BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
6 H
23

)-IV.17.
GG. VI. I.

Jacobus [illegible]

135 H23

Adì 23 Aprile imprestai
M.O.S. Gabriello Santini
il libro de [illegible]
Adì 16 settembre il sud.
mi restituì al M.P.D. Agos., et
gli diei al P.D. [illegible] [illegible]
Pavia le [illegible] del [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] Da

Libri suggeriti.

Algr. Residente di Lorena il simbolo della Fede della Francia in questo stampo di venti

Algr. [illegible] vescov. la vita di [illegible] nel [illegible].

Algr. [illegible] del [illegible] di [illegible] di [illegible] [illegible] in [illegible]

TRACTATVS DE ALIMENTIS PLENISSIMVS,

ET OMNI HOMINVM GENERI, PRAESERTIM IN PRAXI ET FORO VTILISSIMVS:

In quo

VNIVERSA ALIMENTORVM MATERIA, NEMPE, CVI ET A QVIBVS, quando, quomodo qualiter, quamdiu, ea præſtari, peti, repeti, aut denegari debeant, vel durante lite, vel eadem ceſſante: additis cùm ſpecialibus eorundem priuilegijs, tum præceptis generalibus: 397. Quæſtionibus doctè & fideliter abſoluitur:

AVTHORE
D. IOAN. PETRO SVRDO I.C. CASALENSE, ET SENATORE PRAECLARISS.

Opus nunc primùm in Germania excuſum, & deterſis quæ in priori editione irrepſerant mendis, repurgatum.

Cum Summarijs, Indicibusq́ locupletiſsimis.

Seorſim excuſus

TRACTATVS DE SENTENTIIS PRAEIVDICIALIBVS SEV PROVISIONALIBVS, VBI EADEM ALIMENTORUM materia, maximè durante lite præſtandorum, ſuccinctè explicatur: Authore

D. PETRO REBVFFO I.C. CLARISS.

Collegij SS. Blasij ac Caroli

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Gymnicum, ſub Monocerote.
Anno M. D. XCV.
Cum Gratia & Priuilegio Cæſ. Maieſt. ad ſexennium.

13.6.H.23

SERENISSIMAE
DOMINAE. D. ELEONORAE AV-
STRIACAE, MANTVAE DVCI,
IO. PETRVS SVRDVS S. D.

NOVO certè, & alijs qui in legali facultate ſua ſcripta edidere, prorſus inuſitato, non tamen abſurdo, aut minus conſentaneo exemplo Liber hic Alimentorum Tractatum cõtinens tuis auſpicijs legentium manus percurret: ſolis enim viris eiuſmodi ſcriptiones dicare veterũ, & recentiorum quoque conſuetudine vſurpatum eſt: mihi verò aliorum exempla, quæcunque eos ratio impulerit, vt non ſemper negligenda, ita nec indiſtinctè amplectenda videtur, niſi cum actionis noſtræ ratio aut nulla, aut non planè certa conſtare poteſt; Quo enim conſilio grauiſsimi authores Principum virorum patrocinia ſibi implorare indignum non putarunt, eo ipſo mihi, Sereniſsima Eleonora, qui in tuæ amplitudinis fidẽ, grauiſsimi nominis auctoritatem, clariſsimorum natalium ſplendorem, atq; alias excelſi animi tui cumulatiſsimas dotes ad Libri huius tutelam aduocarem, minimè dubitandum fuit. Quis enim noſtro, aut patrum noſtrorum ſeculo ſuæ nobilitatis ſtẽmata præferre audebit tuo generi? quod ſi patriũ attendamus, à longa maximorum Cæſarum ſerie; ſi maternum, ab inuictiſſimorum Regum nunquam interrupto ordine ducitur. Sed hæc etſi per ſeipſa pręclariſsima ſunt, atque egregiam in omnẽ Prouinciam tui nominis famam propagare poſſunt, ea tamen tanquam vnius arridentis fortunæ beneficio referenda, parui putaſti facienda, niſi tanto benignioris gratiæ afflatu, te morũ grauitate, oris, & perſonæ dignitate, miraq; in totius vitæ curriculo honeſtate, vti quæ tua ſunt præcipua ornamenta, non modo dignam omnibus probares, verum virtutum omnium

præcellentium concurſu, ceteros qui ſunt, quiq; fuere Principes anteire, atque incomparabili animi magnitudine ſuperare contenderes, quas ego innumeras animi dotes ſi tam anguſto elogio perſtringere tentarem, maledixiſſe, nō laudaſſe viderer. Illud porrò vnum ſilentio inuoluere indignum & nefas eſſet, quod vel tacētibus alijs omnibus tui nominis gloriam totius terrarum orbis finibus minimè contentam admirabili hominum conſenſu ad æternam præpotentis Dei arcem extollere poteſt, quod lapſam & proſtratā, ac propemodum extinctam in egenos pietatem tāta alacritate ſuſcitaſti, & erexiſti, erectam tanto ſtudio, totque immēſis largitionibus liberaliter foues, vt in hac Prouincia quicunque opibus, & fortunæ bonis expoliati, quicunque parentibus orbati, quicunque humano omni auxilio deſtituti ſunt, certum ſibi, & nunquam nō paratum in tuæ inexhauſtæ liberalitatis præſidio conſtitutū eſſe refugium experiantur, & fateantur. Sed quid dico refugium? nonne honeſti nominis familias aduerſis fortunæ caſibus conflictatas grauiſsimam in latebris ferentes inopiam, & ingenuo pudore præpeditas, cuipiam ſuæ vitæ miſerias patefacere non audentes, miſsis exploratoribus, qui peruigili ſtudio, & diligentia in eam curam incumberent, ab immundis vitæ ſordibus eruiſti? earum inopiam largitione ſubleuaſti? & ne in eandem rurſum inciderent calamitatem, mira ſolicitudine & cura, nunquam benefaciendo defatigata prouidiſti? Nonne ingruentem proximis annis egeſtatem, & rei maximè frumentariæ extremum tota ferè Italia defectum quaſi futurarum rerum præſcia pio animo anteuertens acribus ſtimulis eorum exprobrando ignauiam, qui quanquam proprij muneris neceſsitate aſtricti, nullo tamen opportunæ pietatis amore concitati paulatim illabentis morbi neſcij, ſui & ſuorum commodis anxiè dediti tanquam multis tenebris oculorum acie obtuſa excæcati, opem ferre negligebāt, effeciſti, vt inſtanti, & iamiā graſſanti peſti pręſentibus remedijs, & vndecunq; cōparatis auxilijs, & vnum in locum miſerrimis hominib. coactis, certo in ſingulas Tribus

diſpoſito fruméti,& pecuniæ ſubſidio occurreretur? vnde qui haud dubiè ſordibus,& fame enecti, alijs incuriæ, et impietatis notã inuſſiſſent, nunc tua benignitate et vigilãtia ſeruati con, cordi confeſſione, quòd hac luce fruãtur, quòd vitæ munera exerceãt, hoc totum tuæ pietatis beneficio ſe aſſecutos eſſe teſtantur, votaq́; pro tua, tuorumq́; incolumitate, vt te diu huic patriç, & pauperibus præſertim cœleſtia numina fortunatiſſimã ſoſpitent, demumq́; exacta ſenecta ſupremæ te aſciſcãt gloriæ, læti exoluũt. Hæc certè nõ minorẽ tuo nomini gloriã conciliant, quã quod Regia ſtirpe progenita patrẽ, & multos auos Imperiali diademate inſignitos recenſere poſſis: hanc verò ſexus imbecillitas nõ imminuit, ſed ſi glorioſa facta iuſta ratiõe reputauerimus, auget. cui enim natura multa obtendens impediméta incliti decoris iter obſtruxerat ſolidiore vnius animi robore elaborandũ, obſtinatoq́; conſilio, & perpetuo virtutis curſu enitendũ fuit, vt perfracto omni obice ad ſummũ veræ laudis, veriq́; decoris faſtigium, viam tibi patefaceres. Itaq; ſi muliebrem corporis habitum generoſi, & viriles ſpiritus tot præſtãtiſſimis virtutibus decorant, vt magnos etiã Reges non æquare modò, ſed præcellere videaris; Quis vitio mihi vertere poterit, ſi præter aliorũ morẽ tibi mea ſcripta dicauerim? Quis mihi ſuccẽſebit, qui poſthabita externa corporis forma, fortiora mihi in reliquis præſidia parauerim, quã ſi ea excelſi cuiuſlibet viri Principis nomini conſecraſſem? Et cui aptè magis Alimentorũ Tractatus, cuius nobiliſſima pars pauperũ ſubſidia amplectitur, offerri debuit, quàm ei quç quamquã infinitis virtutibus dedita, in hanc tamen vnã ſubleuandæ paupertatis ita totis viribus ſtudioſè incumbit, vt hanc ſolã excolere videatur? Atq; ſi perpetuæ gloriç præmiũ aſſequi nulla alia ratione hominibus conſtitutum ſit, nõ vereor, quin meæ exiſtimatiõi apud eos, quibus tui nominis amplitudo nota eſt, nemini autẽ ignotã arbitror, ſatis per me factũ ſit. Illud ſupereſt, vt qua ſoles benignitate munus hoc q̃ minimum, ſi T.C. ſublimitatẽ attẽdas, maximũ tamẽ ſi offerẽtis animũ reſpicias, gratũ habeas.

AD LECTOREM.

SI qua celeritate agendum aliquid ſuſcipimus, ea ipſa abſoluere nobis datum eſſet, & talem partum edere poſſemus, qualem audentis animi magnitudo concepiſſet, Tractatus hic Alimentorum iam diu tuis in manibus verſaretur, tibiq́; viliſſimus, & mihi gratiſſimus prodiiſſet: vſu tamen perſæpè venire fato quodam, ſeu diuino verius iudicio cernimus, vt quæ magis appetimus perrarò aſſequamur, & minus valeat ingenium, vbi propenſiores animum intendimus. Mihi certè non aliter contigit, dum erat opus in manibus mihi ipſi blandiendo apud legalis diſciplinæ ſtudioſos promeruiſſe exiſtimabam, vbi extrema manus eſt impoſita, & abſolutum opus aliquot annis delituit ſtudioſè, anxiè, ſoliciteq́; perlegi, proprijq́; partus parentibus inſitus amor paululum deferbuit: neq; enim is mihi viſus eſt liber tot vigilijs elaboratus, vt ſi non mea, ſed alterius cuiuſpiam cuſtodiæ rationem exacturus fuiſſem, alienum iudicaſſem, adeò mutatus ordo, dicendi genus variatum, & à ſolita ſcribendi ratione mihimet diſceſſiſſe videbar. Illud inprimis ægrè erat ferendum, quòd ea pars quæ alentes reſpicit, leuiter admodum in ipſo rei initio pertractata langueſcebat: & quamquàm reſumpto mox ſpiritu exurgere, & tamquàm excuſſis compedibus liber rectius incedere cernatur, difficile tamen eſt legenti quam ſemel iuſtè conceperit opinionem vnquàm, vel protinùs ſaltem exuere. nam quemadmodum qui in compedibus diù fuêre, etiam ſoluti tardiùs incedunt: ita qui ieiuna, aut arida oratione offenduntur, minimè tum recreantur, cùm ea vberior ſe extollit: eſt & qui faſtidio lectionis captus longius progredi non ſuſtineat. Rurſus exacto ferè opere, nihil tale opinanti venit in manus Ioan. Baptiſtæ Pontani eiuſdem argumenti tractatus, & mox Antonij Cordubenſis re[l]ectio, l. ſi quis à liberis ff. de liber. agnoſcen. quorum vtrumque omnem ſcribendi anſam præripuiſſe, atque quidquid in eo ſcribendi genere ingenij acumen, & authorum copia afferre potuiſſet ad rei ſuæ ornatum contuliſſe videbam, oculis obuerſabatur, quanta feſtinatione, quantaq́; anxietate agendum ſit ei qui celeri paſſu præeuntem curſu præuenire, vel certè æquare contendit, cùm tamen primum impoßibile iudicarem, alterum niſi ſummo ſtudio, pertinaciáq́; labore aſſequi non poſſem, quòd ſi non ſuccederet, non defuturos qui parum prudentis, vel nimium audentis animi, vel denium non iuſti mearum virium æſtimatoris notam inurerent. Hæc ſuſcepti laboris pœnitentiam inducere, & fortaſſe de inſtituto deturbare poterant, niſi fractas vires recreaſſet, quòd in re ardua, & difficili audendum ſit. Nam & Pontanus pauca admodum in tanta rerum, & quæſtionum copia complexus eſt, & multa ex eis perſtrictè abſoluit, vt potius, quàm alijs ſibi ſcripſiſſe videatur: & Cordubenſis Vlpiani argumento addictus in eiuſmodi tractationis campos longius euagari, & expatiari, vel non ſatis ſuo inſtituto conuenire iudicauit, aut propoſiti ſibi thematis anguſtia, vel cupientem eum ſemper à curſu reuocauit, ſicq́; multa alijs pertractanda, & vberius, ac fuſius diſputanda reliquit. Quibus ego ſubleuatus me ipſum collegi, propoſitumq́; retinui, & ſcribendi alacritatem mihimet addidi, vt operi ſupremam manum imponerem, interpellarunt nihilominus, quæ ſunt Senatoris munia, & exacti operis editionem

diutius

diutius retardarunt: dum enim comperendinando eius aliquantulum expecto, & qui ſequitur dies ſuas ſecum affert curas, luſtrum ferè excurrit. quare poſita omni mora, cum maximis occupationibus diſtinerer, nec tempus daretur exſcriptoris vitia corrigendi, exemplum ſic, vt erat, mendoſum, & corruptum (quod res ipſa poſteà indicauit) Typographo excudendum tradidi, quod ſimul atque cœptum eſt typis dari, compertum eſt vndique mendis ſcatere, quibus impreſſoris ſolertia, quamquàm maxima, penitus librum purgare non potuit. quod quidem pupugit, ſed non adeo animum offendit: nemo enim eſt tam ſupinus, qui non ipſi ſcriptori aſcribat. quæ verò ſcribendi rationem attingunt, quam acutioris iudicij viri inprimis obſeruare conſueuêre, leuiter turbárunt, ſiquidem tantùm rei tribuitur, qua ſcriptis mandatur, vt neglecto omni ornatu tantò gratior euadat, quantò purior, & ab omni fuco munda legentium oculis exhibetur: neque hactenus multis, ne dicam cuique tam fœliciter ſucceſſit, vt in hac legali diſciplina ſummam rerum copiam ſtyli elegantia, verborum facundia, & (vt vno verbo totum rhetorices corpus complectar) eximia eloquentia explicare potuerit. Poſtremò tractatio ipſa Alimentorum tam latè patens, tot tantaq; complectens à ſcribendi munere deterrere potuiſſet, ſi mihi perſuaſum fuiſſet vnum in locum quæcumque ad ſuſceptum ſcriptionis genus pertinent, colligere, iuſtoq; ordine conſtringere poſſe, quod nulli hactenus hominum, qua humani eſt ingenij imbecillitas, eueniſſe puto. At mihi ſatis fuerit ſi non perfectum hunc Tractatum, & omni ex parte abſolutum, ſtudio tamen, labore, & ſolicitudine artis faſtigium, & præſtantiam quaſi digito eo minus indicauero.

Habeas igitur Librum qualemcunque ingenij mei infirmitas produxerit mutilum, imperfectum, inornatum, ſed non certè inutilem.

In Clariſſ. I.C.D. Io. Petri Surdi Tract. de Alimentis, Epigramma.

ANNIBALIS MAGNOCABALLI.

ESurit Orbis inops, ſupplex alimentaq; poſcit:
Aures ſed precibus claudit hic, ille negat.
SVRdus adeſt, vnuſq; audit, miſeretur & vnus:
Vnus munificam fertq; benignus opem.
Iuſtitiæ, Iuriſq; penu de diuite promit,
Quas paret, inſtructas diſtribuatq; dapes.
His opulenta locat doctis conuiuia chartis:
Orbis inops hic iam, quo ſatureris habes.

OCTAVII MAGNOCABALLI I. C.

QVo ſuper axe magis vehitur, fulgentius inde
Sol nitet, & nutrit lumine cuncta ſuo,
Haud ſecùs Oenao fulges ſpatiatus Olympo,
Et nos vitali nectare, SVRDE, beas.

INDEX

INDEX QVAESTIONVM ET PRIVILEGIORVM, QVAE SVB TITVLIS HISCE NOVEM CONTINENTVR.

TITVLVS I.

Cui, & à quibus lege debeantur alimenta, & continet Quæſtiones 129.

PATER tenetur alere filios legitimos & naturales. fol. 1
2 Adoptiuus filius alendus an ſit à patre. 4
3 Filius bannitus an debeat ali à patre. 6
4 Hereticus, Iudaus, vel aliter infidelis, an teneatur alimenta præſtare filio orthodoxo. 8
5 Ventri pregnanti an debeantur alimenta. 9
6 Filius qui duxit vxorem inuito patre, & filia, quæ eo inſcio nupſit, an recipiat alimẽta à patre. 10
7 Filius qui monaſterium exiuit, an ſit alendus à patre. 15
8 Naturalem legitimatum alere, an pater teneatur. 16
9 Naturalis an ſit alendus à patre. 18
10 Spurio vel aliter ex coitu damnato, an ſint danda alimenta. 22
11 Pater ſpiritualis an alat filium. 28
12 Auus paternus an nepoti miniſtret alimenta. 30
13 Auus an alat nepotem legitimum & naturalem ex filio ſpurio. 33
14 Mater an alat filium legitimum & naturalem. 35
15 Mater an præſtet alimenta filio naturali. 38
16 Auus maternus an teneatur nepoti alimenta miniſtrare. 40
17 Filius an teneatur alere patrem legitimum & naturalem. 42
18 Pater Iudæus, vel infidelis, an alatur à filio. 45
19 Pater hæreticus an recipiat alimẽta à filio Orthodoxo. 47
20 Spurius an alat patrem. 49
21 Pater ſpiritualis an debeat ali à filio. 50
22 Mater alenda an ſit à filio legitimo & naturali. 52
23 Hæredes patris an teneantur alere filiũ. 53
24 Hæredes filij an debeant patri alimenta. 56
25 Frater & ſoror an fratrem vel ſororem alat. 57
26 Filia quæ propter dotem excluditur ſtatuto, an interim ſit alenda. 62
27 Primogenitus ſuccedens in dignitate, an debeat ſecundogenito alimenta. 63
28 Patruus an nepotem alat. 64
29 Monaſterium an filios monachi alere teneatur. 66
30 Vſufructuarius an alat familiã, & eos qui erunt alendi à filio. 68
31 Fiſcus de bonis cõfiſcatis an alat filios damnati. 69
32 Maritus an vxorem alere teneatur. 74
33 Vxor infirma an à marito alenda ſit. 79
34 Fiſcus an præſtet alimenta vxori eius qui fuit damnatus. 85
35 Vxor an maritum pauperem alat. 87
36 Maritus exul an ſit ab vxore alendus. 90
37 Monaſterium an alat maritũ eius quæ ingreſſa eſt religionem. 91
38 Socer an teneatur miniſtrare alimẽta nurui. 93
39 Nurus an ſocerum pauperem alat. 97
40 Nouerca an à priuigno alenda ſit. 99
41 Vitricus an teneatur priuigno alimenta præſtare. 100
42 Gener qui vxorem alit, conſequitur interuſuria

vſuria dotis ſeu alimenta à ſocero qui dotem promiſſam non ſoluit. 124

43 *Maritus recipiendo dotem, an cenſeatur remiſiſſe dotales vſuras* 125

44 *Vidua, an ſit alenda ab hæredibus viri intra annum luctus.* 142

45 *Viduæ, an ſint ab hæredibus viri danda alimenta poſt annum luctus.* 152

46 *Hæredes vxoris, an alant marit ũinopẽ.* 153

47 *Tutor, an ſit alendus de bonis pupilli.* 153

48 *Donatarius, an donanti egeno alimenta exhibeat.* 156

49 *Filij donatoris, alendi an ſint à donante.* 156

50 *Filij illegitimi, an ſint alendi à poſſeſſore paternorum bonorum.* 167

51 *Libertus, an alat patronum pauperem.* 168

52 *Alumnus, an nutritori alimenta miniſtret.* 171.

53 *Diſcipulus, an exhibeat magiſtrum.* 171

54 *Eccleſia alit patronum pauperem.* 172

55 *Vaſallus, an exhibeat dominum.* 174

56 *Dominus, an præſtet alimenta vaſallo pauperi.* 178

57 *Subditi, an egenti domino ſubuenire debeant.* 180

58 *Dominus feudi, an præſtet alimenta muto, & imperfecto vaſallo.* 181

59 *Prædicatori, an ſint à populo præſtanda alimenta.* 182

60 *Sacerdoti alimenta ab eccleſia, an danda ſint.* 183

61 *Decuriones, an ſint alendi à ciuitate.* 185

62 *Teſtis, an ſit alendus à producente.* 186

63 *Iudici, vel Notario trãſmiſſis pro examine, dantur alimenta.* 187

64 *Epiſcopus viſitans eccleſiam, vel aliud exercens munus ſibi incumbens, an conſequatur alimenta à populo.* 188

65 *Præſidi viſitanti prouinciam, an debeantur alimenta.* 190

66 *Operarius conductus, an ſit à conducente alendus.* 191

67 *Officialis à Poteſtate conductus, an ſit alendus.* 192

68 *Aduocato exeunti prouinciam, an Reus det alimenta.* 193

69 *Obſides, an ſint alendi.* 193

70 *Equus depoſitus, à quo ſit alendus.* 193

71 *Debitori carcerato, an dentur alimenta à creditore.* 194

72 *Carcerato pro delicto, quis miniſtrat alimenta.* 195

73 *Eccleſia, an alat delinquentes, qui ad eam confugiunt.* 195

74 *Reus, qui pendente appellatiõe trãſmittitur ad iudicem, quas expenſas recipiat.* 196

75 *Monacho alimẽta debẽtur à monaſterio.* 196

76 *Milites à republica recipiunt alimenta.* 197

77 *Populo ſit alimentorum prouiſio à republica, vel Principe.* 198

78 *Debitori, qui non tenetur vltra, quam facere poßit, relinquenda ſunt alimenta.* 200

79 *Delegatus, quando exit domicilium ſuum, victum conſequitur.* 205

80 *Victor, an ſoluat victori expenſas, quas fecit ſuper hoſpitio.* 206

21 *Infantibus expoſitis, quis præſtet alimenta.* 207.

82 *Beneficiatus ſine culpa depoſitus, an ſit de fructibus beneficij alendus.* 207

83 *Operas, qui præſtant in domo, alendi ſunt ab ijs quibus præſtiterunt.* 209

84 *Beneficiatus, an ex fructibus primi anni dimittendis capitulo ſit alendus.* 210

85 *Familia ſociorum, an ſit communi impenſa alenda.* 211

86 *Menſoribus quis præſtet ſalariũ, & impenſam.* 213 (214

87 *Rector hoſpitalis, an ab eo alimenta ſumat.* 214

88 *Amicus, an alat amicum egenum.* 214

89 *Debitor in diem, an recte alimenta petat à creditore.* 214

90 *Pauperes & egeni, alendi an ſint.* 214

91 *Alere ſeipſum quiſque tenetur.* 215

92 *Alimenta inter plures cõcurrẽtes, cui potius danda ſint.* 216

93 *Eleemoſyna in dãda, quis ſit præferẽdus* 217

94 *Sibi potius, quam filio præſtare debet alimẽ-*

ta,& patri potius quam filio. 221
95 Patri potius quam vxori teneaturne quis dare alimenta? 223
96 Patri etiam infideli ſubuenire potius tenetur filius, quam alij extraneo. 223
97 Vxor relicta vſufructuaria primum alit filios teſtatoris, quam ſeipſam. 224
98 Patrine ſpirituali potius, quam carnali præſtanda ſint alimenta? 224
99 Patri, an matri prius ſit à filio ſubueniendum. 225
109 Monaſterium, an vicarius præferendus ſit in alimentis præſtandis ex beneficio curato. 225.
101 Pater eſt pro alimentis prius conueniendus, quam filius. 225 (226
102 Pater, an auus teneatur alimenta præſtare.
103 Auus paternus, an mater ad alimenta teneãtur. 228
104 Auus maternus, an prius cogatur alere, quã hæredes patris. 228
105 Filia, an ab hæredibus patris, vel à matre ſit alenda. 230
106 Frater, an prius à matre, quàm à fratre petet alimenta. 231
107 Frater, an prius à fratre, quam ab extraneis filij ſui hæredibus petat alimenta. 232
108 Vxor, an alimẽta petat à ſecũdo viro, vel ab hæredibus primi. 232
109 Seruus, an ſit à patre potius, quàm à domino alendus. 233
110 Actori, quando ſint à reo præſtanda alimenta lite pendente. 234
111 Filio agenti ad paternam hæreditatem, an debeantur alimenta. 236
112 Filius, vt lite pendente conſequatur alimenta, quæ requirantur. 240
113 Filius agens ad reſcindendam renunciationẽ paternæ hæreditatis, an ſit alendus 245
114 Filius adoptiuus, an ſit alendus pendente lite ſuper hæreditate patris. 246
115 Filio illegitimo agenti ad legatum, vel portionem hæreditatis, danda ſunt alimenta. 247.
116 Fratri contra fratrem agenti communi diuidundo, vel familiæ erciſcũdæ, an ſint præſtanda alimenta. 249
117 Fratri, vel alij petenti hæreditatem conſanguinei, an debeantur alimenta. 249
118 Vxori accuſanti patrimonium, an interim maritus prouideat de alimentis. 251
119 Agẽti cuicunq; ad bona, quæ prætẽdit ſua, an pendente lite alimenta debeantur. 253
120 Pauperi agenti, an debeantur alimẽta à reo diuite lite pendente. 254
121 Monachus, qui accuſationẽ proſequitur contra abbatem, interim ali debet. 257
122 Seruus dũ litigat cũ domino, ali debet. 259
123 Sequeſtratu bonis eorum dominus interim eſt alendus. 259
124 Mulieri, quæ ventris nomine miſſa fuit in poſſeſſionem, non imputantur alimenta percepta, & idem in alijs perſonis. 260
125 Quando lite pendente decernũtur alimẽta, an ſit præſtanda cautio de reſtituendo. 263
126 Sententia declarans filium eſſe alendũ, an probet filiationem. 264
127 Abbas pendente accuſatione, an ſit alendus. 265.
128 Monacho inquiſito, an interim à monaſterio dentur alimenta. 266
129 Accuſato, an ſint lite pendente ſoluenda alimenta. 268

TITVLVS II.

Alimenta, quando cenſeantur relicta, vel debeantur.

Fundus, quando relinquitur ad alimenta, p[illegible] vel 3.x. 269
2 Alimenta, vel victus, quando relinquuntur, an aliud, quam alimenta debeantur. 277
3 Habitatio cum filijs ſi relinquatur, an alimẽta cenſeantur relicta. 279
4 Filij ſi ex diſpoſitione mariti ſunt penes vxorem educandi, an videantur relicta alimẽta. 280.
5 Neceſsitas vitæ, vbi relinquitur, an alimẽta debeantur. 281
6 Gubernio domus relicto, alimẽta an ſint præſtanda.

ſtanda. 282
7 Familiæ videntur relicta alimenta, quando ea Titio relinquuntur cum familia. 283
8 Domina in domo ſi relinquitur vxor, an alimenta debeantur. 284 (287
9 Adminiſtratione relicta, an debeat ali vxor.
10 Si quis eſt tractandus vt filius, an debeat ali. 289. (ta.291
11 Recõmendato à teſtatore debentur alimen-
12 Legatum annuum, an in dubio factum cẽſeatur in cauſam alimentorum. 292
13 Spurio relictum, an in dubio cenſeatur pro alimentis. 294
14 Alimẽta, an ei videantur relicta, qui fuit in conditione poſitus. 295
15 Vxor relicta vſufructuaria, domina, & madonna, quando habeat alimenta. 301

TITVLVS III.
Alimenta debita, quomodo petantur.

1 PAtri à filio, & econtra, debentur alimenta iudicis officio. fol.349
2 Vxori, an detur iudicis officium pro cõſequẽdis alimentis à viro. 360
3 Secundogenitus petit à primogenito alimenta officio iudicis, & ibi de liberto, patrono, vaſallo, domino, donatario, Vicario. ſpurio, & paupere, & an ſit præſtanda fideiuſsio. 361.
4 Legatum alimentorum peti poteſt perſonali actione: an autem detur actio hypothecaria vel rei vendicatio aut officium iudicis. 367.
5 Actio negotiorum geſtorũ datur marito moram paſſo contra ſocerũ pro conſequendis interuſurijs in dotalibus. 369
6 Alimenta ex ſtatuto debita, an petantur iure actionis. 371
7 Tutor iure actionis conſequitur à pupillo alimenta illi præſtita. 372
8 Actio pro alimentis, an competat ſoli alimentario, vel cuilibet de populo. 375
9 Libellus, an ſit neceſſarius in cauſa alimentorum. 378

TITVLVS IV.
Quomodo, & qualiter ſint præſtanda alimenta.

1 CIbaria omnia veniunt appellatione alimẽtorum. fol.401
2 Veſtis, an debeatur ei, cui alimenta ſunt præſtanda. 402
3 Potus, an ſit ei præſtandus, cui alimenta relicta ſunt. 407
4 Habitationem conſequitur, qui eſt creditor alimentorum. 409
5 Medicinæ, an veniant in debito alimentorũ. 412.
6 Expenſæ magiſtri, librorum & ſtudij, an debeantur. 415
7 Lectus, an veniat in relicto alimentorũ. 418
8 Equus & currus, vel rheda, an nomine alimẽtorum contineatur. 419
9 De reditibus, & fructibus, an etiam de fundo præſtanda ſint alimenta. 421
10 Ex fructibus bonorum feudalium, an danda ſint alimenta. 427
11 Ex bonis caſtrenſibus, vel quaſi, an ſoluãtur alimenta. 432
12 Filijs primi matrimonij, an præſtentur alimenta ex dote matris, quæ contraxit ſecundas nuptias. 434
13 Pupillus, vbi debeat educari, & ſoror penes fratrem, vel matrem, & ſponſa apud ſponſum. 436
14 Vxor, an alibi quam in domo mariti alenda ſit. 441
15 Alimenta in domo relicta, an alibi præſtari debeant. 447
16 Res pro alimentis debita quo in loco debeantur, quando hæres & alimẽtarius diuerſi sũt fori. 456
17 Quo tempore præſtanda ſint alimenta. 461
18 Dignitas, & qualitas alimentarij attẽditur in taxandis alimentis. 467
19 Conſuetudo teſtatoris attenditur, quando agitur de taxatione alimentorum. 478
20 Vxori debẽtur alimẽta, ſeu redit⁹ dotis. 480
21 Teſti non debetur impenſa alimentorũ ante

ll 2 diſceſ-

diſceſſum. 482

22 Epiſcopo, vel alij viſitatori, quæ alimenta cõcedantur. 484

23 Filijs alimenta, qualiter præſtanda ſunt, & ibi de donatore & filio ingreſſi, de patrono, officiali, operario, ſubdito, obſide, famulo & alijs perſonis. 486

24 Quando alimenta debeãtur etiam pro famulis, filijs, & familia. 492

25 Impenſa quã domi erat quis facturus, an deducatur de taxatione alimentorum. 494

26 Si ex fundo debentur, an debeantur nullis fructibus perceptis. 496

27 Alimenta, an in ſpeciebus peti debeant. 499

28 Alimẽta, quæ loco eleemoſynæ debentur, qualiter ſint taxanda. 501

29 Operæ alimentarij, an deducantur de alimẽtis. 502

TITVLVS V.

Quanto tempore præſtanda ſint alimenta.

1 Alimentorum præſtatio finitur morte regulariter, ſed limitatur multis modis. fol.514

2 Vidua non alitur intra annũ luctus, ſi ei dos reſtituitur, idem in ſorore. 524

3 Alimenta poſſunt relinqui, vel promitti pro certo tempore. 526

4 Conditio eſt prius implenda, quando relinquuntur ſub conditione. 532

5 Debita ob cauſam extinguuntur finita cauſa. 536

6 Relicta rectori vel epiſcopo, an tranſeant in ſucceſſorem. 538

7 Spurio relictum pro alimentis non tranſit ad eius hæredes. 543

8 Actori debita alimenta præſtantur vſque ad ſententiam diffinitiuam. 553

TITVLVS VI.

Præſtitorum alimentorum qualis, & quando concedatur repetitio.

1 Animus repetendi alimenta præſtita præſumitur in dubio, & infertur ad multa. fol.554

2 [illegible] xori. 558

3 Maritus, an ab vxore repetat alimẽta pro dote promiſſa ſi eã retinuit in obſequio. 561

4 Maritus, an repetat alimenta, quæ vxori ſanæ præſtitit. 571

5 Socer qui aluit filiã, an repetat à genero. 573

6 Pater putatiuus, an repetat à vero alimenta filio præſtita. 576

7 Extraneus, qui credens ſe teneri aluit aliquem, an repetat. 579

8 Mater quæ filium aluit repetit à marito. 583

9 Filius, an repetat alimenta patri, vel matri præſtita. 600

10 Vidua quæ intra annũ luctus aluit ſeipſam, an repetat ab hæredibus viri. 604

11 Vitricus, an repetat à priuigno alimẽta, quæ præſtitit. 608

12 Frater, an fratri alimenta præſtitiſſe præſumatur animo donandi, vel repetendi. 616

13 Socius, an repetat quod impendit in alimẽta ſocij. 623. (ſtitit. 629

14 Tutor, an repetat alimẽta, quæ pupillo præ-

15 Negotia gerens alterius, an in dubio præſumatur de ſuo impendiſſe, & an repetat. 632

16 Vxorem alens alterius, an repetat à marito, & ibi an hæredes mariti repetãt à vidua. 635

17 Vxor an repetat à marito quem aluit. 637

18 Pietatis intuitu præſtita alimenta, an repetantur. 640

19 Infantem expoſitum ſi quis aluit, à quo poſſit repetere. 643. (tur. 646

20 Alimenta lite pendente præſtita, an repetan-

21 Amicus, an repetat alimenta, quæ amico præſtitit. 646

22 Repetitio cõceditur hæredi ſoluentis, & contra hæredem eius, cui fuerunt ſoluta. 648

23 Alimenta qui repetit tenetur probare ſe præſtitiſſe. 649

TITVLVS VII.

Quibus ex cauſis denegari poſſint alimenta debita.

1 Filio eiuſdẽ ex cauſis denegantur alimẽta ex quibus poteſt exhæredarij. fol.653

2 Filius hæreticus, an ſit alendus à patre. 663
3 Filio, qui hoſtis eſt patriæ, iuſte alimenta denegantur. 665 (da. 667
4 Filia q peccauit in corpus ſuũ, an ſit alen-
5 Filius qui portionem ſibi aſſignatam diſsipauit, an habeat alimenta à patre. 672
6 Filius nõ alitur à patre, ſi aliũde habet. 675
7 Filius non conſequitur alimẽta extra domũ patris. 678 (679
8 Filium non alit pater, quãdo nõ habet pro ſe.
9 Filio naturali, qui habet aliunde, non debentur alimenta. 680
10 Filio naturali, qui habuit à patre vnciam, an denegentur alimenta. 685
11 Filio naturali, qui duas habuit vncias, an dãda ſint alimenta. 688
12 Filio naturali denegantur alimenta, ex omnibus cauſis quibus legitimè poteſt exhæredari. 691
13 Mater, quibus ex cauſis excuſetur ab onere alendi filium. 692
14 Patri, ex quib. cauſ. alimẽta neget filius. 695
15 Frater, in quibus caſibus fratrem non teneatur alere. 701 (alenda. 707
16 Vxor, quæ ſine cauſa receſſit à viro, non eſt
17 Vxor, quæ dotem promiſſam non ſoluit, alimenta non conſequitur à marito. 719
18 Vxor ne alatur à marito, an pacto conueniri poſſit. 726
19 Vxor, quæ dotem non promiſit, & cum poſſit non vult dotem dare, an ſit alenda. 729
20 Vxor, an ſit alẽda, quãdo dos fuit euicta & maritus non põt agere pro euictione. 733
21 Vxori hæreticæ, an maritus præſtare teneatur alimenta. 735
22 Vidua, quibus in caſibus nõ habeat alimẽta ab hæredibus viri intra annum luctus. 733
23 Vxor tranſiens ad ſecunda vota an perdat legatum vſusfructus ſibi factum à viro. 740
24 Vidua, quæ poſt annũ luctus peccauit in corpus ſuũ, an priuetur legato alimentorũ. 742
25 Maritus adulter, an ſit alẽdus ab vxore. 745
26 Marito, qui factus eſt rebellis, vel hoſtis, an iuſte denegentur alimenta. 748
27 Socer, an alat nurũ impudicam vel inhoneſtam. 749
28 Libertus, an alat patronũ diuitem: & quid ſi non habet pro ſe. 752
29 Seruus an teneatur alere dominum, quando vix ſufficit pro ſe ipſo. 753
30 Subditus pauper non alit dominum. 755
31 Vaſallus paup nõ tenetur alere dominũ. 756
32 Patronus nõ eſt alendus, quando eccleſia nõ habet pro ſe 759
33 Eccleſia, an teneatur præſtare alimenta dotanti ſi domus data cum onere alendi ſit per empta. 762
34 Patronus, an ſit alendus ab eccleſia, quando dos interijt caſu. 765
35 Monachus expulſus de monaſterio, an ſit alendus. 766
36 Clerico ſuſpẽſo, an debeãtur alimenta. 767
37 Ordinato, quando alimenta non debeantur ab ordinante. 769
38 Vicarius non alitur à monaſterio, quãdo eſt aggrauatus. 775
39 Deportato & ei, qui damnatus eſt ad metalla, præſtanda ſunt alimenta. 776
40 Sibi poteſt quis ſubtrahere alimenta, vt ſubueniat viro inſigni & apprimè vtili Reipublicæ. 777
41 Tutori alimenta non debentur, quando malè adminiſtrauit. 777
42 Filio pẽdẽte lite, quib. ex cauſis denegẽtur alimenta. & ibi de vxore, & monacho. 778

TITVLVS VIII.

Quæ ſint alimentorum priuilegia.

Cauſa alimentorum eſt pia & fauorabilis. 1 fol. 781.
2 Summaria eſt cauſa alimentorum, ideo infertur ad multa. 785
3 Reus edit actori ad fundandum intentionem ſuper debito alimentorum. 789
4 Officium ſuum iudex impartitur non petenti decernendo alimenta. 791
5 Pactum nudum producit actionem, in cauſa alimentorum. 791 (793
6 Lis datur inter patrẽ, & filiũ pro alimentis.

7 *Seruus eſt capax legati alimẽtorum, fratres minores, relegati, deportati, & damnati ad metalla.* 794

8 *Minor poteſt ſine tutore, aut curatore eſſe in iudicio pro alimentis.* 796

9 *Iudex eccleſiaſticus cognoſcit contra laicum ſuper alimentis.* 797

10 *Appellatiõe pendente ſuper validitate matrimonij præſtantur alimenta.* 798

11 *Hæres pro alimẽtis conuenitur pendente tẽpore ad conficiendum inuentarium.* 800

12 *Legatum alimentorum præſtatur ante aditã hæreditatem.* 801

13 *Hæres, an pro alimentis teneatur vltra vires hæreditatis, præcipuè non confecto inuentario.* 802

14 *Legatum relictum ab eo, cui nihil fuit relictum ſuſtinetur.* 804

15 *Legatũ alimentorum relictum nominatiuè ab vno, cenſetur repetitum à ſubſtituto.* 806

16 *Legatum alimentorum, an capiatur de manu hæredis.* 806

17 *Incertitudo, an vitiet legatum, vel debitũ alimentorum.* 808

18 *Falcidiã, an patiatur legatũ alimẽtorũ.* 809

19 *Bona ſubiecta reſtitutioni, an poſſint pro alimentis alienari.* 812

20 *Legatum pro alimentis non venit in generali ademptione legatorum.* 813

21 *Alimentorum legatum non cenſetur reuocatũ alienata, & poſtea recuperata re, ex qua ſunt præſtanda.* 815

22 *Soluens tribus annis continuis alimentorum legatum factum in teſtamento nõ ſolenni cogitur perſeuerare.* 816

23 *Onus non præſumitur cauſa legati alimentorum.* 823

24 *Cõditio mixta deficiẽs per mortẽ, vel caſum, non extinguit legatum alimentorum.* 826

25 *Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum, non vnicum.* 828

26 *Pater, quando adhuc viuẽs cogatur filio portionem aſsignare pro alimentis.* 830

27 *Indefinita æquipollet vniuerſali in alimẽtis.* 833.

28 *Debitor qui bonis ceſsit cum peruenit ad meliorem fortunam, ſi conueniatur retinet alimenta.* 835

29 *Vſura, an fieri, vel concedi poſsit fauore alimentorum,* 836

30 *Legatum pro alimentis, an patiatur diminutionem, quando legata tranſcendunt hæreditatis vires.* 839

31 *Vxori, quando alimenta relinquuntur venit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda.* 841

32 *Executor poteſt cõuenire hæredem ad ſoluẽdum legatum pro alimentis.* 844

33 *Filia excluſa à ſucceſsiõe petit alimẽta.* 845

34 *Maritus conſtante matrimonio ſi dotẽ vxori reſtituit vt ſe alat, liberatur.* 846

35 *Delinquens, an poſsit alienare bona ſua vt ſe alat.* 848 (850

36 *Dotalis fundus poteſt alienari pro alimẽtis.*

37 *Pater alienat bona filij, vt ſe alat.* 851

38 *Pater poteſt vendere filium, vt ſe alat.* 853

39 *Furari, an liceat pro ſe alendo.* 858

40 *Fornicari, an liceat vt conſequatur alimenta.* 860

41 *Forenſi relinqui poſſunt alimenta non obſtãte ſtatuto quòd forenſi nil relinquatur.* 862

42 *Subditi, & vaſalli inuiti alienantur à domino, vt ſibi de alimentis prouideatur.* 863

43 *Vaſallus inuito domino vendit ad vitam cõmoditates feudi, vt ſe liberet à fame.* 863

44 *Vendere, an liceat ante tempus, quando fames vrget.* 864

45 *Minoris bona pro alimentis venduntur ſine ſolennitatibus.* 865

46 *Eccleſiæ bona venduntur ſine ſolennitate, quando eſt prælato ſubueniendum.* 866

47 *Mora, an purgetur in cauſa alimentorũ.* 867

48 *Vxor, filius, & alij tenẽtur pro debito mariti patris & aliorũ contracto pro alimẽtis.* 868

49 *Vxor habet mariti bona pro alimentis obligata.* 870

50 *Hypotheca in bonis eius, qui promiſit dotem, an detur pro alimentis.* 875

51 *Hypotheca, an generaliter cuicunq; competat cui alimenta debeantur.* 876

52 *Tertius poſſeſſor rei obligata pro alimentis, an conueniatur perſonali actione.* 877
53 *Compenſatio, an locum habeat in cauſa alimentorum.* 879
54 *Succeſſor, in beneficio tenetur ad debitum, quod ſucceſſor contraxit ratione alimentorum.* 881
55 *Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta.* 883
56 *Tranſigere, an & quando liceat in cauſa alimentorum.* 888
57 *Legitima non minuitur ob alimenta præſtita nec ea imputantur in legitimam.* 906
58 *Pubertas in alimentis nõ oritur niſi anno decimo octauo.* 907
59 *Confiſcatio non includit ius petendi alimenta.* 909
60 *Appellationi an ſit locus in cauſa alimentorum.* 914
61 *Donatio reuocatur ſi donatarius non alit donatorem.* 919
62 *Retentio datur pro alimentis ſeruo, vel animali præſtitis.* 924
63 *Patriam poteſtatem perdit pater qui filio negat alimenta.* 927
64 *Patronus perdit ius patronatus ſi negat alimenta liberto.* 928
65 *Pater recuperat patriam poteſtatem ſi filius emancipatus neget ei alimenta.* 931
66 *Libertus redigitur in ſeruitutem ſi patrono negat alimenta.* 936
67 *Legitimatus efficitur de nouo ſpurius, ſi non alit patrem legitimantem.* 938
68 *Religioſus poteſt exire religionem, vt alat patrem inopem.* 939
69 *Maritus, qui non aluit vxorem, nõ lucratur dotem ex pacto, vel ſtatuto.* 940
70 *Inducia non includunt debitum contractum ex cauſa alimentorum.* 943
71 *Arbitro, non alienante in cauſa alimentorũ non extinguitur compromiſſum.* 944
72 *Donatio non inſinuata valet fauore alimentorum.* 945
73 *Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum.* 946
74 *Dos non redit ad patrem, quando extant filij inopes.* 948
75 *Iudex non ſequitur voluntatem partium in cauſa alimentorum.* 949
76 *Maritus ſtipulando alimenta pro ſe, intelligitur ſtipulari pro vxore.* 950
77 *Patronus inops exigit operas ante euentum diei.* 452
78 *Delinquenti præſtans alimenta poſt delictũ, an puniatur.* 954
79 *Monachus poteſt habere proprium pro conſequendis alimentis.* 956
80 *Sequeſtrum relaxatur pro alimentis debitoris, qui non habet aliunde.* 957
81 *Filius naturalis poteſt impugnare voluntatẽ patris fauore alimentorum.* 958
82 *Hæres iuſſus dare reditus pro alimentis, an poſſit ſoluere æſtimationem.* 960
83 *Vxor, etiam excommunicata, agit ad reſtitutionem dotis, vt ſe alat.* 961
84 *Maritus tenetur vltra, quam facere poteſt, quando vxor laborat extrema inopia.* 963
85 *Tutor poteſt pinguia præſtare alimenta, quã ordinauerit teſtator.* 964
86 *Tutor remouetur tamquam ſuſpectus, ſi negligit alere pupillum.* 965
87 *Accuſare alimẽtatorẽ nõ põt alimẽtatus.* 965
88 *Pater, quando dilapidat bona reſeruata pro alimentis filij, tenetur reſtituere, nec excuſatur ſi velit cauere.* 966
89 *Seruus aſcriptus glebæ poteſt vendi ſine fundo, quando ſubeſt neceſſitas.* 967
90 *Pater, qui miſit alimenta filio bannito nõ punitur pœna ſtatuti.* 967
91 *Collectam non ſoluit is, qui eſt alendus de fructibus fundi.* 969
92 *Clericus alere poteſt ſuos coniunctos de fructibus beneficij.* 970
93 *Primogenitus inſtitui non poteſt, niſi facta alijs filijs prouiſione alimentorum.* 971
94 *Vendere cogitur quilibet, quando extat penuria.* 972
95 *Legatum ex teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ ſuſtinetur.* 973

96 Appel-

96 *Appellans non auditur in cauſa alimentorũ*
niſi prius ſoluat. 975
97 *Monachus obl gat monaſterium in expenſa*
alimentorum, & ſtudij, idem in ſilio. 976

TITVLVS IX.

1 Generalia quædam circa alimenta.

ARgumentum ab alimentis ad dotem eſt
validum fol. 977 (*re. 980*
2 *Ab alimentis ad legitimam, an liceat argue-*
3 *A pia cauſa ad alimenta, vel econtra, an lici-*
tè arguatur. 984 (*alimentis. 985*
4 *Multiplicatio, an & quando admittatur in*
5 *Ius accreſcendi, an locum habeat in legato a-*
limentorum. 990
6 *Legatum alimentorum, an ſit annuum, & i-*
bi alia. 993 (*ria. 996*
7 *Sententia ſuper alimentis, an ſit interlocuto*
8 *Legatum primum ob eandem cauſam factũ,*
an reuocetur per ſecundum. 998
9 *Vxor, an poſsit plus relinquere pro alimentis*
ſecundo viro, quam vni ex filijs primi matri-
monij. 1001
10 *Alendi onus, an reguletur ſecundum ordinẽ*
ſuccedendi. 1002
11 *Alere ſi quis aliquẽ promittat pro certa quã*
titate ſemel recepta, an validus ſit cõtractus.
1004. (*beneficij. 1008*
12 *Clericus, an præſumatur vixiſſe de fructibus*
13 *Vxori relictis alimentis, an debeantur ſecũ-*
dæ, quæ fuit ducta poſt teſtamentum. 1012.
& ſic reliqua vſque ad finem.
14 *Alẽdi obligatio, vel promiſſio, an ſit diuidua,*
vel indiuidua. 15 Renuntiatio generalis, an
includat alimenta, quãdo illis renuntiari po
teſt. 16 Vxor, cui relicta ſunt alimenta poteſt
etiam exigere dotem. 17 Iudex, an prohibere
poſſit, ne mittantur alimenta ei, qui cõfugit
ad eccleſiam. 18 Fructus prædij relicti ad fru
endũ donec ſoluatur pro alimentis certa quã
titas, an in ſortem imputentur. 19 Filius pro
alimẽtis, an habeat lucratiuum titulũ. 20 Ad
uentitiũ, an reputetur, vel profectitium, qđ
filius lucratus eſt ex fructibus fundi ad alimẽ
ta aſſignati. 21 Alimẽta, an ſint inſtitutiõis ti
tulo relinquenda, quando ſuccedunt loco legiti-
mæ. 22 Patronus, an poſſit vendere ius quod ha-
bet percipiendi alimenta ab eccleſia. 23 Qui præ
dium recepit, vt aliquem alat, an exinde poſſit
ſe liberare reſtituendo prædium. 24 Tranſactio
ſuper alimentis, an firmetur clauſula quæ vim
habet iuramenti. 25 Hæres ſi priuatur heredi-
tate, vbi moleſtet alimentarium, cui tunc appli
cetur hæreditas. 26 Moleſtari, quomodo, et quã
do dicatur legatarius alimentorum. 27 Mona-
cho translato de vno in aliud monaſterium, à
quo ſint præſtanda alimenta. 28 Filio qui poteſt
ſeruire alicui principi, vel militare, an præſten-
tur alimenta à patre. 29 Vxor, cui ſunt relicta
alimenta, an petat ſupplemẽtum ex Auth. præ-
terea. C. vnde vir. 30 Vxor, cui relicta ſunt ali-
menta, intra annum luctus, an illa conſequatur
ſi interim nubat. 31 Aſſenſus ſuper feudi aliena
tione conceſſus pro dote, an extendatur ad ali-
menta. 32 Delinquenti, an liceat alienare bona
ſua pro alimentis, quando bona cõfiſcantur ipſo
iure. 33 Hæreticus occultus in foro fori, an ſit
capax legati alimentorum. 34 Legatum alimẽ
torum filio relictum, an imputetur ei in legiti-
mam. 35 Vxori inopi, an debeatur quarta ex
Auth. præterea, ſi maritus ei alimenta reliquit.
36 Legatum alimentorum relictum filijs alicu-
ius, an debeatur eius nepotibus. 37 Vxori, an de-
beatur quarta ex Auth. ẽ. præterea, ſi dotem ha-
bet aut eorum nulle. 38 Filia abſolutè excluſa à
ſtatuto, an conſequatur alimẽta in bonis patris.
39 Alimenta, an repetantur ſecundùm laborẽ,
& induſtriam. 40 Pecunia, quando relinquitur
ad alimenta, quid tunc ſit agendum. 41 Fundus
ex quo præſtanda ſunt alimenta, qualiter ſit æ-
ſtimandus. 42 Donatione reſciſſa, quia donata-
rius non præſtiterit alimenta, an reſcindantur
obligationes medio tempore contractæ ſuper re.
43 Vxori intra annum luctus, an debeantur a-
limenta vltra, quam importent fructus dotis.
44 Tutor qui præſtitit alimenta pupillo, an pro
eorum repetitiõe habeat obligata bona. 45 Mi-
nor, cui alimenta relicta ſunt in domo hæredis,
an reſtituatur ſi ſeipſum aluit extra domum.

INDEX RERVM AC VERBORVM NOTABILIVM, QVAE IN HOC TRACTATV DE ALI- MENTIS CONTINENTVR.

Prior numerus Titulum, alter quæſtionem ſeu priuileg. tertius numerum marg. denotat.

A.

Abbas dum accuſatur, recipit alimenta, & expenſas lite pendente, tit 1. quæ.127. nu 1
abbas depoſitus, vel priuatus non recipit alimenta a monaſterio, ibid. nu.2
abbati, dum pendet lis ſuper accuſatione, parendum eſt a monachis, ibid. num 5
abeſſe non videtur, qui rediturus eſt, tit. 1. q 32. num.29.
abſentia affectata non prodeſt, tit.7.q. 16. nu.97
Acceptans legatum, tenetur onus iniunctum agnoſcere, tit.5. q.1. nu.24
acceptans legatum cenſetur agnoſcere onus etiam, quòd excedat legati valorem, eo tit.q.3. nu 24
acceptans legatum factum cum onere, non tenetur vltra vires legati, tit.6.q.11. nu.36
acceptans legatum cenſetur cognoſcere onus iniunctum, etiam ſi excedat valorem legati, quando dictum eſt, pro omni, & toto, &c. ibid. nu. 37
acceptans legatum tenetur agnoſcere onus iniunctum, tit.7. q.10. nu.16
acceptans diſpoſitionem cenſetur onus iniunctum agnoſcere, tit.9.q.23. nu.12
acceptans legatum factum cum onere plus non petendi, ſibi non præiudicat, ſi onus ignorauit, eo.tit.q. 26. nu.101
acceptans legatum tenetur agnoſcere onus annexum etiam ſi excedat emolumentum, eo. tit.q. 43. num.44
acceptans emolumentum tenetur acceptare onus adiunctum, ibid. nu.45
acceptare quis tenetur contractum cum omnibus ſuis qualitatibus, vel in totum reprobare, tit.7 q.16. nu.94
acceptari in totum, vel reprobari in totum debet actus, ibid. nu.93
acceptato legato cognoſcitur onus iniunctum, etiam ſi ſit grauius legato, eo.tit.q.10. nu 17
acceptilatio extinguit debitum in totum, tit.5. quæ 3. num.23
Acceſſiones dotis debentur iure actionis, tit.1.q. 43. num.2
acceſſiones in iudicijs vniuerſalibus veniũt, tanquam pars rei petitæ, tit.3.q.2. num.3
acceſſiones in vniuerſalibus petuntur iure actionis, tit 6.q.3. num.15
Acceſſoria non alterant principalem diſpoſitionem, tit.2.q.15. num 237
Acceſſorium regulatur ſecundum ſuum principale, & cum eo proportionabiliter extinguitur, tit.1.q.43. num.31
acceſſorium eiuſdem eſt iuris cum ipſo principali, tit.3.q.2. num 3
acceſſorium regulatur ſecundum naturã principalis, tit.6 q 3. nu 36
acceſſorium ſequitur naturam principalis, tit.7. q. 16. nu.71
acceſſorium ſequi debet naturam principalis, tit. 8.priuil.49. num.2
acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, tit.9.q.31. num.8
acceſſorium inducitur, tollitur, & confirmatur inducto, ſublato, vel confirmato principali, ibid. num.9
acceſſorium videtur ineſſe principali, ibid. nu.10
acceſſorium tollitur principali ſublato, eo.tit.q. 38. num.4
Accidens ſtare non poteſt ſine ſubiecto, tit.2 in prin. num.2
accidentia cognoſci non poſſunt, niſi cognita ſubſtantia, ibid. num.1
accidentia omnia tolluntur ſubſtantia ſublata, tit.9 q.21. num.17
accidentaliter quod accidit non attenditur, ſed quod ordinariè, eo.tit.q. 43. nu.46
accuſare poteſt quicunque, qui non reperitur prohibitus, tit 8 priuil. 88. num.2
accuſanti monaſterium dantur moderatè alimenta, & expenſæ, tit.4.q.23. nu.37
accuſato de læſa maieſtate, debentur alimenta pendente lite, tit.1.q.129. nu.7

accuſa-

accuſator poteſt ſuum intereſſe proſequi etiam poſtquam princeps fecit gratiam reo, tit.7.q. 16. num.72
accuſatus pro quocunq; delicto, interim eſt alendus, tit.1.q.72. num.3
accuſatus quilibet alendus eſt pendente lite, eo. tit q.129. num. 1
acquiſitum quæritur acquirenti etiam ſi ſit de aliena pecunia, tit.4.q.29. num.28
Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere, tit. 1.q 7. num. 110
actio mutat naturam ſuam, quando ceſſio eſt facta, tit 1.q 42. nu.71
actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem, eo tit.q.49. num.5
actio competit pro alimentis iure, & loco legitimæ debitis patri, aut filio, tit.3.q.1. num.29
actio ſubrogata aſſumit naturam illius, cui ſubrogatur, ibid. num 34
actio competit pro alimentis, quando cum licentia Principis conſtituitur maioratus ſacta ſecundogenitis promiſſione, ibid. num.76
actio de dote non eſt nata conſtante matrimonio, tit.5 q 2. num.10
actio perſonalis datur pro alimentis legatis, eo. tit.q.4. num.1
actio competit pro alimentis ex ſtatuto debitis, eod.tit.q.6. nu.1
actio cuicunq; competit, cuius intereſt, tit.5.q.1. num.59
actio negotiorum geſtorum competit eatenus, quatenus negotium eſt vtiliter geſtum, tit.6. quæſt.8. nu.21
actio non datur contra tertium non obligatum, tit.8.priu.48. num.2
actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſſorem, etiam ſi contracta ſit obligatio contemplatione rei, ibid. num.3
actio dotis oritur ſolum matrimonio ſoluto, ſecundum communem, eo.tit.priu 49. nu.14
actio dotis retrotrahitur ad tempus promiſſionis, ibid. num.15
actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, etiam ſi contracta ſit habito reſpectu ad rem, eo tit.priu.51. num.2
actio perſonalis pro alimentis datur contra tertium poſſeſſorem bonorum obligatorũ, vbi de veritate, eod.tit. priu.52. num.1
actio reuocatoria non datur contra habentem onerosum titulum, tit.9 q 19. num 7
actio cui datur, illi & datur vtilitas proueniens ab actione, eo tit.q.25. num 16
actio eſt ius proſequendi in iudicio, quod ſibi debetur, ibid. num.17
ctio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris, eod.tit.q.35. num.44
actione nouata non repetuntur priuilegia actionis nouantis, tit.1.q.1. num 38
actionem qui habet, rem ipſam habere videtur, eod.titu q 108. num 7. & tit. 7. q 17. nu.32 & q 37 nu.5.&25.& tit.9.q.29. ſed non vere, eod. tit q 17. nu.34
actiones deſcendunt ab hæredibus in hæredes, & contra hæredes, tit.1.q.23.nu.16. & tit.6 q. 8 nu.6. itemque, ibid nu. 104 & q.22. nu.1
Actum faciens obligat ſe legibus de illo actu loquentibus, tit 1 q 11 nu 22. tit 9 q.21. nu.19. & q.25. num.91. & q.44 num. 46
actum facienti ex neceſſitate ignoſcendum eſt, tit.6.q 8. num. 93
actum faciens alieno nomine, non obligatur de proprio, tit 7.q 37. nu. 56
actum facienti ex neceſſitate ſubueniendum magis eſt quam facienti voluntariè, eo.ti q.43. n.90
actus vt ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio, tit.1.q.10. nu.13
actus non operatur vltra agentis intentionem, eod tit.q.11. num.3
actus plures quando fiunt eodem tempore, cenſentur correſpectiui, & vnus factus contemplatione alterius, eo.tit.q.42. nu. 48
actus fieri debet expenſis illius, qui petit illum fieri, eo.tit, q.63. num.2
actus ſi non valet eo modo, quo agitur, valet vti valere poteſt, tit.2. q.1. num.46
actus interpretatur vt valeat, non vt pereat, eo. tit.q 8. num. 9
actus eo modo reſoluitur, quo fuit in eſſe productus, tit 5.q.4. num.20
actus referri debet ad cauſam neceſſariam, tit.6. q.14. num.7
actus inutilis quando confirmatur, tunc agitur ex confirmante non confirmato, tit.8 priu. 22. num.14
actus tribuitur ſemper ordinanti, non exequenti, eod.tit priu.51.num.88. & eod.tit. priu. 65. num.47
actus præſumitur factus ex ea cauſa, quæ facienti eſt vtilior, tit.9. q.16. num.26
actus factus à debitore non præiudicat creditori, eo.tit.q.42. nu.14
Actor alimenta pendẽte lite debita petit coram iudice principalis cauſæ, tit.1.q.110. num 9
actor & reus in medio cauſæ, & in ordinatorijs iudicijs pariformiter tractantur, tit.8.quæ.60. num.30
actori quando ſint à reo præſtanda alimẽta, lite pendente, tit 1.q 110
actori agenti ex teſtamento ad hereditatem aliquando

quando ex æquitate debentur alimenta, tit.1. q.110. nu.7

actori pauperi pendente lite debentur expenſæ à reo diuite, eo.tit q.120. nu.1

actori litiganti pendente lite debentur alimenta a reo locuplete, ibid. nu.2

actori pauperi non dantur à reo alimenta, quando agit actione perſonali, vel reali, pro re particulari, ibid. num.14

actori pauperi fiſcus conuentus miniſtrat alimenta, & expenſas litis, quando agit ad hæreditatem, ibid. num.14

actori vbi lite pendente debentur alimenta, ea præſtanda ſunt vſque ad perfectam executionem, tit.5.q.8. num.5

actori non licet quod reo denegatur, tit.8. priu. 60.num.28

adire non videtur qui ſoluit medicinas, vel ſatisfacit medico, tit.1.q.44. num.39

Aditio non inducitur ex eo quòd quis aluerit familiam defuncti, ibid. num.38

aditio hæreditatis inducit quaſi contractum, tit.3.q.3. num 8

aditio non inducitur ex venditione rei, quæ erat peritura, tit.8.priu.45. nu.5

aditio inducit quaſi cõtractum inter hæredem, & legatarium, tit.9.q.14. num.21

aditio eſt quaſi contractus, eo.tit.q.45. num.8

Adminiſtratio quando relinquitur, idem eſt, ac ſi relinquatur gubernium, tit.2.q.9. num 6

adminiſtratio libera quando relinquitur, venit vſusfructus, ibid. num.8. & num.2

adminiſtratio plena, vel plenaria, importat vſumfructum in relicto facto vxori, ibid. nu.10

adminiſtratio quando relinquitur cum facultate capiendi fructus, vel diſponendi de eis, vſusfructus venit, ibid. nu.11

adminiſtratio interdicitur in crimine læſæ maieſtatis à die cogitati delicti, tit.9.q 2. nu.2

adminiſtratio bonorum hæretici interdicitur à die delicti commiſſi, ibid. num.6

Adminiſtrationis relictum continet alimenta, ibid. num.7

Adminiſtrator, vel gubernator, quando liberatur quid veniat, ibid. num.12

adminiſtrator præſumitur alimenta præſtare de bonis, quæ adminiſtrat, tit.6.q.15. nu.2

adminiſtrator non compenſat alimenta in pecunia præſtita cum debito ſpeciei, ibid. nu.13

adminiſtrator præſumitur ſoluere de bonis, quæ adminiſtrat, tit.9.q 12. num.19

Adoptans obligatur ad omnia onera adoptati, tit.9 q.27. num.17

adoptatus non vocat in ius patrem naturalem, tit.1.q.2. num.4

Adoptio hodie nihil immutat de iure naturali patris, ibid. num.1

adoptio imitatur naturam, ibid. num.1

Adoptiui ſuccedunt parentibus ſicuti legitimi, & naturales, tit.2.q.15. num.37

adoptiui dicuntur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris, ſicut legitimi & naturales, ibidem num.38

adoptiui gaudent priuilegio filiorum, ibi. nu.39

adoptiui excludunt aſcendentes & vxores à ſucceſſione, ibid. num 40

adoptiui dicuntur filij ficti, non veri, ibid. nu.41

adoptiuus venit appellatione filij, quando verba non poſſunt in alio verificari, tit.1.q.114. num.2

adoptiuus æquiparatur legitimo & naturali, ibid. num.3

Aduentitia filio quæruntur quoad proprietatẽ, & patri quo ad vſumfructũ, tit 9.q.10. nu.20

aduentitium dicitur lucrum quod filius facit ex fructibus colonicæ patris rei aſſignatæ a patre pro alimentis, ibid. num.6

aduentitium dicitur quod prouenit ex propria induſtria, profectitium autem quod ex capitulis, ibid. num.9

aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius agricultor pro induſtria ſua ex fundo patris, ibid. num.15

aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius ex re patris pro parte induſtriæ, ibid. nu.16

aduentitium dicitur lucrũ, quod facit filius exercendo mercaturam ex pretio fructuũ prædij aſſignati ad alimenta, ibid. num.17

aduentitium dicitur id, quod auus tradidit, vel reliquit nepoti, tit.5.q.7. num. 30

Adulterij pœna ordinaria non punitur mulier propter oſculũ, vel quid ſimile, tit.7.q.16. n.35

adulterij exceptio non poteſt opponi poſt litem conteſtatam, ibid. num.54

adulterium præbet iuſtam cauſam ſeparandi thorum, ibid. nu.23. & tit.eod.q 17. nu.19

adulterium nulla ex cauſa iuſtificari poteſt, ibid. num.24

adulterium non permittitur vxori etiam propter famem, vel paupertatem, ibid. num.45

adulterium vxoris, quando compenſetur cum adulterio mariti, ibid. num.53

adulterium vxoris offendit maritum, agnationem, & rempublicam, ibid. num.68

adulterium poteſt vxori viduæ obijci, ſi maritus illud ignorauit, eo.tit.q. 28. num 15

adultus educatur in loco, qui ſibi magis placet, tit.4.q.13. num.5

adultus nõ educatur in loco à ſe electo, ſi iudex exiſti-

exiſtimet illum non eſſe tutum, ibid. nu.6
aduocato, cum exit prouinciam, debentur expenſæ vltra ſalarium, tit.1.q.68. nu.1
aduocato exeunti prouinciam præſtari debet etiam equus, ibid. num.2
aduocato exeunti prouinciam dantur alimenta, & vectura equi, tit.4.q.8. num.6
aduocato exeunti prouinciam datur equus, & famulus, eo.tit. q.18. nu.29
aduocato exeunti prouinciam prouidendum eſt etiam de ſeruitore, eo tit.q.24. nu.13
aduocatis ſoluuntur expenſæ antequam pedem moueant de domo, eo.tit.q.17. num.32
aduocatus non conuenitur vltra quàm facere poſſit, deducto ne egeat, tit.1.q.78. num.22
aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio, tit.4.q.11. ſub num.13
aduocatus dicitur opem delinquenti præſtare, tit.8.priuil.78. num.7
aduocatus non punitur, ſi delinquentem miſerationis gratia defendit, ibid. num.8
aduocatus in cauſa propria repetit lucrũ, quod amittit, cum cauſam propriam defendit, tit.9.q.29. num.11
Aequalitas
Aequiparata
Aeſtimatio vide in litera, E.
Aeſtimum
Aetas
Affectatio non prodeſt, tit.7.q.26. num.99
affectio eadem eſt circa vterinos, quæ circa conſanguineos, tit.1.q.25. num.23
Affinitas ſpiritualis non eſt minor quam carnalis. eo.tit.q.11. num.8
affinitas ſpiritualis maior eſt carnali, ibid. nu.12. & q.98. num.3
affinitas non attenditur, quæ morte fuit extincta, eo tit.q.44. num.8
Agens tamquam filius probare debet ſe talem, eo tit.q.112. num.11
agens tamquam talis, tenetur probare ſe talem, ibid. num.12
agens tamquam agnatus, probare debet ſe agnatum, ibid. num.13
agens ex contractu vltro citroque obligatorio repellitur, niſi primò impleat ex parte ſua, tit.8.priuil.53. num.13
agens ex contractu conditionali probare debet euentum conditionis, eo tit priuil.77. nu.2
agenti ad bona, quæ ſua prætendit, præſtanda ſunt alimenta, pendente lite, vbi late, tit.1.q.119. num.1
agnati ſi non ſunt hæredes defuncti non tenentur legata alimenta ſoluere de fructibus feudi, tit.4. quæſt.10. nu.18
agnatus poteſt repudiata hæreditate retinere feudum, ibid. num.21
agnatus ſuccedens in feudo, non tenetur ſoluere debita vaſalli vltimo loco defuncti, tit.8. priuil.54. num.5
agnationis & cognationis differentia in ſuccedendo, eſt ſublata, tit.1.q.25. nu.22
Alba in conſil.12. reprobatur communiter, tit.6. quæſt.14. num.13
Alendus nemo eſt de bonis ſibi per delictum ablatis, tit.7.quæſt.14. nu.28
alere tenetur quicumque tenetur tractare, vt filium, tit.1.q.2. num.9
alere quiſque cum tenetur cuius operis vtitur, tit.6.q.11. num.20
alere qui tenetur ratione ſanguinis, is debet etiã erudire, & bonis artibus inſtruere, tit.6.q.19. num.10.
alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetur etiã impendere in quæcunq; ſtudia, ibid. nu.11
alere quilibet cum tenetur, quem habet in obſequio, tit.7.q.17. num.37
ali nemo debet ex bonis, quibus fuit ſuo delicto priuatus, tit.1.q.36. num 2
aliquis poteſt ex bonis per delictum ſibi ablatis, quod delictum non reſpicit illius offenſam, cui applicata ſunt bona, ibid. num.14
ali nemo debet ex bonis ſibi ob delictum ablatis, tit.7.q.25.nu.4.tit.9. nu.10
ali nemo debet ex bonis, quæ ſibi auferuntur, tit.9.q.38. num.3
alimenta ei non ſunt deneganda, qui futurus eſt dominus, tit.1.q.8. num.4
alimenta non ſunt alicui præſtanda de bonis illi ob delictum ablatis, eo.tit.q.31. num.29
alimenta præterita non petũtur, quando à lege, vel officio iudicis, debentur, eo.tit.q.32. nu.40
alimenta plenaria petuntur, quando debentur iure actionis, ibid. nu.42
alimenta ei ſunt dimittenda, qui non poteſt exigi vltra quam facere poſſit, eo tit.q.78. nu.1
alimenta cum à lege ordinantur alicui, intelligitur, niſi aliunde habere poſſit, putà ex arte, vel officio, ibid. nu.32
alimenta quibus magis ſunt præſtanda, quando plures concurrant, tria ſunt conſideranda, eo. tit.q.92. num.1
alimenta iis primum danda ſunt, quibus tenemur iure actionis, ibid. num 2
alimenta ſunt plus fauorabiliora, quàm litis expenſæ, tit.1.q.120. num 10
alimenta quæ lite pendente dantur iure prouiſionis, neque imputantur, neque reſtituuntur,

tur, eo tit. q 124. nu.4
alimenta non ſunt ei miniſtranda, qui cauſam ſuam proſequitur, eo.tit.q 128. nu.1
alimenta eis ſunt præſtanda, qui ſunt in ſeruitio, tit.2.q.3. nu 2
alimenta videntur relinqui, quando mandat teſtator aliquem recipi in domo, ibid. nu.11
alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid relictum eſt pro neceſſitatibus eo. tit.q.5. num.11
alimenta præteriti temporis peti poſſunt quando relinquitur pro indigentia, ibid. nu.12
alimenta ei videntur relicta, qui implicitè inclu ditur legato, vt quando dicitur, Titio cum familia. eo tit.q.7. nu.2
alimenta, quando Titio relinquuntur cum familia, non poteſt Titius illis renuntiare in præiudicium familiæ, ibid. nu.8
alimenta dicuntur ei relicta, qui ex diſpoſitione teſtatoris tractandus eſt, vt filius, tit.2.q.10. num 3. & 8.
alimenta non cenſentur relicta, quando mandat teſtator aliquem vti filium tractari in aliqua re particulari, ibid. num.8
alimenta ei non ſunt præſtanda, qui tractandus eſt vt filius, in caſibus, quibus pater non cogitur alere filium, ibid. num.13
alimenta poſita in conditione, non debentur, eo. tit. q.14. nu 4.
alimenta aliquando relinquuntur per modum conditionis implendæ, ibid. nu.17
alimenta quando alicui relinquuntur cum vſufructu, tunc legatarius habet vſumfructum, tit.2.q.15. num.127
alimenta quando in eadem diſpoſitione, & ratione relinquuntur cum vſufructu, tunc vnū legatum confunditur cum alio, ibid. num.128
alimenta debentur filio naturali quadam ratione, non naturali obligatione, tit.3 q.1. nu.14
alimenta loco legitimæ debita tranſmutuntur ad hæredes, ibid. nu.38.
alimenta ſoluto matrimonio debita eiuſdem ſunt conditionis cum alimentis debitis matrimonio conſtante, eod. tit q.2. nu.17
alimenta qui præſtare recuſat compellitur a iudice captis pignoribus, & indicta mulcta, eo. tit.q.9. num. 20
alimenta, quando pluribus debentur, iudex vnū eligit, cui cæteri contribuant, ibid. nu.22
alimenta debentur, quando teſtator mandat aliquem gubernari, & nutriri, tit.4.q.1. num.3
alimenta quando ſunt præſtanda, non eſt curandum, quid fecerit alimentarius de pecunia loco alimentorum data, eo. tit.q.2. nu. 28
alimenta præſtanda ſunt filijs, & deſcendentibus etiam quando ſua culpa incidunt in infirmitatem, tit 4 q.5. num.17
alimenta de fructibus, & redditibus, nō de proprietate, præſtanda ſunt, eo.tit.q 9. num 1
alimenta non debentur, quando ex fructibus nihil eſt perceptum, ibid. nu.2
alimenta præſtantur de fructibus etiam ſi hæres non fecerit inuentarium, ibid. nu 6
alimenta capi non poſſunt authoritate propria, quia egent liquidatione, ibid. num 7
alimenta ita ex redditibus præſtanda ſunt, vt non omnes conſumantur, ſed pars conſeruetur pro cautione ſequentis anni, ibid. nu.14
alimenta præſtanda ſunt ex proprietate, quando debentur onerato titulo, ibid. nu.17
alimenta, vt præſtentur ei, qui futurus eſt dominus, vendi poteſt proprietas, ibid. nu.24
alimenta qui debet, tenetur etiam de caſtrenſibus bonis ſoluere, tit.4.q 11. nu.20
alimenta an præſtentur in domo debitoris, & non alibi, eo.tit.q.14. num.2.& 16
alimenta debita ex diſpoſitione hominis præſtantur extra domum, ibid. nu.7
alimenta non poſſunt peti extra domum, quando relicta ſunt cum onere habitandi, tit. 4.q. 15.num.3
alimenta relicta cum onere habitandi pe i poſſunt extra domum, ſtante lite inter legatariū & debitorem, ibid. num 28
alimenta alicui relicta cum onere habitandi cū filijs, quando iudicantur relicta fauore filiorum, vel legatarij, ibid. num.35
alimenta relicta in domo peti poſſunt extra domum, quando vult cum propria vxore, & filijs habitare, ibid. nu 36
alimenta extra domum petuntur, quando relictum eſt cum clauſula, ſi non habitauerit, ibi. num. 62.
alimenta debita ex fructibus certi fundi eatenus debentur, quatenus ſe extendant fructus, tit.4 q.16. nu.20
alimenta in pecunia relicta in ſingulos annos, peti poſſunt in principio cuiuſque anni, eod. tit.q 17. num.8
alimenta præſtita ſtando, & habitando, &c. non præſtantur in princ. ſed quando, & quomodo, vide ibid. num.15
alimenta debentur ſingulo anno, quando relinquuntur perſonis non morituris, ibid. nu.16
alimenta præſtantur in tempore deſignato etiā tacita teſtatoris voluntate, ibid. num.28
alimenta relicta ex fructibus certi fundi præſtantur tempore recollectionis eorum, & ibi

ampliatur, ibid. num.22
alimenta ſoluuntur ſecũdum qualitatẽ, & digni tatem perſonæ cui debentur, co.tit.q.18. nu.1
alimenta lautiora ei debentur, qui alias fuit diues, quam ei qui ſemper fuit pauper, ibi.nu.4
alimenta pręſtanda abſq; penuria non debentur ſecundum dignitatem, ibid. num. 6
alimenta æqualiter omnib. præſtanda ſunt, quãdo multis coniunctim relinquuntur, ib.nu.68
alimenta non egent taxatione iudicis, quando relinquuntur prout conſueuit præſtare, eod. tit.q.19. num.15
alimenta non reſtringuntur ad redditus dotis, eod.tit.q.20. num.2
alimenta debita lite pendente præſtantur arbitrio iudicis, eo.tit.q.23. num.41
alimenta excipiens intelligitur non ſolum pro ſe, ſed etiam pro vxore, eo.tit.q.24. nu.1
alimenta relicta ex certo fundo præſtantur integra, quamuis ex eo fundo minus ſit perceptum, eo.tit.q 26. num.1
alimenta finiuntur cũ morte eius, cui ſunt præſtanda & nõ tranſeunt ad hæredes, tit.5.q 1.n 1
alimenta in perſona vnius aliud ſunt quàm in perſona alterius, & ſunt perſonalia, ibi. nu.2
alimenta relicta in temporis præfinitione extinguũtur ante tempus eueniente morte alimentarij, ibid. num.9
alimenta debita filiæ dotatæ, quæ excluduntur à ſtatuto, non tranſeunt ad hæredes, ibid. nu.5
alimenta debita alicui durant vſque ad mortem naturalem, non obſtante deportatione, vel banno, ibid. num.11
alimenta ſimpliciter relicta, præſtanda ſunt vſque ad mortem, ibid. num.12
alimenta à teſtatore relicta præſtanda ab vſufructuario, finiuntur extincto vſufructu, ibi. num.18.20.23. & 24
alimenta præſtanda ab vſufructuario non debentur ab hærede legantis, quando vſusfructus eſt finitus, ibid. num.20
alimenta præſtanda ſunt ab hærede vſufructuarij, quando vſufructuatius fuit grauatus ſimpliciter, & non de vſufructu, ibid. nu.23
alimenta debita loco legitimæ tranſmittũtur ad hæredes, vbi tamen de veritate, ibi. nu.31. & 32
alimenta præteriti temporis tranſeunt ad hæredes, & peti poſſunt, ibid. num.39
alimenta præterita peti poſſunt, quando debentur iure actionis, ibid. num.40
alimenta præterita peti poſſunt, etiam ſi legatarius non ſit moratus cum filijs, quando fuerunt relicta cum onere morandi, ſi tamẽ per eum non ſtetit, ibid. num.41
alimenta præteriti temporis debita ſolo iudicis officio peti non poſſunt, ibid. num.43
alimenta officio iudicis debita petũtur pro tempore præterito, quando is cepit mutuam pecuniam, vt ſe aleret, vbi tamẽ quomodo detur actio.
alimenta præteriti temporis officio iudicis debita cõtemplatione alicuius ſeruitij peti poſſunt, ibid. num.67
alimenta peti poſſunt pro tempore præterito, quando ab hærede debentur, ibid. nu.70
alimenta licèt ei debeantur cui debetur legitima, tamen fallit, quando debitor vellet ſtatim legitimam ſoluere, tit.5.q.2. nu.2
alimenta poſſunt relinqui ad tempus certum, eo tit.q 3. num.2
alimenta relicta aut promiſſa ob cauſam aliquã finiuntur extincta cauſa, eo tit.q.5. nu.1
alimenta debita propter dotem taxantur ſecundum dotis quantitatem, ibid. num.4
alimenta relicta rectori eccleſiæ quoad vixerit, non tenetur ad ſucceſſorem in beneficio, eo.tit. q 6. num.12
alimenta relicta ab hæredibus infraſcriptis, non præſtantur ad vitam legatarij, ſed donec viuit hæres grauatus, ibid. num.26
alimenta relicta de fructibus fundi, nõ ſunt perpetua, etiam ſi relinquantur eccleſiæ, vel ciuitati, vbi de veritate, ibid. nu.30
alimenta data in vno fundo tranſmittuntur ad hæredes, quando valor fundi nõ excedit modum alimentorum, eo.tit q.7. num.54
alimenta actori debita pendente lite vſq; ad diffinitiuam præſtantur, eo.tit.q.8. nu.1
alimenta quicunq; præſtitit, repetere poteſt ab eo, qui alere tenebatur, tit.6.q.16. num.3
alimenta ſe præſtitiſſe alicui difficile probatur, eo.tit.q.23. num.9
alimenta præſumuntur pręſtita ſecundum qualitatem, & conditionem perſonæ, cui pręſtita ſunt, ibid. nu.13
alimenta præſtita fuiſſe per certum tempus probatur, quando conſtat de principio & fine temporis ibid. num.24
alimenta quæ dicantur magna, quæ modica, committitur arbitrio iudicis, ibid. nu.26
alimenta officio iudicis non debentur ei, qui poteſt aliunde viuere, tit.7.q.14. nu.5
alimenta iure actionis, etiam à lege debita, diuiti quoq; præſtanda ſunt, eo.tit.q.15. num.27
alimenta alij præſtare non tenetur, qui vix habet pro ſe, ibid. num.30
alimenta alicui de proprijs bonis præſtãda extrahi poſſunt ex rei vendicatione, eo.tit.q.22.n.5
alimenta non debentur, quando ex patrimonio nulli

nulli omnino redditus percipiuntur, co.tit.q.33. num.25

alimenta ſibi quis poteſt ſubtrahere, vt pereunti perſonæ magnæ ſubueniat, per quam Reſp. ſuſtentatur, co.tit.q 40. num.1

alimenta concernunt publicam vtilitatem, tit.8. priu.1. num.19

alimenta decernuntur vxori pendente lite ſuper initibus matrimonij, eo.tit.priu. 10. nu.4

alimenta relicta ab vſufructuario extinguuntur vſufructu finito, co.tit.priu 14. num.4

alimenta ſi ex pecunia præſtanda ſunt, tunc pecunia reponenda eſt apud mercatorem ad honeſtum lucrum, eo.tit.priu.29. num 5

alimenta relinqui poſſunt forenſi, non obſtante ſtatuto, vel conſuetudine, co.ti.priu 41. nu.3

alimenta præteriti temporis alicui relicta tranſmittuntur ad hæredes, eo tit priu.55. nu.13

alimenta præſtita ſorori dotatæ nõ imputantur in legatum factum pro dote, co ti.pri.57 nu.3

alimenta non veniunt in confiſcatione bonorũ etiam in condemnato læſæ maieſtatis, co ti. priu.59. num.15

alimenta commoda quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentarij, tit.4 q 18. nu.5

alimenta futura dicuntur, quæ veniunt poſt cõteſtatam litem, tit.8.priu 60. num.16

alimenta ſi quis delinquenti poſt delictum præſtat, non punitur, co.tit.priu.78. num.5

alimenta non poſſunt a lege tolli, co.ti.priu.85. num.8

alimenta dantur in ſubſidium vitæ, co.ti.pri.91. num 2

alimenta æquiparantur piæ cauſæ, ti.9.q.3. nu.1

alimenta quamuis pluries relicta, ſemel tantum debentur, co.ti.priu.4. num.1

alimenta iure actionis debita peti poſſunt pro tempore præterito, ibid. num.7

alimenta relicta à teſtatore, & rurſus ab hærede, debentur ſemel tantum, ibid. nu. 12

alimenta non debentur pluries ex multiplici legato continente conditiones incompatibiles, ibid. nu.22

alimenta non ſunt priuilegiata, niſi in caſibus expreſſis, co.tit.q.15. num.11

pro alimentis in dubio eſt iudicandum, ibid.numero 12

alimenta quæ ſuccedunt loco legitimæ non ſunt relinquenda titulo inſtitutionis, cod ti. quæ 21. num.11

alimenta reo non debentur, niſi lite pendente, co ti.q 32. num.29

alimenta poſt latam ſententiam condemnatoriam reuocantur nulla facta pretij reſtitutione, ibid. num.30

alimenta repetuntur ſecundum ſumptum factum, non ſecundum laborem & induſtriam, co.ti.q 39. nu.1

alimenta ſecundum dotem promiſſam debentur à promiſſore, co.ti.q 43. num 3

Alimentorum legatum factum, donec filia nupſerit, extinguitur ſecutis nuptijs, ti.5.q 3.numero 5

alimentorum legatum cum onere habitandi cũ filijs, dicitur factum contemplatione filiorũ, quando ſunt infantes, co.ti.q.4. num.13

plura de alimentorum legato, vide in verb. Legatum.

alimonia ſi alicui relinquitur, illi alimenta debentur, ti 2.q.2. nu.14

Alimentatus non poteſt accuſare alimentatorem, ti.8.priu.87. num.3

alimentatus accuſat alimentatorem in crimine læſæ maieſtatis, & alijs delictis atrocioribus, ibid. num.5

alimentandus, quando mutuam accepit pecuniam pro alimentis, an agat ad alimenta, vel actio potius ei detur, qui mutuauit, ti.5.qu.1. num.32

alimentario indigenti alimenta præſtantur ante tempus, tit.4.q.17. nu.18

Alimentarius petere poteſt alimenta extra domum, co ti.q.14. num.16

alimentarius cogitur habitare in vna ex domibus teſtatoris, ſi commodè id facere poteſt, ibid. num.23

alimentarius non petit alimenta præteriti temporis, ſi non cohabitauit, quando relicta ſunt cum onere habitandi, ti.4.q.15. num.4

alimentarius conſequitur alimenta in domo relicta, quando iuſta aliqua cauſa impeditur ibi morari, ibid. num.12

alimentarius petit officio iudicis quod vnus ex hæredibus contribuat alimenta in domo alterius, quando inter eos facta eſt diuiſio, ibid. num.22

alimentarius cum onere habitandi petit alimenta extra domum, ſi vigeat odium inter ſe, ibi, num.23

alimentarius cum onere habitandi, non tenetur habitare cum ſecundo hærede, ibid. nu.69

alimentarius tenetur aſſociare alimentatorem, ti.4.q 29. nu.67

alimentarius non poteſt ſine prætore eligere fundum, ex quo percipiat alimenta, ti.8 priu. 56.num.17

Alumnus alit nutritorem, & nutricem pauperes, ti.1.q 52. num.1

alumnus

alumnus non vocat nutritorem in ius ſine venia, ibid. num. 2

alumnus non eſt teſtis integer pro nutritore, ibi. num. 3

alumnus æquipatatur coniunctio, tit. 6. quæſt. 18. num. 7

alumnus dicitur de familia, ibid. nu. 8

alumnus ingratus perdit beneficium cōceſſum, tit. 7. q. 32. num. 11

Alienans contra teſtatoris præceptum non prohibetur ſuccedere ex fideicommiſſo ordinato in caſum mortis, licèt non in caſum alienationis, tit. 9 q. 25. num. 46

alienans contra præceptum teſtatoris priuatur ſua portione, & nō reuocat alienata per alios, ibid. nu. 55

alienandi facultas à teſtatore conceſſa intelligitur libera, & nullis regulis limitata, tit. 4. q. 29 num. 48

alienandi verbum, eſt generale, tit. 8. pr. 38. nn. 10

alienandi verbum, includit inſtitutionem, ibid. num. 11

alienare videtur, qui non acquirit, cum poteſt, tit. 7. q. 15. nu. 20

alienare prohibitus non poteſt actum facere, per quem ſequatur alienatio, tit. 8. priu. 56. nu. 18. & tit. 9 q. 17. nu. 17. & tit. 8. priu. 59. num. 16. itemq; eodem priu. 65. nu. 18

alienari nō dicitur res, quæ ex præcedenti pacto redit ad priorem dominium, tit. 1. q. 48. nu. 80

alienata a delinquente ante, vel poſt accuſationem, ante vel poſt ſententiam, quando reuocentur, tit. 8. priu. 36. num 5

alienatio rei eccleſiaſticæ non valet etiam cum iuramento, eo tit. priu. 56. num 57

alienatio quando fauo e alicuius prohibetur, ille reuocat, cuius fauore fuit prohibita, tit. 9. q. 25. num. 14

alienatio facta contra præceptum teſtatoris ſuſtinetur, quando nullus extat ex vocatis in caſu alienationis, ibid. num. 71

alienatio prohibita in forenſem a ſtatuto, non extenditur ad neceſſariam, tit. 9 q. 26. nu. 122

alienatio pro alimentis facta poſt ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, eſt nulla, eod. tit. q. 32. num. 31

alienatio facta à reo delato poſt ſententiam eſt nulla, ibid. num. 42

alienatio facta pro alimentis à reo pendente appellatione non ſuſtinetur, ſed retractatur, confirmata exinde ſententia, ibid. num. 61

alienatio facta à reo appellatione pendēte, ſuſtinetur ſi in cauſam alimentorum poſt ſententiam facta ſit, ibid. num. 67

alienatio facta a reo lite pendente, non valet, niſi conſtet de vero debito, ibid. num. 75

alienatio quæ ex cauſa permittitur contra iuris regulas ſuſtinetur, quatenus extenditur cum illa, ibid. num. 82

alienatione per ſtatutum prohibita, non cenſetur prohibita alienatio rei modicæ, tit. 6. q. 13. num. 23

alienatione prohibita non includitur ea, quæ fit ex neceſſitate ſtatuti, tit. 8. priu. 56. nu. 39

alienationes factæ poſt ſententiam pro debito neceſſario ſunt validæ, tit. 9. q. 32. num. 32

alienationis prohibitio non includit neceſſariā, eod. tit. q. 26. num. 121. & q. 32. num 12

Aliqua, dictio eſt vniuerſalis, & includit caſus, qui aliàs non includerentur, eo. tit. q. 26. nu. 26

aliquid, dictio verificatur in modico, & eſt vniuerſalis, vbi latè, tit. 8. q. 61. num. 21

aliquid, dictio includit omnem caſum, tit. 9 q. 35 num 18

alius, dictio importat ſimilitudinem, eo. tit. q. 5. num. 6

Altare vnum diſcooperiri non debet, vt alterum cooperiatur, tit. 1. q. 78. nu. 35

altari qui ſeruit, viuere debet de altari, tit. 7. q. 35 num. 2. & tit. 9. q. 12. num. 12. & q. 27 nu. 14

alternatiuæ obligationis vtrunque eſt in obligatione, tit. 4 q 15. num. 60

alternatiuæ obligationis non poteſt alterum perire, ibid. num. 61

alternatiuis ex duabus ſufficit alteram eſſe veram, ibid. num. 59

amicitia idem operatur, quod ſanguinis coniunctio, tit. 1 q. 11. num. 14

amicitia magna ſuperat affectionem paternam, ibid. nu. 11.

amicitia impedit actionem negotiorum geſtorum, tit. 6 q 21. num. 2

amicitia facit præſumi animum donandi, ibid. num. 3. 9. & 10.

amicitia æquiparatur coniunctioni ſanguinis, imò pluris æſtimatur, ibid. num. 4

amicitia nō æquiparatur ſanguinis coniunctioni, nec operatur effectus ſingulares, niſi magna ſit, ibid. num. 5

amicitia non repellit teſtem à teſtificando, fallit tamen, ibid. nu. 6

amicitia magna repellit teſtem à teſtimonio reddendo, ibid. num 7

amicitia ſi eſt cauſa, quod ego impendam, ne amici negotia pereant, poſſum repetere, ibid. num. 8

amicitia ſimplex non facit animum donandi, ibid. num 3. & 9

amicitia non facit præſumi donationem, quando impenſa eſt magna: ſecus cum eſt modica, ibid. num.10
amicitia non inducit donationem, quando impenſa non fit circa alimenta, ſed circa res amici, ibid. num.12
amicitiæ cauſa relictum videtur, quãdo aliquid relinquitur magno amico, tit.8.priu.1. nu.14
amico relictum cenſetur contemplatione amicitiæ legatum, ti.5.q.6. num.11
Amicus non alit amicum, ti.1.q.co. num.10. & quæ.88. num.1
amicus. Locum habent in valde amico quęcunque de conſanguineis in iure dicũtur, ti.5.q.6. num. 10
amicus non repetit alimenta, quæ amico ſuo, vel intuitu amici præſtitit, ti.6.q.21. num.1
Amor deſcendit, non aſcendit, ti.1.q 94. nu.9
amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm vigeat in filijs, eo ti.q.103.num.8 & q.15. nu.12
amor nullus vincit paternum, ti.1.q.106. nu.3
amor mariti erga vxorem ſuperat omnes alios, ti.2 q.15. num.10
amor vxoris ſuper omnes, cedit amori erga filios, ibid. num.26
amor parentum ſuperat omnes, ti 4.q.13. nu.11. & ti 5.q.13.nu.26.& ti.6.q.8. nu.43
amorem ſui ipſius natura quemlibet docuit, ti.7 quæ.29. num.9
angel.in l.2.C.de fideicommiſ. reprobatur à Iaſone, ti.4.q.16. num.35
Animæ de ſalute quando agimus, tutior ſemper eſt via eligenda, ti.8.priu.88. nu.4
animæ fauore ſumitur ſemper interpretatio, quæ ſit illi vtilior, ti.6.q.18. num.4
animæ ſaluti conſulendum eſt in dubio, ti.9.qu.17.num.9.
Animus deprehenditur ex verbis, ti. 2. quæ. 15. num.105
animus repetendi præſumitur in eo qui præſtitit alimenta illi cui non tenebatur, eo.ti.qu.1. num.1
animus repetendi nõ præſumitur, quando dans ſciebat indebitum, ibid. num.25
animus. In his, quæ pendent ab animo, ſtatur iuramento illius, qui actum fecit, ti.6.quæ.8. num. 36
animus probatur per librum proprium rationum, ibi. num.74
animus declaratur per ſcripturam priuatam, eo. ti.q.11. num.51
animus probatur per teſtes ſingulares, ibi. nu.52
animus donãdi, vel repetendi colligitur ex qualitate impenſæ, eo.ti.q.17. num.11
animus repetendi præſumitur in fratre, qui impendit pro fratre, eo.ti.q.12. num.34
animus donandi non colligitur ex factis negatiuis, eo.ti.q.15. num 6
Animal inuentum dare damnum in prædio alieno ali debet expenſis domini, ti.1. quæ.70. num.2
animal pignoratum ali debet à domino, ibidem num.3
animal alienum vagabundum ſi quis recepit in ſuum ſtabulũ, repetit ſine probatione, quod alimentauit, tit.6.qu.23 num.17 inuentum in proprio fundo dare damnum, retineri poteſt a domino fundi, vt cognoſcat cuius ſit, tit. 8. priu.62.nu.2 qui pauit, poteſt retinere, donec ſibi ſatisfiat, ibi.num.3. qui pauit, ſi illud locauit ad vecturam, tenetur imputare vecturam in alimenta, ibi. nu.14
Annexum ſequitur conditionem rei, cui eſt annexum, ti.9.q.31. num.17
Annus qui conceditur executori ad exequendum currit non impedito in cauſis pijs: ſecus in alijs, tit.8.priu.32. num.8
Animus perfectus, an requiratur, vel ſufficiat inchoatus in pubertate, vbi remiſſiuè, eo.tit. priu.58. nu.7
Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti, ti 9.q.30. num.2
Annua conceſſio facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum, ti. 6.q.1. nu.20
Annuum legatum præſumitur factum in cauſam alimentorum, ti.1.q.10.nu.14 & ti.2.q.12. num.1 intelligitur pro alimentis, quatenus ille indiget, ſi factum eſt pauperi, eo.ti.q.12. num.8
Annuum debitum peti poteſt à principio pro omnibus annis, ti.3.q.9. num.31 præſtari debet in principio cuiuſq; anni, ti.4.q.17. nu.6 peti poteſt prima die anni, ibi. num.7
Annuum legatum tranſit ad hæredes pro toto anno, quando legatarius moritur inchoato anno, ibid. num.9
Antecedens qui vult, cenſetur velle omne neceſſarium conſequens, ti.1.q.11. nu.21. & ti.5. quæ.7. num.50
Antidoralis obligatio dictat quòd benefacienti benefaciamus, ti.1.q. 48. nu 10 nullam parit obligationem, ti 6.qu.11. num.23 non poteſt deduci in compenſationem, ibi. nu.14 plurimos operatur effectus, ibi.num.26. deducitur in obligationem volente debitore, ibid. num.30 eſt perſonaliſſima, tit.8.priu.65. numero 39.
Apoſtata dicitur, qui exit religionem, in qua vo-

tum ſolemniter emiſit, & ibi, an hoc verum ſit, co ti.priu 68. nu.1

Appellans in cauſa alimentorum non auditur, niſi prius ſoluat alimenta, co.ti.priu.95. nu.1

Appellare non licet ab interlocutoria, etiam in caſibus iure communi permiſſis, quando appellatio eſt prohibita ſtatuto, ti.7.qu.9.nu.24. non licet in cauſis, quæ celeritatem requirunt, ti.8 priu. 60. num.11. licet, quando agitur de præteritis alimentis, ibi.nu.15. quando non licet in conuentione, non etiam licebit in reconuentione, ibi. num.29

Appellari non poteſt à ſententia ſortis, ti.9.qu. 43 num.32

Appellaſſe ſemel tantùm dicitur, qui eodem tempore ter dicit, appello, ti.6.q.16. num.10

Appellatur in cauſa alimentorum, ti.8. priu 60. num.8

Appellatio in cauſa alimentorum non ſuſpendit ſententiam, ti.1.qu.120.nu 13. cum ex cauſa conceditur, probari in primis debet cauſa, ti.4.q.15.nu.54. ſuſpendit effectum iudicati, ti.8.priu 10.nu.1.& priu 60.num.18. eſt omni caſu regulariter permiſſa, co.ti.priu.60. nu.1 in caſu dubio admittenda eſt etiam in caſibus, quibus regulariter eſt prohibita, ibidem num.3. eſt defenſio contra oppreſſionem iudicis, & tiriaca contra illius venenum, etiam in cauſis minimis, ibid. num.4. & ti.9. qu.32. num.63. & 64. non admittitur in cauſis piis, ibi. num.7. non datur in cauſa ſubſidij charitatiui, ibid, num.9. non datur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum, ibi. num.10 non admittitur in cauſis dotis, quando exigit celeritatem, ibi.num.12. deuoluit negocium ad ſuperiorem iudicem, ibi. num 17. admittitur in cauſa alimentorum, ſed non ſuſpenditur executio, ibid. num.10. tunc non admittitur in cauſa alimentorum, quãdo actor non habet aliunde, ibid. num.21. admittitur in cauſa alimentorum, quæ petuntur iure actionis, & non ſuſpenditur executio, ibidem num.22 non ſuſpendit executionem ſententiæ, quando lis eſt cum paupere, ibi. num.23 in cauſa alimentorum admittitur, quando de eis principaliter tractatur, vbi de veritate, ibid.num.24. admittitur in cauſa alimentorum quò ad fauorem alimentarij, non etiam debitoris, ibid.num.25. admittitur in cauſa dotis, cum mulier pauper appellat, ſecus quando aduerſarius, ibi. num.26. admittitur in remed. l.fi.C. de edict. Diui Adria. tollen. quando ſententia eſt lata contra actorem, ib. num.27 ſi remouetur per reſcriptum fauore impetrantis, non licebit ei quoq; appellare, ibi.nu.32. admittitur à ſententia latà in cauſà pia, ti.9.q.3.num.4. interpoſita per vnum ex litigatoribus, prodeſt alijs, ſi cauſa eſt indiuidua, co.ti.q.14.nu.2. cauſam reducit ad eum ſtatum, in quo erat ante ſententiam, ibi. nu 71

Appellatione pendente nihil innouari debet, ti. 8.priu.10. nu.2. ſuper validitate matrimonij, alimenta decernuntur vxori, ibi.nu 3. quando actori præſtanda ſint alimenta, remiſſiuè, co. ti.priu.60.nu.34. ea omnia fieri poſſunt, quæ permiſſa erant lite pendente, ti.9.q.32. nu.66 permittuntur ea, quæ tendunt ad faciliorem exitum appellationis, ibi.nu.69. expediri poſſunt omnia, quæ dilationem non patiuntur, ibid. num.70

Appellationi renunciari videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum, ti.6.q 3. nu.63. deferendum eſt in dubio. ti.8 pri.60.num.2. non defertur in cauſa alimentorum: contra tamen, ibi.nu.5.& 8.nõ defertur in cauſa dotis, ibi.n.6

Approbatum quod ſemel fuit, non poteſt reprobari, ti.9 q.23. nu.26

Aqua ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, quando in loco eſt venalis, ti.4 q 3. nu.8

Aqua inuenta ſuper alicuius prato, præſumitur ab eo ducta, cuius eſt pratum, ti 9.q.26. nu 119

Aquæ æſtimatio, non aqua ipſa debetur, quando alimenta debentur, ti.4. qu.3. nu.8

Aquæ æſtimatio non debetur, ſed aqua, quando debitor vuit eã ſingulis diebus tradere, ib.n.9

Arbiter iuris tenetur ſequi partium conuentionem in iudicando, ti.8 pri 75. num.5

Arbiter iuris æquiparatur iudici, ibi. num.6

Arbiter voluntarius tenetur iudicare de iure, ibid. num.7

Arbitri iuris æquiparantur iudicibus, ti.8 pri.56 num. 34

Arbitrium quod iterum non redit, debet eſſe liberum, co ti.priu. 85. nu.2

Argumentum a ſtatuto ad pactũ, negatiuè valet, ti.1 q 1.nu.9. à dote ad alimenta, non valet negatiuè, co.ti.q 6.nu.16. ſecus affirmatè, q.102 nu.5 à ſimili, ſat eſt ſi procedat in eo, de quo principaliter quæritur, co.ti.q.14 nu.6. ab alimentis ad dotem, eſt validum, quando diuerſa non militat ratio, ib.nu.14. & ti.9 q.1. nu.1. & 8. correlatiuorum procedit etiam in pœnalibus, co ti.q.19. nu.4. à maiore ad minus, eſt validum, co ti.q.20.nu.2.& q.35.nu.13. & q.38 nu.26.& q 45.nu.11.& ti.7.q.3.nu.8.& ti.9.q.1. nu.12. à lege ad teſtatorem, & econtra, eſt validum, co. ti.q.24 nu.3. à ſucceſſione ad alimenta, eſt validum, co ti.q.25. num.5 à ſufficienti partium enumeratione, non eſt vali-

validum, niſi perfectè partes enumerentur,
co ti.q.35.nu.10. à correlatiuis, non habet lo-
cum, vbi ſubeſt diuerſitatis ratio, ti.1.q.41.n.4.
& q.45. nu. 12. valet à pacto ad ſtatutum, &
conſuetudinem, & econtra, co.ti.q.42. nu.29
à contrario ſenſu eſt concluſiuum, ibi.nu.40.
& ti.5.q.3. nu.75. & q.11. num.2. ab ingratitu-
dine liberti, ad ingratitudinem legatarij, eſt
validum, co.ti.q.48. nu.3. à contrario ſenſu,
non ſumitur à diſpoſitione negatiua, co.ti.q.
104. nu.5. & ti.6.qu.15.nu.7. à ſeruo ad mona-
chum, eſt regulariter validum, co.ti.q.121. n.4
à contractibus ad vltimas voluntates, valet
affirmatiuè, ti.2.q.10.nu.7. & vice verſa, co.ti.
q.12.nu.6. & qu.15 nu. 262. & ti.5.q 1. num.15.
à contrario ſenſu conditionis ſumitur etiam
in verbis negatiuis, co.ti q 14.nu.15. à contra-
rio ſenſu, non capitur in verbis teſtatoris cō-
ditionaliter prolatis, & quomodo procedat,
ibi. num.16. non bene ſumitur à tutela ad e-
ducationem, ti.4.qu.13.nu.17. à communiter
accidentibus, eſt validum, co.ti. qu.15. nu.26.
& ti.7.q 9 num 15. & ti 9 q.12.nu.22. & qu.30.
num.39. à toto ad partem, eſt validum, vt
ſcilicet eadem ſit ratio partis, quo ad partem,
quæ eſt totius, quo ad totum, co.ti.q.18.num.
67. de re ad tempus eſt validum, ibi. num.35
valet de quantitate ad tempus, co.ti. quæ.7.
num.10. à contrario ſenſu, eſt validum, etiā
quando verba legis ſunt conditionalia, ti.6.q.
11. nu 3. à dote ad piam cauſam, eſt validum,
co.ti.qu.18. num.2. à læſa maieſtate humana
ad diuinam, rectè ducitur tanquam à minori
ad maius, ti.7.q.16.num.17. valet de teſtatore
ad legem, ti 8 priu.18.num.12. valet à liberto
ad filium, cod.ti.priu.65.num.7. à ſimili non
habet locum, quando extat diſſimilitudo, ibi.
num.7. ab æquiparatis procedit ſolum in ca-
ſu æquiparato, ibi. nu.9. ab alimentis ad do-
tem, ſumitur ſolum negatiuè, vel affirmati-
uè, ibi.nu.10. à maiori ad minus ſumitur ne-
gatiuè, non affirmatiuè, ibi. num. 11. ab ali-
mentis ad piam cauſam, non ducitur, quan-
do militat diuerſa ratio, ti.9.q.3.num.3. à pia
cauſa ad alimenta ducitur ſolum, vbi alimen
ta dicuntur cauſa pia, ibid. num.5. à correla-
tiuis, eſt validum, co.ti.qu.10.nu.10. à veriſi-
mili, eſt validum, ti.9.q.12.nu.25. à contracti-
bus ad vltimas voluntates, valet, co.ti. qu.18.
num.8. & vice verſa, ibi. valet à contractu ad
quaſi contractum, co.ti.q.44. nu 8
A rtem q̃ habet, dicitur eſſe ſoluēdo, ti.7.q.6.n 3
Articulus dependens, vel emergens à cauſa ma-
trimonij ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticum,
ti.8. priuil.10, num.9
Aſcendens emendo nomine deſcendentis, non
cenſetur donare, ti.6.q.1. num.14
Aſſenſum concedens videtur cogitaſſe de eo, q̃
reputatur cū eo, quod cogitauit, ti.9.q.31.n.71
Aſſenſus ſuper dote præſtitus an extendatur ad
alimenta, ib. n.1. & ad vſuras dotales, ib. n.36
eſt gratia, & diſpenſatio, & non regulatur à
petitione, ibi.nu.2. adhibitus ſuper ſorte ex-
tenditur ad fructus, ibi. nu.12. trahitur ad o-
mnia acceſſoria, ibi.nu.13. extenditur ad con-
nexa, & annexa, ibi. nu.18. cenſetur adhibitus
ſecundùm naturam, & qualitatem cōtractus
cui præſtatur, ibi.nu.21. & nu.24. ſuper con-
ſtitutione dotis præſtitus operatur pro reſti-
tutione, ibi.nu.23. ſuper dote reſtituenda in-
cludit caſum, quando maritus vergit ad ino-
piam, ibi.nu.25. non facit irreuocabilē actum,
qui ſui natura eſt reuocabilis, ibi.nu.26. am-
plectitur omnia, quæ ſequūtur ex contractu,
ſuper quo fuit interpoſitus, ibi.n.28. præſtitus
ſuper antecedenti, operatur etiam in conſe-
quenti, ibi.nu.29. ſuper matrimonio extendi-
tur ad conſtitutionem dotis, ibi.nu.30. exten-
ditur ad ea omnia, quæ veniunt ſub finali ra-
tione, & mente concedentis, ibi.nu.34. durat,
quatenus durat cauſa concedendi, ibi. nu.35
eſt ſtricti iuris, quando diſpenſatur contra re-
gulas feudi, alias largè interpretatur, ib.nu.39
intelligitur aliquando vt priuilegium, aliquā
do vero vt beneficium, vbi declaratur, ibi. nu.
40. & 41 eſt gratia, ib.n.42. trahitur etiam ad
idquod à lege ſubauditur, ib. nu.47. includit
ea omnia, quæ virtualiter veniunt, ib.n.48. &
49. eſt bonæ fidei, quando fuit præſtitus ſu-
per contractu bonæ fidei, ib.nu.50. ſuper dote
eſt bonæ fidei, ib.nu.52. etiam in materia rigo-
roſa includit caſum, qui venit ex mentis di-
ſpoſitione, ib.nu.5. quo ad expreſſa latè inter-
pretatur, ib.nu.61. ſuper venditione feudi tra-
hitur ad venditionem partis, ib.nu.70. præſti-
tus ſuper inſtrumento, cenſetur præſtitus ſu-
per omnibus incluſis in inſtrumento, ib. n 81
Aſſeſſores conducuntur proprijs expenſis, ſi cō-
ſuetudo aliter non diſponit, ti.1.q.67. nu.2
Attentans non auditur, niſi prius reuocet atten-
tata, ti.8. pri.96. num.2
Attentare licet pendente appellatione, quando
ab ea ſententia non datur appellatio, co.ti.pri.
10.num.11
Augmentum regulatur ſecundum naturam
principalis, ti.1.q.42. num 76
Augmentum dotis iudicatur eiſdem regulis,
quibus dos, ibi.nu.77. dotis petitur actione de
dote, co.ti.q.43. num.14

Auguſtus dicitur Imperator ab augendo, licèt aliquando minuat Imperium, ti.9 q.30. nu.4

Aui appellatione venit proauus, ti.1.q.13. nu.10

Auia materna non repetit à nepote alimenta, quæ illi præſtitit, ti.6.q.8. num.42

Auus paternus non ſolum patre viuente, ſed eo quoq; mortuo alit nepotem, ti.9.q 12. num.1 venit appellatione patris in fauorabilibus, ib. num 3. in correctorijs & odioſis non venit, ibi. num.4. & tit.6.q.8.nu.16. tenetur dotare neptem ex filio, ibi. num.5. neptem ex filia non item, nu 2. tenetur alere nepotem ſpurium ex filio legitimo, ibi. num.8. non obſtante lege Regia Hiſpaniarum alit nepotem ſpurium ex filio legitimo, ibi. num 9. poteſt relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo quantū vult, ibi. nu.12. habens filios legitimos non poteſt nepoti ſpurio ex filio legitimo relinquere vltra modum, de quo in l.fi.C. de natur. lib. ibi.nu.15. tenetur alere nepotem legitimum, & naturalem ex filio ſpurio, eo.ti.q.13.num.1 habens legitimam ſobolem non poteſt vltra vnciam relinquere nepotibus legitimis ex filio ſpurio, ibi.num.6.& ti.5.quæ.7. num.34. an poſſit relinquere quicquid vult nepoti legitimo ex filio inceſtuoſo, ibid num.6. an teneatur alere nepotem ſpurium ex filio ſpurio, ibid.num.8. maternus non alit nepotes, idemq; in auia, eod ti.q.16.num.1. maternus alit nepotes in ſubſidium, quando pater & mater non ſunt ſoluendo, ibi.num.4. & quæ. 102. num. 10. maternus alit nepotes ſpurios ex coitu non punibili, ibi.num.8. poteſt exhæredare nepotem ex nuru ignominioſa, eo. ti.qu.38. nu.37. tenetur dotare neptem etiam diuitem, eo.ti.q.102. num.4. paternus tenetur alere nepotem, non mater, eo.ti.quæ.103. num.1. paternus tenetur dotare neptem ex filio, non mater, ibi.num.2. dotando neptem ex filio paupere, dicitur proprium debitum ſoluere, ibi.num.4. maternus prius tenetur nepotes alere quàm hæredes patris, ti. eo.q. 104.num.3. petit à nepote alimenta iudicis officio, ti.3.q 1.num.27. dotando neptem ex filio paupere, non imputat dotem in legitimam filij, tit.5.q.1. num 63. in dubio videtur inſani nepoti relinquere contemplatione patris, non filij, ti.5.q.7.num.27. in dubio cenſetur relinquere contemplatione nepotis, nō filij, ibi.nu.19. non poteſt aliquid relinquere nepotibus ex filio inceſtuoſo, & vide ibi de veritate, ibid.nu 35. maternus, vel auia materna repetunt à filio alimenta præſtita nepoti, quem filius tenebatur alere, ti.6. quæ.8. num. 13. paternus non poteſt ſubſiſtente fame vendere nepotem, vbi de veritate, tit.8. pri. 38. num. 20. continetur appellatione patris etiam in ſtatutis, ibi. num. 12. maternus potius tenetur alere, quam hæres patris, ti.9. q. 10. num.3. habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti poſt emancipationem nato delatis, eo.ti.q.20.num.38. habens diuitem non dicitur pauper, tit.1.q.103. nu.3

Auxilium non dicitur propriè præſtari poſt commiſſum delictum, tit.8. priu.78. num.1 tribus temporibus præſtatur, ante ſcilicet & poſt delictum, & in ipſo delicto, ibid. num.2 præſtat delinquenti, qui poſt delictum tradit ei alimenta, ibi.nu.3. præſtans poſt delictum punitur, ibid.num.4. quando & quibus caſibus dicatur quis præſtare, vide remiſſiuè, ibi. num.13.

B.

Baldus in authent. bona damnatorum, C. de bonis damnato. quomodo procedat, ti.9.q.38.num.8. in l.patrem, C.de nup. reprobatur, eo.ti q.39. num.14

Bannita non poteſt adulterari, licèt ex ſtatuto bannitus poſſit impunè offendi, ti.7. quæ.16. num.26.

banniti non perdunt beneficia iuris naturalis, vel gentium, ti.1.q.17. num.21

banniti perdunt iura ciuitatis, à qua ſunt banniti, ti.4.q.18. nu.60

bannito præſtari poſſunt alimenta, non obſtante ſtatuto prohibente dare ſubſidium bannito, ti.8 priu.41. nu.5

bannitum de banno cancellatum occidens non excuſatur, ti.7.quæ.37. num.44

bannitum qui ex neceſſitate officij capit, non conſequitur præmium deſtinatum capientibus, ti 8.priu.65. num.51

Bannitus non amittit ea, quæ ſunt iuris naturalis, ti.1.qu.3.num.6. perdit ius filiationis, vel agnationis, declara tamen, vt infra, eo.ti.q.17. num.25. non perdit iura ciuitatis, quæ ei ſunt allatura incommodum: ſecus quo ad vtilia, ti.6.q.18.num.21. conueniri poteſt in loco, à quo eſt bannitus, ti.7 qu.14. num.8. quando citatur ad locum banni, tenetur mittere procuratorem, ibi.num.9. pro læſa maieſtate amittit ciuitatem, & iura ciuilia alijs communia, eo ti.q.26. num.14

Bannum & excommunicatio æquiparantur, ti.1. quæ.36. num.15

Baptiſmus facit nouum hominem, eod.ti.q.18. num. 8. abolet omnia delicta, etiam in exteriore.

riore ſoro, ſecundum aliquos, ti.7. quæſt.1. num.45

Baptizans debet decem octo annis præcedere baptizatum, par.8.priu.58. num 6

Bariſellus cum mittitur ad purgandum prouinciam, non recipit alimenta à ſubditis, ti.1 q.65 num.3

Bartolus in l.Titia, §. Titia, ff. de leg.2. declaratur.ti.2.q.8.num.70. in l.diuortio, in princip. ff. ſoluto matr. quomodo intelligatur, dum loquitur de operis ab vxore præſtandis viro, ti.4.q.29 nu.23. in l.amplius non peti, ff. rem ratam habe. reprobatur communiter, ti.5.q.3. num.14. in l.fin. num.7. ff. de his, quibus vt indignis, quomodo intelligatur, eo.ti.q.7. nu.9 in l.ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de liberis agnoſcen. quomodo procedat, ti.6.q.8. num.11. in l. poſt contractum, num.15. ff. de don. reprobatur, ti.9.qu.32. num.73

Bartoli diſtinctio in l. fin. ff. de eo, quod cer. lo. reprobatur, ti 6 q.3. num.50

Benefacere benefacienti ſuadet naturalis ratio, ti.1.q 51 num.2. & q.54. num.2

Beneficia ſunt primum danda terrigenis, quàm extraneis, & ibi latè, ti.1.q.93. nu.10

Beneficio, ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit, renunciari non poteſt, vbi reuerentiæ ratio ceſſat, ti.1.q.78. num.49

Beneficio, ne côueniatur, niſi deducto ne egeat, quis poſſit renunciare, ibi. num.50

Beneficio, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, minimè gaudet, qui promiſit ſoluere totum integrum, vel omne debitum, ibi. numero 56.

Beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poteſt, non prodeſt ei, qui poteſt viuere ex arte, vel officio, ibi.num.31. impetrans extraneus, non facta venditione de patria, nihil agit, ti.1.q 93. num.12. idem non debet ſemper conferri hęredibus eiuſdem cognationis, ibid.num.15. late interpretatur, ti.2.q.1. nu.20 latiſſime interpretatur, ti.9.q.31. num.27. late interpretatur ſolum quo ad expreſſa, ibid.nu. 44. non præſtat, qui debitum impendit, tit.6. quæ.14. num.21. ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt, perditur propter maleficium commiſſum, ti.7.qu.25. num.13. eccleſiaſticum alicui collatum non perditur propter ingratitudinem, eo ti.q.37. num.5. non confertur in inuitum, ti.9.q.23. num.5. & qu. 40. num.23

Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de fructibus beneficii, ti.1.q 82. num.4

Beneficiatus, ſine culpa depoſitus, alitur de fructibus beneficij, ibid. num.1. etiam ob ſcelus depoſitus, recipit alimenta de fructibus beneficij, ibi.num.2. tenetur partem redituum conuertere in eleemoſynam, & non excuſatur conſuetudine, ti.1.q.1. num.6. qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis, eo.ti.qu.84. num.1. cum eſt grauandus, detrahit primum alimenta ſecundum ſuam dignitatem, ti.4.q.18. nu.34. tenetur in Eccleſiæ refectionem impendere quartam partem redituum annorum præcedentium, ti.7.q 31. num.13. non tenetur ad debita præceſſoris, ti.8.priu.54.nu.6. ſuſpenſus eſt alendus de fructibus beneficij, quando alias eſſet fame periturus, eo.ti.priu.83. nu.14

Biennium in dote currit à die contracti matrimonij, ti.1.q.42. num. 143. conceditur ad inducendam moram, non ad differendum actionem, ibi. num.145

Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis, vel dote, eo ti.quæ.27. num.4. fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt alienari pro dote, vel alimentis tranſuerſalium fideicommittentis, ibid. num 6. reſtitutioni ſubiecta alienantur pro dote conſtituenda filiæ, eo.tit.qu.31. num.14. ingredientis monaſterium videntur in illud alienata, eo.ti.qu.37. num.3. Eccleſiæ ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore, eo.ti.q.54. nu 6 mobilia exiſtentia in domo mariti præſumuntur mariti, eo.ti.qu.123.num.3. mobilia in domo vxoris extantia præſumuntur illius eſſe, ibi.num.4. accuſati ante ſententiam non ſunt capienda, eo ti.qu.129. num.2. accuſati non poſſunt deſcribi ante ſententiam, ibidem num.3. quando relinquuntur matri, vt de his poſſit ſe ſuſtentare, venit proprietas, non vſusfructus, ti.2.qu.1. num.6. fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum, ti.6.q.8. num.97. fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro eximendo grauatum de carceribus, ti.6.quæ.12. num.11. fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt, vt grauatus liberetur à carcere, in quo poſitus eſt propter delictum, ibi. nu.17. fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis, ti.7.q 37.num.19. fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis grauati, ti.4.q.9. num.39. amplia & limita, tit.8. priu.19.nu.1.5.7.& 8. ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberando grauato à carceribus, ibi.num.4. fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum nurus, & aliorum de familia grauati, ibi.num.5. fideicom

miſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, ſi grauatus diſſipauit legitimam, quæ ſuffi ciebat pro alimentis, ibi. nu. 7. fideicommiſſo ſubiecto non alienantur pro alimentis, quando teſtator expreſſè prohibuit alienationem etiam ex cauſa famis, ibi. nu. 8. fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro alimentis, & dote filiæ ſpuriæ, ibi. nu. 9. ſunt obligata pro alimentis pręſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilibus, ti. 8 priu. 51. nu. 6. fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in eorum conſeruationem, eo. ti. pri. 72. nu 7 ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis, vel alimentorum alienari, ti. 9 q. 9. nu. 6. intelliguntur deducto ære alieno, eo. ti. q. 16. nu. 32. & q. 26. nu. 85

Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine læſæ maieſtatis poſt accuſationem porrectam, eo. ti. qu. 32. nu. 1

Bouem vagabundū qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit impenſam à domino, ti. 1. q. 70. nu. 7.

C.

CAlidiora corpora calidioribus indigent alimentis, ti. 7. q 14. num. 3

Camiſia includitur ſub nomine veſtis, ti. 4 qu 2. num. 10

Canonico regulari litiganti contra ſuum ſuperiorem, prouidendum eſt à monaſterio, ti. 1. q. 121 num. 10

Canonico relictum non debetur Eccleſiæ, nec cenſetur relictum intuitu Eccleſię, ſed ipſius legatarij, ti. 5. q 6. num. 13

Canonicis ſi quid fuit relictum, illud omne debetur Eccleſiæ. limita tamen, ibi. num. 7. & 13

Canonicis relictum acquiritur toti collegio, nō ſingulis eorum, ibi. num. 20

Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicatu, habet alimenta & expenſas ab Eccleſia, ti. 1. q 84. nu. 3

c. de pace tenenda, quomodo declaretur à Doctoribus, eo. ti. q 3. num. 11

c. ſalubriter, de vſur, procedit ſpeciali fauore dotis, eo. ti. q. 42. nu. 62

c. cum haberet, de eo, qui dux. in vxo. quomodo intelligatur, ti 7 q. 13. nu. 19

c. 1. §. ſi quis hominem, de pace tenen. quomodo intelligatur, eo. ti. q. 14. nu. 29

Capitula dicuntur ſeparata, quādo vnumquodque continet perfectam orationem, & vnum non dependet ab altero, ti. 2. q. 15. nu. 131

Capitis diminutio non tollit ius alimentorum, ti. 1. quæ. 3. num. 5

Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſæ alimentorum, ti. 9. qu. 3. nu. 2

Captura debitoris non poteſt exequi dei feriata ad honorem Dei, ti. 8. pri. 2. nu. 9. nulliter facta non retractatur, ſi conſtat de debito, ti. 9. q. 32. num 35

Capturam iniuſtam non tenetur Iudex confirmare, ibid. num. 46

Carceratus debitor alit ſeipſum, ſi habet vnde ſe alat, tit 1. q. 69 nu. 2. & q. 71. nu. 1. pro delicto alit ſeipſum, vel ſi pauper ſit, alitur à curia, eo. ti. q 72. nu 1. tenetur ad impenſam cuſtodiæ, ibi. nu 2. agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur, ti. 7. q. 39. nu. 6 dicitur, qui eſt ſub cuſtodibus, ti. 9 q. 17. num. 10. & 11. dicitur is, cui poteſtas non eſt liberè eundi, vel redeundi quò vult, ibi. nu. 13 dicitur, qui ita diſtringitur, vt non poſſit euadere, ibid. num. 14

Carcerum cuſtos non poteſt retinere carceratū pro alimētis præſtitis, & pro cuſtodia, ib n 16

Caſtè viuere dicitur mulier, quæ ſecundo nubit, ti. 7. qu. 23. nu. 15

Caſtro diruto expirat cenſus promiſſio facta pro defenſione Caſtri, tit. 5. qu. 6. nu. 24

Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum, tit. 1. qu. 91. nu. 3

Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in caſtris, vel aliter militando acquiſiuit, vel quod intuitu militiæ donatū eſt, tit. 4. q. 11. n. 2

Caſus non prǫſumitur, ſed probari debet ab allegante, eo. ti. qu. 15. num. 50

Cauſa naturalis præualet ciuili, quando vtraq; concurrit, tit. 1. q. 2. nu. 3. annexa determinat quicquid ob cauſam fit, eo. ti. qu. 42. num. 31 cauſæ eſt cauſa cauſati, ibi. nu. 49. accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem, eo. ti. q. 7. num. 6. naturalis præfertur accidentali, quando vtraq; concurrit, ibi. num. 7. ceſſante non ceſſat effectus, quando tractu eſt momentaneus, ibi. num. 10. vbi ceſſat ſolum pro parte, effectus non ceſſat, ibi. nu. 11. ſua debitum omne determinatur, eo ti. qu 33. nu. 20 impleta ſi quid ſupereſt, venit reſtituendum, ſi quid ob cauſam datum eſt, eo. ti. q. 39. nu. 4 impulſiua ceſſante, ceſſat diſpoſitio, quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum, eo. ti. q. 112. num. 32. iuſta litigandi æſtimatur iudicis arbitrio, eo. ti. q. 115. nu. 13. finalis nō ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti, vel de præterito, & an reſpiciat commodum recipientis, ti. 2. q. 1. nu. 30. de futuro, non præſumitur finalis, quando reſpicitur commodum ſolius recipientis, ibi. nu. 31. quæ cōtinet fauorem legatarij, non reſtringit legatum, ibid.

ibid nu.32. finalis quomodo dignoſcatur, remiſſiuè, ibi.nu.33. quando adijcitur ad reſtringendum legatum, tunc non venit proprietas rei ad vſum relictæ, ibi.nu.34. limitata producit effectum limitatum, ti.2.q.10.nu.9.& ti.7. q.16.nu.84. & ti.9 qu.43.nu.9. vnica quando poteſt aſſignari habetur pro expreſſa, ti.2.q.13 nu.9. iuſta petendi alimenta extra domum, quæ ſit, committitur arbitrio iudicis, ti.4.q.15 nu.44. iniuſta, quando excuſat probandum eſt, quod motus quis fuerit ex ea cauſa, ibid. nu.53. probari debet, quando aliquid permittitur ſolum ex cauſa, ibi.nu.55. eſt probanda, quando a regula licet ex cauſa recedere, ibid. nu.56. iuſta non probatur teſtibus ſingularibus, quando aliquid non conceditur, niſi ex cauſa, ibid.nu.57. ſeu ratio reſtringit quamcunq; diſpoſitionem ad ſuos limites, ti.5.q.1. nu.10. legati ceſſante, legatum ceſſat, eo.ti.q 5. nu.2.& ti.8 q.23.nu.1. impulſiua legati ceſſante, non ceſſat legatum, ſecus in cauſa finali, ib. nu.8. impulſiua ceſſante, non ceſſat effectus, ibid.nu.9. ſemper præſumitur impulſiua in diſpoſitione hominis, ibi.num.11. finalis præſumitur, qualitas ſanguinis, ti.6 qu.6. num.5 factum non dicitur, quando alimenta præſtita ſunt ſub prætextu quod eſſet filius ſi nõ erat, ibi.nu.9 regulat quamcunq; diſpoſitionem, ti.7.q.6 nu.20. reſtringit quamlibet diſpoſitionem, tit.7.qu 31. num.12. annexa determinat quicquid fit propter cauſam, eo.tit. qu.35.num.5. finalis reſtringit quamcunque diſpoſitionem, ibi. num.5. ceſſante an ceſſet effectus conſummatus, ibi. nu.9. & ti.8.q.39. nu.12. ſufficit quod momento temporis fuerit impleta, ibi.num.10. alimentorum ideo eſt ſummaria, quia venter non patitur dilationem, eo ti qu 37.nu 9. alimentorum relictorum diuiti, eſt fauorabilis, licèt non pia, tit.8. priu.1.nu 9. pia eſt fauorabilis propter Deum, ibid. num.12. matrimonialis iudicatur ſecundum ius Canonicum in foro Cæſareo, quando agitur de ſucceſſione, eod tit.pri. 10.num.8. ceſſante non ceſſat ius, quod per exiſtentiam cauſæ fuit quæſitum, ibi. nu.13 alimentorum ſemper videtur excepta, tit 9. quæ 9 nu.11. quæ certo tempore requiritur, ſat eſt, ſi eo tempore adſit, licet deinde deſinat, eo ti.q.129 nu.2. reſpiciens commodum, & honorem teſtatoris dicitur eſſe finalis, ti 9. quæ 30. num.15

Cauſam, quare non poſſit habitare in domo, probat legatarius, petens extra domum, ti.4. quæ.15. num.45

Cauſæ plures, quando concurrunt ad eandem diſpoſitionem, ceſſante vna, non ceſſant reliquæ, ti.5.q.4.nu.18. duæ quando præcedunt, actus præſumitur potius factus ex cauſa neceſſaria, quàm ex voluntaria, ti.6.q 8.nu 61.& qu.11.nu.210. cognitio præſumitur ſtante decreto, ti.8 pri.56.nu.114. cognitio in tranſactione ſuper alimentis verſatur circa tria, ibid. nu.115. plures lucratiuæ poſſunt concurrere in teſtamentis diuerſorum, quæ recipiunt functionem in ſuo genere, tit 9.qu 4 num.5 duæ lucratiuæ regulariter non poſſunt concurrere, ibi.nu.18. & qu.5.nu.11. niſi circa res, vel qualitates diuerſas, ibi.nu.19. vel quæ inuicem recipiunt functionem, ibi.num.21. adiectio non reſtringit diſpoſitionem, quæ cõtinet certam taxationem, eo.ti.q.35. nu.12

Cautio de vtendo & fruendo, eſt de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ vſu conſumũtur, ti.9. qu.26.nu.17. vtendi & fruendi, remitti poteſt ab eo, qui conſtituit vſumfructum inter viuos, ibid. num.23

Cedens bonis, cùm vult deducere ne egeat, attenduntur redditus, non proprietates bonorum, tit.4.qu 9. nu.15. bonis cogitur proprietatem vendere, vt ex ea alatur, ſi iudici videatur, ibi.nu.20. bonis retinet alimenta pro ſe, & pro ſeruitore, ti 4.q.24. num.9

Cedi non poſſunt iura perſonalia, ti.7.q 32.nu.14 & tit.9.q.22.nu.12. non poteſt ius futurorum alimentorum, ibid. nu.13. & 19. poteſt omnis actio. & ibi latè, ti.8.pri.55. nu.1.,& ti.9. qu.22. nu.2.

Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta, limita tamen, eo.ti.q.55.nu 4 13.& 15. nõ poteſt ius exigendi vſuras dotales, fallit tamen, ibi. nu.6.& 11. non poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti, ibi.nu.7. poteſt ius petendi alimenta, quando fit ceſſio ad commodum cedentis, ibi.num.15. poteſt ius, quod alicui competit in potentia etiam ſi non actu, tit.9. q 22.nu.3. poteſt ſeruitium debitum à ſeruo ibid.num.4. poſſunt operæ famuli eo inuito, ibi.nu.5. poteſt officium iudicis, ibi.nu.6. poteſt nuda ſpes, ibi.nu.7. poteſt iactus retis, ibi. num.8. non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni, ibi.num.15. non poteſt fideicommiſſum conditionale, ibidem num.22

Cenſus extinguitur perempta re cenſuata, ti.7. quæ.33. num.2

Cenſus ſi debetur pro defenſione Caſtri, obligatio extinguitur diruto Caſtro, ibidem numero 8

Cenſus

Cenſus comitatur rem in quemcunq; tranſeat ſucceſſorem, ibi. num.14. inſpecto iure communi, non extinguitur peremptа re cenſuata, ibi. nu.15. iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſola perſonali actione, ibi. num.16. licitè emi poteſt ad vitam ementis, titulo 9 q. 11.num.2. conſtitui poteſt non ſolum in pecunia, ſed etiam in frumento, vino & alijs rebus, ibi. num.3. annuus ad vitam emptus valet, licèt tantum emptor vixerit, quod fructus exceſſerint pretium ſolutum, ibi, nu. 8. ad vitam conceſſus non retractatur, ſi ex contingentia facti damnoſus efficitur, ibi.nu.16. emptio ad vitam, non eſt licita, quando capitale eſt reſtituendum, ibi.num. 19. emptio ad vitam, non eſt licita, quando inſpecta ætate, & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta, ibi.nu. 20. emptio, an ſit iuſta, vel non, attenditur qualitas perſonæ, ibi. num.21. emptio ad vitam, non reſcinditur propter minimam læſionem, ſed debet eſſe magna, ibid. num.29 annui vel redditus annui pretium iuſtum, qualeſit, remiſſiuè, ibi. num.30. annuus reputatur inter immobilia, ti 9.q.40. num.36

Certum dicitur, quod ex relatione certificari poteſt, ti.4 q.9.num 32. & ti.8. qu.13. num.7

Ceſſante cauſa ceſſat effectus, ti.7.q.33. num.9

Ceſſionarius mariti moram paſſi conſequitur vſuras, & vide ibi de veritate, ti.1.q.42. nu.22 ſuccedit in ius cedentis, ibi. nu.67. & ti.8. priu. 55.nu.8. ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines, ti.1.quæ. 42. num.72. reputatur eadem perſona cum cedente, ti.8.priu.55. num 9

Charitas prima, ſeu ordinata incipit à ſeipſo, ti. 1.q.39. nu 2.& q.78. num.34. & qu.94.num.1. & ti.4 q.18.num.66. & ti.7. quæſt. 8. num.2

Cibaria omnia veniunt appellatione alimentorum, ti.4.q 1.num.1. pinguiora inter canonicos præſtantur dignioribus, eo.ti.q.18. nu.40

Cibi appellatione venit potus, eod.ti.qu.3. numero 1

Cinus in l.alimenta, col.1. C.de neg. geſt. declaratur, ti.6.q.8. num.28

Circuitus ſunt euitandi, ti.9.q.32. num.48

Ciuis ita receptus, dummodo datia ſoluat, non deſinit eſſe ciuis, ſi nō ſoluit, eo.ti.q.21.nu.26 cedendo bona liberatur ab oneribꝰ realibus, & mixtis, non a perſonalibus, eo.ti. quæ.23. num.22. deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis, ti.9.q.27. nu.20. deſerit ciuitatem, quando transfert domicilium in alium locum, ibi. num.22

Ciuitas dicitur mori, quando ſubijcitur aratro, vel banno Imperiali, vel aliter deſtruitur, ti.9. quæ.6. num.22

Ciuitatem acceptans videtur ſe obligare ad omnia onera ciuibus incumbentia, ti.9. quæ.23. num.13. acquirens tenetur ad onera ciuibus impoſita, eo.ti.q.44. nu.44

Clauſula executiua non reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem, ti.2.q 1. nu 18. rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacunque diſpoſitione, eo.ti.q.15. nu.187. codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpē perſonam, ti.8.priu.95.num.3. codicillaris ſuſtinet teſtamentum aduerſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum, ti.9.q.13. nu.9 ex decreto Mantuano, vim obtinet iuramenti in omnibus, præterquam ratione periurij, eo.ti. qu.24. num.1

Clauſulæ, quod nil vltra petat, vel quod ſit contenta dote ſibi data, æquipollent, ti.3. quæ.1. num.67

Clerici nō debent in opprobriū clericatus mendicare, ti.1.q.82.num.3. non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint fauorabilia, poſſunt eis vti, ti.2.qu.15. num.62. pauperes non ſunt grauandi in procuratione exhibenda, ti.4.q. 22. num.7. bona in dubio præſumuntur ab Eccleſia perueniſſe, quando non conſtat nec de beneficio, nec de patrimonio, ibidem.ti.9. q.12. num.4.& 5.

Clerico ſuſpenſo negantur alimenta ex fructibus beneficij, quando ſuſpenſus eſt ob contumaciam, ti.1 qu.29. num.16. competit priuilegium, ne teneatur vltra id, quod ſupereſt, deducto ne egeat, eo.ti.quæ.78. num.20 debitori capiuntur fructus præbendæ, vt ſatis fiat creditori, dimiſſo tamen victu, ibi. nu.21 agenti ad vtilitatem Eccleſiæ prouidetur ab Eccleſia, ti.1.q.121.num.12. propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur, ſecundum qualitatem perſonæ, ti.4.q.18. num.31. depoſito debentur alimenta non ſolum pro ſe, ſed etiam pro filijs, eo.ti.q.24.num.12. ſuſpenſo denegantur alimenta, ti.7.qu.2.num.13. ſuſpenſo non debentur alimenta de fructibus beneficij, quando habet aliunde, eo.ti.q.36. num.1. & ti.1. qu. 82. num.6. ſuſpenſo propter contumaciam, à qua ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur alimenta ex fructibus beneficij, ibi. num.4

Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus Sacerdotij, ti.1. qu. 10. num.29 excommunicatus non alitur de fructibus beneficij, niſi graui ſubſiſtente inopia, eod.tit. quæſt.

quæſt.19. num.15. magis obligatur ad charitatis opera, quam alius, eod.tit.quæ.25. nu.12 quando grauius peccet dando cõſanguineis, quam alijs, ibid. num.15. tenetur alere ſororem vterinam, ibi.num 18. cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur, eod.tit.qu 74. num 6. ſuſpenſus capit alimenta de fructibus beneficij, tit.1.q.82. num.5

Clericus nõ ordinatus in tempore ſuſpenditur, ſed interim pro alimentis habet dimidiam fructuum, ibi.nu.7. excommunicatus graui neceſſitate preſſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua culpa in eam incidit, ib. num.11. non verbo tantum, ſed actu depoſitus, non alitur de fructibus beneficij, ibi.nu.12 depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ, à qua fuit depoſitus, ibi. num.13

Clericus iniuſtè ſuſpenſus, depoſitus, vel excommunicatus recuperat fructus intermedij temporis, ibid.num.14. iniuſtè depoſitus, excommunicatus, vel ſuſpenſus non recuperat quotidianas diſtributiones medij temporis, ibid.num.15 ſuſpenſus, vel excommunicatus tenetur interim horas canonicas recitare, ibid. num.17

Clericus, qui aliquid de proprio impendit ad vtilitatem Eccleſiæ, illud repetit, tit.1. qu.121. nu.14. ſecularis accuſans aliquem ad vtilitatem Eccleſiæ nõ conſequitur ab ea ſumptus, ibid. num.15

Clericus qui moleſtatur in præbenda, ali interim debet de fructibus præbendæ, ti.2.q 129. num.5. quod ab Eccleſia recipit alimenta, tenetur operari eccleſiæ, tit.4.quæ.2. num.42 ſuſpenſus non alitur de beneficij fructibus, quando poteſt viuere de propria induſtria, tit.7.qu 36.num.2. dicitur pauper, & non habere aliunde, quando bona non habet, licèt poſſit viuere ex induſtria, ibi.num.3. ſuſpenſus eſt alendus, quando non eſt in ſua facultate ſuſpenſionem exire, ibid.num.5. ſuſpenſus, ſi extrema laboret inopia alendus, licèt poſſit pro libito exire ſuſpenſionem, ibidem num.6

Clericus, qui fori priuilegio renuntiauit, contrauenire poteſt etiam ſi iurauit, tit.7.qu.37. num. 48. non poteſt fori priuilegio renuntiare de conſenſu epiſcopi, ibi. num.49. non poteſt bona eccleſiæ donare ſuis coniunctis, tit.8.prin 92. num.1

Clericus de fructibus beneficij, vel de bonis acquiſitis ex re Eccleſiæ poteſt alere ſuos coniunctos, aut filios, ibi.nu.4 poteſt filiam dotare de bonis eccleſiæ, vel quæſitis ex re eccleſiæ, ibi. num.4. poteſt conſanguineis ſuis egentibus ſubuenire de rebus eccleſiæ, ibid. num. 6

Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum ſuorum, ti. 9.q.12. num. 1. teſtari non poteſt de fructibus beneficij vel quæſitis ex eis, ibid. num.2. non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia redacta ex fructibus beneficij, ibid. num 3

Clericus, qui habet patrimonium & beneficiũ, præſumitur quæſiuiſſe ante promotionem, & defenditur in poſſeſſione, ibi. nu.6. poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſeruare, ibi. nu.11

Clericus beneficiatus dicitur legitimus adminiſtrator bonorum ſui beneficij, ibi.nu.17. beneficiatus æquiparatur vſufructuario, ibi. nu.18 præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij, ibi. num. 28

Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fructibus patrimonij, quando habet patrimonium, & beneficium, ibid num.29. & laicus ſi litigant, tota cauſa cognoſcitur per eccleſiaſticum quando indiuidua eſt, tit.9.qu.14. num 3

Clericus beneficiatus poteſt vendere redditus ſuæ Eccleſiæ, retento titulo, co.ti.q.22. nu.10 declaratur aſſaſſinus in iudicio executiuo, ti. eo.q 25. nu.80

Coactè facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi poteſt, tit.1.qu.26 num.5. & ti.6.q.14.num 5. & ti.9.q.42. num.23

Codicilli inſunt teſtamento fictè, non verè, ti.2. quæ.15. num 118

Cogitationis pœnam nemo patitur præterquã in crimine læſæ maieſtatis, ti.9 q.12. nu.4

Cognati antiquo iure non ſuccedebant cum agnatis, ti 1.q.25.nu.26. hodie ſuccedunt cum agnatis, ibi. num.27

Cognatis relictum defertur ſolum ijs, qui extãt teſtamenti tempore, tit.9 qu.13. num 3

Cognatio ſpiritualis nihil habet commune cũ rebus profanis, tit.1.q.11. num 2

Cognatio ſpiritualis tribus modis contrahitur, ibid. nu 7

Collationi non eſt locus, quando teſtator eam prohibuit, tit.9 q 34. nu.20

Collecta pro fundo obligato ad alimenta ſoluitur à domino, non ab eo, cui alimenta debentur, tit.8.pri.91. num.1

Collecta non debetur pro alimentis, ibi. nu.4 ſolui non debet à pauperibus qui non habent pro ſuo victu, ibi.nu.5. ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus, ibi. num.7

Collecta nō eſt onus fructuum, quando imponitur perſonæ pro rebus, ibi. num.8
collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit iure proprio, non alieno, ibi. num.10
Collectam ſoluit quiſq; pro modo prædiorum, quæ poſſidet, tit.7.q.31. num.10. ſoluit conductor bonorum, ſecundum aliquos, tit.8. pri.91.num.6. ſoluit qui poſſidet prædium, ibi.num.9. ſoluit colonus partiarius pro fructibus, qui ſuperſunt deducta omni expenſa, ibid. num.11
Collectas non ſoluit dominus, qui vult feudum cedere, tit.9 q.23. num.1
Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quādo in eo loco ſuſtinet onera, tit.7.q.31. nu.18
Collegium conſiliariorum excludit fiſcum, ti.1. qu.11. nu.17
in Collegio vel capitulo facta probantur per teſtes de collegio, vel capitulo, tit 6.q.24. nu.28
Colluſio annullat actum, tit.9 quæ.41. nu.39
Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo, tit.1.qu. 66 num.12
Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed videtur laudare, tit.2.q.11. nu.3.& tit.7. qu.38. num.62
Commendare eſt laudare, ibi. num.4
Commendo verbum precarum in ſpecie, importat fideicommiſſum, tit.2.q.1. nu.2
Commoda alimenta, quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentarij, tit.4.quæ.18. num.5
Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire incommodum, tit.1 q.109. num.4
Commodum minuitur, quando in plures diuiſum confertur, tit 7.q 12. num.18
Communitas refundit ei expenſas, qui actum f. c. ad publicam vtilitatem, tit.1.q.84. nu.4
Compenſandi animus præſumitur in debitore neceſſario qui legat, tit.2.q.13. num.7
compenſandi animus non præſumitur, quando legatum fit ſub vna qualitate, & debitum eſt ſub alia, tit. 3.q.1. num.48
Compenſandi animus non præſumitur, quando legatur in tempus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus, ibi. num.49
compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet, ibi.num 66.& tit.9.q.16. num.31
compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante, tit.5.q.3. nu.26
compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt voluntarium, non neceſſarium, ibid. num.27
compenſandi animus non præſumitur, quando debitor legat creditori, tit.9.q.15. nu.15
compenſandi animus non præſumitur in hærede legante, qui tamen eſt debitor ex hæreditaria cauſa, ibi. num.16
compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando iubet, ne legatarius plus petat, tit.9 q. 16.num. 30
Compenſans dicitur ſeu videtur ſoluere, tit.3.q. 7.num.21. & tit.6.quæſt.4.nu.4. etiam quando ſolutio eſt in conditione, tit.8.priu.53. nu.1
Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis creditum, quod ex alia cauſa habet contra ſocietatem, tit.3 q.7. num.20
compenſare poteſt qui iurauit compenſare, ti.8. priu. 53. num.2
compenſare poteſt, qui tenetur ſoluere etiam in cauſis fauorabilibus, ibi. num.4
compenſare non creditur teſtator, qui legat de bonis ſuis, tit.9.q 16. num.34
Compenſatio non fit, niſi parte opponente, ti.1. quæ.42. num.87
compenſatio fit ipſo iure ad euitandam pœnā, ibid. num.88
compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem, tit.3.q.1.nu.68. & tit.7. q.10. nu.15
compenſatio eſt ficta ſolutio, ibi.nu.69. & tit.7. q.10. num.14
compenſatio non fit, quando pater dotem promiſit genero, & filiæ aliquid pro dote legauit, tit.5.qu.7. num.17
compenſatio non fit de ſpecie ad quantitatem, tit.6. q 11. num.28
compenſatio in antidorali obligatione non fit ſecundum communes regulas, ibi.nu.29. alimentorum cum obſequijs fit non pro rata, ſed in totum, & ibi de veritate, ibi. nu.31. inducitur in totum, licèt res, quæ datur in compenſationē, non æquiualeat debito, ibi.nu.32 alimentorum cum obſequijs fit pro rata, ibi. nu. 34. non inducitur de vno debito quantitatis cum alio conſiſtente in ſpecie, tit.6.q.15. nu.12. non fit de ſpecie ad ſpeciem, ibi. nu.14 de ſpecie ad ſpeciem fit ex præſumpta mente partis, ibi.nu.15. non habet locum in cauſa alimentorum, tit.7. q.10.nu.8. & tit.8. priu.53. nu.5. quæ fit in vltimis voluntatibus eſt impropria, ibi. num.11
Compenſatio in vltimis voluntatibus fit de ſpecie ad quantitatem, ibi. nu. 12. ex voluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata, non in totum, ibi. nu.20. non fit de credito vnius cum debito alterius, eo.ti. q.12. nu.24. non fit de debito vnius cum relicto facto ab alio, eo. tit.q.15.nu.28. non datur contra exactionem ſubſidij

ſubſidij charitatiui impoſiti ratione alimentorum, ibi. num.6
compenſatio non opponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum, ibi. num.7. non habet locum contra debitum ex cauſa victuali, ibi. num.8 contra alimenta debita opponi poteſt de operis non præſtitis, quando alimentarius tenebatur operari, ibi. num.9. nõ inducitur quando hæres legat quinquaginta, cum teſtator iam legaſſet centum, tit.9.q.4.num.17. legati inducitur cum debito neceſſario, ibi. nu.27
Compromiſſum fieri debet ex forma ſtatuti, quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur, tit.1.q.15.num.11. iuratum ſuper alimentis, valet, ti.8.priu.56. num.54
Compromittere non poteſt, qui non poteſt alienare, ibi. num.31
Compromitti non poteſt cauſa alimentorum, ibi. num.29 30. & 33.
compromitti poteſt in arbitrum cauſa alimentorum, ibi. num 30
compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa dotis, ibi. num.35
compromitti poſſunt in arbitrum iuris, ea quæ non poſſunt alienari, ibi. num.37
Conceſſio videtur facta ſecundum conſuetudinem concedentis, tit.4.quæ. 19. num.4
Conceſſo vno venit id omne, ſine quo conſequi non poſſet quod eſt conceſſum, eo.ti.q.3.nu.5 & q.8.nu.9
Conceſſo vno veniunt omnia, ſine quibus conceſſio foret inutilis, ti.8.priu.6. num.8
Concubina vt verè dici poſſit, multa requiruntur, ti.1.q.9. num.10. differt ab vxore ſola dignitate, inſpecta ſermonis proprietate, ibid. num.11. non dicitur niſi facta proteſtatione à iuramento, ibi.num.12. vt fiat, debet præcedere proteſtatio, nec ſufficit, ſi ſequatur, ibi. num.13
Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouiſſimo, ibi.num.15. quando & ex quibus præſumatur, ibi. num.19
Condemnatus, dicitur alius homo, eo.tit.qu.31. num.39. confiſcatione bonorum liberatur à creditoribus, nec de cætero moleſtari poteſt, ti.8.pri.59.num.10. confiſcatione bonorum, non poteſt cõuenire ſuos debitores, ibi.nu.11 quando reſtituitur recuperat alimenta à die ſententiæ non præſtita, ibi. num.21
Condictio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam, ti.1.q 124. num.7
condictio ex lege datur, quando æquitas eſt à lege approbata, ti.3.q.1. num 20
condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem, quæ non ſuberat, ibi.nu.21. ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officium iudicis, quando lex noua producit obligationem, ibi.num.22. ex lege datur, quando lege noua inducitur aliqua obligatio, & non eſt perdita actio, ti.3.q.3. nu.23. & q.6. num.3. ex lege competit, quando lex nouam introducẽdo actionem loquitur im perſonaliter, vel dirigit verba ad partes, ibi. num.4
Condictio ex lege datur, quando ſtatutum idẽ diſponit quod ius commune, ibi. num 7. ex ſtatuto efficacius prouidet, quàm officium iudicis, ibi.num.8. ex lege non datur, niſi in ſubſidium, ibi. num.10. ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem ſtatutum fuit cõditum, ibi. num. 11
Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem conditum fuit, etiam ſi ad eum verba non dirigantur, ibid. num.12. ex lege, dicitur actio perſonalis, ibi. num 13. ex ſtatuto, dicitur perſonalis actio, ibi. num.14. ex ſtatuto, eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei, ibid. num.15 omnis eſt in perſonam, tit.8.priu.61. nu 30
Conditiones aliquæ ſunt in rem ſcriptæ, ibid. num.31
Conditio habetur pro impleta, quãdo per eum ſtat, cui implendum erat, ti.1.q.32. num.18. & tit.4.q.15.nu.14. nihil diſponit, ti.2.q.14. nu.2
conditio nihil ponit in eſſe, ibi. num.5
conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta, eo.tit. qu.15. num.169
conditio adiecta vni legato, cenſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento, ti.3.q 1.nu.50
conditio adiecta vni legato, non cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem, ibi. num.51
conditio habitandi cum filijs, expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum, ibi. num.34
conditio, ſi hæres non erit, intelligitur, ſi noluerit, vel non potuerit, ibi. num.3
conditio impleri debet in forma ſpecifica, tit.5. quæ.3. num.15
conditio non poteſt impleri per æquipollens, ibid. num.16
conditio non deficit, niſi in forma ſpecifica deficiat id, quod ſub conditione poſitum eſt, ibid. num.17
conditio quando apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione, ibi. num.28

Conditio ſufficit, quod ſemel ſit impleta, quãuis non duret, ibi num 30. quæ ſemel deficit, non poteſt amplius impleri, ibi. num.31. nec amplius reuiuiſcit, tit.5.q.4.nu.25. ſi deceſſerit l.ne filijs, deficit relicto filio, licèt is exinde petat, ibi. num.32

Conditio. Datum ſub vna conditione, cenſetur ademptum ſub contraria, ti.5.q.4.nu.2. adiecta reſolutioni facit actum purum, ſed reſoluendum ſub conditione, ibi.num.5. apposita executioni, non diſpoſitioni, non efficit actũ conditionalem, ibi. nu 6. executioni adiecta non ſuſpendit actum, ibid. num.7

Conditio mixta deficiens per caſum fauore alimentorum, habetur pro impleta, ibi. num.9 dicitur mixta, quando pro parte pendet à caſu, & pro parte a voluntate alterius, ibi.nu.10

Conditio deficiens per caſum, non extinguit legatum quatuor in caſibus, ibi. num.23. legatis annui ſemel extincta reuiuiſcit, ibid nu.31

Conditio poſita in ſecundo legato non cenſetur repetita in primo, tit.7.q 12. nu 11

Conditio mixta deficiens caſu, vel per mortem, extinguit legatum, ti.8 pri.24.nu.1. deficiens per mortem, vel caſum non extinguit legatum alimentorum, vbi latè, ibi num.2. deficiens per caſum habetur pro impleta, & nõ extinguit legatum libertatis, ibid num.3. deficiens per caſum habetur pro impleta, & nõ extinguit legatum ad piam cauſam, ibi.nu.4 deficiens per caſum, extinguit legatum, quando eſt apposita in fauorem eorum, cum quibus erat morandum, ibi. num.5

Conditio non dicitur deficere, quando defectus eſt in modico, eod.ti pri.61. nu.20

conditio impleri debet antequam emolumentum contrahatur, ti.9 qu.16. nu.55

conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata, eo. ti.q.29. num.13

conditio adiecta facit rem videri diuerſam, ibi. num.15.

conditio ſignificat cauſam, ibi. nu.16

conditio viduitatis adiecta primo legato vxori facto cenſetur etiam repetita in ſecundo, eod. tit.quæ.30. num.45

conditio in dubio cenſetur apposita fauore hæredis, & idem eſt in die, eo.tit.q.40. num.28

Conditione purificata actus retrotrahitur, ac ſi ab initio fuiſſet purus, ti.2.q.15. num.99

conditione deficiente actus habetur, ac ſi factus non eſſet, tit 5.qu.4. nu.3

conditione etiam tacita deficiente actus habetur pro non facto, ibi.. nu. 4

conditione mixta deficiente per caſum, deficit legatum, ſi alias non erat relicturus, ti.8.q.24 num.6

conditione pendente res non dicitur debita, eo. tit.q.77. num.3

conditione non impleta diſpoſitio habetur pro non facta, tit 9.qu.4. num.28

Conditionem non ſufficit eueniſſe, niſi etiam id iudici probetur, tit.8.priu.77. num.4

conditionem ſufficit ſemel impletam eſſe, licet implementum non duret, tit.9.q.6. num.59

Conditionis euentus probari debet, quando debitum eſt ſub conditione, tit.4.q 15. num.47

conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum, tit.9.q.29. nu.14

Conditionale legatum deficit detracta conditione, ti.8.pri.23. num.3

Conditionalis actus non habet locum, niſi conditione impleta, tit.5.q.4. num.1

Conductor qui in ſolutione penſionis deficit pro parte, poteſt expelli, tit.7.q 17. nu.22

conductor ad longum tempus acquirit effectũ vt lis dominij, & poſſidet naturaliter, ti.8.pri. 43 num 3

conductor qui nõ ſoluit penſionem expelli poteſt authoritate propria, tit.9.q.26. nu.50

conductor etiam rei propriæ, non poteſt domino, ſeu locatori referre quæſtionem dominij, ibid. num 54

conductor vendens rem tanquã proprietarius, dicitur male verſari, & facere contra naturam contractus, ibi. nu 62

Conductori impedito caſu fortuito fit remiſſio pro rata temporis, tit 1.q 31. num.28

Conductori non fit remiſſio ob bellum, ſi conduxit tempore belli, eo.tit.q 43. nu 38

Confeſſio eſt melior probatio quam haberi poſſit, tit.1.q.112. num.7

confeſſio dotis acceptæ non præſumitur ſimulata, quando facta eſt erga patrem, aut fratrem vxoris, tit.6.q.2. num.4

confeſſio intelligitur facta ex cauſa præambula, co.tit.qu.3. num 9

confeſſio ſubſequens cenſetur facta ex cauſa promiſſionis, quæ præceſſit, tit.6.q.12. nu.24

confeſſio dotis receptæ facta à marito præiudicat creditoribus ſi poſt eam maritus diu præſtet alimenta, tit.8.priu.22. num.17

confeſſio teſtatoris ſuſtinetur vti legatum, quando non conſtat de debito, eo.tit.priu.29. nu.7

confeſſio facta in teſtamento ſuſtinetur in vim legati, eo.ti.priu.30. num.8

confeſſio plenè probat in his, quæ pendent à poteſtate confitentis, ibid. num.11

confeſſio non nocet, quando tendit ad priuandum

dum filium ſua legitima, ibid. num.12
confeſſio notarij,quod fecerit falſum inſtrumẽtum,non nocet parti, ibi. num.13
confeſſio vnius non nocet tertio, eo. tit.priu.48. num.9
confeſſio cedentis nocet ceſſionario, quando ceſſio facta eſt periculo cedentis, eo.tit. pri.55. num. 16
confeſſio in prohibitis non probat, tit.9. qu.32. num.76
confeſſio debitoris non præiudicat creditori,eo. tit.qu.42. num.25
Confirmari non poteſt,quod non eſt, tit.1.q.42. num.117
Confiſcantur et bona, qui ſibi ipſi mortem conſciuit,ſicuti ſi alium occid iſſet, tit.1.q.91. nu.4
Confiſcatio tranſmittit in fiſcum omnem obligationem ciuilem & naturalem, eo.tit. qu.31. num.5
confiſcatio transfert in fiſcum iura omnia actiua & paſſiua,quæ delinquenti competebant, tit.2.q.15. num.200
confiſcatio non transfert in fiſcum iura perſonalia,vt ſunt alimenta, ibi. num.201
confiſcatio non includit iura de futuro, ti 8.q.59. num. 17
confiſcatio non includit iura conditionalia, ibi. num.19
confiſcatio includit alimenta præteriti temporis, ibi. num.22
confiſcatio bonorum non includit alimenta damnato relicta, tit.9.q.33. num.1
Confiſcatione in generali non veniunt alimenta.limita tamen,tit.8.priu.59. num.14. & 22
Confiſcatis bonis damnatus liberatur, nec conueniri poteſt à creditoribus, tit.1.q.31. nu.9
Coniecturæ non admittuntur in rebus claris,ti. 2.qu.2. num.1
coniecturæ, quibus recedimus à conſuetudine Bulgati,non debent eſſe leues, ſed concludentes,tit.2.q.15. num.238
coniecturæ ceſſant in claris,tit.6.q.8. num.34
coniecturæ ſufficiunt ad probandum quod alicui præſtiterit quis alimenta,ti.6.q.23. nu.10
coniecturæ leues ſufficiunt, quando agitur de modica alimentorum præſtatione,ibi. nu.25
Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris, tit.4.q.9.num.29.& tit.6.qu.3. nu.4
Coniuncti tenentur ſe inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas,tit.1.q.88. num.2
Coniuncti verbis dicuntur, quando legatum fit hæredi & Titio, ti.2.qu.15. nu.214
Coniunctus gaudet beneficio coniuncti, tit.2.q. 15. nu.149
coniunctus tunc gaudet priuilegio coniuncti quando ſumus in indiuiduis,ibid. nu.153
coniunctus non gaudet beneficio coniuncti, quando agitur de re diuidua,ibi. num 155
coniunctus non gaudet coniuncti priuilegio perſonali, ibi. 156
coniunctus agit pro coniuncto in iudicio, tit.3. q.8.num.10.etiam ſine mandato,ibid.
coniunctus non admittitur pro coniuncto ſine cautione rati.ibid. num 13
coniunctus non admittitur etiam cum cautione, quando cauſa non recipit æſtimationem, ibid. num.14
coniunctus pro coniuncto ſine cautione admittitur ad petendum alimenta, ibi. num.15
coniunctus non admittitur pro coniuncto contra pariter coniunctum, ibi. num.16
coniunctus non admittitur pro coniuncto, qui habet curatorem,ibi. num.17. vel procuratorem, num.20
coniunctus gaudet beneficio coniuncti,tit.8.pri. 76. num.7
Connexa iudicantur pro vno,tit.9.quæſt.31. numero 19
Connexorum & annexorum idem eſt iudiciũ, ibid. num.16
Conſanguinei tenentur ſe inuicem alere, tit.1.q. 28.num 4
Conſanguineo pauperi relictum videtur ſanguinis,non paupertatis intuitu,tit.5.q.6. nu.9
Conſanguineus quilibet tenetur ad alimenta, tit.1.q. 25. num.21
Conſanguinitatis contemplatione, nõ piæ cauſæ relictum cenſetur, quando legatum fit epiſcopo, etiam ſub nomine dignitatis, tit.8. priu.1. num.13.& 17
Conſanguinitatis contemplatione relictum nõ videtur, quando relinquitur pietatis cauſa, ibid. num.17
Conſentiens alienationi rei ſuæ, ſibi præiudicat,tit.1.q.37. num.4
Conſentiens in vno actu iudicij, non cenſetur conſentire in reliquis, tit.4.q.16. num.32
Conſentire non videtur qui tacet, quando ſcit ius ſuum durare, ti.6.q.3. num.2
Conſequens qui vult, cenſetur velle omne antecedens neceſſarium, ti.3.q.1.num.25. & ti.7. q.39.num.7.& ti.9 q.26.num. 18
Conſequenti deſtructo veniunt omnia, ſine quibus ad illud non peruenitur, ti.8. priu.97. num.6
Conſequenti deſtructo annullatur antecedens, ti.9.q.44. num 54
Conſequentia. Multa veniunt in conſequentiam,

tiam, quæ aliter non venirent, cod.ti. quæ.28. num.18
Conſeruator habetur pro ordinario iudice, vel delegato ad vniuerſitatem cauſarum, ti.1.q. 78.num.10
conſeruator non conſequitur alimenta à partibus quando exit domicilium, ibi. num.11
Conſilium tunc punitur, quando ad malum datur, ti.7.q.37. num.63
Conſilium, inſtigatio & ſuaſio, idem ſunt, ibid. num.64
Conſtitutum reſoluitur, quando ſublatum eſt ius conſtituentis, ti.9.q.42. num.5
Conſuetudo eſt altera natura, ti.1.q.1. num.7
conſuetudo tantum poteſt, quantum principis diſpoſitio, ibi. num.17
conſuetudo valet, quod certum quid ſoluatur ſingulo anno pro intereſſe dotis non ſolutæ, co. ti.q.42. num.28
conſuetudo inducitur fauore eccleſiæ in ijs, quę ſunt facultatis, ſi actus ſint longo tempore continuati, co.ti.q.60. num.9
conſuetudo eſt maxima pars iuris, quo vtimur, co.ti q 61. num.8
conſuetudo æquiparatur iuri naturali, ibid. numero 9
conſuetudo. Contractus cenſetur ſecundũ conſuetudinem celebratus, co.ti.q.66. num.3
conſuetudo interpretatur quamcunque diſpoſitionem, ibi. num.4
conſuetudo ſuccedit loco legis, tit.2. quæſt.15. num.53
conſuetudo interpretatur contractus, & vltimas voluntates, ibid. num.55
conſuetudo tantum habet de potentia, quantũ de actu, ibi. num.86
conſuetudo non extenditur ad ſimiles perſonas, ibid. num.87
conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles, ibi. 88
conſuetudo exorbitans, vel odioſa non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis, ibid. num 89
conſuetudo non extenditur, eſt ſtricti iuris, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu, ti.2 q 15. num.257
conſuetudo alienandi feuda inter viuos, non extenditur ad alienationes, quæ fiunt in teſtamento, ibi. num.259
conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum etiam ex identitate rationis, ibi. nu.261
conſuetudo attenditur, quando agimus de loco, vbi ſoluendum eſt, ti.4.qu.16. num.23
conſuetudo declarat contractum, ibi.num.24.& actum co.tit.q.19. num.3
conſuetudo vltima attendi debet, co.ti. quæ.18. nu.3. eaq; ſeruanda, ibi.q.19.nu.n. & ti.7.q.4. num.16
conſuetudo patrisfamilias eſt ſpectanda, ibid. num.8
conſuetudo vltima attenditur in alimentis, ibid. num.10
conſuetudo regionis attenditur, quando deficit ſpecialis vſus patrisfamilias, ibi. num.12
conſuetudo. Quilibet cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem regionis, tit.4.q.29. num.15
conſuetudo non valet quod filij nõ alantur à parentibus, tit.8. pri.56. num.25
conſuetudo non valet contra ius naturale, ibid. num.26
conſuetudo dicitur tacitum populi pactum vel ſtatutum, ibi. num.27
conſuetudo non valet, vbi non valet ſtatutum, ibid. num.28
conſuetudo non valet quod beneficiatus non diſtribuat in pauperes partem fructuum, ibi. num.62
conſuetudo nõ valet quod delinquentes cuſtodiantur in eccleſijs, vel ei victus denegetur, ti. 9.q.17. num.5
conſuetudo eccleſiæ præiudicialis induci non poteſt a laicis, ibi. num.8
conſuetudo quod clerici certum quid exigant à laicis, non eſt ſimonia, ſi habet licitum principium, co.tit. q.27. num.5
conſuetudo patrisfamilias, poſteà verò regionis attenditur, co.ti.q.40. num.41
conſuetudo particularis attenditur, ibi. nu.42
conſuetudo an originis attendatur, vel loci, vbi teſtator verſatus eſt, ibi. num.43
conſuetudo ciuitatis attenditur in exigendis vſuris, ibi. num.44
Conſuetudinem inducere, quando poſſit vna familia inter ſe, tit.4.q.29 num.13
Conſuetudines piæ ſeruandæ ſunt, tit.7.quæ.9. num.18
Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis iudicatur, tit.5.qu.7. nu.28
Contractus iudicatur ab effectu, non à nomine, & verbis, tit.1.q.42. num.25
contractus pars extinguitur, quando in alium transfunditur, ibi. num.61
contractus à principio ſunt voluntatis, poſtea verò neceſſitatis, ti.2.q.7. num.14
contractus tenor ſeruari debet, co. ti. quæſt.10. num.12
contractus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non nominatos, tit.6.q.22. num.5
con-

contractus ex conuentione legem accipiũt,tit.7. quæ.18. num.13
contractus poſſunt conſenſu partium alterari, ibid. num.14
contractus vltro citroque obligatorius non producit actionem niſi ſequuto implemento, co. tit.q 41. num.4
contractus inter patrem & filium nõ valet,tit.8. priu.6. num.2
contractus ſuper alimentis valet, etiam ſi fiat ſine ſolemnitate ſtatuti, co.tit.q.41. num. 4
contractus inualidus confirmatur iuramento, ti.8 priu.56. num.42
contractus geſtus ſine ſolemnitate eſt validus, ſi ſit vtilis, ibid. num.67
contractus qui non poteſt celebrari ſine certa ſolennitate confirmatur iuramento,ibi.nu.44
contractus præſumitur vtilis, quando interuenit ſolennitas,ibi. num.73
contractus non ſeruatur ei, qui deficit ex parte ſua etiam in re minima,co.tit. priu.61. nu.26. & ti.7.q.17. num.26
contractus procedunt à libera contrahentium voluntate,co.tit.priu.94. num.2
contractus vnus aliquando transfunditur in alium,ti.9.q.21. num.14
contractus vnus, quando in alium transfunditur,tunc ſecundum attendimus, non primũ, ibid. num.15
contractus à principio ſunt voluntatis, poſtea verò neceſſitatis, ti.9.qu.31.num.86. & qu.23. num.9
contractus nominatus non reſoluitur ob non ſecutum implementum,ibid. num.10
contractus innominatus dicitur, do vt des, vel do vt facias, ibi. num.28
contractus cum minore celebratus claudicat, & poteſt ſuſtineri volente minore, ſecus eo nolente,eo.ti.q.44. num 31
Contrahẽs cum alio debet inueſtigare de illius conditione,tit.7.quæ.57. num.43
contrahens cum hærede videtur intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe, ti.9.q.30. nu.20
contrahens cum ciue, videtur reſpexiſſe ad ciuilitatem,ibi. num.21
contrahens cum vaſallo vel emphyteuta non debet ignorare conditionem feudi, vel emphyteuſis, eo.ti.q 42. num.22
Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere à pacto,eo.ti.q.36. num.18
Contrahere videtur quilibet ſecundum formã ſtatuti,ti.5.q.7. num.49
Contraria mutuò ſe expellunt, tit.9. quæſt.44. num. 4
Contraria non cadunt in eodem ſubiecto, ibid. num. 6
Contrariorum eadem debet eſſe diſciplina, eo. ti.quæ.35.num.16. & ti.6.q.3. num. 57. & qu.8. num.39
Contrariorum vno poſito, tollitur alterum, eo. ti q.43. num.5
Contumax non dicitur, qui propter paupertatem non comparuerit,tit.1.q.48. num.36
contumax non multatur, quando ius aduerſarij non eſt factum deterius, fallit tamen, ti.9. q. 26.num.95
Conuentio vnius non nocet alij, tit.2.q.7. nu.15
Copula,&,coniungit æqualiter,ibi. num 3
copula,&, coniungit æquè principaliter, ibid. num.4
copula coniungit pariformiter, eod. ti. quæ.15. num. 210
copula ponitur inter diuerſa,tit.4.q.6. num.7
copula requirit concurſum vtriuſque copulati, ti.7.q.12. num.2
Copulata habentur pro vno, ibi.nu.3. & ti.1.q.42 num.83
Copulatiuæ pars vna declarat aliam, ti.7.qu.12. num. 15
Corduben.in l.ſi quis à libetis,§. ſed ſi filius, nu. 55.ff de lib.agnoſcen. reprobatur, tit.4.qu.18. num. 69
Corduben. in l.ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num.58. ff.de lib. agnoſc. reprobatur, eod.tit. quæſt.20. num.11
Corneus conſ.42.vol.3.reprehenditur,ti.9.q.20. num.40
Corpus liberum vendi non poteſt, ti.8. priu.38. num.2
Correctum quod non reperitur, firmum ſtare debet,ti.3.q.4. num.3
Correlatiua reguntur eiſdem regulis, tit.1.q 29. num.3
Correlatiuorum argumentum non procedit, quando ratio militat diuerſa, cod.ti. quæ.19. num.10
correlatiuorum idem eſt iudicium, ibi.nu. 17.& ti.4.q.56.nu.3. & tit.4.q.27. nu.2. & ti.6.q. 22. num.8.& ti.7.q.2.num.1.& q.14.nu.6. & tit.9. q.43.num.28. niſi diuerſa ſit ratio, ti.6.qu.18, num. 55
correlatiuorum eadem eſt ratio,& deciſio, eo.ti. quæ.35. num.8
correlatiuorum in vno diſpoſitum tam de iure, quàm de conſuetudine, locum habet in alio, ti.4.q.3.nu.11.& ti.6.q.3.nu.16.& ti.9.q 44 nu.2
correlatiuorũ eadem eſt ſententia, & diſpoſitũ in vno locum habet in alio, eo.ti.q. 18. nu.53

Corre-

correlatiuorum eadem eſt diſciplina, tit.8.priu. 65. num.6
correlatiuorum priuilegium vni conceſſum extenditur ad alterum, ibid. num.3
correlatiuorum argumentum non procedit, quando militat diuerſitatis ratio, ibi. nu.28
correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo, non in alijs, ibi. num.29
Creditor recipiendo ſortem, non videtur vſuras remittere, tit.1.q.43. num.6
creditor in dič poteſt ante diem petere, quando tempus adiectum eſt eius ſauore, eo.ti.q.44. num.56
creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino, frumento vel ſimilibus, ibi. nu.61
creditor, qui recepit pecuniam ſub vſuris, non repetit vſuram à ſuo debitore, ſi non neceſſitatur, ti.1.q.45. num.34
creditor non exigit intereſſe, ſi fuit negligens ſibi ſoluere cum poſſet, ibi. num.72
creditor tenetur alere debitorem carceratum qui ſit pauper, eo.ti.q 71. num.2
creditor in diem non habet alimenta à ſuo debitore, eo.tit.q.89. num.1
creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exactione ſui crediti, etiam ſi pauper ſit, eo tit.q 110. num.2
creditor qui diu adminiſtrauit bona debitoris præſumitur ſibi ſoluiſſe, tit.3 q.7. num.22
creditor ſecundus non reuocat pignus alienatum, niſi ſoluto eo, quod emptor tradidit primo creditori, tit.9.q.32. num.54
creditor non cogitur ante diem recipere ſolutionem cum ſuo incommodo, eo.tit.qu.40. num.25
creditor non cogitur ſolutionem recipere ante diem incertum, vel conditionem, ibi. nu 30
creditor, quando cogitur accipere in ſolutum rem debitoris, poteſt eligere meliorem, eo.tit. quæ.41. num.25
creditor vt cogatur capere in ſolutum rem debitoris, multa requiruntur, ibi. num.27
creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio, inuito debitore, tit.4 q.27. num.1
creditor alimentorum non poteſt petere pecuniam vel æſtimationem, ibi. num.3
Creditori legatum factum non valet, niſi aliquam afferat vtilitatem, tit.2.q 9. num.5
Crimen læſæ maieſtatis humanæ, & diuinæ æquiparantur, tit 7 q.14. num.2
Crotus in l.ſi conſtante, in 2.lec. num.143. ff.ſol. mat.reprobatur, tit 9.q 44. num.55
Crudelis in ſe, multo crudelior erit in alios, tit.1. quæ. 110. num.5
Culcitra præſtari poteſt ei, cui relinquuntur alimenta, tit.4.q.7. num.3
Culpa patris non nocet filio, ti.1.q.13. nu.4
culpa vnius non debet alteri nocere, eo.ti.qu.38. num.28
culpa reputatur ei, qui ſe in neceſſitatem conijcit, tit.1.q.128. num.4
culpa ſua cuique nocere debet, tit.4.q.5. nu.14
culpa non conſideratur, quando non eſt ordinata ad caſum, ibid. num.16
culpa difficile probatur, tit.4.q.15. num.48
culpa non præſumitur, ſed probanda eſt, ibi.n.51
culpa debet eſſe damnoſa culpoſo, tit.7 q.5. nu 4
culpa ceſſat, quando quis credidit alij, eo.tit.q.37 num.35
culpa eſt non cogitare quod facile poterat prouideri, tit.9.q.43. num.37
Culpam obijciens marito, quod non adhibuerit medicum vxori infirmæ, probare debet quod extaret medicus in loco, tit.9.q.28. num.9
culpam tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prædia venalia, ibi. nu 10
culpam obijciens tenetur probare, ti.1.qu.48.nu. 58.& tit.7.q 1. num.21
culpam obijcere nemo poteſt, ex qua ipſe damnum non ſentiat, tit.9.q.76. num.67
Cum, dictio, magis coniungit quam copula, &, tit.2.q 7. num.5
Cum, dictio copulat æqualiter, eod.tit. quæ.15. num.206
Cum, dictio copulat æquè principaliter, ibidem num. 207
Cura domus ſi fuit demandata ei, cui relicta ſunt alimenta, non præſumitur eſſe cauſa legati, tit.2.qu.3. num 3
Cura defertur ei, ad quem pertinet ſucceſſio, tit. 9.q 10. num.6
Curatus deſerens propria auctoritate curam animarum, poteſt puniri, tit.1.qu.60. nu.4
Cuſtodes impetrat, qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis, eod.tit.qu.76. num.10.

D.

Damnato ob læſam maieſtatem denegantur alimenta, tit.1.q.129. num.9
Damnato in metalla debentur alimenta, tit.7.q.39. num.5
Damnatus ad mortem ali debet dum differtur ſententiæ executio, tit.1.q.72. num.4
Damnatus ad metalla retinet ius naturale, & illius

Illius Iuris executiua, tit.8.priu.7. nu.7
damnatus ad metalla eſt alimentorum capax, ibi.num.5.& ti.eo.priu.78. num.9
Damni & lucri non eſt par ratio, ti.1.q.42. nu.93
damni vitandi ratio fauorabilior eſt quàm lucri captandi,eo.ti.q 43. num.5
damni vitandi ratio potior eſt, quàm lucri captandi, tit.6.q 3. num.20
Damno de vitando tractans, præfertur ei, qui. tractat de lucro, tit.1.q.100. nu.3
Damnum dediſſe videtur, qui damni cauſam dat,tit.5.q.1. num 58
damnum quiſq; ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit,tit.7. num.42
damnum pati aliud eſt, quàm lucrum non facere, tit.9 q.28. num.19
damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum ſicut ad damnum,eo ti.q.41. num.22
de Damno tractanti ſubueniendum eſt potius, quàm ei qui de lucro,eo.tit.q.43. num.19
Dare ordinatè qui vult, incipiat à ſe ipſo, tit.1.q. 91.num.5
Dare eſt dominium transferre, tit.9.q.14. nu.7
Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet rerum ſuarum adminiſtrationem, eo.tit.qu 32. num.28
Datio in ſolutum facta vero creditori ab inquiſito ſuſtinetur, ibi. nu 41
datio in ſolutū facta pro maiori ſumma, quàm ſit debitum, non retractatur niſi ſoluto integro debito,ibi. num 51
datio in ſolutum facta vero creditori à reo lite pendente non valet, niſi facta pro iuſto pretio,ibi. num.78
datio in ſolutum reuocatur in totum quando facta eſt pro maiori ſumma quam ſit debitum, ibid. num.79
datio in ſolutum non reuocatur, quando non eſt erratum in quantitate debiti, ſed res data eſt,quæ eſt maioris valoris,ibi. nu.80
datio in ſolutum facta à parte de re,quæ eſt maioris valoris, quàm fuerit æſtimata, in nullo reuocatur,ibi. num.81
datio in ſolutum facta à iudice de re maioris valoris, quàm ſit debitum, non vitiatur in totum, ſed illud plus reſtituitur debitori, ibid. num. 83
Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi, ti.1.q.10. num.12
debitor moroſus tenetur ad intereſſe, eo.ti.q 42. num.4
debitor non præiudicat creditori,ibi. nu.69
debitor poteſt non acquirere in præiudicium creditoris, ibi. num.110
debitor in diem non tenetur interim alere ſuum creditorem,tit.1.q.44. num.6
debitor in diem cogitur ſoluere ante diem, quādo neceſſitas vrget,ibi. num.25
debitor in diem, poteſt ante diem ſoluere, ibid. num.55
debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere eo,quòd non inuenit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis,ibi. num.58
debitor in diem, non poteſt ante diem ſoluere, quando intereſt creditoris, ibi. nu.59
debitor, cui miſerationis gratia conceditur non poteſt partem ſoluere vel interuſurium deducere,ibi. num.60
debitor carceratus relaxari debet, quando creditor recuſat illum alere, tit.1.q.71. nu.3
debitor carceratus alendus eſt etiā à ceſſionario creditoris, ibi. num.4
debitor carceratus retineri poteſt, donec pro alimentis ſatisfecerit commentarienſi, ibidem num.5
debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poſſit, tit 1. quæ.78. num.16
debitor eccleſiæ nō exigitur, niſi deductis prius alimentis,ibi. num.23
debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam, tamen deducit alimenta, ibi. num. 25
debitor negans debitum, amittit beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, ibid. num. 30
debitor eccleſiæ non deducit alimenta aduerſus eccleſiam, quæ ſit pauper,ibi. num.38
debitor pupilli non poteſt eſſe tutor, tit.4.qu 13. num. 13
debitor non tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij, tit. eod. quæ. 16. num.2
debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris voluntate, ibidem num.3
debitor, qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitum deferre ad domum creditoris diuerſi domicilij, ibi. num.6
debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris,qui eiuſdem ſit fori, ibi. num.7
debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris,quando alias debitum eſſet inutile, ib. num.14
debitor generis non liberatur re perempta,ibid. num.17.& tit.7.q.20. num 17
debitor generis liberatur re perempta, quando

genus debetur tamquam ſpecies, ibi. num.18. & ti.5 q.1. num.30

debitor quantitatis reſpectu ſpeciei, iudicatur debitor ſpeciei, ibi. num.19

debitor, qui cepit vno in loco, cogitur in futurū ſoluere eodem in loco, ibid. num.21

debitor antequam ſoluat æs alienum, poteſt in foro conſcientiæ retinere ſibi alimenta moderata, non tamen lauta ti. eo.q.18. nu 44

debitor alimentorum poſt moram tenetur ad æſtimationem, ti.eo.q. 27. num.4

debitor interpellatus ſolum extra iudicium, ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis, ti.eo. q.3. num.36

debitor putatiuus ſi dotem ſoluit, illam repetit, ti.6.q.6. num.3

debitor quando ſoluit, præſumitur velle extinguere debitum, ti.eo.q.12. num.22

debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta, tit.7.q. 20.num.16

debitor generis non liberatur re extincta, ibid. num.17

debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua, ibi. num.20

debitor, qui bonis ceſſit, poteſt conueniri ſi deuenit ad pinguiorem fortunam, ti.7.q.42 n 9

debitor ſuſpectus de fuga, capi poteſt die feriata ad honorem Dei, ti.8.priu.2. num.12

debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tempus, ſi velit etiam refundere intereſſe, ti. eo. priu.22. num.30

debitor in diem, ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus, carceratur, vt fideiubeat, ti.eo.priu.26. num.9

debitor, qui ceſſit bonis tenetur eatenus ſoluere, quatenus ſibi remaneat pro alimentis, ſi deuenit ad meliorem fortunam, ti eo. pri.18. n.1

debitor, qui poſt ceſſionem factus eſt diues, an habeat in foro conſcientiæ priuilegium ne teneatur vltra quam facere poteſt, vbi vide de veritate, ibi. num.2

debitor inops non tenetur ſoluere, ſed debet petere remiſſionem à creditore, ibi. num.5

debitor, qui coactè ceſſit bonis cum ignominia, liberatur in totum, etiam ſi deueniſſet ad meliorem fortunam, ibi. num.7

debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione, niſi prius ſolutis alimentis, ti. eo.priu. 60. num.20

debitor non poteſt ingredi religionem, vt debitum ſoluere prætermittat, ti.eo.pri.68. nu.3

debitor in diem, vel ſub conditione non cogitur ſoluere ante diem, vel conditionis euentum, ti.eo.priu.77. num.1

debitor in diem, non cogitur ſoluere ante diem, etiam ſi creditori ſuperueniat neceſſitas, ibid. num.5

debitor in diem ſuſpectus de fuga retineri poteſt, vt caueat, licet exigi non poſſit ante diē, ibid. num.8

debitor fiſci quando exigitur ante deducit interuſurium medij temporis, ibi. num.9

debitor debitoris fiſcalis, cum ante diem exigitur, detrahit medij temporis interuſurium, ibid. num.10

debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio, poteſt prædium tradendo ſe liberare, ti.9.qu.41. num.13

debitor, qui iurauit ſoluere in pecunia, non poteſt offerre bona in ſolutum, ibi. num.28

debitor confitendo ſe prius rem alij obligaſſe nō præiudicat creditoribus, ti.eo.q.42. nu.27

debitor rectè ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione, ti.9.q.32. num.17

debitor poteſt aliud pro alio ſoluere volente creditore, ti.eo.q.33. num.19

Debitori, qui ceſſit bonis, alimenta ex ſuis bonis relinquuntur inſpectis redditibus, ti.7. qu.6. num.23

Debitoris intereſt, debita non accumulari, tit.1. q.42.num.105

Debitum ſoluendum eſt antequam beneficium impendatur, ti.eo.q.18. num.11

debitum ex cauſa ſeruitij pręſtari debet pro rata ſeruitij, ti.eo.q.33. num.19

debitum ex vna cauſa, quando poſſit in aliam transfundi, ti.eo q.42.

debitum à natura peti poteſt iure actionis, quādo proceditur ex æquo, ti.3.q 1. num 13

debitum annuū peti poteſt prima die anni, tit.4. qu.17.num.7

debitum vnum, quando cōuertitur in alterum, extinguitur primum, & ſecundum non aſſumit illius naturam, ti.5.q.1. num.37

debitum ex vna cauſa poteſt de conſenſu partium transfundi in aliā cauſam, ti.6.q.3. nu.51

Declaratio voluntatis fieri poteſt abſente parte, ti.1.q.48. num.47

declaratio extra iudicium facta valet quoad ea, quæ pendent ab animo declarantis, ibidem num. 48

declaratio fieri ſemper poteſt, ti.6.q.8. nu.67

declaratio retrahitur ad tempus actus geſti, ibi. num. 68

declaratio non retrahitur, quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio, ibi. nu.69

declaratio ex interuallo facta non prodeſt, ibid num.70

Decretum iudicis facit præſumi omnia ſolenniter acta, ti.8.priu.56. num.113
Decuriones non aluntur à ciuitate, niſi quando lapſi ſunt facultatibus, ti.1.q.68. num.1
Defendere alium qui promiſit contra quemcunque, non tenetur contra ſeipſum, tit.eod. q.91.num.2
Defenſio etiam diabolo non eſt deneganda, tit. eo q.128. num.4
defenſio eſt de iure diuino, naturali, & ciuili, ti.9.q.32. num.23
Delegato tranſeunti ad alium locum debentur expenſæ victus, ti.1.q.68. num.5
delegato Principis prouidendum eſt de equis, & vecturis, quando exit prouinciam, ti.4.q.22. num.11
Delegatus ordinarij habet victum, quando exit domicilium, ti.1.q.79.num.1.& 2.
delegatus ad vniuerſitatem cauſarum conſequitur impenſam victus ab ordinario, qui illam deputauit, ibi. num.3
delegatus ad vnam cauſam malitioſè deputatus ab ordinario conſequitur victum à delegante, quando exit domicilium, ibi. num.4
delegatus quando intra duas dietas proficiſcitur, habet victum ab vtraq; parte, ibi. nu.5
delegatus intra vnam dietam capit victum, & impenſam ab impetrante, ibi. num.6
delegatus conſequitur impenſam à iudice, quādo altera pars eſt inops, ibi. num.7
delegatus etiam, cui ſint pinguia beneficia in cōputatione alimentorum non detrahit, quod domi impendiſſet, ti.4.q.25. num.10
delegatus ad vniuerſitatem cauſarum nihil habet pro alimentis, quando iudicat in ciuitate, ibi. num.11
delegatus ad vniuerſitatem cauſarum habetur pro ordinario, ibi. num.12
delegatus ad vniuerſitatem cauſarū poteſt ſubdelegare, ibi. num.13
delegatus, quando conſequatur alimenta, & diſtinguitur inter delegatum à Principe, & delegatum ab inferiore, ibi. num.14
Delicta paria tolluntur mutua compenſatione, ti.7.q.16. num.47
delicta puniuntur ob publicam vindictam, ibid. num.65
Delictum non præſumitur, ti.1.q.123. nu.6
delictum proprium puniri debet potius, quàm alienum, ti.eo.q.3.num.7.& ti.9.q.31. num.6
delictum in committēdo eo maius eſt, quod fit omittendo, ti.9.q.25. nu.64
Delinquens non poteſt alienare poſt cōmiſſum delictū, quando bona confiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo vendicat bona, ti.8.pri.4. nu.1
delinquens etiam quando bona ipſo iure publicantur, poteſt licitè alienare pro alimentis poſt commiſſum delictum, ibi. num.4
Delinquentes extrahens ab hoſpitali erecto authoritate epiſcopi punitur, ti.9.q.17. nu.2
Delinquenti non eſt deneganda defenſio, ti.1.q. 128. num.6
Delinquenti & ad Eccleſiā confugienti an præſtentur alimenta, ti.1.q.73.
Deportato, vel damnato ad metalla præſtantur alimenta relicta, eo.ti.q.17. nu.22
Deportati poſſunt actionem exercere, ti.8.pri.7. num. 8
Deportatus habetur pro mortuo, ibi.nu.9.& ti. 7.q.39 num.3
deportatus eſt inteſtabilis, ti.7.q.39. num.1
deportatus non poteſt inſtitui, ibi. num.2
deportatus non poteſt agere, ibi. num.4.& 9
deportatus fictè non verè dicitur mortuus, ibid. num.8
Derelinquens rem aliquam perdit omne ius quod habet in ea, ti.8.pri.63. num.8
Deſcendentibus quibus debetur legitima, non debet aſſignari pro alimentis minor quantitas, quàm importet legitima, ti.4.q.23. nu.4
Deſtinatum fictione iuris habetur pro facto, ti.9. q.7.num.6
Determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare, ti.2.q.15. nu.83.& ti.6.q.3.nu.7.& ti.7.q.12. nu.4.
Deus, quos coniunxit, homo non ſeparet, ti.eo. q.26.num.12
Dictus, & prędictus dictio, refertur ad perſonas, quæ legi poſſunt in inſtrumento, ti.8. priu.31. num.4
Dictus, dictio non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt, ti 9 qu.13. nu.32
dies interpellat pro homine, ti.1.quæſt.24 num. 125
dies incerta non interpellat pro homine, ibidem num.131
dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa, ibid. num 141.& impedit moræ purgationem, ti.8 priu.46. num.5
dies appoſitus fauore creditoris non impedit ante agi cum effectu, ibi. nu.146
Dignitas ſi augetur, non extinguit legatum, ti.1. q.8.num.10
dignitas præcedens non attenditur, quando eſt omiſſa ob culpam prop iam, ti.4.q.18. nu.63
dignitas inter canonicos conſideratur reſpectu eccleſiæ, non vt quiſque erat in ſæculo, ibid. num.73

Dignitatem qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem, ti.6.q.18. nu.23
Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorum, tit.8.priu.2. num.6
Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris, tit.1. quæ.42. num 50
dilatio prodeſſe debet, non autem [illegible]ere, eo.tit. quæ. 44. num.5
Diſcipulo ſancta videri debet perſona magiſtri, eo.ti.q.53. num.4
Diſcipulus exhibere debet reuerentiam doctori ſuo, ibi. num.6
Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationẽ non ſolet concedi, ibi.q.11. num.13
diſpenſatio pro vno impedimento conceſſa intelligitur, dummodo aliam legem non offendat, ti.9.qu.30. num 45
diſpenſatio eſt gratia etiam ſi ſit correctoria, eo. tit.q.31. num.53
diſpenſatio à iure ciuili dicitur indulgentia, ibi. num. 54
diſpenſatio latè interpretatur, quatenus eſt gratia, ibi. num.55
diſpenſatio extenditur ad connexa, ibi. num.58
diſpenſatio etiã rigoroſa extenditur ad dependentia, & conſecutiua, ibi. num.59
diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum extenditur etiam ad incidentiam, ibid. num.60
diſpenſatio trahitur ad conſecutiua, ibi.qu.44. num.42
diſpenſatio minoris ad beneficium curatum, continet diſpenſationem ne intra annũ promoueatur ad ordines, ibi. num.43
Diſpoſitio dicitur fauorabilis, per quam alimẽta alicui ordinantur, ti.1.q.39. num.10
diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem, eo.ti.q.1. num.27
diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei, quæ fit de omnibus bonis, ti.2. q.15.nu.141
diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris, tit.4.q.15. num.39
diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, ibi. num.40
diſpoſitio quælibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis, eo.ti.q.17. num.12
diſpoſitio quælibet verificatur in primo actu, eo ti.q 26. num.14
diſpoſitio intelligi debet, vt conueniat actui, ſuper quo fit, ti 5.qu.1. nu.4
diſpoſitio quælibet reſtringitur ad ſuam cauſam, eo.ti.q.5. num.5.& ti.9.q.43. nu.10
diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum, ti.7.q.9. num.12
diſpoſitio intelligi debet ita vt aliquid operetur, ibi. num.21
diſpoſitio quælibet reſtringitur ad primum actum, ti.8.priu.31. num.1
Diſpoſitione in generali non venit caſus priuilegiatus, eo.ti priu.20. num.6
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, tit. eod.priu.56. num.61. & tit.7. quæ.20. num. 22
diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta, ti. 9.q.9. num.9
diſpoſitio teſtatoris includit ſolum ea, quæ extabunt tempore teſtamenti, non quæ ſuperuenerunt, eo.ti.q. 13. num.2
diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quando in eo non impletur effectus, ibidem num.24
diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali, quando verificari nõ poteſt niſi in vna re tantum, eo.ti.q.15. num.13
diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piã, eo.ti.q.16. num.29
diſpoſitio indiſtincta debet indiſtinctè intelligi, ibid. num.57
diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum quid, ti.eo q 19. nu.2
diſpoſitio facta ſuper principali trahitur ad acceſſoria, eo ti.q.31. num.11
diſpoſitio auth. præterea, C.vnde vir, & vxor, eſt exorbitans, eo.ti. q.37. num.21
Diſpoſitum in caſu vero locum habet in ficto, quando fictus æquiparatur vero, ti.1. quæ.15. num. 4
Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, vel excommunicati accreſcunt alijs, eo.ti.qu.82. num.16
diſtributiones quotidianæ non debentur ei, qui propria culpa non intereſt diuinis, ti.7.qu.16. num. 14
Ditari in futurum quilibet præſumitur, eod.ti. quæ.9.num.13. & ti.8.priu.1. num.6
Diuertiſſe non dicitur mulier, quæ redit, ti.1.q. 32.num.30
Diuiſio, quam pater facit inter filios, non valet, ti.9.qu.2. num.16
diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborantium, eo.ti.q.20. num.7
Diuitiæ ſunt vita hominis, ti.6.qu.8. nu.85
Diuortium non conceditur, niſi ob certa crimina, ti.7.q.25. num.14
diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio, ti.9.q.13. num.40
Doctor cenſetur conductus ad legendum, ſecundum

eundum conſuetudinem ſtudij, ti.1.quæ.66. num.5
doctor propter ingratitudinem priuatur Doctoratu, ti.6.q.18. num.12
doctor expulſus de collegio, ſi reſtituatur, non recuperat primum locum, ti.9.q 27. nu.25
Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint immunes à collectis, ti.4.q.11. num.15
Doctori ſi nuberet Comitiſſa, non diceretur indigno nupſiſſe, ti.1.q.6. num.22
Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentiæ, quando habet licentiam, co.ti.quæſt.76. num.7
Doctori alimenta dantur cum ſeruitore, ti. 4.q. 18.num.30
Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat, ti.6.q.19 num.5. & ti.7.q. 20.num.28
Doctorum authoritas plurimum poteſt, vbi lex deficit, ti.1.q 44. num.14
Dolus nocere debet doloſo, ti.1.q.42. nu.104
dolus nemini debet commodum afferre, ti.7.q. 16.nu.96.& co.q.37.nu.34
dolus præponderat culpæ, ibi. num.36
dolus eſt non facere id, ad quod quis tenetur, ibid. num.42
dolus præſumitur ex ſola ſcientia, ti.9. quæ.45. num.22
dolus verus non inducitur ex ſola ſcientia, ibid. num.24
Domeſtici magis probant facta in domo, quàm extranei, ti.6.q.23. num.29
Domo perempta quæ fuit eccleſiæ data cum onere alendi, non extinguitur onus, ti.7.q 34. num.2
Domum qui poſſedit reſtituit fructus, habita ratione quanti coactus fuiſſet ſimilem conducere, non quanti domus alij locari potuiſſet, ti.1.q.42. num.21
Domum alienam, qui habitauit, ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari, ti.9.q.39. num.2
Domus mentio quando fit à teſtatore, intelligitur de ea, quam hæres inhabitat, ti.4.quæ.15. num.7
Domus data cum onere alendi, licèt comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta, ti.7.q.33. num.13
Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem, non tollitur antiquum, ti.1.quæ.8. num.11
Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora, ti. 4.q.15. nu.29
Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tempore in caſu dotis, ti.8 q 49. num.6
Dominium eſt difficilis probationis, ti.1. q. 112. num. 14
dominium non probatur ſola partis confeſſione, ibi. num.15.& 16
dominium probatur ex poſſeſſione, quando de eo agitur incidenter, ibi. num.17
dominium præſumitur ex poſſeſſione, ibi.q.143. num.2
dominium non transfertur ſine traditione, ti.8. priu.61. num.5
dominium ſine traditione transferri non poteſt, ſed conſenſu partium induci, ibi. num.7
dominium retro transfertur in donatorem, quādo donatio reuocatur ob nō præſtita alimenta promiſſa, vbi latè, ibi. num.8
dominium ſine traditione transfertur in eccleſia, & pia cauſa, ibi. num.9
dominium non transfertur in donatorem ob non præſtita alimenta promiſſa, quando donatio facta eſt eccleſiæ, ibi. num.10
dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo, ti.7 q.33. num.11
dominium rei allegatæ non tranſit cum effectu in legatarium, niſi ſequuta acceptatione, ti.9. q.16.num.3
dominium rei legatæ non tranſit recta via in legatarium, quando legatum conſiſtit in quantitate, co.ti.q.29. num 19
dominium bonorum hæretici tranſit recta via in fiſcum à die commiſſi delicti, eo.ti.qu.32. num.5
Dominus ſciens feudi alienationem, & nō contradicens, videtur conſentire, ti.1.q.6. nu.20
dominus obijciens vaſallo alienationem, probare debet, quod ſciuerit rem eſſe feudalem, eo.ti.q.48. num.42
dominus non opponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit contra vaſallum viuentem, ibi. num.44
dominus, non opponit caducitatem canonis nō ſoluti, quando illam non declarauit viuente emphyteuta, ibi. num.45
dominus poteſt emphyteuta non vocato, rem alij concedere, ſi emphyteuta alienauit ipſo inſcio, ibi. nu.50
dominus rem emphyteuticam cōcedendo alij, videtur caducitatem declarare, ibi. nu.51
dominus tenetur alere vaſallum de fructibus feudi ad ſe reuerſi, eo.ti.q 55. num.13
dominus alit vaſallum pauperem, eo.ti quæ.56. num.1
dominus eiſdem cauſis priuatur directo feudi

dominio, quibus vaſallus perdit feudum, ibi. num.2
dominus & vaſallus non iudicantur ad imparia, ibi. num.8
dominus priuatur, ſi interpellatus per annum, & diem recuſet vaſallum inueſtire, ibi. nu.6
dominus perdit proprietatem, ſi vaſallo negat facere iuſtitiam, ibi. num.8
dominus poteſt ſubditis imponere collectam pro defenſione ſtatus, ibi.qu.57. num.3
dominus recipiendo canonem, remittere videtur pœnam caducitatis iam commiſſam, ti.6. q.3.num.36
dominus petendo fidelitatem à vaſallo videtur remittere caducitatē commiſſam, ibi. nu.64
dominus petendo canonem ab emphyteuta remittit caducitatem commiſſam, ibi. nu.67
dominus reddit alimenta præſtita ſeruo ipſo inuito, vel ignorante expoſito, co.ti.q.19. nu.1
dominus, qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam non poterit canonem petere, ti.7.q.17. num.43
dominus expellens colonū deficientem in ſolutione, poteſt nihilominus penſionem petere, ibid. num.46
dominus habet poteſtatem vitæ, & necis in ſeruum, ibi.q.29. num.4
dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum, ibi. num.5
dominus non poteſt imponere ſubditis collectā, niſi vrgeat neceſſitas, ibi.q.30. num.10
dominus antequam collectam imponat ſubditis, exutere debet propriam crumenam, ibi. num.12
dominus nullam habet iuriſdictionem in vaſallum, niſi ratione feudi, co.tit.qu 3. nu.15
dominus, qui negat ſeruo alimenta, cogitur illum vendere, ti.8.priu.64. num.2
dominus emēdo feudum à vaſallo videtur ipſi conſentire, ti.9 q.22. num.22
dominus fundi non liberatur à collectis, licet velit fundo cedere, co.ti.q.23.
dominus videtur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam, quando rem alij conceſſit, co.ti.q.25. num 78
dominus non tenetur pro facto ſerui, vel familia, co.ti.q.26. nu. 113
dominus tenetur pro eo, quod factum eſt à familia de voluntate ſua, ibi. num.116
dominus tenetur pro facto familiæ, quando affert domino vtilitatem, ibi. num.118
dominus recipiens canonem cum proteſtatione non cenſetur remittere, ibi. nu.137
dominus deferens vaſallum perdit ius vaſallagij, co.ti.q.27. num.21.
Donandi animus non præſumitur, tit.6.quæ.9 num. 2
Donans eccleſiæ poteſt adijcere, quòd ea non implente modum adiectum, liceat re habere propria authoritate bona donata, tit.1.qu. 48.num.76
donans eccleſiæ paciſci poteſt, quod facto ſolius prælati reſcindatur donatio, & valebit pactū, eod.ti. num.82
donans vni cum pacto, quòd poſt illius mortem tranſeat ad alium, poterit conſentiente donatario, reuocare, eo.ti.q.7. num.12
donans tenetur de euictione, quando incipit à promiſſione, non ſi à traditione, ti.6.q.9.n.11
donans non conuenitur vltra quàm facere poteſt, ti. 9.q.41. num.8
donans certum quid annuum poteſt ſe liberare tradendo fundum illius redditus, ibi. nu.14
donans in vita dicitur magis liberalis, quàm legans, ibi. num.15
donans certum quid annuum non liberatur ſoluendo in pecunia ſi habet prædia, eo.ti. nu.17
donans certum quid annuum, ſi ſolutione quindecim annorū eſt liberatus, non tenetur ſupplere, ſi donatarius ſuperueniat, ibi. nu.19
donans quando fundum aſſignauit, illū recuperat, quandocunq; decedat donatarius, ibi. n.23
donans certum redditum poteſt aſſignare fundum mediocrem, ibi. num.26
donans certum redditum, ſi velit ſe liberare ſoluendo pro quindecim annis, interuſurium medij temporis non deducit, ibi. nu 30
Donanti pinguius ſuccurritur, quàm ſoluenti debitum, eo.ti. nu.5
Donatario negante alimenta promiſſa, dominium rei donatæ ipſo iure retrāsfertur in donatorem, quando donatio facta erat ſub onere alendi, ti.1.q.48. num.65
donatario competit condictio ob cauſam ad repetendum donata, quādo alimenta promiſſa non præſtantur, ti.8.pri.61. num.29
donatario datur actio præſcriptis verbis ad repetendum donata, quando donator non præſtitit alimenta, ibi.nu.32.& ti.9.q.23. nu.14
donatario datur actio ex l. ſi quis maior, ad repetendum data, ſi contractus eſt iuratus, ibi. num.33.
donatario non alente, res donata vadit ad donantem libera ab omni obligatione, ti.9.q.42. num.8
donatario bona fide remittente bona donata ob defectum implementi reſoluitur omnis hypotheca, eo.ti. num.24

Donatarius non tenetur alere donantem, ſed vide ibi de veritate, ti.1.q 48. num.1
donatarius priuatur re donata, ſi recuſat alere donantem, ibi. num.6
donatarius non priuatur re donata ob negata alimenta, quando non eſt donatio omnium bonorum, vel maioris partis, ibi. num 7
donatarius tenetur alere donãtem pro rata fructuum rei donatæ, ibi nu 8. & ti.4 qu.23. nu.8
donatarius tenetur probare ſe præſtitiſſe alimẽta, contra nu.60. co.ti. nu.55
donatarius, qui donatorem non aluit iuxta promiſſa, nõ purgat moram, ibi. nu.66. quod limita v , ti.8.nu.28.
donatarius omnium bonorum tenetur alere filios donatoris, co.ti q.49. nu.2
donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori, ibi. num.4
donatarius alit filios ſpurios donatoris, ibidem num.8
donatarius erga donãtem tenetur ſolum ad antidora, ti.3.q.3.nu.15.& ti.4.q.23.nu.10.
donatarius nulla actione conueniri poteſt à donatore ad alimenta, ibi. num.16
donatarius conuenitur officio Iudicis à donatore pro alimentis, ibi. nu 17
donatarius conuenitur à filio ſpurio donatoris officio iudicis pro alimentis, ibi. num.19
donatarius præſtat alimenta pro valore rei, pro qualitate ſua & donatoris, ibi.nu.11. vel etiã vltra, ti.4.q.23.nu.9
donatarius ſoluit alimenta ei, qui aluit donatorem, ti.6.q.1. num.27
donatarius non priuatur re donata, licèt alimenta non præſtiterit donatori, quando defecit in modico, ti.8 priu.61. num.17
donatarius cum onere alendi cogitur condictione ob cauſam reddere recepta, quando non obſeruat, ibi. nu.15
Donare ius ſuum nemo præſumitur, ti.1.qu.42. num.91
donare eſt perdere, ti.6.qu.1.nu.4. & co.ti.qu.5. nu.8. & ti.8.priu.56. nu.108.
donare eſt dilapidare, ibi. num.9
Donatũ videtur, quod ſine obligatione ſoluitur, ti.4.q.2.num.16. & nullo iure cogente, tit.6. q.8.num. 59
donari nemini poteſt res propria, co.tit.quæ.9. num.19
Donatio facilius inducitur ex ſanguinis cõiunctione, ti.1.q.42. num.90
donatio non præſumitur inter virum & vxorẽ, eod.ti. num.112
donatio inter virum & vxorem valet, quando fit de iure nondum quæſito, co.ti. nu.119
donatio inter virum, & vxorem confirmatur morte, ibi. nu.122
donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi prius non fuerint petita, co.ti.q.48. nu 9
donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela, & declarata reuocatione, ibid. nu 14
donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donatori fuerunt præſtita ab alio, ibi. nu.15
donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus bonorum donatorum, ibi. num.16
donatio ob negata alimenta reuocatur, quando donatarius ſciuit egentiam, licet alius ei poſtea ſoluerit, ibi. num.17
donatio ob cauſam non reuocatur ob non præſtita alimenta, ibi. num.21
donatio propriè non dicitur, quando fit ob cauſam, ibi. num.22
donatio ob cauſam non reuocatur propter ingratitudinem, ibid.nu.23. niſi quatenus valor rei donatæ excedit cauſam, ibi. num.24
donatio ob negata alimenta non reuocatur, ſi donatarius ſit pupillus, co.ti. num.31
donatio non reuocatur ob negata alimenta, quando donatarius deſtitit ob paupertatem, ibid. num.34
donatio non reuocatur ob non præſtita alimenta ab hærede donatarij, ibi. num.38
donatio ſub modo, qui facit cauſam impulſiuã, non reuocatur, modo nõ ſeruato, co.ti.nu.69
donatio reuocatur ob ingratitudinem commiſſam à prælato ſimul cum capitulo, ibi. nu.73
donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur, etiam ſi promiſit donator eam reuocare, co.ti.q.55. num.24
donatio ob merita non reuocatur prætextu ingratitudinis, ibi. num.29
donatio remuneratoria continet permutationem, & habet titulum oneroſum, ibi. nu 32
donatio venit appellatione contractus, ti.2.q.1. num.22
donatio inter patrem, & filium, quibus caſibus ſuſtineatur, remiſſiuè, ibi. num.48
donatio facta vni cum pacto, quòd eo mortuo tranſeat in tertium ſtipulante notario, non poterit reuocari, co.ti.q.7. num 13
donatio Principis erga filium in poteſtate non valet, co.ti.qu.15. num.63
donatio fieri poteſt ad tempus, ti.5.q.3. nu.6
donatio eſt ſpecies furoris, ti.6.q.1. num.5
donatio non præſumitur, ſed potius fatuitas, ibid. nu.9

donatio minor præſumitur, quando non poteſt alius ſenſus capi, ibi. num.10
donatio non præſumitur, etiam inter ſanguine coniunctos, ibi. num.12. contra tamen, tit.6. q.12. num.2
donatio præſumitur, quando fit pauperi, ibid. num.18
donatio præſumitur, quando nulla ſubeſt neceſſitas faciendi eam, ibi. num.23
donatio præſumitur, quando aliquid datur à ſciente ſe non teneri, ibi. nu.24
donatio facilè præſumitur inter patrem, & filium, & inter aſcendentem, & deſcendentem, ti.6.q.5. num.5
donatio non præſumitur, quando capi poteſt alia coniectura, ibi. num.58. & q.11. num.21. & ti 9.q.16. nu.25.
donatio ob merita dicitur ſimplex, quatenus res donata excedit merita, ibi. nu.35
donatio præſumitur in diuite, eo.ti. num.47
donatio eſt quid proprium principis, & magnatum, ibi. num.48
donatio ex coniunctione ſanguinis non inducitur, niſi in caſibus expreſſis, ibi. num.7
donatio præſumitur quando frater redimit fratrem, ſi non proteſtatur, ibi. num.8
donatio non præſumitur etiam inter patrem, & filium, eo.ti q.17. num.1
donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita, ibi. nu.3. niſi de re modica, ibi. num.9. & tit.6. q.8. num.31.
donatio præſumitur fauore dotis, eod. ti. qu.18. num.3
donatio inter viuos reuocatur propter ingratitudinem, ibi. num.10
donatio ob ſuperuenientiam liberorum non reuocatur, ſi facta eſt amico de re modica, dic tamen, vt ibi, eo.ti.q.11. num.11
donatio propter nuptias regulatur ſecundum dotem, etiam in ſtatutis, ti.7.qu.16. nu.31
donatio mutua valet inter virum, & vxorem, eo ti.q 18. num.5
donatio valet inter ſponſum, & ſponſam, ibid. num.8
donatio inter virum, & vxorem non valet: poteſt tamen vnus eorum non acquirere, ibid. num.9
donatio cauſa mortis, dum eſt in fieri, comparatur contractui, ſed poſtquam eſt facta, eſt ſimilis vltimæ voluntati, ti.8. priu.22. nu.26
donatio inofficioſa reuocatur à filio, eo.ti. priu. 26 num.8
donatio propter nuptias reſtituitur vxori, ſeu filio, quãdo ſubeſt iuſta cauſa, eo.ti.pri.34, n.5
donatio cauſa mortis non valet, ſi non ſit expreſsè, vel tacitè acceptata, eod. tit. priu.56. num.85
donatio eſt contractus nominatus etiam inſpecto iure antiquo, eo.ti.priu.61. nu.2. & ti.9.q.23 num.8
donatio perfecta non poteſt reuocari, ibi. num.3
donatio reuocatur propter ingratitudinem, ſi donatarius neget alimenta donatori, ibidem num.4
donatio excedens quingentos aureos non valet, niſi ſit inſinuata, eo.ti.priu.73. num.1. etiam ſi facta ſit filio à patre, ibi. num.2
donatio facta alicui cum obligatione alimenta præſtandi valet ſine inſinuatione, ibi. nu.4
donatio dicitur remuneratoria, quando fit pro futuris meritis, ibi. num.6
donatio ſemper dicitur ob merita, ibi. nu.7
donatio facta piæ cauſæ non requirit inſinuationem etiam ſi excedat quingentos aureos, ibi. num 8. item, quando fit ex cauſa dotis, ibid. num 9
donatio facta à patre non reuocatur natiuitate filij naturalis, eo.ti.pri.81. num.10
donatio inter patrem, & filium non valet, tit.9. q.2. num.15
donatio facta filio à patre confirmatur morte, ibid. num 17. dummodo præceſſerit traditio, ibid. nu.18. & 19
donatio inter patrem, & filium confirmatur iuramento, ibi. num.20
donatio inter virum & vxorem, ex cauſa alimẽtorum eſt valida, eo.ti.q 9. num 12
donatio reciproca inter virum & vxorem valet, quando ætas non eſt admodum impar, eo.ti. quæ. 11. num.24
donatio inter virum, & vxorem reuocatur morte vel diuortio, eo.ti.q.13. num.37
donatio ex cauſa alimentorum ei facta, quem tenetur alere, eſt inſinuanda, eo.ti.q 19. nu 13
donatio non reſoluitur per pœnitentiam ob implementum non ſequutum, ibid. num.11
donatio cum onere alendi non reuocatur pœnitentia, ſed datur actio ad alimenta, eo.tit. num.17
donatio continet tacitam conditionem, quod poſſit reuocari propter ingratitudinem, eo.ti. q.42. num.21
Donatione reciſſa ob defectum inſinuationis, ſuſtinetur hypotheca, & obligationes factæ à donatario, ibi. nu.11
Donationis præſumptio, vt excludatur, omnis præſumptio ſumitur, ti.6.q.1. num.7
Donatum non dicitur, quod compenſatur, titulo

titulo 1.qu.32. num.6
donatum non dicitur, quod pro oneribus matrimonij ſoluitur, co.ti.q.108. num.6
donatum à Principe non confertur, nec imputatur, ti.9 q.28. num.14
Donator præſumitur habuiſſe alimenta à donatario, ti.1.q.48. nu.20
donator cenſetur remittere facultatem reuocandi donationem, quando poſt moram recipit alimenta à donatario, ibi. num.26
donator non obijcit hæredi donatarij ingratitudinem, quam non declarauit contra defunctum, co.ti. nu.43
donator dicitur caducitatem declarare, quando bona donata relinquit alij, ibi. num.49
donator allegans alimenta ſibi non fuiſſe præſtita, tenetur probare negatiuam, co.ti. nu.60
donator qui vult donationem reuocare propter ingratitudinem, tenetur probare, ti.7.quæ.1. num.25
Donatori competit priuilegiũ deducendi quantum ſufficiat pro ſuo victu, ti.1.q.78. nu.11
Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij, ti 1.q 6.nu.23. & q.32.nu.4
dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur, co.ti.q.10. num.17
dos datur vt mulier ex ea alatur, ibi.nu.18. & q.5. nu.8. & ſuccedit loco alimentorum, ibi.nu 19. & ti.4.q.23.nu.5.& ti.9.q.1.nu 14
dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij, ibi. nu.20
dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſecundum qualitatem perſonæ, ibi.nu.21
dos eſt apud maritum titulo oncroſo, ibi.nu.22. & q.32. nu.5
dos ſpuriæ data non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti, ibi. num.23
dos danda filiæ à matre debet reſpondere quantitati alimentorum, ti.1.q.14. nu.16
dos non eſt minus fauorabilis, quàm alimenta, co.ti.q.23. num.20
dos ſuccedit loco legitimæ, co.ti.q.31. nu.30
dos eſt patrimonium mulieris, co.ti. nu.23
dos eſſe debet apud maritũ, donec ſuſtinet onera matrimonij, ibi. nu.24
dos datur propter onera matrimonij, quæ conſiſtunt circa vxoris alimentationem, co.ti.q. 33.nu.8
dos regulariter non ſufficit ad alimenta, ibidem num.39
dos vbi collocatur in tuto propter inopiam mariti, ſeruit nihilominus oneribus matrimonij, co.ti.q 35. num.5
dos conſtante matrimonio repeti poteſt, quando maritus vergit ad inopiam, eo ti.q 36 nu.5
dos dicitur patrimonium vxoris ſoluto matrimonio, ſed eo durante dicitur patrimonium viri, eo.ti.q. 42. nu 6
dos ſeruire debet oneribus matrimonij, necnon & augmentum, eo.ti. num 79
dos conſiſtens in immobilibus reddi debet ſtatim non expectato anno, eo ti.q.44. nu.63
dos non dicitur ſoluto matrimonio, eo.ti.q 45. num.5
dos data primo viro cenſetur repetita ſecundo, eod.ti. nu.52
dos repeti poteſt matrimonio conſtante ex cauſis nõ expreſſis, ſed ſimilibus, eo.ti. q.64.n.22
Dos data per vnum ex vniuerſalibus ſocijs filiæ ſuæ imputatur ſocietati, non autem patri, eo. ti.q.85.nu.7. nepti ab auo, imputatur in legitimam filij, qui tenebatur dotare, eo ti.q.102. nu.7. nepti ab auo, non imputatur in legitimam filij, qui erat pauper, & dotare non tenebatur, ibi. num.9
Dos ſi legata ſit ſpuriæ filiæ, intelligitur pro alimentis, ſi ſit pauper, ti.2.q.13. nu.4
dos ſuccedit loco legitimæ, quando propter il ã ſtatutum excludit filiam à ſucceſſione, ti.3.q.1 num.39
dos tranſmittitur ad heredes filia decedente ante nuptias, quando ſuccedit loco legitimæ, ibi.nu.40. & ti 9 q.21. nu.10
dos nullum recipit grauamen, quando legitimæ loco ſuccedit, ibi. num.41
dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filium ſimpliciter, & abſolutè excludit, ibid.num.43. excludit filiam ſimpliciter, ſed mandat eam dotari, ibi.nu.45. quando ſtatutũ vult dotem dari in tempus nuptiarum, eo.ti. nu.52. quando ſtatutum facit mentionem de legitima, putà docetur vſque ad legitimam, ibi.nu.56. ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum, quando extant coniecturæ, ibi.num.57. non tranſmittitur, nec filiæ faciunt partem, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, & mandat dotari, ibi. nu.47
dos non ſuccedit loco legitimæ, licèt ſtatutum reſpectu quantitatis velit eam commenſurari legitimæ, ibi. nu 58
dos congrua dicitur, quæ non eſt minor legitima, ibi. num.60
dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum mandat filiam congruè dotari, ibi. nu 61
dos ſubrogatur loco legitimæ, quando ſtatutũ mandat, quod ſit tacita, & contenta, & plus non petat, ibi. nu.64
dos petitur ante nuptias, & tranſmittitur, quãdo

ſtatutum iubet eſſe tacitam, & plus non petere,ibid. num.65
dos quando ſuccedit loco alimentorum, ſuppleri debet vſque ad neceſſitatem alimentorum,ibi. num.72
dos ſuccedit loco legitimæ, quando pater filiæ excluſæ relinquit aliquam portionem, eo.ti. num. 73
dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam excludit, ſiue dotata ſit, ſiue non, ibid. num.75
dos eſt vniuerſalis, & continet acceſſiones, & alia,ibi.q.2. num.2
dos peti non poteſt conſtante matrimonio, ibi. num.9
dos iuſtè reſtituitur vxori durãte matrimonio, vt alat filios ex primo viro ſuſceptos,ti.4.q.12 num.5
dos data filiæ ſpuriæ reuertitur ad patrem dotantem,vel illius hæredes mortua filia, ti.5.q.7. num.3
dos filiæ data à patre redit ad dotantem mortua, eod.tit. num.6
dos filiæ ea mortua non redit ad dotantem inſpecta conſuetudine Martini, ibi. num.7
dos filiæ non redit ad dotantem inſpecto iure canonico, ibi. num.8
dos data filiæ ſpuriæ non reuocatur marito viuente, licet excedat modum alimentorum, ſecus eo mortuo,ibi. num.11
dos filiæ ſpuriæ promiſſa reuocatur ſtatim quatenus excedit alimenta, licèt aliud ſit quando fuit promiſſa marito,ibi. num.12
dos data filiæ ſpuriæ non reuocatur à marito, qui ignorauit eam eſſe ſpuriam, & ibi de veritate,ibi. num.14
dos data filiæ ſpuriæ cum pacto, quod transeat ad hæredes, non reſtituitur poſt mortẽ filiæ, ibid. num.23
dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem ſtante pacto, quod ea ſine filijs decedente vir lucratur dotem, eo.ti. nu.47
dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem, quando ſtatutum diſponit,quod maritus lucretur dotem vxore decedente ſine filijs, ibi. nu.48
dos data ab extraneo, cenſetur donata, ti.6.qu.1. num.21
dos vxoris vnius ex ſocijs vniuerſalibus acquiritur omnibus ſocijs, eo.ti.q.13. num.4
dos per vnum ex ſocijs data filiæ alterius ſocij quando repetatur, & quando non, eo.tit. numero 12
dos de bonis communibus per vnum ex ſocijs data filijs proprijs alio ſciente,& patiente,imputatur ſocietati, ibi. num.13
dos cenſetur data de bonis patris,etiam ſi dotando dixeris proomni, & toto eo, quod conſequi poſſet ex paternis & maternis bonis, eo. tit.q.15. num.10
dos datur mulieri non ſolum, vt poſſit nubere, ſed etiam vt maritus ſuſtinere poſſit onera matrimonij,ti.7.q.6.num.8.& q.17.num.1
dos habet onus alimentorum annexũ, vbicumque reperiatur, eo.ti.q.18. num.7
dos dicitur quid coniunctum,& connexum matrimonio,eo.ti.q.19. num.8
dos fiſco applicatur, quando vxor committit crimen læſæ maieſtatis,eo.ti.q.21. nu.4
dos viduę ſolui debet intra annum luctus, quando vir ſimpliciter illam reliquit, eo.ti.qu.22. num.13
dos quando vxori reſtituitur conſtante matrimonio propter inopiam mariti, eo.ti.quæ.25. num.19
dos ſi vxori conſtante matrimonio reſtituatur, vt ſe & ſuos alat, maritus liberatur, ti.8.pri.34. num.3
dos quando reſtituitur conſtante matrimonio, tenetur reſtituens probare, quod verſa ſit in vtilitatem vxoris,ſi vult liberari, ibi. nu.6
dos æquiparatur alimentis, eo.ti.priu.56. nu.10
dos tranſigi non poteſt ſuper dote ſine decreto iudicis, ibi. num.11
dos data filiæ non reuocatur propter ingratitudinem, eo.ti.priu.69. num.11
dos non eſt ſine matrimonio, nec ante matrimonium, ibi. num.12
dos non publicatur propter delictum vxoris, ibid. num.13
dos capi non poteſt pro executione ſententiæ latæ contra vxorem pro debito ciuili, ibidem num.14
dos profectitia non venit in publicatione bonorum filiæ,ibi. num.16
dos aduentitia non venit in publicatione bonorum filiæ,ibi. nu.17
dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ redit ad patrem dotantem, quando actio eſt communis patri & filiæ, eo.ti.priu.74.nu.1. morte filiæ vadit ad nepotes ex ea, ſi egeant, non ad patrem, ibi.num.2. per mortem filiæ remanet apud filios ex ea, ſecundum opinionem Martini, ibi. num.3
dos vbi actio eſt communis patri, & filiæ, remanet apud filios matre mortua ita, vt de ea diſponere non poſſit, ibi. num.4
dos eſt fauorabilior alimentis,tit.9.q.1. nu.2
dos continet cauſam alimentorum, ibi. num.3

dos,

dos, & alimenta habent ſe tamquam excedentia & exceſſa, ibi. num.13
dos poteſt augeri conſtante matrimonio, eo. tit. quæ. 8. num.11
dos vxoris alimentariæ diminuit legitimam filiorum, quia detrahitur tamquam æs alienū, eo. ti. q. 16. nu.14
dos tendit ad pietatem, eo. ti. num.28
dos ſuccedens loco legitimæ nullum recipit grauamen, eo. ti. q. 21. num.9
dos ſeruire debet oneribus matrimonij, & ad hoc datur, eo. ti. q. 31. nu.20
dos relicta filiæ imputatur in legitimam illi debitam, eo. ti. q. 34. nu 4. niſi quando in teſtamento relicta fuit legitima, ibi. nu. 11. etiam, quando integra legitima fuit relicta, ibidem num.12
dos non eſt verè, & propriè æs alienum, eo. tit. num.13
dos non imputatur in legitimam, quando eodē teſtamento relinquitur dos, & legitima, ibid. num.15
dos relicta in pecuniam non imputatur in legitimam, ſi filia legatum non acceptauit, ibid. num. 17
dos relicta in pecunia imputatur in legitimam filiæ, quæ legatum dotis acceptauit, ibi. nu.18
dos mille aureorum ſufficit cuā pro Comitiſſa, eo. ti. q. 37. num.16
dos ad excludendum quartam nō ſufficit, quod ſit parua, niſi etiam ſit minima, ibi. nu.19
Dotem qui reſtituit, vt poſſit vxor ſe alere, probare debet maritus, quod vxor impenderit pecuniam in alimentis, eo. ti. q. 34. nu.7
Dotes differunt à legitima, & ab alimentis, ti. 5. quæ. 1. num.7
dotes raro ſufficiunt pro alimentis, ti. 9. q. 43. nu. 40. & q. 37. nu. 20
Dotis iudicium eſt vniuerſale, ti. 1. q. 45. nu.9
dotis relictum continet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur, ti. 3. q. 1. num.46
dotis acceſſiones ciuiles non petuntur actione de dote, licet aliud ſit in naturalibus, eo. ti. q. 2 num.12
dotis fructus ſunt mariti, ti. 7. q. 7. num.5
dotis augmentum iudicatur eiſdem regulis, quibus dos, ti. 1. q. 42. num.77
dotis augmentum petitur actione de dote, eo. ti. q. 43. num.14
dotis fructus, & acceſſiones petuntur iure actionis, ti. 6. q 3. num.13
Dotalis fundus non venit in generali alienatione, ti. 1. q. 37. nu. 7. venit in generali bonorum alienatione, ibi. num. 8. prohibetur alienari fauore mariti, ibi. num. 9 prohibetur alienatio, ne mulier remaneat indotata, ibi. num. 10 ſi à marito alienatur, poterit ab vxore vendicari, eo. ti. q. 38. num. 34. non poteſt alienari à marito, vel vxore, vel ab vtroque ſimul, tit. 8. priuil. 46. num. 1. ſi à marito alienetur, poterit ab eodem impugnari alienatio, ibi. num. 3. validè alienatur cum iuramento, eo. ti. pri. 56. nu. 47. poteſt ab vxore permutari inſcio marito, eo. ti. num.99
Dotandi neceſſitas deſcendit à patria poteſtate, tit. 6. q. 18. num.20
Dotans mulierem non videtur donare, quando eſt illius debitor, eo. ti. q. 12. nu.20
dotans ſi eſt extraneus ei debitor non præſumitur velle donare, ſecus in conſanguineo, ibid. num. 21
Dotare de alieno, non de proprio cenſetur, qui adminiſtrauit aliena negotia, cod. tit. quæ. 8. num.49
Dotata non dicitur, nec ſtatuto excluditur ea, cui dos ſit de proprijs bonis data, ti. 1 quæ. 39. num. 7
dotata nō excluditur à ſtatuto, quando dos fuit marito promiſſa, non vxori, ti 5 q 7. nu.18
Duo ſi obſtant, vno ſublato, alterum remanet, ti. 1. q. 35. nu. 11. & ti. 6. q. 3. num. 45. & ti. 8. pri. 6. num. 11
duo vincula magis ligant, eo. ti. q 8. nu. 12. & q. 13. nu. 2. & ti. 1. q. 120. nu. 9. & ti. 6. q 19. nu.15
duo quando obſtant, vno ſublato alterum ſubſiſtit, ibi. num.17
duo quando ſunt in obligatione, non liberatur debitor præſtando vnum, ti. 7. q. 12. nu.25
duo vincula magis ligant, quàm vnum, quando alterum eſt impertinens, eo. ti. priu. 22. nu.23
duo iura ſi vni competunt, poteſt is vno repudiato, alterum conſequi, tit. 9. q. 25. nu.38
duo iura quando competunt, poteſt vnum acceptari, & alterum repudiari, eo. ti. qu. 35. numero 28
Dux quando aliquis creatur, tunc in eum transferuntur ipſo iure regalia reſeruata, eo. ti. q. 21. num.18

E.

Eccleſia tenetur ad onera, quibus erant obligata bona, tit. 1. qu. 29. nu.8
Eccleſiæ pro reparatione rector erogare debet partem fructuum antea perceptorum, eo. ti. qu. 33. num 24
Eccleſia tractans de damno, reſtituitur contra Eccleſiam, ſecus ſi de lucro, eod. tit. quæ. 42. num.96

eccleſia donataria priuatur re donata, ſi alimenta promiſſa non præſtitit, eo.ti.q 48. nu.67
eccleſia non poteſt eſſe ingrata, ibi. num.68
eccleſia non cadit in pœnam ob prælati factum, ibid. num 72
eccleſia non incurrit pœnam, l. ſi quis in tantam, C. vnde vi. ob factum prælati cum capitulo, ibi. num.72
eccleſia alit patronum pauperem, eo.ti.quæ.54. num.1
eccleſia dicitur mater pauperum, ibi. nu 3
eccleſia amplectitur omnes tamquam filios, ibi. num.4
eccleſia bona ſua pauperibus diſtribuit pro parte, ibi. nu.5
eccleſia magis tenetur erga patronum, quam erga alium, ibi. num 7
eccleſia, quæ domo recepta promiſit me alere, tenetur etiam perempta domo, ibi. nu.9
eccleſia alit filios, & familiam patroni, ibi.nu.12. & ti.4.q 14 nu.18. & ti.7.q.32.nu.30
eccleſia tenetur de homicidio, ſi ſcienter permittat patronum fame perire, ibi. nu.14
eccleſia non alit vniuerſitatem patronam, ſed ſolos vniuerſitatis Rectores, ibi. nu.17
eccleſia pauper licèt eximatur à ſoluenda procuratione, tamen ſi ſequenti anno efficitur diues, ſoluit pro vtroq; anno, eod.ti.quæ.64. num.11
eccleſia alit delinquentes, qui ad eam confugiunt, eo.ti.q 73. num.1
eccleſia miniſtrat expenſas, & alimenta ei, qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea conſequenda, eo.ti.q 84. nu.2
eccleſia quando alij vnitur ſemper reſeruatur portio fructuum pro alimentis vicarij, ibid. num.8
eccleſia poteſt in ſolidum exigere à debitore paupere, vt pauperiori ſubueniat, eo.ti.q.93. num.19
eccleſia vendit vaſa omnia aurea, & argentea tempore neceſſitatis, ti.4 q.9. num.4
eccleſia aurum habet, vt pauperibus ſubueniat, ibid. num.5
eccleſia alit patronum in domo illius propria, eo ti.q.14. nu.21
eccleſia ſi eſt diues, prouidet patrono de integris alimentis, non habito reſpectu ad iura donata, eo ti.q.23. num.13
eccleſia diues prouidet omnibus patronis de alimentis neceſſarijs, ibi. num 15
eccleſia destructa redditus illius applicantur ſuperiori, vel Papæ, ti.5.q.6. nu.25
eccleſia alit patronum, qui non habet alimenta ſecundum ſuam concedentiam, ti.7.quæ.28. num.2
eccleſia non alit patronum, quando deductis alimentis curati, & familiæ nihil ſupereſt, eo. ti.q 32. num.1
eccleſia dicitur pauper, quando non habet integra alimenta pro his omnibus, qui eccleſiæ ſeruiunt, ibi. num.3
eccleſia alit vicarium, quantum poteſt, & non vltra, ibi. num.5
eccleſia non poteſt ſubuenire patrono ſine licentia Epiſcopi, ibi. nu.20
eccleſia patronata non alit ſingulares perſonas de populo, quando ius patronatus eſt penes vniuerſitatem, ibi. num.21
eccleſia tenetur patronum egentem alere etiam ſi dos ab eo data caſu perierit, eo.ti.q 34. nu.1
eccleſia cadit ab emphyteuſi, ſi non ſoluit canonem tempore debiti, ti.8.priu.61. nu.14
eccleſia cadit ab emphyteuſi ob culpam prælati, qui non ſoluit canonem, ibi. num.15
eccleſia vtitur iure minoris, ibi. num.16
eccleſia poteſt exigere à debitore vltrà quam facere poſſit, quando prælatus eget, eo.ti.priu. 84.num.4
eccleſia non tanto fauore gaudet, quanto alimenta, ti.9.q.3. num.7
eccleſia non reſtituitur ob ſuperuenientes probationes, eo.ti.q.11. num 14
ex eccleſia ſi quis delinquentem extrahat, graui pœna punitur, eo.ti q 17. num.2
eccleſia non poteſt obijcere vaſallo defectum implementi ex quo ipſa nullum paſſa eſt damnum, eo.ti.qu.26. nu.68
eccleſia, quæ iuxta teſtatoris præceptum non ædificauit monaſterium reſtituitur, eo ti.q.45. num.10
Eccleſiam defendere, qui promiſit, non eſt in mora, ſi ignorauit eam defenſione egere, ti.1. quæ.48. nu.12
eccleſiam ædificari non permittit epiſcopus, niſi prius congruè dotetur, eo.ti q 84. num.7
Eccleſias, qui cuſtodiunt, ne delinquens exeat, malè faciunt, ti.9.q.17. num.4
Eccleſiæ vbi relinquitur aliquid annuum finitur præſtatio centum annorum ſpatio, tit.5. quæſt.6. num.18
eccleſiæ bona alienantur pro redemptione carceratorum, ti.6.q.12.num.12. alienantur pro redimendo grauatum apud hoſtes captiuū, ibid. num.13
Eccleſiæ nomine multa peti poſſunt, quæ non poſſunt proprio nomine, ti.7.q.37. num.7
Eccleſiæ bona, quæ ſeruari non poſſunt, licitè vendun-

venduntur ſine ſolennitatibus, ti.8.p.45.nu.7. alienari non poſſunt ſine ſolennitate, etiam in euidentem eccleſiæ vtilitatem, de quo tamen vide in priu.46. num.1. vendi poſſunt ſine ſolennitate pro ſubleuanda neceſſitate prælati, & monachorum, ibi. num.2. vendi poſſunt pro alendis pauperibus, ibid.num.3. collectantur, quando agitur de communi vtilitate, vel de pietate, ibi.num.4. obligari poſſunt pro alimentis parochianorum, & exterorum, ibi.num.5. validè alienantur in vtilitatem eccleſiæ, idem eſt in bonis minorum, pri. 56.num.64. validè alienantur in Epiſcopum ſine ſolennitate, co.ti.q.22. num.25

Eccleſiæ redditus, quando taxantur, deduci debet quidquid erogatum eſt in alimenta pauperum, & captiuorum redemptionem, ti 9. quæ.12. nu.14

eccleſiæ immunitas, ne inde delinquens extrahatur, eſt de iure diuino, co.ti.q.17. nu.6

Educari in domo cum quis debet, tunc recipiet alimenta in domo, tit.2.qu.2. num.12

Educatio eſt de iure naturali, ti.1 q.1. nu.2

Educatio filiorum deſcendit à iure naturali, co. ti.q.106. num.6

educatio ſola non probat filiationem, co ti.quæ. 126.num 9

Educationis relicto comprehenduntur alimenta, ti.2.q.2. num.11

Effectus dum ſequatur, non curamus de modo, ti.1.q.33. num.5

effectus attenditur, non nomen ſeu verba, co ti. quæ.45. num.16

effectus dum ſequatur, non curamus de modo, ti.9 quæ.16. num.21

effectus attendi debet, non verba, ibi. num.22.& num.61

effectus præualet verbis, ibi. num.62

effectus facti, non factum attendi debet, ibidem num.63

effectus ſi ſequatur, non curamus de modo, co. ti.qu.28. num.17

Electio ſemel facta, quando variari poſſit, tit.4. qu 4 nu.13.& ti 5 q 3.nu.39

electio mala nocet eligenti, ti.9.q.43. nu.36

Eligens vnum ex beneficijs incompatibilibus, cenſetur alterum repudiare, ibi. num.40

Eligere ſeipſum nemo poteſt, ti.1.q.94. nu.2

Eligere viam nemo præſumitur, per quam ſuū iudicium ſubuertatur, ti.2.qu.1. num.42

Eleemoſyna nulli eſt deneganda, ti.1.q.19. nu 12 eſt de præcepto, quando ſubeſt paupertas maxima, co. ti.q.96.nu.2. danda eſt potius iuſto quàm iniuſto, & ei qui eſt magis bonus & magis domeſtico, quàm alij, quod tamen limitatur ibi, co.ti.q 93.nu.1. magis eſt danda conſanguineo, quàm extraneo, vbi vide, ibi. nu.2. ciuibus prius quàm forenſibus danda eſt, ibi num.7. fieri prius debet vicinis, quàm alijs, ibid.nu.24. prius monialibus eſt danda quam alijs, idem eſt in legato facto monaſterio, ibid.nu.26. prius ſeni, quàm iuueni datur, ibi. num.27

Eleemoſyna danda eſt prius infirmis, quam validis, ibi.nu.28 ſemper digniori danda eſt, ibi. nu.29. prius nobili pauperi, quàm ignobili diſtribuenda eſt, ibi. num.30. eſt eis danda in primis, quorum ſpecialem curam gerit, qui dat, ibi. num.37. illi prius eſt danda, qui extrema laborat egeſtate, ibi. nu.38. illi prius datur, de cuius bonitate ſumus magis certi, ibi. num.39

Eleemoſyna dari debet non habita ratione quod egenus ſit bonus, vel malus, ti.4.qu.5. nu.20 quando datur, non attenditur dignitas pauperis, ſed indigentia, declarant ibi, co.ti.q 18. nu.57. quando eſt in ſingulos taxata, non licet variare ex dignitate pauperum, co.ti.nu 74. ei quoque danda eſt, qui ſua culpa factus eſt pauper, ti.7.q.5.nu.12. quando ei quoq; danda ſit qui non eget, ſed non habet ſecundum condecentiam, ibi.q.9. nu 29

Eleemoſynam ſi populus conuenit erogare ſacerdoti, vel eccleſiæ, cogi poteſt officio iudicis ad perſeuerandum, ti.1 q 60. num.6. ſi parochiani negent, non ſubtrahuntur eis ſpiritualia, ibi. num.7. præſtare cogitur populus iuxta ſolitum, ſi conſuetudo habuit voluntarium, non neceſſarium initium, ibi. num.8

Eleemoſynas diſtribuere inter ciues officialis debet, non inter exteros, ibi.q 93. num.8

Eleemoſynæ loco ſi debentur alimenta, conſideranda eſt facultas habentis, & inopia indigentis, ti.4.qu.28. nu.1

Emancipatio non tollit iura ſanguinis, ti.1.qu.1. nu.23.& q.17.nu.13

emancipatio non tollit obligationem naturalē, co.ti.q.17. nu.11

Emancipatio reuocatur propter grauem iniuriam, ti.8.priu.65. num.8

emancipatio non reuocatur ob denegata alimēta ijs caſibus, quibus donatio non reuocatur propter ingratitudinem, ibi. num.22

Emancipati hodie non differunt a filijs in poteſtate exiſtentibus, ti.1 q.111. num.4.& 7

Emancipatus habetur pro mortuo, & non eſt in poteſtate patris, ti.1.qu.1.nu.21. retinet quaſdam reliquias naturales, ibid. debet patri

eandem reuerentiam,co.ti.q.17.num 12. non vocat patrem in ius ſine venia, eo.ti.q.37.nu.35. differt ab eo, qui eſt in poteſtate reſpectu nepotis, co.ti.q.111.num 7. non impugnat teſtamentum,ſicut filius in poteſtate, ibi nu.8. non renunciat emancipationi, & renunciando non incidit in patriam poteſtatem,ti.8.pri.65.nu.3. filius reincidit in poteſtatem patris, ſi patri neget alimenta,ibi.num.5. ab auo non reuocatur in poteſtatem patris, licèt neget patri alimenta,ibi.num.19. an perdat emancipationem, quam habuit ab auo, ſi neget alimenta patri, qui eſt hæres aui, ibid. num.30. non redigitur in poteſtatem, quando pater eum coactè emancipauit,ibi.nu.46. filius,qui ob negata alimenta redactus fuit in patriam poteſtatem, non poteſt de cætero emancipari,ibi.nu.54. qui ob negata patri alimenta reuocatur in patriã poteſtatem, habetur pro emancipato quo ad ea, quæ ſuum concernunt incommodum,ibi.num.57. acquirit ſibi, non patri, ti.9.q.20. nu.28. exit poteſtatem patris ac ſi eſſet mortuus,ibi. nu.31

Emphyteuſis finito tempore redit ad dominum libera, ti 9.q.42. num 2

Emphyteuta non ſoluens, non cadit ſi eſt creditor domini,ſi vult compenſare, ti.1.q.42. nu.86.& ti.8.priu.53. nu.3. deficiens in ſolutione canonis ob paupertatem nõ cadit à iure ſuo, ti.1 q.48.nu.37. allegans ſolutionem, tenetur probare, ibi.nu.54. non poteſt alimenta alicui relinquere ſuper bonis emphyteuticis,tit.4.q.10.nu 8. ſi ex pacto non poteſt expelli,intelligitur, dum eſt emphyteuta, non autem quando eſt priuatus, ti.5.q.1. num.27

Emphyteuta, qui deficit in ſolutione canonis pro parte, cadit à tota re, ti.7.qu 17. num.23. deficiens in modico,cadit à toto,ibi. num.24. alienans partem rei cadit à tota,ibi.num 25.liberatur à ſolutione canonis re perempta, eo.ti.qu.33.num 1. tenetur ad reparationem rei emphyteuticæ, ibi. num 18. re in totum perempta non tenetur ſtare expreſſo pacto, ibi. num.19

Emphyteuta tenetur nouum dominum recognoſcere,ti.8.priu 52.nu.4.nouus, vel emptor tenetur dominum recognoſcere, quando res fuit alienata, ibi.num.5. non expellitur propter deteriorationem modici momenti, eod.ti priu.61.nu.22. & 27. priuatur, quando defecit in minima parte canonis, ibid. num.23. tunc maxime cadit ab emphyteuſi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto, ibid. num.24

Emphyteuta nõ ſoluendo priuatur propter contemptum, ibi.nu.25. ob modicam deteriorationem non priuatur,ibi.num.27. poteſt ſine alio aſſenſu liberè rem emphyteuticam alienare in dominum, ti.9 qu.22.nu.26. non poteſt renunciare rei inuito domino,eo.ti.q.23. num.24.qui partem alienauit rei emphyteuticæ,an totum perdat, & idem in feudo, eod.ti q.25.num.68. priuari non poteſt, niſi præcedente domini declaratione, ibi.nu.77. turbare dicitur dominum ſi canonem non ſoluit,eo.ti.q.26. num.51

Emphyteuta dicitur dominum moleſtare, quãdo per triennium ceſſat à ſolutione, ibi.nu.53. negans poſſeſſionem domino expelli poteſt, ibi.num.56. qui vendidit rem ſine licentia domini, ſed non tradidit, non cadit à iure ſuo, ibid.num.65.& ti.9.q.16.num.67. negans rem emphyteuticam priuatur, ibi. num 71. non poteſt inuito domino repræſentare futurorum annorum ſolutiones, eod.ti. quæſt.40, num.26. poteſt à principio ſoluere pro quindecim annis,eo ti.q.41. num.3

Emphyteutæ remitti videtur caducitas à domino recipiente canonem poſt morã commiſſam, ti.1.q.48. num.27

Emphyteutæ plures non poſſunt inter ſe alienare rem emphyteuticam,ti.8.priu.56. nu.13

Emphyteutica bona quando capiantur in executione iudicati, ti.4.q.10. num.33

Emphyteuta non priuatur, quia rem expoſuerit venalem, ibi. num.68

Emphyteuta non priuatur propter venditionem,quæ ex aliqua cauſa ſit nulla,ibi. nu.69

Emptio & locatio conſenſu perficiuntur, ti.7.q.34.num 7

Emptor, qui pretium non ſoluit, reſtituit fructus,etiam ſi non ſit in mora,ti.1.q 42. nu.19. & ti.6.q.10. nu 2

Emptor in redhibitoria reſtituit non ſolum fructus,ſed quod receperat, & quod mancipium tardius tradiderat,co.ti.q.124. num.5

Emptor, qui ex ſtatuto cogitur reuendere conſequi poteſt à contrahente integrum pretiũ, & ſi ipſe non perſoluerit, ti.5.q.1. num.56

Emptor non lucratur fructus prædij empti, etiam pro rata pretij ſoluti, ſi integrum non ſoluit,ti 7.q.17. num.4

Emptor de æquitate facit fructus ſuos pro rata ſoluti pretij,ibi. nu.7

Emptor, qui non ſoluit pretium, lucratur fructus,quando fuit habita fides, ibi. nu.10

Emptor pretium conuentum offerre non tenetur,niſi petatur, eo.ti.q.19. nu.14

Emptor,

Emptor, qui non denunciauit litem, agit de euictione, ſi probat iuſtitiam euincentis, ti.9.qu. 42.nu.28
Emptor non agit de euictione, quando propria culpa ſuccubuit, ibi. nu.33
Emptor, qui non præſcripſit, cum poſſet, dicitur in culpa, & non agit de euictione, ibi. nu.34
Emptore reſtituente rem venditori læſo extinguuntur omnes obligationes, ibi. nu.17
Eo ipſo dictio, importat ipſo iure, ti.8. priu.64. num.7
Epiſcopo conuocato ad ordinandum, vel aliud extra diœceſim faciendum, dantur alimenta ab iis, qui euocarunt eum, ti.1.q 64. nu.19
epiſcopo proprio benefacere quis tenetur, potius quam domino, vel principi, vel regi, co. ti.q.98. num.5
epiſcopo viſitanti ex neceſſitate officij, non miniſtrantur alimenta, ti.4.q.22. nu.1
epiſcopo viſitanti integra debentur alimenta, non detracto eo, quod domi impendiſſet, co. ti q.25. num 9
epiſcopo relictum tranſit ad ſucceſſorem in epiſcopatu, ti.5.q.6. num.5
Epiſcopus non debet aliquem ad ſacros ordines promouere, niſi habeat vnde viuat, ti.1.q.60. num.13
epiſcopus non exigit à diœceſanis impenſam, quam facit in exercendo ſuum munus, eod. ti.q.64. num.1
epiſcopus accedens ad conſecrandum eccleſiã, conſequitur alimenta ab eccleſia vbi ampliatur, ibi. num.3
epiſcopus conſecrans eccleſiam non conſequitur alimenta ab ea, ſi non habet pro ſe, ibid. num.4
epiſcopus, an conſequatur alimenta ab eccleſia reconcilianda, vel reconſecranda, ibi. nu.5
epiſcopus viſitando recipit alimenta, ſeu procurationem ab iis, quos viſitat, ibi. num.6
epiſcopus viſitans non recipit itineris alimenta ab eccleſiis, per quas tranſit, ibi. nu.7
epiſcopus non recipit alimenta itineris ab eccleſia, ad cuius viſitationem accedit, ibi. nu.8
epiſcopus viſitans impendit de proprio, ſi eccleſia viſitata eſt pauper, ibi.num.10. conſequitur expenſas, etiam ſi eccleſia ſit in eadem ciuitate, ibi. num.12
epiſcopus ſi procurationem exigere non poteſt ſine ſcandalo alit de proprio, ibi. nu.17
epiſcopus non conſequitur alimenta, quando accedit ad deponendum clericum, vel conſeruandum Epiſcopum, ibi. num.23
epiſcopus poteſt cogere homines ad vendendũ victualia, vel contribuendum, quando ſubeſt neceſſitas, eod.tit. quæ.77. num.3
epiſcopus eligi debet de ſua patria & eccleſia, non de extranea, eo.ti.q.93. num.9
epiſcopus vſuras reſtituras diſtribuere debet inter pauperes loci, vbi vſurarius degebat, ibid. num 22
epiſcopus viſitans non alitur, niſi in domibus presbyterorum, ti.4.q.14. num.15
epiſcopus tenetur ordinatum alere extra domũ propriam, ibi.nu.22. ordinato tradere veſtes, lectum, & medicinas, eo ti.q 18. num.33
epiſcopus nõ eſt ſuſpenſus, nec remoueri poteſt in cauſa ſuæ eccleſiæ, ibi. num.71
epiſcopus non eſt iudex competens, vbi agitur de bonis ſuæ menſæ, ibi. num.72
epiſcopus viſitando tenetur impendere de proprio, quando rector eccleſiæ eſt pauper, & eccleſia indiget, eo.ti.q.22. num.6
epiſcopus viſitator in eadem ciuitate ali debet à rectore eccleſiæ, etiam ſi facta viſitatione poſſet recipere te in domum ſuam, ibi.num 9
epiſcopus poteſt generaliter alij epiſcopo committere ordinationem clericorum ſibi ſubiectorum, ti.7.qu.37. nu.60
epiſcopus exequitur diſpoſita per defunctum non obſtante illius prohibitione, ti.8.priu.9. num.4
Epiſcopalis dignitas eximit à multis contentis in monachali regula, ſed non in totum, eo.ti. priu.79. num.7
Aequalitas ſeruari debet inter creditorem & debitorem, ti 9.q 40.num.24. ſeruanda eſt inter contrahentes, eo.ti q.44.num.7. non ſeruatur, quando conſtat de voluntate diſponentis, ibi.num.30. ſeruari debet inter filios, tit.4. quæſt.23. num.2
Aequalitatis ſeruandæ cauſa impropriantur verba, ti.9.q.44. num.10
Aequiparata vbi aliqua ſunt, tunc diſpoſitum in vno, locum habet etiam in alio, ti.2.qu.10. num.2
Equi, vectura debetur procuratori, qui excurrit prædia domini, ti.4.q.8. nu.1
Equum alienum depoſitum, vel pignoratum, qui aluit, repetit, ſine probatione pabuli, tit.1. quæ.70. num.4
Equus depoſitus ali debet à deponente, ibidem num.1
equus ſequeſtratus ab eo eſt alendus, qui ſequeſtrari fecit, ibi. num.5
equus eſt pars alimentorum, quando ei relinquuntur, qui non poteſt ire pedeſter, ti.4.q.8. num.2

Errans

Errans non conſentit, tit.6.q.7.nu.4. & eo tit.q. 6.nu.19.nec vult, ibi. num.20

Error præſumitur in facto proprio, ſi conſtat rē aliter ſe habere, quando tractat de damno vitando, ti.1.qu.42. num.99

error etiam in proprio ſacto præſumitur potius, quàm donatio, ti.6.q.1. num.8

Error non nocet erranti, ſi agit de damno vitando, eo ti.q.6. nu.10

Error iuris excuſatà dolo, ti.9.qu.45. nu.30

Aeſtimatio per moram peti poteſt ſi creditor vult, ſed non cogitur, ti.4.q 3.nu.14. ſuccedit loco rei, eo.ti.q.27.num.5. debetur loco alimentorum præteriti temporis, præcipuè quando res non afferret eandem vtilitatem, ibi. num.7. legati alimentorum, & vſusfructus, quomodo fiat, ti.9.q.34.num.27. legati alimentorum, vel vſusfructus, licèt vno modo fiat, tamē ab euentu reformatur, ibi.n.29 alimentorum taxatur ſecundum l. hæreditatum, ff.ad leg. Falcid.eo.ti.q.34. nu.14

Aeſtimum non debetur, niſi alius ſui loco reponatur, eo.ti.q.23. nu 19

Aetas ſpurij conſideratur ſecundum l. hæreditatum, ff.ad leg. Falcid.vt cognoſcatur, an legatum excedat alimenta, ti.1.qu 10. nu.16

Euentus triſtis nō eſt cogitandus, ti.9.q.13.nu.7

Euictio debetur ex venditione, licèt nihil expreſsè ſit dictum, ti.7.q 18.nu.17. ne in venditione præſtetur, pacto conueniri poteſt, ibid. num.19 non debetur regulariter in contractu dotis, eo.ti.q.20.num.25. debetur pro dote, quando tradita fuit pro libera, & propria, ibi. num.26. in dote, an debeatur, quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita, cū alia haberet, ibi.nu.27. quare pro dote non debeatur, ſicuti pro venditione, ibid num.29. debetur inter fratres, quando vni obuenere in diuiſione omnia bona libera, & alij omnia obnoxia, ti.9 q.11. num.25

Exceptio dubia non releuat, tit.1.q.115. num.14 rei iudicatæ non obſtat, niſi tria copulatiuè concurrant, vt ibi.eo.ti.q.126. nu.2. declarat regulam, & confirmat in non exceptis, tit.2, q.15.num.253. ampliat regulam, quando aliàs non eſſet de regula, ibi.num.2,4. ampliat regulam quando aliàs foret inutilis, ibi.nu.255. dilatoria non opponitur poſt conteſtationem litis, ti.7.q.4. num.9

Exceptio multis datur caſibus, quibus actio nō datur, eo.ti.qu.16.nu.56. non tollitur ſublata actione, ibi.num.57.eſt perpetua, ſed actio eſt temporalis, ibi.nu.59. eſt fauorabilior, quàm actio, ibi.num.64.omnis nititur æquitate, eo. tit.q.20.num.4. facilius competit, quā actio, ibi.num.5. quod hæres non conueniatur durante tempore ad conficiendum inuentariū, impedit litis ingreſſum, tit.8.priu.40. num.2. proueniens ab eodem fonte non cenſetur rejecta à ſtatuto excludente omnes exceptiones, eo.ti.priu.53.num.11. ei competit, cui datur actio, tit.9.qu.16.num.44. pecuniæ non numeratæ, vel compenſationis non poteſt opponi contra actionem transfuſam, eod.tit. q 21.num.16. tua non intereſt, dicitur eſſe litis finitæ, eo.ti.qu.26.num.66. probanda eſt ab eo, qui habet regulam contra ſe, eo.ti.qu.27. num.11. tua non intereſt, agentem excludit, eo.ti.q.43. num.18

Exceptio, Ne quis conueniatur vltra quàm facere poteſt, vid.in verb. Beneficium.

Excluſio generalis non includit alimenta, eo.ti. quæ 9. num.10

excluſio legis tacita nocet tertio, non autem expreſſa hominis, eo.ti.q.15. num.7

excluſio generalis non extenditur ad alimenta, ibid. num.9

excluſio legis excludit etiam à legitima, eod.ti. quæ.83. num.1

Excluſus à ſucceſſione per legis diſpoſitionem, conſequitur tamen alimenta, ibi. nu.7

Excommunicatio non impedit quominus vxor poſſit agere ad reſtitutionem dotis, marito vergente ad inopiam, ti.8.priu.83. nu.9

Excommunicationis exceptio admittitur etiā in laicali foro, ibi. nu.4

excommunicationis exceptio probari poteſt etiam poſt concluſionem in cauſa, ibi. nu.5

Excommunicata licèt non repetat dotem à marito vergente ad inopiam, tamen filij ſui admittuntur ad agendum, ibi. num.17

Excommunicato licet ad ſuſtentationem aliquid dare, ti.1.q,19. num.11

Excommunicato denegantur alimenta, ti.7.q.2. num 12

Excommunicatus nō debet ali de fructib. beneficij, ti.1.q.82.nu.8. ſame periturus ſubleuatur ex fructibus eccleſiæ, ibi.num.9. qui iuſta aliqua de cauſa abſolutionem non poteſt petere, alendus eſt de fructibus beneficij, ibi. nu.10 non eſt alendus, niſi eſſet ſame periturus, ti.7.q.14. num. 26. alendus eſt, quando alias eſſet ſame periturus, eo.ti.q 36.num.7. non admittitur ad agendum, tit.8.priu.83. num.1 non poteſt reconuenire, ibi.num.2. ſi ſplietur, non eſt antè omnia reintegrandus, ibid. num.3.admittitur ad excipiendum, ibi. nu.6 minori excommunicatione admittitur ad agen-

agendum, ibi.nu.7. admittitur ad agendum, quando res eſt tempore peritura: vide tamen, num.11. ibi. num.8. non admittitur ad agendum, etiam quando actio eſt tempore peritura, ibi.num.11. agere poteſt, vt debitor fugitiuus retineatur, non autem vt ſoluat, ibi.nu.12. eſt habilis quo ad extra iudicialia, ibidem num.13. admittitur ad agendum quando laborat extrema famis neceſſitate, ibid num.15. admittitur, quando eſt in ſua facultate exire de excommunicatione, ibi.num.16. quando admittitur ad agendum, debet conſtituere procuratorem, ibi. num.20

Excuſſio requiritur antequam moleſtetur fideiuſſor, ti.7.q.37. nu.20

excuſſio non fit contra tertium, niſi principali excuſſo, ibi. num.22

excuſſio principalis requiritur antequam magiſtratus conueniatur, ibi. nu.23

Excuſſionis exceptio competit tertio poſſeſſori, quando conuenitur pro præteritis collectis, ti.8.priu.52. num.2

Executio fieri poteſt contra vaſallum in fructibus feudi, ti.4 q 10. num.28

executio nõ intelligitur ex teſtamento illi commiſſa, qui prius contrauenerat voluntati teſtatoris, ti.9.q.25. num.35

executio nu iter facta non retractatur, niſi oblato debito, co.ti.q.32. num.49

Executor deputatus ad diſtribuendũ inter pauperes, poterit eligere conſanguineum pauperem, ti.1.q.93. num.5

executor ad diſtribuendum inter pauperes non tenetur pauperiorem eligere, ibi. num. 20

executor, qui potuit pauperiorem eligere remanet in conſcientia grauatus, ibi. nu 21

executor diſtribuere poteſt hæreditatem in nobilem pauperem, qui non habeat inſpecta ſui qualitate, ibi. num.33

executor deputatus ad maritandum virgines nõ poteſt eligere eas, quę religionem ingrediuntur, ibi. nu.36

executor inter pauperes deputatus non poteſt ſeipſum nominare, eo.ti.q.94. num.3

executor deputatus ad diſtribuendum bona inter pauperes, poteſt in ſe diſtribuere, ſi pauper eſt, ibi.nu.4. & ti.8.priu.92.num.7

executor poteſt nominare proprium filium, ſi eſt pauper, ibi. num.5

executor ad diſtribuendum bona inter pauperes deputatus, poteſt dare nobili, qui non habet ſecundum condecentiam, licèt habeat pro neceſſitate, ti 7 q.9. nu.27

executor vel miniſter non poteſt exercere actiones contra hæredem, vel debitorem, ti.8. pri. 32.num.1

executor agit pro legato alimentorum contra hæredem, ibi. num.2

executor vnus non agit contra alium, quando datus eſt hæres vniuerſalis, ibi. num.4

executor agit pro alimentis proprio nomine, ibid. num.5

executor tenetur intra annum exequi, alias exequendi ius tranſit ad epiſcopum, ibi. nu.7

executor, qui bis monitus negligit exequi, priuatur ante annum, ibi. num.9

executor electus ad diſtribuendum bona inter pauperes, non poterit eligere inimicum teſtatoris, ti.9.q 25. num.54

executor ad diſtribuendum in pauperes dando cuiq; duas buccellas, non poterit plus robuſto dare, quam debili, eo.ti.q.29. nu.4

Executores deputati ad liberandum captiuos poſſunt diſtribuere in liberandis carceratis, ti.6.q.12. num.16

executores poſſunt dare nobili, quæ cum ſua dote non poteſt nubere pari, ti.7.q.9. nu.28

executores plures, quãdo dati ſunt, poteſt vnus alium conuenire, qui ſit debitor hæreditatis, ti.8.priu.32. num.3

Executoris authoritas, & poteſtas, quanta ſit, ibid. num.6

Executori datur actio ad legatum, quando aliquod commodum eſt ei remanſurum, ibid. num. 10

Exhæredare, & alimenta negare, paria ſunt, ti.7. qu.13. num.3

Exhæredari qui poteſt, excludi etiam poteſt ab alimentis, ti.1.q.6. num.2

Exhæredatio præſumitur iniuſta, niſi hæres probet iuſtam ſubeſſe cauſam, eo.ti.quæ.112. num 5. iam facta tollitur, quando pater expreſsè ingratitudinem remiſit, ti.7.q.1.nu.48. præcedens tollitur per reconciliationem ſecutam poſt teſtamentum, ibi.num.49. fit ſolum in teſtamento, ibi. num.50

Exhæredationis cauſæ ſunt probandæ, eo.ti.q.1. num.26

Exigere qui non poteſt, non etiam capere poteſt à ſponte dante, ti 9.q.15. num.16

Expendens pro alio in rem, quam alius erat gratis facturus, non repetit, ti.1.q.59. nu.9

expendens pro alio præſumitur facere animo repetendi, tit.6.q.9. nu.4

Expenſa ſuperflua fieri debet potius, quam vt fame pereat, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, ti.1.q.110. num.14

expenſa magiſtri grammatices præſtanda eſt ei, cui

cui rel cta ſunt alimenta,ti.4.q.6. num.1
expenſa uando fieri debet alicui detrahitur ꝙ ille domi erat expenſurus, eo.ri.q 25. nu.2
expenſa neceſſaria facta per errorem repetitur à vero domino,ti.6.q.6. num.13
expenſa alimentorum dicitur neceſſaria, ibid. num.16
expenſa victus, & aliæ deducuntur in calculandis eccleſiæ redditibus, ti.9.q.12. nu 13
Expenſam neceſſariam repetit, qui aluit vxorē alterius,ti.1.q 33. nu.12
expenſam actus ſoluit,qui actum fieri inſtat, eo. ri.q.63. num.3
expenſam probare debet quicunq; dicit ſe illam feciſſe,ti.6.q.23. num 7
expenſam allegans probat duo, id eſt,illam eſſe factam,& ſe feciſſe illam,ibi. num.8
expenſarum condemnatio includit damna,quæ victor artifex eſt paſſus, vt litem proſequeretur,ti.9 q.39. num.10
Expenſæ debitæ ex pacto, vel ſtatuto peti poſſunt nouo iudicio, ſi in ſententia fuerunt omiſſæ, ti.1.q.43. num.4
expenſæ peti non poſſunt, quando in ſententia de illis nulla facta eſt mentio, ſecus quando debentur iure actionis,ibi. num.28
expenſæ debentur ſolum in cauſis expreſſis, eo. tit q.65. num.2
expenſæ quando debentur ex ſtatuto, tunc oritur cond ctio pro earum petitione, ti.3. qu.6. num.9
expenſæ litis peti poſſunt de per ſe, ſi omiſſæ ſunt in ſententia, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis, tit.6. q.3.nu.25
expenſæ non debentur ab eo, qui iuſtam habuit cauſam litigandi, ibi. nu.26
expenſæ debentur ab eo, qui iuſtam habuit litigandi cauſam, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis, ibid. num 27
expenſæ conuentionales debentur iure actionis non obſtante iuſta cauſa litigandi, ibi. nu.28
expenſæ ſolutæ pendente lite vigore prouiſionis non repetuntur, etiam ſi ille ſuccubuit, eo.ti.q.6. num.6
Expreſſa magis nocent, quam tacita, ti.1.qu.48. nu.63.& qu.55. nu.22
Expreſſi & taciti idem eſt iudicium, ti.3.quæ.1. num.53
Expreſſio eius,quod tacite ineſt, nihil operatur, ti.2.q.15.nu.112..& ti.3.q.1.nu.54
Expreſſum dicitur, quod continetur in generalitate diſpoſitionis,ti.1.q.55. nu.18
expreſſum dicitur, quod fuiſſet dictum à partibus,ſi de eo fuiſſent interrogatæ, ibi.num 19. & ti.9.q.30. nu 26. & q 31. nu.33. facit ceſſare tacitū,ti.6.q.3.nu.42. dicitur,quod ex diſponentis mente colligitur, eo.ti.q 15. num.16 & ti.9.q.31.nu. 46. & q 44. nu.36 dicitur quidquid diſponens dixiſſet, ſi fuiſſet interrogatus,ti.7.q.15.nu.9. videtur,quod fuiſſet diſpoſitum, ſi de eo teſtator cogitaſſet, eo ti.q 24. nu 12. dicitur,quidquid ſequitur ab expreſſo, ti 9.q.30. nu.45
Extenſio non habet locum in pœnalibus, tit.1.q. 51.num.12
extenſio ex identitate rationis ad caſus ſimiles admittitur etiam in lege pœnali, tit.6.qu.18. num.33
extenſio fit etiam in materia pœnali, quando ratio eſt expreſſa,ti.7.q.1. num.7
extenſio fit, quando ratio non eſt expreſſa, ſed vnica poteſt aſſignari,ibi. nu.8
extenſio admittitur etiam in pœnalibus inter correlariua,eo.ti.q.25. num.7
extenſio eſt licita, quando eadem militat ratio etiam in correctorijs,& exorbitantibus, tit.8. priu.38. num.16
extenſio in pœnalibus non datur de vno caſu ad alium, eo.ti.priu.65. num.54
extenſio de perſona ad perſonam difficilius admittitur,ibi. nu.35
extenſio admittitur de vno ad aliud in indiuiduis,eo.ti pri.76. num.13
extenſio de perſona ad perſonam non fit, tit.9. qu.13. num.25
extenſio ad aliam perſonam non fit quando diſpoſitio eſt concepta per nomina propria, ibi. num 26
extenſio de perſona ad perſonam non fit ex veriſimili mente diſponentis, ibi. num.27
extenſio non dicitur, quando eadem militat ratio,eo.ti.q.31. num.57
extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex identitate rationis, eo.ti.q.37. num.22
extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex maioritate rationis,ibi. num.23
extenſio admittitur contra iuris regulas pro æqualitate ſeruanda,eo.ti.q.44. num.9
Extinctum quod ſemel fuit, non poteſt reuiuiſcere,ti.8.pri.65. num.2
Extraneus qui non tenetur dotare, ſi dotet, gaudet priuilegio deducendi, ne egeat, ti.1.q.78. num.15. qui præſtitit alimenta credens ſe teneri,cum non teneretur,non repetit, ti.6.q.7. nu.1. qui aluit, credens ſe teneri ex alia cauſa, quàm pietatis, repetit, ibi.num.13. alimenta, quæ

quæ præſtitit per errorem, credens illum eſſe ſanguine coniunctum repetit, ibi nu.14. non repetit alimenta, quæ coniuncto præſtitit, credens ſe obligatum ex contractu, ibi. nu.15. repetit impenſam, quam fecit credens ſe obligatum, cum non eſſet erga ſanguine coniunctum, ibi.nu.16. dotando, videtur donare, co.ti.q.8.num.2. dotans mulierem, repetit ab eo, qui tenebatur dotare, ibi.num.3. dotando non videtur donare, quando bona mulieris adminiſtrat, licèt alias ſecus ſit, eod.ti.qu.15. nu.8. ſtipulatus dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, nõ eſt alendus intra annum luctus, ti.7.q.32.num 15. non præſumitur dotare de proprio, quando adminiſtrabat bona mulieris, ti.9.q.12. num.20

F.

Facere qui debet, proprijs expenſis facere tenetur, ti.1.q.64. num.2
facere videtur, qui per alium facit, ti.7.qu.37.nu 53 & q.13. num.6
facere poteſt per alium quiſquis poteſt per ſeipſum, ibi. num.7
facere qui poteſt vt habeatur, videtur habere, eod tit.q.15. num 18
facere dicitur qui non facit, ti 9 q.26. num 46
facere dicitur qui tacet, & patitur, ac non contradicit, ibi. nu 47
Facta non præſumuntur, ſed probantur, ti.4.q.15. num.49.& ti.7.q.23. num.10
facta multa tenent, quæ fieri prohibentur, tit.7. q.17. num. 40
facta difficilius tolluntur, quam fieri impediantur, co.ti.q.18. nu.11
facta quæ ſunt, mutari non poſſunt, ti.8 priu 7. num.6
facta ſunt diuidua tempore contractus, ti.9.qu. 14.num.16
Facti obligatio eſt indiuidua, ibi. nu.6
facti appellatione continetur non factum, eo ti. q.26.nu.48
Facto non minus loquimur, quam verbis, tit.7. quæ 16. nu.106
Factum legitimè non debet ex ſuperueniente cauſa retractari, ti.1.q.7.nu 2.& ti.5 q.1. nu.65. & ti.7.q 34. nu.3.& ti 8. priu.61. num 1. reuocatur ex ſuperueniente caſu, qui tendit ad eundem finem, ti.1.q 7.num.8. non retractatur ex ijs, quæ ſuperueniunt, eo.ti.q.37. nu.17. non debet retractari, eo.ti.q 124. num.13
factum patris minus nocet vxori, quam filio, eod.ti.q 38. num.35
factum quid ab eo præſumitur, qui facere tenebatur, eo ti.q 48. num 19
factum quod non delectat, non debet fieri, co.ti. q.125.nu.1
factum in dubio quid ex cauſa, ex qua fieri poteſt, ti.2.q.13. num.5
factum quid præſumitur ex cauſa, propter quã erat faciendum, ti.6.q.3. num 70
factum legitimè à principio non retractatur, quando deuenit ad caſum, à quo non potuiſſet incipere, eo.ti.q.18. num 6
factum ab eo quid præſumitur, à quo fieri debebat, ſi factum requirit impenſam, eo.ti.q. 22.num.12
factum præſumitur ſemper ab eo, qui facere tenebatur, ibi.nu.14.& ti.9 q.12. num.16
factum non videtur, quod legitimè non eſt factum, ti.7.q.20. num.6
factum legitimè non retractatur, eo quod deueniat ad caſum à quo non potuiſſet incipere, ibi.nu.7.& ti.8 priu 65.num.1
factum proprium ſi eſt nullum, faciens poteſt illud impugnare, ti.7.q.37. num.47
factum legitime inſpecto principio non reuocatur ex poſt facto, ti 9 q.11. num.12
factum à ſeruo præſumitur factum de voluntate domini, ti.9.q 26. num.117
factum legitime non retractatur ex euentu, eo. ti.q 41. num.21
Falcidia detrahitur de quocunq; legato, quando vel plus eſt relictum, quam ſit in hæreditate, vel tantum quod hæredi non remanet portio legitima, ti.8.priu.18.num.1. etiam de legato alimentorum, ibi. num.2
Falcidia non detrahitur de legatis pijs, vbi ampliatur, ibi. num. 3. de legato alimentorum pauperi relicto, ibi. num 4
falcidia poteſt à teſtatore prohiberi, ibidem numero 10
falcidia ceſſante reſpectu vnius legati ex teſtatoris diſpoſitione, cæteris legatarijs accreſcit totum onus ſoluendi, ibi. num.11
falcidia, quando ceſſat in legato alimentorum, ſupplenda eſt à cæteris legatarijs, ibi. nu.14
Falcidiam de legato alimentorum non detrahit pia cauſa hæres inſtituta, ibi. nu.6
Falſi pœna damnatus licet ex lege, aut ſtatuto deſinat eſſe nobilis, tenetur tamen ad onera nobilium, & maioritatem pœnæ, tit.6 qu.18. num.24
Falſitas excipiendo poteſt opponi etiam poſt vigeſimum annum, ti.7.q.16. num.62
Fama quomodo probet filiationem, tit. qu.112. num.25

Fames maior eſt neceſſitas cæteris omnibus, eo. ti.q 76. num.13

fames præbet peccanti excuſationem, ti.7. q.16. num.44

Familia ſociorum vniuerſalium alenda eſt communibus expenſis, ti.1.q 85. num.4

familia de eadem non dicuntur, qui habitant ſub eadem claui, niſi etiam ſimul viuant in menſa, ti.6.q 13. num.18

Famulo veſtimenta non præſtantur, ſed ſola cibaria, ti.4.qu.23. nu.33

famulo, an debeatur ſalarium pro tempore quo ſtat infirmus, ibi. nu.35

Famulus commodatus alitur à commodatario, ti.1.q 66. num 14

Famulum alere tenetur quicunque alimenta debet domino, qui ſit famulo dignus, ti.4.q.18. num.10

Fauor cauſæ præfertur fauori rei, tit.8. priu.3. num 10

Fauore alicuius introductum, non debet in odiū retorqueri, ti.1.q 44. nu.4. & ti.9 q.43. nu.16

Fauori ſuo renunciare quilibet poteſt, ti.9.q 23. num.4. nemo poteſt, ti.2.q.15. nu.70

Fauoris cauſa ceſſante, fauor ipſe ceſſat, ti.8.pri. 91. num.12

Fœlicem aliquando fuiſſe, eſt infœliciſſimum infortunij genus, ti 1.q.93. num.31

fœmina ſtatuto excluſa propter maſculos, admittitur, quando maſculus non poteſt, vel non vult ſuccedere, ti.2.q 15. nu.93

fœmina debet eſſe magis caſta, quàm maſculus, ti.7.q.4. num.4

Fœmina quando fauore maſculorum excluditur mediante dote, tunc maſculis applicatur eius portio, ti.9.q 25. nu.13

Fœminæ ſuccedunt eodē tempore cum maſculis, quando conceditur feudum pro maſculis cum fœminis, ti.2.q.7. num.6

Ferias qui in vno actu non ſeruat, non ſibi præiudicat in reliquis, ti.4.q.16. num.31

Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, ti.8. priu 2. nu.7

feriæ ad honorem Dei ſeruantur in cauſa alimentorum, ibi. num.8

feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum præteritorum: ſecus præſentium, & futurorum, ibi. nu.14. quæ iure actionis petuntur, ibi. nu.15

feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ ab inope iure actionis petuntur, ibi. nu.16

Feudi æſtimatio, ſeu valor non debetur, quando vaſallus legat alicui feudum, tit.4.q.10. nu.2

feudi commoditas vendi poteſt à vaſallo, ſine domini conſenſu, ti.8.priu.43. num.5

Feudo conceſſo pro maſculis cum fœminis, tūc fœminæ veniunt eodem tempore cum maſculis, ti.2.q.15. nu.209

Feudum recipit quæcunq; pacta, quantumuis extranea, ti.1.q 55. num.9

feudum dicitur beneficium, ibi. nu.14

feudum perditur ex cauſis ordinariis, licèt vaſallus ex pacto ad nullum teneatur ſeruitiū, ibid. nu.26

feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis naturam ſuam, ibid. num.27

feudum eſſe non deſinit, licèt vaſallus à ſeruitio liberetur, ibi. num.28

feudum ob merita conceſſum nō perditur propter ingratitudinem, ibi. num.30. non dicitur beneficium, ibi. num.31

feudum eſt beneuola conceſſio, eo.ti.q.56. nu.9

feudum, quod ſemel ex diuiſione deuenit ad vnam lineam, conſeruatur in illa, excluſis aliis, eo.ti.q.103. num.7

feudum concedi poteſt nedum ſpurio, ſed etiā ſeruo, tit.2.q.13. nu.2

feudum ſtante conſuetudine poteſt alienari ſine agnatorum conſenſu interueniente beneplacito Principis, eo 11 q 15. nu.258

feudum non poteſt pater prælegare vni ex filiis in totum, ti. 4.q 10. num.3. de feudo plus vni filiorum relinquere quam aliis, ibi. nu.4

feudum quando vni ex pluribus agnatis eiuſdē gradus relinquitur, cęteri agnati pares in gradu reuocant, ibid. num.5

feudum. Patris factum circa feudum præiudicat filio hæredi, ſine inuentario, ibi. nu.12

feudum hæreditarium habere non poteſt, qui non eſt hæres, ibi. nu.14

feudum mixtum, non eſt res hæreditaria, nec pars hæreditatis, num. 22. non deſcendit ad agnatum ex ſucceſſione hæreditaria, ſed ex beneficio inueſtiti, ibi. num.23

feudum capi poteſt pro debito vaſalli, vel patris, quando eſt merè hæreditarium, ibi. nu.32

feudum, & emphyteuſis reguntur eiſdem regulis, ibi. num.34

feudum conceſſum videtur eo modo, quo conſueuerat concedere, eo. ti.q.19. num.6. ad alimenta, extinguitur morte, ti.5.q.1. nu.9

feudum non poteſt vendi ob quamcunque neceſſitatem ſine conſenſu domini, ti 8.pri.43. num.7

feudum in aliquo alteratum retinet in reliquis naturam ſuam, ti.9.q.21. nu.7

feudum vaſallo ademptum, quia offenderit dominum, applicatur domino, eod.tit.quæ.25. num.11

feudum

feudum finitum reuertitur ad dominum ſine aliqua obligatione, eo.ti.q.42. num.3
Fictio nõn habet locum, niſi duo extrema ſint habilia, ti.5.q.1. num.66
fictio non debet plus operari, quam veritas, ti 7. qu.10. nu.24
Fidei veritatem qui negat, non alendus, ſed necandus eſt, ti.1.q 18. num.2
Fidẽ bonam agnoſcere quilibet tenetur, ti.9.q. 42. num.31
Fideicommiſſum annuum relictum, quamdiu adminiſtrabit, locum habet, quando primum non adminiſtrauit recuſante filio, poſtea verò cœpit adminiſtrare, ti.5.q.4.nu.28. conditionale extingui poteſt repudiatione, ti.9.qu. 22.num.33. in dubio cenſetur factum fauore venientium ab inteſtato, & illi cenſentur vocati, eo.ti.qu.25. num.24
plura de fideicommiſſo vide ſup. in verb. Bona.
Fideicommiſſarius, an teneatur ſoluere melioramenta facta in re ſuppoſita fideicommiſſo, ti.6.q.6.num.5. dicitur habere à teſtatore, non à grauato, quando hæres grauatus illum inſtituit, tit 7. qu.12 num.21. cogit hæredem ad adeundum, vt reſtituat hæreditatem, quando aliter non eſt ſuccurſum, ti.8.priu.12. num.9. poteſt fideicommiſſum repudiare, ti.9.qu.16. num.5. conſequitur actiuas & paſſiuas actiones ſi vult, & non aliter, eo.ti.q.25. num 70
Fideiubendi neceſſitas eſt graue onus, ti.3.qu.3, num. 30
Fideiubere qui promiſit, non tenetur iterum fideiubere, ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo, ti.7.q.20. nu.14
Fideiubere cogitur debitor, ſi noua cauſa ſuperuenit, ibi. num 19. de nouo tenetur debitor, ſi datus fideiuſſor amiſit ſuam ſubſtantiam, ibi. num.21. qui tenetur officio iudicis, non liberatur dando fideiuſſorem, qui poſtea lapſus ſit facultatibus, ibi. nu.23. qui promittit, cenſetur principale debitum agnoſcere, ti.8.priu.22. nu.32. non cogitur debitor, niſi iuſta cauſa ſubſit, eo ti.priu.26. nu.10
Fideiuſſio non eſt neceſſaria, quando actori prouidetur de alimentis, ti.1.q.125. nu.4. quando petuntur officio iudicis alimenta, nõ eſt præſtanda pro caſu ſuccumbentiæ, ti.3.q 3.nu.29. quibus caſibus præſtanda ſit, iudicis arbitrio committitur, ibi.nu.31. adhærere poteſt ſoli officio iudicis, eo.ti.q.4.num.7. non eſt offerenda non petenti, ſed ſat eſt petenti moram non facere, ti.7.q.19. num.15. ſtrictam recipit interpretationem, tit.9.q.31. num.72
Fideiuſſor non poteſt moleſtari, quando debitor factus eſt non ſoluendo culpa creditoris, ti.1 q.45.nu 73. acceptus pro principali obligatur etiam pro acceſſionibus, ti.6 q.3.nu.18. non repetit, quando fideiuſſit pro dote danda propriæ filiæ, eo.ti.q 8.nu 26 conueniri non poteſt, quando debitor principalis factus eſt non ſoluendo ob dilatam exactionem, ti.7 q. 17. nu.32. vnius ex pluribus tutoribus cenſetur promiſiſſe pro eo quod ille debet ex perſona propria, non vltra, eo ti q.27. num.8. obligatus pro principali tenetur etiam pro vſuris, niſi limitatè promiſerit, ti.8.priu.50. nu.2. obligatur etiam pro vſuris, quando promiſit non expreſſa certa quantitate, ti 9.q.31. nu.73. ſimpliciter acceptus cenſetur obligatus in omnem cauſam, quæ oritur ex natura contractus, ibi.num.74. ſimpliciter acceptus obligatur etiam pro eo, quod accreſcit ex natura contractus, ibi.nu.75. pro ſcholari domum concedente obligatur etiam pro ſupellectili, ibi.num.76. obligatur etiam pro intereſſe, & alijs acceſſorijs, quando contractus eſt bonæ fidei, ibi. num.85
Fideiuſſorem inuenire difficile eſt, tit.1. qu.125, num. 3
Fideiuſſoris obligatio non extenditur ad intereſſe, ti.9.q.31. num 5
Fieri poteſt in diẽ, vel ſub conditione, quidquid poteſt fieri purè, ti.5.q 3. num.3
Filia quæ nubit indigno, exhæredari poteſt, ti.1. q.6.nu.5
filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus dotem à patre, vbi quid ſi nupſit indigno, eo. ti.nu.17
filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum, quando vult nubere, ibi.num.28. poteſt nubere ſine patris conſenſu exactis annis vigintiquinque, eo ti. num.30
filia naturalis, vel ſpuria dotanda eſt ab hæredibus patris, eo.ti.q.23. num.19
filia quæ propter dotem eſt ſtatuto, vel teſtamẽto excluſa, interim eſt alenda a fratre, vel hærede, eo.ti.q.26. num 1
filia dum alitur, hæres patris percipit fructum dotis, ibi. num.3
filia ſtatuto excluſa non eſt dotanda ab hærede patris, quando habet matrem, quæ poteſt alere, ibi. num.6
filia debet ali ab hæredibus patris, non à matre, eo.ti.q.105. num.1
filia excluſa ab hæreditate propter maſculos, ita tamen quod debeat dotari, nõ poterit maſculus ſe liberare [illegible] dotandi dimittẽdo ſorori ſuam por[illegible] bonorum, ti.2.q.15.n.68

filia ſtatuto excluſa ſi à patre inſtituatur cum o-nere reſtituendi, deducit ſuam legitimam, tit.2.q 1. num. 24
filia dotata interim dum nubit, ali debet ſecundum quantitatem dotis, ti 4.q.20. nu.4
filia, cui dos eſt relicta, non petit alimenta pro tempore præterito, tit.5.q 1. num 44
filia, quæ donec dotetur ex forma ſtatuti ali debet, non conſequitur alimenta, ſi hæredes patris ſtatim dotem offerant, eo.ti.q.2. nu.3
filia impudica, quæ fecit pœnitentiam, non poteſt exhæredari, ti.7.q.1. nu.47
filia, quæ peccauit in corpus ſuum, poteſt exhæredari, eo.ti.q.4. num.1
filia ob ſtuprum non poteſt alimentis priuari, niſi præcedat monitio, eo.ti. nu.36
filia, quę poſt vigeſimum quintum annum peccauit in corpus ſuum, nõ poteſt exhæredari, ibid. nu 37
filia, quæ nupſit ſine conſenſu patris, eſt alenda à patre, eo ti.q.6.nu.5.& ti.7.q.4. nu 38
filia imputat ſibi dotem in legitimam, niſi ea nõ ſit penes ſe remanſura, ti.7.q. 20. nu.13
filia, quæ fuit ab vno tantum cognita, non poteſt exhæredari, licèt aliud ſit, quando turpẽ ducit vitam, eo.ti q.24. num 22
filia ſtatuto excluſa à ſucceſſione petit alimenta, tit.8.priu.3. num.4
filia nupta cum quinquaginta à patre, an conſequi poſſit illud plus quod pro ea maritanda fuerat à patre prius relictum, ti 9 q.8. nu.10
filia ſtatuto excluſa à ſucceſſione conſequitur alimenta, eo.ti.q 15. num 5
filia iuſſa plus non petere, non prohibetur conſequi dotes maternas, eo ti q.16. nu.36
filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, poterit ex teſtamento ſuccedere, eo ti.q.25. nu.39
filia, quæ ob neglectum teſtatoris præceptum fuit priuata hæreditate, ſuccedere poterit ex ſubſtitutione, ibi. num 47
filia, cui dos eſt relicta in diem, vel ſub conditione, interim eſt alenda, eo.ti.q.43. nu.2
Filiatio probatur per exhæredationem, quam pater fecit in teſtamento, ti.1.quæ.112.num 4. probatur ex tractatu, vel ſaltem ex eo conſtituitur quis in quaſi poſſeſſione, ibi.nu.8. quoad informandum animum Iudicis probatur ex teſtibus non publicatis, eo.ti. nu.27. probatur per educationem, cod.tit.q.126. num.8. probatur per alimentationem, ti.9.q.7 nu.9. & 10. magis probatur per tractatum, quam per nominationem, ibi. num 12
Filiationis probatio reputatur non ſolum difficilis, ſed etiam impoſſibilis, ti.1.q.112. nu.2
filiationis quaſi poſſeſſio non inducitur ex nominatione, ibi. num.9
filiationis ius perdit filius ingratus, ti. 8.priu.65. num. 9
filiationis quaſi poſſeſſio inducitur per alimentationem, ti.9 qu.7. num.11
Filiæ ſpuriæ, vel naturali minor dos datur, quã legitimæ, ti.7.q 9. nu.31
Filiæ naturali poteſt dos relinqui irreuocabiliter, ti.9 q.10. num.9
Filiæ agenti ad paternam hæreditatem, debentur alimenta ſicut filio, ti 1.q 111. nu.19
Filij paruuli Iudæorum, an poſſint baptizari inuitis parentibus, eo.ti.q.18. num.7
filij tenentur parentibus eam pietatem præſtare, quæ ſibi à parentibus præſtatur, eo.ti. qu.22. num. 2
filij naturales, & ſpurij, quoad matrem habentur pro legitimis, eo.ti. nu.19 ſequuntur matrem, non patrem, ibi.num.20. tenentur matrem dotare, ibi. nu.21
filij hæredes alunt matrem, & aſcendentes per eam, eo.ti.q.23. nu.22
filij nati poſt condemnationem non faciunt deficere conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs, eo. tit.q 31. num.40
filij illegitimi alendi ſunt à quocunq; poſſeſſore bonorum paternorum, eo.ti.q 50. num.1
filij ad parentum ſucceſſionem vocantur à natura, eo.ti q 97. num.3
filij poſiti in conditione quando cenſeantur vocati, ti. 2.q 14. num .1
filij poſiti in conditione cenſentur vocati fauore piæ cauſæ, ibi. num. 2
filij poſiti in cõditione legati, vel alterius relicti, cenſentur vocati, licet aliud ſit in tota hæreditate, ibi. num.13
filij ſcientia eſt patris gloria, tit. 4 quaſt.6. numero 10
filij prioris matrimonij alendi ſunt de bonis dotalibus matris, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias, eo.ti.q.12. num.1
filij vxoris ex primo toro ſuſcepti alendi ſunt à marito ex dotibus vxoris, ibid. nu 3
Filij prioris matrimonij non ſunt alendi à matre, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, quando habent aliunde, ibi. num 7
filij prioris matrimonij non ſunt alendi à matre, quando bona non ſufficiunt pro ea & ipſis, ibid. num 8
filij quomodo admittantur ad agendum pro reſtitutione dotis, quando mater eſt excommunicata, ti. 8 priu.83. num.18
filij quando inſtituuntur, veniunt etiam ij, qui ex

ſecunda vxore poſtea ſuſcipiuntur, ti.9.qu.13. num.11
filij eius, qui commiſit in maieſtatem principis deberent mori, co.ti.q.32. num.9
filij ſunt alendi ex bonis patris condemnati, cod. ti. num 21
filij aliud ſunt, aliud nepotes, cod. tit. quæſt.36. num.1
filij dicuntur, qui primo gradu deſcendunt, ibid. num 2
filij naſcituri appellatione veniunt nepotes, ibi. num.36
filijfamilias teſtamentum non validatur, ſi poſtea fiat ſui iuris, ti.7.q 4. num.21
Filijs alimenta efficacius debentur, quam vxori, ti.1.q.1. num.4
filijs relictum non includit naſcituros, quando verificari poteſt in iam natis, ti.9.q.13. nu.18
filijs relictum non debetur nepotibus, co.ti.q.36. num.6
filijs alimenta, quando relinquũtur ab homine, non veniunt nepotes, ſecus, quando a lege, ibid. num 7
Filio denegatur beneficium, ne fiat patri verecundia, ti.1.q.17. num.24
filio agenti ad alimenta prouidendum eſt de alimentis, donec cognoſcitur ſuper filiatione negata à patre, co.ti.q 110. num.10
filio dantur alimenta pendente lite, ſi tamen eſt in poſſeſſione vel q. filiationis, vel præceſſit aliqua cognitio, ibi. num.11. & q.112. num 5
filio dantur alimenta pendente iudicio ſuper ingratitudine oppoſita, ti.1. num.12
filio petenti paternam hæreditatem debentur alimenta ſine alia probatione lite pendente, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis, ibidem num.13
filio emancipato debentur alimenta pendente lite ſuper paterna hæreditate, co.ti.q.111. nu.3
filio legitimato per ſubſequens matrimonium prouidendum eſt de alimentis lite pendente, ibid. num 9
filio exiſtenti in vtero, dum agit ad hæreditatē, decernenda ſunt alimenta, ibi. nu.15
filio ab hoſtibus redeunti, vbi fuerat captiuus, debentur alimenta lite pendente, ibi. nu.18
filio etiam conuento ſuper hereditate patris, debentur alimenta lite pendente, ibi. nu.20
filio pendente lite debentur alimenta, quacunq; in parte iudicij petantur, ibi. num.23
filio poſt latam ſententiam debentur alimenta donec fiat liquidatio, ibi. num 24
filio dantur alimenta lite pendente tam vbi agitur de poſſeſſorio, quàm vbi tractatur petitorium, ibi. num.25
filio petenti legitimam in bonis patris confiſcatis, debentur interim alimenta, ibi. nu.28
filio, vt pendente lite conſequatur alimenta, tria, imo quatuor ſunt neceſſaria, vbi vide, ti.1.qu. 112.num.1
filio debentur alimenta lite pendente, etiam nō lata ſententia, ſi alia ſubeſt præſumptio, ibid. num.20
filio debentur alimenta pendente lite quando ex teſtibus examinatis conſtat de bono eius iure, ibid. nu.21
filio non decernuntur alimenta lite pendente, licèt habeat pro ſe præſumptionem, quando aliæ pugnant pro reo, ibi. nu.28
filio vt prouideatur lite pendente, requiritur paupertas, imo inopia, ibi. num.2
filio pendente lite, dantur alimenta tanquam de bonis proprijs, non ex miſeratione, ibid. numero 33
filio pendente lite non debentur alimenta, quãdo agit ad reſcindendum renunciationē hæreditatis paternæ a ſe factam, cod.ti. quæ 113. num. 1
filio non dantur alimenta lite pendente, quando tale quid obijcitur quod excluderet etiam filium, ibi. nu.5
filio adoptiuo non dantur alimenta pendente lite ſuper hæreditate patris adoptantis, co.tit. qu 114. num.1
filio damnati pro læſa maieſtate denegantur alimenta, co.ti q.129. num.8
filio denegari non poſſunt alimenta, eò quod ſeorſum agat à patre, ti.7.q.1. num.18
filio dantur alimenta ſecundum reditum totius patrimonij paterni, licèt eius pars iaceat extra prouinciam, ti.4. q.23. nu.42
filio prodigo non ſunt danda à patre alimenta, ti.7.q.5. num.11
filio naturali legatum ſuſtinetur quatenus indiget, & euaneſcit, ac reuiuiſcit prout neceſſitas deficit, & ſuperuenit, co.ti.q.9. num.16
filio negantur alimenta ex omnibus cauſis, ex quibus poteſt exhæredari, co.ti.q.42. nu.1
filio lite pendente ſuper filiatione negantur alimenta, ſi habet aliunde, ibi. num.2
filio non prouidetur pendente lite, quando poſt ordinatam prouiſionem ſuperueniunt diuitiæ, ibi. nu.7
filio litiganti ſuper filiatione prouidendum eſt de alimentis, licèt ſit artifex ſi lis diſtrahit, ne poſſit operari, ibi. num.11
filio lite pendente multis in caſibus denegantur alimenta, ibid. nu.15

Filio-

Filiofamilias delinquente proprietas confiſcatur,ſi alius, quàm pater habet vſumfructum, eo.ti.q.37. nu.32

Filiorum appellatio ſæpe nepotes includit, ti.9. quæ.36. num.8

Filiorum appellatione non venit nepos, quando fit relatio ad filios nominatim vocatos, & ibi ornatur, eo.ti q.36. nu.15

Filiorum appellatione nepos non venit, quando nepoti non conuenit qualitas adiecta filijs, ibid. num.16

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando extant filij in quibus diſpoſitio verificari poteſt, ibi. num.19

Filiorum appellatione nunquam venit nepos, qui nō tenet primum locum ſed à patre præceditur, ibi. num.21

Filiorum appellatione venit nepos etiā ſi ſemel diſpoſitio ſit verificata in filijs, quando verba habent tractum temporis in futurum, ibid. num.26

Filiorum appellatione venit nepos, etiam quando ſemel eſt ſortita effectum, ſi tamen non plenè, aut integrè, ibi. nu.27

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, qui nati, aut concepti non ſunt tempore teſtatoris, ibi. nu.29

Filiorum appellatione nepotes non veniunt, quando apparet ex coniecturis de voluntate teſtatoris, ibi. num.33

Filiorum appellatione veniunt nepotes in diſpoſitione facta gratia conſeruandæ agnationis, ibi. num 37

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando in eis militat eadem ratio, quæ in filijs, ibid. num.38

Filiorum appellatione venit nepos, ſi in eo adeſt qualitas à diſponente conſiderata, vt quando dicitur de filiofamilias, ibi. num 39

Filiorum appellatione veniunt nepotes in multis caſibus, ibi. num.58

Filiorum fauor præponderat piæ cauſæ, eo.tit. quæſt.9. num.15

Filium exhæredare, & Eccleſiam inſtituere qui vult, non conſulat Auguſtinum, tit.1.q.93. num.6

Filium, vel ſeruum expoſitum alens repetit, ſi proteſtatur ſe alere repetendi animo, ti.6. qu. 19. num.6

Filiusfamilias in peculio caſtrenſi habetur pro patrefamilias, ti.4.q.11. num.5

Filiusfamilias poteſt teſtari de peculio caſtrenſi, ibid. num 9

Filiusfamilias, an præſumatur habuiſſe bona a patre, vel aliunde, ibid. nu.21

Filiusfamilias ſi Epiſcopus fiat, exit patris poteſtatem, ti.6.q.18. nu.28

Filiusfamilias fructus Sacerdos efficitur ſui iuris, ibi. num.29

Filiusfamilias ſi de caſtrenſi peculio fecit teſtamentum, habebit hæredem in alijs bonis, ſi poſtea efficiatur ſui iuris, ti.7.q 4. num.19

Filius non alit patrem bannitum, intellige vt num.7.ti.1.q 3. num.2

Filius bannitus occidi non poteſt à patre etiam diſponente ſtatuto, quod banniti impune occidantur, ibi. num.9

Filius hoſtis patriæ poteſt occidi à patre, ſtante ſtatuto, ibi. num.10

Filius contrahens matrimonium ſine patris cōſenſu, exhæredari poteſt, eo.ti.qu.6. nu.1

Filius alimentis nō priuatur eò quod contraxerit matrimonium ſine patris conſenſu, ibid. num.11

Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus, eo ti.q 10. num.35

Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, eo.ti.qu.16. num 4

Filius ſpiritualis non dicitur propriè filius, ibid. num.23

Filius non dicitur verè is, cui deeſt veritas naturæ, ibi. nu.15

Filius naturalis accuſat de inofficioſo teſtamentum matris, eo.ti q 15. num.8

Filius tenetur patrem alere, eo.ti.q.17. nu.1

Filius, qui patri negat alimenta, excommunicatur, ibid. num.2

Filius emancipatus tenetur alere patrem, ibid. num.6.& ti.7 q.14.num.40

Filius impubes tenetur alere patrem, tit.1.q.17. num.7

Filius per emancipationem lucratur, & recipit beneficium, ibid. num.16

Filius emancipationis cauſa tenetur ad præmiū erga patrem, ibid. num.17

Filius non poteſt accuſare patrem, ibi. nu.23

Filius tenetur alere patrem Iudæum, vel infidelem, eo.ti.q 18. num.3

Filius Iudæi veniendo ad catholicam fidem exit patris poteſtatem, ibi. num.4

Filius Chriſtianus tenetur erga patrem infidelem ad omnia, quæ concernunt charitatem, ibid. nu.10

Filius propter hæreſim poteſt exhæredari, eod. tit.q 19. num.1

Filius catholicus alit patrem hæreticum, ibid. num.5

filius

filius habet eſſe à patre, ibi. num 9
filius non alit patrem excommunicatum, niſi conſtitutus ſit in extrema neceſſitate, ibidem num. 14
filius alit adoptiuum patrem, ſicut ab eo alitur, ibid. nu.19
filius ſpurius non alit patrem ſecundum ius ciuile, ſecus iure canonico, eo.ti.q.20. nu.1
filius tenetur erga patrem ad antidora, ibidem num. 5
filius alit patrem ſpiritualem, eo.ti.q 21. nu.1
filius cui magis teneatur ſubuenire, patrine carnali, an ſpirituali, ibi. num.2
filius alit matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, eo.ti.q 22. num.6
filius non tenetur dotare matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ibi. nu.7
filius dotat matrem, quæ tranſit ad ſecunda vota de ſuo conſenſu, ibi. num.9
filius diues tenetur dotare matrem iuuenem & pulchram, in qua cadit ſuſpicio, ne efficiatur inhoneſta, ibi. num.12
filius naturalis alit matrem, ibi. num.15
filius ex damnato coitu alit matrem, ibi. nu.16
filius alit non ſolum matrem, ſed auum maternum, proauum, & alios maiores, ibi. nu.22
filius ali debet ab hæredibus patris, eod.ti.qu.23. num. 3
filius exhæredatus ali debet ab hærede patris iure Hiſpanorum, ibi. num.6
filius legitimatus conſequitur alimenta ab hæredibus patris, etiam ſi eſſent legitimi, & naturales, ibi. num.9
filius non alitur ab hæredibus patris, quando extat alius à quo poſſit ali, ibid. num.11
filius naturalis, vel ſpurius ali debet ab hæredibus patris, ibi. num.14
filius, qui deſerto patre inope ingreditur monaſterium, peccat mortaliter, eod.tit.qu.29. num.12
filius non dicitur inops, quando cogere poteſt patrem ad ſe alendum, eo.ti.q.13. nu 28
filius dicitur poſſidere, quæ pater poſſidet, ibid. num. 29
filius agit contra patrem, vt ſe obliget pro reſtitutione dotis, non autem nurus, ibi. num.38
filius dicitur eadem caro cum patre, eo.ti.q. 49. num.9
filius reuocat vſque ad legitimam bona alienata à patre in ludo, vel alio vſu malo, eod.ti.q. 50.num. 5
filius nõ exigitur à patre vltra quam facere poſſit, eo.ti.q.78. num.5
filius recipit eſſe à patre, eo.ti.q.94. num.7
filius ſuccedit patri excluſo auo, ibid. nu 11
filius eſt potius à patre quam à filio alendus, ibi. num.12
filius defenditur à patre, quando abeſt auus, eo.ti.q.102. num 3
filius dum agit ad paternam hæreditatem, conſequitur alimenta, eo.ti.q.111. num.1
filius exiſtens in vtero, habetur pro nato, ibidem num.16
filius adoptiuus alendus eſt à patre, ſicut naturalis, eo.ti.q.114. num.4
filius non reſtituit patri alimenta, quæ recipit pendente lite ſuper filiatione, eo.ti.q.124. nu.2
filius, qui ſe tradit in arrogationem, acquirit patri ſolum vſumfructum, non proprietatem, ti.2.q.15. num.173
filius poteſt in legitima grauari, quando ei relinquitur vltra legitimam, ibi. num.180
filius, cui vltra legitimam relinquitur, debet illud plus repudiare, vel acceptare cum onere, ibid. nu.181
filius, licet non poſſit grauari intra legitimam, fallit tamen, quando contrauenit, incurrit pœnam adiectam, ibi. num.185
filius non tenetur ſubuenire patri, qui non curauit ipſum erudiri artibus, ti.4.q.6. nu.6
filius non vendit proprietatem, vt alat patrem, quia ex ea ipſe quoque alendus eſt, eo.ti.q.9. num. 8
filius hæres patris tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus paternæ hæreditatis, eo.tit.q.10. num.17
filius non poteſt paternum feudum acceptare repudiata hæreditate, ibi. nu.19
filius repudiata paterna hæreditate poteſt retinere feuda ex pacto, & prouidentia, eod.tit. num. 20
filius cogere poteſt patrem, vt ſe alat in domo propria, eo.ti.q.14. num.25
filius patri bannito dat alimenta in loco, vbi ille degit, eo.ti.q.16. num.4
filius tenetur patri ſoluere alimenta ſemper in domicilio patris, ibi. num.5
filius, qui diſſipauit legitimam ſibi aſſignatam, conſequitur alimenta ſecundum indigentiã, non ſecundum dignitatem, eo.ti.q.18. nu.56
filius operari tunc ſolum tenetur, quando id poteſt ſine verecundia, eo.ti.q.29. num.4
filius emancipatus non tenetur operari ad commodum patris, ibi. num.5
filius operas obſequiales patri tenetur præſtare, non artificiales, ibi. nu 7
filius quidquid negociando acquirit de patris pecunia, acquirit patri, ibi. nu.30

g filius

filius imputat ſibi in legitimam quidquid pater ſibi ſimpliciter tradidit, ti.6.q.6. nu.25
filius an repetat alimenta patri, aut matri præſtita, ſtatur eius declarationi, eo.ti.q 9. nu.1
filius repetit alimenta, quæ parentibus præſtitit, ibid. num.5
filius præſumitur donare, quando incipit à traditione, non à promiſſione, ibi. num.7
filius repetit alimenta patri præſtita, quando adminiſtrabat bona patris, ibi. num.8. patri præſtita, quando ſcripſit ſe ea de cauſa creditorem in libro, ibi. num.9
filius repetit impenſam, quam fecit circa rem patris, aut matris, ibi. nu.10
filius miles repetit alimenta præſtita patri, aut matri, ibid. num.12
filius repetit à patre, quidquid pro eo ſoluit vti fideiuſſor, ibi. num.13
filius non repetit à patre modicam impenſam, quam pro eo fecit, & quod ſi fuiſſet proteſtatus, ibi. num.15
filius non repetit à patre, quod pro eo impendit de peculio profectitio, ibi. num.16
filius repetit ab hæredibus patris, quidquid pro patre ſoluit de peculio aduentitio, ibi. nu.21
filius exemptus à patria poteſtate per ſacerdotium, religionem, vel epiſcopatum, non perdit iura legitimorum, eo.ti.q.28. nu.30
filius factus ſui iuris ſacerdotio, religione, vel epiſcopatu retinet iura ſuitatis, ibi. nu.31
filius priuatur alimentis ex eiſdem cauſis, quibus poteſt exhæredari, ti.7 q.1. num.1
filius ex quibus cauſis poſſit exhæredari, ibi nu.4
filius exhæredari poteſt ex alijs cauſis non expreſſis, dum tamen ſimilibus, ibi. num.5
filius qui vxorem duxerat ignominioſam, poterit exhæredari de iure antiquo, ibi. nu.10
filius exhæredari hodie non poteſt, licèt duxerit vxorem ignominioſam, ibi. num 11
filius non poteſt exhæredari, licèt contraxerit amicitiam cum inimicis paternis, ibi. nu 12
filius exhæredari non poteſt eo quod ſit malè morigeratus, ibi.num.13. ob ingratitudinem, quandó fecit pœnitentiam, ibi. num.28
filius ſpernens præcepta patris, exhæredari poteſt, ſecundum honeſtatem, ibi. num.17
filius non poteſt exhæredari, eo quod ingreſſus ſit monaſterium, ibi. num.38
filius Iudæi ſi fidem amplectatur catholicam, exhæredari non poterit ob ingratitudinem præcedentem, ibi. num.44
filius ingratus non poteſt exhæredari poſt reconciliationem, licet exhæredatio ſuſtineatur quæ iam facta erat, ibi. num.46
filius negare poteſt alimenta patri hæretico, eo. ti.q.2. num.8
filius ingratus deſinit eſſe filius, eo.ti.q.3. nu.9
filius factus hoſtis patriæ poteſt à patre impunè occidi, ibi. nu.10
filius accuſans patrem dicitur improbus, eod.ti. q.4.num.6
filius, qui doloſè diſſipauit legitimam, & Trebellianicam, non detrahit dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis, eo.ti.q.5. num.2
filius non petit alimenta à patre, ſi poteſt viuere ex proprijs operis, eo.ti.q.6. num.2
filius etiam artifex, ali debet à patre quando eſſet ſibi indecorum artem illam exercere, eo. ti.nu.12
filius artifex alendus eſt, ſi ars non ſufficit ad alimenta, ibi. num.16
filius quando videatur poſſe alere ſeipſum, arbitrio iudicis committitur, ibi. num.21
filius, vt dicatur poſſe ſeipſum alere, cõſiderandi ſunt redditus, nõ proprietas, ibi. n.22.& 24.
filius etiam diues ali debet ab eo, qui maioratũ inſtituit, ibi. nu.25
filius, qui ſeceſſit à patre non eſt alendus ab eo, eo ti.q.7. nu.1
filius ratione legitimæ æquiparatur vero creditori, eo.ti.q.12. num.9
filius legitimus alendus eſt potius, quam naturalis, quando facultates patris non ſufficiunt vtriq; ibi. num.16
filius occidens patrem ingratum non punitur pœna parricidij, eo ti.q 14. num.2
filius pauper non alit patrem pauperem, ibidem num.10
filius patris debitor non conuenitur vltra quam facere poſſit, ibi. num.18
filius relinquere quomodo poſſit patrẽ, & matrem, vt habitet cum vxore, ibi. num.23
filius magis cogitur ſubuenire patri, quam vxori, ibid. num.24
filius nõ dicitur acquirere ea, quæ pater aſſignat in cauſam alimentorum, quia poſſunt ſemper auferri, eo.ti. num.32
filius erga matrem pari obligatione tenetur, qua eſt patri obligatus, ibid. nu.44
filius non alit patrem, qui ſit hoſtis ciuitatis, eo. ti.qu.26. nu.5
filius ingratus priuatur ſucceſſione, eo.ti.qu.28. num.13
filius ingratus priuatur alimentis, ibid. num.14. & q.37. num.1
filius ingratus perdit ius filiationis, ti.7.quæ.32. num.10
filius ingratus perdit ius filiationis, ibi. num.9

filius

filius, qui ſolam habet proprietatem non cogitur illam vendere, ſed pater eum alet, cod. ti. q.37. num.26

filius non cõſequitur alimenta lite pendente ſuper filiatione, quando poteſt viuere ex honeſta arte, co.ti.q.42. num.6

filius non vocat patrem in ius ſine venia, ti.8.pri. 6.num.3

filius vocat patrem in ius cauſa alimentorum, ib. num.4

filius vocando patrem in ius officio iudicis tenetur veniam petere, ibid. nu.10

filius poteſt patrem in omni cauſa conuenire, inſpecto iure canonico, ibi. num.12

filius pro legitima non poteſt ingredi propria auctoritate poſſeſſionem bonorum, cod. tit. priu.16. num.2

filius reuocat confeſſionem, quam pater facit, vt eum fraudet ſua legitima, cod.tit.priu.26. num.6

filius, cui non debetur legitima poteſt exhæredari, & non rumpit teſtamentum, co.ti.priu. 33.nu.3

filius non poteſt alienare bona in quibus pater habet vſumfructum, co ti priu.37. nu.3

filius à patre alimentatus cauſa famis non efficitur ſeruus, nec perdit libertatem, cod.ti.priu 38. num.22

filius etiam pro cauſa famis non poteſt vendere patrem, ibid. num.23

filius cauſa famis venditus à patre poteſt ſeipsũ redimere de proprijs bonis, ibi. nu.29

filius non tenetur pro debito patris, co.ti.pri.48. num 1

filius tenetur ſoluere debitum patris contractũ pro alimentis totius familiæ, ibi. num.5

filius non poteſt cum iuramento renunciare alimentis ſibi à patre debitis, cod. tit. priuil.56. num 39

filius impune poteſt exire religionem, vt patrẽ inopem alat, co.ti.priu.68. num.2

filius ingredi non poteſt religionem, quando pater extrema laborat inopia, ſed tenetur illi ſubuenire, ibi. num.4

filius naturalis non impugnat patris teſtamentum, nec ſuccedit contra illius voluntatem, co.ti.priu. 81. num.1

filius naturalis ſuccedit vnà cum legitimis, ibid. num.6

filius naturalis reuocat ex diſpoſitione l. ſi vnquam, donationem factam à matre, ibi. nu.12

filius non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis paternis, quando poſſidet, alias ſecus, ti.9.q.12. num. 10

filius pro alimentis habet titulum lucratiuum, licet pater habeat onerosum, cod.ti. quæ.19. num. 1

filius arando, vel ligonizando in fundo paterno acquirit patri, co.ti.q.20. nu.13

filius acquirit patri quidquid ex fructibus fundi ſibi in alimenta aſſignati acquirit, ibi. nu.14

filius, qui fructus aduentitiorum percepit, tenetur illos patre mortuo conferre cum fratribus, ibi. num.21

filius non confert cum fratribus fructus aduentitiorum, quos percepit ſciente & patiente patre, ibi. num 23

filius confert cum fratribus fructus peculij profectitij, ibi. num.25

filius non tenetur communicare fratribus lucrũ illicitum, quod fecit ex pecunia patris, puta exercendo vſuras, ibi. num.26

filius non acquirit patri id, quod conſequitur per delictum, ibi. nu.27

filius præteritus non rumpit teſtamentũ, quando ita ſtatuto excluditur, dummodo ſibi relinquantur alimenta, co.ti.q 21. num.25

filius ſi excluditur ex capite vnde liberi, venire poterit ex capite, vnde cognati, vel agnati, qu.25. num.40

filius præſcriptione triginta annorum excluſus ab hæreditate ex teſtamento, poterit ſuccedere ex ſecundo capite intra alios triginta annos, ibi. nu. 41

filius impugnans primum gradum ſuccedere poteſt ex ſubſtitutione, ibi. num 43

filius an alendus à patre ſi viuere poteſt in aula principis, vel ire ad bellum, cod.ti. quæ.28. num.1

filius in ſucceſſione patrui non intrat locum patris, qui viuebat, quando patruus deceſſit, co. ti. qu.36. num.21

Fiſco in ſucceſſione præfertur confraternitas, ti.1.q.12. num.18

fiſco agenti reus edere tenetur, ti.8.priuil 3. numero 4

fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur, quod fuerat relictum à teſtatore, ti.9.qu. 30.nu. 33

Fiſcus excluditur per ordinem decurionum à ſucceſſione, ti.1, q.11. num.16. à tutore in ſucceſſione, ibi. num. 19

fiſcus alit de bonis confiſcatis filios condemnati, co.ti.q.31. num.1

fiſcus habita confiſcatione tenetur ad onera, ad quæ tenebatur delinquens, ibi. num.2

fiſcus etiam in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis alit filium condemnati, ibi. num.3

fiſcus Obligatio naturalis tranſit in fiſcum per c- n ſcationem, ibi. num.6
fiſcus tenetur omnibus creditoribus condemnari, ibi. num.7
fiſcus habetur pro hærede in honoribus, & oneribus, ibi. nu.8. & 10. & q.34. nu.12. & ti.2. q.15. nu 196 & ti.8. priu.59. num.3
fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſupplere alimenta filijs, ſi legitima non ſufficit, ti.1. qu.31. num.13
fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati, ibi. num 16
fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alieni relicta, qui fidem accommodauit reſtituendi ſpurio, co. ti. num.34
fiſcus non alit filios natos poſt condemnationem, ibi. num.37
fiſcus de bonis mariti confiſcatis alit vxorem, eo. ti. q.34. num.11
fiſcus poteſt mala victualia bonis miſcere, quando ea retinuit pro commodo ciuitatis, eo. ti. qu.77. num.10
fiſcus vtitur iure priuato, vbi non reperitur in ſpecie priuilegiatus, eo. ti. q.120. nu.17
fiſcus dicitur hæres extraneus, & non eſt loco filij, ti.2 q.15. num.197
fiſcus reuocans alienata titulo oneroſo tenetur emptoribus refundere pretium, ti.8. priu.35. num. 2
fiſcus regulariter non habet delinquentium bona obligata, ibi. num.6
fiſcus in bonis publicatis non eſt hæres propriè, ti.8. priu.59. num.1
fiſcus in bonis confiſcatis æquiparatur prælato, ibid. num.2
fiſcus ſuccedit in omne ius condemnati, ibidem num.4
fiſcus dicitur ſucceſſor vniuerſalis, ibi. nu.5
fiſcus. In fiſcum tranſeunt omnia condemnati iura actiua, & paſſiua, ibi. num.6
fiſcus efficitur per condemnationem dominus ipſo iure ſine apprehenſione, ibi. num.7
fiſcus. Poſſeſſio bonorum publicatorum non tranſit in fiſcum ſine apprehenſione, ibidem num.8
fiſcus tenetur ſatisfacere omnibus creditoribus, ibid. num.9
fiſcus nõ ſuccedit filio in bonis, quæ à patre habuit poſt publicationem, ibi. num.18
fiſcus. Iura perſonalia non tranſeunt in fiſcum, ibid. num.20
fiſcus non vtitur priuilegio contra fiſcum, eo. tit. priu.61. num.12
fiſcus tenetur filiam delinquentis dotare etiam in crimine læſæ maieſtatis, ti.9. q.32. nu 19
fiſcus reuocans alienata poſt ſententiam, pendente tamen appellatione ſoluit pecuniam, quæ verſa eſt in alimenta damnati, eod. tit. num.60
Forenſi ſi relinqui nihil poteſt ex ſtatuto, poterit tamen relinqui in cauſam alimentorum, eo ti q.6. num.7
Fornicatio ſimplex committitur, quando mulier miſcetur cum clerico, ti.5. qu.7. num.44. non punitur in muliere, ſi committatur ob neceſſitatem famis, ti.8. priu.40. num.1
Frater tenetur alere fratrem, vel ſororem, tit.1. q.25. num.1
frater alens fratrem, vel ſororem, non repetit, quia feciſſe præſumitur intuitu pietatis, ibid. num.4
frater conſanguineus tantum alit fratrem, ibid. num.6
frater etiam iuſtè exhæredatus ali debet à fratre, ibi. num.7
frater dotans ſororem nõ poteſt ſtipulari, quòd dos ſibi reddatur ſoluto matrimonio morte ſororis, ibi. num.10
frater clericus alere poteſt fratrem pauperem de redditibus beneficij, ibi. num.1
frater pro dotanda ſorore poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, ibi. nu.10
frater dicitur etiam qui eſt ex altero tantum parente, ibi. num.20
frater clericus dotare poteſt ſororem vterinam de redditibus eccleſiæ, ibi. num.28
frater alit etiam fratrem naturalem, ibi. nu.29
frater naturalis excluditur à paterna ſucceſſione propter legitimos fratres, ibi. num.30
frater tenetur fratrem naturalem alere, quia frater, an vero, quia hæres patris, ibi. num.31
dotare ſororem naturalem, ibi. num 32
frater alit fratrem ſpurium, ibi. num.33
frater vtrinque coniunctus non conuenitur vltra quàm facere poſſit, eo. ti. q.78. num.6
frater excludit matrem ex lege duodecim tabularum, eo. ti. q.105. num.5
frater prius tenetur alere fratrem, quàm hæredes filij, eo. ti. q.107. num.1
frater conſanguineus æqualiter ſuccedit cum vtrinque coniuncto, quando agimus de ſubſtitutione vulgari, ti.2. q.15. num.27
frater tenetur ſororem dotatam alere etiam de proprio, donec nubit, ſi vires dotis non ſufficiunt, ti.4. qu.20. num.5. non ſolum fratrem, ſed fratris vxorem & filios alere, eo. ti. q.24. nu.11. fratribus communicare lucrum, quod fecit patre viuente negotiando de re patris,

eod

eod.tit.quæſt.29. num.31

frater non communicat fratribus dimidiam lucri, quod fecit negotiando de re patris, quia ea pertinet ad induſtriam, ibi. num.32

frater cenſetur acquirere de pecunia propria etiam ſi ſit in communi cum fratre, vel adminiſtrat illius bona, ti.6.q.8. num.52

frater non repetit à fratre ſocio vniuerſali, quod pro eo impendit in alimenta familiæ, eod.ti. quæ.11.num.6. alimenta, quæ familiæ fratris præſtitit, ſi ab ea ſeruitia recepit, ibid. nu.25

frater non repetit alimenta, quæ fratri præſtitit, quem alere non tenebatur, eo.ti.q.12. nu.1

frater in dubio præſumitur dotaſſe ſororem de bonis proprijs, ibi. nu.3

frater repetit alimenta, quæ præſtitit familiæ alterius fratris, ſi non eſt vſus operis, ibi. nu.4 à fratre quod impendit vt illum captiuum redimeret, ibi. num.5

frater in dubio impendere videtur animo repetendi, ibi. num.6

frater adminiſtrans bona fratris cenſetur impendere de alieno, non autem donare de proprio, eo.ti. num.18

frater dotans ſororem, non præſumitur velle donare, ſi ſororis bona adminiſtrabat, ibid. num.19

frater ſi quid ſoluit ſorori, præſumitur ſoluiſſe in cauſam dotis, quam debebat, ibi. num.23

frater & mater adminiſtratores bonorum filiæ cenſentur donare quando dotatur, ibidem num.25

frater alens ſororem poteſt retinere penes ſe fructus legitimæ ſpectantes ad filium, ibid. num.26

frater, qui præſtitit alimenta, repetit, ſi fuit proteſtatus, ibi. num.27

frater, qui aluit familiam fratris ſeruando frumentum maioris precij, repetit impenſam, ibid. num.28

frater repetit à fratre impenſam magnam, quã fecit pro eo, ibi. num.29. quam fecit pro familia fratris ſuſtinenda, ibi. num.30

frater an repetat magnam impenſam pro alimentis, quæ præſtitit fratri, ibi. num.31

frater repetit à fratre impenſam factam circa res illius, ibi. num.33

frater maior repetit à fratribus impenſam, quã fecit pro communi familia in emendis bobus, vel reficiendis domibus, ibi. nu.35

frater repetit à fratre, quæ impendit in rebus communibus, & in exoluendo communi debito, ibi. num.36

frater ſocius non repetit impenſam alimentorum, quam fecit pro fratre ſocio, eo.ti.qu.13. num.1

frater non repetit à fratre impenſam factam circa illius familiam, quando filios ſocij habuit in obſequio, ibi. num.26

frater tutor fratris cenſetur impendere pro fratre animo repetendi, non donandi, eo.ti.q.14. num.12

frater maior præſumitur bona minorum adminiſtrare, quando ſimul habitant, eod.ti.q.15. num.4

frater, qui aluit ſororem, repetit à ſocero ſororis, qui recuſauit alere, eo.ti.q 16. num.5

frater querelat fratris teſtamentum, in quo fuit inſtituta turpis perſona, ti.7 q.1. nu.35

frater poteſt querelare teſtamentum fratris in quo turpis perſona eſt inſtituta, eod.ti. q.15. num.3

frater ingratus non impugnat teſtamentum, etiam ſi turpis perſona fuerit inſtituta, ibidem num.4. an ſuccedat fratri ab inteſtato, ibidem num.5.& q 32. num.8

frater, qui dilapidauit bona ſua, non eſt alendus à fratre, ti.7.q.1. num.11

frater opifex, vel qui ex arte, & induſtria viuere poteſt, non eſt à fratre alendus, ibi. nu.16

frater an teneatur exire prouinciam pro alimentis antequam grauet fratrem, ibi. nu.17

frater ſecundogenitus alendus an ſit à primogenito etiam quando habet aliundè, ibi.nu.12. & ti.7.q 15.num.24

frater per inofficioſi querelam rumpit teſtamẽtum fratris, in quo fuit inſtituta turpis perſona, ti.8.priu.95.num.1. & an in totum, ibidem num.10

frater ſi ob inſtitutionem turpis perſonæ agat ſolum ad legitimam, legata ſubſiſtunt, eod.ti. num.11

Fratres vterini ſuccedunt inuicem, ti.1. quæ.25. num.24

Fratri agenti ad hæreditatem fratris, non tenetur poſſeſſor expenſam refundere, eod.ti.qu. 110.num.6. ad alimenta, ſicut etiam ſorori agenti ad dotem, interim danda ſunt alimenta, ibid. num.3

fratri, vel conſanguineo petenti fratris hæreditatem non eſt prouidendum lite pendente, eo.ti.q.117. num.1

fratri alimenta denegãtur ex omnibus illis cauſis, quibus filius poteſt exhæredari, ti.7 q.15. num.1. non ſunt præſtanda à fratre, cui fuit ingratus, ibi. num.2

fratri diuiti non ſunt præſtanda alimenta à fratre, eo.ti. num.15

Fratris teſtamentū inſtituta turpi perſona rumpitur etiā ſi legitima ſit fratri relicta, ti.8.pri. 95.num.2

fratris teſtamentum quando rumpitur ob inſtitutionem turpis perſonæ, tunc etiam legata, & fideicommiſſa reuocantur, & corruunt, ib. num.4

fratris teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ ſuſtinetur legatū factum in cauſam alimentorum, ibi. num.5

Fratribus minoribus relinqui poteſt in cauſam alimentorum, eo.ti.priu.7. nu.4

fratribus minoribus alimenta, an & quando relinqui poſſint, ibi. nu.11

Fratrum vnus quando eſt pauper, iudex poteſt alterum compellere ad deſignandum bona, ex quibus ille accipere poſſit alimenta, ti.1.q. 25.num.3

Fraus præſumitur ex alienatione vnius rei, ſi in ea conſiſtit maior pars bonorum, ti.2. qu.15. num.143

Fructus diuiduntur pro rata temporis inter vxorem, & hæredes mariti ſoluto matrimonio, ti.1.q.33. nu.25

Fructus dotis, & donationis propter nuptias, ſeruire debent in alimenta vxoris & mariti, eo.ti.q 35.num 3. ſpectant ad maritum, ibid. num.4. etiam collocatæ in tuto, ſpectant ad virum, eo.ti.q.36.num.12. collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, reſtituuntur viro, ibid.num.13. ſeruire debent oneribus matrimonij, eo.ti.qu.38.num.7. debentur viro ſub tacita conditione, ſi matrimonij onera ſuſtinebit, eo.ti. num.23. collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, ſpectant ad maritum, eo.ti.q.39. num.3. collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt vltra alimenta, ſpectant ad virum, eo ti.q.41. nu 11 non petuntur actione de dote, ibi. num.15

Fructus percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem, eo.ti.q.43. num.13

fructus bonorum immobilium reſtitui debent vxori intra annum luctus, eo.ti q.44. nu.31

fructus bonorum feudalium non ſunt feudales, ti.4.q 10. num.26

fructus bonorum feudalium poſſunt alienari ſine aſſenſu domini, ibi. num.30

fructus feudi poſſunt vendi, & obligari, ib. nu.29

fructus quando legantur, dicitur eſſe conditionale legatum, ſi illi naſcuntur, eod.ti.qu.17. num.14

fructus naſcituri quando deducuntur in obligatione, tunc ſubeſt conditio, dummodo naſcantur, eo.ti.q.26. num.3

fructus fundi ſufficere pro alimentis, vel non ſufficere, quis probet, eo ti. nu.8

fructus vnius anni ſi non ſufficiunt, an & quando fiat ſuppletio de fructibus ſequentium annorum, ibi. nu 11. & 13

fructus quando ponuntur in conditione, tunc ſi non ſufficiunt, fit ſuppletio ex fructibus ſequentis anni, ibi. num.12

fructus vnius anni quando venduntur, veniunt tantum primi, ſi fundus producit fructus bis in anno, ibi. nu.15

fructus quando relinquuntur, vel etiam aliquid præſtandum de fructibus, intelligitur, ſi naſcantur, non aliter, ti.5.q.1. num.29

fructus fundi relinquere, vel aliquid relinquere præſtandum de fructibus fundi, paria ſunt, eo.ti.q.6. num.28

fructus domus intelliguntur quanti condemnatus fuiſſet conducturus, ti.6.q.8. nu.22

fructus domus ſoluere, qui tenetur, non ſoluit quanti domus potuiſſet locari, ſed quanti eſſet conducturus, eo.ti.q.11. num.40

fructus feudalium ſeparati à ſolo non ſunt feudales, ſed allodiales, ti.7.q.14. num.33

fructus pendentes à Calendis Martij ad Calendas Septembris pertinent ad hęredem vaſalli, ibid. num.24

fructus ſi debentur, intelligitur ſub conditione, ſi naſcantur, eo.ti. q.53. num.20

fructus dotis petuntur actione de dote ſicut ipſa dos, ti.8.priu.49. num.3

fructus dicuntur pars fundi, ibi. num 4

fructus feudi ex pacto & prouidentia capi non poſſunt in exequutione pro debito vaſalli, ſecus in feudo hæreditario, eo ti.pri.54. nu.4

fructus prædij quando relinquuntur, tunc illi veniunt in confiſcatione bonorum, eo.ti.pri. 59.num.25.

fructus prædij quando relinquuntur, tunc capi debent de manu hæredis, ſecus quando relinquitur vſusfructus prædij, ibi. num.26

fructus fundi, & redditus fundi idem ſunt, eo.ti. priu.82. nu.5

fructus fundi quando relinquuntur, vel etiam redditus, ſemper deducitur portio coloni, ibi. num 6

fructus intelliguntur deductis impenſis, ibi.nu. 7.& ti.4.q.12.nu.15.& q.91.num.24

fructus alicuius prædij, quando relinquuntur, videtur relictus vſusfructus, ti.9. q.5.nu.22

fructus, quando alimenta relinquuntur ex fructibus certi fundi, debentur tempore collectionis, & quatenus ſuppetunt fructus, eo.tit. qu.6.nu.12

fructus rei pignoratę, ne imputentur in ſortem, pacto fieri non poteſt, ti 9 q 18. nu.6
fructus dotis, qui ſuper ſunt deductis alimentis viduæ, cedunt lucro hæredum, eo. ti. qu.43. num.43
fructuum naſciturorum contemplatione ſi aliquid debetur, intelligitur, ſi fructus naſcantur, ti.4.q 26. num.4
fructuum obligatio eſt in diem, non conditionalis, eo.ti. num.17
Frumentum qui tenetur vehere ad vnum locũ, cogi non poteſt vehere ad alium, eo.ti.qu.23. num.25. quando non ſufficit pro incolis, interdicitur forenſibus exactio, ti.7.q.8. nu.7
Fruſtra impetratur ab homine, quod à lege conceditur, ti.9 q 35. nu.25
Fruſtratorius actus fieri non debet, tit.1. qu.125. num.2
Fundamentum ſuæ actionis, & intentionis probare quilibet tenetur, ti.6.q.23. num.2
Fundo conceſſo ad vtendum, & fruendum, venit proprietas, ti.2.q.1.nu.3.& 21.
Fundus, quando relinquitur ad alimenta, venit proprietas, ti.2.q.1. num.1
fundus quando relinquitur, vt eo gaudere legatarius poſſit, proprietas debetur, ibid. nu.5
fundus relictus ad vſum, & habitationem, non continet proprietatem, ſed ſolum vſum, propter conjecturam voluntatis, ibid. num.15
fundus relictus ad vtendum, & gaudendum, nõ tranſit reſpectu proprietatis in legatarium, quando conſtat de voluntate defuncti, ibid. num.16
fundus conceſſus ad vſum per contractum non tranſit in contrahentem ratione proprietatis, ibid. num.19
fundus non tranſit reſpectu proprietatis, quando conceſſio incipit explicari ab vſu vel alimentis, eo.ti. num 23
fundus quando ad vſum illi relinquitur, qui non eſt capax proprietatis, tunc non venit proprietas, ibi. num.36
fundus dotalis non poteſt obligari, ti.8.prin.36. num.2
fundus dotalis poteſt alienari pro alimentis cõparandis, ibi. num.4
fundus dotalis non poteſt alienari pro dote filię, ibid. num.5
fundus inæſtimatus quando datur in dotem, dicitur pro alimentis vxoris, eo ti.pri.49. nu.5
Fur non repetit alimenta præſtita ſeruo furato, ti.6.q.6. num.7
fur conſtitutus in extrema neceſſitate non tenetur aliena reſtituere, ti.8.pri.28. nu.4
Furari licet propter famem, ti.1. q.17. num. 1e dum ſint comeſtibilia, ti.8.pri.39. nu.9
Furti punitur, qui furandi animo alienam ingreditur domum, ti.8.pri.39. num 2
furti non tenetur etiam in foro conſcientiæ, qui alienum rapit, vt ſe alat, ibi. nu.4. qui panem furatur tempore cariſtiæ, ibi. nu.6
furti tenetur, qui rem alienat, & exportat etiam cauſa famis, ibi. num.7
furti punitur, qui furatur vrgente famis neceſſitate, ſed non extrema, ſed pœna minuitur, eod.ti. num.10
furti licèt non puniatur, qui alienum rapit vrgente famis neceſſitate, tamen tenetur reddere, quando deuenit ad meliorem fortunam, ibid. num.11
furti principaliter agens criminaliter, poteſt etiam petere accuſatum condemnari ad reſtitutionem rei, ti.7.q 16. nu.70
Furtum non committit, qui rem ſubtrahit pro neceſſitate famis, ti.1.q.76. num.12
furtum eſt humana, & diuina lege prohibitum, ti.8 priu.39. num.1
furtum maius eſt delictum, quam homicidiũ, ibid. num.3
furtum non eſt licitum, ſi fiat pro eroganda eleemoſyna, eo.ti.priu.40. nu.2
Futura non ſunt ſub præſenti iudicio, nec attendi debent, eo.ti priu.1. num.7
Futuri iudicium fieri debet in meliorem partẽ, ti.7.q.9. num.14
Futurum ſtatuere ſuper præſenti, ex eo, quod futurum eſt, non eſt prudentis, ti.8.pri.1. nu.8

G.

Gabella ſtatuto debita ſolui debet per emptorem, ti.1.q.86. num.2. non eſt ſoluenda pro ijs, quæ habentur proprij vſus cauſa, ti.8.prin.91. nu.3. non debet per emptorem ſolui, quando fuit venditori remiſſa, ti.9.q.44. num.4
Gener alit ſocerum, ti.1.q.39.nu.16. eſt loco filij, ti.6.qu.5. num.4
Genero datum, cenſetur filiæ datum contemplatione, tit.5.q.7. num.13
Generale dictum limitatur per rationem, ſecundum ſuam cauſam, ti.2.q 1. num.28
Generali in diſpoſitione non venit, quod non fuiſſet in ſpecie conceſſum, tit 1.q 55. num.23 in conceſſione non veniunt, quæ in ſpecie cõcedi non potuiſſent, ti 8. pri.66. num.10
Generalis diſpoſitio debet generaliter intelligi, ti.1.q.124.nu.10. derogatio iuris non includit ius diuinum, ti.8.pri.1.nu.10. diſpoſitio comprehendit omnia, eod.tit.priu.20. num.4

gene-

generalis reuocatio legatorum non includit legatum alimentorum etiam factum diuiti, eod.tit. num 9
generalis diſpoſitio non includit cauſas, quæ reperiuntur ſpecialiter priuilegiatæ, eo.ti.priu. 70. num.3
Generationis ius in natura nunquam aboletur, ti.1 q.8. num.8
Generi per ſpeciem derogatur in legatis, ti.2.q. 15.num.130. derogatur in quacumque diſpoſitione, ti.9.qu.8.num.1. derogatur etiam in diuerſis diſpoſitionibus, ſi regula iuris communis eſt in ſtatuto deducta, quando ſpecies eſt generi contraria, ibi.num.2. derogatur in legatis, quando vtrumque factum eſt in eandem cauſam, ibid. num. 7. non derogatur, quando ſcripturæ ſunt diuerſæ, ibi. nu.9
Genus quando debetur habito reſpectu ad certam ſpeciem, tunc de genere idem iudicamus, quod de ſpecie, ti.4.q.17. num.25
genus perire non poteſt, ti.7.q.33. nu.21
genus, quando debetur contemplatione ſpeciei, liberatur debitor ſpecie perempta, ibid. num. 22
genus relictum in teſtamento reſtringitur ad ſpecies nominatas in codicillis, ti.9.quæſt.8. num.3
Gerens aliena negotia, ſi non ſoluit ſibi, non petit intereſſe, ti.t. num.70
Gerens aliena negotia poteſt ſibi ſoluere, ibid. num.71. non petit expenſam antequam fecerit, ſed factum repetit, co.ti.q.121. num. 20. non repetit quod impendit, ſed quanti dominus eſt factus locupletior, ti.9.q.39. nu.16
Gerundium quando iungitur verbo futuri temporis, conditionem ſignificat, ti.5.q.3. nu.41
gerundium adiectum participio futuri temporis conditionem ſignificat, ibi. num.42
gerundium adiectum verbo, vel participio præſentis temporis, importat modum vel qualitatem, ibi. nu. 43
Geſtor negotiorum repetit à vero domino, licèt geſſerit credens ad alium pertinere, ti.6.q.6. num.18
geſtor negotiorum expendere videtur de bonis illius, cuius gerit negotia, co.ti.q.8. nu.47
Glo.in l. qui filium, ver. intelligat. ff. vbi pupil. educ. deb. quomodo intelligatur, ti.1.qu.26. num. 4
Glo.in l. Firmio, §. pater annua, in ver. initio. ff. quan. dies leg. ced. non eſt vera, ti.4. quæ.17. num.23
Gratia largè interpretatur, ti.9.q.31. nu. 43
gratia eſt bonæ fidei, quando fit ſuper contractu bonæ fidei, ibi. num.51
gratia quæ eſt taxatinè reſtricta ad expreſſa, ſlatè interpretatur, ibi. num.62
Gratus in conſ.87. nu.14.vol.1. reprobatur, ti.4. q 18.num.11
Grauamen vbi eſt cauſa commodi, ceſſante grauamine, ceſſat commodum, ti.5.q.5.nu.7. non iniungitur ei, qui non fuit honoratus, vel vltra id, in quo fuit honoratus, ti.8.pri.14. num.1
Grauari non poteſt qui non honoratur, ti.2.q 9. num.3
Grauatus, licèt cum dilapidat bona fideicommiſſi, teneatur ante diem reſtituere, eſt tamẽ alendus de fructibus, ti.4.q.30. num.4. poteſt totum fideicommiſſum alienare pro dote filij, ſi aliter dotare non poteſt, eo.ti.q.31.nu.15. reſtituere quidquid ſupererit, poteſt quartã ſubſtituto reſeruandam alienare, vt ſcalat, ti.4.q.9. num.25. alij reſtituere ſub conditione, dicitur interim dominus. ibi. nu.26. onere fideicommiſſi dicitur verè dominus pendente conditione, ti.7.qu.5. num.9 non cogitur reſtituere fideicommiſſum, ſi fame laboret, ti.8.prj.19. num.6. ſi hæredem inſtituat cum qui ſibi fuerat ſubſtitutus, dicitur is hæres habere non ab illo, ſed à fideicommittente, eo.ti.priu.56.nu.89. in vno debet in alio releuari, ti.9 q 43. num.30
Gubernare importat regere & adminiſtrare, ti.2. qu.6. num.1
Gubernium cum alicui relinquitur, tunc alimenta relicta videntur, ibi. num.3

H.

Habere videtur, qui facit quò minus habeat, ti.9.q.4. num.31
Habetur verbum, importat fictionem, tit. 2.qu. 15. num.119
Habilia cætera ſupponitur, cum de vno diſputamus, ibi.num.186. idem, ti. 4.qu.18. num. 64. idem, ti.6.q.5. num.3
Habilitatus ad teſtandum tenetur tamen ſeruare ſolennitates iuris, ti.9.q.44. num.47
Habitandi onus iniunctum videtur, quando dictum eſt, relinquo alimenta tali cum filijs meis, ti.4.q.15. num.5
Habitantes in eadem domo, & ſub eadem claui, non dicuntur de eadem familia, niſi ſimul comedant, ti.6.q.23. num.21
Habitare in eadem domo non dicitur, qui non comedit cum hærede ad eandem menſam, ti.4.q.15. num.6

Habitare, qui non poteſt ex iuſta cauſa, conſequitur legatum relictum cum onere habitandi, ibid. num.13

Habitatio quando relinquitur ad alimenta, an liceat locare, vel quando hæres poſſit cum legatario habitare, ti.2.q.1. num.25. cum filijs, ſi vxori relicta eſt, alimenta ſignificantur, eo.ti. q.3.num.1. continetur ſub alimentis tamquã ſpecies ſub genere, ibi. num.5. non continet ſub ſe alimenta, quæ ſit tamquam genus, ibi. num.6. aliquando continet alimenta non ex vi verbi, ſed coniectura voluntatis, eo.ti.nu.7. debetur ei, cui alimenta præſtanda ſunt, ti.4. q.4.num.1. non præſtatur, quando cibaria relicta ſunt, ibi.num.5. non includitur nomine alimentorum, quando agitur de illis remittendis, ibid.num.6. & conuictus non præſumitur ſed probari debet, ti.6.q.13. nu.16. ei debetur, cui alimenta ſunt præſtanda, ti.7.qu.17. num.12. relinqui poteſt ei, qui habet habitationem, ti.9.q.4. num.8

Habitatione debita veniunt vaſa ad coquinam, ad menſam, & ad alios vſus neceſſaria, tit.4. q.4. num.2.

habitatione relicta, ſi fuit à debitore aſſignata vna domus, licet illi variando aliam dare, ibid. num.7

habitatione tradita alimentario, non licebit ei locare, quando alimenta debentur à lege officio iudicis, ibi. nu.14

habitatione certæ domus vxori relicta à teſtatore, poterit iudex vxorem pro bono pacis expellere, & alium dare, ibi. num.19

Habitationem qui habet, poteſt locare, eod.tit. num.17. qui habet occaſione alimentorum, non poteſt locare, ibi. num.18

Habitationis legatum non importat alimenta, ti.2.qu.3. num.4. cum ſit pauperi, tunc videtur importare alimenta, ibi. num.10

Habitationis relictum intelligi debet pro vt habet teſtator, ti.4.q.19. num.7

Hæredem qui dicit cecidiſſe, quia non impleuerit ordinata à teſtatore, tenetur probare, ti.t. q.48.num.61

Hæredes filij alunt patrem, eo.ti.q.23. num.1

Hæredes extranei tenentur alere filium defuncti, ibid. num.4

Hæredes filij tenentur patrem alere egentem, eo.ti.q.24.num.1. idq; ſi extrema laboret inopia, ibi.num.4. non alunt patrem, quando alius extat, qui iure ſanguinis tenetur alere, ibid. num.8

hæredes mariti non alunt viduam quando dotes reſtituerunt, eo.ti.q.33. num.36

hæredes obligantur onere alendi, quod erat iniunctum defunctis, eo.ti.q.34. nu.13

Hæredes mariti non conſequuntur alimenta retardatæ dotis, quando vir tacuit toto tempore vitæ ſuæ, & præſtitit alimenta vxori, eamq; retinuit in obſequio, eo.ti.q.42.nu.111. non alunt viduam intra annum luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceſſitate, eo.ti.q.44. num.1. lapſo anno luctus tenentur rem cum finibus reddere vxori, ibid. num.7. non tenentur alere vxorem viduam intra annum luctus, ſi dotes volunt reſtituere, ibi.num.18. qui vxorem alunt anno luctus, lucrantur fructus dotis illius anni, eo.ti.num. 29. etiam ſi excedant valorem impenſæ, ibi. num.30. alunt vxorem anno luctus, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant, ibi. num.32. non alunt viduam, quæ habet aliunde intra annũ luctus, eo.ti. num.48. non alunt viduam, ſi dotem volunt reſtituere intra annum, ibid. num.52. intra annum luctus non alunt illum, cui dos eſt reſtituenda, ſi non ſit vxor, ibid. num. 70. lapſo anno conſtituuntur in mora, eod. ti. qu.45. num.3. ſoluunt intereſſe dotis, non ſolutæ ſecundo viro, ibi. num.49

Hæredes reſtituentes dotem intra annum eximuntur ab onere alendi, & detrahunt interuſuria medij temporis, ibi. nu.53

hæredes viri, qui aluerunt viduam anno luctus, lucrantur fructus dotis conſiſtentis in ſtabilibus pro rata expenſæ, ibi. num.65

hæredes non tenentur dotem conſiſtentem in pecunia reddere intra annum, etiam ſi extraneo reſtituenda ſit, eo.ti. nu.68

hæredes viri non alunt hæredes vxoris intra annum luctus, ibi. num.72

hæredes primi viri intra annum luctus nõ alunt vxorem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ibid. num.50. & 74.

hæredes viri præſtant alimenta vxori viduæ nõ habenti aliunde, quæ impeditur ſtatuto petere dotes ſuas, ibi. num.55

hæredes vxoris tenentur alere maritum inopẽ, eo.ti.q 46. num.1

hæredes quando veniunt ad diuiſionem, tenentur quiſque per tempora alimenta præſtare, ti.4.q.15. num.19

hæredes quando deuenerunt ad diuiſionem, cogitur vnus pro alimentis contribuere in domo alterius, ibi. nu.21

Hæredes mariti non tenentur alere vxorem viduam, ſi dotem ſoluant intra annum luctus, ti.5.q 2. num.1

hæredes mariti, ſi alendo viduam plus impenderunt,

derunt, quam ſit dotis fructus, videntur donare, ti.6.q.3. nu.5.& 14
hæredes non tenentur alere, quando extant fratres vel mater, eo ti.q.8. num.10
hæredes mariti repetunt alimenta vxori viduæ indebitè præſtita intra annum luctus, eod. ti. q.16. num.6
hæredes mariti non repetunt alimenta intra annum luctus præſtita viduæ, ibid. num.11
hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus, ſi poteſt ſe ipſam alere, ti.7.q.22. nu.2
hæredes viri non alunt viduam intra annum, ſi tranſiuit ad ſecunda vota, ibi. num.9
hæredes viri alunt viduam, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ſi teſtator ei reliquit, ibi. nu.11
hæredes mariti, quando ſoluunt vxori dotes ante annum deducũt interuſurium medij temporis, ti.8. priu.77. num.16
hæredes mariti, ſi filij ſint, non conueniuntur vltra quam facere poſſint pro reſtitutione dotis, eo. ti. priu.84. num.2
hæredes poſſunt communi conſenſu contrauenire præcepto teſtatoris, ti.9.q.16. num.17
hæredes mariti alunt vxorem intra annum luctus, etiam ſi dos conſiſtat in mobilibus, eod. ti.q.43. num.1
hæredes mariti ideo alunt viduam intra annum luctus, quia fructus dotis recipiunt, ibi. nu.8
hæredes mariti lucrantur fructus dotis, qui ſuperſunt deductis alimentis viduæ debitis, ibi. num.26. non alunt viduam intra annum luctus, ſi dotem reſtituunt, ibi.nu 34. tenentur intra annum alere viduam etiã vltra fructus dotis, ibid. nu 39
hæredi remiſſa videtur priuationis pœna, quando ab vſufructuario interpellatur ad implendum, eo.ti.q.26. num.128
hæredibus mariti conceditur in priuilegiũ dilatio annalis ad ſoluendum dotẽ, eo.ti.q 43.n.14
hæredis appellatio includit omnes vſq; in infinitum, ti.4.q.15. nu.68
hæredis mentio facta à teſtatore includit ſequẽtes, ſi de hærede tertij loquitur, ſecus eum de hærede proprio, ibi. nu.70
hæredis appellatione non venit ſecundus, quando teſtator loquitur de ſuo hærede, ti.8. pri.31. num.6
hæredis perſona alia eſt à perſona defuncti ſecundum veritatem, eo.ti.priu.65. nu.31
hæredis appellatione venit ſolum primus, quãdo teſtator loquitur de ſuis, ſecus ſi de hæredibus tertij, ti.9.q.13. num.20
hæredis appellatio non includit hæredem hæredis, quando poſt expreſſionem nominis proprij dicitur de dictis hæredibus, ibi. nu.53
Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias, ti.1. q.23. num.5
hæres repræſentat perſonam defuncti, ibi. nu.7 & q.104. nu.1. & q.42. nu 114. & ti.6.q 8. nu.7. & q.22.nu.2. & ti.9.q. 41.nu.11.
hæres non debet eſſe melioris conditionis, quã defunctus, ti.1.q.23. num.8
hæres tenetur eamet actione, qua defunctus, ibi. num.17
hæres alit illos, erga quos tenebatur defunctus, ti.1.q 40. num.4
hæres eſt eius poteſtatis, cuius erat defunctus, ibid. nu.115
hæres non debet eſſe melioris conditionis, quã defunctus, eo.ti.q.44. num.10
hæres intra tempora conficiendi inuentarij tenetur alere, ibid. num.37
hæres, quamuis diues, non cogitur dotem ſoluere ante annum luctus, ibi. num.57
hæres vaſalli, qui ignorauit rem eſſe feudalem, non priuatur eo quod intra annum inueſtituram non petierit, eo. ti.q 48. nu.39
hæres emphyteutæ non priuatur, ſi ob ignorantiam canonem non ſoluit, ibid. num.40. qui ignoranter rem emphyteuticam alienauit, nõ priuatur emphyteuſi, ibi. num.41
hæres donatoris non obijcit donatario caducitatem ob alimenta non præſtita, ibi. nu.46
hæres liberti alit patronum, eiuſq; parentem, & filios, eo.ti.q.51. nu.6. non tenetur alere patronum, ibi. num.17
hæres, qui promiſit legatum, vel debitum ſoluere hæreditarium, gaudet beneficio inuentarij, eo.ti.qu.28. nu.53
hæres à quo alimenta relinquuntur, retinet in primis alimenta pro ſe, eo.ti.q 97. nu.4
hæres tenetur ex obligatione, quæ erat in defuncto, ibid. nu.2
hæres non repræſentat defunctum in ijs, quæ non tranſeunt ad hæredes, ibi. num.9
hæres tenetur probare, quod exhæredatio ſit iuſta, eo.ti.q.112. num.19
hæres patris tenetur alere filium, ti.2.q.10. nu.1
hæres non poteſt recedere à voluntate teſtatoris quamuis coniecturata, eo.ti.q.15. nu.67
hæres inſtitutus in re certa, non occupat omnia bona, qnando datus eſt hæres vniuerſalis ſub conditione, ibi. num.98
hæres ſimpliciter inſtitutus, dicitur pleno iure inſtitutus, ibi. num.110
hæres in re certa dicitur, qui eſt inſtitutus in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus, ibid. num.139

hæres quando grauatur aliquid dare, tunc recipiens habet a teſtatore, non à grauato, ibid. num. 161
hæres nõ poteſt venire contra factum defuncti, ibid. nu.182
hæres adeundo, dicitur quaſi contrahere, ibid. nu.184. videtur quaſi contrahere cum legatario, tit.3. num.9
hæres qui ægrotanti teſtatori medicum nõ adhibuit, efficitur indignus, & fiſcus capit hæreditatem, ti.4.q.5. num.8
hæres non tenetur integrum legatum alimentorum præſtare, quando tot fructus non ſunt percepti, etiam ſi taxata ſit quantitas, ibi.q.9. num.3
hæres ſine inuentario non præſtat alimenta vltra vires hæreditatis, ibi. num.33
hæres, an teneatur ſoluere alimenta de proprio, quando eſt legatum taxatum, ibi. num.35
hæres tenetur de proprio ſoluere alimenta etiã facto inuentario, quando eſt taxatum legatum, & proprietas eſt aliquando allatura vtilitatem, ibi. num. 36
hæres ſoluit legatum de proprio, quando teſtator prohibet bona alienari, & mandat legatum ſolui, ibi. num.37
hæres non poteſt venire contra factum defuncti, eo.ti q. 10. num.11
hæres ſine inuentario non impugnat alienationem feudi factam à defuncto, ibid. nu.13
hæres etiam cum inuentario tenetur ſeruare factum defuncti circa feudum hæreditarium, ibid. num.15
hæres cum beneficio inuentarij non tenetur ratione feudi mixti, niſi quatenus ſuppetunt allodialia, eo.ti. num 24
hæres cogitur alimenta etiam præteriti temporis ſoluere extra domum, quando interpellatus recuſauit tradere, eo.ti.q.15. num.16
hæres, an teneatur ad expenſas litis, in qua fuit conuentus, ibi. num.17
hæres quando ex voluptate, non ex neceſſitate vult domum mutare, legatarius alimentorum non cogitur illum ſequi, eo.ti. nu.38
hæres alimenta in domo relicta poteſt extra domum præſtare inuito legatario, eo.ti. nu.66
hæres hæredis eſt hæres teſtatoris, ibi. nu.67
hæres alimenta præſtat in loco ſui domicilij, nõ vbi alimentarius degit, eo.ti.q. 16. num.1
hæres debitor alimentorum ſoluit vecturam in deferendis rebus in alimenta neceſſarijs, niſi creditor ſit vilis, ibi. num.8
hæres qui vno in loco ſoluit vnum legatum, cogitur reliqua eo ipſo in loco ſoluere, ibi. nu.22
hæres videtur quaſi contrahere cum legatarijs, ibid. num.25
hæres cogitur alimenta deferre ad locum legatarij, quando propter ipſius dolum, & potentiam legatarius non poteſt illum accedere, eod.tit. num.36
hæres talia præſtat alimenta, qualia præſtare ſolebat teſtator, eo.ti.q.19. nu.1
hæres repræſentat perſonam defuncti, eo.ti. qu. 29. num.41
hæres non excuſatur ab expenſis, quando publicato proceſſu perſeuerauit in lite, ti.5.q.3. n.37
hæres poteſt durante tempore inuentarij cõuenire pro debito hæreditario, quod ipſe promittit ſoluere, ti.6.q.3. num.52
hæres matris repetit à filio omni in caſu, quo matri datur repetitio, cod. ti. num.103
hæres qui deſinit eſſe ſua culpa, remanet tamen hæres, quoad incommoda, eo.ti.q.18. nu.25
hæres eſt eiuſdẽ poteſtatis cum defuncto, ibi.n.3
hæres includitur in quacumq; diſpoſitione, etiam in iure deſcendente ab vltima voluntate, ibid. num.6
hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium, non poteſt conueniri à creditoribus hæreditarijs, ti.8.priu.11. num.1
hæres conuenitur ex cauſa alimentorum durante tempore ad conficiendum inuentariũ, ibid. num.3
hæres pendente tempore ad conficiendum inuentarium cõuenitur pro legatis ad pias cauſas, ibid. num.4
hæres irregularis dicitur is, cui bona addicuntur legatorum ſeruandorum cauſa, eo.ti.priu.12. num.7
hæres an cogi poſſit adire, vt ſoluat legata pia, ibid. num.8
hæres non tenetur ſoluere vltra vires hæreditatis, eo.ti.priu.13. num.1
hæres ſine inuentario non tenetur vltra vires hæreditatis, quando teſtator mandat ſolui de bonis ſuis, ibi. nu.4
hæres ſine inuentario ſoluit de proprio legatum alimentorum taxatum à teſtatore, & determinante relictum, ibid. nu.6
hæres qui vnum ex legatis ſoluit ante diem, nõ cogitur alia ſoluere, eo.ti.pri.22. num.15
hæres approbando expreſſè teſtamentum, tenetur ſoluere legatum alimentorum, etiã ſi non concurrat præſtatio trium annorum, ibi. nu 31
hæres beneficians tenetur rem eccleſiæ redimere, quam ſuus author obligauerat, eo.ti.priu. 54. num.7
hæres mariti non opponit adulterium vxori re-

 petenti

petenti dotem, eo.ti.priu.65. num.20
hæres quibus caſibus opponat adulterium, ſeloniam, caducitatem, & alia ſimilia, ibidem num.21
hæres impugnans voluntatem defuncti priuatur commodo teſtamenti, ibi. num.24
hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi, poteſt ſoluere redditūum valorem, inuito legatario, eo.ti.pri.82. nu.1. poteſt legatario remittere fundum colendum, ibi. nu.2
hæres iuſſus dare redditus fundi pro alimentis, non poteſt ſoluere æſtimationem, ibi. num.3
hæres qui non ſoluit legatum, non dicitur in mala fide ante petitionem legatarij, ideo præſcribit, ti.9.qu.6. nu.20
hæres in dubio cenſetur grauatus ſolum pro hæreditaria portione, eo.ti.q.14. nu.14
hæres non cogitur dotem reſtituere vxori intra annum luctus, eo.ti.q.16. num.20
hæres qui defuncti voluntatem non implet, venit priuandus, eo.ti.q.25. num.6
hæres contraueniens voluntati teſtatoris efficitur indignus, ibi. num.7
hæres quando contra præceptum teſtatoris moleſtat alimentarium, hæreditas fiſco applicatur, licèt non ſit dictum in teſtamento, ibid. num.21
hæres ſi moleſtat vxorem alimentariam contra præceptum teſtatoris, hæreditas cohæredibus, vel ſubſtitutis applicatur, licèt non ſit dictum, ibi. nu.22
hæres quando priuatur hæreditate, ſi moleſtat vxorem, tunc hæreditas ob moleſtiam defertur vxori, ſi ipſa ſit inſtituta in alimentis, ibi. num.29
hæres inſtitutus in re certa acquirit totā hæreditatem, ſi hæres vniuerſalis repudiat, vel priuatur, ibi. num.33
hæres priuatus hæreditate ob moleſtiam vxori illatam, ſuccedit iterum, ſi vxori reperiatur poſt illius mortem ſubſtitutus, ibi. num.36
hæres ex perſona propria poteſt impugnare qđ defunctus fecerat ſuo nomine, ibi. nu.37
hæres qui prius contrauenit voluntati teſtatoris non cenſetur vocatus ad ſucceſſionem ordinatam ab eodem, ibi. num.51
hæres priuatus hæreditate cenſetur grauatus per fideicommiſſum illam reſtituere, ibidem num.81
hæres qui ſemel fuit, non poteſt deſinere eſſe hæres, ibi. num.82
hæres priuatus tota & integra hæreditate non deducit Trebellianicam, ibi. nu.93
Hæres iuſſus non moleſtare legatarium, non poteſt agere interdicto quorum legatorum, eo.ti.qu.26. num.7. non moleſtare vxorem vſumfructuariam, poteſt petere cautionem de vtendo & fruendo, ibi.num.16. fideicommiſſum reſtituere, & non moleſtare fideicommiſſarium, detrahere poteſt Trebellianicam, ibid. nu.24
Hæres poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo & fruendo, ibi. nu.16
hæres dicitur moleſtare, quando legata non ſoluit, ibid. num.43
hæres qui non implet iudicium defuncti, dicitur facere contra illius iudicium, ibi. nu 44
hæres dicitur legatarium moleſtare, quando poſt datam fideiuſſionē recuſat vſufructuario conſignare bona fruenda, ibid. num.57. vſufructuarium moleſtare, quando rem vendit non facta mentione vſusfructus, ibi.nu.63
hæres, qui non impleuit voluntatem teſtatoris, non priuatur, ſi nemo paſſus eſt detrimentum pecuniarium, ibi. nu.69
hæres excuſatur, quando legatarium moleſtat ex noua, & ſuperuenienti cauſa, ibi. num.80 quando iuſtam infert moleſtiam legatario, ibi.num.83. quando petit creditum ſuum, & fuit ſolum prohibitus moleſtare in bonis teſtatoris, eo ti. num.86
hæres poteſt detrahere fideicommiſſum ſibi debitum, etiam ſi prohibitus fuerit moleſtare in ſuis bonis, & hæreditate, ibi. nu.87
hæres, qui ignoranter moleſtat legatarium, excuſatur, ibid. num.97
hæres ſuus etiam poſt immixtionem præſumitur ignorare contenta in teſtamento, ibidem num.102
hæres præſumitur ignoraſſe contenta in codicillis, ibi. num.103
hæres moleſtans legatarium excuſatur, ſi fuit à legatario prouocatus, ibi. nu.105
hæres excuſatur, ſi non ipſe, ſed familia moleſtat legatarium, eo.ti. num.111
hæres excuſatur à moleſtia legatario illata, ſi fuit neceſſitate coactus, ibi. num.120
hæres poteſt ſoluere inuito creditori ante euentum diei, aut conditionis, eo.ti.q.40. nu.29
hæres non poteſt inuito legatario aſſignare tot bona, quando annuus redditus eſt relictus, ibid. num.32
hæres tenetur curare, quod fundus colatur, & ſeminetur, quando fructus illius relicti ſunt alicui, ibi. num.40
hæres non repræſentat perſonam defuncti, niſi pro hæreditaria portione, ibi. num.12
Hæreditas aſcendentium magis debetur deſcendentibus,

dentibus, quam econtra, ti.1.q 19.num.6. filij non minus piè debetur patri, quam filio debeatur patris hæreditas, eo.ti.q.111. num.26. poſt aditionem definit eſſe hæreditas patris, eo.ti.q.117.num.1. non eſt viuentis, ti 2.qu.15. num.222.continet iura actiua & paſſiua, ti.9. q.16. num 35. quæ alicui aufertur tamquam indigno, applicatur fiſco, eo.ti.q.25. num.19. indigni tranſit ad fiſcum cum omnibus ſuis oneribus, & conditionibus, ibi.num.20. indigni, quando non fiſco, ſed alij applicanda ſit, ibid.num.28. accreſcit inſtituto in re certa, quando non eſt datus hæres vniuerſalis, eod. ti num.35

Hæretico non confiſcantur alimenta relicta, eo. ti.q.37. num.2

hæretico legari non poteſt, ibi. nu.5

hæretico interdicti ſunt omnes actus ciuiles, eo. ti.nu.7.& ti.9.q 32.num.7

Hæreticorum filij poſt ſententiam nati plectuntur pœnis hæreticorum, non qui iam nati erant, ti.1.q.31. num.38

Hæreticus grauiori pœna dignus eſt, quam rebellis, ibi. num.22

hæreticus, qui ſemel fuit, præſumitur hæreticus, ti.7.q.4. num.26

hæreticus rediens ad gremium eccleſiæ recipi debet, niſi ſit relapſus, vel falſo accuſauerit, ti 9 q.26. num.20

hæreticus occultus amittit adminiſtrationem rerum ſuarum, ſicut manifeſtus, eo.ti.qu.33. num.3

hæreticus occultus eſt incapax acquiſitionis bonorum actiuè & paſſiuè, ibi. num.4

hæreticus non poteſt inſtitui, ibi. num.6

hæreticus occultus priuatur bonis à die cogniti criminis, ibi. nu.8

hæreticus quando per abiurationem reſtituitur, an reaſſumat omnia iura, quæ amiſerat, ibid. num.11

Homicidium quibus caſibus ſit licitum, ti.8.pri. 40.num.5

Hominem liberum vendens, tenetur de euictione, etiam ſi ſit pater, eo.ti.priuil.38. numero 5

Homines criminoſi ſunt egeſtate premendi, ti.4.q.18. num.19

Hominis liberi venditio, aut alienatio eſt nulla inter ſcientes, & venditor punitur, ti.8. pri.38. num.4

Homo retineri poteſt pro cibarijs præſtitis, ti.1. q.71.num.6

homo nouus videtur, qui dereliquit viam malam, ti 7.qu.1. nu.29

homo Chriſtianus vendi, aut pignorari non poteſt, ti.8.priu.38. num.3

homo liber non cadit in obligatione, eo.ti. priu. 62. num.18

Honor vitæ comparatur, ti.1.q.22. num.14

Hoſpes, qui præſtitit alicui alimenta, poteſt illius res retinere, donec ſibi ſatisfiat, ti.8.pri. 62.num.15

Hoſpitale. Qui tenetur ad alimenta ſatisfacit oneri, ſi faciat illum recipi in hoſpitali, ti.4.q. 18. num.45. ſecus tamen quando dignitas & qualitas eius non patitur, eo.ti nu.48.& ti.7. q.6.nu.15. nouiter electū præſtat alimenta ſecundum conſuetudinem antiquorum hoſpitalium, ti.4.qu. 19. num.14. prouidet de alimentis rectori, & eius familiæ, eod.ti.qu.24. nu.15. & ti.1.q.87. num.1. præſumitur ædificatum ab eo, qui tenebatur ædificare, ti.6.q. 23.nu.16. minuit alimenta pauperibus, quando numerus creuit, eo.ti.q.12. num.17

Hoſpitalario dantur non ſolum cibaria, ſed etiam veſtimenta, ti.4.q.24. num.16

Hypotheca tacita datur à lege pro dote, ti.1.qu. 42.num.44.

hypotheca tacita pro dote inducta à lege non tollitur per expreſſam conuentionalem, ibid. num.45

hypotheca tacita cum probatione competit ei, qui impendit pro rei conſeruatione, eo.ti.qu. 70.num.10

hypotheca poteſt officio iudicis adhærere, ſicut actioni, ti.3.q.2. num.14

hypotheca tacita poteſt accedere ad officium iudicis, ſicuti ad actionem, ibi. num.15

hypotheca naſcitur tempore euenientis conditionis, quando eſt poteſtatiua, tit.8.priu.49. num. 12

hypotheca pro tutela oritur tempore quo tutor incipit male adminiſtrare, vel tempore finitæ tutelæ, ibi. nu.13

hypotheca pro alimentis vxoris oritur à die euenientis conditionis, ibi. num.16

hypotheca in bonis patris, qui adminiſtrauit bona filij, oritur à die inchoatæ adminiſtrationis, vel malæ geſtionis, ibi. num.18

hypotheca competit pro alimentis in bonis vxoris, vel alterius, qui dotem promiſit, eo.ti.pri. 50.num 1

hypotheca tacita datur non ſolum vxori pro dote reſtituenda, ſed etiam marito pro ea cōſequenda, ibid. nu.3

hypotheca competit cuicumque alimenta debentur, præcipuè filio in bonis patris, eod.tit. priu.51. num.1

hypotheca tunc ſolum competit pro alimentis, quando præſtanda ſunt ex certis corporibus, non aliter, ibi. num.3

hypotheca competit quando debitum conſtituitur ſuper tali re, ita enim operatur dictio, ſuper, ibid. num.4

hypotheca non datur, quando aliquid debetur ex tali fundo, niſi ſit cauſa alimentorum, ibi. num.5

hypotheca competit pro penſione eccleſiaſtica, quia debetur intuitu alimentorum, & idem in cenſu, ibid. num.7. pro penſione perpetuo conſtituta in contractu, ibi. nu.8

hypotheca tacita datur ei, qui pauit equum, vel animal aliud, eo. ti. pri.62. num.12

hypotheca cum priuilegio prælationis datur ei, qui pauit animal alienum, ibi. nu.13

hypotheca conſtituta pro dote, trahitur etiam ad vſuras dotales, ti.9.q.31. nu.15

hypotheca pro ſorte extenditur ad vſuras, ibid. num 37

hypotheca conſtituta ab emptore reſoluitur, quando res ex ſtatuto retrahitur, eo.ti.qu.42. num.6

hypothecaria datur pro omnibus legatis, ti.3.q.4.num.2. pro eo legato, pro quo competit ſola perſonalis, ibi. num.4

I.

IGnorans non videtur ius ſuum remittere, ti.7.q.16. num.107

ignorans non videtur approbare, ibi. nu.108

ignorans non contemnit, ti.9.q.26. num.98

ignorans non dicitur in culpa, ibid. nu.99

Ignorantia proueniens facto ignorantis non excuſat, ti.1.q.45. num.37

ignorantia alieni facti eſt iuſta, ti.1.q.48. nu.11

ignorantia iuris præſumitur in muliere, ti.6.q.7. num.7

ignorantia iuris excuſat eum, qui titulum habet oneroſum, non qui lucratiuum, ti.9.q.19. nu.8

ignorantia excuſat à pœna, eo.tit.q 26. num.96

ignorantia iuris præſumitur in teſtatore potius, quam quod videatur plus debito grauare heredem, eo.ti.q.40. num.9

ignorantia ſemper præſumitur in minore, eod. tit.qu.45. nu.15

ignorantia non præſumitur in minore potius, quam dolus, ibi. num.25

Illatio bona non fit ex diuerſis, ti.7.q.10. nu.10

Immunis ſoluens ſemel, non ſibi præiudicat, vt teneatur in futurum ſoluere, tit.4. quæſt.16. num.29

Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante, ti.1.q 7.num.9. non excuſat, etiam ſi ſit domus auguſta quin tempore neceſſitatis contribuatur pro victu populi, eod.ti.qu.77. num.4. conceſſa propter paupertatem ceſſat, ipſa paupertate ceſſante, tit.7.qu.42. num.8. conceſſa vni ex ſocijs omnium bonorum extenditur ad omnes ſocios, ti 8.pri.76. num.6

Immunitate alicui conceſſa à Principe, onus exempti accreſcit alijs, præcipuè, quando fuit conceſſa ob publicam vtilitatem, eo.ti.priu. 18.num.13

Impedimenta duo vbi ſunt, ſublato vno remanet alterum, ti.8.priu.45. nu.3

Impedimentum non excuſat eum, qui cauſam dedit, ti.1.qu.45. num.35. non præſtat, quod ex iure effectum non ſortitur, eod.ti.quæ.113. num.7. qui allegat, tenetur probare, ti.4.q.15. num.52. affectatum non prodeſt, ti.7.qu.16. num. 98. quod poterat remoueri, non excuſat, eo.ti.q.36. num.8

Impeditus ex iniuſta cauſa tenetur monere procuratorem, eo.ti.q.13. num.14

impeditus non dicitur, qui poteſt remouere impedimentum, eo.ti.q.15. num.19

Impendens in alienum negotium, non repetit, quando dominus contradixit, ti.6.q.5. nu.15

Impenſa neceſſaria repeti poteſt ab inuito, & contradicente domino, ibi. num.20

impenſa modica repetitur in caſibus, quibus alias non daretur repetitio, eo.ti.q.8. nu.32

impenſa quæ magna, vel modica ſit, arbitrio iudicis committitur, cod. ti. num.81. & iudicis officio æſtimatur, eo.ti.q.13.num.20.

impenſa in redimendo æquiparatur impenſæ alimentorum, eo.ti.q.12. num.9

impenſa in redimendo iudicatur etiam, quando qu s eſt corporali pœna plectendus, ſi nõ ſoluat pecuniam, ibi. num.10

impenſa an ſit magna, vel parua, attenditur qualitas perſonarum, ibid. num.32

impenſa alimentorum ſemper dicitur modica, quia paulatim fit, eo.ti. q.16. num.7

impenſa quæ fit in erudiendo aliquem æquiparatur alimentationi, eo.ti q.19. num.8

Imperator militibus diſtribuens prædia priuatorum tenetur dominis refundere pretium, ti.8.priu.77. num.13

Implementi defectus opponi non poteſt ab eo, qui nullum ſentit damnum, ti.4.q.23. nu.28

Implementum contractus habetur pro impleto, quando per eum ſtat, cui erat implendum, vbi præſtatio non eſt reſtricta ad certam cauſam, ti.1.q.42. num.38

Implementum oneris iniuncti, vel conditionis appoſitæ, non poteſt diuidi, tit.5.quæ.3. numero 28

Implendum non eſt ei, qui non implet ex parte ſua, ti 8.priu.53. num.10

Impoſſibile non deducitur in ſtipulationem, tit. 4.qu.29. num.64

impoſſibile non reputatur quod pendet à voluntate principis, ſi non fuit ab eo poſtulatum, ti.9.q.28. num.8

Impugnans teſtamentum excluditur non ſolum à primis, ſed etiam à ſecundis tabulis, eo.ti.q.25. num.48

Imputari minimè poſſunt, quæ ad hæredes non transmittuntur, ti.8.pri.57. num.4

Imputationi locus eſt, quando teſtator vult, ſecus ſi nolit, ti.9.q.34. num.14

imputationi locus non eſt, quando teſtator vetuit, ibid. num.21

Incarceratus, vide, Carceratus.

Incertitudo vitiat legatum, ſtipulationem, & omnem diſpoſitionem, ti.8.priu.17.num.1.& priu.27.num.3

incertitudo non vitiat legatum alimentorum etiam diuiti factum, priu.8. num.2

incertitudo circa perſonam legatarij vitiat legatum, ibi. num.3

incertitudo perſonæ non vitiat legatum ad pias cauſas, vel alimentorum, ibi. num.5

incertitudo euentus facit licitum, quod alias erat illicitum, ti.9.q.11. num.7

incertitudo vitæ non purgat ſuſpicionem vſurarum, ibi. num.18

incertitudo quando militat in vna tantum parte contrahentium non iuſtificat contractum, ibid. num.22

Inceſtarum nuptiarum pœna nō habet locum, quando non nuptiæ, ſed ſponſalia contracta ſunt, ti.5.q.7. num.37

Inceſtæ nuptiæ non ſubijciuntur pœnis ordinarijs, quando contrahuntur cum infideli, vel alia, ibid. num.38

Inceſtuoſi filij, qui verè dicantur, ibi. num.42

Inceſtuoſus non dicitur, qui non eſt natus ex matre conſanguinea, ibi. nu.41

Inceſtus pœna ob nuptias differt ab inceſtu, qui committitur per fornicationem, ibi. num.39

Incluſio vnius eſt excluſio alterius, ti.1.q.31.nu. 17.idem, ti.2.q.15.nu.256. idem, ti.9.q.31. nu.4. non excludit connexa, eo.ti.num.67. non excludit ea, in quibus eadem eſt ratio, ibi. nu.68

Indefinita æquipollet vniuerſali, ti.5. q.1. nu.13. & ti.8.pri.27. nu.1. vbi vide ampliationes. non ſolum in teſtamentis, ſed etiam in contractibus æquipollet vniuerſali, tit.5 quæ.1. num.16 fauore alimentorum æquipollet vniuerſali etiam in caſibus, quibus non æquipolleret, ibid.num.17. & ti.8. priu.27. num.1. æquipollet vniuerſali tam circa perſonas, quam circa res, ti.9.q.13.num.13. non æquipollet vniuerſali, quando militat diuerſa ratio, ibid.num.17 in feudalibus æquipollet vniuerſali, eod.tit. q.31. num.79. æquipollet vniuerſali in ſtatutis non correctorijs, ſi eadem militat ratio, ibid. num.80

Indigno quod auſertur propter culpam cōmiſſam poſt mortem teſtatoris applicatur fiſco, eo.ti.q.30. num 32

Indignus quis dicatur, quando quæritur, an filia indigno nupſerit, ti.1.q.6. num.21

indignus quoad aliqua non reputatur indignus quoad alia, ti.9.q 25. num.44

Indiuidua dicitur alimentorum preſtatio, eo.ti. q.14. num.5

Induciæ generaliter conceſſæ non extenduntur ad eum, qui ſit debitor ex cauſa alimentorū, ti.8 priu.70. num.2

Inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum; ti.3.q.1. num.59

Inducta ad augendum non operantur diminutionem, ti.8.priu.22. num.4

Induſtriæ pretium non eſt ſemper vniforme, ti.9.q.20. num.8

Induſtria dicitur, quando filius rem paternā vendit duplo iuſti pretij, ibid. nu.18

Infamia tollitur per ordinem clericatus, ti.7.q.1. num.41

Infamis non obijcit teſti infamiam, eod tit.q.2. num.16 idem, eo.ti.q.4. num.14

Infamis efficitur, & primum virum offendit, qui viduam duxit in vxorem non elapſo anno luctus, ti.9.q.30. num.36

Infantem expoſitum ſi eccleſia, vel hoſpitale aluit, non repetit, ti.6.q.19. nu.13

Infantem cōſanguineum expoſitum qui aluit, non repetit à patre, ibid. num.14

Infantem expoſitum alens, ſi diues ſit, & liberalis, non repetit, ibid. nu.17

Infantes expoſiti alantur ab eccleſia, tit.1.qu.81. num.1

Infantes expoſiti aluntur à dominis, qui erant ſucceſſuri ab inteſtato, quando eccleſia eſt pauper, ibid. nu.2

Infraſcriptus, dictio, reſtringitur ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt, non ad alios, ti.5.q.6. num.27

Ingratitudinem filio remittere poteſt pater non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè, ti.7.q.1.nu.19

Ingratitudini futuræ nemo poteſt renunciare, ti.1.q.55. num.21

Ingratitudo donatario remitti poteſt expreſsè & tacitè, ti.1.q.48. num.25

ingratitudo quælibet egregia ſufficit ad ſeudi priuationem, eo.ti.q.55. num.17

ingratitudo operatur alimentorum repetitionē aduerſus eum, qui diu alitus fuit ex affectione, ti.6.q.18. num.5

ingratitudo maximum eſt vitium, & reprobatur legum, & canonum authoritate, ibi. nu.9

ingratitudo operatur, vt detur alimentorum repetitio etiã in caſibus, quibus alioquin denegaretur, ibi. num.13

ingratitudo non præſumitur, ti.1.q.48.num.56. & ti.7 q.1. nu.23

ingratitudo non excludit filium ab alimentis, ſecuta pœnitentia, ibi. num.37

ingratitudo extinguitur & remittitur propter ingreſſum monaſterij, ibi. num.59

ingratitudo non remittitur, eò quod filius accedat ad viſitandum patrem infirmum, ſi nō fuit admiſſus, ibid. nu.53

ingratitudo cenſetur remiſſa, quando pater retinet filium in domo ad eandem menſam cōuerſando cum illo, ibi. num.54

ingratitudo tollit id, quod eſt iure naturali debitum, eo.ti.q.2.num.11.& ti.8.priu.65. nu.10.

ingratitudo non obijcitur ab hærede de filio, quē pater non appellauit ingratum, eod.ti. qu.15. num.6

ingratitudo priuat ingratum iure ſibi conceſſo gratis, non quod ſibi debetur, eo.ti.q.37. nu.9

Ingratus priuatur alimentis, eo.ti.q.78. num.58

ingratus non vtitur priuilegio deducendi alimenta, ibi. nu.59

Ingreſſus religionem, videtur mortuus, eod.ti. q.37. num.5. religionem non dicitur læſus, ſi renunciat bonis, ibi.num.11. religionem eximitur à poteſtate patris, ti.6. qu.18.num.27. monaſterij purgat infamiam anteactæ vitæ, ti.7.q.4. nu.30

Inimicitiæ præbent iuſtam cauſam reuocationi legati, ti.9.q 13.num.38. ſuperuenientes reuocant legatum, etiam ſi reuocatum non fuerit in codicillis poſtea factis, eo.ti.q.25. nu.66

Iniquitas debet per omnem interpretationem excludi à lege ti.8.pri.90. num.7

Iniuria non fit volenti, & conſentienti, ti.1.q.22. nu.10. & ti.9.q.43. num.47

iniuria remitti poteſt abſente patre, ti.7. quæ.1. num.58

iniuria ſecundo, non primo viro infertur per tertias nuptias, eo.ti.q.23. num.21

Iniuriam non infert, qui vtitur iure ſuo, ti.1.q.6. nu.14.& ti.9.q.26. num.10. filio infert mater, quæ tranſit ad ſecunda vota, eo.ti.q.22. nu.8. qui in teſtamento remittit, reconualeſcens nō agit iniuriarum, ti.7.q.1.num.59. qui remiſit, non videtur intereſſe & damnum remittere, eo.ti.q.16. num.85

Iniuriæ remittuntur per ſequutam reconciliationem, ti.7.q.1. num.58

Inopia nouiſſima dicitur, quando nulla actio, & nullum etiam officium competit, ti.9.qu.35. num.37. requiritur in vxore, vt habeat quartam in bonis mariti diuitis, eo.ti.q.37. num.8 dicitur, cum nihil omnino habere poteſt, ibi. num.10

Inops dicitur, qui nihil habet, ibi.num.9. idem, eo.ti.q.35. nu.36

Inquiſitus pendente appellatione cuſtoditur à iudice appellationis, ti.1.q.74. num.2. cuſtodiri debet à iudice à quo, niſi iudex appellationis aliud mandet, ibi. num.3

Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria, vel ob cauſam, ti.8.priu.72. num.5

inſinuatio, an requiratur in lucto dotis, quod maritus ex ſtatuto facit per mortem vxoris, ti.9.q.19. num.10

inſinuatio, an ſit neceſſaria, quando fit donatio in cauſam alimentorum, vel reſeruato vſufructu, ibi. num.12

Inſinuationi renunciari non poteſt, ti.8.quæ.72 num.3

Inſinuationis defectus deſtruit omnes obligationes ſuper re interea factas, tit.9. quæ.42. num.18

Inſtitutio facta de aliquo tamquam filio, non valet, ſi conſtat non eſſe filium, ti.1.q.6. nu.4

inſtitutio filiorum non trahitur ad eos, quos teſtator ignorabat habere, ti.9.q.13. nu.28

Inſtitutionem qui impugnat, videtur totum impugnare teſtamentum, eo.ti.q.25. nu.63

Inſtitutus in quota, dicitur hæres vniuerſalis, licet alius ſit datus hæres in certis bonis, ti.2. q.15.num.136

Inſtrumentum habet pro ſe tres præſumptiones, ti.1.q.113. num.4

inſtrumentum non facit rem liquidam, quando ei aliquid obijcitur, eo.ti.q.115. nu.10

inſtrumentum aliud eſt, aliud contractus, ti.8. priu.3. num.8

inſtrumentum non ſolenne probat, quando ſecundum illius tenorem fuit obſeruatum, eo. ti.priu. 22. num.11

inſtrumentum ſi nulla exceptione impugnari poteſt, dabitur tamen exceptio, quod non

eſt inſtrumentum, ti. 9.q 26. num.84

Intellectus c.1 de pac. ... ti.1.q.3. nu.13

intellectus plurium variarum legum & Capitulorum, vid.in litera, C.& I.

Intereſſe dotis non ſolutæ debetur marito, ſiue dos ſit in pecunia, ſiue in fundo, eod.ti.q.42. num. 11

intereſſe quando eſt certum in ſubſtantia, tunc valet pactio à principio de certa quantitate ſoluenda, co.ti. num.26

intereſſe dotis non ſolutæ præſtari debet non ſolum à patre, ſed etiam à quocunque extraneo, ibid. num.30

intereſſe dotis non ſolutæ, an poſſit pacto taxari à principio, quando conceditur dilatio ad ſol uendum, co.ti. nu.53

intereſſe officio iudicis debitum peti non poteſt de per ſe, co.ti.q.43. num.18

intereſſe cenſetur remiſſum, quando creditor ſimpliciter recipit ſortem, ibi. num.12

intereſſe non dicitur pœna, quòad creditorem, ſed quòad debitorem, ibi. num.21

intereſſe debitum ex pacto, non videtur remiſſum ſorte recepta, ibi. num.26

intereſſe ſuccedit loco implementi, co. ti.q. 44. num.62

intereſſe non debetur ceſſante mora, ibi. nu.71

intereſſe futuri temporis ei non datur, qui ſortem conſequi poteſt, co.ti q.45. num.6

intereſſe extra rem peti poteſt, quando eſt promiſſum, ibi. num.20

intereſſe verum debetur tam iure canonico, quã ciuili, ibid. num.28

intereſſe tam lucri ceſſantis quam damni emergentis debetur mulieri moram paſſæ ratione dotis, etiam ſi diues ſit, ibi. num.31

intereſſe mulieris reſpectu dotis non ſolutæ, quando probetur, ibid. num.32

intereſſe damni emergentis debetur ei, qui moram paſſus eſt, ibi. num.34

intereſſe lucri ceſſantis non debetur ei, qui non conſueuit negotiari, ſecundum multos, contra tamen, ibi. num.39. & quod non emerit fundum ob defectum ſolutionis, quomodo probetur, co.ti.nu.41. vt debeatur, probandum eſt, quòd lucrum eſſet in potentia propinqua, ibid. num.42. ſufficit, ſi probetur à communiter accidentibus, vel à ſolitis, ibid. num.44. taxari poteſt officio iudicis, ibidem nu. 46. taxatur deductis expenſis omnibus, & aliquid etiam deducitur, ibi. num.48

intereſſe vbi per teſtes probandum eſt, teſtes, etiam non interrogati reddere debent rationem, ibi. num.43

intereſſe quando in pactũ deducitur, ſuſtinetur ſolum pro quantitate veri damni, ibi. nu.77

intereſſe ſuccedit loco rei debitæ, ti.2 q.15 nu.157

intereſſe debitum officio iudicis, non poteſt peti ſorte remiſſa, ti.6 q.3. num.37

intereſſe promiſſum per ſtipulationem, peti poteſt, ſorte ſine proteſtatione, aut reſeruatione recepta, ibi. num.38

intereſſe ceſſante non datur actio, neque exceptio, ti.8.priu.38. num.30

intereſſe quodcunq; ſufficit vt admittatur quis ad agendum, co.ti.priu.83. num.19

intereſſe ſubrogatur loco principalis debiti, ti.9. q.2. num.8

intereſſe quando ceſſat, nemo auditur, eod.ti.q. 32.num. 44

Interpellatio noua requiritur, quando ſtatuta die creditor non eſt in loco, ti.1.qu.42 nu.130. non dicitur trina, quando continuato ſermone ter inſtat quis debitorem ad ſoluendum, ti.6 q.16. num.9

Interpretatio quælibet ſumi debet, vt actus ſuſtineatur, ti.2.q.1.num.40.& q.13.num 6. quæ nos reducit ad ius primæuum, eſt fauorabilis, ti.2.q.15.num 193. fit contra ſtipulantem, qui poterat apertius legem dicere, tit.6. qu.1. num.26. ſumi debet in dubio per quam non mereatur quis reprehendi à ſapientibus, ti.9. q.12. num.27

Inteſtatus non dicitur infans, vel alius, qui teſtari non poterat, ti.6.q 9. num.17

Inuaſor alienæ poſſeſſionis non perdit quod ſibi fuit datum, licèt priuetur iure ſuo, ti.7.qu.16. num.58

Inuentarij beneficium non prodeſt hæredi, qui promittit legatum ſoluere, ti.8.pri.22. nu.33 quatenus vires hæreditatis ſuppetunt, ti. 2. q 15. num.183

Inuentarium operatur, ne hæres teneatur vltra vires hæreditatis, ti.4.q.10. num.16

inuentarium prodeſt hæredi etiam aduerſus legatum piæ cauſæ, quia non tenetur vltra vires hæreditatis, ti.8 priu.13. num.2

Inuitus nemo obligatur in contractibus, ti.6.q.5. num 17

Iudæi dicuntur de populo, & de corpore ciuitatis, ti.2.q 15. num.72

iudæi includuntur in conceſſione facta populo, vel vniuerſitati, ibi. num.74

iudæi gaudent immunitate conceſſa hominibus alicuius loci, ibi. nu.75

iudæi habent filios in poteſtate, ibi. nu.76

iudæi ligantur ſtatuto excluſiuo fœminarum, ibid. num.77

Iudæus ſi vxori vſumfructum relinquat ſtantibus filijs, legatum reſtringitur ad alimenta, ibid. nu.71
iudæus includitur in diſpoſitione ſtatuti, ibidem num.73
iudæus ligatur conſuetudine, ſicut ſtatuto, ibid. num.78
iudæus purgat moram ex beneficio legali, ibid. num.79
iudæus vſurarius manifeſtus poteſt teſtari valide, ibid. nu.80
iudæus nihil opponit Iudæo, ti.7.qu.2. num.15. idem & q 4. num.12
iudæus non poteſt emere fundum, cui aſcripti ſint ſerui Chriſtiani, ti.8.priu.89. nu 2
iudæus excommunicatur, ſi impendit, ne confugiens ad Eccleſiam alatur, ti.1.q.73. nu.2
Iudex, qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto ne egeat, ti.2.q.78. nu. 19
iudex alit ſeipſum, quando accedit ad locum aliquem ſuæ iuriſdictionis, & ibi extendit, eo. ti.q.79. num.8
iudex præſumitur pro iudice, eo.ti.q 120. nu 11
iudex vbi de alimentis agitur, non tenetur ſequi voluntatem patris, ti 4.q.13. num.7
iudex poteſt ſæpe ex cauſa contrauenire voluntati teſtatoris, ibid. num.8
iudex in educatione filiæ debet facere, quod faceret pater ſi viueret, eo ti. num.36
iudex eſt loco patris in educatione filiæ, ibidem num.37
iudex petere debet ſumptus neceſſarios, nō delicatos, eo.ti.q.22. nu.14
iudex miniſtrare tenetur officiali, quem ſecum duxit, omnem impenſam neceſſariam in acceſſu, & receſſu, eo.ti.q 23. nu.17
iudex non tenetur de medicinis prouidere officiali, quem ſecum duxit, ibi. num.19
iudex officiali, quem ſecum duxit, alimenta præſtat ſecundum illius dignitatem, & conditionem, ibi. num.20
iudex regulariter non tenetur alere officialem, quem ſecum duxit circumſcripta conſuetudine, ibi. num.24
iudex licet teneatur expenſam receſſus ſoluere ſuo officiali, fallit tamen quando non vult domum redire, ſed alio, ibi. num.23
iudex ordinarius detrahit id quod domi impendiſſet, quando ei ſoluuntur alimenta, eod.ti. q.25. nu.6
iudex officium ſuum non impartitur nō petenti, ti.7.q 19.nu.12.& ti.8.pri.4.nu.1.& priu 75. num.1. excepta cauſa alimentorum, ibi, nu 2, & cauſa pia, ibid. num.3
iudex eccleſiaſticus non cognoſcit contra laicū, tit. 8. priuil.9. num.1 cognoſcit de alimentis contra laicum, ibi. num.2. cognoſcit cauſam piam, ibi.num.3. non cognoſcit de alimentis relictis diuiti, ibi. num.5
iudex laicus in terris eccleſiæ competens eſt in cauſa alimentorum, ibi. num.8
iudex laicus decernit alimenta vxori, dum corā eccleſiaſtico agitur de matrimonio, eod. ti. priu.10. num.5
iudex cauſæ principalis, eſt iudex emergentis & acceſſorij, ibi.num.10.eo.ti.pri.57.nu.1
iudex non compellit partes ad compromiſſum etiam ſtatuto iubente, niſi petatur, ibi. nu.2
iudex in pronunciando ſequi debet partium voluntatem, & ſecundum eam ferre ſententiā, ibid. nu.4
iudex non tenetur iudicare ſecundum conuentionem partium in alimentis, ibi. num.9
iudex non ſequitur conuentionem partium in criminalibus, ibid. num.11
iudex poteſt ex officio remouere tutorē ſuſpectum, eo.ti.priu.86. num.7
iudex ſecularis non poteſt delinquentem in eccleſia exiſtentem obſidere, vel militibus circumſiſtere, ti.9.q.17. num.3
iudex ſecularis captum in eccleſia relaxaſſe non dicitur, ſi eum in reditu capi facit, ibidem num.12
iudex punitur, quando citauit coram ſe compariturum eum, qui alienæ ſubeſt iuriſdictioni, etiam ſi cum effectu non impedierit alienam iuriſdictionem, eo.ti.q.26. num.94
Iudici vel notario à iudice tranſmiſſo præſtanda ſunt alimenta vbi accedunt ad examinandum teſtes, ti 1.q 63. nu.1
iudici dum ſyndicatur reuerentia eſt exhibenda, ſicuti prius, eo ti.q.127. num.6
iudici alimenta dantur qualia ſibi parare conſueuerat in domo ſua, ti.4.q.22. nu.15
iudici ordinario iudicanti in ciuitate nihil omninodatur pro alimentis, eo.ti.q.25. nu.7
Iudicium alimentorum eſt ſeparatum à iudicio dotis, ti 3.q.2. num.8
Iudicio finium regundorum litigantium actor eſt vterq; & reus, ti.1.q.86. nu.3
Iurans ducere puellam in vxorem, intelligitur, ſi dotem dederit, eo.ti.q.32. nu.13
Iurans cenſetur cogitare de omnibus, quæ poſſunt contingere, ti.9.q.15. nu.18
Iuramenti authoritas ſemper cenſetur excepta, ti.8 pri.56. num.49
Iuramentum ſeruari debet quandocunque id

fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, ibi.nu.45
iuramentum confirmat cõtractum, qui eſt nullum,ibi. num.43
iuramentum nihil operatur in his, quæ nõ pendent à poteſtate iurantis,ti.1. nu.19
iuramentum nihil operatur ad præiudiciũ tertij, & in actu, qui non pendet à poteſtate iurantis,eo.ti.q.32. nu.10
iuramentum in ſupplementum non admittitur in probando intereſſe lucri ceſſantis, cod.ti.q. 45.num. 47
iuramentum obligat præcisè ad pactum, cod.ti. q.78.nu.26
iuramentum excludit beneficium, ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt, ibi. nu.27
iuramentum obligat Deo, qui ſupplet partis abſentiam, ti.8.pri.73. num.6
iuramentum habet vim expreſſi, tit.9. quæ.15. num.17
iuramentum non ampliat, ſed corroborat principalem obligationem, ibi. num 20
iuramentum includit ſolum caſus comprahenſos in renunciatione, ibi. num.21
iuramentum præſtitum perſonę cum expreſſione dignitatis non obligat ceſſante dignitate in ea perſona, ti.9 q.20. num.22
iuramentum non validat confeſſionem in prohibitis, eo ti.q.32. num.77
iuramentum non obligat ad impoſſibile, cod.ti. q.41.nu.29
Iuſtitia dicitur quia ſuum cuique tribuat licèt aliquando auferat,eo.ti.q.30. num.5
Iuſtitiam venalem habere non licet iudici, ti.1. q.79.nu.9
Ius gentium inductum eſt ratione naturali, ti.1. q.1.nu.15
ius gentium eſt potentius principatu, ibidem num.16
ius diuinum in obſeruantia præferendum eſt naturali, eo.ti.q.1. num.12
ius reuocandi deſcendens ex cõtractu tranſit in hæredes, eo.ti.q.48. num.52
ius accreſcendi non habet locum in legato annuo, ti.2.q 12.num.2. relicto vſufructu alicui cum hæredibus duplici in caſu locum habet, eo.ti.q 15. num.221
ius ciuile attenditur in his, quæ iure canonico non reperiuntur decisa, ſi non agitur de peccato,ti 3.q 3. num.6
ius delatum ex ſtatuto tranſmittitur ad hæredes ante agnitionem,eo.ti.q.6. num.16
ius ſingulare facilius tollitur,quam ius commune, ti.4.q.16. num 33
ius ſuperueniens lite pendente, non prodeſt actori,ti.5.qu.1. nu.61
ius alendi deriuatur à naturali iure, ti.7. quæ.9. num.2
ius offerendi perpetuo competit poſſeſſori pignoris aduerſus anteriorem creditorem, eo. ti q.16. num 60
ius dicere ſibi de facto nemo debet, eo.ti. qu.17. num. 18
ius quod naturaliter debetur potentius eo eſt, quod accidentaliter competit,eo.ti.q 27. nu. 6
ius competens ex propria perſona fortius eſt, quam ex perſona alterius, ibi. nu.7
ius canonicum ſeruari debet vtroque in foro, quando agitur de peccato, eo.ti.q.29. num.11
ius canonicum, quando etiam de ſolo veniali peccato agitur, ſeruandum eſt vtroq; in foro, ibi. num. 12
ius canonicum ſeruatur in terris eccleſiæ etiam in feudatis,ibi. nu.15
ius ciuile in terris imperij, & ius canonicum in terris eccleſiæ ſeruandum eſt in materia indifferenti, ibi. num.14
ius recipiendi alimenta ſemper videtur exceptum, ti.8 priu.20. num.5
ius publicum tolli non poteſt conuentione partium, eo.ti.priu.75. num.10
ius accreſcendi locum habet etiam in legatis, ti.9.qu.5. num.1. addit portionem portioni, ibi.num.2. applicat portionem ipſo iure,non autem medio exceptionis, ibi num.3. tribuit ius ſine portione, ibid num.4. adijcit etiam ignoranti, ibid.num.5. non habet locum in legato alimentorum, ibi.num.6. non habet locum in diſpoſitionibus limitatis,ibid. nu.7 habet locum etiam vbi extat taxatiua, ibidem num. 9. facilius admittitur in inſtitutione, quam in legato, ibi.nu.12. non poteſt à teſtatore prohiberi, ibi. nu.13.& 14. prohiberi poteſt in legatis, ibi. nu.15. non habet locum in legato veſtimentorum, ibi.nu.16. non habet locum in legato victus, ibi. nu.18. non habet locum, quando vſusfructus relinquitur ad alimenta,ibi.nu.20. nõ habet locum,quando legantur alicuius prædij fructus ad alimenta, ibid.nu.21. non habet locum in legatis, quæ ſunt tempore limitata,ibid nu.23. non habet locum in legato alimentorum in piã cauſam relicto,ibi.nu.24 non habet locum in legato, quod tacitè importat alimenta, ibi. num 25. locum habet in legato alimentorum, quod non ſufficit ad integra alimenta, ibidem numero 27
ius correctum quod non reperitur, quare ſtare prohibetur,ibi. num.28

Ius alendi regulatur ſecundum ordinem ſuccedendi, eo ti.q.10. num.1
Ius patronatus venit in vniuerſali venditione caſtri cum omnibus iuribus, eo.ti q.22. nu.27 venit in generali confiſcatione omnium bonorum, ibi. num.28
Ius ſucceſſoris non reſoluitur, quando authoris ius eſt extinctum per dationem in ſolutum etiam iudicialem, eo.ti.q.42. num.12
Iura perſonalia non veniunt re translata, ti.7.qu.32. num.17
Iura paſſiua nō poſſunt in alium transferri, ti.9. q 22. nu.31
Iura duo quando competunt, poteſt vnum acceptari, & alterum repudiari, eod.ti.quæ.35. num. 28
Iuuari nemo poteſt ex eo, quod impugnauit, ti.1.q.118. num.2

L.

LAbor & tempus recipiunt diuiſionem, ti. 7.q 161. num.8
Laboris quoq; ratio habenda eſt in repetitione alimentorum, ti 9.q.39. num.5
Lac præſtare modica eſt impenſa, ti.1.q.14. nu 2
Laudum latum ſecundum conuentionem partium, non producit actionem, ti.8. priu.75. num. 8
Lazarus reſuſcitatus recuperat bona, ti.1.qu.32. num.31
Lecti appellatione veniunt ornamenta omnia, vt culcitra, linteamina, & alia, ti.4.q 7. nu.4
Lecto vxori relicto à marito venit culcitra de ſerico, ſi qualitas perſonæ patiatur, ibi. nu.5
lecto vxori viduæ legato non veniunt culcitræ ex ſerico, ti.2.q 12. num.4
Lectus ei præſtatur, cui alimenta debentur, ti.4. q.7. num.1
Lectus debetur ei, cui relinquitur victus, vel educatio, ibid. num.2
Legans videtur remittere exceptionem, quæ ſibi competebat, vel liberationem ab actione, ti.4.q 19. nu 51
Legari non poteſt res propria legatarij, quia nō eſſet vtile legatum, ti.2 q 9. num.4
Legata ſtrictè ſunt interpretanda, eod.ti. qu.10. num.16
legata fieri poſſunt ſine verbis, ſed attenditur voluntas, eo ti.q.14. nu.9
legata non cenſetur res, quæ fuit poſita in conditione, ibid. num.3
legata relinquuntur ex coniecturis, & quæ ſufficiant, ibi. num.10
legata veniant ſub inſtitutione facta in omnibus alijs bonis, eo ti.q 15. num.219
legata pia denunciari poſſunt à quolibet de populo, ti.3.q.8. num.4. & Quilibet de populo pro legatis pijs implorare poteſt iudicis officium, ibi. num.5. præſtantur hæreditate nondum adita, ti.8.priu.12.num. 3. non debentur, niſi adita hæreditate, intellige, vt num.5. ibid. num.4. vt petantur hæreditate nondum adita, bona addici debent alicui ſeruandorum legatorum cauſa, ibi. num.6
legata ab inteſtato non cenſentur repetita à ſubſtituto per fideicommiſſum, vel nominatim grauato, eo.ti. pri 15. num.1
legata quando tranſcendunt vires hæreditatis minuuntur omnia pro rata, & ibi ampliatur, eo.ti. priu 30. num.1
legata plura in eandém cauſam facta non debentur, ſed vnicum tantum, etiam ſi ſint qualitatis, non ſpeciei, ti.9 q.4. nu 2. eiuſdem quantitatis debentur, quando facta ſunt in diuerſis ſcripturis, ibi. num.10. eiuſdem quantitatis etiam facta diuerſis ſcripturis non debentur, ſi ſint in eandem cauſam, ibi. nu.11
legata regulariter fiunt ob merita, ti. 9. quæ.13. num.21
legata ſi generaliter minuantur, vel adimantur, non venit legatum alimentorum, eo.ti.q. 15. num.8
legata duo diuerſarum rerum in eodem teſtamento relicta debentur, eo.ti.q 34. nu.6
Legati vnius ſolutione, an hæres ſibi præiudicet quòad alia eidem, vel diuerſæ perſonę relicta, ti.8.priu. 22. nu.14
legati annui petitio conceditur pro futuro tempore, vbi idem in debito annuo ex contractu, eo.ti.priu.25. num.7
legati dominium tranſit recta via in legatariū, ti.9.q.16. num.1
legati quantitatis dominium non tranſit recta via in legatarium, ibi. num.2
legati dies cedit à morte teſtatoris, eod.ti.qu.35. num.4
Legato in annuo attenditur conditio perſonæ legatarij ſecundum principium cuiuſq; anni, ti.5.q.4.nu.27. & ti.9.q 16.nu.48
legato in conditionali attenditur qualitas, & capacitas legatarij, ſecundum principium anni, ti.9.q.6. num.9
legato in annuo conueniri poteſt debitor, vt cōdemnetur pro omnibus futuris annis adueniente tempore, ibid. nu.10
legato accepto agnoſcitur onus iniunctum, etiam ſi ſit grauius legato, ti.7.q.11. nu.17

Legatum eſt donatio, ti.1.q.42.nu.123.& ti.2.q.3.nu 9.& ti.5.q 3.nu.4.& ti.6.q 9. num.20
legatum conſanguineo pauperi, dicitur pium, ti.1.q 93. num.3
legatum conſanguineo pauperi, debetur proximiori, etiam ſi alius ſit pauperior, ibi. nu.4
legatum non tranſit ad hæredes, quando res limitato tempore relinquitur ad alimenta, ti.2. q.1. num 9
legatum non tranſmittitur ad hæredes, quando fit per verba taxatiua, & limitatiua, ibi. nu.10
legatum poteſt ita fieri ad tempus, ſicut ſub cōditione, ibi. num.13
legatum factum ad tempus, aut ſub conditione, tranſit ad hæredem teſtantis mortuo legatario ante diem, vel conditionem, ibidem num.14
legatum ad piam cauſam largè interpretatur, & venit quod maximum eſt, co ti.q.10. nu.17
legatum annuum cenſetur factum in cauſam alimentorum, eo.ti.q 12. num.1
legatum dotis intelligitur pro alimentis, quando factum eſt pauperi, ibi. num.9
legatum omne intelligitur pro alimentis, quando fit pauperi, ibid. nu 10
legatum poteſt relinqui per epiſtolam, cod. ti. q.14. num 6
legatum nutu relinqui poteſt, bi. num.7
legatum relinquitur per quæcunque verba, ibid. num.8
legatum deſumitur à cōtrario ſenſu diſpoſitionis, idemq; eſt in fideicommiſſo, ibi. nu.14
legatum vſusfructus in codicillis factum nō reſtringitur, quando in teſtamento relicta fuerunt alimenta, co.ti.q.15.num.129. factum in teſtamento, reſtringitur ad alimenta, quando in cod.cillis relicta ſunt alimenta, ibi. nu.132. non reſtringitur ad alimenta, quando non eſt vſusfructus omnium bonorum, ſed certarum rerum, ibi. num. 133. non reſtringitur ad alimenta, quando reſpicitur quota bonorum, ibid.num.134. omnium bonorum, non eſt vniuerſale, ibi. num.142
legatum annuum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus ſub conditione, eo. ti. nu.190
legatum relictum ab inſtituto non cenſetur repetitum à ſubſtituto pupillari expreſſo, ibid. num. 191
legatum dicitur annuum quando relinquitur ad vitam, vel quoad vixerit, vel per ſimilia verba, co.ti. nu.199
legatum factum caducum, vel repudiatum ſpectat ad hæredem titulo hæreditario, cod. ti. num. 218
legatum dotis continet tacitam conditionem, ſi nubat, ti.3.q.1. num.55
legatum. Pro legato dantur tres actiones, co.ti. q.3 num.7
legatum. Perſonalis actio, vel hypothecaria nō datur pro legato ante aditionem, ibi. nu.10
legatum omne peti poteſt officio iudicis, co. ti. num.12
legatum. Pro legato pro quo ſolum datur officium iudicis, etiam hypothecaria, co.ti q.4. num.5
Legatum alimentorum factum ſeruo, vel incapaci debetur non ratione, ſed æquitate, ibid. num.13. videtur taxatum, quando teſtator reliquit qualia conſueuit præſtare, ti.4. quæ.9. num. 31. quantumuis taxatum non eſt præſtandum vltra quam ferant redditus, quando factum eſt inuentarium, ibi.num.34. quod deficit ob non ſeruatam conditionem habitandi, an reuiuiſcat, ſi incipiat habitare, co.ti. q 15. num.71. factum ſcholari præſtari debet in loco ſtudij, co.ti.q.16. nu. 40. factum ſine die non debetur, niſi ſequuta interpellatione, co.ti.q.17.nu.27. ab vno relictum, cenſetur ab alio repetitum, ibi.nu.21.ti 5.qu.1.num.21
legatum annuum nō tranſmittitur ad hæredes, ti.5. qu 1 num.8
legatum poteſt relinqui in diem, vel ſub conditione, co ti.q.3. num.4
legatum relictum ſub modo negatiuo efficeretur inutile, ſi ſortiretur effectum ſolum poſt mortem grauati, ibi. num.21
legatum factum mulieri, ſi peruenerit ad viduitatem, locum habet ea facta vidua, licèt ex inde nubat, ibi.num.29. ſub modo, ambulat pari paſſu cum eo, quod factum eſt ſub conditione, ibid. nu 35
legatum alimentorum matri relictum cum onere habitandi cum filijs, deficit mortuis filijs, quando factum eſt eorum contemplatione, co.ti.q.4.nu.12. cum onere habitandi cum filijs dicitur fauore legatariæ factum, quando habitatio confertur in eius voluntatem, ibi. num.14
legatum relictum vxori donec habitabit, ſortitur effectum, quando incipit habitare, licèt aliquando non habitauerit, co.ti. nu.30
legatum cum onere habitandi, quando cenſeatur factum fauore legatarij, & quando fauore eius, cum quo morandum eſt, ibi. nu.32
legatum non extinguitur, ſi ceſſat vna ex pluribus eius cauſis, co.ti.q.5. num.12
legatum factum corpori, quod non moritur, dicitur perpetuum, co.ti.q.6. num.4

legatum non cenſetur relictum contemplatione dignatis, quando legatarius gerit vicem alterius, ibi. num.14

legatum non præſumitur factum intuitu dignitatis, quando ea ſubalternatur alteri, ibi. nu.15

legatum continens certam præſtationem factū ciuitati finitur centum annis, ibi. num.16

legatum annuum, & legatum vſusfructus æquiparantur, ibi. num.17. eccleſiæ aut ciuitati relictum extinguitur deſtructa ciuitate, vel eccleſia etiam ante centum annos, ibi. num.21

legatum pro alimentis euaneſcens propter diuitias alimentarij, reſurgit ſuperueniente neceſſitate, co.ti.q.7. num.55

legatum pro liberandis carceratis & captiuis dicitur pium, ti.6.q.12. nu.14

legatum compenſatur cum debito legali, ti.7.q.10.num.5

legatum factum ſecundo genito à patre, non videtur factum animo compenſandi cum vita militia, co.ti.q.15. num.23

legatum factum filio à patre compenſatur cum vita militia eidem debita, co.ti. num.29

legatum alimentorum in dubio videtur relictū fauore legatarij, co.ti q.23. num.14

legatum interpretatur ſecundum legis diſpoſitionem, non ſecundum occultam voluntatē, ibid. num.16

legatum intelligitur factum contemplatione, quando matri relinquitur in domo, ibi. nu.17

legatum ceſſat cauſa legati ceſſante, co.ti.qu.33. num.4

legatum prædij, ex quo alimenta erant præſtanda, ſi minuatur, ipſa quoque alimenta intelliguntur imminuta, co.ti. num.24

legatum non debetur repudiata, vel non adita hæreditate, co.ti.pri.12. num 1

legatum alimentorum factum nobili, eſt pium, ſi ille ſecundum ſuam conditionem non poteſt filias maritare, licet habeat vnde viuat, ti.8.pri.1.nu.10. factum filio ſpurio pauperi à patre, non eſt pium, & ibi de veritate, ibi.nu 11 præſtatur ante aditam hæreditatem, ibi.pri.8. num.2. præſtandum ab eo, cui nihil fuit relictum, vel minus quam important alimenta, ſuſtinetur, co.ti.priu.14. num.2

legatum libertatis, & piæ cauſæ præſtandum ab eo, cui nihil, vel minus eſt relictum, ſuſtinetur, co ti. num.3

legatum alimentorum caducum non remanet apud hæredem, ſed præſtatur ab eo, vel alio, ibid.num 5. relictum pro dimidia ab hærede, & pro dimidia à fratre degente in communione, debetur integre ab hærede, ibid. num.6

legatum alimentorum relictum ab aliquo nominatim grauato debetur etiam à ſubſtituto, co.ti.pri.15. num.2

legatum alimentorum relictum ab vno ex hæredibus, qui repudiauit, vel deceſſit ante aditionem, debetur à coniuncto, ibi. num.3

legatum alimentorum capi debet de manu hæredis, co.ti.pri.16. num.3

legatum ad pias cauſas capi poteſt authoritate propria, ex quo nō patitur falcidiam, ibi. nu.8

legatum libertatis factum incertæ perſonæ non valet, co.ti.pri.17. nu.4

legatum quantitatis factum vni ex libertis debetur omnibus, quando ignoratur de quo teſtator ſenſerit, ibi. num.6

legatum poteſt quandocunque reuocari à teſtatore, co.ti.pri.20. num.1

legatum an reuocetur nuda voluntate, quando iam fuit traditum, ibi. num.3

legatum alimentorum non reuocatur, reuocatis generaliter legatis, vbi ampliat in legato dotis, & ad pias cauſas, ti.8.pri.20. num.7

legatum reuocatum videtur, quando teſtator rem legatam alienauit, co.ti.pri.21.num.1. etiam inualidè, ibi. nu.2.& 4

legatum libertatis reuocatur nō ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè, ibi. num.3

legatum alienatione reuocatum, non reconualeſcit redemptare, ibid. nu.5

legatum ad pias cauſas reuocatum alienatione, reuiuiſcit facta rei redemptione, ibi. nu.6

legatum alimentorum reuocatum alienatione, reconualeſcit redemptione rei, ti.8.pri.21.n.7

legatum alimentorum confirmatur ex triplici præſtatione, quando eſt relictum in vltima voluntate, alias ſecus, co.ti.pri.22. num.7

legatum alimentorum ſi eſt vnicum, tunc vnica ſolutione cōfirmatur, ſi eſt nullum, ibi. nu.13

legatum alimentorum quamuis nullum confirmatur præſtatione trium annorum etiam ſi ſingulæ non ſint integræ, ibi. num.18

legatum alimentorum factum diuiti nō confirmatur triennali præſtatione, ibi. num.21

legatum dicitur annuum fauore vltimæ voluntatis, ibid. nu.25

legatum conditionale deficit, detracta conditione, co.ti.pri.23. nu.3

legatum alimentorum non præſumitur factum in dubio cōtemplatione oneris, ti 8 pri 23. n.3

legatum in dubio videtur quod minimum eſt, co.ti.pri.25. nu.1

legatum ſemel tantum eſt præſtandum, non pluries, & præſumitur vnicum, nō annuum, ibid. num.3

legatum

legatum alimentorum præſumitur annuum, ibi nu.5.& q.6 nu.1. ti.8.priu.23. num.1

legatum videtur quod maximum eſt fauore piæ cauſæ, vbi ampliatur, ibi. num.6

legatum collatum in tempus reiterabile præſumitur annuum, ibi. num.8

legatum rei modicæ factum perſonæ multum dilectæ præſumitur annuum, non vnicum, ibid. num.9

legatum obſcurum declaratur ex affectione teſtatoris, ibi. nu.10

legatum videtur quod maximum eſt, vbi qualitas legatarij ſuadet, ibi. num.11

legatum ex perſona legatarij præſumitur annuum, ibi. nu.12

legatum præſumitur annuum ex affectione teſtatoris erga legatarium, co.ti pri.27. nu.4

legatum latè interpretatur, quando fit cõiunctæ perſonæ, ibi. nu.5

legatum alimentorum factum pro reſtitutione male ablatorum non diminuitur, licet legata tranſcendant vires hæreditatis, cod.ti.q.30. num. 2

legatum ad piam cauſam nõ minuitur, quando legata ſuperant vires hæreditatis, ibi. nu.3

legatum dotis non patitur diminutionem, quãdo plus eſt legatum, quam ſit in hæreditate, ibid. num.4

legatum relictum in compenſationem debiti non patitur diminutionem, ibi. nu.5

legatum non patitur diminutionem, quando conſtat de voluntate teſtatoris, etiam ex coniectura, ibi. nu.6

legatum patitur diminutionem, etiam ſi fiat tamquam debitum, ibi. num.9

legatum pro dote ſuſtinetur, quãdo relinquitur ab eo, qui tenebatur dotare, alias non, ibi. n 10

legatum in dubio ſtrictè eſt interpretandum, co. ti.pri.58. nu.10

legatum in diem minus æſtimatur propter interuſurium medij temporis, co.ti pri.77.nu.u

legatum alimentorum continet debitum generis, ti.9.q 4. nu.4

legatum annuum continet plura legata, ibi.nu.6 & tot quot ſunt anni, ibi. nu.3

legatum factum in vnam cauſam ceſſat, ea cauſa ceſſante, co.ti. nu 9

legatum diuerſis ſcripturis relictum à diuerſis perſonis, quæ reputentur vna, & eadem, debetur ſemel tantum, co.ti. num.14

legatum alimentorum non recipit multiplicationem, quando fit ab eodem, & in eadem ſcriptura, co.ti.q.5. nu.10. etiam factum per certum tempus præſumitur annuũ, ibi. nu.2

legatum annuum præcipuè alimentorum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus eſt conditionale, ibi. num.4

legatum annuum debetur & tranſmittitur ad hæredes pro toto anno, quando legatarius decedit cœpto anno, ibi. nu 5 & 6

legatum conditionale non tranſmittitur conditione pendente, ibi. num.8

legatum annuum factum ad implendum certũ quid eatenus debetur, quando ſequitur implementum, ti.9.q.6. nu.11.& q.40.nu.10

legatum annuum non debetur in principio anni quando aliter dignoſci poteſt ex cauſa per teſtatorem adiecta, ibi. nu.13

legatum annuum alicui ſimpliciter relictum, præſumitur in alimentorum cauſam factũ, ibid. num. 14

legatum annuum diuiti relictum non præſumitur in alimenta factum, ibid. nu.15

legatum annuũ factum cum præfinitione temporis dicitur vnicum, ibi. nu.18

legatum alimentorum non eſt annuum, quãdo fit ſine temporis præfinitione, ibid. nu.16

legatum vſusfructus non dicitur annuum, ſi nõ eſt factum cum præfinitione, ſeu diſtributione temporum, ibi. num.17

legatum alimentorum cum temporis præfinitione continet plura legata, ibi. nu.19

legatum vnicum tollitur vnica præſcriptione, ſecus quando cõtinet plura legata, ibi. nu.22

legatum certæ quantitatis factum in codicillis in cauſam alimentorum tollit legatum in eandẽ cauſam factum in teſtamento, co.ti.q 8.nu. 4

legatum certarum rerum pro alimentis factum, reuocat præcedens legatum alimentorum, ibid. num.6

legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, cenſetur reuocatum per ſequens legatum factum in cauſam alimentorum, ibid. nu.12

legatum quantitatis non cenſetur factum in alimenta, niſi fiat pauperi, ibid. nu.14

legatum filijs relictis debetur ſuſceptis non ſolum ex prima, ſed etiam ex ſecunda, co.ti.q. 13.num.12

legatum acquiritur ſtatim à tempore mortis teſtatoris legatario ignoranti, co.ti.q 16. nu.4

legatum ita interpretatur, vt offerat vtilitatem, ibid. num.7

legatum largè interpretatur, quando fit coniunctæ perſonæ, ibid. num.46

legatum annuum factum vxori, donec dos illi reſtituatur, non eſt validum, ibi. nu.53

legatum reuocatur ob ſuperuenientes inimicitias, co.ti.q.25. num.65

legatum

legatum acquiritur legatario ſtatim à morte teſtatoris, co.ti.q.29. num.17
legatum coniunctæ perſonæ factum non interpretatur ſtrictè, co.ti.q 30. nu.9
legatum alimentorum nō interpretatur ſtrictè, ſed largè, ibi. num.11
legatum factum ob cauſam, determinatur ſecundum cauſam annexam, ibi. num.18
legatum vxori factum ſub mentione viduitatis, vel luctus, perditur per tranſitum ad ſecunda vota intra annum, ibi. num 31
legatum coniunctæ perſonæ factum intelligitur ſtrictè, quando hæres quoq; eſt coniunctus, ibi. num.47
legatum quantumuis fauorabile nō extenditur contra tacitam vel expreſſam teſtatoris voluntatem, ibi. num.48
legatum alimentorum latè interpretatur, quando fit pauperi, ibi. num.50
legatum compenſatur cum debito neceſſario, co.ti.q.34. num.3
legatum alimentorum filio relictum imputatur illi in legitimam, ti.9.q.34. num.5
legatum alimentorum ad vitam, & legatū centum librarum ſingulis annis, vtrunq; debetur, quando fit in eodem teſtamento, ibi.nu.8
legatum alimentorum ſi in eodem teſtamento fiat, vbi etiam eſt relictus vſusfructus, vtrunque debetur, ibi. nu.9
legatum alimentorum non imputatur in legitimam, quando legitima quoq; fuit in eodem teſtamento relicta, ibi. num.10
legatum non debetur, niſi adita hæreditate, eod. ti.q.35. num.23
legatum capi debet de manu hæredis, ibi.nu.24. & q.40.num.10
legatum fingitur retro nunquam quæſitum, quando legatarius repudiat, etiam quando recta via tranſit, ibi. nu.27
legatum poteſt quis acceptare repudiata hæreditate, ibid. nu.29
legatum ſtrictè, & propriè eſt interpretandum, co.ti.q.36. nu.4
legatum reſtringitur, & ampliatur ſecundum cauſam propter quam fuit factum, ibi. nu.12
legatum piæ cauſæ factum largè interpretatur, ibid. nu.13
legatum alimentorum non minuitur falcidia, co.ti.q.40. nu.3
legatum acceptans, tenetur iniunctum onus agnoſcere, ti.5.q.1.nu.24 & ti.7.q.10. num.16
legatum acceptans cenſetur agnoſcere onus etiam quod excedat legati valorem, ti.5.quæ 3. num.24.& ti.9.q.43.nu.44
legatum fictum cum onere acceptans non tenetur vltra vires legati, ti.6 q.11. nu.36
legatum acceptans cenſetur agnoſcere onus iniunctum etiam ſi excedat valorē legati, quando dictum eſt, pro omni & toto, &c. ibidem num.37
legatum factum cum onere plus non petendi acceptans, ſibi non præiudicat, ſi onus ignorauit, ti.9.q.26. num.101
Legatarij, qui diſcordant in percipiendis alimentis componuntur à iudice, ti.3.q.9.nu.26. alimentorum non poſſunt inter ſe tranſigere, ti.8.pri.56. num.12. poſſunt inter ſe vendere feudum, quod ſibi fuit relictum cum prohibitione alienandi, ibi. num.14
Legatario alimentorū etiam ſi aliunde habeat, alimenta debentur, ti.7.q.22. nu.12
legatario præſcribitur per hæredem ſpatio triginta annorum ante petitionem, ti.9.quæ.6. num.21
Legatarius vſusfructus bonorum mobilium, & immobilium, conſequitur integrum vſumfructum, ti.2.qu.15. nu.40
legatarius alimentorum habitando cum vno ex pluribus illa conſequitur, ti.3.q.9.nu.25. non cogitur alimenta recipere in domo hæredis, licet teſtator iuſſerit ea tradi certa in ciuitate, ti.4 q.14.num.20. in domo relictorum debet offerre ſe paratum ſtare in domo, ne videatur per ſe ſtare, eo.ti.q.15. num.15
legatarius petit alimenta extra domum, ſi ob hæredis nimiam ſæuitiam non poteſt habitare in domo, ibi. num.29
legatarius conſequitur alimenta extra domum, quando hæres habet vxorem ita rixoſam, q̄ non poteſt cohabitare, ibi. num.30
legatarius alimentorum petit ea extra domum, ſi ita ſit iuuenis, quod tutè non poſſit cohabitare, ibid.num.31. habens vxorem pulchram non cogitur habitare cum hærede, ſed extra domum petit, ibid.num.32. non poteſt mutare habitationem, ſi id ſit graue hæredibus, ibi.num.42. cum onere habitandi excuſatur, quandocunque eſt impeditus, ibid. num.43. petit extra domum, quando relictum eſt, ſi noluerit, vel non potuerit habitare, ibidem num.58
legatarius rei ad certum tempus relictæ fideiubere tenetur de reſtituendo rem finito tempore, ti.5.q.3. num.8
legatarius centum aureorum cum onere conſtruendi capellam, non tenetur in conſtructione erogare vltra centum, ti.7.q 10. num.21
legatarius ſub modo ne petat creditum, poterit

petere

petere id, In quo creditum ſuum excedit legatum, ibid. nu.22
legatarius capit rem legatam de manu hæredis, aliàs priuatur iure ſuo, ti.8.pri.16. nu.1
legatarius capiens legatum propria authoritate non punitur, quando non eſt locus falcidiæ, ibid. num.7
legatarius pauper non tenetur cauere cum fideiuſſoribus, ibi. num.5
legatarius alimentorum non tenetur fideiubere de cōtribuendo pro detractione falcidiæ, ti.8. pri.18. num.9
legatarius alimentorum non conſequitur legatum, ſi repudiat onus iniunctum, eo.ti. pri.23. num.5
legatarius poteſt vnum ex pluribus legatis ab eadem perſona factis vnum acceptare, & alterum repudiare, ti.9.q.4. nu.32
legatarius poteſt vnius rei partem legatam acceptare, & alteram ſeparata actione relictam repudiare, ibi. num.35
legatarius priuatur legato, ſi intra annum luctus vxorem ducat à teſtatore relictam, eo.ti. q.30.nu.37
legatarius poteſt vnum legatum acceptare, & alterum reſpuere, eo.ti.q.35. num.30
legatarius quando poſſit legatum propria authoritate capere, eo.ti.q.40. nu.19
legatarius, cui pecunia ad alimenta relicta traditur, tenetur cauere, ibi. num.21
legatarius alimentorum, ſi acceptat pecuniam, quæ inde amittatur, alimenta perdit, ibidem num.27
legatarius cenſetur in legato magis dilectus, quam hæres eiq; præfertur, ibi. nu.31. & q.41. num.10
legatarius præfertur hæredi in re legata, & cenſetur magis dilectus, eo.ti.q.41. nu.10
Lego Titio cum familia, idem ſignificat quod, lego Titio, & familiæ, ti.2.q.7. num.1
Lex poteſt ex cauſa tollere ius naturale, ti.1.q.3. num.18
l.1.§.ſi emancipatus, il primo, ff. de contra tab. eſt correcta, ibi.q.6. nu.12
l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg.3. quomodo intelligatur, ti.1.q.9. nu.8
l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminiſt. tuto. quomodo procedat, eo.ti.q.25. num.25
l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoff. teſtam. quomodo intelligatur, eo.ti.q.28. nu.11
l.fi. ff. de doli mali excep. quomodo procedat, eo.ti.q.42. nu.41
l. vir vſuras, ff. de donat. inter vir. & vxo. quomodo procedat, ibi. num.116
l. non quemadmodum, ff. de lib. agnoſc. quomodo intelligatur, eo.ti.q.104. num.4
l. qui filium, ff. vbi pupil. educ. debe. eo.ti.q.105. num.7
l. inſtituta, §. de inofficioſo. ff. de inoff. teſtam. quomodo intelligatur, eo.ti.q.112. nu.18
l.fi. C. de ordine cognitio. quomodo procedat, eo.ti.q.120. num.6
l. cum quidam. §. diuus. ff. de vſur. non habet locum in vſuris dotalibus, ti.3.q.5. num.6
l. ſi ſterilis. §. fi. ff. de actio. emp. quomodo intelligatur, ti.4.q.4. num.8
l. ius alimentorum. §. item ad inſtructionem. ff. vbi pupil. educ. deb. quomodo intelligatur, eo.ti.q.6. nu.11
Lex debet intelligi ſecundum titulum cui ſubiacet, ibi. nu.12
l. mutus. ff. manente. ff. de iure dot. quomodo intelligatur, eo.ti.q.12. num.6
l. ſi fideicommiſſum. §. fi. ff. de partic. quomodo procedat, eo.ti.q.16. num.34
l. hæreditatum. ff. ad legem Falcid. non habet locum, quando ex euentu conſtat de veritate, eo.ti.q.17. nu 14
Lex. Mitius agitur cum lege, quam cum homine, eo.ti.q.29. num.46
l.fin. C. de natural. lib. locum habet etiā in filijs ſpurijs, ti.5.q.7. num.24
l. ſi maritos. §. fi. ff. ſoluto matri. locum habet in acceſſionibus, & fructibus naturalibus, non ciuilibus, ti.6.q.3. nu.32
l. quia parentis. ff. ſoluto matrimo. quomodo procedat, eo.ti.q 5. nu 12
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, eo.ti.q.7.nu.11. & ti.8.priu.40.nu.4. & ti.5.q.7. num.45
l. cum is. §. fi. ff. de condic. indeb. quomodo procedat, ti.5.q 7. nu.12
l. Neſennius. ff. de nego. geſt. quomodo procedat, eo.ti.q.8. nu.77
lex noua corrigens antiquam in vno correlatiuorum, cenſetur etiam corrigere in alio, eod. ti.qu.9. nu.6
lex generaliter loquens debet generaliter intelligi, eo.ti.q.19. num.4
l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſump. fun. quomodo intelligatur, eo.ti.q.19. nu.11
l.fin. §. ipſam autem. C. de bonis quæ liber. quomodo intelligatur, ti.7.q.37. nu.30
l. Iudices. C. de anno. & tribut. lib.10. procedit ſingulari ratione, eo.ti.q.41. nu.10
l.1.C. de fideicommiſ. quomodo intelligatur, ti 8 pri.22. nu.35
l. libertis. §. poſthumus. ff. de alimen. & cibar.

legat. quomodo intelligatur,eod. ti. priuileg. 20. nu.8
lex rebus,non verbis eſt impoſita, eod.ti.priuil. 56.nu.8.& ti 9.q.21. nu.20
l.quod fauore,non habet locum in iudicijs,vt euitetur inæqualitas.ti.8 priuil.60. nu.31
Lex. Erubeſcimus cum ſine lege loquimur , vbi exornatur,eo.ti.priuil.65. nu.37
lex quamuis dura, eſt ſeruanda, & ibi quomodo intelligitur,eo.ti.priuil 90. nu 8
l. hac edictali.C.de ſecun.nup.non habet locum quando ſecundo viro inopi aliquid relinquitur ad alimenta,ti.9 q 9. nu.16
l.hæreditatum.ff ad legem Falcid.locum habet etiam in diſpoſitionibus inter viuos, eod. tit. q.11. nu.28
l.hac edictali.C.de ſecun. nupt.an locum habeat in legato alimentorum,eo.ti.q.19. nu.11
l.Mela.ff.de alimen.& ciba.leg. quomodo intelligatur,eo.ti.q.30. nu.49
l.ſi patronus,§.fi.ff.ad Trebell. quomodo intelligatur,eo. ti.q.32. nu.45
l.diui.ff.ad leg Falcid.quomodo intelligatur,eo. ti.q.40. nu.4
l.ſi quis argentum. C. de dona. procedit ſpeciali fauore donantis pauperis,eo.tit.q.41. nu.4
l.hæreditatum.ff.ad leg.Falcid. procedit in quocunque actu,ibid. nu.16
l.hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. non habet locum quando emerſit veritas ex poſt facto, ibid. nu.18
Lex generaliter loquens debet intelligi indiſtincte.eod. ti.q.43. nu.23
Lex quod non dicit, ſuperſtitioſis inuentiōibus non eſt præſumendum,eo.tit q.44. nu.18
l.finalis,C.de legi.tut.declaratur,ibi. nu.41
Lex noua non ligat, niſi lapſo bimeſtre poſt publicationem,eo.ti q.45. nu.27
Lex noua ligat ante bimeſtre,quando addit pœnam facto prohibito à iure communi , ibid. num.28.
Lege cautum quod non reperitur,non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum , tit.1. q.44.nu.2.& tit.7.q.21.nu.13.& ti.9.q.22.n.13. quod non reperitur, non eſt de nouo inducēdum , tit.1.q.55. nu.3
Legem quærere, vbi habemus rationem , eſt infirmitas intellectus,ti.1.q.28. nu.9
Legem quando non habemus, erubeſcimus, ſi ſine illa loquimur,eo.tit.q.44. num.3.& q.31. num.24.
Legem rei ſuæ apponere poteſt quilibet tradendo,tit.8.priuil.56 num.93. & tit.9.q.18.nu.14.
Legis beneficio non gaudet, qui in legem committit,ti.7.q.16. nu.19
Legitima filio adoptiuo non debetur in bonis patris naturalis, tit.1.q.2.num.5. orthodoxo debetur viuente patre Iudæo, vel infideli, eo. tit.q.4. nu.5
legitima ſtatim filio aſſignatur, quando pater ingreditur monaſterium,ibid. nu.6
legitima filijs fidelibus reſeruatur , quando matris hæreticæ bona confiſcantur,eod.tit.q.14. num.20.
legitima filio debetur iure naturæ.eo.ti.q.19.n.7
legitima parentibus in bonis deſcendentium iure debetur ciuili,ibid. nu.8
legitima non trahitur de bonis primogenituræ, à deſcendentibus grauato,eo.tit.q.27. nu.7
legitima debetur filio , quando pater ingreditur monaſterum, nec expectatur mors, eo. tit.q. 29. nu.7
legitima filio debetur in bonis patris confiſcatis, eo.ti.q.31. nu.12
legitima ſuccedit loco alimentorum,ibid.nu.12 & q.35.num.13.& ti.3.q. 1.num.36.& ti.7.q.12. nu.6.& ti.9.q.2. nu.1
legitima non ei debetur,qui non eſt ſucceſſurus ab inteſtato.ti.1.q.31. nu.28
legitima eſt portio eius,quod debetur ab inteſtato,ibi.nu.29. & ti.3.q.1.nu.63.& tit.q.10. nu 9
legitima non debetur à fiſco filijs poſt condemnationem natis.ti.1.q.31. nu.41
legitima non debetur in bonis viuentis , eod.tit. q. 35. nu.14
legitima debetur filio legitimato , ſicut legitimo.ti.1.q.111.nu.14.& tit.7.q.8. nu.5
legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiſcantur.ti.1.q.111. nu.29
legitima non includitur in diſpoſitiōe in dubio, ti.2.q.15. nu.188
legitima petitur actione ex teſtamento,quando eſt relicta, vel condictione ex lege , ſi non eſt relicta, ti.3.q.1. nu.31
legitima ſecundum aliquos petitione hæreditatis poſtulatur.ibid. nu. 33
legitima non petitur,quando lex generaliter excludit,ſecus in excluſione hominis,ibid. n.42
legitima mortuò patre petitur iure actionis,eo. ti.q.6. nu.2
legitima ſolui debet de proprietate hæreditaria, non de fructibus.ti.4.q.9. nu.23
legitima tolli poteſt in totum à ſtatuto ex cauſa,ti.5.q.1.nu.6.& ti. 9.q.2. nu.5
legitima. Filius clericus non imputat ſibi in legitimam libros à patre emptos in ſtudio, titul. 7.q.1. nu.43
legitima debetur naturali iure, vel inſtinctu, ibi. nu.7.

legiti-

legitima dicitur æs alienum, quoad patrem, ibi. num. 8
legitima non debetur filio viuente patre, ti. 8. pri. 26. num. 1
legitima filij non venit in confiſcatione bonorum filij, quando pater viuit, ibi. num. 3
legitima vt filio debeatur, requiritur patris mors naturalis, & non ſufficit ciuilis, ibi. nu. 4
legitima non debetur ei, qui non ſuccedit ab inteſtato, ti. eo. priu. 33. num. 1
legitima poteſt in totum tolli ſtatuto, quando filius habet vnde victum conſequatur, eod. ti. pri. 56. num. 23
legitima. Imputantur filio in legitimam ea, quę pater ſimpliciter dat illi, eo. ti. pri. 57. nu. 1
legitima. Alimenta præſtita à patre non imputantur filio in legitimam, ibi. nu. 2. & ti. 9. q. 2. nu. 6. & ti. 7. q. 10. nu. 7. & ti. 9. q. 34. nu. 1
legitima non debetur filio ſpurio aut naturali, ti. 8. pri. 81. num. 2
legitima debetur filio naturali in bonis maternis, alias agit de inofficioſo contra teſtamentum, ibid. num. 9
legitima fratri debita, cum inſtituitur turpis perſona, comparatur legitimæ, quæ debetur filio in bonis patris, eo. ti. pri. 95. nu. 6
legitima filio debita in bonis patris non minuitur ob legata, ibi. num. 7
legitima non minuitur ob legata facta pro reſtitutione male ablatorum, vel recompenſatione ſeruitiorum, de quibus non apparet, ibid. num. 8
legitima non minuitur per legata ad pias cauſas relicta, ibi. num. 9
legitima eſt fauorabilior alimentis, ti. 9 q. 2. numero 2
legitima, quando petitur, requiritur libellus, ibi. num. 4
legitima poteſt à patre valide aſſignari in vita filio, ibid. num. 12
legitima filio relinquenda eſt inſtitutionis titulo, cod. ti. qu. 21. num. 2. etiam canonico iure inſpecto, ibi. num. 3. idq; etiam in teſtamento inter liberos, ibid. num. 4
legitima etiam aſcendentibus relinqui debet inſtitutionis titulo, cod. ti. q. 21. num. 5
legitima etiam, aut ſtatuto alternata, aucta, aut diminuta retinet naturam ſuam, & relinquitur inſtitutionis titulo, ibid. nu. 6
legitima. Relictum pro legitima cenſetur titulo inſtitutionis relictum, ibi. nu. 12
legitima. Imputatur in legitimam quidquid filius capit in vltima voluntate de bonis defuncti, ibi. num. 2
legitima debetur de corporibus hæreditatis, ibid. num. 7
legitima præſtanda eſt de corporibus hæreditarijs, ibid. num. 16
legitima largo modo dicitur falcidia, ibi. nu. 28
legitimam non detrahit, qui legis diſpoſitione excluditur à ſucceſſione, ti. 1. q. 31. nu. 27
legitimam conſignare cogitur pater viuens, quando bona dilapidat, eo. ti. q. 50. num. 4
legitimam pater viuens non cogitur aſſignare filio, ſed poteſt ſi vult, ti. 9. q. 21 num. 13
legitimam filio relinquere pater tenetur, eod. ti. q. 34. num. 22
legitimam pater auferre, aut minuere non poteſt, ibi. num. 25
legitimæ ſupplementum petitur condictione ex lege, ti. 3. q. 1. num. 32
legitimæ loco ſubrogatur quidquid ſub nomine quotæ datur ex forma ſtatuti, ibi. nu. 62
legitimæ imputat filius quidquid capit ex teſtamento patris, ti. 9. q. 2. num. 9
legitimæ non imputantur, quæ ex teſtamento aut donatione patris capiuntur inter viuos, ibi. num. 10. declaratur tamen vt ibi, ibidem num. 11
legitimæ renunciati non intelligitur, niſi fiat expreſſa mentio, eo. ti. q. 15. num. 4
Legitimandi proprios ſpurios, Imperator non poteſt Palatino Comiti facultatem concedere, ti. 1. q. 10. num. 4 & q. 8. num. 1
Legitimati nihil differunt à legitimis, ti. 1. q. 23. num. 10
Legitimatio per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabilis, & naturam imitatur, & ibi latè ornatur, ti. 2. q. 15 num. 32. & ti. 8. priu. 67. num. 5. & 10
legitimatio indueitur per ingreſſum religionis, ti. 7. qu. 1. nu 42
legitimato per oblationem curiæ nouem vnciæ relinqui debent, ſi legitimi nō extant, ti. 1. q. 8. num. 6. & q. 111. nu. 12.
Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus, tit. 1. q. 111. nu. 2
legitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamentum, & dicit nullum, ibi. num. 5
legitimatus primordia habet naturalia, ibi. nu. 7
legitimatus eſt alendus à patre, ibi. nu. 12
legitimatus ex matrimonio ſubſequēte, dicitur verè, & propriè legitimus, eo. ti. q. 111. nu. 10
legitimatus per oblationem curiæ, vel ex reſcripto, dicitur verè legitimus quoad conſequendum alimenta lite pendente, ibi. num. 11
legitimatus poteſt teſtamentum patris dicere nullum, & arguere de inofficioſo, ibi. nu. 13

legitimatus non includitur ſtatuto loquente de filio, ti.2.q.16. nu.30
legitimatus non excludit fœminam, quando ſtatutum maſculos excludit propter fœminas, ibid. nu.31
legitimatus conſentiente teſtatore excludit ſubſtitutum, ibi. num.34
legitimatus habetur in omnibus pro legitimo quoad patrem legitimantem, ibi. nu.35
legitimatus efficitur denuò ſpurius, quando cauſam iuſtam exhæredationis incurrit, ti.7. q.1. nu.3
legitimatus filius, qui patri negat alimenta perdit legitima.ionem, & reducitur ad ſpurietatem, ti.8.pri.67. num.1
legitimatus per ſequens matrimonium nõ perdit legitimationem, licèt patri ſit ingratus, & neget alimenta, ibi. num.4
legitimatns per ſequens matrimonium poteſt promoueri ad Epiſcopatum, ibi. num.6
legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feudo, ibi. nu.7
legitimatus per ſubſequens matrimonium dicitur verè & propriè legitimus, ibi. nu 8
legitimatus ex ſubſequenti matrimonio eſt nobilis, ſi pater ſit nobilis, ibi. nu.9
Læſus dicitur ex compromiſſo, qui non poteſt ſine decreto alienare, eo.ti pri.56. nu.32
Libellus requiritur quando alimenta petuntur iure actionis, alias ſecus, ti.3.q.9. nu.1
libellus omitti non poteſt, & eſt de ſubſtantia iudicij, ibi. nu.2
libellus eſt in omni iudicio neceſſarius, ibi. nu.3
libellus requiritur vt iudex ſciat ſe informare, ibi. num.4. quando agitur de iudicis officio, ibid. num.5
libellus non requiritur pro executione ſententiæ, ibi. nu.6
libellus non requiritur, quando iudicis officium imploratur, vt quis defendatur in poſſeſſione, ibid. num.7. quando iudicis officium imploratur pro adipiſcenda poſſeſſione, ibidem num.8
libellus in iudicis officio requiritur, quando res non eſt liquida, ſed eget diſcuſſione, ibi. nu.9
libellus in l fi. C. de edict. diui Adr. non requiritur, ſi non extat contradictor, ibi. nu.10. requiritur quando eſt neceſſaria cauſæ cognitio, ibid. nu.11
libellus requiritur etiam in ſummarijs, ibi. nu.12 etiam in cauſis, quæ celeritatem deſiderant, ibid. num.14
libellus vnicus ſufficit, quando plures tenentur ad præſtationem alimentorum, ibid. num.16
in l.fin. C. de edict. diui Adr. contra omnes contradictores, ibi. nu.17
libellus ſi ſit ineptus, ſententia non ſuſtinetur, quando erat neceſſarius, alias ſecus, ibid. numero 18
libellus in petendis alimentis, qualiter formari debeat, ibi. nu.19
libellus in cauſa alimentorum debet continere res ipſas in æſtimationem, ibi. nu.30
libellus non requiritur in cauſa alimentorum, diſtingue tamen, ti.8.pri. 2.nu.3. & 4
libellus requiritur, quando agitur ad legitimã, ibid. nu.4
liber adminiſtratoris probat in fauorem ſcribentis, ſi expenſa non ſit magna, ti.6.q.8. nu.76
Libri pro ſtudio neceſſarij dari debent illi, cui relicta eſt neceſſitas, ti.4.q.6. num.2
libri ſimpliciter à patre traditi filio agenti in ſtudio, non videntur donati, niſi voluntas ex alijs colligatur, ti.6.q.6. nu.26
libri ſcholaris, vel Doctoris capi non poſſunt pro exequutione iudicati, ti.8.priu.62. nu.5
libri ſcholaris retineri poſſunt pro impenſa facta in funus eiuſdem ſcholaris, ibi. nu.6
Libro defuncti magis creditur, quam libro viuentis, ti.6.q.8. nu.75
Liberalis non dicitur, qui ſoluit quod debet, ti.1. q.108.nu.5
Liberalitas cuique ſua prodeſſe, non autem nocere debet, eo.ti.q.78. nu.12
Liberalitatis ſuæ pœnam nemo pati debet, ti.9. q.41.nu.6
Liberi naturaliter omnes naſcuntur, ti.7.quæ.9. num.4
Liberis alimenta ſi relinquuntur, veniunt nepotes, ti.9.q.36. nu.10
Liberare non dicitur, qui extra ſuum territoriũ liberè non perducit, ti.9 q.17. nu.11
Liberatio debitori facta pro ſorte extenditur ad omnia acceſſoria, ti.6.q.3. nu.33
liberatio facta vniuerſitati non prodeſt ſingulis, ti.7. q.32. nu.25
Libertas eſt res inæſtimabilis, ti.8. pri.38. nu.1
Idem pri.66. num.1
Libertati ſuæ præiudicare nemo poteſt, eod. ti. pri.65. nu.4
Liberti hæres non tenetur alere patronum, ibid. num.40
Libertorum filij mortuo patre nõ tenentur alere patronum ſui patris, ti.1.q.51. nu.18
Libertus alit patronum, eo.ti. q.48. nu.2. & q.51. num.1
libertus retinet veſtigia quædam prioris ſeruitutis, ibi. nu.4

liber-

libertus alit patrem, & filios patroni, ibi.num.5. & ti.7.q.28.nu.8.& ti.8.pri.65.nu.29
libertus nō minorem reuerentiam præſtare debet patri & filijs patroni, quam ipſi patrono, ti.1 q.51.nu.7
libertus negans patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem,ibid. nu.9
libertus non reuocatur in ſeruitutem, quando patri vel filio patroni negauit alimenta, ibid. nu.11.& ti.8 pri.66. nu.4
libertus tenetur alere priuignum patroni, ibid. num.15
libertus etiam liberatus ab onere operarum tenetur alere patronum, ibi. nu.16
libertus erga patronum tenetur naturali, & ciuili iure ad alimenta, ibi. nu.20
libertus ob negata patrono alimenta non reuocatur in ſeruitutem, ſi ab alio fuerunt præſtita,ibid. num.22
libertus nō conuenitur à patrono in plus quam poſſit facere,eo.ti.q.78. nu.8
libertus alit patronum, ſecundum illius dignitatem, ti.4.q.18. num.19
libertus non ſolum alit patronum, ſed etiā vxorem,filios,& familiam,ibid. nu.20
libertus ingratus redigitur ad priſtinam ſeruitutem,ti.6.q.18. nu.11
libertus alit patronum,qui habet de proprio,ti.7 qu.28.nu.1
libertus pauper non tenetur ſubuenire patrono, ibid. nu.4
libertus deducit primum alimenta pro ſe, deinde alit patronum de eo quod ſupereſt, ibid. num.5
libertus non tenetur ſalutem patroni præferre propriæ,ibi. nu.7
libertus non tenetur præciſè alere patronum, ſed cauſatiuè, ne reincidat in ſeruitutem, ibi. num.9
libertus non alit patronum, qui vendidit operas, quas manumittendo ſibi reſeruauerat, ibid. nu.10
libertus alit patronum, qui operas reſeruatas nō vendidit,ſed illas exegit, ibi. nu.11
libertus non minorem reuerentiā exhibet patri ſui patroni,quam patrono,ti.8.pri.65. nu.28
libertus non redigitur in ſeruitutem, licèt patrē, vel filium patroni non aluerit, ibi. nu.38
libertus negans alimenta patrono redigitur in ſeruitutem,eo.ti.priu.66. nu.2
libertus ſemel ob negata patrono alimenta redactus in ſeruitutem, non poteſt libertate poſtea donari, ibi. nu.4
libertus tenetur filio patroni exhibere reuerentiam,obſequium, & honorem, ibi. nu.6
libertus tunc ſolum ob negata patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem, quando alere tenebatur, ibi. num.11
libertus & filius æquiparantur, eod.ti. priu.67. num.2
Licentia donandi feudum nō extenditur ad donationem cauſa mortis, ti.2.q 15. nu.260
licentia Principis interpretari debet, vt ſit conformis iuri, & æquitati, ti.8.pri.94.nu.6. nubendi conceſſa vxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus, ti 9.qu. 30, num.44. teſtandi conceſſa alicui intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus,ibid. nu 46
Limitata diſpoſitio vel cauſa componit effectū limitatum, ti.1.q 43.nu.32.& ti.2.q.1.nu.12. Idem,ti.4.q.17.nu.11.& ti.9.q.25. nu.62
Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium pro alimentis, ti.3.q.1. nu.2
lis eſſe poteſt inter patrem, & filium pro his, in quibus patri vſusfructus non quæritur, ti. 8. pri.6. nu.7
lis eſſe non poteſt inter patrem & filium, eod.ti. pri.38.nu.25
lis eſſe poteſt inter dominum, & ſeruum, vbi agitur de perſona,& non de rebus,ibid. nu.26
Litiganti de omnibus bonis, vel maiori parte, reus tenetur prouidere pendente lite, ti.1.q. 119 nu.2
Litigare temerè, & malam cauſam defendere nemo tenetur, ti.9.q.42. nu.30
Litigioſa vendi poteſt, quando breui erat peritura,ti.8.priu.45. nu.6
litigioſa res poteſt alienari ex cauſa neceſſaria, ti.9.q.32. nu.68
Locatio, quando facta eſt in fraudem, non obligat ſucceſſorem ſingularem etiam neceſſarium,eo.ti.q.42. nu 36
Locator conuenire poteſt, ne teneatur penſionem remittere ob vim maiorem, ti.7.quæ.18. num.16
locator ſi promiſit non expellere conductorem durante locatione, non poterit expellere etiā ſuperueniente neceſſitate,ti.9.q.26. nu.20
Locupletari nemo debet cum aliena iactura,ti.1. q.42.nu.5
Locus vbi adijcitur gratia taxationis, tunc alimenta non debentur, ſi nihil ex eo loco eſt perceptum, ti.4.q.26. nu.2
locus quando ponitur in eadem oratione, tunc reſtringit, ibi. nu.5
locus adijcitur gratia taxationis, quando ponitur per participium futuri temporis paſſiuū, ibid. nu.6

locus adiectus per relatiuum, & verbum futuri temporis importat taxationem, ibi. nu.7
Lucri, vel damni diuerſa eſt ratio, ti.9.quæſt.39. num.12
Lucrum iudicatur pro damno, quando eſt radicatum, ibi. num.13
lucrum facere ex proprio delicto nemo debet, ti.1.q 20. num.3
lucrum dotis ſtatuto defertur marito propter onera matrimonij, eo.ti.q.42. nu.34
lucrum ceſſans dicitur verum intereſſe, ſicut damnum emergens, eo.ti.q 45. nu.29
lucrum ceſſans probatur ex coniecturis, ibidem num.45
lucrum dotis à ſtatuto delatum marito, non dicitur de hæreditate mulieris, ti.7.q.12. nu.22
lucrum facere nemo debet ex ſuo dolo, vel culpa, eo.ti.q.41. num.2
lucrum facit qui ſuam exequitur voluntatem, ti.8.pri.56. num.3
lucrum dotis à ſtatuto delatum locum habet non obſtante fideicommiſſo iniuncto rei dotali, eo.ti.pri.74. num.6
lucrum dicitur quidquid à lege defertur, ti.9.q. 19. num.4
lucrum dotis marito delatum per mortem vxorum continet titulum onerosum, ibi. nu.5
lucrum non dicitur quod originem trahit à cauſa onerosa, ibi. num.6
lucrum quod facit filius ex re patris, tribuitur pro dimidia induſtriæ, & reſiduum capitali, eo.ti.q.20. nu.10
lucrum alicui ademptum illi applicatur, cuius contemplatione ademptum eſt, eod.ti.q.25. num.12
lucrum delatum ab homine non ei applicatur, cuius contemplatione fuit alij ablatum, licèt ſecus ſit in delato à lege, ibi. num.25
Luxuriæ non eſt plus tribuendum, quam caſtitati, ti.7.q.24. num.4

M.

MAgiſter eſt loco parentis, ti.1.q.53. nu.3 magiſter non minorem in diſcipulum habet poteſtatem, quam pater in filium, ibid. num.7. non poteſt in ius vocari ſine venia, ibid. num.8
Magiſtratus non conuenitur, niſi in ſubſidium, ti.7.q.37. nu.10
Maioratum inſtituens tenetur filijs, vel deſcendentibus prouidere de alimentis neceſſarijs, ti.8.pri 93. nu.3 prouidere debet de alimentis etiam filijs ſpurijs, & naturalibus, ibi. nu.9
Maioratus poteſt conſtitui in omnibus bonis ſuis ſine licentia Principis, quando fit ſine præiudicio legitimæ, vel ab eo, qui legitimã non debet, ibi. num.1
maioratus non poteſt in omnibus bonis ordinari, ſine licentia Principis, vbi agitur de præiudicio legitimæ, ibi. num.2
maioratus inductus à conſuetudine, intelligitur cum onere alendi ſecundogenitos, ibi. nu.7
maioratus non deſtruitur, ſi non eſt prouiſum ſecundogenitis de alimentis, ſed prouideri debet, ibi. num.8
maioratus ſucceſſor tenetur prouidere de alimentis ſecundogenitis, & alijs filijs etiam naturalibus, ibid. nu.10
maioratus ſucceſſor tenetur dotare filias omnes ibid. nu.11
maioratus bona alienari poſſunt pro alendo eius poſſeſſore, ti.eo.pri.19. nu.3
maioratus poſſeſſor non tenetur pro debito anteceſſoris, qui non fundauit maioratum, eo. ti.pri.54. nu.5
maioratus poſſeſſor ſoluit debitum ab anteceſſore contractum pro alimentis comparandis, ibid. num 10
maioratus poſſeſſor poteſt bona alienare, vt ſeipſum alat, ibi. num.11
maioratus poſſeſſor tenetur ad debita facta pro reparatione rerum maioratus, ibid. nu.14
Maioratui ſubijci poſſunt omnia bona, quando filius habet bona, ex quibus poſſit viuere, eo. ti.pri.56. nu.24
Maleficus laborare ſemper debet egeſtate, ti.1. q.36. nu.3
Mali homines debent egeſtate labore, ti.7.qu.15. num.14
Malis ex duobus eligi debet, quod leuius eſt, ti.1. q.22. nu.13
Mandati defectus opponi poteſt intra mille annos, ti.3.q.8. nu.8
Mandato in generali nunquam continetur illicitum, ti.7.q.37. nu.58
Mandatum requiritur quando agit quis pro tertio, alias acta ſunt nulla, ſi pars opponat, ti.3. q.8.nu.7
Mariti delictum vxori non nocet, etiam in crimine læſæ maieſtatis, ti.1.q 38. nu.31
mariti bona ſunt pro alimentis, ſicut pro dote obligata, eo.ti.q.43. nu.16
mariti anima contriſtatur, quando vxor cogitur mendicare, eo.ti.q.44. nu.28
mariti hæres extraneus non gaudet priuilegio, ne conueniatur vltra quam facere poſſit: ſecus in filio, eo.ti.q.78. nu.37

mariti

mariti bona ſunt vxori obligata non minus pro alimentis, quam pro dote, ti.3 q.2. nu.4
Marito quod certum quid ſoluatur pro alimentis vxoris ab eo, qui alere tenebatur, ſtatuto diſponi poteſt, ti 1.q.42. num.20. & 27
marito obijciens, quod nõ adhibuerit medicum vxori ægrotanti, tenetur probare, eo.ti.q.48. num.59
mariro pro alimentis retardatæ dotis datur ſolum officium iud cis, ti.3 q.5. nu.4
mariro, cum agitur de exactione dotis, relinqui debent alimenta ſecundum dignitatem, & conditionem ſuam, ti.4 q.18. nu.43
marito, quando exigitur pro dote, relinquuntur alimenta arbitrio iudicis, ibid. nu 47
marito, qui moram paſſus eſt in ſolutione dotis, taxantur alimenta ſecundum illius quantitatem, eo.ti.q.20. num.7
marito bona ſunt obligata pro alimentis, quando promittit dotem reſtituere cum omnibus damnis ſub obligatione bonorũ, ti.8. pri.49. num.9
Maritus eſt dominus dotis, ti.1.q.10. num.24. & q.32.num.15
maritus qui duxit vxorem ſine dote, tenetur illam alere, eo.ti q.22. nu 11
maritus tenetur alere vxorem, eod.ti.q.32. nu.1
maritus non repetit ab vxore, quod impendit pro ſeruitio ſibi collato, ibi. num 3
maritus vxorem alimentis priuare non poteſt, etiam cum iuramento, ibi. num.9
maritus, qui diuitem vxorem ſine dote duxit, poteſt agere, vt dotem ſibi conſtituat, ibidem num.12. & 14
maritus vxorèm ſanam alit, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant pro alimentis, ibi. nu.16
maritus alit vxorem, quæ culpa mariti ſeorſum habitat, ibid. nu.17
maritus etiam non ſequuta copula lucratur dotem, quando per eum non ſtat, licèt ſtatutũ non deferat lucrum dotis, niſi matrimonio conſummato, ibi. num.19
maritus fructus dotis lucratur, ſi excedunt impenſam alimentorum, ibi. nu.20
maritus dotem non lucratur, ſi vxorẽ ſine cauſa expulit è domo, ibi. nu.25
maritus alit vxorem, quæ etſi deceſſerit ſine culpa, tamen eſt parata redire, ibi. nu.26
maritus, qui male tractauit vxorem, licèt priuetur lucro dotis, tamen fallit ſi incipiat bene tractare, quod amplia vt ibi, ibid. nu.32
maritus tenetur alere vxorem, quæ ſine marito, vel etiam ſua culpa receſſit, ſi dotis fructus ſufficiunt, ibi. nu.33
maritus alit in domo, non extra domum vxorẽ infirmam, quæ non ſeruit, eo.ti.q 33. nu.10
maritus non agit ſine promiſſione rati pro bonis extra dotalibus, ibid. nu.17
maritus pro alimentis infirmæ vxoris non tenetur erogare fructus ſequentis temporis, ſed pro rata, ibid. nu.18
maritus lucratur fructus dotis pro rata temporis, quo matrimonium ſuſtinet, ibi. nu.26
maritus, an teneatur vltra fructus dotis alere vxorem infirmam, quæ habet patrem diuitem, ibi. nu.27
maritus vltra fructus dotis alit vxorem infirmã in ſubſidium, quando non extat pater, mater, vel frater, ibi. nu.34
maritus vxorem infirmam, & ſine dote non alit, niſi in ſubſidium, quando alius non extat, ibi.num.37.& 38
maritus pauper ali debet ab vxore, ti.1. quæ.35. num.6
maritus & vxor ſunt participes infortuniorum, ibid. nu.7
maritus hoſtis Ciuitatis, vel Principis, an ſit ab vxore alendus, ibi. num.8
maritus etiam ſoluto matrimonio retinet priuilegia, eo.ti.q 37. nu.14
maritus & vxor dicuntur vna caro, eod. ti.q.38. nu.3. & q.39.nu 9
maritus, qui fundum ad alimenta aſſignauit vxori, repetit fructus, qui ſuperſunt deductis alimentis, ti.1.q.39. nu.5
maritus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ tamquam alimenta, non tamquam vſuras. eo.ti.q.42. nu.2
maritus moram paſſus in dotis ſolutione, petit vſuras, ibi. nu.3
maritus non imputat ſibi in dotem fructus rei ſibi obligatæ pro dote, ibi. nu.7
maritus moram paſſus cõſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, etiam ſi non ſit ſolitus negotiari, ibid. nu.8
maritus ſolitus negotiari conſequitur verum intereſſe dotis non ſolutæ, etiam vltra quam importent alimenta vxoris, ibi. nu.9
maritus conſequitur vſuras retardatæ dotis, etiã ſi debitum non ſit liquidum, ibi. nu.13
maritus non lucratur dotem non liquidam, ſtante ſtatuto, ſicut liquidam, ibi. nu.14
maritus conſequitur à ſocero alimenta actione negotiorum geſtorum, ibid. nu.17
maritus poteſt ab initio paciſci, quod tantum ſibi ſingulo anno detur, donec dos ſoluatur, ibid. nu. 23
maritus non conſequitur alimenta dotis nõ ſolutæ,

lutæ,quando non ſuſtinuit onera matrimonij,ibid. nu.33
maritus non conſequitur vſuras dotales, quando non aluit vxorem, etiam ſine propria culpa,vt quia expulit ob non illatam dotem, ibi. num.36.
maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quã do ex pacto tenebatur vxorem alere, vide tamen ibi de veritate,ibid. nu.43
maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ pro tempore conceſſo ad ſoluendum,ibid. nu.51
maritus non lucratur dotem non ſolutam, pro qua tamen data eſt dilatio, quando ſtatutum loquitur de dote reſtituenda.ibid. nu.54
maritus lucratur dotem non ſolutam, ſi tamen commiſſa eſt mora in ſoluendo, quando ſtatutum loquitur de dote data, ibid. nu.55
maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ,quãdo debitum dotis eſt trãsfuſum in aliam cauſam,ibid. nu.58
maritus non conſequitur vſuras retardatæ dotis, quæ vxoti, non ſibi eſt promiſſa, ibidem num.64.
maritus non conſequitur intereſſe pro dotis augumento non ſoluto,ibid. nu.75
maritus non petit vſuras retardata ſolutione dotis,quando habuit ſemper vxorem in ſuis obſequijs,ibid. nu.80
maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quã do ipſe erat etiam debitor eius à quo nunc petit.ibid. nu.85
maritus,qui longo tempore tacuit,cenſetur vſuras dotales remiſiſſe.ibid. nu.89
maritus, qui patitur vxorem dotis fructus percipere, non cenſetur illos remittere. ibidem. num.113.
maritus æquiparatur emptori quoad titulum onerosum.ibid. nu.121
maritus ſuſtinendo onera matrimonij, nõ dicitur contractum implere quoad extraneum, ibid. nu.139
maritus recipiendo dotem, non videtur remittere vſuras dotales,eod.tit.q.43. nu.1
maritus alimenta pro dote non ſoluta petit officio iudicis, ibid. nu.9
maritus recipiendo ſortem ſibi præiudicat in vſuris, etiam ſi recipiendo reſeruaſſet ſibi ius petendi,ibid. nu.22
maritus recipiendo dotem non ſibi præiudicat quoad intereſſe promiſſum ex pacto, ibidem. num.27.
maritus petendo dotem in iudicio non cenſetur remittere vſuras,ibid. nu.29
maritus conuenitur vltra quã facere poteſt,quã do vxor eſt pauper,eod. tit.q.44. nu.24
maritus alit vxorem indotatam,ibid. nu.27
maritus & vxor non iudicantur ad imparia,eo. tit.q 45. nu.10
maritus ſecundus lucratur fructus rei, quæ fuerat vxori pignorata pro reſtitutione dotis,ib. num.5.
maritus adminiſtrator bonorum vxoris, ſi non exigit ſuum creditum à ſeipſo, ſibi imputari debet,ibid. nu.68
maritus ſtante ſtatuto de lucro dotis, non lucratur dotem, ſi onera matrimonij nõ ſuſtinuit, eod tit.q.46. nu.4
maritus tenetur filijs ex primo matrimonio reſeruare quidquid habuit ab vxore,ibid. nu.5
maritus ab vxore conuentus pro dote, vel alia cauſa,deducit ſemper alimenta propria,eod. ti.q.78. nu.13
maritus negans matrimonium cõuenitur in totum,nec aliquid deducit, ſecùs ſi negat dotẽ, ibid. nu.29
maritus,qui viuere poteſt ex arte aliqua, non vtitur beneficio, ne conueniatur vltra quam facere poteſt, ibi. nu.33
maritus non gaudet beneficio deducendi ne egeat,quando vxor eſt pauper,& non habet aliunde,ibid. nu.36
maritus conuentus ab vxore non deducit alimẽta,quando dos conſiſtit in re, & corpore certo,ibid. nu.39
maritus non deducit alimenta, quando vti quilibet poſſeſſor conuenitur reali actione, ibid. num. 40.
maritus non allegat beneficium deducendi alimenta, quando conuenitur pro dote in tuto collocanda conſtante matrimonio, ibidem. num.41.
maritus non vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra &c.quando doloſe fecit, ne poſſit ſoluere,ibid. nu.42
maritus propria culpa factus pauper non vtitur priuilegio,ne conueniatur vltra quam poteſt facere,ibid. nu.44
maritus,qui dum eſſet ſoluendo,non exegit dotem à ſeipſo, eſt in culpa,& perdit beneficiũ, ibid. nu.45
maritus factus pauper propter maleficium, amittit priuilegium, ne vltra vires conueniatur,ibid. nu.46
maritus putatiuus,& non verus,non gaudet beneficio, ne teneatur ſoluere vltra vires, ibid. num.47.
maritus ſoluto matrimonio paciſci poteſt, qđ poſſit exigi inſolidum, non obſtante beneficio,

elo, ibid. nu.48
maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit dotem reddere, intelligitur deductis alimentis, ibid. num.52
maritus multis in caſibus non vtitur priuilegio, vbi remiſſiuè, ibi. num.57
maritus non repetit impenſas factas pro vxore, quæ ſibi ſeruiuit, co.ti.q.83. nu.3
maritus alit vxorem propter ſeruitia, non propter dotem, ibi. num.4
maritus pendente accuſatione vxoris de adulterio, alendus eſt, co. ti.q 129. nu.6
maritus renunciare videtur lucro delato à ſtatuto circa dotem, quando promiſit reddere totam & integram dotem, ti.a.q.15. nu.230
maritus iure actionis petit alimenta, ſeu vſuras pro retardata ſolutione dotis, ti.3.q.5. nu.1
maritus alimenta pro retardata dotis ſolutione repetit à ſocero ante moram commiſſam, ibi. num. 3
maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, ſi medicum vxori ægrotanti non adhibuit, ti.4.q.5. num.50
maritus pro ſoluenda dote non cogitur vendere rem magni valoris, & redditus, cod.ti.q.9. nu.16. vt ibi, & num.19
maritus vxori dotatæ præſtare cogitur alimenta, etiam vendendo proprietatem, ibi. nu.18
maritus cogitur rem magni valoris, & modici redditus vendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & alimenta ſibi ipſi prouidere, ibid. num.19
maritus alit vxorem ſecundum nobilitatem, & dignitatem ſuam, & quomodo intelligatur, co ti.q.18. nu.27
maritus alit non ſolum vxorem, ſed etiam pediſſequas, & alias ſeruientes, ibi.num.28. & q. 29.num.7
maritus moram paſſus conſequitur alimenta, habito reſpectu ad id, quod impendit circa alimenta vxoris, ti.4.q.20. num.8
maritus non conſequitur intereſſe dotis, non ſolutæ, ſi non ſuſtinuit onera matrimonij, ibid. num.9
maritus intereſſe dotis non ſolutæ conſequitur, etiam vltra quam ferunt onera matrimonij, ibi. nu.10
maritus poteſt vxorem leuiter caſtigare, cod.ti. q.29.nu.19. & ti.7.q.16.nu.4
maritus dicitur dominus vxoris, & quomodo, num 21.ti.4.q. 29. nu.11
maritus eſt dominus dotis, ti.5.q 7. nu.15
maritus ex pacto vel ſtatuto non acquirit fundum, cuius fructus fuerunt filiæ ſpuriæ dati in dotem, ibid. nu 15
maritus repetit à ſocero moroſo alimenta præſtita vxori, ti.6.q.2. num.1
maritus, qui diu tacuit, nec dotem petijt, an cenſeatur vſuras dotales remittere, ibi. nu.2
maritus retinens vxorem in ſuo obſequio non petit vſuras dotis non ſolutæ, ibid. nu 3
maritus, qui vxorem habuit in obſequijs, an petat alimenta ratione moræ vxoris in danda dote permiſſa, co.ti.q.3. nu.1
maritus recipiendo dotem, an videatur remiſiſſe alimenta, ibi. nu.12. & 29
maritus petens dotem poteſt etiam iure actionis petere fructus, & acceſſiones, ibi. nu.14
maritus recipiens ſortem non cenſetur remittere vſuras dotales, ibi. nu 24
maritus recipiendo dotem cum proteſtatione, non prohibetur petere alimenta, ibi. nu.29
maritus recipiens ſortem, non videtur remittere alimenta pro parte dotis non ſolutæ, ibi. num.53
maritus, qui aluit vxorem infirmam, non repetit alimenta, ibi. num.69
maritus non tenetur alere vxorem, quæ habet aliunde, ibi. num.72. vel quæ patrem habet, ibid. num.73
maritus non repetit alimenta præſtita vxori infirmæ indotatæ, etiam ſi fuiſſet proteſtatus, ibid. nu.76
maritus repetit alimenta præſtita vxori ſanæ, ſiue dotata ſit, ſiue indotata, co.ti.q 4. num.1
maritus ſi tenetur vxorem alere proteſtatio cōtraria non releuat, ibid. num.8
maritus non repetit modicam impenſam factā circa res vxoris, co.ti. nu.30
maritus non alit vxorem ſine cauſa degentem extra domum, co.ti.q.10. nu.5
maritus tenetur alere vxorem, quæ poſtquam ſine cauſa deceſſit, vult redire, & ipſe recuſat admittere, ibi. nu.6
maritus non tenetur de fructibus dotium alere filios vxoris ex primo matrimonio, co.ti.q.11. num.13
maritus reſtituit vxori fructus induſtriales & naturales paraphernalium, quos conſumpſit de voluntate vxoris, & vertit in proprios vſus, co.ti.q.17. nu.5 & 7
maritus dicitur in vſus proprios cōuertiſſe fructus paraphernalium, quando vertit in propria alimenta, ibi. num.6
maritus non reſtituit vxori fructus naturales extradotalium, quos conſumpſit, ſi modici ſint, ibi. num.10
maritus cogitur admittere vxorem adulteram,

quando vxor iam condemnata probat maritum eſſe fornicatium, ti.7.q.4. nu 10
maritus cognoſcendo vxorem adulteram videtur eius mores approbare, ibi. nu.23
maritus cogere poteſt vxorem diuitem, vt ſe dotet, co ti.q.6. nu 9
maritus alit vxorem etiam indotatam, co.ti.q.7. num.6
maritus dicitur alimenta habere; quando partim ex bonis, & partim ex arte poteſt viuere, co.ti.q.9. nu.8
maritus exigitur in totum, nulla habita priuilegij ratione, quando habet artem vtilem pro victu, ibi. nu.20
maritus inſtitutus ab vxore non imputat in hæreditate lucrum dotis à ſtatuto delatum, cod. ti.q.12. nu.23
maritus immoderatè percutiens vxorem punitur, ibid. nu.6
maritus poteſt pro quantitate culpæ corrigere vxorem, ibi. nu.9
maritus, qui cauit de non offendendo vxorem, non contrauenit, ſi illam moderatè caſtigat, ibid. nu.10
maritus non cogitur cauere de non corrigendo malos mores vxoris, ibid. nu.11
maritus quamuis dotem penes ſe retineat non tamen alit vxorem, quæ ſine cauſa ſcorſum agit, ibi. nu 15
maritus non alit vxorem adulteram, ibi. nu.16
maritus poteſt domo expellere vxorem adulteram, vide tamen ibi. nu.17
maritus propria authoritate expellit vxorem adulteram, ſi delictum eſt notorium, ibi. nu.18
maritus ſpoliatus, an ſit reſtituendus, non obſtante notorio impedimento, ibi. nu 19
maritus plus dolore afficitur ex adulterio vxoris, quàm morte filij, ibi. nu.25
maritus adulter perdit donationem propter nuptias, ibi. nu 30
maritus non debet ab vxore pudicitiam exigere, quam non conſeruat, ibi. nu.49
maritus fornicator cogitur recipere vxorē, quæ propter adulterium fuerat iudicis ſententia eiecta, ibi. nu.52
maritus, qui non poteſt vxorem poſt certum tempus accuſare adulterij, poteſt tamen eijcere, ibi. nu.63
maritus non opponit vxori de adulterio, cum ſecuta eſt reconciliatio, ibi. nu.76
maritus in vindicando adulterio vxoris præfertur cæteris, ibi. nu 81
maritus reconciliando ſe cum vxore, non poteſt paciſci, quod ſibi remaneat lucrum factum ex ſententia adulterij, ibi. nu 94
maritus licitè aliquid capit ab vxore, vt diſſimulet adulterium, ibi. nu 95
maritus carnaliter cognoſcens vxorem, videtur adulterium remittere, ibi. nu 102
maritus, qui vxorem adulteram cognouit ante peractam pœnitentiam, reus eſt lenocinij, ibi. num. 103
maritus cognoſcens vxorem adulteram peccat mortaliter, ibi. nu.105
maritus ignorans adulterium vxoris non videtur iniuriam remittere, ibi. nu 109
maritus denegare poteſt vxori alimenta, ſi dotis partem ſoluit, & partem retinet, co.ti.q.17 num.3
maritus poteſt de domo expellere vxorem, quæ dotem non ſoluit, ibi. nu.11
maritus alit vxorem etiam dote non recepta, quando ea fuit promiſſa ab affinibus, non ab vxore, ibi. nu.31
maritus non denegat alimenta vxori, cuius affines propter paupertatem non ſoluunt dotē, ibid. nu.36
maritus non poteſt vxorem expellere, eo quòd dotem non ſoluerit, ſi eā retinet in obſequio, ibid. nu.38
maritus, qui ob dotem nō ſolutam expulit vxorem, poteſt nihilominus dotem petere via iudiciali, ibi. nu.42
maritus tenetur vxorem admittere redeuntem, etiam quæ diſceſſit propria culpa, ibi. nu.47
maritus, qui vxorem domo expulit ob non ſolutam dotem, poterit non ſolum dotem petere, ſed etiam vſuras dotales, ibi. nu.48
maritus poteſt cum ſocero paciſci, quòd ipſe alat filiam, co ti.q.18. nu.1
maritus alit vxorem ex diſpoſitione iuris poſitiui, ibi. nu.25
maritus alit vxorem, quam duxit, non conſtituta dote, co.ti q.19. nu.1
maritus non alit vxorem infirmam, ſi ea habet aliunde, ibi. nu.10.
maritus iuſtè negat alimenta vxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta, fuit euicta, & marito non datur actio de euictione, co.ti q.20. nu.1
maritus non præſumitur voluiſſe ducere vxorē ſine dote, ibi. nu 9
maritus poteſt vxorem hæreticam expellere propria authoritate, non expectato Eccleſiæ iudicio, co ti.q.21. nu.6
maritus vxorem pœnitentem in crimine hæreſis non cogitur recipere, ſi poſt ſententiam diuortij ingreſſus eſt religionem, ibi. nu.7

maritus

maritus poſt ſententiam adulterij contra vxorē non cogitur illam pœnitentem recipere, ſecus in cauſa hæreſis, ibi. nu.8

maritus non tenetur alere vxorem de hereſi cōdemnatam, ſed pœnitentem, quando fuit detruſa in carceres, ibi. nu.9

maritus adulter non dicitur violare thorum mulieris, eo.ti.q 25. nu.6

maritus non priuatur alimentis ab vxore relictis, quando deliquit, ſed non in legem matrimonij, ibi. nu. 9

maritus etiam adulter eſt alendus ab vxore, quādo non habet aliunde, ibid. nu.10

maritus non eſt alendus ab vxore, quando ſua culpa incidit in paupertatem, ibi. nu 11

maritus & vxor dicuntur vna caro, ibid. nu.16. ſocij diuinæ & humanæ domus, ibi. nu.17

maritus bannitus, vel aliter factus pauper ex delicto, alendus eſt, ibi. nu.20

maritus damnatus crimine læſæ maieſtatis, vel quòd in patriam deliquerit, non eſt alendus ab vxore, eo.ti.q.26. nu.1

maritus, qui fuit in dolo, perdit beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poteſt, eod.ti. q 37.nu.40

maritus eſt dominus rei dotalis, ti 8.pri.65. nu.15

maritus, qui vxori negauit alimenta, non lucratur dotem ex pacto, ſtatuto, vel conſuetudine, eo.ti.priu.69. nu.1

maritus, qui vxorem domo expulit ſine cauſa, non lucratur dotem, ibi. nu.2

maritus non lucratur dotem, ſi vxori ægræ non ſubminiſtret medicum, & medicinas, ibi. nu.3

maritus lucratur dotem, etiam ſi alimenta vxori non præſtitit, quando ea non deceſſit, ibid. num. 4

maritus, qui negauit vxori alimenta, lucratur dotem, ſi poſtea ſequuta eſt reconciliatio, ibi. num.6

maritus, qui alimenta negauit vxori, cum tamē alere non teneretur, lucratur dotem, ibidem nu.9. ex permiſſione ſtatuti occidit vxorem, lucratur dotem, & ibi de veritate, ibid. nu. 10. ſtipulatur ſibi alimenta, cenſetur etiam ſtipulatus pro vxore, eo. ti.priu.76. nu.3

maritus pro dotis reſtitutione non conuenitur vltra quam facere poſſit, deducto ne egeat, eo.ti.priu.84. nu.1

maritus tenetur vltra quàm facere poſſit, & ſimiliter filij, quando vxor extrema laborat egeſtate, ibi. nu 3

maritus relinquendo alimenta vxori, videtur compenſare cum iis, quæ intra annum luctus debentur, ti 9 q 4. nu.36

maritus ſecundus, cui ab vxore plus eſt relictum, quàm filio prioris matrimonij, non poteſt repudiare legatum, ibid. nu.30

maritus non præſumitur cogitare mortem vxoris, eo.ti.q.13. nu.8

maritus non ſuccedit vxori, nec econtra, quando thorus ſeparatur mala gratia, ibi. nu 41

maritus ſuccedit vxori, quando thorus ſeparatur ob vxoris adulterium, vel aliam culpam, ibid. nu.42

maritus dicitur voluntarius, non neceſſarius debitor dotis, eo.ti.q.16. nu.10

maritus an filijs primi matrimonij teneatur reſeruare lucrum dotis ſibi à ſtatuto delatum, eo. ti. q.19. nu 9

maritus, qui diu tacuit, non cenſetur remiſiſſe vſuras dotales, eo.ti q 31. nu.66

maritus diues non poteſt aliquid relinquendo vxorem inopem excludere à ſupplemento quartæ, eo.ti.q.35. nu.11

maritus confitendo ſe vergere ad inopiam, non præiudicat creditoribus ſuis, eo.ti.q.42. nu.26

Maſſaria quando vxor relinquitur, venit cum præeminentia, ti.2.q.8. nu.4

Maſculinum concipit fœmininū, ti.1 q.31. nu.18. non econtra, nu.19 & ti.6.qu.18.num.34. niſi quando eadem ſubeſt ratio, ibi. nu.35

maſculinum nō concipit fœmininum, quando profertur ſub nomine proprio, ti 9.q.13. nu.30

Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam, etiam ſi pater diues ſit, ti.1.q.4. nu.4

mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo, eo. ti.q.7. nu.5

mater alere tenetur filium intra triennium, eo. ti.qu.14. nu.1

mater multis in caſibus excuſatur, ne filium alat intra triennium, ibi. nu 7

mater ſimul cum patre tenetur alere filium intra triennium, quando matrimonium declaratur nullum, ibi. nu.8

mater alit filium vltra triennium, ſi pater ſit inops, & filius non habet aliunde, ibi. nu.9

mater non poteſt in ius vocari ſine venia, ibidem nu.12 & qu.22.nu.3

mater filiam inopem, vel patre carentem dotare tenetur, ti.1.q.14. nu.13

mater pro dotanda filia poteſt alienare bona ſubiecta fideicommiſſo, vbi vide, eo ti.q.14. num.15

mater hæretica tenetur dotare orthodoxam filiam etiam, quæ habet patrem diuitem, ibid. num 17

mater Iudæa dotare tenetur filiam Catholicam etiam ſi pater ſit diues, ibi. nu.18

mater Iudæa, non tenetur dotare filiam Iudæã, extante patre diuite, ibi. nu.19
mater ſemper eſt certa, etiam ſi vulgo conceperit, eo.ti.q.15. num.1
mater tenetur alere filium etiam ſpurium, ibid. num.11. & 12
mater etiam illuſtris, alit filium ſpurium, ibid. num. 13
mater venit appellatione parentis, ibi. nu.15
mater alenda eſt à filio legitimo, & naturali, eo. ti.q.22.nu.1. amplia nu.6.15.& 16
mater ſuccedit æqualiter cum patre, ibi.num.5. & q.105.num.4
mater ſuccedit filio concepto ex damnato coitu, & econtra, ti.1.q.22. num.17
mater de fructibus dotis non alit filios ex primo viro, eo.ti.q.41. num.2
mater, quæ vitricum tutorem dari priuigno curauit, punitur, ac ſi non petijſſet tutorem, ibi. num.9
mater & vitricus, qui bona filiorum adminiſtrauerunt, non petunt alimenta dotis non ſolutæ, eo.ti.q.45. nu.67
mater tenetur alere filiam, etiam ſi extent patris hæredes, eod.ti.q.105.nu.3. filium alere, non frater, eo.ti.q.106 nu.1. ſemper alere filium inopem, quando aſcendens non extat, ibi. nu.2
mater ardentius amat, quam pater, ibi. nu 5
mater ventris nomine alimenta conſequitur, etiam ſi aliunde habeat, eo.ti.q.11. nu.17
mater donando rem ad vſum, vel vſumfructũ cum iuramento, vel ex cauſa dotis, cenſetur proprietatem concedere, ti.2.q.1. nu.47
mater cum donat filio rem ad vſum, vel ad fruendum, venit proprietas, ibi. nu.49
mater reuocare non poteſt donationem, quam fecit filio, ibi. nu.50
mater non habet filium in poteſtate, ſicut pater, ibid. num.51
mater conſequitur integrum vſumfructũ mortuo filio, etiam ſi pia cauſa fuerit illi ſubſtituta, vbi latè, ti.2.q.15. nu.163
mater non conſequitur integrum vſumfructũ, ſed alimenta, quando filius ingreditur monaſterium, vel dat ſe in arrogationem, ibid. num 171
mater, an habeat integrum vſumfructum, quando filius non moritur, ſed priuatur bonis, ibi. num.174
mater conſequitur integrum vſumfructum etiam legitimæ, quando filio relictum eſt vltra legitimam, ſed vide ibi, ibi. nu.179
mater vſufructuaria omnium bonorum, non conſequitur integrum vſumfructum, quando mortuo filio, extat ſubſtitutus pupillaris, ibid. nu.189
mater conſequitur integrum vſumfructum, quando ex delicto filij bona venerunt ad fiſcum, ibi. nu.198. quando teſtator vſumfructum reliquit vxori cum filio, ibid num.216. etiam quando voluntas teſtatoris eſt tacita, ibi.nu.227. quando teſtator legat liberum, & francum vſumfructum, ibid. nu.229
mater habet pro ſe præſumptionem, præcipuè vbi agitur de alenda fœmina, ti.4 q 13.nu. 12
mater eligi poteſt ad tutelam filij, licèt debitrix ſit, ibid. nu.14
mater in tutela præfertur omnibus alijs, ibidem num. 27
mater non cogitur intra triennium lactare filiũ extra domum propriam, eo.ti.q.14. nu.14
mater repetit impenſam, quam fecit pro remouendo tutore ſuſpecto, qui fuerat filio datus, ti.6.q 1. num.2
mater licèt teneatur tutorem filij accuſare ſuſpectum, non tenetur tamen impendere de ſuo, ibid. nu.3
mater quæ filium aluit, repetit à marito, & patre, qui foret obligatus, eo.ti.q.8. num.1
mater repetit à quocunq; obligato alimenta filio præſtita, ibid nu.4. ab hærede mariti alimenta filio præſtita, ibi.nu.5. à filiis hæredibus mariti alimenta, quæ præſtitit filiæ dotatæ, ibi.num.9. quantum pater erat erogaturus in alimenta filij per eam aliti, non vltra, ibid. num.17
mater non repetit alimenta præſtita filio, quem ipſa tenebatur alere, ibi. num.23
mater non repetit modicam alimentorum vel aliam impenſam, quam fecit pro filio, ibidem num. 27.& 29
mater non repetit à marito alimenta filio præſtita, ſi conſtat ex coniecturis, quod voluit donare, ibi. num.38
mater non repetit à filio alimenta, quæ illi præſtitit, ſi non extat pater, vel alius obligans, ibid. num.41
mater non repetit à naturali filio alimenta, quæ illi præſtitit, ibi. num.44
mater repetit à filio alimenta, quæ præſtitit, ſi erat adminiſtratrix, ibi. num.46
mater non repetit à filia, quatenus impendit in eius alimenta vltra redditum bonorum, quæ adminiſtrat, ibi. nu.62
mater non præſumitur donaſſe filio alimenta, ſi illius erat debitrix, ibi. nu.63
mater repetit à filio alimenta præſtita, quãdo eſt proteſtata, ſe alere animo repetendi, ibi. nu.64

mate

mater non repetit à filio impenſam paruam, etiam ſi proteſtata ſit velle repetere, ibi. nu.72
mater repetit à filio alimenta, quādo de eis ſcripſit filium debitorem in libro rationum, ibid. num.73
mater vt videatur aluiſſe filium animo repetendi, quomodo concipere debeat ſcripturam libri, ibi. num.79
mater repetit à filio alimenta, quando impenſa eſt magna, ibi. nu.80
mater repetit à filio tamquam patris hærede alimenta, quæ ei præſtitit, viuente patre, ibi. nu.82
mater repetit à filio impenſas factas circa res filiorum, ibi. nu.83
mater non repetit à filio impenſam, quam fecit petendo tutorem filio dari, ibi. nu.86. & 87
mater repetit à filio impenſam, quam fecit in ſcripturis aduocati, & procuratore, quando petijt tutorem filio, ibi. nu.88
mater non repetit impenſam, quam fecit pro filio, quando accuſauit tutorem ſuſpectum, ibid. nu.89
mater non cogitur præciſè, aut cauſatiuè accuſare tutorem filij ſuſpectum, ibi. nu.90
mater non repetit à filio expenſas, quas fecit litigando pro eo, ſi ſuccubuit in cauſa, ibi. nu.91
mater repetit à filio impenſam factam, vt illum redimeret à carcere, vel morte, ibi. nu.96
mater non educat filium, quando ſuperinduxit vitricum, eod. ti. q.61 nu.10
mater non poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam vni ex filijs, cui minus reliquit, ibi. n.12
mater meretrix non poteſt denegare alimenta filiæ ob malam illius vitam, ti.7.q.4. num.13. ſed correcta poteſt denegare alimenta filiæ meretrici, ibid. nu.15
mater nobilis non cogitur lactare filium intra triennium, co. ti. q.9 nu.26
mater non tenetur lactare filium, ſi id ſibi ſit indecorum, quia nobilis, co. ti. q 13 nu.2
mater excuſatur à lactando filium ex cauſa, vt quia ſit infirma, vel lac non habeat, ibi. nu.4
mater quando eſt inhabilis ad lactandum, pater tenetur prouidere, ibi. nu.10
mater quando ſine cauſa recuſat filium lactare, ſoluit expenſam nutricis, ibi. nu.13
mater excuſatur à lactando filium, quando eſt pauper, & ſibi victū quærere cogitur, ibi nu.15
mater pauper non excuſatur à lactando filium, quando pater vult ei prouidere de alimentis, ibid. num 16
mater prægnans eſt ab hæreditate alenda, ib. n.17
mater ſola non alit filium, qui fuit conceptus in matrimonio putatiuo, quod exinde fuit diſſolutum, ibi. nu.18
mater nō tenetur alere filium in caſibus, in quibus pater poteſt negare alimenta, ibi. nu.20
mater non poteſt filium vendere cauſa famis, & ibi de veritate, & cur diuerſum in patre, ti.8. pri.38. nu.17. ſtipulari pro filio, ti.8. pri.73. nu.8
mater tenetur legitimo filio relinquere legitimam, co. ti. pri.81. nu.8
mater magis tenetur filium alere, quam frater, ti.9. qu.10. nu.2
mater ſuccedit ęqualiter filio cum fratre defuncti, ibid. nu.8
matri obligatur filius æquè, ac patri, inſpecto iure naturæ, ti.1. q.14 nu.5
matri debetur eadem reuerentia, quæ patri, ibid. num.11. legitima in bonis filij, ſicut patri, eod. ti. qu.22. nu.4
matri & patri æqualiter filius obligatur, ideo patri potius, quam filio eſt ſubueniendum, eod. ti. q.94. nu.16
matri alimenta videntur relicta, quando legantur filiis cum matre, ti.2. q.7 nu.7
Matris appellatio includit auum maternum, & aſcendentes per maternam lineam, ti.1. q.16. nu.7. includit omnes aſcendentes per maternam lineam, ti.6. q.8. nu.14
matris appellatione venit auia, ibid. nu.15
Matrimoniales cauſæ ſunt ſecundum canones decidendæ, ti.7. qu.29. nu.13. & ti.1. qu.6. nu.7. & ti.8. priu.10. nu.7
Matrimonium debet eſſe liberum, ti.1. q.3 nu.15. ſi ſtatuto ſub pœna cum certis perſonis prohibeatur, ſuſtinetur diſpoſitio reſpectu pœnæ, ibi. nu.16. ſi ſtatuto prohibeatur ſub pœna, licèt matrimonium non impediatur, pœna tamen committitur, ti.1. q.6. nu.4. ſine patris conſenſu, valide contrahitur, ibi. num. 6. quod ſine patris conſenſu contrahatur, ſtatuto induci non poteſt, ibi. nu.8. ne contrahatur ſine conſenſu patris, pacto diſponi nō poteſt, ibi. nu.9. debet eſſe liberum etiam à pœna, ibi nu.15. diſſoluitur per ingreſſum religionis, co. ti. q.37. nu.6. eſt res ſpiritualis, ti.7. q.17. nu.13. non reſcinditur, etiam ſi dolus vnius partis illi cauſam dederit, ibid. nu.14. non reſcinditur, & ſi vnus coniugum minor peteret reſtitutionem in integrum, ibi. nu.15. non reſcinditur etiam ſi mulier doloſè affirmauerit bona ſua eſſe maximi valoris, cum non ſint, ibi nu.16. non dirimitur propria authoritate, etiam ſi notoria ſit conſanguinitas inter coniuges, ibi. nu.21 poteſt eſſe ſine dote, quamuis mulier habeat bona, co. ti. q.19 nu.5. ſoluitur, quoad ſeparationem thori propter hæreſim vxoris, co. ti. q 21. nu.2

matrimonium non poteſt ita contrahi, quod filij antea ſuſcepti non legitimentur, ti.8.pri.67. nu.11
matrimonium expectare cum ea, quæ nunc habet maritum, turpe eſt, ti.9.q.13. nu.6
matrimonium non poteſt ſolui diuortio: quia quod Deus coniunxit, homo non ſeparet, ibi. num.39
Matrimonij beneficio non gaudet, qui committit in matrimonium, ti.7.q.25.nu.2. cauſa eſt ſpiritualis, & cognoſci debet ab eccleſiaſtico iudice, ti.8.priu.10. nu.6
Medici ſalariũ debetur ei, cui alimenta debẽtur, ſi infirmus ſit & vtatur medico, ti 4.qu.5.nu.3
Medicina non venit relictis cibarijs, vel diarijs, ti.2.q.2. nu.17
Medicinas miniſtrare vxori infirmæ tenetur maritus, ti.4.q.5. nu.4
Medicinæ præſtandæ ſunt ei, cui debentur alimenta, ibi. nu.1
medicinæ debentur mulieri ſeorſum ab hæredibus habitanti, licèt alimenta relicta ſint in domo cum hæredibus, ibi. nu.2
medicinæ debentur famulo ægrotanti, intellige tamen vt ibi, ibi. nu.5
medicinæ à prætore non debentur ſuis officialibus, quibus nec alimenta præſtare tenetur. vide tamen ibi, ibi. nu.6
medicinæ non debentur ei, quem tenetur cibare, licèt aliud ſit, quando tenetur alere, ib. nu.11
medicinæ non veniunt relicto victu, ibi. nu.12
medicinæ non debentur alimentario, qui ſua culpa incidit in infirmitatem, ibi. nu.13
medicinæ dicuntur pars alimentorum, ibi nu.18
medicinæ, quæ pauperibus debentur pro eleemoſyna, præſtari debent ei quoque, qui ſua culpa incidit in paupertatem, ibi. nu.19
medicinæ modicæ impenſæ præſtandæ ſunt à iudice officiali, cui debentur alimenta, eo ti. q.23. nu 22
medicinæ modici valoris præſtantur famulo infirmo à domino, ſecus in magnis, ibi. nu.34
Medicum ægrotanti, qui non adhibet, dicitur mortis cauſam dediſſe, eo ti.q 5. nu.9
Medium probatur, extremis probatis, ti.6.q.23. num.22
Melioramenta ſoluenda ſunt ab eo, qui ex pacto redimit rem venditã, ti.1.q.42. nu.107. reſtituuntur, quatenus res tempore reſtitutionis meliorata reperitur, ti.6 q.8.nu 18. petens tenetur probare, quod res fuerit in tantum meliorata, ibi.nu.19. æſtimantur quanti res fuit meliorata, non quantum fuit impenſum, eo. ti.q.11. nu.41
Menoch.conſ.60.num.29. quomodo intelligi debeat, ti.5.q.7. nu.4
Mens, non verba legis, eſt amplectenda, ti.8.pri. 90.nu.9
mens legis eſt ſicuti anima, & verba ſunt corpus, ti.9 q 17.nu.18. attendi debet tamquam virtus intrinſeca, ibi. nu.19
Menſuræ expenſa ſoluitur menſori communiter ab emptore, & venditore, ti.1.q.86. nu.1
Merita parentum tranſeunt ad filios, ti.8.pri.65. num.41
Idem priuileg.66.num.7
Meritum non conſequitur ex eo, quod quis facere tenetur, ti.6.q.14. nu.20
Meretrix non poteſt filiam exhæredare ob meretricium, ti.7.q.2.nu.17. non dicitur, quæ ſui corporis non facit quæſtum, eo.ti.q.4. nu.33
Metus ei non prodeſt, qui illum intulit, ti.1.q.45 nu.36. dicitur iuſtus, qui deſcendit à periculo perſonæ, ti.9.qu.28 nu.4. iuſtus dicitur, qui reſpicit vitam filij, ibi. nu.5
Meum quod eſt, non poteſt amplius meũ fieri, ti.5.q.9. nu.18. dicitur etiam id, in quo habeo ſolam proprietatem, ti.7.q.37. nu.24
Miles abſens cum licentia, habet nihilominus ſua ſtipendia, ti.1.qu 76.nu.6. non exigitur in plus, quam poſſit facere, eo.ti.q 78.nu.17 propter ingratitudinẽ priuatur cingulo, ti.6.q.18. nu.12. gaudet beneficio, ne conueniatur vltra quam facere poteſt, ti.7.q.31. nu.6
Milites aluntur à Republica, quam defendunt, ti.1.q.55. nu.12
Idem q 76.num.1
milites vltra ſtipendia capere aliquid prohibentur, ibi. nu.3
milites conſequuntur ſtipendia pro tempore, quo captiui apud hoſtes morantur, ibi. nu.5
Militi debetur ſtipendium etiam durante infirmitate, ibi. nu.4
Militibus ſtipendia dantur pro tempore, quo ſunt in itinere, ibi.nu.8. deputatis ad cuſtodiã alicuius, debentur alimenta vltra ſalarium à cuſtodito, ibi. nu.9. quando non ſoluuntur ſtipendia in bello iuſto, licet deprædari pro neceſſario victu, ibi.nu.11. debetur hoſpitatio à ſubditis, & nil aliud, ibi. num.14. alimenta præſtantur ſingulis diebus per rationem de qua ibi, ti.4 q.17. nu.17
Militare nemo cogitur proprijs ſtipendijs, ti.1.q. 62.num 3
Idem q.76. num 2
Idem ti.4 q.22 num.12
Minimum ſemper debetur in contractibus, ti.8. priu.25. nu 2

Minor reſtituitur ad lucrum amiſſum etiã minimum, ti.1 q 42. nu 97
minor non reſtituitur ad lucrum cum præiudicio aduerſarij, ibi. nu.98
minor non dicitur læſus, nec reſtituitur, quando actus poteſt ſe habere ad lucrum, ſicut ad damnum, co.ti.q 44. nu.20
minor non condemnatur in expenſis, ſed eius tutor, co.ti.q.48. nu.33
minor poteſt fructus immobilium bonorum alienare ſine decreto, ti.4.q 10. nu.31
minor petens pretium rei nulliter venditæ, videtur renunciare nullitati, ti.6 q 3. nu.65
minor fideiubendo pro alio dicitur eo ipſo circumuentus, co.ti.q.8. nu 95
minor obligatur ex cauſa dotis, & contra eũ militat tacita bonorũ hypotheca, ti.7 q 14 nu.43
minor qui iurauit ſe maiorem non reſtituitur in integrum, co ti.q 37. nu.39
minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, vbi ampliatur, ti.8 pri.8. nu.1
minor ſine tutore, aut curatore, petit alimenta, ibid. nu.2
minor non petit alimenta ſine curatore, quando non eſt periculum in mora, ibid nu.3. poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, etiam quando patris conſenſus non requiritur, ibi. nu 4
minor ſine ſolemnitate validè alienat, ſi alienatio eſt vtilis, co.ti pri.u 56. nu 66
minor & Eccleſia poſſunt ſtare contractui nullo, ſed non cogi intuitu ibi. nu.80
minor qui ſemel impugnauit actum, non poteſt illum approbare, ibi. nu.82
minor licitè alienat, ſine ſolennitate ex permiſſu teſtatoris, ibi. nu 91
minor validè alienat ſine ſolennitate, quando facit in exequutionem actus geſti à teſtatore, ibid. nu. 92
minor non poteſt donare, etiã cum authoritate curatoris, vel decreto iudicis, ibi. nu 107
minor non reſtituitur, quando inſpecto principio contractus poterat ita eſſe vtilis ſicuti damnoſus, ti.9.q.11.nu.11. ſi tempore cõtractus non eſt læſus, etiam ſi nunc appareat læſio, ibi.nu.13. ad omiſſas probationes, ſi illas ignorauit, ibi. nu.15
minor reſtituitur ex eo, quod poſſit litibus vexari, co.ti.qu.26. nu. 91. aduerſus aditionem factam cum beneficio inuentarij, quando in hæreditate ſunt vexationes, ibid. nu.92
minor validè abſq; ſolennitate alienat ſtabilia in exequutione ordinationis paternæ, ibi.nu. 129
minor non dicitur læſus ex actu, qui poteſt afferre commodum, & incommodum, cod.ti. qu.43.nu.31. lædi, quando obligatur ex diſpoſitione legis, co.ti.q.44. nu.14
minor carens curatore poteſt ſe obligare perſonaliter, ibid. nu.21
minor non poteſt obligare ſua ſine decreto iudicis, ibi. nu 22
minor facilius poteſt obligare perſonam, quam res, ibi. nu.23
minor nõ ea ratione à tutela reijcitur, quod eius bona non poſſint obligari, ibi. nu.49
minor non poterit eſſe tutor, licet diſpenſetur ad obligandum bona ſua, ibi. nu.52
minor qui ſeipſum aluit extra domum, reſtituitur aduerſus inobſeruantiam modi aſcripti legato, co.ti.q 45. nu.1
minor reſtituitur aduerſus omiſſum lucrum ſibi delatum, ibi. nu.3
minor tenetur voluntatem teſtatoris ſeruare, ſicut maior, ibi. nu 4
minor veniens contra præceptum teſtatoris, nõ reſtituitur, ibi. nu 5
minor alienans contra præceptum teſtatoris priuatur hæreditate, iuxta præceptum, & nõ reſtituitur, ibi. nu 7
minor reſtituitur aduerſus pœnam conuentionalem, ibi. nu 9
minor reſtituitur aduerſus implementum omiſſum propria culpa, & negligentia, ibi. nu.11
minor reſtituitur aduerſus lucrum dotis, quod amiſit, quia vxorem non introduxit intra annum ſecundum formam ſtatuti, ibi. nu.12
minor, qui propter ignorantiam non impleuit voluntatem defuncti reſtituitur, ibi. nu.13
minor reſtituitur ex generali clauſula ob iuſtam ignorantiam, ibid. nu.14
minor excuſatur, ſi propter ignorantiam nõ impleuit modum adiectum à teſtatore, ibi. n.16
minor reſtituitur etiam quando committendo venit contra teſtatoris voluntatem, ibi. nu. 20
minor non reſtituitur, quando eſt in dolo etiam in omittendo, ibi. nu.21
minor reſtituitur aduerſus dolum præſumptũ, ibid. nu.23
minor non reſtituitur aduerſus præceptum teſtatoris prohibens id quod eſt prohibitum iure communi, ibi. nu 26
minor reſtituitur ad rem venditã iuſto pretio, quando non expediebat ſibi illam vendere, ti.9 q.32. nu.43
minori non poteſt dari curator ad donandum, ti.8 pri.56 nu.109. ſunt pro adminiſtratione obligata bona protutoris, & procuratoris, ti.9 q 44.n.6 læſo ſua facilitate, vel dolo aduerſarij conceditur reſtitutio, co.ti.q.45. nu.2

Mino-

Minoris bona vendi poſſunt vt ex eis pręſtentur ſibi alimenta, ti.7.q.27.nu.17. ſine ſolennitate pro alimentis pupilli & ſuorũ, ti.8.pri.45. nu.2
minoris contractum dicens nullum, quòd non fuerint adhibiti conſanguinei, probare debet conſanguineos extitiſſe, ti.9 q 28. nu.11
minoris bona tacitè cenſentur obligata pro reſtitutione dotis, co.ti.qu.44. nu.15. non ſunt tacitè obligata tutori pro adminiſtratione, ibid. nu.27. inuecta in domum conductam cenſentur tacitè locatori obligata, ibi. nu.48
Minorum bona ſtabilia alienari nõ poſſunt ſine decreto, & ſolennitatibus, etiam ſi fiat vtiliter, ti.8 priu.45. nu.1
Miſericordia ductus ſi quis delinquit, mitius punitur, ti.8.priu 78. nu.6
Miſericordiæ communis eſt vſus, ti.3.q.8. nu.2
Modum non curamus, dum ſequatur effectus, ti.1.q.48. nu.62
modum qui non implet priuatur relicto, ti.9.q.16.nu.56. omni commodo, co.ti.nu.7.& ti.9. q.4.nu.24
Modus præſumitur cauſa impulſiua fauore eccleſiæ, ti.1.q.48. nu 70
modus non limitat, nec reſtringit diſpoſitionẽ, ti.2.qu.1. nu.29
modus reſtringit legatum, quando non reſpicit fauorem legatarij, ibi. nu.35
modus dicitur, quando onus iniunctum impleri debet poſt quęſitum emolumentum, ti.5.q.3. num. 19
modus mixtus deficiens per caſum nõ extinguit legatum, ti.8.priu.24. nu.9
modus dicitur quando onus implendũ eſt poſt quæſitum emolumentum, co.ti.q 16. nu.40
modus. Legatarius ſub modo tenetur cauere de modo implendo, aliàs non conſequitur legatum, ibid. nu.41
modus vt impleatur à legatario agit actione ex teſtamento is, cuius intereſt, ibi. nu.42
modus vt impleatur à legatario, agere poteſt etiam tertius, cuius interſit, ibi. nu.43
modus dicitur, quando tale apponitur onus, quod eſt implendum poſt quæſitum emolumentum, co.ti.q 23. nu 6
modus vt impleatur datur actio ei, cuius intereſt implere, co.ti.q.25. nu.15
Moleſtare, vel controuerſiam mouere, paria ſunt, co.ti.q.26.nu.1. dicitur, qui turbat in iudicio, vel extra, de iure, vel de facto, ibi. nu.2. dominum dicitur colonus, qui portionẽ non ſoluit, ibi. nu.4 dicitur hæres, qui poſt cautionem præſtitam recuſat bona conſignare vſufructuario, ibi.nu.5. dicitur hæres vſufructuarium, quando vult detrahere legitimam, & Trebellianicam, ibi.nu 6. dicitur hæres, qui petit bona deſcribi vſufructuario debita, ibid. nu.8. tunc dicitur, qui de iure turbat, quando verba prohibitionis ſunt generalia, & multũ prægnantia, ibi.nu.27. prohibitus etiam verbis generalibus, poteſt quæſtionem iuſtam inferre, ibid nu.28. prohibitus ſub pœna priuationis, cadit à toto, ſi moleſtat in parte, ibi. nu 35. dicitur hæres, qui cum poſſit pro re aliqua iuſtè moleſtare, iniuſtam infert moleſtiã in alia re, ibi.nu.42. dicitur hæres vſufructuarium, quando penſionem non ſoluit, ibi. nu. 49. non dicitur, qui ſupplicauit, & reſcriptum impetrauit, ſi tamen illo non eſt vſus, ibi. nu. 78. non dicitur, qui proteſtatur de ſuo iure, ibi.nu.79. non dicitur, qui id facit ex cauſa ſibi præſtita per aduerſarium, ibi.nu.81. non dicitur hæres, qui controuerſiam mouit, ſi ea non habuit effectum, ibi. nu.88
Moleſtia infertur non ſolum agendo, ſed etiam reſiſtendo, ibi.nu.3 quando prohibetur, intelligitur tam ratione iuris futuri, quam præteriti, ibi.nu.82. facti etiam effectu non ſequuto ſufficit ad priuationem ordinatam à teſtatore, ibid. nu.93
Moleſtiam ſi teſtator iubet vxori non inferri, intelligitur de moleſtia malo animo illata, ibid. num.9
Monachi in Gallia excluſi à ſucceſſione parentum, ſunt tamen alendi, co.ti.q.38. nu.6
Monacho accuſanti Abbatem miniſtrantur interim expenſæ à monaſterio, ti.1.q.121. nu.1
monacho litiganti debẽtur à monaſterio expenſæ, non ſolum pro ſuſtinenda, ſed etiam exequenda lite, ibi.nu 2. & ti.4.q.23. nu.40
monacho agenti contra Abbatem ad propriam vtilitatem nõ miniſtrantur interim expenſæ à monaſterio, ti.1.qu.121. nu.3. ad propriam vtilitatem, ſi eſt pauper, & agat principaliter ad alimenta, prouidendum eſt, ibid.nu.9. ad vtilitatem monaſterij traduntur alimenta ſecundum qualitatem perſonæ, ti.4. quæſt.18 num.35
monacho accuſato miniſtrantur alimenta pendente lite, vbi tamen diſtinguit, co ti q 128.n.2
monacho dum contenditur, an ſit monachus, prouidendum eſt à monaſterio, ibi. nu.12
monacho accuſanti monaſterium debentur expenſæ neceſſariæ tantum, nõ vltra, co.ti.q.23. num.39
monacho litiganti cum Abbate, non dantur alimenta, ſi habet loculos, ti 7.q 42. nu.83
monacho transeunte de vno monaſterio in alterum,

rum, bonà monachi remanent, durante eius vita penes ſecundum monaſterium, ti. 9.q.27 num. 7
monacho deſerente propria authoritate primũ monaſterium, bona non tranſeunt in ſecundum, ibi. nu.13
Monachum qui aluit, repetit à monaſterio, vel Abbate, ti.6.q.19. nu.18
Monachus ali debet à monaſterio, ti. 1.q.75. nu.1
monachus acquirit monaſterio, ibi. nu.2
monachus non poteſt accuſare Abbatem ſine licentia, aliàs non conſequitur prouiſionem pendente lite, eo.ti. q.121. nu.5
monachus dicitur mortuus mundo, ibi. nu.6
monachus caret arbitrio, ibi. nu.7
monachus non poteſt quemquam accuſare, prǽter Abbatem proprium, ibi. nu.8
monachus alium accuſans, quam Abbatem, nõ conſequitur ab Eccleſia expenſas, & alimenta, niſi id faciat ad Eccleſiæ vtilitatẽ, ibi.nu.16
monachus in ingreſſu monaſterij dicat ſe, & ſua omnia, eo.ti.q.128. nu.3
monachus obligatur monaſterio tamquã filius, ibid. nu.7
monachus Sancti Franciſci non facit partem in computatione legitimæ, nec numeratur in ea, ti.3.q.1. nu.44
monachus qui mutuo accepit pecuniam, vt ſe aleret, petit ab Abbate alimenta præteriti tẽporis, ti.5.q.1. nu.48
monachus degens extra monaſterium, non acquirit monaſterio, ti.7.q.35. nu.5
monachus expulſus, ſi velit redire ſalua diſciplina religionis, recipiendus, & alendus eſt, ibi. num.6
monachus qui obtenta licentia intrandi ſtrictiorem religionem vagatur, perdit omnia bona, & applicantur monaſterio, ibi. nu.10
monachus qui fuit à monaſterio datus obſes ab Abbate pro debito monaſterij, agere poteſt, vt ſe liberet, ti.8. priu.38. nu.27
monachus non poteſt quidquam habere proprium, eo.ti.priu.79. nu.1
monachus habens proprium remouetur à communione altaris, & ei denegatur ſepultura, ibid. nu.2
monachus aliquid habens ex licentia Abbatis, vel Papæ, intelligitur habere ratione adminiſtrationis, ibi. nu.3
monachus poteſt aliquid habere ratione vſusfructus, vt ſibi victum quærat, & veſtitũ, ibi.nu.6
monachus factus epiſcopus non poteſt habere proprium, ibi. nu.8. non deponit habitũ, ibid. nu 9. ſi depoſito habitu monachali aſſumat rochetum, excommunicatur, ibi. nu.10
monachus non poteſt eleemoſynam facere, etiã cum licentia Abbatis, vbi ampliatur, ibi. nu.11
monachus poteſt bona monaſterij elargiri pauperi & inopi ſine Abbatis licentia, ibi. nu.12
monachus non poteſt obligare monaſterium pro alienis debitis, eo.ti. priu.97. nu.1
monachus poteſt obligare monaſterium pro expenſis, quas fecit in ſtudio, ad quod contulit ſe de licentia Abbatis, ibi. nu.2
monachus qui tranſit de vno monaſterio in aliud, non debet eſſe onerosus ſecundo monaſterio, ti.9.q.27. nu.6
monachus offerendo ſe & ſua efficitur quodam modo ſeruus monaſterij, ibi. nu.8
monachus, qui licitè ingreditur ſecundum monaſterium, liberatur a primo, ibi. nu.16
monachus in aliud monaſterium tranſlatus acquirit ſecundo, nõ primo monaſterio, ibi.n.19
monachus ſi ingreditur ſecundum monaſteriũ egenum, recipit alimenta à primo, ibi. nu.23
Monaſterio non acquirit monachus expulſus, ſi redeuntem recuſauit acceptare, ti.7.q 35.nu.7
Monaſteria habentia eccleſias curatas tenentur vicarium eligere, qui ſpiritualia miniſtret, ti.1. q.100.nu.1
Monaſterium, quando vult monachum expellere, prouidet de alimentis pendente lite, ibid num. 10
monaſterium ſuccedit loco filij, & excludit ſubſtitutũ, ti.2.q.15. n.159. & ti.1.q.128.n.8.& 172
monaſterium non ſuccedit loco filij, quò ad ea quæ non fuerunt relicta monaſterio, ti.2.q.15. num.160
monaſterium, quando non excludit ſubſtitutũ, tunc vſusfructus non reſtringitur ad alimenta fauore piæ cauſæ, ibi. nu.175
monaſterium conſequitur omnia bona ingredientis, ibi. nu.176
monaſterium quando alit filios ingreſſi tenetur tradere, quantum importat vſusfructus legitimæ, ti.4.q.23. nu.6
monaſterium alit filios monachi egenos, ti.1.q. 29 nu.1.& q.49.nu.1
monaſterium tenetur ad omnia ingreſſi onera, ibi.nu.2.& q.37. nu.16
monaſterium. Omnia iura ingreſſi actiua, & paſſiua tranſeunt in monaſteriũ, ti.1.q.29.nu.3
monaſterium tenetur ad æs alienum, quod ingreſſus contraxerat, ibi. nu.4
monaſterium alit filios ſpurios ingreſſi, & ibi vide de veritate, ibi. nu.9
monaſterium alit patrem ingreſſi egenum, ibi. num.10

monaſterium dicitur ſuus hæres cuiuſdam ſemimortui, ibi. nu.11
monaſterium tenetur alere maritum eius, quæ ingreſſa eſt religionem, viro conſentiente, eo.ti.q.37. nu.1
monaſterium acquirit omnia bona ingreſſi, ibi. num.2
monaſteriũ negans alimenta monacho, priuatur bonis ſibi per monachũ quęſitis, eo.ti q 75.n.3
monaſterium, quando negat monacho alimenta, reponitur in alio monaſterio, & ibi bona applicantur, ibi. nu.4
monaſterium non priuatur bonis per monachũ quæſitis, quando propter paupertatem negat ei alimenta, ibi. num 5
monaſterium non alit monachum, quem expulit, ti.7.q.35. nu.1
monaſterium ſi recuſat recipere monachũ pœnitentem, is ab epiſcopo transfertur in aliud monaſterium cum bonis, quæ habet, ibi.nu.8
monaſterium expellens monachum nõ acquirit eius bona, niſi expulſio facta ſit à ſolo Abbate, ib.nu.9. cogitur illi reddere omnia bona ſua, ibid. nu.11
monaſterium inops non tenetur alere monachum, ibi. nu.12
monaſterium ſoluit quidquid erogatũ fuit pro monacho infirmo, vt curaretur, ti.8.pr.97.n.4
monaſterium obligatur pro expenſa facta in doctoratu monachi, ibi. nu.5
monaſteriũ ſecundum tenetur eũ alere, qui relicto primo ingreſſus eſt ſecundũ, ti.9.q.27. n.1
monaſterium tenetur alere monachum, quem recipit ad religionem, ibi. nu.10
Monialium indigentia eſt magis periculoſa, quã maſculorum, ti.1.qu.93. nu.25
Monitio eſt neceſſaria, vt quis pœnam incurrat, ti.9 qu 26.nu.37. non eſt neceſſaria, quando iubetur quis non facere, ibi. nu.38. requiritur in delicto, quod fit omittendo, non in eo, quod committendo cauſatur, ibi.nu.39. non requiritur, vbi priuatur quis ob factum, ibid. num. 40
Mora non contrahitur, quando debitum non eſt liquidum, ti.1.q.42. nu.15
mora non committitur durante tempore ad ſoluendum conceſſo, ibi. nu.52
mora nocere debet moroſo, ibi. nu.74
mora in dote contrahitur lapſu diei, ibi. nu.126
mora per lapſum diei dicitur in perſona, ib.n.127
mora nõ committitur per lapſum diei, niſi creditor probet ea die ſe fuiſſe in loco, ibi. nu.128
mora in dote committitur eo ipſo, quod maritus ſuſtinet onera matrimonij, ibi. nu.133
mora irregularis non ſufficit, vt maritus dotem lucretur ex ſtatuto loquente de dote data, ibi. num.134
mora non committitur, niſi lapſo termino conuento, ibi. nu.135
mora contrahitur lapſu biennij in dote, ib.n.140
mora in dote vxori promiſſa non contrahitur lapſu biennij, ibi. nu.142
mora inducitur per interpellationẽ, ibi. nu.144
mora in debito alimentorum contrahitur ſine interpellatione, ti 3.q 9. nu.27
mora irregularis ſufficit in alimentis debitis propter dotem, ibi. nu.28
mora non contrahitur per interpellationem extraiudicialem, quando debetur aliquid ex officio iudicis, ibi. nu.29
mora intercedente, pecunia pro alimẽtis relicta peti poteſt in principio anni, ti.4.q.17. nu.19
mora non committitur ſine interpellatione, vbi dies non eſt appoſita, ibi.nu 28. ſtatim poſt interpellationem, ſed debitor eſt aliquantiſper expectandus, ibi.nu.29. pendente dilatione, nu.127.ti.9.q.6
mora non purgatur in delictis, ti.7.q.1. nu.31
mora regulariter purgari poteſt, ti.8.pri.47. nu.1
mora non purgatur, quando res non eſt integra, & ius alterius factum eſt deterius, ibi. nu.3
mora circa debitum alimentorũ purgari poteſt, tribus concurrentibus, & nõ aliter, ibi. num.4
mora cenſetur remiſſa per ſubſequentem interpellationem, ti.9.q.26. nu.126
Moram nõ purgat, qui alimenta tenebatur præſtare, & defecit, ti. 8.priu.47. nu.2
Morbus excuſat, ne filius cogatur viuere ex arte, ti.7.q.6. nu.17
Morbo liberatus, habetur ac ſi nunquam fuiſſet morboſus, eo.ti.q.1. nu.30
Mulier eſt minus audax, ti.1.q.31. nu.20
mulier conſequitur alimenta ab hæredibus viri, quando non habet aliunde, & facit quidquid potuit, vt exigeret dotes, eo.ti.q.45. nu.26
mulier poſt annũ luctus alenda eſt ab hæredibus viri, ſi eſt indotata, & nõ habet aliunde, ib.n.27
mulier, quæ non conſueuit negotiari, non conſequitur intereſſe lucri ceſſantis, ibi. nu.40
mulier, quæ ventris nomine fuit in poſſeſſione, non imputat ſibi alimenta, quæ percepit, niſi doloſè dixerit ſe prægnantem, eo.ti.q.124. n.1
mulier ſuccumbens non reſtituit viro alimenta, quæ percepit pendente lite ſuper matrimonio, ibi. nu.3
mulier, cui adminiſtratio domus relinquitur, vel quæ relinquitur adminiſtratrix, habet alimenta, ti.2.q.9. nu.1

mulier

mulier poteſt intra annum luctus petere alimenta ab hæredibus viri, ti.3.q.2. nu.11

mulier non petit a filijs interuſuria dotis non ſolutæ poſt annum luctus, ſi cum eſſet tutrix non ſoluit ſibi, co.ti.q.7. nu.18

mulier, cui factum eſt legatũ cum onere nubendi Titio, illud perdit, ſi recuſat nubere, licet poſtea mutet voluntatem, ti.5 q.4. nu.26

mulier reſtituitur propter errorem iuris, ti.6.q.7 num.5

mulier reuocare poteſt erroneam cõfeſſionem, ibid. nu 8

mulier excuſatur à vera contumacia, ibi. nu.10

mulier vidua, quæ ſeipſam aluit extra domum mariti intra annum luctus, an repetat ab hæredibus viri, co.ti.q.10. nu.1. quæ vt ſe aleret accepit mutuam pecuniam intra annum luctus, repetit ab hæredibus mariti, ibi.num.3. repetit ab hæredibus viri alimenta poſt annũ luctus, ſi non habet aliunde, & fecit quidquid potuit, vt dotes exigeret, ibi. nu 4

mulier non dicitur infamis, niſi palam ſui corporis quæſtum faciat, ti.7.q.4. nu 34

mulier, quæ vni tantum ſe proſtituit, vel quæ ſine quæſtu id facit, dicitur turpis, licet non infamis, ibi. nu.35

mulier indotata ſolet ſperni à viro, co.ti q.6.n.6

mulier non cenſetur bona ſua in dotem dediſſe, licet longo tempore maritus illa poſſederit vxore ſciente, co.ti.q.19. nu.4

mulier ſecundo nubens non dicitur caſtè & honeſtè viuere, co.ti.q.25 nu.3. non perdit legata, ſed proprietatem illorum reſeruat, ibi.n.9

mulier perdit legatum per ſecundas nuptias, quando extant aliquæ coniecturæ, ibi. nu.22

mulier nubendo perdit legatum factum ſub modo non nubendi, ibi. nu.23

Mulieri poſt annum luctus debetur intereſſe, ſi paſſa eſt moram in dotis reſtitutione, ti.1.qu. 45.nu.30

mulieri prægnanti alimenta præſtantur ſecundum eius dignitatem, ti.4.q.18. nu.42

mulieri & ruſtico nõ ſuccurritur in ijs, quæ tendunt ad conſeruandum iuris rigorem, ti.6.q. 7.nu.6

mulieri læſæ ſuccurritur ex remedio l.2. C. de reſcind.vend.ibi. nu.9

mulieri litiganti cum viro non eſt prouidendũ de alimentis, ſi maritus probet adulterium, ti.7.q.42. nu.14

Multa ſimul iuncta iuuant, quæ ſingula non proſunt, ti.1.q.120. nu.8

Munera prohibentur, non autem ſumptus neceſſarij, ti.4.q.22. nu.13

Mutatio morum non præſumitur, ti.7.q.4.nu.25

Mutiana cautio præſtatur à legatario, cui onus eſt negatiue iniunctum, ti.5 nu.22. nõ habet locum in contractibus, ibi.nu.47. præſtatur, quando alimenta per contractum debentur ſub conditione negatiua, ibi. nu.48

Mutuans nomine abſentis, non videtur donare, ti.6.qu.1. nu.11

mutuans in rei conſeruationem probare debet, quod pecunia ſit mutuata & conuerſa in eam cauſam, co.ti.q.8. nu.20

mutuans in refectionem nauis, tenetur probare, quod pecunia mutuata conuerſa ſit in eum vſum, vt alijs præferatur, ti.8.pti.34.nu.8. ſat ſi probet nauem egere refectione, ibi. nu.9

mutuans non obligat perſonam priuilegiatam, niſi probet pecuniam verſam eſſe in vtilitatem, ibi. nu.10

mutuans ad emendum rem habet ſolum perſonalem actionem, & nõ præfertur alij habenti hypothecam, co.ti.priu.48. nu. 4

mutuans in refectionem rei, non habet hypothecam, niſi expreſsè dicatur, ibid. nu.7. tenetur probare, quod pecunia fuerit conſumpta in eum vſum, ibi. nu 8

Mutuum factum cum onere alendi, vel annuũ quid ſoluendi, non valet, etiam ſi ſit ad tempus limitatum, ti.9 q.11. nu.7

Mutus vel aliter imperfectus perdit feudum, & illud deuoluitur ad dominum, cum diſtinctione tamen, ti.1.q.58.nu.1. à natura, non ſuccedit in feudo, ibi. nu.2

N.

NAtta in conſi. 387. in fine, reprobatur, ti.4.q.15. nu.64

Natalium conditio attendi debet in dotando, ti.7.q.9. nu.32

Nati & concepti poſt mortem teſtatoris veniũt ad legatum alimentorum factum filijs tertij alicuius, qui tunc nullos habebat, ti.8.pti.31. num.7. ſuccedunt, quando teſtator vocauit naſcituros, ibi. nu.5

Natura quemlibet arctat ad ſe alendum, ti.1.q.91 num.1

natura eſt omnibus communis tã ſpurijs, quàm legitimis, ti.7.q.9. nu.3

Naturam ſolam attendimus, quando de alimentis tractamus, co.ti q.2. nu.4

Naturales filij hodie raro ſunt ſecundum proprietatem ſermonis, ti.1.qu.9 nu.14. nihil differunt à legitimis inſpecta natura, co.ti.q 10. nu.6.& q.15.nu.9

naturales, & legitimi reguntur eo. modo quoad naturam, ti 1.q.15. nu.2
naturales filij ſunt alendi à matre, ibi. nu 7
naturales filij ſuccedunt auo materno ſicut matri, vbi quid in auo illuſtri, & quid de iure canonico, eo ti q.16. nu.10
naturales ita dilecti cenſentur à teſtatore, ſicut legitimi, ti.2.q.15. nu 43
naturales ſuccedunt matri, ſicut legitimi & naturales, ibi. nu.49
naturales arguunt de inofficioſo teſtamentum matris, ibid. nu.50
naturales ſuccedunt matri vna cum legitimis, ibi.nu.51.& ti.1.q.25. nu.5. & ti.8.priu.81. nu.6
naturales obligationes nõ poſſunt tolli, ti.7.q.2. num.3
naturales inter ſe reciprocè ſuccedunt, & eodẽ modo, ti.9.qu.10. nu.11
Naturali agenti ad portionẽ ſibi ab inteſtato delatam, debentur interim alimenta, ti.1. qu.115. nu.5. debentur alimenta miſerationis gratia ex æquitate, non de rigore iuris, ti.7.q 12.nu.5 negantur alimenta ex omnibus ijs cauſis, quibus legitimi poſſunt exhæredari, eo.ti.qu.13. num.1. non debetur legitima, nec præteritus rumpit teſtamentum, ibi. nu.2
Naturalia iura non poſſunt aboleri, ti.2.quæ.15. num.44. non poſſuut mutare iure ciuili, ti.8. priu 6. nu.6
Naturalis filius etiam ciuili iure alendus eſt à patre, ti.1.q.9. nu.1
naturalis filius, non obſtante patris iuramento, debet ali, ibi. nu 5
naturalis filius proprie & ſtricte dicitur, qui ex concubina natus eſt in ſchemate vxoris, ibid. num.9
naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iure canonico, quam natus ex furtiuo coitu, ibid. nu.16
naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere, quæ in domo retinetur pro famula, ibid. nu 17
naturalis filius largè dicitur, quicumq; naſcitur ex ſoluto & ſoluta, cum qua poſſet conſiſtere matrimonium, ibi. nu.20
naturalis filia dotanda eſt à patre, & ibi latè agitur, ibi. nu.6
naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula, quæ in domo ſeruit ad opera vilia, ibid. num.18
naturalis, in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto & ſoluta, ibi. nu.22
naturalis non differt à legitimo quoad alimenta, eo.ti.q.115. nu.3
naturalis quibus in caſibus ſuccedere poſſit ex teſtamento, vel ab inteſtato, ibi. nu.6
naturalis facto teſtamento habetur pro extraneo, ibi. nu.7
naturalis non eſt à patre nominandus in teſtamento, ibid. nu 8
naturalis non rumpit teſtamentum, ſi prætereatur, ibi. nu.9
naturalis, qui agit tamquam legitimus, & naturalis, eſt interim alendus, ibi. nu.15
naturalis filius inſtitui poteſt in omnibus bonis, quando non extat legitima ſoboles, ti.2.qu.15. num. 45
naturalis filius non poteſt habere vltra vnciam, ſtantibus legitimis, ibi. nu 46
naturalis quoad matrem habetur pro legitimo, ti.6.q.8.nu.45.& ti.8.pri.81. nu.7
naturalis conſequitur duas vncias in bonis patris inteſtati nullis extantibus legitimis, ti.7, q.10.nu 3
naturalis filius non ſuccedit patri ab inteſtato, quando extant filij legitimi, ti.7.q 10. nu.2
naturalis cui vncia relicta eſt à patre ſtantib' legitimis filijs, non debet ali à patre, ibi. nu.4
naturalis qui habet quintam ex lege Hiſpaniæ in bonis patris conſequitur ſupplementum alimentorum, ſi ea non ſufficit, ibi. nu.25
naturalis, qui duas habuit vncias in bonis patris inteſtati non extantibus liberis, an etiam alimenta conſequatur, eo.ti q.12. nu.1
naturalis nihil conſequitur in bonis patris condito teſtamento, nec præteritus rumpit teſtamentum, ibi. nu.26
naturalis filius impugnat teſtamentum patris, ſi ſibi non reliquit alimenta, ti.8. priu.81. nu.4
naturalis filius ſuccedit matri ab inteſtato in omnibus bonis, ibid. nu.5
naturalis filius, vel etiã ſpurius poſtea natus reuocat paternam donationem vſq; ad alimentorum quantitatem, ibi. nu.11
naturalis filius reuocat ex diſpoſitione l. ſi vnquam, donationem factam à matre, ibi. nu.12
naturalis imputat in ſortem fructus prædij ſibi obligati, donec ſoluantur aurei quadringenti pro alimentis relicti, ti.9 q.18. nu.1
Neceſſarius actus non regulatur ſecundum formam actus voluntarij, ti.8.pri.56. nu.36
Neceſſitas multa operatur contra iuris regulas, ti.1.q.44. nu.26
neceſſitas. Relictum pro neceſſitatibus, intelligitur relictum pro alimentis, ti.2 q.5. nu.1
neceſſitas nulla durior eſt fame, ibi. nu.2. & ti.9. q.32. nu.16
neceſſitas. Relicto vſufructu pro neceſſitate, aut indi-

indigentia, legatarius habebit ſola alimenta, ibi.nu.3.ti.2.q.5. nu. 3
neceſſitas dicitur, quando aliunde quis capere non poteſt, ibid. nu.5
neceſſitas licet nō adfuerit, tamen alimenta pro tollenda neceſſitate conceſſa debentur, ibi.n 8
neceſſitas non excuſat eum, qui ſua culpa incidit in illam, ti.4.q.5 nu.15. & ti.9.q.43.nu. 49. & ti.6.q 9.nu. 14. & ti.7 q.15 nu.12
neceſſitas: ignoſcitur ei qui actū facit ex neceſſitate, ti.4 q.15.nu. 41.& ti.8.pri.65.nu.52. & ti.9. q.44.nu.12
neceſſitas. Relictum pro ſuis neceſſitatibus peti poteſt, etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate, ti.5. q.1.nu.42.& qu.5.nu.13
neceſsitas. Nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit, co.ti q 14. nu.6
neceſsitas ei eſt imputanda, qui fuit in culpa, ti.7 q.5 nu.6
neceſsitas facit licitum̄, quod aliàs eſt illicitum, co.ti.q.16. nu.43
neceſsitas licet non excuſat in grauibus delictis, præbet tamen iuſtam cauſam minuendi pœnam, ibi. nu. 53
neceſsitas fuit licitum, quod alias erat illicitum, ti.9 q 32. nu.14
neceſsitas continet impoſſibilitatem, ibi. nu.15
Neceſs itate ceſſante, priuilegium quoque ceſſat cauſa neceſſitatis indultum, ti.8.pri.2. nu.18
Neceſsitatis cauſa conceſſum ceſſat, neceſſitate ceſſante, ti.8.priu.38.nu.28.& ti.9.q.29. nu.9. & ti.2.q.5 nu.6
neceſsitatis tempore omnia ſunt communia, ti.8.pri.39.nu.5.& ti.1.q.17. nu 9.& q 90. nu.3
neceſsitatis cauſa conceſſum non extenditur vltraquam ipſa neceſſitas extendatur, ti.9.q.32. nu.27.& ti.7.qu.6. nu.19.idem, qu.42.num.4. idem, q.90.nu.3
neceſsitatis tempore frumentum exteris venditum reuocari poteſt à ciuibus, co.ti.q 93.nu.14
Negans alimenta, videtur necare, ti.1.q.48. nu.5
negans ſe eſſe talem, perdit beneficium, ne conueniatur vltraquam facere poſſit, co.ti.q.78. num.28
Negatiua nō eget probatione, quando à negante eſt implendum, co.ti.q.48. nu.53. probari debet ab allegante, ibi.nu.56.& ti.4.q.26.nu.9 vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem, ti.9 q.35.nu.39. in vno falſa, eſt in omnibus falſa, ibid.nu.41. vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem, co.ti.q 37.nu.13. potentius negat, quam affirmat affirmatiua, ibi.nu.14. vniuerſali falſa in vno, eſt falſa in omnibus, ibidem num.15
Negatiuam probare tenetur, qui ſe fundat in illa, ti.4.q 15. nu.46
Negotia alterius gerens non præſumitur donare voluiſſe, ti.6 q.15. nu 5
Negotiorum geſtor præſumitur impendere de pecunia domini, ibi. nu.1
Negotium inutiliter dicitur geſtum, quando gerens ſuccubuit, ti.1.q.121. nu.18
negotium alienum vtiliter gerens, repetit quod impendit, ti.3 qu.5. nu.2
Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat, ti.1.q.42.nu.66. & ti.8.q.32. nu.8
nemo tenetur ſibi victum arctare, vt alimenta alijs præbeat, co.ti.1.q 97.nu.5.& ti.7.q.5.nu.9. & q 14. nu.9.& qu.28.nu.6. facere contra ſeipſum, ti.1.qu.110.nu.3. alium iuuare contra ſeipſum, ibi. nu.4
nemo dat quod non habet, ti.4.q.18. nu.65
nemo debet commodum reportare ex ſua malitia, ti.7.q 5. nu.7
nemo tenetur propriæ ſaluti alienam præferre, co.ti.q.8. nu.3
nemo carnem ſuam odio habere debet, cod.ti. q.30. num 7
nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ, ti.8. priu.30. nu.7
nemo debet moleſtari pro debito alterius, co.ti. priu.54. nu.1
nemo inuitus cogitur aliquid facere, co.ti. pri.56 num.1
nemo præſumitur velle ſuum iactare, ti.9.q.12. num.21
nemo grauari debet propter alienam culpam, co.ti.q.26. nu.30
nemo cogitur ſe conijcere in periculum, cod.ti. q.28.num.3
Nepos ſpurius ex filio legitimo non eſt odioſus legibus reſpectu aui, ti.1.q.12.num.6. ex filio legitimo poteſt inſtitui tamquam extraneus, ibid.num.11. ex filio legitimo, non poteſt ab auo conſequi vltra modum l. fin.C. de natur. lib. etiam ſi ſit legitimatus, ibi.num.16. ex filio ſpurio poteſt inſtitui ab auo, ſi non adſit legitima ſoboles, ti.1.q.13. nu.9
nepos ex filio ſpurio inſtitui poteſt, ſi non fiat contemplatione filij, ibi. nu.14
nepos naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos l. fin. C. de natur. lib. ibid. nu.17
nepos venit appellatione filij in fauorabilibus, cod.ti.qu.13.num.2.& ti.9.q.36.num.9.& ti.2. q.15.num.13
nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio, poteſt inſtitui ab auo, ibi.nu.3.ti.1.q.13. nu.2

nepos. Statutum in filio, locum habet in nepote, eod. ti. q. 16. num 9
nepos ſpurius ex punibili coitu, ali debet ab auo materno in ſubſidium, ibi. nu. 11
nepos ingreditur locum patris in ſucceſſione pattui, eo ti. q 28. num. 2
nepos ex fratre excludit patruum defuncti, ibid. num. 3
nepos pendente lite cum patruo, eſt alendus, ibi. num. 6
nepos non cogitur alere patruum, ibi. nu. 12
nepos ex nuru ignominioſa ſuccedit auo, eo. ti. q 38. nu. 36
nepos acquiſit auo, in cuius eſt poteſtate, eod. ti. q. 102. num. 1
nepos alendus eſt à patre, non ab auo, ibi. nu. 6
nepos comprehenditur appellatione filiorum, cum de eis fit mentio ab homine, ti. 2. q. 15. n 14
nepos petit ab auo alimenta iudicis officio, ti. 3. q. 1. nu. 27
nepos ex ſpurio filio non poteſt inſtitui contemplatione patris, ti. 5. q 7. nu. 25
nepos non venit appellatione filij, quando filij ſunt nominatim vocati, ibi. nu. 14. quando agitur de nepote ex filio viuente, ibi. num. 20. quando extant filij, qui ſunt nepotes patrui, ibi. nu. 23. quando diſpoſitio ſemel eſt ſortita effectum in filio, ibi. nu. 24. quando diſpoſitio poteſt in filio verificari, ibi. nu. 25. in diſpoſitione facta tranſuerſali, ibi. nu 28
nepos non natus tempore mortis teſtatoris non venit, quando extant filij tunc nati, etiam ſi agatur de ſubſtitutione ſucceſſiua, ibi. nu 31
nepos multis in caſibus non venit appellatione filiorum temiſsiuè, ibi. nu. 32
nepos venit appellatione filijfamilias in ſtatuto diſponente, quod pater ſoluat condemnationem pro filiofamilias, ibi. num. 40. filiorum, quando dictum eſt, quod ſuccedat in ſtirpes, non in capita. vide tamen ibi, ibid. num. 41. filiorum, quando dictum eſt in ſtirpes, non in capita, etiam ſi ille non eſſet ſucceſſurus ab inteſtato, ibid. num. 42. filij, quando teſtator eum conſueuerat nominare pro filio, ibi. num. 43. filij, quando teſtator eum conſueuit nominare filium, etiam ſi extet filius, ibid. num. 46. vel quando alias eſſet nullus, ibid. num. 50. vel quando alias reſultaret aliquid abſurdum vel inhumanum, ibi nu. 51. vel quãdo aliàs minus dilectus excluderet magis dilectum, ibi. nu. 52
nepos tunc venit appellatione filij ex vſu loquẽdi teſtatoris, ſi non extabit filius, alias ſecus: dic tamen vt ibi, ibid. nu. 45
nepos appellatione filij naſcituri venit, vide tamen ibi, ibid. num. 53. naſcituri venit ſi natus ſit tempore mortis teſtatoris, ſi diſpoſitio non habet tractum temporis in futurum: ſecus vero quando reſpicit futurum tempus, ibid. nu. 54
Nepotes non ſunt propriè filij, ti. 9. q. 36. nu 3
nepotes non veniunt appellatione filiorum ſuorum, ibi. nu. 17
nepotes appellatione filiorũ non veniunt, quando ſeorſum teſtator de filijs diſpoſuit, & de nepotibus, ibid. nu 18
nepotes non nati, nec concepti tempore mortis teſtatoris veniunt appellatione filiorũ, quando diſpoſitio habet tractum ſucceſſiuum, ibi. num. 30
nepotes veniunt appellatione filiorum, quando de voluntate teſtatoris cõſtat ex coniecturis, ibid. nu. 34. quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum, ibid. nu. 35. quando teſtator promiſcuè loquebatur de filijs, & de nepotibus, ibid. num. 57
nepotes nati poſt mortem teſtatoris non veniũt appellatione filij, etiam quando alias veniret, ibid. num. 55
nepotes veniunt appellatione quotumcunque filiorum, ibid. num. 56
Nepoti ſpurio ex filio legitimo relinqui poteſt ab auo, ti. 1. q. 12. num. 10
nepoti agenti ad hæreditatem aui, debentur alimenta a poſſeſſore, eo. ti. q. 111. nu. 2. patris, debentur interim alimenta, ibi. num. 30
nepoti ex filio ſpurio relinqui poteſt contemplatione propria, ti. 5. q. 7. num. 26
nepoti ex filio genito per inceſtas nuptias nihil relinqui poteſt, ſecus ſi nuptiæ non erant inceſtæ, ibid. num. 36
Neptis naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos, l. ſi. C. de natur. li. ti. 1. qu. 12. nu. 12
Nihil dictio, eſt vniuerſalis negatiua, ti. 9. qu. 35. nu. 40. idem. q. 37. num. 12
Niſi dictio, poſt negatiuam poſita, affirmat, ti. 1. q. 104. num. 6. ſignificat oppoſitum eius, cui immediatè aduerſatur, ibid. nu. 7
Nobiles includuntur in te[illegible] diſtributione, ſi magnum eſt, eo ti. q. 91. nu. 34
Nobili alimenta debentur delicata, nec veſci debet cibo ruſticorum, ti. 4. q. 18 nu. 8. etiam pro famulis ſecundum conditionem ſuã, ibi. nu. 9
nobili cum debentur alimẽta, ea præſtanda ſunt etiam pro ſeruitore, eo. ti. q. 24. nu. 10
nobili debentur alimenta etiam pro famulo, ti. 9. q. 39. nu. 4

Nobilis

Nobilis qui cœpit mendicare, poteſt etiam ſine dedecore arare, ti.7.qu.6. nu.14

Nobilibus peſte infectis digniora deſignantur hoſpitalia, ti.1.q 93. num.32

Nobilitatem perdens ob delictum, ſuſtinet tamen onera nobilibus impoſita, ti.6 q.18.nu.23

Nomen debitoris venit in generali obligatione, ti.1.q.45. num.53

Nomina, quæ carent effectu, non ſunt in conſideratione, ti.8.priu.56. nu.7

Nominatio conſtituit filium in quaſi poſſeſſione, quando fit in actu, qui ſoli conuenit filio, ti.1 q.112.nu.10. ducitur ab eo, quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum, ti 9. q.30.num.3

Notarius præſumitur ſapiens, ti.2.qu.15. nu.107. priuatus officio ob crimen falſi, non poteſt iterum creari notarius, ti.8 priu.65. nu.56

Noua quæ emergunt, nouo indigent auxilio, ti.7.q.20. num.18

Nouans transfundit nouum debitum in aliud, vel vnam obligationem in aliam, ti.3.q.1.n 70 actio habet omnia priuilegia nouatæ, ibi.n.71

Nouata actione priuilegia omnia tranſeunt in actionem nouantem, ti.9.q.21. num.8

Nouatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus & priuilegijs, quæ competebant actioni nouatæ, ti.1.q.42. num 60

Nouerca odio proſequi priuignum præſumitur, eo ti.qu.40. nu.2. & ti.4. qu.14. nu.4. non eſt alenda ab hæredibus mariti, quando poteſt quartam conſequi in illius bonis, ibid. num.5. eſt loco matris, ibid. num.8

nouerca. Matrimonium naturali iure eſt cum nouerca prohibitum, ſicut cum matre, ibi. n.9

nouerca & priuignus deſinunt affines eſſe per mortem mariti, vt patris reſpectiuè, ibi.nu 10 non ligatur ſtatuto de cauſis inter affines compromittendis, quando maritus deceſſit, ibid. num.11. ſi in viduitate perſeuerat, videtur durare in matrimonio, ibi.num.12. de fructibus dotis tenetur alere filios ſui viri, ſi deductis prius alimentis ſuis, ſecundi mariti & filiorũ ex eo, aliquid ſupereſt, eo.ti.q.41.nu.10. facile diſſentit à priuigno, ti.2.qu.15 nu.28. poteſt extra domum petere alimenta, licet relicta ſub conditione, ſi non diuerteret à priuigno, eo.ti.qu.15. num.15

Nouercæ eadem reuerentia exhibenda quæ eſt matri, ti.1.qu.40. num.6

Noxa caput ſequitur, eo.ti.q 38. nu.30

Nullitas nõ poteſt allegari, niſi ab eo, in cuius fauorem actus eſt nullus, ti.8.priu.56. nu.81

Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerunt adhibiti teſtes Mantuani, probare debet, quod adhiberi poſſent, ti 9.qu.28.nu.12. exequutionis allegans, tenetur ſoluere debitum, eo.ti.q.32. num.50

Nullum à principio, nõ conualeſcit tractu temporis, ti.7.q.20. num.8

Nuptiæ ſecundæ ſunt admiſſæ à lege, nõ reprobatæ, eo.ti.q.23.nu.13. tertiæ nõ magis diſplicent, quam ſecundæ, ibi.nu.18. etiam octauæ ſunt permiſſæ, ibi. num.19

Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afferunt animæ mariti, ti.9.q.30.num.16. duplici ratione prohibentur, ibi. nu.38

Nuptias ſecundas contrahere, vel inhoneſtè viuere, paria ſunt, quoad filij educationem, ti.4. q.13.nu.22

Nurus habetur loco filiæ, ti.1.q.38 nu.4. appellatione venit etiam pronurus, ibid.nu.41. alit ſocerum de fructibus dotis, ſibi reſtitutæ, eo. ti q.39.nu.1. tenetur alere filios mariti ex prima vxore, ti.4.q.12. num.2

Nutriri qui debet, ei alimenta præſtanda ſunt, ti.2.qu.2. num.13

Nutrix venit appellatione matris, ti.1.q.14. nu.3

O.

Obligari nemo poteſt ſibi ipſi, ti.3.q.1.nu.3

Obligatio alendi oritur à charitate ſanguinis, nõ à patria poteſtate, ti.1.q.1.n.22

obligatio naturalis fortior eſt ciuili, eo.ti.q.106. num.8

obligatio non datur ſine contractu vel quaſi, delicto vel quaſi, ti.3.q.1. num.11

obligatio eſt mater actionis, ibi. num.12

obligatio ad intereſſe ſuccedit loco obligationis facti, quando factum nõ poteſt præſtari, ti.4. q.23.nu.24

obligatio non variatur ex perſona hæredum, eo.ti.q.29.nu.40. & ti.6.q.8. nu.8. & ti.9.q.43. num.24

obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit, ti 5.q.1. num.64

obligatio non oritur ſine conſenſu, ti.6.q.7.nu.3

obligatio omnis tranſit ad hæredes, licèt de eis non ſit dictum, eo.ti.q.22. num.6

obligatio non cadit inter patrem & filium, ti.8. pri.6 nu.5. rẽ tradi, eſt indiuidua, ti 9 q.14.n.8

obligatio alendi reſpectu creditoris eſt perſonalis, ibid. num.11

obligatio rem tradi diuiditur inter plures hæredes mortuo promiſſore, ibi. nu.13.& num.20

obligatio ſolidi nõ cenſetur inducta, niſi expreſſe dictum ſit, ibi. nu.24

obligatio bonorum facta pro principali trahitur ad vſuras, eo.ti.q.31. num.14

obliga-

obligatio facta pro dote extenditur ad alimenta dotalia, ibid. nu.38
obligatio tacita bonorum inducta à lege intelligitur quoad eos, qui poſſent expreſſè bona obligare, tit.9 qu.44. nu.26
Obligationes perſonales, quibus tutor tenetur, duæ ſunt, & duplici tempore oriuntur, titu.8. priu.49.num.17. factæ ab emptore reſoluuntur quando venditor ex præcedenti pacto rẽ recuperat, tit.9.q.42. nu.7
Obligationis conditio non variatur mutatione perſonæ, tit.1.q.42.num.68. qualitas non variatur ex perſona hæredis, tit.9.q.14. nu.15
Obligatus ad factum non ſoluit intereſſe, quando per illum ſtat, cui erat implendum, tit.4 q. 23.num.26.ad factum præſtat intereſſe, quando fuit in mora, ibid. nu.27
Obſequia qui recipit in domo, tenetur ſeruientem alere, tit.1.q.108. nu.1
Obſes videtur pignori datus, vel tanquam in ſeruitutem, tit.6.q.1. nu.29
Obſidem dare eſt ſpecies ſeruitutis, titul.1.q.69. num.3.
Obſides aluntur ab illis, qui eos dederunt, vbi tamen vide, ibid. nu.1
Obſides teſtari non poſſunt, & habentur tanquã ſerui.ibid. nu 5
Obſidi præſtans alimenta, repetit ab eo, tit.6.q.1. num.28.
Obſidi, qui alimenta præſtitit, repetit à retinẽte, cui obſes inſeruiebat, ibid. nu.31
Obſidibus alimenta præſtantur tamquam liberis, non tamquam ſeruis, tit.4 q.23. nu.32
Obſidis datio non valet ſine obſidis conſenſu & iuramento, tit.1.q.69. nu.4
Occidat quis, vel mortis cauſam præbeat, nihil intereſt, eod.tit.q.54. nu.13
Occidens patrem ſpiritualem non minus punitur, quam occidens naturalem, cod.tit. qu.11. num. 10
Occidere licet eum, qui alloquitur vxorem alicuius contra trinam illius monitionem, ti.7.q.16 num.79
Odioſus teſtatori in dubio nõ videtur inuocatus, tit.9.quæſt.30. nu.27
Officiales qui milites per territorium mittũt expenſis ruſticorum, puniuntur, ti.1.q.65. nu.4
Officiali diſcedenti ſoluenda eſt impẽſa itineris, etiam ſi non domum redeat, ſi tamen nõ progrediatur longiorem ad locum, eod.tit. q.67. nu.4. exeunti prouinciam non debentur expẽſæ victus, cod.ti.q 68.num.3. ſua culpa remoto ab officio debetur ſalarium pro tẽpore quo ſeruiuit, tit.7.q.41. num.7
Officialis infirmus alendus eſt à prætore, tit.1.q. 33.nu.41. conductus à poteſtate alit ſeipſum, eo.ti.q 67.nu.1. & vide, nu.2. pro acceſſu, & receſſu alendus eſt à poteſtate, ibi. nu.3
Officiali, qui non domum, ſed alium ad locum vadit, petere poteſt pecuniam, non res pro impenſa, ibid. nu.6
Officialibus, qui gratis ſeruiunt, prætor medicinas præſtat, ſi impenſa non eſt magna, ti.4. q.5. num.7
Officio iudicis qui tenetur, dicitur realiter obligatus, ti.1.q.49.num.7. quod debetur, quaſi debitum appellatur, ti.3.q.1. nu.19. petuntur alimenta debita ſoluto matrimonio, eod.ti. q.2.nu.16. tranſit ad hæredes, ti.1.qu.24. nu.9. triginta annis præſcribitur, eo.ti.q.42. nu.93. mercenarium expirat ſublato principali, eo. ti.qu.43.nu.10. datur contra ſingularem ſucceſſorem, quando ſubſiſtit æquitas, eod.ti.q. 49.num.6
Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eo.ti.q.62.nu.2. & ti.3.q.7.nu.3. & ti.6.q.8. nu. 92. & ti.7.q.37. nu.55
Officium iudicis pro alimentis non datur contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate, ti.1.q. 104. nu.8. pro alimentis conſequendis non datur ei, qui habet aliunde, eo.ti. qu.108. nu.4. & q. 112. nu.31. ſuccedit loco manus regiæ, ti.3.qu.1.nu.6. datur patri contra filium loco actionis, ibi.nu.7. deficiente actione datur vbicumque ſuggerit æquitas, ibi.num.15. deſcendit ab æquitate, tanquam à matre, ibi. nu.16. & 17. & ti.5 q.1.nu.54. præſuppponit impropriam obligationem, non autem veram, ti.3.q.1.nu.18. non actio datur vxori pro alimentis conſequendis à marito, ti.3.q.2. nu.7. nobile ſuccedit loco deficientis actionis, ibi. nu.13.competit ei, cui à lege debentur alimenta, eo.ti.qu.3.nu.5. datur pro legato in piam cauſam, ibi.nu.11. datur, quando verba legis diriguntur ad iudicem, ib.nu.22. ei ſoli datur, qui eſt omni actione deſtitutus, ibi. num.24. & ti.5.q.1. nu.55. & ti.9.q.32. nu.59. competit etiam pro legato alimentorum, ti.3.q.4. nu.11
Officium ſolum, & non alia actio datur pro alimentis ſeruo, vel in capaci relictis, ibi. nu.12
Officium iudicis implorari poteſt vt hæres conueniatur in præſtandis alimentis, eo.ti.qu.9. num.24. competit, quandocunque ſuggerit actio, ti.5 q.1.num.53. inducitur, quando lex noua diſponit ſuper acceſſorijs, ti.6.q.3.nu.30 non datur, ſed actio, quando lex noua diſponit ſuper principali, ibi.nu.31. mercenarium tollitur actione ſublata, ibi. num.48

Officium Iudicis datur emptori pro rata ſoluti pretij ad conſequendam partem fructuum, tit.7.q.17.numer.8.non prodeſt non petenti,etiam ſi verba ſint præciſa,& neceſſitatiua,eod.tit.q.19. num.13.competit,quod ex remea quis factus eſt locupletior,tit.9.q.32.num.58. 394

Olim dictio,intelligitur de præterito,ſed & de præſenti,vt actus ſuſtineatur,eod.titu.q.36. num.49.

Omiſſum creditur quod cum facile exprimi poſſet,non ſuit expreſſum,tit.7.q.12. numer 13 in contractibus habetur pro omiſſo,eodem tit.q.19.nu.6.& tit.8.q 76. nu.1. habetur pro omiſſo,quando facile potuiſſet exprimi,eo tit.7.q.23.num.11.non dicitur id,in quo eadem militat.actio,quæ in expreſſo, tit. 9.q. 44. num.35

Onera matrimonij eſſe ibi debent,vbi eſt dos, tit.1.q.38.nu.6.non ſunt multiplicanda,eod. tit.q.55.num.4.matrimonij vltra alimentationem vxoris multa ſunt,tit.7. q. 18. nu. 23

Onere ſublato,ceſſat commodum,tit.1.q.3. numero 22.quando grauamen eſt cauſa commodi,eod.tit.q.42.num.32.& titulo quinto quæſt.4. num.22

Onere deficiente ceſſat præſtatio,quę ſit propter onus,tit.7.q.33.num.7.& tit 5.q.5. nu.6

Onere ceſſante ceſſat legatum factum intuitu oneris,tit.8.priuil.23. num.2.

Onus reale transit in quemcunque etiam singularem ſucceſſorem,tit.1.q.26. num.2

Onus ſequi debet,qui ſentit commodum, eodem titulo,q.23. num.2

Onus regulat impoſitionem,ibid. num.21

Onus agnoſcere tenetur quicunque acceptat honorem,eod.tit.q.44. num.17

Onus iniunctum declarat mentem teſtatoris, titulo 2.q.3. num.8

Onus annexum cogitur acceptare quicumque vult commodum,tit.4.q.15. num.2

Onus quando iniungitur legato finitur cum ipſo legato,tit.5.q.1. num.19

Onus annexum legato recuſari non poteſt, etiam si excedat valorem legati,ibid. num.25

Onus sicuti determinatur ſecundum commodum,ita commodum determinatur ſecundùm onus,eodem tit.q.5. num.3

Onus ratione rei iniunctum regulatur ſecundum ipſam rem,tit.7 q.31. num.11

Onus ceſſat oneris cauſſa ceſſante, eodem tit. q.33 num.3.& tit.9.q.43. num.11

Onus iniunctum vni ex hæredibus non ſoluitur ab alio,cui portio accreuit,t.8.priu.15.n.4

Onus in dubio videtur eſſe cauſa legati,eod. tit.priu.23. num.6

Onus præſumitur cauſa legati alimentorum, quando reſpicit fauorem filiorum, ibidem num.8

Onus habitandi cum filijs impoſitum nouercæ non præſumitur adiectum fauore ſiliorum,ibidem num.9

Onus iniunctum per viam conditionis cenſetur in ſauorem alterius,quam legatarij appoſitum,ibid. num.10

Onus iniunctum legato, si non æquiualet legato,non cenſetur eſſe cauſa legati, eodem titulo,priuileg.24.numer 7.ſub conditione præſumitur cauſa legati,ibidem, num.8

Onus quando eſt rei iniunctum tollitur rem edendo,ſecus quando iniungitur perſonæ, tit.9.q.23. num.20.

Onus ex diſpoſitione contrahentium non remittitur rem remittendo,ibid. num.21

Onus regulatur ſecundum commodum quod eſt oneris cauſa,ibid.num.13.ſecundum honorem annexum,eod.tit.q.44. num.45.

Opera qui præſtat in domo, recipit alimenta, tit.1.q.83.num.1.& tit.9.q.27. num.15.

Opera,quando præſtari non poſſunt, tunc in ſubsidium petitur æſtimatio, titulo 4. qu.3. num.13.

Operandi neceſſitas remiſſa videtur, quando teſtator legat alimenta,tit.4.q.29. num.50

Operari tenetur alimentarius ad commodum alentis,quandocunque alimenta debentur à lege,ibid.nu.45.& tit.6.q.14. num.15

Operari tenetur alimentarius in domo faciendo coquinam,& alia similia, ibidem nu.55.

Operari licet diebus feſtiuis, vbi quis fame laborat,tit.8.priu.2.numero 13. tenetur is,cui alimenta in domo relicta ſunt,eodem titul. priuil.53. num.12.

Operarius conductus ad faciendum opus aliquod,ſeipſum alit.tit.1.q.66. num.1, conſequitur alimenta,quando viget conſuetudo ibidem,num.2.qui ſeruit sine ſalario, eſt alendus à domino,ibidem num.6. non obligatus,ſed ex liberalitate promittens,recipit alimenta,ibidem num.8.non habens aliunde,licet præſtet operas ex cauſa remunerationis, eſt alendus à Domino, ibidem nu.9 tenetur cum proprijs inſtrumentis operari ibidem,num.10.non tenetur de nocte operari fabriles operas,tit.4.q.29. num.66

Operarum mentio in dubio intelligitur de officialibus,ibidem, numero 58.

Operas promittens liber homo non obligatur

etiamſi iurauerit, ibidem num.8. fuiſſe pręſtitas, an probet priuignus, tit.6.quæſtio.11. numero 44
Operæ promiſſæ an poſſint cedi, tit.4.q.23. numero 30
Operæ vnius diuerſæ ſunt ab operis alterius, eodem tit.q.24. numero 4
operę obſequiales ſemper ab alimentario pręſtantur, quando alimenta relicta ſunt in domo, eodem tit.q.39. num.53
operæ officiales dicuntur, adeſſe, comitari, cantu, & ſono oblectare, & ſimiles, ibid. nu.56
operæ artificiales ſunt piſtoriæ, textoriæ, lanificæ, & ſimiles, ibid. numero 57
operæ officiales cedi non poſſunt, ib. num.59
operæ fabriles cedi poſſunt inuito operario, ibidem numero 60
operæ officiales quando delegantur, liberatur delegans ope exceptionis, ibidem n.63
operæ æſtimantur quanti vitricus fuiſſet conducturus illas operas, eod.tit.q.11. num.39
operæ an æquiualeant alimentis, committitur arbitrio iudicis, ibid. numero 42
operæ artificis plus æſtimantur, quam alterius perſone, ibidem, numero 43
operæ famulorum cedi poſſunt, tit.8. priui.55. numero 10
operæ cedunt rei, & ad eum pertinent, cuius eſt res, tit.9.q.20. numero 11
operæ pupillæ æſtimantur quanti tutor factus eſt locupletior, non quanti potuiſſet locare, eod.tit.q.39. num.17
opinio non attenditur, ſed veritas, tit. 8. priui. 1.numero 16
Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, tit.6.q 3 n.58. idẽ q.8.n.40.& tit 8.priuil.56. numero 72
Orationes ſeparatæ quæ dicantur, tit.4.q.26. numero 18
Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati, niſi in ſubſidium, tit.7.q.37. num.6
Ordinans ideo alit ordinatum, ne in opprobrium ordinis mendicare, cogatur ib. nu.8
Ordinans eſt in culpa, quando non inueſtigauit de facultatibus ordinandi, ibid. num.41 non tenetur alere ordinatum, quando de alterius mandato ordinauit, ib. nu.51.& in ſubſidium, ibid nu.54.de mandato alterius tenetur alere ordinatum, quando mandatum non exprimit certas perſonas, ib.nu.57 tenetur alere ordinatum ſibi ſubditum, quã do alias fame periret, etiam ſi alias ipſe non teneatur, ibidem numero 59. non alit ordinatum, quando illi prouiſum eſt de beneficio etiam ab alio epiſcopo, ibidem nu. 65.ſupplet alimenta ordinata, qui ex beneficio non tantum percipit quod ſufficiat ad alimenta, ibidem, numero 68
Ordinanti, non exequenti, actus tribuitur, titulo 7.q.37. numero 2
Ordinato Epiſcopus præſtat alimenta ſecundum illius dignitatem, tit.4.q.18. num.12
Ordinatum alit quicumque inſtigauit illum ordinari, tit.7.q.37. numero 61. præcipuè ſi eſt pauper tit.1.q.60.num.12
ordinatus ali debet ab Epiſcopo ordinante, ſi non habet aliunde, tit.1.q.60.nu.12. & tit.7. q.37.num.1.conſequitur ab epiſcopo ordinante alimenta præteriti temporis, quando pro eis accepit pecuniam mutuo, tit.5 q. 1.numero 49.videtur quis ad patrimonij titulum, quoad eximendum ordinantem ab onere alendi, ibid.num.2.dicitur habere aliunde, quando patrem habet diuitem, ibi. num.3.non alitur ab ordinante, quando tẽpore collati ordinis affirmauerat ſe diuitẽ, ibid.num.33.renunciare non poteſt beneficio, quod alatur ab ordinante, ibid. nu. 46 alendus eſt ex beneficio, cuius fructus ad alium pertinent, ibid.num.66. alitur ab ordinante, quando habet beneficium in ſpe, vt quia habet literas expectatiuas, ibidem numero 67
Ordo verborũ deſignat ordinem intellectus, titulo 5.q.4. numero 17
Originarij in tutela præferuntur exteris, tit.1 quæſtio 93. numero 18
Oſcula & colloquia ſunt Veneris præludia, titulo 7.q.16. numero 36

P

PACTA ſunt ſeruanda, & nulla maior eſt iuſtitia, tit.7.q.18.num.12. apposita dicuntur pars contractus, ibidem, numero 22.cõtra naturam & accidentiam contractus ſunt valida non quæ contra ſubſtantiam, tit.9.q.22.numero 34.& titulo 7.q.18.numero 20
Pacto renunciare poteſt filius alimentis, quando recipit portionem ſuam, tit.7.q.5. num.5
pacto multa veniunt, quæ ex natura contractus non venirent, eod.tit.q.18. num.15.
Pactum continens idem, quod ius commune, eſt validum, ibidem numer. 38.nudum actionem non producit, titulo primo, quæſt.32. numero 36.niſi quãdo promittitur id, quod ex diſpoſitione legis erat debitum, ib. nu.37 vnius non præiudicat ſeu nocet vni, vel alijco. tit.q,38.n.32.& tit.2.q.7.nu. 9. & t. 9 q.4.2 num.1.

num.15.per quod vxori viduæ loco alimentorum aliquid promittitur, donec dos ſoluatur,non valet,tit.1.q.45.nu.15. Quicquid iure communi debetur, poteſt in pactum deduci,ibidem num.76.tranſit ad hęredem etiam si non ſit in inſtrumento nominatus,tit.6.q.22.num.4.operari aliquid debet vltra ius cõe,tit.7.q.9.num. 22.quod ſocer vel vxor ſe ipſos alant, non valet, niſi penes ſe retineant dotem,eodem tit.q.18. numero 3. dicitur de ſubſtantia contractus, quando si non exprimatur contractus remanet nullus, ibidem nu. 21 contra ius ciuile,ſeu ius poſitiuum, eſt validum,ibi.nu.26.ne ſit fruſtratorium, derogat iuri communi,ibidem num.27.

Pactum nudum nullam producit actionem,etiam si ſit iuratum,tit.8.priui.5.num.1.quod dicatur,ibidem num.2.& 4.fauore alimentorum producit actionem, ibidem num.3. producit actionem, quando interponitur ſuper eo, quod iure communi erat debitū, ibidem numero 4.à verbis,ſed veſtititum à cauſa producit actionem iure canonico inſpecto,ibidem numero 7.

Pactum vel ſtatutum continens idem, quod ius commune,an aliquid operetur, præter ius commune,ibidem, numero 8

Pactum quod pater non teneatur alere filium à v aleat eod.tit.priu.56.num,20.de non ſuccedendo,confirmatur iuramento,ibi. n.48 non retractatur,etiam si veniat ad caſum, à quo non potuiſſet incipere,eod.tit. ptiui. 65.nu.1. factum cum defuncto extenditur ad hæredem,ib.nu.27. non valet inducens votum captandæ mortis,tit 9.q.11. num.1 de hæreditate viuentis valet,quando eſt de certis rebus,& non per viam ſucceſſionis, ibid.nume. 4. de ſuccedendo eſt validum, quando venit in conſequentiam alterius liciti contractus,ibid.num.5. quod mulieri viduæ non imputentur in ſortem fructus percepti ex re obligata pro dote, non valet, eodem titulo,q.18. numero 7

§ ſed hodie,Inſtit.de pat.pot.declaratur,titu.1 q.2. numero 7

§ conſideremus,in Auth.de triente & ſemiſ. quomodo intelligatur,ti.7.q.12. numero 11

§ diſcretis,in Auth.quib.mod.nat.effi.ſui,ibidem numero 11

§ fin.in Auth.de reſtit.& ea, quæ parit, quomodo intelligatur, eo.t.q.24. n.21

Paraphernalia bona dicuntur,quæ vxor ſecū ducit ad domum mariti,præter dotem,tit.1. q.33. numero 16

Parentes vtriuſq; ſexus habent priuilegium, ne conueniantur vltra quam facere poſſint,eod.titulo,q.78. num.4.eo modo ſuccedunt filijs illegitimis,quo ipſi filij ſuccedunt parentibus,tit.5.q 18. numero 54

Parentibus pares vices reddere nemo poteſt t. 1.q.94. numero 13

Parentum commune eſt votum quod ſua bona vadant ad filios t.1.q.97.n.2.æqualis eſt pietas in filios,eod.tit.q. 106. numero 4

Paria ſunt virum non habere,vel habere inutilem,tit.1.q.44.nu.67.dicere,lego Titio cū Mæuio,vel lego Titio,& Mæuio,tit.2. q.15 nu.205.rem habere, vel actionem ad rem, tit.6.q.3.nu.71 non habere,vel habere inutile,tit.7.q.39.num.10.fructus in ſortem nō imputari,vel vſuram concedi,tit.9. q.18.n.5 quod hæres in re certa non habeat hæredē vniuerſalem,vel repudiet,vel priuetur, eo. tit.q. 25. num. 34. ſubſtitutum non extare, vel datum repudiare,ibid.n.72.ſententiam non eſſe latam, vel appellatione ſuſpenſā eſſe,eod.tit.q.32.num.72.pendente appellatione,vel durare tempus ad appellandum, ibid. num.74

Parricidium fortius committitur occidendo patrem ſpiritualem, quam carnalem, tit.1. q.98.numero 4.pater non committit, quando occidit filium,quem ex cauſa poterat exhæredare titulo 7.q.1. numero 2.

Parochiani alunt curatum, quando Eccleſia eſt pauper,tit.1.q.60. numero 2. non alunt curatum pauperem,qui poteſt ex laudabili arte victum quærere, ibidem num.5

parochianus cogit parochianos ad offerendū ſibi pro victu,tit.7.q.9. numero 17

Pars vna ſcripturæ declarat aliam, titulo 2. q. 1.num.17.&ti[illegible].q.3. numero 45

Pars continetur in toto, tit.7.q.31. numero 69

Partis quo ad partem quæ eſt ratio, eadem eſt totius quo ad totum,tit.1.q. 43. n. 33. & tit. 2 q. 15.numero 135.& tit.6.quæſt.14. numer. 22.tit.7.quæſt.17.num.6. & tit. 8. priuilegio 60.numero 13.& in titulo nono, quæſtio.5. numero 17.

Participium præteriti temporis importat latæ ſententiæ canonem & requirit declarationem,tit.8.priuil.64. num.6.

Partus mulieris condemnatæ alitur de publico,quando mater non habet,tit. 1.q.81.nu.3

Parum & nihil æquiparantur,tit.2.q. 15. num. 144.& tit .6.q.8. numero 33

Paſcua interdici poſſunt forenſib. quādo non ſuffi

ſufficiunt pro tertigenis,tit.7.q.8. numer.6.
Paſcua qui locauit,vel fænum vendidit in alimoniam animalium, habet tacitam hypothecam cum priuilegio prælationis in animalibus,tit.8.priul.62. num.19
Pater tenetur alere filium,tit.1.quæſtione prima, num.1.
Pater negando alimenta filio, efficitur anathema,ibid. num.3
Pater ne filios alat,ſtatuto diſponi non poteſt vbi late,ibidem num.5
Pater ne filium alat,pacto induci non poteſt, ibidem,. num.8
Pater ẽt cum iuramento non poteſt priuare filium alimenris,ibidem num.18
Pater tenetur alere filium emancipatum,ibid. numero 20
Pater adoptiuus tenetur alere filium adoptiuum,eodem tit.q.2.num.6. non tenetur legitimam filio adoptato relinquere, ib.nu.8
Pater occidere poteſt filium bannitum: Contra tamen,eodem tit.q.3.. num.1.& 9
Pater propter bannum priuatur iure naturæ, ibidem. num.3
Pater tenetur alere filium bannitum,ib:. nu.7
Pater alit filium,etiam ſtante ſtatuto,quod bãnito nemo ſubueniat,ibidem num.8
Pater ne alat bannitum filium, ſtatuto fieri nõ poteſt,ibidem num.17
Pater hæreticus, Iudæus vel infidelis tenetur alere filiam orthodoxam,eod.tit.q 4. nu.1
Pater non ſubtrahit alimenta filio ſub prætextu religionis,ibidem num.2
Pater Iudæus tenetur dotare filiam, quæ conuerſa eſt ad catholicam fidem,ibid. num.3
Pater ſciens filiam nupſiſſe,& tacens, videtur conſentire eodem tit.q.6. num.18
Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum 25 nupsit indigno, ibidem num. 24. dotare filiam quæ poſt annũ 25 nupsit patre inſcio si expectauit tempus congruum ſecundum patriæ morem,ibidem num.25.alere filiam quæ indigno nupsit,si neque ipſa, neq; vir habeat aliunde,ibidem num.26.alere filiũ, qui factus monachus exiuit monaſterium, eod.tit.q.7. num 4.
Pater diſponere non poteſt quod naturalis filius non alatur,eodem tit.q.9.. num.2
Pater non tenetut alere filiam naturalem,contra tamen ibidem num.1.&7
Pater ſpiritualis non ſuccedit filio, nec econtra,eodem tit.q.11.num.1.non tenetur alere filium,vbi de veritate,ibidem num.5
Pater qui tenuit ad ſacrum chriſma,alit filium. ibidem num.6
Pater ſpiritualis eſt plus diligendus & honorãdus quam carnalis,ibidem num.9 & quæſt.98. num.2
Pater ſpiritualis non accuſatur, non vocatur in ius sine venia, recuſatur ſuſpectus, non eſt teſtis idoneus,tenetur ſolum in quantũ facere poteſt tit.1.q.11.num.11. in ſucceſſione excludit fiſcum,ibid. num.20.
Pater tenetur cum matre alere intra trienniũ filium illegitimum,eodem tit.q.140. nu.4
Pater eodem amore proſequitur naturales & legitimos,eodem tit.q.15. num.10.
Pater vendit filium, vt ſe redimat à famis neceſſitate,eodem tit.q.17. numero 8
Pater emancipando exercet pietatem erga filium,ibid.num 14.& liberalitatem, ibidem numero 15
Pater non desinit eſſe pater, licet impius sit,& legum contemptor,ibid: num: 19.& qu. 96 numero 2
Pater nõ debet à filio ali, quando ita data ſunt bona filio, ne patrem alat,tit.1.q.15. nu.26
Pater Iudæus non habet in poteſtate filium pariter Iudæum,eodem tit.q.18. num.6
Pater fidelis non alit filium hæreticum, eodẽ tit.q 19. num.2
Pater excommunicatus ali debet à filio, ibidẽ numero 13
Pater & filius iudicantur ad paria,ibid. nu.18
Pater ali debet à filio ſpurio,vbi quid in naturali,eodem tit.q.20.. num.[illegible]
Pater in teſtamento ordinare nõ poteſt, quod filius etiam ſpurius non alatur,eod.tit. q.2[illegible] num.15
Pater vſufructuarius bonorum filij non tenetur ob id alere illum,ſed ratione ſanguinis, eodem tit:q 24. num.10
Pater diſponere non poteſt quod frater non alat fratrem,eodem tit.q.25. num.2
Pater deſerẽs filios egenos vt ingrediatur monaſterium peccat mortaliter, eodem tit.q. 29.. num.6
Pater non alit filium rebellem,vel hoſtem patriæ,ibidem. num.26
Pater cogitur filiam dotare, quam sine dote matrimonio collocauit,eodem t.q.32. n 15
Pater eſt primus in ordine,qui teneatur ratione ſanguinis alere filium, quando non habet aliunde,ibidem num.35
Pater ſuſtinet omnia filij inopis onera,eodem tit.q,38. num.1
Pater expellens à domo filium,tenetur illi dotem vxoris reddere,ibidem. num.9

Pat

Pater vbi filius eſt pauper, ſuſtinet pro eo one ra matrimonij, ibidem num.12
Pater cenſetur filio donare fructus aduentitio rum, quando ſciens patitur quod illos percipiat, eodem tit.q.42. num.124
Pater confitendo non præiudicat filio quoad legitimam, eodem tit.q.50. num.3
Pater diſſipans fideicommiſſum, licet cogatur ante diem illud reſtituere, eſt tamen de fructibus alendus, eodem tit.q.58. num.6
Pater non conuenitur à filio in plus quam facere poſſit deducto ne egeat, eodem titulo q.78. num.3
Pater ſpiritualis non exigitur in plus quam facere poſſit, ibidem numero 24
Pater plus filiũ diligit quam ſeipſum, eodem tit q.94. numero 8
Pater infidelis non eſt alendus à filio, quando fieret deterior, vel eſſet in damnum fidei & eccleſiæ, ibidem num.4
Pater pro alimentis prius eſt conueniendus quam filius, eodem tit.q.101. numero 1
Pater ratione patriæ ptãtis vendere poteſt filium, vt ſe alat, ibidem nu.4
Pater conſeruatur in filio, ſicut & auus, eodem tit.101.num.1.& q.103. numero 5
Pater dando filio rem aliquam ad vſum, vel vſumfructum non cenſetur concedere proprietatem, titulo 2.q.1. numero 43
Pater non poteſt donare filio in poteſtate, & donatio ab eo facta eſt nulla, ibidem n. 44
Pater poteſt filio donare alimenta vel vſumfructum, ibidem numero 45
Pater qui feudum acquiſiuit pro ſe & filijs, nõ poteſt illi renunciare in præiudicium filiorum, eodem titulo q.7. numero 10
Pater præſumitur magis diligere filios quam vxorem, eodem tit.q.15. numero 2
Pater ingrediendo monaſterium perdit vſum fructum, quem habet vti pater, non quem habet alio iure, ibidem numero 21
Pater non habet vſumfructum in bonis filio relictis, quando in eodem teſtamento aliquid patri relinquitur, ibidem nu.22
Pater à filio, & filius à patre alimenta petit officio iudicis, titulo 3.q.1. numero 1
Pater & filius reputantur eadem perſona, ibidem numero 4
Pater & filius dicuntur vna caro, eodem ti.q.3 numero 20
Pater filiam dotare officio iudicis cogitur, ibidem nu.26
Pater tempore neceſſitatis petit alimenta officio iudicis, ibidem, numero 27
Pater tenetur filium bonis artibus imbuere, & diſciplinis ornare, titulo 4.q.6. numero 5
Pater reddere tenetur pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio, ibidem nu.9. etſi denũciaſſet ne mutuaret, tit.6.q.5. numero 22
Pater vt alat filium non vendit proprietatem, ſed de fructibus prouidet, tit.4.q.9. num.9
Pater alit filium diuitem, ſi tamen fructus ſuorum bonorum non ſufficiunt, nec filius cogitur reddere, ibidem num.10
Pater non cogitur minuere patrimonium exiſtens in mercibus, & pecunijs, vt alat filium ibidem, numero 12
Pater hẽt vſumfructũ in bonis aduentitijs filiorum, ibidem num.17. vſum fructum in aduentitijs filiorum etiam quæ ad eos peruenerunt ex ipſius delicto, ibidem num.18
Pater habet vſumfructum in bonis feudalibus filij, eodem tit.q.10. numero 27
Pater non habet vſumfructum in caſtrenſibus filij bonis, eodem tit.q.11. num.3
Pater accipit propria authoritate fructus bonorum filij, vt ſeipſum alat, ibidem n.19
Pater melius cæteris præſumitur proſpicere vtilitati filiorum, eodem tit.q.13. numero 3
Pater cogitur filio alimẽta præſtare in domo, eodem tit. q.14. numero 8
Pater non cogitur alere filium extra domum, ibidem numero 9
Pater nõ poteſt cogere filium ad ſibi extra domum dandum alimenta, ibidem nu 11
Pater ſpurium filium cogitur alere in domo matris, quando tenetur alere intra triennium, ibidem numero 17
Pater filiam nuptam cogitur alere in domo mariti, ibidem numero 18
Pater nõ poteſt filio negarè alimenta eo quod nolit cohabitare, ibidem numero 19
Pater cogere non poteſt filium ſpurium ad ſecum habitandum, ibidem num.16
Pater cogitur filio alimenta præſtare extra domum, ſi inter eos ſit lis ibidem num.27
Pater tenetur æqualitatem ſeruare inter filios eodem tit.q.18. numero 21
Pater qui dotes nurus penes ſe retinuit, tenetur præteriti temporis alimenta ſoluere, tit 5.q.1. numero 68.
Pater qui dotes nurus reſtituit tenetur illius fructus præteriti temporis reddere, ibidem numero 69
Pater tenetur alimenta filijs æqualiter præſtare, non vni pinguia, alij vero pauca tit.4.q. 23. numero 1
Pater præſumitur filijs omnibus æqualiter

prouidere, ibidem num. 3

pater ſi concedit filio fructus aduentitiorum, veniunt non ſolum primi, ſed etiam alij, eodem tit. q. 26. numero 16

pater emancipando filium, non poteſt ab eo ſtipulari operas, eo. tit. q. 28. numero 6

pater iuſte negat alimenta filio, qui recuſat operari in domo, ibidem, num. 3

pater emens rem nomine filij, non videtur donare, tit. 6. q. 1. numero 13

pater tenetur ſoluere impenſam filiæ expoſitæ, quando recuſat quod nubat filio altoris ibidem, numero 15

expoſiti ſi recuſat quod ducat vxorem filiã altoris, ibidem, numero 16

pater dotans, cum non teneretur, videtur donare; idem in patruo, ibidem, num. 22

pater putatiuus non repetit à vero alimenta filio præſtita, eodem tit. q. 6. numer. 1. & 17

repetit à filio alimenta ei præſtita per errorem, ibidem, numero 21

pater tradens filio, videtur committere, non donare ibidem, num. 23

pater ſtipulando videtur donare filio, quando eius nomine apprehendit poſſeſſionẽ, ibidem, numero 24

pater repetit alimenta præſtita filio eo caſu quo alere non tenebatur, ib. num. 27

pater adminiſtrator bonorum filiæ, dotare videtur de bonis filiæ, non de proprijs, eodẽ tit. q. 8. numero 48

pater cenſetur dotare filiam de proprio, etiã ſi dicas dare de bonis proprijs, & filiæ, ibidẽ numero 50

pater tenetur dotare filiam, quantumuis diuitem, ibid. num. 53. & q. 15. num. 11

pater vendere poteſt filium ex cauſa famis, ibidem num. 98. itemque vt ſe redimat ab hoſtibus, ibidem numero 99

pater expendens pro filio ſtudente cenſetur ſoluere de proprio, ibidem, numero 100

pater donat valide filio in cauſas ſtudiorum, ibidem, numero 101

pater pro filo expendens in ſtudio cenſetur ſoluere de bonis filij, ſi eius habeat peculiũ in manibus, ibid. numero 102

pater repetit à filio alimenta præſtita omnib. in caſibus quibus repetitio datur matri, ibidem num. 105

pater adminiſtrator filiæ cenſetur dotare de bonis filiæ, licet alius præſumatur de proprio, eodem tit. q. 14. numero 11

pater præſumitur ſoluiſſe de caſtrenſi peculio filij ſtudentis, non de proprio erga filium eodem tit. q. 15. numero 3

pater dotando videtur dare de ſuo, etiam ſi filiæ bona habeat penes ſe, ibidem num. 9

pater & patruus, ſi ſimul ſe obligant ad dotandum, patruus repetit à patre, qui ſolus tenebatur, eodem titulo, quæſtione 17. numero 16

Pater non reſtituit alimenta, quæ fuerunt pręſtita infanti expoſito, eodem titulo qu. 18 numero 14

Pater alimenta infanti expoſito præſtita ſoluit altori, quando reſiſtit, ne filio altoris nubat, ibidem, numero 15

Pater dotẽ dare recuſans filiæ expoſitæ, quando nupſit filio altoris, dicitur impedire matrimonium, ibid. numero 16

Pater exponens filium perdit patriam poteſtatem, ibidem, numero 19

Pater reddit alimenta filio expoſito præſtita, ſi recuſat illum ducere filiam altoris in vxorem, ibidem numero 32

Pater reſtituit alimenta præſtita filio, quæ tertius ipſo ignorante, vel inuito expoſuit, eo. tit. q. 19. numero 2

Pater non reſtituit alimenta præſtita filio, quæ ipſe expoſuit, ibidem numero 3

pater reddere tenetur impenſam à tertio factam pro filio erudiendo, ib. num. 7

Pater corrigere & caſtigare poteſt filium inobedientem, tit. 7. q. 1. num. 14. & domo expellere ibidem, numero 15

Pater tenetur probare cauſam, quando vult filium ab alimentis excludere, ibid. nu. 27

naturali iure alere filium, eodem titulo q. 2. numero 2

Pater non poteſt filio hæretico denegare alimenta, ibidem numero 5

Pater filio denegare alimenta ex eis cauſis, ex quibus poteſt exhæredare, ibid. num. 6

Pater exhæredare poteſt filium hæreticum, ibidem numero 7

Pater non tenetur dotare filiam hæreticam, ibidem num. 9

Pater grauatus onere fideicommiſſi non poteſt ea bona alienare pro dotanda filia hæretica, ibidem, numero 10

Pater non repetit à filia hæretica dotem, quã ei dedit, ibidem, numero 14

Pater Iudæus poteſt vendere bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotanda filiæ Iudæa, ibidem, numero 18

Pater negare poteſt alimenta filio, qui eſt hoſtis patriæ, eodem tit. q. 3. numero 6

Pater non tenetur alere filiam, quæ peccauit in cor-

in corpus ſuum, eodem tit. q. 4 num. 2
Pater etiam meretricius & luxurioſus, priuare poteſt alimentis filiam inhoneſtam, ibidem numero 3
Pater non denegat alimenta filiæ impudicæ, quæ tamen facit pœnitentiam, & ibi latè, ibidem, numero 27
quæ vni tantum ſe proſtituit, ibidem nu. 32
Pater poteſt negare alimenta filio, qui dolo & culpa ſuam portionem diſſipauit, ſecus ſi caſu, eod. tit. q. 5. numero 1
Pater non tenetur de nouo filiam dotarẽ, quę dotem ſibi ſemel datam conſumpsit, ibidẽ numero 5
Pater tenetur alere filium, qui portionem profundit ſibi aſſignatam, ibidem, num. 8
Pater non alit filium, qui poteſt ſeipſum alere eodem tit. quæſt 6. numero 1
Pater tenetur alere filiam, quam matrimonio collocauit, ibidem, numero 4
filiam maritare, ibidem numero 7
Pater cogitur dotare filiam diuitem & aliunde habentem, ibidem numero 11
Pater cogere poteſt filium, vt ſecum habitet, eodem tit q. 7. numero 3
Pater non cogitur alere filium coniugatum, vbi vide de veritate, ibidem, numero 4
Pater non alit filium, quando non habet pro ſeipſo, eodem, tit. q. 8 numero 1
Pater pauper non tenetur dotare filiam, ibidẽ numero 5
Pater alit filium, ſecundum vires ſui patrimonij, ibidem, numero 8
Pater vt cogatur alere filium, probandum eſt quod tempore litis conteſtatæ eſt diues nec ſufficit quod poſtea habuerit, ibidem, numero 10
Pater habens capitale, non cogitur negotiari, vt filium alat, ibid. numero 11.
Pater vt cognoſcatur ſi poteſt ſe & filium alere, attenduntur redditus, ibidem nu. 12
Pater non dotat filiam ſpuriam, quæ de bonis vel arte ſua poteſt viuere, eodem tit. q. 9. numero 6
Pater non poteſt naturali filio relinquere vltra vnciam, ſtante legitima ſobole, cod. tit. q. 10. numero 1
Pater exhæredari poteſt à filio ex omnibus cauſis, quibus filius poteſt à patre exhæredari, eo tit. q. 14. numero 1
Pater cogitur filium emancipare, quando cõmiſit vnam ex cauſis propter quas poteſt exhæredari, ibidem, numero 3
Pater facilius cogitur emancipare filium, quã ei permittatur illum exhæredare, ibidem, numero 4
Pater diues non eſt alendus à filio ib. num 7
Pater qui ex arte & induſtria viuere poteſt, nõ eſt alendus à filio, ibidem, num. 8
Pater poteſt à filio impunè occidi, quãdo eſt hoſtis patriæ, ibidem, numero 12
Pater damnatus de leſa maieſtàte, non habet alimenta à filio, ibid. numero 17
Pater veniens contra patriam, perdit patriam poteſtatem, quam habet in filium, ibidem, numero 18
Pater qui propter diſſipationem cogitur bona fideicommiſſi ante tempus reſtituere filio amittit vſumfructum, ibidem, numero trigeſimo.
Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ grauatur ex fideicommiſſo reſtituere filio, ibidem num. 31
Pater qui non curauit filiũ in arte aliqua erudiri, non alitur à filio, & ibi de verita. ib. n. 35
Pater etiam qui nihil promeruit, tamen ob generationis beneficiũ ali debet à filio, ib. n. 37
Pater tenetur dotare filiam nuptam, ſed quid in ipſamet filia, an teneatur dotare ſeipſam, cod. tit. q. 19. numero 7
Pater non alit filiũ reum læſæ maieſtatis, cod. tit. q. 26 numero 5
Pater poteſt filium exhæredare, qui duxit vxorem inhoneſtam, cod. tit q. 27. num. 2
Pater alit filium pro parte ſolum, quando pro alia parte habet de proprio, eodem tit. q. 42 numero 3
Pater vocat filium in ius pro alimentis, titu. 8. priuileg. 6. numero 9
Pater poſt aſſignationem bonorum recuperare, quam fecerat pro legitima filiæ, cod. tit. priuil. 26. numero 2
Pater donando nepotibus non præiudicat filio in legitima, ibid. num. 7
Pater cum emancipat filium, tenetũr ei reſtituere dotes vxoris, & ſoluendo liberatur, eodem tit priuil. 34. num. 4
Pater non poteſt alienare bona aduentitia filiorum, licet in eis habeat vſumfructum, eodem tit. priuil. 37. num. 1
Pater alienando aduentitia filiorum priuatur vſufructu, & is fiſco applicatur, ibidem numero 2
Pater poteſt aduentia filiorum alienare, vt ſibi prouideat de alimentis, ibi. num. 4
Pater in caſu neceſſitatis alienat licitè bona aduentitia filiorum, ibid. numero 5

Pater alienat ſine decreto bona immobilia filiorum minorum, ſi neceſſitas ſubeſt, & ibi declaratur, ibid. numero 6
Pater, & filius cenſentur eadem perſona, eadē habitatio, idemque regiſtrum, ibidem n.7.
Pater non poteſt filium vendere, eodem titul. priuileg.38. numero 6
Pater poteſt filium & adultum vendere, vt famis neceſſitatem tollat, ibidem, numero 7. & 8 itemque obligare, ibidem, numero 9. & permutare vrgente fame, ibidem, numer. 12. & 13.
Pater excepta cauſa famis non alienat filium etiam ſi alia ſimilis vel maior vrgeat cauſa ibidem numero 14
Pater non poteſt vendere filium emancipatū etiam ſubſiſtente cauſa famis, & quid in Gallis, ibidem numero 15. cauſa famis vendere filium clericum, ibidem, num.16
Pater, qui licitè cauſa famis vendit filium, tenetur illum redimere, ſi deuenit ad meliorem fortunam, ibidem, num.24
Pater, qui mutuam pecuniam accepit tempore cariſtiæ, præſumitur illam erogaſſe in alimenta familiæ, eodem titulo, priuileg. 48. numero 10
Pater non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi à filio debitis, eodem tit. priuile.56. numero 21
Pater poteſt compromiſſum facere in arbitriū iuris de rebus aduentitijs filiorum, ibidem numero 38
Pater validè alienat bona aduentitia filiorum ſi tendat alienatio ad vtilitatem filiorum, ibidem numero 69
Pater negans alimenta filio perdit patriam poteſtatem, eodem tit. priuil.63. num.2
Pater, qui negat filio alimenta, ſi pereat fame punitur ac ſi necaſſet proprijs manibus, ibidem numero 3
Pater priuatur patria poteſtate, ſi infantem filium exponat, ibidem numero 4
Pater negans filio alimenta punitur extra ordinem, ibidem, numero 10
Pater male tractans filium tenetur illum emācipare, eodem tit. priuil.65. num.42
Pater tenetur filium emancipare, quando acceptauit relictum factum cum onere illum emancipandi, ibidem num.43
pater cogitur filium emancipare, cui neceſſitatem impoſuit peccandi, ibidem num.44
pater, qui patria poteſtate priuatus fuit, eo qđ filiam induxit ad peccandum, non reſtituitur ad eam, licet filia redeat ad honeſtam vitam, ibidem, num.48
pater non habet vſum fructum in dote aduentitia, eodem titulo q.7. num.5
pater dilapidans bona cogitur legitimam filio tradere dum viuit, eodem tit. priuile.77 numero 7
pater non poteſt diſponere, quod filij ſpurij non alantur, eodem tit. priuileg.85. num.10
pater quando dilapidat bona, quæ ſunt recaſura ad filium, tenetur fideiubere, eodem tit. priuileg.87. num.1
pater quando dilapidat bona, quæ filio poſtea pro alimentis debentur, non eſt locus cautioni, ſed ea ſunt reſtituenda, ibidem, numero 2
pater ſi dilapidat bona, filius agere poteſt, vt aſſignetur ſibi prædium pro alimentis, ibidem num.3
pater qui filio bannito miſit alimenta, non incurrit pœnā ſtatuti punientis eum, qui mittit ſubdito bannito eodem tit. priuil.90. numero 1
pater cogitur alere filium bannitum, ibidem numero 2
pater ſi mittit alimenta filio bannito punitur quando ſtatutum prohibet expreſſe alimēta bannito filio præſtari, ibidem num.11
pater mittendo alimenta filio bannito contra ſtatutum, mitius punitur, ibidem num.12
pater obligatur pro expenſis neceſſarijs, quas fecit quis pro filio exiſtente in ſtudio, eodem titulo priuil 97. num.3
pater non poteſt filio alimenta præſtita compenſare cum bonis aduentitijs, tit.9.q.2. numero 7
pater non poteſt filio aſſignare certum quid pro alimentis, ib. num.14
pater & mater vocantur æqualiter ad ſucceſſionem, eod. tit. q.10. num.7
pater cenſetur filio donaſſe fructus aduentitiorum quando patitur gaudere aduentitijs eodem titulo, q.20. num.22
pater in bonis filij emancipati habetur dimidium vſusfructus, ibid. num.32
pater non habet vſum fructum in bonis per filium quæſitis poſt emancipationem, ibidem num.33
pater retinet vſumfructum quem habebat in bonis filij, licet is fiat Epiſcopus, ibid. nu.34 vſum fructum antea quæſitum, licet filius decedat, ibidem num.35
pater emancipando filium non poteſt paciſci

quod habeat vſumfructum in bonis quæſitis,ibidem, numero 36
pater habet pro virili ſua vſumfructum in bonis maternis filio delatis poſt emancipationem,ibidem numero 37
Pater emãcipando retinet dimidium vſusfructus,quem ante emancipationem habebat, ibidem numero 41
poteſt expreſſe ſibi reſeruare totum vſumfructum,quem habebat,ibidem num 42
Pater quando cogatur emancipare filium, ibidem, numero 43
pater coactè emancipando nihil retinet de vſufructu quem habet,ibid. numero 44
Pater qui viuente filio non habebat vſumfructum,commoditatem illam perdit in totũ, ſi filius moritur, ibidem, numero 45
Pater non habet vſumfructum in bonis filio applicatis, quæ ipſe amiſit ob ſpretum teſtatoris præceptum, codem titulo,q.25. numero 57
quæ ob eius diſſipationem applicantur filio,ibidem, numero 58
pater ali non debet ex bonis quæ propter delictum amiſit,ibidem, numero 59
pater qui ob tranſitum ad ſecunda vota conſequitur ſolum vſumfructum ex ſucceſſione filij,qui habet fratres,non habet vſumfructum in portione,quam habet alter filius,ibidem numero 60
pater adoptatiuus alit filium,quando naturalis eſt pauper,eodem titulo quæſtione 17.numero 24
pater nõ habet vſumfructum in bonis à Principe donatis filio ſuo,eodem titu. quæſt.28. numero 16
pater delinquens ſi filiam dotauit pendente iudicio ſuſtinetur actus,eodem tit.q.32.numero 20
pater confitendo non præiudicat filio in legitima,eodem tit.q 34. numero 24
pater non poteſt diſponere quod imputetur id quod de iure non eſt imputandum, ibidẽ numero 25
patrem non alit filius impubes,tit.7.q.14.n.38
patrem hæreticum alit filius,quando extrema laborans inopia eſſet fame periturus, ibidẽ numero 25
patri debentur alimenta naturali ratione, tit. primo q.17 numero 3
patri alimenta præſtantur iure gentium,non naturali,ibidem, numero 4
patri ne præſtentur alimẽta pacto induci non poteſt,ibidem, numero 5
patri bannito alimenta ſunt à filio præſtanda ibidem numero 18
patri etiam impio debetur reuerentia à filio, ibidem numero 20
patri naturali debetur reuerentia, ſicuti legitimo,eodem tit.q.20. numero 7
patri æquiparatur qui donat magnas facultates,eodem tit.q.48 num 4
patri potius quam filio ſubuenire quis tenetur eodem tit.q.94. numero 6
infideli ſubueniẽdum eſt,quam alij cuiuis, eodem tit.q.96. numero 1
patri ſpirituali alimenta prius quam carnali præſtanda,eodem ti.q.98. numero 1
patri incumbit filiorum onus,auo non exiſtẽte,eod.tit.q.102. numero 2.
patri agenti ad hæreditatem filij præſtantur alimenta lite pendente,eodem titulo q.111. numero 27
patri ne vſusfructus acquiratur, poteſt teſtator diſponere,tit.2.q.15. numero 28
patri alimenta danda ſunt, qualia pater præſtare debet filio,tit 4.q.18. num.52
patri bannito vel hoſti alimenta non debentur ſecundum dignitatẽ,ſed ſecundum neceſſitatem,ibidem uumero 58
patri denegantur alimenta ſi eſt hoſtis patriæ tit 7.quæſt.14. numero 13
patri bannito non denegantur alimenta etiã ſi habeatur pro hoſte, niſi immediatè patriam offenderit,ibidem, numero 15
patri hæretico filius non præſtat alimenta,ibidem numero 20
patri qui publicam pacem turbauit, alimenta negantur,ibidem, numero 27
patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate,non de neceſſitate, tit. 1. q. 6. uumero 3
patris macula non nocet filio in ijs, quæ aliũde quæruntur quam per patrem, eodẽ tit.q. 12. numero 13
patris appellatione veniunt auus,& alij aſcendentes per patrem, eodem, tit. q. 16.nu.6
patris & filij conditio eſt exequata, eodem tit. q.20. numero 4
patris bona ſunt obligata pro alimentis filiorum,eodem tit.q.31. num.4
patris perſona ſemper ſancta filio videri debet & honeſta eodem tit. quæſt. 36. numero 11.& q.96.num.3.& titulo 7.q.4 numero 5
patris bona dicuntur eſſe filij,eodem tit.q. 94 numero 10
patris & matris eadem apud leges conditio reputatur,tit.6.q.8. num.106

Patris conſenſus contractui adhibitus ſuſtinet iudicium factum pro illius contractus exſecutione, titul. nono quæſtione 31. numero 22

Patria ibi dicitur, vbi extat bonum, titulo 7. q. 15. numero 21

Patria poteſtas res eſt inæſtimabilis, titulo 8. priuileg. 63. numero 1.
Patria poteſtas ſoluitur emancipatione, tit. 9. q. 20. numero 31

Patriæ plus debemus pluſquam obediendum quam parentibus, titulo 1. q. 3. num. 22. & 23 patriæ, parentibus, & magiſtris gratias referre non poſſumus, eodem tit. q. 53. numero 5. obedire docet Ius gentium, titulo 7. q. 3. numero 1

Patriæ non minus naſcimur quam parentibus, ibid. numer 4. potius quam parentibus eſt parendum, ibid. num 5. & q. 14. numero 14. hoſtis dicitur qui actu venit contra ciuitatem, non autem ſimpliciter bannitus, ibidem numero 12

Patruus alit filium fratris, qui pauper ſit, titulo primo, quæſt. 28. numero 1. tenetur neptem dotare, ibidem numero quinto

Patroni pater tenetur alere libertum filij, eodem titulo, q. 51. numero 19. filius petit officio iudicis alimenta à liberto, titulo 3. quæſ. 3. numero 3

Patrono pinguiora alimenta præſtat Eccleſia quam alijs faciat, tit. 1. q. 54. numero 8. qui aliquando fuit diues, Eccleſia præſtat vberiora alimenta, quam ei qui ſemper fuit pauper, titulo nono, q. 18. numero 38. & titul. 4. q. 23. numero 13 pauperi tenetur Eccleſia prouidere pro vxore, & filijs, tit. 4. q. 24. numer. 14
alimenta debentur ab Eccleſia ex honore quodam annexo eius perſonæ, titul. q. 9. 22 numero 14

Patronus negans alere libertum egentem, perdit ius patronatus, titulo 1. quæſtione 51. numero 10
diues alit libertum egenum, ibidem num. 8 eſt ſolus alendus à liberto, quando deuenit ad extremam egeſtatem, ibidem, numero 21. non alit libertum diuitem, qui ſibi ſeruit præſtando debitas operas, ibidem numero 23. alitur ab Eccleſia etiam ſi dos data, ſit perempta, cod. tit. q. 54. numero 10 nō exigitur vltra quam facere poſſit, eodem t. q. 78. n. 7 petit officio iudicis alimenta à liberto, t. 3. q. 3. n. 2. Eccleſiæ petit alimenta ab Eccleſia officio iudicis, ib. nu. 4. vt alatur ab Eccleſia, non debet vendi fundus, ſed de redditibus præſtantur alimenta, ti. 4. q. 9. nu. 11 alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem, eodem titulo, q. 18. num. 16. qui plus contulit in fundatione Eccleſiæ, pinguiora alimenta conſequitur ab Eccleſia, quam is, qui minus contulit, ibid. numero 17. alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem à patrono diuite, eod. tit. q. 23. numero 14. ingratus erga libertum perdit ius ſuccedendi in eius bonis eodem titulo quæſtione 28. numero 12
Patronus egenus alendus eſt ab Eccleſia, deductis primum alimentis rectoris, & impenſis reparationum, titulo 7. quæſtion. 32 numero 2

Patronus ingratus non alitur ab Eccleſia, ibidem numero 6
poſt pœnitentiam alendus eſt, ibidem nu. 7 perdit ius patronatus, ibid. numero 9. & q. 37. numero 2. erga libertum priuatur iure ſuccedendi liberto, tit. 7. q. 32, num. 12. & tit. 8. priu. 64. numer. 3.
Patronus non poteſt alij cedere, vendere, vel alio titulo remittere ius conſequendi alimenta ab Eccleſia, tit. 7. q. 32. nu. 13.

Patronus non a i ur ab Eccleſia, niſi laboret maxima egeſtate, ibi. num. 29

Patronus negans alimenta liberto in caſibus, quibus tenetur, perdit ius patronatus, titu. 8. priuil. 64. numero 1

Patronus non perdit ius ſuum ob alimenta non præſtita, ſi libertus reperitur ab alio alimentatus, ibidem, numero 10

Patronus paciſci non poteſt, ne propter ingratitudinem reuocet libertum in ſeruitutem, eodem titulo priuilegio 66. numero 9

Patronus laborans inopia exigere poteſt operas à liberto ante euentum diei, vel conditionis, eodem titulo priuilegio. 77. numero ſexto

Patronus remittendo liberto omnem obligationem, non cenſetur remiſiſſe onus alendi, titulo nono quæſtione decima quinta, numero 10

Patronus vendere poteſt redditus, & emolumenta ſui patronatus, eodem titulo, q. 22. numero 11

Patronus non poteſt vendere, vel cedere ius percipiendi alimenta ab Eccleſia, ibidem, numero 18

Pauper non dicitur, qui patrem, vel auum habet diuitem, titulo primo, quæſtione 23. numero duodecimo, & quæſtione 33. numer. 30. & quæſtione 103. numero tertio, & quæſtione

ſtione 108. numero 8

Pauper iudicatur arbitrio iudicis, titulo ſeptimo, quæſtione nona, numero decimo & titulo nono, quæſtione 37. numero primo

Pauper qui ſua culpa factus eſt, non meretur ſubuentionem, titulo 7. quæſtione 25. numero 12

Pauper non dicitur qui habet, à quo petere poſſit alimenta, eodem titulo, quæſtion. 37. numero 7

• non dicitur qui habet proprietatem, ibid. num. 14

Pauper dicitur qui & ſi victum habeat neceſſarium, tamen viuere non poteſt honorificè, ſecundum conditionem ſuam, ibidem, numero ſecundo

Pauper dicitur qui ſolum mille habet in bonis, ibidem numero 3

Pauperes. Ciuitas ſine pauperibus nõ eſt perfecta, titulo 1. quæſtione 77. numero 5

Pauperes & egeni alendi ſunt, eodem titulo, quæſt. 90. numero primo

pauperes ſi in genere inſtituantur, veniunt ſolum illi de patria eodem, t.1.q. 93. num.13

Pauperi non ita fauendum eſt, vt alteri fiat iniuria, eodem titulo q. 120. num. 4 litiganti patrocinatur aduocatus de publico conductus in Gallijs, ibidem num.16. præſtita alimenta non cenſentur animo repetendi, titulo ſexto, quæſtione prima, num.17

Pauperibus miniſtrantur expenſæ à domino Ciuitatis, qui ſindicatur, titulo primo, quæſtione 120. numero decimo octauo

Pauperior in collatione beneficij præfertur inter ciues pauperes, eod. tit. q.93. num.17

Pauperiori in dubio factum videtur relictum, ibidem numero 18

Paupertas excuſat ſæpe, tit.1.q.48. num.35

agentis non operatur quod ei debeantur alimenta pendente lite, eod. tit. q.110. num.8

• non ſufficit, vt actori prouideatur de expenſis lite pendente, eod. tit. q.120. num.4

ei non prodeſt, qui ob maleficium factus eſt inops, eod. ti. q.15. numero decimotertio

Paupertas extrema dicitur, quando à nullo debentur alimenta, tit.9.q.32. nu. vndecimo

arctiſſima dicitur, quando nihil prorſus habet, eodem tit. q.37. numero vndecimo

Paupertate allegans vel diuitias, tenetur probare, titulo primo, q.24. numero 7. & titul.7 q.8. numero 14

• Paupertatis cauſſa ceſſante, ipſa quoque ceſſant quæ ob paupertatem conceſſa ſunt, t.3 q.5. num.7. & tit.7.q.42. numero 5

Pax fieri poteſt ſuper adulterio, tit.7. quæſt.16. numero 75

Pax propter adulterium vxoris requirenda eſt à ſolo marito, ibid. numero 82

pax venalis inter coniuges eſt prohibita, non inter alios, ibidem, numero 90

Peccator non dicitur is, quem pœnituit, titulo ſeptimo, q.4. numero 28

Peccatum in Deum commiſſum, grauius eſt quam in patriam, eod. tit. q.26. numero 15

mortale committi non debet propter paupertatem, tit. 8. priuil.3

tanto eſt grauius, quanto antiquius, titulo vndecimo, q.17. numero 7

Peculium multiplicis generis habere poteſt filius fam. tit.5 q. vndecima nu. primo. caſtrẽſe acquiritur filio inſolidum, ibidem num.4 caſtrenſe dicitur, quod in naui acquirunt nauarchi, remiges, milites, nautæ, cuſtodes, & alij ſimiles, ibid. numero 6. item quod coniunctus donat coniuncto in caſtris, licet ſit miles, ibidem num.7. item feudum quod filio familias donatur, ibid. num.8. & decimo. quod filiusfam. acquirit de fructibus feudi, ibidem num. vndecimo. item quod filiusfamilias acquirit ex ſalario publico, vel liberalitate Principis, ibid. num.12. quaſi caſtrẽſe dicitur, quod Doctor, vel aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio, ibid. nu. decimo tertio item quod acquiritur ex publica adminiſtratione, ibid. num. 14. profectitium patri acquiritur, & ad eum ſpectat, non ad filium ibid. nu. 16. aduentitium non confiſcatur, quando filius familias committit delictum tit.7.q.37. num.28. dicitur non ſolum capital ipſum, ſed etiam omne eius incrementũ, tit.9.q.20. nu. duodecimo caſtrenſe dicitur quicquid à Principe datur in recompenſationem ſeruitutis eod. tit. q. 28. nu. decimo tertio caſtrẽſe, vel quaſi non conferuntur, nec imputantur ib. nu. decimoquinto.

Pecunia eſt menſura rerum, & non eſt merx, tit. primo, q.42. num.132

pecunia non debet conſumi, vt ex ea alatur is cui ex illa alimenta relicta ſunt, ſed poni debet ad lucrum, titulo 4.q. 9. numero 13. & q. 40. numero primo.

pecunia debetur loco alimentorum, quando teſtator lapſo tempore mandauit pecuniã ſolui, titulo 4. quæſtione 27. num.8

pecunia ſui natura ſterilis eſt, & fructum non producit, tit.9.q. vndecima num.6

Pecunia relicta ad alimenta venit proprietas, ibidem, numero 6

Pecunia quando relinquitur ad alimenta remanere debet penes hæredem, ibidem numero 7
Pecunia relicta ad alimenta venit consignanda legatario, quando eſt grauatus illam reſtituere, ibid. numero 13
Pecunia pupillaris conuerti debet in emptionem prædiorum, ibidem, numero 35
Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honeſtum lucrum, ib. numero 37
Pecuniæ redditur si relinquatur pro alimentis, non venit proprietas, & pecunia remanet penes hæredem, tit.a.q.i. num.24
Pelles veniunt alimentorum appellatione, quando perſonæ qualitas id exigit tit.4.q.2.numero 6
Pœna tenere debet ſuos auctores, tit.1.q.38.numero 29.& tit.7.q.16.n.27. & tit. 9. q.31. numero 7
Pœna legalis non cēſetur remiſſa à creditore, qui ſortem recepit, eod, tit.q.43. num.8
Pœna legalis petitur iure actionis, ibidem, numero 20
Pœna licitè exigitur, eod.tit. q.45. n.19
Pęna à teſtatore impoſita in annos vel mēſes hæredi quantitatem relictam non debetur ibidem, numero 22
Pœna fiſco applicatur in criminalibus non parti, tit.7.quæſt.16. num.69
Pœna eſt commenſuranda delicto, tit.8.priui. 63. numero 5
Pœna delicti ad eum pertinet, qui principaliter læditur, tit.9.q.25. numero 10
Pœna ei applicatur, cui datur actio pro ea, ibi. numero 18
Pœna. Quod alicui in pœnam auferrur, non debet ad eundem reuerti, ibidem num.56
Pœna non egreditur rem, circa quam quis deliquit, ibidem, numero 67
Pœna quamuis ipſo iure ſit impoſita, tamen non habet locum, niſi declaratione ſubſecuta, ibidem, numero 74
Pœnam non meretur quod fit lege permitten te, tit.1.q.6.numero 10.& tit.7.q.22. numero 17
Pœnam remittere videtur, qui poſt moram recepit implementum, eod.tit.q.48. num.28
Pęnam petere poterit, & intereſſe, qui ſortem recepit cum proteſtatione, ſaluo iure ſuo, ti. 7.q.16. numero 89
Pœnā & præmium ex eodem facto conſequi nemo debet, tit.9.q.25. numero 86
Pœnę ſecundo nubentium indictę propter ſe-
 ſtrinanriam ſublatæ hodie ſunt, titu.7.q.22. num.15.& tit.9.q.30 nume.1.q.3. locum habent contra viduam inhoneſtè viuentem, eod.titul.q.24. numero 8
Pœnæ ſecundo nubentibus impoſitæ nō ſunt correctæ quoad inhoneſtè viuentes, ib. nu.5
Pœnitentia non tollit ius tertio quæſitum, si operatur quo ad Deum, tit.7.q.1. numero 32 non impedit, quominus quis poſſit accuſari in foro contentioſo, ibid. numero 33. etiam publica in foro conſcientiæ non purgat crimen, ib.num.34. non tollit ingratitudinem, quæ concernit offenſam patris, ibid. nu.36
Pœnitentia abſtergit maculam & reſtituit ad priſtinum ſtatum, eod.tit.q.4.n.24. poſt cōſummatum delictum non prodeſt. eod.t.q. 26.num.19. non eſt licita in contractibus innominatis, tit.9.q 23.num.30. non eſt licita in contractibus innominatis fauore dotis, ibid.num. 31. non eſt licita in contractibus innominatis ex parte eius qui non impleuit ſecus ex parte implentis, ibidem numer 33
Pœnitentiam feciſſe dicitur mulier, quæ & si multas habuerit occaſiones peccandi abſtinuit, tit.7.q.4. numero 31
Pœnitentiæ eſt locus in contractibus innominatis, titulo 9.q.23. numero 27
Pœnitentiæ locus eſt in contractu permutationis, ibidem numero 29
Pœnitentiæ non eſt locus in contractibus innominatis fauore piæ cauſæ ibidem, numero 32
Penſio conſtituta ſuper fructibus beneficij nō debetur, si ex beneficio nihil ſit perceptū, tit.7.q 33. numero 23
penſio. Tranſſactio ſuper penſione Eccleſiaſtica eſt valida, si eſt vtilis, tit.8.priuil.56.numero 70
Perdere nemo debet sine probatione, titulo 7 quæſt.37. numero 45
Periculum vbi maius eſt, ibi cautius agendum titulo 1.q.93. numero 16
Periculum rei pertinet ad dominum, & debitorem ante ſolutionem, tit.4.quæſtione 16. numero 16
Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem, tit.7.q.20 numero 15
Periculum rei pertinet ad eum, in quem dominium eſt tranſlatum, eod.ti.q.33. numero 12
Perinde dictio, importat fictionem, tit.1.q.15. numero 120
Periurus poteſt eſſe teſtis, si fecit pœnitentiā, eodem tit.q.4. numero 17

Pre

Periurus non dicitur, qui poſt diei lapſum ſoluit quod promiſit, ibid. numero 29
Permiſſum, ad tempus, cenſetur poſt tempus prohibitum, tit. 5. q. 3 numero 9
Perpetuum reſpectu ciuitatis dicitur, donec ciuitas remanet, tit. 5. q. 6. numero 23
Perſona repræſentata attenditur, non repræſentans, titulo 1. q, 39. numero 6
Perſona hominis eſt cunctis rebus anteferenda, tit. 6. q. 8. numero 84. & ti. 9. q. 86. num, 10 & tit. 3. q. 7. numero 6
Perſona extrinſecus non intelligitur in ſtipulatione, quando venit ex natura actus, tit. 8. priu. 76. numero 11
non intelligitur in ſtipulatione, tit. 4. q. 24. numero 5
Perſona vna fungitur vice duorum, quando iura duorum ad illam deuenere, eodem tit. q 25. numero 31
Perſona vnius, quando habet iura duorum, tunc non confunduntur, ſed vnumquodq; remanet illæſum, ibid. numero 32
Perſona legatarij interpretatur legatum, tit, 2. q. 12. numero 3
Perſonæ conditio ſpeculanda eſt in omnibus, titulo 4. q. 8. numero 8
Perſonæ qualitas attenditur pro declaratione verborum, tit. 6. q. 1. numero 19
Perſonalia iura non tranſeunt ad hæredes, t. 2 q. 15 numero 202
non tranſeunt in fiſcum, ibidem num. 203
Perſonalis dicitur diſpoſitio, quando fit per nomina propria, tit. 9 quæſt. 13. numero 31
Petens ſortem non videtur remittere intereſſe, tit. 7. q 5. numero 61
Petens pretium videtur recedere à pacto caducitatis, ibidem, numero 62
remittit nullitatem contractus, ibidem numero 66
Petens ſortem in iudicio, quãdo poſſit poſtea petere intereſſe, ibid. numero 68
Petitio qualiſcunque requiritur in quocunq; iudicio, quamuis ſummatio tit. 3. quæſtio. 9. numero 13
Pia cauſa ſubſtituta tacitè pupillo, excludit matrem, tit. a q. 15. numero 167
Pia dicitur & fauorabilis cauſa alimentorum, titulo 8. priuil. 1 numero 1
Pia cauſa eſt fauorabilis propter Deum, ibidẽ numero 12
Pia cauſa inſtituta detrahit falcidiam de legato, eodem tit. q. 18. numero 8
Piæ cauſę fauor trahi non debet ad alterius iniuriam, titulo 1. q. 44. numero 23.
Piæ cauſæ fauor comparatur fauori filiorum, tit 2. q. 15. numero 64. in dubio fauendum eſt, ibidem num. 165. minus fauet lex, quam deſcendentes, ibid. numero 170
Pium dicitur quidquid relinquitur non ſolũ pro anima, ſed etiam pro ſubleuando animato corpore, tit. 8. priuil. 1. num. 2. alimẽtorum legatum, quando fit pauperi, non quando diuiti, ibid. numero 3
Pietas impedit alimentorum repetitionem, t. 6. quæſtione 9. numero 3
Pietatis intuitu præſtita alimenta non repetũtur, eodem titulo q. 18. numero 1
Pleno iure verba important proprietatem, cũ vſufructu, tit. 2. q. 15. numero 109
Plura qui debet, ſoluendo vnum, non liberatur ab altero, tit. 1. q. 42. numero 82
Plura quando obſtant, non ſufficit alterũ tolli ibidem,. numero 84
Plures quando tenentur alimenta præſtare, diſtributio fit inter eos per tempora, tit. 3. q. 94 num. 23.
Pluribus relictum intelligitur pro virili, tit. 9. q 14. numero 18
Pluries verbum verificatur in duabus vocibus, tit 6. q. 23 numero 27
Plus ſoluere dicitur, qui ante tempus, ſeu diẽ ſoluit, & econtra, tit. 5. q. 1. numero 36. & q. 7 num. 56. & tit. 9. q. 41. numero 38
Plus petere tempore, aut re, nemo debet, tit. 9. q. 77. numero 15
Popularis actio efficitur, quando tertius populi intereſt, & quilibet de populo agit, titulo 3. q. 8. numero 3
Portio debita relinquenda eſt beneficiato, quando fructus primi anni debentur alicui ex priuilegio, titulo 4 quæſtione 23. numero 43
portio congrua quãdo eſt taxanda, multa ſunt conſideranda, ibidem, numero 44
Poſitioni, cui hæres tacitè accommodauit fidem, reſtituendo hæreditatem ſpurio, tenentur hæres reſpondere, titulo 1. quæſtione 38 numero 35
Poſſe non dicitur, qui honeſtè & cõmodè non poteſt, eodem tit. q. 78. numero 2
poſſe non dicimur, quæ commodè facere nõ poſſumus, tit. 6. q. 18. numero 17
quod ſine difficultate nõ poſſumus facere, ibidem numero 18
Poſſe non dicitur, qui honeſtè non poteſt, titulo 7. quæſt. 9. numero 30. & tit. 7. q 28. nu. 3
Poſſibile honeſtum potius præſumendum eſt, quam poſſibile inhoneſtum, tit. 1. q. 10. nu 36

 poſſi-

Poſſidens bona patris titulo onoroſo, non tenetur alere filios, tit.1.q.50. numero 2

Poſſeſſio præſumitur continuata, quando cõſtat de principio, & fine, titulo 6.quæſtio.23 numero 23. non dicitur tradita, quæ poteſt ſtatim recuperari, titulo 7.q.20. numero 12 transfert onus probandi in aduerſarium, tit.9.q.12. numero 7

Poſſeſſio bonorum non aufertur delinquenti in crimine læſæ maieſtatis, niſi poſt ſententiam, titulo nono quæſtione 32. numero 24

Poſſeſſor malæ fidei deducit impenſam neceſſariam, tit.6.q.6. numero 14 non dicitur, qui ita poſſeſſionem eſt adeptus, vt eam ſtatim reſtituat, tit.7.q.20.n.11 in dubio iudicatur pro poſſeſſore, titulo 9.quæſtione 12 numero 8. releuatur ab onere probandi, ibidem numero 9

Poſteriora derogant prioribus, titulo 2. qu.15 numero 117

Poſthumum inſtituens intelligitur non ſolũ de primo, ſed etiam de ſecundo, titul.9.q.13 numero 10

Poteſt verbum, non importat neceſſitatem, t. 5.q.4. numero 15

Potus venit relictis cibarijs, vel diatijs, titulo 2 quæſt.2. numero 16 itemque appellatione alimentorum, tit.4.q 3.num.2. ſub nomine victus, ibid. numero 6

Prædicare tenetur verbum Dei, quicunq; Eccleſiam curatam regit, vel adminiſtrat, tit.1. quæſtione 59. numero 9 ne rector Eccleſiæ teneatur per ſe, vel per alium, induci non poteſt conſuetudine, ibidẽ numero 8

Prædicatores verbi Dei alendi ſunt à populo, ibidem, numero 1

prælati delictum non nocet Eccleſiæ, titulo 7. quæſtione 37. numero 6

prælatus ſolus non præiudicat Eccleſiæ, titulo 1.quæſtione 48. numero 71

prælatus emens nomine Eccleſiæ paciſci poteſt, quod eo non ſoluente pretium, res ſit inempta, ibidem, numero 78

prælatus ſine culpa depoſitus, alendus eſt de fructibus beneficij, eodem titulo quæſtione 58. numero 7

prælatus cui iure vel conſuetudine competit ius viſitandi, conſequitur alimenta à viſitatis, eodem titulo q.64. numero 14

prælatus poteſt quid modicũ donare, & quid in minore, titulo 6 q.13 numero 22

prælatus alienans vtiliter bona Eccleſiæ, excuſatur in foro conſcientiæ, titulo octauo priuilegio 56. numero 65

Prælatus non poteſt Eccleſiæ bona, etiam cum debitis ſolennitatibus concedere agnatis ſuis in feudum, titulo nono, quæſtione 92. numero 2

Prælatus poteſt ſeruatis ſolennitatibus bona Eccleſiæ concedere agnatis ſuis in feudum ſine fraude, ibidem, numero 3

prælatus locando reddituus Eccleſię, non intelligitur de his qui debentur extra rem, tit.7. quæſtione 32. numero 16

prælatus poteſt Eccleſiæ nomine impugnare ea, quæ ipſemet fecit cum iuramento, eodem titulo, q.37. numero 8

Præmium cui debetur, ei non eſt dandum diſpendium, titulo primo, quæſtione 121. numero 13 non datur ei, qui ex neceſſitate vindicauit, titulo 8.priuil.63. numero 50

Præſcriptio actionum triginta annos requirit, titulo 1.q.42. numero 92

Præſes quando viſitat prouinciam prouidet ſibi de alimentis, eod.titulo q.66. num.1

Præſens & tacens non ſibi præiudicat, quando ſcit ius ſuum durare, eod.titulo quæ.42. numero 102 præſumitur tacere, quia ſciat ius durare, ib. num.103. dicitur in loco qui abeſt de licentia ſuperioris, titulo 9.qu.97. numero 7

Præſumptio vna tollit aliam, titulo 1.quæſtione 42. numero 118 cedit veritati, titulo 4.quæſt.9. numero 30 releuat allegantem ab onere probandi, tit. 4.quæſt.15. numero 27

Præſuppoſitum ſemper eſt, verificandum, tit. 1.quæſt. 42. numero 65 à lege vel diſpoſitione probari debet, alias lex non habet locum, titulo 6. quæſtione 23. numero 5

Præteritio filij ſine cauſa facta ſuſtinetur, quã do hæres probat iuſtam cauſam, titulo 7 q. 15.numero 8

Præteritio non annulat teſtamentum, quando præterito non debebatur legitima, titulo nono q.21. numero 23

Pretium ſuccedit loco rei, titulo primo quæſt. 113. numero 3 pretium non attenditur, quando non correſpondet valori rei, eodem tit.q.66. num.3 pretium poteſt de publico taxari reſpectu victualium ob publicam vtilitatem, titulo 8 priuil.94. numero 8

Primogenitura. Quęcunque de primogenitura di-

ra dicuntur, procedunt etiam in maioratu, tit. 1.q.27. numero 5

Primogenito pinguora alimenta præſtantur à patre, quam cæteris fiat, titu.4.quæſtione 8.numero 25

Primogenitus ſucceſſor Ducatus, vel alterius dignitatis, tenetur alere ſecundo genitos, tit.1.q 27. numero 1

ſuccedens in omnibus bonis vigore ſtatuti vel conſuetudinis, alit ſecundogenitos, ibi. numero 2.& tit 9.q.38.num. 5. in maioratu tenetur dotare, ſororem, tit 1.q.27. numer.3

licet non teneatur tanquam primogenitus alere ſuos deſcendentes, tenetur tamen iure ſanguinis, ibidem, numero 8. ſoluit ſecũdo genito alimenta ex proprietate, quando redditus non ſufficiunt, titulo 4.q.9. numero 22

habet præeminentiam quandam inter fratres, titulo 4.quæſtione 18.numero 22. reputatur dignior, ibidem numero 23. ſedere debet in loco eminentiori, ibidem, numer.24 alit ſecundogenitos, ſecundum eorum dignitatem, & qualitatem, ibidem numer.26 mortuo ſecundogenito liberatur à traditione alimentorum ſeu vitæ militiæ, tit. 5.q.1. num.33. non alit ſecundogenitum, qui habet aliunde, tit 7.q.15, numero 25

Primordium tituli format poſteriorem euentum, tit.7.q.34.num 5

Princeps eſt ſolutus legibus tit.1.q.1.numer.10

Princeps eſt lex animata in terris, ibidem numero 11

Princeps facere non poteſt quod pater non alat filium, ibidem, numero duodecimo

Princeps non eſt ſolutus dictamine rationis, ibidem, numero 13

Princeps ſine cauſa non tollit ius gentium, ibidem numero 14

Princeps poteſt ex cauſa limitare, & reſtringere ius diuinum, non contra, ſed in fauorem, eodem titulo, quæſtione tertia numero 19

Princeps cum dicit ſe moueri ex cauſa publicæ vtilitatis, credendum eſt, ibidem numero 21

Princeps pro ſoluendo ſtipendio militibus imponit ſubditis collectam, ſi burſa communis eſt vacua, eodem titulo, quæſtione 76. numero 15

Princeps cogit ſubditos ad emendum frumentum, quod pro munitione fuerat ſeruatũ, eodem titulo quæſtione 77. num. 8

Princeps ligatur conſuetudine ſicut lege, tit. 2.q.15. numero 54

Princeps non ligatur ſtatuto inferiorum, & ſubditorum, ibidem numero 57

conſuetudine ſubditorum, ibid. numero 58

Princeps ligatur conſuetudine fundata ratione naturali, ibidem, numero 59

Princeps non ligatur lege legis, ſed ligatur lege rationis, ibid. numero 60

Princeps ligatur ſtatuto, & conſuetudine ſubditorum, ſi vult illa vti, alias non, ibidem, numero 61

Princeps præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando actus non poteſt aliter valere, ibidem, numero 64

Princeps non præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando ſuſtinendo actum inferret præiudicium tertio, ibid. numero 65

Princeps habet iura Reipublicæ, tit.7.quæſtione 3. numero 11

Princeps antequam ſubditis collectam imponat, excutere debet ſuum ærarium, eod. tit. q.22. numero 6

Princeps imponit collectam non ſolum, quando viget bellum, ſed etiam quando imminet ſuſpitio, & agitur de conſeruatione ſtatus, tit. 8.priuil.1. numero 5

Princeps poteſt debitoribus inducias concedere ad ſoluendum, eodem titulo priuile. 70. numero 1

Princeps poteſt militibus diſtribuere prædia priuatorum, eodem titulo priuilegio 77. numero 12

Principi inobediens morte plectebatur lege antiqua, tit.7.q.3. numero 2

Principi qui non obedit, contrauenit ordinationi diuinæ, ibidem, numero 3

Principi applicatur pœna, quæ imponitur contrauenienti legi iſtæ, tit.9.q.25. numero 9

Principali ſublato, tollitur omne conſequens titulo 1.q.6 numero 13

Principium & origo rerum attendi debet, tit 7 q.34. numero 4

Principium attenditur in iudicando, ſi eſt vtile, titulo 1.q.121. numero 19

Prior tempore, potior eſt iure, titul 1. quæſtione 94. numero 15

Prius, aut poſterius datur in his, quæ fiunt eodem tempore, tit.9.q.29. numero 18

Priuatio eſt pœna, tit.1.q.51.num.13.

Priuatio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis, ibidem numero 14.& quæſtio. 55.numero 5.

Priuatio præſupponit habitũ, eod.t. q.111.nu.6

Priuatio iuris competentis dicitur pœna, titu. 8.pri-

8 priuileg.64. numero 7
priuatio ipſo iure non inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, titulo 8. priuileg.64. numero 9
priuatio non inducitur, niſi eo volente, in cuius fauorem fuit ordinata, tit. 9. quæſtione 25. numero 69
priuatio hæreditatis non habet locum, niſi declaratione ſequuta, ibid. numero 73
priuatio ipſo iure inducitur propter moleſtiã illatam legatario, quando illata fuit ante aditam hæreditatem, ibidem numero octuageſimo tertio
Priuatio inducitur ipſo iure, & non per fideicommiſſum, quando teſtator ita priuat, vt habeatur pro inſtituto, ibidem nu.89
priuationis bonorum iudicio pendente reus eſt de illis bonis alendus, titulo 1. quæſtione 123. numero 8
Priuignus non alit nouercam, eodem titul.q. 40. numero 1
etiam patris hæres non alit nouercam, ibidẽ num.3. non cogitur habitare cum nouerca, nec econtra, tit.4. q. 15. numero 24. tenetur vitrico ſoluere alimenta, etiam quãdo ſunt fratres ſocij, non tamen ſocietate vniuerſali, titulo 6 q.11. numero 7. non debet educari apud vitricum, ibidem numero nono. non poteſt accuſare vitricum, à quo fuit alimentatus, titulo octauo priuilegiô 88. numero quarto.
Priuilegia actioni nouatæ competentia odio debitoris motosi non cenſentur repetita in actione nouante, titulo primo, quæſtione 42. numero 59.
priuilegia propter dotem conceſſa, an in hæredes tranſeant, cod. titulo qu.44. numero 73
alimentorum remiſſiuè, quæ ſint, titulo 8. priuil.97. numero 9
priuilegium auget ius, non adimit, titulo 1.q. 8.num.9
priuilegium amittitur propter delictum, cod. tit.quæſt 36. num.4
priuilegium ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt, importat quod relinquantur ei alimenta, codem titulo quæſt. 39. numero 14
priuilegium competens debitori, non tollitur mutatione perſonæ, cod. titul. q. 42. num. 70
priuilegium non debet afferre tertio præiudicium, cod.tit.q.44. num. 10
priuilegium reuocatur, quando incipit eſſe dã noſum, ibid. num.22
priuilegium doti conceſſum, nõ competit patri mulieris, vel extraneo, ibid. num.69
priuilegium perſonale extinguitur cum perſona, eodem titulo, quæſt.105. numero ſexto.
priuilegium nõ extenditur de perſona ad perſonam, titulo 2.q.15.num.94. & tit.8. priu.76. num.48.
priuilegium prodeſt, ne teneatur quis ad incommoda, ſed non offendit quo minus cõmoda, conſequatur, titulo 6. quæſtion. 18. num.26
priuilegium conceſſum paupertatis cauſſa, ceſſat, quando ceſſat paupertas, tit.8. priuil. 2.num.17
priuilegium ceſſat ceſſante cauſa priuilegij, eodem tit.priuil.11. num.5
priuilegium perſonale extinguitur mutatione perſonæ, eod.titulo priuil.55. num.5
priuilegium perſonale egreditur perſonam, quando priuilegiatus aliter non gauderet priuil.ibid. num.5
priuilegium peculio conceſſum ceſſat, quando peculij ceſſat nomen, titulo 9. quæſtion. 30.num.9
priuilegium Regi conceſſum, qui erat tunc Dux, ceſſat quando deſijt eſſe Dux, ibidem num.23
priuilegiatus non præſumitur vti priuilegio, & infertur ad Principem, titulo 2. quæſtione 15. numero 56
priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum, declarat tamen, tit.8. priuil 18. numero 5. & 7. & priuil.61. numero 11. & 13
priuilegiatus in ſpecie vtitur priuil. contra priuilegiatum in genere, priuil.18.num.7. & priuil.61. num.13
Priuilegiatis non eſt ita fauendum, vt perturbentur aliorum iura, titul. 1. quæſtion.120. num.5
Pro dictio, ſignificat cauſam impulſiuam, tit. 2.q.5. num.9
pro dictio, importat modum, ibidem num.10
Probare debet qui dicit, tit.6.q.23. num.1
quilibet debet fundamentum ſuæ intentionis, titulo 7. quæſtion.1. num.20
Probatio ſemiplena ſufficit in cauſis ſummarijs, titulo 1. quæſtion.112. num.22
plena facta in iudicio ſummario, nocet in plenario, eod. titulo quæſtion. 126. num. 11
Probationes factæ in cauſa ſummaria, non probant in plenaria, ibidem num. 4
procurator, vel negociorum geſtor, non eſt alen-

cauſam non defendit, ibid. numero 37
Sententia lata per colluſionem ei non nocet, cui alias noceret, ibid. numero 38
Sententiam approbare videtur, qui dilationē petit ad ſoluendum tit. 8. priuil. 22. numero 19. idem, tit. 9. q. 26. numero 130
Sententiæ præſumptio ſuſpenditur pendente appellatione, tit. 1. q. 130, num. 7
Separata ſi ſunt aliqua, non bene de vno infertur ad aliud q. 4. numero 4
Sequeſtrarius repetit à ſequeſtrante impenſam, quam fecit pro conſeruatione rei, titulo 1. q. 70. numero 6
Sequeſtratio fructuum, quibus caſibus concedatur lite pendente, eod. tit. qu. 121. numero 21
vbi dubitatur dilapidatione, non conceditur, quando poſſeſſor eſt pauper, ibid. n. 22
conceditur aliquando ei, qui obtinuit ſententiam pro ſe, eod. tit. q. 120 . numero 12
Sequeſtratis bonis, ſemper dominus eſt de illis alendus, vide tamen ibi, eod. titulo quæſtione 123. numero 1
dominus ex eis non alitur, quando vnum de tribus concurrit, ibid. numero 5. extra domicilium, an ex eis alendus ſit dominus, ib. numero 7
Sequeſtrum legitimè factum non reuocatur, niſi lite finita, titulo 8. priuil. 80. numero 1
fieri poteſt de fructibus fundi litigioſi, quādo timetur de eorū̃ dilapidatione, ibidem numero 2
Sequeſtrum non relaxatur lite pendente, licet res ſit tempore peritura, ſed vendita re pretium retinetur, ibidem, numero 3.
relaxatur, vt ex eo alatur dominus rei, qui non habet aliunde, ibid. numero 4
Seruiens alij ex neceſſitate nō recipit expenſam, ſecus ſi ex voluntate, tit. 1. q. 56. nu. 12 recipit ab eo alimenta, eodem t. q. 66. n. 7
Seruienti ſunt præſtanda alimenta, eodem titulo, quæſt. 33. . numero 4
Seruire nihil aliud eſt quam operas præſtare, tit. 4. q. 29. numero 44
Seruitor cōductus cogi poteſt ſeruire alij pro tempore conuenuto, ibid. numero 61
Seruitorem alere debet, qui dominum alere promiſit, eod. titulo q. 42. numero 8
Seruo etiam commodato cibaria tantum debentur, non veſtes, eod. titulo q. 23. num. 56
præſtans alimenta repetit, tit. 6. q. 1. numero 30
Seruo legari & fideicommitti non poteſt, & & non poteſt cōualeſcere legatum, mortuo teſtatore, titulo 8. priuil. 7. numero 1. ſi relinquantur alimenta, debentur domino, ibid. numero 12. relictum ita domino acquiritur, vt nec etiam momento ſit apud ſeruum, eodem titulo priuil. 79. numero 5
Seruo legari nihil poteſt, titulo 9. q. 33. num 9
Seruo legatum pro alimentis factum ſuſtinetur, ibidem numero 10. chriſtianum habere nemini licet, titulo 1. quæſtione 18. numero 9. vel quemcumque alium ſibi ſeruientem alit, qui vtitur illius opera, eod. tit. quæſt. 83, numero 2
Seruus alendus eſt à domino, eodem tit. quæſtione 66 numero 13. & q. 109. numer. primo.
natus eſt ex patre libero alendus eſt à domino, non à patre, titulo 1. q. 109. numer. primo
eſt, qui naſcitur ex ancilla, ibidem num. 3
litigans cum domino alendus eſt lite pendēte, eod. ti. q. 122. num. primo. non poteſt agere, & eſt actionis incapax, tit 9. quæſtione 4. numero 14. tenetur operari domino, idem eſt in homine libero, qui bona fide ſeruit, titulo 4. quæſtione 29. numero 43 non tenetur ſalutem domini præferre propriæ inſpecto iure canonico, titu. 7. q. 29. numero 2 inſpecto ciuili iure præfert propriæ ſaluti ſalutem domini, ibid. numero 3. acquirit domino, ibidem num. 6. & quæſt. 35 numero 3 non obligatur, nec obligat ſibi alium, tit. 7, quæſtione 29. numero 7 habetur pro mortuo, ibidem numero 8
non caret naturalibus paſſionibus, ibid. numero decimo
domini vitam præponere debet propriæ, eodem titul. quæſtion. 30. numero quarto. eſt capax legati alimentorum, & intentat officium iudicis pro eis etiam contra dominum, titulo 8. priuil. 7. numero 2 & num. 3. ponit rationem eſt capax eorum, quæ ſunt facti, ibidem numero 3. non poteſt paciſci, vel aliquem facere contractum, & ſe alij, vel alium ſibi obligare etiam cum interuētu prætoris, eo. tit. priu. 56. n. 103. non poteſt tranſigere ſuper alimentis ſibi relictis, ib. num. 104. agit ex cauſa alimentorum ſibi relictorum, & ibi de veritate ib. nu. 105. non habet proprium, ſed ex permiſſu domini habet peculium, eodem titulo priuil. 79. numero 4. glebæ non poteſt alienari ſine fundo, eodem tit. priuil. 89. num 1. aſcriptus poteſt ſine fundo vendi, quando extat famis neceſſitas, ibidem numero 3. poteſt vendi ſine fundo pro redemptione perſone, ibidem, numero 4

Serui hæreditarij alendi ſunt ab vſufructuario qui eorum utitur opera, tit.1.q.83.nu.7

Serui hæreditarij vt alãtur, proprietas venditur, si fructus non ſufficiant, titulo 4.q.9. numero.40

Seruitutes ſunt indiuiduæ, titulo 9.quæſtione 13.nu.12.

Seruitutes non poſſunt à principio deduci pro parte in obligationem, ibid nu 23.

Si dictio, inducit conditionem, titulo 5.quæſt. 3 numero 18.

Symbolum habenti facilior eſt transitus, tit.1. quæſt 103.numero 6.

Simile non eſt idem, tit.9.q.1.nu.4

Similitudo eſt rerum eadem qualitas, ibi.nu.5

Simonia eſt dare ſpiritualia pro temporalibus, eo.tit.quæſt.27.numero 2.non contrahitur sine conuentione, vel pactione, ibid. numero 3 non eſt, quando aliquid relinquitur monaſterio cum onere, quod aliquem recipiat ad religionem, ibidem nu.4

Simoniam committit, qui pro miniſterio ſpiritualium aliquid sibi dari paciſcitur, tit.1. q.59.numero 4

Sindicatori extra locum conducto præſtantur expenſæ etiam pro reditu, eod.tit.q.68. numero 4.

Sindicus ciuitatis non eſt ab ea alendus, dum ciuitatis geſſit negocia, eo.tit.q.61.nu.2

Sindicus, procurator & alij recipiunt ab vniuerſitate, vel domino alimenta, quando exeunt patriam, ibid nu. 5.ciuitatis, vel quilibet de populo agit pro alimentis alicui relictis, tit.3.q.8.nu.1

Singula quæ non proſunt, multa iuuant, tit.6. q 19.numero 16

Socer tenetur nurum inopem alere, tit.1.q.38. numero 2.tenet locum patris, ibid. nu.5.& q.39.nu.8.qui ſustinet onera matrimonialia lucratur dotem ex forma ſtatuti tit.1.q.38. nu.10.alit nurum, indotatam, si conſenſit matrimonio, ibid.nu. 11. quam filius illo contradicente duxit sine dote.ibi.num. 13.non minus nurui quam filio tenetur prouidere, ibidem, nu.14.alit nurum, quam filius ipſo inuito duxit, ibidem.numero 15

Socer alit nurum, quæ sine culpa exiuit domũ soceri, vel mariti, ibid.nu. 16.tenetur alere nurum, etiam quando filius dotem sibi reſtitutam diſsipauit, ibid.nu.18. dotem filio reſtituente de conſenſu nurus liberatur.ib. numero 19

Socer dotem filio reſtituendo sine cauſa non liberatur, etiam si nurus conſentiat, ibidem numero 20

Socer dotem reſtituendo nurui pro alendo ſe marito & filijs, liberatur, si nurus iurat non contrauenire, ibidem, numero vigesimoprimo.

Socer non alit nurum dotatam, donec fructus dotis penes maritum exiſtentes ſuppetunt, ibidem, numero 22

Socer alit filium, & nurum, quando licet ſubsit cauſa reſtituendi dotes, tamen filius ſuſpectus eſt dilapidationis, ibidem, numero 24

Socer non alit nurum in casibus, quibus maritus diues non teneretur, ibid. num. 25

Socer alit etiam pronurum, ibid. num.40

Socer includitur fauorabili diſpositione loquente de marito, ibid.numero vndecimo.

Socer non conuenitur, nisi in quantum facere poteſt, ibid. num.13

Socer non exigitur pro dote, nisi dimiſſis sibi alimentis, ibidem, num.15

Socer non eſt idoneus teſtis pro genero, ibid. numero decimoſeptimo

Socer vxoris non exigitur vltra quam facere poſſit, & ibi quid in ſocero mariti, eod.titulo q 78.num.14. non gaudet priuilegio deducendi alimenta, quando doloſè fecit, ne poſſet ſoluere, ibidem num. 43. qui filiam promisit, & generum alere, tenetur etiam nepotibus alimenta miniſtrare, eodem tit. quæſt.24.num.6.si promittat alere filium, & generum, intelligitur durante vita ipſorum, vide tamen ibi, titulo 5. quæſti. prima numero 14

Socer, qui aluit filiam, non repetit à genero, nisi quando gener tenebatur alere vxorem, tit.6.quæſt.5.num.primo

Socer non repetit a genero alimenta filiæ infirmæ præſtita, quæ poterat ſeruire marito, ibid.numero decimo tertio. vxori infirmæ præſtita vltra fructus dotis, ibidem num.14. quæ filiæ præſtitit contra voluntatem generi, ibidem num.decimo ſexto.

Socer repetit à genero alimenta, quæ præſtitit filiæ, eodem tit.q.16.num.2.non alit nurũ impudicam, & inhoneſtam, tit.7.q.27.numero 1.eſt loco patris, & nurus loco filiæ, ibid. numero 4

Societas dicitur fraternitas quædam, titulo primo, quæſtio.78. num. 10. vniuerſalis vbi extat, nihil dici vel eſſe poteſt particulare inter ſocios, tit. 6.q 13.n.6.poteſt cõtrahi cũ pupillo, ibid.num.24.diſſolui poteſt, si alter sit rixoſus, tit.7.quæſt.1. num.16

Socie-

Societate tacitè cõtracta actum videtur quod quis ferat virilem omnium ſumptuũ, titulo 6.q.13. numero 10

Societate diſſoluta, tranſeunt in hæredes negotia iam geſta, & lucra facta, titulo 8. priuil.55. num.12

Societati acquiritur quicquid fuit per familiam acquiſitum, titul.1.q.85. num.5

Societati acquiritur quidquid vnus ex ſocijs acquirit, ſi ſocietas eſt vniuerſalis, tit. 6. q. 13.numero 5

Sociorum familia alenda eſt expenſis communibus, tit.1.quæſt.85. numero 1

Sociorum ruſticorum ſi vnus alit totam familiam, repetit à ſocio pro ſua portione, titul. 6.q.vndecima, num.5

Socij quando veniunt ad diuiſionem, tunc maritus extrahit dotem vxoris ante partem, titul.8.priuil.34. numero 2

Socius habet beneficium, ne à ſocio conueniatur vltra quam facere poſſit, titulo 1. qu. 78. num.9

Socius poteſt renunciare beneficio ne conueniatur vltra vires hæreditatis, ibid. num.55 vniuerſalis contribuit in expenſam, quam in ſtudio facit filius alterius ſocij, eodem titulo q.85.numero 2. vniuerſalis contribuit in expenſis conuiuij facti tempore, quo ſocius duxit vxorem, non autem particularis ibidem numero 3. communicat ſocio quidquid quæſiuit propter iniuriam filio ſuo illatam, ibidem, numero 6. non imputat ſocietati alimenta, quæ præſtitit priuigno, ſecus quæ dedit familiæ propriæ, ibidem numero 8. omnium bonorum non poteſt donare, ibidem numero 9. ſi alicui alimenta relinquat de communibus bonis præſtanda, non obligat ſocium, ſed hęredem ſuum inſolidum, ibidem, numero 10. inuito ſocio reficit rem communem, titulo 6. quæſtio.5 nu.21

Socius non repetit quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocietas eſt vniuerſalis, ſecus ſi particularis, eodem titulo, quæſtione 13.numero 3. particularis finita ſocietate repetit quidquid vltra ſuam portionem ſoluit pro ſocio, ibidem numero 7. & 11. non repetit impenſam factam de fructibus, ſi fructus conſumpti ſunt, ibidem num.8

Socius quando repetat impenſam, quam fecit pro ſocietate, ibid. nu.9

Socius repetit à ſocio, quod pro eo impendit extra cauſam alimentorum, ſi ſocietas non eſt vniuerſalis, alias ſecus, ibid. nu.14

Socius repetit alimenta ſocio præſtita viuenti extra domum, ſi ſocietas eſt particularis, ibidem nu.15

Socius non repetit à ſocio alimenta, quando impenſa eſt modica, ibid. nu.19

Socius minor repetit modicam impenſam factam in alimenta ſocij, ibid. num.21

Socius non repetit à ſocio impenſam, quando ipſe quoque ſocius ſolus ſuſtinuit onus cõmune, ibid.num.25. Socius non gaudet priuilegio ſocij, quando materia eſt ſeparabilis, titul.8.priuil.76.numero 8. ſecus indiuiduis, titulo 9.quæſt.14. num.4

Solennitas eadem requiritur in diſſoluendo actum, quæ in contrahendo, titulo 8.priuil. 22.num.6

Solennitas præſumitur ex curſu longi temporis, ibidem, num.9

Solennitas non præſumitur, quando conſtat eam nulliter interueniſſe, ibi.nu.10. extrinſeca præſumitur lapſu longi temporis, eod. titulo priuil.56.num.100

Solennitas non præſumitur lapſu longi temporis in tranſactione facta ſuper alimentis ibidem, num.111

Solennitas non præſumitur, quando eſt talis cui partes non poſſunt renuntiare, ibi.n.112

Solitum inducitur per vnum actum, tit.4.q.16 num.26

Soluens partem debiti, non cogitur alteram partem ſoluere, ibidem num.28. & tit. 8.priuil.22.numero 16. inuito creditore compenſat cum eo, ſi erat debitor illius pro quo ſoluit, titulo 6.quæſt.5. num.24

Soluens tribus annis continuis alimenta relicta in teſtamento minus ſolenni, cogitur ſemper perſeuerare, vbi ampla, tit. 8. pri.22. nu.3. ſcienter vno anno alimenta, non videtur approbare legatum, quod erat nullũ niſi triennio ſoluat, ibidem numer. 20. per triennium alimenta ex contractu nullo debita, non obligatur in futurum, ibidem numero 22. ſine mandato tenetur plene probare conuerſionem pecuniæ in vtilitatem ſecus quando ſoluens habet mandatum, titulo 8.priuil.34.num.11. alimenta vnica vice pro tribus annis, non obligatur in futurum, ibid. nu.29

Soluere aliud pro alio nemo poteſt, inuito creditore, tit.2.quæſtio.15.numero 69. & tit.4. q.3. nu.10

Soluere ſibi ipſi poteſt quicunque gerit aliena negotia, tit.3.q.7. num.15

Soluere quis præſumitur de proprio, etiam ſi

adminiſtret bona aliena, vel pecuniam cum alio communem habeat, titul. 6. quæſtione 8. numero 51
Solui bis idem iura non permittunt, tit. 1. quæſtione 124. num. 6
Soluiſſe ſibi ipſi præſumitur creditor. qui debitoris bona diu adminiſtrauit, tit. 3. quæſt. 7 num. 22. de proprio præſumitur, quando eſt vtile ſoluenti, alias non, tit. 6. q. 8. numer. 57
Solutio cenſetur facta in debitum antiquius, eodem tit. quæſt. 94. numero 14
Solutio particularis eſt incommoda, & minus debito continet, tit. 5. quæſtione 7. num. 55. & tit. 1. q. 42. num. 106.
Solutio facta per errorem intuitu pietatis nõ repetitur, tit. 6 q. 6. numero 8
Solutio ſemper facta præſumitur in duriorẽ cauſam, eodem tit. q. 8. numero 54
Solutio præſumitur facta de pecunia extranei quando actus fit illius nomine, ibidem nu. 55
Solutio magis refertur ad recompẽſationem, quàm ad extinctionem debiti, eodem tit. q. 11. numero 27
Solutio facta per decem annos continuos, nõ inducit obligationem pro futuro tempore, niſi allegetur titulus, titulo 8 priuil. 22. numero 1
Solutio trium annorum confirmat debitum alimentorum in donatione cauſa mortis, quæ ſit nulla, ibidem numero 27. decennalis non probat titulum, quando ſemel quis ſoluit pro decem annis, ibidem num. 28
Solutione eius quod debetur, tollitur omnis obligatio, tit. 6. q. 3. numero 34
Idem, q. 4. numero 5
Idem, titulo 7. q. 10. numero 13
Solutũ per errorem, repetitur tamquam indebitum, titulo 6. q. 7. numero 2
Soror nupta alitur à fratre, ſi vir ſit inops, titulo 1. quæſtione 25. numero 8
Soror inops eſt dotanda à fratre, ibid. num 9
Soror vterina egens ali debet à fratre, ibidẽ numero 17. & q. 28. numero 10
Soror dotata ali interim debet ab hæredibus patris, eodem tit. q. 105. numero 2
Sororem dotare & alere tenetur clericus, eodẽ titulo q. 25 num. 13
Sororem alere clericus magis quam aliam perſonam tenetur, ibidem num 14. vterinam dotare non tenetur frater, ib. numero 19
Specialia plura non debent cumulari, titulo 2 quæſtione 15. numero 102. & tit. 3. q. 8. nu. 21 & titulo 9. quæſtione 9. numero 14 circa idẽ ſubiectum, eodem tit. q 44. numero 24
Specialia plura tolerantur, quando vnum venit in conſequentiam alterius, ibidem nu. 37. vel quando veniunt ſubordinatè, ibidẽ numero 38. itemq; in diſpoſitione hominis non in diſpoſitione legis, ibidem num. 40
Specialia non debet allegari, ſi non extat ratio, titulo 1. q. 124. numero 12 non eſt inducenda, niſi in caſibus expreſſis titulo 9. q. 9. numero 13
Spiritualia ſeminans metere debet temporalia, eodem titulo. q. 59. numero 2
Spiritualis res permutari poteſt cum alia ſpirituali, tit 8. priuil. 56. numero 98
Spoliare videtur, qui venientem ad ſuam poſſeſſionem non admittit, tit. 1. q. 32. num. 27
Spoliare dicitur, qui rem negat reſtituere poſſeſſori, titulo 9. q. 26. numero 55. dominum videtur commodatarius vel depoſitarius, qui recuſat rem reſtituere, ibidem num. 58
Spoliator non auditur, niſi prius purget ſpolium, titulo 8. priuil. 96 numero 3
Spoliatus non reſtituitur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, vt caſtri & fortalicij, tit. 7. quæſtione 37. numero 12
Spoliatus etiam caſtro, aut fortalitio reſtituitur ante omnia, quando vtraq; pars eſt ſub potente principe, ibidem, num. 13
Sponſa, an debeat ali apud ſponſum, vel ſponſi patrem, vel matrem, titul. 4. quæſtione 13 numero 34
Spuriam filiam dotare pater tenetur, titulo 1. quæſtione 10. num. 9
Spuriæ dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam, ibidẽ numero 26
Spuriæ à fiſco danda eſt dos in bonis confiſcatis, eodem titulo quæſtione 31. numero 32
Spuriæ filiæ dos relinqui poteſt cum adiectione, quod tranſeat ad illius hæredes, titulo 5. q 7. numero 5
Spurio & nato ex damnato coitu denegantur alimenta à patre ſecundum ius ciuile, titul. 1. quæſtione 10. numero 2. ſecus infra nu. 5
Spurio nihil à patre relinqui poteſt, vel dari quouis titulo, ibidem num 2. quod relinqui poſſit à patre, non inducitur ſtatuto, ibidẽ numero 3. filio pater tenetur iure canonico alimenta dare, ibidem numero 5. debentur alimenta vtroq; foro, tam ſeculari, quã eccleſiaſtico, ibidem num. 7. ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non poteſt, ibidem numero 8
Spurio relictum cauſa alimentorum ſuſtinetur,

tur, ibidem num. 10. quatenus tamen non excedit valorem alimentorum, ibidem numero 15. relictum præſumitur in dubio in cauſa alimentorum, ibidem num. 11. ex dānato coitu non debentur alimenta, ibidem numero 27. relictum non valet, etiam ſi legitima ſoboles cum iuramento conſentiret, eodem tit. q. 13. numero 7. debentur alimenta à fiſco in bonis patri confiſcatis, eo. titulo, quæſtione 31. numero 31. ſeu naturali filio non debetur hæreditas, aut legitima, eodem titulo, quæſtione 115. numero 1. alimenta non debentur pendente lite, ſuper bonis paternis, contra tamen vide ibi, ibid. numero 2. agenti ad id, quod ex teſtamento patris relictum eſt, debentur interim alimenta, ibidem numero 4. egenti relictum, vel conceſſum intelligitur pro alimentis, titulo 2. quæſtione 13. numero 1. vide num. 3. & 10. induſtrioſo legatum, vel conceſſum non intelligitur pro alimentis, ibidem. n. 3

Spurio relictum ſuſtinetur ſolū pro eo, quod neceſſe eſt pro alimentis, ibidem numero decimo.

Spurio relictum non gaudet fauore alimentorum, quando factum eſt diuiti, ibid. num. 11

Spurio alimenta præſtantur ſecundum neceſſitatem, non ſecundum dignitatem, titulo 4. quæſ. 18. numero 49. non datur tanta dos, quanta dari ſolet legitimæ & naturali filiæ ibidem num. 50, relictum in cauſam alimētorum non tranſit ad hæredes, ſed eo mortuo reuocatur à dante, titulo 5. q. 7. numero 1. quando fundus relinquitur ad alimenta, nō venit proprietas, ſed ſolus vſusfructus, ibidem numero 20. datum ad alimenta, vel in dotem, cum pacto, quod tranſeat ad hæredes, non erit reſtituendum, ibid. numero 21.

Spurio licet legari non poſſit, tamen poteſt, relinqui nepti ex eo, ibidem numero 22. relinqui non poteſt ab eo, qui filios habet legitimos, ibidem numero 31. poteſt vncia relinqui à patre legitima ſobole extante, ibidem num. 33. datum pro alimētis repetitur, ſi filius poſtea efficiatur diues, ibid. numero 55. artifici poteſt aliquid loco alimentorum relinqui, ex quo non poteſt ſemper operari, titulo 7. quæſtione ſexta numero decimo octauo.

Spurio alimenta non debentur, ſi poteſt ex bonis vel arte viuere, cod. tit. q. 9. num. 1. & 7

Spurio an relinqui poſſit, qui poteſt ex arte viuere, ibidem, num. 11

Spurio relictum à patre intelligitur pro alimētis, cod. tit. q. 10. numero 6

Spurius ex ſacerdote genitus eſt odioſior alijs, titulo 1. quæſtione 10. numero 18. generaliter loquendo dicitur quicunque ex iuſtis nuptijs non eſt natus, ibidem num. 39

Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, vel ex concubina non ſoluta, vel moniali genitus eſt, ibidē numero trigeſimoprimo. ſtrictè dicitur natus ex parentibus, inter quos matrimonium eſſe non poterat, vel ex coitu iure ciuili prohibito, ib. numero 32. dicitur natus ex ancilla, ibidem, numero 33

Spurius in dubio filius præſumitur, non autē naturalis, vel legitimus, ibidem num. 35. vide nume. 37. non ſuccedit matri, nec ei mater, eodem titulo, quæſt. 15. numero 14. natus ex damnato coitu non ſuccedit matri, vbi tamen declaratur. ibidem num. 16. ſuccedit matri, quoad alimenta tantum, ibidē, numero 17 quando inſtituitur apertè, hæreditas applicatur venientibus ab inteſtato eodem titulo quæſtione 31. numero 33. eſt alendus à fiſco, qui capit bona propter accommodatam fidem, ibidem num. 36. petit à patre alimenta officio iudicis, titulo 3. quæſtion. 3. num. 25

Spurius, cui fundus fuit relictus ad alimenta, tenetur cauere de illum reſtituendo poſt mortem, titulo 5. q. 7. num. 19. iure Hiſpanorum tranſmittit ad hæredes id quod fuit ſibi datum pro alimentis, ibidem, numer. 52. reſtituit alimenta, quæ ſibi indebitè fuerūt præſtita, titulo 6. quæſtion. 1. num. 32. & legitimus eodem iure cenſentur quoad alimenta, titulo 7. q. 9. num. 5. quando dicatur habere aliunde, ſtatur arbitrio iudicis, ibid. num. 9. artifex alendus eſt, ſi indecens eſt ſibi artem exercere, ibidem, num. 25. non poteſt alimenta petere coram iudice laico, vbi latè de veritate, titulo 8. priuil. 9. nu. 6. filius non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a patre debitis, eodem titulo priuil. 56. num. 40. qui ob negata patri alimenta perdit legitimationem, non poteſt de cætero legitimari, eodem titulo, priuileg. 67. n. 3

Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex damnato quidem, ſed non punibili naſcūtur, titul. 1. q. 10. num. 34

Spurii ſunt alendi etiam in foro Cæſaris, titulo 8. priuil. 9. num. 7

Statuto diſponente, quod in rei venditione præferatur affinis, vel vicinus, ſi velit emere intra

re intra certum tempus, non valet venditio facta ante tempus, eod. titul. priuil.44. num.1

Statutum pænale loquens de vxore extenditur ad maritum, tit.7.q 23. nu.8

Statutum, quod certa quantitas ſoluatur pro intereſſe dotis non ſolutæ, valet tit.1.q.42. nu.27.& nu.20

Statutum non valet, quod vxori viduæ ſoluatur certum quid donec reſtituitur dos, eodem.tit q.45.nu.25. recipit interpretationẽ à iure communi, ibid. numero 66

Statutum dicitur lex populi, tit.3 q.6. nu.5. Ius ciuile illius ciuitatis, ibid. nu 8. ius commune quo ad territorium ſtatuentium, tit. 5. q. 7. nu. 53. non reſtringitur ſecundum ius commune, quando nihil operatur, tit.7.q. 9 nu.23. excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile quo ad maſculos, & odioſum quo ad fœminas, tit.8. priuil.1.numero 15 quod res non poſſit alienari in forenſem, valet, ſicut etiam conſuetudo, eod. tit. priuil. 41. nu.1. quod maritus non poſſit aliquid relinquere vxori valet vel quod nõ poſſit relinquere vltra certam quantitatem ibid. nu.2

Statutum quod pater non teneatur alere filiũ non valet, eo. tit. priuil.56.nu. 22. loquens in caſu vero, non habet locum in caſu ficto eo. tit. priuil.65.nu.12 ita debet interpretari vt corrigat ius commune quanto minus fieri poteſt, etiamſi ſit contra ius commune, eod.tit, priuil.90.nu.4. aliquando poteſt alimenta tollere ex cauſa, ibidem, numero 10 imponens pœnam volenti mulierem corrumpere, intelligitur, ſi cum effectu corrumperit, tit.9.q.16. nu.65

Statuta debent vere, & proprie intelligi, titulo 8.priuil.65.nu.33

Stipulans alimenta pro ſe, cenſetur etiam ſtipulari pro vxore tit.4.q.24 nu.2

Stipulatio dotis extenditur ad augumentum, ti.1.quæ.42.numero 78. requiritur, vt debitũ vſurarum contrahatur, eod.tit.q.43.numero 19. annua intelligitur ad vitam ſtipulatoris non vltra, tit.2.q 12.nu. 5. reſtituendæ dotis, an includat reſtitutionem, quæ fit propter inopiam mariti, tit.8. priuil 49.nu. 10. pro abſente valet ſi ſit iurata, eodem titulo priuil.73. numero 5

Stipulatio procuratoris de iudicio ſiſtendo extenditur ad dominum, eodem, titulo priuilegio 76.nu.9

Stipulari alteri nemo poteſt, eodem, titulo, priuil.73. numero 1

Stipulari etiam matri nemo poteſt, ibidem numero 2

Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum, ſi fiat cum iuramento, ibidem nu.4

Stipulari pro pia cauſa abſente licet, ibidem numero 7.

Stipulari licet pro abſente in cauſa dotis, ibidem numero 8

Studiorum fauore multa conceduntur, titulo 6.quæſt.19. numero 9

Subditi, qui operas præſtant domino, poſſunt domum redire pro prandio, ſtante conſuetudine, tit.1.q.56. nu.17

Subditi non tenentur alere dominum, niſi ita pacto conuentum ſit, eod.tit.q.57. nu.1

Subditi quod domino prouideat de victualibus, conſuetudine induci poteſt, ibidem numero 2

Subditi obligati frumentum Reipublicæ conducere ad vnum locum, cogi poſſunt illud ad alium vehere, qui tamen non ſit longior, tit.eod.q.67. nu 5. opponere poſſunt, ne alienentur in alium, eodem tit. quæſt. 127. numero 3

Subditi inuiti non poſſunt alienari, ibid. nu. 4. & tit.9.q.22.num.29. & nemo cogitur eſſe vaſallus alterius tit.8.priuil.42.nu. 1. niſi cum dominus vrgetur famis neceſſitate, ibidem numero 2. vide & num.7. & 8. vel alienationem factam cum vniuerſitate bonorum, ibid. num.30

Subditi quod victualia domino egenti gratis miniſtrent conſuetudine induci poteſt, tit. 7.quæſt.30.numero 11. grauari poſſunt à domino, quando commune bonum id exigit ibidem num.13. etiam tempore belli grauari non poſſunt à domino diuite, ib. num.14

Subdito cuicunque agenti contra prælatum ſuum prouidetur medio tempore, ti.1. q.121. numero 11

Subditus eſt plus domino obligatus, quam ſit libertus patrono, eod. tit. quæſtio. 57.num.5 reuerentiam tenetur domino exhibere, ibidem num.6. non tenetur domino operas præſtare extra locum tacite conuentum, titu.4. q.23, num.29 ratione iuramenti in plus obligatur, quam vaſallus, ibidem numero 7

Subditus tenetur ad defenſionem domini, & patriæ, tit.7.q.30. numero 1

Subditus tenetur ſubuenire domino pro cuſtodia caſtrorum, ibid. num.2

Subditus non tenetur iurare dominum contra ſeipſum, ibidem, numero 6. nec contra

cce-

certas perſonas de quibus ibi, ibid. numero 8
Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant. tit. 2. q. 15. num. 244
Idem titulo 9. q. 36. numero 43
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, titulo 1. q. 23. numero 21
Idem, q. 42. num. 46
Idem, tit. 3. q. 1. numero 30. & titulo 5. q. 1. num 32. & 34. & titulo 7. q. 27. num. 8. & titulo 9. q. 21. numero 1. & quæſtione 27. numero 9. & q. 43. numero 7. & 8. originalem ſcilicet, & primordialem numero 35. non cardentale, tit. 9. quæſt. 21 numero 22. & q. 43. nu. 41. plures limitationes vide titulo 5. quæſtio. 1. numero 34.
Subrogatum quando eſt diuerſæ naturæ, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, ibidem. numero 34
Subrogatum non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, quod ad ea, quæ ſunt ſpecialiter conceſſa ibidem numero 21
Subrogatum ſapit naturam eius, cui ſubrogatur, qnoad ea, in quibus facta eſt ſubrogatio non quo ad alia, ibidem, num. 42
Subſidium vitæ, vel neceſſarium vitæ cum relinquitur, alimenta præſtanda ſunt, titul. 2. q. 2. num. 18
Subſtantiæ eſt probanda ab eo, qui vult probare qualitatem, eodem titulo quæſtione 1. numero 3
Subſtantia ſi deficit, fruſtra agitur de qualitate, vel accidenti, titulo 3. q. 1. num. 26
Suſtentandi cauſa, quando exprimitur in relicto, tunc veniunt alimenta, titulo 2. quæſtione 2. num. 20
Suſtentatio vitæ cum relinquitur, debentur alimenta, ibidem, num. 19
Suſtentatio congrua vbi relinquitur, veniunt alimenta, eod. tit. q. 5. num. 4
Suſtentatio congrua quãdo relinquitur, tunc cibaria omnia debentur, titulo quarto quæſtione 1. num. 4
Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt Iudæo, vel infideli filio à chriſtiano, titul 1. q. 18. numero 5. includit non ſolum vniuerſale ſed etiam particulare relictum, tit. 4. q. 13. numero 32 concepta in vnum caſum non extenditur ad alium, eod. tit. q. 15. nu. 65. facta filio in vberi, non reſtringitur ad tempus puberta. s, tit. 9. q. 30. nu. 8. pupillaris inducitur, quando de pupillari ætate fit mentio, ibidem numero 42
Subſtitutus pupillo ex tacita pupillari, excludit matrem, ſi is ſit filius, titulo 2. quæſtione 15. numero 166
Subſtitutus vulgaris excludit ius accreſcendi, ibidem, numero 220
Subſtitutus dicitur hæres impropriè, tit. 5 q. 1. numero 22.
Succeſſio inter matrem, & deſcendentes naturales eſt reciproca, & ita filij ſuccedunt matris, ſicut mater filijs, titulo 1. q. 22. nu. 18
Succeſsione tanquam indignus priuatur, qui defunctum male tractauit, vel domo expulit, tit. 8. priuil. 69. num. 5
Succeſsionis modus tractari non poteſt, niſi prius conceſſa ſuccedendi facultate, tit. 2. q. 1. numero 4.
Succeſſor beneficij, recipiendo penſionem vnius anni, non cenſetur ratificare locationẽ ſequentium annorum, tit. 4. q 16. numero 30
Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debitum, quod anteceſſor contraxit ratione alimentorum: ſecus quando ratione rerũ propriarum, tit. 8. priuil. 54. nu. 8
Succeſſor in rebus eccleſiæ tenetur ad debita contracta pro conſeruatione rerum illarum ibidem numero 12
Succeſſor in dignitate tenetur ſeruare contractum factum ab anteceſſore ſub nomine dignitatis, ibid. num. 15
Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare colono, quod declara, vt ibidem, tit 9. q. 42 nu. 13
Succeſſor ſingularis, ſuccedens ex cauſa neceſſaria, tenetur ſtare colono, ibid. nu. 35
Summaria eſt cauſa alimentorum, tit. 8. priuil numero 1
Summariè quando cauſa cognoſcenda eſt, quid tunc agendum ſit ibid. nu. 2
Supellex præſtanda non eſt ei, cui ſimplex debetur habitatio, tit. 4. q. 4. num. 3.
Superfluitas non annullat actum, quando nõ continet vitium tit. 1. q. 32. num. 39

T.

TACENS videtur conſentire, quando proteſtationi nõ oppoſuit, titulo 6. quæſtione 3. numero 40
Tacere quis præſumitur in dubio, quia ſciat ius ſuum durare, ibid. num. 3
Taciti & expreſſi par eſt virtus, titulo 1 q 8. numero 64. & idem eſt iudicium, titulo 3. quæſtione 4. numero 8 & titulo 9. quæſtione 5. numero 26
Tacitum non operatur plus expreſſo, titulo 7, quæſt. 10. numero 13

Taciturnitas, vbi contradictio eſt neceſſaria, inducit quaſi contractum, titulo 6. quæſtione 3. numero 41
Tale non dicitur, quod eſt tale ſecundũ quid, non ſimpliciter, titulo 9. quæſtione 19. numero 3
Taxatiua excludit omnes caſus, preter expreſſos, limita tamen, titulo 1. quæſtion. 2. num. 2. & 10
Taxatiua non excludit caſus ſimiles, ibid. nu. 11. & tit. 7. q. 1. numero 9
Tempus in dubio cenſetur adiectum fauore debitoris, titulo 1. q. 44. numero 54
Tempus fauore eccleſiæ eſt modus inducendi obligationem, cod. tit. q. 60. num. 10
Tempus moræ litis attenditur, vt cognoſcatur ſi erit præſumptio pro auctore, cod. titulo q. 124. numero 14
Tempus. Relictum ad tempus finitur cum ipſo tempore, tit. 2. q. 1. numero 11
Tempus in quod confertur legatum, non in quo fit, attenditur vt dicatur pium, tit. 2. q. 11. numero 5
Tempus præſtandi alimenta cadit ſingulo menſe, titulo 4. q. 17. numero 1 diuiditur per menſes inter plures debitores alimentorum, ibid. numero 2. attenditur quod à teſtatore, vel conuentione partium eſt præfinitum, ibid. numero 10. declaratur arbitrio iudicis, ibid. numero 30
Tempus non eſt modus tollendæ aut inducẽdæ obligationis, titulo 5. quæſtione prima, numero 62. & titulo 1. queſtione 42. numero 94
Tempus celebrati contractus attendimus in conſideranda læſione, titulo 7. quæſtione 34. numero 6
Tempus attenditur, in quod actus confertur, non in quo fit, tit. 8. priuil. 1. num. 4
Tempus cenſetur appoſitum cauſa differendi ſolutionem, cod. tit. priuil. 25. num. 4
Tempus contractus attenditur, in cognoſcendo, an ſit vtilis, codem titulo priuil. 56. numero 78
Tempus contractus inſpici debet in dignoſcẽdo, an inſit læſio, ibid. numero 79
Tempus celebrati contractus attenditur, vt cognoſcatur an contractus ſit vtilis eccleſiæ, vel non, tit. 9. q. 11. numero 10
Tempus vitæ calculatur ſecundum l. hæreditatum ff ad leg. Falcid. ibid. num. 26
Temporis tractu non conualeſcit, quod initio non valet, tit. 5. q. 1. num. 60
Temporis limitatiuis operatur, vt lapſo tempore conceſſum vel denegatum concedatur quod ad tempus fuerat conſtitutum, cod. ti. q. 3. numero 10
Tenuta nulliter conceſſa, non retractatur, ſi erat concedenda de iure, tit. 9. q. 32. num. 36
Tenutam nullam iudex non tenetur confirmare, ibid. numero 47
Teſtamenta plenè interpretantur, titulo 2. q. 16. numero 6
Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis factum à matre, in fauorem filij naturalis valet, titulo 1. quæſtione 15. numero 6. in quo pia cauſa inſtituitur, gaudet priuilegio conceſſo teſtamentis conditis inter liberos, tit. 2. quæſtione 15. numero 168. qui impugnat, facilius excluditur quam veniẽs ab inteſtato, tit. 7. q. 15. num. 10. non rumpitur, niſi ab ijs, quibus legitima debetur, tit. 8. priuil. 81. numero 3. hæredis habetur pro teſtô defuncti, titulo nono quæſtione 4. numero 13
Teſtamentum impugnare dicitur, qui contrauenit voluntati defuncti, eodem titulo, quæſt. 25. num. 8. poteſt ſuſtineri ex ſecundo, ſi non ex primo gradu, ibid. n. 61. Large fit præſtatio in teſtamentis, eo. t. q. 36. nu. 11
Teſtandi licentia ei conceſſa, qui non poteſt teſtari, intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus iuris, tit. 3. q. 8. num. 22. facultas alicui cõceſſa, dummodo alij certum quid relinquat teſtamentum erit validum, licet illi nihil reliquerit, tit. 9. q. 21. numero 25
Teſtator facere non poteſt, quo minus leges effectum ſortiantur, titulo primo quæſtione 9. numero 4
Teſtator alicui legans alimẽta à filio, cenſ. tur etiam legare ab hæredibus filij, cod. titulo q. 24. num. 2
Teſtator non poteſt mandare quod vxori detur alimenta, donec ſoluantur dotes, codẽ tit. q. 45. numero 23
Teſtator non poteſt ordinare quod legatario ſoluantur decem ſingulo anno, donec hæres fuerit in mora ſoluendi decem, ibidem numero 24
Teſtator ſi ex fructibus certi prædij relinquat alimenta, debetur integra etiam ſi fructus prædij non ſufficiunt, codem titulo quæſtione 85. num. 11
Teſtator etiam tacite prohibere poteſt, ne patri vſusfructus acquiratur, tit. 2. q. 15. nu. 24
Teſtator præſumitur magis diligere hæredẽ, quam legatarium, ibid. nu. 123. minus grauare hæredem, quam fieri poteſt, ib. nu. 124

Teſta-

Teſtator ſi relinquat alicui partem fructuũ fundi & ſcutos viginti, pecunia debetur, quando debentur fructus, ibid. num.212
Teſtator ſi aliquid relinquat hæredi, & cuidam tertio, totum illud debetur tertio, ibi. nu.213
Teſtator non præſumitur voluiſſe facere actum ſuperfluum, ibid. num.246
Teſtator ſi legat frumentum ex tali fundo & certas pecunias, vtrumq; debetur tempore collectionis frumenti, ti.4.q.17. num.26
Teſtator præſumitur velle id, quod leges volũt, ti.3.q.10. nu.23
Teſtator voluiſſe creditur, quando hæres iubente teſtatore vendit, ti.7.q.12. num.20
Teſtator mandans ſolui de bonis ſuis, videtur remittere hęredi neceſſitatem ſoluendi vltra vires hæreditatis, ti.8. priu.13. num.5
Teſtator cenſetur in dubio minus grauare hæredem quam ſit poſſibile, eo.ti.priu.58. nu.11
Teſtator non poteſt contra legem quicquam diſponere, eo.ti.q.85. nu.5
Teſtator ordinare non poteſt, quod filius non alat penes ſe matrem, aut fratres pauperes, ibid. num.6
Teſtator diſponere non poteſt quod frater hæres non alat fratrem indigentem, ibi. num.9
Teſtator quod prohibeat plus petere in bonis vel hæreditate, plurimum refert, ti.9.qu.16 num 37
Teſtator legans certam quantitatem non poteſt ordinare quod donec ſoluatur, hæres tradat ſingulo anno certum quid, eo.ti.q.18. num.2
Teſtator poteſt priuare ſua hæreditate eum, qui non ſeruat voluntatem ſuam, eo.ti.q.25. nu.3
Teſtator cenſetur accommodare voluntatem ſuam ſecundum leges, ibid. nu.23
Teſtator ſi mille reliquit vxori, donec caſtè vixerit, & poſt mortem vocauit Titium, is habebit mille, ſi vxor inhoneſtè viuat, ibi. nu.26
Teſtator non cenſetur ad ſuam inuitaſſe hæreditatem eos, qui nõ ſeruant ſuam voluntatem, ibid. num.50
Teſtator numquam præſumitur vocaſſe ad ſucceſſionem perſonas ſibi odioſas, ibi. num.52
Teſtator nõ poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo & fruendo, eo.ti.q.26.nu.12 aliquem priuare in caſu, quo iuſtam legatario infert moleſtiam, ibid.num.29. hæredem priuare ob culpam alterius, vel non implementum alicuius tertij, ibi. num.31
Teſtator in dubio cenſetur hęredem minus grauare, quam fieri poſſit, eo.ti.q.40. nu.8
Teſtatoris voluntatem ſpernens facit ſe omni emolumento indignum, ti.7.q.23. num.5. nec ſentit lucrum ex illius teſtamento, eo.ti.q.25. num.3. diſpoſitio eſt lex, ti.9.q.25. nu.1.. in re aliqua particulari, non prohibetur illi ſuccedere, ti.9.q.25. num.49
Teſtatoris voluntatem qui non ſeruat, dicitur illi etiam odioſus, ibi.num.4.& q.45. num.6. priuatur omni commodo hæreditatis, ibid. q.25.num.5
Teſtes aluntur de publico, quando in cauſa proceditur per inquiſitionem, ti.1.qu.62. num.4. ſynodales, qui de ordine epiſcopi viſitant diœceſim, aluntur ab eccleſijs viſitatis, eod.ti. q.64.nu.18. ad informationem filiationis recipi debent parte citata, eo.ti.q.112.nu.26. de vniuerſitate non ſunt idonei, quando vtilitas ad eos pertinet vt ſingulos, alias ſecus, ti.4.q. 18.num.70. publicatis atteſtationibus nõ reijcit iudex parte non opponente, ti. 8. priu.75. num.3
Teſti prouidendum eſt de victu à producente, ti.1.q.62. num.1
Teſti ſolui debent expenſæ pro tempore, quo vadit, ſtat & redit, ibi. num 9
Teſti danda eſt pecunia pro expenſa, antequam exeat domum, & iter arripiat, ibid. num.10. & ti.4.q 17. num 31
Teſti eunti ad deponendum datur victus & roncinus, ti.4.qu.8. num.3
Teſti vt eat ad deponendum ſoluitur vectura nauis, ibid. num.9
Teſti non debentur expenſæ ante diſceſſum, ſi pars velit pro ſe ſucceſſiuè eas ſoluere, eod.ti. q.21.num.1
Teſti alimenta debentur ſecundum arbitrium iudicis, ibi.num.2. & moderata, non delicata, ibid.num.3.ſc. eo modo, quo recipiunt in domo propria, ibi. num 4
Teſti alimenta debentur pro acceſſu, receſſu, & pro tempore moræ, ibi. num.5
Teſti pinguiora datur alimenta, quando vtraq; pars illum producit, ibid. num.7
Teſti datur etiam equi vectura, ſi conditio illius ſic exigat, ibi. num 7
Teſti ruſtico nõ datur equus, ſed debet pedeſter incedere, ibi.nu.10. infirmo dari debet equus, ibid. num.11
Teſti ſoluuntur alimenta, deducto eo, quod domi expendiſſet, ti.4.q.25. num.1. niſi ibi erat ſuis operis lucraturus, ibi. num.3
Teſtis, qui auocatur à proprijs negotijs, poteſt exigere aliquid vltra alimenta, ti.1.q.62. nu.5 qui itinerando incidit in latrones, non recuperat à producente damnum quod eſt paſſus, ibid. num.6. ab vtraque parte productus, eſt ab

eſt ab vtraque alendus, ibi.num.7. ali debet à ſolo producente primo, licèt poſtea ab alia parte producatur, ibi.num.8. quando à ſponte ſoluente capit aliquid loco damni, quod eſt paſſus, non dicitur corruptus, ibi. num.11. morbo correptus in itinere, curare debet expenſis producentis, ibi.num.12. reſtituit quod à principio exegerat vltra id quod contigit poſtea expendere, ibi.num.13. vnicus, an ſufficiat in cauſis ſummarijs, eo.ti.q.112.nu.23. ſi eſſe debet omni exceptione maior, debet hæc qualitas articulari, & probari, ibi. nu.24

Teſtis exigit vecturã equi, etiam ſi vſus ſit proprio, quando conſueuerat illum locare, ti.4. q 21.num.8. etiam quando vſus eſt proprio, ſi pars erat equum conductura, ibi. num.9

Teſtis, cui multorum dierum expenſa fuit ſoluta, reſtituit quicquid recepit vltra dietas quibus fuit occupatus, ibi. num.12

Theologiæ ſtudio ſi quid datum eſt, dicitur in piam cauſam conuerſum, ti.6.q.19. nu.12

Thori ſeparatio fieri non poteſt ob adulterium, ſine iudicio Eccleſiæ, ti.7.q.17. num.20

Timor Dei anteponendus eſt timori hominũ, eo.ti q.26. num.16

Titulus non probatur ex ſola pręſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio, ti.8.priu.22. num.a

Torturæ locus eſt, quando poſt gratiam delicti accuſator proſequitur ciuiliter ius ſuum, ti 7. q.16.nu.73

Totum qui dicit, nihil excludit, ti.3.q.4. nu 9

Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, licèt ex alia cauſa res ad eum peruenit, ti.1. q.7.num.3

Traditio præſumitur facta, quando is reperitur in poſſeſſione, cui erat tradenda res, ti.7.q.19. num.3

Tranſactio facta cum vno, non præiudicat alij, ti.1.q.38.num.33. non dicitur damnoſa, quando habet ſe ita ad lucrum, ſicut ad damnum, eo.ti.qu.44.num.19. ſuper crimine fieri non poteſt, ti.7.q.16.num.77. ſuper crimine fieri poteſt quoad omnia, ſed non ad impediendum proceſſum, ibi. num.78

Tranſactio non valet ſuper affectata lite, ibidem num.101

Tranſactio ſuper alimentis non valet, etiã quando relicta ſunt diuiti, ti.8.priu.56. num.5. niſi cum iuramento, ibi. num.16

Tranſanctio non valet ſuper vſufructu mulieri relicto, qui propter exiſtentiam filiorum reſtringitur ad alimenta, ibi. num.6

Tranſactio ſuper modo & forma præſtandi alimenta, non valet, quomodocunq; negotium attingat alimenta, ibi. nu.16

Tranſactio iurata valet ſuper penſione Eccleſiaſtica, ibi. num.52

Tranſactio etiam iurata ſuper alimentis non valet, quando alimentarius primum iuraſſet nõ tranſigere, ibi. nu 52

Tranſactio ſuper alimentis valet, quando facta eſt ad commodum alimentarij, ibi. nu.63

Tranſactio ſuper penſione Eccleſiaſtica eſt valida, ſi eſt vtilis, ibi. num 72

Tranſactio etiam vtilis non valet, quando per eam mutatur alimentorum forma, ibi. nu.83

Tranſactio ſuper alimentis valet inconſulto prætore, quando debentur ex pacto, ibi. num.84 vt ſit nulla, ſufficit alimenta ex vltima voluntate quoquomodo deberi, etiam inſpecta origine, ibid.num.87. valet ſine prætore, ſi interuenerit licentia teſtatoris, ibi. nu.90. præteritis valet ſine prætore, ibi. num.94. valet, quando per eam declaratur quantitas debenda, ibi. num.102. non valet, quando gratis ea remittuntur, etiam cum interuentu prætoris, ibi. num.106

Tranſactio eſt prohibita in cauſa alimentorum, etiam ſi tractetur ſolum de parte, ti.8.priu.60. num.14

Tranſactio non ſuſtinetur propter incertitudinem euentus, quando incertitudo non militat ab vtraque parte, ti.9.q.11. num.23

Tranſactioni firmatæ ea clauſula, ſub fide, vel ſyncerè, vim habet iuramenti, eo.ti.q.24.nu.3 iuratæ contraueniens incidit in periurium, ibid. num.4

Tranſigere non licet ſuper Eccleſiaſtica penſione, priu.56. num.9

Tranſigere licet ſine prætore ſuper alimentis, quæ minima ſunt, ibi. num.100

Tranſigi poteſt etiam ad impediendum proceſſum ſuper adulterio præſumpto, ti.7.quæ.16. num.80

Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator mandat integram hæreditatem reſtitui, ti.2.q 15. num.231

Trebellianica non detrahitur ab hærede, qui coactè adiuit, ti.8.priu.65. nu.49

Trebellianica in dubio denegari debet, ti.9 q.25. num.87

Trebellianica etiam tacita prohiberi poteſt, ibid. num 88

Trebellianica cenſetur prohibita, quando hæres directis verbis fuit grauatus onere reſtituendi, ibi. nu.90

Trebellianicam deducit quicunq; grauatur hæredita-

hæreditatem ſub conditione reſtituere, ibid. num.84. hæres, qui propter illatam legatario moleſtiã priuatus fuit hæreditate, ibi. nu.85

Turbare quemquam nõ dicitur, qui de iure agit, eo.ti.q.26. num.25

Turbare dicitur, qui impedit dominum arare, colere, & fructus percipere, ibi.nu.72. quicunque impedit, ne vtar re mea liberè, ibi. nu 73. & 106

Turbare quando dicatur quis, vide remiſſiuè, ibid. nu.75

Turbare dicitur qui fructus exportat, ibi. nu.76

Turbare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi, ibid. nu 77

Turbare dicitur qui prohibet, ne in re mea ædificem, ibi. nu.107

Turbare quis non dicitur per vnicum actum, ſed requiritur perſeuerantia, ibi. nu.89

Turpe eſt habere malam famam, ti.4.q.15. nu.33

Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes, ti.7.q.17. num.41

Turpitudinem propriam allegans non auditur, eo.ti.q.37. nu.37. ſuam allegare poteſt quilibet excipiendo, vel replicando, ibi nu.50

Tutela dicitur onus propter regimen & adminiſtrationem, ti.2.q.6. nu.2. aliquando vitrico decernitur, ti.6 q.11.nu.11. defertur ſecundum ordinem ſucceſſionis, ti.9.q.10. num.4. non eſt nulla, ſi tutor bona non obligat, eo.ti.q.44 num.50

Tutelam petere non poteſt, qui ſtatuto excluditur à ſucceſſione, eo.ti.q.10. num.5

Tutelæ officium eſt neceſſarium, & nemo poteſt ab ea ſe excuſare, ti.6.q.14. num.19

Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit pupillo, ibid. num.1

Tutor alit pupillum ex neceſſitate officij, ibidem num.2

Tutor iudicio tutelæ repetit quicquid impendit in rem pupilli, ibi. num.4

Tutor repetit alimenta præſtita pupillo, etiam ſi ſit coniunctus, ibi.num.10. quæ præſtitit non ſolum pupillo, ſed etiam illius ſorori, ibi. n 14

Tutor gratis exercet officium, nec habere poteſt ſalarium, ibi.nu.16. & q.47.nu.6

Tutor tenetur ſibi ſoluere & pupillum ab vſuris liberare, ti.1.q.45. num.65

Tutor quando ſibi non ſoluit, conſequitur tamẽ id, quod decederet pupillo, ſi ſibi ſoluiſſet, ibid. num.74

Tutor non eſt alendus de bonis pupilli, eod.ti.q. 47.num.1

Tutor tenetur pupillo rationem reddere de fructibus quos conſumpſit in ſuo victu, ibi. nu.2

Tutor eſt alendus de bonis pupilli, quando eſt pauper, nec aliter poteſt muneri incumbere, ibid. num.3

Tutor pauper ali debet à pupillo, dum occupatur circa inuentarij confectionem, ibi. nu 4

Tutor alendus eſt à pupillo, quando cogitur extra ciuitatem iter facere, ibid.num.5. & qu.61. num 6

Tutor ſi quid recepit pro tutela, tenetur illud reddere, ibi.q.47. nu.7

Tutor ſi cogitur iterato redire pro ratione reddenda, recipit expenſas à pupillo, ibi. nu.10

Tutor non tenetur reddere rationem, ſi ſemel ſe obtulit & conſtituit minorẽ in mora, ibi.nu.11

Tutor emendo facere poteſt pactum retrouendendi, & minor eo obligatur, eo ti.q 48.nu 77

Tutor donare poteſt magiſtro pupilli, eo.ti.q.53. num.2

Tutor repetit à pupillo iure actionis quicquid pro illo impendit, & datur contrarium tutelę iudicium, ti.3.q.7. num.1

Tutor tenetur pupillũ alere, boniſq; moribus & arte imbuere, ibi.nu.2.& ti.8.pri 86.nu 4

Tutor iudicio tutelæ repetit impenſas, quas fecit ex neceſſitate officij, ti.3.q 7. num.4

Tutor repetit quicquid vtiliter impendit pro pupillo, ibi. num.5

Tutor compelli poteſt captis pignoribus, & mulcta indicta aſſumere tutelam, ibi. num.8

Tutor repetit à pupillo alimenta, quæ illi præſtitit ante factam taxationem à iudice, ibi. nu.9 iudicio tutelę quicquid erogauit in alimenta ſororis pupilli, ibi. num.10

Tutor ante rationem redditã ponit inter expenſas pupilli alimenta, & ſi non poſuit ante, repetit poſt redditionem, ibi. num.11

Tutor poteſt ſibi ipſi ſoluere ſuum creditum, ibid. num.16

Tutor debitor pupilli cogitur exigere à ſeipſo, ibid. num.17

Tutor creditor pupilli compenſare poteſt ſuum creditum cum eo, quod debet ex cauſa tutelę, ibid. nu.19

Tutor principis poteſt donare, ti.6.quæſt.11. numero 49

Tutor dicitur in dolo, ſi adminiſtrat ante factum inuentarium, ti.7.q. 41. num.9

Tutor, qui tutelam repudiat, non conſequitur legatum, vbi etiam ſi factum coniuncto perſonæ & idem in fideicommiſſo, ti.8.pri 23.n.4

Tutor non poteſt ſibi ipſi autorari, eo.ti.pri.37. num.8

Tutor poteſt licitè contrahere cum pupillo, ſi palam faciat & bona fide, ibi. num.9

Tutor poteſt & debet ſibi ipſi ſoluere, cum eſt debitor pupilli, ibi. num.10
Tutor poteſt alienare ſine ſolennitate molendina poſita ſuper flumine, quæ ſunt ſubiecta periculo perditionis, co.ti.priu 45. nu.4
Tutor adminiſtrare poteſt ante factum inuentarium, quando bona minoris ſunt modici valoris, ita quod maior fieret impenſa in inuentario conficiendo quam ſit bonorum valor, co.ti priu 56. nu.101
Tutor poteſt alimenta pupillo pinguiora præſtare quam teſtator ordinauerit, vbi de veritate, co.ti.priu 85.nu 3. immodicam alimentorum taxationem reſtringere, ibi. num.4
Tutor non ſemper ſequi debet teſtatoris iudicium, ibi. num.7
Tutor quod recedit à domo, nulla facta pupillo alimentorum prouiſione, remoueri poteſt tamquam ſuſpectus, co.ti. priu.86. nu.1
Tutor qui pupillo non prouidit de alimentis, poteſt puniri pro qualitate facti, ibi. num.2
Tutor tenetur erga pupillum ad ea, ad quæ tenetur quilibet diligens paterfamilias, ibidem num 3
Tutor dicitur in culpa, quando non curauit pupillum moribus & artibus inſtrui, ibi. num.5
Tutor qui negligit prouidere pupillo, poteſt à à iudice ex officio remoueri, ibi. nu.6
Tutor à matre nominatus, ſi non ſit idoneus, iudex poterit alium dare idoneum, ibi. num.8
Tutor repetit expenſas pro pupillo factas, etiam ſi excedunt valorem omnium bonorum pupilli, ti.9 qu.39.num.8. impenſam factam in ſoluendo mercedem magiſtris pupilli, ibid. num 9
Tutor qui pecuniam pupillarem depoſuit apud mercatorem, qui reputabatur idoneus, non tenetur ſi decoxit, co ti.q 40. nu.38
Tutor cogitur adminiſtrare, co.ti.q.44. nu.11
Tutor debet obligare bona ſua, ibi. nu.51
Tutori ſalarium conſtitui poteſt, quando cogitur res proprias deſerere, ti.1. qu.47. num.8. caſu prædicto conſtitui poteſt a contutorib⁹, ibi.num.9. poteſt iudex conſtituere, quando æquum ſibi videtur, ti.6.q.14. num.17
Tutori datur actio negociorum geſtorum pro ijs, quæ impendit in alimenta pupilli, ti.3.q.7. num.23
Tutori quando ſint operæ pupilli compenſandæ cum alimentis receptis, ibi. num.18. principis poteſt à iudice ſalarium conſtitui, ti 9. q.44. num.1. obligatur pupillus pro adminiſtratione, ibi. num.13. ideo obligatur minor, vt hoc modo prouocetur ad impendendum de ſuo, ibid. num.16
Tutoris officium eſt neceſſarium & publicum, ti.3.q.7.num.7. bona ſunt tacitè obligata pupillo pro adminiſtratione, ti.9.q 44. num.5

V.

Valor attenditur, qui eſt tempore contractus, nō qui ſuperuenit, ti.9.q 11.nu 9. & q 41. nu 20
valor rei colligitur computatis fructibus 20 annorum, ibid. num.1
valor rei in donante computatur ex fructibus 15. annorum, ibi. num.2
Variatio in vltimis voluntatibus non eſt regulariter licita, ti.4.q 4. num 9
Vaſa pro ſeruanda aqua, & vino, tradenda ſunt ei, cui alimenta debentur, co.ti.q.3. num.4
Vaſalli tenentur ſubuenire domino ſalua corū vita, ti.7.q.31. num.3
Vaſallo, qui feudo priuatur ob superuenientem imperfectionem, tenetur dominus ſubuenire de fructibus feudi, ti.1.q.58.num.3. quando fit executio in fructibus feudi, dimitti debet tantum, quantum ei neceſſe eſt de fructibus beneficij, ibi. num.5
Vaſallus non tenetur alere dominum, eo ti.q.55. num.1.& 2. feudo non priuatur eò, quod dominum non aluerit, ibi. nu 2. non alit dominum, qui illius culpa incidit in egeſtatem: itē quando omnia bona habuit in feudum, ibid. num.6. eccleſiæ alit legatum ſedis Apoſtolicæ conſtitutum in neceſſitate, ibi. nu.7. ſtante pacto inueſtituræ, tenetur dominum alere, ibid.num.8. qui pactum alendi dominum nō ſeruat, feudum perdit, ibi.num.10. feudi conceſſi ob merita, tenetur nihilominus alere dominum, ibi.num.15. priuatur feudo omnibus in caſibus, quibus reuocari poteſt donatio, ibid.nu.16. pro feudo conceſſo ad certum ſeruitium, non tenetur ad aliud, ibi.num.20. paciſci poteſt cum domino, quod ad nullum teneatur ſeruitium, ibi. nu.25. qui non petit inueſtituram intra annum & diem priuatur feudo, co.ti.q.56. num.7. non alitur à domino, cui ſeruit, quando feudū eſt pingue, alias ſecus, ibid. num.11
Vaſallus ſeruiens domino alitur ab illo, quando feudum eſt liberum & francum, ibid. num.13. extra patriam, alitur ab eo, ibi. nu.14. recipit alimenta ab eo ſtante pacto, ibi. nu. 15. alitur ab eo, ſtante loci conſuetudine, ibi. num.16
vaſallus, an ſeruiat domino proprijs expenſis, iudicatur nō à domino, ſed à ſuperiore, ib.nu.18

vaſal-

vaſallus inhabilis ex proprio delicto non habet alimenta de fructibus feudi, co.ti.q.58. nu.8
vaſallus priuatur feudo non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus, co.ti.q 64. nu. 21.&ti.7.q.1. nu 6
vaſallus non conſequitur à domino vltra quam facere poſſit, ti.1.q 78. num.18
vaſallus litigans cum domino, ſi pauper ſit, venit interim alendus, ſi habet præſumptionem pro ſe, co.ti.q.122. nu 2
vaſallus conuenitur officio iudicis, vt alat dominum, ti.3.q 3. num.13
vaſallus petit officio iudicis alimenta à domino, quando illi debentur, ibi. num.14
vaſallus non poteſt teſtari de feudo, aut de eo diſponere ad præiudicium agnatorum, vel domini etiam pro anima, ti.4.q.10. num.1
vaſallus ſi diſponit de fructibus feudi ſuſtinetur diſpoſitio durante illius vita, non vltra, ibid. num.6
vaſallus non poteſt ſuper bonis feudalibus alimenta relinquere, ibi. num.7
vaſallus poteſt filium grauare ad dandum amore Dei ſingulo anno tot ſalmas grani de fructibus feudi, ibi. num.9
vaſallus tenetur alimenta præſtare de fructibus feudi, quando debentur ex diſpoſitione legis, ibid. num.25
vaſallus aut ſubditus, an cogi poſſit fidelitatem domino iurare, co.ti.q 29. num.62
vaſallus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ, ti.7.qu.31. num.1. iuuare dominum contra ſeipſum, ibi. num.2
vaſallus dicitur miles, ibid. num.5
vaſallus non conuenitur à domino vltra quam facere poſſit, ibi. num.7
vaſallus nō eſt cogendus ſubuenire domino diuiti, ibid. num.8
vaſallus alit dominum de redditibus feudi, non autem aliorum bonorum, ibi. nu.9
vaſallus non dicitur ſubditus ratione feudi, ibid. num.14
vaſallus non committit crimen læſæ maieſtatis, ibid. nu.16
vaſallus grauari non poteſt pro bonis, quæ poſſidet extra ditionem domini, ibi. nu.17
vaſallus vniuerſitatis, non dicitur vaſallus ſingulorum, co.ti.q 32. nu.24
vaſallus non poteſt alienare feudum ſine conſenſu domini, ti.8.pri.43.num.1. feudum ſine domini conſenſu locare ad longum tempus, ibid. num.2
vaſallus poteſt ad vitam vendere commoditates feudi, quando fame vigetur, ſine conſenſu domini, ibid. num.4
vaſallus & dominus æquiparantur, & diſpoſitum in vno, habet locum in alio, ibid. num.8
vaſallus cogitur nouum dominum recognoſcere, quando facta eſt mutatio, co.ti.q.52. nu.3
vaſallus nihil poteſt in feudo facere in præiudicium ſucceſſoris, co.ti priu.54. nu.2
vaſallus tenetur ſoluere debita contracta à prædeceſſore pro conſeruatione feudi, ibi. num.13
vaſallus poteſt ſuo conuaſallo vendere ſuā partem irrequiſito domino, co.ti.pri.56. nu.15
vaſallus validè alienat feudum inconſulto domino, ſi alienatio fit in augmentum feudi, ibi. num. 68
vaſallus non priuatur feudo propter modicam ingratitudinem, co.ti.pri.61. num.18
vaſallus derelinquens dominum periclitantem, perdit illius gratiam, & infertur ad alia, co ti. priu.64. num.9
vaſallus etiā pro anima non poteſt feudum ſine conſenſu domini alienare, ti 9.q.9. nu.5
vaſallus non priuatur feudo per alienationem, quæ non habet effectum, co.ti.q.16. nu 70
vaſallus poteſt feudum alienare in dominum ſine alio conſenſu, co.ti.q.22. num.21
vaſallus poteſt feudum domino reſignare, ibid. num.23
vaſallus alienare poteſt feudum ſine aſſenſu domini, quando id facit domino præſente & tacente, ibid. num.24
vaſallus poteſt inuito domino renuntiare feudo, co.ti.q.23. num.3
vaſallus non poteſt inuito domino renuntiare feudo, ibi. num.23
vaſallus qui rem vendidit ſine aſſenſu domini, ſed non tradidit, non priuatur feudo, co.ti.q. 26. num.64
vaſallus negans rem eſſe feudalem, priuatur feudo, ibi. num.70
Vectura ſoluitur ab hærede, ti.4.q.16. nu.11
Vecturæ aquæ, vini & aliorum, debentur ei, cui alimenta præſtanda ſunt, co.ti q.3.num.7. rationem habere debet iudex, quando taxat alimenta, co.ti.q.16. num.9
Velum dandum eſt viduæ intra annum luctus, quia ei debentur alimenta, co.ti q.2. nu.14
Vendens mala mixta bonis punitur, tit.3.qu.77. num 9
vendens victualia vltra pretium taxatum à ſuperiore non eſt tutus in conſcientiæ foro, ti.8. priu. 94. num.7
Vendere inuitus nemo cogitur rem ſuam, & inhumanum eſt id facere, ibi.num.1. vbi quis cogitur intelligitur iuſto pretio, ibid. num.3

annonam cogitur quiſq; penuriæ tempore, ibi.num.4. cogi quis poteſt etiam certo taxato pretio, quando vrget neceſſitas, ibi. num.5 victualia non coguntur ciues, quando nõ adeſt penuria, ibi num.6. & victualia contribuere pro ſuſtentatione populi cogitur quiſque neceſſitatis tempore, ti.3.q.77.nu.2. annonam tempore cariſtiæ cogitur quicunque haber, ibi.nu.6. tempore neceſſitatis nemo cogitur frumentum, quando habet ſolum pro ſuo, ibi.nu.11. licet rem ante lapſum temporis præfixi ad retrahendum quando vendita vrgetur fame, ti.8.pri.44. nu.2. quando quis cogitur, intelligitur iuſto pretio, co.ti.pri.77. nu.14

Venditio rei ſubiectæ fideicommiſſo annullatur eueniente conditione, & res ad fideicommiſſarium vadit ſine onere, ti.9 q.42. num.4

Venditor quando ob læſionem recuperat rem, tunc ius ſucceſſoris non reſoluitur, ibi. nu.10. cui pretium non eſt ſolutum conſequitur intereſſe vltra quam importent fructus rei, ſi conſueuit negociari, ti.3.q.42. num.10

venditor volens ex pacto retrahere, non ſoluit meliorationes, quas emptor fecit, vt illam à redimendo retraheret, ibi. num.108

venditor redimens non ſoluit expenſas magnas propter quas cogeretur rem dimittere, ibid. num 109

venditor inops non cogitur ſoluere meliorationes magni valoris, ibi. num.110

venditor proteſtando, quod non intendit ſtare contractui, niſi ſibi obſeruetur, cenſetur inobſeruantiam contractus remittere, ibi. nu.138

venditor recipiens pretium, cenſetur remittere vſuras pretij non ſoluti, co ti.q 43. nu.11

venditor facit ſe alienum à re vendita, co.ti.q 49 num.3

venditor cogi poteſt [illegible] cauendum ſimpliciter de euictione, licèt [illegible]ntractu nihil ſit dictũ, ti.7.q 18. nu.18

venditor non tenetur de [illegible]one, quæ ſequuta eſt de facto, vt per compromiſſum, ti.7.q.26. num.33

venditor tenetur præſtare euictionem ſequutã de facto, quando promiſit quomodocunque res euincatur, ibi. num.34

venditor cenſetur remittere facultatẽ diſcedendi à contractu, quando proteſtatur ſe nõ traditurum id, niſi pretio ſoluto, ibi. nu.129

Venia præcedens non trahitur ad futura delicta, ti.7 q 16. num.104

Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit, ti.1.quæſt.32. num.28

Venter prægnans alendus eſt, etiam quando dubium eſt, ſi prægnans ſit, co.ti.q.5.num.1. matris alitur de bonis mariti, etiam ſi ipſe diues ſit, ibi.nu.2. alı debet ab hæredibus patris, ibi. num. 2

venter non patitur dilationem, co.ti.q.44.nu.36

Ventri prægnanti datur victus, veſtitus, lectus & alia omnia ad vitam neceſſaria, ti.4.q.32. num.7

Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, etiam impropriando, ti.1.q.42.nu.24. & ti.5.q.1.num.26.& q.8.num.8

verba, quæ habent duplicem ſenſum, trahuntur in dubio ad bonum ſignificatum, ti.2.quæ.1. num.37

verba intelligi debent ſecundum conditionem perſonæ, cui diriguntur, ibid. num.38

verba cum clara ſunt, non admittitur quæſtio voluntatis, co.ti.q.2. num.3

verba inuenta ſunt ad explicandum voluntatem loquentis, ibi num.4.& q 15. nu.104

verba. A verbis non eſt recedendum, co.ti.q.10. num.10

verba teſtamenti ſunt ſeruanda, ibi. nu.12

verba inſtrumenti cenſentur, appoſita de voluntate teſtatoris, ibi.q.15. num.106

verba teſtamenti intelligi debent ſecundum verum & naturalem ſenſum, ibi. nu.121

verba impropriantur pro euitanda ſuperfluitate, ibi.nu.240. præſertim in teſtamentis, ibid. nu 241.& ti.2.q.1.nu.241

verba impropriè accipiuntur, quando non poſſunt propriè intelligi, ibi.q.15. nu.242

verba non debent eſſe ſuperflua, ti.4.q.18. nu.7

verba intelligi debent ſecundum mentem proferentis, co ti q 19. num.2

verba intelligi debent ſecundum qualitatẽ perſonæ loquentis, ibi. num.5

verba vniuerſalia hominis, non reſtringuntur de habilitate, co.ti.q.29. num.19

verba legis intelligi debent ſemper ita, ne iniquitatem contineant, ti.8.pri.50. num.5

verba legis reſtringuntur ad id, quod eſt rationis, ibi. num 6

verba intelligi debent cum effectu, ti.9.quæ.16. num.60

verba vniuerſalia, vel geminata hominis recipiunt reſtrictionem de habilitate, cod.ti.q.26. num.32

verba intelligi debent demonſtratiuè, non diſpoſitiuè, co.ti.q.30. num.7

verba in dubio ſtant reſtrictiuè, non demonſtratiuè, ibi. num.41

verba impropriantur, vt actus ſuſtineatur, co.ti. q.36.nu.47

verba

Verba ſunt apertius teſtimonium meræ voluntatis quam aliud quiduis, eo.ti.q.40. nu.18
Verborum qualitas eſt teſtimonium meræ mentis, cæteris omnibus apertius, ti.2.q.2.nu.2. à propria ſignificatione recedendum non eſt, eod.ti.q.36. num.5
Verbum præteriti temporis ſignificat canonem latæ ſententiæ, ti.8.priu.64. num.5
Veriſimile quod non eſt, falſitatis habet imaginem, ti.9.q.12. num.24
Veriſimilitudo transfert onus probandi in aduerſarium, ibi. num.26
Verſum in vtilitatem alicuius non dicitur, quod non durat verſum, ti.7.q.20. num.10
Veſtes & veſtimenta idem ſunt, ti.4.q.2. nu.4
Veſtes lugubres & viduales etiam pretioſæ præſtandæ ſunt mulieri ab hæredibus mariti intra annum luctus, ibi.nu.13. debentur ex conſuetudine, & etiam quando alimenta non debentur, quia habeat aliunde, ibi. nu.15
Veſtes feſtiuæ non cenſentur vxori vel viduæ donatæ, ſed ad vſum conceſſæ, vt honoratior incedat, ibi. num.21
Veſtes viles & quotidianæ cenſentur vxori donatæ à marito, ſecus autem in pretioſis & feſtiuis, ibi. num.23
Veſtes pretioſæ an debeantur ab eo, qui tenetur alere, ibi. num.29
Veſtes feſtiuæ vel quotidianæ, quæ dicuntur, arbitrio iudicis committitur, ibi. ſub nu.30
Veſtes pro hyeme fiunt in calendis Septembris, æſtiuæ autem in calendis Aprilis, eo.ti.qu.17. num.5
Veſtes inter canonicos præſtantur nobiliores ſecundum dignitatem, & qualitatem, eo.ti.q.18 num.39
Veſtis eſt ad vitam hominis neceſſaria, ideo ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, eod.ti. q.2. num.1
Veſtis non venit appellatione alimentorũ, quando quis renuntiat alimentis, ibi.nu.2.&30
Veſtis appellatione venit quicquid diſponens pro veſte reputabat, ibi. num.5. quæ veniant remiſſiuè, ibid. num.7
Veſtis nomine venit, quod tegendi capitis cauſa paratum eſt, ibi. num.9
Veſtis non debetur ei, cui relicta ſunt cibaria, ibi. num.17
Veſtis non debetur ei, cui relicta eſt menſa parata, vel plattum, vel pitantia, vel quid ſimile, ibid. num.18
Veſtis non renouatur ei, cui debentur alimenta, niſi ille reddat attritas, & ibi declaratur, quomodo intelligendum ſit, ibi. num.19
Veſtis etiam feſtiua dimittitur vxori & viduæ, quando ſic diſponit regionis conſuetudo, ibi. num.22
Veſtis: ſi debitor pecuniam dederit alimentario pro emenda veſte, is verò non emerit, poterit pretium repeti, ibi. num.24
Veſtis ſi legata ſit, & hæres ſoluerit pretium, legatarius autem veſtem non emerit, poterit repeti, ibi. num.25
Veſtis loco ſi ſcholari in collegio datur pecunia, qui nõ eam emit, dabitur repetitio, ibi. nu 26
Veſtis non venit appellatione alimentorũ, quando agitur de remittendis alimentis, & ibi de veritate, ibid. num.30
Veſtium appellatione veniunt calciamenta, ibi. num.3
Veſtimenta & calciamenta debita occaſione alimentorum, præſtantur quandocunq; ſubeſt neceſſitas, eod.ti.qu.17. num.3. ſingulo anno præſtanda ſunt, & neceſſitate nõ ſubſiſtente, ibid.num.4. ſufficientia intelliguntur ſecundum qualitatem & dignitatem perſonarum, eo.ti.q.18. nu.36
Veſtimenti appellatione veniunt lanea, linea, ſerica, bombagina, & alia, eo.ti.q.2. nu.8
Viam qui habet per fundum, ſi fuit ſemel vno in loco deſignata, non poteſt variare, ti.4.q.4. num.11
Viam qui debet per fundum, facta ſemel deſignatione, poteſt variare, ibi. num.12
Vicarius Eccleſiæ ali debet de fructibus beneficij illius, cuius vices gerit, ti.1.q.60. nu.11. deputatus ad regimen eccleſiæ curatæ cõſequitur alimenta de fructibus eccleſiæ, eo ti.q.84. nu.5. inſtitui non debet, qui non poſſet commodè viuere, ibid.nu.6. eſt prius alendus, quã monaſterium, eo.ti.q.100.num.2. eccleſiæ recipiens alimenta à rectore, non tenetur illi operari, ti.4.q.29.nu.68. deputatur, quando rector eccleſiæ propter infirmitatem nõ poteſt ſeruire, ti.7.q 14. nu.5. eccleſiæ non priuatur alimentis, vel congrua portione propter ingratitudinem, eo.ti.q.37. num.4
Vicini in diſtributione legatorum præferuntur alijs, ti.1.q.93. num.23
Vicinus renunciando beneficio putei, non liberatur ad onera refectionis, ti.9.q.23. nu.25
Victori refici debent ſumptus, quos fecit ſuper hoſpitio, ti.4.q.25.nu.4.& ti.1.q.80.nu.1. quando expenſæ hoſpitij reficiuntur, deducitur quod ille domi impendiſſet, ti.4.q.25. nu.5
Victu relicto debentur veſtimenta, ti.4. quæ.2. num.11
Victus accipitur pro cibarijs, inſpecto communi

vſu loquendi, ibi. num.12. relictum idem eſt quod alimentorum, ti.2.qu.2.num.6. & ti.9. q.5.nu.19. appellatione non venit veſtimentum, etiam ſi relinquatur famulo in domo, ti.2.q.2.num.7. & veſtitus quando relinquitur, videntur relicta alimenta, ibi. num.8

Victualia quod quilibet ſingulo die mittat ad plateam ſtatuto fieri poteſt, ti.1.q.77. num.7

Victualium appellatione venit eſus, potus, veſtis, & inſtratum, ti.4.q.22. num.2

Videlicet dictio, eſt reſtrictiua ad caſum expreſſum, ti.1.q.42. num.101

Vidua ſi velit nubere ſine patris conſenſu, poterit pater ei primam dotem minuere, cod.ti. q.6.nu.31

vidua, cui alimenta in domo relicta ſunt, conſequitur illa, quando eſt extra domum ſine ſua vel hæredum culpa, eo.ti.q.32. nu.34

vidua ſiue pauper, ſiue diues, alenda ſemper ab hæredibus mariti, eo.ti.q.44. num.9

vidua quæ non habet aliunde, alenda eſt ab hæredibus mariti, ibi. num.11

vidua alenda eſt intra annum, donec hæres deliberat ſuper aditione hæreditatis, ibi. num.35. ab hæredibus viri anno luctus, etiam ſi aliqua habeat mobilia præter dotem, ibi. nu.41

vidua intra annum luctus alitur ab hæredibus mariti, dotem retinentibus, etiam ſi patrem habeat diuitem, ibi. nu.40

vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando habet prædia ſufficientia, licèt illa ſolum vinum reddant, vel frumentum, ibi. nu.42

vidua non alitur ab hæredibus ſi habet tot mobilia, quæ locata poſſint alere, ibi. nu 43

vidua indotata alitur ab hæredibus viri intra annum luctus, ibi. num.44

vidua legataria mariti alenda eſt ab hæredibus ſi non habet aliunde, donec legatum ſoluatur, ibi. nu.45

vidua indotata non eſt alenda ab hæredibus viri, ſi patrem habet diuitem, ibi. num.46

vidua non tenetur cum dote compenſare alimenta ſibi præſtita intra annum luctus, ibid. num.47

vidua dicitur habere aliunde intra annũ luctus, ſi poteſt ex induſtria victum quærere, ibidem num.49

vidua prægnans alenda eſt ab hæredibus quamuis habeat aliunde, ibid. num.51

vidua non eſt alenda ab hæredibus niſi intra annum luctus, quando dos cõſiſtit in bonis immobilibus, ibi. num.64

vidua anno luctus alenda non eſt ab hæredibus, quando dos non ſibi, ſed extraneo reſtituenda eſt, ibid. num.66

vidua quæ dote caret, alenda eſt ab hæredibus viri poſt annum luctus, eo.ti.q.45. num.1

vidua dotata non eſt alenda ab hæredibus mariti poſt annum luctus, ibi. num.2

vidua imputat ſibi in ſortem fructus perceptos ex re pro dote ſibi pignorata, ibid. num.13

vidua quæ ſimpliciter dotem recepit non conſequitur alimenta, ibi. num.62

vidua quæ intra annum luctus nõ petit alimenta, non poterit illa poſt annum petere, ibid. num.63

vidua quæ tutrix hæredum non curauit dotem ſibi ſoluere, non conſequitur alimenta durante viduitate, ibi. num.64

vidua cui debentur alimenta poſt annum luctus poteſt ſuper illis paciſci, ibi. nu.75

vidua dotem exiſtentem in bonis mobilibus exigit ſtatim non expectato anno, eo.ti.qu.118. num.9

vidua quæ lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, eſt interim alenda ab hæredibus mariti, ibi. num.10

vidua etiam ſi non conſtet de dote, eſt alenda, dum dotem petit, ſi non habet aliunde, ibid. num.11

vidua quæ ſecundò nubit, vel luctum deponit, tenetur reddere hæredibus mariti veſtes lugubres ſibi traditas, ti.4.q.2. nu.20

vidua ſi ex ſtatuto debet ali ab hæredibus viri, intelligitur in domo, ti.4.q.14. num.13

vidua cui alimenta relicta ſunt in domo cum filijs, non excuſatur, ſi tranſiuit ad ſecunda vota, eo.ti.q.15. nu.8

vidua iuſſa à teſtatore habitare cum filiabus non conſequitur alimenta, ſi filias nuptas non ſequitur ad maritum, ibi. num.9

vidua iuſſa habitare cum filia in domo propria, non conſequitur alimenta habitando cum filia in domo mariti, ibid. nu.10

vidua non conſequitur alimenta in domo relicta, ſi ſecundo nubendo ducat ſecum filios, ibid. nu.11

vidua, cui relicta ſunt alimenta cum onere habitandi cum filijs, conſequitur illa habitando cum vno, ſi illi decertant inter ſe ad diuiſionem, ibi. num.18

vidua, cui decem corbes frumenti ſingulo anno relicti ſunt à marito conſequitur eos integrè, licet decedatur cœpto vix anno, cod. ti.q.17. num. 10

vidua intra annum luctus ali debet ſecundum redditus dotis, & donationis propter nuptias, eo.ti.q.20. num.6

Vidua quæ intra annum luctus, alitur ab hæredibus viri, tenetur illis operari, eodem titulo, q. 29. numero 35

Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio, præcipuè intra annum luctus, ibid. num. 36

Vidua dicitur de familia mariti, ibidem numero 37

Vidua tenetur operári hæredibus viri omni in tempore, quod ſcit facere, ibidem numero 38

Vidua tenetur præſtare operas obſequiales, quando alimenta relicta ſunt in domo, ib. num. 54

Vidua quæ intra annum luctus ſeipſam aluit, non petit alimenta præteriti temporis ab hæredibus mariti, ſed ibi vide de veritate, tit. 5. q. 1. numero 45

Vidua quæ vt ſe aleret intra annũ luctus mutuam accepit pecuniam, petit alimenta præteriti temporis, ibidem, nu. 47

Vidua recipiens dotem ſine reſeruatione, nõ petit interuſuria dotalia, titul. 6. quæſtione 3. numero 35

Vidua fingitur à iure eſſe in eodem matrimonio, eod. tit. q. 16. numero 12

Vidua gaudet priuilegijs viri, dum ſeruat viduitatem, ibidem num. 13

Vidua intra annum luctus ab hæredibus patris, non viri alitur, ſi diuites ſunt, titulo 7. quæſtione 22. num 1

Vidua dicitur aliunde habere, quando ex ſua induſtria poteſt ſibi victum quærere, ibidẽ numero 3

Vidua vt dicatur habere aliunde, attenditur redditus bonorum, ibid. numero 4

Vidua non eſt alenda ab hæredibus mariti, ſi eligunt ante annum reſtituere dotem, & alij duo ſunt caſus, ibid. numero 8

Vidua nubens intra annum luctus perdit legata ſibi à viro relicta, ibidem, numero 14 hodie ſecus num. 16

Vidua transiens ad ſecunda vota perdit legatum alimentorum, ſi inſtitutus eſt filius, eodem titulo, q. 23. num. 1

Vidua ſecundò nubendo non perdit vſumfructum ſibi à marito relictum, ibidem numero 6

Vidua ſecundò nubens non inhonotat maritum, nec perdit priuilegia, ibid, nu. 8

Vidua quæ poſt annum luctus fornicatur, nõ ſubiacet pœnis impoſitis ſecundo nubentibus, eodem tit. q. 24. num 1

Vidua quæ peccat in corpus ſuum poſt annũ luctus, non perdit alimenta, ibid. num. 2

Vidua, quæ inhoneſtè viuit, iniuriam facit marito, ibidem, num. 6

Vidua ſtuprum committens priuatur hæreditate, vel relicto ſibi facto à marito, ibidem, numero 7

Vidua ſtuprum committendo non minus offendit maritum, quam vxor adulteranda, ibidem, num. 8

Vidua ſtuprum committens perdit dotem, vbi de veritate, ibidem, num. 10

Vidua ſtuprum committens poſt annum luctus non perdit dotem, ib. numero 11

Vidua inhoneſtæ viuens poſt annum luctus perdit alimenta ſibi alioquin debita ibidem numero 9

Vidua inhoneſtè viuens perdit priuilegium fori, ibidem, numero 17

Vidua viuens impudice priuatur tutela, ibidẽ numero 18

Vidua relicta executrix teſtamenti priuatur ob inhoneſtam vitam, ibid. nu. 19

Vidua inhoneſte viuens nõ conſequitur quartam in bonis mariti diuitis ibid. nu. 20

Vidua non eſt alẽda intra annum luctus, quãdo dos eſt reſtituenda, non ſibi, ſed extraneo, eodem titulo, quæſtione 32. nu. 15

Vidua an poſſit ſe alere, inſpiciendi ſunt redditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas, eodem titulo, quæſt. 37. nu. 29

Vidua tranſiens ad ſecunda vota reſeruat filijs primi matrimonij ea quæ habuit à primo viro, tit. 8. priuilegio 65. num. 23

Vidua non conſequitur interuſuria dotis ab hæredibus mariti, ſi negligit dotes exigere, titulo nono, quæſtione 18. num 3

Vidua quando intra annum luctus nubit, lex de illius impudicitia ſuſpicatur, eodem titulo quæſtione 30. numero decimoſeptimo

Vidua perdit legatum ſibi factum, ſi nubit intra annum luctus, ibi. nu. 30

Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias iuxta annum, efficitur ingrata, ibid. nu. 35

Vidua videtur habere, quando habet actionẽ ad dotem, cod. tit. q 35. num. 33

Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio, eodem tit. quæſt. 37. numero 5

Vidua non poteſt pro alimentis intra annum luctus plus conſequi ab hæredibus mariti, quam ſint fructus dotis, contra tamen, eodem tit. q. 43. nu. 10. & 9

Viduę præſtari debent alimenta in domo mariti, quando vſusfructus illi reſtringitur ad alimenta, tit. 4. q. 14. num. 3

Viduæ alimenta ab hæredibus mariti debentur

tur in domo quando gratia miſerationis de bentur,ibid. num.5
Viduæ alimenta præſtantur extra domum, quando ea debentur propter moram factam in reſtitutione dotis,ib. num.6
Viduæ alimenta in annos ſingulos relicta ſol uuntur in principio anni præſtita cautione de reſtituendo,ſi tranſierit ad ſecunda vota,tit.4.q.17. num.3
viduæ extra domum mariti dantur alimenta ex iuſta cauſa,ſed deducto pretio operarū, eod.titulo q.29. num.9
viduæ ſi ex forma ſtatuti debent ſolui quinq; pro centenario,illi non ſoluuntur,quæ ſecū do nupſit,tit.7.q.22. num.10
Villa,quæ ſtetit per menſes,quod non denun tiauit malefactorem punitur vnica pœna, tit.6.q.16. num.8
Vincens vincentem te,multomagis vincit te, tit.1.quæſt.15. numero 95. fallit vti numero 96
Vincula duo magis ligant,eodem tituloq.101. numero 2.fallit vt titulo 8. priuileg. 22. numero 2
Violata nubens tenetur exquirere patris conſenſum,eod.tit.q.6. num.27
Virgo ſi inuita comprimitur, virginitatis meritum ſibi duplicatur,t.8.priuil.48. n.6
viſitator apoſtolicus conſequitur alimenta itineris ab eccleſia viſitata, titulo 1. quæſtio. 64.num.9
viſitator quicunque alendus eſt ab eis, quos viſitat,ibid. num.13
viſitator deputatus ab epiſcopo, conſequitur pro expenſa quantum eſt ſibi neceſſarium, nec attenditur,quid fuiſſet neceſſarium epiſcopo,ibidem num.16
viſitator ſi ſoluit vecturas equorū, vel equos pro viſitatione,non repetit,titulo 1. quæſt. 22. numero 3
viſitator debet moderata ſumere alimenta in viſitatione,& non grauare rectores eccleſiarum,ibid. num.4
viſitator non ita debet rectores eccleſiarum grauare,quod egeant quotidianis alimentis,ibid. num.5
viſitator non debet vno in loco morari vltra vnum diem,ibidem, num.8
viſitator recipiens vnius diei procurationem ab vno non poteſt conſequi ab alio,titulo 9 q.4. numero 3
viſitatori deputato ab epiſcopo ſubminiſtrandæ ſunt expenſę,titulo 1.quæſtione 64. numero 15
viſitatori alimenta præſtantur, ſecundum eius qualitatem,& dignitatem,titulo 4.q.18. numero 41.
viſitatoribus apoſtolicis,vel nuntijs prouidē dum eſt de equis & eorum vectura, eod.tit. q.22. nu.10
vita eſt rebus omnibus anteponenda,titulo 1. q.57. nu.4
vita legata veniunt alimenta titulo ſecundo q.2. num.9
vita relicta ſuccedit loco portionis, quam ſecundo genitus habere debet in feudo, titulo 7.q.15. num.26
vita hominis taxatur in quacunque diſpoſitione ſecundum l.hæreditatum, ff.ad l.Falcidiam tit.9. quæſt 11 nume.27. idq; quando quæritur, an maritus plus relinquit vxori ſecundæ quam filijs primi matrimonij, eo. tit.q.19. nu.15.
Vitricus non alit priuignos,titulo primo,quæſtione 41. num.1
Vitricus non eſt loco parentis,ibid.nu.3.
Vitricus non tenetur in domum ſuam priuignos recipere,ibid. num.5
Vitricus ſi talis eſt,qui omnem excludat ſuſpicionem,aliquando educabit priuignum, ibid. num.7
vitricus poteſt eſſe tutor priuigni,ſi ſit probatæ vitæ,ibidem, num.8
vitricus non ſuccedit priuigno, nec econtra, ibidem, numero 12
vitricus non repetit impenſam alimentorum factam priuigno, qui fuit in eius ſeruitijs, eodem tit.quæſtione 83. numero 8. & tit.6. q.11. nu.18
vitricus non tenetur alere priuignum,licet alat vxorem,tit.4.q.12. num.4
vitricus eſt loco patris priuigno,titulo 6. q.11. numero 1
vitricus in dubio præſumitur aluiſſe priuignum animo repetendi,ibid. num.4
vitricus præſumitur odio priuignum habere, ibidem, num.8
vitricus repetit à priuigno quicquid impendit circa res illius,ibid. num.4
vitricus repetit à priuigno quicquid pro eo ſoluit magiſtro qui illum docuit grammaticam vel artem,ibidem, numero 15
vitricus non repetit à priuigno alimenta,quādo ille erat alendus a matre, ibidem numero 16
vitricus non repetit à priuigno alimenta, etiā quando erat illius adminiſtrator, ſi eum habuit in obſequijs,ibidem, numero 19

vitri-

vitricus non repetit à priuigno modicam impenſam alimentorum, ibidem, num.45
vitricus nobilis & diues non repetit à priuigno paupere alimenta, ibidem, nu.46
vitricus non repetit à priuigno alimenta, quando extant coniecturæ donationis, ibidem, numero 50
vitricus an donandi, vel repetendi animo præſtiterit alimenta, iudicis arbitrio committitur, ibidem, num.53
vitricus ex quibus præſumitur habuiſſe animum donandi, ibidem, num.54
vitricus, qui priuignum adoptauit, cogitur illum emancipare, ſi probat non ſibi expedire, tit.8 priuil.65. num.45
viuere de vento nemo præſumitur, titulo 1.q.80. numero 2
viuere præſumitur quilibet vſque ad centum annos, eodem tit.q.34. numero 26
vltima voluntas, qualiſcunque ſit, ſemper eſt fauorabilis, titulo 8. priuilegio 22. numero 24
vniuerſitas tenetur defendere ciuem ſuum, titulo primo, q 128. num.9
vniuerſitas quæ habet patronatum in eccleſia, alenda eſt ab ipſa eccleſia ſi diues illa ſit & vniuerſitas pauper, titulo 4 quæſtione 23. numero 16
vniuerſitas antequam collectat particulares, excutit ſuos redditus, tit.7.q.22. num.7
vniuerſitas aliud eſt, quam ſinguli de vniuerſitate, eo.tit.q.32. num.22
vniuerſitas perire non poteſt fame, ibid. n.26
vniuerſitas perit per priuationem, vel diſſolutionem, ibid. num.27
vniuerſitas non habet animam, ibid. num. 28
vniuerſitati relictum videtur quidquid ſyndicis vel conſulibus fuit legatum, tit.5.quæſtione 6. num.6
vniuerſitatis lis non dicitur lis ſingulorum, titulo 7 q.32. num 23
Volo verbum intelligitur cum effectu, quando dicitur, quia muros tranſcendere voluit, titulo 9. quæſtione decima ſexta, numero 64
voluiſſe non videntur partes, ſi non expreſſerunt, quod eis facile fuiſſet exprimere ſi voluiſſent, eod. titulo q.44. num.19
Velle vti dicitur, qui voluntatē vtitur, eodē titulo, quæſtion.16. numero 16
velle ſaltem conditionaliter dicitur, qui cogitur, licet non abſolutè, eodem tit. q.27. n.25
voluntas coacta, voluntas eſt, ibidem nu. 124. & tit.8 priuil.40. num.7
voluntas, quæ ex actu colligitur, non vltra extenditur quam inferatur ex ipſo actu, titulo 1.q.44. numero 30
voluntas hominis cognoſcitur ex loquela, titulo 2.quæſt.2. num.5
voluntas colligitur ex actu nullo, eod. t.q.15. numero 103
voluntas teſtatoris eſt lex, ib. nu. 225. & t.4.q.15.num.1.& t. 5.q.3. num. 1. & t. 6.q.3.num.38
voluntas tacita, quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quam ex actu de neceſſitate infertur, tit.4.quæſt.16.num.27.ſ 1.7.& tit 6.q.3. nu.59
voluntas teſtatoris facit totum, ibid. nu 37
voluntas colligitur ex perſonarum conditione, ibidem num.39
voluntas teſtatoris large interpretanda eſt, eo.tit.q.29. num.47
voluntas declarari poteſt abſēte parte, & quādocunque, tit.6.q.8. nu.65
voluntas teſtatoris præualet communi loquēdi vſui, tit. 9.q.30. nu.40
voluntas in mente retenta nihil operatur, eodem titulo, q.32. numero 5
voluntas teſtatoris attenditur in vltimis voluntatibus, eod.tit.q.40. numero 17
voluntas & poteſtas debent copulatiuè concurrere in quocunque actu, tit. 6.q.17. nu.13
voluntas teſtatoris præſumitur eſſe legi conformis, titulo 7.q.23. num.12
voluntas teſtatoris ſeruatur pro lege, eod.titulo priuil.85. numero 1
voluntas quæ ex actu colligitur non extenditur vltra quam ex actu infertur de neceſſitate, titulo 9.q.16. num.24
voluntas declaratur ex actu nullo, ſicuti ex valido, eodem tit.q.25. numero 92
voluntatem teſtatoris qui impugnat, non poteſt illi ſuccedere, titulo 7 q.24. nu.24
voluntatem ſuam explere cuilibet debet eſſe permiſſum, tit.8.priuil.56. num.2
voluntati quod committitur, neceſſitati non ſubijcitur, titulo 9.q.44. num 32
voluntarium non dicitur quod ab eo fit, qui cogi poteſt, titulo 7.q.12.num.19. & titulo 6 q.8. numero 60
vſum domus, vel fundi qui habet, locare non poteſt, tit.4.q.4. num.15
vſus, frumentum pro vſu emptum, ſi quis mutato propoſito vendat, non incidit in pœnam ſtatuti, eod.tit.q.2. nu 27
vſus patris familias declarat illius voluntatē, eodem titulo, quæſtione decima nona numero 9

Vſus domus ſi relinquitur marito, poterit etiam vxor habitare, eod. tit. q. 24. nu. 3
Vſus relictus debetur ſolum, ſecundum neceſſitatem perſonæ, tit. 9. q. 14. num. 10
Vſus communis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur, eodem tit. q. 3. num. 6
Vſus loquendi non attenditur, quando actus eſſet nullus, ſi attenderetur, eod. tit. quæſtione 36. numero 48
Vſuarius domus poteſt recepta mercede inducere inquilinum ad ſecum habitandum, ti. 4. q. 34. num. 16
Vſuſfructu alicui relicto hæres non concurrit cum legatario in vſufructu, tit. 2. quæſtion. 15. numero 111.
Vſuſfructu relicto vxori cum victu & veſtitu, reſtringitur ad alimenta, etiam inſtitutis extraneis, ibid. numero 122
Vſus fructus vxori relictus reſtringitur ex conſuetudine Bulgari ad alimenta, ſtantibus filijs, ibid. num. 1
Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ad alimenta, ſiue teſtator vtatur verbis iuris, ſiue facti, quando extant filij, ibidem nu. 5
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando vxor relinquitur domina, & vſufructuaria, ſiue quando relinquitur dominium, & vſus fructus, ibidem num. 3
Vſusfructus, quando vel ſimpliciter, vel omnium bonorum relinquitur vxori, reſtringitur ad alimenta propter filios, ibidem, numero 6
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta ſtātibus filijs, etiam quando relinquitur matri, vel ſorori vel alij perſonæ, ibidem, num. 9
Vſusfructus nurui relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituti ſunt nepotes ex ea nuru, & filio præmortuo, ibidem numero 15. vxori relictus non reſtringitur ad alimēta, quando fuit inſtituta mater vel fratres, ibidem nu. 17
Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta inſtitutis filijs, ibid. nu. 18
Vſusfructus marito relictus licet reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs, tamen maritus vti pater eſt vſufructuarius, ibidem numero 20
Vſusfructus vxori ſecundæ relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituuntur filij prioris matrimonij, ibidem, nu. 25. & 27
Vſusfructus vxori relictus ad alimenta reſtringitur, quando eſt inſtitutus filius legitimatus, ibidem, num. 29
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituitur filius arrogatus, vel adoptatus ibidem, numero 36
Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ad alimenta, quando naturales filij ſunt inſtituti, ibidem, num. 42. & 47
Vſus fructus vxori legitimè relictus nō reſtringitur ad alimenta, quando ſunt inſtituti filij naturales, & ibi de veritate, ibidem numero 47
Vſusfruct. marito relictus inſtitutis naturalib. reſtringitur ad alimenta, etiam ſtantibus legitimis, & naturalibus, ibid. num. 48
Vſusfructus vxori relictus à Principe, reſtringitur ad alimenta, ibid. num. 52
Vſusfructus vxori relictus in tantum reſtringitur ad alimenta, quod filij non poſſunt vſumfructum dare inuita matre, ibidem, numero 66
Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ad alimenta, etiam inſtitutis extraneis, ſi conſtet de voluntate teſtatoris, vbi de veritate ponitur, ibidem num. 84
Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, ſi extranei ſunt inſtituti, ibidem, numero 85
Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando filij non fuerunt inſtituti, licet extent, & ibi de veritate, ibidem, numero 90
Vſusfructus vxori relictus habendo toto tempore vitæ victum, & veſtitum, non reſtringitur ad alimenta, ibid. num. 126
Vſusfructus quando vni ſimpliciter relinquitur tunc non videtur teſtator hæredem inſtituere pleno iure, ibid. num. 114
Vſusfructus mulieri relictus in codicillis, non reſtringitur ad alimenta, ibid. nu. 116
Vſusfructus certe rei ad alimenta reſtringitur, quando ea capit maiorem partem bonorū ibid. numero 145
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta quo ad partem extranei, qui ſit inſtitutus cum filio, ibidem, num. 147
Vſusfructus reſtringitur ad alimenta pro prælegato relicto extraneo, qui fuit cum filio, intelligendo tamen pro portione, quam capit hæreditario iure à filio, ibid. nu. 158
Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius inſtitutus deceſſit, & ſubſtitutus eſt admiſſus, ibid. num. 162
Vſusfructus reſtringitur ad alimēta poſt mortem filij inſtituti, quando reſtrictio, inducitur ex voluntate teſtatoris importata per verba,

verba, non autem ex conſuetudine Bulgari, ibidem, num.177

Vſusfructus licet mortuo filio non reſtringitur ad alimenta, deducitur tamen legitima filio debita, ibid. num.178

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quādo legatum eſt vnicum, & filius decedit relicto ſubſtituto pupillari, ibid. num.195

vſusfructus vxori relictus cum filio, non reſtringitur ad alimenta, ibid. num.204

vſus fructus quando duobus relinquitur, cenſetur cuilibet relictus in ſolidum, ibidem, numero 215

vſusfructus poteſt alicui & hæredibus ſuis relinqui, ib. nu.223

vſusfructus quem vſufructuarius conſequitur per jus accreſcendi, non eſt idem, ibidē numero 224

Vſusfructus nō reſtringitur ad alimenta quādo conſtat de voluntate teſtatoris, ibidem numero 226

vſusfructus nō reſtringitur ad alimenta, quāpo teſtator reliquit plenum, & integrum vſumfructum, ibidem nu.228. quando filius fuit inſtitutus poſt mortem vxoris, ibidem nu. 232. quando filium inſtituit reſeruato vxori vſufructu, ibidem num. 233. quando teſtator vult, quod poſſit diſponere de fructibus vel illis gaudere, vel quod illos habeat in ſua poteſtate, ibid. num. 234. quando teſtator dicit quod vxor poſſit vti, & frui bonis, ibid. num.235 quando teſtator mandat quod vxor ſuſtineat onera hæreditaria, vel æs alienum, ibidem, numero 248

Vſusfructus integer debetur, quando teſtator mandat vxori non moleſtari, ibidem, numero 236

Vſusfructus vxori relictus nō reſtringitur ad alimenta, quando teſtator liberat ab onere reddendi rationem, ibid. num.23

vſusfructus reſtringitur ad alimenta quando teſtator liberat vxorem ab onere præſtandi cautionem, ibid. num.243

vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta ſtantibus libertis, tit.1.q.46. nu.3

vſusfructus illi relictus non cenſetur, cui cura & cuſtodia committitur, tit. 2. quæſti.6. numero 4

vſusfructus quando vni relinquitur, & alius hæres inſtituitur pleno iure, tunc hæres habet dimidiam vſusfructus, eodem titulo q 9. num.9

vſusfructus vxori relictus, quando reſtringitur ad alimenta, cogitur filius alimenta dare etiam de fructibus feudalium bonorum, tit.4.q.10. num 10

vſusfructus vxori relictus dummodo moretur cum filijs debetur, quando propter filiorum mortem mater nō poteſt cum filijs morari, tit.5.q.4. num.11

vſusfructus relictus ad effectum Doctoratus, extinguitur ſecuto Doctoratu, eod. titul. q.5. num.10. continet alimenta, tit.7.q.23. nu.7. non tranſit in fiſcum ex confiſcatione, ſed commoditas vtendi & fruendi, tit.8. per titul. 59. numero 12. feudi non tranſit ad fiſcum, ſed commoditas, ibidem, num.13. finitur, & ſolidatur cum proprietate, quando vſufructuarius patitur maximam, aut mediam capitis diminutionem, ſecus quando minimam, ibidem, num.23. quo caſu tranſeat in fiſcum, ibid. numero 24. fundi poteſt ei relinqui, cui iam alimenta debentur ex alio relicto, tit.9.q.4.num.25. patri acquiritur in bonis filij ratione patriæ poteſtatis, eodem tit.q.20.num.29. quando cēſeatur relictus, eod.tit.q.40. num. 20. conſentire poteſt in pecunia, ibidem, num.22

Vſufructuarius omnium bonorum, tenetur ad æs alienum hæreditarium, tit. 1. q.30. n.1. & proprietarius concurrunt ad ſolutionem æris alieni, ibidem, num.2

Vſufructuarius bonorum hæreditatis eos alit quos teſtator alere tenebatur, ibidem numero 103. tenetur alere mancipia hæreditaria, ibidem num.5. ſoluit legata annua, ibid. num. 6. quomodo contribuat in ſolutione æris alieni, tit.2.q.15. num. 146. tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ibidē num.245. non tenetur ad ſolutionem æris alieni. ibid. num. 249. ſoluit collectas, quia eſt onus fructuum, ibidem numero 250. non tenetur ad collectas, quando illæ abſorbēt omnes fructus ibid. nu.251. & tit.4. quæſ.16. nu.13. tenetur ad collectas, ibidem numero 12. non tenetur cauere de vtendo, & fruendo, quādo donauit reſeruato vſufructu, eodem tit.q.18. num.46. ſi ſoluit magnam impenſam in rei refectionem repetit, tit.6.q.3. num.74. non cogitur impendere de ſuo in refectionem rei, licet cogatur ponere diligentiam, eodem tit.q.8. num.94. tenetur cauere de vtendo & fruendo arbitrio boni viri, tit 7.q.19. numero 161. percipiens fructus bona fide ante præſtitam cautionem, quæ non fuit petita, facit fructus ſuos, ibid. numero 17. poteſt vſusfructus commoditatē

vendere,ſed non ipſum vſumfructum formalem,tit.8.priu.43.nu.6.& tit.9.quæſtione 22. nu.9

Vſufructuarius non tenetur ſolus ad onera æris alieni,ibid.q.16. nu.12

Vſusfructuarius poteſt ius ſuum cedere proprietario,ibid. n. 2. liberatur ab oneribus ſi velit renuntiare vſufructu,eod.t.q.23. nu.2

vſufructuarius,qui donauit proprietatem,nõ tenetur cauere de vtendo & fruendo, codẽ tit.q.41. numero 7

vſura eſt omni iure prohibita,titulo 1, q.42.n. 37.& titulo 9.q.40. numero 34

vſura eſt quicquid vltra ſortem petitur, titulo 1 q.45. numero 4

vſura non permittitur pro alẽdis pauperibus, vel redimendis captiuis,ibidem nu.14

vſura non tollitur propter pactum,ibidem,numero 17

vſura quod ſoluatur,vel quod fructus imputetur in ſortem,paria ſunt, ibidem numero 18

vſura non eſt ſi legatarius,qui ex præcepto teſtatoris non poteſt ſortem exigere, aliquid capit de ordinatione teſtatoris, ibidem numero 60

vſura non dicitur,quando qui coactè mutauit Reipublicæ,aliquid capit vltra ſortẽ ibid. numero 61

vſura eſt omni iure prohibita,tam in vltimis voluntatibus quam in contractibus, titulo 8.priu.29. numero 1

vſura eſt,quando teſtator mandat ſolui vxori certum quod donec ſoluantur dotes, ibidẽ numero 2

vſura non eſt, quando teſtator mandat ſolui quid pro alimentis, donec detur certum quid legatum,ibidem num 3

vſura non permittitur etiam pro alimentis, vel redimendis captiuis,ibidem, numero quarto

vſura non eſt,quando teſtator relinquit mille intra quinquennium,& interim annua quinquaginta,ibidem numero 6

vſura non eſt,quando vltra ſortem aliquid recipitur à ſponte dante,ibid. num.9

vſura non eſt, quando teſtator aliquid relinquit creditori pro vſuris præteriti temporis,ibidem num.11

vſura non debet promitti, etiam ſi ſub prætextu alimentorum,titulo nono, quæſtione 18 numero 4

vſura non eſt,quando teſtator aliquid annuũ relinquit,donec ſoluatur legatum, ſi nõ eſt in facultate legatarij exigere relictũ, ib. n.10

vſura non committitur, quando non procedit pactio,ibidem, nu.11

vſura non eſt,quando aliquid à ſponte dante recipitur pro mutuo,ibidem num.12

vſura nihil aliud eſt quam lucrum,ib. num.15

vſura nihil aliud eſt quam lucrum prouenĩẽs ob vſum pecuniæ alicui conceſſum,eodem titulo,q.40 numero 38

vſuram teſtator inducere non poteſt, titu.1.q. 45.num.21

vſurarum partem petens, non videtur aliam partem petere,eod.tit.q.43. num.34

vſurarum repetitio poteſt à debitore remitti, tit,8.priuil.29. numero 10

vſurarum quæſtio,ſi in iure conſiſtit, ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticum,ſecus ſi ſit facti tit.9 q.18. numero 16

vſuras ſoluere qui promiſit iuramento, tenetur ad obſeruandum iuramenti,eodem,tit. quæſt.24. num.5

vſuræ ſunt prohibitæ,& in contractu dotis,tit. 1 q.42. numero 1

vſuræ ex contractu dotis debentur, ſpeciali iure,vbi tamen de veritate vide,ibidem n.12.

vſuræ non debentur pro debito non liquido, ibidem, num 16

vſuræ dotales non debentur,etiam ſi ſint promiſſæ per vxorem, quando præciſſe pactũ quod teneatur,ibid. num.39

vſuræ iure digeſtorum erant permiſſæ, ibidẽ numero 42.

vſuræ dotales,vt exigi licitè poſſint, tria copulatiuè concurrere debent,ibid. numero 147

vſuræ dotales omiſſæ in libello peti poſſunt nouo iudicio,eod.tit.q.43. nu.3

vſuræ dotis non ſolutæ ſuccedunt loco pœnę, ibidem numero 7

vſuræ differunt ab intereſſe,ibidem num 17

vſuræ quando ſunt permiſſæ,tunc pacto taxari poſſunt,eod.tit.q 64. num 34

vſuræ dotales debentur vxori poſt annum luctus,ſed ibi de veritate vide, eodem titulo q.45. numero 7

vſuræ retardatæ dotis ſunt fauorabiles, non odioſæ,titulo 3.q.5. numero 5

vſuræ vſurarum debentur, quando ſic ſe habet conſuetudo,titulo 9.q.40. nũ.45

vſuræ pupillo ſoluuntur iuxta id,quod ſoluebatur eius patri,ibidem numero 46

vſuræ quando conſueuerunt diuersimodè ſolui,attenditur quod minimum eſt,ib. nu.47

vſuræ res obligata pro ſorte cenſetur etiam obligata pro vſuris,titulo 6.q 3. num.10

vſuræ

vſuræ marito debita pro tempore præterito cedi poſſunt,titul.8.priuil.55. num.11
vſuræ dotales propter moram commiſſam in non ſoluendo omni iure petuntur,titulo 9. quæſt.31. num.64
vſurarij teſtamentum conualeſcit,ſi poſtea caueat de vſuris reſtituendis,titulo 7.quæſtione 4. numero 20
vſurarius ſi quis ſit poſt teſtamentum, decedit inteſtatus,ibidem, num.18
vſurarius qui poſt ceſſionem deuenit ad meliorem fortunam poteſt ſibi retinere quantũ ſufficit pro alimentis,titulo 8. priuil.28.numero 6
vſuarius contractus, quando dicatur, ſpectat ad Theologos declarare,eodem titulo,priu. 29.numero 8
vt dictio,cauſam ſignificat,titulo primo,queſtione 42. numero 100
vtile negocium dicitur,quando bene ſucceſſit titulo 1 quæſtione 121. num 17
vtile vitiatur per inutile,in indiuiduis, titulo 7 quæſtione 17. num 27
vtilitas contractus non probatur ex aſſenſione contrahentium, titulo 8. priuilegio 56. numero 74
vtilitas cõtractus nõ probatur aſſentione,accedente lapſu longi temporis,ib. nu.75
vtilitas debet eſſe euides,vt ſuſtineatur actus factus ſine prætore,ibidem num.76
vtilitas tranſactionis ſufficit quod appareat ex poſt facto,ibid. numero 77
vtilitatem contractus probare tenetur, qui tranſigit cum alimentario, ſi deficit ſolennitas,ibidem, numero 71
vuas capere in alieno agro,licet viatoribus etiam ſi non ſubſit cariſtia,titulo 8.priuilegio 39.numero 8
vulneratus præſumitur mortuus ex negligentia.quando medicus non fuit adhibitus, titulo 8.priuil 69. numero 8
vxor tenetur alere maritum bannitum, titulo 1 q.3. numero 4
Vxor poteſt ſecũdo viro plus relinquere, quã liberis ex primo matrimonio, ſi relictum non affert emolumentum,cod.tit. q 10. numero 25
vxor pauper non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ſi habet patrem diuitem eod.tit q.25. nu.13
vxor ſeruit viro,eod.t.q.32. nu.2
vxor alenda eſt a viro ex diſpoſitione iuris poſitiui,ibidem, nu.7
Vxor quæ culpa viri domum exiuit, dotes ſuas repetit,ibidem nu.21
Vxor propter nimiam viri ſæuitiam agit ad ſeparationem thori.ibid. nu.22
vxor poteſt. paciſci quod maritus teneatur eam alere cum familia,ibid. nu 35
vxor infirma, quæ tamen ſeruit viro,an ſit alenda,cod.tit.q.34. nu.1
vxor dicitur marito ſeruire,ibid. nu.3
vxor infirma tenetur de ſuo impendere, ſi fructus dotis non ſufficiunt,ibid. nu,14
vxor inops ſi habet patrem duitem non cõſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ibid. nu.31
vxor magis tenetur ſubuenire patri, quam marito in alimentis,ibid. nu 33
vxor repetit dotem, quando maritus exilio vel confiſcatione bonorum damnatur, cod.tit.quæſtione 34. numero 1
vxor repetit dotem,quãdo mariti bona sũt pro parte publicata,etiam ſi ex remanenti ſit diues.ibidem numero 2
vxor repetit etiam donationẽ propter nuptias,quando publicantur mariti bona,ibidem num3
vxor repetit dotes a fiſco,quando maritus. damnatur crimine læſæ maieſtatis,ibidẽ numero 4
vxor non debet pati pro marito,ibid nu.5
vxor quæ dotem habet,vel habere poteſt, non alitur à fiſco publicatis mariti bonis, ibidem num.6
vxor ſub prætextu dotium exiſtentiũ in pecunia non impedit bona fiſco incorporari,ſecus ſi ſint in bonis ſtabilib.ibidem numero 7
vxor habens bona mariti obligata impedit bona fiſco incorporari,ibid num 8
vxor poſſidens bona mariti pro dotibus obligata,poteſt illa retinere, donec ſoluantur dotes,ibidem numero 9
vxor impedit incorporari fiſco bona mariti quando dos eſt in bonis quomodocunque quæſitis,ibid numero 10
vxor inops & indotata conſequitur quartã in bonis confiſcatis marito diuiti,ibidem numero 14.quod alat virum, incongruũ videtur,co.tit.q 35. nu.1.
vxor nõ tenetur virum alere de bonis paraphernalibus vbi contra ibidem nu 2.& 6
vxor repetit dotes,quando maritus ſubijcitur banno,quaſi verget ad inopiã,co.tit, q.36. num.1
vxor de fructibus bonorum dotalium alit maritum bannitum,ibidem num.6

Vxor diues tenetur alere maritum nō ſolum de bonis dotalibus ſed etiam de alijs ib. n.7
vxor tenetur maritum alere de fructibus aliorum bonorum, ſi fructus dotium non ſufficiunt, ibid. num.9
vxor tenetur exhibere reuerentiā viro, ib. n.10
vxor poteſt ingredi religionem marito remanente in ſæculo ſi ſenex eſt & caret ſuſpitione incontinentiæ, eod. t. q.37. num.18
vxor quoq; alenda eſt ei, cui alimēta promiſſa ſunt, eod t. q.38. num.17
vxor agit vti coniuncta perſona mariti contra ſororem, vel etiam vtili actione, vt ſe obliget pro dotis reſtitutione, ibidem num.39
vxor repetit dotes à ſocero vrgente ad inopiā non minus, quam à marito, eo. t. q.39. nu.12
vxor non lucratur donationem propter nuptias, niſi pro ea parte, pro qua dotem ſoluit, eodem tit. q.42. num.56
vxor lucratur in totum donationem, etiam ſi dotem integrè non ſoluerit, quando maritus deceſſit durante dilatione ad ſoluendū data, ibidem num.57
vxor quamuis dotata tenetur viro operari, ib. num.81
vxor, an dicatur in mora ſoluendi dotem, quā do vxor ſuſtinet onera matrimonij, ib. n.136
vxor etiam indotata ali debet à marito, in cuius eſt obſequijs, eodem tit. q.83. num.5
vxor quæ eſt in obſequio mariti, ali debet etiā ſi ſit infirma, ibid. num.6
vxor dicitur eadem caro cum marito, eodem tit. q.95. num.1
vxor relicta vſufructuaria tenetur primum alere filios, quam ſeipſam, eod. tit. q.97. nu.1
vxor ali debet à ſecundo viro prius quam à filijs ex priore matrimonio, eod. t. q.108. nu.2
vxor ſi maritum habet pauperem, alenda eſt à filijs primi viri, ibid. num.3
vxor dum agit ad repudium eo quod intra biē nium non fuerit cognita, conſequitur alimenta interim à marito, eod. tit. q.118. nu.3
vxor non habet interim alimenta, quādo maritus illi argenti obijcit vnam ex cauſis, quibus poſſint denegari alimenta, ibid. num.4
vxor eſt alenda à viro, donec diſputatur de veritate matrimonij, ibidem, num.6
vxor eſt alenda à marito, dum repetit ob mariti inopiam, ibidem, num.7
vxor agens ad dotis reſtitutionem propter mariti mortem, interim debet ali, ib. nu.8
vxor non habens aliunde. alenda eſt ab hæredibus viri pendente iudicio ſuper dotis reſtitutione petita intra annum, ſi dos eſt in immobilibus, ibid. numero 12
vxor ſi relicta fuit domina in domo, habebit alimenta cum præeminentia, tit.2. q. 8. nu.1
vxor relicta domina & maſſaria, habet alimēta cum præeminentia, ibid. num.2. madōna & maſſaria, habet alimenta cum præeminētia, ibidem num.3. & patrona, habet alimenta cum præeminentia, ibidem, num.5. & patrona habet vſumfructum, quando extranei ſunt inſtituti, vbi latè, ibid. num.6 nullo dato hærede, eſt proprietaria, ibidem num.8 & madonna durante vita, habet vſumfructū, ibidem num.10.
vxor quando relinquitur ſimpliciter vſufructuaria conſequitur ſolū alimenta ſtantibus filijs. eod tit. q.15. num.4
vxor quando ſine adiectione verborum relinquitur vſufructuaria, habet integrum vſumfructum, ibid. n.8
vxor relicta vſufructuaria, inſtitutis nepotib. aut deſcendentibus conſequitur ſola alimēta, ibidem num.11. conſequitur ſola alimenta, quando inſtituta eſt mater, vel alius aſcendens, ibid. num.16. conſequitur integrū vſumfructum ſtantibus filijs, quando excipitur, ibid. num.252
vxor inſtituta inuſufructu poſt eius mortem filio dicitur hæres vniuerſalis, & cenſetur grauata reſtituere per fideicommiſſum filio bona poſt mortem num.97
vxor cui alimenta relicta ſunt cum præeminētia, non tenetur cauere, ibidem, num.247
vxor nomine viri vel nomine proprio petit alimenta pro marito à ſocero, tit.3. q.1. nu.23
vxor petit fructus & alias dotis acceſſiones ea ipſa actione, qua petit dotem, eodem tit. q. 2. num.1
vxor non poteſt à viro petere alimenta extra domum, eod. t. q.14. num.12
vxor alimentaria non cogitur habitare in domo teſtatoris, ſi non poteſt honeſtè, ib. n.24
vxor non debet à marito ſeparari, eodem tit. quæſt.15. num.37
vxor accuſans matrimonium conſequitur alimenta ſecundum facultates viri, & dignitatem ſui, eod. tit. q.18. num.37
vxor nō tenetur alere virum, qui propria culpa incidit in egeſtatem, ibid. nu.61
vxor quæ magnam tulit dotem, pinguius alitur quam ea, quæ paruam habet, e. t. q.20. n.3
vxor operari debet ad vtilitatem viri, ſi ab eo percipit alimenta, eod. t. q.29. num.9
vxor quæ recipit alimenta à viro, dicitur illi quaſi famula, ibid. num.10

vxor

Vxor viro ea præſtat obſequia, quæ ſuæ conditioni conueniunt, ibi. nu.11.

Vxor nobilis, quæ pro viro ſubijt uilia ſeruitia, acquirit meritum, ibid. num, 12

vxor quando teneatur vilia præſt. obſequia uito, ibidem. nu. 13

Vxor tenetur viro facere lectum, coquinariam, & alia, & anuerum, ibidem nume. 14

Vxor quæ dotem attulit ſufficientem ad alimenta, non tenetur operari in domo ib. n. 17

Vxor eſt in poteſtate viri, quoad debitum carnis, ibidem numero 18

vxor nō præſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri, quando exercebat aliquam artem, ibid. nu-24

vxor quæ exercet artificium, tenetur recompenſare virum pro tempore laborando deſtitit ab obſequio, ibid. num. 25

vxor acquirens de mariti pecunia, ſibi quærit, ibidem numero 26

Vxor quærit viro, quando de illius pecunia, & mandato exercet artem, ibid. nu. 27

Vxor, an præſumatur lucrum feciſſe de re mariti vel aliunde. ibid. num. 34

Vxor cui alimenta relicta ſunt, tenetur operari obſequiales operas, ibid. num. 52. ſunt relicta, poteſt nihilominus dotes ſuas petere, tit. 5. q. 4. nu. 11. relinquūtur ita, ne dotes petat, perdit legatum, ſi petit dotes, ibidem nu. 12. relicta ſunt ſub onere non petendi dotes, legatum non perdit ſi dotes recipit à ſpōte dante, ibi. nu. 13. relinquuntur, ſi dotes nō petierit non perdit alimenta pro tempore, quo non petijt, licet ex poſt petierit, ibidem numero 25.

Vxor cui relinquitur, donec ſteterit vidua vel donec, vel quoad, &c. non reddit fructus perceptos pro tempore præterito. ibidem nu. 33

Vxor paria ſunt quod inturuatur ſub conditionem, ſi ſeruauerit uitam uidualem, ibidē numero 34

Vxor cui relictus eſt vſusfructus, ſi ſteterit vidua: & dos cum centum ſcutis, ſi nupſerit, non conſequitur illa ſcuta centum nubendo, ſi a principio elegit vſumfructum, ibid. nu. 38

vxor cui alimenta relicta ſunt vel vſusfructus ducendo vitam vidualem, non reſtituit fructus præteriti temporis, ſi poſtea nubet, ibidem numero 44

vxor cui alimenta ita relicta ſunt quod ſit pro dotibus quieta, non petit dotes, ſi elegit alimenta ibid. nu 46. relinquuntur propter affectionem cum onere tamen habitandi cum filijs, conſequitur alimenta filijs mortuis, quia cenſentur relicta contemplatione viri uſque, eodem tit. q. 4. nu. 16

vxor relicta alimentaria cum onere habitādi cum filijs, ſi recedat ab eis, an redeundo recuperet legatum ibidem num. 24

vxor nubendo ſine dote, videtur perſonam ſuam loco dotis dediſſe, tit. 6. q. 4. nu. 2

vxor diſcedere poteſt à viro propter illius ſæuitiam, eo. tit. q. 5. nu. 19. & tit. 7. q. 16. nu. 5. & 7

vxor repetit à viro quicquid impēdit in alimē ta illius, tit. 6. q. 18. nu. 2. in illius nulitatem impendit animo donandi, ibid. nu. 4. alimēta quæ præſtitit, etiam ſi concurrat aliqua donationis coniectura, ibid. nu. 12

vxor non repetit alimenta marito præſtita, ſi illum tenebatur alere, ibid. num. 8

vxor repetit à viro alimenta, quæ cōib. filijs præſtitit, ib. nu. 4. dotem quam ſoluit pro cōmuni filio, ad quam ſe obligauerat, ſimul cum marito. ibi. num. 15

vxor non præſumitur alimentata à viro, qui ſeorſum habitauit, eo. titulo q. 23. nu. 19

vxor ſi cum fratre, ſeorſum à viro habitauit, præſumitur alita à fratre, ſi non habebat bona ibidem numero 20

vxor non poteſt maritum criminaliter accuſare, tit. 7. q. 4. numero 7

vxor accuſata à marito de adulterio poteſt excipere de adulterio mariti, ibidem nu. 8

vxor meretrix, quæ tamen poſt matrimoniū honeſte vixit, non accuſatur de adulterio ibid. numero 22

vxor quæ non vult petere à patre, quod ſe dotet, poteſt à viro expelli, eo. tit. q. 6. nu. 10

vxor quæ diſceſſit à domo viri, non eſt ab eo alenda, eod. tit. q. 7. nu. 2. idque, ſi ſine eo. tit. q. 16. num 1

vxor quæ receſſit propter adulterium, non eſt alenda à viro, ib. num. 2.

vxor excommunicata eſt alenda à viro, ibidē numero. 3.

vxor debet eſſe in obſequio viri, atque illi ſeruire, Ibid. nu. 12

vxor carcerata propter hæreſim non eſt alenda à viro, ibid. nu, 3

vxor propter adulterium perdit dotem ibid. numero 20

vxor etiam ciuili iudicio conuicta de adulterio, perdit dotem. ibid. nu. 21

vxor etiam putatiua perdit dotem propter adulterium, ibidem, nu. 22

vxor adultera vltra dotem perdit paraphernalia, & alia omnia, ibidem, num. 28. perdit etiam dotem promiſſam, ibidem num. 29

vxor priuatur dote propter oſculum luxurioſum, vel amplexum inhoneſtum, vel aliud ſimile, ibidem, num.32
vxor autem perdit, ſi patitur ſibi mamillas tāgi a viro, ibidem, numero 33
vxor, an ex ſolo oſculo poſſit dote priuari extra cauſam feudi, ibidem, num.34
vxor perdit dotem, ſi cum viris deſcendit in balneum, ibid. numero 37
vxor perdit dotem, ſi extra domum viro inſcio pernoctauit, ibid. num.38
vxor debet omnia patri incommoda, potius quam adulterium committere, ibid num.41
vxor ab adulterio non excuſatur, qui marito venenum propinauit, ibid. numero 46
vxor non poteſt criminaliter virum accuſare, ibidem numero 55
vxor poteſt in criminali excipere de mariti adulterio, ad effectum ne dotem petat, ibidē numero 74
vxor non eſt alenda à viro, ſi dotem promiſſam non ſoluit, eod. tit. q.17. num.2
vxor quæ integram dotem non ſoluit, debet tamen ali pro rata patris ſolutæ, ibid. num.5
vxor quæ partem dotis ſoluit lucratur pro parte donationem propter nuptias, ibid. num.9
vxor non conuenitur vltra quam facere poſſit, ibidem. num.28
vxor quæ propter paupertatem & impotentiam non ſoluit dotem, non poteſt à viro expelli, ibidem, num.29
vxor non excuſatur per impotentiam à ſolutione dotis, quam promiſit ſciēs ſe non poſſe ſoluere, ibid. numero 30
vxor quæ partem dotis ſoluit, lucratur ſolum partem donationis propter nuptias ēt ſi promiſſa fuerit ab affinibus, ib. num.35
vxor poteſt paciſci quod maritus teneatur illam alere, eod. titulo, q.18. num.2
vxor paciſci poteſt cum marito, quod ille non teneatur alere, dum tamen fructus dotis augeant dotem, ibidem, num.4
vxor poteſt paciſci cum marito, quod ſeipſum alat, ſed fructus dotis ipſa percipiat, ib. nu.6
vxor nullam tradens dotem conuenire poteſt quod alatur à viro, ibid. num.24
vxor quæ ducta fuit ſine mentione dotis, non cogitur ſeipſam dotare, codem t.q.19. nu.2
vxor indotata ſpernitur à viro, eod. titul. q.20. numero 5
vxor hæretica eſt potius necanda quam alenda, eodem tit. q.21. numero 1
vxor propter hæreſim perdit dotem, ſicut propter adulterium carnale, ibid. num.3
vxor hæretica non eſt alenda à viro, ib. num 5
vxor quæ crimen læſæ maieſtatis commiſit, non eſt alenda à viro, ibid. num.10
vxor quæ ante legatum, vel poſt commiſit adulterium, priuatur legato ſibi facto à marito, eod. tit. q 24. numero 16
vxor turpis ex alia cauſa quam inhoneſtæ vitæ non perdit legatum alimentorum ſibi factum à viro, ibidem num.23
vxor non alit maritum adulterum, eodem tit. q.25. num.1
vxor agit ad dotis repetitionem, & thori ſeparationem contra maritum adulterum, ib. n.5
vxor tenetur alere maritum adulterum, quando non habet aliunde, & fame periret, ibid numero 15
vxor non debet affectum mutare propter infortunium mariti, eod. tit. q.26. num.7
vxor participare debet de infortunio mariti, ibidem, numero 8
vxor non tenetur denuntiare maritum rebellem, ibidem, numero 9
vxor tenetur ſequi maritum bannitum pro læſa maieſtate, ibidem, num.10
vxor receptans maritum bannitum non punitur ſtatuto edito contra receptores bannitorum, ibidem, num.11
vxor ſtante ſtatuto non poteſt occidere maritum bannitum, ibid. num.13
vxor non tenetur alere maritum hæreticum de dotibus ſeparatis in confiſcatione, ibid. numero 18
vxor puniri non debet pro delicto mariti. eo titulo q.27. num.9
vxor quæ marito non ſeruit, non eſt alenda ab eo, eod. tit. q.35. nu.4
vxor indotata, quæ tamen patrem habet diuitem non petit quartam in bonis mariti, eo. titulo q.37. num 4
vxor non moleſtat poſſeſſores bonorum mariti, niſi facta prius excuſſione, ibid. nu.21
vxor, quæ multa habet immobilia reſpectu proprietatis, & nil aliud, dicitur pauper, & conſequetur quartam in bonis mariti, ibidem, numero 27
vxor licet maritum habeat diuitem, ſi tamen non habet de proprio conſequitur expenſas litis, eod. tit. q.42. numer.10
vxor relicta vſufructuaria, ſtantibus filijs capit alimenta propria authoritate, titulo 3. priuil.16. numero 6
vxor tenetur pro debito mariti contracto cauſa alimentorum familiæ, eo. t. priu. 48. n.6
vxor habet mariti bona pro alimentis obligata, co-

ta, eodem tit. priuil. 64 uum. 1

vxor non eſt domina dotis, nisi in ſpe durante matrimonio, eo verò ſoluto efficitur verè domina, ib. num. 8

vxor renunciare non poteſt alimentis ſibi debitis pro dote, eo tit. priu. 56. nu. 41

vxor mortua præſumitur ob medicum non adhibitum, eodem titul. priuil. 60. num. 7

vxor excommunicata non repetit dotem, marito vergente ad inopiam, eo t. priu. 83. n. 10

vxor quando cæpto anno nupsit conſequitur pro toto anno legatum factum ſub conditione, donec nubat, tit 9. q. 6. num 7

vxor non poteſt ſecundo viro relinquere plus quàm vni ex filijs primi matrimonij, cuius minus reliquit, eodem titulo q. 9. num. 1

vxor ſi plus ſecundo viro relinquit, quam filio prioris matrimonij illud venit cum fructibus reſtituendum, ibidem nu. 2

vxor inops habet quartam in bonis prędefuncti mariti diuitis, ibid. num. 17

vxor inops non conſequitur quartam in bonis mariti, ſi habet patrem diuitem, ib. n. 18

vxor alimentaria, donec dotes non petierit, poteſt dimittendo alimenta, quæ diu perceperat, dotes conſequi, eod t. q. 16. num. 47

vxor alimentaria ita quod dotes non petat, poteſt aliquo tempore alimenta percipere, poſtea verò dotes conſequi, ibid num 54. si tamen dotes non petierit, legatum perdit per ſolam petitionem, ibid. nu. 58

vxor, cui alimenta relicta ſunt à viro, an poſſit ſupplementum quartæ petere in bonis mariti diuitis, eod. tit. q. 29. num. 1

vxor cui quarta debetur in bonis viri diuitis, non excluditur ab ea, ſi diuitiæ ſuperuenniant, ibid. num. 3

vxor dotata parua dote conſequitur quartam in bonis mariti, perinde ac si dotem non haberet, ibid. numero 6

vxor indotata non petit quartam in bonis ſecundi mariti, ſi poteſt illam conſequi in bonis primi, ibidem num. 21

vxor vidua si nubat intra annum luctus, an perdat legata ſibi facta à teſtatore, eod. tit. quæſt. 30. num. 34

vxor inops poteſt repudiare legatum factũ à viro diuite, & quartam integram petere, eodem titulo q. 35. num. 31

vxor, quæ poteſt quartam habere ex bonis primi viri non admittitur ad petendum eam in bonis vltimi, ibidem num. 32

vxor inops excluditur à quarta, quando poſſit eſſe diues si velit, ibid. num. 38

vxor dicitur pauper, licet actionem habeat contra pauperem, ibidem num. 42

vxor habens patrem, vel fratrem, tunc excluditur a quarta, si pater, vel frater sit diues, & non aliter, ibid. num. 45

vxore inſtituta in vſufructu, & filio hærede poſt eius mortem, interim filius habebit ſolum vſumfructum legitimæ, ti. 2. q. 15. n. 100

vxore inſtituta in vſufructu, & filio in omnibus bonis poſt eius mortem, videtur teſtator voluiſſe aſſecurare vſumfructum vxoris, ibidem num. 101

vxore relicta vſufructuaria, & hęrede extraneo pleno iure inſtituto, diuiditur vſusfructus inter eos, ibidem num. 108

vxorem ſanam alit maritus indiſtinctè, ſiue non, tit. 1. q. 32. numer. 8. infirmam alicuius qui alit, non repetit, eod. tit. q 33. numero 11

vxorem alere maritus non tenetur prius, quã patrem, eod tit. q. 95. num. 2. alterius qui alit repetit à marito, qui tenebatur alere tit. 6. q. 16 num. 1. hæreticam maritus expellere poteſt, tit. 6. q. 14. num. 22. intactam quærens in tactus viuere debet, eod. tit. q. 16. numero 50 alere, an teneatur maritus illam retinens in obſequio, si promiſſam dotem nõ ſoluit eod. tit. q. 17. num. 39

vxores fiunt impudicæ propter adulteria virorum, eodem tit. q. 16. num, 51

vxori infirmæ præſtanda ſunt alimenta à marito, qui eam habet in obſequio, t. 1. q 33. n. 6

vxori, quæ ſeruire non poteſt propter infirmitatem, alimenta danda ſunt, quatenus ſuppetant dotes, ibidem numero 7

vxor quæ transiuit ad ſecunda vota, non debentur alimenta ab hæredibus primi viri, eodem tit. q. 45. num. 54

vxori accuſanti matrimonium tenetur interim maritus prouidere, eod. t. q. 18. num. 1

vxori dantur alimenta pendente lite, an liceat ſibi à viro diuertere, ibid. numero 5

vxori cenſentur relicta alimenta, quando maritus mandat filios apud eam educari, tit. 2 q. 4. numero 1

vxori alimenta præſtanda ſunt in domo mariti tit. 44. q. 14. num. 1

vxori pauperi ob luxuriam, vel crimen non debentur alimenta, nisi ratione eleemoſynæ, eodem tit. q 18. numero 62

vxori alimenta præſtantur ſecundum quantitatem reddituum dotis, eodem tit. q. 20 numero 1

vxori accuſanti matrimonium alimenta dantur ſecundum qualitatem vxoris, & viri, eo.

tit.q.23. nu.38

vxori non obijcitur adulterium, quod commiſerit poſtquam maritus ſine culpa illius eam expulit domo, tit 7 q.16. nu,40

vxori adulterium non obijcit vir adulter, ibidem num.48

vxori relictum continet tacitam conditionē, si caſte, honeſte, & vidualiter vixerit, codē tit.q.23. num.2

vxori alimenta, quando inſtituto filio relinquuntur, tunc videntur relicta contemplatione ſui, vt cum eo habitet, ibidem nu.4

vxori relict m etiam si tranſiret ad ſecundas nuptias, debetur tranſeundo ad tertias, ibidem numero 20.

vxori turpe eſt habere virum mendicantem, eodem tit.q.25. numero 18

vxori alimenta debentur, pendente lite cum marito, etiam si habet aliunde, cod. t. q.42. numero 12

vxori alimenta cum relinquuntur, venit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda, tit.8.priui. 31.numero 2

vxori indotatæ, quæ patrem habet diuitem, non debetur quarta, titulo 9.q.4. num.29

vxori si ex forma ſtatuti non poteſt relinqui, valebit tamen legatum pro alimentis, codē titulo q.9. numero 8

vxori relictum non debetur, nisi vxor sit teſtamenti tempore, ibidem nu.4

vxori relicta, alimenta debentur tam ſecundæ quam primæ, quando teſtator eo tempore nullam habebat vxorem, ibid. nu.16

vxori relicta, alimenta debentur ſolum primę ibidem num.14

vxori alimenta relicta debentur etiam ſecundæ; quando agimus de vxore tertij, non teſtatoris, ibidem num.19

vxori alimenta relicta, an debeantur etiam ſecundæ, quando agitur de vxore tertij, qui tunc vnam habebat, ibid. num.12

vxori alicuius tertij, quando relinquuntur alimenta contemplatione tertij, debentur ſecundæ, sicut tertiæ, ibid. num.23

vxori alimenta relicta nomine proprio, non debentur ſecundæ vxori, ibidem numero 29

vxori alimenta relicta non debentur ſecundæ, quando prius facta eſt mentio de proprio nomine, & poſtea per relationem, dicta, vel prædicta, ibidem, num.34

vxori alimenta relicta non debentur etiam primæ, si non repetitur vxor tempore mortis teſtatoris, ibid. num.35.

vxori legatum non debetur, quando tempore mortis matrimonium eſt ſolutū morte, vel diuortio, ibidem num.36

vxori indotæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur medicare cum opprobrio matrimonij anteacti, eodem titulo, quæſtione 29. numero 5

Vxori non debetur quarta in bonis viri defūcti, si habet patrem diuitem, ibid.nu.7

vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit, eo.tit.q.30. num.28

vxori relictum habetur pro reuocato, si vxor viro viuente, ſed ignorante, commiſit adulterium, ibidem num.29

vxori pauperi non debetur quarta in bonis viri diuitis: qui eidem reliquit alimenta, vel æquiualens legatum, eo ti.q.35 nu.1

vxori pauperi debetur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare, ibidem nu. 3.& q.37. nu.4

vxori diuiti tempore mortis mariti non debetur quarta, ibidem, nu.6

vxori debetur quarta in bonis viri, quando dotem habet incongruam tempore mortis viri, licet eſſet congrua. quando fuit data, ibidem num 7

vxori inopi non debetur quarta, quando patrem habet diuitem, eod. num 8

vxori inopi non debetur quarta in bonis viri quando habet fratrem, ibid. num.9

vxori inopi debetur quarta de bonis mariti locupletis, etiam contra viri voluntatem, ibidem num.10

vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiamsi quarta excedat neceſſitatē alimentorum, ibidem num.13

vxori inopi non augetur quarta in bonis mariti diuitis, quando ea non ſufficeret ad alimēta ibidem nu.15

vxori ſuppletur quarta, quando legatum a viro factum non aſcendit ad eam ibid. nu.17

vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam si alimenta sint ei a viro relicta, ib.nu.19

vxori dotem paruam habenti datur quarta in bonis viri diuitis, sicuti nullam habenti dotem, ibidem, numero 7

vxoris affines poſſunt agere coram iudice pro alimentis, & medicinis debitis, tit 3.q.8.n.9

vxoris perſona non attenditur in dote, tit.5. numero 16.

vxoris adulterium non punitur, nisi volente marito, tit.7.q 16. num.83

Plura de vxore, vid in verbo Maritus.

FINIS.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I.C. PRAECLARISS.

TITVLVS I.

Cui, & à quibus lege debeantur alimenta.

SVMMARIA.

1 *Pater tenetur alere filium.*
2 *Educatio eſt de iure naturali.*
3 *Pater negando alimenta filio, efficitur anathema.*
4 *Filijs alimenta efficacius debentur, quā vxori.*
5 *Pater ne filios alat ſtatuto diſpone non poteſt, vbi latè.*
6 *Beneficiatus tenetur partem redditunm conuertere in eleemoſynam, & non excuſatur conſuetudine.*
7 *Conſuetudo eſt altera natura.*
8 *Pater ne filium alat, pacto induci non poteſt.*
9 *Argumentum à ſtatuto ad pactum, negatiuè valet.*
10 *Princeps eſt ſolutus legibus.*
11 *Princeps eſt lex animata in terris.*
12 *Princeps facere non poteſt, quòd pater non alat filium.*
13 *Princeps non eſt ſolutus dictamine rationis.*
14 *Princeps ſine cauſa non tollit ius gentium.*
15 *Ius gentium inductum eſt ratione naturali.*
16 *Ius gentium eſt potentius principatu.*
17 *Conſuetudo tantum poteſt, quantum Principis diſpoſitio.*
18 *Pater etiam cum iuramento non poteſt priuare filium alimentis.*
19 *Iuramentum nihil operatur in his, quæ non pendent à poteſtate iurantis.*
20 *Pater tenetur alere filium emancipatum.*
21 *Emancipatus habetur pro mortuo, & non eſt in poteſtate patris,*
22 *Obligatio alendi oritur à charitate ſanguinū, non à patria poteſtate.*
23 *Emancipatio non tollit iura ſanguinis.*
24 *Emancipatus retinet quaſdam reliquias naturales.*

QVAESTIO I.

VIDENDVM eſt, quibus pręſtanda ſint alimenta iuris cenſura, & dubiū non eſt quin
pater teneatur filios † 1
alere, l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex ijs. ff. de libe. agnoſcend. e-
ducatio enim † eſt de iure naturali, Inſtit. 2
de iure natura. in prin. c. ius naturale, diſt. 1.
dicitur enim filios necare denegando alimenta, l. necare. ff. de libe. agnoſcē. & quòd
ſit anathema, † not. Archid. in d. text. & po- 3
nit Præpoſi. qui ſubdit habere filios opus eſſe pietatis, & infert eleēmoſynam paruulis ſiue pauperibus relictam, dici legatum in piam cauſam. Rebuff. in tracta de priuileg. ſub priuileg. 13. nu. 9. hanc autem concluſionem quòd pater filios teneatur alere, habent Doctores paſſim in ore, præcipuè Barto. Alber, & alij in d. l. ſi quis à liberis. Vital. in tract. clauſul. tit. an alimen. renuncia. poſſ. col. 3. & efficacius debentur fi-
lijs quàm vxori, † vt poſt Crau. in conſ. 189. 4
nu. 3. ponit Lancello. Gallia. in conſuetud. Alexan. in ver. ſolidos, nume. 42. adeò verò ſtrictè debentur filijs alimenta, vt ſtatuto
contrarium cenſeri non poſſit, † vt voluit 5
Cyn. in l. ſancimus. C. de nuptijs. Io. Andr. ad Specu. in tit. qui filij ſint legitimi, num. 15. vbi inquit, non tenere ſtatutum diſponens, quòd pater non teneatur alere filium maiorem annis decem octo, quia filiorum educatio eſt de iure naturali: prohiberi ergo aut tolli non poteſt. §. naturalia. Inſti. de iure natura. & licèt actio producta ſit à iure ciuili, vel prætorio, atque ita ex

tempore, principale tamen obiectum di-
menſurari debet à natura, à qua debitum
alimentorum originem ſumit; hoc etiam
voluit Bald.in l.cum lege.C.de epiſcop. &
cleri.& inferunt ideo Cyn. & Bal. in locis
prædictis, quòd & ſi ſtatutũ poſſit tollere,
& minuere legitimam, non tamen ita po-
teſt extenuare, ne filius alimẽta conſequa-
tur, quorum loco legitima ſucceſſiſſe vide-
tur. eandem opinionem probauit Bal. in l.
fi.§.ipſum autem.C.de bon. quæ liber. vbi
ait, quod & ſi legitima filio debeatur iure
naturali tantùm, atque ideo poſſit per ſta-
tutum augeri, & minui: tamen alimenta de-
bentur iure naturali, & formali: quare nõ
ita minui poteſt, vt filio deſit vnde ſe alat.
Ancha. quoque in repe.cap.1.quæſtio.11.de
conſtit. vult, quòd ſtatutum non poſſit pri-
uare filium legitima, allegat Io.And.in lo-
co præcitato, & dicit Ange. in l.1.§.ius na-
turale, in fi.ff.de iuſtit. & iur. quod ſtatutũ
non tollit legitimam quatenus alimẽta in-
cludit. Imol.in l.Titio centum.§.Titio ge-
nero.ff.de cond.& demon. Caccialup.in l.
omnes populi, num.75.ff.de iuſt.& iur. De-
ci.in l.iura ſanguinis, numer.2.ff.de regu.
iur. Socin.iun.conſi.54.nume.13.volum.3.
Vaſq.de ſucceſſ.creat. lib.2.§.20.nume.312.
alios citat, licèt ipſe contrarium teneat.
Didac.in epitom. de ſponſal.par.3.cap.8.§.
6.num.5.verſ.ſecundò infertur, vbi inquit
tale ſtatutum fore iniuſtum, atque inuali-
dum. inuenio etiam quod Alber. in tracta.
ſtatut.quæſt.40. verſ.itẽ quæro, tenet hanc
opinionem, licèt pauci eum allegent, im-
mò Bald.in conſ.21.nu.2.volu.3.dicit quòd
filia non poteſt in totum excludi ab alimẽ-
tis, ſed vel ea, vel æquipollens habere de-
bet, putà dotem, ſequitur Crau.in conſ.189.
nume.3. vbi allegat etiam Calcan. cum his
tranſit quoque Natta in conſi. 201. num.10.
vbi dicit, quòd ſtatutum excludens dota-
tam, prouidet in conſequentiam de alimen
tis, quia maritus poſteà tenetur illam ale-
re. Boſſ.in tit.de alimen.præſtã.fil.& vxor.
num.7. communem dicunt Viuius, commu.
opin.lib.1.concluſ.22.colum.2.ver.amplia
iſtam concluſionem: dicens, quod cum ea
tranſeunt communiter omnes Canoniſtæ,
Eman. Soares in ver.alimenta, nu.169. Aſca.
Clem.in tract.de patr.poteſt.effec.17.nu.11.
horum autẽ omnium ratio eſt, quia alimen
ta naturali iure debentur, ſtatutum contra
ius naturale non valet, vt per Doct. in c.cũ
tanto, de conſuet.& Doct.in l.omnes popu
li.ff.de iuſtit. & iur. ſed his caſibus poteſt
ſtatutum excludere filios ab alimẽtis, qui-
bus ex legis diſpoſitione denegantur, vt
per Dec.in l.iura ſanguinis.ff.de regu. iur.
quos ſuo loco inferius ſeparato diſcurſu
recenſere eſt animus.

Qua autem ratione ſtatuto tolli non
poſſunt alimenta filijs debita, ea ipſa indu-
ci id minimè poteſt conſuetudine: valet e-
nim argumentum à ſtatuto ad conſuetudi-
nem. Abb.in c.cum tanto, num.22. extra, de
conſuetud. vbi ait, quòd naturalia ſunt im-
mutabilia.§.ſed naturalia. Inſti.de iure na-
tu. & conſuetudo contra legem naturæ nõ
valet: iure autem naturæ filij ſunt à paren-
tibus alendi, ſequuntur alij ibi, & Curt.in
tract.de conſuetu.ſectio.5. num.10. inquit,
quod ab hoc nemo diſcrepat. Didac. loco
prædicto, nume.4. Soares d.ver.alimenta,
nume.169. Aſcan.d.effect.17. nume. 11. ideo
Crauet.in conſi 116.nume.2. dicit, quod ex
quo clericus beneficiatus tenetur dimidiã
redditu um beneficij erogare in Eccleſiæ
reparationem, & pauperum eleẽmoſynas,
& alimenta, non excuſabitur Prælatus, † 6
vel Rector, eò quòd conſuetudo ſit nihil
diſpenſandi in eleẽmoſynam, quia alimen
ta conſuetudine tolli non poſſunt: eſſet e-
nim ea conſuetudo, inquit ipſe, iuri natu-
rali contraria, ſecundùm Dec.in l.ſingula-
ria, in fi.ff.ſi cer.peta. Marſil.in l.ſi quis ne
quæſtio nu.87.ff.de quæſtio. licèt ergo ſo-
leamus dicere, quod cõſuetudo eſt † altera 7
natura, ſecundum Philoſophum, quem al-
legat Iaſon in l.Gallus, in 2.lect.§.idem cre
dendum, col.3.ff.de liber.& poſthu. Gallia.
in l.ſi quis poſthumus, in 2. notab.ff.eo. cũ
alijs apud Neuiza.in Silua nuptia.lib.2.nu.
37. tamen non tollit ius naturæ, quia par in
parem non habet imperium, ſiue quia id ſit
per fictionem, quæ tamen fictio præualere
non debet veritati.

Ab eodem fonte cum ſupraſcriptis de-

ducitur quod etiam pacto diſponi non po-
8 teſt ne filio alimenta præſtentur à patre, †
ita concludit Specu.in d.tit. qui fil. ſint le-
giti.nume.12.quia pactum contra ius natu-
rale non valet, l. ius agnationis.ff.de pact.
Alber.in l.1.§.ius naturale,verſ.ſed quæro,
ff.de iuſt.& iur.vbi Bald.verſi.quæro quid
ſi filius.Bar.in l.ſi quis à liberis.§.ſed ſi pa-
rens.ff.de liber.agnoſ.Dec.d.l.iura ſangui-
nis,num.4.Soci.Iun. d.conſ.54.num.13.Di-
dac.d.par.2.cap.8.§.6.numer.3. vbi allegat
Alex.qui tamen non loquitur in filio, ſed
generaliter in quocunque, cui alimēta de-
beantur, ſed in filio ponit expreſſè Aſcan.
loco præallegato, & de hoc tractabimus
infrà, in quæſtione, an filio debeantur ali-
menta, qui ſuam portionem diſſipauit, ſub
titulo, quibus ex cauſis alimenta denegen-
tur, & rurſus vbi agemus, an poſſit alimen-
tis renunciari, ſub titulo de alimentorum
priuilegijs. mea enim non eſt intentio vel
pluribus in locis eandem quęſtionem per-
tractare, vel quæ proprius expoſtulat lo-
cus in aliam, præcipuè extraneam ſedem
transferre. ſcio autem multa pluribus lo-
cis conuenire, ſed quoad ea ſatis Doctori-
bus factum erit, ſi ad eum locum remittan-
tur, vbi erit vberior de ea quæſtione tra-
ctatio. vt ergo redeam ad inſtitutum nego-
tium, fundatur hæc deciſio non ſolùm ra-
tione ſuprà adducta, quod ius naturę pacto
nō poteſt tolli, ſed etiam quia valet argu-
9 mentum à ſtatuto ad pactum negatiuè † hoc
modo, ſtatuto fieri non poteſt, ne filius cō-
ſequatur alimenta à patre, ergo nec pacto,
glo.in §.cùm autem impuberi.in ver.iube-
tur.Inſt.de adoptionib. Bar.in l.alia.§.ele-
ganter, circa fi.ff.ſolu.matr.Euerar.loco 89.
colum.fi.& Specu.loco prędicto loquitur,
quando pactum eſt iuratum. Domi.in c.
quamuis, colum.2.de pact.in 6. Felin.in c.
ex reſcripto.nume.12.de iureiur.ponit Di-
dacus d.§.6.nume.3. ſimiliter licèt Pinceps
10 ſit legibus † ſolutus, l. digna vox.C. de le-
gib. & quod Principi placet, legis habeat
vigorem, l.quod Principi.ff.eo.tit.& Prin-
11 ceps dicatur lex † animata in terris, §.fi.in
Authen.de conſul. & qui poteſt etiam fin-
gere, ſicuti facit lex, tamen ſi mandet pa-
trem non teneri filium alere, † non vale- 12
bit eius placitum. ſecundùm Baldum in l.1.
num.5.verſus fin.ff.de conſtit.Princip. vbi
ait non habere vim legis, quando Principi
placet, quod Deo non placet: debet enim
Principis ſanctio eſſe non ſolùm poſſibi-
lis, ſed etiam honeſta, vt inquit Bald.loco
prædicto. & dicit Rebuff.in conſi.91.num.
54.vol.2.quòd Principum placita tunc vim
habent legis, quando ſunt cum honeſtate
coniuncta. eſt enim Princeps ſolutus lege,
ſed nō ſolutus dictamine † naturalis ratio- 13
nis: eſt enim rationale animal, & natura ip-
ſa ligatur, vt inquit Bald.in l.2.num.30.C.
de ſeruit.& aqua.& in c.1.de natu.feud.Ro
lan.in conſ.1.nu.22.vol.2. Menoch.in conſ.
27.nume.22. proinde non ſolùm iure natu-
rali ligatur, vt prædixi, ſed etiam iure gen-
tium, c.quanto, de iureiur.& non poteſt ſi-
ne cauſa tollere quæ ſunt † iuris gentium, 14
vt per Felin. latè in c. quæ in Eccleſiarum,
de conſtitut. Docto.in c.1.de probar. & ius
gentium fuit ratione naturali inductum,
† vt inquit Abb.in c.fina.de conſuetud.ſeq. 15
Roch. de Curte d.tracta. de conſuetud. ſe-
ctio.5.numer.16.& dicit Bald. in c.1.§.fina.
qui feudum dar. poſſ. quod ius gentium
potentius † eſt quàm Principatus. Iaſ.l. 16
quominus, nume.4.ff.de flumin. & confir-
mari poteſt iſta ſententia, quia ſi non po-
teſt induci ſtatuto atque ita lege propria,
quamuis mortua, non etiam poterit induci
lege viua quæ dicitur impropria. deduci
etiam poteſt argumentum à conſuetudine,
quæ paris videtur potentiæ cum ipſa Prin-
cipis diſpoſitione per ea † quæ ponunt Do- 17
ctores, præcipuè Feli.in c. cùm contingat,
de foro competen.in c.cùm non liceat, co-
lume.4. & 5.de præſcript. ponit nouiſſimè
Roch.de Curt.d.tract.ſectio.1.nume.32. &
ſectio.7.num.3.

Et pater non poteſt etiam cum iuramen-
to † filium priuare alimentis, c.cùm qui- 18
dam, extra de iureiur. vbi dicitur, quod iu-
ramentum eſt illicitum, & ibi not.Bal.nu-
me.1.& Feli.num.11. Firmia. in ſuo repert.
in ver. pater ale. numer.10. Bonacoſ.de æ-
quit.canon.concluſ.3. & ratio eſt quia iu-
ramentum nihil operatur in ijs quæ non

19 pendent à poteſtate † iurantis, vt quia contractus reprobetur fauore tertij. Bart. in l. Titia Seio. §. Imperator, colum. 1. & 2. ff. de lega. 2. vbi etiam Bal. idem Bal. & Salice. in l. 1. C. de inoffic. donatio. Tiraquel. in præfat. l. ſi vnquàm, nume. 92. & num. 164. C. de reuoc. donatio. Caſtren. in conſi. 436. num. 6. volum. 1.

20 Tenetur item pater alere † filium emancipatum, vt eſt text. expreſſus in d. l. ſi quis à liberis. §. 1. ff. de liber. agnoſcend. & ponit Cagno. in l. vnica, num. 25. C. quando nô
21 peten. par. nec dubium facit, quia emancipatus † habeatur pro mortuo, vt in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de libe. & poſthum. & non ſit in patris poteſtate. §. emancipatione, Inſtit. quibus mo-l. ius patr. poteſt. ſoluit. nam ea obligatio alendi non oritur ex iure patriæ poteſtatis, ſed ex ſan-
22 guinis charitate, vt probat † text. in d. l. ſi quis à liberis. §. verùm, vbi Barto. in princ. id notat. proinde ſat eſt ſi ſanguinis naturale vinculum duret, quòd emancipatione non eſt ruptum, & emâcipatio licèt tollat iuris ciuilis beneficia, non tamen tollit iu-
23 ra naturalia & iura † ſanguinis, vt probatur in l. iura ſanguinis, ff. de regul. iuris. & in §. at ij qui, & §. ſequen. vbi Ange. not. Inſti. de hæred. quæ ab inteſt. deferun. facit l. legatum, de capit. diminut. vbi in alimentis non attenditur ius, ſed factum. poteſt etiam dici quòd & ſi emancipatio tollat ius patriæ poteſtatis, remanent tamen nonnullæ reliquiæ eius poteſtatis quæ præcede-
24 bat, † vt inquit Aret. in §. ius autem, Inſtit. de patr. poteſt. Iaſ. in l. quod dicitur, num. 34. ff. de verb. oblig. & harum reliquiarum multi ſunt effectus, & ante eos quòd emancipatus filius alendus ſit, voluit Bal. d. l. vnica, num. 6. in fi. C. quando non peten. par. Aſca. in trac. de pat. poteſt. effec. 17. nu. 20. c. vltimo, num. 89. vbi dicit eidem deberi legitimam, & allegat multa quæ apud eum videri poterunt.

SVMMARIA.

1 *Adoptio hodiè nihil immutat de iure naturalis patris.*
2 *Taxatiua excludit omnes caſus, præter expreſſos. limita, num. 10.*
3 *Cauſa naturalis præualet ciuili, quando vtraque concurrit.*
4 *Adoptatus non vocat in ius patrem naturalem.*
5 *Legitima filio adoptiuo non debetur in bonis patris naturalis.*
6 *Pater adoptiuus tenetur alere filium adoptatũ.*
7 *§. ſed hodiè, Inſtit. de patr. poteſt. declaratur.*
8 *Pater adoptiuus non tenetur legitimam filio adoptato relinquere.*
9 *Alere tenetur, quicunque tenetur tractare vt filium.*
10 *Taxatiua non excludit caſus ſimiles.*
11 *Adoptio imitatur naturam.*

QVAESTIO II.

QVAERO etiam, an pater adoptiuus teneatur alere filium, quem per adoptionem ſuſcepit? & videtur quod non, per tex. in §. ſed hodiè, Inſtit. de patr. poteſt. vbi qui alij datur per adoptionem, nô tranſit † in alterius poteſtatem, nec quic- 1
quam immutatur, niſi quod adoptiuo patri ſuccedit ab inteſtato, iura verò patris naturalis minimè diſſoluuntur. ergo pater naturalis tenetur filium alere non adoptiuus, ad idem eſt tex. in §. ſed ea omnia, Inſt. de hæred. quæ ab inteſt. defer. vbi excepto tantummodò ſucceſſionis caſu omnia iura naturalis patris integra ſeruantur, ac ſi in eius poteſtate permanſiſſet, & non fuiſſet adoptatus: illa verò taxatiua † dictio, 2
tantummodò, omnes caſus excludit præter expreſſos, l. qui aliena. §. libertos. ff. de neg. geſt. c. ſi duo, de procu. in 6. Chaſſa. qui plures allegat tex. in conſ. 339. nu. 2. volu. 1. cum ſimilibus. præter eà quando concurrût cauſa naturalis, & ciuilis, ſine dubio † præ- 3
ualet naturalis tanquàm potentior, l. fi. C. de his qui ven. ætat. impetr.

Rurſus dixi ſuprà, quòd alimenta filio debentur naturali quadam ratione, & ſanguinis charitate, & probatur in l. ſi quis à liberis. §. & magis. ff. de agnoſcen. vel alen. libe. & hanc ſententiam probauit gloſſ. in d. §. ſed ea omnia. vbi etiam dicit quòd non poteſt patrem naturalem † in ius vocare, 4
eam ſequuntur Io. Fab. & Ange. ibi. Bened. in c. Raynutius. in ver. vxorem nomine Adela-

Adelaſiam,nu.738. de teſtam. Gul.de Ludo,
ſing.32.cum eis tranſit Tyraq.in l.ſi vnquã,
in verſ.ſuſceperit liberos,num.8. C.de re-
5 uocan.donat.vbi ſubdit, quod † ei quoque
non debetur legitima in bonis patris ado-
ptiui, Menoch.de præſumpt. quæſtione 31.
num.26.

Contraria ſententia placuit Placen.an-
6 tiquo gloſſatori, quem † citat gloſſ. in d.§.
ſed ea omnia, & ante eum Azo, quem citat
ibi Ioan. Fab. placuit item Specu. in tit.qui
fil.ſint legit.num.19.vbi ſeq. Ioan. And.Bal.
in authen.niſi rogati,num.19. C.ad Trebel.
& in l.cum in adoptiuis,num.5.C.de adop-
tio.vbi mouetur hac ratione, quia vocatur
ad ſucceſsionem inteſtati, Lambertin.de iu
re patron.lib.3.in 3. princip. quæſt. articu.
6.num.15.Barba.in c.Raynaldus, colum.29.
verſi.præterea ſi dicatur,de teſtam. & ante
omnes gloſſ. in l. onera, ff. de adopt. & hæc
pars habet pro ſe textum, cui nón poteſt
commodè reſponderi, in ea l.onera,vbi di-
citur in patrem adoptátem transferri one-
ra eius, qui ſuſcipitur in adoptionem,&
non poteſt negari, quin alimentationis o-
nus ſit principale: & quamuis velint ali-
qui Moderni nō concludere rationem Bal-
di in d.l.cum in adoptiuis. nam eo, quod a-
licuius hæreditas deferatur alteri, non in-
fertur cogendum illum ad prȩſtandum ali-
menta ei,de cuius ſucceſsione eſt ſpes: ta-
men ea non eſt inepta, quia vt in diſcurſu
huius operis demonſtrabimus, proximior
grauatur onere alendi proximiorem. Non
obſtat igitur text.in d.§.ſed hodie,vbi dici-
tur,quòd iura patris naturalis minimè diſ-
7 ſoluuntur, quia reſpondeo textum † illum
intelligi de actiuis iuribus, quæ patri con-
tra filium cōpetebant,non de paſsiuis,qui-
bus pater erga filium tenebatur, ideo non
8 tenetur filio relinquere † legitimam, ſecū-
dùm Bald.in d.l.cum in adoptiuis,& Tyra-
quel.in loco prædicto, nec poteſt citari in
ius ſine venia. onera ergo omnia tranſeunt
in adoptantem,ſed nō iura,quæ patri com-
petebant,eodem modo intelligi debet tex-
tus in d.§. ſed ea omnia, & licèt durum vi-
deatur, quod adoptiuus pater teneatur ad
onera, & non acquirat iura naturalis pa-
tris,contra l. ſecundùm naturam, ff.de reg.
iur. tamen rectè intuenti ceſſat obiectum,
nam onus alimentationis eſt onus,quod eſt
annexum ipſi filio, ergo acceptando eum
in filium, videtur ſe obligare ad ea omnia,
quæ pater tenetur filio præſtare, pater au-
tem tenetur alere filium ergo & adoptans,
quia qui tenetur aliquem † tractare vti fi- 9
lium,tenetur illum alere, ſecundùm Bart.
in l.quidam cum filium, ff.de verbor.obli-
gat.& dixi in tit.quando alimenta cenſean-
tur relicta. & quod dictum eſt de taxatiua,
non procedit in caſibus ſimilibus. hi enim
† non excluduntur, l.ob æs, vbi gloſſ. C. de 10
præd.minor.gloſſ.in verſi.duntaxat, in l.ſi
mora,ff.ſolut.matrimon.Caſtren. conſi.16.
num.8.volum.1. Alexan.in conſi.130.nume.
8.volum.4.Tyraq. de retract. conuent.§.1.
gloſſ.6.num.6.Pariſ.in conſi.85.num.14.vo-
lum.2.Socin.Iun.in conſi.1.num. 138. vol.1.
Crot.in conſi.136.num.53. Euerard.in loco
70.colum.3.Gomeſ.de teſtam.cap.11.nume.
12.Natta conſ.675.nume.13.Cæphal.in con-
ſi.257.num.14.

Caſus autem alimentandi non eſt diſsi-
milis ſucceſsioni,cum ab vno ad alium re-
ctè inferatur,vt ſuprà dixi defendendo. &
ex ijs,quæ recenſet Tyraq.in d. l. ſi vnquã,
in verſi.ſuſceperit liberos,num.20.conſtat
prȩter ſucceſsionem in bonis adoptiui pa-
rentis alia iura competere filio, vnde dedu
ci poteſt taxatiuam illam non retinere ſuã
proprietatem. Non obſtat etiam quod con
currant cauſæ naturalis & ciuilis, quia i-
mò non datur cōcurſus,ex quo onera ſunt
in adoptantem translata,d.l.onera,ff.de ad-
opt. & vna accedente, altera tollitur:nam
tunc pater præſtat alimenta naturali filio,
quando non habet aliunde: ecce ergo,
quod non datur cōcurſus.ita dicimus in fi-
lia nupta,quæ alitur à marito,non à patre,
idem eſt in pluribus alijs. Poſtremò non
facit difficultatem quod alimenta naturali
quadam charitate debeantur, quia hoc eſt
verum, quando aliunde filius non habet,
ſed cum patrem habet adoptiuum, ceſſat il
la naturalis ratio, & charitas. præterea ad-
optio imitatur † naturam,§.adoptio.inſti- 11
tut.de adoptionib. pater ergo adoptiuus,

tanquam in locum naturalis ſubrogatus, te
netur alimenta præſtare.

SVMMARIA.

1 *Pater occidere poteſt filium bannitum. contra, num. 9.*
2 *Filius non alit patrem bannitum, intellige, vt num. 7.*
3 *Pater propter bannum priuatur iure naturæ.*
4 *Vxor tenetur alere maritum bannitum.*
5 *Capitis diminutio non tollit ius alimentorum.*
6 *Bannitus non amittit ea quæ ſunt iuris naturalis.*
7 *Pater tenetur alere filium bannitum.*
8 *Pater alit filium etiam ſtante ſtatuto, quod bãnito nemo ſubueniat.*
9 *Filius bannitus occidi non poteſt à patre etiam diſponente ſtatuto, quod banniti impunè occidantur.*
10 *Filius hoſtis patriæ poteſt occidi à patre, ſtante ſtatuto.*
11 *Capitulum primum, de pace tenenda, quomodo declaratur à Doctoribus.*
12 *Ius diuinum in obſeruantia præferendum eſt naturali.*
13 *Intellectus c. 1. de pace tenen.*
14 *Rei ſuæ legem poteſt dominus apponere quam vult.*
15 *Matrimonium debet eſſe liberum.*
16 *Matrimonium ſi ſtatuto ſub pœna cũ certis perſonis prohibeatur, ſuſtinetur diſpoſitio reſpectu pœnæ.*
17 *Pater ne alat bannitum filium, ſtatuto fieri non poteſt.*
18 *Lex poteſt ex cauſa tollere ius naturale.*
19 *Princeps poteſt ex cauſa limitare & reſtringere ius diuinum, non contra, ſed in fauorem.*
20 *Cauſa iuſta ſemper in Principe præſumitur, vbi ampliatur.*
21 *Princeps cum dicit ſe moueri ex cauſa publicæ vtilitatis, credendum eſt.*
22 *Patriæ plus debemus, quàm parentibus.*
23 *Patriæ prius obediendum eſt, quàm parentibus.*

QVAESTIO III.

SED an pater teneatur alere filium bã-
nitum, diceret aliquis quod non, quia
bannitus dicitur hoſtis ciuitatis, & ſi-
1 cuti † occidi poteſt, ſecundùm Bart. in l. ſi
adulterium cum inceſtu. §. liberto. ff. de a-
dulte. vbi Alex. in additio. hoc not. Iaſ. in l.
omnes populi, num. 47. ff. de iuſt. & iur. Ge-
tard. in ſing. 2. Marſi. in conſi. 119. num. 18. &
in l. vnica, num. 20. C. de rapt. virg. qui om-
nes dicunt, filium poſſe bannitum patrem
occidere, & econtra, ita poteſt illi denega-
re alimenta, l. necare. ff. de libe. agnoſc. l. ni-
hil. ff. de ſicar. item de hoc eſt tex. expreſſus
in c. 1. de pace tenen. & eius violat. vbi ex-
preſsè prohibetur filius, † ne bannitum pa- 2
trem alat ſub pœna amiſsionis bonorum,
& ibi Bald. notabiliter dixit, quod † pater 3
propter bannum priuatur iure naturæ, &
Afflict. ibi in 11. notab. nume. 22. ſubdit hoc
eſſe mirabile, verior tamen eſt contraria o-
pinio, quod pater alat bannitum filiũ, quia
idem videmus diſpoſitum in vxore, † l. mu- 4
tus, §. manente, ff. de iure dot. & in Authen.
de inceſt. nupt. §. ſi verò contigerit, & in
Authen. vt cum de appel. cognoſcir. §. ſi ve-
rò de prædictis. Secundò facit text. in l. eas.
& l. legatum, ff. de capit. diminut. vbi debi-
tum alimentorum non intercidit propter
capitis diminutionem, † ex quo conſiſtit in 5
facto, non in iure. Tertiò, licet pater ſit ban
nitus, remanet tamen pater, & non deſinit
eſſe talis, d. §. ſi verò contigerit. donec ergo
durat naturale vinculum, durat obligatio,
quæ ex eo cauſatur, & iuuat repetere, quod
lex ciuilis non tollit iura naturalia, & ban-
nitus † non perdit ea, quæ ſunt iuris genti- 6
um, Bart. in l. emiſsionem. §. qui deficiunt,
ff. de capit. diminut. & dicit Bald. in conſi.
54. volum. 5. quòd banniti, quæ communis
eſt omnibus, retinent naturalem affectio-
nem, & in hanc partem deſcendit Rainer. 7
de Forl. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſed verum.
Ange. in Authen. de inceſt. nupt. num. 1. Nel
lus in tract. de bannitis, in 1. part. 2. tempor.
num. 48. vbi diſputat quæſtionem, Duen. re
gu. 68. limit. 10. vbi tamen multos citat, qui
hoc non dicunt, præter Gomeſ. in §. fuerat,
num. 32. Inſtitut. de actio. Cæphal. in conſi.
324. num. 12. & Aſcan. Clemen. in d. tract. de
patr. poteſt. effect. 17. nume. 10. & hanc pro-
bauit Socin. Iun. in conſi. 54. numer. 16. vo-
lum. 3. facit quia etiam deportato & relega
to reſeruatur facultas conſequendi alimẽ-

ta,vt dicam ſuo loco, & procedunt hæc et-
8 iam ſtante † ſtatuto,quòd bannito non prę-
ſtentur alimenta,quia intelligi debet quo-
ad eos, qui non tenentur naturali ratione.
ita per multa concludit Socin.Iun. in con-
ſi.54.per totum,volum.3. vbi inquit, quod
& ſi verba ſtatuti ſint generalia, puta, *che
niuna perſona di qual ſi voglia ſtato, grado, ò condi-
tion ſi ſia, poſſa in modo alcuno, ſotto qual ſi voglia
preteſto, ò colore dare aiuto, ò ſußidio con parol e, ò
fa ti à qual ſi voglia bandito*, tamen fore reſtrin
genda ne comprehendant patrem, idem te-
nent Benincaſ.de pauperta. quæſtio.7.in 2.
ſpecia. nume. 7. Duen.Cæphal.& Aſcan.in
locis prędictis.& non obſtat,quod filius ſit
hoſtis ciuitatis, & poſsit occidi, quia re-
ſpondetur contrarium eſſe verum, quod
ſcilicet ſtante ſtatuto, quod bannitus poſ-
9 ſit impune occidi, filius † tamen occidi non
poteſt.Dyn.& Ang.in d. l. ſi adulterium cũ
inceſtu. §. liberto. Alber. de ſtatut. part.4.
quæſtio.16.& 27.Nellus in tract.de bannit.
in 1.part.2.tempor.quæſtio.12.Cæpol.con-
ſi.crimin.5.colum.4. & 5. verſ. octauò hoc
probatur, vbi allegat Gand. & Franciſ. de
Aret.Felin.in c.quæ in eccleſiárum,colum.
3. verſicu. ſecundus caſus, de conſtitut. vbi
quod ante caſum hæc eſt tenenda opinio,
& ad l. minimè, ff. de religio. reſpondent
prædicti Doctores,quod procedit,quando
filius venit contra patriam, & ea ratione
10 fuit bannitus, † ſecùs ſi ex alia cauſa, idem
Nellus d.1.part.2.tempor.nume.48. ita eti-
am declarat Duen. d.limitatione 10. verſic.
& non obſtat text.Tyraquel.poſt Alexand.
quem citat in tractatu de pœnit. temper.
caut.20.num.11.vbi ita dictam legem intel-
ligit Igne.in l.3.§.ſi quis tabulas, nume. 36.
ff.ad Syllan.Socin.Iun. in conſi.54.num.18.
volum. 3. quinimmò gloſſ. in d. l.minimè,
intelligit, quod ſolum liceat occidere ſe
defendendo, ſequitur Marſi.in l.1.§. prætè-
rea,num.33.ff.de quæſtio. non obſtat textus
11 in d. c. 1. de pace tenend.quia ibi caſus † eſt
ſpecialis, quia ideo trahi non debet in con-
ſequentiam. l.ius ſingulare, & l.quod verò
contra, ff.de legib.ita reſpondet Nellus, d.
num.48.& Duen.d.limitatio.10. verſic. nec
obſtat text. aliter tamen reſpondet Aſſlict.
in d.c.1.in 11.notab.nu.22.quia ſcilicet pro-
miſerat pater cum iuramento non alere fi-
lium bannitum. tenetur ergo obſeruare iu
ramentum, & colligit, quod tenetur quis
potius ad obſeruantiam iuris † diuini, id 12
eſt,iuramenti, quam iuris naturalis,quo te
netur alimenta præſtare. ſed contra hanc
rationem poſſet quis inſtare, quod iuramé-
tum contra ius naturale non obligat, vt per
Bart.& Doctores in l.ſi quis pro eo,ff.de fi-
deiuſſor.& dictum eſt ſuprà, quod pactum
etiam iuratum non præiudicat in cauſa ali-
mentorum, ſicut etiam diximus non vale-
re legem, quæ tolleret alimenta debita iu-
re naturæ. propterea videtur mihi aliter
reſpondendum, quod ille textus non dicit
† ſimpliciter patri alimenta fore denegan- 13
da propter bannum, ſed inquit filium præ-
ſtantem alimenta patri bannito, priuãdum
eſſe bonis, quæ ſub eo modo fuere filijs ap-
plicata, ne pater miniſtraret alimenta. po-
tuit enim Princeps † rei ſuæ legem appone 14
re quam voluit. l.in traditionibus, ff.de pa-
ctis. latè dominus Decius in conſi. 101. nu-
mer.25. & 26. quam ex quo ille non ſeruat,
priuandus eſt, atque ita valet diſpoſitio,
quoad pœnam amiſsionis bonorum, quæ
ſub ea lege conceſſa fuerunt, licet nõ va-
leat, quoad hoc, vt patri denegentur alimé
ta. pro quo facit, quod etſi matrimonia ſint
† libera, c.gemma, de ſpon. tamen ſtatutum 15
prohibens matrimonium ſub pœna, ſuſti-
netur reſpectu pœnæ, † ſecundùm Cagno. 16
qui alios citat in l.ſi quis maior, nu.215. C.
de tranſact.& priuari quis poteſt lucro, ni-
ſi contrahat cum tali, vt per Dec.in l.1.C.de
inſtit.& ſubſtit.ponit Craue.conſ.1. poſſet
etiã dici, quod illa promiſsio nõ alendi pa-
trem tanquã turpis, & contra ius naturale,
nõ obligat, & habetur pro nõ appoſita, ideo
erit cogitandũ. Ampliatur aũt hæc conclu-
ſio, vt ſit nullum ſtatutũ quo expreſsè diſ-
ponitur patrẽ † non poſſe alere filiũ banni- 17
tum, vt per plura concludit Igne. in l.3. §.ſi
quis tabulas, nu.36.ff.ad Syll. quem citat &
ſequitur Soci. iun.d.conſ.54.nu.12.vol.3.in
quo tamen aliqualiter ſubſiſtendũ eſt, quia
lex poteſt † ex cauſa tollere ius naturale, vt 18
per Dec.in d.l.iura ſanguinis, num.3. ſicuti
enim

enim lex multis in caſibus denegat filio ali
menta,de quibus tractabimus, ſe parato ti-
tulo, ita & poteſt hoc facere ſtatutum, an
verò bannum ſit iuſta cauſa,hoc eſt de quo
quæritur: & ſanè quando ideo ſtatuerunt
Principes,quia multi eſſent banniti, qui a-
liter non poſſent arceri à finibus ſui terri-
torij, vel quando damno eſſent reipubli-
cæ, vel quando ex alia cauſa, concernente
tamē publicam vtilitatem,fieret huiuſmo-
di ſtatutum, crederem valere, quia Prin-
ceps ex cauſa poteſt, ne dum naturale, ſed
39 diuinum † etiam ius limitare, & reſtringe-
re non contra,ſed in fauorem,vti poſt mul
tos declarat Felin. in c.quæ in eccleſiarum,
num.3.verſic.prima concluſio, de conſtitu-
tio.vbi,colum.4.verſ.procedit ergo dictū,
concludit in dubio præſumi, quod ſtatu-
tum factum ſit ex cauſa publicæ vtilitatis,
pro quo facit quod in Principe ſemper præ
40 ſumitur † cauſa iuſta,Cyn.poſt antiquos in
l.fin.circa fin.C.ſi contra ius vel vtil. publ.
vbi loquitur etiā in his de quibus ſine cau-
ſa non poteſt diſponere,ſequitur Bald.ibi,
qui vult,quod non detur in contrariū pro-
bario,Butr.& Abb.in d.c.quę in eccleſiarū,
Natta in conſi.487,numer.41. id quod pro-
cedit ſine dubio quando in decreto atteſta-
41 retur Princeps id ſe † facere cauſa publicæ
vtilitatis,Natta ibi,num.43.Rol.in conſi.1,
num.190. vol.2. limitatur tamen hæc deci-
ſio,vt non procedat,quando filius ideo fo-
ret damnatus, quia cōtra patriam veniſſet:
tunc enim pater ei non tenetur alimentis
42 ſubuenire,quia † patriæ plus debemus quā
parentibus,d.l.minimè,& clarius in l.vel-
uti,ff.de iuſt.& iure.vbi probatur,nos pri-
mum patriæ naſci, atque ei potius quam pa
rentibus teneri ad obedientiam præſtan-
43 dum,ita † declarat Ange. in d.Auth.de nup.
§. ſi verò contigerit, quem ſequuntur Al-
ber.Cæpol.Nellus,Igne,Socin. iun. Duen.
& alij ſupracitati.

S Y M M A R I A.

1 *Pater hæreticus, Iudæus,vel infidelis, tenetur alere filium orthodoxum.*

2 *Pater non ſubtrahit alimenta filio ſub prætextu religionis*

3 *Pater Iudæus tenetur dotare filiam,quæ conuerſa eſt ad Catholicam fidem.*

4 *Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam, etiā ſi pater diues ſit.*

5 *Legitima filio orthodoxo debetur, viuente patre Iudæo,vel infideli.*

6 *Legitima ſtatim filio aſſignatur, quando pater ingreditur monaſterium.*

QVAESTIO IV.

QVID autem ſit in filio orthodoxo,
& fideli,an ei pater † hæreticus, Iu- 1
dęus,vel infidelis teneatur exhibe
re alimenta: non videtur in hoc laboran-
dum,quia habemus text.expreſsè deciden
tem,quod ſic, in d.l.cognouimus, §. ſed ne
videamur.C.de hæret.quem Salic.ibi dicit
eſſe notandum contra Iudęum,qui recuſat
alere filium Chriſtianum, & dicit Bald.in
l.neque mater,nu.2.C.de iur.dot.quod filij
Iudæorum conuerſi ad fidem, ali debent à
parētibus,& Sal.ibi dicit hoc procedere in
filijs Saraceni, vel Iudæi. ij enim ſi ortho-
doxi ſunt, aluntur à patribus, quamuis di-
uerſæ ſectæ, & Ang.in §.fuerat.Inſtit.de a-
ctio. dicit eſſe multis notandum, & ſe ha-
buiſſe de facto paucis ante diebus,ſequitur
Iaſ.ibi,num.114.qui ait tex.in d.l.cognoui-
mus, eſſe ſingularem, & pendere ſuo tem-
pore quæſtionem Papiæ, Ioan.de Ana.in c.
Iudæi,il.2.nume.4.& 5. de Iudæis, Brun.in
tract.de ſtatut.excluſ.fœmin.in 6.art.prin
cip.num.61.& ſeq.Plot.de in lit.iur.§.8.nu
me.17.Marquard.in tract.de Iudæis, libr.3.
cap.4.num.1.& ſeq. & ratio eſt, quia filius
propter conuerſionem ad fidem Catholi-
cam, non debet eſſe deterioris cōditionis,
ſed melioris,d.c.Iudæi, & dicit text.in c.2.
& in c.ſi quis reliquerit. 30.diſt. quod præ-
textu religionis,† aut fidei pater non debet 2
filio alimenta, vel alia ſubſidia denegare,
& propterea Aſcan,Cle.in tract.de pat.po-
teſta. effec.7. in fine concludit & ipſe præ-
ſtanda eſſe filio alimēta à patre, vel Iudęo,
vel alterius ſectæ,& per eandem rationem
concludunt Doct.per text. in d.l.cognoui-
mus, quod pater tenetur † dotare filiā quæ 3
ſit ad fidem conuerſa, idem voluit glo.in l.
neque

neque mater, C. de iur. dot. vbi Bal. Salic. & alij, & fortius ea gloſſ. vult, quod & ſi aliàs mater non teneatur dotare filiā niſi in ſubſidium, vbi pater eſt egenus, tamen fauore fidei, ſi filia orthodoxa ſit, teneatur mater
4 dotem dare, † etiam ſi pater ſit diues, ſequitur Anan. in d. c. Iudæi, Ange. in d. §. fuerat, vbi Iaſ. num. 115. dicit eſſe notandum, ſequitur etiam Brun. Marquard. & Aſcan. imò, vt ei qui ad fidem conuerſus eſt, maior exhibeatur fauor, dixit Io. de Anan. in loco prę-
5 citato, quod talis filius conuerſus † ad Catholicam fidem, poteſt patrem compellere adhuc viuentem ad ſibi conſignandum legitimam, ſequitur Brun. vbi ſuprà, qui & ſi primum dubitet, tandem reſoluit quod attendenda ſunt ſtatuta. Plot. loco prædicto, eſt verum quod Ioan. Licirier in tract. primogen. lib. 1. quæſt. 17. num. 1. tenet contrarium, ea motus ratione, quod Iudæi iure Romano reguntur, ſecundùm quod legitima filio non præſtatur patre viuente, l. 1. §. ſi impuberi, ff. de collatio. bono. & cum eo tranſit Aſcan. loco prædicto, & dubitatio quam mouit Brun. in d. arti. 6. nihil pertinet ad quæſtionem, quia ſiue ligentur ſtatuto, ſiue nō nihil infertur ad aſsignationem legitimæ. mihi verò videtur ſanctam & iuſtam eſſe Anan. ſententiam: ſicuti enim mater tenetur filiam dotare eo caſu, quo aliàs non teneretur, vt magis religioni faueamus, quare non eodem modo obligabitur pater legitimam ante tempus aſsignare, ne ſi differatur exactio in mortis paternæ tempus ſpe illius legitimę filius vt patri ſit gratior, & pinguiorem conſequatur legitimā, interim inducatur ad fidē Catholicam deſerendam, & iudaiſmum repetendum. addo etiam pro hac parte facere glo. ſingu. in c. trāſmiſſæ, qui fil. ſint legit. quę vult quod
6 legitima ſtatim † filio aſsignetur, quando pater monaſterium ingreditur, & eam multum ibi commendat Abb. & probauit eius ſententiam Bald. in Authen. ſi qua mulier, C. de ſacroſanct. eccleſ. Areti. in l. 1. num. 6. ff. de teſtam. Ana. in c. 2. nu. 2. de delict. puer. Deci. in conſi. 416. nume. 7. Bald. Nouel. in tract. dot, part. 1. col. 3. ſi ergo ingreſſus patris in religionem id operatur, quare non idem operari debet filij ingreſſus ad Catholicam fidem, quam ante pernegabat?

Eſt etiam quæſtionis, an pater filio excommunicato teneatur alimenta præſtare: item an filiæ, quę peccauit in ſuum corpus, & an filio luxurioſo malè morigerato, & vitę culpabilis, & an multis alijs caſibus filius ali debeat à patre, ſed eos qui in negatiuam reſoluuntur, reſeruandos duxi in eam partem, vbi tractabo de cauſis quibus filio alimenta iuſtè denegantur.

SVMMARIA.

1 *Venter prægnans alendus eſt etiam quando dubium eſt ſi prægnans ſit.*

2 *Venter prægnans matris alitur de bonis mariti etiam ſi ipſe diues ſit.*

QVAESTIO V.

De filio in lucem edito non eſt dubium quin pater illi alimenta prębeat ſecundùm ſupradicta, ſed mortuo patre ſi dubitatur ne vxor prægnans ſit, an venter ſit alendus. & ſanè nō videtur, quia cum non ſit natus, non eget alimentis, & dum eſt in vtero, alitur materno ſanguine, vt per Aulum Gel. Noct. Attic. lib. 12. cap. 1. & ſi mater poſtquam filium peperit triennio tenetur alere, multò magis alimenta præſtabit ei quem in vtero geſtat, & cum alatur immediatè à matre, non ſunt alimenta præſtanda ei, qui habet aliunde, vti hæc omnia probabimus ijs in locis, quibus cōmodius eas quæſtiones pertractari continget; contra tamen ſtatuit ius non modo ventrem † alendum, quando certum eſt eſſe prægnantem, ſed etiam quando eſt dubium, eſt text. in l. 1. §. ſed & ſi incertum ſit, ff. de ventre in poſſeſ. mitten. & monetur ratione, quia æquius eſt impendia fruſtra fieri aliquando, quam alimenta denegari ei, qui aliquo caſu futurus eſt, Duen. Maſuer. & Modern. Pariſ. quos citat Menochius de præſumpt. libro 1. quæſtio. 35. num. 14. Cordub. dicta l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, numer. 4. ff. de liber. agnoſcend. addo Baldum in l. diuortio, colum. 2. ff. ſolut. matrimon. vbi quod non compenſat cum fru-

ctibus ſuarum dotium, vide ibi Rom. num. 15. Ioan. nu. 16. in fin. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 116. ff. de libe. agnoſcend. Rebuff. tom. 1. de ſenten. prouiſ. artic. 1. gloſſ. 2 nume. 12. & vide Vital. in loco infra allegando. hæc autem alimenta matri præſtantur intuitu ventris, & proinde cenſentur ventri prȩſtari, nec hoc caſu matris perſona attenditur. qua ratione etiam ſi mater ſit diues, & poſsit de proprio ſe ipſam alere, percipit nihilominus alimen-
2 ta ex mariti hæreditate, † probatur in l. curator, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. an autem repetantur, ſi repetatur deinde eam non eſſe prægnantem, ſuo loco dicam, & de hoc vide vbi tract. de hærede, qui tenetur filios defuncti alere, & omninò Vital. in tractat. clauſu. tit. an alimen. renuncia. poſſ. col. 7. vbi an quando aliunde habet.

SVMMARIA.

1 *Filius contrahens matrimonium ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt.*
2 *Exhæredari qui poteſt, excludi etiam poteſt ab alimentis.*
3 *Patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate, non de neceßitate.*
4 *Matrimonium ſi ſtatuto prohibeatur ſub pæna, licèt matrimonium nõ impediatur, pœna tamen committitur.*
5 *Filia quæ nubit indigno, exhæredari poteſt.*
6 *Matrimonium ſine patris conſenſu, validè contrahitur.*
7 *Matrimonij materia vbi tractatur, ius canonicum attenditur.*
8 *Matrimonium quod ſine patris conſenſu contrahitur, ſtatuto induci non poteſt.*
9 *Matrimonium ne contrahatur ſine conſenſu patris, pacto diſponi non poteſt.*
10 *Pœnam non meretur, quod ſit lege permittente.*
11 *Filius alimentis non priuatur, eo quod contraxerit matrimonium ſine patris conſenſu.*
12 *L. 1. §. ſi emancipatus, il primo, ff. de contra tab. eſt correcta.*
13 *Principali ſublato, tollitur omne conſequens.*
14 *Iniuriam non infert, qui vtitur iure ſuo.*
15 *Matrimonium debet eſſe liberum etiam à pœna.*
16 *Argumentum à dote ad alimenta, non valet negatiuè.*
17 *Filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus dotem à patre, vbi quid ſi nupſit indigno.*
18 *Pater ſciens filiam nupſiſſe, & tacens, videtur conſentire.*
19 *Conſenſus domini ſuperueniens validat alienationem feudi ipſo neſcio factam.*
20 *Dominus ſciens feudi alienationem, & contradicens, videtur conſentire.*
21 *Indignus quis dicatur, quando quæritur an filia indigno nupſerit.*
22 *Doctori ſi nuberet Comitiſſa, non diceretur indigno nupſiſſe.*
23 *Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij.*
24 *Pater tenetur dotare filiam quæ poſt annum 25. nupſit indigno.*
25 *Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum, quo nupſit patre inſcio ſi expectauit tempus congruum ſecundùm patriæ morem.*
26 *Pater tenetur alere filiam quæ indigno nupſit, ſi neque ipſa, neque vir habeat aliunde.*
27 *Violata nubens, tenetur exquirere patris conſenſum.*
28 *Filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum, quando vult nubere.*
29 *Conſenſus patris in nuptijs filiæ eſt requirendus de honeſtate tantum, non de neceßitate.*
30 *Filia emancipata poteſt nubere ſine patris conſenſu exactis annis 25.*
31 *Vidua ſi velit nubere ſine patris conſenſu, poterit ei pater primam dotem minuere.*

QVAESTIO VI.

QVOD ſi filius ſine patris conſenſu vxorem duxit, videtur alimentis priuandus, nam ex ijs cauſis poteſt priuari alimentis, quibus poteſt exhȩredari, vt eſt communis regula, quam alia in parte pertractabo, vt filius contrahens matri-
monium † ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt, vt voluit Caſtrenſ. in l. ſi filiam, C. de inoffic. teſtamen. qui & ſi loquatur in filia, tamen vult idem eſſe in filio, argumento l. 1. §. ſi emancipatus, il primo. ff. de contra tabu. & quamuis aliqui teneant, quod 1

nunc

nunc non poſsit filia vel filius exhæredari
ob eam cauſam, tamen correctio iuris ciui-
lis, quæ fuit inducta ex diſpoſitione iuris
canonici, volentis, quod libera ſint matri-
monia, & conſenſus patris minimè ſit ne-
ceſſarius, locum habet ſolum reſpectu ex-
hæredationis, ſed non quoad alios effe-
ctus, propterea qui olim exhæredari pote-
2 rat, nunc excludi † poteſt ab alimẽtis, vel à
dote, vt declarat Ruin. in conſi. 131. numer.
6. volum. 4. & certum eſt quod patris con-
3 ſenſus in matrimonio filij, vel filiæ, † re-
quiritur de honeſtate, ſecundùm gloſſ. in
d. c. cum virum, in verſicu. paterna. de regu
larib. & in c. ſufficiat, in verſicu. ſolus, 27.
quæſtio. 1. ergo inhoneſtè facit filius con-
trahendo inſcio patre. & non benè infer-
tur, matrimonium valet ſine patris conſen
ſu, ergo exhæredari non poteſt. nam & ſi
matrimonij ſubſtantia non poſsit à ſtatuto
impediri, tamen ſi imponatur certa pœna
contrahentibus matrimonium ſine patris
4 cõſenſu, † erit pœnæ locus, ſecundùm Bal-
dum in l. omnem, circa fin. C. ad Tertullia.
pœna enim eſt quid ſeparatum à vinculo
matrimonij. hæc verò ſententia locũ mul-
to magis vendicare videtur, quando duo
concurrunt. primum, quòd ſine patris con-
ſenſu matrimonium ſit contractum: ſecun-
dum, quòd cum muliere inhoneſta, vel ſi
5 filia † viro nubat indigno, ita gloſſ. in c. de
raptoribus, in verſicu. excuſato, in fine. 36.
quæſtio. prima, & hoc etiam vult Bald. lo-
quendo in filio, in l. nec filium, C. de nupt.
vbi ait quod poteſt exhæredari. mouetur
per textum in l. 3. §. emancipatus, ff. de con-
tra tabu. idem voluit Bald. in l. ſi pater, C.
de ſponſal. Butr. in c. accedens, de procurat.
Anchar. in conſi. 21. numer. 6. qui etiam di-
cunt, quòd pater non tenetur dotare filiam
quæ nupſit indigno ſine ſuo conſenſu, &
hoc etiam voluerunt gloſſ. & Archid. in c.
cum cauſa, de raptorib. vbi etiam Abb. Io-
an. Andr. in d. c. accedens, Salicet. in l. ſi vt
proponis, la prima, C. de nuptijs. & Baldus
in l. 1. colum. 4. ff. ſolut. matrimon. Alexand.
in conſi. 97. numer. 10. volumine 1. Iaſon in
l. 2. §. quod ſi in patris. numer. 28. ff. ſolut.
matrimon. Ruin. in conſi. 131. nume. 5. vo-
lum. 4. vbi poſt Iaſonem in loco prædicto
dicit eſſe communem. non enim filia debet
dotem ſperare à patre quem tam graui in-
iuria affecit, l. ſi quis à liberis, §. idem iu-
dex, ff. de liber. agnoſcend. eſſet quam indi-
gnum patrem cogi ad dotãdum filiam, quæ
ſe & totam familiam dedecorauit, c. hono-
rantur. 32. quæſtio. 2. & quamquam ius ca-
nonicum remoueat id, quod pertinet ad
matrimonij validitatem, non tamen remo-
uet iniuriam, & ingratitudinem patri illa-
tam, propter quá pater poteſt denegare do-
tem & exhæredare. ita reſpondet gl. in c.
cum ſecundum, in verſicu. legalis infamiæ.
extr. de ſecundis nupt. & prædictam opi-
nionem, quòd non ſit dotanda filia quæ in-
digno nupſit, ſequutus eſt Coraſius in d. l.
qui liberos, numer. 110. ff. de ritu nuptia.
& quidquid ſit in maſculo, obtinere debet
hæc opinio in filia nubente indigno. ita
reſoluit Coraſius in dicta l. qui liberos, nu
mer. 100. dicens in maſculo eſſe correctum
id, quod facilius admittit Decius conſil.
231. numer. 3. contraria tamen ſententia
eſt verior, & rationi atque æquitati ma-
gis conſona, quandoquidem matrimonia
debent eſſe libera, c. gemma, de ſponſal. &
validè † filius matrimonium contrahit ſi- 6
ne patris conſenſu, gloſſ. in c. fina. 22. quæ-
ſtio. 2. gloſſ. penultim. in c. 1. de deſponſat.
impuberum. vbi eam ſequitur Abb. idem
dicit gloſſ. in l. Paulus, ff. de ſtatu homin.
licet de iure ciuili patris conſenſus ſit ne-
ceſſarius, vt Inſtit. de nupt. in princip. d. l.
Paulus, ff. de ſtatu hominum, l. ſi vt propo-
nis, la. 2. C. de nuptijs, verùm cum matri-
monium res ſit ſpiritualis, attendendum
eſt ius † canonicum, c. fin. de ſecundis nupt. 7
§. hunc igitur. ibi leges ſeculi præcipuè in
matrimonijs canones ſequi non dedignan-
tur. 2. quæſtione 3. Angel. in conſi. 29. in
primo dubio. Butr. in conſi. 35. in princip.
Abb. in dicto c. 1. colum. 2. de ſponſa. ideo
ſtatutum quòd filius non poſsit matrimo-
nium contrahere ſine patris † conſenſu, nõ 8
valet, ſecundùm Ioan. Andr. in c. ſtatutum,
il primo, in verſicu. & facit decretalis ad
quæſtio. de hæret. in 6. ſequitur Riminald.
& alij ibi, & ſubdit quod leges requirentes

conſenſum parentum correctæ ſunt, Butr. & Abb.in c.1.de ſponſ.in conſ.12.num.1.volum.1.Anch.d.conſ.colu.2. vbi dicit, quod ſicuti per ius canonicum correcta ſunt iura ciuilia, quæ patris conſenſum requirebant in matrimonio filij, ita non valet ſtatutum quod reducit homines ad ius ciuile, & hãc dicit eſſe magis communem opinionem Doctorum, quia matrimonia ſpectant ad eccleſiam, & ſubdit quod ſtatutum eſt contra bonos mores, atque ideo etiam pa-
9 ctum non valet, in quo † patris conſenſus requiritur, & idem omninò dicit Alexan. de pacto & ſtatuto in conſi.1.numer. 24. & ſequent. in 3.volum.& in conſi.97. nume.7. & ſequent. volum.7. vbi latiſsimè differit inferendo ad pactum, & cumulando rationes, Decius in l.nuptias, numer.9. ff. de regu.iur.& in conſi.231.colum.1.& ideo cum lex permittat filio contrahere matrimonium ſine patris conſenſu, non poteſt exhæ-
10 redari. quod enim fit permittente † lege, non meretur pœnam, l.Gracchus, C. de adulter.c.qui peccat. 24.quæſtio.4. & in ter-
11 minis † hoc voluit Abbas in d.conſi.12.Anchar.d.conſi.21.Decius d.conſi.231.& in dicta l.nuptias, in quibus locis latiſsimè examinat hanc quæſtionem Didac.in epitome de ſponſal.part.2.cap.8.§.6.numer.3.vbi tamen loquitur, quando filius vxorem ducit honeſtam ſine patris conſenſu, Aſcan. Clem.in dicto tractatu de patr. poteſta. effectu 17.nume. 17. vbi infert, quod propter hanc cauſam alimenta denegari non poſſunt.

Non obſtat igitur dictum Caſtrenſ. in d.l.ſi filium, C.de inoffic.teſtam.quia contra eum tenent Abb.& Anchar.& alij ſupra citati, & l.1.§.ſi emancipatus, qua Caſtrenſ.
12 mouetur, eſt † correcta, & hodie non habet locum, inquit Barto.ibi.& dũ dicitur quod lex canonica non remouet ingratitudinem & iniuriam, quę patri infertur, non requirendo eius conſenſum, qua ratione poteſt ſecundùm aliquos exhæredari, non eſt cõcludens ratio, nam lex canonica non plenè conſuluiſſet pro libertate matrimonij, ſi iura ciuilia reuocaſſet ſolum quoad validitatem, non autem quoad remouendum pœnam priuationis pœna enim ea eſt, quæ magis remoueret à contrahendo matrimonium, proinde ſubſtulit lex canonica non ſolùm inualiditatem, ſed etiam pœnam, & ſublato principali, tollitur † omne conſe- 13
quens, l.nihil, §.principalis, ff.de regu. iur. & l.cum principalis, ff. eod. vbi Decius & Cagno.c.acceſſorium, de regu.iuris, in ſexto.& poſt hæc ſcripta vidi Iaſ. ita benè diſſerentem in l.ſed ſi poſt, num.5.C. de inoff. teſtamen.

Prętereà dico, quod ſtante diſpoſitione iuris canonici, filia nubendo ſine patris cõ ſenſu non afficit patrem iniuria, † nemini 14
enim facit iniuriam, qui vtitur ſuo iure, l. quod reipublicæ, & l.iniuriarũ, ff.de iniurijs. & tunc erit iniuria, quando patris conſenſus eſt neceſſarius, at ceſſat iniuria, ſublata neceſsitate conſenſus. addo quod vbi etiam poſſet dici iniuria, non tamen eſt talis, quæ præbeat iuſtam cauſam exhæredandi, ſi iam non conſideremus neceſsitatem, quæ erat iure ciuili inducta. Similiter quod dicebatur valere pœnam indictam, licet diſpoſitio non valeat per quam matrimonia prohibentur, habet aptum † reſpon 15
ſum apud Dec.in d.l.nuptias, & in d.conſi. 231.vbi reprehendit Bart.in l.adijcimus, C. de murilegu.lib.11.

Non etiam refragatur, quòd pater non teneatur filiam dotare quæ nupſit ſine ſuo conſenſu, nam vbi hoc verum eſſet, non infert ad alimenta: quandoquidem vt alias dixi, non valet argumentum à dote ad alimenta negatiuè, quia magis † debentur ali- 16
menta, quam dos, Imol. Roma. & Alex.in l. 1.ff.ſoluto matri. Reſpondeo etiam, quod in contrarium eſt communis opinio, quia etiam † quæ nupſit inuito patre petit do- 17
tes, gloſ.in c.fin.in glo.1.32.quæſtio.2.& gl. in c.de raptoribus, in verſ.excuſata.36.quęſtio.1.& eam ſequitur Iaſ.in l.ſed ſi poſt, nume.5.C.de inoffic. teſtamen. & in auth. res quæ, num.15.C.commun.de leg.Campeg.in tractat. dot. part. 1. quæſtio. 13. vbi allegat Bald.& Rom.Boer.in deciſ.130.num. 8. vbi loquendo de ea quæ digno viro nupſit, allegat Bart.Bald.Ange.Sali.Caſtr.& multos alios, & inducit multos textus, latè Dida.de ſpon-

ſponſ.par.2.cap.3.§.8.num.5.

Quatenus verò dictũ eſt, contrariã opi-
nionem procedere quãdo nupſit indigno,
reſponderi poteſt quod Imo.in c.accedens,
de procurat.tenet contrarium,quia neutra
eſt inſta cauſa exhæredationis, nõ quidem
quòd ſine conſenſu nupſerit, quia id lege
canonica eſt ſublatum: non etiam quia nu-
pſerit indigno, quia hæc cauſa non eſt iu-
ſta, & non reperitur enumerata in §. cau-
ſas, in Auth. vt cùm de appellatio. cognoſ.
& Imol.ſeq.Alex.in l.1.num.32.ff.ſolu.ma-
trimo.Iaſ.in l.ſed ſi poſt,in fi. Dec.d.conſi.
231.& in d.l.nuptias. Campeg.de dot.par.1.
quæſtio.13.Didac.de ſponſ.par.2.cap.3.§.8.
num.5.ſed ſi verum dicere fas eſt, ea ſenten
tia quod nubendo indigno ſine patris con-
ſenſu non poſſit dotem petere,eſt commu-
nis:nam vltra ſuprà citatos pro contraria
parte,eam tenent Bald. nouel. qui optimè
diſſerit in tracta.dot.par.8. priuileg.16.co-
lum.4. & Lup.melius cæteris in repe.c.per
noſtras,in 2.not.§. quod habet concurrere,
num.1.& ſequ. de donatio. inter virum &
vxo.Sil.nup.libr.2.nume.36. Iacob.nouel.
reg.139.nume.3. Fabian.in authen. nouiſſi-
ma,num.176.C.de inoffic. teſtam. Pariſ.29.
colum.3.volum.3. Didac.d.c.3.§.8.nume.7.
erit ergo cõcluſio quòd filius vel filia con-
ſequetur alimenta à patre etiam ſi matri-
monium contrahat ſine illius cõſenſu, fal-
lit tamen quando vltra ſpretum patris con
ſenſum filius indignam duceret vxorem,
vel filia nuberet indigno.

Aduerte tamen in propoſito, quod ſa-
tis dicitur pater conſentire matrimonio ſi
18 ſciens † tacet & non contradicit, quia dici-
tur conſentire ſi euidenter non diſſentit,l.
in ſponſalib. §.1.ff.de ſponſal. c. honoran-
tur.§.idem. 32.quæſt.2. vbi idem operatur
taciturnitas, poſt iam contractum matri-
monium, quod expreſſus conſenſus à prin
cipio,& latè probat Anchar. d.conſ.21.col.
2.vbi addit, quòd conſenſus hic colligitur
etiam ex verbis paternis, & quod ſufficit ſi
ſuperueniat poſt factũ, pro quo facit, quod
19 dicimus de conſenſu † domini, qui conua-
lidat venditionem feudi iam factam ipſo
inſcio, ſi ſuperueniat. Iſern.in c.1.in princ.
num.14.& ibi Aluar.num.15.de prohib.feu.
alien. per Freder. Gozad.in conſi.26. nu. 9.
Curt.iun.de feud.in 4.par.princ. in 2.regu.
quæſt.2.Soci.Iun.in conſ.97.num.16.vol.2.
Natta in conſi. 475.num.13. vbi addit Iac.de
Ardizo in ſum.titu. quib. mod. feud.amit-
tat.ver.conſenſum autem. adde Decium in
conſi.144.nume.1.Crauet. pro genero. nu.
397.& ſequ.intelligendo tamen niſi agatur
de præiudicio tertij, vt per Rolan.in conſ.
2.nume.146. volum.1. de quo videndi ſunt
Bero.in conſi.73.num.8.volum.1. Menoch.
in conſi.1.num.405.conſi.38.nu.32. Bertran.
conſi.49.nu.25.imò in feudo ſufficit, † quod 20
ſciens dominus non contradicat, glo. in c.
1.in ver.permiſſione, quam ibi not. Bal.de
prohib. feud. alien. per Lothar. Aluaro.c.
1.§.prætereà,quib.mod.feud.amittat.com-
munem dicit Iacob. in ſua inueſtit. in ver.
& cum pacto de non alienando, num.10. &
Curt. iun loco prædicto,ver. & in primis,
folio mihi 48.Iaſ.in l.quæ dotis,num.88.ff.
ſolu.matr.Capic.deciſ.100.num.6. Clar.de
feud.quæſt.31.in fi.

An autem filia nupſerit digno, vel in-
digno, attendi debet vtriuſque † coniugis 21
progenies,ſciẽtia,diuitiæ & alia,& ſecun-
dùm ea prudens Iudex æſtimabit, an indi-
gno nupſerit, iuxta notata per Io. Andr. &
alios in c.ſuper eo,il 2.de teſtib. Bart.in l.ſi
rogatus.ff.de manum.vindic.Alex.in l.ſi cũ
dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſolut.matrim.
declarat in propoſito. Lup.d.c.per veſtras.
§.tertium.quod habet concurrere, num.4.
& 12.& ibi à nume.1.latè tractat,de impor-
tantia indignitatis alterius ex coniugibus,
præcipuè quoad prolem, & ne id videatur
parui admodum momenti, vidi his diebus,
dum Taurini agerem, diſceptari in ampliſ-
ſimo eo Senatu, cauſam ſuper qua reſpon-
dit Rol.à Valle, conſ.26. volum. 4. & quia
pater non curauerat legitimari filiam, con
demnati fuère patris hæredes ad damna,&
intereſſe, quæ vti intellexi à Senatoribus,
circa duo conſiſtebant, primò circa prolis
dignitatẽ, quæ ſi mater fuiſſet legitimata
efficiebatur habilis ad dignitates eccleſia-
ſticas, & militias. Secundò circa id, quod
illegitimam filiam nobilis non duxiſſet

ſine dote longè pinguiori.

Aduertendum eſt etiam, quòd ſi magna
22 Comitiſſa nuberet † Doctori, non dicere-
tur nubere indigno, vt per illum text. vo-
luit Sali. in l. prouidendum. C. de poſtulan
do, & Campeg. d. quæſt. 13. dicit eſſe nota-
bile, & menti tenendum, & dicit Coraſ. d.
l. qui liberos, nu. 100. in fi. eſſe dictum me-
morabile, ſequitur Lup. d. §. tertium, quod
habet, nu. 12. verſ. ex hoc infertur, vbi ſub-
dit eſſe ſemper menti tenendum.

Et quia dixi ſuprà, patrem cogi ad præ-
ſtandum alimenta filiæ, quę nupſit ſine ſuo
conſenſu: poſſet id alicui dubium videri,
nam pater tenetur ſolum egentem filiam,
& quæ non habet aliunde alere, at ſi eſt
nupta vir tenetur alere, ergo non eſt gra-
uandus pater. reſpondeo tamen, quòd quę-
ſtio poſſet procedere caſu, quo vir non eſ-
ſet aptus præſtandis alimentis, vt quia non
haberet pro ſe.

Item reſpondeo, quòd pater, qui dotem
filiæ non dedit, non leuatur onere alendi
23 filiam: dos enim † eſt neceſſaria ad ſubſti-
nendum onera matrimonij, l. aſſiduis. §. ex-
ceptio. C. qui potior. in pign. hab. Bar. in l.
nupta. ff. ſolu. matr. ita reſpondet Campeg.
d. quæſt. 13. col. 2. & ideo Doctores dicunt,
quòd pater, qui dotem promiſſam non ſol-
uit, tenetur præſtare interuſuria, pro tem-
pore, quo fuit in mora, l. in inſulam. §. vſu-
ras. ff. ſol. matr. & dicam alibi.

Quod autem ſuprà affirmauimus filiam,
quæ indigno viro nupſit, neque alendam,
neque dotandam eſſe, non procedit, quan-
do filia exceſſiſſet annum vigeſimum quin
tum, quia ſi tanto tempore pater ſit negli-
24 gens † tenetur filiæ, quæ indigno nupſit pa-
tre inuito dotem dare, vel alimenta, tex. in
l. ſed ſi poſt. C. de inoff. teſtam. & in Auth.
vt cùm de appel. cognoſc. §. deinceps, & §.
ſi alicui. idem voluit glo. in d. c. de raptori-
bus, 36. q. 1. vbi etiam Archid. Salic. in l. qui
liberos. ff. de ritu nup. quia habet, quod pa-
tris tarditati aſcribat, ſequitur Alex. d. l. 1.
num. 32. ff. ſolut. matri. Iaſ. d. l. ſed ſi poſt, in
fi. Bald. Nouel. d. ſpecia. 16. colum. 4. Fabia.
in authen. nouiſſima, nume. 156. in fin. C. de
Inoffic. teſtamen. Neuizan. Silua nuptia.
lib. 2. num. 36. vbi multos allegat. Campeg.
d. quæſtio. 13. colum. 1. addo Abb. in c. 1. de
deſponſ. impub. quinimò etiã ſi ante vige-
ſimum quintum annum, filia nupſit, eſt do-
tanda à patre, dum tamen expectauerit † 25
tempus congruum, putà vſque annum vi-
geſimum, vel aliud tempus conueniens in-
ſpecto patriæ more, vt per Abb. in d. c. 1. de
deſponſat. impub. quem ſequitur Bald. No
uel. in d. ſpecia. 16. colum. 4. quod tamen
non habeo pro conſtanti, ſed nunc non
expedit examinare. non omitto tamen,
quod Abbas in loco prædicto intelligit
tunc filiam eſſe dotandam, quando nuben-
do dotem promiſit viro, id quod placuit
etiam Didaco, d. c. 3. §. 8. numer. 7. vbi latè
tractat.

Non etiam procedit, quando tam ipſa,
quàm ſui, egeni ſunt: tunc enim, & ſine pa-
tris conſenſu † nupſerit indigno viro, de- 26
bet à patre conſequi alimenta ex ratione,
c. cùm haberet, in fi. de eo, qui dux. in vxor.
quam pol. per adulter. ita in terminis po-
nit Didac. in d. c. 2. §. 8. nu. 7. in fi. poſtquàm
verò conſenſus patris plurimum attendi-
tur in matrimonio filiæ, non eſt præter-
mittendum, quod etſi filia ſit vidua, tamen
patris conſenſus adhuc requiritur, ſi velit
ad ſecunda vota † tranſire, habemus tex- 27
tum expreſſum in l. vidua. C. de nupt. quæ
tamen loquitur, quando non excedit an-
num vigeſimum quintum, & idem eſt in fi-
lia † emancipata. l. in coniunctione. C. eod. 28
titu. imò l. vidua. loquitur quando vtrum-
que concurrit, quòd ſcilicet ſit vidua, & e-
mancipata. verùm, vt ſuprà dixi, eiuſmodi
conſenſus † eſt de honeſtate non neceſſita- 29
te requiſitus, vt voluit gloſſ. ibi, quam ſe-
quitur Ioan. Garron. in rubr. C. de ſecund.
nupt. num. 71. Didac. d. c. 3. §. 8. nu. 8. & quod
dictum eſt de filia emancipata, intelligi de-
bet, intra annum vigeſimum quintum, a-
liàs † poſt id tempus poteſt patre non mo- 30
nito nubere, l. filius emancipatus. ff. de ri-
tu nupt. cum alijs citatis à glo. in d. l. vidua.
& ſi vidua contra patris voluntatem ve-
lit † ſecundo nubere, poteſt prima dos mi- 31
nui, authen. ſed quamuis, vbi gloſſ. 2. C. de
rei vxo. actio. Garron. loco proximè ci-
tato.

tato, & de prædictis Aret. Inſtitu. de nupt. in princip. nume. 4.

SVMMARIA.

1 *Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere.*
2 *Factum legitimè non debet ex ſuperueniente cauſa retractari.*
3 *Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, licèt ex alia cauſa res ad eum poſtea peruenit.*
4 *Pater tenetur alere filium, qui factus monachus exiuit monaſterium.*
5 *Mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo.*
6 *Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem.*
7 *Cauſa naturalis præfertur accidentali, quando vtraque concurrit.*
8 *Factum legitimè reuocatur ex ſuperueniente caſu, qui tendit ad eundem finem.*
9 *Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante.*
10 *Cauſa ceſſante, nō ceſſat effectus, quando tractus eſt momentaneus.*
11 *Cauſa vbi ceſſat ſolùm pro parte, effectus non ceſſat.*
12 *Ratio dubitandi declarat diſpoſitionem.*

QVAESTIO VII.

CERTVM eſt, quòd ſi filius ingrediatur monaſterium, pater liberatur ab onere alendi, idque oneris tranſit ad monaſterium: ſed quid ſi exinde monaſterio expellatur, an pater cogetur illū agnoſcere & alere? & videtur quòd nō, quia per monaſterij ingreſſum liberatur pater, vt dicam in hoc eodem titulo, ergo ex ſuperuenienti caſu reſurgere non debet paternum munus, quod ſemel fuit ſolutū: actio enim
1 vel obligatio ſemel † extincta nō debet reuiuiſcere, l. eius qui. §. ſi. ff. de iure fiſ. gloſſ. in l. ſi eum quis. §. fin. ff. de furt. in l. qui res. §. aream. vbi alios citat concordantes. ff. de ſol. Tiraq. in l. ſi vnquàm, in ver. ſuſceperit liberos, nume. 191. in fin. C. de reuoc. donat. Zanc. in l. hæredes mei. §. cùm ita, part. 8. nume. 161. ff. ad Trebellian. & quod ſemel factum eſt legitimè non debet ex ſuperue-
2 nienti † caſu retractari, c. factum legitimè, de regu. iur. in 6. l. in ambiguis. §. non eſt nouum. ff. eod. titu. & facit, quia obligatus
ex ſententia, vel aliter rem tradere, † libe- 3
ratur facta ſemel traditione, ita vt ſi res ad eundem redeat, non teneatur vlterius tradere, glo. magna. in l. ab emptione, vbi Bartol. colum. 2. ff. de pact. in l. ſi cùm fundum venderes, in verſi. tradat. ff. de contrahen. emptio. cum multis apud Tiraquel. d. ver. ſuſceperit liberos, nume. 191. id quod magis procederet, ſi propria culpa expelleretur, vt quia cauſam dediſſet expulſioni. In contrarium tamen eſt expreſſa deciſio Caſtren. in conſi. 76. per totum, volum. 1. vbi
concludit † patrem teneri eo caſu alimen- 4
ta præſtare, quia pater tenetur naturali cauſa, & eatenus durat obligatio alendi, quatenus durat cauſa, ſed cauſa durat etiam filio expulſo, ergo & obligatio. mouetur etiam exemplo matris, quæ etſi onere alendi filium releuetur à patre, tamen ſi pater
ſit inops, reſurgit materna † obigatio. l. pe- 5
nult. ff. de libe. agnoſcen. Cyn. in l. alimenta. C. de negot. geſt. & in dubio ſequendum eſt, quod habet minus captionis, l. quotiēs nihil. ff. de regul. iuris. ad id verò, quod dictum eſt actionem ſemel extinctam nō reuiuiſcere, reſpondet Caſtr. quòd obligatio patris non fuit extincta per ingreſſum
monaſterij, nam cauſa accidentalis † non 6
extinguit naturalem, l. filio quem pater. ff. de libe. & poſthu. l. aſſumptio. ff. ad muni-
cip. quinimò † in concurſu præfertur, na- 7
turalis, l. qui habet. §. 1. ff. de tutel. & facit, quod voluit Caccialup. in authen. ſi qua illuſtris, numer. 93. C. ad Orficia. & dicam in-
frà. Item facit, quia quando caſus ſuperue- 8
niens † tendit ad eundem finem, tunc factū legitimè reuocatur, l. ſciendum. §. fina. ff. qui ſatiſda. cogan. §. ex contrario, verſicu. quòd ſi viuo Inſt. de leg. declarat Cagno. d. §. non eſt nouum, num. 2. reſponderi etiam poteſt quod immunitas, ſeu excuſatio con-
ceſſa propter aliquam cauſam, † ceſſat ipſa 9
cauſa ceſſante, l. cura. §. deficientium. ff. de muner. & hon. l. his oneribus §. 1. ff. de vaca. mune. vbi immunitas conceſſa propter paupertatem ceſſat ſi diuitiæ ſuperueniāt. idem dicitur in l. non tantùm. §. eos qui. ff. de excuſa. tut. vbi not. Nicol. de Neapo. l.

nec

nec maritus.ff.ſolut.matrimo. l. ſemper.§.
negotiatores.ff.de iure immunit.Io.Andr.
in Mercur.in c.decet, colum.1.verſi. aliqui
ex ſupradictis, de regu.iur. in 6. & ad præ-
dicta multos allegat concordantes Tiraqu.
in tract.ceſſan.cauſa part.1.nume.99.113.&
193. ideo pater excuſatus ab alendi onere
propter ingreſſum monaſterij, tenetur fi-
lio exeunte monaſterium, & dicit Alexan.
in d.§.ſi maritus, nume.6. poſt Petr.Cyn.&
Bald. quod tunc ceſſante cauſa ceſſat effe-
ctus, quando tam cauſa, quàm effectus ha-
10 bent † tractum ſucceſſiuum, ſecùs ſi mo-
mentaneum tractum haberent, ſed neceſſi-
tas alendi continet proceſſionem tempo-
ris: cauſa ergo non ceſſabit, & facit quia v-
bi cauſa non ceſſat in totum, ſed pro parte
11 tantùm, non † ceſſat effectus, gloſſ. in c.cùm
acceſſiſſent, in verſi. contrauenerint, vbi
Doctores, præcipuè Deci. de conſtitut. Ti-
raqu.d.tracta.ceſſan.cau.limit.31.ingreſſus
autem monaſterij non tollit in totum, ſed
pro parte illa tantum temporis, pro quo
filius perſeuerat in monaſterio. non fuit
ergo ſuperfluum dubitare de deciſione Ca
ſtren.nam declaratur diſpoſitio ex ratione
12 † dubitandi, ſecundùm Iaſ.in l. filio quem
pater.in princip.ff.de libe. & poſthum.vbi
inquit inueſtigandam eſſe rationem dubi-
tandi, & decidendi, quia declarat textum.
Intellige autem præſentem quęſtionem in
monacho iuſtè expulſo de monaſterio, vel
etiam iniuſtè exacto, vt pater ei dum agit
contra monaſterium præſtet alimenta: te-
netur enim monaſterium alere monachū,
& recipere quem iniuſtè exegit de mona-
ſterio, vt dicemus ſuo loco.

SVMMARIA.

1 *Legitimatus nihil differt à legitimis.*
2 *Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus.*
3 *Lègitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamen-tum, & dicit nullum.*
4 *Alimenta ei non ſunt deneganda, qui futurus eſt dominus.*
5 *Legitima debetur filio legitimato.*
6 *Legitimato per oblationem curiæ, nouem vn-cia relinqui debent, ſi legitimi non extant.*
7 *Legitimatus primordia habet naturalia.*
8 *Generationis ius in naturali numquā abole-tur.*
9 *Priuilegium auget ius, non adimit.*
10 *Dignitas ſi augetur non extinguit legatum.*
11 *Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperue-nientem non tollitur antiquum.*
12 *Legitimatus eſt alendus à patre.*

QVAESTIO VIII.

SED an filium naturalem legitimatum
pater teneatur alere? & mihi ſine du-
bio id videtur, quia legitimatus nihil
differt † à legitimis, §. ſit igitur licentia: ibi 1
nihil à legitimis differentes, in Auth.quib.
mod. nat. effician. legitimi §.quoniam va-
riæ.ibi, nihil diſſimilis legitimis, in Auth.
quib. mod.nat.effic.ſui. & habet hæres in-
ſtitui † ſicuti legitimus. Iaſ.in Auth.nouiſ- 2
ſima, nume.14.C.de inoffic.teſtam. & in ru-
bric.ff.de libe.& poſthum.num.11.Pariſ.in
conſi.7.nume.3.volum.2. Cæphal.in conſi.
276.num.5.Roland.in conſi.96.num.50.vo-
lum.3. & poteſt dicere teſtamentum nul-
lum, & inofficioſum, & illud † rumpere ac 3
ſi foret legitimus. Roman.in conſi.34.Cur.
ſen.in conſi.35.colum.1. Pariſ. latiſſimè d.
conſi.7.nume.2. Vaſq.de ſucceſſio. creatio.
lib.2.§.2.num.31. ſi ergo in cæteris omnibus
tractandus eſt inſtar legitimi, & habetur
pro legitimo, quare non eodem modo eo n
ſequetur alimenta ſicut legitimus? addo
quòd iuſtè alimenta ei denegari non poſ-
ſunt, qui futurus eſt rerum dominus, † vt 4
dicitur in l. 1.§. ſed etſi incertum ſit.ff.de
ventre in poſſeſſ.mitten. Item valet argu-
mentum de legitima ad alimenta, ſuo loco
videbimus, & ijs alimenta conceduntur,
quibus debetur legitima, ac filio legitima-
to relinquenda † eſt legitima, ſecundùm 5
Bald.in c.de cauſis, nume.34.de offic.deleg.
Iaſ.in conſi.154.colum.antep..verſi.8.prin-
cipaliter, in fi.volumi.2. Deci.in conſi.257,
num.2.vbi plures citat.Pariſ.in conſi.7.nu-
me.3.ante eos.Alex. conſ.139.num.2.verſic,
3.concludo.volum.1.Bero.in conſ.57.num.
40.volum.2.Beren.in l. in quartam, nu.54.
ff.ad l.Falc.Tiraqu.in d.l.ſi vnquàm, in ver,
ſuſceperit liberos, nu.79.C. de reuoc. do-
na.Rube.in l.Titia.§. Imper.nume.47.ff.de
leg.2.

6 leg.1.vbi fortius vult quòd legitima eius †
qui fuit legitimatus, capiat nouem vncias,
Nat.in l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto,
nu.96.C.de teſtam.Rolã.in conſ.67.nu.20,
vol.3. Accedat quod in legitimato cõcurrit
ſanguinis charitas, per quam inducitur in
patre neceſſitas alẽdi filios, vt dixi in prin,
ergo concurrere debet idẽ ius, quia vbi eadem
eſt ratio, idem quoque eſt ius, l.illud,
ff.ad l.Aquil.& ſi adoptiuus filius eſt alendus
ſecundùm veriorem ſententiam, quam
ſuprà firmaui, pari modo alendus erit legitimatus,
nam plus eſt eſſe legitimatũ quàm
adoptatum, ex quo legitimatus primordia
7 habet naturalia, † vt inquit Bald. in l.ſi te,
C.de ſuis & legit.& quamuis lex abhorreat
maculam natiuitatis, tamen generatio
8 ipſa, quæ † concurrit in legitimato nunquã
aboletur, ſeq.Ang.ibi, Rol.in cõſ.96.nu.45,
vol.3.ſed quid hęſitandum eſt, cum naturali
& ſpurio, & inceſtuoſo præſtanda ſint alimenta,
vt paulò infrà dicam, ſanè legitimatio
accedens non debet quicquam filio
detrahere, ſed fauorem ſuperaddere, vt dicimus
de priuilegio, quod non adimit ius
9 iam competens, † ſed auget, l.fin.C.de præpoſ.agen.
in reb.lib.12.vbi Bar.dicit per cõ
ceſſionem noui priuilegij non ea tolli quę
anteà fuerant conceſſa.& dicit Bar, in l.falſa,
§.ſi cui.ff.de cond.& demõſt, quod augu-
10 mentum dignitatis † non extinguit legatũ,
& ſubdit Bal, quòd honor ſuperueniẽs auget
quidem ſtatum ſed nõ minuit priorem
conditionem, latè Soc.& dicit tex.in l.pen,
ff.de Senat.vbi Bar.& Bal. quod etſi per ſuperuenientem
dignitatem nouum addatur
11 † domiciliũ, tamen non amittitur antiquũ,
idem dicitur in l.Senatores.C.de incol.lib.
10.vbi glo.& in l.municeps.ff.ad municip,
probatur quòd dignitas addita eximit quo
ad onera, ſed non tollit honores anteà debitos,
& poſſent ad hoc multa allegari, &
legitimatio abſtergit maculam, quam ex natiuitate
ſpurius vel naturalis contraxerat,
ſed non tollit iura naturalia, & in termi-
12 nis quòd legitimato præſtanda † ſint alimẽta,
eſt conſ.Alcia.209.nu 5.vbi fortius loquitur
in eo q ita fuit legitimatus, ne quicquã
poſſit cõſequi niſi ex patris volũtate.

SVMMARIA.

1 *Naturalis filius etiam ciuili iure alendus eſt à patre.*
2 *Pater diſponere non poteſt quòd naturalis filius non alatur.*
3 *Naturali filio quòd alimenta negentur, ſtatuto induci non poteſt.*
4 *Teſtator facere non poteſt quominus leges effectum ſortiantur.*
5 *Naturalis filius, non obſtante patris iuramento, debet ali.*
6 *Naturalis filia dotanda eſt à patre, & ibi latè agitur.*
7 *Pater non tenetur alere filiam naturalem. contra tamen, nu.1.*
8 *L.vxorem.§.pater naturalis.ff.de lega.3. quomodo intelligatur.*
9 *Naturalis filius propriè & ſtrictè dicitur, qui ex concubina natus eſt in ſchemate vxoris.*
10 *Concubina vt verè dici poßit multa requiruntur.*
11 *Concubina differt ab vxore ſola dignitate, inſpecta ſermonis proprietate.*
12 *Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione à viro.*
13 *Concubina vt fiat debet præcedere proteſtatio, nec ſufficit ſi ſequatur.*
14 *Naturales filij hodiè rarò ſunt ſecundùm proprietatem ſermonis.*
15 *Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouißimo.*
16 *Naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iuri canonico, quàm natus ex furtiuo coitu.*
17 *Naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere, quæ in domo retinetur pro famula.*
18 *Naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula, quæ in domo ſeruit ad opera vilia.*
19 *Concubinatus quando & ex quibus præſumatur.*
20 *Naturalis filius largè dicitur quicunque naſcitur ex ſoluto, & ſoluta, cum qua poſſet conſiſtere matrimonium.*
21 *Naturalis filius dicitur ex communi vſu loquendi, & ſecundum ius canonicum quicunque ſuſcipitur ex ſoluto & ſoluto.*
22 *Naturalis, in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto, & ſoluta.*

QVAESTIO IX.

QVAE hactenùs dicta ſunt, filios reſpiciunt legitimos, & naturales, expoſtulat autẽ locus hic vt aliqua de naturalibus ſubijciamus, & ijs alimẽta vt a
1 parentibus præſtanda iure † ciuili apertè ſancitum eſt, authen. licet. C. de natur. lib. ibi (huiuſmodi enim naturales filios paſci boni viri arbitrio neceſſe eſt.) Cyn. in authen. ex complexu. C. de inceſt. nup. vbi inquit quòd nat. ex coitu licito quoad ius ciuile, ſed damnato in foro pœnitentiæ alendus eſt, glo. in l. ſi quis à liberis. §. vtium. ff. de libe. agnoſcen. vbi diſtinguitur inter filium natum ex concubina, & alium. ſequitur ibi Bar. idem voluit Bar. in tract. alimẽ. nume. 17. Iaſ. in authen. res quæ, num. 8. C. commun. de legat. vbi dicit procedere iure ciuili, & canonico. Marſi. ſingu. 358. Lupus in repet. c. per veſtras, in 3. notab. §. 23. num. 11. Crauet. in conſ. 89. nu. 1. Didac. cap. 8. §. 6. in 2. par. de ſponſ. in prin. Alcia. conſ. 209. nume. 2. vbi multos allegat dicens eſſe clarum. Menoch. conſi. 60. nume. 6. Bero. in in conſi. 167. num. 20. & ſequen. volu. 2. vbi ampliat vt procedat non ſolùm in filio ſuſcepto ex concubina maritali affectu retenta in domo, ſed etiam in quocunque nato ex ſoluto & ſoluta, ſine tamen coitu nefario. Aſcan. in d. tracta. de patr. poteſt. cap. 5. num. 36. ampliatur autem vt non poſſit pa-
2 ter teſtamento contrarium præcipere, † vt voluit Bal. in l. id quod pauperibus, nu. 38. C. de epiſco. & cler. vbi ait quod, & ſi pater mandet in teſtamẽto alimenta non præſtari filio naturali, tamen exequutores teſtamentarij poterunt ea præſtare prohibitione paterna non obſtante, & Marſi. in ſingu. 354. in fin. dicit hoc eſſe ſingulare verbum paucis notum, & ideo tenendum perpetuò menti, & ante eum Iaſ. in conſi. 26. nume. 13. volum. 1. qui tamen loquitur in ſpurio. Aſcan. d. c. 5. num. 36. Bonacoſ. in tract. de æquita. canon. concluſ. 2. verſic. & teſtator non poteſt prohibere. Lancel. Gallian. in conſuetud. Alexand. in ver. ſolidos, quæſt. n. 6. numer. 9. vbi allegando Alciar. in conſ. 18. nume. 18. libr. 9. ampliat etiam ſta-
tuto induci non † poſſe, quòd filio ſpurio 3
denegentur alimenta. Menoch. conſi. 60. num. 8. Didac. d. c. 8. §. 6. num. 5. Socin. in cõſ. 130. nu. 4. vol. 2. & licèt multi loquantur in ſpurio, tamen omnes mouentur doctrina Baldi in d. l. id quod pauperibus. qui loquitur in naturali, & ſi eſt verum in ſpurio legibus odioſo, multò magis locum vendicabit in naturali minus odioſo, & prædictæ decisionis ratio eſt, quia teſtator non poteſt
facere quòd leges † effectum non ſortiantur, l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. vbi Ripa, à numer. 2. vſque ad 24. ponit multas deciſiones, ſed hanc omiſit, quæ tamen non erat 4
ſpernenda. ampliari etiam poteſt vt procedat etiam ſi pater iurauerit † filium natura- 5
lem non alere, vt ſuprà dictum eſt de filio legitimo, & naturali, quia in vtroque militat eadem ratio. hæc autem concluſio ampliatur alijs modis, & multipliciter declaratur, ſed quia hæc conueniunt alijs titulis, ideo in opportuna loca reijcimus.

Porrò ſicuti naturales filij alendi ſunt
à patre, ita filia naturalis eſt † ab eodem do- 6
tanda. Barto. in l. fina. colum. 2. verſic. idem dico in dote. ff. de his quib. vt indign. in l. Mæuius. §. duobus, in 3. quæſtio. ff. de legat. 2. in l. fina. §. à ſocero. ff. de his quę in fraud. cred. & in authent. ex complexu. C. de inceſt. nupt. Bald. in l. neque mater. C. de iure dot. Abb. in d. c. cùm haberet, de eo qui dux. in vxor. quam pollu. per adulterium. Abb. in conſi. 50. colum. 20. in conſi 115. volum. 2. Aretin. in §. legari. Inſtitu. de legat. vbi inquit ſe obtinuiſſe Ferrarię. & quamuis Doctores prædicti loquantur aliquando de filia ſpuria, tamen intelligitur de naturali, & in naturali expreſſè hoc voluere Bald. Nouel in tracta. dot. part. 6. priuileg. 16. colum. 2. Campeg. in eodem tracta. part. 1. quæſtio. 17. & ita ſeruari in praxi dixit Areti. in l. 1. colum. 5. vbi Rip. nume. 65. dicit communem. ff. ſolut. matrimo. Coraſ. in l. qui liberos, nume. 103. ff. de rit. nup. Bero. in conſi. 161. num. 11. & ſeq. vol. 2. & communem aſſerit Caccialup. in d. auth. ſi qua illuſtris, num. 91. C. ad Orficia. & ita vidiſſe reſponſum per magnos Iuriſtas præcipuè Maria. Soc. Tho. Docciũ, & Fran. Aret. Lup.

in c.

in c.per veſtras,in 3.notab.§.9. nu.1.& §.23. nu.4.& 22.Didac.in epitom.de ſponſ.part. 2.c.8.§.6.num.11. Rol.conſi.74.nu.43. vol.1. & communem dicit Aſcan.d.c.5. num.38.& ſeq.Garz.de vlt.fin.num.106.& ſeq. Tiraq. de iure primog.quæſt.62. nume.12. Coraſ. d.l.qui liberos,num.114.vbi dicit eſſe receptam ſententiam. hac autem pars fundatur ratione, quia licèt ſit naturalis, eſt tamen filia, & qua ratione legitimæ, & naturali tenetur pater dotem dare,ea ipſa debet naturalem tantùm dotare,cùm in ea non minus, quàm in legitima verſetur ratio affectionis,ſanguinis, & charitatis. ita arguit Bulgar.in l.1.numer.28.ff. ſoluto matrimonio. Item ſi iure canonico inſpecto ſpuria, quæ deterioris eſt conditionis, venit dotanda,quanto magis id erit dicendum in naturali,quæ eſt minus odioſa.probatur etiam in l.ſi quis à liberis, §. non tantùm.ff. de libe.agnoſcen. vbi dicitur quòd pater legitimam, & naturalem tenetur alere, & pro ea ſubire alia onera. ſicuti ergo tenetur naturalem alere,ita & dotare, quia dos eſt onus, d.l.qui liberos. & qui tenetur alere,tenetur etiam dotare.d.§.non tantùm. accedat,quod dos ſuccedit loco alimentorum, ergo cum naturali præſtanda ſint alimenta, dabitur & dos & quamuis in contrarium videatur text.in l.vxorem.§.pater naturalis.ff.de legat.3. vbi dicitur filiæ naturali denegandam eſſe actionem contra patrem pro dote quam promiſit genero.cu ius legis vigore, glo. ibi in ver. naturalis.
7 dixit patrem naturalẽ † non teneri ad præſtanda alimẽta filio: id quod placuit etiam Bar.in l.ſi quis à liberis.§.verum, num.3.ff. de libe.agnoſcen.Bald.in l.ſi.nume.2.C.de dot.promiſſ.Ange.in conſi.209. Imo.Aret. Roma.& Alexan.in d.l.1.ff.ſolut.matrimo. Deci.in l.ſi certis annis,nume.9.C.de pact. Tiraq.in l.ſi vnquàm, in ver. ſuſceperit liberos,nume.61.& 219.C.de reuoc.donatio. Siluan.conſi.2.nume.26.Boer. in deciſ.117. num.11. Viſita.in l.1.nume.106.ff.ſolut.ma-
8 trimo. tamen ille tex.intelligitur paſſim † à Doctoribus procedere, quando filia naturalis eſt diues, & poteſt ſeipsã alere vel dotare,& ſi inops ſit,prior obtinet ſententia,& ita declarant Bart.Bald.Nouel.Campeg.Caccialup. Didac.Lup. Bulga. Ripa,& alij omnes ſuprà adducti.

Reſponderi etiam poteſt, quòd §.pater naturalis non tractat,an pater teneatur dotare, vel non dotare, ſed an dotem dediſſe videatur de proprio, vel de bonis filiæ reſtituendis ex fideicommiſſo mariti. ergo non probat aſſumptum.

Pro declaratione eorum quæ ſuprà dicta ſunt,& aliorũ,quæ in proximè ſequenti quæſtione ſubijciam,ſciendum eſt quòd naturalis filius dici poteſt propriè, & largè, & vt ſit ſtrictè, & propriè naturalis, † 9
neceſſe eſt quòd natus ſit ex concubina, id eſt ex muliere in ſchemate vxoris ſociata, vt in Authẽ. quib.mod.natur. effic.ſui.§ ſi quis autem defunctus.& in Auth.de trien. & ſemiſ.§. & hoc dicimus ſi vni &c. & de tota hac materia vide latiſſimè Petr.Ant. Petram poſt hæc ſcripta viſum in tracta.de fideicomm.ex prohib.alien.quæſt.11.num. 170.& ſequ. Rimin.conſi.187.num.72.87.& ſeq.& natus ex vera concubina dicitur naturalis,gl.in c.niſi cùm pridem,in ver.man zeres,de re nunciat.gl.in c.per ver venerabilem.ver.naturalibus. qui filij ſint legitimi.multa autem requiruntur vt mulier dicatur concubina † & conſequenter,vt inde 10
ſuſceptus filius dicatur propriè, & ſtrictè naturalis. & quãuis aliqui tria, alij quatuor,aliqui quinq; dicant eſſe neceſſaria, tamen ſi iura per eos ad id allegata videãtur, in hoc cõueniunt debere interuenire hæc, quòd ſint nati ex ſoluto, & ſoluta, quòd inter eos poſſit eſſe matrimoniũ,quòd cohabitet in domo,quòd retineatur in ſchemate cõcubinæ, quòd ſit vnica. quòd publicè, & palã retineatur, quòd impares ſint perſonæ, quòd talis ſit mulier cum qua ſtuprũ non committatur, colligitur id ex Spec.in tit.de ſucceſſio.ab inteſta.§.1. verſ.nunc de naturalibus, vbi & ſi tria tantùm referat, iura tamẽ per eum allegata,quæ cõcubinatum requirunt,alia omnia includunt:ita etiã Azo in ſumma.C.de natura.lib.vbi quatuor recitat. Io.And.ad Spec.in rub.qui fil. ſint legiti. Signor. in conſi. 221. factum ſic ſe habet.Abb.in d.c.per venerabilẽ. ſequi-

tur Bal.Ang.Matheſil.Ang.Aret.Alex.Mar.
Laud.Præpoſ. Corne. Caccialup. & Bertr.
quos citat Alciat.in tract.præſumpt.reg 2.
præſump.5.nu.4.& ſeq. latiſſimè omnium
Gram.in voto 4.Alcia.in conſi.268.num.3.
Rip.in l.ex pacto.§.ſi quis rogatus, nu.4.ff.
ad Trebel. Didac.in epitom.de ſponſ.part.
2.cap.8.§.4.nu.2. Paleot.in tract.de noth.&
ſpur.c.12.num.1.& ſequ.Natta in conſi.121.
num.3.Ruin.in conſ.88.num.3. volu.3. Cæ-
phal.in conſ.48. nume.77. Manti.de conie-
ctur.vltim.volunt.lib.11.tit.2. nu. 22. & in-
11 ſpecta proprietate ſermonis concubina †
differt ab vxore ſola dignitate,l.item lega-
to.§.parui.ff.de leg.3. ideo Virgilius concu
binam appellat coniugem,vt aduertit Nat-
ta in conſ.623. num.2. ſtatus enim concubi-
næ adeò eſt vxori ſimilis, & proximus, vt
12 ſit omninò neceſſaria proteſtatio,† quòd
velit eam habere in concubinam, l.in con-
cubinatu.ff.de cõcubin.l.in liberæ.ff.de ri.
nup.§.conſideremus, verſ. nunc.in Auth.
de trien.& ſemiſ. Oldr.in conſ.196.num.2.
Io.And.ad Specu.in rubr. qui fil.ſint legit.
Natta in loco prædicto,& quæ proteſtatio
requiritur à principio, nec ſufficit quòd
13 ſuperueniat, † ſecundùm glo.in d.l.in con-
cubinatu. Barto.in l.pacta nouiſſima.C.de
pact. Gramm.d.voto 4. nu. 8. & ſecundùm
14 prædicta rari hodiè ſunt voto naturales,†
vt poſt Oldr.Bald.& Alex.aduertit Paleot.
in d.c.12.num.3.Alcia.conſi.268.num.3.nam
& ſi iure ciuili foret licitus concubinatus,
15 tamen hodiè inſpecto nouiſſimo iure † ci-
uili eſt prohibitus, c.1.de fil.nat.ex matri-
mo.ad morga.nat.contrac.Io.And.in c.ſine
culpa,de reg.iur. Felin.in c.cùm ſit genera-
le,in fi.de foro compe.Rip.in l.ſi vnquàm,
numer.74.C. de reuoc.donat.& multò ma-
gis iure canonico,c.nemo.32.quæſt.4. Abb.
d.c.per venerabilem,nume.31. Eman.Coſt.
in l.cùm tale.§.ſi arbitratu,ampliat.3.num.
4. vbi ideo infert conditionem, ſi ſteterit
in concubinatu, haberi pro non appoſita
tanquàm turpem, & iure canonico inſpe-
cto deterioris ſunt conditionis nati ex cõ-
cubina quàm nati ex muliere, ad quam eſ-
ſet furtiuus acceſſus, quia grauius eſt pec-
16 catum cum concubina, † vt not. Abb. in c.
tanta, colum.fina. vbi Præpoſ.nume.6.qui
fil.ſint legiti.Fortun. Garz.in tracta.de vl-
ti.fin.vtriuſque iur.illat.8. ſequitur Dida.
d.§.4.num.4.Vaſq.illuſtr.quæſtio. cap.102.
num.10.Bero.conſi.165.nu.12.volu.2.Infer-
tur ex prædictis, quòd natus ex famula in
domo retenta in modum famulæ nõ eſt na-
turalis,nec † ei poteſt aliquid relinqui.Al- 17
ber.in rub.C.de natur.liber.vbi ait in con-
tingentia facti aliàs fuiſſe ita conſultum,
& determinatum.Mart.Laud.in diſput.in-
cip.Augerius col.22. Iaſ.d.conſ.51. nume.3.
volum.3.conſ. .vbi allegando. Bald.dicit
hoc eſſe verum inſpecto rigore iuris ciui-
lis,ex ſtricta verbi ſignificatione. Rip.in d.
§.ſi quis rogatus,num.4. Infertur item,ſu-
ſceptum ex paupercula muliere.quæ inſer
uiebat deferendo aquã in domum,vel ſimi-
lia præſtabat ſeruitia, cùm tamen in domo
nõ habitaret,non † eſſe naturalem nec capa 18
cem relicti, ſecundùm Oldr. in d.conſ.196.
in 1.dub.an verò,& quãdo præſumatur con
cubinatus, † latè tradit Gram.d.voto 4.Al- 19
cia conſ.268.nu.5. largè verò & impropriè
dicitur naturalis,ſecũdùm vulgarem & cõ-
munem loquendi conſuetudinem,quicun-
que naſcitur ex ſoluto & ſoluta, inter † 20
quos poſſet eſſe matrimonium, & idem eſt
ſecundùm æquitatem canonicam, c. inno-
tuit.de elect.c.tanta.qui fil.ſint legitim.ita
Bal.in conſi.129.nu.3.volu.2.& conſ.206.in
fi.volu.3.vbi inquit,quidquid exigat rigor
iuris ciuilis,æquitas tamen iuris canonici,
& communis loquendi vſus eos omnes ha-
bet pro naturalibus, qui nati ſunt ex ſolu-
to & ſoluta. Io.And.ad Spec. in d.rubr.qui
fil.ſint legitimi,colum.2. vbi dicit hanc eſ-
ſe communem ſermonem. Butr.in d.c.per
venerabilem,num.26.in fi.vbi ait benè no-
tandum pro ſtatutis quæ loquuntur de na-
turalibus ſeq. Abb.ibi,in glo. in ver.in na-
turalibus,& ante eos hoc voluit Archidia.
in c.liberi.22.q.4.ſeq.Bald.ibi,in c.dudum,
il 2.nume.7.in fi.de elect.vbi infert ad legi-
timationes,quæ fiunt à palatinis.Bald.in c.
niſi cùm pridem,colum.pen.de renunciat.
vbi infert quòd natus ex fanticella dicitur
naturalis,& poteſt legitimari. Iaſ.in conſi.
51.nu.5.volum.3.vbi ait quòd iura canonica
appel-

appellant naturalem, quicunque natus eſt ex ſoluto & ſoluta,& latè hanc ſententiam defendit Bero.conſ.165. nume.11.volum.2. Didac.d.§.4.num.3. vbi latè. Natta in conſ. 623.nume.5.& 7.Herculan.in tract.de caut. de non offend.ca.32.num.4. Nicol.de Vbal. in tract.de ſucceſsio.ab inteſta. colum.2.in fin.Crau.conſ.168.num.8.in fin.Cæphal.in conſ.186.num.78. Aſcan.in d.c.5.num. 37.in fin. & vbi materia fauorabilis eſſet, tunc
21 naturalis diceretur † quicunque natus ex ſoluto & ſoluta, Natta d.conſ.623. idem de verbis teſtatoris intelligit Iaſ. d.conſi.51. num.9.imo Bero.d.conſi.165.num.18. & ſequent.vult, quod larga illa ſignificatio, naturalis, non minus propria, quàm ſtricta ſignificatio ſit, quia poteſt eſſe larga, & propria: Id quod tamen non habeo pro conſtāti, ſed de his alibi.

SVMMARIA.

1 *Spurio & nato ex damnato coitu, denegantur alimenta à patre ſecundùm ius ciuile, ſecùs infra, num. 5.*

2 *Spurio nihil à patre relinqui poteſt, vel dari quouis titulo.*

3 *Spurio quod relinqui poſſit à patre, non inducitur ſtatuto.*

4 *Legitimandi proprios ſpurios, Imperator non poteſt Palatino Comiti facultatem concedere.*

5 *Spurio filio pater tenetur iure canonico alimenta dare.*

6 *Naturales nihil differunt à legitimis, inſpecta natura.*

7 *Spurio debentur alimenta in vtroque foro tam ſeculari quam eccleſiaſtico.*

8 *Spurio ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non poteſt.*

9 *Spuriam filiam pater dotare tenetur.*

10 *Spurio relictum cauſa alimentorum, ſuſtinetur.*

11 *Spurio relictum præſumitur in dubio in cauſam alimentorum.*

12 *Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi.*

13 *Actus vt ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio.*

14 *Annuum legatum præſumitur factum in cauſam alimentorum.*

15 *Spurio relictum cauſa alimentorum valet, quatenus tamen non excedit valorem alimentorum.*

16 *Aetas ſpurij conſideratur ſecundùm l.hereditatum, ff. ad leg. Falcid. vt cognoſcatur, an legatum excedat alimenta.*

17 *Dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur.*

18 *Dos datur vt mulier ex ea alatur.*

19 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

20 *Dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij.*

21 *Dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſecundùm qualitatem perſonæ.*

22 *Dos eſt apud maritum titulo oneroſo.*

23 *Dos ſpuriæ data non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti.*

24 *Maritus eſt dominus dotis.*

25 *Vxor poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam liberis ex primo matrimonio, ſi relictum non affert emolumentum.*

26 *Spuriæ dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam.*

27 *Spurio ex damnato coitu non debentur alimenta.*

28 *Spurius ex ſacerdote genitus, eſt odioſior alijs.*

29 *Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus ſacerdotij.*

30 *Spurius generaliter loquendo dicitur quicunq; ex iuſtis nuptijs non eſt natus.*

31 *Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, vel ex concubina non ſola vel moniali genitus eſt.*

32 *Spurius ſtrictè dicitur natus ex parentibus, inter quos matrimonium eſſe non poterat, vel ex coitu iure ciuili prohibito.*

33 *Spurius dicitur natus ex ancilla.*

34 *Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex damnato quidem, ſed non punibili naſcuntur.*

35 *Spurius in dubio filius præſumitur, non autem naturalis, vel legitimus. vide nu.37.*
Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus.

36 *Poſſibile honeſtum potius præſumēdum eſt, quā poſſibile inhoneſtum.*

37 *Filius in dubio præſumitur legitimus, non illegitimus.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

enim lex multis in caſibus denegat filio alimenta, de quibus tractabimus, ſeparato titulo, ita & poteſt hoc facere ſtatutum, an verò bannum ſit iuſta cauſa, hoc eſt de quo quæritur: & ſanè quando ideo ſtatuerunt Principes, quia multi eſſent banniti, qui aliter non poſſent arceri à finibus ſui territorij, vel quando damno eſſent reipublicæ, vel quando ex alia cauſa, concernente tamē publicam vtilitatem, fieret huiuſmodi ſtatutum, crederem valere, quia Princeps ex cauſa poteſt, nedum naturale, ſed
39 diuinum † etiam ius limitare, & reſtringere non contra, ſed in fauorem, vti poſt multos declarat Felin. in c. quæ in eccleſiarum, num. 3. verſic. prim. concluſio, de conſtitutio. vbi, colum. 4. verſ. procedit ergo dictū, concludit in dubio præſumi, quod ſtatutum factum ſit ex cauſa publicæ vtilitatis, pro quo facit quod in Principe ſemper prę
40 ſumitur † cauſa iuſta, Cyn. poſt antiquos in l. fin. circa fin. C. ſi contra ius vel vtil. publ. vbi loquitur etiā in his de quibus ſine cauſa non poteſt diſponere, ſequitur Bald. ibi, qui vult, quod non detur in contrariū probatio, Butr. & Abb. in d. c. quę in eccleſiarū, Natta in conſi. 487. numer. 41. id quod procedit ſine dubio quando in decreto atteſta-
41 retur Princeps id ſe † facere cauſa publicæ vtilitatis, Natta ibi, num. 43. Rol. in conſil. 1, num. 190. vol. 2. limitatur tamen hæc deciſio, vt non procedat, quando filius ideo foret damnatus, quia cōtra patriam veniſſet: tunc enim pater ei non tenetur alimentis
42 ſubuenire, quia † patriæ plus debemus quā parentibus, d. l. minimè, & clarius in l. veluti, ff. de iuſt. & iure. vbi probatur, nos primum patriæ naſci, atque ei potius quam parentibus teneri ad obedientiam præſtan-
43 dum, ita † declarat Ange. in d. Auth. de nup. §. ſi verò contigerit, quem ſequuntur Alber. Cæpol. Nellus, Igne. Socin. iun. Duen. & alij ſupracitati.

SVMMARIA.

1. *Pater hæreticus, Iudæus, vel infidelis, tenetur alere filium orthodoxum.*
2. *Pater non ſubtrahit alimenta filio ſub prætextu religionis.*
3. *Pater Iudæus tenetur dotare filiam, quæ conuerſa eſt ad Catholicam fidem.*
4. *Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam, etiā ſi pater diues ſit.*
5. *Legitima filio orthodoxo debetur, viuente patre Iudæo, vel infideli.*
6. *Legitima ſtatim filio aſſignatur, quando pater ingreditur monaſterium.*

QVAESTIO IV.

QVID autem ſit in filio orthodoxo, 1
& fideli, an ei pater † hæreticus, Iudęus, vel infidelis teneatur exhibere alimenta: non videtur in hoc laborandum, quia habemus text. expreſsè decidentem, quod ſic, in d. l. cognouimus, §. ſed ne videamur. C. de hæret. quem Salic. ibi dicit eſſe notandum contra Iudęum, qui recuſat alere filium Chriſtianum, & dicit Bald. in l. neque mater, nu. 2. C. de iur. dot. quod filij Iudæorum conuerſi ad fidem, ali debent à parētibus, & Sal. ibi dicit hoc procedere in filijs Saraceni, vel Iudæi. ij enim ſi orthodoxi ſunt, aluntur à patribus, quamuis diuerſæ ſectæ, & Ang. in §. fuerat. Inſtit. de actio. dicit eſſe multis notandum, & ſe habuiſſe de facto paucis ante diebus, ſequitur Iaſ. ibi, num. 114. qui ait tex. in d. l. cognouimus, eſſe ſingularem, & pendere ſuo tempore quæſtionem Papiæ, Ioan. de Ana. in c. Iudæi, il. 2. nume. 4. & §. de Iudæis, Brun. in tract. de ſtatut. excluſ. fœmin. in 6. art. princip. num. 61. & ſeq. Plot. de in lit. iur. §. 8. nume. 17. Marquard. in tract. de Iudæis, libr. 3, cap. 4. num. 1. & ſeq. & ratio eſt, quia filius propter conuerſionem ad fidem Catholicam, non debet eſſe deterioris cōditionis, ſed melioris, d. c. Iudæi, & dicit text. in c. 1. & in c. ſi quis reliquerit, 30. diſt. quod prę-
textu religionis, † aut fidei pater non debet 2
filio alimenta, vel alia ſubſidia denegare, & propterea Aſcan. Cle. in tract. de pat. poteſta. effec. 7. in fine concludit & ipſe præſtanda eſſe filio alimēta à patre, vel Iudęo, vel alterius ſectæ, & per eandem rationem concludunt Doct. per text. in d. l. cognoui-
mus, quod pater tenetur † dotare filiā quæ 3
ſit ad fidem conuerſa, idem voluit glo. in l. neque

neque mater. C. de iur. dot. vbi Bal. Salic. & alij, & fortiùs ea gloſſ. vult, quod & ſi aliàs mater non teneatur dotare filiã niſi in ſubſidium, vbi pater eſt egenus, tamen fauore fidei, ſi filia orthodoxa ſit, teneatur mater
4 dotem dare, † etiam ſi pater ſit diues, ſequitur Anan. in d. c. Iudæi, Ange. in d. §. fuerat, vbi Iaſ. num. 115. dicit eſſe notandum, ſequitur etiam Brun. Marquard. & Aſcan. imò, vt ei qui ad fidem conuerſus eſt, maior exhibeatur fauor, dixit Io. de Anan. in loco pręcitato, quod talis filius conuerſus † ad Ca-
5 tholicam fidem, poteſt patrem compellere adhuc viuentem ad ſibi conſignandum legitimam, ſequitur Brun. vbi ſuprà, qui & ſi primum dubitet, tandem reſoluit quod attendenda ſunt ſtatuta. Plot. loco prædicto, eſt verum quod Ioan. Licirier in tract. primogen. lib. 1. quæſt. 17. num. 1. tenet contrarium, ea motus ratione, quod Iudæi iure Romano reguntur, ſecundùm quod legitima filio non præſtatur patre viuente, l. 1. §. ſi impuberi, ff. de collatio. bono. & cum eo tranſit Aſcan. loco prædicto, & dubitatio quam mouit Brun. in d. arti. 6. nihil pertinet ad quæſtionem, quia ſiue ligentur ſtatuto, ſiue nõ nihil infertur ad aſsignationem legitimæ. mihi verò videtur ſanctam & iuſtam eſſe Anan. ſententiam: ſicuti enim mater tenetur filiam dotare eo caſu, quo aliàs non teneretur, vt magis religioni faueamus, quare non eodem modo obligabitur pater legitimam ante tempus aſsignare, ne ſi differatur exactio in mortis paternæ tempus ſpe illius legitimę filius vt patri ſit gratior, & pinguiorem conſequatur legitimã, interim inducatur ad fidẽ Catholicam deſerendam, & iudaiſmum repetendum. addo etiam pro hac parte facere glo. ſingu. in c. trãſmiſſæ, qui fil. ſint legit. quę vult quod
6 legitima ſtatim † filio aſsignetur, quando pater monaſterium ingreditur, & eam multum ibi commendat Abb. & probauit eius ſententiam Bald. in Authen. ſi qua mulier, C. de ſacroſanct. eccleſ. Areti. in l. 2. num. 6. ff. de teſtam. Ana. in c. 2. nu. 2. de delict. puer. Decci. in conſi. 416. nume. 7. Bald. Nouel. in tract. dot, part. 1. col. 3. ſi ergo ingreſſus patris in religionem id operatur, quare non idem operari debet filij ingreſſus ad Catholicam fidem, quam ante pernegabat?

Eſt etiam quæſtionis, an pater filio excommunicato teneatur alimenta præſtare: item an filiæ, quę peccauit in ſuum corpus, & an filio luxurioſo malè morigerato, & vitę culpabilis, & an multis alijs caſibus filius ali debeat à patre, ſed eos qui in negatiuam reſoluuntur, reſeruandos duxi in eam partem, vbi tractabo de cauſis quibus filio alimenta iuſtè denegantur.

SVMMARIA.

1 *Venter prægnans alendus eſt etiam quando dubium eſt ſi prægnans ſit.*

2 *Venter prægnans matris alitur de bonis mariti etiam ſi ipſe diues ſit.*

QVAESTIO V.

De filio in lucem edito non eſt dubium quin pater illi alimenta prębeat ſecundum ſupradicta, ſed mortuo patre ſi dubitatur ne vxor prægnans ſit, an venter ſit alendus. & ſanè nõ videtur, quia cum non ſit natus, non eget alimentis, & dum eſt in vtero, alitur materno ſanguine, vt per Aulum Gel. Noct. Attic. lib. 12. cap. 1. & ſi mater poſtquam filium peperit triennio tenetur alere, multò magis alimenta præſtabit ei quem in vtero geſtat, & cum alatur immediatè à matre, non ſunt alimenta præſtanda ei, qui habet aliunde, vti hæc omnia probabimus ijs in locis, quibus cõmodius eas quæſtiones pertractari continget; contra tamen ſtatuit ius non modo ventrem † alendum, quando certum eſt eſ- 1
ſe prægnantem, ſed etiam quando eſt dubium, eſt text. in l. 1. §. ſed & ſi incertum ſit, ff. de ventre in poſſeſ. mitten. & monetur ratione, quia æquius eſt impendia fruſtra fieri aliquando, quam alimenta denegari ei, qui aliquo caſu futurus eſt, Duen. Maſuer. & Modern. Pariſ. quos citat Menochius de præſumpt. libro 1. quæſtio. 35. num. 14. Cordub. dicta l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, numer. 4. ff. de liber. agnoſcend. addo Baldum in l. diuortio, colum. 2. ff. ſolut. matrimon. vbi quod non compenſat cum fru-

ctibus ſuarum dotium, vide ibi Rom. num. 15. Ioan. nu. 16. in fin. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 116. ff. de libe. agnoſcend. Rebuff. tom. 1. de ſenten. prouiſ. artic. 1. gloſſ. 2 nume. 12. & vide Vital. in loco infra allegando. hæc autem alimenta matri præſtantur intuitu ventris, & proinde cenſentur ventri prӕſtari, nec hoc caſu matris perſona attenditur. qua ratione etiam ſi mater ſit diues, & poſsit de proprio ſe ipſam alere, percipit nihilominus alimen-
2 ta ex mariti hæreditate,† probatur in l. curator, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. an autem repetantur, ſi repe riatur deinde eam non eſſe prægnantem, ſuo loco dicam, & de hoc vide vbi tract. de hærede, qui tenetur filios defuncti alere, & omninò Vital. in tractat. clauſu. tit. an alimen. renuncia. poſſ. col. 7. vbi an quando aliunde habet.

SVMMARIA.

1 *Filius contrahens matrimonium ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt.*
2 *Exhæredari qui poteſt, excludi etiam poteſt ab alimentis.*
3 *Patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate, non de neceſsitate.*
4 *Matrimonium ſi ſtatuto prohibeatur ſub pœna, licèt matrimonium nõ impediatur, pœna tamen committitur.*
5 *Filia quæ nubit indigno, exhæredari poteſt.*
6 *Matrimonium ſine patris conſenſu, validè contrahitur.*
7 *Matrimonij materia vbi tractatur, ius canonicum attenditur.*
8 *Matrimonium quod ſine patris conſenſu contrahitur, ſtatuto induci non poteſt.*
9 *Matrimonium ne contrahatur ſine conſenſu patris, pacto diſponi non poteſt.*
10 *Pœnam non meretur, quod fit lege permittente.*
11 *Filius alimentis non priuatur, eo quod contraxerit matrimonium ſine patris conſenſu.*
12 *L. 1. §. ſi emancipatus, il primo, ff. de contra tab. eſt correcta.*
13 *Principali ſublato, tollitur omne conſequens.*
14 *Iniuriam non infert, qui vtitur iure ſuo.*
15 *Matrimonium debet eſſe liberum etiam à pœna.*
16 *Argumentum à dote ad alimenta, non valet negatiuè.*
17 *Filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus dotem à patre, vbi quid ſi nupſit indigno.*
18 *Pater ſciens filiam nupſiſſe, & tacens, videtur conſentire.*
19 *Conſenſus domini ſuperueniens validat alienationem feudi ipſo neſcio factam.*
20 *Dominus ſciens feudi alienationem, & contradicens, videtur conſentire.*
21 *Indignus quis dicatur, quando quæritur an filia indigno nupſerit.*
22 *Doctori ſi nuberet Comitiſſa, non diceretur indigno nupſiſſe.*
23 *Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij.*
24 *Pater tenetur dotare filiam quæ poſt annum 25. nupſit indigno.*
25 *Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum, quo nupſit patre inſcio ſi expectauit tempus congruum ſecundùm patriæ morem.*
26 *Pater tenetur alere filiam quæ indigno nupſit, ſi neque ipſa, neque vir habeat aliunde.*
27 *Viduata nubens, tenetur exquirere patris conſenſum.*
28 *Filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum, quando vult nubere.*
29 *Conſenſus patris in nuptijs filiæ eſt requirendus de honeſtate tantum, non de neceſsitate.*
30 *Filia emancipata poteſt nubere ſine patris conſenſu exactis annis 25.*
31 *Vidua ſi velit nubere ſine patris conſenſu, poterit ei pater primam dotem minuere.*

QVAESTIO VI.

QVOD ſi filius ſine patris conſenſu vxorem duxit, videtur alimentis priuandus, nam ex ijs cauſis poteſt priuari alimentis, quibus poteſt exhęredari; vt eſt communis regula, quam alia in parte pertractabo, vt filius contrahens matrimonium † ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt, vt voluit Caſtrenſ. in l. ſi filiam, C. de inoffic. teſtamen. qui & ſi loquatur in filia, tamen vult idem eſſe in filio, argumento l. 1. §. ſi emancipatus, il primo. ff. de contra tabu. & quamuis aliqui teneant, quod 1
nunc

nunc non poſsit filia vel filius exhæredari
ob eam cauſam, tamen correctio iuris ciui-
lis, quæ fuit inducta ex diſpoſitione iuris
canonici, volentis, quod libera ſint matri-
monia, & conſenſus patris minimè ſit ne-
ceſſarius, locum habet ſolum reſpectu ex-
hæredationis, ſed non quoad alios effe-
ctus, propterea qui olim exhæredari pote-
2 rat, nunc excludi † poteſt ab alimētis, vel à
dote, vt declarat Ruin. in conſi. 131. numer.
6. volum. 4. & certum eſt quod patris con-
3 ſenſus in matrimonio filij, vel filiæ, † re-
quiritur de honeſtate, ſecundùm gloſſ. in
d. c. cum virum, in verſicu. paterna, de regu
larib. & in c. ſufficiat, in verſicu. ſolus, 27.
quæſtio. 2. ergo inhoneſtè facit filius con-
trahendo inſcio patre. & non benè infer-
tur, matrimonium valet ſine patris conſen
ſu, ergo exhæredari non poteſt. nam & ſi
matrimonij ſubſtantia non poſsit à ſtatuto
impediri, tamen ſi imponatur certa pœna
contrahentibus matrimonium ſine patris
4 cōſenſu, † erit pœnæ locus, ſecundùm Bal-
dum in l. omnem, circa fin. C. ad Tertullia.
pœna enim eſt quid ſeparatum à vinculo
matrimonij. hæc verò ſententia locū mul-
to magis vendicare videtur, quando duo
concurrunt. primum, quòd ſine patris con-
ſenſu matrimonium ſit contractum: ſecun-
dum, quòd cum muliere inhoneſta, vel ſi
5 filia † viro nubat indigno, ita gloſſ. in c. de
raptoribus, in verſicu. excuſato, in fine. 36.
quæſtio. prima, & hoc etiam vult Bald. lo-
quendo in filio, in l. nec filium, C. de nupt.
vbi ait quod poteſt exhæredari. mouetur
per textum in l. 3. §. emancipatus, ff. de con-
tra tabu. idem voluit Bald. in l. ſi pater, C.
de ſponſal. Butr. in c. accedens, de procurat.
Anchar. in conſi. 21. numer. 6. qui etiam di-
cunt, quòd pater non tenetur dotare filiam
quæ nupſit indigno ſine ſuo conſenſu, &
hoc etiam voluerunt gloſſ. & Archid. in c.
cum cauſa, de raptorib. vbi etiam Abb. Io-
an. Andr. in d. c. accedens, Salicet. in l. ſi vt
proponis, la prima, C. de nuptijs. & Baldus
in l. 1. colum. 4. ff. ſolut. matrimon. Alexand.
in conſi. 97. numer. 10 volumine 1. Iaſon in
l. 2. §. quod ſi in patris. numer. 28. ff. ſolut.
matrimon. Ruin. in conſi. 131. nume. 5. vo-
lum. 4. vbi poſt Iaſonem in loco prædicto
dicit eſſe communem. non enim filia debet
dotem ſperare à patre quem tam graui in-
iuria affecit, l. ſi quis à liberis, §. idem iu-
dex, ff. de liber. agnoſcend. eſſet quam indi-
gnum patrem cogi ad dotādum filiam, quæ
ſe & totam familiam dedecorauit, c. hono-
rantur. 32. quæſtio. 2. & quamquam ius ca-
nonicum remoueat id, quod pertinet ad
matrimonij validitatem, non tamen remo-
uet iniuriam, & ingratitudinem patri illa-
tam, propter quā pater poteſt denegare do-
tem & exhæredare. ita reſpondet gl. in c.
cum ſecundum, in verſicu. legalis infamiæ.
extr. de ſecundis nupt. & prædictam opi-
nionem, quòd non ſit dotanda filia quæ in-
digno nupſit, ſequutus eſt Coraſius in d. l.
qui liberos, numer. 110. ff. de ritu nuptia.
& quidquid ſit in maſculo, obtinere debet
hæc opinio in filia nubente indigno. ita
reſoluit Coraſius in dicta l. qui liberos, nu
mer. 100. dicens in maſculo eſſe correctum
id, quod facilius admittit Decius conſil.
231. numer. 3. contraria tamen ſententia
eſt verior, & rationi atque æquitati ma-
gis conſona, quandoquidem matrimonia
debent eſſe libera, c. gemma, de ſponſal. &
validè † filius matrimonium contrahit ſi- 6
ne patris conſenſu, gloſſ. in c. fina. 22. quæ-
ſtio. 2. gloſſ. penultim. in c. 1. de deſponſat.
impuberum. vbi eam ſequitur Abb. idem
dicit gloſſ. in l. Paulus, ff. de ſtatu homin.
licet de iure ciuili patris conſenſus ſit ne-
ceſſarius, vt Inſtit. de nupt. in princip. d. l.
Paulus, ff. de ſtatu hominum, l. ſi vt propo-
nis, la. 2. C. de nuptijs, verùm cum matri-
monium res ſit ſpiritualis, attendendum
eſt ius † canonicum, c. fin. de ſecundis nupt. 7
§. hunc igitur, ibi leges ſeculi præcipuè in
matrimonijs canones ſequi non dedignan-
tur. 2. quæſtione 3. Angel. in conſi. 29. in
primo dubio. Butr. in conſi. 35. in princip.
Abb. in dicto c. 1. colum. 2. de ſponſa. ideo
ſtatutum quòd filius non poſsit matrimo-
nium contrahere ſine patris † conſenſu, nō 8
valet, ſecundùm Ioan. Andr. in c. ſtatutum,
il primo, in verſicu. & facit decretalis ad
quæſtio. de hæret. in 6. ſequitur Riminald.
& alij ibi, & ſubdit quod leges requirentes

conſenſum parentum correctæ ſunt, Bart.
& Abb. in c.1. de ſponſ. in conſ.12. num.1. vo
lum.1. Anch. d. conſ. colu.2. vbi dicit, quod
ſicuti per ius canonicum correcta ſunt iu-
ra ciuilia, quæ patris conſenſum require-
bant in matrimonio filij, ita non valet ſta-
tutum quod reducit homines ad ius ciuile,
& hãc dicit eſſe magis communem opinio-
nem Doctorum, quia matrimonia ſpectant
ad eccleſiam, & ſubdit quod ſtatutum eſt
contra bonos mores, atque ideo etiam pa-
9 ctum non valet, in quo † patris conſenſus
requiritur, & idem omninò dicit Alexan.
de pacto & ſtatuto in conſi.1. numer.24. &
ſequent. in 3. volum. & in conſi.97. nume.7.
& ſequent. volum.7. vbi latiſsimè differit
inferendo ad pactum, & cumulando ratio-
nes, Decius in l. nuptias, numer.9. ff. de re-
gu. iur. & in conſi.231. colum.1. & ideo cum
lex permittat filio contrahere matrimoni-
um ſine patris conſenſu, non poteſt exhæ-
10 redari. quod enim fit permittente † lege,
non meretur pœnam, l. Gracchus, C. de a-
dulter. c. qui peccat. 24. quæſtio.4. & in ter-
11 minis † hoc voluit Abbas in d. conſi.12. An-
char. d. conſi.21. Decius d. conſi.231. & in di-
cta l. nuptias, in quibus locis latiſsimè exa-
minat hanc quæſtionem Didac. in epitome
de ſponſal. part.2. cap.8. §.6. numer.3. vbi ta-
men loquitur, quando filius vxorem du-
cit honeſtam ſine patris conſenſu, Aſcan.
Clem. in dicto tractatu de patr. poteſta. ef-
fectu 17. nume.17. vbi infert, quod propter
hanc cauſam alimenta denegari non poſ-
ſunt.

Non obſtat igitur dictum Caſtrenſ. in
d. l. ſi filium, C. de inoffic. teſtam. quia con-
tra eum tenent Abb. & Anchar. & alij ſupra
citati, & l.1. §. ſi emancipatus, qua Caſtrenſ.
12 mouetur, eſt † correcta, & hodie non habet
locum, inquit Barto. ibi. & dũ dicitur quod
lex canonica non remouet ingratitudinem
& iniuriam, quę patri infertur, non requi-
rendo eius conſenſum, qua ratione poteſt
ſecundùm aliquos exhæredari, non eſt cõ-
cludens ratio, nam lex canonica non ple-
nè conſuluiſſet pro libertate matrimonij,
ſi iura ciuilia reuocaſſet ſolum quoad va-
liditatem, non autem quoad remouendum
pœnam. priuationis pœna enim ea eſt, quæ
magis remoueret à contrahendo matrimo
nium, proinde ſubſtulit lex canonica non
ſolùm inualiditatem, ſed etiam pœnam, &
ſublato principali, tollitur † omne conſe- 13
quens, l. nihil, §. principalis, ff. de regu. iur.
& l. cum principalis, ff. eod. vbi Decius &
Cagno. c. acceſſorium, de regu. iuris, in ſex-
to. & poſt hæc ſcripta vidi Iaſ. ita benè diſ-
ſerentem in l. ſed ſi poſt, num.5. C. de inoff.
teſtamen.

Pręterea dico, quod ſtante diſpoſitione
iuris canonici, filia nubendo ſine patris cõ
ſenſu non afficit patrem iniuria, † nemini 14
enim facit iniuriam, qui vtitur ſuo iure, l.
quod reipublicæ, & l. iniuriarũ, ff. de iniu-
rijs. & tunc erit iniuria, quando patris con
ſenſus eſt neceſſarius, at ceſſat iniuria, ſub-
lata neceſsitate conſenſus. addo quod vbi
etiam poſſet dici iniuria, non tamen eſt ta-
lis, quæ præbeat iuſtam cauſam exhæredan
di, ſi iam non conſideremus neceſsitatem,
quæ erat iure ciuili inducta. Similiter
quod dicebatur valere pœnam indictam, li
cèt diſpoſitio non valeat per quam matri-
monia prohibentur, habet aptum † reſpon 15
ſum apud Dec. in d. l. nuptias, & in d. conſi.
231. vbi reprehendit Bart. in l. adijcimus, C.
de murilegu. lib.11.

Non etiam refragatur, quòd pater non
teneatur filiam dotare quæ nupſit ſine ſuo
conſenſu, nam vbi hoc verum eſſet, non in-
fert ad alimenta: quandoquidem vt alias
dixi, non valet argumentum à dote ad ali-
menta negatiuè, quia magis † debentur ali- 16
menta, quam dos, Imol. Roma. & Alex. in l.
1. ff. ſoluto matri. Reſpondeo etiam, quod
in contrarium eſt communis opinio, quia
etiam † quæ nupſit inuito patre petit do- 17
tes, gloſſ. in c. fin. in glo.1. 32. quæſtio.2. & gl.
in c. de raptoribus, in verſ. excuſata. 36. quę-
ſtio.1. & eam ſequitur Iaſ. in l. ſed ſi poſt, nu
me.5. C. de inoffic. teſtamen. & in auth. res
quæ, num.15. C. commun. de leg. Campeg. in
tractat. dot. part.1. quæſtio.13. vbi allegat
Bald. & Rom. Boer. in deciſ.130. num.8. vbi
loquendo de ea quæ digno viro nupſit, alle
gat Bart. Bald. Ange. Sali. Caſtr. & multos a-
lios, & inducit multos textus, latè Dida. de
ſpon-

ſponſ.par.1.cap.3.§.8.num.5.

Quatenus verò dictũ eſt, contrariã opinionem procedere quãdo nupſit indigno, reſponderi poteſt quod Imo.in c.accedens, de procurat.tenet contrarium,quia neutra eſt iuſta cauſa exhæredationis, nõ quidem quòd ſine conſenſu nupſerit, quia id lege canonica eſt ſublatum: non etiam quia nupſerit indigno, quia hæc cauſa non eſt iuſta, & non reperitur enumerata in §. cauſas, in Auth. vt cùm de appellatio. cognoſ. & Imol.ſeq.Alex.in l.1.num.32.ff.ſolu.matrimo.Iaſ.in l.ſed ſi poſt,in fi. Dec.d.conſi. 231.& in d.l.nuptias. Campeg.de dot.par.1. quæſt.10.13.Didac.de ſponſ.par.2.cap.3.§.8. num.5.ſed ſi verum dicere fas eſt, ea ſententia quod nubendo indigno ſine patris conſenſu non poſſit dotem petere,eſt communis:nam vltra ſuprà citatos pro contraria parte,eam tenent Bald. nouell. qui optimè diſſerit in tracta.dot.par.6. priuileg.16.colum.4. & Lup.melius cæteris in repe.c.per noſtras,in 2.not.§. quod habet concurrere, num.1.& ſequ. de donatio. inter virum & vxo.Sil.nup.libr.2.nume.36. Iacob.nouel. reg.139.nume.3. Fabian.in authen.nouiſſima,num.176.C.de inoffic. teſtam. Pariſ.29. colum.3.volum.3. Didac.d.c.3.§.8.nume.7. erit ergo cõcluſio quòd filius vel filia conſequetur alimenta à patre etiam ſi matrimonium contrahat ſine illius cõſenſu, fallit tamen quando vltra ſpretum patris conſenſum filius indignam duceret vxorem, vel filia nuberet indigno.

Aduerte tamen in propoſito, quod ſatis dicitur pater conſentire matrimonio ſi
18 ſciens † tacet & non contradicit, quia dicitur conſentire ſi euidenter non diſſentit,l. in ſponſalib. §.1.ff.de ſponſal. c. honorantur.§.idem. 32.quæſt.2. vbi idem operatur taciturnitas, poſt iam contractum matrimonium, quod expreſſus conſenſus à principio,& latè probat Anchar. d.conſ.21.col. 2.vbi addit, quòd conſenſus hic colligitur etiam ex verbis paternis, & quod ſufficit ſi ſuperueniat poſt factũ,pro quo facit,quod
19 dicimus de conſenſu † domini, qui conualidat venditionem feudi iam factam ipſo inſcio,ſi ſuperueniat. Iſern.in c.1.in princ. num.14.& ibi Aluar.num.15.de prohib.feu. alien. per Freder. Gozad.in conſi.26. nu. 9. Curt.iun.de feud.in 4.par.princ. in 2.regu. quæſt.2.Soci.Iun.in conſ.97.num.16.vol.2. Natta in conſi. 475.num.13. vbi addit Iac.de Ardizo in ſum.titu. quib. mod. feud.amittat.ver.conſenſum autem. adde Decium in conſi.144.nume.1.Crauet. pro genero. nu. 397.& ſequ.intelligendo tamen niſi agatur de præiudicio tertij, vt per Rolan.in conſ. 2.nume.146. volum.1.de quo videndi ſunt Bero,in conſi.73.num.8.volum.1. Menoch. in conſi.1.num.405.conſi.38.nu.32. Bertran.
conſi.49.nu.25.imò in feudo ſufficit,†quod 20
ſciens dominus non contradicat, glo. in c. 1.in ver.permiſſione, quam ibi not. Bal.de prohib. feud. alien. per Lothar. Aluaro.c. 1.§.præterea,quib.mod.feud.amittat.communem dicit Iacob. in ſua inueſtit. in ver. & cum pacto de non alienando, num.10.& Curt. iun loco prædicto,ver. & in primis, folio mihi 48.Iaſ.in l.quæ dotis,num.88.ff. ſolu.matr.Capic.deciſ.100.num.6. Clar.de feud.quæſt.31.in fi.

An autem filia nupſerit digno, vel in-
digno, attendi debet vtriuſque † coniugis 21
progenies,ſcietia,diuitiæ,& alia,& ſecundùm ea prudens Iudex æſtimabit, an indigno nupſerit, iuxta notata per Io. Andr. & alios in c.ſuper eo,il 2.de teſtib.Bart.in l.ſi rogatus.ff.de manum.vindic.Alex.in l.ſi cũ dotem.§.transgrediamur.ff.ſolut.matrim. declarat in propoſito. Lup.d.c.per veſtras. §.tertium.quod habet concurrere, num.4. & 12.& ibi à nume.1.latè tractat,de importantia indignitatis alterius ex coniugibus, præcipuè quoad prolem, & ne id videatur parui admodum momenti,vidi his diebus, dum Taurini agerem, diſceptari in ampliſſimo eo Senatu, cauſam ſuper qua reſpondit Rol.à Valle, conſ.26. volum.4. & quia pater non curauerat legitimari filiam, condemnati fuêre patris hæredes ad damna,& intereſſe, quæ vti intellexi à Senatoribus, circa duo conſiſtebant, primò circa prolis dignitatẽ, quæ ſi mater fuiſſet legitimata efficiebatur habilis ad dignitates eccleſiaſticas,& militias. Secundò circa id, quod illegitimam filiam nobilis non duxiſſet

ſinedote longè pinguiori,
Aduertendum eſt etiam, quòd ſi magna
22 Comitiſſa nuberet † Doctori, non dicere-
tur nubere indigno, vt per illum text. vo-
luit Sali. in l. prouidendum. C. de poſtulan
do, & Campeg. d. quæſt. 13. dicit eſſe nota-
bile, & menti tenendum, & dicit Coraſ. d.
l. qui liberos, nu. 100. in fi. eſſe dictum me-
morabile, ſequitur Lup. d. §. tertium, quod
habet, nu. 12. verſ. ex hoc infertur, vbi ſub-
dit eſſe ſemper menti tenendum.

Et quia dixi ſuprà, patrem cogi ad præ-
ſtandum alimenta filiæ, quę nupſit ſine ſuo
conſenſu: poſſet id alicui dubium videri,
nam pater tenetur ſolum egentem filiam,
& quæ non habet aliunde alere, at ſi eſt
nupta vir tenetur alere, ergo non eſt gra-
uandus pater. reſpondeo tamen, quòd quę-
ſtio poſſet procedere caſu, quo vir non eſ-
ſet aptus præſtandis alimentis, vt quia non
haberet pro ſe.

Item reſpondeo, quòd pater, qui dotem
filiæ non dedit, non leuatur onere alendi
23 filiam: dos enim † eſt neceſſaria ad ſubſti-
nendum onera matrimonij, l. aſſiduis. §. ex-
ceptio. C. qui potior. in pign. hab. Bar. in l.
nupta. ff. ſolu. matr. ita reſpondet Campeg.
d. quæſt. 13. col. 2. & ideo Doctores dicunt,
quòd pater, qui dotem promiſſam non ſol-
uit, tenetur præſtare interuſuria, pro tem-
pore, quo fuit in mora, l. in inſulam. §. vſu-
ras. ff. ſol. matr. & dicam alibi.

Quod autem ſuprà affirmauimus filiam,
quæ indigno viro nupſit, neque alendam,
neque dotandam eſſe, non procedit, quan-
do filia exceſſiſſet annum vigeſimumquin
tum, quia ſi tanto tempore pater ſit negli-
24 gens † tenetur filiæ, quæ indigno nupſit pa-
tre inuito dotem dare, vel alimenta, tex. in
l. ſed ſi poſt. C. de inoff. teſtam. & in Auth.
vt cùm de appel. cognoſc. §. deinceps, & §.
ſi alicui, idem voluit glo. in d. c. de raptori-
bus, 36. q. 1. vbi etiam Archid. Salic. in l. qui
liberos. ff. de ritu nup. quia habet, quod pa-
tris tarditati aſcribat, ſequitur Alex. d. l. 1.
num. 32. ff. ſolut. matri. Iaſ. d. l. ſed ſi poſt, in
fi. Bald. Nouel. d. ſpecia. 16. colum. 4. Fabia.
in authen. nouiſſima, nume. 156. in fin. C. de
Inoffic. teſtamen. Neuizan. Silua nuptia.
lib. 2. num. 36. vbi multos allegat. Campeg.
d. quæſtio. 13. colum. 1. addo Abb. in c. 1. de
deſponſ. impub. quinimò etiã ſi ante vige-
ſimum quintum annum, filia nupſit, eſt do-
tanda à patre, dum tamen expectauerit † 25
tempus congruum, putà vſque annum vi-
geſimum, vel aliud tempus conueniens in-
ſpecto patriæ more, vt per Abb. in d. c. 1. de
deſponſat. impub. quem ſequitur Bald. No
uel. in d. ſpecia. 16. colum. 4. quod tamen
non habeo pro conſtanti, ſed nunc non
expedit examinare. non omitto tamen,
quod Abbas in loco prædicto intelligit
tunc filiam eſſe dotandam, quando nuben-
do dotem promiſit viro, id quod placuit
etiam Didaco, d. c. 3. §. 8. numer. 7. vbi latè
tractat.

Non etiam procedit, quando tam ipſa,
quàm ſui, egeni ſunt: tunc enim, & ſine pa-
tris conſenſu † nupſerit indigno viro, de- 26
bet à patre conſequi alimenta ex ratione,
c. cùm haberet, in fi. de eo, qui dux. in vxor.
quam pol. per adulter. ita in terminis po-
nit Didac. in d. c. 2. §. 8. nu. 7. in fi. poſtquàm
verò conſenſus patris plurimum attendi-
tur in matrimonio filiæ, non eſt præter-
mittendum, quod etſi filia ſit vidua, tamen
patris conſenſus adhuc requiritur, ſi velit
ad ſecunda vota † tranſire, habemus tex- 27
tum expreſſum in l. vidua. C. de nupt. quæ
tamen loquitur, quando non excedit an-
num vigeſimum quintum, & idem eſt in fi-
lia † emancipata. l. in coniunctione. C. eod. 28
titu. imò l. vidua. loquitur quando vtrum-
que concurrit, quòd ſcilicet ſit vidua, & e-
mancipata, verùm, vt ſuprà dixi, eiuſmodi
conſenſus † eſt de honeſtate non neceſſita- 29
te requiſitus, vt voluit gloſſ. ibi, quam ſe-
quitur Ioan. Garron. in rubr. C. de ſecund.
nupt. num. 71. Didac. d. c. 3. §. 8. nu. 8. & quod
dictum eſt de filia emancipata, intelligi de-
bet, intra annum vigeſimum quintum, a-
liàs † poſt id tempus poteſt patre non mo- 30
nito nubere, l. filius emancipatus. ff. de ri-
tu nupt. cum alijs citatis à glo. in d. l. vidua.
& ſi vidua contra patris voluntatem ve-
lit † ſecundo nubere, poteſt prima dos mi- 31
nui, authen. ſed quamuis, vbi gloſſ. 2. C. de
rei vxo. actio. Garron. loco proximè ci-
tato,

tato, & de prædictis Aret. Inſtitu. de nupt. in princip.nume.4.

SVMMARIA.

1 *Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere.*
2 *Factum legitimè non debet ex ſuperueniente cauſa retractari.*
3 *Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, licèt ex alia cauſa res ad eum poſtea peruenit.*
4 *Pater tenetur alere filium, qui factus monachus exiuit monaſterium.*
5 *Mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo.*
6 *Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem.*
7 *Cauſa naturalis præfertur accidentali, quando vtraque concurrit.*
8 *Factum legitimè reuocatur ex ſuperueniente caſu qui tendit ad eundem finem.*
9 *Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante.*
10 *Cauſa ceſſante, nõ ceſſat effectus, quando tractus eſt momentaneus.*
11 *Cauſa vbi ceſſat ſolùm pro parte, effectus non ceſſat.*
12 *Ratio dubitandi declarat diſpoſitionem.*

QVAESTIO VII.

CERTVM eſt, quòd ſi filius ingrediatur monaſterium, pater liberatur ab onere alendi, idque oneris tranſit ad monaſterium: ſed quid ſi exinde monaſterio expellatur, an pater cogetur illũ agnoſcere & alere? & videtur quòd nõ, quia per monaſterij ingreſſum liberatur pater, vt dicam in hoc eodem titulo, ergo ex ſuperuenienti caſu reſurgere non debet paternum munus, quod ſemel fuit ſolutũ: actio enim
1 vel obligatio ſemel † extincta nõ debet re-
uiuiſcere, l.eius qui.§.ſi.ff.de iure fiſ.gloſſ. in l.ſi eum quis.§.fin.ff.de furt.in l.qui res. §.arcam. vbi alios citat concordantes.ff.de ſol.Tiraq.in l.ſi vnquàm, in ver.ſuſceperit liberos, nume.191.in fin.C.de reuoc.donat. Zanc.in l.hæredes mei.§. cùm ita, part. 8. nume.161.ff. ad Trebellian. & quod ſemel factum eſt legitimè non debet ex ſuperue-
2 nienti † caſu retractari, c.factum legitimè,
de regu.iur. in 6. l. in ambiguis.§.non eſt nouum.ff.eod.titu. & facit, quia obligatus
ex ſententia, vel aliter rem tradere, † libe- 3
ratur facta ſemel traditione, ita vt ſi res ad eundem redeat, non teneatur vlterius tradere, glo.magna, in l.ab emptione, vbi Bartol.colum.2.ff.de pact. in l. ſi cùm fundum venderes, in verſi. tradat.ff.de contrahen. emptio. cum multis apud Tiraquel.d.ver. ſuſceperit liberos, nume.191. id quod magis procederet, ſi propria culpa expelleretur, vt quia cauſam dediſſet expulſioni. In contrarium tamen eſt expreſſa deciſio Caſtren.in conſi.76. per totum, volum.1. vbi
concludit † patrem teneri eo caſu alimen- 4
ta præſtare, quia pater tenetur naturali cauſa, & catenus durat obligatio alendi, quatenus durat cauſa, ſed cauſa durat etiam filio expulſo, ergo & obligatio. mouetur etiam exemplo matris, quæ etſi onere alendi filium releuetur à patre, tamen ſi pater
ſit inops, reſurgit materna † obigatio.l.pe- 5
nult.ff.de libe.agnoſcen. Cyn.in l.alimenta.C.de negot.geſt. & in dubio ſequendum eſt, quod habet minus captionis, l.quotiẽs nihil.ff.de regul.iuris. ad id verò, quod dictum eſt actionem ſemel extinctam nõ reuiuiſcere, reſpondet Caſtr. quòd obligatio patris non fuit extincta per ingreſſum
monaſterij, nam cauſa accidentalis † non 6
extinguit naturalem, l. filio quem pater.ff. de libe. & poſthu.l.aſſumptio.ff.ad munici
cip. quinimò † in concurſu præfertur, na- 7
turalis, l.qui habet.§.1.ff.de tutel. & facit, quod voluit Caccialup.in authen.ſi qua illuſtris, numer.93.C.ad Orficia.& dicam in-
frà. Item facit, quia quando caſus ſuperue- 8
niens † tendit ad eundem finem, tunc factũ legitimè reuocatur, l. ſciendum.§. fina.ff. qui ſatiſda. cogan.§. ex contrario, verſicu. quòd ſi viuo Inſt.de leg.declarat Cagno.d. §.non eſt nouum, num.2.reſponderi etiam poteſt quod immunitas, ſeu excuſatio con-
ceſſa propter aliquam cauſam, † ceſſat ipſa 9
cauſa ceſſante, l.cura.§. deficientium.ff.de muner. & hon.l.his oneribus §.1.ff. de vaca.mune.vbi immunitas conceſſa propter paupertatem ceſſat ſi diuitiæ ſuperueniãt. idem dicitur in l. non tantùm.§.eos qui. ff. de excuſa. tut. vbi not. Nicol.de Neapo.l.

nec

nec maritus.ff.ſolut.matrimo. l. ſemper.§.
negotiatores.ff.de iure immunit.Io.Andr.
in Mercur.in c.decet, colum.1.verſi. aliqui
ex ſupradictis, de regu.iur. in 6. & ad præ-
dicta multos allegat concordantes Tiraqu.
in tract.ceſſan.cauſa part.1.nume.99.113.&
193. ideo pater excuſatus ab alendi onere
propter ingreſſum monaſterij, tenetur fi-
lio exeunte monaſterium, & dicit Alexan.
in d.§.ſi maritus, nume.6.poſt Petr.Cyn.&
Bald. quod tunc ceſſante cauſa ceſſat effe-
ctus, quando tam cauſa, quàm effectus ha-
10 bent † tractum ſucceſſiuum, ſecùs ſi mo-
mentaneum tractum haberent, ſed neceſſi-
tas alendi continet proceſſionem tempo-
ris: cauſa ergo non ceſſabit, & facit quia v-
bi cauſa non ceſſat in totum, ſed pro parte
11 tantùm, non † ceſſat effectus, gloſſ.in c.cùm
acceſſiſſent, in verſi.contrauenerint, vbi
Doctores, præcipuè Deci.de conſtitut. Ti-
raqu.d.tracta.ceſſan.cau.limit.31.ingreſſus
autem monaſterij non tollit in totum, ſed
pro parte illa tantum temporis, pro quo
filius perſeuerat in monaſterio. non fuit
ergo ſuperfluum dubitare de deciſione Ca
ſtren.nam declaratur diſpoſitio ex ratione
12 † dubitandi, ſecundùm Iaſ.in l. filio quem
pater.in princip.ff.de libe. & poſthum.vbi
inquit inueſtigandam eſſe rationem dubi-
tandi, & decidendi, quia declarat textum.
Intellige autem præſentem quęſtionem in
monacho iuſtè expulſo de monaſterio, vel
etiam iniuſtè exacto, vt pater ei dum agit
contra monaſterium præſtet alimenta: te-
netur enim monaſterium alere monachũ,
& recipere quem iniuſtè exegit de mona-
ſterio, vt dicemus ſuo loco.

SVMMARIA.

1 *Legitimatus nihil differt à legitimis.*
2 *Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus.*
3 *Legitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamentum, & dicit nullum.*
4 *Alimenta ei non ſunt deneganda, qui futurus eſt dominus.*
5 *Legitima debetur filio legitimato.*
6 *Legitimato per oblationem curiæ, nouem vnciæ relinqui debent, ſi legitimi non extant.*
7 *Legitimatus primordia habet naturalis.*
8 *Generationis ius in naturali nunquã aboletur.*
9 *Priuilegium auget ius, non adimit.*
10 *Dignitas ſi augetur non extinguit legatum.*
11 *Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem non tollitur antiquum.*
12 *Legitimatus eſt alendus à patre.*

QVAESTIO VIII.

SED an filium naturalem legitimatum
pater teneatur alere? & mihi ſine du-
bio id videtur, quia legitimatus nihil
differt † à legitimis, §.ſit igitur licentia: ibi 1
nihil à legitimis differentes, in Auth.quib.
mod. nat. effician. legitimi §.quoniam va-
riæ.ibi, nihil diſſimilis legitimis, in Auth.
quib. mod. nat. effic. ſui. & habet hæres in-
ſtitui † ſicuti legitimus. Iaſ.in Auth.nouiſ- 2
ſima, nume.14.C.de inoffic.teſtam. & in ru-
bric.ff.de libe.& poſthum.num.11.Pariſ.in
conſi.7.nume.3.volum.2. Cæphal.in conſi.
276.num.5.Roland.in conſi.96.num.50.vo-
lum.3. & poteſt dicere teſtamentum nul-
lum, & inofficioſum, & illud † rumpere ac 3
ſi foret legitimus. Roman.in conſi.34.Cur.
ſen.in conſi.35.colum.1. Pariſ. latiſſimè d.
conſi.7.nume.2. Vaſq.de ſucceſſio. creatio.
lib.2.§.2.num.31.ſi ergo in cæteris omnibus
tractandus eſt inſtar legitimi, & habetur
pro legitimo, quare non eodem modo con
ſequetur alimenta ſicut legitimus? addo
quòd inſtè alimenta ei denegari non poſ-
ſunt, qui futurus eſt rerum dominus, † vt 4
dicitur in l.1.§. ſed etſi incertum ſit.ff.de
ventre in poſſeſſ.mitten. Item valet argu-
mentum de legitima ad alimenta, ſuo loco
videbimus, & ijs alimenta conceduntur,
quibus debetur legitima, ac filio legitima-
to relinquenda † eſt legitima, ſecundùm 5
Bald.in c.de cauſis, nume.34.de offic.deleg.
Iaſ.in conſi.154.colum.antep..verſi.8.prin-
cipaliter, in fi.volumi.2. Deci.in conſi.257.
num.2.vbi plures citat.Pariſ.in conſi.7.nu-
me.3.ante eos.Alex. conſ.139.num.2.verſic.
3.concludo.volum.1.Bero.in conſ.57.num.
40.volum.2.Beren.in l. in quartam, nu.54.
ff.ad l.Falc.Tiraqu.in d.l.ſi vnquàm, in ver.
ſuſceperit liberos, nu.79.C. de reuoc. do-
na.Rube.in l.Titia.§. Imper.nume.47.ff.de
leg.2.

6 leg.1.vbi fortius vult quòd legitima eius † qui fuit legitimatus, capiat nouem vncias, Nat.in l.hac cõſultiſſima,§.ex imperfecto, nu.96.C.de teſtam. Rolã.in conſ.67. nu.20. vol.3. Accedat quod in legitimato cõcurrit ſanguinis charitas, per quam inducitur in patre neceſſitas alẽdi filios, vt dixi in prin. ergo concurrere debet idẽ ius, quia vbi eadem eſt ratio, idem quoque eſt ius, l.illud. ff.ad l.Aquil. & ſi adoptiuus filius eſt alendus ſecundùm veriorem ſententiam, quam ſupra firmaui, pari modo alendus erit legitimatus, nam plus eſt eſſe legitimatũ quàm adoptatum, ex quo legitimatus primordia
7 habet naturalia, † vt inquit Bald. in l.ſi te. C.de ſuis & legit. & quamuis lex abhorreat maculam natiuitatis, tamen generatio
8 ipſa, quæ † concurrit in legitimato nunquã aboletur, ſeq. Ang.ibi, Rol.in cõſ.96.nu.45. vol.3. ſed quid hęſitandum eſt, cum naturali & ſpurio, & inceſtuoſo præſtanda ſint alimenta, vt paulò infrà dicam, ſanè legitimatio accedens non debet quicquam filio detrahere, ſed fauorem ſuperaddere, vt dicimus de priuilegio, quod non adimit ius
9 iam competens, † ſed auget, l.fin.C.de præpoſ.agen.in reb.lib.12. vbi Bar.dicit per cõceſſionem noui priuilegij non ea tolli quę anteà fuerant conceſſa. & dicit Bar.in l.falſa.§.ſi cui.ff.de cond. & demõſt. quod augu-
10 mentum dignitatis † non extinguit legatũ, & ſubdit Bal. quòd honor ſuperueniẽs auget quidem ſtatum ſed nõ minuit priorem conditionem, latè Soc. & dicit tex.in l.pen. ff.de Senat. vbi Bar. & Bal. quod etſi per ſuperuenientem dignitatem nouum addatur
11 † domiciliũ, tamen non amittitur antiquũ, idem dicitur in l.Senatores.C.de incol.lib. 10. vbi glo. & in l.municeps.ff.ad municip. probatur quòd dignitas addita eximit quo ad onera, ſed non tollit honores anteà debitos, & poſſent ad hoc multa allegari, & legitimatio abſtergit maculam, quam ex natiuitate ſpurius vel naturalis contraxerat, ſed non tollit iura naturalia, & in termi-
12 nis quòd legitimato præſtanda † ſint alimẽta, eſt conſ.Alcia.209.nu 5. vbi fortius loquitur in eo q̃ ita fuit legitimatus, ne quicquã poſſit cõſequi niſi ex patris volũtate.

SVMMARIA.

1 *Naturalis filius etiam ciuili iure alendus eſt à patre.*
2 *Pater diſponere non poteſt quòd naturalis filius non alatur.*
3 *Naturali filio quòd alimenta negentur, ſtatuto induci non poteſt.*
4 *Teſtator facere non poteſt quominus leges effectum ſortiantur.*
5 *Naturalis filius, non obſtante patris iuramento, debet ali.*
6 *Naturalis filia dotanda eſt à patre, & ibi latè agitur.*
7 *Pater non tenetur alere filiam naturalem. contra tamen, nu.1.*
8 *L.vxorem.§.pater naturalis.ff.de lega.3. quomodo intelligatur.*
9 *Naturalis filius propriè & ſtrictè dicitur, qui ex concubina natus eſt in ſchemate vxoris.*
10 *Concubina vt verè dici poſſit multa requiruntur.*
11 *Concubina differt ab vxore ſola dignitate, inſpecta ſermonis proprietate.*
12 *Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione à viro.*
13 *Concubina vt fiat debet precedere proteſtatio, nec ſufficit ſi ſequatur.*
14 *Naturales filij hodiè rarò ſunt ſecundùm proprietatem ſermonis.*
15 *Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili noniſſimo.*
16 *Naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iuri canonico, quàm natus ex furtiuo coitu.*
17 *Naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere, quę in domo retinetur pro famula.*
18 *Naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula, quæ in domo ſeruit ad opera vilia.*
19 *Concubinatus quando & ex quibus præſumatur.*
20 *Naturalis filius largè dicitur quicunque naſcitur ex ſoluto, & ſoluta, cum qua poſſet conſiſtere matrimonium.*
21 *Naturalis filius dicitur ex communi vſu loquendi, & ſecundum ius canonicum quicunque ſuſcipitur ex ſoluta & ſoluto.*
22 *Naturalis, in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto, & ſoluta.*

QVAESTIO IX.

QVAE hactenùs dicta ſunt, filios re-
ſpiciunt legitimos,& naturales, ex-
poſtulat autē locus hic vt aliqua de
naturalibus ſubijciamus,&ijs alimēta vt a
1 parentibus præſtanda iure † ciuili apertè
ſancitum eſt, authen. licet.C.de natur. lib.
ibi(huiuſmodi enim naturales filios paſci
boni viri arbitrio neceſſe eſt.) Cyn. in au-
then.ex complexu.C.de inceſt.nup.vbi in-
quit quòd nat' ex coitu licito quoad ius ci
uile,ſed damnato in foro pœnitentiæ alen
dus eſt,glo.in l.ſi quis à liberis.§.vtrum.ff.
de libe.agnoſcen. vbi diſtinguitur inter fi-
lium natum ex concubina, & alium.ſequi-
tur ibi Bar.idem voluit Bar.in tract.alimē.
nume.17. Iaſ.in authen. res quæ,num.8.C.
commun. de legat. vbi dicit procedere iu-
re ciuili,& canonico. Marſi.ſingu.358. Lu-
pus in repet.c.per veſtras, in 3.notab.§.23.
num.11.Crauet.in conſ.89.nu.1. Didac.cap.
8.§.6.in 2.par.de ſponſ.in prin. Alcia.conſ.
209.nume.2. vbi multos allegat dicens eſſe
clarum.Menoch.conſi.60.nume.6. Bero.in
in conſi.167. num.20. & ſequen.volu.2.vbi
ampliat vt procedat non ſolùm in filio ſu-
ſcepto ex concubina maritali affectu reten
ta in domo, ſed etiam in quocunque nato
ex ſoluto & ſoluta, ſine tamen coitu nefa-
rio.Aſcan.in d.tracta. de patr.poteſt.cap.5.
num.36. ampliatur autem vt non poſſit pa-
2 ter teſtamento contrarium præcipere, † vt
voluit Bal. in l.id quod pauperibus,nu.38.
C.de epiſco.& cler.vbi ait quod,& ſi pater
mandet in teſtamēto alimenta non præſta-
ri filio naturali, tamen exequutores teſta-
mentarij poterunt ea præſtare prohibitio-
ne paterna non obſtante, & Marſi.in ſingu.
356.in fin. dicit hoc eſſe ſingulare verbum
paucis notum, & ideo tenendum perpe-
tuò menti, & ante eum Iaſ.in conſi.26. nu
me.13.volum.1. qui tamen loquitur in ſpu-
rio.Aſcan.d.c.5. num.36. Bonacoſ.in tract.
de æquita.canon.concluſ.2.verſic. & teſta-
tor non poteſt prohibere. Lancel.Galliau.
in conſuetud.Alexand.in ver.ſolidos,quæ-
ſtio.6. numer. 9. vbi allegando Alciat. in
conſ.18.nume.18. libr.9. ampliat etiam ſta-
tuto induci non † poſſe, quòd filio ſpurio 3
denegentur alimenta. Menoch. conſi. 60.
num.8.Didac.d.c.8.§.6.num.5.Socin.in cōſ.
130.nu.4.vol.2. & licèt multi loquantur in
ſpurio, tamen omnes mouentur doctrina
Baldi in d.l.id quod pauperibus.qui loqui-
tur in naturali,& ſi eſt verum in ſpurio le-
gibus odioſo,multò magis locum vendica-
bit in naturali minus odioſo, & prædictæ
deciſionis ratio eſt,quia teſtator non poteſt
facere quòd leges † effectum non ſortian- 4
tur,l.nemo poteſt.ff.de legat.1. vbi Ripa,à
numer.2.vſque ad 24.ponit multas deciſio-
nes, ſed hanc omiſit, quæ tamen non erat
ſpernenda.ampliari etiam poteſt vt proce-
dat etiam ſi pater iurauerit † filium natura- 5
lem non alere, vt ſuprà dictum eſt de filio
legitimo, & naturali, quia in vtroque mi-
litat eadem ratio.hæc autem concluſio am-
pliatur alijs modis, & multipliciter decla-
ratur, ſed quia hæc conueniunt alijs titu-
lis,ideo in opportuna loca reijcimus.

Porrò ſicuti naturales filij alendi ſunt
à patre,ita filia naturalis eſt † ab eodem do- 6
tanda.Barto.in l.fina.colum.2.verſic. idem
dico in dote.ff.de his quib. vt indign. in l.
Mæuius.§.duobus, in 3.quæſtio.ff.de legat.
2.in l.fina.§.à ſocero.ff.de his quæ in fraud.
cred.& in authent. ex complexu.C. de in-
ceſt.nupt. Bald.in l.neque mater.C.de iu-
re dot. Abb.in d.c.cùm haberet, de eo qui
dux.in vxor.quam pollu. per adulterium.
Abb.in conſi.50.colum.20. in conſi 115. vo-
lum.2. Aretin.in §.legari. Inſtitu. de legat.
vbi inquit ſe obtinuiſſe Ferrariæ.& quam-
uis Doctores prædicti loquantur aliquan-
do de filia ſpuria, tamen intelligitur de na-
turali, & in naturali expreſſè hoc voluere.
Bald.Nouel in tracta.dot. part.6.priuileg.
16.colum.2. Campeg.in eodem tracta.part.
1.quæſtio.17. & ita ſeruari in praxi dixit
Areti.in l.1.colum.5. vbi Rip. nume.65. di-
cit communem.ff.ſolut.matrimo. Coraſ.in
l.qui liberos,nume.103.ff.de rit.nup. Bero.
in conſi.161.num.11.& ſeq.vol.2.& commu
nem aſſerit Caccialup.in d.auth.ſi qua illu
ſtris,num.91.C.ad Orficia.& ita vidiſſe re-
ſponſum per magnos Iuriſtas præcipuè
Maria.Soc.Tho.Docciū,& Fran.Aret.Lup.
in c.

in c.per veſtras,in 3.notab.§.9.nu.1.& §.23.
nu.4.& 22.Didac.in epitom.de ſponſ.part.
2.c.8.§.6.num.11.Rol.conſi.74.nu.43.vol.1.
& communem dicit Aſcan.d.c.5.num.38.&
ſeq.Garz.de vlt.fin.num.106.& ſeq.Tiraq.
de iure primog.quæſt.62.nume.12. Coraſ.
d.l.qui liberos,num.114.vbi dicit eſſe rece-
ptam ſententiam.hac autem pars fundatur
ratione, quia licèt ſit naturalis, eſt tamen
filia, & qua ratione legitimæ, & naturali
tenetur pater dotem dare,ea ipſa debet na-
turalem tantùm dotare,cùm in ea non mi-
nus, quàm in legitima verſetur ratio affe-
ctionis,ſanguinis, & charitatis. ita arguit
Bulgar.in l.1.numer.28.ff. ſoluto matrimo-
nio. Item ſi iure canonico inſpecto ſpu-
ria, quæ deterioris eſt conditionis, venit
dotanda,quanto magis id erit dicendum in
naturali,quæ eſt minus odioſa.probatur e-
tiam in l.ſi quis à liberis, §. non tantùm.ff.
de libe.agnoſcen. vbi dicitur quòd pater
legitimam, & naturalem tenetur alere, &
pro ea ſubire alia onera. ſicuti ergo tene-
tur naturalem alere,ita & dotare, quia dos
eſt onus, d.l.qui liberos. & qui tenetur a-
lere,tenetur etiam dotare.d.§.non tantùm.
accedat, quod dos ſuccedit loco alimento-
rum, ergo cum naturali præſtanda ſint ali-
menta, dabitur & dos & quamuis in con-
trarium videatur text.in l.vxorem.§.pater
naturalis.ff.de legat.3. vbi dicitur filiæ na-
turali denegandam eſſe actionem contra
patrem pro dote quam promiſit genero,cu
ius legis vigore, glo. ibi in ver. naturalis.
7 dixit patrem naturalē † non teneri ad præ-
ſtanda alimēta filio: id quod placuit etiam
Bar.in l.ſi quis à liberis.§.verum, num.3.ff.
de libe.agnoſcen.Bald.in l.fi.nume.2.C.de
dot.promiſſ.Ange.in conſi.209. Imo.Aret.
Roma.& Alexan.in d.l.1.ff.ſolut.matrimo.
Deci.in l.ſi certis annis,nume.9.C.de pact.
Tiraq.in l.ſi vnquàm, in ver. ſuſceperit li-
beros,nume.61.& 219.C.de reuoc.donatio.
Siluan.conſi.2.nume.26.Boer. in deciſ.127.
num.11. Viſita.in l.1.nume.106.ff.ſolut.ma-
8 trimo. tamen ille tex.intelligitur paſſim †
à Doctoribus procedere, quando filia na-
turalis eſt diues, & poteſt ſeipſā alere vel
dotare,& ſi inops ſit,prior obtinet ſenten-
tia,& ita declarant Bart.Bald.Nouel.Cam-
peg.Caccialup. Didac.Lup. Bulga. Ripa,&
alij omnes ſuprà adducti.

Reſponderi etiam poteſt, quòd §.pater
naturalis non tractat,an pater teneatur do-
tare, vel non dotare, ſed an dotem dediſſe
videatur de proprio, vel de bonis filiæ re-
ſtituendis ex fideicommiſſo mariti. ergo
non probat aſſumptum.

Pro declaratione eorum quæ ſuprà di-
cta ſunt,& aliorū,quæ in proximè ſequen-
ti quæſtione ſubijciam,ſciendum eſt quòd
naturalis filius dici poteſt propriè, & lar-
gè, & vt ſit ſtrictè, & propriè naturalis, † 9
neceſſe eſt quòd natus ſit ex concubina, id
eſt ex muliere in ſchemate vxoris ſociata,
vt in Authē. quib.mod.natur. effic.ſui.§ ſi
quis autem defunctus.& in Auth.de trien.
& ſemiſ.§. & hoc dicimus ſi vni &c. & de
tota hac materia vide latiſſimè Petr.Ant.
Petram poſt hæc ſcripta viſum in tracta.de
fideicomm.ex prohib.alien.quæſt.11.num.
170.& ſequ. Rimin.conſi.187.num.72.87.&
ſeq.& natus ex vera concubina dicitur na-
turalis,gl.in c.niſi cùm pridem,in ver.man
zeres,de re nunciat.gl.in c.per ver venera-
bilem.ver.naturalibus. qui filij ſint legiti-
mi.multa autem requiruntur vt mulier di-
catur concubina † & conſequenter,vt inde 10
ſuſceptus filius dicatur propriè, & ſtrictè
naturalis. & quāuis aliqui tria, alij quatu-
or,aliqui quinq; dicant eſſe neceſſaria, ta-
men ſi iura per eos ad id allegata videātur,
in hoc cōueniunt debere interuenire hæc,
quòd ſint nati ex ſoluto,& ſoluta,quòd in-
ter eos poſſit eſſe matrimoniū,quòd coha-
bitet in domo,quòd retineatur in ſchema-
te cōcubinæ, quòd ſit vnica. quòd publicè,
& palā retineatur, quòd impares ſint per-
ſonæ, quòd talis ſit mulier cum qua ſtuprū
non committatur, colligitur id ex Spec.in
tit.de ſucceſſio.ab inteſta.§.1. verſ.nunc de
naturalibus, vbi & ſi tria tantùm referat,
iura tamē per eum allegata,quæ cōcubina-
tum requirunt,alia omnia includunt:ita e-
tiā Azo in ſumma.C.de natura.lib.vbi qua-
tuor recitat. Io.And.ad Spec.in rub.qui fil.
ſint legiti. Signor. in conſi. 221. factum ſic
ſe habet.Abb.in d.c.per venerabilē. ſequi-

appellant naturalem, quicunque natus eſt ex ſoluto & ſoluta, & latè hanc ſententiam defendit Bero.conſ.165. nume.11.volum.2. Didac.d.§.4.num.3. vbi latè. Natta in conſ. 623.nume.5.& 7.Herculan.in tract.de caut. de non offend.ca.32.num.4. Nicol.de Vbal. in tract.de ſucceſsio.ab inteſta. colum.2.in fin.Crau.conſ.168.num.8.in fin.Cæphal.in conſ.186.num.78. Aſcan.in d.c.5.num. 37.in fin. & vbi materia fauorabilis eſſet, tunc
21 naturalis diceretur † quicunque natus ex ſoluto & ſoluta, Natta d.conſ.623. idem de verbis teſtatoris intelligit Iaſ. d.conſi.51. num.9.imo Bero.d.conſi.165.num.18. & ſequent.vult, quod larga illa ſignificatio, naturalis, non minus propria, quàm ſtricta ſignificatio ſit, quia poteſt eſſe larga, & propria: Id quod tamen non habeo pro conſtãti, ſed de his alibi.

SVMMARIA.

1 *Spurio & nato ex damnato coitu, denegantur alimenta à patre ſecundùm ius ciuile, ſecùs infra, num. 5.*

2 *Spurio nihil à patre relinqui poteſt, vel dari quouis titulo.*

3 *Spurio quod relinqui poſsit à patre, non inducitur ſtatuto.*

4 *Legitimandi proprios ſpurios, Imperator non poteſt Palatino Comiti facultatem concedere.*

5 *Spurio filio pater tenetur iure canonico alimenta dare.*

6 *Naturales nihil differunt à legitimis, inſpecta natura.*

7 *Spurio debentur alimenta in vtroque foro tam ſeculari quam eccleſiaſtico.*

8 *Spurio ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non poteſt.*

9 *Spuriam filiam pater dotare tenetur.*

10 *Spurio relictum cauſa alimentorum, ſuſtinetur.*

11 *Spurio relictum præſumitur in dubio in cauſam alimentorum.*

12 *Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi.*

13 *Actus vt ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio.*

14 *Annuum legatum præſumitur factum in cauſam alimentorum.*

15 *Spurio relictum cauſa alimentorum valet, quatenus tamen non excedit valorem alimentorum.*

16 *Aetas ſpurij conſideratur ſecundùm l.hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. vt cognoſcatur, an legatum excedat alimenta.*

17 *Dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur.*

18 *Dos datur vt mulier ex ea alatur.*

19 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

20 *Dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij.*

21 *Dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſecundùm qualitatem perſonæ.*

22 *Dos eſt apud maritum titulo oneroſo.*

23 *Dos ſpuriæ data non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti.*

24 *Maritus eſt dominus dotis.*

25 *Vxor poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam liberis ex primo matrimonio, ſi relictum non affert emolumentum.*

26 *Spuriæ dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam.*

27 *Spurio ex damnato coitu non debentur alimenta.*

28 *Spurius ex ſacerdote genitus, eſt odioſior alijs.*

29 *Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus ſacerdotij.*

30 *Spurius generaliter loquendo dicitur quicunq; ex iuſtis nuptijs non eſt natus.*

31 *Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, vel ex concubina non ſola vel moniali genitus eſt.*

32 *Spurius ſtrictè dicitur natus ex parentibus, inter quos matrimonium eſſe non poterat, vel ex coitu iure ciuili prohibito.*

33 *Spurius dicitur natus ex ancilla.*

34 *Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex damnato quidem, ſed non punibili naſcuntur.*

35 *Spurius in dubio filius præſumitur, non autem naturalis, vel legitimus. vide nu.37.*

Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus.

36 *Poſsibile honeſtum potius præſumẽdum eſt, quã poſsibile inhoneſtum.*

37 *Filius in dubio præſumitur legitimus, non illegitimus.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVAESTIO X.

SI filio naturali à iure ciuili antiquo
1 denegantur alimenta, multò magis pa
ter poterit ſpurio,& nato † ex damna-
bili coitu denegare.§.fi.in Auth.quib.mod.
natur.effic.ſui, c.per venerabilem, in fine,
qui fil.ſint legit.l.hnmanitatis, & auth. li-
cet,C.de natur.lib.auth.ex complexu,C.de
inceſt.nupt.Specu.in tit.qui fil.ſint legit.§.
2.num.17.Bald.in l.id quod pauperibus,co-
lum.fin.C.de epiſc.& cleri. Abb.in c.tanta,
num.13.qui fil.ſint legit.Bened.in c.Rainu-
tius,in verſ.vxorem nomine Adelaſiam.nu
me.113.de teſtam. hanc opinionem ſequuti
ſunt Imo.Præpoſ.Aret. & Felin. quos citat
& ſequitur Didac.in epitom.de ſponſ.par.
2.cap.8.§.6.num.6. Aemilia. conſ.139.num.
1.Bero.in conſi.165.num.16.& 22. volum. 2.
Paleot.in tract.de noth.& ſpur. ca.46.nu.1.
Vaſqu.de ſucceſſ.creatio. lib.2.§.20.nu.313.
vbi inquit iura canonica in hoc non ſerua-
ri in foro Cæſaris,Rolan.in conſ.74.nu.29.
vol.1.Cæphal.in conſ.48.num.10.conſ.226.
num.29. Aſcan.Clem. in tract.de patria po-
teſt.ca.5.nu.37. rationem allegat Paleot.lo-
co prædicto, quia viuentes licentius & fa-
miliarius cum mulieribus præter decorũ,
ij ſicuti declarant, non procreandæ ſobolis
gratia facere, ita effectu & fructu carere de-
bent, ſequitur Aſcan.loco prædicto, non ta
men aduertens, quod ea ratio cõcludit qui-
dem filium ſpurium nõ teneri ad alendum
patrem, ſed non concludit contra filium,
quia eius nulla eſt culpa, & contra patrem
Paleot.refert illam Solonis legem, nõ con-
tra filiũ. melior ergo rõ eſt quod & ſi naſci
ex adulterio vitium ſit patris, non filij, c.
naſci.56.diſtinct. quia tamen pater punitur
in filio, l.iſti quidem, ff.quod met.cau.ideo
lex ciuilis vt parentes ab eiuſmodi concu-
bitu remoueat, plectit filios, vt in eis pater
diſcat ab inhoneſto & damnabili coitu ab-
ſtinere. adhorret enim lex tantam patris
2 incontinentiam, ideo prohibet ne † quid
ſpurio relinquatur.§.pen.in Authen.quib.
mod.natur.efficiant. ſui. Authent.ex com-
plexu.C.de inceſt. nupt. Bart. in l. ſi gener.
ff.de his quib. vt indign. Capr. conſi.1.co-
lum.4.Dec.conſ.288.Marſi.in ſingu.141.Ro-
land.d.conſ.74.volum.1.cum infinitis ſimi-
libus,& ideo non valet ſtatutum quòd pa-
ter poſsit relinquere † filio ſpurio,Bart.in 3
l.teſtamenti factio.ff.de teſtam.Bald.in l.2.
C.de iure aur.annul.idem Bal. in conſ. 458.
num.9.volum.5.Crau.in conſ. 137. nume. 2.
Natta conſ.402.num.24. Alex.conſ.129. nu.
17.vol.6. Bal.& Aret.in l.cunctos populos,
C.de ſum. Trinit. & fide Cathol.. Feder.de
Sen.in conſ.277.vbi nume. 3. dicit ſpurium
excludi in pœnam patris fornicantis, Soci.
in conſ.95.num.8.volu.4.Iaſ.in l. Gallus, §.
& quid ſi tantum num.114.ff.de lib.& poſt-
hum.qui duo inferunt quòd Imperator nõ
poteſt Comiti Palatino concedere faculta-
tem † legitimandi proprios ſpurios, quia 4
hoc eſſet viam peccato amplificare. Caccia-
lup.in l.omnes populi.num.80.ff.de iuſt.&
iure. vbi ali naturaliter declarat Didac. d.
part.2.cap.8.§.5.nume.6. Alcia. in conſi. 123.
num.10. vbi ſubdit eſſe contra legem diui-
nam. Neuizan.34.num.1. Vaſq.illuſtr. quæ-
ſtio.cap.102.num.9.in fin.vide tamen Boer.
deciſ.117.nume.9. Paleot.in d.tract. cap.54.
Quæ etſi iure ciuili veriſsima ſint, non ad-
mittuntur tamẽ iure canonico, ſecundùm
quod ſpurij † ſunt alendi à patre, c.cum ha- 5
beret, in fin. de eo qui dux.in vxorem eam,
quam pollu.per adult. vbi Abb. notat poſt
gloſſ.ibi, quam ſequuntur Cardin. Abb.in
conſ.50.& in conſ.115.volu.2.Corſet.in re-
per.in verſ.alimenta, il.2. Aret. Inſt.de iure
natur.gent.& ciuili, in fin. Dec.in conſ.318.
num.4.Vital.tract. clauſu. tit. an renuncia.
poſſ.alim.colum.4. Ruin.in conſ.124. nu.8.
volu.1.Socin.Iun.in conſi.130.num.3.vol.2.
Bero.in conſ.165.num.23.vol.2.Marſi.in ſin
gu.358. Lup.in repet. c.per veſtras, in 3. no-
tab.§.23.num.22.de donat.inter vir.& vxo.
Dida.d.c.8.§.6.num.1.& ſeq.& num.6. Rol.
in conſ.74.num.39.& 47.volu.1. & in conſi.
22.num.31.in 3.Benint.deciſ.22. num.1. Bo-
nacoſ.in tractat.de æquit. canoni. concluſ.
2.in princ.Manti.de coniect.vlt.volunt.li-
bro 8.tit.5.num.12. Menoch.in conſ.60. nu.
6. Aſcan.d.c.5.nume.37.& in effect.17.nu.38.
Simon de Pret.de coniect.vlti. volunt. lib.
interpret.1.dubit.3.ſolut.2.num. 7. & ratio
eſt,

eſt, quia naturalis eſt coniunctio inter pa-
6 trem & filium, natura † autem nullam con-
ſtituit differentiam inter legitimos & ille-
gitimos, imò ne eam quidem cognouit, vt
in Authen. quib. mod. natur. effic. legit. co-
lum. 2. verſi. liceat igitur, ponit Natta licèt
ad aliud propoſitum, in conſ. 231. num. 4. a-
lia eſt etiam ratio, quia alimenta filijs de-
bentur naturali iure, ideo ius ciuile nō po-
tuit ſine cauſa ſpurios illis priuare, & ne
filius ſine aliqua culpa fame pereat, ius ca-
nonicum decreuit contrarium, alias ratio-
nes ponit Paleot. de nothis, cap. 47. num. 1.
& ſeq. & prædictam ſententiam quod iure
canonico debeantur alimenta ſpurio, pro-
barunt præter ſupradictos, Bart. in d. Au-
then. ex complexu, in l. fin. num. 7. C. de ijs
quibus vt indign. Alexā. in conſ. 74. num. 4.
vol. 2. in conſ. 113. nu. 3. vol. 7. Mattheſ. in tra
cta. de ſucceſ. ab inteſt. artic. 1. membr. 2. nu.
1. & memb. 3. num. 18. Ang. à Gambil. in tra-
cta. de teſtam. glo. 69. num. 2. Ludou. de Sar-
dis in tract. legit. in tit. de legitim. inter pa
trem, & filium, num. 4. Iaſ. in conſ. 26. nu. 4.
vol. 1. Bauer. in §. hæres. num. 8. Inſtit. de hæ
red. inſtit. Bero. in c Rainucius, num. 91. de
teſtam. Boer. in deciſ. 117. num. 2. Bertrand.
in conſ. 205. num. 4. vol. 2. & Duen. in regu.
356. limit. 4. & reg. 367. in prin. Ioan. Cirier.
de primoge. quæſt. 6. num. 1. Gril. de pœn.
omnifar. coitus, quæſt. 2. nume. 9. Calcan. in
conſ. 62. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt.
35. num. 13. hæc autem iuris canonici diſpo-
7 ſitio ſeruanda † eſt in vtroque foro. ita vo-
luit glo. fin. in fin. in d. c. cum haberet, vbi
eam ſequitur Cardin. & Abb. num. 5. & id-
ipſum volunt ferè omnes proximè citati,
præcipuè Aret. Socin. Bero. Lup. Dida. Mar
ſil. Rolan. Menoch. & Aſcan. & communem
opinionem dicit Dec. in c. clerici, nu. 4. de
iudi. Ripa in l. ſi vnquam, num. 68. C. de re-
uoc. donat. & dicit Aret. in l. 1. col. 5. ff. ſolu-
to marr. quòd hæc opinio ſeruatur in pra-
ctica propter magnam eius æquitatem, Ne-
uizan. qui multos citat in Silu. nupt. lib. 3.
num. 25. & communem dicit Arge. Inſtitu.
de iure natur. gent. & ciuil. in prin. col. fin.
Duen. d. reg. 267. num. 2. Iaſ. d. conſ. 26. num.
13. vol. 1. Bened. d. verſ. nomine Adelaſiam,
num. 123. Bald. Nouel. l. 1. num. 143. ff. ſolut.
marr. Capic. deciſ. 164. nume. 2. Euerar. loco
de alimē. ad dotem, num. 41. Aemil. d. conſ.
139. num. 1. Alba conſ. 44. Paleot. d. c. 47. Nat-
ta conſ. 108. num. 4. Rot. Bonon. deciſ. 22. Bo
nacoſ. in d. tract. concluſ. 2. Aſcan. d. effect.
17. num. 20. Menoch. d. conſ. 60. num. 6. Ro-
lan. in tract. de lucro dot. quæſt. 94. in prin-
cip. quamquam Vaſq. de ſucceſſ. creat. libro
2. §. 20. nume. 313. conetur lenibus quibuſ-
dam rationibus impugnare Ludou. Molin.
de primogen. Hiſpano. libro 2. cap. 15. num.
42. vbi loquitur in eo qui maioratum con-
ſtituit.

Et procedit hæc concluſio etiam ſi pa-
ter contrarium diſponeret, † quia non po- 8
teſt ordinare quòd ſpurius non alatur ſecū
dùm Bald. in l. id quod pauperibus, nu. 38.
C. de epiſc. & cleri. quem ſequuntur multi
quos citaui in proximè præcedenti quæſt.
circa principium, & ſicuti pater alere tene-
tur ſpurium, ita & ſpuriam dotare, † quia 9
dos ſuccedit loco alimentorum, vt ſæpius
dictum eſt, Bart. in d. l. fin. nu. 7. ff. de ijs qui-
bus vt indign. & in d. auth. ex complexu,
num. 4. in l. Mæuius. §. duob. num. 18. ff. de le-
ga. 2. Bald. in l. ſed nec mater. C. de iure dot.
Abb. in d. c. cum haberet, Areti. in l. 1. col. 5.
ff. ſolut. matr. vbi dicit ſeruari in practica,
ſeq. ibi Soci. nu. 25. & Rip. num. 65. qui dicit
communem, Cur. ſen. in conſ. 39. in prin. &
in conſ. 77. col. 32. Ang. de teſtam. glo. 69. nu.
2. Bauer. d. §. hæres, num. 8. Bal. Nouel. in tra
ctat. dot. part. 6. priuileg. 16. Campeg. in eo-
dem tract. part. 1. quæſt. 17. Opizon. in l. fili-
usfamilias, §. diui, num. 142. ff. de leg. 1. com-
munem dicit Caccialup. in d. auth. ſi qua il-
luſtris, num. 91. Lup. in d. c. per veſtras, in 3.
notab. §. 23. num. 22. vbi dicit ſeruari in vtro
que foro, quia vbique locorum militat na-
turalis ratio, & æquitas, ſecundùm quam
pater tenetur filiam alere, & dotare, Didac.
d. §. 6. num. 11. Iaſ. in conſ. 26. num. 12. volu. 1.
Capic. deciſ. 180. Boer. deciſ. 127. nume. 2. &
7. Rol. in d. quæſt. 94. Aſcan. in d. tract. effect.
11. num. 8. Menoch. d. conſ. 60. num. 9. & ma-
gis communem dicit Vaſq. d. §. 20. num. 314.
licet ipſe contrarium teneat. Duen. d. regu.
366. & regu. 367. Bart. in tract. de non me-
lioran.

lloran.fiſſat,cap.13,num.15,Infertur ex hoc
10 quod ſi pater aliquid relinquat † ſpurio ra-
tione alimentorum, id ſuſtinebitur, Bart,
in l.fin,num.7. ff.de his quib.vt indign.vbi
quod poteſt pater relinquere fundum ad a-
limenta,idem Bart,in d,authen.ex comple-
xu.vbi dicit,quòd pater poteſt certá quan-
titatem relinquere pro alimentis, Abb.in
conſi.59.nu.2,vol.2,& dicit Aret. Inſtit, de
iure natur.in prin.nu.6. quod relinqui po-
teſt res,quæ ſuccedat loco alimentorum,i-
dem dicit in tract.de teſtam.glo.69, in fine,
Pet,de Vbald,in tract,de ſucceſsione ab in-
teſt,car,7,verſ,ſequitur quarta.Dec,in côſ,
376.num,2.Caccialup.in d.auth.ſi qua illu-
ſtris, nu. 92, vbi ait quod legatum fundi fa-
ctum ſpurio pro alimentis,eſt validũ,qua-
tenus capit verum debitum alimentorum,
Ruin,conſ.124,num,6. volum. 1, vbi loqui-
tur in donatione,Pariſ,in conſ.9.num.3.vo
lum.2,Soci,iun,in conſ.130. num. 3. volum,
2.Ripa in l.1,num.68.ff.ſolut,matr, Alba in
conſ.44.vbi dicit,quòd tunc non petit lega
tum tamquam legatum, ſed tamquam ali-
menta,Bald.Nouel,in tract,dot,in 6,par,in
16.ſpecia,col,2,deciſ,Pedemont, 85. num,1,
vbi loquitur in donatione, Menochius in
conſ,60.num,7,& hanc ſententiam ſequun
tur illi omnes qui dicunt, quòd relictum
vel datum ſpurijs vltra quantitatem pro a-
limentis debitam reuocatur, vt paulo in-
frà attingam,

Sciendum eſt autem, quòd relictum fi-
11 lio ſpurio,vel donatum,in † dubio intelli-
gitur pro alimentis datum, vt concludit
Ruin,d.conſ,124.num,6,vol,1.mouetur du-
plici ratione,prima eſt,quia debitor neceſ-
ſarius legando, vel donando videtur id fa-
cere animo † compenſandi, vt notant Dd,
12 in auth,preterea,C,vnde vir & vxor,pater
autem eſt neceſſarius debitor ſecundùm ea
quæ ſuprà dixi. Secundò, quia fieri debet
interpretatio per † quã ſuſtineatur actus,
13 l,quoties, ff. de rebus dub, & donatio facta
ſpurio, non poteſt ſuſtineri niſi in cauſam
alimentorum,ergo &c.& dicit Rui.id pro-
cedere,etiam quãdo fit mentio meritorum
in donatione,quia ea poſthabita ſuſtinetur
ratione alimentorum,id tamen intelligen-
dum eſt quando datur, vel relinquitur ege
no, non quando diuiti per ea, quæ ponunt
Bart.& Dd,in l,ſi Stichum,§,1,ff,de verbor,
obligat,vbi in relicto annuo dicunt † tunc 14
cenſeri factum in cauſam alimentorum,
quando fit pauperi,non ſi diuiti,vt ali quã-
do declarabo.

Quod verò dictum eſt relictum datum
vel promiſſum in cauſam dotis, vel alimen
torum, valere, intellige quatenus non ex-
cedat † quantitatem alimentorum, quòd ſi 15
excedit,reuocari poteſt, ita Bald, in l.eam
quam,nu,41. C,de fideicom, quia cauſa cer-
tis finibus reſtricta limitat effectum produ
cendum,& infert, ſi magnum aliquod põ-
dere relinquatur ad alimenta, quod quid-
quid eſt vltra alimentorum valorem,reuo
cabitur,Socin,in conſ.2,num.5.vol.4,Iaſon
in conſ.26,num,13.vol.1.vbi ait, quod illud
relictum vltra modum à iure taxatum ap-
plicatur non hæredibus,ſed ijs, qui ſubſti-
tuti ſunt ſpurio,per l,vnicam. §. in primo,
& §.pro ſecundo,C.de caduc.tol.glo, Bald,
& alij in l.1.C.de ſecund,nupt.Areti,qui id
quoq; dicit reuocari poſſe datum ſupra ali
mentorum modum,in §.nouiſsimè,colu.2,
Inſtit,ad Orficia. Bald, Nouel, in d,ſpecia,
16.col,2.Nicol,de Vbald,in tract.de ſucceſ,
ab inteſta.car.6.col.3.Caccialup.in authen,
ſi qua illuſtris,nume.91.& ſeq. Barbat.in c,
cum tibi,colum,17.de teſtam, & dicit Bald,
in conſ.75.volum.3. quod exequutor teſta-
menti ſub alimentorum prætextu non po-
teſt aſsignare ſpurio omnia bona, Bero. in
conſ,165.num.28.& 29,volum.2. Curt. Iun,
in conſ,37,num. 6, vbi dicit exceſsiuam di-
ci dotem, quæ equat portionem filij legiti-
mi & naturalis, Ange,de teſtam. glo,69. nu,
2,Lup,in d,c,per veſtras,in 3,notab.§,24.nu,
1.& ſeq,vbi melius & plenius de cæteris o-
mnibus differit,Didac,d.§,6.nu,11.& ſequ,
& dicit Paleot. in d,tract, cap. 50. in princ,
quod ſpuriæ longè minor dos ſolet aſsig-
nari, quàm legitimæ, & latè proſequitur
Rol.d.conſ,74,num,39. & ſeq. & Menochi,
d,conſi.69,num,10,Simon d.ſolut,2,num.7,
vt autem cognoſcatur an dos excedat legi-
timum alimentorum modum, conſiderãda
erit ætas filij,ſecundùm diſpoſitionẽ l. hæ-

redi-

16 redditatum,† ff. ad legem Falcid. vt declarat
Lup.d.§.24. nu. 2. vbi allegat Bald. in conſ.
34. vol. 3. & quidã Moderni allegant etiam
Opizon. in §.diui,num.142.qui tamen mihi
hoc non dicit.

Ea verò æqua & iuſta dos æſtimatur,
17 quæ alimentis † reſpondet,& non excedit,
vt colligitur ex not. à Bart, in d.l.fin.de his
quib. vt indign. & in d. auth. ex complexu,
& ita explicat Capi.in deciſ.181.per totam,
Aſcan.qui alios citat,effect. 11,num.8. ratio
18 eſt,quia † dos conſtituitur , vt inde mulier
alatur,l.vbi adhuc.C,de iure dot. & loco a-
19 limentorũ † ſuccedit.l.filiã.§.Titia.de con-
dit. & demonſtr, ideo ſecundùm alimenta
regulari debet : ſed nõ ſolùm haberi debet
reſpectus ad alimenta , ſed etiam ad condi-
tionem mulieris,& quantitatem patrimo-
20 nij,vt dicimus de filia † legitima , l. filia. ff.
de lega.3.l.cum poſt.§.gener.ff.de iure dot,
putà ſi pater eſſet ſummæ dignitatis,aut no
bilitatis, & ditiſsimus , ita Abb.in d. conſi.
115.num.1.verſi.attamen dico,volum.2. Pa-
leot.in d.tract.cap.50.vbi doctè diſſerit, &
pro eo faciunt, quæ ponunt Doctores in
authen. res quæ , C, commun.de legat.vbi
21 dicunt, quòd mulier poteſt † dotari de bo-
nis fideicommiſſo ſubiectis ſecundùm qua
litatem,& conditionem perſonæ , non au-
tem ſolum ſecundùm quantitatem patri-
monij.

Dictum eſt ſupra, quòd datum ſpurio
vltra modum legitimum,reuocatur ſtatim
quòd erit quando ſpuriæ datum eſt in cau-
ſam dotis , an eo caſu reuocabitur , quate-
nus excedit debitum. & ſanè ſi pater dotẽ
dedit genero,non reuocabitur eo viuente,
22 quia maritus † dotem habet oneroſo titu-
lo.glo.in l.ſi donaturus,ff.de cond.cauſ.da.
Bart.in l.ſi cõſtante,nu.67. vbi eum ſequun
tur omnes,ff.ſolut. matr. Bald.in l.hac edi-
ctali.C.de ſecund.nup. Iaſ.in l. Neſennius.
in 3. notab. ff. de re iudic. latè in §. item ſi
quis in fraudem,num.30.Inſtit.de actio,id-
eo æquitati nõ conuenit quod marito dum
onera ſuſtinet matrimonij, auferantur do-
23 tes,quibus † debet onera ſuſtinere,atque i-
ta in terminis decidit Bart.in l.fin.ff.de his
quæ in fraud.creditor, vbi in §. ſi à ſocero,
num.2,mouetur ſupradicta ratione, idem
dicit in l.Mæuius.§.duobus,quæſtio.3.ff.de
leg.2. Bald.in d.authen.ex complexu.Ange,
in §.item ſi quis in fraudem.Inſtit.de actio,
Campeg.de dot,part.1.quæſtio.48.Ange.in
l.Ligaoti,C.de reuoc.his quæ in fraud. cred.
Abb.in conſ.115.num.2.volum.2.Alexan.in
conſi.54.num.12.volum.7.Paleo.in d.tract.
de noth.cap.50.per totum,Roland.in conſ.
74.num.49.vol,1.vbi addit Bertran.& ita te
netur communiter , vti atteſtatur Lupus d.
§.3.cap.24.nume. 3. & hæc opinio eſt magis
humana,vt dicit Rip.in l.1.num.69. ff. ſolu.
matr. Bened.in c.Rainutius, in verſ. vxorẽ
nomine Adelaſiam,num.126.de teſtam. Lu-
dou.de Sardis in tract.de legitim.§. fin, nu,
10.Ioan.Bapt,de S,Blaſio , de priuileg. dot.
priuileg.242.addit.ad Corſet.ſing.146. Con
trarium tamen voluit Nicol. de Vbald. in
tract.de ſucceſſ.ab inteſtat,car.7. colum. fi-
na.quia ſi dotis cõſtitutio à principio non
valet, poteſt ſtatim reuocari, item maritus
debet ſibi imputare,qui ſpuriam duxit:de-
buit enim cautius negotiari, argumento c,
nuper,de donat, inter vir.& vxo. hanc opi-
nionẽ dicunt de iure veriorem Lup.in d.c,
24.num.3.Rip.d.l.1,nu.68.ff.ſolut.matr.Di-
dac.d.§.6.nu.12.vbi dicit, quòd etſi dos ma-
rito detur pro oneribus matrimonij, non
tamen ſequitur, quòd maritus titulum ha-
beat oneroſum,nam ratione coniugij tene-
tur alere vxorem.ſed hæc ratio nihil valet,
quia maritus eam non aliter duxiſſet in v-
xorem niſi cum ea dote , vt in ſimili arguit
Caſtr.in l.vnic. nu.1.C, de inoff. dot. magis
vrget alia ratio , quòd ſibi imputet vir qui
ſpuriam duxit,ſed ea quoque ceſſat, quãdo
dos eſt ipſo marito promiſſa à patre, nam
id non reperitur iure prohibitum, ergo ni
hil eſt quòd marito aſcribatur: ipſe † enim 24
eſt dotis dominus,.l.quotiens,C,de iure do
ti. Inſtit.quib.alie.licet,in prin.& talis con
ſtitutio dotis nullam omninò affert ſpuriæ
vtilitatem, ideo videtur quòd non obſtan-
te legis prohibitione ſuſtineatur dotis con
ſtitutio,per ea quæ ponit Bald.in l.hac edi-
ctali,in princ.colum, 2. verſic. nunc ſtatim
ſuccedit,C.de ſecund.nupt. vbi vult, quòd
contrahens ſecundas nuptias,† poſſit ſecu- 25

dæ vxori plus relinquere, quàm filijs primi matrimonij, quando relictum non affert ſecundo coniugi emolumentũ, vt quia grauatur ſtatim alij reſtituere, ſeq. Tyraq. in l. ſi vnquam. in verſ. ſuſceperit liberos, nu.174. C. de reuoc. donat. Conueniunt omnes tunc tepeti non poſſe à viro dotes exceſsiuas, quando vir ignorauit illam quam
26 dixit eſſe ſpuriam, quia † error facti non debet nocere marito, qui putauit illam legitimam. c. lator, & c. ex tenore, qui fil. ſint legit. ita declarat Nicol. de Vbald. in d. tractat. in 4. ſpecie filio, fol. 7. ſequitur Lup. d. c. 24. num. 3. vbi ait ſibi ſatis placere, & eſſe deciſionem à paucis notam, ſequitur Ripa in d. l. 1. nu. 48. Dida. d. §. 6. nu. 12. Rol. d. conſ. 74. nu. 50. quod intellige quando conſtaret, quòd maritus fecerit diligentiam, vt ſciret conditionem mulieris, quam intẽdebat ducere in vxorem: aliàs enim nulla facta inueſtigatione laborat contra maritum præſumptio, quòd ſciuerit, quia tenebatur inueſtigare, argum. l. qui cum alio. ff. de reg. iur. vbi ſi id recipitur, quãdo agimus de contractu ingerente damnum pecuniarium, quãto magis locũ habebit vbi agitur de re grauiori, ad quam nemo accedit non informatus de qualitate perſonæ. an autem maritus lucretur talem dotem, & an ab hæredibus vxoris poſsint hæredes patris repetere, aliaſq; ſimiles quæſtiones videbis infra ſuis ſub titulis examinatas.

Quæ diximus de ſpurio alendo, non videntur procedere in eo qui natus eſt ex dãnato & punibili coitu, ei enim etiã alimen
27 torum nihil pater relinquere † poteſt, ſecũdùm Bart. in conſ. 119. dominus Dominicus vol. 1. vbi loquitur in filio ſacerdotis procreato durãte ſacerdotio. huiuſmodi enim
28 nati ex ſacerdote ſunt † cęteris magis odioſi, vt per Ang. in conſ. 401. num. 7. Cæph. in conſ. 410. num. 16. Paleot. d. tract. de noth. & ſpur. ca. 16. num. 16. & eandem ſententiam, quòd nefarios & inceſtuoſos filios pater non teneatur alere, probauit Bald. in auth. ex complexu, in princip. C. de inceſt. nupt. Ludoui de Sard. in tract. de legit. col. 9. verſic. quarto quæritur. Verior tamen eſt aduerſa opinio, quod etiam ex inceſtuoſo, & nefario coitu nati alendi ſint à patre: ijs enim ſicuti alijs communis eſt natura, ſecundùm quam diximus alimenta eſſe præſtanda, & eis conuenit æquitas iuris canonici, de qua in d. c. cum haberet, ideo Lup. in d. not. 3. §. 10. num. 14. dicit communiter teneri, quod etiam in nefarijs procedat diſpoſitio c. cum haberet, quidquid Bald. loco pręcitato voluerit, & in §. 13. nume. 12. & Caccialup. in d. Authen. ſi qua illuſtris, nume. 91. dicit mirari de verbo, Bart. in d. conſ. 119. & cum hac tranſit Nicol. de Vbald. in d. tract. in 1. part. huius quoque ſententiæ fuit Didac. d. §. 6. in princip. dicens, quod filij quocunque coitu nati etiam inceſtuoſo alendi ſunt. inuenio etiam, quod in filia vnius monialis, id placuit Dec. in conſ. 612. in fin. vbi mouetur, quia in ea non minus, quam in alijs militat ratio æquitatis, & cum ipſa nõ deliquerit, iniuſtum eſſet ſi plecteretur ex delicto patris, l. ſancimus, C. de pœnis, & cum diſpoſitio iuris canonici ſit fauorabilis, debet ampliari, l. cum quidam, ff. de lib. & poſthum. Garzias pulchrè in tract. de vltim. fine iu. ciuil. & canon. nu. 78. vbi, quod ratio iuris canonici diſcordat à Baldi concluſione, latiſsimè autem Bald. reprehendit hanc comprobans partem, Paleot. d. tracta. ca. 46. num. 5. & ſeq. vſque ad fin. Duen. d. reg. 367. num. 5. vbi citat alios, & ante eos Abb. conſ. 50. volum. 2. ideo Abb. in c. 1. nume. 4. de cohabi. cler. & mulier dicit, quod clericus poteſt filium ſuſceptum poſt clericatum, & ita poſt illicitum coitum alere de † redditibus ſacerdotij: quia licet cleri- 29
cus malè fecerit, ex quo tamen ſunt geniti, non ſunt perdendi, ſed eis tanquam pauperibus ſubueniendum, allegat d. c. cum haberet, ſequitur Lup. d. 3. notab. §. 23. num. 13. vbi infert, quod de eiſdem redditibus poteſt dotare filiam inceſtuoſam, Duen. in regu. 367. num. 3. amplia. 3. in fin.

Quis verò ſpurius dicatur, ſatis colligitur ex ijs, quæ latè diximus in præcedenti capitulo, dum de naturalibus diſſeruimus: habita enim naturalium cognitione, ignorari non poſſunt ſpurij, & quidem ſpurij nomen in genere capi poteſt, & in ſpecie: in genere porrò ſpurij dicuntur, quicum-

quicumque ex minimè iuſtis nuptijs ſunt
30 † geniti, Bart. in l. fin. ff. de his quibus vt in-
dign. Paleot. in d. tract cap. 16. nume. 4. vbi
poſt Dec. inquit non eſſe ſubreptitium re-
ſcriptum legitimationis, in quo expoſuit
quis ſe eſſe ſpurium, cum tamen eſſet ex
inceſtis nuptijs. adnotandum tamen ſubob
ſcuram eſſe eiuſmodi explanationem, quo
circa intelligenda eſt, vt ſpurij vocabulo
veniant nedum, qui ex iuſtis nuptijs non
ſunt procreati, ſed ij quoque qui ex concu-
binatu non ſunt orti vnica extante concu-
bina, ita Bart. d. l. fin. Abb. in c. tanta, qui fi-
lij ſint legit. ideo qui naſcitur ex adulterio
vel ſtupro, vel ex concubina, cum quis plu-
res haberet, vel ex ſoluta, quæ non erat cõ-
cubina, vel ex moniali, vel ſacerdote, vel
31 aliter, † ſpurius eſt, ita declarat Caccialup.
in d. authen. ſi qua illuſtris, num. 1. vbi, nu-
me. 3. ponendo exempla dicit, quod ſpuri-
us eſt, quicunque non naſcitur ex legitimo
matrimonio, nec ex vnica concubina, &
propterea clerici, moniales, & alij, quibus
interdictus eſt concubinatus, producunt
ſpurios, Didac. d. part. 2. cap. 8. §. 1. num. 1. v-
bi citat Vaſquium illuſtr. quæſtionum, ca-
pite 101. nume. 7. vbi plures addit, Natta in
conſi. 623. num. 3. in ſpecie autem ſpurius di
32 citur, qui ex ijs † naſcitur parentibus, inter
quos non poterat eſſe matrimonium tem-
pore conceptionis, vel qui naſcitur ex coi-
tu iure ciuili prohibito, & punibili, Ange.
in §. nouiſsimè. Inſtit. ad Orfician. Caccia-
lup. Didac. Vaſq. & alij ſupracitati, infer-
33 tur ex his, quòd natus † ex ancilla, dicitur
ſpurius, Caccialup. loco prædicto, Barto.
in l. fina. de concubin. Bald. conſi. 206. vo-
lum. 3. Afflict. & Ruinus, quos citat & ſe-
quitur Cæphal. in conſi. 111. nume. 29. Cra-
uet. conſi. 166. numer. 6. Alciat. in conſi. 268.
num. 4.

Conſtituitur & alia inter ſpurios diffe
34 rentia, quia † naſcuntur aliqui ex coitu pu-
nibili, alij damnato, ſed non punibili, Pa-
leot. d. c. 16. num. 5. & c. 45. nume. 2. Cæphal.
in conſi. 48. num. 19. Natta in conſi. 421. num.
4. & 5. vbi inquit diſtinctionem hanc eſſe
attendendam reſpectu maternæ ſucceſsio-
nis, non autem reſpectu paternæ, quia ab
ea omnes indiſtincte excluduntur. Eſt ta-
men quæſtionis, an in dubio filius præſu-
matur ſpurius, vel naturalis, & ſanè gloſſ.
penul. in c. lator, qui fil. ſint legit. & ibi Præ
poſ. dicunt, filium † in dubio natum præſu- 35
mi ex adulterio, Alciat. in tract. præſumpt.
regu. 2. præſumpt. 5. ferè per totam, moue-
tur pluribus fundamentis, ideo Alciat. in
conſi. 268. num. 1. & ſeq. & conſ. 269. moue-
tur ex eo, quòd voluerunt Bald. Caſtr. & A-
lexan. in l. 3. ff. de liber. & poſthum. vbi vo-
lunt, quòd præſumatur incapax filius, quẽ
conſtat non eſſe legitimum, eandem ſentẽ-
tiam tenuit Natta in conſi. 421. per totum:
vbi licèt multa dicat, ea ferè vnica ratione
mouetur, quia actor debet probare ſuæ in-
tentionis fundamentum, & ſe habilem ad
ſucceſsionem, & non poteſt naturalis niſi
verus concubinatus concurrat, qui tamen
non præſumitur, Menochius in conſi. 60.
num. 12.

Contrariam tamen ſententiam proba-
uit Bal. in conſ. 448. in 3. dubio, vol. 1. ſequi-
tur Crau. in conſ. 138. num. 1. & in conſi. 166.
num. 1. Cæphal. in conſi. 48. nume. 11. Berous
in conſi. 19. per totum, præcipuè num. 6. &
18. volum. 2. Simon de Pretis libro 3. inter-
pret. 1. dubitat. 3. ſolut. 2. num. 4. Boſſ. in titu.
de coitu damn. num. 77. vide tamen latè Pe-
tram de fideicom. quæſtio. 11. nume. 468. &
ſeqq. Caualca. in deciſ. 12. nume. 23. Rimin.
conſi. 187. num. 79. Ioſeph. Ludo. dec. Peruſ.
18. nume. 24. ratio principalis huius partis
eſt, quia in dubio quis præſumitur capax
ſucceſsionis, & qui vult dicere incapacem,
quia ſit ſpurius, debet probare, l. in excep-
tionibus. ff. de proba. ita arguit Bal. in loco
præcitato, & Cæphal. quoque. hæc tamẽ ra
tio non concluderet quando quis inſtitue-
retur tanquam naturalis, vel vbi quid ſibi
relinqueretur tanquam tali, quia tũc onus
probandi talem cõiunctionem pertineret
ad inſtitutum vel honoratum. ſecunda ra-
tio eſt, quia ſemper capi debet præſumptio
excluſiua delicti, l. meritò, ff. pro ſoc. at ſpu
rius, vt dixi, deſcendit ex damnato coitu,
naturalis ex permiſſo. Item magis eſt præ-
ſumendum poſsibile † honeſtum, quam 36
inhoneſtum, Bartol. in l. filium, ff. de his

qui ſunt ſui vel alieni iur. Bero. conſ. 19. nu.
10. volum. 2. præterea ſicuti filius in dubio
37 præſumitur legitimus, † & nõ illegitimus,
Cæpol. in caut. 118. quis in dubio, colum. 2.
Decius in l. ſi emancipati, num. 3. C. de col-
latio. Socin. in conſ. 23. num. 19. vol. 1. Bero.
in conſ. 19. per totum, volum. 2. Cotta in me
morab. incipien. filius præſumitur, Simon
d. ſolut. 2. num. 4. ita debet præſumi natura-
lis potius quàm ſpurius, ſemper enim ſu-
menda eſt præſumptio, vt magis inhoneſtũ
vel magis graue delictum excludatur, d. l.
meritò, & Bero. in d. conſi. 19. num. 20. reci-
tat nõnullos caſus in quibus poſſet eſſe lo-
cus deciſioni, Alciat. in d. prçſumpt. 2. & ra-
tio Nattæ quòd teneatur quilibet probare
fundamentum ſuæ intentionis eſt leuis:
quia cum quilibet præſumatur capax, ſatis
eſt fundata agentis intentio, niſi contrari-
um probetur.

SVMMARIA.

1 *Pater ſpiritualis ſuccedit filio, nec econtra.*
2 *Cognatio ſpiritualis nihil habet commune cum rebus profanis.*
3 *Actus non operatur vltra agentis intentionem.*
4 *Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs.*
5 *Pater ſpiritualis nõ tenetur alere filium, ſed vide ibi de veritate.*
6 *Pater qui tenuit ad ſacrum chriſma, alit filium.*
7 *Cognatio ſpiritualis tribus modis contrahitur.*
8 *Affinitas ſpiritualis non eſt minor quam carnalis.*
9 *Pater ſpiritualis eſt plus diligendus & honorãdus, quàm carnalis.*
10 *Occidens patrem ſpiritualem, non minus punitur quam occidens naturalem.*
11 *Pater ſpiritualis non accuſatur, non vocatur in ius ſine venia, recuſatur ſuſpectus, non eſt teſtis idoneus, tenetur ſolum in quantum facere poteſt.*
12 *Affinitas ſpiritualis maior eſt carnali.*
13 *Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationem non ſolet concedi.*
14 *Amicitia idem operatur quod ſanguinis coniunctio.*
15 *Amicitia magna, ſuperat affectionem parentum.*
16 *Fiſcus excluditur per ordinem decurionum à ſucceßione.*
17 *Collegium conſiliariorum excludit fiſcum.*
18 *Fiſco in ſucceßione præfertur confraternitas.*
19 *Fiſcus excluditur à tutore in ſucceßione.*
20 *Pater ſpiritualis in ſucceßione excludit fiſcum.*
21 *Antecedens qui vult, cenſetur velle omne neceſſarium conſequens.*
22 *Actum faciens, obligat ſe legibus de illo actu loquentibus.*
23 *Filius ſpiritualis non dicitur propriè filius.*
24 *Verba naturaliter, non fictè ſunt intelligenda.*
25 *Filius non dicitur verè is, cui deeſt veritas naturæ.*

QVAESTIO XI.

HAEC in patre naturali procedunt,
quæ ſupra explanata ſunt, an verò
in patre ſpirituali locum vendicẽt?
diceret quilibet quod non: is enim nullo
modo ſuccedit filio, † nec ſibi filius, Butr. in 1
c. tranſmiſſa, qui fil. ſint legit. Abb. c. tanta,
eod. tit. ſecundò inter patrem & filium ſpi
ritualem intercedit gratuita quædã & ſpi-
ritualẽ neceſſitudo, quæ nihil habet com-
mune cum rebus profanis, † vt eſt alimẽta- 2
tio, vt inquit Nicol. de Vbal. in tract. de ſuc
ceſ. ab inteſt. car. 3. verſ. ſeptima & vltima
ſpecies, Bologn. ad Mattheſ. in tract. de ſuc
ceſſ. ab inteſt. car. 8. verſ. in additio. incip. vl
timus gradus, verſ. quid autẽ in filijs, quos
citat Tyraq. in l. ſi vnquam, in ver. ſuſcepe-
rit liberos, nu. 26. C. de reuoc. donat. Tertio
vbi pater de ſacro fonte aliquem leuat, nõ
id agit vt ei præſtet alimenta ſi egeat, actus
ergo † non obligat vltra agentis intentio- 3
nem, l. non omnis, ff. ſi cert. pet. Quartò vi-
demus, quòd filius ſpiritualis non exclu-
dit ſubſtitutum, quando vocatur quis ſub
conditione, † ſi deceſſerit ſine filijs, Bald. 4
in authen. niſi rogati, col. pen. C. ad Trebel.
ſequuntur Barba. Curt. ſen. Franc. Dec. Cã-
peg. Natta, Cotta, Benedict. & Rip. quos ci-
tat Tyraq. loco prædicto, Manti. de coniect.
vltim. voluntat. lib. 11. titu. 8. nume. 18. hanc
partem

5 partem per prædictas rationes probauit †
Ant. Cordub. in l.ſi quis à liberis, in princ.
nu. 19.ff.de libe.agnoſcen.vel.alen.

Verùm contrarium ſequutus eſt Bal.in
auth. niſi rogati,nume.19.C.ad Trebel. qui
mouetur exemplo adoptiui patris: & licèt
loquatur ſub dubio fortè, id tamen nõ red
dit dubiam Baldi deciſionem, eſt enim fre-
quens loquendi mos apud prudentes Iu-
riſconſultos, id etiam voluit Ioan.Fab.in
l.1.C.de alen.libe. Franch.in c.1. de cognat.
ſpirit.libr.6. Nicol.de Vbald. loco prædi-
cto.Alex.in addit.ad Bart.in tracta.alimen.
nume.17. Barbat.in c.Raynaldus,colum.37.
Curt.Gozad.Rip.& Cotta,quos citat & ſe-
qitur Tiraquel.loco prædicto, num.31. vbi
poſt Budæum inquit proditam eſſe à iure
honorariam quandam actionem ad nutri-
cationem ſpiritualis filij, ſi egeat. Benin-
caſ.in tracta. paupert.in 7. quæſt. in 2. ſpe-
6 cia.indi.num.10.vbi dicit idem † eſſe in il-
lo qui puerum tenuit ad ſacrum chriſma
& ad catechiſmum. his enim tribus modis
efficitur pater ſpiritualis, & contrahitur
7 ágnatio ſpiritualis, † vt nota. in c. fi. de co-
gnatio.ſpirit.lib.6. Dec.in conſi.464.num.
11.Aſcan.in tracta.de patr.poteſta.effect.17.
nume.21.ratio eſt, quia ſpiritualis affinitas
8 non † eſt minor quàm carnalis, c.qui dor-
mierit.27.quæſt.2.c. ita diligere, & c.ſequ.
30.quæſtio.3. vbi dicitur ſuſceptum de ſa-
cro fonte ita diligere debere eum qui ſu-
ſcepit ſicut patrem.imò dicit gloſſ.in c.pi-
ctacium.ead.cau.& quæſt.quòd plus eſt di-
9 ligendus † & præferendus carnali in exhi-
bitione reuerentiæ. Barbat.in l.2.colum.7.
ff.de verbor.obligatio. & gloſſ.in c.aut fa-
cta,in ver.parentem, de pœn.diſtinct.1.di-
cit non minus puniendum eſſe, qui ſpiri-
10 tualem, quàm qui naturalem patrem † oc-
cidit, & ſpiritualis pater non poteſt in ius
vocari ſine venia, poteſt recuſari ne iudi-
cet in cauſa ſui filij ſpiritualis, non eſt te-
11 ſtis idoneus, poteſt accuſare † & proſequi
iniuriam, non tenetur niſi in quantum fa-
cere poteſt, vt latè proſequitur Tiraq.in d.
ver.ſuſceperit liberos,nume.28.& ſequ.&
dicit glo.in d.c.qui dormierit, maiorem eſ-
ſe affinitatem ſpiritualem quàm carnalem,
† & ideo ſecundùm Abb.in c. fina.colum.3. 12
de purg. canon. eccleſia quæ quotidie di-
ſpenſat aduerſus carnalem cognationem,
nunquàm diſpenſat † aduerſus ſpiritua- 13
lem, ſequitur Cotta in memor.incip.com-
mater,in fi.poſt Felin.quem citat,& Tiraq.
in loco prædicto, quòd ſi in eo cadit tam
arctum amoris vinculum, quare illo non
obligatur ad alimenta eo modo, quo natu-
ralis pater obligatur? videmus enim ma-
gnum amorem idem operari, quod ſangui-
nis † coniunctio, Abb.in c. requiſiſti,de te- 14
ſtam. id quod infinitis deciſionibus exor-
nat Tiraq.in d.l.ſi vnquàm, in ver. libertis.
num.102.& ſequ.vbi infert quod amici ca-
piunt legata ex teſtamento minus ſolenni,
in eis ſubintelligitur clauſula codicilla-
ris: amicitia enim † ſuperat parentum affe- 15
ctionem. Barto. in l.alimenta.§.1.ff.de ali-
men.& cibar.leg.vbi Alex.ſequ. quòd ſi pa
ter ad alimenta tenetur, quia miniſter na-
turalis generationis, quare ad id non tene-
bitur ſpiritualis pater, qui fuit miniſter
regenerationis, quæ nõ minus attenditur,
quàm ipſa generatio?

Et non obſtat quòd pater nullo modo
ſuccedat filio, quia reſpondeo rationem
ſucceſſionis ſolam non obligare ad alimen
ta, & præſtationem alimentorum non re-
gulari, ſecundùm normam ſucceſſionis, vt
ſuprà dixi. Præterea dico, quòd etiam pa-
ter ſpiritualis debet ad ſucceſſionem ad-
mitti poſt agnatos & cognatos excluſo fiſ-
co, ſicuti excluditur per † ordinem decu- 16
rionum, vt in l.1.C.de hæred.decur. vbi
Barto.idem dicit † in collegio conſiliario- 17
rum, quod fiſco præfertur, idem in confra-
ternitatibus † vult Caſtr. ibi, & Dec.in l.1. 18
nu.20.C. vnde vir & vx. excluditur etiam
fiſcus † à tutore, vt per Alex.in conſi.31.nu. 19
7.vol.1.Amanel.ſing.242. licèt ergo non in-
ueniam in ſpecie deciſum, non video † qua- 20
re non ad excluſionem fiſci ſuccedat quo-
que ſpiritualis.

Non obſtat ſecundò, quia & ſi illa ſpi-
ritualis cognatio ſit gratuita, & nihil ha-
beat commune cum temporalibus, & pro-
fanis, producit tamen amorem, quo aſtrin-
gitur pater ad benefaciendum filio, quem

leuauit de ſacro fonte.

Tertiò non mouet quòd non id egerit, quando eum leuauit, quia reſpōdeo quòd & ſi principaliter non id egerit, tamen cenſetur id omen voluiſſe, quod conſequi tur ex actu, quia qui vult antecedens, cen-
21 ſetur † velle omne conſequens neceſſarium, l.2. vbi Doctores. ff. de iuriſdict. omnium iudic. c. præterea, de off. deleg. cum ſi-
22 mil. & qui facit actum, ſe obligare † videtur ad leges loquentes de illo actu. Bald. in l. ſi duo. ff. de acquir. hæred. Natta in conſi. 42. num. 22.

Poſtremò non mouet quòd filius ſpiritualis non excludat ſubſtitutum, quia
23 non eſt filius, præcipuè † intelligendo propriè. Bald. in Authen. niſi rogati, & ſequuntur alij in contrarium citati: & quando teſtator ponit in conditione, intelligit de veris filijs, & de naturalibus, non de ſpiritualibus.

24 Verba † enim naturaliter, non fictè debent intelligi, l. fina. ff. de ijs qui ven. ætat. impetra. l. ſancimus. C. de nupt. & non di-
25 cuntur veri filij, quibus defecit veritas † naturæ, l. filio quem pater. ff. de liber. & poſthum. Caſtrenſ. conſil. 30. numer. 2. volum. 1.

Prædicta verò concluſio, quòd pater ſpiritualis teneatur filium alere, procedit, quando aliunde filius non habet alimenta, ita intelligunt omnes, dubium tamen oriri poſſet, an ſit à patre alendus etiam ſi habeat ſanguine coniunctos, à quibus ali poſſit. & quamuis Doctores, quos viderim, non tractant quæſtionem hanc, tamen credo patrem ſpiritualem teneri in ſubſidium tantummodò deficientibus ijs, qui naturali ſanguinis ratione, vel particulari aliqua obligatione eum alere tenentur, & tunc patrem alere filium, quando ſuccederet, id eſt, quando ab ijs qui præferuntur in ſucceſſione, alimenta non poſſunt præſtari.

SVMMARIA.

1 *Auus paternus tenetur alere nepotem.*
2 *Auus paternus non ſolùm patre viuente, ſed eo quoque mortuo alit nepotem.*
3 *Auus venit appellatione patris in fauorabilibus*
4 *Auus in correctorijs, & odioſis, non venit appellatione patris.*
5 *Auus tenetur dotare neptem ex filio.*
6 *Nepos ſpurius ex filio legitimo non eſt odioſus legibus reſpectu aui.*
7 *Ratio vbi eadem eſt, ibi diſpoſitio quoque eadē eſſe debet.*
8 *Auus tenetur alere nepotem ſpurium ex filio legitimo.*
9 *Auus non obſtante lege Regia Hiſpaniarum alit nepotem ſpurium ex filio legitimo.*
10 *Nepoti ſpurio ex filio legitimo relinqui poteſt ab auo.*
11 *Nepos ſpurius ex filio legitimo poteſt inſtitui tanquàm extraneus.*
12 *Auus poteſt relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo quantum vult.*
13 *Patris macula non nocet filio in ijs quæ aliunde quæruntur quàm per patrem.*
14 *Nepos ex filio ſpurio inſtitui poteſt, ſi non fiat contemplatione filij.*
15 *Auus habens filios legitimos, non poteſt nepoti ſpurio ex filio legitimo relinquere vltra modū, de quo in l. ſi. C. de naturalib. libe.*
16 *Nepos ſpurius ex filio legitimo, non poteſt ab auo conſequi vltra modum, l. ſi. C. de natur. libe. etiam ſi ſit legitimatus.*
17 *Neptis naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundùm terminos, l. fina. C. de naturalib. libe.*

QVAESTIO XII.

DIXIMVS, patrem teneri ad alimenta erga filium, an idem ſit in auo paterno? & idem † omninò eſſe vo- 1
luit gloſſ. in l. ſi quis à liberis. ff. de agnoſcend. vel alen. liber. à pat. mouetur ex eo textu, nam pater non ſolùm tenetur alere filium, ſed etiam alia onera ſuſtinere, ergo & alere nepotes ex filio, quia illi numerantur inter onera filij, idem probarunt Barto. & Alberi. ibi, Aretin. in conſi. 17. nume. 11. Iaſon in l. ius ciuile, nume. 24. ff. de iuſtit. & iur. Socin. in conſi. 161. nume. 1.

me.1.volum.2. Ruin.in conſi.94.num.7.vo-
lum.5.& in conſi.45.num.2.volum.2. Brun.
de ſtatu.exclu.fœmin.artic.11.num.89.Co-
raſ. in l. qui liberos, nume.105. in fin.ff. de
ritu nuptiarum. Benincaſ.in tracta.de pau-
per.in 7.quæſtio.in 2.ſpecia. iudic. num.7.
Anton. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis.§.
non tantum, nume.41.ff.de liber.agnoſcen.
vbi allegat Salicet. Crot. & Didac. qui ta-
men hoc non dicunt, ſed benè hoc vult Pa-
leot.de noth.& ſpur.cap.47.nume.6.Vital.
in tracta.clauſ. titu. an renunciar. poſſ.ali-
men. colum.3. & prædicti ferè omnes lo-
quuntur, quando pater viuit, ſed proce-
dunt quoque quando pater eſt mortuus, vt
2 † probat text. expreſſus in l.pen.ff.de libe.
agnoſcen. vbi dicitur, quòd nepos eſt pa-
tri oneri, niſi pater non ſit ſuperſtes, & il-
lum textum ad hoc allegat Aretin.d.conſi.
17.num.11.& mortuo patre loquitur Ruin.
in d.conſi.94.nume.8.& pro hac parte faci-
unt leges & Doctores dicentes, quòd pa-
3 ter tenetur alere filios, quia auus venit †
appellation patris, l.iuſta interpretatio-
ne.ff.de verbor.ſignific.facit l.parentis ap-
pellatione.ff.eod.& inquit gloſſ. in d.l.iu-
ſta, quod vbicunque in toto corpore iuris
ſit mentio de patre, ſemper idem intelligi-
tur de auo. Alber. in 2.part.ſtatuto. quæſt.
107. id quod obtinet in fauorabili diſpoſi-
tione legis, vt inquit Barto. in l. libero-
rum, in fin.ff.de verbo.ſignifi.Bald.in l.ſci-
mus, nume.12.C.de inoffic.teſtam. vbi lo-
quitur in ſtatuto, & infert ad pulchram
quæſtionem, eum ſequitur Alexan.ad Bar.
in d.l.liberorum. Boer.in deciſ.241.nume.
5.Rebuff.de priuileg.ſcholar. priuileg.177.
nume.10. Bero. in conſi. 149. nume. 7. vo-
lum.2. vbi tamen dicit secùs eſſe in corre
4 ctorijs, † vel odioſis. Duenn.in regu.87.
ampliatio.4. Aſcan.de patr.poteſta.effect.1.
numer.21. vbi tamen communem opinio-
nem Doctorum infert, quòd ex cauſa fa-
mis non minus auo quàm patri licet fili-
um vendere, quod tamen hic non expe-
dit tractare.

Ex hac autem concluſione infertur,
quòd auus nedum alere, ſed etiam dotare
† tenetur neptem ex filio, l.dotem dedit.ff. 5
de collat.l. & in eo.§.fina.cum l.ſequen.ff.
de in rem ver.l.pater.ff. de euiction. l. Iu-
lianus. §. ſed & ſi filius, vbi gloſſ. in verſ.
pro filia.ff.ad Macedon. & id explicat ex-
preſſè text. in l. qui liberos.ff.de rit. nupt.
vbi dicitur quòd habens liberos in pote-
ſtate, alere, & matrimonio collocare tene-
tur, & auus liberos habet in poteſtate: er-
go &c. & hoc voluit Barto. in l.1.vbi eum
ſequuntur omnes.ff.ſoluto matrimo.gloſ.
Bald.& alij.in l.fina.C.de dot.promiſſ.An-
ge.in d.l.pater.ff.de euictio. Salic. in d.l.fi-
na.Aret.in d.conſi.17.num.13.& ſeq vbi la-
tè agit.Ruin.conſi.45.num.2. in fin. volum.
2. Coraſ.d.l.qui liberos, nume.104. vbi di-
cit veriſſimum, & receptiſſimum. Bal.No-
uel.in tracta.dot.par.6.in 16.ſpecia.colum.
1.nume.3. Soci.Iunior conſi.79.num.15.vo-
lum.3. Rip.in l.in quartam.nume.204.ff.ad
legem Falcid. Lup. in c.per veſtras.§.24.in-
cip.an auus, nume.1.& ſequ.de donat.inter
virum & vxor. folio mihi 161. Crauet. in
conſi.219.num.1. Natta in conſ.363.nume.5.
Cæpha.conſi.105. & conſ.343.num.6.& po-
nunt Doctores paſſim, in quibus locis vi-
debis, an teneatur ex obligatione propria
auus dotare & alere, an verò ex obligatio-
ne filij, & an ea dos imputetur filio in le-
gitimam, & an teneatur dotare neptem,
quæ habet patrem diuitem, & an nepti in
legitimam imputetur, quæ ſibi debetur
in bonis patris, & ſimiles quæſtiones,
quas ego prudènter omitto, ea omninò
ductus ſententia, quòd nihil extraneum
mihi ſit in hoc opere pertractandum, ni-
ſi quatenus ad ſuſceptam mihi prouinci-
am pertinebit. & quæ diximus in nepo-
te legitimo procedunt etiam in nepote
ſpurio, ex filio legitimo: ei enim pa-
ternus auus tenetur alimenta præſtare. eſt
enim legibus † minus odioſus, vt nota- 6
tur in l. final.C. de naturalib. liber. ſicuti
enim lex ciuilis, quæ matrem cogit ad a-
lendum filium, extenditur per identita-
tem rationis ad aſcendentes per maternam
lineam, quare non eodem modo exten-
denda erit ad aſcendentes per lineam pa-
ternam

ternam lex quæ ex æquitate patrem compellit ad exhibendum ſpurios? vbi enim
7 eadem eſt ratio, † ibi idem ius eſſe debet, l.
8 illud. ff. ad legem Aquil. & ita in terminis †
probat Nicol. de Vbal. in trac. de ſucceſſio. ab inteſta. part. 1. in 4. ſpecie liberorum, ſequitur Soci. in conſ. 161. nume. 9. verſ. quartò, & vltimò præmitto. Didac. in epitom. de ſponſa. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 16. vbi allegat Cyn. Bar. & Abb. qui tamen de hoc non
9 faciunt verbum, aduertit tamen † legem regiam cedere in hoc iuri canonico, ſequ. Duen. in reg. 367. ampliat. 7. nume. 7. Natta in conſ. 108. nume. 4. Ant. Padil. in auth. res quæ, nume. 66. C. commun. de leg. vbi idem circa legem regiam ſentit cum Didac. licèt ſupprimat eius nomen, & cum correctione defendit Anto. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit, num. 39. & ſeq. ff. de libe. agnoſcen. vel alen. allegat tamen Doctores loquentes non in terminis ſuæ quæſtionis, ſed in alijs, quidquid ſine ratione tenuerit Vaſq. de ſucceſſ. creat. libr. 2. §. 20. nu. 318. & hac ratione quòd ſpurius nepos ex filio legitimo ſit alendus, deducitur alia
10 concluſio, quod ei poteſt ab auo relinqui, †
ſicuti relinqui poteſt à patre ſecundùm ea, quæ in præcedentibus quæſtionibus, à nobis ſunt expoſita. & ita dicit Iaſ. in conſ. 16. num. 12. volum. 1. vbi mouetur ſola diſpoſitione, c. cùm haberet, & in tali nepote idē concludit quod in filio, quòd ſcilicet relictum ſuſtineatur ad vſque legitimam alimentorum quantitatem, & nō vltra, quod tamen eſt falſum, quia auus poteſt quātum vult relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo & naturali. prohibitio enim eſt de patre ad filium ſpurium: non autem de auo ad nepotem, l. 1. C. de natu. lib. & poteſt in-
11 ſtitui nepos † ſpurius tamquàm extraneus, non tamquàm nepos, l. ſi pater. §. qui duos. ff. de adopt. & per has rationes ita conclu-
12 dit † Frede. de Sen. conſi. 57. in 6. dub. glo. & Doct. in l. ſi. C. de natu. libe. & Bero. in cōſ. 155. num. 22. & 33. vol. 2. & Bertran. in conſi. 187. per totum, vol. 3. vbi allegando Rofred. in q. 12. dicit nō reperiri lege cautum quòd auus non poſſit relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo, & Bero. mouetur ratione, quia in auo ceſſat ratio, qua lex ciuilis prohibuit à patre relinqui: hæc ſequutus ſum in conſi. 89. num. 14. accedunt rationes citatæ à Bar. in l. Gallus. §. quòd ſi is, nume. 2. ff. de libe. & poſthum. nam macula patris
non nocet † filio in ijs quæ ſibi quæruntur 13
alio medio, quā per patrem, l. diui fratres, & l. qui contra, ff. de iure patro. facit etiam deciſio Barto. ibi, quæ vult quòd nepos ex
filio ſpurio † poſſit inſtitui, ſi id non fiat fi- 14
lij contemplatione, puta cum prohibitione ne patri quicquam quæratur.

Hæc tamen ita intelligenda ſunt, ſi auo non extent legitimi filij: vbi verò extant,
tunc non poteſt auus nepoti † ſpurio ex fi- 15
lio legitimo relinquere vltra modum definitum in l. fin. C. de natur. libe. vbi Bald. dicit illam legem procedere in nepote legitimo ex filiò naturali, vel nepote naturali ex filio legitimo vel nepote naturali ex filio naturali. declarat Sal. in ſummario, & Barb. ad Bal. dicit illum text. eſſe ſingularē. & licèt Bar. hunc caſum omiſerit, in l. Gallus. §. quòd ſi is tamen Caſtr. ibi, num. 7. loquitur clarè, quando auus vult relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo, ſequitur, Aret. ibi, col. 4. ver. tāgit etiam Paleo. in d. tract. cap. 53. in fi. vbi dicit quæcunque expreſſa in nepote legitimo ex filio ſpurio, procedere etiam in nepote ſpurio ex filio legitimo. Ruin. in conſ. 70. nu. 1. & ſeq. vol. 3. vbi for-
tius dicit procedere etiam ſi talis nepos † 16
ſit legitimatus, & idem voluit Soc. conſ. 71. nu. 42. inter conſ. Ruini, volu. 3. idem Ruin. in conſ. 101. per totum, volu. 3. vbi fortius
vult quòd neptis † naturalis non poſſit in- 17
ſtitui ſecundùm diſpoſitionem d. l. ſi. licèt ea contrarium diſponat in nepote, quod tamen ego non firmo Rip. in conſi. 191. vbi quærit, an lex illa loquens in auo procedat in auia. erit ergo concluſio quòd auus non poterit, etiam in cauſa alimentorum, relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo vltra debitam alimentorum quātitatem, vel vltra permiſſionem l. ſi. C. de natur. libe.

S V M M A R I A.

1 *Auus tenetur alere nepotem legitimum, & naturalem ex filio ſpurio.*

2 Nepos

2 *Nepos venit appellatione filij in fauorabilibus.*
3 *Nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio, poteſt inſtitui ab auo.*
4 *Culpa patris non nocet filio.*
5 *Auus habens legitimam ſobolem non poteſt vltra vnciam relinquere nepotibus legitimis ex filio ſpurio.*
6 *Auus an poßit relinquere quidquid vult nepoti legitimo ex filio inceſtuoſo.*
7 *Spurio relictum non valet, etiam ſi legitima ſoboles cum iuramento conſentiret.*
8 *Auus an teneatur alere nepotem ſpurium ex filio ſpurio.*
9 *Nepos ſpurius ex filio ſpurio poteſt inſtitui ab auo, ſi non adſit legitima ſoboles.*
10 *Aui appellatione venit proauus.*

QVAESTIO XIII.

EA ipſa ratione auus tenetur alimenta
præſtare filijs legitimis & naturali-
1 bus †ſui filij ſpurij, vel aliter illegi-
timi, probatur autem in d.c. cùm haberet,
de eo qui dux. in vxor. vbi in fin. dicitur,
quod liberis ſuis tenetur pater neceſſaria
miniſtrare. appellatione autem liberorum
veniunt nõ ſolùm filij, ſed etiam nepotes,
l. liberorum. ff. de verbo. ſignifi. imò in fa-
uorabilibus diſpoſitio loquẽs de filijs ex-
2 tenditur † ad nepotes. Barto. in d. l. libero-
rum. Ancha. in Clem. 1. de baptiſmo, & per
has rationes concludit Ruin. in conſi. 124.
num. 11. volum. 1. quòd nepos legitimus ex
filio ſpurio, alendus eſt ab auo, ſequitur
ſimpliciter Rolan. in conſi. 54. num. 62. vol.
2. Paleot in tracta. de noth. & ſpur. cap. 47.
num. 6. in fin. vbi ait dicta in filio legitimo
locum habere in ſpurio, vt ſicuti deſcen-
dentes ex legitimis ſunt alendi ab auo, ita
& deſcendentes à ſpurio. & ſanè maior eſt
ratio alendi nepotes legitimos ex filio ſpu
rio, quàm nepotes ſpurios ex filio legiti-
mo, quia nõ ſunt ita odioſi legibus, ex quo
ſunt legitimè nati, & ceſſat in eis cauſa per
quam ſpurio denegantur alimenta, vt ſci-
licet pater puniatur in filio, vti aduertit
Cordub. in d. §. idem reſcripſit, nume. 29. &
ſequ. qui tamen promiſcuè Doctores alle-
gat, qui loquuntur in nepote ſpurio ex fi-
lio legitimo, cum ijs qui loquuntur de le-
gitimo nepote ex filio ſpurio: & qua ratio-
ne auus alit nepotes legitimos ex filio ſpu-
rio, ea quoque tenetur neptes dotare, quia
valet argumentum de alimentis ad dotem,
vt ſæpè dixi, ex quo dos ſuccedit loco ali-
mentorum: & ſicuti pater tenetur dotare
filiam ſpuriam, vt probaui ſuprà, dum dixi
ſpurium alendum eſſe, ita & dotare neptẽ
ex filio ſpurio, quia pater ferre debet one-
ra filiorũ, l. ſi quis à liberis. §. nõ tantum. ff.
de lib. agnoſc. & nepos legitimus † & natu- 3
ralis ex ſpurio poteſt ab auo inſtitui ſecun
dùm Bar. in l. Gallus. §. quòd ſi is. ff. de libe.
& poſth. vbi tamen intelligit quando patri
non quæritur vſusfructus, & quando con-
ſtat eum inſtitutum non contemplatione
patris: & mouetur, quia patris culpa non † 4
nocet filio, l. 3. §. ſi emãcipatus. ff. de contra
tab. & defectus patris non præiudicat filio,
quæ ſibi non quæruntur ex patris perſona,
l. 3. ff. de interd. & relegat. & ponit exem-
plum in patre hæretico, qui nõ præiudicat
filio, & idem in patre deportato, & Bart. in
loco prædicto ſequuntur Imo. Caſtr. Alex.
Aret. Iaſ. & alij, Alex. in conſ. 74. num. 2. vol.
3. Dec. qui communem dicit in l. hęreditas,
nu. 8. C. de his quib. vt indig. Abb. Cor. Dec.
Guliel. Bened. Boer. Bermon. & alij multi,
quos congerit Duen. regu. 336. limitat. 2. &
hanc ſententiam dicit crebriorem Paleot.
in d. tract. cap. 53. nu. 2. & ſeq. vbi hãc defen-
dit, eam quoque comprobat Crau. in conſi.
184. num. 1. vbi dicit procedere ſine dubio,
quãdo pater eſt præmortuus, vel nati ſunt
ex filia ſpuria, quia ex quo matri non po-
teſt quæri vſusfructus, ceſſat ratio ſuſpicã-
di ne filij contemplatione inſtitutus fue-
rit. Arius Pinel. l. 3 nume. 28. C. de bon. mat.
Intelligenda tamen eſt hæc deciſio vt nõn
procedat, quando auus † haberet filios le- 5
gitimos & naturales: tunc enim non poſ-
ſet nepotibus eam legitimis ex filio ſpu-
rio relinquere vltra vnciam ſecundùm gl.
Doctores, & alios in l. fina. per illum text.
C. de natur. libe. & communem eſſe ſenten
tiam dicit Iaſ. in l. hæreditas, nume. 8. C. de
his quib. vt indign. Ruin. in conſ. 70. num. 1.
vol. 3. Soci. in conſ. 71. num. 42. eod. volu. in-
ter conſ. Ruini, Duen. d. regu. 366. limita. 2.

circa med. vbi allegat Chaſſan. Capic. in deciſ. 181. num. 5. Paleot. in d. trac. cap. 53. nu. 9. verſ. ſecunda limitatio. vbi idem dicit poſt Crau. quando extarent ſoli nepotes legitimi ex filijs legitimis. Simon de Pretis de interpretat. vltimi. volunt. lib. 3. interpret. 1. dubit. 3. ſolut. 2. nu. 10.

Declaranda eſt quoque præcedens concluſio, vt non vendicet locum in nepote
6 legitimo ex filio inceſtuoſo, † quia ei nihil relinqui poteſt ab auo, eſt text. in l. ſi quis inceſti, nu. 2. C. de inceſt. nupt. & idem Bal. in c. in præſentia, nume. 35. in fin. de probat. dicit eſſe ibi caſum vnicum in iure, & menti tenendum, communem dicit Lauden. in tracta. de legitim. nume. 73. ſeq. Salic. Alex. Corne. Corſe. Bened. Didac. & alij citati à Duen. d. regu. 366. limitat. 2. vbi tamen poſt Bal. & alios multos dicit filium clerici non dici inceſtuoſum, ſed eſſe capacem inſtitutionis. Boer. in deciſ. 127. nume. 8. vbi num. 9. dicit ſtatuto nō poſſe eiuſmodi inceſtuoſos habilitari ad ſucceſſionē, licèt alij ſpurij poſſint à ſtatuto admitti, de quo per nos dictum eſt ſuprà. Paleot. d. c. 53. nume. 9. vbi reprobat Iaſ. contrarium tenentem in d. §. quid ſi is, in fin. Cordub. d. §. idem reſcripſit. num. 21. Id ita intelligendum eſt vt ex inceſtuoſo filio nepoti legitimo nihil relinqui poſſit præter alimenta, quæ ſuprà loquendo de alimentis ſpurio debitis probauimus etiam inceſtuoſo fore de iuris naturalis æquitate, & canonici expreſſa diſpoſitione præſtanda. ſi enim patri concepto & nato in peccato debentur alimenta, multò magis debebuntur filijs ſine ea labe conceptis. & nota pro omnium prædictorum
7 ampliatione, quod relictum ſpurio † non valet etiam ſi legitima ſoboles conſentiret cum iuramento, quia nullum pactum ſuſtinetur. Ang. conſ. 223. col. 2. Alex. conſi. 129. num. 15. volu. 6. Crau. conſ. 229. colum. penult. Simon d. ſolut. 2. nume. 0. an verò ſpurio nepoti ex filio ſpurio teneatur vnus alimenta dare, magis dubium videtur. Bald. enim in conſi. 67. nume. 3. volum. 1. loquens de illius ſucceſſione inquit, indigniſſimum ſibi videri, quòd inſtitui poſſit
8 ab auo † ſpurius ex ſpurio qui laborat nedum propria ſed paterna etiam ſorditate, & quod de eo non extat lex aliqua expreſſa concludit, ideo inſtitui non poſſe niſi vti extraneum ex cauſa meritorum, & vult in dubium cenſeri inſtitutum ſanguinis contemplatione. idem dicit in conſil. 416. num. 2. volum. 3. ſequitur Simon d. ſolut. 2. nu. 11. ſed etſi non inueniam deciſum, exiſtimo tamen idem eſſe quod in nepote legitimo ex ſpurio, & in nepote ſpurio ex filio legitimo, nā omnibus ijs caſibus militat illa ratio naturalis charitatis, & affectiōis, de qua in c. cùm haberet & ſicuti filius ſpurius tenetur alere ſuum filium quantumuis ſpurium, ex quo eſt onus ſuum, probat d. §. non tantùm. ita auus tenetur ei ſuccurrere pro alimentis, quod dicitur onus patris, & ideo ſpurius ex ſpurio poteſt inſtitui ab auo † ſi legitimi nō extant, vt expreſ- 9
ſè notat glo. in l. fi. C. de natur. libe. vbi Doctores præcipuè Salicet. & eam ſequuntur omnes, vt inquit Boe. in quęſt. 127. num. 16. qui allegat Iaſ. quem ego ibi non inuenio, & communiter Doctores ita tenere dicit Arius Pinel. in l. 3. num. 22. C. de bon. mater. vbi dicit fortius procedere, l. fi. in ſpurijs nepotibus ex filio ſpurio quàm in legitimis, quia in ſpurijs ceſſat ratio quòd patri quæratur vſuſfructus, ex quo patet non habet ſpurium in poteſtate, & Crauet. d. conſi. 184. reprehendit Bal. in conſilijs allegatis in contrarium, eſt verum quod non aduertit Bald. loqui in nepote ſpurio ex filio ſpurio, & quæcunque ſupradicta de auo, locum habent in proauo, quia is venit
aui † appellatione, vt per Bartol. in l. libe- 10
rorum. ff. de verbo. ſignifi. præcipuè quando lex ſimpliciter, & indefinitè profert nomen aui, vt per Bartol. ibi, & per Doctores in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de libe. & poſthum. Bero. conſi. 97. num. 10. volu 1. & dicta in auo paterno, procedunt etiam in auia paterna, ijs tamen caſibus, quibus mater tenetur, vt infrà declarabo.

SVMMARIA.

1 *Mater alere tenetur filium intra triennium.*
2 *Lac præſtare, modica eſt impenſa.*
3 *Nutrix venit appellatione matris.*

4 Pater

4 *Pater tenetur cum matre alere intra triẽnium filium illegitimum.*

5 *Matri obligatur filius equè, ac patri, inſpecto iure naturæ.*

6 *Argumentum à ſimili, ſat eſt ſi procedat in eo, de quo principaliter queritur.*

7 *Mater multis in caſibus excuſatur ne filium alat intra triennium.*

8 *Mater ſimul cum patre tenetur alere filium intra triennium, quando matrimonium declaratu nullum.*

8 *Mater alit filium vltra triẽnium, ſi pater ſit inops, & filius non habet aliunde.*

10 *Matri debetur eadem reuerentia, quæ patri.*

11 *Matri parere debent filij ſicut patri.*

12 *Mater non poteſt in ius vocari ſine venia.*

13 *Mater filiam inopem, vel patre carentem dotare tenetur.*

14 *Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt validum, quando diuerſa non militat ratio.*

15 *Mater pro dotanda filia poteſt alienare bona ſubiecta fideicommiſſo, vbi vide.*

16 *Dos danda filiæ à matre debet reſpondere quantitati alimentorum.*

17 *Mater hæretica tenetur dotare orthodoxam filiam etiam, quæ habeat patrem diuitem.*

18 *Mater Iudæa dotare tenetur filiam Catholicã, etiamſi pater ſit diues.*

19 *Mater Iudæa nõ tenetur dotare filiam Iudæam extante patre diuite.*

20 *Legitima filijs fidelibus reſeruatur, quãdo matris hæretica bona confiſcantur.*

QVAESTIO XIIII.

VIDIMVS de patre, & auo, nunc de
matre dicendum eſt: & ſanè conclu
dunt omnes, quòd & ſi mater alere
non teneatur filium, tenetur tamen lactare
1 † intra triennium, l.pen.C.de pat. poteſta.
& ibi not. gloſſ. in verſ. primò, idem voluit
glo. in l. alimẽta, in ver. materna. C. de
nego. geſt. in §. illud, in ver. filios. in Auth.
vt lice. mat. & au. glo. fin. in c. cùm haberet.
de eo, qui dux. quam pollu. per adulte. Bar.
in tracta. de alimen. num. 13. & in l. ſi quis à
liberis. §. ſi mater. ff. de liber. agnoſ. Bald. in
d. l. alimenta, num. 2. Papien. in form. libell.
pro lega. rei ſingu. in princip. nume. 83. Doctores
in c. fina. de conuerſ. infidel. & in d.
c. 1. de infan. & languid. Fab. & Ioã. de Plat.
in §. ius naturale, nume. 2. Inſtit. de iure naturali.
Alexand. & Aretin. in d. l. alimenta. hanc
ſententiam amplexi ſunt Corne. Lamber.
Bolognin. Coraſ. & Didac. quos citat, &
ſequitur Cordub. in d. §. ſi mater, nume. 1.
Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. notab. §.
23. num. 8. de donatio. inter virum & vxor.
Neuiza. in Sil. nup. lib. 3. num. 36. Benincaſ.
in tract. de pauper. in 7. quæſt. princip. in 2.
ſpecia. iud. num. 31. Paleo. in tract. de Noth.
& ſpur. cap. 48. in princip. Aſcan. in tracta.
de patr. poteſta. cap. 4. nume. 22 Areti §. ius
naturale, nume. 8. Inſtitut. de iur. natur. vbi
dicit procedere etiam ſi proteſtetur velle
repetere. Vital. tracta. clauſul. titu. an poſſit
alimen. renuncia. colum. 4. & colum. 6.
vbi omninò Lud. Mol. de primogen. Hiſpa.
lib. 2, cap. 15. num. 3. vbi ampliat etiam vltra
triennium in ſuo caſu, & ſecundùm Bald.
in d. l. alimenta. ratio eſt, quia lac præſtare
† modica eſt impenſa ſecundùm gloſſ. in d. 2
l. ſi quis à liberis. §. ſi mater. vbi Bart. & Alber.
hanc rationem ſequitur Cordub. in d.
§. ſi mater, nu. 3. ſed mihi non arridet, quando
certum ſit impenſæ modicitatem non
transferre in matrem onus, quod patri incumbit,
& veriorem eſſe exiſtimo rationem
naturæ, quæ docuit omnia animalia à
matribus ali, dum lacte viuunt, & ſigna huius
naturalis præcepti recitat ex Phauorino
Philoſopho Gellius, Noct. Attic. lib. 12,
cap. 1. Didac. in Epitom. de ſponſa. par. 2. ca.
8. §. 6. num. 13. vbi refert etiam Gregor. non
omitto, quod Zaſ. in l. 1. §. huius ſtudij, nu.
14. de iuſt. & iur. dicit hanc ſententiam non
eſſe veram, quòd mater intra triennium alere
filium compellatur, ſed quia ſtat contra
eum communis opinio, non eſt in hoc
laborandum, ita tamen ne ignores, quòd
in tantum mater alere tenetur filium trimum,
vt nutrix, † ideo matris nomen me- 3
reatur, veluti ex Nonio Marcello, & Alcia.
deducit Tiraq. in l. ſi vnquàm, in ver. ſuſceperit
liberos, nu. 50. C. de reuoc. donat. Nõ
obtinet tamen ea ſententia in filio illegitimo,
quia ad eius alimenta pari obligatione
ſunt obſtricti pater, & mater, etiam intra
† triennium: id quod deducitur ex d. c. cùm 4

haberet, in fi. vbi dicitur, quòd vterque parens liberis ſuis ea ſubminiſtret, quæ ſunt neceſſaria. ita Abb. ibi nume. 9. qui mouetur ratione, quòd ſpurij non ſunt in poteſtate patris, aut matris. ſed hæc non valet, quia alimenta non præſtantur intuitu patriæ poteſtatis. addit ideo aliam rationem, quod ſpurio alimẽta debentur ex inſtinctu naturę, ſecundùm quã non magis filius obligatur matri † quã patri, ſecundũ Inno. in c. 2. de regu. ſed hæc quoque ratio non concludit ex vniuerſo, nam & ſi legitimis eodem naturæ impulſu debeantur alimenta, recipitur diſtinctio, vt mater triennio, pater verò deinceps ſemper filium alat. quare Didac. re tamen non examinata in d. §. 6. num. 13. inquit ſe dubitare de Abbatis deciſione, & eum multis impugnat Paleot. d. tracta. cap. 48. mouetur, quia ſpurij lege canonica, quoad ius alimentorum redacti ſunt inſtar legitimorum: ergo diſtinctio in eis ſeruabitur, quæ obtinet in legitimis. reſponderi tamen poteſt eatenus ad ſimilitudinem legitimorum ſpurios redactos lege canonica, vt alantur à parentibus, non autem eodem modo atque eiſdem regulis, & ſat ſimilitudinem procedere † in eo, de quo principaliter agebatur. Cum Abbate tamen tenent Præpoſit. ibi, nume. 6. Caccialup. l. ſi qua illuſtris, nume. 93. C. ad Orfician. Specu. Ange. & alij, quos citat, & ſequitur Cordub. d. l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit, nume. 35. & §. ſi mater, nume. 5. qui tamẽ priore loco dicit ignorare, quam ob cauſam Didac. dubitauerit de Abbatis deciſione, & non diſſentit, an minorem triennio mater alere teneatur: ſed Doctores per eum citati non faciunt diſtinctionem prædictam, & Abb. ſequitur Lup. d. c. per veſtras, in 3. not. §. 23. nume. 12. Vital. in inceſtuoſo, de clauſ. titu. an alimen. renuncia. poſſ. colum. 5. vbi omninò vide. quare ſi ratione certandum eſt, mihi placet ſententia contra Abbatem, quia nulla deficientiæ iuſta ratio allegari poteſt inter ſpurium, & legitimum filium, imò videtur matrem magis teneri erga ſpurium, quàm erga legitimum, cum iure ciuili ſpurium alat etiam poſt triennium, quod erga legitimum non tenetur præſtare, vt dicam ſuo loco: † excuſatur tamen mater ne filium lactet, ſi ſit pauper, & egeſtate laboret: item ſi ſit adeo nobilis, vt ſibi turpe ſit filium lactare. Item ſi lac ei non ſuppetat. quas limitationes tractandas ſeruo in eam operis partem, in qua de ijs cauſis diſſero, quibus abnegari poſſunt alimenta.

Limita etiam, quando ex cauſa poſtea † detecta ſeparãtur coniuges, vt quia matrimonium ſit nullum, quia tunc pater, & mater alunt communibus impenſis filium etiam trimo minorem, c. 2. qui fil. ſint legitim. Vital. in tracta. clauſ. tit. an alim. renuncia. poſſ. colum. 6.

Exacto triennio, ſi vel pater ſit inops, vel aliunde filius non habeat, cogitur mater † alere filium, eſt text. in d. l. ſi quis à liberis. §. vtrùm, ver. ergo & mater. ff. de libe. agnoſ. l. pen. ff. eod. titu. authen. ſi pater. C. de diuor. fact. Cyn. Barto. Bald. Alexand. Aret. & alij omnes in l. alimenta. C. de nego. geſt. gloſſ in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi mater. in ver. neceſſario. vbi etiam Alber. Bar. in tract. de alimen. num. 13. Bald. in l. neque mater, ante numerum primum. C. de iur. dot. Caſtr. in conſi. 76. circa finem, volu. 1. Barto. in auth. res quæ, num. 4. C. commu. de legat. & in l. Neſennius, num. 7. ff. de negot. geſt. Doctores in l. 1. ff. ſolut. matrimo. vbi Alexan. num. 21. Iaſ. num. 28. Crot. num. 88. & Rip. nume. 79. Papien. in form. libel. quæ agitur pro legato rei ſing. nu. 83. Campeg. in tracta. dot. in 1. par. quæſt. 22. Bero. in conſ. 186. num. 11 volum. 1. Coraſ. in d. l. qui liberos nume. 109. ff. de ritu nuptia. Didac. de ſponſ. part. 2. cap. 8. §. 6. nume. 13. in fin. Boer. in deciſ. 129. num. 3. Benincaſ. in d. tracta. paupert. quæſtio. 7. in 2. ſpecia. iudic. nume 31. poſt Amanel. ſingu. 1. & Gramma. conſ. ciuili 141. nu. 14. dicit communem eſſe omnium concluſiõnem. Cephal. in conſi. 5. num. 63. Aſcan. de pat. poteſta. cap. 4. nume. 22. Anton. de Padil. in d. auth. res quæ, num. 60. in fin. C. commun. de legat. Cordub. in d. §. ſi mater, nume. 10. ratio inde deducitur, quia ſubducto patris ſubſidio nemo eſt, ad quem attenta ſanguinis coniunctione, & naturali affectione, ac charitate, magis ſpectet

ſpectet officium alendi:non enim filius magis patri obſtringitur, quàm matri, ſecundùm Innoc.in d.c.2.quem citaui ſuprà, ideo matri non minor, quam patri exhiben-
10 da eſt † reuerentia,l.filia. C.de patr. poteſt.
11 & ei æquè,ac patri † parere debent filij, Baldus per eum text.in l.furioſæ, ff.de curato. furio.& non magis, quàm pater vocari de-
12 bet † in ius ſine venia, l. parentes, ff. de in ius vocand.& dicit Aſcan.d.c.4.nu.18.quod & ſi patria poteſtas iure ſit patri tributa, tamen in his,quæ reuerentiam, amorem, & pietatem reſpiciunt, mater eſt æqualis patri:non mirum ergo,ſi filium tot officijs ſibi obligatum alere tenetur.& facit,quia filius tenetur matrem egentem alere, vt infrà tractabimus,mater ergo pares illi vices reddere tenetur, & ideo tenetur etiam dotare filiam,qñ eſt diues, & pater nõ eſt ſoluendo.qui enim tenetur alere,tenetur etiã dotare,vt dictũ eſt, & probatur hęc concluſio in l.neque mater,C.de iure dot. vbi di-
13 citur,quod mater non cogitur † dotare filiam,niſi ex cauſa probabili, at poſt glo. ibi probabilem eſſe cauſam ſi ipſa diues ſit, & filia pauper patre careat,vel inopem habeat, inquiunt huius opinionis authores Iacob. de Rau. & Cyn. in d. l. neque mater, quos ſequitur ibi Bald. idem voluit Bart. in authen.res quæ,num.4. C.commu.de legat.vbi Bald.& Fulgoſ.Cuman.in l. filiam. §.fin.ff.ad Trebellian. Alexan. in conſi.144. num.13.volum.6.Iaſ.in l.1.num.28. ff.ſolut. matrimon.vbi poſt Cuman. dicit eſſe communem opinionem,Crot.ibi,nume.88. qui pariter atteſtatur de communi, idem Iaſ.in §.fuerat,num.115. Inſtit. de actio. Campeg. dicta part.1.quæſtio.22.Ripa d.l.1.num. 79. communem quoque dicit Curt. Iun. in d. authen.res quæ,num.17.& 18.vbi Antonius Padil.num.59.Coraſ.in d.l.qui liberos,nume.112.& ſeq.ff.de ritu nuptia. Boer. in deciſ.129.num.3. Benincaſ. in tract. pauperta. quæſtio.8.in 3.ſpecia.contract.num.37. vbi id declarat Cæphal.in conſ.5 nume. 63. Aſcan. in d.tract.in 11. effect. num. 4. Cordub. in §. ſi mater,num.14. d.l.ſi quis à liberis,Vital.tract.clauſ.titu. an alim. poſſ.renuncia. colum.4.ita,quod non eſt curandum de cõtradictione Ange.in d.l.filiam. ff.ad Treb. Roman.& Alex.in d.l.1.ff.ſolut. matri. Iaſ. in d.authen.res quæ, vbi tenent, quòd mater diues non teneatur dotare filiam, cui pater non poteſt dotem dare, quia contra eos ſtat communis opinio Doctorum, & eorum ratio, qua impugnant argumentum ab alimentis ad dotem, nihil valet:quia argumentum eſt concludens, quãdo non mi- 14
litat † ratio diuerſitatis, ſecundùm Bart. in l.fin.ff.quib. vt indig. ita reſpondet Coraſ. in d.l.qui liberos,num.112. & Ripa in d.l.1. nu.79. Nõ etiam obſtat regula negatiua, de qua in d.l.neque mater,quia ibi dicitur niſi ex probabili cauſa. at cauſa eſt probabilis, quando pater non eſt aptus ſoluendis dotibus. Non etiam obſtat, quòd neceſſitas dotãdi procedat à patria poteſtate, prout ponderat in propoſito Crot.d.l.1.nume. 88. Quia reſpondetur hoc eſſe falſum: diximus enim ſuprà ſpurium, qui non eſt in poteſtate, fore alendum; hoc verò, quòd mater dotare teneatur filiam, procedit in tantum,vt poſsit alienare † bona fideicom- 15
miſſo ſubiecta, vt filio dotem det. ita concludit Bart.in d.authen.res quæ,num.4.ſequuntur Doctores, vti teſtatur ibi Curt. Iun.num.15.Padil.num.59. & hoc admittũt Cuman.Alex.& Iaſ.num.7.in d.authen.res quę,in caſibus quibus mater tenetur filiam dotare, vt quando mater hæretica habet filiam orthodoxam. eſt verum,quod Salice. ibi,quæſtio.4.tenet contrarium,quia bona ſubiecta reſtitutioni non poſſunt alienari niſi in ſubſidium,quando alia bona non extant:at ſi mater eſt diues, poteſt ex alijs bonis dotare abſque eo, quòd bona obnoxia reſtitutioni attingat.ſed ſatisfacit huic obiectioni Curt. Iun.num. 15. dicens Bart. intelligi quando mater erat diues ex ea hęreditate reſtitutioni ſubiecta, ſequitur Padil.num.59. concludit autem Alexan. d. l. 1. nume.21. quòd eiuſmodi dos † reſpondere 16
debet quantitati alimentorum, ſequitur Curt. Iun.d.authen.res quæ,nume.15. Ripa tamen d.l.1.num.79.dicit,quòd ex quo mater illi oneri obligatur in defectum patris, eo modo tenetur dotare quo pater cogebatur: id, quòd mihi quoque placet per ea,

quę ſupra dicta ſunt, an filiæ ſpurię dos dari debeat ſecundùm quantitatem patrimonij, vel alimentorum. ſubdit etiam Rip. loco prędicto, quòd mater non tenetur dotare filiá diuitem, licet ſecùs in patre ſit hoc, quòd mater teneatur dotare in ſubſidium, quando pater eſt inops, non procedit vno caſu notabili, quando ſcilicet mater hæretica habet filiam orthodoxam: eo enim ca-
17 ſu † tenetur dotare non obſtante, quòd pater ſit diues. eſt text. in l. cognouimus, C. de hæret. glo. in l. neque mater, C. de iure dot. quem ibi ſequuntur omnes, præcipuè Bal-
18 dus dicens idem eſſe in matre Iudæa, † quæ tenetur filiam Catholicam dotare, Archid. in c. hoc ſanctum, num. 1. 32. quæſtio. 2. Ang. in §. fuerat. num. 19. Inſtit. de actio. vbi Iaſ. num. 115. vbi dicit illam gl. eſſe notabilem, idem Iaſ. in d. authen. res quæ, num. 32. verſic. octauò limita. vbi poſt Bald. dicit ſecùs
19 † eſſe ſi tam filius, quàm mater eſſet Iudæus, Baptiſta de ſancto Blaſio in tract. de correlatiu. num. 48. Ang. in authen. res quæ, C. commun. de legat. Anan. in c. Iudæi. il ſecondo, num. 4. & 5. de Iudæ. Bald. & Alex. in l. 2. C. commun. de legat. Lup. in rubr. de donat. inter virum & vxor. §. 31. nume. 5. Rip. d. l. 1. num. 77. ff. ſolut. matr. Brun. de ſtatut. exclu. fœm. in 6. artic. princip. num. 61. & ſequen. Carrer. in tract. de hæret. nu. 149. Marquar. de Iudæ. part. 3. cap. 4. num. 2. Boer. conſ. 17. num. 11. Padill. in d. authent. res quæ, nu. 61. vbi refert Bald. Nouel. contrarium tenere, Cordub. d. §. ſi mater, num. 16. Coraſ. d. l. qui liberos, num. 108. vbi, & ſi fortè hoc dictū videatur impoſſibile eo, quòd non poſſit mater hæretica habere bona, per authent. Gazaros, tamen dicit ipſe, optimè procedit, ex quo confiſcatis bonis matris hæreti-
20 cæ reſeruatur filijs fidelibus † legitima, vel dos. ita quoque reſoluit Ripa d. l. 1. num. 77. & pungit Lup. in d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 23. num. 25. quem citat, aliter tamen proponens difficultatem Cordub. d. §. ſi mater, num. 16. intelligit tamen Ripa hanc deciſionem minimè admittendam, quando pater eſſet Iudæus, vel hæreticus, quia tunc mater non teneretur: licet ſecùs ſit, quando pater eſſet Catholicus, ſed non arridet hæc reſtrictio, nec veram exiſtimo, quia hoc modo intelligendo nihil eſſet ſpeciale fauore religionis, vel ſaltem minus haberet ſpecialitatis, & Dd. præcitati indiſtinctè loquuntur, & volunt, quod eo caſu patris & matris obligatio concurrat, multis verò caſibus mater excuſatur ab onere alendi filium, quos reijcio in eam partem, vbi ago de cauſis, quibus alimenta non debeantur.

SVMMARIA.

1 *Mater ſemper eſt certa, etiamſi vulgo conceperit.*

2 *Naturales & legitimi reguntur modo quoad naturam.*

3 *Aequiparatorum eadem eſt ratio, & diſpoſitũ in vno, locum habet in alio.*

4 *Diſpoſitum in caſu vero, locum habet in ficto, quando fictus æquiparatur vero.*

5 *Naturalis filius ſuccedit matri cum filijs legitimis.*

6 *Teſtamentum imperfectum ratione ſolemnitatis factum à matre, in fauore filij naturalis valet.*

7 *Naturales filij ſunt alendi à matre.*

8 *Filius naturalis accuſat de inofficioſo teſtamentum matris.*

9 *Naturales ſecundùm naturam nihil differunt à legitimis.*

10 *Pater eodem amore proſequitur naturales & legitimos.*

11 *Mater tenetur alere filium etiam ſpurium.*

12 *Mater an teneatur alere filios ſpurios.*

13 *Mater etiam illuſtris, alit filium ſpurium.*

14 *Spurius nòn ſuccedit matri, nec ei mater.*

15 *Mater venit appellatione parentis.*

16 *Spurius natus ex damnato coitu, non ſuccedit matri, vbi tamen declaratur.*

17 *Spurius ſuccedit matri quoad alimenta tantum.*

QVAESTIO XV.

SVPRA de filijs, & naturalibus tractauimus, an verò mater teneatur ſolos naturales alere in ſubſidium? & nō eſt dubiũ eam teneri per eaſmet rationes, quibus diximus patrem obligari ad filij naturalis alimenta, id quod confirmatur. nam ſi pater tenetur, multo magis mater, quæ eſt
† certa ſemper, etiam ſi vulgo conceperit, 1
vt inquit text. in l. quia ſemper, ff. de in ius vocan.

vocand.cum tamen pater non ſit ita certus.
Addo, quòd reſpectu oneris alendi par eſt
2 conditio legitimorum & † illegitimorum,
inſpecto maximè iure canonico, vt inquit
Paleot.in tract.de Noth & ſpur.c.48.num.
3. ſed legitimi alũtur à matre in ſubſidium,
ergo idem erit in naturalib. vbi enim duo
3 æquiparantur à iure, diſpoſitum † in vno,
locum habet in alio, l.1.vbi omnes Dd.ff.de
legat.1.& vbi caſus fictus aſsimilatur vero,
4 † diſpoſitum in caſu vero, procedit etiam
in ficto.l.1.§.lex Falcidia, vbi Alex.ff.ad leg.
Falcid. Addo quòd ius alimentorum regu-
latur ſecundùm ius ſucceſsionis, vt dicam
ſuo loco, at filius naturalis ſuccedit matri
5 etiam † cũ legitimis filijs.l.ſi qua illuſtris.
C.ad Orfician.glo.in §.nouiſsimè.Inſti.ad
Orfician. vbi inquit huiuſmodi naturales
matri etiam illuſtri ſuccedere ſi ſint verè
naturales, id quod placuit etiam Aret. ibi,
num. 3. & quo ad ſucceſsionem hoc voluit
Abb.in c.cum haberet,num.11.de eo,qui du
xe.in vxo.eam quam pollu.licèt neget pro-
cedere in illuſtri matre, Alexan. in l.ex fa-
cto.§.ſi quis rogatus, il primo, num 45.ff.ad
Trebellia.vbi, quòd valet matris teſtamen-
6 tum † imperfectum, in fauorem naturalis
filij, quòd voluit etiam Corne. in §. ex im-
perfecto, l.hac conſultiſsima, C.de teſtam.
Bened.in c.Raynutius, in verſic.teſtamen-
tum, il primo, nume.44.extr.de teſtament.
Boer.deciſ.240.num.14. Didac. in Epitome
de ſponſal.part.2.cap.8.§.4. num.15. vbi ta-
men inquit, periniquam eſſe ſanctionem
hanc, quòd illegitimi cum legitimis ſucce-
dant, per authoritates ſacræ ſcripturæ,
quas adducit & ampliat, vt etiam excludãt
aſcendentes matris, num.16. Tyraquel. in l.
ſi vnquam, verſic. liberos, nume.62. Paleot.
in d.tractatu cap.38. nume. 5. vbi allegando
Garzi. & Didacum. reſpondet, quòd pro-
cedunt in patre, de quo loquuntur, non in
matre.

Cùm ergo filij naturales ſuccedant ma-
7 tri, ſunt à † matre alendi.accedat, quod ma-
tris hæreditas eſt, quaſi debita filio natura-
8 li: is enim poteſt teſtamentum † matris ac-
cuſare de inofficioſo, l. ſi ſuſcepta. §. 1. vbi
glo.ff.de inoff.teſtam. glo.& Caſtr.in d.l.ſi
qua illuſtris, Alex.in d.§.ſi quis rogatus, nu
me.45.vbi per hoc affirmat, matris hæredi-
tatem eſſe debitam filio naturali, Didac.d.
§.5.num. 16. ergo ex matris bonis filij ſunt
alendi. Rurſus alimenta pręſtanda ſunt na-
turali quadam ratione & charitate, vt di-
ctum eſt de legitimis filijs, at ſecundùm na
turam nulla † eſt differẽtia inter legitimos 9
& naturales.§.ſi quis ergo filios, in Authẽ.
quibus mod.natural.effic.legitimi.& pro-
les naturalis habetur pro legitima, quoad
naturale fœdus, ſecundùm Anchar.conſi.
225.colum.pen.& idem eſt amor, & natura
legitimis & naturalibus, † ſecundùm Bald. 10
in c.quæ in eccleſiarum, col. fin.de conſtit.
latè Tyraq.in l.ſi vnquam, in verſ.largitus.
num.288.& ſeq.C.de reuoc. donat. Hæc ita
vera ſunt, vt etiã ſpurium † & vulgo quæ- 11
ſitum mater alere debeat, ſecundùm Spec.
in tit.qui fil.ſint legit.§.1. nume.17. vbi ta-
men excipit matrem illuſtrem, idem volu-
it Bald.in conſ.incip.erant tres fratres, vbi
inquit, quod etſi ſpurij non ſuccedant ma-
tri, debent tamen alimenta conſequi de ma
terna dote, ſequitur Caccialup.in d.l.ſi qua
illuſtris, num.92.vbi allegando Bal inquit,
quod ius canonicum in d.c. cum haberet,
quoad alimenta, facit inſurgere ius natura-
le, quia dicere contrarium, eſſet vna crude-
litas, & cum eo tranſit Lupus in d.c.per ve-
ſtras, in 3.notab.§.23.num.12.& hæc ſenten-
tia probatur ex d.c.cum haberet, ibi, vt vter
que liberis ſuis, & c.Aemil.conſ.146.nu. 11.
Didac.d.cap.8.§.6.num.13. Cordub. in d.l.ſi
quis à liberis, §.idem reſcripſit, num.35. ff.
de lib.agnoſc. Nec quemquã moueat, quod
inquit Aret.in §.ius naturale, Inſtit.de iure
natur.num.8.vbi ait, quòd † mater tenetur 12
alere naturales, & vulgo quæſitos, non aũt
ſpurios, & Rol.in conſ.79.num.44. volu. 2.
vbi dicit authen.ex complexu, C.de inceſt.
nupt.locum non habere in matre, vti etiam
placuit Cordub. d.§. idem reſcripſit, nu.7.
quia loquũtur iure ciuili inſpecto, cui ſpu
rij, & nati ex damnato coitu erant odioſi:
at ſecùs eſt attento iure canonico, quod vti
tetigi ſupra, obtinet etiam in terris impe-
rij, & in foro Cęſaris, in quo etiã non obti-
nebit limitatio Spec. loquens † de illuſtri, 13
quia

quia ſecundũ ius naturale,perſonarũ nulla
eſt diſcuſsio:& ideo licèt dicamus,quòd ta
lis filius non ſuccedit matri, nec ei mater
poteſt aliquid relinquere,vt eſt tex.in Au-
then.quib.mod.natur.effi.ſui, qui indiſtin
ctè loquitur in quolibet parente,& paren-
14 tis appellatione venit † mater,vt probatur
in l.appellatione,ff.de verborum ſignifica.
Spec.d.§.1.qui fil.ſint legit.num.17.& quod
15 ſpurius natus † ex coitu damnato non ſuc-
cedat matri,eſt gloſſ. fin. in d. l.ſi qua illu-
ſtris, C. ad Orfician. & in authen. ex com-
plexu, in glo. fin. C.de inceſt. nupt.& in §.
nouiſsimè,in verſi.admitti. Inſtit. ad Orfi-
cian.Bart.in l.fin. ff.de his quibus vt indig.
Bald. in conſ. 457.num. 7. volum.5. Dec.in
conſ.288.& conſ.311.num.1. latè Didac. d.c.
8.§.5.num.15.Paleot.in d.tract. c. 43.num.1.
poſt Caccialup.in d.l.ſi qua illuſtris, num.
75.Aſcan.in d.tract.cap.5.num.42.intelligẽ
do de nato ex punibili coitu, in quibus lo-
cis Doctores examinant, an hoc caſu dica-
tur ſpurius, qui naſcitur ex ſoluta & con-
iugato,& an etiam ex ſoluta, & clerico ſa-
cris ordinibus inſignito,tamen hoc erit in-
telligendum, quando quid relinqueretur
vltra alimenta: aliàs enim vſque ad quanti
tatem alimentorum is, qui tenetur alere,
poterit ei relinquere ſecundùm ea, quę ſu-
prà diximus licere patri erga ſpurios: non
enim pater, & mater iudicantur ad impa-
ria, quando certũ eſt eos teneri ad alimen-
ta.expedit autem ſcire, quòd extra cauſam
16 alimentorum ſpurius in † nullo ſuccedit
matri etiam, quæ non foret illuſtris: quia
ea diſtinctio, an oriatur ex matre illuſtri,
non fit in ſpurio nato ex punibili coitu,ſed
ſolum in eo, qui oritur ex damnato coitu à
iure ciuili.ſed cum lex pœnam non ſtatuit,
vt pulchrè declarat Bald.in d.conſ.457. nu.
7.Caccialup.d.num.75. in quo videri pote-
runt, quæ ponit Caualca.in repertor. ſuar.
deciſ.in ver.naturalis,num.29.

SVMMARIA.

1 *Auus maternus non alit nepotes, idemque in a-
uia.*
2 *Auus non tenetur dotare neptem ex filia.*
3 *Progenies non includit deſcendentes ex filia.*
4 *Auus maternus alit nepotes in ſubſidium, quan
do pater & mater non ſunt ſoluendo.*
5 *Auus maternus dotem dat nepti ex filia in ſubſi
dium deficientibus patre, & matre.*
6 *Patris appellatione veniunt aui, & alij aſcen-
dentes per patrem.*
7 *Matris appellatio includit auum maternum, &
aſcendentes per maternam lineam.*
8 *Auus maternus alit nepotes ſpurios ex coitu nõ
punibili.*
9 *Statutum in filio locum habet in nepote.*
10 *Naturales filij ſuccedunt auo materno ſicut ma
tri, vbi quid in auo illuſtri, & quid de iure ca-
nonico.*
11 *Nepos ſpurius ex punibili coitu, ali debet ab a-
uo materno in ſubſidium.*

QVAESTIO XVI.

IN auo materno, & auia materna ſtat re
gula,quod nõ teneantur filios filiorum
agnoſcere: † qui enim ex filia *mea naſ-* 1
cuntur non mihi,ſed patri ſuo, vel auo pa-
terno ſunt oneri,inquit text.in l.nõ quem-
admodum,ff.de liber.agnoſcend.& ibi hoc
notant Bart.& alij,Spec.in tit.qui fil. ſint le
git.§.1.nume.18.vbi dicit, teneri paternum
auum,ſed non maternum,& Boer. in conſi.
17.num.14. dicit eſſe textum celebrem hu-
ius quęſtionis deciſiuum,in d.l.non quem-
admodum,ſed Spec.illum in loco prędicto
ignorauit,ſequitur Cordub.in l.ſi quis à li
beris,§.non tantum,num.69.ff.de liber. ag-
noſcen. & hac ipſa ratione auus maternus
nõ tenetur dotem † dare nepti ex filia,quia 2
onus dotandi ſicut alendi eſt paternum,
non maternum,gloſ.in l.fin. vbi Bart.Bald.
Salic.& alij omnes,C.de dot. promiſſ. Dd.
omnes in l.1.ff.ſolut.matr.in l. filiam. ff. ad
Trebel.Crot.d.l.1.nu.87.vbi mouetur,quia
in l.fin.C.de dot.promiſſ. dicitur officium
paternum eſſe dotare ſuam progeniem,ſed
nepos ex filia nõ venit † appellatione pro- 3
geniei.l.fin.vbi Bald. C.de emancip.lib.il-
lud etiam probauit Ripa in d.l.1.num.8. in
6. dicit communiter teneri Coraſ. in l. qui
liberos,num.106.ff.de ri.imp. Bald. Nouel.
in tract.do.par.6.ſpecia.16. col.1.Curt.iun.
in authen.res quæ, num. 15. C.commun.de
legat.ſed quando pater eſt mortuus, vel e-
get,

get,& mater non eſt habilis præſtandis ali-
4 mentis, tunc auus maternus † tenetur ale-
re, vt ille text. dicit in d. l. non quemadmo-
dum, vbi Doctores, & ſequuntur alij ſupra
citati, qui ita limitant. ex quo inferunt præ
citati Doctores, quòd auus maternus tene-
5 tur † quoque dotare in ſubſidium, Bal. in d.
l. neque mater, C. de iure dot. Bald. Nouel.
d. ſpecia. 16. col. 1. Curt. iun. d. auth. res quæ,
num. 15. Ripa d. l. 1. num. 82. Tyraquel. l. ſi vn
quam, verſi. liberos. nume. 63. Præpoſ. d. c.
cum haberet, in fine. & facit ratio, quia in
ſubſidium tenetur mater, & alere, & dota-
re, vt dixi ſuprà. ergo & auus maternus, vel
auia: ſicut enim patris appellatione venit
6 auus paternus, † & aſcendentes omnes per
lineam paternam, Cardin. Floren. in c. cum
haberet, in fin. de eo qui dux. in vxo. ita ma-
7 tris appellatio auum maternum † includit,
& alios per matrem aſcendentes, Innoc. in
c. ſi verò, de ſenten. excommun. Bald. in ſua
Marg. in verſicu. matris appellatio, probat
text. in §. illud quoque, vbi glo. in Auth. vt
lic. matr. & au. Bald. in l. Nelennius, num. 2.
ff. de negot. geſt. vbi inquit auiam venire
appellatione matris, mouetur que ex eo
textu Boer. d. conſi. 17. num. 6. Aſcan. in tra-
cta. de patr. poteſt. effect. 1. num. 22. & facit,
quia ſi auus maternus in ſubſidium tene-
tur alere nepotem ſpurium, vt mox dicam,
quare non eadem ratione tenebitur alere
legitimum, erga quem magis tenetur? ſanè,
quando dicitur filios onus patris, & pater-
num eſſe officium alere, & dotare intelli-
gitur, quando pater eſt habilis, & vbi vel
eſt mortuus, vel per inopiam non poteſt,
exurgit æquitas, & naturalis ratio, quæ fa-
cit eam obligationem deſcendere in alios,
& tale eſſe debet officium aui circa nep-
tem, quale eſt matris erga filiam, vt de pa-
tre etiam paterno inquit Lup. in c. per ve-
ſtras, in 3. notab. §. 24. in princi. de donatio.
inter virum & vxorem. ſed non ſolum le-
gitimos, & naturales nepotes auus mater-
nus alere tenetur, ſed etiam † naturales, &
8 ſpurios, natos tamen ex non punibili coi-
tu, vt eſt text. expreſſus in dicta l. ſi quis à
liberis, §. 1. verſic. item diuus Pius, ff. de li-
ber. agnoſcend. vbi gloſſ. ſubdit procedere
etiam in vulgo quæſitis, & non mirum:
nam ſtatuta in † filijs, locum habent in ne- 9
potibus, vt dicitur Inſtitut. ad Orfician. in
princip. facit l. filium habeo, ff. ad Macedo-
nia. l. Lucius, la ſeconda, ff. de hæredib. in-
ſtitu. ſicuti ergo mater tenetur alere filium
naturalem, ita etiam auia materna, vel auus
maternus, & facit, quia filij naturales eti-
am vulgo quæſiti, ſicuti matri ſuccedunt
ab inteſtato, vt dixi, ita † ſuccedunt auo ma 10
terno, & auiæ, eſt text. in l. Modeſtinus, ff.
vnde cognati, l. 1. §. ſed ſi vulgo. ff. ad Tertul
lian. Aretin. in d. §. nouiſsimè, in princip.
Caccialup. in dicta l. ſi qua illuſtris, nume.
73. concluſio. 4. C. ad Orfician. vbi dicit,
quòd matri ſuccedunt, & aſcendentibus,
per maternam lineam, Socin. in conſi. 148.
nume. 2. & per totum, volumine 1. cui ſub-
ſcripſit ibi Bald. Nouel. concludens vter-
que eorum nepotem ex filia ſuccedere a-
uiæ, multo magis, quam ſucceſsiſſet mater,
Ludouic. de Sard. in tract. de legitim. parte
2. num. 160. alios citat Roland. in conſi. 74.
num. 24. & ſequent. volum. 1. Intelligendo
tamen, niſi mater ſit illuſtris, quia eo caſu
non ſuccedunt, vt per Doctores ſupraci-
tatos, & id procedit nedum iure canonico,
ſed etiam ciuili, quia coitus cum non eſt
punibilis, filij ex eo nati ſuccedunt, pari
ergo ratione ſunt alendi ab auo, & auia ma-
terna, ſed & ſi iure ciuili ſpurio nato ex pu
nibili coitu, ſiue filius ſit, vt ſupra dixi, ſi-
ue nepos, alimenta denegentur, tamen iure
canonico inſpecto, nepos † ſpurius alen- 11
dus eſt ab auo materno, vel auia, in ſubſidiũ
matre & patre deficientibus, Specul. d. §. 1.
nume. 17. qui etſi loquatur inſpecto iure
ciuili, & conſequenter in ſpurio ex acceſ-
ſu non punibili, tamen Socin. in conſi. 161.
num. 1. verſic. confirmatur: nam ratio, vo-
lum. 2. intelligit etiam in ſpurio vero, &
ſtrictè ſumpto vocabulo. mouetur ratione
quia ſicuti auus ex identitate rationis te-
netur eas alere, quibus mater iure ciuili a-
limenta præſtare obſtringitur, dicta l. ſi
quis à liberis, §. 1. verſic. item diuus, ff. de li-
ber. agnoſcend. ita auus eos alit, quos ius ca
nonicum mãdat à matre alimenta ſumere,
Didac. hanc quoque tenet opinionem in d.

part.2.cap.8.§.6.num. 16. allegans ad id Abbat.in c.cum haberet,colum.fin.qui tamen de aſcendentibus per matrem nullum verbum facit. benè verum eſt, quod eadem in auo verſatur æquitatis ratio,quę in matre, & Didac.ibi inquit,& hanc communem opinionem Vaſq.de ſucceſſ.creat. lib.2.§.20. nu.160.licèt ipſe contrarium teneat,& pro communi allegat Cyn.Bart. & Abb. qui eo nihil minus dicunt, quæ de auo dicta ſunt, procedunt in proauo, & alijs aſcendentibus,per identitatem rationis.

SVMMARIA.

1 *Filius tenetur patrem alere.*
2 *Filius,qui patri negat alimenta,excommunicatur.*
3 *Patri debentur alimenta naturali ratione.*
4 *Patri alimenta præſtantur iure gentium,nõ naturali. & ibi latè defenditur.*
5 *Patri, ne præſtentur alimenta pacto induci non poteſt:vide tamen ibi de veritate.*
6 *Filius emancipatus tenetur alere patrem.*
7 *Filius impubes tenetur alere patrem.*
8 *Pater vendit filium, vt ſe redimat à famis neceſſitate.*
9 *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.*
10 *Furari licet propter famem.*
11 *Emancipatio non tollit obligationem naturalem.*
12 *Emancipatus debet patri eandem reuerentiam.*
13 *Emancipatio non tollit iura ſanguinis.*
14 *Pater emancipando exercet pietatem erga filiũ.*
15 *Pater emancipando exercet liberalitatem.*
16 *Filius per emancipationem lucratur, & recipit beneficium.*
17 *Filius emancipationis cauſa tenetur ad præmium erga patrem.*
18 *Patri bannito alimenta ſunt à filio præſtanda.*
19 *Pater non deſinit eſſe pater,licet impius ſit, & legum contemptor.*
20 *Patri etiam impio debetur reuerentia à filio.*
21 *Banniti non perdunt beneficia iuris naturalis, vel gentium.*
22 *Deportato vel damnato ad metalla præſtantur alimenta relicta.*
23 *Filius non poteſt accuſare patrem.*
24 *Filio denegatur beneficium, ne fiat patri verecundia.*
25 *Bannitus perdit ius filiationis, vel agnationis. declara tamen, vt infra.*
26 *Pater non debet à filio ali, quando ita data ſunt bona filio.ne patrem alat.*

QVAESTIO XVII.

CONTRA quoque filius † patrem cogitur alere, vt eſt tex.in l.fin.§.ipſum 1
autem,C.de bon.quæ liber. vbi dicitur, quod leges alendos à parentibus liberos imperauerunt,& parentes à liberis, & in l.filia,C.de patr. poteſta. vbi, quòd filia nedum reuerentiam, ſed etiam vitæ ſubſidium tenetur exhibere,l.1.& 2.C.de alend. lib.§.1.in fin.C.de oper. liber. l.ſi quis à liberis.in prin.ff.de liber.agnoſ. c.cæterùm, 86. diſt. vbi dicitur hanc eſſe Dei traditionem,glo.in l.ius generale,diſt.1.Bart.in tracta.de alimen.num.8. Bart. & Alba.in l.1.in prin.Salic.& Curt.in l.2. C.de alend.liber. Vital.tract.clauſ.tit. an alim. renunc.poſſ. col.3.deciſ.Pedem.124.num.18.Benincaſ.de pauper.quæſt.7.in 2.ſpec.vid.nu.26. Aſcan. de patr.poteſta.effect.17.nu. 1. Cordub.d.l. 1.in prin.nu.4.& in c.ſi qui,diſt.30. Excom-
municantur filij, qui parentibus † ſubtra- 2
hunt neceſſaria, & apud Salom.prouer. ca. 28.dicitur,quod homicidialis eſt, qui patri ſubtrahit neceſſaria,& Cic.ad Attic. lib.9. epiſt.11.inquit,nefarium eſſe,parentes non alere,& in d. c. ſi qui, dicitur, quod etiam pro augendo diuino cultu filius non debet patrem egentem deſerere,declarat ibi Prępoſ.& gloſſ.& reſpondet ad illam Euangelij authoritatem, qui non reliquerit patrẽ, vel matrem propter me, &c. & dicit Ariſt. li. 3. œcono. quod ſicuti parentes aluerunt filios imbecilles,ita mox ipſi imbecilles ſenio facti eadem alimenta à valentibus filijs reportare debent,& Xenoph. de œconom. dicit præter cæteras hac ratione rectè matrimonia fore inſtituta, vt haberemus à quibus noſtra ſenectus aleretur, atque in tantum obligatio hæc parentes alendi procedit, vt filius ob eam cauſam poſsit exire monaſterium, & filia poſsit conſtante matrimonio dotem repetere à viro, vt dicam circa alimentorum priuilegia,& quæ diximus ex Ariſtot.& Xenophonte,refert Cordub.

dub.in d.l.1. §. parens, num.16. ff.de agnoſ-
cend. liber, licet de eo mentionem non fa-
ciat Menoch.in tract.de præſump. poſt hęc
ſcripta viſus,lib.3.præſumpt.29.num.16.&
hæc alimenta naturali ratione patri præ-
3 ſtanda † inquit Bart.in d.l.1.poſt gl. in l.ſed
etſi lege.§. conſuluit,in ver.obligauerunt.
ff.de petit.hæred.tenetur enim quilibet be
nefacienti benefacere, d. l. ſed & ſi lege. §.
conſuluit, & infert Bart. loco prædicto fi-
lios obſtringi iure gentium,non autem na-
turali, quia cum quid debetur naturali ra-
4 tione,† id iure gentium præſtandum intel-
ligitur,ſecundùm gl.in l.omnes populi, ff.
de iuſtit.& iur.& idem voluit Bart.in l.1.§.
ius naturale,num.6.vbi Caſtr.num.11.dicit
communem, ff.de iure natura.Felin.in c.ſi
diligenti,num.5.de foro compet.hâc etiam
ſequuntur Fortun. Rube. Bereng. Oroſci-
us,& Roder. Suarez, quos citat Cordub.d.
§.parens,num.15.qui tamen cum Spec. For-
tun. Alphon.à Caſt.& Didac.tenet patri na
turali iure alimenta deberi per filium, ſed
cum Bart.ſtat Bertr.in conſi.63.colum.2. in
fin. volu. 2. dicens hanc filij obligationem
deſcendere à naturali ratione,Menoch.au-
tem d.præſumpt.29.num.16.relata vtraque
opinione neutri adducit ſe, quod ſi iure na
turali debita dicamus, cõprobabitur Bart.
ſententia in l.1.§.parens,ff.de liber.agnoſc.
5 quæ vult † pactum non valere,quo patri a-
limenta non ſint præſtanda, de quo tamen
alibi verba faciemus,& rationem quare pa
rentibus iure naturali alimenta non debeã
tur,ponit Bald.in d. §. ius naturale. dicens,
quòd aliàs eſſet naturæ ordinem turbare:
ſubdens,quod ex quo homo eſt ratio,& in-
tellectus formaliter intelligendo,naturali
tenetur ratione, quæ ſuadet, quòd genitus
non deſtituat genitorem,eum refert Rube.
in l.pater filium,num.40.ff.de inoff.teſtam.
& quod non debeantur iure naturę,proba-
uit Cagnol.in l.iura ſanguinis,num.4. ff.de
regu.iur.vbi ſubdit deberi ex ea æquitate,
vt benefacienti benefaciamus: & infert,
quòd illis poterit pater renunciare pacto,
licet ſecùs aſſerat in debitis filio,ſed pro a-
lia opinione eſt tex.in l.fin.§.ipſum autem,
C.de bonis quæ liber. vbi dicit ab eadem
ratione deſcendere patris & filij obligatio
nem alendi.

Et ne quis fortè exiſtimet alendi neceſ-
ſitatẽ prodire à patria poteſtate, habemus 6
lege cautũ, vt etiã ab emancipato † filio con
ſequatur pater alimẽta,d.l. ſi qs à liberis,§.
ſed vtrùm, vbi Dd.ff.de lib.agnoſ.probatur
in l.legatum,ff.de cap. dimin. Cagnol. in l.
vnic.num.25.C.quando non pet.part. Cor-
dub.in d.§.ſed verum, nu.1.ſed præter eum
multi tenent emancipatum oneri alimen-
tationis obnoxium,Bart.in tract.de alimẽ.
num.10.idem Bart.in l.alimenta, §.Impera-
toris,num.3. ff.de liber. agnoſc. vbi allegat
Iacob.de Are.Ang.in tract. de teſtam.gloſſ.
45.num.21.Ioan.de Plat.in §.fin.vbi Aret.in
fin.Inſtit.quib.mod.ius patr. poteſta.ſolu.
& illi omnes, qui dicunt poſſe ea de cauſa
emancipatum filium reduci in poteſtatem
patris, de quo tractabimus in eo titul. quo
agimus de alimentorum priuilegijs,& non
ſolum adultus filius emancipatus, ſed eti-
am impubes † tenetur patrem alere,eſt tex. 7
in l.ſi à liberis,§.& ſi impubes, vbi gl. hoc
not. & ſequuntur Dd. idem probatur in l.
1.§.ſed nonnullos,& §.ſi de ſeruis, ff. de tu-
tel. & ratio. diſtrah. vbi pupillus in ratio-
nibus tutoris tenetur acceptare, quod im-
pendit in alimenta matris egentis de pupil
lari ætate text.clarè diſponit, ſed de eman-
cipatione non loquitur implicitè, tamẽ id
includitur, quia dum agit de alimentis ma-
tri pręſtitis,ſeruit in argumentum,quod i-
dem ſit,quando patri præſtitiſſet emãcipan
ti,cũ in matre,ſicut in patre,poſt emancipa
tionem ceſſet ratio patriæ poteſtatis, hæc
iura poſt gl.allegat Cordub.d.§.& ſi impu-
bes,in prin.& per hæc apparet nõ rectè ſen
ſiſſe Io.de Lign.in tract.de amicit. §.ſurgit,
num.4.quem ſequitur & citat Aſcan.in tra-
cta.de patr.poteſt.effect.17.num.7. limit. 5.
vbi ait filios ante rationis vſum non tene-
ri ad alimẽta erga patrem ea ratione, quòd
ignorant, quidquid vident, nam tenentur
ea præſtare per tutores, vel alios admini-
ſtratores. Imò eo caſu pater poterit alimẽ-
ta capere propria authoritate, vel bona vẽ
dere,l.fin.§.ipſum autem,C.de bon.quæ li-
ber.ſi enim pater poteſt in † extrema famis 8

neceſsitate filium vendere, l. 2. C.de patr.
qui fil.diſtrax.quanto magis vendere pote-
9 rit eius bona, † cum eo tempore omnia ſint
communia,c.2. 12.q.1.& ob famis neceſsita
10 tem† liceat furari,c.ſi quis propter neceſsi-
tatem,de fur.& dicam inter priuilegia ali-
mentorum,& rurſus, ſub titu.qualiter ali-
menta ſint præſtanda.erit ergo falſa Ligna-
ni & Aſca.propoſitio, niſi intelligamus ad
effectum,vt pupillus vel infans excuſetur,
ne ob defectum alimentationis pœnam ali
quam incurrat. ea verò eſt ratio cur eman-
cipatus alere teneatur patrem, quia in eo
durat obligatio recepti beneficij..

Secundò, quia emancipatio non tollit
affectionem naturalem, nec eã obligationẽ
11 † quę à natura ipſa,vel naturali ratione de-
ſcendit,§.in teſtibus,vbi Io.de Plat.Io.Fab.
& Aret.Inſtit.de teſtam. ideo patri eandem
12 præſtat † reuerentiam,Soci.in l.ſicut, num.
7.C.de in ius vocan. vbi ait, quod etſi eman
cipatione ſoluatur ius patrię poteſtatis,nõ
13 tamen ſoluitur reuerentia debita,& † iura
ſanguinis deleri non poſſunt, l.iura ſangui
nis,ff.de regu.iur.alia eſt etiam ratio, quia
pater emancipando pietatem exercet erga
14 filium,† l. quod & lex.§.ſi eum quis. ff.de li
be.hom.exhib.& non debet ideo filius eſſe
patri impius, à quo pietatem recepit. item
15 pater exercuit † liberalitatem emancipan-
do,l.fin.ibi,liberalitatis titulo. C.de eman
cip.lib.quem dicit ibi Bald. eſſe meliorem
textum,qui ſit in corpore iuris,l.iubemus.
ibi,in quos talis liberalitas collata ſit,C.eo
dem.vbi Ang.notat, & filius ab emancipa-
16 tione lucrum conſequitur,& † beneficium
l.1.C.de ingrat. libe. & patri præmium de-
17 bet † filius,l.ſi viua matre, vbi Bal.& Caſtr.
C.de bon.mat.& remunerationem, vt in l.
cum oportet,§.cum autem.ibi, quaſi remu-
nerationis gratia à filio accipere.C.de bon.
quæ lib.vbi Bart. & ipſa emancipatio dici-
tur beneficium,l.filio,ff.vt leg.nom.caue.l.
1.in prin.ff.ſi à paren.quis fuer.manu. ſi er-
go emancipatio affert beneficium, vtiq; nõ
modò patri non erunt deneganda alimenta
à filio, ſed magis ei debebuntur ab emanci-
pato tanquam pluribus beneficijs cumula-
to, quàm ab eo qui eſt ſub poteſtate, tanquã
qui minus deberet: qui enim plus recepit,
plus debet. ſi itaque non emancipatus, qui
minus recepit, tenetur patrem alere, multo
magis obſtrictus erit emancipatus, qui plu-
ra recepit beneficia, & eſt optimus text. in
l.1.in ſi. C.de off.præt. vbi dicit, vt filij ſeſe
intelligunt plus debere, à quibus ſe memi-
nerint vinculis ſacris exutos. nec patris bã
num eximit filium ab obligatione alendi.
Nam etſi Bald.in c.1.in princ num.7. de pa-
ce tenenda,& eius violato. dicat patri ban-
nito non teneri filium ad alimenta, per il-
lum text. ex quo notat patrem propter ban
num priuari iure naturæ, & hoc ipſum ſe-
quatur Afflictus ibi in 2. notab. numer. 22.
vbi inquit eſſe mirabile, † tamen veritas 18
eſt in contrarium, quæ probatur ex gloſ.in
§.ſi verò contigerit, in verſic. alia neceſſa-
ria,in authen.de inceſt.nupt. l.mutus,§.ma
nente,ff.de iure dot. per quæ iura Bartolus
in dicta l.ſi quis à liberis,§.ſed verùm,ff.de
liber.agnoſcen.concludit, quòd patri ban-
nito tenetur filius alimenta præſtare, ſe-
quitur Ange.in d. §. ſi verò contigerit, nu-
me.1. Nellus in tractat. bannitor. in prima
part.ſecundi tempor. nume. 48. vbi allegat
quoque Rayner. Bald. in Authen. inceſtas,
num.2.verſic.nota, quod.C.de inceſt. nupt.
Bald.Nouell. in l.ſi conſtante, nume. 50. ff.
ſoluto matrimon. Ioan.Lup.in rubr.de do-
nat.inter virum & vxor.§.64. num. 14. Du-
en.qui latè hanc partem defendit, reg.68. li
mit.10. Cæphal.in conſi.324.num.14. deciſ.
Pedem.124.nume.11.Aſcan.in tract.de patr.
poteſta.effect.17.num.3.Cordub.d. l. ſi quis
à liberis,§.ſed verùm, nume. 3. ff. de liberis
agnoſcend. & ratio eſt, quia etſi pater le-
gum contemptor, & impius † ſit, pater ta- 19
men eſt, d.§ ſi verò contigerit, & cum ali-
menta debeantur etiam ratione reueren-
tiæ, quam patri exhibere filius tenetur, l.
Imperator,ff.ad Trebellian.eaque reueren
tia etiam impio, & ſcelerato † patri ſit præ- 20
ſtanda, l.liberto, ff.de obſeq. liber. vbi di-
citur, quòd perſona patris ſemper honeſta
videri debet filio, etiamſi inhoneſta ſit,
vt inquit gloſſ.ibi in verſic.honeſta, conſe-
quens eſt, vt pater quantumuis legum con-
temptor alendus ſit. accedat, quòd ban-
niti

nitione amittunt quidem ea beneficia quæ de-
ſcendunt à iure ciuili,ſed non ea,quæ à na-
21 turali iure prouenium † vel gentium. Bar.
in l.amiſſione.§. qui deficiunt.ff. de capit.
dimin. imò nec quæ ſunt iuris communis,
vt not.Iac.de Are.Bar.& Bald.in l.ex facto.
ff.ad Treb.Cyn. Bart.Bald.Ang.Caſtr. Sali.
& alij in l.1.C.de hæred.inſtit. Tiraquel.in
tracta.retract,conſang.§.1.gloſſ.1.nume.17.
Gerard.ſingu.14.in princip. Rip. in l. fina.
nume.86.C.de reuoc.donat. Ruin.in conſi.
123.num.1.volum.4.Marſil.in pract.crim.§.
aggredior,num.39.Maran.in l. is poteſt,nu.
19.ff.de acqui.hæred. vbi inquit magis com
munem.Boſſ.in tract.de publica.bono.nu.
69. Neuiza.qui communem dicit. in conſi.
73.num.7. & 8. ideo etiam deportato vel in
22 metalla damnato † alimenta relicta dene-
gari non poſſunt,l.is cui.ff.de alimen.& ci-
bar.legat.l.ſeruos ad cuſtodiam templi, v-
bi Bar.ff.eod.titu.& alimenta capere vide-
tur natura potius quàm perſona,argumen.
c.non ſatis,diſtinct.86.vt arguit Felin.in c.
qualiter,& quando,il 2.num.28.de accuſat.
bannum ergo, & mali mores patris non
ſunt iuſta cauſa,per quam liceat ei denega-
re alimenta præterea filius non poteſt pa-
23 trem † accuſare,l. qui accuſare,in fi.ff.de ac-
cuſ.gl. d.l. liberto.ff.de obſeq.li. tacitè aũt
videtur patrem accuſare, qui petenti ali-
menta obijcit bannum, & aliquando filio
24 denegatur beneficium propter † patris ve-
recundiam, vt in l.fi.§. vbi autem pueri lis,
& ibi glo.C.de bon. quæ liber. & cùm pa-
ter, & filius eadem ſint perſona, ſicuti quis
non poteſt allegare propriam turpitudi-
nem,ita nec paternam.

Vnum eſt quod nonnihil turbare vide-
tur principalem deciſionem noſtræ quæ-
ſtionis, nam bannitus perdit agnationis,&
25 filiationis † ius. Bar.in l.ſi adulterinum cũ
inceſtu.§.liberto.ff.de adulte. & in l.eos.ff.
de receptat. Alex.in conſ.75.colum.3.verſi.
pro hoc facit, volum.1.cùm ergo alimenta
debeantur ratione ſanguinis & agnationis
denegari poſſunt,quãdo ius ſanguinis ban-
no eſt ſublatum: ſed intelligi debet cõtra-
rium in eo bannito qui efficitur hoſtis ci-
uitatis, id eſt qui contra patriam eſt moli-
tus,ita loquitur Bart.in d.§.liberto.& iura
ſuprà citata: eo verò caſtro etiam patri e-
runt neganda alimenta. vt dicam inter cau-
ſas quibus denegantur,vbi etiam alias tra-
ctabo limitationes.

Et non obſtat deciſio Bald. & Afflict.in
d.c.1.de pace tenen.& eius violato.quia lo-
quuntur in caſu quo † bona ſunt ita data ne 26
filius patri pręſtet alimenta:nam ſi pactum
non ſeruat,priuatur bonis, vt pulchrè de-
clarat Afflict.& dixi ſuprà in quęſtione,an
pater teneatur alere filium bannitum, vbi
multa addidi,quæ huc poſſent transferri.

SVMMARIA.

1 *Patrem Iudæum,vel infidelem filius alere non tenetur.ſed contra,nu.3.*

2 *Fidei veritatem,qui negat, nõ alendus,ſed necandus eſt.*

3 *Filius tenetur alere patrem Iudæum vel infidelem.*

4 *Filius Iudæi veniẽdo ad catholicam fidem exit patris poteſtatem.*

5 *Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt Iudæo, vel infideli filio à Chriſtiano.*

6 *Pater Iudæus non habet in poteſtate filium pariter Iudæum.*

7 *Filij paruuli Iudæorum an poſſint baptizari inuitis parentibus.*

8 *Baptiſmus facit nouum hominem.*

9 *Seruum Chriſtianum habere nemini licet.*

10 *Filius Chriſtianus tenetur erga patrem infidelem ad omnia quæ concernunt charitatem.*

11 *Debitum ſoluendum eſt antequàm beneficium impendatur.*

QVAESTIO XVIII.

PATREM infidelem,vel Iudæum non
videtur, quòd filius alere teneatur,
per † text.in c.gaudemus, de diuort. 1
vbi patrem infidelem filius fidelis ſequi
non tenetur, ſicuti fidelis vxor nõ tenetur
ſequi virum infidelem, & qui negat veri-
tatem fidei, necandus potius quàm † alen- 2
dus eſt,c.leg.24.q.8. per quem textum dixit
Specu.in tit.qui fil. ſint.legiti.§.1.nu.13. in
fi. quòd eiuſmodi pater infidelis non eſt a-
lendus, ad idem videtur tex.in c.non ſatis,
86.diſtin. vbi probatur quòd pietatis opera

 non

non ſunt cum Infidelibus exercẽda. in pri-
mis enim Ambroſius in eo capitulo fidem
eius requirit, in quem confertur opus piũ.
demum eſt text. in c. in eos. de hæret. vbi
non poteſt cõferri beneficium in eum qui
non eſt catholicus. veritas tamen eſt in con
3 trarium, quod etiam parenti Iudæo † vel a-
liter infideli tenetur filius miniſtrare, eſt
text. in c. ſi qui. 30. diſtinct. vbi Præpoſ. Me-
diol. notat quòd filius qui patri nõ ſubue-
nit in neceſſitatibus, videtur illi debitum
honorem ſubtrahere, & ante eum voluit
glo. 1. ibi, Io. de Anan, in c. iudęi, il 2. nu. 4. de
Iudæis. Marquar. in tracta. de Iudæis, in 3.
part. cap. 4. numer. 5. facit quod ſuprà dixi-
mus, patrem Iudæum, vel hæreticum tene-
ri ad alimenta filij orthodoxi. infertur ex
hoc quod patri alimenta non debentur in-
tuitu patriæ poteſtatis, nam filius Iudęi fa-
4 ctus Chriſtianus exit patris poteſtatẽ, † eſt
tex. iuncta glo. in c. Iudæorum, 28. quæſt. 1,
notatur in c. 2. de conuerſ. infid. in c. Iudæi,
il 2. vbi Anan. & Felin. de Iudæ. Alexan. in
conſil. 71. colum. 2. volu. 2. Iaſ. in l. moribus,
col. 6. ff. de vulg. Abb. in c. fi. nu. 3. de hæret.
Marquar. d. c. 4. nu. 5. Aſcan. in tract. de patr.
poteſta. effe. 77, num. 6. & ſeq. vbi ad hoc ni-
hil allegat. vnde ſequitur, quòd pater Iu-
dæus non poteſt filio ad fidem conuerſo
5 ſubſtituere pupillariter. † Zaſ. in tracta. de
Iudæis. Paul. Leon. in tracta. ſubſtitut. in
mat. pupilla. ſubſti. num. 112. Aſcan. d. num.
7. imò non defuére qui etiam voluerint pa
6 trem Iudæum non habere † in poteſtate fi-
lium, quamuis eiuſdem ſectæ, Sum. Ang. in
ver. baptiſmus, il 6. Afflict. deciſ. 151. nume.
5. & 9. Pariſ. in conſil. 2. nume. 39. volum. 4.
ſed communis opinio videtur in contra-
rium, vt per Marquard. loco prædicto, nu.
10. & Aſcan. nume. 6. vbi dicunt eſſe verio-
rem opinionem, & magis communem, &
Aſcan. tracta. an paruuli Iudæorum poſſint
7 inuitis † parentibus baptizari, de quo eti-
am Natta in conſil. 434. vbi de hoc latè a-
git. ratio autem quare per baptiſmum li-
beretur quis à poteſtate patris Iudæi, eſt
8 quia baptiſmus † facit nouum hominem,
cap. 125. diſtin. item ſi non licet ſeruum ha
9 berę † Chriſtianum, cap. 1. & 2. C. conſu-
luit, de Iudęis, l. vnic. C. ne mancip. Chriſt.
multò minus licebit habere liberum ho-
minem in poteſtate. ſed hæ rationes non
concludunt, quia baptiſmus facit nouum
hominem reſpectu animæ, & conſcientiæ:
nõ enim deſinit eſſe filius, & propterea te-
netur alere, vt dixi. Item ſi ratio ſecunda
eſſet vera, Chriſtianus quoque pater non
haberet filium in poteſtate, quod tamen
eſt falſum. nec mihi probatur tertia Mar-
quardi ratio in d. c. 4. nume. 8. in fin. quòd
eximatur à poteſtate patris propter adeptã
dignitatem, quia haberet locum etiam in
filio Chriſtiano, & quia non omnis digni-
tas eximit filiũ. verior autẽ ratio eſt, quia
patria poteſtas multos parit effectus, qui
poſſent filium Chriſtianum inducere ad
noua ſacra. ſed quia hæc non multum per-
tinent ad rem noſtram, dicam alibi. vera eſt
itaque concluſio, quòd filius Chriſtianus
patrem alit Iudæum vel infidelem. non
obſtat, c. gaudemus, quia procedit quoad
infidelitatem, habitationemque, & alia
quæ reſpiciunt Dei cultum: nam quoad ea
filius non tenetur ſequi patrem: at ſecùs
eſt quoad quæ vitæ concernunt ſuſtenta-
tionem. ita declarat † Geminia. in d. c. ſi qui. 10
30. diſtin. vbi ita quoque poſt Hugo. reſol-
uit Præpoſ. num. 3. Marquard. d. c. 4. nume. 5.
non etiam mouet text. in c. legi. quem ci-
tat Speculat. loco ſuprà citato, quia loqui-
tur in eo qui tamquàm iudex punit crimi-
noſum, vt per gloſſ. ibi. item loquitur in
eo qui fidei veritatem tentat deprauare, &
corrumpere. præterea ille text. non dicit
quòd alimenta ſint deneganda. ſimiliter
remouetur c. non ſatis. quia non intelligi-
tur patre egente, ſed generaliter inter a-
lios, vti de alia authoritate ſacræ ſcriptu-
ræ reſpondet Hoſtien. in titu. de tempor. &
qualit. ordin. in 7. colum. 2. ver. miror. vn-
de hæc & eodem modo declarat Præpoſ. d.
c. non ſatis, colum. fin. vbi reſoluendo quę-
ſtionem, de qua alibi tractabimus, an magis
patri infideli quàm extraneo Chriſtiano
præſtanda ſint alimenta: relatis omnibus
authoritatibus aliorum dicit eas nõ proce-
dere in patre, & conſanguineis egentibus,
quia eorum principalis eſt ratio, & glo. in
c. ſi

c.ſi qui, intelligitur reſpectu affectus interioris, non quoad beneficia, text. quoque in c.in eos. de hæret. loquitur de beneficio, & in filio alente patrem non eſt beneficiũ,
11 ſed obligatio, & prius reddendum eſt † debitum quàm impendendum beneficium, vt inquit Præpoſ. loco prædicto, colum.fi. vbi poſt Ariſt.4.Ethic. dicit quod tanta eſt erga parentes obligatio, quod æquiualens reddi non poteſt. & ad deciſionem parẽtis, quæſtionis conferunt rationes, quas adduximus in proximè præcedenti capitulo: licèt enim infidelis ſit, tamen pater eſt. & inquit Hoſt. in loco præcitato parenti ſubueniendum iudico eo ipſo iure, quo eum cognoſco, iure autem naturali cognoſco, ergo eodem iure alere teneor. & nutrimenti exhibitio, eſt de primæuo iure cõmuni omnibus animalibus, ideo quærendum non eſt, an pater fidelis ſit vel non, quia id nec animalia poſſunt diſcernere.

SVMMARIA.

1 *Filius propter hæreſim poteſt exhæredari.*
2 *Pater fidelis non alit filium hæreticum.*
3 *Correlatiua reguntur eiſdem regulis.*
4 *Argumentum correlatiuorum procedit etiam in pœnalibus.*
5 *Filius catholicus alit patrem hæreticum.*
6 *Hæreditas aſcendentium magis debetur deſcendentibus quàm econtrà.*
7 *Legitima filio debetur iure naturæ deſcendentibus.*
8 *Legitima parentibus in bonis deſcendentiũ iure debetur ciuili.*
9 *Filius habet eſſe à patre.*
10 *Correlatiuorum argumentũ non procedit, quando ratio militat diuerſa.*
11 *Excommunicato licet ad ſuſtẽtationem aliquid dare.*
12 *Eleemoſyna nulli eſt deneganda.*
13 *Pater excommunicatus ali debet à filio.*
14 *Filius non alit patrem excommunicatum, niſi conſtitutus ſit in extrema neceſſitate.*
15 *Clericus excommunicatus non alitur de fructibus beneficij, niſi graui ſubſiſtente inopia.*
16 *Clerico ſuſpenſo negantur alimenta ex fructibus beneficij, quãdo ſuſpenſus eſt ob contumaciã.*
17 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
18 *Pater & filius iudicantur ad paria.*
19 *Filius alit adoptiuum patrem, ſicuti ab eo alitur.*

QVAESTIO XIX.

QVOD ſi pater eſſet hæreticus, an filius catholicus teneatur eum alere? & videtur quòd nõ: ex eiſdem enim cauſis negari poſſunt alimenta, ex quibus quis exhæredari poteſt, vt dicam in-
frà ſuo loco. at propter hæreſim † licita 1
eſt exhæredatio ſecundùm glo. in c. Quintauallis, vbi Io.And.Abb.antiq.& Panorm. num.5.de iureiuran. Felin.in c. cùm ſit, nu. 2.de iud. eſt text. in §.ſi quis de prædictis, in Authen. vt cùm de appella.cognoſ. Carrer.
de hære. nu.158. & ſicuti pater fidelis † non 2
tenetur alere filium hæreticum, ſecundùm Caccialup. in l. frater a fratre, num.138. ff. de cond.indeb. & dicam loco ſuo: ita econtrà filius fidelis cogẽdus non eſt alere patrem hæreticum. diſpoſitum enim in vno corre-
latiuorum, † locum habet in alio, l. nõ tan- 3
tum. ff. de re iud. l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. Bart. in l. liberorum. ff. de his qui notan. in-
fam. & procedit etiam in pœnalibus, † & 4
correctorijs, l.fi.C.de indicta viduitate.toll. l.1.C.de cupreſſ.lib.10. ſed contrariam ſen-
tentiam amplectitur † Archid. in c. non ſa- 5
tis, per illum text. 86. diſtinct. & tenet expreſſè glo. in c.ſi qui filij. 30.diſtin. & in d. c.non ſatis. Hoſtien. in d. titu. de tempo. & qualit. ordin. in 7.reg. colum.2. in fi. Cardi. in c.cùm haberet, l. de eo qui dux. in vxo. quam pol. per adulterium, diuus Thom. in 2.2.quæſt.31. & hanc dicit commun. Abb. in c. ſi quis epiſcopus, in 1. not. de hæret. de communi quoq; atteſtatur Felin. in c. cùm ſit, nume.2. de Iudæ. Barbat. in conſil.63. colum.2. in fin. volum.2. Nellus in tracta. de bannit. in 1. part.2. temp. numer.48. in fin. Duen. d. regul.68. limita.10. in fin. Marquar. d. tract. de Iudæ. par.3. cap.7. nu.4. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. & ſi impubes, num. 8. ff. de liber. agnoſcen. & non obſtat quòd negari poſſint alimẽta, ex eiſdem cauſis, ex quibus licita eſt exhæredatio, quia poſſet reſpõderi, ꝙ iura exprimẽtia cauſas exhæredationũ loquũtur in filio, nõ in patre, ideo pater ex illis cauſis exhęredari neq̃t, ex quibus

quibus filius. ſed nõ placet hæc reſponſio:
nam ſi cauſæ illæ ſufficiunt ad priuandum
filium cui magis eſt patris hæreditas debi-
ta, quàm patri debeatur hereditas filij, mul
tò magis ſufficient pro exhæredatione pa-
6 tris, quòd autem aſcendentium hæreditas †
ſit magis debita deſcendentibus, quàm de-
ſcendentium hęreditas debeatur aſcenden
tibus, probatur l. ſcripto, in fin. ff. vnde lib.
Alciat. tracta. præſumpt. regu. 1. præſumpt.
8. num. 2. & ideo legitima filio debetur iu-
7 re † naturæ. §. cùm itaque, in Authen. de hę-
red. & Falcid. Pariſ. conſ. 93. num. 45. vol. 2.
8 patri verò debetur iure † ciuili, l. 1. §. ius na
turale. ff. de iuſt. & iur. Roman. conſi. 32. co-
lum. fi. Abb. in conſ. 75. quidam decesſit, vo-
lum. Capr. in conſ. 15. Alciat. loco prędicto,
num. 2. Reſpondeo igitur ſecundò, quod ar
gumentum contrarium nõ procedit in pa-
tre, ſed ſolùm in filio qui poteſt ex eis cau-
ſis priuari alimentis, ex quibus poteſt ex-
hæredari, & in patre diuerſa eſt ratio, nam
magis obligatur filius erga patrem, quàm
pater erga filiũ, & alimenta ſunt magis de-
9 bita patri quàm filio, ex quo filius † habet
eſſe à patre, c. Moyſes, 32. quæſt. 2. c. naſci. 55.
diſtin. c. mulier, diſtin. 86. & ita dicit Iaco.
de Rauen. quem citat, & ſequitur Cyn. in l.
2. in fi. C. de patr. qui fili. diſt. & ſequuntur
plures alij, quos citabo infrà hoc eodem ti-
tulo, vbi tractabo de concurſu eorum, qui-
bus alimenta debentur, ideo vbi tractatur
de alimentis negandis non valet argumen
tum affirmatiuum à filio ad patrem, quod
enim ſtrictius ligatum eſt difficilius ſolui-
tur, & qui arctiore obligatione tenetur dif
ficilius liberatur, & probat Cordub. d. l. ſi
quis à liberis, §. item iudex, nume. 4. 5. & 6.
vbi omninò, & in prin. l. prædictæ, num. 5.
& argumentum à correlatiuis, non habet
10 locum, quando non militat eadem † ratio,
l. curatorem, vbi gloſſ. Cyn. & Doctores.
C. de interd. matr. l. fi. vbi Sali. C. de reſcin.
vend. Iaſ. in l. tranſigere, colum. 1. C. de tran
ſact. & in l. fin. num. 18. C. de indic. vid. tol.
len. deciſ. Pedem. 140. num. 7. Euerard. loco
76. colũ. 2. ver. præmiſſa tamen. & hæc ſen-
tentia iuuatur omnibus illis rationibus,
quibus ſuprà adduximus, dum de patre in-
fideli loquuti ſumus, eſt verum, quod Peli.
in c. cùm ſit, num. 2. de Iudæ. vult quòd præ-
dicta ſententia non obtineat in foro con-
tentioſo, id quod ego verũ exiſtimo quan-
do pater non eſſet in magna neceſſitate: at
eo extrema laborante inopia aliter iudica-
rem, per ea quæ dicã in quæſtione ſequen-
ti circa fin.

Per rationes prædictas filius alere te-
netur patrem excommunicatum, quia hu-
manitatis, & pietatis cauſa excommunica-
to † aliquid tradere ad ſuſtentationem non 11
eſt prohibitum, c. quoniam multos, 11. quę-
ſtio. 3. in fi. & eleemoſyna nulli eſt † dene- 12
ganda, c. paſce, 86. diſtinct. Hoſtien. in d. tit.
de tempo. & qual. ordin. regu. 7. colum. 1. &
latè de eleemoſ. ponit Præpoſ. in c. non ſa-
tis. 86. diſtin. vbi poſt Amb. dicit quod dan-
da eſt propinquioribus potius, quàm alijs,
& quòd pater excommunicatus † ſit alen- 13
dus, probat text. in c. inter alia, de ſent. ex-
commu. vbi ait quòd ſuperueniens ſenten
tia excommunicationis non liberat a debi-
to obſequio, quod ante ſententiã erat præ-
ſtandum, quia durat adhuc obligatio, & gl.
ibi enumerat certas perſonas, inter quas
obligatio non extinguitur, & hanc ſenten-
tiam probauit Nellus in tracta. bannit. in 1.
par. 2. tempor. num. 48. in fin. alleg. tex. in c.
ſacris, de ſenten. excom qui de hoc nihil di
cit. Duen. in reg. 68. limit. 10. circa finem. v-
bi ampliat etiam ſi iuſtè fuiſſet excommu-
nicatus, & procedit etiam ſi pater ſua cul-
pa vel delicto inciderit in neceſſitatem, ſe-
cundùm gloſſ. notab. in c. ſacrorum. 12. quę-
ſtio. 2. & hoc multò magis locum habere,
quando maxima eſſet patris neceſſitas ſe-
cundùm glo. fin. in fi. in c. paſtoralis, in ver.
verum, de appellatio. quæ eſt approbata ab
omnibus, vt inquit Deci. ibi, num. 9. crede-
rem tamen hoc caſu ſubueniẽdum non eſ-
ſe patri niſi in extrema neceſſitate † conſti- 14
tuto, quia excommunicato fieri non debet
eleemoſyna, niſi ſubſiſtente maxima neceſ
ſitate. d. c. quoniã multos, & ratio eſt, quia
eſt in ſua facultate ſe eximere ab excom-
municatione petendo abſolutionem, vt di
cunt gloſſ. & Ioan. Andr. in d. §. ſeruum. vbi
Abb. num. 16. & Dec. num. 9. in quibus locis
dicunt

dicunt ea ratione clericum excommunica-
15 tum † non eſſe alendum de fructibus bene-
ficij, niſi ſubſiſtente graui inopia, licèt ſe-
cùs ſit in depoſito, vel ſuſpēſo, immò per
eam rationem ſuſpenſo quoque clerico
16 neganda eſſe alimenta, † quando propter
contumaciam fuit ſuſpenſus, ex quo po-
teſt ſi vult purgare, dicunt Abb. & Decius
in loco prædicto. & aduertatur, quòd ra-
tio Hoſtien. in d. titu. de tempo. ordin. in 7.
regul. quòd ſcilicet patri malo potius,
quàm bono ſubueniendum ſit, non eſt con-
cludens: nam ſecundùm eum, ſemper me-
lius eſſet dare malo, quàm bono, quod ta-
men eſt falſum.

Patrem adoptiuum à filio alendum in
ſubſidium non dubito, ex his quæ ſuprà de
patre diximus erga filium, alias enim dare-
tur inter eos inæqualitas, qui tamen diſpa-
ri non ſunt conditione coniuncti, & in his
17 locum habet regula † correlatiuorum, de
qua in l. 1. C. de cupreſſ. libr 10. & in l. fina.
C. de indic. viduit. tollen. & quàmuis vt
dixi in patre, & filio legitimis, & naturali-
bus non procedat argumentum, eo quòd
maiori filius obligatione erga patrem ob-
ſtringitur, tamen aliud eſt in adoptiuis,
quia cùm iure ciuili ſint ligati, lex eos æ-
qualiter obligauit, & dicit Bald. in auth. li-
cet. C. de natur. liber. num. 3. quòd pater, &
18 filius iudicantur ad paria † in permiſſiuis,
& in prohibitiuis, & refert Azo. arguere
de patre ad filium, & non debet filio durū
19 videri, quòd † alat patrem, à quo in caſu
contrario erat alimenta recepturus, & non
debet quis id petere, cuius cōtrarium ſi ca-
ſus eueniret, non eſſet poſtulaturus.

SVMMARIA.

1 *Filius ſpurius non alit patrem ſecundùm ius ciuile, ſecùs iure canonico, vt nu. 6.*
2 *Argumentum à maiore ad minus, eſt validum.*
3 *Lucrum facere ex proprio delicto nemo debet.*
4 *Patris, & filij conditio eſt exæquata.*
5 *Filius tenetur erga patrem ad antidora.*
6 *Pater ali debet à filio ſpurio, vbi quid in naturali.*
7 *Patri naturali debetur reuerentia, ſicuti legitimo.*

QVAESTIO XX.

SPVRIVS de iure ciuili patri non † mi- 1
niſtrat alimenta. Azo in ſumma C. de
legitim. hæred. in fi. Bart. in l. fin. ff. de
his quib. vt indign. Bal. in l. 1. nume. 27. C. de
ſacroſanct. eccleſ. ſequitur Alex. Ludou. de
Sard. Andr. de Buſſe. & alij quos citat Cor-
dub. in d. l. ſi quis à liberis. §. vtrum, nume.
78. & ſequ. vbi poſt Paleot. refert legem 12.
tabul. & legem Solo. & ratio eſt quia ſi ſpu
rij adeò legibus ſunt odioſi, & in odiū pa-
rentum facti ſint inſucceſſibiles, multò ma
gis parentibus ipſis denegandum erit ſub-
ſidium, à quibus vitiū procedit: nam pro-
pter quod vnumquodque † tale, & illud 2
magis, auth. multò magis. C. de ſacroſ. ec-
cleſ. & ſanè iniqua eſſet lex, ſi filios pater-
no priuaret ſubſidio, qui tamen non pecca-
runt, & patri commodum deferret ex pec-
cato: cùm tamen ex delicto nemo † debeat 3
lucrari. addo Imol. in l. ex facto. §. ſi quis ro
gatus, num. 5. ver. & pro hoc facit. ff. ad Tre-
bell. vbi ait, quòd ſicut pater non tenetur
ſpurium alere, quamuis hoc modo videa-
tur vocare, ita filius non tenetur patri ſub-
uenire, argumento eius, quod not. Azo in
ſum. C. de natural. liber. in fi. & æquitas ta-
men iuris canonici talem rigorem non ad-
mittit, ſed ius ciuile corrigit: patris enim,
& filij conditio eſt exæquata, † vt per Bal. 4
in auth. licet. C. de natural. libe. num. 3. ſed
pater tenetur filium ſpurium alere, vt di-
ctum eſt ſuprà, ergo filius debet pares vices
patri reddere: tenetur enim † ad antidora, 5
l. ſed & ſi lege. §. cōſuluit. ff. de petit. hęred.
& qua ratione mouetur lex canonica ad
ſubueniendum filio, ea ipſa tenetur filius
ſubuenire patri. immò cùm plus patri de-
beat filius, quàm pater filio, maior videtur
ratio compellendi filium, quàm patrem, vt
dixi ſuprà. propterea Bald. Nouell. in tra-
cta. dot. in 1. par. ſpecia. 16. colum. 3. ver. ſed
poſſet dubitari, † & rurſus in l. 1. nume. 144. 6
ff. ſolu. matr. dicit filium teneri erga patrē,
& matrem ad alimēta, licèt ſit ſpurius. For-
tun. Garz. in tract. de vlt. fin. iur. c. ciuil. nu.
79. & ſequ. vbi fortius loquitur in filio in-
ceſtuoſo, & reſpondet ad argumentum de-

ductum ex peccato paterno, quòd & ſi pater peccauerit, non tamen peccauit in filium, proinde non debet à filio puniri per ſubtractionem alimentorum, & paulò ſuprà inquit patrem ob vitium inceſtus, non eſſe de iure occidendum: at negando alimenta videretur filius occidere, l.necare. ff.de libe.agnoſcen. & vbi de iure foret necandus, nõ tamen id eſſet filio permiſſum. Didac.in epitom.de ſponſ.par.2.cap.8.§.6. nume.5. vbi tamen neminem citat. Palcot. de noth.& ſpur.ca.46. Cordub. d.§.verum, num.83.vbi latè diſſerit, quòd ſi ſpurius tenetur, multò magis obligabitur naturalis, nam alimenta etiam ratione reuerẽtiæ de-
7 bentur:at patri naturali † reuerentia debetur, ſicut legitimo, l.parentes naturales.ff. de in ius vocando.

SVMMARIA.

1 *Filius alit patrem ſpiritualem.*

2 *Filius cui magis teneatur ſubuenire, patri ne carnali, an ſpirituali.*

QVAESTIO XXI.

SPIRITVALEM tamen filium exiſti-
1 mo teneri ad alendum patrem, † quia vt dixi pater ipſum filium alit in ſubſidium, ergo pares ei vices debet reddere, argumen.authen.licet.in fin.C.de natural. liber. & valet argumentum à correlatiuis, & ei debetur reuerentia, vt ibi dixi, & Bellam.in c.parſimoniam, 41.diſtin.quærit cui
2 magis filius teneatur ſubuenire, † ſpirituali an carnali, ſequitur Præpoſ.in c. non ſatis, num.20.diſtinct.86.

SVMMARIA.

1 *Mater alenda eſt à filio legitimo, & naturali. amplia, nu 6. & 15. & 16.*

2 *Filij tenentur parentibus eam pietatem præſtare, quæ ſibi à parentibus præſtatur.*

3 *Mater nõ poteſt in ius vocari à filio ſine venia.*

4 *Matri debetur legitima in bonis filij ſicut patri.*

5 *Mater ſuccedit æqualiter cum patre.*

6 *Filius alit matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*

7 *Filius non tenetur dotare matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*

8 *Iniuriam filio infert mater, quæ tranſit ad ſecunda vota.*

9 *Filius dotat matrem, quæ tranſit ad ſecunda vota de ſuo conſenſu.*

10 *Iniuria non fit volenti, & conſentienti.*

11 *Maritus qui duxit vxorem ſine dote, tenetur illam alere.*

12 *Filius diues tenetur dotare matrem iuuenem, & pulchram, in qua cadit ſuſpicio, ne efficiatur inhoneſta.*

13 *Malis ex duobus eligi debet quod leuius eſt.*

14 *Honor vitæ comparatur.*

15 *Filius naturalis alit matrem.*

16 *Filius ex damnato coitu alit matrem.*

17 *Mater ſuccedit filio concepto ex damnato coitu, & econtrà.*

18 *Succeſſio inter matrem, & deſcendentes naturales eſt reciproca, & ita filij ſuccedunt matri, ſicuti mater filijs.*

19 *Filij naturales, & ſpurij, quoad matrem habentur pro legitimis.*

20 *Filij naturales ſequuntur matrem, non patrem.*

21 *Filij naturales tenentur matrem dotare.*

22 *Filius alit non ſolùm matrem, ſed auum maternum, proauum, & alios maiores.*

QVAESTIO XXII.

MATREM quoque filius agnoſcere, 1
† & exhibere debet, vt eſt text. in l. filia.C.de patria poteſta.vbi gl.notat, quòd inferior cogitur ſuperiorem alere, l.1.& C.de alen.liber. vbi indefinitè loquitur de parentibus, ad idẽ eſt tex.in l.1.§. ſed & nõnullas.ff.de tutel.& ratio.diſtrah. vbi pupillus cogitur accepto ferre tutori impenſas factas in alẽdo eius matrẽ, quæ erat in neceſſitate.probatur item in l.ſi quis à liberis, in princ.ff.de liber. agnoſ. vbi gl. Bart. & alij omnes notant. Bal.in l.furioſæ. ff.de curator.furio. vbi dicit, quòd parem prçſtare debet reuerentiam patri, & matri, & eos egenos æqualiter alere. Bal. Nouel. in l.1.num.139. & 143.ff.ſolu.matrim.& ibi Crot.num.89. Iaſ.in l.1.num.25.ff.ſolu.matrimo.& in auth. res quæ, nu.9.C.commu. de leg. Benincaſ.in tracta.paup.1. quæſt.7. in 2.ſpeciali iudic.nu.26. deciſ. Pedem.124. nu.8. Aſca.in tracta.de pa.poteſt.cap. 4. nume.20. & ſequ. Cæphal.in conſil.5. num.64.

ante

ante eos Alex,d,l.1,nu,20, Campeg. de dot,
par,1,quæſt, 21,Tiraquel,de iure primogen,
quæſtio.62,num.13, & non mirum,quia ip-
ſa alit filium,ergo pari modo ali debet à fi-
lio,& inquit text. in authen,licet,in fin,C,
de natur. liber,vbi dicitur quod filij debēt
2 † parentibus parem præſtare pietatem, &
ſicuti filius patrem alit, ita matrem, & cui
parem debet reuerentiam, vt dixi ex Baldo
in d.l. furioſæ, nam mater ſicut pater,non
3 † poteſt in ius vocari, l. parentes ,ff. de in
4 ius vocando,& ei debetur legitima, † ſicut
patri, authén. presbyteros.C.de ſacroſan,
eccleſ,cap,1, in fin. de teſtamen. in 6, & fi-
5 lio ſuccedit † æqualiter cum patre, quan-
do deſcendentes non extant,§.1.in Authen,
de hæred,ab inteſta.& toto titul. Inſtit, &
C,ad Orfician.& impium eſſet matrem ex-
cludere à luctuoſa filij hæreditate, vt in-
quit l.final.C.de impube. Pariſ. in conſil.
108.num.1.volum,3.Didac,in tracta.de ſuc-
ceſſ,ab inteſta. nume.1.in 2.concluſ, Aſcan,
in d,tracta.cap.4, numer, 25. & procedit ea
concluſio etiam in matre, quæ ad ſecunda
vota tranſiuit,quia ſi ſecundus vir deceſſe-
6 rit, † & ipſa ſit egena,erit alenda,vt inquit
Specu,in tit,qui fil.ſint legiti.§,1,nu,85.hac
ratione videretur dicēdum quòd filius te-
neatur matrem dotare tranſeuntem ad ſe-
7 cunda vota, ſed contrarium † tenet Ang.in
l.1,ff.ſolu.matrimon,vbi dicit,quòd mater
non eſt dotanda à filio, & ante eum voluit
Guil,de Cun.in l.1.C.de inoff,teſtamen.eſt
tex,in l.tutor, ſecundùm dignitatem,ff.de
adm.tuto.& ratio eſt, quia nō tenetur con-
ferre ad ſuam iniuriam,argumen.§.Grego-
ria.in Auth,de non eligen.ſecun.nuben,fi-
8 lio enim iniuria per matrem irrogatur †
per tranſitum ad ſecunda vota.§.proſpexi-
mus,in Authen. de non eligen, hoc etiam
voluit Bald. in l,ſi vicena.C. de præſcript,
long.temp,decem,vel viginti anno,vbi in-
quit tex.in d.l.tutor,ſecūdùm dignitatem,
eſſe ad hoc ſingularem,& illum textum al-
legat quoque Salice. in l. ſi filius in id.ff ad
Macedon.Alex,in d.l.1,num.20.ff,ſolu. ma-
tri.vbi etiam Imo.qui tamen dicit iura ſu-
prà allegata non probare.Iaſ,num,25.verſ.
ſecundò filius,Bald.Nouel,num.139,Crot,
num,89,& Rip,nume,82,vbi dicit commu-
nem eſſe opinionem,Campeg.in tract,dot,
par,1.quæſtio,21,deciſ, Pedem,124.nume,4.
Coraſ,in l. qui liberos,nume. 115.ff. de ritu
nuptia. vbi dicit, ſi filius dotaret matrem
offenderet, cuius anima contriſtatur pro-
pter ſecundas vxoris nuptias,hanc ſenten-
tiam declarat Crot.non procedere, quādo
ceſſaret † ratio Iniuriæ, vt ſi tranſiret ad ſe- 9
cunda vota de conſenſu filij, quo caſu vo-
lenti,& † conſentienti non fit iniuria l,1.§. 10
vſque adeò,ff.de iniur, l.cùm donatiōis,C.
de tranſactio,tunc enim mater eſſet dotan-
da, ſed ego non video quomodo poſſit in
facto verificari hæc declaratio, nam ante
contractum matrimonium nō poteſt dici,
quòd filius conſentiat matrimonio, poſt
verò matrimonium contractum non po-
teſt exigi dos, ex quo nupſit ſine dote, nam
dos ſuccedit loco alimentorum:at maritus
qui vxorem indotatam duxit, tenetur il-
lam alere, † l. quòd ſi nulla.ff.de relig. & 11
ſump.fun. authen.prætereà,C. vnde vir &
vxor.Bar.& alij in l,quod in vxorem,C,de
negot.geſt, Cyn.& Bald.in l.pro oneribus,
C,de iur,dot. & dicam ſuo loco, & conſe-
quenter filius non tenetur dotem, aut ali-
menta dare ei, qui habet aliunde,niſi dica-
tur, quod poteſt filius conſentire futuro
matrimonio, quod exinde non poteſt ſor-
tiri effectum ſine dote, quia ſponſus recu-
ſat illam habere in vxorem ſine dote,decla
rat item Rip.in d.l.1,num. 82, ſupradictam
concluſionem,ne locū habeat,quando ma-
ter eſſet iuuenis, † & pulchra, ſubeſſetque 12
ſuſpicio incontinentiæ,& inhoneſtatis:eo
enim caſu ſi filius eſt diues, tenetur ſecun-
dùm eum dotare matrem, vt conſulatur
communi honori matris, & patris:inter
enim duo † mala minus eſt eligendum, c. 13
nerui teſticulorum,13.diſtinct.l.ita vulne-
ratus,in fine.ff.ad legem Aquil. l, quoties
nihil.ff.de regu.iur.& ſicuti filius præſtan
do alimenta tenetur proſpicere vitæ, ita
& multò magis honori, qui comparatur † 14
vitæ,l.iuſta, vbi gloſſ.ff.de manum, vind.l,
Iulianus,ff.ſi quis omiſ,cauſ.teſtam,ſed re-
prehendendo Rip.cōtrarium tenet Coraſ.
d.l. qui liberos,numer.115.quia quantum-

uis ſit iuuenis, & ſuſpectæ pudicitiæ mater, ſemper trãſeundo ad ſecundas nuptias infert iniuriam animæ mariti. verùm hæc ratio non poteſt ſuſtineri, quando cauſa ſubeſt nubendi, de qua ſuprà: melius enim eſt nubere quàm vri, & prudenter agit mulier, quæ cùm dubitet de cuſtodia primi thori ſecundas affectat nuptias, & ceſſat eo caſu iniuria ratione grauioris mali, & eandem ſententiam probauit Bald. Nouel. in d.l.1.nu.139. licèt Rip. eam declarationẽ ſibi aſcribat, & eam quoque innuit Crot. nu.189. dum dicit dotem eſſe dãdam à filio, quandocumque ceſſat iniuriæ ratio. quidquid tamen ſit ſi non ceſſaret ratio iniuriȩ, vt tamen conſulatur honori, cogẽdus erit filius dotare, & de hac quæſtione vide latè Cordub. in §.vtrum, num.87. vbi multos citat. Tiraq. de primog. q.62. num.13. Boer. deciſ.129. in fine.

Quæ ſuprà dicta ſunt de filio legitimo, & naturali, quòd matrem teneatur alere, procedunt in filio naturali: is enim matri
15 tenetur alimenta præſtare, vt † eſt text. expreſſus in auth. licèt. C. de natur. libe. circa fi. in §. oportet, & §. ſi quis habens. in Auth. quib. mod. natur. effic. ſui, glo. in l. ſi quis à liberis, in §. vtrum. in ver. vulgò quæſitos, ff. de liber. agnoſc. quæ iura citat Cordub. in d.§. vtrum, num.86. addo Ang. in auth. ex complexu. C. de inceſt. nupt. quem citat, & ſequitur Bal. Nouel. in d.l.1.nu.143. ff. ſolu. matrim. vbi mouetur per text. in d.l. ſi quis à liberis, quæ cùm indiſtinctè loquatur, procedit etiam in parente naturali, præcipuè cùm alimenta naturali iure debeãtur, l.1. in fin. ff. de iuſt. & iur. natura autem omnibus æquè communis ſit tam legitimis, quàm naturalibus, l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accuſ. idẽ dicit Bal. Nouel. in trac. dot. in 1 par. in 16. ſpecia. col.3. ver. dicit tamen Ang. vbi fortius idem dicit in filio na-
16 to † ex coitu damnato, qui ſicut quando eget alendus eſt à matre, ita matrem cogitur alere, vt pares reddat vices, ſecundùm tex. in d. authen. licet in fi. ne ad imparia iudicentur, l nam & ſi parentibus. ff. de inoffic. teſtam. Paleo. in tract. de noth. & ſpur. cap. 48. in fin. & ratio eſt ſecundùm Angel. loco

prædicto, quia inter eos eſt ſucceſſio, † vt 17
in l. ſi qua illuſtris. C. ad Orficia. & dixi ſuprà in quæſtione, an mater alat filium naturalem, vbi multos allegaui ad probandum, quod filius naturalis ſuccedit matri. ex quibus infertur, quod mater eis quoq; ſuccedit, nam inter illegitimos generalis eſt regula, quod eo modo parentibus † de- 18
fertur ſucceſſio, quo filij ſuccedunt parentibus. §. de nepotibus. in Auth. quib. modis natur. effic. ſui. Azo in ſumm. C. de leg. hæred. in fin. Bartol. in l. fin. colum.2. ff. de his, quib. vt indig. Didac. in tracta. de ſucceſſio. ab inteſta. §.13. num.12. vbi inquit frequentiſſimam eſſe omnium interpretum ſententiam. Garz. de vlt. fin. iu. ciuil. num.81. Marſil. in l. ſi quis viduam, nume.18. ff. de quæſtio. Crauet. in conſil.138. num.9. Paleot. in d. tract. cap.41. num.3. & ſequ. Gomeſ. de teſtam. cap.11. nume.36. Aſcan. d. tracta. cap.4. num.44. Lancello. Galliau. in conſue. Alex. in ver. vxori, nume.32. alia eſt ratio, quia eiuſmodi filij licèt non legitimi habentur † pro legitimis, quoad matrem, ſecundùm 19
Alexan. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, il t. ff. ad Trebell. & ventrem ſequuntur, non patrem, vt † inquit Alciat. in l. familiæ. §. r. 20
num.7. ff. de verbo. ſignifi. ideo matrem tenetur † dotare, vt poſt Ang. in d. authen. ex 21
complexu, concludit Bald. Nouel. in d.l.1. nume.139. in fin. & nume.143. vbi mouetur, quia in filio naturali ceſſat ratio contriſtandi paternam animam, ex quo mater nunquàm habuit in maritum eum, qui fuit pater illius naturalis, & nu.144. dicit idem eſſe in filio ſecundùm ius canonicum, quia ſicuti eo iure inſpecto tenetur matrem alere, ita & dotare ſi mater ſit inuenis, & cupiat reduci ad frugem vitæ melioris: aliàs ſi eſſet iuuenis & pauper, daretur ſibi occaſio meretricandi, idem Bald. Nouell. in d. ſpecia. 16. colum.3. ver. ſenſit tamen Ang. ſequitur Boichius, in tractat. de legitim. nupt lib.5. nume.24. ſequitur Cordub. d.§. vtrum, num.90. qui in hanc ſententiam citat Tiraquel. in tracta. primogen. quæſtio. 61. nume.13. vbi tamen tractat de filio legitimo, non de naturali, niſi quatenus citat Baldus Nouell. ſed benè ex legitimis filijs

filijs infertur ad naturalem, cum reſpectu matris non differant à legitimis, vt dixi ſuprà. & ſicuti filia dotanda eſt à matre, vt dictum eſt, quare non eadẽ ratione filius non dotabit matrem, ſi tenetur pares reddere vices, vt inquit text. in d. auth. licet, in fine, quem cogimur ſemper aduocare in rem paternam. & quæ dicimus de matre legitima, vel etiam de naturali, procedunt in auo paterno, & alijs per eam rationem, quod ſicu-
32 ti auus † tenetur alere, ita ali debet.

SVMMARIA.

1 *Hæredes filij alunt patrem.*
2 *Venter prægnans ali debet ab hæredibus patris.*
3 *Filius ali debet ab hæredibus patris.*
4 *Hæredes extranei tenentur alere filium defuncti.*
5 *Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur vltra vires hæreditatis.*
6 *Filius exhæredatus ali debet ab hærede patris, iure Hiſpanorum, intellige tamen, vt ibi.*
7 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
8 *Hæres non debet eſſe melioris conditionis quã defunctus.*
9 *Filius legitimatus conſequitur alimenta ab hæredibus patris, etiam ſi eſſent legitimi, & naturales.*
10 *Legitimati nihil differunt à legitimis.*
11 *Filius non alitur ab hæredibus patris, quãdo exſtat alius à quo poſſit ali.*
12 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*
13 *Vxor pauper non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ſi habet patrem diuitem.*
14 *Filius naturalis vel ſpurius, ali debet ab hæredibus patris.*
15 *Pater in teſtamento ordinare non poteſt, quod filius etiam ſpurius non alatur.*
16 *Actiones deſcendunt ab hæredibus in hæredes, & contra hæredes.*
17 *Hæres tenetur eadem actione qua defunctus.*
18 *Fraus non præſumitur in actu, qui etiã ſine fraude poterat fieri.*
19 *Filia naturalis, vel ſpuria dotanda eſt ab hæredibus patris.*
20 *Dos non eſt minus fauorabilis, quàm alimenta.*
21 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
22 *Filij hæredes alunt matrem, & aſcendentes per eam.*

QVAESTIO XXIII.

OBLIGATIO alendi filios deſcẽdit
in hæredes quoq; patris, qui id munus tenẽtur ſubire, quod pater ſi vi-
ueret, ſuſtineret. huius eſt ratio, quia † hęre 1
des filij tenẽtur patrẽ alere, l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptũ, ff. de lib. agno. ergo pari modo patris hæredes tenentur alere filium, vt non ſit inter eos imparitas, hoc etiã probatur ex text. in l. 1. §. ſed etſi incertum ſit, ff. de vent. inſpic. Duen. Maſſuer. & Molin. quos citat, & ſequitur Menoch. tract.
præſump. lib. 1. quæſt. 35. num. 14. vbi dicũt, 2
ventrem † alendum eſſe ab hæredibus, & probaui, vbi de alimentis poſthumo præſtandis diſſerui. & in terminis, quòd hære-
des patris † teneantur alere filium, eſt deci 3
ſio Matheſil. not. 147. nota quod iſtud, & ante eum Bart. in l. ſi marito, in §. ſi voluntate. ff. ſolut. matr. Ludou. Molin. de primogeni. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. num. 43. Crot. in l. filiusfamilias. §. diui. num. 30. ff. de leg. 1. cum quo tranſit Ferdin. Loaz. num. 96. & Ripa num. 42. Socin. iun. in conſi. 134. num. 33. volum. 1. Ioan. Licirier. in tract. primogen. libro 2. quęſt. 16. num. 5. Aſcan. Clem. in d. tracta. de patr. poteſta. effect. 17. nume. 21. Cordub. in d. §. item reſcriptum, num. 4. ff. de liber. agnoſ. id tamen intelligi debet in hære-
dibus † extraneis, quia ſi eſſent hęredes ſan 4
guinis, putà filij, tenerentur alicui præſtare alimenta: vtilitas autem quæ reſultat an teneatur pater vti hæres, vel potius vti frater eſt, quia ſi teneretur vti hæres, & is adiuiſſet cum inuentarij beneficio hæreditatem, quæ fortè non ſit ſoluendo liberaretur ab onere alendi: hoc enim eſt beneficiũ
inuentarij, ne quis † teneatur vltra hæredi- 5
tatis vires, l. fin. §. ſi præfatam, de iure deli. Rol. de confect. inuent. part. 4. in prin. fol. 96. & Cordub. in d. §. item reſcriptum, nu. dicit ex lege Hiſpanorum, teneri hæredẽ
patris alere † filium exhæredatum, id quod 6
intelligi non poteſt niſi dum diſceptatur an ſit iuſtè exhæredatus, aliàs ſi iuſtè ſit exhæredatus, denegantur illi alimenta ex re-

gula quæ habet, quod priuatur filius alimẽtis ex illis cauſis, quibus poteſt exhæredari, dũ verò agit an conſequi debeat alimenta, dicã ſuo loco declarãdo tex. in l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inof. teſta, quod verò dictũ eſt hæredem patris teneri, fun-
7 datur ratione, quia hæres † repræſentat perſonam defuncti, vt in Authen. de iureiur. a morien. præſt. in prin. gl. penul. in §. ſi quis alium, Inſtit. de inutilib. ſtip. l. hæres, ff. de vſucap, ideo tenetur ad onera omnia ad quæ defunctus tenebatur, l. ſi hæreditatem. ff. mand. l. quoties, C. de hæred. inſtitu,
8 & non debet eſſe melioris † conditionis, quam defunctus, l. in his. §. non debet. ff. de reg. iur. addo, quod ſupradicta deciſio procedit etiam in filio legitimato, qui habere debet alimenta ab hæredibus patris, † etiã
9 ſi illi eſſent filij legitimi, & naturales, vt concludit Alcia. in conſ. 209. nu. 1. facit, quia
10 legitimati non differunt † à legitimis, ſed in omnibus tractandi ſunt, vt legitimi, quemadmodum dixi ſupra in quæſtione de alendis filijs legitimatis, intellige tamen principalẽ concluſionem procedere quando filius non haberet alium, qui de iure te-
11 neatur ad alimenta, † ita declarat Socin, iun, in d. conſ. 134. nu, 33, vol. 1. mouetur ex text. in d. §. item reſcriptum. qui requirit ſummam egeſtatem, & nõ dicitur extrema inopia laborare, qui habet alium ſibi ad alimenta obnoxium, ſequitur Card, d. §. re-
12 ſcriptum, nu, 6. pro quo facit, quia inops † non dicitur, qui patrem habet diuitem. gl, 1. in l. cum filios, C. de his qui æta, vel profeſ. ſe excuſ. lib. 10. qua ratione concludit Cuma. in l. in ſuis. ff. de lib. & poſthu. & in conſ. 141. quod & ſi maritus diues decedat
13 relicta vxore † indotata, ea tamen nõ habebit quartã ſecundum aut. præterea, C. vnde vir, & vx. ſi patrem habet diuitẽ. ſequitur Alex. in d. auth. præterea, nu. 11. poſt Salic, q. 11. & probat Corne. & demum Soci. conſ, 30. volu. 4. & communem dicit Dec, d. auth, præterea, num. 20. licèt ipſe & Iaſ, contrarium teneant, & cum ea ſententia trãſit Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, in prin, nu. 76, & ſeq. & quidquid ſit in terminis d. auth, hoc tamen eſt abſolutum in caſu noſtro, vt dicã dum tractabo de concurſu obligatorum, & ſi tenentur alere, tenentur etiam dotare filiam, quia valet argumentum, vt ſæpius dixi, de dote ad alimenta, & ſi hæredes patris tenentur dotare filiam naturalem, vel ſpuriam, vt dicam paulo infra, quare nõ etiam tenebuntur dotare filiam legitimam & naturalem, & hæc quæ de patre diximus, procedunt etiam in matre, nec hæredes patris ſolũ obligantur erga filios legitimos & naturales, ſed ea obligatio eos ligat etiam erga naturales & ſpurios, ſed hoc non tranſit ſine controuerſia, quandoquidem Salic, in auth. ex cõplexu, nu. 1. C, de inceſt, nup. concedit hæredes patris nõ teneri, duplici mouetur ratione, prima eſt, quia nõ ſequitur, pater tenetur, ergo & eius hæredes: ſecunda, quia poſſet facile fieri fraus legi, Calca, in conſ. 62, nu, 7. Vaſq. de ſucceſſ. crea. lib. 3, §. 20. num. 315. verum communis eſt opinio,
quòd † hæres patris teneatur alere natura- 14
lem vel ſpurium, eſt tex, in auth. licet, C. de natural, lib, vbi Bal, num, 2. dicit eſſe notandum, idem Bal, in conſ, incip. erant tres fratres, vbi dicit, quòd ſucceſſor bonorum paternorum & maternorũ tenetur alere ſpurium filium, eſt conſ, 258, vol. 1. referr, & ſequitur Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris, nu, 92. C, ad Orfic. Abb, in conſi, 115. num, 1. vol, 2, mouetur, quia hæres ſuccedit in ius defuncti, ergo tenetur ſicut defunctus, Ruin, in conſ, 124, num, 12. vol. 1, Alci, in conſi. 309, nume. 3. vbi mouetur ex §. ſi quis igitur, in auth. quib. mod. natur, effic, ſui, qui tamen mihi non probat, Lup, in c. per veſtras, in 3, notab. §. 23. num, 12. Capic. in deciſ. 164. nu. 3. Marſil. in ſingu, 358. Boer. in deciſ. 127. nu. 14. Didac. in 2, par, epitom. ſponſ. cap. 8. §, 6. nu, 14. Duen, reg. 367. amplia. 4. vbi allegat Caſſan. Calcan. & Bermon. Crau, in conſ. 39. nume. 1, vbi dicit de iure ciuili procedere in filio naturali, ſed iure canonico etiã in ſpurio, Paleot. in tract. de noth, & ſpur. cap. 47, in fin. Rolan. in conſi. 54. num. 66. volum. 2, alios citat Vaſq. d. §. 20. num, 315, licet vt dixi, contrarium teneat, fatetur tamen ſuam opinionem continere paradoxum, Aſca. in tract. de patr. poteſt. cap. 5. num. 36. Cordub, in d. l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, nume, 73.

me,79.& ſeq.ff.de liber.agnoſ. vbi alios citat. & pro hac facit, quia pater non poteſt
15 in † ſuo teſtamento prohibere ne filio miniſtrentur alimenta quantumuis ſpurio, Bald.in l.id quod pauperibus,colum.fin.C. de epiſc.& cler.Iaſ.conſ.26. volum.1. Marſi.d.ſing.358.in fin.Bonacoſ.de æquit.canonic.concluſ.2.colum.2.Aſca.loco prędicto, num.36. & dixi ſupra, dum tractaui de alimentis ſpurio præſtandis à patre.& nõ obſtant rationes Salic. quia ſunt leuiſsimę:& primo dum neget benè inferri ab obligatione patris ad obligationem hæredis,grauiter labitur,quia bona eſt illatio,& regu
16 lariter actiones omnes † deſcendunt ab hæredibus,& in hæredes,vt in rub.& toto titu.C.vt ab hæred.& contra hæred.hæres enim repræſentat perſonã defuncti,& eadẽ
17 tenetur actione † qua tenebatur defunctus, Bar.in l.de eo.ff.de iud. Cum.conſ.176.col. 2.Dec.in l.qui cum alio,num.7.ff.de reg.iuris.ſecunda verò ratio fundata ſuper fraudis ſuſpicione, non video quomodo deducatur:non enim magis fraus fieri poteſt cõtra hæredes,quàm contra patrem, imò magis ſuſpicatur lex de patre vti qui magis diligit filium,quàm de hærede, & non dici-
18 tur fieri per fraudẽ, quòd imò † fraude fieri poteſt,vt voluit Zuchard.in l.1.nume.51. in fin.C.qui admit.per tex. in l. qui autem, in prin.ff.de his quæ in fraud.credi. ſtat ergo firma concluſio, quòd filius etiam ſpu-
19 rius alendus eſt ab hęredibus patris:ex qua infertur, quod filia naturalis, vel † ſpuria ab eiſdem hæredibus cõſequi debet dotes, ſecundùm Abb.in d.conſ.115. colum.1. vo-
20 lum.2.mouetur ea ratione,quod cum † dos non ſit minus fauorabilis quàm alimenta, vt per Cin.in l.non omni, C. de adminiſtr. tut. ſi alenda eſt,dotanda quoque venit.hęc tamen ratio patitur controuerſiam ex his, quæ ponunt Alex.& Iaſ.in l.1.ff.ſolut.mat. ſed vbi dos ſuccedit loco alimentorum,nõ eſt dubitãdum,quin à pari procedant, quia ſubrogatum ſapit naturam † eius in cuius locum ſubrogatur, l.ſi eum.§.qui iniuriarum, ff.ſi quis cau.& Abb.ſequitur Capi.in deciſ.164.nu.3. ſed Bald.in conſ.258.in fine, volum.1.dicit, quòd filia ſpuria non debet dotari à ſucceſſore bonorum,niſi quatenus hæredis pietas,miſeratio,& honor ſuadet, & Bald.ſequitur Boer.d.deciſ.127.num.14. in fin.atque ita videtur conferre in arbitrium hæredis, ſed ceſſat arbitrium ſtante iuris canonici neceſsitate, de qua in d.c.cum haberet,de eo qui dux. in matr. dotando enim eximitur ab onere alẽdi, quod ſibi incumbit,& Rip.in l.1.num.73.ff.ſolut.matr, quærens,an ſpuria ſit ab hærede patris dotanda,refert ſe ad notata per Bart.in l.ſi marito,in §.ſi voluntate. ff. ſolut.matrim.vbi vult quod hęres tenetur, quamuis Dyn.ibi contrarium docuerit. eſt verum quòd loquitur in filia legitima & naturali,& in ſpuria,Lup.d.§.23.in l.12. hæc verò omnia quæ de patre eiuſque hærede affirmamus,extendi debent ad hæredes matris, † quæ eodem 22
iure cenſetur cum patre, vt ſuprà dixi, & Caccialup.in d.l.ſi qua illuſtris, nu. 92.extendit dicta Baldi in d.conſ.258,ad ſucceſſorem bonorum maternorum, ſequitur Lup. d.§.23.num.12.Rol.d.conſ.54.num.6.Didac. d §.6.nume. 14. vbi loquitur de hærede parentum, ſub quo vocabulo mater includitur, ſicut pater, & vt ſuprà diximus, mater fortius obligata eſt erga ſpurium, quàm pater,quia certa eſt,& inter eam, & filium datur ſucceſsio, propterea ſi hæredes patris tenentur, multò magis erit obligatus matri.& hęc omnia tam reſpectu legitimorũ, quàm etiam naturalium, & ſpuriorum intelligenda ſunt, vt procedant, quando filij non habent aliunde,ita enim loquuntur omnes ſupra citati,

SVMMARIA.

1 *Hæredes filij tenentur patrem alere egenum,*

2 *Teſtator alicui legans alimenta à filio,cenſetur etiam legare ab hæredibus filij.*

3 *Argumentum à lege ad teſtatorem,& econtra, eſt validum.*

4 *Hæredes filij non alunt patrem,niſi extrema laboret inopia.*

5 *Regula fundat illius intentionem, qui ſuper ea ſe fundat.*

6 *Fundamentum ſuæ intentionis quilibet probare tenetur.*

7 *Pauper-*

7 *Paupertatem allegans vel diuitias, tenetur probare.*
8 *Hæredes filij non alunt patrem, quando alius extat qui iure ſanguinis tenetur alere.*
9 *Officium iudicis tranſit ad hæredes.*
10 *Pater vſufructuarius bonorum filij non tenetur ob id alere illum, ſed ratione ſanguinis.*

QVAESTIO XXIIII.

OBLIGANTVR pari ratione hære-
1 des filij † alimenta patri præſtare egenti, vt eſt expreſſus text. in d. l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, vbi gl. in ver. hæredes, Bart. & alij, ff. de lib. agnoſ. ſequitur ibi Cordub. num. 1. Bart. in tract. de alim. in nu. 41. Vital. tract. clauſ. tit. an alim. poſſ. renunc. col. 3. & confirmatur ratione, quia ſi hæredes patris tenentur filium alere, quanto magis erunt obligati erga patrē hæredes filij, cuius ſtrictior & fortior eſt erga eum obligatio, quàm ea ſit, qua erga filium tenetur pater, vt dixi ſuprà. accedat, quòd omnis obligatio tranſit ad hæredem, & eadem actione tenetur hæres, qui repręſentat perſonā defuncti, & ſuccedit in eius ius, vt latè deduxi, & ſicuti teſtator relin-
2 quens à filio alimenta, † alicui videtur etiā relinquere ab hęredibus filij poſt eius mortem, vt vult tex. in l. 1. C. de leg. vbi not. omnes Dd. ita lex quę mandat parentes ali à filijs, intelligi debet vt filio mortuo hęredes ad id oneris teneantur: valet enim argumē-
3 tum à lege † ad teſtatorem, & ecōtra, l. ſeruus hac lege. ff. de manu. Euerar. loco 52. & & d. §. item reſcriptum, ſi referatur ad duos præcedentes includit matrem, quia in præcedentibus loquitur de parentibus. & ideo quamuis Barto. ibi poſt gloſſ. intelligat de filio emancipato, vel de eo, qui teſtatur de caſtrenſi peculio, cum aliàs filius nō poſsit habere hæredem, tamen intelligi etiā poteſt in filio ſui iuris per mortē patris, eius enim hæres matrē alit: hæc tamen cōcluſio
4 procedit quādo parentes † ſunt in extrema neceſsitate, ita loquitur tex. in d. §. item reſcriptum, qui dum ponit regulā negatiuā, contra parentem, & excipit caſum ſummæ egeſtatis, eſt notandus in practica, quia parentes petendo alimenta tenentur probare inopiam extremam: hæredes enim habent
intentionem † fundatam ſuper regula Bar. 5
in l. quoties, ſi quis cautio. l. 2. §. 1. ff. ſi quis in ius voc. vbi dicit rem eſſe claram pro eo qui fundatur in regula, & dicit Roman. in conſ. 123. nu. 4. quod tenaciter inhærendum eſt regulæ niſi probetur exceptio, vel diſpoſitio ſpecialis, latè ponit D. Becius in cōſi. 7. num. 17. & ſeq. pater igitur qui allegat exceptionem, debet eā probare. addo quod ſumma egeſtas eſt fundamentum ſuæ intentionis, ergo † probari debet, l. ei qui dicit, 6
ff. de probatio. & quando paupertas eſt fundamentum alicuius, vel cauſa agendi, qui allegat eam, tenetur probare, † ſicuti qui al- 7
legat diuitias, gl. nota. in l. ſi vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſd. cog. Tyraqu. qui multos allegat in tract. de retract. conſang. §. 32. gloſſ. 1. nume. 95. Arelaten. ad Alciat. in tract. præſumpt. regu. 2. præſump. 27. in fin. Natta in conſi. 344. num. 3. D. Becius in conſi. 105. num. 28. aduertat igitur aduocatus patris dum alimenta petit ab hæredibus, vt probet extremam egeſtatem, aduerti etiam Barto. in dicto §. item reſcriptum, quod ſi pater † haberet aliquos qui iure ſangui- 8
nis alere tenerentur hæredes extranei inſtituti à filio, eſſent ab eo onere liberari, quia non premitur ſumma neceſsitate, qui aliquem habet à quo conſequi poteſt alimenta, ideo infert, quòd ſi haberet matrē, fratrem, vel alios filios, non poſſet extraneos hæredes defuncti filij moleſtare, de cuius deciſionis veritate tractabitur, vbi agemus de concurſu perſonarum. infertur autem ex hoc, quod filius non poteſt dici ſtrictè, & verè obligatus, quando eius obligatio non deſcendit in hęredem, nam ea eſt natura omnium actionū, quòd in hæredes tranſeant eo modo quo defunctus tenebatur, vt dixi ſuprà. vnde ergo hoc, quod etſi filius teneretur alere patrem, non tamen ita eius hæres teneatur, ſi extat frater defuncti, vel patruus, vel mater, ſi dicatur quòd filius tenebatur ſolo iudicis officio, opponitur quod etiam officium † iudicis tranſit 9
ad hæredes, Caſtrenſ. in l. ſi ſocer, in princ. ff. ſolut. matrimon. probatur in l. non ſolum, ff. de in integr. reſti. per quam ita dicit

Bart.

Bart. in l. ſi minoris, §. fin. ff. de admin. tuto.
vera tamē ſolutio eſt, quòd tenetur ex qua-
dam æquitate filius alere patrem, ſed ea æ-
quitas ceſſat mortuo filio, ſi extat alius pa-
tri proximior, quam ſit hæres filij, putà fra
ter, vel alter filius, vel mater. & non obſtat
quòd officium iudicis tranſeat in hæredē,
quia in contrariū eſt deciſio Baldi, & Alex.
in d. l. ſi ſocer. ff. ſolut. matr. quæ opinio li-
cèt patiatur controuerſiam, tamen proce-
dit quando æquitas propter quam datur of
ficium contra principalem, nō militat con
tra hæredem, vt diſtinguit Bart. in l. ſi Titi-
us, §. 1. col. fin. ff. de aqu. plu. arcend. qui etſi
loquatur de ſingulari ſucceſſore, tamē pro-
cedit in hærede vniuerſali, vt declarat Cur
ti. iun. in l. 1. num. 79. ff. de iuriſd. om. iud. &
ibi Sapia nume. 50. Rube. in l. non ſolùm, §.
morte, num. 497. ff. de oper. noui nunt. cum
igitur in extraneo hærede filij non militet
æquitas, quæ militat in ipſo filio, ceſſare
quoque in eo debet obligatio, qua filius te
nebatur, & principalis cauſa eſt ſanguinis
ratio: ideo licet pater habeat vſumfructum
in bonis filij, nō tamen tenetur illius ratio
10 ne alimenta dare filio, † ſed ſolùm ratione
ſanguinis, vt probat tex. in l. fin. §. ipſum au
tem, vbi hoc notant Bal. & Sal. C. de bo. quę
libe. qui dicit, quod onus alimentandi fili-
um cauſatur ex natura, & legibus, nō ab eo
vſufructu quē habet pater, ſequitur Crot.
in conſ. 67. num. 38. & ſeq.

SVMMARIA.

1 *Frater tenetur alere fratrem vel ſororem.*

2 *Pater diſponere non poteſt, quòd frater non alat fratrem.*

3 *Fratrum quando vnus eſt pauper, iudex poteſt alterum compellere ad deſignandū bona, ex quibus ille accipere poßit alimenta.*

4 *Frater alens fratrem, vel ſororem, non repetit, quia feciſſe præſumitur intuitu pietatis.*

5 *Argumentum à ſucceßione ad alimenta, eſt validum.*

6 *Frater conſanguineus tantum alit fratrem.*

7 *Frater etiam iuſtè exhæredatus ali debet à fratre.*

8 *Soror nupta alitur à fratre, ſi vir ſit inops.*

9 *Soror inops eſt dotanda à fratre.*

10 *Frater dotans ſororem nō poteſt ſtipulari, quòd dos ſibi reddatur ſoluto matrimonio morte ſororis.*

11 *Frater clericus alere poteſt fratrem pauperem de redditibus beneficij.*

12 *Clericus magis obligatur ad charitatis opera, quam alius.*

13 *Sororem dotare, & alere tenetur clericus.*

14 *Sororem alere clericus magis quam aliam perſonam tenetur.*

15 *Clericus quando grauius peccet, dando conſanguineis quam alijs.*

16 *Frater pro dotanda ſorore poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubiecta.*

17 *Soror vterina egens ali debet à fratre.*

18 *Clericus tenetur alere ſororem vterinam.*

19 *Sororem vterinam dotare non tenetur frater.*

20 *Frater dicitur etiam, qui eſt ex altero tantum parente.*

21 *Conſanguineus quilibet tenetur ad alimenta.*

22 *Agnationis & cognationis differentia in ſuccedendo, eſt ſublata.*

23 *Affectio eadem eſt circa vterinos, quæ circa conſanguineos.*

24 *Fratres vterini ſuccedunt inuicem.*

25 *L. cum plures, §. cum tutor, ff. de adminiſt. tut. quomodo procedat.*

26 *Cognati antiquo iure non ſuccedebant cum agnatis.*

27 *Cognati hodie ſuccedunt cum agnatis.*

28 *Frater clericus dotare poteſt ſororem vterinā de redditibus eccleſiæ.*

29 *Frater alit etiam fratrem naturalem.*

30 *Frater naturalis excluditur à paterna ſucceßione propter legitimos fratres.*

31 *Frater tenetur fratrem naturalem alere, quia frater, an verò, quia hæres patris.*

32 *Frater tenetur dotare ſororem naturalem.*

33 *Frater alit fratrem ſpurium.*

QVAESTIO XXV.

SECVNDVM prædictam ſanguinis, &
charitatis affectionem ſi frater ſit ege-
nus, & neq; filij neq; parentes extent
in ſubſidium frater tenetur fratrem † alere 1
vel ſororem. ita glo. fin. in l. qui filium, ff. v-
bi pupil. educ. deb. & in l. 1. §. ſed nonnul-
los, in verſi. præſtiterit, ff. de tutel. & ratio.

diſtrah.in l.ſi quis à liberis, in §. item re-
ſcripſit.in ver. iuſtè.ff. de liber. agnoſc. &
in l.1.C.de alend.liber. Cyn. in l.2.nu.1. C.
eod.tit.vbi Bar.& communem dicit Alber.
num.1.Spec.in tit. qui fil.ſint legi.in princ.
num.23.Bart.in l.cum vnus. §. alimentis,ff.
de alim.& cibar.leg. & in d.l.ſi quis à libe-
ris,§.vetum,nu.5.Bal.in conſ.103.nu.3. vol.
5. vbi dicit fortius procedere etiam in fra-
tre malè merente reſpectu patris,& ſubdit
2 quòd pater † nō poterit interdicere alimē-
tationem, quia talis prohibitio eſſet cōtra
ius naturale.addit,quòd ſemper iudex con
demnabit fratrem diuitem ad alendum pau
perem,imò ad aſsignandum illi bona,quo-
3 rum † redditus ad alimenta ſufficiant, Iaſ.
§.ſunt præterea,ver.ſed & ſi quis,nu. 4. In-
ſti.de act. hanc ſententiam ſequuntur Abb.
Fulg.Io.de Ligna.Iaſ. Ferrar. Rui. Hieron.
Schurff. Annib.Coraſ.Alcia.Gome.Tyraq.
Oroſ.Padil.Silua.& alij multi relati à Cor
dub.in d.§.item reſcripſit,nu.83.vbi mouet
dubium,an ex quo iura loquuntur de ſoro-
re,procedant quoque in fratre, ſed inſpe-
cta originali ratione, non eſt in ſexu conſti
tuendum diſcrimen,licet in ſorore ob fra-
gilitatem ſexus minimè apti ad quærendū
victum,& procliui ad peccandum, videa-
tur alimenta magis ſorori,quâm fratri eſſe
debita.addo, quòd cū hac opinione de fra-
tre loquendo tranſit Pract. Papié. in form.
libel.quo agitur pro re ſingul.in princ.nu.
81.vbi inquit ita communiter teneri à glo.
& Dd.Guid.Pap.qui tamen loquitur in ſo-
rore,q.439.num.7.Bald.in l.certum, col. fi.
4 C.famil.erciſ.vbi inquit, quòd † non repe-
tit,quia videtur feciſſe intuitu pietatis, id
quod placuit etiam Dec.in conſi.628. nu.6.
addo Bal.Nou.de dot.pat.3.ſpecia.16. col.3.
Roder.in l.quoniam in prioribus, limit. 2.
nu.10.Ruin.conſ.139.nu.4.vol.4.Vital.trac.
cl.iuſ.tit.an alim.renunc.poſſ.col.4. cum e-
nim frater ſuccedat fratri, debet eū quoq;
alere,quia vt dixi, valet argumentum à ſuc
5 ceſsione † ad alimēta,vt eſt tex.in l.mutus,
§.manente, ff. de iure dot. & non eſt curan-
dum, quòd ſit coniunctus tantummodò ex
parte patris,atq; ita ſit cōſanguineus, quia
6 † eum quoq; tenetur alere,vt prędicti om-
nes Dd.declarant,præcipuè Bal.in d. conſ.
103.quem ſequuntur multi etiam à Cordu.
in d.§.idem reſcripſit,nu.86.Ampliatur au-
tem hęc concluſio,vt procedat quemadmo
dum ſuprà dixi,etiam in eo fratre, qui fuit
iuſte exhęredatus,quia † is eſt alēdus à fra- 7
tre ratione ſanguinis, licet non hæreditа-
rio iure,vt eſt tex.in l.cū plures, §. cum tu-
tor,ff.de admin.tut. per quem ita dixit Bal.
Nou.in d.par 6.ſpecia.16.col.3. ver. item ſi
pater filiam, & hoc inquit valdè notandū,
quia alij non tangunt,Io. Lup.in repe.c.per
veſtras,in 3.notab.§.24.num.4. ſed ante eos
id voluit Bal.in d.conſ.103. nu.3.vol.5.dum
inquit alendū eſſe fratrem,quātumuis ma-
lè merentem reſpectu patris,quòd nihil a-
liud eſt dicere quam exhæredatum,vel qui
meruit exhæredari, & allegat illū met tex.
in §.cum tutor. & procedit etiam hoc quā-
do ſoror virum haberet, cum tamen dotis
fructus non † ſufficiant pro ea infirma cu- 8
randa,quia tunc pater ipſe tenetur,ita Rui.
conſ.139.nu.4.vol.4.intelligendo tamen de
medico,& medicinis.ſicut autem alere, ita
quoq; frater tenetur dotare † ſororem ino- 9
pem,quia cauſa dotis æquè, imò plus ſit fa-
uorabilis,quàm alimentorum cauſa,ita in-
quit Cyn.in l.non omni,C.de admin. tuto.
in fin.poſt gl.fin.ibi, id quod placuit etiam
gl.in ver.patre,in d. §. cum tutor.idē Cyn.
in l.1.C.de alen.libe. Bart. Bald. & alij in l.
quæſitum,vbi pupil.educ.deb.Bart. & Bal.
in auth.res quæ, C.commun.de leg. Ang.&
Imol.in l.à filia,in princ.ff.ad Trebel.Abb.
in conſ.12.& in conſ.50.num.3.volu.2. Ful-
go.in conſ.224.vbi dicit communem, idem
tenuerunt Alex.& alij in l.1.ff. ſolut. matr.
vbi Iaſ.nu.29. dicit, quòd nemo diſcrepat,
& Rip.num.83.qui atteſtatur de communi.
Guid.Pap.quęſt.439.num.7.Bald.Nou.in d.
ſpecia.16.col.1.Campeg.in tract. dot. par.2.
quæſt.23.infinitos ad hoc citat Tyraquel.in
tract.primogen.quæſtio.62.num. 1. Lup.in
d.§.14.nume. 3. vbi latè agit, Boer.qui latè
quoque agit in conſi.129. num. 7. Coraſ. in
l.qui liberos,num.116.ff.de ritu nupt. Nat-
ta in conſ.401. num. 4. Roland. in conſi. 85.
num.4.volum.3. Benincaſ.in tract. pauper.
in 8.quæſt.in 3.ſpecial.in contract. num.19.

vbi

vbi poſt Iaſ.confirmat, quod nemo diſcre-
pat,& ita quoque nouiſsimè tenet Cordu.
in d.§.item reſcripſit. nume.91. vbi addit
Picum,Pinel.Padil.& alios,communē quo
que dicit Abb.in c.peruenit,num.1.de arb.
Aufrer.ad Capel.Toloſ.quæſt.289.Rode.d.
lim.1.num.10.

In tantum autem frater tenetur ſororē
10 dotare,quòd nō poteſt ſtipulari † quod ſo-
luto matrimonio morte ſororis dos ſibi re
ſtituatur,vt inquit Ripa in l.1. nume. 84.ff.
ſolut. matrimon. allegat Anchar. in conſi.
438. & ſubdit eſſe mirabile, quia pater qui
magis tenetur filiam dotare, quàm frater,
poteſt ſtipulari,quòd ſibi reddatur dos, &
tamen id fratri interdicitur,quia minus ob
ligatur, & mouetur Anchar. ratione, quia
frater hæres patris dotando ſororem ſol-
uit naturale debitū, ad quod duplici vincu
lo tenebatur,nempè vti hæres patris,& vti
frater. hanc deciſionem ego credo veram
in terminis prædictis, quando ſcilicet fra-
ter dotans vellet ita ſtipulari, & filia con
tradiceret:at in terminis Anchar. non cre-
do eam ſubſiſtere, quia poſtquam ſoror
promiſit dotem reſtituere, petere non po-
teſt,quòd ſibi remittatur ſtipulatio.ſed qa
id non eſt principalis noſtræ intentionis,
non proſequor vlterius.

Addo,quòd non ſolùm frater laicus, ſed
etiam clericus tenetur ſororem alere: po-
teſt enim clericus etiam de redditibus Ec-
11 cleſiæ alere † patrem pauperem, c.1.de co-
habit.cler.c.per omnia,vbi glo.diſtinct.31.
clericus enim magis tenetur exercere cha-
12 ritatis,† & humanitatis opera, quam alius,
c.1.de emp.& vend. & in fratre clerico nul
la extat diuerſitatis ratio, quare minus ad
id teneatur,quàm laicus:non enim clerica-
tus exuit charitatem,ſed auget, nec minuit
amorem & pietatem,ſed acrius incendit,&
13 ideo non ſolum alere, ſed etiam † dotare
tenetur clericus ſuam ſororē,vt not. Butr.
& Imo.in c.peruenit,in princ.de arbitr.ſe-
quitur Abb.ibi, nume.1. qui fortius dicit
procedere etiam de bonis Eccleſiæ, quan-
do non habet aliunde,& mouetur ex dictis
iuribus,quæ de alimentis loquuntur,& ab
eis infert ad dotem:ſubdit tamen, quòd ex
eo textu non probatur obligatio dotandi,
potuit enim frater ibi non ex obligatione,
ſed ſponte promiſiſſe dotem, & lex non a-
perit.quidquid tamen ſit, habet eam con-
cluſionem pro vera, ſequitur Alexan. in d.
l.1.num.14.ff.ſolut.matrimon. vbi Iaſ. nu-
me.29.& 30. & ibi additio. multa cumulāt
iura,Ripa nu.33. vbi tamē dicit clericum a-
lere non quaſi fratrem,aut ſororem,ſed tā-
quam extraneum, id quod intelligendum
eſt reſpectu redditu um Eccleſiæ, quia Ec-
cleſia non reſpicit ad perſonas, ſed conſide
rat paupertatem,benè verum eſt, quòd ſo-
rorem † poteſt alijs præferre,vt d. c.omni- 14
nò.31.diſtinct.& melius probatur in c.non
ſatis,86.diſtinct. vbi quilibet tenetur ſub-
uenire potius conſanguineis, quàm extra-
neis, Aufrer, ad d.Capel.Toloſ.quæſt.289.
colum.fin.Campeg.in d.part.1. quæſtio. 73.
Coraſ.in d.l.qui liberos, nume. 118. vbi re-
ſpondet ad c.peruenit. 1.quæſtio. 3. vt tunc
ſit grauius peccatum dare † conſanguineis, 15
quàm alijs, quando datur non ad ſubueni-
endum neceſsitati, ſed ad luxum inducen-
dum,Lup.in d.§.24.nume. 3.Boer. in deciſ.
129.num.8.vbi multos citat, Benincaſ.in d.
quæſtio.8.in 3.ſpecia.in contract.nume.28.
Cordub.in d.§.item reſcripſit,num.95. hoc
verò quod dictum eſt fratrem compelli ad
dandum dotem ſorori inopi, adeo eſt ve-
rum, vt † pro ea dotanda poſsit alienare bo 16
na fideicommiſſo ſubiecta,ita tenet Bar. in
authen.res quæ,nume.4. C.commun. de le-
gat.ſequuntur ibi Doctores. præcipuè Iaſ.
num.10,Cur.iun.num.17.vbi dicit commu-
nem,Boer.in deciſ.129. num.9. Padill. in d.
authen. res quæ, nume. 62. ad id mouetur
Bart.exemplo matris, quæ vbi tenetur do-
tare filiam, poteſt alienare bona ſubiecta
fideicommiſſo, conſiderant etiam Docto-
res obligationem, quæ ſuberat in fideicō-
mittente.iſta procedunt, quando frater, &
ſoror ſunt inopes, aliàs ſi diuites ſunt,non
petunt alimenta à fratre, vt volunt præci-
tati omnes Doctores. Præterea, quamuis
Doctores prædicti tenentes fratrem cogi
ad alimenta erga fratrem, loquantur de v-
trinque coniuncto, vel conſanguineo, &
non dicant de ſorore vterina ,tamen quan-

da ſoror, vel frater ex eadem matre tãtum
ſunt valdè egentes, & non habent aliunde,
17 alendi † ſunt à fratre vterino. l.qui filium,
circa finem, ff. vbi pupil.educ.deb.qui text.
indiſtinctè loquitur, ergo indiſtinctè quo-
que venit intelligendus, l.de pretio. ff. de
public.& ita notat Bal.in d.l.qui filiũ, Bar.
quoque in tract.de alimentis, num.15. indi-
ſtinctè dicit, quòd frater alere tenetur fra-
trem, Cyn.in l.1.in princ.C.de alend.liber.
vbi mouetur per l.necare, ff.de liber.agno-
ſcen.& per generalitatem d.l.qui filiũ, An-
ge.in l.à filia.ff.ad Trebel.vbi Alex.num.6.
idem Alex.in l.1.nume.23.ff.ſolut.matr.vbi
Iaſ.num.85. mouetur ratione, quia ſi tene-
tur naturalem alere, multo magis & vteri-
nam, & ante eos Imol.ibi, Iaſ.in authen.res
quæ, num.10.C.commun.de legat. Campeg.
de dot.part.11.quæſtione 23.in fin. Lup. in d.
c.per veſtras, in 3.notab.§.20.nume.6.verſi.
item frater, Siluan.conſ.2.num.27.Tyraqu.
in tract primogen.quæſt.62. nume. 3. Boer.
deciſ.129.num.9.Cordub.in l.ſi quis à libe-
ris, §.item reſcripſit, num.88.ff.de liber.ag-
18 ſcend.& procedit † etiam in clerico per ea,
quæ infra dicuntur de dotanda ſorore vte-
rina: ſed etſi vterinam ſororem inopem a-
19 lat frater, † non tamẽ dotare tenetur, l.cum
plures, §.cum tutor, ff.de adminiſtr.tut.vbi
glo.in verſic.alio patre, & Bart.num.1.hanc
ſententiam probarunt Bald. Nouel. Crot.
Camil.Viſitar.Ioan.Annib.Ludou.de Sard.
Pariſ.Pinel.Rip. Hieron. Schurff. & Boer.
quos citat & ſequitur Cordub.d.§.item re-
ſcripſit, num.94. vbi cum alijs reprehendit
Angelum, pro eo, quòd in contrarium alle-
gauerit Bart.in authen.res quæ, & ita tenẽt
ferè omnes hi, quos ſuprà citaui ad proban
dum, quòd frater alit ſororem, & qui et-
iam tenent, fratrem dotare ſororem, quos
ſuprà retuli; addo Bald. in c.ſuper literis,
num.7.de reſcrip.citat Iaſ.d.l.1.num.30. in
fin. ff. ſolu. matr. vbi tamen corruptè alle-
gatur, hãc opinionem improbat Tyraquel.
in d.tract.primogen.quæſtio.62. num. 3. &
ſeq. vbi dicit non videre differentiæ ratio-
nem, quam magis conſanguineam dotet fra
ter, quàm vterinam, & contra arguit, quòd
ſicuti vterinam alit, ita tenetur dotare de-
ducendo, vulgatum argumẽtum ab alimen-
tis ad dotem, addit fratrem † dici eum, qui 20
eſt ex altero parente, l.iuriſconſultus, §.ſe-
cundo gradu.ff.de grad.affinit.concludit i-
taque non minus vterinam, quàm conſan-
guineam eſſe dotandam, & pro ea dote poſ-
ſe alienari bonã maioratus. addo, quòd † ſi 21
coniunctus quilibet compellitur ad alimẽ
ta, c.cum quidam, vbi Bald.& Felin.extr.de
iureiuran. quare ad id non erit obnoxius
frater vterinus, qui eſt ſorori coniunctus.
Rurſus ſi hodie eſt ſublata differentia ag- 22
nationis † & cognatiõis, §.nullum verò, in
auth.de hæred.quæ ab inteſt.quare non ita
dotanda erit ſoror vterina ſicuti cõſangui-
nea, cum ſit in eodem gradu? Item ſi ex affe-
ctione & charitate oritur neceſsitas dotan
di ſicut alendi, & eadem cadit affectio ſecũ-
dum naturalem curſum erga vterinam, ſic-
uti † erga conſanguineã, l.maximum vitiũ, 23
C.de libe.præter. nonne erit vterina dotã-
da? Demum ſi datur inter vterinos † ſucceſ 24
ſio, auth.poſt fratres, la prima, C. de ſuis &
legit.hæred. nonne ſuberit alendi neceſsi-
tas? ego ergo intelligo fratrẽ vterinum nõ
teneri ad alendum ſororem extantibus v-
trinque coniunctis, at illis, vel non extan-
tibus, vel per paupertatem inhabilibus te-
neo vterinum omninò teneri, & hanc par-
tem vti æquiorem, & magis piã, ita quoq;
magis veram eſſe, quã ſequitur Campeg.d.
q.23.in fin. qui hoc modo intelligit Ang. &
Bar.quãdo ſcilicet frater eſt diues, & ſoror
vterina non habet aliunde, quia tunc non
minus eſt dotanda quàm alenda. tex.tamen
in d.l.cum plures, §.cum tutor, ff.de admin.
tut.expreſsè.repugnat, dum mandat ſoro-
rem ex alio patre non eſſe dotandam, ſed re
ſponderi poteſt, quod ille tex.procedit in-
ſpecto † iure Digeſtorum, ſecundùm quod 25
cognati non ſuccedebant † cum agnatis, vt 26
Inſtit.de legi.agna.ſucceſſ.& Inſti. ad Ter-
tul.ideo cum inter eos ſucceſsio non eſſet,
non erant etiam dotandæ, † at id nouo iure 27
ſublatũ eſt, vt ibi, & in auth.de hær.quæ ab
inteſt.§.nulla aũt, l.ſiu.§.ſed neque. C.de le
gi.hęred.ex quo infertur, quod eo antiquo
iure inſpecto vterina ſoror non eſſet alen-
da, ideo videmus nullum extare tex.expli-
citum

citum de alimentis præſtandis vterinæ ſo-
rori, ſi tamen intelligamus non eſſe debi-
tam dotem, declarandum id erit, vt non
28 procedat in fratre clerico, † qui poteſt vte-
rinam ſororem de redditibus Eccleſiæ do-
tare, vti concludit Rip. in d. l. 1. nume. 83. ff.
ſolut. matrimo. & prædicta procedunt eti-
am in fratre naturalis: quemadmodū enim
pater, mater, auus, & alij aſcendentes te-
nentur ſecundùm ſupradicta filium natu-
ralem alere, ita frater id muneris ſubire
29 debebit, ſi alij non extent habiles, † vt eſt
expreſſum, in §. ſi quis igitur habens, in Au
then. quibus mod. natur. effic. ſui, circa fin.
vbi ait naturales filios paſcendos eſſe à le-
gitimis. hoc etiam probatur in auth. licet,
circa finem. C. de natural. liber. & ita tenet
Cyn. in l. 1. circa princip. C. de alend. liber.
Alber. & Salice. idem voluit Bartol. in d. l.
ſi quis à liberis. §. vtrum. circa finem. C. de
liber. alen. & Ange. Inſtit. de iur. natu. in fi.
princip. qui tamen duo, nihil dicunt de fra-
tribus naturalibus alendis, hanc opinio-
nem communem eſſe dicit Papien. in form.
libell. quo agitur pro legat. rei ſing. nume.
81. Alciat. in conſil. 209. nume. 2. & ſequitur
Rip. in d. l. 1. num. 85. ff. ſolut. matrimo. Ro-
land. in conſi. 54. num. 60. volum. 2. Boer. in
deciſ. 129. nume. 8. & 9. & iuſta ratione fra-
ter alit naturalē fratrem, quia ille ſui con-
templatione excluditur à patris ſucceſſio-
30 ne. † vt inquit text. in d. §. ſi quis igitur ha-
bens, & in d. authen. licet, vti dicimus de
filia à ſtatuto excluſa propter maſculos,
quæ ali debet à fratribus, in quorum fauo-
re inducta eſt excluſio, de quo agemus pau-
lò infrà. iura tamen ſuprà allegata probare
videntur, quòd frater alere debeat tanquā
hæres patris, non autem alio iure, & in au-
then. licet, dicitur ſi legitimi extent, & ſuc
31 cedant, † quaſi non teneantur, quando non
ſuccedant. Alciat. in d. conſil. 209. dicit fra-
trem teneri non ſolùm vti hæredem, ſed
etiam ratione ſolius ſanguinis, allegat ta-
men Bartol. & alios, qui mouentur ex d.
authent. licèt, & non diſtinguunt iure ne
hæreditario, vel ex propria perſona ſint
obnoxij, exiſtimo fratrem teneri, etiam,
qui non ſit hæres: videmus enim in fratre
legitimo idem ſeruari, nam & ſi aliquando
vti hæres non teneatur, putà quando filius
iuſtè exhęredatur, tenetur tamen tanquàm
frater, l. cùm plures. §. cùm tutor. ff. de ad-
miniſtr. tuto. & dixi ſuprà ampliando de-
ciſionem de fratre alendo, qui ſit vtrinque,
vel ex patte patris coniunctus, poſt Abb.
ponit Lup. d. §. 24. nume. 3. Confirmatur ra-
tione, nam ſi vt ſuprà dixi, naturali ratione
alendi ſunt filij, & fratres naturales, pro-
fectò etiam circumſcripta ſucceſſione ali-
menta erunt præſtanda, quia ſecundùm na-
turam non differt naturalis à legitimo, &
diximus, quoad alimentandi onus natura-
les nihil differre à legitimis. Infertur,
quòd frater tenetur ſororem naturalē do-
tare, † quia dos ſuccedit loco alimento- 32
rum, & valet argumentum, vt ſæpius eſt
per nos repetitum. Cyn. & Salicet. in d. l.
non omni. C. de adminiſt. tuto. in fin. & ſi-
cuti ſoror legitima eſt, ideo dotanda, quia
alenda, vt dixi: ita ſoror naturalis erit ea
ratione dotanda, qua debet ali, intelligen-
do ſemper, quando nō habet aliunde. quod
dictum eſt de fratre naturali, intellige e-
tiam in ſpurio † ſecundùm Socin. in l. 1. ff. 33
ſolut matrimon. quam allegat ad hoc Lu-
pus, d. c. per veſtras. in 3. not. §. 24. num. 3. ſe-
quitur Cordub. in d. §. item reſcripſit, nu.
89. id quod credo verum, licèt non inue-
niam Socin. hoc dicentem, rationes tamen
allegatæ per Cordub. concludunt.

SVMMARIA.

1 *Filia, quæ propter dotem eſt ſtatuto, vel teſta-
mento excluſa interim eſt alenda à fratre, vel
hærede.*

2 *Onus reale tranſit in quemcunque etiam ſingu-
larem ſucceſſorem.*

3 *Filia dum alitur, hæres patris percipit fructum
dotis.*

4 *Glo. in l. qui filium, ver. intelligat. ff. vbi pupil.
educ. deb. quomodo intelligatur.*

5 *Coactè facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi
poteſt.*

6 *Filia ſtatuto excluſa non eſt dotanda ab hære-
de patris, quando habet matrem, quæ poteſt
alere.*

QVAESTIO XXVI.

QVANDO pater filium inſtituit, & filiæ legat dotem, debet filia habere
1 alimenta † à fratre donec matrimonio collocetur, eſt tex. in l. qui filium. ff. vbi pupil. educ. deb. vbi Barto. hoc vult dum ſe remittit ad notata per Cyn. & Bal. clarius loquendo inquit legem illam elegãter dicere, quòd frater hæres patris tenetur ante euentum nuptiarum alere ſororem, cui pater in teſtamẽto dotes legauit, & infert eſſe ibi caſum pro ſorore, quæ mediãte dote eſt ſtatuto excluſa ab hæreditate patris, qa interim ali debet, & monet tenẽdum menti fixum, hoc etiam voluit Cyn. in l. alimenta. col. fi. ver. ſecundò quæritur. C. de nego. geſt. mouetur non ex eo textu, ſed ratione: quia cùm apud filium ſit omne commodũ hæreditatis, debet ei quoq; incommodum incumbere alendi ſororem. Item ſicuti pater ſi viueret teneretur alere, ita & filius hæres patris. item onus hoc erat ſuper bonis patris, ergo cum eodem onere bona de patre tranſiuerunt ad filium, atque ita triplici ad hoc inducitur ratione. prima ob ęquitatem, ſecundùm naturam. ff de reg. iur. ſecunda, quia obligatio defuncti deſcendit
2 in hæredem. tertia, quia onus † reale tranſit in quemcunque poſſeſſorem. Doctores in l. placet. C. de ſacroſ. eccleſ. Bar. in l. 1. C. de mulier. & in quo loco. Natta in conſil. 149. num. 3. prædictam deciſionem ponit etiam Caſt. in d. l. alimenta. in fi. vbi dicit eſſe de hoc notabilem caſum, in d. l. qui filium, & ante eum ad id allegat dictum Bald. in eadem l. alimenta num. 3. & Alexan. nume. 11. qui ſubdit primum Rayne. allegaſſe illum text. aduertatur autem, quia non declaro nunc, an principalis deciſio Cy. & aliorum in d. l. alimenta. ſit vera, vel ne, dum quærit an mater, quæ præſtitit alimenta filiæ, vt ſuprà dotatæ repetat, quia non eſt præſentis ſpeculationis, ſed adduco ſolum Cy. rationem quæ vult, quòd patre mortuo maſculus inſtitutus alere teneatur ſororẽ, & prędictam opinionem tenuit Caſt. in conſi. 16. nu. 2. in fi. vol. 2. Soci. in conſil. 57. num. 36. & ſeq. volu. 4. vbi allegat Bal. in l. Neſennius. ff. de nego. geſt. Cur. ſen. in conſil. 27. in vlt. dub. vbi loquitur etiam quando ſtatutum excludens mandat filiam dotari, quia dos ſuccedit loco legitimæ, & filia debet habere alimẽta tãquàm fructus legitimæ. Cor. in conſ. 85. col. fin. ver. & ideo concludo, in fi. volu. 3. vbi tamen non allegat d. l. qui filium. Ange. in §. fuerat, num. 35. ver. aliud nota, inſti. de action. vbi inquit, quòd frater, vel hæres non poterit alimenta præſtita compenſare ſuper dote relicta. Bald. Nouel. in tract. dot. par. 6. ſpecia. 16. col. 3. verſ. vnde ſtante ſtatuto, inquit, quod ſtatutum ſimpliciter excludens fœminam a ſucceſſione, non cenſetur eam excludere ab alimentis, cùm hoc etiam expreſſe non poſſit facere, ergo nec etiam à dote, quæ ſuccedit loco alimentorum, & ita, quòd filius tenetur vti hæres patris. Alex. in conſi. 48. nu. 1. volu. 3. vbi ait ſtatutum mandans filiam excluſam ali, eſſe conforme iuri communi. Capra in conſ. 72. nu. 9. & Sali. in l. non omni, in fi. C. de adminiſt. tuto. dicit, l. qui filium, eſſe cordi tenendam, quia probat quòd impenſa alimenta non minuit. Ange. de teſtam. glo. 61. nume. 5. vbi hoc extollit. Bero. in conſi. 178. num. 17. conſ. 187. in prin. volu. 1. & in conſ. 65. num. 16. vol. 2. Pariſ. in conſi. 103. nume. 47. volum. 3. Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 20. nume. 4. vbi ſubdit eſſe menti tenendum. Bero. famil. quæſt. 11. num. 1. Didac. in c. nos quidem, num. 11. circa finem, extra de teſtam. vbi allegat Salic. in l. ſancimus. C. de nupt. qui tamen eo loci nihil dicit. Gramma. in conſi. ciuili 146. num. 10. vbi dicit hoc verum, ſiue pater, ſiue auus dotem reliquerit. Crau. in conſil. 149. nume. 4. vbi allegat Bartol. & Bald. qui nihil loquuntur de hoc caſu. Cępha. in conſil. 185. nume. 83. & 90. Menoch. in conſil. 81. nume. 63. qui alios citat. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. item reſcripſit, num. 5. ff. de libe. agnoſcen. vbi citat Chaſſan. Euerar. & Boer. declarat tamen, quod interim hæres
percipiet † fructum dotis, ſeu legitimę, qui 3
a filia vtcumque non poteſt conſequi, & hanc ſentẽtiam probauit Bal. Nouel. in l. 1. num. 145. ff. ſol. matrim. vbi, num. 147. dicit, quòd etſi patruus non teneatur ſororem alere,

alere, vel dotare, tamen fallit, quando ex
ſtatuto excluderet nepotem à ſucceſſione,
quia tūc tenetur dotare, ſequitur Cordub.
in d.l. ſi quis à liberis. §. item reſcripſit, nu.
109. & primam concluſionem probat Ti-
raq. de iure primogen. quæſtio. 4. num. 33. in
fi. Aduerte tamen circa tex. in d.l. qui filiū,
quòd etſi gl. ibi in ver. cùm hoc intelligat
loqui, quando ſoror pupilli non habebat
4 aliunde, tamen id non † voluit, ſed dum di-
cit, cùm hoc aliter ei contingere non poſ-
ſit, intelligit cùm non poſſet pupillus de-
negarè alimēta ſorori dotatæ. figurat enim
caſum, quando tutor præſtitit alimēta iuſ-
ſu magiſtratus, deinde decidendo dicit non
teneri tutorem etiam ſi voluiſſet, ſine iuſ-
ſu magiſtratus, quia hoc aliter ei continge-
re non poterat, id eſt, vbi recuſaſſet, fuiſſet
à Iudice compulſus. qui enim id facit, ad
quod faciēdum cogi poteſt, videtur coactè
5 † facere. Ioan. And. in c. prætereà, in ver. ex-
torquentes, de off. patron. Bal. in l. nouiſſi-
mè per illum tex. ff. quod fal. tut. auto. Dec.
in l. velle, vbi Cagnol. ff. de regu. iur. voluit
ergo textus rationem afferre eius, quòd di-
xerat tutorem non teneri pupillo pro ali-
mentis, quæ ſorori præſtiterat circa decre-
tum, quia ſcilicet ad id tenebatur, & cogi
poterat: non tamen nego concluſionem gl.
ſed dico non probari eo textu. Aduerte e-
tiam quòd rationes, quibus Cyn. vſus eſt
in d.l. alimenta. ad probandū relatam con
cluſionem, non ſunt tutæ. Nam ſecundùm
eas obligatio alendi trāſiret ſemper ad hæ-
redes, quod tamen non eſt abſolutum, vt
dicam tractando de concurſu plurium per-
ſonarum, quæ tenentur ad præſtationem
alimentorum. Item ſequeretur, quod bo-
na eius, qui tenetur alere, ſint obligata,
quo ſtante trāſiret onus in ſingularem ſuc
ceſſorem, quæ tamen omnia patiuntur dif-
ficultatem, vt ſuo loco diſcutiam. limita
autem hanc concluſionem, quando extat
6 † mater, vt dicam infrà in diſcurſu matris,
& hæredum patris.

SVMMARIA.

1 *Primogenitus ſucceſſor Ducatus, vel alterius dignitatis, tenetur alere ſecundogenitos.*
2 *Primogenitus ſuccedens in omnibus bonis vigore ſtatuti, vel conſuetudinis alit ſecundogenitos.*
3 *Primogenitus in maioratu tenetur dotare ſororem.*
4 *Bona fideicōmiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis, vel dote.*
5 *Primogenitura. Quæcumque de primogenitura dicuntur, procedunt etiam in maioratu.*
6 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt alienari pro dote, vel alimentis tranſuerſalium fideicommittentis.*
7 *Legitima non trahitur de bonis primogenituræ à deſcendentibus grauato.*
8 *Primogenitus licèt non teneatur tamquàm primogenitus alere ſuos deſcendentes, tenetur tamen iure ſanguinis.*

QVAESTIO XXVII.

PRIMOGENITVS qui ex conſuetu-
dine, vel alio iure ſuccedit in Regno,
Ducatu, vel Comitatu, tenetur ſecun
dogenito, vel alijs poſterioribus fratribus
prouidere † de alimentis. Hoſtien. & Ioan. 1
Andr. in c. licet, de voto, vbi Abb. nu. 10. di-
cit tantum eſſe ſecundogenito aſſignandū,
ex quo poſſit commodè ſuſtentari habita
ſemper ratione, quòd primogenitus poſ-
ſit honorificè regere principatum, idem
Abb. in conſil. 2 colum. 4 in 7. dubio, volu.
1. vbi poſt Hoſtien. inquit, quòd ſi primo-
genito defertur Comitatus, non debent a-
lij mendicare. Iacob. de S. Georg. in l. cum
antiquioribus, num. 24. quæſtio. 8. C. de iu-
re deliber. Franch. in rub. de teſtamen. in 6.
caut. antepen. verſ. vigeſimoquintò prohi-
bentur, circa finem. vbi dicit, quòd alij filij
non debēt mendicare, hos ſequitur Tiraq.
de iure primogen. quæſt. 4. nume. 33. vbi al-
legat Guid. Pap. duobus in locis, vbi tamen
nihil ponit de alimentis, ſed de legitima,
Fabian. in authen. nouiſſima. num. 73. C. de
inoff. teſtam. qui etſi loquuntur in ſucceſ-
ſione Ducatus, vel alterius dignitatis iuriſ
dictionalis, tamen locum habent etiam in
quacunque † hæreditate, quæ ſtatuto, vel 2
cōſuetudine deferatur ad primogenitum,
vt per Bald. in l. cunctos populos, nume. 17.
C. de ſumma Trinita. vbi inquit, quòd ſi
valeat

valeat ſtatutum vocans primogenitum adalicuius ſucceſſionem tamen poſteà nati filij ſunt alendi. Franch. in loco prædicto. Socin. in conſi.47.num.1.volu.3. vbi loquitur in bonis maioricatus. Roder. in l. quoniam in prioribus, in 2. limit. num.20. C. de inoff. teſtam. Lup. in c. per veſtras, in 3. not. §.24. nu.4. vbi loquitur in bonis ſubiectis fideicommiſſo. Didac. in Epitom. de ſponſ. par.2. cap.8. §.6. nume.5. ver. quartò deducitur. Cordub. d. l. ſi quis à liberis. §. item reſcripſit. num.131. & nume.138. ff. de liber. agnoſ. vel alen. & ſicuti tenetur primogenitus alere, ita quoque ſororem dotare com-
3 pellitur, † vt concludit Roder. in l. quoniam in prioribus. in 1. limitatio. num.10. ſed ante eum Abb. in d. conſil.12. colum.4. in 7. dubio, volu.1. vbi mouetur, quia par eſt dotis, & alimentorum cauſa. Roder. loco prędicto, dicit vidiſſe multoties pronunciatum, ſecūdùm hanc opinionem, hæc autem procedunt in maioricatu conſtituto à maioribus, nō etiam ſolùm à patre, ſecundùm Roder. loco prædicto, quia ea ſola ratione mouetur, quòd pater tenetur fratrem ale re, & ſororem dotare, ſed id confirmatur alia ratione, nam bona reſtitutioni ſubie-
4 cta poſſunt alienari † pro alimentis, vel dote eorum, qui deſcendunt à fideicommittente, vt in authen. res quæ, vbi notant omnes. C. commun. de legat. & dicam infrà inter priuilegia alimentorum, & quæ dicuntur de fideicommiſſis, procedunt etiam in
5 bonis, quæ per maioratum tranſeunt † ad ſucceſſores. Oldr. in conſil.94. num.7. Præpoſ. in c. ius naturale, diſtin.1. Pariſ. in conſil.72. num.80. volum.4. Didac. pract. quęſt. cap.38. cum alijs, quos Cordub. citat in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi mater, num.51. ergo eodem modo primogenitus quilibet tenebitur alere deſcendentes ab eo, qui maioratū vel primogenituram conſtituit, licèt non teneatur eos alere, vel dotare, quos ipſe inſtituens non tenebatur agnoſcere, vt de bonis ſubiectis reſtitutioni dicit Bald. in d. authen. res quæ, nume.2. dicens, quod pro
6 dote tranſuerſalium fideicommittentis † non poſſunt alienari, ſequitur Ang. colum. 2. & Caſtr. nu.4. & communem dicit Alex. in l. filiusfamilias. §. diui, num.10. ff. de leg. 1. Padill. in d. authen. res quę, num.114. nam vltimus ſucceſſor bona illa habet, non à grauato, ſed à grauante, vt dixi in conſi.120. per totum, ideo deſcendentes a grauato non detrahunt legitimam de bonis primogenituræ † obnoxijs, vti poſt Corne. Tiraquell. & alios, concludit Cordub. d. §. item reſcripſit, nume.119. in fin. vbi nume. 140. infert, quòd nepos non tenetur alere patruum. Hæc omnia vera ſunt, quoad hoc ne teneatur tanquàm primogenitus alere, & ſi talis primogenitus ea ſit coniunctione ſanguinis obſtrictus, † qua tenetur coniunctum alere, erit locus alijs, quæ per nos dicta ſunt. ſat eſt autem, quòd non teneatur vti primogenitus, nec de bonis primogenituræ. 7 8

SVMMARIA.

1 *Patruus alit filium fratris, qui pauper ſit.*
2 *Nepos ingreditur locum patris in ſucceßione patrui.*
3 *Nepos ex fratre excludit patruum defuncti.*
4 *Conſanguinei tenentur ſe inuicem alere.*
5 *Patruus tenetur neptem dotare.*
6 *Nepos pendente lite cum patruo eſt alendus.*
7 *Ratio naturalis allegari poteſt pro lege.*
8 *Ratio naturalis mouere non minus debet, quàm lex.*
9 *Legem quærere, vbi habemus rationem, eſt infirmitas intellectus.*
10 *Soror vterina eſt à fratre alenda.*
11 *L. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoff. teſta. quomodo intelligatur.*
12 *Nepos non cogitur alere patruum, ſed ibi vide de veritate.*

QVAESTIO XXVIII.

PATRVVS item tenetur filium fratris alere, † qui non habet aliunde, ita voluit Crot. in l. filiusfamilias. §. diui, num.30. in fin. ff. de lega.1. mouetur ex his, quæ de alimentis fratri præſtandis dixit Bar. in l. qui filium. ff. vbi pup. educ. debe. Ferdin. eum ſequitur in d. §. diui, num. 96. vbi etſi intellectum Crot. impugnet, approbat tamen illius conſiderationem, idem voluit ibi Rip. num.43. qui omnes dicunt 1

cunt onus hoc tranſire etiam in hæredes,
2 & pro hoc facit, quia in ſucceſſione filius †
fratris ingreditur locum patris. §. ſi igitur,
in Auth. de hęred. ab inteſt. ven. auth. ceſſan
te. C. de leg. hæred. Abb. in conſil. 86. col. 1.
vol. 1. Alex. in conſ. 44. num. 15. volu. 5. Deci.
in conſ. 527. num. 1. Crau. in conſil. 129. num.
2. Crot. in conſ. 136. num. 8. Natta in conſil.
424. num. 3. Pariſ. in conſ. 2. num. 44. volu. 1.
in tantum, quod in ſucceſſione patrui ex-
3 cludit patruum defuncti, vt † eſt tex. in
auth. poſt fratres fratrumque filios. C. de
leg. hæred. vbi Bal. dicit notandum, & pro-
bat Salic. num. 1. Nicol. de Vbal. in tract. de
ſucceſſ. ab inteſta. in 3. par. colum. 2. quęſt. 4.
D. Becius, qui alios citat, in conſ. 81. per to-
tum, dicens hanc deciſionem eſſe ſingula-
rem, & perpetuò notandam, ergo ingredi
quoque debet locum patris in commodo
recipiendi alimenta. Item ſi inter ſe con-
4 iuncti † debent inuicem præſtare ſubſidia,
vt probatur in c. cùm quidã, vbi Bal. & Fel.
de iureiurando, quid impediet, quominùs
patruus teneatur alere nepotem ex fratre?
ideo Bal. in l. 1. nu. 7. ff. ſolu. mat. dicit, quòd
5 patruus † tenetur neptem dotare per l. &
nihil. ff. de in rem ver. quem textum, inquit
non eſſe alibi Afflict. deciſ. 371. num. 3. Con-
trariam tamen ſententiam probat Odofre.
in l. 2. C. de liber. alend. quia non reperitur
iure cautum, quòd patruus alat nepotem,
ergo erubeſcimus. l. illam. C. de colla. Item
frater non cogitur ſororem vterinam do-
tare, l. cùm plures. §. cùm tutor. ff. de admi-
niſt. tutor. ergo nec patruus, qui eſt remo-
tior in gradu, authen. poſt fratres. C. de leg.
hæred. ad idem tex. in l. ſi inſtituta. §. de in-
officioſo. ff. de inoff. teſtamen. vbi nepoti
6 cogitur patruus exhibere † alimenta pen-
dente lite eo, quòd ſententiam nepos ob-
tinuerat in fauorem, ergo circumſcripta
ſententia non fuiſſet alendus. & non ob-
ſtat, quod voluit Bald. in d. l. 1. ff. ſolu. ma-
trimo. quia eſt falſum, & tex. in l. & nihil,
quem ipſe allegat, loquitur de nepote re-
ſpectu aui, id eſt de nepote ex filio, qua ra-
tione contrarium in dote tenuêre. Ange. in
d. l. 1. col. 1. in fi. ff. ſolu. matr. vbi dicit, quod
non reperitur lege cautum. Imol. col. 3. in
prin. ver. an autem patruus. Alex. nume. 10.
Bald. Nouell. nu. 147. vbi limitat in patruo
aliter, quàm cæteri intellexerint, ſed non
probare patrui obligationem, quia dicitur
ibi dotem datam fuiſſe in rem patris. Cam-
peg. in tract. dot. par. 1. quæſt. 19. Silua. conſ.
33. num. 14. volu. 1. vbi dicit communem, &
ſecũdùm eam fuiſſe iudicatum. addo Alex.
conſ. 66. col. 2. volu. 4. vbi in auunculo. Co-
raſ. in d. l. qui liberos, numer. 122. ff. de ritu
nupt. vbi inquit non reperiri alios caſus
præter per eum ibi notatos. Rip. in l. 1. nu.
86. ff. ſolut. matri. Cordub. d. §. item reſcri-
pſit, num. 106. & 109. ff. de libe. agnoſcẽ. Ego
verò contrariam ſententiam arbitror eſſe
veriorem, quòd imò nepos ex fratre alen-
dus ſit per prædicta: & non obſtat, quòd
lex deficiat, quia reſpondeo, quod non de-
ficit ratio naturalis, quæ † poteſt pro lege 7
allegari, ſecundùm Butr. in c. 3. de pręben. &
quæ Iudicem mouere debet non † minus, 8
quàm lex ipſa, vt inquit Iſern. in procem.
feud. col. pen. & quærere legem, vbi habe-
mus rationẽ naturalem, eſt † infirmitas in- 9
tellectus, vt inquit Ariſtot. relatus ab An-
gel. in conſi. 275. circa fi. Natta in conſil. 402.
numer. 32. Non obſtat etiam, quòd frater
non dotet ſororem vterinam, quia reſpon
deo primò tex. in d. §. cùm tutor, procede-
re de iure Digeſtorum, quo ius cognatio-
nis non erat cognitum, vt dixi ſuprà tra-
ctando hanc quæſtionnm, an ſoror vterina
ſit dotanda. Secundò reſpondeo, quod non
licet arguere negatiuè ad alimenta à dote,
putà non eſt dotanda, ergo non eſt alenda:
ſed benè econtrà affirmatiuè, eſt alenda,
ergo dotanda: vel negatiuè non eſt alenda,
ergo nec dotãda. nam multæ ſunt perſonæ,
quibus alimenta debentur, ſed non dos, vt
mater, & aliæ, & in ſpecie ſororem † vteri- 10
nam eſſe alendam, eſt tex. in l. qui filium,
vbi Barto. Bald. & alij. ff. vbi pup. educ. deb.
cum alijs, quos ſuprà citaui, & in ea quæ-
ſtione de fratre vterino alẽdo. ad tex. in §.
de inofficioſo, reſpõderi poteſt, quod Do-
ctores intelligunt illum non ſolum in cau
ſa appellationis, † ſed etiam in cauſa prin- 1
cipali, vt per Afflict. in deciſ. 10. & alios
quos citabo infrà dum agam de alimentis

actori in iudicio. Reſpondeo etiam, quòd textus ille mouetur propter inopiam egentis, vt ibi legitur expreſſe, non autem propter primi iudicis ſententiam.

Poſtremò dico, quòd aliquando alimenta duplici ratione debētur, id eſt ex bonis, quæ petit, & iure ſanguinis, & in eo. text. nepos alimenta petijt à patruo nō iure ſanguinis, ſed tamquam à poſſeſſore bonorū, quæ nepos contendit ad ſe pertinere: ideo licèt lex ibi concedat alimenta ex vno capite deducto, non tamen negat, quin iure quoque ſanguinis potuiſſet conſequi alimenta, ſi voluiſſet. quidquid ergo ſit reſpectu dotis non mihi videtur alimenta poſſe nepoti denegari, & in puncto iuris eſſet facilè ſuſtinere. quòd etiam dos debeatur: ſed quia plures ſunt, qui negant dotem deberi, difficile eſſet obtinere in iudicio, eadem ratione Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. item reſcripſit, num. 126. & ſequ. concludit nepotem † non cogendum alere patruū,
12
quia patruus illum alere non cogitur. & quamuis tex. videatur in contrarium in c. 1. de cohabit. cleri. & mulier. tamen ipſe in d. §. nu. 107. intelligit; vt clericus alat amitā nō ratione ſanguinis, ſed tamquàm pauperem, in quam cogitur diſpenſare partem redituum ſui beneficij. ſed & ſi id procedat ſecundùm illius opinionem, tamen argumento eorum, quæ ſuprà dixi de patruo erga nepotem, idem dico in nepote erga patruum auunculum, & amitam: non omitto quod Cordu. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi mater, nume. 53. refert Fabian. in auth. nouiſſima, nu. 73. C. de inoff. teſtam. dicere, quòd nepos, qui in Ducatu ſucceſſit, tenetur patruum alere, id quod mihi non dicit, loquitur enim de primo filio.

SVMMARIA.

1 *Monaſterium alit filios monachi egenos.*

2 *Monaſterium tenetur ad omnia ingreßi onera.*

3 *Omnia iura ingreßi actiua, & paßiua tranſeūt in monaſterium.*

4 *Monaſterium tenetur ad æs alienum, quod ingreſſus contraxerat.*

5 *Monaſterium eſt loco filij.*

6 *Pater deſerens filios egenos, vt ingrediatur monaſterium, peccat mortaliter.*

7 *Legitima debetur filio, quando pater ingreditur monaſterium, nec expectatur mors, vide tamen ibi.*

8 *Eccleſia tenetur ad onera, quibus erant obligata bona.*

8 *Monaſterium alit filios ſpurios ingreßi, & ibi vide de veritate.*

10 *Monaſterium alit patrem ingreßi egenum.*

11 *Monaſterium dicitur ſuus hæres cuiuſuam ſemi mortui.*

12 *Filius, qui deſerto patre inope ingreditur monaſterium, pecca. mortaliter.*

QVÆSTIO XXIX.

VBi pater ingreditur monaſterium ſe, & bona dedicādo, ſi filij ſint egeni monaſterium tenetur filios alere, ita voluit Dyn. in l. ſi quis à liberis. §. item 1
reſcriptum. ff. de liber. agnoſ. mouetur per illum tex. qui dicit, quod onus alendi tranſit ad hæredem, ſequitur ibi Bar. idem voluit Abb. in c. tranſmiſſæ, num. 6. qui ſi l. ſint legit. Feli. in c. in præſentia, num. 39 de probatio. Iaſ. in auth. ingreſſi, nume. 24. C. de ſacroſan. eccleſ. Rip. in l. ſi vnquam. nume. 32. & ſeq. C. de reuoc. donatio. Cordub. in d. §. item reſcriptum, nume. vbi citat Specul. & Bar. in tract. alimen. qui hoc non dicunt. & prædictorum ratio eſt, quia monaſterium † tenetur ad omnia ingreſſi one- 2
ra, ſecundùm Bart. in l. fina. ff. de adoptio. Belenz in. ad Abb. in d. c. tranſmiſſæ. Felin. in loco prædicto, imo tranſeunt in monaſterium actiones omnes actiuæ, & paſſiuæ, † quæ competebant monacho, & cōtra mo- 3
nachum, vt dicunt Ioan. And. & Butr. in d. c. in præſentia. Iaſ. in auth. ingreſſi. & facit ratio, quòd eum ſequuntur incommoda, quem ſequuntur commoda, l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. ideo tenetur monaſterium † ad æs alienum, quod monachus 4
contraxerat ante ingreſſum, auth. ingreſſi, vbi Doctores. C. de ſacroſ. eccleſ. Innoc. d. c. in præſentia. Specul. in tit. de ſtatu monacho. §. qualiter, ver. ſi autem contraxit. Roma. in conſi. 292. pro habenda, nume. 2. & in conſil 416. pro dilucidatione, num. item 2. in quibus locis quærit, an idem ſit in quo-

cunque

cumque pio loco, cui quis deuouerit ſe, &
bona ſua. Item monaſterium eſt loco hęre-
5 dis, † vel ſaltem filij. §. ſed & hoc præſenti,
in Auth. de ſanct. epiſ. & in auth. niſi roga-
ti. C. ad Trebell. d. c. in præſentia, cum infi-
nitis citatis à Tiraquel. in l. ſi vmquàm, in
ver. ſuſceperit liberos, num. 42. C. de reuo.
dona. hæres autem, vel etiam filius teſtato-
ris tenetur alere filios ſuperſtites, vt ſuprà
dixi: ergo & monaſterium. Addo, quòd for
tius ligetur monaſterium, quàm pater: nam
vltra, quod ea obligatione tenetur, qua pa-
ter erat obſtrictus tenetur etiam erga fi-
lios monachi, tamquàm pauperes, item &
tamquàm filios benefactoris, vt dicemus
ſuo loco de donatario erga filios donato-
ris. alia item ratiõe tenetur monaſterium,
vt eximat monachum de peccato, nam pa-
6 ter, qui egenos deſerit filios, † vt religio-
nem ingrediatur, mortaliter peccat. Diuus
Tho. 2. 2. quæſt. 86. art. 3. Felin. in d. c. in præ-
ſentia nu. 39. quinetiam volũt multi, quòd
patre ingrediente monaſterium poſſit fi-
7 lius ſtatim petere † legitimam, ſecundùm
gl. in c. tranſmiſſæ, in ver. mota, qui fil. ſint
legit. vbi Abb. dicit eam ſingularem, & non
eſſe alibi, nu. 6. quam ſententiam probarũt
Ioan. And. Bal. Anan. Aret. & Corſet. quos
citat Didac. in c. 2. num. 7. de teſtam. vbi in-
quit æquiorem eſſe, & vtroque foro ſer-
uandam, & communiter receptam dicit
Cordub. in d. §. item reſcriptum, nu. 14. Cot
ta in memor. incip. legitima, in prin. Rolã.
conſ. 97. nu. 29. vol. 2. Viuius com. opin. lib.
2. opin. 199. in fi.

Eſt verum, quòd contrariam tenuêre
glo. Bar. & alij in auth. ſi qua mulier, vbi de
hoc eſt bonus tex. C. de ſacroſ. eccleſ. Alex.
in l. ſi cùm dotem, num. 13. ff. ſolu. matrimo.
& veriorem dicit Abb. in c. cùm ſimus, de
regula. Felin. in d. c. in præſentia, nume. 65.
& Deci. nume. 67. & magis communem di-
cunt Sali. & Iaſ. in d. authen. ſi qua mulier.
prædicta autem ſententia procederet mul-
tò magis, quando ea placeret opinio. quòd
bona ſint pro filiorum alimentis obligata,
tunc ſine dubio onus alimentorum anne-
xum rebus tranſiret etiam ad Eccleſiam, in
quam bona tranſiuêre, vti dicimus de tri-
buto, & alijs realibus oneribus, quæ Eccle
ſia cogitur ſubire, ſi bona † poſſidet ita ob- 8
ligata, c. tributũ. 11. q. 1. Bar. & alij in l. pla-
cet. C. de ſacroſ. eccleſ. vbi dicunt, quòd &
ſi Eccleſia non teneatur ad collectas, tamen
ſuſtinere debet onus tributi, quod eſt rea-
le, & quodcumque aliud rei iniunctum,
probat Bellon. in conſil. 40. per totum, eſt
gloſſ. in c. 1. in ver. bonorum, de immunita.
eccleſ. in 6. vbi Ioan. Andr. Archid. Gemin.
& Anchar. Feſtaſ. de collectis, par. 1. cap. 1.
num. 54.

Hæc autem concluſio ampliatur etiam
in filijs ſpurijs ingreſſi, † vt voluit Didac. 9
in Epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 8. §. 6. nume.
14. vbi allegat Bart. in d. l. ſi quis à liberis. §.
item reſcriptum, in fi. ff. de libe. agnoſc. qui
tamen hoc non dicit, ſed loquitur de legiti
mo. & ratio ſuprà citata, quòd ſpurij æqui-
parantur legitimis, quoad commodum ali-
mentorum, concludit idem pro eis, quod
pro legitimis, quidquid tenue: it Vaſq. de
ſucceſſio. creat. part. 2. §. 20. nu. 317. Contra
verò ſi patre paupere, & non habente
vnde ſe alat, filius ingrediatur monaſteriũ,
& in illud transferat bona omnia, monaſte
rium præſtabit alimenta patri, ita † voluit 10
Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 14. mo-
uetur ex tex. in d. §. reſcriptum. & facit ra-
tio, quia ſicuti hæres filij alit patrem, ita &
monaſterium poſſidens bona filij, & in
hoc repeti poſſent rationes omnes, quas in
præcedenti caſu adduxi. idẽ voluit Bar. in
tract. de alimẽ. nu. 41. quia monaſterium eſt
ſuus † hæres cuiuſdam iam mortui, allegat 11
auth. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. eccl. Vital.
in tract. clauſ. tit. an ali. renun. poſſ. col. 3. &
non minus peccat mortaliter † filius, qui 12
deſerto patre inope ingrediatur monaſte-
rium, quàm faciat pater deſerendo filium,
eſt tex. in c. 1. 30. diſt. & ponit diuus Thomas
in 2. 2. quæſt. 86. arti. 3. ponit Feli. d. c. in prę-
ſentia, nu. 39. Cordub. d. §. item reſcriptum,
nu. 12. & ſicuti maior eſt obligatio filij erga
patrem, à quo plus recepit, quam ſit patris
erga filium, ſecundùm ea, quæ ſuprà conti-
git ſæpè repetere, ita magis tenebitur mo-
naſterium præſtare alimenta patri illius
ingreſſi, quàm teneatur filio.

SVMMARIA.

1 *Vſufructuarius omnium bonorum tenetur ad æs alienum hæreditarium.*

2 *Vſufructuarius, & proprietarius cõcurrunt ad ſolutionem æris alieni.*

3 *Vſufructuarius bonorum hæreditatis eos alit, quos teſtator alere tenebatur.*

4 *Grauatus, licèt cùm dilapidat bona fideicommiſſi teneatur ante diem reſtituere, eſt tamen alendus de fructibus.*

5 *Vſufructuarius tenetur alere mancipia hæreditaria.*

6 *Vſufructuarius ſoluit legata annua.*

QVAESTIO XXX.

Dixi hæredes patris teneri ad alendum filium, dixi quoque hæredes filij teneri ad exhibendum patri alimenta, & multi ſunt caſus, quibus onus alendi tranſit ad hæredes: ijs caſibus ſi vnus ſit hæres, alius verò vſufructuarius omnium bonorum, quis eorum conueniendus erit ad alimẽtorum præſtationẽ. Bar. in l. fi. ff. de vſufruc. leg. nu. 5. dicit, quod onus æris
1 † alieni pertinet ad vſufructuarium omnium bonorum, at iſta obligatio alendi videtur quoddam æs alienum, ergo, &c. ſed opinio Bar. communiter improbatur à Doctoribus: volunt enim quòd in effectu ad æris alieni ſolutionem concurrant proprieta-
2 rius, & vſufructuarius, † hoc modo, quia ſatisfit eis de bonis hæreditarijs, atque ita eorum proprietatẽ perdit hæres, & vſumfructum vſufructuarij. Caſt. in l. fi. §. ſin autem æs alienum. C. de bon. quæ lib. & dicit eſſe ibi tex. contra Bar. idem Caſt. in conſ. 294. col. 2. vbi dicit, quòd vſufructuarius non poteſt conueniri, ſequuntur Doctores communiter, vt videri poteſt apud Picum in l. Titia. §. Titia, cùm nuberet, num. 146. ff. de lega. 2. vbi etiam concludit, quòd actio dirigenda eſt contra hæredem, non contra vſufructuarium, infinitos adducit Didac. variar. reſolu. lib. 2. cap. 2. num. 3. ver. quinta concluſio. Caualca. de vſufruct. mulie. relicto, & in alimentis à teſtatore relictis, extant deciſiones, ſed in alimentis debitis à lege, non vidi Doctorem, qui declaret, mihi tamen placet, quòd vſufructuarius † 3
teneatur alimẽta præſtare. moueor ex textu in l. Imperator, in fi. ff. ad Trebel. vbi etſi grauatus onere fideicommiſſi, cogatur ante diem reſtituere hæreditatem ſi bona dilapidat, tamen conſequitur alimenta, nõ in corporibus, dicit textus, ſed de acceſſionibus, † & fructibus bonorum. inferunt autẽ 4
Bar. & Doctores ibi, quod vbi alicui debentur alimenta, ea taxari debent ſecundum quantitatem redditũum, & ibi Alex. nu. 4. notat, quòd alimenta præſtari debent de redditibus, & acceſſionibus hereditatis, & in prin. inquit illam legem eſſe ſingularẽ, & notandam, & illum text. ad hoc allegat Sali. in l. 1. num. 4. C. de fideicom. Rot. Bon. deciſ. 89. nume. 3. Caualc. de vſufruct. nu. 36. in fin. tenetur ergo vſufructuarius. addo tex. in l. fina. in ver. hoc proculdubio. C. de bon. quæ lib. vbi dicit, quod vſufructuarius † tenetur alere mancipia in hæreditate, 5
vbi hoc notant gloſſ. Bald. Salice. & alij. eſt verum, quod illud inductum videtur alia ratione, quia ſcilicet cùm habeat mancipiorum vſumfructum, tenetur eorum onera ſubire, vt ibi declarat Bal. & Salic. moueor etiam, quia debitum ex cauſa alimẽtorum, annuum eſt, & pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus conditionale, vt de legato inquit Bald. in conſ. 481. num. 1. volu. 4. & vſufructuarius tenetur ad legata † an- 6
nua. Picus, l. Titia. §. Titia, num. 154. de lega. 2. cum multis ſimilibus. Caualcan. in tract. de vſufruct. nu. 36. dicit filios eſſe alendos ab vſufructuario, ſed etſi multos allegat, nemo tamen ex eis hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Fiſcus alit de bonis confiſcatis filios condemnati.*

2 *Fiſcus habita confiſcatione tenetur ad onera, ad quæ tenebatur delinquens.*

3 *Fiſcus etiam in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis, alit filium condemnati.*

4 *Patris bona ſunt obligata pro alimentis filiorũ.*

5 *Confiſcatio tranſmittit in fiſcum omnem obligationem, ciuilem, & naturalem.*

6 *Obligatio naturalis tranſit in fiſcum per confiſcationem.*

7 Fiſcus

7 *Fiſcus tenetur omnibus creditoribus condemnati.*
8 *Fiſcus habetur pro hærede in honoribus, & oneribus.*
9 *Confiſcatis bonis damnatus liberatur, nec conueniri po eſt à creditoribus.*
10 *Fiſcus habetur loco hæredis.*
11 *Legitima filio debetur in bonis patris confiſcatis.*
12 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
13 *Fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſupplere alimenta filij, ſi legitima non ſufficit.*
14 *Bona reſtitutioni ſubiecta alienantur pro dote conſtituenda filiæ.*
15 *Grauatus poteſt totum fideicommiſſum alienare pro dote filiæ, ſi aliter dotare non poteſt.*
16 *Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati.*
17 *Inclusio vnius, eſt excluſio alterius.*
18 *Maſculinum concipit fœmininum.*
19 *Maſculinum non concipitur à fœminino.*
20 *Mulier eſt minus audax.*
21 *Reſtitutio conceſſa limitatè quoad aliqua, non extenditur ad alia.*
22 *Hæreticus grauiori pœna dignus eſt quam rebellis.*
23 *Alimenta non ſunt alicui præſtanda de bonis illi ob delictum ablatis.*
24 *Legem vbi non habemus, erubeſcimus.*
25 *Pater non alit filium hæreticum.*
26 *Pater non alit filium rebellem, vel hoſtem patriæ.*
27 *Legitimam non detrahit, qui legis diſpoſitione, excluditur à ſucceſſione.*
28 *Legitima non ei debetur, qui non eſt ſucceſſurus ab inteſtato.*
29 *Legitima eſt portio eius, quod deberetur ab inteſtato.*
30 *Dos ſuccedit loco legitimæ.*
31 *Spurio debentur alimenta à fiſco in bonis patris confiſcatis.*
32 *Spuriæ à fiſco danda eſt dos in bonis confiſcatis.*
33 *Spurius, quando inſtituitur apertè, hæreditas applicatur venientibus ab inteſtato.*
34 *Fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta, qui fidem accommodauit reſtituendi ſpurio.*
35 *Poſito, quòd hæres tacitè accommodauit fidem reſtituendi hæreditatem ſpurio, tenetur hæres reſpondere.*
36 *Spurius eſt alendus à fiſco, qui capit bona propter accommodatam fidem.*
37 *Fiſcus non alit filios natos poſt condemnationem.*
38 *Hæreticorum filij poſt ſententiam nati plectuntur pœnis hæreticorum, non qui iam nati erant.*
39 *Condemnatus, dicitur alius homo.*
40 *Filij nati poſt condemnationem non faciunt deficere conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs.*
41 *Legitima non debetur à fiſco filijs poſt condemnationem natis.*

QVAESTIO XXXI.

QVANDO patris bona ſunt confiſcata, an filijs præſtare alimenta fiſcus teneatur ex bonis confiſcatis, nulla eſt lex, quæ id dicat. Verùm Boſſ. in titu. de alim. præſtan. vxori, num. 3. dicit † filios 1
alendos. mouetur ratione, quia fiſcus tenetur ad ea onera, ad quæ † delinquens tene- 2
batur, l. 2. C. ad leg. Iul. de vi pub. Alex. in l. ſi maritus, in prin. ff ſol. matr. pater autem tenebatur alere filios. addit etiã, quòd onus alendi filios trãſit ad hæredes etiam extraneos, l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, ff. de lib. agnoſ. cum alijs quos ſupra citauimus, ergo etiam ad fiſcum, imò Soc. in conſi. 30. nu. 3. volu. 1. inquit alimenta eſſe filijs
pręſtanda † in bonis paternis fiſco applica- 3
tis etiam in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis. pro primo dicto allegat l. quiſquis. C. ad leg. Iul. maieſt. c. ſi quis cũ militibus, 6. q. 1. pro ſecundo dicto allegat tex. in c. vergẽtis, de hęret. quę iura nihil omninò dicunt de alimentis, ſequitur Ripa in l. ex facto, §. ex facto, nu. 9. ff. ad Treb. Io. Lup. in tract. de hæret. q. 19. vbi dicit hoc procedere ex æquitate & humanitate: quia cum ſint nati, non ſunt perdendi, exemplo ſpuriorum, & eorum, qui ſunt in nefario coitu ſuſcepti, qui etſi reprobentur, tamen pium, & humanum duxit ius canonicum ſi ſuſcipiantur, & alantur, ſequitur Lup. in repet. c. per veſtras, in 3. notab. nu. 15. de dona. inter vir. & vxo. Io. Bapt. Plot. conſ. 130. nu. 83. & ſeq. inter cõſilia crim. diuer. vbi loquitur etiã in

filijs hæretici, & rebellis, D. Becius in cõſi.
8. nu. 7. vbi pariter loquitur in crimine lę-
ſæ maieſtatis, Cordub. in d. l. ſi quis à libe-
ris, §. ſi quis ex his, num. 46. vbi allegat Ae-
milia. in conſ. 139. nu. 2. & in conſ. 146. nu. 4.
pro hac opinione adducũtur rationes, quia
4 bona patris ſunt pro † alimentis filiorum
obligata, vt inquit Caſtr. in conſ. 80. col. 2.
vol. 1. Dec. in conſ. 376. in fin. conſ. 519. nu. 3.
Ripa in d. l. ex facto, §. ex facto, nu. 9. Lup. d.
§. 23. nu. 16. & 17. ergo bona tranſeunt in quẽ
cunque poſſeſſorem cum onere ſuo.

Secundò facit, quia ſequuta confiſcatio
5 ne tranſit in fiſcum omnis † obligatio ciui-
lis & naturalis, Calcan. in conſ. 66. num. 4.
6 imò etiam † ſola naturalis, Imol. in l. ſi de-
bitori, in fi. prin. ff. de fideiuſſ. & tanquã hæ
7 res anomalus tenetur ſatisfacere † credito-
ribus, ſecundùm gl. in l. non intelligitur, §.
cum ex cauſa, in verſ. pertinet, ff. de iur. fiſc.
Alber. in l. actione. §. publica, ff. pro ſoc. l. v-
nica, C. pœn. fiſca. cred. præfer. lib. 10. & ha-
8 betur pro hærede tam in † oneribus, quàm
in honoribus, d. l. 2. C. de vi publica, l. inter.
§. fin. ff. de fideiuſſ. Rip. d. §. ex facto, num. 6.
Cran. in conſ. 265. nu. 7. in tantum, quòd de-
linquens liberatur, nec poteſt pro debito
9 conueniri, † vt volunt Bal. & Salic. in d. l. 2.
notat. in l. 1. C. de fideiuſſ. & quòd loco hæ-
10 redis † habeatur, voluit Clarus in pract. cri
mi. §. fi. q. 78. nu. 23. & 29. Plot. in d. conſ. 130.
nu. 87. D. Becius d. conſ. 8. num. 12.

11 Tertiò videmus, quod † confiſcatis bo-
nis debetur tamẽ filijs legitima, ſecundùm
Bald. in conſ. 172. vol. 1. quem ſequuntur Pa-
pien. Decius, Lauden. Picus, Fabr. Berenga.
Io. Annib. Soc. iun. Ripa, Tyraq. & Boſſ. cita
ti à Rol. in conſ. 97. nu. 9. vol. 2. vbi validiſ-
ſimis rationibus concludit, procedere etiã
quando confiſcantur bona ex forma ſtatu-
ti indiſtinctè loquentis, ſed hoc voluit An-
gel. in conſ. 357. in 2. dubio, Clar. d. quæſtio.
78. num. 26. D. Becius d. conſi. 8. num. 13. legi
12 tima autem † loco alimentorum ſuccedit,
vt in Auth. de hæred. & falcid. §. ſi quis, &
ponit clarè Socin. in d. conſ. 30. num. 3. Aſ-
can. de patr. poteſt. effectu 16. num. 24. & li-
cèt iura ſupra allegata in cauſa hæreſis, vel
læſæ maieſtatis, non expreſsè diſponant de
alimentis filiorum, tamen implicitè hoc
admittunt. Dum enim dicunt ſe vitam re-
linquere filijs, certè eos alendos cenſent,
quia vita ſine alimentis non poteſt ſubſiſte
re. ita aduertit Ioan. Lup. in d. tract. hæreſ.
quæſtio. 19. quem refert Lup. d. §. 13. nume.
16. & ita quoque declarat Plot. d. conſ. 170.
num. 83. argumento l. necare. ff. de lib. agno-
ſcen. Imò fortius volunt Doctores prædi-
cti, quod vbi ea legitima nõ ſufficeret pro
alimentis, † tenetur fiſcus alere filios ex a- 13
lijs bonis confiſcatis, ita Plo. loco præcita-
to, per l. ob æs, vbi Bart. & Doctores, C. de
præd. minor. quia alimenta, quæ iure natu-
rali debentur, non poſſunt, nec debent mi-
nui per confiſcationem, & infert quod etiã
tunc filius debet ſupplementum alimento
rum conſequi, quando ſententia ex ſtatuto
reſeruaret filijs legitimam, ſequitur D. Be-
cius d. conſ. 8. num. 14. & 28. & dicit Boſ. tit.
de alimen. præſtan. vx. num. 6. quod decre-
tum prædictum, ſeu ſtatutum intelligi de-
bet, quando legitima ſufficit ad alimenta,
quia aliàs bona omnia eſſent ex æquitate
relaxanda pro alimentis: & ſubdit, quòd &
ſi in hoc Mediolani decretum liget manus
Iudici, tamen cenſuiſſe ſenatum, quòd ali-
ud fieret decretum ad illius declarationẽ,
& pro hoc adduco, quod dicimus de bonis
ſubiectis fideicommiſſo, † quæ poſſunt a- 14
lienari pro conſtituenda dote filiæ teſta-
toris, ſecundùm authen. res quæ. C. com-
mun. de lega. ſi enim aliter non poſſit con-
gruè dotari, poterit totũ fideicommiſſum
alienare, † ita voluit Bal. in d. auth. res quę, 15
num. 4. Caſtr. num. 5. Iaſ. nu. 32. in 7. limitat.
& Padil. num. 109.

Et quæ dicta ſunt de alimentis, proce-
dunt etiam in dote, quia fiſcus de bonis cõ-
fiſcatis tenetur dotem † dare filiabus ſecun 16
dùm Bal. in l. fin. in 1. lect. num. 9. C. de dot.
promiſſ. vbi inquit, quòd ratio pendet ex
naturali vinculo, quo pater tenetur ad do-
tandũ, Afflic. in c. 1. §. preterea ſi vaſallus, in
3. not. nu. 80. quę ſit prima cauſ. benef. amit.
& in tit. quæ ſint regal. in verſ. & bona cõ-
mittentium, col. 1. in quibus locis loquitur
de crimine læſæ maieſtatis, Ripa in l. ex fa-
cto, §. ex facto, num. 9. ff. ad Trebellian. Gi-

gas

gas de crimine læſæ maieſtatis, libro 3.cap.
15.num.1.& ſequent. Ploe.d.conſ.170.num.
84. D. Becius in conſi.8.num.11. Lup.d. §.23.
num.16.

Prędicta poſſent procedere, quando di
cta bona confiſcantur ex alia cauſa, quàm
læſæ maieſtatis: at in crimine læſæ maieſta
tis non mihi placet eorum opinio, qui te-
nent filios eſſe alendos de bonis patris: nã
l.quiſquis, C.ad leg.Iul.maieſt. expreſsè re
pugnat, dum permittit alimenta filię ex bo
nis matris. ex eo enim quòd filiabus indul-
get, videtur filios excludere, & ex eo quòd
mandat alimenta decerni in bonis matris,
videtur ea negare in bonis patris, quia in-
17 cluſio † vnius, eſt excluſio alterius, l. cum
prætor, ff.de iud.c.nonne, de præſumpt. &
18 licèt maſculinum † concipiat fęmininum,
l.qui duos, in fin.ff.de leg.3.l.ſeruis legatis,
in prin.ff.eod.tit. Dd.in c.generali, de elec,
in 6.& in c.ſi quis ſuadente.17. q.4. notatur
in d.l.quiſquis. C.ad leg. Iul.maieſt. tamen
contra non videmus, quòd fœmininum cõ
19 cipiat † maſculinum, glo. in §.fin. Inſtit.qui
dari tut.poſſ.& in l.1.ff.de verb.ſign. Iaſ.in
l.ſi quis id quod.nu.24.ff.de iuriſd.om.iud.
Dec.in c.cum in cunctis, in fi.prin.de elect.
& in ea lege diſcretè fit mentio de fœmi-
nis, & in multis conſtituitur diſcrimen in-
ter eas & filios, vt aduertit Gigas in d.trac.
lib.3.cap.14.nu.1 & ſeq. vbi quinq; enume-
rat differentias. ſi ergo miſerationis gratia
conceditur legitima loco alimentorum fi-
liabus in bonis maternis, infertur quòd fi-
lijs erunt deneganda alimenta, & legitima
in paternis, & maternis: & ratio ponitur in
fœminis, quia propter ſexus imbecillitatẽ
20 ſunt minus † audentes. idem dicitur in d.c.
ſi quis cũ militibus.6.q.1. Gigas d.c.14.nu.3.
Tyraq.de leg.connub.l.9.nu.158. Prętereà ſi
lex illa mãdàt filios eſſe perpetua egeſtate
ſordentes, certè non habebunt alimenta,
quia non erit perpetuò egenus, cui alimẽ-
ta præſtantur. item ſi vita filij cõceditur ad
ſupplicium ex gratia, vt ibi dicitur, pater-
no enim deberent perire ſupplicio, vtique
alendi non ſunt. prò quo adduco, quod cõ-
donatio vitę, eſt quædã gratia limitata, quę
ideo non debet extendi, argum. l. in agris,
ff.de acq.rer.do.& reſtitutio conceſſa quo-
ad aliqua, † non debet extendi ad alia, vt 21
per Dd.in l. Gallus, §.& quid ſi tantum, ff.
de liber.& poſthum. & quæ dico de crimi-
ne læſæ maieſtatis, locum habent etiam in
crimine hæreſis, vt in d.c.vergentis, de hæ-
ret. vbi dicitur, quod grauiori correctione
digni ſunt hæretici, † quàm perduelles. & 22
tenendo hanc partem, non obſtat tex.in d.l.
quiſquis, in d.c.ſi quis cum militibus, & in
d.c.vergentis, quia ibi nihil de alimentis fi
liorum. & quod dicitur de vita, non poteſt
referri ad alimenta: quia, & ſi abſq; alimen-
tis nemo viuere poſsit, d.l.necare, tamẽ nõ
infertur, quòd conceſſa vita, præſtanda ſint
à fiſco alimenta. & ſicuti abſurdum eſſet di-
cere, quod damnatus capitali pœna cũ bo-
norum confiſcatione poſsit alimenta exi-
gere à fiſco, ſi fiat ei gratia reſpectu capitis,
ita non minus eſt abſurdum dicere, quòd fi
lius dãnati ex læſa maieſtate habeat alimẽ-
ta à fiſco: nã talis filius de iure eſt eadẽ pœ-
na cum patre plectendus, vt in dictis iuri-
bus probatur, ſed à iure vita ſibi concedi-
tur. facit quod dicimus, neminem eſſe alen-
dum de bonis, † quæ ſibi ob delictũ auferũ- 23
tur, Bald.in auth.bona damnatorum, col.2.
C de bon.damnat.in c.1. §.ſi verò viola-
colum.3.de pace tenend. Tyraq. de retra.
conſang.§.1 glo.9.num.72. hæc autem bona
non minus auferuntur filio quàm patri, vt
ibi probatur.

Nec obſtat, quòd ex canonica æquitate
ſint alendi, exemplo ſpuriorũ: quia reſpon
deo, quod ſicuti grauius eſt patris delictũ
cõmittendo in principem vel Deum quàm
Venerí indulgendo circa nefarios concubi
tus, ita grauiori correctione erat puniẽdus
pater, propterea exuit ius quoq; canonicũ
filios hæretici omnẽ pietatem, & immani-
tatẽ contra eos acuit. Prætereà nulla eſt lex
quę dicat eſſe alẽdos, † ergo erubeſcimus.l. 24
illã. C.de collat. minus mouet, quòd patris
bona ſint filijs obligata pro alimentis: quia
ſi hoc verũ eſſet, quod tñ nũc nõ ſi. mo, ſed
in aliud tempus diſcutiendũ reijcio, tamẽ
quia idẽ videtur delictũ patris, & filij prę-
ſumptione iuris: vt dicitur in d.l.quiſquis.
& in d.c.ſi qs cũ militib. ibi, in quib. pater

in

in hoc eſt hæreditarij criminis, &c. nô mi-
rum ſi ſoluitur omnis obligatio, & priua-
25 tur filius omni iure, ideo videmus † filium
hæreticum non eſſe à patre alendum, Cac-
cialup. in l. frater à fratre, nu. 108. ff. de con-
di. indeb. eodem modo filio rebelli vel ho-
26 ſti patriæ denegantur † iuſtè alimenta, An-
ge. in §. ſi verò contigerit, in auth. de nupt.
Alber. Cæpol. Nellus, & alij, quos citaui ſu
prà ea quæſtione, in qua tractaui de alimen
tis bannito filio præſtandis. & ſi dicatur, ea
iura loqui quando filius incidit in hæreſin
vel læſam maieſtatem, reſpondeo quòd fi-
lius talis delinquentis præſumitur & ipſe
talis, id eſt hæres eiuſdem delicti, d. l. quiſ-
quis. §. filij verò, & c. ſi quis cum militibus.
Eiſdem rationibus concludo, de iure filias
non eſſe de bonis paternis dotandas, quia l.
quiſquis, eas admittit ſolummodò ad legi-
timam in maternis bonis petendam: à pa-
ternis verò bonis excludit totaliter. ergo
etiam à legitima, quæ loco alimentorum,
vel pro eis datur, Socin. d. conſ. 30. num. 3.
volum. 1. & lex generaliter excludens, pri-
27 uat etiam à legitima, † licèt ſecùs ſit in ex-
cluſione hominis, Socin. in conſi. 150. col. 4.
vol. 1. Dec. in conſ. 392. col. fin. num. 6. Natta
in conſ. 308. num. 4. Rol. in conſ. 62. num. 50.
vo. 3. Cephal. in conſ. 304. num. 1. D. Becius
in conſ. 107. num. 7. Accedat, quòd legitima
28 ei non debetur, qui non poteſt ſuccedere
ab inteſtato, Bald. in conſ. 329. vol. 3. Craue.
qui multos allegans dicit communem, in
conſ. 11. nu. 23. & alios citaui in conſ. 45. nu.
8. at illæ quoad paterna bona, & aliorum
declarantur incapaces, & inſucceſsibiles,
vt d. l. quiſquis, d. c. ſi quis cũ militibus. er-
go ei non debetur legitima, quę eſt portio
29 eius quod ab inteſtato † eſſent habituræ, l.
Papinianus, §. quoniam autem quarta, ff. de
inofficioſo teſtam. l. parentibus, C. eod. tit.
quòd ſi legitima non debetur, non etiam
30 dos, † quæ ſuccedit loco legitimæ, Bart. &
alij in l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de
condit. & demonſtr. Bald. in l. ſancimus. C.
de nupt. Caſtrenſ. in conſi. 73. colum. fin. vo-
lum. 1. concludo igitur, neque dotem, neq;
alimenta deberi de bonis patris confiſca-
tis, ſi rationibus certandum ſit, licèt pluri-
mum vrgeăt authoritates ſuprà relatæ, in-
telligendo tamen in crimine hæreſis, vel
læſæ maieſtatis.

Principalem concluſionem amplia pro
cedere etiam in filio ſpurio, cui de bonis
patris confiſcatis † debentur alimenta ſe- 31
cundùm Lup. in d. c. per veſtras, in 3. not. §.
24. nume. 8. & 9. & vbi dicit, quod filiæ ſpu-
riæ debetur dos † à fiſco, ſequitur Duen. in 32
reg. 367. ampl. 4. in fin. quod ratione confir-
matur, quia fiſcus eſt loco hæredis, & tene-
tur creditoribus, & in eum tranſeunt om-
nia iura delinquentis, & bona iam affecta
eo onere tranſeunt cum eo ad omnes ſuc-
ceſſores, vt dixi ſuprà, & dicit ibi Lup. pro-
cedere etiam quando capiuntur, quia cu-
raſſet pater alium inſtituere hæredem, qui
tacitam accommodauit fidem reſtituendi
ſpurio hæreditatẽ. ſciendũ eſt enim, quòd
vbi ſpurius apertè inſtituitur, tunc licèt i-
pſe non capiat, fiſco tamen non deuolui-
tur, ſed venientibus ab inteſtato, † vel hæ- 33
redibus ſcriptis, l. non intelligitur, ff. de iu
re fiſci. l. Lucius. §. in teſtamento, ff. de leg. 1.
Bart. in l. fin. num. 11. ff. de his quibus vt in-
dign. vbi probatur quòd tale relictum ha-
betur pro non ſcripto, idem Bart. in l. hære
ditas, nu. 1. C. eod. tit. Alex. qui communem
dicit in conſ. 74. nu. 6. vol. 3. & in l. ſi is qui,
num. 3. ff. de vulg. & in d. l. hæreditas, vbi Ia
ſon nu. 5. Bart. in tit. de his quib. vt indign.
bona aufer. & ad fiſ. non pertin. nu. 2. Paleo.
in tract. de noth. & ſpur. c. 43. nu. 3. Clar. de
teſtam. q. 31. nu. 3. Duen. reg. 366. amplia. 3. at
ſi non apertè relinquit, ſed alium inſtituit
qui fidem accommodat, & promittit eandẽ
hęreditatẽ relinquere filio teſtatoris, tunc
quia fit legi fraus, omnia † bona ad fiſcũ de- 34
uoluuntur, d. l. non intelligitur, Bart. in l.
Lucius, §. 1. ff. de leg. 1. & in conſ. 119. num. 3.
vol. 1. Socin. in conſ. 84. per tot. volu. 4. Bo-
logn. in conſ. 24. per totum. vbi ponit cõie-
cturas, quibus colligitur, accommodatam
eſſe fidem, ſequitur Boſſ. Iaſ. & Paleot. in lo
cis prędictis, Clar. in pract. crim. q. 79. nu. 7.
In quo ãduertendum eſt, quòd hæres cogi-
tur cum iuramento reſpondere poſitioni,
an † tacitè fidem ſuam teſtatori obligaue- 35
rit, §. igitur, in Auth. quib. mod. natur. effic.
ſui,

ſui, Bart. in l. fin. ff. de hæred. inſtit. alios ci-
tat Bologn. in d. conſ. 24. in fin. Lup. in repe.
rubr. de don. inter vir, & vx. §. 68. nu. 19. Ca-
leot. d. c. 43. in fin. hoc ergo caſu cum fiſco
bona deuoluuntur propter obligatam fi-
36 dem, ſpurius † eſt à fiſco alēdus, ſecundùm
Lup. in d. c. 24. num. 8. vbi ſubdit eſſe notan-
dum, & continere magnam extenſionem ad
c. cum haberet, quod tamen ego non admit-
terem, quādo ſpurius foret particeps frau-
dis, quia hoc caſu ſuccederet regula, quòd
non eſt quis alendus ex bonis, quæ ſua cul-
pa amiſit, Bald. in d. auth. bona damnatorū,
cum alijs ſuprà citatis. Deciſionem ſuprà
tractatam limitat Lup. in d. §. 23. num. 17. in
3. notab. vt non procedat in filijs natis poſt
condemnationem, vel commiſſum crimen,
37 quia † illi non ſunt alendi, allegat inter a-
lia ex deciſione Calder. in conſ. 3. de hæret.
vbi inquit, filios orthodoxos patris hære-
tici natos ante crimen commiſſum non ple
38 cti † pœnis inductis à iure contra filios hæ
reticorum: ſecùs autem eos, qui poſt crimē
nati ſunt, quia concepti ex improbato ſan-
guine contrahunt rubiginem à linea iam
39 infecta, facit quia condemnatus † dicitur a-
lius homo, & alia vita viuit, vt inquit Ca-
ſtren. in l. eius qui, §. 1. in prin. ff. de teſtam.
& filij nati poſt condemnationem, non fa-
40 ciunt † deficere conditionem ſubſtitutio-
nis, l. ex facto. §. ex facto, vbi Doct. ff. ad Tre
bell. & non cenſentur illi de quibus teſta-
tor cogitauit, Caſtr. d. §. ex facto, nu. 3. Alba
in conſ. 106. num. 25. & ex ea ratione, quòd
alius homo videatur, infertur quod poſtea
41 nati non † poſſunt exigere legitimam, cum
tempore delicti & confiſcationis non eſ-
ſent in rerū natura, nec ius haberent in bo-
nis patris, vt Lup. aduertit, num. 21. l. quiſ-
quis, & c. ſi quis ex militibus, & c. vergen-
tis ad ſenium, loquuntur nimis clarè etiam
in filijs iam natis, nec conſtituunt differen-
tiam aliquam inter natos & naſcituros. be-
nè verum eſt quod dicta de natis, fortius
procedunt in naſcituris.

SVMMARIA.

1 *Maritus tenetur alere vxorem.*
2 *Vxor ſeruit viro.*
3 *Maritus non repetit ab vxore, quod impendit pro ſeruitio ſibi collato.*
4 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij.*
5 *Dos dicitur cōtinere titulum oneroſum propter onus alimentorum.*
6 *Donatum non dicitur, quod compenſatur.*
7 *Vxor alenda eſt à viro ex diſpoſitione iuris poſitiui.*
8 *Vxorem ſanam alit maritus indiſtinctè, ſiue habeat aliunde, ſiue non.*
9 *Maritus vxorem alimentis priuare non poteſt, etiam cum iuramento.*
10 *Iuramentum nihil operatur ad præiudiciū tertij, & in actu qui nō pendet à poteſtate iurātis.*
11 *Maritus alit vxorem indotatam.*
12 *Mari.us qui diuitem vxorem ſine dote duxit, poteſt agere vt dotem ſibi conſtituat.*
13 *Iurans ducere puellam in vxorem, intelligitur ſi dotem dederit.*
14 *Maritus agere poteſt, vt vxor ſibi dotem conſtituat.*
15 *Pater cogitur filiam dotare, quam ſine dote matrimonio collocauit.*
16 *Maritus vxorem ſanam alit, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant pro alimentis.*
17 *Maritus alit vxorē, quæ culpa mariti ſeorſum habitat.*
18 *Conditio habetur pro impleta, quando per eum ſtat, cui implendum erat.*
19 *Maritus etiam non ſequuta copula lucratur dotem, quando per eum non ſtat, licèt ſtatutum nō deferat lucrum dotis, niſi matrimonio conſummato.*
20 *Maritus fructus dotis lucratur, ſi excedunt impenſam alimentorum.*
21 *Vxor quæ culpa viri domum exiuit, dotes ſuas repetit.*
22 *Vxor propter nimiam viri ſæuitiam agit ad ſeparationem thori.*
23 *Dos eſt patrimonium mulieris.*
24 *Dos eſſe debet apud maritum, donec ſuſtinet onera matrimonij.*
25 *Maritus dotem non lucratur, ſi vxorem ſine cauſa expulit è domo.*
26 *Maritus alit vxorem, quæ & ſi deceſſerit ſine culpa, tamen eſt parata redire.*
27 *Spoliare videtur, qui venientem ad ſuam poſſeſſionem non admittit.*
28 *Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit.*

K 29 *Abeſſe*

29 *Abeſſe non videtur qui rediturus eſt.*

30 *Diuertiſſe non dicitur mulier, quæ rediji.*

31 *Lazarus reſuſcitatus recuperat bona.*

32 *Maritus qui malè tractauit vxorem, licèt priuetur lucro dotis, tamen fallit ſi incipiat bene tractare. quod amplia, vt ibi.*

33 *Maritus tenetur alere vxorem, quæ ſine marito vel etiam ſua culpa receßit, ſi dotis fructus ſufficiunt.*

34 *Vidua, cui alimenta in domo relicta ſunt, conſequitur illa quãdo eſt extra domum ſine ſua, vel hæredum culpa.*

35 *Vxor poteſt paciſci, quòd maritus teneatur eam alere cum familia.*

36 *Pactum nudum actionem non producit.*

37 *Pactum nudum producit actionem, quando promittitur id, quod ex diſpoſitione legis erat debitum.*

38 *Pactum continens idem, quod ius commune, eſt validum.*

39 *Superfluitas non annullat actum, quando nõ continet vitium.*

40 *Alimenta præterita non petuntur, quando à lege vel officio iudicis debentur.*

41 *Alimenta præterita petuntur, quando debentur iure actionis.*

QVAESTIO XXXII.

1 MARITVS † tenetur vxorem alere,
l.pen.ff.vt in poſſ.legat. l.ſi filia. §.
1.ff.famil.erciſ. l.ſi quis per vxorẽ,
in 1.reſpon.ff.de donat.inter vir.& vxor.l.
ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſsimo. ff.
ſolut.matr.vbi glo.2.Bart.nu.5.Alba & Ca-
ſtrenſ.num.3.Cuma.nu.3. Alex.nu.7.Specu.
in titu.qui fil.ſint legit.num.28. vbi ſubdit,
2 quòd ex quo † vxor ſeruit viro, l.ſi cum pu
temus, ff.de operis lib.l.aſsiduis, C.qui po
tior.in pign.habe.c.eſt ordo.33.quæſt.5.ma-
ritus non repetet impenſas factas pro ſer-
3 uitio † ſibi impenſo: ſi dotem recepit, non
4 eſt dubium, quin teneatur alere, quia † dos
ſeruire debet oneribus matrimonij, l.pro
pro oneribus, C.de iure dot. d. §. ſin autem
in ſæuiſsimo, & in d.l.aſsiduis, & propter
5 onus alimentorum † dos haberi dicitur ti-
tulo oneroſo, l.ex promiſsione, ff.de actio.
6 & oblig.& nõ dicitur donatum, † quod eſt
compẽnſatum, vt in propoſito inquit text.
in l.ſi quis pro vxore, §.fin.ff.de dona.inter
vir. & vxor. Abb. in c. ſalubriter, de vſur.
Ruin.in conſ.130.nu.3.volu.1. Capic. deciſ.
24.nu.1.Aemilia.in conſi.10.num.5.quos ci-
tat Cordub.in l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex
his, num.19.vbi ait neminem eſſe contradi-
centem, ff.de liber.agnoſcend.Natta in con-
ſi.547.num.10.Aſcan.de patr.poteſta.effect.
16.num.24.in fin.Vital.tract.clauſ.tit.an a-
limen.renunc.poſſ.col.4.& 5. vbi declarat.
hæc autem alendi † neceſsitas eſt iuris poſi 7
tiui, l.dotis fructus.ff.de iure dot. Rofred.
quæſt.ſabat.29.nu.3. refert & ſequitur Lan
cellot.Gal.in conſuetud.Alexandr. in ver.
ſolidos, nu.42.

Quæ ſententia, quando vxor eſt ſana,
& ſeruit marito, procedit indiſtinctè, ſiue
vxor habeat aliunde, ſiue non, & ſi patrem
habeat diuitem, aut fratres, ſiue non, quia
vxore ſana inſeruiente † marito non ſit ea 8
diſtinctio, ſicuti quando eſt infirma, Cyn.
Bart.Rain.Salic.Caſtr.& alij, in l. quod in
vxorem, vbi Alexan.in fin.C.de negot.geſt.
Ruin. in conſ.139. nume. 1. in fin. volum.4.
Natta in conſ.547.num.12.vbi Bald.allegat,
qui de hoc non loquitur. & quamuis Ful-
goſ.in d.l.quod in vxorem, contrarium te-
neat & diſtinguat, ſicuti in vxore infirma,
per l.quod ſi nulla, ff.de religioſ. tamen A-
lex.in loco prędicto, illum reprehendit, &
reſpondit ad dictam legem, quod procedit
quando vxor non erat in obſequio mariti,
vt ergo ſit locus huic ampliationi, duo re-
quiruntur. primum, quòd vxor ſit ſana, ſe-
cundùm quod ſeruiat marito: quòd ſi alter
ceſſet, aliter erit dicendum, vti infra decla-
rabimus.

Amplia ſecundò, vt maritus etiam cum
iuramento † nõ poſsit vxorem priuare ali- 9
mentis, vt eſt tex. quem ibi ad hoc not. Bal.
in c.cum quidã, de iureiur. & ibi ſequitur
Fel.nu.11.& ratio eſt, quia iuramentũ nihil
operatur, quando actus concernit cõmodũ
tertij, & nõ dependet † à poteſtate iurantis, 10
vt per Bar.in l.ſi quis pro eo ff.de fideiuſ.in
l.nõ dubium.C.de legib.Dd.in c.quãuis, de
pac.in 6.in c.licet, de iureiu.eo.li.Tyraq.in
pręf.l.ſi vnquã, nu.164.in fi.C.de reuo.don.

Amplia-

Ampliatur tertiò, vbi maritus teneatur
11 alere vxorem, quã duxit ſine †dote vel ſine dotis promiſsione, eſt tex. in l. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſum. fun. videtur enim perſonam ſua loco dotis dediſſe, vt in §. pen. in ver. quid enim agat, in auth. quib. mod. natur. eff. ſuc. legit. quem tex. ad hoc citat Inno. in c. per veſtras, de don. inter vir. & vxo. ita quoq; tenet Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. num. 28. vbi inquit, quòd maritus tenetur ſaltem ob ſeruitium, quod vxor prçſtat, & eadem ratione obſequij mouetur Barto. in tract. alimẽ. nu. 28. Cyn. in d. l. quod in vxorem. vbi ait, quòd ſi maritus habet vxorem in obſequio; non eſt diſtinguendum, an ſit dotata, vel non dotata, ſequuntur omnes ibi, præcipuè Alex. num. 8. qui multos allegat, Cyn. & Bal. in l. pro oneribus, C. de iure dot. Bar. in l. ſi conſtante, nu. 102. ff. ſolut. matr. & in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſsimo. ff. eod. & ante eos eſt gl. in l. fin. C. de diuort. quam citat Amanell. de Clar. aq. in ſing. 134. hoc etiam probauit Guid. Papa quæſt. 439. in prin. vbi inquit ita vidiſſe iudicatum in cõtradictorio iudicio, Alex. in d. §. ſin autem in ſæuiſsimo, Roman. in ſing. 317. num. 1. quia ſecundùm eum, affectu, non dotibus matrimonio contrahuntur, l. ſi. C. de repud. & dicit eſſe de hoc textum optimum in l. fin. ff. vt in poſſ. leg. mouetur etiã alia ratione, quia indecorum eſſet marito, ſi vxor fame periret, Rofred. in 4. par. in tit. de offic. iud. quo alimen. petun. & cum hac ſententia tranſeunt Abb. Ang. Aretin. Salic. Alex. Iaſ. Crot. Campeg. Bertran. Alcia. Aemilia. Io. Lup. & Natta, quos omnes citat, & ſequitur Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 21. & 24. ff. de liber. agnoſc. addo Aufrer. ad Capel. Toloſ. deciſ. 87. vbi allegat Bald. in Margarita, Rui. in conſ. 130. num. 3. vol. 1. conſ. 139. nu. 1. vol. 4. conſ. 144. nume. 5. volum. 5. Alba in conſi. 39. nume. 4. volum. 2. quia ſecundùm eum, maritus non alit vxorem propter dotem, ſed quia deſeruit oneribus matrimonij, & ſubdit, quòd indotatam alere tenetur tanquam ſororem, Natta in conſi. 547. nume. 13. Benincaſ. in tract. paupert. quæſtio. 8. in 2. ſpecia. in contract. num. 21. Rota Bononien. deciſ. 22. nume. 9. deciſ. Pedemont. 132. nume. 8. addo Socin. in tract. fallent. regu. 158. in 3. limita. Roland. conſ. 15. nume. 6. volum. 3. Cæphal. conſ. 127. nume. 1. Curt. ſen. conſi. 39. colum. 1. Viual. tract. clauſ. tit. an alim. renun. poſſ. colum. 6.

Hæc intellige, etiam quãdo vxor eſt diues, quia nihilominus maritus, qui eam duxit, nulla facta dotis mentione, tenetur ſanam alere: benè verum eſt quod ſi ſit diues, poteſt maritus ab ea petere, quod do-
tem conſtituat conuenientem,† alias pote- 12
rit illam expellere, ita tenet Bald. in l. fin. num. 9. C. de ſent. quæ ſine cert. quantitate. quia iniquum eſt, quod maritus de ſuo alat eam, quæ poteſt ſe dotare, & nõ vult, ſecundùm glo. in §. fin. in verſ. onera, in Authen. de non eligen. ſecun. nub. hoc etiam voluit Bald. in c. iurauit, num. 3. & 5. de probat. vbi ſubdit, quod eſt quid conſuetum, diſcretũ, & æquum, & ideo infert quòd qui iurauit
† aliquam puellam ducere in vxorem, intel 13
ligitur tacita conditio, ſi det dotem, & qui duxit vxorem ſine dotis cõmemoratione, cum incipit ſuſtinere onera matrimonij,
petere poteſt,† quod conſtituatur dos, ſe- 14
cundùm glo. in l. obligamur, in §. lege, ff. de act. & oblig. ſed illa glo. loquitur in patre, qui cogi poteſt dotare filiam, quam ſine do
te† collocauit matrimonio, ſequuntur Bal. 15
Imol. Roma. Alex. & alij, in l. 1. ff. ſolut. matrimon. vbi Ripa num. 55. multos allegat, & dicit communem, eam quoque teſtatur eſſe communem Iaſ. in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebitam, nume. 5. ff. de condict. cauſa data, & in §. fuerat, nume. 97. Inſtitut. de actio. Padill. in authen. res quæ, num. 72. C. commun. de leg. Cordub. d. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, num. 2. & illam gloſſ. ſic intelligit ipſemet Bald. in d. l. fin. nume. 8. in fin. ſed per identitatem rationis cogitur vxor ſe dotare, ſicuti cogeretur pater filia petente, ſecundùm Bald. in loco præcitato, & hoc voluit etiam Iaſon in d. l. ſi quis indebitam, numer. 3. vbi tamen malè ex hoc infert, quòd maritus non teneatur illam alere, nam aliud eſt alere, aliud dotem petere. quid enim ſi maritus non velit dotem petere, ſed deneget alimenta? profectò cogetur

quæſt.68.nu.4. Lup.latè in c.per veſtras,in
3.notab. in prin.col.5.num.1. de dona.inter
vir.& vxor.ſolio mihi 134. & licèt ex præ-
dictis multi allegent. Io.And.ad Spec.tamẽ
is tenet cõtrarium, & cum eo tranſit Alex.
in d.§.ſin autem in ſæuiſſimo, & ſequitur
Ripa in d.l.2.nu.29.& ſeq.ſed prior opinio
eſt communis,vt teſtatur Soci.loco prædi-
cto, & Doctores inter alios caſus allegant
illum.

Quando mulier receſſit ob nimiam vi-
22 ri ſæuitiam, quia is eſt ſufficiens † ad ſepa-
rationem thori,c.ſi fortè, de pœn.diſtin.1.
glo.in c.de illis,in ver.ſteterit,vbi Prępoſ.
col.pen.in 12.caſu,de ſponſ. & in c.1.in fin.
de diuor.c.ex tranſmiſſa. & c. literas, & v-
bique Alex.de reſtitu.ſpolia. Lup.in rubr.
de dona. inter virum & vxo. §. 20. nu. 4. &
in c.per veſtras,in 3.notab.in prin.nu.6.fo-
lio mihi 135. Neuiza.in Silua nup. lib.1.nu.
37.Dida.de ſpon.par.2.cap.7.§.5.nu.1. Nat-
ta in conſil.616.per totum. Rolan.in conſi.
27.volum.3.Port.Imol.in conſi.156.num.6.
Menoch.de arbitr.in d.caſu 139.nume.5. &
de recup.remed.1.nume.189.& in conſ.299.
nume.5.& ſeq.in quibus locis habetur mo-
dus deducendi, & probandi ſæuitiam ma-
riti, & tota ferè materia huius controuer-
ſiæ, & videri poteſt Menoch.de arbitr.iud.
caſu 138. vbi non ſolum agit de ſæuitia ma-
riti, ſed etiam aliorum, & ratio quare eo
caſu teneatur dotes reſtituere, eſt quia dos
23 eſt mulieris † patrimonium,ex quo viuere
debet,l.3.§. ſed verum.ff.de minor. & tunc
dos eſſe debet apud maritum,quando ſuſti-
24 net † matrimonij onera, l. inſulam.§. vſu-
ras.ff. ſoluto matrimo.l.ſi pater, in prin.ff.
de do.exceptio.& per eaſdem rationes ma-
ritus, qui vxorem ſine cauſa expulit de do-
25 mo, non † lucratur dotem, licèt ex forma
ſtatuti maritus lucrari debeat dotem præ-
mortuæ vxoris. Bald.in l.1.§.ſed ſcimus.C.
de latina liber.tollen. Alexan.d.conſ.78.&
26.cum alijs citatis à Rol. in d.tracta.de lu-
cro dot.quæſt.68.num.7. vbi tamen diſtin-
guendo conciliat contrarias Doctorũ ſen-
tentias.

Et quæ ſuprà dicta ſunt de ea, quæ fuit
expulſa à marito,vel quæ culpa mariti diſ-
ceſſit, vel aliter ſine propria culpa ſeor-
ſum agit, obtinent etiam in ea, quæ autho-
ritate propria ſine mariti culpa diuertit in
aliam domum, ſi tamen velit ad virum re-
dire: nam ſi vir † redeuntem non vult ad- 26
mittere,tenetur illã poſteà alere. hoc vult
glo.1.in ſi.in c.ſignificaſti.de diuor. vbi in-
quit,quod eſt reſtituenda vxor, quæ autho
ritate propria receſſit, deinde vult redire,
quia & ſi non fuerit eiecta,ſed ſeipſam eie-
cerit, ex quo tamen maritus redeuntem nõ
recipit,vel nõ admittit,videtur illam ſpo-
liare: & ſubdit,quòd ab ea die repetit expẽ
ſas,nõ autem quas prius fecerat, hoc etiam
voluit Hoſti.in ſum. qui matrimo. accuſa.
poſſ.§.1. col.1. ver.quid ergo de expẽſis.vbi
ait procedere etiã ſi vxor ſit indotata, quia
eſt pars ſui corporis,& ſocia diuinæ,& hu
manæ domus,vt titu.de matrim.cap.1.idem
voluit Spec.in titu. de ſponſal.§.fina.nu.4.
Alex.in d.conſ.78. nu.6.verſ. ſecundò pro-
batur,vol.5.eam glo.dicit notab. Alexan.d.
§.ſin autem in ſæuiſſimo,nu.7. Vital.tract.
de clauſ.tit.an alim.renun.poſſit,col.10.in
prin. Socin.in l.2.num.9.ff.ſol. matr. & ibi
Ripa num.29.Tiraq.d.glo.vnica,num.14.&
ferè omnes Doctores ſupra citati, licèt nõ
ponderent gl.in his terminis. qui enim ve-
nientem ad poſſeſſionem non admittit,ex-
pellere,& ſpoliare † videtur,l.fin.vbi Bar- 27
to.ff.de precar. alios citat Tiraq. de conſti-
tut.poſſeſſ.par.1.numer.69. Crau.conſ.107.
nume.31. Menoch. qui alios citat,de recup.
poſſ.remed.9.nu.137. facit etiam, quia non
dicitur receſſiſſe vxor, quæ redit ad mari-
tum,argumento c.primi, extrã de iudic. v-
bi non dicitur veniſſe, † qui non ſtetit.An- 28
char.in conſil.75. colum.ſi. & non videtur
abeſſe, qui † rediturus eſt, l.ex facto.ff. de 29
hæred.inſtit. Anchar. conſil.90. conſidero,
circa ſi. Tiraq.in l.ſi vnquàm,in ver. ſuſce-
perit liberos,num.176.C.de reuoc.dona.&
diuertiſſe non dicitur, quæ † redijt, l.ple- 30
rique.ff.de ritu nuptia. l. vir mulieri.ff.de
donat. inter vir.& vxo.& tex.notab.in l.3.
ff.de dinor. per quem gloſſ.in l.ex his.ff.de
legib.inquit, Lazarum à Domino reſuſci-
tatũ recuperare † bona ſua, eam ſequuntur 31
Bar.Alber.Bal.et alij ibi,plures citat Tiraq.

 d.ver.

d.ver.ſuſceperit liberos,nu.170.ſed prędi-
cta iura procedunt dato modico interual-
lo, ſecùs autē eſſet ſi extaret perſeuerātia.
Facit etiam, quod voluit Imola in l. ſi
cùm dotem.§. ſin autem in ſæuiſſimo, poſt
medium,verſ. vltimò nota.ff.ſoluto matr.
vbi ait, quòd etſi vir,qui malè tractauit v-
xorem,priuetur lucro dotis,ſi tamen re in-
32 tegra † incipit benè tractare,non priuatur,
allegat illum textum in ver.pactis. ſequi-
tur Alex.ibi,nu.10. idem Alex.in l.ſi ab ho-
ſtibus.§.ſi vir,nume.3.circa fi.ff.eo.titu. &
ibi Aretin.dicit procedere, etiam ſi coactè
maritus cœpit eam benè tractare, & huius
opinionis fuêre Roma. Campeg. & Ruin.
quos citat,& ſequitur Rol. in tracta.de lu-
cro dot. quæſt.70. per totum. vbi ponit de
filia, quæ poſt malam vitam redijt ad me-
liorem frugem: & de filio ingrato,qui pœ-
nitentiam egit, & de alijs conferentibus
ad propoſitum noſtrum: nam ſubſequuta
pœnitentia tollit præcedentem culpam in
prædictis. idem ergo erit in vxore, quæ ſi-
ne cauſa receſſit:ea enim ſi pœnitentia du-
cta redeat ad virum, recipi debet, & ſi mi-
nimè admittatur, perinde erit ac ſi foret
expulſa,& eiecta.
Amplia ſextò concluſionem,de qua ſu-
prà, vt procedat etiam quando vxor receſ-
33 ſit à domo mariti abſque propria, † vel ma
riti culpa, quia tunc maritus ſi habet do-
tem, tenetur illam alere, ſecundùm dotis
fructus, & quantitatem, d. §. ſin autem in
ſæuiſſimo,vbi Iacob.de Are. ita intelligit,
eodem modo declarat Cyn. in d.l. quòd in
vxorem.C.de negot.geſt. Caſtr. in conſil.
65.in fin. volum.1. vbi ponit exemplum in
ea,cui obijciebatur, quòd maritò venenū
propinaſſet: nam iuſta de cauſa ſecedit à
viro, & id viro quoque imputari non po-
teſt. hoc etiam caſu diſtinguendum eſt, vt
dicam infrà de vxore infirma, facit quod
voluit Bal.in l.1.num.10.C.de lega. vbi lo-
quitur de alimentis in domo relictis vxo-
ri à viro,& vult quòd debeantur extra do-
34 mum,quando † abeſt abſque ſua, vel hære-
dum culpa.
Sed etſi maritus vxorem teneatur ale-
re, poteſt tamen vxor in contrahendo ma-
trimonio maritum obligare † pacto,vt eam 35
alat,& ſeruos, & alios, vt probat text.in l.
inter ſocerum.§.conuenit.ff.de pact.dotal.
vbi dicit, quòd datur vtilis actio in factū.
& aduertatur, quod ille text. loquitur de
pacto nudo, † quòd regulariter producit 36
actionem,l.iuriſgentium.§.ſed cùm nulla.
ff.de pact. etiamſi iuramento ſit confirma-
tum,ſecundùm Bal. in l.fin.C.de fideicom.
poſt Inno.in c.1.quod met.cauſ.tamen hæc
eſt vna ex limitationibus, quòd pactum
nudū producit efficacem actionem, quādo
id promittitur, quod erat debitum ex di-
ſpoſitione legis, † ſecundùm gloſſ. & Bart. 37
in l.legitimam.ff.de pact. vbi Caſt. Alexan.
& Iaſ. Bart.in l.non impoſſibile.ff.de pact.
Bal.in c.ſi cautio, nume.12.de fide inſtrum.
ne fides careat remuneratione, & ibi dicit
textum prædictum eſſe vnicum, ſequitur
Iaſ. in d.§. ſed cùm nulla,nume.24.limitat.
14.& in §.in perſonam,nume.69. Inſti.de a-
ctio. vbi reprehendit Io.Fab. qui dicit eſſe
ſpeciale. inquit enim Iaſ.non eſſe ſpeciale
in eo caſu, ſed generale in omnibus pactis,
quæ fiunt circa id,quod eſt à lege debitum,
& Roman.in ſingu.528. dicit ibi eſſe caſum
ſingularem, & in mundo notatum à nemi-
ne pro glo.in d.l.legitimam. opponi tamē
poſſet, quòd ex quo maritus legis diſpoſi-
tione tenetur alere vxorem, hoc pactum
erit ſuperfluum, & conſequenter nullum,
l.iuriſgentium.§. ſed ſi fraudādi.ff.de pact.
ſed reſponde, quòd & ſi pactum contineat
† idem, quod commune tamen valet, l. qui 38
mutuam.ff. mandati. & tunc ſuperfluitas
annullat actum,quando continet etiam vi-
tium, vbi benè declarat † Bart.in l.non im- 39
poſſibile, nume.1.ff. de pact. Addo, quòd
in propoſito pactum prędictum non eſt ſu-
perfluum,ſed plurimū operatur. ſcis enim
quòd alimenta præterita peti non poſſunt,
quando à lege debentur, & peti † poſſunt 40
officio Iudicis, ſecundùm Bar.in l.libertis
quos.§.manumiſſis. nume.3.ff.de alimen.&
cibar.leg.Bald.in l.de alimentis.C.de tran-
ſact. ſed quādo præſtanda erant iure actio-
nis,tunc etiam pręteriti temporis alimen
ta † peti poſſunt,d.§.manumiſſis. vbi Bart. 41
Idē Bar.in conſ.211.nu.7.vol.2. Bal. & Dec.
in d.

in d.l.de alimentis.Roman.in conſil.458.in prin. & dicam plenè in titu. quomodo alimenta debita petantur. atque ita non erit inutile tale pactum, ſed multum proderit.

SVMMARIA.

1 *Vxor infirma, quæ tamen ſeruit viro, an ſit alenda.*

2 *Onus ſequi debet, qui ſentit commodum.*

3 *Vxor dicitur marito ſeruire.*

4 *Seruienti ſunt præſtanda alimenta.*

5 *Effectus dum ſequatur, non curamus de modo.*

6 *Vxori infirmæ præſtanda ſunt alimenta à marito, qui eam habet in obſequio.*

7 *Vxori, quæ ſeruire non poteſt propter infirmitatem, alimenta danda ſunt, quatenus ſuppetũt dotes.*

8 *Dos datur propter onera matrimonij, quæ conſiſtunt circa vxoris alimentationem.*

9 *Redditus dotis erogandi ſunt in alimenta vxoris infirmæ, non autem proprietas.*

10 *Maritus alit in domo, non extra domum vxorẽ infirmam, quæ non ſeruit.*

11 *Vxorem infirmam alicuius qui alit, non repetit.*

12 *Expenſam neceſſariam repetit, qui aluit vxorẽ alterius.*

13 *Nemo auditur, ſi ſua non interſit.*

14 *Vxor infirma tenetur de ſuo impendere, ſi fructus dotis non ſufficiunt.*

15 *Maritus dicitur dominus dotis.*

16 *Paraphernalia bona dicuntur, quæ vxor ſecum ducit ad domum mariti præter dotem.*

17 *Maritus non agit ſine promiſſione rati pro bonis extra dotalibus.*

18 *Maritus pro alimentis infirmæ vxoris non tenetur erogare fructus ſequentis temporis, ſed pro rata.*

19 *Debitum ex cauſa ſeruitij præſtari debet pro rata ſeruitij.*

20 *Debitum omne determinatur ſecundùm ſuam cauſam.*

21 *Onus regulat impoſitionem.*

22 *Onere ſublato, ceſſat commodum.*

23 *Conductori impedito caſu fortuito fit remiſſio pro rata temporis.*

24 *Eccleſiæ pro reparatione rector erogare debet partem fructuum antea perceptorum.*

25 *Fructus diuiduntur pro rata temporis inter vxorem, & heredes mariti ſoluto matrimonio.*

26 *Maritus lucratur fructus dotis pro rata temporis, quo matrimonium ſuſtinet.*

27 *Maritus an teneatur vltra fructus dotis alere vxorem infirmam, quæ habet patrem diuitem.*

28 *Filius non dicitur inops, quando cogere poteſt patrem ad ſe alendum.*

29 *Filius dicitur poſſidere, quæ pater poſſidet.*

30 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*

31 *Vxor inops ſi habet patrem diuitem, non conſequitur quantum in bonis mariti diuitis.*

32 *Pater eſt primus in ordine, qui teneatur ratione ſanguinis alere filium.*

33 *Vxor magis tenetur ſubuenire patri, quàm marito in alimentis.*

34 *Maritus vltra fructus dotis alit vxorem infirmam in ſubſidium, quando non extat pater, mater, vel frater.*

35 *Pater alit filium, quando non habet aliunde.*

36 *Heredes mariti non alunt viduam, quando dotes reſtituerunt.*

37 *Maritus alit vxorem infirmam, & ſine dote.*

38 *Maritus vxorem infirmam, & ſine dote non alit, niſi in ſubſidium, quando alius non extat.*

39 *Dos regulariter non ſufficit ad alimenta.*

40 *Famulo infirmo debentur alimenta.*

41 *Officialis infirmus alendus eſt à prætore.*

QVAESTIO XXXIIII.

QVOD ſanam vxorẽ maritus alere teneatur, abundè diximus in proxima quæſtione: dubium tamen eſt, quando vxor eſt infirma, an ei prꝺſtanda ſint alimenta à marito? & nonnulli caſus diſtinguendi ſunt, vt quꝺſtionis veritas ex factorum diuerſitate non ſit ambigua.

Primus eſt, quando vxor non vtitur quidem integra valetudine, ſed infirmitas nõ eam retrahit ab obſequio viri, & tunc † eſt 1
alenda à marito, cui ipſa debita prꝺſtat ſeruitia, per regulam, qui ſentit commodum,
ſentire etiam debet † incõmodum, l. ſecundùm naturam. ff. de reg. iur. c. qui ſentit. eo. 2
titu. in 6. vxor verò dicitur marito † ſeruire, c. eſt ordo, c. hæc imago, & c. ſatis, 33. quæſtio. 3

quæſtio.5.l.aſſiduis.C. qui potio.in piguo.
habe.l.ſed cùm patronus.ff.de ope.libert.
4 ideo maritus debet ei alimenta † dare, ar-
gumento l.in rebus.§. poſſunt.ff.commod.
l.item ſerui.ff.de ædilit.edicto.l.diuortio.
§.ſi.ff.ſoluto matrimon.in quibus locis di-
citur non dari cuipiam repetitionem eius,
quod impendit in perſona illius, qui ſer-
uit.& ſicuti maritus alere tenetur vxorem
ſanam,quæ ſit in eius obſequio, ita alit in-
firmam, quæ tamen eadem præſtat obſe-
quia. & quod dicimus de alimentis, inclu-
dit medicinas, & alia neceſſaria, vt ſuo lo-
co dicemus.& cùm alimenta à viro pręſten
tur propter obſequia, non refert, quòd re
cipiat ea ab vxore ſana, vel infirma. non e-
5 nim curamus de modo, dum idem † ſequa-
tur effectus,l.3.C.de inſtit.& ſubſtit.& nõ
attenditur infirmitas, quæ non retrahit à
debitis ſeruitijs,argumento c.non præſtat,
de regul.iur.in 6.& in terminis, quod alen
da,& curanda ſit vxor infirma, quæ tamen
6 eſt in obſequio mariti, hoc † voluit Cyn.
in l.quod in vxorem, nume.1. ver. aut hoc
contingit ceſſante vtriuſque.C. de negot.
geſt.Bar.num.1.Caſtr.nu.3.ver.ſed quando
infirmatur. & cæteris omnibus clarius Sa-
lic.nu.1.verſ.dic,aut ægritudo. vbi inquit,
quòd ſi infirmitas non prohibet eam eſſe
in obſequio mariti, tunc eſt alenda & cu-
randa,& Alex.nume.8. vbi loquendo de v-
xore ſana inquit,tunc diſtingui,an vxor di-
ues ſit vel pauper, quando laborat infirmi-
tate tali,quæ eam remouet ab obſequio ma
riti.Aretin.§.fuerat,num.11. Inſti.de actio.
Cordub.alios citans, d.l.ſi quis à liberis.§.
ſi quis ex his,nume.26.ff.de libe.agnoſ. Vi-
tal.tract.clauſu.titu.an alimen. renunciari
poſſ.col.1.

Secundus eſt caſus, quando infirmitas
adeò eſt grauis, quòd vxor dotem habens
nõ poteſt marito ſeruire: tunc enim ſi do-
mo excedat,eſt nihilominus alenda à mari-
7 to quatenus † ſuppetunt dotis fructus, l.ſi
cùm dotem.§. ſin autem in ſæuiſſimo.ff.ſo-
luto matrimo. Cyn.Caſtr.& Salice. in d.l.
quod in vxorem, Cynũ ſimpliciter ſequi-
tur Bar.in tract.alimen.num.48. Doctores
omnes in d.§.ſin autem in ſæuiſſimo.Rom.
in conſ.517.col.2. ver. aut neutrius. vbi in-
quit,quòd in hoc dos datur vt deſeruiat o-
neribus matrimonij,quæ † conſiſtunt circa 8
vxoris alimẽtationem, l.ſi is qui.§.ibi dos,
& l.dotis fructus.ff.de iure doti.l.actione.
§.fin.cum l.ſeq.ff.pro ſocio.l.ſi maritus. &
l.ſi filia.§. hoc amplius.ff.famil.erciſ.l.pro
oneribus.C.de iure dot. eandem ſententi-
am tenuit Ange.in §.fuerat,num.11.ver.aut
talis ægritudo.Inſti.de actio.Ang.in l.vni-
ca.§.cùm autem.C.de rei vxor.actio. Soci.
in conſi.286.num.2.verſi. ſi verò vxor, vo-
lu.2.vbi dicit quòd ita concludunt Docto-
res communiter,& in conſil.64.num.1.ver.
aliquando & tertiò,volum.4. vbi dicit de
hoc eſſe caſum in d.§. ſin autem in ſæuiſſi-
mo.Corne.in conſi.145.col.4.ver.deuenien
do autem nunc,volum.2.Ruin.in conſi.139.
num.3.volum.4.Rol.de lucro dot.quæſtio.
69.num.5. & quod dicitur, maritum teneri
vſque ad dotis concurrentem quãtitatem,
intellige in quantum ſe extendunt † red- 9
ditus dotis, ita probat tex.in l.cùm vnus.§.
ſi.ff.de alim.& cibar.lega.& ibi declarat Ia
cob.Butr. quem ſequitur Bar. in d.§.ſin au-
tem in ſæuiſſimo,nume.5.Roman.d.conſil.
517.colum.2. Sal.d.l.quod in vxorem,num.
1. vbi quantitatem dotis declarat pro eo,
quod ex dote redigitur. Angel.d.§.fuerat,
num.11.ver.& quod dixi,ita loquuntur So-
cin.& alij ſuprà citati.Imola d.§.ſin autem
in ſæuiſſimo. præmiſſa verò intelligit So-
cin.in d.conſil.286. per totum, vt teneatur
ea præſtare in domo † propria, non extra, 10
quia regulariter alimenta ſunt præſtanda
in domo, & quia ibi minore cum viri in-
commodo præſtantur. & infert, quòd ſi
contra mariti proteſtationem alius vxori
infirmæ miniſtraret neceſſaria, nõ repete-
ret, † quia ſoluens pro inuito non repetit, 11
l.ſi pro te.ff.mand.l.ſi.C.de nego.geſt. & li-
cèt neceſſaria expenſa † repetatur,ſecundũ 12
Pet.Cyn. & alios in d.l.fin. tamen hæc non
dicitur omninò neceſſaria, quando eam a-
lius erat facturus.

Aduerte tamen, quia Doctores in d.§.
ſin autem,& in d.l.quod in vxorem, quãdo
vxor eſt adeò infirma, quòd marito debita
præſtare non poteſt obſequia, præſuppo-
nunt

nunt, quòd eam maritus alat etiam extra
domum, imò loquuntur generaliter nõ ſo-
lùm quando propter infirmitatem, ſed etiã
quando ex quauis alia cauſa, dum tamen ſi-
ne ſua, vel mariti culpa abſit à domo, atque
ita præſupponunt ęam eſſe extra domum.
præterea cùm maritus non teneatur vltra
redditus dotis impẽdere circa vxorem in-
firmam, non videtur, quòd ſua interſit ale-
re in domo potius quam extra, & ceſſante
13 intereſſe † nemo auditur. Ang. in l. ſi patro-
ni. §. qui fideicommiſſaria. ff. ad Trebell. eſt
tex. in l. ſi vnus. §. ante omnia, vbi Bart. ff. ad
Trebel. Dec. in conſi. 302. nu. 4. Tiraq. de re-
tract. conſang. §. 1. glo. 2. nu. 51. niſi dicamus,
quòd pro eo intereſt mariti, quia in domo
eadem neceſſaria prouidebit, nec omnes
fructus dotis impendet: non eſt enim cer-
tum, quòd impenſa ſit abſumptura omnem
redditum dotis. vt ergo liqueat marito id
ſolùm impendi, quod ſit neceſſarium, di-
mittenda eſt vt alatur vxor in domo, qua
ratione mihi placet opinio Socini, quam
ſequitur Cordub. d. l. ſi quis à liberis. §. ſi
quis ex his, nu. 28,

Tertius eſt caſus, quando fructus dotis
nõ ſufficiunt pro alimentis, & impenſis ę-
græ mulieri neceſſarijs, & mulier eſt di-
ues, quia habet bona extradotalia: & tunc
quidquid conſumptis fructibus dotalibus
14 deeſt, ſupplendum erit ab ipſa † vxore. Iac.
Butr. Cyn. Caſtr. Salic. & Alex. in d. l. quod
in vxorem. Roma. d. conſil. 517. num. 2. verſi.
ſin autem redditus. Angel. d. §. fuerat, num.
11. Bal. & Imola in d. §. ſin autem in ſæuiſſi-
mo, vterque circa finem. & ibi Alex. num. 7.
dicit hanc eſſe veritatem. Socin. d. conſi. 64.
ver. aliquando & tertiò, ſequuntur alij om
nes ſuprà citati, & hic caſus nullam habet
difficultatem. ſed quia fit mentio de mu-
liere dotata, quæ tamen aliunde diues eſt,
pro horum intelligentia ſciendũ eſt, quòd
mulier habere poteſt bona triplicis gene-
ris, dotalia ſcilicet, paraphernalia, & ex-
15 tradotalia. prima ſunt mariti, qui dicitur †
dotis dominus, l. doce ancillam. ff. de rei
vend. l. & ſi dotis. vbi gloſſ. & l. in rebus. C.
de iure dot. l. dotis fructus. ff. eo. titu. Para-
phernalia ſunt, quę vxor defert ad domum
mariti, & ei tradit, † quaſi præter dotem, 16
glo. in rub. C. de pact. conuen. Azo in ſum-
ma illius tit. ver. res autem paraphernales,
& in ſum. C. de iure dot. Papien. in form. li-
bel. quo vxor agit ad dotem, verſ. tamquàm
bona paraphernalia. Deci. in conſil. 521. nu-
me. 2. hæc autem marito non traduntur, vt
in eum transferatur dominium, ſed eius
domum deferuntur ratione vxoris vſus,
vel ſaltem promiſcui, l. ſi ego. §. dotis. ff. de
iure dot. vbi Bal. declarat. & horum bono-
rum fructus non poteſt maritus pércipere
contra vxoris voluntatem. Bar. in l. pen. in
prin. ff. ad leg. Falcid. Bal. in l. vbi adhuc. C.
de iure dot. Deci. d. conſil. 521. numer. 10. &
modum cognoſcendi, quæ ſint parapher-
nalia, ponit Iaſ. in l. maritus, num. 11. & ſeq.
C. de procurat. vbi Pariſ. ad Bartol. Tertia
ſpecies continet bona, quæ neque dotalia
ſunt, neque paraphernalia, & pro his mari-
tus non poteſt agere niſi promittat de rato
pro vxore, † d. l. maritus. vbi Bar. Bal. Caſtr. 17
Salice. Alex. & Iaſ. Socin. in conſi. 82. vol. 4.
Afflict. in deciſ. 44. Ruin. in conſi. 722. vol. 1.
ſi ergo vel ex paraphernalibus, vel alijs ex-
tradotalibus vxor ſibi prouidere poteſt
pro alimentis, & medicinis, maritus, qui in
curam vxoris impendit omnes fructus do-
tales, non tenetur vlterius impendere, ſed
vxor ſibi debet prouidere.

Quid ſi vxor fuit infirma aliquot men-
ſibus tantùm, an maritus teneatur prius e-
rogare fructus totius anni antequàm vxor
de ſuo impendat? ſuper hac quæſtione in-
uenio ſolum Rui. qui in conſi. 139. nnm. 3. in
fi. volum. 4. dicit, maritum teneri † ſolùm 18
pro fructibus illius temporis, quo vxor
ſtetit infirma, non etiam pro alijs, quia illi
ſupputantur ſuper impenſa reſidui tempo
ris, & nihil allegat, ſed eius opinio habet
æquitatem, quia fructus vnius anni ſuſti-
nere debent onera vnius anni, & cùm do-
tis fructus marito cedant pro oneribus ma
trimonij diuidi debent pro rata temporis,
quo onera ſuſtinentur, & quod debetur
ratione † ſeruitij, præſtari debet pro rata 19
ſeruitij, l. pen. in fi. C. de erog. milit. anno.
l. 1. C. de re milita. & vbi quid præſtatur ob
certã cauſam, determinatur ſecundùm † il- 20

lam l.Seio, vbi Dyn.Bart. & Bal.ff.de annu. legat. & præſtatio regulatur ſecundum o-
21 nus, † propter quod illud præſtatur, l.generaliter.§.1.C.de ſacroſ.eccleſ. Roma.in conſ.417.nu.4. ideo vbi grauamen eſt com-
22 modi cauſa, ſublato grauamine ceſſat † commodum, l.eum qui, vbi Bar.Iaſ.& alij.ff.de iureiur.ideo videmus, quòd ex quo penſio præſtatur intuitu fructuum, ſi contingat quòd conductor caſu fortuito impediatur
23 frui, fit remiſſio pro rata † temporis, quo durauit impedimentum, l. ſi quis domum, in princ.ff.loca.§.pen.Inſtit.eod. Bart.in l. ſi vno.§.item cùm quidam, num.4.ff.locati. Doctores præcipuè Abb.in c. ſi propter.ff. eo.titu. Bello.in conſil.45.nume.4.nec moueat quemquam exemplum Eccleſiæ reparandæ, pro qua Epiſcopus vel rector teneatur erogare quartam redditiuum etiam eius temporis, quo eccleſia reparatione nõ
24 indigebat, † vt poſt gloſſ.& Doctores concludit Bero.in conſil.3.numer.10. & ſequ. volum.1. quia ideo illud obtinet, quòd ea quarta eſt à principio ad eam cauſam à canonibus ordinata, & deſtinata: conſeruari itaque debet vſque in euentum cauſæ, pro qua eſt eroganda: at ſecùs in caſu noſtro quando onera matrimonij ſunt continua, & cõtinuam afferunt impenſam. & ad confirmationem prædictorum facit, quia ſoluto matrimonio rei dotalis fructus inter vxorem, & hæredes mariti diuiduntur
25 pro rata † temporis, l. diuortio. & l. fructus, & vtrobique Doctores notant.ff.ſoluto matrimo.Tiraquel.de retract.conuentio.§.5.gloſſ.4.num.4.& ratio eſt, quia pro rata anni maritus ſuſtinuit onera, & dicit Bar.in d.l.diuortio.§.ex contrario, num.11.
26 quòd maritus fructus dotis lucratur † pro ea parte anni, pro qua ſuſtinuit onera matrimonij, & vbi quid præſtatur pro alimentis, tunc diuiſio fit pro rata temporis, quo alimenta ſunt præſtanda, vt colligitur ex ijs quæ ponit Didac. libr.1. variar.reſolut. cap.15.nu.12.ver. ſed in hac ipſa, & num.13. ver.mihi ſanè.

Quartus caſus eſt, quando fructus dotis non ſufficiunt, & vxor non habet aliunde, ſed habet patrem diuitẽ, vel patre mortuo habet fratres, vel hæredes patris, an tunc euacuatis fructibus dotis, pater ipſe, fratres, vel hæredes teneantur ſupplere, an verò id oneris marito incumbat? & circa hunc caſum adnotandum, quòd etſi ad hãc quæſtionem allegetur glo.in d.§.ſin autem in ſæuiſſimo, itque ibi Bal.& Imola, tamen non loquuntur in noſtris terminis, ſed in caſu, quando mulier eſt indotata. dicit enim glo.quòd maritus indotatam ſuſtentare debet. Bal. verò & Imola dicunt verum eſſe, quãdo non habet aliunde. Cyn.autem in d.l. quòd in vxorem, dicit quòd ſi vxor eſt inops, & non habet vnde alatur, tenetur maritus: ſed quando ipſa eſt inops, & habet patrem diuitem, vel fratres vel hæredes patris, non firmat pedes. Salic.ibi allegat idem velle glo.in §. ſin autem in ſæuiſſimo, quæ tamen hoc non dicit, vt aduerti ſuprà.Rom.d.conſ.517.num.2.idem dicit indiſtinctè: ſed clarè hanc quæſtionem decidit Soci.in conſ.64.num.3. ver.ex quibus infert, volu.4.dicens, quòd ſi mulier ſit in-
ops dicitur non habere † aliunde, etiam ſi 27
habeat patrem, vel fratrem, à quibus poſſit alimenta conſequi, dicit hoc voluiſſe Iac.Butr.d.l. quod in vxorem, allegat etiã Ange.in l.vnica.§. cùm autem.C.de rei vxor.actio. & ſubdit eſſe de hoc notabilem textum, qui non eſt alibi, in l.cùm vnus.§. fin.ff.de alimen.& cibar.leg. ſequitur Cordub.in d.§.ſi quis ex his, nume.72. vbi allegat Salic.in d.l.vnica.§.ſin autem, nume.9. C.de rei vxor.actio. & Capic. in deciſ.24. num.7. Contrarium voluit Caſtren.in d.l. quod in vxorem, nume.3.C.de neg.geſt.vbi ait quòd ſi vxor habet patrem, vel fratres, maritus non tenetur eam infirmam curare vltra vires dotis, & dicit textum ibi ita intelligi, ſecundùm Cyn. hoc etiam voluit Salic.ibi, num.1.dicens, quòd ſi vxor habet patrem, vel alium qui tenetur alere, maritus non obligatur: ſed vbi ipſa eſt inops, ſed habet patrem vel alium, non tenetur maritus, & ſubdit hoc modo procedere, quod voluit glo.in d.§. ſin autem in ſæuiſſimo. & idem dicit Aret.in d.§.fuerat num. 1.qui ita intelligit glo. prædictam, & ante eos hoc quoque modo diſtinguit Bar. in d.

l.quod ſi

l.quod in vxorem. vbi quoad exoneratio-
nem mariti parificat hos caſus, quòd vxor
ſit diues, vel habeat patrem, aut alium qui
de iure teneatur alere. Rui.in conſ.119.nu.
3.volu.4.vbi vult quòd pater, mater, & fra-
tres teneantur primum alere, & ipſis defi-
cientibus, & non aliter maritus. Rol.in d.
tract.de lucro dot.quæſt.69.num.6.& facit,
quia filius non poteſt dici inops, quando
28 ſuæ inopiæ ſuccurrere † poteſt, cogendo
patrem, vt ſe alat, l.ſi quis à liberis.§.ſi vel
parens.ff.de liber.agnoſcen.& filius vide-
29 tur ea poſſidere, † quæ pater poſſidet. Bal.
in l.fina.in fin.C.de impub.& al.ſubſtit.in
l.2.C.de legitim.hæred.& æſtimum patris,
videtur æſtimum filij, gloſſ.in l.2.C.de his
qui er. Bald.in locis prædictis: & magis ad
30 rem accedendo non dicitur pauper, qui †
patrem habet diuitem, c.clericos, 1.quæſt.
2.& c.fin.in ſi.16.quæſt.1.& c.1. de magiſtr.
vbi Abb. nume.1.dicit, eos non eſſe paupe-
res, qui parentum opibus poſſunt adiuua-
ri:nam pater tenetur alere filium, & om-
nia neceſſaria præbere: & ſubdit non re-
ferre, an quis per ſe, vel per alium poſſit,
ſed tunc pauperem dici, quando non po-
teſt per ſe, nec per alium. addo quod voluit
Cuma.in l.in ſuis.ff.de libe.& poſthum. v-
bi concludit mulierem indotatam non gau
dere beneficio, auth.prætereà.C. vnde vir
31 & vxor, quando habet patrem † diuitem,
& in conſil.131.duo fratres, vbi quòd filius
diues reputatur, cuius pater diues eſt. Alex.
in d.authen.prætereà, nu.11.Corne.colum.
pen.vbi ait, recentiores legendo & conſu-
lendo ita tenuiſſe, & cum eis tranſit Curt.
iun.nume.9.vbi ait quòd mulier poteſt pa-
trem cogere ad dotandum, ſecundùm com-
munem Doctorum opinionem, & eſt in
culpa ſi non dat dotem, quam habere po-
teſt. Socin.in conſi.30. num.4. volum.4. vbi
inquit eſſe ſingularem deciſionem, & idem
repetit in conſil.121.num.49.vol.4.& hanc
deciſionem ſequuntur communiter mo-
derni, vt inquit Deci.in d.authē.prætereà,
num.10.& Fabian.de Pep.nu.22.dicit, quòd
approbatur magis communiter per Docto-
res. Tiraquel.in præfatio. l. ſi vnquàm, nu.
23.verſ.& alijs multis. Cæphal. in conſil.
244.nume.2.Cordub.alios citans, l.ſi quis à
liberis.in princ.num.78.ff.de liber.agnoſc.
Rolan.conſ.14.num.19.& 53.volum 3.Con-
firmatur hæc opinio, quia alimenta & ex-
penſas non præſtat maritus ratione dotis,
ex quo vt dictum eſt, excedunt fructus do-
tis.non etiam ratione obſequij, quia ob ad-
uerſam valetudinem non poteſt ſeruire, vt
dixi ſuprà, ergo deberi non poſſunt, niſi
ratione affectionis, & ſanguinis, vel chari-
tatis. at vbi agitur de alimentis debitis ob
ſanguinis † coniunctionem, prima obliga- 32
tio pertinet ad patrem, vti volunt Dyn.&
Bar.in l.non quemadmodum.ff.de libe.ag-
noſcen.ponderant Alex.Corne.& alij in d.
authen.prætereà, & dicam ſuo loco. Addo
quòd vxor tenetur de alimentis, potius
ſubuenire † patri, quàm marito, vt poſt Di- 33
uum Thomam probat Fortunius in l.velu-
ti, nu.30.ff.de iuſt.& iure.ergo pari modo
debet à patre potius ſubueniri, quàm à ma
rito.valet enim argumentum, vt probatur
in auth.licet, in fine.C.de natural.libe.erit
igitur firma deciſio, quòd ſi habet patrem
diuitem, non tenetur maritus: ſed ſi non
extent pater, mater, fratres, † vel hæredes 34
patris, tunc à marito erunt miniſtranda a-
limenta. Et non obſtat, qnod voluerunt
Ange.Salic.& Capic.in contrarium citati:
illi enim loquuntur in terminis penitus
diuerſis, quando ſcilicet ſoluto per mor-
tem viri matrimonio vxor vidua eſt alen-
da. Ideo enim tunc magis eſt alenda ab hæ-
redibus mariti quàm à patre, quia hæredes
mariti habent dotem penes ſe, de cuius fru
ctibus vxor alenda eſt, & pater tunc ſolùm
tenetur alere quando filius non habet ali-
unde: † at ſi filius habet de proprio, pater 35
non poteſt conueniri, l. ſi quis à liberis.§.
ſed ſi filius.ff.de libe.agnoſ.vbi Bart.& Al-
ber.Iaſ.in auth.res quæ, num.11.C.commu.
de legat.& dicam ſuo loco.dum ergo dotis
fructus ſuppetunt, ex eis tamquàm de ſuis
proprijs bonis vxor eſt alenda per hære-
des viri, non autem moleſtandus pater, qui
tenetur in ſubſidium. quòd ſi hæredes ma-
riti dotes reſtituiſſent, vti que non teneren
tur viduam † alere, ſecundùm Iaco.de Are. 36
in l. ſi conſtante. §. quoties.ff. ſoluto ma-

 trimo-

trimonio. Bal. in auth. ei qui iurat, num. 39. C. de bon. auth. iud. poſſid. Cum. in l. diuortio, in prin. vbi Alex. num. 21. ff. ſolu. matri. & dicam in hoc eodẽ titulo. & quòd ea ratione hæredes mariti teneantur, ponit Salic. in d. l. vnica. §. ſin autem, nu. 9. at in præſenti facto dos licèt ſit penes maritum, tamen cùm mulier ſit extra domum, & obſequia non præſtet, non tenetur de proprio vltra fructus dotis, nec poteſt contemplatione dotis conueniri, quia impleuit iam quidquid dotis intuitu tenebatur præſtare. quòd ſi ex ordine charitatis, & affectionis, atque ita non actionis iure, ſed officio Iudicis conueniatur, iuſtè excipiet id muneris prius incumbere patri.

Nec obſtat tex. in l. cùm vnus. §. fin. ff. de alim. & cibar. legat. vbi alimenta magis taxantur habito reſpectu ad dotem quàm ad paternam hæreditatem: quia reſpondeo verum eſſe, quatenus ſunt debita ex cauſa dotis. ea enim cauſa cæteris omnibus præfertur, & magis obligat quàm ſanguinis ratio: ſed maritus ratione dotis non tenetur vxorem, quæ non ſit in eius ſeruitijs, alere vltra dotis redditus, vt dictum eſt ſuprà: hinc videmus, quòd quatenus ſufficiunt dotis fructus, maritus vxorem alit, etiam ſi habeat patrem diuitem. in eo ergo, quòd expenſa vxoris excedit fructum dotis, maritus non eſt obſtrictus alere, ergo non eſt habenda dotis ratio: & nos quærimus, an ceſſante obligatione, quæ prouenit ex dote maritus in alendi neceſſitate præferatur patri, vel matri, vel alij. Præterea ille textus non facit ad propoſitum, quia ibi nihil agitur de ſubſtantia alimentorum, vel de neceſſitate alendi, cùm hæredes patris, qui & hæredes ſunt & dotem relictam debent, ſine dubio teneantur, ſed agitur de quantitate, & qualitate alimentorum, nos contra quærimus de ipſa ſubſtantia, id eſt quis teneatur præſtare.

Quinto verò caſu, quando vxor eſt infirma, & ſine dote. Cyn. in l. quod in vxorem, dicit ſimpliciter, quòd ſi eſt pauper
37 maritus,† tenetur eã alere, per d. l. quòd ſi nulla. ff. de relig. ſequitur Bald. & Imola in in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, poſt gl. ibi, quæ nõ diſtinguit, an habeat patrẽ, matrẽ, vel alios, ad quos alendi onus magis pertineat: ſed concluſio vera eſt, quòd ſi vxor eſt diues, tenetur ſeipſam de proprio curare, ſi eſt pauper, & habet patrem, matrem, vel fratres, hi tenentur vxori ſubuenire: ſi verò non habet patrem, vel alios, tunc vltimo loco tenetur maritus. † ita diſtinguit 38
Caſtren. in d. l. quòd in vxorem. vbi parificat hos caſus, quòd ſit diues, vel habeat patrem aut alios. idem vult ibi Salic. & eodem modo diſtinguit Aretin. in d. §. fuerat, numer. 11. Ruin. in d. conſil. 139. nume. 3. volum. 3. qui omnes ponunt eandem deciſionem, quando eſt indotata, vel quando eſt dotata, ſed fructus non ſufficiunt, qui tamen caſus videntur diuerſam habere rationem: quia cùm dixit indotatam, non videtur maritus reſpexiſſe ad onera matrimonij, at ſecus quando voluit dotem: niſi dicamus, quòd vbi dotem recepit, non cenſetur cogitaſſe de oneribus, vltrà quàm ferrent dotis fructus. Vlterius quando duxit dotatam, videtur pro ea dote ſe obligaſſe ad onera omnia, quæ poſſent contingere in matrimonio, eaque ſuſcepiſſe dote promiſſa mediante. Similiter, quando duxit indotatam, ſibi debet imputare, qui à principio non conuenit de dote, ideo videtur, quòd vtroque caſu teneatur infirmam alere. Sed reſpondetur, quòd dos non ſupplet omnia onera matrimonialia:
nam non etiam ſufficit communiter † ad 39
onus alimentorum, vt inquit Socin. in conſil. 30. volum. 4. Riminal. & Fabian. in d. authen. præatereà, quos citat, & ſequitur Alciat. in conſil. 252. nume. 4. vbi conſiderat, quòd dos mille aureorum ſufficit pro Comitiſſa, & dicitur congrua, & tamen non ſufficit pro illius alimentis: Cùm tamen multa aliẽ concurrant impenſæ, præter onus alendi, ſed principaliter conſiderantur obſequia, quæ vxor viro præſtat, ideo ſuprà diximus, quòd tenetur maritus alere vxorem indotatam, quam habet in obſequio, & non tenetur alere dotatam, quæ non ſit iñ obſequio. cùm ergo ægrotante vxore ceſſent obſequia, ceſſare quoque debent alimenta, ſi vxor habet aliunde, per

per ſe, vel per alium. Sed adhuc inſtari po-
40 teſt, ſi famulo infirmo † debentur alimen-
ta, l. diuortio, §. impendia, l. ſi cum dotem,
§. ſin autem in ſæuiſsimo, vbi Bart. ff. ſolut.
matrimon. & ſi idem eſt in rectore, qui te-
41 netur alere officiales † infirmos, vt inquit
Bart. in l. legatis, ff. de aliment. & cibar. le-
gat. quare non idem indiſtinctè eſſe debe-
ret in vxore, etiam ſi haberet patrem diui-
tem, vel per ſe haberet aliunde, attento
quòd per eam ſtat quominus ſeruiat, ſed
per te caſum cogita, quia meo iudicio non
poteſt concludens ratio differentiæ ha-
beri.

SVMMARIA.

1 *Vxor repetit dotem, quando maritus exilio, vel confiſcatione bonorum damnatur.*

2 *Vxor repetit dotem, quando mariti bona ſunt pro parte publicata, etiam ſi ex remanenti ſit diues.*

3 *Vxor repetit etiam donationem propter nuptias quandę publicantur mariti bona.*

4 *Vxor repetit dotes à fiſco, quando maritus damnatur crimine læſæ maieſtatis.*

5 *Vxor non debet pati pro marito.*

6 *Vxor quæ dotes habet, vel habere poteſt, nō alitur à fiſco publicatis mariti bonis.*

7 *Vxor ſub prætextu dotium exiſtentium in pecunia, non impedit bona fiſco incorporari, ſecùs ſi ſint in bonis ſtabilibus.*

8 *Vxor habens bona mariti obligata, impedit bona fiſco incorporari.*

9 *Vxor poſsidens bona mariti, pro dotibus obligata, poteſt illa retinere donec ſoluantur dotes.*

10 *Vxor impedit incorporari fiſco bona mariti, quando dos eſt in bonis quomodocunque quæſitis.*

11 *Fiſcus de bonis mariti confiſcatis alit vxorem.*

12 *Fiſcus pro bonis confiſcatis ſuſtinet omnia onera damnati.*

13 *Hæredes obligantur onere alendi, quod erat iniunctum defuncto.*

14 *Vxor inops & indotata conſequitur quartam in bonis confiſcatis mariti diuitis.*

15 *Quarta in bonis coniugis prædiuitis debetur vxori pauperi & indotatæ loco legitimæ.*

QVAESTIO XXXIV.

QVID ſi bona mariti ſint pro crimi-
ne fiſco publicata, an fiſcus teneatur
vxori alimenta præſtare? hæc quę-
ſtio tria habet capita; primum, an mulier,
quæ habet doté, quę à fiſco occupatur, poſ-
ſit omiſſa petitione dotis aſpirare ad ali-
menta. ſecundum, an dum pendet quæſtio
dotis reſtituendæ, conſequatur alimenta.
tertium, an mulier indotata ſit à fiſco alen-
da. quod attinet ad primum, vxorem nõ eſ-
ſe à fiſco alendam, patet enim via ad repeté
dum dotem, quá marito ſoluerat, cum exi-
lium & † confiſcatio paupertatem inducát, 1
vt in auth. de exhib. & introd. reis, in prin.
ita poſt Ioan. And. Bart. Ang. Imol. & Butr.
concludit Alex. in l. ſi cum dotem, §. ſi mari
tus, num. 3. ff. ſolut. matr. vbi inquit, quod
marito bannito non ſolum propter culpá,
ſed etiam ob factiones ciuitatis vxor po-
teſt dotes repetere ex remedio l. ſi conſtan-
te, ff. ſolut. matr. Rom. in conſ. 187. num. 6. v-
bi dicit procedere, ſiue bannum ſit cum pu-
blicatione bonorum, ſiue ſine ea, allegat gl.
in l. 2. in prin. ff. ſolut. matr. & in l. 1. C. de re
pud. & dicit Bal. in d. l. 2. quod illa gloſſ. ad
hoc allegatur quotidie, Campeg. in tracta.
dot. part. 3. quæſt. 23. vbi inquit eſſe locum
reſtitutioni, ſiue ſit ſimpliciter iuſſus exu-
lare, ſiue bona omnia ſint publicata, ſiue eo
rum pars. quando autem omnia bona pub-
licata ſunt, dicitur maritus laborare perfe-
cta inopia, & ponunt Doctores paſsim in l.
ſi conſtante, ff. ſolut. matr. vbi Bald. Nouel.
num. 49. Crot. num. 18. Iaſ. nume. 66. & ſeq.
Lup. in repet. c. per veſtras, in 1. notab. §. 18.
num. 11. & num. 28. vbi dicit publicata parte
bonorum dari † repetitionem dotis, quan- 2
uis ex remanenti parte maritus ſit diues, i-
dem vult in §. 19. nume. 1. vbi quod non ſo-
lum dos, ſed etiam † donatio propter nup- 3
tias repeti poteſt, Gigas de crimine læſæ
maieſtatis, lib. 3. q. 18. num. 3. & ſeq. vbi dicit
procedere † etiam in crimine læſæ maieſta 4
tis, quia vxor non debet † pati pro marito, 5
l. ob maritorum, C. ne vxor pro marito, &
in l. quiſquis, §. vxores ſanè. C. ad leg. Iul.
maieſt. dicitur quòd vxores cōmittentium

crimen læſæ maieſtatis dotes ſuas recuperant, allegat quoq; Butr. in conſi. 61. num. 3. Nellus in tract. bannit. in 1. part. 2. tempor. quæſtio. 44. vbi tamen quod dictum eſt de parte bonorum confiſcata, intelligit ſi talis ſit pars qua amiſſa dici poſsit illum cœpiſſe malè vti ſua ſubſtantia, latè agit Boſſ. in tit. de publicat. bon. nu. 73. Clar. in pract. crim. q. 78. nu. 15. Folle. in ſua pract. in 1. par. 2. part. in verſi. annotantur bona, num. 23. & ſeq. Plot. in conſ. 130. nu. 10. inter conſ. criminal. collecta à Ziletto, vbi loquitur in publicatione inducta ob crimen læſæ maieſtatis, & tractat an opponi poſsit contra dotē confeſſatam, Cordub. d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 49. ff. de lib. agnoſ. vbi per hanc rationem concludit in terminis
6 noſtris, † vxorē quæ dotes habet, vel habere poteſt, non eſſe alendam à fiſco.

Aduertendum tamen circa practicandi modum, quia ſi dos conſiſtat in bonis immobilibus, poterit vxor impedire publicationem ſeu incorporationem eorum inſiſtendo rebus ipſis: ſi verò ſint in pecunia,
7 pro qua maritus erat vxor, † non impedit incorporationem, ſed publicatione ſequuta agit contra eum ad dotē. & ratio eſt, quia incorporatio impeditur ſolum ab eo qui habet rei dominium, vel poſſeſsionem, l. ſi. C. de bon. vacant. lib. 10. per quam ita docēt Bald. & Ange. in l. ſi marito, in princ. ff. ſolut. matr. vbi etiam Alexan. num. 1. verſ. nota etiam ex iſto textu. eſt verum, quòd ſi vxor habeat bona mariti obligata pro dotibus, vti ſemper habet tacitè, ſi non expreſ-
8 sè, poteſt inſiſtendo bonis † vigore ſuæ hypothecæ impedire publicationem, vt inquit Ange. in l. ſi marito, vbi Alex. loco prædicto eum ſequitur, pro quo facit, quia vxor, quæ viuente marito inhabitabat domum, vel poſsidebat bona iure familiaritatis, poteſt eo mortuo mutato poſſeſsio-
9 nis ſuæ titulo † poſsidere iure pignoris, donec ſibi dos ſoluatur, vt inquit Bald. in l. pen. col. 1. C. de non nu. pecun. quem ſequitur Iaſ. & Bald. non citati à Lupo in repet. rubr. de dona. inter vir. & vxor. §. 59. nu. 1. & quod dictum eſt licere vxori repetere dotes, & poſſe eam impedire confiſcationē quando dos conſiſtit in bonis immobili-
bus, procedit etiam in alijs † bonis quomodocunq; quæſitis, vt eſt tex. in l. ſi quis poſt 10
hac. C. de bon. damnat. vbi dicitur, quòd vxor ea capit authoritate propria, & illum tex. dicit ſingularem Bart. in c. ex literis, in prin. de pignor. Lup. d. §. 59. in fin. eſt igitur cōcluſio, quod vbi vxor eſt dotata, non eſt alenda, ſed debet dotem petere. An verò ſit alenda, dum dotem petit, non eſt hoc loco tractandū, ſed infra, vbi agemus de præſtandis actori alimentis lite pendente.

Reſpectu verò tertij capitis concludo, fiſcum debere vxori indotatæ † præſtare a- 11
limenta, atque hoc voluit Boſſ. in tit. de alimen. præſtan. vxo. & alijs, num. 5. mouetur, quia fiſcus tenetur ea onera ſubire, ad quæ is tenebatur † cuius bona fiſco ſunt appli- 12
cata, l. 2. C. ad leg. Iul. de vi publ. item quia onus alendi incumbens defuncto † tranſit 13
ad hæredes, l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, ff. de lib. agnoſ. fiſcus autem eſt hęres anomalus, vt dixi ſuprà, & hęc opinio multo magis procederet, quando vera eſſet opinio, quam tenuere aliqui, quòd bona mariti ſint tacitè vxori obligata pro alimentis, quia tunc tranſirent in fiſcum cum ſua cauſa, id eſt cum onere alendi, & ſicuti fiſcus tenetur patri, filio, & alijs perſonis alimenta in bonis confiſcatis miniſtrare, vti ſuprà demonſtraui, quare non eodem modo alimenta dabit vxori? adduco etiam tex. in authen. bona damnatorum, vbi glo. pen. C. de bonis proſcrip. qui vult quod confiſcatis bonis mariti diuitis, † vxor indotata & in- 14
ops ſtatim capiat quartam non obſtante cōfiſcatione perinde ac ſi maritus deceſſiſſet, ad idem eſt text. in §. fin. vbi hoc not. Ange. in auth. vt nulli iud. per quæ iura hoc voluit Socin. in conſ. 121. nu. 1. vol. 4. vbi ait gl. prædictas eſſe communiter approbatas, id quod nu. 6. vult procedere etiam in crimine læſæ maieſtatis, ſequitur Plot. d. conſi. 130. nu. 41. & 47. Cordub. d. §. ſi quis ex his, num. 49. ſicuti ergo vxor conſequitur quartam, ita habebit à fiſco alimenta, quia ea portio † defertur loco alimentorum, ne v- 15
xor cogatur mēdicare, §. quod aūt, in auth. vt lice. matr. & au. Rolan. in conſi. 14. nu. 27.

vol.ſ. Apparet igitur ex prædictorũ explanatione, minus generaliter eſſe loquutum Plot. in loco prædicto, nume.83. & 86. dum vult ſine aliqua diſtinctione vxorem alendam eſſe de bonis confiſcatis, cum tamen id intelligendũ ſit ſolum quando dotem non habet, vel quando eam petit, ſed nondum eſt conſequutus, apparet item Cordub. loco prædicto, num. 45. dum diſcedit ab opinione Ploti, nulla præmiſſa diſtinctione, non bene loquutum, quamuis ea opinio obtineat duobus in caſibus ſuprà relatis: hic verò tertius caſus intelligendus eſt, vt tũc fiſcus vxorem alat, quando ſi non proceſſiſſet confiſcatio, teneretur maritus idoneris ſubire; ſecundùm ea quæ in præcedenti quæſtione firmauimus, & alia, quæ mox ſubijciemus.

SVMMARIA.

1. *Vxor quòd alat virum, incongruum videtur.*
2. *Vxor non tenetur virũ alere de bonis paraphernalibus, contra nu.6.*
3. *Fructus dotis & donationis propter nuptias, ſeruire debent in alimenta vxoris, & mariti.*
4. *Fructus dotis ſpectant ad maritum.*
5. *Dos vbi collocatur in tuto propter inopiam mariti, ſeruit nihilominus oneribus matrimonij.*
6. *Maritus pauper ali debet ab vxore.*
7. *Maritus & vxor ſunt participes infortuniorum.*
8. *Correlatiuorum eadem eſt ratio, & deciſio.*
9. *Ratio vbi eſt eadem, ibi & ius idem eſſe debet.*
10. *Argumentum à ſufficienti partium dinumeratione, non eſt validum, niſi perfectè partes enumerentur.*
11. *Duo ſi obſtant, vno ſublato, alterum remanet.*
12. *Ratio ampliat diſpoſitionem.*
13. *Argumentum à maiore ad minus, eſt validum.*
14. *Legitima non debetur in bonis viuentis.*
15. *Legitima poſt mortem datur loco alimentorum.*
16. *Ratio naturalis non minus mouet quàm lex.*

QVAESTIO XXXV.

Visvm eſt de alimentis vxori à marito præſtandis: ſed ſi maritus inops ſit, an econtra vxor ei debeat exhibere alimenta? & videtur quod non, quia incõgruum † eſt quod vxor maritum alat, vel 1
aliquid conferat ad eius alimenta, l. quod ſi ſtipulatus, t. vbi glo. pen. ff. de dona. inter virum & vxorem, & gloſſ. vbi dicit, quod vir vxorem, non vxor virum alit, eam ſequitur ibi Bald. nume.1. & Salic. idem Bald. qui clarius loquitur in l. quod in vxorem, num.2. verſic. quid econtra, C. de neg. geſt. vbi inquit quòd ſi vir ſit pauper, & vxor diues, de bonis paraphernalibus non alet eam. mouetur ex d. §.1. ſed quòd non alatur 2
de bonis † paraphernalibus, eſt glo. in l. vbi adhuc, in verſ. ad ſuſtentationem, C. de iure dot. q̃ dicit, quòd etſi vir vergẽs ad inopiã alendus ſit de fructibus dotis, & donationis propter nuptias, non tamen habebit alimenta de fructibus paraphernalium, & eam ſequitur ibi Bald. nume.17. & Salic. nume.4. & glo. in d. l. quod ſi ſtipulata, §.1. defendit Crotus in l. ſi conſtante, in 2. lectur. nume.63.

Contraria tamen ſententia verior eſt, & ſanè quod ſpectat ad dotem, non eſt dubium, quin ex eius fructibus danda ſint marito alimẽta, eſt enim de hoc textus expreſſus in d. l. vbi adhuc, C. de iure dot. ibi, ſed fructibus earum, &c. vbi dicitur, quòd fru-
ctus dotis, † & donationis propter nuptias, 3
ſeruire debent ad ſuſtẽtationem mariti & vxoris, ad idem eſt text. in l. mutus, §. manente, ff. de iure dotium. imò dotis fructus
ſunt † viri, l. dotis fructus, ff. de iure dot. & 4
quod ſeruire debeant ad alendum virum, ponunt omnes Doctores in l. ſi conſtante, ff. ſolut. matrimo. vbi Iaſon num. 235. dicit,
quòd vbi dos ſoluto matrimonio repeti- 5
tur ob inopiam mariti, † debet nihilominus ſeruire pro oneribꝰ matrimonij, id eſt, alimẽtis mariti, vxoris, & filiorũ. imò Bar. ibi, nu.104. vult, quòd ſi fructus dotis non ſolùm ſufficiant pro alimentis, & alijs oneribus matrimonij, ſed etiam excedant onerum importantiam, quidquid deductis oneribus ſupereſt, venit reſtituendum marito tanquam eorum domino, Lup. c. per veſtras, in 1. notab. §.20. num.1. & 2. vbi ſubdit, maritum eſſe dotis dominum, Alex. d. l. ſi conſtante, numer.33. Cordub. §. ſi quis ex

his,

his,num.169. facit Bald. in l.pro oneribus,
in princ. C. de iure dot. ſed ſi dotis fructus
non ſufficiant,vel nulla extet dos,vel ea ſit
conſumpta, vel caſu aliquo extincta & deperdita,
alendus erit vir de paraphernalibus,
vel alijs bonis per vxorem,l.1.& auth.
præterea, C. vnde vir & vxor, §. quoniam
verò,in Authen.de exhibend. & introduc.
quæ iura licèt paſsim ad id à Doctoribus
allegentur, non tamen id dicunt,ſed ſeruiunt
in argumentum, vt ſicuti maritus vxori
ſuccedit,ita ſit ab ea alendus, atque ita
ex ipſis iuribus ſumpto argumento inquit
Specul.in titu. qui filij ſint legit. nume. 40.
verſic.quid ſi mulier, quòd ſi mulier locuples
ſit, & maritus pauper, qui non habet
vxoris bona in dotem,habebit maritus ali-
6 menta † ab ea, & debebit iuuare eum,ſequitur
Bartol.in tract.de aliment.nume.49.&
probatur ex text. in l.ſi cum dotem,§.ſi maritus,
verſic.quid enim. ff.ſolut.matrimon.
vbi dicitur, maritum & vxorem eſſe parti-
7 cipes † infortuniorum, & ibi hoc tenuit
Bartol.in §.ſin autem in ſæuiſsimo, nume.
6.vbi Ange.d.§.ſi maritus,colum.fin. dicit,
quòd ſicut vir alit vxorem,ita vxor alit virum,
& reprehendit glo.in d. l.ſi ſtipulata,
§.1.Alex.num.9.vbi allegat Bald.ibi reprobare
glo.prædictam in antiquis reportatis,
& verè Bald.ibi,num.4.impugnat illam gl.
& licèt Alexan. loco prædicto alleget pro
hac parte Bald. in d. l. quod in vxorem, tamen
ibi tenet contrarium, vt dixi, & pro
hac opinione ſtat Bald.in conſi.478.volum.
5.vbi dicit, quòd vxor tenetur ſubuenire
marito poſito in neceſsitate,quia cum cenſeantur
vna caro , & ſint ſocij diuinæ &
humanæ domus, vnus alterius onera portabit.
& licèt vir ſemper alat vxorem, id tamen
eſt,quia mulieres ſemper videntur in
neceſsitate,l.Quintus.ff.de donat.inter virum
& vxorem.viri autem raro ſunt in neceſsitate,
niſi contra communiter accidentia,
& declarat glo.in dicta l.ſi ſtipulata.§.1.
non procedere in caſu neceſsitatis, Guid.
Papa in quæſtio.439. nume.2. Socin.in conſi.81.
numer.10. volum.4. vbi relato Baldo,
qui dicebat maritum non eſſe alendum de
fructibus paraphernalium,ſubdit eundem
Bald.in quodam conſilio declarare, quod
id non intelligitur ſubſiſtente viri neceſſitate,
Crot.in dicta l.ſi conſtante, nume. 61.
vbi dicit illam gloſſ.eſſe reprobatam communiter,
& num.162. Lup.in c. per veſtras,
in 1.notab.§.19. de donar. inter virum & vxorem,
folio mihi 109. vbi quod de paraphernalibus
eſt alendus, Benincaſ. de paupert.
in 8.quæſtio.in 2. ſpecia. contract. numer.27.
Cordub. in d. l.ſi quis à liberis,§.ſi
quis ex his,num.14.ff.de liber.agnoſ. Vital.
tract.clauſ.in clauſ.an alimen. renun.poſſ.
colum.2.3.& 5.

Non obſtat igitur glo. in d. l. ſi inſtituta,
§.1.quia nihil allegat,quod ſuam probet
intentionem, vt inquit Cordub. loco prædicto,
& eam communiter reprehendunt
Doctores prędicti qui conſtituunt communem
opinionem:vel eſt intelligenda, quãdo
maritus eſt diues, vel habet aliunde, &
cum maritus vxorem teneatur alere indotatam,
& quæ aliunde non habet,vt ſuprà
diximus:pari ratione vxor miniſtrabit alimenta
viro inopi, quia cum ſint relatiua,
non debent iudicari ad imparia, imò diſpo-
ſitum † in vno,debet locum habere in alio, 8
l. fin. vbi Doctores, præcipuè Iaſon C. de
indicta viduit. tollen. vbi nonnullas recitat
deciſiones, loquentes in indiuiduo de
marito & vxore,facit etiam ratio ſucceſsionis,
qua mouetur Spec.dicto §. 1. num. 40.
Item ſi ordo charitatis & affectionis maritum
arctat ad alendum vxorem, quare non
idem erit in vxore,quæ eadem charitate &
affectione erga virum obſtringitur ? vbi e-
nim eadem verſatur ratio, † idem eſſe de- 9
bet ius,l.illud.ff.ad leg. Aquil.

Et non obſtant fundamenta Croti in d.
l.ſi conſtante, quia ad ea facilis eſt ſolutio,
& primò non obſtat, quòd vxor alatur altera
ex duabus cauſis, quia ſcilicet dotem
portauerit,vel quia ſit in obſequio mariti:
vtraque autem cauſa ceſſat in marito, quia
nõ dat vxori dotem,nec eſt ei in obſequio,
quia hoc argumentum non enumerat om-
nes partes ſufficienter, † ergo non eſt vali- 10
dum,l.filius.§.filiusfamilias,vbi gl.ff.de libe.
& poſth.c.venerabilem, vbi Ioan.And.
Bald. & Abb. de elect. latè Euerar. loco 51.
col.

col.2.verſ.quod eſt verum.nam non ſolum
maritus alit vxorem,quando dotem porta-
uit,& quando eam habet in obſequio, ſed
etiam quando eſt indotata, & abeſt à domo
viri ſine ſua, vel mariti culpa, vt quādo eſt
infirma, quemadmodum dixi ſuprà: ergo
cum tres ſint cauſæ,non ſufficit, quòd duæ
11 abſint,quia vbi duo ſunt vincula,† ſublato
vno,remanet alterum,l.ſi quando,C.de in-
off.teſtam.cum alijs,quos citaui in conſ.50.
nu.27.& quando vxor eſt indotata, vel ha-
bet dotem,quæ non ſufficit ad alimenta, &
medicinas, tunc maritus vxorem alit chari
tate ſanguinis & affectionis,non autem in-
tuitu dotis,vel obſequiorū, cum neutrum
concurrat.eadem ergo ſanguinis & affecti-
onis ratione vxor tenetur virum alere,qui
ſit pauper.

Nec obſtat, quòd etſi humanum ſit, v-
xorem dare viro alimenta, non tamen id
ſit neceſſarium,argumento l.humanum,C.
de legib.quia reſpondeo in §.ſi maritus, l.
ſi cum dotem,rationem ibi adiectā impor-
tare,non conſilium,ſed neceſsitatem: aliàs
enim non eſſet bona ratio, niſi per neceſſe
12 concluderet dictum, nam † ex ratione am-
pliatur diſpoſitio,l.regula,§. fin. vbi Bart.
& Bald.ff.de iur.&facti ignor.Euerar.loco
35.colum.1.

Non etiam monet, quòd ex quo facili-
us grauatur quis relinquere poſt mortem,
quàm dare in vita, inferri non poſſet ad ali
mentorum debitum ex quarta poſt mor-
tem debita, per authent. præterea.C.vnde
vir & vxor.quandoquidem vt dixi,aliquā-
do argumentum valet, eſt ſucceſſurus ab
inteſtato,ergo ali debet: quia ſicuti proxi-
mior in ſucceſsione tenetur alere, ita de-
ber ali, & illa quarta datur propter alimē-
ta,vt dixi in præcedenti quæſtione,quòd ſi
eſt alendus vir poſt mortem vxoris,multò
magis erit alendus in vita, quia poſt mor-
tem alimenta præſtantur intuitu iam ſolu-
ti matrimonij, ergo multò fortius deben-
tur matrimonio durante, ſi propter quod
13 vnumquodque tale,† & illud magis, auth.
multò magis, C. de ſacroſ. eccleſ. & exem-
plum de legitima, quā cogitur pater relin-
quere filię poſt mortem, licet in vita cogi
non poſsit, non eſt concludens: quia & ſi
ex bonis † inuentis non debeatur legitima, 14
l.1.§.ſi impuberi, ff.de collat. bon. l. paren-
tibus,C.de inoff.teſtam. tamen filiam alere
tenetur, vt dixi, & legitima poſt mortem
datur loco † alimentorum, §. prohibemus, 15
in auth.de trien.& ſemiſſe,Bart.in auth.de
hæred.& falcid.in princ.præterea vbi om-
nia alia argumenta ceſſarent, nō tamen de-
eſt naturalis ratio, quæ ſuadet, quòd vxor
diues alat inopem virum, ſicut econtra vir
diues vxorem alit inopem, & mouere de-
bet iudicem hæc ratio † non minus, quàm 16
lex,l.ſcire oportet,§.ſufficit, ff.de excuſat.
tut. Natta in conſ.129.nu.2.conſ.402.nu. 32.
Poſtremò non obſtat, quod in præſenti ca-
ſu non ſit locus argumento à correlatiuis
propter rationis diuerſitatem,quia reſpon
deo quòd hic nulla ſubeſt diuerſitatis ra-
tio, vt ſuprà oſtendi:nam vbi alter coniu-
gum eſt pauper, tenetur alter alendi onus
ſubire, etiam ceſſante ratione obſequij,
quare motiuum Croti remanet ex prædi-
ctis ſublatum.

SVMMARIA.

1 *Vxor repetit dotes, quando maritus ſubijcitur banno, quaſi vergat ad inopiam.*
2 *Ali nemo debet ex bonis, quibus fuit ſuo delicto priuatus.*
3 *Maleficus laborare ſemper debet egeſtate.*
4 *Priuilegium amittitur propter delictum.*
5 *Dos conſtante matrimonio repeti poteſt, quando maritus vergit ad inopiam.*
6 *Vxor de fructibus bonorum dotalium alit maritum bannitum.*
7 *Vxor diues tenetur alere maritum, non ſolum de bonis dotalibus, ſed etiam de alijs.*
8 *Maritus hoſtis ciuitatis, vel principis, an ſit ab vxore alendus.*
9 *Vxor tenetur maritum alere de fructibus aliorum bonorum, ſi fructus dotium non ſufficiant.*
10 *Vxor tenetur exhibere reuerentiam viro.*
11 *Patris perſona ſemper ſancta filio videri debet.*
12 *Fructus dotis etiam collocatæ in tuto, ſpectant ad virum.*
13 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, reſtituuntur viro.*

14 *Ali quis poteſt ex bonis per delictum ſibi ablatis, quod delictum non reſpicit illius offenſam, cui applicata ſunt bona.*

15 *Bannum & excommunicatio æquiparantur.*

QVAESTIO XXXVI.

QVANDO maritus iuſſus eſt exulare, an alendus ſit ab vxore? & dubium verſari poteſt circa duo, an ſcilicet ali debeat de bonis dotalibus, & an etiam ſi fructus dotaliũ non ſufficiant, vel dos non extet, teneatur vxor de bonis proprijs alere. quoad primum videtur fore deneganda alimenta, quia propter bannum factus eſt
1 locus † repetitioni dotium, vt poſt Io. Andr. Bart. Ange. Imol. & Butr. concludit Alexan. in l. ſi cum dotem. §. ſi maritus, ff. ſolut. matr. cum alijs, quos citaui in quęſtione, an vxor alenda ſit de bonis marito per confiſcationem ademptis, & ſtat regula, quòd nemo eſt alendus de bonis, quibus fuit ex cau
2 ſa † delicti priuatus, Bald. in c. 1. §. ſi verò violator, colum. 3. de pace tenend. & in authen. bona damnatorum, colum. 2. C. de bonis damnat. cum alijs, quos referam in titulo, quibus ex cauſis alimenta debita denegentur. reſpectu autem vtriuſque membri, ne alimenta debeantur, vrgere videtur ra
3 tio, quòd maleficus † laborare debet egeſtate, l. bona fides, in fin. prin. ff. depoſ. & dicitur in l. quiſquis, poſt princ. in §. filios verò, C. ad leg. Iul. maieſt. quod delinquentium filijs egeſtate ſordentibus vita ſupplicium, & mors debet eſſe ſolatium. ideo vi
4 demus quòd priuilegiũ † amittitur per delictum, Caſtr. in l. cùm ita legatũ, in princ. num. 3. ff. de legat. 2. Corſet. ſingu. incip. gabella. Verùm res aliter ſe habet, quia etſi viro bannito liceat vxori dotem repetere, tamen ea deſeruire debet pro alimentis viri, ad quem finem ſemper ea repetitio con
5 ceditur conſtante † matrimonio, l. vbi adhuc. C. de iure dot. l. mutus, §. manente, ff. de iure dot. & dixi in proximè præcedenti quæſtione, & in terminis de marito bannito ponit Specul. in tit. de dote poſt diuort. reſtituen. §. fin. nu. 20. vbi inquit, quòd ma
6 ritus poſt bannum vel † excommunicationem ali debet de fructibus bonorum dotalium, quæ vxor propter bannum recuperat, allegat c. paſce, 46. diſt. l. ſi cum dotem, §. ſi maritus, ff. ſolut. matr. Bart. in d. l. ſi conſtante, num. 22. ff. eod. tit. vbi allegando Specu. dicit, quod marito abſenti & bannito tenetur vxor mittere alimenta; & ſubdit mẽti tenendum eſſe, Bald. in l. vbi adhuc, num. 21. C. de iure dot. vbi relatis Spec. & Bart. in locis prędictis inquit, eſſe notandum, Nellus in tract. bannit. in 1. part. 2. tempo. q. 44. circa fin. vbi ponit, an vxor teneatur ſequi virum bannitum, Bald. Nouell. in l. ſi conſtante, nu. 50. vbi ſubdit quod non ſolum alẽdus eſt vir de bonis dotalibus, ſed etiam
de alijs, quæ vxor † diues habet, d. l. ſi cũ do 7
tem, §. ſin autem in ſæuiſsimo, & ibi ponit,
quid ſi † maritus ſit hoſtis ciuitatis, vel 8
principis. Crot. ibi, nu. 31. vbi poſt Salic. & Peruſ. quòd ſi fructus dotales non ſufficiũt
ad alimenta, vxor de proprio tenetur ſub 9
miniſtrare, idem voluit Campeg. in tracta. dot. par. 3. q. 23. circa fin. Lup. in rub. de dona. inter vir. & vxor. §. 64. nu. 15. & in c. per veſtras, in 1. notab. in §. 19. nu. 1. eod. titu. vbi ait, quod vxor non obſtante banno, vel excommunicatiõe, tenetur viro cohabitare: ſed vbi etiam cum eo non conuerſatur, tenetur ei mittere alimenta, allegat Io. Andr. Alber. & Cardin. ſed non diſtinguit, an alat de fructibus bonorum dotalium, vel aliorũ bonorum. Duen. in regu. 68. limit. 10. vbi tamen in ver. ex quo apparet, refert Crot. tenentem contrarium in l. ſi conſtante, qui tamen vt dixi, tranſit cum hac ſententia, Cęphal. conſ. 324. num. 24. deciſ. Pedem. 124. nu. 11. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, nu. 15. ff. de liber. agnoſ. vbi ait, quod
cum vxor teneatur † viro exhibere reuerẽ 10
tiam, l. alia. §. eleganter, ff. ſoluto matrimo. non debet attendere quòd deliquerit: qualiſcunque enim ſit, vir eſt, vt de filio erga patrem habemus in §. ſi verò contigerit, in authen. de inceſt. nupt. & filio ſemper ſan
cta videri † debet perſona patris, etiam ſi 11
contemptor ſit legum, l. liberto & filio. ff. de obſeq. liber. & non obſtat quod nemo alendus ſit de bonis ſibi ablatis propter delictum: quia reſpondeo, quòd vbi recuperatur dos ob mariti bannum, non dicitur vir priuari, ſed dos dicitur in tuto collocari, d. l.

12 d.l.ſi conſtante, & l. vbi adhuc, ideo † fru-
ctus ſpectant ad virum, l. dotis fructus, ff.
de iure dot. & ſi quid ſuperſit deductis one
13 ribus matrimonij, † eſt reſtituendum viro,
vt inquit Bar. in d. l. ſi conſtante, nu. 101. Re-
ſpondeo ſecundò, quòd ex quo delictum
non eſt commiſſum cõtra legem matrimo-
nij, non debet maritus priuari eo matrimo
nij commodo, per quod alendus eſt ex fru-
ctibus dotis, ſecùs eſſet quando delictum
foret patratum in ipſum matrimonium, ita
diſtinguit Bald. in d. l. vbi adhuc, nu. 21. Lu-
pus in d. §. 64. num. 12. vbi ita intelligit eam
14 regulã, quod non alatur † quis ex bonis ſibi
propter delictum ademptis, & in d. §. 19. c.
fin. deciſ. Pedem. 124. num. 12.

Non etiam obſtat, quòd egeſtate labo-
rare debet maleficus, quia reſpondeo hoc
procedere ſolum, quando quis committit
in patriam vel principem, ita loquitur l.
quiſquis, in contrarium allegata, & iam ſu-
pra diximus, patri etiam bannito, & filio
quoq; bannito non eſſe deneganda alimen
ta, quia etſi leges contempſerint, non deſi-
nunt tamen eſſe pater, vel filius. Reſpon-
det etiam quod textus, qui dicunt aliquem
laborare extrema egeſtate, non intelligunt
illum fame necandũ, ſed quod laboret ino-
pia, id eſt ſit ſine opibus, & victum ſumat
de aliorum manu: ideo videmus minoritas
pauperrimos eſſe, ſic diſponente beati Frã-
ciſci regula, ſed alendos tamen indies elee-
moſynis. Erit igitur concluſio, quòd ma-
ritus bannitus, vel excommunicatus ala-
tur ab vxore: æquiparantur enim hæc,
15 quòd ſit bannitus, † vel quod ſit excommu-
nicatus, text. in c. 1. in prin. hic fin. lex Con-
radi, licet quoad dotis repetitionẽ, aliqua-
lem inter eos differentiam cõſtituant Imo-
la, & Alexan. in d. l. ſi conſtante, vbi Iaſ. nu.
169. allegat Io. Andr. & Butr.

SVMMARIA.

1 *Monaſterium tenetur alere maritum eius, quæ ingreſſa eſt religionem viro conſentiente.*
2 *Monaſterium acquirit omnia bona ingreſſi.*
3 *Bona ingredientis monaſterium, videntur in illud alienata.*
4 *Conſentiens alienationi rei ſuæ, ſibi præiudicat.*
5 *Ingreſſus religionem, videtur mortuus.*
6 *Matrimonium diſſoluitur per ingreſſum religionis, vt ibi.*
7 *Dotalis fundus non venit in generali alienatione.*
8 *Dotalis fundus nõ venit in generali bonorũ alienatione.*
9 *Dotalis fundus prohibetur alienari fauore mariti.*
10 *Dotalis fundi prohibetur alienatio, ne mulier remaneat indotata.*
11 *Ingreſſus religionem non dicitur læſus, ſi renunciat bonis.*
12 *Religionem ingredi non poteſt vnus coniugũ altero inuito.*
13 *Sciens rem ſibi obligatam alienari, ſi tacet, præiudicat, quando contradicendo poterat impedire.*
14 *Maritus etiam ſoluto matrimonio retinet priuilegia.*
15 *Emancipatus non vocat patrem in ius ſine venia.*
16 *Monaſterium tenetur ad omnia onera ingreſſi.*
17 *Factum legitimè non retractatur ex ijs quæ ſuperueniunt.*
18 *Vxor poteſt ingredi religionẽ marito remanente in ſeculo, ſi ſenex eſt, & caret ſuſpicione incontinentiæ.*

QVAESTIO XXXVII.

SI vxor conſentiente marito ingredi-
tur monaſterium, & in illud transfe-
rat dotes, aut bona ſua, an monaſteriũ
teneatur † maritum alere? Et Ioan. Andr. ad 1
Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nume. 14.
tenet, monaſterium teneri, ſequitur Cor-
dub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, nu
me. 26. mouetur ex eo, quod ſupra diximus
monaſteriũ teneri ad alimenta erga filium
ingreſsi, ſicut etiã erga patrẽ ingreſsi. Hæc
tamen ſententia non tranſit ſine difficulta-
te, quia bona eius, qui monaſterium ingre-
ditur, trãsferũtur in † monaſterium, vt per 2
auth. ingreſsi. C. de ſacroſ. eccle. & videtur
alienata, † ſecundùm Bal. in c. in præſentia, 3
col. 12. de probat. Iaſ. in d. auth. num. 2. & 4.

vbi inquit, quod ea procedit etiam in mi-
nore,& in eo cui bonis interdictum eſt. at
ex bonis per vxorem alienatis viro conſen
tiente non ſunt à tertio præſtanda alimen-
4 ta,quia conſentiens alienationi,† ſibi præ-
iudicat, l. ſi fundum per fideicommiſſum,
& l.nihil,§.1.ff.de legat.1. l.fideicommiſſo,
§.1.ff.de pignor.l.mater,C.de rei vend. Iaſ.
conſ.13.col.1.volu.1. Tyraq. in l.ſi vnquam,
in ver.donatione largitus,nu.348. C. de re-
uoc. donat. D. Becius in conſ.57.nu.16.non
ergo poterit maritus conuenire monaſte-
rium vt alimenta præſtet ex bonis,quæ cō-
ſenſit alienari. Secundò allegari poteſt,
5 quod vxor per tranſitum ad† religionem
videtur mortua,l.Deo nobis,C.de epiſc.&
cler.c. placuit. 16. quæſt.1.& per religionē
matrimonium diſſoluitur quoad omnia,
6 præterquam quo ad hoc vt remanens† in
ſeculo poſsit aliam vxorem ducere, vt per
Abb.in rubr.de diuort. Ang. in ſum.in ver.
matrimonium, il 4.nu.4. Didac.in epitom.
de ſponſ.par.2.cap.7.§.4.in princ. ergo non
poteſt alter coniugum alimenta petere, ſi-
cut non peteret,ſi matrimonium eſſet mor
te ſolutum. addo quod dum maritus con-
ſentit vxorem ingredi religionem, vide-
tur ei omnia remittere,quæ vxor in matri-
monio tenebatur præſtare, & conſequēter
etiam onus alendi. Et ſi dicatur, quod fun-
7 dus dotalis non venit in generali† aliena-
tione,ſecundùm Bart.in l.codicillis,§.inſti
tuto.ff.de leg.2.Aret. Inſtit.quib.alien.non
licet,in prin.nu.6.reſpondeo,quòd hoc fal
lit quando vniuerſitas bonorum in alium
transfertur, quia cum vniuerſitate venit ē-
8 tiam† dotalis fundus,glo. Inſtit.quib.alie.
non licet,in verſ. prohibetur, Azo in ſum.
C.de fundo dotali,num.8.& in præſenti fa-
cto ceſſant rationes,propter quas fundi do
talis à lege prohibetur alienatio: fauor e-
9 nim mariti,† propter quem inducta eſt pro
hibitio,Bart.in d.l.ſi quis in tantam, nu.12.
C.vnde vi,deciſ.Pedem.94.nume.26.Natta
in conſ.528.num.2 ceſſat, quia conſentien-
do,quòd mulier efficiatur monacha, cen-
ſetur renunciare ſuo fauori.Item ratio mu
lieris, ne ſcilicet remaneat indotata, quæ
10 eſt altera† prohibitionis cauſa, ſecundum
textum Inſtitut. quibus aliena. non licet,
in fin.princip.vbi Areti.numer.7.Imola in
l.cum vir,colum.4. verſi. & intellige præ-
dicta,ff.de vſucap.vbi Caſtr.num.1.in fine.
deſtruitur, quia ingreſſa religionem, non
indiget dote,& quando ingreſſurus religi-
onem renunciat bonis ſuis, non attenditur
læſio,† nec conſideratur. Et quod dicitur 11
de patre vel filio ingrediente religionem,
habet diuerſam rationem,quia is poteſt in-
uito filio vel patre reſpectiuè ingredi reli
gionem,quod marito vel vxori† non licet 12
altero coniugum inuito,c.coniugatus,& c.
vxoratus, de conuerſ. coniugat. Proinde
coniunx ſuperſtes ſibi imputet, qui alteri
religionem ingredienti conſentit, cum ta-
men diſſentiendo potuiſſet impedire. ita
videmus, quòd qui ſciens patitur alienari
rem ſibi obligatam, ſibi præiudicat, quan-
do contradicendo† poterat impedire alie- 13
nationem, gl. magna circa med. in l. Caius,
vbi Bart.ff.de pignor. actio. in c. nonne, de
præſumpt. in c. plerumque. 12. quæſtio. 7.
Tyraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 9.
num.47.Crot.in l.filiusfamil.§.Diui, num.
148.ff.de leg.1.Pariſ.in conſ.93.nu.45. vol.1.
Cæphal.in conſ.110.num.12. Menoch.conſ.
58.num. 65, Concludo itaque ex prædictis,
non poſſe ſuſtineri deciſionem Ioan.Andr.
licet pro ea faciat, quòd vbi matrimonium
diſſoluitur, tunc maritus retinet priuile-
gium propter reliquias† præcedentis ma- 14
trimonij,ſecundùm Ioan.And. in c.1.quem
ibi ſequitur Abb.de donat. inter vir. & vxo.
vbi reprobata glo.2.dicit, quòd maritus in
reſtituenda dote ob ſolutū matrimonium
non conuenitur, niſi in quantum facere po
teſt,& alioquin ſemper reliquiæ præcedē-
tis actus proſunt, vt in patria poteſtate di-
cit Aret.in §.ius autem.Inſtitut.de patr.po-
teſta.vbi vult,quòd ideo filius† emancipa- 15
tus non vocat patrem in ius ſine venia, fa-
cit etiam quod ſicuti maritus ali debet ab
hæredibus vxoris, vt dicam infra de vidua
alenda ab hæredibus viri, ita alendus eſt à
monaſterio, quod habet omnia vxoris bo-
na. Et ſi dicatur quod monaſterium non eſt
hæres, reſpondeo quòd tenetur ad† omnia 16
onera ingreſſi, Bar.in l.fi.per illū tex. ff.de
adoptio.

adop io. Glo. & Docto. in d. auth. ingreſſi, vbi comprobat Iaſ. num. 44. ſic etiam diximus in fiſco. Solutio tamen eſt, quòd maritus quando conſenſit vxorem ingredi religionem, nullum ius habebat in bonis vxoris, ergo onus alendi non incumbebat vxori, & conſequenter non potuit in monaſterium tranſire, atque ita aut tempore ingreſſus maritus erat egenus, & ſibi imputet qui conſenſit, aut ſuperuenit egeſtas, & illa non nocet monaſterio, cui bona erant
17 anteà quæſita † liberè ſine onere alendi, l. in ambiguis. §. non eſt nouum. ff. de reg. iur. c. factum legitimè, eod. titu. in 6. & vbique gl. & quia Io. And. loco prædicto loquitur de vxore ſene, ſcias pro declaratione, quòd & ſi regulariter matrimonium non ſoluatur conſenſu iugalium, tamen vxor poteſt ingredi religionem marito remanente in
18 ſeculo, ſi † ſenex ſit, & non ſuſpectus incontinentiæ, c. cùm ſis, & c. ad apoſtolicam. de conuerſ. coniuga.

SVMMARIA.

1 *Pater ſuſtinet omnia filij inopis onera.*
2 *Socer tenetur nurum inopem alere.*
3 *Maritus & vxor dicuntur vna caro.*
4 *Nurus habetur loco filiæ.*
5 *Socer tenet locum patris.*
6 *Onera matrimonij eſſe ibi debent, vbi eſt dos.*
7 *Fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonij.*
8 *Pater expellens à domo filium, tenetur illi dotem vxoris reddere.*
9 *Pater expellens filium à domo reſtituit etiam donationem propter nuptias.*
10 *Socer, qui ſuſtinet onera matrimonij, lucratur dotem ex forma ſtatuti.*
11 *Socer alit nurum indotatam, ſi conſenſit matrimonio.*
12 *Pater vbi filius eſt pauper, ſuſtinet pro eo onera matrimonij.*
13 *Socer non alit nurum, quam filius illo contradicente duxit ſine dote.*
14 *Socer non minus nurui, quàm filio tenetur prouidere.*
15 *Socer alit nurum, quam filius ipſo inuito duxit.*
16 *Socer alit nurum, quæ ſine culpa exiuit domum ſoceri vel mariti.*
17 *Vxor quoque alenda eſt ei, cui alimenta promiſſa ſunt.*
18 *Socer tenetur alere nurum, etiam quando filius dotem ſibi reſtitutam diſſipauit.*
19 *Socer dotem filio reſtituens de conſenſu nurus liberatur.*
20 *Socer dotem filio reſtituendo ſine cauſa non liberatur, etiam ſi nurus conſentiat.*
21 *Socer dotem reſtituẽdo nurui pro alenda ſe, marito & filijs, liberatur ſi nurus iurat non contrauenire.*
22 *Socer non alit nurum dotatam, donec fructus dotis penes maritum exiſtentes ſuppetunt.*
23 *Fructus dotis debentur viro ſub tacita conditione, ſi matrimonij onera ſuſtinebit.*
24 *Socer alit filium & nurum, quando licèt ſubſit cauſa reſtituendi dotes, tamen filius ſuſpectus eſt dilapidationis.*
25 *Socer non alit nurum in caſibus, quibus maritus diues non teneretur.*
26 *Argumentum à maiori ad minus, eſt validum.*
27 *Fideiuſſor non obligatur in plus quàm principalis.*
28 *Culpa vnius non debet alij nocere.*
29 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
30 *Noxa caput ſequitur.*
31 *Mariti delictum vxori non nocet, etiam in crimine læſæ maieſtatis.*
32 *Pactum vnius non præiudicat alij.*
33 *Tranſactio facta cum vno, non præiudicat alij.*
34 *Dotalis fundus ſi à marito alienatur, poterit ab vxore vendicari.*
35 *Factum patris minus nocet vxori quàm filio.*
36 *Nepos ex nuru ignominioſa ſuccedit auo.*
37 *Auus poteſt exhæredare nepotem ex nuru ignominioſa.*
38 *Filius agit contra patrem, vt ſe obliget pro reſtitutione dotis, non autem nurus.*
39 *Vxor agit vti coniuncta perſona mariti contra ſororem, vel etiam vtili actione, vt ſe obliget pro dotis reſtitutione.*
40 *Socer alit etiam pronurum.*
41 *Nurus appellatione venit etiam pronurus.*

QVAESTIO XXXVIII.

ET non ſolùm maritus tenetur vxorẽ alere, vt dixi ſuprà, ſed ſi is ſit pauper, & vxor eius non habeat aliũde:

ſoror atque ita mariti pater alimenta nurui præſtabit. dicitur enim in l. ſi quis à liberis.§.non tantùm.ff.de libe. agnoſ. quòd pater non ſolùm tenetur filium alere, ſed
1 cætera filiorum onera † præſtare, & in l. ſi filiam,§.ſi filiusfamilias.ff. famil.erciſ. dicitur, quòd pater filij onera, & nurus agnoſcere neceſſe habet, vt expreſſè alendam
2 nurum voluit † gloſſ. in d.§.non tantum.in ver.onera.& ibi Bart. idem Bart. in tracta. alimen[illegible].nume.16.hoc voluit etiam Iaſ.in l.ſi conſtante, num.48. Crot.ibi, nume. 160. Rip.nu.54.circa fi.Ruin.in conſ.144.num.5. & 6.volu.5. Didac.de ſponſal.part.2.cap.8. §.6.verſ.tertiò ſubinfertur. Barbat.in c.2. num.46.de foro competen.in c.iurauit,nu. 24.de probat. vbi tamen alia iura allegat. Bero.in conſil.52.nume.2.volum.2. & ante eos Specul. in titul. qui fil. ſint legiti.num. 28.vbi dicit quòd etiam pronurus eſt alenda. Natta in conſi.278.in princip. D.Becius conſil.43.nume.9.in fin. Boer. in deciſ. 195. in fin.Padill.in authen.res quæ,num.89.C. commu.de legat.vbi multos citat.Cordub. in d.§.non tantum, nume.42. Viuius commun.opin.libr.1.opinio.22.colum.2.in fin.
3 & ratio eſt, quia cùm vir, & vxor ſint vna † caro,c.ſi vir, & vxor, 35.quæſt. 2. nurus eſt
4 habenda † pro filia, & ſocer tenet † locum
5 patris. Menoch.de arbitr.iudic.caſu 348.nume.13.ideo ſicuti pater alit filium, ita & nurum, & in terminis hanc adducit rationem Cyn.in l. vbi adhuc, quæſtio. 16. nume. 14. quem ibi ſequitur Alber. colum. 3. in fin. verſicu. quærit etiam Cyn.C.de iure doti. Hæc opinio de plano procedit, quando nurus eſt dotata, & dos eſt penes ſocerum: quia cùm dos detur propter onera matri-
6 monij, ibi eſſe debent onera, † vbi eſt dos, l.ſecundùm naturam.ff.de reg.iur. & quia
7 fructus dotis ſeruire † debent oneribus matrimonij, d.l.vbi adhuc, & Doctores in d.l. ſi conſtante, in l. ſi cùm dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſolu.matrimo. Bar.& Alexan. in l.contra.§.quoties.ff.de actio.rer.amot. & pater, qui dotem habet, tenetur onera matrimonij ſubire, ſicuti tenetur ea ſubire vxor eo caſu, quo de iure dos eſt ſibi reſtituenda, d.l.vbi adhuc, & d.l. ſi conſtante, vbi Doctores. ideo videmus, quòd ſi pater ſine cauſa filium domo expulit, tenetur illi dotem reſtituere, † vt ex ea filius alat ſe 8
& vxorem, & idem eſt quādo de patris conſenſu ſecedit, vel aliter ex iuſta cauſa exiuit patris domum, vt eſt text. in l.ſi is qui. §.ſi ibi dos.ff.de iure doti. per quem ita tenet Imola in d.§.tranſgrediamur, in fi. vbi dicit aliter eſſe dicendum, quando ſine culpa patris ſecedit, ſequitur Caſt. ibi, & Alexan.numer.9. Caſtren.in l.2.C.famil.erciſcund. Campeg. in tracta.dot. part. 3. quæſtio.16.hanc partem comprobat latè D.Becius in conſil.42. vbi etiam concludit, & multis rationibus euincit teneri ſocerum
reſtituere eo caſu, † donationem propter 9
nuptias, ſequitur Lancellot.Galliau.ſuper conſuetu. Alexan.in verſ. vxori, quæſtio. 4.nume.13. hac ipſa ratione ſocer lucratur
dotem, ſi ipſe onera † ſuſtinuit matrimo- 10
nij, ſecundùm opinionem Dyni, in l.ſi cùm dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſolut.matrim. Cyn.l.2.C.famil.erciſc. Bartol.in l.dotem. ff.de caſtr.pecul.Abb.conſil. 9. circa finem, volum.2. Marſil. ſingul. 264. de quo tamen vide apud Phanuc.de dot. gloſſ.8.nume.24. ſed difficultas eſt, quando rurſus eſt indotata, etſi apparet ſocerum conſenſiſſe matrimonio, tenetur eum alere, ſi non habet
aliunde, quia † conſentiendo cenſetur ſe 11
obligare, vt tenet Barto.in l.ſi cùm dotem. §.tranſgrediamur, vbi eum ſequuntur Bal. Angel.Imola, Caſtren. & alij, ff.ſoluto matrimon.idem eſt, quando non apparet patrem conſenſiſſe, nec diſſenſiſſe: nam, vt dixi, maritus tenetur alere vxorem indotatam: vbi verò ipſe propter paupertatem
non eſt habilis, transfertur onus † in pa- 12
trem, vt per Crot.in d.l. ſi conſtante, circa finem. & ſicuti pater alit filium, ita & nurum, quæ habetur pro filia, & quam alere tenetur filius. eſt enim onus filij, vt inquit gloſſ.d.§. non tantum. ſed ſi filius indotatam vxorem duxit patre cōtradicente, Socin. in quodam conſilio, non impreſſo, con-
cludit non teneri ſocerum † præſtare ali- 13
menta nurui, quam filius duxit ſine dote, mouetur ex pluribus rationibus, quas refert Crot.in l.ſi conſtante, num.160.& ſeq.

in 2. Lectu.ff.ſolut.matrimo.ſed hanc Soci. ſententiam improbat Crot. ibi, quem ſimpliciter citat Didac.d.§.6.num.5. vel ſi. tertiò ſubinfertur. Cordub. §. non tantùm, nume. 42. qui tamen non diſtinguit inter dotatam & indotatam. Ruin.in conſil.144. num.5.& 6.volum.5. vbi loquitur de indotata,mouetur,quia ſocer non minus nurui,
14 quàm filio † neceſſe habet prouidere, ſecundùm gloſſ. in l. quia parentis, in gloſſ. fina.ff.ſolu.matrimo.cùm enim ſocer ſit loco parẽtis, vt ibi dicitur, videtur ipſa quoque nurus, ſicut filius, eſſe in poteſtate patris, & ſicut filio ducenti vxorem indotatam alimenta denegari non poſſunt, ita nec nurui, & nu.18. Ruin.dicit procedere hanc
15 opinionem etiam ſi patre inuito † filius illam vxorem duxiſſet, & numer.6. vult idem eſſe, quando vxor non eſt in ſeruitio
16 viri, vel ſoceri, † abſque tamen propria culpa, & in vxore indotata hoc voluit quoque Bero.d.conſ.52.vol.2. num.1. vbi num. 17.idem tenet, quando ſine culpa degit extra domum, & nume.18. dicit duplici iure teneri ſocerum ad alimẽta nurus, primum eſt ratione dotis, cuius fructus impendendi ſunt in ſuſtinendis oneribus matrimonij, vt per Doctores in d.§. trãſgrediamur. ſecundum eſt ratione naturali, & ſanguinis, atque ideo licet quando nurus eſt indotata, ceſſet prima ratio, non tamẽ deſuit ſecunda. & facit, quia vbi alicui debentur a-
17 limenta, tunc eius quoque vxor † eſt alenda, glo.in c.admonere, in ver. partem.33.q. 2.Barbat.in c.2.num.46. de foro competen. Ruin.d.conſ.144.num. 8. Addo, quòd ſicuti patri non iuſtè denegantur alimenta, quia ſit cõtemptor legum, vt ſuprà dixi: ita nec filio, qui vxorem indotatam duxit patre inuito, & cõſequenter non etiam negabuntur nurui: cũ enim pater, & filius ſint correlatiui, diſpoſitum in vno locum habet in alio, l.fi.C. de indicta viduit.tollen. Natta tamen conſ.278.in fi.non audet ſuum interponere iudicium.

18 Ampliatur hæc opinio, † vt procedat etiam ſi pater dotem ſibi ſolutam reſtituiſſet, filio, qui mox illam perdiderit: quia eo caſu nihilominus pater tenetur nurũ alere, ſi filius ſit pauper, ſecundùm Bal.in conſil.119.vol.4.quem citat, & ſequitur Ruin. d.conſ.144.num.13.volu.6. Crot.d.l. ſi conſtante, num.162.ſolut.matrimo. licèt pater ſoluendo dotem filio liberetur † conſentiente nuru, per tex. in l.ſanè, vbi Bart.Bal. Salicet. & Fulgoſ.ff.de iure doti. Ruin. & 19
Crot. in loco prædicto, id quod tamen intelligendum, quando iuſta ſubeſt cauſa † 20
reſtituendi dotem, ſecundùm Ioan.And.ad Spec.in tit.de reſtit.dot.poſt diuor.fac.§ 1. in fin.Caſtren.d.§.tranſgrediamur, num.4. vbi Roman. nume.22. Ancharan. in conſil. 238. Natta in conſil.496. nume.9.aliàs ſi eſſet iuſta cauſa reſtituendi, licèt marito fiat reſtitutio de conſenſu vxoris, non liberatur ſocer, vt tenent prædicti Doctores, & declarat D. Becius d. conſil. 43. numer.8. & idem eſt, quando ſine cauſa fieret reſtitutio, ſed vxor cum iuramẽto promitteret de non contraueniendo, & fiat † 21
reſtitutio ad effectum, vt ſe & ſuos alat, ita conſuluit Baldus in d. conſil. 119. ſequitur Ruin.d.conſil.144.numer.13. & latius Natta d. conſil. 496. numer. 9. quando ergo fit hæc reſtitutio, licèt ſocer liberetur ab onere iterum reſtituendi dotem, non tamen liberatur ab onere alimentandi vxorem. reſolutio tamen huius ampliationis dependet à veritate illius cõcluſionis, quam plures probarunt, quòd pater non tenetur alere filium, qui portionem bonorum ſibi aſſignatã diſſipauit, de qua ſumus verba facturi in ea parte, vbi agitur de cauſis, quibus debita alimenta poſſunt denegari. Vbi tamen nurus eſt dotata, & dos eſt apud maritum, non tenetur ſocer illam alere, dum fructus dotis † ſuppetunt, ſecun- 22
dùm Baldum in d.conſil.119. Ruin.d.conſi. 144.num.16. fructus enim dotis habent conditionem tacitam, ſi onera matrimonij † 23
ſupportentur, l. ſi marito.ff.famil. erciſc. per quam inquit Dyn. in conſil. 12. quòd ſi maritus ſuſtinet onera matrimonij, pater eius non lucrabitur fructus dotis, ſequitur Bal.in d.§.tranſgrediamur, in fine, vbi Caſtr.num.7. Aret. in §.fuerat, num.32. Inſt. de actio. Bald. Nouel. in tracta.dot. part.7. priuileg.34.colum.3. D.Becius d. conſil.43. num.9.

num.9. ideo filius, qui dotem habet penes
ſe tenetur vxorem alere, non autem pater,
qui ſolum in ſubſidium tenetur, quando
nurus non eſt ſoluendo: at dum filius eſt
ſoluendo, vel habet dotis fructus, ipſe te-
netur, vt per Crot.in d.l.ſi conſtante, num.
162.in fi.& Ruin.d.conſ.144.

Aduerte etiam, quòd vno caſu tenetur
pater alere nurum & filium, etiam ſi iuſta
ſubeſſet cauſa reſtituendi dotem, quando
ſcilicet filius eſt dilapidationis ſuſpectus:
tunc enim niſi caueat de conſeruãda dote,
24 non cogitur pater dotem reſtituere, † ſed
alit filium & nurum, ita Bal.& Salic.in l.2.
C.famil.erciſ.Imo.in d.§.tranſgrediamur,
in fi.vbi Fulgoſ.nu.5.& Alex.num.9. Boer.
deciſ.195.num.9.D.Becius in d.conſ.43.nu.
7. idquod ego intelligo non in ſubſidium,
ſed etiam ſi filius vel nurus ſint ſoluendo,
quia cùm percipiat fructus dotis, tenetur
ad alimenta, per ſupradicta.

Aduerte etiam, quòd ſocer nurum non
alet in caſibus, quibus maritus diues non
tenetur alere vxorem, quia onus id ſocero
incumbit in ſubſidium, & in conſequen-
tiam marito. vbi ergo maritus non tene-
25 tur, ſocer † quoque liberatur, & ſi non te-
netur maritus, cuius proximior eſt obliga-
tio, multò minus tenebitur ſocer, qui eſt
26 remotior, argumento de† maiori ad mi-
nus, c.ſi ergo, vbi glo.8.quæſt.1.c.ſi Paulus,
vbi glo.30.quæſt.5.Euerar.loco 66.& tene-
tur ſocer propter maritum, ideo liberatur
his caſibus, quibus maritus non obligatur,
argumento authen. multò magis.C.de ſa-
croſan.Eccleſ.& acceſſorium non debet in
plus obligari, quàm principale, vt dici-
27 mus de fideiuſſore, † l.Græcè.§.illud.l.ſi-
cut.ff.de fideiuſſo.§. fideiuſſores, Inſtitut.
eod.titu. Alexan.in l.1.§.ſi ſtipulanti, num.
3.vbi Iaſ.num.9.ff.de verbor.obliga.Pariſ.
conſil.164.num.21.volum.4. Marſil.in rub.
ff.de fideiuſſo.nume.291.Cæphal.in conſil.
218.nume.22. ſed an teneatur alere nurum
in caſibus, quibus nõ tenetur alere filium,
non inuenio tactum à Doctoribus, ſed cre-
do teneri: quia licèt filius tale quid com-
mittat contra patrem, propter quod poſſit
alimentis priuari, non tamen nurus debet
grauari †ob culpam mariti, l.ſi quis in ſuo. 28
§.final.C.de inoffic. teſtam. puniri que ne-
mo debet ex delicto alterius, ſed pœna
ſuos authores tenere † debet, l. ſancimus. 29
C.de pœn. & noxa † caput ſequitur.§.om- 30
nis. Inſti.de noxa.actio. l.crimen.ff.de pœ.
l adoptiuum.§.patronum.C. de in ius vo-
can. l.diui fratres.ff. de iure patron. Me-
noch.in conſil.98. nume.59. & ſequ. & ma-
ritus delinquendo, vel aliter committen-
do contra patrem, non poteſt vxori præiu-
dicare, l.id quod noſtrum.ff.de regul. iur.
& habemus rubr. & titulum. C. ne vx. pro
marito. quod ſi ex facto mariti non conue-
nitur vxor in alijs, non etiam vxori pote-
runt alimenta negari ex culpa mariti, & ſi-
cuti delictum mariti non noceat vxori,† 31
etiam in crimine læſæ maieſtatis, l. quiſ-
quis.C.ad legem Iul.maieſt. ita non debet
eius factum nocere, quominùs conſequa-
tur alimẽta in bonis ſoceri. cùm enim ſint
duo creditores alimentorum, vir & vxor,
nõ poteſt factum vnius alteri nocere, quia
pactum vnius † non præiudicat alteri, l.ſi 32
vnus.§. ante omnia.ff. de pact. idem eſt in
tranſactione, † l.1.C.de tranſactio.l.Impe- 33
ratores, in princip. vbi Bald.in §. fina.ff.de
tranſact. idem eſt in renunciatione, l. iube-
mus.C.ad Trebellian. & in iuramento, l.3.
verſic.penul.ff.de iureiur. & latè probant
Bald. & Caſtr. in l. ſi actionem.C. de tran-
ſact. comprobat Iaſ. in §. ante omnia, co-
lum.1. & ſicuti alienatio fundi dotalis, quã
facit maritus, non nocet vxori, quominùs
† eo defuncto fundum vendicet, l.in re- 34
bus.C.de iure doti. gloſſ. Inſtitu.quibus a-
liena.non lic.in princip. in verſic.interdi-
cto.vbi Aretin.nume.7. quam dicit notan-
dam vt ſingularem Imola in l. cùm vir, co-
lum.4. poſt princip.ff.de vſucap. ita vxori
non præiudicabit factum mariti circa ali-
menta: valet enim argumentum de alimen-
tis ad dotem, vti diximus, & inquit Ruin.
in conſil.144.nume.18. volum.5. quod circa
alimenta factum patris minus nocet † vxo- 35
ri quàm filio.

Poſſet hic quoque quæri, an teneatur
ſocer, quando filius duxit indignam vxo-
rem, & quæ ſibi & patri ſit dedecori ? &
de ri-

de rigore iuris talis nurus non eſſet
alenda per ea, quæ ſuprà diximus de fi-
lio, qui duxit indignam vxorem, & filia
quæ indigno nupſit viro. & licèt in contra-
rium videatur tex. in l.3.§. ſi emancipatus.
ff.de bonorum poſſeſſ. contra tabul. vbi in
36 verſicu. nam etſi dicit, nepotem † ex nuru
ignominioſa admittendum eſſe ad bono-
rum poſſeſſionem, tamen ſi benè pondere-
tur, probat hanc opinionem, dum inquit,
37 quod poterat auus exhæredare, † ſecũdùm
vnum intellectum gloſſ. qui etiam videtur
verior, nam aliàs ratio exhæredationis nõ
concluderet, ſi ad filium, non ad nepotem
fieret relatio, & videtur ſentire Natta d.
conſ.278. circa medium.

Circa tamen hanc quæſtionem princi-
palem, omittendum non eſt, quòd directa
actio pro alimentis nurui præſtandis da-
tur filio, non eius vxori, ſicuti dicimus
quòd filius, non vxor agit vt pater ſe obli-
38 get pro † reſtitutione dotis, ſecundùm Ca-
ſtren. in l. ſi cùm dotem. §. tranſgrediamur,
nume.8. & ſequen. ff. ſoluto matrimo. ſed
ipſa quoque nurus agere poterit, vel tam-
quàm coniuncta perſona mariti, ad pro-
39 priam tamen vtilitatem, vel etiam vtili †
actione proprio nomine, argumento l. ſi
longius. ff. de iudic. Ruin. in conſil.144. nu-
me.19. in fin. verſicu. & ſi dicatur, vbi mo-
uetur ex dictis per Bartol. in l. ſi conſtan-
te, in princ. nume.64. & ſequen. & quæ ſu-
pràdicta ſunt de nuru alenda, procedunt
40 etiam in pronuru, † vt per Specula. in titu.
qui fil ſint legitimi. §.1. nume.28. Natta in
conſ.278. in princ. & ratio eſt, quia appel-
latione nurus, venit etiam pronurus. Bar-
tol. in l. ſi quis ſub conditione, colum.3. ff.
de teſtamen. tute. Bero. conſil.97. nume.10.
volum.1.

SVMMARIA.

1 *Nurus alit ſocerum de fructibus dotis, ſibi re-
ſtitutæ.*
2 *Charitas prima incipit à ſeipſo.*
3 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſo-
lutis oneribus matrimonij, ſpectant ad mari-
tum.*
4 *Cauſa impleta ſi quid ſupereſt, venit reſtituen-
dum, ſi quid ob cauſam datum eſt.*
5 *Maritus, qui fundum ad alimenta aſsignauit
vxori, repetit fructus, qui ſuperſunt deductis a-
limentis.*
6 *Perſona repræſentata attenditur, non repræ-
ſentans.*
7 *Dotata non dicitur, nec ſtatuto excluditur ea,
cui dos ſit de proprijs bonis data.*
8 *Socer habetur loco patris.*
9 *Maritus & vxor dicuntur vna caro.*
10 *Diſpoſitio dicitur fauorabilis, per quam alimen-
ta alicui ordinantur.*
11 *Socer includitur fauorabili diſpoſitione loquen-
te de marito.*
12 *Vxor repetit dotes à ſocero vergente ad inopiã
non minus, quàm à marito.*
13 *Socer non conuenitur, niſi in quantum facere
poteſt.*
14 *Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quàm
facere poteſt, importat quòd relinquantur ei a-
limenta.*
15 *Socer non exigitur pro dote, niſi dimiſsis ſibi a-
limentis.*
16 *Gener alit ſocerum.*
17 *Socer non eſt idoneus teſtis pro genero.*

QVAESTIO XXXIX.

ALIQVA dicenda ſunt demùm, an te-
neatur ſocerum alere. hæc quæſtio
duplici ratione tractari poteſt. Pri-
ma eſt, an teneatur alere de fructibus ſuæ
dotis, intelligendo quando propter mariti
inopiam dos eſt ſibi reſtituta. Secunda eſt,
an de alijs eius bonis alimenta dare tenea-
tur. Circa primum Cyn. in l. vbi adhuc, in
10. quæſt. C. de iure dot. tenet ſocerum eſſe
† alendum. mouetur, quia ſocer eſt loco pa- 1
rentis, & vxor ac vir videntur eadem caro,
ſequitur Alber. ibi, colum.3. in fin. verſicu.
quærit etiam Cyn. idem voluit Bart. in l. ſi
conſtante, in fin. ff. ſolut. matrimo. qui Bar.
intelligit ſecũdùm Cyn. in loco prædicto,
quando fructus dotis ſufficiunt pro nuru,
& ſocero, aliàs ſecùs. Campeg. in tract. dot.
par.3. q.63. vbi tranſit cum dicta diſtinctio-
ne, quia ſi non ſufficiant, nõ tenetur. prima
enim † charitas incipit à ſeipſo, l. preſes. C. 2
de ſerui. & aqua, allegat etiam illud Euan-
gelicum, ne fortè deficiat nobis, & vobis.

Lup. in d. c. per veſtras, in 1. notab. §.19. in
in prin. verſ. & non ſolum, folio mihi 109.
Et quamuis Doctores prædicti vtantur ra-
tionibus ſuprà citatis, vera tamen ratio mi
hi videtur, quæ dotis in tuto collocatę fru-
ctus, qui ſuperſunt, deductis matrimonij
3 oneribus, † ſpectàt ad maritum, ſecundùm
Bart. in d. l. ſi conſtante, nume. 144. ſequitur
Alex. nume. 38. Lup. d. 1. not. §. 20. nume. 2. &
probatur hæc opinio per text. in l. is cui. §.
quæri poterit, ver. quinimò. ff. vt in poſſeſ.
legat. & in l. Lucius. §. à te peto. ff. de lega. 2.
vbi ſi certa quãtitas in cauſam aliquam aſ-
4 ſignatur impleta cauſa † quidquid ſupereſt
venit reddendum, ad idem facit, quod vo-
luit glo. fi. in l. ex anno, in prin. ff. de donat.
inter virum & vxo. vbi ſi maritus fundum
aſſignat in alimẽta vxoris, repetere poteſt,
5 ſi quid perceptum eſt vltra † alimenta, quę
iura allegat ad Bart. comprobationem Ro-
ma. in d. l. ſi conſtante, num. 45. licèt ipſe nõ
audens determinare, relinquat cogitandũ,
quòd ſi illi fructus pertinent ad maritum,
qui deinde egenum patrem tenetur ſuble-
uare, conſequens quòd pater de fructibus
bonorum eſt alendus à nuru. ex quo infert,
quòd non propriè dicitur hoc caſu ſoce-
rum alimenta recipere a nuru, cùm ea reci-
piat de bonis filij, ſeu de fructibus ſpectan
tibus ad filium, & vxor nudum præſtat mi-
niſterium, vt inquit Alex. in d. l. ſi conſtan-
te, nu. 38. & attendenda eſt perſona repræ-
6 ſentata, non quæ † aliam repræſentat, l. de
nique. §. fi. ff. de minor. dixi in conſ. 140. nu.
26 & non dicitur dotata à patre filia, cui pa
ter dotem dedit de bonis maternis, quæ ad
filiam peruenerant, vel de proprijs bonis
filiæ, & conſequenter non includitur ſta-
7 tuto † excludente filiam dotatam. Bald. in
l. neque mater pro filia, numer. 3. C. de iure
dot. Auchara. in conſil. 80. nume. 2. verſicu.
præterea alia ratione. Corn. in conſil. 171.
colum. 2. ver. item huiuſmodi, volum. 4. So-
cin. in conſ. 121. nu. 2. volum. 1. Dec. in conſi.
589. num. 8. & ſeq. Iaſ. in l. vt liberis, num. 6.
C. de collatio. Curt. iun. in conſil. 150. num.
20. Brun. de ſtatut. excluſ. fœmin. articu. 6.
num. 235. Campeg. in eo. tracta. quæſt. 15. nu.
20. Natta idem tractans, quęſt. 2. nu. 70. Ga-
briel. commu. opin. libr. 3. titu. de iure dot.
concluſ. 1. nu. 34.

Quod verò attinet ad ſecundam par-
tem, rationes allegatæ à Cyno, & alijs, ſua-
dent nurum teneri ad alẽdum ſocerum de
bonis proprijs, non dotalibus: ſocer enim
† habetur pro parente, l. rei iudicatæ. §. fin. 8
& l. quia parentis. ff. ſoluto matrim. vbi e-
tiam probatur, quòd ſocero debet reueren
tiam tamquàm parenti, ideo ea ratione co-
gitur alere ſocium, qua tenetur parenti a-
limenta præſtare, itẽ maritus, & vxor ſunt
vna † & eadem caro, c. ſi vir. & vxor. 35. q. 9
2. at vir tenetur patrem alere, ergo & vxor.
Accedat quòd diſpoſitio mandans quòd v-
xor alat virum, eſt fauorabilis, ſicut etiam
eſt fauorabilis quælibet alia, per quam or-
dinantur alicui † alimenta. Bald. in l. 1 C. de 10
ſacroſ. eccleſ. Alex. in l. diuus. ff. ad leg. Fal-
cid. ſed diſpoſitio fauorabilis loquens in
marito, locum etiam habet † in ſocero, l. di- 11
uortio. §. interdum. cum d. l. rei iudicatæ. §.
fina. ff. ſoluto. matrim. Bar. in l. ſi conſtante,
nu. 25. Sali. l. vbi adhuc, nu. 7. cum alijs pro-
ximè allegatis. ergo vxor, quæ maritum, ſe-
cundùm ſupradicta, tenetur alere, non ne-
gabit ſocero alimenta. Addo quòd & ſi ſo-
cero, qui dotem recepit, ad inopiam ver-
gente detur nurui actio ad repetẽdum do-
tem non minus, quàm ſi maritus ipſe † ver- 12
geret ad inopiam, cùm eadem ſit ratio con-
ſeruandi dotes, vt inquit Cyn. in l. vbi ad-
huc, nume. 5. C. de iure dot. ſequitur ibi Sa-
lic. nume. 7. poſt gloſſ. Bar. qui hanc ſenten-
tiam defendit in d. l. ſi conſtante, nume. 25.
& ſequ. vbi Alex. num. 2. dicit, quòd omnes
tranſeunt cum Bart. & allegat multos poſt
Roma. num. 9. latè Iaſ. num. 24. & ſeq vbi di
cit communem. Bal. Nouel. num. 17. & com
munem dicit Crot. in 1. lectura, nume. 38. &
in 2. numer. 72. Campeg. in tracta. dot. par. 3.
quæſt. 27. Lupus in d. c. per veſtras, in 1. no-
tab. §. 29. in 8. ampliat. de donatio. inter vi-
rum & vxorem, tamen ſocer non conueni-
tur vltra † quàm facere poſſit, d. l. rei iudi- 13
catæ. §. final. ff. ſolu. matrimo. id eſt, ita exi-
gitur, vt tantùm ſibi relinquatur, quod ſuf
ficiat ad † alimenta, l. in condemnatione. ff. 14
de regul. iur. Doctores in l. maritum. ff. ſo-
luto

luto matrimo.& per rationes prędictas ita
15 concludunt † Crot. in l. ſi conſtante, in 2.
lectu.num.162.ff.ſolu.matrimo. Ruin. in d.
conſil.144.nume.9.& ſeq.volum.5.qui, etſi.
inuicem non allegent, vtuntur tamen eiſ-
dem rationibus, & ferè verbis, ita vt im-
poſſibile ſit quòd vnus non ſit ab alio mu-
tuatus. quæ ſuprà de ſocero, & nuru affir-
mauimus, ex rationis identitate amplian-
16 da ſunt, vt procedant etiam in genere † er-
ga ſocerum & ſocrum, ſicuti etiam in ſo-
cero,& ſocru erga generum per rationem,
quòd ſocer eſt loco parentis, per quam gl.
in l.teſtis idoneus.ff.de teſtib. dicit, quòd
17 ſocer † pro genero non eſt idoneus teſtis.
Specul.in titu. de teſtib.§.1.ver. quid ſi ad-
uerſarius.Bart.in l. qui teſtamento.§.quæ-
cumque,num.5.ff.de teſtam.Alex.conſi.78.
num.14.volum.1. Nepos de monte Alba.in
tracta.teſt.num.106.Alber.de Malet.in eod.
tracta.par.1.num.49. Aufre.in eodem tract.
num.89.in verſi.ſocer.

SVMMARIA.

1 *Priuignus non alit nouercam.*
2 *Nouerca odio proſequi priuignum, præſumitur.*
3 *Priuignus etiam patris hæres non alit nouercam.*
4 *Hæres alit illos, erga quos tenebatur defunctus.*
5 *Nouerca non eſt alenda ab hæredibus mariti, quando poteſt quartam conſequi in illius bonis.*
6 *Nouerca eadem reuerentia exhibenda eſt, quæ matri.*
7 *Reuerentia cui debetur, ei & alimenta præſtanda ſunt.*
8 *Nouerca eſt loco matris.*
9 *Matrimonium naturali iure eſt cum nouerca prohibitum, ſicut cum matre.*
10 *Nouerca & priuignus deſinunt affines eſſe per mortem mariti, & patris reſpectiuè.*
11 *Nouerca non ligatur ſtatuto de cauſis inter affines compromittendis, quando maritus deceſſit.*
12 *Nouerca ſi in viduitate perſeuerat, videtur durare in matrimonio.*

QVAESTIO XL.

DIXIMVS de patre, filio, auò & alijs:
nunc videndum eſt de priuigno, an
teneatur alere nouercam? & Cordu.
in l.ſi quis à liberis, in prin.num.37.ff.de li-
ber.agnoſc.dicit, † non teneri: primò, quia 1
non habemus de hoc legem, ergo erubeſci-
mus.l.illam.C.de coll. Secundò non poteſt
dici ſubeſſe obligationem reſpectu affecti-
onis, quia lex præſumit inter † eos odium, 2
l.4.ff.de inoff.teſtam. Tiraqu.de legib.con-
nub.l.9. numer.196. fortius vult Cordub.
loco prædicto non teneri, etiamſi hæres
† ſit patris: quia cùm talis nouerca inops 3
habeat quartam in bonis mariti locuple-
tis, vt in authen. præterea.C. vnde vir &
vx.non poteſt dici pauper. & quod attinet
ad primum eius dictum, hoc voluit Ang.in
d.authen.præterea. vbi ait priuignum non
alere nouercam, atque ideo ſibi à lege pro-
uiſum per ſucceſſionem quartæ. & licèt
Angel. opinio reprobetur, quatenus vult
quòd illa authen. procedat ſolùm relictis
filijs ex priore matrimonio, tamen ratio
prædicta non impugnatur, imò cum illa
tranſit Rom.colum.3. verſ.vlterius textus,
& Fulgo.quos citat Iaſ.num.2. Sed ſi quæ-
ſtionem ponamus in priuigno hærede ma-
riti, dico nouercam alendam eſſe, ſi non ha-
bet aliunde à priuigno hærede, quia certũ
eſt, quòd maritus viuens tenebatur alere
vxorem, l.ſi cùm dotem.§. ſin autem in ſæ-
uiſſimo.ff. ſolut. matrimo. ergo hoc onus
tranſit etiam ad eius hæredes, d.l. ſi quis à
liberis.§. item reſcriptum. tenentur enim
hæredes † eos alere, quibus defunctus tene- 4
batur alimenta pręſtare.§.ſi quis igitur ha-
bens, in Authen.quib.mod. natur.effician.
ſui.D.Becius conſ.8.nume.7.& ſicuti quæ-
cunque vidua eſt alenda, vti declarabo in-
frà, ita quoque nouerca, quia eo quòd no-
uerca ſit, non eſt alimentis priuanda magis
quã aliæ viduæ, & ita tenet Iaſ.in d.§.præ-
tereà,nu.2.qui etſi videatur implicare con
trarietatem, dum dicit, pietatis officio te-
neri priuignum tamquam miniſtrare ali-
mẽta, quemadmodum eum notat Cordub.
loco præcitato: tamen benè loquitur, quia
ſicuti maritus pietatis officio tenetur vxo-
rem alere, quæ ſit inops, ita hæres, qui eo

modo, eaque actione, & iure conuenitur, quibus defunctus erat obſtrictus, vt poſt alios declarat Deci. in l. qui cum alio. ff. de reg. iur.

Non obſtat igitur, quòd non inueniatur iure cautum, quòd priuignus alat nouercam: quia reſpondeo quòd etſi lex non dicat ſpecificè de nouerca, tamen Doctores loquuntur de vidua alenda, vt infrà dicam, & non eſt conſtituenda differentia inter nouercam & alios, cùm in omnibus eadem ſit ratio.

Nec mouet quòd ſit cautum alio remedio, id eſt, d. auth. præterea, quia reſpõdeo dari multos caſus, quibus non eſt locus diſpoſitioni d. authen. & Iaſ. concluſionem intelligendam eſſe, quando non eſt locus d. authen. puta quando maritus non eſt ita diues, vel quando eſt dotata, ſed tali dote, quæ non poteſt dici parua reſpectu mariti, vel quando etiam maritus non fuiſſet diues, & filius adiuiſſet hæreditatem: quòd ſi ponamus eſſe locum authen. præterea,
5 nulli dubium quin † excludenda ſit nouerca à petitione alimentorum, quia non dicitur inops, quę habet quartam bonorum viri. etſi dicat aliquis, fortè eliget vxor petere alimenta potius quàm quartam, reſpondeo cenſeri diuitem, quæ poteſt habere quartam, vti diximus de ea, quæ patrem habet diuitem.

Quando verò nouerca eſſet pauper, & priuignus diues, tunc etiam ſi non eſſet hęres patris, crederem teneri illum ad alimenta, ne eum patris opprobrio cogatur mendicare, vti conſiderant Doctores in d. authen. præterea, & in corpore vnde ſumitur. Addo quòd nouercæ eadem eſt ex-
6 hibenda † reuerentia, quæ matri. §. ſocrum, Inſti. de nupt. & alimenta ijs deben-
7 tur, quibus exhibenda eſt reuerentia, † vt probat Crot. in l. ſi conſtãte, in 2. repetitione, nume. 162. ff. ſoluto matrimo. Ruin. in conſil. 144. num. 10. volum. 5. & diximus ſuprà, loquendo de alimentis matri debitis, & in Leuit. cap. 18. dicitur, turpitudinem vxoris ſui patris non diſcooperies. & no-
8 uerca † eſt loco matris, vt poſt Diuum Tho. concludit Didac. in Epito. de ſponſa. par. 2. cap. 6. §. 10. num. 6. vbi infert non minus naturali iure prohibitum eſſe cum nouerca † 9
matrimoniũ, quàm cum matre. & quamuis morte patris diſſoluatur affinitas inter priuignum & † nouercam, l. cui eorum. §. affi- 10
nitatis. ff. de poſtulan. Bal. in l. affinitatis. C. commun. de ſucceſſ. vbi infert in eis non habere locum ſtatutum de cauſis inter affines † compromittendis: tamen ex quo no- 11
uerca perſeuerat in viduitate, perinde eſt ac ſi foret in matrimonio primo, † vt in- 12
quit Sali. in l. fi. C. de verb. ſignifi. ſequitur Barbat. in l. cùm acutiſſimi, in repet. nume. 145. C. de fideicomm. & eſt regulare in quacunque vidua, vt dicam infrà, dum tractabo de alimentis viduæ præſtandis.

SVMMARIA.

1 *Victricus non alit priuignos.*
2 *Mater de fructibus dotis non alit filios ex primo viro.*
3 *Victricus non eſt loco parentis.*
4 *Argumentum à correlatiuis non habet locum, vbi ſubeſt diuerſitatis ratio.*
5 *Victricus non tenetur in domum ſuam priuignos recipere.*
6 *Pupillus non eſt educandus penes matrem, quæ ſuperinduxit victricum.*
7 *Victricus ſi talis eſt, qui omnem excludat ſuſpicionem, aliquando educabit priuignum.*
8 *Victricus poteſt eſſe tutor priuigni, ſi ſit probatæ vitæ.*
8 *Mater, quæ victricum tutorem dari priuigno curauit, punitur, ac ſi non petiiſſet tutorem.*
10 *Nouerca de fructibus dotis tenetur alere filios ſui viri, ſi deductis primo alimentis ſuis, ſecundi, & filiorum ex eo, aliquid ſupereſt.*
11 *Fructus dotis collocatæ in tuto ſi ſuperſunt vltra alimenta ſpectant ad virum.*
12 *Victricus non ſuccedit priuigno, nec econtrà.*

QVAESTIO XLI.

VICTRICVS non alit priuignos, id eſt vxoris † ſuæ filios ex alio matri- 1
monio, eſt text. in l. ſi paterno, vbi Bal. notat, nu. 2. C. de neg. geſt. dicitur enim ibi, quòd victricus repetit alimenta, quæ præſtitit priuignis: ſed ſi alere eos teneretur, non repeteret, quia videretur proprium debi-

debitum exoluiſſe, vt dicunt Doctores in
l. quod in vxorem, C. de neg. geſt. & in l. ali-
menta, C. de neg. geſt. idem voluit Salic. in
d. l. ſi paterno, num. 1. & Alex. in prin. hoc e-
tiam voluit Iaſ. in l. ſi donatutus, §. ſi quis
indebitum, num. 6. ff. de dona. ob cauſ. idem
tenet Lancellot. in l. ſi conſtante, in fin.
princip. ff. ſolut. matrimo. qui fortius vult,
2 quòd imò mater ipſa † non poſsit eos ale-
re de fructibus dotis in tuto collocatę pro-
pter mariti vergentiam ad inopiam, ſequi-
tur Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in 1. notab.
§. 19. num. 1. vbi reprehendendo Lancellot.
quoad Bart. intellectum, declarat quomo-
do illius dictum procedat. Alex. ad Bart. in
l. ſi conſtante, in fin. & in lect. nume. 40. vi-
3 ctricus enim non † eſt loco parentis, vt pro
batur in l. ſi nondum, C. de furt. inducendo
hoc modo, filius non accuſat patrem, & ta-
men priuignus accuſat victricum de furto,
vt in d. l. ſi nondum, & quamuis ſuprà dixe-
rimus, priuignam alere nouercam paupe-
rem, id tamen eſt propter reuerentiam illi
debitam, & propter honorem patris, quæ
rationes ceſſant in priuigno: ideo cum ſit
4 diuerſa ratio, non eſt locus † argumento à
correlatiuis. l. curatorem, vbi gl. Cyn. & a-
lij, C. de interdicto matr. l. fin. vbi Cy. C. de
reſcind. vend. Iaſ. in l. fin. nu. 18. C. de indic.
viduit. tollen. Crot. in l. ſi conſtante, in 2. le
ctura, num. 63. ff. ſoluto matrimon. Euerar.
loco 76. col. 3. verſ. præmiſſa tamen limita.
deciſ. Pedem. 140. num. 7. fortius inquit Bal.
in d. l. ſi paterno, quòd non tenetur recipe-
5 re † in domum ſuam priuignos, ſequuntur
alij prædicti: ſed tu adde quòd nedum inuitus
non compellitur victricus retinere priui-
gnos penes ſe, ſed volens non toleratur,
quia filij non ſunt penes matrē alendi, quæ
6 ſuperinduxit † victricum, l. 1. C. vbi pupil.
educ. Caſtr. in conſ. 127. num. 2. vol. 1. Curt.
iun. in conſi. 94. colum. fin. Menoch. de Ar-
bitrar. Iudicum, caſu 168. num. 10. niſi talis
7 eſſet perſona victrici, † quæ excluderet
omnem ſuſpicionem, Caſtr. in d. l. ſi pater-
no, numer. 3. eo enim caſu permittunt iura,
8 quòd etiam gerat † priuigni tutelam, l. non
nunquam. ff. de adoptio. l. fin. in princ. C. de
contr. iudic. tute. vbi Bald. not. alios citat
Menoch. d. tractatu, caſu 151. num. 5. quibus
addo Caſtren. d. l. ſi paterno, in fin. vbi ta-
men ſubdit, quòd aliquando mater quę cu-
rauit victricum dari filio ſuo tutorem, pu-
nitur ac ſi † tutorem dari non petijſſet. In- 9
fertur quod etiam nouerca non alit priui-
gnum, intelligendo tamen de bonis pro-
prijs, ſed quando propter vergentiam ma-
riti ad inopiam, dos vxori reſtituitur, vel
aliter in tuto collocatur, eo caſu nouerca
tenetur filios, quos maritus ex præcedenti
matrimonio ſuſceperat, alere de fructibus
dotis, & donationis propter nuptias, ſi qui
tamen ſuperſunt præſtitis alimentis ſibi,
viro † & communibus liberis. ita voluit 10
Cyn. in l. vbi adhuc, quæſt. 10. C. de iure do.
vbi tamen non allegat aptam rationem, ſed
generalem, qua attenta nouerca indiſtinctè
cogi poſſet alere priuignos ſuos, ſequitur
Bart. in l. ſi conſtante, in fin. ff. ſolut. matr.
vbi Alex. num. 40. & Crot. num. 199. in fine,
dum tranſit ſimpliciter cum Bart. Campeg.
in tract. dot. quæſt. 63. in 3. par. Ioan. Lup. in
d. c. per veſtras, §. 19. colum. 1. & 2. vbi dicit
eſſe cordi tenendum, quod nouerca eo ca-
ſu tenetur alere victricos. & ratio eſt, quia
fructus dotis collocatæ in tuto, pertinent
ad maritum, quatenus excedunt impenſam 11
neceſſariam pro alimentis familiæ, ſecun-
dùm Bart. in d. l. ſi conſtante, num. 104. cum
alijs ſupra relatis, quidquid tenuerit Cor-
dub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his,
num. 272. & ſequen. ergo ex eis tenetur pa-
ter alere filios, & conſequenter etiam no-
uerca, quę illos percepit, & hanc rationem
nemo ad hoc ponit, præter Lup. loco præ-
dicto. ratio autem quare victricus, vel no-
uerca non alant priuignum, eſt, quia inter
eos nullum † eſt ius ſucceſsionis, l. victri- 12
co. C. commun. de ſucceſſ. ſed quædam ſola
affinitas, cuius vigore non datur ſucceſsio.
l. affinitatis, C. eod. tit.

SVMMARIA.

1 *Vſuræ etiam ſunt prohibitæ in contractu dotis.*
2 *Maritus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ tanquam alimenta, non tanquam vſuras.*
3 *Maritus moram paſſus in dotis ſolutione petit vſuras.*

4 *Debitor moroſus tenetur ad intereſſe.*

5 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*

6 *Dos dicitur patrimonium vxoris ſoluto matrimonio, ſed eo durante dicitur patrimonium viri.*

7 *Maritus non imputat ſibi in dotem fructus rei ſibi obligatæ pro dote.*

8 *Maritus moram paſſus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, etiam ſi non ſit ſolitus negociari.*

9 *Maritus ſolitus negociari, conſequitur verum intereſſe dotis non ſolutæ, etiam vltra quàm importent alimenta vxoris.*

10 *Venditor cui pretium non eſt ſolutum, conſequitur intereſſe vltra quàm importent fructus rei, ſi conſueuit negociari.*

11 *Intereſſe dotis non ſolutæ debetur marito, ſiue dos ſit in pecunia, ſiue in fundo.*

12 *Vſuræ ex contractu dotis debentur ſpeciali iure, vbi tamen vide de veritate.*

13 *Maritus conſequitur vſuras retardatæ dotis, etiam ſi debitum non ſit liquidum.*

14 *Maritus non lucratur dotem non liquidam, ſtante ſtatuto, ſicut liquidam.*

15 *Mora non contrahitur, quando debitum eſt liquidum.*

16 *Vſuræ non debentur pro debito non liquido.*

17 *Maritus conſequitur à ſocero alimenta actione negociorum geſtorum.*

18 *Fructus rei pignoratæ, quod non imputentur in ſortem, procedit in ſolo genero, non in alijs.*

19 *Emptor qui pretium non ſoluit, reſtituit fructus etiam ſi non ſit in mora.*

20 *Marito quod certum quid ſoluatur pro alimentis vxoris, ab eo qui alere tenebatur, ſtatuto diſponi poteſt, & num. 27.*

21 *Domum qui poſſedit, reſtituit fructus, habita ratione quanti coactus fuiſſet ſimilem conducere, non quanti domus alij locari potuiſſet.*

22 *Ceßionarius mariti moram paßi, conſequitur vſuras. ſed vide ibi de veritate.*

23 *Maritus poteſt ab initio paciſci, quod tãtum ſibi ſingulo anno detur, donec dos ſoluatur.*

24 *Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, etiam impropriando.*

25 *Contractus iudicatur ab effectu, non à nomine, & verbis.*

26 *Intereſſe quando eſt certum in ſubſtantia, tunc valet pactio à principio de certa quantitate ſoluenda.*

27 *Statutum, quod certa quantitas ſoluatur pro intereſſe dotis non ſolutæ, valet. & nu. 20.*

28 *Conſuetudo valet quod certũ quid ſoluatur ſingulo anno pro intereſſe dotis non ſolutæ.*

28 *Argumentum valet à pacto ad ſtatutum, & cõſuetudinem, & econtra.*

30 *Intereſſe dotis non ſolutæ præſtari debet non ſolum à patre, ſed etiam à quocunque extraneo.*

31 *Cauſa annexa determinat quidquid ob cauſam ſit.*

32 *Onere ſublato ceſſat commodum, quando grauamen eſt cauſa commodi.*

33 *Maritus non conſequitur alimenta dotis non ſolutæ, quando non ſuſtinuit onera matrimonij.*

34 *Lucrum dotis ſtatuto defertur marito propter onera matrimonij.*

35 *Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, quando non ſuſtinet onera matrimonij.*

36 *Maritus non conſequitur vſuras dotales, quando non aluit vxorem, etiam ſine propria culpa, vt quia expulit ob non illatam dotem.*

37 *Vſura eſt omni iure probibita.*

38 *Implementum contractus habetur pro impleto, quando per eum ſtat, cui erat implendum, vbi præſtatio non eſt reſtricta ad certam cauſam,*

39 *Vſuræ dotales non debentur, etiamſi ſint promiſſæ per vxorem, quando præceßit pactum, quòd teneatur alere.*

40 *Argumentum à contrario ſenſu eſt validum.*

41 *L. ſi. ff. de doli mali except. quomodo procedat.*

42 *Vſuræ iure Digeſtorum erant permiſſæ.*

43 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quãdo ex pacto tenebatur vxorem alere, vide tamẽ ibi de veritate.*

44 *Hypotheca tacita datur à lege pro dote.*

45 *Hypotheca tacita pro dote inducta à lege nõ tollitur per expreſſam conuentionalem.*

46 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*

47 *Promittens ducere aliquam in vxorem, intelligitur, dummodò dotem det, etiam ſi promißio ſit iurata.*

48 *Actus plures quando ſiunt eodem tempore, cenſentur correſpectiui, & vnus factus contemplatione alterius.*

49 *Cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati.*

50 Di-

50 *Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris.*
51 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, pro tempore conceſſæ ad ſoluendum.*
52 *Mora non committitur durante tempore ad ſoluendum conceſſo.*
53 *Intereſſe dotis non ſolutæ, an poßit pacto taxari à principio, quando conceditur dilatio ad ſoluendum.*
54 *Maritus non lucratur dotem non ſolutam, pro qua tamen data eſt dilatio, quando ſtatutum loquitur de dote reſtituenda.*
55 *Maritus lucratur dotem non ſolutam, ſi tamen commiſſa eſt mora in ſoluendo, quando ſtatutum loquitur de dote data.*
56 *Vxor non lucratur donationem propter nuptias niſi pro ea parte, pro qua dotem ſoluit.*
57 *Vxor lucratur in totum donationem, etiam ſi dotem integrè non ſoluerit, quando maritus deceßit, durante dilatione ad ſoluendum data.*
58 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando debitum dotis eſt transfuſum in aliam cauſam.*
59 *Priuilegia actioni nouatæ competentia, odio debitoris moroſi non cenſentur repetita in actione nouante.*
60 *Nouatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus & priuilegijs, quæ competebant actioni nouatæ.*
61 *Contractus primus extinguitur, quando in aliũ transfunditur.*
62 *C. ſalubriter, de vſuris, procedit ſpeciali fauore dotis.*
63 *Debitum ex vna cauſa, quando poßit in aliam transfundi.*
64 *Maritus non conſequitur vſuras retardatæ dotis, quæ vxori, non ſibi eſt promiſſa.*
65 *Præſuppoſitum ſemper eſt verificandum.*
66 *Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat.*
67 *Ceßionarius ſuccedit in ius cedentis.*
68 *Obligationis conditio non variatur mutatione perſonæ.*
69 *Debitor non præiudicat creditori.*
70 *Priuilegium competens debitori, nõ tollitur mutatione perſonæ.*
71 *Actio mutat naturam ſuam quando ceßio eſt facta.*
72 *Ceßionarius ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines.*
73 *Heres fideiuſſoris vendicat feudum, quod fideiuſſor non potuiſſet vendicare.*
74 *Mora nocere debet moroſo.*
75 *Maritus non conſequitur intereſſe pro dotis augumento non ſoluto.*
76 *Augumentum regulatur ſecundùm naturã principalis.*
77 *Augumentum dotis iudicatur eiſdem regulis, quibus dos.*
78 *Stipulatio dotis extenditur ad augumentum.*
79 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, nec non & augumentum.*
80 *Maritus non petit vſuras retardata ſolutione dotis, quando habuit ſemper vxorem in ſuis obſequijs.*
81 *Vxor quamuis dotata tenetur viro operari.*
82 *Plura qui debet, ſoluendo vnum non liberatur ab altero.*
83 *Copulata loco vnius habentur.*
84 *Plura quando obſtant, non ſufficit alterum tolli.*
85 *Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quãdo ipſe erat etiam debitor eius, à quo nunc petit.*
86 *Emphyteuta non ſoluens, non cadit ſi eſt creditor domini, & vult compenſare.*
87 *Compenſatio non fit, niſi parte non opponente.*
88 *Compenſatio fit ipſo iure ad euitandam pœnam.*
89 *Maritus qui longo tempore tacuit, cenſetur vſuras dotales remiſiſſe.*
90 *Donatio facilius inducitur ex ſanguinis coniunctione.*
91 *Donare ius ſuum nemo præſumitur.*
92 *Præſcriptio actionum triginta annos requirit.*
83 *Officium iudicis triginta annis præſcribitur.*
94 *Tempus non eſt modus tollendæ obligationis.*
95 *Damni & lucri non eſt par ratio.*
96 *Eccleſia tractans de damno, reſtituitur contra Eccleſiam ſecùs ſi de lucro.*
97 *Minor reſtituitur ad lucrũ amiſſum etiam minimum.*
98 *Minor non reſtituitur ad lucrum cum præiudicio aduerſarij.*
99 *Error præſumitur in facto proprio, ſi conſtat rẽ aliter ſe habere, quũ tractat de damno euitando.*
100 *Vt, dictio, cauſam ſignificat.*
101 *Videlicet, dictio eſt reſtrictiua ad caſum expreſſum.*

102 *Præ-*

102 *Præſens & tacens non ſibi præiudicat, quando ſcit ius ſuum durare.*

103 *Præſens præſumitur tacere, quia ſciat ius ſuum durare.*

104 *Dolus nocere debet doloſo.*

105 *Debitoris intereſt, debita non accumulari.*

106 *Solutio particularis eſt creditori incommoda.*

107 *Melioramenta ſoluenda ſunt ab eo, qui ex pacto redimit rem venditam.*

108 *Venditor volens ex pacto redimere, non ſoluit meliorationes, quas emptor fecit, vt illam à redimendo retraheret.*

109 *Venditor redimens non ſoluit impenſas magnas propter quas cogeretur rem dimittere.*

110 *Venditor inops non cogitur ſoluere meliorationes magni valoris.*

111 *Hæredes mariti non conſequuntur alimenta retardatæ dotis, quando vir tacuit toto tempore vitæ ſuæ, & præſtitit alimenta vxori, eamque retinuit in obſequio.*

112 *Donatio non præſumitur inter virum & vxorem.*

113 *Maritus qui patitur vxorem dotis fructus percipere, non cenſetur illos remittere.*

114 *Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto.*

115 *Hæres eſt eius poteſtatis, cuius erat defunctus.*

116 *L. vir vſuras, ff. de don. inter vir. & vx. quomodo procedat.*

117 *Confirmari non poteſt, quod non eſt.*

118 *Præſumptio vna tollit aliam.*

119 *Donatio inter virum & vxorem valet, quando fit de iure nondum quæſito.*

120 *Debitor poteſt non acquirere in præiudiciũ creditoris.*

121 *Maritus æquiparatur emptori quoad titulum oneroſum.*

122 *Donatio inter virum & vxorem confirmatur morte.*

123 *Legatum eſt donatio.*

124 *Pater cenſetur filio donare fructus aduentitiorum, quando ſciens patitur quòd illos percipiat.*

125 *Dies interpellat pro homine.*

126 *Mora in dote contrahitur lapſu diei.*

127 *Mora per lapſum diei dicitur in perſona.*

128 *Mora non committitur per lapſum diei, niſi creditor probet ea die ſe fuiſſe in loco.*

129 *Citatus, qui die ſtatuta non comparuit, ſi creditor quoq; non cõparuit, non dicitur eſſe in mora.*

130 *Interpellatio noua requiritur, quando ſtatuta die creditor non eſt in loco.*

131 *Dies incerta non interpellat pro homine.*

132 *Pecunia eſt menſura rerum, & non eſt merx.*

133 *Mora in dote committitur eo ipſo, quòd maritus ſuſtinet onera matrimonij.*

134 *Mora regulari-[ter n]on ſufficit vt maritus dotem lucretur ex ſtatuto loquente de dote data.*

135 *Mora non committitur, niſi lapſo termino conuento.*

136 *Vxor an dicatur in mora ſoluendi dotem, quando vxor ſuſtinet onera matrimonij.*

137 *Recipiens partem pretij poſt lapſum termini, videtur remittere facultates recedendi à contractu.*

138 *Venditor proteſtando, quòd non intendit ſtare contractui, niſi ſibi obſeruetur, cenſetur in obſeruantiam contractus remittere.*

139 *Maritus ſuſtinendo onera matrimonij, non dicitur contractum implere quoad extraneum.*

140 *Mora contrahitur lapſu biennij in dote.*

141 *Dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa.*

142 *Mora in dote vxori promiſſa, non contrahitur lapſu biennij.*

143 *Biennium in dote currit à die contracti matrimonij.*

144 *Mora inducitur per interpellationem.*

145 *Biennium conceditur ad inducendum moram, non ad differendum actionem.*

146 *Dies appoſitus fauore creditoris, non impedit ante agi cum effectu.*

147 *Vſuræ dotales vt exigi licitè poßint, tria copulatiuè concurrere debent.*

QVAESTIO XLII.

QVANDOQVE ſocer promittit genero dotes, ſed eas non ſoluit, & maritus ſuſtinet onera matrimonij,
hoc caſu poſsit à ſocero cõſequi ea alimenta, vel impendia, quæ pro ſuſtinendis matrimonij oneribus fecit? Et quamuis Azo
in ſumma C. de vſur. dicat, quod etiam in
contractu dotis † vſuræ ſunt prohibitæ, & 1
eum ſequuntur Innoc. & Ioan. Andr. in c.
ſalubriter, de vſur. tamen maritus non conſequitur tanquam vſuram, ſed tanquam intereſſe, & alimenta † dotis non ſolutæ, ex- 2
preſsè inquit Bald. in conſ. 94. vol. 1. vbi ait
videri de hoc eſſe caſum in l. fi. §. præterea.
C. de

C.de iure dot.& in conſ.474. volum.3. vbi
quòd magis alimentorum quàm vſurarum
nomine continentur, ea etiam tamquam a-
limenta deberi concludit Corne. in conſi.
212.col.1. conſ.240. col.1. vol.3.Iaſ.in conſi.
92.num.11.ver.ſecundo & fortius,vol.1. v-
bi dicit eſſe communem opinionem Legi-
ſtarum,& Canoniſtarum, Alex. in conſ. 41.
num.3.& 4. volu.5. & multi ex infra citan-
dis, eſt enim text. expreſſus in d.c.ſalubri-
ter, quòd marito moram paſſo in dotis ſo-
3 lutione debentur vſuræ, † ita ibi declarant
Io. Andr.Butr.Card.Abb.& alij,& ita quo-
que tenent Bart.Imol.Caſtr.Alex.& alij in
l.in inſulam,§.vſuras,ff.ſolut.matr.Roma.
in conſ.117. Bart.in l.qui in natura,§.nõ tan
tum,ff.de neg.geſt. Bald. in l. pro oneribus,
C.de iure dot.& in d.§.præterea, Ancha.in
conſ.40.nu.4.Alex.in conſ.120.in fin.vol.2.
Ange.in §.fuerat, vbi etiam Iaſ. Inſtit.de a-
ctio.Dec.in conſ. 119. & dicit Caſtr. in d.§.
vſuras, quòd iſtud non eſt intereſſe ceſſan-
tis lucri,ſed emergentis damni,quod tran-
ſcendere poteſt conſuetas vſuras, & peti
poteſt non tanquam vſura proportionata
ad centenaria dotis, Alex.eum ſequitur in
conſ.221.nu.8.vol.2. & inquit Cotta in me-
mor.incip.dos ſoluto matrim.ver.in mari-
to autem, quod illud eſt notabile dictum,
& Imola in d.§.vſuras, dicit ſuſtineri pro-
miſsionem propter titulum alimẽtorum:
& ſubdit,quòd ſi non eſt facta mentio de a-
limentis,quia tamen referri poteſt ad vſu-
ras,& ad alimenta,intelligi debet in dubio
de alimentis,ſequitur Soci.in conſ.176. nu.
4.ver.quartò adduco,vol 2.&hanc commu
nem eſſe opinionem concludit Rui.in con-
ſi.214.nu.13. vol.1. declarat Anan.in c.ſalu-
briter,vbi dicit procedere etiamſi maritus
non ſit ſolitus negociari, Lup. in c. per ve-
ſtras,in 3. notab.in 8. illatio. nu.3. & ſeq.de
don.inter virum & vxor. Grat. in conſ. 55.
viſis,num.3.vol.1. Cagnol. in l. curabit,nu.
41.C.de actio.empt.& vend.vbi allegat Bar
tol.& alios in l.de diuiſione,ff.ſol.mat.Ca-
pic.in deciſ.183.num.2.vbi inquit id eſſe li-
citum etiã iure canonico inſpecto, & poſt
Corne. ſubdit, quòd ita obſeruat commu-
nis practica,Didac.lib.3.variar. reſol. ca.1.
num.3.& ſeq.vbi latè agit, Moder. Gall.in
tractatu de vſur.nu.525. Plot. in tract.de in
lit.iuran.§.11.nu.18. Natta in conſ.495.nu.1.
Cæpha.in conſ.280.nu.52.deciſ.Pedem.132.
num.1.Ioan.Bap.Lup.à S.Gemin.in d. l. cu-
rabit,in 1.commentar.§.4.nu.74. & ſequen.
Cordub.in d.l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex
his,nu.56.ff.de liber. agnoſc. prædictorum
ratio eſt,quia debitor moram faciens credi
tori ſuo in ſoluendo pecuniam † debitam, 4
tenetur ad intereſſe,etiam in foro cõſcien-
tiæ,ſecundùm Ioan.Scotum, quem citat &
ſequitur Plot.in d.§.11.num.18. circa fin.vt
maritus patitur intereſſe,quia dum ſibi ſol
uitur promiſſa, ſuſtinet de proprio omnia
onera,quæ ſuſtineret de fructibus dotis, ſi
foret ſoluta,Caſtren.in dicto §. vſuras, vbi
præſumendum eſſe, quòd maritus potue-
rit per induſtriam lucrum aliquod ex dote
facere,ex quo ſuſtinuiſſet matrimonij one
ra,Deci.in conſi.119.num.4.Didac.d.c.1.nu-
me.3.verſ.quod quidem intereſſe,Io.Bapt.
Lup. d.commentar. 1. §.4.num.77.circa fin.
& maritus ſuſtinendo onera matrimonij,
implet contractum ex parte ſua, ergo ſibi
quoque eſt implendum,argumento l.cura-
bit,C.de actio.empt.& ſi ſocer, qui dotem
promiſit,nõ ſolueret, locupletaretur cum
aliena † iactura,contra l.ſi me,& Titium,ff. 5
ſi cert. pet. & dos dicitur patrimonium vi-
ri conſtante matrimonio,ſicuti ſoluto ma-
trimonio, dicitur † patrimonium vxoris, 6
ſecundùm gloſſ.in l.exactio,C.de rei vxor.
actio. ergo viro debentur alimenta ex do-
te,cum quibus ſe, vxorem, & familiam a-
lat,l.vbi adhuc,C.de iure dot.l.curator, ff.
de vent.in poſſ.mitten.has omnes rationes
conſiderat Bald.in conſi.94. vol.1. propter
illas rationes permittunt leges, quòd ma-
ritus non imputet in ſortem fructus rei ſi-
bi pignoratæ † pro dote, vt eſt text.in c. ſa- 7
lubriter,de vſur. de quo latiſsimè agunt fe
rè omnes ſupra citati,præcipuè Didac. Mo
der. Gall. Ioan. Lup. in c.per veſtras,dicta
illatio.8. & Lup. à Sancto Geminia. d. §. 4.
num.74.

Et prædicta deciſio procedit, ſiue ma-
ritus ſit ſolitus negociari, ſiue non: quia
cum debeantur alimenta pro oneribus ma-

8 trimonij, quæ ſuſtinentur à † quocunque maritò, ſiue ſit negotijs deditus, ſiue non, debet cuique licita eſſe eorum exactio, etiam ſi minimè negociationibus incumbat, ſecundùm Anan. in d.c. ſalubriter, col. 8. Lup.d c.per veſtras, illatio. 8. Didac. d. c.r. num. 3. verſi. ex his verò, vbi allegat Alex. Bald. Nouell. Lup. Moder. Gallos, & Caietanum.

Quinimò & hæc eſt ſecunda ampliatio, ſi maritus induſtrius ſit, & conſueuit negotiari, poteſt petere alimenta, quatenus ex negociatione fuiſſet lucratus, etiam ſi il lud excederet impenſam factam in ſuſti-
9 nendis oneribus matrimonij, vt † expreſsè determinat Bald. Nouell. in tract. dot. part. 7. in 3. ſpeciali, colum. 2. verſic. ſed tunc ſuccedit, Cagnol. in d. l. curabit, nume. 44. C. de actio. empt. vbi allegat Felin. in c. cum venerabilis, colum. 2. de except. qui tamen nihil tangit, quando intereſſe lucri ceſſantis, excedit onus matrimonij, idipſum probat Plot. in d. tract. d. §. 11. nume. 21. vbi ait, idem
10 eſſe in vẽditore † ſolito negociari, qui exigit intereſſe ſupra fructus rei, & ſubdit communem eſſe opinionem Legiſtarum & Canoniſtarum, Ioan. Bapt. d. §. 4. num. 79. in fin. & ratio eſt, quia non petuntur habita ratione ad onera matrimonij, ſed ad quantitatem ceſſantis lucri, & tantum debitor loco intereſſe expendit creditori, quanto minus fuit is lucraturus propter moram in ſoluendo commiſſam.

Non etiam conſtitui debet diſcrimen,
11 quòd dos conſiſtat in pecunia, † vel fundo, aut alia re, quia ſemper commiſſa mora præſtantur alimenta marito, eſt text. in l. fin. in §. præterea, C. de iure dot. qui loquitur in dote conſiſtente in quantitate, & per illum text. ita dixit Caſtren. in d. l. de diuiſione, ff. ſolut. matrimon. ſequitur Ruin. in d. conſi. 234. numer. 13. volumine 1. quæ opinio confirmatur ex eo, quod ſupra retulimus ex Caſtr. in d. §. vſuras, & hoc multò magis procederet, ſi vera eſſet opinio eorum, qui dicunt eſſe ſpeciale in contractu
12 † dotis, quòd vſuræ debeantur, vt voluerũt multi, quibus tamen contradicunt Bart. in d. §. vſuras, Bald. Nouel. d. ſpeciali 3. Didac. d. c. 1. num. 3. verſi. ſecundò conſtat, Io. Bapt. Lup. d. 4. num. 80. nam deberentur, etiam ſi conſiſteret dos in bonis mobilibus, vel in alia ſpecie.

Sed prædictæ deciſioni eſt locus etiam ſi quantitas dotis non fuiſſet liquida, & ita debitor non eſſet in mora, puta quia commiſſa eſſet quantitas arbitrio tertij, vel data in dotem res à tertio æſtimanda, quia nihilominus ex quo maritus impleuit contractum ex parte ſua ſuſtinendo † onera ma 13
trimonij conſequi poteſt alimenta, ſeu intereſſe, vt voluit Herculan. in d. l. de diuiſione, colum. 7. ff. ſoluto matr. quem ſequitur Cagnol. in d. l. curabit, nume. 42. & Natta in conſi. 495. numer. 2. facit quod voluit Roman. in conſi. 44. nume. 4. poſt medium, vbi inquit, quòd vbi dos promittitur incerta, & declaranda per tertium, maritus eã lucratur, † ac ſi eſſet certa, Ruin. conſi. 225. 14
volum. 1. Phanuc. de dot. in verſicul. reſtituenda, nume. 39. Roland. in eodem tractat. quæſtio. 88.

Contra tamen hanc ampliationem facit, quia deciſio principalis fundatur ſuper mora, & ea circumſcripta, non daretur intereſſe petitio, vt dicam infra: ſed vbi quantitas non eſt liquida, vt quando commiſſa eſt declaratio arbitrio tertij, ſocer, vel alius promiſſor † non eſt in mora nec culpa, 15
vt in l. in fideicommiſſum, in princip. ff. de vſur. & ibi Bal. in lect. antiqua notat, quòd mora non contrahitur niſi debitum ſit liquidum, idem Bald. in l. acceptam, in 6. oppoſit. C. de vſur. Angel. in l. ſi mora, ff. ſoluto matrimon. Anchar. in conſi. 235. Alex. in conſi. 49. colum. 1. volum. 2. Iaſ. in l. quod te, colum. 3. ff. ſi cert. pet. Socin. in conſi. vltim. circa princip. volum. 3. Tyraquel. de retrac. conſanguin. §. 1. gloſſ. 18. nume. 1. dixi in conſi. 38. num. 13. ergo non deberet dici intereſſe, & in terminis quòd vſuræ non debeantur, non † facta liquidatione, hoc voluit 16
Caſtren. conſi. 11. nu. 4. volum. 1. qui tamen à prædictis non fuit viſus, & allegat multa pro hac parte, propterea ego intelligo deciſionem Herculan. reſtringendam eſſe ad ſocerum, eiuſve hæredes, aut alios, qui de iure nuptam alere tenebantur: hi enim etiam

iam nulla data mora tenentur alimenta ſoluere, quia maritus præſtando alimenta facit quod illi facere tenebantur, & eorum negocium vtiliter gerit, propterea ab eis repetit, in quorum onus & vtilitatem maritus vxori præſtitit alimenta, argumento l. quod in vxore, C. de neg. geſt. & ideo Bal. in d. l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſoluto matri-
17 monio, inquit, quòd maritus à † ſocero petit alimenta actione negotiorum geſtorũ, ſequitur Alexan. ibi, nume. 3. Rum. in conſi. 61. num. 6. volumine 4. & per hanc rationem Fortuni. in d. tract. de vltimo fine iur. ciuil. numer. 71. inquit, quod c. ſalubriter
18 procedit ſolũ in genero, † non in alio: quia pater ſicuti tenetur dotare, ita & alere, ſequitur Didac. variar. reſolut. lib. 3. cap. 1. nume. 3. in fin.

Et quamuis eorum opinio non ſit tuta, immò plures velint, quòd indiſtinctè marito debeatur alimenta: tamẽ ſeruit in noſtro propoſito, quãdo tractamus, an debeatur alimenta ante moram, & hoc caſu non debeatur alimenta tanquam vſuræ; ſed ne pater mulieris locupletetur cum aliena iactura, & per alium gratis releuetur ab onere alimentorum, quod ſibi erat iniunctum, pro quo facit, quod dicimus in emptore
19 prædij, qui etſi moram non facit † circa pretij ſolutionem, reſtituit tamẽ fructus perceptos, dum retinet pretium, quia ſuggerit equitas quod non locupletetur ex aliena iactura, ſed inter contrahentes ſeruetur æqualitas, vt vnus fruatur re, ſi alius gaudet pretio, Bald. in l. 1. num. 4. verſi. denuò quæritur, C. de vſur. vbi eum ſequitur Caſtrenſ. idem voluit Anan. in c. conqueſtus, colum. 2. verſic. quærit etiam ibi, de vſur. & idem voluerunt Alexan. Socin. Dec. Pariſ. Bertran. Natta & Ant. Gabriel. quos citaui in conſ. 101. num. 23. facit quod voluit Abb. in c. ſalubriter, vbi ait, licitam eſſe
20 pactionem, ſeu ſtatutum, quod † ſoluatur certum quid marito pro alimentis, quando ille tenebatur alimenta præſtare, & non conſideratur quid lucraturus foret creditor, ſed quantum erogaturus erat debitor, vt dicimus de domo inhabitata, pro qua habitans tenetur ſoluere, non quantum dominus ab alio potuiſſet exigere, idem non quanti potuiſſet locare, † ſed quantum alius erat erogaturus in cõductionem domus 21
ſibi neceſſariæ, Bart. in l. in ſumma, §. penul. ff. de cond. indeb. Alex. in conſi. 108. num. 9. volum. 1. & in terminis, quod ea Hercula. deciſio reſtringenda ſit ad ſocerum, & eos qui de iure tenebantur dotare, & alere, per prædictam rationem deſumptam à l. cui ab it, concludit Corne. in conſ. vltim. colum. 8. in princip. volum. 2. vbi vult, quòd ſi dos fuit promiſſa in terminis declarandis à tertio, debeantur alimenta lapſo eo tempore, quo probabiliter erat ſuſpendenda exactio, fuit tamen à me viſus poſt hæc ſcripta, ita me Deus adiuuet. nõ ergo mirum mihi viſum eſt, ſi de eo Cagnol. & Natta nullam mentionem fecere. & Corne. in loco prædicto, colum. 2. verſi. his tamen non obſtantibus, ad iuſtificandum petitionem alimentorum conſiderat rationem illã, quòd debitor dotis releuatur per maritum ab onere alendi, & ſequitur Rolan. in conſ. 65. num. 9. volum. 4. vide tamen Rebuff. de ſenten. quæ pro eo quod inter. nu. 621. Lup. fol. 172. num. 5.

Extenditur principalis concluſio, vt procedat etiam in ceſſionario mariti, † qui 22
poteſt ex iure ſibi ceſſo conſequi alimenta ſeu vſuras dotales, ſecundùm Salic. in authen. ad hæc, in fin. C. de vſur. vbi inquit, quod ceſſionarius poterit vſuras dotales exigere ex perſona mariti, ex quo actio pro dote non eſt extincta, Iaſ. in conſil. 92. colum. pen. vol. 1. & probare videtur Anan. in d. c. ſalubriter, num. 4. Pariſ. in conſ. 64. nu. 5. & ſeq. vol. 4. Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 6. notab. §. 8. nu. 3. fol. mihi 176. verſ. ex quo infertur ampliatio, vbi allegando Ioan. de Lign. Anan. & Rodul. inquit, hoc non eſſe perſonale, ſed reale, & marito competere ratione dotis, Conrad. de contract. quęſtio. 35. Moder. Galli in tract. de vſur. num. 126. vbi allegant etiam Ferron. ſequitur Ioan. Bapt. Lup. in d. § 4. nu. 82. vbi addit Dec. Siluan. & Nauar.

Contraria tamen ſententia placuit Bal. in rubr. C. de vſur. num. 5. vbi ait, priuilegiũ hoc marito cõceſſum fuiſſe ſpeciali fa-

uore, mutatione autem perſonæ tollitur priuilegium, l. 1. C. de impon. lucr. deſcrip. lib. 10. ceſſat item in ceſsionario ratio, propter quam lex marito conceſsit priuilegium, ex quo nemo alius præter maritum ſuſtinet onera matrimonij, ergo eo priuilegio nemo alius gaudere poteſt, Bald. ergo ſequuntur Alex. in d. §. vſuras, in fin. Anan. in d. c. ſalubriter, nu. 3. Laur. de Rodulph. in tract. vſur. quæſt. 54. nume. 78. Dec. in conſi. 571. nume. 1. Socin. in conſ. 85. nu. 23. volu. 4. Bero. in conſ. 178. num. 20. volu. 1. Neguſ. in tract. de pignor. in 5. membr. 5. part. princip. num. 16. verſi. ſecundò reſtringitur, Diuus Antonin. in ſum. part. 2. tit. 1. cap. 7. §. 32. Ange. de Clauaſ. in ſum. in ver. vſura, num. 26. & hanc opinionem, ni fallor, defendo ab omni oppugnatione in conſi. 269. quod nunc eſt ſub prælo, in volum. 2. ideo ne eadem quęſtio pluribus in locis diſcutiatur, ad eũ locum te remitto.

Extēditur itē cōcluſio prędicta, vt poſſit maritus ab initio conſtitutæ dotis paciſci, & ſtipulari certam ſibi reddi quantitatem
23 in ſingulos annos, † donec cōuenta dos ſoluatur, ita voluit Calder. in d. c. ſalubriter, ſequitur ibi Paul. Eleaz. Abb. num. 3. Caſtr. Imola, & Alex. in d. l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſoluto matri. & hanc dicit eſſe communem opinionem Alex. in conſ. 31. colum. 2. volum. 6. vbi allegat etiam Anchar. in d. c. ſalubriter, Corne. in conſ. vltim. colum. 4. circa med. verſ. nec obſtat quod dicit, vol. 2. vbi dicit, id maximè locum habere in patre, qui tenebatur filiam alere, Bal. Nouel. in tract. dot. part. 7. in 3. ſpecia. colum. 1. vbi dicit communiter ita teneri, quia maritus aliter non conceſsiſſet dilationē ad dotem ſoluendam, eandem probauit ſententiam Campeg. in tracta. dot. part. ſecunda quæſt. 6. colum. 2. vbi diſtinguendo inquit licitum eſſe pactum, quando conuenit, quòd certa quantitas ſoluatur pro alimentis, vel quod ſoluantur ſex pro centenario nomine alimentorum, vel quòd ſoluantur ſex pro centenario, nulla alimentorum facta mentione, ſed non eſſe licitum quādo conuenit quòd certum quid ſoluatur pro vſuris, quæ differentia mihi videtur verbalis; nam etiam ſi vſurarum fiat mentio, intelligi tamen debet pactio de alimentis dotalibus, ſeu de intereſſe dotis, cum de dote agatur, & verba etiam impropriando intelligi
debent, ſecundùm ſubiectam † materiam, 24
l. ſi vno, in prin. ff. locati, vbi gloſ. Bart. Bal. & alij, Bald. in l. 1. C. de neg. geſt. Iaſon in l. 3. in 2. notab. C. de tranſactio. Tyraquel. in l. ſi vnquam, in ver. reuertatur, nume. 37. C. de reuocand. donat. Ruin. conſ. 168. num. 16. volum. 2. Pariſ. in conſ. 26. num. 119. volu. 2. Neuizan. in conſ. 90. num. 5. & non eſt attendendum, quibus verbis vſi fuerint contrahentes, ſed ab ipſo effectu iudicare † debe- 25
mus, d. l. ſi vno, in prin. & inquit Bald. in rubri. C. de iure emphyt. in fin. quod contractus iudicandus eſt ab effectu, non à nomine quod contrahentes impoſuere, Rom. in conſ. 509. in 1. dubio, Alex. in conſ. 107. nume. 7. vol. 3. Dec. in conſ. 168. nu. 2. cum ſimilibus, præcipuè, quando, vt dixi, vſurarum nomen aptè conueniat etiam alimentis dotalibus, & Dd. his nominibus promiſcuè vtantur, cum prædicta ſentētia tranſit Rui. in conſ. 24. num. 14. vol. 1. Rube. in conſ. 108 num. 2. Dec. in c. cùm venerabilis, nu. 18. de exceptio. hanc etiam probarunt multi ex Theologis, vt Conrad. Adr. Silueſt. Gabriel Biel, Io. Maior, & Almain, quos citat & ſequitur Mod. Gallus in d. tract. nu. 523. circa fin. dicens, hanc eſſe veram & communem opinionem, Didac. in d. c. 1. nu. 3. ver. quartò hinc poterit, Io. Bapt. Lup. d. §. 4. nu. 75. vbi ait ab hac opinione non eſſe recedendum tanquam vera & magis communiter recepta, & quanquam nonnulli, præcipuè Socin. & Rube. d. conſi. 108. velint id procedere, quando data eſt dilatio ad ſoluendum, tamen ferè omnes prædicti volunt idem eſſe quando à principio datur dilatio ſub pacto ſoluendi annuam quantitatem, quia aliter non fuiſſet conceſſa dilatio, vt inquit Bal. Nouell. d. ſpecia. 3. & optimè reſpōdet Io. Bapt. Lup. loco præcitato, nume. 77. qui pro contraria parte allegat Grat. Siluan. Ploc. & Crau. & pro hac ampliatione facit, quia ſubſtantia damni ſeu intereſſe, eſt certa, proinde facilius toleratur taxatio reſpectu quantitatis per ea, quæ ponit Deci. in

c. cum

c.cùm venerabilis, num.14.in fin.de excep.
26 vbi ait, quòd etſi regulariter conueniri † non poſſit de certa quantitate loco intereſſe, tamen quando intereſſe eſt certum in ſubſtantia, ſed incertum reſpectu quantitatis, tunc valet conuentio, licèt poſſit eſſe maior, vel minor, quàm verum intereſſe. Caccialup.in l.cunctos populos, nume.82. C.de ſumm.Trinit. vbi quòd valet taxatio facta à princ. quando de futuro intereſſe conſtare poteſt.Rebuff.in l.vnica,num.618. C.de ſent.quæ pro eo quod inter.vbi ponit exemplum de emptore prædij, cum quo poteſt venditor conuenire, quia fructus ſunt certi, licèt quãtitas poſſit variari. Cagnol.in d.l.iurabit, numer.57.C. de action. empt. vbi ita conciliat contrarias Decij opiniones.idem Cagnol.in d.l.vnica,nume. 49.Ioan.Bap.Lup.commen.1.§.6.num.126. vbi tamen non benè rem explicat. Apparet autem ex prædictis non obſtare eos, qui contrarium expreſſè determinarunt, volentes quòd maritus non poſſit à principio conuenire de certa quãtitate ſibi ſoluenda pro alimentis, vt Ioan.Andr.Butri. Card. Io.de Ligna. & Ambroſ. de Vigna. in d.c.ſalubriter. Alex. in conſ.74. & in conſ. 141.num.6.volu.5.Anchar.in conſ.150.num. 4.Laur.de Rodul. in tracta. de vſur. part.2. num.53. Socin.in conſ.88.nume.18.in conſi. 130.num.10.volum.4. vbi dicit magis communem.Deci.in conſ.119.colum.pen. Cagnol.in l.vnica,num.5.C.de ſenten.quæ pro eo, quod inter. eandem communem dicit Lup.in c.per veſtras,in 6.not.§.8.infertur, circa fi.Archiepiſ. Floren.in ſum.par.2.tit. 1.§.7.numer.27. Cotta in memor.incipien. dos ſoluto matrimo.colum.2.ver.in marito autem. Plot.qui citat infinitos,in tract. de in lit.iuran.§.11.nume.15. vbi poſt Deci. Lup. & Silua. dicit, quòd eo caſu vtile vitiatur per inutile,quia etiam verum intereſſe non poterit per teſtes probari nec peti.prior enim opinio communis eſt, vt teſtantur relati Doctores, & conſtat ex eorũ numero, & validioribus ſuſtinetur rationibus, & ea præcipuè quòd non ſolùm intereſſe eſt debitum, ſed etiam eſt certum, licèt quãtitas ſit ambigua, ideo pactum dicitur factum ſecundùm iuris diſpoſitionem, c.cùm dilecti, de conſuet. Feli.in c.cauſam quæ,de reſcrip. & iſto caſu ceſſat ea ſuſpicio vſurarum, quæ militat in alijs contractibus. plurimum enim refert, quòd verũ ſubſit intereſſe. Eadem ratione valet † ſta- 27
tutum mandans, quòd quantitas certa ſoluatur pro intereſſe dotium, ſecundùm Bal. in l.fi.§.præterea,nu.5.C.de iure dot.Alex. in conſ.63.col.2.vol.3. & in conſ.31.num.7. volu.4.Cæpol.in conſilio ciuili 15.Archiepiſ.Floren.d.c.7.nu.33.Conrad.de contrac. quæſt.35.concluſ.11.& 12.Card. & Imola in Clem.1.de vſur. Abb.d.c.ſalubriter. Ruin. in conſ.224.nume.14.volum.1.vbi idem dicit de conſuetudine, † Moder. Gall. in tra- 28
cta.de vſur.num.527. vbi tamen dicit tolerandum eſſe ſtatutum intra certos terminos. Corne.in conſil.fina.colum.2. valet enim argumentum † à pacto ad ſtatutum & 29
conſuetudinem, l.fina. vbi Barto.Bal.Sali. & alij.C.de fideiuſſor. Iaſ. in l.fina. nume. 5.ff.qui ſatiſda.cogan. Euerard. loco 89. in princip.

Ampliatur pariter principalis concluſio, vt procedat ſiue dos à patre ſit promiſſa, ſiue ab extraneo, † qui non teneretur 30
dotare, vt videtur velle text.in d.l.final.§. prætereà.qui ſecundùm glo.& Bart.loquitur ſolùm in extraneo,ſecundùm verò Baldum, & alios loquitur in patre, & in extraneo.& licèt c.ſalubriter,loquatur de ſocero, tamen illud eſt propter facti contingentiam, quod narrat, & hanc ſententiam multis defendit Corn.in conſ.vlti. colũ.2. ver. quæ ratio non videtur cadere, volu.2. vbi ideo inquit non eſſe generalem rationem,nec omnibus conuenire eam, qua dicitur ideo deberi alimẽta marito, quia qui dotem promiſit, releuatur ab onere alendi, & in ſocru loquitur Ruin. in d. conſil. 224.nume.13. Didac.d.c.1. nume.3.verſicu. hinc primò apparet. ratio enim capituli, ſalubriter, fundata ſuper oneribus matrimonij æquè procedit in extraneo dotante, ſicuti in patre, vt per eum, & hoc etiam voluit Fortun.in d.tracta.de vltimo fine, nume.71.verſi.vnde rurſus infertur. quod tamen in extraneo debentur vſuræ ſecũdùm

O 3 quan-

quantitatem onerum, & non vltra, licèt ſe-
cundùm eum aliud ſit in patre dotãte, pro-
pterea non curandum de moder. Gallo in
d.tract.num.525.in fi. verſ.ſed ſi extraneus.
vbi volũt, quòd vſuræ debitæ ab extraneo
non excedant tertiam centeſimæ, & diſtin-
guunt dato pignore, an ſimpliciter datum
ſit, vel cum pacto lucrandi fructus, quia ſi-
ne pacto vult quòd teneatur fructus com-
penſare in ſortem.

Hæc concluſio ſic vt ſuprà firmata non
procedit, quando maritus onera matrimo-
nij non ſuſtineret, quia non poteſt petere
vſuras dotales, vel alimenta loco vſurarũ;
quia ex prædictis cõſtat vſuras deberi pro-
pter onera matrimonij, ergo ceſſantibus o-
neribus ceſſant vſuræ, c.cum ceſſante, de ap
pell. & dicit Bart.in l.Seio.ff.de annu.lega.
31 quod ſecundùm cauſam † annexam deter-
minatur id, quod fit ob cauſam, ſequitur
ibi Alber. & deficiente onere deficit præ-
ſtatio, quæ fit propter onus, l. generaliter.
§.1.C.de ſacroſ.eccle.Rom.in conſ.417.nu.
4. & quando grauamen eſt cauſa commodi,
32 ſublato grauamine † ceſſat cõmodum, l.eũ
qui, in prin.vbi Bar.in ſumma.ff.de iureiu.
& in ſpecie, quòd maritus non cõſequatur
alimenta, vel vſuras dotales, quando nõ ſu-
33 ſtinuit † onera matrimonij, probat tex.in l.
in inſulam.§.vſuras.ff.ſolu.matr.vbi Bald.
dicit quòd maritus, qui non alit vxorem,
non petit dotis vſuras, ſequitur Imo.ibi in
prin. qui omnes dicunt eſſe notabilem do-
ctrinam gl. Bar. & alior.in l.ſi ab hoſtibus.
§.ſi vir vxorem.ff.ſoluto matrimo.ponunt
Doctores in d.c.ſalubriter. Corne.in con-
ſil.240.colum.2.verſi. hinc dicendum vide-
tur, volum.3. vbi dicit quòd non petit ali-
menta dotis maritus, qui non ſuſtinet one-
ra matrimonij. Plot.in d.§.11.num.4.vbi al-
legat Abb.in con.79. & Marſil.in conſ.264.
qui de hoc nullum faciũt verbum, eodem-
que errore lapſus eſt Ioan.Bapt.Lup.d.§.4.
num.78.qui eoſdem citat. Cordub.in d.l.ſi
quis à liberis.§. ſi mater, num.34.ff.de libe.
agnoſ. vbi refert Bald. qui & ipſe nihil ad
propoſitum dicit, & quia lucrũ dotis, quod
34 ex ſtatuto defertur, marito cõceditur † pro-
pter onera matrimonij, vt inquit glo.in l.
ſi donaturus, in verbo dumtaxat.ff.de do-
nat.ob cauſam, quam ſequuntur Doctores
communiter, ſecundùm Alexan. & Iaſ.ibi.
Bald. & Fulgoſ.in l.non ſine, in princ.C.de
bonis, quæ liber.idem Barto.in l.ſi cùm do-
tem, in §.ſi pater, in fi.ff.ſoluto matrim.Cu-
man. Caſtr.Abb.Salic.Soci.Aret.Feli.Cor-
ne.Iaſ.Crot.Campeg. Purpur.Ruin. Pariſ.
& alij, quos congerit, & ſequitur Rolan.in
tracta. de lucro dot. quæſtio.4. per totum,
præcipuè num.10.& ſeq.Phanuc.in eodem
tracta.gloſſ.8.num.2. & ſequen.vbi multos
allegat, ideo ſi maritus non ſuſtinuit † one- 35
ra matrimonij, non etiam conſequitur lu-
crum prædictum. Bal.in auth.dos data, co-
lum.1 C.de dona.ante nup.Anan.in c.ſalu-
briter, colum.pen. in fi. Alex.in conſil.122.
colum.2.volum.7.poſt Bald.in conſi.289.in
princip.volum.1. multos allegat Rolan.in
d.tracta.quæſt.68.num.5. & ſeq. & hanc li-
mitationem intelligendam cenſeo, etiam
quando culpa vxoris maritus onera matri-
monij non ſuſtinet, † vt quia ipſa recuſa- 36
uerit dotem ſoluere, & proptereà maritus
expulerit eam domo, vel ei hac de cauſa a-
limenta negauerit. eo enim caſu licèt vxor
ſit in cauſa, tamen maritus non conſequi-
tur alimenta, & hoc voluêre Bald. Imol. &
Alex.in d.§.vſuras, dum dicunt, quòd etſi
maritus non alat vxorem, quæ promiſſam
dotem non ſoluit, tamen non petit alimen-
ta ſolutionis retardatæ: & ratio eſt, quia
ſat eſt, quòd cauſa alimentorum poſſet, nec
curandum eſt cuius culpa ceſſet: dantur e-
nim alimenta in quandam recompenſatio-
nem damni, quod patitur maritus alendo
vxorem. ergo damno circumſcripto dene-
gatur petitio, etſi concederentur alimenta
viro, qui non ſuſtinuit onera matrimonij,
tunc continerent merum lucrum, & eſſet
vſura, quæ omni iure † eſt prohibita, gloſſ. 37
in c.quia in omnibus, in verſic. multi.de v-
ſur. Alexan.in conſil.1. in princip. volum.
2.Ruin.in conſi.149.num.8.volum.4. Pariſ.
in conſil.54. nume. 60. volum.1. Roland.in
conſil.35.num.26.volum.1. Natta in conſil.
369.nume.5. aliàs vbi præſtatio non eſt ad
certam cauſam reſtricta, & limitata, habe-
tur contractus † pro impleto, quando per 38
cum

eum ſtat cui erat implendum, l.hæc vendi-
tio,in §.princip.ff.de contrahen.emptio.l.
iure ciuili.ff.de conditio.& demonſtr.Bar.
in l.ſi quis arbitratu, colum.2.ff.de verbo.
oblig.Ruin.in conſil.166.num.12.volum.3.
Gram.deciſ.102.nume.108.Natta in conſil.
282.num.5. Cæphal.in conſil.89.num.5.Me-
noch.de arbitr.iudic.quæſtio.68. nume.38.
Contra tamen noſtram limitationem fa-
cit text. in l.pater filiam, quæ eſt l.fina.in
princip.ff.de doli mali except. vbi ſi pater
39 ex pacto † tenetur filiam alere,& alimenta
ſeu vſuræ dotales ſint per errorem promiſ-
ſæ,non debentur: a contrario autem ſenſu
videtur, quòd ſi non ſint promiſſæ per er-
rorem debeantur.valet enim argumentum
40 à contrario † ſenſu, l.1. vbi omnes Doct.ff.
de offic.eius, l.qui teſtamento.§.mulier.ff.
de teſtam.Ripa in l.ex facto, num.14 & nu.
29.ff.de vulg.Euerar.loco quarto,in princ.
ſed reſponderi poteſt, quòd ille text. lo-
41 quitur in vſuris promiſſis, † quæ etſi de iu-
re non debeantur, tamen donari videntur,
l.cuius per errorem.ff.de reg.iur.etſi dica
tur quòd vſurę etiam promiſſæ non deben
tur,dico hoc verū eſſe hodiè inſpecto iure
canonico, ſecūdùm quod ſunt prohibitæ,
42 at ſecus eſt inſpecto iure † Digeſtorū, l.pla
cuit.ff.de vſur.l.cos.C.eo.tit. Bar. in auth.
ad hæc.C.de vſur.& in l.1. vbi Iaſ. num.48.
C.de ſum.Trinit.probat Didac.d.lib.3. va-
riar.reſolutio.cap.1.num.6.ceſſante autem
promiſſione etiam eo iure non fuiſſent de-
bitæ in eo textu.

Similiter non procederet noſtra con-
43 cluſio, quando maritus ex pacto † tenere-
tur alere vxorem,quia tunc præſtat alimen
ta non intuitu dotis promiſſæ, ſed ex pacti
neceſſitate:ideo licèt dotis ſolutio differa-
tur,non petit vſuras dotales ſeu alimenta:
ceſſat enim eo caſu ratio c.ſalubriter,id eſt
ſupportatio onerum matrimonij. & licèt
etiam tunc interſit mariti habere dotem
in tempore conuento, tamen non eo inter-
eſſe propter quod à lege canonica permiſ-
ſa eſt vſura. poterit itaque vſuram illam
petere, quæ deberetur ex mutuo,depoſito,
vel alio contractu,ſed non quæ debetur ex
dote,ita expreſſè declarat Cor.in conſ.240.
colum.2.volum.3. Sed ne in hoc quoque
meum deſideretur iudicium, hæc Cornei
limitatio non placet,quia etſi maritus pro-
mittat vxorem alere, non tamen hæc obli-
gatio tollit obligationem alendi, quæ eſt
inducta à lege,vt dicimus de hypotheca ta- 44
cita, † quæ a lege fauore dotis inducitur,l.
vnica.§.& vt plenius.C.de rei vxor.actio. 45
ea enim non tollitur per expreſſam † con-
uentionalem, ſecundùm gloſſ.in l.fi.C.de
pact.conuen.vbi Salic.& alij,& latè decla-
rat Neguſan.de pignor.in 4.membr.de pi-
gnore.2.part.nu.82.ex ſeq.ideo ſicuti obli-
gatio legalis non impedit quominùs ma-
ritus,qui alit vxorem,conſequatur vſuras
à ſocero,ita nec obligatio conuentionalis,
& idem eſſet,ſi obligatio cōuentionalis no
uaret legalem, quia ſubrogatū ſapit natu-
ram eius, in cuius locū † ſubrogatur,l.ſi eū. 46
§.qui iniuriarum.ff.ſi quis caut.& priuile-
gium nouatæ actionis competit etiā nouan
ti,ſecundùm Bar.in l.alia.ff.de nouatio.

Secundò reſpondeo, quòd promiſſio a-
lendi vxorem habet tacitam conditionem,
quæ ineſt etiam legali obligationi, ſcilicet
ſi dos ſoluatur. videmus enim promiſſio-
nem ducendi aliquam in vxorem, etiamſi
iurata ſit,intelligi † modò dotē det, ſecun- 47
dùm Bald.in c.iurauit, nu.3.& 5.de probat.
Io.Lup.d.c.per veſtras,in 3.not.§.2.num.4.
folio 136.ergo niſi dos ſoluatur,non erit a-
lenda, & conſequenter ſi alatur, poterunt
alimenta ſeu vſuræ peti, perinde ac ſi nul-
la fuiſſet promiſſio.

Tertiò moueor, quia cùm in ipſo con-
tractu matrimonij dos promittatur,& ma-
ritus conueniat vxorem alere,iſta conuen-
tio intelligi debet facta contemplatione
dotis promiſſæ,quia quando plures † actus 48
fiunt eodem tempore, vnus cenſetur fieri
contemplatione alterius, & videtur inui-
cem correſpectiui,l.ſi ventri.§.fi.ff.de pri-
uileg.cred.Bart.in conſ.161.col.1.Bald.in l.
petens,nu.49.C.de pact. Anch.in conſ.434.
nu.3.alios citat D.Becius in conſi.92. nu.6.
& ſeq.ergo non eſt verum, quòd alimenta
non fuerint præſtita propter hoc, ſed pro-
pter illam cōuentionem: dos enim cùm ſit
cauſa dictę cōuentionis,eſt etiam cauſa ali-
menta

menta prȩſtanda in exequutionem conuen
49 tionis, quia cauſa † cauſæ eſt cauſa cauſati. Bar.l.4.§.actor.nu.2.ff.de re iud.glo.in l.ſi. poſt principium, verſ. nuptijs.C.de dona. ante nup. Iaſ.in l.quominus,nu.17.ff.de flumin.|deciſ.Pedem.107. nu.28. ſubeſt & alia ratio,quam infrà referam,tractando de augumento dotis.

Limitatur quoque principalis concluſio, vt non procedat, quando data eſt dilatio ad ſoluendum dotem nulla interim facta conuentione ſuper vſuris, vel alimentis, quia ante euentum diei conuenti non
50 debentur vſuræ: dilatio † enim data videtur fauore debitoris, l.eum qui Calendis, ff.de verbo.oblig.& per hanc rationem ita
51 determinat † Imola in d.l.in inſulam, verſ. vſuras,col.2.ver.ſed iuxta prædicta.ff.ſoluto matrimonio. But.& alij in c.ſalubriter, de vſur. Socin.in conſ.130.num.3.volum.4. Dec.in conſi.119.colum.4.nu.7. ver.ſecundò ad hoc videtur, quia durãte termino ad
52 ſoluendum,debitor non † eſt in mora,l.lecta.§.ſed cùm ſortis.ff.ſi cer.peta.glo.in l.ſi cum exceptione.§. quatenus.in ver.tripli. ff.quod met.cauſa.ergo ceſſat etiam petitio vſurarum, quæ conceditur propter morã, vt dicitur in d.c.ſalubriter. Lup.in d.c.per veſtras, in 6.notab.§.8.verſi. octauò infertur,nume.3.ver. ſecùs tamen ſi ſimpliciter. Plot.in d.tracta. de in lit. iurando.§. 11.nume.14.verſ. ſi verò maritus. & pro intelligentia aduertatur,quia Butr.& alij in c.ſalubriter, diſputãt an data dilatione ad ſol-
53 uendum dotem, licita ſit conuentio † de ſoluendo certum quid loco intereſſe,dum aduenerit dies ſolutioni ſtatutus, & multi tenent nõ valere. Lup.d.§.8,infertur,nu. 3.Crauet.conſ.189.nume.7.ver. quintus caſus.Rube.conſil.108. per totum,poſt alios quos citant. alij verò contrariam partem defendunt, vt poteſt videri apud Didacum d.c.1.num.3. verſ.quintò eodem iure. Moder.Pariſ.in d.tracta.nume.524.& Ioan.Baptiſt.Lup.d.§.4.nume.75.& ſeq.vbi allegat Baldum Nouell.Cagnol.& Fortu. Sed hæc quæſtio non facit ad præſentem limitationem, quia præcitati Doctores loquuntur, quãdo in cõceſſione dilationis adeſt pactũ de ſoluendo certum quid,nos verò quærimus,an nulla pactione præcedente debeantur alimenta. ſed pro parte noſtra ſtant illi omnes, qui tenent non eſſe licitum pactum, quando data eſt dilatio, quando quidem ſi non debentur ſtante pacto, multò minus debebuntur, quando nihil eſt conuentum: & ſanè ratio illa, quòd debitor non ſit in mora,eſt potens,nec habet replicationem, & per eam,inquit Angel.in conſil.158.quòd etſi ſtatutum dotis lucrum deferat † marito,loquendo de dote reſtituen 54
da,non tamen lucratur maritus dotem,pro qua data eſt dilatio, ſequitur Iaſ.in l.ſi donaturus, §. 1. nume.15.ff.de donat. ob cauſ. Crot.& Boer. quos citat & ſequitur Phanuc.in tracta. de lucro dotis,in verſi.reſtituenda,nume.38. & facit,quia dos habetur pro ſoluta, † quando ſtat per aliquem quo- 55
minùs ſoluatur, in Authen.de non eligen. ſecun.nuben.§.pen. vbi gloſſ.magna. Bald. conſil.131. volum.1.cum alijs apud Roland. de lucro dot.quæſtio.7. Phanuc.in d.verſ. reſtituenda, num.35. vbi inferunt quòd data mora mulieris maritus lucratur dotem non ſolutam, etiamſi à ſtatuto deferatur lucrum dotis datæ ſolummodò, ita in propoſito quominùs dos ſit ſoluta, ſtat per maritum, qui dilationem dedit ad ſoluẽdum, facit etiã quod voluit Guido Papȩ in quæſtio.430.vbi etſi mulier,quæ non ſoluit dotem,non lucratur donationem propter nuptias,vel ſolùm pro ea parte lucretur,pro 56
qua dotem ſoluit, & nõ vltra,§.hoc igitur. iuncta gloſſ.in ver. virum,in Authen.de æqual.dot.& in §.illud quoque,vbi Ang.no. in Auth.de non eligen. Ang.in §.fuerat,nume.12.Inſtit.de actio. Guido Papȩ quæſtio. 274. tamen ſi maritus dedit dilationem ad ſoluẽdum, & ante euentum diei moriatur vxor, † lucratur donationem,ac ſi dos eſſet 57
ſoluta,idem voluit Afflic.in deciſ.333.quia ſecundùm eum non eſt imputandum mulieri, quòd ante diem conuentum non ſoluerit, alios citat Rol.in cõſ.10.nu.4.& ſeq. volu.1. vbi enim agimus de mora vitanda, idem eſt quòd ſolutio ſit facta, vel quòd data fuerit dilatio.

Pari modo limitatur concluſio principalis

palis vt locum non vendicet, quando debi-
tum dotis eſſet transfuſum in alium con-
tractum, putà in mutuum vel depoſitum,
58 quia tunc pro eo mutuo † vel depoſito, e-
tiam data mora, non licebit vſuras petere,
vel alimēta, ita expreſſè determinat Capi.
in deciſ.183. per totam, mouetur ex deciſio-
ne Bart. in l. aliam. ff. de nouatio. dum vult
quòd priuilegia à lege conceſſa actioni no
uatæ, quæ inſunt odio debitoris moroſi, vt
59 ſunt vſuræ, non cenſentur repetita † in a-
ctione nouante, & ſubdit quòd Bart. intel-
ligit etiam de vſuris fauorabilibus, vt quæ
ab emptore debentur ex l. curabit. C. de a-
ctio. empt. & illam Bart. diſtinctionem ſe-
quuntur Ange. & Imol. ibi, eam dicit com-
munem, & ſeruari in practica. Aretin. in §.
fuerat, nu.24. Inſti. de actio. vbi Iaſ. nu.124.
addit concordantes, & cum illa diſtinctio-
ne tollitur generalis illa regula, quę habet
quòd nouatio cenſetur facta cum omnibus
priuilegijs & qualitatibus, quæ ex natura
60 rei, vel cauſæ † competebant actioni noua-
tæ, vt per Bart. in l. ſi quis cùm aliter, nu.4.
ver. præterea poſito. ff. de verb. oblig. & ſe-
quuntur Doctores communiter, vt inquit
Alex. nu.3. & Areti. qui ſubdit eſſe ſingula-
re dictum Iaſ. nu.12. intelligitur enim quo
ad ea priuilegia, quæ fauore actionis, vel
cauſæ inducta ſunt, nō de ijs quæ in odium
debitoris. & poteſt eſſe ratio, qa per tranſ-
61 lationem vnius† contractus in alium extin
guitur primus, vt per Doctores in l. ſingu-
laria. ff. ſi cert. pet. in l. certi condictio. in §.
depoſuit, ſuprà eodem. extincto autem pri
mo contractu, extinguuntur omnia eius
priuilegia, c. acceſſorium, de regul. iur. in 6.
ideò Salice. in authen. ad hæc, num.13. C. de
vſur. dum tractat, an priuilegium alimen-
torum tranſeat in ceſſionarium, mouetur
ea ratione, quia debitum ex cauſa dotis nō
eſt extinctum, innuens, quòd aliud eſſet ſi
foret extinctum.

Circa hanc limitationem aduerte, quia
non caret dubitatione etiam attenta diſtin
ctione Bar. in d. l. aliam, de nouatio. vult e-
nim Bar. quòd in actione nouante cenſean
tur repetita priuilegia, quæ in actione no-
uata inerant fauore creditoris, vel cauſæ.
at multi volunt quòd diſpoſitio c. ſalubri
ter, ſit inducta ſpeciali fauore † mariti cre- 62
ditoris ex cauſa dotis, ita intelligit ibi Io.
Andr. dicens quòd vſura non reperitur in
iure alio caſu permiſſa, quod ſi verum eſ-
ſet, vtique eſſemus in primo membro di-
ſtinctionis Bart. & deciſio Capic. non eſſet
vera, ſed contra Ioan. Andr. volunt multi
tex. in d. c. ſalubriter, nihil continere ſpe-
cialitatis in dote, quia cùm fundet ſe ſuper
oneribus matrimonij, habebit locum in a-
lio quocumque contractu, in quo cadat ea-
dem ratio intereſſe creditoris, vti primus
omnium aduertit Bal. Nouel. in tracta. dot.
par.7. in 3. ſpecia. colum.3. in fin. verb. & ſic
ex omnibus prædictis. Ioan. Lup. in d. §.
octauò infertur, colum.3. ver. ex iſtis reſul
tat, & admittit Fortun. in d. tract. de vlti. fi.
nu.68. & ſeq. dum dicit illum tex. procede-
re ratione intereſſe, nec eo permitti vſu-
ram. Moder. Pariſ. in d. tracta. num.425. ver.
rurſus, poſt Didac. d. c.1. num.3. verſ. ſecun-
dò conſtat. & Ioan. Bapt. Lup. d. §.4. nu.80.
veritas igitur quæſtionis dependet ab eo,
an c. ſalubriter, inducat ſpeciale priuile-
gium fauore dotis, quia ſi eſſet ſpeciale, v-
tique hic fauor tranſiret in actionem no-
uantem: ſi verò non eſſet ſpeciale, nō tran-
ſiret. & quia mentionem fecimus de vno † 63
debito transfuſo in aliud, vt quādo & quo-
modo id fieri queat intelligas, vide Docto
res omnes in d. l. ſingularia, vbi præcipuè
Cagn. & in l. certi condictio §. depoſui. ff. ſi
cert. pet. vbi Dec. inquit, quòd hæc non eſt
ſimulatio, includitur ſtatuto loquente de
ſimulatione.

Alio etiam modo intelligi debet noſtra
concluſio, ne effectum ſortiatur, quando
dos à patre, vel extraneo foret promiſſa,
non marito, ſed vxori: tunc enim, quia pro-
miſſor † non dicitur moram facere marito, 64
cui non eſt obligatus, non datur alimento-
rum petitio, ita latè proſequitur Ruin. in
conſil.121. per totum, volum.1. quem citat
& ſequitur Phanuc. in tracta. doti. in d.
gloſſ. in verſ. reſtituenda, nume.38. & ratio
eſt, quia non datur mora, vbi non eſt debi-
tū: ſi enim vbi ſubeſſet debitum nō contra-
hitur mora, quando non eſt liquida quan-

titas, vt dixi ſuprà in ampliationibus hu-
ius concluſionis. multò minus erit mora,
quando debitum non ſubeſſet, cùm maior
ſit effectus ſubſtantiæ ſeu principalis quã
acceſſorij, vt de ſe patet. & Doct. qui dicũt
maritum poſſe agere ad alimẽta, pręſuppo
nunt maritum eſſe dotis creditorem. hoc
65 autem præſuppoſitum ſemper † eſt verifi-
candum, gloſſ. in l. mancipia. C. de ſeru. fu-
git. & diſpoſitio non habet locum, niſi ve-
rificetur præſuppoſitum in ea, ſecundùm
Bar. in d. l. mancipia. Roma. in ſingu. 595. vbi
additio, allegant multos concordantes, in-
telligit tamen Ruin. in d. conſ. 221. in princ.
procedere limitationem, quãdò vxor ipſa
non dediſſet in dotem nomen illius debi-
toris, qui ſibi dotem promiſit, potiſſimùm
fundamentum ſuum in hoc verſatur, quòd
marito non datur actio ad petendum do-
tem, quæ non ſibi, ſed vxori fuit promiſſa,
etſi vxor dediſſet in dotem illud nomen,
videtur ſentire quòd marito detur actio ad
alimenta, quia eo caſu militat ratio c. ſalu-
briter. ex quo maritus ſuſtinet onera ma-
trimonij. ſed hoc caſu dubium facit, quia
etiamſi vxor det nomen debitoris in dotẽ,
nõ videtur, quòd ſi debitor ſit in mora, poſ
ſit maritus alimenta petere, nam nemo po-
66 teſt plus iuris † transferre in alium, quàm
ipſe habeat, l. traditio. ff. de acqui. rer. dom.
c. nemo plus. de regul. iur. in 6. l. nemo plus
iuris, vbi Dec. & & Cagn. ff. eo. tit. ſed vxo-
ri non competebat hoc ius conſequendi a-
limenta, vt declarat Ruin. d. conſi. 221. ergo
nec marito, qui cauſam habet ab vxore. fa-
67 cit etiam, quia ceſſionarius † ſuccedit in ius
cedentis, l. emptor, vbi Bal. in 1. notab. C. de
hæred. vel actio. vend. l. ſi quis donare. §. 1.
ff. de dona. inter virum & vxo. dixi in con-
ſil. 22. nume. 16. & mutatione perſonæ non
68 variatur † conditio obligationis, l. 2. §. ex
his, vbi Bar. & Doctores omnes. ff. de verb.
69 oblig. & ſicuti debitor † non poteſt præiu-
dicare creditori, nec eius conditionem du-
riorem facere, l. debitorum. C. de pact. ita
nec creditor cedendo vni poteſt obligare
in plus debitorem, quàm ſibi foret obliga-
tus. ſunt enim correlatiua, argumento l. ſi.
C. de indicta viduit. tollen. & dicit Bartol.
in l. ſi poſt diuortium. ff. ſolut. matri. quòd
mutatione perſonæ non tollitur priuile-
gium competens † debitori, & infert ad a- 70
liqua Dec. in conſil. 59. nume. 4. videtur ita-
que, quòd vbi dos eſt promiſſa vxori, non
liceat marito petere alimenta, etiamſi v-
xor ceſſerit dotis nomine nomen debito-
ris. ſed magis placet prima opinio, quia at-
tenta communi opinione. quæ habet quòd
diſpoſitio c. ſalubriter. contineat ius ge-
nerale, non autem ſpeciale in dote, faten-
dum eſt quemcunque debitorem mariti ex
cauſa dotis teneri ad intereſſe, quòd mari-
tus patitur ob retardatam dotis ſolutionẽ,
ex quo interim ſuſtinet onera matrimo-
nij. ratio enim ęquè militat pro marito ceſ
ſionario, ac ſi ei dos promiſſa fuiſſet, quia
poſtquàm ei ceſſum eſt nomen, incipit ſibi
deberi intereſſe dotis ex perſona propria,
ideò actio † mutat naturam ſuam, l. 1. & l. 71
aſſiduis. §. exceptis. C. qui pot. in pigno. ha-
be. & attenditur perſona ceſſionarij, non
cedentis: ideò ſtante ſtatuto, quòd cauſæ
inter affines compromittãtur, cogetur ceſ-
ſionarius † compromittere ſi affinis ſit. Iac. 72
Butr. in l. Plautius. ff. de procurato. Alberi.
in tracta. ſtatuto. part. 2. quæſtio. 202. *Blanc.*
in tracta. de compromiſſis, quæſt. 3. nume.
51. in fine. & poſtquàm nomen eſt ceſſum,
iam creditum eſt mariti, non vxoris, & in-
cipit intereſſe mariti, proinde illud inter-
uſurium debetur ex propria perſona ma-
riti, non vxoris, & ideò conditio obliga-
tionis variatur, argumento l. fin. C. de eui-
ctio. vbi hæres fideiuſſoris admittitur ad † 73
vendicandum fundum, quem fideiuſſor nõ
potuiſſet vendicare, & hoc, quia hæres ibi
venit ex perſona propria, quod eſt ſingu-
lare, ſecundùm Bar. & alios ibi, qui dicunt
eſſe notandum, & non reperiri alibi, decla-
rat Iaſ. d. l. 2. §. ex his, num. 3. ff. de verb. obl.
& non obſtat quod dictum eſt mutatione
non poſſe inferri præiudicium debitori,
quia reſpondeo hoc præiudicium nõ pro-
uenire ex ipſius perſonæ mutatione, ſed
propter moram, & defectum creditoris in
ſoluendo, quæ † ipſi oneroſo nocere debet, 74
c. mora, vbi gl. & Franch. de reg. iur. in 6. l.
in cõdemnatione. §. vnicuique, vbi gl. citat
con-

concordantes.ff.de reg.iur.quare dicẽdum quòd maritus petere non poteſt alimenta, quæ vxori præſtitit, antequàm nomen debitoris fuerit ſibi ceſſum, ſed benè petere poteſt alimenta pro tempore poſt ceſſionẽ ſibi factã, quia primo caſu perſona vxoris cedentis attenditur, ſecundo verò caſu inſpicitur perſona ceſſionarij.

Limitat rurſus Corne. in conſil. 240. per totum, volumine 3. hanc concluſio-
75 nem,vt nõ procedat † in augumento dotis: mouetur, quia alimenta conceduntur marito ,ppter matrimonij onera, vt dictũ eſt: at maritus antequàm augumentum dotis promitteretur, tenebatur pro dote primo loco conſtituta alere vxorem,ergo non poteſt allegare quòd præſtiterit alimenta cõtemplatione huius augumenti, quando etiam nullo facto augumento tenebatur onera matrimonij ſubire, quocirca ceſſat ratio capituli, ſalubriter, & Doctorum ſuprà relatorum. ceſſare ergo debet etiã diſpoſitio per iura vulg. Ego nulla ratione adduci poſſum, vt Corneo ſubſcribã,quan
76 dò clarum ſit quòd augumentum † regulatur ſecundùm naturam ſui principalis,l.ſi ex toto, & l.quòd in rerum.§. ſi quid poſt. ff.de leg.1.& augumentum dotis iiſdem re
77 gulis † iudicatur, quibus dos.l.inter ſocerum.§.cùm inter.ff.de pact.dot. l.etiam.C. de iure dot.quem textũ Bal. in 2. not.ad id
78 trahit,quòd tã ſtipulatio † dotis quã ius ſit ſtricti iuris,extenditur ad illius augumentum. Aretin.in l.ſi in teſtamento.ff.de vulg. Iaſ.in rubri.ff.ſoluto matrimo.colum.fi.& quòd augumentum eiuſdem ſit naturę cum ipſa dote, ponit Natta in conſ.253.nume.4. latè Rolan.in tracta.de lucro dot.quæſtio. 100. & ſicuti debitor dotis tenetur ad vſuras erga maritũ, ita & qui debet augumentum. & non obſtat ratio Cornei, quòd ſcilicet abſque eo augumento tenebatur maritus alere vxorem propter dotem primo loco conſtitutam, quia etiamſi alere teneretur, non tamen ſit quin commodius eam poſſet alere cum augumento illo dotis,quã feciſſet ſine augumento, & ita non tollitur intereſſe, quod paſſus eſt maritus ob dilatam augumẽti ſolutionem: ſicuti enim dos ſeruire † debet oneribus matrimonij,l.do- 79
tis fructus.ff.de iure dot.l.vbi adhuc.C.eo. titu. ita & augumentum, & aliud eſt dicere,quòd maritus teneretur alere, aliud verò quòd non ſit paſſus damnum: nam etiam qui tenetur alere patitur damnũ, ſi dos ſibi promiſſa non ſoluatur, quia cogitur de proprijs bonis alere, ſicuti alimenta præſtitiſſet de fructibus dotis, atq; ideò r. tio, quã conſiderant Doct.in marito,cui dos nõ ſoluitur,militat in eo, cui augumentum dotis non ſoluitur: & ſiue obligatio alendi proueniat ex pacto, ſiue ex legis diſpoſitione ſemper maritus dicitur damnũ pati, quandò ei dos non ſoluitur, qua ratione nõ video quomodo auſus fuerit Corne.dicere, quòd hoc caſu marito nihil abeſt, cùm id abſit quòd alit de ſuo patrimonio,quam aluiſſet de augumento dotis, & nõ valet argumentum, tenebatur alere, ergò non poteſt petere vſuras dotales.

Aliam limitationem ponit Abbas in conſil.85.num.2. ver. quòd autem tranſactio, vſque ad finem, volu.2.vt ſcilicet non
debeantur marito alimenta † ob moram factam in ſoluendo dotem promiſſam,quandò retinuit iugiter vxorem in ſuo obſequio,nam alere tenetur, quæ ſibi ſeruit,l. in rebus.§.poſſunt.ff.commoda. & in ſpecie Bart.in l.quòd in vxorẽ.C.de neg.geſt. & licèt vtatur duabus alijs rationibus, illæ tamen nõ ſeruiunt pro hac limitatione, & præter eum idipſum voluit Corne. qui tamen de Abba. non meminit in conſ. vlti. colum.3.in fi. volu.2. quia cùm ipſe qui recipit ſeruitia teneatur alere, & non alius, non debet ab alio alimenta petere. Lupus d.c.per veſtras,in tertio notabil.§.1.folio 135. 80

Horum tamen ſententiam probare nõ poſſum, & licèt Crau.in conſil.189. num.7. in 5.caſu,in fi. ver.non omitto in hac materia, dicat Abbatis opinionem eſſe extraneam, ſed nihil alleget ad illius confutationem, nec mentionem faciat de Corn.tamẽ ratio eſt in contrarium, nam ſemper debet
† operari viro,etiam ſi dotata ſit,glo.in l.ſi 81
vxorem.C. de condit. inſert. in l. libertæ, & in l. quòd ex liberta.C. de oper. lib. &

ſuo loco dicemus, & tamen dicunt Docto-
res quòd maritus petere poteſt vſuras do-
tales: duo enim vxor tenetur præſtare, do-
tes promiſſas, & operas obſequiales: pro-
inde, ſi alterum tantùm præſtet, † non li-
82 beratur ab altero, l. ſi hæredi plures. ff. de
83 cond. inſtit. & copulata habentur loco † v-
nius, l. 1. §. ſin autem ex his. C. de cad. tollen.
Iaſ. l. 1. nu. 2. ff. de iuſt. & iure, & quãdo plu-
84 ra obſtant, non ſufficit † alterum tolli, l. ſi
quando. C. de inoff. teſtamẽ. l. ſi non lex. ff.
de hæred. inſtit. cum alijs à me congeſtis in
conſil. 50. nu. 57. & quæ dicuntur in l. quod
in vxorem, procedunt quando vxor eſt in-
dotata, quia tunc ſi vxorem habuit in obſe-
quio, tenetur alere, & non poteſt alimenta
petere ab vxore, alioquin diuite, niſi ſit
proteſtatus, quia præſumitur maritali af-
fectione præſtitiſſe, & Abb. in loco prædi-
cto videtur pariter loqui in vxore indota-
ta, & vti dixi, nõ ſequitur, tenetur alere, er
go nõ poteſt petere vſuras dotales: duplex
enim patet via, vna expellẽdi vxorem, quæ
dotes non ſoluit, alia alendi, & petendi v-
ſuras, vt dicam in titu. quibus ex cauſis de-
negari poſſint alimenta. cùm ergo alit ma-
ritus, petit alimenta, & hoc caſu nõ eſt ne-
ceſſaria proteſtatio, quia cùm ſit creditor
dotis, eamq́ue à principio fuerit ſtipula
tus, ſatis patet eius animus, quòd vult con-
ſequi intereſſe, qua ratione videmus quòd
quicunq; alius creditor conſequitur ſuum
intereſſe abſque alia proteſtatione à debi-
tore. demùm quòd non obſtante obſequio
liceat marito vſuras dotales conſequi, po-
nunt Doctores omnes, qui volunt quòd
maritus, qui decennio tacuit, poſſit nihilo
minùs vſuras petere, vt dicam in duabus
vltimis limitationibus.

Prædicta concluſio fallit, etiam quan-
do maritus dotis creditor eſſet debitor ex
alia cauſa ſoceri, vel alterius, qui dotẽ pro-
miſit, quia eo caſu non poteſt dotis vſuras
85 conſequi, † ex quo ad euitandum curſum
vſurarum inducitur tacita compẽſatio, ita
declarat Alex. in conſil. 74. num. 5. volum. 5.
mouetur per text. in l. ſi conſtat. C. de com-
penſ. vbi dicit eſſe caſum notabilem, quod
ad euitandum vſuras fit compenſatio inui-
cem, & ibi hoc notant Odofred. & Fulgoſ.
& per illum tex. conclúdit Spec. in §. nunc
aliqua, num. 79. tit. de locato, quòd emphy-
teuta † qui eſt creditor directi dominij, nõ 86
cadit ſi non ſoluit canonem, quia induci-
tur compenſatio ſui crediti cum eo quòd
debet in cauſam canonis, ſeq. Io. And. in ad-
dit. Butr. in c. bona fides, in vlti. nota. Imol.
colum. 6. & Abb. col. fina. extra depoſit. vbi
etiam Barbat. colum. fi. Alber. in l. cùm ali-
ter. ff. de compenſat. Socin. in conſil. 99. col.
2. volùm. 1. Iaſ. in l. 2. quæſt. 19. nu. 62. & ſeq.
C. de iure emphyteu. Cur. ſen. in conſ. 71. in
3. dub. vbi ſubdit hoc obſeruari. addo Rui-
num in conſil. 148. num. 1. volum. 1. Pariſ. in
conſ. 108. nu. 51. volum. 1. Gozad. in conſ. 69.
Tiraq. qui multos citat, de retract. conſang.
§. 3. glo. 3. num. 4. Rol. in conſ. 87. num. 26. vo
lum. 1. Sebaſt. Medic. in tracta. de compen-
ſat. par. 1. quæſt. 22. concluſ. 2. & licèt regu-
lariter compenſatio † locum non habeat, 87
niſi parte opponente, l. fi. C. de compenſ. &
gloſ. Doct. in d. l. ſi conſtat, & dicat Ange. in
conſ. 254. colum. 2. quòd compenſatio non
fit, niſi interueniat factum, l. qui inuicem,
cum gloſſ. ff. de cond. indeb. & non antè o-
riatur, quã opponatur, ex quo infert, quòd
debitor ceſſus nõ poteſt compenſationem
allegare contra cedentem poſt ſibi denun-
ciatam ceſſionem: tamen vbi agitur de eui-
tanda vſura, pœna vel intereſſe, † propter 88
moram fit compenſatio, etiamſi non fuit in
tempore oppoſita, & poſt tempus deducta
retrotrahitur, ita declarant Io. Fab. & Ioã.
de Plat. in l. in bonæ fidei, Inſt. de actio. ſe-
quitur Tiraq. d. glo. 3. num. 8. & idem voluit
Ang. in l. ſemel mora. ff. ſolu. matrim. Imol.
in d. c. bona fides, colum. 9. vbi ait menti te-
nendum. Iaſ. d. l. 2. nume. 63. in fin. Gozad. d.
conſ. 69. & Rol. num. 27. ita quòd ſi emphy-
teuta nõ oppoſuit compenſationem intra
triennium, excuſatur perinde ac ſi oppo-
ſuiſſet. eſt verum, quod l. ſi conſtat, & alia
iura pro hac parte allegata loquuntur in
vſuris odioſis, quę lucratiuo titulo loquũ-
tur, nõ autem in fauorabilibus quæ deben-
tur oneroſo titulo, quales ſunt hæ, quæ de-
bentur marito. Angel. in §. fuerat, Inſtit. de
actio. Roman. in conſil. 517. & dicam infrà.

ſed

ſed quidquid ſit, non poteſt hoc caſu damnum aliquod maritus allegare, quia etſi dotem non habuerit, gauiſus tamen eſt ea quãtitate, quam debebat.

Fallit iterum noſtra concluſio, quòd maritus qui alimenta præſtitit vxori longo tempore tacuit, & vſuras dotales nõ petijt, quia eas videtur remiſiſſe † per tex. in
89 l. cum quidam, §. diuus, ff. de vſu. quem tex. tum ad hoc dicit notandum Bald. in conſi. 474. vol. 3. qui ait videri vſuras remiſſas, vt maritus ſit gratior debitori, & hanc opinionem tenuerunt Alex. Dec. Campeg. Alcia. & Neuiza. quos citat Rol. in conſi. 65. nu. 8. volum. 4. addo Abb. in conſ. 85. num. 5. vol. 2. vbi nulla prædictorum facta mentione, dicit quod maritus, qui diu præſtitit alimenta, ſi non eſt proteſtatus, videtur ea donaſſe. & dicit Iaſon in §. fuerat, num. 20. ver. & prædicta omnia. Inſtit. de actio. quod hæc limitatio eſt ſingulariſsima, & ſupra omnium extimationem, & literis aureis ſcribenda, quia quotidiana & multùm vtilis, Marſil. in ſingu. 360. vbi ſubdit, tex. in d. §. diuus, continere caſum valdè ſingularẽ, Cotta in memor. incip. dos ſoluto matr. in fine. Cæphal. in conſ. 85. nu. 13. ad quod conſide-
90 rari poteſt etiam † ſanguinis cõiunctio, per quam facilius inducitur præſumptio donationis, l. Procula. ff. de probatiõ, l. ſi ſeruus communis, ff. de donat. inter vir. & vxor. l. liber captus, C. de capti. & poſtlim. reuerſ. l. 1. C. de neg. geſt. Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſump. 26. nu. 4. Contraria tamen ſententia verior eſt, nã eiuſmodi remiſsio eſt donatio, l. ſi quis obligatione, ff. de reg. iur. in
91 dubio autem nemo † præſumitur ius ſuum donare, l. cum de indebito, ff. de probat. l. ſi cum aurum, ff. de ſolut. Alex. & Aret. in l. à Titio, ff. de verbor. oblig. vbi, quòd potius præſumi debet actus inualidus quàm donatio, & ad hoc infinitos adducit D. Becius in conſi. 52. nu. 70.

Secundò, quia ſiue ea alimenta debeantur marito iudicis officio, ſiue iure actionis, de quo dicemus in titulo, qualiter alimenta petantur, nunquam ab eis excluditur, niſi lapſu triginta annorum. tantum e-
92 nim † temporis requiritur in præſcribendis actionibus, l. ſicut, & l. omnes, C. de præſcrip. 30. annor. & tantundem, quando agitur de † præſcribendo iudicis officio, ſecũ- 93
dùm glo. in d. l. ſicut, in verſi. perſequutione, quam dicit ibi Bald. non reperiri alibi, & eam dicit ſingularem Bal. in l. 2. col. 3. C. de exequut. rei iudic. Rol. d. conſ. 65. nu. 17. volu. 4. multos citat Tyraq. de retract. conſang. §. 35. gl. 4. num. 10. & §. 36. gl. 2. nu. item 40. poſt Iaſ. in d. §. fuerat, nu. 22. vbi illam gl. dicit ſingularem, & tempus quoad præſum
ptionem † non ſufficit, non eſt modus tollendæ obligationis, l. obligationum ſubſtantia, §. placet, ff. de act. & oblig. facit l. liberis, la. 2. §. 1. ff. de alim. & cibar. legat. per quam inquit Bart. in l. quæ dotis, num. 4. ff. ſolut. matri. quòd ſolus curſus temporis non inducit præſumptionem liberationis, quando ſufficiens non eſt ad præſcribendum, & in terminis quòd lapſus decem annorum non inducat remiſsionem, probat Aret. in d. §. fuerat, num. 9. quia regulariter triginta anni requiruntur, & non reperitur contrarium iure cautum, & ſubdit ita ſe conſuluiſſe, & reſpondet ad §. diuus, quod procedit in vſuris odioſis, nõ autem in fauorabilibus. illæ enim ſublatæ, cenſentur curſu decennij, vt quæ marito debentur, ſunt fauorabiles, ſequitur etiam Iaſ. nu. 22. per eaſdẽ rationes, ſubdens, quod ſi caſus contingeret, iudicando & concludendo teneret contra Bal. ad §. diuus, reſpõdet, ſecundùm intellectum Iacob. Burr. vbi quod ideo tacuit maritus, vt gratior fieret debitori, id quod remiſsionem inducere hanc ſententiã probarunt Alex. Corn. Dec. Ruin. Pariſ. Grat. Chaſſan. Gram. & Moder. Pariſ. quos omnes citat & ſequitur deciſ. Pedem. 132. poſt longam diſceptationem, & confuſionem duplicis quæſtionis, quas voluit indiſtinctè tractare, licèt exinde diſtinguat addendo Rom. Baldum, Boer. & Cæphal. non tamen reſpondet ad §. diuus, latè etiam Rolan. in conſ. 65. per totum, vol. 4. vbi addit Iacobi. & Bero. & dicit Io. Lup. in c. per veſtras, in 3. notab. §. 1. incip. vnum tamen, nu. 1. in fin. de donat. inter virum & vxor. quod Bal. dictum communiter damnatur, & latè Natta in conſ. 495. nu. 3. & 8. vbi

§.diuus,intelligit poſt Rom.in vſuris odio
ſis & veris, refert etiam intellectum Iaco.
Butr. quòd ſcilicet interuenerat ſignum a-
liquod remiſsionis, quia volebat eſſe gra-
tior,& idem reſponſum dederant gl.& Ful
goſ.in d.§.diuus,Alex.in conſ.63. nume.13.
volum.4.Corne.in conſ.145.col.3.in fi.vol.
2.in conſ.164.col.5.in fin. verſ. item ſecun-
dò reſpondetur, vol.3.Dec.in conſi.571.nu-
me.6.verſic. tertiò poteſt reſponderi. pri-
mum verò intellectum, quòd procedat in
vſuris odioſis,probauit Bart.in l.cum de in
rem verſo, col. pen.de vſur. in d.l.quæ do-
tis,num.4.ff.ſolut.matr. dum inquit, quòd
curſus temporis non ſufficiens ad præſcri-
bendum,inducit præſumptionem tacitę re
miſsionis, quando eſt debitum lucri odio-
ſi,allegat d.l.cum quidam,§.diuus, ff. de v-
ſur.maritus igitur non tractat de lucro,ſed
95 de vitando damno, & non † eſt par ratio lu
cri & damni,l.fin §.licentia, C.de inre deli
be.& facilius ſuccurritur ei, qui tractat de
vitando damnum,quam ei qui tentat lucrū
captare, ideo licèt Eccleſia tractans de vi-
tando damnum,reſtituatur etiam aduerſus
Eccleſiam tractantem de lucro, tamē ſecùs
96 eſt quando vtraque certat de † lucro, Bald.
in authen.perpetua,C.de ſacroſanct.eccle.
ſimiliter minor, qui reſtituitur ad lucrum
97 † amiſſum,l.denique.§.ſi quid minori,ff.de
acquir. hæred. etiam ſi lucrū ſit minimum,
Bart.in l.ſi ſeruum,§.ait prætor, ff.eod.tit.
non auditur, quando eſſet cum præiudicio
98 † aduerſarij,vt poſt Aretinum declarat Iaſ.
in l.3.§.Labeo,col.pen.verſic.reſpondet A-
ret.dupliciter,ff.de acquirē.poſſ. Cæphal.
in conſi.8.num.16. & vbi agitur de vitando
99 damnum,præſumitur in facto proprio, † ſi
conſtat rem aliter ſe habere: at ſecùs eſt,
quando tractat quis de lucro captando,Bar
to.in l.ſed ſi me putē,in prin.ff.de cond.in-
deb.Alex.in conſi.102.num.8.vol.2.D.Beci-
us in conſ.55. num. 33. mihi maximè placet
intellectus Iac.Butr.quòd in eo textu §.di-
uus,ſigna extiterint remiſsionis, quia ſcili
cet tacuit creditor vt eſſet debitori grati-
or,conſidero verbum illud, petendos non
putaſti.per quod datur intelligi quòd eo a-
nimo fuit creditor à principio vt vſuras re
mitteret, ſuberat etiam cauſa remittendi,
vt eſſet gratior. & hæc cauſa probatur ex
dictione,vt,quæ † cauſam ſignificat, clem. 100
2.vbi Zabarel.de ęta.& qual.adeſt etiam di
ctio, videlicet, quæ eſt † reſtrictiua ad eum 101
caſum,l.videlicet,ff.de pact.c.nouimus, de
verb.ſign.l.in venditis, ff. commun.prædi.
gl.in clem.cauſam,de elect.Bart.in l.1.ff.ad
leg.Aquil.Bald.in l.cum mulier, ff. ſoluto
matr.Iaſ.in l.iuſiurandum quod ex conuen
tione,§.procurator,num.9.ff.de iureiur.&
in l.ſi pluribus,num.10.ff.de lega.1. Dec.in
conſi.47.colum.1.in fin. Pariſ.ad Bart. in d.
l.1.& ideo negari non poteſt,quin ideo fo-
ret dilata petitio vſurarum, quia volebat
eſſe gratior ſuo debitori, ſed nullo modo
poterat gratiā debitoris efficacius ſibi con
ciliare,quàm remittendo vſuras, ideo col-
ligitur voluntas tacita de remittendis vſu-
ris,quod ſi ex alia cauſa diſtuliſſet exactio-
nem,aliud eſſet, putà quia ſciret ius ſuum
† durare: tunc enim patientia & diuturni- 102
tas non nocet,vt eſt text.in l.ſicut,§.non vi
detur.ff.quib.mod.pign.vel hypoth.ſolua.
gl.in l.imperialis,in verſi.permiſsione, de
prohib.feud.alien.per Lothar.Ruin.in cō-
ſi.161.nu.38.vol.1.Socin.iun.in conſi.106.
num.41.vol.3.Ripa in l.admonendi, nu.44.
ff.de iureiur.Tyraquel.de retract.conſang.
§.1.glo.9.nu.146. Cæph.in conſi..35.nu.30.
& in conſ.445.num.28. & quia in dubio ta-
cere † quis videtur ex ea cauſa,quia ſcit ius 103
ſuum durare,vt inquit Iſern.in c.1.col.8.in
princ.de natur.ſucceſſ.feud.ideo exprimit
text.in d.§.diuus, quòd tacuit vt eſſet gra-
tior,atque ideo non mirum, ſi videtur re-
mittere vſuras. inuenio etiam quod quidā
Modernus legit illum text.vt eſſet non gra
tior, ſed grauior, quæ lectura ſi eſſet vera
textus ille non faceſſeret negotium, ſi id-
eo tacuit vt inde debitor cumulatis multo
rum annorum vſuris grauaretur, deberet
hic † dolus nocere creditori, l. eum qui, ff. 104
quod cum eo, c.intelleximus, de iudic. &
quòd grauatur debitor, quādo cogitur mul
torum annorum vſuram ſoluere,eſt tex.in
l.2.in prin.C.de debit.ciuita.lib.11. vbi di-
cit, † cōmodum eſſe debitorum cumulum 105
debiti minimè nutriri,addo tex.in l.planè.
ff. ſa-

ff.famil.erciſ. vbi dicitur, quòd particula-
106 ris ſolutio affert † incommodum credito
ri,facit l.fin.ff.quib.mod. pig. vel hypoth.
ſolui.latè Neguſ.de pigno.in 3.mem.§.par.
nume. 18. & pro principali deciſione facit,
107 quod & ſi ex pacto redimens rem venditã,
teneatur ſoluere meliorationes † omnes v-
tiliter factas in re, Bald. in conſ.167.in fin.
vol.1.Cagnol. in l.2. C.de pact.inter empt.
& vendit.tamen ſi emptor in fraudem ven
108 ditoris † fecit impenſas magnas & onero-
ſas, vt eum remoueat à facultate redimen-
di, non tenetur venditor illas refundere,
ſecundùm Alber.in l.intra vtile, §. 1. ff. de
minor.quem ſequitur Tyraq.de retract.cõ
uentio.§.2.gl.1.nume.8.dolus enim empto-
ris ſibi,nõ venditori nocere debet, cum eo
caſu etiam redimens non teneatur ad impẽ
109 ſas † magnas per quas cogatur rem dimitte
re,l.in fundo,ff.de rei vend. Tyraq. d.num.
5.in prin.etiam ſi bona fide facta ſint, præci
110 puè ſi per inopiam † eas non poſsit ſolue-
re,ſecundùm Bart. in d. l. in fundo, num.8.
in fin.Menoch. qui alios citat, de recuper.
poſſeſſ.remed.15.num.513.Sed quia commu
niter litera d.§.diuus,non ita legitur, non
eſt quicquam innouandum. ſat eſt autem,
quòd communis ſit opinio,poſſe maritum
non obſtante lapſu decem annorum petere
vſuras dotales,& ſecundùm hanc ſententi-
am conſului,& fuit iudicatum per excellẽ-
tiſsimum Senatum Montisferrati, cui tunc
præſidebat Roland.à Valle,& Senator cau-
ſam audiebat D. Franciſcus Becius, in qua
cauſa allegaui oẽs illas authoritates, quæ
leguntur apud Rolan.in d. conſi. 65. poſtea
typis mandato.

Poſtremò noſtra concluſio, quam ſuprà
principaliter firmauimus,fallit,quando vl
tra taciturnitatem longi temporis concur-
rit mors mariti,qui ſemper vxori præſtitit
alimenta, quam habuit in obſequio ſuo:
111 tunc enim vſuræ † cenſentur remiſſæ, vt
probat text.in l.vir vſuras, ff.de don. inter
virum & vxor. multi allegant in hanc ſen-
tentiam Bal.in d.conſ.474.vol.3.qui tamen
nullum verbum facit de morte mariti, ſed
per illum tex hoc voluit Rom.in conſ.517.
num.16.vbi ait illum eſſe ſingularem, licèt
Baldo incognitum,de quo miratur, & hæc
voluerunt etiam Bart.& Salic.in l.vir vſu-
ras,in ſummario,idem Rom. in l.in inſulã,
§.vſuras,num.16. ff.ſolut. matr. vbi ait, ibi
eſſe caſum vnicum & ſummè notandum,
quia ſe excepto,nemo alius tetigit,Cremẽ.
qui dicit valdè ſingularem doctrinam, li-
cèt de Rom.non faciat mentionem, in ſing.
5.Aret.d.§.fuerat,num.10. in fin.Balb.in tra
cta.præſcrip.part.3.quæſt.10.num.17.Ioan.
Lup.in d.c.per veſtras, in 3. notab.§.vnum
tamen,num.1. verſ. ad idem textus melior,
folio mihi 135.vbi dicit textum prędictum
meliorem eſſe de iure, Bero.in conſi.52.nu
me.25.volum.2.Gram.in deciſ.103. num.29.
Boer.in deciſ.196.nu.4.qui duo dicunt nul-
lum textum eſſe meliorem, Cæphal.in con
ſi.85.num.14.deciſ.Pedem.133.nume. 11. vbi
multos allegat,qui tamẽ diuerſis in termi-
nis loquuntur,& num.19.verſic. aut loqui-
mur,quando cum longi,ſed contrarium vo-
luit Corne.in conſi.145.colum.6.ver.reſtat
vt condeſcendam,vol.2. Deci. in conſi.571.
per totum,& ante eos Aret.d. §. fuerat,nu-
me.10. Alex. in conſi. 63.nume.13.volum.4.
Ruin.in conſi.224.num.14.volu. 1. Natta in
conſi.495.num.8.& 9.Rol.d.conſ.65.nume.
20.& ſeq.vol. 4. mouentur pluribus ratio-
nibus. primò, quia non præſumitur dona-
tio.l.cum de indebito,ff.de probatio.præci 112
puè † inter virum & vxorem, gloſſ.fin.in
l.ſi vxor filio,ff.de donat.inter virum & v-
xorem,& quando agitur de remittendis v-
ſuris,l.ſi quis pro vxore. §. ſi vxor viro, ff.
eod.tit. Secundò vſuræ dotales æquiparan
tur fructibus dotis, l.curabit, & l. fructus,
C.de actio.empt. at maritus qui patitur v-
xorem percipere † fructus dotis,non vide- 113
tur illos remittere ſi tacet,& non petit, ſe-
cundùm Bart.qui reprobat opinionem Pe-
tri in l.de diuiſione,ff.ſolu.matr. ergo non
etiam cenſetur vſuras dotales remittere,
& Corne.in d.conſi.145. refert ſic conſulu-
iſſe Salicet.Mart.Laudenſ.& Bald.Nouell.
Tertiò,quia ſi maritus viueret, poſſet has
vſuras petere, vt probatum fuit in præce-
denti limitatione,ex communi Doctorum
opinione.ergo id quoque licere debet hæ-
redibus, † qui cenſentur cum eo vna & ea- 114
dem

dem perſona,§.1.in Auth.de iureiur. à mo-
115 rien.præſt.& eiuſdem † eſt poteſtatis,l.hæ-
redem,ff.de reg.iur. ad tex.autem in d.l.vir
116 vſuras,† reſpondent pluribus modis,&pri
mò,quod tanquam exorbitans à regulis iu-
ris communis intelligi debet de vſuris o-
dioſis,non quæ petuntur tanquam intereſ-
ſe,vt dictum eſt ſuprà circa l. cum quidam,
§.diuus,ff.de vſur.ita Corn.d.conſi.145. co-
lum.pen.& ante eum Alex.in d.conſ.63.nu.
13.in fin.Natta in conſi.195.num.8. Reſpon-
dent ſecundò,quod ibi loquitur text. in v-
ſuris promiſsis,quę odioſæ ſunt ſicut alię,
ita Corne.d.conſi.145.colum.pen.quem ſe-
quuntur prædicti Doctores,Alex.in conſ.
63.nu.13.Tertiò reſpondent,quod ille text.
loquitur in expreſſa donatione facta à ma-
rito, & confirmata morte:nam dum tex.me
minit de confirmatione, præſupponit eſſe
117 factam,quia quod non eſt, † cōfirmari non
poteſt,l.eius qui in prouincia,ff.ſi cert.pet.
ita intelligit glo.ibi,Salicet.Corn.& Bero.
quos & ſequitur Rol.d.conſi.65.num.20.&
præter eos Iaſ.in l.de diuiſione,nu.13.ff.ſo-
lut.matr.Dec.in conſ.571.circa fin. Alex. in
d.conſ.63.nu.13.volum.4.Reſpondent quar
tò,quòd text. ille loquitur in vſuris debi-
tis per vxorem,quæ dotes promiſerat. ſtan
te enim mutua affectione, facilè inter eos
præſumitur donatio,l.donatio, ff.de dona.
inter virum & vxorem.at ſecùs eſt,quando
dos debetur à ſocero,vel alio,in quo nō ita
cadit coniectura donationis, ita Alex.in d.
conſi.63.numer.14.volum.4.Bero.in conſi.
52.num.25.volum 2.Ruin.d.conſi.224.num.
15.volum.1.Natta d.conſi.495. nume.8. Ro-
land.d.conſ.65.num. 20. verſic. ſecundò re-
ſpondetur.

Verùm prædictæ rationes parum vrgēt.
nam etſi donatio in dubio non præſumi-
tur,tamen quando extat coniectura in con
118 trarium,ceſſat præſumptio prædicta:† vna
enim præſumptio tollit aliam, l. diuus. ff.
de reſtit.in integr. non etiam obſtat, quòd
maritus non præſumatur vxori donare fru
ctus dotis quos vxor percepit: quia reſpō-
deo quod ibi non interuenit mors mariti,
ideo non præſumitur donatio,vti diximus
in præcedenti limitatione:ſecùs eſſet ſi ma
ritus iam deceſsiſſet,imò ibi non ſit mētio
quòd longo tempore vxor perceperit fru-
ctus dotis,quod tamen in præſenti limita-
tione præſupponimus: termini ergo non
ſunt pares,imò ibi ſi donatio facta eſſet ex-
preſſè,non valeret,quia etſi valeat † dona- 119
tio quando remittit maritus ius nō quæſi-
tum,at quando non vult acquirere, l.ſi ſpō
ſus,§.ſi maritus,il 2.& l.ſeq.ff.de donat.in-
ter virum & vxor. ſicuti debitor † poteſt 120
non acquirere in debitoris fauorem, l. qui
autem,ff.de his quæ in fraud.credit. tamen
quia fructus dotis marito debentur onero
ſo titulo,vt ſuprà dictum eſt,non valet do-
natio.† æquiparatur enim quoad onero- 121
ſum titulum emptori,l.ex promiſsione, ff.
de actio.& obliga.declarat Iaſ.in d.l.de di-
uiſione,nu.13.

Non reſiſtit tertium, quòd hæres poſ-
ſit vſuras petere,ex quo poſſet defunctus ſi
viueret: quia reſpondeo, quòd etſi hæres
videatur eadem perſona cum defuncto, ta-
men hoc procedit quoad ius quod erat in
perſona defuncti ita formatum quod trāſi-
uit ad hæredem,ſed quoad ea quæ nō tranſ-
eunt ad hęredem,vt quia non erant forma-
ta in perſona defuncti, hæres illum nō re-
præſentat.in propoſito autem,quando ma-
ritus diu tacuit, inſurgit coniectura dona-
tionis,ſed ea ſola non eſt potēs ad inducen
dam præſumptionem,vel ſi eſt potens,non
tamen donatio eſt valida.at vbi præter lon
gam taciturnitatem concurrit mors, non
ſolùm donatio præſumitur, ſed propter
mortem eſt valida,ita quòd ad hæredem v-
ſuræ illæ tranſire non poſſunt, cum tempo
re aditæ hęreditatis iam ſint remiſſæ,& nō
eſſent in hæreditate. Reſponſiones quoq;,
quæ dantur ad textum in l. vir vſuras, non
ſubſiſtunt: nam quod legatum in vſuris o-
dioſis eſt contra text. qui expreſsè loqui-
tur de vſuris dotalibus,quæ non ſunt odio
ſæ,ſed fauorabiles.

Non obſtat etiam quòd loquatur in v-
ſuris promiſsis, & deductis in ſtipulatio-
nem,quia propter hoc non deſinunt eſſe fa
uorabiles:quando enim in pactum deducū
tur,ſuccedunt loco vſurarum iure commu
ni debitarum, & eodem fauore præſtandę
ſunt:

ſunt: demonſtrauimus enim ſuprà in ampliationibus quòd in pactum poſſent deduci, ſecundùm Doctores in d.c. ſalubriter, & ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. l. ſi eum, §. qui iniuriarũ, ff. ſi quis caut. Quod verò tertio loco dicitur, ibi expreſsè vſuras fuiſſe remiſſas, ſuſtineri non poteſt, quia inanis foret in eo textu dubitatio, an vſuræ ſint legato incluſæ, vel potius donatione remiſſæ, ſi expreſſa fuiſſet donatio, & fideicommiſſo confirmata, vt verba textus tenere videtur, intelligi autem debet, vt contineat probabilem dubitationem. quis enim dubitat quin remitti poſsint à viro per donationem inter
122 viuos morte confirmatam: cum omnis † donatio à marito procedens in vxorem confirmetur morte, l. donationes quas parentes, C. de donat. inter virum & vx. l. 1. ff. de dot. prælega. l. fin. de donat. inter virum & vxor. Ioan. Lup. in rub. eod. tit. §. 69. vbi latè agit.

Quartus verò intellectus non probatur in eo textu, in quo non dicitur quis dotem promiſerit, nec cui vſuræ fuerint remiſſæ, & non minus verificari poteſt in dote per ſocerum, vel alium promiſſa, quàm per vxorem, ideo diuinant, qui dicunt vſuras ibi deberi ab vxore non ab alio, ſed vbi etiam intelligeretur text. de vxore, non euacuaret omne dubium: quia etſi maior erga vxorem ſit affectio quàm erga alios, ac ideo in eius fauorem facilius præſumatur donatio, tamen non tollit quin etiam donatio præſumi debeat erga ſocerũ, vel alium dotis debitorem. Ego circa intellectum illius text. non video quomodo euitari poſſint illa verba donationibus verbis fideicommiſsi cõfirmatis, quin probent expreſſam donationem vſurarum, niſi dicamus tex. intellexiſſe de legato, etiam confirma-
123 to in fideicommiſſo, quia † legatum eſt donatio, vt Inſtitut. de legat. in princip. ſed non conueniunt illa verba, quibus fit mentio de fideicommiſſo, de prælegato dotis, & de donationis confirmatione, per quæ videtur caſum eſſe quòd maritus vxori donauerat vſuras dotales, deinde in teſtamento eidem teſtatori prælegauit, & inſtitutũ hæredem grauauit onere fideicommiſsi, in cuius reſtitutione prætendebat ſubſtitutus, quòd venirent vſuræ tamquam incluſæ dotis prælegato: hæredes vxoris, vel vxor dicebant vſuras donatione remiſſas, non autem prælegati titulo relictas, quærebatur quid iuris. quidquid tamen ſit, durum eſſet obtinere contra hanc limitationem, quę tot habet authores, licèt non poſſit commodè ſuſtineri intellectus illius textus, pro quo facit quia pater qui promiſit filium fructus percipere † aduentitiorum, cenſetur illi donaſſe, l. cum oportet, 124
§. ſin autem, C. de bon. quæ liber. vbi Bart. Bald. Caſtrenſ. Salicet. & alij, Corn. in conſil. 130. colum. 2. volum. 2. in quo idem tenet Tyraquell. in l. ſi vnquam, in verſicu. donatione largitus, numer. 211. C. de reuocand. donatio. Crauet. in l. cum filio, in ſecunda part. num. 46. ff. de legat. 1. Crot. in l. frater à fratre, num. 80. ff. de condit. indebi. ſed poſſet reſponderi quòd in eo text. vſuræ erant promiſſæ atque ita quæſitæ; at vſusfructus patri non erat acquiſitus, aliter autem reſpondet Corne. in d. conſ. 145. col. pen. in fin. Sed non benè.

Quia verò diximus alimenta deberi marito poſt moram factam in ſoluenda dote, operæ pretium eſt videre, quando debitor dotis incipiat eſſe in mora, & conſequenter quando incipiant deberi vſurę dotales, mora igitur quoad effectum prædictum, incurrit ſocer, vel etiam extraneus per lapſum diei, quæ adiecta fuerat ſolutioni dotis. regulariter † enim dies interpellat pro 125
homine, & conſtituit debitorem in mora, l. magnam, ff. de contrahend. & committen. ſtipulat. l. 2. C. de iure emphyt. c. potuit, extrà, locat. & quòd debitor ſit in mora per lapſum † diei, ponit Bart. in conſi. 131. num. 116
2. volum. 1. Alexan. in conſ. 131. num. 3. verſic. & per prædicta pater, volum. 6. Aretin. in §. fuerat, nume. 9. verſic. ſed quod dixi, Inſtitut. de action. vbi inquit, lapſum diei inducere moram regularem, qua ſtante, non eſt opus expectare moram irregularem, id eſt, lapſum biennij, Iaſ. num. 20. verſic. intelligite tamen, vbi dicit eſſe de hoc textum expreſſum in l. vnica, §. exactio, C.

de rei vxo. actio. vbi Bal. de hoc not. & ibi Iaſ. idem aduertit quod Areti. non eſſe expectandum biennium, quando dies eſt certa, Plot. in tract. de iuram. in lit. §. 11. nume. 18. Rolan. conſ. 65. num. 2. volum. 4. & hæc
127 mora, vt ſuprà tetigi, eſt † regularis, & dicitur in perſonam, ſecundùm glo. in l. videamus, la 2. in princ. ff. de vſur. declarat Ripa in l. quod te, num. 2. ff. ſi certum pet. multis tamen in caſibus licèt dies ſolutioni præſcriptus ceſſerit, mora non contrahitur, qui ſuis in locis videri poterunt. noſtri enim inſtituti nõ eſt, alienas materias hunc in locũ transferre. non eſt tamen omittendum, quòd vbi certo in loco fieri debet dotis ſolutio, licèt certa dies ſit adiecta, non
128 inducitur mora † per lapſum diei, niſi creditor probet ſe ea die fuiſſe in loco deſtinatæ ſolutionis, ſecundùm Galiel. de Cun. in l. item illa, ff. de verbor. obligat. vbi Barto. Alber. & Fulgoſ. per l. arbiter ſi calendas, ff. de arbitr. idem voluit Bart. in l. cum filius, §. fin. in fin. ff. de verb. oblig. Anchar. in conſi. 141. Alexan. in conſi. 172. colum. 2. volum. 2. Corne. in conſi. 29. colum. fin. volumine 3. Afflict. in deciſ. 316. num. 2. Paris de Put. in tractat. de feud. reintegr. cap. 55. nume. 21. idem voluerunt Decius, Ruin. & Gozadin. quos citat & ſequitur Rolan. in conſi. 37. nume. 36. volum. 1. addo Tyraquel. de retract. conſang. §. 15. glo. 2. num. 20. Nattam in conſi. 258. Crauet. in reſponſo pro genero, num. 19. facit l. 2. ff. ſi quis in ius voc. non
129 ier. vbi citatus, † qui die ſtatuta non comparuit, in mora non dicitur, niſi ea die actor comparuit, quia citatio per lapſum diei circumducitur, vt ibi dicunt Doctores, & communem aſſerit Alexand. in conſi. 92. num. 12. volum. 1. & aduertatur, quia in tantum extinguitur virtus diei, quod debitor vlterius non incurrit moram, niſi de
130 nouo † interpelletur, ſecundùm Bart. in d. l. item illa, num. 11. vbi ſubdit, quòd creditor non comparendo die conuenta, videtur remittere interpellationem, quæ per diei conſtitutionem inducitur, & petendi inſtantiam, & actio remanet pura, ac ſi à principio nulla dies ſtatuta fuiſſet, ſequitur Afflict. dicta deciſ. 316. Roland. d. conſi. 567. nume. 37. & ſequen. & præter eos Socinus in conſi. 126. nume. 5. volum. 1. & ratio eſt, ſecundùm eum, quia lapſa die ſtatuta non erat certum, quando ſolutio fieri deberet: dies autem incerta † non interpel- 131
lat, per text. in d. l. magnam, à contrario ſenſu, Doctores in l. quoties in diem, ff. de verbor. obligat. Bart. in l. ita ſtipulatus, nume. 141. C. de verborum obligat. Decius in conſi. 2. num. 4. & ſequent. ego tamen exiſtimo quod iſto caſu quando dies ſolutionis ceſſit, poſsit maritus vſuras dotales conſequi, etiam ſi ea die non fuerit in loco deſtinatæ ſolutionis, quia dixi ſupra, quòd etiam ante factam liquidationem dotis maritus petit à ſocero alimenta, ſeu vſuras, licèt aliud ſit in eo debitore, qui non tenebatur alere vel dotare, adduxi in argumentum notata in l. curabit, C. de action. empti. & facit, quòd maritus in propoſito comparatur emptori, & vſuræ dotales æquiparantur fructibus, l. fructus, C. de actio. Corne. in conſi. 145. colum. penult. volum. 2. & ſi dicatur, iſta ſimilitudo concludit non minus contra extraneum, quàm contra ſocerum, & alium obligatum ad alendum, dico non eſſe verum: nam obligatus releuatur onere alendi, ideo videtur fructum promiſſæ dotis percipere, qui conſiſtit in alimentis. extraneus verò, qui non tenebatur alere, licèt pecuniam penes ſe retineat, non tamen ex ea fructum aliquem percipit, non quidem ex eo quòd maritus alat vxorem, quia per hoc in nullo releuatur, non etiam ex ipſa pecunia immediatè, quia pecunia de ſe non eſt apta ad multiplicandum, vel germinandum, † cùm ſit menſura rerum, l. 1. ff. de 132
contrahend. empt. l. ſi ita fideiuſſorem accepero, ff. de fideiuſſor. Abb. in rubr. de vſur. Natta in conſi. 369. nu. 5. non enim eſt merx, vt per Moder. Pariſ. in tractatu de vſur. nume. 694.

Secundò incipit debitor eſſe in mora,
quando maritus † ſuſtinet onera matrimo- 133
nij, l. Iulianus, §. offerri, & §. ex vendito, ff. de actio. empti. l. curabit, C. eodem titulo, gl. in l. de diuiſione, vbi Bart. nume. 3. ff. ſolut. matrimon. vbi dicitur, quòd maritus ſuſtinendo onera matrimonij, implet contractum

tractum ex parte ſua, ideo cùm ſit vltro citroque obligatorius, vxor conſtituitur in mora, ſequuntur Bald. Ange. Roman. & Caſtren. ibi, eandem probauit Iaſon ibi, & Socin. num. 9. & ſequen. vbi Alexan. nume. 12. dicit, eſſe magis æquam, & Cuman. dicit, quòd eſt tenenda tanquam communis, Ange. in l. fin. §. præterea, C. de iure dot. Caſtr. in conſi. 11. num. 4. verſic. quatenus autem petuntur, volum. 1. Alexan. in conſi. 147. nume. 2. & 4. volu. 5. vbi dicit eſſe magis communem opinionem, & tenendam in conſulendo & iudicando, & ſe ſolitum ita tenere legendo & conſulendo, & licet in d. l. de diuiſione, contrariam amplectatur Iaſon in l. ſi donaturus, §. 1. ff. de condit. ob cauſ. num. 16. vbi allegat Caſtrê. in l. iubemus, la ſeconda. §. ſanè, C. de ſacroſanct. eccl. Ruin. in conſi. 221. nume. 3. volum. 1. & ante eos Bald. in conſ. 94. in princ. volum. 1. Plot. in d. tract. de in litem iuran. §. 11. nume. 18. Rolan. in tract. de lucro dot. quæſt. 8. & Phanu. in eodem tract. in verſic. reſtituenda, num. 37. Campeg. de dote, parte 2. quæſtio. 8. in princi. qui omnes dicunt hanc eſſe moram irregularem, eſt verum quòd Iaco. de Are. Petr. Andr. de Piſis, Bald. Imola, & Alex. in d. l. de diuiſione, tenent contrariũ, ſed quia præcitati Doctores reſpondent omnibus ſuis argumentis, non eſt opus multa diſputatione, vbi etiam reſoluit, Alex. in d. conſi. 147.

Intellige tamen hanc moram, quoad hoc, vt debeantur vſuræ dotales, quòd ſi quæratur, an mulier ſit in mora ſoluendi dotem eo quòd maritus ſuſtinet onera matrimonij, ad effectum, vt ſit locus ſtatuto, per quod maritus lucratur dotẽ ſolutam, atque ita vt maritus lucretur dotem, non
134 ſufficiet eiuſmodi † mora irregularis, ita Bart. in conſ. 131. col. 2. vol. 1. Caſtr. in d. l. iubemus, §. ſanè, Iaſ. in d. l. ſi donaturus, §. 1. nu. 16. Socin. Ruin. & Crot. quos citant Rolan. & Phanuc. in locis ſupra citatis. Declara etiam vt tunc vxor dicatur in mora ſuſtinente marito onera matrimonij, quando non eſt data maior dilatio, quòd ſi maritus longiorem conceſsiſſet dilationem ad ſoluendum dotem, tunc non attenditur mora legalis, ſed expectatur cõuentionalis: cum enim poſsit maritus legis dilationem pro libito extendere, l. ſi marito. §. 1. ff. ſoluto matrim. concedendo longiorem dilationẽ diſcedere videtur à prouiſione legali, l. fina. C. de dot. promiſſ. & remittere legalem moram. pacta enim derogant legi, & mora non committitur, niſi lapſo termino † con- 135
uento, l. lecta, §. ſed cum ſortes, ff. ſi certum pet. nec interim currunt vſuræ, vt per Doctores ibi, vt not. Cyn. in l. quotiens, quæſtio. 5. C. de precib. Imper. offeren. & in terminis ita † determinat Caſtren. in d. conſi. 136
11. nume. 4. verſi. ſed in caſu noſtro, volum. 1. & pro hac deciſione facit text. in l. ſi de lege, §. fin. ff. de lege commiſſor. vbi lapſo termino ſi recipiat † quis partem pretij, vide- 137
tur remittere facultatem recedendi à contractu, quæ ſibi competebat, & dicit Angel. in conſi. 373. colum. penultim. quòd ſi lapſo tempore conuento venditor proteſtetur ſe nolle ſtare † contractui niſi ſibi ſol- 138
uatur, ex hoc videtur remittere in obſeruãtiam, latè Crauet. in conſi. 106. num. 2. & ſequen. vbi addit, quòd dominus directus recipiens implementum, videtur remittere caducitatem, de quo multa ponit Clar. de emph. quæſt. 10.

Declara etiam, vt procedat quoad conſtituendum mulierem in mora: verùm ſi dotem promiſit non mulier ſed extraneus, tunc conſtituitur ex eo ſolo in mora, quòd maritus impleat ex parte ſua, vel ſuſtineat onera matrimonij: tunc enim ceſſat ratio principalis quæſtionis, quæ locum habet ſolùm in contractu vltro citroque obligatorio, nam extraneus dotando donat, atque ita non facit contractum vtrinque obligatorium, & conſequenter maritus † ſuſtinẽ- 139
do onera matrimonij, nõ dicitur extraneo implere, eſt tex in l. fin. §. fin. C. de iure dot. quem ita intelligit Bar. in d. l. de diuiſione, num. 3. quem ſequitur ibi Bald. Ange. Caſtr. Iaſ. Socin. & alij ſupra proximè citati, Ange. clarè in d. l. ſi. §. præterea, Ruin. pulchrè in d. conſ. 221. nu. 3. verſ. nec etiam re ipſa, vol. 1. vbi ita declarat, Alex. in conſ. 147. nu. 4. verſ. nec obſtat l. fin. volu. 5. vbi ita declarat d. §. præterea, Bald. in conſi. 94. volum. 1.

communem dicit Phanuc. loco prædicto, num.38.Campeg.d.quæſt.8.col.1.

140 Tertiò contrahitur mora per † lapſum biennij, vt eſt text.in d.l.fin.§.præterea, C. de iure dot. vbi hoc tenet gloſſ. & Rain. de Forliu.qui ſubdit, quòd biennium ſuccedit loco litis conteſtatæ, quod etiam tenet Cyn.dicens, eſſe mirabilem modum contrahendi moram, & dicit Bal. num.7. quòd mora quæ inducitur curſu temporis adiecti à lege, æquiparatur moræ inductæ per litis conteſtationem, quod ſecundùm eum eſt valde vtile ſcire, propter facultatẽ purgandi, & Salicet. in princ. dicit mirabilem hunc eſſe modum inducendi moram ſine interpellatione, Bald.in d.conſi.94. num.1. volum. Alex.in conſi.74.num.2.& colum. 3.volum.5. gloſſ. Bart.10. & alij omnes in d. l.de diuiſione, & illi omnes quos citauimus pro opinione Bart.ſuprà, circa ſecundum modum, in princip. Ruin. d. conſ.221. nume.3.conſ.225.num.11.volum.1.Capic.in in deciſ.183. num.2. Phanuc. d.verſic.reſtituenda, num.37.vbi ait communiter ita traditum à Doctoribus, Plot.d.§.11.num.18.Socin.d.l.de diuiſione, num.11.vbi quòd eiuſdem eſt virtutis, cuius litis conteſtatio, & Salicet.d.§.præterea, num. 9. dicit ſingulariter notandum, Bellon. conſi. 23. nume.5. Alciat.conſi.108.nume.12.Roland.conſi.65. num.1.volum.1. Marſil.ſing.;60. Grammat.

141 deciſ.70.in princ. dies enim † tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa, l.vnica, §.exactio, C.de rei vxoriæ actio.gloſſ.ſing.in l.ſi mora, ff. ſolut. matrim. & in l.ſi duo.§. fin.ff.de conſtitut.pecun.Cyn.& Bald.in d. l.fin.§.præterea, C.de iure dot. Alexand.in conſi.74.num.3.volum.5.Iaſon in l. 1.num. 35. C. de iure emphyt. vbi multos allegat, Natta in conſi.258. num.5. hæc tamen regula intelligi debet, quando dos eſt marito

142 promiſſa, aliàs ſi ſit vxori † promiſſa, non contrahitur mora per lapſum biennij, vt declarat Ruin.in d.conſ.221.nu.3.& dixi ſuprà in limitationibus.

Declara item, quòd biennium currat à

143 die † contracti matrimonij, ita loquitur d. §.præterea, vbi Cyn.Bart.Bal.& Salic.

Quartò eſt in mora mulier, vel etiam extraneus, quando interpellatus non ſoluit dotem, mora † enim regulariter induci- 144
tur per interpellationem, Doctores in l. quod te, in l.cum quid, & in l. vinum, ff. ſi certum pet. gl.quæ loquitur in noſtris terminis in d.l.de diuiſione, ff.ſolut.matr.vbi inquit, maritum ſibi imputare, ſi mulierẽ non interpellauit, & ibi dicit Bart.num. 2. quòd mulier non eſt in mora ſine interpellatione, ſequuntur ibi omnes Doctores Caſtrenſ.in l.iubemus, §.ſane, num.4. C.de ſacroſanct.eccleſ.Iaſ.in l.ſi donaturus, nume.16.ff. de condit. ob cauſ. Ruin.in conſ. 221.num.3.verſic.nec etiam reipſa, Plot. d.§.11.num.18.Salicet.d.§.præterea, colum. 2.verſic.ſed aduerte.vbi quod ſtante interpellatione nulla eſt differentia inter mulierem & extraneum, & procedunt prædicta etiam intra biennium, de quo in l.fin.§.præterea, prout ſuprà diximus, quia biennium eſt inductum † non ad differendam actio- 145
nem, ſed ad conſtituendam moram, vt ibi dicit Cyn.num.2.in 5.notab. qui etiam in fine dicit, quòd inductum eſt in fauorem mariti, & non debet retorqueri in odium, & Bald.ibi, num.8.inquit, quòd [illegible] nitur † in fauorem creditoris, interpellat pro homine, ſed ante illius curſum agi poteſt cum effectu, l.item illa.§.fin.ff.de conſtit.pecun.& Salic.ibi, colum.2. dicit quòd ſtante interpellatione eodem modo obligantur mulier, & extraneus.& in fin.dicit, quòd biennium pro inducenda mora eſt inductum [illegible] non prohibetur antè petere.

Vbi autem detur exactio vſurarum, tria debent copulatiuè concurrere, † dotis pro- 146
miſsio.nuptiæ, & quod maritus ſubeat onera matrimonij, quòd ſi alterum deficiat, vſuræ non debentur, ita voluit Dec.in d. l. fin.§.præterea, vbi Bald.in primo notab.C. de iure dot.vbi gl. in verſ. promiſsionem, ſequitur Cyn.ibi, Alex.in conſi.74. num. 2. colum.3. verſ.nec ad hoc obſtat, volum.5. vbi dicit, quòd hæc ſunt ſubſtantialia, & omnium concurſus copulatiuè requiritur, idem voluit Iaſ.in d.l.de diuiſione, colũ.1. num.2. vbi quærit de ratione, Rui.in d.cõſ. 224.num.13.

SVMMARIA.

1 *Maritus recipiendo dotem, non videtur remittere vſuras dotales.*
2 *Acceßiones dotis debentur iure actionis.*
3 *Vſuræ dotales omiſſæ in libello peti poſſunt nouo iudicio.*
4 *Expenſæ debitæ ex pacto, vel ſtatuto peti poſſunt nouo iudicio, ſi in ſententia fuerunt omiſſæ.*
5 *Damni vitandi ratio fauorabilior eſt quàm lucri captandi.*
6 *Creditor recipiendo ſortem, non videtur vſuras remittere.*
7 *Vſuræ dotis non ſolutæ ſuccedunt loco pœnæ.*
8 *Pœna legalis non cenſetur remiſſa à creditore, qui ſortem recepit.*
9 *Maritus alimenta pro dote non ſoluta petit officio iudicis.*
10 *Officium iudicis mercenarium expirat ſublato principali.*
11 *Venditor recipiens pretium, cenſetur remittere vſuras pretij non ſoluti.*
12 *Intereſſe cenſetur remiſſum, quando creditor ſimpliciter recipit ſortem.*
13 *Fructus percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem.*
14 *Augmentum dotis petitur actione de dote.*
15 *Fructus dotis non petuntur actione de dote.*
16 *Mariti bona ſunt pro alimentis, ſicut pro dote obligata.*
17 *Vſuræ differunt ab intereſſe.*
18 *Intereſſe officio iudicis debitum peti non poteſt de per ſe.*
19 *Stipulatio requiritur, vt debitum vſurarum contrahatur.*
20 *Pœna legalis petitur iure actionis.*
21 *Intereſſe non dicitur pœna, quoad creditorem, ſed quoad debitorem.*
22 *Maritus recipiendo ſortem ſibi præiudicat in vſuris, etiamſi recipiendo reſeruaſſet ſibi ius petendi.*
23 *Proteſtatio nihil proteſtatur in ijs, quæ dependent à neceßitate iuris.*
24 *Proteſtatio nocet ei qui non contradicit, vel acceptat illam.*
25 *Proteſtatio conſeruat ius, & declarat voluntatem proteſtantis.*
26 *Intereſſe debitum ex pacto, non videtur remiſſum ſorte recepta.*
27 *Maritus recipiendo dotem non ſibi præiudicat quoad intereſſe promiſſum ex pacto.*
28 *Expenſæ peti non poſſunt, quando in ſententia de illis nulla facta eſt mentio, ſecùs quando debentur iure actionis.*
29 *Maritus petendo dotem in iudicio non cenſetur remittere vſuras.*
30 *Voluntas quæ ex actu colligitur, non vltra extenditur quàm inferatur ex ipſo actu.*
31 *Acceſſorium regulatur ſecundùm ſuum principale, & cum eo proportionabiliter extinguitur.*
32 *Limitata diſpoſitio parit effectum limitatum.*
33 *Partis quoad partem ratio eadem eſt, quæ totius quoad totum.*
34 *Vſurarum partem petens, non videtur aliam partem petere.*

QVAESTIO XLIII.

MARITI ſæpè differunt dotis exactionem in multos deinde ſimpliciter dotem recipiunt, & pro ea liberant debitorem, quicumque is ſit, an eo
caſu videantur remiſiſſe † alimenta, vel 1
vſuras dotales? & Bal. Nouell. in tract. dot. ?
in ſecunda parte, colum. penul. verſ. ſequeretur etiam alius effectus, dicit quòd ſibi non præiudicat maritus. & mouetur, quia
acceſſiones † dotis petuntur & debētur iu- 2
re actionis, l. ſi marito. §. fi. ff. ſolut. matrim. id quod eſt generale in omnibus vniuerſalibus, quòd acceſſiones includãtur, & ſubdit eſſe notandum, quia ſæpè contingit de facto, ſequitur Ioan. Lup. in repet. c. per veſtras, in 6. notab. §. octauò infertur, num. 6. vbi ait ſingulare, quotidianum, & mēti tenendum, ac nouum dictum ſolius Bal. Nouell. addo quod etiam voluit Bald. Nouel. in l. 1. nume. 17. ff. ſolu. matrim. quia cùm vſuræ prædictæ veniunt æquè principaliter, tamquàm dos, peti poſſunt actione de dote, vel ex ſtipulatu, & his duobus in lo-
cis Bald. Nouell. infert, quòd ſi in libello † 3
non ſint petitæ vſuræ, vel in condemnatione omiſſæ, poſſunt nihilominus peti nouo iudicio, & facit doctrina Bar. in l. 1. ff. de legat. 3. in l. non ſolùm. ff. de rei vendi. vbi vult, quòd etſi poſt latam ſententiam non
ſit quærendum de expenſis, † tamen quan- 4

do debentur iure actionis, vel cōdictione
ex ſtatuto, poſſunt ſeparato iudicio peti, id
quod voluerunt etiam Ioan. Andr. & Butr.
in c. ex parte, de reſcript. Franch. in c. ex ra-
tione, colum. 18. de appellat. ponunt Doct.
in l. properandum, in §. ſin autem alteru-
tra, vbi Iaſ. C. de iudic. Roland. latè in con-
ſil. 62. nume. 12. & 15. volum. 4. ſed etſi Bald.
Nouell. ſibi aſcribat illam deciſionem, &
Lup. dicat eſſe nouum illius dictum, inue-
nio tamen quòd ante eos idem voluit Ro-
man. in l. in inſulam. §. vſuras, num. 17. ſolu.
matrimon. vbi inquit eſſe de hoc text. ex-
preſſum in l. fin. §. prætereà. C. de iure dot.
dum inquit, etiamſi non fuerint adhuc res
principales traditæ. illa enim dictio, etiā,
implicat caſum appoſitum, vt in iurib. vul-
gatis. Prætereà ſi maritus poteſt petere in-
tereſſe lucri ceſſantis, vt probatur in eo
tex. ibi panis ciuilis quęſtum, &c. quare nō
poterit petere alimenta, quæ vt ſuprà dixi
debentur ratione emergentis damni, quòd
maritus ſuſtinuit alendo vxorem de pro-
prio. potior enim eſt eorum cauſa, qui tra-
5 ctant de vitando † damno quàm eorum qui
tractant de lucro, l. fi. §. licentia. C. de iure
deliberan. l. fi. ver. non enim par. C. de iure
codicill. & pro hac parte facit præter eos,
6 quòd recipiendo ſortem † nō videtur cre-
ditor remittere vſuras, l. centum Capuę, in
fin. ff. de eo, quod certo loco, ponit Bar. in
l. fina. nume. 3. verſicu. aut fuit vſura. ff. eod.
titu. ſequitur Caſtren. ibi num. 2. & Iaſ. nu.
3. verſ. in ea glo. ibi l. penul. quòd ſi id pro-
cedit in vſuris odioſis, quòd non cenſean-
tur remiſſæ, multò magis locum vendica-
bit in fauorabilibus, argumento eorum
quæ dixi in præcedenti quæſtione, reſpon-
dendo ad l. cùm quidam. §. diuus. ff. de vſur.
Accedat quòd dictæ vſuræ ſunt legales, &
debitæ ex legis diſpoſitione non ſolùm ci-
uilis, ſed etiam canonicæ, vt ſuprà demon-
7 ſtraui, & ſuccedunt † loco pœnæ. Roma. d.
§. vſuras, num. 12. Bero. d. conſi. 200. num. 5.
volu. 1. at pœna legalis nō cenſetur remiſ-
8 ſa à creditore † ſimpliciter recipiente ſuū
creditum, vt eſt text. in l. ſi pro fure. ff. de
cond. furt. gloſſ. in l. fin. ff. de eo quod certo
loco, vbi Bar. num. 3. Ange. in fin. Caſtr. nu.
me. 5. & Iaſ. colum. 8. circa principium, ver-
ſic. in ea gloſſ. ibi, l. penul. ergo idem eſſe
debet in vſura legali, vt non videatur re-
miſſa, ſi creditor recipit ſortem, & pro hac
parte videtur tex. in d. l. ſi marito. §. fina. ff.
ſolu. matr. vbi id permittitur in repetitio-
ne dotis, ergò idem erit in ea petenda.

Contraria tamen ſententia placuit Pe-
tro, quem citat & ſequitur Bald. in l. fina. §.
præterea. C. de iure dot. nume. 3. & ſequen.
mouentur, quia iſta incrementa veniunt
officio iudicis mercenario, ſuper quo non
poteſt iudicium per ſe fundari, l. ſi in iu-
dicio. ff. de excep. rei iudic. & dicit ibi Bal.
quòd hæc quæſtio eſt notabilis, & quoti-
diana. Alexan. in l. fina. ff. de eo quod certo
loco, in magna addit. ad Bar. in fin. ſequitur
Iaſ. ibi num. 5. idem voluit Imola in l. ſi in-
ſulam, colum. penul. verſicu. tu adde quod
hoc. ff. de verbo. obliga. & nouiſſime Vinc.
Carre. in c. cùm quid, par. 4. limitat. 5. num.
5. de regul. iur. in 6. principale fundamen-
tum huius partis eſt, quia huiuſmodi ali-
menta † maritus petit ſimplici officio iu- 9
dicis, ſecundùm Imolam in l. in inſulam. §.
vſuras. ff. ſolu. matrimo. Angel. & Iaſ. in §.
fuerat, Inſtitu. de actio. & demonſtrabo in
titu. quomodo petantur alimenta. hoc au-
tem iudicis officium † expirat ſublato prin 10
cipali, l. terminato. C. de fruct. & litis ex-
penſ. l. 4. C. depoſ. l. in bonæ fidei. C. de v-
ſur. l. ſi in iudicium, cùm ibi notat. ff. de ex-
cep. rei iudic.

Secundò facit, quia idem videmus in
vſuris, quę debentur venditori ob dilatam
ſolutionem pretij rei traditæ, nam vendi-
tor † recipiendo ſortem, videtur illas re- 11
mittere, l. qui per colluſionem. §. pretij ſor
te. ff. de actio. emp. ergo idem erit in vſuris,
quæ marito debentur ob retardatam dotis
ſolutionem.

Tertiò facit, quia verum intereſſe cen-
ſetur remiſſum, quandò creditor † recipit 12
ſortem, l. centum Capuæ, & l. fina. ff. de eo
quod certo loco. vbi loquitur de eo inter-
eſſe, quod creditor paſſus eſt propter ſo-
lutionem alio in loco factam, quàm vbi
conuenerat, & ita tenent Bartol. Caſtren.
& Iaſ. in d. l. fin. Caſtr. in l. centum Capuæ.
ff. co-

ff.eodem titu.Deci.in l.vinum,nume.5.ff.ſi cert.peta. vbi Curt.num.7. Pariſ. in conſil. 5.nume.101. & ſequen. volum.4. Bero.in conſil.200,nume.19.volum.1. & 4. allegari poteſt tex.in l.vir vſuras,in fin.ff.de donat. inter virum & vxo. vbi legando vxori dotes maritus videtur vſuras dotales remiſiſſe,& hic verior mihi videtur intellectus illius text.quam multi alij, quos ex mente Doctorum retuli in præcedenti quæſtione. & dicit Roman.in d.§.vſuras,nume.18. quòd hæc pars magis videtur de mente iuris, & hanc partem ſequitur Baldus in l. ſi marito.§.fina.in fin.ff.ſoluto matrimo. vbi dicit vſuras,de quibus in c. ſalubriter, de vſur.non deberi dote ſoluta, ſequitur etiã ibi,col.1.in fi.Alcia.de præſump.reg.1.præſumpt.32.nu.7. Câpeg.de dote,par.2.quæſt. 5. hanc partem ſi teneas, quæ videtur verior,& habet plures authores, reſponde ad l.ſi marito.§.fina. quòd vbi loquitur in fructibus & acceſſionibus dotalibus, quæ debentur non officio iudicis , ſed iure a-
13 ctionis,nam fructus † illi percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem, vt inquit Baldus in d.l.fina.§.prætereà.C.de iure dot. & ſicuti actio dotis datur pro dote,
14 ita & pro augumento † dotis, l.penult.& l. fina.C.de donatio.ante nupt. Dyn.& Cyn. ibi, ponit Bald.in d.l.ſi marito.§.final.cùm ergo peti poſſint iure actionis, debentur etiam ſorte extincta, quia pro eis durat actio, at ſecùs in alimentis, de quibus agimus , quæ debentur ſolo iudicis officio. ita declarat Bal. in d. text. dum diſtinguit, an ea acceſſio officio iudicis, vel iure actionis debeatur, vt primo caſu extinguatur cum ſorte, ſecundo non, idem Bald. in d. l. fina.§. præterea num.4. Alexan.d.l.ſi marito.§.fina.in prin.& colum.1.in fi. ſubdens, quòd dos reſpectu mariti nõ eſt quid vniuerſale, ideò ad fructus, & alimenta non datur marito actio. eſt verum quòd ipſe non facit differentiam inter fructus naturales,& vſuras, ideo fortius vult,quòd ma-
15 rito † non datur actio etiam ad fructus. Roma.in d.l.ſi marito.§.fin.num.31.vbi tamen contra Alex.dicit, quòd ſicuti eſt vniuerſale dotis iudicium ex parte vxoris, ita & ex parte viri, per l. quod dicitur.ff.de impenſ.in reb.dot.fact.

Non obſtat etiam, quòd ſi vxori datur actio ad conſequendum alimenta , & ita non extinguitur acceſſorium cum principali in dote repetenda, eodem modo non debeat extingui in dote petenda, quia iam proximè fuit dictum , quòd l. ſi marito, non loquitur in alimentis, ſed in fructibus,ideo aſſumptum in ea lege non probatur.

Secundò reſpondeo, quòd vbi etiam verum eſſet, quòd viduæ deberentur alimenta,nõ obſtante ſolutione dotis de quo dicam ſuo loco:tamen hoc non poſſet prodeſſe quoad maritum, nec inde inferri ad eum poteſt : nam vxori pro conſequendis alimentis à marito datur actio ex dote, ſeu hypothecaria , quia bona mariti ſunt vxori non minus obligata, pro alimentis, † quàm pro dote. vt voluit Specul. 16
in titul. de donatio. inter virum, & vxorem.§.formatis. verſic. ſed nunquid bona viri. Bartol. in l.ſi cùm dotem.§.ſin autem in ſæuiſſimo,vbi etiam Caſtr.ff.ſoluto matrimonio. Bald. in l.vnica.§. & vt plenius. C.de rei vxor.actio. & dicam in tit.de priuileg. alimentorum.cùm ergo detur actio, non mirum ſi non tolluntur per ſolutionem ſortis, ſed aliud eſt in marito,qui non petit vſuras dotales actione aliqua, ſed officio iudicis.

Ad tex.in d.l.fina.§. præterea, reſpondeo quòd etſi illa dictio,etiam,implicet caſum oppoſitum, tamen non probat quòd liceat vſuras petere, ſi non ſit facta reſeruatio: quia cùm præſupponit deberi facta ſolutione principalis,intelligi debet ſi facta ſit principalis reſeruatio.

Reſpondeo etiam, quòd ille text. non dicit etiam ſi principales res ſint ſolutæ, ſed dicit, nec non panis ciuilis quæſtum eum præſtare etiam. atque ibi quieſcit oratio,ita quòd ſequens clauſula ſit per modum conditionis adiecta, ſi res principales non ſint traditæ, & hoc modo intelligendo textus à contrario ſenſu probabit opinionem Petri, Baldi, Alex. & aliorum ſuprà citatorum.

Non

Non omitto quòd Bald. in d.§. prætereà, dicit dictionem illam abundare, & nō reſiſtit, quòd creditor recipiendo ſortem non videatur remittere vſuras: quia reſpondeo ſecundùm Caſtr. in l.fi.nume.2.ff. de eo, quod certo loco, aliud eſſe in vſuris,
17 † aliud verò in intereſſe. & licèt ipſe rationem taceat diuerſitatis, ea tamen eſt quia vſuræ non poſſunt deberi niſi per ſtipulationem, atque ita iure actionis, quo caſu peti poſſunt principali extincto, quod eſt
18 ſecùs in intereſſe, † quod ſolùm debetur officio iudicis, & de per ſe peti non poteſt, ita declarat Iaſ.d.l.fi. nu.2.ver. credo quòd iſta ſolutio. quòd autem ſtipulatio ſit neceſſaria in contrahendo debitum vſurari-
19 um, † probat text.l.1.C.de vſur. ponit Aretin.in §.ſi ſcriptum,nume.2. Inſtitu.de inutil.ſtipulat. & hanc reſolutionem probat idem Caſtr.in d.l.centum Capuæ,nu.6.

Eodem modo reſpondetur ad id, quod dictum eſt de pœna legali: ea enim debe-
20 tur ſimul cum principali iure † actionis,d. l.ſi pro fure,ita poſt Bart.declarat Caſtren. num.5.& Iaſ.d.l.fi.num.2.verſ.ratio diuerſitatis facit. Bero.d.conſil.200. nume.19. in 1.volum.

Reſpondeo ſecundò, quòd intereſſe
21 non eſt pœna † quoad creditorem, ſed ſolùm quoad debitorem, vt declarat Caſtr.d. l.fi.nu.3.Iaſ.nu.2.ideo de vno ad alium non licet arguere.

Ampliatur ſupradicta principalis deciſio, vt procedat etiam quādo maritus recipiendo dotem reſeruaſſet ſibi ius vſurarum ſeu alimentorum, nam ea remiſſio in-
22 ducitur iuris † neceſſitate, vt probatur in d.l.cētum Capuæ, in fin.ff.de eo quod certo loco, & l.4.C.depoſ. proteſtatio autem
23 non impedit id, quod veniebat ex iuris † neceſſitate, l.at ſi quis §. plerique.ff.de relig.& ſump.fun. not.in l. alimēta.C.de negot.geſt. & hac ratione hanc partem amplexus eſt Petr.in d.l.fin.Caſt.nu.7.& hanc opinionem dicit magis communem Bero. d.conſil.200.nume.3.volum.1. ſed Bart.ibi dicit contrarium, ſequitur Bero. d.conſil. 200.nume.11. quæ opinio eſt vera, quandò
24 ſoluens non contradicit proteſtationi, † vel eam acceptat. Caſtr.d. l. fina.num.7.Iaſ. nume.4.verſ.quid tenendum. vbi allegat l. ſi debitor. §.1.ff.quibus mod. pign. vel hypothe. ſolu. adducit etiam notata in l.2.C. de iure emphyteu. quæ tamen non faciunt ad propoſitum duplici ratione: nam ibi remiſſio inducitur ex volūtate, at vbi remiſ-
ſio fit ex voluntate, proteſtatio † conſeruat 25
ius, quia declarat voluntatem remittendi abeſſe. ita Barto.& alij in d.l.fina. nos verò agimus quando remiſſio fit ex iuris neceſſitate, quo caſu proteſtatio non iuuat, d.§. plerique.

Secunda ratio eſt, quia vbi agitur de pœna legali, quæ ex quo de per ſe peti poteſt, & debetur iure actionis, ſecundùm ſupradicta, non cenſetur remiſſa recipiendo ſortem etiam nulla extante proteſtatione: hic verò tractamus de intereſſe debito officio Iudicis, quod de per ſe peti non poteſt. cum Bar. tamen tranſit Aret. in conſil. 9.colum.2.in 2.dubio. Deci.in l.vinum,nu. 5.verſ. ſaluari tamen poteſt. Et ſi dicatur, quomodo hoc caſu poterit peti intereſſe, ſi non datur actio? reſpondet Deci. in d.l.vinum,num.5. quòd vbi ſoluens non contradicit, inducitur tacitum quoddam pactum, ex quo tanquàm innominato contractu agi poteſt, & in prędictis locis ponitur quid ſi ſoluens contradicat, in quo Caſtr.d.l.fi. in fi.impugnat Bar.

Limitatur tamē principalis noſtra concluſio, vt non habeat locum quando à principio maritus conueniſſet de certa quantitate ſoluenda pro vſuris dotalibus, quod pactum ſuprà ex authoritate multorū ſuſtinuimus eſſe validum: tunc enim quia vſuræ deductæ ſunt in pactum, & actionis iure debentur, poſſunt peti, licèt maritus
† ſimpliciter & nulla facta earum mentio- 26
ne dotem receperit, eſt tex.in l.centum Capuæ.ff.de eo, quod certo, per quem ita tenet Bar.in d.l.fina.num.3. verſ.circa qualitat. vbi concludit eo caſu peti poſſe, licèt aliud ſit quando debetur ſolo Iudicis officio. Iaſ.in l.1.nume.3.verſ.infer.C.de iudi. vbi dicit, quòd etſi intereſſe debitum officio Iudicis non poſſit peti, quando creditor ſimpliciter recipit ſortem, tamen quandò

quãdo deductum eſt in ſtipulationem, creditor recipiendo ſortem non ſibi præiudicat. Iaſ.d.l.fin.num.3.verſ.aliter, & melius. vbi dicit, quòd ſi acceſſoria de iure debita ſolo iudicis officio redigantur in ſtipulationem, non videbuntur remiſſa per ſortis
27 receptionem, & in terminis noſtris ita † loquendo de vſuris dotalibus, probat Bellon.in conſil.23,num.6.pro quo facit quod voluit gloſſ.in l.3.§.ſi rem.vbi Bartol.ff.de legat.3.inquit enim, quòd etſi lata ſententia in cauſa principali non poſſint vlterius
28 expenſæ † peti, l.terminato.C.de fruct. & lit. expen. tamen ſi deductæ ſint in ſtipulationem, peti poſſunt de per ſe, quia ſtante ſtipulatione debentur iure actionis, idẽ voluit gl.ſi. in l.non ſolùm.ff.de rei vendi. Iaſ.in l.1.nu.4.C.de iud. Rolan.in conſi.62. nu.6.& ſeq.volu.4.

Limitatur quoque, vt non vendicet locum, quando maritus non recepiſſet dotem principalem, ſed eam ſolùm petijſſet in iudicio, nam per ſolam illius petitio-
29 nem non videtur remittere † vſuras dotales, gloſſ.in l.ſi duo, in ver. petat.ff.ſi quis caut.vbi vult, quòd intereſſe non cenſetur petitione ſola remiſſum, niſi etiam ſors fuerit exacta. hoc etiam videtur voluiſſe gloſſ.2.in verſ.vſurarum, in l.1.C.de iudic. Iaſ.in d.l.fina.nume.3.ff.de eo, quod certo loco, & in d.l.1.nume.3.licèt exinde videatur aliud tenere, quando iudicis officio debetur intereſſe, & pro hac opinione eſt gloſſ.in l.poſt diem, in verſi. petat.ff.de lege commiſſ. & hanc dicit eſſe communem Alexan.in d.l.ſi duo.§.1.Cagnol.in l.ſi quis maior, nume.198.C.de tranſact.vbi multos citat concordantes. & eſt aduertendum contra Iaſonem in locis prædictis, quia recipiendo ſortem, remittuntur damna, & intereſſe de neceſſitate iuris, quia principali extincto, tollitur acceſſorium, & ipſo recipiente inuito, quia non poteſt impedire iuris diſpoſitionem, vt dixi ſuprà de proteſtatione loquendo. at vbi cadit ſola petitio, non poteſt conſiderari iuris neceſſitas, ſed ſola voluntas creditoris, quæ ex petitione ſortis non eſt certa, quòd velit remittere, quia poſſunt ſimul ſtare, quòd petat ſortem, & quòd non velit intereſſe remittere, & voluntas, quæ ex aliquo † 30
actu tacitè colligitur, non extenditur vltra quam ex ipſo actu de neceſſitate inferatur. Bartol.in l.1.§. hoc interdicto.ff.de itine.actuque priua.& in authen.qui rem, circa finem.C.de ſacroſanct. eccleſ. Deci. in conſil.72.nume.5. Pariſi.in conſil.79.numer. 12. volum.3. Socin Iunior conſil.122. nume.14. volum.1. Natta in conſil. 77. nu. 14.D.Becius in conſil.106.nu.46.

Sed etſi maritus dotis partem recepiſſet, non tamen videretur partem vſurarum remittere, quæ ſibi debetur pro parte dotis non ſoluta: remiſſio † enim acceſ- 31
ſorij regulatur ſecundùm principale, vt eatenus extinguatur acceſſorium, quatenus extinguitur principale, ita declarant Butri. & Abb. in c. ſuam, de pœnis, ſuper gloſſ.1.& Natta in conſil.335. in princip.vbi allegat rationem, quia reſpectu partis non ſolutæ eſt adhuc in mora, ergo pœna debetur. ſed hæc ratio non concludit, quia hoc eſt, de quo quærimus, an recipiendo partem, videatur in toto remittere. melior ergo ratio eſt, quia remiſſio tacita, quę colligitur ex ſortis receptione, & ita ex actu certo, non extenditur vltra quàm inferatur ex ipſo actu, vt ſuprà. & ſicuti receptio eſt limitata † ad partem ſortis, ita 32
parit limitatam remiſſionem, l.in agris, ff. de acquiren.rerum dom. facit, quia eadem eſt ratio partis † quoad partem, quæ to- 33
tius quoad totum, l. quæ de tota.ff.de rei vendica. at totam ſortem recipiendo remittit totum intereſſe, ergo recipiendo partem ſortis, videtur ſolùm remittere partem intereſſe. & pro hac deciſione eſt text.in l.1.C.de iudic. ſecundùm vnum intellectum, vbi petendo partem vſurarum, non † cenſetur remiſſa alia pars. Addo eti- 34
am rationem, quia intereſſe dicitur acceſſorium principalis debiti, & acceſſorium regulatur ſecundùm principale, c.acceſſorium, de regul.iur.in 6. at principale debitum ſubſiſtit pro parte non ſoluta, ergo & ipſum acceſſorium.

SVMMARIA.

1 Hæredes mariti nõ alunt viduam intra annum luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceßitate.

2 Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.

3 Legem quando non habemus, erubeſcimus ſi ſine illa loquimur.

4 Fauore alicuius introductum, nõ debet in odiũ retorqueri.

5 Dilatio prodeſſe debet, non autem nocere.

6 Debitor in diem non tenetur interim alere ſuũ creditorem.

7 Hæredes mariti lapſo anno luctus tenẽtur rem cum fructibus reddere vxori.

8 Affinitas non attenditur, quæ morte fuit extincta.

9 Vidua, ſiue pauper, ſiue diues, alenda ſemper eſt ab hæredibus mariti.

10 Hæres non debet eſſe melioris cõditionis, quàm defunctus.

11 Vidua quæ non habet aliunde, alenda eſt ab hæredibus mariti.

12 Ratio naturalis monere non minus debet, quàm lex.

13 Rationem, cùm habemus legem, quærere, eſt intellectus imbecillitas.

14 Doctorum authoritas plurimum poteſt, vbi lex deficit.

15 Ratio legis ampliat diſpoſitionem tamquàm illius anima.

16 Ratio legis præfertur ipſi diſpoſitioni.

17 Onus agnoſcere tenetur quicumque accepiat honorem.

18 Hæredes mariti nõ tenentur alere vxorem viduam intra annum luctus ſi dotes volunt reſtituere.

19 Tranſactio non dicitur damnoſa, quando habet ſe ita ad lucrum, ſicut ad damnum.

20 Minor non dicitur læſus, nec reſtituitur, quando actus poteſt ſe habere ad lucrum, ſicut ad damnum.

21 Priuilegium non debet afferre tertio præiudicium.

22 Priuilegium reuocatur, quando incipit eſſe damnoſum.

23 Piæ cauſæ fauor trahi non debet ad alterius iniuriam.

24 Maritus conuenitur vltra quam facere poteſt, quando vxor eſt pauper.

25 Debitor in diẽ cogitur ſoluere ante diem, quando neceßitas vrget.

26 Neceßitas multa operatur contra iuris regulas.

27 Maritus alit vxorem indotatam.

28 Mariti anima contriſtatur, quando vxor cogitur mendicare.

29 Hæredes mariti, qui vxorem alũt anno luctus, lucrantur fructus dotis illius anni.

30 Hæredes mariti intra annum luctus alentes vxorem lucrantur fructus, etiam ſi excedant valorem impenſæ.

31 Fructus bonarum immobilium reſtitui debent vxori intra annum luctus.

32 Hæredes mariti alunt vxorem anno luctus etiã ſi fructus dotis non ſufficiant.

33 Viduæ debita alimenta intra annum luctus taxari poſſunt ſtatuto, vel conſuetudine.

34 Vſuræ quando ſunt permiſſæ, tunc pacto taxari poſſunt.

35 Vidua alenda eſt intra annum, donec hæres deliberat ſuper aditione hæreditatis.

36 Venter non patitur dilationem.

37 Hæres intra tempora conficiendi inuentarij tenetur alere.

38 Aditio non inducitur ex eo, quòd quis aluerit familiam defuncti.

39 Adire non videtur, qui ſoluit medicinas, vel ſatisfacit medico.

40 Vidua intra annum luctus alitur ab hæredibus mariti dotem retinentibus, etiamſi patrem habeat diuitem.

41 Vidua alenda eſt ab hæredibus viri anno luctus, etiamſi aliqua habeat mobilia præter dotem.

42 Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando habet prædia ſufficientia, licèt illa ſolum vinum reddant, vel frumentum.

43 Vidua non alitur ab hæredibus, ſi habet tot mobilia, quæ locata poßint alere.

44 Vidua indotata alitur ab hæredibus viri intra annum luctus.

45 Vidua legataria mariti alenda eſt ab hæredibus, ſi non habet aliunde donec legatum ſoluatur.

46 Vidua indotata nõ eſt alenda ab hæredibus viri, ſi patrem habet diuitem.

47 Vidua non tenetur cum dote compenſare alimenta ſibi præſtita intra annum luctus.

48 Hære-

48 *Hæredes mariti non alunt viduam, quæ habet aliunde intra annum luctus.*

39 *Vidua dicitur habere aliunde intra annum luctus, ſi poteſt ex induſtria victum quæ rere.*

50 *Viduæ habenti aliunde debentur alimenta, ſi à viro relicta ſunt intra annum luctus.*

51 *Vidua prægnās alenda eſt ab hæredibus, quamuis habeat aliunde.*

52 *Hæredes mariti non alunt viduam, ſi dotem volunt reſtituere intra annum.*

53 *Hæredes reſtituentes dotem intra annum eximuntur ab onere alendi, & detrahunt interuſuria medij temporis, de quo tamen vide ibi.*

54 *Tempus in dubio cenſetur adiectum fauore debitoris.*

55 *Debitor in diem poteſt ante diem ſoluere.*

56 *Creditor in diem poteſt ante diem petere, quando tempus adiectum eſt eius fauore.*

57 *Hæres quamuis diues, non cogitur dotem ſoluere ante annum luctus.*

58 *Debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere eo, quod non inuenit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis.*

59 *Debitor in diem non poteſt ante diem ſoluere, quando intereſt creditoris.*

60 *Debitor, cui miſerationis gratia conceditur, non poteſt partem ſoluere, vel interuſurium deducere.*

61 *Creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino, frumento, vel ſimilibus.*

62 *Intereſſe ſuccedit loco implementi.*

63 *Dos conſiſtens in immobilibus reddi debet ſtatim non expectato anno.*

64 *Vidua non eſt alenda ab hæredibus, niſi intra annum luctus, quando dos conſiſtit in bonis immobilibus.*

65 *Hæredes viri, qui aluerunt viduā anno luctus, lucrantur fructus dotis conſiſtentis in ſtabilibus pro rata expenſæ.*

66 *Vidua anno luctus alenda nō eſt ab hæredibus, quando dos non ſibi, ſed extraneo reſtituenda eſt.*

67 *Paria ſunt virum non habere, vel habere inutilem.*

68 *Hæredes non tenentur dotem conſiſtentem in pecunia reddere intra annum, etiamſi extraneo reſtituenda ſit.*

69 *Priuilegium doti conceſſum, non competit patri mulieris, vel extraneo.*

70 *Hæredes mariti intra annum luctus non alunt illum, cui dos eſt reſtituenda, ſi non ſit vxor.*

71 *Intereſſe non debetur ceſſante mora.*

72 *Hæredes viri non alunt hæredes vxoris intra annum luctus.*

73 *Priuilegia mulieri propter dotem conceſſa, an in hæredes tranſeant.*

74 *Hæredes primi viri intra annum luctus non alunt vxorem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*

QVAESTIO XLIIII.

VXOREM conſtante matrimonio alendam eſſe vidimus, ſed ſoluto matrimonio, an ei ſint exhibenda intra annum luctus alimenta ab hæredibus mariti, tres ſunt opiniones. Prima Pet. in l. vnica. §. exactio. C. de rei vxor. actio. qui vult, quòd nō alatur, ſiue diues ſit, ſiue pauper, ſed teneantur hæredes † in caſu neceſ- 1
ſitatis reſtituere ex dotibus quantum ſufficiat ad ſubueniēdum neceſſitati mulieris, & reſiduum retineant: quia, etſi hæredibus detur annus ad reſtituendum dotes exiſtentes in pecunia, vel immobilibus, tamen in hoc vulneratur regula propter neceſſitatem, argumento l. 2. C. de patrib. qui fil. diſtraxer. & dicit ibi Dyn. in fin. hoc æquius videri, hanc ſententiam probauit Iaſ. in l. diuortio, in prin. nu. 18. ff. ſoluto matrimo. Fulgoſ. in l. fina. C. de bon. mater. vbi Pinel. num. 8. Alex. in d. l. diuortio, num. 18. dicit, quòd hæc opinio poſſet ſuſtineri. Cordub. in l. ſi quis à liberis §. ſi quis ex his. ff. de liber. agnoſcen. nume. 123. dicit veram eſſe hanc ſentētiam, fundatur hæc opinio multis rationibus.

Primò, quia nō reperitur iure cautum, quòd hæredes mariti teneantur vxorem alere: ergo id non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus † præſumendum, c. conſuluiſti, 2. 2
q. 5. Archid. in procem. Sex. in ver. ſacroſanctæ, col. pen. in fi. & erubeſcimus cum ſine lege loquimur, † l. illam. C. de collatio. D. 3
Becius alios citat in conſ. 30. nu. 4.

Secundò, quia lex concedit hæredibus mariti dilationem annalem ad reſtitutionem dotis, d. l. vnica. §. exactio. ſed ſi hære-

des tenerentur interim vxorem alere, iſta
4 dilatio, quæ fuit inducta in fauorem, † eſ-
ſet hæredibus grauis, contra l. quod fauo-
re. C. de legib. præcipuè cùm fructus dotis
communiter non ſufficiant pro alimentis.
5 debet ergo dilatio † eis prodeſſe, non no-
cere, l. ſi conſtante. §. quotiens. ff. ſolu. mat.
l. 2. §. in omnibus. ff. de iud.
6 Tertiò facit, quia debitor in diem, † non
tenetur interim alere creditorē, vt inquit
Caſtr. d. l. diuortio, in prin. nu. 5.

Quartò licèt vt dixi, hæredes annum
habeant ad ſoluendum, lapſo tamen anno
7 tenentur dotes cum fructibus † illius anni
reddere, vt probatur in d. §. exactio. & in d.
l. diuortio, d. §. non ſolùm. Bal. in d. §. quo-
tiens.

Quintò Pinel. loco prædicto allegat
text. in l. 3. §. affinitates. ff. de poſtulan. vbi
8 non attenditur affinitas † quæ deſijt. Se-
cunda opinio fuit Guid. Suzar. in d. §. ex-
actio. quem ibi ſequitur Alberi. qui tenet
9 quòd diues ſit, ſiue pauper vidua, † alen-
da ſemper ſit ab hæredibus mariti. Deci.
in l. de alimentis, num. 6. C. de tranſact. Hu-
10 ius opinionis ratio eſt, quia hæredes † non
debent eſſe melioris cōditionis, quàm de-
functus, l. mortuo reo. ff. de fideiuſſo. l. ma
ritum. ff. ſoluto matrimo. at maritus vxo-
rem tenetur alere etiam diuitem, & haben
tem aliunde, l. dotis fructus. ff. de iure dot.
l. fina. in princip. ff. de doli exceptio. & di-
xi ſuprà, ergo ad idem tenebantur eius
hæredes.

Secundò mulier ali debet ex dote, l. ſi cū
dotem. §. ſin autē in ſæuiſſimo. ff. ſolu. mat.
dos autem intra annum luctus eſt apud hę-
redes. ergo illi exhibere debent alimenta,
l. 2. ff. de alim. & cibar. legat.

Tertia & media inter duas extremas eſt
opinio gloſſ. in d. §. exactio. quæ vult quòd
11 hæredes mariti teneantur viduam alere, †
ſi non habet aliunde, idem voluit gl. fin. in
l. penul. ff. vt in poſſ. legato. & gl. 1. in l. di-
uortio. in princ. ff. ſolut. matrim. quem ibi
ſequitur Bart. num. 1. Bald. colum. 2. Angel.
colum. item 2. vbi dicit ſe conſuluiſſe plu-
ries, quia cùm non poſſit honeſtè nubere,
& videatur eſſe in eodem matrimonio, eſt
alenda ab hæredibus, ſicuti aleretur à vi-
ro. Albe. num. 6. Imola colum. 2. qui moue-
tur duplici ratione. Prima, ne vidua fame
pereat. Secunda propter reuerentiam prio
ris matrimonij. Roma. nume. 13. Caſtr. num.
5. vbi quòd opinio gloſſ. eſt communis, &
eam ſequuntur omnes. Cuman. num. 1. Ale-
xan. nume. 16. & ſequ. vbi multas affert di-
ſtinctiones. Socin. 17. vbi quod ſequuntur
communiter Doct. quia hoc eſt onus do-
tale, quod deducitur pendente dilatione,
argumento l. filia, ff. ſoluto matrimonio.
mouetur etiam, quia vir & vxor non de-
bent ad imparia iudicari, l. alia. §. elegan-
ter. vbi Doct. ff. ſoluto matrimonio. at ma-
ritus dotes reſtituere non tenetur, niſi de-
ducto eo, quod ſibi eſt pro alimentis ne-
ceſſarium, l. maritum. ff. ſoluto matrimo-
nio. ergo multò magis erit alenda vxor ex
proprijs dotibus. & dicit Alberi. in d. l. di-
uortio. quòd in practica vidit ſemper ob-
ſeruari gloſſ. opinionem, & eſt magis com-
munis, vt refert Iaſon ibi, nume. 16. vbi id
multis repetit in locis. hanc etiam tenuit
Speculat. in titu. qui filij ſint legitimi. §. 1.
num. 29. quia etſi mortuo viro ſoluta ſit le-
ge viri, c. penult. in fin. de ſecundis nupt.
tamen ex quo intra annum non poteſt do-
tes petere, debet ali. eſt etenim mulieri
admodum damnoſum priuilegium hære-
dibus conceſſum, ne exigantur ante an-
te annum. Abb. in c. ſalubriter, nume. 6. de
vſur. in conſil. 39. num. 1. volum. 2. & num.
5. vbi dicit quòd hæc eſt æquior ſententia.
Cardin. in conſil. 72. Bartol. & Bald. in d. §.
exactio. Salice. d. l. vnica. §. ſin autem, num.
6. C. de rei vxor. actio. vbi dicit omnes ita
tenere, qui hæredes poſſident dotem, quæ
eſt obligata ad alimenta, & quia intra an-
num videtur durare primum matrimoni-
um. Aretin. in conſil. 98. num. 3. Angel. in §.
fuerat, num. 8. vbi quòd eſt communis om-
nium opinio, eandem dicit ibi communem
Iaſon, num. 24. Campeg. de dot. part. 2. quæ-
ſtio. 16. vbi quòd eſt magis communis, &
ſeruaretur in practica. Ioan. de Garron.
in rubr. C. de ſecund. nupt. num. 39. Rebuff.
in conſtit. reg. tom. 1. titu. de ſent. prou. ar-
ticu. 3. gloſſ. 1. num. 10. Bertran. in conſi. 307.
vol. 4.

volum.4.Corn.conſ.129.col.1.in fin. vol.1. hanc item communem dicit Didac.libro 1. var.reſol.cap.1.num.4. ver. ſextò hinc etiam ſi.ibi, debentur autem viduæ, & in epitom.de ſponſal.part.2.cap.3.§.9.num.9.ver ſic. quartò, quamuis eam quoque communem dicit Dec.in l. de alimentis, num.6. C. de tranſact.vbi etiam Alciat.Pinell. l.fi.nú. 6.C.de bon.mat.Ioan.Bapt.Lup.in tract.de vſur.commen.1.§.4.num.86. Præpoſi.c.per veſtras,num.5.de donat.inter vir.& vxor. Vital.in tract.clauſ.in clauſ.an alim.renunciat.poſſ.colum.3.Capic.deciſ.24.Cordub. d.§.ſi quis ex his,vbi addit Lambert.& Boer. Attenta autem hac opinione, quæ eſt communis, non obſtat quòd id non reperiatur iure cautum, quia etſi deficiat lex, non tamen deficit ratio naturalis, quæ non de-
12 bet minus † mouere quàm lex, vt inquit Iſern.in procem.feud.colum.pen. quem citat Natta in conſi.129.nume.1.& aſcribitur
13 imbecillitati intellectus, quærere † legem, vbi habemus rationem naturalem, Angel. conſi.217.colum.3.poſt Ariſtotelem, quem citat. hic autem ſubeſt naturalis ratio, quia ſi hęredes retinēt penes ſe dotes, quare ſubuenire non debēt viduæ pro alimentis? item ſubeſt alia ratio, ne cogatur vxor mendicare in opprobrium pręcedentis matrimonij.

Secundò reſpondeo, quòd etſi non adſit lex, multum tamen poteſt Doctorum au-
14 thoritas, † vt inquit Caſtrenſ.in l.mutum, ff.de acquir. hæred. Iaſ. in l. non eo minus, col.2.ver.tertiò, C.de procur. D.Becius in conſ.35.num.18.

Reſpondeo tertiò, quòd ex quo habemus rationem legis, perinde eſt ac ſi legem
15 haberemus, quia tanquam anima † regulat, & ampliat diſpoſitionem, l.cum pater, §. dulciſsimis, ff.de leg.2. Socin. in conſi. 108. num.3.volum.3. verba enim dicuntur corpus, & ſuperficies: ratio autem anima, argumento c.ſolitæ, de maior. & obedi. iuncto
16 c.præcipimus.12.q.1.& ratio † præfertur diſpoſitioni, glo.in c.conſuetudo, diſtinct.1. D.Becius in conſi.41.num.6.ratio autem legis eſt, quòd vxor alatur de fructibus dotis, & quòd ibi ſit onus alendi, vbi eſt dos, d.l.dotis fructus, & l.vbi adhuc. hæc ratio militat etiam in hæredibus mariti, ergo ipſi tenentur alere.

Non obſtat etiam quòd dilatio hęredibus prodeſſe debet, non autem grauis eſſe; quia reſpondeo eam nō nocere hæredibus, ex quo lucrantur fructus dotis, vt dicam infrà, & vbi etiam eſſet damnoſa, debent hæredes ſibi imputare: quia cum onus alendi ſit annexum dotibus eligendo hæredes dotium retentionem, tenentur ipſum quo-
que onus † agnoſcere, l.ſecundùm naturam 17
eſt, vbi Cagnol.multa adducit, ff. de regul. iur.dixi in conſi.7.nume.5.& non attenditur damnum, à quo hæredes poſſunt ſe eximere, ſi velint: illud enim dicuntur ſua culpa ſuſtinere, c.damnum, de regul. iur. in 6. poſſunt enim hæredes ſoluendo intra an-
num dotes, ſe eximere ab † onere alendi, vt 18
dicam infrà. Pręterea damnum non eſt certum, quia poteſt eſſe quod dotes reddāt fructus ſufficientes pro alimentis, iunctis maximè operis vxoris, quæ ad eas tenetur, vt dicam ſuo loco, & quando res poteſt ſe habere ad lucrum, & ad damnum, non iudi-
catur damnoſa inſpecto † dubio euentu, vt 19
dicunt Doctores de tranſactione, in l.3. C. de reſcind.vend.& in minore qui non reſti-
tuitur, nec dicitur læſus, † quando actus po- 20
terat circa vtrunque verſari, l.de fideicommiſſo, vbi Caſtr.Alex.& alij, C.de tranſact. Natta in conſ.181.nu.9.

Demum reſponderi poteſt, quòd etſi dilatio prodeſſe debeat hæredibus, tamen
non debet trahi ad iniuriam vxoris, † quia 21
priuilegium eſſe debet ſine tertij præiudicio, glo.& Doct.in c.per venerabilem, qui fil.ſint legit.Iaſon in l.beneficium, colum. 4.ff.de conſtitut.princip. Rolan.in conſ.45.
num.12.volum. 4. & quando † priuilegium 22
incipit eſſe damnoſum, reuocatur, c.ſuggeſtum, de decim. Imola in l.ab omnibus, in fin.princip.ff.de leg.1. Abb.in c.accedentes, num.8.in fin.de præſcrip.Ancha.conſi.260. num.1.circa fin.Iaſ.in l.anus, nume.12.ff.de pact, cum ſimilib.& fauor etiam eccleſię &
piæ cauſæ, trahi non debet ad † alterius in- 23
iuriam, c.generali, diſt.54.c.nuper, de dona. inter virum & vxo. Tyraq.de priuileg.piæ

cauſæ,priuileg. 121. facit c. cum cauſam, de probat. præcipuè ſtante vxoris inopia,per quam ceſſare deberet dilationis priuilegium, ſicuti priuilegium marito conceſſum, ne conueniatur vltra quam poſsit facere, l.maritum, ff.ſolu.matr.l.non tantùm,ff.de
24 re iudic. ceſſat quando vxor † eſt inops,ſecundùm Bald. in d. l. maritum,in fine. quia non debet diſcooperiri vnum altare, vt alterum cooperiatur,l.aſsiduis,C.qui pot.in pign.hab.Abb.d.c.cum cauſam, de præben. Iaſ.in d.l.diuortio,num.18.poſt prin.

Tertium quoque non reſiſtit, quia non ea ratione tenentur hæredes, quia ſint debitores, ſed etiam quia non debet vxor fame perire in opprobrium primi matrimonij, & quia à principio onus alendi eſt annexum doti,atque ita debito,qnod proptetea debitor recuſare non poteſt.

Præterea licèt debitor in diem non cogatur alere creditorem,tamen ſi vrgeat ne-
25 ceſsitas,aliquando cogitur † ante diem ſoluere,vt in l.1.C.de condict.ex leg. vbi Bar. & Bald.dicit menti tenendum,& dicit valdè notandum Iaſon in l.in diem, num. 4. ff. de cond.indeb.Marſi.ſingu.355.vbi alios ci-
26 tat,& omnibus notum eſt, quantum † paupertas ſeu neceſsitas poſsit contra iuris regulas,gloſſ.& Dd.in c.querela, de iureiur. glo.in c.vlt.34.quæſt.1.Bald.& Felin.in c.ſi qua teſtamento,de teſtib. Marſi.not. vlt. cū multis citatis à Tyraq. de retract. conſang. §.26.gl.1.nu.18.& in tract. de pœnis tempe. cau.33.Menoch.in conſ.31.nu.9.& ſeq.Rol. in conſi.51.nu.24.& ſeq.vol.2.

Quartò non aduerſatur quòd hæredes mariti teneantur finito anno dotem reddere cum fructibus,quia hoc locum habet ſolum in fructibus immobilium, ſed quoad fructus mobilium, & pecuniæ hæredes lucrantur illos,ſi vxorem alunt, vt dicā paulo infrà.

Poſtremò non faceſsit negotium text. in l.3.§.affinitates, ff.de poſtul. quia illi reſpondet Cordub. d. §. ſi quis ex his,nu.150. ideo non opus eſt vlterius inſiſtere.

Pari modo non obſtant rationes allegatæ pro ſecunda opinione Suzar. & primò, quòd ſicuti maritus diuitem alit vxorem, ita & hæredes, quia argumentum non valet,maritus † alit etiam indotatam,l.ſi cum 27
nulla,ff.de relig. Dd. in l.quod in vxorem, C.de neg.geſt.tamen hoc non reperitur cautum in hęrede,ita reſpondet Alex.in d.l.diuortio,nu.20.ſequitur Soci ibi,nu.17.

Non obſtat ſecunda, quia, etſi mulier ali debeat ex dote, tamen ſoluto matrimonio non eſt dos, vt probatur in l.1. ff. ſolut. matr.ſtat ergo firma concluſio,quòd hæredes mariti tenentur alere viduam, quando non habet aliunde.& principalis ratio eſt, ne propter mendicitatem contriſtetur † a- 28
nima defuncti mariti,§.ſoluto, in Authen. de nupt. Socin. in d. l. diuortio, numer.17. in fine.

Intellige tamen, quòd hæredes mariti lucrentur fructus in alimentorum † recom 29
penſationem: cum enim ſuſtineant onus, habere debent lucrum, l. ſecundùm naturam,ff.de regul.iur.c.qui ſentit, eod. tit.*in 6*.hoc voluit glo.Dyn.in d. l.diuortio, *vbi* eum ſequitur Bart.num.2.Bal.col.2.Imola colum.2. vbi quòd ac ſi matrimonium conſtaret, lucrautur omne emolumentum dotis,Caſtr.num.5.qui dicit non alibi reperiri,quàm in ea glo. Rom.num.13.Alex.num. 16.vbi quod alibi non reperitur,& eſt communis opinio,vt dicit Iaſ.num.18. idem voluerunt gloſſ.& Dd.in d.l.vnica, §.exactio. Didac.d.c.3.§.9.num.9. verſ.quartò,quamuis,Bero.in conſ.130 num.11.vol.3.vbi ait, quòd eſt de mente omnium, Cordub.d.§.ſi quis ex his,nu.124.

In tantum quod fructus excederent impenſam alimentorum, † ſpectabunt ad hæ- 30
redes,Bart.in l.diuortio,num.5.quia hæredes tenent vicem defuncti,& mulier videtur eſſe in matrimonio,l.fin. C. de bo mat. Imol.colum.2.circa fin.Roman.num. 14. vbi miratur quòd Bart. in hoc nihil allegat: ipſe verò adducit text.in l.creditor.§.ſi inter, ff. mand. quem dicit ad hoc continere caſum vnicum & ſingularem, ſecundùm doctrinam glo.ibi, & communem dicit Iaſon num.18 circa med. Salic.d.l.vnica. §.ſin autem,num.6.C.de rei vxor.actio.quia ſecundùm eam hæres non eſt miniſter,Vital. tract. clauſ. tit. an alimen. renunc.poſſ.colum.

lum.6.& quamuis text.in d.§.exactio,& in
d.l.diuortio,§.non ſolum,dicunt quòd fru
ctus omnes poſt annum ſunt reſtituendi,ta
men intelligi debent,quoad fructus immo
bilium, quando dos conſiſtit in immobili-
31 bus,vel † ſi intelligũtur in mobilibus,pro-
cedunt quando vxor non petijt alimenta,
vel illa non habuit,vt per Caſtr.Alex.Soci.
& Iaſ.in d.l.diuortio.

Amplia principalem concluſionem, vt
locum habeat etiam, quando fructus dotis
non ſufficiunt, quia nihilominus hæredes
32 † ſupplere debent de proprio, quidquid
deeſt ad alimenta, ſecundùm Bart.in l. di-
uortio,in fin.Imola colum.2.in fine, Rom.
num.14.hoc etiam voluit Angel.ibi, Alexã.
num.19. vbi defendit aduerſus Iacob.Butr.
ſuſtinendo rationem, quòd ſicuti maritus
tenetur vltra fructus dotis, ita & hæres e-
ius, licèt dicat contrariam ſententiam eſſe
veriorem de iure,ſequitur Socin. num.17.
Salic.in d.§.ſin autem,num.6. Capic.deciſ.
24.num.5.quidquid voluerit Cordub.loco
prædicto,num.25.

Ampliabis etiam,vt iſto caſu valeat ſta-
33 tutum taxans † alimenta vxori præſtanda
ad certam quantitatem, quia conformatur
communi iuri ſecundùm Abb.in c.ſalubri-
ter,num.6.

Amplia tertiò,vt ex pacto quoque taxa
ri poſsit certa quantitas ad alimenta, quia
valet argumentum de pacto ad ſtatutum,
& quia vt dixi ſuprà, quando vſuræ ſunt
permiſſæ, tunc licet præcisè de quantitate
34 † certa,ita Didac.d.lib.3. variarum reſolut.
cap.1.nume.3,verſic.ſextò hinc etiam, poſt
medium,vbi tamen declarat, dummodò æ-
què & iuſtè fiat alimentorum æſtimatio,
& ante eum hoc voluit Campeg.in tractat.
dot.par.1.quæſt.6.col.2.verſi.& per prædi-
cta.vbi dicit eſſe generale in omnibus caſi-
bus, in quibus viduæ debentur alimenta,
quia ſemper licebit paciſci:& ſubdit quòd
illis caſibus lucrabitur etiam fructus rei pi
gnoratæ, Ioan. Bapt. Lup. d.§.4.numer.87.
in fine.

Quartò ampliatur etiam nondum adi-
35 ta hæreditate, quia dum † hæres deliberat,
interim iudex decernere debet vxori ali-
menta,vt poſt Rebuff.ponit Cordub. d. §.ſi
quis ex his,num.141.& ratio eſt,quia fames
acutiſsimus eſt gladius, & venter † non pa- 36
titur dilationem, vt inquit Bald.in l.pactũ.
C.de collatio. ideo hæres conuenitur eti-
am intra tempora ad conficiendum inuen-
tarium,† vt voluit Ange.in l.1.§.hæc ſtipu- 37
latio, ff. ſi cui plus quam per leg. Falcid. I-
mola, Alexan. Corne. & Iacobin.in d.l.fin.
§.donec, C.de iure deliber. ideo inductum
quoque eſt, vt qui alterius familiæ alimen
ta præſtitit,non per hoc videatur illius hæ
reditatem adire, † vt per Bart. in l. gerit,in 38
verſic. ad tertium quando ille actus eſt, de
acquirend.hæred. Natta in conſi.448. num.
10.& 18.vbi idem dicit, quando quis † ſol- 39
uit medicinas, ſatisfacit medico, vel iuſta
facit.

Ampliabis quintò, etiamſi vxor habe-
at patrem diuitem, quia † nihilominus hæ- 40
redes mariti tenentur viduam alere intra
annum luctus, ſi ipſi dotem habent penes
ſe,quia pater ſolum officio iudicis,quando
vxor non habet,at ſi habet dotem, non dici
tur aliunde non habere, & iuſtius eſt quòd
alimenta percipiat de bonis proprijs, quã
de alienis, ita determinat Salic. in d.l.vni-
ca,§.ſin autem,num.9.C.de rei vxor.act. &
hoc voluit ante eum Iacob. Butr. in eadem
l.vnica,§.illo.Alex.in d.l.diuortio,in prin-
cip.num.16.poſt Aret.colum.5. verſ. debet
tamen,Anan.in c.ſalubriter,colum.6.de v-
ſur. quia cum hæredes mariti tractent de
lucro,pater verò de damno, potior eſt ra-
tio patris,l. fin. C. de codicil. & poteſt pa-
ter dicere,alaris ab hæredibus mariti,quia
habes aliunde. hoc etiam voluit Angel. in
d.l.vnica,§.cum autem,vbi inquit eſſe tex-
tum ſingularem in l.cum vnus, in fin. ff. de
alimen.& cibar.leg.Socin.in d. l. diuortio,
num.17.Campeg.de dot.part.2. quæſtio.16,
colum.2.in princ.Capic.in deciſ.24.num.7,
& num.11.limitat ſtante conſuetudine Nea
poli, de qua ibi, Plot. in tractatu de in li-
tem iurand. §.11. numer.23. & priuilegium
dilationis,quæ hæredibus mariti concedi-
tur, non debet eſſe cum damno patris, qui
dando dotem, liberatus fuit ab onere a-
lendi,

Sextò

Sextò hæc ſententia extenditur, vt habeat locum etiam quãdo mulier præter dotem haberet bona mobilia, quæ non ſolẽt
41 fructum reddere, vt ſi haberet annulos,† ſupellectilem, & ſimilia, quæ ſui natura non ferunt fructum: dicitur enim quoad propoſitum noſtrum, non habere vnde ſe alat, ſecundùm Bald. in conſ.30. volum.2. quia vbi de alimentis loquimur, reſpectum habemus ad redditum, l. ius alimentorum, §.1. ff. vbi pupillus educa. debe. ſequitur Socinus in d.l. diuortio, in fine, num.19. Ioan. de Garron. d. rubric. C. de ſecund. nupt. nume.40. Capic. d. deciſ.24. num.2. Plot. d. §.11. nume. 23. Roland. in conſ.55. nume. 6. volum.1. id
42 quod Bald. loco præcitato † declarat, non procedere quando haberet prædia, quæ redderent ſolum frumentum, ſolum vinum, vel quid ſimile, quia ex frumenti vel vini venditione poteſt ea ſibi comparare, quæ ſunt ad victum neceſſaria. Reſtringerem quoque hanc ampliationem, quando mulier haberet multa bona mobilia, &
43 magni valoris, † quia tunc non eſſent grauandi hæredes onere alimentorum, ſicuti etiam quando mobilia poſſunt fructum, vel emolumentum reddere locando, vel aliter.

Extenditur ſeptimò noſtra concluſio, vt effectum ſortiatur, dato quòd mulier ſit indotata, quia ſi non habet aliunde, debet
44 ali ab hæredibus viri † intra annum luctus, hæc fuit opinio Ricard. Malumb. in l. fina. C. de bonis mater. quę loquitur indiſtinctè durante viduitate. Mouetur ex l. illa finali, vbi dicitur quòd vidua videtur eſſe in eodem matrimonio, & hoc dicit ibi Cyn. eſſe notabile, Bald. ibi, qui ita intelligit Ricar. dictum, ſequitur etiam Caſtrenſ. in d.l. diuortio, num.8. vbi loquitur etiam ſi dotem perdidiſſet. Aretin. ibi, colum. 6. & 7. vbi dicit eſſe fauorabilem, Marſil. in rubric. C. de rapt. virgin. nume.57. & nume. 217. addo Bart. in tract. alimentorum, num.48. vbi indefinitè pronunciat, quòd hæredes mariti tenentur alere vxorem indotatam, Roma. in conſ.517. num.2. Caſtrenſ. conſ.428. num. 3. in fin. volum.2. Caſtrenſ. Fulgoſ. & Corne. in d.l. fi. C. de bon. mat. hanc ſententiam probauit Ioan. Lup. in rubr. de dona. inter vir. & vxo. §.82. nu.6. vbi dicit concedi hoc propter memoriam benè tranſacti matrimonij, quæ ſententia fulcitur authoritate eorum, qui abſolutè tenent etiam poſt annum luctus alendam vxorem, quæ non habet vnde ſe alat, Roman. num.15. Cuman. in l. diuortio, Alexan. num.21. & 27. Berous in conſ.130. per totum, volum. 3. Lancellot. ſuper conſuetud. Alexandrin. quæſtione 6. num.81.

Contrariam ſententiam tenuerunt Alexan. d.l. diuortio, num.20. vbi inquit, iure cautum non reperiri, quòd hæredes mariti alere teneantur vxorem, quæ eſt ſine dote, idipſum dicit Iaſon ibi, num 26. & Roman. num.15. dicit, quòd eo caſu à iure deſtinata eſt quarta, quæ alimentorum loco ſuccedit, auth. præterea, C. vnde vir & vxor. atque ita vult, quòd cogatur petere quartam, nec poſſit agere ad alimenta, Aret. colum.4. in princ. Pinell. d.l. fina. nume.6. vbi quod nulla lex id ſtatuit, & non eſt res tanti ponderis inducenda per argumenta in onus hæredum, Cordub. d. §. ſi quis ex his, num.149. & ſeq.

Prima tamen opinio verior eſt, & plures ac grauiores habet authores, & ea ratione fundatur, ne cum mariti, immò & hæredum infamia, vxor matrimonio bene trãſacto mendicare cogatur. & ratio, quæ allegatur de authen. præterea, C. vnde vir & vxor, non eſt generalis, nec ſemper locum habet, ponamus enim quod à principio tẽpore contracti matrimonij conuenerit maritus, & curauerit vxorem illi legi renunciare, vti factum, & vidi in hac ciuitate per dominum Hieronymum Bocium, & conſului pro domino Alexãdro Picco, vel etiam demus caſum, quòd vxor non petat quartam, nec ei à marito hæredibus offeratur: non ne illis caſibus erit alenda? Præterea quòd alimenta debeantur, videtur mihi probari in d. authen. præterea, & in corpore vnde ſumitur. cum enim lex quartam ordinauerit ad fauorem vxoris inopis loco alimentorum, ergo ſanctum duxit, quòd vxor aleretur ab hæredibus, aliàs non deſtinaſſet illi quartam.

Quòd

Quòd ſi teneamus iſto caſu non eſſe a-
lendam, limitabis vt non procedat, quan-
do eſſet ei à marito relictum aliquid, &
hæres moram facit in tradendo rem lega-
tam, nam eo caſu vxor ſi non habet alimen-
ta, mittitur in poſſeſſionem bonorum ma-
45 riti, † vt ex eis alatur donec legatum ſibi
ſoluatur, eſt text. in l. penul. ff. vt in poſſeſſ.
legato. qui eſt ad hoc ſingularis, ſecundùm
Roman. in d. l. diuortio, num. 15. Aretin. co-
lum. 3. in fin.

Limita etiam vt non procedat, quando
maritus expreſſè aliméta reliquiſſet, quia
tunc ſunt præſtanda, & videntur reli-
cta in recompenſationem eornm, quæ iure
communi debentur, ſecundùm Bald. in l. ſi
donaturus. §. ſi. ff. de cód. ob cau. vbi inquit
vtilius eſſe vxori habere alimenta ex lega-
to quàm ex iuris diſpoſitione, quia non co
getur operari ad commodum hęredum, ſe-
quitur Alex. d. l. diuortio, nu. 28.

Limita etiam notabiliter ſeptimã hanc
ampliationem, vt non teneantur hæredes
viri alere vxorem inopem, ſi habet patrem
46 diuitem, quia hoc caſu onus alédi † ſpectat
ad patrem, ita Aret. in conſ. 98. nu. 3. vbi mo
uetur ex deciſione Barto. in l. quod in vxo-
rem. C. de neg. geſt. qui vult quòd vxorem
inopem, quæ non poteſt eſſe in obſequio
mariti, alit pater, non maritus. Rebuff. to
mo 1. de ſenten. prouiſ. artic. 3. gloſſ. 1. num.
12. & licèt ipſe non dicat, ceſſat hoc caſu ra
tio quæ à Dd. allegatur, quando vxor eſt
dotata, id eſt, nõ poteſt pater ei dicere, ala-
ris de tuis dotibus, quia dotes non habet,
vt conſiderat in ſimili Capic. in deciſ. 24. in
fin. Præterea vbi alimenta à lege debentur
ſolo Iudicis officio, nullius rei cõtempla-
tione: tunc qui eſt proximior ſanguine, te-
netur potius alere quàm hæredes alterius,
vt dicam vbi tractabò de cócurſu plurium
obligatorum.

Extenditur octauò principalis conclu
ſio, vt vxor non teneatur alimenta recepta
47 computare in extinctionem dotis, † quia
hæredes tenentur de proprio alere eam, ſi
dotis fructus non ſufficiant, ſecundũ Imo-
lam, Aretin. Iaſon. & alios, in d. l. diuortio,
vbi reprobant Petr. & Cyn. in d. §. exactio.
qui volebant quòd liceret hæredibus tra-
dere partem dotis, ex qua mulier aleret ſe,
ita diſtinctè declarat Capic. d. deciſ. 24. nu.
6. & dixi ſuprà in 1. ampliat.

Principalis autem noſtra propoſitio li-
mitatur non procedere, quando mulier ha-
beret aliunde, quia hæredes mariti † non 48
tenentur eam alere, eſt text. in l. penult. ibi,
nec ſuum quicquam habeat. ff. vt in poſſeſ.
legat. gloſſ. in d. l. diuortio, in princip. ff. ſo
luto matrimonio. vbi hoc volunt Dyn.
Bart. Bald. & alij, præcipuè Areti. colum. 2.
in fin. verſic. circa primum. Socin. num. 16.
vbi quòd Dd. communiter ſequuntur gloſ
ſam. Iaſon num. 17. 19. & 27. in fin. idem vo-
luit gloſſ. in d. §. exactio. vbi Dd. Alexan.
in conſil. 27. num. 2. volum. 4. Ange. in §. fue-
rat, num. 8. Inſtitu. de actio. Bero. in conſil.
130. num. 4. & ſequen. volum. 3. Rebuff. loco
prædicto, num. 11. in fin. Plot. d. §. 11. nume.
23. Rolan. d. conſ. 55. nume. 4. volu. 2. & ratio
eſt, quia alimenta præſtantur ab hæredibus
ex legis diſpoſitione, quo caſu nunquàm
debentur, ſi is qui alimenta petit, habet a-
liũde, l. ſi quis à liberis, ver. deinde. & ver.
alimenta. ff. de liber. agnoſ. item ab hæredi-
bus debentur alimenta ex æquitate quadã,
at ceſſat æquitas, quando vxor habet aliun-
de: hæ verò rationes quomodo procedant,
non eſt diſcutiendum, ſed videri poterit
Aretin. in d. l. diuortio, colum. 2. & 3. Socin.
d. nume. 16. & ſequen. Iaſon numer. 19. vbi
ponit rationem diuerſitatis, & hanc par-
tem tenent omnes citati ſuprà ad princi-
palem concluſionem: loquuntur enim illi,
quando vidua non habet aliunde, & con-
trarium præſupponunt, quando habet vn-
de ſe alat, & hoc caſu dicitur mulier † ha- 49
bere aliunde, ſi ex ſola induſtria poteſt vi-
ctum ſibi quærere, vt in propoſito noſtro
concludit Bero. d. conſil. 130. volum. 3. in-
tellige tamen hanc fallentiam, niſi alimen
ta ſint † relicta à viro, quia tunc etiam ha- 50
benti aliunde debentur, ſecundùm Bald. in
d. l. diuortio, colum. 2. Intellige etiam non
procedere, quando eſſet prægnans, † quia 51
alenda eſt ab hæredibus, etiamſi habeat a-
liunde, l. curator. in princip. ff. de ventre in
poſſeſſ. mitten. Roman. d. l. diuortio, nu. 15.

Socin.nu.16.in fi.Aret.col.3.in fi. Lancello.
ſuper conſuet.Alex.q.6.nu.26.

Reſtringitur ſecundò,quando hęredes
52 mariti eligerent dotem reſtituere non ex-
pectato anno, † quia tunc liberantur ab o-
nere alendi, ſecundum Bald.in auth.ei qui
iurat,num.39.C.de bon.auth.iudic.poſſ.al-
legat l.ſi conſtante.§.quotiens.ff.ſolut.ma-
trimonio. & dicit eſſe hoc modo intelli-
gendum text.in §. exactio. ſequitur Cuma.
in d.l. diuortio, vbi Alexand. nume.21. pu-
tat eſſe verius.Socin.nume.17.verſicu.con-
firmo hanc diſtinctionem. hoc etiam vo-
luit Salice.in d.l.vnica.§. ſin autem,num.6.
C.de rei vxor.actio. vbi mouetur, quia di-
latio eſt conceſſa in fauorem mariti, ideo
poſſunt hæredes illi renunciare.Corne.in
conſil.129.colum.2. verſic. quamuis quoad
quid,volum.1. Aretin.in d.§. fuerat,nume.
8. vbi inquit, quòd ſi hæredes vellent im-
mediatè ſoluto matrimonio reſtituere do-
tem,& non præſtare alimenta.poſſunt hoc
facere , quia dilatio eſt in fauorem hære-
dum,l.ſi ita ſcriptum.§. Pegaſus.ff.de lega.
2.ergo poſſunt illi renunciare, l. ſi quis in
conſequendo, C. de pact. ſequitur Iaſon
ibi, numer.24. idem Iaſ. in l. qui Romæ,in
princip.num.6.ff.de verbor.obligatio. vbi
alios citat.Rebuff.d.tomo 1.de ſenten.pro-
uiſ.artic.3.gloſſ.1.num.10.in fin.Capic de-
ciſ.24.num.6. vbi notat,quòd hoc caſu tota
dos eſt reſtituenda,nec ſufficit partem red-
dere, & Bald. in authen. ei qui dicit for-
53 tius, quòd hæredes † detrahunt interuſu-
rium medij temporis, quando ſoluunt an-
te annum, & ſequuntur præcitati Doct. &
Cordub.in d.§.ſi quis ex his,nume.133. Ad-
54 do quòd tempus † ſemper in dubio cenſe-
tur adiectum fauore debitoris, l.cùm tem-
55 pus.ff.de regul.iur. & debitor † in diem po
teſt ſoluere ante tempus, l.eum.ff.de annu.
lega.l.patrem.ff.de his quæ in fraud.cred.l.
poſt mortem.C.de fideicom. Alexan.Areti.
Iaſon & alij, in l.qui Romæ, in principio.
ff.de verbor. obligatio. Corne. & Iaſon in
d.l.poſt mortem, vbi quod dies & cõditio
in dubio apponuntur fauore grauati , &
quòd ſolui poſſit ante diem, eſt text. in l.
quod in diem.ff.de ſolut.& idem eſt quãdo
tempus poſitum eſt fauore creditoris,quia
poteſt ante tempus † petere.Roma.in l.ſti- 56
pulatio iſta.§.incertam.ff.de verbo.obliga.
Aretin.in l.qui Romæ, in princip. Decius
d.l.cùm tempus, num.10. non tamen hæres
cogi poteſt reddere dotem ante annum, ſi
non vult,vt eſt tex.in d.§.exactio. licèt nul
la ratione ſuadetur hæc deciſio,vt aduertit
Barto.in d.l.diuortio.§.interdum. Salic.d.
§.exactio,verſus finem,& quidquid tenue-
rint Cyn.Iaco.de Rau.& Rofred. procedit
etiam in hærede diuite † & pecunioſo, qui 57
non cogitur ſoluere ante annum, ſecũdum
Barto.in d.§.interdum. Bald.& Salice.d.§.
exactio.Iaſ.d.§.fuerat,nu.28.vbi inquit ita
tenere communiter Docto. Boer. in con-
ſil.50.nume.19. Plor.in d.tracta.de in litem
iuran.§.11.numer.23. in fine. Ioan. Baptiſt.
Lupus d.§. 4. numer. 87. vbi commmunem
dicit.

Prædictam tamẽ Baldi deciſionem pro-
bare non poſſum, quatenus vult quòd poſ-
ſit hæres ſoluere ante annum, deducendo
de ipſa dote quãdo tunc capit interuſuriũ
medij temporis, nam tum interuſurium
medij temporis deducitur,quando debitor
in diem videtur cauere cum fideiuſſorib',
† & non poteſt, ita loquitur text.in l.ſi con 58
ſtante.§.quotiens.ff ſoluto matrimon. vbi
fortius Bar.vult,quòd tunc ſolùm deduca-
tur interuſurium quando mulier petit fi-
deiuſſorem : eo enim caſu defertur marito
facultas eligendi,an velit reſtituere ſtatim
deducto interuſurio, vel cauere : immò
Bald.Ange.Imola, & alij poſt gloſſ.volunt
quòd tũc ſolùm deductioni locus ſit, quan
do iam condemnatus erat maritus, vel ſal-
tem non petijt illum condemnari, vt per
Imol.ibi,colum.fi. at quando mulier ſolu-
tionem non vrget,neque fideiuſſionem in-
ſtat, nõ reperitur quòd cogatur ante diem
recipere cum diminutione ſortis. Addo
quòd etſi debitor in diem poſſit ante diem
ſoluere, tamen hoc fallit quando intereſ-
ſet † creditoris non ſoluit, vt eſt tex. in l. 59
qui Romæ,in princ.vbi gloſſ.& Doct.ff.de
verb.oblig.vbi inferunt ad plures deciſio-
nes,& licèt non attendatur creditoris dam
num, quando miſerationis gratia tempus
conce-

conceditur debitori, vti probat in propo-
ſito Iaſ.d.l.qui Romæ,num.6.& ſeq.tamen
60 id intelligitur, dummodò totum † debitũ
ſoluatur, ſecùs quando debitor vellet mi-
nus ſoluere, vel interuſurium deducere, &
ideo Bald.in l.plures apochis.C.de fide in-
ſtrum. poſt Guli.Cun. dicit quòd creditor
61 non poteſt in diem recipere † granum, vi-
num, vel aliquid ſimile, quod tẽporis cur-
ſu poſſit minui vel corrũpi, ſequitur Ang.
in l.Titius, in fi.in ver.vnum cogitur tamẽ.
ff.quæ res pigno.oblig.poſſ.Alex.in l.ſtipu
latio iſta.§.incertam.ff.de verb.oblig. Flo-
ria. in l. in fideicommiſſi.§.cùm Polidius,
in fi.ff.de vſur.Iaſ.in d.l.qui Romę, in prin.
num.4.Dec.in d. l.cùm tempus, num.6.Præ-
tereà dicunt iura quod poteſt renunciare
debitor dilationi & fauori ſuo.at cùm ſol-
uit deducto interuſurio, nihil renunciat,
quia interuſurium ſuccedit loco dilatio-
62 nis, quia intereſſe † ſuccedit loco imple-
menti, ſecundùm Barto. in l. ſtipulationes
non diuiduntur, nu.40.in fi.ff.de verb.obl.
Cyn.in l.petens, in 2.quæſt.C.de pact. Bal.
in l.iuriſgentium.§.quinimò, col.3.ff.eod.
Aret.in conſ.83.col.2.verſi.tertiò. Iaſ. in l.
2.num.149.C.de iure emphy.Dec.in l.cùm
proponas, num.8.& num.10.C.de pact.cum
ſimilibus, & tunc dicitur debitor renuncia
re fauori ſuo, quando repræſentat ſine di-
minutione id, quod in diem debebat, aliàs
ſi velit diminutè ſoluere, iam ceſſat illa ra-
tio à Dd. conſiderata, quòd poſſit fauori
ſuo renunciare.

Sed & tertiò declaratur ſupradicta con-
cluſio, vt non procedat, quando dos conſi-
ſtit in bonis immobilibus, quia eo caſu in-
tra annum hæredes viri non tenentur vxo-
rem viduam alere, nam dos in immobili-
63 bus conſiſtens ſtatim † reddi debet non ex-
pectato anno, vt in d.§.exactio. Ioan.Bapt.
Lupus d. comment.1.§.4. numer.85. proin-
de ceſſat ratio petendi alimenta ab hære-
dibus, qui tenentur ſolum ratione dotis,
quam retinent, vt ſuprà dixi in propoſi-
64 to. † hoc voluit Dyn. in d. l. diuortio, in
principio. vbi dum quærit, an hæredes vi-
ri faciant ſuos fructus anni luctus, dum a-
lunt vxorem, dicit quòd non, & reſtrin-
git ad dotes cõſiſtentes in pecunia, vel mo-
bilibus, gloſſ. ibid. quæ dicit mulierem a-
lendam eſſe intra annum, ſequitur, colum.
2. ita quoque intelligit Imola colum.2. nu-
me.3.circa finem. Caſtr.nume.6. verſi.bre-
uiter ille. vbi quod in bonis immobili-
bus non cadit dilatio, nec onus alimentan-
di. Alexan. nume.16. qui dicit eſſe commu-
nem opinionem. Socin. nume.16. Iaſon nu-
mer.18. qui ait Doct. communiter ita tene-
re, gloſſ.& Salicet.in d.§.exactio. Corne.in
d.c.29. colum.2. volum.1. ſi tamen hoc ca-
ſu hæredes viri alimenta declarant vxori,
cùm non tenerentur, lucrantur fructus † 65
dotis, quæ in immobilibus conſiſtit pro
rata eius, quod erogarunt in alimenta, &
reſiduum reſtituunt, ſecundùm Baldum
qui Dyn.approbat, in d.l.diuortio, colum.
2. ſequitur Imola colum.2.circa finem, vbi
dicit quòd ſi plus impenſum fuit, non re-
petitur.

Intellige quartò, vt vxori nõ ſint præ-
ſtanda alimenta, quando dos non ipſi eſt re-
ſtituenda, ſed extraneo, † qui dando ſtipu- 66
latus eſt illam ſibi reddi, ita Aret.in conſil.
98.nume.2.verſ.Sed remanet, dicens, quod
etſi mulier ali debeat intra annum luctus,
loquuntur tñ Dd.in ea cui dos eſt reſtituẽ-
da, ſequitur additio ad Socin.in d.l.diuor-
tio, nume.16. Rebuff.loco prædicto, nume.
12. Cordub.d.§. ſi quis ex his. numer. 120.
quæ opinio poteſt procedere, quando ea
peteret mulier tamquàm ex dote, nam
cùm dos non ſit ſibi reſtituenda, non de-
bentur, ſicuti non debentur fructus do-
tis. Sed quia, vt dixi, contriſtaretur a-
nima mariti, ſi mulier cogeretur, deben-
tur alimenta alia ratione, vti comprobaui
in ſeptima ampliatione tractando, an alen-
da ſit vxor indotata infra annum luctus. pa
ria enim ſunt, quòd ſit indotata, vel quòd
habeat dotem, ex qua non poteſt ſe alere:
ſicuti paria ſunt non habere virum, vel
habere † inutilem, glo.in l.fi.C.de plagiar. 67
Barba.in c.ſignificantibus, de offic.delega.
Ioan.de Plat.in §.eſt inter, colum.1. Inſtit.
de public. iudic. Ioan. Lupus in c.per ve-
ſtras, in ſecundo notab. in princ.numer.12.
de donat. inter virum & vxorem. Roland.

in conſil.96. num.39. volum.3. & non dicitur habere quis id, de quo non poteſt diſponere, argum. l. non videtur quiſquam. de reg.iur.

Reſtringitur quintò, vt alimenta non ſint præſtanda alij, qui ſtipulatus ſit dotem
68 ſibi reddi, quia etſi dilatio † annalis competat hęredibus mariti non ſolùm quando vxori fieri debet reſtitutio, ſed etiam quando extraneo, gloſſ. notab. in l.2. in princip. ff. ſoluto matrimonio. tamen illi non debetur interim alimenta, quòd eſt priuilegium mulieris. & ideo videmus, quòd pa-
69 tri † vel filijs non competit priuilegiũ conceſſum actioni de dote, ſecundùm glo. prędictam. Bar. in l. de diuiſione, in fi. ff. ſoluto matrimonio.

Item in patre vel extraneo ceſſat ratio, quæ in fauorem vxoris vrgebat ad conſe-
70 quendum alimenta, & ita † concludit Aret. in d. conſil. 98. colum. 1. vbi extendit etiam ſi extraneus peteret alimenta tamquàm intereſſe, quia durante anno dilationis, hæredes non ſunt in mora, quæ non committitur ante diem, l. interdum. §. fina. de ver-
71 bor. obligatio. & ceſſante mora, † non debetur intereſſe, l. quòd te, & l. vinum, vbi Dd. ff. ſi certum peta. Rebuff. loco prædicto.

Sextò limitatur, vt quod dicitur de vxore alenda, quando vir prædeceſſit, non
72 cedat in hæredibus † vxoris, ſi ipſa præmoritur, quia hoc eſt perſonale priuilegium, quod vxori competit, l. vnic. C. de priuileg. dot. & hoc innuit gloſſ. in d. l. diuortio, dum inquit, quòd ſuperſtes mulier ſit alenda, vt aduertit Caſtren. ibi, nume. 5. & Iaſ. num. 23. qui ex hoc infert contra Barto. in l. 1. ff. ſoluto matrimonio. qui dicebat tranſire in hæredes quæcumque priuile-
73 gia † mulieri ſolùm propter dotem, præter priuilegium prælationis in tacita hypotheca. ſed ſaluari poteſt Barto. quia hoc priuilegium non tribuitur mulieri ſolùm propter dotem, ſed etiam propter reuerentiam mariti. ſi enim ſola dos eſſet cauſa priuilegij, non eſſet alenda, quando dotem non habet, & perciperet alimenta ſolùm pro modo fructuum dotalium, cùm tamen contrarium probauerimus ſuprà in vtroque capite.

Declaratur ſeptimò, vt non procedat, quando vxor tranſiuiſſet ad ſecunda vota, quia cùm alenda ſit à marito, non debet moleſtare hæredes † primi viri. Ricard. Ma- 74
lumb. & Cyn. in l. fina. C. de bon. mater. Angel. in l. diuortio, in princ. ff. ſoluto matrimonio. conſi. 141. nume. 3. & 4. volum. 5. Iaſ. qui dicit ſingulare in d. §. fuerat, nume. 25. Inſtit. de actio. Ioan. de Garron. in rubr. de ſecund. nupt. num. 41. Didac. de ſponſ. part. 2. cap. 3. §. 9. num. 10. dicam in ſequenti quæſtione, in 4. limitatione.

SVMMARIA.

1 *Vidua quæ dote caret, alenda eſt ab hæredibus viri poſt annum luctus.*
2 *Vidua dotata non eſt alenda ab hæredibus mariti poſt annum luctus.*
3 *Hæredes mariti lapſo anno conſtituuntur in mora.*
4 *Vſura eſt, quidquid vltra ſortem petitur.*
5 *Dos non dicitur ſoluto matrimonio.*
6 *Intereſſe futuri temporis ei non datur, qui ſortem conſequi poteſt.*
7 *Vſuræ dotales debentur vxori poſt annum luctus, ſed vide ibi de veritate.*
8 *Dos datur, vt ex ea mulier alatur.*
9 *Dotis iudicium eſt vniuerſale.*
10 *Maritus & vxor non iudicantur ad imparia.*
11 *Argumentum à maiori ad minus, eſt validum.*
12 *Argumentum correlatiuorum non ſuſtinetur, quando militat diuerſa ratio.*
13 *Vidua imputat ſibi in ſortem fructus perceptos ex re pro dote ſibi pignorata.*
14 *Vſura non permittitur pro alendis pauperibus, vel redimendis captiuis.*
15 *Pactum, per quod vxori viduæ loco alimentorum aliquid permittitur, donec dos ſoluatur, nõ valet.*
16 *Effectus attenditur, non nomen ſeu verba.*
17 *Vſura non tollitur propter pactum.*
18 *Vſura quòd ſoluatur, vel quòd fructus imputentur in ſortem, paria ſunt.*
19 *Pœna licitè exigitur.*
20 *Intereſſe extra rem peti poteſt, quando eſt promiſſum.*
21 *Vſuram teſtator inducere non poteſt.*

22 *Pœna*

22 Pœna à teſtatore impoſita in annos, vel menſes hæredi non ſoluenti quantitatem relictam non debetur.

23 Teſtator non poteſt mandare quòd vxori detur alimenta, donec ſoluantur dotes.

24 Teſtator non poteſt ordinare quòd legatario ſoluantur decem ſingulo anno, donec hæres fuerit in mora ſoluendi decem.

25 Statutum non valet, quod vxori viduæ ſoluatur certum quid, donec reſtituitur dos.

26 Mulier conſequitur alimenta ab hæredibus viri, quando non habet aliunde, & facit quidquid potuit vt exigeret dotes.

27 Mulier poſt annum luctus alenda eſt ab hæredibus viri, ſi eſt indotata & non habet aliunde.

28 Intereſſe verum debetur tam iure canonico, quã ciuili.

29 Lucrum ceſſans dicitur verum intereſſe, ſicut damnum emergens.

30 Mulieri poſt annum luctus debetur intereſſe, ſi paſſa eſt moram in dotis reſtitutione.

31 Intereſſe tam lucri ceſſantis, quàm damni emergentis, debetur mulieri moram paſſæ ratione dotis etiam ſi diues ſit.

32 Intereſſe mulieris reſpectu dotis non ſolutæ, quãdo probetur.

33 Intereſſe damni emergentis debetur ei, qui moram paſſus eſt.

34 Creditor qui recepit pecuniam ſub vſuris, non repetit vſuram à ſuo debitore, ſi non neceſſitatur.

35 Impedimentum non excuſat eum, qui cauſam dedit.

36 Metus ei non prodeſt qui illum intulit.

37 Ignorantia proueniens facto ignorãtis, non excuſat.

38 Affectatum omne caret effectu.

39 Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ei, qui non conſueuit negotiari, ſecundùm multos, contra tamen num. 40.

40 Mulier quæ non conſueuit negociari, non conſequitur intereſſe lucri ceſſantis.

41 Intereſſe lucri ceſſantis, & quod nõ emerit fundum ob defectum ſolutionis, quomodo probetur.

42 Intereſſe lucri ceſſantis, vt debeatur, probandum eſt quòd lucrum eſſet in potentia propinqua.

43 Intereſſe vbi per teſtes probandum eſt, teſtes etiam non interrogati reddere debent rationem.

44 Intereſſe lucri ceſſantis ſufficit, ſi probetur à cõmuniter accidentibus, vel à ſolitis.

45 Lucrum ceſſans probatur ex coniecturis.

46 Intereſſe lucri ceſſantis taxari poteſt officio iudicis.

47 Iuramentum in ſupplementum non admittitur, in probando intereſſe lucri ceſſantis.

48 Intereſſe lucri ceſſantis taxatur deductis omnibus expenſis, & aliquid etiam deducitur.

49 Hæredes mariti ſoluunt intereſſe dotis non ſolutæ ſecundo viro.

50 Hæredes mariti non ſoluunt alimenta vxori, quæ tranſiuit ad ſecunda vota.

51 Maritus ſecundus lucratur fructus rei, quæ fuerat vxori pignorata pro reſtitutione dotis.

52 Dos data primo viro, cenſetur repetita ſecundo.

53 Nomen debitoris venit in generali obligatione.

54 Vxori quæ tranſiuit ad ſecunda vota, non debẽtur alimenta ab hæredibus primi viri.

55 Hæredes viri præſtant alimenta vxori viduæ, non habenti aliunde, quæ impeditur ſtatuto petere dotes ſuas.

56 Ratio diſpoſitionis reſtringit illam.

57 Ratio naturalis allegari poteſt ad deciſionẽ cauſarum.

58 Ratio naturalis ſi extat, dicitur imbecillitas intellectus quærere deciſionem.

59 Ratio naturalis mouere debet Iudicem ſicut lex.

60 Vſura non eſt, ſi legatarius, qui ex præcepto teſtatoris nõ poteſt ſortem exigere, aliquid capit de ordine teſtatoris.

61 Vſura non dicitur, quando qui coactè mutuauit Reipublicæ, aliquid capit vltra ſortem.

62 Vidua quæ ſimpliciter dotem recepit, non conſequitur alimenta.

63 Vidua, quæ intra annum luctus non petit alimẽta, non poterit illa poſt annum petere.

64 Vidua, quæ tutrix hæredum non curauit dotem ſibi ſoluere, non conſequitur alimenta durante viduitate.

65 Tutor tenetur ſibi ſoluere, & pupillum ab vſuris liberare.

66 Statutum recipit interpretationem à iure communi.

67 *Mater & vitricus, qui bona filiorum adminiſtrârunt, non petunt alimenta dotis non ſolutæ.*

68 *Maritus adminiſtrator bonorum vxoris, ſi non exigit ſuum creditum à ſeipſo, ſibi imputare debet.*

69 *Adminiſtrator quilibet tenetur ſibi ſoluere.*

70 *Gerens aliena negotia ſi non ſoluit ſibi, non petit intereſſe.*

71 *Gerens aliena negocia poteſt ſibi ſoluere.*

72 *Creditor non exigit intereſſe ſi fuit negligens ſibi ſoluere cum poſſet.*

73 *Fideiuſſor non poteſt moleſtari, quando debitor factus eſt non ſoluendo culpa debitoris.*

74 *Tutor quando ſibi non ſoluit, conſequitur tamē id quod decederet pupillo ſi ſibi ſoluiſſet.*

75 *Vidua cui debentur alimenta poſt annum luctus, poteſt ſuper illis paciſci.*

76 *Quidquid iure communi debetur, poteſt in pactum deduci.*

77 *Intereſſe quando in pactum deducitur, ſuſtinetur ſolum pro quantitate veri damni.*

QVAESTIO XLV.

DICTVM eſt de alimentis vxori præſtandis intra annum luctus, nunc dicamus aliqua circa alimenta præſtāda poſt annum. & ſanè ſupra in ſeptima ampliatione præcedentis quæſtionis proba-
1 uimus, quòd etiam poſt annum † alenda eſt
vidua, quæ dotem non habet, ſiue à principio fuerit indotata, ſiue dotem quam habebat, perdiderit, ſi tamen non habet vnde ſe alere poſsit, allegaui Cynum, Salic. Angel. Aret. Iaſ. Socin. Beroum, Plot. & alios, quia mendicare non debet in opprobrium mariti, & matrimonij benè tranſacti, quamuis Alex. Iaſ. & Pinel. contrarium videantur tenere, ſed prima opinio eſt magis pia, & æquitati conſona.

Quòd ſi dotem habeat, concludunt Dd.
2 illam † non eſſe poſt annum luctus alendā
ab hæredibus mariti. ita Innoc. Ioan. Andr. Butr. Abb. & alij in d. c. ſalubriter, de vſur. vbi etiam Cardin. idem voluit Hoſtienſ. in titul. de vſur. in §. an aliquo, verſicu. econuerſo, Bar. in l. atqui natura, §. non tantum, ff. de nego. geſt. & in l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſolut. matr. vbi Rom. & alij, ponunt etiā Dd. in l. diuortio, in prin. ff. ſolut. matr. vbi latè Rom. num. 17. Caſtr. nu. 6. circa fin. verſic. finito autem anno, Alex. nu. 22. vbi allegat infinitos, & Iaſ. num. 22. Ancha. qui latè agit in conſ. 150. Laur. de Rodulph. in tract. vſur. in quæſt. 52. Alex. in conſ. 27. col. 1. vol. 4. Iaſ. in d. §. fuerat, num. 26. Inſtit. de act. Socin. in conſ. 126. num. 5. verſ. quibus pręmiſſis, volum. 1. Afflict. in deciſ. 284. num. 1. Corne. in conſ. 77. & in conſ. 212. volum. 3. Rube. in conſi. 55. & in conſi. 108. multos alios allegant Mod. Pariſ. in tract. de vſur. num. 526. in princ. Didac. libro 3. variarum reſolut. cap. 1. num. 3. verſi. 6. hinc etiam, Rolan. in conſi. 55. num. 1. volum. 2. Plot. in tract. de in litem iuran. §. 11. num. 24. verſi. ſed quod plus eſt, Cæphal. in conſ. 133. num. 130. & ſequen. Viuius commun. opinionum lib. 1. opin. 144. in fin. Ioan. Bapt. Lup. in tract. de vſur. 1. comment. §. 4. num. 85. & ſequ. & hanc communem dicunt Cuma. Alex. & Iaſ. in d. l. diuortio, Afflict. d. deciſ. 284. & magis communem dicit Socin. d. conſi. 126. & Iaſon d. §. fuerat, & Cæphal. in d. conſi. 133. dicit eſſe de mente omnium, allegat Ruin. & Neguſant. eam quoque communem dicit Plot. d. nume. 24. & loquuntur omnes, quando hæ-
redes mariti ſunt in mora, nam † lapſo an- 3
no ſtatim ſunt in mora, d. §. exactio, & quia dies interpellat pro homine, l. magnam, C. de contrahend. vel committen. ſtipulat. ita dicit Socin. in d. conſ. 126. num. 5. & dicunt prædicti omnes, præcipuè Moder. Galli, Didac. Plot. & alij, quòd ſi vxor habet rem obligatam pro dotis reſtitutione, tenetur fructum computare in ſortem, ſecùs ac faciat maritus, qui fructus pignoris lucratur, vt dixi in præcedentibus quæſtionibus: & prædictæ concluſionis ratio eſt, quia in vxore non conſideratur ratio ſupportandi onera matrimonij, per quam inductum eſt quòd maritus moram paſſus petat alimenta, & quidquid petitur vltra ſor-
tem, † vſura eſt, c. ſuper eo, de vſur. Item fa- 4
uore dotis & matrimonij permittitur marito quòd alimenta, ſeu vſuras conſequatur, quādo fit ei mora in reſtitutione dotis, ſed ſoluto matrimonio deſinit eſſe non ſo-
lùm matrimonium, † ſed etiam dos, l. 3. ff. de 5
iure

iure dot. ergo ceſſat omne priuilegiũ. præ-
terea lapſo anno mulier poteſt petere do-
tem, & ſi non petit ſibi imputatur, & qui
6 poteſt petere ſortem, † non agit ad intereſ-
ſe futuri temporis, l. 1. cũ ibi not. C. de ſent.
quæ ſine certa quant.

Eſt verum quòd vxori poſt annum de-
7 beri vſuras, † ſeu alimenta, voluit Bald. in
auth. ei qui, num. 39. C. de bon. author. iud.
poſsid. vbi ait, quòd fortius vſuræ dotales
debentur mulieri quàm viro, quia viro de-
bentur ob cauſam extrinſecam, id eſt, pro-
pter onera matrimonij, vxori autem deben
tur ob intrinſecam cauſam, quia eſt domi-
na dotis, & ea frui debet, l. vbi adhuc, C. de
8 iure dot. & ideo datur dos, † vt ex ea muli-
er alatur, l. ſi maritus, ff. famil. erciſc. adde,
quòd bona mariti ſunt obligata non ſolum
pro dote, ſed etiã pro acceſſorijs, ideo mu-
lier mitti debet in poſſeſsionẽ nõ ſolũ pro
dote, ſed etiã pro alimẽtis vel intereſſe, quia
9 † dotis iudicium eſt vniuerſale, l. quod di-
citur, ff. de impenſ. in reb. dot. fact. & datur
pro acceſsione quædam mercenaria actio,
Item natura dotis eſt quod deſeruiat oneri
bus matrimonij, etiam quando eſt penes v-
xorẽ, d. l. vbi adhuc. Rurſus ſi debentur mu
lieri intra annum luctus, cum hæredes non
ſunt in mora, multo magis debentur poſt
morã, aliàs melioris conditionis eſſet mo-
roſus, quàm is, qui non eſt in mora. adde
10 quòd vir † & vxor non debent iudicari ad
imparia, c. ſi quis vxorem. 32. q. 1. c. hæc ima-
go. 33. q. 5. & marito debentur alimenta, quã
do differtur dotis ſolutio, ergo & vxori,
11 Confirmatur, quia propter † quod vnum-
quodque tale, & illud magis, authẽ. multo
magis, C. de ſacroſ. eccleſ. marito licita eſt
petitio alimentorum, quia alit vxorem, er-
go multo magis erit licita vxori, quæ ſeip-
ſam alit. alias rationes addit Anchar. d. con-
ſi. 150. colum. 2. cum Bald. tranſeunt Iaſ. in
conſi. 92. volum. 1. Angel. in ſum. verſic. dos
in fine, & in verſic. vſura, §. 29. Conrad. de
contract. quæſtio. 35. concluſ. 9. quos omnes
citant & ſequuntur Moder. Galli in tracta.
de vſur. num. 26. ſed prædictorum rationes
omnes ſunt leues, quia & ſi vxor ſit domi-
na dotis, tamen non poteſt vſuras petere
tanquam vſuras & alimenta, quia nullibi
reperitur quòd debitor alat creditorem, &
non infertur, eſt creditrix, ergo debet ali,
& licèt bona ſint obligata non ſolum pro
dote, ſed etiam pro acceſſorijs, tamen intel
ligi debet de acceſſorijs legitimis & à iure
debitis, & iam ſuprà dictum eſt, quod iudi-
cium dotis non eſt vniuerſale, & cum ma-
trimonium ſoluitur, deſinunt ſubeſſe one-
ra matrimonij, & conſequenter deſinit eſſe
dos, & eis ſeruire non poteſt: & licèt poſt
annum hæredes ſunt in mora ſoluendi, ip-
ſa tamen vidua eſt in mora petendi, ideo
compenſatur mora: & cum poſsit ſortem
exigere, non acquirit ius ad alimenta, vel
vſuras, & durante matrimonio debentur
viro alimenta fauore matrimonij, & one-
rum, quę maritus ſuſtinet, ac mortuo mari-
to ceſſat fauor, & ceſſant onera, ideo ſtante
ratione hac diuerſitatis, maritus & vxor
iudicantur ad imparia, ſicut & cætera cor-
relatiua, † Iaſon in l. final. C. de indicta vi- 12
duit. tollenda, Euerard. in loco à correlat.
& non obſtat vltimum argumentum, quia
non eſt verum quòd propter ſola vxoris a-
limenta maritus exigat vſuras, nam alia
quoque ſunt onera, & concurrit fauor ma-
trimonij.

Concluſio ſuprà firmata ampliatur, vt
etiam procedat in fructibus rei pignoratę,
pro reſtitutione dotis, quia † vidua ſi illos 13
percepit, tenetur computare ſibi ad extin-
ctionem ſortis, vt voluit Innocent. in c. ſa-
lubriter, quem ſequuntur alij omnes com-
muniter, ſecundùm Abbatem ibi, Imola in
l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſolut. matrimon.
Fulgoſ. in conſi. 125. Abb. in conſi. 39. volu-
mine 2. Anchar. d. conſi. 150. Alexan. in con-
ſi. 127. in princ. volum. 4. Cuman. Caſtrenſ.
& Alexan. in dicta l. diuortio, in principio.
ff. ſolut. matrim. Laurent. de Rodulph. in d.
tractatu de vſur. quæſtio. 52. Roma. in con-
ſi. 517. in ſecundo dubio, Angel. in § fuerat,
num. 8. & ſequent. Inſtitut. de actionib. Ia-
ſon in conſi. 92. numer. 12. volum. 1. vbi di-
cit eſſe communem, Rube. in conſ. 55. & 108.
alios citant Moder. Pariſ. d. tractatu de vſu-
ris, num. 526. Didac. d. c. 1. num. 3. verſi. ſextò
hinc conſtat, Io. Bapt. Lup. d. commen. 1. §. 4.
num.

num. 84. & tenuere hanc partem omnes illi, quos ſuprà citaui in principio pręſentis quæſtionis, & quos allegaui ſupra, dű probaui, quod maritus non imputat in ſortem fructus pignoris.

Prædictam quoque concluſionem amplia, vt non valeat pactum, per quod vxori promittitur intereſſe, vel certa quantitas taxatur loco intereſſe: quamuis enim alimentorum cauſa fauorabilis ſit, tamen non licet pro quacumque cauſa etiam pia petere quicquam vltra principale debitum, vn-
14 de † vſura non permittitur etiam pro alendis pauperibus, vel redimendis captiuis, c. ſuper eo, de vſuris, & regul. peccatum, in
15 Mercur. ita † tenet Ancharan. in conſi. 150. numer. 5. vbi dicit, quòd procedit ſiue ſub nomine pœnæ, ſiue ſub blando vocabulo alimentorum conueniat, quia vbi fit promiſsio per dinumerationem temporum, ſemper eſt vſura, ſequitur Alexan. in conſi. 61. num. 11. in fine, volum. 2. Afflict. deciſ. 284. num. 3. Ruin. in conſi. 25. num. 3. volum. 2. vbi ait non curari, ſub quo nomine fiat
16 pactum, quia † res non debent eſſe ſubiectæ ſermoni, ſed ſermo rebus, c. intelligentia, de verborum ſignificat. c. Marcion & Baſilides, 1. quæſtio. 1. hanc quoque ſententiam probauit Rube. in conſil. 45. per totum, qui tamen neminem allegat, Didac. d. cap. 1. verſicu. ſeptimò ab eadem ratione, circa med. ibi, quandoquidem ſi hæc alimenta, latiſsimè multos citans Roland. cōſi. 45. num. 30. volum. 1. Rebuff. l. vnica, nume. 615. C. de ſenten. quæ pro eo, quod inter. Cæphal. in conſi. 133. num. 131. vbi addit, quòd vbi debetur mulieri viduæ ratione alimentorum, quia ſit vſura aliquid recipere, non licebit etiam paciſci in cōtrarium,
17 quia pactio † non iuſtificat, nec tollit quin ſit vſura, l. rogaſti, §. ſi tibi, ff. ſi certum petatur, & probatur in l. 3. §. fin. ff. de annuis legat. & Cæphal. loco prædicto conſuluit ſuper pacto celebrato inter Comitem Mirandulæ, & Antoniolum Adurnum Genuæ Ducem, ſuper quo contigit & mihi conſulere, vt videri poteſt in conſi. 194. nunc ſub prælo, vt prædicti Doctores idem dicunt de pacto, quòd vxor non computet fructus in ſortem, † quia à pari procedunt, quod 18
fructus non imputentur in ſortem, vel quòd præſtetur vſura, vt probatur in c. t. & c. conqueſtus, cum ibi notat. de vſuris, & dixi in dicto conſilio. contra tamen voluit Iaſon in conſi. 92. numer. 23. volumine 1. vbi inquit valere pactum, quod vxori dotes repetēti certum quid ſoluatur loco intereſſe, citat Laurent. de Rodulph in d. tractatu de vſur. quæſtione 65. quia debetur tunc 19
loco pœnæ, † quæ licitè exigitur, ſecundùm glo. Bald. & alios in l. cum allegas, C. de vſur. & ſubdit, quòd intereſſe extra rem licèt regulariter peti non poſsit, tamen
fallit quando † eſt promiſſum, Bartol. in l. 20
ſi pœnam, ff. de verborum obligat. & in dicta l. cum allegas, & eum ſequitur Anan. in c. ſalubriter, col. 6. verſicu. adde etiam prædictis, Alex. conſi. 200. num. 7. volum. 6. verum Laur. loco prædicto loquitur de vero intereſſe, vt quia mulier eſſet ſolita negociari, vel quia verè damnum ſenſit ex mora hæredum commiſſa in reſtitutione dotis, ita Cæphal. loco prędicto, qui etiam reſpondet ad omnia fundamenta.

Extenditur & tertiò, vt locum habeat, quamuis teſtator mandauerit certum quid ſolui vxori, donec reſtituantur ſibi dotes, quia teſtator non poteſt hoc facere, ex quo
eſt vſura, † quia non poteſt teſtator induce- 21
re, eſt text. in l. 3. §. fin. ff. de annuis legat. & ibi not. Bart. quòd teſtator non poteſt aliquid relinquere pro vſuris illicitis, donec ſoluatur debitum, idem Bartol. in l. 2. ff. de his quæ pœnæ nomine, & in l. cum ſtipulari, in fin. ff. de verb. obligat. vbi fortius inquit, non valere pœnam annuam, vel men-
ſtruam, quæ † hæredi imponitur à teſta- 22
tore, niſi ſoluat certam quantitatem, &
hoc etiam in noſtris terminis † voluit An- 23
charan. in conſi. 93. verba teſtamenti, per totum, ſequitur Alexan. d. conſi. 27. numer. 6. volum. 4. & multos ad hoc citat Roland. in d. conſi. 55. numer. 21. & ſequent. volum. 2. addo Ruin. in conſi. 53. num. 24. volum. 2. Alexan. in l. diuortio, nume. 24. ff. ſolut. matrimon. vbi quòd ſemper eſt vſura, quando pœna apponitur ſub temporum dinumeratione, niſi certa quantitas ſoluatur,

Anan.

Anan.in c.ſalubriter,colum.7.circa fin. ver
ficu.quid autem ſi teſtator damnat, vt latè
hanc partem defendit Socin.in conſi.56.nu
me.1.volum.3. Lup. in repet.c. per veſtras,
in 6.notab.in princ. num. 8. folio mihi 172.
Campeg.de dot.part.2.quæſt.18.colum.1.in
fin.Cæphal.in conſi.133.num.132.Ioan.Bap.
Lup.d.§.4.num.91. Roland. conſi.55.nume.
23.volum. 2. & pro hoc facit, quod voluit
Aretin.in conſi.151.vbi ſi teſtator legat cen-
24 tum,† & mandat,donec erit in mora, ſolue
re decem ſingulo anno, concludit non va-
lere diſpoſitionem prædictam, tanquam
contineat vſuram,ſequitur Iaſon in l.cun-
ctos populos, C. de ſumma Trinitate, Re-
buff.in l.vnica,num.616.C.de ſentent. quæ
pro eo quod inter. Cagnol. in dicta l.cura-
bit,nume.8.C.de actio. empt. vbi dicit eſſe
communem opinionem,eandem dicit com
munem Didac.dicto libro 3.variar.reſolu-
tionum,capite 1.numer.9.Roland.in conſi.
55. nume. 23. in quibus locis citantur alij
multi, Alciat.in conſi.8.num.5.de quo tamē
ego latè tractaui in conſi.23.per totum,vbi
contrariam probaui ſententiam, præcipuè
quando non eſt in facultate legatarij pete-
re ſortem,de veritate autem huius extenſi-
onis dicetur latius infra.

Quartò ampliatur, vt non valeat ſtatu-
tum, per quod certa quantitas ſolui debet
25 mulieri, donec † dos ſibi reſtituatur, quia
ſtatutum inducens vſuram, non eſt vali-
dum, Angel. in l.diuortio, in principio, ff.
ſoluto matrimon. Ioan.de Ligna. in Cle-
mentina 1.de vſur.vbi etiam Imola, nume.
35.Abb.in conſi.39.num. 3. volum. 2. moue-
tur,quia ſicut maritus nihil lucratur, ſi nō
ſuſtinet onera matrimonij, ita nec vxor,
quando per mortem mariti ſolutum eſt ma
trimonium, itē quia lex ciuilis non poteſt
vſuram inducere, quia ſtandum eſt iuri ca-
nonico,quando tractatur de peccato, c.fin.
de præſcript.eſt autem vſura, quando du-
plicem conſequitur retributionem, debi-
tum ſcilicet principale & alimenta, & an-
te eos hoc voluit Iacob. Butr. in l. 1. C. de
ſumma Trinitate, vbi refert quendam ma-
gnum Theologum,Socin.in conſi.126. in fi-
ne verſi.3.& vltim.volum. 1. & in conſi.56.
colum.1.verſi.quinimò ſtatutum, volum.3.
vbi dicit communem,Iaſ.in §.fuerat, num.
19.Inſtitut.de act. vbi atteſtatur de commu
ni.Didac.d.cap.num.4.verſ.ſeptimò ab ea-
dem ratione.Contrarium voluit Bald.in l.
fin.§.præterea,colum.2.in fin.C.de iure do
tium.alios citat Ioan. Lup. in d. c. per ve-
ſtras,in 6.notab.§.octauò infertur,nume.4.
verſi.adde alium caſum, Moderni Galli al-
legant Alexan.Cæpoll. Anton. & Conrad.
in d.tractatu de vſur.num.527.Iaſon in con
ſi.92.num.29.volum.1.vbi loquitur in con-
ſuetudine Burgundiæ,Ioan.Bapt. Lup. d.c.
num.91. vbi multos allegat & ſe inuoluit,
Nauar.de vſur.nume.68. Prima tamen opi-
nio videtur communis, & habet grauiores
authores. quomodo autem procedant hæ
duæ ampliationes, dicam infra in limita-
tionibus.

Fallit tamen prædicta concluſio, vt lo-
cum non habeat, quando mulier feciſſet o-
mnem diligentiam, vt dotes exigeret, & nō
potuit illas conſequi: tunc enim ſi non ha-
bet aliunde,conſequitur † alimenta ab hæ- 26
redibus mariti, & ſeu vſuras pro tempore,
quo fuit ſibi facta mora in ſoluendis doti-
bus,ita voluit gloſſ.in l.diuortio,in princ.
ff.ſolut.matrimon.vbi Dyn. Bart.Bald.An-
ge.Imola,Roman.Caſtrenſ.Alexand.& Iaſ.
ff.ſolut.matr.Caſtrenſ.in conſ. 428. num.3.
volum. 2. vbi ait non debere melioris eſſe
conditionis moroſum hæredem poſt an-
num, quàm ſit intra annum is, qui non eſt
in mora, & quòd vxor vidua non debet fa-
me perire, & quòd ſi eſſet ſine dote, debe-
ret etiam vltra annum, vbi infinitos citat,
Alex.in conſi.27.nu.3.vol.4. Pariſ. in conſi.
64.col.1.vol.4.& ſecundùm hanc opinionē
refert iudicatum Afflict.deciſ. 284. num.4.
Crau.in conſ.189.num.7.in fin.Didac.d.c.1.
verſi.ſextò hinc etiam conſtat, verſi.quòd
ſi vidua non habeat. vbi tamen ſubdit pro-
cedere ex æquitate potius quadā, quàm vt
iure probetur.dicit tamē eſſe communiter
receptam ſententiam Bald.Nouel.in tract.
dot. part. 8. ſpeciali 22. Campeg. in eodem
tract.part.2.quæſtio.18.vbi contrarias ſen-
tentias hoc modo concordat, vt quando
non habet aliūde,vel non eſt diligens, cum

tamen poſſet eas recuperare, Aret.in §.fue-
rat,num.8.verſi.ſed poſt annum, Inſtitut.de
actio.vbi pro cautela,quod vidua finito an
no luctus petat dotes, conſtituat hæredes
in mora,inſtet, & vrgeat,quia conſequetur
alimēta officio iudicis, & per errorem de-
eſt ibi negatiua,quia loquitur quando non
habet vnde ſe alat,aliàs non daretur offici
um iudicis, quod non competit habenti a-
liunde,eandem concluſionem probat Iaſ.i-
bi, nume.26.qui in fin. poſtquam tenuit in-
diſtinctè negatiuam opinionem, quòd vi-
dua poſt annum alenda non ſit, etiamſi ali-
unde nō habeat,ſubdit fateri ſe quod ſi hę-
redes poſt annum interpellati differunt a-
limenta debentur vxori, & hanc ſententiā
tenet etiam Plot.in d.§.11.num.27. ſi omnia
ibi per eum dicta colligantur, licèt enim
relata hac opinione dicat communem eſſe
in contrarium,quia imputandum ſit muli-
eri,quæ dotem non petit,tamen præſuppo
nit, quòd ſi diligens fuit, habebit alimen-
ta,Rolan.d.conſi.55.num.18.Ioan.Bap.Lup.
in d.comment.1.§.4.num.88.vbi dicit hunc
caſum eſſe retinendum tanquam à iure ex-
preſſum,& allegat plures alios Burſat. con
ſi.8.num.41.conſi.9.num. 48. Vital. tractatu
clauſ.tit.an alim. renunc. poſſ.colum. 8. &
pro hac ſententia ſtant illi omnes, qui te-
nent hæredes obligatos alere vxorem, et-
iam quæ non vrgeat pro ſuæ dotis reſtitu-
tione,dum tamen ſint in mora,& vxor non
habeat aliunde.pro hac quoque parte ſtant
qui dicunt vxorem alendam poſt annum lu
ctus, quando nihil habet vt dixi ſuprà hac
eadem quæſtione. nec diſſentiunt alij, qui
tennere tali caſu alimenta eſſe præſtanda
vxori diuiti,ſi petenti dotes fiat mora,& i-
pſa nihilominus perſeueret in lite, vt vo-
luerūt Rō.Imo.Abb.Alex. Claud. Aquenſ.
Anton. Bernard. Roſel. & Grat. quos citat
& ſequitur Plot.d.§.11.num.24. verſic.pri-
mò fallit,vbi dicit communem, ea ratione
motus quod ceſſet ratio, per quam Dd. di-
cunt alimenta non præſtari viduæ poſt an-
num, id eſt, quia ſibi imputandum eſt, quæ
non curat dotes exigere, & ſanè hæc opi-
nio magnam habet æquitatem, ſed non fun
datur iure:nam etſi nihil hoc caſu imputa-
ri poſsit, non tamen infertur quod huic vi-
duæ magis debeantur alimenta ob moram
hæredum, quàm debeantur ei qui agit ex
mutuo,depoſito, vel aliunde cauſato debi-
to. lex enim contra tales moroſos,& teme-
rè litigantes non ſtatuit hanc pœnam con-
tenta quod patiantur iacturam expenſarū,
& veri intereſſe.

Secundò reſtringitur hæc opinio, vt
non procedat, quando mulier eſt indotata,
& non habet vnde ſe alat, quia tunc etiam
poſt annum † luctus eſt alenda, ſecundùm 27.
Ricard. Cyn. & alios in l. 1. C. de bon.mat.
Bart.Rom.Caſtr.Lup.& alios ſupra citatos
in ſeptima ampliat. quorum opinio eſt ve-
riſsima,& ratione fundata.

Limitatur tertiò hæc ſententia, vt non
procedat quando mulier aliquid vltra ſor-
tem peteret tanquam intereſſe quod ipſa
paſſa fuit propter moram: nam de iure tam
ciuili, quàm canonico verum intereſſe † pe 28.
ti poteſt,c.conqueſtus,de vſur. authent. ad
hæc,C.eod.titu.ſiue id ſit ratione damni e-
mergentis,ſeu lucri ceſſantis,l.3.§.fin.ff.de
eo quod cert.loco.l.at qui natura,§.non tā-
tum,ff.de negot.geſt.l.ſocium, ff.pro ſoc.l.
in contraria,ff.de vſur. c.ſacro, vbi Innoc.
de ſent.excommun. c. peruenit,de fideiuſſ.
c.dilectæ,de foro compet.gloſſ.in d.c.con-
queſtus,vbi Abb.& alij,glo.in l.curabit, C.
de actio.empt.Cyn.in auth.ad hæc,C.de v-
ſur.Abb.in c.cum venerabilis, de exceptio.
& nouum intereſſe dicitur non minus ceſ-
ſans lucrum,† quàm emergens damnum, vt 29.
probat text. in l. ſi commiſſa, ff.rem ratam
habe.latè moder.Galli in tract.de vſur.nu-
me.28.& ſeq.& Didac.lib.3.variarum reſo-
lut.cap.4.in princ.Ioan. Bapt. Lup. in eod.
tract. de vſur. quem fecit ſuper l. curabit,
C.de actio.empt. comment.1. §. 6. num. 103.
& ſeq.vbi concludit tam antiquo quàm no
uo iure debere intereſſe damni ceſſantis,&
lucri emergentis, & in terminis noſtris,
quòd mulier paſſa moram in dotis reſtitu-
tione,debeat intereſſe, † voluit Anchar.in 30.
conſi.150.nu.6.in fin. verſ. non obſtat quod
dixi ſuprà,Rom.idem voluit in l.diuortio,
in princip.num.17.in fin.ff.ſolut.matr. vbi
dicit, quòd ſtante hæredum mora mulier
pete-

petere poteſt, quod ab hæredibus ſibi red-
datur omne id, quod potuiſſet lucrari ſi do
tem habuiſſet penes ſe, vt quia potuiſſet a-
liquid lucrari, ſecundùm c. per veſtras, de
donat. inter vir. & vxor. Imol. in eadem l.
diuortio, col. 1. nu. 4. verſ. idē videtur, ſtan-
te mora poteſt petere lucrum, quòd feciſ-
ſet de pecunia dotali, ſicut fecit de alia pe-
cunia, & loquitur in muliere quæ conſue-
uit dare ſuam pecuniam mercatoribus ad
honeſtum lucrum, Caſtr. nu. 6. in fin. vbi di
cit idē, quādo mulier probat quod emiſſet
prædia, ex quibus percepiſſet fructus tanti
valoris, vel eam pecuniam expoſuiſſet ad
licitam mercantiam, Alex. in conſi. 27. num.
5. volum. 4. Aret. in d. §. fuerat, num. 8. in fin.
Inſtit. de actio. vbi quòd mulier data mora
conſequitur intereſſe damni vitandi ſine
diſtinctione, & lucri ceſſantis, ſi erat ſolita
negociari, idem Alexā. in conſi. 61. num. 11.
volum. 2. Bald. Nouel. in tract. dot. ſpec. 22.
part. 8. Campeg. in eod. tract. part. 2. quæſt.
18. colum. 1. verſ. idem videtur, ſi mulier. v-
bi ſubdit aduertendum eſſe diligenter cir-
ca modum formandi libellum, quia mulier
non debet petere alimenta propter dotem
non ſolutam, ſed petere quòd condemnē-
tur hæredes ad intereſſe paſſum per ea, quę
potuiſſet ex ea pecunia tantum lucrari, ſi
fuiſſet ſibi ſoluta in tempore, Lupus in d. c.
per veſtras, 16. notab. in princ. nu. 8. ver. fa-
teor tamen, qui duo dicunt duplici modo
conſiderari intereſſe lucri ceſſantis, vt ſi ſo
lita erat vxor negociari, & poſuiſſet pecu-
niam ad honeſtum lucrum, vel ſi erat emp-
tura fundum, ex quo potuiſſet fructus reci
pere, latiſsimè multos citans Ploc. in tract.
de in lit. iuran. §. 11. nu. 28. 29. & 30. vbi po-
nit exemplum in muliere, quę damnum eſt
paſſa, & quæ lucrum amiſit, quòd feciſſet
in negotijs, quæ ſolita eſt exercere, & quæ
potuiſſet emere prędia, & latè agit Alex. in
d. l. diuortio, num. 23. ver. ſubdit tamen An-
gel. & nu. 25. vbi loquitur de damno emer-
gente, de lucro ceſſante, & an procedat etiā
in eo qui non conſueuit negociari, multos
item citat Cagnol. in d. l. curabit, nume. 17.
Crau. in conſi. 189 num. 7. verſic. ſextus ca-
ſus eſt, & nouiſsimè Ioan. Bapt. Lup. d. com
men. 1. §. 4. num. 89. Vital. loco præd. col. 8.
id quòd procedit etiam ſi mulier habeat a-
liunde, & ſit diues, quia nihilominus vtrū-
que † intereſſe conſequi poteſt, damni ſci- 31
licet emergentis, & lucri ceſſantis, ita de-
clarat Afflict. d. deciſ. 284. num. 3. & 4. Didac.
d. cap. 1. num. 4. ver. ſextò hinc etiam, in fin.
& idem videmus in quocunque creditore
moram paſſo, quia debetur ſibi intereſſe,
non habita ratione quòd ſit diues, vel pau-
per, ideo hoc ipſum ſeruare debemus in vi
dua, quæ non debet deterioris eſſe condi-
tionis, quàm ſint cæteri creditores, idem te
net Ioan. Bapt. Lup. d. nume. 89. & hoc caſu
damnum pati dicitur mulier, quæ dotem
promiſit † ſecundo viro, quam quia nō ſol- 32
uit, cogitur pro ea vſuras ſoluere, vt dixi
ſuprà. hęc igitur licitè exigit ab hęredibus
primi viri vſuras, quas ipſa cogitur ſecun-
do viro ſoluere, vt poſt Bart. voluit Bal. in
conſ. 86. vol. 2.

Circa tamen damnum emergens, vnum
eſt notādum, quòd & ſi debeatur, putà quā-
do mulier ob retardatam ſolutionem acce-
pit pecuniam ſub vſuris, vel † propter mo- 33
ram incurrit pœnam aliquam ſecundùm
ſupradicta, & ponit Iacob. Butr. loquendo
in omni creditore in l. curabit, C. de actio.
empr. & clarè Bald. & Salic. in l. 2. C. de vſu
ris. tamen non ſufficit, quòd mulier ſimpli
citer data mora capiat pecuniā ſub vſuris
à fœneratorę: nam ſi non ſuberat neceſsi-
tas ſic capiendi, debitor non tenetur reſti-
tuere illas vſuras, niſi probetur quòd ſua
intererat ita accipere † propter imminens 34
aliquod periculum, vt notabiliter declarat
Bald. in l. etiam, num. 5. C. de exequ. rei iud.
vbi fortius loquitur, quando debitor pro-
miſerat ſoluere, & conceſſerat licentiam
creditori capiendi ſub vſuris pecunias ſibi
debitas, promiſeratque ſoluere illas vſu-
ras, & hoc dictum probauit Ioan. Lup. in c.
per veſtras, in 6. not. §. ſextò infertur, col.
pen. verſ. prædicta tamen intellige, folio
mihi 174. nec alibi memini me legiſſe, & ra
tio eſt in promptu, quia accipiendo ſub vſu
ris pecuniā, nulla impellēte neceſsitate, nō
dicitur pati damnū, & quod patitur ſua pa-
titur voluntate & culpa, ideò ſibi debet im

putare,c.damnum,de regul.iur.in 6.præte-
rea dicitur damnum affectatum, quod ideo
ſibi non prodeſt vt inde habeat actionem
contra debitorem,argumento l.2. §.vltim.
ff.ſi quis caut.vbi non excuſat impedimen-
35 tum,† cui quis cauſam præſtitit,l.3 §.ſubue
nitur,ff.ad Silla. & metus quẽ quis ſibi in-
36 fert,† non prodeſt,l.mulier, ff.quod metus
37 cauſ.idem eſt ex ignorantia,† quæ prouenit
ex facto ignorantis,l.1.§.1.ff.de actio.empt.
38 & quidquid affectatur, caret † effectu, vt
poſt Felin.in c.fin.extrà de teſtib. latè pro-
bat Tyraquel.de retract.conſang. §. 35. glo.
4.num.27. & ſeq. quæ ratio melior mihi vi-
detur,quam ea adducta per Bald. in d.l.eti-
am, dummouetur, quia contractus ſuſpe-
ctus ſit vſurariæ prauitatis, & ideo cautè
Dd.loquuntur,vt per Alex.conſi,141.nu. 2.
volum.5.

Quo verò ad intereſſe lucri ceſſantis,
39 multi volunt, quòd † non debeatur ei qui
non conſueuit negociari,Bart.in l. 3. §. fin.
ff.de eo quod certo loco, Alex. in conſ.191.
num.3.vel ſi.præterea intentio,vol.4.& in
conſi.141.nu.2.vol.5.vbi loquitur in termi-
nis de vxore repetente dotes ſuas ab hære-
dibus mariti, & ſubdit hoc eſſe probandũ,
quòd conſueuerit negociari,ſequitur Dec.
in conſi.322.nu.5.Socin.in conſi.156.num.9.
vol.2.vbi dicit eſſe communem, Iaſ. d. l.3.
§.fin.num.2.vbi poſt Ange.dicit illum text.
eſſe mirabilem,& rurſus num.8.hanc quo-
que ſententiam communem dicit Rebuff.
in l.vnica num. 601. C. de ſent. quæ pro eo
quod inter.vbi ait ad hoc eſſe tex. in l.ſi ſte
rilis,§.cum per venditorem,ff.de act.empt.
ſecundùm communem intellectum, & nu-
me.103.dicit,quod eſt probandum, multos
citat Didac. libro 3. variarum reſolut. cap.
4.num.2.verſicu.primo deducitur, Plot.in
tract.de in litem iuran.§.12.num.17. vbi ait
hanc creditoris qualitatem eſſe proban-
dam, Roland. in conſi.35. num.11. volum.1.
Gomeſ. Inſtit.de actionib. in §. actionum,
num.17.in fin.Io.Bapt. Lup. in d.commen.
1.§.6.nume.117. vbi pariter dicit articulan-
dum, & probandum eſſe, quòd ſit ſolitus
negociari:aliàs enim nõ dicitur ceſſare lu-
crum quod circumſcripta mora debitoris
non erat creditor aliquo modo facturus,vt
per Sotum de iuſtit.& iur.lib.6.quæſt.1.ar-
tic.3.col.3.& in terminis de muliere, † quæ 40
non conſueuit negociari, quòd non poſsit
conſequi intereſſe lucri ceſſantis, voluit
Rom.in d.l.diuortio,nu.17. in fin. & nu. 18.
ibi,dummodò mulier ipſa ita dare conſue-
uerit,Alex.latè ibi,nu.25.& ſeq.& idem A-
lex.in l.in inſulam,§.vſuras,poſt Imol.ibi,
ff.ſolut.matr.Aret.d.§.fuerat, nu.8.in fine.
Bald.Nouel.d.part.8.ſpecia.12.& Campeg.
d.part.2.quæſt.18.col.1.vbi inquit,text.in l.
ſocium qui in eo, ff.pro ſocio, qui ſolet ad
probandum principalem noſtram limita-
tionem per omnes allegari, procedere in
eo qui erat mercator,& conſueuerat nego-
ciari,id quod poſt Bald. voluit etiam Alex.
in d.l.diuortio,nu.25. Contrarium tamen,
quod etiam non ſolito negociari debeatur
lucrum ceſſans,voluit Moder.Pariſ.in tra-
cta.de vſur.num.30. vbi allegat Anchar. &
Conrad.idem tenere.

Sed quod attinet ad mulierem,tunc cõ-
ſiderari poteſt iuſtum intereſſe, quando e-
rat fundum emptura, ex quo percepiſſet
fructus,vt per Caſtr.in d.l.diuortio, nu. 6.
in fin.Alex.in conſi,31.num.9.volum,6, vbi
allegat Anchar.in c.ſalubriter, & in conſi.
200.cod.vol.Campeg.in d.quæſtiõ. 18. col.
1.verſi.idem iuris eſſet, Plot.qui citat An-
char,Grat.Angel.& Crau.in d.§.11,num.30.
vbi tamen poſt Angel.dicit, quinque fore
omninò neceſſaria, vt ex ea cauſa mulier
petere poſsit intereſſe vel vſuras, Roland.
qui alios citat in d. conſi. 35. num.16. vol.1.
verum hoc caſu probandum eſt, quòd ade-
rat fundus venalis, & quòd erat illum em-
ptura,ſed deſtitit, † quia non habebat pecu 41
niam,vt poſt Caſtr. & Alex. docet Crau. in
conſi.89.nu.4.Rol.d.conſ.35.num,18.vbi al-
legat Ruin.hoc non declarantem.

Declara etiam quòd lucrum non ſit re-
motũ,ſed ſit certum, & in potentia propin
qua,† quia non ſequitur,talis conſueuit ne 42
gociari, ergo lucrum feciſſet, multi enim
ex negociatione damnum ſentiunt,vt pro-
bat text. in l. quemadmodum, §.ſi nauis,in
fine, ff. ad legem Aquil. per quem ita dixit
Caſtrenſ.in l,3.§.fin.numer.3. ff.de eo quod
cer-

certo loco. Anchar. in conſ. 150. num. 6. in fi. Alexan. in conſil. 141. nu. 2. volum. 5. & ante omnes Bar. in l. vnica, num. 25. C. de ſenten. quæ pro eo quod inter. vbi dicit tunc lucri rationem haberi, quando pro certo appareret quòd fuiſſet lucratus. Iaſ. in d. l. 3. §. fin. nume. 8. vbi dicit probandum, quod habebat talem mercem præ manibus, ex qua veriſimiliter fuiſſet tantum lucratus. Afflict. in deciſ. 20. num. 3. vbi allegat Bar. & Caſtr. dicens, quòd multa poſſunt contingere, quæ lucrũ impedient, ideo probari debet quòd certitudinaliter lucrat⁹ fuiſſet. Dec. in conſi. 322. nu. 5. Felin. in c. cùm venerabilis, colum. 3. verſic. practicam autem, & ibi Dec. num. 14. & Pariſ. nume. 32. de exceptio. Curt. iun. in l. 2. §. mutui, nume. 21. verſicu. præterea, & vlt. ff. ſi cert. pet. Rube. in conſil. 20. & conſi. 88. Rebuff. in d. l. vnica, num. 606. vbi inquit hoc habere multum æquitatis. Cagnol. num. 41. Silueſtr. in verſ. vſura 111. quæſt. o. 19. Caietan. in ſum. in verſi.
42 vſura exterior, in 5. caſu. Purpur. in l. rogaſti. §. ſi tibi, nume. 4. ff. ſi cert. peta. Neuizan. in conſ. 77. num. 24. Moder. Gall. in d. tracta. vſur. nu. 29. Plot. in d. tract. §. 52. num. 17. Rolan. in conſ. 35. nu. 13. volu. 1. Io. Bapt. Lup. d. commen. 1. §. 5. nu. 117. quinimò tradũt Burſat. in conſil. 68. nu. 5. vbi multos citat. Hippol. Riminal. conſ. 5. num. 42. & ſequen. &
43 teſtes depoſituri de eo intereſſe, † debent cauſam reddere etiam non interrogati, ſecundum Deci. in d. conſ. 322. num. 2. Rolan. d. conſ. 35. nu. 14.

Verùm multi tenent ſatis eſſe, ſi probabiliter probetur intereſſe per coniecturas, vt quia deducatur, quòd mercatores ſuæ qualitatis communiter ex tali genere mercis ſolent tantùm lucrari, & veriſimiliter ipſe quoque fuiſſet tantundem lucratus, quia ſufficit quòd probatio concludat per
44 communiter † accidentia, l. neque natales, C. de probatio. Bartol. & Bal. in d. l. vnica, C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt. vbi propriè ita dicunt Caſtrẽ. in l. cunctos populos, colum. penul. in fi. C. de ſum. Trinit. Areti. in l. continuus. §. cùm ita, colum. 2. ff. de verb. oblig. Alexã. conſ. 141. volum. 5. eſt glo. in l. 3. §. fi. ff. de eo quod certo loco, quæ vult quod lucrum ceſſans probatur per † 45
coniecturas, & Ang ibi dicit quod lucrum ceſſans eſt non ens, & non entium propriè non ſunt cauſæ, ergo demonſtratiuè probari non poteſt, ſequitur ibi Iaſ. nume. 6. & 7. vbi inquit, illam gloſſam eſſe benè notandam, & ſignandam, idem voluit Ange. in d. l. continuus. §. cùm ita, vbi refert practicaſſe Florentiæ Rebuff. in d. l. vnica, numer. 600. vbi Cagnol. num. 42. vbi ſubdit, ita obſeruari, & hanc eſſe meliorem & tutiorem practicam. Modern. Gall. in d. tracta. nume. 29. Ioan. Baptiſt. Lup. d. §. 6. numer. 117. verſic. alij verò, vbi ait ſuperiorem ſententiam procedere in eo qui non conſueuit negotiari.

Imò, quando intereſſe lucri ceſſantis non ita plenè probatur, poteſt à iudice ex
officio † taxari, ſecundùm Cyn. in d. l. vnica, vbi eum ſequitur Barto. in fi. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. & Barto. ibi allegat multa iura. hoc etiam voluit Bar. in l. 1. nume. 1. C. de colon. Illiricor. lib. 11. vbi dicit eſſe notandum per illum text. quem dicit quoque ad id notandum Areti. in l. diuortio. §. item ſi meſſes. ff. ſoluto matr. & illum quoque dicit ſingularem Iaſ. in d. l. 3. §. fin. num. 6. ff. de eo quod certo loco. Sociu. in c. ſignificauit [...] refertur, de lib. oblat. Curti. iun. d. l. vnica, in fin. vbi dicit hoc eſſe perpetuò notandum in practica, idem voluit ibi Rebuff. numer. 478. & 489. & ponunt Doct. loquendo de æſtimatione, l. 2. C. de reſcind. vend. vbi Salic. nu. 37. & Cagnol. nume. 219. & hoc etiam tenet Cagnol. in l. quatenus, nume. 23. ff. de regul. iur. & poſt Menoch. atque Anchar. Moder. ſequitur Ioan. Bapt. Lup. d. comment. 1. §. 6. num. 128. ad quod exiſtimo notandum, quia Bald. in d. l. vnica, in fi. tenuit adeò eſſe plenè probandum intereſſe, vt non ſit locus ſuppletiuo † iuramento in probationis defectum, ſequitur Iaſ. in l. curare, numer. 59. Inſtit. de action. Dec. in l. quatenus, num. 4. Crau. in conſil. 320. in fin. Ioan. Bapt. d. §. 6. nume. 117. verſicu. ſimiliter aduertendum. 47
Adde quod etiam in liquidando intereſſe lucri ceſſantis habetur ratio expenſarum,
† quæ fiunt antequàm lucrum quis conſe- 48

quatur, ita etiam vt diminuatur de quanti-
tate lucri, ex quo fit certum quod erat in-
certum, ſecundùm Diuum Thom. in 2.2.q.
62.artic.4.in reſp.2.artic, ſequitur Io. Lup.
in c.per veſtras, in 6.notab.in prin.nume.5.
folio mihi 172.

Quarta concluſio principalis declara-
tur non procedere, quando mulier tranſi-
uiſſet ad ſecunda vota, quia tunc ſecundo
eius viro, qui ſuſtinet onera matrimonij,
49 debentur vſuræ † ſeu alimenta vxoris, vt
voluit Bar. in conſ.128. Franciſcus habuit,
volu.1.vbi tamen dicit quod vxori non de-
50 bentur eo caſu, † quia eſſet vſura, vt per In-
noc.& Io. And. in c. ſalubriter, ſicuti etiam
non deberentur ſi maritus peteret vti pro-
curator vxoris. Grat. in conſi.56.colum.2.
nu.3. vbi dicit eſſe communem. debetur e-
nim tunc ratione emergetis damni, ex quo
ſuſtinet onera matrimonij, & in ſecundo
viro nullitat ratio, quæ procedit in primò,
per c. ſalubriter, & ibi nota. ſequitur Plot.
in §.11.num.26. Io. Bapt. Lup. in d. commen.
1.§.6.num.90.& præter eos hoc voluit Ale-
xan. in conſil.141.num.2.in fi.& num.3.& 4.
volum.5. vbi concludit ſecundo viro debe-
ri alimenta ſeu vſuras ab hæredibus pri-
mi, ſed eas non deberi mulieri, quæ ſecun
dò nupſit, ex quo habet vnde ſe alat, id eſt,
ſecundùm virũ, & hæc opinio placet Crau.
in conſi.189.num.7.in fi. addo Ruin. in con-
ſil.53.num.27.& ſeq. volum.2. vbi non facta
mentione Bartol. vult, quòd ſecundus vir
51 lucretur fructus † pignoris, quod vxori da-
tum fuerat pro dotis reſtitutione, etiamſi
vxor non dediſſet in dotem expreſſè no-
men debitoris, id eſt, hæredes primi viri,
quia dos data primo viro cenſetur repeti
52 ta † ſecundo, l. diuus, l. ſi mulier, l. dotem, l.
poſt diuortium. ff. de iure dot. l. ſi mulier. §.
penul.& l. vxor. ff. ſolu. matrimonio, l. cùm
maritus. §. Titius. ff. de pact. dotal. Cyn. in l.
quamuis, numer. 9. C. de rei vxor. action.
Barto. in quæſt.7. incip. mulier habens. Ro-
lan. de lucro dotis, quæſt.75. Phanuc. in eo.
tracta. gloſſ.10. num.31. & Ruin. fortius lo-
quitur, etiam quando nõ ipſum nomen de-
bitoris tacitè venit in dotem, ſed quantitas
exigenda, quia cùm omnia vxoris bona
cenſeantur obligata pro quantitate dotis
tacitè promiſſa, l. vnica. §. & vt plenius. C.
de rei vxor. actio. venit etiam nomen de-
bitoris † in ea obligatione, l. nomen. C. quę 53
res pigno. oblig. Iſta Ruini opinio eſt no-
tabilis, ſi eſt vera: ego tamen de ea dubito,
quia hæredes primi viri non ſunt in mora
erga ſecundum maritum, ergo nullas præ-
ſtant vſuras, quia text. in c. ſalubriter. pro-
cedit ſolùm ſtante mora: ſed ſi nihil ſecun-
do viro promiſerunt, eique nihil debent,
quomodo dici poſſunt in mora? Sed viden-
da ſunt quæ dixi ſuprà in quæſtione, an ma
ritus conſequatur vſuras dotales, in limit.
incipi. alio etiam modo, vbi aliqua dixi ex
Ruino. Addo tamen quod Bart. in d. conſil.
128. ſobriè loquitur, quando ſcilicet hære-
des primi dotes promiſerunt ſecũdo viro.
& quia diximus mulierem, quæ ad ſecun-
da vota tranſiuit, nõ petere vſuras dotales,
erit hoc notandum ad reſtringẽdum caſus,
quibus diximus viduę alimẽta deberi, quia
illi locum non habebunt, † ſi tranſiuit ad 54
ſecunda vota, vti etiam poſt Bal. ita decla-
rat ſtatutum Ioan. de Gatron. in d. nu.6. C.
de ſecund. nup. nu.41.

Reſtringitur & quintò, vt debeantur
alimenta poſt annum luctus vxori viduæ,
quæ à ſtatuto, conſuetudine vel alio modo
impeditur dotes ſuas exigere: quia cũ nul-
la ſibi culpa imputari poſſit, quare nõ exi-
gat, interim eſt alẽda, † ſi non habet aliũde, 55
ita tenet in terminis Iaſ. in conſi.92. nu.30.
verſ. quintò principaliter. mouetur, quia
in ea ceſſat ratio, per quam prohibentur
mulieres poſt annum luctus petere alimen
ta & ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio, l. a-
digere. §. quamuis. ff. de iu. pat. ratio † enim 56
cuiuſcunq; diſpoſitionis reſtringit illam,
l. cùm pater. §. dulciſſimis. vbi Bart. Imola,
& alij, ff. de legat.2. l. hæc actio. vbi Barr. ff.
de calum. l. ſi is qui animo, vbi Caſtren. ff.
de acquir. poſſ. Euerar. latè in loco 34. à ra-
tio. leg. ſtrictæ, colũ.1. & ratio excludendi
viduam ab alimentis poſt annũ, ea eſt, quia
ſibi debet imputare quę dotem non exigit,
cùm id ſibi liceat lapſo anno, d. l. vnica. §.
exactio. C. de rei vxor. actio. & hanc ratio-
nem cõſiderat Ang. in l. Titium, circa prin-
cipium.

cipium.ff.de ſolution. Caſtr. Alex. & alij in
d.l.diuortio, in prin, cum alijs, quos ſuprà
citaui in principio noſtræ quæſtionis. mo-
uetur etiam ratione, quia abſurdum & du-
rum eſſet, quòd mulier non poſſet dotes
exigere, & non ſit alenda, & ſubdit Iaſ. lo-
co præcitato, quòd vbi omnis lex defice-
57 ret, deberet ratio naturalis † ſufficere, quæ
poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, ſe-
cundùm Baldum in l.ſcire oportet.§.ſuffi-
cit, de excuſ.tuto. & eſt imbecillitas intel-
lectus legem quærere, quando habemus na
58 turalem rationem, † vt per Ariſtot. dicebat
Ange.in conſi.317.colum.3. addit etiam Iaſ.
quod rationabile dictum mouere debet iu
59 dicem, hic est lex, † ſecundum Ifern. in pro-
œm.feud.colum.vlt.ipſi. & latè ipſe proſe-
quitur, addo Euerard. loco à lege ceſſante,
64.col.1.& 2. vbi latè agit, facit quod vo-
luit Socin. in l.2.nu.8.ff.de his, quæ pœnæ
nom. vbi inquit, quòd etſi maxima ſit dubi
tatio, an valeat relictum, per quod teſtator
mandat centum ſolui, & interim dari cer-
tum quid, tamen quando non eſt in facul-
60 tate † legatarij exigere ſortem, putà quan-
do teſtator relinquit in diem, tunc non eſt
vſura, & legatarius poteſt interim habere
illud, quod fuit ſibi relictũ in ſingulos an-
nos. Moder. Gall. in d.tract. de vſur.nu.483.
Didac. variar. reſolut. libr.3, cap.1.col.pen.
ver.ſed vbi legatarius. Cagnol. in l. cura-
bit, num.14. ver. ſecundus caſus. C. de actio.
empt. dixi in conſi.23.nu.12. & Soci. ac alij
mouentur ex eo, quod dicunt Dd. in l.di-
uortio. de muliere, quę intra annum luctus
alenda eſt, ex quo nõ poteſt dotes exigere,
61 facit quod voluerunt aliqui licere † credi-
tori aliquid capere, quãdo cogitur reipub-
licæ mutuare.

In omnibus tamen caſibus, quibus ſu-
prà dixi vxori deberi alimenta, quia ſi v-
xor ſimpliciter dotes recepiſſet, præiudi-
62 caret † ſibi in alimentis, quia alimenta ei
debentur iudicis officio, quod extinguitur
cum ipſo principali debito, ita determinat
Ange. in l.centum Capuæ, col.fin.ver.vlti-
mò nota.ff.de eo quod certo loco. Iaſ. in l.
ſi.num.5.ff.eo.titu. cuius dicti veritas ab eo
dependet, an alimenta viduę debeantur of-
ficio iudicis, vel iure actionis, ſed ſuprà in
quęſtione, an maritus recipiendo ſimplici-
ter dotes ſibi pręiudicet in vſuris, allegaui
Bal. in l.fin.§.prætereà, nu.4.C.de iure dot.
& alios qui volunt quod tex. in l. ſi marito.
§.ſi.ff.ſoluto matrimonio. procedat ſolùm
in fructibus dotalibus, non in alijs acceſ-
ſionibus, de quo etiam latè agũt Bal. Rom.
& Alex. in l.ſi marito.§.ſi. addo quod Caſtr.
in l.diuortio, num.6. dicit quod vidua quæ
intra annum luctus † non petijt alimenta, 63
non poteſt illa petere lapſo anno, niſi in ca-
ſu per eum expreſſo, ſequitur Alexan. in l.
de alimentis. C. de tranſact. & dicam la-
tius in articulo, an alimenta præterita peti
poſſint.

Intellige etiam, quòd in dictis caſibus
ſi mulier ſit tutrix eorum, qui tenentur do-
tem ſoluere, & durante adminiſtratione,
ſeu tutela non curauit dotes exigere, non
poterit alimenta † vel vſuras inde conſe- 64
qui, ita decidit Socin. in conſil.126. nume.3.
vol.1. per tex. quem dicit multum notãdum
in l.quoties.§. ſicut autem.ff.de adminiſtr.
tuto. vbi dicitur quòd tutor ſicuti alijs, ita
ſibi debet † ſoluere, & pupillum ab vſuris 65
liberare, & Socin. nume.6. dicit procedere
etiam vigente ſtatuto, quòd viduę præſten
tur alimenta ad quinque pro centenario,
quia ſtatutum intelligitur, quando reſtitu
tio dotis non differtur culpa propria, l. ſi
peculium.§.1.ff.de ſtatu libe. Barto. in l.am-
plius nõ peti.ff.rem rat.habe. recipit enim
interpretationem à iure † communi, l. ſi ſer 66
ui veſtri, vbi Dd. C. de noxal. & conſilium
Socini eſt repetitum in conſil.180. volum.
2. atque illud ſequitur Plot. in d. tractatu
de in litẽ. iuran.§.11.nu.34. ſibi enim impu-
tat ſi non ſibi ſoluit, & illum tex. etiam no-
tat Aret. in §.actionum, nu.55. Inſt. de actio.
quia non minus eſt in culpa non ſoluendo
ſibi, quando eſt creditor, quàm ſit non exi-
gendo à ſeipſo, quando eſt debitor pupilli,
l. ita tamen.§.debitor, vbi Bart.ff.de admi-
niſtr.tutor. & præter Socin. adduco Bald.
in conſi.86. in fin. volum.2. vbi in terminis
dicit, quòd ſi mater & vitricus † admini- 67
ſtrarunt bona pupillorum, qui tenebantur
dotes ſoluere, nõ poſſunt petere alimenta

ſeu-

ſeu vſuras dotis non ſolutæ, per text. in l.
68 diuortio.ff.de nego.geſt. vbi maritus † ſibi
imputat, ſi non exegit à ſeipſo, quod ſibi
debebatur ab vxore, cuius gerebat negotia,
& l.ſi quid poſſeſſor.ff.de petit.hæred. vbi
69 adminiſtrator † tenetur ſibi ſoluere, & glo.
in d.l.diuortio.§.illud autem, in verſi.poſ-
ſet, dicit quòd gerens aliena negotia, qui ſi-
70 bi non ſoluit, in hoc † punitur, ne à modo
poſſit vſuras habere, licèt aliàs forent ſibi
debitæ, & eſt regulare, quòd gerens alte-
71 rius negotia poteſt ſibi † ſoluere, l.peculi-
um.§. prætereà. ff. de pecul. multos citat
Duen.in regul.31. in 2.concluſ. in 3. fallen.
Caualca.de tutor.nume.179. hoc enim dam
num paſſa eſt mulier ſuæ culpæ, c. dam-
num, de regul.iur. in 6. facit quod voluit
Hippol.Riminal.in conſil.32.nume.64. vbi
72 dicit, quòd creditor † non conſequitur in-
tereſſe, ſi fuit negligens in exigendo ſuum
creditum, cùm poſſet ſibi ſoluere ex licen-
tia debitoris, & adminiſtraret debitoris
bona. allegat l.ſi fideiuſſores in id, vbi Ca-
ſtrenſ.ff.de fideiuſſorib. Bartol. Bald. Ca-
ſtren.& Alexan.in l.ſi.ff.ſi certum peta. vbi
dicitur, quòd ſi ex creditoris negligentia
73 in petendo, debitor † principalis factus eſt
non ſoluendo, fideiuſſores eius non ſunt
moleſtandi. crederem tamen hoc caſu pu-
pillos teneri ad ſoluendum tutori id lu-
crum, quod fuiſſet ex eorum ſubſtantia di-
minutum, ſi mulier, vel vitricus ſtatim ſibi
ſoluiſſent, ne contingat locupletari pupil-
74 los cum aliena iactura. † & hoc innuit tex.
in d.l.quotiens.§.ſicut autem. ibi, ſi vſuræ
fuerint grauiores.

Adde etiam, quod in caſibus, quibus di-
xi ſupra, viduam poſſe vſuras conſequi
poſt annum luctus, occaſione dilatæ ſolu-
tionis dotium, in illis omnibus valebit pa-
75 ctum ſeu conuentio inter † eam & hæredes
mariti de ſoluẽdo intereſſe, donec ſibi dos
ſoluatur, vt per Abb. in d.c.ſalubriter, nu-
mer.6. de vſur. quia id quod debetur iure
76 communi, poteſt in pactum deduci, † ſe-
cundùm Socinum in conſil.176. nume.4. in
fine. verſicu.ſeptimò confirmatur, volum.
2. allegat Ancharan. in reg. peccatum, co-
lum.14. de regul. iur. in 6. Decius in con-
ſil.119.nume.3.verſic.ſi ergo de iure.vbi re-
fert Anchara. & Calder. Crauet. in conſil.
189. num.7.verſic.ſecundus caſus, & in ter-
minis de muliere vidua, quòd tunc paciſci
poſſit, tenuit Crauet. in eodem conſil.189.
nume.7.verſ.ſextus caſus, circa finem. Di-
dac.d.lib.3.variar.reſolu.cap.1.num.4.ver-
ſic.ſextò hinc etiam, verſ.quia vbi alimen-
ta, & in verſ.ſeptimò ab eadem, vbi allegat
Cardin.Bal.Caſtr.Alex.Ioan.Lup.& Crau.
hoc etiam voluit Ioan.Bapt.Lup.in d.com-
mento 1.§.4.num.91.colum.pen. verſ. & in
eo caſu.vbi præter ſupracitatos allegat Fe-
lin.Gozad. Antonin.Sum. Angel. Sum.Syl-
ueſtr.& Sum. Tabien.& facit, quia facile to-
leratur iſto caſu taxatio, cùm de intereſſe
in ſubſtantia conſtet per ea, quæ dixi ſuprà
in quæſtio.an marito debeantur vſuræ do-
tales, in 4.ampliatio. ideo non obſtat, quod
voluit Rube. citatus à Crauet. in d. conſil.
189.nume.7.verſic.ſextus caſus, in fin. quia
etiam taxari poteſt intereſſe, quando cer-
tum eſt, & dubitatur de ſola quantitate, &
non eſt ſpeciale in marito, ſed procedit in
omnibus, vt per Ioan.Bapt.Lup.d.num.91.
& dixi ſuprà procedere etiam in terminis,
l.curabit.C.de actio.emp. eiuſmodi tamen
conuentio † ſuſtinebitur vſque ad veriſi- 77
milem quantitatem damni ſeu vſurarum,
vt admonent Moder. Gall.in d. tracta nu-
me.527. & hæc procedunt non ſolum in pa-
cto, ſed etiam in ſtatuto, & conſuetudine,
vt volunt præcitati Doct.

SVMMARIA.

1 *Hæredes vxoris tenentur alere maritum ino-pem.*
2 *Ratio ampliat diſpoſitionem.*
3 *Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta ſtantibus liberis.*
4 *Maritus ſtante ſtatuto de lucro dotis, non lucratur dotem ſi onera matrimonij non ſuſtinuit.*
5 *Maritus tenetur filijs ex primo matrimonio reſeruare quidquid habuit ab vxore.*

QVAESTIO XLVI.

QVEMADMODVM hæredes mariti alunt vxorem indotatã, vel quæ dotem perdidit, & non habet aliunde, iuxta

iuxta proximè declarata: ita hæredes vxo-
ris tenentur maritum inopem, & egenũm
1 alere, † vt vult præciſè Socin. in l. diuor-
tio, num.18.ff. ſoluto matrimonio. vbi dicit
eſſe pulchram concluſionem, licèt non in-
uenerit declaratam ab aliquo. mouetur,
quia vir & vxor non debent ad imparia iu-
dicari, & quia ſunt correlatiui, & diſpoſi-
tam in vno, locum habet etiam in alio, &
quia ratio per quam vxori debētur alimen
ta ab hęredibus mariti, ſcilicet ne in oppro
brium mariti cogatur mendicare, vel fame
pereat, de qua dixi ſuprà in quæſtione, an
ſoluto matrimonio mulier ſit alēda ab hę-
redibus, in 7. ampliatione, militat etiam
in fauore mariti, ideo in eo quoque locum
2 habebit diſpoſitio, ratio † enim ampliat
diſpoſitionem, l. regula. §. final. vbi Bartol.
& Bald. ff. de iur. & facti ignoran. l. 2. §. ſi
mater. ff. ad Tertullian. l. nomen dobitoris.
§. final. ff. de legat. tertio. Euerard. loco 35. à
ratione leg. largæ, ſeu ampl. in princ. ideo
videmus quòd conſuetudo Bulgari diſpo-
nens, quòd legatum vſusfructus relictum
vxori reſtringatur ad alimenta ſtantibus
filijs, habet locum etiam econtrà in lega-
3 to, quòd vxor † facit marito. Bald. in au-
then. hoc locum, in fine. C. ſi ſecun. nupt.
mul. Bal. Cuma. & Florian. in l. Titia. §. fina.
ff. de legat. 2. Iaſ. in conſil. 112. colum. penul.
volum. 1. Curti. ſen. in conſil. 11. colum. pe-
nul. Curt. iun. in conſil. 6. nume. 12. & ſequ.
Pic. in l. Titia. §. Titia. nume. 41. ff. de legat. 2.
Boer. deciſ. 194. num. 5. Arelat. in l. generali-
ter, nu. 43. C. de ſecun. nup. & ſicut vxor ni-
hil lucratur de donatione, quando non ſu-
ſtinet onera matrimonij, ita nihil lucratur
4 vir † ex dote ſi onera matrimonij non ſuſti
net. Bal. in auth. dos data, colum. 1. C. de do-
nat. ante nup. Alex. in conſ. 122. colum. 2. vo-
lum. 7. Iaſ. in l. fi. nume. 10. C. de indicta vi-
duit. tollen. Rolan. in quæſt. 106. num. 43. in
tract. de lucro dot. Cæphal. conſ. 408. nu. 14.
ſimiliter l. fœminæ. C. de ſecund. nup. quæ
vult quòd mulier teneatur filijs ex primo
reſeruare quidquid habuit in primo matri
5 monio, locum habet etiam in viro † ſecun-
dùm glo. in ea l. fœminæ. §. illud. & ibi no.
Bar. Oldr. in conſ. 33. Dec. in conſil. 87. & in
conſ. 230. Io. de Garron. in l. generaliter, nu.
9. C. de ſecund. nupt. Rip. d. l. fœminæ, in
princ. Didac. de ſponſal. par. 2. cap. 3. §. vlti-
mo, num. 8. Boer. qui dicit communem, de-
ciſ. 187. per totam. Duran. de arte teſtan. tit.
6. caut. 18. in fine. Rolan. in conſil. 95. nume.
8. volum. 1. & poſſent plura haberi exem-
pla, quæ omitto.

SVMMARIA.

1 *Tutor non eſt alendus de bonis pupilli.*
2 *Tutor tenetur pupillo rationem reddere de fru-*
ctibus, quos conſumpſit in ſuo victu.
3 *Tutor eſt alendus de bonis pupilli, quando eſt*
pauper, nec aliter poteſt muneri incumbere.
4 *Tutor pauper ali debet à pupillo, dum occupa-*
tur circa inuentarij confectionem.
5 *Tutor alendus eſt à pupillo, quando cogitur ex-*
tra ciuitatem iter facere.
6 *Tutor ſalarium petere non poteſt.*
7 *Tutor ſi quid recepit pro tutela, tenetur illud*
reddere.
8 *Tutori ſalarium conſtitui poteſt, quando cogi-*
tur res proprias deſerere.
9 *Tutori ſalarium caſu prædicto conſtitui poteſt à*
contutoribus.
10 *Tutor ſi cogitur iterato redire pro ratione red-*
denda, recipit expenſas à pupillo.
11 *Tutor non tenetur reddere rationem, ſi ſemel ſe*
obtulit & conſtituit minorem in mora.

QVAESTIO XLVII.

TVTOR regulariter non eſt alendus † 1
de bonis pupilli, vt probat text. in l.
ſed & propter, Inſtit. de excuſat. tu-
tor. vbi Areti. nu. 4. hoc notat, dicens, quòd
ſi pupillus teneretur alere tutorem, non
eſſet bona excuſatio, quæ tamen in eo tex-
tu admittitur tutori dicenti, quod neceſſe
eſt ei eſſe omni die in agro pro victu. Alex.
in conſ. 108. num. 8. volu. 1. vbi inquit, quòd
tutor † tenetur rationem pupillo reddere 2
de fructibus, quos pro ſuo victu cōſumpſit.
& idem voluit Chriſto. Port. in §. dari au-
tem, nu. 6. in fi. Inſtit. qui teſtam. tutor. dari
poſſ. Aret. in tract. de teſtam. glo. 96. nu. 9. in
quib⁹ locis dicunt hoc nō procedere, quan
do tutor eſſet pauper, † ita quòd non poſſet 3
aſſumptũ munus expedire, niſi ſibi de ali-

mentis prouideretur. Aretin.in d.§. ſed &
propter,nume.4.Benincaſ.in tract.pauper.
in 7.quæſt.num.2.ſpecia.iudic.num.28.latè
agit Caualca.in tract.de tuto.& cura. num.
309.ante omnes Bar.de alimen.nume.51. &
pro regula,quòd non ſit alendus, eſt tex.in
l.à tutoribus.§.fi.ff.de admin. tutor.Salice.
l.folo.C.de liber.cau. Rol.conſ.5.num.20.
volum.3. Id verò multò magis procedit,
dum tutor verſatur circa confectionem in-
4 uentarij , quia ſi pauper † ſit,interim eſt a-
lendus,vt vult Vital in tract.clauſ. in clau.
nil.noua.penden. confectio. inuentar. co-
lum.7.quæſtio.16.& eſt clauſ.41,numer.87.
allegat in argu. l. primam. §.pupillus.ff.de
tutel.& ratio.diſtrah. & hoc eſt quod Spe-
cul.in tit.qui fil.ſint legit.§.fin. num.21.di-
cit, quòd aliquando tutor alitur de bonis
pupilli , intellige etiam quando tutor reſi-
det in eodem loco. at ſi cogatur diuerſa lo-
5 ca adire,& iter facere,tunc † prouidendum
eſt ſibi expenſis pupilli de omnibus neceſ-
ſarijs, vt eſt tex.in d.l.1.§.ſi pupillus,quem
poſt Iac.Butr.ita declarat Bar.in d.l.à tuto-
ribus.§.fi.Areti.in d.§.ſed & propter,nu.4.
in fi. Vital.in d.quæſt.16.allegat l.denique.
§.idem Labeo.ff.mandati. & pro confirma-
6 tione facit,quia regulariter tutor † nõ de-
bet habere ſalarium, l.in eos.ff.de tutel. v-
bi quòd nemini dari debet pecunia, vt ſit
tutor : turpe enim recipitur ſalarium pro
officio quod debet eſſe gratuitum vt man-
datum,l.qui ſine vſuris circa med.ff.de ne-
7 got.geſt. imò ſi quid datum eſt, repetitur †
per condictionem ob turpem cauſam,vt di
cit gl.in l.in eos,vbi Bar. ff.de tute.Vital.d.
q.16.tamẽ ex iuſta cauſa poteſt iudex ſalari
um conſtituere, vt ſi continuè ſit occupa-
tus circa tutelam ita, vt cogatur deſerere
proprias res, vel quia neceſſe habeat diuer
8 ſa ad loca proficiſci , † vt probatur per glo.
Barto.& alios in d.l.à tutoribus.§.fi. d.l.in
eos,vbi Bar.ff.de tute.d.l.1.§. ſi pupillus.ff.
de tute.& ratio.diſtrah. Bar.in l.athletæ.§.
tutela.ff.de excuſat.tutor. Alex.Iaſ.Corne.
& alij citati à Caualcan.in d.tractã.nu.310.
Aret.d.§.actionum,num.44. Guid.Papæ in
q.68.Anch.Moder.lib.2.quæſtio.61.num.7.
Cordub.in l. ſi quis à liberis.§. ſi mater,
num.73.ff.de liber.agnoſ. quinetiam contu
tores ipſi poſſunt conſtituere † ſalarium, 9
d.l.1.§.ſi pupillus.Bar.in l.in eos,in fi.Aret.
d.§.ſed & propter,in fi.vbi dicit eſſe notan
da hæc,quia quotidiana,& Anchar.Moder.
d.q.61. per totam conc'udit, quòd etſi tu-
tor cogatur rationem reddere in loco, vbi
geſſit tutelam,l.1.& 2.C.vbi de ratio.agi o-
por.tamẽ ſi reddita ſemel ratione,vel poſt-
quàm obtulit ſe paratum reddere , † diſce- 10
dat à loco, non cogitur ad eundem locum
venire pro reddenda ſecũdo loco ratione,
niſi expenſis minoris , in quo fortius dicit
Cæphal.in conſ.8.per totum,quòd ſi tutor
obtulit rationes, † & conſtituit minorem 11
in mora recipiendi,liberatur ita quòd hæ-
redes de cætero ad id conueniri non pote-
runt, vt per eum.

SVMMARIA.

1 *Donatarius non tenetur alere donantem egenũ, ſed vide ibi de veritate.*
2 *Libertus alit patronum.*
3 *Argumentũ ab ingratitudine liberti, ad ingratitudinem donatarij, eſt validum.*
4 *Patri æquiparatur qui donat magnas facultates.*
5 *Negans alimenta, videtur necare.*
6 *Donatarius priuatur re donata, ſi recuſat alere donantem.*
7 *Donatarius non priuatur re donata ob negata alimenta, quando nõ eſt donatio omnium bonorum, vel maioris partis.*
8 *Donatarius tenetur alere donantẽ pro rata fructuum rei donatæ.*
9 *Donatio non renocatur ob negata alimenta, ſi prius non fuer. im petita.*
10 *Antidoralis obligatio dictat quòd benefacienti benefaciamus.*
11 *Ignorantia alieni facti eſt iuſta.*
12 *Eccleſiam defendere qui promiſit, non eſt in mora ſi ignorauit eam defenſione egere.*
13 *Mora non committitur ſine interpellatione.*
14 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela & declarata reuocatione.*
15 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donatori fuerunt præſtita ab alio.*
16 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus*

bono-

bonorum donatorum.

17 Donatio ob negata alimenta renocatur, quando donatarius ſcenit egentiam, licèt alius ei poſteà ſubuenerit.

18 Pupillus præſumitur alitus à tutore.

19 Factum quid ab eo præſumitur, qui facere tenebatur.

20 Donator præſumitur habuiſſe alimenta à donatario.

21 Donatio ob cauſam non renocatur ob non præſtita alimenta.

22 Donatio propriè nō dicitur, quādo fit ob cauſā.

23 Donatio ob cauſam non renocatur propter ingratitudinem.

24 Donatio ob cauſam renocatur propter ingratitudinē, quatenus valor rei donatæ excedit cauſam.

25 Ingratitudo donatario remitti poteſt expreſſè, & tacitè.

26 Donator cenſetur remittere facultatem renocandi donationem, quando poſt moram recipit alimenta à donatario.

27 Emphyteutæ remitti videtur caducitas à domino recipiente canonem poſt moram commiſſam.

28 Pœnam remittere videtur, qui poſt moram recipit implementum.

29 Pupillus ignorat quidquid videt.

30 Pupillus nec ſcire, neq; diſcernere poteſt.

31 Donatio ob negata alimenta non renocatur, ſi donatarius ſit pupillus.

32 Pupillus non poteſt moram committere.

33 Minor non condemnatur in expenſis, ſed eius tutor.

34 Donatio non renocatur ob negata alimēta, quando donatarius deſtitit ob paupertatem.

35 Paupertas excuſat ſæpè.

36 Contumax nō dicitur, qui propter paupertatem non comparuit.

37 Emphyteuta deficiens in ſolutione canonis ob paupertatem non cadit à iure ſuo.

38 Donatio non renocatur ob non præſtita alimēta ab hærede donatarij.

39 Hæres vaſalli qui ignorauit rem eſſe feudalem, non priuatur eo quòd intra annum inueſtiturā non petierit.

40 Hæres emphyteutæ non priuatur, ſi ob ignorantiam canonem non ſoluit.

41 Hæres emphyteutæ qui ignoranter rem emphyteuticam alienauit, non priuatur emphyteuſi.

42 Dominus obijciens vaſallo alienationem, probare debet quòd ſciuerit rem eſſe feudalem.

43 Donator non obijcit hæredi donatarij ingratitudinem, quàm non declarauit contra defunctum.

44 Dominus non opponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit contra vaſallum viuentem.

45 Dominus non opponit caducitatem canonis non ſoluti, quando illam non declarauit viuente emphyteuta.

46 Hæres donatoris non obijcit donatario caducitatem ob alimenta non præſtita.

47 Declaratio volūtatis fieri poteſt abſente parte.

48 Declaratio extra iudicium facta valet, quoad ea quæ pendent ab animo declarantis.

49 Donator dicitur caducitatem declarare, quando bona donata relinquit alij.

50 Dominus poteſt emphyteuta nō vocato, rem alij concedere, ſi emphyteuta alienauit ipſo inſcio.

51 Dominus rem emphyteuticam concedendo alij, videtur caducitatem declarare.

52 Ius renocandi deſcendens ex contractu tranſit in hæredes.

53 Negatiua non eget probatione, quando neganti eſt implendum.

54 Emphyteuta allegans ſolutionem, tenetur probare.

55 Donator tenetur probare ſe præſtitiſſe alimenta, contra nu. 60.

56 Negatiua probari debet ab allegante.

57 Ingratus nemo præſumitur.

58 Culpam obijciens, tenetur probare.

59 Marito obijciens quòd non adhibuerit medicū vxori ægrotanti, tenetur probare.

60 Donator allegans alimenta ſibi non fuiſſe præſtita, tenetur probare negatiuam.

61 Hæredem, qui dicit cecidiſſe, quia nō impleuerit ordinata à teſtatore tenetur probare.

62 Modum non curamus, dum ſequatur effectus.

63 Expreſſa magis nocent quàm tacita.

64 Taciti & expreſſi par eſt virtus.

65 Donatario negante alimenta promiſſa, dominium rei donatæ ipſo iure retransfertur in donatorem, quando donatio facta erat ſub onere alendi.

66 Donatarius qui donatorem nō aluit iuxta promiſſa, non purgat moram.

67 Eccleſia donataria priuatur re donata ſi alimenta promiſſa non præſtuit.

68 *Eccleſia non poteſt eſſe ingrata.*
69 *Donatio ſub modo, qui facit cauſam impulſiuã, non reuocatur modo non ſeruato.*
70 *Modus præſumitur cauſa impulſiua fauore eccleſiæ.*
71 *Prælatus ſolus non præiudicat eccleſiæ.*
72 *Eccleſia non cadit in pœnam ob prælati factum.*
73 *Donatio reuocatur ob ingratitudinem commiſſam à prælato ſimul cum capitulo.*
74 *Eccleſia non incurrit pœnam, l. ſi quis in tantam. C. vnde vi, ob factum prælati cum capitulo.*
75 *Rei ſuæ poteſt quilibet legem apponere quam vult.*
76 *Donans eccleſiæ poteſt adijcere quòd ea non implente modum adiectum liceat rehabere propria authoritate bona donata.*
77 *Tutor emendo facere poteſt pactũ retrouendendi, & minor eo obligatur.*
78 *Prælatus emens nomine eccleſiæ paciſci poteſt, quòd eo non ſoluente pretium, res ſit inempta.*
79 *Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipiẽtis, & res redit ad dantẽ libera, quando reſoluitur actus ex pacti præcedentis neceſſitate.*
80 *Alienari non dicitur res, quæ ex præcedenti pacto redit ad priorem dominum.*
81 *Res non deſinit eſſe patrimonialis, ſi poſt alienationem redimitur ex pacto à principio adiecto.*
82 *Donans eccleſiæ paciſci poteſt, quod facto ſolius prælati reſcindatur donatio, & valebit pactum.*

QVAESTIO XLVIII.

DVBITATVR ſæpè, an donatarius
teneatur alere donantem egenum.
& gl. in l. in cõdemnatione, in prin.
1 ff. de regu. iur. dicit minimè † teneri, & Bal.
dicit illam eſſe communem, prout refert
Epiſcopus Loaz. in alleg. pro March. Vel-
lez. fol. 172. nu. 20. quem citat Clar. in tract.
de don. quæſt. 21. num. 3. & dicit Ang. in l. fi.
C. de reuoc. donat. quod hoc non reperitur
iure cautum, ideo Doct. ſunt in contraria
opinione, & Corne. in conſil. 120. colum. 1.
verſic. his tamen non obſtantibus. volum.
1. dicit hanc opinionem videri ſibi veram
in puncto iuris, quia iura in contrarium
allegata loquuntur in terminis diuerſis, &
non eſt bona ſimilitudo inter patrem & fi-
lium, patronum & libertum ex vna, ac do-
nantem & donatarium ex alia: Tamen glo.
in l. fina. C. de reuocan. donatio. in ver. vo-
luerit, tenet quòd donatarius cogatur ale-
re donãtem. mouetur ex eo, quòd libertus
† tenetur alere patronum, l. diuus. ff. de iu- 2
re patron. l. ſi patronus non voluerit. ff. de
bon. libert. & bonum eſt argumẽtum à do-
natarij ingratitudine † ad ingratitudinem 3
liberti. §. illud. in Authent. vt de cætero.
eandem ſententiàm probauit Cyn. in d. l.
fina. quia qui magnas dònat facultates, † pa- 4
tri æquiparatur, l. ſi patronus. ff. de confir-
mat. tuto. patrem autem filius tenetur ale-
re, l. ſi quis à liberis. ff. de liber. agnoſcẽn. &
Bald. in d. l. fina. circa fin. dicit quòd contra
gloſſ. in d. l. in condemnatione, tenent Dd.
& hanc communem dicit Salice. ibi. Ripa
numer. 163. qui dicit quòd hanc gloſſam ſe-
quuntur communiter Doct. ex quo eam
non improbant, & mouetur ratione, quia
etſi certæ cauſæ ſint ſtatutæ à iure ad reuo-
candum donationem, tamen fit extenſio ex
ſimilibus, & maioribus cauſis, etſi ob ver-
ba iniurioſa reuocari poteſt donatio, vt in
d. l. final. quantò magis reuocabitur ob de-
negata alimenta, cùm per negationem do-
natarius † videatur necare donantem, l. ne- 5
care. ff. de liber. agnoſcen. c. paſce. 86. di-
ſtinct. & dicit Corne. in d. conſ. 120. colum.
1. quòd in deciſiuis non auderet diſcedere
à gloſſ. in d. l. fi. propter eius auctoritatem,
idem conſ. 15. colum. pen. eo. volum. Crot.
in conſ. 76. nu. 21. & hoc dicit Abb. in c. fi. de
donat. eſſe notandum pro mulierculis, quę
donarunt ferè omnia bona ſua, & donata-
rij negligunt eas alere, eandem gloſſam ſe-
quutus eſt Lupus in rubric. de donat. inter
virum & vxo. §. 70. num. 25. vbi multos alle
gat. idem probauit ſimpliciter Ioã. de Plat.
in rubr. C. de decurio. in fi. libr. 10. Crau. in
conſ. 51. num. 5. Cagno. in d. l. in condemna-
tione, num. 2. Rolã. in tract. de lucro dotis,
quæſt. 67. in fi. Cordub. l. ſi quis à liberis. §.
item iudex, nu. 58. & 59. ff. de libe. agnoſcen.
Clar. d. quæſt. 21. nu. 3. Lancell. Gall. in con-
ſuetu. Alex. gloſſ. 6. num. 37. Gomeſ. de con-
tra. c. 4. numer. 14. in fine. Ruin. in §. 1. §. 536.
Inſtit.

Inſtit.de don.Ripa in l.ſi vnquam,nu.72.C.
de reuoc.dona.Iacob.in verſ.& cum pacto,
num.7.quinimò in glo.in condemnatione,
nõ dicit quòd non teneatur alere.vel quod
donatio ob negata alimenta reuocari non
poſsit, ſed ſolum dicit non reperiri iure
cautum, quòd non teneatur alere. ita con-
trarias glo.concordat Barbat. in c.fina. col.
fin.de donatio.& ante eum Alexã.in d. l. in
condemnatione,ad Bart.dicens verum eſſe
quod donatarius præcisè cogi non poteſt
ad alendum donatorem, & id voluit glo. i-
6 bi, ſed ſi recuſet † alere, benè reuocabitur
donatio, ſecundùm gl.in d.l.fin. quam con-
cordiam admittit Crot.in conſi.26.num.21.
& Lup.d.nume.25. dum remittit ad Barbat.
in loco prædicto,Ripa d.l.fin.num.165.Ca-
gnol.in d. l. in condemnatione, qui omnes
dicunt,quòd donatarius non cogitur neceſ
ſitate præciſa,ſed cauſatiua,niſi velit dona
tionem reuocari.

Intellige tamen in donatione omnium
bonorum,vel maioris partis,per quam do-
7 nator † efficitur pauper,vel egenus,ſecun-
dùm Alber.in d.l.in condemnatione,Oldr.
in d.l.fin.vbi Ripa,nume.164.Ancha.Imol.
Abb.& Barbat.in d.c.fin. & Salic.in d.l.fin.
8 intelligit eſſe præſtanda alimenta † pro ra-
ta fructuum, Ripa ibi, Clar. dicta quæſtio.
21.numer.3.Corne.conſi.15.colum. fin. vo-
lumine 1. & Bald. qui non ſolet allegari in
dicta l. fin. in fin. dicit, quòd pro qualibet
modica re donata non tenetur donatarius
ad alimenta, quia tunc non eſt veriſimile,
quòd donator voluerit præſtari ſibi alimẽ
ta,allegat gloſ.in c.quicunque, il ſecondo,
16.quæſtio.7.quæ loquitur in liberto,& be
nè deduci poteſt ad donatarium, poſtquam
in propoſito Doctores ita de vno argumẽ-
to ad alterum,& num.65. inquit habendam
etiam rationem ætatis eius,qui donauit ad
dignoſcendum,an ſit alendus.

Intellige ſecundò, vt non poſsit dona-
tio reuocari ſub eo prætextu, niſi primò
donans petierit alimenta, & donatarius ei
moram fecerit,vt probatur ex text. qui lo-
quitur de alimentis, quæ libenter tenetur
præſtare patrono,in l.alimenta,in princip.
ibi, liberto petente,ff.de liber. agnoſcend.
& argumentum ducitur à contrario ſenſu,
quomodo licitè trahitur,l.1.§.huius rei,ff.
de offic.eius, & † in terminis ita dicit Cor- 9
ne.in d.conſi.120.colum.2. in verſic.preſup
poſito pro vero,volum. 1. Ripa in d.l.final.
num.165.vbi dicit hoc procedere,quando i-
gnorabat donatarius,aliàs ſi ſciebat non re
quiritur petitio, quia natura † antidoralis 10
obligationis ea eſt, vt benefacienti vltro
benefaciamus,& ſicuti gratis recipimus, i-
ta vltro reddamus,c.1. de magiſtr. Clar. di-
cta quæſtio.21.num.3. & Corne.in conſi.15.
colum.penultim.& colum. fin. verſicu. ta-
men ex quo donator,volum.1.dicit,duo eſ-
ſe probanda:primum,quòd donator egeat:
ſecundum,quòd fuerit interpellatus, quia
ſuadet naturalis ratio, quòd ignorans do-
natoris inopiam, non dicatur ingratus: eſt
enim iuſta † ignorantia alieni facti, l.fin.ff. 11
pro ſuo.l.verius,ff.de probationib.ideo ig
norans non meretur pœnam ingratitudi-
nis,vt per eum.& quod dicit Corne. de in-
digentia, confirmari poteſt ex eo quòd vo-
luerunt Ioan.And.Imola & Abb.in c.breui.
de iureiuran.vbi qui iurauit defendere ec-
cleſiam,non conſtituitur in mora † niſi ſci- 12
at eccleſiam indigere defenſione,facit Cor
ne.conſil.102.in fine, volum.3.Ripa d.l.fin.
numer.108. & ad id quod dixit de interpel-
latione,addendum eſt quod mora regulari-
ter ſine interpellatione † non committi- 13
tur,l.ita ſtipulatus,la grande, ff.de verbor.
obligationib. & hoc voluit Alciatus in cõ-
ſi.111.nume.6. vbi fortius loquitur, quan-
do donatio erat facta ſub modo expreſ-
ſo, vt donatarius aleret donatorem, id
quod voluit etiam Didac. libro 1.varia.re-
ſolutionum,cap.14.nume.6.verſi.quinimò
& moram, vbi dicit moram requiri, quæ
hominis, vel diei interpellatione inducа-
tur,& loquitur quando donatio eſt ſub mo
do,fortius voluit Corne. in dicto conſi.15.
colum.fin. quòd non ſolum requiratur pe-
titio,ſed etiam debeat donator † querelam 14
& reuocationem deducere in iudicio,quia
reuocatio non fit ipſo iure,vt in d. l. C. de
reuoc. donat. adeò vt ſi declarauit ſe velle
quòd donatio habeatur pro valida,nõ pro-
deſt declaratio, niſi etiam in iudicium de-

duxerit, quod tamen non admitto, quia fa-
cta declaratione extraiudiciali, poterit
quandocunque agere, per ea quæ ponunt
Doctores in l. 2. C. de iure emphyteutic.
vt dicam in hac eadem quæſtione, paulò
infrà.

Declara tertiò, vt non procedat hæc
concluſio, quãdo donator habuiſſet alimẽ-
ta à tertio, quia tunc non tenetur donata-
15 rius, † nec ob eam cauſam reuocari poterit
donatio, Corne. in d. conſi. 120. colum. 2. ver
ſic. eſt etiam & tertio, volumine 1. vbi mo-
uetur per text. in d. l. alimenta, in princ. &
§. 1. vbi requirit paupertatem, vel infirmi-
tatem patroni, vt eum libertus alere coga-
tur, ſequitur Rolan. in tract. de lucro dot.
dicta quæſtio. 67. in fin. & dicit Corne. di-
cto conſi. 15. colum. penultim. verſic. tamen
ex quo, volum. 1. quòd vbi donator reſer-
16 uauit ſibi pro alimẽtis † fructus bonorum
donatorum, non eſt vlterius alendus, ſequi
tur Ripa in l. fin. numer. 165. vbi facit ratio,
quia iſto caſu alimenta non debentur a-
ctione, ſed officio iudicis, vt dicam ſuo lo-
co, ergo non debentur ei qui aliunde habu-
it, vt tractabimus infrà. ex quo tamen infer
tur, quòd ſi donatio eſſet facta ſub modo,
& expreſſa alimentorum promiſsione, pe-
ti poſſent etiam ſi ab alio fuiſſent præſtita,
quia tunc debentur iure actionis. Aduerte
etiam, quia quoad donationis reuocationẽ
idem eſt primo caſu, ſi alimenta à tertio
præſtita fuere poſt interpellationem, &
moram donatarij, & ideo infertur, ſi ſciens
donatorem egere non ei miniſtret alimen-
17 ta, † incurrit ingratitudinem, etiam ſi poſt-
ea alius eum alat.

Et in dubio ſi non appareat de veritate
donator præſumitur alimentatus à dona-
18 tario, † argumento l. fin. C. de alim. pupillo
præſtand. vbi pupillus præſumitur alimen
tatus à tutore, & deducit ex eo text. in l. qui
ſeruum, ff. de verborum obligatio. quòd
19 præſumitur ſemper factum † quid ab eo,
qui facere tenebatur, quando tale factum
non poteſt expediri ſine impenſa: nemo e-
nim qui non teneatur, præſumitur ſump-
tum facere, vt inquit Bald. in dicta l. final.
Abb. conſi. 54. colum. 2. & 3. volum. 1. Felin.
in c. ſicut, colum. penult. verſic. fallit quin-
tò, de re iudic. Roman. in l. ciuitas, nume. 8.
vbi Iaſon num. 18. & Butrig. numer. 40. ff. ſi
certum peta. Ruin. in conſi. 66. nume. 7. vo-
lum 5. Crot. in l. ſciendum, numer. 19. ff. de
verborum obligat. Natta in conſi. 547. num.
29. & dicam de pupillo ſuo loco. & in ter-
minis, quòd donatarius † præſumatur ip- 20
ſe, nõ alius, aluiſſe donatorẽ, voluit Corn.
in d. conſi. 110. colum. 3. & conſi. 120. col. 2.
verſic. quòd maximè procedit, Ripa d. l. fin.
nu. 187. in fi. C. de reuocan. donat. licèt di-
cat ſe non facere magnum fundamentum
ſuper hoc pro deciſione articuli, quem ibi
tractat. Eſt verum quòd Corne. in conſi.
45. colum. 2. in princip. & colum. 5. verſicu.
non obſtantibus adductis, volum. 4. tenet
contrarium, ſed Ripa d. nume. 187. dicit hoc
poſterius Cornei dictum procedere, quan-
do alimenta promiſſa fuere, & debentur
iure actionis, primum verò, quando nõ fue
re promiſſa.

Quartò limitatur principale dictum
noſtræ quæſtionis, vt non procedat, quan-
do donatio non eſt ſimplex, ſed ob cauſam,
quia eo caſu non reuocatur † ob alimenta 21
non præſtita. ita limitat illum text. Alexan.
ad Bart. in d. l. in condemnatione, ff. de reg.
iuris. vbi eum ſequitur Cagnol. verſus fi-
nem. & ratio eſt, quia in donatione non
ſimplici, ſed vel reciproca, vel ob cauſam
aliquam, ceſſat ratio antidoralis obligatio-
nis, quæ deſcendit à gratuita donatione, &
ratione ceſſante ceſſat etiam obligatio a-
lendi, l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patr.
& non dicitur donatio † quæ fit ob cau- 22
ſam, l. 1. poſt principium, & l. hoc iure, §. ſe-
xto & vltimò, ff. de donat. ideo † non reuo- 23
catur propter ingratitudinem, gloſſ. in d. l.
final. in verſic. inueniatur, C. de reuocand.
donat. vbi notant Doctores, gloſſ. item in
capitulo fin. extrà, de donationib. Ioan. Fa-
ber, Alexan. & Aretin. quos citat Tyraquel.
in l. ſi vnquam, in verſicu. donatione largi-
tus, numer. 142. C. de reuocand. donat. vbi
alia adducit ſimilia, Ripa in dicta l. fin. nu-
mer. 148.

Aduertendum tamen, quòd & ſi dona-
tio fiat ob cauſam aliquam, ſi tamen cauſa
non

non æqualiter commenſuretur valori bonorum, reuocabitur propter † ingratitudinem, qua onus donatorum bonorum valor excedit cauſam, vt per multa probat Corne. in d. conſi. 45. colum. 1. & ſequenti, volum. 4. vbi proprie loquitur, quando donatarius promiſit alere donatorem, & ibi ponit, qualiter cognoſcatur donationem eſſe ſimplicem, vel ex cauſa, ſequitur Ripa in dicta l. fin. nume. 148. & Alciat. in conſil. 111. numer. 4. & idem in exceſſu dicit Bertrand. in conſi. 46. circa finem, volum. 1. vbi loquitur in donatione facta pro alimentis, & pro [illegible] dendis debitis, & eum allegat Tyraquel. in d. ver. donatione largitus, numer. 148. & ſequent. vbi infert ad inſinuationem, ad priuilegium ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, & ad reuocationem, quæ fit ob ſuperuenientiam liberorum.

24

25 Reſtringitur quintò, vt † ingratitudo commiſſa per alimentorum negationem poſſit remitti nedum expreſsè, quòd eſt ſine dubio, vt per Doctores in l. fin. C. de reuocand. donat. ſed etiam tacitè, l. quòd ſi iterum, vbi Bart. in l. præcedenti, ff. de adimen. legat. Ripa in d. l. fin. num. 204. & ſeq. C. de reuocan. donat. & ideo in noſtro propoſito dicit Corne. in conſ. 119. in fin. volumine 1. quòd ſi donator poſt commiſſam moram redeat ad donatarium, & ab eo reci-

26 piat alimenta donationis vigore, † videtur remittere facultatem reuocandi donationem, argumento l. ſi per emptorem, §. qui poſt diem, & l. poſt diem, ff. de lege commiſſor. Ripa in d. l. fin. numer. 205. idem videmus in domino, qui poſt commiſſam caducitatem recipiēdo canonem futuri tem-

27 poris † videtur illa n remittere, Doctores in l. 2. C. de reuocand. donat. vbi Iaſon numer. 24. & 116. Curt. ſen. in conſi. 82. verſic. ſecundò principaliter, Pariſ. in conſi. 5. nume. 201. volum. 4. Crauet. in conſi. 106. num. 3. in fin. C. de iure emphyteuti. quæſt. deci-

28 ma, & idem eſt in pœna, † l. ſi quis varia. quæ remiſſa videtur, quando contrahens recipit implementum, ſecundùm Crauēt. d. conſi. 106. num. 3. Cagnol. in dicta l. ſi quis maior, nume. 136. & in repet. num. 198. C. de reuoc. donat. faciunt quæ ponit de marito Roland. in tract. de lucro dot. quæſt. 70. per totam.

Declaratur ſextò, vt non procedat in donatario pupillo, quia quidquid † videt 29
ignorat, l. 1. C. de falſa moneta, & in ea ætate nec ſcire, nec † diſcernere poteſt, l. pupil 30
lus, ff. de acquirenda hæreditate, dixi latè in conſi. 9. nume. 12. & ſequenti, & ignorans non eſt in mora, vt dictum eſt in ſecunda limitatione, & in terminis, quòd pupillus non ſit in culpa, nec reuocari † poſſit dona- 31
tio, quia non præſtiterit alimenta, voluit Corne. in conſil. 252. colum. 4. verſicul. non militat etiam diſpoſitio, volum. 3. ſequitur Ripa in d. l. final. numer. 108. Confirmatur, quia pupillus non † poteſt moram facere, 32
ſecundùm Bald. in conſi. 86. volumine 2. ideo minor non condemnatur in expenſis, ſed eius tutor, qui † dicitur temerè litigaſ- 33
ſe, l. non eſt ignotum, C. de adminiſtrat. tutor. Bart. in l. edita, circa finem, C. de edend. in l. 1. §. ſi procurator, nume. 6. ff. ſi quis ius dicen. non obtemper. Cæphal. in conſi. 116. num. 14.

Limitatur ſeptimò, quando donatarius ob paupertatem non ſubueniſſet donanti, quia † tunc excuſatur, nec ideo reſcindi po 34
teſt donatio, Corne. d. conſi. 252. colum. 4. verſ. circa ſecundum, vbi fortius loquitur, quando alimenta fuerunt expreſsè promiſſa. mouetur, quia tunc reuocatur donatio, quando donatarius non vult ſeruare legem donationis, l. 1. C. de donat. quæ ſub modo. at non dicitur non velle, qui nec poteſt, vel non habet vnde ſubueniat: paupertas enim † excuſat, vt latè probat Tyraquel 35
lus de pœn. temper. cau. 33. num. 4. & ſequēti, Roland. in conſi. 52. numer. 24. volum. 2. Menochius conſi. 31. numer. 9. & ſequenti, & non dicitur contumax, qui propter paupertatem non † potuit ire ad iudicium, Bal 36
dus in l. fin. C. de condit. inſert. Alexand. in l. 2. §. ſi quis in iudicio, colum. 1. ff. ſi quis caut. Benincaſ. in tractatu pauperta. in ſeptima quæſt. nume. 10. ſpecial. iudic. numer. 23. & ſequenti, & dicit Specul. in tit. de loc. §. nſic aliqua, ver. 29. quòd emphyteuta qui propter paupertatem † non ſoluit canonē, 37
non

non cadit à iure ſuo. Ioan. de Arnob. in notab. 61. Benincaſ. in d. tractatu quæſtio. 3. in 9. ſpecial. contract. num. 9. & alios citat Ripa in l. quod te, num. 40. ff. ſi certum pet. vbi loquitur etiam quando promiſsio erat iurata, quia neceſsitas excuſat à mora, à periurio, & à pœna, quæ imponitur propter periurium.

Octauò, deciſio principalis non habet locum in hærede donatarij, quia ſi non alat
38 donatorem, † excuſatur propter ignorantiam, quæ in eo præſumitur, l. qui cum alio, ff. de reg. iur. & ita voluit in indiuiduo Corne. in conſ. 110. colum. penultim. volum. 1. vbi loquitur, quando donatio facta eſt cum onere alendi, nam l. 1. C. de donat. quæ ſub modo, loquitur in donatario, qui non vult: at hæres quia ignorat, non dicitur, non velle, & ſubdit, quòd eſt exorbitãs illa lex, ideo non trahitur extra ſuum caſum. addo pro confirmatione, quòd & ſi feudo priuetur vaſallus, qui non petit inueſtiturã intra annum & diem, c. 1. in princip. quæ ſit prima cauſa beneſi. amit. tamen ſi hæres vaſalli ignorauit, vti præſumitur
39 feudum † eſſe, non priuatur, Bald. in c. 1. de capitul. Conradi, vbi inquit duo eſſe probanda: primum, quòd annus ſit lapſus poſt aditam hæreditatem; ſecundum, quòd ſit lapſus poſt habitam ſcientiam, Alex. in conſ. 79. colum. fin. in princ. volum. 4. Præpoſit. in c. 1. in fin. verſicu. quæro, quæ dicunt, quæ ſit prima cauſa beneſ. amittend. Iaſ. in conſ. 64. num. 19. verſi. alibi fortius, volum. 3. infinitos citat Tyraquel. de retract. conſang. §. 35. glo. 4. num. 12. Roland. in conſi. 40. nume. 10. volum. 3. qui licèt dubitet quoad primum requiſitum, quia feudum defertur etiam ei qui non eſt hæres, tamen nemo impugnat quo ad aliud, quòd annus currat à die ſcientiæ, ideoque lapſus illius temporis non obſit ei, qui ſucceſsit in ius alterius, Silua. de recognit. feud. quæſt. 65. per totam, non curo quòd ipſo iure non currat, vel quòd currat irreparabiliter per reſtitutionem in integrum, & idem eſt in hærede
40 emphyteutæ, † qui etſi non ſoluat canonẽ, excuſatur tamen propter ignorantiam, ne priuetur re emphyteutica, & ei per in integrum reſtitutionem ſuccurritur, gloſſ. in l. 2. in verſ. legem, C. de iure emphyt. quam ibi ſequuntur Bart. Bald. & Angel. vbi Salicet. dicit communem, & Iaſon nume. 184. dicit, eam tenere omnes, & refert multos Doctores, eandem communem dicit Clar. de emphyt. quæſtio. 8. numer. 9. Cagnol. in l. qui in alterius, num. 3. ff. de regul. iur. & idem eſt in hærede ignorante † alienante 41
rem emphyteuticam, qui non cadit in pœnam priuationis, vt poſt Bart. dicit Dec. in l. qui in alterius, ff. de reg. iur. vbi Cagnol. num. 7. dicit paucis ante diebus defendiſſe quendam dicentem, qui irrequiſito domino alienauerat rem emphyteuticã, & poſſent multa ſimilia cumulari.

Hæc autem procedunt in dubio, quòd ſi probaretur hæredem habuiſſe ſcientiam donationis, & oneris iniuncti, aliud eſſet, quia ceſſaret ignorantiæ præſumptio, quæ cedit veritati, l. fin. ff. de probat. ideo Iacobin. in ſua inueſtit. feud. in ver. & cum pacto, quod de ipſo feudo in fine docet aduocatum, vt obijciendo vaſallo alienationem deducat † & probet quod ſcienter alienauit 42
rem feudalem, ſequitur Cagnol. loco prædicto.

Hæc item procedunt, quando hæredĩ opponitur, quòd ipſe non præſtiterit alimenta, ſed ſi opponatur, quòd defunctus non ea præſtitit, atque ideo donator velit donationem reuocare, alia eſt quæſtio, de qua latè egit Ripa in d. l. fin. num. 210. q. 64. dum tractat, an donator, qui donatario viuente nullam porrexit querimoniam de illius ingratitudine, poſsit agere demũ mortuo † donatario. & concludunt omnes, non 43
dari contra hæredem ingrati, per l. his ſolis, C. de reuoc. donat. Gomeſ. de contract. cap. 4. num. 15. idem eſt in feudo, quòd dominus reuocare non poteſt, † ſi de felonia 44
non eſt conqueſtus in vita vaſalli, Io. Andr. in addit. magna ad Specul. in tit. de feud. §. fin. Cyn. Bald. Ange. & Salic. in l. fin. C. de adult. Bald. & Iſern. in c. imperialem, §. inſuper, vbi Præpoſ. colum. 2. & Afflict. num. 15. de prohib. feud. alien. per Feder. Abb. in cõſi. 3. quæſt. 9. volum. 2. Aret. in conſi. 14. Caſſad. in tit. de locat. deciſ. 2. Rui. in conſi. 46. num.

num.11.volum.1. Ripa in d.l.fin. nume.237.
Ant.Gabriel.commun.opin.lib.7.tit.de ma
leſic.concluſ.35.num.3. Clar.de feud. quæ-
45 ſtio.64. idem eſt in hærede † emphyteutæ,
qui non priuatur ob canonem à ſuo autho-
re non ſolutum, ſi ille deceſsit ante decla-
ratam caducitatem, Cuman. in conſi.164.co
lum.3.verſ.quinimò etiam, Curt.iun.in tra
ctat. feud. in vltima quæſt. 4.part. princip.
verſ.imò fortius, Rui.in conſ.10.colum.2.
vol.1.Ripa in d.l.fin.quæſt.vltim.Caſſad.d.
quæſtio.2.Gigas de penſio.q.77.in fin.Bero.
in conſi.49.num.13.vol.3. & limitatur plu-
rimis modis hoc dictum per Siluan. de re-
cognit.feud.quæſtio.28.& quæſt.29. vbi o-
mninò videndus eſt, & per Gabriel.d.con-
cluſ.35.per totam.

Pari modo, ſi donator tacuit toto tem-
pore, & non oppoſuit de ingratitudine cō-
miſſa ob negata alimenta: hæres eius non
46 opponet † contra donatarium, vt probatur
in d.l.fin.C.de reuoc.donat. d. c. fin.de do-
nat. Corne. in ſpecie in d. conſi.15.colum.
fin.volum.1.vbi fortius dicit procedere et-
iam ſi extra iudicium declaraſſet, ſi tamen
in iudicio non deduxit querelam: cuius ta-
men dictum quoad vltimam partem repre
hendit Ripa in d.l.fin. num. 208. vbi admo-
dum miratur, & adducit, quòd querela pręparata tranſmittitur ad hæredes, l.poſthu-
mus, §. fin.& l.ſeq.ff.de inoff. teſtam.& quā
do extra iudiciū eſt cōqueſtus, ceſſat ratio
tacitæ remiſsionis, quæ inducitur ex ipſa
taciturnitate. Addo, quòd declaratio vo-
luntatis † fieri poteſt abſente parte, Abb.in
47 c.fin.colum.5.de confeſſ. Alexan. in conſil.
130.volum.1.Decius in conſi.35. columna 2.
Crau.in conſi.148.num.11. Roland.in conſi.
2.num.173.volum.1.Addo item quòd reuo-
catio donationis pendet ab animo donato-
ris, & in his quæ pendent ab animo, ſufficit
48 † extraiudicialis declaratio, Bart. in l. cer-
tum, §. ſi quis abſente, nume.3.ff.de confeſſ.
vbi ſufficit quòd quis dicat ſe hæredem:
quia & ſi abſit pars, iſta extraiudicialis pro
nunciatio probat illum hæredem eſſe, Bal-
dus in l.generaliter, nume.16.C.de non nu-
mer.pecun.Alex.in conſi.110. volum. 7. Af-
flict.deciſ.175.nume.4. Marſil.in rubr. C.de
probat.num.93.Pariſ.conſi.92.num. 28. vo-
lum.1. Marant. de ordin. iudic. in 6. part.§.
quintus actus, num.17.Rolan.in conſ.82.nu
me.38.vol.2.allegat etiam Ripa in loco pręallegato deciſionem Roma.in conſi. 284. in
fin. vbi dicit, quòd † donator ſatis dicitur 49
donationem reuocare ob commiſſam in-
gratitudinem, vel alimenta non præſtita,
quando eadem bona alij relinquit, & ibi Ri
pa declarat, quomodo intelligatur illa de-
ciſio, idem Ripa in conſi.146.nu.3.& inquit
idē Rom.in conſ.212. quod vbi res emphy-
teutica † cecidit in commiſſum ob aliena- 50
tionem factam irrequiſito domino, poteſt
dominus non citato emphyteuta rem illā
alij concedere, ſequuntur multi Iaſ. in l.2.
nu.20.& ſeq. C.de iure emphyt. quia quòd
poteſt fieri inuito, poteſt etiam fieri eo ab-
ſente, & extraiudicialis declaratio non re-
quirit partis præſentiam, idem voluerunt
Alex.Marſil.& alij adducti à Rol.in d.conſ.
2.nume.171. & ſeq. volum.1.& quòd domi-
nus cōcedendo alij rem alienatam ſine ſuo
conſenſu, videatur declarare ì caducitatē, 51
atque ſufficiat extraiudicialis declaratio,
voluit Alex.in conſi.106.num.5. verſic. nec
obſtat ſi dicatur, volum.4. Rui.in conſi.153.
num.2.volum.1.Bero.in conſ.159.nume. 12.
vol.1.& conſ.120.num.2.eod.vol.vbi dicit,
quòd poteſt irrequiſito emphyteuta rem
alij concedere, & ſentit ipſemet Corne.in
d.conſi.15.in fin.Cordub.de cauſ.priuat.ob
non ſolut.canon.ampl.45.num.8.Hæc verò
multo magis procedunt, quando reuocatio
deſcendit ex contractu, vt quia alimenta
promiſſa ſunt in contractu, & conuentum
quod his non præſtitis liceat reuocare,
quia tunc ius reuocandi deſcendens à con-
tractu † tranſit in hęredem, vt voluit Inno- 52
cent.d.c.fin.ſuper verſi.tacuit, de donat.ſe-
quitur Cardi.ibi, quæſtio.14.Imola & Bar-
bat.num.18.Bald.in d.l.fin. C. de reuoc.do-
nat.vbi quòd hæres donantis poteſt reuo-
care donationem ob pacta non ſeruata, hoc
etiam voluerunt Iſer.Præpoſ.Abb.Afflict.
& alij, quos citat & ſequitur D. Decius in
conſ.9.num.14. Silua.in d.tract.de feud.re-
cognit.q.29.colum.fi.in 7.limit.Gabriel.d.
concluſ.35.num.14.

Maxima tamen controuerſia inſurgit
in cognoſcendo, ad quem ſpectet probare,
quòd alimenta non fuerint præſtita: regu-
la enim eſt quòd vbi mihi aliquid eſt im-
53 plendum, negatiua † ſit ipſo iure probata,
ſi dico non fuiſſe impletum, l. 1. C. de pro-
bat. l. qui comeatus, ff. de re milit. Bart. in l.
in illa, col. 2. ff. de verb. oblig. Bart. in conſ.
102. circa princip. Bald. in conſi. 506. vol. 5.
vbi dicit, quòd negans ſibi ſolutum, habet
fundatam intentionem ſuper debito, quod
præſumitur durare niſi contrarium probe
tur, & ſatisfacere eſt quid facti, quòd non
præſumitur, l. in bello, §. factæ, ff. de captiu.
Hercul. in tract. quis tene. prob. neg. nume.
35. Bero. in conſ. 125. num. 17. volum. 1. Natta
in conſ. 226. num. 3. & in conſ. 169. num. 2. &
ſeq. Gabriel. commun. opinionum lib. 1. ti-
tu. de probat. concluſ. 6. nume. 15. D. Becius
in conſi. 105. num. 12. ideo dicit glo. in l. 2. in
gloſſ. magna. C. de iure emphyt. quòd em-
54 phyteuta † allegans ſolutionem, tenetur
illam probare, vbi Cyn. & ſequuntur om-
nes alij, vbi dicit Iaſon num. 132. idem tenu-
it Anchar. in c. potuit, nume. 24. vbi Imola
numer. 54. extr. de locat. Alexand. in conſi.
101. volum. 2. communem dicit Socin. iun.
in conſi. 91. numer. 15. volum. 2. Gigas de pē-
ſio. quæſt. 16. in fin. Gozad. in conſi. 1. nume.
28. Hercul. in d. tract. num. 35. Crau. in conſ.
1. num. 10. Clar. qui communem dicit de em
phyt. quæſt. 10. in fin. Gabriel. d. concluſ. 6.
num. 21. Roland. in conſ. 87. num. 3. volum. 1.
& per hanc rationem in terminis noſtris
dicit Corne. in conſ. 45. colum. 5. verſi. & ex
55 quo, vol. 4. quòd donatarius † tenetur pro-
bare ſe præſtitiſſe alimēta, & col. 6. in prin
cip. dicit ſe ita conſuluiſſe, & conſultum
vidiſſe, & obſeruatum fuiſſe in practica, i-
dem Corne. in conſ. 101. col. 2. verſi. conſtat
enim quòd incumbit, volum. 1. Ripa in d. l.
fin. num. 186. C. de reuoc. donat. vbi inquit,
partem hanc veriorem eſſe, & idem voluit
Alciat. in d. c. 11. num. 5. licèt in ſuo caſu te-
neat contrarium alia ratione.

Diuerſa tamen ſententia in noſtra quę-
ſtione magis placet, quòd imò donator ip-
ſe teneatur probare, quòd donatarius ali-
menta ſibi non præſtiterit, quia regula eſt,
quòd negatiua † probanda eſt ab allegante, 56
Innoc. in c. ſuper his, de accuſat. Bart. Ange.
Fulgoſ. & Iaſ. in l. penult. in §. docere, ff. ne
quis eum, Bart. in d. l. in illa, colum. 2. Her-
cul. in d. tract. num. 2. Alciat. in conſ. 444. nu
me. 2. Rol. in conſ. 22. num. 18. vol. 1. Gabriel.
d. concluſ. 6. num. 1.

Secundò, quia nemo præſumitur ingra
tus, † l. omnimodò, C. de inoff. teſtam. §. cau 57
ſas, in Authen. at cum de appell. cognoſc. l.
meritò, ff. pro ſocio, l. 11. C. ſi ſeru. exte. ideo
qui dicit aliquem ingratum, tenetur proba
re. Item qui committit ingratitudinem: at
qui culpam alij obijcit, † tenetur probare, 58
l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. Bart. in l.
ſi quis ex argentarijs, §. pen. in fi. ff. de eden.
Socin. in conſ. 149. num. 2. vol. 1. Ruin. in cō-
ſi. 93. num. 7. vol. 5.

Tertiò extat text. in d. l. fin. C. de reuoc.
donat. ibi, ſi fuerint in iudicium dilucidis
argumentis cognitionaliter approbatæ, &
non ſuſtinetur reſponſio Ripæ ibi, nu. 186.
qui intelligit ipſo iure probatum, quando
non conſtat de contrario, quia hoc eſt fal-
ſum præter quàm in certis caſibus, qui
non debent trahi in exemplum, & probati-
onum difficultas non transfert in alium o-
nus probandi, quia vt inquit Innoc. in d. c.
ſuper his, licèt negatiua difficilis ſit proba
tionis, eſt tamen probanda, nec ideo propo
nens eam releuatur à probandi onere.

Quartò facit doctrina Bar. in l. ſi ab ho-
ſtibus, §. filium, ff. ſolut. matr. vbi qui obij-
cit marito quòd † vxori ægrotanti non ad- 59
hibuit medicum, tenetur hoc probare, ſe-
quitur Alex. in conſ. 136. num. 2. vol. 7. idem
Bart. in l. idemque, ff. pro ſocio. ſequuntur
plures alij citati per Rol. in tract. de lucro
dot. q. 64. num. 15. vbi confirmat alijs ſimili-
bus, Phanuc. in eod. tract. gl. fin. num. 9.

Quintò, in proprijs terminis noſtris,
quòd donator teneatur probare negatiuā,
† hanc, ſibi ſcilicet non fuiſſe præſtita ali- 60
menta, voluit Corne. in conſ. 120. colum. fi.
volum. 1. vbi allegat id quòd dictum eſt de
marito, & addit quòd allegans † hæredem 61
incidiſſe in pœnam priuationis, quia non
impleuerit diſpoſita à teſtatore, tenetur
probare, ſecundùm Salic. in auth. hoc am-
pliùs.

ſplius, C.de fideicom. Corne. ſequitur Rol. de lucro dot.quæſt.64.num.14. Ripa in d.l. fin.num.586.vbi de mente Cornei in d.con ſi.1:0.dicit primam opinionem vendicare locum, quado alimenta ſunt expreſse promiſſa, ita quòd datur actio ad illa conſequendum, ſecunda verò quando debentur ex antidorali obligatione, quæ non ita arctè obligat, vel etiam ex officio iudicis, ſecundùm Corne.loco prædicto, quia officium iudicis nullam præſupponit obligationem, l.qui per colluſionem,§.pretij ſortem, ff.de act. empt. Hæc tamen concordia non habet aliquam diuerſitatis rationem annexam, quia non eſt quęrendũ quo ad reuocandam donationem, quo iure debeantur alimenta: nam ſiue iure actionis, ſiue officio iudicis debeantur, vtroque caſu reuocatur donatio illis non præſtitis,& quo ad hoc parificantur dicti caſus, & ſolus effectus attenditur, an ſint præſtita, ideo non
62 curamus † de modo, l.3. C. de inſtit. & ſubſtit. videtur ergo mihi aliter diſtingui poſſe, vt quando liquidum eſt, & certum id, quòd à donatario implendum erat, nec egebat extrinſeca alia probatione, tunc onus probandi implementum incumbat donatario. at ſi id quòd præſtandum eſt, non ſit liquidum, vt eſt in noſtro caſu, tunc probet donator,& ad hanc diſtinctionem reducũtur ferè omnes deciſiones, quæ hinc inde allegantur. ſi enim donator velit reuocare donationem eo quia donatarius fuerit ſibi iniurioſus, vel violentas manus iniecerit, vel quid ſimile admiſerit, tenetur probare, vt per Dd. in d.l.fin. quare ergo nõ idem erit in culpa, quę conſiſtit in non faciendo: ex eo autem quòd teneatur donatarius alere, non infertur, quòd poſſit priuari re donata, quia probari debet indigentia donatoris,& quòd eſſet donatario cognita, vt ſuprà dixi. vel etiam dici poteſt, quòd onus probandi ſpectat quidem ad donatarium, ſed inde non inferatur ad priuationẽ. quid quid ſit, diſtinctio Ripę eſt vera, licèt ratio ſit falſa.

Quæ ſuprà dicta ſunt de alimentis à donatario præſtandis donatori ex antidorali obligatione, fortius procedent, quando in donatione adiecta eſſet obligatio alendi, quia † expreſſa magis vrgent, l. non- 63
nunquam, ff.de cond.& demonſtr.& maior eſt † virtus expreſſi quàm taciti, l.expreſſa 64
nocent, ff.de reg.iur. comprobaui in conſ. 10.nume.24.& ſequ. nam vbi alimenta ſunt promiſſa,& donatio eſt facta cum onere alendi, ſi donatarius recuſat alere, dominiũ rerum donatarum ipſo iure retro transfertur † in donatorem, l.1.C.de donat.quę ſub 65
modo, c.verum, vbi gl.de condi.appoſ. Bal. in conſ.250.volu. 3. vbi fortius dicit, quòd non poteſt mora † purgari, quia alimenta 66
præterita compenſationem minimè recipiunt, ex quo potuit donator paſſus eſſe propter famem,& ſubdit quòd datur vtilis rei vendicatio, quod de mora dicit etiam Corne.conſ.101.colum.fin. vol.1. Roma.in conſ.284.num.3.Corn.in conſ.102.colum.2. verſ.& inſuper, volum.1.idem Corn. in cõſi.45.col.1.verſ.circa ſecundum, volu.4.vbi ait dari quoque conditionem ob cauſam, idem dicit in conſ.161.col.2.verſi.ſimiliter & donatio, vol.1. Alciat.in d.conſ.121.num. 5.vbi quòd datur, datur perſonalis & realis actio, Ripa in conſ.146.num.1. in quibus locis dicitur idem eſſe, quando donatio eſſet iurata,& dicit Corne.in conſ.151.col.4. verſ.circa ſecũdum, volum.3. quòd triplex datur actio, prima ex l.ſi quis maior, ſecunda ex diſpoſitione d.l.1. C.de bon. quæ ſub modo, tertia per conditionem ob cauſam, Bertran.in conſ.67.num.74.volum.3.Didacus lib. 1. variarum reſolut. cap.14. num.4. vbi poſt Aret.in l.1.colum. pen. ff. de leg.1. inquit dari vtilem actionem in rem, idem voluit Ripa in d.l. fi.num. 129. idem voluit gl.in l.traditionibus, C. de pact. vbi Curt. iun.num.26.dicit eſſe ſpeciale fauore donationis, de quo tamen dicam infrà inter priuilegia alimentorum.

In tantum autem ſeruari debèt promiſſio facta donatori, vt etiam † eccleſia priua 67
tur re donata, ſi non præſtet alimenta, ſecũdùm Rom. in d. conſ. 284. ſed pro veritate huius dicti diuidi debet quæſtio in duo membra.

Primum eſt, quando donatio fit Eccleſię ſub modo alendi, vel aliud quid facien-

di non appoſito pacto reſolutiuo, & tunc verior eſt ſententia, quæ habet quòd non reuocetur, quia Eccleſia non poteſt committere ingratitudinem, nec Deus poteſt
68 eſſe ingratus,† vt per glo.in c.1.in verſ. omnipotens,de ſumma Trin.& fide Cathol.& quia modus, quando non eſt cauſa finalis
69 donandi, ſed impulſiua, † eo non ſeruato, non corruit donatio,ſecundùm Bal.in cõſ. 219.colum.2.verſ.prꝑterea etiam,volum.2. Socin.in conſ.53.num.5.verſi. confirmatur, Corſet.in ſingu.in verſi.contractus, incip. in omnibus, Bald.Nouel.in tract. dot.part. 6.priuileg.50.col.2. & in l.1.nu.351.ff.ſoluto matri. at fauore Eccleſiæ ſemper modus
70 præſumitur cauſa impulſiua,† vt eſt text. in c.verum,de cond.appoſ.& hanc opinionem tenent glo.Card.Abb. & Præpoſ. in d. c.verum,Caſtr.in l.1.col.2. ff. de donat. Socin.in l.quibus diebus,§.Termilius,col.penult.ff.de cond. & demonſtr. Corſet. Bald. Nouel.Roger.à Mota,& Io.Madin.quos citat & ſequitur Didac. variar. reſolut.lib.1. cap.14.num.6.Ripa in l.fin. quæſt.52.nume. 173. C.de reuocand. donat. quia donatio facta Eccleſiæ,videtur facta Deo, qui cum ſit omnium gratiarum largitor,non poteſt eſſe ingratus,Clar.in tract.de dona.quæſt.21. num.5.

Secundum membrum eſt, quando facta fuit donatio cum onere certum quid faciẽdi adiecto pacto,quo ſi id non fiat,liceat eã reuocare,& hoc caſu ſi ſolus Prælatus, vel ſolum capitulum committat ingratitudinem, vel aliter modum non ſeruet, nõ erit licita reuocatio,quia Prælatus ſolus,vel ſolum capitulum non poteſt præiudicare Ec-
71 cleſiæ,† ita tenent Card.Abb.& alij in c. ſi. de donat. Abb. poſt Vincent. in d. c.verum, de condi.appoſ.hoc etiam voluere Oldra. Specul.Lup.& Felin.quos citat Ripa d.l.fina.quæſt.52.nume.173.& ſeq. Clar.d.quæſt. 21.num.5. vbi ait, quòd hoc caſu res minus habet difficultatis, Menoch.de recuperan. poſſeſſ.remed.9.num.101. hanc etiam tenuit Ripa in c.ſæpè,num.95.de reſtit. ſpoliat. vbi adducit,quòd voluit glo. in c. 2. de dolo & contum. vbi dicit: quòd factum Præ-
72 lati non facit † Eccleſiam incidere in pœnã l.ſi quis in tantam,C.vnde vi, vt etiam voluere glo.Abb.& alij in d.l.ſi quis in tantã, multos citat Menoch.de recupe.poſſeſſ. remed.1.num.221.& remed.9.num.101.maior eſt dubitatio,quando Prꝑlatus cum capitulo committunt ingratitudinem, quia tunc communis videtur opinio,† quòd ſit locus 73
reuocationi, gl.& Dyn. in regul. delictum perſonæ,de reg.iur.in 6. Bart. in l.iubemus nullam,C.de ſacroſanct.eccle.gl.in c.2.per illum text.de ordine cognit.& Abb. in d.c. 1.de dol. & contuma. dicit hanc eſſe quaſi communem opinionem,& ideo hoc modo diſtinguit in propoſito idem Abb.in d.c.verum,de condit. appoſ. quòd aut Prælatus cum capitulo commiſit ingratitudinem, & licita eſt reuocatio: aut eam commiſit ſolus ſine capitulo, & non eſt locus reuocationi.hanc ſequitur Ripa in d. l.fin.nu.174. & ſeq. vbi dicit ſic tenuiſſe Hoſtienſ. Cardin. & Felin. in c. verum, de foro compet. Socin.in l.quibus diebus,§.Termilius, nume.17.ff.de cond. & demonſtr.Didac.d.cap. 14.num.6.Tyraq.de retract.conuent. in fin. num.14.vbi citat multos,pro qua ſententia facit quòd voluerunt gl.Bart.& Salic. in l. ſi quis in tantam,C. vnde vi, & in d. l.iubemus,C.de ſacroſ.eccleſ. Ripa, qui communem dicit d.c.ſæpè,num. 95. de reſtit. ſpol. alios citat Menoch.dicto remed. 9. numer, 110.& ſeq.

Contrariam ſententiam tenuerunt Specu.Io.Andr.Anchar.Butr.Abb.& alij, quos citat Ripa in d.l.fin.num.173.& ſequent. & ſimiliter multi tenent, quòd Abbas cum capitulo non faciant incidere † Eccleſiam in 74
pœnam d.l.ſi quis in tantam, Cardi.in d.c. 2.de dolo & contum.vbi Abb.num.14. & ſequent.alios citat & ſequitur Menoch.d.remed.9.nu. 104. & ſeq. vbi eam pluribus defendit: prior tamen opinio verior mihi videtur, quia donans potuit rei ſuæ apponere † quamcunq; legem, l. in traditionibus, 75
C.de pact. Zabarel.in clem.quia contingit, in 21. notab. de religioſ. domib. Anchar. in conſ.217.num.2.alios citat D.Becius in conſi.101.numer.25. & ſeq. & dicunt Hoſtienſ. Ioan.Andr.& Doctores in l.verum, de foro compet. valere pactum appoſitum à donatore

natore, quòd Eccleſia modum iniuſtum nõ
76 implente liceat † authoritate propria ca-
pere bona donata. Bart. Bal. & Salice. in l. ſi
quis curialis. C. de epiſco. & cler. Ruin. in
conſil. 27. num. 14. in fi. volum. 2. & non ob-
ſtat quòd res ſemel facta Eccleſiæ non poſ-
ſit alienari etiam cum interuentu Prælati
& capituli: quia reſpondeo quòd hic non
agitur de alienanda re Eccleſiæ, ſed de ea
auocanda tamquàm ſi fuiſſet conceſſa ad
tempus iam lapſum, ita reſpondet Cardin.
in d. c. verum, ſequitur Ruin. in d. conſi. 27.
in fin. & dicit Bald. in conſ. 300. in 2. dubio,
volum. 1. quòd res numquàm eſt facta ſim-
pliciter Eccleſiæ, & ſanctum ſanctorum,
ſed cum eo onere quod ab initio additum
eſt, ſequitur Tiraq. de retract. conuentio. in
fin. num. 14. vbi alios citat, & cùm res num-
quàm ſit effecta irreuocabiliter Eccleſiæ,
non debet videri mirum ſi reuocatur: mo-
dus enim à principio adiectus inficit do-
minium rei, ideo videmus quòd etiam mi-
77 nor † ligatur pacto luendi, quod à tutore
apponitur in ipſa rei emptione. Ange. in l.
contra. §. ſi filiusfamilias, cum l. ſequ. ff. de
pact. vbi Caſtren. & Iaſ. Curt. iun. in conſil.
146. in fin. Tiraquel. loco prædicto, nume. 2.
& idem eſt in eccleſia, quia ſi Prælatus e-
mat rem eius nomine conditione adiecta,
78 quòd res ſit inempta, † niſi integrè pretium
ſoluatur intra certum tempus, erit locus
pacto ſolutione non facta, ſecundùm Iaco.
Butr. d. §. ſi filiusfamilias. Caſtrẽ. in conſil.
318. colum. fi. volu. 1. Tiraq. loco præcitato,
numer. 2. in fin. immò volunt Doct. quòd
vbi contractus reſoluitur, ex neceſſitate
79 præcedentis pacti res libera redeat † ad do-
minum ab omnibus obligationibus inte-
reà contractis per emptorem, ſecundùm
Bartol. in l. in diem. ff. de aqua pluu. arcen.
quem ſequitur Cuman. ibi, Bar. & Ange. in
l. 3. ff. quib. mod. pign. & hypoth. ſol. Tiraq.
de retract. conuen. §. 3. gloſſ. vnica, nume. 8.
& 9. cum ſequ. & quando res redit ad prio-
rem dominum ex pacto adiecto in aliena-
tione, nõ dicitur transferri in alienantem,
80 ſed illi reddi, † cuius erat, l. filio quem pa-
ter. ff. de libe. & poſthu. l. ſi tibi pecuniam.
ff. ſi cert. peta. l. voluntate. §. 1. ff. quib. mod.
pign. vel. hypoth. ſolu. l. qui poſſeſſionem.
ff. de vi & vi arma. & res alienata, & poſteà
redempta † non deſinit eſſe patrimonialis, 81
ſi redemptio ſit ex cauſa antiqua, vt per De-
cium in conſ. 88. in 1. dub. de quo latè Tira-
quel. de retract. conſang. §. 19. num. 4. & ſeq.
vbi multis probat eandem tunc rem videri
non aliam, quando recuperatur ex cauſa de
præterito. cùm ergo in caſu noſtro res
numquàm fuerit libera apud Eccleſiam,
ſed eam tranſiuerit cum onere, non dicitur
alienatio fieri, quando vocatur ob pactum
non ſeruatum. Non obſtat etiam quòd Ec-
cleſia non debeat priuari facto capituli
cum Prælato: quia reſpondeo hoc nõ pro-
cedere, quando adiectum eſt pactum, quòd
liceat rem auocare propter ingratitudinẽ,
vel quid ſimile: nam hoc caſu videtur ad-
iectum quòd Eccleſia priuetur facto capi-
tuli, vel priuati, quia aliàs pactum num-
quàm poſſet habere locum, & eſſet inuti-
le, ac ſuperfluum, cùm Eccleſia nullo mo-
do poſſit ingratitudinem committere, ita
voluit Cyn. in d. l. iubemus nullam. C. de
ſacroſ. eccleſ. & id ex eo deducit Angel. in
conſ. 168. teſtator in omnibus, in primo du-
bio, ſequitur Ruin. in d. conſ. 27. colum. 1. &
2. volum. 2. & ne alibi dicta in hunc locum
transferantur, vide pro hac quæſtione, an
& quando Eccleſia priuetur ob modum nõ
ſeruatum ex facto Prælati & capituli, latè
Rip. in d. l. fina. num. 173. & ſequ. vbi multis
modis declarat in d. c. ſæpè, num. 95. ſimili-
ter eaſdem ferè ponit limitationes Me-
noch. d. remed. 9. nume. 101. & pluribus ſe-
quentibus.

Addo tamen, quòd ſi in donatione ad-
ijceretur expreſſum pactum, quòd donatio
reſcindatur facto ſolius Prælati, † id pa- 82
ctum eſſet validum, & ſeruandum, ita An-
gel. in d. conſil. 168. qui loquitur de onere
iniuncto à teſtatore, ſequitur Ruin. in d.
conſ. 27. multis in locis, in diſcurſu conſi-
lij, quia diſpoſitio teſtatoris, quæ non re-
pugnat legi, eſt ſeruanda, vt probatur in l.
in conditionibus primum locum. ff. de cõd.
& demonſt. & poteſt teſtator addendo ap-
ponere rei ſuæ quam vult legem, d. l. in tra-
ditionibus.

SVMMARIA.

1 *Monaſterium tenetur alere filios ingreſſi.*
2 *Donatarius omnium bonorum tenetur alere filios donatoris.*
3 *Venditor facit ſe alienum à re vendita.*
4 *Donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori.*
5 *Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem.*
6 *Officium iudicis datur contra ſingularem ſucceſſorem, quando ſubſiſtit æquitas.*
7 *Officio iudicis qui tenetur, dicitur realiter obligatus.*
8 *Donatarius alit filios ſpurios donatoris.*
9 *Filius dicitur eadem caro cum patre.*

QVAESTIO XLIX.

FILII quoque donatoris petere poſ-
ſunt à donatario omnium bonorum
alimenta, quia onus alendi tranſit in
illum, in quem bona tranſiuêre per dona-
tionem, argumento l. ſi quis à liberis. §. fin.
1 ff. de libe. agnoſc. vbi Bar. dicit, quòd † mo-
naſterium alit filios ingreſſi, & hanc opi-
2 nionem probarunt † Iacob. Butri. & Cyn.
in l. 1. quæſt. 9. nu. 10. C. de inoff. donat. Cyn.
Dyn. Rayne. Alber. in l. Titia. §. Imperator,
vbi Imola colum. fi. circa fi. ff. de lega. 2. Ti-
raqu. in l. ſi vnquam, in verſ. eiuſdem dona-
toris arbitrio, num. 4. C. de reuoc. dona. qui
omnes loquuntur de filijs natis ante dona-
tionem. tractant enim quæſtionem, an filij
reuocent, tamquàm inofficioſam donatio-
nem factam à patre, ſed procedet quæſtio
etiam in filijs natis poſt donationem per
ea, quę in filio ſpurio ponit Ripa in l. ſi vn-
quàm, num. 72. & ſeq. C. de reuocan. donat.
& dicam in ſequenti quæſtione. obſtat ta-
men huic deciſioni, quia vt dictum eſt, do-
natori non datur actio, nec poteſt alimen-
ta petere, licèt ſi ei non exhibeantur, poſ-
ſit donationem reuocare. reſponderi tamē
poteſt, quod ideo donatori non datur a-
ctio, quia ex quo bona ipſa liberè donauit,
nullum ſibi competit ius in re: donando e-
3 nim facit ſe alienum à re, vt de venditore †
dicit Salicet. in l. quoties, 1. verſicu. quem
cum gloſſ. C. de fideicom. & in l. 2. C. ſi quid
in fraud. patro. donatarius eſſet in nullo ei
perſonaliter obligatus, † vt probat tex. vbi 4
glo. & Bar. in l. Ariſto. ff. de donat. vbi dici-
tur, quòd donatarius non obligatur etiam
naturaliter, immò neque ciuiliter, neque
naturaliter obligatur, ex quo textus ille
repugnat omni obligationi, ſecundum Be-
ro. in conſ. 203. nume. 22. volum. 1. vbi filius
dicit, quòd ſi nulla expreſſa cauſa donata-
rius obliget donatori bona, nō valebit ob-
ligatio, & erit nulla: at ſecùs eſt in filijs do-
natoris, qui ſicuti alendi erant à patre, ita
petere poſſunt alimenta ab his, in quos pa-
ter tràſtulit bona, ex quibus ſibi miniſtran
da erant alimenta. at ſi dicatur quòd poſſeſ-
ſor bonorum conueniri non poteſt reali a-
ctione, quia pro alimentis regulariter non
ſunt obligata bona, vt dicā ſuo loco: actio
autem perſonalis † non datur contra ſin- 5
gularem ſucceſſorem, l. fi. §. fi. ff. de cōtrah.
empt. credo quòd dabitur iudicis officium
quod ſubſiſtēte eadem ęquitate datur con-
tra ſingularem † ſucceſſorem, l. quædam, §. 6
is autem. ff. de eden. quem textum dicit ad
hoc aureum Bal. in c. 1. colum. 8. de probat.
Iaſ. in l. 4. §. Cato, num. 26. ff. de verb. oblig.
Bart. in l. ſi tertius. §. ſi quis prius, colum. 3.
de aqua plu. arcen. Soci. iun. in conſi. 52. per
totum, volu. 2. Bero. in conſ. 44. num. 7. vo-
lum. 3. Capic. deciſ. 20. num. 28. dicitur enim
in rem, & qui tenetur officio iudicis, dici-
tur realiter obligatus. † Bart. in l. 4. §. Cato, 7
num. 5. vbi Iaſ. num. 26. reprobat Aret. con-
trarium tenentem. Rube. in l. non ſolùm,
§. morte, nu. 497. ff. de oper. noui nunt. Go-
meſ. in §. 1. nu. 31. Inſti. de actio. Menoch. de
recup. poſſ. reme. vlt. nu. 9. agunt igitur filij
donantis contra donatarium, nō tamquàm
donatarium, ſed tamquàm poſſeſſorem bo-
norum patris, qui erga eos tenebatur iudi-
cis officio, vti etiā diximus teneri fiſcum,
& monaſterium ad alēdum filios, cuius bo-
na omnia poſſident.

At non ſolùm donans alendus eſt cum
filijs, vt dixi à donatario quando eget, ſed
etiam filijs eius ſpurijs alimenta pręſtanda
ſunt † à donatario, ſecundùm Ripam in l. ſi 8
vnquàm, in q. 27. nu. 71. & ſequ. C. de reuoc.
dona. mouetur duplici ratione.

Prima ſcilicet argumento monaſterij,
quòd

quod tenetur alere filios ingreſſi, ſecundũ Bart.in l.ſi quis à liberis.§. itẽ reſcriptum. ff.de liber.agnoſ.cum alijs,quos citauimus ſuprà in ea quæſtione, nullum autem diſcrimen conſtitui poteſt inter legitimos & ſpurios, quando agimus de alimentis, vti ſæpè ex Paleot.diximus.

Secunda ratio eſt, quia ſicuti donatarius alit donatorem,vt cognitum eſt in quæſtione præcedenti, ita ali debet filius donato-
9 ris,qui eſt eadem caro † cum patre, econtrà dicimus.§. hac authoritate, 35.quæſt.3.eum ſequutus eſt Didac.in epit.de ſponſal.par. 2.cap.8.§.6.nume.14.idem voluit Paleot.in tracta.de noth.& ſpur.cap.34.nume.10.Roland.in conſil.54.nume.67.volum.2. Contrarium tamen probat Vaſqu. de ſucceſſ. creat.lib.2.§.20.nume.316.qui mouetur ratione iam ſuprà à nobis reprobata.ſed fortius inſtari poteſt, quia ipſi donatori non datur actio ad conſequendum alimenta à donatatio, nec etiam iudicis officium, vt diximus in præcedenti quæſtione, ſed donatarius cauſatiuè cõpellitur alere donatorem, niſi ſcilicet velit, quòd reuocetur donatio, ergo multò minus officium iudicis dabitur filijs ſpurijs ipſius donatoris: niſi dicamus, quòd eadem cauſatiua neceſſitate cogatur donatarius alere donatoris ſpurios, qua compelli poterat alere donatorem. Addo quòd ſicuti donatarius tenetur alere donatoris filios legitimos, ita tenetur alere ſpurios, qui in ſubiecta materia nõ differũt à legitimis.& aduerte quod Ripa loquitur de ſpurijs natis poſt donationem, qua ratione multò magis procedet deciſio in natis ante donationem,præcipuè ſi attendamus illorum opinionem,qui volũt, quòd poſſeſſor bonorum patris teneatur alere filios. Reſtringe etiam in donatario omnium bonorum,vt prædicti Dd.loquuntur.

SVMMARIA.

1 *Filij illegitimi alendi ſunt à quocumque poſſeſſore bonorum paternorum.*

2 *Poſſidens bona patris titulo oneroſo, non tenetur alere filios.*

3 *Pater confitendo non præiudicat filio quoad legitimam.*

4 *Legitimam conſignare cogitur pater viuens, quando bona dilapidat.*

5 *Filius reuocat vſque ad legitimam bona alienata à patre in ludo, vel alio vſu malo.*

QVAESTIO L.

OPERAE quoque pretium erit videre,an quicumque poſſeſſor bonorum paternorum teneatur ad alimẽta erga filios? & ſanè quoad filios illegitimos,dicit Bal.in conſ.258.volum.1.quod ex æquitate capituli, cùm haberet, de eo qui dux.in vxor.quam pollu. per adulter. omnis ſucceſſor † bonorum paternorum tene- 1
tur eos alere, & eum ſequitur Caccialup. in d.l.ſi qua illuſtris,num.92.C.ad Orficia. Io.Lup.in c.per veſtras, in 3.notab.§.23.nu. 12.de donat.inter virum & vxo.folio mihi 155.Boer.in deciſ.127.nu.14. Rolan.in conſi. 54.num.66. volum.2. at non minori fauore eſſe debent digni legitimi quàm ſint naturales,vel ſpurij. procedit tamen hæc concluſio in eo, in quem bona tranſiuerunt titulo lucratiuo, ſed non quando quis habet bona titulo oneroſo † emptionis,vel ſimi- 2
li, vt concludit Didac. in epitom. de ſponſal.part.2.cap.8.§.6.nu.14. quia regulariter pro alimentis nõ datur hypotheca. de quo dicemus ſuo loco. Aduerte, quòd hæc ratio non eſt bona, quia etiam ſine hypotheca conuenitur poſſeſſor ad præſtãdum alimenta. diximus enim officium iudicis dari contra ſingularem ſucceſſorem, ergo non requiritur hypotheca. dicendum itaque, quod nõ datur in ſucceſſorem ex oneroſo titulo,quando is non poſſideret omnia bona,vel maiorem partem: ſed etſi apud eum extaret maior pars bonorum, crederem aliud eſſe,quia militat contra eum æquitas, quæ tamen nõ militat contra ementem aliqua bona,licèt huic diſtinctioni obſtet regula, quòd pater poteſt de bonis ſuis liberè diſponere,præcipuè titulo oneroſo, dũ ne id faciat fictè, vel in fraudem ad excludendum filium, vt quando fingit vendere, & confitetur habuiſſe pretium: tunc enim non præiudicat † filio quoad legitimam, 3
vt per Specul.in titu.de confeſſ.§.ſed nunc videndum,verſic.ſed numquid patris confeſſio,

feſſio, vbi Io. And. & ſequuntur infiniti citati à Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 18. num. 80. alios congerit Gomel. de contract. cap. 12. nume. 81. verſi. ex quo infertur. Cæphal. in conſ. 148. num. 8. & licèt quando pater diſſipat bona, conſulatur filio vt com-
4 pellat † patrem ad conſignandum ſibi legitimam, ſecundùm Baldum in l. 2. nu. 3. C. ſi quid in fraud. pat. ſequitur Caſtr. num. 6. & idem voluit Caſtr. in l. Imperator. ff. ad Trebellian. vbi Alexan. num. 13. Iacobin. à ſancto Georgio, in l. lis nulla, num. 3. ff. de iudi. Fabian. in authen. nouiſſima, num. 83. C. de inoffic. teſtamen. Cagnol. in l. fina. in fin. C. de pact. & communem dicit Pinel. in l. 1. part. 3. nume. 75. C. de bon. mater. licèt ipſe teneat oppoſitum, tamen nõ inuenitur iure cautum, quòd vbi vendit ex cauſa, vel alienat ſine fraude, emptores ad aliquid teneantur, vel venditio reuocetur per filios ex aliqua cauſa. benè verum eſt quòd ſi ludendo, vel aliter malè viuendo alienaſſet,
5 daretur actio † filio pro reuocandis bonis vſque ad legitimam, ſecũdùm Bal. in l. 1. in fi. C. de his qui in fraud. patr. vbi filius reuocat vſque ad legitima bona per patrem alienata in ludo. Ioan. Lup. d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 22. numer. 15. folio mihi 153. & aduerſus inofficioſas donationes proditum eſt remedium filijs, ſed non aduerſus eas alienationes, quæ fuerint oneroſo titulo, arbitror, quia non credit lex patrem ita animo à filio alienatum, vt velit eum extraneis poſtponere, l. cùm auus. ff. de cond it. & demonſtra. l. cùm acutiſſimi. C. de fideicom. niſi ex qualitate perſonæ & actus contrarium elici poſſit, vt quando donat immoderatè, & ſine cauſa alienat, quemadmodum aduertit Tiraq. d. §. 1. gloſſ. 18. num. 87. non eſt tamen omittendum, quod ſuprà in quæſtione de monaſterio, & de fiſco, Doct. à nobis citati innuunt onus alendi videri iniunctum bonis, ſed nos tractabimus inter priuilegia alimentorum.

SVMMARIA.

1 *Libertus tenetur alere patronum pauperem.*
2 *Benefacere benefacienti ſuadet naturalis ratio.*
3 *Libertas, res eſt ineſtimabilis.*
4 *Libertus retinet veſtigia quædam prioris ſeruitutis.*
5 *Libertus alit patrem, & filios patroni.*
6 *Hæres liberti alit patronum, eiusq; parentem, & filios.*
7 *Libertus non minorem reuerentiã præſtare debet patri & filijs patroni, quàm ipſi patrono.*
8 *Patronus diues alit libertum egenum.*
9 *Libertus negans patrono alimenta, reuocatur in ſeruitutem.*
10 *Patronum negans alere libertum egentem, perdit ius patronatus.*
11 *Libertus non reuocatur in ſeruitutem, quando patri vel filio patroni negauit alimenta.*
12 *Extenſio non habet locum in pœnalibus.*
13 *Priuatio eſt pœna.*
14 *Priuatio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis.*
15 *Libertus tenetur alere priuignum patroni.*
16 *Libertus etiam liberatus ab onere operarum, tenetur alere patronum.*
17 *Hæres liberti non tenetur alere patronum.*
18 *Libertorum filij mortuo patre non tenẽtur alere patronum ſui patris.*
19 *Patroni pater tenetur alere libertum filij.*
20 *Libertus erga patronum tenetur naturali, & ciuili iure ad alimenta.*
21 *Patronus eſt ſolus alẽdus à liberto, quando deuenit ad extremam egeſtatem.*
22 *Libertus ob negata patrono alimenta, non reuocatur in ſeruitutem, ſi ab alio fuerunt præſtita.*
23 *Patronus nõ alit libertum diuitem, qui ſibi ſeruit præſtando debitas operas.*

QVAESTIO LI.

LIBERTVS tenetur patronum pauperem alere, † ſi ipſe diues ſit, eſt text. 1
in l. ſi quis à liberis. §. ſolent. ff. de liber. agnoſcen. l. non ſolùm, & l. non aliter. ff. de vſu & habit. §. item is qui ædium, Inſtit. eo. titu. gloſſ. fina. in l. ſi. vbi Bal. & Sali. C. de bon. liber. Dynus, Bar. Alber. & alij in d. §. ſolent, vbi Cordub. num. 4. Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. fin. num. 7. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus, num. 4. ff. de cond. indeb. Tiraqu. in l. ſi vnquàm. in verſ. libertis, nu. 31. C. de reuoc. donatio. & dicit text. in l. libertus,

bertus,qui operarū.ff.de oper.libert.quòd inopia patroni conuenit libertum per inuidiam,& ſuadet naturalis ratio,ſecúdùm
2 quam benefacienti † obſtringimur benefacere, l.ſed etſi lege.§. conſuluit.ff.de petitio. hæred. recipit enim libertus liberta-
3 tem, quæ † eſt inæſtimabilis, l.libertas.ff. de reg.iur.& habuit ſummum beneficium, vt inquit Tullius in tertia actio. in Verrē, & in liberto manēt quædam veſtigia prio-
4 ris † ſeruitutis, l.vnius.§.ſeruus.ff.de quæſtio. & prædicta iura dicunt libertum non ſolum patronum ipſum egenum,ſed etiam
5 patroni parentes, & filios † alere debere, ita d.§.ſolent. Aretin. in l.ſi quis non, in princip.ff.de acquiren.hæred.Zaſ.de feud. par.7.folio 76. Vital tracta.clauſ.titulo,an alimen.renunc. poſſ. colum.3. Citadin.in loco infrà allegando 157.in fin. immò etiam extraneis hæredibus incumbit hoc o-
6 nus, vt permulta iura † probat Tiraquell. d.verſicu.libertis,nume.31. & non minorem reuerentiam tenetur exhibere patri
7 ſui patroni,quàm ipſimet † patrono, l.4.§. prætor, & l.generaliter.ff.de in ius vocan. Ruin.in conſil.144.numer.11.volum. 5. Crot.in l.ſi conſtante, nume.162.ff.ſoluto matrimonio, vbi à reuerentia inferunt ad alimenta.

Econtrà quoque patronus diues alit li-
8 bertum, † qui eſt pauper, l.alimenta.ff.de liber.agnoſ.l.diuus.ff.de iure patron.Spec. d.titu.qui fil.ſint.legit.§.fina.num.9.Pract. Pap.in forma libelli, quo agit.ad lega.rei ſing.num.78. Paul.Citadin.de iure patron. num.177.in fi.ver.octauò, & num.157. in fi.
9 & ſicuti libertus, qui negat alere † patronum,cùm poteſt,reuocatur in ſeruitutem, l.alimenta.§.fin.ff.de libe.agnoſ. l.diuus.§. fi.l.libertus à patrono.ff.de iure patron.ita
10 patronus perdit ius, † quod habet in libertum,d.l.alimenta.in princ.Specul.d.§.fina. num.9. Rolan.de lucro dot.quæſt.67.num. 6. Cordub.d.§.ſolent,nume.14. qui tamen. num 13.dicit,quòd libertus tunc ſolùm redigitur in ſeruitutem, quando ipſi patrono negauit alimenta, non etiam quando pa
11 rentibus vel filijs † patroni negauit, quia in eis non militat ratio accepti beneficij.

Hæc tamen cauſa per eum allegata non valet,quia videmus, quòd etſi ratio dati beneficij conueniat ſoli patrono, tamen illius contemplatione obligatio alendi extenditur ad patroni filios, vxorem, & parentes, quia eis quoq; libertus obſequium præſtat, vt dicitur in ea l.ſi quis à liberis.§. fi.ff.de liber.agnoſc. & cùm pater & filius idem ſint, cùm ipſi patrono ſicuti omnes ſunt alēdi,ita plectitur pœna libertus,qui negat alimenta:poteſt tamē opponi, quòd lex pœnam libertatis amittendæ imponēs loquitur ſolùm quando negat alimenta,
ideo cùm tractemus de pœna, † non debet 12
extenſio admitti ad alios caſus,c.in pœnis, de reg.iur.in 6.l.factum cuique.§.in pœnalibus.vbi Deci.& Cagnol.ff.eo.titu. Iaſ.in l.cùm quidam,nume.10.& ſeq.ff.de libe.& poſthum. Crot.in conſ.112.num.14.Bellon. in conſ.42.num.7.etiam vbi extat eadem ratio.Iaſ.in d.l.cùm quidam,nume.7.& ſequ. vbi dicit communem.Crau.de antiq.temp. part.4.in princip.nume.148. & in præſenti caſu non tanta ratio militat, vbi alimenta fuēre denegata parētibus patroni,vel eius liberis,quanta verſatur, quando denegantur ipſi patrono,cui nō alij acceptam ferre debet libertatē,& non eſt dubiū quòd pri-
uatio † eſt pœna,§.cùm igitur,verſ.ſin au- 13
tem non maluerint, in Authen. de non eligen.ſecundo nub.Barba.in conſil.11.nume. 22.& 23.volum.1. Socin.iun.in conſi.27.nu. 26.volum.4. Bero.in conſil.15.num.6.volu. 1.D.Becius in conſil.9.numer.3.conſil.104.
num.12. pœna autem priuationis † non ha- 14
bet locum,niſi in caſibus expreſſis,d.§.cùm igitur,ver.non eſt tex. Bal.in authen.ex teſtamento,num.5.C.de ſecun.nupt. Alex. in l.etiam.§.1.num.7.ff.ſolut.matrimo.Roma. in conſ.405.num.2.Tiraq.in l.ſi vnquàm,in verſ.reuertatur,nume.249. C.de reuoc.donat. Ioan.de Garron.in d.authen. ex teſtamento,nume.48.Cagnol.in l.ſi quis maior, num.87.C.de tranſact.Crot.in conſi.17.nume.16.cum infinitis ſimilibus. Addo quod dum lex tractat de alimentis patrono præſtandis, ſubijcit ſtatim de parentibus,& liberis,at pœnam imponit ſeparata lege,nulla facta parentum,vel liberorum mētione, cùm

cùm tamẽ id facilè fuiſſet exprimere ſi Iu-
riſconſultus id voluiſſet, l. vnica. §. ſin au-
tem ad deficientis. C. de caduc. toll. et ſi hoc
voluiſſet, dixiſſet vtique imponendo pœ-
nam, ſicuti dixit extendendo onus alendi,
& in l. neque. C. de obſeq. patrono imponi-
tur alia pœna, ideo quoq; placet alijs quòd
pœna non extendatur eo præcipuè attento
quòd non eſt tanta facilitas in decernendo
alimenta parentibus & liberis, quæ eſt in
fauorẽ patroni, vt inquit text. in d. l. ſi quis
à liberis. §. vtrùm autem. vide tamen, quæ
dicam inter priuilegia alimẽtorum, in pri-
uilegio, an libertus priuetur libertate ob
negata alimenta. Prædicta autem cõcluſio,
quæ habet quòd libertus teneatur alere pa
tronum, multis modis extenditur à Tiraq.
in d. l. ſi vnquàm, in verſ. libertis, nume. 31.
vbi inter alios caſus vult, quòd etiam pri-
15 uignus † patroni alendus ab eo ſit, per text.
in l. neque. C. de obſeq. lib. qui text. loqui-
tur non de alimentis, ſed de reuerentia ex-
hibenda, vt intelligunt glo. & Bal. ibi: imo
nec de exhibenda reuerentia, ſed ne ſit pri-
uignus iniurioſus, quod multum differt à
reuerentia. Porrò ſi patronus ipſe nõ tene-
tur priuignos alere, vt dixi ſuprà, quare id
oneris iniungi debet liberto? Addo quòd
non etiam videtur ea ratio obligãdi patro-
num erga libertum ad alimenta, quę ipſum
libertum obligaret erga patronum, nam li
bertus tenetur ratione ſuſcepti tam ſingu-
laris beneficij, & ratione reliquiarum prę-
cedentis ſeruitutis: at nihil tale conſidera-
ri poteſt in patrono, quo fit vt nec priuan-
dus videatur ſi neget liberto alimenta. co-
gita tamen, quia lex hoc dicit expreſſè. hãc
autem diuerſitatem conſiderauit l. alimen-
ta. ff. de liber. agnoſc. iuncta l. ſi quis à libe-
ris. §. ſolent. dum patrono mandat alimẽta
præciſè præſtari, liberto verò cauſatiuè,
niſi malit patronus perdere ius quod in eũ
habet. extenditur etiam ad eum libertum,
16 qui fuit liberatus † à præſtatione operarũ,
quia tenetur nihilominus ad alimenta, l. li-
bertus qui, ff. de oper. liber.

Declarã prædictam concluſionem, vt
17 non procedat in hærede liberti, † qui non
tenetur ad alimenta erga patronum defun-
cti, l. hæres liberti. ff. de obſeq. liber. & ra-
tio eſt, quia alimenta debentur ob benefi-
cium ex antidorali obligatione, declarat
Iaſon in d. l. ſi non ſortem. §. libertus, num.
4. & ſeq. ff. de cond. indeb. ex qua etiam ob-
ligatione tenetur exhibere reuerentiam.
Hæc verò omnia ſunt perſonalia, & cum
perſona extinguuntur, ſecùs eſſet quando
eſſent realia vt declarat Cordub. in l. ſi qs
à liberis. §. item reſcriptum, nu. 2. dum tra-
ctat rationem diuerſitatis inter hæredem
filij, & hęredem liberti, & hac ipſa ratione
filij libertorum non tenentur mortuo pa- 18
tre alere † patris patronum, licèt aliud ſit
viuente patre, vt eſt tex. in l. fi. vbi pulchrè
glo. C. de liber. & eor. lib. glo. in d. l. ſi quis
à liberis. §. verum autem. quæ ſubdit, quòd
parentes patroni † tenentur alere libertos 19
filiorum. Ruin. d. conſi. 144. nume. 12. & ſeq.
volum. 5. Crot. d. l. ſi conſtante, nu. 162. Hæc
autem obligatio alendi patronum, nõ tam
deſcendit à iure ciuili, vt probatur in l. fi.
ff. de liber. agnoſc. quàm à naturali quadam
ratione, per quam benefacienti rependen-
dum eſt beneficium, l. ſi nõ ſortem. §. liber-
tus. ff. de condi. indeb. ideo Coraſ. in l. om-
nia, nume. 6. ff. de off. præfecti vrb. dicit, li-
bertum teneri † naturali & ciuili iure. hæc 20
tamen naturalis obligatio deficit prorſus
in patrono erga libertum, quia in eo non
poteſt conſiderari ratio accepti beneficij,
ſed vt eum cogatur alere, à quo exigeret a-
limenta, ſi ageret, argumento l. ſecundùm
naturam. ff. de regul. iur. Intellige tamen
tunc patronum dandum, quando patronus
† deuenit ad extremam egeſtatem, ſecun- 21
dùm gloſſ. in c. quicunque, 16. quæſt. 7. ſe-
quitur Bald. in l. fina. in fin. C. de reuoc. do-
nat. dicam tamen infrà in quæſtione, an Ec-
cleſia alat patronum. Intellige etiam vt li-
bertus qui non aluit patronum, non reuo-
cetur in ſeruitutem, quando fuit † alimen- 22
tatus ab alio, vt declarat Corne. conſil. 120.
colum. 2. volu. 1. Rolan. de lucro dot. quæſt.
67. in fin. vbi alia ſimilia congerit. Quan-
do tamen libertus ſeruit patrono præſtan-
do operas ei debitas, non tenetur victum
miniſtrare, † ſi libertus diues eſt, ſecùs ſi 23
pauper ſit, gloſſ. in l. ſuo victu. ff. de op. lib.

ſequi-

ſequitur Bart. in l. ſi nō ſoriem. §. libertus, nu. 31. vbi Iaſ. nu. 18. dicit eſſe communem, ff. de cond. indeb.

SVMMARIA.

1 *Alumnus alit nutritorem, & nutricem pauperes.*
2 *Alumnum non vocat nutritorem in ius ſine venia.*
3 *Alumnus non eſt teſtis integer pro nutritio.*

QVAESTIO LII.

1 ALVMNVS, qui diues eſt, alit nutritorem † & nutricem, vt probatur in l. ſi quis à liberis. §. etſi impubes. ff. de libe. agnoſ. vbi Cordub. dicit, quod non 2 poteſt in ius vocari ſine venia. † ſecundùm Alciat. quem citat, & ibi latè agit de intellectu l. 1. §. fina. ff. de obſeq. præſtan. huius dicti duplex eſt ratio: vna, quæ deducitur à reuerentia, quam alumnus tenetur erga nutritorem exhibere: obligat enim hæc reuerentia ad alimenta, vti ſæpè diximus, & probant Ruin. d. conſ. 144. num. 12. volum. 5. Crot. in l. ſi conſtante, num. 162. Altera verò fundatur ſuper beneficio recepto, quod obligat ad antidora. diximus autem in præcedenti quæſtione, obligationem antidoralem producere neceſſitatem alendi: negabit autem nemo, quia alumnus plurimū 3 debeat nutritio: ea enim ratione non † recipitur in teſtem, vt per Bal. in l. parentes, num. 3. C. de teſtib. Alber. de Malet. in tract. teſtium, par. 1. nume. 16. Lanfran. de Oriano in eod. tract. num. 61. vbi dicit eſſe communem opinionem.

SVMMARIA.

1 *Diſcipulus alit magiſtrum pauperem, & nu. 4.*
2 *Tutor donare poteſt magiſtro pupilli.*
3 *Magiſter eſt loco parentis.*
4 *Diſcipulo ſancta videri debet perſona magiſtri.*
5 *Patriæ, parentibus, & magiſtris gratias referre non poſſumus.*
6 *Diſcipulus exhibere debet reuerentiam Doctori ſuo.*
7 *Magiſter non minorem in diſcipulum habet poteſtatem quàm pater in filium.*
8 *Magiſter non poteſt in ius vocari ſine venia.*

QVAESTIO LIII.

DISCIPVLVS quoq; alit ſuum magiſtrum in neceſſitate † conſtitutum, 1 eſt text. clarus in l. 2. §. fina. ff. de origine iur. qui exemplum ponit in Sabino, cui diſcipuli miniſtrarunt neceſſaria, & dicit text. in c. quia nonnullis, de magiſtr. quòd docentis neceſſitas releuari debet, & ſicuti tutor poteſt donare magiſtro † pupilli, l. Aquilius Regulus, de donat. l. cùm 2 plures. §. cùm tutor. ff. de adminiſtr. tutor. ita fortius ſubleuare cogitur poſitum in neceſſitate, accedat quòd Doctor ſeu magiſter † eſt loco parentis, l. 1. ibi, filios erudire, vbi gl. C. de excuſ. artif. lib. 10. vbi diſcipulus filius appellatur, & gloſſ. in l. liberto. ff. de obſeq. dicit, quòd ſicuti filio & liberto patris, & patroni perſona ſancta 3 videri debet, ita & diſcipulo perſona † magiſtri. at filij patrem alere tenetur egenum, 4 d. l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff. de liberis agnoſcen. ergo & diſcipulus. hanc ſententiam primus omnium pronunciauit Innoc. in c. 1. in fin. de magiſtr. vbi Ann. nume. 11. & ſequitur ibi Imola, Alberi. in procem. Digeſt. §. quibus. in l. 1. in fin. princip. ff. de iuſti. & iure. Bal. in d. l. 2. in fi. Roman. in ſing. 139. Bologni. in Auth. habita, nu. 72. C. ne filius pro patre, vbi ſcholaribus conſulit ne eligāt pauperem Doctorem: quod conſilium vti aureum, ita parum vtile eſt ſcholaribus, quod Doctores pauperes ſolicitè magis atque accuratè inſtruunt multos, citat Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. et ſi impubes, num. 11. Aſcan in tract. de pat. poteſta. effect. 17. num. 5. Rolan. conſil. 5. nu. 10. volum. 3. mihi verò non placet eiuſdem Cordub. diſtinctio, per quam limitant noſtram concluſionem non procedere, quando Doctores priuatum, vel publicum habent ſalarium: nam nunquàm tam opima ſunt ſtipendia, quæ debitum collati beneficij extinguere poſſint. eſt enim vulgò receptum ſapiens illud dictum, quod patriæ, parentibus, & magiſtris † pares gratias re- 5 ferre nunquàm poſſumus, videri poteſt Gell. Noct. Attica. lib. 4. cap. 3. Cag. qui alia congerit, d. l. 2. in fin. num. 582. & eis merces

 ſolui

ſolui non poteſt nimis larga, vt in d.l.cùm plures.§.cùm tutor.conferunt, quæ ſuprà diximus de antidorali obligatione, quæ cauſat neceſſitatem alendi, ita vt qui egregium beneficium recepit, alere teneatur: ſic vidimus in liberto, & alumno: accedit etiam reuerentia, quam tenetur diſcipu-
6 lus exhibere ſuo † Doctori, ſecundùm gloſſ. in d.l.liberto.& magiſter non minorem habet poteſtatem in diſcipulum, quàm
7 habeat † pater in filium, gloſſ. penul.in c.1. 23.quæſtio.5.qua ratione non poteſt in ius
8 vocari ſine venia. † Alberic. in l. generaliter, nume.2.C.de in ius vocan. Socin. ibi, numer.8. Bologn. d.authen.habita, nume. 76.Cordub.qui addit Boer. Rebuff. d.§.etſi impubes, nume.13.

SVMMARIA.

1 *Eccleſia alit patronum pauperem.*
2 *Benefacienti benefacere debemus.*
3 *Eccleſia dicitur mater pauperum.*
4 *Eccleſia ampleƈtitur omnes tamquàm filios.*
5 *Eccleſia bona ſua pauperibus diſtribuit pro parte.*
6 *Bona Eccleſiæ ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore.*
7 *Eccleſia magis tenetur erga patronum, quàm erga alium.*
8 *Patrono pinguiora alimenta præſtat Eccleſia quàm alijs faciat.*
9 *Eccleſia, quæ domo recepta promiſit me alere, tenetur etiam perempta domo.*
10 *Patronus alitur ab Eccleſia, etiamſi dos data ſit perempta.*
11 *Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus conſummatus.*
12 *Eccleſia alit filios & filiam patroni.*
13 *Occidat quis, vel mortis cauſam præbeat, nihil intereſt.*
14 *Eccleſia tenetur de homicidio, ſi ſcienter permittat patronum fame perire.*
15 *Patronum non alit Eccleſia, niſi extrema laboret egeſtate.*
16 *Paupertas extrema dicitur, quando non habet quis bona, nec ex induſtria quærere poteſt.*
17 *Eccleſia non alit vniuerſitatem patronam, ſed ſolos vniuerſitatis Rectores.*

QVAESTIO LIIII.

ECCLESIA quoque alit patronum ſuum, ſi pauper ſit, & egeſtate labo-
ret, † & idem in filijs ipſius patroni, 1
eſt text. in l.quicunque, 16.quæſt.7.eſt text. in c.nobis, vbi notant omnes, de iure patro. & in vtroque loco ponit glo. eſt etiam tex. in c.fi.10.quæſt.2. & in dictis locis ponunt etiam Doctores, hanc ſententiam probauit Alber.in rub.C.de alen.lib. Pau.de Citad.in tract.de iure patro.in 4.artic.6. par. num.157.Lamber.in eo.tract.lib.3.in 3.princip.quæſtio.in fin.princip. Felin. in c.cùm omnes.num.32.de conſtitut. Caſſado.de iure patro.deciſ.3. num.2. Ioan.de Plat.in rubric.C.de decurio. in fin.libr.10. Ripa in l. cum filio, num.15.ff.de lega.1. Bero.conſil.5. num.63.volum.1.Duen.in reg.187. num.14. Cordub.in d.l.ſi quis à liberis.§.fina. num. 20.& 28.ff de liber.agnoſcen.& procedit etiamſi vnicus ſit rector, vel beneficiatus illius Eccleſiæ, vt probat Bart.in d.l.ſi quis à liberis.§.de alimentis, poſt Dyn.ibi, & ſequitur Paul.de Citad.loco prædicto. num. 161.in fin.oritur autem hæc obligatio à naturali ratione, ſecundùm quam benefacien-
ti † debemus benefacere, c. cùm in officijs, 2
de teſtamen. l. ſed ſi lege. §. conſuluit.ff.de petit.hæred. quæ ratio etſi generaliter valeat apud omnes, tamen debet multò magis valere apud Eccleſiam, quæ † dicitur 3
mater pauperum, c. ad Romanam Eccleſiam, 2.quæſtio. 6. & nemini claudit gremium ſuum, ſed omnes ampleƈtitur † tam- 4
quàm filios, l. liquet. §. hoc igitur. C. de ſum.Trinita. & fide Cathol. & facultatum partem per miniſtros diſtribuit † in paupe- 5
res, c.nobis, & c.4.12.quæſtio. 2. c. decimæ, 16.quæſt.1.l.2.C.de epiſcop.& cler.& dicit gloſſ.in c.fina.12.quæſtio.1.quòd res Eccleſię & clericorum dicuntur eſſe pauperum, ex quo neceſſitatis tempore † ſunt eis com- 6
municandæ, ſecundùm textum in c.conuenior, 23.quæſt.8.& in c.ſicut hi, 67.diſtinct. qua ratione videtur ſuperfluam eſſe quæſtionem: ſi enim Eccleſia cuicunque egéno tenetur ſubuenire, ad quid q̃rere, an teneatur erga patronum? Sed magis obſtringitur Eccleſia erga patronũ quàm erga † alium, à 7
quo

quo nihil recepit, gl. in c. penul. de iure pa-
tron. & ordinata charitas magis dirigitur
in eos à quibus recepimus beneficium, quã
in alios, ideo gloſſ. in c. nobis, de iure pa-
tro. dicit, quòd pinguiora alimenta dabun-
8 tur patrono, † quàm ſoleat Eccleſia alijs da
re, ſequitur Citadin. dicto num. 157. Abb. in
d. c. nobis, nume. 6. vbi addit, quòd patrono
datur actio contra Eccleſiam, de quo tamen
ſuo loco dicemus, atque ita ſecundùm eum
duo operatur hęc obligatio: primum, quòd
pinguiora præſtantũr: ſecundum, quòd pe-
tuntur iure actionis.

Ampliatur autem hæc cõcluſio, vt pro-
cedat etiam ſi dos data Eccleſiæ à patrono
ſit perempta, quia nihilominus Eccleſia
ſubuenire tenetur patrono, per id quod vo
luit Bald. in l. 1. in fin. C. de iure emphyt. v-
9 bi ſi donaui domum Eccleſiæ, vt † me alat,
tenebitur Eccleſia, etiam ſi domus fuerit
combuſta, vel perierit, ſequitur Crem. ſin-
gul. 1. nam tradendo rem, impleui contra-
ctum ex parte mea, & translato ſemel do-
10 minio res perit domino, non mihi. hoc † vo
luit in noſtris terminis, Citad. in d. artic. 4.
num. 165. ego arbitror, hanc deciſionem ve-
ram, ſed nõ per ſupradictam rationem: ſed
quia ratio recepti beneficij durat etiam re
perempta, ideo remanet ſemper antidora-
lis obligatio, vt videmus in donatario, qui
tenetur alere donatorem, ſi diues ſit, etiam
vltra quàm ferant redditus rei donatæ, vt
dixi ſuprà ex Ripa in l. fi. nu. 165. C. de reuo.
don. vbi declarat Saliceti dictum ibi, cauſa-
tur enim obligatio antidoralis, & contra-
hitur eo ipſo, quòd patronus dotat Eccle-
ſiam: proinde ſi ceſſet dos, vt quia res per-
eant, non ceſſat effectus obligationis, qui e-
11 rat conſummatus. ceſſante † enim cauſa, nõ
ceſſat effectus conſummatus, l. fin. in princ.
ff. vnde lib. l. interſtipulantem, §. ſacrã, ff. de
verb. oblig. Tyraq. in tract. ceſſ. cau. limi. 11.
cũ ergo non res ipſæ ſint in cauſa, quòd Ec-
cleſia alat patronum, ſed obligatio oriatur
ex donatiõe, licèt ceſſet res: quia tamen nõ
ceſſat ipſa datio, præſtanda ſunt alimenta:
& hanc ampliationẽ ſequitur Cy. Angel. &
Albe. in d. l. 1. C. de iu. emph. Iaſ. in l. quomi
nus, nu. 178. ff. de flum. Cord. d. l. ſolẽt, nu. 31.

Amplia quoque, vt non ſolum patro-
num, † ſed etiam filios & familiam tenea- 12
tur Eccleſia alere, c. filijs, & c. quicunque,
16. q. 7. Lamber. in tract. patron. lib. 3. quæſt.
3. princ. art. 6. num. 1. & 3. Cordub. in d. §. ſo-
lent, num. 28.

Amplia, vt Eccleſia in tantum teneatur
quòd ſi ſciat patroni indigentiam, permit-
tat eum fame perire, teneatur † de homici- 13
dio, l. necare, ff. de liber. agnoſcen. & nihil
intereſt, an occidat quis, vel mortis cauſam
prębeat, l. ſi quis necandi, C. ad leg. Cornel.
de ſicar. & dicitur malum committere, qui
illi non occurrit, cum poteſt, c. paſce, diſtin
ctio. 86. c. quantæ, de ſentent. excommunic.
ponit in † propoſito Paul. de Citadi. loco 14
prædicto, nu. 164.

Reſtringe quæſtionis noſtræ concluſio
nem, vt procedat, quando patronus ſumma 15
† laborat egeſtate, ita voluit glo. fin. in d. c.
quicunque. 16. q. 7. quam ſequitur Bald. in l.
fin. in fine, C. de reuoc. donat. ſumma autem
egeſtas eſt, quando is nõ habet de proprio,
nec poteſt viuere ex induſtria, † & non ex- 16
tat perſona, quæ de iure compelli poſsit ad
præſtandum alimenta, quemadmodum de-
clarat Bart. in l. ſi quis à liberis, §. item re-
ſcriptum, ff. de liber. agnoſc. vbi inquit ap-
pellari ſummam neceſsitatem, quando nul
lus extat, qui teneatur alere, per l. qui du-
os, ff. de reb. dub. ſed Paul. Citadi. in ſæpius
relato loco, nu. 158. dicit etiam tunc alendũ
eſſe patronum, quando tendit ad magnam
paupertatem, quia dicitur ad inopiam re-
dactus, qui non poteſt viuere ſecundùm ſta
tum ſuum, affert ſimile de marito vergente
ad inopiam: allegat etiam quod dicimus,
patrem teneri ad alẽdum filium, etiam qui
poſſet ex induſtria ſeipſum alere exercen-
do artem infamem, vel indecentem, cum ta
men non ſit in extrema neceſsitate. ego ta-
men intelligo extremam inopiam, non
quia aliter ali non poſsit honeſtè, ſed quia
etiam non habet alium ſibi ad alimenta ob-
ligatum, quo caſu ſi habet patronus vxorẽ,
patrem, vel alium, non petit alimenta ab
Eccleſia.

Declarat etiam Citadin. ibi, num. 161. vt
Eccleſia non teneatur vniuerſitatem alere,

17 quæ † ſit patrona, ſed ſolos Rectores vniuerſitatis, ſecundùm Archidiac. in c. ſi plures. 16. q. 7. & quia ibi perfectè loquitur, nó proſequor.

SVMMARIA.

1 *Vaſallus non tenetur alere dominum, vide tamen num. 12.*

2 *Vaſallus feudo non priuatur eo, quod dominum non aluerit.*

3 *Lege cautum quod non reperitur, non eſt de nouo inducendum.*

4 *Onera non ſunt multiplicanda.*

5 *Priuatio non habet locum, niſi in caſibus à iure expreßis.*

6 *Vaſallus non alit dominum, qui illius culpa incidit in egeſtatem, item quando omnia bona habuit in feudum.*

7 *Vaſallus Eccleſiæ alit Legatum ſedis Apoſtolicæ conſtitutum in neceßitate.*

8 *Vaſallus ſtante pacto inueſtituræ, tenetur dominum alere.*

9 *Feudum recipit quæcunque pacta, quantumuis extranea.*

10 *Vaſallus qui pactum alendi dominum non ſeruat, feudum perdit.*

11 *Prouiſio hominis, facit ceſſare prouiſionem legis.*

12 *Milites aluntur à Republica, quam defendunt.*

13 *Dominus tenetur alere vaſallum de fructib. feudi ad ſe reuerſi.*

14 *Feudum dicitur beneficium.*

15 *Vaſallus feudi conceßi ob merita tenetur nihilominus alere dominum.*

16 *Vaſallus priuatur feudo omnibus in caſibus, quibus reuocari poteſt donatio.*

17 *Ingratitudo quælibet egregia ſufficit ad feudi priuationem.*

18 *Expreſſum dicitur, quod continetur in generalitate diſpoſitionis.*

19 *Expreſſum dicitur, quod fuiſſet dictum à partibus, ſi de eo fuiſſent interrogatæ.*

20 *Vaſallus pro feudo conceſſo ad certum ſeruitiũ, non tenetur ad aliud.*

21 *Ingratitudini futuræ nemo poteſt renunciare.*

22 *Expreſſa magis nocent.*

23 *Generali in diſpoſitione non venit, quod non fuiſſet in ſpecie conceſſum.*

24 *Donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur, etiã ſi promiſit donator eam non reuocare.*

25 *Vaſallus paciſci poteſt cum domino, quod ad nullum teneatur ſeruitium.*

26 *Feudum perditur ex cauſis ordinarijs, licèt vaſallus ex pacto ad nullum teneatur ſeruitium.*

27 *Feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis naturam ſuam.*

28 *Feudum eſſe non deſinit, licèt vaſallus à ſeruitio liberetur.*

29 *Donatio ob merita non reuocatur prætextu ingratitudinis.*

30 *Feudum ob merita conceſſum non perditur propter ingratitudinem.*

31 *Feudum ob merita conceſſum non dicitur beneficium.*

32 *Donatio remuneratoria continet permutationem, & habet titulum oneroſum.*

QVAESTIO LV.

VASALLVS item, an teneatur dominum alere, quærunt Doctores: & multi in eam iuere ſententiã, quòd non † teneatur, & inter eos præcipuus eſt 1
Iacobin. de Ardizo. in ſumma feudi, cap. 61. colum. fin. vbi dicit, nunquam audiuiſſe hoc fieri, vel conſuetudine obtineri, Ioan. Andr. ad Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. fi. num. 11. in fin. vbi ponit in omnibus verba Ardizo. idem voluerunt Rayn. Iſern. Præpoſ. & Afflict. in c. licèt, in 3. colum. ſi de feudo fuer. controuerſ. inter dom. & agna. & ibi inquit Aluar. quòd hoc iure cautum non reperitur, Salic. in l. ſolo, C. de lib. cau. vbi quòd non priuatur ideo feudo, cum lege aut conſuetudine feudorum ſcripta nõ caueatur, & regula ſit, quòd amicus amicũ, & pupillus tutorem non alat. & ad id quod dicitur de filio, qui patrem alit, & de liberto qui alit patronum, reſpondet, quod alia in eis eſt ratio, nam pater in eſſe producit filium, & patronus producit libertum, & in exiſtentiam libertatis, imò Aluar. d. c. licet, inquit hanc eſſe communem, Curt. in tract. feud. part. 4. princ. in princ. poſt quartam dubitatio. verſi. ideo faciunt prædicta ad notabilem. & rurſus in cauſa 38. colum. 1. verſ. ego autem aduertendum. vbi ait feudiſtas cõmuniter tenere, quòd vaſallus nõ priue-

priuetur feudo,ſi non † alat dominum, Ia-
cob.de S.Georg.in ſua inueſti.in verſ.& cũ
pacto quòd dicti vaſalli præſtent ſingulis
annis,num.2.vbi inquit placere ſibi ſenten
tiam Iac.de Ardizo.& Aluar.idem Iacob.in
tract.de homag.nu.29. Paris de Puteo in cõ
ment.Iſer.tit.6.col.2. Zaſ. in tract. feud.in
part.7.nu 43. verſ. verum tamen dominum
creditoribus preſſum, folio mihi 76. ſub-
dens hanc doctrinã eſſe communiter rece-
ptam,Par.de Put.in commen. Iſer.in tit.45.
ſi de feud.defunct. fuer.controuerſ. inter
dom.& agnat.col.11.verſ.an vaſallus tenea
tur alere,Capic.in ſua inueſtit.feud.§.feu-
dorũ alimenta,in prin.vbi dicit communẽ
Cla.de feud.in q.23.vbi pariter dicit cõmu-
nem, Rol. qui hanc ſententiã multis ratio-
nib⁹ tuetur,in conſ.nu.15.& ſeq.vol.3.prin
3 cipalis eorum ratio eſt,quia nõ † reperitur
iure cautum, ideo non eſt inducendum de
nouo,l.illam,C.de collatio.Archid.in pro-
œm.ſexti.

Secundò,quia onera nõ ſunt multipli-
4 canda in humeros vaſalli, † qui iam multa
alia tenetur præſtare, argumento l.ſemper
in obſcuris,ff.de reg.iur.& in l.Titia, §.qui
in vita,ff.de leg.1.& ſicuti à principio quæ-
libet res præſumitur libera, l. altius, C.de
ſerui.ita ex poſt facto eam capere debemus
interpretationem,per quam ſeruitus quan
to minor fieri poteſt, inducatur, id eſt vt
ſeruitus ſit leuior, non grauior, præcipuè
cum agamus de inducenda priuatione feu-
di,caſu quo vaſallus alimenta non præſtet:
non enim induci debet priuatio, niſi in ca-
5 ſibus † expreſsis, §.cum igitur, in Auth.de
non eligen.ſecun. nubent. cum alijs citatis
in quæſt. an libertus alat patronum. duo-
bus tamen in caſibus prædicti omnes Do-
ctores admittunt dominum alendum eſſe à
vaſallo. Primus eſt, quando dominus inci-
diſſet in egeſtatem culpa vaſalli,putà ne va
6 ſallum defenderet. Secundus eſt, † quando
infeudaſſet omnia bona, vel maiorem par-
tem, vel feudum eſſet admodum pingue &
magnũ, & in his conueniunt omnes. addit
Iac.de Ardizo.tertium caſum in legato Se-
7 dis Apoſtolicæ,† qui in ſuis neceſsitatibus
adiuuãdus eſt,c.ego Epiſcopus, §.legatum,
de ſacram.& for.fidel.c.& ſi quæſtiones,ex
trà de ſimon.Adeſt & quartus caſus, quãdo
in inueſtitura conueniſſet dominus ſuper
alimentis ſibi præſtandis † exiſtente neceſ- 8
ſitate,Iſer.in d.c. licet, vbi conſulit, quòd
ſemper fiat tale pactum, quia ſecundùm eũ
pactum etiam præter feudi naturam eſt ſer
uandum,c.1. §. penult. quid ſit inueſtitura.
admittuntur enim in feudo pacta † quantũ 9
uis extranea,c.1.de feud.non hab.prop.nat.
feu.& dicit Bald.in tit. qui feud. dar. poſſ.
quod pactum trahit feudum extra natura-
les terminos feudorum,Rol.in conſ.50.nu.
2.vol.3.deciſ.Pedem.23.nu.20. D. Becius in
conſ.101.nu.20. & ſeq. & prædictum conſi-
lium Iſer.probauit Iacob.in d.tract.de ho-
mag.num. 29. in fi. vbi monet quòd ita fiat,
idem in d.verſic.& cum pacto,in fin. Curt.
iun.in dicta quarta dubit.verſ.ideo faciũt,
in fin. vbi dicit,quod appoſito pacto, ſi va-
ſallus non illud obſeruabit, † feudum per- 10
det,Paris de Puteo ad Iſer.d.colum.11. Ro-
lan.in d.conſ.5.num.17. Marin.Frec.de feu.
de authorit.Baro.in vaſall.author.20.in fi.
vbi dicit, quòd regula data inter Baronem
& vaſallum,non licet ab ea recedere,l. 1. §.
ſi conueniat, ff.depoſi.quia ex † prouiſione 11
hominis derogatur prouiſioni legis,in l.fi.
C.de pact.conuent.

Specul.tamen in tit.qui fil. ſint legit. §.
fin.nume.11.tenet,quòd vaſallus tenetur a-
lere dominum, argumento liberti qui alit
patronum,gloſſ. & Dd.in d.l.ſi quis à libe-
ris,§.ſolent,ff.de liber.agnoſcen. idem vo-
luit Placent. in ſumma, C. de alen. liber.§.
fin.prout eum referunt Iacob.de Ardizo.d.
cap.61.& Ioan.Andr.ad Specu. loco prædi-
cto.& mouetur, quia milites † ali debent à 12
Republica,quam tuentur & defendunt cõ-
tra hoſtes, Bart.in tractatu de aliment. nu-
mer.45.vbi quod aliàs dominus poteſt eum
priuare feudo, idem Bartol. in l.alimenta,
§.Imperatoris, numer. 1. ff. de liber. agno-
ſcen. vbi adducitur argumẽto donatarij,
qui tenetur alere donatorem,l. fin.C.de re-
uocan.donat. & quia vaſallus cogitur iuua
re dominum, c.1. quæ ſit forma fidelit. at
negando alimenta, non ſolùm non adiu-
uat,ſed necat,l.necare, ff. de liber.agnoſc.
Bald.

Bald.idem tenet in l.vnica,§.ſed ſcimus,cir
ca fin.C.de lati. liber.tollen. reſtringendo
tamen vt alat de redditibus feudi, non de
proprijs bonis,arguméto donatarij,de quo
ponit gl.in l.in condemnatione, ff.de regu.
iur.Pract.Pap.forma libelli,quo ag. ex leg.
rei ſing.§.1.num.79.eiuſdem partis fuit Ro
man.in l.ſi quis non quaſi,numer.1. ff.de ac-
quirend.hæreditate,allegat Placent. & ad-
ducit, quia melius eſt in dubio miniſtrari,
quàm negari alimenta ei, qui aliquo caſu
futurus eſt dominus, l.1.§. ſed ſi maritum,
de ventre in poſſeſſ.mitten.quod argumen
tum licèt Roman. non dicat, deſumpſit ab
Ardizo.dicto cap. 61. colum. 2. in fin. idem
tenuit Aret.d.l.ſi quis non,colum.2. verſic.
ex iſto text. vbi mouetur ratione Baldi,
quòd ſicuti dominus tenetur alere vaſal-
13 lum de fructibus † feudi ad ſe reuerſi, c. 1.
an mut.vel alit.imperfect.ita & multo ma-
gis vaſallus de eiſdem fructibus alit domi-
num.addit,quòd vaſallus eſt domino obli-
14 gatus ad antidora, quia recepit † feudum
quod eſt beneficium,vt inquit text.in c.1.§.
fin.quib. mod.feud.amit. Hoſtienſ.in ſum.
de feud.§. 1. ſequitur Iacob. Ardizo. Ioan.
Blan.Bald.Aluar.Mart.Laud.Cardin. & Ia-
ſon in prælud.feud.Cardinal.& Imola in c.
2.de feud.Alexan.in conſ.136.colum. 2. vo-
lum.1. & ſequuntur communiter Doct. vt
diximus ſuprà,quòd antidoralis obligatio
producit neceſsitatem alendi, prædictos
ſequutus eſt Iaſon in vſib. feud. numer. 20.
vbi cum Bart.& Bald.tenet, dominum alen
dum eſſe à vaſallo, cum his tranſit Marin.
Frec.in tractatu de authorit.& poteſta.Ba-
ro. in author. 20. vbi pro hac parte allegat
Iacob.Ardizo.& Iacobin.præcipuos partis
aduerſæ defenſores,& ſubdit,quòd in con
ceſsione feudi ineſt tacita legis conditio,
quod de fructibus alat dominum, & ideo
lex obligat vaſallum,ne dominus illum ha
beat ingratum,& ampliat procedere etiam
ſi feudum fuerit conceſſum propter meri-
15 torum magnitudinem, quia non † per hoc
mutatur natura feudi quoad alimenta præ-
ſtanda,idem voluit Corduben. in dicta l. ſi
quis à liberis, §. ſolent, numer.32. ff.de li-
ber.agnoſcend.mouetur ex l.libertus, qui
operarum, ff.de oper.liber. vbi libertus a-
lioquin ſolutus omni obligatione opera-
rum,cogitur patronum alere, ex quo ino-
pia patroni per inuidiam illum conuenit.
Hæc opinio multis iuuatur, vt per Iacob.
de Ardizo.d. cap. 61. & eamet ratione mihi
arridet,quę verſatur in fauorem donantis,
intelligendo tamen de feudo non minimo,
quia ſi egregium beneficium contulit do-
minus, & vaſallus illum deſerat egenum,
efficitur ingratus, ſicuti eſt ingratus dona-
tarius,qui non alit donantem conſtitutum
in extrema inopia:& certa eſt regula,quòd
vaſallus feudo priuatur ex omnibus cau-
ſis,† quibus reuocari poteſt donatio,eſt te- 16
xtus in c.1.§.prædictis modis,quæ fuer.pri
ma cauſa benef. amittend. vbi ſequuntur
Doctores communiter, ſecundùm Curti.
iun.de feud.part.4.in 38.cauſa priuatio. &
dicit Aluar.in d.§.prædictis, quòd in feudi
priuatione cadit eadem æquitas, quæ mili-
tat contra donatarium,& filium, Zaſius de
feud.part. 10. verſic.duodecima concluſio,
folio mihi 169.vbi inquit, quamcunque e-
gregiam ingratitudinem † ſufficere ad feu- 17
di priuationem, Tyraquel.in l. ſi vnquam,
verſicu.donatione largitus,num.336. C. de
reuoc.donat. Vital.in tract.clauſ.tit.an re-
nunc. poſſ. alimen. colum. 3. quare tenebi-
tur vaſallus alere nõ tam lege feudi, quàm
lege rationis.

Et non obſtant contrariæ partis funda-
menta,quæ leuia ſunt: quamuis enim ſpe-
cificè non habeamus quæſtionem deciſam,
extat tamen generalis determinatio, quòd
propter ingratitudinem amittitur feu-
dum, & nulla maior ferè committi poteſt
ingratitudo,quàm dominum fame necare.
habemus item argumentum à ſimili in li-
berto:& licèt dominus non produxerit in
eſſe vaſallum,vti patronus & pater produ-
cunt libertum & filium, tamen ſatis eſt,
quod egregium beneficium in eum contu-
lerit eius beneficij ratione, circumſcripta
etiam illa productione obligatur ad ali-
menta,vt videmus in donatario : & licèt
multiplicanda non ſint onera, tamen ſuſti-
nenda eſt multiplicatio, quando iure, vel
ratione inducitur,& hic caſus ſatis dicitur
expreſ-

18 expreſſus,ex † quo continetur in generalitate,l.1.vbi Dd.ff.de vulg.Bart.in l.prætor, in princ.ff.de oper. noui nunc. & habetur pro expreſſo,quod partes diſpoſuiſſent, ſi
19 fuiſſent de eo † interrogatæ,gl.in l.tale pactum,ff.de pact.Gozad.in conſ.4.nu.31.Soc. iun.in conſ.77.in fin.vol.3. & cum ſit communis opinio, vt cõſtat ex ſupracitato Dd. numero,non eſt ab hac recedendnm.

Limitatur tamen,ſecundùm Mar. Frec. in d.authen.20.in fine,non procedere quã
20 do feudum datum foret † ad certum ſeruitium,quia tunc ad aliud non tenetur vaſallus, in c.1.§.ſimiliter, vbi Dd. de Capit.qui cur. vend. & forma conſtituta à principio inter dominum & vaſallum, eſt ſeruanda, d.l.1.§.ſi conueniat,ff.depoſit.facit quòd ſuprà diximus ex Iac.Ardiz.Ioan.And. & alijs de pacto alendi.

Hæc tamen limitatio mihi non placet, quia etiam ſi vaſallus ad certa ſeruitia feudum receperit, tamen illud amittit prop-
21 ter ingratitudinem: nam † futuræ ingratitudini nemo poteſt renunciare, Specul. in tit.de donat.§.1.verſ.quòd ſi actum eſt,Bar. Bald.& Caſtr.in l.fin.C.de pact.Anch. But. Imola,& alij in c.fin.extr. de donat. infinitos allegat Tyraq.in l.ſi vnquam,in præfat. num.140.C.de reuocan.donat.Ripa in l.fin. num.180.C.de reuoc.donat.ibi,an ſuſtineatur pactum quando firmatur ex iuramento,Vaſq.latè de ſucceſſ.creat.lib.1. §.1.nu. 165.cum ergo ingratitudo remitti non poſſit expreſsè,multo minus videbitur remiſſa,quando feudum conceditur ad certa ſer-
22 uitia:expreſſa enim † magis nocent, quàm tacita,l.expreſſa nocent, ff.de reg. iur. & in
23 generali diſpoſitione non † venit id, quod in ſpecie quis erat conceſſurus,l.obligatione generali, ff.de pignor. Cæphal. in conſi. 94.num.36.ideo videmus quòd promittens ſimpliciter non reuocare donationem il-
24 lã,reuocat † ſuperuenientibus filijs,vt poſt Bart. & alios concludit Ripa in l. ſi vnquã, num.4.& ſeq.C.de reuoc. donat. vbi Tyraquel.in præfat.num. 122. Præterea licèt va-
25 leat pactum quod vaſallus † ad nullum omninò teneatur ſeruitium, c. 1. §. nulla, per quos fiat inueſtit.c.fin.vbi gloſſ. magna, in prin.de Capit.qui cur.vend. tamen eo caſu feudum amittitur eiſdem de cauſis & culpis,quibus perderetur ſi nullum pactũ ſub eſſet,† vt voluit Iſern.in c. Obertus, in tit. 26
in quib.cauſ.feud.amitta.ſequitur Alex.in conſ.30.nu.24.vol.1.Iacobin.de S.Georg.in ſua inueſt.in ver.qui quidem inueſtiti pręſtiterunt,nu.73.Aret.in conſ.14.nu.3.in fin. verſ.pro his facit, Curt.iun.de feud.part.1. q.6.col.6.verſ.ego teneo & concludo,alios citat Pariſ.in conſ.23.num.26.vol.1.Ripa in d.l.fin.nu.181.C.de reuoc.don.& facit,quia feudum in aliquibus † alteratũ retinet na- 27
turam ſuam in reliquis,Iſern.in c.1.de feu. hab.prop.natur.Roma.in conſ.70. nume.2. Dec.in conſ.193.col.pen. ver.ſecundò præmitto,Pariſ.d.conſ.23.nu.26. Brun.in conſ. 19.D.Becius in conſ.101.nu.74.& ideo licèt datum ſit ad certa ſeruitia, non tamen deſinit committi propter ingratitudinem,& alias cauſas à iure feudorum inductas, facit quod voluit Bald.in l.2.q.16.nu.13.ff.de rer. diuiſ.vbi ait, quòd res deſinit † eſſe feuda- 28
lis,quando vaſallus liberatur ab omni ſeruitio,ſequitur Tyraquel.in l.ſi vnquam,in verſ. donatione largitus,num.339.in fin.C. de reuoc.donat.vbi multos refert, qui volunt quòd tali caſu non ſit infeudatio, ſed donatio. ſed non etiam mihi verum videtur quòd voluit Marin. Frec.d.author.20. feudum ob merita conceſſum reuocari, ſi vaſallus alimenta domino denegauit, nam ſi vera eſt regula quam ſuprà poſuimus, ex eis cauſis feudum reuocari,ex quibus reſoluitur donatio,conſequens fiet, feudum datum ob merita minimè reuocari, quia donatio ob merita prætextu † ingratitudinis 29
non reuocatur,gl.in c.fin.de don.gl.in l.ſi. verſic.inueniatur, C.de reuoc.donat.Rom. in conſ.26.in vlt.dub.Guido Pap.conſ. 214. Alex.in conſ.40.vol.4.Ripa, qui dicit ita tenere omnes,in d.l.fi.nu.150.eſt tex. expreſſus in l.pater,§.1.ff.de donat. quem poſt Roman. & alios dicit ſingularem Ripa in l. ſi vnquam,quæſt.14.num.29.C.eod.titul. vbi Ripa in verſ.donatione largitus, num.13.allegat infinitos,&in terminis Iac.de Rau.in ſum.quib.mod.feud.amitta.dicit quòd vbi feudum eſt datum ob merita, non perditur

Z propter

30 propter † ingratitudinem, quia demerita
compenſantur ingratitudine meritorum.
mouetur ex d.l.ſi pater,§.1.eum refert & ſe
quitur Bal.in c.1.nu.4.ſi vaſal.feu-priu.idẽ
voluit Bal.in c.1.num.2.verſicu. aut quid ſi
tale ſit feudum,tit.an mutus, vel aliter im-
perfe.vbi ait quòd in tali feudo ceſſat legis
vel conſuetudinis ratio, per quam induci-
tur priuatio,ſequitur ibi Martin.Laudẽ.&
Cardin. col. 2. cum quibus tranſeunt Abb.
Curt.iun.Ioan.Lup. & Zaſi. citati à Tyraq.
in d. verſ. donatione largitus, num.15. vbi
allegat contrarium voluiſſe Modern. Gal-
los, & inferendo ad noſtrum propoſitum
facit ratio, quia ideo vaſallus alit dominũ
quod propter beneficium obligatur ad an-
31 tidora: at ſi feudum † ſit ob merita conceſ-
ſum,definit eſſe beneficium, & ceſſat ratio
ſupra allegata, vt per Claud.Seiſel.in tract.
feud.tit.de feud.diffinit.& inuentio.verſ.
primò igitur in diffinitione, & in verſi.li-
cet autem feudum,& verſi. tamen non pla-
cet,folio 39.& ſeq.vbi probat quòd feudũ
emptum non eſt beneficium, nam donatio
remuneratoria dicitur titulus oneroſus,&
32 continet † quandam permutationem, l. A-
quilius regulus,ff.de donat. l.ſed & ſi lege,
§.conſuluit,in fin.ff.de petit.hæred.Rip.in
d.l.ſi vnquam,nu.29.Tyraq.in verſ.donati-
one largitus,nu.11.non mirum igitur ſi ceſ-
ſat obligatio,cum ceſſet beneficium.

SVMMARIA.

1 *Dominus alit vaſallum pauperem.*
2 *Dominus eiſdẽ cauſis priuatur directo feudi dominio, quibus vaſallus perdit feudum.*
3 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
4 *Dominus & vaſallus non iudicantur ad impa- ria.*
5 *Vaſallus qui non petijt inueſtituram intra annũ & diem, priuatur feudo.*
6 *Dominus priuatur, ſi interpellatus per annum, & diem, recuſet vaſallum inueſtire.*
7 *Vaſallus priuatur feudo, ſi non facit iuſtitiam domino.*
8 *Dominus perdit proprietatem, ſi vaſallo neget facere iuſtitiam.*
9 *Feudum eſt beneuola conceſſio.*
10 *Amicus non alit amicum.*
11 *Vaſallus non alitur à domino, cui ſeruit, quando feudum eſt pingue, aliàs ſecùs.*
12 *Seruiens alij ex neceſſitate non recipit expenſam, ſecùs ſi ex voluntate.*
13 *Vaſallus ſeruiens domino alitur ab illo, quando feudum eſt liberum & francum.*
14 *Vaſallus ſeruiens domino extra patriam, alitur ab eo.*
15 *Vaſallus ſeruiens domino recipit alimenta ab eo ſtante pacto.*
16 *Vaſallus ſeruiens domino alitur ab eo, ſtante loci conſuetudine.*
17 *Subditi, qui operas præſtant domino, poſſunt domum redire pro prandio, ſtante conſuetudine.*
18 *Vaſallus an ſeruiat domino proprijs expenſis, iudicatur non à domino, ſed à ſuperiore.*

QVAESTIO LVI.

SI teneamus communem illam ſenten-
tiam, quòd vaſallus alat dominum e-
genum, neceſſariò admittere debemus
dominum pari modo teneri ad alimenta er
ga vaſallum pauperem, & † hoc voluit Bal. 1
in d.l.vnica,§.ſed ſcimus,circa finem,C.de
lati.liber.tollen. ſequitur expreſsè Are.in
d.l.ſi quis non quaſi,col.2.ff.de acq. hæred.
Pract.Pap.in d. tit.de libel. quo ag. ex lega.
particu.§.1.num. 80. vbi mouetur ab argu-
mento de ſeruanda paritate inter dominũ
& vaſallum, per l.alimenta, C. de neg.geſt.
& per regulam, quòd reciprocæ ſunt obli-
gationes inter dominum & vaſallum, in
tantum quod dominus eiſdem † de cauſis 2
feudi proprietate priuatur, quibus vaſal-
lus feudum amittit, Iaſ.de vſib.feud.nu.70.
& trãsferri huc poſſunt omnes illi qui pro
bant Baldi ſententiam in d.§.ſed ſcimus,&
eos citauimus in præcedenti quæſtione, &
data communi opinione pro vera, quòd va
ſallus alat dominum, hoc in domino admit
tit Iaco.de Ardizo.in ſum. feud. c.61.col.1.
in fi.ver.& ſi hoc deberetur. vbi quòd do-
minus alit vaſallum in neceſſitate conſti-
tutũ, quòd ſi recuſet facere, omni iure pri-
uatur quod habet in vaſallum, allegat d. l.
alimenta, & d.§.ſed ſcimus, & multa alia iu
ra.confirmatur hæc opinio per regulã cor-
relatiuorũ,† vt diſpoſitum in vno, locũ ha 3
beat in alio, l.fi.C.de indict.vid.tollen.

Item

Item per regulam æqualitatis ſeruādæ
4 inter † dominum & vaſallum, ſecundùm
text.in c.1.in fin.de pace iuram.firman.in c.
1.de forma fidel.in fin. vbi Aluar.in pen.no
tab.in c.domino permittente, vbi Aluar.in
1.notab. ſi de feudo fuer.controuer.gl.in c.
de forma,22.q.6.vnde ſicuti vaſallus priua-
5 tur feudo, † ſi vltra annum & diem differat
petere inueſtituram,c.imperialem, §.præ
terea ſi quis,de prohib.feud.alien. per Fe-
de.ita dominus proprietate priuatur, ſi in-
6 terpellatus † recuſet intra annum & diem
inueſtire,gl.in c.1.§. fin. per quos fiat inue-
ſtit.vbi idem tenent Iaco. Beluiſ. Nicol.de
Neap.& Aluar. communem dicit Iacob. in
ſua inueſtit. in verſ. qui quidem inueſtiti,
nu.40.ſequuntur omnes,vt inquit Clar.de
feu.q.49.nu.7.ver.ſed quid ſi vaſallus, Cæ-
phal.qui alios citat, in conſ.241.nu. 28. Ca-
pic.in ſua inueſt.feud.in tit.feudorum do-
minia, ver.quartò quod quemadmodum.

Similiter ſicuti vaſallus priuatur feu-
7 do, † quando non facit iuſtitiam domino,c.
1.§.item qui domino, quæ fuit prima cauſ.
beneſ.amit. ita proprietatem perdit domi-
8 nus, qui negat iuſtitiam facere † vaſallo,vt
voluit gl.in d.§.item qui domino, in verſ.
iuſtitiam,& in c.1.§.1.titu.quid ſit inueſtit.
quam ſequitur ibi Iacob. Beluiſ. Iſern. &
Mart.Laud.Luc.de Pen.in l.in ſacris, col.3.
de proxim.ſacr.ſcrin.lib. 11. Iacobin.in ſua
inueſtit.in verſi.dictique vaſalli,il 1. num.
24.vbi dicit communem,ſubdens quòd do-
minus proprietate debet ex his cauſis pri-
uari,ex quibus priuaretur vaſallus, Curt.
iun.de feud.part.7.in fin. Cæphal. d. conſi.
241.num.29.Clar.de feud. quæſt. 68. Capic.
d.§.feudorum dominia, verſi.ſextò quem-
admodum.

Patitur tamen hæc deciſio aliquam dif-
ficultatem,quia ratio beneficij, & antido-
ralis obligationis, quæ militat in domino
contra vaſallum ceſſat pro vaſallo contra
dominum,& regula correlatiuorum nō ha
bet locum, quando ſubeſt diuerſitatis ra-
tio,vt per Iaſ.in d.l.fin. C.de indict viduit.
tollen.nec dici poteſt, quòd ſubſit ratio be
neuolentiæ, quæ intercedit dominum, &
vaſallum, vt probatur ex ipſa feudi defini-
tione, † quæ continet beneuolam conceſſi- 9
oné,c.1.§.fi.in quib.cau.feu.amit. Seiſel. in
d.tract.tit.de feu. diffinit. ver. in primis e-
nim,folio mihi 37. nam † amicus non alit a- 10
micum.Salic.in l.ſolo, in fin. C. de lib.cau.
& dicam ſuo loco. Reſponderi tamen po-
teſt, quod etſi beneficium fuerit originalis
cauſa inducendi obligationem in vaſallo
erga dominum,tamen ne inde inter eos re-
ſultaret imparitas,inductum fuit ex corre-
latiuorum regula,quòd dominus alat vaſal
lum. Præſentem quæſtionem,ac præceden-
tem intellige,quando dominus ſciret indi-
gentiam,& fuiſſet interpellatus, vt dixi in
donatario, & repete quæ ibi dixi, quia ex
eis declaratur noſtra quæſtio.

Hæc procedunt indiſtinctè,ſed quid v-
bi vaſallus ſeruit domino, vti tenetur plu-
ribus in caſibus, an ſuis ſumptibus ſeruiat,
vel dominus teneatur illi miniſtrare ali-
menta.& Dyn.& Bald.in l.Meuia,§.1.num.
5.ff.de annu. leg.dicit, quòd ſi † feudum eſt 11
pingue,tenetur vaſallus ſe ipſum alere,ſe-
cùs autem, ſi feudi fructus non ſufficiunt,
hoc ante eum voluit Iac.de Ardizo.in ſum.
feud.tit.quib.mod.feud.amit. in rubric.an
vaſalli tenean.ſeruit.offer. & alibi ſæpè in
l.qui manumittitur,num.1. C.de oper. lib.
Ange.in l.ſi non ſortem, §.libertus,ff.de cō
di.indeb.vbi Iaſ.num. 28. arguit de liberto
ad vaſallum,Roman.in l.recuſare, §.ſi quis
à filio,ff.ad Trebellia. Aluar. in c.1. colum.
5.de noua forma fidelita. hoc voluit Specu.
in tit.de feud.§.quoniam,num.42. quæſtio.
22. vbi declarat procedere quando feudum
eſt pingue, & vaſallus diues, per l. ſuo vi-
ctu,ff.de oper.libert.aliàs pro modico feu-
do vaſallus pauper non cogitur facere ma-
gnas impenſas,§.vt autem, in Auhen. de fi-
de inſtrum.Iacobin.in inueſtit.in verſic.&
promiſerunt,num.1. verſi.ſecundò quæro,
Zaſi.de feu.part.7. verſi.an autem vaſallus,
folio mihi 75.Capic.in ſua inueſtit.feud.in
§.feudorum alimenta,colum.2. verſ. vaſal-
lus præſtans operas.addo Bald.in l.liberti,
libertæque,num.11.C.de oper.libert. Iaſ.l.
cum ſeruus,num.4.de leg.1. Felin.in c.1.nu.
9.de libelli oblat.Boer.deciſ.103.nu.9. pro
quo facit,quia vbi quis ſeruit impellēte iu

ris neceſsitate,tunc debet proprijs impen-
12 ſis † ſeruire,licet ſecùs ſit, quando ex mera
ſeruit liberalitate,ſecundùm Bal.in l.liber
ti libertæque,num.11. C. de oper.liber. ſe-
quitur Capic. in loco prædicto. eſt verum
quòd Oldra.in conſ.234.col.2.num.3. verſ.
& in caſu in quo, dicit quòd vbi vaſallus
tenetur domino ſeruire, dominus præſtat
ei alimenta, ſequitur Bald.in c.1.num.17.de
Cap.qui cur.vend. ne grauetur vaſallus du
plici onere,argumento c. pudenda. 23. q. 1.
Iacobin. d. verſ.& promiſerunt, nu.2.hoc
tamen intelligi debet duobus in caſibus lo
cum habere: primò, quando feudum eſt li-
13 berum † & francum,vti Oldr.& alij loquũ
tur;ſecundò,quando dominus vellet exire
patriam: nam etiam quando feudum non
eſt francum, licèt vaſallus cogi poſsit ſer-
uire domino extra patriam: tamen tũc do-
14 minus † alit eum, ſecundùm Aluar.in d.c.1.
col.5.de noua forma fidelit.cum quo tranſ-
eunt Iacob.loco prædicto,& Zaſ.d.verſ.an
autem vaſallus,vbi inquit,quòd excuſatur
à ſumptibus, & facit quod de pupillo, pa-
trono, & procuratore dicit Abb. c. in qui-
buſdam,nu.1.de pœn.

Non etiam procedit quæſtio noſtra,
quando pactum in inueſtitura appoſitum,
contrarium diſponeret,quandoquidem il-
15 lud † attendendum erit,Specul.in d.§.quo-
niam,num.452.in fin. vbi inquit, quod hoc
totum dependet à pactis inueſtituræ,Iaco.
d.ver.& promiſerunt,nu.1.vbi allegat Bal.
in c.1.de natura feud.Zaſ.in loco prædicto,
dicens inſpiciẽda eſſe pacta feudalia,ſi quę
ſunt, & idem eſt ſtante conſuetudine loci,
quæ ſemper debet attendi,l.licet,C.locati,
16 Bald.in † terminis, in l.liberti libertæque,
num.11.in fin. C. de oper. liber. Iacobin.in
tract.de roidis,num.6.Capic.in d. verſ. va-
ſallus pręſtans operas, facit quòd voluit
Natta in conſ.227.num.6.& 7.vbi quòd ſub
diti qui ex pacto tenentur operas ſuis ſum
17 ptibus domino præſtare, † poſſunt tamen
ab opere diſcedendo domum pro ſumẽdo
prandium remeare, ſi conſuetudo talis fu-
it.pro declaratione tamen pręd ictorum ad-
18 uerte, quòd iſto caſu non ipſe † dominus
cognoſcit,ſed ſuperior, ſecundùm Oldra.
in d.conſi.234.num.5.Bald.d.c.1.num.17. de
Capit.qui cur.vend.Iacobin.loco præcita-
to,num.5.

SVMMARIA.

1 *Subditi non tenentur alere dominum,niſi ita pa-
cto conuentum ſit.*
2 *Subditi quod domino prouideant de victualib.
conſuetudine induci poteſt.*
3 *Dominus poteſt ſubditis imponere collectã pro
defenſione ſtatus.*
4 *Vita eſt rebus omnibus anteponenda.*
5 *Subditus eſt plus domino obligatus, quàm ſit li-
bertus patrono.*
6 *Subditus reuerentiam tenetur domino exhibe-
re.*
7 *Subditus ratione iuramenti in plus obligatur,
quàm vaſallus.*

QVAESTIO LVII.

VISVM eſt de vaſallo,liberto, dona-
tario,& alijs,quęritur nunc,an ſub-
diti teneantur egenti domino ſuc-
currere, eumque ab inopia ſubleuare? Et
Iacob.de S. Georg.in tract.de homag.num.
29.dicit quòd non, † niſi pactum ſit in con- 1
trarium,& ampliat procedere etiam ſi ab
eo teneat aliqua bona in emphyteuſim,
quia non propterea eſt veriſimile,quòd vo
luerit ſe obligare ad alimenta, per ea quæ
voluit glo.in l.in condemnatione, ff.de re-
gul.iur. & quia amicus amicum, & pupil-
lus tutorem non alit, Salic. in l. ſolo.C.de
liber.cau.& vaſallus alit dominum ſolum-
modò de fructibus feudi, ſecundùm Bald.
in l.vnica,§.ſed ſcimus, C.de latin.lib.tol-
len. hanc etiam opinionem tenere videtur
Afflict.in conſtitut.incip.quamplurimum,
nume.28.vbi dicit, valere conſuetudinem,
quòd ſubditi † prouideant domino de vi- 2
ctualibus,cum eſt in neceſsitate, ſubdens,
quòd ea conſuetudo non habet locum, quã
do poteſt de ſuo prouidere. præſupponit
ergo quòd circumſcripta neceſsitate homi
nes non teneantur, ſequitur Rol. in conſ.5.
num.22.vol.3.

Tene tamen contrariam partem, quam
probat Specul. in titu. de feud.§.quoniam,
num.33.verſ.item homo.mouetur per l.ne-
care,

care.ff.de liber.agnoſcen.ſequitur.Bero.in
conſ.81.num.7.volu.1. qui etſi multos alle-
get, hi tamen loquuntur in alijs terminis,
non autem in alimentis domino præſtan-
dis.fundatur autē hęc deciſio ratione,quia
3 ſi poteſt dominus exigere † collectā à ſub-
ditis pro defenſione rerum,id eſt ſtatus,ſe-
cundùm Bal. in l.neminem.C.de ſacroſan.
eccleſ. vbi quod rex poteſt imponere ſub-
ſidium charitatiuum, idem Bald.in c.con-
querente,col.fina.de off.ordin.Alberi.in l.
de quibus.colum.pen.ff.de legib.vbi quòd
imponit charitatiuū ſubſidium pro defen-
ſione patrię,& multos allegat Natta in cōſ.
487.nu.13.& ſeq. Rol.in conſ.1. per totum,
vol.2.Bero.d.cōſ.81.nu.7.& ſeq.multò ma-
gis imponere poterit pro ſuſtentatione vi-
4 tæ, quæ omnibus † anteponenda eſt rebus:
& certum eſt quòd libertus tenetur alere
patronum,vt ſuprà dixi, ergo ad id quoq;
tenetur ſubditus erga dominum. ſtrictius
5 † enim eſt domino obligatus quàm ſit li-
bertus patrono,vt inquit Bal.in l.1.circa fi.
C.de hæred.decur.Iacobin.in ſua inueſtit.
in ver.cum mero & mixto imperio,nume.
17.Neuiz.in conſ.12.num.101.inter conſilia
Bruni.Item ſubditus reuerentiam exhibe-
6 re † debet domino,argumento liberti erga
patronum, l. ſi non ſortem.§.libertus.ff.de
cond.indeb.l.liberto.ff.de obſeq. à lib.pa-
tro.& ponit expreſſè Iacobi.in d.tracta.de
homag.num.20.& ratione reuerentiæ præ-
ſtari debent alimenta, vt dixi. Item dixi-
mus vaſallum teneri ad alimenta erga do-
7 minum, & ſubditus † ratione iuramenti,
fortius obligatur,quàm vaſallus,vt per Ma
rin. Frecciam in tract. feud. in 4. authorit.
numer.7.in fine. vbi allegat Bald.in conſil.
270. volum.3. quare firma ſtat concluſio,
quòd ſubditi tenētur alere dominum con-
ſtitutum in neceſſitate.

SVMMARIA.

1 *Mutus vel aliter imperfectus perdit feudum, & illud deuoluitur ad dominum, cum diſtinctione tamen.*

2 *Mutus vel aliter imperfectus à natura, non ſuccedit in feudo.*

3 *Vaſallo, qui feudo priuatur ob ſuperuenientem imperfectionem, tenetur dominus ſubuenire de fructibus feudi.*

4 *Secundogenitus ſuccedit in maioratu, quando primogenitus efficitur furioſus.*

5 *Vaſallo quando fit exequutio in fructibus feudi, dimitti debet tantum, quantum ei neceſſe eſt pro victu.*

6 *Pater diſsipans fideicommiſſum, licèt cogatur ante diem illud reſtituere, eſt tamen de fructibus alendus.*

7 *Prælatus ſine culpa depoſitus, alēdus eſt de fructibus beneficij.*

8 *Vaſallus inhabilis ex proprio delicto non habet alimenta de fructibus feudi.*

QVAESTIO LVIII.

MVTVS, vel aliter factus imperfe-
ctus, & inhabilis ad ſeruiendum,
amittit † feudum, quod acquiſiue- 1
rat,cum diſtinctione tamen,& illud reuer-
titur ad dominum,c.1.§.fi. in tit.epiſco.vel
abba. etſi ſit mutus vel inhabilis natura,† 2
non ſuccedit in feudo ſuorum maiorum,c.
1.an mutus.quod verum, ſi feudum ſit pin-
gue, & ipſe non habeat aliunde, dominus
tenetur ei miniſtrare alimēta de fructibus
† feudi,vt probatur in d.c.1.§.fi. vbi Aluar. 3
col.2.in 2.not. verſi. nota æquitatem,dicit
conſuetudinem feudorum humanitatem,
& æquitatem continere, quia in omnibus
caſibus, quibus aliquis ob morbum perpe-
tuum feudo priuatur,mandat illi alimenta
exhiberi,ſi non habet aliunde,ſequitur Pa-
ris de Puteo in compend.feud.Iſern.in tit.
6.col.2.vbi dicit id fieri ex magna ęquitate,
& in honorem prioris vaſſalligij, argumen
to l.vnius,§.2.ff.de qq. & l. ſed neque.ff.de
lib.agnoſ.idē voluit Gofred.in paraphraſi
feud.ad Iſern.in d.c.1.colum.vlt.tit.an mu-
tus.Zaſ.d.tract.feu.par.7.ver.porrò viden-
dum eſt, folio mihi 117. vbi latè diſputat,
quando mutus priuetur feudo, vel non ſit
illius capax. Capic.in ſua inueſtitu.feuda.
titu.feudatarij habiles, colum. 2. verſicu.
mutus,vel aliter imperfectus. addo Bald.
in l.vnica.§.ſed ſcimus.C.de latina lib.tol-
len. Aretin. in l.ſi quis non, colum.2.ff.de
acquirend. hæred. & hoc de muto alendo,
ponunt omnes Doctores ſupracitati in
quæſtio-

quæſtione, an vaſallus alat dominum. Camil. in repet. c. imperialem, de prohib. feudi alien. per Feder. verſic. hoc itaque iacto fundamento. ibi, tertio, quia in feudis, folio mihi 150. vbi dicit text. in d. c. 1. §. fina. eſſe ſingularem: quia licèt mutus à ſucceſſione excludatur, tamen pietatis cauſa ex æquitate datur ſibi victus ex fructibus feudi. Paris de Puteo de feud. reintegrat. cap. 40. in fin. vbi infert quod in regno, in quo per conſtitutionem dantur alimenta ſecundogenitis, ſeu vt ipſi dicunt, vita militia, clericus vel etiam prælatus habebit illa alimenta, quia ſuccedūt loco portionis ſibi ſpectantis in feudo, & idem dicit in quocunq; inhabili ad ſucceſſionem feudi, qua
4 ratione idem dici poſſet † in ſecundogenito, qui ob furorem primogeniti ſuccedit in maioratu, ſecundùm Socin. in conſil. 47. volu. 3. vt ſcilicet habeat alimenta ex illis bonis, & Camerar. in loco prædicto dicit,
5 idem eſſe in vaſallo, † contra quem fit exequutio in fructibus, quòd ſcilicet dimitti debeat illi quantum ſufficiat pro alimētis, ne cogatur mendicare: ſimile videmus in patre grauato onere fideicommiſſi, qui ſi diſſipat bona, cogitur ante diem illa reſti-
6 tuere, ita tamen quòd ex eis præſtentur † alimenta ſibi, vt eſt tex. in l. Imperator, in fi. ff. ad Trebel. vbi Caſtr. nu. 4. Alex. nu. 5. & 6. & dicit Imola ibi, quod eſt caſus ſingularis, qui non reperitur alibi. Lupus in c. per veſtras, in 3. notab. §. 17. nu. 12. de donat. inter vir. & vxo. dixi in conſ. 116. nu. 24. idem
7 videmus in prælato † depoſito ſine culpa, qui eſt alendus de fructibus beneficij, c. 1. & c. presbyterum, de cler. ægrotan.

Intellige tamen hanc concluſionē procedere, quando inhabilitas procedit ex de-
8 fectu naturali, ſecùs ſi ex delicto vaſalli † proueniat, ita explicat Camerar. d. c. imperialem, d. folio 150. per ea, quæ ponit Præpoſ. in c. præter hoc, 32. diſtin.

SVMMARIA.

1 *Prædicatores verbi Dei alendi ſunt à populo.*
2 *Spiritualia ſeminans metere debet temporalia.*
3 *Sacerdos gratis miniſtrare debet ſpiritualia, ſi habet de ſuo.*
4 *Simoniam committit, qui pro miniſterio ſpiritualium aliquid ſibi dari paciſcitur.*
5 *Sacramenta gratis ſunt miniſtranda.*
6 *Sacerdos pauper victum ſibi quærere debet ex aliqua laudabili arte.*
7 *Prædicare tenetur verbum Dei, quicunque eccleſiam curatam regit, vel adminiſtrat.*
8 *Prædicare ne rector eccleſiæ teneatur per ſe, vel per alium, induci non poteſt conſuetudine.*
9 *Expendens pro alio in rem, quā alias erat gratis facturus, non repetit.*

QVAESTIO LIX.

PRAEDICATORES, qui Dei verbū populo declarant, alendi ſunt † à populo, c. Apoſtolicus, 16. q. 1. & §. 1. 23. 1
quæſt. 1. per quæ iura ita dixit Specul. in titul. qui filij ſint legitimi, §. fina. numer. 25. Alphonſ. de Caſtro libr. 9. aduerſus hæret. pag. 16. & 8. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. etſi impuberes, nūme. 29. ff. de libe. agnoſcen. dignum eſt enim quòd metant tempo-
ralia, † qui ſeminant ſpiritualia, vt inquit 2
Apoſtolus ad Corinth. cap. 9. & ponitur in c. cùm officij, de præſcript. & apud Matth. cap. 10. dignus eſt operarius cibo ſuo, & Lucæ 10. ibi, eadem autem domo manete edentes &c. & niſi ad ſuſtentationem victus darentur prędicatoribus ſtipendia, deſererent verbum Dei, vt ex Thoma dicit Præpoſit. in c. ordinationes, numer. 7. 1. quæſtione 1.

Hæc verò intelligenda ſunt in prædicatore, qui non habet aliunde: at ſi haberet de proprio, nihil poſſet loco alimentorum
exigere, quia gratis ſacerdos † debet mini- 3
ſtrare, quando habet de ſuo, glo. in c. ſuam nobis, in ver. exequijs, & ibi not. Abb. nu. 1. de ſimon. vbi qui ab inuitis aliquid exigit
† per conuentionem, ſimoniam committit, 4
quia debet ſpiritualia gratis impendere, ſequitur Anan. num. 1. & ſemper ſacramen-
ta † ſunt gratis miniſtranda, ſecundùm Ca- 5
ſtren. in conſ. 296. colum. 2. volum. 4. Dec. in conſ. 215. colum. 2. & vbi ſacerdos non habet ex ſuis redditibus, debet non populum
grauare, ſed victū ſibi quærere † ex lauda- 6
bili aliqua arte vel exercitio, ſecundùm

Abb.

Abb.in d.c.ſuam nobis, num.10. putà docere pueros, ſcribere. vel quid ſimile, non indecorum facere, & præcipuè ſi ſit curatus
7 loci, quia talis rector, vel adminiſtrator † tenetur prædicare verbum Dei, Clem.dudum, circa med. vbi not. Cardin. in verſ. verum. in princip. de ſepultu. & dicit gloſſ. in clem.1. in ver. officia, de regular. quòd prędicare eſt officium curæ. Cardin. d. clemen. dudum. & dicit Abb. in c. inter cætera, nu.1. de off. ordin. quod etſi ſit propriũ epiſcopi munus, tamen ad illud tenetur quicunque habet curam animarum, & idem Abb. in c. quod Dei nume.2. de ſtatu monach. inquit eſſe officium parochialis presbyteri prædicare, idem ait in c. quam ſit, de Iudæ. ſequitur Anan. Felin. in c. excommunicamus, num.4. de hæret. & dicit Ripa in conſil. 26. numer. 44. non poſſe induci conſuetudine,
8 quòd eccleſiæ rector † per ſe, aut per alium minimè teneatur prædicare, quia eſſet animabus pernicioſa, & nouiſſimè id ſancitum eſt Trident. Synodo, ſeſſione 5. in reformat. cap.2. & ſeſſion. 24. de reformat. cap.4.

Intellige etiam in eo, qui prædicat in diebus non ordinatis ab Epiſcopo, vel ſynodalibus conſtitutionibus: qui enim verbum Dei ijs diebus explanat, debet alimenta recipere à parocho, qui ad id tenetur, non autem grauare populum, quia dicitur ſublimare parochum ad id obligatum, faciunt, quæ dicemus infrà de vicario, vel alio ſubrogato loco curati infirmi vel abſentis, cui alimenta exhibenda ſunt ab eo, cuius
9 vices gerit, faciunt etiam, quæ † dicuntur in l.2. in fin. vbi Doctores. C. de negot. geſt. vbi non dicitur vtile geſſiſſe negotium, qui impendit in eam rem, quam alius gratis erat facturus. An autem valeat conſuetudo, quòd populus miniſtret cibaria prædicatori ad exonus curati, & an valeat conſuetudo dandi prædicatori certum quid vltra alimenta, dixi in conſil. 254. nunc ſub prælo. At ſi Illuſtriſſima Cardinalium congregatio ad ſacri Trident. Concilij interpretationem deputata aliquid declarauit, illud erit pro lege ſeruandum.

SVMMARIA.

1 *Sacerdos ali debet de bonis eccleſiæ, cui ſeruit.*
2 *Parochiani alunt curatum, quando eccleſia eſt pauper.*
3 *Sacerdos denegare poteſt ſacramenta, ſi parochiani recuſant ei ſubuenire in neceſsitatibus.*
4 *Curatus deſerens propria authoritate curam animarum poteſt puniri.*
5 *Parochiani non alunt curatum pauperem, qui poteſt ex laudabili arte victum quærere.*
6 *Eleemoſynam ſi populus conſueuit erogare ſacerdoti vel eccleſiæ, cogi poteſt officio iudicis ad perſeuerandum.*
7 *Eleemoſynam ſi parochiani negent, non ſubtrahantur eis ſpiritualia.*
8 *Eleemoſynam præſtare cogitur populus iuxta ſolitum, ſi conſuetudo habuit voluntarium, non neceſſarium initium.*
9 *Conſuetudo inducitur fauore eccleſiæ in ijs, quæ ſunt facultatis, ſi actus ſint longo tempore continuati.*
10 *Tempus fauore eccleſiæ eſt modus inducendi obligationem.*
11 *Vicarius eccleſiæ ali debet de fructibus beneficij illius, cuius vices gerit.*
12 *Ordinatus ali debet ab epiſcopo ordinante, ſi nõ habet aliunde.*
13 *Epiſcopus non debet aliquem ad ſacros ordines promouere, niſi habeat vnde viuat.*
14 *Ordinatus alendus eſt ab eo, qui illum inſtigauit ad ſuſcipiendum ordines, ſi eſt pauper.*
15 *Sacerdos qui extra patriam vocatur ad officia vel miniſtrandum ſacramenta, ali debet.*

QVAESTIO LX.

SACERDOS regulariter alimenta ſumit de bonis † eccleſię, cui ſeruit, ſi bona habeat, c. extirpandæ, & c. cùm ſecundùm Apoſtolum, de præbend. & in Authen. vt determin. ſit numer. clerico. col.1. Specul. in titu. qui filij ſint legitim. §. fina. nume.23. quòd ſi eccleſia non habet bona, vel redditus eius ita ſunt tenues, quòd non ſufficiunt, parochiani tenentur, † glo. in c. omnis Chriſtianus, de conſecrat. diſtin.1. Abb. in c. de rectoribus, numer.6. vbi not. alij, de cleri. ægrot. qui enim ſeminant ſpiritualia, iuſtum eſt quòd metant temporalia, d.c. cùm ex officij, in fine. de præſcript. immò 1 2

immò ſi recuſent Parochiani ei ſubuenire
3 in neceſſarijs, poteſt ſacerdos † ſacramen-
ta denegare, ſecundùm gloſſ. in d.c. omnis
Chriſtianus, in glo.1.argumento c.cùm ſit,
de ſimon. intelligendo tamen cum autho-
ritate epiſcopi, quia ſi curã animarum de-
4 ſereret propria authoritate, † poſſet puni-
ri.ita gl. illã declarant Io.And.But.& Abb.
in rub.extra de paroch. Felin.in c.veniens,
extra de teſtibus,colum.2.Rebuff.in tracta.
congr.portio.quæſt.12. nume.94. Abb.in c.
ſuam,nu.11.de ſimon. Cordub in d.l.ſi quis
à liberis.§.etſi impubes, num.27.& 31.in ſi.
ff.de libe.agnoſc.Quintil.Mand.conſ.8.In-
tellige tamen, quòd non teneantur paro-
chiani alere clericum,qui habet beneficiũ,
5 licèt tenuis † redditus, ſi poteſt ex honeſto
aliquo exercitio lucrum quærere, c. cleri-
cus victum, vbi gloſſ.91.diſtinct. eodem e-
nim modo ſibi prouidebat Paulus Apoſto-
lus,c.cùm Apoſtolus,de cenſib. & debet ſi-
bi imputare ſacerdos, qui tenue beneficiũ
acceptauit.Abb.in d.c.ſuam,nume.10.de ſi-
mo.vbi adducit ſimile de filio induſtrioſo,
qui non eſt alendus à patre, d.l. ſi quis à li-
beris. Quòd ſi conſueuit populus aliqua
ſacerdoti conferre per eleẽmoſynam, co-
6 gitur in ea conſuetudine † per iudicis offi-
cium perſeuerare, quia laudabilis eſt, c.ad
Apoſtolicam,de ſimon. vbi Abb.in ſi. decla
rat procedere non vt ceſſante populo ſub-
7 trahantur illi ſpiritualia, † ſed vt cogatur
poſt recepta ſpiritualia conferre,iuxta ſo-
litum, idem voluit Bart. in l.priuilegia.C.
de ſacroſ.eccl.Butr.Cardin. & Abb.in rub.
de paroch.num.3. Abb.in c.ad abolendam,
colum.pen.de ſepultur. Gofred.Roma.Io.
Fab.Anan.Salice.Deci. & alij citati à deciſ.
Pedemon.99. nume.17.20. & ſequ. Roman.
Corſe.Felin.& Iaſ. quos citat Cordub.d.§.
ſi impubes,num.30.id quod intellige, quan
do conſuetudo habuit voluntarium initi-
8 um, ſecùs † ſi violentum, vel coactum, vt
dicit Abb.in d.c.ad apoſtolicam. & prædi-
ctorum ratio eſt: quia fauore eccleſię indu-
citur conſuetudo in his, quæ ſunt faculta-
9 tis, ſi actus ſint lõgo † tempore continuati,
c.veniens,il primo,vbi Abb.in 4.not.de te-
ſtibus.multos citat deciſ.Pedemon.99.nu-
mer.44. & ſequenti, & hoc dicit ſingulare
Marſil.ſing.192. & licèt tempus non ſit mo-
dus inducendæ obligationis, tamen fallit
eccleſiæ fauore, † vt probatur in l.1.C. de 10
fideicommiſſ. quam ſingularem dicunt ibi
Cyn.Bald.Angel.& Caſtr.& licèt ille text.
loquatur de alimentis, trahitur tamen ad
eccleſiam, † vt per Ang.& Iaſ.in l.2.C.de fi- 11
deicomm.cum multis apud Tiraq.in tract.
de pia cau.priuileg.60. & quod dictum eſt
de curato, quòd alatur de fructibus benefi-
cij, idem eſt in vicario, vt quia dari ei de-
bent alimenta ex fructibus beneficij eius,
cuius vices ſupplet,c.de monachis.de pręben.Clemen.1.de iure patrona. gloſſ.in ex-
trauagan.execrabilis, in verſi.temporales,
de præben. & eſt Ioan. 22. Rebuff.d.tracta.
de congr.portio.quæſtio.2.numer.11. Cor-
dub.loco prædicto,num.31. hæc in clerico
beneficiato,vel curato, etſi nullum habeat
beneficium, vel tenue, & curã non gerat a-
nimarum, ſacerdos alendus eſt ab epiſco-
po, qui illum ordinauit, † ſi non habet a- 12
liunde, cap.2. & c.cùm ſecundum, de præ-
ben. Specul.in d.tit.qui filij ſint legitim.§.
fina.num.24.Abb.d.c.ſuam,nume.11.non e-
nim debet epiſcopus quemquam ordinare
ad ſacros ordines, niſi habeat beneficium,
vel patrimonium ſufficiens † pro vitæ ſu- 13
ſtentatione,c.non liceat, c.epiſcopus, & c.
tuis quæſtionib. de præben.c.ſi epiſcopus.
eod.titu. in 6.vbi Archidia. ponit qualiter
ſint pręſtanda alimenta,& idem facit Imo-
la in d.c.epiſcopus,de prębẽ.& ponit Ber-
tran.in conſ.151.num.1. & ſequ. volum.2.&
dicit idem eſſe in eo, qui aliquem inſtiga-
uit ad ſuſcipiendum ſacros ordines, † quia 14
cogi poteſt ad miniſtrandum omnia neceſ-
ſaria, idem quoad epiſcopum ordinatorem
voluit Quintil.Mandoſ.in conſi.13. ſi verò
ſit alẽdus ſacerdos, qui vocetur ad exequi-
as,vel miniſtrandum ſacramenta extra lo-
cum ſuæ habitationis, poteſt operas ſuas
locare, † quia aliàs nõ cogitur exire patriã, 15
vt voluit glo.in c.pręcipimus,21.quęſt.2.&
glo.in c.ſuam,de ſimon.quæ tamen intelli-
git,quando ille ſacerdos non habet de pro-
prio, ſed Abbas ibi in fin. dicit, quod etſi
habeat aliunde, poteſt tamen conuenire in
compen-

compenſationem damni quod patitur propter ſuam abſentiam. idem tenet Anan. nu. 8. qui tamen poſt Io. de Fan. quem citat, vult quod ſacerdos poſſit liberè operas ſuas locare prælato, qui vel abſuturus eſt, vel eſt infirmus, vel aliter impeditus, non poteſt eccleſiæ ſuæ miniſtrare neceſſaria, & in loco prædicto Anan. ſequitur Abbatem in omnibus fermè ſupradictis, & hoc vltimo caſu non eſt mirum ſi ſacerdos conductus ad exequias conſequitur alimenta, quia hoc eſt regulare in quocunque locante ſuas operas alij, vt dicam infra, & in epiſcopo exeunte ſuam diœceſim, vide etiam Bald. in c. ad aures, nu. 4. de reſcript.

S V M M A R I A.

1 *Decuriones non aluntur à Ciuitate, niſi quando lapſi ſunt facultatibus.*
2 *Syndicus Ciuitatis nõ eſt ab ea alendus, dum ciuitatis geſſit negocia.*
3 *Procurator vel negotiorum geſtor, non eſt alendus à domino, dum illius tractat negotia.*
4 *Procurator repetit à domino expenſas factas circa expeditionem negotij ſibi demandati.*
5 *Syndicus, procurator & alij recipiunt ab vniuerſitate vel domino alimenta, quando exeunt patriam.*
6 *Tutor ali debet à pupillo quando exit patriam.*
7 *Procurator, ſyndicus & alij aluntur à domino, quando extat conſuetudo.*
8 *Conſuetudo eſt maxima pars iuris qua vtimur.*
9 *Conſuetudo æquiparatur iuri naturali.*
10 *Procurator, ſyndicus, & alij ſunt à domino alendi, quando coguntur res proprias deſerere pro alienis.*

QVAESTIO LXI.

NONNVLLAE ſunt perſonæ, quæ aliena gerunt negotia, vt ſyndici, aut decuriones, procuratores, negociorum geſtores, & ſimiles perſonæ: an eis dum ſunt in ſeruitijs Ciuitatis, vel domini exhiberi de-
1 beant alimenta. & ſanè decuriones † regulariter non aluntur à Ciuitate, niſi in ſubſidium, quãdo lapſi ſunt facultatibus, eſt tex. in l. decurionib. ff. de decurion. Io. de Plat. in rub. C. eodem tit. lib. 10. in fin. Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 20. ſyndicis verò vniuerſitatis vel conſulib. non ſunt pręſtan
2 da † alimenta, dum tractant publica negocia, ita Guid. Papę q. 68. vbi dicit in eis idem omnino eſſe quod in tutore: gerunt enim perſonale officium, id eſt ſolicitudinem, et vigilantiam circa res alienas abſque erogatione proprij patrimonij, Bart. & alij in l. placet. C. de ſacroſ. eccleſ. & ibi Guido Papę infert, quod eis nullum debetur ſalarium, idem eſt in negociorum geſtore, procurato-
re † & mandatario, vt per Guid. Papæ d. q. 3
68. & aduerte, quia & ſi dicatur ibi quod re-
petunt ſumptus † ſactos, tamen intelligitur 4
de his, qui erogarunt circa expeditionem rei geſtæ vel demandatæ, vt in vecturis equorum, & alijs. ita loquitur l. 2. §. fin. ff. de neg. geſt. & l. idemq; §. idem Labeo. ff. man. hæc tamẽ intelligenda ſunt, quando pro expeditione nõ exeunt patriã, at ſi cogãtur ex-
ire, † arbitror quod eo caſu recipiãt alimen 5
ta, argumento d. §. Labeo, vbi repetit vecturã equorũ, ergo multo magis repetet impẽſas victus, & hoc tenet Bal. in l. etiam, nu. 1. C. de mand. facit l. 1. §. ſi pupillus. ff. de tute. & ration. diſtr. vbi tutor habet victũ, quan- 6
do exit † patriam, & dixi ſupra in quæſtione, an tutor alendus ſit à pupillo.

Secundò intellige, vt non procedat quan 7
do extaret conſuetudo, quia ea tunc † attenditur, ſecundum Guid. Papæ d. quæſtio. 68. et conſuetudinem ſeruari reuocat prætor ad
ſuam ſolicitudinem, l. 1. C. quæ ſit longa cõ- 8
ſuet. & conſuetudo eſt maxima † pars iuris,
quą vtimur. §. ex non ſcripto, Inſtit. de iure 9
natur. gent. & ciuili, & ęquiparatur iuri † naturali, Bald. conſ. 318. col. fin. volum. 2. vbi quod tanquam matri adhibẽda eſt reuerentia, & vidi ego ſeruari, licèt multum indiſcretè in locis huius patriæ, quod Syndici, & Conſules dum occupãtur circa publica negocia alimenta publicis expenſis recipiunt in caupona.

Declara tertiò non procedere, quando negocia demandata cogerẽt ſyndicum, pro-
curatorem, & mandatarium ad deſerendum 10
res proprias, & eum † continuò diſtraherẽt, quia eo caſu crederem victum eſſe à domino miniſtrandum, per ea quæ ſupra dixi in tutore, & faciunt quæ dicam infra de operario. an verò deduci debeat id, quod negociorum geſtor, vel procurator circa alimenta ſua domi expendiſſet, dicã infra de teſte.

SVMMARIA.

1 *Teſti prouidendum eſt de victu à producente.*
2 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
Militare nemo cogitur proprijs ſtipendijs.
3 *Teſtes aluntur de publico quando in cauſa proce-*
4 *ditur per inquiſitionem.*
Teſtis, qui auocatur à proprijs negotijs poteſt exi-gere aliquid vltra alimenta.
6 *Teſtis qui itinerando incidit in latrones, non recu-perat à producente damnum quod eſt paſſus.*
7 *Teſtis ab vtraque parte productus, eſt ab vtraque alendus.*
8 *Teſtis ali debet à ſolo producente primo, licet poſtea ab alia parte producatur.*
9 *Teſti ſolui debent expenſæ pro tempore, quo vadit, ſtat, & redit.*
10 *Teſti danda eſt pecunia pro expenſa antequam exe-at domum, & iter arripiat.*
11 *Teſtis quando à ſponte ſoluente capit aliquid loco damni, quod eſt paſſus, non dicitur corruptus.*
12 *Teſtis morbo correptus in itinere, curari debet ex-penſis producentis.*
13 *Teſtis reſtituit quod à principio exegerat, vltra id quod contigit poſtea expendere.*

QVAESTIO LXII.

1 PRODVCENS teſtem tenetur ei ne-
ceſſaria pro † victu ſubminiſtrare. l.
quoniam liberi, C. de teſtib. l. eos, C. de ap-
pell. c. ſtatutum, §. penult. de reſcrip. in ſex-
2 to, quia officium ſuum † nó debet eſſe dam-
noſum, l. ſed & ſi quis. ff. quemad. teſtam. a-
per. & non debet iacturam ſentire pro alie-
no commodo, l. ſi quando, C. de teſtibus, &
ita tenent gloſſ. in cap. 2. in ver. producen-
tis, de iudic. in 6. Cin. d. l. quoniam liberi,
in principio, vbi quod nemo † cogitur mi-
litare ſuis ſtipendijs, Bal. ibi, Salic. & alij,
3 idem voluit Bal. in c. 1. de teſtib. nu. 2. vbi
quod teſtis poteſt recipere expenſas om-
nes, quas facit eundo & redeundo, & infert
quòd quãdo proceditur per inquiſitionem,
reſpublica facit † expenſas teſtibus, & man-
datur maſſario communis, quod eas faciat,
4 argumento l. mulier, ff. de capti. & poſt. reu.
l. cùm nauarcorum. C. de nauibus & naui-
culis, libro vndecimo, & ſubdit etiam quod
teſtis conſequi poteſt aliquid vltra expen-
ſas in recompenſationem eorum, quæ †
perdit, quando auocatur à ſuis negocijs,
ſequitur Felin. ibid. nume. 2. vbi vterque
concludit, quod ſi teſtis in itinere expo-
liatus fuit à latronibus, in quos incidit, non
† recuperat damnum, quod eſt paſſus, & ad- 6
monet Felin. loco prædicto, quod vbi teſti
ſoluuntur expenſę vel quid aliud quantum-
uis licitum, id fiat ſciente iudice ad euitan-
dum omnem ſuſpicionem, Guido Papæ in
quæſt. 63. num. 5. dicit quòd teſti dari debet
à producente ſumptus conuenientes. & li-
cet eſſe non debeat in lucro, debet tamen
præſeruari à damno, & infert quod ſi eſſet
laborator conſequetur ſalarium vltra ex-
penſas, & ita ſeruat ſtilus illius curiæ, & qd
expenſæ debeantur, tenuit Amanel. in ſing.
14. & ante eos hoc voluit Specu. in tit. de te-
ſtibus, §. qualiter, num. 12. ver. teſtes autem,
& ſequitur ibi Io. And. Ang. conſ. 245. nu. 4.
Franch. in c. ſtatutum §. pro ferendo, col. 1.
de reſcrip. in 6. latè probat Crot. in tract. de
teſtib. nu. 406. ver. ſecũdo verò caſu, Bolog.
in conſ. 27. nu. 13. deciſ. Pedem. 46. per totam,
vbi omninò videatur pro tota præſenti quę-
ſtione, Archid. d. c. ſtatutum, num. 12. de re-
ſcrip. in 6. quod procedit etiam quando ab
vna tantùm producitur parte: quod ſi ab v-
traque parte produceretur, vtraque debe-
ret concurrere † in ſoluendis expenſis, at- 7
tento quod negocium eſt commune, argu-
mento l. ex parte, in princ. ff. famil. ercil. &
l. 4. §. in iudicio, ff. fi. regund. ita Bal. in l. eos.
§. ſi quidem, in fi. C. de appellatio. vbi dicit,
quod hoc caſu, ex quo plures ſunt contribu-
entes, teſtes habebit pinguiores expenſas,
hoc etiam voluit Franc. in d. §. pro ferendo,
col. 1. verſic. in glo. in ver. producente, in fi.
Crot. d. nu. 406. in princ. & idem quando iu-
dex ex officio examinaret, ſecundum Bald.
in l. verba, C. de adult. Crot. loco prædicto,
num. 412. & ſi poſtquam ſunt producti ab v-
na parte, producantur ab alia, erit expenſa
miniſtranda à † ſolo producente, ita dicit 8
Cinus poſt Iac. de Are. in l. nimis, in fi. C. de
teſtib. vbi etiam Bal. idem voluit, Sali. in d.
l. quoniam liberi, in prin. Franch. in d. §. pro
ferendo.
Adde quòd expenſæ debentur pro tem-
pore, quo vadit, ſtat, & redit, † vt eſt tex. in 9
d. c. ſtatut. §. pro ferendo, vbi Franch. infert
ad ſal-

ad ſaluum conductum, qui concedi debet
nõ ſolum pro eundo, ſed etiam pro ſtatu, &
reditu, Salic. d. l. quoniam liberi, nu. 1. Crot.
d. nu. 406. ver. ſecundo caſu. & quãdo proce
dit per inquiſitionem de publico pręſtãtur,
vt per Bal. d. cap. 1. alios citat Crot. d. num.
412. fortius dicit Io. And. ad Spec. in d. §. qua-
10 liter, nu. 12. quod expenſæ ſunt † teſti mini-
ſtrandæ antequam iter arripiat, niſi produ-
cens vellet exhibere per ſe, vel per miniſtrũ
ſuum, quia eo caſu poteſt, ex quo vnus eſt
producens. aliud eſſet ſecundum eum, ſi plu
res eſſent producẽtes, vt c. cũ inſtantia, in fi.
de cenſib. quem ita declarat, ex quo particu
laris exactio multa habet incommoda, l. pla
nè ff. famil. erciſ. & primam deciſionẽ pro-
bat tex. in l. penul. C. de teſtib. per quam ita
dixerunt Pet. & Cin. in d. l. quoniam liberi,
nu. 5. ver. 3. quæro. vbi dicunt dandas eſſe ex
penſas antequam teſtis pedem moueat de
ſua domo, ſequitur Salic. ibi, nu. 1. qui tamẽ
facit mentionẽ de Io. And. Franch. d. §. pro
ferendo, in princ. vbi neminem citat, Crot.
d. nu. 406. ver. ſecundo verò caſu. vbi ſolũ
aduocat Io. And. & quod dixi ſupra, teſtem
non recuperare, quæ ſibi ablata ſunt à latro-
nibus in itinere, approbatur etiam à Fran.
in d. §. pro ferendo, colum. 1. in fin. ver. ſed
an teſtis poſſit petere. vbi poſt Bald. in l. fin.
in fine, C. de fruct. & lit. expen. dicit quòd
nulla alia damna conſequitur, quia eſſet li-
tigantibus nimis damnoſum, & adducit in
ſimili de aduocato, & dicit ibi Franch. eſſe
menti tenendum, quia multoties erratur:
nam recipiendo aliquid in hanc cauſam te-
ſtis diceretur corruptus, & non probaret, a-
lij citantur à Croto, d. num. 411. ſed in hoc
quod dicit de corruptione contrarium vult
Bald. in c. 1. nu. 2. de teſtib. vbi inquit, quòd
11 de rigore iuſtitiæ non poteſt exigere, † ſed
ſi ſoluatur ſibi damnum ex curialitate po-
terit recipere, nec infringitur teſtimoniũ.
§. inter cauſas. §. non omnia. ff. mand. l. ſi ſer-
uus. §. quod verò. ff. de furt. & ſequitur Fe-
lin. ibi, colum. 1. num. 2. & placet mihi hæc
ſententia, quia eſt rationabilis, & habet an-
nexam æquitatem, quando tamen conſtat
de damno, & damni quantitate, ſecus ſi quę-
ſito fortè eo colore teſtis ſub vocabulo dã-
norum, aliquid reciperet. & ratio eſt, quia
teſtis non dicitur lucrum aliquod facere,
ſed recuperare, quod ſibi abfuit. aliter pro
deciſione diſtinguit Crot. in loco prædicto,
cuius diſtinctio habet colorem rationis, &
ibi in ver. retenta iſta, vult quod ſi contin-
gat in itinere teſtem corripi † morbo ali- 12
quo, curari debeat expenſis producentis, id
quod non proſequor, quia concernit mo-
dum alendi. Aduerte, quia dixi quod teſtis
habere debet pecuniam pro expenſa ante-
quam moueat pedem de domo, quod ſi pro-
ducens ſoluiſſet à principio pro decem die-
bus, & teſtis foret ſolum moratus pro quin-
que, tenetur, quod ſupereſt reddere, † quia 13
non debet lucrum facere, vt dicit Guido Pa
pæ d. quæſt. 68. ita Ioan. Andr. ad Specul. d.
§. qualiter, num. 12. in fin. per text. in l. cre-
ditor. §. ſi inter, il. 2. ff. mand. Caſtr. d. l. quo-
niam liberi, Crot. d. num. 410. & ex prædi-
ctis agnoſci poterit, quid ſi quid modicum
recepit teſtis pro expenſis, & durauit lon-
giori tempore ſuper hoſpitio.

SVMMARIA.

1 *Iudici vel Notario à iudice tranſmiſſo præſtanda ſunt alimenta vbi accedunt ad examinandũ teſtes.*
2 *Actus fieri debet expenſis illius, qui petit illum fieri.*
3 *Expenſam actus ſoluit, qui actum fieri inſtat.*
4 *Salarium conſultoris ab eo ſolui debet, qui petit cauſam expediri cum ſapientis conſilio.*

QVAESTIO LXIII.

Sicvti teſti producto pars producens
tenetur expenſam miniſtrare, quemad-
modum in proximè præcedenti quæſtione
annotauimus, ita quando ſic exigente nego-
cio iudex † ipſe accedit vel actuarium mit- 1
tit ad examinandum teſtem, ſibi, vel Nota-
rio alimenta ſunt exhibenda, eſt textus ex-
preſſus in c. 2. §. ſed cùm neceſſarium, vbi
gloſſ. in ver. producentis, de iudic. in 6. vbi
etiã gloſſ. in ver. accedat. Et duæ ſunt ratio-
nes: prima, quia ſicuti pars ex teſtium exa-
mine ſentit commodum, ita debet ſuſtinere
expenſam, l. ſecundum naturam, ff. de regu.
iur. & ſemper actus fit ſumptibus † eius, cui 2
prodeſt, Arch. c. filijs. 15. q. 7. Cardi. in clem.
cauſam, q. 20. de electio. Felin. c. 1. col. penul.
& fin. de libelli oblat. Secunda eſt, quia cùm

aliquid à iudice fit, id expediri debet expen
3 ſis † eius, qui petit actum fieri, l. prætor ait.
§.1.ff.de eden. ideò Specul. in tit. de aſſeſſor.
§. ſalarium, ver. quid ſi alter litigatorum, di
cit quod pars petens cauſam decidi cum ſa-
pientis conſilio, † debet ſoluere totum ſala-
4 rium, ſequitur Bald. d. l. prætor ait, Bald.
in l. 4. §. in iudicio. ff. fi. regund. Bar. & Alex.
in l. ſi poſtulaſti, in fi. ff. de adult. vbi dicunt,
quod ſi motu proprio iudex vult conſilium
ſapientis, mittit communib. expenſis parti-
um: ſi verò altera partium requirente illam
cogit ad ſalarium, quæ concordia tollit cō-
tradictionem Bal. in l. hac lege. C. de ſent.
ex breuic. recit. quam ſequitur Iaſ. in d. l.
prætor ait, §. 1. nu. 10. & diſtinctionem præ-
dictam probat Crot in tracta. de teſtib. nu.
412. & ideò in propoſito, cùm iudex ipſe va-
dat, vel notarium mittat ad examen teſtis
petēte parte, & ad illius cōmodum tenetur
pars expenſas dare, & hoc voluit etiam
Bald. in d. l. prætor ait, in prin. & Iaſ. §. 1. nu.
9. Aret. in l. ſi hi qui, char. vlt. de teſtib. Feli.
in c. 1. col. 9. de lib. oblatio. Crot. in d. tracta.
nu. 409. vide omnino Grauat. ad Veſtr. li. 6.
nu. 15. Boer. in deciſ. 303. num. 5.

SVMMARIA.

1 *Epiſcopus non exigit à diœceſanis impenſam, quam facit in exercendo ſuum munus.*

2 *Facere qui debet, proprijs expenſis facere tenetur.*

3 *Epiſcopus accedens ad conſecrandum eccleſiam conſequitur alimenta ab eccleſia, vbi ampliatur.*

4 *Epiſcopus conſecrans eccleſiam non conſequitur alimenta ab ea, ſi non habet pro ſe.*

5 *Epiſcopus, an conſequatur alimenta ab eccleſia reconcilianda, vel reconſecranda.*

6 *Epiſcopus viſitando recipit alimenta ſeu procurationem ab ijs, quos viſitat.*

7 *Epiſcopus viſitans non recipit itineris alimenta ab eccleſijs, per quas tranſit.*

8 *Epiſcopus non recipit alimenta itineris ab eccleſia, ad cuius viſitationem accedit.*

9 *Viſitator Apoſtolicus conſequitur alimenta itineris ab eccleſia viſitata.*

10 *Epiſcopus viſitans impēdit de proprio, ſi eccleſia viſitata eſt pauper.*

11 *Eccleſia pauper licèt eximatur à ſoluenda procuratione, tamen ſi ſequenti anno efficitur diues, ſoluit pro vtroque anno.*

12 *Epiſcopus viſitans conſequitur expenſas, etiam ſi eccleſia ſit in eadem Ciuitate.*

13 *Viſitator quicunque alendus eſt ab ijs, quos viſitat.*

14 *Prælatus cui iure vel conſuetudine competit ius viſitandi, conſequitur alimenta à viſitatis*

15 *Viſitatori deputato ab epiſcopo ſubminiſtrandæ ſunt expenſæ.*

16 *Viſitator deputatus ab epiſcopo, conſequitur pro expenſa quantum eſt ſibi neceſſarium, nec attenditur quid fuiſſet neceſſarium epiſcopo.*

17 *Epiſcopus ſi procurationem exigere non poteſt ſine ſcandalo alit de proprio.*

18 *Teſtes ſynodales, qui de ordine epiſcopi viſitant diœceſim, aluntur ab eccleſijs viſitatis.*

19 *Epiſcopo conuocato ad ordinandum, vel aliud extra diœceſim faciendum, dantur alimenta ab ijs, qui euocarunt eum.*

20 *Filius exhæredari poteſt non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex alijs ſimilibus.*

21 *Vaſallus priuatur feudo non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus.*

22 *Dos repeti poteſt matrimonio conſtante ex cauſis non expreſſis ſed ſimilibus.*

23 *Epiſcopus non conſequitur alimenta, quando accedit ad deponendum clericum, vel conſecrandum epiſcopum*

QVAESTIO LXIIII.

EPISCOPVS, vel Prælatus, quando of
ficium ſuum exequitur, vel munus ſuū
impendit, tenetur regulariter id facere pro
prijs impenſis, † nec poteſt quicquam à diœ- 1
ceſanis exigere, ſecundum opinionem Vin-
cen. gl. in c. cùm ſit, de ſimon. quam ſequun-
tur cōmuniter Doctores, vt ibi inquit Abb.
in prin. idem Abb. in c. ſicut olim, de accu-
ſat. qui enim aliquid facere tenetur, id de-
bet † ſine ſumptibus expedire, l. ſuo victu, 2
& l. quod niſi. ff. de oper. lib. Bart. in l. ſi non
ſortem. §. libertus. ff. de cond. indeb. Iaſon,
alios citans in l. cùm ſeruus, nu. 4. ff. de leg.
1. vbi dicit ita communiter teneri, & primū
dictum Abb. in d. c. cùm ſit, dicit notand. &
ſingulare, quia exigens procurationem, te-
netur probare caſum eſſe exceptum: ſunt ta
men certi caſus, quibus Epiſcopus vel præ-
latus munus ſuum exequitur ſumptibus a-
liorum.

Et primo, quando vadit † ad conſecran- 3
dum eccleſiā, vt probatur in d. cùm ſit, vbi
eccleſia conſecranda miniſtrat expenſas, v-
bi poſt.

bi poſt Hoſtien.& alios dicit procedere et-
iam ſi eccleſia ſit vicina Epiſcopatui, quia
datur procuratio in ſignum ſubiectionis, &
vt prælatus ſit promptior,& facilior, But.in c.
propoſuiſti,nu.6.de conſecrat.eccleſ. Spec.
de ſalar.in prin.num 6.id quod intelligi de
bet,quando eccleſia habet vnde ſoluat.aliàs
conſecrat eam Epiſcopus proprio ſumptu,
4 † vt vult glo.in d.c.cùm ſit, vbi Abb. in fine,
dicit menti tenendum, & ſi eccleſia ſemel
conſecrata ſit ex cauſa reconſecranda, an E-
5 piſcopo † debeantur alimenta, vide Butr.
poſt Archid.in d.c.propoſuiſti,nu.6.Apoſt.
ad Specul.de Salar.§ 1.nu.6.Boer. deciſ. 303.
num.9.

6 Similiter Epiſcopus viſitans † recipit a-
limenta,ſeu procurationem,d.c.cùm ſit, c.
procurationes, vbi glo.& Abb.nu.4.de cen-
ſib.c.1.vbi omnes,de cenſib. in 6. Iaſ.l. pro-
perandum,§. ſin autem alterutra, nu. 14. C.
de iudic. Mand. conſ. 8.num.13.Boer.deciſ.
303.nu.8. & datur expenſa non de neceſſita-
te iuris naturalis, ſed in ſignum ſubiectio-
nis, & ratione hoſpitalitatis, quia aliàs ha-
bet Epiſcopus ſuos redditus, quibus debet
eſſe contentus, vt inquit Inno.in c.1.num.4.
de cenſibus,in 6.vbi ideò infert, quòd ec-
7 cleſiæ † illæ,per quas Epiſcopus tranſit,dum
accedit ad vnius viſitationem, non tenen-
tur ad aliquas expenſas,imò nec eccleſia vi-
8 ſitata tenetur pro expenſa,† quæ fit in itine-
re, Abb.in d.c.procurationes, nu. 4. vbi ta-
men limitat illud non procedere in legatis
& nuntijs & viſitationibus Apoſtolicis,qui
pro loci vtilitate accedunt.illi enim exigũt
9 † etiam impenſam itineris, vt per Innoc. in
d.c.procurationes,Franch. ibi, vbi fortius
poſt Ioan.And.dicit quòd non poteſt exigi
procuratio in victualib.& Franc.in d.c.1.§.
1.ponit illud, ꝙ ſupra dictũ eſt,non eſſe alen
dũ Epiſc.ab eccleſia,per quã tranſit,& ſi ec-
cleſia viſitata ſit impotens ob paupertatẽ,
Epiſcopus impẽdit de proprio, † ſecundum
10 Hoſt.in d.c. procurationes, in fin. vbi Abb.
Arch.c.1.col.2.de cẽſ.in 6.& col.3. intellige
tamen, quod ſi in ſequẽti anno eccleſia eſſet
potens ad ſoluendum duas procurationes,
erit ad id compellẽda,† ſecundum Archid.
11 in c.relata,in fin. 10. q. 1. Sequitur Sapia ad
Abba.in d.c.procurationes,& habere debet
Epiſcopus impenſas,etiam ſi monaſterium
viſitatum ſit in ciuitate,ita quod poſſet ex-
pleto ſuo munere † domum redire,ſecundũ 12
glo.quam ſequitur ibi Abba.nu.2.in c. cùm
venerabilis, de cenſib. idem Abb. in c. cùm
ſit,num.2. Archid.d.c.1.de cenſib.in 6.& ra-
tio,quia procuratio non datur ratione labo
ris,ſed in ſignum ſubiectionis, vt ſupra di-
ctum eſt. Hæc autem ratio militat etiã,quan
do eccleſia eſt in eadem Ciuitate, ita Abb.
d.c.venerabili, & prædicta procedunt non
ſolum in Epiſcopo viſitante, ſed etiam in
Archiepiſcopo,in Legato, vel alio Apoſto-
lico deputato † quia alendi ſunt à viſitatis,c. 13
ſopitæ,& c.cum nuper, de cenſibus,vbi Ab-
ba. poſt Innocent. dicit, Archiepiſcopum
poſſe viſitare,etiam ſi Epiſcopus non ſit ne-
gligens.

Item procedunt prædicta in alijs præla-
tis inferioribus, quibus de iure,vel ex con-
ſuetudine competit ius † viſitandi. Archid. 14
Io.And.& Franch.in c.ſi Epiſcopus, de offi.
ordin.in 6.idem quoque eſt, quando Epiſco
pus non viſitat per ſe,ſed mittit alium,quia
† illi victus præſtatur neceſſarius,vt per Ar 15
chid.& alios,præcipuè Franch. in d.c. ſi E-
piſcopus,de offic.ordin. in 6. & Hoſtien. &
Ioan. And.in c.ſicut olim.de accuſ.vbi Ab-
ba.num. 3. & hoc caſu aduerte, quia ſi talis
commiſſarius minus expendat,quàm feciſ-
ſet Epiſcopus,non tamen Epiſcopus poterit
exigere illud,quod vltra † fuiſſet impẽſum, 16
c.relata,10.q.1.c. cum venerabilis, de cenſi.
Archid. not. in c. ſi Epiſcopus, in fine, vbi
Ioan.And.in fine,de off.ordin. vbi Franch.
in fine, vnum eſſe notandum addit Archid.
loco prædicto,circa finem,quod ſi alimenta
non poſſunt exigi ſine ſcandalo ab Eccleſia,
vel populo,Epiſcopus † ipſe prouidebit de 17
proprio, argumento c.cauendum.10.q.3.

Similiter alimenta ſunt præſtanda teſti-
bus ſynodalibus,qui de ordine Epiſcopi vel
concilij tenentur viſitare † totam diœce- 18
ſim, vt vult glo.2.in fin. in c. ſicut olim, de
accuſat.mouetur, quia officium non debet
eſſe ſibi damnoſum,& reprehendit eos glo.
qui dicebant ſumptus fore miniſtrandos ab
Epiſcopo,& glo.illam ſeq. Innoc. Hoſtien.

& Ioan. And. ibi, vbi Abb. num. 3. dicit tales non habere iuriſdictionem, neq; poſſe compellere viſitatos ad procurationem, ſed poſſe referre Epiſcopo, qui eos arctat.

Idem eſt, quando Epiſcopus inuitatur ad ordinandum clericos, conſecrandum alta-
19 ria, † & ſimilia faciendum, extra ſuam diœceſim, quia victus ei præſtandus eſt ab illis, qui eum euocant. Archid. in d. c. ſi Epiſcopus, circa med. & Ioan. Andr. ſimiliter circa med. & Franch. qui aliá allegat iura, & vbi ſunt alij caſus ſimiles, fit extenſio, & Epiſcopus, vel Prælatus recipit alimenta ab his, quibus miniſtrat, Abb. d. c. cùm ſit, nu. 1. de ſimon. quia non omnium rerum vel caſuum expreſſa eſt deciſio, l. non poſſunt. ff. de l. idẽ videmus in cauſis exhæredationis, quæ licèt nõ ſint omnes incluſæ in §. cauſas, in Auth. vt cum appellat. cognoſ. tamen ſi illis ſint
20 ſimiles, † ſufficiunt ad excluſionem filij, & extẽſio fit ad ſimiles caſus, Gugliel. Cun. in auth. nõ licet, C. de lib. præt. quẽ ſequuntur DD. communiter, Alex. in conſ. 203. vol. 2. communem dicit Iaſ. in d. authen. non licet, idem eſt in feudo, quo vaſallus priuari poteſt ex cauſis non expreſſis in conſuetu-
21 dinibus feudorum, dum tamen † ſimilibus, vt eſt tex. in c. 1. §. prędictis, quæ fuit prima cauſ. beneſ. amit. & dicunt Bar. & DD. in l. ſi conſtãte, ff. ſol. matr. quod dos repeti poteſt matrim. conſtante ex cauſis non expreſſis,
22 † ſed ſimilib. & poſſẽt multa afferri exẽpla.

Sed vbi Epiſcopus vocatur ad depoſitionẽ clericorum, vel ad conſecrationem epiſco-
23 porum, † accedit ſuis ſumptib. ſecund. Vicen. & Arch. quos citat apoſtilla ad Abb. in d. c. cùm ſit, in prin. Abb. & Feli. quos citat & ſequitur Boer. in deciſ. 303. nu. 6.

SVMMARIA.

1 *Præſes quando viſitat prouinciam, prouidet ſibi de alimentis.*
2 *Expenſæ debentur ſolum in cauſis expreſſis.*
3 *Bariſellus cùm mittitur ad purgandum prouinciam, non recipit alimenta à ſubditis.*
4 *Officiales, qui milites per territorium mittunt expenſis ruſticorum, puniuntur.*

QVAESTIO LXV.

IN præſide prouinciæ, an ſuis ſumptibus viſitet prouinciam, vel victum recipiat à locis ſuæ viſitationis, poſſet ex prædictis determinari: ſed in ſpecie habemus deciſ. Bal. in l. obſeruare, in prin. ff. de off. procon
ſul. vbi vult quod ſeipſum alat † ſuis ſump- 1
tib. per illum tex. qui vult quod officiales non ſint oneroſi ſubditis. addit tamen quod Canoniſtę tenent contrarium in c. cũ venerabilis. de cenſ. ſed aduerte, quia dictum eſt in quęſt. præcedenti, quod procuratio datur Epiſcopo viſitanti in ſignum ſubiectionis, non autem de iuris rigore, ſecundum Inno. in c. 1. num. 4. de cenſib. in 6. vbi Io. And. & Arch. quæ ratio ceſſat in præſide, vel alio officiali. item dixi ſupra, quod expenſæ deben
tur ſolum in caſibus † expreſſis, ſecundum 2
Vinc. in c. cùm ſit, vbi gl. & Abb. de ſimo. at non reperimus expreſſum, quod alimenta ſint præſidi præſtanda, ergo &c. Imò habemus text. expreſſum in contrarium, in §. iubemus, il. 2. in Auth. de collator. per quem idem cum Bal. dicit Iſern. in conſtitut. regni, folio mihi 398. col. 1. in fi.

Idem dicendum eſt de bariſello, † qui mit 3
titur ad purgandum prouinciam malis hominib. quia debet ſibiipſi ſumptũ facere, nõ autem cõpellere ſubditos, ſecund. Bal. in d. l. obſeruare, in princ. vbi dicit, quod diuertere debet ad hoſpitia publica, non autẽ recipi in priuatas domos, vt dicit Ang. in §. nulli quoq;, in Auth. vt iudic. ſine quo. ſuf
frag. quod rectores † ciuitatum, qui mittũt 4
eorum milites per comitatum ſumptib. ruſticorum, plectuntur pœna ibi contenta, ſequitur Par. de Put. in tract. ſindic. in ver. poteſtas an poſſit, num. 5.

SVMMARIA.

1 *Operarius conductus ad faciendum opus aliquod, ſeipſum alit.*
2 *Operarius conſequitur alimenta, quando viget conſuetudo.*
3 *Conſuetudo cõtractus cenſetur ſecundum conſuetudinem celebratus.*
4 *Conſuetudo interpretatur quamcumq; diſpoſitionẽ.*
5 *Doctor cenſetur conductus ad legendum, ſecundum conſuetudinem ſtudij.*
6 *Operarius, qui ſeruit ſine ſalario, eſt alẽdus à domino.*
7 *Seruiens alicui, recipit ab eo alimenta.*
8 *Operarius non obligatus, ſed ex liberalitate promittens recipit alimenta.*
9 *Operarius non habens vnde, licèt præſtet operas ex*

ras ex

vas ex cauſa remunerationis, eſt alendus à domino.
10 *Operarius tenetur cum proprijs inſtrumentis operari.*
11 *Scriptor conductus, tenetur ſcribere cum ſuo atramento.*
12 *Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo.*
13 *Seruus alendus eſt à domino.*
14 *Famulus commodatus alitur à commodatario.*

QVAESTIO LXVI.

OPERARIVS conductus ad opus aliquod faciendum non debet habere
1 à cõductore expenſas diurnas,† ſed ſuo ſumptu viuere debet, ſecundum Bart. in l. ſi non ſortem, §. libertus, nu. 32. ff. de cond. indeb. Bald. in l. quoniam liberi, nu. 5. C. de teſtib. quod ſi nihil eſt expreſſum circa ſumptum, non debetur, Iaſ. d. §. libertus, nu. 28. idem Iaſ. in l. cùm ſeruus, in prin. nu. 4. ff. de leg. 1. Felin. in c. 1. nu. 9. de libelli oblatio. Bald. in l. liberti, nu. 11. C. de oper. lib. communẽ dicit Alex. d. §. libertus, num. 12. Iul. Ferret. de milit. inſtit. nu. 123.

Prædicta tamen non procedunt, quando viget † conſuetudo in contrarium, ſecundũ
2 Bart. & Bal. in locis ſupra citatis, quia contractus cenſetur ſecundum illam celebratus, † l. excepto, cũ ibi notat. C. loca. l. quod
3 ſi nolit, §. quia aſſidua. ff. de ędilit. edicto, eſt tex. in l. ſemper, in ſtipulationib. ff. de reg. iur. & quęlibet diſpoſitio recipit interpretationẽ à conſue. † Inno. in c. olim, de ver. ſig.
4 Abb. in c. certificari, de ſepultu. Felin. in procem. decretal. fol. 1. infinitos ad hoc cogit Cagnol. in l. ſi quis maior, num. 72. C. de tranſact. vbi inquit eſſe celebre dictum, plures citat Anton. Gabriel. lib. 7. commun. opin. tit. de conſuetud. conclu. 1. nu. 1. vbi infert ad multa, Natta in conſ. 195. nu. 3. Cæph. in conſ. 328. nu. 43. D. Becius in conſ. 101. nu. 48. & inquit Bar. l. nemo eſt qui neſciat, ff. de duob. reis, quod Doctor † videtur cõductus
5 ſecundum conſuetudinem ſtudij, ſequitur Dec. in d. l. ſemper in ſtipulationib. nu. 9. Alex. ad Bar. in l. penul. vbi alios citat, C. de iure fiſci, lib. 10. ſtante ergo conſuetudine conducens operarium tenetur ei proferre diurnum cibum, idem Bar. in d. l. pen. Bald. in l. liberti libertæque, nu. 11. in fi. C. de op. lib. Iaco. de roid. nu. 6. idem voluit Felin. d. c. 1. num. 9. col. vlt. in prin. comprobat Iaſ. in d. §. libertus, num. 29.

Intellige etiã non procedere, quando
promitteret quis operas ex mera † liberali- 6
tate, quia tunc dominus ei præſtat victũ neceſſarium, ita Bar. in d. §. libertus, nu 32. vbi Iaſ. num. 29. dicit quòd omnes tenent cum eo Felin. in d. c. 1. col. vlt. Iul. Ferret. de milita. iuſtit. nu. 123. & ratio eſt, quia naturali
conuenit rationi, vt eos alamus † qui nobis 7
ſeruiunt. l. diuortio, §. fin. ff. ſoluto matr. l. item ſerui, in fin. ff. de ædilit. edicto l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda. facit quod dixit Bald. in d. l. liberti libertæque, num. 11. vbi qui promittit ex mera curialitate ope-
ram † ſeu artem, debet recipere impendia, 8
licèt aliud ſit in eo, qui ex aliqua compenſatione, idem Bald. l. 1. num. 5. in fin. C. de neg. geſt. Iacobin. in d. tracta. de roid. num. 6. Capic. in ſua inueſtit. feud. ca. feudorum alimenta, colum. 2. ver. vaſallus præſtans operas.

Declara tertiò non habere locum, quãdo quis operas promitteret, vel præſtaret ex
cauſa remunerationis, † & eſſet inops, nec 9
haberet aliunde: tunc enim ſumptũ is præſtat, cui operę debentur, l. pen. ff. de op. lib. Bart. d. §. libertus, num. 32. & licèt non videatur gratuita promiſſio, quando ſit ex cauſa remunerationis, vt dixi ſupra: tamẽ quia ille remunerare non tenebatur, mitius cum eo agitur, quàm cum alio, contra quem dabatur actio, circũſcriptis caſibus prædictis locans, vel promittens operas ſibi prouidet de victu.

Immò debet etiam operari † cum ſuis in- 10
ſtrumentis, ſecundum gloſſ. in l. quoniam liberi. C. de teſtib. Bal. qui ponit generalem doctrinam in l. 1. nu. 1. C. de verb. ſignifi. vbi loquitur in colono, & in quibuſcunq; fabris ſeu operarijs, ſubdens quod ſi inſtrumentũ in opere rumpatur, faber ipſe tenetur reficere. & dicit gloſſ. in l. ſtipulationes commodiſſimum, ff. de verb. obli. quòd ſcriptor
† conductus tenetur ſcribere cum ſuo atra- 11
mento, Felin. d. c. 1. col. vlt. de lib. oblat. Bal. in d. l. quoniã liberi, nu. 5. Natta in cõſ. 243.
num. 3. vbi infert, quòd colonus † tenetur 12
ponere

ponere ſemen de ſuo, quia dicitur inſtrumẽtum fundi, l. item ſi fundi, §. ſeminarios, ff. de vſufr. l. quæſitum, §. item nonnullis, ff. de fund. inſtr.

Quæ tamen dicta ſunt de operario, non
13 procedunt in ſeruo, † quia eum alit dominus, l. cum plures, §. cum tutor. ff. de admit. tutor. Specul. d. titu. qui fil. ſint legit. §. fin. nu. 20. Cordub. d. l. ſi quis à liberis, §. ſolent. num. 1.

Idem eſt in famulo commodato, cui cõ-
14 modatarius † prouidet de alimentis, d. l. in rebus, §. poſſunt. ff. commoda. Alexan. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, nu. 6. ff. ſolut. matr. Felin. in c. ex reſcripto, in fine, de iureiur.

S V M M A R I A.

1 *Officialis conductus à poteſtate alit ſe ipſum, vide num. 2.*

2 *Aſſeſſores conducuntur proprijs expenſis, ſi conſuetudo aliter non diſponit.*

3 *Officialis pro acceſſu, & receſſu alendus eſt à poteſtate.*

4 *Officiali diſcedenti ſoluenda eſt impenſa itineris, etiam ſi non domum redeat, ſi tamen non progrediatur longiorem ad locum.*

5 *Subditi obligati frumentum Reipublicæ conducere ad vnum locum, cogi poſſunt illud ad alium vehere, qui tamen non ſit longior.*

6 *Officialis, qui non domum, ſed alium ad locum vadit, petere poteſt pecuniam, non res pro impenſa.*

7 *Salarium ſuccedit loco victus.*

QVAESTIO LXVII.

IN officiali conducto à poteſtate eſt aliqua contradictio inter Doctores, an poteſtas teneatur illi præſtare cibaria. & Bart. in l. pen. C. de iu. fiſci, libr. 10. videtur tene-
1 re † quod non, vbi nulla extat conſuetudo. dicit enim quod iudex conductus intelligitur ſumptibus conducentis in eundo, ſtando, & redeundo, quia ſic extat conſuetudo, & in d. l. ſi non ſortem. §. libertus, num. 32. ff. de cond. indeb. dum loquendo generaliter de locandis operis alicuius, vult quod cibaria non ſint præſtanda, & Ange. in §. liber-
2 tus, col. pen. in fi. ait, quod aſſeſſores † conduci debent ſumptibus conducentis, ſi extat conſuetudo, aliàs non, & conſulit quod aſſeſſor conueniat expreſsè, hoc etiam voluit Alex. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo, num. 6. in fi. ver. an autem iudicibus. ff. ſolu. matr. Felin. c. 1. in fi. de lib. oblat. Contrarium tenuit Cin. in l. quod in vxoré, num. 2. in fin. ver. collige ex præmiſſis, C. de neg. geſt. quia alere tenemur eos, qui in ſeruitijs noſtris ſe exercent, l. in rebus. §. poſſunt. ff. commod. & licet quoad medicinas vel expenſas neceſſarias tempore infirmitatis diſtinguat, tamen quoad eas, quæ ſiunt integra valetudine non diſtinguit. ſequitur ibi Bal. idem voluit Bar. in l. legatis, nu. 3. ff. de alimen. & cibar. legat. vbi ait, quod 1
cibaria debentur, non alimenta, Iaſ. in d. §. libertus, numer. 29. id quod procedit non ſolum reſpectu cibariorum, dum eſt in loco & ſeruit, ſed etiam in itinere † acceſſus & 3
receſſus, vt per Bar. in d. l. pen. Iaſ. d. §. libertus, num. 29. immò ſi nolit officialis redire domum ſuam, ſed alio proficiſci, ſoluenda eſt impẽſa, † dum ne longius progrediatur, 4
ſecundum Bart. in ſimili in l. 2. C. de priuile. dom. Auguſtæ, lib. 12. vbi comitatiui ſoliti granum reipublicę traducere vnũ in locũ, coguntur vehere † illud ad alium, qui tamẽ 5
non ſit longior, idem Ang. in l. obſeruare. §. proficiſci, in addit. ff. de offic. proconſul. Par. de Put. de ſyndi. in ver. poteſtas an poſſit, nu. 6. fol. mihi 240. vbi allegat Bart. quodam in conſ. quod non inuenio, ſubdens quod officialis poteſt petere † pecuniam, ex 6
quo non poteſt impleri factum ob mutatũ locum, Alex. ad Bar. in d. l. pen. C. de iure fiſci, lib. 10. Felin. d. c. 1. in fin. Ego teneo, quod cibaria non debeantur vbi conſuetudo non extat, quia regula eſt, quòd conductus alat ſe ipſum, d. l. ſuo victu, & ſalarium † ſucce- 7
dit loco victus, l. 2. C. locati, vt inquit Ang. in d. §. libertus, col. pen. & aſſeſſores debent ſe ipſos alere de ſuo ſalario, & cum nulla ratio allegari poſſit quare magis cibaria debeantur officialibus conductis, quàm alijs, ſtandum eſt regulæ.

S V M M A R I A.

1 *Aduocato, cum exit prouinciam, debentur expenſa vltra ſalarium.*

2 *Aduocato exeunti prouinciam præſtari etiam debet equum.*

3 *Officiali exeunti prouinciã nõ debentur expenſa victus.*

4 *Syndi-*

4 *Syndicatori extra locum conducto præſtantur expenſa etiam pro reditu.*

5 *Delegato tranſeunti ad alium locum debentur expenſa victus.*

QVAESTIO LXVIII.

ADVOCATO vltra conuentum honorarium debentur expenſæ † victus & aliæ, quando exit prouinciam, Bal. in l. 1. num. 10. C. de ſuffrag. per tex. in l. idemque, §. idem Labeo, ff. manda. vbi aliquando præ-
2 ſtatur equus, † Ang. conſ. 245. num. 4. Alex. ad Bart. in d. l. penult. C. de iu. fiſci, libr. 10. Felin. in d. c. 1. in fi. de libelli oblat. Iaſ. in l. ſi non fortem. §. libertus, num. 29. in fin. ff. de cond. indeb.

3 Officiali tamen † exeunti prouinciã non debentur, ſed compenſantur cum his, quos domi feciſſet, ſecundum Alex. in conſ. 206. volum. 2. quod tamen non arbitror verum eſſe: nam & ſi inducatur compenſatio, id tamen intelligi debet quatenus non exeedũt impenſam, quam domi feciſſet, vt dicam infra de teſte ſuper titulo, qualiter præſtanda ſint alimenta.

4 Et ſic in ſyndicatore † vel iudice, quem aliquis conducit ad locum aliquem, Par. de Put. de ſyndica. d. ver. poteſtas an poſſit, nu. 6. in fin. fol. mihi 241. vult quod habeat expenſas etiam pro reditu.

5 Item de legatus, † quando transfert ſe ad alium locum, conſequitur expenſas, ſecundum Iaſ. in l. properandum, §. ſin autem alteruira, num. 14. in fi. C. de iudic. idem eſt in legato, l. fi. §. legati, ff. de mun. & honor. deciſ. Pedem. 46. num. 16.

SVMMARIA.

1 *Obſides aluntur ab illis, qui eos dederunt, vbi tamẽ vide.*
2 *Carceratus alit ſeipſum, ſi habet vnde ſe alat.*
3 *Obſidem dare eſt ſpecies ſeruitutis.*
4 *Obſidis datio non valet ſine obſidis conſenſu & iuramento.*
5 *Obſides teſtari non poſſunt, & habentur tanquam ſerui.*

QVAESTIO LXIX.

OBSIDIBVS alimenta miniſtrant, qui eos dedêre, ſecundũ † Io. And. & Card. in c. ex reſcripto. ff. de iureiur. quia illi ſentiunt commodum, l. ſecundum naturam, ff. de regul. iur. eſt verum quod Imola vult, quod ſeipſos alant, niſi ſeruiant ei, cui ſunt dati, & ſequitur ibi Felin. in fin. dicens poſt Imol. quod ita ſeruatur, & hæc opinio eſt verior, quando habent vnde ſe alant, vt dicimus de carcerato, † l. quemadmodum. §. 2
magiſtratus, ff. ad leg. Aquil. obſes enim certo modo dicitur carceratus, imò dicitur captiuus. eſt enim † quædam ſpecies ſeruitu- 3
tis. l. 2. ff. de lib. hom exhib. & non valet datio, niſi quatenus conſentit quis ſe dari, & iurat, † d. c. ex reſcripto, vbi Imola & alij, 4
Bero. in conſ. 160. vol 3. & quod ſint ſerui, & non poſſint † teſtari, Franc. c. 1. colum. 6. ver. 5
7. prohibetur, & col. 36 ver. 2. ad idem, de teſtamen. in 6. vide tamen Bald. l. 2. num. 9. C. de patr. qui fil. diſtr.

SVMMARIA.

1 *Equus depoſitus ali debet à deponente.*
2 *Animal inuentum dare damnum in prædio alieno ali debet expenſis domini.*
3 *Animal pignoratum ali debet à domino.*
4 *Equum alienum depoſitum, vel pignoratum, qui aluit, repetit ſine probatione pabuli.*
5 *Equus ſequeſtratus ab eo eſt alendus, qui ſequeſtrari fecit.*
6 *Sequeſtrarius repetit à ſequeſtrante impenſam, quã fecit pro conſeruatione rei.*
7 *Bouem vagabundum, qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit impenſam à domino.*
8 *Retineri poteſt animal inuentum dare damnum, donec ſatiſfiat retinenti pro impenſa facta.*
9 *Retineri poteſt res meliorata, donec ſoluatur impenſa meliorationis.*
10 *Hipotheca tacita cum probatione competit ei, qui impendit pro rei conſeruatione.*

QVAESTIO LXX.

DOMINVS equi depoſiti tenetur eum alere, non autẽ depoſitarius, quia omnis expenſa † ſpectat ad deponentem, l. 1
ſi in Aſia. §. 1. ff. depoſ. Bal. in l. ſi quis, num. 5. C. depoſ. vbi quod retineri poteſt equus. idem eſt in equo vel alio animali inuento in alio prædio damnum dare, quia ali debet † expenſis domini, l. quemadmodum. §. ma- 2
giſtratus. ff. ad leg. Aquil. vbi Florian. notat, addens quod ſi fame pereat, officialis tenebitur ad intereſſe, & idem dicit in animali pignorato, † ſequitur Paris de Puteo in tra- 3

ſtã.ſyndic.in c.qualiter arguatur negligen-
tiã,num.6.folio mihi 106.& de equo pigno-
rato ponit Arelaten.ad Alciat.in tract. præ-
ſumpt.reg.1.præſump.50.in fin. vbi ex no-
tatis per Bart. Alex.& Iaſ. in l. cùm ſeruus,
ff.de verb.oblig. vult quod talis poſſit ex-
4 penſas † repetere, nulla facta probatione,
quod aluerit, quia habet pro ſe præſump-
tionem,argumento l.fi.C.de alimen.pupil-
lo præſtan.an autem idem ſit in equo ſeque-
5 ſtrato,† Par. de Put. in d.tracta.c. an carce-
rarius teneatur,num. 4. folio mihi 84. dicit
impenſam alimoniæ ab eo ſoluendam, qui
facit ſequeſtrari, per d.l.ſi in Aſia,§.1. argu
mento eius,quod dicimus de debitore car-
cerato,qui alimenta recipit à creditore,qui
carcerari fecit,Boer.deci.103. num. 3. facit
quod poſt Ang.dicit Cur.in l.vnica, nu.70.
C.de prohib. ſeq.pecu.vbi ait quod ſeque-
6 ſtrarius † repetit à ſequeſtrante omnem im-
penſam, quam fecit pro conſeruatione rei
ſequeſtratæ:ſed hanc deciſionẽ ego intelli-
go interim,dum cognoſcitur de cauſa. nam
id fit,ne interim res pereat.at cauſa cognita,
vel etiam dũ cognoſcitur, ſi dominus adeſt,
& eſt ſoluendo,cogitur alere equũ ſuũ,ſicu-
ti debitor carceratus alit ſeipſum:hoc ipſũ
7 dicendum eſt in boue † vagabundo,quem ſi
quis retinuit in ſtabulo,repetit impenſam à
domino, ſecundum Guid. Papæ in tract.de
præſump.in 4. pag. ſequitur Alcia.in tra-
cta.præſumpt.reg.1. præſump.50. num. 2. &
dicunt fortius,quod non tenetur talis pro-
bare,quod non aluerit, quia habet præſum-
ptionem.& ratio eſt,quia impenſa illa ceſ-
ſit in vtilitatem domini, qui tenebatur ale-
re,ideò datur actio negociorum geſtorum,
argumento l.quod in vxorem, cum ibi no-
tat.C.de neg.geſt.& idem vult Alciat. loco
præcitato,in eo qui retinuit bouẽ, ſeu ani-
mal inuentũ dare damnũ in ſuo prædio.vbi
8 ſubdit quod iſto caſu datur retentio, † do-
nec ſatisfiat ſibi pro alimonia,argumento l.
in ſumma,vbi Salic.C.de pign.& eorũ, quæ
ponit Bar.in l.ſi non fortẽ,§.ſi centum.ff.de
de cond.indeb.idẽ Sola de captur.debit. gl.
3.nu.7. vbi de hoſpite. & hoc eſt regulare,
9 quia impendens † ad conſeruationẽ rei, po-
teſt illam retinere,l.in reb.§.poſſunt. ff. cõ-
moda.l.ſi in area.ff.de cond. indeb. cũ mul-
tis apud Neguſ.in tract. pigno.in 3. mem. 5.
par.prin nu.8.imò creditum ex cauſa cõſer-
uationis rei habet † tacitam hipothecam cũ 10
prælatione,l.interdũ,ff.qui potio.in pigno.
habean.quam nonnulli aduocati his diebus
adducebant ad probandũ, quod creditor ex
cauſa pretij, fœni venditi & conſumpti e-
rat præferẽdus anterioribus creditoribus
in quibuſdam armentis ſeu pecudibus,quo-
rum tamen ſententiæ ego nolui accedere.

SVMMARIA.

1 *Carceratus debitor alit ſeipſum.*
2 *Creditor tenetur alere debitorem carceratum, qui ſit pauper.*
3 *Debitor carceratus relaxari debet,quando creditor recuſat illum alere.*
4 *Debitor carceratus alendus eſt etiam à ceſſionario creditoris.*
5 *Debitor carceratus retineri poteſt,donec pro alimentis ſatisfecerit commentarienſi.*
6 *Homo retineri poteſt pro cibarijs præſtitis.*

QVAESTIO LXXI.

DEBITOR carceratus † debet ſeipſũ 1
alere, l. quemadmodum. §. magiſtra-
tus.ff.ad l.Aquil.§.ſi vnum,in Auth. vt cùm
de appellat.cognoſ.§.ſi verò,in Auth.de in-
ceſt.nupt.gloſſ.in l. fin. in ver. cognoſcere,
C.de erog.milit.annonæ,& illam dicit mẽ-
ti tenendam Bart.in l.ſanctum,in fi.ff.de re-
rum diuiſ.vbi Alex.Iac. de Rau. Albert. de
Roſ.& Cuma.in l. ſi victum, ff.de re iudic.
Rainer.de Forliu.in l. iudices. C. de epiſco.
aud.Par.de Put.de ſynd.c.an carcerarius te-
neatur,nu.1.& ſeq.fol.mihi 84. Luc.de Pen.
in d.l.fi.Boer.in deci.303.nu.2.vbi multos al
legat:at ſi pauper ſit,& non habeat de ſuo,
tenetur is,qui fecit † illum carcerari,glo.in 2
d.l.fi.C.erog.milit.anno.& illam dicit non
eſſe alibi Bar. in l.illicitas, §. ne potẽtiores,
col.pen.ff.de offic.præſi.Rain. de Forliu. in
d.l.iudices,C.de epiſc.aud. quem citat,& ſe-
quitur Bar.in tract.de carcer.in fi. Ang. in l.
minimè,C.de appel. Spec.in tit. qui fil. ſint
legit.§.fi.nu.20.Par.de Put.d. c. an carcera-
rius teneatur,nu.1.vbi ait gl.prædictam eſſe
notabilem,Aret.in §.fin.in fin. Inſtit. de a-
ctio.Guid. Papę quæſt.111.num.2.vbi refert
ita

ita ſeruare omnes curias Delphinatus, Afflict. in deciſ. 71. additio ad Capel. Toloſ. deciſ. 100. col. 2. Iaſ. in l. ſi victũ, nu. 2. & 3. ff. de re iud. Feli. in c. 1. nu. 9. de libelli oblat. in c. ex reſcrip. in fi. de iureiur. Marſil. in pract. crim. in §. attingã. nu. 74. Sola in Pedem. conſtitut. ſuper decret. de captur. debitor. gl. 3. nu. 5. alios citat Cordu. in l. ſi quis à liberis. §. ſolent. nu. 37. ff. de liber. agnoſ. imò Aret. in d. §. in fi. Iaſ. d. l. ſi victũ, nu. 3. Io. Fab. d. §. fi. additio ad Capel. Toloſ. d. deciſ. 100. Feli. d. c. 1. & c. ex reſcripto, Ale. ad Bar. in d. l. ſanctum, Sola, & Cordub. in locis prædictis volunt, quod iudex poſſit carceratum relaxa-
3 re, † ſi creditor qui fecit eum carcerari, recuſat alere. eſt verũ quod Afflict. d. deciſ. 71. tenet contrariũ, volẽs quod eo caſu debitor admittatur ad ceſſionẽ bonorum: ſed cæterorũ opinio ſeruanda eſt, quia cõmunis, & habet æquitatem, & Cordub. ampliat proce-
4 dere etiam in perſona † ceſſionarij, vt poteſt videri, nu. 38. & non mirũ, quia iniuria infertur carcerato, quãdo alimenta nõ permittuntur, d. l. ſi victum. ff. de re iudic.

Quod ſi commentarienſis aluiſſet, poſſet impedire relaxationem, & debitorem reti-
5 nere, † donec ſibi ſatisfactum ſit, ſecundum Guid. Papæ in quæſt. 448. qui dicit, Iaco. de Aret. tenuiſſe contrarium, ſed hoc de conſuetudine ſeruari. addo quod etiam corpus
6 humanum † retineri poteſt pro cibarijs præſtitis, l. 1. C. de infant. expoſ. Sola ponit d. gloſſ. 3. num. 6.

SVMMARIA.

1 *Carceratus pro delicto alit ſe ipſum, vel ſi pauper ſit, aliter à curia.*
2 *Carceratus tenetur ad impenſam cuſtodiæ, niſi ſit pauper.*
3 *Accuſatus pro quocunque delicto, interim eſt alendus.*
4 *Damnatus ad mortem ali debet dum differtur ſententiæ exequutio.*

QVAESTIO LXXII.

IDEM dicimus in carcerato pro crimine, qui proprijs expenſis † eſt alendus,
1 quando habet bona, aliàs ſi pauper ſit, alitur à curia, vt voluit Afflict. in d. deciſ. 71. nu. 2. Paris de Put. de ſyndic. in c. an carcerarius teneatur, nu. 2. & 3. vbi inquit, quod etiã cu-
ſtodiri † debet, Benincaſ. de pauper. in q. 7. 2
in 2. ſpeciali iud. nu. 6. & procedit in carcerato, vel accuſato pro quocumq; † delicto, 3
qui interim eſt alendus, Alber. in l. fin. C. de ordine cognit. Mart. Laud. in tract. de fiſco, num. 252. Gigas de crimine læſæ maieſtat. in tit. de pœn. committen. quæſt. 26. vbi dicit etiam delatum pro crimine læſæ maieſtatis, interim de ſuis bonis eſſe alẽdum, imò etiã
damnatus eſt alendus, † dum non exequitur 4
ſententia, l. ſi victum. ff. de re iud. vbi gloſſ. Imola, & Iaſon, & dum fit proceſſus, rectè alienat pro alimentis, vt dicam inter priuilegia alimentorum.

SVMMARIA.

1 *Eccleſia alit delinquentes, qui ad eam confugiunt.*
2 *Iudex excommunicatur, ſi impedit, ne confugiens ad Eccleſiam alatur.*

QVAESTIO LXXIII.

ECCLESIA † alit delinquentes, qui 1
ad eam confugiunt, vt voluit glo. in ca. diffiniuit, in ver. defendatur, 17. quæſt. 4. argumento l. præſenti, in fi. C. de his, qui ad eccleſ. confug. ad idem eſt gloſſ. in c. fin. de regu. quam dicit ſingularem Felin. in c. ex reſcripto, in fine, de iureiura. Imola in clemen. vnica, de hæret. Par. de Put. de ſyndic. in cap. an carceratus teneatur, num. 2. folio mihi 84. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſolent, num. 46. C. de libe. agnoſ. Boer. in deciſ. 303. numer. 3. Nec iſto caſu Iudex poteſt
impedire † ſine periculo excommunicatio- 2
nis, Hoſtien. in c. inter alia, de immun. eccleſ. vbi quòd malè faciunt domini temporales, qui circunſæpiunt eccleſiam, Guido Papę, quęſt. 121. vbi de obſidentibus Eccleſiam, & de cõpeditantibus eos in Eccleſia, Didac. libr. 2. var. reſolu. cap. 20. num. 1. Clar. pract. crimin. §. fin. quæſtio. 30. nume. 21. Cordub. dict. leg. ſi quis à liberis. §. ſolent. num. 47.

SVMMARIA.

1 *Reus pendente appellatione aliquando tranſmittitur ad Iudicem appellationis.*
2 *Inquiſitus pendente appellatione cuſtoditur à Iudice appellationis.*
3 *Inquiſitus cuſtodiri debet à Iudice à quo, niſi iudex appellationis aliud mandet.*
4 *Reus quando inſtat ſe ad Iudicem appellationis*

remitti, ſi miſſio ſuis expenſis.

5 *Reus ad Iudicem appellationis mittitur expenſis Iudicis, ſi ipſe nihil habet.*

6 *Clericus, cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur.*

QVAESTIO LXXIV.

REVS pendente appellatione eſt ali-
1 quando transmittendus † ad Iudicem
ad quem, ſecundum Iaco. Butr. Bal. & Salic.
in l. eos, §. ſuper his, C. de appellatio. & dicit
Bal. in l. minimè, C. eod. quod mitti debet
ſub fida cuſtodia, Odofred. in l. 1. C. de re-
quir. reis. de qua quæſtione latè Natta in cõ-
ſilio 553. per totum. vbi tandẽ reſoluit, quòd
pendente † appellatione à diffinitiua cuſto-
2 diri debet apud Iudicem appellationis, Au-
frer. ad Capell. Toloſ. deci. 100. Guido Papæ
deci. 237. vbi ait, inquiſitum cuſtodiendum
per Iudicem à quo, niſi Iudex appellationis
mandaret illum ſibi remitti: tunc enim † eſt
3 illi parendum, vt inquit Bald. d. l. minimè,
Lancello. in tract. de attenta. in 2. par. ca. 12.
ampl. 5. num. 21. & ſeq. vbi alios citat, eo ca-
ſu quis teneatur impendere pro alimentis,
non ſolùm eius, qui remittitur, ſed etiam
cuſtodum, Bal. in l. generaliter. §. his de præ-
ſentibus, nu. 4. C. de reb cred. dicit quod ſi
4 fuiſſet à reo † poſtulatum, remiſſio fit illius
expenſis, & Barbat. ibi in apoſtil. dicit reſpõ-
diſſe Regi Apuliæ, quòd delinquens remit-
titur ad delicti locum expenſis petentis, di-
ctum Bal. ſequitur Felyn. in c. 1. num. 8. in fi-
ne, de lib. oblat. vbi tamen dicit diſcrepare
à deciſione Bart. in l. 2. §. defendi, num. 5. ff.
ex quibus cauſ. in poſſ. eat. qui tenet, quod
fiat expenſis petentis: ſed verè non diſcre-
pat, quia Bald. loquitur quando reus poſtu-
lauit, Aufrer. ad Capell. Toloſ. d. deci. 100.
inquit, quod diuus Paulus fuit remiſſus ad
Cæſarem non expenſis proprijs, quando ip-
ſe nihil habebat, ſed expenſis Iudicis, id
5 quod ſenſit ſemper † fieri debere, quando
reus non habet, Ioan. Fab. d. l. minimè, C. de
appellat. Boer. dec. 103. num. 5. & 12. vbi
latè agit, cuius expenſis remitti debeat cle-
6 ricus, † qui ad ſuum Epiſcopum tranſmit-
tendus eſt.

SVMMARIA.

1 *Monachus ali debet à Monaſterio.*

2 *Monachus acquirit Monaſterio.*

3 *Monaſterium negans alimenta monacho, priuatur bonis ſibi per monachum quæſitis.*

4 *Monaſterium, quando negat Monacho alimenta, reponitur in alio monaſterio, & ibi bona applicantur.*

5 *Monaſterium non priuatur bonis per monachũ quæſitis, quando propter paupertatem negat ei alimenta.*

QVAESTIO LXXV.

MONACHVS ali debet †. à mona- 1
ſterio, Caſtr. in conſ. 76. nu. 1. volu. 1.
mouetur duabus rationib. quia monachus
ſeruit, ergo viuere debet de altari, c. cùm ſe-
cundum, de præbend. & quia acquireret
† monaſterio, c. cùm olim, de priuile. Inno. 2
in c. prædicto. quod ſi monaſterium dene-
get alimenta, priuatur his, quæ † monachus 3
acquiſiuit, vt per gloſſ. in c. 1. in ver. langui-
dus, de infan. & languid. expoſ. vbi ait, quod
impiè agit Abbas, ſi monacho non proui-
det de neceſſarijs. Innoc. in c. olim, il. 2. col.
2. de priuileg. Specu. in tit. de ſtatu monach.
§. fi. num. 30. vbi dicit quòd Epiſcopus repo
net monachum in alio monaſterio, † & illi 4
applicabuntur bona acquiſita, in quo tamẽ
diſtinguit, num. 46. & 47. vt per eum, Bero.
in conſ. 26. num. 12. & ſequent. Tiraq. de re-
tract. conſang. §. 10. gloſſ. 1. num. 14 & ſe-
quent. in fine, & nume. 16. & prædicta non
procederent, quando ob inopiam monaſte-
rij non poſſet Abbas miniſtrare † neceſſa- 5
ria, quia excuſatur, ſecundum Bald. in leg.
prima, §. ſed ſcimus, in fine, C. de latina lib.
tollend. vbi poſtquam dixit, quod expellẽs
monachũ priuatur eius bonis, ſubdit quòd
ſi monaſterium ſit inops, cogit eum tranſi-
re ad monaſterium aliud, ſequitur Beninc.
a in tract. pauper. quæſt. 7. in 2. ſpecia. iud.
num. 25.

SVMMARIA.

1 *Milites aluntur à Republica.*

2 *Militare proprijs ſtipendijs nemo cogitur.*

3 *Milites vltra ſtipendia capere aliquid prohibentur.*

4 *Militi debetur ſtipendium etiam durante infirmitate.*

5 *Milites conſequuntur ſtipendia pro tempore, quo co-*

pi

prini apud hoſtes morantur.

6 *Miles abſens cum licentia, habet nihilominus ſua ſtipendia.*

7 *Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentia, quando habet licentiam.*

8 *Militibus ſtipendia dantur pro tempore, quo ſunt in itinere.*

9 *Militibus deputatis ad cuſtodiam alicuius, debentur alimenta vltra ſalarium à cuſtodito.*

10 *Cuſtodes impetrat, qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis.*

11 *Militibus quando non ſoluuntur ſtipendia in bello iuſto, licèt deprædari pro neceſſario victu.*

12 *Furtum non committit, qui rem ſubtrahit pro neceſſitate famis.*

13 *Fames maior eſt neceſſitas cæteris omnibus.*

14 *Militibus debetur hoſpitatio à ſubditis, & nil aliud.*

15 *Princeps pro ſoluendo ſtipendio militibus imponit ſubditis collectam, ſi burſa communis eſt vacua.*

QVÆSTIO LXXVI.

1 MILITES aluntur † à Republica, l. milites, in fine, C. loca. Specu. in tit. qui fil. ſint leg. §. fi. num. 20. nemo enim te-
2 netur proprijs militare † ſtipendijs, c. cùm ex officij, de præſcript. Spec. tit. de Sala. §. 1. num. 6. in fi. & ea ratione ſtipendia dantur, ne ſub prætextu quærendi victus fiant prædatores, c. militare, 23. quæſt. 1. vbi etiã pro-
3 hibentur aliquid † capere vltra ſtipendia. Et eſt aduertendum, quòd ſtipendium eis
4 debetur etiam durante infirmitate, † quia dicitur nihilominus ſeruire, Bart. in l. ſi vnus, §. cùm quidam. ff. loca. Abb. in cap. 1. de cler. ægrotan. Iul. Ferret. in tract. de milita. iuſtit. num. 118. idem eſt, quando ſine ſua cul-
5 pa capiuntur ab hoſtibus, quia reuerſi † conſequuntur medij temporis ſtipendia, l. 3. §. ſed ſi ex improuiſo, vbi gloſſ. ff. de re milit. Ioan. de Plat. in l. 1. C. eo. tit. lib. 12. vbi aliud probatur, quando captus eſt ſua culpa, & ibi
6 inquit idem eſſe in abſente † ex licẽtia, quia habet comeatum pro eo tempore, & dicit Iul. Ferret. in d. tract. de milit. iuſtit. num.
7 114. quod Doctor, ſeu † ſtipendiarius itinerans de licentia ſuperioris, habebit ſalariũ, allegat gloſſ. in l. exactorem. §. diem. ff. de re milit. & multa alia iura adde, quod militibus dantur ſtipẽdia etiam pro tempore, quo ſunt non ſolum in expeditione, ſed etiam in itinere, † argumento l. fi. C. de erog. milit. 8
anno. lib. 12. Ioan. de Lign. in tract. de bello. Iul. Ferret. d. tract. de iuſtit. milita. num. 115. Aduerte item, quia ſi milites dentur à Republica, vel Principe ad cuſtodiam alicuius perſonæ, vel loci, is ſic cuſtoditus tenetur
† præſtare victum neceſſarium vltra ſtipen 9
dia, quæ à Principe dantur militib. eſt text. clarus in l. fi. vbi latè Io. de Plat. C. de erog. milit. anno. vbi loquitur de ſalua guardia, quæ ſolet à Principe his concedi, qui ſuſpicantur de offenſione, & per gloſſ. in d. l. fin. inquit Bart. in l. ſanctũ. ff. de rer. diuiſ. quòd timens ſe offendi poteſt petere à Iudice cu-
ſtodes, † quibus ipſe, non alius expenſas mi- 10
niſtrat, & in l. illicitas, §. ne potentiores, nu. 8. ff. de off. præſid. cùm ſimilibus. imò ſi iuſtũ ſit bellum, & militibus ſtipendia non per-
ſoluantur, licebit eis † pro victu quærendo 11
deprædari, Ang. in l. 2. ff. ad le. Rod. de iactu, Felin. in c. querelam, de iureiur. Ferret. in d. tract. de milita. iuſti. nu. 158. quia ob famis
neceſſitatem excuſatur quis à furto, † c. fra- 12
ternitas, 12. quæſt. 2. & nulla maior eſt neceſ-
ſitas, quàm fames, vt inquit Tiraq. † de pœn. 13
temper. cau. 33. in fi. vbi multa ponit ad excuſandum, quod fit ex neceſſitate. multa alia de militibus ponit Iul. Ferret. loco prædicto, & Paris de Puteo in tracta. ſyndic. circa princ. in c. excedunt milites, folio mihi 17. hoſpitatio autem eſt cõcedenda militibus,
& nihil aliud præſtandum per † ſubditos, l. 14
deuotum. C. de meta. lib. 11. vbi Luc. de Penna, & idem dicit Ioan. de Plat. in l. 3. C. de erog. milit. anno. lib. 12. & ſi contrarium omninò obſeruent, vt latè videri poteſt apud Rolan. in conſ. 66. per totum, volum. 1. vbi concludit de iure, non etiam illis deberi lectum, culcitram, nec alia ſupellectilia, & refert illud Pau. in c. militar. 23. quæſt. 1. quod debent eſſe contenti ſuis ſtipendijs. Aduerte etiam, quod pro ſoluendis militũ ſtipendijs, vbi excuſſa cõmuni burſa nihil ſuper-
eſt, poteſt Princeps collectã imponere † ſub- 15
ditis ſuis etiã mediatis, vt latè probãt Natta in conſ. 487. per totum, & Roland. in conſ. 1. per totũ, vol. 2. & latè ponit Bal. in conſ. 406. num. 2. vol. 5. Natta in conſ. 157. num. 6.

ordin. crimin. eſt text. in l. annonam. ff. eod. tit. vbi Alber. & Ang. & Boſſ. in ſua praxi, in tit. de extraord. crimin. num. 4. ponit exemplum in eo, qui cum ſale miſcet paruos lapillos, in vino maluatico ponit vina deteriora, & qui frumentum vendunt corruptũ, & qui mittunt aquam in oleum, & qui in aromatibus dant quid pro quo, tamen fiſco licet victualia bona miſcere cum corruptis
10 † & vitiatis, vt facilius inueniant emptorẽ, l. 1. C. de cond. in public. horre. lib. 10. vbi Ioan. de Plat. recitat ſpecies fraudum, qui fieri ſolent in huiuſmodi venditionibus, Corſet. in ſing. incip. commixtio, Ang. in d. l. annonã. ff. de extraordin. crimi. Boſſ. in d. tit. de extraordin. crimin. num. 4. Intellige tamen principalem deciſionem noſtrę quęſtionis non procedere in eo, qui habet fru-
11 mentum pro ſuo † vſu, & non vltra: is enim non cogitur vendere, quia prima charitas incipit à ſeipſo, l. præſes. C. de ſeruit. & aq. Iſern. in procem. conſtitut. vol. 1. vbi allegat illud Euangel. Ne fortè nõ ſufficiat nobis & vobis, ſequitur Maran. de ordin. iud. par. 6. in princ. num. 181.

SVMMARIA.

1 *Alimenta ei ſunt dimittenda, qui non poteſt exigi vltra quàm facere poſſit.*
2 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè, & commodè non poteſt.*
3 *Pater non conuenitur à filio in plus, quàm facere poſſit, deducto ne egeat.*
4 *Parentes vtriuſque ſexus habent priuilegium, ne conueniantur vltra quàm facere poſſint.*
5 *Filius non exigitur à patre vltra quàm facere poſſit.*
6 *Frater vtrinque coniunctus non conuenitur vltrà quàm facere poſſit.*
7 *Patronus non exigitur vltra quàm facere poſſit.*
8 *Libertus nõ conuenitur à patrono in plus quàm poſſit facere.*
9 *Socius habet beneficium, ne à ſocio conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
10 *Societas dicitur fraternitas quædam.*
11 *Donatori competit priuilegium deducendi quantum ſufficiat pro ſuo victu.*
12 *Liberalitas cuique ſua prodeſſe, non autem nocere debet.*
13 *Maritus ab vxore conuentus pro dote, vel alia cauſa, deducit ſemper alimenta propria.*
14 *Socer vxoris non exigitur vltra quàm facere poſſit, & ibi quid in ſocero mariti.*
15 *Extraneus, qui non tenetur dotare, ſi dotet gaudet priuilegio deducendi, ne egeat.*
16 *Debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
17 *Miles non exigitur in plus quàm poſſit facere.*
18 *Vaſſallus non conuenitur à domino vltra quàm facere poſſit.*
19 *Iudex, qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto ne egeat.*
20 *Clerico competit priuilegium, ne teneatur vltra id quod ſupereſt, deducto ne egeat.*
21 *Clerico debitori capiuntur fructus præbendæ, vt ſatisfiat creditori, dimiſſo tamen victu.*
22 *Aduocatus non conuenitur vltra quàm facere poſſit, deducto ne egeat.*
23 *Debitor Eccleſiæ non exigitur, niſi deductis prius alimentis.*
24 *Pater ſpiritualis non exigitur in plus quàm facere poſſit.*
25 *Debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam, tamen deducit alimenta.*
26 *Iuramentum obligat præcisè ad pactum.*
27 *Iuramentum excludit beneficium, ne quis conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
28 *Negans ſe eſſe talem, perdit beneficium ne cõueniatur vltra quàm facere poſſit.*
29 *Maritus negans matrimonium conuenitur in totum, nec aliquid deducit, ſecus ſi negat dotem.*
30 *Debitor negans debitum, amittit beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
31 *Beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poteſt, non prodeſt ei, qui poteſt viuere ex arte vel officio.*
32 *Alimenta cum à lege ordinantur alicui, intelligitur niſi aliunde habere poſſit, puta ex arte vel officio.*
33 *Maritus, qui viuere poteſt ex arte aliqua, non vtitur beneficio, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*
34 *Charitas prima incipit à ſeipſo.*
35 *Altare vnum diſcooperiri non debet, vt alterum cooperiatur.*
36 *Maritus non gaudet beneficio deducendi, ne egeat, quando vxor eſt pauper, & non habet aliundè.*
37 *Mariti hæres extraneus non gaudet priuilegio, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, ſecus in filio.*

38 De

38 *Debitor Eccleſiæ non deducit alimenta aduerſus eccleſiam, quæ ſit pauper.*

39 *Maritus conuentus ab vxore non deducit alimenta, quando dos conſiſtit in re & corpore certo.*

40 *Maritus non deducit alimenta quando vti quilibet poſſeſſor conuenitur reali actione.*

41 *Maritus non allegat beneficium deducendi alimenta, quando conuenitur pro dote in tuto collocanda conſtante matrimonio.*

42 *Maritus non vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra, &c. quando doloſè fecit ne poſſet ſoluere.*

43 *Socer non gaudet priuilegio deducendi alimenta, quando doloſè fecit, ne poſſet ſoluere.*

44 *Maritus propria culpa factus, pauper non vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra quàm poteſt facere.*

45 *Maritus, qui dum eſſet ſoluendo non exegit dotem à ſeipſo eſt in culpa, & perdit beneficium.*

46 *Maritus factus pauper propter maleficium, amittit priuilegium ne vltra vires conueniatur.*

47 *Maritus putatiuus, & non verus, non gaudet beneficio, ne teneatur ſoluere vltra vires.*

48 *Maritus ſoluto matrimonio paciſci poteſt, quòd poſſit exigi in ſolidum non obſtante beneficio.*

49 *Beneficio ne quis conueniatur vltra quàm facere poßit, renunciari non poteſt, vbi reuerentiæ ratio ceſſat.*

50 *Beneficio ne conueniatur niſi deducto ne egeat, quis poßit renunciare.*

51 *Promittens ſoluere quantitatem debitam, non cenſetur renunciare beneficio deducendi ne egeat.*

52 *Maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit dotem reddere, intelligitur deductis alimentis.*

53 *Hæres qui promiſit legatum, vel debitum ſoluere hæreditarium, gaudet beneficio inuentarij.*

54 *Promittens id, ad quod tenebatur, non alterat primæuam obligationem*

55 *Socius poteſt renunciare beneficio ne conueniatur vltra vires hæreditatis*

56 *Beneficio ne conueniatur vltra quàm facere poßit, minimè gaudet, qui promiſit ſoluere totum, integrum, vel omne debitum.*

57 *Maritus multis in caſibus non vtitur priuilegio, vbi remißiuè.*

58 *Ingratus priuatur alimentis.*

59 *Ingratus non vtitur priuilegio deducendi alimenta.*

QVAESTIO LXXVIII.

HIs relinqui debent alimenta, qui habent beneficium, ne conueniantur vltra quàm facere † poſſunt, eſt text. in l. in 1
condemnatione, in princip. ff. de regul. iur. vbi dicitur relinquendum eſſe tantum, ne egeat, & ibi notant gloſſ. & DD. & nihil aliud eſt dicere, quod non teneatur vltra quàm facere poſſit, quàm ſi dicatur, quod debitor retineat ſibi tantum quod ſufficiat ad alimenta, vt declarat Bartol. l. maritum, num. 2. ff. ſoluto matrim. poſt gloſſ. Ruin. in conſi. 144. num. 12. volum. 5. Crot. in repet. l. ſi conſtante, num. 162. ff. ſoluto matrim. eſt etiam text. in l. inter eos. §. fin. ff. de re iudic. non enim dicitur quis poſſe, quod facere † non poteſt honeſtè & commodè, ſe- 2
cundum gloſſ. in d. l. in condemnatione, in prin. Iacob. de Aret. Bald. & alij in l. ſi maritus. ff. ſoluto matrim. Brun. in conſ. 89. nu. 3. Dec. in l. diuus, colum. fin. ff. de reg. iur. Iaſ. in l. ſunt qui in id, num. 2. ff. de re iudic. multi autem ſunt, quibus hoc beneficium competit, & primò patri. is enim † non conue- 3
nitur à filio vltra quàm facere poſſit. §. ſunt præterea, ver. ſed & ſi quis, Inſtit. de actio. qui textus loquitur non ſolùm in patre, ſed in quocunque parente vtriuſque † ſexus, 4
ſecundum gloſſ. in l. patronus, in ver. parentes. ff. de re iudic. & quòd competat, eſt text. in l. ſunt qui in id, in vltim. ver. cùm l. ſequen. ff. de re iudic. ponit Iaſ. d. §. ſed & ſi quis, in princip. & rationem ponunt DD. diuerſam. Din. enim dicit prouenire hoc priuilegium à reuerentia patri debita, Nicol. verò de Neapol. inquit, rationem eſſe, quia obſtat filio exceptio, dolo facis petendo quod reſtituturus es, vt per Iaſon. loco prædicto. ſed cùm hoc beneficium pluribus perſonis competat, deberet allegari generalis quædam ratio, quæ omnes complecteretur, vt Ludouic. de Sard. dicit ibi in addit. quòd tamen non placet, quia idem beneficium poteſt diuerſis perſonis ex diuerſa cauſa competere.

Competit etiam eiuſmodi beneficium filio † quando conuenitur à patre, ſecun- 5
dum Ioan. Fabr. Ioan. de Plat. Ang. & Iaſon. in dict. §. ſunt præterea, verſiculo, ſed & ſi quis. quia in filio militat eadem ratio excipiendi de dolo, quæ militat in patre.

6 Idem eſt in fratre vtrinque † coniuncto
per eandem rationem, ſecundum Ioan. Fab.
& Ang. in d. ver. ſed & ſi quis, & eos ſequé.
Iaſ. num. 4. licet Iacob. de Rau. & Nicol. de
Neap. ibi contrarium tenuerint, poſt gloſſ.
Bart. & Bal. in l. verum, in principio, in ver.
fraternitatis. ff. pro ſocio, Iaſ. in l. ſunt qui
in id, num. 4. ff. de re iudic. tranſit cum An-
gelo.

7 Patronus quoque non exigitur † vltra
quàm facere poſſit, d. ver. ſed & ſi quis, & i-
dem in parentibus & liberis patroni, l. pa-
tronus, ff. de re iud. id quod extendit Ioan.
Fab. & poſt eum Ang. & Iaſ. in loco prædi-
cto, ad libertum, quando conuenitur à pa-
8 trono, † & poteſt in liberto conſiderari etiā
ratio alimētorum, de qua ſupra, vt dixi ſuo
9 loco. Socius † item gaudet eo beneficio, vt
d. §. ſed & ſi quis. l. verum. ff. pro ſocio. l. ſunt
qui in id. ff. de re iud. Nicol. de Neap. Ioan.
de Plat. Io. Fab. Ang. & Iaſ. in d. ver. ſed & ſi
quis, vbi extendunt etiam ad ſocios non om
nium bonorum, & ad debita non contracta
contemplatione ſocietatis, & ad plures ſcho
lares in eadem domo habitātes, idem voluit
Iaſ. in l. ſunt qui. nu. 3. Lupus c. per veſtras,
in 7. notab. §. 12. nu. 12. folio 184. & ratio eſt,
10 quia in ſocietate eſt quædā fraternitas, † vt
dicitur in d. l. verum. ſequitur Iaſon in d. l.
ſunt qui in id, numero 3.

Donatori rurſus datur facultas deducen-
11 di, ne † egeat, eſt tex. in l. diuus. ff. de reg. iur.
l. inter eos, in prin. ver. is, quoq;. ff. de re iud.
& d. §. ſunt præterea §. ſed ſi quis. vbi DD.
Inſtit. de actio. & vtroq; in loco, Iaſ. vbi nu.
12 7. ratio eſt, quia non debet quis ſua † libera-
litate periclitari, l. ne liberalitate. ff. de re
iud. ponit Iaſ. d. l. inter eos, num. 3.

Maritus ſiue pro dote, ſiue ex quouis alio
13 contractu ab vxore conueniatur, deducit †
ne egeat, l. non tantum, vbi DD. præcipuè
Iaſ. ff. de re iud. & procedit etiam ſi contra-
xit conſtante matrimonio, quia priuilegiū
competit ſibi ſoluto matrimonio, ſecun-
dum Iaſo. ibi in fin. Din. Bart. Alexan. & a-
lij omnes in l. maritum. ff. ſoluto matrimo-
nio, vbi latè ponunt DD. gloſſ. & Docto-
res in §. ſunt præterea, ver. item ſi de dote,
vbi Aret. num. 2. Inſtitut. de actio. & Iaſon
in prin. Benincaſ. de pauper. q. 8. in 2. ſpecia.
in contract. nu. 14.

Idem in ſocero † vxoris. l. ſicut autem, v- 14
bi Doctores, & l. ſequent. ff. de re iudic. vbi
ponunt quid in ſocero mariti, & vnam eſſe
differentiam inter ſocerum mariti & ſoce-
rum vxoris, ponit Lupus in cap. per veſtras,
in 3. notab. in fin. num. 7. folio mihi 162. de
donat. inter vir. & vxor. & quod ſocero
detur hoc priuilegium, probat text. in l. di-
uortio. §. interdum, & l. rei iudicatæ, §. fin.
ff. ſoluto matrimonio, Crot. in d. l. ſi con-
ſtante, num. 162. Ruin. d. conſ. 144. num. 12.
Iaſ. d. ver. item ſi de dote, num. 3. vbi ponit
rationem.

Extraneus † quoq;, qui dotat mulierem, 15
quam dotare non tenebatur, l. ſi extraneus,
& l. pen. ff. de iure dot. Ioan. de Plat. & Ang.
in d. §. ſed & ſi quis, Iaſ. in l. inter eos, nu. 4.
de re iud. aliquando etiam ex pacto acquiri-
tur hoc beneficium, vt † eſt text. in l. ſi quis 16
crediderit, vbi Bald. in princip. ff. de pact.

Item miles eodem † gaudet priuilegio, l.
miles. ff. de re iu. vbi Iaſ. in prin. dicit quod
ei non poteſt renunciari, communem dicit 17
Dec. in c. Epiſcopus, in princ. de præbend. &
quia vaſallus miles eſt, c. 1. quo temp. mil.
non conuenitur à domino niſi in quantum
facere † poteſt deducto ne egeat, ita Ioan.
Baptiſta Surdus, Taurini ſenator, & affinis
meus, in cap. 1. numer. 50. an agnat. vel fi- 18
lius.

Iudex item qui per imperitiā iudicauit, †
Ale. in l. 4. §. in eum, in fi. ff. de dam. infecto,
Boſſ. in titulo de official corrupt. nu. 23.

Idem eſt in clerico: † ei enim competit 19
hoc priuilegium, gloſſ. Ricar. Malum, Bart.
Ang. & alij in d. l. miles. vbi Iaſ. num. 11. &
ſequen. dicit eſſe magis communem opi- 20
nionem, Anch. & Imo. in cap. Odoardus, de
ſolut. Imola & Gemin. in cap. ſi propter ſua
debita. in 1. notab. de reſcript. in 6. ideò li-
cet aliquando capiantur fructus præbendæ
† pro ſoluendo eorum creditoribus, Abb. in
cap. peruenit, num. 11. de fideiu. Ripa in leg.
obligatione generali, num. 45. ff. de pignor.
tamen dimitti eis debet quantum ſufficiat 21
pro victu ſecundum Cin. & Salicet. in l. ſti-
pendia. C. de exequut. rei iudic. Boer. de-

cif.226. circa fin. Benincaſ. in tracta. pau-
per. quæſtio. 8. in quarto ſpecia. contract.
numero decimoquinto. latè Decius in cap.
Epiſcopus, numero primo, de præbend. vbi
addi.
Et competit hoc beneficium etiam aduo
22 cato, † Cin. & Salicet. in lege 1. C. de iut. &
fact. igno. gl. in l. miles. vbi Bar. Alex. & a-
lij, ff. de re iudi. vbi communem dicit Iaſ.
num. 9.
23 Et debitori Eccleſiæ, † gloſſ. in c. quicun-
que, 16. qu. 7. declarat Dec. in c. Epiſcopus,
in ptin. de præb.
24 Et patri ſpirituali, † Ioan. Fab. in §. ſunt
præterea, colum. 1. Inſti. de actio. vbi Ioan.
de Plat. Aret. & Tiraquel. l. ſi vnquam, ver.
ſuſceperit liberos, nu. 32.
Cuius eſt caſus in eo, qui ceſſit bonis: is
enim ſi ad pinguiorem fortunam deueniat,
licèt ſoluere teneatur, l. nec maritus, ver. at
25 cum eius. C. ſoluto matrimonio, tamē † ſi cō
ueniatur deducere poteſt alimenta, l. is qui.
ff. de ceſſione bono. Imola in l. ſi maritus. v-
bi Iaſ. num. 4. ff. ſoluto matrimonio, & poſt
Bal. quem allegat, ponit Ang. in §. fin. in fin.
Inſti. de actio. Didac. li. 2. varia. reſol. cap. 1.
nu. 6. vbi inquit obtinere hoc etiam in foro
conſcientiæ, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §.
ſolent, nu. 39. ff. de lib. agnoſ.
Sed hoc beneficium ceſſat multis in caſi-
bus, quorum aliquos nō grauabor, breuiter
tamen & compēdioſè, recenſere: & primo,
quando promiſſio eſt iurata, quia iuramen-
26 tum obligat † præciſè ad factum, c. querelā,
vbi Butr. ne præl. vic. ſuas, & tollit contra-
riam exceptionem, c. debitores, de iureiur.
27 per quæ iura loquendo in ſocero † ita tenet
Brun. in conſi. 89. nu. 4. ver. plus dico, idem
in ſocio iurante probauit Ioan. Lup. in cap.
per veſtras, in 7. notab. in §. 12. num. 22. ver.
limitabis tertiò, de donat. inter vir. & vxor.
folio mihi 185. colum. 1. & in ſocio loquitur
Corne. de quo prædicti non faciunt mentio
nem in conſi. 128. colum. 2. in fin. & column.
3. in prin. volum. 3. ſequitur Gozad. in conſi.
88. num. 19. Roland. in conſilio 13. nume. 10.
volu. 1. & in tract. de lucro dot. quæſtio. 42.
num. 13.
28 Secundus eſt caſus, quando negat † quis
ſe talem: nam cū priuilegium deſcendat ab
illa qualitate, abnegans qualitatem effici-
tur beneficij indignus, l. ſed ſi ex parte, in fi.
princ. ff. quod cum eo. & in ſocio eſt text. in
l. ſi vnus, §. vltimo, ff. pro ſocio. l. ſed hoc i-
ta, in fin. ff. de re iudic. facit text. in l. ſi du-
bitetur. §. ita demum. ff. de fideiu. & in auth.
contra qui propriam. C. de non num. pecun.
& ita tenet gloſ. in d. § ſunt preterea, in ver.
itē ſi de dote, Inſtit. de actio. Bart. in l. etiā.
§. 1. num. 3. ff. ſoluto matrimonio, vbi de ſo-
cio infert ad maritum, declarando tamen
quod maritus perdat beneficiū, quando † ne 29
gat matrimonium, ſecus ſi negaret alia, pu-
ta dotem datam vel contractum celebratū,
Alex. in l. ſi maritum, colu. 1. verſic. vndeci-
mo fallit, ff. ſoluto matrimonio, vbi loqui-
tur in marito, Io. Lup. in ſocio. d. §. 12. num.
14. vbi tamen limitat, quando pœniteret an-
te litis conteſtationem, & quando negatio
non eſſet abſoluta, vt per eum, & præter eū
Iaſon, qui loquitur in ſocio & marito, in l.
quod te, num. 30. ver. eodem modo. ff. ſi cert.
pet. Matſil. in rub. ff. de fideiuſ. num. 327. vbi
in marito, Feli. qui generaliter loquitur in
quocunq; negante † debitum, in c. exceptio- 30
nem, colum. 12. in fine, ver. & iſta exceptio.
ff. de exception. allegat Cardin. ibi, Campe.
de dote, pat. 2. qu. 238. col. 2. ver. vndecimo
fallit, & quæſtion. 265. ſequitur Anton. Ga-
bri. commun. opin. lib. 5. tit. de acquir. poſſ.
concluſ. 5. num. 7. vbi plures ponit limita-
tiones. & hoc eſt notandum aduerſus diſtin-
ctionem Bart. in d. l. etiam. §. 1. Rol. in con-
ſil. 88. num. 5. & 7. volum. 4. vbi ponit con-
cordantes in ſocio & marito, & num. 17. li-
mitat, quando non perſeuerauit in nega-
tione vſque ad litis conteſtationem, Cuccus
in tractat. de mention. circa poſſeſſ. nume-
ro 99.
Tertius caſus eſt, quando ſic priuile-
giatus habet artem, vel officium, ex quibus
poteſt viuere, † quia tunc nihil deducit de 31
ſuo patrimonio, ſecundum gloſſ. fin. in l. ſi
maritus in id, ff. ſoluto matrimonio, ponit
in propoſito Ioan. Fab. in d. §. ſunt præter-
ea, ver. item ſi de dote, & ibi Iaſon, num. 7.
Inſtitut. de action. & ibi Aretin. num. 3. quia
vbicunque ius mandat aliquem alendum
eſſe,

32 eſſe,intelligitur † ſi ex arte vel induſtria nō poteſt viuere,gloſſ. in l.ſi quis argentum. §.1.C.de donation. gloſſ. in l. ſi quis à liberis,in princ.ff.de liber.agnoſ.ita quoque tenuit Alexand. in l. maritum, colum. 2. ver. quintodecimo fallit.ff.ſoluto matrimonio, & ibi ante eum hoc voluit Nicol. de Neap. ad idem eſt gloſſ.fin.in l.ſi maritus.ff.eodem titu.vbi Alexand. in princip. dicit eam ſingularem. quod ſi maritus ſcit artem, qua
33 mediante poteſt ſibi victum quærere, † non gaudet priuilegio,ne conueniatur vltra quã facere poſſit,& ſubdit eſſe ſimilem gloſſ. in dict.l.ſi quis argentum,in §.1.Campeg.dict. quæſtion.238. column.3.ver.decimoquinto fallit.

Quartus eſt caſus, quando vxor quoque ipſa egeret,& non haberet aliunde,quia tũc maritus nō gaudet beneficio prædicto,quia
34 prima † charitas incipit à ſeipſo. l. præſes. C.de ſeruit.& aqua.& in pari cauſſa neceſſitatis præfertur mulier, l. aſſiduis. §. exceptis. C. qui poteſt in pignor. hab. & v-
35 num altare † non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur. leg. verum . §.
36 penultim. ff.de minor. ita tenet † in terminis Iacob. de Aret. in d. leg. ſi maritus. ff. ſoluto matrimon.Bar.in d. l.maritum.verſus ſi.ff.ſoluto matrimonio,Gul.Cũ.& Bal. in l.ſi quis crediderit.ff.de pact.idem Bal.in l.2.num.5.C.quod cum eo.vbi declarat non procedere in alijs perſonis,quibus beneficium non indulgetur gratia miſerationis, ſed propter mutationẽ ſtatus, cùm aliàs ad nihilum tenerentur,& hæc opinio eſt magis communis,ſecundum Alex.in d.l.maritum,colum.3.ver.in quantum Bar.hic, vbi plures alios allegat.& tranſit cum limitatione Bal.vt ſit cõceſſum ſoli marito, Aret. in d.§.item ſi de dote,num.4.vbi dicit idem eſſe in hæredibus mariti, ſi pauperes ſint, quia æquius eſt quòd mendicet maritus, quàm patiatur mulier,quæ bona habet, ſed
37 hoc de hærede intellige,† ſi ſit filius,non ſi extraneus,ſecundum Bar.poſt glo.ibi in l. maritum, in fi.& Bal.in d.l. ſi quis crediderit,in fi.vbi ponit exemplum in filijs primi matrimonij,& primam ſententiam probauit Iaſon,d.ver.item ſi de dote,nu.10.Campeg.qu.241.& ſeq.Padil.in l.præſes,num. 8. C.de ſeru.& aqua,vbi allegat Bal.Campeg. & Didac.idem in debitore † Eccleſiæ ponit 38
Dec.d.c.epiſcopus,nu.2.de pręben.

Quintus caſus eſt, quando dos conſiſtit nō in pecunia, nec in alia re,quæ pondere,numero aut menſura diſtinguatur, ſed vel in re immobili,vel in certa ſpecie,† quia tunc 39
marito non competit hoc beneficium l. vnicæ,§.cum autem.C.de rei vxo. actio. per quem tex.ita voluit Bal.in c.1. de not. feud. Imola in l.ſi filio.ff. ſoluto matr. Iaſ. d. ver. item ſi de dote,num.11.Campeg.d.q.238.colum.2.ver.decimo fallit.ſed hæc opinio patitur difficultatem,quia Bart.in l.Neſennius.§.ſi fundus, ff.de re iudi.tenet contrariũ, ideò vide Alexan.in d.l.maritum,col.1.ver. decimo fallit, vbi ponit qđ ſi ex pretio rei dotalis maritus aliam acquiſiuerit.poſſet autem dici,quòd prima opinio obtineat,quãdo vxor actionem moueret realem ad rem, non autem vteretur perſonali de dote.

Nam & hic ſextus eſt caſus, quando agitur reali iudicio,& maritus † conuenitur vti 40
tertius poſſeſſor,non gaudet priuilegio deducendi ne egeat,l.ſi cũ dotem,§.fin.ff.ſolu. matri.l.depoſiti.ff.de pecul.Din.in d.l. maritum,vbi Bar.quia non conuenitur vt vir, idem voluit Cin.in l. vbi adhuc,in 10.quæ. C.de iure dot.Iac.de Aret.Bart.& Bal.in l.ſi maritus in id,ff.ſoluto matr.& hãc opinionem dicit magis communem Alexan.in d.l. maritum,col. 3. ver. item in quantum Bart. hic concludit,& ita in locis prædictis intelligunt tex.in d.l.Neſennius.§.ſi fundus. vide omninò Iaſ.in l.ſi conſtante,nu.118.ff. ſolu.matr.& d.ver.item ſi de dote,in fi.ego nō video,quare magis hoc caſu denegetur beneficium marito,quando realis, quàm vbi perſonalis actio intentatur,cũ vtroque caſu militet ratio miſerationis,& reuerentia, aliàs verò erit ſemper in facultate vxoris realem proponendo actionem,fraudare maritum priuilegio ſibi à iure indulto: Cùm tamen ea reuerẽtia ſeparari non poſſit à perſona mariti,etiam ſi vti poſſeſſor conueniatur, quando cauſa reſtitutionis deſcendit à dote & à matrimonio, vt per Crot.in d.l. ſi conſtante,nu.157.in fin.

Septimus eſt caſus, quando ob inopiam mariti dos repetitur conſtāte matrimonio:
41 tunc enim maritus † non poteſt allegare beneficium prędictum, ita glo. in l. vbi adhuc, in verbo ſuſtentationem. C. de iure dot. vbi eam ſequitur Cin. quia vir tunc non poteſt agere, cùm dos ſic recuperata deſeruiat nihilominus oneribus matrimonij, idem voluit Rain. de Forliu. in l. ſi conſtāte, in prin. ff. ſoluto matr. ſed Bar. ibi, nu. 105. & ſeq. dicit procedere, quando vxor agit reali actione, vel etiam hypothecaria per rationes ſupradictas, ſecus ſi moueret perſonalē propter præiudicium, quod pararetur viro ſoluto matrimonio, & cum Bar. tranſit Alex. in d. l. maritum, in princ. ver. octauò fallit. ſed contrariam ſententiam gloſſ. in l. vbi adhuc, probauit Bal. in d. l. ſi qnis crediderit, ſequitur Imola, Caſtr. Rom. & alij, quos citat Iaſ. in d. l. ſi conſtante, nu. 111. vbi dicit communem, ſequitur Bal. Nouel. num. 37. Crot. num. 157. hanc etiam ſentētiam ſequutus eſt Aret. in d. ver. item ſi de dote, nu. 4. ver. ſecundo fallit, Campeg. d. quæſt. 238. colum. 2. ver. octauò fallit, Lupus in ca. per veſtras, §. 37. de donat. inter vir. & vxor. folio 119.

42 Octauus caſus eſt, quando maritus † vel alius dolo fecit quo minus poſſet commodè ſoluere, quia tunc non vtitur eo priuilegio, l. etiam. §. 1. ff. ſolu. matr. vbi loquitur in marito, ad idem eſt gloſ. 2. in ver. item ſi de dote, d. §. ſunt præterea, & idem eſt in ſocero,
43 † l. pen. ff. de iure dot. & idem eſt, quādo ma-
44 ritus factus eſt pauper ſua † culpa, d. l. etiā. §. licet. eſt glo. not. in d. l. pen. ff. de iure dot. vbi ſi maritus ſciēs ſe non poſſe reddere integram dotem, illam accepit, non gaudet beneficio, quia ſi non eſt in dolo, ſaltem eſt in culpa, Bar. in l. aliās. §. eleganter. in fi. ff. ſoluto matr. & dicitur in l. diuortio. vbi gloſſ. ff. de neg. geſt. quod maritus, qui non exigit dotem à ſeipſo, quando erat ſoluendo, dicitur in dolo vel culpa, † ideò conuentus non
45 opponit de beneficio, ne teneatur vltra quā facere poſſit, ſequitur Bart. in l. nō tantum, ff. de re iudic. vbi Iaſ. in fin. Alex. in l. maritum. col. 1. ver. nono fallit, ff. ſolu. matr. vbi tamen dicit in ſuo caſu maritum non eſſe in dolo, Aret. in d. ver. itē ſi de dote, nu. 4. ver. tertio fallit, vbi ponit de marito & ſocero, & tangit etiam aliquid de culpa, ſequitur ibi Iaſ. num. 9. vbi ponit de ſocero & marito, de dolo & de culpa, Lupus in ca. per veſtras, in 3. notab. §. 24. num. 7. de donatio. inter vir. & vxor. Campeg. de dote, par. 3. qu. 250. vbi latè agit in ſocero, pulchrè Lup. in rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 21. num. 14. & in d. §. 24. num. 7. dicit idē eſſe, quando incidiſſet maritus † in paupertatem propter maleficium, allegat Bald. in cap. quæ in eccleſiarum, de conſtitutio. in ca. ſedes, de reſcript. de quo latè Iaſ. in authe. res quæ. nu. 21. & ſequen. C. commun. de leg. Benincaſ. de paupert. quæſt. 8. in 2. ſpecia. contract. nu. 15. & quod amittat maritus beneficium propter dolū, Campeg. q. 262. & duab. ſeq. 46

Nonus eſt caſus, quando non eſt maritus † verus, ſed putatiuus, c. 1. ver. totam, extra de donatio. inter vir. & vxor. ſecundum intellectum Ioan. And. & Doctores ibi, Caſtr. & Imola in l. ſi filio, la. 2. ff. ſolu. matr. Alex. in d. l. maritum, ver. ſeptimo limita nō procedere, Campeg. qui ab Alexan. deſumpſit formalia verba, quæſtio. 237. & dicta quæſt. 238. column. 1. ver. ſeptimo limita, additio magna ad Iaſon. in dicto ver. item ſi de dote. 47

Decimus eſt caſus, quando maritus pactus eſt quòd exigi poſſit in ſolidum, non obſtante dicto beneficio, & hæc intellige ſoluto matrimonio, † quia tunc valet pactum, ſecundum Guliel. Bart. Ang. & Caſtr. in l. alia. §. eleganter. ff. ſolut. matr. Iaſ. in l. ſunt qui in id, nu. 5. ff. de re iudi. & in d. ver. item ſi de dote, nu. 6. Campeg. d. par. 3. q. 246. vbi in quæſt. 244. dicit conſtāte matrimonio fieri non poſſe, quia ius reuerentiale non poteſt remitti: ceſſante autem reuerentiæ † ratione poteſt renunciari, vt per gloſſ. & DD. in l. ſi conuenerit, vbi Alex. ff. de re iud. Hoſti. Io. And. Imola & alij in c. Odoardus, de ſolut. Lup. in d. §. 24. nu. 16. vbi infertur ad ſocium, & Campeg. in quæſt. 245. ponit, an vxor poſſit huic beneficio renunciare, & in fin. ponit in genere, de milite, † de clerico, & alijs perſonis beneficiatis, an ei beneficio poſſint renunciare. Adde tamen 48 49 50

quòd

quòd non videtur illi renunciare, qui ſimpliciter promiſit ſoluere ſummam debitã,
51 ſed promiſſio intelligitur ſaluo † beneficio, ſecundum Bald. in l. quod nomine, ff. de condictio. indeb. Ruin. in conſ. 159. colum. 3. volum. 3. Rol. in tracta. de lucro dot. quęſt. 37. num. 4. facit, quia maritus, qui ſoluto ma-
52 trimonio promiſit dotem reddere, † gaudet nihilominus eo priuilegio, l. quod ſi maritus. ff. de conſtitutio. pecun. Bart. in l. maritum. ff. ſoluto matrimonio, Campeg. d. quæſtio. 246. colum. 1. in fin. & quæſt. 268. quod ego intelligo, niſi actio antiqua fuiſſet nouata, argumento eius quod dicimus de hære-
53 de, qui ſi promittat ſoluere † debitum hæreditarium, vel legatum, non gaudet beneficio inuentarij, Angel. in conſil. 31. colum. penult. Dec. in auth. præterea. numer. 12. C. vnde vir, & vxo. & in conſi. 496. nume. 12. Phanu. qui alios citat, in tracta. de confectio. inuentar. par. 6. num. 110. Roland. in eod. tracta. 154. numer. 1. regulariter autem
54 promiſſio accedens † obligationi non eam alterat, nec immutat illius naturam, l. qui mutuam. ff. manda. l. penult. C. de pact. & in ſimili ita declarat Phanuc. in tractat. dot. gloſſ. 8. nu. 57. & in ſocio, quod poſſit renun-
55 ciare † huic beneficio, ponit Lup. d. cap. per veſtras. §. 12. qui eſt vltimus, num. 16. vbi innuit hanc differentiam inter eum cui debetur reuerentiæ gratia, & alium cui ex alia cauſa debeatur, & quando illi poteſt renunciari expreſsè, poteſt etiam tacitè, ideò qui promittit reddere totum, integrum, vel o-
56 mne † debitum, non vtitur priuilegio, ſecundum Bald. in l. quod nomine. ff. de cond. indeb. Alexan. Ruin. & Lup. quos citat, & ſequitur Roland. in d. tractat. de lucro dot. quæſt. 38. num. 6. Plures autem alios caſus,
57 quibus maritus priuatur priuilegio, † ponit Alex. in d. l. maritum, Campeg. in d. par. 3. q. 237. vſque ad quæſt. 271. Lup. d. §. 12. & vltim. num. 15. & ſeq.

Addo tamen vnum caſum, qui non ponitur ab alijs: quia ſi is cui à lege vel ab homine datur beneficiũ, cõmittat ingratitudinem, priuatur. nam quemadmodum pro-
58 pter † ingratitudinem perduntur alimenta, l. ſi. C. de alen. libe. DD. in l. fin. C. de reuoc. donation. ita perditur beneficium de-
ducendi, † quantum opus eſt, ne egeat, hoc 59
voluit Iaſ. in d. §. ſunt præterea, ver. ſed & ſi quis, num. 5.

SVMMARIA.

1 *Delegatus conſequitur expenſam victus, quãdo exit ſuum domicilium, aliàs non.*
2 *Delegatus ordinarij habet victum, quando exit domicilium.*
3 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum conſequitur impenſam victus ab ordinario, qui illum deputauit.*
4 *Delegatus ad vnam cauſam malitioſè deputatus ab ordinario conſequitur victum à delegante, quando exit domicilium.*
5 *Delegatus quando intra duas dietas proficiſcitur, habet victum ab vtraque parte.*
6 *Delegatus intra vnam dietam capit victum, & impenſam ab impetrante.*
7 *Delegatus conſequitur impenſam à Iudice, quando altera pars eſt inops.*
8 *Iudex alit ſeipſum, quando accedit ad locum aliquẽ ſuæ iuriſdictionis, & ibi extendit.*
9 *Iuſtitiam venalem habere non licet Iudici.*
10 *Conſeruator habetur pro ordinario Iudice vel delegato ad vniuerſitatem cauſarum.*
11 *Conſeruator non conſequitur alimenta à partibus, quando exit domicilium.*

QVAESTIO LXXIX.

DVBIVM eſt, an delegatus Papæ habere debeat expenſam victus, quando pro exequutione mandati debet exire domicilium ſuum. & Hoſtien. in c. prudentiam,
de offic. deleg. dicit, quòd non, † quia hoc 1
modo poſſet negligere mandatum ſuperioris. addit quod omni caſu debet primò ire, deinde petere expenſas, ex quo non ſunt liquidæ, nec certæ, ſequitur Abb. ibi, num. 23. vbi tamen limitat, quando eſſet adeò pauper, quòd non poſſit de ſuo impendere, ſed veritas eſt, quod delegato non debetur victus, quando non exit domiciliũ ſuum, quia ipſe nullam facit impenſam, Specu. in ti. de ſalar. §. 1. nu. 6. ver. quid ſi alicui. at vbi exit domicilium, conſequitur ſumptum, vt probat tex. in c. cùm ab omni, vbi glo. de vita & honeſt. cler. in c. ſtatutum. §. inſuper. vbi omnes Doctores, de reſcr. in 6. vbi gl. Spec. in d. tit. de ſalar. §. 1. nu. 7. vbi ponit, quid in alijs expenſis, quàm victus. & dicit ita de cõ-

 ſuetu-

ſuetudine ſeruari,& Abb.d.c.cum ab omni,
num.13.dicit idem,ſiue habeat beneficium,
ſiue non,quia ei non confertur beneficium
cũ hoc onere, Dec. in c. prudentiam, nu. 22.
de offic.deleg.quia non debet ſuis ſtipẽdijs
militare,& idem præſupponunt Ang. in le.
ſed & ſi lege.§.quod autem,il.ſecundo, ff.de
petit.hæred.Iaſ.in l.properandum.§.ſin au-
tem alterutra,num.14.C.de iudic. & hæc o-
pinio bene obtinet,ſiue ſit delegatus à Prin
2 cipe,ſiue ab inferiore † etiam ordinario, ſe-
cundum Specu.loco prædicto,num.11. Abb.
d.c.cùm ab omni,nume.9.tamen quando eſ-
ſet delegatus ab ordinario ad vniuerſita-
tem cauſarum, tunc quia idem omninò eſt
3 conſiſtorium, ordinarius ipſe † prouidet.
ita Specu.& Abb. in locis prædictis, qui i-
4 dem dicunt quãdo deputatur malitioſe † ad
vnam cauſam,per gloſſ.in d.§.inſuper, & c.
paſtoralis,de off.deleg.Eiuſmodi autem ex-
penſas conſequitur delegatus communiter
5 ab vtraque parte, quando non † proficiſci-
tur vltra duas dietas,ſecundum Specu.d.tit.
de ſala.§.1.num.2.ver. ego credo.ſed Archi-
diac.in d.c.ſtatutum. §. inſuper, dicit quod
vtraque pars contribuit, quando acceſſus
reſpicit communem vtilitatem, etiam ſi
fuerit ab altera tantum impetratus. quando
verò reſpicit alterius vtilitatem, ille ſup-
plet,ſecundum gloſſ.in l.quoniam liberi.C.
de teſtibus, niſi delegatus intra dietam ac-
6 cerſitus ſit,quia tunc impetrans † ſoluit, ſe-
quitur Ioan.Andr.d.§. inſuper, & Franch.
circa fin. prin.ſi tamen altera partium pre-
matur inopia, ſubleuatur à Iudice, qui ſup-
plet,non autem grauat partem contrariam,
7 vt vult † gloſſ.in d.§.inſuper.vbi Franc.cir-
ca finem.ordinarius autem Iudex cùm ac-
cedit ad locum aliquem ſuæ iuriſdictionis,
8 alit † ſeipſum, nec pro impenſis victus e-
qui,& vecturæ quicquam exigit à partibus,
cap.cum ab omni. vbi DD. præcipuè Abb.
nume,12. in fin. de vita & honeſtate cleric.
ad hoc enim ei datur ſalarium, & aſſignan
tur redditus officij, vt onus iniunctum ſu
ſtineat,ſecundum glo.ibi . ad idem eſt text.
in cap.illud,10.quæſtione ſecunda. non e-
nim exiſtimare debet alienum iurgium eſ-
ſe ſuam prædam, leg. omnes, C. ad leg.Iul.
repetit. & ne ſub colore expenſarum fiat
graſſator,cap.militare.23.quæſtio.1.& debet
eſſe contentus ſuo ſtipendio, cap.non ſatis,
circa ſi.86.diſtinct.& eſſet habere iuſtitiam
venalem,quod non † licet,cap.non licet,11. 9
quæſtio.3.ponit Anchar.in conſ.201.in prin
cip.& in ſpecie Specu.in d.titu.de ſalar. in
princip.num.8.

Et quæ dicuntur de Iudice ordinario,lo-
cum habent in conſeruatore,quia habetur † 10
tamquam ordinarius, vel tamquam dele-
gatus ad vniuerſitatem cauſarum, vt pro-
batur in cap.ſi.de offic.deleg.in 6. ideo in
eis locum habent,quę de ordinarijs & tali-
bus delegatis diſpoſita † ſunt, vt præciſè 11
ponit glo.in d.cap. ſtatutum,§.inſuper,vbi
Franch.in 2.col.circa medium.

SVMMARIA.

1 *Victus ſoluit victori expenſas, quas fecit ſuper hoſpitio, lite durante.*

2 *Viuere de vento nemo præſumitur.*

QVAESTIO LXXX.

VICTVS debet victori cõdemnari in
expenſis,quas litigando fecit pro ſuo
victu in hoſpitio,† vel alibi,vt innuit Bar. 1
in dicta l. non ignorat, poſt princip.C. de
fruct.& lit.expenſ.dum inquit,multas fieri
expenſas in hoſpitio,quæ Iudici non probã
tur,& ſubdit quod eo caſu Iudex ex conie-
ctura illas taxabit,ſequitur Iaſon in l.pro-
perandum.§.ſin autem alterutra,nu.14.in ſi.
ver.nota eſſe in hac materia,C. de iudic. &
hanc impenſam omiſit Spec. in tit. de expẽ.
§.ſi.numero 21.vbi quatuor tantum expen-
ſarum genera enumerat,ex quibus ſola ali-
mentorum,quæ exhibentur teſtibus, reſpi-
cit victus,ſed quod cibaria veniant in expẽ
ſarum condemnatione, voluit Barto.in l.
eum quem temere,ff.de iudic.Bal.in l.ſed &
ſi lege,§.quod autem,il.ſecundo,vbi etiam
Ange.ff.de petit.hæred.quia expenſa victus
eſt neceſſaria,ex quo nemo viuit † de ven-
to,l.finali,C.de alimen.pupil.præſt.vbi glo. 2
excipit ſolum Lupum.in hac tamen patria
Montis ferrati taxari nõ ſolent expenſæ vi-
ctus cauſa factæ.an autẽ integræ debeantur,
vel deducatur,quod domi expendiſſet, vide
in tit.qualiter præſtanda ſint alimenta.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Infantes expoſiti aluntur ab Eccleſia*

2 *Infantes expoſiti aluntur à dominis. qui erant ſucceſſuri ab inteſtato, quando Eccleſia eſt pauper*

3 *Partus mulieris condẽnatæ alitur de publico, quando mater non habet.*

QVAESTIO LXXXI.

INFANTIBVS expoſitis, quorum parentes ignorantur, præſtantur alimenta
1 † ab Eccleſia, vel eius Rectore, ſecundum Abb. in c. 1. poſt med. de infan. & langui. vbi tamen nihil allegat, ſequitur Iacob. de Sancto Georgio, in l. hæres abſens, circa finem, ff. de iudic. vbi inquit, ſe pro hac parte ſæpè conſuluiſſe, & eſſe hoc notandum. Sola in conſtitut. Pedemon. ſuper decret. de captura debitor. in cauſſ. ciuil. gloſſ. 3. num. 8. vbi inquit ſe obtinuiſſe pro communitate Iauenni, & Strambini. addit, quod vbi Eccleſia non haberet ſufficientes redditus, tene-
2 rentur domini, † qui ſunt ab inteſtato talibus expoſitis ſucceſſuri, ſecundum leg. finalem, C. vnde vir, & vxo. in hac patria ſi non extent publica hoſpitalia, conſueuêre communitates locorum tales recipere, & nutricibus nutriendos dare publica impenſa,
3 partus autem mulieris † condemnatæ alidebet publicis expenſis, cùm illa non habet, Bald. in l. Imperator. ff. de ſtatu hom. Boer. deciſ. 303. num. 6.

SVMMARIA.

1 *Beneficiatus ſine culpa depoſitus alitur de fructibus beneficij.*

2 *Beneficiatus etiam ob ſcelus depoſitus recipit alimẽta de fructibus beneficij.*

3 *Clerici non debent in opprobrium clericatus mendicare.*

4 *Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de fructibus beneficij.*

5 *Clericus ſuſpenſus capit alimenta de fructibus beneficij.*

6 *Clericus ſuſpenſus alit ſe ipſum, ſi habet bona.*

7 *Clericus non ordinatus in tempore ſuſpenditur, ſed interim pro alimentis habet dimidiam fructum.*

8 *Excommunicatus non debet ali de fructibus beneficij.*

9 *Excommunicatus fame periturus ſubleuatur ex fructibus Eccleſiæ.*

10 *Excommunicatus, qui iuſta aliqua de cauſa abſolutionem non poteſt petere, alendus eſt de fructibus beneficij.*

11 *Clericus excommunicatus graui neceßitate preſſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua culpa in eam incidit.*

12 *Clericus non verbo tantùm, ſed actu depoſitus, non alitur de fructibus beneficij.*

13 *Clericus depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ, à qua fuit depoſitus.*

14 *Clericus iniuſtè ſuſpenſus, depoſitus, vel excommunicatus recuperat fructus intermedij temporis.*

15 *Clericus iniuſtè depoſitus, excommunicatus, vel ſuſpenſus, non recuperat quotidianas diſtributiones medij temporis.*

16 *Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, vel excommunicati, accreſcunt alijs.*

17 *Clericus ſuſpenſus, vel excommunicatus, tenetur interim horas canonicas recitare.*

QVAESTIO LXXXII.

PRAELATVS, vel beneficiatus, qui fuit ſine culpa ſua, aut delicto depoſi- 1
tus, ſi non habet aliunde alimenta, † eſt alẽdus de fructibus beneficij ſibi ablati, ita voluit Iſern. in titul. Epiſcop. vel Abb. c. mutus feudum. ver. ſed ſi feudum. vbi argumentum deducit à vaſallo, cui ſuperuenit inhabilitas perpetua, ſeu morbus, qui eum reddit inhabilem, ſequitur Aluar. ibi col. 2. in fi. ver. nota. æquitatem, Par. de Put. in tract. de finibus feud. c. 40. in fi. nu. 30. Camerar. in repe. c. imperialem. folio 150. ver. tertio quia in feudis. quod an procedat in eo, qui iuſtè depoſitus, & exauthoratus eſt, dicam infra inter iuſtas cauſas denegãdi alimenta, ſed hoc non eſt, vt illi exiſtimant, nouum.

Quinimò etiam ſi ob culpam propriam, vel admiſſum ſcelus fuerit depoſitus, habere de beneficij fructibus † alimenta, eſt text. 2
in c. ſtudeat, in fin. vbi gloſſ. diſt in. 50. habenda eſt enim ratio, quod non egeat, l. inter eos. ff. de re iud. ne in opprobrium cleri † co- 3
gatur mendicare, c. diaconi, 93. diſt. licet regulariter malè meriti debeant publica egeſtate laborare, l. bona fides. ff. depoſiti. per quę iura ita voluit gl. fi. in prin. in c. paſtoralis, §.

lis,§.verum.vbi Abb.nu.16.& Dec. num. 9. de Appellatio.Fel.in c.quemadmodum,nu. 11.in fine,de iureiur.Franch.March.dec.881. nu.6.Didac.var.reſol.lib.3.cap.13.ver. duodecimo.hinc etiam Bonifa.clem. vt hi qui, in fi.de ætate & qualita.Fely.c.ex parte, nu. 1.de accu.vbi multos citat, Cordub.d.l.quis à liberis.§.ſi vel parens,nu.62. id quod procedit non ſolùm in ipſo depoſito,ſed etiam
4 in ſuis,† ſecundum tex.in d.c. ſtudeat, in fine, vbi gloſſ.fi.intelligit de vxore, & filijs, & Archid.in c.pen.de cler. non reſiden. intelligit etiam de ſeruitoribus ſine quibus eſſe non poteſt,ſequitur Præpo.in d. c. ſtudeat,in fin.

Idem eſt in clerico ſuſpenſo,† qui debet
5 tantum habere de fructibus ſui beneficij, quod ſufficiat ſibi pro alimentis, gl.in c.cũ Vintonienſis,in ver. admiſerant, in fi. de electio.quæ tamen intelligit quando non habet aliunde,quia tunc datur aliquid ad modicam ſuſtentationem,ne ex toto egeat, ſecus ſi habeat de proprio, & ibi Ioan. Andr. dicit quod ſi haberet de proprio,vel ex alio
6 poſſet viuere, † nihil perciperet durante ſuſpenſione,ſequitur Abb.num.10.qui allegat Archi.gloſſ.in d.c.paſtoralis, in §.verũ, vbi Ioan.Andr.& alij, gloſſ. in clem . vt hi qui,de æta.& quali. vbi ſi quis admiſſus ad
7 beneficium non ſit ordinatus in tempore,† ſuſpenditur quidem, ſed medietas fructuũ illi dimittitur ad ſuſtentationem vitæ, & ſi illa dimidia non ſufficiat,ſuppletur ex fructibus alterius dimidiæ,ſequitur Bonifa.ibi in fi.vbi allegat Spec.& Ioan. And. Abb. in c Apoſtolicæ,nu.7. vbi dicit gl. in d. c. cum Vintonienſis,eſſe notabilem,de elect.& declarat procedere,quando nõ habet aliunde, quod ante eum voluit Butr. ibi,& ſequitur Felin.col.5.& ante eos Bal.in d. c. cũ Vintonienſis,nu.2. Abb. & Dec.in c. Paſtoralis,§. verum,nu.16.de appel. Præpoſ. in c. præter hæc,in princ.nu.7.32.diſt.Didac.d.c.13.ver. duodecimo.hinc etiam,Fran.de March. deci.880.num.16.& deci.881. num. 3. Cordub. in l.ſi quis à liberis,§.ſi vel parens, nu.62.ff. de lib.agno.Rebuff. tomo 1. de ſent. prouiſ. in præfat.nu.110.

Excommunicatus autem non eſt interim alendus † de bonis beneficij. quia cùm poſ- 8
ſit pœnitere,& non iuret,dicitur claues eccleſiæ contemnere,glo.fi.in fin.in d.c.paſtoralis,§.verũ,de appell. quæ tamen limitat, quando eſſet fame periturus .ſubleuatur enim eo caſu,† vt poſſit ad eccleſiam redire, 9
ſequuntur omnes, vt inquit Præpoſ. in d. c. præter hæc,nu.9.32. diſt. vbi tamen limitat duobus modis.primo,quando fame periret; ſecundo,quando non dependet ab eius poteſtate conſequi liberationem ab excommunicatione,Card.in clem.vt hi qui,col. antepen.ver.vigeſimo quarto.Abb.poſt Io.And. d.§.verum,num.16.vbi quod non ſubuenitur excommunicato etiam in neceſſitate cõſtituto,niſi fame periret, & ponit rationem diuerſitatis inter excommunicatum,& ſuſpenſum,aut depoſitum,quia eſt in excommunicati poteſtate recurrendo ad Eccleſiã exire à vinculo, non ſic in depoſito aut ſuſpenſo,ſequitur Dec.nu.9.vbi dicit limitari hanc quæſtionem, quando excõmunicatus eſſet iuſta aliqua cauſa impeditus † petere 10
abſolutionem,quia tunc eadem eſt in excõmunicato ratio,quæ in ſuſpenſo, & quando eſt poſitus in extrema neceſſitate,quia ſecũdum omnes eo caſu eleemoſyna eſt de præcepto,& ſubdit procedere etiam ſi ſua culpa incidiſſet in eam † neceſſitatem, ſecundum 11
gl.quam dicit notabilẽ in c.ſacrorum,12. q. 2.Fel.in d.c.Apoſtolicæ,col. 5. de exceptio. vbi duobus item modis limitat, de quibus ſupra, atque hoc frequentiſſimo omnium conſenſu receptum dicit Didac.loco præcitato,&Fran.March.d.deci.880.nu.18. & nu. 6. quidquid inaduertenter dixerit Rebuff. loco prędicto, nu.110.

Quod procedit etiam in eo,qui eſt nõ ſolo verbo, ſed & actu depoſitus,† cui non mi 12
niſtrantur alimenta ab eccleſia, ſecundum Io.And.in c.ad ſupplicationem,in glo. 2. de renũciat.ſequitur ibi Imola,idem dixit Gemin.in c.cõtumaces,& in c.ſtudeat, 50.diſt. eccleſia enim † non curat de tali depoſito, 13
vt in c.degradatio, de poe. Felin.in c.ex parte,num.1.de accuſation.& in d. c. Apoſtolicæ, column.5.circa medium, de exception. Didac. dict. cap. 13. ver. duodecimo hinc etiam.

Et non

Et non modò in prædictis caſibus alen-
dus eſt excommunicatus, ſed & ſi poſteà de-
claretur eum fuiſſe nulliter, vel iniuſtè ex-
communicatum, recuperat omnes fructus
14 medij temporis, & idem eſt in ſuſpenſo ac
depoſito, tex. eſt in c. ſuper cauſa, ſecunda,
quæſt. 5. vbi eſt optima gloſſ. Specu. in tit. de
fruct. & inter §. fin. in fin. vbi inquit, quòd ſi
ſententia eſt iuſta, non recuperat, niſi de i-
pſis fiat mentio in ſententia, Innoc. in d. c. pa
ſtoralis, in fin. de appellatio. Gemin. in d. ca.
ſuper cauſſa, Abb. in d. §. verum, num. 21. in
fin. & Dec. num. 12. in fin. Domin. in d. c. con-
tumaces, 50. diſt in. Præpoſ. d. c. præter hæc,
in princ. nu. 9. Felin. in d. c. Apoſtolicæ, nu.
12. colum. 5. Franc. March. d. deciſ. 880. nu.
5. Didac. dict. verſ. duodecimo hinc etiam,
in princip. vbi addit communiter Docto-
res ita tenere, ſed hoc non procedit in
quotidianis diſtributionibus, quas iniu-
15 ſtè excommunicatus, † ſuſpenſus, vel de
poſitus non recuperat, ex quo non inter-
fuit diuinis, cùm eis quoque fuiſſet cir-
cumſcripta excommunicatione, aut ſuſ-
penſione, priuatus, ſi abſuiſſet, ita Do-
min. in d. c. contumaces, intelligendo ſecun
dum Felinum, quando ante excommunica-
tionem aut ſuſpenſionem non frequens e-
rat in choro, nec aſſidere conſueuerat, aliàs
ſecus. ita Felin. in d. c. Apoſtolicæ, colu. 5.
num. 12. Didac. d. ver. 12. hinc etiam, colum.
1. durante autem excommunicatione, aut
16 ſuſpenſione, diſtributiones quotidianę † ac-
creſcunt ſocijs, qui interſunt diuinis, alij
verò redditus applicantur eccleſię, gloſſ. in
clem. 2. de ætate & qualitate, & in clem. ſe-
cunda, de vita & honeſtate cleric. Imola di-
cta clem. ſecunda, colum. 7. de ætate & qua-
litate. Cardinal. in clem. 1. quæſtione 4. de
offic. Vicar. Abba. & Imola, in c. penult.
de cleric. non reſid. Præpoſ. in dict. cap. præ-
ter hoc, in principio, numero nono, Felin.
d. c. Apoſtolicæ, colum. 5. Franc. de March.
d. deciſ. 880. num. 25. Didac. dict. ver. duo-
decimo hinc etiam, vbi ponit quòd talis
ſuſpenſus † vel excommunicatus tenetur
17 pſallere, & horas canonicas occultè reci-
tare.

SVMMARIA.

1 *Opera qui præſtat in domo, recipit alimenta.*
2 *Seruum, vel quemcunque alium ſibi ſeruientem a-
lit, qui vtitur illius opera.*
3 *Maritus non repetit impenſas factas pro vxore, quæ
ſibi ſeruiuit.*
4 *Maritus alit vxorem propter ſeruitia, non propter
dotem.*
5 *Vxor etiam indotata ali debet à marito, in cuius eſt
obſequijs.*
6 *Vxor quæ eſt in obſequio mariti, ali debet etiam ſi
ſit infirma*
7 *Serui hereditarij alendi ſunt ab vſufructuario, qui
eorum vtitur opera.*
8 *Vitricus non repetit impenſam alimentorum factam
priuigno, qui fuit in eius ſeruitijs.*

QVAESTIO LXXXIII.

REGVLARITER tenetur quis ale-
re eos, quorum opera, & miniſterio
† vtitur, l. in reb. §. poſſunt. ff. cõmoda. l. pen. 1
ff. de oper. libert. l. vnica, §. ſed ſcimus. C. de
Latina liber. toll. l. 1. C. de emē. ſeru. l. 2. ff. de
his, qui ſunt ſui vel alieni iu. l. itē ſerui, in fi.
ff. de ædilit. edict. l. diuortio. §. fin. ff. ſoluto
matrimonio, Gomes in §. item ſi quis in
fraudem, num. 23. Inſtitut. de action. & hoc
dicit regulare Socin. iun. in conſ. 114. num.
44. volum. 3. ad idem eſt tex. in leg. ſed & ſi
quis. §. ſufficienter. ff. de vſufruct. per quem
tex. cum alijs per eum citatis, dicit Gram.
deciſ. 107. nu. 17. quod tenetur quis naturali
ratione alimentare † ſeruum, vel alium, quē 2
habet in ſuo ſeruitio: ideò inquit Specul. in
tit. qui fil. ſint legit. num. 28. quod vbi vxor
ſeruit viro, maritus † non repetit impenſas 3
ei factas. & dicit Abb. in conſ. 39. nu. 14. vol.
2. quod maritus alit vxorem non propter do
tem, ſed propter ſeruitia, † quæ præſtat. in- 4
fert etiam Cin. in l. quod in vxorem, quod
vbi vxor eſt in obſequio viri, alenda eſt ſiue
dotem † habeat, ſiue non, & Bart. ibi, quan- 5
do vxor eſt in obſequio, vult eſſe alendam
eam ſiue ſit ſana, † ſiue infirma, ſequuntur 6
Alber. Bald. Salic. & alij omnes, quia cùm
ſeruiat debet alimenta recipere, & de his la-
tè dixi ſupra in quæſt. an maritus alat vxo-
rem, circa principium, ideò text. in l. fin. §.
hoc proculdubio, C. de bon. quæ liber. dicit
quod vſufructuarius tenetur alere ſeruos

7 † hæreditarios,& ibi inquit Caſtr.rationem eſſe, quia cùm vſufructuarius habeat vſum fructum, & vtilitatem mancipiorum, ſuſtinere debet impenſam. Paul. Pic. in lege Titia,§.Titia cũ nuberet, numero 170. ff. de leg. 2. vbi in fine per identitatis rationem hoc determinat, in equis, & alijs hæreditarijs animalibus, limitando non procedere in eo, qui habet ſola alimenta, quia cùm is non percipiat cõmodum,nõ debet onus ſentire. hanc etiam regulam generaliter conſtituit Benincaſ. in tractat. de pauper. in ſeptima quæſtio. in ſecundo ſpecia. iudic. nu. 4. per hanc rationem dicit gloſſ. quam ſequitur Bald. in lege, ſi patrono, C. de negot. geſt. quod vitricus non repetit impenſam factam in alendo priuignum, niſi eo ca-
8 ſu, quo † recepiſſet ab eo ſeruitia, & infert ibi Bald. etiam ad ruſticos, quorum ſi alter habebat filios, alter non, vult quod habens filios non teneatur tempore diuiſionis reficere fratri impenſam factam pro alendis filijs, ſi illi prꝑſtabant ſeruitia digna alimentis, ſequitur ibi Caſtr. Iaſon in l. vt nemini. nu.5.C.de collatio. Corne.conſ.122. colum. 1. in fi. volum. 2.

SVMMARIA.

1 *Beneficiatus, qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis.*

2 *Eccleſia miniſtrat expenſas, & alimenta ei, qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea conſequenda.*

3 *Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicatu, habet alimenta, & expenſas ab Eccleſia.*

4 *Communitas refundit ei expenſas, qui actum fecit ad publicam vtilitatem.*

5 *Vicarius deputatus ad regimen Eccleſiæ curatæ conſequitur alimenta de fructibus Eccleſiæ.*

6 *Vicarius inſtitui non debet, qui non poßit commodè viuere.*

7 *Eccleſiam ædificari non permittit Epiſcopus niſi prius congruè dotetur.*

8 *Eccleſia quando alij vnitur ſemper reſeruatur portio fructuum pro alimentis vicarij.*

QVAESTIO LXXXIIII.

BENEFICIATVS, qui primo anno receptus eſt, cogitur dimittere fructus
1 capitulo, & alendus eſt † de illis fructibus, ne cogatur in opprobrium mendicare, vel fame perire. ita Rebuff. in conſtitut. Gall. tom. 1. tit. de ſenten. prouiſ. in præfatione, nu. 111. vbi dicit ita conſuluiſſe, & in tracta. de congr. por. nu. 46.

Similiter ſi quis electus ſit ad dignitatem in ſua Eccleſia, & neceſſe habeat litigare pro conſequendo eam, alimenta † miniſtranda 2
ſunt cum expenſis ab Eccleſia eligente, c. vt prꝑteritę, de electio. c. cupientes, in fi. eo. ti. in 6. & per multas rationes Oldra. in conſ. 27. Franc. March. q. 100. par. 1. Rebuff. in cõſt. reg. tom. 1. tit. de ſent. ꝓuiſio. in præfatio. nu. 121. Simon de Prꝑt. de interpret. vlt. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in princip. nu. 14. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens, nume. 61. ff. de lib. agnoſ. vbi allegando Iac. de Are. Bart. & Alber. dicit idem eſſe in eo, qui fuit electus † ad canonicatum, Menoc. 3
in tracta. præſump. lib. 1. quæſtio. 35. numero 21. Ang. conſ. 245. num. 4. vbi non meminit de Oldr. Sed limitat quando ipſe non electus impetrauit, vide tamen de hoc Anan. c. ex parte, numero 2. de accuſa. vbi allegat Innocen. & Imolam.

Reſpublica tenetur expenſas reficere ei, qui actum fecit † ad publicam vtilitatem, 4
vt eſt text. in l. ſi mulier in opus ſalinarum. ff. qui potior. in pigno. habe. in ca. ex parte, vbi Butr. Abbas, Anan. & Felyn. de accuſat. & ita voluit Bar. in l. prima, in fi. ff. de iuſtit. & iure, Aret. in cap. ſi qui teſtium, columna 3. cõcluſ. prima, de teſtibus. Lup. in cap. per veſtras, in primo notab. amplia. 18. numero 39. in fi. ſequitur Gul. Cun. & Ang. in dicta l. prima, Bal. in capitulo, cum ex officij, de præſcrip. Ang. in §. videmus, colum. 2. de collatio. latè Boer. in deci. 303. nume. 9. vbi ponit exemplum in expenſa, quæ fit pro capiendo malefactorem, Vicarius qui deputatur ad regimen Eccleſiæ curatæ debet ali de fructibus illius Eccleſiæ, id eſt habere † 5
congruam portionem fructuum, cum quibus poſſit ſe ſuſtentare, cap. de monachis, de præben. ne cogatur tamquã infelix clericus mendicare, cap. diaconi, il. quinto, diſtinctione nonageſima quinta. nõ enim inſtitui debet Vicarius, † qui non poſſit commodè viuere, clement. 1. de iure patronat. 6

imò

imò non debet Epiſcopus permittere, quod
7 ædificetur Eccleſia,† niſi prius congruè do-
tetur,c.nemo,de conſecrat.diſtin.1.gloſſ.in
c.cum ſicut,de conſecrat.eccleſ.& hæc por
tio ſemper reſeruatur, quando Eccleſia v-
8 nitur,† ca. expoſuiſti,in fin.de præbend. &
de iſta congrua portione, Rebuf. facit inte-
grum tractatum.

SVMMARIA.

1 *Sociorum familia alenda eſt expenſis communibus, quando eſt vniuerſalis ſocietas, ſecus ſi particularis.*

2 *Socius vniuerſalis contribuit in expenſam, quam in ſtudio facit filius alterius ſocij.*

3. *Socius vniuerſalis contribuit in expenſis conuiuij facti tẽpore, quo ſocius duxit vxorem, nõ autẽ particularis.*

4 *Familia ſociorũ vniuerſalium alenda eſt communibus expenſis.*

5 *Societati acquiritur, quidquid fuit per familiam acquiſitum.*

6 *Socius communicat ſocio, quidquid quæſiuit propter iniuriam filio ſuo illatam.*

7 *Dos data per vnum ex vniuerſalibus ſocijs filiæ ſuæ imputatur ſocietati, non autem patri.*

8 *Socius non imputat ſocietati alimenta, quæ præſtitit priuigno, ſecus quæ dedit familiæ propriæ.*

9 *Socius omnium bonorum non poteſt donare.*

10 *Socius, ſi alicui alimenta relinquat de communibus bonis præſtanda, non obligat ſocium, ſed hæredem ſuum in ſolidum.*

11 *Teſtator ſi ex fructibus certi prædij relinquat alimenta, debentur integra, etiamſi fructus prædij non ſufficiunt.*

QVAESTIO LXXXV.

QVID ſi inter plures fratres ſit ſocietas,
&vel omnes, vel alter ex eis habeat
vxorem& filios, an illis exhibenda ſint ali-
menta de communi, vel ſolus pater tenea
tur.& in hoc diſtinguendum eſt, an ſint om-
nium bonorum ſocij, vel particularis alicu-
ius ſocietatis, quia ſi vniuerſalis eſt ſocietas,
omnis impenſa, quę ſit circa ſocios, vel eorũ
1 familiam, imputatur ſocietati: ſi verò † nõ
eſt vniuerſalis, imputatur ſocio. ita diſtin-
guit Bald.in tracta. de duob.fratrib.nu.28.
& ſequ. dicens quod ſumptus, qui fit in per-
ſona vnius fratris, vel filiorum, fieri de-
bet de communi, ſi vniuerſalis eſt ſocie-
tas, aliàs non, & infert ad expenſam, quam
in ſtudio † facit filius vnus ex ſocijs, & idẽ 2
dicit de impenſa, quæ fit in ducendo vxo-
rem, per l.qui originem.§.fi.de muner.& ho
nor.qui loquitur in conuiuijs, † quæ fiunt 3
nuptiarum tempore, & Bald.in l.ſi patruus,
nu.16. in fi.C.commun.vtriuſque iud. dicit
quòd vbi eſt vniuerſalis ſocietas, non attẽ-
ditur quod vnus altero plus lucretur, vel im
pẽdat.ſed qualecunque ac quantumcunque
ſit lucrum, vel damnum, communicandum
eſt, Anchar.in conſ.302. in vlt.dubio, circa
fi.vbi vnus frater maiori familia grauatus
ſi plus fratre expendit, non reſtituit, idem
omnino tenet Rom.in cõſ.172.in fi.vbi poſt
Bald.in l.fi.C.de collat.dicit eſſe de hoc po-
tentem tex.in c. ſi duo, de fratr.de nou. be-
neſ.inueſt.qui probat quod ſi in conuictu v-
nus fratrũ plus poſuit de fructibus aduẽti-
tiorum, nõ repetit à fratre, Alex. in conſilio
70.nu.2.ver.ſed præmiſſis non obſtantibus,
vol.5.vbi ſequitur Bal.in locis prædictis, &
dicit Caſtr.in l.vt nemini, nu.4.C.de collat.
ſe Paduæ habuiſſe in facto quæſtionem in-
ter duos fratres, quorũ maior habebat vxo-
rem, filios, & nutrices, alter verò erat ſolus,
& concludit quod & ſi plus fuerit impenſũ
circa familiam patris maioris, tamen frater
minor nihil poteſt magis conſequi in diui-
ſione ſocietatis, idem probat Iaſ.ibi, nu.4.&
5.vbi ait habuiſſe in facto plus tribus vici-
bus, Corne.in conſilio 122. colu.1.in fi.vol.
2.& quamuis Ancha. Roman. & Caſtr.in lo-
cis ſupra citatis non diſtinguant inter ſo-
cietatem omnium bonorum, vel particula-
rem: tamen communiter intelliguntur, vt
procedant ſecundum diſtinctionem ſupra
citatam, vel etiam quando familia fratris
erat vtilis, vel operabatur ad commodum
alterius, vel etiam, quando frater maiori
familia grauatus ponebat operas ſuas, &
alter nihil faciebat, ita intelligit Corne-
lius, dicto conſilio 122. & ita intelligit &
declarat Iaſon in conſilio 5. numero 5. &
numero 7. ver. bene fateor, volumine 1.
& in conſil. 2. num. 26. ver. octauò conſi-
derandum eſt, volum. tertio, ita etiam de-
clarat Ruin. in conſilio 29. num. 15. volum.

5.Bertran.in conſil.62.num.14. volum.1.&
hoc modo intelligi debet Bertran.in conſi.
30.volum.2.dum dicit,quod frater tenetur
reddere fratri impenſam factam in nuptijs
& in puerperijs vxoris,quia per eum citati
Doctores loquuntur in fratribus, qui non
ſunt omnium bonorum ſocij, Socin. in cóſ.
4.num.25.& num. 43. ver. non obſtat ſepti-
mum,vol.4.vbi ſtante vniuerſali ſocietate
dicit imputanda eſſe ſocietati alimenta,quę
vnus ex ſocijs præſtitit filio fratris, etiam
qui nullas præſtabat operas ſocietati, & ita
ibi declarat dictum Bal.in.l.ſi patruus, C.
commun. vtriuſque iud.Roland.in conſ.91.
numero 42.50.& 57.volu.1.Purpur.l.ſi pa-
ſcenda,nume.38. C.de pact.Menoch.de ar-
bitr.iudic.caſu 127. num. 2. Natta in conſil.
264.in fin. pulchrum conſilium Caſtr. 304.
num.5. volum.2. & præciſè, quod familia
4 ſociorum alenda ſit de communibus † bo-
nis totius ſocietatis,eſt text.in l. actione, §.
fin.ff.pro ſocio,Bal.in l.cũ duobus. §. ſi fra
tres.ff. pro ſocio,Petr. de Vbald.in tract.de
duobus fratr.in 6.par. q.18. Corne. in conſi.
52.colum.2. verſic. nec tunc obſtat, volum.
3.Ruin.in conſi.104. colum. 4. verſi. quarto
hanc ſententiam,volu.1. vbi dicit, quòd o-
nus alendi vxorem vnius ex ſocijs eſt com-
mune toti ſocietati,ex quo dos vxoris vni-
us ex ſocijs retinetur in communi.dict.leg.
actione, §. final. ergo onus dotis incum-
bit ſocietati, ſequitur Roland.d.conſil.91.
numer.43.Cordub. in leg. ſi quis à liberis.
§. ſi quis ex his,nume. 18. ff. de liber. agno-
ſcend. idem voluit Socin. in dict. conſil. 4.
num.32. vbi quod onus alendi vxorem ſo-
cij,eſt commune toti familiæ, & ratio eſt
5 quia acquiſitum per † familiam quæritur ſo
cietati,l.ſicut. ff.de oper.lib. leg. ſi ſocieta-
tem vniuerſarum,ff.pro Socio.Socin. d.cóſ.
4.num.32.Ruin.in d.conſ.104.col.4. verſi.4.
hanc ſententiam facit tex. in lege cum duo-
bus,§. ſocium. ff. pro ſocio. vbi pater com-
6 municat ſocietati,† quidquid conſequitur
propter iniuriam filio illatam,quem text.
Ruin.loco prædicto dicit magis conclude-
re,quàm d.l.ſicut.

Et pro dicta diſtinctione facit, quia v-
b i ſocietas eſt vniuerſalis,imputatur ei dos
data filiæ vnius ex ſocijs. † nec in diuiſio- 7
ne imputatur patri, licet aliud ſit quando
eſt particularis,ita Baldus in dict.tractat.de
duobus fratribus, num. 13. & 15. vbi ita de-
clarat Speculat. qui ſimpliciter dixerat, fi-
liam vnius fratrum dotandam de bonis
proprijs, idem Bald. in dict. leg. ſi patruus,
Ang.in le.ex duob.in fi.ff.de negocijs geſt.
& in conſi. 60.in 3. dub. Caſtr. in conſi. 358.
volum. 2. Socin.in conſil. 291. colum. 3. vo-
lum. 2. & in conſil.4. per totum, volum. 4.
Dec. qui communem dicit in conſ.66. Butr.
in conſi.7.Ruin.in d.conſil. 104. per totum,
volum.1. Bertran.in conſil.39.colum. 2. vo-
lum.2.Ruin. in conſi.102. num. 15. vol.1.vbi
fortius vult procedere hanc ſententiam,
etiam vbi dos fuiſſet ab vno ex ſocijs pro-
miſſa ignorantibus cæteris,quia nihilomi-
nus imputatur ſocietati, & ab ea ſoluenda
eſt, & hanc communem dicit Iaſon in au-
then. hoc locum,nume. 6. vbi etiam Dec.
nume. 9. C. de colla.Pariſ. conſilio vlt. nu.
21.& 22.volum.2.Crau.in conſ.123. & in có-
ſil. 159. num. 9. Natta in conſil. 91. per to-
tum, & conſil. 264. num. 3. Menoch. d. caſu
125.num.3.

Intellige tamen, quoad impenſam, quæ
facta eſt circa vxorem, filios, & alios,qui
ſunt de familia ſocij: at ſi ſocius alium in-
troducit, qui non ſit de ſua familia, puta
priuignum † aliquem,ſi is alimentatus fuit 8
de communibus ſocij bonis, imputabitur
impenſa illa in portionem ſolius victrici,
non autem ſocietati, quia eum ſocietas a-
lere non tenebatur, ſicuti non tenebatur
etiam victricus. ita limitat Caſtr.in conſil.
304. numer.5. ver. quantum verò ad illam,
volum.2. vbi dicit quod ſocius refundet ſo-
cio, quicquid à priuigno recuperabit in
cauſam præſtitorum alimentorum, & po-
nit rationem, quia ſocius † omnium bono- 9
rum non poteſt donare, l. contra iuris. §. ſi
filius. ff. de pact. & Caſtren.ſequitur Crau.
in conſil.150. numer.10. in fin.an autem hoc
caſu imputetur abſolutè ſocio, vel ſocie-
tati impenſa, vel potius diuidi debeat in-
ter omnes ſocios, quod exigitur à priuig-
no, dependet à quæſtione, an vitricus à
priuigno expenſas, quas fecit, ſi enim im-
penſa

penſa erit facta animi donãdi, imputabitur ſocio, qui tanto minus capiet de ſua portione: ſi verò poterit repeti, quia non ſit facta animo donandi, nõ imputabitur, ſed exactum diuidetur inter omnes ſocios, ſecundũ Caſtr. loco prædicto. Addo tamen quod ſi priuignus exercuiſſet perſonam ſuam circa opera domeſtica, & fuiſſet in communibus ſeruitijs ſociorum, tunc alimenta imputarẽtur ſocietati per ea, quæ dixi ſupra in generali regula, quòd alat quiſque eum, quem habet in obſequio.

Declara etiam, vt procedat quando alimenta ſunt præſtita viuentibus omnibus ſocijs: aliàs enim ſi vnus ex eis decedens relinqueret vxori, vel vni ex filijs alimenta præſtanda de bonis cõmunibus, ſuſtineretur diſpoſitio in præiudicium hæredum, ſed non in præiudicium ſociorum, ideo
10 hæredes † cogerentur de proprio alere, ita expreſsè determinat Bar. in conſ. 211. quidam ſibi filios, nu. 1. & ſeq. vol. 1. vbi fortius loquitur, etiã ſi legatum factum ſocio præſente, & expreſsè conſentiente, mouetur ex l. ſi duob. §. 1. ff. de leg. 1. vbi Caſtr. in l. qui quartam, §. hæres, nu. 2. dicit eſſe perpetuò menti tenendum, & quod qui non vidiſſet Bar. & illum textum, diceret contrarium, idem tenuit Alex. in d. l. ſi duobus, in prin. nu. 2. Aret. num. 2. ver. & per iſtum textum, vbi ait colligi notabilem limitationem ad l. ſi ab eo. C. de fideicommiſſ. ſequitur Iaſ. nu. 3. Ripa in l. cum filio familias, nu. 25. ff. de leg. 1. Gerar. ſing. 44. Cordub. in d. §. ſi quis ex his, nu. 218.

Mihi verò non arridet Bartoli deciſio, quia text. in d. l. ſi duobus, ideo procedit, quia nulla ſubeſt ratio, quare teſtator, quod à duobus hæredibus præſtandum reliquit, non idem relicturus foret, vbi vnus tantùm fuiſſet hæres: vtroque enim caſu ex hæreditate legatum erat præſtandum. at ſecus quando conſtat teſtatorem non æquè non integrum illud onus ſuæ hæreditati iniunctum fuiſſe, quod ab alio voluit pro dimidia præſtari. Sed quia ea deciſio non habet contradicentem, quem viderim, durum eſſet contra eam obtinere, durior item eſt ea deciſio accedente ſocij conſenſu, ſed pro deciſione Bar. facit l. Lucius, cum ibi notatis per Bar. ff. de alim. & cibar. legat. vbi ſi teſtator legauit alimenta ex fructibus certi prædij, ea † debentur integra, etiam ſi redditibus prædij non ſufficiant. 11

SVMMARIA.

1 *Menſuræ expenſa ſoluitur menſori communiter ab emptore, & venditore.*
2 *Gabella ſtatuto debita ſolui debet per emptorem.*
3 *Iudicio finium regundorum vterque litigantium actor eſt & reus.*

QVAESTIO LXXXVI.

MENSORI, qui adhibitus eſt ad menſuram agri, ſoluitur expenſa per † emptorem & vẽditorem communiter, 1
vt eſt tex. in l. 4. §. 1. ver. ſed & ſi menſor. ff. fin. regund. Bar. in l. ſi poſtulauerit, nu. 2. ff. de adult. & licet loquatur de expenſa mercedis, idem tamen eſt quando victus præſtaretur, ſed in cõtrarium facit l. debet, in fi. ff. de euictio. per quam Bal. in l. ſi prædium, nu 6. C. de ædil. edicto, inquit emptorem teneri ad ſolutionem gabellæ, quæ † ex forma 2
ſtatuti eſt ſoluenda, Bar. in l. cùm mulier, colum. 2. in fin. ff. ſoluto matrimonio, Salicet. in rubr. C. de rebus cred. & alios citat Bertachi. de Gabell. in ſeptima par. quæſtion. 1. poſſet quis rationem diuerſitatis alligare, quia acquirens videtur commodum ipſe habere ex contractu, non autem vendens, ex quo vendere nemo creditur, niſi neceſſitate vrgente: at in iudicio finium regundorum vtriuſque partis interuenit æqualis vtilitas, non autem vnius magis, quàm alterius, qua ratione vterque vicinorum dicitur † actor & reus, l. iudicium communi. ff. fin. regund. ideò vbi ex 3
cauſa venditionis menſurari deberet prædium, videretur emptorem teneri ad expenſam menſuræ, tene tamen primam partem, quod fiat menſura expenſis vtriuſque, dict. lege quarta. §. primo, vbi hoc ponit Florian. idem voluit Salicet. in leg. tertia, numero tertio, C. fin. regund. vbi inquit procedere etiam ſi altera tantum par-

tium contradixerit, ſequitur Felin. in cap. quia indicante, columna prima, ver. & adde quod de præſcript. Iaſon in leg. prætor ait, §. is etiam, numero decimo. ff. de eden. Neuinaz. in conſilio trigeſimo octauo, numero octauo. vbi poſt Bald. in lege tertia, columna ſecunda. ver. per iſta determinatur, C. de adulte. & Paris de Puteo in tractat. ſyndicatus, in capitulo ſalarium, verſi. an ſyndicatores, numero quinto, folio mihi 164. dicit quòd ſi vna pars ſoluit, recuperat ab aduerſario. aduerte tamen, quia Baldus in dicta lege tertia, columna ſecunda duobus in locis intelligit. dict. §. primo. quando menſuratio fit vel ex officio iudicis, vel vtraque parte petente.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitalis rector alimenta ſumit de redditibus hoſpitalis.*

QVAESTIO LXXXVII.

RECTOR hoſpitalis ſumit alimenta de redditibus † eiuſdem, ſecundum
1 text. in clem. quia contingit, vbi nota. de religion. domin. Matheſil. in notab. 190. numero ſecundo, addit. ad Alexandrum in lege prima, numero viceſimo tertio. ſoluto matrimonio, Cordub. lege ſi quis à liberis. §. & ſi improbus, nume. trigeſimo quarto. ff. de liberis agnoſcend. & ratio eſt, quia habet eandem poteſtatem, quam habet pater & vſuarius, immò quam habet prælatus, ſecundum Ancha. & Bonifaciū de Vitalin. in d. clem. quia contingit.

SVMMARIA.

1 *Amicus non alit amicum.*
2 *Coniuncti tenentur ſe inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas.*

QVAESTIO LXXXVIII.

1 AMICVS regulariter † non alit amicum, Salicet. in lege ſolo, in fin. C. de liber. cau. Iacobin. in tractat. de homag. numero viceſimo nono. in fin. Roland. in conſilio quinto. numero nonodecimo. volumine tertio. Capic. in ſua inueſtitur. feud. titu. feudorum alimenta, columna ſecunda. id quod fortè poſſet limitari in arctiſſimo amico, quia is præfertur conſanguineo, vt per Bart. in lege alimenta, §. primo. ff. de aliment. & cibar. legat. vbi Alexand. & in eo locum vendicant, quæcunque inter ſanguine coniūctos † inducit lex, 2
Abba. in cap. requiſiſti poſt gloſſ. ibi, de teſtament. Alexand. & Iaſon in lege exigendi. C. de procurator. infinitos cumulat Tiraquel. in lege ſi vnquam. in ver. libertis, numero 102. C. de reuocand. donationibus, ſed quia non inuenio deciſum, relinquo cogitandum.

SVMMARIA.

1 *Creditor in diem, non habet alimenta à ſuo debitore.*
2 *Coniuncti tenentur inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas.*

QVAESTIO LXXXIX.

CREDITOR in diem, non alitur à ſuo † debitore, ſecundum Caſtr. in leg. diuortio, in princip. num. 5. ff. ſoluto matrim. 1
Coniuncti tamen tenentur ſe inuicem alere ſubſiſtente neceſſitate, † ſecundum Bal. per 2
illum tex. in c. cū quidam, circa fin, de iureiur. vbi Felin. num. 11. Specu. in titu. *qui fil. ſint legit.* §. fin. num. 25.

SVMMARIA.

1 *Pauperes & egeni alendi ſunt.*
2 *Eleemoſyna eſt de præcepto, quando ſubeſt paupertas maxima.*
3 *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.*

QVAESTIO XC.

SImiliter pauperes † omnes, & egeni alendi ſunt, c. ſicut hi, vbi gl. 47. diſtin. c. 1
quieſcamus. 42. diſtin. c. 1. diſt. 82. c. nō ſatis, diſt. 86. Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 25. vbi loquitur de pauperibus morientib. Archid. in cap. 1. diſtin. 1. & diues tenetur pauperibus ſubuenire, gloſſ. in ver. eſurientium, in d. cap. ſicut hi, & in c. domino ſancto, in ver. neceſſe. diſtin. 50. gloſſ. 1. in fin. in cap. exigunt, 1. quæſt. 8. Alber. in ſuo dictión. in ver. eleemoſyna, Abb. in cap. cùm cauſam, num. 7. de electiōn. in cap. ſi quis, in fin. de fur. in c. 1. de empt. & vendit. vbi Ant. de Burg. alios citat, Are. in conſ. 48. col. 2. Felin. in c. ſi qui teſtium, col. fin. de teſtib. Anan.

Anan.in d.c.ſi quis propter,col. fin. Dec. in c.paſtoralis,in §.verùm,de appell. col. 2. & inquit Archid.in d.cap.ſicut, quod tali caſu
2 eleemoſyna † eſt de præcepto, ſequuntur Abb.& alij ſupra citati, Ripa in l.1.num.119. ff.ſolut.matr. Felin.in c.1.de off.iud. Abb.in c.cũ percuſſio, nu.8.de cler.ægrot. Didac. varia.reſolu.lib.3.c.14.nu.5.vbi latè agit, Lup. in cap. per veſtras,in 3. notab. §. 12. num. 1. de donation.inter vir.& vxor.ſolio 144. Benincaſ. latè de pauper.quæſt.7.in 5. ſpeciali iudic.numero decimoſeptimo, adducuntur authoritates ſacræ ſcripturæ, vt Eſaiæ c. 58. frange eſurienti panem tuum, Luc. ca. 6. eleemoſynam date,& capite duodecimo, vẽdite omnia, quæ poſſidetis,& eleemoſynam date, Matth. capite 25.eſuriui, & non dediſtis mihi manducare, Ioan.1.qui viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? & in Deuteron. capite 15. & omninò indigens,& mendicus non erit inter nos. & hoc voluêre etiam Theologi, præcipuè Diuus Thom.2. 2.quæſt. 17. artic. primo. Duran. Ioan. Maior, Cardinal. à Turrecrem. Conrad. Silueſt. Almian. & alij, quos cogerit Didacus, loco ſupra citato, & hoc præcepto ligantur nedum priuati, ſed etiam principes,& magiſtratus, vt poſt Ariſtot.ponit Moder.Gal.in tracta.de vſur.nu.
3 74. & ratio eſt, quia neceſsitatis † tempore omnia ſunt communia, dict.cap.ſi quis propter, de furt.plures concordantes ad princip.quæſtionem ponit Cordub.in d.l.ſi quis à liberis §. etſi impubes, num. 37. ff. de bon. quæ liber. quando autem, & quibus caſibus ſit de præcepto eleemoſyna, & quando obliget ad reatum animæ, dicam in ea parte, vbi tractabo, qualia ſint præſtanda alimenta.

SVMMARIA.

1 *Natura quemlibet arctat ad ſe alendum.*
2 *Defendere alium qui promiſit contra quemcumque non tenetur contra ſeipſum.*
3 *Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum.*
4 *Confiſcantur ei bona, qui ſibijpſi mortem conſciuit, ſicuti ſi alium occidiſſet.*
5 *Dare ordinatè qui vult, incipiat à ſeipſo.*

QVAESTIO XCI.

SEIPSVM alere quilibet tenetur: natura enim † quemlibet arctat ad ſeipſum 1
alendum, vt argumento l.præſes, C. de ſeru. & à q. dixit Corne.in conſi. 252. col. 1. vol.3. & inquit Paul.2.ad Corinth.5.quod non fieri debet alijs relaxatio talis, quæ nobis faciat anguſtiam, ſed vt præſentis temporis capiat noſtra aliorum neceſſitas ſubleuet.& ſi aliorum egeſtatem prohibere debemus, nõ conuenit, quod nos ipſos in eandem conijciamus, vt dicunt mod. Gal. in tracta. de vſur.num.71. in fin. ideò qui promiſit alium
defendere † contra quamcunque perſonam, 2
non tenetur contra ſeipſum, gloſſ. in c. domino guerram, vbi Aluar.num. 4. hic finit lex, incipit conſuetud.& loquitur in vaſallo, & illam dicit communiter approbatam Iacobin.de Sancto Georg.in ſua inueſtit. in ver.& promiſerunt eidem, nu.13. in fi. Marſil.in l.1.§.ſi ſeruus, num.1.ff.de quæſt.& extra ius feudi hoc etiam dixit Salic. in l. præſes, C.de ſeru. & aq. Alciat. in tractat. præſumpt.reg.1. præſumpt. 52. numero ſecundo, addo glo.in c.petitio, de iureiurando, v-
bi qui promiſit accommodare † Caſtrũ vel 3
turrim contra omnem hominẽ mundi, non tenetur contra ſeipſum, quia in generali ſermone non venit perſona loquentis, l.inquiſitio.C.de ſolutio. imò Cin. & Bald. in l. cũ acutiſſimi, C.de fideicom.dicunt non teneri etiam contra deſcendentes, Iacobin. in ver.de Caſtro rubei, num.23. Felin. in cap. ego N.de iureiurando, Ripa de remed. ad conſeru.vbert.num 250. Gram.in conſ. cri. 72. num. 14. vbi nume.decimoquinto. poſt Bald.in c.imperialem, §.fi. de prohib. feud. alien.per Feder.dicit non ligare promiſſionem, etiã ſi expreſsè induceret perſonam loquentis, ideò videmus confiſcari eorum bona, qui mortem ſibi conſciuerunt, non mi-
nus quàm ſi aliũ occidiſſent, † l.ſi.ff. de bon. 4
eor.& non mirum, quia qui non parcit ſibi, multo minus alijs parceret, vt ibi dicitur; & nihil intereſt fame, an gladio occidatur, l.necare.ff.de lib.agno. & quod quis teneatur ſeipſum alere, ponit Prępo.in c.nõ ſatis, nu.12.86.diſt. vbi quodnam primo accipit, quod

quod ſibi neceſſe eſt ad ſuſtentationem na-
5 turæ, ei qui vult ordinare dare† incipiat à ſe ipſo, c.qui vult, de pœn. diſtinct. 1. Dec. cap. Epiſcopus, columna. 2. in princip. de præbend.

SVMMARIA.

1 *Alimenta quibus magis ſint præſtanda, quando plures concurrant, tria ſunt conſideranda.*

2 *Alimenta ijs primùm danda ſunt, quibus tenemur iure actionis.*

QVAESTIO XCII.

ALIQVA nunc dicenda ſunt de ijs, quibus in primis alimenta præſtanda ſunt, licet alij extent pari, vel ſimili egeſtate laborantes: & primò quidem ſciendum, quod certa dari non poteſt regula, ideò inquit Ariſtoteles 9. Ethicorum, quod propter multas diuerſitates boni & neceſſarij non eſt facilè determinare, tamen generaliter loquendo attendi debent
1 tres † conditiones, debitum ſcilicet neceſſarium, & honeſtum, ſecundum Thom. in quarta diſtinctio. 15. & in ſecunda ſecundæ, quæſtio. 31. articul. 3. Bellame in c. parſimonia, 41. diſtinctio. Cardinal. in ca. in ſingulis, in 3. quæſtion. 86. diſtinct. ponit pulchrè loquendo Præpoſ. in cap. non ſatis, numer. 21. diſtinct. 86. vbi ait, quod aſſignare determinatam prælationis regulam in ſingulis, eſt impoſſibile, ex quo ſingulares conditiones, quas attendere deberemus, ſunt infinitæ, & non cadunt ſub arte. reaſſumit Ripa de remedi. ad conſeru. vbert. numer. 175. ideò dici poteſt, quod ante omnia alendi ſunt hi, erga quos ſumus obligati præciſa obligatione, vel etiam actione, antequam tractemus de alendo eos, quibus tenemur dare eleemoſynam, & Cicero in 1. de Offic. in-
2 quit, eſt nobis coniunctio humanæ † ſocietatis cum omnibus gentibus, arctius tamen cum his, qui ſunt eiuſdem gentis, interior cum ciuibus eiuſdem Ciuitatis, ſtrictiſſima, & fortiori vinculo conſtricta cum his, qui ſunt eiuſdem familiæ, refert Garzias in l. veluti, numero trigeſimoquinto, ff. de iuſtitia & iure. Diuus autem Ambroſius, & Diuus Thomas, quos citat Garzias loco prædicto, dicunt primò Deum, ſecundò parentes, tertiò filios, quartò domeſticos eſſe diligendos.

SVMMARIA.

1 *Eleemoſyna danda eſt potius iuſto quàm iniuſto, & ei qui eſt magis bonus: & magis domeſtico quàm alij, quod tamen limita vt ibi.*

2 *Eleemoſyna magis eſt danda cõſanguineo quàm extraneo, vbi vide.*

3 *Legatum conſanguineo pauperi, dicitur pium.*

4 *Legatum conſanguineo pauperi, debetur proximiori, etiam ſi alius ſit pauperior.*

5 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poterit eligere conſanguineum pauperem.*

6 *Filium exhæredare, & eccleſiã inſtituere qui vult, non conſulat Auguſtinum.*

7 *Eleemoſyna ciuibus prius quàm forenſibus danda eſt.*

8 *Eleemoſynas diſtribuere inter ciues officialis debet, non inter exteros*

9 *Epiſcopus eligi debet de ſua patria & eccleſia, non de extranea.*

10 *Beneficia ſunt primùm danda terrigenis, quàm extraneis, & ibi latè.*

11 *Originarij in tutela præferuntur exteris.*

12 *Beneficium impetrans extraneus non facta mentione de patria, nihil agit.*

13 *Pauperes ſi in genere inſtituantur, veniunt ſolum illi de patria teſtatoris.*

14 *Neceſſitatis tempore, frumentum exteris venditũ reuocari poteſt à ciuibus.*

15 *Beneficium idem non debet ſemper conferri hominibus eiuſdem cognationis.*

16 *Periculum vbi maius eſt, ibi cautius eſt agendum.*

17 *Pauperior in collatiõe beneficij præfertur inter ciues pauperes.*

18 *Pauperiori in dubio factum videtur relictum.*

19 *Eccleſia poteſt in ſolidum exigere, à debitore paupere vt pauperiori ſubueniat.*

20 *Exequutor ad diſtribuendum inter pauperes non tenetur pauperiorem eligere.*

21 *Exequutor qui potuit pauperiorem eligere remanet in conſcientia grauatus.*

22 *Epiſcopus vſuras reſtitutas diſtribuere debet inter pauperes loci vbi vſurarius degebat.*

23 *Vicini*

23 *Vicini in diſtributione legatorum præferuntur alijs.*

24 *Eleemoſyna fieri prius debet vicinis quã alijs.*

25 *Monialium indigentia eſt magis periculoſa quàm maſculorum.*

26 *Eleemoſyna prius monialibus eſt danda quàm alijs. idem eſt in legato facto monaſterio.*

27 *Eleemoſyna prius ſeni quàm iuueni datur.*

28 *Eleemoſyna danda eſt prius infirmis, quàm validis.*

29 *Eleemoſyna ſemper digniori danda eſt.*

30 *Eleemoſyna prius nobili pauperi quàm ignobili diſtribuenda eſt.*

31 *Fælicem aliquãdo fuiſſe, eſt infæliciſſimum infortunij genus.*

32 *Nobilibus peſte infectis digniora deſignantur hoſpitalia.*

33 *Exequutor diſtribuere poteſt. hæreditatem in nobilem pauperem, qui non habeat inſpecta ſui qualitate.*

34 *Nobiles includuntur in relicti diſtributione, ſi magnum eſt.*

35 *Religioſi mendicantes ſunt prius cæteris alẽdi.*

36 *Exequutor deputatus ad maritandum virgines, non poteſt eligere eas, quæ religionem ingrediuntur.*

37 *Eleemoſyna eſt eis danda in primis, quorũ ſpecialem curam gerit qui dat.*

38 *Eleemoſyna illi prius eſt danda, qui extrema laborat egeſtate.*

39 *Eleemoſyna illi prius datur, de cuius bonitate ſumus magis certi.*

QVAESTIO XCIII.

CIRCA eleẽmoſynã ordo eſt ſeruandus, vt in c. non ſatis, 86. diſt in. & ſtante æquali egeſtate iuſto magis danda,
1 quàm † iniuſto, vbi Præpoſ. nume. 21. in fin.
dicit magis bono deberi quàm minus bono, glo. ibi verſi. domeſticos, declarat hoc non procedere, quando extraneus indigeret ad mortem, domeſticus autem nõ, quia tunc ſubueniendum eſt extraneo conſtituto in præſenti neceſſitate. Limitatur etiam
2 in conſanguineis, † qui ſunt ante extraneos
iuuandi, vt per Præpoſ. in loco prædicto, & quando omnes ſunt eodem modo pauperes præferuntur conſanguinei extranei, c. cæterum, diſt. 86. c. peruenit, 1. q. 3. gl. in c. 1. de cohabit. cler. Card. in c. ſicut, 47. diſt. col. 2. Abb. in c. peruenit nu. 1. de arbitr. & in c. vt ſuper, col. fi. de reb. eccle. non alien. & dicunt ex d. c. non ſatis, paſſim Dd. quòd maior eſt pietas in alendis cõſanguineis pauperibus, quàm in extraneis, vt per Abb. in locis prædictis. Alber. in l. ſi quis à liberis. §. etſi impubes. ff. de libe. agnoſ. vbi inquit, quod iure diuino magis tenemur proſpicere cõiunctis perſonis quã exteris. Alex. in l. diuus, num. 5. ff. ad leg. Falcid. Afflict. in deciſ. 250. in fi. vbi allegat gloſſ. Archid. & Luc. de Pen. Dida. var. reſol. lib. 3. cap. 14. nu. 6. ver. tertiò mihi probatiſſimum. Tiraq. de priuileg. piæ cauſ. in præfat. verſic. & facit pro prima parte. vbi dicit quòd relictum
pro anima conſanguineo † pauperi, di- 3
citur pium. Benincaſ. in tract. de pauperta. quæſt. 7. in 5. ſpeciali iudi. nu. 23. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. etſi impubes, nu. 7. vbi nu. 40. fortius dicit, quòd ſi relictum ſit le-
gatum pauperi conſanguineo, † debebitur 4
proximiori pauperi etiamſi alius conſanguineus ſit pauperior. Mod. Gall. de vſur. nu. 71. in fi. Mantica de coniect. vlti. volunt. lib. 6. tit. 3. nu. 20. & lib. 8. tit. 5. nu. 15. Simon lib. 3. interpret. 1. dub. 3. ſolut. 1. nu. 7. Feder. Sen. conſ. 33. nu. 3. ſimili modo ſi exequutor electus ſit ad diſtribuendũ inter pauperes,
poterit eligere conſanguineos † pauperes. 5
Bart. Ange. & Imol. in l. illa inſtitutio. ff. de hæred. inſti. Anch. in c. cùm tibi, de teſtam. Imol. in l. captatorias. ff. de hæred. inſt. plures citat Alex. in l. diuus, nu. 5. ff. ad le. Falci. vbi, quòd poterit eligere etiam ſpuriũ teſtatoris, plures citat Tiraqu. in loco præallega. ver. & facit pro prima. Rip. de remed. ad conſeruand. vbert. nu. 163. Manti. d. tit. 5. nu. 16. & 17. vbi quod tenetur, facit quod latè Tiraq. de retract. in præfat. nu. 44. & dicit Dec. in c. epiſcopus, nu. 9. de præben. quod etiam Papa magis tenetur ſuis conſanguineis pauperibus ſubuenire quã extraneis, per c. omninò. 31. diſt in. Item eleẽmoſyna debetur potius pauperibus de loco, quàm extraneis, & facit quod dicit Apoſt. 1. ad Timoth. 5. ſi quis ſuorum maximè domeſticorum curam non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. & ſecũdùm Auguſtinum

relatum in c.quicumque,17.quæſt.vlti.qui
6 vult filium exhæredare † & eccleſiam inſti
tuere,alium quærat conſultorem,quàm Au
guſtinum,glo.in l.ſi quis ad declinandũ.C.
de epiſ.& cler.Præpoſ.d.c.non ſatis,nu.12.
7 Et potius eleẽmoſyna eſt danda † ciui-
bus,quàm forenſibus, text. eſt in l.2.ibi ci-
uibus noſtris debere conferri,atq; ibi not.
Bart.C.de anno.lib.12. Dec.in conſ.542.nũ.
13.& Bart.doctrinam dicit communiter ap-
probatam Ripa in tracta.de remed. ad con-
ſeru.vbert.num.153.Didac.d.c.14.verſi.ter-
tiò mihi probatiſſimum. vbi ait quod cùm
patriæ plurimum debeatur, tenetur quis
patriæ fame, vel malo alio oppreſſæ ſub-
uenire quàm alij Ciuitati. & prius pau-
peres ſubleuare illius ciuitatis, in qua
natus quis vel educatus eſt, quàm exteros,
aduocatque ad id quintum Canonem Tu-
ronenſis Concilij, Benincaſ. in tracta.pau-
pert. in ſeptima quæſt. quinto ſpeciali iu-
dic.num.22. Quintil.Mandoſ.conſil.55.nu-
me.7. vbi ait eſſe communem opinionem,
& dicit Bart.in d.l.2. quod electi de publi-
8 co ad diſtribuendum eleẽmoſynas, † non
debent eas dare extraneis pauperibus, ſed
9 incolis.Feder.Sen.conſi.33.nume.2.vbi po-
nit rationem, & ſumi debet epiſcopus † de
ſua patria, & eccleſia, vt inquit text. in c.
nullus inuitus, & c. nec maritus, diſtin.61.
ne vni debita ſtipendia alius vendicare au-
deat.facit text.in c.ſacrorũ,in prin.63.diſt.
& dicit Inno.in c.quia diuerſitatem,prope
finem,de conceſſ.præben.iuſtum eſſe quòd
epiſcopus clericis prouideat in terra pro-
pria,& inquit Abb.in c. ad decorem, in fin.
de inſtitutio. idoneos incolas non eſſe in
10 diſtributione beneficiorum † poſtponen-
dos extraneis, imò iuſtum, fructuoſum &
honeſtum,quòd quiſq; beneficietur in ſua
patria, latiſſimè comprobat Didac. practi.
quæſt.cap.35. ver.ſecundò adnotandum eſt.
Quintil.d.conſ.55.nu.5.& ſeq.addo Dec.in
conſ.542.num.13. vbi infert quod extraneo
præferendus eſt præſentatus de loco. Ripa
loco prædicto, nu.154. & ad hoc eſt text.in
l.in eccleſijs.C.de epiſcop.& cler. quem al
legat Quintil.loco prædicto, & idem om-
ninò in eleẽmoſyna, quòd epiſcopus, qui
bona debet diſtribuere in pauperes, non
poſſit eas dare forenſibus, ponit Alex.in d.
l.2.ad ſtar.idẽ eſt in tutela,in qua † origina- 11
rij præferuntur exteris, l.diuus.ff.de tuto.
dat.ab his.l.fi.C.de offic.præto.gloſſ.in d.l.
nullus, circa princip.hac ratione, ſi extra-
neus impetrat beneficium nõ expreſſa † pa- 12
tria,non valet impetratio tamquàm ſubre-
ptitia,glo.in §. proponente, vbi Abb.de re-
ſcript. & quilibet cenſetur magis diligere
ſuos conciues,quàm exteros, ideo ſi teſta-
tor inſtituit ſimpliciter pauperes, † veniũt 13
ſoli pauperes, ſui domicilij, gloſſ. in c.1.in
ver.pauperes.de teſtam.in 6.in c.ſtatutum.
§.cùm autem,in ver.vnum diem,in fi.de re-
ſcrip.in 6.addit. ad Bart.in l.quæ conditio.
§.cùm ita,de cond.& dem. & illam glo. di-
cit ſingularem Felin.c. ſicut vis,colũ.2. de
ſimon.alios citat Dida.in c.cùm tibi nu.14.
de teſtam.vbi dicit procedere etiam ſi quis
foret extra ſuum domicilium teſtatus, &
ſubdit procedere etiam in exequutore te-
ſtamenti, quidquid in eo dixerint Io.And.
Collecta.Gemin.Lap.Fran.& Capel.Thol.
Mant.de coniect.vlt.volunt.lib.4.tit.6.nu.
7.& lib.8.tit.5.nu.2. vbi addit Spec.Ancha.
Abb.Pariſ.& Tiraqu.traditq; an idem ſit in
exequutore,eſt etiam tex.in l.1.C.de metal-
la.lib.11.vbi ſubſiſtẽte neceſſitate frumen-
tum etiam venditum exteris † poteſt auo- 14
cari à ciuibus,ſequitur Didac.d.libr.3.cap.
14.ver.ab eiuſdem publicè, num.6. vbi etſi
improbet illationem Bart.Ang. & Ioan. de
Plat.in d.l.1.quoad prælationem domini in
fructibus perceptis à colono, tamen admit
tit frumentum natum ex agris vnius vrbis
diſtribuẽdum prius eſſe inter ciues illius,
Rip.loco prædicto, nu.153.vbi refert Cice.
dicere,quod nobis potiores ſunt ciues quã
peregrini, & Cordub.in d.§. et ſi impubes,
nu.39. dicit tali caſu forenſes pauperes re-
pellendos de Ciuitate.

Ad id tamen quod dixi de beneficio ci-
ui potius quàm extraneo concedendo ad-
uerte, quia non tamen debet idem benefi-
cium ſemper conferri hominibus eiuſdem
cognationis, † ne videatur hæreditarium, 15
& ex neceſſitate potius, quàm ex libero ar-
bitrio collatum, quòd abhorrent Canones,
ſecun-

ſecundùm Abb. in d. l. ad decorem, nu. 3. ver.
ex quo infert, de inſtit. mouetur ex glo. ibi
in ver. hæreditario.

Et inter ipſos ciues pauperes is prefer-
16 tur, qui eſt pauuerior, quia vbi maius † eſt
periculum, ibi potius eſt ſuccurrendum, l.
1. §. ſed et ſi quis, ibi, nã vel magis. ff. de Car-
bo. edict. c. quieſcendum, 42. diſtin. c. vbi pe
riculum maius, in prin. de elect. nu. 6. c. fin.
17 7. quæſt. 2. quos textus † allegat Mandoſ. in
materia prælationis in d. conſi. 5. nu. 9. ideo
Bal. in l. cùm multæ, nu. 3. ver. & iſta eſt ve-
ritas. C. de donat. ante nupt. per text. in §. ſi
quis autem vnum ſanctorum, in Authẽ. de
18 eccleſ. tit. dicit quod in dubio cenſetur re-
lictum factum pauperiori. † & dicit Deci.
in d. c. epiſcopus, nu. 2. quòd etſi eccleſia nõ
exigat in ſolidũ à debitore, tamen quando
haberet aliũ pauperiorẽ, poſſet ab vno exi-
19 gere in ſolidũ vt ſuccurrat † alij magis in-
digenti, allegat gl. in d. c. non ſatis, in verſi.
domeſticos. & quòd videatur relictum pau
periori, tenuit Mant. d. lib. 8. tit. 5. nu. 4. alle
gat Bal. in loco de quo ſuprà, & preter eũm
Dec. in conſ. 72. num. 3. vbi loquitur de his,
qui electi ſunt ad diſtribuendum bona te
ſtatoris inter pauperes. Mantica de conie-
ctu. vlt. volunt. lib. 4. interpret. 12. num. 73.
& licèt electus ad diſtributionem non te-
neatur eligere pauperiorem, ſed valeat ele
20 ctio † eius, qui pauper eſt. Bar. in l. vnum ex
familia, §. 1. in fi. ff. de leg. 2. Bal. in l. cũ qui-
dam, in fi. ff. de leg. 1. in l. quod pauperibus,
nu. 34. C. de epiſ. & cleri. & in rep. l. 1. nu. 31.
ver. item quæritur. C. de ſacroſ. eccle. Man-
tic. d. titu. 5. nu. 6. Simon d. dubit. 12. num. 74.
tamẽ adminiſtrator qui potuit eligere pau
21 periorem † remanet in conſcientia graua-
tus, vt poſt Feder. Sen. probat Dec. in d. con
ſil. 72. nume. 3. verſi. & dato quòd diſtribu-
tio, ideo hoc procedit etiam inter ciues, &
forenſes pauperes, ſecundùm Hoſtiẽſ. in c.
cùm tu. de vſur. vbi inquit quòd diſtribu-
tio rerum malè quæſitarũ ab vſuratio fie-
22 ri debet † per epiſcopum inter pauperes il-
lius loci, vbi degebat vſurarius. Archid. in
c. non ſanè, 14. queſt. 6. licèt Fede. Sen. conſ.
33. col. 2. & col. 3. dicat eſſe conſilium, non
præceptũ. Et cæteris paribus eligendi ſunt
vicini † teſtatoris, quia de illis in dubio vi- 23
detur ſenſiſſe, argum. d. l. nulli, & l. ſi quis
ad declinandum. C. de epiſ. & cler. per quæ
iura ita dixit Imola in l. illa inſtitutio, col.
2. ver. intelligo licet ipſa. ff. de hered. inſti-
tuen. Mantica d. tit. 5. nu. 17. in fin. & melius
quod vicini vtilitatem ſentiunt quàm ex-
tranei, l. 2. & l. præſes. C. de ſeruit. & aq. per
quæ iura inquit Hoſtien. in c. cùm tu. de v-
ſur. quòd erogatio in vſus † pauperum, fie- 24
ri potius debet vicinis, quàm extraneis, ſe-
quitur Feder. in conſ. 33. colum. 2. in fi. licèt
dicat eſſe conſilium, non autem induci ne-
ceſsitatem.

Item monialibus potius, quàm viris fie-
ri debet eleemoſyna, quia periculoſa † eſt 25
magis indigentia in monialibus, quàm in
alijs, c. 1. de ſtatu regul. in 6. & viri conue-
nientius operantur, quàm fœminæ, argu-
mento l. quiſquis, §. ad filias. C. ad l. Iul. ma-
ieſt. ita † dixit Bal. d. l. cum multæ, nu. 3. vbi 26
poſt Cin. dicit quòd legatum monaſterio
intelligitur in dubio de monaſterio moni-
alium, & quod cæteris paribus monaſteriũ
monialium dicitur locus pauperior, & ma-
gis pius, Ripa in d. tracta. de remed. ad con-
ſeru. vbert. nu. 158. & dicit tex. in c. 1. §. ſanè,
de ſtatu mon. in 6. quod in monialibus eſt
vituperoſa & periculoſa indigentia, ideò
dixit Feder. Sen. in conſi. 182. col. 2. quod
monaſterium monialium plus dici debet
indigens, quàm mendicans pauper conſue-
tus iuſtum ſibi quærere per quotidianum
quæſtum, & infert quòd deputatus à teſta-
tore ad diſtribuendum inter pauperes, re-
ctè diſtribuit in moniales.

Et ſicuti ſenex † debilior eſt iuuene, ita 27
in eroganda eleẽmoſyna præferendus eſt
iuueni, c. conſideranda, 86. diſt. Ripa d. rem.
num. 160.

Et inualidi, & infirmi † præferuntur 28
validis, & ſanis, d. §. ſi quis autem vnũ ſan-
ctorum, in Auth. de eccleſ. titul. Ripa loco
prædicto, nu. 156.

Et generaliter digniores ſunt prius e-
leẽmoſyna † ſubleuandi, argumen. l. cùm 29
quidam, de leg. 1. Ioan. And. in c. 1. de teſtam.
in Nouell. Feder. Sen. d. conſil. 282. circa fi-
nem, vbi quod eligendi ſunt magis digni,

Ripa loco prædicto,num.157.
30 Qua ratione pauper nobilis † videtur
ignobili præferendus. Ripa in loco prædi-
cto, quia infœlicissimum infortunij genus
est inter omnes mundi aduersitates aliquã
31 do fuisse fœlicem, † c.cõsideranda. vbi gl.
86.distinct. facit c.cùm ad monasterium.§.
porrò,de statu mona. vbi Abbas potest mo-
nacho nobili,sed infimo concedere quod
alibi quàm in solito infirmatorio curetur,
32 & epidimiæ tempore nobilibus infectis †
meliora assignantur hoſpitia,l.2.& l.fin.C.
de metal.& epid.libr.12. Ripa de remed.ad
curand.pestem, numer. 16. & post Iac.de S.
Georg.& Afflict. inquit Tiraqu.in tract.de
nobilit.cap.25.nume.9. quod pauper nobi-
lis ludibrio est & cõtẽptui.hinc est quod
potest etiam in nobilem distribui hæredi-
33 tas † per exequutores, si ille pauper sit, vel
etsi habeat secundum statum suum faculta-
tes, sit tamen grauatus multis filiabus no-
bilibus. Bal.in d.l.si quis ad declinandum,
num.5.C.de epis. & cler.late Abb. in consi.
69.nume.7.& 9. & quando relictum distri-
buendum est,magnũ non est dubium,quòd
34 nobiles † includuntur,sicut alij,secundùm
Mantic.d.tit.5. num.3. & Simon d.dubit.12.
nu.74. licèt aliud sit quãdo quid modicum
relinquitur inter pauperes distribuendũ,
vt voluit Ange.in l.sed etsi susceperit.§.li-
bertis,nu.3.ff.de iudi. quem refert Mantica
& Simon in locis prædictis.
35 Item religiosi mendicantes, † sunt alen-
di,secundùm Io.And. in c.1. de testam.in 6.
in Nouel.Imol.in l.captatoriæ,in fi.de leg.
1.vbi inquit exequutorem posse distribue-
re in religiosos mendicantes.Mantica tit.5.
nu.7. imò illi erunt præferendi, cum iusto
amplius debeatur quàm alij,c.non satis di-
stin.86. & magis bono potius quàm minus
bono.vt Præpos.ibi, in fi. vnde durum mi-
hi videtur, quare exequutores dati ad ma-
ritandum virgines non possint distribuere
36 † in puellas ingredientes religionem. Bal.
in authen.nisi rogati,nu.11.ver.quæro nun
quid monasterium.C.ad Trebell. Natta in
cons.296.nu.1.& 3.Mantic.d.titu.5.num.22.
ideo verior est resolutio Paris.cons.26.nu.
36.vol.4. & hi sunt in primis alendi,quorũ
spiritualis cura est commissa danti † elee- 37
mosynam, secundùm Thom. quem allegat
Præpos.in d.c.non satis,circa fi.& idem di-
ci potest de his, quorum cura etiam tempo
ralis est nobis demandata,vt de principe &
magistratu ponunt Mod.Cal. in tract.de v-
sur. nu.74. id quod referri etiam debet ad
vasallum,qui debet curam habere subdito-
rum,vt dixi suprà, & econuersò,qui spiri-
tualia recipiunt, debent prin.ꝯ amplecti
eos,à quibus recipiunt,quã cæteros, quan-
tumuis pares meliores & magis indigen-
tes, vt Præpos. bene declarat d.c.non satis,
num.21. Quæ autem dicta sunt,procedunt
data æquali indigentia: aliàs enim illi sub-
ueniendum est,qui labor extrema neces-
sitate, etiamsi alius sit consanguineus † vel 38
domesticus,secundùm gloss. in d.c. non sa-
tis,in versi.domesticos, sequitur Ripa in d.
tracta.de remed.ad conseruan.vber. nume.
174. facit quod voluit Deci.d.c.episcopus,
in prin. dum vult, quòd ecclesia licitè exi-
gat solidum à suo debitore, vt subueniat
alij magis indigenti, idem est quando reser
uatio foret ad effectum dandi alij,de cuius
bonitate † foret magis certus, secundùm 39
Ambr.& Præpos.in d.c.non satis,nu.19.

SVMMARIA.

1 *Charitas prima incipit à seipso.*
2 *Eligere seipsum nemo potest.*
3 *Exequutor inter pauperes deputatus, non potest seipsum nominare.*
4 *Exequutor deputatus ad distribuendum bona inter pauperes, potest in se distribuere, si pauper est.*
5 *Exequutor potest nominare proprium filium, si est pauper.*
6 *Patri potius, quàm filio subuenire quis tenetur.*
7 *Filius recipit esse à patre.*
8 *Pater plus filium diligit, quàm seipsum.*
9 *Amor descendit, non ascendit.*
10 *Patris bona dicuntur esse filij.*
11 *Filius succedit patri excluso auo.*
12 *Filius est potius à patre quàm à filio alendus.*
13 *Parentibus pares vices reddere nemo potest.*
14 *Solutio censetur facta in debitum antiquius.*
15 *Prior tempore, potior est iure.*

16 Matri

16 *Matri & patri æqualiter filius obligatur, ideo patri potius quàm filio eſt ſubueniendum.*

QVAESTIO XCIV.

QVIBVS ſic in genere conſtitutis,
deſcendendo ad ſingularia,aduertē-
dum eſt,quòd inprimis debet quis
ſuiipſius rationem habere,quia prima cha-
1 ritas † incipit à ſeipſo,l.præſes,C.de ſerui.
& dixi ſuprà, & c.qui vult ordinante,de
pœn.diſtinct. 3. latè Socin. conſ.11. num.7.
volum.1.& quanto fortius eſt naturale vin
culum,tanto maior eſt obligatio,Authent.
itaque, C.commu.de ſucceſſ. & dicitur cō-
muniter,quod

Alpibus ille perit,qui ſe plus diligit vllum.

præcipuè quando eſt in extrema neceſsita-
2 te:nam etſi regulariter nemo poſsit † elige
re ſeipſum,Caſtr.in l.ſi is cui,in prin.C.de
fur.per gl.in l planè, ff. quod cuiuſq. vni-
uerſ.nom.& exequutor deputatus ad diſtri
3 buendum inter pauperes,† non poſsit in ſe
ipſum tanquam in pauperem diſtribuere,
c.fin.cum ibi not.de inſtitut. & in c. per o-
mnes,de iure patron. tamen ſi ſit verè pau-
4 per, poteſt † capere pro ſeipſo, ſecundùm
Paul.Eleaz.in clem.vnica, de teſtam. & ibi
Cardin.colum.pen.quæſt.22.vbi tamen in-
telligit,quando laborat ſumma egeſtate,&
Imola in colum.penult. verſi. nunquid ex-
equutor,& Anchar.in 3.quæſt. & colum.fi.
Socin.in conſ.11. num. 6. volum.1. Pariſ.in
conſ.19.nume.22. volum.4. Ripa d.tract.de
rem.ad conſeru.vbert.num.164. Mantica d.
lib.8.tit.5.num.9.Item præferendus eſt cun
ctis filius proprius, quia dicitur eadem ca-
ro, ideo pater exequutor vltimæ volunta-
tis poteſt in diſtributione bonorum, quæ
fieri debet in pauperes, nominare filium
5 ſuum,† ſi verè ſit pauper, ſecundùm Bald.
in l.illud,in prin.nu.20.ff.quod cuiuſq.vni
uerſi.nom.Ange.in l.illa inſtitutio, nu.3.ff.
de hæred.inſtit.Cald.in conſ.39. de teſtam.
vbi tamen intelligit,quando filij eſſent val
dè pauperes,& non aliter,alios citat Manti
ca d.tit.5.num.9.& 10.

Quod ſi habeat quis patrem & filium in
eadem neceſsitate conſtitutos, nec vtrun-
que alere poſsit, adſit tamen quantum vni
ſubueniri poſsit, cui magis dare teneatur,
patrine,an filio? Diuus Thomas in ſecunda
ſecundæ,quæſt.26.art.9.vult,patri † potiùs 6
quàm filio ſubueniendum eſſe, quia ordo
dilectionis metiendus eſt, ſecundùm pro-
pinquitatem ad Deum: at pater Deo ſimi-
lior eſt tanquam principium;ſequitur Gar
zi.d.l.velut,num.36.& ſeq. ff.de iuſt.& iu-
re, vbi quod filius præter ſeipſum neminē
diligere,& venerari debet,vt parentem,&
nulli ex his,qui in natura ſunt, filius tantū
reuerentiæ & præſidij debet, quantum pa-
renti: hanc quoque ſententiam probauit
Petr.Lenand.in tract. de priuileg. Doctor.
part. 4. quæſtio. 59. quem citat & ſequitur
Aſcan.in tract.de patr.poteſta.effect.17.nu-
mer.34. quia † filius recipit eſſe à patre, c. 7
Moyſes,32.quæſt.2.c.naſci.55.diſtinct.c.mu
lier,56.diſtinct. ideo plus obligatur patri,
quàm econtra.& patri non poteſt ſufficien
ter à filio retribui,quia plus filios † diligit 8
quàm ſeipſum, l.iſti quidem, ff. quod met.
cauſ. & pater poteſt plenè filium quietare
pro beneficio, ſed non econtra filius patri
retribuere, ſecundùm Ariſtot. 8. Ethicor.
Addo quod hanc ſententiam probauit Bel-
lame.in c.parſimoniam,41.diſtin. motus ea
ratione,quia à patre filius habet eſſe, Præ-
poſ.in d.c.non ſatis,nume.20. vbi refert il-
lud Ariſtot.in 4.Ethicor.quod obligatio ad
parentes tanta eſt, vt filius non poſsit red-
dere æquiualens.idem Præpoſ.in c.cum ha
beret,numer.7.de eo, qui duxit in vxorem
eam,quam poll. per adulter. hoc etiam vo-
luit Cyn.in l.2.in fin. C. de patr. qui fil. di-
ſtraxer. vbi refert, quod Iac. de Rau. mag-
nus magiſter omnis philoſophiæ, dicebat
quòd pater poteſt capere filium, nepotem
& panem,& quia poteſt vendere filium,ſe-
quitur Salic.in fin. hoc idem probauit Al-
phonſ.à Caſtro, quem citat Cordub. in l.ſi
quis à liberis, in princ.num.35. ff.de liber.
agnoſcen. contraria ſententia placuit An-
char. in c. cum haberet, nume. 12. Ioan. de
Ligna.in tract.de amicit. §.de ſubuentione
paterna & filiali,num. 16. & eos citat ac ſe-
quitur Corduben. in d.l.ſi quis à liberis,in
princ.nume.35. huius partis fundamentum

 eſt,

9 eſt,quia † amor deſcendit, non aſcendit, l. nam & parentibus,ff.de inoff.teſtam.l.ſcripto,§.fin.C.vnde liberi,& hoc conſiderant magiſtri philoſophiæ, vt inquit Cyn.in d. l.2.in fin. ſed hoc procedit quoad ordinem dilectionis,non autem quoad effectum obligationis, quæ ſola attenditur, dum quærimus,vter potius teneatur ſubuenire, ita Iacob. de Rau. quem citat Ripa in d. c.cum haberet. ita quoque reſpondet Pet. Lenan. in loco ſupracitato, & ſequitur Aſcan.d.effect.17.num.74.vbi dicit ſe vltra alios ponderaſſe tex.in d.l.2.C.de patr.qui fil.diſtraxer.cum tamen ille text.ante eum fuerit ad hoc ponderatus à Iac.Rau.Cyn. Salic.Præpoſ.& alijs. eodem modo reſpondetur ad eos, qui dicunt quòd pater plus diligit filium,quàm filius patrem, l.fin. C. de curat. fur.l.iſti qu.dem.ff.quod met. cauſ. allegãt etiam quòd bona patris magis debentur filio,quam patri,d.l.nam & ſi parentibus, in
10 prin. & quòd certo modo bona patris † dicuntur eſſe filij,eo adhuc viuente, l.in ſuis ff. de lib. & poſthum. ideo filius excluſo
11 auo † ſuccedit patri, l.1.§.1.ff. ſi tabulæ teſtamen. nullæ extab.;authen. ſucceſsio. C. de ſuis & legit. ſed reſpondetur quod ratio ſucceſsionis non ſemper regulat ius alimentandi, nec præſtatio alimentorum ſemper inducitur,ſecundum ordinem ſuccedendi, vt ſupra diximus ſæpe, & probat Ruin. in conſi.94. num. 10. vol.5. Bero. in conſi.165.num.21.vol.2.& videmus in filio ſpurio, & alijs, allegat quoque quod pater iure naturali tenetur alere filium, at filius econtra patrem alit iure gentium, ita glo. & Bar.in d.l.ſi quis à liberis. §. ſi vel parẽs, ff. de lib. agnoſ. ergo maiori obligatione erga filium obſtringitur quàm erga patrẽ, hoc dubium proponit Præpo. in dicto capitulo,cum haberet, ſed non reſoluit. ego dico quod vbi alimenta debẽtur, filio ſtrictius & fortius debentur, quàm debeantur patri, & in concurſu patris & filij propter maxima beneficia præfertur pater, atque ita aliud eſt conſiderare obligationem in eſſe productam, aliud verò antequam in eſſe producatur: exiſtentia autẽ patris impedit ne oriatur obligatio, ſeu ne exerceri poſſet ius obligationis erga filium, dum patri prouiſum ſit.

Adducunt item, quod ſi quis habet patrẽ & filium diuites, ipſe † autem inops ſit, debet petere à patre, non à filio. ita Præpoſ.d. c.cum haberet, ex Bartol. in l.non quemadmodum. ff. de liber. agnoſcen. ſed id videtur mihi magis facere pro patre, quàm pro filio: quia ſicuti pater primus conuenitur, licèt extet filius, ita ſibi primum debet ſubueniri in egeſtate, & eum ſequuntur commoda, quem ſequuntur incommoda, l.ſecũdùm naturam, ff.de reg.iur. prima ergo opinio plures & potiores habet authores, fundaturq; grauiori ratione, quæ deducitur non ex voluntate filij, vel eius affectione. certum eſt enim neminem fore, qui non filio potius quàm patri ſubueniret, ita prona eſt hominis natura ad obliuiſcẽdum recepti beneficij, ſed ex neceſsitate obligationis: nulli enim dubium quin patri plus debeamus, quàm cuicunq; alij, cum parẽtibus pares † vices reddere nemo poſsit. Præterea antiquior eſt ea obligatio qua patri obſtringimur, † ideo primum exoluẽda, Bart. in l.cum ex pluribus, num.2. verſic.ſi nulla. ff.de ſolut. Alex.in conſ.85.num.1.volum.3. Ruin.in conſ.136.num.15.volum.4.in conſi. 167.num.31.vol.5.Pariſ.conſ.121.nu.7. vol. 4.& dicit ideo Præpoſ. in d.c.cum haberet, num.7. quod per natiuitatem filiorum non potuit aui conditio fieri deterior, quominus conueniat filium ſibi ante procreationem filiorum obligatum, & facit communis regula, quod prior tempore, † potior eſt iure, c.qui prior, de regul.iur.in 6. Item obligatio, qua tenetur pater erga filium, oritur ex ſeipſo per regulam generationis, vt eo modo teneatur filium alere, quem natura docuit omnia animantia: at obligatio, qua filius ligatur erga patrem, oritur ab ipſo patre, qui inæſtimabile filio contulit beneficium, ergo & prius tollenda eſt. Addo quòd ſine patre non fuiſſet in rerum natura filius, ergo cum ad patrem referenda ſit eſſentia filij, ille in alimentis eſt filio præferendus, & idem videtur dicendum in matre, quia quoad naturæ inſtinctum filius pariter † obligatur matri & patri, vt inquit Innoc.

12 13 14 15 16

Innoc.in c.2. de regul. ſequitur Præpoſ.in. d.c.cum haberet,nu.6.

SVMMARIA.

1 *Vxor dicitur eadem caro cum marito.*

2 *Vxorem alere maritus non tenetur, priuſquam patrem.*

QVAESTIO XCV.

EST quoque quæſtio; cui magis debeat quis alimenta præſtare, patrine, an vxori, cum vterque æqualiter egeat, & non habeat filius quantum ſufficiat pro ſubuentione vtriuſque. & ſanè diximus quemlibet ſeipſum cæteris omnibus præponere debere, videretur ideo pari ratiõe præferendam vxorem, quæ dicitur eadem
1 caro cum † marito, c. debitum, de bigam. c. gaudemus, de diuort. & Paulus ad Epheſ. 5. dicit, quod maritus vxorem diligere debet, ſicut ſeipſum, vt habemus in Euangelio, quod propter vxorem debet quis relinquere patrem & matrem, & alia allegat Tyraquel. in tract. de legib. connub. l.8. nume.
2 12. ſed aliam partem † amplectitur diuus Thom. in ſecunda ſecundæ, quæſt. 26. art. 11. & in 3. diſtinct. 29. quæſtio. 7. ad tertium, ſequitur Garzias in l. veluti, num. 36. & ſequ. ff. de iuſt. & iure. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, nume. 74. ff. de libe. agnoſcend. mouentur rationibus, quibus adducuntur ad patrem filio præferendum, & ad ſupradicta in contrarium reſpondent procedere, quo ad coniunctionem & habitationem, non quo ad reuerentiam, & ſubuentionem, vt apud eos videri poteſt. & hoc caſu, pro patre facit ratio reuerentiæ, & ſucceſsionis, ſecundùm quos diximus ſæpè regulari ius alimentorum, licèt non ſit modus ille perpetuus: hoc verum eſt in bonis, quæ ſunt propria filij, verum ſi eſſent bona do: alia, ex eorum fructibus eſſent in primis pręſtanda alimenta vxori, vt aliàs diximus.

SVMMARIA.

1 *Patri potius infideli ſubueniendum eſt, quàm alij cuius.*

2 *Pater etiam tranſgreſſor legum honorãdus eſt, quia pater eſt.*

3 *Patris perſonà ſemper filio videri debet ſancta, & honeſta.*

4 *Pater infidelis non eſt alendus à filio, quando fieret deterior, vel eſſet in damnum fidei & Eccleſiæ.*

QVAESTIO XCVI.

SI pater infidelis ſit, & egeat, an ei poterit filius negare alimenta, vt alat fidelem aliquem, vel ſanctum in eadem indigentiã conſtitutum, attento quod viro bono & ſancto magis debemus, & fideli potius quam malo & infideli, ſecundùm notata in d.c. non ſatis, 86. diſtinct. veritas eſt, quod † patri potius infideli & malo eſt ſub 1
ueniendum, ita glo. d.c. non ſatis, in verſic. domeſticos, & in c. filij; qui parentes, diſtinct. 30. & has glo. dicit ſolennes; Barbat. in conſi. 63. colum. 2. volum. 2. Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. fin. num. 13. vbi allegat Hoſtienſ. qui verè in ſum. in tit. de temp. & qualit. ordin. in 2. regula, colum. 2. verſi. minor, miratur, quod etiam Doctor iuris poſitiui de hoc dubitat, cum alimentorum præſtatio dependeat à iure naturali primæuo, quod eſt cõmune omnibus animalibus, ſequitur Io. Andr. ad Specul. in loco prędicto, qui refert Raine. & Gofred. in ſum. eo. tit. Abb. in c. ſi quis Epiſcopus, in primo notab. de hæretic. Diuus Thom. in 3. diſtin. 29. Duran. in quarta, Cardin. in d. c. non ſatis, Prępoſ. ibi, num. 20. Cardin. in clem. 1. num. 22. de teſtam. Felin. in c. cum ſit, de Iudæis, alios citat Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. & ſi impubes, num. 8. ff. de liber. agnoſcen. Marquard. in tract. de Iudæis, in 3. part. cap. 4. num. 7. Prępoſ. in loco prædicto, num. 20. ponit quinque rationes, ſed eas præcipuè, quod ſi quiſque etiam infidelis tenetur potius conſulere, quàm cuicunque fideli: & pater videtur eadem perſona cum filio. Itẽ naturalis obligatio tanto maior eſt, quãto naturale vinculum eſt maius: at in patre & filio maius eſt naturale vinculum, quàm in quocunque alio, ergo ei magis ſubueniendum eſt. Tertiò in ſuſtentatione naturæ magis teneór ei, cui magis debeo, ſecundùm naturam, & à quo magis dependeo, ſed

ſed pater eſt talis, ergo, &c. Quartò magis
teneor illi cui magis debeo, ſecũdùm regu-
lã miſericordię & iuſtitiæ, quàm ei, cui de-
beo ſolum ſecundùm regulam miſericor-
diæ: patri autem filius tenetur, ſecundùm
vtramque regulam, alij verò ſecundùm re-
gulam miſericordiæ tantum. & non obſtat
quòd pater ſit infidelis, & quod ideo magis
ſit necandus, quàm alendus, c. legi. 23. quęſt.
8. quia reſpondeo, quòd quantumuis infide
2 lis ſit, † & legum tranſgreſſor, pater eſt, l.
mutus, §. manente, ff. de iure dot. §. ſi verò
contigerit, in verſ. alia neceſſaria, in Auth.
de inceſt. nup. & perſona patris ſemper ſan
3 cta & honeſta † videri debet filio, l. liberto,
ff. de obſeq. liber. etiam ſi inhoneſta ſit, vt
inquit ibi gl. Hæc tamen intelligenda ſunt
non procedere, quando per huiuſmodi ali-
mentorum præſtationem pater fieret dete-
rior quo ad Deum, & quando ſuſtentatio
patris redundaret in damnum fidei vel Ec-
cleſiæ: his enim caſibus infidelis pater alen
4 dus † non eſt, ſecundùm Cardin. in d. c. non
ſatis, quem ſequitur ibi Præpoſ. nu. 10.

SVMMARIA.

1 *Vxor relicta vſufructuaria tenetur primum ale re filios quàm ſeipſam.*

2 *Parentum commune eſt votum, quod ſua bona vadant ad filios.*

3 *Filij ad parentum ſucceßionem vocantur à natura.*

4 *Hæres à quo alimenta relinquuntur, retinet in primis alimenta pro ſe.*

5. *Nemo tenetur ſibi victum arctare, vt alimenta alijs præbeat.*

QVAESTIO XCVII.

QVANDO inſtitutis filijs nepotibus
vel deſcendentibus teſtator relin-
quit vxori alimenta, fructus autem
non ſufficiunt ad ſuſtentationem filiorum
vel nepotum, & matris, quis præferatur in
alimentorum perceptione. Barbat. in conſ.
1 63. colum. 2. volum. 2. dicit præferri † filios
vel nepotes ex teſtatoris coniecturata vo-
luntate, qui creditur voluiſſe quod primo
2 alantur filij: eſt enim commune † votum
omnium parentum, vt ſua bona ad filios
perueniant, l. ſcripto. ff. vnde liberi, & quia
pater iuris præſumptione magis diligit fi-
lium, & natura † ipſa videtur filios vocare 3
ad ſucceſsionem parentum, l. fin. C. quor.
bonor. hoc etiam voluit Picus in l. Titia, §.
Titia cum nuberet, num. 156. verſ. finem, ff.
de legat. 2. hoc idem probauit Socin. inn. in
conſi. 97. in fin. volum. 1. hoc ego intellige-
rem, quando relinquũtur alimenta extra-
neo quem alias teſtator non tenebatur ale-
re: ſecùs quãdo forent relicta alijs, quibus
teſtator obligatus non erat, quia aliud tunc
eſt dicendum. Addo quòd dictum Barbat.
non procedit in quocunque hærede inſti-
tuto, à quo relicta ſunt alimenta, quia ſem-
per is ante omnia deducit † alimẽta ſua an- 4
tequam ſoluat alijs, & ſi pro ſe non ſuffici-
ant, nõ tenetur alijs dare, ita intelligit Nat-
ta in conſi. 387. num. 8. vbi allegat Bald. in l.
1. §. officio, in fin. de tutel. & ratio. diſtrah.
dicere, quod nemo † tenetur arctare dictũ 5
ſuum, vt alimenta matri vel alij præſtet.
hanc ſententiam exornat, & pluribus de-
fendit Lancellot. Galliau. in conſuetud. A-
lexandr. in verſ. ſolidos, nume. 158. & num.
153. vbi limitat, quando hæres ipſe haberet
aliunde.

SVMMARIA.

1 *Patri ſpirituali alimenta prius, quam carnali præſtanda.*

2 *Pater ſpiritualis magis eſt amandus quam carnalis.*

3 *Affinitas ſpiritualis maior eſt quam carnalis.*

4 *Parricidium fortius committitur occidendo patrem ſpiritualem quam carnalem.*

5 *Epiſcopo proprio benefacere quis tenetur potius quam domino, vel principi, vel regi.*

QVAESTIO XCVIII.

IN concurſu patris ſpiritualis & † car- 1
nalis, præferendus eſt ſpiritualis, ſecun
dùm Bellam. in c. parſimoniam, 41. diſt.
ſequitur præpoſit. in c. non ſatis, nume. 10.
diſtin. 86. & ratio eſt, quia ſecundùm gloſ.
in c. pictatium, 30. quæſt. 3. plus eſt † diligen 2
dus pater ſpiritualis, quam carnalis, & ei
præferendus in exhibitione reuerentiæ. &
glo.

glo.in c.qui dormierit, 27. quæſtio.2. dicit
3 maiorem eſſe † affinitatem ſpiritualem, quàm carnalem, dixi ſuprà agendo de alimentis filio præſtandis à patre ſpirituali. dura tamen eſt deciſio, ſed non inuenio cótradicentem, & inquit gloſſ. in c. aut facta, in verſicu. parente ve, de pœn. diſtinct. 1.
4 quòd multo fortius parricidij † pœna plectitur occidens patrem ſpiritualem, quam qui necauit carnalem; Alexand. ad Bart. in L. diuus, ff. ad legem Pompe. de parricid. eadem ratione concludit Bellame. quod magis tenetur quis benefacere † Epiſcopo ſuo, quàm domino temporali, putà regi vel principi, ſequitur Præpoſi. loco prædicto, ex quibus idem poſſet inferri ad alios omnes, qui ſpiritualia nobis miniſtrant, & docent.

SVMMARIA.

1 *Patri & matri æqualiter ſubueniendum eſt, nec vnum licet deſerere, vt alterum alat.*

2 *Matri æquè filius obligatur ac patri.*

QVAESTIO XCIX.

QVANDO habet quis patrem, & matrem, cui magis debeat ſubuenire. dic quod vtrique † æqualiter, ſecun-
1 dùm Bald. in l. furioſæ, ff. de curato. furioſ. vbi ait patrem in hoc non eſſe matri præferendum. & addit eſſe notandum argumento illius legis, ſequitur Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſt. cap. 4. in princ. num. 17. & dicit Innoc. in c. 1. de regular. quod ſecun-
2 dùm naturæ inſtinctum † filius æquè obligatur matri, ſicut patri, ſequitur Præpoſ. in c. cum haberet, nume. 6. circa fin. de eo, qui dux. in vxor. quam polluit per adult.

SVMMARIA.

1 *Monaſteria habentia eccleſias curatas, tenentur vicarium eligere, qui ſpiritualia miniſtret.*

2 *Vicarius eſt prius alendus quam monaſterium.*

3 *Tractans de vitando damno præfertur ei, qui tractat de lucro.*

4 *Res de facili redit ad primæuam naturam.*

QVAESTIO C.

MONASTERIA habent aliquando vnitas eccleſias curatas, quibus tenentur prouidere de † vicario perpetuo, 1
qui ſpiritualia populo miniſtret, ſecúdùm text. in c. in Lateranenſi, & in c. de monachis, de præben. Clem. vnica, de offic. vica. c. 2. de ſupplen. neglig. prælat. Feder. conſi. 95. hoc caſu ſi fructus eccleſiæ non ſufficiunt pro monaſterio, & vicario, quis ex eis primus alendus erit. & Henricus Boic. in c. expoſuiſti, de præben. dicit eſſe † alendum 2
vicarium, ſequitur Rebuff. in tract. de congr. portio. num. 101. vbi multis rationibus mouetur: primò, quia eſt principaliter Eccleſiæ patrimonium, non monaſterij: ergo vicarius tractat de damno † & præfertur, l. iuris ignorantia, ff. de iur. & fact. ignorant. 3
Secundò, quia fauorabilius eſt alere plebem, quæ bona illa contulit. Tertiò, quod hoc modo erogantur redditus in eam cauſam in quam fuerunt dati, † & redeunt ad 4
primæuam cauſam, l. ſi vnus, §. pactus, ff. de pactis.

SVMMARIA.

1 *Pater pro alimentis prius eſt conueniendus quã filius.*

2 *Vincula duo magis ligant.*

3 *Pater conſeruatur in filio.*

4 *Pater ratione patriæ poteſtatis vendere poteſt filium vt ſe alat.*

QVAESTIO CI.

DICENDVM item de pluribus, qui teneantur ad alimenta, quis eorum primus exigatur. ſi enim quis egenus patrem habeat, & filium diuites, quis eorum conueniendus erit, & ſanè Cyn. in l. 1. in fin multa adducens in vtramque partem nulli ſe addixit ſententiæ, Salic. item in l. fin. C. eod. tit. non deliberat, Io. de Ligna. in tract. de amicit. §. hinc inſurgit dubium, num. 3. concludit vtrunque contribuere in alimenta patris, & filij reſpectiuè. vera concluſio eſt, quod pater ipſe † tenetur, 1
& ab eo petenda ſunt alimenta, Iac. de Arena in l. non quemadmodum, ff. de liber. agnoſc. ſequitur ibi Bart. dicens rationem eſſe, quia obligatio alendi deſcendit ab æquitate, & ratione naturali, l. ſi quis à liberis, verſ. & magis, ff. de libe. agnoſ. naturale autem

tem ius, & æquitas ſuadet, quòd pater alat
filium, non filius patrem, d.l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, & pater eſt de propin-
quiore ſanguine, ergo &c. Anchar. in c. cum
haberet, nu. 19. de eo qui dux. in vxor. quam
pollu. per adul. & ibi Præpoſ. nu. 7. in fi. Io.
Fabr. in §. ius naturale, nu. 13. Inſtit. de iure
natural. Pract. Pap. in forma libel. quo agi-
tur pro lega. rei ſing. in princ. num. 84. quia
naturali iure magis pater aſtringitur alere
filium, quàm econtra. Alber. in l. pen. in fin.
C. de alen. liber. Alex. in l. in ſuis, num. 7. ff.
de lib. & poſthum. vbi dicit patris eſſe pri-
mam cauſam potius quàm cuiuſq; alterius,
Caccialup. in l. frater à fratre, nume. 107. ff.
de cond. indeb. Aſcan. Clem. in tract. de pa-
tria poteſt. effect. 17. num. 73. quia pater te-
netur naturali & ciuili iure, ſecũdùm Bar.
in d.l. ſi quis à liberis, §. fin. filius autem ſo-
lo iure ciuili obligatur, & duo vincula for
2 tius † ligant, §. ſed hodie, verſ. ſi verò pater,
in fin. Inſtit. de adopt. Cordub. in d.l. ſi quis
3 à liberis, in prin. num. 7. Adde † quod pater
conſeruatur in filio, vt inquit Cyn. in d.l. t.
colum. 1. in fin. qui libet autem primo tene-
tur ad conſeruationem, l. præſes, C. de ſeru.
& aq. quæ verò in contrarium allegantur,
nõ ſtringunt: nã & ſi patri iure permiſſum
ſit filiũ vendere, l. 2. C. de patr. qui fil. diſtr.
quod econtra filio non conceditur, vt pa-
trem vendat, nõ ideo infertur, quin maior
obligatio ſit quoad alimenta in patre erga
filium, quàm in filio erga patrem. id enim
4 ratiõe † patriæ poteſtatis indultum fuit, ſe-
cundùm Bal. in d.l. 2. num. 1. & alios ibi. at-
tendi etiam debet prioritas obligationis,
quæ eſt in patre, quæ cum à principio ſub-
ſiſtat, non tollitur per ſuperexiſtentiam fi-
lij. concurrit etiam in patre naturale paren
tum votum, quòd filius ſuccedat in eius bo
nis: ratione autem ſucceſsionis alimenta
eſſe præſtanda, dictum aliquando fuit, dum
loquendo de ventre prægnante allegaui-
mus illud axioma, alẽdum eum, qui aliquo
caſu eſt ſucceſſurus.

SVMMARIA.

1 *Nepos acquirit auo, in cuius eſt poteſtate.*

2 *Patri incumbit filiorum onus, quando auus non extat.*

3 *Filius defenditur à patre, quando abeſt auus.*

4 *Auus tenetur dotare neptem etiam diuitem.*

5 *Argumentum à dote ad alimenta eſt validum.*

6 *Nepos alendus eſt à patre, non ab auo.*

7 *Dos nepti data ab auo, imputatur in legitimã filij, qui tenebatur dotare.*

8 *Ruinus conſi. 94. numer. 9. volum. 5. reprobatur.*

9 *Dos data nepti ab auo, non imputatur in legitimam filij, qui erat pauper, & dotare non tenebatur.*

10 *Auus nepotem alere tenetur, quando pater eſt pauper.*

QVAESTIO CII.

DVBIVM aliquando oritur, quis ali-
cui egenti prior ſubueniat, paterne
an auus paternus: cum vterque eorũ
diues eſt, onusque alimentorum ſuſtinere
poteſt. & diceret quilibet, auum ad id obli-
gari: habet enim nepotem in poteſtate, qua
ratione ſibi omnia quæruntur, † quæcunq; 1
acquirit nepos, l. cum oportet, C. de bonis
quæ liber. & is debet onus alimentorum
ſubire, qui commodum ſentit ſucceſsiõis,
l. ſecundùm naturam, ff. de reg. iur. Secundò
onus filiorum tunc demum ad patrem ſpe-
ctat, quando auus † mortuus eſt, l. ſi mari- 2
tus, ff. famil. erciſcund. ergo auo viuente ad
eum pertinent. Tertiò, nepotis defenſio
ſpectat ad † filium, quando auus abeſt, l. ſed 3
ſi vnius, §. quod deinde, ff. de iniur. à con-
trario autem ſenſu eo præſente ſpectat ad
auum. & ſi hoc procedit in defenſione, lo-
cum habebit etiam in alimentatione. Po-
ſtremò, auus tenetur dotare neptem etiam
† diuitem, l. fin. verſic. pro ſua progenie, C. 4
de dot. promiſſ. Doctores in l. 1. ff. ſoluto
matrimon. Ruin. in conſi. 94. numer 9. vo-
lum. 5. vbi ait reprobari communiter gloſſ.
in d. l. final. ergo tenetur etiam alere nep-
tem, quia regulariter † valet argumentum 5
de dote ad alimenta, ſecundùm Bartol. &
Bald. in authen. res, quæ. C. commun. de le-
gat. Sed aduerſa ſententia verior eſt, & cõ-
munis, quod pater ipſe teneatur filium ale
re, † non auus nepotem, ita tenent Cyn. & 6
Salic.

Salic.in l.fin.C.de alen.liber. Bart. in l.non quemadmodum, ff.de liber.agnoſcend. vbi mouetur ſola ratione charitatis,& ſanguinis, Gul.Cun.in l.1.in fin.ff.de iuſtit.& iur. Aret.qui eos ſequitur,in conſi.17.colum.8. in fin.& in colum.9. in princ. Alexan. in l. in ſuis,nume.7.ff.de liber.& poſthum.Alexan.in l.1.num.19. ff.ſolut. matrim. vbi Iaſ. nume.27.Socin.in conſi.161.colum.1. volumine 2. Caccialup.in l.frater à fratre,num. 107.ff.de condit.indeb.vbi dicit eſſe notandum,Campeg.in tract. dot. in 1. parte, in q. 18.Curt.iun.in authen.res quæ,num.16. C. commun.de legat.Ruin.in conſ.94. num.7. in fin.volum. 5. Ioan. Lup.in c. per veſtras, in 3.notab.in §.14. colum. 2. de donat.inter virum & vxor.vbi ait, quod prima obligatio alimentorum eſt patris,non aui, Aſcan. Clemen. in tract.de patr.poteſtat. effect.17. nu.17.Cordub.d.l.ſi quis à liberis, in princip.num.36.vbi dicit, hanc eſſe veram ſententiam, quia in alendo filium cauſa patris prior eſt,& oritur à naturali ſtimulo, quo pater impellitur filium educare,& in ſumma mouentur omnes naturali ratione, ideo dicunt Doctores, quòd pater, non auus tenetur dotare filiam, & quod dos data nepti ab auo, imputatur filio in legitimam,
7 quando filius ipſe tenebatur dotare. † videtur enim auus ſoluendo debitum filij, dediſſe breui manu dotem ipſi filio.ita Cynus in l.cum ſcimus,in princip. quæſtio.5. num.5.C.de inoffic. teſtament. Angel.benè in l.in quartam,colum.fin.in fin.verſ.ſed ſi dotauit,ff.ad legem Falcid.Alexand.nume. 28.Ripa num.202.Berenga.colum.fin.idem Alexan.in conſi.31.nume.3. & ſequenti,volum.4.Ruin.in conſi.171.num.9.volum.1.& in conſi.138.nume.11. in conſi. 148. numer.8. volum.2.Socin.iun.in conſi.33.num. 8. vol. 1.Alciat.in tract.præſumpt.regu.1.præſumptio.17.num.4.verſic.quid tenendum, Cæphal. in conſi. 105. volum. 1. quæ autem in contrarium allegata ſunt, deducuntur à longe, ita quod non opus eſt ea refellere. & quod voluit Ruin. quòd auus teneatur
8 neptem dotare, † quamuis diuitem, habet gloſam contradicentem in d.l.fin. C.de dotis promiſſ.& cum gloſ. tranſit Bald. in authen.res quæ, C.commun.de legat. vbi ſaluat contrariam ſententiam, quando filius eſſet pauper,& nō poſſet dotare, id placuit etiam Alexand.ad Bart.in d.l.non quemadmodum,& ideo Alexan. in d. l.in quartam, num.28.verſi.dum tamen dixi,inquit,quod vbi filius eſt diues, & conſequenter tenetur dotare, tunc dos per auum data nepti, imputatur filio in legitimam,quia cedit in filij exonus, quia ea mediante liberatur ab onere : at quando filius erat pauper,† & nō 9
tenebatur dotare, tunc dos data nepti ab auo, minimè imputatur filio in legitimam, quia tunc non cedit in vtilitatem filij, ſed auus ſoluit proprium debitum,ſequitur ibi Ruin.num.61.Herculan.nume.45.verſic. item dicta opinio,Picus nume.146. Corne. conſi.34.lit.c.volum.4. Natta, qui optimè declarat, in conſi. 343. num. 6. & 22. vbi reprehendit eos,qui tenent contrariam, Gabriel.commun.opinio. lib.3.concluſ.5. numer.8. quidquid tenuerit Alciat.d.præſumptio.17.in fin.& Cæphal.in d.conſi.105. nume.29. Præmiſſa verò concluſio procedit, quando filius eſt diues, & poteſt alimenta filio miniſtrare. at ſi pauper ſit, ſine dubio tunc auus † ipſe tenetur,ſecundùm Bartol. 10
in d.l.non quemadmodum,Cyn.& Salic.d. l.fin.& Caccialup.Io.Lup.& alij citati,pro qua limitatione facit concluſio, quam ſuprà firmauimus, quòd auus in defectum patris,tenetur alere nepotem egenum.

SVMMARIA.

1 *Auus paternus tenetur alere nepotem, non mater.*
2 *Auus paternus tenetur dotare neptem ex filio, non mater.*
3 *Pauper non dicitur, qui patrem vel auum habet diuitem.*
4 *Auus dotando neptem ex filio paupere, dicitur proprium debitum ſoluere.*
5 *Pater conſeruatur in filio, ſicuti & auus.*
6 *Simbolum habenti, facilior eſt tranſitus.*
7 *Feudum, quod ſemel ex diuiſione deuenit ad vnam lineam, conſeruatur in illa excluſis alijs.*
8 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quam vigeat in filijs.*

QVAESTIO CIII.

PATRE non extante, quis teneatur ad
alimenta, auus paternus, an mater. Pri
mo aſpectu videretur matrem teneri,
quia ſi obligatio alendi deſcendit à charita
te,& ſanguinis affectione, mater plus dili-
git,& eſt proximior: item mater ipſa filio
decedenti ſuccederet excluſo auo paterno.
verum Ruin.in conſ.94.num.9.& 10. vol.5.
1 defendit hoc caſu auum paternum † prius
exigendum, quia auus tenetur nepotem a-
lere propter filium,& eſt onus filij,& con-
ſequenter aui,d.l.ſi quis à liberis,§.non tā-
tum,ff.de liber. agnoſcen. eandem opinio-
nem tenuit Caſtr.in l.Neſennius,ff.de neg.
geſt.Bero.in conſ.186.nu.3. volum. 1. idem
videmus in onere dotandi,quòd patre non
2 exiſtente, vel non habente incumbit † auo
paterno,non matri.l.dedit dotem, ff.de col
lat.l.ſi pater,cum gloſſ.ff.de euictio. Dd.in
l.1.ff.ſolut.matrimonio, & ſuprà diximus,
quòd mater alit filium, quando non habet
aliunde: at non dicitur non habere, quando
extat auus, qui ad hoc tenetur, argumento
eius quod ponit Bart. in l. ſi quis à liberis,
§.item reſcriptum,ff.de liber. agnoſcen. &
3 pauper non dicitur,† qui patrem, vel auum
habet diuitem,vt per Doct.in Authen.prę-
terea,C.vnde vir & vxor.& diximus ſuprà
quod vbi filius eſt pauper, auus dando do-
tem nepti, non imputat eam in legitimam
filij,quia tunc ex quo ipſe, non filius eſt ob
ligaturus, non confert beneficium in fili-
4 um,ſed † debitum proprium ſoluit, ſecun-
dùm Alexan.in d.l.in quartam, nume.28.ff.
ad leg.Falcid. vbi Ruin. Hercul. & Bereng.
cum alijs citatis in præcedenti quæſtione,
hanc opinionem approbat etiam Cordub.
in d.l.ſi quis à liberis,§.ſi mater.ff.de liber.
5 agnoſ.Addo quòd ſicuti pater † cōſeruatur
in filio,vt per Cyn.in l.1.columna 1.in fin.
C.de alend.liber.ita & auus, & ideo magis
tenetur auus quàm mater.

Prętere a,cùm principalis obligatio ſe-
mel à lege iniuncta ſit patri,& ita conſtitu-
ta in aſcendentium maſculorum linea, faci
lius per eandem lineam excurrit in auum,
quàm vt tranſeat in aliam lineam mater-
nam,quia in habentibus ſimbolum † facili- 6
or eſt tranſitus. facit, quòd dicimus de feu-
do,quod poſtquam peruenit ad vnam li.ne-
am per diuiſionem, vel per aliam licitam
viam, in ea ſuccedunt quicunque † deſcen- 7
dentes ab illa linea,excluſis agnatis cōiun-
ctis per aliam lineam, quamuis proximio-
ribus,eſt text.in c.1.de natura ſucceſſ.feud.
vbi eum declarat Bald. Burr. in conſi. 47.
præmittendum quod,Præpoſ.in c.1.colum
na 2.de grad.ſucce.Natta in conſi.22.per to-
tum,vbi addit Socin. & Iaſon. de illo tamē
textu multa ponunt Socin. Ruin.Ripa,Ru-
be.Pariſ.Didac. Zan. & Menoch. quos non
expedit nunc referre,& aliqua dixi in con-
ſil.120.num.15.& ſequenti.Quod autem di-
citur de charitate & affectione ſanguinis,
retorqueri poteſt,quia ardentius † deſcen- 8
dit amor in nepotes, quàm vigeat in filijs,
l.liberorum,in fine,ff.de verborum ſignifi-
cat.Curt.iun.in conſi.169. num.13.Chaſſan.
in conſ.67.num.30.regula autem ſucceſsio-
nis non eſt tuta,vbi tractamus de alimentis
præſtandis,vt declarat Ruin.in d.conſi. 94.
in fine.

SVMMARIA.

1 *Hæres repræſentat perſonam defuncti, & cenſe*
tur cum eo vnum & idem.
2 *Hæres tenetur ex obligatione, quæ erat in de-*
functo.
3 *Auus maternus prius tenetur nepotes alere quā*
hæredes patris.
4 *L.non quemadmodum,ff.de lib.agnoſc. quomo-*
do intelligatur.
5 *Argumentum à contrario ſenſu, non ſumitur à*
diſpoſitione negatiua.
6 *Niſi, dictio,poſt negatiuam poſita,affirmat.*
7 *Niſi,dictio,ſignificat oppoſitum eius, cui imme-*
diatè aduerſatur.
8 *Officium iudicis pro alimentis non datur cōtra*
hæredes,niſi ſubſiſtente eadem æquitate.
9 *Hæres nō repræſentat defunctum in ijs,quæ non*
tranſeunt ad hæredes.

QVAESTIO CIV.

PATRE & matre non extantibus, ſi
quis habeat maternum auum diui-
tem, & hæredes ſui patris locuple-
tes,

tes, quem debeat pro ſuis alimentis conue
nire, auumne maternum, vel hæredes pa-
tris. & videretur hæredes eſſe obligatos,
1 nam hæres repræſentat † perſonam defun-
cti, & cenſetur cum eo vnum, & idem. §. 1.
in Authentica, de iureiur. à morien. præſt.
2 & in hæredem † deſcendit obligatio, quæ
erat in defuncto, vt in titu. C. de hæred. a-
ction. & C. vt ab hæred. & contra hæred.
at ſi viueret pater, teneretur ipſe alere, nõ
auus maternus, vt ſuprà declaraui. Præ-
tereà ſicuti mater, ita & auus maternus te-
netur alere in ſubſidium, quando alius nõ
extat, hic extant hæredes, & cùm apud hæ-
redem ſint bona, atque ita commodum de-
bet idem ſuſtinere incommodum, l. ſecun-
dùm naturam. ff. de regul. iur. Item onus
alimentorum pertinebat ad patrem in bo-
nis ſuis, ergo ad hęredes bona tranſire cum
ſuo onere alendi, d. l. ſi quis à liberis. §. item
reſcriptum, & in ſimili ita arguit Cyn. in l.
alimenta. C. de negot. geſt. in fin. ita tenet
Petr. in d. l. alimenta. Dyn. l. non quemad-
modum. ff. de libe. agnoſcen. ſed tex. in d. l.
non quemadmodum. determinat contrari-
um, quòd imò maternus auus teneatur, dũ
dicit partum filiæ non eſſe oneri auo, niſi
pater deceſſerit, vel ſit egenus. ita ex illo
3 tex. deducit † Bar. ibi dicens, eſſe caſum ex-
preſſum. ſequitur Ruin. in conſ. 94. num. 7.
volum. 5. Boer. in conſi. 17. num. 14. vbi dicit
illum tex. eſſe celebrem. Cordub. d. l. ſi quis.
à liberis. §. item reſcriptum, nu. 8. ff. de lib.
4 agnoſ. non videtur tamen quòd ille text. †
probet. primò, quia dum loquitur de auo,
intelligi poteſt de paterno, nõ de materno.
ſecundò, quia dum dicit, niſi pater non ſit
ſuperſtes, debet intelligi, nec hæredes re-
liquerit idoneos, quia paria ſunt, quòd vi-
uat pater locuples, vel hæredes habeat lo-
cupletes, & ita Dyn. intellexit illum text.
Tertiò quia cùm textus negatiuè dicat par-
tum filiæ non eſſe oneri auo patre ſuperſti
te, non poteſt argumentum à cõtrario ſen-
ſu ſumi, quòd ſit oneri auo, quando pater
non eſt ſuperſtes, nam non ſumitur argu-
5 mentum à ſenſu † contrario diſpoſitionis
negatiuæ, ſecundùm Bald. in l. 2. in fin. C. de
cond. inſert. Caſtr. in conſ. 359. vol. 2. Alex.
in conſ. 150. num. 26. volu. 5. Iaſon in l. 1. co-
lum. 9. verſ. ſecundò limita, & col. 12. verſi.
quartò limita. ff. de offic. eius. Chaſſan. in
conſ. 54. num. 44. Natta in conſi. 551. num. 12.
deciſ. Pedemon. 79. num. 28. & deciſ. 178. nu-
me. 6. Sed hæc omnia ceſſant diligenter in-
ſpectis verbis illius textus. Non obſtat
igitur primò, quòd loquatur de paterno,
quia huic ſenſui occurrit gloſſ. ibi, quæ
dum dicitur auo, ſubdit materno, & conue-
niunt verba textus, quæ loquuntur de li-
beris filiæ, & conſtituit differentiam inter
natos ex filia noſtra, & natos ex liberis no-
ſtris maſculis. Ad ſecundum reſpõdet Bar.
ibi dicens, quòd eo modo textus nihil rele
uaret, & ſubdit, quod hic Dyni ſenſus re-
pugnat literæ text. in §. idem reſcriptum
eiuſdem legis, qui loquitur de ſumma ege-
ſtate. & in quo probatur, quòd obligatio a-
lendi non tranſit ad hæredem, niſi in ſubſi-
dium alio nõ exiſtente. Addo quod eſt me-
ra diuinatio, quãdo ſubintelligimus, quòd
etiam hęres non ſit ſoluẽdo. Tertium quo-
que tollitur, quia hæc deciſio non colligi-
tur ex eo textu, per argumentum à contra-
rio ſenſu, ſed ab expreſſis verbis text. ibi, 6
niſi, &c. nam ea dictio, niſi, † poſita poſt ne-
gatiuam diſpoſitionem affirmat, l. actione.
C. de trãſact. Dyn. in reg. peccatum, in prin
cip. de regul. iur. in ſexto. Bart. in d. l. actio-
ne. & ibi Salice. num. 3. dicit, quod venit ex
quadam reſultatione de mente loquentis.
Alexan. num. 3. & Iaſon nume. item tertio,
vbi dicit, quòd ea dictio ſignificat † oppo- 7
ſitum eius, cui immediatè aduerſatur. Cur-
tius ſen. nume. 8. Dec. nume. 5. Bal. in conſil.
428. numer. 3. volum. 1. vbi quòd iudex reij-
ciens appellationem, niſi ſi et quatenus de
iure veniat remittenda, cenſetur admitte-
re caſu quo de iure ſit admittenda. Alexan.
in conſil. 83. nume. 3. volum. 1. vbi de eo, qui
ponit quod non habuit niſi nomine alte-
rius, qui fatetur habuiſſe nomine alterius.
Areti. in l. 1. §. ſi ſtipulanti, vbi Crot. & Co-
raſ. num. 1. ff. de verborum obligationib. &
paſſim Dd. inferẽtes ad multas deciſiones,
ita ergo in propoſito, dum text. dicit, quòd
nati ex filia, auo materno non ſunt oneri
niſi pater non ſit ſuperſtes, admittit quòd

patre non ſuperſtite nepos ſit oneri auo, & quod in principio dictum eſt, hæredem repræſentare perſonam defuncti, non nocet,
8 quia cùm ad alimenta ſolùm detur iudicis officium, non competit † contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate, vt dixi ſuprà, ſecundùm Bart. in l. ſi tertius. §. ſi quis prius, colum. 3. ff. de aq. pluu. arcen. Capic. in deciſ. 20. nume. 28. ceſſat autem æquitas, quando alius extat, qui proximior eſt, & ad quem magis pertinet alimentandi onus, & hoc eſt quod voluit Bartol. d. §. item reſcriptum, dum ponderat ſummam egeſtatem, & infert quod onus alendi non tranſit ad hæredem, niſi in ſubſidium. Addo quod ex quo obligatio dependet à ſanguine, & affectione, & charitate, quæ omnia non tranſeunt ad hæredes, ſed extinguuntur cum perſona, ideo hæres in ijs non poteſt repræſentare perſonam defuncti, nec videri idem cum illo, & inquit Cagnol. in l. hæredem eiuſdem, nume. 14. ff. de regul.
9 iur. quòd regula † intelligitur quoad ea quæ poſſunt ad hæredes tranſire, & affinitas per mortem extincta non attenditur. quod verò dictum eſt, matrem, & auum teneri in ſubſidium, quando non extat alius, intellige de alio ratione obligatio. non ratione bonorũ, vel ſucceſſionis, ſecundùm prædicta. quod verò attinet ad bona, demõſtrauimus ſuo loco hanc obligationem non inhærere bonis, ſed perſonæ, ideo extingui cum perſona, & non tranſire in ſucceſſorem bonorum.

S V M M A R I A.

1 *Filia debet ali ab hæredibus patris, non à matre, nu. 3.*

2 *Soror dotata ali interim debet ab hæredibus patris.*

3 *Mater tenetur alere filiam etiamſi extent patris hæredes.*

4 *Mater ſuccedit filio cum patre filij.*

5 *Frater excludit matrem ex lege duodecim tabularum.*

6 *Priuilegium perſonale extinguitur cum perſona.*

7 *L. qui filium. ff. vbi pupil. educ. debe.*

QVAESTIO CV.

SI pater deceſſit, extent verò mater, & patris hæredes, quis teneatur filiam alere, mater, an hæredes patris. Cyn. in l. alimenta, in fi. C. de neg. geſt. inquit, ſe in facto conſultum reſpondiſſe pro matre contra † hæredes patris, per rationes quas retuli in principio præcedẽtis quæſtionis, 1 quæ rediguntur ad hoc, quod onus alendi tranſit in hæredẽ, item quod cum ipſis bonis tranſit in poſſeſſorem. Caſtr. ibi in fi. dicit ſibi placere determinationem Cyni, & nihil vltra allegat. idem probauit Bal. ibi, qui allegat l. qui filium. ff. vbi pupill. educ. deb. per quam probatur quòd ſoror dotata ali interim debet † ab hæredibus patris. 2 quam concluſionem tenuerunt Bal. Caſtr. Soci. Corne. Aret. Alex. Capra, Salice. Bero. Capic. Ioan. Lup. Pariſ. & alij, quos citaui in quæſtione de alenda filia dotata, quando pater filium inſtituit. ſententiam Cyni ſequitur Fulgoſ. in d. l. alimenta. quando frater eſt hæres patris, quia tunc propriè loquitur l. qui filium. ſecùs dicit ipſe quando non eſſet hęres, ſed non opus fuit diſtinctione, quandoquidem Cyn. loquitur expreſſè, quando frater eſt hæres, vel etiam quando is, qui cum matre concurrit, & ante omnes fuit opinio Rayn. qui primus allegat d. l. qui filium, vti eum citat Alex. in d. l. alimenta, nume. 11. Anchar. in c. cùm haberet, num. 11. de eo qui dux. in vxor. quam pollu. pro hac parte Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi mater, nume. 32. allegat Ruin. Ioan. Lup. & alios, qui tamen hoc non dicunt, ſed ſolùm quòd filia, cui dos eſt à patre relicta, interim alenda eſt ab hęredibus patris, quæ cõcluſio caret dubitatione, ſed Cyni ſententiam amplectitur Euerar. loco 29. de alimen. ad dotem, col. 4. in princ. ver. & quod fortius eſt.

Verumtamen verior eſt ſentẽtia, quòd mater ipſa teneatur alere, quia onus alendi à iure primùm imponitur aſcendentibus, deinde verò patribus, l. ſi quis à liberis. §. 1. ff. de liber. agnoſcen. per † quam rationem 3 ita decidit Ioan. Andr. ad Specu. in rubr. de ſtatu monacho. in fi. vbi refert ſic tenuiſſe Ricard. eandem tenet Bar. in d. l. ſi quis à liberis. §. item reſcriptum, per illum tex. qui loqui-

loquitur de ſumma egeſtate: non enim di-
ci poteſt cõſtitutus in ſumma egeſtate, qui
matrem habet valentem alere. Alexan. in d.
l. alimenta, num. 11. qui ſubdit iſtud eſſe te-
nendum, mouetur: quia ſanguinis æquitas,
& charitas ſuadet, quod a matre potius,
quàm ab alijs alatur filius, hoc etiam vo-
luit Socin. iun. in conſi. 134. nu. 34. volum. 1.
vbi ſimpliciter trãſit cum Bar. & hanc par-
tem multis defendit Bero. in conſi. 186. per
totum, volum. 1. Ruin. in conſil. 94. nume. 7.
in fin. volum. 5. Cordub. d. §. ſi mater, nume.
33. & 42. Bero. fam. quæſt. 11. per totam. Rur-
ſus Cordub. d. §. item reſcriptum. nume. 7.
Vital. tracta. clauſul. titu. an alimen. renun-
cia. poſſ. colum. 11. & quamuis pro hac par-
te Alex. in d. l. alimenta, alleget rationem,
quòd mater fratri in ſucceſſione præfera-
tur, tamen ea non admittitur à Doctori-
bus, quia non eſt verum, quòd mater præ-
4 feratur fratri, imò † eodem tempore ſucce-
dunt, vt in authen. defuncto. C. ad Trebel-
5 lian. & lege duodecim tabularum frater †
excludebat matrem, vt Inſtitu. ad Orficia-
num per totum, declarat Bero. in d. conſil.
186. nume. 17. & ſequen. vbi dicit, quòd hoc
fundamentum Alexand. imprudenter alle-
gauit, & Ruinus in d. conſil. 94. in fine, ait
quod Alexan. eſt loquutus inaduertenter,
& hæc ſententia communitur ratione, cui
non poteſt reſponderi: nam ex perſona
propria frater non tenetur alere, niſi in
ſubſidium, quando alius non extat proxi-
mior, vt dixi ſuprà in quæſtione, an frater
alat ſororem. at vbi extat mater, certum
eſt quod ipſa eſt proximior, & prius obli-
gatur. non etiam tenetur vti hæres patris,
quia obligatio non deſcendit in hæredes,
niſi quando laborat extrema egeſtate, d. §.
item reſcriptum. & obligatio qua pater te-
nebatur, eſt perſonalis, & morte patris ex-
tinguitur, non autem tranſit ad hæredes,
6 ſicuti etiam perſonale † priuilegium ex-
tinguitur cum perſona, c. priuileg. de re-
gul. iur. in ſexto, ad rationes Cyni fuit re-
ſponſum in præcedenti quæſtione, nec o-
pus eſt repetere. ad l. qui filium. ff. vbi pu-
pill. educ. debe. reſpondet Ioan. And. d. ru-
2 bric. de ſtatu monacho. procedere, † quan-
do non extant aſcendentes, eodem modo
Alexan. reſpondet in d. l. alimenta, in fine.
vbi dicit eſſe intelligendum, quando non
extat mater quæ alere poſſit, ſequitur Be-
ro. in d. conſil. 186. nume. 3. in fin. in d. quæ-
ſtio. 11. in fine.

SVMMARIA.

1 *Mater tenetur filium alere, non frater.*
2 *Mater tenetur ſemper alere filiũ inopem, quan-
do aſcendens non extat.*
3 *Amor nullus vincit paternum.*
4 *Parentum æqualis eſt pietas in filios.*
5 *Mater ardentius amat quàm pater.*
6 *Educatio filiorum deſcendit à iure naturali.*
7 *Pater alit fratrem ex diſpoſitione iuris com-
munis.*
8 *Obligatio naturalis fortior eſt ciuili.*

QVAESTIO CVI.

SI habeat quis matrem & fratrem diui-
tes, ipſe verò inopia laboret, dubium
eſt à quo petere debeat alimenta. & ſa-
nè intelligenda eſt quæſtio in fratre, qui
patris hæres non ſit, vt ab ea differat, in qua
agitur de fratre hærede, concludunt om-
nes † matrem teneri. Bart. in l. ſi quis à libe- 1
ris. §. item reſcriptum. ff. de libe. agnoſcen.
hanc ſententiam probauit quoque Cyn. in
l. alimenta. C. de negot. geſt. in fin. dum po-
nit quæſtionẽ in fratre vniuerſali hærede
patris: & mouetur ſolùm ratione aditionis
& poſſeſſionis bonorum paternorum, in-
nuens quòd ſi non eſſet hæres, vel bona pa-
terna non poſſideret, aliud eſſet. idem ſe-
quitur Bald. ibi, quia loquitur ſecundùm
terminos Cyni, & idem facit Caſtr. & cla-
rius cæteris Fulgoſ. qui vbi frater non eſt
hæres, dubitat de opinione Cyni. Alexan.
ibi, nume. 11. Ruin. in conſi. 94. num. 7. in fin.
volum. 1. Bero. in conſi. 186. per totum, vol.
1. & famil. quæſtio. 11. Bertran. conſil. 257.
num. 5. vol. 1. Socin. iun. in conſ. 134. num. 34.
volu. 1. Coraſ. in l. qui liberos, nume. 114. ff.
de ritu nuptia. Gram. conſ. ciuili 145. nu. 15.
latè Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi ma-
ter. num. 43. & ſeq. pro hac parte eſt text. in
d. l. ſi quis à liberis. §. vtrum. vbi ait ali-
menta præſtare filio egenti, quando non
extant

extant pater, & aſcendentes per lineam paternam. qua ratione inquit Ioan. Andr. ad Specul. in rubr. de ſtatu monach. in fin. poſt
2 Ricar. quòd mater cogitur † alere, quando deficiant aſcendentes. Prætereà ſi onus alendi deducitur ab affectione naturali, nulli dubium, quòd mater plus amat filium,
3 quam frater patrem. ſicuti enim nullus † amor vincit paternum, l. fi. C. de curato. furio. l. iſti quidem. ff. quod met. cau. ita nul-
4 lus amor vincit maternum. æqualis † enim in vtroq; parente conſideratur pietas, l. furioſæ. ff. de curato. furio. imò mater arden-
5 tius † amat quàm pater. Grat. conſ. 83. num. 12. volum. 2. Marc. Mant. ſing. 419. Poſtremò mater filium cogitur educare naturali iu-
6 re, a quo † deſcendit educatio, l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſti. & iure, l. fin. §. filijs. C. de bon. quæ lib. Bal. ibi, & in l. Neſennius, nume. 2. ff. de negot. geſt. Iaſ. in auth. quòd locum, nu. 8. C. de collatio. frater autem non
7 inſtinctu naturæ, ſed impulſu † legis ciuilis ad id tenetur, l. cùm plures. §. fi. ff. de adminiſt. tuto. l. qui filium. ff. vbi pupil. educ. debe. ergo mater magis tenetur, ex quo ci-
8 uilis † obligatio debilior eſt naturali, l. eas obligationes. ff. de capit. diminut. §. ſed naturalia, Inſtit. de iure naturali.

SVMMARIVM.

1 *Frater prius tenetur alere fratrem, quàm heredes filij.*

QVAESTIO CVII.

EGENVS ſi fratrem habet diuitem, & filij hęredes extraneos ſimiliter diui-
1 tes, debet agere primum contra † fratrem, ſecundùm Bar. in d. l. ſi quis à liberis. §. item reſcriptum. ff. de liber. agnoſ. & duplex eſt ratio. Prima, quia regulatur onus alendi ſecundùm charitatem ſanguinis, d. l. ſi quis à liberis. §. 1. at frater eſt magis ſanguine coniunctus. Secunda eſt, quia obligatio alendi nunquàm deſcendit in hæredem, niſi in ſubſidium, quando alendus laborat extrema egeſtate, d. §. item reſcriptum. at non eſt in ſumma inopia, qui fratrem habet diuitem. & licèt Cyn. in d. l. alimenta. contrarium teneat, tamen moue-tur ratione bonorum, quæ vt ſæpè dixi, nõ concludit, cùm bona non ſint obligata, & perſonalis obligatio extincta ſit cum perſona, & cum hac ſententia tranſit Bero d. conſil. 186. colum. 1. in fin. volum. 1. Ruin. in conſil. 94. nume. 17 in fin. volum. 5. Bero. d. quęſtio. famil. 11. nume. 4. Cordub. d. §. item reſcriptum, num. 7.

SVMMARIA.

1 *Obſequia qui recipit in domo, tenetur ſeruientem alere.*
2 *Vxor ali debet à ſecundo viro priuſquàm à filijs ex priore matrimonio.*
3 *Vxor ſi maritum habet pauperem, alenda eſt à filijs primi viri.*
4 *Officium iudicis pro alimentis conſequendis nõ datur ei, qui habet aliunde.*
5 *Liberalis non dicitur, qui ſoluit quod debet.*
6 *Donatum non dicitur, quod pro oneribus matrimonij ſoluitur.*
7 *Actionem qui habet, rem ipſam habere videtur.*
8 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*

QVAESTIO CVIII.

VXOR, quæ ſecundo nupſit, & habet filios ex primo viro, ali debet primũ à marito, in cuius obſequio reperitur, non autem à filijs primi viri, quia is tenetur alere, † qui habet perſonam in 1
ſuis ſeruitijs, l. de rebus. §. poſſunt. ff. commod. l. quod in vxorem. C. de nego. geſt. l. ſi cùm dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo, vbi Dyn. ff. ſoluto matrimonio. & in terminis
† hoc voluit Bart. in conſil. 128. Franciſcus 2
habuit, num. 1. volum. 1. vbi declarat procedere, quando mater hęc alimenta petit à filio tamquam naturali ratione obligato, nõ autem quando alimẽta petit vti dotis vſuras, quia tũc alia ſit diſtinctio, idem in hoc voluit Bald. in conſi. 86. punctus. Angelus, poſt medium, verſ. ſi autem vult petere à filijs, volum. 2. vbi tamen limitat non procedere, quando ſecundus vir eſſet pauper,
& non haberet modum alendi, quia † tunc 3
filij cogendi ſunt, l. fina. §. ipſum autem filium. C. de bon. quæ lib. & de hoc Bal. conſ. memi-

meminit Crau.in conſil.189.nume.7.in fin. vbi eum reprehendit, quatenus loquitur de alimentis præſtandis propter moram commiſſam à filijs circa dotis ſolutionem. & ratio eſſe poteſt, quia filij tenentur ſolùm alere matrem officio iudicis, vt dicam ſuo loco, & officium iudicis pro alimentis
4 conſequendis non † competit ei qui habet aliunde, l.ſi quis à liberis.§.1.ff.de liber. agnoſ.Bal.l.libertus quos,§.1.ff.de alimen. & cibar.leg. Doct.in l.de alimentis, per illum tex.C.de trāſact.& vxor dicitur aliunde habere, cùm habet maritum, à quo poteſt conſequi, ſeu exigere alimenta, præcipuè cùm is teneatur illa præſtare non ex maritali affectione, quando habet vxorem in obſequio, ſed ex debito, & in recompenſationem ſeruitiorum, quæ ab vxore ſibi
5 exhibentur, pro quo facit, quia non † dicitur liberalitatem exercere, qui debitum perſoluit, l.proximè.ff.de ritu nuptia.l.ſi ſeruo.ff.de hæred.inſtit. & dicit text. in l. ſi quis pro vxore.§.ſi vxor.ff.de donat. in ter virum & vxor. quod non dicitur dona-
6 tum, † quod pro oneribus matrimonij conceditur, & vxor ſatis dicitur habere vnde ſe alat, quando maritum habet ſibi obligatum ad alimenta, quia habens actionem, vi-
7 detur † rem ipſam habere, l.qui actionem. ff.de regul.iur. & non dicitur pauper, quæ habet maritum diuitem, vti dicimus de eo
8 qui patrem † habet diuitem, in authen.prætereà.C.vnde vir, & vxor. & licèt Crauet. in conſil.164.numer.4. impugnet hanc illationem, ea tamen optimè procedit, vt videatur alimenta habere.

SVMMARIA.

1 *Seruus natus ex patre libero alendus eſt à domino, non à patre.*
2 *Seruus eſt alendus à domino.*
3 *Seruus eſt qui naſcitur ex ancilla.*
4 *Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire incommodum.*

QVAESTIO CIX.

1 SERVVS natus patre libero, alendus † eſt à domino, non autem à patre libero, eſt text.in l.ſi neget, in fi.vbi Bartol. num.2. poſt Dynum hoc ponit.ff.de liber. agnoſcen.ſequitur Albe.ibi, verſic. ſi verò pronunciatur, idem voluit Specul.in titu. qui filij ſint legitim.§.fina.nume.15. vbi allegat text. in l.fina.ff.de religio. & ſumpt. fun. & in c.cum milite, in fi.15. quęſtio.vltima, & idem voluit Ioan.Andr.poſt Albe. Galeot. hos omnes refert Cordub. in d.l.ſi quis à liberis. §. ſolent.ff.de liber.agnoſc. & ratio eſt, quia dominus † tenetur alere 2
ſeruum proprium, l.cùm plures.§.cùm tutor.ff.de adminiſtr. tuto. l.2.ff.de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur. Specul. in titu. qui filij ſint legit.nume.10.Cordub.d.§.ſolent, 15.at qui naſcitur ex ancilla ſeruus eſt, quia
† matris ſequitur conditionem, l. partus. 3
C.de rei vend. Inſtit.de iure perſo.§.ſerui autem aut naſcuntur, & Inſtitu.de ingenu. facit etiam, quia cùm dominus in eum, qui naſcitur ex ancilla ſua, poteſtatem habeat, atque ab eo commodum percipiat acquiſitionum, & aliorum ſeruitiorum, meritò illum alere tenetur. non enim conuenit iuſtitiæ, quòd vnus ſeminet, alius metat, ſed eum ſequi debet † impenſa, qui commodum eſt percepturus, l.ſecundùm naturam, ff.de regul.iur.

SVMMARIA.

1 *Reus non tenetur actori de alimentis prouidere, vel de impenſa litis, quæ pendet.*
2 *Creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exactione ſui crediti, etiamſi pauper ſit.*
3 *Nemo tenetur aliquid facere contra ſeipſum.*
4 *Nemo tenetur alium iuuare contra ſeipſum.*
5 *Crudelis in ſe, multò crudelior erit in alios.*
6 *Fratri agenti ad hæreditatem fratris, non tenetur poſſeſſor expenſam refundere.*
7 *Actori agenti ex teſtamento ad hæreditatem, aliquando ex æquitate debentur alimenta.*
8 *Paupertas agentis non operatur quòd ei debeantur alimenta pendente lite.*
9 *Actor alimenta pendente lite debita petit coram indice principalis cauſæ.*
10 *Filio agenti ad alimenta prouidendum eſt de alimentis, donec cognoſcitur ſuper filiatione negata à patre.*
11 *Filio dantur alimenta pendente lite, ſi tamen*

eſt in poſſeßione filiationis, vel præceßit aliqua cognitio.

12 *Filio dantur alimenta pendente iudicio ſuper ingratitudine oppoſita.*

13 *Filio petenti paternam hæreditatem, debentur alimenta ſine alia probatione lite pendente, ſi tamen eſt in poſſeßione filiationis.*

14 *Expenſa ſuperflua fieri debet potius quàm vt fame pereat, qui aliquo caſu futurus eſt dominus.*

QVAESTIO CX.

SAEPE videmus, quòd lite pendente, velantequàm iudicium promoueatur
actor petit ſibi prouideri de alimẽtis
à reo, & aliquando etiam de litis expenſis,
ideo videndum eſt, quando, & quibus caſibus reus miniſtret alimenta actori. Et primùm quidem regula eſt, quòd reus non te-
1 netur ſumptum litis facere actori, vel ei † dare alimẽta, eſt tex. in l. Imperatoris. ff. de tutel. & ratio. diſtrah. vbi Bal. dicit eſſe benè notandum, & per illum text. ita conſtituit regulam Boſſius in tit. de alimen. præſtan. vxori, num. 2. vbi fortius dicit procedere, licèt actor inopia laboret, & reus diues ſit, quem ſequitur Ioã. Bapt. Aſinius in praxi iudicio. §. 32. ampl. 30. in fin. ita etiam tenet per illum text. Areti. in c. ex parte, de accuſatio. Ioan. Lup. in c. per veſtras, in 2. notab. ampliat. 18. §. 39. numer. 3. vbi dicit,
2 quòd creditor † litigans cum debitore, vel alius agens contra alterum pro re ſua, non conſequitur alimenta, quamuis ſit impotens, & pauper, & aduerſarium habeat di-
3 uitem: & nimis graue eſt, quòd † compellatur cõtra ſeipſum. l. nimis graue. C. de ſtib. faci: etiam l. quoniam. C. eo. & quilibet ad ſui conſeruationem tenetur, nõ ad deſtructionem, vt inquit Cyn. in l. 1. colum. 1. in fi.
4 C. de alen. liber. & nemo † tenetur alium iuuare contra ſeipſum glo. in c. petitio, de iureiuran. & in c. domino guerram, vbi Aluar. nume. 4. hic finit lex, incip. conſuetud. idem voluit in l. præſes. C. de ſeruit. & aq.
5 & qui ſibi non parcit, multò † minus parcit alijs l. fina. ff. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciu. & quòd nemo teneatur parare arma contra ſe, probat text. in l. fruſtrà. C. de probatio. cum alijs apud Boer. in deciſ. 325 in prin. vbi dicit procedere in ciuili & criminali iudicio. hinc infertur, quòd ſi
frater hæreditatem † fratris peteret con- 6
uentus non cogeretur litis impenſam, & alimenta refundere, quia tranſuerſaliũ hæreditas non ita debita ſicut aſcendentium, l. in ſuis. ff. de libe. & poſthu. atque ita iudicatum fuiſſe, & dicit Auf. er. quem citat, & ſequitur Rebuff. tomo 1. tit. de ſenten. prouiſ. art. 1. glo. 2. nume. 32. vbi tamen limitat, quando peteret hæreditatem ex teſtamento non abolito nec cancellato, quia tunc fit prouiſio pro alimentis. Didac. pract. quæſtio. cap. 6. num. 5. ver. & idem erit in agente vxore, vbi dicit etiam extraneis agenti-
bus ad hæreditatem † ex teſtamento ex ma- 7
gna æquitate deberi alimenta, & ſemel vidiſſe, decerni etiam ei, qui petebat ab inteſtato. quod tamen intelligit, quando conſtabat bona illius fuiſſe, qui teſtamentum condidit. Duen. in reg. 365. limit. 8. in fi. Boer. in deciſ. 324. numer. 4. Simon de Pret. de coniectur. vltim. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubitat. 2. in princ. num. 27. Menoch. de præſumpt. libr. 1. quæſtio. 35. nume. 17. & dicam infra in limitatione, quę loquitur in genere de quocumque priuato paupere agente.
& ſanè ſola paupertas † non eſt ſufficiens 8
cauſa dandi alimenta, l. Imperatoris. ff. de tut. & ratio. diſtrah. Ioan. Lup. d. §. 39. num. 3. Dida. & Boer. quos citat Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 35. num. 32. vbi reprehendit Guid. Papæ. Neuizan. & Crauet. ſicuti etiam ſententia in fauorem lata, non producit hunc effectum, ex quo per appellationem remanet ſuſpenſa, vt dicam infrà, & huiuſmodi alimenta lite pendente danda
peti debent coram iudice † principalis cau- 9
ſę, vt per Rebuff. in conſtitut. Gall. tomo 1. titu. de ſenten. prouiſ. in præfatio. num. 21. & 30. folio mihi 228. an tamen prædicta regula negatiua procedat in filio, qui petit à patre alimenta, pater autem negat illum eſſe filium, adeò vt pendente cognitione ſuper filiatione, atque ſuper articulo præiudiciali filius alendus ſit. & text. in l. ſi neget. ff. de liber. agnoſcẽ. iuxta ſecundam lecturam Dyni ibi probat alendum eſſe, &

per

10 per illum textum ita † tenet glo. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff. de liber. agnoſc. & in l. fi. C. de alim. præſtan. & quamuis in hoc ſit cõtradictio, quia ſi abſolutè verum eſſet pendente quęſtione deberi alimenta, eſſet in facultate cuiuſuis dicere ſe filium, & interim conſequi alimenta, quod nõ eſt permittendum: tamen communiter Doct. dicunt, quòd ſi quis eſt in poſſeſſione, vel ſi ſuper filiatiõe præceſſit cognitio aliqua ſummaria, tunc præſtãda ſunt alimenta altero concurrente ex prædictis, dum plenè
11 † cognoſcitur ſuper articulo præiudiciali, ita Iaco. de Rau. in l. fin. C. de alen. libe. vbi Cynus inquit ſe hoc putare verum, aliàs autem pendente ſummaria cognitione filius non eſt alendus, & Sali. ibi, qui ad hoc ponderat tex. in d. l. ſi quis à liberis. §. vel ſi parens, dum vtitur dictione, tunc, quæ importat extremitatẽ temporis, l. 4. ff. de condit. & demonſt. & ſubdit quòd leges allegatæ in illa glo. quando ſummariè conſtabat de filiatione. Bar. in d. l. ſi neget. Alberi. in l. fi. nu. 2. C. de ordi. cognit. argumento l. diuus. ff. de petitio. hæred. & d. l. fi. C. de alimen. præſtan. Ioan. Fab. d. l. fi. Boſſ. in tit. de alimen. præſtan. vxo. num. 1. verſic. ſic etiam, quando litigatur. Hieron. Gabriel. in conſi. 25. num. 14. Simon de Præt. d. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in princ. nume. 16. vbi allegat Rebuff. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſta. effect. 17. numer. 56. vbi dicit vnum notandum, quòd ſi pater ad excludendum
12 filium ab alimentis † velit probare illum fuiſſe ingratum, erit tamen filius interim alendus: conſtat enim iam de filiatione, atque ita ſuam habet intẽtionem fundatam. Io. Bap. Aſ. in ſua praxi iud. §. 31. ampl. 23. vbi tamen non diſtinguit, an lis inter patrem & filium ſit ſuper alimentis, vel ſuper alio, prout etiam non diſtinguit Rebuff. in primo tomo, articu. de ſenten. prouiſio. gloſſ. 1. in princ. Duen. d. regu. 365. in princip. Menoch. d. lib. 1. de præſumpt. quæſtio. 35. num. 2. vbi reprehendit gloſſ. & alios allegando pro ſua opinione. Petr. Iaco. Cyn. Alber. Barto. & alios, & pro noſtra concluſione ſtat Cordub. d. §. ſi vel parens, nume. 35. Didac. pract. quæſtio. cap. 6. nume. 8. Hieron. Gabriel. conſil. 25. nume. 14. idem eſt, quando peteret ab hærede patris alimenta ſibi relicta, vt dicam infrà. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 16. num. 38. conſ. 30. & hæc opinio procedit ex identitate rationis non ſolùm in filio primi gradus, ſed etiam in nepotibus, & alijs deſcendentibus, qui vocantur ad ſucceſſionem, & quibus de iure alimẽta debentur, vt dicam infrà, quando filius petit hæreditatem patris, vel accuſat teſtamentum de inofficioſo, & hoc caſu non eſt opus, quòd lata ſit ſententia, nec quòd ſit in quaſi poſſeſſione, vt dicam in ſequentibus caſibus, quia ſatis eſt quòd ſummariè cõſtet eſſe filium. benè verum eſt, quòd ſi ſit in poſſeſſione filiationis, hoc ſufficiet abſque alia probatione, † vt per Barto. in d. l. ſi neget. Salice. 13
in d. l. fina. cum alijs ſupracitatis, aliàs autem ſufficit ſummaria cognitio, vel præſumptio, vt benè hoc caſu declarat Menoch. d. quæſtio. 35. in princip. & nume. 4. verſic. porrò illud ſecundum. huic concluſioni non conueniunt rationes, quæ communiter ſolent allegari, & de quibus agam infrà. ſed alia poteſt accommodari, quia ſcilicet æquius eſt impendia fruſtrà fieri, quàm ei denegari † alimenta, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, l. 1. §. ſed etſi incertum ſit, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. quibus 14
autem caſibus filio ſic agenti non ſint præſtanda alimenta, dicam inter cauſas, quibus alimenta negari poſſunt. ex prædictis autem conſtat malè hos terminos intellexiſſe Socinum in conſ. 8. in prin. volu. 3.

SVMMARIA.

1 *Filius dum agit ad paternam hæreditatẽ conſequitur alimenta.*

2 *Nepoti agenti ad hæreditatem aui debentur alimenta à poſſeſſore.*

3 *Filio emancipato debentur alimenta pendente lite ſuper paterna hæreditate.*

4 *Emancipati hodie non differunt à filijs in poteſtate exiſtentibus, vide nu. 7.*

5 *Ratio limitat & reſtringit dictum.*

6 *Ratio dicitur anima legis.*

7 *Emancipatus differt ab eo, qui eſt in poteſtate reſpectu nepotis.*

8 *Emancipatus non impugnat teſtamentum, ſicut filius in poteſtate.*

9 *Filio legitimato per ſubſequens matrimonium prouidendum eſt de alimentis lite pendente.*

10 *Legitimatus ex matrimonio ſubſequente, dicitur verè, & propriè legitimus.*

11 *Legitimatus per oblationem curiæ, vel ex reſcripto dicitur verè legitimus quoad conſequendum alimenta lite pendente.*

12 *Legitimatus debet inſtitui, ſicut legitimus.*

13 *Legitimatus poteſt teſtamentum patris dicere nullum, & arguere de inoffi ioſo.*

14 *Legitima debetur filio legitimato, ſicut legitimo.*

15 *Filio exiſtenti in vtero dum agit ad hæreditatem, decernenda ſunt alimenta.*

16 *Filius exiſtens in vtero, habetur pro nato.*

17 *Mater ventris nomine conſequitur, etiamſi aliunde habeat.*

18 *Filio ab hoſtibus redeunti vbi fuerat captiuus, debentur alimenta lite pendente.*

19 *Filiæ agenti ad paternam hæreditatem, debentur alimenta ſicut filio.*

20 *Filio etiam conuento ſuper hæreditate patris, debentur alimenta lite pendente.*

21 *Sequeſtratio fructuum quibus caſibus concedatur lite pendente.*

22 *Sequeſtratio fructuum vbi dubitatur de dilapidatione, non conceditur, quando poſſeſſor eſt pauper.*

23 *Filio pendente lite debentur alimenta, quacunque in parte iudicij petantur.*

24 *Filio poſt latam ſententiam debentur alimenta donec ſit liquidatio.*

25 *Filio dantur alimenta lite pendente, tam vbi agitur de poſſeſſorio, quàm vbi tractatur petitorium.*

26 *Hæreditas filij nō minus piè debetur patri, quā filio debeatur patris hæreditas.*

27 *Patri agenti ad hæreditatem filij præſtantur alimenta lite pendente.*

28 *Filio petenti legitimam in bonis patris confiſcatis, debentur interim alimenta.*

29 *Legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiſcantur.*

30 *Nepoti agenti ad hæreditatem patris, debentur interim alimenta.*

QVAESTIO CXI.

QVANDO filius agit contra poſſeſſorem paternæ hęreditatis, & dicit teſtamentum inofficioſum, vel ex alia cauſa petit paternam hæreditatē: quæſtionis eſt, an interim ei ſint decernēda alimenta. Et text. in l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoffic. teſtamen. dicit † alendum in- 1
terim eſſe, & loquitur de nepote, qui impugnat teſtamentum aui, & non debet fieri vis, quòd ſit filius, vel nepos. idē enim omninò iuris eſt in vtroq;, ideo dicta in filio,
† extendit ad nepotes. Maſuer. in ſua praxi, 2
in tract. de poſſeſſor. §. item & recredentia. Rebuff. tomo 1. titu. de ſenten. prouiſio. artic. 1. glo. 2. num. 7. vbi aduertit erraſſe Caſt. qui intelligebat text. prædictum in filio. eodem modo ampliat Didac. loco inferius citato. Duen. d. reg. 365. ampli. 5. Menoch. in tract. præſump. libr. 1. q. 35. nu. 15. vbi & ipſe notat, text. illum loqui in nepote, & etiam tex. in l. qui de inofficioſo. ff. de inoff. teſta. ibi, vt interim poſſideat, & alatur, & ita tenent glo. in l. ſi quis à liberis. § ſi vel parēs. ff. de liber. agnoſ. in l. fi. C. de liber. alen. vbi Salic. Cy. & alij ſequuntur. Bar. Alber. Ang. Caſtr. & alij in d. §. de inofficioſo, & illum tex. ad hoc inquit notabilem Dec. in c. quoniam contra, nu. 33. de proba. Felin. in rubr. de appel. colum. 1. in fin. Afflict in deciſ. 10. nu. 2. vbi ſequitur gl. in d. §. de inofficioſo. Bero. in rub. de appell. nu. 40. & illum text. dicit pariter notādum Io. Lup. in c. per veſtras, in 1. notab. amplia. 18. §. 39. num. 2. ver. facit text. Rebuff. d. tomo 1. titu. de ſenten. prouiſio. arti. 1. gl. 2. nu. 1 & 2. Duen. d. regu. 365. num. 1. Didac. pract. quæſt. cap. 6. nume. 5. verſi. conſtat ſanè iure ciuili. vbi inquit, textum illum celebrem eſſe. Boſſius in tit. de alimen pręſtan. vxo. num. 1. vbi poſt glo. allegat l. 2. C. de Carbon. edicto. & in l. 1. C. de alimen. pupil. præſtan. Cæphal. in conſi. 127. nume. 5. verſi. quibus non obſtantibus. Hieron. Gabriel. conſ. 25. num. 1. Ioan. Bapt. Aſin. in ſua praxi iudic. §. 32. ampliatio. 23. Aſcan. Clem. in d. tractat. de patr. poteſta. effect. 17. num. 11. Simon de Pręt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in prin. num. 8. & 18. Menoc. in d. tracta. præſumpt. quæſt. 35. in princip. Ioſeph Ludou. deciſ. Peruſ. 46. numer. 4.

ratio

ratio autem concluſionis eſt, quia niſi filio
prouideatur de alimentis, priuaretur bo-
nis ſuis, ex quo quicquam non habet ad il-
la proſequendum, & cogeretur medico re-
cepto cedere, vel fame perire, l. ſi longius.
§. fin. ff. de iudic. vel fortè in aduerſam inci
deret valetudinem, ita conſiderat Rebuff.
d. gl. 2. num. 2.

Ampliatur autem hæc concluſio, vt pro-
3 cedat etiam in † filio emancipato, quia ho-
die quoad ſuccedendum patri, exęquata eſt
4 conditio filij emancipati & † exiſtentis in
poteſtate, §. ſi verò neque fratres, in Auth.
de hæred ab inteſta. venien. Ang. in l. nihil.
C. de vſucap. pro hærede. Iaſ. in l. ſi emanci
pati, num. 36. C. de collatio. Rebuff. dicta gl.
2. num. 7. Duen. dicta regul. 365. ampl. 3. Lu-
douic. Molin. in tract. de primogen. Hiſpa-
nor. lib. 2. cap. 17. num. 31. Menoch. d. quæſt.
35. num. 8. & hæc quidem ampliatio, ſicuti
deducitur à ratione, de qua ſuprà, ita ſecun
5 dùm illam declarari debet, † quia ratio li-
mitata reſtringit dictum, l. cum pater, §. dul
ciſsimis, vbi Bart. Imola, & alij, ff. de leg. 2.
l. adigere, §. quamuis, vbi Bart. ff. de iure pa-
tro. l. hæc actio, vbi glo. & Bart. in ſecunda
lectura, ff. de calumniator. l. ſi is qui animo,
vbi glo. Caſtr. & alij, ff. de acquir. poſſeſ. D.
Becius conſi. 41. nume. 6. ratio enim dicitur
6 anima, † quæ magis attenditur quàm cor-
pus, Bald. in l. ſi quis ſeruo, C. de furt. erit
ideo intelligenda illis in caſibus, quibus
par eſt conditio filij emancipati, & exiſtē-
tis in poteſtate. hinc infertur quod hæc
concluſio non habebit locum in nepote e-
7 mancipato, nam quoad eum non † eſt hodie
ſublata differentia, ſecundùm Cyn. in l. qui
ſe patris, num. 6. verſ. nec obſtat ſi dicatur,
quod hodie, C. vnde liberi, Alex. in l. eman-
cipati, num. 11. C. de collat. nume. 11. inquit
eſſe ſingulare, & de eo dicto exclamat Iaſ.
in l. ſi emancipati, num. 36. vbi inquit, nō le-
giſſe alibi. Infertur etiam, quòd non habe-
bit locū in filio, qui agat aduerſus teſtamē-
tum patris, quia emancipatus non eius eſt
8 iuris † quoad immutandum teſtamentum,
cuius eſt filius in poteſtate, gl. magna circa
princ. in auth. ex cauſa, C. de lib. præter. gl.
in l. fi. C. de codicil. gl. in l. Gallus, §. & quid
ſi tantum, ff. de lib. & poſthu. Alex. in d. l. ſi
emancipati, nu. 11. vbi etiam Iaſ. nu. 36.

Secundò amplia noſtram concluſionē,
vt locum habeat etiam in filio † legitimato 9
per ſubſequens matrimonium, ſecundùm
Rebuff. d. glo. 2. num. 13. Duen. d. reg. 365. nu.
7. ampliat. 7. d. quæſt. 35. nu. 10. Molin. de pri
mogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 16. nume. 32. quia
æquiparatur hæredi legitimo, † imò dici- 10
tur verè & propriè legitimus, l. cum quis,
C. de natural. liber. c. tanta, qui filij ſint le-
git. §. fin. Inſtit. de nupt. §. quibus, verſ. nec-
non, Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. §.
ſi quis igitur dotalia, in Auth. quib. modis
natur. effic. ſui, Duen. latè in regul. 350. in
prin. latiſsimè Rolā. in conſ. 100. vol. 2. per
totum. qua ratione motus Menoch. d. quæ-
ſtio. 35. num. 12. inquit, idem eſſe in legitima
to per oblationem curiæ, vel ex reſcripto,
quia quoad ſucceſsionem & alimenta, ſunt
† verè & propriè legitimi, allegat Alexan. 11
in conſ. 2. volu. 1. ſed magis faciunt, quæ ſu-
prà diximus de alimentis filio legitimato
præſtandis: debet enim hæres inſtitui, † ſie- 12
ut legitimus, Iaſ. in auth. nouiſsima, nu. 14.
C. de inoff. teſtam. Pariſ. in conſ. 7. nu. 3. vol.
2. & dicit patris teſtamentum inofficioſum
& † nullum, Rom. in conſ. 34. Curt. ſen. cōſ. 13
35. col. 1. eique debetur legitima, ſecundùm
† Bald. in c. de cauſis, nu. 24. de off. de leg. Iaſ. 14
in conſ. 154. col. antepen. verſ. octauò prin-
cipaliter, in fin. volu. 2. cum ergo debeatur
legitima, ſit inſtituendus, & rumpat teſta-
mentum patris, ſi prætereatur, militat in
eo ratio ad conſequendū alimenta lite pen
dente, quæ induxit ad decernendum filio
verè legitimo, & naturali.

Extende tertiò, vt procedat etiam in fi-
lio exiſtēte in vtero, cuius nomine petātur
bona, quia interim decernēda † erunt ali- 15
menta, licèt ignoretur, an maſculus ſit, vel
fœmina, atque ita, an ſit inſtitutus vel ex-
hæredatus, ita Maſuer. in praxi iudic. in ti-
tu. de poſſeſſorio, nume. 26. Rebuff. d. glo. 2.
num. 12. Duen. d. reg. 365. ampliat. 9. Ludou.
Molin. d. cap. 16. num. 33. Menoch. d. quæſtio
ne 35. num. 14. Molin. de primogen. Hiſpan.
lib. 2. cap. 17. num. 33. ratio eſt, quia exiſtens
† in vtero, habetur pro nato, l. qui in vtero, 16

 ff. de

ff. de ſtatu hom. hæc ratio non videtur bona, quia non agitur de fauore filij, ſed matris, quæ recipit alimenta, quo caſu qui eſt in vtero, non habetur pro nato, d. l. qui in vtero. Nec dicatur quod imò agatur de fauore filij, qui non veniet in lucem, niſi mater alatur, quia hoc procederet, quando mater nõ haberet aliunde: at ſi habet aliunde, non procederet ratio, cum tamen ſemper
17 mater habeat ventris † nomine alimenta, d. l. 1. §. ſed ſi incertum, ff. de ventr. in poſſeſſ. mitten. etiam ſi habeat aliunde, l. curator, ff. de vent. in poſſeſ. mitten. quia attenditur perſona filij, vt dixi in quęſt. an ventri pręgnanti alimenta ſint exhibenda. melior ergo ratio eſt, quia melius eſt ſuperflua facere impendia, quàm ei negare alimenta, qui aliquo caſu poteſt eſſe hæres & dominus, d. §. ſed ſi incertum.

Procedit etiam in filio qui longo tẽpore fuit apud hoſtes captiuus, quia illi redi-
18 menti † prouidendum eſt de alimentis, l. apud hoſtes, & l. ſeq. ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. Rebuf. d. gl. 2. nu. 16. vbi dicit, quòd captiuus recuperat ius ſuum, l. cum duæ, ff. de capt. Duen. d. reg. 365. num. 11.

Quintò amplia, ſiue ſit maſculus, ſiue
19 fœmina, † quia non refert, cum ſublata ſit ſexus differentia, l. maximum vitium, C. de liber. præter. Duen. loco prædicto, num. 12. Rebuff. loco item ſupracitato, num. 17. & in fœmina eadem eſt ratio, quæ in maſculo, l. illud, ff. ad leg. Aquil.

Ampliatur ſextò, & vendicat ſibi locũ
20 etiam, quando † filius conuenitur ſuper hęreditate patris, l. 1. vbi Dd. C. de Carbon. edicto, Duen. d. reg. 365. num. 2. ampliat. 1. Rebuff. d. gloſſ. 2. num. 18 vbi tamen intelligit, quando filius non poſsidet & conuenitur. ego non video, quomodo cõtingere poſsit caſus, quòd filius non poſsidens conueniatur, niſi tertio poſsidente & principaliter conuento citetur filius ad cauſam, cũ clauſula, ſi ſua putauerit intereſſe. ſed hoc caſu magis videtur agere quàm cõueniri. Quidquid tamen ſit, vera eſt ampliatio, ſi caſus dabitur, de ea tamen dubitat Menoch. dicta quæſtio. 35. nume. 7. quia iura loquuntur de filio actore, & vbi poſsidet, ceſſat in eo ratio inopiæ. addo, quòd ceſſat ratio ſuprà conſiderata, ne cogatur filius cedere bonis modico recepto, vel perdere paternam hęreditatem. ſi tamen teneamus, conueniri poſſe filium non poſsidentem, vti declarat Rebuff. res erit clara: ſi verò dicamus conuentum poſsidere, intelligenda erit ampliatio his caſibus, quibus lite † pendente 21
fructus dimittuntur ſub ſequeſtro, vt apud Lancellot. in tract. de attentatis, in 2. part. cap. 12. limitat. 12. per totam, Capella Toloſ. quæſtio. 477. vbi Aufrer. Benincaſ. in tract. de paupert. in loco infra allegando. in illis ergo caſibus dabuntur filio alimenta de bonis, ſeu fructibus bonorum paternorum. & pro comprobatione adduco, quòd voluit Arge. in l. ſi fideiuſſor, §. fin. ff. qui ſatiſd. cogant. vbi ait, quòd & † ſi fiat ſequeſtratio 22
fructuum, quando ſubeſt timor dilapidationis, tamen fallit, quando poſſeſſor eſt pauper, ne eo caſu fame pereat, Aufrer. ad Capel. Toloſ. d. deciſ. 477. circa med. Benincaſ. in tract. pauper. quæſt. 7. in 4. ſpec. iudi. num. 8. Lancellot. d. tract. de attenta. part. 2. cap. 4. declar. 4. num. 21.

Extenditur ſeptimò, vt in quacunque parte iudicij petantur alimenta, præſtanda ſint, quia † hæc non eſt exceptio dilatoria, 23
ita determinat Ioan. Gallus in quæſtio. Pariſ. Parla. 128. quem citat, & ſequitur Rebuffus d. tit. de ſenten. prouiſ. in præfat. num. 25. & in dicta gloſſ. 2. nume. 14. ſemper enim grauatur filius, dum denegantur, ideo ſemper is admittitur, c. cum dilectus, de fide inſtrum. Duen. dicta reg. 365. ampl. 10. inquit Rebuff. vtroq; in loco peti poſſe alimenta tam poſt, quàm ante litem conteſtatã, monet tamen Aduocatos, vt cum petunt hæreditatem, addant, & vbi non ſtatim mihi tradatur poſſeſsio, peto mihi prouideri de alimentis. & in d. præfat. num. 26. dicit, peti poſſe alimenta etiam in cauſa appellationis. & ſubdit ita aliquando iudicatum, de quo videbimus infra, dum tractabimus de requiſitis neceſſarijs, & procedit etiam poſt latam ſententiam, † quia dum ſit liqui 24
datio filius alendus eſt, vt per Crau. in conſi. 164. colum. 1. vbi de filio, qui petit legitimam, Boſſ. in d. tit. de alimen. præſtã. vxor. num.

num.1.Rebuff.loco prædicto,in præfat.nu.
28.vbi quòd vidit ita ſeruare, quia maior
eſt ratio alendi in exequutione, quàm ante
ſententiam,& in d.gl.2.num.15. & Lud.d.c.
16.num.38.

Octauò extende,ſiue agatur poſſeſſorio
25 ſiue petitorio, † quia vtroque caſu eadem
eſt ratio,ergo idem ius,l.illud, ff.ad leg. A-
quil.Duen.dicta regul.365. num. 8. Rebuff.
dicta glo.2.num.10.addo, quod imò maior
eſt ratio dandi alimenta,quando agitur pe-
titorio, quã vbi de ſola poſſeſsione tracta-
tur,quia maior impenſa requiritur, pleni-
or probatio, & longior diſcuſsio.

Ampliatur nonò, vt procedat etiam in
patre,qui ſi petat filij hæreditatem, vel ab
eo alimenta, dum erit quæſtio de alimen-
tis,& hæreditate, alendus eſt de fructibus,
quia non minus piè debetur parentibus fi-
26 liorum hæreditas,† quàm econtra,l.nã etſi
parentibus,ff.de inoff.teſtam.c.prędicator,
16.q.1.l.ſcripto hærede,in fi.vbi gl. ff.vnde
27 liber.vbi pater ſuccedit filio in † ſolatium
amiſsi filij,Rebuff.qui ita in propoſito am-
pliat,d.gl.2.num.10.Duen.d.regul.365.am-
pliat.6.Menoch. d. quæſt.35.nu.16.facit re-
gula correlatiuorum, de qua in l. fin. C.de
indicta viduit.tollen.

Decimò ampliatur in filio, qui petit le
gitimam *in* bonis confiſcatis, quia interim
28 † alendus eſt,ſecundùm Boſſ.*in* tit.de alim.
præſtan.vxo. in prin. nam filio debetur le-
29 gitima,quando bona ob delictũ patris † cõ-
fiſcantur, l.1. ff.de bon.damnat.Bologn.in
conſ.31.in fin. Soc.iun.in conſ. 69. nu.10.&
11.vol.1.Rol.in conſ.97.num.9.Tyraq.in l.ſi
vnquam,in ver.donatione largitus,nu.332.
vbi etiam filijs poſtea natis.

Vndecimò procedit etiã in nepotibus,
30 † Molin.loco prædicto,num.34. ſed in mul
tis caſibus etiam lite pendente denegãtur,
vt dicam in titulo, quibus ex cauſis alimen
ta denegari poſſ.

SVMMARIA.

1 *Filio, vt pendente lite conſequatur alimenta, tria,imò quatuor ſunt neceſſaria, vbi vide.*

2 *Filiationis probatio reputatur non ſolum difficilis,ſed etiam impoßibilis.*

3 *Filio lite pendente dantur alimenta,ſi eſt in quaſi poſſeßione filiationis.*

4 *Filiatio probatur per exhæredationem,quã pater fecit in teſtamento.*

5 *Exhæredatio præſumitur iniuſta,niſi hæres probet iuſtam ſubeſſe cauſam.*

6 *Priuatio præſupponit habitum.*

7 *Confeßio eſt melior probatio,quàm haberi poſſit.*

8 *Filiatio probatur ex tractatu, vel ſaltem ex eo conſtituitur quis in quaſi poſſeßione.*

9 *Filiationis quaſi poſſeßio non inducitur ex nominatione.*

10 *Nominatio conſtituit filium in quaſi poſſeßione, quando ſit in actu,qui ſoli conuenit filio.*

11 *Agens tanquam filius,probare debet ſe talem.*

12 *Agens tanquam talis, tenetur probare ſe talem.*

13 *Agens tanquam agnatus,probare debet ſe agnatum.*

14 *Dominium eſt difficilis probationis.*

15 *Dominium non probatur ſola partis confeßione.*

16 *Dominium non probatur ex confeßione.*

17 *Dominium probatur ex poſſeßione,quando de eo agitur incidenter.*

18 *L.inſtituta,§.de inoffficioſo,ff.de inoff. teſtam. quomodo intelligatur.*

19 *Hæres tenetur probare,quod exhæredatio ſit iuſta.*

20 *Filio debentur alimenta lite pendente,etiã non lata ſententia,ſi alia ſubeſt præſumptio.*

21 *Filio debentur alimenta pendente lite, quando ex teſtibus examinatis cõſtat de bono eius iure.*

22 *Probatio ſemiplena ſufficit in cauſis ſummarijs.*

23 *Teſtis vnicus an ſufficiat in cauſis ſummarijs.*

24 *Teſtis ſi eſſe debet omni exceptione maior, debet hæc qualitas articulari & probari.*

25 *Fama,quomodo probet filiationem.*

26 *Teſtes ad informationem filiationis recipi debent parte citata.*

27 *Filiatio quoad informandum animum iudicis, probatur ex teſtibus non publicatis.*

28 *Filio non decernuntur alimenta lite pendente, licèt habeat pro ſe præſumptionem.quando aliæ pugnant pro reo.*

29 *Filio vt prouideatur lite pendente, requiritur*

pauper-

paupertas, imò inopia.
30 *Propter, dictio, importat cauſam finalem, nō remotam.*
31 *Officium iudicis pro alimentis non datur ei, qui habet aliunde.*
32 *Cauſa impulſiua ceſſante, ceſſat diſpoſitio quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum.*
33 *Filio pendente lite, dantur alimenta tanquam de bonis proprijs, non ex miſeratione.*

QVAESTIO CXII.

QVIA diximus ſuprà, filium agētem
vel cōtra patrem pro alimentis, vel
contra hæredem patris, aut alium
poſſeſſorem hæreditatis de inofficioſo te-
ſtamento conſequi poſſe alimenta, lite pen
dente, an hoc indiſtinctè verum ſit, & Ca-
ſtrenſ. in d. l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff.
1 de jnoff. teſtam. inquit, tria, imò † quatuor
requiri, vt debeātur alimenta. Primū, quòd
ſit filius; ſecundum, quòd ſit pupillus; ter-
tium, quòd obtinuerit in prima inſtantia;
vltimum, quòd ſit pauper, & non habeat a-
liunde. omnia hæc requiſita, ſecundo exce-
pto, probantur in d. §. de inofficioſo, quia
præſupponitur nepos, qui agit narrans
quod patruus appellauit, & dicitur alimen
ta deberi propter inopiā agentis, & ita quo
que tenuere gl. Bart. Alber. Ange. & Fulgo.
in d. §. de inofficioſo, prout eos refert Di-
dac. pract. quæſt. cap. 6. nu. 5. verſ. conſtat ſa-
nè iure ciuili. vbi fortius dicit eſſe cōmu-
nem opinionem, Lud. Molin. de primogen.
Hiſpa. ca. 16. nu. 30. Cordub. qui eum ſequi-
tur in l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, nu.
42. ff. de libe. agnoſ. Cæphal. in conſ. 127. nu.
3. Fran. March. in deciſ. 364. nu. 1. Rebuff. aūt
d. tomo 1. de ſent. prouiſio. art. 1. gl. 2. nu. 6.
tria poſteriora requiſita impugnat, dicens,
contrarium eis ſeruari vidiſſe, ita vt colli-
gi poſsit fuiſſe in ea ſententia, vt ſufficiat
primum requiſitū, ſcilicet quòd ſit filius,
Menoch. in tract. de præſumpt. lib. 1. quæſt.
35. nu. 3. reprehendit prædictam ſententiā,
& admittit ſolum quartū continēs pauper-
tatem filij, & quoad filiationem inquit ſuf
ficere præſumptionem, de vnoquoq; requi
ſito vidēdum eſt. & quod attinet ad primū,
quod concernit filiationem, certum eſt
quod non eſt neceſſarium illam plenè pro-
bari, quia ex parte patris adeò redditur dif-
ficilis, vt fermè † impoſsibilis reputetur. 2
l. Lucius, ff. de cond. & dem. & difficilem ap
pellat Bald. in l. 1. nu. 1. C. quor. bonor. & in
conſ. 437. num. 1. vol. 5. Cyn. in l. filium, ff. de
his, qui ſunt ſui vel alieni iur. vbi ait im-
poſsibile eſſe ſcire demonſtratiuè, cuius
quis filius ſit, & dicit Bertran. in conſ. 26.
nu. 1. vol. 2. quod paterna filiatio nō poteſt
verè probari, alios citaui in conſ. 1. nu. 38.
& ſanè ſi filius ſit in quaſi poſſeſsione filia-
tionis, erit alendus, atque ita quaſi poſſeſ-
ſio ſufficiet ad obtinendum † prouiſionem 3
lite pendēte, eſt tex. in l. 1. §. idem Iulianus,
ff. de lib. agnoſc. ita tenet Bart. in l. ſi neget,
nu. 1. in fin. circa ſecundùm intellectum le-
gis, ff. de libe. agnoſ. Salic. in l. fin. nu. 2. C. de
liber. alen. vbi pōderat ad hoc duos textus,
Socin. iun. in conſ. 8. num. 6. volum. 3. vbi i-
ta intelligit text. in l. fin. C. de ordine cog-
nit. & in d. §. de inofficioſo, & verè text. in
in d. l. fin. §. quod ſi ei, probat clarè, dum in-
quit, alendum eſſe à pratēſo domino eum,
qui cum eſſet in quaſi poſſeſsione liberta-
tis fuit ſuis bonis ſpoliatus, & cum hac opi
nione tranſit Menoch. dicta quæſtio. 35. nu-
me. 1. 3. & 6. & non dico quod hęc quaſi poſ-
ſeſsio ſit neceſſaria, ſed quod ſi interueniat
potens, & ſufficiens erit ad decernendum
alimenta.

Quomodo autem eiuſmodi quaſi poſ-
ſeſsio inducatur, non eſt dare certam re-
gulam, & Menoch. d. quæſt. 35. num. 5. dicit,
probari poſſeſsionem filiationis, † ſi pater 4
in teſtamento filiū exhæredem faciat, quia
hodie omnis exhæredatio præſumitur in-
iuſta, niſi hæres ipſe probet iuſtam ſubeſſe
† cauſam, l. omnimodò, C. de inoffic. teſta- 5
men. §. aliud quoque capitulum, in Auth. vt
cum de appel. cognoſ. gl. in l. fin. in prin. ff.
quod met. cauſa. Addo quòd exhæredando
pater fateri videtur illum eſſe filium, quia
priuatio † præſupponit habitum, l. decem, 6
ff. de verborum obligationib. & carentiæ
ſunt habentium, vt aliquando Bald. dice-
bat, & cum filius vel ſit inſtituendus ad va-
liditatem teſtamenti, vel nominatim exhę-
redandus, vt in iuribus vulgatis, talia ſunt
ſubie-

ſub iecta, qualia prædicata demonſtrant, &
7 nulla melior eſt probatio, † quàm proprij
oris confeſsio, l. cum te, C. de tranſ. cũ alijs,
quos citaui in conſi. 60. nu. 1. & in terminis
de confeſsione patris ſunt deciſiones apud
Menoch. de arbitr. iud. caſu 89. nu. 79.

Rurſus probatur quaſi poſſeſsio ex tra-
8 ctatu paterno, † quia tractatus vti filius, prę
ſumitur filius, & conſtitutus in quaſi poſ-
ſeſsione filiationis, ſecundùm Bart. in l. 1.
ff. de quæſtio. vbi etiam Marſi. Afflict. in de-
ciſ. 28. in princ. Dec. in conſi. 54. colum. 2. v-
bi quòd tractatus transfert in aduerſarium
onus contrariæ probationis, hoc etiam te-
nent Abb. Felin. Dec. & alij omnes in c. per
tuas, de probatio. Alexan. in conſ. 88. nume.
3. volum. 7. Gozad. in conſ. 12. num. 17. Pariſ.
in conſ. 29. nume. 9. volum. 2. Rube. in conſ.
16. num. 16. Bero. in conſ. 158. num. 2. volum.
2. Rolan. in conſi. 49. num. 13. volum. 4. Me-
noch. de Arbitrar. iudic. caſu 89. num. 69. di-
xi latè in conſ. 1. vbi poſt Menoch. in loco
præcitato, probaui hanc quaſi poſſeſsionẽ
ſufficere etiam in petitorio iudicio, & ibi
Menoch. extendit pluribus modis hãc pro-
bationem tractatus, & in terminis noſtris
Menoch. in d. quæſt. 35. num. 33. vbi citat Bar
tol. & Verall.

Ex nominatione parentum non induci
9 quaſi poſſeſsionem † filiationis concludit
Hiero. Gabriel. loquendo in noſtris termi-
nis in conſi. 25. nu. 2. & ſeq. vbi latè agit, &
facit, quia ea nominatio ſępè fieri ſolet blã
diendi cauſa, non approbandi veritatem, l.
nemo. §. 1. ff. de hæred. inſt. ideo ſolemus ſæ
pè filij vocabulo vocare eos, quos diligi-
mus, & cum illo tenent Gozad. in conſi. 13.
num. 12. Craue. in conſ. 249. num. 10. Paleot.
in trac. de noth. & ſpur. cap. 23. communem
dicit Dec. in c. per tuas, num. 8. de probatio.
Pariſ. in conſ. 10. nu. 15. vol. 2. tamen id pro-
cedit, quando fit in actu, qui æquè conueni
re poteſt extraneo: at ſi ſoli filio conueni-
10 at ea nominatio, conſtituit † filium in quaſi
poſſeſsione filiationis, Bart. in l. 2. §. idẽ re-
ſcripſit, ff. de lib. agnoſ. Dec. in d. c. per tuas,
num. 7. verſ. limitatur primò, Gozad. & Pa-
leot. in locis ſuprà citatis, admittit Gabr. d.
conſi. 25. quando nominatio non eſt in actu
indifferenti, & dicit Iaſ. in conſ. 106. col. 1.
vol. 1. quòd vbi nominatio patris fit princi
paliter propter ſe, & non ad alium finem,
conſtituit filium in quaſi poſſeſsione filia-
tionis, donec cõtrarium fuerit probatum,
ſecundùm l. fin. ff. de probat. ſequitur Alex.
Pariſ. Rui. & Gozad. quos citat approbãdo
Rol. in conſ. 22. num. 24. vol. 3. Menoch. d. ca
ſu 89. nu. 78. & pluribus ſeqq. vbi ponit ca-
ſus, quibus nominatio probat, id quod ta-
men intelligendum eſt, quando aliæ con-
iecturæ nõ vrgerent in contrarium, vti per
Salic. in l. non nudis, nu. 3. C. de probat. vbi
ait, quamcunque leuem probationem de-
ſtruere vim nominationis, quem citat in
propoſito Gabriel. d. conſi. 25. nu. 6. vbi ali-
quas recenſet coniecturas, Rol. in conſ. 49.
num. 48. vol. 4. & quia mea non eſt intentio
materiam probandæ filiationis hunc in lo-
cum transferre, ideo remitto te ad ea, quæ
ponit Rol. in d. conſ. 22. vol. 3. conſ. 49. vol.
4. Bero. conſ. 158. volu. 2. Menoch. d. caſu 89.
per totum, & quę dixi in conſ. 1. ferè per to
tum, Ant. Gabr. com. opin. lib. 1. tit. de præ-
ſump. concl. 14. per totum, & nouiſsimè Io-
ſeph. Maſcard. in tract. de probat. lib. 2. con-
cluſ. 789. & pluribus ſeq. vbi per diſtinctas
concluſiones tradit quomodo filiatio pro-
betur ex cõtractu, nominatione, inſtitutio-
ne, effigie, & alijs, Petra de fideicom. q. 11.
nu. 140. & ſeq. & nu. 420. & ſeq. quàuis igi-
tur agens, vt filius teneatur in iudicio pro 11
bare ſe talem plenè, aliàs ſuccumbat, vt per
Ang. in l. liberorum, in princ. ff. de his qui
not. infam. Abb. in c. peruenit, vbi Dec. nu.
4. qui fil. ſint legit. Iaſ. in l. neque profeſsio,
nu. 3. C. de teſtam. Dec. in l. ſi emancipati,
nu. 3. C. de collat. Ruin. in conſ. 57. nu. 4. vol.
5. Socin. iun. in conſ. 56. num. 34. vol. 1. Dida-
cus in epitom. de ſponſ. in 2. part. cap. 8. §. 3.
nu. 1. Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſumpt.
49. Rolan. in conſ. 32. num. 1. vol. 1. Cæphal.
in conſ. 82. numer. 10. & ſit regulare, quòd
agens tanquam † talis, tenetur probare ſe 12
talem, Bart. in l. non ignorat, C. qui accuſ.
non poſſ. & qui agit vti agnatus, † probare 13
debet ſe agnatum, ſecundùm Dec. in conſi.
222. colum. penult. in conſi. 471. in princ. ta-
mẽ hoc caſu ſatis erit probare quaſi poſſeſ-
 ſionem

ſionem filiationis. & ratio eſt, quia de ipſa filiatione agitur incidenter, ideo videmus
14 in ſimili, quod & † ſi dominium ſit difficilis probationis, Bart. in l. rem alienam, colum. 3. verſi. ad probandum, ff. de pignorat. actio. l. cum res, in 2. lectura, C. de probatio. Alexan. in conſi. 4. nume. 26. volum. 2. Calcan. in conſi. 32. num. 43. Ripa in c. ſæpè, nume. 5. de reſtitut. ſpoliat. Maranta de ordine iudic. in 4. parte, in 3. principal. diſtinct. nume. 48. ita vt etiam confeſsio partis non
15 † ſufficiat, ſecundùm Socin. in conſi. 92. nume. 2. verſic. præterea, ex quo partes, volum. 3. Crauet. in conſi. 157. nume. 7. in fine,
16 nec ſat ſit † edocere de poſſeſsione, l. cum res, C. de probatio. c. fin. de cauſa poſſeſſ. & proprieta. Bartol. d. l. rem alienam. tamen quando de dominio agitur incidenter, tūc
17 ex probatione † poſſeſsionis infertur ad dominium, Bartol. in l. quidam in ſuo, numer. 4. verſic. ſecundo caſu, ff. de condit. inſtitu. Abbas in c. cum ad ſedem, de reſtitut. ſpoliat. Decius in conſi. 221. colum. 3. Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 15. ff. de acquiren. poſſeſſ. Alba in conſi. 67. nume. 6. Vaſquius illuſtrium quæſtio. capite 7. numer. 19. Menoch. de recuperan. poſſeſſ. remed. 11. num. 32. eo enim ipſo quòd eſt filius, ſequitur ſibi deberi hæreditatem patris, & eſſe fundatam intentionem, hanc rationem conſiderat text. in l. qui de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtament. vbi ait ius ſolum competere ei, qui eſſet hęres, ſi eſſet filius: quo verò ad ætatem pupillarem, ea nō eſt neceſſaria, nec iura aliqua illam requirunt, & licèt l. 1. C. de Carb. edict. faciat mētionem, tamen ibi hoc fit non ad effectum alimenta conſequendi, ſed ad differendum quæſtionem ſtatus.

Tertium requiſitum videtur omninò eſſe neceſſarium, eſt textus in l. inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtamento, vbi expreſſè dicitur ideo alimenta decerni,
18 quia † reus appellauit, atque ita per modum cauſæ fit mentio de appellatione: ceſſante autem cauſa, ceſſare debet alimentorum præſtatio, l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patronat. & quando non obtinet ſententiam in fauorem, quòd non debeantur alimenta, probat text. in l. qui de inofficioſo. ff. de inoffic. teſtamento, vbi ait, §. 10 exhæredato, qui teſtamentum accuſat tanquam inofficioſum, non decerni alimenta, & per illum text. hanc ſententiam probauit gloſſ. in dicto §. de inofficioſo, in verſi. decerni, atque ibi Bartol. & Bald. clarius autem Angel. qui ita reſpondet ad l. qui de inofficioſo. Caſtrenſ. qui dicit vno ex dictis requiſitis deficiente, non eſſe locum diſpoſitioni illius text. & pro hac parte Cordubenſ. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens, numer. 42. ff. de liberis agnoſcend. allegat Speculat. Alber. Fulgoſ. Felinum, Decium, Beroum, Alciat. Ioannem Lup. Duen. Ludouicum Molin. & alios, qui tamen omnes non hoc dicunt, vt aduertit Menochius in dicto tractatu de præſumpt. quæſtio. 35. numer. 30. ſed immò non eſſe neceſſarium, quòd ſententia ſit lata in fauorem agentis, probarunt plures, & præcipuè Rota in deciſione ſecunda, in titul. de iudic. inter collectas per Biſigne. quia æquitas dicti §. de inofficioſo, militat etiam in prima inſtantia, Bellamer. in deciſione 88. Abbas in c. final. Afflictus in deciſione vndecima, in fin. & hæ duæ deciſiones loquuntur, quando filius agebat ad legitimam, Rebuffus dicto tomo primo, titul. de ſententia prouiſio. articul. primo, gloſſ. ſecunda, numer. 5. vbi atteſtatur ſic ſeruari in Francia, Didacus Practicarum quæſtionum, capite 6. numer. 5. verſic. ſecundùm quod Doctores, Duen. dicta regula 365. nume. 4. in quarta ampliatione, Boſsius in titul. de aliment. præſtandis vxor. & fil. numer. 2. Cæphal. in conſi. centeſimo vigeſimoſeptimo numer. 10. Benincaſ. in tractatu paupertatis, in ſeptima quæſtione, in 2. ſpecial. iudic. numer. 14. vbi dicit eſſe notandum, & memoriæ tenendum, atque id ait eſſe receptiſsimum, Hieronymus Gabriel. conſil. 29. numer. 19. in fine. Ioſeph. Ludouic. deciſio. Peruſin. 46, numer. 7. Simon de Prætis, de coniecturis vltimarum voluntatum, libro quinto, interpretat. ſecunda, dubitat. 2. in principio, numer. 18. vbi ait Doctores magis

communiter in iudicando ita tenere, vigente eadẽ æquitate dicti §. ſi de inofficioſo, Quintil. Mandoſ. dicto conſi. 12. numer. 3. vbi dicit, Rotam Roman. ex benignitate ſemper interpretatam fuiſſe textum in d. §. vendicare ſibi locum in prima inſtantia, Cordubenſ. in dicto §. ſi vel parens, nume. 44. Menochius dicta quæſtione 35. numer. 3. & 4. Lancellot. de attentatis, parte ſecunda, capite 4. limitat. 11. numer. 19. Ludouicus Molin. de primogen. Hiſpanorum, libro 2. capite 17. numer. 36. Aſin. in practic. §. 39. ampliat. 29.

Et non obſtat text. in d. §. ſi de inofficioſo, quia ſecundùm aliquos loquitur in facti contingentia. alij dicunt procedere illum textum de iure antiquo, ſecundùm quod exhæredatio ſemper præſumebatur iuſta, l. nam & ſi is. §. 1. ff. de inofficioſ. teſtament. ideo cogebatur filius duriore probatione illam extinguere præſumptionem: ceſſabat autem per ſententiam in fauorem filij latam, cuius virtus licèt ſuſpendatur, vel ſecundùm aliquos extinguatur pendente appellatione, remanet tamen quædam præſumptio contra filium, imò hæres
19 ipſe tenetur † probare iuſtam ſubeſſe exhæredationis cauſam, gloſſ. in l. fin. in princip. ff. quod metus cauſ. §. aliud quoque capitulum, in Authent. vt cum de appellat. cognoſc. l. omnimodò, C. de inoffic. teſtament. Alciat. in tractatu præſumptio. regula 1. præſumptione 16. Didacus d. cap. 6. verſicul. ſecundùm quod Doctores, vbi dicit fuiſſe neceſſariam ſententiam ad tollendum præſumptionem inſurgentem ab exhæredatione, Corduben. dicto §. ſi vel parens, numer. 43. & ſequenti, Menoch. dicta quæſtione 35. numer. 4. & 5. qui & ipſe dicit fuiſſe eo tempore neceſſariam ſententiam in fauorem filij, tamen arridet magis prima reſolutio, quòd ex facti contingentia foret lata ſententia in fauorem filij, eáque ratione dicat textus moueri ad decernendum alimenta, nec tamen ideo negat, quia ſi alia præſumptio ſubeſſet, quàm ſententia idem omninò foret, nec inquit ſententiam eſſe neceſſariam, ideo vbi æqui pollens cadit ratio, idem eſt dicendum, textus autem in d. l. qui de inofficioſo, non ideo denegat alimẽta exhæredato, quia ſententia non eſſet lata, vti opinatur gloſſ. ibi, & in d. §. ſi de inofficioſo. ſed quia nulla concurrebat præſumptio, vel coniectura pro filio, quod ritè non foret exhæredatus, imò fortè contra filium vrgebat coniectura aliqua, id quòd conijcere licet ex vltimis verbis illius textus, dum inquit, tunc alimenta filio decernenda, quando ſi filius eſſet, hæres quoque foret, non quando eſſet filius, non tamen eſſet hæres: arguunt namque eiuſmodi verba aliquid in eo facto interfuiſſe, quòd impediret ſucceſsionem: & ſi dicatur ipſam exhæredationem fuiſſe impedimento, ex quo præſumebatur iuſta: reſpondeo quòd ſola exhæredatio non poterat hunc effectum producere: ſi enim hæc ſola obſtitiſſet, vtique hodie quòd ceſſat ea ratio, deberet filius ali probata filiatione, vel eius poſſeſsione, nulla alia ſubſiſtente præſumptione, cuius tamen contrarium volunt Doctores, vti dicemus infrà.

Eſt ergo concluſio, quòd etſi in §. ſi de inofficioſo, lata foret ſententia, non tamen ſemper ita neceſſaria eſt ſententia, vt nunquam ſit locus deciſioni prædictæ, niſi ea interueniat: nec ideo in l. qui de inofficioſo, denegantur alimenta, quia ſententia lata non fuerit, admittenda eſt quidem tunc deberi alimenta, quando ſententiam filius obtinuit, ſed idem omninò eſſe, quando alia † concurrit præſump- 20
tio, Bartol. in l. ſi neget. in ſecunda lectura, de liber. agnoſcend. in quam ſententiam Menochius de Præſumptionib. dicta quæſtione 35. in principio, vocat Aretin. Felinum, Afflict. Alciatum, Ioannem Lup. Crauettam, Duen. & alios poſt dictam Rotæ deciſionem, qui tamen nihil dicunt de ea præſumptione.

Benè verum eſt quod ita debent intelligi, & hoc quoque modo Didac. declarat d. cap. 6. verſic. ſecundùm quod Doctores, Salicet. in l. fina. C. de alend. liber. dum inquit quòd ſummatim conſtabat, Boſſ. in titul. de

alim.præſtan.vxo.nu.2.Simon in loco prę-
dicto, nu.18. vbi quod conſtare debet ſum-
mariè de bono iure actoris: qualis tamen
eſſe debeat probatio ad effectum, vt inde
colligat iudex eam præſumptionem quæ
ſufficiat ad decernendum alimenta, non po
teſt præcisè determinari, ſed Aret. in c. ſig-
nificauerunt, in gloſſ. in verſi. liquet, de te-
ſtib. atque ibi Felin. dicit, quòd inſurgit ex
21 teſtibus † examinatis, licèt adhuc ſuper eis
non ſit iudicatum, ſequitur Boſſ. d. tit. de a-
lim. præſtan. vxor. num. 2. Hieron. verò Ga-
briel. d. conſi. 25. num. 2. dicit, non quamli-
bet ſufficere præſumptionem, ſed eam re-
quiri, quæ faciat ſaltem ſemiplenam pro-
bationem, ex doctrina Bart. in l. 3. §. cauſæ,
in fin. C. de Carbon. edicto, vbi tradit regu-
22 lam, quòd in cauſis ſummarijs † probatio
debet eſſe ſemiplena, idem ſecundùm eũ,
voluerunt Iacob. de Are. & Alber. in l. ſi ne
get, dicentes, quòd filiatio probari debet
ſemiplenè, Aret. in conſi. 66. nume. 10. ideo
Didac. d. cap. 6. colum. fin. dicit, vnum teſtẽ
ſufficere, allegat Bart. in extrauagan. ad re-
primendum, in verſi. ſummariè. & eſt regu
lare quòd in cauſis ſummarijs, in quibus a-
23 gitur de modico præiudicio, vnus † teſtis
plenè probet, vel ſufficiat, vt per Deci. in
conſi. 56. numer. 1. qui infert, vnum teſtem
probare in poſſeſſorijs iudicijs, cuius di-
ctum ſequuti ſunt Mattheſi. Chaſſan. Grat.
Alciat. Bellon. & Rebuff. quos citaui in con
ſi. 73. num. 1. & licèt extent contradicentes,
tamen procedit hæc opinio, quando agi-
mus de poſſeſſorio ſummarijſsimo, vt dixi
ex glo. Iacob. Butr. Bart. Ange. Salic. Ancha.
Imola, Alexan. Lanfranc. Afflicto, Cur. inn.
Grato, Cagnolo, Natta, Ploto, Roland. & a-
lijs, in dicto conſi. 73. num. 38. Hanc quoque
ſententiam, quod ad decernendum alimen
ta ſat ſit probare per vnum teſtem, ſequu-
tus eſt Decian. in conſi. 66. nume. 3. volum.
3. quem ſequitur Menoch. d. q. 35. nu. 32. vbi
addit Lud. Molin. d. tract. de primogen. Hi-
ſpan. ca. 16. num. 40. ſubdit autem Menoch.
quòd ille teſtis debet eſſe omni exceptio-
ne maior, allegat Zuchar. & Benintend. qui
conſtituunt regulã vt teſtis ſemper eſſe de-
beat maior omni exceptione, quãdo à iure
admittitur probatio per vnicum teſtem:
imò hoc caſu † articulari & probari debet, 24
quòd teſtis ſit talis, Bart. in l. 1. §. ſi quis ne-
get, col. fin. ff. quemad. teſtam. aper. vbi de-
clarat Ange. licèt enim teſtis pręſumatur i-
doneus, tamen non pręſumitur omni exce-
ptione maior, vt inquit Imola in d. §. ſi quis
neget, & Soci. in conſi. 273. volum. 2. dixi in
conſi. 39. & 40. addit autem Didac. in d. co-
lum. fin. quòd probatio iſto caſu fieri pote
rit per famam, & per iuramentum agentis,
in quo vt ſcias quam † probationem faciat 25
fama circa filiationem, videas Ioſeph. Maſ-
cardum, in tract. de probat. lib. 2. concl. 791.
per totam. credo item hoc caſu † teſtes pro 26
ſummaria informatione non poſſe recipi
parte non citata, per ea quæ poſt Ang. Dec.
& Zuchard. ponit Menoch. de adipiſcend.
poſ. remed. 6. num. 18. at benè poterit iudex
ſe informare à † teſtibus nondum publica- 27
tis, Alciat. in tract. præſumpt. regul. 3. præ-
ſumpt. 9. num. 11. quem ſequitur Aſin. in ſua
praxi. §. 32. amplia. 29. in fin. Simon de Præt.
lib. 5. interpret. 2. dub. 2. in princ. nu. 17. ad-
monet autem Didac. d. verſ. ſecundũ quod,
in ſi. vt cautius iudex diligenter examinet
iura partium, & cognito quòd pręſumptio
vrgeat magis pro actore, decernet ei alimẽ
ta: ſi verò contra erit, abſtineat, ſequitur
Menoch. d. quæſt. 35. nu. 6. vbi ſubdit, quòd
non debet eſſe leuis præſumptio. certum
eſt enim, quod ſi ex parte rei contrariæ ex-
tarent † præſumptiones, poſſent elidere 28
præſumptionem quę pro actore militabat,
allegat ſeipſum in conſ. 484. vol. 5. & in pro
poſito ita quoque tenet Gabriel. d. conſ. 25.
num. 6. vbi ait fortiores, & pares præſum-
ptiones elidere ſe inuicem, l. diuus. ff. de re
ſtit. in integr. erit tamen in hoc iudicio ad-
uertendum, quia ſi filius agat de paterna hę
reditate ſola, ſufficit filiationis probatio,
ſiue cõcludẽs, ſiue præſumpta, nec aliud ab
ipſo probandum eſt, etiam ſi reperiatur in
teſtamento præteritus vel exhæredatus, &
idem eſt quando frater ageret ad hęredita-
tem fratris, vel cõſanguineus, cõſanguinei,
quia conſtito, quòd ſit proximior, erit alẽ-
dus: ſed ſi res ſit inter alios neceſſe eſt edo-
cere de bono iure competẽte ad illa bona,
de

de quibus erit quæſtio, vt dicam infrà ſuo
loco. Deuenio ad quartum requiſitum, de
quo in d.l. inſtituta.§. ſi de inofficioſo.ff.
de inoff. teſtam. dicitur enim ibi placuiſſe
alimenta pupillo decernere propter ino-
29 piam, & quòd paupertas requiratur, imò †
inopia, volunt omnes ſuprà citati in prin-
cip. præcedentis quæſtionis, & tenet Me-
noch. d. quæſtio.35.num.4. ver. concedimus
quidem, & nu.32. vbi tamen, poſt Io. Lup. in
d.c. per veſtras, in 1. notab. ampliat. 18.§.39.
num.5. tenet, quòd ſola inopia non ſuffici-
at, id quod voluit etiam Boſſ. in d. titu. de a-
limen. præſtan. vxó. nu.1. circa fin. compro-
baui ſuprà in regula. Rebuff. tamen in d.
glo.2.num.6. & 23. dicit aliquando Pariſien
ſem Senatum alimenta diuiti decreuiſſe,
quia etſi vna ratio ceſſet propter diuitias,
non tamen ceſſat alia expenſarum, & ſum-
ptus, qui fiunt in proſequendo litem, &
pro ea obſeruantia poſſet conſiderari tex.
in d.§. de inofficioſo. ibi, propter inopiam
30 &c. nam dictio propter, † non denotat fi-
nalem cauſam, ſed remotam & occaſionẽ, l.
ſi propter. C. de compenſatio. Bar. & Bal. in
l.1. C. ſi ſeru. extero. Bald. in l. ex arrali, nu.
4. C. de action. empt. tamen verior eſt opi-
nio, quòd alimenta non debeantur filio di-
uiti, l. extraneo, & l. ſequenti, vbi Barto. ff.
de ventre in poſſeſſ. mitten. l. fina. C. de or-
dine cognit. Abb. & alij in c. cùm haberet,
de eo qui dux. in vxo. quam pollu. per adul
ter. & eſt regulare, quod filio habenti vnde
ſe alat, pater non tenetur præſtare alimen-
ta. confirmatur, quia hæc alimenta deben-
tur mero iudicis officio, vt dicam: at num-
quã debentur ei, qui habet aliunde, quan-
31 do ſolo iudicis officio † decernenda ſunt,
l. ſi quis à liberis.§.1. verſi. ſed ſi filius. ff. de
libe. agnoſcen. Bar. in l. libertus quas, §.1. ff.
de alimen. & cibar. leg. Dd. in l. de alimen-
tis. C. de tranſact. cum alijs aliquando al-
legandi.

Addo qnod vbi filius eſt diues, ceſſat
æquitas propter quã decernuntur alimen-
ta: & ceſſat ratio ſolita conſiderari, & ſub-
eſt timor, ne ob inopiã deſerat proſequn-
tionem rerum ſuarum, & cedat iuri modi-
co recepto. & quòd ceſſet diſpoſitio dicti
§. de inofficioſo, quando filius eſt diues, po
nam ſuo loco, dum tractabo de iuſtis cauſis
denegandi alimenta. & licèt paupertas ſit
cauſa remota, tamen cùm ſine ea non aliter
fuiſſet facta illa prouiſio, ceſſante cauſa im
pulſiua, † ceſſat diſpoſitio, ſecundùm Bal. 32
in l. etſi poſt tres. ff. ſi quis caut. Alexan. ad
Barto. in l.2.§. fi. ff. de donatio. Tiraquel. in
tracta. ceſſan. cauſa, limit.1. num.19. Nec di-
catur quòd alimenta hoc caſu dantur non
ex † ſola miſeratione, ſed tamquàm de bo- 33
nis proprijs illius, cui decernuntur, ſecun-
dùm Bal. in l. fina. C. de ordine cognit. Lup.
c. per veſtras. 1. not. amplia. 18.§.39. in princ.
atque ideo præſtanda videntur habenti a-
liunde: quia reſpondeo non dici verè de-
cerni de ſuis bonis, ſed de his, quæ aliquo
caſu poſsũt eſſe ſua, vt dicitur in d.l.1.§. ſed
etſi incertum. ff. de ventre in poſſ. mitten.
cùm enim de ſtricto iure nihil debeat ha-
bere nunc, ſed in futurum poſſit eſſe domi-
nus, & ex æquitate fame perire non debe-
at, eligitur media via, per quam neque ad-
mittatur ante tempus ad vſum bonorum,
neque interim excludatur, & hæc opinio
in filio certa eſt: an verò procedat in vxo-
re litigante cum marito, dicam infrà,

SVMMARIA.

1 *Filio pendente lite non debentur alimẽta, quan do agit ad reſcindendum renunciationem hære-ditatis paternæ à ſe factam.*
2 *Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus.*
3 *Pretium ſuccedit loco rei.*
4 *Inſtrumentum habet pro ſe tres præſumptio-nes.*
5 *Filio non dantur alimenta lite pendente, quan-do tale quid obijcitur, quod excluderet etiam filium.*
6 *Renunciãtibus iura ſua datur regreſſus aliquan do ex cauſa.*
7 *Impedimentum non præſtat, quod de iure effe-ctum non ſortitur.*

QVAESTIO CXIII.

SI filius vendidit, vel renũciauit alicui
paternam hæreditatem, & petat con-
tractum reſcindi, an interim ſit alen-
dus à fratre vel alio, cui vẽdidit, vel renun

1 ciauit? Io.Gallus in deciſ.parlam.Pariſ.†
quæſtio.222. dicit non eſſe prouidendum
illi de alimentis, quia remittentibus iura
2 ſua non datur regreſſus, † l. quæritur. §.ſi
venditor.ff.de ædil.edic.c.quam periculo-
ſum.7.quæſt.1. pretium autem ſuccedit lo-
co † rei,l.Labeo.ff.de verb.ſignifi. & qui v-
3 titur pretio, videtur rem habere, l.quia.ff.
de vſufr.per quas rationes ita tenet Rebuf.
d.artic.1.glo.2.num.26. vbi addit Aufre.ſe-
quitur Duen.d.reg.365.limit.4.Simon d.in-
terpret.2.dubit.2.in princ.num.23. Ludou.
Molin.d.c.16.nume.45.Menoch.d.quæſt.35.
nume.27. vbbi addit quòd talis videtur ex-
tra poſſeſſionem filiationis, quando ven-
didit hæreditatem, & habet contra ſe præ
ſumptionem, quæ inſurgit à renunciatio-
ne,quòd ſcilicet ſit vera,valida,& iuſta vti
4 dicimus de inſtrumento, pro † quo ſtant
tres præſumptiones. Bal.in conſ.437.num.
5.volu.5. cum alijs citatis à domino Becio
in conſ.52.num.3.& ſeq. quorum ſententia
poteſt eſſe vera, quando filius inniteretur
ſoli filiationi: quàdoquidem tunc militat
ratio legis, qui de inofficioſo.ff.de inoffic.
teſtam. quod ſcilicet etiamſi filius ſit,non
poteſt hæreditatem conſequi ſtante ven-
ditione,vel renunciatione, per quam ex-
cluditur à petitione, ex quo vendens facit
ſe alienum à re vendita, & contra filiatio-
nem obſtat renunciatio,quæ arguit filium
nullum habere ius in paterna hæreditate:
& certum eſt quòd noſtra concluſio pro-
cedit,quando nihil aliud obijcitur, præter
quod nõ eſt filius,etſi aliud obijcitur quod
5 etiam filium poſſit excludere, † tunc non
decernuntur alimenta, putà quando dici-
tur quòd habet aliunde,quod eſt ingratus,
& ſimilia, ita declarat Hieron. Gabriel.d.
conſ.25.num.14.& ſequen. verùm vbi præ-
ter filiationem allegaret filius, & ſumma-
riè probaret,vel ſaltem ſemiplenè, ſecun-
dùm ſupradicta ſe læſum in ea venditione,
vel iuſtificaret cauſam reſciſſionis quam
deduxit,crederem eo quoque caſu alimen-
ta deberi,ſi apparenter conſtat de bono iu-
re filij agentis, & non habet aliunde: quia
vt ſuo loco dicemus, debentur alimenta
cuicunque agenti etiam priuato, concur-
rentibus prædictis. & rationes allegatæ in
contrarium non impediunt hanc prouiſio-
nem:nam, etſi regulariter regreſſus nõ de-
tur remittentibus iura ſua, tamen hoc fal-
lit in multis caſibus,præcipuè † quãdo ſub- 6
eſſet enormiſſima læſio, l.2.C. de reſcind.
vend. vel quando ſubeſſet dolus,& multis
alijs caſibus. quandocunque ergo poſſet fi-
lius recuperare bona ſi obtineret in cauſa
principali, debet item illis in caſibus con-
ſequi alimenta lite pendente, ſi probat ſe-
miplenè ius ſuum, quia eadem militat ra-
tio. at ſi peteret bona paterna occupata a
tertio ſine ſuo facto,quia renunciatio quæ
poteſt reſcindi, non impedit † prouiſionẽ, 7
c.non præſtat,de reg.iur.in 6.dum verò di-
citur quod pretium loco rei ſuccedit, eſt
verum:ſed vbi pretium non extat, tunc nõ
minus decernuntur alimenta, & idem eſt
quando pretium non reſpondet iuſto rei
valori,& procederet id multò magis,quan
do renunciatio eſſet gratuita,vel facta mo-
dico recepto.proinde Senatus Montisfer-
rati in quadam cauſa inter fratres Alben-
ſes,iudicauit eſſe certum quid dandum pro
alimentis, & impenſa litis actori qui im-
pugnabat ceſſionem bonorũ fratri factam
tamquàm foret læſus vltra dimidiam, &
inductus dolo ad cedendum.

SVMMARIA.

1 *Filio adoptiuo non dantur alimenta pendente lite ſuper hæreditate patris adoptantis.*
2 *Adoptiuus venit appellatione filij, quando verba non poſſunt in alio verificari.*
3 *Adoptiuus æquiparatur legitimo & naturali.*
4 *Filius adoptiuus alendus eſt à patre, ſicut naturalis.*

QVAESTIO CXIIII.

QVID in filio adoptiuo, num ei decer
nantur alimenta, quando agit ad hæ-
reditatem adoptantis. & Rebuff. in
d.tomo 1.de ſenten. prouiſio. artic.1.glo.2.
num.27.dicit, † non eſſe locum diſpoſitio- 1
ni dicti §.ſi de inofficioſo, quia in hac ma-
teria appellatione filiorum non veniunt
adoptiui,l.fideicommiſſum.ff.de condi. &
demonſtr.c.in præſentia, de probatio. vbi
Doct. & tunc ſolùm adoptiui † veniunt, 2
quando

quando diſpoſitio in alijs non poteſt verificari, gloſſ. Bald. & alij in l. ſi quis poſthumos, in princip. ff. dè libe. & poſthu. Duen. d. regul. 365. limitat. 5. Simon. d. interpret. 2. dubit. 2. in princ. nume. 24. Menoch. d. quæſtio. 35. nu. 24. vbi magis attingendo huius quæſtionis medullam quam fecerint ſupra citati, dicit veram rationem eſſe, quia adoptiuo non debentur alimenta à patre. ego contrariam amplector opinionem, quòd adoptiuo non minus ſint decernenda alimenta quàm filio naturali, non tam quòd † æquiparetur legitimis, & naturalibus, vt per multas deciſiones concludit Tiraquel. in l. ſi vnquàm, in verſi. ſuſceperit liberos, nume. 19. & 20. C. de reuocan. donat. quàm duplici alia ratione. Prima eſt, quòd filium
4 adoptiuum pater alit † ſicut naturalem, ſecundùm Azon. Placent. gloſſ. Specul. Ioan. Andr. Bal. Barbat. & Lambertin. quos citaui in princip. huius tituli, in quæſtione, an pater adoptiuus alat filium, quæ ſententia plures, & grauiores habet authores. Secunda eſt quòd alimenta decernuntur cuiuis priuato, vel pauperi agenti ad bona magni valoris, quæ prætendat ſua, vti explicabo paulò infrà: non ergo prouiſio denegari debet adoptiuo, quæ conceditur cuiuis etiam extraneo: negabit enim nemo, quin maius vinculum filio intercedat cum patre adoptiuo, quàm cum extraneo: & per ſecundam hanc rationem infero quòd decernenda ſunt alimenta etiamſi illam probemus ſententiam, quòd pater adoptiuus non teneatur alere filium.

S V M M A R I A.

1 *Spurio ſeu naturali filio non debetur hæreditas, aut legitima.*
2 *Spurio alimenta non debentur pendente lite ſuper bonis paternis, contra tamen vide ibi.*
3 *Naturalis non differt à legitimo quoad alimenta.*
4 *Spurio agenti ad id, quod ex teſtamento patris relictum eſt, debentur interim alimenta.*
5 *Naturali agenti ad portionem ſibi ab inteſtato delatam, debentur interim alimenta.*
6 *Naturalis quibus in caſibus ſuccedere poßit ex teſtamento, vel ab inteſtato.*
7 *Naturalis facto teſtamento habetur pro extraneo.*
8 *Naturalis non eſt à patre nominandus in teſtamento.*
9 *Naturalis non rumpit teſtamentum, ſi prætereatur.*
10 *Inſtrumentum non facit rem liquidam, quando ei aliquid obijcitur.*
11 *Compromiſſum fieri ex forma ſtatuti, quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur.*
12 *Reſtitutio in integrum an petatur per calumniam, ſtatur arbitrio iudicis.*
13 *Cauſa iuſta litigãdi extimatur arbitrio iudicis.*
14 *Exceptio dubia non releuat.*
15 *Naturalis qui agit tamquàm legitimus, & naturalis, eſt interim alendus.*

QVAESTIO CXV.

NATVRALI vel ſpurio, an ſint decernenda alimenta in bonis patris, ad quæ agit videtur quòd non, quia eis neque hæreditas † debetur, neque legi- 1
tima, l. per totum. C. de natur. liber. Bart. in l. fi. C. de liber. alen. & hanc ſententiam tenuit † Socin. iun. in conſ. 3. colum. 1. volum. 2
3. Rebuff. tomo primo, de ſent. prouiſ. articu. 1. gloſſ. 2. nume. 30. vbi excipit caſum, quando pater ei reliquiſſet alimenta, quia tunc debentur, ſecundùm c. cùm haberet, cum ibi nota. de eo qui dux. in vxo. quam pollu. per adulte. idem voluit Hieron. Gabriel. conſi. 25. num. 9. & 10. Simon de Præt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in princ. num. 25. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. num. 63. ff. de liber. agnoſcen. vbi vult dari eiuſmodi prouiſionem ſolùm, quando ſpurio relicta ſunt à patre alimenta, dũ ſpurius ad ea agit: ſed contraria pars magis de iure procedit, nam ſpurio ſeu naturali alimenta debentur, inſpecta iuris canonici diſpoſitione, quæ in vtroque foro attenditur, vt dixi ſuprà in hoc eodem titulo, & probatur d. c. cùm haberet. ideo iuſtè petet prouiſionem, ita Duen. in d. reg. 365. num. 6.
limitat. 6. Ludou. Molin. de primogen. Hi- 3
ſpan. cap. 16. nume. 32. Decian. in conſil. 66. nume. 6. volum. 2. cum quibus tranſit Menoch. in tract. præſumpt. libr. 1. quæſtio. 35. num. 13.

num.13.quæ ſententia verificari poteſt non
ſolùm, quando peteret alimenta à patre re-
licta, vt Rebuff. & Cordub. voluerunt, ſed
etiam quando peteret alimenta ex ſola iu-
ris canonici diſpoſitione: quia dum diſce-
ptatur, an debeantur, præſtabitur prouiſio,
conſtito ſemiplenè quòd ſit filius: quia vt
dicimus in filio legitimo eo ipſo quòd con
ſtat eſſe filium, fundata eſt eius intentio ad
conſequendum alimenta, & ſuprà in filio
legitimo diximus alendum eſſe, dum à pa-
tre petit alimenta. ergo idem erit in filio
3 naturali, quia quoad alimenta † non differt
à legitimo ſecundùm Paleot. in tracta. de
noth. & ſpur. cap. 48. nume.3. Similiter ſi
naturalis peteret vel inſtitutionem de ſe
factam, vel legata relicta in caſibus, qui-
bus pater ei poteſt relinquere, & inſtitue-
4 re, tali caſu interim eſſet alendus † eo mo-
do, quo aleretur legitimus petens bona pa-
terna, & hoc admittunt Rebuff. & Cordub.
dum dicunt, quòd debentur alimenta quan
do petit ex teſtamento patris: non enim re-
fert quòd in teſtaméto relicta ſint alimen-
ta, vel quid aliud quod habet eius loco ſuc
cedere: vbi enim aliquid ſimpliciter relin-
quitur filio naturali, ſuſtinetur tamquàm
relictum pro alimentis, vt dixi ſuprà. Idem
eſt quando naturalis peteret portionē bo-
5 norum ſibi delatam † ab inteſtato in caſi-
bus, quibus vocatur ad patris inteſtati ſuc-
ceſſionem. nam tunc pendente lite aſſequi-
tur alimenta, ſicuti ea ſunt præſtanda filio
legitimo, qui petit ab inteſtato patris hæ-
reditatem, vltra quod dictum eſt hoc non
eſſe ſpeciale in filio, ſed procedere in quo-
cunque alio. quibus autem caſibus ab inte-
6 ſtato, vel ex teſtamento capiat † naturalis,
videri poteſt apud Paleot. in d. tracta. de
noth. & ſpur. cap.38. per totum. Didac. de
ſucceſſ. ab inteſtat. in fin. opinio autem Re-
buff. & aliorum citatorum in principio
huius quæſtionis, poſſet procedere quādo
pater naturalis cōdidiſſet teſtamentum: eo
enim facto naturalis quoad hæreditatem
7 habetur pro extraneo, ſicuti † ſi eſſet legi-
timus & naturalis, l. qui de inofficioſo. ff.
de inoff. teſtam. Hier. Gabr. d. conſ.25. num.
9. vbi nu.10. dicit, procedere etiamſi filius
aliqua opponeret contra teſtamētum, quia
cùm haberet contra ſe præſumptionem ex
teſtamento inſurgentem, repellitur ab ali-
mentis, ab allegat. Ruin. & Crauet. qui ni-
hil dicunt, id quod confirmatur, quia nōn
tenetur pater de naturalibus † in teſtamēto 8
mētionē facere, l. ſi. C. de natu. lib. nec præ-
teriti rumpunt † teſtamentum, glo. in l.1. in 9
ver. naturalis. ff. de cōtratab. vbi etiam Bar.
Tiraq. in l. ſi vnquàm, in verſ. ſuſceperit li-
beros, nu.47. C. de reuoc. dona. Paleot. in d.
tract.7. ſed etiam condito teſtamento ſi na-
turalis ageret ad alimenta, fieri debet pro-
uiſio ſtatim vbi ſummariè apparet eū eſſe
filium. Imò idem dico quando ageret ab
inteſtato, & contra teſtamentum oppone-
ret inualiditatem, & allegaret talia, quæ
apparenter teſtamentum deſtruerent: tunc
enim cenſerem interim alimēta eſſe decer
nenda, quia præſumptio validitatis teſta-
menti dormit, & obſcuratur, quando con-
tra illud allegantur talia, quæ apparenter
concludunt, quandoquidem inſtrumētum
non facit † rem liquidam, quando opponi- 10
tur aliquid. Imola in l.1. in princip. colum.
1. in fin. verſ. qualiter autem. ff. de oper. no-
ui nuntia. & ibi Iaſ. num.10. Ruin. nume.4.
Horman. num.38. Ruin. in conſi.266. num.3.
& 4. volum.2. Dec. conſ.474. num.3. Rom. in
conſi.128. num.13. volu.4. Crot. in conſi.137.
nume.9. D. Becius in conſil.52. nume.91. &
ſequentibus. hinc eſt, quod etſi ſtatutum
de compromiſſis, non habeat locum, quan-
do vna partium habet pro ſe inſtrumen-
tum, tamen fallit quando ſuper inſtrumen
to, vel contentis in eo † controuertitur, a- 11
deò quod reuocatur in dubium, vt per mul
ta probat Soci. in conſ.4. volu.1. vb tenet eſ-
ſe locum ſtatuto. Blanc. in tract. de compro
miſſ. quæſt.4. princip. tit. de quib. cau. poſſ.
vel debe. fieri comprom. num.5. & dixi la-
tè in conſ.252. per totum. vbi contra Afflic.
in deciſ.63. defendo exceptionem perem-
ptoriam oppoſitam in vim dilatoriæ eſſe
reſeruandam ad finem litis, quantumuis
probata ſit in continenti, ſi reus contra il-
lam probationem replicat aliqua, quæ re-
quirunt altiorem indaginem: benè fateor,
quod hoc caſu debet iudex oculatè proce-
dere,

dere, ne fortè per calumniam actor repli-
cet contra inſtrumentum teſtamenti; quia
detecta calumnia res eſt clara: ea verò ceſ-
ſante, dãda ſunt alimenta. committitur au-
tem iudicis arbitrio cognitio, an interue-
12 niat calumnia; vt de reſtitutione † in inte-
grum, vt per Bald. ad Specu. in titu. de reſti.
in integ. §. vlti. videndum col. fin. & Bal. in
l. 1. C. de aduoc. diu. iudi. dicit iudicis arbi-
trio committi, quando habeat quis iuſtam
13 † cauſam litigandi, & non poſſit dici calum
niator, ſequuntur Alexan. Iaſ. & alij citati
à Menoch. de arbitr. iudic. caſu 177. nu. 11 &
ſeq. Hæc vera ſunt, quãdo ageret quis tam-
quam naturalis, ſed ſi diceret ſe legitimum
& naturalem, hæres verò illum aſſereret
ſpurium vel naturalem, & allegaret teſta-
mentum, quòd actor replicãdo diceret nul
lum propter præteritionem, tunc eſſet a-
lendus, quia ſiue legitimus ſit, ſiue natura-
lis, ei vtroque caſu debentur alimenta ex
diſpoſitione iuris canonici, quod ſeruatur
vtroque in foro, c. cùm haberet, de eo qui
dux. in vxo. quam pollu. per adulter. & ex-
14 ceptio † dubia non releuat, l. non hoc, vbi
15 Iaſ. in 4. limitat. C. vnde legit. ita † voluit
glo. fi. in l. fin. C. de alen. liber. vbi eum ſe-
quitur Bart. Hieron. Gabr. d. conſ. 25. nu. 12.
& ſequ. vbi tamen dicit aliud eſſe quando
multa eſſent in contrarium, in quo tamen
videbis quę dixi ſuprà, & ponam infrà ſuis
locis.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas poſt aditionem deſinit eſſe hæredi-
tas patris.*

2 *Fratri agenti contra fratrem iudicio communi
diuidundo, vel familiæ erciſcundæ, prouiden-
dum interim eſt.*

3 *Fratri dum agit ad alimenta teſtamento patris
relicta prouidendum eſt de alimentis.*

4 *Fratri petenti alimenta vel militiam à primo-
genito dantur interim alimenta.*

5 *Fratri agenti ad bona, quæ prætendit commu-
nia, debentur interim alimenta.*

QVAESTIO CXVI.

DIXI, filium agentem ad paternã hæ-
reditatem alendum eſſe lite penden
te, tu tamen ſcis, quòd poſt aditionẽ
1 deſinit † eſſe paterna hæreditas, l. 1. §. vete-
res. vbi Doct. præcipuè Alexan. ff. de acqui.
poſſeſſ. l. ſed ſi plures. §. ſi filio. ff. de vulg.
Ange. in conſ. 52. colum. fin. vbi infert ad fi-
liam, cui debetur fratris hæreditas, licèt ſit
ſtatuto excluſa à paterna ſucceſſione, &
eum ſequitur Roma. in conſi. 40. Deci in l.
hæreditas nihil aliud, in fin. & in l. quoties
duplici. in fin. ff. de reg. iur. vbi alios citat.
quid ergo ſi frater agat contra fratrem fa-
miliæ erciſcundæ, vel communi diuidun-
do, an interim prouideri ſibi debeat de ali-
mentis. per rationem, de qua ſuprà conclu
dit † Rebuff. d. glo. 2. num. 10. concedendam 2
eſſe prouiſionẽ, ſequitur Duen. d. reg. 365.
ampliat. 8. & hoc extenditur etiam, dum
frater petit à fratre alimenta † in teſtamen- 3
to patris relicta, ſecundùm Alcia. in conſi.
449. & idem quãdo peteret ea quæ iure de-
bentur à primogenito. † Ludou. Molin. d. 4
tracta. de primogen. Hiſpan. cap. 16. num. 35.
ſequitur in vtroque articulo. Menoch. in
tracta. de præſumptio. lib. 1. quæſt. 35. num.
17. & quando agit ad bona, quæ prætendit
communia, quòd ſit alendus, † voluit Ho- 5
ſtien. de accuſat. §. 1. colum. 2. verſ. ideoque
regulari loculos. Lup. in c. per veſtras, 1.
not. §. 39. num. 2.

SVMMARIA.

1 *Fratri vel conſanguineo petenti fratris hære-
ditatem non eſt prouidendum lite pendente.*

2 *Ratio extendit dictum.*

3 *Fratri agenti ad alimenta, ſicuti etiam ſorori
agenti ad dotem, interim danda ſunt alimenta.*

QVAESTIO CXVII.

DE filio & patre diximus, ſed non mi-
nus dubium eſt in fratre, vel conſan
guineo, qui fratris ſui, vel cõſangui
nei petat hæreditatem: nam † hoc caſu non 1
eſſe illi prouidendum, tenuit Rebuff. in d.
tomo 1. de ſenten. prouiſ. artic. 1. gloſſ. 2. nu-
me. 32. vbi tamen dicit aliud eſſe, quando
peteret ex teſtamento, idem per omnia te-
net Didac. d. c. 6. pract. quæſtio. cap. 5. verſi.
conſtat ſanè. Duen. d. regul. 365. limit. 6. Cæ-
phal. in conſil. 127. nume. 10. Boer. in deciſ.
224. nu. 4. Simon de Prętis d. lib. 5. interpret.
2. dubitat. 2. in princip. nume. 27. Menoch.

d.tracta.de præſump.quæſt.35. num.17.ego non video quæ ſit diuerſitatis ratio inter filium agentem ad paternam hæreditatem, & fratrem agẽtem ad hæreditatem fratris, vel alterius cõſanguinei.at ſi dicatur quod fratri non ita debetur fratris hæreditas,vt filio debetur paterna, l. in ſuis.ff.de liber. & poſthum.vti dicunt Rebuff.Duen.& alij ſupracitati: reſpondeo non per illam rationem decerni filio alimenta, dum agit ad hæreditatem patris,ſed quia nõ eſt iuſtum quòd per inopiam cogatur derelinquere
1 ius ſuú, vel illud cedere modico recepto. Item quia melius eſt aliquando facere impendia ſuperflua, quàm famæ nocere eius qui aliquo caſu futurus eſt dominus, d.l.nt §.ſed etſi incertum.ff.de ventre in poſſeſſ. mitten. quæ rationes omnes ſicuti conueniunt fratri,& conſanguineo, ita in eis debet idem ius eſſe,l.illud.ff.ad legem Aquil.: Præterea quod dicimus hæreditatẽ patris eſſe magis debitam filio quàm fraternã fratri, procedit inſpecto naturali vinculo,nõ: quia fortior ſit actio,quę filio datur,quàm quæ fratri, quia inter actiones nihil magis eſt vel minus.& ſi conſideremus hæreditatem delatam, pari iure mouentur filius, & frater, imò & eadem experiuntur actione petitionis hæreditatis,quorum bonorum, vel etiam rei vendicatione: non video ergo quare filio prouidendum ſit, non fratri, vel alij ab inteſtato ſuccedenti. Rurſus ſi prouiſio fieri debet cuicunque pauperi litiganti,vt dicam infrà: quantò magis concedenda erit conſanguineo? cùm igitur ratio concedendi prouiſionem ſit generalis, & conueniat etiam conſanguineo,debet ad eum extendi diſpoſitio, d.§.ſi de inofficio-
2 ſo. quia † lex extenditur ad limites rationis,l.regula.§.fi. vbi Bar. & Bal.ff.de iur.& facti ignor. l.2.§.ſi mater.ff.ad Trebel.l.nomen debitoris.§.fin.ff.de leg.3. inuenio tamen quòd Pet. Anto. Anguiſ.in conſ. 4.nu. 1.volum.3.reſtringit textum prædictum ad eos, qui ex iuris diſpoſitione alendi ſunt de bonis,ad quæ agunt, & eũ ſequitur Lancello.de attenta.part.2.cap.4.limit.11.num. 31.hæc tamen opinio ſicuti eſt ſolitaria, & ab antiquis non excogitata, ita minimè placet. videbimus enim infrà in diſcurſu huius tituli multis prouideri, quibus tamen regulariter non debentur alimenta. Item dicunt Doctores filio eſſe decernenda alimenta, dum agit, non diſtinguunt an extet frater, vel alia perſona, quæ primò teneatur ad alimẽnta,cùm tamen vt dixi, obligatio alendi nõ tranſeat ad hæredes,niſi ſtante extrema egeſtate, ſecundùm Bar.in d.l.ſi quis à liberis.§.item reſcriptum.ff.de libe. agnoſ. Addo, quòd Doct. non mouentur ad decernendum alimenta ea ratione quòd de iure ſint illi debita:ſed alijs rationibus, de quibus dixi ſuprà, hac eadem quæſtione, quæ communes ſunt etiã ijs, quibus de iure alimenta non debentur. Conuincitur etiam prædicta reſtrictio ex textu in d.§.ſi de inofficioſo. vbi conſideratur ſolùm inopia,& ſententia ante lata atque ob eas cauſas dicit alimenta deberi, non autem propter rationem naturalem. & ſtringo argumentum, ſi ratio naturalis ſufficit, ad quid mentionem facere de ſententia lata, cùm non minus alendus ſit filius de iure ante ſententiam,quàm poſt? Præterea quando
† frater agit ad alimenta, vel ſoror ad dotem, eſt interim prouidendum eis de alimentis.Ludou.Molin.de primogen.Hiſpa. 3.
lib.2.cap.17.num.35. prædicta antè concluſio multò minus procedere poſſet in fratre, qui ageret ad legitimam ſibi debitam in bonis fratris,qui inſtituit turpem perſonam ex diſpoſitione l. fratres.C de inoffi. teſtam. quia hoc caſu eadem omninò videtur ratio, quæ in filio petente legitimam, & infrà in quæſt. incip. & quia ſuprà probauimus alimenta generaliter actori eſſe præſtanda, cùm agitur de omnibus bonis, vel cùm agit quis ad bona, quæ prætendit ſua.

SVMMARIA.

1 *Vxori accuſanti matrimonium, tenetur interim maritus prouidere.*

2 *Iuuari nemo poteſt ex eo quod impugnauit.*

3 *Vxor dum agit ad repudium eo quod intra biennium non fuerit cognita, conſequitur alimenta interim à marito.*

4 *Vxor non habet interim alimenta, quando maritus illi agenti obijcit vnam ex cauſis, quibus*

ſequens

poſſint denegari alimenta.

5 *Vxori dantur alimenta pendente lite, an licuerit ſibi à viro diuertere.*

6 *Vxor eſt alenda à viro, diſputatur de veritate matrimonij.*

7 *Vxor eſt alenda à marito, dum repetit ob mariti inopiam.*

8 *Vxor agens ad dotis reſtitutionem propter mariti mortem, interim debet ali.*

9 *Vidua dotem exiſtẽtem in bonis mobilibus exigit ſtatim non expectato anno.*

10 *Vidua quæ lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, eſt interim alenda ab heredibus mariti.*

11 *Vidua etiamſi non conſtet de dote, eſt alenda, dum dotem petit ſi non habeat aliunde.*

12 *Vxor non habens aliunde alenda eſt ab heredibus viri pendente iudicio ſuper dotis reſtitutione petita intra annum, ſi dos eſt in immobilibus.*

QVAESTIO CXVIII.

VXOR aliquando accuſat matrimonium ex aliqua cauſa, quæritur, an interim ſit alenda, & an debeat habere ſumptum litis? Hoſtien. in tit. de accuſat. §. 1. incip. admittuntur omnes. colum. 2. ver. quid ergo ſi contingat, vult quòd ſi nõ
1 habet aliunde, maritus † illi miniſtret. mouetur ex l. fina. C. de ord. cognitio. & ex d. §. ſi de inofficioſo. idem per eadem iura voluit Spec. in tit. ne inquiſitio. §. fin. num. 3. ver. quid ſi matrimonium. Abb. in c. ex parte, in fin. de accuſat. vbi etiam Barbat. in fi. Anan. nu. 3. in prin. Felin. col. fin. Aufrer. ad deciſ. Tholoſ. 88. in fine. Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in 3. notab. ampliat. 18. §. 39. nume. 4. de donatio. inter virum & vxorem. Boſſ. in titu. de alimen. præſtan. vxo. Rebuff. tom. primo, titu. de ſenten. prouiſ. in articu. 3. gloſſ. 1. nume. 20. Didac. pract. quæſtio. cap. 6. nu. 5. verſ. quantum ad primum. Benincaſ. in tracta. de paupert. in 7. quæſt. princ. in 2. ſpecia. iudic. nume. 2. & Boer. in deciſ. 325. num. 2. vbi ſequitur Hoſt. & Specul. in locis prædictis. Cæphal. in conſ. 127. num. 6. Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſta. effect. 17. nu. 13. Lancello. in tracta. de attenta. in ſecunda part. cap. 4. limitatio. 11. nume. 19. Ioan. Bapt. Aſin. in ſua praxi, §. 31. ampliat. 24. vbi tamen poſt Anan. & Innoc. videtur limitare, vt non procedat in vxore indotata, de quo tamen diximus ſuprà in quæſtione, an maritus alat vxorem. Simon de Prętis de interpret. vltim. volunt. interpret. 2. dubit. 2. in prin. nume. 17. lib. 5. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens, nu. 65. ff. de liber. agnoſcen. Menoch. in tracta. præſump. quæſt. 35. num. 18. vbi tamen dicit procedere, quãdo aliqua extat pręſumptio pro vxore accuſante. ſed dic ſufficientem eſſe præſumptionem, quando conſtat de matrimonio: eo enim ipſo eſt fundata intentio vxoris, quòd ſi maritus dicat velle alere in domo, & contendat vxor ſubeſſe cauſam ſoluendi matrimonium, interim eſt alenda, nec omni caſu grauamen vllum infertur marito: is enim tenetur alere, ſi validum ſit matrimonium, vt contendit. contra tamen videtur, quia nullo iure maritus tenetur vxorem alere, niſi propter matri-
monium: at quomodo debet vxor † commodum conſequi ex matrimonio quod impugnat, c. ex eo, de reg. iur. in 6. Sed reſponderi poteſt, quod hoc operatur figura matrimonij, & reliquiæ putatiui matrimonij, ſeu verius præſumptio, quæ ſtat pro matrimonio; & an hoc procedat, quando vxor habet aliunde, dicam ſuo loco, & primam opinionẽ tenet Guido Papæ in quęſt. 439. nu. 3. vbi ait quòd ſi maritus intra biennium non cognoſcat vxorem, eaq; de cau-
ſa vxor † petat repudium, l. in cauſis. C. de 3
repud. interim erit alenda.

Prædicta tamen ex mentẽ Cyni in l. 1. C. de alen. liber. non procedunt, quando mu-
lier † peteret alimenta, & opponeretur vi- 4
ro cauſa aliqua ex his, quibus ſolent denegari. eo enim caſu non prouidetur vxori, ſequitur Capella Tholoſ. deciſ. 77. ſed hæc ſententia falſa eſt, quia etiam vxori degenti extra domum debentur alimenta, dum pendet lis. an extra domum ſit alenda, nec
iuſtę receſſerit, † atque ita vidi ordinatum 5
ab excellentiſſimo hoc Senatu, cùm vxor quędam nobilis diuertiſſet ob ſæuitiã viri, quam maximam allegabat, idem tenet Afflict. in deciſ. 10. vbi loquitur in vxore, quæ

receſſit eo quòd maritus concubinam in duxiſſet domum: & mouetur ſola ratione, quia conſtat de coniugio. an verò receſſus iuſtus fuerit, vel iniuſtus, eſt dubium facti, ideo eo pendente miniſtranda ſunt alimenta. Ioan. Lup. d. §. 39. nume. 5. in fin. vbi idem dicit, quando maritus expuliſſet vxorem ſub prætextu adulterij, allegat Oldrad. ſic velle, ſequitur Rebuff. in d. articu. 3. gloſſ. 1. numer. 17. vbi idem dicit, ſi per zelotipiam, vel aliam cauſam expulit, id quod tamen intelligit Lup. loco prædicto, niſi notorium ſit adulterium: hoc etiam voluit Afflict. in deciſ. 151. per totam. vbi fortius
6 deberi alimenta vxori, dum litigatur † de veritate matrimonij, dummodò habeat pro ſe primam ſententiam, vel præſumptionem matrimonij: ſed ante eum hoc voluit Specul. in titu. qui fil. ſint legit. §. 1. nume. 31. vbi ſi mulier petat alimenta à viro, qui neget illam eſſe vxorem, eſt interim alenda, & illam Afflic. deciſ. decimam ſequitur Ioan. Bapt. Aſin. Lancello. Simon de Pretis, Cæphal. Benincaſ. Aſcan. & alij ſupracitati, & Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 56. nume. 4. Cordub. d. §. ſi vel parens, num. 67. Idem
7 eſt, quando vxor ob mariti inopiam † repetit dotem, quia interim eſt alenda, ita Alberi. in l. vbi adhuc, colum. fina. verſicu. ſed cuius expenſis. C. de iure dot. ex tex. in l. fina. C. de ordin. cognitio. ſequitur Ioan. Lup. d. §. 39. in princ. vbi tamen dicit, quòd text. in l. fina. non probat, quia loquitur de alimentis præſtandis ex proprijs illius bonis, cui eſt prouidendum. ſed fortè Alberi. tenuit quòd hoc caſu alimenta ſint vxori præſtanda de fructibus dotis, non etiam de mariti patrimonio, ideo allegauit l. fin. C. de ordine cognitio. ſecundùm Alberic. ſequitur Rebuff. d. gloſſ. 1. articu. 3. num. 15. vbi ait ſic fuiſſe iudicatum, & maiorem ſubeſſe rationem præſtandi alimenta vxori, dum repetit dotem conſtante matrimonio propter inopiam mariti, quàm matrimonio ſoluto. Didac. d. cap. 6. nume. 5. verſ. quantum ad primum. Lancellot. d. limitat. 11. numer. 25. vbi tamen intelligit quando certa eſt dos vxoris, & ſubdit ita fuiſſe iudicatum. Cordub. d. §. ſi vel parens, num. 68.

vbi allegat Soci. & Feli. qui tamen hoc non dicunt. ſed quidquid ſit, concluſio eſt vera: conſtat. n. de ... 10, & nihil opponi pôt, quare non ſit al...da. quod ſi obijciatur quòd maritum d...apidationis accuſat, reſpondebit ſe agere ad comm...nem vtriuſque vtilitatem attento quòd fructus percipiendi ex dote reſtituta vel collocata in loco tuto deſeruire debent oneribus matrimonij, veluti ſuprà declaraui.

Alimenta etiam ſunt vxori præſtanda, dum ſoluto matrimonio per mortem viri petit dotem † ſibi reſtitui cum donatione propter nuptias, non dico intra annum luctus, quando dos conſiſtit in pecunia, quia eo caſu an alimenta debeantur, ſatis demôſtratum eſt in præcedentibus, ſed dico, quando dos eſt in bonis immobilibus, & ſtatim vxor iure mortui agit ad illius reſti- 8
tutionem, cùm non teneatur expectare † lapſum, l. vnica. §. exactio, vbi gloſſ. & Doct. C. de rei vxor. actio. ſi enim tunc fiat mora per hæredes mariti, puta quia negent rem dotalem, & cauſa ſit perplexa, tunc iudex præhabita ſummaria cognitione mandat alimenta præſtari, ſecundùm Rebuff. d. art. 3. glo. 1. nu. 9. idem eſt, quando lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, & hæredes † mariti litigare cogunt. interim ergo 9
præſtabunt alimenta, idē Rebuff. loco prædicto, num. 15. idem voluit Didac. d. c. 6. nu. 5. ver. quantum ad primum allegat not. in l. pen. ff. vt in poſſ. legat. & à Bar. in l. ſi neget. ff. de liber. agnoſcen. Menoch. d. quæſtio. 5. nume. 18. & hanc partem tenent gloſſ. Dyn. Bar. Bal. Ange. Imol. Roma. Caſtr. Alex. Iaſ. Afflict. Pariſ. Bald. Nouell. Campeg. Cran. Didac. Plot. & alij quos citaui in prima limitat. in quæſtio. an viduæ poſt annum luctus præſtanda ſint alimenta. & quando non haberet aliunde, crederem non fore expectandam aliam probationem, quoad decernendum alimenta, quia in loco prætitato diximus viduam etiam indotatam alendam eſſe ab hæredibus viri poſt annum luctus, ne in opprobriū anteacti matrimonij mendicare cogatur, propterea iſto caſu non attenditur exceptio obiecta, quòd nô conſtet de dote, † cùm ſiue dotem habeat, 11
ſiue

ſiue non, vtroque caſu aléda ſit, per ea quæ in ſimili ponit Hieron. Gabriel. d. conſ. 15. num. 12. facit, quia non eſt id expectandum, cuius euentus nullum omninò pariturus eſt effectum, & idem dico, quando dos con-
1 ſiſteret in bonis immobilibus, quæ † vxor peteret intra annum.

SVMMARIA.

1 *Agenti ad bona, quæ ſua prætendit præſtanda ſunt alimenta pendente lite, vide ibi latè.*

2 *Litiganti de omnibus bonis, vel maiori parte, reus tenetur prouidere pendente lite.*

QVAESTIO CXIX.

ET quia ſuprà multis in locis promiſimus dicere, an prouiſio fieri debeat ſoli filio, vel alij, cui de iure præſtanda ſunt alimenta; nullum eſt nunc quærere, nunquid ceſſante affinitate, vel alia ſanguinis ratione, teneatur conuentus alimenta miniſtrare ei, qui agit ad bona, quæ prætendit quouis titulo ad ſe ſpectare? Et genera-
1 liter ea deberi ante † omnes tradit Hoſtien. in tit. de accuſat. §. 1. incip. admittuntur omnes, col. 2. verſ. adeoque regulari, vbi ait ſæculari ſubueniendum eſſe, ſiue clericus, ſiue laicus ſit, quando agit ad bona compunia, vel in quibus ius habere præſumitur. quibus verbis oſtendit neceſſariã eſſe præſumptionem, de qua ſuprà dixi ſæpè agendo de prouiſione, quæ fit in fauorem filij, & mouetur Hoſtien principaliter ex d. l. fi. C. de ord. cogn. ex d. l. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo, ff. de inoff. teſtam. idem dicit Specul. in tit. de inquiſitio. §. fin. nu. 2. verſ. itẽ ſæculari agenti, mouetur ex eiſdem iurib⁹, quibus Hoſtienſ. ita vt neceſſe ſit alterum ex eis mutuaſſe ab altero. & quamuis in vtroq; legatur ſæculari egenti, ego tamen lego ſæculari agenti, bene fateor quòd ſubeſſe debet inopia, vt detur prouiſio, vt dicam ſuo loco, & dixi ſuprà in quarto requiſito, & prædictam opinionem tenuit Ang. de Perigli. in l. vix certis ff. de iud. per d. l. fin. §. quod ſi ei, C. de ordi. cogn. Iac. de Puteo in l. inſulam, §. fructus, ff. ſolut. matrim, quos citat & ſequitur Guido Papę deciſ. 161. Aretin. in c. qui teſtium, colum. 3. de teſtib. verſic. ſecunda concluſio, & hanc dicit eſſe generalem concluſionem, Ioan. Lup. in c. per veſtras, in 1. notab. amplia. 18. §. 39. col. 2. verſi. ex qua lege infertur donatio inter vir. & vxor. Similiter Alcia. in tract. de præſump. reg. 3. præſump. 9. num. 9. dicit hoc eſſe generaliter verum, vbicunque litigat quis ſuper bonis, quæ prætendit communia, vel ad ſe pertinere, & habet pro ſe præſumptionem, Crau. in conſ. 164. nu. 1. vbi dicit locũ habere pendente lite ſuper hæreditate, vel omnibus bonis actoris, Didac. pract. quæſt. cap. 6. nu. 5. verſ. ego verò quoad litis. vbi dicit quoad miniſtrandũ litis expẽſas, eſſe generaliter verũ in eo, qui litigat ſuper bonis communibus, vel quæ prætendit ad ſe pertinere, & habere hanc ſententiam maximam æquitatem etiam quoad alimenta in quibuſcunq; ſuccedentibus ab inteſtato. & certè ſi eſt generaliter vera quoad ſumptum litis, non debet aliter videri quoad alimẽta in quocunq; extraneo: quid enim prodeſt actori, quòd miniſtrẽtur ſibi ſumptus litis, ſi ob defectum alimentorum cogatur abſtinere, & deſiſtere à proſequutione rerum ſuarũ? Addo quòd inter ſumptũ litis veniunt ſæpè alimenta, propterea etiã quo ad alimẽta noſtram approbat concluſionẽ Rebuff. in d. tomo 1. de ſent. prouiſio. in pręfat. nu. 117. hanc item concluſionem genera
liter procedere in † quocunq; litigante de 2
vniuerſa hæreditate, vel eius parte, firmat Cæphal. in conſ. 127. nu. 10. Io. Bapt. Aſin. in ſua praxi §. 32. ampliar. 19. Simon d. lib. 5. interpret. 2. dubitat. 2. in prin. nu. 29. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 46. nu. 5. & faciunt, quę dicam infrà, quæſtione proxima. nam in eiuſmodi quãtumuis extraneis omnimoda militat ratio, quæ in filio, vel vxore, vt ſuprà declaraui, & licèt Guido Papę, & Crau. loquantur indefinitè, tamen Io. Lup. Alciat. Dida. Rebuff. & alij intelligunt, quãdo pro actore præſumptio vrget, & non aliter, ne ſit in facultate cuiuſuis improbi hominis inſtituendo calumnioſum iudicium extorquere per indebitã vexationem alimenta à bonæfidei, & iuſto poſſeſſore.

SVMMARIA.

1 *Actori pauperi pendente lite debentur expenſæ à reo diuite.*

2 *Actori litiganti pendente lite debentur alimenta à reo locuplete.*
3 *Paupertas non ſufficit, vt actori prouideatur de expenſis lite pendente.*
4 *Pauperi non ita fauendum eſt, vt alteri fiat iniuria.*
5 *Priuilegiatis non eſt ita fauendum, vt perturbẽtur aliorum iura.*
6 *L. fin. C. de ordine cognit. quomodo procedat.*
7 *Sententiæ præſumptio ſuſpenditur pendente appellatione.*
8 *Multa ſimul iuncta iuuant, quæ ſingula non proſunt.*
9 *Duo vincula ſtrictius ligant.*
10 *Alimenta ſunt plus fauorabilia, quàm litis expenſæ.*
11 *Præſumitur pro iudice.*
12 *Sequeſtratio fructuum conceditur aliquãdo ei, qui obtinuit ſententiam pro ſe.*
13 *Appellatio in cauſa alimentorum non ſuſpendit ſententiam.*
14 *Actori pauperi non dantur à reo alimenta, quando agit actione perſonali, vel reali pro re particulari.*
15 *Actori pauperi fiſcus conuentus miniſtrat alimẽta, & expenſas litis, quando agit ad hæreditatem.*
16 *Pauperi litiganti patrocinatur aduocatus de publico conductus in Gallijs.*
17 *Fiſcus vtitur iure priuato, vbi non reperitur in ſpecie priuilegiatus.*
18 *Pauperibus agentibus miniſtrantur expenſæ à domino ciuitatis, qui ſindicatur.*
19 *Sindicatur quando iudex, tunc tenetur pauperibus miniſtrare expenſas.*

QVAESTIO CXX.

EST quoque non leuis quæſtio, an reus teneatur pauperi actori litiganti prouidere, cum ipſe diues ſit. in qua Ang. in conſ. 245. nu. 4. in fine, verſ. præterea, quia
1 tenetur aduerſario, dicit † deberi expenſas per l. fin. C. de ordine cognit. l. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo, ff. de inoff. teſtam. l. ſi. ff. de Carbo. edict. idem voluit Paris de Puteo in tract. ſindic. in verſ. expenſæ, num. 2. folio mihi 124. vbi allegat Spec. quem non inuenio hoc tenentem in tit. de expenſ. in princ. vbi prout refertur, dicit procedere ratione inopiæ, allegat etiam Ang. in d. conſi. & in Authen. iuſiurandum quod præſt. ab his, in princ. qui dicit, quòd cauſæ pauperum ſunt gratis, & ſine ſportularum ſolutione agitandæ, & ita ſeruari in Delphinatu, atteſtatur Guido Papæ in quæſt. 561. vbi addit, quòd de publico datur aduocatus miſerabilibus perſonis, ita quoque infert generaliter Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in 1. not. ampliat. 18. §. 39. col. 2. verſic. imò quod plus eſt, vbi tamen declarat duobus modis, Didac. pract. quæſt. cap. 6. nu. 5. verſ. ego verò quoad litis expenſas. vbi dicit generaliter probari à multis, allegat Specul. Aret. & Alciat. in locis relatis ſuprà in proximè præcedenti quæſtione. Neuiza. in ſiluanuptiali, lib. 6. num. 32. & in conſ. 44. nume. 14. & vbi que allegat Paris de Puteo, loco prædicto, Boer. in deciſ. 303. num. 4. Rebuff. in conſtitut. regi. tomo 1, tit. de ſenten. prouiſio. artic. 3. gloſſ. fin. num. 1. vbi tamen nihil allegat, præter ſacram ſcripturam commẽdantem pauperes, ſed latius agit in præfat. num. 117. vbi alios citat, Io. Bap. Aſin. in praxi iudicia. §. 32. ampliat. 30. qui allegat ſolũ Ange. & Boer. in locis prædictis. Addo Lancellot. in tract. attentat. part. 2. cap. 4. limit. 11. num. 20. Simon de Prætis in d. lib. 5. interpret. 2. in princ. nume. 28. vbi allegat etiam Crauet. d. conſi. 164. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, num. 47. ff. de liber. agnoſcend. & quamuis prædicti omnes loquãtur nõ de alimẽtis, ſed de ſumptu litis, tamen eadem eſt ferme alimentorum ratio, quia nihil prodeſt actori habere vnde litem ſuſtineat, ſi non habet vnde ſe alat. Addo quòd iura, vnde hæc concluſio deducitur, loquuntur non minus de alimentis, quàm de impendio litis, vt poteſt videri in text. d. l. final. C. de ordine cognitio. ibi tantum litis ſumptus, & alimoniæ homini miniſtrantur, & in dicto §. ſi de inofficioſo, dicitur, placuit interim propter inopiam pupilli alimenta pro modo facultatum, &c. Et in ſpecie, quòd etiam alimenta † miniſtrentur, ita tenuere Didac. & 2
Simon in locis prædictis, & hoc voluit Oldrad. in conſi. 27. nume. 3. deciſ. Peruſi. 46. num. 6.

In contrarium tamen faciunt quæ ſu-
prà diximus in prima quæſtione, de hac ma
teria: nam paupertas ſola non eſt ſufficiens
3 cauſa, † per quam cogatur reus prouidere
actori de alimentis, vt probatur in l. Impe-
ratoris, ff. de tutel. & ratio. diſtrah. vbi Bal.
expreſsè notat, & id explicat Ioan. Lup. in
d. §. 39. colum. 2. dicens, quòd debitor non
miniſtrat expenſas creditori, Boſſ. in titu.
de alimen. præſtan. vxor. quod text. in d. l.
Imperatoris, clarè probat, quòd ſi ago con
tra debitorem vel poſſeſſorem diuitē, non
mihi debentur expenſæ litis, quamuis ſim
pauper, & Boer. d. deciſ. 303. num. 4. dicit, ſe
nunquam vidiſſe ſeruari, ſequitur Menoc.
de arbitr. iudic. caſu 169. nu. 12. & nunquam
etiam vidiſſe ſe in practica, teſtatur Simon
d. num. 28. & facit, quia pauperibus & eiuſ-
modi miſerabilibus perſonis non eſt ita fa
uendum, † vt alijs fiat iniuria, c. ex tenore,
4 de foro compet. Hieron. ad Ruſtic. lib. 3. epi
ſtol. 11. vbi ait, propter iniuſticiam paupe-
rem in iudicio non defendas. & eſt regula-
re quod non ita tuenda ſunt iura priuile-
5 giatorum, vt † aliena perturbentur, c. nolē-
tes, de priuileg. in 6. latè Rebuff. dicta gloſ.
vltimo. num. 37. & ad text. in l. fin. C. de ordi-
ne cognit. reſpondet Bal. ibi, num. 4. locum
habere, quia ibi bona erant ablata agenti, i-
6 deo facilius prouidetur de illis bonis † tan
quam de proprio patrimonio, quàm de ali-
enis, ſequitur Alber. ibi, Ioan. Lup. d. §. 39.
num. 1. in princip. Didac. d. cap. 6. num. 5. in
princ. cum quibus tranſit Cordub. d. §. ſi vel
parens, nume. 47. & 69. & videntur hæc pro
cedere etiam lata ſententia, nam iſta præ-
ſumptio, quæ oritur ex ſententia, tollitur,
7 vel ſaltem ſuſpenditur † pendente appel-
latione, c. paſtoralis, §. præterea, de offi. de-
leg. l. furti, §. 1. ff. de his, qui notant. infam.
Felin. in rubr. de appellat. nume. 1. Decius
in c. quoniam contra, num. 33. de probat. Di-
dac. pract. quæſt. cap. 23. num. 1. cum ſimili-
bus. Perſiſto tamen in prima ſententia per
rationes ſupra allegatas: & non obſtat,
quòd ſola paupertas non ſit cauſa inducen
di hanc prouiſionem, quia verum hoc eſt:
ſed quando paupertati accedit præſump-
tio quod ius foueat, tunc iuſta reputatur
cauſa prouidendi, quia † quæ non proſunt 8
ſingula, multa iuuant, l. patre furioſo, ff. de
his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, & duo fu-
niculi † ſtrictius ligant, c. 1. de treug. & pa- 9
ce, cum alijs, quos citaui in conſi. 31. num. 6.
& hoc probatur in d. §. ſi de inofficioſo, vbi
ſententia fauorabilis iuncta inopia pupil-
li præbet iuſtam cauſam decernendi alimē
ta. ergo idem erit, quando cum paupertate
concurrit præſumptio iuſtitiæ ex parte a-
ctoris, per ea, quæ dixi in tertio requiſito,
& declarat Ioan. Lup. d. §. 39. colum. 2. verſi.
intellige, quando haberet. vbi dicit opinio
nem Parid. de Puteo in loco ſupra allegato
procedere, quando actor pro ſe habet præ-
ſumptionem iuſtitiæ, aliàs non. ita quoque
reſoluit Boſ. in d. tit. de alim. præſt. vx. nu. 2.
vbi poſtquam conſtituit regulam negati-
uam, limitat cum Bart. non procedere eam,
quando pro agente adeſt præſumptio, quod
foueat ius, & ita procedit l. Imperatoris, ſu-
pra citata. nec mouet ſolutio Baldi ad l. fin.
quia reſpondeo quod eadem ſubeſt ratio,
quando bona non fuere ablata agenti, ſed
conſtat de bono illius iure præſumptiue:
nam tunc alimenta decernuntur tanquam
de proprio patrimonio. & nō refert quod
ea nunquam poſſederit, quia præſens ſtatus
ille eſt, qui attenditur, non autem qui alias
fuit, vt dicimus de vltima cōſuetudine quę
eſt ſeruanda, non prima. ideo videmus in §.
ſi de inofficioſo, decerni alimenta, licèt nō
agatur de bonis ablatis, ſicuti etiam in c. ex
parte, de accuſat. decernuntur expenſę litis
nullo habito reſpectu, an bona fuerint ali-
às ſua, & in d. l. 1. §. ſed & ſi incertum, ff. de
ventre in poſſeſſ. mitten. conſideratur id
quod contingere poſſet, ideo dicitur meli-
us eſſe ſuperflua facere impendia, quàm a-
limēta illi negare, qui aliquo caſu futurus
eſt dominus.

Non etiam obſtat, quòd Dd. pro mea o-
pinione citati loquantur de expenſis litis:
quia cum alimenta ſint longè fauorabilio-
ra, quàm litis expenſa, ſi hoc volunt in ex-
penſa litis, multò magis locum habebit ea
deciſio in alimentis. & quod fauorabiliora
† ſint alimenta, probat in propoſito Nicol. 10
de Neapol. in dicta l. Imperatoris, vbi re-
ſoluit

ſoluit diſpoſitionẽ §. ſi de inofficioſo, pro-
cedere fauore alimentorum.

Non deniq; obſtat quòd effectus ſen-
tentiæ per appellationem ſuſpendatur, ſi
non tollitur: quia reſpondeo quod etſi ap-
pellatio impediat, ne ſententia omnimo-
dum ſuum ſortiatur effectum, non tollit in
totum, neque ſuſpendit omnes effectus ſen
tentiæ, & ideo non obſtante appellatione
11 adhuc pro iudice † præſumitur, ſecundùm
Imol. in c. in præſentia, de renunciat. Dec.
in c. quoniam contra, num. 33. de probatio.
vbi allegat Bald. Caſtren. & alios, Alciat. in
tract. præſumpt. reg. 3. præſump. 9. benè fa-
teor quòd iſta præſumptio non eſt ita vr-
gens, ac ſi non eſſet appellatum. aliquan-
do etiam operatur quòd ſequeſtrantur fru
12 ctus †, vt in d. Clem. 1. de ſequeſtr. poſſ. vbi
alij citantur effectus ſententiæ, & ſi in alijs
cauſis multum operatur ſententia, non mi-
nus operari debet in cauſa alimentorum, i-
13 deo videmus quòd appellatio † non ſuſpẽ-
dit exequutionem ſententiæ latæ in cauſa
alimentorum, ſecundùm Bald. in l. 1. ff. ſo-
lut. matr. Paris de Puteo in d. tract. ſindi. in
verſ. expenſæ, num. 2. folio mihi 124. Bald.
Nouel. in tract. dotis, part. 9. ſpecia. 7. in fin.
Ioã. Lup. in d. §. 39. col. 2. in fine, Ripa in l. 2.
nu. 4. ff. de re iud. & Felin. in d. c. ſi qui teſti-
um, Specul. in d. tit. de inquiſit. §. fin. verſic.
porrò, & dicit fauore paupertatis, & ali-
mentorum inductum, ne ſententię exequu
tio ſuſpendatur per appellationem, Benin-
caſ. in tract. paupert. quæſtio. 7. in 4. ſpecia.
iudic. num. 7. vbi quod pauper pendente ap
pellatione alendus eſt de bonis ſibi per eã
ſententiam adiudicatis. non ergo debet mi
rum videri, quòd appellatio non impediat
prouiſionem, de qua nunc agimus.

Hæc verò quæ diximus de paupere, pro-
cedunt quando peteret vel vniuerſam hæ-
reditatem, vel maiorẽ partem, ſecùs ſi per-
14 ſonali actiõe experiretur † pro aliquo ſuo
credito, vel pro aliqua re ſingulari, quam
prætendat ſuam, vt declarat Io. Lup. d. §. 39.
col. 2. in fin.

Ampliatur autem principalis noſtra cõ
cluſio, vt procedat etiam ſi litem pauper
haberet cum fiſco, quia is nihilominus te-
netur ſibi prouidere, † argumento l. 1. §. 15
quod fiſcus, ff. de Carb. edict. per quem tex.
ita dixit Paris de Puteo, in d. verſ. expenſæ,
col. 2. hinc dixit Bald. in l. magis puto, §. in
primis, ff. de reb. eor. deductam fuiſſe pra-
cticam, quæ ſeruatur in Gallijs, vt pauperi
litiganti † detur aduocatus ſumptibus Re- 16
gis conductus, Io. Lup. in d. §. 39. col. 2. in fi.
Boe. in deciſ. 303. nu. 4. ver. & idem in fiſco,
Io. Bapt. Aſin. in praxi iud. d. §. 32. amplia. 31.
Iacobin. in l. vix certis, in fin. ff. de iudi. Re-
buff. d. præfat. num. 118. fiſcus enim vbi non
apparet † de ſingulari aliquo priuilegio ſi- 17
bi conceſſo, vti debet iure priuati.

Et Paris de Puteo loco prædicto, col. 1.
ampliat, procedere etiam in † domino ciui- 18
tatis, qui vbi ſindicatur à ſuperiore, tene-
tur pauperibus querelas porrigentibus mi
niſtrare expenſas, hoc etiã in iudice † ſindi- 19
cato intelligit Io. Lup. loco prædicto.

SVMMARIA.

1. *Monacho accuſanti Abbatem miniſtrantur inte- rim expenſæ à monaſterio.*
2. *Monacho litiganti debentur à monaſterio expẽ ſæ, non ſolum pro ſuſtinenda, ſed etiam pro exe- quenda lite.*
3. *Monacho agenti contra Abbatem ad propriam vtilitatem, non miniſtrantur interim expenſæ à monaſterio.*
4. *Argumentum à ſeruo ad monachum, eſt regula- riter validum.*
5. *Monachus non poteſt accuſare Abbatem ſine li- centia, aliàs non conſequitur prouiſionem pen- dente lite.*
6. *Monachus dicitur mortuus mundo.*
7. *Monachus caret arbitrio.*
8. *Monachus non poteſt quenquam accuſare, præter Abbatem proprium.*
9. *Monacho agenti ad propriam vtilitatem, ſi eſt pauper, vt agat principaliter ad alimenta, proui dendum eſt.*
10. *Canonico regulari litiganti contra ſuum ſupe- riorem prouidendum eſt à monaſterio.*
11. *Subdito cuicunque agenti contra prælatum ſuũ prouidetur medio tempore.*
12. *Clerico agenti ad vtilitatem eccleſiæ, prouide- tur ab eccleſia.*
13. *Præmium cui debetur, ei non eſt dandum di- ſpen-*

ſpendium.
14 *Clericus qui aliquid de proprio impendit ad v-*
tilitatem eccleſiæ, illud repetit.
15 *Clericus ſecularis accuſans aliquem ad vtilita-*
tem eccleſiæ, non conſequitur ab ea ſumptus.
16 *Monachus alium accuſans quàm Abbatem, non*
conſequitur ab eccleſia expenſas, & alimenta,
niſi id faciat ad eccleſiæ vtilitatem.
17 *Vtile negotium dicitur, quando benè ſucceſſit.*
18 *Negotium dicitur inutiliter geſtum, quando ge*
rens ſuccubuit.
19 *Principium attenditur in iudicando, ſi eſt vti-*
le.
20 *Gerens aliena negotia, non petit expenſam ante*
quam fecerit, ſed factum repetit.
21 *Procurator repetit impenſam, quã pro domino*
fecit cum mandato, ſiue vtilis ſit, ſiue non.

QVAESTIO CXXI.

MONACHVS qui accuſat Abbatem
1 ſuum, interim eſt alendus † de bo-
nis monaſterij, ſi proprium non habet. c. ex
parte, de accuſat. 17. quæſt. vltima, §. fin. glo.
in l. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo, in verſi.
decerni. 23. de inoffic. teſtam. in l. fin. in ver.
ſumptus, C. de ordine cognit. Archid. in c.
cum paſtoralis, 2. quæſt. 7. in c. quanquam,
diſtinct. 32. Specul. in tit. de inquiſit. §. fin. in
princ. Rota in deciſ. 619. in antiq. & deciſ.
335. in nouis, Bald. in l. etiam, num. 3. C. man-
da. & in l. Imperatoris, ff. de tutel. & ratio.
diſtrah. hoc idem voluerunt Bart. Ange. &
alij in d. §. ſi de inofficioſo, vbi dicunt no-
tandum, Anan. in d. c. ex parte, num. 3. verſi.
nota caſum, vbi dicit dari tunc actionem
monacho aduerſus Abbatem pro alimen-
tis, ſequitur ibi Felin. Afflict. in deciſ. 10.
num. 2. & dicit Alberic. in l. fin. C. de ordine
cognitio. quòd ita ſeruari vidit in Romana
curia, idem ait in d. § ſi de inofficioſo, nu-
me. 2. Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in primo
notab. ampliat. 18. §. 39. num. 2. de donat. in-
2 ter virum & vxor. vbi dicit, expenſas † de-
beri non ſolum pro ſuſtinenda, ſed etiam
pro exequenda lite, Barbat. in d. c. ex parte,
Aufrer. ad Capel. Toloſ. quæſtio. 88. Iacob.
de Are. Angel. & Caſtrenſ. in l. vix certis, ff.
de iudic. Rebuff. in conſtitut. reg. tomo 1.
tit. de ſent. prouiſ. in præfat. num. 103. Ca-
phal. in conſi. 127. num. 9. Benincaſ. in tract.
de paupert. in 7. quæſtio. princip. in 2. ſpe-
cia. iudic. num. 4. Ioan. Bapt. Aſin. in ſua pra
xi iudic. §. 32. ampliat. 26. vbi in fine dicit ra
tionem eſſe, quia cum nihil habeat lite pen
dente, fame periret, ideo ſubueniẽdum eſt
eis de alimentis & ſumptibus litis, Lancel-
lot. in tract. de attentatis, par. 2. cap. 4. limit.
11. num. 10. vbi num. 28. ampliat etiam, quan
do monachi electi eſſent inter ſe diſcor-
des, & addit ſic fuiſſe iudicatum, & nu. 30.
declarat procedere ſolum, quando eſſet in
poſſeſsione monachatus, in quo tamen dic
ſecundùm ſupradicta ſufficere præſump-
tionem aliquã monachatus, Simon de Prȩt.
in d. trac. de cõiect. vlt. volũt. lib. 5. interp. 2.
dubit. 2. in prin. nu. 12. & 13. Boer. deciſ. 324.
nu. 4. Menoch. in tract. de præſump. q. 35. nu.
21. vbi allegat etiã Alci. & Cordub. Ioſeph.
Ludou. deciſ. 46. nu. 4. quæ tamen ſententia
reſtringitur, vt procedat, quando ageret ad
vtilitatem † monaſterij, ſecùs ſi ad propriã, 3
ideo Bal. in d. l. Imperatoris, dicit tunc mo-
nachum non alendum, quando cõqueritur
de perſona Abbatis, non aũt de bono eccle-
ſiȩ, quod tamen non placet: quia cũ interſit
eccleſiæ habere bonum prælatum, ſatis di-
citur monachus proſequi vtilitatem eccle
ſiæ, quando accuſat perſonam Abbatis, Fe-
lin. in d. c. ex parte, col. 1. de accuſ. vbi quòd
monachus detegẽdo delictum prælati me-
retur, c. 1. per totum, 5. q. 1. & ſupradicta cõ-
cluſio deducitur à lege fin. C. de ordin. cog-
nit. quæ etſi loquatur in ſeruo, extenditur
tamen ad monachum: valet enim argumen-
tum de vno ad alium, † quando conuenit 4
materia, l. Pedius. §. fin. ff. de arbitr. l. cum
prætor. §. fin. ff. de iudic. declarat Rebuff. in
d. præfat. nu. 103. & debet tamen monachus
antequam accuſet petere licentiam, ante-
quam agat † ad prouiſionem, vt voluit Ar- 5
chid. in c. ex parte, ſequitur Felin. ibi, col. 1.
& colum. 2. verſ. verùm autem requiratur,
vbi allegat Ioan. And. & Rofred. licèt con-
trarium tenuerint Butr. & Abb. ibi, vt per
eũm Rebuff. d. num. 103. vbi allegat Franc.
March. deciſ. 126. in 1. part. & non debet mi-
rum videri, quòd monachus, † qui eſt mor- 6
tuus mundo, c. placuit. 16. q. 1. & qui † caret 7

arbitrio,c.ſi religioſus,& c.nullus, de ele-
ctio.in 6. admittatur ad accuſandum, nam
8 non ei permittitur alium accuſare,† q̄ pro-
priũ Abbatē,vt d.c.ex parte,vbi Anan. not.
in prin. nō etiam impedit ratio ſubiectio-
nis fidelitatis, & obedientiæ, quia eſt ſolũ
obligatus in rebus honeſtis & licitis, d. c.
ex parte,vbi Felin.in prin.dicit,quod ſem
per proſequitur vtilitatē monaſterij,quan
do accuſat Abbatē, ſed ego dico quod plus
tenetur religioni,& monaſterio,quã Abba
ti,argum.auth.multo magis,C.de ſacroſ.ec
cle.ideo pro vtilitate monaſterij poteſt ac-
cuſare Abbatem,vide de hoc Hoſti.in ſum-
ma,de accuſ. §. 1. col.1. & 2. quamuis autem
monacho proſequenti propriam cauſam,
vt quando dicit ſe à ſuperiore vel alio in-
iuriatum, non teneatur monaſterium pro-
uidere,d.c.ex parte, tamen ſi principaliter
petat ſubminiſtrari ſibi expenſas, & nihil
omninò habeat vnde poſsit viuere, decer-
9 nentur ſibi alimenta † à ſuperiore porre-
cta ſupplicatione,ita Rota in deciſ.799.ſci-
endum eſt quod dicitur. vbi etſi nulla alle-
getur ratio, licet tamen conijcere quod nō
eſt iuſtum,quòd fame pereat,vel etiã men-
dicet in opprobrium monaſterij, Bellame.
deciſ.159.in caſu, Rebuff.loco prædicto,nu
me. 107. vbi dicit eſſe monacho prouiden-
dum per Abbatem, ſicuti filio per patrem,
addit quod ſæpè ſuperiores religioſorum
ſolent ſæuire in ſubditos,& num.103.dicit,
quòd ſi alimenta peteret ab Abbate,fruſtrà
experiretur,quia vel nunquã, vel ſero mi-
nus prouideret,Aſin.d.§.32.ampliat.27.

Et quòd dicitur de monacho, procedit
10 etiam in canonico † regulari litigante con-
tra ſuum ſuperiorem,quia & ipſe nihil ha
bet proprium,Alber.d.l.fin.C.de ordin.co-
gnit.Iacobin.d.l.vix certis num. 4. Rebuff.
in loco prædicto,num.106.

Imò extenditur ad quemcunque ſubdi
11 tum agentem † contra ſuum prælatum, gl.
in d.l.fin.Specul.de inquiſitio.§.fin.ſequi-
tur Boſſ.in tit.de alim.præſtan.vxo.nu.1.in
prin.Aſcan.in d.tract.de patr.poteſt.effec.
17.num.12.Simon d. interpret.7. dubit.2. in
princ.Rebuff.in d.præfat.num. 107. vbi di-
cit procedere in quocunq; religioſo, quia
in omnibus eadem eſt ratio, allegat Socin.
in conſ.9?.& 101. volum.3.Ioan.Bapt. Aſin.
d.ampliat.27.vbi intelligit,dummodo agat
pro vtilitate eccleſiæ:Cùm tamen, vt dixi,
idem ſit quando ad proprium commodum
experitur, & idem eſt in clerico † ſeculari 12
qui cauſam agit ad vtilitatem eccleſiæ ſuę,
quia conſequitur expenſas ab eccleſia, vt
probat Specul.in tit.de inquiſitio.§.fin.nu.
2. verſic. porrò cum inquiritur. vbi dicit,
quòd ſi monachus ſit, ſiue clericus ſecula-
ris repetit expenſas ab eccleſia, c. pen. in
fin.de accuſat. quia diſpendium habere nō
† debet pro eo, pro quo præmium mere- 13
tur,c.ſanè,de renuncia. c.peruenit,de fide
iuſſo. & loquitur quando inquiritur de ſta
tu eccleſiæ, Oldra. idem tenet in conſi.38.
Thema tale eſt, quidam,nu. 2. ver. niſi eſſet
talis perſona, Butr. & Henric.Boic.in c.ex
parte,de accuſat.Anan.ibi,num. 2. qui dicit
hoc procedere indiſtincte, Abb. in c. cum
pro cauſa,num.1.de procur.vbi quod nedũ
extraneus,ſed etiam quilibet eccleſiæ con-
ſequitur expenſas † quas fecit pro eccleſia, 14
imò etiam rector eccleſiæ ſi quid de pro-
prio patrimonio impēdit in vtilitatem ec-
cleſiæ repetit, & de eo teſtatur Rebuff. in
d.præfat.num.109.Aſin.d.ampliat.27. Cor-
dub.in d.l.ſi quis à liberis,§.ſi parēs, nu.56.
ff.de lib.agnoſ.Menoc.d.q.35.nu.31. & præ-
ter omnes addo Hoſtien. in ſum. de accuſa.
§.1.incip.admittuntur omnes,col.1. vbi di-
cit non ſolum regularem,ſed etiam ſecula-
rem clericum conſequi alimenta, quia ni-
hil refert, quod de iure non poſsit habere
proprium, vel quod de facto nihil habeat,
imò ſubdit fortius prouidendum eſſe ſecu
lari,quam regulari,Lup.d.§.39.num.6.

Hoc tamen declara, vt non procedat,
quando talis clericus ſecularis † accuſaret, 15
quia tunc non habet ſumptus ab eccleſia:1
laudabilis enim intentionis genus arri-
puit, c.ſi epiſcopus.2.q.7.Specu.in d.tit.de
inquiſit.§.fin.in princ.Hoſtien.§.admittun
tur omnes,colum.1. verſ.hoc autem quod
dictum,ſed Anan.in d.c.ex parte,tenet con-
trarium,nu.2. verum Butr. nu.6. tenet pri-
mam,& allegat multos.

Item aduerte, quòd monachus qui aliũ
accu-

16 accuſaret præter Abbatem,† non conſequeretur alimenta, vel expenſas à monaſterio, niſi accuſaret pro eccleſiæ vtilitate, ſecundùm Io.Andr. quem citat & ſequitur Butr. in d.c.ex parte,nu.13.de accuſat.

17 Ad dignoſcendum autem,an actus ſit vtilis,dic quòd ſi res benè ſucceſsit, † negocium dicitur vtile,c.quicunque.12.q.4.c.vt prætericæ,de elect.ita dicit per ea iura Oldr.in conſ.38.nu. 2. in verſ. ſecundò attendendũ. vbi infert,quòd petuntur ab eo qui geſsit negocium: ſi verò malè ſucceſsit negocium præſumitur malè geſſiſſe, qui † in

18 eo ſuccubuit, l. iam tamen,§. in hac, ff. de iudi.ſolu. gl.off.in c.cum pro cauſa, in gl. fi. de procur. vbi Abb.in c. fin. ſi verò fuit inſpecto initio vtiliter cœptum, ſed ſine mea culpa non eſt perductũ ad bonum exitum,

19 repetuntur ſumptus, quia initiũ † attenditur in iudicando ſi eſt vtile, l. ſed an vltro, ff.de neg.geſt.Abb.in d.c.cũ pro cauſa, in fi. Oldr.in d.conſ.38.nu.2. vbi inquit ſufficere quod prima facie, & apparenter proſequatur vtilitatẽ eccleſiæ:aliàs verò cũ ſubeſt probabile dubiũ ſit ne vtile vel inutile, deſiſtendũ eſt à principio & vlterius non progrediendum, regulariter gerens aliena negocia,nihil expenſarũ petit à principio,

20 ſed datur actio ad repetendũ iam factas vtiliter,l.qui aliena §.fi. ff.de neg.geſt.l.ſicut municipiũ,in 2.reſpon.ff.quod cuiuſq; vniuerſ.nom.Oldra.in conſ.38.nu.2. quæ vera ſunt,vbi quis gerit aliena negocia ſine mãdato,quia ſi habet man iatum non fit diſtin

21 ctio,† an geſſerit vtiliter, ſed qualecunque ſit negocium,repetit expenſam,l.etiam,C. mand.gl.fin.in d.c.cum pro cauſa, vbi Abb. circa fi.ſed quando nõ extat mandatum,vide Ange.conſ.245.nu.4. & 5.

SVMMARIA.

1 *Seruus litigans cum domino,alendus eſt lite pẽdente.*

2 *Vaſallus litigans cũ domino ſi pauper ſit, venit interim alendus ſi habet præſumptionẽ pro ſe.*

QVAESTIO CXXII.

1 SERVVS item cum litigat cũ domino, alendus eſt † lite pendente, vt eſt text. clarus in d.l.fin.C.de ordine cognitio. vbi dominus conuentus ei ſubminiſtrat alimenta, ſi non habet aliunde, Doct.in c.ex parte,de accuſat.Ange.in l.vix certis, ff. de iudic.Rebuff.in d.tomo 1.de ſenten.prouiſio.in præfat.num.103. Afin. in praxi iudic. §.32.ampliat.28.Simon de coniect.vlti. volunt.interpre.2.dub.2. in prin.nu.13.Socin. iun.in conſ. 8. num.6.volu.3. vbi tamen intelligit, quando ſeruus erat in poſſeſsione ſeu quaſi.

Idem eſt in vaſallo litigante † contra dominum, quia ſi non habet aliunde debet ei dominus prouidere, ſi pro illo eſt præſumptio,ſecundùm Menoch.in d.tract. præſumpt. quæſt. 35. num. 22. qui allegat gloſſ. Soci.iun.& Boer.loquentes de ſeruo & clerico,non de vaſallo, ſed deciſio ſua eſt vera,& ratione iuuatur. 2

SVMMARIA.

1 *Sequeſtratis bonis ſemper dominus eſt de illis alendus, vide tamen ibi.*

2 *Dominium præſumitur ex poſſeſsione.*

3 *Bona mobilia exiſtentia in domo mariti præſumuntur mariti.*

4 *Bona mobilia in domo vxoris extantia præſumuntur illius eſſe.*

5 *Sequeſtratis bonis dominus ex eis nõ alitur,quã do vnum de tribus concurrit.*

6 *Delictum non præſumitur.*

7 *Sequeſtratis bonis extra domicilium, an ex eis alendus ſit dominus.*

8 *Priuationis bonorum iudicio pendente reus eſt de illis bonis alendus.*

QVAESTIO CXXIII.

SEQVESTRATIS bonis ſemper dominus rerum † poſitarum ſub ſequeſtro ali debet de illis bonis, vt probat tex.in l.fin. C. de ordine cognit. & facit in argumentum l.ſi neget,ff.de lib.agnoſc.l.ſed & ſi.ff.de Carbon. edict. ponit expreſſè Bald. in d.l.fin.nu.4.Alber. num. 1. vbi ponit exemplum in mercatore,cui extra forũ ſuum exiſtenti fuerunt ſequeſtratæ merces, Bar. tract.de alimen.num.44.& Salic.in l.ſi fideiuſſor,§.fin.ff.qui ſatiſd. cogant. inquit legem illam eſſe ad hoc vnicam, glo.fin.in c. ex parte, de accuſatio. vbi Felin. numer.4. 1

Iaſ.d.§.fin.num.30. Curt.in tract. de ſeque-
ſtr.num.10 Rebuff.tom.1.de ſent.prouiſio.
in præfat.num.116.Cordub.in l.ſi quis à li-
beris,§.ſi vel parens,num.45.& 51. ff.de lib.
agnoſc.Menoch.de præſumpt.q.35.num.23.
vbi ait,duo eſſe neceſſaria: primum, quòd
pro illo ſit præſumptio: ſecundum, quòd
non habeat aliunde,ſed primum non eſt ne
ceſſarium,quia bona ſemper illius eſſe præ
ſumuntur, penes quem ſunt reperta, quia
2 vt dixi,ex poſſeſsione † præſumitur domi
nium,Bart.in l.cum res,in 2.lectu.C.de pro
bat.alios citaui ſuprà circa primum requi-
ſitum, dum tracto de alimentis præſtandis
filio agenti ad paternam hæreditatem,hinc
3 mobilia exiſtentia in domo † mariti præſu
muntur mariti,ſecundùm Bald.in l.ob ma-
ritorum,num.3.verſ.reuoco in dubium,C.
ne vxor pro marito,Salic.num. 6. Alciat.in
tract.præſumpt.reg.3.præſumpt.26.num.9.
Anchar.mod.famil.quæſtio. lib.1. quæſt. 7.
numer.1.ſicuti præſumuntur vxoris,quan-
4 do eius erat domus, † & maritum induxe-
rat,Salic.d.l.ob maritorum, num. 7. Socin.
in conſi.128.num.2. volum. 1. Anchar. loco
prædicto,num.3.ideo non eſt opus alia pro
batione, præcipuè cum petendo illi ſeque-
ſtrari merces, videatur quis illum cõfiteri
in dominum,& poſſeſſorem earum, & Re-
5 buff. loco prædicto limitat † tribus modis.
primò, quando diceretur illa bona eſſe fur
tiua:ſecundò, quando mercator haberet a-
liunde:tertiò,quando pauca admodum eſ-
ſent,& modici valoris.quoad primum.vbi
non haberet aliunde,crederem non ſuffice
6 re,quia † non præſumitur delictum,l.mari
to, ff.pro ſocio.antequam verò probetur,
eſt de eis alendus. quòd ſi laboret præſum-
ptio, tunc aliud eſſet dicendum. quo verò
ad tertium ſtante inopia prouidendum eſ-
ſet de illis bonis, ne dominus fame pereat,
ideo iuſtè monet Rebuff.quòd iudex cauſę
inquirat veritatem, Cordub. item d. num.
51. limitat,quando ſequeſtratio fit extra lo
7 cũ domicilij ipſius † domini, ſed etſi fiat in
loco domicilij,nihil refert, dum tamen nõ
habeat aliunde. & an haberi debeat ratio
bonorum quæ habet alio in loco, vel in ſe-
parata prouincia, videri poteſt quòd in ſi-
mili ponit Rebuff.d.tit.de ſent.prouiſ. art.
1.gl 2.nu.2.& pro huius quęſtionis deciſio
ne faciunt, quæ ſuprà diximus de clerico
ſuſpenſo,vel depoſito, cui ſunt nihilomi-
nus miniſtranda alimenta de fructibus be-
neficij,& l.fin.C.de ordin.cognit.loquitur
fortius in eo,qui fuerat bonis ſpoliatus.

Idem eſt,quando promiſit quis ſub pœ
na amiſsionis omniũ bonorum facere cer-
tum quid, quod exinde nõ fecit:dum enim
lis agitur ſuper priuatione, † alimenta de- 8
cernuntur,argum.l.pupillus, ff.de priuile-
gi.credit.Rebuff.in d.gl. num. 114. ſed ante
eum Alber.d.l.fin.C.de ordin.cognit. Cor-
dub.d.§.ſi vel parens,num.53.

SVMMARIA.

1 *Mulier quæ ventris nomine fuit in poſſeſſione, non imputat ſibi alimenta.quæ percepit, niſi doloſè dixerit ſe prægnantem.*
2 *Filius non reſtituit patri alimenta, quæ recepit pendente lite ſuper filiatione.*
3 *Mulier ſuccumbens non reſtituit viro alimenta quæ percepit pendente lite ſuper matrimonio.*
4 *Alimenta, quæ lite pendente dantur iure prouiſionis, neque imputantur, neque reſtituuntur.*
5 *Emptor in redhibitoria reſtituit non ſolũ fructus,ſed quod receperat, & quod mancipiũ tardius tradiderat.*
6 *Solui his idem iura non permittunt.*
7 *Condictio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam.*
8 *Sententia quando reuocatur eo quod titulus deuenit ad non titulum, tunc fructus reſtituuntur.*
9 *Reſtitutio quando fit legis diſpoſitione, tunc veniunt pænæ & aliæ acceſſiones.*
10 *Generalis diſpoſitio debet generaliter intelligi.*
11 *Ratio generalis ampliat dictam.*
12 *Specialitas non debet allegari, ſi non extat ratio.*
13 *Factum legitimè,non debet retractari.*
14 *Tempus motæ litis attenditur, vt cognoſcatur, ſi erat præſumptio pro actore.*

QVAESTIO CXXIV.

DVBIVM eſt, an alimenta ſic per modũ prouiſionis pręſtita filio,vel alij agenti, ſint deinde imputãda actori, ſi ob-

ſi obtineat, vel per eum reſtituenda, ſi in
cauſa ſuccumbat. & ſicuti varias perſonas
hæc quæſtio reſpicit, ita variæ ſunt reſo-
lutionum ſententiæ. quod enim attinet ad
mulierem, quæ ventris nomine percepit a
1 limentã, certum eſt, quòd ea non tenetur
reſtituere alimenta, † quę percepit, niſi per
calumniam ſe prægnantem dixerit, l.1.§.
intereſſe.ff.ſi mul.vent.nom. in poſſeſſ. ca-
lum.cau.eſſe dicat. Id tamen non poteſt tra
hi in conſequentiam, quia alimenta nõ præ-
ſtantur matris intuitu, ſed filij exiſtẽtis in
ventre, qui aliter non poteſt alimenta ha
bere niſi per matrem.

Quo verò ad ea, quæ pater filio præſti-
tit pendente lite ſuper ipſa filiatione, ea
2 quoque non reſtituuntur, ſi filius † ſuccum
bat. ita voluit glo. in l.fin.C. de Carbo.edi-
cto.per tex.in d.§.intereſſe, & per l.ſi inſti-
tuta.§. ſi de inofficioſo.ff.de inoff. teſtam.
& per alia iura ibi allegata, eiuſque ſenten
tiam ſequuntur communiter Dd. iuris ci-
uilis, vt atteſtatur Didac.pract.quæſt.cap.
6.in fi.cum quo tranſit Lancello.in tract.de
attenta.par.2.cap.4.limita.11.nu.27. Afflict.
in deciſ.152.num.4.in fi.& ante hos Caſt.in
l.qui de inofficioſo,nu.5.ff.de inoff.teſtam.
vbi dicit rationem eſſe, quia ſanctius eſt
quòd filius fuerit alitus de alieno contra
ius, quàm quòd facta probatione, quòd ſit
filius fame deceſſerit ſequitur Fran.Marc.
in dec.364 in fi.in 2.par. eam quoque gl.ſe-
quitur Rebuff.tom.o 1.in conſtit.Gal.tit.de
ſenten.prouiſio.art.3.gl.1.nu.22. Cordub.
in d.l.ſi quis à liberis.§. ſi vel parens,num.
54.ff.de liber.agnoſc.Ludou.Molin.de pri-
moge.Hiſpa.lib.1.cap.26. num.43.quem ci-
tat,& ſequitur Menoch.de præſump. quæ-
ſtio.35.num.37.

Similiter dum agitur ſuper matrimo-
3 nio, mulier, † quæ interim percipit ali-
menta à viro ſecundùm ſupradicta, non ea
reſtituit in caſu ſuccumbentiæ, vti conclu-
dit Afflict.in deciſ.152.nume.4.mouetur ex
textu in §. intereſſe, & per ea quæ dixi de
filio, cui datur ex Carboniano edicto poſ-
ſeſſio in cauſam alimentorũ, ſequitur Me-
noch.d.quæſt 35.nu.37.

4 Generaliter autem in alijs cauſis † ne-
que imputanda, neque reſtituenda eſſe ali-
menta, quæ iure pendẽte loco prouiſionis
dantur, probat Maſuer.in ſua praxi, titu.de
poſſeſſ.nu.27.per tex.in d.§.intereſſe.quem
prius allegauit glo. in d.l.fi.C. de Carbon.
edicto, & dicit Maſuer. quòd ita ſeruatur
in Pariſienſi Senatu, cum eo tenet Boer.in
deci.324.nu.3.& ſeq.vbi allegat doctrinam
Bart.in l.ſi pignori.ff.de pignor.actio. vbi
qui obtinet in cauſa principali, non recu-
perat expenſas, quas ſoluerat ratione con-
tumaciæ. Rebuff.in d.artic.3.glo.1.num.22.
vbi dicit ita ſeruari vidiſſe in curijs Fran-
cię.mouetur & ipſe illa Bar.deciſione, quã
ego comprobaui in conſil.64. per totum,
quia deciſio optimè procedit, quando pro-
pter moram, vel contumaciam decernerentur
alimenta, vti fit in cauſa retardatæ ſolu
tionis dotis, vel ſimilibus alijs. at vbi dan-
tur per modum prouiſionis nulla concur-
rente mora, illa deciſio non facit ad propo-
ſitum, quia ceſſat ratio propriæ culpæ ſeu
delicti, per quam tũc denegatur repetitio,
l. quod à quoquam.ff.de regul. iur. at quæ
mora vel culpa imputari poteſt ei qui in
cauſa obtinuit, & qui nihil omninò debe-
bat: qui enim ſuccubuit, prꝗſumitur nõ fo-
uiſſe iuſtam cauſam, argum. l. cùm tamen.
§.in hac.ff.iudi.ſolui. cum ea quoque ſen-
tentia tranſit Ludo. Molin.d.c.16. nu.42.&
Menoch.d.q.35.nu.36.

Contrarium tamen probauit Dida.pra-
ctic.quæſt.d.c.6.nu.7.verſ. quartum his Ip-
ſe.mouetur per tex. in l.cùm autem.§.cùm
redhibetur mancipium. ibi, quòd tardius
hominem ei reſtituit.ff.de ædilit. edicto.
vbi emptor † reſtituit non ſolùm fructus, 5
ſed etiam quod à venditore acceperat, pro
eo quòd mancipium tardius tradidiſſet, at-
que ita adijt quod fuerat cõſequutus pro-
pter moram venditoris. confirmat etiam
ratione, ne inuitarentur properes ad temerè
agendum ea ſpe inducti, quod interim re-
ciperent alimenta, dum lis agitabatur, quæ
inde ſuccumbẽdo erunt eius lucro, & ſub-
dit hanc opinionem veriorem eſſe, & nun-
quàm vidiſſe contrariam admitti. Ad text.
in §. intereſſe, reſpõdet ſpeciali fauore con
ceſſum vẽtri, cùm ſatius ſit ali non alendũ,

quàm fame necare eum, qui non modò eſ-
ſet alendus, ſed etiam vbi naſceretur foret
dominus bonorum, vt dicitur in l.1.§.ſed ſi
incertum.ff. de ventre in poſſeſſ. mitten.
idem tenet Cordub.d.§. ſi vel parens,num.
54. Addó quod reſtituenda, vel imputanda
eſſe alimenta probari videtur in l.fi.in fin.
C.de ordine cognitio. ibi enim, prout ibi
intelligit Bald. & Ioan. Lup. in c. per ve-
ſtras,in 1.notab.ampliat.18.§.39. in prin. de
donatio. inter virum & vxor. ideo decer-
nuntur alimenta tamquàm de bonis pro-
prijs illius actoris, non tamquàm de alie-
nis,& tetigi ſuprà,dũ tractaui, an cuicum-
que pauperi agenti decernantur alimenta.
ſi verò dantur tamquàm de bonis proprijs,
vtique in caſu victoriæ erunt imputanda,
& tantò minus capiat actor, qui obtinuit,
aliàs plus reciperet, quàm ſibi debeatur,
6 contra iura vulgata.& bis † idem cõſeque-
tur, contra l. bona fides.ff.de regul. iur. in
caſu verò ſuccumbentiæ erunt reſtituẽda,
quia data fuere in cauſam, quæ erat falſa, id
eſt tuta ſunt tamquàm fratri, vel filio, vel
aliter ius habenti in bonis. Cùm tamen ius
non haberet, datum autẽ ex cauſa reſtitui-
tur cauſa non ſequuta vt toto tit.ff.de cõd.
7 ob cauſam,& vbi cauſa † deuenit ad nõ cau-
ſam,tunc repetitio conceditur,l.ſi fullo.ff.
de cond.ſine cauſa.Rom.l.ſi verò.§.ſi de vi-
ro,num.270.ff.ſoluto matrimonio.ad idem
eſt tex.in l.filio.§.cõtra tabulas.ff.de inoſ-
teſtam. per quem Rom.in conſ.454.colum.
8 fi.dicit quod vbi reuocatur ſententia, † cu-
ius vigore quis tolerabatur in poſſeſſione,
reſtituenda eſt rès cum fructibus, quia titu-
lus deuenit ad non titulum, ſequitur Nat-
ta in conſ.531.num.12.& hanc difficultatem
ſenſit Rebuff.d.artic.3.gloſſ.1.num.22.licèt
inde non reſoluat. Prima opinio eſt non
9 ſolùm approbata, ſed etiã verior & huma-
nior,& nõ ei obſtat §.cùm redhibetur man
cipium, quia eſt in redhibitoria ſpeciale,
quòd non ſolùm fructus veniant, ſed etiam
quæ venditor ſoluerat ratione moræ. ita
poſt Cæpol.ibi,nu.2.in fi. declarat Menoc.
d.quæſt.35.nu.37. ſpecialitatis autem ratio
eſt, vt omnia in priſtinum reſtituantur. ad-
do etiam quòd vbi reſtitutio fit ex legis di-

ſpoſitione, † non attendimus habilitatem, 9
nec quòd ius fuerit iam incorporatũ, ideo
veniunt pœnæ, & acceſſiones, quas vendi-
tor non erat percepturus, ſecundùm Bal.in
l.prædium, num.5.in fin.C.de ædilit.actio.
vbi dicit eſſe notãdum. ſequitur Caballin.
in tract.de ædilit.actio.c.2.num.52.plenior
eſt ſemper reſtitutio, quæ fit a lege, quàm
ab homine. Ad rationem, quòd pauperes
inuitentur ad mouendum indebitam mo-
leſtiam, reſpondeo calumniam hanc ceſſa-
re, auertique omnem ſuſpicionem temeri-
tatis ex præſumptione, quæ eſt omninò ne-
ceſſaria antequam iudex actori decernat a-
limenta in bonis, quæ petit, vt diximus ſu-
prà in tertio requiſito. nullo enim caſu e-
rit locus ſuſpicioni, quãdoquidem aut pro
actore eſt ſententia vel boni iuris præſum-
ptio, & tunc ceſſat ſuſpicio calumniæ: aut
non extat, & tunc iudex non decernit. Nec
in §. intereſſe, conſiderari poteſt quid
ſpecialitatis; quare mater minus reſtituat
alimenta quàm quiuis alius: ea enim ratio,
quòd melius fit non alendum alere, quàm
fame necare eum, qui aliquo caſu futurus
eſt dominus, concernit non reſtitutionem
alimentorum, ſed illorum prouiſionem, &
per ea mouetur textus ad decernẽdum ali-
menta ventri, non ad ſtatuendum quòd nõ
reſtituantur, ideo ad reſtitutionem referri
non poteſt. Addo quòd illa ratio §.ſed etſi
incertum, non eſt ſpecialis in ventre præ-
gnante, ſed eſt generale in omnibus qui a-
gunt ad bona tamquàm propria, & non ha-
bent aliunde, & per Doctores trahitur ad
alios caſus, ideo generaliter in omnibus † 10
debet locum habere, l.de pretio.ff.de pub-
liciana act. & generalis ratio † ampliat di- 11
ctum, l. regula.§. ſi quis ius ignorans, vbi
Barto.ff.de iur. & facti ignor. dixi in conſi.
67.num.21.& in conſi.96.num.20. Præterea
allegare ſpecialitatem non debemus, vbi
nulla † extat ratio, gloſſ.in l. filium quem 12
habentem.C. famil. erciſcun. Caſtren. Ri-
pa & alij in l. 1.ff. ſoluto matrimonio, at-
que ratio ſpecialitatis allegari poteſt in
ventre prægnante, quę non militet in alijs.
Immò conſidero minorem ſubeſſe rationẽ
eo caſu, quàm in alijs: etenim alijs non de-
cernun-

cernuntur alimenta pendente lite, niſi ſtante inopia, vt declaraui in quarto requiſito. ventri autem prægnanti dantur alimenta, etiamſi mater diues ſit, vel aliunde habeat, l.curator.ff.de ventre in poſſeſſ.mitten. & dixi ſuprà in quæſtione, an ventri prægnanti debeantur alimenta.

Poſtremò non aduerſatur, quòd prouiſio fiat tanquàm de bonis proprijs eius qui agit: quia dico verum eſſe quoad hoc vt non prius decernantur quàm conſtet apparenter, vel præſumptiuè, quòd ſint ſua, vel ad eum ſpectent, qua cognitione præmiſſa iudex ita decernit, quaſi ſibi conſtet ea pertinere bona ad actorem. quòd ſi in progreſſu cauſæ contrarium appareat, non infertur ad reſtitutionem: nam quod ſemel
13 † eſt legitimè conſtitutum, nó deſtruitur, licèt ad caſum deueniat, à quo non potuiſſet incipere, c.factum legitimè, de regulis iuris, in ſexto, l.in ambiguis.§. non eſt nouum.ff.eodem titu.& non dicitur hoc caſu cauſa deuenire ad non cauſam, quia etſi præſumptio ceſſat lata ſententia quæ à principio litis militabat, tamen ſi conſideretur res in eo ſtatu, vt tunc erat, ſemper fuit vti-
14 lis conſtitutio, & is † ſtatus eſt conſiderandus, l.ſed an vltrò.ff.de negot. geſt. Abbas in c.cùm pro cauſa, in fin. de procur. Crederem tamen imputanda fore actori, quando ſententiam obtineret etiam cum fructibus, quia non debet cóſequi fructus rerum, & alimenta.

SVMMARIA.

1 *Factum quod non releuat, non debet fieri.*
2 *Fruſtratorius actus fieri non debet.*
3 *Fideiuſſorem inuenire difficile eſt.*
4 *Fideiuſſio non eſt neceſſaria, quando actori prouidetur de alimentis.*

QVAESTIO CXXV.

SI verum eſt, quod ſuprà proxima quæſtione docuimus, alimenta filio decreta atque alijs perſonis data nó eſſe reſtituenda, vbi is in cauſa ſuccumbit, inferri poteſt ſine hæſitatione non eſſe neceſſariam cautionem, quando decernuntur ali-
2 menta, quia fieri † non debet quod factum non releuat. Ruin. in conſ.42.nu 8.volu.4.
& lex abhorret actus fruſtratorios, † l.vnica.C.de theſaur.libr.10.l.t.in fi.ff.ad munici p. & difficile eſt fideiuſſorem inuenire, 2
† l.2.§.pen.ff.de iud. præcipuè in eo, qui nihil poſſidet, & eſt egenus. qualis eſſe debet filius, vel alius qui petit lite pendente prouideri de alimentis, atque ita tenuit † Maſ- 3
uer. in ſua praxi, in tit. de poſſeſſo.num.27. 4
ſequitur Menoch.in tracta. de præſump.q.35.num.38.ſed contrariam amplectitur Didac.pract.quæſt.cap.6.num.7.ver.quartum his ipſe addere, vbi dicit eſſe receptiſſimum. Cordub.d.l. ſi quis à liberis.§.ſicut vel parens, nume.54.ff.de liber.agnoſc.Molin.in d.tract.primogen. Hiſpan.lib.1.c.16. num.43.vbi ponit formulam fideiuſſionis, & mouetur Didac.rationibus, quas præcedenti quæſtione confutaui. Cordub.autem mouet dubium ex dicto Bal. in conſil. 207. volum.3. prout eum ſequitur citando Gozadin.in conſil.47.nume.10. in fine, vbi inquit quòd fideiubere non tenetur is, qui petit alimenta. Sed Bald. & Gozadin. non loquuntur in noſtro propoſito, ſed de fideiuſſione vtendi, & fruendi arbitrio boni viri, quæ eſt neceſſaria in vſufructuario, qui termini longè à noſtris diſtant. verius eſt itaque cautionem minimè eſſe neceſſariam, nec placet concordia, quam ex Ludoui.Molin. adducit Menoch. d.quæſt.35. nume.38. quia vbi iudex ſuſpicatur de calumnia, vel fraude, non debet alimenta decernere, ſtante concluſione firmata in præcedentibus, quòd non debeantur, niſi ſtante præſumptione pro actore.

SVMMARIA.

1 *Sententia prouiſionis in fauorem filij non probat filiationem.*
2 *Exceptio rei iudicatæ non obſtat, niſi tria copulatiuè concurrant, vt ibi.*
3 *Sententia in ſummario iudicio lata, non nocet in plenario.*
4 *Probationes factæ in cauſa ſummaria, non probant in plenaria.*
5 *Sententia in cauſa leuioris cognitionis non parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa plenioris.*
5 *Prouiſio lite pendente fieri non debet, quando*

iudex

num.14.de teſtam.Natta in conſ.235.num.2. cum alijs, quos citaui in conſi.1.numer.53.
9 tamen ſi cum excommunicatione, vel pręſtatione alimentorum aliud † non concurrat, non probatur filiatio, ſecundùm Butr.in c.tranſmiſſa.in 1.notab.vbi Abb.nu.2.dicit neque prodeſſe, neque obeſſe filiationem,& Prępoſ.in 1.notab.qui fil.ſint legit.& Abb. loco prædicto inquit, ita communi conſenſu tenere Dd.omnes,& ſecundùm Alex.in conſ.74.nu.2.volu.2. ratio eſt, quia actus alendi tamquàm deſcendens à pietate, conuenire poteſt alijs,quàm filijs, ſequitur Barba.in conſ.27.vol.3.Iaſ.in cõſ.102.colum.pen. verſ. ſextò facit,volum.4. Ruin.in conſ.51.num.4.volu.5.Riminal.in conſ.289.nu.10.volu.2.Pariſ.in conſ.12.nu.247.volu.2.Grat.conſ.vlt.nu.45.vol.5.Cordub.in d.§.ſi vel parens,nu.36.

Sed quod ſuprà diximus ſententiam in cauſa prædicta ſummariè latam pro alimẽtis nullum facere præiudiciũ in cauſa principali non procedit, quãdo in eo facta fuit plena diſcuſſio filiationis, per ea quæ ponit Innoc. in c.ſuborta,de re iud.vbi dicit,
10 rem † iudicatã ſuper incidenti obeſſe cauſæ principali,ſi ſuper incidenti fuit plenè cognitum. Butr.in c.aduerſario,de exceptio. Bal.in l.incerti, nu.11.C.de interdict. Abb. in conſ.50.nume.3.volu.1. Roma.in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquir.poſſ. Dec.in conſ.96. Claud.Aquen.in d.§.nihil commune,nume.98. Ripa in c.cum eccleſia Sutrina,nume.21.de cauſa poſſ.& propr.& in l.qui Romæ.§. duo fratres, nu.20.& ſeq. ff.de verb.oblig.& dicit Rom. in d.§. nihil commune,num.13.verſ.ſecundò niſi,quòd
11 plena probatio facta in ſummario † iudicio,& ſententia inde ſequuta, nocent in iudicio plenario,ſequitur ibi nume.78.idem Alex.in l.ſæpè,num.81.& in l.à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus,nu.2.ff.de re iud. Roma.in l. ſi minor,num.13.ff.de iureiuran.Socin.in c. ſi clericus,colum fi.de foro compet. Felin. in c.cauſam quæ,il 1.nu.6.de teſtib.Ripa in d.§.nihil commune,num.38.Natta.d.conſi. 473.num.38.

Rurſus dici poteſt, quòd etſi ſententia decernens alimenta non noceat in cauſa principali quoad totale præiudicium, tamen facit aliquale damnum. ex quo enim iudex non poteſt alimenta decernere, niſi cognito ſummariè de bono iure actoris,& niſi pro actore ſtet præſumptio,vt dixi ſuprà, iam negari non poteſt, quin ex ea ſententia deſcendat ſemper quædam præſumptio iuſtitiæ: videmus enim quòd res inter
† alios acta nocet tertio quoad ſemiplenã 12
probationem, glo.in l.2.vbi Bal.nu.18.ver. hæc vera.C.de eden.vbi eum ſequitur Alexan.num.12.Iaſ.num.23.Dec.num.45. Ripa nu.36.Butr. & Abb.in c.cauſam quæ,il 2.de teſtib.& ibi Felin.num.19. Gozad.in conſi. 103.nu.15.in fi. Natta in conſ.160. nu.44.deciſ.Pedem.78.num.6.& gloſſ.in l.ſi duo patroni,in verſi.habituri.ff.de iureiuran. inquit quod facit qualemqualem,quoad tertium, probationem ſentẽtia inter alios lata,ſequitur ibi Bar.& alij,idem voluit glo. in c.interrogatum,tertia quæſt.5.in c.dilectus,in verſic.dantes,de ſimon. Alexan. in d.l.ſi duo patroni. Alexan. in l.ſæpè,nume. 20.ff.de re iudic. Socin. in l.1.ff.de except. rei iudic.

SVMMARIA.

1 *Abbas dum accuſatur recipit alimenta, & expenſas lite pendente.*
2 *Abbas depoſitus, vel priuatus non recipit alimenta à Monaſterio.*
3 *Subditi opponere poſſunt,ne alienentur in aliũ.*
4 *Subditi inuiti non poſſunt alienari.*
5 *Abbati dum pendet inſuper accuſatione parendum eſt à monachis.*
6 *Iudici dum ſindicatur, reuerentia eſt exhibenda,ſicuti prius.*

QVAESTIO CXXVII.

SICVTI actori pauperi miniſtrandæ ſunt expenſæ à conuento lite pendente,ſecundùm proximè dicta,ita multi ſunt caſus,quibus reo prouidendum eſt lite pendẽte,putà Abbas † accuſatur,interim 1
conſequitur à monaſterio alimenta, ac expenſas neceſſarias pro defenſione, ita voluit glo.in fi.in c.ex parte,de accuſ.per tex. in d.l.ſi inſtituta.ff.de inoff.teſta.& eam ſequitur Ioan.Andr. in d.c.ex parte, qui ampliat procedere, etiam quãdo Abbas eſt ab

adminiſtratione remotus, quæ ampliatio
comprobatur ex ijs, quæ ſuprà dixi de cle-
rico ſuſpenſo, imò etiam depoſito, qui ſi
non habet aliunde, eſt alēdus de beneficio,
idem voluit But.num.9. & Abb.nu.5.qui ta
men intelligit de ſimplici ſuſpēſione, vel
quando interdicitur adminiſtratio: ſecùs
ſecundùm eum, quando eſſet priuatus titu
lo, id eſt, quando eſt realiter, & verè depo-
2 ſitus, † quia tunc nihil habent commune
cum monaſterio, vt declarat Feli.ibi, colū.
1.& 2.in prin. & dicit Abb. loco prædicto,
quem ſequitur Felin.col.1. quòd ſi mona-
chus accuſat Abbatem, totum negotiū ex-
plicatur expenſis monaſterij. monachus e-
nim habet expenſas, quia ad vtilitatem ec-
cleſiæ, vt dictum eſt ſuprà de monacho ac-
cuſante. Abbas item defendendo agit nego
tium vtile eccleſię, quia ſi Abbas bonus eſt,
intereſt eccleſiæ non mutare ſuperiorem,
pro quo facit quod voluit Hoſti. in c.cùm
dilecti, de maior.& obedien.quod cùm in-
terſit ſubditorum non mutare dominum,
3 poſſunt ſe opponere † & contradicere, ne
alienētur in alium, & dicit Abb.ibi hoc eſ-
ſe multum notandum, per c.Imperialem.§.
prætereà.de prohib.feud.alien. per Feder.
Inno.in c.auditis, col.2.de præſcrip.vbi ait
quod attēditur præiudicium ſubditorum,
& quòd ſubditi inuiti transferri non poſ-
4 ſint in alium †dominum, eſt tex.in d.§.prę-
tereà. & ponit glo. in l.maritus.ff.de fidei-
com.liber. & ponit in c.1.§.ſi quis miles, in
primo notab.quo temp.mil.Abb.in d.c.au
ditis, col.2. Socin.in conſ.39.col.pen.vol.3.
& latè ponit Rol.in conſ.1.nu.34. volum.1.
Natta in conſ.506.nu.15. Menoch.in conſil.
32.nu.21. & decem allegat huius dicti ratio-
nes Ripa in conſ.179.nu.3. & docet experi-
entia, quòd dominorum, vel etiā ſuperio-
rum mutatio non fit ſine damno ſubdito-
rum. alia etiam eſt ratio, quare Abbati mi-
niſtranda ſint alimenta, & expenſæ, quia
accuſatione pendente non deſinit eſſe ab-
bas, & ſuperior, imò in his quæ non impe-
5 diunt curſum cauſæ †monachi lite penden
te obedire debent & reuereri abbatem, c.
nor ne.8. quæſti. 4. ſequitur Abb.in d.c. ex
parte, nu.4. vbi ita declarat glo.ibi, quæ vi-
debatur innuere contrarium, & Felin.col.
1.in fine, facit quod dicimuš de iudice, cui
durante ſindicatu † non minor reuerentia 6
eſt exhibenda quàm durante officio. Bal.in
l.nec quicquam. §. proficiſci.ff. de off.pro-
conſ. ſequitur Iaſ.in l.1 nu.7.C.vt om.iud.
tam ciuil. vbi dicit eſſe notandum, & quod
Abbas alatur à monaſterio, tenet Cordub.
in l.ſi quis.§.ſi vel parens, nu.48.ff.de liber.
agnoſcen.

SVMMARIA.

1 *Alimenta non ſunt ei miniſtranda, qui cauſam ſuam proſequitur.*
2 *Monacho accuſato miniſtrantur alimenta pendente lite, vbi tamen diſtinguit.*
3 *Monachus in ingreſſu monaſterij dicat ſe, et ſua omnia.*
4 *Defenſio etiam diabolo non eſt deneganda.*
5 *Culpa imputatur ei, qui ſe in neceſſitate coniecit.*
6 *Delinquenti non eſt deneganda defenſio.*
7 *Monachus obligatur monaſterio tanquā filius.*
8 *Monaſterium eſt loco filij.*
9 *Vniuerſitas tenetur defendere ciuem ſuum.*
10 *Monaſterium, quando vult monachum expellere, prouidet de alimentis pendente lite.*
11 *Monacho dum contenditur, an ſit monachus, prouidendum eſt à monaſterio.*

QVAESTIO CXXVIII.

MONACHO inquiſito per Abbatē,
vel ſuperiorem ſuum, non viden-
tur debita alimenta, vel expenſæ,
quia ſumptus † non conſequitur, qui cau- 1
ſam ſuam proſequitur, c.vt prætéritæ, de
elect. Specu.in titu. de inquiſitio.§.fi.in fi.
Inno.& Hoſt.in c.bonæ, il 1.de electio. In-
nocen.in c.ex parte, vbi etiam Butr.num.5.
& Anan.nu.2.de accuſatio. item facit, quia
tunc ſolùm dantur ſumptus neceſſarij per
monaſterium, quando lis agitur ad vtilita-
tem monaſterij, d.c.ex parte, cum ibi nota.
& dixi ſuprà in quæſtio.de monacho accu-
ſante Abbatem, & de clerico accuſante prę-
latum, at hoc caſu nulla verſatur eccleſiæ
vtilitas.

Pro veritate tamen diſtinguit Specul.
in d.titul.de inquiſitio.§.fin. nume.5.verſi.
item pone, Abbas. vbi poſt relatas multo-
rum

rum opiniones, dicit monacho exhibẽdas expenſas à monaſterio, quando cõtra eum inquirit Abbas, nõ ſecundùm formam ſuæ
2 regulæ, ſed via ordinaria, † nõ autem quando procedit ſecundùm ſuam regulam. Primi membri duas adfert rationes, prima eſt, quod cùm non habeat aliunde, & in ingreſ
3 ſu, monaſterio † ſe, & ſua dicauerit, auth. ingreſſi. C. de ſacroſanct. eccleſ. c. ſi qua, 19. quæſtio. ſecũda, & aliter ſe defendere non poſſit, debet tunc à monaſterio conſequi, quia aliàs priuaretur ſua defenſione, quæ tamen nedum excommunicato, ſed nec e-
4 tiam diabolo † foret deneganda, ſi eſſet in iudicio, c. cùm inter, de exceptio. c. eorum. 40. quæſtio. 3. ſecunda ratio eſt, quia Abbas ſibi debet imputare, qui cùm poſſet procedere ſecundùm regulam ſine impenſa, eli-
5 git hanc viam, per quam monachus † grauatur impenſa, l. ſcimus. §. ſinautem. C. de iure deliber. c. cùm ſuper Abbatia, de offic. delega. Quo verò ad ſecundum membrum mouetur, quia procedendo ſecundùm regulam, nulla requiritur impenſa ad defenſionem. hæ rationes mihi nulla in parte ſatisfaciunt, nõ quidem prima, quia per eam non infertur quòd monaſterium teneatur: licèt enim ſe, & ſua dicauerit, tamen in caſu delicti poteſt expelli, & ei tunc ſua culpa expulſo non miniſtrantur alimenta, vt
6 dixi, & delinquenti † vtilius tollitur panis, quam ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligat, c. non omnis, 5. quæſtio. 5. non placet etiam ſecunda, quia mala Abbatis electio in procedendo non debet grauamen Eccleſiæ afferre, c. delictum perſonæ, de regul. iur. in 6. Alia verò rõ non eſt vniuerſalis: quid enim ſi impenſa eſſet pro defenſione neceſſaria, vt quia allegaret teſtes eſſe extra prouinciam, vel quid ſimile nonne eſt defendendus? eam tamen Speculatoris diſtinctionem ſequutus eſt Gofred. de ſtatu monach. verſicu. ſed illud. Butri. in d. c. ex parte, num. 7. & ibi Anan. nume. 3. qui allegat Hoſtien. ſequitur Felin. in fine, qui ad hoc citat Abb. in c. cùm contingat, de foro competen. Ioan. Lupus. in c. per veſtras, in 2. notab. ampliat. 18. §. 39. nume. 2. verſicu. idem eadem ratione, de donatio. inter virum & vxorem. idem tenet Boer. in deciſ. 325. circa principium. Rebuff. in tomo 1. titul. de ſenten. prouiſio. in præfatio. nume. 104. in fi. Simon de Præt. libr. 5. interpret. 2. dub. num. 13. Vital. tract. clauſ. tit. an renuncia. poſſ. alimen. col. 3. ego, quandocumque ſit neceſſaria impenſa pro monachi defenſione, teneo monaſterium ad id cogendum, ſiue inquiratur ſecundùm regulam, ſiue ordinaria via, quia monaſterium erga monachum fingitur vice patris, ſicut monachus obligatur monaſterio † tamquàm filius, vti 7
probat Oldra. in conſi. 27. col. 2. in princ. & facit quod dicimus in ſucceſſione, † quod 8
monaſterium eſt loco filij, c. in præſentia. de probatio. §. ſed & hoc præſenti, in Authent. de ſanctiſſ. epiſcop. & in authen. ſi qua mulier, vbi Iaſon nume. 18. verſic. ego non diſcedo à communi. C. de ſacroſ. eccle. ſicuti ergo pater tenetur filio prouidere, & filius patri, ita obligatur monaſterium erga monachum, facit quia vniuerſitas ſuũ 9
defendit municipem, l. ſi tuti. ff. quod cuiuſque vniuerſi. nomi. Addo quòd ſiue monachus ſit culpabilis, ſiue innocẽs, ſemper agitur de vtilitate monaſterij: ſi enim reus delicti inueniatur, intereſt monaſterij illum plecti, & monaſterium purgari homine malo, vti dicimus publicè intereſſe, ꝙ prouincia malis hominibus purgatur. morbida enim facta pecus totum corrumpit ouile. ſi verò eſt innocens, intereſt monaſterij, quod de illius appareat innocentia, & bonus monachus non opprimatur, vel eo monaſterium non priuetur. non enim minus intereſt domini habere bonos ſubditos, quàm ſubditorum interſit habere bonum dominum. Cùm ergo verſetur in hoc vtilitas monaſterij, debet ab eo refundi impenſa, per notata in d. c. ex parte. confirmatur hæc opinio ex eo quod ſuprà diximus de carcerato, cui aliunde non habenti prouidendum eſt ab eo, qui carcerari curauit, vel de publico.

Et quod dicitur de monacho per Abbatem inquiſito, procedit etiam, quando monaſterium vellet illum expellere, quia lite pendente † debet ali à monaſterio, vt poſt 10
Rot. concludit Cordub. in d. §. ſi vel parẽs,

 num.

num.59. idem eſt quando diſputatur, an ſit
11 monachus, † quia interim ali debet. Bar.in
tract.de alimen.nu.43.

S V M M A R I A.

1 *Accuſatus quilibet alendus eſt pendente lite.*

2 *Bona accuſati ante ſententiam non ſunt capienda.*

3 *Bona accuſati non poſſunt deſcribi ante ſententiam.*

4 *Scholaris dum litigat cum collegio, alendus eſt ab eo.*

5 *Clericus qui moleſtatur in præbēda, ali interim debet de fructibus præbendæ.*

6 *Maritus pendente accuſatione vxoris de adulterio, alendus eſt.*

7 *Accuſato de læſa maieſtate debentur alimenta pendente lite.*

8 *Filio damnati pro læſa maieſtate denegantur alimenta.*

9 *Damnato ob læſam maieſtatem denegantur alimenta.*

QVAESTIO CXXIX.

ACCVSATVS quicunque, dum quæ-
1 ritur de iuſtitia cauſæ, † alendus eſt,
& ſi habet bona propria, ex illis con
ſequitur impenſam neceſſariam & alimen
ta, argumento l.ait prætor, in fine. & l. fi-
lius.ff.de iure delibe. ita tenet Rebuff.in d.
tomo 1.reg.conſtitu.titu.de ſenten. proui-
ſio.in præfatio.num.113. vbi dicit quòd et-
ſi de iure accuſati bona ante ſententiā capi
2 † vel ſequeſtrari non poſſint, l.prohibitū.
3 C.de iure fiſci lib.10.immò nec deſcribi, †
vel annotari, l.defenſionis.C.eo tit.tamen
quia contrarium ſeruāt iudices, ideo quan
do pendente iudicio capiuntur bona, vel
ſequeſtrantur, debet inquiſitus ex illis ali,
ſequitur Cordub. d. l. ſi quis à liberis.§.ſi
vel parens, nu.52.ff.de libe.agnoſ.facit l.le-
ge Cornelia.§.prætereà.ff.ad Silla. & quod
ibi ponit Bar. & generaliter quòd accuſato
de crimine miniſtrentur alimenta pendēte
lite, ponit Benincaſ.in tracta.de paup.in 7.
q.in 2.ſpeciali iudic.num.6. & dixi in quæ-
ſtiōe de carcerato, & ponit Boer.in dec.325.
vbi an de publico vel accuſato impēſa fiat.

Et idem eſt quando ſcholaris, vel alius
collegiatus † litigat cum collegio: quia e- 4
tiamſi ſit expulſus cōſequitur alimenta li-
te pendente, vt per glo. Bar. & Alber.in d.l.
ſi inſtituta.ff.de inoff.teſtam.ita Bologn.in
auth.habita, nu.346.C.ne fil.pro patre, vbi
dicit eſſe tenendum cordi in practica. Re-
buff.in d.præfatio.115.Cordub.d.§.ſi vel pa
rens, nu.60. Menoch.in tract. præſumpt.q.
35.num.21.

Et idem eſt in clerico, † qui patitur mo 5
leſtiam in præbenda, debet is interim ali-
mentari de fructibus præbendę, ſecundùm
Bar.in l.ſi neget, in fi.ff.de lib.agnoſ.

Simili modo maritus, qui accuſat vxo-
rem de adulterio, tenetur interim alimen-
ta illi præſtari, & ſumptum pro ſuſtinenda
lite. † ſecundùm Alberi.in l.fi.num.2.C.de 6
ordine cognitio. vbi tamen hoc intelligit
fieri debere de dote. ſed Innoc.in c.per ve-
ſtras, in fin.de dona. inter vir. & vxo dicit,
quòd maritus accuſans vxorem de adulte-
rio, tenetur ad alimenta, & ſumptum litis,
etiamſi vxor indotata ſit, ſequitur ibi Ho-
ſtien.Io.And. & Cardin.eos ſequitur Ioan.
Lup.ibi, in 1.notab. ampliat.18.§.39. num.5.
Cordub.d.§.ſi vel parens, nu.64.Immò Car
din.quem ſequitur Lup.loco prædicto ait,
quòd maritus tenetur ſemper vxori ſum-
ptum facere ex quacunque cauſa cōuenia-
tur, licèt Lupus reprobet, quatenus negat
vxori agenti ſubueniendum eſſe.

Addo quòd etiam accuſato † de crimi- 7
ne læſæ maieſtatis debentur alimenta pen-
dente lite, & permittitur ei, quòd vendat
tot de ſuis bonis. Imola in l. poſt contra-
ctum, col.pen.verſi.item adde circa ſecun-
dum tempus.ff. de donat. ſequitur Annib.
nume.265.& ſequ.vbi dicit procedere ante
ſententiam, ſecùs ſi iam ſit lata: quia ſicuti
† denegantur filio damnati, l.quiſquis.C. 8
ad leg.Iul.maieſt. ita multò magis denega-
buntur ipſi † delinquenti, & ſequitur Cor- 9
dub.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſed vtrum, nu.
16.ff.de libe.agnoſcen.

Finis Tituli Primi Tract. Ioan. Petri Surdi De Alimen.

TRACTA-

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I. C. PRAE. CLARISSIMI.

TIT. II.

Aſimenta quando cenſeantur relicta, vel debeantur.

SVMMARIA.

1 *Accidentia cognoſci non poſſunt, niſi cognita ſubſtantia.*
2 *Accidens ſtare non poteſt ſine ſubiecto.*
3 *Subſtantia eſt probanda ab eo, qui vult probare qualitatem.*
4 *Succeßionis modus tractari non poteſt, niſi prius conceſſa ſuccedendi facultate.*
5 *Qualitas non datur ſine ſubiecto.*

Principium.

QVAE ad Alimentorum Tractatum
pertinent, vix ſcire poterunt, qui i-
gnorant, quando alimenta cenſean
tur relicta, vel debeantur: operæ ergo pre-
tium duxi, totũ hunc tractatum breui hoc
titulo perſtringere, vt intelligant omnes,
videndum primò, ſi alimenta ſint præſtan-
da, quàm de eorum qualitate, quantitate,
modo, & tempore agatur. Nemo enim po-
teſt qualitates, vel accidentia cognoſcere,
1 † cui ignotum ſit ſubiectum vel ſubſtantia,
vt inquit Bald. in l. omnium, C. de teſtam.
2 & non poteſt accidens † ſtare ſine ſubiecto,
l. nec vllam, §. ſi abſentis, vbi Angel. notat
in ſummario, ff. de petit. hæred. l. Pompo-
nius, §. fin. vbi Aretin. in princ. ff. de acqui-
rend. poſſeſſ. Bald. in l. 1. circa princip. C. de
vſucap. pro dote, & dicit Bald. in conſ. 465.
num. 1. volum. 4. quòd ſubſtantiam probare
3 debet, qui † vult qualitatem probare, & in-
quit Dec. in conſ. 508. num. 5. quod non po-
teſt tractari de modo ſuccedendi, niſi pro-
4 betur facultas † ſuccedendi, idem Dec mul
ta cumulat in l. is qui in prouincia, §. quòd
ſi ſtipulatus, num. 5. & ſeq. ff. ſi cert. peta. &
dicit Corne. in conſi. 197. col. 3. verſi. quæ cõ
cluſio, vol. 2. quod inquiri † non poteſt de 5
qualitate † ſine ſubiecto. & dicit Menoch.
in conſ. 75. num. 100. quòd omnis diſpoſitio
præſupponit ſubſtantiam.

SVMMARIA.

1 *Fundus quando relinquitur ad alimenta, venit proprietas.*
2 *Res, quando relinquitur, vt ex ea certum quid annuum percipiat legatarius, tunc res, non redditus venit in legato.*
3 *Fundus, quando relinquitur ad vſum, vel vſumfructum, tunc videtur relicta proprietas.*
4 *Res cum relinquitur in gaudimentũ, venit fundus, non vſusfructus.*
5 *Fundus quãdo relinquitur, vt eo legatarius gaudere poßit, proprietas debetur.*
6 *Bona, quando relinquuntur matri, vt de his poſſit ſe ſuſtentare, venit proprietas, non vſusfructus.*
7 *Res quando relinquitur, vt ex ea percipiatur redditus, venit proprietas.*
8 *Proprietas tranſit ad hæredes, quando relinquitur res ad vſum, ad alimenta in gaudimentum, & ſimilia.*
9 *Legatum non tranſit ad hæredes, quãdo res limitato tempore relinquitur ad alimenta.*
10 *Legatum non tranſmittitur ad hæredes, quãdo ſit per verba taxatiua, & limitatiua.*
11 *Legatum relictum ad tempus, finitur cũ ipſo tẽpore.*
12 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum.*
13 *Legatum poteſt ita fieri ad tempus, ſicuti ſub cõditione.*
14 *Legatum factum ad tempus, aut ſub conditione, tranſit ad hæredem teſtantis mortuo legatario ante diem vel conditionem.*

15 *Fundus relictus ad vſum, & habitationem non continet proprietatem, ſed ſolum vſum propter coniecturam voluntatis.*
16 *Fundus relictus ad vtendum, & gaudendum, non tranſit reſpectu proprietatis in legatarium quando conſtat de voluntate defuncti.*
17 *Pars vna ſcripturæ declarat aliam.*
18 *Clauſula exequutiua nõ reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem.*
19 *Fundus conceſſus ad vſum per contractum, non tranſit in contrahentem ratione proprietatis.*
20 *Beneficium latè interpretatur.*
21 *Fundo conceſſo ad vtendum & fruẽdum, venit proprietas.*
22 *Donatio venit appellatione contractus.*
23 *Fundus non tranſit reſpectu proprietatis, quando conceſſio incipit explicari ab vſu, vel alimentis.*
24 *Pecunia redditus ſi relinquatur pro alimentis, non venit proprietas, & pecunia remanet penes hæredem.*
25 *Habitatio quando relinquitur ad alimenta, an liceat locare, vel quando hæres poßit cum legatario habitare.*
26 *Proprietas rei ad vſum relicta non venit, quãdo adiectio illa ponitur per modum cauſæ finalis.*
27 *Diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem.*
28 *Generale dictum limitatur per ſuam rationem, ſecundùm ſuam cauſam.*
29 *Modus non limitat, nec reſtringit diſpoſitionẽ.*
30 *Cauſa finalis non ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti, vel de præterito, & an reſpiciat commodum recipientis.*
31 *Cauſa de futuro, non præſumitur finalis, quãdo reſpicit commodum ſolius recipientis.*
32 *Cauſa, quæ continet fauorem legatarij, non reſtringit legatum.*
33 *Cauſa finalis, quomodo dinoſcatur, remißiuè.*
34 *Cauſa quando adijcitur ad reſtringendum legatum, tunc non venit proprietas rei ad vſum relicta.*
35 *Modus reſtringit legatum, quando non reſpicit fauorem legatarij.*
36 *Fundus, quando ad vſum illi relinquitur, qui non eſt capax proprietatis, tunc non venit proprietas.*
37 *Verba quæ habent duplicem ſenſum, trahuntur in dubio ad bonum ſignificatum.*
38 *Verba intelligi debent ſecundùm conditionem perſonæ, cui diriguntur.*
39 *Verba impropriantur, ne ſint ſuperflua.*
40 *Interpretatio qualibet ſumi debet, vt actus ſuſtineatur.*
41 *Præſumptio validitatis actus, eſt fortior cæteris.*
42 *Eligere viam nemo præſumitur, per quam ſuum iudicium ſubuertatur.*
43 *Pater dando filio rem aliquam ad vſum, vel ad vſumfructum, non cenſetur concedere proprietatem.*
44 *Pater non poteſt donare filio in poteſtate, & donatio ab eo facta eſt nulla.*
45 *Pater poteſt filio donare alimenta, vel vſumfructum.*
46 *Actus ſi non valet eo modo quo agitur, valet vti valere poteſt.*
47 *Mater donando rem ad vſum, vel vſumfructũ, cum iuramento, vel ex cauſa dotis, cenſetur proprietatem concedere.*
48 *Donatio inter patrem & filium, quibus caſibus ſuſtineatur, remißiuè.*
49 *Mater cum donat filio rem ad vſum, vel ad fruendum, venit proprietas.*
50 *Mater reuocare non poteſt donationem, quam fecit filio.*
51 *Mater non habet filium in poteſtate, ſicut pater.*

QVAESTIO I.

PRIMVM ergo videndum eſt,
quando fundus relinquitur ad
alimenta, an tunc cenſeantur
relicta alimenta. Et in hoc ha-
bemus caſum clarum, quòd ve-
nit proprietas, † & illa videtur relicta, eſt 1
text. in l. 4. ff. de alim. & cibar. legat. ibi, vi-
dentur mihi ipſa prædia eſſe libertis reli-
cta, vt pleno dominio hæc habeant, & non
per ſolum vſumfructum. Et fortius ibi di-
citur, quod proprietas tranſmittitur ad cõ-
iunctos, & Bart. ibi, nu. 2. verſ. oppono, &
videtur inquit, maximã differentiam, quod
prædiũ relinquatur ad alimenta, vel quod
alimenta reliquantur ex prædijs, vel quòd
legentur alimenta, & pro eis obligetur præ-
dium, quia primo caſu venit proprietas, i-
dem Bar. in l. cũ hi, §. ſi vni, nu. 1. ff. de tranſ-
act.

act. dicit, quod proprietas cenſetur relicta
& trãſit ad hæredes alimẽtarij, idẽ voluit
Ang. in conſ. 338. nu. 7. Alex. in conſ. 214. nu.
12. vol. 6. quia illa verba, ad alimẽta, vel vt
ſe alat, inducta ſunt in fauorẽ legatarij, &
nõ poſſunt operari reſtrictionẽ ſi non am-
pliãt diſpoſitionẽ. & infert ad quæſtionẽ,
quãdo teſtator reliquit vſumfructũ vxori,
vt habeat victũ & veſtitũ, in quo tamẽ An-
ge. conſ. 338. nu. 7. videtur contrariũ tenere,
Iaſ. in vſi. feu. nu. 105. ver. ſextò facit, Imol.
Cuma. & Ang. de Perigl. in l. ſi fundum per
fideicõmiſſum, vbi Iaſ. nu. 22. ff. de leg. 1. vbi
2 dicunt, quòd ſi res relinquitur, † vt ex ea le
gatarius certũ annuũ reditum capiat, tunc
res videtur legata, nõ reditus, & ad hęredes
trãſit, & hanc dicit cõmunem Iaſ. in l. cũ hi,
§. ſi vni, ff. de tranſact. Rui. in conſ. 81. nu. 18.
vol. 2. vbi loquitur, quãdo conceſsio fit per
verbũ conſignare, quia etiã illud importat
trãslationẽ dominij, ſicut etiã verbũ dare,
vt per eũ, Marſi. in ſing. 314. vbi in fin. dicit,
eſſe menti tenendũ, quia prima facie quili-
bet diceret contrariũ, Picus in l. Titia cũ nu
beret, §. Titia, nu. 2. ff. de leg. 2. vbi dicit rati-
onẽ eſſe, quia de re fit mentio diſpoſitiuè,
de alimẽtis verò cauſatiuè, Soc. iun. in cõſ.
88. nu. 8. vol. 1. Natta in cõſ. 211. nu. 17. Durã.
de arte teſtã. tit. 6. caut. 23. nu. 2. Vincẽ. Car-
roc. in c. cum quid, in 2. par. lim. 2. nu. 13. vbi
dicit, hanc eſſe cõmunem opin. allegat Iaſ.
ita atteſtari in l. cũ hi, §. ſi vni, & Marſi. ſing.
414. idem Cordub. in d. l. ſi quis, in §. ſed ſi fi
lius, nu. 13. Simon de Præt. de interpret. vlt.
volunt. lib. 4. dubit. 10. nu. 26. fol. mihi 410.
& rurſus dubit. 11. nu. 2. fol. mihi 424. ratio-
nẽ prædictorũ ponit Ang. in conſ. 338. in fi.
dicẽs, quòd vbi teſtator proprietatẽ legat,
tunc ex verborũ figura apparet, quod volu
it rẽ in legatarium trãsferri: ideo licèt cau
ſam alimentorũ adijciat, credendum nõ eſt
quod per eam, quæ legatarij fauorem reſpi
cit, voluerit legatũ reſtringere. Picus, quẽ
ſupra retuli in d. §. Titia, num. 20. dicit ra-
tionem eſſe, quia res diſpoſitiuè relinqui-
tur, alimenta verò cauſatiuè, & ideo atten-
ditur diſpoſitio, quia cauſa adiecta legato,
non illud reſtringit, & hæc eadem eſt ratio
cum ſupradicta, Bald. in l. ſi habitatio, in
princ. ff. de vſu & habita. dicit, rationem eſ
ſe, quia iſta verba, ad alimenta, ad vſum, ad
habitandum, ad fruendum, vel ſimilia, im-
portant modum, qui cum ſit in fauorem le-
gatarij, non reſtringit, & in rubr. C. de iure
emphyt. nu. 10. in fine, verſi. idem ſi dicerẽ,
inquit, rationem eſſe, quia illa verba, ad v-
ſum, ponuntur demonſtratiuè, non tranſiti
uè, nec taxatiuè.

Hæc concluſio non ſolum procedit, quã
do res ad alimenta relinquitur, ſed etiam 3
quando † fundus relinquitur ad vſum, vel
vſumfructum, quia tunc non cenſetur reli
ctus ſolus vſus, aut vſusfructus, ſed ipſa
proprietas, vt eſt tex. in l. ſpecies, ff. de aur.
& arg. lega. in l. donationes, §. ſpecies. vbi
Doct. ff. de donat. glo. in l. ſi mulier, vbi Cy.
in fine, & Bald. nu. 2. C. de iure dot. Bart. la-
tè in l. libertis, la. 2 num. 3. ff. de alim. & cib.
leg. alios multos allegat Iaſ. in l. cum hi, §.
ſi vni, ff. de tranſact. Ferra. in caut. 32. incip.
quotidie, idem Iaſ. in l. illud, nu. 3. C. de leg.
Alex. in cõſ. 150. nu. 1. vol. 7. vbi loquitur in
fortiori caſu, quãdo adiecit teſtator, quod
legatarius non poſsit bona alienare, ſed ſo
lũ fructus percipere in perpetuũ. Eſt verũ
quòd mouetur Ale. ex eo, quod vigore pro
hibitæ alienationis deducit Bal. in l. Procu
lus, ff. de vſufr. leg. quæ controuerſia altio-
rem indaginem requirit, ſed principaliter
allegat textus & doctrinas ſupracitatas, Cę
pol. in tit. de ſeru. vrb. præd. c. 4. col. 2. verſi.
ſed eſt dubiũ, & inquit Ang. in auth. hoc lo
cũ, in fin. C. ſi ſec. nupſ. ꝙ ita aliàs cõſuluit
Curt. iun. in conſ. 38. nu. 3. & ſeq. vbi infert
ad quæſtionem eius, qui prædium vẽdidit,
cum facultate faciendi bucã in flumine Sci
dæ, & deriuandi aquã pro irrigando prato,
& concludit, quod ille modus pro irrigan-
do pratũ non reſtringit, ſed emptor pote-
rit aquã ducere, & irrigare quoq; alia bo-
na, Dec. in conſ. 262. nu. 6. in fin. verſi. tertiò
nõ obſtat, vbi allegat Rom. & alios, vbi fun
dat ſe ſuper eo, quod præcedit rei conceſ-
ſio, & põderat verbũ, quod importat domi
nij translationẽ, & infert ad conceſsionẽ a-
quę, an trãſeat ad hæredes acquirẽtis, Crẽ.
ſing. 34. vbi allegat ſingulare dictũ Bal. in l.
2. in fi. C. de inof. don. Picus d. §. Titia, nu. 20

Pariſ.

Pariſ.in conſ.21.num.36.vol.2.Neuiz.in cō ſi.38.num. 10. plures alios citat Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.9.tit.2.num. 29. Caual.in tract.de vſufr.mul. relict. nu. 78. Simon d.dub.10.num.29.

Et quamuis prædicti Doct. loquantur, quando res ad vſumfructum, vel vſum relinquitur,tamē idem eſt, quando ad alium finem,ſub eadem tamen forma legandi,pu-
4 tà quando ad † gaudimentum, vt per Bald. in l.ſi habitatio,ff.de vſu & habita.Alex.in d.conſ.150.num.1.volum.7. Natta latè in d. conſ.211. nu. 17. vbi infert idem eſſe, quando teſtator legat prædium pauperibus pro redditu ducatorum viginti,& dicit quòd ſi prædium plus reddat, illud cedat commodo pauperum, & de gaudimento loquitur Picus d.num.2.Iaſ.in vſib.feu.nu.104.verſi. quintò confirmo, Neuiz. d. conſ.28.nu.10. latè Mantica d.lib.9.tit.2. nu.30. vbi refert, Floria.Cæpol.& Iaſ.in hoc diſtinguere inter filios,vel extraneos hęredes inſtitutos, vt ſcilicet inſtitutis extraneis, legatarius rem habeat,non autem filijs inſtitutis, ſed ſine diſtinctione Dd. communiter tranſeunt cum Bald.vt patet ex prædictis,& alijs, quos citat Caualc.d.num.78. Marſi.ſing.44. Curt.iun.d.conſ.38.nu.5. verſ.quinimò fortius,non enim eſt ius in verbis importantibus modū,ſed in verbis diſpoſitiuis,& ſiue teſtator loquatur de vſu,ſiue de habitatione,ſiue de vſufructu ſemper militat eadem ratio, quia procedit verbum importans dominij translationem,ideo ſemper idem eſt ius.

Idem eſt,quando fundus relinquitur,vt
5 eo legatarius gaudere † poſsit, quia venit proprietas,vt poſt Bald.voluit Simon d.dubit.10.num.27.

Infert etiam Caſtr. quem citat Cur. iun. in conſ.38.nu.5.verſ.confirmantur premiſſa,quod ſi quis relinquit matri bona ſua,vt
6 de † his poſsit ſe ſuſtentare,relicta cenſebitur proprietas,non autem alimenta.

Idem eſt, quando relinquitur res,vt ex
7 ea redditus percipiatur,quia † tunc in legato non eſt redditus,ſed res, vt voluit Imola in l.ſi fundum per fideicommiſſum,ff.de lega.1.ſequitur Angel.de Perigl.ibi, & Iaſ. num.22.& mouentur omnes ex d. l. 4. ff. de alim.leg.

Et in caſibus prædictis, licèt alimenta regulariter finiantur cum vita eius,cui debentur, † proprietas tranſit ad hæredes & 8
ſucceſſores,vt vult Bal. in l.ſi habitatio, in princ.& ponit tex.in d.l.4.in prin.ff.de alimen.leg.vbi hoc etiam voluit Bar. Alex.in conſ.214.nu.12.vol.6. Picus in d.§.Titia,nu. 20.& Dd.omnes ſupracitati.

Sed non procedit, quando teſtator legat cum temporis præfinitione,vt quia dicat, lego fundum ad vſum durante vita legatarij,tūc † enim legatū nō tranſit ad hęre 9
des,vt probat tex.in l.Titia, §.fin. ff. de leg. 2.quem ita intelligit Bart.in l.4.num.3. verſi.reſpondeo Old. ff. de alim.leg. vbi dicit, quòd adiectio temporis reſtringit legatū, Bal.in l.1.in princ.C.de fruct.& lit.expenſ. vbi in verſ.& quando aliquid conceditur, ait,quod et ſi verba illa,ad vtendum,& fruendum, non minuant cōceſsionem:tamen, quando tempus apponitur, aliud eſt, allegat l.cum hi,§.ſi tibi,ff.de tranſact. & idem placuit Bart.in l.Titia,num.1. verſi.quæro, quid ſi tempore,ff.de leg.2.vbi dicit, quòd et ſi vſusfructus non videatur relictus, ſed proprietas, tamen non tranſit ad hæredem, quando relicta eſt, donec vixerit,ſed redit ad hæredem legantis, etiam ſi hæres deceſſiſſet ante legatarium, quia cenſetur magis reſpectum habuiſſe ad ius hæreditarium, quàm ad perſonam hæredis inſtituti, & idem voluerunt Caſtr. & alij ibi, præcipuè Picus, num. 11. qui dicit, quæſtionem hanc fuiſſe Papiæ, & pro hac parte conſuluiſſe Curt.ſen.Lancello.Decium,Danielem Sandulphum,& Ambroſ.Opizon.licèt ipſe dicat eſſe cogitandum,quia paſſus eſt dubius, idem voluit Socin.in conſ.102.num.10.verſic.ſed poſito quòd cenſeretur,vol.3.vbi tenet quòd cum relinquitur,vel donec vixerit,legatum finiatur morte, hoc etiam tenet Pariſ.in conſi.21.nu.38.vol.2.vbi ſubdit tunc quoque † legatum non tranſmitti,quā 10
do fit per verba limitatiua & taxatiua, ita quod,vel ſimilia,Iaſ.in vſib.feu.nu.103.verſi.ſecundò moueor. vbi allegat ſolum Bal. in d.l.1.C.de fruc.& lit.expen.& ante iſtos idem

idem placuit Ang.in conſ.334.col.fin.vbi al
legat opinionem Iacobi de Are. & eam ſe-
quitur, ſi legatum non eſt relictum ad vitã
legatarij, Cæphal.in conſ.158.num.5.vbi ita
limitat concluſionem prædictam, Caualc.
in tract.de vſufruct.mulie.relict. num. 79.
vbi dicit procedere, quando legato adiecta
eſt taxatiua dictio, duntaxat, tãtùm, ſolùm,
& ſimiles, Mantica d.lib.9.tit.2.num.29.vbi
quòd finitur legatum mortuo legatario, Si
mon de Pręt.in d.tract.lib.4.dubit.10.num.
11 30. & ratio eſt, quia relictum ad † tempus,
videtur ſublatum finito tempore, l.quæſi-
tum, §.idem reſpondit, ff.de fundo inſtr.l.ſi,
mulier, vbi gl.C.de pact.alios citat Caualc.
d.num.79.dixi in conſ.52.nu. 8. addo quòd
12 limitata cauſa, † limitatum producit effe-
ctum, l.in agris, ff.de acquir.rer. dom. & le-
13 gari poteſt, ſicuti † ſub conditione, §. ſub
conditione, Inſtit.de lega.proinde cum te-
ſtator dicit ſe relinquere, donec legatarius
vixerit, nihil impedit legatum finiri cum
vita legatarij.

Et aduertendum eſt, quòd hoc eſt ve-
rum, etiam ſi hæres inſtitutus pręmoriatur
legatario, quia nihilominus legatum ſic re
lictum non remanſit apud hæredes legatà-
rij, ſed tranſit ad hæredes hæredis inſtitu-
14 ti, † vt expreſsè determinat Bart. in d.§.Ti-
tio, in prin.verſ.quid ſi tempore, & ſequi-
tur Bal.ibi, & Caſtr. & idẽ voluerunt Caſt.
Alex.& Iaſ.in l.fin.C.de lega.qui tamen in-
telligunt, quando legatum ſimpliciter re-
linquitur ad vitam, ſecus quando addit te-
ſtator quod mortuo legatario tranſeat ad
hæredẽ inſtitutum, quia tunc non vadit ad
hæredem hæredis, & teſtator cenſetur re-
ſpectum habuiſſe non ad ius hæreditariũ,
ſed ad perſonam hæredis, & eius cauſa diẽ
appoſuiſſe legato, idem Alexã.in conſi.173.
vol.5.Soc.d.conſ.102.Picus d.§.Titia, nu.17.
Rui.in conſ.29.nu.5. volu. 2. Duran.de arte
teſtan.tit.6.cau.60.nu.1.& ſeq. vbi alios ci-
tat, Rube.conſ.23.num.3.Caualc.in d. tract.
nu.81.& dixi in conſ.123.num.11.

Principalis tamen concluſio noſtra, quę
habet, quod vbi res ad vſum, vel vſumfru-
ctum, vel gaudimẽtum relinquitur, veniat
proprietas, reſtringitur vt locũ non habe-
at, quãdo aliter teſtator declarat, vel aliud
ex aliquibus coniecturis colligitur eſſe de
mente teſtatoris, quia eo caſu legatum re-
ſtringitur ad alimẽta, ad vſum vel vſumfru
ctũ, prout erit intentio teſtatoris. ita decla
rat Alex.in conſ.273.viſis verbis, in fin.vol.
2.vbi ait, quod relictum factum ad vſum &
habitationem, reſtringitur ad ſolum vſum
† legatarij, propter illa verba, adeo quòd 15
poſsit ſtare & habitare, &c. quia per ea te-
ſtator videtur voluiſſe reſtringere ſe ad ſo
lum vſum eius. tamen decіſio mihi nõ pla-
cet, quia illa verba nõ ſunt tantæ potentię,
vt voluntatem teſtatoris oſtendant, vel prę
cedẽtia generalia reſtringãt: quod ſi cauſa
expreſſa legato adiecta, vt poſsit ſtare & ha
bitare, &c. non reſtringit, multò minus id
operabuntur verba non per modum cauſæ
prolata. eſt verũ quod Alex. mouetur per il
la verba, poſsit, & debeat, quæ neceſsitatẽ
important, vt per eum, & ex ea neceſsitate
adiecta voluntas teſtatoris demonſtratur.
ſed reſpondeo id procedere per viã oneris
iniuncti, non quia legatum reſtringatur, at-
que ita reſultat concluſio, quod legatũ re-
manet in ſua generalitate, licèt legatarius
teneatur ſeruare onus adiectũ, ſed noſtrã li
mitationẽ ponit Rom. in conſ.503.diligen-
ter inſpectis, nu.7.in 2.dub. vbi ex cauſa ad-
iecta dicit legatũ reſtringi ad vitã legatarij,
& cõprobat multis, vt per eũ. ſed etſi ad no
ſtrũ propoſitũ allegari ſoleat, nõ tamẽ per
tinet ad præſentem quæſt, quia non quęri-
mus, an legatũ reſtringatur reſpectu tẽpo-
ris, ſed an reſtringatur in ipſa ſubſtãtia, ita
vt nõ contineat proprietatẽ, & in ſuo caſu
res videtur clara, quia cũ, vt ſuprà diximus
finiatur morte, quãdo eſt expreſſè limitatũ
ad vitã legatarij, ita finiri debet, quãdo tem
pus vitę eſt tacitè adiectũ, quia ſat eſt, quod
de voluntate teſtatoris volẽtis ad vitam re
ſtringere & limitare, conſtet quomodo,
ideo Soc.in d.cõſ.102.nu.10.vol.3. dicit cla-
rius, quod etſi regulariter veniat proprie-
tas, tamẽ fallit, quãdo apparet † de mẽte de- 16
functi. benè verũ eſt, quod allegat Rom. &
Alex.in locis prædict. qui hoc nõ probant.
dicit aũt ipſe apparere de mente, quãdo in
alio loco teſtator dicit ſe vſum, vel vſum-

fructũ vel alimẽta reliquiſſe, quia vna pars
27 ſcripturæ † declarat aliã, l. hæredes palã, §. ſed ſi notam, in ver. ex viciſsis ſcriptis, ff. de teſta. l. vnica, vbi Bart. Ang. & alij, ff. de pet. hæred. & ſi dicitur, quòd clauſulę exequutiuæ, & acceſſoriæ nõ debent alterare principalem diſpoſitionem, reſpondetur quòd
28 ſaltem † declarant ſecundùm Bal. in l. eam quã, nu. 36. C. de fi. deic. Cur. ſen. conſ. 40. nu. 52. cum alijs allegatis à D. Becio in conſ. 88. nu. 50. prędictam etiam limitationẽ ſequutus eſt Duran. d. tit. 6. caut. 23. in fin. Mantic. d. tit. 7. nu. 29. ſed preter eos Caſtr. in conſ. 371. col. 1. v. ſ. ſecunda ratio, vol. 2. Crauet. conſ. 25. nu 27. id autem multo magis locum habet, quando teſtator verbis expreſsis declarat intentionem ſuam.

Reſtringitur ſecundò, vt locũ non habeat cõcluſio noſtra, quando cõceſsio fit in
29 contractu, quia tunc non continetur † proprietas, nec tranſit ad hæredes, ita Bald. in proœm. feud. in 6. diuiſ. nu. 51. vbi dicit, in teſtamẽtis fieri plenioré interpretationẽ, ideo cauſam importare demonſtrationem, non taxationẽ, & infert, quòd ſi res conceda tur in feudum ad vtendũ & fruendũ, extinguetur morte cõceſsio, quia qđ in proprios vſus cõceditur, morte finitur, l. cũ hi, §. ſi vni, ff. de tranſact. & perinde eſt ac ſi cõceſſa foret res ad alimẽta, & eũ ſequitur Paris de Put. de feu. reinteg. c. 103. nu. 6. & ſeq. vbi latè agit, & ponit quæſt. an conceſſo caſtro ad habitandũ vaſallus poſsit alij locare: ſed cõtraria ſentẽtia verior viſa eſt Martino Laud. in c. 1. qui feu. dare poſſ. quia natura feudi eſt, quòd concedatur ad vtendũ, & fruendũ, & verba intelligi debent ſecundùm naturã actus, ſuper quo ſunt interpoſita, illũ quoq; reprehendit Iaſ. in vſi. feud. nu. 103. & ſeq. vbi multas rõnes & deciſiones adducit in contrariũ, & pręcipuè, quòd non eſt differentia inter cõtractus & vltimas voluntates, & quid vbi etiã ſubſiſteret differentia, ea tamẽ non eſſet cõſiderãda in feudo, quod dicitur beneficiũ, & latè venit
30 interpretandũ non minus † quã vltima voluntas, l. fin. de conſtit. princ. l. cum dilecti, de don. in ſpecie quoq; illum reprehendit Gian. Seiſel. in tract. de defi. & inuen. feud. §. & iſtud facit ad quęſtionẽ, fol. mihi 70. & ſeq. vbi ſubdit, Baldũ male fuiſſe loquutũ, & quãuis prædicti tres loquãtur in quæſt. de feudo, tamen eſt generaliter verũ quod etiã in contractib. illa cõceſsio ad † vtendũ 31
& fruendum, continet proprietatẽ, vt pręciſe declarat Bar. in l. 4. in fi. ff. de ali. leg. per l. donationes, §. ſpecies, ff. de don. quinimò idem Bal. quem allegat Paris de Put. in d. c. 103. nu. 8. voluit quod caſtro conceſſo ad vitæ vſumfructum veniat proprietas, & Bal. in rub. C. de iure emph. nu. 10. in fin. verſ. idem ſi dicerem, inquit, in contractib. vt eſt venditio, verba illa, ad vſum, vel vſumfructum, ſtare demonſtratiue, non taxatiuè, allegat tex. in d. §. ſpecies, hoc etiã tenet Bal. in donatione in l. 2. nu. 10. in prin. C. de inoffi. dona. & tam in donatione quàm in venditione idẽ tenuit Crem. in ſing. 54. Iaſ. & Seiſel. in locis alleg. ſuprà; & Bal. in prędictis locis ſequitur Curt. iun. in conſ. 8. nu. 3. & ſeq. & nu. 6. vbi loquitur in venditione donatione, & cæteris conceſſionib. & non eſt dubiũ quòd appellatione contractus venit
† donatio, gl. in l. in ędibus, §. 1. ff. de don. Alex. in l. iuriſgentium, in prin. nu. 6. vbi Iaſ. nu. 8. ff. de pact. Corn in conſ. 101. in princ. vol. 1. Ripa in l. fi. nu. 110. C. de reuoc. dona. Gome. in §. in perſonã, nu. 40. Inſt. de act. & ꝓ dicta deciſiõe facit, q: ratio, qua Dd. mouentur, militat non minus in contractu, q̃ in vltima voluntate, ideo non põt validum cõſtitui diſcrimẽ inter ea, & quod indiſtinctè procedat cõcluſio ſupradicta, tenet Capic. in deciſ. 188. nu. 4. & 8. vbi dicit ſic fuiſſe ſemel deciſum per Affli. in deciſ. 401. nu. 6. 32

Declaratur tertiò vt procedat, quando primum fit rei cõceſsio, vt quia diſponens incipiat mentis conceptũ explicare à conceſſione rei: vt quando dicit, concedo rem ad alimenta: ſecùs eſt quando incipit à conceſsione † alimentorum, vſus, vel vſusfru- 33
ctus, quia tunc proprietas nõ venit, ita diſtinguit Bar. in d. l. 4. nu. 2. ff. de alim. leg. vbi inquit, multũ differre quòd quis relinquat prædium ad alimenta, vel quòd relinquat alimẽta ex prędio, vel quòd relictis alimẽtis obliget prædia pro eorum præſtatione, Cur. iun. d. conſ. 38. nu. 4. Capic. d. deciſ. 188.

nu.4.vbi ſubdit, reſpicienda eſſe verba cõceſſionis, quomodo ſonent. ideo Ange. in l. Proculus, ff. de vſufruct. dicit, quòd ſi reditus pecuniæ † relictus ſit pro alimentis, pecunia remanebit penes hæredem, per l. fundi Trebatiani, ff. de vſufr. leg. ſequitur Caſtr. nu.9. atque ita non cenſetur relicta proprietas, quod etiã voluit Fulg. in l. cum hi, §. ſi integra, ff. de tranſact. Iaſ. in ead. l. §. ſi qui, nu.4. Natta in conſ.211. nu.17. hanc quoque diſtinctionem inter conceſſionem rei, & conceſſionem vſusfructus, vel vſus, conſtituit Ang. in conſ.338. col. fi. vbi ait nõ venire proprietatem, quando vſusfructus relinquitur ad alimenta, imò eo caſu legatũ reſtringi ad id, quod pro alimentis eſt neceſſariũ, & quòd ſupereſt cedere lucro hæredis, ſecùs quando res ipſa relinquitur in cauſam alimentorũ, & ibi ponit rationem diuerſitatis, vt per eum, idem voluit Caualca. de vſufruct. mulie. relict. nu.28. vbi tamẽ neminem citat qui hoc dicat, Mantic. de cõiect. vlt. volunt. lib.9. tit.5. nu.2. & in relicto quantitatis ad alimẽta, ponit Simon de Præt. lib.4. dubita.11. nu.2. fol. mihi 424. & ſpecialiter in relicto pecuniæ ſeu vſus pecuniæ, ſeu alimentis relictis ex redditu pecuniæ, quomodo legatũ ſit intelligendum, & an tunc pecunia eſſe debeat apud hæredem vel legatariũ, vel alium, vide Simo. in loco prædicto, Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, nu.12. & 13. ff. de lib. agnoſ. vel alen. Item quando relinquitur habitatio ad vſum, vel ad alimenta, quando liceat † locare, vel quando hæres poſsit cohabitare cum legatario, vide latè Parid. de Put. in tract. de feu. reintegr. c.103. Afflict. in deciſ. 401. Capic. deciſ.188. nu.6. Bero. fam. quæſt. 101. nu.3. Caualc. d. num.78. in fin.

24 (margin, beside "tus pecuniæ † relictus")

25 (margin, beside "† locare")

Quintò limitatur præcedens cõcluſio, vt non procedat, quando adiectio eſt nõ in vim modi, ſed per viam † cauſæ finalis, tũc enim reſtringit diſpoſitionẽ, ita declarat Bal. in l. ſi habitatio, in prin. ff. de vſu & habit. & eodem modo declarat Ange. in d. cõſi.338. in fi. & ratio eſt, quia omnis diſpoſitio reſtringitur † per ſuam cauſam, l. cũ pater, §. dulciſsimis, ff. de leg.2. l.1. in fin. ff. de fonte. & dixit Ang. in l. Obligatione generali, col.2. circa prin. ff. de pign. quòd dictum generale limitatur per rationem, ſecundũ ſuam † cauſam: & dicit tex. in d. §. dulciſsimis, eſſe meliorem qui ad hoc poſſit allegari, præcipuè quando cauſa eſt expreſſa, vt per Curt. iun. in l. emptor, §. Lucius, ff. de pactis, Iaſ. in l. ſi de certa, nu.6. C. de tranſact. Natta in conſ.546. num.10. modus autẽ non ſolet reſtringere † vel limitare diſpoſitionem, vt voluit Bart. in l.4. ff. de alim. & cib. lega. hæc tamen declaratio patitur difficultatem, quia nõ eſt verum ſimpliciter, quod cauſa finalis reſtringit diſpoſitionem: nam conſiderandum eſt, ſi ſit de præterito, vel de futuro, † & ſi reſpicit commodum concedentis, vel tertij, vt benè in terminis noſtris declarat Bart. in d. l.4. nu.5. verſ. ex prędictis diſtinguo ſic. imò Bal. in l. damus, ff. de condict. indeb. ait, quòd cauſa de futuro reſpiciens commodum ſolius recipientis, † præſumitur impulſiua, non autem finalis, & de hoc videri latè poterit Tyraquel. in tract. ceſſant. cau. limit.1. num.24. & ſeq. & in hoc conſiſtit reſolutio, quia dum continet legatarij fauorem, † non reſtringit legatum, Bart. in d. l.4. in princ. in ſummario, & num.4. Curt. iun. d. conſ.38. nume.6. propterea deciſio Bal. & Angel. ſuprà relata intelligi debet, quando conſtat cauſam eſſe finalem, & talem, ſine qua teſtator non fuiſſet aliter legaturus, vel diſponens aliter conceſſurus. quomodo autem cognoſcatur eam † cauſam eſſe finalem, vide Tyraq. loco prædicto, D. Becium in conſ.20. num.10. & ſeq. item dicta deciſio obtinebit, quando conſtat quod cauſa adiecta fuit ad limitandum & reſtringendum legatum, quia eo caſu non † veniet proprietas, vt declarat Bar. d. l.4. nu.5. & inter cauſam finalem & modũ non eſt differentia, quia etiã modus reſtringit quando nõ † reſpicit fauorem legatarij, l. Titio centum, §.1. vbi Bart. & alij, ff. de cõdi. & dem. ponunt Dd. in d. l. cum hi. §. ſi vni, ff. de tranſact. Cur. iun. d. conſ.38. nu.6.

Limitatur quinto loco cõcluſio ſuprà firmata, vt locũ non habeat, quando relinquitur res eo modo alicui, qui nõ ſit capax proprietatis: nam eo caſu conceſsio † reſtringitur ad vſum vel alimenta, vel vſumfructũ,

hoc fuit originale dictum Ang. in d. l. cum
hi, §. ſi vni, col. 1. in fi. verſ. ſed dic in caſu v-
no. ff. de tranſact. vbi ponit exemplũ, quan-
do res ad alimenta relinquitur fratribus
minoribus, qui non ſunt capaces proprie-
tatis, Clem. exiui de paradyſo, de verb. ſig.
37 & dicit rationem eſſe, quia verba, † quæ du
plicem habent ſenſum, trahi debent in du-
bio ad bonum ſignificatum, l. quoties idem
ſermo, ff. de reb. dub. & eam deciſionẽ pro-
bauit Ang. in d. § ſi vni, nu. 5. verſi. iſtam re-
gulam limitat, qui ſubdit aliam rationem,
quia ſcilicet verba intelligi debent ſecun-
38 dùm conditionem † perſonæ, cui dirigun-
tur, l. plenum, §. equitij, ff. de vſu & habit. i-
dem voluit additionator ad Cremen. ſing.
34. eandem deciſionem probauit Carroc. in
c. cum quid, in 2. par. limit. 2. nu. 14. de regu.
iur. in 6. vbi ita declarat, ſed nihil allegat,
præter Capic. qui tamen de hoc caſu nõ lo-
quitur, & verba debent potius impropria-
39 ri, † quam vt ſint ſuperflua, c. ſi ſententia,
de ſent. excom. in 6. Bal. in c. 1. de Capit. qui
cur. vend. Abb. in conſ. 32. col. 1. in fin. vol. 2.
40 Soc. in conſ. 2. num. 8. vol. 4. Dec. in conſ. 48.
num. 4. & ſumi ſemper † debet interpreta-
tio, per quam ſuſtineatur actus, l. quoties,
ff. de verb. oblig. c. Abbate ſanè, vbi gloſ. de
verb. ſign. & hæc præſumptio eſt cæteris o-
41 mnibus fortior, † vt per Alciat. in tract. pręſumpt.
reg. 3. præſumpt. 34. num. 1. & ſeq. D.
Becius in conſ. 52. nu. 122. Vinc. Carroc. in d.
c. cum quid, par. 1. num. 12. & non eſt creden
dũ, quòd teſtator voluerit legare proprie-
tatem, cùm ſciret, vel ſcire præſumeretur,
quod id legatum fuiſſet nullũ. nemo enim
42 præſumitur † eligere viam, per quã ſuum
iudicium ſubuertatur, l. 3. ff. de teſta. milit.
Hoſti. Butr. & Imola, in c. Quintauallis, in
4. differ. de iureiur. Felin. in c. cum ordinẽ,
col. 2. de reſcrip. Alcia. d. reg. 3. præſ. 35. nu. 1.
Cum ergo pręſumatur teſtatorem voluiſſe
facere validum legatum, nec aliter poſsit
ſuſtineri, niſi reſtringatur, dicendum eſt
quod illa verba poſuerit animo reſtringen
di, atq; ita fiat reſtrictio ex tacita & conie-
cturata teſtatoris voluntate, ſecundùm ea,
quæ dixi ſuprà in prima limitatione. idem
eſt quando conceditur fundus ſpurio ad a-
limenta, vt dicam in titu. quanto tempore
præſtanda ſunt alimenta, dum ago, ſpurio.

Intellige ſextò ſupradictam concluſio
nem, vt non habeat locum, quando pater
dat filio rem ad alimenta, vel ad vſum, vel
ad vſumfructum, quia nõ videtur proprie-
tatem dediſſe, † ſed vſum, vel vſumfructũ, 43
vel alimenta, ita notabiliter declarat Bald.
in l. 1. num. 10. C. de inoff. donat. vbi inquit,
quòd verbum, dono, à patre prolatum non
includit proprietatem, licèt aliud ſit quan-
do profertur ab extraneo, & illius dictum
appellat ſingulare Crem. ſing. 34. l. fi. Simon
de Prat. d. lib. 4. dubita. 10. nu. 32. vbi inquit
notandum, Iaſ. in d. l. cum hi, §. ſi vni, num.
4. ff. de tranſact. dicit ſe ignorare, quo ſpi-
ritu Bald. in loco prædicto hanc poſuerit
limitationem. verum ego arbitror hanc li-
mitationem eſſe veram, & prouenire à pro
xima præcedenti limitatione, ſecundùm
quam dixi tunc non videri conceſſam pro-
prietatem, quando incapax eſt is, cui fit cõ-
ceſsio. pater enim filio in † poteſtate dona- 44
re non poteſt, & ſi donat, non valet dona-
tio, l. donationes quas parentes, C. de dona.
inter virum & vxorem, Corne. in conſil.
199. colum. 21. in limitat. volumine ſecun-
do, Pariſ. in conſi. 16. num. 19. volum. 2. cum
enim acquiratur patri, quidquid filius ac-
quirit, non datur dominij translatio, quæ
ſtatim ad patrem non redeat. licet autem
patri donare alimenta, † vel vſumfructum, 45
vel quid ſimile, præcipuè ad vſum, vt per
gloſſ. in l. 2. C. de inoffic. donat. proinde, vt
ſuſtineatur actus, quando pater donat, fit
interpretatio, vt non velit proprietatem
donare, ſed vſum, vel alimenta, aliàs nulla
eſſet inter patris extranei donationem dif-
ferentia, & quando actus non valet eo mo-
do, † quo ago, ſuſtinetur eo modo quo ſu- 46
ſtineri poteſt, ſecundùm regulam de qua a-
pud Doctores in l. prima, §. ſed ſi mihi, ff.
de verborum obligationibus, & hoc modo
intelligendo, deciſio Baldi ſublimitabitur,
vt non procedat, quando pater donat cum
iuramento, † vel in cauſam dotis, aut 47
donationis propter nuptias, & quando
donat filio emancipato, vel eunti in caſtra,
vel filio clerico, & omnibus illis caſibus,
quibus

quibus pater validè poteſt donare filio, qa
in illis ceſſat ratio, propter quam donatio
proprietatem non continet, & ratione ceſ
ſante non eſt locus deciſioni. quando autẽ,
48 & quibus in caſibus ſuſtineatur donatio †
inter patrem & filium, vide latè Clar. in
tract. de donatio. quæſtio. 8. per totam, vbi
multis modis declarat, & ante eum Duen-
nam in regul. 223. vbi latius egit. Lupus in
rubr. de donatio. inter virum & vxor. §. 38.
num. 8. §. 51. num. 1. & ſequen. §. 71. nume. 5.
D. Becium in conſil. 20. nume. 4. Anton. Ga-
briel. commun. opinio. libr. 4. titul. de do-
natio. concluſ. 4. per totam. Rolan. in con-
ſil. 77. nume. 25. volum. 1. Seraphin. in tract.
de priuileg. iuram. in priuil. 72. per totum,
& alibi ſæpè per Doct. hinc etiam deduci-
tur differentia inter donationem, quæ fit à
matre ad vſum, vel alimenta, & eam quæ
fit à patre, nam quando fit à patre, non ve-
nit proprietas, vt dictum eſt, ſed quando fit
49 à matre, aliud eſt, cùm veniat † proprietas,
vt eſt textus expreſſus in l. donationes. §.
ſpecies. ff. de donat. vbi rerum filiæ dona-
tarum à matre proprietas venit, & in tan-
50 tum, vt mater non poſſit † rem filio dona-
tam reuocare, vt eſt text. in l. ſi non mor-
tis. ff. de inoffic. teſtam. & in l. ſi conſtante.
C. de donatio. inter virum & vxo. & ratio
51 eſt quia mater non habet † filios in pote-
ſtate ſicut pater. §. fœminæ. Inſtit. de adop.
& toto titu. Inſtit. de patr. poteſt. ecce ergo
nullam aliam eſſe rationem, quare dona-
tio patris non includat proprietatem, niſi
quia pater non poteſt donare filio in po-
teſtate.

SVMMARIA.

1 *Coniectura non admittuntur in rebus claris.*
2 *Verborum qualitas eſt teſtimonium noſtræ men-
tis, cæteris omnibus apertius.*
3 *Verba cùm clara ſunt, non admittitur quæſtio
voluntatis.*
4 *Verba inuenta ſunt ad explicandum voluntatẽ
loquentis.*
5 *Voluntas hominis cognoſcitur ex loquela.*
6 *Victus relictum idem eſt quod elementorum.*
7 *Victus appellatione non venit veſtimentum, e-
tiamſi relinquatur famulo in domo.*
8 *Victus, & veſtitus quando relinquitur, viden-
tur relicta alimenta.*
9 *Vita legata veniunt alimenta.*
10 *Propter quod vnumquodque tale, & illud ma-
gis.*
11 *Educationis relicto comprehenduntur alimẽta.*
12 *Educari in domo cùm quis debet, tunc recipiet
alimenta in domo.*
13 *Nutriri qui debet, ei alimenta præſtanda ſunt.*
14 *Alimonia ſi alicui relinquitur, illi alimẽta de-
bentur.*
15 *Cibarijs relictis, vel diarijs, non venit habita-
tio, aut veſtimentum.*
16 *Potus venit relictis cibarijs, vel diarijs.*
17 *Medicina nõ venit relictis cibarijs, vel diarijs.*
18 *Subſidium vitæ, vel neceſſarium vitæ cùm re-
linquitur, alimenta præſtanda ſunt.*
19 *Suſtentatio vitæ cùm relinquitur, debentur
alimenta.*
20 *Suſtentandi cauſa, quando exprimitur in re-
licto, tunc veniunt alimenta.*

QVAESTIO II.

QVANDO alimenta expreſſè relin-
quuntur, vel promittuntur, tunc nõ
eſt dubium, quia † in claris non eſt 1
opus coniecturis, l. continuus. ff. de verbo.
oblig. & nullum eſt magis noſtræ mentis a-
pertum teſtimonium, quàm verborũ qua-
litas, † & conceptio, vt dicebat Caſſiodo. à 2
Bald. citatus, in l. generaliter, in 1. notab. C.
de non num. pecu. & in l. tres denunciatio-
nes, col. 1. C. quomo. & quando iud. cũ mul-
tis apud Tiraq. in l. ſi vnquàm, in ver. liber-
tis, nu. 18. C. de reuoc. donat. & quæſtio vo-
luntatis non debet admitti, † cùm in verbis 3
non eſt ambiguitas. l. non aliter. ff. de leg. 3.
l. ille, aut ille. §. cùm in verbis. ff. eo. tit. c. ſi
quis presbyter, de conſecrat. & verba ſunt
inuenta † ad eum ſolum effectum, vt his di- 4
centis voluntas demõſtretur, l. Labeo. ff. de
ſupellect. leg. c. is autem, 22. q. 2. & dicit Bal.
in l. ſed & reprobari, in prin. ff. de excuſat.
tuto. quòd voluntas hominis cognoſcitur
† ex ſua loquela, & ſubdit eſſe ſummè no- 5
tandum, & infinitos ad hoc citat Tiraqu. in
d. ver. libertis, nu. 17. & ſeq.

Et idem omninò eſt, quando teſtator a-
licui legat victum, quia idem continet, † 6
quod legatum alimentorum, l. alimenta. &

l.fin.cum ibi notat.ff.de alim. & cibar. leg. l. verbo vict.ff.de verb.ſigni. innuit Bar.in tract.de alimen.in prin. Papien.in form.libelli,quo agit actione reali,in ver. & redditibus,nu.2. vbi dicit paria eſſe quòd legentur alimēta,vel legetur victus, & dicit Ruin.in conſ.86.nu.2.vol.2. quod legatum victus æquiparatur legato alimentorū per dicta iura. Vital.in tract.claulul.in titu.an poſſit renuncia.alim. col.1. & 2. ponit Bonacoſ.in tract.de ſeru. & famul. quæſt.193. vbi tamē dicit,quòd ſi quis famulo victum
7 in domo † legauit, ille non habebit veſtes, quas conſueuerat geſtare in honorem domini. appellat ipſe domicillares, arbitror intellexiſſe de his, quas domini ſeruitoribus pręſtant ad pompam verſicolores, vulgo dicimus liureas, quia illæ fiunt,non famuli,ſed domini gratia, idem eſt quando
8 relinquitur victus, † & veſtitus, vt poſt Corn. ponit Simon de interpret.vltim. volunt.lib.4.dubit.11.nu.1.

Idem eſt quando teſtator legaret vitam,
9 † quia continet alimenta, cùm aliter nemo viuere poſſit,cui non cedant omnia,quæ alimentorum nomine continentur, eſt tex. in l.quos nos.§. verbum viuere.ff.de verb. ſignifi. quem ad hoc allegat Bar.in d tract. alimento.num.5. Ang.in tract.de teſtam.in verſi.item reliquit mulieri concubinæ,eſt glo.45.ſequitur Deci.in l.de alimentis, nu. 4.C.de tranſactio.Simon de Præt.lib.4.dubit.11.num.7.folio 420.ea enim omnia ſunt neceſſaria, vt quis vitā ducere poſſit,quòd ſi victus importat alimenta, multò magis id importabit vita, propter quā victus conceditur, & propter quod † vnumquodque
10 tale,& illud magis,authē.multò magis.C. de ſacroſ.eccleſ. ideo enim victum ſumit homo,vt viuat, aliàs radicale humidum ad nihilum breui reduceretur.

Eodem modo intelligi debet relictum
11 educationis,† quia alimenta ei ſunt præſtanda,quem teſtator educari iuſſit,vel cui aliter conceſſa eſt educatio, l.fi.ff.de alim. & cibar.legat.Bar.in d.tract.de alimen.nu. 3.verſi.quid ſi debeat educari.& ſubdit alimenta, victum, & educationē habere parē ſignificationem, idem dicit Papien.in d.libel.actio.real.in ver. & redditibus,num.1. Ange.in tract.de teſtam.d.glo.45. nu.10.vbi ſi teſtator iubet aliquem in domo ſua † educari, videtur illi alimenta reliquiſſe. Deci. 12
in d.l.de alimentis,nume.4. vbi dicit idem eſſe,ac ſi alimēta fuiſſent relicta, & ſubdit eodem modo intelligi,quādo teſtator mandat aliquem † nutriri, allegat l.penul.ff.de 13
his qui ſunt ſui, vel alie.iur. Simon loco prædicto, num.7. vbi grauatur ad præſtandum ſuum viuere.

Idem intelligendum eſt,quando relinqueret quis alimoniam, † quia ea pronunciatio ab alimentis non differret,c.2.in fin. 14
de præben.l.necare.ff.de liber.agnoſcen.c. eccleſiarum ſeruos.12.quæſt.2. c. inter cætera,12.quæſt.4. Dec.d.l.de alimentis,nu.3. in fi. vbi loquitur non in legato,ſed in promiſſione, vt intelligas non eſſe ſpeciale in vltima voluntate.

Quando autem alicui relinquuntur cibaria, vel diarium, tunc videtur relictum quicquid pertinet ad cibum, non tamē venit habitatio,nec † veſtimentum,l.diarijs. 15
ff.de alim.& cibar.legat. venit tamen † potus, l.etſi non ſint.§. Stichum.ff.de aur. & 16
arg.legat. Barto.in d.tract.de alimen. num. 7.vbi poſt Franc.Tigr.dicit non venire medicinas, † quia illæ non ſumuntur pro cibo, & ſtante relicto hæres ſolùm cibare 17
debet Papien. in form. libell. quo agit pro lega.rei ſingul.in prin. nu. 65. vbi ait quod appellatione diarij, vel cibarij non venit veſtimentum, vel habitatio, licet appellatione alimentorum omnia veniant, & dicit Ang.in l.ſi cùm dotem.§.ſin autem in ſæuiſſimo.ff.ſoluto matrimonio, quòd cibarijs relictis non veniunt medicinæ, & Alexan. ibi dicit eſſe bonum textum in l.in rebus.§.poſſunt.ff. commod. Deci. in ea l. de alimentis,numer.3. vbi quod neque veſtimentum,neque habitatio, ſed cibus,& potus, & idem voluit Ruin.in l.1.§. hoc edicto,nu.63.ff.de oper.nou.nunt. vbi quòd nec veſtimenta veniunt, nec calciamenta, nec habitatio.

Videntur etiam legata alimenta, quando relinquitur neceſſarium vitæ, vel ſubſidium vitæ, † l.filia.C.de pat.pot.vbi Ang. 18
notat

notat quòd vbi puellæ aliquid relinquitur in ſubſidium vitæ, illud cedit in dotem, & non è contra: nam dos ſuccedit loco alimentorum, & ſæpè tenetur dotare, qui tenetur alere, ad idem eſt text. in c. epiſcopus, de præben. vbi Dec. num 5. dicit tale legatum intelligi pro alimentis, & declarat dictum Ang. ſupracitatum, & facit ratio, quia vita non datur alimentis, nec aliud eſt vitæ ſubſidium præter alimẽta. Cùm ſine eis nemo poſſit viuere. & non debet differre relictũ ad vitæ ſubſidium à relicto vitæ.

Et idem dicendum eſt, quando relin-
19 quitur ſuſtentatio vitæ † tex. in c. omninò, vbi gloſſ. diſtin. 31. & in c. epiſcopus, 10. q. 2. quos textus ad hoc citat Bonacoſ. in d. tracta de famul. q. 201. & paria ſunt dicere pro neceſſitate, pro ſuſtentatione vitæ, vel pro ſubſidio vitę, & idem quando certum quid
20 relinquit, vt valeat ſe ſuſtentare. † Gigas de penſion. quæſt. 51. nu. 19. & 20. Simon loco prædicto nu. 7. in fi. vbi poſt Ange. dicit idem quando pro expenſis relinquitur.

S V M M A R I A.

1 *Habitatio cum filijs, ſi vxori relicta eſt, alimenta ſignificantur.*
2 *Alimenta eis ſunt præſtanda, qui eſt in ſeruitijs.*
3 *Cura domus ſi fuit demãdata ei, cui relicta ſunt alimenta, non præſumitur eſſe cauſa legati.*
4 *Habitationis legatum non importat alimenta.*
5 *Habitatio continetur ſub alimentis tanquàm ſpecies ſub genere.*
6 *Habitatio non continet ſub ſe alimẽta, quæ ſunt tamquàm genus.*
7 *Habitatio aliquando continet alimenta non ex vi verbi, ſed coniectura voluntatis.*
8 *Omne iniunctum declarat mentem teſtatoris.*
9 *Legatum eſt donatio.*
10 *Habitationis legatum cùm ſit pauperi, tunc videtur importare alimenta, ſed vide ibi de veritate.*
11 *Alimenta videntur relinqui, quando mandat teſtator aliquem recipi in domo.*

QVAESTIO III.

TESTATOR reliquit vxori habitationem cum filijs, dubitatum fuit, an matri videantur relicta alimenta, & Bal. in l. fi. nu. 8. C. de indic. viduit. tollen. dicit alimenta † videri relicta, quia quando relinquit habitationem cum filijs, videtur illi demandare curam filiorum, vt probat tex. in l. ſed ſi hoc. §. fin. ff. de cond. & demonſtr. 1
& ſi ſeruit filijs, † debet à filijs ali, vt in l. 2
in reb. §. poſſunt. ff. commoda. probat etiam tex. in l. Seio. ff. de annu. legat. & Bal. ſequitur Ang. in tract. de teſtam. gl. 46. nu. 9. Alex. in additio. magna ad Bar. in l. Titia. §. ſi. ſub num. 3. ff. de lega. 2. & Bal. dicit in loco prædicto id procedere non ſolùm in matre legataria, ſed etiam in quacunque alia, quia cenſetur relictum in recompenſationem laboris, ideo ponit exemplu in amita. eandem deciſionem probauit Cæpol. in tract. de ſeruit. vrban. prędio. c. 6. in fi. vbi ſubdit eſſe notandũ. & loquitur etiam ipſe in matre, & amita: & ſingulare dictum appellat Crem. in ſing. 66. in fi. & hanc eſſe ſignandã deciſionẽ inquit Pic. in d. l. Titia. §. Titia, nu. 176. ff. de leg. 2. qa ſi debet eſſe in obſequio filiorum eſt alenda ſiue mater, ſiue amita ſit, ſiue alia perſona. Bero. in conſ. 34. num. 12. volum. 2. Natta in conſ. 379. num. 2. Mantica de coniectu. vltim. volunt. libr. 6. tit. 11. nu. 19. & lib. 8. titu. 4. num. 12. Menoch. in conſi. 62. num. 2. & præter eos Campeg. in tracta. dot. in 2. par. q. 84. Lancel. Gal. in conſuetu. Alex. in ver. 30. nu. 144.

Verùm hanc Bal. ſententiam impugnat Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex iis, num. 170. & nu. 209. ff. de libe agnoſ. mouetur, quia in declarando legato alimen. ponderanda eſt vis verborum, l. alimenta. §. baſilicæ. ff. de alim. & cibar. lega. & legatis cibarijs nõ venit habitatio, vt l. cibarijs. ff. de alim. & cibar. legat. & quãuis videatur demandata cura, tamen ea † non præſumitur 3
fuiſſe cauſa alimentorum, vt notat gl. in l. Caio. ff. de alim. & cibar. legat. & quamuis fuiſſet cauſa legati, tamẽ nõ per hoc infertur quòd habitatione legata veniũt alimẽta. augetur aut difficultas, qa habitatiõis † legatum nõ importat alimẽta, vt probat text. in 4
l. cum antiquitas. C. de vſufru. l. cum his. §. qui tranſigit. ff. de tranſactio. alimẽta enim genus ſunt, quæ continent † ſub ſe habitationem tamquã ſpeciem, gl. in c. epiſcopus, 5
10. q. 2.

10.q.2.l.legatis,& l.fi.ff.de alimen.& cibar.
6 legat. ſed habitatio, quæ eſt ſpecies non † continet ſub ſe genus, ita Bologn. in conſi. 48.num.8.Bero.in conſi.34.num.12.& conſ. 35.num.15. volu.2. mihi vero ea Bal.deciſio ſemper viſa fuit vera, quia teſtator videtur feciſſe rationabilem diſpoſitionem, vt is alimenta habeat qui aſſiduè verſatur in filiorum obſequio. & licet tutori non debeantur alimenta, nec ſalarium, ex quo munus eſt publicum, & à iure cogitur quilibet illud aſſumere: tamen aliud eſt in eo, cui non tutela, ſed ſimplex regimen filiorũ committitur. & non obſtat quòd habitationis legatum non cõtineat ſub ſe alimen-
7 ta,quia non dicit Bal.eo loci alimenta venire ex vi verbi habitationis, ſed ex tacita, & coniecturata teſtatoris voluntate, vt declarat Cæpol.d.c.6.in fine. ſicuti etiam Picus in d.§.Titia,nume.176. & clarius Bero. in d.conſil.34.nume 12. Non etiam obſtat, quòd onus non præſumatur cauſa legati, quia de hoc nõ eſt quæſtio, ſed an onus arguat quid teſtator voluerit legare, & non
8 eſt dubium, quod ex qualitate † oneris iniuncti venimus ad cognitionem mentis teſtatoris, argum. l.generaliter.§.1.C.de ſacroſ.eccleſ. Rom.in conſ.417.num.4.l.eum qui,in princ.vbi Bart.ff.de iureiuran.& ibi Iaſ.num.1.Menoch.de arbitr.iudi.caſu 223. Cùm ergo curam filiorum teſtator committere videatur: cenſendũ eſt etiam quòd voluerit matrem recompenſare eo modo legando, etſi ſolam voluiſſet habitationem relinquere cum filiis, vtiq; legatum illud potius contineret onus, quam commodum
9 contra naturam ſuam, cùm ſit donatio, † vt in §.legatum. Inſtit.de lega.propterea non eſt tutum, vel rationabile diſcedere à ſententia Baldi, quæ tot habet teſtatores, & ſanè aliud eſt relinquere ſimpliciter habitationem, aliud verò relinquere cum filijs, quia primo caſu legatum continetur intra limites verbi habitationis, ſecundo verò ſubeſt tacita quædam coniectura voluntatis teſtatoris. illa enim coniunctio cum filijs, importat quid pluris, & dat intelligi quod in eo actu aliquid habere debeat eo modo, quo filijs debetur: at filijs debentur alimenta, ergo idem videtur in vxore, & in hac quæſtione laborem matris, & onus iniunctum conſiderat etiam Lancellot in d. conſtitutio. in ver.viginti,nu.154. idem voluit Simon de Præt.de interpret.vltim.volunt.lib.4.dubit.11.num.4.in fi. vbi in ver. ego addo tamen, declarat procedere, quando illa perſona cui relicta eſt habitatio, eſt pauper, † quia eo caſu legatum ſuſtinetur 10
in recompenſationem laboris. ſed hæc reſtrictio mihi non placet, quia recompenſatio fieri poteſt non ſolùm pauperi, ſed etiam diuiti, & diues non tenetur gratis curam ſubire filiorum alterius, ſi non ſit relictus tutor, & quando etiam datus eſt tutor, poteſt teſtator illi relinquere, vt ſunt iura clara, quæ non expedit referre.

Eadem alimenta videntur relicta quando teſtator mandat † aliquem recipi in domo, vt voluit Barto. in l.2.in fin. C.de lega. 11
Corn.in conſ.323.col.2.verſ.& ſaltem procedit, volu.2.& in conſ.156.per totum, præcipuè, c.fi. volum.4.

SVMMARIA.

1 *Vxori cenſentur relicta alimenta, quando marito mandat filios apud eam educari, & ibi de veritate.*

2 *Coniunctio inter perſonas poſita attribuit cuique æqualiter, licèt aliud ſit, quãdo ponitur inter res.*

QVAESTIO IIII.

SIMILIS eſt quæſtio, vbi pater mandat filios educari apud matrem: dubitatur enim, an eo caſu alimenta videatur matri reliquiſſe. & Bald.in l.ſi mulieri, in prima lectura, in fi.ff.de vſufru. accreſcen.inquit videri alimenta † matri quoque relicta, & ſubdit illam legem eſſe ad hoc notabilem, & tenendam menti, & hanc dicit notabilem theoricam Cremen.d.ſingul.66.in princip. vbi ſubdit habuiſſe de facto, & ita determinaſſe Caualcan.in tract.de vſufru. mulie.relic.nu.138.verſi.& ideo ſi teſtator filium ſuum minorem reliquerit. Simon de interpret.vltim.volunt.dubit.11.nume. 4.Lancell.Gallia.in conſuetu.Alexandriæ, in verſi.viginti,num.141.& faciunt, quæ aliquando dicam infrà in hac eadem parte, 1
dum

dum tractabo, an videantur relicta alimenta vxori, cui à teſtatore fuit commiſſa adminiſtratio, vel gubernium filiorum. Hæc tamen concluſio licèt impugnetur à nemine, quem viderim, non caret dubitatione, quandoquidem neque verba, neque intentio teſtatoris videatur id inferre quòd matri videantur relicta alimenta ex eo, quòd teſtator iuſſerit filium apud matrem educari, & in toto titulo, vbi pupil. educa. debeat nihil tale ponitur, et ſi dicatur curam filij videri demandatam, id eſt falſum, quia ſub illis verbis non venit filij cura, & Bal, in d. l. ſi mulieri, loquitur non quando teſtator mandat filios apud matrem educari,
1 ſed quando iubet filios alimẽtari vnà cum matre, atq; ita quando alimenta matri coniunctim relinquuntur cum filijs, & mouetur Bald. ex vi coniunctionis, quæ cuique perſonæ æqualiter attribuit, licèt aliud ſit,
2 quando coniunctio † ponitur inter plures res, vt in l. 4. ff. de fun. inſtr. & id colligit ex text. in d. l. ſi mulieri, vbi ſi quis inſtituat vxorem cum filijs, videtur vxori medietatem relinquere, & aliam medietatem filijs, & quando mandat filios educari apud matrem, nihil ſimile poteſt conſiderari, & voluntas teſtatoris eſt prouidere de loco ad commodum filiorum, non de alimentis ad commodum matris.

SVMMARIA.

1 *Relictum pro neceſſitatibus, intelligitur relictũ pro alimentis.*
2 *Neceßitas nulla durior eſt fame.*
3 *Relicto vſufructu pro neceßitate, aut indigentia, legatarius habebit ſola alimenta.*
4 *Suſtentatio congrua vbi relinquitur, veniunt alimenta.*
5 *Neceßitas dicitur, quando aliunde quis capere non poteſt.*
6 *Neceßitatis cauſa conceſſum, ceſſat, vbi ipſa ceſſat neceßitas.*
7 *Paupertatis cauſa ceſſante, ipſa quoque ceſſant, quæ ob paupertatem ſunt conceſſa.*
8 *Neceßitas licèt non adfuerit, tamen alimenta pro tollenda neceßitate conceſſa debentur.*
9 *Pro dictio, ſignificat cauſam impulſiuam, non finalem.*
10 *Pro, dictio, importat modum.*
11 *Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid relictum eſt pro neceßitatibus.*
12 *Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid relinquitur pro indigentia.*

QVAESTIO V.

DIxi ſuprà alimenta cenſeri relicta, quãdo teſtator legauit neceſſitatem vitæ vel ſuſtentationem vitæ, quid ſi reliquiſſet teſtator aliquid pro neceſſitatibus, an id intelligi debeat † relictum 1
pro alimentis. & hoc videtur indubitatum, vt probatur in l. pen. §. fin. & l. fi. ff. de alim. & cibar. lega. & nulla eſt maior vel durior neceſſitas † fame, l. 2. vbi Albe. C. de patrib. 2
qui fil. diſtrax. Dec. in cõſ. 555. nu. 12. & dixi aliquando hoc eodem in opere, & in terminis hoc voluit Anch. inter conſ. Calder. 21. col. 1. tit. de teſtam. & dicit Caſt. in conſ. 371. col. 1. verſ. ſecũda ratio, vol. 2. quòd ſi teſtator vſumfructũ relinquit vxori ſuæ pro ſua indigentia, † vel neceſſitate, habebit alimenta tantùm, ſequitur Crau. in conſil. 25. 3
num. 27. & in conſi. 199. num. 4. Gabr. conſi. 108. num. 15. in 2. vol. & ibi nu. 21. hoc declarat. ſed etſi Crau. in loco prædicto id attribuat verbo neceſſitatis: Caſtren. tamen in conſilio præallegato non mouetur ea ratione, ſed ex alijs clauſulis contentis in teſtamento, per quas apparet teſtatorem reſtrinxiſſe legatum ad ſolũ vſum, & indigentiam vxoris, ideo ſuper eo non poteſt fieri fundamentum, ſed ad id quoque Caſt. allegat, & ſequitur Pet. Peck. de teſtam. cõiug. cap. 9. nu. 1. libr. 5. Caualca. de vſufruct. mulie. relic. nu. 20. & hoc etiam voluit Simon de Prę. de interpret. vlti. volunt. libr. 1. interpret. 2. dubit. 2. ſolutio. 10. folio mihi 72. & lib. 4. dubit. 11. nu. 9. folio 425. & Crau. in conſ. 32. num. 1. oſtendit quod legatum alicui factum pro ſuis neceſſitatibus comprehendi alimenta, & Caſtren. in conſi. 437. in 2. dub. col. 1. volu. 2. dicit idem eſſe, quando relinquitur congrua † ſuſtentatio, & ibi 4
quærit, an debeatur veſtimentum, ſequitur Crau. in d. cõſ. 199. nu. 4. dubitari tamẽ poſſet, an alimenta hoc caſu debeantur ei, qui non indiget, nam dicitur neceſſitas, quãdo

5 † aliunde non habet quis, vbi capere poſſit, c. quanto, de conſuetud. Abb. in conſil. 17. verſus fin. volum. 1. & inductum neceſ-
6 ſitatis cauſa non habet locum, vbi ceſſat † neceſſitas, c. 2. de cuſtod. euchar. vbi But. in 1. notab. Ancha. in 1. not. & Cardin. Floren. in 3. notab. & dicit Bart. in l. 1. §. nunciatio, colum. 3. verſi. quando fit iuris noſtri. ff. de oper. nou. nunc. quod ſtatutum ob neceſſitatem locum habet quatenus neceſſitas du-
7 rat, & idem eſt in paupertate, quia † ea ceſſante non procedunt, quæ propter illam inducta ſunt, l. non tantum. §. eos qui. ibi, niſi facultates eorum adustæ fuerint, ff. de excuſat. tutor. vbi poſt Iacob. de Are. Nicol. Matarell. & alios ponunt Barto. & Alberi. infinitos cumulat Tiraquel. in tracta. ceſſan. cau. part. 1. num. 179. & nu. 193. eodem modo dubitari poteſt, an debeātur pro tempore præterito, quia cū relicta ſint pro neceſſitate, & pro præterito tempore ceſſauerit neceſſitas, ex quo legatarius aliunde habuit, videretur dicendum nō poſſe peti, ceſſat enim ratio delicti: quicquid tamen
8 ſit hoc caſu debentur alimenta † etiāſi nulla ſubſit neceſſitas, vt poſt Bald. quem citat concludit Corn. in conſ. 187. col. penul. ver. his non obſtātibus, vol. 2. vbi ait quod legatum alicui factum pro ſuis neceſſitatibus etiam ſi neceſſitates non ſubſint, quia
9 illa dictio pro, † ſignificat impulſiuam non finalem cauſam, c. agatoſa, 63. diſt. & impor-
10 tat † modum, ſecundùm Bar. in l. quib. diebus. §. Termilius. ff. de cond. & d mon. & in l. Lucius Titius. §. à te. ff. de legat. 2. & quod
11 pro tempore præterito peti poſſint † alimenta, voluit Ancha. d. conſ. 21. inter conſ. Calde. vbi mouetur per eandem rationem, ſequitur Simon de interpret. vlti. volunt. lib. 4. dubit. 8. nu. 91. folio mihi 399. Cæph. conſ. 81. per totum.

Et quæ dicta ſunt de neceſſitate, vel ſuſtentatione, procedūt etiam, quando dictū
12 eſt pro indigentia, † vt Simon ibi dicit.

S V M M A R I A.

1 *Gubernare importat regere, & adminiſtrare.*

2 *Tutela dicitur onus propter regimen, & adminiſtrationem.*

2 *Gubernium cum alicui relinquitur, tunc alimenta relicta videntur.*

3 *Vſusfructus non relictus non cenſetur, cui cura, & cuſtodia committitur.*

QVAESTIO VI.

CENSENTVR quoque relicta alimenta quando teſtator mandat alicui gubernium domus: verbum enim gubernare † importat regimen, & adminiſtrationem, c. cum ſingula, extra de præben. Alberic. in ſuo dictionar. in ver. gubernare. 1
Corn. in conſ. 251. colum. 1. volum. 3. & niſi includerentur alimenta, legatum hoc importaret onus, non cōmodum, & eſſet con[redacted]ram legari, vt dicimus de tutela, † 2
quæ propter regimē reputatur onus, l. tria onera. ff. de excuſat. tutor. & per hanc rationem in terminis noſtris, ita concludit 3
Corn. in conſ. 3. col. pen. ver. sic & tuetur dicta interpretatio. vol. 2. vbi proſequitur vlterius, & cum in propoſito ſequitur Paril. in conſ. 21. nu. 22. & ſeq. vol. 2. vbi infert quod teſtator relinquendo vxori dominus gubernium non cenſetur vſumfructum illi relinquere, ſed alimenta, & idem dicit, quando reliquit vxorem gubernatricem, [redacted] in verbo da vſuſfructu [illegible] relic. num. 25. vbi allegat quoque Petr. Peck. Simon de Præt. lib. 4. dubit. 11. num. 5. & facit quod voluit Crau. in conſ. 25. num. 23. vbi inquit quod gubernium conuenit legato alimentorum, & num. 28. dicit quod non cenſetur relictus † vſusfructus illi cui 4
eſt commiſſa cuſtodia & gubernium rei, & faciunt quæ dixi ſuprà dum tractaui quæſtionem, an alimenta debeantur ei cui relicta eſt habitatio cum filijs [illegible] ratio eſt quòd curam habens filiorum alimenta conſequatur, & alatur, qui eſt in eorum obſequijs, & de hoc aliquid ponam infrà dum tractabo, an vſusfructus vxori relictus reſtringatur ſemper ad alimenta ſecundum conſuetudinem Bulgari.

S V M M A R I A.

1 *Lego Titio cum familia, idem ſignificat quod lego Titio, & familiæ.*

2 *Alimenta ei videntur relicta, qui impliciè inclu-*

includitur legato, vt quando dicitur Titio cum familia.

3 *Copula &, coniungit æqualiter.*

4 *Copula &, coniungit æquè principaliter.*

5 *Cum dictio magis coniungit quàm copula &.*

6 *Fœminæ ſuccedunt eodem tempore cum maſculis, quando cõceditur feudum pro maſculis cum fœm[illegible].*

7 *M[illegible]i alimenta videntur relicta, quando legantur filijs cum matre.*

8 *Alimenta quando Titio relinquuntur cum familia, nõ poteſt Titius illis renunciare in præiudicium familiæ.*

9 *Pactum vnius non nocet alij.*

10 *Pater qui feudum acquiſiuit pro ſe & filijs, non poteſt illi renunciare in præiudicium filiorum.*

11 *Conuentio vnius non nocet alij.*

12 *Donans vni cum pacto quòd poſt illius mortem tranſeat ad alium, poterit conſentiente donatario renocare.*

13 *Donatio facta vni cum pacto quod eo mortuo tranſeat in tertium ſtipulante notario non poterit renocari.*

14 *Contractus à principio ſunt voluntatis, poſteà verò neceſſitatis.*

QVAESTIO VII.

NON ſolùm autem alimenta debentur ei qui eſt explicitè honoratus, & vocatus, ſed etiam ei qui implicitè cõtinetur in diſpoſitione: veluti, quado teſtator dicit, lego alimenta Titio cum
familia, eo enim caſu idem eſt ac ſi dixiſſet,
1 lego † Titio, & familiæ, l. illi cum illo. ff. de
vſufru. leg. l. Titio textores. §. nihil. ff. de le
ga. 1. Dd. in l. ſi cui. ff. de fundo inſtruct. & in
2 l. fundum. C. de verbo. ſignifi. atque ita † in
terminis declarat Alex. in conſ. 178. num. 2.
vol. 6. quem ſequitur Natta in cõſ. 660. nu.
3 3. & ratio eſt, quia illa copula &, † æqualiter
coniungit, l. reos. §. cùm in tabulis. ff. de
duobus reis. l. 3. §. ſi quis ita. ff. de eo quod
certo loco l. ſi quis Titio. ff. de vſufruct. accreſ. Ripa latè in c. ex parte, nu. 42 ff. de reſcrip. Natta in conſ. 5[illegible]2. nu. 12. deciſ. Pedem.
81. num. 1. Menoch. in conſil. 56. nume. 35. &
4 æquè principaliter coniungit, † gloſſ in c.
querelam, vbi Abbas de Simon. Feli. in c.
quanto, il 1. de iudi. Ruin. in conſ. 53. num. 7.
volum. 1. Ripa in d. c. ex parte, num. 40. imò
ſtrictius copulat ea dictio cum, quàm dictio, &, vt probatur ex eo quod voluit Bal.
in l. quoties, nu. 5. C. de ſuis & legit. vbi ait
quòd dictio † cum, inducit maiorem cõiunctionem verbalem, quàm dictio, &, infert 5
autẽ quod, etſi feudo conceſſo pro maſculis & fœminis, non veniant fœminæ niſi or
dine ſucceſſiuo deficientibus maſculis, tamen quando eſt conceſſum pro maſculis 6
cum fœminis veniunt fœminæ ad ſucceſſionem eodem tempore cũ maſculis ob virtutem coniunctionis prædictæ, & illã Baldi deciſionem ſequuntur omnes, vt inquit
Iaſ. in l. Gallus. §. quidam rectè, nu. 37. ff. de
libe. & poſthu. Dec. in conſ. 208. nu. 2. Paris
de Puteo in tract. de feud. reintegr. cap. 109.
in prin. Crot. in conſ. 27. nu. 3. Pariſ. in conſ.
12. num. 17. vol. 1. Cremen. ſing. 70. Iacob. in
ſua inueſtit. feud. in ver. ex fœminis, num.
10. Zaſ. in tract. de feud. par. 8. in 2. concluſ.
verſi. tertiò fallit, folio mihi 107. Rolan. in
conſ. 84. nu. 10. volum. 4. Clar. de feud. q. 73.
verſi. & in hoc propoſito. Thom. Marin. de
feud. libr. 1. titu. 11. de feud. fœmin. num. 31.
Guerim Piſo in prælud. feud. §. an, & quando fœminæ ſuccedant, colum. 2. verſi. ſed ſi
cõcedatur, folio mihi 150. licèt ibi moueat
aliquale dubium, ſed ante eum dubitarunt
Ang. & Curt. iun. ſed magis ad noſtrũ propoſitum quod legando Titio cum familia
debeantur quoque familiæ alimenta, probatur ex Baldi deciſione, in l. ſi mulieri, in
fin. ff. de vſufruct. accreſcen. vbi ſi teſtator
† mandat filios cum matre alimentari, vult 7
quòd virtute coniunctionis alimenta præſtentur matri, & eum ſequuntur alij, quos
citaui ſuprà hac eadem partic. in quæſtione, an matri videantur relicta alimenta,
quando teſtator mãdat filios educari penes
eam. Dubiũ tamen eſt, quãdò teſtator legat
alimẽta Titio cum familia, an poſſit Titius
illis renũciare in præiudiciũ familiæ propoſito, quòd nõ obſtat diſpoſitio l. cùm hi.
ff. de tranſact. & Alex. & Natta in locis prędictis concludunt quòd non, † quia pactum 8
vnius non nocet † alij, l. ſi vnus. §. ante om- 9
nia. ff. de pact. l. tranſactione. ff. de trãſac. &

quando pater acquiſiuit feudum pro ſe, &
10 filijs, non poteſt exinde illi renunciare †
in præiudicium filiorum, vt voluerũt Dy.
Bal.& Ang.in l.apud Iulianum.§. ſi quis a-
licui.ff.de leg.1. addo quod tot cẽſentur le-
gata,quot ſunt perſonæ,quibus eſt relictũ,
ideo renunciatio vnius non tollit ius com
petens tertio, & id quod noſtrum eſt non
poteſt ſine noſtro facto in alium transfer-
ri,l.id quod noſtrum.ff.de reg. iur. & neq;
11 pactum,neque tranſactio, † neque conuen-
tio vnius poteſt alij præiudicare,vt proba-
ui in conſ.60.nu.24.& ſequ. & hæc reſolu-
tio non continet probabilem dubitationẽ
in legato, ſed in donatione vel contractu
non caret dubio. Bar.enim in l.qui Romæ.
§.Flauius.ff.de verbo.oblig.inquit,quòd ſi
rem donat adiecto pacto quod certo caſu
adueniente ea res tranſeat ad tertium, po-
12 terit † donator de conſenſu legatarij reuo-
care donationem, & eum ſequitur Cuma.
& Imol.ibi,col. 2. & communem dicit So-
ci.nu.6.Iaſ.nu.4. Rom.in l.ſed ſi hac.§.pro-
ſtituta.ff.de in ius vocan. Salice.in l.quoti-
ens.C.de reuoc.donat. Alexan. in l.adopti-
uum.§.patronum.ff.de in ius vocan.Socin.
in conſil.115.num.12.volum.4.Iaſ.in l.2.nu-
me.66.C.de iure emphyt. hanc etiam com-
munem dicit Clar.in tracta.de donat.quæ-
ſtio.13.nume.5.verſi. ſed quid ſi nullus. &
magis communem atteſtantur Port.Imol.
commun.opin.libr.5.concluſ.36.Anto.Ga-
briel.in eod.tract.lib.3.tit.de donatio.con
cluſ.5.num.1.Crau.in conſ.19.num.11. Vera
tamen reſolutio eſt, quòd ſi donatio, vel
conceſſio facta eſt per contractum abſenti
nullo ſtipulante, poterit concedens reuo-
care interueniẽte maximè cõſenſu patris.
13 ſi neque ſequuta eſt acceptatio, † vt voluit
Bar.cum prædictis omnibus: at ſi facta eſt
præſenti,& acceptanti, vel etiam abſenti
ſtipulante notario, reuocari non poterit,
quia contractus à principio ſunt volunta-
14 tis, poſteà verò † neceſſitatis, l.ſicut.C.de
actio.& obli. Bal.qui ita declarat in l.cùm
à ſocero.C.de iure dot.Rapha.Fulgoſ.in d.
§.Flauius. vbi Aret.colu.pen. ver.licèt au-
tem prędicta.Alex.colum.7.ver.tamen con
cluſio facta. Soc.colum.2.ver.6.concluſio.
Iaſ.colum.8. verſi. ſecundò limita, & hanc
dicit communem Socin. iuni.in conſil.118.
num.13.vol.2. Dida.lib.1.variar. reſolutio.
cap.14.nu.11. Gabriel.d.concluſ.5. nu. 4. &
Clar.d.nu.5.verſ. dic ergo quòd ſi quidem,
& prædicti omnes concludunt,quòd quan
do donatio, vel conceſſio facta eſt præſen-
ti,vel ſtipulante notario, vel aliter eſt ac-
ceptata,tunc non poteſt reuocari.

SVMMARIA.

1 *Vxor ſi relicta fuit domina in domo, habebit a-
limenta cum praeminentia.*
2 *Vxor relicta domina, & maſſaria habet alimẽ
ta cum praeminentia.*
3 *Vxor relicta domina,madonna, & maſſaria ha-
bet alimenta cum praeminentia.*
4 *Maſſaria quando vxor relinquitur, venit cum
praeminentia.*
5 *Vxor relicta domina, & patrona habet alimen
ta cum praeminentia.*
6 *Vxor relicta domina, & patrona habet vſum-
fructum, quando extranei ſunt inſtituti, vbi
latè.*
7 *Bar.in l.Titia.§.Titia.ff.de leg.2. declaratur.*
8 *Vxor quando relinquitur domina nullo dato
hærede,eſt proprietaria.*
9 *Actus interpretatur, vt valeat,non vt pereat.*
10 *Vxor quando relinquitur donna, & madonna,
durante vita habet vſumfructum.*

QVAESTIO VIII.

INSTITVTO hærede ſi teſtator relin-
quat vxorem dominam in domo, habe-
bit alimenta † cum ſolita præeminen- 1
tia.ita concludit Bal.in l.ſi.nu.6.verſ.quid
ſi teſtator dicit.C.de indict.viduit. tollen.
quia verbum domina, intelligitur ſecun-
dùm vulgare Italicum,vt importet eam eſ-
ſe caput domus,& penes ſe habere regimẽ,
cùm enim teſtator alium inſtituerit hære-
dem,non eſt credendum quòd intellexerit
de dominio bonorum,& Bald.ibi vult hoc
procedere, ſiue filius,ſiue extraneus fuerit
inſtitutus, & ſiue relictũ factũ fuerit vxo-
ri, ſiue matri, ſiue ſorori, ſiue cuiuis alij
perſonę,quia nõ eſt vis in qualitate legata-
rij,ſed in ſubſtantia verborum, quibus te-
ſtator vſus eſt, idẽ voluit Pic. in l.Titia.§.

Titia cum nuberet,num.95.ff.de legat.2.vbi
ſubdit,quòd in ea præeminentia ſubintel-
ligitur ſemper quòd veniant alimenta, &
ante eos idem voluit Bart. in d. §.Titia,nu.
8.vbi poſtquam dixit vxorem relictam vſu
fructuariam conſequi poſſe ſola alimenta,
ſubdit idem eſſe quando ſimpliciter reli-
cta eſt domina,idē voluit Signorol.de Ho-
mod.in conſ.175.in quæſtione,ferè per to-
tum,ſed præcipuè,nu.2.in fin. verſ.his igi-
tur ſic præmiſſis,& nu.6.verſ. modo ex his
infert,& mouetur inter alia, quia teſtator
alium reliquerat hęredem,& loquitur quā
do fuerat inſtitutus frater,nō filius,nequis
fortè exiſtimaret id prouenire ex conſue-
tudine Bulgari,idem voluit Ange.in conſi.
144.colum.1,ver.habebit ergo, quia ſecun-
dùm eum veniunt alimenta virtute præe-
minentiæ, ſecundùm quā viro viuente ca-
piebat ſua authoritate alimenta, & dicit i-
2 dē eſſe,quādo† vxor fuit relicta domina &
maſſaria,idem tenuit Abb. in conſi. 4. nu.6.
volum.2.vbi loquitur, quando dictum eſt
3 quòd ſit domina,madonna,† & maſſaria,&
4 de eo verbo,maſſaria, † de per ſe loquūtur
etiam Bal.in d.l.fin,num.6.in prin.& Picus
num.95.in princ.Bero.in conſ.33.num.3.vo
lum.2.vbi dicit hoc procedere, quando di-
ctum eſt eam fore dominam, & dominatri-
5 cem,vel dominam & maſſariam,vel † domi
nam & patronam:ſed ipſe intelligit proce-
dere ſolum, quando filij aut deſcendentes
ſunt inſtituti, innuens, quòd inſtitutis ex-
traneis ea verba importent plenum vſum-
fructum bonorum,in quo tamen contrari-
6 um tenuit † Bald.in d.l.fin.volens,quòd ſi-
ue filij, ſiue extranei fuerint inſtituti,eo ca
ſu vxor habeat ſola alimēta, & hanc ſen-
tentiam ſequutus eſt Pariſ.conſ.21.nu.18.&
ſeq.volu.2.Capel.Toloſ.deciſ. 262. dum ta-
men extent filij. Simon de Præt.in tract.de
interpret.vltim.volunt.lib.4.dubit.10. nu-
me.46.verſ.& cum hac interpretatione, fo
lio mihi 41t.

Contrariam tamen ſententiam proba-
uit Ruin.in conſ.50.num.5.& 6.volum.2.v-
bi concludit quòd vxor relicta domina nō
conſequitur alimenta,ſed ſolam habet prę
eminentiam quam viuente teſtatore habe-
bat,quia de proprietate ſermonis verbum,
domina,importat præeminentiam,non au-
tem alimenta,& mouetur ex eo quod volu
it Bart.in d.§.Titia,dum loquitur de vxore
quę fuit relicta domina, & maſſaria,& vult
quod ea præeminentia importet ſolùm fa-
cultatem adminiſtrādi, & faciendi eleemo
ſynam,etiam ſi teſtator dixiſſet, prout ad
præſens eſt:quia etſi à teſtatore vxor perci
peret alimenta, id tamen erat ob neceſſita-
tem,quæ incumbit marito alendi vxorem,
ſequitur Gabriel.com.opin.lib.5. tit.de v-
ſufr.concluſ.2.num.11. eiuſdem opinionis
videtur Picus in d.§.Titia,num.21.ver.pri-
ma eſt,quòd vbi,ſequendo Bar. dicit,quòd
ſi teſtator vxorem relinquat dominam,vel
dominatricem, & maſſariam, habebit ſolā
præeminentiā eo modo,quo habebat, quā-
do teſtator viuebat.

Sed prima opinio eſt verior, & præter
ſupradictos illam tenuerunt Ange. in l.1.ff.
de actio.rer.amot.vbi,col.1. ſequendo Bar.
dicit,vxorem habere præeminentiam, vi-
ctumq; & veſtitum indiſtinctè,ſiue extent
filij,ſiue non,Salic.in auth.hoc locum, nu.
6.verſ.nam cum maritus, C. ſi ſecun. nupſ.
mul.vbi tamen nihil dicit de alimentis,ſed
ſolum de præeminentia, prout etiā Corn.
in conſ.112.col.2.verſ. ſed his non obſtanti
bus,vol.2.vbi loquitur etiam, quando pia
cauſa eſt inſtituta,vel ſubſtituta, Picus,qui
tamen clarè loquitur de alimētis in d.§.Ti-
tia,nu.34.Soci.iun in conſ.94.nu.3.vol.1. v-
bi dicit hoc tenere Dd.magis communiter,
idem dicit in conſ.97.nu. 17. & ſeq. eodem
vol.Caualc.de vſufrū.mulie.relict. nu. 39.
vbi dicit idem eſſe dicere dominam & maſ
ſariam,vel dicere gubernatricem & admi-
niſtratricem. Eſt verum quòd hoc intelli-
git ſtantibus filijs.quod eſt contra aliorum
ſententiam, Gabriel.commun. opin.lib.5.
tit.de vſufru.concluſ.5.nu.35.& ſeq.& retē
ta hac opinione pro vera, non obſtat dictū
Bart.in d.§.Titia,ponderatum à Ruin. in d.
conſ.50.quia intentio Bal.longè † eſt diuer 7
ſa,vult enim quòd inſtitutis filijs nihil re-
ferat vxorem relinqui dominam & vſufru
ctuariam, vel vſufructuarium tantùm. ita
declarat Picus d.nu.4.& latius Bartoli mē-

tem explicat Soc.iun.in d.conſ.94.nu.5.vbi
poterit videri, & quoad noſtrā q.ea Barto-
li contrarietas nō poteſt nocere, quia quę-
rit ſolum,an verba importent vſumfructū
& Bartolus ſecundùm aliquos vult, quòd
verbum domina, importet vſumfructum:
ergo multo magis importabit alimenta. nā
ferè omnes Dd. habent hoc pro abſoluto,
& ponit Picus num.95. Angel. in conſi.144.
col.1.ver.item habebit,Abb.d.conſ.4.num.
6.& conſultatio ſua eſt multò magis falſa,
quatenus vult non venire alimenta, etiam
ſi dixerit teſtator, prout ad præſens eſt, nā
per ea verba ſine dubio relinquuntur ali-
menta, quia eo tempore vxor in domo ale-
batur,& non valet Ruin. diffugium dicen-
tis, quòd vxor alebatur ex neceſſitate ma-
trimonij,nam non attenditur, qua ex cauſa
aleretur, ſed ſat eſt quòd aleretur. Præter-
ea admittunt omnes, quòd habeat præemi-
nentiam:at ea præeminentia continet curā
domus,ea verò cura importat quòd habeat
alimenta,quia alere eos debemus,qúi con-
tinuo ſunt in noſtris obſequijs,vt dixi pau
lo ſuprà, & propterea vera erit concluſio,
quòd alimenta debentur ei, quæ relicta eſt
domina,vel patrona,vel maſſaria.

Declaratur tamen procedere. quando
alius eſt inſtitutus hæres,at ſi nullus ſit hę-
8 res, tunc tale relictum † importabit pro-
prietatem, vt videntur voluiſſe Dd. ſuprà
citati, præcipuè Signorol. d. conſ. 175. vbi
conſiderat quod duo non poſſunt eſſe do-
mini,ex quo alter fuit inſtitutus, Bal.in d.
l.fin.num.6.verſi.hoc etiam patet, C.de in-
dict.viduit.tollend.dum ponderat quod a-
lium inſtituit hæredem,Ang.in d.conſ.144.
colum.1.dum dicit,quòd aliàs inſtituit hæ-
redem in vanum, & expreſſè hoc voluit
Picus d.§.Titia,nu.95.dicens,quòd extanti-
bus hæredibus, verbum, domina, vel ma-
donna,vel maſſaria,importat alimēta:nul-
lis autęm inſtitutis trahitur ad inſtitutio-
nem,& idem videtur voluiſſe Bal.in conſi.
294.num.1.col.1.ver.quid ergo dicemus,vo
lu.5.vbi conſiderat rationem,quia domini-
um non poteſt eſſe apud plures,& Caſtr.in
conſ.71.ad primum,in princ.vol.2.Soc.iun.
in conſ.97.num.17.& ſeqq.vol.1.Bart. in d.
§.Titia,num.6.vbi Picus,num.26. & 29. Ga-
briel.d.libr.5.tit.de vſufr.concluſ.5.nu.37.
Pariſ.21.num.19.volum.1.& facit,quia ver-
bum,domina,ſui natura importat domini-
um, quando autem nullus eſt inſtitutus hæ
res,nihil impedit quominus ſecundùm ſu-
am proprietatem intelligatur, quia verba
intelligi debent propriè, & aliàs teſtamen
tum tanquam inſtitutione carens eſſet nul
lum, & actus † interpretari debet vt valeat 9
nō vt pereat,l.quoties,ff.de reb.dub.D.Be-
cius in conſ.105.num.9.

Non omitto, quòd Dec. in conſi.476.
num.1. voluit vſumfructum deberi, quan-
do teſtator reliquit vxorem donna † & ma 10
donna,durante la vita ſua, & loquitur for-
tius quando filij fuerunt inſtituti,licèt po-
ſtea dicat, quòd ſaltem debet habere locū,
quando deceſſerunt filij,& mouetur ex cō
iectura ta voluntate teſtatoris, & cum eo
tenet Socin. iun. in conſi. 85. volum. 1. ſed
Ruin.eos reprobat in conſi.17.volum. 2. v-
bi latè agit.

SVMMARIA.

1 *Mulier cui adminiſtratio domus relinquitur, vel quæ relinquitur adminiſtratrix, habet alimenta.*
2 *Adminiſtratione relicta venit vſusfructus.*
3 *Granari non poteſt, qui non honoratur.*
4 *Legari nō poteſt res propria legatarij, quia non eſſet vtile legatum.*
5 *Creditori legatum factum non valet, niſi aliquā afferat vtilitatem.*
6 *Adminiſtratio quando relinquitur, idem eſt ac ſi relinquatur gubernium.*
7 *Adminiſtrationis relictum continet alimenta.*
8 *Adminiſtratio libera quando relinquitur, venit vſusfructus.*
9 *Vſusfructus quando vni relinquitur, & alius hæres inſtituitur pleno iure, tunc hæres habet dimidiam vſusfructus.*
10 *Adminiſtratio plena, vel plenaria, importat vſumfructum in relicto facto vxori.*
11 *Adminiſtratio quando relinquitur cum facultate capiendi fructus vel diſponendi de eis, vſusfructus venit.*
12 *Adminiſtrator vel gubernator, quando liberatur, quid veniat.*

QVAE-

QVAESTIO IX.

QVIA varijs vtuntur verbis notarij in explicando teſtantium mentem, neceſſe eſt cuique verborum formulæ ſuam afferre deciſionem: quæro igitur, quid ſi teſtator relinquat vxorem adminiſtratricem in domo, vel ei relinquat adminiſtrationem, vel ſimul dominam, & adminiſtratricem, an hoc caſu alimenta cẽſeantur relicta? Bald. in conſ. 294. col. 1. ver. tamen communis, vol. 5. in vxore principis
1 dicit, quod † vigore eius relicti habebit ſolitos honores, & alimenta pro ſe & familia. cenſetur enim conceſſa libera procuratio, & ſubdit ſic ſe habere communẽ vſum loquendi & interpretandi, & ibi ponit, qđ poſſit mulier circa ſubditos, & illud appellat elegantiſſimum conſilium, & perpetuo menti tenendum, quia non reperitur alibi deciſum; Picus in l. Titia, §. Titia cũ nuberet, num. 77. ff. de leg. 2. ſequitur etiã Pariſ. in conſ. 21. nu. 26. vol. 2. vbi dicit illud verbum importare præeminentiam, alimentaque cum adminiſtratione, & ſubdit adminiſtratricem idem eſſe cum gubernatrice, & loquitur etiã quando filij non ſunt inſtituti, ſed extranei, Soc. iun. in conſ. 97. nu. 21. & ſeq. vol. 1. vbi ſequitur Bald. in loco præalleg. & dicit verbũ, adminiſtratricem, non
2 ſonare in vſumfructum, ſed in alimenta, licèt per interpretationem poſſit etiam importare vſumfructũ. eſt verũ quod loquitur, quãdo inſtituti ſunt filij, quaſi aliud ſit quando filij non extant: videtur enim moueri ex conſuetudine Bulgari, de qua apud Bald. in auth. hoc locũ, C. ſi mul. ſec. nup. idẽ voluit inſtitutis filijs, Capel. Toloſ. deciſ. 462. vbi tamen aliud dicit nõ extantib. filiis, Rui. in cõſ. 17. nu. 13. vol. 2. vbi vult quod alimenta cenſeantur relicta, quando cõceſſa eſt adminiſtratio, & ſubdit hoc eſſe verum inſtitutis filijs, ſed tale legatum nihil plus importare poſt mortem filiorũ, quia mirũ eſt & vniforme, ideo nõ variatur per mortem filiorum, & ibi arguit relictã eſſe adminiſtratricẽ ex eo quòd liberauit teſtator eã ab onere reddendi rationẽ, quod etiam conſiderat Soc. iun. in conſ. 74. num. 12. vol. 4. vbi dicit legatum etiã vſusfructus reſtringi ad alimenta, quãdo adeſt etiã liberatio à ratione reddẽda, ſequitur Mant. de cõiect. vlt. volunt. li. 9. tit. 7. nu. 26. vbi allegat alios, Caſtr. tamen in conſ. 71. ad primũ breuiter, vol. 2. tenet, quòd adminiſtratiõe reli-
cta veniat vſusfructus, † idẽ voluit nõ extantibus filijs, in conſ. 160. col. pen. & fi. eo. vol. ſed mouetur non ex vi verbi, ſed quia non eſt vẽriſimile quod teſtator voluerit vxorem eſſe procuratricẽ piæ cauſæ inſtitutæ. idẽ voluit Dec. in conſ. 476. nu. 3. vbi loquitur etiã filijs extantib. ſtante volũtate teſtatoris coniecturata, de qua per eũ, Soci. iun. in conſ. 85. nu. 17. vol. 2. vbi dicit, verbũ, adminiſtratricem, importare vſumfructum, ſed ex conſuetudine loquendi, & ſequi videtur Picus in d. §. Titia, nu. 172. verſ. ſeptuageſimoſextò, vbi refert ſimpliciter Caſtr. in loco prædicto, quibus oſtenditur q̃ errauerit Crau. in conſ. 32. nu. 2. ver. quin imò ex verbis. vbi dicit, neq; vſumfructũ, neq; alimenta venire, ſed ſolã facultatem adminiſtrandi, quaſi ea facultas commodũ contineat, & fauorẽ afferat legatario, non aũt onus maximum cõtra legati naturam, q̃ eſt vt vtilitatem ferat: exiſtimo tamen priorem partẽ veriorem eſſe, ꝙ ſcilicet adminiſtratione relicta veniant alimenta: nã legatũm interpretari debet vt ſit vtile, vt probat Crot. conſ. 67. nu. 42. at ſi ſimplex cura
iniungatur, non erit legatũ, † & quem non 3
honoro, grauare non poſſum, l. ab eo. C. de fideic. ibi, intelligi ergo debet vt ſit vtile legatũ. hinc videmus quod nõ valet legatũ de
re propria legatarij, quia nullã † affert vtili 4
tatẽ, §. [illegible]d ſi rem legatarij, Inſt. de leg. l. proprietas, C. eo. tit. l. cetera. §. 1. ff. de leg. 1. l. huiuſmodi, §. Titia. ff. de leg. 1. & legatũ factũ
domino vel creditori vt valeat, † neceſſe eſt 5
quod in ea re aliquod ius cõpetat teſtatori vt latè probaui in conſ. 113. nu. 19. & plurib. ſeq. Prætera ſi verũ eſt quòd legatum adminiſtrationis idem importet quod legatũ
gubernij, vt dicũt † multi ex ſupracitatis, 6
& admittit Soc. iun. in d. conſ. 85. nu. 17. negari nõ poterit quin legataria adminiſtrationis cõſequatur alimẽta, quãdoquidẽ probauimus paulo ſuprà alimẽta ei deberi, cui curam

ram & gberniũ teſtator demandauit. Nec
obſtat, ſi fortè dicatur alimenta non deberi
ei, cui iniungitur cura, ſeu tutela filiorum,
& tamen tutor & curator habent admini-
ſtrationem: quia reſponderi poteſt, vim cõ
ſiſtere in modo diſponendi. Si enim dicat
teſtator, relinquo filijs meis tutorem Sem-
pronium cum facultate adminiſtrandi, vel
relinquo filiorum meorum tutorem, & ad-
miniſtratorem, &c. tunc patet quòd nõ vo-
luit relinquere alimenta. at ſi dicat ſimpli-
citer, volo quòd ſit talis adminiſtrator, vel
7 relinquo † talem adminiſtratorem, tunc ve
niunt alimenta, præcipuè quando legatum
ſit vxori, vel alij cõiuncto, & hoc modo lo-
quitur Soc. iun. in conſ. 74. num. 12. vol. 4. &
hoc modo intelligi debet Crau. in d. conſi.
32. nu. 2. Mant. d. tit. 7. nu. 26. ex eo enim ap-
paret tutelam fuiſſe relictam, & ideo non
poteſt venire, neque vſusfructus, neque a-
limenta.

Concluſio tamen hæc limitatur, vt non
procedat quando teſtator reliquiſſet vxo-
rem plenariam, & liberam adminiſtratricẽ
8 omnium bonorũ: tunc enim † conſequitur
integrum vſumfructum, ſiue filij extent, ſi-
ue non. ita declarat in terminis Pariſ. in cõ
ſi. 94. nu. 37. vol. 1. qui etſi alia cumulet ver-
ba, dicit ſingula poſſe idipſum operari, &
cum eo tranſit Simon de Præt. d. lib. 4. dub.
10. nu. 70. Bero. conſi. 35. nu. 8. vol. 2. verbum
enim illud, plenum, plurimũ importat, &
eius vigore dixit Alex. in conſ. 56. verſ. vn-
de cum in teſtamento, vol. 3. quod, & ſi re-
gulariter hæres ſolam habeat proprietatẽ,
9 † quando alij relictus eſt vſusfructus om-
nium bonorum, tamen fallit, quãdo hæres
fuit inſtitutus pleno iure: tum enim conſe
quitur dimidium vſusfructus, Pariſ. d. con
ſi. 94. nu. 40. Picus in d. §. Titia, nu. 82. Simon
d. dubit. 10. num. 64. Gabriel. com. opin. lib.
5. tit. de vſufr. concluſ. 3. num. 41. & idem eſt
10 quando dixit quòd plenariè † adminiſtret,
vel ſit plenaria adminiſtratrix, quia idem
hoc importat quod pleno iure, Barbat. in
conſ. 1. col. 5. Vol. 1. Picus loco prædicto, nu.
82. & dicunt Dd. quod ſi extantibus filijs te-
ſtator relinquat vxori plenum vſumfru-
ctum, tunc conſuetudo Bulgari nõ habebit
locum, vt dicam paulo infrà, & pauci ſunt
dies, quod in excellentiſsimo hoc Senatu
ita fuit iudicatum, me allegaute in quadam
cauſa Nitræ, in qua tamen alia ſuberãt, quę
ſuadebant vſumfructum fuiſſe relictum.

Reſtringitur etiam noſtra concluſio vt
non procedat, quando extat clauſula, quod
poſſit fructus capere, de eis liberè diſpone
re, vel † extant æquipollentia verba: quia 11
tunc licèt relicta ſit adminiſtratrix, conſe-
quitur vſumfructum, ita concludit Alexã.
in conſ. 214. col. 2. & ſeq. vol. 6. vbi loquitur
in fortioribus terminis, quando ſcilicet re
licta eſt adminiſtratrix cum facultate diſ-
ponẽdi de fructibus, ita quod habeat victũ
& veſtitum toto tẽpore vitæ ſuæ, quia po-
ſteriora verba ſecundùm eum, non reſtrin
gunt principale relictum. Corn. conſi. 3. co
lum. pen. verſ. quanto autem ad relictum,
vol. 2. Soc. in conſ. 1. vol. 4. Pariſ. in conſ. 97.
nu. 27. vol. 2. Gabr. d. tit. de vſufruct. concl.
2. num. 47. Mantica d. tit. 7. num. 26. Simon d.
dubita. 10. nu. 66. quia alimentarius non po
teſt de fructibus diſponere pro libito ſuæ
voluntatis, ſed capit quantum ſufficit pro
ſuo vſu, imò alimentarius non percipit fru
ctus, ſed eos habet de manu hæredis, vt ali-
quando dixi.

Quid autem importet, quòd vxor reli-
cta gubernatrix, vel domina, vel maſſaria,
vel etiam adminiſtratrix † fuerit liberata 12
ab onere reddendi rationem, vide Corn. d.
conſ. 3. col. pen. in fin. Soci. in conſ. 88. nu. 6.
vol. 1. Socin. iun. in conſ. 97. num. 27. vol. 2.
conſ. 74. num. 12. vol. 4. Ruin. conſ. 17. nu. 13.
vol. 2. Crot. in conſ. 67. nu. 17. Pariſ. conſ. 21.
num. 16. vol. 2. Mantica d. tit. 7. nu. 26. Simon
d. dubit. 10. num. 70. in fin.

SVMMARIA.

1 *Heres patris tenetur alere filium.*
2 *Aequiparata vbi aliqua ſunt, tunc diſpoſitum in vno, locum habet etiam in alio.*
3 *Alimenta dicuntur ei relicta, qui ex diſpoſitione teſtatoris tractandus eſt vt filius, & nu. 8.*
4 *Promittens tractare aliquem vt filium ſub pœna, ſi eum expellat, punitur.*
5 *Promittens aliquem tractare vt cæteros filios, non poteſt illum inæqualibus veſtibus veſtire.*

6 Teſta-

6 *Teſtamenta plenè interpretantur.*
7 *Argumentum à contractibus, ad ultimas voluntates, valet affirmatiuè.*
8 *Alimēta nō cenſentur relicta, quādo mādat teſtōr aliquē vti filiū tractari in aliqua re particulari.*
9 *Cauſa limitata, producit effectum limitatum.*
10 *Verba. A verbis non eſt recedendum.*
11 *Contractus tenor ſeruari debet.*
12 *Verba teſtamenti ſunt ſeruanda.*
13 *Alimenta ei non ſunt præſtanda, qui tractandus eſt vt filius in caſibus quibus pater non cogitur alere filium.*
14 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*
15 *Relatio cenſetur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus.*
16 *Legata ſtrictè ſunt interpretanda.*
17 *Legatum ad piam cauſam largè interpretatur, & venit quod maximum eſt.*

QVAESTIO X.

MANDAT aliquando teſtator aliquem tractari tamquam filium, proinde dubitatum fuit, an illi ab hęrede pręſtanda ſint alimenta. Et ſanè cum pater filios alere teneatur, non videtur dubitandum, quin ille quoque
1 hęres ad id cogi † poſsit. de patre eſt tex. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff. de lib. agnoſ. & dixi in tit. quib. & à quibus præſtari debeāt alimenta. vbi enim duo
2 ſunt æquiparata, † diſpoſitum in vno, locū habet in alio, gl. magna circa fi. in l. quod verò contra. ff. de legib. & in l. ſi quis ſeruo, in verbo; corrumpi, vbi Bar. & alij, C. de furt. Iaſ. in §. ex maleficijs, nu. 39. Inſtit. de action dicit procedere ēt in pænalibus, Dec. in l. factū. §. in pœnalib num. 13. ff. de reg. iur. & de vi exæquationis multa ponunt Doctores in l. 1. ff. de leg. 1. ideo cum à teſtatore iuſſus eſt hæres tractare aliquem vti filium, tenetur ei præſtare alimenta, quemadmodū filijs erant præſtanda, & per illam diſpoſitionem legatarius reponi videtur in locum filij, proinde tractari debet eo modo, quo venit tractandus filius, in cuius locum fuit ſubrogatus, arg. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caution. & in terminis quod per ea verba cenſeantur
3 legata † alimēta, ponit Ruin. in conſ. 45. num. 1. 2. & 5. vol. 2. vbi infert, quod teneatur hæres non ſolum alimenta, ſed alia quoq; dare, mouetur ex eo quod ponit Bar. in l. quidam cum filium, nu. 10. verſ. quid ſi eum nō induit. ff. de verb. oblig. vbi dum vult quòd promittēs aliquem tractare vt filium, teneatur ad omnia ad quæ pater tenetur erga filium, allegat tex. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, qui pręcisè loquitur de alimentis, ita vt Bart. in neceſſariam conſequentiam videatur velle, quod talis promiſſor teneatur ad alimenta, allegat etiā Ang. Imol. & Aret. ibi. quinimo poſt Iacob. de Are. vult Bar. ibi quod ſi promiſit † ſub pœna, incurrat pęnā, ſi velit ſine cauſa illū expellere de domo, & dicit etiam Bart. 4
quod talis promiſſor cogi poſsit officio iudicis ad præſtandū veſtes neceſſarias, licèt non quales præſtet filijs ſuis, niſi promiſerit expreſsè † illum tractare vt 5
cæteros filios ſuos, quia tunc non debet inæqualitatem ſeruare, vt per Bar. ibi, in fi. vbi monet, vt cautius ſit contrahens circa formam obligationis, & cū in hoc ſequitur Caſtren. ibi, col. pen. & Iaſ. nu. 32. vbi tractat, an liceat illum exhæredare, & an poſsit inſtituere in re certa, & quod alimenta eo caſu præſtanda ſunt, voluit Crot. in conſ. 67. nu. 34. & ſeq. licèt ex alijs in ſuo caſu contrarium teneat Simō de Pręt. de interpret vltim. volunt. lib. 4. dubit. 11. nu. 7. ſolio mihi 425.

Declara hanc deciſionem, vt non ſolū procedat in contractib. prout loquuntur Bar. & alij, in d. l. quidam cum filiū, 6
ſed ēt in teſtamētis, quia in eis † fit ſemper plenior interpretatio, vt in c. cum dilecti, de donatio. l. in teſtamētis, ff. de reg. iur. vbi Dec. nu. 5. dicit hanc regulā optimè procedere comparatiuè ad contractus, & infert ad alia, & inquit, fallit. in l. fi. C. de leg. quod ex quo in vltimis voluntatib. fit plenior interpretatio validè arguitur affirmatiuè à contractib. ad 7
vltimas † volūtates, idem voluit Imol. in l. ſeruum filij, §. cū qui chirographū, ff. de lega. 1. Aret. Inſtit. de lege Fuſ. Cani. tollen. in pri. Euerar. in loco 17. à contractibus ad vltim. volunt. col. 2. ver. quā

 autem

autem ſumus in dubio, Imo. R. in. Crot. & Simon loquuntur in vltima voluntate.

Intellige quoque, vt procedat ea deciſio, qñ teſtator ſimpliciter, & abſolutè mandat aliquem tractari vti filium: nam ſi id diſponeret limitatè, puta ſi diceret quod hæres in adminiſtratione bonorũ alicuius faciat ea, ad quæ pater tenetur erga filiũ circa bona aduentitia, vel qđ in bonis aduentitijs legatarium tractet tanquam filium, tali caſu non tenebit il
8 li pręſtare alimenta, † quia limitata cã li
9 mitatum producit † effectum, l. in agris, ff. de acquir. rer. dom. l. quod dictũ ff. de pact. Soci. in c. cum ordinem, in ver. limitata cauſa. de præſcrip. pater autem circa aduentitia, vel ratione aduentitiorũ non obligatur ad alendum filium, ſed id facere tenetur naturali impulſu, l. fin. §. ipſum autem filium. C. de bonis, quæ liber. ita in terminis declarat Crot. in d. conſ. 67. num. 34. & ſequ. vbi ideo in caſu, ſuper quo conſuluit Ruin. in d. con. 45. ipſe contrarium tenet, propterea rectè admonet Bar. in d. l. quidam cum filium, in fi. quod diſponens ſit cautus, vt ſciat rectè verba concipere. nõ eſt enim
10 recedendum à forma † verborum, Bal. in conſ. 182. col. fin. vol. 1. l. quod conſtitutũ. vbi Bar. in prin. ff. de teſtam milit. latè Tiraq. in l. ſi nunquam. in ver. libertis, nu. 4. & 21. C. de reuoc. donar. & non
11 eſt recedendum à tenore † contractus, Bald. in conſ. 270. col. 2. vol. 5. ſicut etiam
12 ſeruari debet † in verbis teſtamentorum. §. nos igitur, in Auth. de reſtitu. fideicom. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de legat. 1. Tiraq. loco prædict. num. 7. & 10.

Reſtringe quoque ſupradictam concluſionem in caſibus, in quibus tenetur pater filium alere, vt ſcilicet alimenta non ſint ab hærede pręſtanda, quando
13 pater † ad ea non teneretur, ita videtur voluiſſe Ruin. in d. conſ. 42. num. 2. natura enim exceptationis hoc vult vt à [illegible] excepti procedant poſſet tamen dubitari, quia [illegible] præceptum teſtatoris abſolutum eſt, & non continet diem, vel conditionem. & licèt pater teneatur ſolum in ſubſidium, tamẽ teſtator mandat pręcisè. ſed reſpondere poteſt quòd etſi diſpoſitio teſtatori videatur pura, ex quo tamen ſe refert ad obligationem, quam pater habet erga filium, quæ eſt conditionalis, qñ ſcilicet filius non habet aliunde, ipſa quoque videtur continere conditionem, quia † relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, 14
Bart. in l. 1. de receptato. in l. ff. ſi fa[illegible] l. fuit. fecit. dicat. dixi in conſ. 115. num. 30. & relatio cenſetur fieri cum omnibus ſuis † qualitatibus vt probat in alimentorum materia, tex. in l. in filio. §. teſtõr. 15
ff. de alim. & cibar. leg. vbi ſi teſtõr legauit alimenta ſeruis, prout ipſe ſolebat pręſtare, hæres ad ea tenet ſolũ pro tẽpe quo teſtõr præſtabat, & Bar. ibi in ſummario dicit ꝙ relatiuum limitat añs nõ ſolum in quantitate, ſed ẽt in tpe, idem clarè inducendo illum tex. ponit Caſtr. in conſ. 283. nu. 5. vol. 1. Alex. in conſ. 141. nu. 3. vol. 2. poſt Bar. in alio loco per eũ allegatum, Rol. in con. 58. num 23. vol. 3. debet aũt legatarius æquiparatione ita contra ſe acceptare, ſicut pro ſe. & hæc intelligentia mihi uř vera, licet non inueniam Doctorem in ſpecie tangentem, præcipuè cũ in legatis fieri † debeat interpretatio ſtricta, l. nummis. ff. de lega. 16
3. l. apud Iulianum. §. Scio. ff. de leg. 1. vt ſemper hæres minus grauari cenſeatur, l. vnum ex familia, §. ſi rem. ff. de leg. 2. declarat Dec. in l. ſemper in obſcuris, num. 3. ff. de reg. iur. vbi dicit quod in legatis venit qđ ẽ minimum, & in d. l. in teſtamentis, nu 3. & ſi dicatur, quod fauore alimentorum, ſicuti & piæ cauſæ fit in legatis lata interpretatio, vt veniat † non quod minimum, ſed qđ maximũ 17
eſt, l. Titia. §. Seia, vbi Bar. ff. de auro & argento legato. Abb. in c. ind[illegible] cante. col. 2. ver. vnum ſingulare, de teſtam. Socin. con. 247. num. 6. vol. 2. & Dec. d. l. ſemper in obſcuris. num. 4. Gozad. conſ 60. nu. 15. reſpondeo quod eſt verum, qñ conſtat de ſubſtantia legati, ſunc. n. [illegible] in

cauſam piam fauorabiliter intelligitur. at hic quærimus, an cenſeantur legata alimenta, qñ hēt aliunde, atque ita in dubium reuocatur ipſa legati ſubſtantia, proinde non pōt de qualitate, & accidētibus legati iudicari. rñdeo ēt ꝙ legatum alimentorum, non eſt pium, quando non ſit pauperi, ſed habenti vnde viuat, vt dixi inter alimentorum priuilegia. poſſet tamen replicari, ꝙ & ſi alimēta non contineant piam cauſam, qñ debentur ei, qui non eſt pauper, tamen nō deſinunt eſſe fauorabilia, vt tetigi in loco ſuprà citato.

SVMMARIA.

1 *Recommendatus à teſtatore hæredi, conſequitur alimenta.*
2 *Commendo verbum, prolatum in ſpecie, importat fidei commiſſum.*
3 *Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed videtur laudare.*
4 *Commendare, eſt laudare vel approbare.*
5 *Tempus, in quod confertur legatum, non in quo fit, attenditur vt dicatur pium.*

QVAESTIO XI.

ALIMENTA item cēſentur illi legata quem teſtator hæredi ſuo recommendauit, † & recommendatum eſſe voluit, vt concludit Alex. in conſ. 158. num. 4 vol. 2. quem ſequitur Simon in tracta. dd. interpretat. vltim. volun. li. 4. dubit. 11. num. 10. folio mihi 425. Mant. de coniectur. vlt. volun. lib. 8. tit. 1. num. 8. & ſeq. intelligit tn Alex. quando quis commendatus fuit in omni caſu neceſsitatis, & vult ꝙ ſolum in caſu neceſsitatis petere poſsit alimenta, & vult fortius, quod eiuſmodi legatum ſuſtinetur ſolummodo, qñ factum eſt pauperi, qa tunc dicitur continere piam cauſam, & fauore piæ cauſæ incertitudo non vitiat legatum, l. ſicut annuum. ff. de annu. lega. dixi inter aliment. priuilegia mouetur Alex. circa principalem deciſionem, quia verbum commendo, quando eſt in ſpecie prolatum, importat fideicommiſſum, ſicut † verbum rogo, l. verbum, 2
cum glo. ff. de alim. & cibar. leg. iuncta. l. 2. C. commu. de lega. Bart. in l. Lucius. ff. de fideiuſſor. contra tamen facit tex. in l. ſi vero. §. cum quidam. ff. mand. vbi qui ſimpliciter alterius perſonam commendat, non obligatur, prout etiam dicimus, quod pro ſimplici laudatione facta nemine requirente, non obligatur
† quis niſi dolum commiſerit, vel lu- 3
crum fecerit, l. eleganter, §. fina. ff. de dolo, Fulgo. in d. l. ſi vero. §. 1. ff. qui ſatiſ. cogan. vbi Caſtr. Alex. & Iaſ. idem voluit Bal. in l. cum oſtendimus. §. fi. prope fi. ver. in textu ibi, affirmatorum. ff. de fideiuſſor tutor. ſed prædicta iura non loquuntur de recommendatione in eo ſenſu de quo loquimur, vt quando aliquem alij in gratiam conciliamus, vel alterius opem in amici vtilitatem imploramus, ſed loquuntur de commendatione, i. laudatione † vel appro- 4
batione perſonæ, vel rei, in quo ſenſu capitur in tex. l. ea quæ commendandi. ff. manda. vbi latè agit Cur. iun. ibi, & Bero. in conſ. 193. num. 55. vol. 1. & Cæph. in conſ. 437. num. 3. & 33. & ſequ. proinde non obſtant in noſtro propoſito. Quatenus verò Alex. dicit ſuſtineri legatum ſolummodo, quando factum eſt pauperi, & egenti, videtur mihi hoc dictum eſſe inane, quia cum factum ſit in caſu ſolius neceſsitatis, vtique ſemper erit pium, & factum pauperi. eius. n. non dabitur petitio niſi quando neceſsitate legatarius vrgetur, & vt dicatur pium attendi debet tempus, in quod
legatum confertur, † non autem tem- 5
pus teſtamenti, arg. l. ſi cum vxori. §. fi. cum l. ſeq. ff. de donat. inter vir. & vxo. gl. in l. cum dos. ff. de pact. total. Bal. Nou. in tracta. dot. par. 7. priuileg. 11. limit. S. licet enim legatarius non egeat tempore teſtamenti, poterit tamen egere aliquando, & capacitas legatarij conſiderari poteſt triplici tempore, vt
de hærede † dicitur Inſtit. de hæred. 6
qual. & differen. §. in hæredibus autem.

SVMMARIA.

1 *Legatum omnium cenſetur factum in cauſam alimentorum.*
2 *Ius accreſcendi nō habet locum in legato annuo.*
3 *Perſona legatarij interpretatur legatum.*
4 *Lecto vxori viduæ legato non veniunt culcitræ ex ſerico.*
5 *Stipulatio annua intelligitur ad vitam ſtipulatoris, non vltra.*
6 *Argumentum valet ab vltima voluntate ad cōtractus.*
7 *Promiſſio annua intelligitur facta pro alimētis, & ibi an ſit verum, & an procedat in diuite.*
8 *Annuum legatum intelligitur pro alimentis, quatenus ille indiget ſi factum eſt pauperi.*
9 *Legatum dotis intelligitur pro alimentis quando factum eſt pauperi.*
10 *Legatum omne intelligitur pro alimentis quando ſit pauperi.*

QVAESTIO XII.

Annuum legatum in dubio cenſetur factum in cauſam alimentorum, & qui certū quid legat in an-
1 nos ſingulos, alimenta legare † videtur, ſi legatarius pauper ſit, probatur in l. legatum, vbi glo. ff. de capit. diminut. l. ſi cui añuum. ff. de annu. lega. in l. cum hi, §. ſi in annos. ff. de tranſact. gl. in l. codicillis, in prin. ff. de annu lega. eſt tex. expreſſus in l. Stichus. §. Titia, ff. de alim. lega. & l. Titia, in prin. ff. de annu. lega. vbi iuriſconſultus annuam quantitatem relictam à teſtatore appellat alimenta, notat Bar. in d. l. codicillis, & in d. §. ſi in annos. vbi etiam Alex. idem voluit Bar. in l. ſi Stichum, §. ſtipulatio. vbi eum ſequitur Bal. Ang. Cum. Caſtr. & alij omnes. ff. de verb. oblig. Bal. in l. in annalibus C. de lega. & in auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. eccleſ. Iaſ. in d. §. ſi in annos, nu. 2. Io. de Amic. in conſ. 56. nu. 1. Bal. in l. antiquitas, C. de vſufructu, Crot. in l. re coniuncti, num. 73. ff. de leg. 3. Bal. nouel. in l. 1. nu. 44. ff. ſolu. matr. Io. Lup. in repet. c. per veſtras, in 3. notab. §. 24. num. 6. vbi poſt Bal. & Ang. infert, quod ideo in
2 legato † annuo non eſt locus iuri accreſcendi, Rui. in conſ. 124. num. 9. vol 1. Didac. variar. reſolut. lib. 3. c. 9. col. fi. ver. quarto hac in controuerſia, Natta in conſ. 379. nu. 5. Cordu. in l. ſi quis à libe-ris. §. vtrum, nu. 31. ff. de lib. agnoſ. vel alend. Foller. in ſua praxi cenſuar. in ver. huiuſmodi cēſus ſuper rebus nu. 80. vbi dicit maximè vtile eſſe quod cenſeatur factū pro alimentis propter multa priuilegia, quæ à iure alimentis ſunt attributa, Mantica de coniectu. vlt. volunt. lib. 6. tit. 11. nu. 18. vbi dicit ideo non eſſe locum iuri accreſcēdi in eo, & ratio eſt quia legatum interpretatur † ex perſo- 3
na legatarij, l. plenum. §. equitij. ff. de vſu, & habit. vbi Bal. infert, quod in legato lecti facto vxori viduæ non veniunt culcitræ ex ſerico, † quia non conueni- 4
unt legatariæ, idem voluit Bal. in l. 1. nū. 12. C. de legat. idem in generali legato alimentorum dixit Salic. in l. fi. nu. 6. C. de indicta Vidu. tollen. Ripa in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nu. 13. ff. ad Trebellian.

Et in legato nemo contradicit: difficultas tamen eſt in annua promiſsione, an cenſeatur facta in cauſam alimentorum. Et ſanè glo. in d. l. ſi Stichum. §. ſtipulatio. ff. de verb. oblig. dicit q̄ ſtipulatio † intelligitur ad vitam ſtipulato- 5
ris, non vltra, & eam ſequitur Bar. ibi, nu. 2. ver. ſed ſemper fui auſus. vbi dicit quòd ſtipulatio annua intelligitur in cauſam alimentorum, ideo non tranſit ad hæredes, ſed finitur cum vita hominis. & licèt ſecundum eum, iura loquantur in legato, tñ quo ad hoc eſt eadem ratio in ſtipulatione, quæ in legato, voluit Bar. dicere quòd & ſi fauorabilior, & latior fieri ſoleat interpretatio in teſtamentis, quàm in contractibus tamen quando in contractu militat eadem ratio, valet † argumentum ab vltima vo- 6
luntate ad contractus, l. pactū inter hæredem, vbi Bar. not. ff. de pact. l. iure ciuili. ff. de cond. & demonſtr. l. ſeruum filij. §. eum qui chirographum, vbi Din. Rain. Imola & alij, ff. de le. 1. l. ſi diuortio, vbi Ang. ff. de verb. oblig. Bald in l. vnica, C. de leg. Fuſ. Can. tollē. ita declarat † Alex. in conſ. 61 col. 3. vol. 1. quem 7
ſequitur Dec. in l. in teſtamentis, nu. 7. ff. de reg. iur. Euerar. loco 17. col. 2. ver. pro cuius

cuius quotidiani articuli, Ang. in d.§. ſtipulatio, tranſit cum Bar. & dicit eſſe hoc vtile ad promiſsiones,quæ fiunt fratribus mendicantibus,& limitat nõ procedere quãdo diuiti facta eſt: quia licèt contineat colorem alimentorũ, vel piæ cauſæ, non propterea dr̃ pia, l. illud, C. de ſacroſ. eccleſ. vbi dicit eſſe textũ ſingularem, idem voluit Alc. nu. 5. vbi dicit ſibi placere deciſionem Bar. quando facta eſt pauperi promiſsio, licèt aliud ſit ĩ dubio per rationes ab eo allegatas, & Iaſ. ibi, nu. 11. dicit cum Bartolo tranſite magis cõiter Doct. eandem quoque communem dicit Rui. in d. conſ. 124. nu. 9. vol. 1. & Iaſ. in loco prædicto adducit rationem ſuprà citatã, quòd promiſsio omnis intelligitur ſecundum conditionem eius, cui fit, d. §. equitij, ideo cum ſit pauperi, intelligitur pro alimentis, qui bus ille idiget, ſed melior eſt ratio Bar. quòd non militet diuerſa ratio.

Et in promiſsione contrarium voluit Bald. in d. §. ſtipulatio, qui dicit, nulla lege reperiri quod promiſsio facta pauperi intelligatur pro alimentis, licèt in legato ſic cautum ſit. ſed reſponderi poteſt quòd licet arguere à legato ad contractum, quando diuerſitatis nulla ſubeſt ratio, & cum eadem eſt ratio, idem ius eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil. & cum habemus rationem, non eſt quærẽda lex. propterea licet legem loquentẽ de legato extendere ad contractum, cũ Baldo tenent Cuman. Imola, & Caſtr. in d. §. ſtipulatio, ſed Caſtr. dicit primam opinionem ſubſiſtere ex æquitate, licèt hanc dicat eſſe de rigore iuris veriorẽ, præcipuè quia euitatur infinitas præſtationis. Præterea admittit Caſtr. ꝙ vbi facta eſt pro alimentis, ea ſtipulatio nõ ſit perpetua, Ro. quoque in d. l. ſi Stichum, in princ. nu. 7. & ſeq. quando ſtipulatio facta eſt à paupere tranſit cum Bar. licèt in dubio dicat multos tenere contra Bart. & additio. ad Caſtr. intelligit contradicentes Bartolo loqui quando diues ſtipuletur. & certè omnes, Baldo excepto, loquuntur in dubio, vt per Alex. ibi, nu. 4. nec quiſquam ex eis diſtinguit, an fiat promiſsio diuiti, vel pauperi, & nemo reſpondet ad argumentum Bartoli, licèt multi allegentur in contrarium, propterea melius eſt tenere primã, quæ habet irrefragabilem rationem, & graues authores.

Stante autem concluſione ſuprà firmata, declara illam procedere quando quantitas in ſingulos annos relicta conuenit alimentis, aliàs licèt ſit facta pauperi nõ intelligetur cauſa alimentorũ, niſi quatenus ille † indiget. ita declarat 8 Foller. in d. nu. 80. in fi. allegat Bald. qui hoc mihi non dicit in eo loco, ſed probat Rom. in d. §. ſtipulatio, nu. 8. vbi dicit quod pingue legatum annuum factum fratribus mendicantibus ſuſtinetur in vim alimentorum quo ad eã quãtitatem, quæ neceſſaria eſt pro alimentis, non vltra, & Caſtr. ibi requirit duas qualitates, quòd promiſsio facta ſit pauperi, & de modica quantitate: hoc etiã voluit Natta in d. conſ. 379. nu. 5. & prædictorũ ratio eſt, quia cõceſſum ob cauſam alimentorum reſtringitur, quatenus ipſa alimentorum cauſa militat & non vltra, & non poteſt dici pro alimẽtis conceſſum, quod longè excedit alimentorum neceſsitatem.

Et quæ ſuprà dicta ſunt de annuo legato, † locũ habent etiam in relicto dotis, vt poſt Bal. Nou. dicit Mãtica de cõiect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 11. nu. 18. in fine. 9

Imo vidẽtur generalia in quocunque relicto, quod factum ſit pauperi, quia intelligitur pro alimentis, † vt dicam paulo infra. & facit, quia ſemper legatum interpretatur, ſecundum conditionem eius, cui fit, d. §. equitij, & hæc ratio militat non minus in legato ſimplici, & vnico, quam in annuo, & ita videtur tenere Bal. conſ. 256. in fi. vol. 2. & cõſ. 225. vol. 3. 10

SVMMARIA.

1 *Spurio egenti relictum, vel conceſſum, intelligitur pro alimentis, vide nu. 3. & 10.*

2 *Feudum concedi poteſt nedum ſpurio, ſed etiam ſeruo.*
3 *Spurio induſtrioſo legatum, vel conceſſum, non intelligitur pro alimentis.*
4 *Dos ſi legata ſit ſpuriæ filiæ, intelligitur pro alimentis ſi ſit pauper.*
5 *Factum in dubio præſumitur quid ex cauſa, ex qua fieri poteſt.*
6 *Interpretatio fieri debet, per quam actus ſuſtineatur.*
7 *Compenſandi animus præſumitur in debitore neceſſario, qui legat.*
8 *Promiſsio ſequens intelligitur facta ex cauſa quæ præceſſit.*
9 *Cauſa vnica quando poteſt aſsignari, habetur pro expreſſa.*
10 *Spurio relictum ſuſtinetur ſolum pro eo, quod neceſſe eſt pro alimentis.*
11 *Spurio relictum non gaudet fauore alimentorũ, quando factum eſt diuiti.*

QVAESTIO XIII.

DIXIMVS in titulo, quibus debeantur alimenta, quod filio ſpurio nihil relinqui poteſt præter alimenta, quando non habet aliunde pro ſuo victu, ſed ſi aliquid tali ſpurio indigenti legetur, vel concedatur nulla ex-
1 preſſa cauſa, eo caſu † ſuſtinebitur tamquam in cauſam alimentorum legatum, vel conceſſum, ita dicit Afflict. in deciſ. 99. vbi infert quod poteſt pater emphyteuſim ſtipulari pro ſe, & filio ſpurio, atque pro hæredibus filij ſpurij, quia ſecundum eum feudum poteſt dari nedũ
2 ſpurio † ſed etiam ſeruo, in quo articulo videri poterit D. Becius conſ. 18. ſed quod attinet ad deciſionem principalem, Afflict. nihil allegat, niſi quod pecunia cenſetur donata pro alimentis, ex quo ſpurius non habet vnde ſe alat, c. cum haberet, de eo qui duxit in vxorem, quam pollu. per adult. ſed ante eũ hoc voluit Caſtr. in conſ. 5. num. 6. vol. 1. mouetur, quia legatum intelligitur ſecundum qualitatem, exigentiam perſonæ, l. plenum, §. equitij ff. de vſu & habitat. Crau. in conſ. 219. col. pen. Natta in conſ. 402. numer. 48. vbi aliud dicit quando ſpurius eſt diues, vel induſtrio-
ſus, † Rota Bonon. deciſ. 22. numer. 3. vbi 3
allegat ſolum Afflict. Cor. in l. ſi quis à liberis §. idem reſcripſit, nume. 68. ff. de lib. agnoſ. vbi poſt Abb. in conſ. 113. vol. 2. & Alb. in conſ. 44. dicit idem eẽ in le-
gato dotis, † quia præſumitur in cau- 4
ſam alimentorum factum, & à ſpuria peti dẽt tanquam dos ſeu alimenta non tanquam ſimplex legatum, Simon de Pret. de interpret. vltim. volunt. li. 1. interpret. 2. dubit. 2. ſolut. 7. nume. 14. folio mihi 68. & lib. 3. interpret. 1. dubit. 3. ſolut. 2. nu. 7. folio 188. & prædictorum ratio eſt non ſolum, quæ à Caſtr. allegata eſt, ſed etiam, quia factum in dubio quid
præſumitur ex ea cauſa, † ex qua fieri po 5
teſt. l. ſi cũ dotem. §. ſi pater. ff. ſoluto matrim. Corn. conſ. 217. li. 3. hanc rationem adducũt Crau. & Cordubus in locis ſupra citatis. addo quod fieri dẽt inter-
pretatio † per quam actus ſuſtineatur, 6
& non pereat, l. quoties. ff. de rebus dubijs. at legatum eſſet nullum, ſi non eſſet factum in cauſam alimentorum ex quo ſpurio aliud relinqui non poteſt, ergo ex ea cauſa videri debet relictum. Rurſus pater debitor eſt filij de alimentis ex diſpoſitione legis, atque ita eſt debitor neceſſarius, ergo cenſetur reliquiſſe a-
nimo † compenſandi cum eo, vt poteſt 7
videri apud Doctores in auth. præterea, C. vnde vir, & vxo. vbi pręcipuè Dec. Præterea ſubſequens promiſsio referri
ſemper † debet ad cauſam, quæ præceſ- 8
ſit, ſecundum doctrinam Bar. in l. triticum, in prin. ff. de verb. obl. Natta in conſ. 201. numer. 3. Demum ideo relictum cenſetur in alimenta, quia nulla alia relinquendi cauſa ſuberat, & quando ſola cauſa poteſt aſsignari, ea habe-
tur pro expreſſa, † & perinde habetur 9
ac ſi foret ſcripta, Dec in conſ. 545. num. 3. Socin. iun. in con. 1. nume. 43. vol. 1. Menoc. con. 85. num 9. & ab ea licet arguere non minus quàm à ratione, & cauſa ſcripta, vt dicunt paſsim D d. in locis ſolitis.

At ſi fortè relictum excedat debitam alimentorum quantitatem ſuſtinetur tã

tum

10 tum modo † vſque ad ſummam pro alimentis debitam, & vitiatur in exceſſu, ſecundum Bal. in l. eam quam, col. 12. C. de fideicom. Socin. in conſ. 2. nu. 5. vol. 4. Neuiza. in conſ. 92. nu. 26. multos citat Simon de Pret. d. ſolut. 2. nu. 6. ver. primo enim in ſpurio. Ruin. in conſ. 44. num. 9. vol. 2. idem Simon alios citans, lib. 4. interpret. 1. dubit. nu. 18. folio 377. vbi dicit quod reducitur ad conuenientem ſummam pro alimentis, & dicam in tit. quãto tempore præſtanda ſint alimẽta. hoc ergo caſu id ſolum dicendum erit alimentorum cauſa relictum, quod pro alimentis eſt neceſſarium, non quod excedit alimentorum modum.

Intellige etiam, quando non gaudeat alimentorum fauore, quando ſpurius eſt diues, quia prædicti omnes Doctores
11 † loquuntur, quando non habet abunde, vt poteſt videri apud eos, & idem eſt quando ſit legatum diuiti, quia vt dictũ eſt, tunc ſolum intelligitur ex cauſa alimentorum, quando ſit pauperi.

SVMMARIA.

1 *Filij poſiti in conditione, non dicuntur vocati.*
2 *Conditio nihil diſponit.*
3 *Legata non cenſetur res, quæ fuit poſita in conditione.*
4 *Alimenta poſita in conditione non debentur.*
5 *Conditio nihil ponit in eſſe.*
6 *Legatum poteſt relinqui per epiſtolam.*
7 *Legatum nutu relinqui poteſt.*
8 *Legatum relinquitur per quæcumque verba.*
9 *Legata fieri poſſunt ſine verbis, ſed attenditur voluntas.*
10 *Legata relinquuntur ex coniecturis, & quæ ſufficiant.*
11 *Filij poſiti in conditione, quando cenſeantur vocati.*
12 *Filij poſiti in conditione cenſentur vocati fauore piæ cauſæ.*
13 *Filij poſiti in cõditione legati, vel alterius relicti cenſentur vocati, licet aliud ſit in tota hæreditate.*
14 *Legatum de ſumi [illegible] à contrario ſe [illegible] [illegible] [illegible].*
15 *A[illegible] verbis negatiuis.*
16 *Argumentum à contrario ſenſu nõ capitur in verbis [illegible] conditionaliter prolatis, & quomodo procedat.*
17 *Alimenta aliquando relinquuntur per modum conditionis implendæ.*

QVAESTIO XIIII.

Alimenta nunquam ponuntur in conditione, non autem in diſpoſitione: dubitatur ergo, an eo caſu debeantur, puta ſi dicat teſtator, lego Titio mille ſi alimenta dederit Sempronio, vel ſi talis non præſtabit alimenta, tali lego centum. Et ſanè regula eſt quod poſiti in conditione non † cenſentur vocati, gl. in l. Lucius, la 2. 1
ff. de hæred. inſtit. cum alijs, quos citaui in conſ. 91. numer. 11. & conditio † nihil diſponit, l. ſi quis ſub conditione, 2
ff. ſi quis omiſſa cau. teſtam. Alex. in conſ. 27. numer. 7. vol. 3. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 5. titu. 2. numer. 3. & in legato, quod poſita res in conditione non † cenſeatur a legata, eſt text. in 3
l. ſi penum, in fi. quando dies leg. ced. vbi ſi teſtator mandat hæredi, quod decem ſoluat Titio caſu quo non det penum, non poterit Titius petere penum, quia non eſt legata, ad idem eſt text. in l. cum fine præfinitione, §. ſi ita ſcriptum. ff. eod. titu. vbi dicitur vnicum eſſe legatum, & peti non poſſe rem, quæ fuit poſita in conditione, idem dicit glo. in l. 1. ff. de penu lega. vbi eam ſequitur Bart. & alij, & in terminis, quod alimenta poſita in conditione non † debeantur, voluit poſt Bart. in l. 4
1. in fi. C. de legat. Corn. in con. 373. col. 2. ver. & talem procedit, vol. 1. & in conſ. 156. per totum, præcipuè circa fi. vol. 4. vbi loquitur de legato recipiendi aliquem in domo, quod ſecundum eum importat relictum alimentorum, facit generalis regula, quod conditio † nihil ponit in eſſe, glo. l'ait, & alij in 5
l. D[illegible] ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſ. [illegible]61. col. 2. in fi. D. Becius in con. 39. numer. 21. vbi infert, quod non

non poteſt argumentum ſumi à verbis conditionalibus ad inducendum fidei-commiſſum, & neceſſaria eſt diſpoſitio vt teſtatoris mēs locum habeat, §.diſponat, in Auth. de nupt. mihi tamen dura videtur hæc deciſio: & quamuis gratius mihi foret audire aliorum ſententias, quàm meam proferre: tamen non omittam, quæ mihi videntur in contrarium adduci poſſe, & primo, quia legatum po
6 teſt non † ſolū epiſtola relinqui, vt probat Mantica de coniect. vltim. volunt. li.1.tit.12.nu.1. & ſeq. & per nuntium, vt per Bal. in rub. extra de procurat. nu.4.
7 quem ſequitur Mantica titu.1.num.5.& ſeq. ſed etiam nutu, † vt in l.nutu. ff. de leg.3. & l. in epiſtola, C.de fideicom.&
8 ſufficiunt quæcunque verba, † l.cū proponebatur, ff.de lega.2. l.vnum ex familia.§.fi.eo.tit.l. quamuis.C.de fideicom. & non eſt neceſſaria verborum obſerua
9 tio, quando legata † fiunt, l.in legatis. C. de legat. & non verbis, ſed voluntati teſtātium fauendum eſt, §. noſtra, Inſtit. de legat. & ſola voluntas attenditur, l.
10 pen.ff.de leg.1. & ſolis coniecturis † inducitur legatum, d.l.vnum ex familia, §. pen.Cur. iun. conſi. 121.nu.10.& 17.Pari. conſ.41.nu.19.vol.2.latè comprobat Mātica in dicto tracta.lib.8.titu.1.nu.18.vbi poſt Socin.iun.in conſ.62.nu.15. vol.4.dicit idem eſſe in legatis, quod in fideicōmiſſis, cum ſint exæquata, vt in l.1.ff.de legat.& nu.23. ſuſtinet quod non requiruntur coniecturæ neceſſariæ, & concludētes, ſed ſufficiunt probabiles: propterea cum teſtator alimentorum præſtationem ponit ſub conditione, videtur voluiſſe ea relinquere præcipuè, cum hodie multi contra glo.in d.l.Lucius, la 2.de hæred.inſtituent. velint filios poſi-
11 tos in conditione videri † vocatos, vt per Oldr.Bald.Florian.Fulgoſ.& Salic. in l.1.C.de cōdit.inſert. plures citat Cla. de teſtam. quæſt.77. ver.contrariam vero, Ant.Gab.com.opin. li.4. tit. de fideicom. concluſ.4. nu.2. Rol.in conſ.51.nu. 2. vol.3. Zanc.in l.hæredes mei.§.cū ita, par.7.num.3. ver. pro contraria vero videat, vbi multos citat authores, Vaſq.de ſucceſſio.creat lib.3.§.26.limitat.31.nu. 88.ver. in contrarium adduco ſequentia. Accedat quod alimenta quando relinquūtur pauperi, continent piam cauſam, ſed fauore piæ cauſæ filij poſiti † in 12
conditione cenſentur vocati, ſecundū Iaſ. in l. ſi quis id quod, ff.de iuriſd. om. iud.Ruin.con.139. col.4.vol.3. Zanc.in d.§.cum ita, par.7.num.40. in quo tamen contrarium tenuere Ruin.& Pariſ.citati à Zanc. nu.76. Itē facit, quia quicquid ſit in conditione, quę reſpicit totam hęreditatem, certum eſt quod poſiti in cōditione † legati, vel alterius relicti, cen 13
ſentur vocati. ita ſingulariter voluit Ang.in l.in legatis, C. de legat. Iaſ.in l.1. C.de pact.vbi ponūt rationē diuerſitatis, Purpur.d.l.1.col. penul. prope fi. Corn. in d. l. in legatis, Iaſ. pulchrè in conſ.4. nu.13.vol.1.Gerard.ſing.61.Socin.iun.in conſ.158.col.fin.vol.2. Bened.in c.Rainutius, prout eum citat Socin. loco prædicto, Vaſq.d.limit.31.nu.88.Gabriel.d.cōcluſ.4. nu.12. D. Becius ad con. Iaſ.ſupra citatum. Zanc. d.par.7.nu.78.vbi tamen allegat nonnullos contrarium tenentes. nos igitur ſumus in legatis, & ideo alimenta in conditione poſita cenſeri debent legata. Poſtremo adduco, quod voluit Rom.in l.ſi cum dotem in princ. nu.39.ff.ſoluto matrim. vbi ait quod à contrario ſenſu diſpoſitionis † reſultat 14
diſpoſitio legati, ſeu fideicommiſsi, licèt aliud ſit inſtitutione, & ponit rationem diuerſitatis inter legatum, & inſtitutionem, quia in legatis ſufficit coniecturata mens teſtatoris ad inducendam diſpoſitionem d. l. cum proponebatur, in fi. & dicit eſſe pro ſua cōcluſione textum expreſſum in l. pater filiæ nubenti, ff.de collatio.dot. allegat etiam multa alia iura Alex.in l.1.nu.12. ff.de off.eius, vbi fortius dicit argumentum ſumi poſſe à contrario ſenſu conditionis etiam † in 15
verbis negatiuis, ſequitur Iac. Nig.nu. 69. & cum hac parte tranſit Mantica in d.tracta.lib.3.tit.17.nu.4.& ſeq.licet referat contrarium voluiſſe Caſt. & Dec.

ſed.

ſed eſt aduertendum, quòd & ſi Rom opinio patiatur difficultatem, quando conditio concepta eſt verbis negatiuis, tamen quando verba ſunt affirmatiua, non ſubeſt contradictio: quia etſi dicant omnes, quod argumentum ſumi à contrario ſenſu non poſsit in verbis teſta-
16 toris †conditionaliter prolatis, vt per Iaſ. in d. l. 1. num. 54. tamen procedit, vbi agitur de inſtitutione, vt ſuprà dixi, & probat Mantica d. tit. 17. nu. 10. at ſecus, quando de legato quod non requirit tãtam ſolennitatem, ſed poteſt quoquomodo relinqui. quamuis ergo non viderim aliquem in ſpecie reprobantem, mihi non placet ſupradicta Cornei deciſio, dificillimum tamen eſt reſpondere ad text. in d. l. ſi penum, & in l. cum ſine præfinitione, §. ſi ita ſcriptum, quæ iura allegaui ſuprà in prin. & glo. ibi dicit quòd res poſita in conditione, non cenſetur legata, quando diſpoſitio non incipit à cõditione, propterea relinquo cogitandum, hoc verum addens, quòd ſecundum Bald. in l. cum hi, §. ſi integra. ff.
17 de tranſact. alimenta † nonnunquam relinquuntur per modum conditionis implendæ.

SVMMARIA.

1 *Vſuſfructus vxori relictus reſtringitur ex conſuetudine Bulgari ad alimenta ſtantibus filijs.*
2 *Pater præſumitur magis diligere filios, quam vxorem.*
3 *Vſuſfructus reſtringitur ad alimenta, quando vxor relinquitur domina, & vſufructuaria, ſiue quando relinquitur dominium, & vſuſfructus.*
4 *Vxor quãdo relinquitur ſimpliciter vſufructuaria conſequitur ſolum alimenta ſtantibus filijs.*
5 *Vſuſfructus vxori relictus, reſtringitur ad alimenta ſiue teſtator vtatur verbis iuris, ſiue facti, quando extant filij.*
6 *Vſuſfructus quando vel ſimpliciter, vel omnium bonorum relinquitur vxori, reſtringitur ad alimenta propter filios.*
7 *Argumentum à maiori ad minus, valet negatiuè.*
8 *Vxor quando ſine adiectione verborum relinquitur vſufructuaria, habet integrum vſumfructum.*
9 *Vſuſfructus reſtringitur ad alimenta ſtantibus filijs etiam quando relinquitur matri, vel ſorori, vel alij perſonæ.*
10 *Amor mariti erga vxorem ſuperat omnes alios.*
11 *Vxor relicta vſufructuaria inſtitutis nepotibus, aut deſcendentibus, conſequitur ſola alimenta.*
12 *Amor deſcendit ardentius in nepotes, quàm vigeat in filios.*
13 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando ſumus in materia filijs fauorabili, & ibi latè.*
14 *Nepos comprehenditur appellatione filiorum, cum de eis fit mentio ab homine.*
15 *Vſuſfructus nurui relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituti ſunt nepotes ex ea nuru & filio præmortuo.*
16 *Vxor relicta vſufructuaria conſequitur ſola alimenta, quando inſtituta eſt mater vel alius aſcendens.*
17 *Vſuſfructus vxori relictus, nõ reſtringitur ad alimenta, quãdo fuit inſtituta mater, vel fratres.*
18 *Vſuſfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta inſtitutis filijs.*
19 *Correlatiua. Diſpoſitum tã de iure, quã de conſuetudine in vno correlatiuorum, locũ habet in alio.*
20 *Vſuſfructus marito relictus licèt reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs, tamen maritus vti pater eſt vſufructuarius.*
21 *Pater ingrediendo monaſteriũ perdit vſumfructũ, quẽ habet vti pater, non quẽ habet alio iure.*
22 *Pater non habet vſumfructum in bonis filio relictis, quando in eodem teſtamento aliquid patri relinquitur.*
23 *Patri ne vſuſfructus acquiratur, poteſt teſtator diſponere.*
24 *Teſtator etiam tacitè prohibere poteſt, ne patri vſuſfructus acquiratur.*
25 *Vſuſfructus vxori ſecundæ relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituuntur filij prioris matrimonij, vnde nu. 27.*
26 *Amor vxoris ſuperat omnes, ſed cedit amori erga filios.*
27 *Frater conſanguineus æqualiter ſuccedit cũ vtrinq; coniũcto, quãdo agimus de ſubſtitutiõe vulgari.*
28 *Nouerca facile diſſentit à priuigno.*
29 *Vſuſfructus vxori relictus ad alimenta reſtringitur, quando eſt inſtitutus filius legitimatus.*
30 *Legitimat⁹ nõ includitur ſtatuto loquẽte de filio*
31 *Legitimatus non excludit fœminam, quando ſtatutum maſculos excludit propter fœminas.*
32 *Legitimatio per ſubſequẽs matrimoniũ, eſt fauorabilis, & naturã imitatur & ibi latè ornatur.*
33 *Naturalis nihil differt à legitimo, quãdo eſt quæſtio de alimentis.*
34 *Legitimatus conſentiente teſtatore excludit ſubſtitutum*
35 *Legitimatus habetur in omnibus pro legitimo quo ad patrem legitimantem.*

Pp 36 *Vſuſ-*

36 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituitur filius arrogatus, vel adoptatus.*
37 *Adoptiui ſuccedũt parentibus, ſicuti legitimi & naturales.*
38 *Adoptiui dicuntur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris ſicut legitimi & naturales.*
39 *Adoptiui gaudent priuilegio filiorum.*
40 *Adoptiui excludunt aſcendẽtes & vxores à ſucceſsione.*
41 *Adoptiui dicuntur filij ficti, non veri.*
42 *Vſusfructus vxori relictus ad alimenta, reſtringitur ad alimenta, quando naturales filij ſunt inſtituti, vide nu. 47.*
43 *Naturales ita dilecti cenſentur à teſtatore, ſicut legitimi.*
44 *Naturalia iura non poſſunt aboleri.*
45 *Naturalis filius inſtitui poteſt in omnibus bonis, quando non extat legitima ſoboles.*
46 *Naturalis filius non poteſt habere vltra vnciã, ſtantibus legitimis.*
47 *Vſusfructus vxori legitimè relictus, non reſtringitur ad alimenta, quando ſunt inſtituti filij naturales, & vbi de veritate.*
48 *Vſusfructus marito relictus inſtitutis naturalibus reſtringitur ad alimenta etiam ſtantibus legitimis & naturalibus.*
49 *Naturales ſuccedunt matri, ſicut legitimi & naturales.*
50 *Naturales arguunt de inofficioſo teſtamentum matris.*
51 *Naturales ſuccedunt matri vna cum legitimis.*
52 *Vſusfructus vxori relictus à principe, reſtringitur ad alimenta.*
53 *Conſuetudo ſuccedit loco legis.*
54 *Princeps ligatur conſuetudine, ſicut lege.*
55 *Conſuetudo interpretatur contractus, et vltimas voluntates.*
56 *Priuilegiatus non præſumitur vti priuilegio, & infertur ad principem.*
57 *Priceps nõ ligatur ſtatuto inferiorũ et ſubditorũ.*
58 *Princeps non ligatur conſuetudine ſubditorum.*
59 *Princeps ligatur conſuetudine fundata naturali ratione.*
60 *Princeps non ligatur lege legis, ſed ligatur lege rationis.*
61 *Princeps ligatur ſtatuto & conſuetudine ſubditorum, ſi vult illa vti, alias non.*
62 *Clerici non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint fauorabilia poſſunt eis vti.*
63 *Donatio Principis erga filiũ in poteſtate nõ valet.*
64 *Princeps præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando actus non poteſt aliter valere.*
65 *Princeps nõ præſumitur uti plenitudine poteſtatis, quando ſiſtinẽda actũ inferret præiudiciũ tertio.*
66 *Vſusfructus vxori relictus in tantum reſtringitur ad alimenta, quod filij non poſſunt vſumfructum dare inuita matre.*
67 *Hæres non poteſt recedere à voluntate teſtatoris, quamuis coniecturata.*
68 *Filia excluſa ab hæreditate propter maſculos, ita tamen quod debeat dotari, non poterit maſculus ſe liberare ab onere dotandi dimittendo ſorori ſuam portionem bonorum.*
69 *Soluere aliud pro alio nemo poteſt inuito creditore.*
70 *Fauori ſuo renunciare nemo poteſt.*
71 *Iudæus ſi vxori vſumfructum relinquat ſtantib. filijs legatum reſtringitur ad alimenta.*
72 *Iudæi dicũtur de populo, & de corpore ciuitatis.*
73 *Iudæus includitur in diſpoſitione ſtatuti.*
74 *Iudæi includuntur in conceſsione facta populo vel vniuerſitati.*
75 *Iudæi gaudent immunitate conceſſa hominibus alicuius loci.*
76 *Iudæi habent filios in poteſtate.*
77 *Iudæi ligantur ſtatuto excluſiuo fœminarum.*
78 *Iudæus ligatur conſuetudine, ſicut ſtatuto.*
79 *Iudæus purgat moram ex beneficio legali.*
80 *Iudæus vſurarius manifeſtus poteſt teſtari validè.*
81 *Vxor relicta vſufructuaria cõſequitur ſolũ alimẽta, licèt ſit cũ filijs ſimul iſtituta, vbi de ueritate.*
82 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*
83 *Determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare.*
84 *Vſusfructus relictus vxori, reſtringitur ad alimẽta etiam inſtitutis extraneis ſi conſtet de voluntate teſtatoris, vbi ponitur de veritate.*
85 *Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, ſi extranei ſunt inſtituti.*
86 *Conſuetudo tãtũ hẽt de potentia, quantũ de actu.*
87 *Conſuetudo non extenditur ad ſimiles perſonas.*
88 *Conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles.*
89 *Conſuetudo exorbitans vel odioſa, non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis.*
90 *Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando filij non fuerunt inſtituti, licèt extent, & ibi de veritate.*
91 *Renũtiatio ſororis ad fauorẽ vnius, nõ prodeſt alij.*
92 *Renunciatio ſororis ad fauorẽ fratris, intelligitur, dummodo frater poßit vel velit ſuccedere.*
93 *Fœmina ſtatuto excluſa propter maſculos admittitur, quando maſculus non poteſt vel non vult ſuccedere.*
94 *Priuilegiũ nõ extenditur de perſona ad perſonã.*
95 *Vincens vincentem te, multo magis vincit te.*
96 *Vincens vincentem te, non ſemper vincit te, ſed multis caſibus ea regula fallit.*
97 *Vxor inſtituta in vſufructu poſt eius mortem filio di-*

lio dicitur hæres vniuerſalis, & cenſetur grauata reſtituere per fideicommiſſum filio bona poſt mortem, vbi de veritate.

98 *Hæres inſtitut⁹ iure certa, non occupat oīa bona, quādo dat⁹ eſt hæres vniuerſalis ſub cōdōne.*

99 *Conditione purificata actus retrotrahitur, ac ſi ab initio fuiſſet purus.*

100 *Vxore inſtituta in vſufructu, & filio hærede poſt eius mortem, interim filius habebit ſolum vſumfructum legitimæ.*

101 *Vxore inſtituta in vſufructu, & filio in omnibus bonis poſt eius mortem, videtur teſtator voluiſſe aſſecurare vſumfructum vxoris.*

102 *Specialia plura non debent cumulari.*

103 *Voluntas colligitur ex actu nullo.*

104 *Verba inuenta ſunt vt demonſtrēt voluntatem loquentis.*

105 *Animus deprehenditur ex verbis.*

106 *Verba inſtrumenti cenſentur appoſita de voluntate teſtatoris.*

107 *Notarius præſumitur ſapiens.*

108 *Vxore relicta vſufructuaria, et hærede extrāeo pleno iure īſtituto diuiditur vſusfruct⁹ iter eos.*

109 *Pleno iure verba, important proprietatē cum vſufructu.*

110 *Hæres ſimpliciter inſtitutus, dicitur pleno iure inſtitutus, vide tamen nu. 113.*

111 *Vſufructu alicui relicto hæres non cōcurrit cum legatario in vſufructu.*

112 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*

113 *Inſtitut⁹ ſimpliciter nō videtur īſtitut⁹ pleno iure*

114 *Vſusfruct⁹ quando ius ſimpliciter reliquitur, tūc non videtur teſtōr hæredē inſtituere pleno iure.*

115 *Vſufructu alicui legato, quando hæres cum legatario concurrat, remiſſiuè.*

116 *Vſusfructus mulieri relictus in codicillis, non reſtringitur ad alimenta.*

117 *Poſteriora derogant prioribus.*

118 *Codicilli inſunt teſtamento fictè, non verè.*

119 *Habetur verbum, importat fictionem.*

120 *Perinde dictio, importat fictionem.*

121 *Verba teſtamenti intelligi debent ſecundum verum & naturalem ſenſum.*

122 *Vſufructu relicto vxori cū victu, & veſtitu, reſtringitur ad alimēta etiā inſtitutis extraneis.*

123 *Teſtator præſumitur magis diligere hæredem, quam legatarium.*

124 *Teſtator præſumitur minus grauare hæredem, quàm fieri poteſt.*

125 *Legatum annuum eſt de fructibus præſtandum.*

126 *Vſusfruct⁹ vxori relictus habēdo toto tēpore vitæ victū et veſtitū, nō reſtringitur ad alimēta.*

127 *Alimenta quando alicui relinquuntur cum vſufructu, tunc legatarius habet vſumfructum.*

128 *Alimenta quando in eadem diſpoſitione & oratione relinquuntur cum vſufructu, tunc vnum legatum confunditur cum alio.*

129 *Legatū vſusfruct⁹ ī codicillis factū nō reſtringītur, quādo in teſtamēto relicta fuerūt alimēta.*

130 *Generi per ſpeciem derogatur in legatis.*

131 *Capitula dicuntur ſeparata, quando vnūquodque continet perfectum orationem, & vnum nō dependet ab altero.*

132 *Legatū vſusfruct⁹ factū in teſtō, reſtrigitur ad alimēta, quādo in codicillis relicta sūt alimēta.*

133 *Legatum vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando non eſt vſusfructus omnium bonorum, ſed certarum rerum.*

134 *Legatū vſ⁹fruct⁹ nō reſtrigitur ad alimēta, quādo reſpicit quotā bonorū, & ibi an hoc verū ſit.*

135 *Partis quo ad partem eadem eſt ratio, quæ totius quo ad totum.*

136 *Inſtitutus in quota, dicitur hæres vniuerſalis, licèt alius ſit datus hæres in certis bonis.*

137 *Argumentum de toto ad partem, non habet locū, quando ſubeſt diuerſa ratio.*

138 *Bonorum mobilium, & immobilium appellatione non veniunt iura, & actiones.*

139 *Hæres in re certa dicitur, qui eſt inſtitutus in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus.*

140 *Legatarius vſusfructus bonorū mobiliū, & immobilium, conſequitur integrum vſumfructum.*

141 *Diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei quæ fit de omnibus bonis.*

142 *Legatum vſusfructus omnium bonorum, non eſt vniuerſale.*

134 *Fraus præſumitur ex alienatione vnius rei, ſi in ea conſiſtit maior pars bonorum.*

144 *Parum, & nihil, æquiparantur.*

145 *Vſusfructus certæ rei ad alimenta reſtringitur, quando ea capit maiorem partem bonorum.*

146 *Vſufructuarius, quomodo contribuat in ſolutione æris alieni.*

147 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimēta, quo ad partem extranei, qui fuit inſtitutus cum filio.*

148 *Argumentum de toto ad partem, eſt validum, ſupra nu. 135. & 137.*

149 *Coniunctus gaudet beneficio coniuncti.*

150 *Res eadem diuerſo iure cenſetur, quando ſubeſt diuerſa ratio.*

152 *Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus.*

152 *Res eadē diuerſo iure cēſetur ex diuerſis cauſis.*

153 *Coniunctus tunc gaudet priuilegio cōiuncti, quādo ſumus in indiuiduis.*

154 *Reſtitutio in integrum minori conceſſa prodeſt maiori in indiuiduis.*

155 *Cōiūctus nō gaudet beneficio cōiūcti, quādo agitur de re diuidua,*

156 *Coniunctus non gaudet coniuncti priuilegio perſonali.*

157 *Intereſſe ſuccedit loco rei debitæ.*

158 *Vſuſfructus reſtringitur ad alimenta pro prælegato relicto extraneo, qui ſuit iam filio, intelligendo tamen pro portione, quam capit hæreditario iure à filio.*

159 *Monaſterium ſuccedit loco filij, & excludit ſubſtitutum.*

160 *Monaſterium non ſuccedit loco filij, quo ad ea quæ non fuerunt relicta monaſterio.*

161 *Hæres quando grauatur aliquid dare, tunc recipiens habet à teſtatore, non a grauato.*

162 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius inſtitutus deceſſit, & ſubſtitutus eſt admiſſus, vbi de veritate*

163 *Mater cõſequitur integrũ vſumfructũ mortuo filio, etſi pia cauſa fuerit illi ſubſtituta, vbi latè.*

164 *Piæ cauſæ fauor comparatur fauori filiorum.*

165 *Piæ cauſæ in dubio fauendum eſt.*

166 *Subſtitutus pupillo ex tacita pupillari, excludit matrem ſi ſit filius.*

167 *Pia cauſa ſubſtituta tacitè pupillo, excludit matrem.*

168 *Teſtamẽtũ, in quo pia cauſa inſtituitur, gaudet priuilegio conceſſo teſtamentis conditis inter liberos.*

169 *Conditio ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta.*

170 *Piæ cauſæ minus fauet lex, quàm deſcendentib.*

171 *Mater non conſequitur integrum vſumfructum, ſed alimenta, quando filius ingreditur monaſterium, vel dat ſe in arrogationem.*

172 *Monaſterium ſuccedit locum filij.*

173 *Filius, qui ſe tradit in arrogationem, acquirit patri ſolum vſumfructum, non proprietatem.*

174 *Mater an habeat integrum vſumfructum, quando filius non moritur, ſed priuatur bonis.*

175 *Monaſterium, quando non excludit ſubſtitutũ, tunc vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta fauore piæ cauſæ.*

176 *Monaſteriũ cõſequitur omnia bona ingredientis.*

177 *Vſuſfructus reſtringitur ad alimenta poſt mortem filij inſtituti, quando reſtrictio inducitur ex voluntate teſtatoris importata per verba, non autem ex conſuetudine Bulgari,*

178 *Vſuſfructus licet mortuo filio non reſtringatur ad alimenta, deducitur tamen legitima filio debita. vbi vide.*

179 *Mater conſequitur integrum vſumfructum etiã legitimæ, quando filio relictum eſt vltra legitimam, ſed vide ibi*

180 *Filius poteſt in legitima grauari, quando ei relinquitur vltra legitimam.*

181 *Filius, cui vltra legitimam relinquitur, debet illud plus repudiare, vel acceptare cum onere.*

182 *Hæres non poteſt venire contra factũ defuncti.*

183 *Inuentarij beneficium non prodeſt quatenus viues hæredi [illegible]*

184 *Hæres adeundo [illegible] quaſi contrahere.*

185 *Filius, licèt non poſſit grauari in legitimam, fallit tamen quando contrauenit, incurrit penam adiectam*

186 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*

187 *Clauſula, rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacumque diſpoſitione.*

188 *Legitima nõ includitur in diſpoſitione in dubio,*

189 *Mater vſufructuaria omnium bonorum, nõ conſequitur integrum vſumfructum, quando mortuo filio extat ſubſtitutus pupillaris.*

190 *Legatum annuum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus ſub conditione.*

191 *Legatum relictum ab inſtituto nõ cenſetur repetitum à ſubſtituto pupillari expreſſo.*

192 *Obligatio defuncti non variatur ex perſona hæredis.*

193 *Interpretatio, quæ nos reducit ad ius primæuũ, eſt fauorabilis.*

194 *Res de facili redit ad naturam ſuam.*

195 *Vſuſfructus reſtringitur ad alimenta, quando legatum eſt vnicum, & filius decedit relicto ſubſtituto pupillari.*

196 *Fiſcus eſt locus hæredis,*

197 *Fiſcus dicitur hæres extraneus, & non eſt loco filij.*

198 *Mater conſequitur integrum vſumfructum, quãdo ex delicto filij bona venerunt ad fiſcum.*

199 *Legatum dicitur annuum, quãdo relinquitur ad vitã, vel quo ad vixerit vel per ſimilia verba.*

200 *Confiſcatio transfert in fiſcum iura omnia actiua, & paſſiua, quæ delinquenti competebant.*

201 *Confiſcatio non transfert in fiſcum iura perſonalia, vt ſunt alimenta.*

202 *Perſonalia iura non tranſeunt ad hæredem.*

203 *Perſonalia non tranſeunt in fiſcum.*

204 *Vſuſfructus vxori relictus cum filio, non reſtringitur ad alimenta.*

205 *Paria ſunt dicere, lego Titio cum Meuio, vel lego Titio & Meuio.*

206 *Cum, dictio, copulat æqualiter.*

207 *Cum, dictio, copulat æquè principaliter.*

208 *Fœminæ non veniunt ad feudum. niſi ordine ſucceſſiuo, quando vocati ſunt maſculi & fœminæ.*

209 *Feudo conceſſo pro maſculis, cum ſeu inis [illegible] fœminæ veniunt eodem tempore cum maſculis.*

210 *Copula coniungit pariformiter.*

211 *Qualitas poſita in vno capitulorum, cẽſetur repetita*

petita in altero.

212 *Teſtator ſi relinquat alicui partem fructuum fundi & ſcu ut viginti pecunia debetur quando debentur fructus.*

213 *Teſtator ſi aliquid relinquat hæredi, & cuidā tertio, totum illud debetur tertio.*

214 *Coniunctis verbis dicitur, quando legatum ſit hæredi, & Titio.*

215 *Vſuſfructus quando duobus relinquitur, cenſetur cuilibet relictum in ſolidum*

216 *Mater conſequitur integrum vſumfructū, quando teſtator vſumfructum reliquit vxori cū filio.*

217 *Retinere pōt res, quæ fuerat nulliter data in ſolutum.*

218 *Legatum factum caducum, vel repudiatum ſpectat ad hæredem titulo hæreditario.*

219 *Legata veniūt ſub ſtōne facta i otb. alijs bonis.*

220 *Subſtitutio vulgaris excludit ius accreſcendi.*

221 *Ius accreſcendi relicto vſufructu alicui cum hæredibus duplici in caſu locum habet.*

222 *Hæreditas non eſt viventis:*

223 *Vſuſfructus pōt alicui, & hæredib. ſuis relinqui.*

224 *Vſuſfructus, quem vſufructuarius conſequitur per ius accreſcendi, non eſt idem.*

225 *Voluntas teſtatoris eſt lex.*

226 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta, quando conſtat de voluntate teſtatoris.*

227 *Mater conſequitur integrum vſumfructum, & quando voluntas teſtatoris eſt tacita.*

228 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimēta, quādo teſtator reliquit plenū et itegrū et vſumfructū.*

229 *Mater conſequitur integrum vſumfructū, quando teſtōr legat liberum, & francū vſumfructū.*

230 *Maritus renūciare videtur lucro delato à ſtatuto circa dotem, quando promiſit reddere totam & integram dotem.*

231 *Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtōr mandat integram hæreditatem reſtitui.*

232 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius fuit inſtitutus poſt mortem vxoris.*

233 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filium inſtituit reſeruato vxori vſufructu.*

234 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimēta, quādo teſtōr vult quod poſſit diſponere de fructib. vel illis gaudere, vel quod illos habeat in ſua ptāte.*

235 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtōr dicit quod uxor poſſit uti, et frui bonis.*

236 *Vſuſfructus integer debetur, quando teſtator mandat vxori non moleſtari.*

237 *Acceſſoria non alterant principalem diſpōnem.*

238 *Coniecturæ quib. receditur a conſuetudine Bulgari non debent eſſe leues, ſed concludentes.*

239 *Vſuſfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator liberat ab onere reddendi rationem.*

240 *Verba impropriātur pro euitāda ſuperfluitate.*

241 *Verba teſtamenti impropriiſſimè intelliguntur, vt euitetur ſuperfluitas.*

142 *Verba impropriè accipiuntur, quando non poſſunt propriè intelligi.*

243 *Vſuſfruct. reſtrīgitur ad alimenta, quādo teſtator liberat vxorē ab onere præſtandi cautionē.*

244 *Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant.*

245 *Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri.*

246 *Teſtator non præſumitur voluiſſe facere actum ſuperfluum.*

247 *Vxor, cui alimenta relicta ſunt cū præeminētia, non tenetur cauere.*

248 *Vſuſfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator mandat quod vxor ſuſtineat onera hæreditaria, vel æs alienum.*

249 *Vſufructuarius non tenetur ad ſolutionem æris alieni.*

250 *Vſufructuarius ſoluit collectas, quia eſt onus fructuum.*

251 *Vſufructuarius non tenetur ad collectas, quando illæ abſorberent omnes fructus.*

252 *Vxor relicta vſufructuaria conſeqitur integrū vſumfructum ſtantibus filijs, quando excipitur.*

253 *Exceptio declarat regulam & cōfirmat in non exceptis.*

254 *Exceptio ampliat regulam, quando alias non eſſet de regula.*

255 *Exceptio ampliat regulam, quando alias foret inutilis.*

256 *Incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*

257 *Conſuetudo nō extenditur, eſt ſtricti iuris, & tātum hēt de potentia quantum habet de vſu.*

258 *Feudū ſtāte conſuetudine pōt alienari ſine agnatorū conſenſu interueniēte beneplacito pricipis.*

259 *Conſuetudo alienādi feuda inter viuos, nō extēditur ad alienationes, quæ fiunt in teſtamento.*

260 *Licentia donandi feudum non extenditur ad donationem cauſa mortis.*

261 *Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum, etiam ex indentitate rationis.*

262 *Argumentum valet à contractibus ad vltimas voluntates.*

QVAESTIO XV.

QVANDO teſtator relinqt vxorē, dn̄am, & vſufructuariā bonorū ſuorū inſtitutis filijs, tūc licèt vxor de rigore iuris plenū hr̄e dèat vſumfructū, tamē ex cōſuetudine Bulgari, quæ generaliter obſeruatur, legatū fauore filiorū

reſtrin-

reſtringitur ad aliméta, & in tractatióe
huius cóclu ſionis ad duo moneo aduer-
tédú eē: primú, quia mea nó eſt intétio ſi
gillatim oia recēſere, q̃ ad hác qõné pti-
nét, ſed aliqua ſumarie tm̃, poſtq̃ nó de-
ſunt pleni tractat⁹, in quib. ex pfeſſo oia
cógerút. ſecúdú: quia non intédo in hac
cóclu ſione includere ea, q̃ tradút Docto
res, qñ teſtor vxori relinquédo vtit̃ alijs
verbis, q̃ vſusfructus, vel qñ in legato nó
adeſt verbú vſufructuaria, quia de illis
dictionib. ſat eſt nónulla ſcripſiſſe paulo
1 ſupra hoc eodé titulo. ita † dñt gl. Odo-
fr. Bar. Bal. Alber. Ang. Salic. & alij in au
th. hoc locú, C. ſi ſecú nup. mul. & Ang.
ibi dicit, hác cóſuetudiné receptá fore i
oib. partib. Italiæ, eandé ſniam tenuerút
Bart. Bal. Ang. Imo. & alij oés in l. Titia,
§. Titia, cú nuberet. ff. de leg. 2. & Bart. ibi
atteſtatur de cóſuetudine totius Italiæ,
Pract. Pap. in ſua praxi, i for. libelli, quo
vxor agit ad reſtitut. dot. in ver. donec,
nu. 5. Bar. i l. fi. col. 2. C. de indic. vid. tol-
lé. Ang. i conſ. 97. col. fi. ver. reſtat igit̃ vi
dere, Ro. in cóſ. 153. hæc domina Fráciſ-
ca, Cum. in cóſ. 38. col. 1. Caſtr. in cóſ. 160.
cóſiderádú, col. fi. ver. ſed dubiú eſt, vol.
1. Abb. in cóſ. 4. nu. 6. vol. 2. Io. de Ana. có.
37. cir. fi. ver. circa vero aliud, Anch. in
cóſ. 227. nu. 2. ver. reſtat, Ang. Aret. in tra-
cta. de teſtam. glo. 44. ver. ité reliquit, A-
ret. in cóſ. 41. nu. 1. & ſeq. Capra in cóſ. 4. i
prin. nu. 1. Alex. in l. & ſi contra tabulas,
col. pen. ver. & iſta inducit, ff. de vulg. &
pupil. & in cóſ. 56. per totú, vol. 3. Iaſ. i l.
cú hi, §. ſi i ſingulos, poſt mediú, ff. de trá-
ſa. Cremen. ſing. 8. Cor. in cóſ. 5. nu. 1. & i
cóſ. 257. nu. 6. vol. 1. Socin. i cóſ. 210. per to
tú, vol. 2. Cur. ſen. in con. 14. p totú, Dec.
in con. 278. col. 2. ver. vnde poſtremo, Pi-
cus in d. §. Titia, nu. 21. vbi dicit q̃ fatuú
eſſet dubitare, vel recalcitrare cótra tá-
tos iuris deos, qui cóſulédo, & legédo at
teſtantur hanc eſſe cóem opin. Gozad. in
cóſ. 47. nu. 1. vbi dicit hác eſſe cóem opi-
nioné ſcribétiú, Grat. i cóſ. 68. nu. 1. vol.
1. Socin. iun. in cóſ. 99. nu. 8. vol. 1. vbi de-
ciſiué loquitur, Aufre. ad Capell. Toloſ.
quæſt. 462. Bero. in con. 32. nu. 1. vol. 2. Ti-
raq. qui alijs in locis citat in tracta. de le
gib. cónubial. lege 10. nu. 7. & licet prędi
cti oés dicunt hác conſuetudiné ſeruari
p totá Italiá: Tamé Boer. in deciſ. 194. nu.
4. dicit eá ſeruari vbiq; q̃ facit ad ea quę
ponit Picus d. §. Titia, nu. 22. Bert. in con.
235. col. 2. vol. 3. infinitos citat Ant. Gabr.
com. opin. li. 5. tit. de vſufr. cócluſ. 2. nu.
1. Rol. in con. 74. nu. 2. & ſeq. vol. 2. Bello.
in con. 6. nu. 12. Duran. de arte teſtan. tit.
6. caut. 49. num. 1. & ſeq. latè ét Menoc. in
cóſ. 62. nu. 2. vbi addit Ruin. & Pariſ. Ca-
ualcæ. in tracta. de vſufr. mulie. reli. nu.
17. Mátic. de cóiect. vlti. volun. li. 9. tit. 7.
nu. 1. vbi latè congerit auth. Doctorú, Si-
mó de Pret. de interpret. vlt. volun. li. 4.
dubit. 10. nu. 46. & cócludút prędicti oés
vxori aliméta tantú deberi cú prçeminé
tia, qua vtebatur in domo viuéte teſtato
re, quam præeminétiá volunt Doctores
importare q̃ liceat ſibi propria authori
tate capere aliméta, nó aút de manu hæ-
redis, & quamuis id conſuetudine factú
fuerit, quæ nó ratione, ſed tacito populi
cóſenſu inducitur, tamé nó caret ratio-
ne, quáuis volunt multi, rationé dediſſe
cóſuetudini cauſam. ratio auté eſt, quia
pater præſumit̃ potius voluiſſe filijs có-
ſulere q̃ vxori, cum & filios † præſumat̃ 2
magis diligere quam vxorem, l. nam etſi
parentibus, in prin. ff. de inoff. teſtam. ex
cómuni enim parentú voto ſucceſsio fi-
lijs deferẽ, l. ſcripto, in fi. ff. vnde libe. &
cum teſtator filiú hęredé ſcripſerit, non
eſt credédú q̃ voluerit ei nudú nomé re
linquere, vt inquit Bar. in d. §. Titia, nu.
6. & q̃ filius cogat̃ interim fame perire,
vel médicare, l. prohibemus, in Auth. de
trien. & ſem. & dicút omnes id fieri ad fi
liorú fauoré ex præſumpta teſtatoris vo
luntate, propterea non eſt operæpretiú
inueſtigare de veritate prędictæ ſenten-
tiæ, poſtq̃ conſuetudo populorú, & oés
curiæ iudicú illá receperunt, & aduerta
tur quod nó eſt vis in forma verború, ſi-
u e teſtator dixerit, relinquo † vxorem, 3
dominá, & vſufructuariá, ſiue relinquo
ei dominiú, & vſumfructú, vtroque caſu
legatum reſtringitur ad alimenta, quic-
quid

quid in contrarium voluerit Bar.in d.§. Titia,quia contra eum ſtant omnes.

Ampliatur autē cõcluſio, vt locū ſibi vēdicet eo quoq; caſu, qñ teſtor ſolū expreſsit verbū vſufructuariā, non addito verbo,domina, vel maſſaria, quia etiam
4 tunc † vxor habebit ſola alimēta , ex dicta Bulgari cõſuetudine, ita Bald.in l.fi. nu.9.C.de ind.vid.tollen. vbi tamē non mouet ex vi cõſuetudinis, ſed quia cum non fuerit in legato facta mentio bonorū,indefinita illa pronūciatio reſtringitur ad minimā,aliàs ratione incertitudinis relictū vitiaret,& niſi intelligeretur de alimētis relictū eſſet deriſorium, ita quoq; ante eum tenet Ioan. And.ad Specul.in tit.de pignor. & diuerſ. cautio.§. ſequitur videre, nu.16.in verſic.durat,ſi ſi.& Bart.expreſsè in d. §. Titia,nu.8.vbi non facit differentiā quod dicatur dominā,& vſufructuariā,vel dominā tantum, & vſufructuariā tantū,Pract.Pap.in for. libel. quo vxor agit ad dotem, in verſi. donec,nu.5.quia ſecundum eum non eſt veriſimile quod teſtator voluerit filijs relinquere inane,& inutile nomē hæredis. & pro hac parte conſuluit Aret. in conſ.40. præſupponitur in facto, nume. 3. verſi in contrarium facit, vbi ſubdit quod conſuetudo Bulgari nõ inducitur propter improprietatem verborū, quæ præcedunt verbum vſufructuariam,ſed ex ratione de qua in d. §. prohibemus, quia ſcilicet impijſsimus, & crudelis ſuiſſet pater in filios ſi eos ab vſufructu excludēdo adegiſſet ad famē moriendum, vel mendicandum, & ſicuti in primo caſu fauore filiorum impropriantur verba, eodem modo impropriari debent in hoc ſecundo, cum eadem omnino militet ratio, & ſubdit non eſſe vim in multiplicatione verborum, & reprehendit Bal.rationem in d.l. fin. quia ſecundum eum, quando relinquitur vſufructuaria, licèt bonorum mentio non fiat explicitè, quia non datur vſusfructus,niſi in bonis, Picus in dicto §.Titia,nu.32.vbi in fin.ſequitur Aret.& reſpondet omnibus argumentis contrarijs , Iaſ. in l. cum.§.ſi in annos, in fin.ff.de tranſact. idem voluit Caſtren.in conſi.459.num.1, volu. 2. vbi dicit non eſſe conſtituendā differentiam , ſiue teſtator relinquat vſumfructum ſimpliciter, ſiue vſumfructum omnium bonorum , Socin.iun. in con.97.num.21 verſic.& adeò verum eſt, vol.2.vbi idem omnino dicit, & ex eius dictis confunditur ea differentia, quam
† notauit Picus in dicto §. Titia, inter 5
verba iuris, vt eſt dictio vſusfructus: & verba facti , vt eſt dictio vſufructuaria, & repetit in conſi.99.nu.13.eodem volumine, & vtrobique dicit Aret. deciſionem in dicto conſi. 40. eſſe ſingularem, Ant.Gabriel.d.concluſ.2.nu. 5. Mantica lib.9.tit.7.nu.2.vbi ponderat Bar.in l.ſicut in annos,ff. quibus mod.vſuſfr.amittā.tenere hanc partem, etiam quando teſtator loquitur per verba ſignificantia ius,non factum, & deſtruit eam differentiam,quam aliqui conſtituebāt inter le-
gatum vſusfructus † ſimpliciter factum, 6
& legatum vſusfructus omnium bonorum. hoc etiam videtur tenuiſſe Picus in d.§.Titia ,num.137.dum tractat quando liceat vxori capere alimēta propria authoritate,de quo ēt Rol.in cõſ. 74.nu. 25.vol.2.Caualca. in tracta.de vſufr.mulie.relic. nu.37.ver.contrarium aūt. vbi vult,& ipſe, quod relicto ſimpliciter vſufructu non capiat alimenta authoritate propria, ſecus aūt quando relinquitur domina , maſſaria , & vſufructuaria, Meno.in conſ.62.num.2. vbi idem dicit, quando relinquitur vſusfructus omnium bonorum , Simon de Pret. d.lib.4. dubit. 10. nume. 49. & facit ea ratione, cui reſponderi non poteſt, quia ſi quando verba ſunt geminata , & prægnantia, quæ magis deberent operari, relictum reſtringitur ad alimenta , quanto magis reſtringi debet, quando ver-
ba ſunt ſimplicia, & ita ſi de quo † ma- 7
gis videtur ineſſe , non ineſt , multo minus inerit id, de quo minus,c.ſi ergo, vbi gl. 8. q. 1. c. ſi Paulus, vbi gl.30.q.1. cum alijs apud Euerar.loco 66,

Tamen

Tamen multi fuere qui dixerũt plenũ deberi vſumfructũ vxori,quæ fuit à ma-
8 rito relicta ſimpliciter vſufructuaria† ſine alia adiectione verborum, dña, vel maſſaria,& inprimis Bal. in l.fi.nume.9. ver.ſi verò teſtor, & in ver.primo caſu, C.de indi.viduit. tollẽ. vbi loquitur qñ relictus eſt vſusfructus oium bonorũ, & omniũ anteſignanus fuit Odofred. quẽ citat Specul.in tit.qui fil.ſint legiti.§.in hoc titulo,nu.34. ſequitur Salic.in auct. hoc locum,num.3.C.ſi mul.ſecun. nupſ. Cor.in conſ.5.nu.2. vol.1.Ruin. in conſ. 39.nu.1.vol.2. Gozad.in conſ.47.vol.4.& pro hac parte Caualcan.d.nu.37.in prin. allegat Bal. Alber. Corne. & Franc. de March. ſed quidquid ſit, prima eſt verior,& grauiores habet authores.

Secundo modo ampliatur concluſio prædicta, vt locũ hẽat ẽt qñ vſusfructus eſt relictus nõ vxori,ſed matri, vel ſoro
9 ri,† vel alij cuiuis pſonæ, ita Bal.in d.§. Titia,col.2.verſus finẽ, ver.idẽ credo. vbi loquit qñ vſusfruct⁹ relictus eſt cõcubinæ,matri, vel ſorori, quia qõ nõ eſt de fauore matrimonij, ſed interpretatione vocabuli, ſequuntur Imola,Cum.& Florian.ibi, idẽ tenuit Bal.in d. l.fi. nu.7.C. de indicta vid. tollen. vbi inquit, quod certa verborum interpretatio ita ſonat in vna pſona,ſicut in alia, & ſecundũ eũ coniuncta perſona æquiparatur vxori, Ang.in Auth.hoc locũ, C.ſi mul.ſecun. nup. Ang. in d. tracta.de teſta.gl.46.col. 2.in fi.Picus latè in d.§. Titia,nu.51.vbi reprobato Ang.& Cum.dicit procedere hoc ſiue legataria hẽret prius alimẽta in domo,ſiue nõ:& mouetur, quia ſp militat rõ,q̃ procedit in vxore, q pr̃ non videatur voluiſſe nudam filio proprietatẽ relinquere,ergo idem ius eẽ dẽt. & eam rõnẽ allegauit Picus,Imola in d.§.Titia, qui ẽt addit quòd conſuetudo Bulgari inducta fuit fauore liberorum in matre, ergo ex indentitate rationis extẽdi debet ad alias perſonas, & Florian ibi dicit n[illegible] habendam eſſe rationem, quod legataria habitaret in domo vel extra. hanc quoque con[illegible]luſion[illegible] ſequitur & latè comprobat Riminal. ſen. in conſ. 188.per totum,vbi rationẽ dat omnib.argumentis aduerſantium, Ruin.in conſ. 41.nu.9. vol.3.vbi loquitur de vſufructu relicto nouercæ, Gabriel.d. concluſ 2. nu.11.vbi loquitur de concubina,& concluſ.3.num.46.Meno.d.conſ.62.nu.2.vbi loquitur in nouerca, Mantic.d.tit.7.nu. 12.vbi hanc partem tenet ẽt ſi legataria nõ fuiſſet in domo, nec præeminentiam habuiſſet, Simon d.dubit.10. nu.50 Moder.Galli ad Dec.conſ.454. in 1.addit.in 2.limit.Anch.mod.li.2.q.1.nu.1.cõem dicit Picus d.§.Titia.nu.59.addo quòd ſi legatum prædictum vxori factum reſtringitur ad alimenta vt ſupra dixi, multo magis debet reſtringi qñ relictum eſt alijs perſonis,quas teſtator minus dilige-
bat. amor †. n. vxoris vincit quemcunq; 10
alium,vt in lib.3.c.4. & probat Tiraq.in præfat. l. ſi vnquã.nu.12.C.de reuoc.donat. vbi quod ſolis cedit filijs, & in ver. libertis,nu.108. quare ſi propter filios reſtringitur in perniciem vxoris tantũ dilectæ,abſurdum foret ſi non reſtringeretur eodẽ fauore in præiudicium matris, vel ſororis, quæ ſunt minus dilectæ, & hoc abſurdũ cõſiderauit Simon d.nu.50. non eſt ergo curandũ quod contrarium tenuerint diſtinguendo Ang.in d.aut. hoc locũ,Signoro.in cõſ.66.nu.6.& erit indiſtictè vera cõcluſio, ſiue perſona legataria præeminẽtiã, aut alimẽta in domo haberet,ſiue nõ, quia id non attẽditur.

Extenditur tertio etiã vbi nepotes, vel alij deſcendẽtes ſunt inſtituti, quia pari
modo eorũ fauore † legatũ vſusfructus 11
reſtringitur ad alimẽta,arg.l.cũ acutiſsimi,C.de fideic. ita voluit generaliter loquẽdo Picus i d.§.Titia.nu. 48. Gabriel. in d.cõcluſ.2.nu.22.& Picus apertius i d. §.Titia,nu.60.vbi latè pbat, añ eos,Caſ. conſ. 459.col. 2. in prin. vol. 2. ſequitur Mant.d.tit.7.nu.13.& cõfirmatur quia ardẽtius deſcẽdit amor in nepotes, quam
in filios † vigeret, vt l.liberorum,in fi.ff. 12
de verb.ſignif.Cur.in l.in col.169.nu.13. gl.in l.iſti quidẽ.ff quod met.cau. vbi q auus præſumit magis diligere nepotes quam

quàm filios,& quando aliquid ſtatuitur fauore filiorum, tunc appellatione filiorum
13 veniunt † nepotes, vt inquit Bart. in l. liberorum, in prin. ff. de verb. ſignifi. & ideò inquit Caſtr. in conſi. 448. colum. 1. volum. 2. quod ſtatutum prohibens eum donare, qui habet filios, includit etiam eum, qui habet nepotes, & latè probat Tiraq. in tracta. primogen. q. 40. nu. 58. vbi nu. 59. allegat multos, qui tenẽt nepotes propriè dici filios, vt per eos dicunt Cin. Bald. Imol. & Iaſ. in leg. Gallus. §. inſtituens. ff. de lib. & poſth. quod vbi ab homine fit mentio de filio, ſemper
14 comprehenditur nepos, † latè Caſſand. in conſ. 67. num. 30. vbi arguit à paritate rationis, quæ verſatur in nepote, ſicut in filio.

Id quod procedit non ſolùm, quando inſtitutis nepotibus vſumfructum relinquit vxori, ſed etiam quando vſumfructum re-
15 linquit nurui, † id eſt, vxori ſui filij præmortui inſtitutis nepotibus ex eodem filio, vt dicit mod. Gallus ad Alex. in conſil. 454. in 1. addit. in 3. limit. vbi ſubdit ita ſe paulò ante conſuluiſſe, & ſequitur Caualca. in d. tract. de vſufru. mulie. reli. nu. 25.

Prædicta quoque concluſio locum habet, quando quis inſtituit matrem, vel alium aſcendentem, quia etiam tunc vxor non ob-
16 ſtante vſusfructus legato † conſequitur ſola alimenta, ita determinat Ancha. in conſ. 237. quia in primo quæſito, colu. 2. ver. reſtat dubium. vbi id videtur deducere, deſumpta coniectura voluntatis à charitate, & pietate, quæ præſumitur in filio erga matrem. & licet conſuetudo non ſit amplianda, tamen fallit quando eadem ſubeſt ratio, & quando caſus eſt à lege antiqua æquiparatus, vt eſt in patre & filio, inter quos exæquatus eſt ordo, & gradus dilectionis, ſequitur Boer. in deciſ. 194. num. 4. hanc quæſtionem Bar. in d. §. Titia. in fi. reliquit indeciſam dicendo, cogita. Bal. de ea non meminit, ſed Imola ibi, col. fi. tenet contrariam conſuetudinem, ſcilicet Bulgari, nõ extendi ad caſum, quando mater eſt inſtituta, quia eſt exorbitans, & non datur extenſio in exorbitantib. c. quę à iure, de reg. iur. in 6. pręcipuè, quia ratio non ita vrget pro matre, ſicut pro filio, idẽ voluit Ang. in conſ. 338. imperitia Notariorum, nu. 2. in fi. vbi dicit, quod ea conſuetu-
do † non habet locum inſtitutis aſcendentibus vel tranſuerſalib. ſequitur Alex. in cóſ. 17
57. col. 2. vol. 3. quia hæreditas non ita debetur aſcendentibus, ſicut deſcendentibus, & hanc cõmunem dicit Picus in d. §. Titia, nu. 56. & ſeq. vbi eam defendit ab omnibus impugnationib. & prædicti omnes idẽ dicunt, quando inſtituti ſunt teſtatoris fratres, Iaſ. in conſ. 44. nu. 13. vol. 1. vbi etſi loquatur de fratrib. allegat tamen prædictos omnes Doctores, alios citat Gabriel. d. concluſ. 2. num. 55. & concluſ. 3. nu. 2. Rol. in conſ. 74. num. 8. vol. 2. Caualca. in d. tract. de vſufr. mulie. relic. nu. 18. Manti. d. lib. 9. tit. 7. num. 14. Simon de Pret. d. li. 4. dubi. 10. nu. 47. in quibus locis prædicti omnes allegant multos, præcipuè Caſtr. Capr. & Cur. ſen. tenentes hoc pro indubitato, quando fratres ſunt inſtituti, & negari non poteſt quin hęc vt eſt communior, ita ſit verior, & coniectura voluntatis, quã allegat Anch. nõ eſt vera, quia etſi plus cenſeatur teſtator diligere filios quã vxorẽ, tamen non eo modo cenſetur plus diligere matrem, quã vxorem, quinimò amor erga matrem cedit vxorio, quia dicit ſcriptura: Relinquat patrẽ & matrẽ, & ſequatur vxorem, vt poteſt videri apud Tiraq. in præfat. l. ſi vnquã. nu. 12. & in ead. l. ver. libertis, nu. 108. ideò nõ licet à filijs arguere ad matrẽ.

Quintò procedit etiam quando vſusfructus eſt marito relictus ab vxore, † quia in- 18
ſtitutis filijs hoc quoq; caſu reſtringitur ad alimenta, vt voluit Bal. in auth. hoc locum, in fi. C. ſi mul. ſecũ. nup. & ibi ſequitur Ang. nu. 4. & idẽ voluit Bal. in d. §. Titia, in fi. vbi Cuma. in fi. ver. tangit etiam, & Picus nu. 53. vbi mouetur non ex vi ſexus, nam fęmininum non concipit maſculinũ, ſed ex vi rationis, quæ in viro eadem eſt cũ ea, quæ militat in vxore, allegat etiã quod vir & vxor ſunt correlatiua, & diſpoſitum in vno correlatiuorum tam ex conſuetudine, quàm de
iure locum habet † in alio, l. fi. C. de indicta 19
viduit. tollen. quæ regula procedit in quacunq; materia, ſiue ſit ſtatutaria, ſiue ſit conſuetudinaria, ſiue pęnalis, ſiue correctoria, vt apud Euerar. in loco à correl. qui eſt 76. Gabriel. commun. opin. libr. 6. tit. de legib.

 & conſti-

& conſtitutio.conclu.3.nu.1.& ſeq.& Picus in loco prædicto, intelligit ſiue filij inſtituti ſint communes,ſiue alterius matrimonij,& quærit; an per illa verba,dominus & vſufructuarius,videatur vxor reliquiſſe,proprietatem.hanc etiam ampliationem tenuit Iaſ.in d.l.fina.colum.2.verſic.ſexto facit,C. de indicta viduit. tollen.Cotta in memor. incip. vxor relicta,col 2.Crau.in tracta. de antiquit.tempo. in 4.par.in prin.nu.71.ver. decimò limitatur.vbi allegat Cur. ſen. & Roch.de Curt. & præter eum ita quoque voluerunt Ruin.Nicol.Arelat.&Boer.quos citat,& ſequitur Gabriel.d.concluſ.2.nu.6. qui refert pro contraria parte Curt.iun.& Crau. Caualca. in d.tract. nu. 24. vbi tamen plures perſonas confundit, Ancha.moder. d.q.1. nu.5.vbi allegat Riminal. Gozad. & Pariſ.& mouetur propter identitatis rationē, Mantica d. titu.7.nu. 10. Simon d.lib. 4. dub.10.nu.51.Lācello.Gallia.in conſuetud. Alexandr. in ver.vxori,q.4. nu.5.vbi addit Rebuff.

Hæc tamen limitatio intelligitur conſiderata ſola vi legati, ſecus autem eſt quando alio iure vſusfructus pertineret ad maritum,puta certū eſt quod pater habet vſumfructum in omnibus aduētitijs filiorum,l.1. C.de bon.mater. vbi Docto.ponunt, modò vxor inſtitutis filijs relinquit marito vſum fructū, certè hoc caſu licet ex vi conſuetudinis reſtringatur legatum ad alimenta,vt

20 dictum eſt:tamen† tamquā pater, & legitimus adminiſtrator perſonæ,& bonorū ſuorum filiorum conſequetur vſumfructum ſibi à lege delatum. ita tenet Picus in d. §. Titia,nu.79. Cotta in memor. incip. vxor relicta.col.2.ver.ſed tu cogita,quia cōſuetudo Bulgari interpretari debet,vt minus lædat ius cōmune.at minus læditur ſi maritus excluſus à legato vſusfructus admittatur ad vſumfructum legatum delatum ex legis diſpoſitione, & aliud eſt habere vſumfructū vigore legati, aliud verò vigore patriæ poteſtatis,vt in ſimili conſiderat Sali.in auth. idem eſt,nu.2. ver.& hoc verum.C. de bon. quæ lib. vbi dicit quod pater ingrediendo

21 † monaſterium perdit vſumfructum,quem habet ratione patriæ poteſtatis, non qui alio iure ſibi competit . Picus tamen licèt ita teneat, monet eſſe cogitandum, quia eſt noua conſideratio ,& eum ſequitur Simon d.dubit.10. num.51.in fi. rectè autem Picus aduertit eſſe cogitandum,quia obſtat deciſio glo.poſt Iſern.in auth.item hæreditas.C. de bon.quæ liber.vbi vult quod ſi in eodem teſtamento ſit inſtitutus filius,& patri aliquid † relinquatur,tunc pater non ha 22 bebit vſumfructū in portione relicta filio, ſequitur Sali.ibi,nu.3.dicens quod hæc opinio eſt æqua & rationabilis, moueturque quia ſicuti pater in portione filij vſumfructum non habet, quando à lege vocatur ad ſucceſſionem vnà cum filio,vt probatur in §. ſi verò cum aſcendentibus,in Authen. de hæred. quæ ab inteſt.& in auth. item hæreditas.C.de bon.quæ liber.glo. in §. igitur, Inſtit.per quas perſon.nob. acquir.Crau.in conſ.37.in fi.Rol.cōſ.95.nu.49.vol.2.& cōſ. 90.nu.24.vol.2.ita non debet habere,quando homo relinquit patri & filijs,quia interpretatur voluntas teſtatoris vt ſit legi conformis,eiuſdē opinionis fuit Bart.in conſi. 118.Lucius,num.5.vol.1.Bal.in conſilio 314. volu.quinto, Caſtr. Afflic.Caccialup.Dec. Crot. Alba & Hieron.Gabriel.quos citaui in conſ.116.nu.quadrageſimo primo.Cū ergo patri relinquatur ab vxore vſusfructus, qui ex cōſuetudine Bulgari reſtringitur ad alimēta,non debet poſtea pater prętendere ratione patriæ poteſtatis vſumfructum in bonis filij.teſtator enim relinquens aliquid filiofamilias, poteſt † prohibere ne vſuſ- 23 fructus patri quæratur, vt eſt tex.in auth.ex cipitur,C.de bon.quæ liber.& ſufficit tacita † prohibitio vel volūtas teſtatoris,vt per 24 Cuman.in l. cum filiofamilias, num.7. ver. nota quod teſtator,ff. de le.1. & ibi ſequitur Aret.colum.6.ver. ſecundus caſus,& ver. alia tamen opinio,Caſtr.num.18.in fi.Iaſ.nu. 111. Socin.nu.31.Bal. Nouel.num.22.& 30. Bauer.num.75. nume.118.& num.114. Ripa, nu.68. Socin. iun. nu.224. & Crau.in 3. par. nu.40.Boer.in deci.198.per totū.& ſatis dicitur teſtator acquiſitionem vſusfructus prohibuiſſe, quando patri aliquid ſeorſum à filio reliquit. & ſi hoc procedit,quando patri relinquitur pars hæreditatis communis

cum.

cum filio, vel aliquod prædium, multo magis locũ habebit quãdo ei relinquitur vſuſfructus bonorum filio relictorum, quia inducere videtur teſtator quandam compenſationem, & eo animo relinquere vt extinguat illum vſumfructum, qui patri debetur in bonis filio relictis. & non obſtat quod conſuetudo Bulgari debeat reſtringi vt minus deroget iuri cõmuni quàm fieri poteſt, quia reſpondeo quod ea excluſio, quæ inducitur iſto caſu nõ prouenit à conſuetudine Bulgari, ſed à coniecturata teſtatoris voluntate, quæ legando aliquid patri in eo teſtamento, in quo inſtituit filium, videtur patri vſumfructum prohibere in bonis filio relictis. & nõ obſtat quod aliud ſit vſuſfructus, qui debetur ratione patriæ poteſtatis, aliud verò, qui ex legato prouenit: quia non eſt dubiũ quin vſuſfructus poſſit pluribus ex cauſis deberi, & quin ſublato vno iure debeatur ex alio, ſed dico quod ſicuti patri duplici iure competit vſuſfructus, ita duplici iure eſt excluſus: nam ab vſufructu debito patriæ poteſtatis excluditur per legatũ factum ab vxore, rurſus ab vſufructu debito ex teſtamẽto vxoris excluditur per conſuetudinẽ Bulgari, atq; ita ſicuti duplici iure defertur, ita duplici excluſione aufertur. Præterea dici poteſt hoc caſu vſumfructum nõ deferri duplici iure, imò nullo in caſu: non quidem ex legato, quia & ſi vxor legando mentionẽ faciat de vſufructu, tamẽ ſumpta volũtatis coniectura dicitur ſola reliquiſſe alimenta: non etiam ex diſpoſitione legis, quia ea non habet locum, quando in eo teſtamento aliquid relinquitur patri, & filio. doctrina autem Sali. in d. auth. idem, non caret contradictione, vt poteſt videri apud gloſſ. Bar. Bal. & Caſtr. in d. auth. excipitur, C. de bon. quæ lib. & ſi hanc partem teneas contra Picum infertur, ꝙ ſi pater relictus ab vxore vſufructuarius repudiaret legatũ, nõ poſſet conſequi vſumfructũ vigore patriæ poteſtatis, quia obſtaret tacita voluntas vxoris legantis, quæ ſufficit ad excluſionẽ, vt ſupra dixi. & ſanè hoc mihi placet, licet fortè aliquis poſſet dicere, quod deciſio Caſtr. in d. auth. excipitur, cũ alijs ſupra citatis, procedit quando patri & filio relinquitur in eodẽ teſtamento hæreditas, nõ quando filius inſtituitur, & patri aliquid legetur. ſed ego non video rationẽ diuerſitatis, propterea exiſtimo, ſiue patri per legatum, ſiue per inſtitutionem aliquid relinquatur, vtroq; caſu denegari vſumfructum, quia vtroq; caſu eadẽ militat ratio.

Procedit ſexto noſtra concluſio, etiam quãdo teſtator reſtitutis filijs ex primo matrimonio legat ſecundæ vxori vſumfructũ, quia & ſi illa ſit nouerca reſpectu filiorũ
inſtitutorum, tamen legatũ reſtringitur † ad 25
alimenta, vt voluit Picus, qui hanc partẽ latè defendit in d. §. Titia, nu. 59. & nu. 62. & 65 Ruin. qui tamen de eo nõ meminit in con. 41. nu. 4. in ver. ſecunda ratio, & nu. 9. vol. 5. vbi ait, quod hæc opinio eſt de iure verior, & æquior, Capra in conſ. 72. numer. 11. ver. quod procedit, vbi allegat Ioan. de Monteſperel. in d. authen. hoc locũ, & dicit habere locum in conſuetudine Bulgari relictis filijs ex primo, vel ſecundo matrimonio, hãc partem tenuit ante alios Bal. quem citat Picus in d. §. Titia, nu. 176. q. 84. ſed hactenus illud conſilium non inueni, Anto. Gabriel. d. tit. de vſufr. concluſ. 2. nu. 53. Mant. in d. tracta. lib. 9. tit. 7. nu. 13. vbi tamen de veritate concluſionis nihil dicit, ſola authorũ relatione contentus, Viuius cõmun. opin. lib. 1. opin. 446. in fi. vbi dicit ita quoque voluiſſe Bal. in d. §. Titia, & Imol. ibi, Soarez. in theſau. recep. ſenten. in ver. domina, num. 142. Bello. in cõſ. 31. nu. 3. Caualca. in tracta. de vſufru. mul. rel. nu. 32. vbi citat etiam Franc. de March. in deciſ. 849. in 1. par. vbi ſubdit, quod ſuo iudicio melius cõcludit Capra in loco prædicto, Simon d. li. 4. dubit. 10. num. 52. vbi inquit hanc opinionem non ſolùm eſſe veriorem, ſed etiam tenendam in practica, Menoc. conſ. 62. nu. 2.

Et pro hac parte ſtant rationes, quibus reſponderi non poteſt, & primò quod conſuetudo Bulgari fundatur ſuper teſtatoris voluntate cõiecturata in fauorẽ filiorũ, vt per Aret. in d. cõſ. 40. & dixi ſupra. at hic fauor, & cõiectura volũtatis procedit nõ ſolùm vbi agitur de filijs eiuſdẽ matrimonij, ſed & vbi inſtituũtur filij alterius matrimonij, ergo vtroq; caſu debet eſſe locus cõſuetudini.

Secundò ſi propter communes filios legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, multo magis reſtringi debet propter filios alterius matrimonij, quibus contra nouercam magis fauetur, quàm filijs communib. vt in l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. ita arguit Ruin. in d. conſi. 41. nu. 9.

Facit tertiò, quia ſuper cõſuetudine Bulgari non eſt quæſtio de fauore matrimonij, ſed de interpretatione vocabuli, propterea diſtingui nõ poteſt inter filios primi, & ſecundi matrimonij, quia ſic diſtingnendo eſſet matrimonij quæſtio, non vocabuli, ita arguit Picus in d. §. Titia, nu. 59.

Adducitur & quartò poſt Picum in loco prædicto, quod ex identitate rationis conſuetudo prædicta extenditur de vno caſu ad alium, & ideò vidimus ſupra eam procedere etiã relicta matre concubina, ſorore, vel alia perſona, ergo pari modo debet extendi, quando vſusfructus relinquitur nouercę filiorũ inſtitutorum, id quod confirmatur,
26 quia etſi vxorius† amor ſuperet omnes, cedit tamen amori filiorum, vt dixi ex Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam. nu. 12.

Quintò, ſi reſtrictio conſuetudinis inducitur ex cõiecturata mente teſtatoris, atque eius dilectione erga filios, vtiq; diſcrimen non debet cõſtitui inter filios, prioris vel poſterioris matrimonij, quia patris affectio par eſt erga filios vtriuſq; matrimonij,
27 & ideò in ſubſtitutione vulgari frater ex vno latere † ſuccedit teſtatori, ſicut vtrinq; cõiunctus, ex ſententia Bar. in l. Lucius, nu. 21. ff. de vulg. & pupil. quã ſequũtur multi, quos citaui in conſ. 31. nu. 20. & ſeq. vbi dixi ex pluribus, id procedere etiã in pupillari ſubſtitutione, de quo etiam per Mantic. lib. 5. tit. 11. per totum, & hoc argumento vtitur Simon d. dubitat. 10. nu. 52. vbi latius cæteris omnibus pertractat hanc quæſt.

Sed contrariam partem amplexus eſt Bal. in d. auth. hoc locum, nu. 2. ver. ſed ſi ponas, quod ſit, C. ſi mul. ſecundo nupſer. vbi dicit quod inſtitutis liberis alterius matrimonij legatũ vſusfructus non reſtringitur ad alimẽta, & mouetur per gl. ibi, quæ dicit quod conſuetudo introducta eſt fauore filiorum eiuſdem matrimonij, ideò ſecus eſt quando inſtituitur alterius matrimonij filius. ſed hęc ratio nihil valet, quia gl. loquitur de filijs ſimpliciter, nõ autem communib. vel illius matrimonij, vt aduertit Simon d. nu. 53. & vbi etiam dixiſſet gl. de filijs illius matrimonij, id nõ eſſet intelligẽdũ cũ myſterio ad excluſionem aliorum filiorum, & cõtra Bal. facit quod ipſemet eo loci ſubiungit, non attendi diſtinctionem illam, quando vſusfructus relinquitur matri, ſorori, cõcubinæ, vel alij: cur ergo attẽdi debet, quando relinquitur vxori, cũ reſpectu filiorũ nihil plus mereatur nouerca, quã mater? dictũ autem Baldi valde notandũ inquit Cremẽ. ſing. 8. quia cõſuetudo eſt ſtrictiſſimi iuris, & non debet extendi de caſu ad caſum. ſed reſpondetur, quod hic nulla eſt extẽſio, quia non eſt verũ, quod conſuetudo loquatur de filijs eiuſdẽ matrimonij, ſed ſimpliciter dicit de filijs, ideò vtriuſq; matrimonij filij reſtringunt legatũ. eandẽ ſententiam Baldi probauit Aret. in tract. de teſtam. gl. 44. vbi tamen nõ meminit de Bal. Dec. in conſ. 526. col. fi. verſ. nõ obſtat, quod ſuperſint. allegatur etiã pro hac parte Ruin. in conſ. 38. nu. 6. & conſ. 50. nu. 8. vol. 2. ſed nõ loquitur in noſtris terminis, & in 1. loco loquitur de gubernio filiorũ, quod nõ eſt veriſimile patrẽ voluiſſe demandare nouercę, & eo caſu dicit appellatione matris nõ venire nouercã, quod verũ eſt: ſecundo verò loco loquitur, quando tractatur de cõmodo filiorũ, vt aduertit Simon d. nu. 53. col. fi. ver. & Ruinus. pro eadem parte ſtat Bertachin. in ſuo repert. in ver. vxor vſufructuaria, verſi. 26. eandem probauit Anchar. moder. famil. quęſtio. lib. 2. quæſt. 1. num. 8. vbi mouetur ex eo quod conſuetudo inducta fauore filiorum illius matrimonij, non recipit extẽſionem. rationes, quæ pro hac parte allegantur friuolæ ſunt, quia iam oſtenſum eſt, & demonſtrabitur quoque latius infra, quòd conſuetudo extenditur ex identitate rationis. dictum etiam fuit inductũ eſſe indiſtinctè fauore filiorum, non autem limitatè pro filijs eiuſdẽ matrimonij. Et ſi dicatur quod reſtrictio Bulgari, non poteſt conuenire nouercæ, quia per eam dantur legatariæ non ſolùm alimenta, ſed etiam præeminentia in domo,

28 domo,& cũ facilis ſit diſcordia inter † no-
uercam,& priuignos,l.cum pater, §. dulciſ-
ſimis.ff.de leg.2.facit verſus ille,

Gaudet in afflictos ſæuire nouerca poteſtas,

de quo apud Anchar.d. quæſt.1.num.14.non
eſt præſumendum, quod pater voluerit cu-
ſtodiam,& adminiſtrationem domus com-
mittere nouercæ,atque ita ceſſat ratio, quæ
fuit à conſuetudine conſiderata: reſpondet
Picus dicto §. Titia, num.59. in fi.verſi.ideò
non videtur, quod hoc eſt loqui ſine lege.
ſed hæc reſponſio nihil eſt,quia etſi ob-
iectum prædictum careat lege, non tamen
caret ratione naturali. Aliter ergo reſpon-
detur,quod & ſi nõ videatur teſtator voluiſ
ſe vxori demandare præeminentiam,& gu-
bernium domus, non tamen etiam videtur
voluiſſe, quod filij nudam habentes pro-
prietatem cogantur vel fame perire, vel
mendicare: & vbi ſumus inter duo mala,
ſemper eligendum eſt minus malum: mi-
nus autem malum eſt, quod nouerca habeat
præeminẽtiam in domo quàm vſumfructũ
integrum,nec tanti æſtimãda eſt diſcordia
inter nouercã,& priuignũ,vt pro ea euitã-
da ducamus patrẽ ad impietatẽ erga filios.

Vendicat quoque ſeptimò noſtra con-
cluſio locum ſibi in filio legitimato, quia
ſi fuit inſtitutus hærès, vſusfructus, vxori
29 relictus,reſtringatur † ad alimenta,vt pro-
bat in ſpec. Picus in d. §. Titia.nu. 65.q.11.
vbi inquit, hoc eſſe ſibi clarum, ſiue legi-
timatio facta ſit per reſcriptum Principis,
ſiue per ſubſequens matrimoniũ. mouetur
principaliter,quia ſtatutum excludens fœ-
minas propter maſculos, locum habet etiã
in maſculo legitimato, ſecundum Bal.in l.
eam quam,& l.cum acutiſſimi, C. de fideic.
& dum refert ſe ad rationes citatas in præce-
denti quæſtione per eum diſputata de filio
adoptiuo,allegat quod teſtator cenſetur ma
gis diligere filium naturalem legitimatum,
quàm vxorem,quia ille ſuccedit,non vxor,
l.1.C.vnde vir,& vxor & ſubdit quod in le-
gitimato ſubeſt eadem ratio,quæ in legiti-
mo,& naturali,& conſuetudo noſtra ex i-
dentitate rationis ſolet extendi,vt per eum,
eandem opinionem tenuit Gabriel.d.tit.de
vſufru.conclu.2.nu.24.Mantica d.tit.nu.13.
& Caualca.in tracta.de vſufru.mulie.reli.
nume.35.vbi mouetur ex eo quòd legitima-
ti habentur pro legitimis, & allegat Dec.
conſ.516. col.2.& ſeq.vbi multa dicit,&
Tiraq.in l.ſi vnquam,in ver.ſuſceperit libe-
ros,nu.64.& ſeq.

Sed & ſi prædicti nõ dicant,inuenio quòd
in terminis contrarium voluit Crot.in cõſ.
67.nu.10. quia ſtatutum & cõſuetudo proce
dunt à pari,l.de quib.ff.de legib.at ſtatutum 30
loquens † de filio, non includit legitimatũ,
Butr.in cap.tanta,& in c.per venerabilem,
qui fil.ſint legit.allegat etiam Caſtr.Fulgoſ.
Bened. de Plumb.Ro. & alios, qui volunt
quod ſtatutum excludens fœminas propter 31
† maſculos,nõ habeat locum in legitimatis.
redditur ergo dubia opinio Pici, & aliorũ:
& ſanè vbi filius eſſet legitimatus per ſub-
ſequens matrimonium,res eſſet ſine dubio,
quia legitimatio per † ſequens matrimoniũ 32
eſt fauorabiliſſima, & imitatur naturam,
quia originem ducit à matrimonio,Bar. in
conſ.319.nu.1. volum.4.& taliter legitima-
tus admittitur ad feudum, Hoſtien.Ioan.
And.Butr.& alij in cap.lator,qui fil. ſint le-
git.Beluiſ. Iſern.Bald.Aluar. & alij in cap.
1.§. naturales,ſi de feu.fuer. controuerſ. in-
ter dom.& agnat.& excludit ſubſtitutum,
Felin.in capitulo, in præſentia, num.tri-
geſimonono, de probatio. Iaſ.in l. ſed eſt
quæſitum,num.11. ff. de lib.& poſthum.&
admittitur ad epiſcopatum, ſecundum glo.
in c. introiuit,in ver.coniugata,de electio.
& ibi not.Butr.Abb.& alij,& communem
inquit Dec.in con.155.nu.3.in fi.& ſequens
matrimonium purgat præcedentem macu-
lam,ſecundum gl.in d.c. tanta.ſed in legiti-
mato per reſcriptum maior ſubeſt difficul-
tas:quia ſicuti magna eſt controuerſia, an
filius legitimatus includatur ſtatuto exclu-
dente fœminam propter maſculos,vt patet
ex authoribus relatis à Pico,& Croto in lo-
cis ſupra citatis,& multos citat Tiraquel.in
l. ſi vnquam,in verſic. ſuſceperit liberos,
num.82.& num. 98. C. de reuoc. donat. vbi
dicit multo plures tenere quòd legitimatus
non excludat, ita dubiũ eſt, an legitimatus
includatur conſuetudine:meo tamẽ iudicio
verior eſt opinio Pici,quia etiam quo ad le-

gitimatum reſtringatur legatũ vſusfructus
relictum vxori.moueor principaliter, quia
conſuetudo Bulgari inducta eſt fauore filio-
rũ,ne fame pereant,vel médicare cogantur,
vt ſępè dictũ eſt ſupra.at quoad naturalé af-
fectioné,& vbi agitur de alimẽtis filiorum,
33 non poteſt inter legitimũ,† & naturalé con
ſtitui diſcrimen aliquod, vt per Paleot. in
tract.de noth.& ſpur.c.48. nu.3. & quamuis
conſuetudo ſicuti ſtatutum ſtrictè interpre
tatur,tamen ex identitate rationis extendi-
tur,vt dixi ſupra,& quoad ipſum teſtatoré
nulla eſt differẽtia inter filium legitimum,
& legitimatum,ideò legitimatus† conſen-
34 tiente teſtatore excludit ſubſtitutum, Bart.
in l.ſi cognatis,colum.2.ff.de reb.dub. vbi
Socin.numero 21. verſicu. tertio infero, I-
mola in leg.ex facto,in princip.numero 14.
ff.ad Trebell.Tiraq.in d. leg. ſi vnquam, in
ver. ſuſceperit liberos, numero vigeſimo
quinto, C.de reuoc.donat. Mantica de con-
iect.vltim. volunt. lib. 11. titu. 10. num. 18.
& quicquid quoad alios legitimatus quoad
35 † patrem legitimantem habetur pro legiti-
mo.§. filium verò, quibus mod. natu. effic.
ſui,in Auth. Tiraq. in d. ver. ſuſceperit li-
beros,num. 54. in fin. propterea conſuetu-
do,quæ fundatur ſuper affectione, & volun
tate teſtatoris, debet procedere non minus
in legitimato quàm in legitimo, poſtquam
quoad affectionem paternam, non differt à
legitimo, per quam rationem ita quoque
tenet Simon d.dub.10.num.54.

Octauo loco ampliatur concluſio, vt
36 procedat quoque in filio adoptiuo† ſeu ar-
rogato, qui ſit inſtitutus, quia eius fauore
vſusfructus vxori relictus reſtringitur ad
alimenta,vt per multa probat Picus in dict.
§.Titia,nu.61.quem ſequitur Mantica d.tit.
7. num.13. Caualcan.de vſufruct.mulie. re-
li. nu.34.ver.Imò ego dico, idem Gabriel
d.concluſ.2.num. 23. Simon de Pret.d. du-
bit.10.numer.54.ratio principalis eſt, quia
in filio adoptiuo ita militat coniectura vo
luntatis teſtatoris,ſicut in legitimo & natu
rali, propterea conſuetudo ad illum ex
tenditur, iuxta quod ſæpius in præſenti
quæſtione dictum eſt.Item adoptiui † ſuc-
37 cedunt parentib. ſicuti ſi eſſent legitimi,&
naturales,l.ſi te parens,C. de ſuis & legit.l.
pen.§.ſi quidem.C. de adoption. & dicitur
filij Regis,†aut Imperatoris, aut ſenatoris, 38
l.ſenatoris filium,& l.ſeq.ff.de ſenat. & gau
dent † filiorum priuilegio, l. cum adopti- 39
uum,C.de decurio.lib.10.& excludunt aſcé
dentes † & vxorem, l. 1. §. liberi. ff. ad Ter- 40
tull.& l.æquiſſimum,in prin.ff.eod.tit. Are.
in §.ſed ea omnia,col.2. ver. quæro an talis,
Inſt.de hęre.quę ab inteſt.defer. Matheſil.in
tract.de ſucceſſ.ab inteſt.col.6.ver. item du
bitatur. Bened.in c. Rainuti.in ver. vxorem
nomine Adelaſiã,nu.478.extra de teſtam.Ité
excludunt naturales, impediunt bona a fi-
ſco publicari,reuocãt alimẽta in fraudem,
petunt legitimã præteriti,rumpunt teſtam.
efficiuntur ſui hæredes,tutores legitimi,&
alia multa habent filiorum priuileg.de qui-
bus apud Tiraq.in d.ver.ſuſceperit liberos, 41
nu.20.& quãuis dicantur filij † fictè,ſecun-
dum Bal.in l. fideicõmiſſum. ff. de cond. &
demõſt.& imaginarij,l.ſi filio quẽ, in prin.
ff.de lib.& poſthum. Alex.in l.adoptiuum,
in princip. ff.de in ius vocã.vbi dicit Socin.
adoptiuum in nulla diſpoſitione includi,
quæ loquatur de filio,& dicuntur filij abu-
ſiui,vt per Bal.in l.cum in cunctis,extra de
electio.& non ſunt propriè ſui hæredes,ſe-
cundum Are.& Iaſ.in l.Gallus.§.ſi eius,col.
3.ff.de liber.& poſthum.& non proſunt ad
immunitatem,quæ conceditur ob liberos,l.
2.§.adoptiui.ff.de vacatio.mun.& latè proſe
quitur Tiraq.d.verſ.ſuſceperit liberos, nu.
2.& multis ſeq.tamen hoc eſt verum, quãdo
tractatur de præiudicio tertij,vel quando
agimus de adoptiuis filijs alicuius tertij:ſed
vbi eſt quæſtio de filijs adoptiuis teſtatoris,
de cuius diſpoſitione eſt contentio,tunc ad
optiuus venit appellatione filij,vt voluit
Barto. in dict. leg. ſi cognatis, colum. 2. ff.
de rebus dub. vbi ait quod filius adoptatus,
ſeu arrogatus ab ipſomet teſtatore venit
ſub diſpoſitione loquente de filio, licèt
ſic ſecus, quando eſſet arrogatus ab alio,
quod voluit etiam Imola in le. fideicõmiſ-
ſum,ff.de lib.& poſth,& dicit Socin. in d.
l. ſi cognatis, quod Bart.doctrina eſt com-
munis, ſingularis,bene ſignanda,& in pra-
ctica præualeret,& ſequitur Bald.&Georg.

Natta,

Natta, quos approbando citat Tiraq. in d. ver.ſuſceperit liberis,nu.13. & ſeq.vbi dicit idem eſſe,quando fuiſſet adoptatus conſentiente teſtatore. & prædictorum ratio eſt, quia non eſt credendum, quod diſponendo voluerit teſtator eos eludere, quos ſui iudicio elegit ad ſucceſſionem. & certè filius non minus habet patris votum,quàm habeat vxor,propterea conſuetudo erit in fauorem quoq; talis filij adoptati, vel arrogati reſtringenda.

Extenditur nonò prædicta concluſio, vt procedat etiam, quando inſtituti ſunt filij naturales,quia etiam tunc vſusfructus reli-
41 ctus † reducitur ad alimenta ſecundum conſuetudinẽ Bulgari,ita voluit in ſpecie Ang. in d.tract.de teſtam.gl.46.in 3.col. dum loquendo de alia quæſtione dicit, quod poſſunt eſſe filij eiuſdem,vel alterius matrimonij,vnius,vel alterius concubinæ,atque ita præſupponit,quod conſuetudo habeat locũ etiam quando inſtituti ſunt filij naturales, hanc partem tenet Picus in d.§.Titia.nu.67. vbi dicit eſſe de mẽte Imolę,Cumani & Floriani ibi.qui dum dicunt procedere conſuetudinem non modò in vxore, ſed etiam in concubina,præſupponunt natos ex concubina poſſe inſtitui. ſed parcat mihi Picus, hoc nõ eſt verum: dum enim loquuntur de concubina relicta vſufructuaria, præſupponunt legitimos,& naturales filios eſſe inſtitutos, non autem naturales tantùm.retinent enim ſemper primum thema ſuæ quæſtionis,quod filij ſint inſtituti, nec variant vnquam ad aliam filiorum ſpeciem,& Picũ ſequitur ſimpliciter referendo Anton. Gabriel.d.concluſ.2.num.25. Mantica d.tit.7. num.16.& Simon d.dubit.10.nu.54.& ratio eſt,quia conſuetudo prædicta eſt fundata ſuper coniecturata teſtatoris affectione erga
43 filios, & teſtator præſumitur ita diligere † naturales, ſicut legitimos.l. ex facto.§. ſi quis rogatus,i.l.1.ff.ad Trebellia. licèt enim naturales à iure non admittantur ad ſucceſſionem regulariter,& à lege facti ſint deterioris conditionis quàm ſint legitimi,inſpecta tamen naturali affectione patris erga ſuam generationem non minus operatur naturalis inſtinctus erga naturales,quam erga legitimos,vt inquit Bal.in l. ſi te parens, C. de ſuis,& legit.ponit Picus d. §. Titia, num. 61.vbi ſubdit quòd iura loquentia in legitimis locum habent etiam in naturalibus,ſi eadem ſit ratio, l. parentes, ff. de in ius vocand.& naturalia iura † non poſſunt abole- 44
ri,l.iura ſanguinis.ff.de reg.iu. Aſca. Clem. de patr.poteſt.c.5.nu.35.

Hæc autem concluſio bona procedit, quando teſtator nullos habet filios legitimos,& naturales,quia tunc † poteſt natura- 45
les inſtituere in omnibus bonis, vt in auth. licet,C.de natural.lib.ſecus, quando haberet legitimos,quia tunc † ſolam vnciam re- 46
linquit,l.humanitatis,C.de natur.lib.§. nos igitur,in Auth.quib.mod.natur.effic.legit. & eo caſu fruſtra eſt diſceptare,ſi inſtitutio eorum reſtringat legatum vſusfructus, cũ ea inſtitutio ſit nulla.

Reſtringitur item, vt procedat quando inſtitutis naturalibus filijs vſusfructus relinquitur eorum matri,& concubinæ: & ſi teſtator habens vxorem legitimam illi relinqueret vſumfructum, certè non reſtringeretur ad alimenta, † quia ſicuti ſtante v- 47
xore legitima naturalis in totum excluditur à ſucceſſione,vt in d.auth.licet, quæ tamen ſucceſſio erat à iure delata,non exiſtẽte vxore, ita vxore exiſtente naturalis debet perdere id beneficium, quod à conſuetudine deſcendit. & ſicuti impedit vxor ne naturalis conſequatur proprietatem rerum paternarum,ita impedit ne conſequatur vſumfructum,atque ita latè ſuſtinet Picus d. §.Titia,num.67. ver. ſed quantum ad propoſitum noſtrum.ſed hæc ratio non eſt potens, quia conſuetudo Bulgari mouetur ex coniecturata volũtate teſtatoris erga filios, & non regulariter ſecundum normam ſucceſſionis,atque illius ordinem. & licet hæreditas non ſit ita debita naturalibus, ſicut legitimis inſpecta legi diſpoſitione,non tamen ſequitur, quin patris affectio ſit maior, vt in propoſito conſiderat idem Picus, nu.71.ver.ſed vbi conſuetudo eſſet fundata. propterea dici poſſet,quòd vſusfructus quoq; vxori relictus reſtringatur ad alimẽta inſtitutis filijs naturalib. ſed quia non inuenio expreſſe firmantem,relinquo cogitandum.

Res

Res autem indubitata eſſet, quando ma-
48 ter inſtitutis naturalibus† filijs mariti re-
linqueret vſumfructum, quia tunc reſtrin-
geretur ad alimenta, etiam ſi extarent legi-
timi, & naturales, vt expreſsè determinat
Caualcan. in d. tracta. de vſufr. mul. relicto,
49 nu. 35. eiuſmodi enim filij ſuccedunt † ma-
tri ſicut legitimi & naturales, §. penult. In-
ſtitu. de ſucceſſio. cogna. §. nouiſſimè ſcien-
dum, Inſtit. ad Senatuſc. Orphicia: glo. in §.
tam autem. in ver. naturales, Inſtit. de inof-
50 fi. teſtam. & teſtamentũ matris arguunt † de
inofficioſo, l. ſi ſuſpecta. §. 1. ff. de inoffi. te-
51 ſtam. & ſuccedunt † vnà cum legitimis, l. pe
nul. in fi. vbi Bal. Corne. & Cagnol. C. ad Or
phician. Paleot. de noth. & ſpur. c. 38. num. 6.
ſed hæc quoq; patitur difficultatẽ, quia fun
datur ſuper ſola ſucceſſione legali, non au-
tem ſuper teſtatoris affectione, verùm ſub-
ſiſtit, quia affectio matris par eſt erga natu-
rales, & legitimos: ideò ſiue attendamus fa-
cultatem ſuccedendi, ſiue affectionem ma-
tris, vtroq; caſu ſuſtinebitur deciſio.

Decimò ampl. Conſuetudo Bulgari pro-
cedit in principe, qui filijs inſtitutis in pa-
trimonio relinquit vxorem omnium bo-
52 norum vſufructuariam: Nam † etiam tunc
vſusfructus reſtringitur ad alimẽta, & præ-
eminentiam, vt per Bal. in conſ. 294. volu. 5.
vbi tamen mouetur potius ex verbis teſta-
menti, quàm ex vi cõſuetudinis, eum ſequi-
tur Picus in d. §. Titia, nu. 78. Crau. in conſi.
32. in fine, Roland. in conſi. 74. num. 3. vol....
Anton. Gabriel. d. concluſ. 2. num. 7. & Man-
tica d. lib. 9. tit. 7. num. 9. ratio prædictorum
eſt ſecundum Picum, quia conſuetudo ſuc-
53 cedit † loco legis, l. de quibus. ff. de legibus.
ſicuti ergo princeps vult ligari lege, l. digna
vox, C. de legibus. ita debet ligari conſuetu-
54 dine, † quæ loco legis ſucceſſit: ſubrogatum
enim ſapit naturam eius, in cuius locũ ſub-
rogatur, l. ſi eum, §. qui iniuriarum. ff. ſi
quis cautio. Item princeps cenſetur diſpo-
ſuiſſe ſecundum formam conſuetudinis, ſe-
cundum Alexan. & alios in l. hæredes mei,
55 §. cum ita. ff. ad Trebell. & conſuetudo † in-
terpretatur contractum, l. quod ſi nolit, §.
quia aſſidua. ff. de ędil. edicto, & vltimas vo
luntates, Bar. Bal. & alij in l. ſi non ſpeciali.
C. de teſtam. latè Gabriel. commun. opin.
lib. 6. tit. de conſuetud. concluſ. 1. per totam.
Tertiò mouetur, quia in principe militant
omnes rationes, quæ procedunt in priuato,
id eſt coniecturata voluntas fauore filiorũ,
ideò cùm non minus principes quàm alij di
ligant filios, & moueantur aganturq́ue na-
turalibus paſſionibus, idem in principe,
quod in priuatis iudicandũ eſt. Addit, quod
princeps in dubio vti videtur iure com-
muni, non ſpeciali quando actus ſuſtineri
poteſt iure communi, ſecundum Caſtr. in l.
hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de te
ſtam. & eſt regulare, quod priuilegiat⁹ † prę 56
ſumitur in dubio vti non priuilegio, ſed iu
re communi, l. quamquam, vbi Alex. & alij
loquuntur in principe, C. de teſtam. milit. l.
Centurio, vbi Caſtr. & alij, ff. de vulg. & pu-
pill. Alciat. in tracta. præſump. reg. 3. præſũ
pt. 36. nume. 1.

In contrarium tamen multa allegari poſ-
ſent, & primò quod conſuetudo eſt tacitus
populi cõſenſus. at ſicuti ſubditi non poſſũt
ſua lege ſuperiorem ligare, † Bal. & Alex. in 57
l. debitorum pactionibus; C. de pact. Bal. in
auth. ſed nouo iure, col. 1. C. de ſeru. fugit.
Cardin. conſi. 2. Felyn. ca. 1. col. 2. de conſtit.
Rol. de lucro dot. q. 83. per totam, ita nec per
conſuetudinem, vt † per Roch. de Curt. in 58
tracta. de conſuetud. ſectio. 8. quæſtio. 9. nu.
51. Tiraq. qui loquitur in conſuetudine di-
ſponente de iure retrahendi, in tracta. de
vtroque retract. §. 1. glo. 13. nu. 38. ſequitur
Rol. d. quæſt. 83. nu. 8. & 9.

Sed reſponderi poteſt, verum eſſe hoc,
niſi conſuetudo fundata ſit ſuper ratione
naturali, quia ea † ligatur, Bal. in cap. primo, 59
§. fin. qui feud. dare poſſ. Martin. Laud. in
tract. de princip. notab. 305. Roch. d. num. 51.
in fi. licèt enim princeps non ligetur lege
legis, ligatur tamen lege rationis, † Bal. in l. 60
1. de conſtit. princip. Iaſ. in cõſ. 1. in 1. dubio,
vol. 1. D. Becius in conſ. 56. nu. 8. ſecundo re-
ſpondetur quod & ſi princeps non ligetur
conſuetudine ſubditorum, quando nõ vult,
tamen ſi vult, poteſt conſuetudine vti, & ea
ligari, † glo. in l. digna vox, vbi Caſtr. C. de 61
legibus vbi quod princeps ligatur lege, vel
ſtatuto inferiorum, quando vult, & poteſt
illis

illis vti, Bald. in l. 4. ff. ad l. Falcid. Rolan.
in tractat. de lucro dot. quæſtion. 84. num.
8. & ſequent. facit, quod inquit Bald. in con-
ſil. 360. nume. 4. volum. primo, vbi quod
& ſi laici nõ poſſint ſua lege clericos liga-
62 re, poſſunt † tamen fauorabiliter ad eorum
fauorem diſponere, Lapus allegat. 101. Ge-
min. in cap. fi. de off. deleg. in 6. ſequuntur
Cardinal. Abba. & alij apud Dec. in ca. ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ, num. 52. in fin. de con-
ſtitut. & dicit Bald. in cap. cùm veniſſent,
numero ſexto, ver. oppono dicitur, extra de
eo qui mittitur in poſſeſſio. quod clerici nõ
ligantur laicorum ſtatutis, ſed eis vti poſ-
ſunt tamquam priuilegio, non tamquam le-
ge, Alexan. conſi. 210. numero 11. volum. 2.
ſed & tertiò reſpondeo quod, & ſi princeps
non ligetur conſuetudine, tamen in dubio
cenſetur, ſecundum illam contrahere, & di-
ſponere: ſic enim videmus in lege quod & ſi
princeps illi non ſubijciatur, in dubio ta-
men videtur ſecundũ illã diſpoſuiſſe, vt di-
ximus ſupra ex Pico. in d. §. Titia, quib. ad-
di poteſt Bal. in c. 1. §. ſi vaſallus, de pace iu-
63 ram. firman. vbi ait quod † rex donans filio
in poteſtate nihil agit, quia lex eam dona-
tionem inualidat, & præſumitur cenſ[illegible] ax[illegible]
ſecundum legẽ, niſi expreſſerit ſe vti regia
poteſtate, ſequitur Alex. in l. Centurio, nu.
26. ver. pro hoc facit, ff. de vulg. & pup. Ro-
lan. in conſ. 86. 57. volum. 1. hæc tamen de-
ciſio, vt id obiter dicam, non videtur vera,
quia vbi actus principis non poteſt ordi-
nario iure ſuſtineri, tunc præſumitur prin-
64 cipem vſum fuiſſe † plenitudine poteſtatis,
Alexan. in l. tamquam, vbi alij ſequuntur,
C. de milit. teſtam. Alciat. in tracta. præſũp.
reg. 3. præſump. 34. nu. 2. & præſump. 36. nu.
9. ſaluari tamen poteſt, quãdo actus ſi ſuſti-
65 neretur inferret tertio † præiudicium, Ful-
goſ. in l. 3. §. ſi inſulam, ff. de eo quod certo
loco. Alciat. d. præſumpt. 36. nume. 10. in
propoſito igitur conſuetudo Bulgari fun-
datur naturali ratione, & ea in dubio prin-
ceps vti videtur, & ſecundum illam diſpo-
nere, ergo habebit etiam locum in teſtamẽ-
to principis: hæc opinio ſuſtineri poteſt,
quia procedit ſecundũ mentẽ principis, quę
procliuior præſumi debet erga filios, quam

erga vxorem, aliâs fortè non eſſet capienda
ea coniectura, quia princeps in dubio cen-
ſetur velle quod loquitur, & non præſumi-
tur quod diſpoſuerit, ſecundum conſuetu-
dinem, quæ eſt contraria voluntati ſuæ, &
ſatis dicitur lucrari, cùm eam implet.

Ampliatur vndecimò conſuetudo præ-
dicta in tantum procedere, quod filij inſti-
tuti non poſſint ſe liberare ab onere præ-
ſtandi alimenta, dimittendo matri integrũ
vſumfructum, quando mater ipſa † magis 66
eligit alimenta quàm vſumfructum. ita
voluit Salic. in auth. hoc locum, numer. 13.
C. ſi ſecun. nupſe. mul. & licèt loquatur ſub
diuiſione, tamen eſt aduertendum, quòd
conſuetudo introducta fuit ex coniectura-
ta voluntate teſtatoris, atque illius affe-
ctione erga filios, vt diximus ſupra in prin-
cipio ex Aret. in conſi. 40. & alijs, qua ra-
tione inſpecta, Salic. inclinat in hanc par-
tem, & eum ita intelligit, & ſequitur Pi-
cus in d. §. Titia, numero 36. ver. tertio li-
mita hanc concluſionem, Bertran. in conſi.
159. in 2. par. 1. volum. Gabriel. dict. con-
cluſ. 2. numer. 8. & ratio eſt, ſecundum Sa-
lic. quia hæres non poteſt recedere à vo-
luntate † teſtatoris, quamuis coniecturata. 67
l. & ſi intelligatur, & l. cùm virum, cum i-
bi notatis, C. de fideicom. ipſe autem tenet
quòd procedat ex coniectura voluntatis,
quia conſueuit princeps ſequi veſtigia vo-
luntatis teſtatoris, & idem eſt in conſuetu-
dine, quæ eſt altera lex. l. de quib. ff. de legi-
bus, addit Picus id, quod voluit Alber. in 2.
par. ſtatuto. quæſt. 10. in fin. vbi ſtatuto fi-
liam excludente ab hæreditate ſtante † ma 68
ſculis, ita tamen, quod dotari debeat, nõ po-
terit maſculus ſe liberare ab onere dotan-
di etiam ſi velit ſororem admittere ad ſuc-
ceſſionem bonorum, ſequitur Campeg. in
tractat. dot. par. 1. q. 8. addo ego meliorem
rationem eſſe, quia cùm teſtator vxori vi-
deatur legaſſe non vſumfructum, ſed ali-
menta, hæres non poteſt † aliud pro alio ſol
uere inuito creditore, l. 2. § mutui datio, vbi 69
gloſ. allegat concordantes, ff. ſi cer. pet. & ſic-
uti vxori non datur petitio vſusfructus, cũ
ſola alimenta intelligantur relicta, ita non
debet licere filio offerre vſumfructum loco

alimentorum, facit l. non debet, ff. de reg.
iur. & forma relicti non debet claudicare,
aut variare ex volũtate hęredis. & ſi dicatur
quod conſuetudo hoc introduxit in fauorẽ
70 filiorum, ergo filij debent poſſe † ſuo fauo-
ri renunciare, l. ſi quis in conſcribendo, C.
de pact. reſpondeo, quod cauſa ſic interpre-
tãdi relictum fuit quidem filiorum fauor:
ſed cùm interpretatio iam eſt facta, debent
filij acquieſcere, & vel in totum ſtare vo-
luntati teſtatoris, vel in totum ab eadiſcede
re, & institutioni renunciare. & licèt fauor
filiorũ ſit cauſa interpretationis, tamẽ ceſ-
ſante fauore non ceſſat interpretatio iam
facta, & conſũmata, ſicuti nõ ceſſat effectus
conſummatus ceſſante cauſa, l. ſi. in princ.
ff. vnde li. cum alijs apud Tiraq. in tractat.
ceſſante cauſa limitat. 12. in princip.

Extenditur duodecimo noſtra concluſio,
71 vt procedat etiam in Iudæo † teſtante, qui
vxorem relinquat vſufructuariam, & filios
inſtituat, ita determinat Picus in d. §. Titia,
num. 30. quem ſequitur Gabriel d. concluſ.
72 2. num. 27. mouetur autem, quia Iudæi † di-
cuntur eſſe de populo, & de corpore ciuita-
tis, l. Chriſtianis. C. de pagan. & dicit Bal.
in l. 3. §. 1. ff. de negot. geſt. quod Iudæi con-
tinentur nomine popularium: ſtatutum
73 autem locum habet † in Iudæo, vt per A-
pan. in c. Iudæi, il ſecondo, col. fin. de Iudęi.
vbi loquitur de ſtatuto fœminas excluden-
te propter maſculos, ergo in eo locum quo-
que habebit conſuetudo. & quod ſtatutum
liget Iudæum, atque illi non proſit, voluit
Felin. in d. c. Iudæi, colum. 5. ver. ex qui-
bus videtur poſſe inferri, Campeg. de ſtatu.
excluſ. fœm. q. 36. Laur. de Palat. in eo. tract.
col. antepen. & conceſſum aut prohibitum
74 alicui populo † vel vniuerſitati, cenſetur
conceſſum, vel prohibitum Iudęis ibi habi
tantibus, Alexand. in conſil. 75. num. 9. vol.
1. Barbat. in conſil. 15. numer. 2. volumin. 1.
Cornel. in conſ. 144. in fin. volu. 1. latè D.
Becius in conſ. 84. per totum, vbi quod ſunt
de populo, quod inter oues Chriſti connu-
merantur, quod vtuntur iure Romano, &
quod eis iura omnia ſunt communia, &
conceſſa hominibus immunitate alicuius
75 loci gaudent etiam Iudæi, † ſecundum Bal.
in l. ſpadonum. §. iam autem. ff. de excuſat.
tuto. & dicit Natta in conſ. 620. quod Iudæ-
is ſeruari debeat æquitas ſcripta, & ibi cu-
mulat multa alia, & pręcipuè quod habeant
† filios in poteſtate, de quo latè Aſca. Clem. 76
in tractat. de patr. poteſtat. in 7. effect.
num. 6. propterea Marquard. in tractat. de
Iudæ. par. 2. ca. 2. nu. 7. in fi. dicit quòd con-
ſuetudo Bulgari locum habet quoq; in te-
ſtamento Iudæi, vbi dicit ligari † Iudæos 77
ſtatuto excluſiuo fœminarum, & hanc eſſe
communem, quidquid Brun. conetur ſuſti-
nere, & infert, quod Iudæus vtitur etiam
ſtatuto diſponente de retract. eandem con-
cluſionem in noſtris terminis firmat Lan-
cello. Gall. in conſuetud. Alexand. in ver.
maritus, quæſt. 7. numero 15. vbi allegando
Alexand. Roch. de Cur. Felin. Marquard. &
Burſat. dicit, quod ſicuti Iudæus vtitur ſta-
tuto, ita debet vti † conſuetudine, & facit 78
quia Iudæis competit beneficium purgan-
di † moram, vt poſt Ripam, & alios inquit 79
Natta, d. conſi. 620. num. 18. & ſequent. Ioan.
Annibal in l. ſi inſulam, num. 19. ff. de ver-
bo. oblig. Marquard. in d. tract. par. 2. cap. 5.
numer. 6. Cordub. in tractat. de cauſ. quib.
emphit. priu. in tit. de cauſ. priuat. ob non
ſolu. canon. limit. 41. num. 1. in fi. folio mihi
122. & facit ratio, quia conſuetudo eſt tacita
populi conuentio, vt dictum eſt: ergo ligan
tur Iudæi, qui ſunt de populo, ſicuti liga-
rentur conuentione vel pacto, & non debet
ſuperflua videri hæc quæſtio, quia Iudæi
publici ſint fœneratores: quia, vt admonet
Picus, d. num. 81. licet illis teſtari, & non in-
cluduntur in diſpoſitione cap. quamquam,
de vſur. in 6. vt † conſuluit Alex. in conſ. 6. 80
vol. 6. Are. qui communem dicit, in conſi.
157. Socin. in conſ. 70. vol. 1. Picus loco præ-
dicto, plures alios citat, Galliau. d. ver. mari
tus, quæſtio. 7. nu. 3. Præterea, multis in pro-
uincijs prohibentur fœnus exercere, ideo
ceſſat ibi dubitatio prædicta.

Producitur decimotertiò hæc concluſio,
vt procedat etiam ſi teſtator vxorem ſimul
cum filijs inſtituiſſet hęredem, † quia nihil-
ominus ſola alimenta conſequeretur, ita di- 81
cit Gabriel d. concluſ. 2. numer. 10. vbi alle-
gat Goza[illegible] conſ. 88. num. 1. & ſeq. eandem
ſen-

ſententiam probauit Mantica. d. lib. 9. tit.
7.num.8.vbi allegat etiam Dec.& Rol. qui
tamen nihil de hoc dicunt. verum Gabriel.
& Mantica fugienti oculo viderunt Gozad.
in loco prædicto, proinde decepti ſunt. Go-
zadinus enim expreſsè concludit contra-
rium, quando vxor fuit ſimpliciter inſtitu-
ta cum filijs, vt videri poteſt, num.3. ver. &
per hoc reſpondetur, ſed in ſuo caſu inſti-
tutio vxoris erat facta relatiuè ad præce-
dens relictum vſusfructus, quod fuerat da-
tum per particularem inſtitutionem, ideo
cõcludit reſtringi ad alimenta, & facit ma-
nifeſta ratio: nam ſi ex ſua parte inſtitutio-
nis percipere poteſt alimenta, quomodo vi
deri poteſt teſtator reliquiſſe alimenta ex
alia parte quàm reliquit filijs? Præterea v-
num & idem legatum vſusfructus non de-
82 bet diuerſo † iure cenſeri, l. eum qui ædes,
ff. de vſu cap. & vna determinatio debet æ-
83 qualiter determinare, † l. nam hoc iure. ff.
de vulga. & pupil. proinde ſicuti in ſua por
tione habet integrum vſumfructum, ita de-
bet illum habere integrum in portione re-
licta filiæ, ſed & ſi Doct. prædicti non bene
probent ſuam concluſionem ex hac Gozad.
authoritate, immò ille videatur contrariũ
tenere, vera eſt ampliatio, quod in portio-
ne filijs relicta vxor habebit ſolũ alimenta,
licèt quoad ſuam portionem percipiat in-
tegrum vſumfructum. ita enim fieri vide-
mus, quando teſtator relicto vſufructu vxo
ri inſtituit filium in parte, & extraneum in
alia parte, quia tunc quoad extranei partem
legatum vſusfructus ad alimenta reſtringi-
tur, vt per Bar. in d. §. Titio, nu. 9. & ponam
paulo infra inter limitationes: extranea au-
tem dicitur vxor inſtituta, quia in propoſi-
to omnes iudicantur extranei præter deſcẽ-
dentes, & conſuetudo noſtra introducta
fuit fauore filiorum, nõ aliorum, vt dicam
ſuo loco, & nihil intereſt quod vxor, vel a-
lia perſona nõ deſcendens fuerit inſtituta,
& fauor filiorum ita militat inſtituta vxo-
re, ſicut alia quauis, & ratio conſuetudinis
verſatur etiam hoc caſu, ne ſcilicet cogan-
tur fame perire, vel cum paterno & proprio
etiam opprobrio mendicare. perinde ergo
erit, ac ſi vxori legaſſet alimenta præſtanda
à filio de ſua portione, & inſtituiſſet vxorẽ
in dimidia bonorum.

Quarto decimo loco ampliatur conſue-
tudo Bulgari, vt habeat locum, non ſolùm
quando filij ſunt inſtituti, ſed etiam, quan-
do † extranei, ſi modò colligatur ex conie- 84
cturis aliquibus talem fuiſſe teſtatoris vo-
luntatem, ita voluit Ruin. in conſ. 35. nu. 5.
in fi. vo. 2. vbi loquendo in nepote ex fratre,
qui fuerat inſtitutus, dicit quod ſi tacitè,
vel expreſsè conſtat teſtatorem voluiſſe,
quod conſuetudo locum habeat, tunc ſine
dubio ſtandum eſt eius voluntati, & infert
quod vbi vxori relictus eſt vſusfructus, &
deinde dicitur quod poſsit habitare in do-
mo, tunc intelligit teſtator non de vſufruc.
ſed de alimentis, quia aliàs relictum habita
tionis eſſet ſuperfluũ, & ante eum id voluit
Socin. in conſi. 179. num. 4. vol. 2. vbi dicit
quòd vſusfructus non cenſetur relictus v-
xori, quando teſtator relinquit illã vſufru-
ctuariam, & ſubdit, & habeat ibi victum &
veſtitũ, quia ſubſequentia hæc verba eſſent
otioſa, & fruſtra factum eſſet hoc vltimum
relictum, ſequitur Gabriel. d. lib. 5. tit. de v-
ſufru. concluſ. 3. nu. 31. vbi infert ad plures
caſus, & facit quod in limitationibus dice-
mus in caſu contrario, vt ſcilicet habeat ple
num vſumfructum, quando conſtat tacitè,
vel expreſsè, quod teſtator non voluit con-
ſuetudinẽ Bulgari attendi, & ratio eſt, quia
voluntas teſtatoris primum obtinet locum
in vltimis voluntatibus, l. in condit. ff. de
cond. & demon. ideo illi ſtandum eſt, quan-
do de ea quoquomodo apparet. multas alias
ampliationes ponũt DD. in locis prædictis,
quas non curo referre, quia mea non eſt in-
tentio, vt præfatus ſum ab initio, omnia
proſequi circa hanc materiam.

Limitatur ergo primo loco hæc conſue-
tudo, vt non procedat, quando inſtituti
ſunt extranei. intelligo autem pro extra-
neis omnes, deſcendentibus exceptis, quia
tunc vxor habebit vſumfructum integrum.
ita voluerunt † gloſſ. & DD. in auth. hoc lo- 85
cum, C. ſi mul. ſecun. nup. Bar. in d. l. Titia. §.
fi. in fi. ff. de l. 2. vbi loquitur expreſsè de fra-
tre, vel ſorore inſtituta, & de tranſuerſali-
bus, licèt poſtea relinquat cogitandũ, & de

fratre expreſsè loquitur Imola ibi in fin.
quæſtio. Angel. in conſ. 338. num. 3. hanc et-
iam tenuerunt Hoſtien. Io. And. Bar. Ang. &
alij, quos citat, & ſequitur Alex. in conſ. 57.
col. 1. vol. 3. vbi dicit communem eſſe, Cur-
ſen. in conſ. 14. nobilis, num. 3. Iaſ. in con. 44.
num. 13. vol. 1. vbi ſimiliter loquitur in fra-
tre, & alijs tranſuerſalibus; ſubdens quod
in hoc puncto non inuenit aliquem contra-
dictorem. hanc etiam dicit communem Pi-
cus in d. §. Titia, nume. 56. vbi tamen multas
citat rationes pro cõtraria parte, quas tamẽ
dicit excitaſſe diſputationis gratia, Corne.
in con. 187. nu. 1. vol. 2. Anto. Gabriel. d. lib.
5. tit. de vſufru. concluſ. 2. nume. 54. Mantica
d. lib. 9. tit. 7. in fine, vbi atteſtatur de com-
muni, & citat quoq; Grat. Caualca. in tracta.
de vſufructu mulie. relic. num. 58. Simon de
Pret. de interpretat. vltim. vol. lib. 4. inter-
pret. 10. num. 58. Rol. conſ. 74. num. 9. & ſeq.
vol. 2. D. Becius ad Iaſ. d. cõſ. 44. nu. 13. ratio
eſt, quia conſuetudo Bulgari odioſa eſt, &
debet reſtringi. c. odia, de reg. iu. in 6. Item
introducta fuit filiorum fauore, ergo ceſſat
quando filij non extant, quia illis non extãti
bus ceſſat ratio, propter quam fuit inducta.
& licèt ſecundum aliquos dicatur fauora-
bilis; tamen eſt fauorabilis in ſuis terminis,
vt nõ tantus fauor militet pro fratre, & ex-
86 traneo, quantus pro filio, & conſuetudo † tan
tum de potentia, quantum de actu, ideò non
extenditur de actu ad actum, Bal. in c. 1. circa
finem, qui feud. dare poſſ. & c. 1. in fi. de feu.
87 cognit. & non extenditur ad ſimiles † per-
ſonas, vel ad modum vtiliorẽ, vt per Cæph.
in conſ. 26. num. 17. conſ. 338. num. 45. Rol. in
conſ. 94. num. 17. vol. 2. & conſ. 69. num. 30.
88 vol. 3. & licèt extendatur ad caſus ſimiles, †
vel habentes eandem rationem, Innocen. in
ca. cũ dilecto, col. penul. & fi. de off. Archid.
Feli. in c. auditis, declar. 5. de pręſcrip. Natta
conſ. 98. num. 23. tamen quãdo eſt exorbitãs,
vel odioſa, nõ extenditur ex identitate, vel
89 maioritate rationis, † Innoc. in loco prædi-
cto, Anch. Butr. Rom. Are. Alex. & alij apud
Gabriel. commu. opin. lib. 9. tit. de pręſcrip.
conclu. 2. nu. 16. vbi atteſtatur de communi,
Bero. conſ. 71. nume. 33. vol. 1. Bertran. conſ.
197. num. 11. vol. 2. Caſſan. conſ. 18. numer. 13.
Natta in conſil. 435. num. 22. Roland. d. con-
ſil. 69. nume. 33. D. Becius in conſi. 99. nu-
mer. 18. hæc autem conſuetudo quatenus
ſit fauorabilis reſpectu filiorum, eſt tamen
odioſa quoad alios omnes, & ceſſat hoc ca-
ſu ratio, quod non ſit veriſimile voluiſſe pa
trem, quod filius fame pereat, vel mendi-
care cogatur.

Ampliatur hæc limitatio, vt locum habe-
at non ſolùm quando fratres, vel extranei
ſunt inſtituti nullis extãtibus filijs, vel de-
ſcendentib. ſed etiam quãdo filij vel deſcẽ-
dentes extant, ſed non ſunt inſtituti. hoc e-
nim caſu † vxor habet integrũ vſumfructũ, 90
& legatum non reſtringitur ad alimenta, ita
voluit Alexander in conſ. 57. colum. 1. vol. 3.
vbi mouetur, quia cõmunis eſt opinio, quod
legatum vſusfructus reſtringatur tunc ſo-
lum ad alimẽta, quãdo filij ſunt inſtituti, &
ceſſante ratione conſuetudinis, ſtandum eſt
propriæ ſignificationi verborũ, & loquitur
Caſtr. quando inſtitutum erat hoſpitale &
pia cauſa, Natta cõſ. 279. num. 1. poſt Iaſ. cõſ.
79. vol. 3. hoc etiam voluit Simon de Pret. d.
dubit. 10. numero 47. & pro hac ſententia fa
cit, quod voluit Ang. in l. auus, in fi. ff. de
pact. vbi poſt Guliel. Cun. & Rui. dicit quod
ſi ſoror renunciat hæreditati paternæ ad fa-
uorem fratrum, ea renunciatio † non pro- 91
derit alij extraneo inſtituto, ſed ea non ob-
ſtante filia poterit agere, ſequũtur Bar. Caſt.
& alij, quos citat Iaſ. ibi, nu. 4. & pro nota-
bili refert Aret. in l. qui ſuperſtitis, col. 6. ff.
de acqui. hære. Dec. in conſ. 31. col. 2. vbi lo-
quitur quando inſtituti ſunt alij remotio-
res, & hanc ſententiam tenuerunt Ang.
Roman. Rot. Aret. Alexand. Ruin. Ber-
tran. & alij adducti ab Anton. Gabriel.
commun. opin. lib. 3. tit. de dot. promiſſ. con
cluſ. 1. nume. 76. & dicit Bero. in conſil. 170.
nume. 10. volum. 2. quod renunciatio † filiæ 92
intelligitur ſemper, dummodo frater po-
tuerit vel voluerit eſſe hæres, & non ali-
ter, & dicit id procedere etiam ſi foret
incapax, facit etiam quod voluit Bartol.
in lege prima, §. qui habebat, numero
5. & 7 ff. de bonorum poſſeſſ. contra tabul.
vbi dicit ſtatuto excludente fœminam pro-
pter maſc[illegible]m, admitti fœminam quan-
do maſcu-

93 do maſculus † eſt exhæredatus, vel non vult ſuccedere, idem dicit in l.1. §. ſi pater. ff. de coniung. cum emancip. liber. Bal. in l. maximum vitium, colum.4. vbi etiam Salic. in fi. C. de liber. præter. Caſtr. Corn. & Soci. quos citat, & ſequitur Bru. de ſtatu, excluſ. fœmi. artic.12. num.114. non debet ergo mirum videri, quod diſpoſitio inducta fauore filiorũ ceſſet, quando filij extant quidem, ſed non fuerunt inſtituti. quod enim contra verborum proprietatem in fauorem vnius diſpoſitum fuit, non debet ad alias perſonas extendi, l. ius ſingulare. ff. de legibus, facit ca. priuilegium, de reg. iur. in 6. & priuilegiũ
94 non extenditur de perſona † ad perſonam, etiam ex rationis identitate, Butr. in c. ſanè, de priuileg. Bald. in l. 1. in princip. C. de legibus. latè Dec. in l. in omnibus, nu. 6. ff. de reg. iur.

Hæc & ſi clara videantur, non tamen carent dubitatione; Nam Capra in conſi. 158. tenet contrarium, & mouetur ratione, quia conſuetudo noſtra extenditur ex identitate rationis, vt ponunt Bart. & Bal. in d. auth. hoc locum, in fi. & vbi teſtator dotauit filiã, & inſtituit fratrem, militat eadem, imò maior ratio: quia ſi liberi inſtituti reſtringunt legatum, pari modo reſtringere illud debet inſtitutio fratris, qui fuit prælatus filiæ. &
95 facit regula, ſi vinco † vincentem te, multo magis vinco te, cap. authoritate, de conceſſ. præben. in 6. gl. in l. vſucapio, C. de pignor. glo.1. in ver. fiſco, ff. ſi quis ali. teſta. prohib. cum multis apud Niconit. in rub. ff. de ope. noui nunt. nume. 255. ſi enim reſtringitur legatum propter filios, multo magis reſtringi debet propter fratrem, quem teſtator filio prædilexit, ſtante quod reſtrictio inducitur ex coniecturata voluntate teſtatoris. Præterea ſi dicamus reſtrictionem non fieri, quando filij, vel non ſunt inſtituti, vel repudiant, certè interpretatio diſpoſitionis erit in pendenti, & poterit variari ex futuro euentu, & erit in ſuſpenſo, an legatum reſtringatur ad alimenta, vel importet vſumfructum; atque ita diſpoſitio erit captatoria, quod tamen eſſe non debet, & hanc partem ſequendo Capram, tenuit Mantica in d. tracta. lib.9. tit.7. num.15. ubi tamen magis placet prima opinio, quæ ſicuti eſt verior, & meliori fundata ratione, eſt etiam magis æqua. & non obſtat, quod ex identitate rationis conſuetudo noſtra extendatur, quia fateor, ſed nego eandem vel maiorem ſubeſſe rationem, quando filij non ſunt inſtituti: duplex enim eſt ratio, fauor ſcilicet filiorum, & coniecturata teſtatoris voluntas. at licèt fortè excluſo filio militet voluntas teſtatoris, non tamen militet fauor filij, proinde non ſat eſt, quod ex duabus rationibus vna concurrat, ſed vtraq; ſubeſſe debet, & cùm non adſit, non dicitur eadẽ ratio, & ſi videatur caſus in quibus datur cõſuetudinis extenſio, ſemper in eis videbitur vtranque militare rationem. & non obſtat regula, ſi vinco vincentem te, quia † ea 96
non eſt ſemper vera, vt dicit glo. magna in l. aſſiduis, C. qui potio. in pigno. habe. & nõ procedit, quando rationes victoriæ ſunt diuerſæ propter validiores potentias, ita Salic. in auth. quo iure, C. qui pot. in pigno. habe. circa finem. Itẽ non habet locũ, quando vincens non ſubrogatur in locum victi, vt declarat Socin. in conſi.28. num. 29. volu. 4. & dicit Io. And. in d. c. authoritate, quod regula non procedit, quãdo cauſæ vincendi ſunt diuerſę, & illam regulã declarat quoq; Felin. in c. paſtoralis, in princ. de offic. ordin. hæ autem reſolutiones conueniunt facto noſtro, quia ratio quæ cadit in filio vincente vxorem, non militat in fratre vincente filium, cùm in eo non poſſit conſiderari fauor filiorum. Item frater qui inſtituitur, non ſuccedit in locum & gradum filij excluſi, & non poteſt eſſe locus regulæ, & Capra in dict. conſil. 158. non mouetur hac ſola ratione, ſed etiam ex alijs in teſtamento contentis ex ſequuta obſeruantia, ex quibus colligit voluntatem teſtatoris fuiſſe, quod haberet integrum vſumfructum.

Ex iſtis inferri poteſt ad deciſionem quæſtionis, quando inſtituta vxore in vſufructu teſtator filium poſt mortem vxoris inſtituit generaliter in omnibus bonis, an tunc vxor habeat ſolùm alimenta vel vſumfructum. hanc quæſtionem diſputat latè Picus in dict. §. Titia, numero 102. & reſolutio

ſolutio ab eo dependet, an filij poſsint ſtatim adire, an verò expectare debeant mortem vxoris. & in hoc variæ ſunt Doctorum ſententiæ. Bald. enim in l. id quod pauperibus, quæſt. 14. num. 27. C. de epiſcop. & cler.
97 tenet quod vxor † cenſeatur instituta in omnibus bonis, & teneatur poſt mortem reſtituere per fideicommiſſum hæreditatem ei cui fuit poſt eius mortem relicta, mouetur quia hæres inſtitutus in re certa nullo dato cohærede capit totam hæreditatem, l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtituen. vxor autem non habet cohæredem eodem tempore, quia frater fuit inſtitutus poſt illius mortem, hoc etiam placuit Ang. in leg. filius à patre, in fin. ff. de lib. & poſthum. idem voluit Salicet. in l. extraneum, in fin. C. de hæred. inſtituen. vbi ait, quod inſtitutio fratris obliquatur, & ad fideicommiſſum trahitur, & Iaſon ibi, numer. 6. ver. tertio principaliter, inquit eſſe de mente Bald. & Ang. poſt gloſſ. in l. 2. ff. ſi pars hæred. pet. & loquitur in terminis noſtris, quidquid ſit quando vxor non inſtituitur in vſufructu, ſed ſolum relinquitur vſufructuaria, vt per eum, Caſtr. in l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit. hanc quoque tenet Alexand. in conſ. 121. per totum, & conſi. 162. colum. 1. volum. 2. vbi loquitur etiam quando cauſa pia eſt inſtituta poſt mortem vxoris, & refert Caſtr. reprobare Ang. loco prædicto, Aretin. in §. hæres. Inſtitu. de hæred. inſtitu. Dec. in conſil. 278. num. 2. col. 2. ver. iccirco dicitur & tertius, vbi admittit quando non datur cohæres eodem tempore, & communem dicit idem Dec. in l. certi iuris, in fin. ff. de milit. teſtamen. Ruin. in conſ. 36. num. 3. volum. 2. vbi poſt Alexand. dicit non eſſe ab hac opinione diſcedendum in iudicando & conſulendo, & ſubdit quod in reſtitutione vxor poterit Trebellianicam ſibi retinere, cum hac ſententia tranſit Natta in conſi. 459. numero 11. & ſequent. Cæph. in conſi. 37. nu. 9. & in fin. conſilij, Bero. in con. 35. num. 11. volum. 2. vbi dicit communem eſſe opinionē, quando inſtituitur in vſufructu, licèt aliud ſit quando relinquitur vſusfructus, quia ſecundo hoc caſu dicitur legataria, & poteſt antequam hæres adeat vſumfructum conſequi. ſubdit tamen non tranſire ſine difficultate, Menoc. in conſi. 105. num. 6. num. 48. & nume. 67. & Bello. conſi. 7. nūme. 5. & in fin. conſilij, vbi allegando Zabar. & Bertran. dicit hanc eſſe magis communem opinionem.

Sed non deficere, qui contrarium tenuerint, quandoquidem Caſtr. in conſ. 460. vol. 2. tenet quod filius ſtatim ſit hæres, ſed & ſi Caſt. tres ponat caſus, tamen omittit illum quando vſusfructus vxori relinquitur inſtitutionis titulo, & loquitur ſemper quando vſusfructus ſimpliciter relinquitur, Clarius autem hoc volunt Imola, Alex. & Aret. in l. filius à patre. ff. de lib. & poſthum. dum dicunt quod poſt mortem vxoris ſi hæres adeat hæreditatem retrotrahitur aditio, & vxor cenſetur retro ſemper fuiſſe legataria: ſi verò non adibit, cēſebitur retro vxor ſemper hæres, atque ita præſupponunt, quod interim vxor non fuerit abſolutè hæres, & Aret. ibi addit potentem rationem, quia purè in re certa inſtitutus non poteſt occupare interim portionem eius, qui fuit ſub conditione inſtitutus, ſecundum gl. communiter approbatam in l. 2. ff. ſi pars hæred. pet. Bart. in l. planè. §. ſi coniunctim. ff. de leg. 1. Ang. Imola, & moder. in l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hæred. inſtit. Picus, qui hanc quoque tenet in d. §. Titia, num. 102. vbi tamen ſubdit, quod tenendo primam vxor detraheret Trebellianicam, Ruin. in conſ. 51. nu. 15. vol. 2. & conſ. 54. num. 16. eod. vol. vbi, nu. 17. dicit quòd eſt magis communis opinio, hæredem poſt vxoris mortem inſtitutum ſuccedere ſemper iure directo, non autem iure fideicommiſſi, quidquid aliquando tenuerit Alex. idem dicit in conſ. 206. num. 22. eod. vol. quia cùm datus ſit hæres vniuerſalis ſub cōditione, inſtitutio ſtat in ſuſpēſo, & interim non eſt locus iuri accreſcendi, & ad hoc multos allegat, cum hoc quoque tranſit Picus d. §. Titia, q. 59. num. 150. & ſequitur Didac. variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 5. vbi dicit quod verba prædicta intelligenda ſūt ſecundum ſubiectam materiam, & veriſimilem teſtatoris mentem, & allegat ſic tenuiſſe moder. Gall. ad Alex. in d. conſ. 162. & hanc magis communē, magis veram, & magis æ-

gis ęquam dicit Bero.in conſ.58.nu.6.& ſeq.
vol.2. vbi dicit quod §. ſi ex fundo, intelli-
gitur,quãdo nullus datus eſt cohæres purè,
vel quãdo non eſt ſpes ꝙ hæres datus ex tẽ-
pore, vel ſub conditione adeat,aliàs aũt ſe-
cus. hanc etiam partem poſt Pariſ.Socin.iũ.
Bertran.Bened.& alios, probàuit Caualca.
in d. tracta.de vſufruc. muli. reli. num.69.
vbi ait eſſe communem,ſubdens illa verba,
poſt mortem,non fuiſſe à teſtatore appoſita
ad reſtringendum ſeu limitandum inſtitu-
tionem,ſed ad demonſtrandum magis enix-
am teſtatoris voluntatem;quod relictum v-
ſusfructus plenum habeat effectum, idem
dicit,num.214.Soarez.recepta.ſẽten.in ver.
vxor.nu.114.in quibus locis inferunt, quod
ſi hęres prędecederet vxori,trãſmitteret ni
hilominus hæreditatem ad hæredes.

Verùm prior opinio eſt verior,& plures,
ac grauiores habet authores,& ſequitur Ca
ualca. de vſufru. mulie. reli. nu. 72. & licet
multi allegentur pro ſecunda,ſi tamen dili-
genter videantur,non loquuntur quando v-
ſusfructus eſt relictus titulo inſtitutionis,
ſed quãdo titulo legati,& rationes, quę pro
hac vltima deducuntur,non videntur mihi
ſubſiſtere ,quia non dicitur datus hæres v-
niuerſalis,quãdo datur ſolum poſt mortem
vxoris,vnicum eſt argumentum quod ma-
gis videtur vrgere,quod ſcilicet hæres in re
98 † certa non poſſit pendente conditione oc-
cupare partem hæredis vniuerſalis,qui fuit
ſub conditione inſtitutus, ſecundum glo.
in d.l.2.ff.ſi pars hæred.pet.quo argumento
vtitur Aret.in d.l.filius à patre,& Picus re-
fert d.§.Titia,nu.102.attamen & illud rectè
diſſoluitur: loquitur enim glo.& Doct. qui
eam ſequuntur,quando ex die & ad tempus,
vel poſt tempus fuit inſtitutus.ratio diuer-
ſitatis eſt,quia vbi eſt ſub conditione inſti-
tutus, eſt ſpes quod adeat, & aditio ſubſe-
quẽs retrahitur ad tẽpus mortis teſtatoris,
quia conditione purificata retrotrahitur a-
99 ctus † ac ſi ab initio eſſet purus,l.ſi. §.1.ff.de
vulg. & pup.Tiraq. de retra.conſang.§.1.gl.
2. num. 16. Crot.in conſ.49. nu.28. vbi dicit
procederet am in vltimis voluntatibus,quã
in contractib.cũ infinitis ſimilib': at vbi ex
alia vel poſt tẽpus eſt inſtitutus , tunc nullũ
ſit prędiudiciũ hęredi ſi inſtitutus in re certa
capiat ante diem totã hęreditatẽ,& ceſſat ra
tio,quod ſubſit ſpes aditurum eſſe hæredita
tem hæredem: Nam ea aditio,quæ ſperatur,
non poteſt trahi ad tempus, quo ſuperuiuit
vxor, quia pro eo tempore non fuit datus
hæres,& per hanc rationem tollitur funda-
mentum Imolæ,Aret.& Alex. in d.l.filius à
patre,dũ loquuntur de retractione aditio- 101
nis,& ſatisfit eodem modo ei argumento,
quo dicebatur §.ſi ex fundo, non procedere
quando ſubeſt ſpes quod hęreditas adeatur:
quãdocunque.n.facta erit aditio,nõ poterit
retrahi ad tempus mortis vel durãtis vſuſ-
fructus, & quãuis nemo reſpondeat ad prę-
dicta, hoc modo nouiter tolluntur omnia
obiecta contraria partis.

Stante igitur veritate dictæ concluſionis,
infertur quod vbi filius fuit inſtitutus poſt
mortem vxoris,tunc vxor habebit plenum
vſumfructum , cũ ſit proprietaria,vt ſupra
dixi, & non erit tractandum de conſuetu-
dine Bulgari,nec de reſtringendo relictum
ad alimenta,ſed hoc caſu † filius habebit ſo- 100
lum vſumfructũ legitimæ, vti determinat
expreſsè Caſtr.in d.conſ.464.in ſi.vol.2.vbi
fortius loquitur,quando vſusfructus fuit v-
xori relictus non inſtitutionis titulo, quod
apud me dubium eſt. ſed quia non pertinet
ad propoſitum noſtrum,non curo proſequi.
at ita res eſt clara,licèt Picus in d.§.Titia, n.
103. verſic. vnde conclude, dicat non eſſe
ſine dubio,& ipſe contrarium teneat: nam
cùm filius non ſit interim hæres,perinde eſt 102
ac ſi non eſſet inſtitutus, cùm ei non poſſit
acquiri,atque ita etiam ſi poſſet Bulgari cõ-
ſuetudo cõſiderari, quod tamen eſt falſum,
nõ poteſt filius dicere quòd reſpiciat ſuum
fauorem , ex quo pro eo tempore non eſt
hæres.

Dubium tamen eſt,quid ſi teneamus a-
liam partem, quod ſ. vxor non cenſeatur
hæres vniuerſalis, nec videatur rogata poſt
mortem reſtituere hæreditatem filio, ſed
intelligatur ſimplex legataria, an eo caſu
vſusfructus reſtringatur ad alimenta,ſecun
dum conſuetudinem.& mihi videtur,quod
hoc

hoc quoque caſu non ſit locus conſuetudini, quia cùm teſtator filium inſtituat ſolùm poſt mortem vxoris, cui reliquit vſumfructũ, videtur ex hoc velle quod vxor habeat integrum vſumfructum: nam qui tenent filium nõ poſſe adire viuente vxore, mouentur ratione, quia inſtitutio non fuit collata in mortem vxoris, vt ideo reſtringatur, ſed vt magis enixè conſtet de ſua vo-
101 luntate, quod vxor † habeat vſumfructum, vt per Bal. Imol. & alios in l. filius à patre. ff. de lib. & poſth. Caualcan. qui alios citat d. nu. 69. & dicunt DD. non reſtringitur, quando apparet etiam tacitè de cõtraria teſtatoris voluntate, ſed voluntas non poteſt magis expreſsè dignoſci, quàm vbi inſtitutio filij differtur poſt finitũ legatum, ſeu relictum vſusfructus. videtur .n. quod ideo filium diſtulerit inſtituere, ne interim vxori moleſtus ſit, & ita concludit Caſtr. d. conſil. 460. in fin. volum. 2. & clarius in conſ. 459. numero ſecundo, ver. primo caſu, eo. volu. & dicit Picus d. §. Titia, num. 100. quod hæc opinio propter authoritatem Caſtr. ſeruaretur in practica, & ita tenere videtur ibi, num. 101. in princip. quando mater eſſet in vſufructu inſtituta, licèt aliud velit, quando titulo legati fuit relictus vſusfructus matri. Confirmatur hæc ſententia: nam ſi vſusfructus reſtringeretur ad alimẽta, duo fierent contra iuris regulas & verborum proprietatem: primò vſusfructus conuerteretur in alimenta, ſecundò inſtitutio facta ex die ſortietur effectum ante diem, &
102 tamen non debent cumulari † ſpecialia contra teſtatoris voluntatem, l. 1. C. de dot. promiſ. gl. in l. cũ poſt. §. gener. ff. de iu. dot. in clem. 1. in ver. ſanè, de foro competent. Bart. in l. iuriſgentium. §. quinimò, nume. 20. vbi Alexand. num. 17. Iaſ. num. 21. Curt. iun. num. 69. ff. de pact. lædi autem debet voluntas teſtatoris quanto minus fieri poteſt. & ſi dicatur, quod, duo ſpecialia oriuntur à diuerſo fonte, primùm ſcilicet ab ea conſuetudine, & ſecundum à iuris interpretatione, reſpondeo quod etſi ius interpretatur dilationem inſtitutionis, tamẽ non tollitur, quia ex quo diſtulit eam teſtator in tempus mortis vxoris videatur hoc modo voluiſſe vxori, non filio conſulere, nam voluntas colligitur etiam † ex actu nullo, & qui non ſortiatur effectum. 103
& quamuis Picus, num. 100. contrarium teneat, ſuæ tamen rationes ſunt leues, quia non eſt eadem ratio legatum vſusfructus reſtringendi ad alimenta, quando filij fuerunt purè, & ex tunc inſtituti, quæ eſt quãdo filij ſunt inſtituti poſt mortem vxoris, & diſpoſitio teſtatoris intelligitur quidem ſecundum conſuetudinem: ſed quando filij ſunt poſt mortem vſufructuariæ inſtituti nulla extat conſuetudo, ideò interpretari debet proprietatem verborum, & iuris diſpoſitionem, ex quo conſuetudo tantum habet de potentia, quantum de actu, vt dixi ſupra, & non eſt verum quod intentio teſtatoris ſit, quòd filius habeat proprietatem etiam vxore viuente, nam velle videtur teſtator quod loquitur: quorſum enim verba, niſi † vt lo- 104
quentis voluntatem demonſtrent, vt inquit text. in l. Labeo, ff. de ſupellect. leg. & dicit Bald. in leg. ſed & probari, in princip. ff. de excu. at. tuto. quod hominis animus † iudicatur ex loquela, [illegible] 105
finitos cumulat Iaſ. in leg. ſi vnquam, in verſicu. liberis, numero decimo ſeptimo, & ſequent. C. de reuocan. donat. & non ſubſiſtit, quod forma illa inſtitutionis proueniat ex imperitia Notarij, vt dicit Alexand. in dict. leg. ſi filius a patre, quia quicquid legitur in inſtrumento cenſetur Notarius de voluntate teſtatoris poſuiſſe, † Bart. in l. errorem, C. de Teſtamen. Rom. in conſ. 179. num. 6. Iaſ. Neuiza. in conſ. 98. num. 14. D. Becius conſ. 1. 88. numer. 12. & imperitia non præſumitur in Notario, quinimo præſumitur eſſe ſa- 106
piens, † vt inquit Bald. in cap. 1. numero 4. in fin. de fide inſtrument. & dum dicit Picus inſtitutionem eo modo conceptam intelligi debere, vt poſt vxoris mortem filius habeat proprietatem plenam cum vſufructu, ipſa vero viuente nudam proprietatem, ſi hoc verũ eſſet, faceret pro hac parte, quia inſurgit expreſſa eius voluntas, quod vxor habeat plenum vſumfructum. quare concludo, quod ſiue dicamus 107

vxorem

vxorem habere vſumfructum titulo lega-
ti,ſiue titulo inſtitutionis,& ſiue filius da-
tus hæres poſt mortem efficiatur ſtatim hę
res,ſiue cogatur aditionē differre poſt mor
tem vxoris, habebit vſumfructum integrū
non diminutum, quicquid Picus loco præ-
dicto cogatur pugnando contra Caſtrēſem
ſuſtinere, & ha c partem tenet Gabriel.d.
concluſ.2.nu.35.Mant.d.tit.7.num.22.

Principalis autem noſtra limitatio quę
habet, quòd legatum vſusfructus non re-
ſtringitur ad alimenta,quando inſtituti sūt
hæredes extranei,qui non deſcendunt à te-
ſtatore, & quod eo caſu vxor integrum v-
ſumfructum conſequatur, reſtringitur vt
non procedat,ſi extraneus hæres inſtitutus
108 ſit pleno iure, † quia tunc hæres habebit v-
ſumfructum pro medietate, & vxor pro a-
lia medietate,ita Alex.in conſ.56.col.1.in fi
ne,ver.vnde cum in teſtamento,vol.3. mo-
uetur ex diſpoſitione l.ſi alij. ff. de vſufru-
ctu legato,l.ſi duo,ff.de vſufr.accreſcen.&
hanc deciſionem dicit eſſe notandam, & ſi-
gnandam Picus in d.§.Titia,nu.82. vbi poſt
Barbat.quem allegat, dicit idem eſſe quan-
do inſtitueret extraneum plenariè, quia
verbum illud importat idem quod pleno
iure,ſequitur Pariſ.conſ.94.num.40. vol.2.
Natta in conſ.297.nu.2.Mant.de cōiect.vlt.
volunt.lib.9.tit.6.nu. 19. vbi allegat quoq;
Gozad.in conſ.47.nu.10. Simon d.lib.4. du-
bit.10.num.64.Gabriel.d.concluſ.7. nume.
41. & ratio eſt, quia illa verba, pleno iure,
109 important proprietatem † cum vſufructu,
vt notat Bald.in l.mater,quæ defuncto, C.
ad Tertulli.Felin.latè in c.auditis,nu.8. de
præſcript.Deci.in conſ.468.nume. 10. cum
multis ſimilibus.Præterea prægnantia illa
verba oſtendunt magis enixam teſtatoris
voluntatem,ergo debēt aliquem effectum
producere.

Sed contrariam partem tenuerunt Ri-
pa in l.re cōiuncti,nu.40.ff.de leg.3.& Hie-
ron.Gabr.conſ.102. num. 3. quia etiam ſim-
110 pliciter inſtitutus † dicitur pleno iure in-
ſtitutus,l.fin.§.ſimilique modo, C. de bon.
quæ libe.& tamen relicto alicui vſufructu
111 hæres † non concurrit cum legatario. §.1.
Inſtit.de vſufru.& expreſſio eius, quod ta-
citè ineſt,† nihil operatur,l.3.ff.de leg.1.& 112
illa dictio,pleno iure, refertur ad hæredi-
tatem,quæ dicitur inſolidum pertinere ad
hęredem,licet alij fuerit vſusfructus lega-
tus,l.hæreditas,ff.de reg.iur.Caſt.conſ.218.
vol.1. Prædictis tamen rationibus non ob-
ſtantibus,prior obtinet opinio,quā per ſu-
pracitatos probauit etiam Durant. de arte
teſtan.tit.4.de hæred.inſtit.caut.4. & D.Be
cius in conſ.98. num.3. & 11. & non obſtat,
quod regulariter hæres non cōcurrat cum
vſufructuario in vſufructu, licet in dubio
videatur inſtitutus pleno iure:quare † con 113
trarium voluit Bal.in l.fi.col.fin.verſ.caue
tibi,C.de indict.vid.tol. hæc tamen reſpō-
ſio non eſt tuta,quia idem Bal. tenuit quod
non concurrat in l.quoties,in fi. C.fam.er-
ciſ.Aret.in §.1.nu.1.Inſtit.de vſufr. Cor. in
conſ.5.in fi.vol.1.Iaſ.conſ.18.nu.2.vol.1. cū
alijs apud D.Becium,d.conſ.98.nu.6.&ſeq.
& ideo reſponderi poteſt quod tunc inſti-
tutio facta ſimpliciter ſignificat pleno iu-
re,tam reſpectu vſusfructus,quàm propri-
etatis,quando nihil in contrariū reperitur
in teſtamento diſpoſitum.at quando alicui
relinquitur vſusfructus,tunc ex † generali 114
relicto fit interpretatio,quòd teſtator non
voluerit hęredem pleno iure ſuccedere,ex
quo vſumfructum alij legauit,Picus d.§.Ti
tia,nu.83.D.Becius conſ.98.nu.3.poſt Caſtr.
conſ. 218.nu. 2.vol. 1. propterea tunc hæres
non concurrit cum legatario, & cum de v-
no diſputamus, cætera præſupponuntur
habilia, vt iuribus vulgatis. verum ſi reli-
cto vni vſufructu alium inſtituat pleno iu
re,ceſſat coniectura tacitæ voluntatis,quę
ſumebatur ex generali vſusfructus reli-
cto,ne illa verba,pleno iure, intelligantur
appoſita ſuperfluo, & ſine effectu operādi,
apparet igitur argumentum Ripę non ſub-
ſiſtere, & primam opinionem ſuſtineri,
quam tamen limitat Duran.loco prædicto,
vbi videri poteſt, & de illius limitationis
veritate non diſcutio, quia nō pertinet ad
materiam noſtram;ſed non tranſit ſine dif-
ficultate.in propoſito autem, quādo hęres
concurrat cum legatario † in vſufructu,vi- 115
deri poteſt D.Becius d.conſ. 98.per totum,
Mant.d.lib.9.tit.6.num.17.

S ſ Duplici

Duplici etiam modo ſublimitatur hęc
principalis limitatio, vt habetur per Man-
ticam d.lib.9.tit.6.num. 20. & ſeq. ſed non
proſequor, quia vt dixi, meum non eſt pro-
poſitum amplecti vniuerſum tractatum, &
aliam etiam limitationem ponit Picus d.
nu.83. verſi. tertiò limitatur.

Secundò ſublimitatur principalis no-
ſtra limitatio, vt non procedat, quando v-
ſusfructus vxori relictus eſt non in teſta-
mẽto, ſed in codicillis, quia legatum factũ
in codicillis minuere videtur illam gene-
116 ralem inſtitutionem, † quia fuit facta in te-
ſtamento, ſed non in totũ, & quando in te-
ſtamento nõ relinquitur vſusfructus, vide
tur hæres pleno iure inſtitutus, ergo diui-
dit vſumfructum cum legataria perinde, ac
ſi expreſſè foret inſtitutus pleno iure, ita
declarat Picus d.§.Titia, num.83. ver. ſecun-
dò videtur poſſe limitari. qui etſi obſcurè
admodum loquatur, voluit tamen dicere,
quòd inſtitutio in teſtamento videtur fa-
cta pleno iure, quando nullum in eo eſt le-
gatum vſusfructus. proinde licèt extet le-
gatum in codicillis, tamen ea inſtitutio tã-
quam pleno iure facta, operatur diuiſionẽ
per concurſum, quod dici non poteſt quan
do legatum eſt factum in eodem teſtamen-
to, quia tunc vt dixi, inſtitutio non cenſe-
tur facta pleno iure, ſequitur Gabriel. d. cõ
clu.3. num.42. Picus tamen allegat Caſtr. &
Alex. qui tamen meo iudicio nihil dicũt ad
propoſitum, ſed loquuntur in caſu longè
diuerſo. quare Hiero. Gabriel. in conſ. 102.
nu.4. & ſeq. tenet, quòd vxor in legato ha-
beat vſumfructum etiam quãdo is relictus
eſt in codicillis ſeparatis à teſtamẽto, quia
codicilli intelliguntur pars teſtamenti, l.
pen. ff. quemad. teſt. aper. ideo ſcripta in co-
dicillis perinde habentur, ac ſi in teſtamen
to ſcripta eſſent, l.2. §.1. ff. de iure codicil.
eandem contra Picum opinionem ſequut9
eſt Mantic. d. lib.9. tit.6. nu.18. per rationes
prædictas, & nouiſſimè etiam D. Becius d.
conſ.98. nu.12. ver. atq; hic propriè, & ver.
non obſtat quod ſcribit, vbi ſubdit, quod
Caſtr. & Alex. non probant opinionem Pi-
ci. & quod reſponſio Pici ad vltimum argu
mentum non eſt ſolida. addo quod vbi etiã
inſtitutio in teſtamento eſſet facta pleno
iure, expreſſè tamen relictum vſusfructus
factum in codicillis, ſuſtineri debet inte-
grum, & ſine diminutione, quicquid Alex.
tenuerit conſi.56. volum.3. quia codicilli
veniunt ad reſtringendum, & limitandum
diſpoſita in teſtamento. poſteriora † enim 117
derogãt primis, l. pacta nouiſſima, C. de pa-
ctis, vbi Dec. latè, & legando teſtator in co-
dicillis, videtur recedere à generali illa in
ſtitutione, de qua in teſtamento, & ita re-
fert plurimum, an in eadem diſpoſitione
contineãtur inſtitutio & legatum, vel in di
uerſis: quia vbi eadem eſt ſcriptura, nõ prę
ſumitur correctio, ſed vna pars declarat a-
liam. verùm quando ſunt diuerſæ, tunc v-
na derogat alij, & dicatur quod nõ poſſunt
conſiderari tanquam duæ diſpoſitiones, ex
quo ſcripta in codicillis videntur ſcripta
in teſtamento: reſpondeo quod † eſt per fi- 118
ctionem, vt probatur d.l.2.§.1. ff. de iure co
dicil. vbi tex. vtitur verbo, habentur, quod
importat † fictionem, l. mercis appellatio- 119
ne, vbi gl. ff. de verb. ſignif. Bart. in l. ſi mari-
tus, §.1. ff. de adulte. ſicuti etiam illa dictio,
† perinde, l. iure ciuili, ff. de condit. & dem. 120
l. in iure ciuili, ff. de reg. iu. ſed in teſtamen
tis accipere debemus ſenſum † verum & 121
naturalem, non fictum, vt inquit Bald. in
conſ.373. num.8. volum.1. & non attenditur
fictio, cum agimus de interpretanda teſta-
toris voluntate, Cæphal. in conſi.82. nu.71.
cum ſeq. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.
3. tit.4. num.15. in propoſito igitur, licèt te-
ſtamentum & codicilli habeantur pro vni
ca diſpoſitione, quoad iuris fictionem, ve-
ritate tamen inſpecta dicuntur duæ, & at-
tendamus teſtatoris voluntatem, vna venit
ad moderandum alteram, & per hoc mihi
non placet ratio Hieron. Gabriel. Manticę,
& Becij, licèt placeat deciſio per aliam ra-
tionem, quam ſuprà poſui. erit ergo cõclu-
ſio, quòd mulier habet integrum vſumfru-
ctum etiam quando ei relinquitur in codi-
cillis ſeorſum à teſtamento.

Sublimitatur quoque dicta concluſio,
vt minimè vendicet locum, quando dicit
teſtator, quòd vxor ſit omnium bonorum
vſufruc[illegible]ria, & quod habeat victum, &
veſti-

veſtitum,& alimenta,quia tunc vxor inſtitutis extraneis conſequitur ſolum alimen-
122 ta,† & verbum,vſusfructus, impropriatur ex tacita voluntate teſtatoris, quæ colligitur ex verbis adiectis, & non eſt præſumendum,quòd teſtator voluerit hæredem grauare duplici onere, vſusfructus ſcilicet & alimentorum,l.Titia,§.qui inuita, ff. de lega.2.ita determinat Picus d.§.Titia, quæſt. 40.numer.136.ſequitur Gabriel. dicta concluſ.3.numer.43.Mantica lib.9.tit.7. nume. 25.Simon dubitat.10.num.72. in fine, & Picus reprehendit Baldum qui tenuit, quòd vxor eo caſu conſequatur vſumfructum, & alimenta, & quòd vendi debeant proprietates pro præſtandis alimentis, & quòd vxor in cæteris bonis habeat vſumfructum.

Mihi quoque non placet opinio Baldi, quòd duplex legatum videatur relictum, quia in dubio interpretatio fit, per quam teſtator cẽſeatur minus grauare hæredem,
123 quàm fieri poteſt,quia magis † præſumitur diligere hæredem quàm legatarium, l. Titia,l. vnum ex familia,§.ſi rem tuam,ff.de lega.2.l.qui concubinam, §. qui in vita, & l. numis,ff.de leg.3.l. Sticho, in fin. ff. de vſufruct.lega.& teſtator non præſumitur gra-
124 uare hæredem † duplici præſtatione,etiam ſi concurrat fauor ſanguinis, & filiationis, l.huiuſmodi,§.cum pater,vbi Iaſon no.nume.7.ff.de lega.1.l.2.in princ.& §. fina. & l. penultim. ff. de dote prælegat. Mantica de coniecturis vltimarum voluntatum, lib.6. titu.11.num.28.confirmatur, quia ſi alimentorum præſtatio fieri deberet ex venditione prædiorum, vbi Bald. dicit, vtique vnum legatum veniret ad deſtructionem alterius: ſed cum alimentorum legatum vi-
125 deatur annuum,vt dicam ſuo loco, erit † de fructibus præſtandum,l.liberto, §. primo, ff.de annuis legat. l. apud Iulianum, §. hæres, ff.de leg.1. & conſequenter confunditur cum legato vſusfructus. ſed nec placet opinio Pici, quòd cenſeantur relicta alimenta,quinimò exiſtimo quòd vxor vſumfructum conſequatur, poſtquam de eo ſit expreſſa mẽtio in teſtamento: in clariſſimis non eſt locus coniecturis, l. continuus,in fin.ff.de verborum obligat.& ea verba facientia mentionem de victu, veſtitu, & alimentis,non ſunt talia quæ poſſunt reſtringere verba expreſſe immediatè præcedentia, & minus offenditur verborum proprietas, ſi dicamus relictum fuiſſe vſumfructum, quàm ſi velimus ſola alimenta fuiſſe legata, quia alimenta facilius comprehenduntur ſub vſufructu, quàm vſusfructus ſub alimentis,& accedendo ad magis ſpecialia,contra Baldum & Picum, videtur mihi clara deciſio Alexand. in conſi. 214.per totum, præcipuè numero 10. volumine1.vbi ſi teſtator legauit vxori vſumfructum, habẽdo † toto tempore vitæ ſuæ 126
victum & veſtitum expenſis hæreditatis, concludit quòd ea verba non reſtringunt legatum vſusfructus, & poſita ſunt ad ampliandum, & videtur vſusfructus ſecundùm eum relictus ad effectum,vt poſſit victum & veſtitum, ſeu alimenta percipere, eum refert & ſequitur Pariſ. in conſi. 97. num.23.volum.2. & tetigi ſuprà hac eadem parte,in princip.quia varijs,in fine.& ferè in terminis hoc voluit Baldus in conſil. 209. volumi.3. vbi ſi relicta ſint † alimenta 127
alicui cum vſufructu, vult quòd habeat vſumfructum. eſt verum quòd loquitur, quando vſusfructus relinquitur, quem poſſit percipere etiam ſe alimentando, & ita quando verba augmentatiuè ſunt poſita, ſed aliæ rationes conueniunt caſui noſtro.Addo quòd vbi in diuerſis diſpoſitionibus relinquuntur primo alimenta, poſtea vſusfructus, tunc volunt Doctores, quòd legatum alimentorum confundatur cum legato vſusfructus, & habent Doctores duo hæc legata pro incompatibilibus, vt dicam paulo infra: ergo minus vtrumque legatum præſtandum erit, quando in eadem diſpoſitione,imò in eadem † oratio 128
ne poſita ſunt. Mantica tamen dicto titul. 7.numer.25.verſic. vnde fortè, videtur tenere,quod vbi in eadem oratione relinquuntur vſusfructus & alimenta,tunc ſola veniant alimenta, quod meo iudicio falſum eſt per prædicta: ſed pro opinione Pici eſt deciſio Ang.in conſi.338.nu. 7. & eum allegat Mãtica loco prædicto. ſed dic quod

Ang.deciſio non obſtat,quia loquitur quãdo vſusfructus relinquitur ad alimenta, tunc enim legatũ reſtringitur per cauſam finalem adiectam, ſecùs quando alimenta non relinquũtur per modum cauſæ, vt deduxi ſuprà in hac parte,in quæſtiõe de fundo ad alimenta relicto.

Alias declarationes ad principalem noſtram limitationem ponit Gabriel. d. concluſi.3. vbi tractat, quando vſusfructus relictus vxori inſtituto extraneo reſtringatur ad alimenta.

Secundò principaliter limitatur concluſio noſtra, ne procedat quando teſtator primum in teſtamento legauit alimẽta ſeu victum,& veſtitum,deinde in codicillis vxori reliquit vſumfructum, quia hoc caſu
129 vſusfructus non reſtringitur † ad alimẽta, ita determinat Caſtren.in conſ.218.in princip.volum. 1. vbi mouetur, quia relictum vſusfructus factum in codicillis, venit ad ampliandum legatum alimentorũ factum in teſtamento: Item,quia fruſtratorium eſſet legatum vſusfructus, ſi reſtringeretur ad alimenta,quod tamen eſſe non debet,l.ſi quando,in princip.ff.de leg.1.& reſpondet ad conſuetudinem Bulgari, quòd non procedit, quando conſtat voluntatem teſtatoris eſſe in contrarium, Alexan.in conſi.56. per totum, volum. 3. vbi fortius dicit hoc procedere etiam quando in teſtamento inſtitutio facta fuit pleno iure, quia tunc vxor habet vſumfructum,licèt diuidat cum hærede, de quo tamen articulo dixi ſuprà in ſecunda principali limitatione.idem Alexan.in conſ.214.numer. 13. volum. 6. vbi fortius loquitur, quando in eodem teſtamento, & eadem continuata oratione teſtator relinquit vſumfructum & alimenta: mouetur eadem ratione euitandæ ſuperfluitatis,& quia conſuetudo iuris communis correctoria non extenditur ad alium caſum; & ſubdit, quod vxor eligit, quòd velit legatum.hanc quoque partem amplectitur Picus in d.§.Titia, numer.35. vbi ampliat etiam quãdo in teſtamento relinqueret vxorem dominam,& maſſariam, & vſufructuariam,& in teſtamento eandem conſtitueret per eadem verba vſufructuariam, quia hoc quoque caſu militat ratio euitandæ ſuperfluitatis.hoc etiam voluit Corne. in conſ.5.colum.2.verſic. quod & clarè demonſtratur,ſub lit.d. volu. 1. vbi loquitur quando in eodem teſtamento,ſed in oratione ſeparata relicta fuerunt alimenta, & vſusfructus,& in ver.cum itaque in caſu, dicit idem eſſe quando in vna oratione relinquitur domina,& madonna, & in alia vſufructuaria. Corneus tamen non meminit de Caſtr. & Alex. & adducit multas coniecturas Crauet.in conſ.32. num. 2. vbi dicit, quòd hoc caſu apparet de expreſſa teſtatoris voluntate,Decius in conſi.418. nume. 2. dum refert conſilium Caſtrenſis, Riminal. ſen.in conſi.456.nume.12. Bero. in conſi.34. num.5.& ſequen.volum.2. vbi dicit id multò magis procedere, quando in codicillis teſtator dicit velle addere primo legato,& ſubdit,quòd conſuetudo non debet extendi de caſu ad caſum, tamquam exorbitans. eandem probauit opinionem Iaco. Nouel. in ſuis concluſionibus,reg.244.limit.1.Anton.Gabriel.d.concluſ.1.nume.42.vbi poſt Corne.in d.conſi.5.dicit idem eſſe, quando teſtator relinqueret vſumfructum vxori in alijs bonis, Caualc.in tract. de vſufruct. mulie.reli.nu.51.verſ.decimò limita, Mantic.de coniect.vltimarum volunt.lib.9.tit. 7.numer.25.in fine,vbi in terminis, de quibus per Caſtr.in d.conſi. 218. tenet vxorem habere integrum vſumfructum, ſed quando in eadem diſpoſitione vxori relinquuntur alimenta, & vſusfructus, diſtinguit an fiat vtrumque legatum in eadem oratione, vel in diuerſa, vt ſcilicet in primo caſu cõſequatur ſola alimẽta, ſecũdo verò eligat vxor, vtrùm velit ex dictis legatis.hâc quoque partem ſequutus eſt Benintend in deciſ. Rotæ Bonon.98.numer.1. verſic. prima igitur coniectura, Simon de Præt. d.lib.4. dubitat.10.numer.72.vbi tamen vult, quòd vxor conſequi poſſit vtrumque legatum, ſecundùm deciſionem Baldi,de qua tractaui ſuprà.

Hæc concluſio optimè procedit,quando in teſtamento relinquuntur alimenta, & in codicillis legatur vſusfructus,in quibus ter[illegible]is loquitur deciſio Caſtrenſ. & alio-

aliorum, qui primùm eam tenuerunt: ſed
vbi in eadem diſpoſitione ſit vtrumque le-
gatum, plures caſus diſtinguendi ſunt. aut
enim in ſeparata oratione, & ſeparatis ca-
pitulis continentur ea relicta, & tunc aut
primo relinquuntur alimenta, vel victus,
& veſtitus, & poſteà relinquitur vſusfru-
ctus, & tunc exiſtimo quòd vxor habebit
integrum vſumfructum, nec poterit conſe-
qui alimenta, quia relictũ vſusfructus ve-
nit ampliatiuè ad alimenta, & eſſet ſuper-
fluum, ſi non extenderet præcedens legatũ
alimentorum, & legatum alimẽtorum con
funditur cum legato vſusfructus: aut verò
præcedit legatum vſusfructus, & ſubſequi-
tur legatum alimentorum, & tunc ſola ali-
130 menta debentur, quia per ſpeciale † lega-
tum cenſetur derogatum generali, l. in to-
to iure. ff. de regul. iur. vbi Dec. & Cagnol.
Tiraquel. latè de legib. connub. gloſſ. 7. nu-
me. 125. & procedit in omni diſpoſitione,
ſecundùm Bero. in conſi. 57. nume. 10. volu.
3. Natta in conſ. 7. nume. 5. Doct. in l. 1. §. hoc
autem edictum. vbi Ruin. nume. 75. & Hor-
man. num. 25. & omni caſu legatum alimen-
torum videtur declarare quid contineatur
in legato vſusfructus, vt dicam paulò poſt:
131 & capitula dicuntur ſeparata, † quando v-
numquodque continet perfectam oratio-
nem, & vnum non dependet ab altero, nec
reſpicit alterum, vt declarant Petr. Cynus,
Alexan. & alij Doct. in l. cùm proponas. C.
de pact. Abb. & Felin. in c. peruenit, il ſe-
condo, de iureiuran. cum alijs apud D. Be-
cium in conſil. 45. nume. 31. aut verò in ea-
dem oratione ſit vtrunq; legatum alimen-
torum, & vſusfructus, & tunc plurimum
operatur forma verborum, eaque maximè
attendenda eſt, quia eorum conceptio va-
riat iuris determinationem: generaliter
autem dicitur, quòd ſi primùm fiat men-
tio de alimentis, & poſteà de vſufructu,
tunc plenus vſusfructus intelligatur reli-
ctus: vbi verò econtrà, tunc ſola debeantur
alimenta.

Quod verò dictum eſt de vſufructu re-
licto in codicillis, nõ procedit in caſu con-
trario, quando in teſtamẽto legauit vſum-
fructum, & in codicillis alimenta. nam hoc
caſu † alimentorum legatũ reſtringit præ- 132
cedens vſusfructus relictum. ita declarat
Picus d. §. Titia, nu. 36. verſi. ſed vbi à prin-
cipio, vbi dicit quod vltimum legatum ve-
nit ad declarationem præcedentis: obſtare
tamen videtur, quia legatum alimentorum
non continetur ſub vſusfructus legato, &
non ſe attingunt tamquàm genus, & ſpe-
cies, ideo non ſubſiſtit regula, quòd generi
per ſpeciẽ derogetur. ſed reſpondeo, quòd
ex vſufructu ſatis dicitur prouiſum pro a-
limentis, ideo cùm pro alimẽtis relinquit,
videtur recedere à ſuperiore legato am-
pliori, atque ita alimenta videntur conti-
neri ſub legato vſusfructus.

Tertiò principaliter declaratur præce-
dens concluſio, quãdo non omnium bono-
rum vſusfructus eſſet † relictus, ſed quo- 133
rundã prædiorum tãtùm, vel certorum bo-
norum, ita poſt Odofred. concludit Bar. in
d. l. Titia teſtamento. §. Titia cùm nuberet,
num. 8. verſ. ſecundò aduerte. ff. de legat. 2.
vbi dicit quòd iſto caſu ceſſat conſuetudo,
& vxor ſtantibus filijs habet integrum v-
ſumfructum, ſequitur Picus ibi numer. 37.
verſicu. quartò limitat. vbi dicit id pro-
cedere, quia ceſſat ratio conſuetudinis, ne
filij cogantur mendicare, vel fame perire,
& dubitat an hoc procedat, quando vſuſ-
fructus eſſet in codicillis relictus, ſed ceſ-
ſat dubium ſtantibus prædictis. Socin. con-
ſil. 210. colum. 2. volum. 2. Deci. in conſil.
643. numer. 6. vbi dicit, quòd vſusfructus
certorum prædiorum non poteſt reſtrin-
gi ad alimenta, & infert ad caſum, quando
ſi non poterit vxor morari cum filijs relin-
quit certorum prædiorum vſumfructum,
& de hoc eſt tex. in l. 1. §. ſi vſusfructus. ff. ad
leg. Falci. quem ad hoc allegat Bar. in auth.
hoc locum, nume. 8. verſ. ſi autem maritus.
C. Si ſecund. nup. muli. vbi tenet quòd re-
licto certæ rei vſufructu vxor illum habet
indiſtinctè, ſiue filij extent, ſiue non, & idẽ
ibi tenet Alberi. in 3. colum. circa medium,
vbi tamen limitat, quando in eo fundo in-
cluderetur etiam legitima filii, quia tunc
reſtringitur legatum, ne ad legitimã exten
datur. Duran. de arte teſtan. titu. 6. de legat.
caut. 49. in fin. vbi allegat Bald. in conſ. 120.

vel maior pars ſolet cõſiſtere in bonis mobilibus, vel immobilibus. Mouetur etiam,
141 quia diſpoſitio, quæ fit de maiori † parte bonorum æquiparatur ei, quæ fit de omnibus bonis. Ange. in l. omnes. §. Lucius. ff. de his, quæ in fraud. cred. & in l. 2. C. de repud. hæred. Et quamuis dicatur vniuerſale legatũ, ſed certarum rerum, tamen non eſt in hoc vis, ſed in eo, an certæ res ad vtendum relictæ abſorbeant totam hæreditatem, vel maiorem partem. immò ſubdit quòd etiam legatum vſusfructus omnium bonorum nõ
142 eſt vniuerſale, † quia legatarius non tenetur ad æs alienum, nec ad ſolutionem legatorum, ſequitur Bertran. in conſil. 91. col. 3. ver. ſecundùm quod videtur obſtare, volu. 3. in 2. par. Gabriel. d. conclu. 2 num. 32. hæc ſecunda pars optimè procedit, quãdo conſtat quòd iura, & actiones continent modicam partem patrimonij ac ſi magna pars patrimonij cõſtaret ex dictis iuribus, vti ſæpè cõtingit. procederet prima opinio, quia quæ dicuntur de omnibus bonis, procedũt etiam in parte maiore, immò etiam in re
143 particulari, ſi ea capit † totum patrimonium, vel maiorem partem. vt eſt text. in l. nomen debitoris. §. ſi filio. ff. de lega. 2. vbi infert Barto. quòd fraus præſumitur ex alienatione alicuius rei particularis, in qua conſiſtat totum patrimonium, vel maior, perinde ac ſi omnia bona eſſent alienata. Bal. in l. 1. in 4. qu æſt. in fi. C. de inoff. donat. & hanc concluſionem cõfirmat multis Tiraq. in l. ſi vnquàm, in ver. omnia vel partẽ aliquam, nume. 4. C. de reuoc. donat. & non refert quod à legato vſusfructus nihil excludatur, vel quid modicum, quia parum
144 & † nihil æquiparantur. Bal. in auth. præterea. C. vnde vir & vxor. concordantes citat Tiraquel. in tracta. de iudic. in rebus exig. feren. in prin. ver. octauò, & nonò. vbi infert, quòd vxor dotata parua dote, ſuccedat in quarta bonorum mariti, ſicut indotata, & quãdo iura & actiones minimam faciunt patrimonij partem: tunc militat eadem ratio in vſufructu certæ rei, quæ in generali relicto vſusfructus omnium bonorum, atque ita contrarias conciliat ſententias Bertran. in d. conſ. 94. colum. 3. qui ſequitur Socin. quãdo iura & actiones ſunt magni valoris, ex quo tunc ceſſat ratio, quę mouit Bulgarum. & ex hoc infertur limitatio ad id quod ſuprà dictũ eſt de vſufructu certæ † rei, vel certarum rerum, vt non 145
procedat, quando certæ illæ res abſorbent maiorem partem patrimonij, atque ita ex fructibus residuæ partis filij non poſſent viuere. Quod autem dicit Ruin. vſumfructum omnium bonorum non efficere legatum vniuerſale, eſt falſum intelligẽdo ſecundùm ſubiectam materiam, quia ſatis dẽcitur vſufructuaria obligata ad ſolutionẽ æris alieni, & legatorum, quando pro eorũ ſolutione diminuitur vſusfructus per venditionem bonorum, l. vſusfructus. ff. ad le. Falci. vbi Imol. Caſtr. & Alex. dicunt, quòd pro ſolutione † venduntur bona, & ita hæ- 146
rede minuitur proprietas, & legatario vſusfructus. Picus, qui alios citat in d. §. Titia, nu. 153. & ſeq. Duran. de arte teſtan. titu. 6. caute. 42. num. 6. Dida. variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. per totum, latè multos allegans. Rolan. conſ. 8. num. 1. vſque ad 20. volum. 2. vbi num. 20. & ſeq. ponit quid dicatur in legatis, an ſint ab hærede ſoluenda, vel ab vſufructuario. vera igitur ratio eſt, quia militat eadem ratio, quæ in legato vſusfructus omnium bonorum.

Quartò principaliter limitatur cõcluſio principalis, vt non habeat locum, quando eſſet inſtitutus filius pro parte, & pro alia parte extraneus, quia vxor † in portio- 147
ne extranei habebit vſumfructum integrũ, & quoad partem filij importabit alimenta. ita determinat Bart. in d. l. Titia teſtamento. §. Titia, nume. 9. verſi. quæro pone, quòd teſtator. ff. de leg. 2. mouetur ex l. ſi ita ſcriptum, in prin. ff. de manum. teſtam. l. ſi. fam. erciſcun. & idem voluit Bartol. in l. ſi ita ſcriptum. Imola, Cuman. & Florian. in d. §. Titia, vbi etiam Alexan. ad Bar. in l. 2. addit, ſequitur Picus nume. 38. vbi quòd opinio Bart. eſt tenenda. quia propter extraneum non debet filius perdere priuilegium. Bal. in conſ. 114. vol. 3. Ange. in auth. hoc locum, num. 2. ver. & ex hoc conclude. C. ſi mulier ſecundo nupſer. Angel. in tracta. de teſtam. in verſ. item reliquit dictam eius vxorem,

col. 2.

col.2. hanc quoque partem tenuerunt Ancharan. Roma. Corne. Socin. & Ruin. quos citat & ſequitur Anton. Gabriel. commu. opin. lib.5. titu. de vſufruct. concluſ.3. nu.5. in 4. amplia. vbi dicit communem eſſe opinionem, hanc etiam inquit veriorē Rol. in conſ.74. nu.6. vol.2. Mantica d. tit.7. num.17. & de communi teſtatur Iaſ. in l. cōtra tabulas, num.5. ff. de vulg. & pupilla. Caualca. in tract. de vſufru. mulie. reli. nu.42. ver. quin tò limita. & hanc opinionem dicit communem, & tenendam Simon d. lib.4. dubit.10. nu.59. & ratio eſt, quia filius nō debet propter extraneum adiunctum damnum pati, argumento l. non debet alteri. ff. de reg. iu.
148 Addo quòd eadem eſt ratio partis † quoad partem, quæ eſt totius quoad totum, l. quæ de tota. ff. de rei vendic. & ibi notant gl. & Bart. idē probatur in l. iuris gentiū. §. adeò, & ibi Iaſ. ff. de pact. Euerar. loco 80. col.2. ver. quòd vt euidentius, ſed cùm filius in ſolidum hæres inſtituitur, tunc legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, ergo eodem modo reſtringi debet, quādo filius inſtituitur in parte tantùm.

Hæc tamen Bartoli ſententia nō placuit Sali. in d. auth. hoc locum, num.7. ver. quæro iuxta prædicta. vbi mouetur duabus potiſſimùm rationibus. Prima eſt, quia cùm idem vnicum ſit relictum, non debet diuerſo iure cenſeri, vt quoad filium alimenta videantur relicta, quo verò ad extraneū vſusfructus, l. eum qui ædes, in princip. ff. de vſucapio. Secunda eſt, quia vſusfructus reſpectu denunciationis, & formæ dicitur indiuiduus, ergo pro parte extranei, reſtringi debet ad alimenta, ſicut pro parte
149 filij. quia adiūctus † gaudet priuilegio coniuncti, quando agimus de re inſeparabili, vel indiuidua, l. præcipimus. §. eod. iure. C. de appella. & ibi latè apoſt. ad Bartol. Barbat. in conſ.36. num.18. vol.2. Iaſ. latè l. ſi emancipati, nume.3. C. de collatio. Dec. in c. accepta, num.3. de appella. & in l. fœminæ, nu.7. ff. de regul. iur. Marſil. in ſingul.180. & per rationem primo loco recitatam eandem opinionem ante Salicet. tenuit Pract. Papiē. in form. libel. quo mil. agit ad dot. & vſumfruct. in ver. donec vitam, num.7. ver. ſed quid dices. Ruin. in cōſ.54. colum. pen. ver. non obſtat etiam, dum in contrarium volum.4. vbi dicit quod Bart. in d. §. Titia, malè loquitur, quia etſi capitulum de vſufructu diſponens ſit indiuiduum vſusfructus, tamen qui in capitulo continetur eſt diuiduus. prima tamen opinio ſicuti plures habet authores, ita verior, & non obſtat regula l. eum, qui ædes, quia non procedit quando diuerſa † eſt ratio, vt reſpon- 150
det Picus d. §. Titia, num.38. ſed reſponderi etiam poteſt quod diuerſis reſpectibus eadem res poteſt diuerſo iure † cēſeri, ſecun- 151
dùm Rip. in l. fin. nume.122. C. de reuōc. donatio. vbi ponit exemplum in ſubſtitutione compendioſa. Simon de Prætis in d. tracta. lib.3. interpret.2. dubit.2. ſolu.9. nume. 29. vbi alios citat, ſimiliter ex diuerſis cauſis, † & rationibus diuerſimodè eadem res 152
interpretatur, l. miles. §. pro parte. ff. de legat.2. vbi vnum, & idem prælegatum ſuſtinetur pro parte iure hæreditario, & pro parte iure prælegati, concordantes allegat Tiraq. de retrac. conſang. §.1. gl.18. nu.23. Simon loco prædicto, vbi alios citat aſſerentes alias limitationes ad eam regulam, præcipuè Roch. de Curt. & Neuizā. & pulchrè Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed.1. num. 36. vbi poſt Baldum dicit, quòd etſi quoad corporalem diuiſionem id non poſſit fieri, tamen benè poteſt fieri quoad intellectualem. ita ergo in propoſito, quoad extraneū legatum retinebit ſuam proprietatem, quo verò ad filium verba impropriabuntur. quod verò dictum eſt, coniunctum in diuiduis gaudere priuilegio coniuncti procedit, quando taliter ſunt coniuncti, quod beneficium vni conceſſum, illi non prodeſ ſet, niſi alteri quoque coniuncto † conce- 153
deretur. Oldra. conſi.11. Abb. in c. quàm ſit, nume.1. vbi apoſtillæ allegant concordantes, de Iudæis, Sfort. Oddus in tracta. de reſtitu. par.1. quæſtio.46. articulo 4. num.12. verſ. ex quibus dictis. vbi dicit quòd reſtitutio in integrum conceſſa † minori, pro- 154
deſt maiori cōiuncto, quando aliàs nō prodeſſet minori. poſſet etiam dici quod hic non agitur de re indiuidua, ſed diuidua, † 155
ide[illegible] prædicta non procedit, vt latè ponunt

ponunt Dd. præcipuè Dec.& Cagnol. poſt
alios, in l.ſi emancipati.C.de collatio.Nat-
ta in conſ.1.nu.10. Reſpondeo etiam quod
156 perſonale priuilegium † non prodeſt con-
iuncto, vt per Bal.in auth.niſi rogati,num.
20.C.ad Trebell. dicam in ſublimitatione.
Et ſi dicatur, quare non ita mater conſe-
quitur vſumfructum in portione filio re-
licta, vt ratione extranei intelligatur eſſe
in totum vſusfructus, ſicuti ratione filij
importat alimenta: reſpondeo quòd filio
id conceditur in priuilegium quod ratio-
ne coniuncti non debet adimi, extraneus
autem vtitur iure communi, & hoc modo
per me reſoluitur dubium, quod excitauit
Picus num.38. qui tamen fallit, dum inquit
quod Salicet. non aperit, quia imò clarè
vult quòd habeat ſolùm alimenta in parte
extranei.

Cadit tamen dubium retenta communi
opinione, an filius prædicto caſu teneatur
integra alimenta præſtare, vel ſolùm dimi-
diam, ſi inſtitutus ſit in dimidia. & Salic.in
loco prædicto videtur tenere, quòd filius
integra alimenta teneatur præſtare. dicit
enim quòd ſi legatum vſusfructus reſtrin-
geretur ad alimenta, etiã pro portione ex-
tranei id prodeſſet filio, qui tantò minus
ſolueret matri pro alimentis, atq; ita præ-
ſupponit, quòd vbi portio extranei mini-
ma reſtringatur ad alimenta, filius tenea-
tur ſuper portione ſua præſtare matri inte
gra alimẽta, & id verum eſſet, ſi teneremus
opinionẽ, de qua ſuprà tractauimus, quòd
ex eodem teſtamento peti poſſint vſusfru-
ctus, & alimenta: ſed quia relicto generali
vſufructu omnium bonorum tenui legatũ
alimentorũ cõfundi, & commiſceri cũ vſu
fructu, exiſtimo quòd fili⁹ hoc caſu pręſta-
bit dimidiam, & non vltra, & probo rõne.
Nam legatum licè: diuerſimodè ſecundùm
diuerſitatem hæredum interpretetur, eſt
tamen vnicum: & licèt eius pars fiat con-
uerſio in aliam rem, tamen alimenta ſubro
gantur loco vſusfructus, ideo ſapere de-
bet illius naturam, l.ſi eum.§.qui iniuria-
rum.ff.ſi quis cautio. & eatenus debentur
alimenta, quatenus ſit conuerſio, vel tranſ-
latio, quia limitata cauſa, limitatum effe-
ctum producit, l. in agris.ff.de acquir. rer.
dom. & quando vnum loco alterius ſucce-
dit, tunc illud quod principaliter debetur,
videtur ſolui, quando ſubrogatum præſta-
tur ſecundùm Bar. in l.1.in prin. col.1.ff.de
actio.emp. vbi dicit quod ſoluendo inter-
eſſe, dicitur quis obſeruare † promiſſa, quia 157
iuris fictiõe intereſſe iudicatur idem cum
principali, idem Bar.in l.ſtipulationes nõ
diuiduntur, ff.de verb.oblig.Curt.iun.in l.
vinum, in fi.ff.ſi cer.pet. vbi Butigel. nu.55.
Dec.in conſ.2.num.8.in c.1.num.22. de iud.
Barbat.in conſ.74.col.12. poſt med. volu.3.
etſi integra alimenta deberentur à filio, v-
tique legatum quod eſt vnicum, fieret du-
plex, nam aliud eſt vſusfructus, aliud ali-
menta. rurſus lõgè minus læditur proprie-
tas verborum intelligẽdo quòd filius præ-
ſtet ſolùm dimidiã quàm ſi integra ea præ-
ſtaret, & ſicuti vxor retẽta proprietate vo-
cabuli haberet ſolùm dimidiam vſusfru-
ctus in bonis filij, ita habere ſolùm debet
dimidiam alimentorum, & legatum vſuſ-
fructus non reſpicit perſonam hæredum,
ſed bona: ideo quando pro parte transfun-
ditur in aliam rem, ea tranſactio fit cõtem-
platione rerum, non bonorum, atque ita
pro ea parte, quæ bona erãt onere vſusfru-
ctus affecta pro illa, & non vltra remanent
affecta onere alimentorum, proinde ſicuti
portio filij continebat ſolùm dimidiam to
tius vſusfructus, ita cõtinere ſolùm debet
dimidiam alimentorum, & ita teneo, licèt
non inueniam, qui hanc portionem, vel di-
ſputauerit, vel excitauerir.

Declaratur tamen quarta hæc limita-
tio, vt non procedat quoad prælegata facta
extraneo inſtituto cum filio, quia etſi pro
parte, quam capit hæreditario iure debea-
tur vſusfructus vxori, tamen pro alia par-
te, quam capit à filio cohærede, ſecundùm
l.miles ad ſororem.§.vltimo.ff.de legat.2.
extraneus contribuet † ſolùm pro alimen 158
tis, perinde ac ſi ea pars foret relicta filio,
ita declarat Caſtren.in conſil.133.volum.1.
quia extraneus illam partem habet à filio,
& debet eam tenere eo iure, quo tenebat
filius, diuerſam tamen ſententiam proba-
uit Picus in d.§.Titia, num.178. quæſtio.87.

ſequitur Gabriel d.concluſ.3.num.6. Man-
tica d.titu.7.nume.18. & hanc arbitror ſine
dubio veriorem, quia conſuetudo intro-
ducta eſt fauore filiorum, vt dixi. quando
ergo bona exiuerunt filiorum manus, ceſ
ſat fauor, & priuilegium perſonale extin-
guitur mutatione perſonæ, c. priuilegium.
de regul.iur.in 6. ſic enim videmus fieri in
eadem materia, quando moritur filius re-
lictis hæredibus extraneis, vt dicam infrà,
& quàdo ſuccedit fiſcus, addit Picus quòd
teſtator pręſumitur cogitaſſe, quòd iſta bo
na non erant penes filium remanſura, ideò
ex præſumpta teſtatoris voluntate vxor
habebit vſumfructum, facit quod ſuprà di-
ximus filiam, quæ ſtatuto vel renunciatio-
ne excluditur, ita demùm priuari, ſi maſcu
lus, vel non poſſit ſuccedere, vel non velit,
vt quia repudiet: ideò videmus quòd etſi
159 monaſterium ſuccedat † loco filij, & exclu-
dat ſuſtitutum, c. in pręſentia, de probatio.
§. ſed & hoc pręſenti. C. de ſanctiſſ. epiſ. ta-
men hoc nõ habet locum in portione, quã
ingreſſus non reliquit monaſterio, ſed ex-
traneo, quia perſonale priuilegium non
160 prodeſt † coniuncto, l. cùm patronus. ff. de
leg.2. ita Bal. in auth. niſi rogati, num.20. C.
ad Trebellian. Riminal. ſen. conſ.481. Zanc.
in l. hæredes mei. §. cùm ita. par.10. num.39.
Mantica de coniect. vlti. volunt. libr.11. tit.
3. num.14. Et non obſtat quod inquit Caſtr.
extraneum ſuccedere loco filij, quia per
hoc non ſuccedit in perſonale filij priuile
gium. Prætereà vt hoc alijs addatur, nõ eſt
verum quòd extraneus ſuccedat loco filij,
nam prælegatum habet à teſtatore, licèt ca
piat de manu filij. quando enim grauatur
161 aliquis ad dandum, teſtator † dare videtur
non grauatus. l. vnum ex familia. §. ſi de Fal
cidia, & §. ſed ſi duos, vbi glo. in ver. hære-
ditario. ff. de leg.2. Caſtr. in conſ.441. vol.1.
Crau. conſi.144. num.1. & ſeq. dixi in conſi.
7. num.27. non ergo attenditur, à quo præ-
ſtandum ſit legatum, ſed cui ſit relictum, &
à quo ſit relictum.

Tractandum hic eſſet, an principalis li-
mitatio procedat, quando cum filio inſtitu
ta eſt pia cauſa, vt eo caſu pro parte pia cau
ſa vxor conſequitur alimenta, quæſtio con-
temnenda non eſt, ſed quia ea cadit quoque
in ſequenti limitatione principali, tracta-
bitur eo loci de illius veritate.

Quintò principaliter limitatur, quan-
do filij inſtituti decederent, & bona deue-
nirent ad extraneos: quia tunc licèt viuen-
tibus filijs mater perceperit ſola alimenta,
tamen poſt eorum mortem integrum capit
vſumfructum: quæ concluſio, quando filio
non eſt datus ſubſtitutus, caret dubitatio-
ne, & paſſim ab omnibus recipitur, vt di-
cam infrà. ſed difficultas eſt, quando pater
in teſtamento dabit filio ſubſtitutum, & in
hoc communis eſt opinio, quod ſi ſubſtitu-
tus eſt extraneus, vxor integra habeat tali- 162
menta, ita Bar. in l. ſi ita ſcriptum fuerit. ff.
de manum. teſtam. quia inſpecto iure com-
muni vxor haberet vſumfructum etiã ſtan
tibus filijs, conſuetudo tamẽ derogat in fi-
liorum fauorem, ſed quando filius deceſſit
fauor filij ceſſat, & remanet locus iuri com
muni: Bar. in l. Titia. §. Titia teſtamento, nu.
20. ff. de lega.2. vbi dicit hoc procedere ab-
ſolutè in ſubſtituto vulgari. Bald. in l. & ſi
contra tabulas, num.2. ff. de vulg. & pupill.
& dicit rationem, quia legatũ vſusfructus
cenſetur tacitè à ſubſtituto repetitũ, l. li-
cet Imperator. ff. de leg.1. & ſubdit dari eo
loci caſum, in quo ſubſtitutus præſtat lega-
tum plenius, quàm inſtitutus, & dicit hanc
rationem conſideraſſe glo. in l. filius. §. ſed
ſi impubes. ff. de lega. præſtan. idem volue-
runt Bal. & Imola in d. §. Titia, & ibi Picus
num.40. dicit communem, allegando Bart.
Bald. Ang. Imo. Raph. Aret. Alex. Abb. Iaſ. &
alios, vt per eum, qui omnes loquuntur in
vulgari ſubſtitutione, eandem probarunt
Roma. Caſtr. Capolla, Anchar. Angel. Aret.
Socin. ſen. Cur. ſeni. Dec. Rui. Gozadin. So-
cin. iun. Pariſ. & alij citati à Gabriel. com-
mun. opin. lib.5. tit. de vſufru. conclu.3. nu.
7. & præter eum Tiraqu. Natta, & Roland.
quos citat, & ſequitur Mantica in tract. vl-
tim. volunt. lib.9. titu.7. num.19. vbi poſt a-
lios profitetur eſſe magis communem. Ca-
ualca. in d. tract. de vſufruct. mulie. reli. nu.
41. & quoad vulgarem ſubſtitutionem po-
nit hoc etiam Gabriel. d. conclu.3. nu.10. Si-
mon d. r[?]cta. de interpreta. vltim. volunt.
lib.4.

lib.4.dubita.10.nume.60. vbi alios citat, &
hanc ſententiam dicit magis communem
Dec.in conſ.476.nu.3, ver.ſecundò reſpon
detur. & ratio eſt, quia quandocunque ceſ-
ſat filiorum fauor, ceſſat etiam conſuetu-
do, quæ in illorum fauorē fuit introducta.
& quamuis ferè omnes prædicti loquan-
tur, quando datus fuit ſubſtitutus, tamen
idem eſt quando filius deceſſit nullo dato
ſubſtituto, vt explicitè poſt multos, quos
allegat, dicit Gabriel.d.concluſ.2.nu.62. &
concluſ.3,nu.7. Caualcan.d.num.41. & ſeq.
Mantica d titu.7.nume.60. & caſus eſt meo
iudicio clarus, quia idem videmus, quan-
do filius cum extraneo eſt inſtitutus, quia
tunc fit vſusfructus conuerſio in alimen-
ta & ſi procedit in vulgari ſubſtituto, mul-
tò magis locum habebit in eo, qui non eſt
ſubſtitutus. & hanc partem tenuit Ancha.
Moder.famil.q.1.num.2.& ita vult Alex.in
conſ.42.per totum, volum.2. vbi fortius lo
quitur, quando filius deceſſit viuo teſtato-
re, & teſtamentum ſuſtinetur virtute clau
ſulæ codicillaris. Angel.in conſil.109.qui-
dam patronus, num.3. verſi.mortuis autem
filijs, vbi dicit, quod legatum variatur ſe-
cundùm tempora propter diuerſitatē per-
ſonarum, in quibus non cadit vniformis
fauor, vel conditio, latè Tiraq.alios citans
in l.ſi vnquàm, in verſi.ſuſceperit liberos,
num.163.C.de reuoc.donat.Pariſ.conſil.21.
nume.7.volum.2. & quod dictum eſt de fi-
lio qui deceſſit viuo teſtatore, ſequitur
Caualcan.d.num.21. Picus d.§.Titia, nu.40.
circa finem, vbi ponit idem eſſe, quando fi-
lius voluit adire, allegat Alexan. vide ta-
men, quæ dicam infra in 4. ſublimitat. &
& quando ſumus in ſubſtituto vulgari, nō
ſit diſtinctio, an legatum ſit vnum, vel mul
tiplex, & an incœperit à filio, vel à ſubſti-
tuto, quidquid ſit in ſubſtituto pupillari,
de quo dicam infrà.

Hanc concluſionem amplia, etiamſi ho-
ſpitale, vel alia pia cauſa ſucceſſerit filio,
163 quia nihilominus † mater habebit vſum-
fructum, vt notabiliter voluit Bald.in l.&
ſi contra tabulas, circa finem.ff.de vulga.&
pupilla vbi loquitur in hoſpitali, ſequi-
tur Imola ibi colum.3.verſ.& hoc tenendo
benè facit, & hoc dictum inquit valdè no-
tandum Picus d.§.Titia, nume.40. Iaſ.in l.ſi
fundum ſub conditione.§.ſi paterfamilias,
num.7.ff.de leg.1.vbi tranſit cum eis. Deci.
qui directò conſuluit contra hoſpitale, in
conſ.476.nu.2.& nu.4. vbi ſequitur prædi-
ctos, & illud conſilium reperitur in 1.vo-
lum.conſiliorum Socini iuni.conſil.86. &
latè contra hoſpitale ponit Socin. iun. in
conſil.85.num.24. & ſequen.volum.1. quia
non eſt tantus fauor erga piam cauſam, ſi-
cut erga filios, nec eſt tanta teſtatoris affe-
ctio, ideo non poteſt conſuetudo ad cau-
ſam piam extendi. & ſubdit, quòd hæc ſen-
tentia non habet contradictorem, ideo fo-
ret temerarium ab ea recedere. Caualcan.
d.nu.42.& videtur admittere Ruin. in cōſ.
17.volum.2.vbi etſi in ſuo caſu contrarium
teneat, non tamen mouetur fauore piæ cau
ſæ, ſed ex alijs, vt per eum, & hanc partem
tenet Picus in d.§.Titia, nu.73. ver.decimo-
quartò quæro. vbi ſubdit, quòd ipſe non
auderet diſcedere ab hac ſententia ob de-
ciſionem Baldi & Imolæ, licèt non proce-
dat ſine magna difficultate, exiſtimat tamē
quæſtionem eſſe pro amico, hanc quoque
amplectitur Gabriel.d.concluſ.3.nume.17.
fundatur hæc cōcluſio ſuper ratione, quod
non ſit extenſio conſuetudinis, quia non
eſt eadem ratio, nec ſubeſt eadem teſtato-
ris affectio. Addo quòd etſi pia cauſa mul-
tum ſit fauorabilis, vt per Rom.in authen.
ſimiliter.C.ad leg.Falcid. & Tiraqu.in tra-
cta.de priuileg. piæ cauſæ, tamen non ſunt
multiplicanda priuilegia, vel ſpecialia l.
ius ſingulare.ff.de legib.& in dubio priui-
legiatus non vtitur priuilegio, ſed iure cō-
muni, & non reperitur eccleſiam, vel piam
cauſam eſſe in hoc ſpecialiter priuilegia-
tam, ideo qui nititur priuilegio, tenetur
probare, quia vxor habet intentionem fun
datam ſuper iure communi, ex prædictis ta
men Doctoribus nōnulli loquuntur, quan
do eccleſia, vel pia cauſa fuit ſubſtituta, alij
loquuntur quādo fuit inſtituta non extan-
tibus filijs, qui caſus, etſi diuerſi ſint quoad
facti poſitionem, habent tamen eandem iu-
ris determinationem.

In cōtrarariam tamen partem tranſiuit

Corn.in conſ.112.col.4.verſi. item concur-
rit, volu.2. vbi dicit, quòd ſi filio ſucceſſit
pia cauſa, relictum vſusfructus reſtringi-
tur poſt filij mortem ad alimenta, perinde
164 ac ſi filius viueret, quia fauor piæ † cauſæ
comparari ſolet fauori filiorum, ſecũdùm
Caſtr.in l.& in epiſtola.C.de fideicom.&
ſicuti dicimus quod monaſterium ſuccedit
loco filij, auth. niſi rogati.C. ad Trebell.c.
in præſentia, de probatio. ita dicendum vi-
detur in cauſa pia, & in dubio fauẽdum eſt
165 cauſæ † piæ, l. ſunt perſonæ.C.de religio.
& ſumpt.fun. Rom.in auth. ſimiliter.C.ad
leg.Falcid.& facit, quia ſicuti filius vulga-
riter ſubſtitutus excludit matrem à ſucce-
166 dendo ex tacita pupillari incluſa † in vul-
gari, ſecundùm Imp.in l.precibus.C.de im
pub.& in l.Lucius.ff.de vulg. ita etiam pia
cauſa modo prædicto ſubſtituta matrẽ ex-
167 cludit, † vt poſt Angel. voluit Caſtr. in d.l.
precibus.Corne.d.conſil.112.& ſæpè vide-
mus, quòd diſpoſitio introducta ſpeciali
fauore filiorum, extenditur etiam ad cau-
ſam piam, vt probat Barba.in l.hac conſul-
tiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta. vbi di-
cit priuilegium illius legis procedere eti-
168 am, quando quis † teſtatur ad piam cauſam,
licèt introductum fuerit ad fauorem filio-
rum, de quo videri poſſunt, quæ ponit Ti-
raq.in tract.de priuileg. piæ cauſæ, priuil.
2.& multis ſequen.Clar.in tract.de teſtam.
quæſt.6.7.& ſeq. in quibus locis circa teſta
mentum repetita videntur priuilegia om-
nia filijs conceſſa, imò videtur aliquando
maiorem impendi fauorem piæ cauſæ, quá
filijs, quando non agitur de excludendo fi-
lios à ſua legitima, vt declarat Anchara.in
169 conſ.46. dum vult quòd conditio, † ſi de-
ceſſerit ſine filijs, nõ ſubintelligatur quan-
do filij grauati ſunt reſtituere piæ cauſæ,
quia plus ei fauetur, quàm filio, ſi non tra-
ctatur de totali excluſione, ſequitur Felin.
in c.Sanctæ Mariæ, colũ.28. de conſtitut. &
dicit multum notãdum Picus d.§.Titia, nu.
74.ver.eſt verum quod.

Prior tamen opinio verior eſt, quia in
cauſa pia non militat ratio, quæ fuit à con-
ſuetudine conſiderata in filio, vt benè ad-
uertit Socin. iun.in conſi.85.nu.23.vol.1.&
dicit Picus d.nu.74. quod vbi tractatur de
ſucceſſione aſcendentium, lex magis fauet
† deſcendentibus, quàm piæ cauſæ, c. qui- 170
cunque.17.quæſt.1. glo.in l.ſi quis ad decli-
nandum.C.de epiſ.& cler.

Limitatur tamen hæc concluſio, vt non
procedat, quando filius ingrederetur mo-
naſterium, vel daret ſe alij † in arrogatio- 171
nem, quia tunc mater non haberet integrũ
vſumfructum, ſed ſola alimenta, ita Picus
in d.§.Titia, nume.93. verſ. vigeſimotertiò
quæro, quia ex quo pater nullum dedit fi-
lio ſubſtitutum, videtur legatum filio in-
iunxiſſe: propterea ſicuti filius ipſe tene-
batur, ita tenetur monaſterium, argumen-
to l.qui fundum.§.qui filium.ff.ad leg. Fal-
cid. & non poteſt legatum videri iniunctũ
filio vel arrogatori, cùm pater de eis non
potuerit cogitare, argumẽto l.de his.C.de
tranſactio.l.cum Aquilia.ff.eod.tit.& cùm
ab initio voluntas teſtatoris fuerit, quòd
mater habeat alimenta tantùm, non poteſt
augeri legatum ex poſt facto contra volun-
tatem teſtatoris, & Picus dicit hoc verum
eſſe, ſiue vſusfructus fuerit ſimpliciter re-
lictus, ſiue donec caſtè, & honeſtè vixerit,
dummodò tamen nõ fuerit filio datus ſub-
ſtitutus, atque ita reſidet poſt multas titu-
bationes relinquens cogitandum, quia nõ
inuenit has difficultates ab alijs rumina-
tas, licèt Anton.Gabriel.d.concluſ.3.num.
9.referat, Picum tenere contrarium, quia
fortè non vidit illius verba in fine quæ-
ſtionis. Hæc concluſio eſt meo iudicio ve-
ra, quia † monaſterium ſuccedit loco filij, 172
c.in præſentia, de probatio. authen.ſed hoc
præſenti.C.de ſanctiſſ.epiſ.auth. niſi roga-
ti.C.ad Trebel.notant Dd.in authen.ſi qua
mulier, vbi Iaſ. verſic. ego non diſcedo à
communi.C.de ſacroſ.eccle. & filius, † qui 173
dat ſe in arrogationem, non acquirit pro-
prietatem patri arroganti, ſed vſumfructũ
ſolùm hodie, vt inquit Picus d.nume.93.&
nõ dicitur filius hoc caſu alienare, nec mu-
tatur perſona. Et quamuis ſuprà dixerim
piam cauſam haberi pro extraneo quoad
hoc, ne mortuo filio reſtringatur legatum
vſusfructus, ex doctrina Bal. & Imolæ in l.
ſi fundũ §.ſi paterfamilias.ff.de leg.1. tamẽ
illud

74 illud eſt verum, quando filius per † mortẽ,
vel aliter priuatur bonis, & non extat: ſe-
cùs autem, quando monaſterium ingredi-
tur, quia eo viuente monaſterium repræ-
ſentat filium, quod non eſt in alia pia cau-
ſa, & propterea hæc limitatio habebit ſo-
lum locũ in caſibus, quibus monaſterium
eſt loco filij, & excludit ſubſtitutum, nõ au
175 tem in caſibus quibus † monaſterium non
excludit ſubſtitutum, qui caſus habentur
poſt alios latè apud Tyraq. in l. ſi vnquam,
in verſ. ſuſceperit liberos, nu. 43. 46. & ſeq.
C. de reuoc. don. Eman. à Coſta in c. ſi pater,
part. 1. verſi. ſi abſque liberis, nu. 70. de teſta
men. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. creatio. lib. 3.
§. 21. limit. 7. num. 161. & num. 171. Zanc. in l.
hæredes mei, §. cum ita, part. 10. nu. 39. Man-
tica de coniect. vltim. volunt. lib. 11. titu. 7.
num. 1. & ſeq. nam, & ſi per ingreſſum om-
176 nia bona filij tranſeant in † monaſterium,
auth. ſi qua mulier, C. de ſacroſ. eccleſ. iun-
cta l. Deo nobis, C. de epiſco. & cler. tamen
cum filius viuit, bona videntur quodam-
modò eſſe apud ipſum, cum & ipſe ſit pars
monaſterij, quod ſecùs eſt quando tracta-
mus de pia cauſa, quæ non habet annexam
filij perſonam, & hoc modo reſpondetur
ad id, quod poſſet opponi de fiſco, & de ex-
traneo ſubſtituto, quòd pungit Picus loco
prædicto, quia ibi perſona filij remanet pe
nitùs excluſa.

Limitatur ſecundò, quando legatum v-
ſusfructus non reſtringitur ad alimenta ex
conſuetudine Bulgari, ſed ex voluntate te-
177 ſtatoris importata † per verba teſtamenti,
quia tunc licèt decedat filius, non tamẽ au-
getur legatum, ſed remanet in ſuis termi-
nis prioribus. ita declarat Ruin. in conſ. 17.
nu. 13. ver. & ex hoc vltimo, volu. 2. quia ſe-
cundùm eum deciſio prædicta locũ habet,
quando verba quæ ex ſui propria ſignifica
tione importabant vſumfructum, reſtrin-
guntur ad alimenta fauore filiorum per cõ
ſuetudinem: ſed aliud eſt, quando verba ex
propria ſignificatione nõ importãt vſũfru
ctum, & loquitur quando teſtator reliquit
vxorem tutricem dominam & madonnam,
et adminiſtratricem liberando eam ab ob-
ligatione reddendi rationem, idem voluit
Pariſ. in conſ. 21. num. 17. & 20. vol. 2. vbi lo-
quitur in eiſdem ferè terminis, & hæc non
eſt propriè limitatio, quia hic caſus nun-
quam fuit incluſus in conſuetudine Bulga
ri, ſed volui omittere, quia etſi nõ propriè
cadat ſub regula, rectè tamen ad propoſitũ
noſtrum applicatur.

Tertiò limitatur, vt non procedat quo-
ad legitimam filiorum, quia etſi vxor mor-
tuis filijs conſequatur integrum vſumfru-
ctum aduerſus filij hæredes, tamen illum
non habebit inquantum extenditur legiti-
ma filij, ſed filius habebit ſuam legitimam 178
non † ſolum in proprietate, ſed etiam in v-
ſufructu, vt cõcludit Picus in d. §. Titia, nu.
83. verſ. tertiò limitatur, vbi mouetur, quia
filij debent habere integram legitimam in
bonis patris tam ratione vſusfructus, quã
proprietatis, ſecundùm glo. in auth. nouiſ-
ſima, C. de inoff. teſtamen. glo. 2. ſuper verſ.
grauamen, in l. quoniam in prioribus, C. eo
dem tit. vbi Bal. notat, eandẽ cõcluſionem
probauit Roder. in d. l. quoniam in priori-
bus, in 3. ampliatione, nume. 5. vbi infert in
propoſito, quòd apud Hiſpanos filius hæ-
res inſtitutus relicto vxori vſufructu vni-
uerſali, tenebitur vxori pro vſufructu re-
linquere ſolum quintam partem, ex quo le
gitima capit omnia bona, excepta quin-
ta: & ſubdit eſſe notandum in practica,
quia ſæpè mariti relinquunt vxoribus v-
ſumfructum omnium bonorum, & ibi in
principio ſuſtinet eam cõcluſionem, quòd
filio debetur legitima etiam cũ vſufructu,
& eſt text. expreſſus in §. prohibemus, in
Authen. de trien. & ſemiſ. qui reprehendit
maritos relinquẽtes vxori vſumfructum,
filios autem inſtituentes in nuda proprie-
tate: & hanc concluſionem, quòd vxor non
habeat vſumfructum in legitima filij, ante
omnes firmauit Bart. in l. vxori meæ. ff. de
vſufr. leg. per tex. in d. §. prohibemus, & di-
cit ita omnes Dd. communiter tenere, Ioã.
And. ad Specul. in tit. de pignor. §. 1. circa vl
timam colum. Bal. in l. quoniam in priori-
bus, in prin. & dicit Bal. in d. l. vxori, quod
ea hodie eſt correcta per d. §. prohibemus,
idem voluit Iaſ. in auth. nouiſsima, nu. 44.
C. de inof. teſtamen. vbi ideo reprobat gl. 2.

in d.§.prohibemus,quæ cautelam docet ad
excludendum filium à legitima, vt ſcilicet
inſtruatur hæres in omnibus bonis,& ma-
tri vſusfructus relinquatur, quam glo. ibi
Ang.dicit ſingularem, & eius cautelam ſe-
quitur Cæpol.caute.21.eam quoque caute-
lam reprobat Picus d. nu. 83. & prædictam
concluſionem, quòd filius detrahat legiti-
mam,tenuit Pariſ.in conſi.96.num.30. vol.
2,eam quoque ſequuntur Alex. Corn. Dec.
Ruin. Boer. & alij citati à Caualc. in tract.
de vſufr.mulie.reli.nu.95. ver.& etiam po
terit retinere, folio 270. Mantica d. lib. 9.
tit.7. num. 21. rationem dicunt omnes eſſe,
quia filius grauari non poteſt in legitima,
ideo relictum vſusfructus non extenditur
ad legitimam,ſicuti non extenditur ad feu-
dum,emphyteuſim,fideicommiſſum, & a-
lia bona,quę non ſunt in libera diſpoſitio-
ne teſtatoris, vt paſsim ponunt Doctores
in locis ordinarijs,præcipuè Caualcan.lo-
co prædicto.

Hanc tamen declarationem reſtringit
Ang.in d.§.prohibemus, vt non procedat,
179 quãdo proprietas † relicta filio excedit va-
lorem legitimę:tunc enim grauamen vſus-
fructus iniunctum omnibus bonis ſuſtine-
tur, licèt aliud ſit quãdo nulla illa proprie
tas minus valeret, quam importet legiti-
ma,ſequitur Cæpol.d.caute. 21. & Iaſ. in d.
auth.nouiſſima,nu.44. videtur ſequi.idem
videtur velle Picus d.§.Titia,num.83. verſ.
ſed reperio. vbi tamen non benè ſe expli-
cat Opizo.l.filiusfamilias,§.diui, nu.46.ff.
de leg.1.Crot.conſi.67. nu. 24. hanc partem
180 ego confirmo,quia filius poteſt in re †pro-
pria grauari,quando ei ſuprà legitimam re
linquitur,l.filiusfamilias, §. apud Marcel-
lum,ff.de leg.1.l.Imperator, §.ſi centum. ff.
de leg.2.Fabian.in authen.nouiſſima,num.
169.C.de inoff.teſtam. & dicam latiùs pau-
lo infrà.Roder.tamen in d. ampliat.3. nu-
me.2.& ſequenti,vult contrarium, vbi di-
cit Ange.loquutum inconſideratè, malè &
ex ſua opinione, per tex.in l.ſcimus,§.cum
autem,C.de inoff.teſtam.vbi filius cui plus
relictum fuit, quam importet legitima,po
teſt detrahere legitimam ſine onere expe-
ctando in reliquis conditionem,adducit e-
tiam multa alia,& poſt Iaſ.in d.auth.nouiſ
ſima,num.45.dicit idem eſſe, quando pater
relinqueret filio vſumfructũ,& docet quo
modo fieri debeat æſtimatio nudæ proprie
tatis,& vſusfructus,de qua etiam nonnihil
tractat Picus loco prædicto.

Ego teneo quòd ſi filio relinquitur plus
quam importet legitima, teneatur filius re
pudiare illud plus, vel acceptare cum one-
re † iniuncto,Cyn.Bald.& Salic. in l. inſti- 181
tuta,C.de impuber. Cyn. & Bal. d. l.vnica,
C.quando non peten.part. cum verò filius
acceptat hæreditatem,tenetur onus iniun-
ctum agnoſcere,& acquieſcere,quia hæres
tenetur † ſeruare voluntatem teſtatoris, 182
l.cum à matre.C.de rei vendic.etiam quan-
do adiuiſſet cum beneficio inuentarij,quia
etſi inuentarium præſeruat iura illæſa, ta-
men hæres nõ gaudet illius beneficio,qua-
tenus ſuppetunt vires † hæreditatis,vt per 183
Dd.in l. fin. §. in computatione, C.de iure
deliber.Roma.in conſi.18.num.4. cum infi-
nitis congeſtis à Pinel.in l.1.part.3.num.81.
verſ.ampliatur ſeptimò, C.de bon. mater.
& non obſtat,quòd grauamen reijciatur de
legitima, quia reſpondeo hoc eſſe verum,
quando repudiando cætera bona ſibi reli-
cta,vult ſolam legitimam conſequi, & ita,
quando filius repudiat relictum, ſecùs quã
do filius acceptat relictum,quia tunc tene-
tur ſeruare voluntatem defuncti, & pro
hoc facit, quia filius adeundo ſimpliciter
hæreditatem, videtur ſe obligare † ad om- 184
nia onera hæreditaria,ex quo dicitur quaſi
contrahere,§.hæres.Inſtit.de oblig.quæ ex
quaſi contract.l.ex maleficijs.§.hæres,ff.de
actio. & oblig. atque ita onus videtur ma-
gis iniunctum ab ipſo filio,quam à teſtato-
re,& pro hoc facit quod voluit Cuman. in
l.filiusfamilias,§.diui, ff.de leg.1.vbi dicit,
quòd ſi teſtator filium inſtituendo in plus
quam importet legitima, imponat graua-
men, & pœnam in caſum inobſeruantiæ,
tunc licèt † quoad legitimam, non valeat 185
grauamen, tamen ſi filius contraueniat, e-
rit locus pœnæ, & ſubdit ita fuiſſe iudica-
tum. quod enim dicitur non poſſe imponi
legitimæ grauamen, locum habet ab initio,
non accedente conſenſu hæredis, vel eo

non

non acceptante id quod eſt ſuprà legitimã,
186 atque ita alio non apparente,† quia cum de
vno diſputamus, cætera præſupponuntur
habilia. §. in extraneis. Inſtit. de hęred qua-
lit. & different. & ſubintelligitur ſemper
187 clauſula, rebus † ſic ſtãtibus, l. quod ſeruus,
ff. de condi. ob cau. l. quęro, §. inter locato-
rem, ff. loca. Rom. in l. 1. q. 12. in fin. C. quan-
do non pet. par. Tyraq. latè in præfa. l. ſi vn-
quam, num. 130. C. de reuoc. don. cum ſimili
bus, & prædictam Cum. deciſionem tenet
etiam Caſtr. in conſ. 77. col. 2. ver. & poſito
quod non reddat, vol. 1. Opizon. in §. diui,
nu. 41. Soci. Ruin. Socin. iun. & Cæph. quos
citaui in conſi. 215. num. 16. & ſequ. vbi pro-
baui ſuſtineri pœnam contra filium etiam
alienãtem intra legitimam, quia pater, qui
non tenebatur aliquid relinquere vltra le-
gitimam, relinquendo poteſt quamcunque
legem relicto adſcribere, cui tenetur filius
ad implementum, ſi vult commodum per-
cipere ex teſtatoris diſpoſitione, vide Lu-
dou. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap.
15. num. 12. & quamuis ea deciſio non reci-
piatur ab aliquibus, tamen tranſit ſine du-
bio quando teſtator declarat velle ſe quod
onus includat etiam legitimam vt ibi dixi,
concludo igitur, quod ſi plus eſt filio reli-
ctum, quam ſit legitima, tenebitur filius pa-
tri quod mater conſequatur etiam vſumfru-
ctum in legitima, ſi tamen apparet quòd te-
ſtator voluerit vſumfructum extendi etiã
ad legitimam: ſecùs autem dicerem, quan-
do non eſſet facta mentio de ipſa legitima,
188 quia in † dubio non videtur teſtator volu-
iſſe eam includere, Aret. in conſi. 29. num. 2.
dub. Iaſ. in d. §. diui, in 1. lect. num. 12. cum a-
lijs, quos citaui in d. conſi. 215. num. 1. ſicuti
etiam non veniunt bona, de quibus teſta-
tor non poteſt diſponere. ex quo voluntas
teſtatoris præſumitur eſſe conformis lega-
li diſpoſitioni.

Quartò ſublimitatur, quando datus eſ-
ſet pupillaris ſubſtitutus; tunc enim licèt
filius moriatur, tamen vxor habebit ſolum
189 alimenta, † ſi ſit relicta vſufructuaria om-
nium bonorum, Bart. in d. l. Titia, §. fin. nu.
11. ver. ego dixi, ff. de leg. 2. vbi ſubdit ſe ita
conſuluiſſe, & ſuo conſilio plur[...] ſcri-
pſiſſe, quia legatum viuente fil[...]

certam formam & interpretationem, ideo
mortuo filio cum legatum ſit vnicum, non
variatur: ſecùs, dicit ipſe, quando vſusfru-
ctus eſſet relictus, donec caſtè & honeſtè
vixerit, quia tunc eſſet annuum, & pro pri-
mo † anno purum, & pro ſequentibus con- 190
ditionale, proinde incipit ſingulo anno de-
beri ex perſona ſubſtituti, qui cum ſit ex-
traneus, non præbet iuſtam cauſam reſtrin-
gendi vſumfructum ad alimenta, ita quoq;
Bart. in l. ſi cui in annos, ff. quemad. vſusfr.
amit. vbi diſtinguit inter annuũ & vnicũ
legatum, vt primo caſu integer debeatur v-
ſusfructus, ſecundo verò reſtringatur ad
alimenta, idem Bart. in conſi. 171. Nicolaus,
volum. 1. vbi ſemper vtitur eadem diſtin-
ctione, Bal. in conſ. 119. factum proponitur,
col. fin. verſic. quatenus ergo, vol. 3. vbi di-
cit, quòd ſi legatum in vita factum vxori
ſit ſine diuiſione & multiplicatione, tunc
attenditur initium, & cum ſit vniforme
nunquam variatur, ſed quando non cenſe-
tur vnum legatum, ſed plura, & illius dies,
vel conditio incipit diuerſimodè: tunc cũ
deuenit ad extraneum hæredẽ, iudicamus
de legato tanquam de relicto facto ab hæ-
rede extraneo, & ibi Bald. excuſat ſe quòd
alibi videatur voluiſſe contrarium, ſed mo-
net conſideranda eſſe ſua verba, Ang. in cõ-
ſi. 109. num. 3. vbi dicit, quòd ſi legatum an-
nuum eſt, variatur circa tempora ſecũdùm
diuerſitatem perſonarum, quia non eſt v-
num, nec ſemel cedit dies, & quòd illud le-
gatum quod præſtandum eſt ab hæredibus,
nunquam fuit debitum à filijs; ſecùs tamẽ,
quando eſt vnicum. Rom. optimè loquens
in conſ. 316. in caſu propoſito, nu. 8. vbi di-
ſtinguit, vt ſuprà, & quando legatum eſt v-
nicum, rationem reddit, quia ſubſtitutus
pupillaris cum ſemel legatũ originem ha-
buit in perſona filij, non tenetur in plus,
quàm filius teneretur, l. qui fundum, §. qui
filios, in fin. ff. ad leg. Falcid. & legatũ reli-
ctum ab inſtituto, non cenſetur repetitũ à
ſubſtituto † pupillari, qui ſuccedit ex ſub- 191
ſtitutione expreſſa, propterea ſubſtitutus
præſtat legatũ non tanquã ſubſtitutus, ſed
tanquã hæres impuberis, l. 1. §. interdum, &
in l. ratione, §. quod vulgo. ff. ad leg. Falcid.
& hæc

à pupillari ſubſtituto,quia ea commutatio
de alimentis in vſumfructum non fit vigo-
re alicuius repetitionis,ſed quia ceſſat con-
ſuetudo,& cõſuetudinis ratio propter quã
legatum vſusfructus reſtringitur ad alimẽ-
ta,& quia mutatione perſonæ mutatur pri-
uilegium cõceſſum perſonę. minus mouet,
quod hæres non teneatur in plus, quàm de-
functus,quia hoc eſt verum,quando à prin-
cipio debitum fuit taxatiuè reſtrictum,at-
que cum ea reſtrictione, & taxatione in eſ-
ſe productũ , & contractum. at in caſu no-
ſtro filius inſpecta verborum proprietate
tenebatur ad vſumfructum integrũ , ſed ex
conſuetudine Bulgari ob ſingularem fauo-
rem erga filios reſtrictum ad alimenta, non
ergo mirũ,ſi mortuo filio hęres eius pręſtat
legatum.prout importat verborũ proprie-
tas:filius enim iure communi attento tene-
batur ad vſumfructum,ſed ob priuilegium
præſtabat ſola alimenta:finito autem priui-
legio inſurgit ius commune. Et eodem mo-
do reſpõdetur ad id,quod qualitas obligati-
onis non debeat variari ex perſona hære-
dum,quia intelligitur in obligatione, quæ
proueniebat à iure communi:ea enim non
variatur, ſed ea, quæ fuit in priuilegium
perſonæ conceſſa variatur ſemper extincta
perſona:hæc autem reductio alimentorum
tanto facilius concedi debet,quanto eſt fa-
uorabilior, quandoquidem fauorabilis eſt
193 ea † interpretatio, per quam reducimur ad
ius primæuum, gloſſ. ſingularis in c. ſtatu-
tum,in ver.numerandum, de præben.in 6.
Butr.in c olim tibi,de verb.ſignifi. Alex. in
l.ſi conſtante,ff.ſolu.matr.Iaſ.in l.ſi vnus.§.
pact.ne peteret,ff.de pact. & in auth.quàs a-
194 ctiones,C.de ſacroſ. eccleſ.res † enim redit
de facili ad naturam ſuam,d.l. ſi vnus.§.pa-
ctus.c.ab exordio,diſt.25. ſed primordio in
ſpecto iſtud legatum importabat vſum-
fructum, ergo poſtquam eſt reſtrictum ad
alimẽta,fauorabilis erit reductio,ſi amplie
tur ad vſumfructum,vt dixi,& nõn mouet
quod ſit vnicum,ergo eodem modo intelli-
gendum, quia dixi iam quod variatur in
qualitate,& ſubſtãtia,prout ceſſat ratio cõ-
ſuetudinis. Et hæc pars meo iudicio verior
eſt,& diſputãdo ſuſtineri poteſt. ſed opinio

Bartoli in contrarium allegati eſt commu-
nis,& id negari non poteſt.Quod ſi ea com-
munis teneatur,declarabitur opinio, quam
ſupra poſui in prin.principalis huius limi-
tationis,quæ habet quod mortuo filio reli-
cto extraneo hærede vxor conſequatur v-
ſumfructum,vt procedat quando legatũ eſt
annuum,vt quia relictũ ſit ſub temporum
dinumeratione,videlicet,donec,dum,quo-
ad,quamdiu,vel aliter ſub ſimili forma.Se-
cus,quando legatum eſſet † vnicum,& ſim- 195
plex per ſupradicta,& ita aduertit Picus in
d.§ Titia,nu.44. in fi.ve.ex quo inſert,& n.
47.ver.ex quibus omnib poteſt,vbi in fine
ſubdit hoc eſſe notandum,& quotidianum,
& eſſe ſuam nouam inuentionem, quæ licet
non probetur authoritate, probatur tamen
fundamento ineuitabili.eſt verum quod i-
dem Picus,nu.94.in q.23.tenet contrariũ,&
vult quod etiam quando vſusfr.eſt relictus
donec &c.reſtringatur ad alimẽta per iura
allegata ab eo,quæ tamen opinio mihi non
placet,vt paulo ſupra deduxi.

Sextò concluſio noſtra principaliter limi
tatur,vt nõ procedat quñ bona per delictum
filij in fiſcũ deuenirent.eo enim caſu mater
in bonis ſic,vt ſupra confiſcatis habebit in-
tegrũ vſumfructũ, quia & ſi fiſcus ſuccedat
† loco hęredis,ſecundũ gl.in l.inter eos,vbi 196
Bar.in fi.ff.de fideiuſ.Bal.in l.3 C.ad le.Fal.
in l.pe.§.1.C.ad Trebel.tamẽ habetur loco
extranei hæredis,† non aũt loco filij, vt in- 197
quit Bal.in l.1.col.1.C.de bon.li.& quod ſit
loco extranei hæredis,ponit gl. in l. nõ in-
telligitur.§.cum ex cauſ.vbi Bar.ff. de iure
fiſci,in l.ſi marito,in prin. ff. ſol.matr. Ro,
in con.73.circa primũ, Rui.in con.24. num.
12.vol.5.Crau.in con.263. nu.7. Rui.qui ita
in propoſito † determinat in con.26.nu.3.& 198
ſeq.vol.5.vbi dicit quod ſi vſusfruct. relin-
quatur vxori donec vixerit,vel per ſimilia
verba importantia multiplicitatem legato-
rũ,licet viuente filio conſequatur ſolũ ali-
mẽta,tamẽ filio defuncto habebit vſumfru
ctum integrum,& diſtinguendo modo prę-
dicto videtur innuere, quod ſola cõſequa-
tur alimenta caſu quo ſit relictus fruct.ſim- 199
pliciter per vnicum legatum. mouetur ex
prædicta Bart. deciſione,& ex eo quod non

tranſeunt in fiſcum iura,quæ non poſſunt trãſire in extraneum,ſed ante eum idẽ voluit Curt.ſen.in conſ.14. nobilis teſtator, per totum,vbi pluribus confirmat,& diſtinguit modo prædicto,ſubdens quod legatum
199 dicitur annuum,† quãdo relinquitur ad vitam vel quoad vixerit,vel quamdiu nubet, vel toto tempore vitæ ſuę,vel ea permanẽte in viduitate, vel ſingulis annis,vel ad decennium,Picus in d.§.Titia,num.47.ver. ex quibus omnibus.vbi tranſit cum prædicta diſtinctione, licet aliud dicat in quæſt. 23. num.91. Anton.Gabrie.d lib 5.in tit.de vſu fruct.conclu.3.num. 8. vbi tamen loquitur ſimpliciter, & indiſtinctè, ſed intelligi debet ſecundum prædictam diſtinctionẽ,quãdo vſusfructus fuit relictus ſub dinumeratione annorum,Rol.in conſ.74.nu.11.vol.2. vbi indiſtinctè ſequitur Ruinum in loco prædicto, prout etiã facit Caual. de vſufr. mulie.reli.nu.40.Simon de Pret.d. li.4.dubitatio. nu.60.in prin.& nu.62.in fi.& ratio eſt,quia per confiſcationem fiſcus ſuccedit in ius filij delinquẽtis, & acquirit iura om-
200 nia actiua,& paſſiua, † quæ filio conpetebant,l.2.C.ad leg.Iul. de vi publ.l. ſi adẽptis. C.de ſen.paſ.l.ſi vt proponis, C.de bon. dam.Caſt.in con.441.nu.1.vol.5. Aret.in l.ſi quis mihi bona. §. ſeruus municipum.ff. de acq.hęred. Boſsius in tit.de pub. bo.nu. 13. Soc.iun.in conſ.34.col.2.vol.3.Peregri. moder.in trac.de iure fiſci,li 5.nu.53.& ſeq.vbi latè.filius autem, quando legatum erat vnicum,tenebatur ſolum ad alimenta, ergo & fiſcus.at quando legatum eſt multiplex, & annuum,tũc incipit deberi ſingulo anno,& ideo à fiſco debetur vſusfructus non alimẽta,& primo caſu retinet originalem naturam,quam habebat,qnando incipit deberi.

Sed vt dixi,mihi nullo modo placet diſtinctio prædicta,quia conſuetudo ſpeciali filiorum fauore introducta non debet prodeſſe fiſco,ſicuti non etiam prodeſt extraneo,vt tetigi ſupra,& in fiſcum licet tranſeant omnia iura condemnati confiſcatione mediante,tamen non tranſeunt iura perſo-
201 nalia,† prout eſt ius alimẽta recipiendi, ſecundum Alber.in tracta.ſtatuto.in 3.par. q. 22. Salic.in d.l. ſi ademptis, Nellus in 2.par. 2. tempor.q.36.& 48.Caualc.in tracta. prædicto,nn.258.& dixi latè inter alimentorũ priuilegia,ſicuti perſonale ius † non tranſit 202
ad hæredem. l.1. vbi Doctores. ff.de mand. princi.Dec. in l. in omnibus caſibus id obſeruatur.ff.de reg.iur.ita non tranſit † in fiſ- 203
cum,glo.in l.1.C. de bon. liber. vbi Caſtr. declarat,& per eam inquit Alciat.in conſ. 67.lib.9.quod ius liberorum ex quo eſt perſonale,non tranſit in fiſcum, Boſſius in tit. de publica. bonor. num. 37. Peregrin. in d. tracta. de priuileg. fiſci, lib.5. num.97. vbi infert ad cõditiones adiectas legitimè, quas ſi filius non impugnauit,non etiam impugnabit fiſcus,& ad ius abſtinendi quod & ſi filio conceſſum ſit,non tamen competit fiſco, & ad alia,quæ apud eum videri poterũt, & quamuis ſit vnicum & originem habuerit ab alimentis in perſona filii,non tamen impeditur,quo minus vertatur in alimenta,& reaſſumat naturam ſuam, quando filij fauor ceſſat.Immò ſi ea conuerſio fieret ſolum quando legatum eſt multiplex, & annuũ, nihil eſſet ſpecialitatis erga filium, & abſurdum eſſet quod perſonale priuilegiũ non extinguatur cum perſona, & diceretur non eſſe perſonale per iura prædicta, & declaraui ſupra,quod eadem res,& idem legatum diuerſo iure poteſt cenſeri diuerſis reſpectibus, & diuerſo tempore, & propter diuerſitatem rationis.

Septimò principaliter noſtra concluſio limitatur,vt non procedat,quando † vxori 204
vſusfructus foret relictus cũ filio,quia tunc non reſtringitur ad alimenta,ſed vxor plenum conſequitur vſumfructũ dimidię partis bonorum, ita Dec.in conſ.454.num.3.& 4.vbi dicit,legatum dici coniunctim factũ, quia paria ſunt dicere,lego Titio cũ Meuio, vel lego Titio,& Menio,& vtroque caſu † 205
æqualis eſt diuiſio, l.Titia textori.§. nihil differt.ff. de leg.2.l.ſi quis Titio,in fi.ff. de vſufru. accreſcen. l. illi cũ Titio.ff.de vſufru.arceſcen.notatur in l.fin.C.de impub.& alijs ſubſtit.eandem concluſionem ſequitur Natta in con.297. num.1.vbi ſubdit quod ſi filij eſſent plures,habebunt ſolum dimidiam,& vxor aliam dimidiam,quia plures cõiuncti copulatiuè habentur loco vnius, idẽ proba-

probauit Caualc. in d. tracta. de vſufruct. num.54. ſed ante eos idē voluit Caſtr. conſ. 118.volum.1.& Picus d.§.Titia,nume.31. & ſeq.aduertendum tamē,quia Dec.loco prędicto non mouetur ob coniunctionem filij cum vxore in legato vſusfructus,ſed quia voluntas teſtatoris erat ex alijs clara: reliquit enim vſumfructum integrum, quando filia nollet habitare cum vxore,& habitando reliquit vxori vſumfructum cum filia, quæ diuerſitas conditionis,& diſpoſitionis demonſtrat teſtatorem ſenſiſſe de vero vſufructu de alimentis. Natta verò loquitur, quando instituti ſunt extranei non filij,quo caſu diximus ſupra legatum non reſtringi ad alimenta,& licèt vterque prædictorum Doctorum vtatur ea ratione, quod legatum videatur coniunctim factum, & cuiq; pro dimidia,ex hoc tamen non infertur, quod pro portione vxoris nō reſtringatur ad alimenta,ſicuti quando inſtituitur extraneus cum filio. pro ſuſtinenda tamen diuiſione dici poſſet rationem eſſe,quia cùm idem ſit legatum duobus factum,debet eandem naturam ſapere in vtroque, ne eadem res diuerſo iure cenſeatur, l. eum qui ædes.ff.de
106 vſucapio & illa copula ſeu† coniunctio cū, copulat æqualiter,l.reos.§. cum in tabulis. ff.de duob.reis,l. 3.§.ſi quis ita.ff. de eo ꝙ certo loco,d.l.ſi q̃s Titio.ff. de vſuf. accreſ. Dec.in conſ.236.nu.3.Ripa in c.ex parte,nu. 42.de reſcrip.Natta in conſ. 582.nu.19. deci.
107 Pedem.81.nu. 1.immò æquè principaliter,† vt probatur ſecundum glo.in c.querelam, vbi Abb.de ſimon.Felin.in c.quanto,il primo,de iudic. præcipuè quando duo copulantur per dictionem cum: nam & ſi feudo conceſſo pro maſculis & fœminis nō cenſeantur fœminæ vocatæ eodem tempore cum
108 maſculis, ſed ordine ſucceſſiuo, † maſculis ſcilicet deficientibus, ſecundum Bald.in l. quoties, num.5.C. de ſuis,& legit. communem dicit Pariſ.con. 12.num.33. vol.1. Clar. de feud.quæſt.73. ver.item quæro, Cæphal. in conſ.152.nu. 69.tamen aliud eſt quando conceſſio fit pro maſculis cum fœminis,
109 quia tunc eodem tempore fœminæ † ſuccedunt cum maſculis, vt voluit Bal. loco prędicto,& ita tenent omnes,vt inquit Iaſ.in l. Gallus.§.quidam rectè,n.37.ff.de li.& poſthum.Pariſ.d.con.12.num.17.Crot.conſi.27. num.3.Clar.in loco prællegato, Rolan. in conſil.84.num.10. volum. 4. Cremen. ſing. 70.Paris de Put.de feud.reinteg.c.109. cum multis ſimilib.magis.n.enixè cōiungit copula cum,quā copula &,vt ex ea diuiſione poteſt dignoſci,& natura copulæ † eſt coniūgere vniformiter,l.Seiæ.§.Caio,vbi Bar. 110
not.ff.de fū.inſtru.& ſic in vno copulatorū habetur pro repetita qualitas,† quæ reperiuntur in altero ſiue præcedenti, ſiue ſubſequenti,vt inquit glo.in l. ſi ſic.ff.ſi ſeru.amitt.& illam gloſ.commendat Iaſ. in l.fin. C. de ſucceſſo.edic.& per eam inquit Bar. quod ſi teſtator relinquat alicui partē fructuū certi fundi,&viginti,ꝙ ſicuti pars † fructuū debetur,quando colliguntur,&nō ante, 112
l.Firmio.§.pater.ff. quando dies lega.ced.ita eo tēpore,& non ante debebuntur viginti,Felin.latè in c.ex parte,in §.fallēt.de reſcri.vbi Ripa alios citat,nu. 46.Iaſ.in l. qui hoc anno,col. fi.ff.de ver.obl. Euerar.loco 50.& natura copulæ,col.2.ver.ſecūdo iſtud argū,Soc.inn.in cō.160.col.2.vol.2.in filio autem certum eſt,quod legatū vſusfruct.nō reſtringitur ad alimenta,ergo nec in vxore cui copulatiuè cum filio fuit relictum.
111

Et ego credo hanc deciſionem eſſe veram, quia hoc caſu ceſſant omnes rationes, quibus inducta eſt conſuetudo Bulgari,i. fauor filiorum,& coniectura affectionis teſtatoris erga eos,per quas rationes diximus conſuetudinem extēdi ad caſus non expreſſos, & reſtringi ad expreſſos: nam cū hoc caſu vxor habeat ſolam vſusfructus dimidiam, non ſubeſt timor quod filij fame pereant, vel cogātur mendicare,nec poteſt pater argui impietatis,cùm filius habeat dimidiam vſusfructus,&iam dixi in 3 principali limitatione præſentis concluſionis, ver. & procedit ſine dubio,quod vbi vel certarum rerum,vel quota bonorum vſusfructus relinquitur,tunc legatum non reſtringitur ad alimenta.erit ergo vera præſens limitatio, ſed nō per rationes adductas à Doctoribus, verùm per alias.

Ampliatur hæc limitatio,vt non ſolū vxor hoc caſu habeat dimidiā integrā vſuſfructus

fructus,ſed etiam totum conſequatur vſum fructum,per tex.in l.planè. §. ſi duob.ff. de leg.1.vbi dicitur quod ſi teſtator aliquid re-
213 linquit hæredi, & † tertio, totũ illud tertio accreſcit: & ratio eſt, quia hæredi à ſeipſo nihil legari poteſt,l. legatũ. §.1.ff.de l.1.nec hæres poteſt portionẽ ſibi legatã conſequi iure hęreditario,quia teſtator legando illã rem exemit de corpore hæreditatis. Cũ verò illam hęres non conſequatur,remanebit collegatario per ius accreſcendi,vel non de creſcendi.nam hoc caſu vxor cum hærede
214 dicuntur coniuncti † verbis. l. Titia textores,§.fin.ff.de leg.1. l.ſi quis Titio,in fi.ff. de vſufr.accreſcen.imò dicuntur etiã coniuncti re, quia etſi vſusfruct. ſit duob.relictus,
215 tamen cuilibet dicitur in ſolidum † relictus,vt per gl.& Bal. in l.1. ff. de vſufru.accreſ.gl.& Bal.in l.ſi duob.§.ſi.ff.de le.1. cum multis ſimilibus,& hoc caſu non poteſt hęres vti retentione, quia legato vſufructu dominium tranſit rectà via in legatarium, gl. & DD. in l.corruptionem,C.de vſufru. ideo hæres nõ magis habet ius retentionis, quàm ſi alia res eſſet legata,ita declarat Imola in l.huiuſmodi.§ ſi Titio, & Mæuio, vbi eum ſequitur Iaſ.nu.16.ff.de leg.1.& in ter-
216 minis † Iaſ.ibi decidit caſum noſtrũ, quod legatarius conſequitur totum vſumfructũ, & poſt eum idem voluit Ruin.qui tamen de Iaſ.mentionem non facit,in conſ. 39. nu. 7. & 8.vol.2.Zanc.in §.cùm ita, par. 5. num. 5. ff.ad Trebell.idem tenuit Alex.in d.l. ſi Titio,num.3.

Sed in contrarium videtur tex. in l.ſi quis Titio.ff.de vſufru.accreſ. vbi ſi teſtator legat Titio & hæredibus ſuis vſumfructũ,hęres habet ſuam dimidiam,& concurrit cum legatario,& dicit Bar. in d. l. huiuſmodi.§. Titio,col.2.ver.ex hoc apparet,quod hoc ideo eſt,quia apud hęredẽ remanet ius domini),atque ita ius vſusfruct. cauſalis, & ideo poteſt retentione ſibi conſulere, & eum ſequitur ibi Ang.& Florian.& in hãc partem videtur inclinare Caualcan.de vſufru. mulier.relic.num.54.circa ſi.Caſtr.& Picus ſupra allegati in prin.limitationis.

In hac autem quæſtione nonnulla ſunt, ad quæ neceſſe eſt animaduertere. Primò, quod reſpectu retentionis non videtur conſtituenda eſſe differentia inter vſumfructũ, & aliam rem legatam: quandoquidem licet vtroque caſu dominium tranſeat rectà via in legatarium,tamen ſemper legatum capi debet de manu hæredis,& punitur legatarius,qui apprehendit propria authoritate, l.non dubium.C.de legat.quapropter ſi hæres habet,& poſſidet, non minus retinebit rem quamlibet, quàm vſumfructum; cùm retentionis ius non ſolum reſideat in dominio rei quã ex detentatione. hinc videmus quod res in ſolutum data,† ſed nulliter, retineri poteſt dum perſoluitur ſibi debitũ, vt eſt tex.in l.ſi non ſortem.§.ſi centum,vbi Bar.& alij notant.ff.de condict. indebit. in l.elegãter.§.qui reprobos.ff. de pign.actio. l.ſi cũ aurum. ff. de ſolutio. Salic.in l. ſi. C. cõmod.quę ratio retẽtionis qua vtitur Bar. non mihi placet,cùm idem ius cõpetat hæredi in quacunque alia re legata, & tamen in alia re vult Bar.quod hęres non faciat partem per concurſum. 217

Secundò eſt aduertendum,quòd non videtur mihi vera illa concluſio, quod teſtator legando exemerit eam rem de corpore hæreditatis,nã illud poſſet procedere quando haberet effectum,at ſi non ſortitur effectum, vt quia legatarius repudiet, vel efficiatur caducum,vel alia ex cauſa non acquiratur legatario,tunc certum eſt quod hæredi acquiritur iure † hæreditario, vt proba- 218 tur in l.vnica.C.de caduc.tollen. Item quoad effectum retentionis verum eſt quod legata videntur exempta de corpore hæreditatis,at non quoad hoc, ne legata dicantur etiam de corpore hęreditatis, & in ea includantur,quinimò vbi hæres quis conſtituitur in omnibus alijs bonis,& ita quando legata videntur expreſsè excluſa, adhuc † res 219 legatæ continentur ſub ea inſtitutione, ſecundum Bar.in l.certarũ,in prin.ff. de teſta. milit.Bal.Ang.& Imola in l. ſi ita quis hæres inſtituatur excepto fundo. ff. de hæred. inſt.Caſt.& Alex.in l.nam quod.§. non omnis.ff.ad Trebell.declarat Rui. in conſ. 130. nu.11.vol.3.alios plures citat addit. Zanc. in d.l.hæredes mei,§.cùm ita,in 5.par.num.19. ver.tertiam prorſus.& licet aliqui per eum

citati

citati teneant contrarium, quibus addi poteſt Corne. in conſ. 5. col. 3. ver. idem etiam demonſtratur, vol. 1. tamẽ hæc pars videtur verior, nam ad quid introductũ eſſet quod legatum ſit de manu hæredis capiendum, & ſi dicatur ideo factum, quia hæres poſsidet; reſpondeo, quare introductum eſt, quod hęres vendicet omnia bona dictæ hæreditatis, vel in eorum poſſeſsionem mittatur, etiam ſi alij ſint legata. concludo igitur eam rationem, quod legata ſint exempta de corpore hæreditatis, & ita hæredem aſpirare non poſſe ad vſumfructum ſibi cũ Titio legatũ, eſſe falſam, & conſequenter aliter eſſe reſpondendum, quare hæres non capiat vti hęres: & augetur difficultas, nã hęres videtur duplici fungi perſona, hæredis ſcilicet, & legatarij, proinde ſi tamquam legatarius non capit, ex quo à ſeipſo legari ſibi non potuit, ſaltem debet capere vt hæres, perinde, ac ſi

220 eſſet vulgariter ſubſtitutus: nam † ſubſtitutus vulgaris excludit ius accreſcendi, l. 2. §. ſi duo, ff. de bon. poſſ. ſecund. tab. l. vnica §. in primo, & §. pro ſecundo, C. de caduc. tollen. Bar. in l. re coniuncti. num. 3. & ibi Iaſ. nu. 154. Ripa, nu. 124. & ſeq. ff. de leg. 3. Ruin. in conſi. 28. nu. 5. vol. 2 Gozad. in conſ. 21. nu. 15. Natta in conſ. 306. Cæphal. 16. num. 48. Gomeſ. de teſtam. ca. 10. num. 39. Manti. de coniect. vltim. volũt. lib. 4. tit. 10. nu. 17. vera autem ratio eſt, quia & ſi extet hæres ad quẽ legatum inutiliter relictum poſſet peruenire, tamen coniunctus illũ excludit, vt eſt tex. expreſſus in d. l. vnica, §. pro ſecũdo verò. C. de caduc. tollen. vbi dicitur quod legata caduca remanent apud hæredem, niſi extet ſubſtitutus, vel coniunctus, qui antecedat. in caſu autem noſtro extat collegatarius coniunctus, atque ita non ideo hæres excluditur, quia legata ſint exempta de corpore hæreditatis, ſed quia coniunctus præfertur hæredi.

Tertiò eſt aduertendum, quod prædicti omnes Doc. & iura, quæ allegant, loquuntur in hærede extraneo, non autem in filio, & ideo ſi vera eſſet opinio quod vxor conſequatur totum vſumfructũ, poſſet dubitari de veritate principalis limitationis, quam diximus ſola ratione ſuſtineri, quod ſcilicet ſtante relicto ſolius medietatis, ceſſet ratio conſuetudinis: at ſi integrum vſumfructum conſequeretur, vigeret ratio conſuetudinis. Pro reſolutione ergo principalis quęſtionis dicendum eſt, vxorẽ regulariter conſequi totum vſumfructum, quando relinquitur vſufructuaria cum filijs hæredib. & quod dictum eſt in principio limitationis, procedit quando ſolum eſt quæſtio, an vſusfructus reſtringatur ad alimenta. Cùm enim diſputamus de vno, cætera omnia ſupponuntur habilia. §. in extraneis, Inſtit. de hæred. qual. & differ. ſecus ſi dubium etiam ſit, an totum, vel partem habeat.

Et ſi dicatur, quibus in caſibus habeat locũ ius accreſcendi relicto alicui vſufructu cum hæredibus: dico duos caſus † notari ab 221
Ang. in conſilio 294. incipien. punctus, teſtator. vbi dicit hæredem conſequi ſuam partem vſusfructus, quando legata ſunt repetita à venientibus ab inteſtato, vel quando in teſtamento extat clauſula codicillaris. Sequitur Iaſ. in d. l. planè, §. ſi duobus, num. 6. ff. de leg. 1. & in ſumma, tunc ſemper hæres conſequitur portionem vſusfructus, quando hæredi poteſt à ſeipſo legari, qui caſus in locis ordinarijs recitatur à Doctoribus. Eſt & alius caſus, quando ſcilicet vni relinquitur nuda proprietas, & vſusfructus alij cum hęrede, vti declarat Bal. in l. vnica, §. vbi autem. col. 1. C. de caduc. tollen. ſed hic caſus procedit in vſufructu certę rei, in quo non verificatur quæſtio noſtra, & Bald. ibi tractando de intellectu l. ſi quis Titio. ff. de vſufructu. accreſcen. dicit poſſe procedere, intelligendo de hærede legatarij, ex quo viuentis † non datur hæreditas, l. 1. ff. de hęred. 222
vel actio. vend. l. qui ſuperſtitis. ff. de acqui. hæred. ſed melius ſentit Bal. Nam vſusfructus poteſt alicui, & hæredi ſuo † relinqui, 223
vt probatur in l. ſicut in annos, §. primo, ff. quib. mod. vſusfr. amitta. bene fateor, quòd non dicitur idem vſusfructus, † ſed diuerſus, l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita ſtipulat. ff. 224
de verborum obligationibus, vbi loquitur etiam quando quis vſumfructum ſtipulatur pro ſe & hæredibus. & ſubdit Bart. ibi, quod hæres aget tamquam ex noua vſusfruct. inſtitutione, quia dicit Bal. in l. vnica, §. exceptio.

ceptio. C. de cadu. quod hæres neceſſe habebit nouam præſtare cautionem de vtendo, & fruendo, ſequitur Iaſ. in d. l. re coniunctis, numero 113. ff. de leg. 1. poterit etiam principalis noſtra concluſio verificari, quando ex multis filijs hæredibus ſcriptis, vſusfructus eſt vxori relictus cum vno ipſorum tantum: tunc enim quia legatum poteſt præſtari ab alijs hæredibus, ceſſaret dubitatio, & ſi vera eſt limitatio Ang. in d. conſil. 294. ſemper erit locus principali limitationi, quia dicta notarij in teſtamentis ponunt clauſulam codicillarem, & æquiualentem clauſulam, omni meliori modo.

Octauo principaliter limita concluſionem, vt non procedat, quando teſtator pro-
225 baretur voluiſſe, nam eius voluntas † eſt lex. §. diſponat, in Auth. de nupt. & totum facit in vltimis voluntatibus, l. conditionibus primum locum. ff. de condit. & demonſtra. & ſemper dominatur, l. cùm quæſtio, in fine, C. de legat. & conſuetudo Bulgari fundatur ſuper cōiecturata ipſius teſtatoris voluntate, vt dictum eſt, ideo quando veritas in contrarium probatur, ceſſat coniectura, l. continuus. §. cùm ita. ff. de verb. oblig. & coniectura, ſicut etiam præſcriptio,
226 cedit veritati, & ita in propoſito † tenet Caſtr. in conſi. 218. colum. prima, volum. 1. Socin. ſen. in conſil. 1. num. 7. & ſequenti, volum. 4. Alexan. in conſi. 56. volum. 3. Dec. in conſi. 454. in princ. Picus d. l. Titia, §. Titia, numer. 35. in princ. ver. limit. 1. ff. de leg. 2. vbi dicit fauendo vxori cautelā eſſe, quod teſtator exprimat explicitè velle, quod vſumfructum, non alimenta conſequatur, Gozad. in conſi. 47. numer. 3. vbi quod omnes ita tenent, Pariſ. latè in conſi. 94. nu. 36. & ſeq. & in conſi. 97. nu. 20. & ſeq. volum. 2. vbi poſt alios ab eo citatos dicit non eſſe ab hac opinione recedendum in conſulendo & iudicando, plures concordantes ponit Caualca. in tract. de vſufru. mulie. reli. nu. 61. limitat. 18. Gabriel. commun. opin. lib. 5. tit. de vſufruct. concl. 2. num. 37. Mantica de conie. vlti. volunt. li. 9. tit. 7. nu. 70. Simon de Pret. de interpr. vltim. volunt. li. 4. dub. 10. num. 65. & quando teſtator dicit explicitè, quòd conſequatur vxor vſumfructum, & legatum, non reſtringatur ad alimenta, vel non habeat locum Bulgari conſuetudo, vel ſimilia verba, res caret dubitatione, quia omnes admittunt conſuetudinem ceſſare, & nemo eſt qui contradicat, vt per eos in locis prædictis.

Sed fortius volunt Doctores, quod eodem modo ceſſet prędicta interpretatio, quando contraria teſtatoris voluntas colligi poſſet ex † coniecturis, non autem per expreſſa 227
verba, ita Caſtr. Soc. Pariſ. & alij ſupra citati, Crau. in con. 32. n. 2. Mant. Simon, & alij.

Huius autem tacitæ voluntatis multa paſſim ponuntur exēpla, ſed illud eſt præcipuum, quando teſtator relinquit plenum, & integrum vſumfructum † bonorum, 228
Cornel. in conſil. 3. colum. fin. ver. & copula, volum. 2. vbi ait, non dicit plenum vſumfructum, quando reſtringitur ad alimenta, Dec. in conſi. 418. num. 1. & in conſil. 490. num. 9. Gozad. in conſil. 47. nume. 5. Grat. in conſi. 117. nume. 8. Gabriel d. concluſ. 2. num. 46. Caualcan. in d. tractat. numer. 49. Mantica & Simon de Pretis, quos citaui in conſil. 218. num. 10. in quo conſilio idem ſuſtinui importare alia verba, per quæ relinquit liberum vſumfructum, vel integrum, † vel etiam francum, vt contigit 229
in eo caſu, in quo ſecundum meam ſententiam iudicauit excellentiſſimus Senatus Montisferrati, & pro confirmatione facit quæ ponit Alexand. in conſil. 5. colum. pen. volum. 3. vbi tenet ſtante ſtatuto, quod maritus lucretur dotem, † maritum videri re- 230
nunciaſſe illi lucro, quando promittit totam, vel integram dotem reſtituere, ſequitur Rol. qui latè agit, in tracta. de lucro dot. quæ. 39. per totam, facit etiam quod voluit glo. in l. decem. ff. de fideicom. liber per quam dicunt Doctores, quod teſtator videtur Trebellianicę detractionem prohibuiſſe, † quando mandauit totam, vel integram 231
hæreditatem reſtitui, & eam glo. dicit Ang. ibi eſſe ſingularem, idem dicit Bal. in auth. ſed cùm teſtator. C. ad leg. Falcid. Alexand. in conſi. 201. col. 1. volum. 6. Ang. Imol. Alexa. Aret. Claud. & Iaſ. in l. Centurio. ff. de vulg. & pupilla. Clar. de teſtam. quæſt. 62. ver. ſed nunquid, Duran. de arte teſtan. tit. de ſub-

de ſubſtitut. qui eſt 5. caut. 31. nume. 3. & ſeq.
Ant. Gabriel. commun. opin. libr. 4. tit. ad
Trebellia. concl. 6. Ripa in l. 1. §. ſed & quo-
ties, num. 5. ff. ad Trebell. Crau. in conſi. 174.
num. 1. Rol. in tractat. de confectio. inuen-
tar. §. ſtante igitur, per totum, folio mihi
229. Bello. in conſi. 64. numer. 2. & ratio eſt,
quia illa verba, totum, integrum, liberum,
plenum, francum, pleno iure, & ſimilia, eſ-
ſent penitus otioſa, & nihil operarentur, ſi
vſusfructus reſtringeretur ad alimenta, &
ſi id voluiſſet teſtator, nõ fuiſſet opus adde-
re alia verba magis expreſſiua ſuę volunta-
tis. facit etiam, quia conſuetudo, vt ſæpe in
propoſito dixi, tamen habet de potentia
quantum de vſu, ideo inducta in eo caſu,
quando vxor relinquitur ſimpliciter vſu-
fructuaria, non debet extendi ad alium,
quando teſtator vult quod habeat plenum,
vel integrum vſumfructũ, quo vltimo caſu
magis videtur voluntas teſtatoris reſiſte-
re conſuetudini, quàm vbi legatum eſt ſim-
plex.

Inter alias etiam coniecturas volunta-
tis teſtatoris † ea eſt, quando filium inſti-
232 tuit poſt mortem vxoris, ſecundum Caſtr.
in conſi. 459. & 469. vol. 2. cuius opinionem
ſupra hac eadem quæſtione, circa primam
limitationem, dixi procedere, ſiue vxor
ſit hæres inſtituta in vſufructu, ſiue relicta
ſit legataria, quia vtroque caſu conſtat ma-
ritum magis dilexiſſe vxorem, quàm filiũ,
& ceſſat ea ratio affectionis, quæ conſidera-
tur à conſuetudine.

Aliud item ponitur exemplum, quando
teſtator inſtituit filium reſeruato vſufru-
ctu vxori, quia tunc voluntas eius patet
233 quod non voluit legatũ reſtringi † ad alimẽ
ta, ita Socin. in conſil. 1. nume. 11. ver. & ad
hanc concluſionem, volum. 4. & idem vo-
luit Socin. iun. in conſi. 96. num. 1. ad fin. vo-
lum. 1. Simon d. lib. 4. dubit. 10. nume. 66. &
ſeq. & ratio eſt, quia perinde eſt quoad v-
ſumfructum, ac ſi filius non eſſet inſtitutus,
quando ex illius inſtitutione exceptus fuit
vſusfructus, at vbi non eſt inſtitutus filius,
res eſt clara, vt dictum eſt ſupra: ergo idem
quoque erit, quando inſtitutus eſt ſub illa
reſeruatione. in hoc tamen poſſet dubitari,
quia in inſtitutione includuntur omnia le-
gata etiam, quando dictum eſt, in omnibus
autem alijs bonis &c, vt ex Ruino, & alijs
ſupra oſtendi. ſed ibi declaraui procedere
quoad hoc, ne excludantur ab hæreditate
caſu, quo non habeant effectum; vbi autem
ſortiuntur effectum, tunc perinde habẽtur,
ac ſi non eſſent incluſa in hæreditate, & pro
hac parte Simon d. nu. 67. multa conſiderat,
quæ apud eum videri poſſunt.

Idem eſt, quando dicit teſtator, quod vx-
or poſsit de fructibus diſponere pro libi-
to, vel quod poſſit illos liberè percipere, il-
lis gaudere, vel illos habeat † ſub ſua libera 234
poteſtate: tunc enim colligitur teſtatoris
intentio, quòd integrum vſumfructum cõ-
ſequatur vxor, non autem ſola alimenta, ita
declarat Alexand. in conſi. 214. num. 1. & ſe.
volum. 6. vbi ponit omnia dicta exempla,
Socin. d. conſi. 1. num. 11. volum. 4. vbi quan-
do dixit teſtator, quod poſsit de fructib. fa-
cere, diſponere, & alienare, prout ſibi pla-
cuerit, Corn. in conſi. 3. colum. pen. in fi. vo-
lum. 2. vbi quando dictum eſt, quod poſſit
facere, & diſponere quidquid vult: quia ſi
hæc verba reſtringerentur ad alimenta,
vel præeminentiam, eſſent ſuperflua, &
nihil operarentur, contra l. ſi quando, ff. de
leg. 1. & ſubdit quod ſuper dictis verbis
nulla emanauit conſuetudo, innuens quod
reſtringatur conſuetudo ad ſuos terminos,
ſuper quibus emanauit, Pariſ. in conſi. 97.
num. 27. volu. 2. Gozad. in conſi. 47. num. 10.
volum. 1. ſunt alia, vbi dicit quod ea verba
non conueniunt legato alimentorum, vel
ſimplicis vſus, ſed legato vſusfructus, qui
eſt ius vtendi & fruendi ſalua rerum ſub-
ſtantia. l. 1. ff. de vſufruct. Gabriel. d. libr. 5.
titul. de vſufru. conclu. 2. nu. 47. Mantica d.
li. 9. tit. 7. num. 26. Simon, d. li. 4. dubit. 10. nu.
66. additio. 3. ad conſil. 454. Dec. Alcia. conſi.
286. colum. 2. vbi alium ponit caſum, hoc
tamen intelligit Mantic. loco prædicto non
habere locum quando dicta verba reſpici-
entia fructuum diſpoſitionem eſſent appo-
ſita propter aliud quàm, puta quia relicta
fuiſſet ſimplex adminiſtratio bonorum, vel
tutela, & in conſequentiam dictum eſſet
quod poſſit fructus percipere, & de illis
pro

pro libito diſponere, quia acceſſoria ſequú-
tur naturam principalis, & ſecundum il-
lam intelliguntur, allegat. Riminal. Ruin.
Crau. & Socin. Iun. verſetur ergo plurimũ
circa iudicis arbitrium ea cognitio, proin-
de vix dari poteſt certa regula.

Non etiam reſtringitur ad alimenta, quã-
do præter legatum vſusfru. teſtator dicit,
235 quod vxor poſſit vti, & frui † bonis. hæc e-
nim verba conueniunt vſufructui, qui, vt di-
xi ſupra, eſt ius vtendi & fruendi, d. l. 1. ff. de
vſufru. ita tenet poſt Iac. Beluiſ. & Bal. Frãc.
Crempon. in con. 5. vol. 4. inter con. Soc. Go-
zad. in d. conſi. 47. nu. 11. vbi tamen loquitur
quando vltra facultatem vtendi, & fruen-
di teſtator prohibet vxorem moleſtari, de
quo dicemus infra, Mantica d. tit. 7. nu. 28.
hæc deciſio ſuſtineri poteſt propter vim ge
minationis, quæ ſolet demonſtrare magis
enixam diſponentis voluntatem, l. Baliſta.
ff. ad Trebell. cũ enim relinquitur vſufru-
ctuaria cum poteſtate vtendi, & fruendi,
poſteriora verba eſſet otioſa ſi fieret reſtri-
ctio ad alimenta, aliàs nihil magis operatur
facultas vtẽdi quàm relictum vſusfructus.
proinde ſicuti legatum vſusfructus reduci
tur ad alimenta, & præeminẽtiam, ita debe-
ret reſtringi concesſio vtendi & fruẽdi, vt
ſ. intelligatur, quatenus feret alimentorum
neceſſitas, poſsit capere de fructibus bono-
rum. verùm, vt dixi, ea geminatio debet ali
quid operari.

Pari modo plenus, & integer vſusfructus
videtur relictus, quando teſtator mandat
236 vxorem † non moleſtari à ſuis hæredib. ita
Gozad. in d. conſi. 47. nu. 11. vbi allegat Iac.
Beluiſ, Bal. & alios ſupra citatos, qui tamẽ,
vt proximè dixi, loquuntur in aliis termi-
nis, cùm ſ. plura alia concurrunt, vt quod
poſsit vti frui, vel quod fructus percipiat,
Pariſ. in conſil. 94. num. 37. & conſil. 97. nu.
27. volum. 2. vbi allegat Socin. & Corn. lo-
quitur tamen, quando alia concurrunt ver-
ba, vt per eos videri poteſt, Benintend. de-
ciſ. Bonon. 98. num. 1. ver. tertia quia, Ca-
ualcan. de vſufruc. mulie. relin. num. 56. Si-
mon d. lib. 4. dubit. 10. num. 70. in fin. hæc o-
pinio patitur difficultatẽ, quando alia ver-
ba non adduntur. Nam intelligi poteſt pro-
hibita moleſtia, quatenus capit fructus pro
alimentis. Præterea hæc clauſula eſt ne-
ceſſaria, & non debet alterare † principa- 237
lem diſpoſitionem, clem. 1. de præben. Ale-
xandr. in leg. qui Romæ, §. duo fratres. vbi
Ripa, nume. 45. ff. de verb. oblig. Felin. in c.
licet, de offic. ordin. Dec. in l. non omnis,
in princ. num. 11. ff. ſi cert. pet. & coniectu-
ræ, per quas recedimus ab ea conſuetudi-
ne, debent † eſſe concludentes, non autem 238
leues, vt dicunt Moder. Gal. ad Dec. d. con-
ſil. 454.

Non etiam reſtringitur ad alimenta reli-
ctum vſusfructus, quando teſtator liberat
vxorem ab onere † reddẽdi rationem, quia 239
hæc verba non conueniunt legato alimen-
torum, ita determinat Dec. in conſ. 554. nu.
5. ver. & in caſu iſto. vbi dicit hanc videri
intentionem teſtatoris, & idem voluit Cor-
nel. in conſi. 3. colum. 1. in fi. volu. 2. vbi lo-
quitur, quando teſtator mandat quod ne-
mo poſsit rationem adminiſtrationis re-
quirere. eſt verum, quod in ſuo caſu extant
alia verba plus importantia, & præcipuè
quod poſſet diſponere de fructibus. Pa-
riſ. in conſil. 97. volum. 2. vbi allegat Bal.
idem probauit Socin. iun. in conſil. 88. nu-
mer. 6. vol. 1. ſed contrarium voluit Socin.
iun. in con. 74. nu. 12. in fi. conſi 13. vol. 4. vbi
mouetur, quia cùm vſufructuaria faciat fru
ctus ſuos, non tenetur de eis rationẽ alicui
reddere, propterea liberatio non pertinet
ad vſumfructũ, & infert ꝙ legato vſufructu
cum ſimili liberatione venit potius quædã
adminiſtratio, ex quo ſoli adminiſtrationi
adaptari poteſt liberatio: & mouetur, quia
ex qualitate adiuncti mutatur, & alteratur
legatum, l. Proculus. ff. de vſufruc. eandem
ſententiam approbauit Pariſ. in conſil. 21.
nu. 16. vo. 2. vbi dicit quod ſi diceremus im-
portari vſumfructum, ea liberatio ſeruiret
de vento, quia vſufructuarius non tenetur
reddere rationem, Ruin. in conſ. 17. nu. 13.
ver. & per eandem rationem, vbi ex hac ra-
tione mouetur ad demonſtrandum, quod
vſusfructus non fuerit relictus, quia fruſtra
fuiſſet liberata ab onere reddendæ rationis,
quod vſufructuariæ non incũbebat, Crau.
in cõſ. 2- nu. 2. ver. quinimo. vbi infert quod
lega-

legatum eiuſmodi neque vſumfructum importat, neque alimenta, ſed adminiſtrationem, d. lib. 9. tit. 7. nu. 26. vbi reſoluit hanc opinionem procedere, quando ex contextu eiuſdem teſtamenti poſſet apparere quod teſtator relinquit adminiſtrationem, puta cũ relinquit tutorem, vel exequutorẽ, vel quid aliud, cui poteſt liberatio applicari, & ſanè Socin. iun. in d. conſ. 88. nu. 6. declarat, quomodo liberatio ab onere reddendi rationem poſſit vſufructuariæ cõuenire. tenetur enim ſalua rerum ſubſtantia, & ſi in vſufructu malè verſetur, tenetur rationem reddere proprietario.

Mihi quoque videtur primam opinionẽ eſſe veriorem, quando non præcedit titulus aliquis cui poſſit formiter cõuenire liberatio prædicta. Nam ſecundũ communem loquendi vſum, cũ volumus ſignificare quod poſſit quis diſponere ꝑ libito volũtatis de aliqua re, dicimus quod nemo poſſit illi petere rationem, vel ab eo exigere rationem. verba autẽ intelligenda ſunt ſecundũ communem vſum loquẽdi. ſicuti igitur importarent vſumfructum, ſi dictũ eſſet quod liberè diſponat de fructib. vel quod nemo ab ea exigat fructuum rationem, ita quãdo liberatur ab onere reddendi rationem, cum inſpecto cõmuni vſu loquendi idẽ omninò ſignificant hoc caſu, ſicuti in primo. & quãuis etiam illa verba non conuenirent vſufructui inſpecta illorum proprietate, cùm tamen aliàs ſint ſuperflua, debet intelligi †
240 quocunque modo quantumuis improprio, l. fundus, qui locatus. ff. de fundo inſtr. Ro. in l. a. ver. in teſtatore, C. de ſucceſſo. edicto. imò in teſtamẽtis intelligũtur improprijſ-
241 ſimè, vt euitetur † ſuperfluitas, l. cum filio, vbi notat Cuma. ff. de leg. 3. Fely. in c. 1. nu. 14. in fi. de reſcript. Cur. iun. in conſ. 85. nu. 4. latè Mantica de conie. vlt. vol. lib. 3. tit. 6. nu. 1. & ſeq. & ſemper verba impropriè in-
242 telliguntur, quando propriè † non poſſunt verificari, l. quibus diebus, §. dominus, vbi Socin. nu. 4. ff. de cond. & dem. licèt ergo vſufructuario non conueniat onus reddendi rationem, tamen poſtquam teſtator de illo fecit mentionem, intelligi debet de eo onere, quod magis poteſt conuenire, ſed nullũ magis, quàm hoc, quod modum ſeruet in vtendo & fruendo, ergo ab illo videtur liberatus, quando dictum eſt, quod nõ teneatur rationem reddere. Præterea certũ eſt, quod ea liberatio fuit appoſita in fauorem vſufructuarij, & ad angendum legatum, ergo licet nõ ita bene aptari poſſit, ſaltem debet operari, ne legatum vſusfructus reſtringatur contra propriam naturam, & verborum proprietatem; & cùm non poſsit conuenire legato alimentorum, nullaque alia præcedat diſpoſitio, cui poſsit applicari, præter vſumfructum, debet ſecundum illum intelligi, & per illum declarari; vna enim pars ſcripturæ declarat aliã, l. vtrum. ff. de reb. dub. & ratione adiuncti intelligitur diſpoſitio, d. l. Proculus. ff. de vſufr. & verbum vſufructuarius, nõ minus debet declarare liberationem adiectam, quam declarari debeat ab ipſa liberatione.

Similiter non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator legat vſumfructum, & libe rat ab onere præſtandi cautionẽ: † quia cùm 243
vſufructuarius teneatur cauere, non autem alimentarius, ea liberatio demonſtrat, quod voluit vſumfructum, non alimenta relinquere, ita Socin. in conſ. 131. nu. 15. vol. 1. vbi ita tenet, & melius declarat Crot. in conſ. 67. num. 17. & ſeq. vbi dicit quod ſi reſtringeretur ad alimenta, illa liberatio eſſet ſuperflua. & ſubdit quod ex ſignis cognoſcitur, an legatum cõtineat vſumfructum, vel alimenta, l. 1. §. 1. vbi Barto. ff. de ſuperfic. l. inſulam. ff. de præſ. verb. Pariſ. ſequitur eãdem cõcluſionem, ſed nihil allegat, in conſ. 21. nu. 16. vol. 2. Sim. de Pret. d. l. 4. dub. 10. n. 70. in fi. ratio eſt, quia talia ſunt ſubiecta, † 244
qualia ipſa prædicata demon. Oldr. in conſ. 60. Socin. in con. 3. n. 4. vol. 4. Iaſ. in l. ſtipulatio. §. hi, qui. n. 1. ff. de ver. obl. Neuiza. in con. 92. n. 4. Bell. in con. 49. n. 3. pręſtatio aũt cautionis prædicatur de vſufructu, non de alimentis, quia alimentarius non tenetur cauere de vtendo & fruendo, ſed bene ad id tenetur vſufructuarius, † l. vſufructu cõſti- 245
tuto. C. de vſufru. Alex. in conſi. 58. nu. 6. & 7. vol. 3. Feder. Senen. conſi. 46. Iaſ. conſi. 40. nu. 2. vol. 1. Pinel. in l. 1. par. 2. num. 75. C. de bon. matern. Rol. in conſi. 92. num. 1. volu. 1.

cum pluribus ſimilibus. Præterea illa liberatio eſſet omnino ſuperflua, quia vt dictum eſt, alimentarius ad eam cautionem non tenetur, & non eſt credendum quod te-
346 ſtator † voluerit actum facere ſuperfluum, l. ſi quando. ff. de leg. 1.

Contrarium tamen voluit Aret. in conſ. 40. col. 1. & 2. vbi loquitur in fortiori caſu, quando ſcilicet non ſolùm liberauit ab onere cauendi, ſed etiam mandauit, quòd reſtitutio rerum fiat in eo ſtatu, in quo erunt finito vſufructu, & tamen vult quod legatum non amplectatur plenum vſumfructum, ſed contineat quendam vſumfructum abuſiuum, id eſt alimenta pinguia cum præeminentia. percipit enim mulier alimenta propria authoritate ex fructibus, atque ita habet vſumfructum limitatum, vſque ad alimentorum quantitatem. quinimo videtur præſupponere Aret. quod vxor quando legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, teneatur cauere, & quod voluit Socin. in d. conſ. 131. num. 15. non debet mouere, quia in eo caſu non dubitabatur, ſi vxor eſſet vſufructuaria, vel alimentaria, ſed an eſſet proprietaria, & Soc. conſiderat liberationem ab onere cautionis, non tam vt dicatur vſufructuaria, quàm ne dicatur proprietaria.

Prior tamen opinio, vti plures habet authores, ita verior eſt: nam in primis non eſt verum, quod vxor, cui alimẽta relicta ſunt
347 cum præeminentia, † teneatur cauere, vt probat Picus in d. §. Titia, num. 139. ff. de leg. 2. & vbi etiam teneretur cauere, non tamen eſſet vſufructuaria, quia onus cauendi magis certè incumbit vſufructuario, quàm alimentario, & quælibet vrgens coniectura ſufficit, vt recedamus à conſuetudine, & accedamus ad ius commune, quare cùm aliquid adijcitur à teſtatore, quod illius demonſtrat volũtatem magis enixam, quàm ſit ſimplex vſusfructus legatum, ſemper ab ea recedimus conſuetudine, & contra Aret. voluit etiam Picus in d. §. Titia, nu. 48. in fi. & nu. 49. Rota Bonon. deciſ. 98. nu. 1. ver. 4. dicitur meus.

Item non ſit reſtrictio ad alimenta, quando mandat teſtator, quod vxor ſuſtineat o-
nera † hæreditaria, vel ſoluat æs alienum, 348
vt voluit Bert. in conſi. 36. num. 1. & ſeq. volum. 1. in 2. par. vbi mouetur, quia ceſſat ratio conſuetudinis, ex quo vxor grauata ad ſuſtinendum onera hæreditaria tenetur alere filios, qui propterea non poſſunt fame perire, nec mendicare cogentur, idem voluit in conſi. 57. num. 2. & ſeq. eod. volu. & idem probauit Ruin. in conſi. 39. nu. 1. & 2. vol. 2. vbi loquitur, quando teſtator vſumfructum relinquit detractis debitis, & legatis. ea enim detractio fit ſolùm, quando alicui relinquitur vſusfructus, quia æs alienum de vſufructu non ſoluitur, l. vſufructu legato, vbi Caſtr. & Alexand. ff. ad l. Falcid. eandem ſententiam ſequutus eſt Gabriel. com. opin. lib. 5. tit. de vſufru. conclu. 2. nume. 45. eandem tenuit Mantica d. lib. 9. tit. 30. numer. 31. verſic. quarto decimo euidens. qui omnes tenent quod hoc caſu mulier integrum conſequatur vſumfructum. ratio Bertran. non videtur cõcludere, quia & ſi vxor cogatur ſubire onera hæreditaria, & conſequenter etiam onus alendi filios, tamen non per hoc ceſſant rationes conſuetudinis, quas conſiderat Aret. d. conſil. 40. præcipuè ſi cogantur filij alimenta petere de manu vſufructuariæ, propterea melior videtur ratio, quam idem Bertran. conſiderat in conſil. 57. dum dicit quòd ex quo teſtator grauat vxorem ad onera hæreditaria, non eſt veriſimile, quod voluerit relinquere ſola alimenta. ex qualitate enim oneris iniuncti cognoſcimus quid fuerit legatum, argumen. d. l. Proculus. ff. de vſufru. ponunt DD. in l. ab eo. C. de fideicom. ratio verò qua vtitur Ruin. in d. conſi. 39. volum. 2. non eſt bona; quia onus æris alieni non magis ſpectat ad vſufructuariam, quàm ad alimentariam. Nam & ſi Bar. in l. fin. ff. de vſufruct. legat. tenuerit, vſufructuarium obligatum eſſe ad ſolutionem æris alieni, tamen contra eum eſt commu-
nis † opinio, vt volunt DD. quod minuatur 349
non ſolùm vſusfructus, ſed etiam proprietas, vt dixi ſupra ex Pico, in d. §. Titia, num. 153. 155. & 158. Didac. lib. 2. variar. reſolutio. c. 2. per totum, Duran. de arte teſtan. tit. 6. caut. 42. Rolan. con. 8. vol. 2. Eſt verum quod

per

per indirectum cedit damno vſufructuarij,
quia eo modo minuitur ſibi vſusfructus. Si
ergo reſtringeretur legatum ad alimenta,
tunc legatū remaneret inutile, ſi teneretur
legatarius ad æs alienum, proinde aliud di-
cendum. hinc videmus, quod & ſi regulari-
250 ter vſufructuarius † teneatur ad collectam,
quia eſt onus fructuum, l. quæro. ff. de vſu-
fru. lega. l. apud Iulianum. §. hæres. ff. de le-
gat. 1. l. ſi pendentes, & l. hactenus, §. ſi quid
locatori. ff. de vſufru. Afflic. in deciſ. 252. nu.
4. Capra in con. 149. nu. 18. cū multis ſimili-
bus, tamen fallit quādo onus collectę æqua-
ret valorem fructuum: tunc. n. ne inutile ſit
251 legatum, proprietarius ſoluit † collectam,
vt voluit glo. in l. concubinam. §. qui hæres.
ff. de leg. 3. quam extollunt Din. & Bar. in l.
his verbis. §. idem teſtator. ff. de leg. 3. & ſe-
cundum illam inquit Ro. in ſing. 157. ſe de
facto obtinuiſſe Florentiæ in ardua quæſti-
one, Petraſan. in ſing. 35. Afflict. d. deciſ. 152.
nu. 2. Iaſ. in l. ſi res, nu. 10. ff. de leg. 1. Natta
in conſ. 415. per totum. quod ſi legatum red-
datur inutile, liberatur legatarius ab eo qđ
ſibi incumbit ſecundū naturam legati, mul
to magis ob eandem rationē dimitti debet
legatū in ſuis terminis, ne reddatur inutile.

Ceſſat item reſtrictio prædicta, quādo in
legato vſusfructus exciperetur victus, &
252 veſtitus filiorū, quia hoc caſu vxor † habe-
bit integrum vſumfructum, ſecundum Ber-
tran. in conſ. 369. vol. 2. in fi. vbi mouetur,
quia reſeruato filiorum victu, ceſſat ratio
conſuetudinis, de qua per Aret. d. conſ. 40.
Pręterea hoc caſu clarè reſurgit mens teſta-
toris cùm filijs alimēta reſeruat, & excipit:
253 exceptio. n. declarat regulam, † & confir-
mat in non exceptis, l. nam quod liquidò, §.
fi. ff. de penu leg. l. quæſitū. ff. de fundo inſtr.
& ſi tota alimenta viderentur, vtique excep
tio victus, & veſtitus in fauorem filiorum
non conueniret regulæ, ideo dicunt Lap. &
Gem. in c. qui ad agendum, de procur. in 6.
254 quod exceptio ampliat † regulam, quādo a-
liâs nō eſſet de regula, & idē eſt quādo exce
255 ptio eſſet, vt in hoc caſu inutilis, † quia tunc
ampliat regulā, Alexā. in l. fi. nu. 4. ff. quod
quiſque iur. Crot. in conſ. 136. nu. 40. Ripa in
l. 2. §. quod ſi in patris, nu. 13. ff. ſol. mat. Addo
quod ex quo dignoſcitur teſtatorem ſen-
ſiſſe de vſufructu, quādo in eodem capitulo
cùm voluit ſola alimenta relinquere, id ſig-
nificauit, ideo vbi non dixit, non etiam vi-
detur voluiſſe, l. vnica, §. ſin autem ad defi-
cientis. C. de cad. toll. Item incluſio vnius,
† eſt excluſio alterius, l. cum prætor, ff. de iu- 256
dic. c. nonne, de præſump. legando autem
filijs victum, & veſtitum, non vult quod ha
beant vſumfructum: quia vt dixi ſupra, le-
gatum vſusfructus includit alimenta. quod
ergo filijs non acquiritur, non debet adimi
vxori per regulam, vt non amittatur, quod
alteri non acquiritur.

Nono concluſio noſtra poſſet principali-
ter limitari, vt nō procedat quādo vſusfru-
ctus vxori non ex teſtamēto, aut vltima vo-
luntate, ſed ex contractu deberetur, quia nō
videtur quod tunc ſit locus conſuetudini
Bulgari. conſuetudo enim, vt ſupra dixi, tā-
tum habet de potentia, quantum de actu,
& eſt ſtricti iuris, & non extenditur † de ca 257
ſu ad caſum, nec ei quicquam addi poteſt vl-
tra ſolitam obſeruantiam, Bal. con. 275. in fi.
vol. 2. Crau. conſ. 30. nu. 5. D. Becius con. 96.
nu. 6. ideo licet valeat conſuetudo alienan-
di feudum in præiudicium † agnatorum in- 258
teruenientе conſenſu principis, prout eſt
in hac patria Montisferrati, Bal. in conſ. 185.
vol. 1 Dec. in con. 586. col. 1. Gozad. in conſ.
26. num. 8. alios citat D. Becius in cōſ. 18. nu.
9. Rol. con. 2. nu. 18. & ſeq. vol. 1. tamen multi
tenent quod eiuſmodi conſuetudo inducta
per contractus inter viuos non extenditur
ad alienationes, quæ fiant † in teſtamēto, vel 259
per vltimas voluntates, Kui. con. 108. nu. 30.
vol. 2. Natta in conſ. 502. nu. 38. imò licentia
donandi feudum non extenditur ad dona-
tionem, quę † fit cauſa mortis, Bald. in c. Im- 260
perialem, col. 5. in fi. de prohib. feu. aliē. per
Feder. Soci. in conſ. 19. nu. 14. vol. 1. Cur. iun.
in tract. feud. par. 4. reg. 2. quęſt. 9. folio mihi
50. Pariſ. in conſ. 18. nu. 9. vol. 1. Neuiza. in
conſ. 9. nu. 24. vbi poſt Rom. dicit quod fa-
cilius permittitur alienatio per contractū,
quàm per vltimam voluntatem, Lofred. in
conſ. 7. nu. 36. & conſ. 9. num. 21. Exiſtimo ta-
men contrariam opinionē eſſe veriorem,
& vſumfructum debitum vxori ſtantibus

filijs reſtringi ad alimenta,ſiue per contractum,ſiue per vltimam voluntatem fuerit debitus,quia vtroque caſu ſubeſt ratio conſuetudinis,i. fauor filiorum, & dixi ſupra conſuetudinē ex identitate rationis extendi de caſu ad caſum,& id probant † Gozad. conſi.90. Natta in conſi.98.num.23.poſt Innoc. & Feli. quos citat. & quod dictum eſt de conſuetudine alienandi feudū,quod non extendatur ad alienationem, quæ fit per vltimam voluntatem, contradictionem patitur,nam aduerſam ſententiā probauit Gozad.in d.co.90.& alij,quos omitto, & quicquid ſit in alia conſuetudine,ea de qua agimus, eſt anomala, tum quia inducta fuit à Bulgaro Cæſaris vicario;tū, quia annexam habet rationem,quod in alijs conſuetudinibus non contingit, quæ ſolo vſu inducuntur nulla ratione ſuffragante, & vbi eadem ſubeſt ratio, rectè ducitur argumentum à contractibus † ad vltimas voluntates, l.fin. vbi Salic.& alij, C. de legat. Inſtit. de lege Fuſia cani.tol.vbi Ioan. Fab. Io. de Plat.& alij,Euerar.loco 17.col.1.

161 (margin, beside "di de caſu ad caſum") — 162 (margin, beside "contractibus")

Finis Tituli Secundi.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IOAN. PETRI SVRDI.

TITVLVS III.

Alimenta debita, quomodo petantur.

SVMMARIA.

1 *Pater à filio,& filius à patre alimenta petit officio Iudicis.*
2 *Lis eſſe poteſt inter patrem,& filium,pro alimentis.*
3 *Obligari nemo poteſt ſibi ipſi*
4 *Pater & filius reputantur eadem perſona.*
5 *Factum ipſum attendimus in alimentis,non autem iuris diſpoſitionem.*
6 *Officium Iudicis ſuccedit loco manus regia.*
7 *Officium Iudicis datur patri contra filium loco actionis.*
8 *Ratio non eſt bona,niſi ſit generalis.*
9 *Ratio debet eſſe cōcludens,& neceſſaria,vt ſit bona.*
10 *Reſtitutio in integrum vt concedatur minori, requiritur cauſæ cognitio.*
11 *Obligatio non datur ſine contractu vel quaſi, delicto vel quaſi.*
12 *Obligatio eſt mater actionis.*
13 *Debitum à natura peti poteſt iure actionis, quando proceditur ex æquo.*
14 *Alimenta debentur filio naturali quadam ratione non naturali obligatione.*
15 *Officium Iudicis deficiente actione datur vbicunque ſuggerit æquitas.*
16 *Officium Iudicis deſcendit ab æquitate tanquam à matre.*
17 *Officium competit ex mera æquitate.*
18 *Officium Iudicis præſupponit impropriam obligationem,non autem veram.*
19 *Officio Iudicis quod debetur, quaſi debitum appellatur.*
20 *Condictio ex lege datur, quando æquitas eſt à lege approbata.*
21 *Condictio ex lege competit,quando lex noua introducit obligationem quæ non ſuberat.*
22 *Condictio ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officium Iudicis, quando lex noua producit obligationem.*
23 *Vxor nomine viri,vel nomine proprio petit alimenta pro marito à ſocero.*
24 *Cū de vno diſputamus,cætera ſupponuntur habilia.*
25 *Conſequens qui vult,cenſetur velle omne antecedens neceſſarium.*
26 *Subſtantia ſi deficit, fruſtra agitur de qualitate, vel accidenti.*
27 *Auus petit à nepote alimenta Iudicis officio.* *Nepos petit ab auo alimenta Iudicis officio.*
28 *Propter quod vnumquodq; tale,& illud magis.*
29 *Actio competit pro alimentis iure,& loco legitimæ debitis patri,aut filio.*
30 *Subrogatum ſapit naturam eius,in cuius locum ſubrogatur.*
31 *Legitima petitur actione ex teſtamento, quādo eſt relicta,vel condictione ex lege ſi non eſt relicta.*
32 *Legitimæ ſupplementū petitur cōdictione ex lege.*

33 *Legi-*

33 *Legitima ſecundum aliquos petitione hæreditatis poſtulatur.*

34 *Actio ſubrogata aſſumit naturam illius, cui ſubrogatur.*

35 *Subrogatum ſapit originalem, & primordialem naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*

36 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*

37 *Quantitas alimentorũ cõmenſurari debet legitimæ, quando alimenta ſubrogantur loco legitimæ.*

38 *Alimenta loco legitimæ debita tranſmittuntur ad hæredes.*

39 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando propter illam ſtatutum excludit filiam à ſucceſſione.*

40 *Dos tranſmittitur ad hæredes filia decedente ante nuptias, quando ſuccedit loco legitimæ.*

41 *Dos nullum recipit grauamen, quando legitimæ loco ſuccedit.*

42 *Legitima non petitur quando lex generaliter excluditur, ſecus in excluſione hominis.*

43 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam ſimpliciter, & abſolutè excludit.*

44 *Monachus ſancti Franciſci non facit partem in cõputatione legitimæ, nec numeratur in ea.*

45 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutũ excludit filiã ſimpliciter, ſed mandat eam dotari.*

46 *Dotis relictum continet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur.*

47 *Dos non tranſmittitur, nec filiæ faciunt partem, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, & mandat dotari.*

48 *Compenſandi animus non præſumitur, quando legatum ſit ſub vna qualitate, & debitum eſt ſub alia.*

49 *Compenſandi animus non præſumitur, quando legatur in tempus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus.*

50 *Conditio adiecta vni legato, cenſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento.*

51 *Conditio adiecta vni legato nõ cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem.*

52 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum vult dotem dari in tempus nuptiarum.*

53 *Expreſſi, & taciti idem eſt iudicium.*

54 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*

55 *Legatum dotis cõtinet tacitã conditionẽ, ſi nubat.*

56 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum facit mentionem de legitima, puta dotetur vſque ad legitimam.*

57 *Dos ſuccedit loco legitimæ, ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum quando extant coniecturæ.*

58 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, licet ſtatutum reſpectu quantitatis velit eam commenſurari legitimæ.*

59 *Inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum.*

60 *Dos congrua dicitur, quæ non eſt minor legitima.*

61 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum mandat filiam congruè dotari.*

62 *Legitimæ loco ſubrogatur, quidquid ſub nomine quotæ datur ex forma ſtatuti.*

63 *Legitima eſt portio eius, quod ab inteſtato debetur.*

64 *Dos ſubrogatur loco legitimæ, quando ſtatutũ mandat quod ſit tacita, & contenta, & plus non petat.*

65 *Dos petitur ante nuptias, & tranſmittitur, quando ſtatutum iubet eſſe tacitam, & plus non petere.*

66 *Compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet.*

67 *Clauſulæ, quod nil vltra petat, vel quod ſit contenta dote ſibi data, æquipollent.*

68 *Compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem.*

69 *Compenſatio eſt ficta ſolutio.*

70 *Nouans transfundit nouum debitum in aliud, vel vnam obligationem in aliam.*

71 *Nouans actio habet omnia priuilegia nouatæ.*

72 *Dos quando ſuccedit loco alimentorum, ſuppleri debet vſque ad neceſſitatem alimentorum.*

73 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando pater filiæ excluſæ relinquit aliquam portionem.*

74 *Filia ſtatuto excluſa ſi à patre inſtituatur cum onere reſtituendi, deducit ſuam legitimam.*

75 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filium excludit, ſiue dotata ſit, ſiue non.*

76 *Actio competit pro alimentis, quando cum licentia Principis conſtituitur maioratus, facta ſecundo geniti prouiſione.*

QVAESTIO I.

PARS hæc pertinet ad formam, & ordinem iudicij, inutilis autem foret omniũ ſcientia, niſi modus innoteſceret, quo debita nobis alimenta petamus, patri ergo à filio, & econtra officio Iudicis alimenta † debẽtur, eoque iure peti debent, id quod textus clarè explicat in l. ſi quis à liberis, in prin. ff. de liber. agnoſc. vel alen. vbi notat glo. in ver. cognoſcat, quæ allegat quoque l. fin. §. ipſum autem. C. de bon. quæ liber. & l. nec filium. C. de patr. poteſta. & totum titulum. C. de alen. liber. idem tenuerunt Bar. Alber. & alij in d. l. ſi quis à liberis, in prin. Bal. Caſtr. Salyc. & Corn. in d. §. ipſum autem, & 1

probatur eadem opinio in d.l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his,& tenuit Bar.in l. libertis.§.manumiſsis,num.3.ff.de alimen.& cibar.lega.pro hac opinione Cordub. in d.l.ſi quis à liberis,in prin.num.38. allegat Alex. & Soc.qui tamen hoc non dicunt,& videri tamen poterunt Gozad. Cur. Senior, Lambertin.& Riminal. ab eo citati, qui hoc tenent. pro eadem ſententia eſt tex.in c. cùm haberet,vbi gloſſ.Abb.& alij omnes,de eo, qui dux.in vxor.illam quam pollu.per adulterium,Bar.in tract.de alimen. num.8.& ita tenere communiter ſcribentes, inquit Molin.in tract.de prim.Hiſp.lib.2. cap. 15. num.70.Alciat.in conſil.338.numer.1.& ponunt DD.omnes,qui tenent parentes à liberis,atque à parentibus liberos alendos eſſe, quos recenſui in tit.quib.& à quib. alimen. debeant.& quamuis Alciat. in d.conſi. 338.
2 per tranſennam dicat † rationem eſſe, quia lis eſſe non poteſt inter patrem, & filium, tamen hæc non eſt bona ratio,nam ex cauſa alimentorum datur lis inter patrem,& filium,vt dixi inter alimentor. priuil.& aliud eſt quærere,an poſsit eſſe lis, aliud verò an detur actio,quia poſſunt ſimul ſtare, quod detur lis,ſed nõ actio.alij dixêre rationem
3 eſſe, quia ſibi ipſi nemo † obligari poteſt, vt in l.Vranius,in prin.ff.de fideiuſſor. pa-
4 ter autem, & filius † reputantur pro eadem perſona.l.fi.C. de impuber. ſed hæc eadem eſt cum prima,ergo cum ea corruit, nam & ſi iuris fictione eadem perſona cenſeantur, tamen inſpecta veritate ſunt duę diſtinctęque perſonæ,& cùm agimus de alimentis,
5 attendimus non iuris † diſpoſitionem, ſed factum ipſum. l.legatum. ff. de ca. dim.vbi dicitur,quod legatum alimentorum potius in facto,quàm in iure conſiſtit,quia nõ conſideratur in eo,an quis illud capere poſsit, ſed an poſſit comedere,& bibere,Signoro l. in conſilio 40.col.3. poſt glo. in d. l.legatũ. ita ergo in propoſito non iuris fictio, ſed facti veritas inſpicienda eſt,ſecundum quam duplex,& ſeparata eſt perſona,& vtraq; comedit,vtraque bibit,vtraque alimentorum ſuſtentatione eget.dixêre alij,quod officio
6 Iudicis debetur nunc,quod olim manu † regia pater conſequi poterat à filio, quaſi lo-co manu regiæ ſucceſſerit,vt ponit, & declarat Bartol.in l.frater à fratre, numer.12. ff. de cond. indeb. vbi fortius dicit durare adhuc manum regiam patri aduerſus filium, ſed nec id ſatis firmum eſt: quandoquidem procedit ſolum, quod alimenta, quæ patri debentur, non autem quoad ea, quæ pater tenetur præſtare filio, cùm non duret manus regia,qua filio aduerſus patrẽ conſulitur. ruſus non cadit ratio in filio emancipato, in quem pater non habet iniectionem manus,quod ſi dicatur in alimentis filio debitis,non actione,ſed æquiori agendum eſſe remedio.l.congruentius.C.de patr.poteſta.& conſequenter officio Iudicis,non video rationem diuerſitatis, inter patrem,& filium. Præterea, quoad alimentorum exactionem, & ita quoad effectum, nihil minus operatur officium Iudicis quã actio: eo enim cogitur pater ſicuti cum actione conuenitur. ſunt etiam, qui dicant obligationẽ ſolum naturalẽ naſci inter patrẽ,& filium, cuius finis eſt ſatisfactio,non tamen oritur ciuilis,cuius finis eſt iudiciũ. & cũ rarò detur iudiciũ inter patrẽ,& filiũ, nõ fuit conueniẽs actionẽ introducere, argumento l.in his.ff.de legib.neq; etiã eſſet cõueniens, quòd ſine remedio dimitteretur pater, vbi litis agendæ neceſsitas ſuberat,† in- 7
troductũ fuit Iudicis officiũ loco actionis, ita Bal.in l.dominos, nu.6.C.quod cum eo, qui in alien.poteſt. Cor.in l. frater à fratre, n.2.C. de cond.ind. ſed hęc ratio deſtruitur non ſolũ ex ſupradictis, verũ etiam ex eo ad omnes rationes referri poteſt, ſ. quia hæc ratio reſpicit ſolum patrem & filium,cùm tamen multis alijs in caſibus, immò quandocunque alimenta ex ſanguinis coniunctione,& charitate debentur, ſolum competat officium Iudicis. ratio † autem vt bo- 8
na ſit,generalis eſſe debeat omnes caſus amplectens,Bar.in l.ſi cum exceptione. §. poſt annum.ff. quod met. cau. Iaſ. in l. creditori,colum. 2. ff. de ope. no. nuntiat.laborat quoque alio vitio ea ratio, quia neceſſaria non eſt,nec † concludens, vt eſſe debet, 9
gloſſ.in l.non omnium.ff.de legibus,gloſſ. & Bartol.in d.§.poſt annum,gloſſ.in l.ſi de interpretatione.ff.de legib. vbi ait quod ratio

tio non probat ſi non eſt concludens, Bar.&
DD.in l.1.ff.ſi.cer.pet.voluerũt alij ideo nõ
dari actionem,quia obligatio alendi deſcẽ-
dat à ſola charitate,& ſanguinis coniunctio-
one,vt in d.l.ſi quis à liberis.§. verum, ver.
& cum ex æquitate.ff. de lib. agnoſcen. ſed
hæc quoque non ſatisfacit, quia poſſunt ſi-
mul ſtare, quod charitas,& ſanguinis con-
iunctio ſint cauſa alendi,& quod nihilomi-
nus detur actio. item videmus, quod inter
fratres,& affines datur eadem affectio, ta-
men naſcitur actio, & datur lis inter eos.
Cordub.autem in d. l. ſi quis à liberis, in
princ.diſputat de ratione,& nu. 44. vſque
ad numerum 60.& demum confutatis om-
nibus alijs ſubdit veram eſſe rationem,
quia nunquam abſolutè ex legis diſpoſitio
ne alicui debentur alimenta,ſed cum certis
modificationibus ita, vt antequam decer-
nantur neceſſaria ſit diſcuſſio quædam, an
ſit fili?,frater,ſoror,ſocer,nurus, vel alius:
an ſit diues,vel pauper, an habeat aliunde.
ideo cùm hæc cognitio à ſolo Iudice fieri
debeat,rectè ſtatutum fuit,quod ſolo Iudi-
cis officio petentur,qui examinabit pro ſua
religione, an illi eoque in caſu debeantur
alimenta.adducit pro hac ſentẽtia textum,
quem dicit elegantem in l. quod ſi minor,
in fi.ff.de minor.vbi vt minori detur reſti-
10 tutio in integrum multa † à iure conſide-
rantur,ideo res ea Iudicis officio expedi-
tur. Hæc tamen ratio non eſt tuta,quia mul-
tis in caſibus videmus cauſæ cognitionem
requiri,quibus tamen datur actio, vt quan-
do minor reuocat bona ſine decreto aliena-
ta,& poſſent adduci infinita exempla, quæ
nunc omitto. Veram igitur exiſtimo ratio-
nem eſſe, quia pro alimentis à lege debitis
nulla datur obligatio, quia nullus contra-
ctus vel quaſi, nullum maleficium vel quaſi,
11 intercedit, ſine † quibus non oritur obliga-
tio, vt dicitur Inſtit. de actio. §. namque a-
git, deficiente autem obligatione deficit a-
12 ctio cuius ipſa † eſt mater. l. licet. §. 1. ff. de
procurat.& licet dicamus patrem obligari
ad alimenta filij naturali ratione, non ta-
men intelligimus de naturali obligatione,
ſed de naturali ratione, id eſt æquitate qua-
dam à natura inſita, vnde argumentum quo
vtitur Cordub.d.l.ſi quis à liberis,in prin-
cip.numer.58.dum inquit debitum natura-
li obligatione peti poſſe † actionis iure, 13
quando ex æquo procedendum eſt.l. ſi fide-
iuſſor.§.quædam, vbi Bart. ff. manda. Alex.
in conſil.41.volum. 3. Iaſ.in l.iuriſgent.§.
ſed tam nulla, numer.11.ff.de pact. non po-
teſt ſuſtineri, quia alimenta non dantur ex
naturali obligatione,ſed naturali quadam
ratione,† quæ communis non ſolum homi- 14
nibus,ſed etiam brutis, vt per gloſſ. in l. ſed
& ſi.§.conſuluit.ff.de petitio.hære. Claud.
in l.ex hoc iure,colum.14.ff.de iuſtit.& iu.
Cagnol.qui declarat in l.cum amplius. §.is
natura, numer.1.& ſequen. ff. de reg. iur.&
dixi in tit.quib.debean. aliment.Cùm igi-
tur deſit omnino obligatio tam naturalis
quàm ciuilis, non poteſt dari actio, vt quia
non deeſt æquitas, quæ fundata in ſangui-
nis coniunctione,& naturali charitate ſug-
gerit alimenta eſſe coniunctis præſtanda,
iuſtum eſt officium Iudicis dari: vbicun-
que enim æquitas ſuggerit ſi deficiat actio
† competit officium Iudicis. l. planè, & l. 15
fin.ff.de petitio.hæred. & officium prædi-
ctum deſcendit ab æquitate tamquam † à 16
matre. l. Quintus. §.Pomponius.ff.de ali-
ment.leg. Signorol.in conſil.100. numer.13.
in fin.& dicit Bald.in l.fi.§.ſed cum, nume.
1.C. de furt. quod officium Iudicis detur
ex † mera æquitate, Socin. iun.in conſil. 52. 17
num.2.volum.2. Natta in conſil. 534. num.
6.Rolan.in conſil.1.num.55. volum.1. Et ſi
dicatur, nonne illa æquitas, quæ fundatur
ſuper charitate, & affectione inducit ob-
ligationem quandam.reſpondeo id verum
eſſe, ſi intelligimus de obligatione largo
modo ſumpta,non ſi dicitur ſtricta:nam of-
ficium Iudicis præſupponit quidẽ quãdam
quaſi obligationẽ,alias nõ daretur,ſed non
veram & propriã,quia tũc daretur actio.ita
† declarat glo.in l.ſi ſeruum. §. fin. ver.peti 18
poſſit.ff.de verb.oblig. vbi latè agit Alexa.
idem voluit Bar.in l.ſi.ff.de iniur. Alexan.
in l.1.nu.26.ff.de iuriſd. om.iud. vbi Sapia,
num.44.Iaſ.in §. omnium.nu.54. Inſtit.de
actio.vbi ſubdit,quod accedere ideo poteſt
fideiuſſor ei obligationi, pro qua datur offi
cium Iudicis,& dicit Iaſ.in §. ſupereſt,nu.
62.In-

61.Inſtit. eod.tit.quod debitum officio Iu-
19 dicis appellatur † quaſi debitum,Dec.in l.
ſi me,& Titium,num.5.ff. ſi cer. pet. Rube.
in l. non ſolum.§.morte,nu.496. ff.de oper.
no. nuntiat. Menoc. in tracta.de recuper.
poſſeſſ.rem. vlt. nu.8. ecce ergo,quod iuſta
ratione denegatur actio,& conceditur offi-
cium Iudicis pro alimentis debitis ex chari
tate, & ſanguinis affectione. Vnum tamen
videtur obſtare,quia cùm eiuſmodi æqui-
20 tas ſit à lege approbata,† videretur compe-
tere condictionem ex lege. l. 1. cum ibi no-
tat. ff.de cond.ex lege,ſed reſpondetur con-
dictionem ex lege dari, quando nulla ſub-
erat obligatio, ſed lex noua eã introduxit,
† vt dicitur d.l. 1.at in caſu noſtro lex nullã
21 introduxit obligationem, ſed pro ea, quæ
naturaliter ſuberat modo tamen prædicto
officiũ Iudicis ſtatuit,& vbi etiam lex no-
uam obligationem introducit, non ſemper
datur actio,ſed multis in caſibus officium
22 Iudicis,vt diſtinguendo † declarat Bar. in l.
1.cuius dicta extollit Caſtren. ibi, ſubdens
eſſe magis pulchra quàm vtilia,& filius agit
pro alimentis etiam vxoris, vt dixi in tit.
quomodo,&qualiter præſtanda ſint alimen-
ta.Imò ſi filius ſit abſens,vxor poterit agere
23 nomine viri, † vel etiam nomine proprio
vtili actione pro alimentis ſuis,vt per Rui.
conſ.144.num.18.vol. 5.

Quę verò dicta ſunt de patre,& filio,locũ
habent in auo, & nepote,intelligendo tamẽ
de paterno,vel de materno in caſibus, qui-
bus auus maternus tenetur alere,quę intelli
gẽtia ſupponi debet in tota hac parte,quia
24 cùm de vno diſputamus, cætera † præſup-
ponuntur habilia. §.in extraneis, Inſtit.de
hæred.qualit.& differ.& cùm quærimus de
modo petẽdi alimenta,ſupponimus pręce-
dere debitum.qui enim vult conſequens †
25 cenſetur velle omne antecedens neceſſariũ.
l.ſed ad rem mobilem,& l.ad legatum.ff. de
procurat.l.illud. ff.de acquir. hæred.l. 1. C.
de ord. iud. l.1.§.1.ff.ſi vſusfruc.pet.l.2.§.in
ſpectio.ff.quemadmod.teſtam.aper.§.idem
iuris, Inſtit.ex quib.cau.manum.non lic. &
fruſtra ageretur de qualitate remedij ad pe
26 tendũ alimenta ſi deeſſet ſubſtantia, id eſt †
debitum alimentorum.l. nec vllam,§.ſi ab-
ſentis, vbi Angel.not.ff.de peti.hæred.l.Põ-
ponius.§. fi. vbi Are.in prin. ff. de acquir.
poſſ.dixi in conſ. 34.nume.13.& quod auo
pariter contra nepotem, ac nepoti contra
auum detur pro alimentis conſequendis
officiũ Iudicis, † tenet Bar.in tract.de alim. 27
nu.8.&vbi omnis authoritas deficeret,ratio
non deeſſet. diximus enim auum compre-
hendi in diſpoſitione facta de patre, immò
iniuſtũ eſſet ſi patri cui alimenta ſunt ma-
gis debita ſolum daretur officium Iudicis,
aui verò remotiori,& qui nepoti coniun-
gitur per patrem daretur actio † cõtra auth. 28
multo magis.C.de ſacroſ.eccl. vbi probatur
regula illa, propter quod vnumquodq; ta-
le,& illud magis.

Similiter conclusio locum habebit in
matre,quia ea procedũt quæcumque de pa-
tre affirmantur, vt dixi ſæpe, præcipuè in
titulo,quomodo repetantur alimenta præ-
ſtita.

Cùm verò alimenta debeãtur à loco legi-
timæ,tunc † non Iudicis officio,ſed iure a- 29
ctionis debentur, vt dicit Ludo. Molin. in
tract.de prim. Hiſp. lib. 2. cap.15. nu.17. ſed
ad hoc nihil allegat, ſed probatur ratione,
nam ſubrogatum ſapit naturam eius in cu-
ius locum ſubrogatur. l. † ſi eum.§. iniuria- 30
rum.ff.ſi quis cau. pro legitima autem datur
condictio † ex lege, ſi non ſit relicta, vel et- 31
iam actio ex teſtamento quando relicta eſt,
Ang.in l. Papinianus. §. ſi conditioni,nu. 5.
ff.de inoff. teſta. Alex. in.l. in quartam,col.
penul. ff.ad l.Falcid. & idem eſt in ſupple-
mento legitimæ,quod petitur ex † conditi- 32
one ex lege,gl. in l.omnimodo,& l.ſcimus,
in princ. C.de inoff.teſt. quam ſententiam
multis authoritatibus comprobaui in conſ.
148.num.9.immò ſecundum aliquos pro le-
gitima datur petitio hęreditatis, † Corn. in 33
conſ.289. in 2. dub.vol.4. Cur.ſen.Crau. &
alij,quos citat Cucchus in trac.de legi.in §.
legitima eſt quota bonorum, nu.11. folio
mihi 21.vbi ait tres dari actiones pro legi-
tima. ergo eodem modo dabitur actio pro
alimentis, quando ſuccedũt loco legitimæ:
facit quia actio ſubrogata † aſſumit illius 34
naturam cui ſubrogatur.l.ait prætor.§.ſi cõ
ditionalis, & §. præterea. ff. de his, quæ in
fraud.

fraud.credit.l. cum poſt.in prin.ff. quan.a-
ctio de pecul.eſt annal.Ioan.Fab.in §.actio
num,col.9.Inſtit.de actio.intelligendo ta-
35 men de natura originali, † & primordiali,
non autem accidentali, vti declarat gl. in l.
certi conditio, in prin. in glo. magna, ver.
ex omni cauſa, in fi.ff. ſi cer.pet.per textum
in l.item veniunt. §. cùm prædixerimus.ff.
de petitio.hære.quæ eſt multum notabilis,
& non habetur alibi, vt poſt Bar.inquit Iaſ.
in d.§.actionum, num.24.in fin.& num.ſeq.
hoc tamen argumentum non videtur rectè
procedere, nam videmus, quod legitima
36 ſuccedit loco † alimentorum, vt §. prohibe-
mus, in Auth.de trien.& ſemiſ. Bar.in Aut.
de hæred.& Falcid.in prin.& tamen pro le-
gitima ſubrogata datur actio, quæ tamen
non dabatur pro alimentis, ergo idem vi-
deretur dicendum in caſu conuerſo, quan-
do alimenta ſubrogantur loco legitimæ.
ſed reſponderi poteſt rationem diuerſitatis
eſſe, quia cum legitima à lege inducitur lo-
co alimentorum, iuſtũ eſt quod detur actio
ex ea lege per quam introducta fuit, & à qua
vſus legitimæ fuit receptus, non autem of-
ficium iudicis quod pro alimentis compe-
tebat, quæ non erant lege ciuili debita, ſed
naturali quadam æquitate vt dixi. at poſt-
quam pro legitima introducta eſt iure ciui-
li actio, iuſtum fuit quod quid loco legiti-
mæ recipitur, illius ſortiatur naturam in o-
mnibus, atque ita hoc inter vnum & alium
caſum, quia decernendo legitimam loco a-
limentorum lex ciuilis addit naturali ſuam
authoritatem, ex qua inde oritur actio, om-
nia.n.noſtra facimus quibus noſtrã impar-
timur authoritatem, & pro dicta ſubroga-
tione facit, quia vbi alimenta debentur lo-
37 co legitimæ, tunc non minus † quantitas aſ-
ſignatur loco alimentorum, quàm impor-
tet legitima, vt poſt Dec.in con. 180. inquit
Vaſq.de ſucceſ.crea.li.3.§.21.lim.7. nu.137.
Cordub.in l.ſi quis à liberis.§. ſi mater. nu.
57.ff.de li.agnoſcen.dixi in tit.qualiter præ-
ſtẽtur alimenta in quæſt.incipie.quia verò.

Confirmatur etiam prædicta ſententia ex
eo quod voluit Rodericus in l. quoniam in
prioribus, in 2.lim.nu 22. ver. infert etiam
aliam, C.de inoff.teſta.inter regni declara-
tio.vbi ait quod alimenta debita † loco legi 38
timæ tranſmittuntur ad hæredes cõtra na-
turã alimentorum quæ finiuntur morte, ſe-
quitur Lupus in c.per veſtras, in 3.not.§.14.
nu.7.& ſeq.de donat.inter vir.& vxor. Di-
dac.in epit.de ſpon.par.2 capit.8.§.6.nu. 15.
de qua tamen quæſtione dixi in titulo quan-
to tempore præſtan. ſint alimen. quæſtio. 1.
num.31.vbi allegaui contradicentes, & Ro-
deric.loco prædicto mouetur ex vi ſubro-
gationis.

Punctus tamen conſiſtit in cognoſcen-
do, quando alimenta ſubrogentur loco le-
gitimæ.& ſanè pauci DD.id tangunt in ſpe-
cie de alimentis loquendo, ſed agendo de
dote frequens eſt controuerſia, & bene de-
duci poteſt argumentum de vno ad aliud,
Ricard.Malum. quem citat Cin.in l. ſanci-
mus, num.3.C.de nupt.dicit quod dos, vel
alia prouiſio propter quam ſtatutum exclu-
dit filium † à ſucceſsione ſuccedit loco legi 39
timæ.& licèt Cin. ibi impugnet principa-
lem Ricar. deciſionem, tamen quando ſta-
tutum non ſimpliciter filiam excludit, ſed
cum qualitate dotis, non videtur refellere
illud dictum quòd ſuccedat loco legitimæ,
& videtur ſequi Bart.in l.Titio centum. §.
Titio genero, num.6.ff.de cond. & demon.
& Caſtr.ibi.num.8.in fin.dicit quod vbi ſta
tutum excludit dotatam, quia excluſio fun-
datur ſuper dote, tunc dos loco legitimè
ſuccedit, & ſubdit hanc diſtinctionem ſe
amplexum pluries de quæſtione cõſultum,
idem voluit Cuman.ibi, But.in con.29. per
totum, vbi vult quod dos ad filiam perue-
niat iure ſucceſsionis ab inteſtato, & prædi-
ctam diſtinctionem probauit quoque Soci.
in conſi.75.num.11.ver.aliquando & tertio,
vol.3 idem Socin.in conſi.228.num.27.vol.
2.vbi ait quod concordia Caſtrenſis placuit
ſibi ſemper, & allegat Caſtr. in conſilijs ſic
tenuiſſe, & Alexan.in conſil.179.num.5. vo-
lum.5. videtur etiam tenere diſtinctionem
Caſtr.in loco præallegato, Pariſ.in conſ.55.
num.76.volum.3.vbi ſtat cum diſtinctione
Socini, & refert Cur.ſen.atteſtari de cõmu-
ni, & plures alios Rube. in l. pater filium
nu.162.ver.quarta ſit concluſio.ff.de inoff.
teſtam.vbi ait dotem ſuccedere loco legi-

Yy timæ,

timæ,quando ſtatutum excludit dotatam, vel dotandam, & allegat multos eiuſdem ſententiæ DD.præcipuè Bal. Anchar. Cornel.& Campeg.hoc etiam probauit Hiero. Gabr.in conſi.11.num.5.volum.1. vbi alios citat,& idem probauit Anchar. Moder. famil.quæſt.libr.2.quæſt.51.numer.3.vbi poſt Caſtren.& alios dicit dotem loco legitimæ ſuccedere. hanc quoque tenuit Simon de Pretis in tract.de interpret. vltim. volum. lib.3.interpret.1.dubitatio.5.ſolutio.4. numer.13. vbi adpit Dec. & Benin. & dicunt prædicti omnes, quod & ſi dos non debea-
40 tur regulariter † niſi ſequuto matrimonio, tamen iſto caſu, quia ſuccedit loco legitimæ ſi filia decedat ante nuptias tranſmittit eam ad hæredes,& infert etiam Caſtren.in conſi.370.numer.2.volum.1. quod talis dos
41 nullum recipit grauamen † & reijcit pactum appoſitum, quod filia decedente ſine liberis reuertatur ad dotantem, ſequitur Cuccus in tracta.de legit. in §. nec vſufructu defraudari,num.5. fol. mihi 108. Cæph. in conſi.245.numer.31. vbi tenet, quod dos ſuccedat loco legitimæ quando ſtatutum excludit filiam dotatam, & infert quod filia facit partem in computatione legitimę, Alcia.in conſi.479.num.12. vbi loquitur in ſtatuto Mantuano,Dec.in conſi. 108.num.3. vbi facit prædictam diſtinctionem, Boſſius in tit.de publicatio.bonor.num. 2.in fin.vbi dicit hanc eſſe communem opinionem, Michael Craſſ.in tracta.ſentent.in tit.de legitima.q.7.numer.4.ver. aut verò ſtatutum excludit dotatam.vbi infert quod talis filia ampliat numerum,& impinguat portiones aliorum.Burſat.in conſ.32.num.65.volum. 1. & ratio prædictorum eſt, quia excluſio cauſatur propter dotem, ex quo ſtatutum non excludit ſimpliciter,ſed dotatam, proinde ſuccedit loco legitimę,quam ſtatutum noluit adimere tali filiæ.

Secundus eſt caſus quando ſtatutum ſimpliciter nulla dotis facta mentione excludit filiam à ſucceſsione propter maſculos, nam tunc dos quæ filiæ datur non ſuccedit loco legitimæ,ex quo tali filiæ nulla debetur legitima, nã quidquid ſit in excluſione hominis,certũ eſt quod generalis excluſio
† legis excludit etiã à legitima, vt declarat 42
Dec.in con.505.n.6. vbi ait quod fortior eſt legis, quàm hominis excluſio. idem dicit in conſil.302.colum.fin.Rolan.in 62. num. 50.volum.3.Cæphal.in conſil. 404. numer. 1.D.Becius conſi.107. num.7. dixi in conſil. 31. numer. 23. & in propoſito quod ſtante ſimplici & abſoluta filiarum excluſione à ſucceſſione,,dos † quæ inde datur à patre 43
vel fratribus non ſuccedat loco legitimæ poſt Caſtren.& Cuman. in d.§.ſit.o genero, voluit Alexand.in l. planè.§. ſi duobus. ff.de leg.primo,Socin.in d.conſil.288.num. 26.volum.1.& alij omnes,quos ſupra retuli ſequutos fuiſſe Caſtren. diſtinctionem, ſed præter eos latè Rolan. qui multos alios in eandem ſententiam congerit in conſil. 21.num.7.volum.1.vbi ideo infert, quod in computatione legitimæ filiorum nulla eſt habenda ratio fœminarum ſic vt ſupra excluſarum,& hanc dicit eſſe magis communem Pariſ.in conſil.36. nume.28. volum.2. vbi quod fœminæ excluſæ non computantur,& dotes non calculantur in computatione legitimè,& iſtam ſententiam ſequuti ſunt infiniti propemodum Doctores citati à Riminal.in conſil.31.numer.64.& 71. vbi dicit eſſe in practica receptam atque ab ea recedendum non eſſe, & non mirum,quandoquidem habetur pro mortua quando ſimpliciter excluditur, pro quo facit quod dicimus de filio qui ingreditur fratrum minorum religionem: is † enim in compu- 44
tatione legitimæ filiorum non facit partem, nec numeratur ſecundum Bal. in l. vnica, in prin.nume.vndecimo,C.de caduc. tollen. Alexan. qui communem dicit in l. planè. §.ſi duobus,num.ſeptimo, ff. de leg. 1.Aret. ibi, colum. 8. in fin.ver. & quia, & Imo.colu.2. circa fin.Crot. in l. re coniuncti,num.130.ff.de leg. 3. Rube. Alexan. in l. ſi pater filium,num.143. ff. de inoff. teſtam. Fabian. in authen. nouiſſima, numer. 211. C.eod.tit.ſicuti igitur is,qui ingreditur religionem fratrum minorum, vel aliam incapacem tam in communi, quàm in particulari habetur pro mortuo,& vbi agitur de calculanda legitima non facit numerum, ita dicendum eſt de eo qui a ſtatuto eſt in

toto,um

totum excluſus: nec ingredi neceſſe eſt il-
lam controuerſiam ſi ſtatutum poſſit legi-
timam in totum tollere, in qua multæ ſunt
opiniones, ſed hodie illa videtur commu-
nis quod poſſit ex cauſa, vt dicam aliquan-
do.

Tertius eſt caſus quando ſtatutum exclu-
dit quidem ſimpliciter filiam, ſed mandat
eam dotari, & tunc filia non computatur
45 in numero filiorum, & dos † non ſuccedit
loco legitimæ, ſecundum Caſtr. in d. §. Ti-
tio genero, nu. 8. circa fi. quia tunc filia non
excluditur propter dotem, ſed propter ma-
ſculos, & dos non datur loco legitimæ, cu-
ius ſtatutum nullam habuit rationem, & di
cit Alexan. in con. 179. num. 5. vol. 5. quod v-
bi ſtatutum mandat filiam dotari, nun-
quam de dote iudicatur idem quod de legi-
tima, quia non ſuccedit eius loco, allegat
Cin. Bart. Caſtr. & alios, & non poteſt dos
dici ſubrogata loco legitimæ, quia legiti-
ma debetur purè in die mortis patris, dos
autem ordinata à ſtatuto confertur in tem-
pus nuptiarum, atque ita in diem incertum
etiamſi ſtatutum ſimpliciter loqueretur de
46 dote, quia relictum dotis habet in ſe † taci-
tam conditionem ſi nuptiæ ſequantur, l. ſti-
pulationem, & l. promittendo, ff. de iure
dot. idem dicit Socin. in con. 288. nu. 21. vol.
2. & in conſi. 75. num. 11. volum. 3. Ruin. in
con. 52. num. 6. volum. 5. Paris. in conſi. 53. nu.
76. vol. 3. & hanc partem dicit magis com-
munem Bolſius in tit. de publicatio. bon.
nu. 2. in fi. Bort. Imol. in conſ. 13. num. 14. vbi
allegat Alex. Alber. Imo. Aret. Ruin. & Ga-
liaul. Hieron. Gabriel. in conſi. 11. nu. 4. vo-
lum. 1. Craſſus d. §. legitima, q. 7. num. 4. ver.
quid dicendum. vbi ait quod filia in tali ca-
ſu habetur pro mortua, nec habetur in con-
ſideratione quando computatur legitima.
hanc item partem probauit Anch. Moder.
famil. quæſtio. lib. 2. q. 51. nu. 9. 10. & ſequen-
ti, vbi tranſit cum diſtinctione Caſtrenſis,
quia vbi ſtatutum mandat dotari, tunc le-
gatum eſt conditionale, & collatum in di-
em nuptiarum, & ſubdit quod ſi contradi-
cant aliqui, communis tamen opinio ſtat
pro diſtinctione prædicta, hanc item te-
net multos allegando Simon de Præ. d. lib.
3. interpret. 1. dub. 5. ſolutio. 4. nu. 14. ver. 2.
quando ſtatutum, fol. mihi 211. & Doct. præ-
dicti inferunt non ſolum quod illæ filiæ
non faciunt partem in computatione legi-
timæ, ſed etiam quod dotem ſibi relictam
à patre non tranſmittunt † ad hæredes ſi 47
decedunt ante nuptias contractas, quia ea
dos nullam habeat conformitatem cum
legitima, cùm legitima purè debeatur,
dos autem in tempus nuptiarum ſit reli-
cta.

Pro qua ratione facit quod dicimus, ani-
mum compenſandi non præſumi quando
debitum continet † vnam qualitatem, & le- 48
gatum ſit ſub alia diuerſa, ſecundum Cor-
ne. in con. 92. col. 3. ver. coadiuuatur, vol. 1.
& dicit Socin. iun. in con. 79 num. 70. vol.
3. quod ſi legatum eſt factum in tempus nu-
ptiarum, & debitum erat in aliud tempus, † 49
non erit præſumendus in teſtatore compen
ſandi animus, Phanuc. in tra. de dote, gl. 6.
num. 94.

Facit etiam, quia licet regulariter condi-
tio adiecta † vni legato cenſeatur repetita in 50
alio facto in eodem teſtamento, Bar. in l. in
repetendis, nu. 1. ver. breuiter omnes. ff. de
leg. tertio, & in l. ſi ſibi pure. ff. eodem tit.
Roma. in ſing. 217. in princ. tamen fallit
quando ſequens legatum continet condi-
tiones à primo diuerſas: † tunc enim non fit 51
repetitio. l. alumnæ, in princip. vbi Bar. ff.
de ali. legat. Alexan. in con. 66. col. 1. in fi.
ver. puto tamen, vol. 3. Dec. in conſ. 190. nu.
3. ver. & vlterius, Ruinus in conſ. 64. num. 3.
vol. 2. Socin. iun. in conſ. 18. nu. 11. vol. 3. Cæp.
conſ. 156. nu. 19. deciſ. Pedem. 52. num. 3. di-
uerſitas enim qualitatum adiectarum di-
ſpoſitionibus tollit coniecturam, quæ alias
potuiſſet inſurgere.

Et prædicta ſententia multo magis obti-
neret ſi ſtatutum mandans filiam dotari ad-
iiceret expreſſam conditionem doti dan-
dæ, puta † quando maritabitur, vel nupſerit, 52
vt poſt Caſtrenſ. & Brun. inquit Simon d.
ſol. 4. numero 16. ver. tertio item ſtatutum,
quod tamen nihil eſt, quia † taciti, & ex- 53
preſſi idem eſt iudicium, l. cum quid. ff. ſi
certum petatur, & expreſſio eius, quod taci
tè ineſt, † nihil operatur, l. 3. ff. de leg. primo. 54

 & le-

& legatum pro dote continet tacitam con-
55 ditionem, † Bartol. in d. l. Titio centum. §. Titio genero, numer. 3. ff. de condit. & demonſt. Caſtren. in conſi. 322. in princ. volum. 1. Corn. in con. 229. col. 2. in fin. volu. 4. Bald. Nouel. in tract. dot. par. 6. priui. 50. Tiraq. de retract. conuentio. §. 2. glo. 1. numer. 54. Didac. de teſtam. cap. 7. num. 11. Rolan. in conſi. 79. num. 15. volum. 4. ergo ſiue dicat ſtatutum dotem dandã eſſe, quãdo filia nupſerit, ſiue id non exprimat, ſemper illa dotis mentio continet conditionem, vt patet ex prædictis.

In ſuperioribus tamen caſibus, quibus dixi dotem minimè ſuccedere loco legitimæ, intellige niſi in ipſo ſtatuto mentio aliqua fiat de legitima, puta, quod dotetur
56 filia competenter vſque ad legitimam: † tunc enim dos ſuccedit loco legitimæ, Caſtren. in con. 222. in 3. dubio, num. 5. ver. verum quidquid dixerim, vol. 2. vbi ait, quod ſi in ſtatuto dicatur legitimam in omnibus teſtamentis debere ſaluam eſſe deſcendentibus, tunc dos ſubrogabitur loco legitimę, & infert, qđ de dote erit reijcienda omnis conditio, & fiet illius tranſmiſſio ad hæredes, & loquitur in fortioribus terminis, quando ſcilicet extat ſtatutũ excludens filiam ſimpliciter, deinde verò aliud extat ſeparatũ reſeruans legitimã. & ratio eſt ſecundũ eum, quia tũc excluſio fit propter legitimam, idem voluit Socin. in con. 31. in 3. qu. nu. 4. volu. 1. vbi tenet dotem ſuccedere loco legitimæ, quando ſtatutum mandat debere cõtentari de dote data, nec poſſe moleſtare fratres occaſione falcidiæ, quia cùm teſtator falcidiam exprimat legitimæ loco, videtur dotẽ loco legitimæ ſubrogaſſe, ſequitur Brun. in tract. de ſtatut. exclu. fœmi. artic. 10. quęſt. 2. num. 14. hanc partem probauit quoque Rimin. in conſi. 157. num. 17. & ſeq. vbi ait iſtò caſu nos verſari extra diſtinctionem Caſtrenſis ſupra poſitam, Anchar. Moder. in d. quæſt. 51. nume. 3. & 7. in 2. par. vbi loquitur, quando teſtator mandat, quod filia nihil petere poſſit occaſione legitimæ, ſubdens quod mentio legitimæ inducit, quod dos eius loco videtur ſubrogata, & idem placet Simoni de Pret. dicta interpret. 1. dubit. 5. ſolut. 4. num. 17. vbi allegat Crau. & alios innuens, quod ex facili coniectura cognoſcimus dotem ſubrogari legitimæ, nam ſupra citatæ opiniones non procedunt † quando aliter probatur ex con- 57
iecturis, ſecundum Anchar. d. quæſt. 51. numer. 7. apparet igitur intentionem ſtatuentium fuiſſe, quod legitima debeatur quando propter dotem excludunt filiam à legitima. & licet legitima peti tunc non poſsit, tamen petitur dos eius loco, & hoc plurimũ conſiderari debet, facitque ad ſtatutum Mantuæ, diſponens de ſucceſsionibus, quo excluditur filia ſimpliciter, ſed poſtea mandat dotari, iubetque dotem non eſſe minorem legitima, & tamen Bald. loquendo in eo ipſo ſtatuto in conſil. 465. volum. 3. vult, quod dos non ſuccedat loco legitimæ, in quo Alcia. in conſil. 479. numer. 13. videtur contrarium ſentire.

Sed contra prædicta viget Ruin. latè in conſil. 152. numer. 5. & ſequen. volum. 5. vbi dicit, quod & ſi ſtatutum mandet dotem regulãri ſecundũ legitimam † reſpectu quan- 58
titatis, nõ tamen per hoc inferri poteſt, qđ velit dotẽ ſubrogari legitimæ, q̃a aliud eſt filiam vocari ad legitimam, vel legitimam illi præſeruari, aliud verò, quod dos non ſit minor legitima. Item ſtante ſtatuto: filia, quæ ſit præterita non poteſt dicere teſtamentum nullum, quia fuit excluſa à legitima, ergo non eſt verum, quod dos ſit loco legitimæ, nam poſſet contratabulare ſi dos non eſſet relicta, & latè proſequitur. vt per eum. addo quod illa verba ſtatuti, ne filia aliquid petat ratione legitimæ, vel quod dos non ſit minor legitima, tendunt ad excluſionem filiæ, ergo non debent operari admiſſionem. inducta enim ad diminutionem non debent † operari augmentum. l. 59
legata inutiliter. ff. de leg. 3. & quia nunc in Mantuano Senatu pendet indeciſa lis inter Dominum Iulium Frambertum, & Dominum Federicum Alberigum ſubſiſto, & non interpono meum iudicium.

Rurſus in eiſdem caſibus, ſi ſtatutum mandat filiam congruè, vel competenter dotari, eo caſu dos ſuccedet loco legitimæ, quamuis à principio ſit abſolutè, & ſimpliciter

60 citer excluſa: congrua † enim dos dicitur,
quę non eſt minor legitima, vt dicunt com-
muniter DD. in auth. nouiſſ. vbi Iaſ. in fin.
C. de inoffic. teſtam. & in auth. res, quæ. vbi
Iaſ. num. 6. not. C. com. de leg. Ang. Caſtren.
Alexan. Cur. ſen. Socin. Corne. & alij, quos
citat, & ſequitur Craue. in conſi. 236. num.
3. & ideo Simon, d. ſolut. 4. num. 17. in fine,
61 inquit quod ſi ſtatutum mandat congruè †
dotari filiam, dos ſuccedit loco legitimæ,
& ius petendi congruam dotem tranſmit-
titur ad hæredes, vt per eum qui allegat
Cuman. quod idem eſt, ac ſi dicatur, dotem
legitimæ ſubrogari: alias enim non tranſ-
mitteretur, & idem innuit Craue. d. conſil.
236. Anch. d. quæſt. 51. numer. 3. vbi idem di-
cit quando ſtatutum loquitur de legitimè
dotata, quia non dicitur legitima dos, quæ
eſt minor legitima, & quæ ad hæredes non
tranſmittitur. confirmatur hæc ſententia
ex eo, quod ponit Brun. in d. tract. ſtatut.
excluſ. artic. 11. nu. 19. vbi ait, quod ſi ſtatu-
62 tum excludens filiam mandet † illi aliquid
dari ſub nomine quotæ, tunc illud ſubro-
gabitur legitimæ, & in eo locum habebunt
quæcunque à iure dicuntur de legitima, li-
cet aliud velit, quando mandat certam dari
quantitatem: at vbi iubet mulieri congru-
am dotem dari, tunc quia vt dixi non eſt
congrua niſi aſcendat ad quantitatem legi-
timæ, videtur legitimam ipſam reſeruare,
quia legitima eſt quota bonorum, vt per
DD. in dicta authen. nouiſſima, & portio
63 † eius, quod ab inteſtato debetur, gloſ. in §.
excipiatur, in ver. curialibus, circa me-
dium, in Authen. de trien. & ſemiſ. glo. in l.
omnimodo, C. de inoffi. teſtamen. in l. ſi ar-
rogator, in ver. quartam partem, vbi Iaſ. ff.
de adoptio.

Idem quoque dicendum videtur, quan-
do ſtatutum mandat, quod filia ſit tacita, &
contenta dote ſibi data, vel danda, nec plus
in futurum petere poſſit in bonis paternis,
vel maternis, quia tunc dos ſubrogatur lo-
64 co legitimæ iure † naturæ debitæ, ſecun-
dum Caſtren. in d. conſi. 222. num. 5. volum.
2. & in conſil. 372. in fin. volum. 1. vbi ſi dos
filiæ conſtituitur pro omni iure, vel ita
quod nil aliud petere poſſit, tunc ſuccedit
in locum legitimæ, & de ea diſponit ſicut
de legitima, Craue. in conſi. 34. num. 5. An-
char. d. quæſt. 51. num. 3. & hæc fuit opinio
Iaco. Butri. in l. quoniam in prior. C. de in-
offi. teſtam. vbi dicit, quod dictante ſtatuto
filiam debere contentari de quantitate ſibi
relicta à patre habebit id omne loco legiti-
mæ quantuluncunque fuerit relictum, ſe-
quuntur ibi Bald. Salice. & Caſtr. Imo. in l.
fin. colum. antep. ff. de cond. inſtitut. eos ci-
tat Brun. d. artic. 11. numer. 9. vbi, nume. 14.
allegat etiam Franc. de Rampon. & pro hac
parte, Simon d. ſolut. 4. numer. 18. ver. quin-
to aut poſtremo, folio 212. allegat An-
char. Abb. Angl. de Aret. Capram, Dec. So-
cin. Grani. & Socin. iun. vbi ſubdit recipi-
endam eſſe hanc opinionem tamquam be-
nigniorem, ne filiæ decedant ſine hærede,
& ſine bonis, & ſe reſpondiſſe pro hac par-
te, in conſil. 72. volum. 1. volunt autem
prædicti DD. omnes, quod hoc caſu dos
† peti poſſit ante tempus, & tranſmittatur 65
ad hæredes filia ante nuptias decedente,
mouenturque ratione: quia dum prohibet
ſtatutum plus non peti, videtur habere re-
ſpectum ad legitimam, quam ſolam po-
tuiſſent petere, & quæ ſola debebatur. ſed
melior videtur ratio, quia cùm vtitur ſta-
tutum illis verbis, pro omni, & toto eo,
quod petere poſſet, videtur velle induce-
re compenſationem cum eo, quod debeba-
tur, id eſt cum legitima, vt probat † textus 66
in l. ſi vxor ſua, C. de bon. author. iudic. poſ-
ſid. Abb. in conſi. 81. colum. 2. in princip. nu-
mer. primo, volum. 1. & perinde eſt, ac ſi
ſtatutum diceret: volo, quod dotes com-
penſentur cum eo, quod filiæ debetur, vt
inquit Corne. in conſil. 344. in fin. volum.
1. Ruin. Socin. iun. Duran. Crau. Phanuc.
Anchar. Moder. & Menoch. quos citaui in
conſil. 112 num. 12. & idem important illæ
clauſulæ, quod filia ſit contenta dote ſibi
data, & nil vltra † petere poſſit, vt poſt Ca- 67
ſtren. Abb. & Corn. inquit Crau. in conſil.
131. num. 17. & ſequuntur alij à me citati,
d. conſil. 112. numer. 21. ſed hæc quoque ra-
tio non videtur concludens, quia & ſi per
compenſationem extinguatur primum de-
bitum, & prima † obligatio ipſo iure, §. in 68

bonæ fidei, vbi Are. colum. 5. ver. tertio
principaliter,& Iaſon,numer.77.vbi com-
munem dicit, Inſtitut.de actione. Afflict.
in deci.121. numer.1. & 4. Dec. in cap. cùm
inter,colum.penult. de exceptio. eſt enim
69 ficta † ſolutio.l.ſi debitum. ff. qui potio. in
pig.habe.l.ſi peculium. §. 1. ff. de ſtatu lib
Bartol.in l. amplius non peti, colum. 3. ff.
rem rat.habe. Crot.in conſi.139.num.7. Pa-
ris in conſi.121.num.19. volum.3. Tiraq. de
retra.conſa.§.3.gloſſ.3.nume.6. non tamen
vnum ſubrogatur loco alterius,& ideo A-
lexan.in conſil.179.nume. 1. in fin.volum.5.
dicit quod etiam iſto caſu dos non ſuccedit
loco legitimæ niſi quando quantitas reli-
cta,vel deſtinata eſt intra metam legitimæ.
mihi tamen magis placet prior opinio,
quia cùm debitum legitimæ extinguatur
per dotem, fit ipſo iure vnius ſubrogatio
loco alterius,& verum eſt dicere, quod fi-
lia habet dotem loco legitimæ,quando dos
relinquitur in recõpenſationem legitimæ,
& cũ actio pro legitima innouatur per do-
tem,dicitur in dotem transfundi: hic enim
70 † eſt effectus nouationis.l.1.in prin.iuncta l.
Stichum,§.legata,ff.de nouat. & nouatio fit
cùm priuilegijs omnibus, quæ habebat
71 prima † obligatio,vt dicit Bald.in l. ſi quis
cum aliter, nume.4.verſic. præterea poſito,
ff.de verborum obligationibus,vbi Alexa.
numer. 3. dicit illum ſequi Doctores com-
muniter,& inquit Are.ibi hoc eſſe ſingula-
re dictum, & comprobat Iaſon, numer.12.
Bar.Ang.& Imo.in l.videamus,la ſeconda,
§.ſi actionem, in fin. ff. de vſur. & probaui
latè in conſil.269.numer. 17. & 18. proinde
non eſt mirum, quod dos eo caſu ſuccedat
loco legitimæ, & per prædictam deciſio-
nem,Socin. in conſil. 30. quæſt.3. volum.1.
dicit,quod ex quo dos ſuccedit loco legiti-
mæ poterit filia iuſſa eſſe contenta dote ſibi
data petere ſupplementum legitimæ, ſi ta-
men non ſit dotata à patre, ſed ab alio, de
quo lex non æquè confidat.

Rurſus,quando eſt dotata à patre ſi ſit e-
normiſſimè læſa,quia dos ſuccedit loco ali-
72 mentorum,poterit filia † petere,quod ſup-
pleatur dos eouſque, quo ſufficiat pro ali-
mentis,Soc.in con 100.colum.4.circa med.
volum.3.Bal.Nouel.in tract. dot. in 6. par-
te,priuileg.17.colum.4.ver.& ex prædictis
poteſt concludi,& id notandum atque ali-
bi non facile inueniri,inquit Crau. in con.
236.vol.4.

Succedit item dos loco legitimæ, quan-
do pater in teſtamento aliquam filiæ relin-
quit portionem, quæ fuerat ſtatuto exclu-
ſa,nam relinquendo videtur ſtatuti exclu-
ſionem remouiſſe, † vt inquit Salic. in au- 73
then.nouiſſima,col.fin.atque ibi Iaſ. nu.58.
dicit ita conſuluiſſe plures DD.per eum ci-
tatos in diuerſis Ciuitatibus, id quod pla-
cuit etiam Rui.& Crau.quos citat,& ſequi-
tur Menoch.in con.8.num.13. addo Capram
in conſi.19.nu.9.vbi inquit,quod filia à ſta-
tuto excluſa ſi inſtituatur à patre cùm one-
re reſtituendi, retinebit ſuam legitimam,
† quia per inſtitutionem videtur habilitata 74
aduerſus excluſionem ſtatuti, Dec.in conſ.
264.colum.1.& con.257.col. penul. Ripa in
l. Centurio,num.46.ff.de vulg.& pupil.ſed
hæc opinio non eſt tuta,quia Ang.in conſi.
105.colu.fin.dicit quod filia ſtatuto excluſa
non petit ſupplementum legitimæ, quan-
do pater aliquid ſibi relinquit,quod ſit mi-
nus legitima,idem Ang.in conſi. 465. volu.
3.inter conſilia Baldi,Caſtren.in conſi.196.
num.2.volum.1.Brun.in tract.de ſtatut.ex-
cluſ.fœmin.articu.9.num.19.Ruin.in con.
27. volum.3. quæ ſententia obtinet multo
magis locũ in ſupplemento legitimæ, quod
regulariter peti videtur contra teſtatoris
voluntatem, qua ratione idem eſſet dicen-
dum in ipſa legitima, quando filia excluſa
vellet illud retinere contra teſtatoris volũ-
tatem,vt quando fuit inſtituta quidem,ſed
grauata reſtituere alij,de quo caſu dixi latè
in con.185.ferè per totum, & poſſent plura
addi,quæ omitto.

Non tamen ſuccedit loco legitimæ dos,
quando ſtatutum excludit filiam, † ſiue do- 75
tata ſit ſiue non, quia ex quo non habet re-
ſpectum ad dotem,nec ſuper ea excludẽdo
fecit fundamentum,non poteſt conſidera-
ri, quod voluerit dotem ſuccedere loco le-
gitimæ,ita Alex.in con.179.nume.5. volu.5.
Ruin.in d.con.151.num.7.volum.5. Gabr.d.
conſi ..,num.5. & 6.volu.1. ceſſant etenim
ratio-

rationes,quæ conſiderari ſolent in caſibus ſupra poſitis,& ſecundum prædictas diſtinctiones intelligi debent Doctores, qui dicunt abſolutè,& ſimpliciter, quod dos ſuccedit loco legitimæ, inter quos Tiraqu.in l. ſi vnquam,in ver.ſuſceperit liberos, n.112. C.de reuocan.don.enu.nerat Gul. Cun.Ricard.Malumb.Io.And.Cyn.Bar.Bald.Imo. Petr.Beſut.Ang.Geminian.Cardin.Floren. Abb.Caſtr.Alex.Aretin.Salic. Cuman. Capra,Soc.Iaſ.& Georg.Nattam, Alba in con. 23.num.2.Burſa.in con.32.num. 65. Ruin.in conſi.85.num.13.Menoc.conſi.8.num. 8.con. 3.num.12.Item illi qui dicunt dotem ſuccedere loco legitimę,quando ſtatutum excludens filiam mandat dotari boni viri arbitrio ſecundum Bald.in conſi. 184. volum.1. vel mandat ſimpliciter dotari,vt tenet Ab. in conſi.92.volum.2. quos citat Brun. in d. artic.11.num.9.& 10.ſicuti & alij,qui dicunt indiſtinctè dotem non ſuccedere loco legitimæ,vt tenuit Imola in l.planè.§.ſi duobus.ff.de leg.1.Corne.in conſil. 48. colum.1. volum.2.Aret.in conſi.19.colum.2. Cuman. in conſi.124.colum.2.Dec.in conſi.303.in fi. & multi alij, & cognitio hæc non prodeſt ſolum,vt ſcias,quando ſuccedat loco legitimæ,ſed etiam vt ſcias,quando filia excluſa faciat partem in computatione legitimæ,& quando portio filiæ impinguet portionem maſculi propter quem fuit excluſa, item vt ante nuptias tranſmittatur,item vt pure debeatur.& ſtatim peti poſsit nuptijs etiam non ſequutis,& conſequenter dabitur prædictis caſibus actio pro alimentis ſi loco legitimæ ſubrogantur.

Alius etiam caſus eſt,quo alimenta ſuccedunt loco legitimæ,cùm ſcilicet pater inter filios conſtituit maioratũ,quo caſu non aliter à Principe concedi ſolet facultas niſi facta alijs filijs prouiſione, quæ ſufficiat pro alimentis, propterea tunc detur actio
76 pro † alimentis petendis,Roder. in l. quoniam in prioribus,in 2.limita.ad legem fori,num.9.C.de inoffi.teſtam.Didac.in trac. de ſponſ.cap.8.§.6.num.15.& nouiſſime Ludouic.Molina de prim.Hiſp.libr. 2. cap. 15. num. 2.vbi ideo lex facit vtiles, & notabiles illationes,quæ apud eum videri poſsũt, & inter cæteras,quod ea alimenta dantur etiam ei,qui habet aliunde, & quod tranſmittuntur ad hæredes,& quod præſtari omnino debent ſine onere,& id iuſtiſſimum eſt,quia ſi loco legitimæ ſunt,habere debẽt omnes illas qualitates, quæ legitimè competunt,vt arguit Menoc.in conſi.8.num.13. in fi.quando igitur ex legis diſpoſitione alimenta petuntur, officium datur Iudicis, niſi loco legitimæ debeantur, & idem eſſe quando forent legata, vt dicam infra ſuo loco,vbi aliæ quoque limitationes applicabuntur, quæ huic capiti poterunt deſeruire,& quæ dicta ſunt de patre,& filio,locum habebunt in alijs perſonis affinibus, quib. ſupra diximus deberi alimenta.

SVMMARIA.

1 *Vxor petit fructus, & alias dotis acceſsiones ea ipſa actione, qua petit dotem.*
2 *Dos eſt vniuerſalis, & continet acceſsiones, & alia.*
3 *Acceſsiones in iudicijs vniuerſalibus veniunt tanquam pars rei petitæ.*
4 *Mariti bona ſunt vxori obligata non minus pro alimentis, quàm pro dote.*
5 *Acceſſorium eiuſdẽ eſt iuris cum ipſo principali.*
6 *Vxor petit à marito iure actionis alimenta ſibi debita.*
7 *Officium Iudicis, non actio datur vxori pro alimentis conſequendis à marito.*
8 *Iudicium alimentorum eſt ſeparatum à iudicio dotis.*
9 *Dos peti non poteſt conſtante matrimonio.*
10 *Actio de dote non eſt nata conſtante matrimonio.*
11 *Mulier poteſt intra annum luctus petere alimenta ab hæredibus viri.*
12 *Dotis acceſsiones ciuiles non petuntur actione de dote, licet aliud ſit in naturalibus.*
13 *Officium Iudicis nobile ſuccedit loco deficientis actionis.*
14 *Hypotheca poteſt officio Iudicis adhærere, ſicut actioni.*
15 *Hypotheca tacita poteſt accedere ad officium Iudicis, ſicuti ad actionem.*
16 *Officio Iudicis petuntur alimenta debita ſoluto matrimonio.*
17 *Alimenta ſoluto matrimonio debita eiuſdem ſunt conditionis cum alimentis debitis matrimonio conſtante.*

QVAESTIO II.

QVAMVIS ſupra de patre, & filio ſeparata quæſtione dictum ſit, tamẽ eodem officio Iudicis petuntur alimenta, quæ fratri, & alijs agnatis, vel conſanguineis iure ſanguinis ex legis diſpoſitione debẽtur, vt probant iura ibi allegata, & ea, quæ citauimus, in tit. quibus alimenta debeantur ad probandum quod fratribus, & alijs coniunctis perſonis aliunde non habentibus debeantur alimenta, vt hic neceſſe non ſit repetere.

In vxore autem alimenta petente maius
eſt dubium, an ei detur officiũ Iudicis, vel
actio, & ſanè videtur actionem dari per tex.
in l. ſi marito. §. fi. ff. ſolu. mat. vbi fructus,
1 & aliæ acceſſiones † dotis petuntur eadem
actione dotali, alimenta autem non eſt dubium,
quin dicantur dotales acceſsiones, &
idem dicunt Doct. in rub. ff. ſolu. mat. iudi-
2 cium enim dotis eſt vniuerſale, † & inclu-
dit acceſsiones, & omnia futura, præcipuè
ex parte vxoris. l. quod dicitur. ff. de im. in
reb. dot. fact. Doct. in l. 1. ff. ſolu. matrimo.
3 & in iudicijs vniuerſalibus acceſsiones †
veniunt tamquam pars rei petitæ. l. item
veniunt. §. fructus. ff. de pet. her. l. nõ eſt, vbi
Cy. C. famil. erciſ. Alex. in d. l. ſi marito. §. fi.
Iaſ. in l. 1. col. 3. ver. vlt. circa prædicta aduerte,
C. de iudic. & pro hac par. facit, quod
multi voluerunt bona mariti nõ minus eſſe
vxori obligata pro alimẽtis, quàm pro ipſa
4 dote, inter † quos Iac. de Are. in l. ſi cum dotem.
§. ſin autem in ſæuiſsimo. ff. ſolu. matr.
quem ibi, nu. 7. citat & ſequitur Bar. & alij
apud Alex. col. fi. & approbant magis communiter
Doct. vt inquit Neguſ. in tract. de
pig. in 4. mem. 2. par. prin. nu. 55.

Accedat quod alimenta dicuntur acceſſoria
dotis, ergo debent eadẽ actione peti,
qua dos ipſa, cùm debeat eſſe eiuſdem iuris
† cuius ipſum principale, c. acceſſorium, de
5 reg. iur. in 6. & hanc partem, quod alimenta
petantur iure actionis † ab vxore, tenuit
6 Neg. loco prædicto, num. 49. in fi. vbi ait ſe
non inuenire Doctorẽ, qui dicat, quod alimenta
petantur officio Iudicis, immò dicere
omnes, quod acceſsiones petantur iure
actionis. In contrarium tamẽ quod ſolo Iu-
dicis officio petantur alimenta, † voluerunt 7
Bal. in l. ſi marito §. fi. ff. ſolu. matr. eos refert,
& ſequitur Alex. in l. ſi cum dotem. §.
ſin autem in ſæuiſsimo, col. fi. ver. itẽ quando
conſtante matrimonio. ff. ſolu. mat. eſt
verum quod mihi Bal. hoc non dicit, vt bene
aduertit Neguſ. loco ſuprac. num. 49. in
fi. bene inquit Bal. quod alimenta † petũtur 8
principaliter diuerſo iudicio à iudicio dotis,
& Alex. ibi vult, quod detur officiũ Iudicis
nobile, non autem mercenarium, at idem
Bal. in l. fi. §. præterea, nu. 3. C. de iure
dot. loquendo de alimentis marito debitis
vult, quod petantur mercenario, non nobili
Iudicis officio, & idem voluit Alex. ad Bar.
in l. fi. in apoſt. magna, & ibi quoque Iaſ. nu.
5. ff. de eo, quod certo loco, Caroc. in c. cum
quid, par. 4. in 5. limitatio. nu. 5. de reg. iur. in
6. vbi allegat alios, & dicunt prædicti omnes,
quod officium datur pro alimentis, &
confirmatur ratione, nam cùm alimenta dicantur
acceſsiones, nõ deberent poſſe peti,
niſi quando dos ipſa petitur, ſi agendum eſſet
actione de dote, quia veniunt acceſſoriè
ad dotem, & acceſſorium non poteſt ſtare
ſine principali, iuribus vulgatis, & tamen
videmus, quod & ſi dos † conſtante matri- 9
monio peti nõ poſsit, l. ſi cõſtante, vbi DD.
ff. ſol. mat. l. vbi adhuc, vbi Cyn. Sali. & alij.
C. de iure dot. tamen alimenta poſſunt peti,
vt dictum eſt ſupra in tit. quib. debe. alimẽ.
& conſtante matrimonio † actio de dote nõ 10
eſt nata. l. ſed & ſi alia. ff. de bon. damnat. l. 2.
ff. de dot. priuil. Alex. d. §. ſin autẽ in ſæuiſsimo,
col. fi. Similiter videmus, quod ſoluto
matrimonio mulier poteſt petere alimenta
intra † annum luctus, atque ita antequam 11
dotem petat. l. diuortio, in princ. vbi Doct.
omnes. ff. ſol. mat. fatendum eſt itaque, quod
pro alimentis detur officiũ Iudicis nobile,
non autẽ actio. & non obſtat, quod acceſsiones
dotis petuntur actione de dote, at in d.
l. marito. §. fi. quia illud procedit in acceſsionibus
naturalibus, vt ſunt fructus prædiorum,
fætus pecudum, & ſimilia, aliud tamen
eſt in acceſsionibus ciuilibus, vt ſunt
vſuræ, alimenta, & intereſſe, ita † reſoluit 12
Bal. in d. l. fi. § præterea. C. de iu. dot. quem
ſequitur Alex. & Iaſ. in d. l. fi. ff. de eo, quod

certo

certo loco. non etiam obſtat, quod detur hipotheca pro alimentis, quia vbi etiam hoc verum eſſet, quod tamen alibi in hoc opere tractaui, non tamen infertur, quod detur actio, & non officium Iudicis, quia officium
13 † Iudicis nobile ſuccedit loco actionis deficiẽtis. l. quod ſi minor. §. fi. ff. de minorib. notatur in c. 1. de offic. iudic. & illi Iudicis officio poteſt adhærere hipothecam ſicut
14 hæreret actioni, † ita in propoſito reſpõdet Neg. in d. 4. mem. 2. par. princ. num. 51. & de hac ipſa quæſtione dixi in tit. præſtitor aliment. quando conced. repetit. quæſtio. 3. ver. retenta igitur pro vera, immò Neguſ. loco præd. tenet idem eſſe ſi daretur officium Iudicis mercenarium quod deſeruit actioni, & quod hypotheca poſsit accedere officio Iudicis, voluerunt Bar. Imo. Alex. & Iaſ. in l. 1. in fi. ff. de leg. 1. & procedit non ſo-
15 lum in expreſſa, ſed etiam in tacita, † vt latè probat Neguſ. de pig. in 4. mem. 2. par. num. 157. circa princip.

Et prędicta opinio intelligi debet ſiue agamus de alimentis, quæ petuntur conſtante matrimonio, ſiue de ijs, quæ debentur ſo-
16 luto matrimonio, nam † ea quoque officio Iudicis, non iure actionis petuntur, ſecundum Alexan. in conſ. 109. volu. 5. vbi dicit, quod debentur officio Iudicis mercenario, quia non debentur iure contractus, ſed ex accidenti propter moram, l. fi. C. de do. promiſsio. ideo ſecundum eum ſoluta ſorte peti non poſſunt, ſi non eſt facta reſeruatio. l. 4. ff. depoſi. & pro hac parte facit, quod voluit Alexan. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, colum. fin. vbi dicit diſpoſita in alimentis
17 debitis † conſtante matrimonio locũ habere in ijs, quę debentur matrimonio ſoluto, quidquid dubitauerit Caſtr. in loco per eum allegato. eſt verum quod Cordub. in §. ſi quis ex his. l. ſi quis à liberis, numer. 149. ff. de liber. agnoſ. refert Socin. Iaſ. & Gigan. dicere, quod viduæ debentur iurè actionis, ſed eos ego non inuenio.

S V M M A R I A.

1 *Secundo genitus alimenta petit officio Iudicis à primo genito, vbi tamen declara.*
2 *Patronus petit officio Iudicis alimenta à liberto.*
3 *Patroni filius petit officio Iudicis alimẽta à liberto.*
4 *Patronus Eccleſiæ petit alimenta ab Eccleſia officio Iudicis.*
5 *Officium Iudicis competit ei, cui à lege debentur alimenta.*
6 *Ius ciuile attenditur in his, quæ iure Canonico non reperiuntur deciſa, ſi non agitur de peccato.*
7 *Legatum. Pro legato dantur tres actiones.*
8 *Aditio hereditatis inducit quaſi contractum.*
9 *Hæres adeundo videtur quaſi contrahere cum legatario.*
10 *Legatum. Perſonalis actio, vel hipothecaria non datur pro legato ante aditionem*
11 *Officium Iudicis datur pro legato in piam cauſam.*
12 *Legatum omne peti poteſt officio iudicis.*
13 *Vaſallus conuenitur officio Iudicis, vt alat dominum.*
14 *Vaſallus petit officio Iudicis alimenta à domino, quando illi debentur.*
15 *Donatarius erga donantem tenetur ſolum ad antidora*
16 *Donatarius nulla actione conueniri poteſt à donatore ad alimenta.*
17 *Donatarius conuenitur officio Iudicis à donatore pro alimentis.*
18 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
19 *Donatarius conuenitur à filio ſpurio donatoris officio Iudicis pro alimentis.*
20 *Pater, & filius dicuntur eadem caro.*
21 *Vicarius agit officio Iudicis pro conſequenda congrua portione.*
22 *Officium Iudicis datur, quando verba legis diriguntur ad Iudicem.*
23 *Condictio ex lege datur, quando lege noua inducitur aliqua obligatio & non eſt perdita actio.*
24 *Officium Iudicis ei ſoli datur, qui eſt omni actione deſtitutus*
25 *Spurius petit à patre alimenta officio Iudicis.*
26 *Pater filium dotare officio Iudicis cogitur.*
27 *Pater tempore neceſsitatis petit alimenta officio Iudicis.*
28 *Pupillus alimenta petit à tutore officio Iudicis.*
29 *Fideiuſsio quando petuntur officio Iudicis alimenta, non eſt præſtanda pro caſu ſuccumbentiæ.*
30 *Fideiubendi neceſsitas eſt graue onus.*
31 *Fideiuſsio quibus caſibus præſtanda ſit, Iudicis arbitrio committitur.*

QVAESTIO III.

MVLTIS etiam alijs perſonis datur officium Iudicis pro conſequendis alimentis, & in primis quidem ſecundo genito † alimenta officio Iudicis de- 1

 ben-

bentur à primogenito,qui habet maioratũ,
vt voluit Ludouic.Mol.in tract.de primog.
Hiſp.lib.2.cap.15.num.70. mouetur ex vul-
garibus authoritatibus,quas citaui in prin-
cipio huius partis, ſed eius opinio confun-
di videtur ex limitatione,quam ipſe ſubij-
cit ibi, & primum quidem,in eo. cap. nu.2.
vbi ait,quod alimẽta debita ſecundogenito
ſuccedunt loco legitimæ,& quandocunque
ſubrogantur legitimę debentur iure actio-
nis, & in hoc videtur ſibi parum conſtans,
ſed meo iudicio rectè loquitur: aliquando
enim maioratus inſtituitur ab aſcendente,
& eo qui ad legitimam tenetur, & tunc ſe-
cundogenitorum alimenta ſuccedunt loco
legitimæ, & verificatur limitatio, datur-
que actio pro eis; at aliquando maioratus
inſtituitur ab eo, qui nulli debet legitimã,
vt in tranſuerſali, & eo caſu alimenta ſolo
Iudicis officio petuntur, & non ſuccedunt
loco legitimæ, & eadem eſt differentia,
quando maioratus inſtituitur in omnibus
bonis, vel ſolum in bonis liberis dempta
ſcilicet legitima filiorum. has autem diffe-
rentias ponit Ludo. Molin. in d.tract.lib.2.
c.1.num.5. & ſeq. & latè agit.

2 Libertus quoque Iudicis officio † con-
uenitur pro alimentis patrono præſtandis.
l.ſi quis à liberis.§.ſolent.ff. de liber.agno-
ſcend.& probat l.1.C.de oper.liber. vbi di-
citur rem cõmitti cognitioni Iudicis,quod
nihil aliud eſt, quàm introducere, & exci-
tare officium Iudicis. l.quod ſi minor.§. ex
hoc edicto.ff.de minor.ita tenet Spec.in tit.
qui filij ſint legitimi, num.9. ver. item pa-
3 tronus,vbi loquitur etiam de filiis † patro-
ni,idem Spec.in tit.de offic.om.iud.§.2.nu.
3.Cordub.in d.§. ſolent, num.9.

4 Idẽ eſt in patrono † Eccleſiæ, qui officio
Iudicis petit ſibi de alimentis prouideri ab
Eccleſia,c.nobis,de iure patro.c.quicunq;,
6.qu.7.& in ſpecie hoc voluit Spec.in d.tit.
de offic.om.iud.§.2.nu.3. vbi eadem deci-
ſione determinat de patrono Eccleſiæ, &
patrono liberti, & idem ſtatuit in vtroque,
hanc partem tenet etiam Paul. de Citadin.
in tract.de iure patron.in 6.part. art.4.in 3.
quæſt.num.259. vbi tamen non meminit de
Specul. ſed mouetur multis rationibus,&
primò quia filijs contra parentes datur of-
ficium Iudicis, ergo idem erit in patro-
no,cui non ita debentur alimenta ſicut fi-
lijs.

Secundò Eccleſia erga Prælatum, vel pa-
tronum obligatur ſolum ad antidora: ea
verò obligatio non producit actionẽ, quia
eſt ſolum naturalis l.ſed & ſi lege.§. conſu-
luit.ff.de petitio.hær.c.in officiis, de teſta.

Tertiò verba omnia legis diriguntur ad
Iudicem, ergo ſolũ officium Iudicis datur
cuicunq; alimenta debentur à lege, ita ge-
neraliter loquendo † tradit Bar.in l.ſolent, 5
nu.6.& 8.ff.de alimen.& cib.leg. vbi loqui-
tur etiam de liberto. at in l. ſi quis à liberis.
ff.de liberis agnoſc. vbi fit mẽtio de alimẽ-
tis præſtandis patrono ſemper verba ad Iu-
dicẽ diriguntur, præcipuè in §.pe.& quam-
uis iura canonica verba non dirigant ad Iu-
dicem, vt in d.c.nobis,& d.c.quicunque,ta-
men cũ id ſit ciuili iure terminatũ, ſatis di-
citur etiam iure canonico deciſum, addo
quod habemus deciſionẽ in liberto, & pa-
trono, ergo idem dicere debemus in Eccle-
ſia,& patrono: validum enim dicimus argũ-
mentum à patrono liberti ad patronum Ec-
cleſię, vt dixi ſup.in tit quib.debeant alim.

Contrariam nihilominus opinionem,
quod patrono aduerſus Eccleſiã detur actio
pro alimentis conſequendis, probauit Io.
And.in c.nobis, de iure patro. mouetur per
iura canonica, & idem voluit Abb. ibi, nu.
6.& ſeq. dicens hoc eſſe patroni priuilegiũ,
quod verſatur circa dũo, quia ſcilicet tene-
tur quidem Eccleſia omnibus pauperibus
ſubuenire de eo,quod ſupereſt deductis ſi-
bi neceſſarijs,ſed patrono pinguiora præ-
ſtat alimenta, quàm aliis faciat, & cogitur
per viam actionis id facere, ſicuti ab aliis
officio Iudicis conuenitur, & mouetur ex
eodem textu,& hoc dicit ſatis notandũ Ant.
de Burg. in c.1. num. 31.de empt. & vendit.
hanc etiam partem tenuit Rochus de Cur-
te,in tract.de iure patro.in ver.vt vtile,nu.
152.Gigas,in tract.de penſio. qu. 27.num.2.
Cordub.d.l.ſi quis à liberis.§. ſolent, num.
30.ff.de liber.agnoſcend. vel alend. vbi al-
legat etiam Lambertin. horum omnium
fundamentum conſiſtit in c. quicunque.19.

quærit.

quæſt.7.nam cap.nobis,de iure patronatus,
nihil de nouo dicit,ſed refert ſe ad id quod
alijs iuribus eſt diſpoſitum, & in d. c. qui-
cunque,dicitur, quod patronus vergens ad
inopiam ſuffragium vitæ pro temporis vſu
percipiat ab Eccleſia,quam conſtruxit, ſed
ſanè cùm non dicit,an officio Iudicis,vel a-
liter iure actionis,intelligi debet eo iure,
quo alimenta ſolent præſtari , id eſt offi-
cio Iudicis; cùm enim quid eſt dubium in
iure canonico , ſi id reperiatur iure ciuili
6 deciſum, attendimus ius † ciuile,cùm non
agimus de peccato,vt notatur in c.1. de o-
per.no.nunc.ita reſpondet Paul.de Citadin.
in dict. articul. 4.in 3.quæſt. num. 159 præ-
terea ſi admitteremus actionem dari, vti-
que peti poſſent alimenta præteriti tempo-
ris,quod tamen non reperitur iure cautum,
nec ratione fundatur ,& text.in c.quicun-
que,hoc videtur denegare,cùm dicit ſuffra
gium vitæ,& rurſus dum dicit pro tempo-
ris vſu, & prædicti Doctores non reſpon-
dent ad rationes in contrarium allegatas,
quæ tamen plurimum vrgent , & per quas
additionator ad Abbat. in loco præd. tenet
quod competat ſolum officium Iudicis , &
hæc pars minus lædit regulas iuris commu-
nis , & cùm patronus reſpectu Eccleſiæ æ-
quiparetur patrono reſpectu liberti, vti fa-
cit quoque Abb.in d,c.nobis,numer.6.non
debet inter eos diuerſum ſtatui. mihi ita-
que magis placet prior opinio, & eam cre-
do in puncto iuris veriorem,ſed in forenſi
vſu tenenda erit poſterior, vti pluribus ſuf-
fulta authoritatibus, poſtquam deuenimus
ad ea tempora,quibus nihil tutum exiſtima
tur,niſi quod authoritate confirmatur, ſed
diſputando ſuſtineri non poterit.

Rurſus dixi inter alimentorum priuile-
gia,quod legatum alimentorum peti poteſt
non adita hæreditate , & eſt veriſsimũ, eo
autem caſu petitur non perſonali actione
ex teſtamento,nec hipothecaria,ſed officio
Iudicis,id quod notandũ eſt. Nam regulari
7 ter pro † legato dantur tres actiones,perſo-
nalis ſcilicet ex teſtamento , ſecunda rei
vendicatio,tertia hypothecaria, eſt tex. in
l.1.vbi Cyn. Bar. Bal. Salic. Caſtren. & Iaſo.
C.commu.de legat. Alexandr. in conſil. 4.
num.20.in con.98. num. 5. volu.2. Didac.in
c.Raynutius.§.10.nu.2. de teſtam. Natta in
con.235.nu.10.Caualca.de vſufr.mulie.reli.
num.15.ſed rei vendicatio pro legato ali-
mentorũ dari non poteſt,quia ea competit
ſolum quãdo res corporalis eſt relicta, non
etiam dari poteſt actio perſonalis, quan-
do hæreditas nondum eſt adita, quia ea ori-
tur ex quaſi contractu,qui ex aditione † hæ- 8
reditatis inducitur.l.apud Iulianum.§ fi.ff.
ex quib.cauſ.in poſſeſ.eat.l.ex maleficijs.§.
hæres.ff.de actio.& oblig.§.hæres,Inſtit.de
oblig.quæ ex quaſi contra.glo.1.§. igitur,in
ver.cedere.C.de caduc.tollen.Bal.in l. fi.in
princ.C.de teſtam.milit.at vbi non eſt adi-
tio,ibi eſſe non poteſt quaſi contractus, qui
contrahitur † inter hæredem , & legata- 9
riũ,vt declarat Coſta in § ſi pater,in 2.par.
in ver. Trebellianica,n. 10.de teſta.in 6.er-
go ipſa quoq; ceſſat ratio.Item actione ceſ-
ſante non datur hypothecaria ,quia eſt ac-
ceſſoria perſonalis actionis, l. contrahitur,
& l.res.ff.de pig.& acceſſorium non poteſt
ſtare ſine principali,c.acceſſorium, de reg.
iur.in 6.l.ſi legati. ff. de pig. & generaliter
dicebat † Spec.in tit.de teſtam §.in primis, 10
ver.pone nullus,quod pro legato nunquam
datur perſonalis,vel hypothecaria actio an
te aditionem hæreditatis, Tiraq. de priuil.
piæ cau.priuil.34.per totum.cùm ergo peti
poſſint legata alimentorum ante aditã hæ-
reditatem,& eo caſu non dentur illæ tres a-
ctiones,fatendum erit dari officium iudi-
cis. & licet non inueniam hoc in ſpecie
tactum,tamẽ probari poteſt,quia videmus,
quod pro † legato in piam cauſam datur of- 11
ficium Iudicis.l.hæred. ff.de petit. hæred.
& notatur in l.1.C. de ſacr.eccl. vbi legata
pro anima petũtur mãdari exequutioni of-
ficio Iudicis, quod in ſola æquitate cõſiſtit,
probat etiam Lup.in rub.de dona.inter vir.
& vxor.§.65.num.18.vbi infert , quod ideo
petuntur etiam non adita hæreditate , & i-
dẽ de officio Iudicis inquit Dida.in c. Ray-
nutius,in §.3.nu.11.in fi.de teſt.vbi etiã ſub-
dit lege regia omnia legata peti poſſe non
adita hęreditate,& ante eos hoc voluit Bar-
tol.in l.ciuitatibus,numer.2.ff.de leg.1. vbi
tenet , quod relictum pro conſtituenda,

vel ornanda Eccleſia peti poteſt officio Iudicis, Roma. in auth. ſimiliter, in 2. ſpecia. piæ cau. vltim. volunt. C. ad leg. Falcid. Ripa. in l. 1. nu. 42. ff. de leg. 1. vbi poſt Caſtren. nulla facta Bartol. mentione, idem dicit Iacob. Nig. poſt Alexan. ibi, nume. 150. vbi ait quod pro legato non ſolum competunt tres illæ actiones, ſed etiam officium Iudicis: at legatum alimentorum, quod fit pauperi dicitur in piam cauſam, vti dixi inter priuilegia alimento. ergo quidquid de legato piæ cauſæ dicitur, locum habebit etiam in legato alimentorum, immò Alexan. & Niger in
12 l. 1. dicunt officium Iudicis indiſtinctè † cōpetere pro quocunque legato, quæ concluſio ſi vera eſt, conſtituit dictum noſtrum extra omnem dubitationem, quamquā etiam ex prædictis ſatis clarum videri poſſit.

Eodem Iudicis officio tenetur vaſallus
13 † alere dominum, vt concludit Are. in l. ſi quis non quaſi, colu. 2. ver. ex iſto textu arguit. ff. de acquir. hæred. dum inquit, quod vaſallus obligatur erga dominum ad antidora, & iam diximus ſupra, quod antidoralis obligatio eſt naturalis, & non ciuilis, ideo non producit actionem, ſed officium Iudicis.

14 Et idem dici poteſt in domino erga † vaſallum, quia cū de fructibus feudi ad ſe reuerſi teneatur vaſallū alere, dabitur vaſallo officium Iudicis, & cùm ſint correlatiua diſpoſitum in vno locum habet in alio, & ſicuti de domino ad vaſallum licet arguere, ita & de vaſallo ad dominum.

Infertur ex eadem ratione, quod donatarius debet à donatore cōueniri ſolo Iudicis officio pro alimentis præſtādis, ex qua ſola tenetur ad antidoralē obligationē, per quā benefacienti debemus benefacere, & gratis reddere quæ gratis accepimus, ca. 1. de ma-
15 giſt. quod autem donatarius † teneatur ſolum ad antidora, voluit gl. in l. Ariſto. ff. de donatio. Salic. in l. fi. C. de reuo. donat. Cornel. in conſi. 120. col. fi. vol. 1. Ripa in d. l. fin. num. 165. & num. 187. C. eod. titulo, Bero. in conſi. 293. num. 22. & ſeq. volu. 1. nulla enim
16 actione donatarius tenetur alere † donatorem, vt probat glo. in l. in condemnatione. ff. de re. iur. quam citat, & ſequitur Cornel. loco præd. & iam diximus ſuo loco, quod donatarius non cogitur præcisè ad alēdum, ſed cauſatiuè ſi non vult priuari donatis. ea autem antidoralis obligatio, eſt ineſficax, & inutilis, ita vt nec in pactum deduci, nec aliquam acceſſoriam obligationem ſuſtinere poſſit, vt bene declarat Berol. loco præd. Cùm ergo antidoralis obligatio non producat actionem, fatendum eſt † ſolum offi- 17
cium Iudicis naſci pro petendis alimentis, & confirmatur ex eo, quod mox ſubijciam de filio donatoris, quia ſi erga filium, ergo multo magis erga patrē, nam propter quod vnumquodque tale, & † illud magis, authe. 18
multo magis. C. de ſacr. eccl. in filio autem eſt deciſio, vt dicam.

Infertur quoque donatarium eodem officio Iudicis conueniri poſſe à filio ſpurio
† donatoris, vti expreſsè decidit Ripa, in l. 19
ſi vnquam, num. 72. C. de reu. don. vbi poſt aliquam diſputationem concludit donatarium omnium bonorum teneri officio Iudicis alere ſpurios donatoris. mouetur argumento l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit. ff. de liber. agnoſcen. vbi Bar. & alij dicunt quod monaſterium tenetur alere filios ingreſſi. mouetur item, quia pater & filius
dicuntur eadē † caro, c. cōtradicimus. §. hac 20
authoritate, 35. q. 3. proinde eo iure tenetur quis filiū alere, qui obligatur erga patrem, & addi poſſet, quod dictum eſt in tit. quib. debean. alimen. & in tit. qualiter ſint præſtan. vbi probaui, quod Eccleſia tenetur nō ſolum patronū, ſed patroni filios alere. idē dixi in liberto, & alijs perſonis. ſed adde, quia prædicta omnia, & iura etiā à Ripa allegata loquuntur in filijs legitimis, & naturalibus, at nos agimus de ſpurijs, qui non dicuntur eadem caro cum patre, ideo ſi tractaremus de particulari donatario, ego non crederem ſubſiſtere Ripæ deciſionem, ſed in ſuis terminis, id eſt in donatario omniū bonorum eſt veriſſima, nam ſecundum aliquos bona ſunt affecta onere alēdi ſpurios, & in donatarium trāſiuerunt cum ſuo onere, & vbi etiam reali onere non ſint affecta ſatis eſt, quod pater tenebatur erga filium ſpurium, ergo agitur contra eum in quem tranſlata ſunt.

Et multo

Et multo planius tranſibit opinio Ripæ
in filio legitimo,& naturali, vt ſcilicet ei
quoque competat officium Iudicis contra
donatariũ omnium bonorũm:eſt.n.eadem,
immò maior ratio,& pro ei bene adducun-
tur rationes Ripæ, & exempla de liberto
Eccleſia,& alijs perſonis.

Vicario quoque cui congrua portio de-
21 betur ex bonis beneficij competit † offici-
um Iudicis pro ea conſequenda,gloſſ. c.fin.
de offi.vicar.in 6.vbi etiam Archidiac. ſed
ea dicit quidem officialem poſſe compelle-
re patronum eccleſiaſticũ ad dandum Vica-
rio congruam portionẽ,ſed non diſtinguit,
an id fiat Iudicis officio,vel ad petitionem
partis,verùm id deciditur in Capel. Tholo.
149.vbi Aufrerius dicit,quod officio Iudi-
cis agi poteſt,ſequitur Rebuf.in trac.de cõ-
gr.port.nu.55.vbi tamen ſubdit, quod pau-
ca fiunt officio Iudicis,ſed præd. DD. licet
velint,quod Iudex poſsit hoc facere ex of-
ficio,non tamen dicunt,quod detur officiũ
Iudicis.proinde dubitari poſſet,quia etiam
quando competit actio multis in caſibus
Iudex prouidet ex officio: ſed ſi rectè in-
tueamur Aufr.ibi intelligit,quod detur of-
ficium Iudicis,quia poſtquam diſtinxit in-
ter prouiſionem,quæ fit ex officio, & eam
quę fit ad inſtantiam partis ad probandum,
quod fieri poſſit ad inſtantiam partis ſub-
dit,quod condictio ex lege competit, &c.
præterea tex.in c.de monachis,de præben.
qui huiuſmodi prouiſionem inducit,verba
22 dirigit ad iudicem,ergo † datur officiũ iu-
dicis,ſecundum doctrinam Bar. in l.ſolent,
num.6.& 8.ff.de ali.& cib.leg.& dixi ſupra
loquendo de patrono in hac eadem quæſtio
ne,& eodem modo loqui videtur c.fi.§.vbi.
de decim.in 6.& Clem.1.de iure patronat.&
hanc partem quod ſolum detur officium iu-
dicis,tenuit Collecta.in d.c.de monachis.

Contra,quod detur actio videtur probari,
in d.c.de monachis,per regulam quę habet,
quod vbi de nouo per legem inducitur ob-
23 ligatio aliqua † & non diſponitur, qua acti-
one agendum ſit, tunc datur condictio ex
ea lege,glo.in c.cùm ſit liberum, de ſepul-
tu.l.vnica ff.de cond.ex lege, Bar.in l. quod
ex his, ff. de adulter. & hanc partem tenet
Franc.poſt Guliel.in clem.1.quæſt.fi.de iu-
re patron.quem citat & ſequitur Aufrer. ad
Capel.Thol.quæſt.149.Rebuf.d.num. 52. &
55.hoc tamen argumentum non concludit
quandoquidem vbi verba legis diriguntur
ad iudicem, tunc etiam ſi noua inducatur
obligatio datur officium iudicis, ſecũdum
iura prææallegata,quæ indiſtinctè loquútur:
& non probaret Aufrer. deciſio, dum vult
dari officium iud.cis,& actionem, nam cer
tum eſt quod iudicis officium datur in ſub-
ſidium quando nulla competit actio, & ei
ſoli datur qui † eſt omni actione deſtitutus, 24
gl in l.& id eo.§.fin.ff.de cond. furtiua.Bal.
in l.fin.§.ſed eum,num.1.C. de furt. & offi-
cium ceſſat,quãdo eſt actio ordinaria, l. vi-
num,vbi gl.ſi cert.pet,l.quędam,in prin.v-
bi Bar.nu.1.ff.de eden.Ant.de Pat.in l.1.nu.
433.ff.de iureiur.& vult quod detur ſolum
in ſubſidium,ponit Rol.in conſi.nu.55.vol.
1.deciſ.Pędem.40.num.7. niſi dicamus hoc
procedere reſpectu iudicis officij nobilis,
ſed aliud eſſe in mercenario, quod ſolet a-
ctioni deſeruire.ſed nec id ſuſtineri poteſt,
quia loquimur de nobili, ideo verius eſt
quod ſolum detur officium iudicis, atq; id
magis cõuenit regulis iuris,à quibus teme-
rè non eſt diſcedẽdum, niſi manifeſtè appa
reat de ratione in contrarium. & quia dixi
ſupra quod etiam lex noua dirigẽs verba ad
iudicem non producit actionem,ſed offici-
um iudicis,hoc voluit Imo.ſi bene legatur,
in l.ſi mulier.§.cũ proponeretur, vbi Alex.
numer.14.ff.ad Trebellian.

Ex eodem fonte deducitur quod ſpurius
† officio iudicis petat alimenta: non enim 25
eſſe debet melioris conditionis,quàm filius
legitimus,& naturalis,de quo dixi in prin-
cipio huius partis,& confirmatur,quia ſuc-
cedit dos loco alimentorum, vt dicam ſuo
loco,& tamen pater ſolo iudicis officio co-
gitur filiã dotare,† ſecundum Bar. in l.ſi mu 26
lier.§.cùm proponeretur,ff.ad Trebel. vbi
repræhendit gl.quæ tenebat contrarium in
l.obligamur,§.lege ff.de action. & oblig.&
ibi ſequitur Ang.qui adducit nonnulla in
contrarium,& reſoluit Imo.& hoc voluit
etiam Bart.in auth.res quę.C.commu.de le-
gat.gl.in l.ſocer,in prin.in ver. conuenire,

ff.ſolu.matri.vbi Ang.&alij, & eſt verior &communior opinio vt inquit Alex. in d. c.cùm proponeretur,nu.14.ſequitur Aſcan. Clem.de patr.poteſt.effectu 11.nu.12.& prędicti omnes loquuntur in filia legitima & naturali,ergo vendicabunt ſibi locum multo magis in filia naturali ſeu ſpuria, facit quod diximus ſupra de filia ſpuria, donatoris agente pro alimentis cõtra donatarium omnium bonorum.

Infertur pariter,quod pauper cui tempo-
27 re † neceſsitatis debentur alimẽta, non aliter petit quàm iudicis officio,ita vòluit gl. in c.ſicut hi.47.diſtinct.vbi ait quod non datur actio.idem voluit gloſſ. in c. exiguum, 1.quęſt.7.vbi quando agit contra eccleſiam, quæ tenetur pauperibus ſubuenire tempore neceſſitatis, & eam ſequitur Abb. in c.à nobis,n.6.de iure patro.vbi conſtituit differentiam inter pauperes, & patronum eccleſię,quia ſecundum eum pauperibus datur officium iudicis pro alimentorum exactione,patrono verò cõpetit actio, id quod ante eum videtur quoq; placuiſſe Butr. ibi, & quod non compellatur quis iure actionis,ſed officio iudicis ad dandum alimenta,voluit etiam gl.in c. domino ſancto, diſtinct.50.Abb.in c.penul.de cleric.ęgrot.& ponit Burgos in c.1.nume. 30. de emptio.& venditio.& hanc partem tenuit Anan. in c. ſi quis,in fin.de furt.vbi colligit ex eo textu pauperem cauſa neceſsitatis,cariſtię tempore agere poſſe officio iudicis non iure actionis vt ſibi ſubueniat,ad idem eſt glo. in ver.fac.in ca.omnes leges,diſtin. 100. quam allegat & ſequitur Roman.in ſing. 798. idem probat addit.ad Capel.Tholoſan. quæ. 446.Rip.in tract.de rem.præ.cont. peſt.numer.96.& plures ad hoc allegat Tiraqu.in tract.pæn.temperan.cauſa 44.nume.10. vbi ait quod pauperes poſſunt diuitem eccleſiæ denunciare,quæ illum officio iudicis cogat dare eleemoſynam,hoc idem tenet Io.Lup. in c.per veſtras,in 3.notab.§.12.incip.tertio propter neceſsitatem,numer.1.fol. 144. dicens quod neceſsitatis tempore pauper poteſt officium iudicis implorare contra diuitem vt ei ſubueniat,allegat Abb. in ca.cùm cauſam,colum.fin.de actio.Didac.lib.3. variar.reſolutio.ca.14.nu.5.ver.ſed his omnibus.vbi ponit rationem: nam vbi cogitur quis facere eleemoſynam id prouenit ex legali debito,ergo compelli poteſt officio iudicis quod argumentum non cõcludit,quia poſſunt ſimul ſtare quod debitum deſcendat à lege,&quod detur actio, non officium iudicis. ſed ſuſtineri poteſt in materia alimentorum, quia ſubſiſtit regula, quod pro alimentis,à lege ordinatis cõueniatur quis officio iudicis,non iure actionis,vt dixi:debentur enim ex miſeratione, non autem ex obligatione, illam quoque propoſitionem admittit Natta in conſi.500. nu.4.contentus authoritate Abb.in c.1.de emptio. & vend. multos etiam citat Benincaſ.in tra. pauper. in 7.qu.princ.in 5.ſpecia.iud.numer. 17. vbi ait tempore penuriæ cogi diuites ab eccleſia ad erogãdum eleemoſynam pauperibus, latè etiam Cordub.in l.ſi quis à liberis, §.& ſi impubes,num,36.& ſeq.ff.de liber.agnoſ. vbi limitat principalem deciſionem, qua de re noſtetigimus ſuo loco.addo quod cõcluſio hæc probari videtur in l.1.in fi. C. de epiſco.aud.vbi ait pertinere ad epiſcopos prouidere pauperibus poſitis in neceſſitate.& licet in principali dicto textus ille aliud agat,tamen ratione ibi,quibus,&c. includit etiam caſum noſtrum.ſtat igitur cõmunis concluſio quod pauperibus pro alimẽtis vel eleemoſyna competit officiũ iu-
dicis,pupillus quoque † officio iudicis pe- 28
tit alimenta à tutore,Cordub.in l. ſi quis à liberis,§.vtrum,num.16.ff.de lib.agno.vel alię.allegat Spec.in tit.de actore,nu.3.vbi tamen hoc nõ dicit,ſed ſolum quod pupillus petit ſine curatore,niſi facile ſit illi curatorem dare,ſed deciſio eſt vera.

Notandum eſt autem quod vbi alimenta petuntur officio iudicis, tunc non eſt præſtanda fideiuſsio de illo reſtituendo in ca-
ſu ſuccumbentię,† licet aliud ſit quando iu- 29
re actionis debẽtur,ita dicit Gulie.de Lud. in ſig.139 per tex.in l.1.in prin.ff.ſi cui plus quàm per leg. falc. & in l.fin. C. de ordin. cognitio.ſed hoc priuilegium nõ bene deduci videtur:nam etiam quando iure actionis debentur alimenta,nulla pręſtatur fideiuſsio,& non reperitur iure cautum, graue eſt e-

30 eſt enim† onus neceſſitas fideiubẽdi, DD. in l.2.vbi Salic.C.de hæred.vel act.vend.& ibi quoque ponit Bald. nu.6.& plurimum intereſt non grauari mere fideiubendo, l. ſi quis à qua.§.fin.ff.vt in poſſeſſ.legato.Iaſ.in l.2.in prin.num.32. ff.ſolu.matri. & iudicis
31 arbitrio † committitur quando cauendum ſit,ſecundum Tiraq.de ret.conſ. §.1.glo.18. numer.46.fruſtra ergo fit diſtinctio inter alimenta debita officio iudicis,& ea quæ iure actionis petuntur. credo tamen Guliel. intellexiſſe de alimentis,quæ lite pendente per modum prouiſionis debentur actori à reo,quia pro eis nulla debetur fideiuſsio, quia etiam ſi ſuccumbat actor in eo iudicio,non tamen reſtituit alimenta iam præſtita,vt dixi in titu.quibus alimenta debeantur,& in tit. quando alimenta præſtita repetantur.

S V M M A R I A.

1 *Actio perſonalis datur pro alimentis legatis.*
2 *Hypothecaria datur pro omnibus legatis.*
3 *Correctum quod non reperitur, firmum ſtare debet.*
4 *Hypothecaria datur pro eo legato,pro quo competit ſola perſonalis.*
5 *Legatum Pro legato pro quo ſolum datur officium iudicis,etiam hipothecaria.*
6 *Argumentum valet à fideiuſsione ad hipothecam.*
7 *Fideiuſsio adhærere poteſt ſoli officio iudicis.*
8 *Taciti,& expreſsi idem eſt iudicium.*
9 *Totum qui dicit,nihil excludit.*
10 *Legatum.Tres actiones competunt pro legato,dum modo eius natura non repugnet.*
11 *Officium iudicis competit etiam pro legato alimentorum.*
12 *Officium ſolum,& non alia actio datur pro alimentis ſeruo vel incapaci relicto*
13 *Legatum alimentorum factum ſeruo vel incapaci debetur non ratione,ſed æquitate.*
14 *Seruus non poteſt agere,& eſt actionis incapax.*

QVAESTIO IV.

CVM de alimentis legatis agitur, peti poſſunt alimenta actione † perſonali,
1 l.ſolent.ff.de alim.& cib.leg.l.1. C. de fide.iuncta l. 1. C. comm.de legat.ita tenet Ang.in conſ.338.nu.2.Bero.in con.30.nu.9. vol.2.diſsident tamen inter ſe,quia Ber.dicit ſolam dari perſonalem actionem. Ang. autem inquit perſonalem dari,vel hypothecariam,& hæc vltima videtur mihi verior,
quia hypothecaria † datur pro omnibus le- 2
gatis,l.1.vbi Cy.Bar. Bal. & alij, C.comm. de leg.Alexan.in con.40.num.20. & ſeq.& in conſi.93.num.5.vol.2.Didac.in c. Rainutius,§ 10 num.2.de teſtam.& non reperitur
cautum in contrarium, ergo ſtare † debet 3
quod non reperitur correctum, l. præcipimus,C.de appellatio.& alimentorum legatum eſſet deterioris conditionis quàm cætera ſi pro eo non daretur hypothecaria, quę datur pro alijs,cùm tamen ſit alijs fauorabilius,& certum eſt quod hypothecaria competit etiam pro legato pro quo ſola perſo-
nalis actio † datur,l.1.in fi.C.comm. de leg. 4
id quod procedit etiam inſpecto iure antiquo,l.creditoribus,ff.de ſeparat. Bart. in l. 1.in fin.nu.13.ff. de leg.1. ſequitur ibi Imo. Alexa.Socin.& Iaſ.& confirmatur,quia ſecundum prædictos omnes competit hypothecaria,etiã pro ijs legatis,pro quib.datur
ſolum officiũ iudicis,† quia ſi hæres poteſt 5
compelli,eodem modo res poteſt diſtringi. l.hæreditas,§.1.ff.de petitio.hæred.l.de pollicitationibus,in fin.ff. de pollicitatio.quas rationes allegat Bart.in loco præcitato,vel
quia valet argumentum à † fideiuſsione ad 6
hypothecam,l.ſi legati,in fi.ff.de pignorib.
& officio iudicis adhærere † poteſt fideiuſ- 7
ſio,ſecundum gl.in l.cum quis pro eo ff.de ſolut.Bar.in l.Marcellus,in prin. ff.de fideiuſſoribꝰ,ergo idem erit in hypotheca. nec mouet dubitatio Iaſ.ibi,qui volebat procedere ſolum in hypotheca expreſſa,non autẽ
in tacita, nã † taciti & expreſsi idem eſt iu- 8
dicium,l.cùm quid,vbi not.ff. ſi cer. petat. Neguſ.in tract.de pig. in 4. membr. 2. par. princ.numer.157.verſi.primo ergo amplia, vbi duas conſiderat rationes ex text. in d.l. 1.C.comm.de legat.prima eſt quod ibi datur pro omnibus legatis hypotheca ,ergo etiam pro ijs quæ ſolo iudicis officio pe-
tuntur,quia nihil † excludit, qui totum di- 9
cit.l.1.ff.de leg.1.l.Iulianus,ff.de le.3.Secunda eſt quod Imperator ibi parificat tacitam hypothecam à lege inductam ei quæ per teſtatorem expreſse inducitur,atque ita in legato æquiparantur tacita & expreſſa hypotheca,

theca,ita vt non poſſit de hoc eſſe dubium. ſi igitur datur quando ſolũ competit officium iudicis, & ita quando caſus eſt dubitabilis,multo magis dabitur quando competit actio perſonalis, cui magis adhærere ſolet,& poteſt hipotheca, & qui caſus eſt minus dubius per prædicta, quibus oſtenditur quod duæ cõpetunt actiones, & id tenet quoq; Bar.in l.ſolēt,nu.5. ff.de alim.leg.

Et ſi dicatur,quare nõ datur rei vẽdicatio, reſponſio eſt in promptu,nam lex quæ tri
10 buit actiones pro legatis, intelligi debet † dummodo eorum natura non repugnet, vt probatur in l.prima, §.1.C.commun.de legat.dum loquitur de hipotheca rei,aut vendicatio nõ datur niſi pro re corporali contra l.1.in prin.ff.de rei vendic.ergo non poteſt competere pro alimentis,quæ conſiſtūt in iure, id eſt in actione, quæ incorporalis eſt.& prædictam rationem quod pro legato non detur rei vendicatio,quando natura legati repugnat,ponit etiam Bar.in d. l. 1. vbi Iaſ.in 1.limit.nu.6. vbi ponit exemplũ in legato libertatis, pro quo neq; rei vendicatio neq; hipothecaria datur,ſed ſola actio ex teſtamẽto, quę eſt perſonalis, ſecũdum gl. & Bar. in d.l.1. Imol.& Alex.in l.1.ff.de leg.

Sed & ſi dicatur dictas duas actiones pro legato cõpetere,veritas tamen eſt quod et-
11 iam datur officium iudicis,ita † in terminis de legato alimentorum,Bart.in d.l. ſolent, nu.5.& 6.ff.de alimen.legat.alios citat Dec. in l.de alimentis,nu.5.in fi.C.de tranſact.& facit quia pro quocũque legato datur officium iudicis,ſecundum Bar.in l. ciuitatibus,nu.2.ff.de leg.1. Iacob.Nig.in l.1.num. 150.vbi etiam Rip. num. 42.ff. de leg. 1. & dixi ſupra hac eadem parte,legatum autem alimentorum eſt pium, præcipuè quando fit pauperi,ergo in eo quoque locum habet diſpoſitio.ſed quia hæc ſimilitudo reſtringeret deciſionẽ ad legatum pauperi factũ, tenenda eſt prior,quæ indiſtinctè procedit etiam ſi fiat diuiti, & hac ratione ſemper erit vtilior.

Quod verò dictum eſt actionem dari pro legato alimentorum, intellige quando legatum eſt validum, quia ſcilicet relictum ſit perſonæ capaci: quod ſi fortè alicui relinquatur incapaci, adhuc ſolum competat ſolum officium iudicis,vt notat Iaſ.in l.ſeruos ad cuſtodiam,nu.2.in fi.ff.de alimen. & cibar.legat. vbi loquitur de alimẽtis ſeruo † vel alicui religioſo relictis, dicens quod 12
pro eis imploratur officium iudicis, idem Barto. dicit de ſeruis pęnæ,& de ſeruis factis per captiuitatem, aut natiuitatem, in tracta. minoricar.li.1. c.1.num.3.& ſeq.idẽ Bart.ibi, lib.2. diſtin.7. cap.2. num.38. vbi loquendo de fratribus Minoribus inquit, quod & ſi hæres inſpecta perſona fratrum, quibus legata ſunt alimenta,non poſſit dici obligatus,tamen talis dici poteſt inſpecta ſua ipſius perſona & impropriè ex quadam æquitate, quæ parit officium iudicis, ponderat tex. in ca. exiit qui ſeminat,§. ad hęc, vbi dicitur quod iudex ex officio ſuo prõptum ſe exhibeat,&c.dicit glo.in §.item nobis,in verſi. nihil ſuum, Inſtitu. per quas perſonas nob.acquir.quod legatum alimẽtorum factum ſeruo † non ratione, ſed æ- 13
quitate debetur,Bald.in l.id quod pauperibus,nu. 27. verſi. vel poteſt dici,C.de epiſco. & cler. vbi ait quod legatum alimentorum ſeruo vel ſimili perſonæ factum valet potius officio & tuitione iudicis implorata,quam de rigore iuris,& inquit Cuman. in con. 30.nu.3.quod eiuſmodi legatũ incapaci factum non dicitur propriè deberi aut valere,ſed grauatus compellitur officio iudicis ad præſtandum illud. hanc etiam partem loquendo in ſeruo tenuerunt Bar. Alb. Caſtr.& alij in l.ſeruo alieno, §.1.ff. de leg. 1.Iaſ.in l.ſi victum,nu. 6. ff.de re iudic. vbi quod miſericorditer datur officium iudicis nullam præſupponens obligationem,& loquitur in ſeruo,idẽ Iaſ. in l.1. C. qui admit. Rip.in l.1. num.47.ff. de leg. 1. vbi loquitur generaliter de legato relicto in capacibus perſonis,Gomeſ.in tract. de teſt. in titul.de legat.cap.12.num.46.vbi de ſeruo,& de fratribus Minoribus, atque alijs, qui nihil habere poſſunt proprium, & multos allegat text.Soar.in ſuo Theſau. recept. ſentent. in ver. alimenta,nu. 165. vbi loquitur de monachis nihil peculiare habere valentibus, ſed ſolum allegat Gomeſ.in loco pręcitato, Dec.in l.1. num.26.C. qui admitti,Soc.iun. in l.

in l.1.nu.310.ff.de leg.1. Cordub.in l. ſi quis à liberis,§.vtrum,num.12.ff.de liber.agno. vel alen. vbi ait quòd ſeruus implorato iudicis officio petere poteſt alimenta, & infert etiam ad fratres Minores omnium bonorum incapaces, qui tamen alimenta relicta per iudicis officium petere poſſunt, id quod hodie ex ordinationibus ſuorum patrum eſt eis omnino prohibitum, ita quod ſolummodo recipere poſſunt à ſponte dantibus, quinimo vidi ordinationem, qua cogitur Guardianus, vel alius prælatus proteſtari hæredi, vel debitori quod non intendit legatum illud acceptare, imò abſolutè repudiat, & refutat proteſtando quod ſi etiam onus aliquod iniunctum ſit, putà miſſas, officium, vel orationes celebrandi, non vult teneri ad aliquid tale faciendum. quare autem non detur actio, ratio eſt quia tales habentur pro mortuis, ideo actionem exercere non poſſunt, & in ſeruo quod ſit
14 incapax actionis, voluit † textus in l.ſeruus, ff.de alim.leg.l.ſeruo alieno, ff.de leg.1 officium autem iudicis reſidet in ipſo iudice, qui poteſt quandocunque vult illud exercere. ſed hæc ratio differentiæ non videtur bona, quia ſicut ſeruus iudicis officium implorãs comparet in iudicio pro alimentis, ita deberet poſſe comparere intentando actionem quæ regulariter datur pro legato. reſponderi tamen poteſt quod ex quo admittendo ſeruum, vel alium incapacẽ vulnerantur iuris regulæ, côueniens duxit Iuriſcõſultus derogari iuri quantominus fieri poſſet. hanc quoque ſententiam quod ſolum detur officium iudicis nouiſſimè multos ex prædictis allegans tenuit Lancellot. Gallia.in conſuet. Alexan.in ver.ſolidos,q. 6.num.50. addo Vital. in tract. clauſ. in tit. an poſſit alim.renuncia.col.fin.ver.& ſcias. vbi dicit quod iudex poteſt pro legatis piis compellere ex officio exequutores teſtamẽtarios ad ſoluendum, ſed non pro aliis legatis.

SVMMARIA.

1 *Maritus actionis iure petit alimenta ſeu vſuras pro retardata ſolutione dotis.*

2 *Negotium alienum vtiliter gerens repetit quod impendit.*

3 *Maritus alimenta pro retardata dotis ſolutione repetit à ſocero ante moram commiſſam.*

4 *Marito pro alimentis retardata dotis datur ſolum officium iudicis.*

5 *Vſuræ retardatæ dotis ſunt fauorabiles, nõ odioſæ.*

6 *L. cum quidam. §. diuus, ff de vſur. non habet locum in vſuris dotalibus.*

QVAESTIO V.

MARITO, cui facta eſt mora in ſolutione dotis promiſſę à ſocero, vel alio, qui tenebatur alere, datur actio negotiorum geſtorum ad petendum alimenta vxori præſtita † vel vſuras dota- 1
les, quæ alimentorum loco ſuccedunt, vt voluit Imol.in l.in inſulam.§.vſuras,col.2. verſ. ſed fortè poteſt dici quod aut iſte, ff. ſoluto matrimonio. & ratio eſt quia cùm debitor teneretur alere, & maritus alimenta præſtando illã releuauerit ab eo onere, & geſſerit vtile illius negotiũ marito, conueniri poteſt actione negotiorũ geſtorum ad ſoluẽdum quod in eius vtilitatem verſum aut † geſtum eſt, argumento l. Neſen- 2
nius.ff.de nego.geſt.& in l.alimenta, C.eodem tit.& cum Imol. tranſit ibi Alex.nu.3.

Et quamuis Corn. in conſ.vlt.col.3.verſ. ſed ſtat dubitatio, vol.2.reprehendat Imol. eo quod non ſit verũ quod promittens dotem & non ſoluens teneatur vxorem alere, tamen Corne. non bene obſeruauit verba Imolæ, qui non dixit generaliter de quocunque promittente dotem, ſed de eo qui ratione ſanguinis tenebatur alere, & ita eum intelligit Alexand.ibi, & quoad talem promiſſorem etiam Corn. tranſit cum Imo. impugnat enim illius generalem rationem negans quod Cyn. & alij id dicant, ſed non negat quin vera ſit deciſio Imolæ in eo qui de iure tenebatur alere, & prædictam deciſionem ſequitur etiam Ruin.in conſ.61.nu. 6. vol.4. vbi per prædictã rationem infert quod ante biennium, & ita ante commiſſam moram poterit maritus à ſocero repetere † alimenta, quia militat pro eo quoque 3
tempore ratio negotij vtiliter geſti, proinde militare quoque debet deciſio, cuius tamen dictum quoad hoc nõ probo pro nũc, aliquando examinaturus de illius veritate, & hanc partẽ tenere videtur Garz.in tract. 4

de vlt.fine,in 6.illatio.num. 71. & ſeq.dum reſtringit deciſionem textus capituli, ſalubriter,de vſur.ad ſocerum & generum, & eum ſequitur Didac.variar. reſolut. lib. 3. capit.1.ver.cæterum alia. diſtinctionem Imolæ ſequitur Aret.in §.fuerat,numer.6.& Iaſ.num.22.Rolan.conſ.65 num.9. vol. 4.& tráſit meo iudicio ſine difficultate ſecundũ ſuos terminos, quando ſcilicet qui dotem promiſit tenebatur de iure alere,& maritus alimenta pręſtitit repetendi animo,quia vt alias licèt vxor ſit in obſequio viri,quando tamen dos eſt promiſſa vir poteſt alimenta petere, nec compenſantur cum obſequijs, pręcipuè cùm regulariter operę vxoris,vel alterius mulieris quæ non ſit artifex, non ſufficiant pro alimentis,nec illis æquiualeant. Cùm verò agimus de eo qui dotem promiſit,& non tenebatur aliquo iure ſanguinis,accommodari non poteſt deciſio Imolæ,ex quo nullum illius negotium geſtum eſt,ideo quærendum eſt quomodo maritus alimenta petat, & aliqui nó ſe reſoluunt, nec audent alteram partem affirmare, vt Iaſ.in d.§.fuerat,nume. 22.Rol. in conſ. 65. num.15.& ſeq.volum.4.

Petrus autem,quem ſequitur Bal.in l.fi.§. pręterea,nu.3.& ſequenti,dicit quod ſolum
4 datur officium iudicis,non autẽ actio:† immò vult quòd ſit officium iudicis mercenarium non nobile,& ad iura allegata in contrarium reſpondet quod loquuntur in acceſsionibus,& fructib. naturalib. qui principali petuntur actione, non aũt in ciuilib. quia officio iudicis petuntur. idem probauit Bal.in l.ſi marito.§.fi.ff.ſol.matr.vbi infert ꝙ maritus recipiens ſortem ſibi pręiudicat in alimentis vel vſuris,& cum eo tráſit Alexan.ibi nu.4.dicens quod iudiciũ dotis ex parte mariti non eſt vniuerſale, quia fructus non augent dotem , quod eſſet ſine dubio ſi eſſet vniuerſale,& quia non petuntur niſi lapſo biennio,& ita poſt moram, diſcedit tamen Alex.à deciſione Baldi quatenus ille diſtinguebat inter acceſsiones naturales,& ciuiles,quia ſecundum eum non reperitur quod fruct.in contractib.bonę fidei petantur iure actionis,ſed hoc nihil ad nos,& eget longiore diſcuſsione.Cum prę-dicta quoq; ſententia tranſit Alciat. in tract. præſump.reg.1.præſum.32.nu.7.vbi & ipſe dicit extincto principali vſuras peti non poſſe,& mouetur quia ſunt odioſæ, quæ ratio non concludit.quinimo vſuræ prædictę ſunt † fauorabiles,vt voluit Rom.in cõ.517. 5
colu.4.quia debentur loco damni emergentis,Aret.in §.fuerat,nu.7. Inſtit. de action. Corn.in con.145.vol.2.Dec.in con. 571.col. fin.Bero.in con.52.n.23.vol.2.Natta in con. 495.nu.8.Rolan.in conſ.65. num. 18. ver.Secundo non obſtat , volu. 4. vbi dicunt ideo tex.in l.cum quidam,§.diuus.ff.de vſu. locũ non habere in interuſurijs,† quæ debentur 6
loco alimentorum, tenet hanc opinionem pariter Bal.Nouel.in tract.dot.par. 6. priu. 7.col.3.ver.&pro hoc dico.vbi ait quod marito datur ſolum iudicis officium mercenarium quod deſeruit actioni,non autẽ actio, licèt aliud velit in vxore repetente dotem, & idem ſequitur Neguſ.de pig.in 4.mem.2. par.num.54.ver.ſed dubitatur. vbi tenet ꝙ iudicium dotis ex parte mariti ſit particulare, licèt ex parte vxoris ſit vniuerſale. cõcluſio itaque firmari poterit quod maritus officio iudicis petit alimenta,vel interuſuria ſibi debita ob retardatam dotis ſolutionem, præterquam vbi dos fuit promiſſa ab eo qui tenebatur vxorem alere, quia eo caſu datur actio negotiorum geſtorum tamquam alendo maritus geſſerit vtile debitoris negotium,quod etiam voluit Rol.d.cóſ. 65.num.9.eſt verum quod Bald.Nouel. in l. 1.num.17.ff.ſolu.matrim.& in tract. dot. tenet contrarium quod marito detur actio de dote vel ex ſtipulatu pro interuſurijs vel alimẽtis debitis ob moram commiſſam, ſed mouetur ex ijs quę dicta ſunt fauore vxoris non aduertẽs militare diuerſam rationem, quia pro vxore iudicium de dote eſt vniuerſale,ſed pro marito eſt particulare.

S V M M A R I A.

1 *Actio competit pro alimentis ex ſtatuto debitis.*

2 *Legitima mortuo patre petitur iure actionis.*

3 *Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem.*

4 *Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducendo actionem loquitur imperſonaliter vel dirigit verba ad partes.*

5 *Statutum dicitur lex populi.*

6. Statu-

6 *Statutum dicitur ius ciuile illius ciuitatis.*
7 *Condictio ex lege datur quando ſtatutum idem diſponit quod ius commune.*
8 *Condictio ex ſtatuto efficacius prouidet, quàm officium iudicis.*
9 *Expenſæ quando debentur ex ſtatuto, tunc oritur condictio pro earum petitione.*
10 *Condictio ex lege non datur niſi in ſubſidium.*
11 *Condictio ex ſtatuto competit ei in cuius fauorem ſtatutum fuit conditum.*
12 *Condictio ex ſtatuto competit ei in cuius fauorem conditũ fuit etiam ſi ad eum verba non dirigantur.*
13 *Condictio ex lege dicitur actio perſonalis.*
14 *Condictio ex ſtatuto dicitur perſonalis actio.*
15 *Condictio ex ſtatuto eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei.*
16 *Ius delatum ex ſtatuto tranſmittitur ad heredes ante agnitionem.*

QVAESTIO VI.

STATVTVM ſi diſponit alimentari a-
1 liquem, tunc peti poſſunt iure † actio-
nis, non autem officio iudicis, vt pro-
bat Alex. in conſil. 7. num. 26. volum. 2. vbi
loquitur in ſtatuto diſponente, quod filia
debeat dotari, & ali: & ſubdit dari condi-
ctionem ex ſtatuto, clarius Alciat. in conſil.
318. num. 1. vbi mouetur, quia vbi ſtatutum
excludens fœminã propter maſculos man-
dat illam ali, datur cõdictio ex ſtatuto, quia
2 ſicuti legitima actionis iure † petitur poſt
mortem patris. l. cum quæritur. C. de inoffi-
cioſo teſtamento, ita & alimenta quę ſubro-
gantur loco legitimæ, ſed fallax eſt argu-
mentum, quia non eſt abſolutum quod ali-
menta legitimæ loco ſuccedant: Cùm ne-
que etiã dos ſemper ſit loco legitimæ, præ-
cipuè quando ſtatutum filiam ſimpliciter
excludit, mandans illam dotari, vti decla-
raui ſupra in prima quæſtione huius par-
tis. hanc quoque deciſionem quod actio de-
tur pro alimentis ordinatis à ſtatuto, tenuit
Menoch. in conſil. 8. num. 20. in fine, ver. cæ-
terum re melius. vbi infert quod ideo peti
poterũt pro tempore præterito, & ratio eſt
3 quia vbicunque lex † inducit nouam obli-
gationem, tunc datur condictio ex ea lege. l.
ſi quis argentum, C. de don. l. 1. ff. de cond. ex
le. vbi notatur, Bar. in l. quod ex his, ff. de ad
ulter. Bal. in l. fi. §. præterea, num. 3. C. de iu-
re dot. Rebuff. in tra. de cong. portio. nu. 52.
& ea concluſio procedit ſine dubio quando
verba referuntur non ad iudicem, ſed ad
partes, † vel proferũtur imperſonaliter, vt 4
diſtinguendo probat Bar. in d. l. 1. ff. de con-
dict. ex lege, vbi Iaſ. nu. 6. & 7. & quod dici-
tur de lege, locum habet etiam in ſtatuto,
quia † dicitur lex populi. l. omnes populi. 5
vbi Bart. & alij, ff. de iuſtit. & iur. & dicitur
ius † ciuile, ſecundum Bart. in l. ſtipulatio- 6
num aliæ, in fine princ. ff. de verborum ob-
ligationib. Bal. in auth. generaliter, col. 1. C.
de epiſcopis, & clericis, Iaſ. qui teſtatur de
cõmuni in d. l. ſtipulationũ, n. 9. & videmus
Bart. Iaſ. & Dd. in d. l. 1. loquentes de condi-
ctione ex lege promiſcuè ponere legem, &
ſtatutum nullam conſtituentes differentiã.
in tantum autem verum eſt condictionem
ex ſtatuto dari, vt procedat etiam quando
ſtatutum non inducit nouam obligatio-
nem, ſed diſponit idem, quod ius commu-
ne, quia eo † caſu datur etiam condictio, & 7
dicitur ſatis operari, ſecundum Bartol. in l.
1. ff. ad leg. Falcid. Abb. in rub. de regular. in
fin. Ruin. in conſi. 27. num. 12. volum. 3. Ro-
land. in tract. de luc. dot. quæſt. 26. in fin. hic
autem condictio † ex ſtatuto fortior eſt of- 8
ficio Iudicis, & efficacius prouidet ſecun-
dum Caſtren. in l. ſi ſocer, in fin. princip. ff.
ſolut. matrim. & probatur in l. cum poſtu-
laſſet, in principio. ff. de damn. infec. Ale-
xan. dicto conſ. 7. numer. 26. volum. 2. Ruin.
dicto conſil. 27. hinc videmus, quod ſi ſta-
tutum mandat victum victori condemna-
ri. in expenſis oritur † condictio ex ſtatu- 9
to, ſecundum Bar. in l. tertia, §. ſi rem. ff. de
leg. 3. Doctores in capit. ex parte, de reſcrip.
Alexand. in l. properandum. §. ſin autem al-
terutra, vbi etiam Iaſon, numer. 5. C. de iu-
dic. & plures caſus, quibus ex diſpoſitione
ſtatuti datur condictio ex lege, ponit Fir-
mian. in ſuo repert. in verſic. condictio ex
lege, ſed quod dictum eſt condictionem
ex lege oriri à ſtatuto idem diſponente,
quod ius commune, non mihi tutum vide-
tur, quandoquidem non ſoleat dari condi-
ctio ex lege † niſi in ſubſidium, vt not. in 10
ea l. 1. ff. de condictio. ex le. Dyn. in conſi. 43.
colum. 1. & conſi. 48. in fin. Crau. in con. 752.

nu.21.niſi dicamus, quod oritur quidē condictio, ſed impeditur exercitiū donec aliud competit remediū. ſed pro hac parte facit, quod is intentare poteſt condictionē ex ſta-
11 tuto,† in cuius fauorem ſtatutum fuit cōditum.l.ſtatuas. ff.de acq.re.dom. Bart.in l.omnes populi, q.7.q. princ. ff. de iuſt. & iu. immò, vt conſequatur quis commodum à ſtatuto delatum agere poteſt cōdictione ex lege etiamſi ad eum verba non dirigantur,
12 ſed ſufficit, quod factum fuerit † ad eius cōmodum.l.ſi vno legata.§.ſi teſtator.ff.de legat.1.vbi Bartol. infert ad ſtatutum fœminarum excluſiuum in fauorem agnatorum, & proſequitur Natta in con.147. nu. 1. & e-
13 iuſmodi condictiones dicuntur † perſonales.l. actionum, in prin. ff.de actio.& obl.§. appellamus.Inſtit. de actio.& idē eſt in con
14 dictione † ex ſtatuto.l. 1. ff.de cond. ex leg. Tiraq.in tract.retr.conſ.§.8.gl.5.num.8. vbi tamen dicit, quod aliquando ſunt in rē ſcriptæ.l.3.§.1.vbi gl.in ver.perſonales.ff.ad exhiben.gl.Bart.& alij in l.fi.ff.de operis noui nuntiat.Tiraq.loco præd. vbi alios addit, & eiuſmodi actiones ſeu condictiones ex
15 ſtatuto dicūtur ſtricti † iuris, non aūt bonę fidei, Bal.in c.1.in fi.de feud.cognit.Dyn.& Bart.in l.conſtit.ff.ad municip.Ang.in con. 202. Tiraq.de retract.conu.§.32.gl.1.nu.2. & iusà ſtatuto delatū trāſmittitur ad hęredes, etiamſi nō fuerit agnitum, vt loquendo de
16 lucro dotis delato à ſtatuto † per mortem vxoris voluerunt in fauorem mariti, Bartol. Bal.& alij communiter in l.ſi arrogator, ff. de adop.Salic.Caſt.Alex.& alij in l.cū antiquiorib.C.de iure delib. Bar.in l.generaliter.§.in his.C.de ſecun.nupt. alios cumulat Brū.in tra.de ſtat.excl. fœm.in 11.arti.prin. n.85.Crau.alios referens in con.185.in fi.vbi idem dicit in 4.quę debetur arrogato in bonis arrogatoris, & in beneficio, quod cōpetit maſculo in excludendo fœminam, & in alijs etiam caſibus, Tiraq.de retrac. conſ.§. 11.gl.9.num.4.in quibus locis impugnatur doctrina Salic. contrarium tenentis, vt per Crau.qui etiam reprobat Calcan. & poſſent circa eiuſmodi cōdictiones multa allegari ꝑ inſtructione aduocatorū, ſed ſufficit prędicta adduxiſſe, q̄ magis viſa ſunt expedire.

S V M M A R I A.

1 *Tutor repetit à pupillo iure actionis quidquid pro illo impendit, & datur contrariū tutelæ iudicium.*
2 *Tutor tenetur pupillum alere, boniſque moribus, et arte imbuere.*
3 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
4 *Tutor iudicio tutelæ repetit impenſas, quas fecit ex neceſſitate officij.*
5 *Tutor repetit, quidquid vtiliter impendit pro pupillo.*
6 *Perſona hominis cunctis eſt rebus præferenda.*
7 *Tutoris officium eſt neceſſarium, & publicum.*
8 *Tutor compelli poteſt captis pignoribus, & mulcta indicta aſſumere tutelam.*
9 *Tutor repetit à pupillo alimenta, quæ illi præſtitit ante factam taxationem à iudice.*
10 *Tutor repetit à pupillo iudicio tutelæ, quidquid erogauit in alimenta ſororis pupilli.*
11 *Tutor ante rationem redditam ponit inter expenſas pupilli alimenta, & ſi non poſuit ante repetit poſt redditionem.*
12 *Retentio fauorabilior eſt, quàm petitio.*
13 *Protutor repetit impenſam alimentorum factam pro pupillo.*
14 *Protutoris bona ſunt pupillo tacitè obligata ſicut tutoris.*
15 *Soluere ſibi ipſi poteſt quicunq; gerit aliena negocia.*
16 *Tutor poteſt ſibi ipſi ſoluere ſuum creditum.*
17 *Tutor debitor pupilli cogitur exigere à ſeipſo.*
18 *Mulier nō petit à filijs interuſuria dotis non ſoluta poſt annum luctus, ſi cùm eſſet tutrix non ſoluit ſibi.*
19 *Tutor creditor pupilli compenſare poteſt ſuū creditum cum eo quod debet ex cauſa tutelæ.*
20 *Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis creditū quod ex alia cauſa habet contra ſocietatē.*
21 *Compenſans dicitur ſoluere.*
22 *Creditor, qui diu adminiſtrauit bona debitoris præſumitur ſibi ſoluiſſe.*
Soluiſſe ſibi ipſi præſumitur creditor qui debitoris bona diu adminiſtrauit.
23 *Tutori datur actio negotiorū geſtorum pro ijs, quæ impendit in alimenta pupilli.*

QVAESTIO VII.

TVtor quoque repetit à pupillo actionis iure quidquid impendit in illius alimenta,† & datur contrarium iudi- 1
cium tutelæ, ſecundum Cuman.conſ.68. caſus talis eſt, nu.4.ver.circa ſecundū, Gramma.qui tamen de eo mentionem nō facit in deciſ.103.nume. 204. tenetur enim tutor ex 2
neceſsitate officij pupillum alere, bonis † moribus inſtruere, & curare quod artem ali-

aliquam edificat, l. cùm plures, §. tutor, ff. de adminiſtr. tutor. l. 3. §. tutor, ff. de ſuſpect. tutor. Roma. in conſil. 425. Socin. in conſil. 2. colum. 2. volum. 1. Cuman. d. conſil. 88. numer. 4. Plot. de in lit. iuran. §. 5. numer. 24. ver. dare operam. vbi inquit quod ſi hæc omittat, poterit contra eum in litem iurari, Caualcan. in tract. de tutor. & curat. nu. 275. vbi allegat Crau. in conſ. 190. qui nihil omnino de hoc loquitur, ſed de tutore qui procurauit pupillæ immaturum matrimoniũ. Cùm ergo teneatur tutor id facere non de-
3 bet ſi fecit † officium ſuum eſſe ſibi damno-
ſum, l. ſi quis ex aſſignatoribus. ff. quemadmo. teſta. aper. hæc tamen ratio concludit quidem quod detur alimẽtorum repetitio, ſed non quod iure actionis potius quàm iudicis officio repetantur, ideo melior ratio eſt, quia in contrario tutelæ iudicio repeti-
4 tur ſumpt⁹, quẽ tutor † fecit ex officio, vt di-
citur in l. 3. in fin. prin. ff. de cont. act. tutel. at tutor fecit ex neceſſitate officij, non ex voluntate impenſam in alimenta pupilli, vt ſuprà dixi, ergo ea actione repetit, ita etiam ea actione repetit tutor quidquid in rem pupilli impendit. l. 1. §. præterea ſi tutelæ, & l. quid ergo, §. deducuntur item. ff. de contr. & vti. actio. tutel. & generaliter repe-
5 titur quidquid vtiliter impenditur circa †
negocia pupilli, vt inquit Cum. d. conſi. 88. num. 3. quod ſi eius datur repetitio, quod in res, aut negotia pupilli eſt ſolutum, quanto magis licebit repetere id quod in illius perſonæ ſubuentionem, & ſuſtentationem eſt erogatum, cùm perſona hominis ſit rebus
6 † omnibus præferenda. l. in pecudum ff. de
vſufr. l. iuſtiſsimè, de ædil. edic. & longè vtilior, & magis neceſſaria dicatur impenſa quæ fit pro ſuſtinenda perſona, quàm quę erogatur pro defenſione rerum, vt de ſe patet, nec probatione eget, ſed in terminis videtur text. in l. ſumptus. C. de adminiſt. tut. vbi dicitur quod tutori refici debent ſumptus, quos neceſſario fecit in pupillum, & nulla dari poteſt magis neceſſaria, aut magis vtilis impenſa, quàm alimentorum. & fouetur ratione, nam ſi tutoris officium pu-
7 blicum eſt & neceſſarium, † qua ratione co-
gitur quis aſſumere tutelã, Inſtit. de excuſ. tut. in prin. iuncta l. munerum, la ſecunda. §. iudicandi. ff. de muner. & honor. Alexan. in conſ. 26. num. 7. volum. 3. conſ. 109. nu. 3. eod. vol. Caual. in d. tract. numer. 201. imò poteſt
tutor † cõpelli mulcta indicta & captis pig- 8
noribus, Bar. in l. ſi tutor pupillo, ff. de auth. tut. Bal. in l. ſub prætextu, C. de hære. actio. Dd. omnes in l. cum quis res, vbi Iaſ. nu. 12. C. de procurat. nulla ſuggerit æquitas quod in damno, & licèt tutor debeat regulariter curare à principio quod per iudicem alimenta pupillo danda taxentur, tamen ſi id
omiſit, & bona fide præſtitit alimenta, † da- 9
tur nihilominus repetitio, vt dicitur in l. fi. C. de alim. pup. prę. quia illud erat de conſilio nõ de præcepto, idẽ dicitur in l. 2. in pri. & §. ſi vero. ff. vbi pup. edu. deb. ponunt Cuman. & Gram. in locis ſupra citatis.

Et non ſolum tutor repetit quod ſoluit in alimenta pupilli, ſed id quoque quod ero-
gauit in alimenta † ſororis eiuſdem pupil- 10
li, & in mercedes magiſtrorum qui illã artibus inſtruerent, vt probat textus in l. qui filium, ff. vbi pupillus educari debeat, Cuma. d. conſi. 88. num. 4. quia cùm pupillus ad id teneretur tutor debitũ pupilli excluſit, & in eo textu dicitur expreſsè quod iudicio tutelę repetitur id quod confirmat dicta ſupra de alimentis pupillo præſtitis, quia ſi ſoluuntur tutori præſtita ſorori pupilli, quanto magis reddi debent, quæ ipſi pupillo data ſunt, nam propter quod vnumquodque tale, & illud magis, authent. multo magis, C. de ſacroſanctis eccleſijs, & prędicta procedunt quando in reddenda ratione non fuit facta mentio dictarum expenſarũ, quia tunc datur petitio, & ſi ratio nondum
eſt reddita poteſt in rationibus dictas † ex- 11
pẽſas ſicuti cæteras factas circa negocia pupilli repetere. l. 1. §. præterea ſi tutelæ, & l. quid ergo §. deducuntur item. ff. de contrar. & vti. actio. tutel. & ſi datur repetitio, mul-
to magis dabitur retentio quæ † eſt magis 12
fauorabilis quàm petitio. l. per retentionẽ, C. de vſufr. l. Paulus, ff. de do. exceptio. Bal. in conſil. 455. colum. 2. volum. 2. Iaſ. in l. naturaliter §. nihil commune, colum. duodecima. ff. de acquirend. poſſeſſ. Deci. in l. diuus, numer. 5. ff. de reg iur. Ruin. conſil. 66. num.

66.num.12.vol.1. Crauet. in conſ. 148. nu.2. Cæphal.in conſ.86.num.20.

Similiter quæ dicta ſunt de tutore locum habent quoque in eo qui ſe geſſit pro tuto-
13 re, licèt tutor † non eſſet, d.l.1.§.hęc actio.ff. de contra.& vti.actio.tute.Cuman.d.88.nu. 3.idem enim iudicamus de protutore, quod de tutore ipſo, & ideo bona protutoris, qui adminiſtrauit non minus à iure ſunt tacitè
14 obligata † pupillo, quàm tutoris, ſecundū gl. in l.dabimus.§.1.ff. de priuileg. cred.glo. fin. in l. pro officio, C.de adminiſt.tuto. vbi Bal.notat, dicens non eſſe alibi, & ponit Neguſ.in tract.de pig.in 4.mem.2. par. num.7.

Immò tutor, qui adminiſtrabat, & de ſuo erogauit in alimenta pupilli, poterit ſibi durāte officio ſoluere de redditibus pupilli, hoc enim admittitur in quocunque ge-
15 rentè aliena † negotia, vt probat text. in l. diuortio.§. illum autem. ff. de neg. geſt. & notat ibi Caſt.nu. 1. idem probatur in l. peculium.§.præterea.ff.de pecul. & in l.tutor.
16 † eſt text.in l. quotiens.§. ſicut autem. ff. de adminiſtr.tuto. vbi dicitur, quod ſicuti poteſt tutor pupillaribus creditoribus ſoluere, ita & ſibi, immò plus dicit, quod tenetur ſibi ſatisfacere, aliâs non currunt vſuræ, Aret.in §.actionum, num. 50. Inſtit. de actio. vbi mouetur ratione, quia ſi ſit pupilli debi-
17 tor † cogitur exigere à ſeipſo.l.ita tamen.§. debitor. ff. de admin. tut. & ibi Bart. notat, idem ponit Socin.in conſ.126.num.5. vol. 1.
18 vbi infert, quod mulier † tutrix filiorum poſt annum luctus non poterit alimenta petere ob retardatam dotis ſolutionem, quia fuit in culpa ſi ſibi non ſoluit, ſequitur Plo. in tract.de in lit.iuran.§.11.num.34.Caualc. de tuto. num. 179. & poterit tutor compen-
19 ſare † cum eo, quod ex cauſa tutelæ debet, quia vtrunque habet originem ab eodem fonte, licèt aliud ſit quādo tutor nō eſt creditor ex cauſa tutelæ, argumēto eorum, quæ ponit Bal.in l.eius, num. 3.C. de comp. vbi debitor ex cauſa ſocietatis conuentus non
20 obijcit compenſationem de † debito, quod non deſcendit à ſocietate, Pet. de Vbald. in tract.de duob.frat.in 5.par.q.32. num.35.Caualc.in tract.de tuto.nume.220. & prædicti præſupponunt, quod ſi creditor ſit ex eadē cauſa ſocietatis, ſit locus compenſationi, & hoc caſu ſoluere dicitur, qui † compenſat.l. 21
ſi debitorff.qui potio.in pig.hab.l.amplius. ff.rem rat.hab.l.vel permutauit. ff.de liber. cau. Iaſ. in §.in bonæ fidei, nume. 62. Inſtit. de actio.

In tantum autem tutor poteſt ſibi ſoluere ſi creditor ſit, quod ſi diu adminiſtrauit præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, & in adminiſtratore † bonorum inquit Afflict. in deciſ. 22
13.num.14.& ſeq.Crauet.in conſ.129.num.5. Caualc.in d.tract.num. 181.vbi poſt Alex.& Neuizan. dicit idem eſſe in vxore, quæ diu adminiſtrauit bona filiorum: præſumitur enim ſibi ſatisfeciſſe pro dotibus debitis.

Et non ſolum datur actio contraria tutelæ tutori pro repetitione eius, quod impendit in alimenta pupilli, ſed etiam actio † ne- 23
gotiorum geſtorum. l.2.ff. de neg. geſt. Cuman.d.88.num.3.nam alendo geſſit vtile negotium pupilli, proinde repetit.

Hæc tamen omnia intelliguntur, quando minor tenetur tutori ſoluere alimenta accepta, & pro quantitate, cuius datur repetitio, nam aliquando pupillus non tenetur, vel ſaltem non ſoluit integra alimenta, vt quando inſeruiuit tutori, vt per Cuma.loco præd. & dixi in tit, quando alimenta præſtita repetantur, vbi egi de tutore repetente alimentá pupillo præſtita.

SVMMARIA.

1 *Syndicus ciuitatis, vel quilibet de populo agit pro alimentis alicui relictis.*
2 *Miſericordia communis eſt vſus.*
3 *Popularis actio efficitur, quando totius populi intereſt, & quilibet de populo agit.*
4 *Legata pia denunciari poſſunt à quolibet de populo.*
5 *Legata pia. Quilibet de populo pro legatis pijs implorare poteſt iudicis officium.*
6 *Procurator fiſci petere poteſt alimenta pauperi relicta.*
7 *Mandatum requiritur quando agit quis pro tertio, alias acta ſunt nulla ſi pars opponat.*
8 *Mandati defectus opponi poteſt intra mille annos.*
9 *Vxoris affines poſſunt agere coram iudice pro alimentis, & medicinis vxori debitis.*
10 *Coniunctus agit pro coniuncto in iudicio, vide infrà.*
11 *Coniunctus ſine mandato agit pro coniuncto.*
12 *Sententia lata contra coniunctum, pro coniuncto comparente non nocet domino.*

13 Con-

13 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto ſine cautione rati.*
14 *Coniunctus non admittitur etiam cum cautione, quando cauſa non recipit æſtimationem.*
15 *Coniunctus pro coniuncto ſine cautione admittitur ad petendum alimenta.*
16 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, contrà pariter coniunctum.*
17 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, qui habet curatorem.*
18 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
19 *Veniens ſpeciali iure non admittitur donec extat, qui venit iure communi.*
20 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, quando extat procurator.*
21 *Specialia non debent multiplicari.*
22 *Teſtandi licentia ei conceſſa, qui non poteſt teſtari intelligitur ſeruatis ſolennitatibus iuris.*

QVAESTIO VIII.

COGNITVM eſt in præcedentibus, quæ actio, vel via pateat ad petitionē alimentorum, nunc non inutiliter agendum ſi alimentario ſoli detur alimentorum petitio, & Barto. in l. ciuitatib. num. 4. & ſeq. ff. de lega. primo, dicit quod ſyndicus Ciuitatis, imò quilibet de populo, poterit agere, vt illi præſtentur alimenta cui relicta ſunt, & loquitur quando debentur certo generi perſonarum in Ciuitate, putà pauperibus, & mouetur ex textu, & §. ſi autem qui hoc facere in Authen. de eccleſ. tit. & infert, idem eſſe quando pro alimētis, vel alijs neceſſitatibus aliquid relinquitur fratribus Minoribus. mouetur etiam ratione, quia illud relictum pertinet ad honorem, & vtilitatem Ciuitatis, ſed ante eum idem voluit Speculat. in titul. de inſtrum. editio. §. nunc verò aliqua, num. 65. quia cùm legatum ſit
2 pium & miſericordiæ † communis ſit vſus,
cap. non ſatis, circa finem, 86. diſtin. admittitur quilibet de populo, efficitur enim actio popularis, cùm totius populi interſit,
3 † proinde quilibet admittitur, l. 1. ff. de popul. actio. lege ſecunda, §. 1. ff. ne quid in loco publico, l. 1. ff. de loc. & itiner. public. & Speculator ad id allegat Bartolus in tractatu de aliment. numero 39. & dicit Speculat. loco prædicto quod quilibet de populo compellit exequutorem teſtamentarium ad ſoluendum, & Bart. in d. l. ciuitatibus, inquit duplex dari remediū pauperibus, primum quod quilibet de populo agat ſecundum quod ipſemet legatarius implorat officium iudicis, & hoc etiam dicit additio ibi poſita, quæ repetit omnia verba Bartoli, idem placuit Ang. in d. §. ſin autem, in Auth. de eccleſ. tit. hoc idem voluerunt Hoſtienſ. Ioan. Andr. & Anch. in c. ſi hæredes, de teſta. vbi etiam Butr. & dixit Bald. in l. nulli, nu. 13. verſ. vltimo nota, C. de epiſc. & cler. quod quilibet de populo poteſt denuntiare lega-
ta † pia, & non requiritur mandatum, ſub- 4
ditque eſſe bene notandum, Roma. in conſ. 69. num. 3. dicens quod pro legatis pijs qui-
libet de populo poteſt implorare † iudicis 5
officium per quod exequutor cogatur voluntatem teſtatoris exequutioni mandare; & inquit text. in §. ſin autem, eſſe ad hoc ſingularem Barbatius latè in conſ. 8. nume. 12. vol. 1. vbi refert ſe latius dixiſſe in eod. cap. ſi hæredes, Roman. quoque in l. ſi cum dotē, §. ſi maritus, num. 18. ff. ſolu. matrimon. dicit poſſe quēlibet de populo petere quod præſtentur vxori alimenta, probatque ratione, quia prouiſio alimentorū pertinet ad piam cauſam, l. Mella, ff. de alimen. & cibar. legat. at cuilibet de populo competit apud iudicem poſtulare quod relictū in cauſam piam exequutioni mandetur, d. §. ſin autem, quem ipſe dicit ad hoc ſingularem, ſequitur etiam Vital. in tract. clauſ. in tit. alimē. an renunt. poſſ. col. 1. Mantica in tract. de coniect. vlti. vol. lib. 8. tit. 5. num. 1.

Hanc verò concluſionem Roman. in d. §. maritus, num. 18. extendit ad procuratorem
† fiſci, vt is quoque comparere poſſit pro 6
alimentis dandis, & ſequitur Vital. in. loco prædicto, id quod non patitur difficultatem, quia ſi quilibet de populo admittitur, eodem modo admittetur procurator fiſci.

Procedit autem deciſio de plano meo iudicio, quando alimenta alicui pauperi debentur, quia vt dixi ſuo loco, tunc pertinent ad piam cauſam, & militat ſimilitudo piæ cauſæ. at vbi debentur diuiti, tunc aliud videtur. ceſſat enim pietas, & cōſequenter ratio deciſionis, proinde ipſa quoque deciſio ceſſare debet. ſed difficultatem facit ratio

&c. 4. Bart.

Bart. in d.l. ciuitatibus. ſi enim ideo effici-
tur popularis actio, quia relictũ pertineat
ad vtilitatem, & decorem ciuitatis, vtique
hæc ratio militat non minus quando ali-
menta diuiti debentur, quàm vbi pauperi
relicta ſunt. ſed Bart. loquitur quando non
vni, aut certis perſonis relinquuntur, ſed
vbi generaliter omnibus certæ qualitatis,
puta vni collegio, vel monaſterio, vel ca-
pitulo, vel vniuerſitati mercatorum, vel
alterius artis: eo enim caſu negari non po-
teſt quin publicè interſit eſſe in Ciuitate
tale relictum. præterea ego dicerem dari-
ius agendi cuique de populo, quando ali-
menta debentur pauperi, ex legis diſpoſi-
tione, vel hominis. item quando debentur
generaliter certo generi perſonarum, quod
ſi debeãtur alicui priuato, vel vni familię,
quæ non egeat, tunc dicerem admitti ne-
minem qui non habeat mandatum, quia re-
gula eſt quod nemo alieno nomine poteſt
eſſe in iudicio ſine mandato, & ſi oppona-
7 tur exceptio † omnia acta reddentur nulla,
l. licet, C. de procurat. & ſuſtinebitur oppo
8 ſitio etiamſi fieret intra † mille annos, Bal.
in l. 2. C. ſi ex falſ. inſtr. ponit latè Vant. in
tit. de nullitat. ex defec. manda. num. 58. ver.
tranſeamus ad ſecundum, & vbi non habe-
mus limitationem expreſſam, ſtare debe-
mus regulæ, Bart. in l. 1. ff. de reg. iur. nec ab
ea de facili recedendum eſt.

Vnus tamen eſt caſus, in quo datur actio
ſine mandato pro alimentis, quando ſcili-
cet vxor poſita eſt in furore, & maritus il-
lius negligit infirmitatem, & curam: tunc
enim cognati vxoris comparendo coram
iudice agunt vt maritus cogatur vxori mi-
niſtrare alimenta, medicinas, & alia neceſ-
ſaria ad ſuſtentationem vxoris, vt eſt caſus
† expreſſus in l. ſi cum dotem, §. ſin autem
9 in ſæuiſſimo, ff. ſolut. matrim. vbi glo. Bar.
Bald. Ang. Imol. Roma. Alex. & alij omnes
notant, & in eo textu dicitur quod curator
vxoris furioſæ, vel cognati, Vital. in d. tit.
an alim. renun. poſſ. col. 1. & hic caſus vide-
tur fundari ſpeciali fauore propter furorẽ,
ſed Doctores trahunt communiter ad vxo-
rem ægrã, id quod videtur deſtruere quod
paulo ſuprà dictum eſt licere cuique de po-
pulo agere pro alimẽtis alicui debitis, quia
ſi id verum eſt fruſtra in vxore ægra, vel fu-
rioſa eſſet diſpoſitum, quod liceat cognatis
adire iudicem: niſi dicamus, quod dum co-
gnati admittuntur, alij non excluduntur,
vel quod cognati admittuntur tamquam v-
nus de populo, ſed textus mentionem fecit
de cognatis propter facti contingentiam.
Addo etiam quod in hoc nihil videtur exta
re ſpecialitatis fauore dotis, ſeu alimento-
rum; nam eſt regulare quod in quacunque
cauſa coniunctus admittitur ad agendum
pro † coniuncto, l. exigendi, C. de procura- 10
tor. ſiue deſcendens ſit, ſiue etiam tranſ-
uerſalis vſque ad decimum gradum, Inno-
centius c. nonnulli, de reſcrip. Spec. in tit.
de coniunctis perſonis. Bart. in l. ſed & hæ,
in prin. ff. de procu. etiamſi appareat illum
omnino carere mandato, vt † probatur in 11
d. l. ſed & hæ, in prin. hinc videmus maritũ
agere pro vxore ſine mandato, l. maritus, C.
de proc. & idem è contra videmus in vxore
pro marito, l. manifeſtiſſimi, §. fi. C. de furt.
licèt ſententia lata contra coniunctam per-
ſonam pro alia interuenientem non noceat
coniuncto, † qui ſit dominus, vt bene per 12
Bal. in l. 1. C. quib. res iudic. non nocet.

Singularitas tamen in hoc verſatur, quia
coniunctus non admittitur pro coniuncto,
† ſine cautione rati, l. Pomponius, §. fin. vbi 13
gloſ. & Dd. ff. de proc. Dd. in l. exigendi, C.
eod. tit. Vant. in tit. de nullita. ex defe. man-
dati, nu. 130. ideoq; in caſibus quibus cauſa
non recipit æſtimationem & conſequenter
non cadit cautio rati, coniunctus non ad-
mittitur pro coniuncto, † vt ſunt iura ſpi- 14
ritualia ſecundum Spec. & Io. Andr. in tit.
de coniunc. perſo. in fi. Iaſ. in d. l. exigendi,
num. 9. lim. 5. & tamen ad conſequendũ ali- 15
menta coniunctus admittitur ſine † cautio-
ne. conſiſtit etiam in alio fauor alimento-
rũ, quia etſi coniunctus regulariter admit-
tatur pro coniuncto, id tamen fallit, quan-
do agitur contra † taliter coniunctũ, vt de- 16
clarat Caſt. in l. ſed & hæ, in prin. ff. de proc.
quia ſecundum eum par coniunctionis ra-
tio illum repellit, idẽ voluit Salic. in l. exi-
gendi, col. 2. C. de proc. ſequitur Marſil. in
l. 1. §. cum quis latrones, num. 12. ff. de quæſt.

Et

Et quia textus in d.§. ſin autem in ſæuiſ-
ſimo, ait quod curator furioſæ vxoris vel
cognati petunt coram iudice alimẽtà à ma-
rito miniſtrari, poſſet dubitari an extante
curatore poſſit cõiunctus petere hanc pro-
uiſionem;nam ibi alternatiuè dicitur cura-
tor, vel coniuncti,atque ita non videtur di-
ſcrimen conſtitui, contra verò coniuncta
perſona non admittitur ad agendum quan-
17 do extat † curator, vt voluit Bald.in l.Sena-
tuſconſulto,C.qui accuſa.non poſſ.& ponit
Iaſ.in d.l. exigendi,num.9.in 1.lim.vbi du-
plicem rationem adducit, prima eſt quod
mandatum expreſſum facit ſilere tacitum,
18 l.3.ver.ſed & ſi forte,ff.iudicat. ſol.facit re-
gula quod † prouiſio hominis facit ceſſare
prouiſionem legis, l.fi.C. de pact. conu. ſe-
cunda eſt quia nunquam admittitur veniẽs
19 † ſpeciali iure donec non eſt in mora is qui
venit iure cõmuni,l.ſepul.viol.ff.de ſepul.
viol. ſimile videmus quando extat procu-
20 rator,† q2 tunc coniunctus nõ admittitur,l.
cùm prętor,ff.de iudicijs, vbi Angel. notat
Spec.in tit.de coniun. perſ. verſ.item quod
agit,Imol.in c. ex parte decani, col. pen.de
reſcrip.Iaſ.in d.l.exigendi, nu.9.in 3.limit.
& quando lex dicit cognatus admitti, intel-
ligi debet curatore exiſtente in mora, aliàs
21 ſpecialia † multiplicarentur contra l. cum
poſt §. genero, ff.de iure dot. l. 1.C. de dot.
promiſſio. vnum enim eſſet ſpeciale quod
coniunctus admittatur ſine cautione, alte-
rum verò quod agat cùm extat curator, &
quando plura obſtant, ſi diſpenſantur ad-
uerſus vnum impedimentum, ſubſiſtit al-
terum:ideo ſi ei qui non poterat teſtari non
cõcedatur teſtandi licẽtia,intelligitur mo-
22 dò † in teſtamento ſeruet ſolennitates,à iu-
re introductas,l.ſi quando,C.de inoff.teſta.
& pro d.regula eſt text. in l. ſi domus, ff. de
ſeruit.vrbano.prædio.l. ſi nõ lex,ff. de hær.
inſtit.& plures citati,in cõſ.50. nu.27. exi-
ſtimo ergo cognatos non admitti ſi extat
curator niſi ille ſit negligens vel in mora
petendi, quæ mora in alimentis inducitur
ſine interpellatione, vt aliquando dixi, &
iudex æſtimabit iſto caſu an à principio
cognatos admittat.cogita ergo,quia Dd.hãc
quæſtionem non examinant.

SVMMARIA.

1 *Libellus requiritur quando alimenta petuntur iu-
re actionis, aliàs ſecus.*
2 *Libellus omitti non põt, & eſt de ſubſtãtia iudicij.*
3 *Libellus eſt in omni iudicio neceſſarius.*
4 *Libellus requiritur vt iudex ſciat formare.*
5 *Libellus nõ requiritur quãdo agitur iudicis officio.*
6 *Libellus nõ requiritur pro exequutione ſententiæ.*
7 *Libellus non requiritur quando iudicis officium
imploratur, vt quis defendatur in poſſeſſione.*
8 *Libellus non requiritur, quando iudicis officium
imploratur pro adipiſcenda poſſeſſione.*
9 *Libellus in iudicis officio requiritur quando res
non eſt liquida, ſed eget diſcuſſione.*
10 *Libellus in l.fin. C de edict. diui Adriani, non re-
quiritur ſi non extat contradictor.*
11 *Libellus in l.fin.C de edict.diui Adriani requiritur
quando eſt neceſſaria cauſæ cognitio.*
12 *Libellus requiritur etiam in ſummarijs.*
13 *Petitio qualiſcunque requiritur in quocunque iu-
dicio, quamuis ſummario.*
14 *Libellus requiritur etiam in cauſis, quæ celeritatẽ
deſiderant.*
15 *Reſcriptum eſt loco libelli in cauſa ſummaria.*
16 *Libellus vnicus ſufficit, quando plures tenentur ad
præſtationem alimentorum.*
17 *Libellus vnicus ſufficit in l.fi. C.de edict. D. Adri.
contra omnes contradictores.*
18 *Libellus ſi ſit ineptus, ſententia non ſuſtinetur
quando erat neceſſarius, aliàs ſecus.*
19 *Libellus in petẽdis alim. qualiter formari debeat.*
20 *Alimenta qui præſtare recuſat compellitur à Iu-
dice captis pignoribus, & indicta mulcta.*
21 *Libellus nõ cogit patronũ mulcta indicta, nec ẽcõtra*
22 *Alimenta quando pluribus debentur, iudex vnum
eligit cui cæteri contribuant.*
23 *Plures quando tenentur alimenta præſtare, diſtri-
butio ſit inter eos per tempora.*
24 *Officium iudicis implorari poteſt, vt hæres conue-
niatur in præſtandis alimentis.*
25 *Legatarius alimentòrum habitando cum vno ex
pluribus illa conſequitur.*
26 *Legatarij qui diſcordant in percipiendis alimentis
componuntur à iudice.*
27 *Mora in debito alimentorum contrahitur ſine in-
terpellatione.*
28 *Mora irregularis ſufficit in alimentis debitis pro-
pter dotem.*
29 *Mora non contrahitur per interpellationem extra-
iudicialẽ, quando debetur aliquid ex officio iudicis.*
30 *Libellus in cauſa alimentorum debet continere res
ipſas in æſtimationem.* (bus annis.
31 *Annuum debitum peti poteſt à principio pro omni-*
&c.

QVAE-

QVAESTIO IX.

LIBELLVS an in cauſa alimentorum
ſit neceſſarius, controuertunt Dd. &
reſoluere videntur, quod ſi petuntur
officio Iudicis non requiratur, ſi verò iure
1 † actionis non poſſit omitti. l. ſi Iudex. ff. de
his, qui ſunt ſui, vel alie. iu. l. nec quicquã. §.
de plano. ff. de off. proconſ. Aſin. in prax. §.
4. caſu 48. vbi ſubdit, quod primo caſu ſit
ſummaria cognitio, ſecundo verò non, atq;
ita reſoluit. alij dicunt requiri omnino, &
pro eis ſtat communis regula, quod libellus
2 ſit † de ſubſtantia iudicij, & omitti non poſ-
ſit, ſecundum gl. magiſtralem, in fi. in c. 1. de
libel. obl. vbi Inn. Hoſt. Io. And. Cald. Imo.
Soc. & alij. & coram quibuſcunq; agatur iu-
3 dicibus † neceſſarius eſt libellus, gl. in l. pe.
in ver. coniun. C. de arbitr. vbi dicit etiã co
ram arbit. non enim Iudex poteſt aliter co-
gnoſcere qualitatẽ actionis propoſitę, & in
tẽtati iudicij, & quomodo formare debeat
4 ſentẽtiam, † c. licet Heli, de ſimon. clem. ſæ-
pe, de ver. ſig & infinitas authoritates cõge-
rit, Vãt. in tit. de null. ex defect. poſſ. nu. 18. &
ſeq. pro reſolutione igitur ſciendũ eſt, quod
ſi agitur officio Iudicis ad alimenta, tũc li-
bellus nõ requiritur ſecundum ſupradicta,
& ratio eſt, quia nunquam libellus requiri-
5 tur, quando Iudicis † officio agitur, vt vo-
luit Spec. in tit. de offi iud. nu. 2. Bar. in l. iu-
bere cauere. ff. de iuriſd om. iud. & eum ſe-
quuntur Dd. communiter, vt ibi inquit Sa-
pia, num. 18. & Bar. ac alij eo loco inferunt,
quod ideo pro exequutione ſententiæ non
6 requiritur libellus, † idem Sapia, in l. fi. nu.
64. C. de edic. diui Adria. tollen. Aſin. in ſua
prax. §. 4. c. 3. nu. 1. hinc Bal. in conſ. 338. vol. 5.
dicit libellum non requiri, quando Iudicis
officium implorat † aliquis, vt in poſſeſſio-
7 ne defendatur, Cęp. caut. 100. nota diligẽter,
Brun. in conſ. 98. nu. 9. Marſ. Zuch. Cagn. Be-
nint. & alij citati à Menoc. in trac. de reti-
nen. poſſ. rem. 1. nu. 27. vbi refert etiã alios
caſus ſimiles, quibus in poſſeſſoriis iudiciis
non offertur libellus.
8 Idem videmus, † quando officium Iudic.
imploratur pro adipiſc. poſſ. ſecundũ Alex.
in conſ. 131. nu. 5. vol. 4. Zuch. d. l. fi. nu. 121. C.
de edic. diui Adr. Menoc. de adipiſc. poſſ. re-
med. 6. num. 8. vbi addit Iaſ. Dec. & Neuiz.
Et prædicta deciſio locum habet, quando
omnia ſunt liquida, ita loquuntur iura in
contrarium allegata, quæ tractant de exe-
quutione, & vbi negotium non eſt liquidũ,
& eget cauſæ cognitione, tũc videtur, quod
etiam, † vbi imploratur officiũ Iudicis ſit 9
neceſſarius libellus, ita præſupponunt illi
Dd. & ideo videmus, quod in remedio l. fi.
C. de edic. diui Adr. ſi non ſit contradictor,
& non ſit opus cognitione cauſæ † non datur 10
libellus, ſecundum Soc. in c. 1. ver. 63. fallit,
de libel. obl. at ſi extet contradictor, & cau-
ſa ſit cognoſcenda † libellus offerri debet, 11
Bald. in d. l. fi. nu. 44. Corn. nu. 28. Iac. nu. 23.
& Zuch. nu. 291. alios citat Menoc. de adipiſ.
poſſ. rem. 4. nu. 468. & ſeq. & quamuis cauſa
ſit ſummariè tractanda, tamẽ etiam in ſum-
marijs † requiritur libellus, ſecundum Bar. 12
in extr. ad reprim. in ver. ſummariè, num. 2.
Innoc. in c. 1. nu. 3. & 4. de lib. obl. deciſ. Ped.
1. nu. 2. vbi poſt Bar. Iaſ. & alios dicit limita-
ri, quando agitur ad exequutionem ſenten-
tiæ, ſubdens eſſe communem opinionẽ Dd.
concluſio tamen eſt, quod ſiue cauſa ſit li-
quida, ſiue egeat cauſæ cognitione, non re-
quiratur libellus formalis, ſed ſufficiat qua-
lis qualis petitio, ex qua pars, & iudex di-
gnoſcere poſſint, quid proponatur, & quo
actor tendat greſſus: ea enim qualis qualis
petitio requiritur in omni † iudicio quan-
tumuis fauorabili, vt volunt Dd. in clem. 13
ſæpe, de ver. ſign. Signor. in conſ. 111. num. 7.
Alex. in conſ. 50. nu. 6. vol. 2. in conſ. 54. col. 2.
vol. 4. & ponit Menoc. in trac. de arb. iud. q.
18. in fi. vbi hoc modo intelligit eos, qui di-
cunt libellum requiri in ſummarijs, & in
tract. de acq. poſſ. rem. 4. num. 471. vbi tamen
ex ſententia Zuch. in d. l. fi. nu. 291. admonet
eam petitionem eſſe in ſcriptis dandam, &
ita quoque intelligi debet Bar. in l. 4. §. hoc
autem iudicium, nu. 10. ff. de damno inf. vbi
ait libellum requiri etiam in cauſis, † quæ 14
celeritatem deſiderant, quem citat Menoc.
loco præd. nu. 471. declarari enim debet, vt
ſentiat de quali quali petitione, non de for-
mali libello, & ita quoque alios allegando
declarat Aſin. in ſua praxi. §. 4. c. 1. nu. 3. vbi
num. 1. poſt Cardin. in d. clem. ſæpe, num. 17.

& Blanc.in trac.de compro.q.8.princ. num.
8.declarat, quę ſit differentia inter libellũ,
& qualem qualem petitionem,& ibi videri
poterit,& deci.Pede.1.nu.3.dicit, quod iſto
caſu reſcriptũ eſt loco † libelli, de quo trac.
15 Vant.in tit.de nul.ex defe.proc.num.19.

Et hoc caſu ſi plures tenentur ad præſta-
16 tionem alimentorum vnico † libello, vel
petitione omnes cõueniri poſſunt. l. 3.ff.de
alim.& cibar. legat.cuius legis argumento
Bal.in d. l.fin.C.de edi.diui Adria.num.46.
& Zucha.num.306.dicunt in remedio illius
legis ſufficere vnicum libellum cõtra om-
17 nes contradictores,† ſequuntur Roman.A-
lexan.Dec.Purpur.& alij citati à Menoc. in
d.remed.4.num.473.

Vbi verò actionis iure alimenta petun-
tur teneo idem,quod non requiratur libel-
lus,ſed petitio quædam,quia etiã tunc cau-
ſa agenda eſt ſummaria, vt probaui inter
priuilegia alimentorum non ſolum, quan-
do alimenta debentur pauperi , quo caſu
negotium eſt priuilegiatiſsimum,vt ibi di-
xi , & cauſa dicitur pia, ſed etiam quando
debentur diuiti , quia vt dixi ſemper cauſa
eſt fauorabilis, & ſummaria, licet non ita
18 priuilegiata.

Et non eſt ſuperflua quæſtio,an libellus
eſſet neceſſarius, † vt voluit gloſſ. magi-
ſtralis in fin.in l. vinum. ff. ſi cert. vbi no-
tant Bald.Ang.& alij Doctores, Bart. in d.
extrauag.ad reprimendum , in ver. figura,
alios citat Vant.in d.tit.de nullit. ex defect.
proceſſ.num.24.

19 Petitio autem duobus modis formari po-
teſt,primò generaliter,puta peto condẽna-
ri ad præſtandũ mihi alimẽta † pro pręſen-
ti,& pro futuro tẽpore,& tunc lata eodem
modo generali ſententia procedet iudex ad
exequutionem, facta prius liquidatione re-
rum,& quantitatum præſtandarum.

Secundò particulariter petendo alimen-
ta ſibi dari, & condemnari conuentum ad
dandum omni anno tantum pro veſtiario,
& ſingulo menſe tantum pro victu, & ita
inſtruit Bar.in l.pecunia,num.4.ver. quan-
do debent petj.ff.de alimen.& cibar. legat.
ſequitur Vital. in tract.clauſul.in tit. quan-
do poſsit renuncia.alim.col. pen. ver.quæ-
ro quando debent.

Et vbi conuentus recuſat alimenta præ- 20
ſtare, tunc iudex captis pignoribus indicta-
que mulcta illum compellet † ad ſoluen-
dũ,ita vult gl.in l.ſi quis à liberis. §. ſi quis
ex his,in ver.pignorib. ff.de liber. agnoſc.
vel alend.vbi Alex.notat modum cogendi
debitorem adminiſtrandũ alimẽta,& idem
probatur in l.1.§.ex hoc reſcripto. ff.de vẽt.
in poſſeſſ.mitten.Ludouic.Molin. de prim.
Hiſp.lib.2.cap.15.num.81. Cordub.in d.§.ſi 21
quis ex his,nume.1. vbi limitat in patrono
erga † libertum,item in liberto erga patro-
num, & in filio emancipato erga patrem,
quia iſti pręciſè cogi non poſſunt ad alimẽ-
ta,ſed cauſatiuè, ſcilicet ne ius patronatus
perdat,ne libertus ad ſeruitutem ,& eman-
cipatus in patriam poteſtatem redigantur,
vti dixi inter alimentorum priuilegia , &
ſanè,quoad patronum,& libertum clara eſt
deciſio,ſed emancipatus filius cogitur præ-
ciſè patrem alere,licet perdat etiam ius e-
mancipationis. 22

Et quando alimenta à pluribus debentur,
& præſtatio difficilis eſt, tunc iudex † vnũ
eligit à quo ſolo præſtantur,cæteri verò il-
li contribuant pro ſua portione,vt eſt text.
in l.ſolent.in princ. ff. de alimen. & cibar.
lega.immò poteſt iudex non ſolum proui-
dere circa præſtationem, ſed etiam poteſt 23
per tempora prouidere,quod vnus præſtet
alimenta certo tempore, † alter verò alio
tẽpore,ita Bar.ibi per tex. in 2. reſpon. &
ad hoc ſecundum Bar.ibi implorari poteſt 24
officium iudicis nõ ſolum per legatarium,
ſed etiã per hęredes † grauatos,ſequitur Ru.
in conſ. 81.num.4.volu.2.vbi infert , quod
ſi alimenta relicta ſunt in domo hæredum
præſtanda,ſi contingat hæredes diuidi, & 25
ſeorſum habitare , poterit legatarius ali-
menta conſequi habitando † cum vno ex
hæredibus.

Idem eſt in caſu conuerſo,quando lega-
tarij,vel alij plures , quibus debentur ali- 26
menta diſcordant in modo illa præcipien-
di, tunc iudex illos † ſuo officio componit,
Specu.in tit.qui fil.ſint legit.in fi. ver.quid
ſi diſcordãt,ſequitur Fely.in rub. de treug.
& pace,num.8.in fi.ver.& ſi illi quibus, A-

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I.C. CLARISS.

TITVLVS IIII.

Quomodo, & qualiter ſint præſtanda alimenta.

SVMMARIA.

1 *Cibaria omnia veniunt appellatione alimentorum.*
2 *Alimentorum appellatione veniunt ea omnia, ſine quibus corpus humanum ſuſtentari non poteſt.*
3 *Alimenta debentur, quando teſtator mandat aliquem gubernari, & nutriri.*
4 *Suſtentatio congrua quando relinquitur, tunc cibaria omnia debentur.*

QVAESTIO I.

CVM agimus, quomodo, & qualiter alimenta ſint præſtanda, poſſumus diuerſimodè id intelligere, quid pro alimentis veniat, in quo loco id ſit præſtãdum, qui modus, & forma ſeruãdus ſit, quo tempore dari debeant, ex quibus rebus ſint ſoluenda, & quid econtrà alimentarius facere teneatur erga alimentatorem, & de ſingulis prædictis tractandum eſt in hac parte.

Et primum quidem ſciendum eſt ali-
1 mentorum appellatione venire † omnia
cibaria, l. legatis. ff. de alimen. & cibar. leg.
gloſſ. in c. Epiſcopus. 10. quæſt. 2. immò ea
omnia ſine quibus humanum corpus ſuſtineri non poteſt, & quæ hominum na-
2 tura † demonſtrat, vt inquit Bart. in tract.
alim. num. 1. facit text. in l. verbo victus, & in l. quos nos. §. liberè. ff. de verb. ſig. Ange. poſt gloſſ. in l. cùm hi. §. qui tranſigit. ff. de tranſactio. vbi Iaſ. latè ponit. hanc etiam opinionem tenuerunt latè Abb. Ang. Aret. Rom. & alij quos citat Dec. in l. de alimentis, in prin. C. de tranſactio. Caſtr. conſ. 437. num. 2. in 2. vol. Soci. in conſ. 161. nu. 4. vol. 2. cibaria autem ſunt maximè homini neceſſaria ad vitæ ſuſtẽtationem, quia quotidiè inuiſibiliter conſumitur radicale humidum, & corpus debilitatur. Proinde neceſſe eſt corpus reſtaurare nouo cibo, qui inde in carnem, & ſanguinem conuertitur, vt poſt Bart. inquit Caſtr. in l. proponebatur, in fin. ff. de iudic. & pro hac parte, Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. nõ tantùm, nume. 2. ff. de libe. agnoſcend. allegat Soci. Iaſ. Dec. Lambertin. Purpur. Rube. Alexan. Bertran. Oroſ. Ioan. de Amic. Chaſſan. Rebuff. Crauet. Paul. de Citadin. Padil. Anton. Peret. & Rol. qui de hoc tractant, latiſsimè quoque agit Simon de Pret. in tracta. de interpreta. vltim. volunt. libr. 4. interpret. 1. dubit. 11. nume. 36. & ſequ. Benincaſ. in tracta. de pauper. quæſt. 7. in 2. ſpeciali iudic. nume. 33. & hoc procedit non ſolùm, quando apertè alimenta ſunt relicta, ſed etiam quando teſtator mandat, quòd quis gubernetur, & nutriatur, quia cùm ea verba im-
portent alimenta, debetur † eo caſu quid- 3
quid venit in legato alimentorum, ſecundùm Corne. in conſi. 45. colum. 5. in fin. ver. ſed ſub verbo, volum. 4. Alciat. in l. quos nos. §. verbum viuere. ff. de verb. ſignifi. Simon d. dubita. 11. nume. 4. & idem eſt, quan-
do legatur congrua ſuſtentatio † per ratio- 4
nem prædictam, vt poſt Caſtren. concludit Crauet. in conſi. 199. numer. 4. qua ratione poſſumus idem dicere omnibus in caſibus, quibus alimenta videntur relicta, quos ferè omnes recitauimus ſuprà in titul. quando alimenta cenſeantur relicta,

 quia

quia ſiue alimenta explicitè relinquãtur, ſiue æquipollentia verba proferantur, nihil eſt omninò differentiæ. & quamuis ex prædictis quilibet dignoſcere facilè poſſit, quid alimentorum nomine præſtãdum ſit, ex quo ſentit quiſque in ſeipſo quibus egeat rebus ad vitam tranſigendum, tamen ſunt nonnulla ſigillatim recenſenda, quæ alimentorum nomine debentur, ne generalitas fortè confuſionem pariat, & de cibarijs non eſt dubium, quia proximè ea diximus deberi.

SVMMARIA.

1 *Veſt.. eſt ad vitam hominum neceſſaria, ideo ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt.*
2 *Veſtis non venit appellatione alimentorũ, quando quis renunciat alimentis, & nu.30.*
3 *Veſtium appellatione veniunt calciamenta.*
4 *Veſtes & veſtimenta idem ſunt.*
5 *Veſtis appellatione venit, quidquid diſponens pro veſte reputabat.*
6 *Pelles veniunt alimentorũ appellatione, quando perſonæ qualitas id exigit.*
7 *Veſtis appellatione, quæ veniant, remiſſiuè.*
8 *Veſtimenti appellatione veniunt lanea, linea, ſerica, bombagina, & alia.*
9 *Veſtis nomine venit, quod tegendi capitis cauſa paratum eſt.*
10 *Camiſia includitur ſub nomine veſtis.*
11 *Victu relicto, debentur veſtimenta.*
12 *Victus accipitur pro cibarijs, inſpecto communi vſu loquendi.*
13 *Veſtes lugubres, & viduales etiam pretioſæ præſtandæ ſunt mulieri ab hæredibus mariti intra annum luctus.*
14 *Velum dandum eſt viduæ intra annum luctus, quia ei debentur alimenta.*
15 *Veſtes lugubres debentur ex conſuetudine, & id etiam quando alimenta non debentur, quia habeat aliunde.*
16 *Donari videtur, quod ſine obligatione ſoluitur.*
17 *Veſtis non debetur ei, cui relicta ſunt cibaria.*
18 *Veſtis non debetur ei, cui relicta eſt menſa parata, vel plattum, vel pitantia, vel quid ſimile.*
19 *Veſtis non renunciatur ei, cui debentur alimenta, niſi ille reddat attritas, & ibi declaratur quomodo intelligendum ſit.*
20 *Vidua, quæ ſecundò nubit, vel luctum deponit, tenetur reddere hæredibus mariti veſtes lugubres ſibi traditas.*
21 *Veſtes feſtiuæ non cenſentur vxori, vel viduæ donatæ, ſed ad vſum conceſſæ, vt honoratior incedat.*
22 *Veſtis etiã feſtiua dimittitur vxori, & viduæ, quando ſic diſponit regionis conſuetudo.*
23 *Veſtes viles, & quotidianæ cenſentur vxori donatæ à marito, ſecùs autem in pretioſis, & feſtiuis.*
24 *Veſtis. Si debitor pecuniam dederit alimẽtario pro emenda veſte, is verò non emerit, poterit pretium repeti.*
25 *Veſtis ſi legata ſit, & hæres ſoluerit pretium, legatarius autem veſtem non emerit, poterit. repeti.*
26 *Veſtis loco ſi ſcholari in collegio datur pecunia, qui non eam emit, dabitur repetitio.*
27 *Vſus. Frumentum pro vſu emptum ſi quis mutato propoſito vendat, non incidit in pœnam ſtatu.i.*
28 *Alimenta, quando ſunt præſtanda, non eſt curandum quid fecerit alimentarius de pecunia loco alimentorum data.*
29 *Veſtes pretio, an debeantur ab eo, qui tenetur alere.*
30 *Veſtis non venit appellatione alimentorũ, quando agitur de remittendis alimentis, & ibi de veritate.*
Veſtes feſtiuæ, vel quotidianæ, quæ dicantur, arbitrio iudicis committitur.

QVAESTIO II.

VESTIS quoque maximè † eſt ad hu- 1
manæ vitæ ſuſtentationem neceſſa-
ria, l. legatis. ff. de alimẽ. & cibar. le-
gat. l. legatum. ff. de adimen. legar. l. verbo
victus. ff. de verbor. ſignifica. gloſſ. in l. ſi
quis à liberis. §. non tantùm. ff. de liber. ag-
noſcen. vel alen. in l. inſtratum. ff. de verb.
ſignifi. Alexan. in l. ſi vſusfructus. §. dos le-
gata, colum. 2. ff. ad leg. Falcid. Socin. in con
ſi. 161. in fin. vol. 2. & id præſupponit Barto.
in d. tracta. alimen. in prin. dum inquit ve-
ſtiarium remiſſum non videri, quando
quis renunciat † alimentis. Pract. Papien. 2
in titu. de form. libell. quo agit pro legat.
rei ſingula. in princip. num. 65. verſic. con-
deſcendo ad decimum articulum. Crauet.
in con-

in conſil. 199. numer. 3. Roland. d. conſil. 22.
num. 4. volum. 1. Simon de Pretis d. dubit.
11. nume. 36. & ſeq. Benincaſ. d. quæſt. 7. in 2.
ſpecia. iudicio, num. 33. & dicit Iaſ. in l. ſi v-
ni. §. qui tranſigit, nu. 1. ff. de tranſact. quod
in legato vel promiſſione alimentorum,
venit veſtis, & quod ita tenent omnes Do-
ctores, qui inferunt ad relictum alimento-
rum factum vxori, quod includit veſti-
3 mentum. appellatione autem veſtis † ve-
niunt etiam calciamenta, l. argento. §. ibi, &
faſciæ crinales. ff. de auro & argent. legat.
Card. in Clemen. 2. quæſtio. de vita & ho-
neſta. cleric. Crauet. in conſil. 199. nume. 3.
Simon dicta dubitatio. 11. numer. 39. Me-
noch. de arbitr. iudic. caſu 170. nume. 30. &
4 paria ſunt dicere † veſtes, vel veſtimenta,
vt probatur in l. veſtis. ff. de auro & argen.
lega. vt autem cognoſcatur, quid veſtis ve-
niat appellatione, plurimum attenditur
patris familię conſuetudo: quidquid enim
ille pro veſte reputabat, id omne veniet
5 † veſtis, vel veſtimentorum appellatione,
l. inter veſtem, vbi Barto. ff. de auro & ar-
gen. legat. Bello. in conſi. 30. nume. 11. & di-
cit Bald. in conſil. 30. in fin. volum. 2. quòd
6 pelles † quoque continentur ratione ali-
mentorum ſi alimentarius illis egeat, ſe-
quitur Roland. d. conſi. 22. nume. 4. in fin. &
intellige pro veſtibus, quia ſi alimenta-
rius ſenex ſit vel Doctor, vel alterius con-
ditionis, cui veſtis ex pelle conueniat, præ-
7 ſtanda erit, & quid appellatione veſtis †
veniat ponitur in d. l. quos nos. §. verbum
viuere. ff. de verbor. ſignific. vbi Alciat. &
alij ponunt, & prætereà gloſſ. poſt textum
in l. veſtis. §. 1 ff. de auro & argent. legat.
8 quod veſtimenti † appellatione continen-
tur omnia lanea, linea, ſerica, bombagina,
quæ induendi, vt camiſia, præcingendi, vt
cingula, amiciendi, vt clamides, inſternen-
di, vt tapeta cooperatoria, inijciendi, vt
diploides, accubandi, vt cultræ, cauſa pa-
rata ſunt, ſequitur Simon in d. dubitatio.
11. num. 42. & gloſſ. in eadem l. veſtis. §. mu-
9 liebria, dicit venire, quæ † tegendi quo-
que capitis cauſa parata ſunt, & eſt de hoc
text. in d. l. argento. §. 1. ibi, & faſciæ crina-
les, licèt Crauet. aliter videatur intelle-
xiſſe illum textum in d. conſi. 199. numer. 3.
& de camiſia ponit quoque † Bellon. in d. 10
conſil. 30. numer. 11. vbi dicit hoc proce-
dere, quando veſtium ſimplex ſit mentio,
ſecùs vbi ex verbis teſtatoris aliter col-
ligi poſſet, vti ille deducit ex verbis te-
ſtamenti in ſuo caſu, & quod dictum eſt
veſtem deberi relictis alimentis, locum
habet etiam quando teſtator non alimen-
ta reliquiſſet, ſed victum, † ſecundùm Ro-
manum in conſil. 440. numer. 4. & non mi- 11
rum, quia appellatione victus veniunt ali-
menta, ſed hoc apud me eſt dubitabile per
ea, quæ infrà paulò poſt dicam de cibarijs,
licèt aliud ſit victus, aliud cibaria, nam ve-
ſtes ad vitam ſunt neceſſariæ, non ad ci-
bandum, ſecundum tamen communem v-
ſum loquendi victum † accipimus pro ci-
barijs, & hoc modo videtur intellexiſſe 12
Caſtr. in conſi. 437. nu. 2. vol. 2. dum inquit,
quod appellatione congruæ ſuſtentatio-
nis non ſolùm venit victus, ſed etiam ve-
ſtitus, ſine quo corpus ſuſtineri non po-
teſt, veritas tamen eſt, quod venit etiam
veſtis. Barto. in l. penult. §. 1. num. 3. ff. ſolut.
matrimo.

Ex prædictis autem infertur, quòd vi-
duæ cui alimenta debentur intra annum
luctus præſtandæ ſunt quoque † veſtes lu- 13
gubres, & viduales etiam pretioſæ, ſecun-
dùm perſonarum, & mariti dignitatem.
Angel. in l. decreto. C. ex quibus cauſis in-
fam. irrogat. Aretin. in §. fuerat, circa fi-
nem, Inſtitu. de action. vbi loquitur etiam
de † velis, ſequitur Capic. in deciſ. 26. Di- 14
dac. in epitom. de ſponſa. part. 2. cap. 3. §. 9.
nume. 11. & licet Alexand. & Imol. in l. v-
ſufructu. §. dos legata. ff. ad legem Falcid.
& Capic. loco prædicto diſputent de
conſuetudine, quaſi iure non debeantur,
tamen loquuntur ipſi quando etiam hæ-
redes non teneantur vxorem alere intra
annum luctus: putà, quando habet † aliun- 15
de, vel quando dos conſiſtit in bonis im-
mobilibus, & alijs caſibus, quos ſuo loco
declarauimus, hoc eodem libro. ſubdit au-
tem Didac. vbi ſuprà, quòd ſi hæredes de
veſtimentis prouideant viduæ eo caſu,
quo non tenebantur videntur donare, † l. 16

donari.ff.de regul.iur. & quòd viduæ de-
beantur veſtes lugubres voluit Ioann. Lu-
pus in repetit.rub.de dona.inter virum &
vxor.§.11.numer.8. & latè præter cæteros
ponit Vital.in tractat.clauſul. in titulo, a-
limen.renun.non poſſit, colum.8.verſicu.
ſed quid in veſtibus vidualibus, vbi an hæ-
redes mariti teneantur eas præſtare, & an
videantur donatæ, & ſubdit, quod Digeſto
rum tempore hæredes ſolebant totam fa-
miliam lugubri veſte induere, quę nouem
diebus geſtabatur, & ibi quoque ſubdit,
quòd veſtimenta veniunt victus appella-
tione, ideo ſi vxor eſt durante anno luctus
alenda, quando dos conſiſtit in pecunia, vel
mobilibus, & non habet aliunde, abſq; du-
bio veſtis erit ei tradenda.

Non tamen præſtanda eſt veſtis, quando
17 non alimenta, ſed cibaria † fuerunt relicta,
vt eſt text.expreſſus in l. diarijs.ff.de alim.
& ciba.leg.ponit glo.in c. ſi Epiſcopus, 10.
q.2.Caſtr.in conſ.437.colum.2.num.2. in fi.
ver.nec etiam diaria, vol.2.Dec.in l.de ali-
mentis, nume.3. verſi. & ad hoc facit.C.de
tranſact.Bar.in tract.alimen.num.7.vbi ait
appellatione diarij, vel cibarij non venire
veſtimentum.Imol.in c.Epiſcopus, num.7.
de præbend. Simon in d.dubitatio.11.num.
43.vbi idem dicit, quando non ſub nomi-
ne cibariorum conſiſteret relictum, ſed
18 dixiſſet teſtator ſe relinquere † menſam
paratam, vel plattum, pitantiam, vel vi-
ctualia, vel partem in tinello, vel admitte-
ret eum ad edendum, & bibendum in do-
mo, & prædictorum ratio eſt, quia relictũ
eſt limitatum ad comeſtionem, non autem
extenditur ad ea omnia, quæ ſunt ad vitam
hominis neceſſaria, vti fit, quando alimen-
ta relinquuntur, vel alimonia, vel victus,
vel alia ſimilia.

Aduertendum tamen, quòd alimenta-
rius, cui veſtes debentur, ſi vult eas reno-
19 uari ſibi, tenetur antiquas, & attritas con-
ſignare, † & reddere alimentatori, vt lo-
quendo in vxore vidua inquit Bald. in l.1.
nume.5.C.de fideicom. vbi tamen limitat,
quando veteres veſtes forent neceſſariæ
pro ſuſtentatione vitæ, refert, & ſequitur
Cordub. in d.l. ſi quis à liberis.§. non tan-
tùm, num.19. in prin.ff.de libe.agnoſ.

Quod autem diximus hæredes mariti
teneri ad præſtandum veſtes viduæ, intel-
lige, quòd ſi vidua luctum depoſuerit,
vel ſecundò nupſerit, teneatur reddere
veſtes, † quas habuit. ita voluit Baldus in 20
conſil.478. numer.3. in fin.volumi.quinto.
per textum in l. in his.§.1.ff. ſoluto matri-
monio, ſed id procedit in quotidianis, &
vilibus, non autem in feſtiuis, & pretioſis,
quia illæ videntur ab hæredibus non do-
natæ, ſed conceſſæ, vt honoratior ince-
dat ad honorem mariti, † vt declarat Imo- 21
la in l. ſi ex re.§.final.ff.de ſtipulat.ſeru.
vbi hoc modo intelligit dictum Angel.
ibi, qui ait conſuluiſſe ſæpiùs, quòd ve-
ſtes quotidianæ factæ viduæ non compu-
tantur ab hæredibus mariti in extimatio-
nem dotium, ſed feſtiuæ renubente vi-
dua repetuntur per hæredes mariti, quia
ceſſat cauſa traditionis, & prædicti duo
Doctores dicunt Digeſtorũ tempore con-
ſueuiſſe totam familiam defuncto domi-
no incedere nouem diebus cum veſte lu-
gubri, & vterque eorum limitat prædi-
cta non procedere, quando conſuetudo
regionis † aliter diſponeret, hoc etiam vo- 22
luit Imola in l. in his.§. ſeruus.ff. ſoluto
matrimonio. Campeg.in tractat.dot.part.
2. quæſtion.56. vbi, quòd cenſentur do-
natæ, quando expenſa eſt modica, ſecùs,
quando eſt magna niſi in contrarium ex-
tet conſuetudo, & ponit, an vidua, quæ de
proprio impendit, repetat ab hæredibus
viri, eandem ſententiam tenuit Ioan.Lu-
pus in repetit.rubric.de donatio. inter vi-
rum & vxo.§.11.num.7. vbi dicit procede-
re etiam in veſtibus quotidianis pro certo
tempore, putà hyemis, vel æſtatis. Socin.
Iun.in conſi.134.nume.40.volum.1. Rolan.
in conſil.10.numer.18.volum.1. poſt Vital.
in d.titul. an renunciar. poſſ. alimen. co-
lum.8.verſicu. ſed quid in veſtibus, vbi re-
fert formalia verba Angel. Imol. & alio-
rum, & pro hac diſtinctione facit, quia
idem ſeruamus in veſtibus, quas fecit ma-
ritus: ſi enim ſint viles, & quotidianæ, † cen- 23
ſentur donatæ, & ab hæredibus non repe-
tuntur, ſi verò ſint feſtiuę, & pretioſæ con-

ſentur

ſentur conceſſæ ad vſum tantum, & marito defuncto hæredes poſſunt illas repetere. l. mortis ſuæ cauſa. §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. id veſtimentum, ff. de pecu. Nico. de Neap. in l. rem legatam, ff. de aliment. legat. Bart. in l. ſicut certo, §. interdum, & ibi Alber. Bald. Ange. Fulg. Caſtren. & Imol. ff. commodat. Salicet. in l. ſicut, C. de donatio. inter vir. & vxor. Socin. Iun. in conſi. 134. nume. 40. volum. 1. Cagnol. in l. contractus quidam, num. 39. in fin. ff. de reg. iur. Grammat. in conſilio ciuili 47. num. 2. Roland. in conſ. 10. num. 12. volum. 1. Menoch. de Arbi. iud. caſu 218. nume. 1. & ſeq. Afflict. in deciſ. 315. verſ. ſecundum caput, vbi pulchrè loquitur. qua ergo ratione videtur vir eas veſtes donare, ea ipſa idem dicendum eſt in hæredibus, vt dediſſe videatur ad illum finem. Baldus tamen in d. conſi. 478. volum. 5. indiſtinctè tenet, quòd omnes ſint reſtituendæ, & hoc indiſtinctè procedere etiam voluit Alexan. in l. ſi is, qui quadringenta, §. fin. num. 5. ff. ad Trebellian. Vital. in loco prædicto, colum. 9. dum recitat prædictum Baldi conſilium. Ioan. de Garron. in rubr. C. de ſecund. nupt. num. 42. pœna 18. Didac. in epitome de ſponſal. part. 2. capit. 3. §. 9. num. 11.

Aduertendum tamen, quod prædicti omnes loquuntur, quando hæredes mariti non tenentur vxorem alere, licet teneatur veſtire ex conſuetudine loci, propterea ex prædictis inferri non poteſt ad caſum noſtrum, in quo tractamus de veſtibus, quę ex cauſa, & in conſequentiam alimentorum dandæ ſunt, & quæſtionem hâc pungit, ſed non reſoluit Campeg. dicta part. 2. quæſt. 56. Vital. in dicta colum. 8. & 9. Alex. in d. l. ſi is qui quadringenta, colum. fi. propterea dico in noſtra quęſtione, quod ſiue feſtiuę, ſiue quotidianæ veſtes, & ſiue vxor per mortem, ſiue per tranſitum ad ſecunda vota finiat luctum, ſiue etiam agatur de quocunque alio cui alimenta debeantur, veſtes erunt reſtituendæ ſic attritę, & vſu cõſumptæ per id, quod diximus ſuprà ex Bald. in l. 1. nume. 5. C. de fideicom. & ratio eſt, quia obligatus alere, id facere tenetur ſolum quatenus vrget alendi neceſsitas, & quid quid ſupereſt deductis alimentis, pertinet ad eum, qui alimenta præſtat, non autem ad alimẽtarium, pro quo facit, quod diximus de ſpurio, à quo ſi quid relictum eſt vltra alimenta, reuocatur. præterea is, qui tenetur alere, non videtur donare, ſed debitum exoluere, argumento l. donari, ff. de reg. iuris, & l. velle non creditur, ff. eod. quod argumentum conſiderant etiam, quamuis ad aliud propoſitum, Alexan. Vital. & alij ſuprà citati.

In vidua verò, quæ non eſt alenda, concludo repeti ſolum poſſe pretioſas, non alias, ſecundùm diſtinctionem prædictam, quę eſt veriſsima, & fundatur ratione, nam ſi conceſſæ ſunt ſolum ad vſum vidualem, repetuntur iuſtè finito vſu, argumento eorum, quæ dicuntur in tit. de vſu, & habit. econtra verò viles, quia ſunt donatę non repetuntur, ex quo ſemel quod placuit, non debet poſtea diſplicere, & titulus donationis eſt abſolutus, & perpetuus, non temporalis, vt eſt vſus conceſsio.

Notandum quoque, quod ſi pro veſte emenda pretium ſit à debitore numeratum, alimentarius verò veſtem non emerit, poterit debitor pretium repetere, argumen. l. 2. §. Titio, ff. de donat. vbi dicitur, quod ſi quis decem ea donauit conditione, vt veſtem emat, repetere † poteſt condictione, ſi 24
veſtis non ſit empta, & illum textum citat Aemilia. in conſi. 10. num. 7. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. non tantum, num. 23. ff. de liber. agnoſc. qui loquuntur, quando legata † eſt veſtis, & hæres pretium ſoluit, id, 25
quod trahi poteſt ad proximam per nos tactam quæſtionem, quando veſtis data eſt alimentario, † qui non eſt illa vſus, vt ſcilicet 26
teneatur illam reddere. inferunt autem prædicti ad collegia, quibus tanta datur pecunia pro veſtibus, ea enim repeti poteſt, ſi ſcholaris veſtem non emat.

Sed vt meum in hac quoque quæſtione interponam iudiciũ, arbitror hoc caſu con dici non poſſe pecuniam, nec veſtem, ſicut nec quando alimenta ſunt ab homine relicta, nam hoc caſu poteſt legatarius conſequi legatum, & illud inde in alium vſum conuertere, & nõ in alimenta, quemadmodum

dum videmus, quod legatarius poteſt alimenta præteriti temporis petere, quæ tamen non poſſunt ſeruire pro tempore ordinato à teſtatore, & ſatis eſt, quod dantur, & recipiantur res ad finem ordinatum, nec refert, quod mutato poſtea propoſito in alium vſum conuertantur, pro quo facit,
27 quod † voluit Bart. in l. cætera, §. fi. ff. de leg. 1. vbi prohibente ſtatuto, ne quis frumentū emat vltra vſum, ſi quis empto frumento pro vſu, mutato exinde propoſito illud vēdat, nō incurrit pœnam, quia ſufficit, quod in principio id animo geſſerit, licet exinde aliud fecerit, idem dicit Bal. in l. inde quærit, ff. de exercit. Ana. in c. ſignificauit, col. 6. de iud. Fel. in c. 2. col. fi. de conſti. & hoc dixit valde notandum Marſi. ſing. 86. circa finem, vbi allegat Albe. & alios. Brun. de ſtatu. exclud. fœm. arti. 6. num. 281. vbi infert ad aliam deciſionem, Afflict. quoque inferens ad ſimulationem contractus, in deciſ. 72. num. 8. & ad pulchrum caſum infert Marin. Freccia, qui tamen de prædictis non meminit, in tract. de ſubfeud. tit. de autho. Baro. author. 38. colum. fin. verſ. quod ſanè procederet, atque ita in ſimili non eſt curandum, quid fiat de rebus datis ad alimen-
28 ta, † quādo ea ex diſpoſitione hominis pręſtanda ſunt, aliud quidem credo, quando debentur ex diſpoſitione legis, quia tunc ſubducta neceſsitate, vt ſuo loco dixi, non debentur, & proinde in alium vſum conuerti non poſſunt, atque id ipſum probari videtur ex textu in d. l. 2. §. Titio, ff. de donatio. dum diſtinguit, an teſtator foret alioquin relicturus, vel non. quæ diſtinctio nō eſſet neceſſaria, ſi non poſſet alimentarius conuertere in alium vſum.

Quamuis autem alio titulo tractemus de modo, & qualitate præſtandorum alimentorum, non tamen videtur in eum locum reſeruanda quæſtio, an veſtes pretioſæ ſint præſtandæ, cui alimenta debentur, ſi ex qualitate perſonæ conueniant pretioſæ, & Imol. in rubr. ff. ſolut. matrimon. colum. penult. circa finem dicit, quod veſtes
29 pretioſæ † non debentur ab eo, qui tenetur alere, & reprehendit Angelum, qui dicebat contrarium, & illum ſequitur ibi Ripa nume. 56. dicens, quod ſine pretioſis veſtibus poteſt quis viuere: ergo illæ non veniunt appellatione alimentorum, argumēto l. legatis, ff. de aliment. & cibar. legat. & veſtes pretioſæ conſiderantur ſecundùm conditionem perſonæ, Alexand. tamen in d. rubr. ff. ſolut. matrim. num. 26. tenet contrarium, quod appellatione alimentorum veniant pretioſæ veſtes, ſi conueniunt conditioni & qualitati alimentarij, per d. l. legatis, & allegat quoque Bald. in l. ſi maritus in id, ff. ſolut. matr. Cordub. in d. §. non tantum, nume. 26. multa allegat, ſed non ſe reſoluit, Benincaſ. in tract. paupertat. in 7. quæſt. 2. ſpecia. iudic. num. 40. Alciat. conſi. 241. num. 4. ego autem video Doctores prędictos non diſcordare, ſed diuerſimodè loqui. Imola enim & Ripa loquuntur de veſtibus pretioſis, quæ non ſunt neceſſariæ, inſpecta qualitate perſonæ, atque id innuit Ripa, dum dicit, quod pretioſæ dicuntur ſecundùm qualitatem perſonæ, exempli gratia, ſi honorificè quis incedere poteſt cum veſtibus ex ſerico, non erunt illi neceſſariæ veſtes auro intertextæ. Alexan. autem loquitur, quando veſtes pretioſæ requiruntur ex conditione perſonæ, putà ſi talis ſit perſona, cui veſtes ex ſerico conueniunt, illi tales ſunt præſtandæ, ſicuti etiam ex intertexto auro, & purpura conuenient, tales deberentur, Imol. igitur, & Ripa, pretioſas intellexerunt dici veſtes, quæ excedunt & ſuperant conditionem creditoris, quod tamen eſt falſum, quia poſſunt eſſe pretioſæ, & tamen illi conuenire, & videmus etiam magnos nobiles, & Principes habere veſtes quotidianas quidem, ſed pretioſas, ſed nonnullas item pretioſiores, quare ſi qualitas perſonæ id exigit, dandæ ſunt pretioſæ, quæ ſunt neceſſariæ inſpecta qualitate perſonæ, ſed non illæ pretioſiores, quæ ad pompam & oſtentation m deferuntur, vt ſunt auro intertextæ, cum ex ſerico ſufficiant cuicunque nobili, qui Princeps non ſit.

Sed & quod diximus veſtem deberi ei, cui alimenta pręſtanda ſunt, rectè procedit in terminis prædictis, verùm ſi agatur de alimentis remittendis per renunciationem

vel

vel tranſactionem, vel aliam viam, res ali-
ter ſe habebit, quia appellatione alimen-
30 torum veſtis non veniet, † ita poſt Iacob.
Butr. concludit Bart. in l. legatis, in princi.
ff. de alim. & cibar. legat. per l. cum hi, §. qui
tranſigit, ff. de tranſact. & ponit rationem,
quia vbi agitur de remittendis alimentis
materia eſt odioſa, & in ea fit ſtricta inter-
pretatio, vbi verò agitur de alimentis de-
bendis materia eſt fauorabilis, & interpre-
tatio ampla fit. eodem quoq; modo diſtin-
guit Bart. in tract. aliment. num. 2. in hoc ta-
men contradicit Dec. in l. de alimentis, nu-
me. 2. C. de tranſact. & in l. 2. num. 31. ff. de iu
riſd. omn. iud. volens, quod non minus ve-
ſtes veniant, quando remittuntur alimen-
ta, quàm vbi tractatur de illis præſtandis,
quia etiam in odioſa materia fit lata inter-
pretatio, quatenus proprietas verborum
patitur, l. cum lege, vbi notat Aret. C. de te-
ſtam. & reſpondet ad §. qui tranſigit, ideo
veſtem non venire, quia textus procedit vl
terius diſponendo ſpecialiter. ſed hæc re-
ſponſio eſt verbalis, quoniam ſi cum agitur
de alimentis remittendis, veſtis veniret ap
pellatione alimentorũ, Diuus Marcus non
ſtatuiſſet de veſte ſpecialiter tranſigendũ,
vt dicitur in eo textu, quare verior eſt pri-
ma opinio, quam etiam ſequitur Cordub.
in d. §. non tantum, nume. 40. vbi etiam agit
de ratione diuerſitatis, & cum hac opinio-
ne tranſit quoq; Benincaſ. in d. tract. d. ſpe-
cial. 2. num. 42. & ſequ. vbi poſt longam di-
ſputationem dicit in fine, quod fauore eo-
rum, quibus debentur alimenta, introdu-
ctũ eſt, quod nomine alimentorũ veniunt
veſtes, hoc autem non debet conuerti, vti
fieret ſi agendo de alimentorum remiſsio-
ne venirent veſtes, & ibi videri poterit,
quia doctè loquitur Menoch. de Arbit. iud.
caſu 170. num. 17.

Et quia ſuprà vidimus diſtinguere Do-
ctores inter veſtes feſtiuas, & quotidianas,
ſciendum eſt, quod in cognoſcendo, quæ
31 ſunt feſtiuæ, & quæ quotidianæ, † ſtandum
eſt arbitrio iudicis, Imol. in l. penult. §. ſer-
uus, ff. ſolut. matr. Corn. in conſi. 81. colum.
penult. vol. 1. alios citat Rolan. in conſi. 10.
nume. 27. volum. 1. quando autem, & quo
tempore veſtes ſint tradẽdæ æſtiuæ, & quã
do hiemales, dicam in tit. quomodo & qua-
liter præſtentur alimenta.

SVMMARIA.

1 *Cibi appellatione venit potus.*
2 *Potus venit appellatione alimentorum.*
3 *Aqua ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, quando in loco eſt venalis.*
4 *Vaſa pro ſeruanda aqua, & vino, tradenda ſunt ei cui alimenta debentur.*
5 *Conceſſo vno venit quicquid eſt neceſſarium ad conceſſionem.*
6 *Potus venit ſub nomine victus, vel cibariorũ.*
7 *Vectura aquæ, vini, & aliorum, debetur ei, cui alimenta præſtanda ſunt.*
8 *Aquæ æſtimatio, non ipſa aqua debetur, quando alimenta debentur.*
9 *Aquæ æſtimatio non debetur, ſed aqua, quando debitor vult eam ſingulis diebus tradere.*
10 *Solui non poteſt vnum pro alio inuito creditori.*
11 *Correlatiuorum diſpoſitum in vno locum habet in alio.*
12 *Res debita regulariter peti debet, non æſtimatio.*
13 *Operæ, quando præſtari non poſſunt, tunc in ſubſidium petitur æſtimatio.*
14 *Aeſtimatio poſt moram peti poteſt, ſi creditor vult, ſed non cogitur.*

QVAESTIO III.

POTVS quoque debetur ei, cui alimẽ-
ta relicta ſunt, quia ſub nomine † cibi 1
venit potus, l. diarijs, ff. de aliment. &
cibar. legat. l. in rebus, §. poſſunt, ff. commo
dati, & ſub nomine alimentorum, quod eſt
magis generale, † potum includi, probat 2
text. in l. verbo victus, ff. de verbor. ſigni-
ficat. l. 1. ff. de aliment. & cibar. legat. gloſſ.
in l. legatis, in verb. cibaria, ff. de alimen. &
cibar. leg. per text. in l. etſi non ſint, §. ſi cui
eſcarium, ff. de auro & argent. lega. Bart. in
tract. de aliment. num. 7. vbi dicit cibario-
rum appellatione ſe intelligere potum, Al
ciat. in l. quos nos, §. verbum viuere, ff. de
verb. ſignifica. & non poteſt quis viuere ſi-
ne potu, ergo is debetur ratione alimento-
rum,

rum.Iaſ.in §.qui tranſigit, num. 1.l.cum hi, ff.de tranſactio.Dec.in l.2.num.31. ff.de iuriſdict.omnium iud.Roland.conſ.22. num. 2.volum.1. Cordub. in l. ſi quis à liberis,§. non tantum,num.4. ff. de liber. agnoſcend. vel alend. Simon de Pretis de Interpre.vltimarum voluntat.lib.4.dubitat.11. nume. 39.& ideo qui tenetur ad alimenta,debet e-
3 tiam aquam tradere † ſi venalis ſit, quia eſt ea ad hominis vitam neceſſaria, vt in l.1.vbi glo. & Bart.ff.de aliment.& cibar. legat. Corduben.in d.§.non tantum,num.7.& 14. Pract.Papienſ.in forma libel. quo agit pro re ſingula.in princip.nume. 65. & ſequent. Roland.in conſ.22.num.7.volum.1. Decius in l.de alimentis, nume.1. C.de tranſactio. Riminald.iun.in conſi.132.nume.9.& 15. Simon de Pretis dicta dubitat.11.nume.39. in fin. vbi ponit exemplum locorum in quibus aqua eſt venalis,vt Romæ, Venetijs, & Ferrariæ, & ſanè cum alimenta contineant quicquid ad humanæ vitæ ſuſtentationem requiritur,& nihil magis ſit aqua neceſſarium,fatendum eſt aquam deberi, hinc eſt, quod ijs aqua,& ignis interdicebatur, quibus vita denegabatur.

Aduertendum etiam, quod non ſolum
4 aqua eſt præſtanda, ſed vaſa quoque † in quibus ſeruari poſsit,vt ſunt amphoræ,cadi,& ſimilia, argu.l.3.§.1.& l.vino,ff.de tritico, vino,& oleo legato.vbi dicitur quod legato vino veniunt vaſa in quibus continetur, atque ita per ea iura concludit Simon loco prædicto, nume.42.in fin. ſed ea iura probare non videntur, quia loquuntur in legato vini limitato ad ſpeciem exiſtentem in domo, at vbi vinum ad vſum in genere debetur, aliud videretur dicẽdum. quicquid tamen ſit cum non aliter vinum ſeruari poſsit,fatẽdum vaſa deberi,ex quo ſine eis vinum,vel aquam ſeruare non poſ-
5 ſet alimentarius,& vno conceſſo † venit id omne ſine quo conceſſum eſſe non poteſt, l.vbi rem mobilem,l.ad legatum,ff.de procurat.d.l.legatis,ff.de alim.legat.l.1.§.1.ff.ſi vſusfructus petat.l.2.§.inſpectio, ff.quemadmod.teſtam.aper.

Oldrad.tamen in conſi.79.num.2. dicit potum non venire in legato alimentorum, quia aliud eſt cibus,aliud eſt potus,allegat illud Euangelij,caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus, ſed grauiter errat,quia & ſi diuerſæ res ſint, continentur tamen ſub generali alimentorum, vel victus vocabulo, imò etiam ſub † nomine 6
cibariorum,vt per Alciatum in l.quos nos, §.verbum viuere, ff.de verb. ſign. & propterea rectè reprehendit Oldrad.Dec. in d. l.de alimentis,& in d.l.2.ff.de iuriſdict.omnium iud.Cordub.d.§.non tantum, num.5. & Decius loco prædicto inquit,quod ſemper cibi appellatio includit potum, quando ſimpliciter pronunciatur, licèt aliud ſit quando de cibo,& potu ſit ſeparata mentio.

Et non modo aqua danda eſt & vinum, ſed etiam hæres vel debitor tenetur refundere vecturam, ſeu portaturæ † pretium,ſi 7
legatum factum ſit nobili,ſecùs verò ſi fieret ignobili,ita Butr.in l.1.num.3. ff.de aliment. & cibar. legat. vbi ait inſpiciendam eſſe conditionem perſonarum, quibus factum eſt legatum,ſed eũ repræhendit Cordub.in d.§.non tantum, nume. 14. & de hoc videri poteſt Simon d. dubitatio.11. nume. 105.& ſequen.ego hic non diſcutio, quia re ſeruanda videtur quæſtio ad eum locum,vbi tractabimus in quo loco præſtari debeant alimenta,paulo infrà hac eadem parte, vbi ſua eſt ſedes, & inſurgit determinatio ex declarationibus, quæ afferentur circa principalem quæſtionem.

Dubium tamen eſt,an aqua ipſa vel æſtimatio ſit præſtanda, & Bart.in d.l.1.num.2. concludit æſtimationem, non aquam † de- 8
beri,quia ea facilè corrumpitur, & durare non poteſt, & diſtinguit generaliter inter ea quæ ſeruari poſſunt,& quæ non: volens quod corruptibilia,& quæ modico durant tempore, non præſtentur, ſed æſtimatio debeatur,quę verò longo tempore durant, præſtentur in ſua ſpecie, de quo dicam paulo infrà hoc eodem titulo, & eandem diſtinctionem facit Bart.in l.pecuniæ, nume. 2.ff.de aliment.& cibar.legat.Cordub.in d. §.non tantum,num.7. vbi dicit id non probari in l.Mela,§.quidam.ff.de aliment.& cibar. legat. id autem ego intelligo, quando debi-

debitor mallet æſtimationem quàm aquam præſtare, at ſi debitor ipſe aquam ſingulis diebus dare non grauaretur, atque ab ali-
9 mentario † recipere, non eſſet incommodum, crederem non eſſe cogendum debitorem refundere pretium: ſicuti enim aliud
10 pro alio ſolui non poteſt † inuito creditori, l.2.§.mutui datio, ff.de reb.cred. ita debitor non debet cogi ad ſoluẽdum aliud pro alio, quia cum ſint correlatiua, non iudi-
11 cantur ad imparia, ſed diſpoſitum in † vno habet locum in alio, l.fina. C.de indict.viduit.tollen.l.fin.ff.de acceptilatio. Iaſ.con ſi.117.num.11.volum.1. Euerar.loco 76. col. 2.verſ.& iſtud argumentum, deciſ.Pedem. 115.num.10.D.Becius conſ.45.nu.22. & tunc ſolum æſtimatio debetur, quando res debita præſtari nõ poteſt vel in ſubſidium, quãdo cauſa aliqua ſubeſt, alias ſemper res ip-
12 ſa † petenda eſt, l.ſi ita fideiuſſorem, ff.de fideiuſſor.l.ſtipulatus es opus, ff.eodem tit. & in l.ſi non ſortem, §.libertus, ff.ſi certum pet.dicitur, quod ad æſtimationem deueni-
13 tur in ſubſidium, quando operæ † præſtari non poſſunt.l.ſi non amplius, §.bonorum, ff.de leg.1. vbi deuenitur ad æſtimationem ex cauſa, & dicit gloſſ. quod non ſoluitur æſtimatio niſi intercedat iuſta cauſa, in d.§. mutui datio, in fin. & hoc modo Deci. ibi, num.5.declarat id, quod dicitur æſtimationem fungi ipſius rei iure, & reputari pro ipſa re, vt ſcilicet intelligatur in ſubſidium, & cauſa ſubſiſtente, & non aliter, & ibi et-
14 iam dicit, quod intercedente mora, † licet creditor poſsit æſtimationem petere, non tamen cogitur eum inuitus recipere, ſed poteſt rem principaliter debitam petere, quando verò graue eſſet alimentario recipere aquam ſingulis vicibus, tunc poſſet peci æſtimatio, ſed iudex iuſtus pro ſuo arbitrio prouidebit, quod in tempus aqua detur, quæ ſeruari poteſt, biduo ſcilicet, vel triduo, prout feret regionis conſuetudo, atque hoc modo erit vtrique parti conſultum.

SVMMARIA.

1 *Habitatio debetur ei, cui alimenta præſtanda ſunt.*
2 *Habitatione debita veniunt vaſa ad coquinam, ad menſam, & ad alios vſus neceſſaria, vide tamen ibi.*
3 *Supellex præſtanda non eſt ei, cui ſimplex debetur habitatio.*
4 *Separata ſi ſunt aliqua, non benè de vno infertur ad aliud.*
5 *Habitatio non præſtatur, quando cibaria relicta ſunt.*
6 *Habitatio non includitur nomine alimentorũ, quando agitur de illis remittendis.*
7 *Habitatione relicta ſi fuit à debitore aſsignata vna domus, licet illi variando aliam dare.*
8 *L.ſi ſterilis, §.fin.ff.de actio. empt. quomodo intelligatur.*
9 *Variatio in vltimis voluntatibus non eſt regulariter licita.*
10 *Quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt, de facili eſt concedendum.*
11 *Viam, qui habet per fundum, ſi fuit ſemel vno in loco deſignata, non poteſt variare, vide ibi.*
12 *Viam qui debet per fundum, facta ſemel deſignatione poteſt variare.*
13 *Electio ſemel facta, quando variari poſsit.*
14 *Habitatione tradita alimentario, non licebit ei locare quando alimenta debentur à lege officio iudicis, vide tamen ibi.*
15 *Vſum domus vel fundi, qui habet, locare non poteſt.*
16 *Vſuarius domus poteſt recepta mercede inducere inquilinum ad ſecum cohabitandum.*
17 *Habitationem qui habet, poteſt locare, vide infra.*
18 *Habitationem qui habet, occaſione alimentorũ non poteſt locare.*
19 *Habitatione certa domus vxori relicta à teſtatore poterit iudex vxorem pro bono pacis expellere, & aliam dare.*

QVAESTIO IV.

HABITATIONEM ei deberi cui alimenta præſtanda ſunt, † probant te- 1
xtus l.legatis, ff.de alim. & cib.lega. l.verbo victus, ff.de verb.ſignif.gl.in l.cum hi, §.qui tranſigit, ff.de tranſact. vbi Dd. latè agunt, præcipuè Iaſ.gl.in l.ſi quis à liberis, §.non tantùm, vbi Doctores, & præcipuè Cordub.num.24. qui alios allegat, ff.de liber.

liber.agnoſcen. vel alen. Angel.in conſ.28.
Pract.Pap.in form. lib. quo agit pro legat.
rei ſingul.in princ.num.65. Bart.in tract.a-
liment.num.1. Ioan.de Anan. in conſ.37. v-
bi etiam Bologn.in addit.& habitatio dici-
tur alimentorum pars.c.Epiſcopus, 10.q.2.
Bero.in conſi.24.num.8.volum.2. Berti.in
conſ.226.nume.5.volum.4. vbi dicit, quod
eſt pars victus, idem dicit Bero. in conſ.48.
num.10.volum.2.Vital.in tract.clauſ.in tit.
an iuri alimento.renunc.poſſ. Benincaſ.de
pauperta.in 7.q.in 2.ſpecial.iud.nu.33. Me-
noch.caſu 170.num.29.& conſ.62.nume.10.
Roland.in conſ.22.nu.1.volum.1.Simon de
Pretis in tract.de interpret. vlti.vol.lib.4.
dubi.8.num.61. vbi allegat etiam Riminal.
in conſ.150.num.6. & ſub habitationis vo-
2 cabulo † continentur vaſa omnia ad coqui-
nam & menſam parata,ac ad alia omnia ne-
ceſſaria, ſine quibus experientia docet nos
viuere non poſſe, argumento l. Labeo. §.1.
ff. de ſupellect. legat. non enim poteſt ha-
bitare, qui ſupellectilem opportunam nõ
habet, atque ita in ſpecie determinat Si-
mon d.lib.4.dubit.21.nume.41. vbi allegat
text.in Authen.de appellat. in princi. in c.
quam ſit,de election. in 6. hæc enim omnia
ſunt ad habitationem neceſſaria,& ſine eis
nemo poteſt habitare, & vno conceſſo ve-
niunt omnia,ſine quibus alimentarius non
poteſt commodè alimenta conſequi. l. ad
rem mobilem,ff.de procurato.cum alijs de
quibus dictũ eſt præcedenti capite. ad quid
autem ſeruiret habitatio,ſi nuda eſſet do-
mus, & nudi parietes, ego tamen arbitror
prædicta quidem deberi alimentario, ſed
non ſub vocabulo habitationis, nam ſi cui
legetur ſimplex habitatio, illi nihil aliud
3 præſtandum erit † præter domum, non au-
tem ſuppellex, & bona mobilia ad domus
inſtructionem, vel ornatum, nam aliud eſt
habitatio,aliud verò ſupellex, id quod de
ſe patet,& probatur, quia habemus in iure
ſeparatos titulos de habitatione legata, &
de ſupellectile legata, & cum ſint diuerſa,
4 † non poteſt de vno ad aliud inferri, l. Papi-
nianus exuli,ff.de minoribus,ea verò ratio-
ne debentur vaſa ad coquinam, & ad men-
ſam neceſſaria, quia ſine ijs perfecta non
ſunt alimenta,non autem, quia continean-
tur ſub habitationis vocabulo.

Tunc verò non debetur habitatio,quã-
do non generaliter alimenta, ſed † cibaria 5
ſunt relicta,l.diarijs,ff.de alim.& ciba.leg.
glo.in c.ſi Epiſcopus, 10.quæſtio.2. Bart.in
tract.de alimen.Dec.in d.l.de alimentis,nu-
me.3. C. de tranſact. & dixi ſupra in capite
de veſtibus,vbi allegaui Pract.Papi. Imol.
Caſtr.& Dec.qui omnes loquuntur non ſo-
lum de veſtimento,ſed etiam de habitatio-
ne, longè enim minus continent cibaria,
quam alimenta.

Similiter quando agitur de remittẽdis
alimentis,habitatio non venit, † quia ex di- 6
ui Marci conſtitutione ſpecialis renuncia-
tio requiritur, aliàs illi non videtur quis
renunciaſſe,l.cum hi. §.qui tranſigit, ff. de
tranſact. Bart. poſt Iacob. Butr.in l.legatis,
in princ.ff.de alim.& cibar.leg. & in d.c.de
veſtibus,in fin.alios allegaui referendo ra-
tionem diuerſitatis à Doctoribus conſide-
ratam, quam minus habitatio includatur,
quãdo agitur de remittendis alimentis,quã
ſi agatur de illis præſtandis.

Aduertendum tamen, quod ſi debitor
domum aſsignauerit pro habitatione,pote-
rit nihilominus exinde variare, & aliam
dare, † vt voluit Afflict. in conſtitutio.reg- 7
ni,incipien.Comitibus, in fine, vbi moue-
tur per text.in l.ſi ſterilis,§.fin. ff. de actio.
emp.vbi ſubdit ſe habuiſſe de facto,ſequi-
tur Roland. in conſ. 22. numer. 1. volum.1.
Menochius conſi.62. nume.11. ſubſiſto ta-
men, quia ille textus loquitur in debito
alternatiuo, quando ſcilicet venditor do-
mus reſeruauit ſibi habitationem, vel de-
cem in ſingulos annos, & tunc vult, quod
emptor poſsit vno anno habitationem
præſtare, alio verò anno decem dare: at
in caſu noſtro nulla eſt alternatiua, ſed v-
na domo aſsignata non videtur, quòd lice-
at variare.

Præterea ille textus loquitur in obli-
gatione annua, quæ plures continet obliga-
tiones, tot ſcilicet, quot ſunt anni. non mi-
rum ergo ſi vnoquoque anno licet variare,
non enim dicitur propria variatio, quæ ſo-
let conſiderari circa vnum & idem debitũ,
cum

cum tunc plura ſint debita, nos verò agi-
8 mus de vnico debito alimentorum, & † ita
illum textum intelligit glo. in l. ſi ex toto,
§. fin. vbi eam ſequuntur Bart. & alij, ff. de
lega. 1. vbi Ripa num. 14. dicit eſſe commu-
nem, nos autem ſumus in vltima volunta-
9 te, in qua non eſt regulariter licita † varia-
tio, vt per Dd. in l. 2. §. 1. ff. de opt. leg. in con
tractibus verò variatio eſt licita, l. eum qui
certarum, §. fin. ff. de verb. oblig. Iaſon d. l. ſi
ex toto, §. fin. videtur itaque non licere de-
bitori domum ſemel aſsignatam reuocare
ab alimentario.

Verùm arbitror licitam eſſe eiuſmodi
variationem ſi fiat ſine damno, vel incom-
modo alimentarij per regulam, quæ habet
10 eſſe de facili concedendum, quod † mihi
non nocet, & alteri prodeſt, de qua gloſſ. in
l. 2. in prin. ff. ſol. matr. Bart. in l. item lapil-
li, ff. de rer. diui. & quamuis ea regula patia
tur multas diſtinctiones, vt per Iaſ. in d. l. 2.
num. 31. tamen habet in ſe plurimum æqui-
tatis, & pro hoc facit, quia & ſi habens ſer-
uitutem viæ, vel itineris in aliquo fundo,
non poſsit variare, ſed electione ſemel fa-
cta cogatur per illum, non per alium tranſ-
11 ire, † vt eſt text. in l. ſi cui, ff. de ſeruitut. tit.
gene. ille tamen, qui ſeruitutem debet, li-
cèt ſemel viam deſignauerit, vno in loco
poteſt variare, & aliam æquè commodam
12 deſignare, † vt eſt tex. in l. 2. §. pen. ff. de reli-
gioſ. & ſumpt. fune. per quem ita dicit glo.
fin. in d. l. ſi cui, quam Bart. ibi dicit ita no-
tandam, & ſequitur Caſtr. in fin. Cæpol. in
tract. de ſeruitut. ruſtic. prædio. c. 1. col. 2. in
quarto caſu, verſ. puto tamen, quod liceat,
Soci. in conſ. 14. num. 4. verſ. circa tertiã du-
bitationem, vol. 1. vbi dicit gloſſam prædi-
ctam eſſe communiter approbatam, quam-
uis Ange. tenuerit contrarium id, quod ſi
procedit, quando obligatio eſt reſtricta ad
certam ſpeciem & determinatum fundum,
multo magis locum habebit, quãdo fundus
nullus eſt in ſpecie obligatus, ſed in gene-
re, vt in caſu noſtro. ſufficit enim quod de-
tur habitatio in aliqua domo, dummodò
ſit & commoda, & ſufficiẽs, ſecundùm per-
ſonæ conditionem, & quia multa dici poſ-
13 ſent circa variationem electionis † ſemel
factæ, ideo vide ad propoſitum, quę Tyraq.
ponit in l. boues. §. hoc ſermone, in t. limit.
ferè per totam, vbi latè agit, & alibi quoq;
in eadem repetitione.

Quæri tamen poteſt, an alimentarius,
cui domus aſsignata eſt pro habitatione,
poſsit illã alij locare. & quoad eum cui de-
bentur alimenta † à lege officio iudicis, & 14
iure ſanguinis, non autem ex diſpoſitione
hominis, exiſtimo ſine dubio non licere il-
li locare, quia vt dixi ſuo loco alimenta ei
non debentur, quãdo habet aliunde, & pr
ſtanda ſunt tantummodò ſecundùm indi-
gentiam, & neceſsitatem, ſed non vltra v-
ſum, qui autem vſum habet † non poteſt lo 15
care, vt §. 1. Inſtit. de vſu & habitat. poterit
tamen habere inquilinum, qui data merce-
de † cohabitet, l. cæterum. §. 1. verſ. quid e- 16
nim, ff. de vſu & habita. at vbi debentur ali-
menta ex diſpoſitione hominis, aliud dicẽ
dum videtur, nam is poteſt locare, cui † ha- 17
bitatio eſt conceſſa, d. §. 1. inſtitut. de vſu &
habita. l. cum antiquitas, C. eod. titu. Iaſon
in l. ſi ex toto. §. fin. num. 17. ff. de leg. 1. Man-
tic. de coniectur. vltimarum volunt. lib. 3.
titul. 4. numer. 8. præterea diximus lo-
quendo de veſtibus, quod alimentarius po
teſt ſibi de rebus in alimenta datis, pro libi
to diſponere etiam conuertendo in alium
vſum, quare eodem modo non poterit do-
mum locare, in contrariũ tamen facit, quia
cum habitatio pręſtatur non virtute alicu-
ius légati, ſic de per ſe importantis, ſed in
conſequentiã alimentorum, videtur quod
importet ſolum vſum, quo caſu non eſt li-
cita † locatio, vt d. §. 1. & l. Aquilius, ff. de 18
donatio. Socin. in conſ. 281. num. 1. volum. 2.
Dec. in conſ. 355. nume. 2. Bertrand. in conſ.
168. num. 8. volum. 2. Mantic. loco prædicto
nume. 9. veriorem tamen opinionem pri-
mam exiſtimo, ſed non inuenio quæſtio-
nem ab aliquo tactam, ideo conſidera. poſ-
ſent aliæ quæſtiones tractari circa habita-
tionem, ſed eas viſum eſt reſeruare ad eum
locum in quo agimus, vbi alimenta ſint prę
ſtanda.

Non tamen eſt omittendum, quod ſi te-
ſtator vxori deſignauerit partem domus
ꝓ ſua habitatiõe, & inter hæredẽ & vxorẽ

 ori-

orizntur rixæ, & contentiones, poterit iudex † contraueniendo volnntati teſtatoris 19
præcipere hæredi, quod de domo æquè cõmoda prouideat alimentariæ, atque eam depellere, ſecundùm Nattà in conſ. 425. per totum.

SVMMARIA.

1 *Medicinæ præſtandæ ſunt ei, cui debentur alimenta.*

2 *Medicinæ debentur mulieri ſeorſum ab hæredibus habitanti, licet alimenta ſint in domo cum hæredibus.*

3 *Medici ſalarium debetur ei, cui alimenta debentur ſi infirmus ſit, & vtatur medico.*

4 *Medicinas miniſtrare vxori infirmæ tenetur maritus.*

5 *Medicinæ debentur famulo ægrotanti, intellige tamen, vt ibi.*

6 *Medicinæ à prætore non debentur ſuis officialibus, quibus nec alimenta præſtare tenetur, vide tamen ibi.*

7 *Officialibus, qui gratis ſeruiunt, prætor medicinas præſtat, ſi impenſa non eſt magna.*

8 *Hæres, qui ægrotanti teſtatori medicum nõ adhibuit, efficitur indignus, & fiſcus capit hæreditatem.*

9 *Medicum ægrotanti qui non adhibet, dicitur cauſam mortis dediſſe.*

10 *Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, ſi medicum vxori ægrotanti non adhibuit.*

11 *Medicinæ non debẽtur ei quem tenetur cibare, licet aliud ſit quando tenetur alere.*

12 *Medicinæ non veniunt relicto victu.*

13 *Medicinæ non debentur alimentario, qui ſua culpa incidit in infirmitatem.*

14 *Culpa ſua cuique nocere debet.*

15 *Neceſſitas non excuſat eum, qui ſua culpa incidit in illam.*

16 *Culpa non conſideratur, quando non eſt ordinata ad caſum.*

17 *Alimenta præſtanda ſunt filijs, & deſcendentibus, etiam quando ſua culpa incidunt in infirmitatem.*

18 *Medicinæ dicuntur pars alimentorum.*

19 *Medicinæ quæ pauperibus debentur pro eleemoſyna præſtari debent ei quoq; qui ſua cauſa incidit in paupertatem.*

20 *Eleemoſyna dari debet nõ habita ratione quod egenus ſit bonus vel malus.*

QVAESTIO V.

HVMANVM corpus cum ſæpè infirmatur, ſuſtineri vix poteſt ſine medicina, ideo cui alimenta debentur, medicinæ † quoque ſunt præſtandæ, quaſi 1
ſine eis homo nõ poſsit viuere, l. quos nos, §. verbum viuere, ff. de verbor. ſignif. vbi not. Alciat. & Rebuff. probatur etiam in l. victus, ff. eod. tit. per quam ita voluit Bart. in l. legatis, ff. de alim. & cibar. leg. Specu. in tit. qui filij ſint legit. §. 1. nume. 38. vbi dicit aliquos diſtinguere inter alimenta, quæ officio iudicis debentur, & ea quæ debentur ex contractu, vel teſtamento, & ibi Ioan. Andr. allegat, ſed quoque voluiſſe Albert. Gale. Bart. in tract. de alim. nu. 6. per tex. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in nouiſsimo, ff. ſol. matr. ſubdit tamen quod poſſet contrarium attẽtari, quia in d. §. ſin autem, medicinæ ponuntur tanquam quid diuerſum ab alimentis, idem Bar. hoc ponit in d. §. ſin autem, in fin. quem ibi ſequuntur Caſtr. Alex. Iaſ. & alij, quia ſine medicinis vita trãſigi non poteſt ſtante infirmitate, Corne. in conſi. 286. colum. fin. verſ. & eſt aduertendum, volu. 3. vbi fortius ſubdit deberi medicinas mulieri † habitanti ſeorſum ab hę- 2
redibus, quando fuerunt relicta alimenta in domo cum hæredibus, quia quoad eas nihil refert quod habitauerit, vel non cum hæredibus, Angel. in l. cum hi, §. qui tranſigit, ff. de tranſact. vbi dicit idem eſſe in ſalario † medici, ſequitur Iaſ. ibi & Caſtr. num. 3
3. & licet Bart. in d. l. legatis, diſtinguat inter alimenta ſimpliciter relicta, & ea, quæ ſeruitij cauſa pręſtantur, vt primo caſu abſolutè debeantur, ſecundo verò illæ tantũ debeantur, quæ ſunt modicæ, non quæ graues, imò fortius Bald. in d. §. ſin autem, teneat indiſtinctè quod medicinæ non debeantur ſub vocabulo alimentorum, tamen cõmunis eſt opinio, quod qui alimenta pręſtare tenetur, is etiã medicinas dare debeat, quia ad vitæ hominis conſeruationem ſunt neceſſariæ, ita Pic. in l. Titia, §. ſi Titia, cũ nuberet, quæſt. 66. ver. tertio dubitatur, num. 161. ff. de leg. 2. Deci. in l. de alimentis, num. 3. C. de tranſact. vbi dicit communem opinio-

opinionem eſſe contra Bald. in d. §. fin autem. Rol. in conſi. 22. num. 3. volu. 1. vbi addit Alexan. Bertran. Rui. & Crau. & ſubdit includi etiam expenſam medici. Tiraquel. in tract. nobilit. cap. 31. nu. 395. vbi infinitos allegat. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. non tantùm, num. 29. ff. de libe. agnoſ. vbi refert Ange. Aret. & videtur tranſire cum diſtinctione Bartol. cum hac quoque ſententia tranſit Simon de Pretis in tracta. de interpretatio. vlt. volunt. lib. 4. dubitat. 11. nu. 37. Soares in Theſau. recept. ſenten. in ver. alimenta. nu. 163. Lancel. Gallia. in conſuetud. Alex. in ver. ſolidos, nu. 21. Michael Craſſ. in tract. ſenten. §. legatum, quæſt. 22. nu. 2. vbi dicit communem eſſe contra Bald. Aſcan. Clemen. in tractat. de patr. poteſt. effect. 17. nume. 38. verſic. tertiò, & vltimò infertur. vbi tamen inquit conſiderandas eſſe facultates eius, qui alere tenetur vt ſi tenues ſint non etiam teneatur ad modicas, & prędicti loquuntur indiſtinctè.

Hinc infertur quòd maritus vxorem infirmam tenetur alere atque ei medicinas
4 ſubminiſtrare, † vt voluit Cyn. in l. quod in vxorem. C. de nego. geſt. ſequuntur Bar. Caſtr. Salic. Alex. & alij Bar. & alij in d. l. ſi cùm dotem. §. fin autem in ſæuiſſimo. ff. ſolut. matrim. Roma. in conſi. 517. nu. 2. & ſeq. vbi dicit quòd ſi alius præſtitit non repetit, cum hac ſentẽtia tranſeunt Cuma. Cor. Căpeg. & Rui. quos citat, & ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 26. Rol. de lucro dot. quæſt. 64. num. 6. & Phanuc. eod. tract. glo. fin. nu. 8. Galliau. in conſuetu. Alex. gloſſ. ſolidos, num. 21. & dixi in tit. cui, & à quibus debeant. alimen. in quæſtio. incipien. quòd ſanam vxorem. vbi tractaui quando maritus teneatur vxorem alere, & ibi videbis quid iuris quando eſt indotata, vel quando dos fuit promiſſa, ſed non ſoluta, vel ipſa non ſeruit, cùm ab ægritudine non in totum retrahatur à ſeruitio mariti. Vital. in tract. clauſul. in titu. an alim. renuncia. poſſit, ponit an pater qui medicinas tradidit ægrotăti filiæ poſſit eas repetere à marito ſeu genero.

5 Hinc etiam infertur quòd conducens † famulum tenetur illi medicinas dare ęgrotanti ſi modica requiratur impenſa, argumen. l. diuortio. §. impendio. ff. ſolut. matr. & probatur in l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda. & ponit Bart. in d. §. fin autem in ſæuiſſimo, addit. ad Bart. in d. l. legatis. ff. de alim. & cibar. legat. & alibi latè tractauit Alex. in d. §. fin autem, nu. 5.

Infertur etiam quod ex quo poteſtas, vel rector non tenetur ſuis iudicibus alimenta præſtare, non etiam eis infirmis † dabit medicinas, ita Bartol. d. l. legatis, in fi. ff. 6
de alimen. & cibar. legat. per l. diarijs. ff. eo. titu. & ſubdit eſſe notandum, inquit tamẽ, quod & ſi ſit inops, & mendicamẽta nõ præſtet, tamen tenetur eis dare cibos, qui pertineant ad infirmos, vt ſunt pulli, & alia ſimilia, ſequuntur ibi Roma. & Imo. Cyn. & Bal. in l. quod in vxorem, in fin. ff. de negot. geſt. Ange. in l. in reb. §. poſſunt. ff. commoda. & in d. §. fin autem in ſęuiſſimo. Iaſ. in l. ſi nõ ſortem. §. libertus, nu. 29. ff. ſi cer. pet. Bar. tamen in d. l. ſi cùm dotem, in §. fin autẽ in ſæuiſſimo, in fi. dicit quod officialis tenetur præſtare medicinas, modicæ tamen impenſæ, † ſuis iudicibus, quia tempore 7
ſanitatis ſunt in eius ſeruitio, ſicuti dicimus de vxore, eodem modo inter magnam, & modicam impenſam diſtinguunt Cyn. et Bal. in d. l. quod in vxorem. Bal. Ang. Imol. & Caſtrenſ. in d. §. fin autem in ſæuiſſimo. Ang. in l. ſeruum, in prin. ff. de verb. obliga. quod tamen Ange. in d. §. fin autem, intelligit niſi conſuetudo aliter diſponat, intelligi etiam debet quando officiales ſeruiunt gratis, ſecùs quando habent ſalarium, quia tunc rector ſicuti non tenetur illos alere, ita nec dare medicinas, ita declarat Fulgoſ. in d. l. quod in vxorem, argumento eius quod inquit Bartol. in d. l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condict. indeb. facit quod dicitur de ſeruo commodato, vt tetigi paulò ſuprà, ſequitur Paris de Puteo in tracta. ſindicat. in ver. poteſtas, lo. vlt. nu. 7. & ſeq. Alexan. autem in d. §. fin autem in ſæuiſſimo, num. 6. concludit quod aut dictis iudicibus ex conſuetudine debentur cibaria, & tunc medicinæ modicæ impenſæ debẽtur: ſi verò ex conſuetudine non debentur cibaria, & tunc nullæ medicinæ debentur.

hæc tamen diſtinctio videtur mihi ſine ra-
tione, nam quando cibaria debentur nó ve-
niunt medicinę, vt dicam paulò infrà, ergo
non etiam debebuntur quando cibaria nó
debentur, & conſuetudo non extenditur,
ſed tantum habet potentiæ, quantum ha-
buit vſus, ideo à conſuetudine præſtandi
cibaria nó poteſt inferri ad medicinas. Prę-
tereà videndum eſt, ſi prætor ſuis iudici-
bus tenetur præſtare alimenta de iure, vt
poſſit cognoſci an teneatur etiam ad medi-
cinas modici valoris.

Quod verò diximus medicinas contine-
ri ſub vocabulo alimentorum non caret ra
tione, cùm enim alimentorum appellatio
contineat quidquid neceſſarium eſt ad vi-
tæ ſuſtentationem, fatendum eſt contineri
quoque medicinas: qui enim medicinas
ſubtrahit vitam videtur ſubtrahere, & ne-
care, ſecundùm glo. in l. indignum. ff. quib.
8 vt indig. vbi fiſcus capit tamquàm ab indi-
gno † hæreditatem ab eo hærede, qui teſta
tori ęgrotanti, & mox mortuo medicũ non
adhibuit quaſi ob defectum medicinæ ille
præſumatur mortuus. Mart. Laud. in tract.
de fiſco, ver. 42. Alexan. in conſi. 137. in prin.
volum. 7. & is dicitur morti cauſam dediſ-
ſe qui medicum non † adhibuit, ſecundùm
text. in l. quòd ſi nolit. §. ſi mancipium. ff. de
9 ædilit. ędict. vbi gloſſ. infert ad hæredem
indignum, de quo ſuprà diximus, eodem
modo voluit gloſſ. in l. ſi ab hoſtibus. §. 4. ff.
ſolut. matrimo. quod maritus à lucro dotis
excluditur, ſi vxori infirmæ medicum non
10 adhibuit, † & illam gloſſ. inquit ibi Bald.
eſſe auream. Bald. & alij in l. quod in vxo-
rem. C. de negot. geſt. multos alios citat Ti-
raq. in d. c. 3t. nu. 396. Rolan. qui multos ad-
dit in tract. de lucro dotis, quæſt. 64. nu. 1. &
ſeqq. vbi per totam latè agit. Phanuc. in eo.
tract. glo. fi. num. 8. quia maritus tenetur v-
xori de medicinis ſicuti de alijs alimentis
prouidere, & quia præſumitur quis mor-
tuus culpa ejus qui nõ adhibuit medicum,
cùm teneretur.

Non tamen ſemper debentur medicinę,
11 nam vbi quis non alere, ſed cibare † tene-
tur, tunc non præſtat medicinas, quia non
tendunt ad cibandum ſed ad euacuandum,
l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda. l. ſicut im
pendia. ff. de vſufr. Bart. in d. l. legatis. ff. de
alim. & cib. lega. & in tract. alimento. num.
7. vbi allegat ſic conſuluiſſe Franc. Tigr.
Ang. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, vbi eti-
am Alex. nume. 4. Vital. in tracta. clauſu. in
titu. an renuncia. poſſit alimen. col. 1. in fi.
& col. 2. vbi dicit differre medicinam ab a-
limentis, l. non omne. ff. de penu. lega. Dec.
in l. de alimentis, nume. 3. C. de tranſactio.
Butr. in c. ſi epiſcopus, nume. 7. de offic. or-
din. in 6. vbi idem dicit, quando relinqui-
tur alicui victus, † quia tum medicinæ non 12
veniunt, facit quod ſupra dixi nomine ci-
bariorum non venire veſtem, habitationẽ,
vel alia ſimilia, quæ nõ pertinent ad victũ,
ſed mihi videtur medicinas non minus ve-
nire nomine victus; quàm alimentorum,
quãdoquidem victus idem importat quod
viuere ſecundùm ſermonis proprietatem;
& medicinæ ſunt ad vitam neceſſariæ: pro-
inde qua ratione debentur alimentis reli-
ctis, ea ipſa debent præſtari relicto victu,
niſi dicamus ſecundùm vulgi communem
loquendi vſum victus appellatione veni-
re ſolùm cibaria, de quo nonnihil etiam
ſuprà tetigi.

Rurſus medicinæ non veniunt relictis
alimentis, quando ſua culpa incidit quis
in infirmitatem. † ita determinat Caſtr. in 13
l. peculium. §. ſed ſi ipſe. ff. de pecul. vbi in-
quit quod obligatus ad alimenta non tene-
tur ad medicinas, vel expenſas infirmita-
tis, quæ incidit ſua culpa. mouetur per illũ
textũ vbi ſeruus obligatur naturaliter er-
ga dominum pro expenſis, quas dominus
fecit in curando illum ratione infirmita-
ti, quę culpa ſerui prouenit licèt pro alijs
ſecuus non remaneat domino obligatus, e-
tiam naturaliter, l. in commodato. §. poſ-
ſunt. ff. commoda. & ſubdit Caſtr. hoc eſſe
menti tenendum, & Doctores non ponunt
in locis ordinarijs, & ratio eſt, quia cuique
culpa ſua debet † eſſe damnoſa, l. ſi quis in 14
ſuos. §. legis. C. de inoffic. teſtam. c. culpa,
de regu. iur. in 6. & neceſſitas non excuſat,
quando ſua culpa quis in eam † incidit, l. 15
pen. ff. de iure dot. vbi non eſt paupertati
indulgendum, in quam incidit quis ob de-
merita,

merita,& illum textum dixit ad hoc ſingularem Bal.in c.quæ in eccleſiarum,num.18. ff.de conſtitutio. & Caſtr.in l.etiam.§.fi.ff. ſolut.matr. Alex.in l.non tantùm,in princ. col.fi.ff.de re iudi.& ibi Iaſ.in fi. Tiraq.qui alia ſimilia congerit in l.ſi vnquàm,in ver. bona,nu.5.C.de reuoc.donat.

Poſſet tamen hoc dictum intelligi,quan
16 do culpa eſſet ordinata † ad infirmitatem,
alias verò non ſolet conſiderari,argumen. l.2.§.ſi non propter, vbi Barto.ff.ſi quis cautionib.gloſſ.in c.ſtatutum.§.cùm verò,vbi Geminian.de reſcrip.in 6. Alex.in l.quamuis,colum.2.ff.ſolut. matrim. Corne.conſ. 108.colum.pen. volum.1. Felin.in c.ſi quis teſtium,in fi.de teſtibus. & ideo Dec.in c. quæ in eccleſiarum, num.30.ver.tertius,& vltimus,de conſtitutio. Didac.lib.2.cap.16. nume.9.ver.contrarium, & Menoch.de arbitr.iudic.caſu 182.nu.42. dicunt quòd alimenta non ſunt eis præſtanda qui propria culpa inciderũt in neceſſitatem, licet alioquin eis debeantur.

Secundò intelligerem non procedere in filio, & alijs quibus alimenta iure naturæ præſtanda ſunt, nam & ſi propria culpa
17 incurrant neceſſitatem, ſunt tamen † alen-
di, vt voluit Iaco. de Are.in l.libertus, qui operarum.ff.de oper.liber. & eum ſequuti ſunt Bal. Ang.Rom.Pet.Rauen.Dec.Barba. Marſi.decil. eodem. Bonacoſ. Firmian. Pariſ. Paleot. Cuccus, & alij quos citaui in in titu.quibus ex cau.alimen.denega.poſſ. in quæſtio.incip.quòd ſi pater filio,qui omnes tenent non eſſe deneganda alimenta filio qui portionem ſibi aſſignatam dilapidauit, & quod de alimentis dicitur,eadem
18 ratione procedit in medicinis † quæ dicun
tur pars alimentorum.

Tertiò intelligo, vt non habeat locum principalis limitatio Caſtr. in medicinis quæ debentur ex pietate Chriſtiana pauperibus, quia in eis non attenditur cauſa paupertatis, nec fit diſtinctio an ſua culpa
19 † inciderint in paupertatem, vel non, ſed
indiſtinctè illis eſt ſubueniendum, gl.in c. ſacrorum.12.quæſt.2. glo.fi.c.paſtoralis.§. verum de appellatio. vbi Dec.num.19.atteſtatur illam eſſe cõmuniter receptam. Beninca ſ.in tracta.pauper.quæſtio.4.num.49. vbi ſubdit largiendam eſſe eleẽmoſynam
non habito diſcrimine, † quòd egenus ſit 20
bonus,vel malus, c.quam pia, vbi eſt gloſſ. 1.q.2.c.quieſcamus, vbi glo.diſtinct.42. eſt verum quod Deci. in d.c. quæ in eccleſiarum,num.3. Dida.& Menoch. in locis proximè allegatis videntur tenere quod etiam eleẽmoſyna nõ ſit illis danda qui propria culpa ad id ordinata facti ſunt pauperes, ſed eorum opinio eſt inhumana: exequi enim debet quiſque munus ſuum, & præceptis eccleſiaſticis imò verè diuinis obtemperare, alieni verò peccati pœnam Deo remittere irrogandam.

SVMMARIA.

1 *Expenſa magiſtri grammatices præſtanda eſt ei,cui relicta ſunt alimenta.*
2 *Libri pro ſtudio neceſſarij dari debent illi, cui relicta eſt neceſſitas.*
3 *Expenſa ſtudij debetur ei, cui relicta eſt ſuſtentatio.*
4 *Expenſa ſtudij non debetur, quando alimenta iure actionis, & ex diſpoſitione hominis præſtanda ſunt.*
5 *Pater tenetur filium bonis artibus imbuere, & diſciplinis ornare.*
6 *Filius non tenetur ſubuenire patri, qui non curauit ipſum erudiri artibus.*
7 *Copula ponitur inter diuerſa.*
8 *Expenſa ſtudij legalis, vel medicinæ non eſt præſtanda alimentario.*
9 *Pater reddere tenetur pecuniam mutuatam filio agenti in ſtudio.*
10 *Filij ſcientia,eſt patris gloria.*
11 *L.ius alimentorum.§.item ad inſtructionem.ff. vbi pup.educ.deb.quomodo intelligatur.*
12 *Lex debet intelligi ſecundùm titulum, cui ſubiacet.*

QVAESTIO VI.

QVIA alimentorũ appellatio continet ea omnia, quæ ad vitam hominis ſunt neceſſaria,infertur quod impenſam quoq; in apprehendendis diſcipli-
nis neceſſariã is ſuſtinere † debet,cui alen- 1
di onus iniũctum eſt,probat tex.in l.qui filiũ.ff.vbi pup.educ.debe.& in l.de bonis.§.

non

non ſolùm.ff.de Carbon.edict. vbi dicitur quod expenſas ſtudij cõſequi debet is, qui poteſt habere alimenta. Socin.in conſi.161. in fin.volum.2.Crauet.in conſil.199.nume. 3.ver.amplius, vbi agitur,& ibi poſt Cald. in conſi.2.de reg.iur. inquit quòd ſi perſona ſit docilis veniunt libri ad ſtudium neceſſarij,& loquitur,quando non alimenta,
2 ſed neceſſitas † fuit relicta,quia ſecundùm eum idem importat, & ſubdit idem eſſe,
3 quando relinquitur ſuſtentatio,† & idem dici poteſt, quando relinqueretur victus, quia eiuſdem eſt virtutis, vt per Vital. in tract.clauſu.in tit.an renuncia.poſſit alim. col.2. & quòd impenſa magiſtri pro diſciplina ſoluenda ſit,tenuit Rolan.in conſ.22. nu.8,vol.1.Benincaſ.in tract.pauper.in 7.q. in 2.ſpecia. iudicio. nu.34.qui tamen omnes intelligunt, quando perſona eſt docilis,&diſciplina conuenit ſuæ conditioni, & facultates eius, qui obligatus eſt,id ferunt,aliàs non.

Intellige tamen id verum eſſe, quando alimenta debentur iure ſanguinis, & officio iudicis, ſecùs ſi ex diſpoſitione hominis, vel iure actionis præſtanda ſint, quia
4 tunc non debetur expenſa † ſtudij, probatur in l.legatis.ff.de alim.& cibar.lega.vbi Bar. in princip.ita diſtinguit intelligendas leges in principio allegatas in alimẽtis debitis à lege, vel officio iudicis, ita quoque diſtinguit Bar.in d.l.de bonis. §. nõ ſolùm, & in tracta.alimento.num.3.Ange.in l.quidam cùm filium,colum.2. vbi etiam Imol. ff.de verbor.oblig. idem Ange.in l.cùm hi, §.qui tranſigit.ff.de tranſact.& dicit Bar.in d.l.quidam cùm filium, quod filius poteſt petere à patre, quòd faciat impenſam neceſſariam in conducendo magiſtrũ, ſequitur Iaſ.ibi.nu.33.cum ea quoq; diſtinctione tranſit Bal.in l.qui filium.ff. vbi pup.educ. debe.Ange.Aret.in tracta.de teſtam.glo.45. nume.6. Vital.in d.titu.an renuncia. poſſit alimen.colum.4. Iaſ. in d. l. cùm hi.§.qui tranſigit, nu.4. vbi ſubdit hanc eſſe veram concluſionem. Cordub. in l. ſi quis à liberis.§.non tantùm, nu.31.ff.de lib.agnoſcen. vel alen. Simon de Pret. de interpret. vlti. volunta.lib.4.dubit.11.nume.38. vbi tamen videtur contrarium innuere, quia pro alimentis fauorabilior interpretatio ſumenda eſt, ſicuti dicimus de pubertate, quæ dũ agimus de alimentis vltra ſolitum producitur, & fortè non eſt abſurda eius cogitatio, quia ſcientia magis eſt ad hominis vitam neceſſaria, quam panis. & quàuis prædicti diſtinguant inter alimenta iure ſanguinis debita, & ea quę debẽtur iure actionis, tamen nõ video rationem diuerſitatis, nam etſi fortè arctius cogat natura, quàm pactum, non tamen in plus cogit.

Infertur ex prædicta limitatione, quod promittens aliquem, vt filium tractare, vel alere, tenetur impẽſam facere in magiſtris conducendis, qui alimentarium imbuat liberalibus artibus,& diſciplinis,nam parẽtes tenentur filios, non ſolùm alere, ſed e-
tiam artibus imbuere, † ita declarat Bar. in 5
l.quidam cùm filium, in penul.quæſtione, ff.de verbor.obligat. & ſequitur ibi Imol. qui eum defendit ab impugnatione Angeli, ſequitur etiam Iaſ.ibi, nume.33. & facit, quia vt dixi in titulo, quibus, & à quibus debeantur alimenta, qui aliquem tenetur vti filiũ tractare ad ea omnia tenetur, quæ tenetur pater erga filiũ præſtare. cùm ergo pater filio teneatur prouidere de magiſtro qui eum humaniores doceat literas, eodem modo ad id tenebitur is, qui promiſit tractare, vt filium. in tãtum autem pater tene-
tur filium in arte aliqua inſtruere, † vt ſi nõ 6
faciat, nõ teneatur filius egenti illi ſubuenire, ita enim Solonis lege ſancitũ fuerat, vt Plutarch. refert in vita Solon. folio 6. citat,& ſequitur Iaſ.in d.l. quidam cùm filium,num.33.quod dictum,an verum ſit, examinaui in titulo, quibus ex cauſ.alimenta denegari poſſunt, ideo non repeto, ne ſim longior, etſi verum id foret nimis durum, & inhumanum eſſet, & grauior eſſet pœna quàm culpæ menſura.

Sed etſi omnes admittant filium,non ſolùm alendum, ſed etiam artibus imbuendum, tamen hæc opinio non mihi videtur probata in iuribus, quæ allegãtur. primum, enim, l.qui filium. ff. vbi pupil. educ.debe, nõ dicit, quòd filio hæc ſint præſtanda, ſed dicit quòd pupillus non repetit à tutore

quod

quod ille impendit in mercedes magi-
ſtrorum,qui ſeorſum pupilli diſciplinis
imbuerunt.ratio autem eſt,quia eiuſmo
di impenſæ fieri ſolebant à patre, ideò
iudicantur vtiles pupillò,non autem di-
cit textus, quòd frater teneatur id præ-
ſtare fratri vel ſorori,minus autem pro-
batur in l.de bonis.§.non ſolùm.ff.de Car
bon.edic.quia ibi loquitur de alendo du-
pillo proprijs bonis,& impenſis.

Imò quod magis eſt, ſi dicamus filio,
vel alij debitam eſſe expenſam magiſtri,
tamen id non deſcendit ab obligatione
alendi, nec impenſa magiſtri quicquam
commune habet cum alimentis: alimen
ta enim corpus ſuſtentant,ſed diſciplinę
animum colunt,ſine alimentis nemo po
teſt viuere,ſed ſine diſciplinis, & ſcien-
tijs vitam quilibet traducere poteſt, &
videmus plures ignaros literarum, quã
ſcientes,& iam diximus alimentorũ ap-
pellatione venire,quæ ad humani corpo
ris ſuſtentationem ſunt neceſſaria, ſciẽ-
tiæ aũt minimè ſunt ad ſuſtentationẽ cor
poris neceſſariæ, & in d.l.cũ quidã filiũ.
duplici in loco fit mentio de alimentis,
& mercede magiſtrorum,tanquàm diuer
ſis rebus, & eodem modo dicitur in l.de
bonis,non ſolùm, vbi quod non ſolùm a-
limenta, ſed mercedes quoq; magiſtro-
rum,atque ita quoque fit tanquàm de ſe-
paratis rebus mẽtio, vt ibi videri poteſt,
& copula inter alimenta & mercedes po
ſita denotat diuerſitatem, quia conſuè-
7 uit poni inter diuerſa,† gloſſ.in Rubr.ff.
de iur.& fact.igno.in l.ſi duo.C.per quas
perſonas nob.acquir. Abb.in c.ex parte.
vbi Rip.num.41.de reſcript.Iaſ.in l.1.nu.
2.in prin.ff.de iuſti.& iur.Pariſ.in conſil.
75.num.62.volum.2.cum ſimilib.non er-
gò virtute obligationis de alendo aliquẽ
venit merces ſerò impenſa in erudiẽdis
pueris, ſed ex alia obligatione ſeparata.
fruſtrà itaque diſputant Doctores,quòd
obligatus alere,teneatur impendere in
magiſtrorum mercedes, & quamuis ne-
mo quem viderim,id tangat,credo tamẽ
verum eſſe, ſed in conſulendo & iudicã-
do non eſt tutum diſcedere ab opinione
aliorum, pro quibus facit l.ius alimẽto-
rum.§.ad inſtructionem. ff.vbi pupill. e-
duc.debe.

Declara quoque principalem conclu-
ſionem procedere in ſtudijs neceſſarijs,
ſine quibus homo ſecundùm conſuetudi
nem, & conditionem ſuæ perſonæ viue-
re non poteſt: ſecùs in diſciplinis, quæ
apprehenduntur ad benè eſſe, putà, vt
quis ſit honoratior,& ditetur,vel ſplẽdi
dius viuat, quia in eas nõ cogitur impen
dere, † qui alimenta tenetur præſtare,vt 8
voluit Bartol.in l.1.§.nec caſtrenſe,in fin.
de collat.bonor.vbi dicit,quòd pater nõ
tenetur impendere pro filio ſtudente in
iure,dum tractat quęſtionem,an hęredes
patris teneantur proſequi impenſam,
quam cœperat facere defunctus pro ſtu-
dio filij, eandem diſtinctionem facit Bar
tol.in l.de bonis.§.non ſolùm. ff.de Carb.
edict.vbi dicit, quòd in ſtudijs homo di-
citur militare, & ſine eis poteſt honeſtè
viuere,hoc etiam voluit Ang.in Authẽt.
res quæ,colum.vlt. C.commun.de legat.
& in l.1.C.de Carbon.edict.Roman.in l.ſi
donatione.C.de collat. Cuman.in l.qui-
dam cùm filium.vbi etiam Iaſ.num.33.in
fin.verſic.non autem tenetur.ff.de verbo.
obligat. hoc etiam videtur voluiſſe Bar-
tol.in tracta.de duob.fratrib.num.17. vbi
dicit, quòd pater qui habuit filiũ ad ſtu-
dium,poteſt illum reuocare,nec tenetur
pro illo impendere, vſque ad finem ſtu-
dij, & infert idem eſſe in hæredibus pa-
tris, Bal. in l.omnimodò. §.imputari,nu.
7.C.de inoff.teſtam.

Cordub. tamen in l.ſi quis à liberis. §.
non tantùm,num.35.ff.de lib.agnoſc. vel
alend.dicit,ſi filius ſit bonæ indolis,&pa
tris conditio, ac ſubſtantia ferat, teneri
patrem pro filio impendere non ſolùm
in ſtudia liberalium, ſed etiam Iuris, &
Medicinæ,quia pater tenetur ad inſtitu-
tionem filiorum, l.ius alimentorum.§.
item ad inſtructionem.ff.vbi pupil.edu.
deb. & pro eius dicto facit quod voluit
gloſſ.in l.ſed & Iulianus.§.quod dicitur,
in ver.ſolebat.ff.ad Macedon.vbi inquit,
† quòd pater tenetur ſoluere pecuniam 9

quam filius in ſtudio agens mutuam accepit, intelligendo quatenus pater fuiſſet expenſurus domi, non autem vltra. mox ſubdit, quòd ſi filius ſit in ſtudio inuito patre, & pecuniam fuerit etiã à ſciente mutuat* tenetur pater, quaſi ceſſe-
10 rit in eius vtilitaté, ſcientia † enim filij eſt patris gloria, c. eſto, in fin. 95. diſt. hoc tamen non ita vrgent, vt diſcedendũ ſit à communi, & non obſtat tex. in d. l. ius alimentorum. §. item ad inſtructioné. quia
11 loquitur, quãdo impéditur de † re pupilli ad ipſius pupilli vtilitatem. non enim eſt dubium, quin ea impenſa ſit vtilis, quæ ſit pro inſtitutione pupilli circa ſtudia: ſecùs autem eſt cùm quærimus, an pater, frater, & alij, qui alere tenentur, debeant in diſciplinis impêdere pro filio, fratre, vel alijs perſonis. quibus obligantur ad alimenta. Præterea ille tex. loquitur de inſtitutione, quæ conuenit pupillo eiusq; ætati, atq; ita Grammatices, vel artium liberalium, non de alijs ſcientijs, quibus in ea ætate homines cõſtituti nõ conſueuerunt operam dare, & duci po-
12 teſt argumentum à titulo, & † lex eſt intelligenda, vt illi conuenit, l. Imperatores, vbi Bart. not. ff. de in diẽ addict. Bart. in l. fin. in prin. ff. de condi. indeb. Buerar. loco 45. colum. 5. ver. quartò poteſt ſumi. gloſſ. quoque in d. § quod dicitur. intelligi debet in ſtudijs liberalibus, non auté in alijs, in quibus dicitur quis militare, & hoc modo nõ repugnat opinioni Doctorum, imò nec etiam legibus aliter loquentibus. ſtabit ergò concluſio, quòd pater, vel alius teneatur ſolùm impédere in magiſtros liberalium artiũ, ſed Rebuff. de priuil. ſchol. priuileg. 11. nu 2. intelligit niſi inſpectis facultatibus paternis, & filij ingenio aliud videatur dicendum, de quo vide Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſt. effectu 17. num. 34. & 38. vbi num. 39. ponit, an pater teneatur emere libros filio ſtudenti.

SVMMARIA.

1 *Lectus ei præſtatur, cui alimenta debentur.*
2 *Lectus debetur ei, cui relinquitur victus, vel educatio.*
3 *Calcitra præſtari debet ei, cui relinquuntur alimenta.*
4 *Lecti appellatione veniunt ornamenta omnia, vt culcitra, linteamina, & alia.*
5 *Lecto vxori relicto à marito venit culcitra de ſerico, ſi qualitas perſonæ patiatur.*

QVAESTIO VII.

LECTVS quoque neceſſariò præſtandus † eſt ei, cui alimenta debentur, 1
l. inſtratum. l. quos nos. §. verbũ viuere. ff. de verbor. ſignific. venit enim appellatione alimentorum, & debetur alimentis legatis, quia ſine eo non poteſt quis viuere, Bart. in l. legatis, in fi. ff. de alimen. & cibar. legar. & in tract. aliment. num. 4. vbi dicit idem eſſe, quando lega- 2
tur victus, vel educatio, † ex quo ſine lecto non poteſt commodè viuere, gloſſ. & Doctores præcipuè Alcia. in l. inſtratum, & d. §. verbum viuere, Alex. in conſi. 178. num. 7. in princ. volum. 6. Capra conſi. 87. num. 11. & ſeq. Bologn. in conſ. 48. num. 8. vbi abſolutè ſequitur Barto. idem voluit Ang. in l. cùm hi. §. qui trãſigit. ff. de tranſ- 3
act. vbi ſubdit, quòd † etiam culcitra præſtabitur. ſequitur Iaſ. ibi nu. 3. in fin Picus in l. Titia. §. Titia cùm nuberet, nume. 161. ver. quartò dubitatur. ff. de lega. 2. Bertrã. in conſil. 180. colum. fina. volum. 1. & præter eos dicit Bald. in l. pen. §. ſeruus vxoris, colum. 1. in fin. verſ. & ideò quarta. ff. ſol. matr. quod lectus venit appellatione alimentorum, & diſputat an idem de lecto dicendum inter virum, & vxorem, quod de veſtibus, hoc etiam quod ſub nomine alimentorum veniat lectus, ponit Io. Lup. in Rubr. de donat. inter virum & vxor. §. 11. nu. 9. ver. hoc idem videtur dicendum, Rolan. in conſil. 21. num. 6. vol. 1. Simon de Pret. de interpret. vlti. volunt. lib. 4. dubita. 11. num. 39. & ſeq. vbi allegat Ang. Aret. & alios. Menoch. in tract. de arbitr. iud. caſu 170. num. 28. & ſeq. vbi poſt Rolan. loquitur de lecto, & culcitra, Firmian. in ſuo Repert. in ver. lectus, num. 5.

Aſcan.

Aſcan.Clem.de patr.poteſt.effect.17.nu.
38.& quod dicimus de lecto, non debet
ſtrictè intelligi de eo,ſuper quo requie-
ſcimus, ſed largè de omnibus ornamen-
14 tis,quæ omnia acccedunt lecto, † vt pro-
bat text.in l.librorum.§.fin. ff.de legat.3.
15 & ibi Bartol.dicit,quòd ſi maritus vxori
relinquat † lectum,veniet etiam culcitra
de ſerico,per text.in l.fina.§.1.ff.de aur.&
arg.lega.vbi Bart.idem dicit de lecto fe-
ſtiuo an veniat. eſt verum quod Iaco.de
Aret.quem ſequitur Bald.in l.1.nume.12.
C.de lega.tenet contrarium in lecto pre-
tioſo, & feſtiuo, quia non conuenit vi-
duæ,ſed quidquid ſit in vidua certum eſt
quod lecto legato veniunt ornamenta o-
mnia etiam de ſerico, vt per prædictos,
& ponit Flor.in l.ſed & ſi quid.§.propri-
etatis,in fin.ff.de vſufruct.& contra Bal.
pro Bart.ſtat Mantica in tract.de coniect.
vlt.volun.lib.6.tit.11.num.17. vbi tenet,
quòd etiam viduæ debeantur ornamenta
precioſa, quãdo ſimpliciter relinquitur
lectus. ornamenta autem lecti, quæ ſint,
nemo eſt qui ignoret ex qualitate perſo-
næ, venient culcitræ, & omnia fulcra, vt
inquit tex.in d.l.librorum.§.fi.ex quibus
inferri poteſt, quòd legatis alimentis
veniunt multa alia præter cibum & po-
tum.

Poſſet tamen ſecundùm ea, quæ ſuprà
diximus tractando de habitatione, & a-
lijs reſtringi hæc ſententia, vt procedat
quando relinquuntur alimẽta,non quan
do cibaria ſunt relicta, quia tunc ſolùm
præſtantur, quæ potum & cibum reſpi-
ciunt, vt diximus.

SVMMARIA.

1 *Equi vectura debetur procuratori, qui excur-
rit prædia domini.*
2 *Equus eſt pars alimentorum, quando ei relin-
quuntur, qui non poteſt ire pedeſter.*
3 *Teſti eunti ad deponendum datur victus, &
roncinus.*
4 *Teſti vt eat ad deponendum, ſoluitur vectura
nauis.*
5 *Carrocia ſeu rheda ei debetur, cui dantur ali-
menta,ſi nobilis ſit.*
6 *Aduocato exeunti prouinciam dantur alimen-
ta, & vectura equi.*
7 *Ruſtico qui non poteſt ire pedeſter, non datur
equus,ſed aſinus.*
8 *Perſonæ conditio ſpectanda eſt in omni-
bus.*
9 *Conceſſo vno,venit id omne, ſine quo conſequi
non poſſet quod eſt conceſſum.*
10 *Securitas alicui conceſſa, extenditur eti-
am ad equum.*

QVAESTIO VIII.

EX EODEM fonte oritur, quòd
ſi alimentarius nobilis ſit, ita quòd
eum non deceat pro ſui qualitate,
& condicione pedibus incedere, equus
ei eſt præſtandus, ſiue percurrat prouin-
ciam, ſiue ciuitatem perambulet mo-
do aliquo impeditus pedeſter ambula-
re, vt probatur in l.idemque, §.Labeo.
ff.manda. vt procurator † qui prædia do- 1
mini excurrit, imputat domino vectu-
ras equorum, quibus vſus eſt in curan-
dis negotijs domini, & per illum tex-
tum inquit Baldus in l.ſolet.§.non verò,
nume.primo. verſic.nota quòd à ſubdi-
tis.ff.de officio proconſul.& legat.quod
in eo, qui ſecundùm condicionem ſuæ
perſonæ non poteſt ire pedes,† equi ſunt 2
pars alimentorum: & infert, quòd & ſi
officialis non poſſit à ſubditis emere do-
mos, vel agros, tamen poteſt emere e-
quum, quia non debet ire pedes,& idem
Baldus in l.quoniam liberi, in princip.
C.de teſtib. dicit, quòd teſti conducto
ad deponendum, ſolui debent vecturæ
equorum, ſi qualitas perſonæ id exigat,
& mouetur per textum in d.§.idem La-
beo,& Salicet.in ea l.quoniam liberi,nu.
1.per eundem textum dicit, quòd teſti
non ſolùm victus dandus, ſed etiam ve-
ctura † roncini vel nauis, ſi qualitas per- 3
ſonæ expoſcat, atq; ita quod de equo di-
citur, extendit Salic.ad nauem,† & eſt ra- 4
tionabile, quando iter poſſet æquè com-

modè fieri per aquam, vel quando aduerſa valetudine impeditus nô poſſet equitare, & eadem ratione hoc ipſum dici
5 poſſet de rheda ſeu carrocia, † quibus nunc ferè omnes nobiles vtuntur, vt cum minore incommodo vehãtur, & de procuratore. quod repetat vecturas, ponit Bald. in l. etiam. C. mand. per d. §. idem Labeo. ſubdit tamen, quòd ille text. loquitur de modicis vecturis, & Bald. in l. 1. nume. 10. de ſuffrag. dicit, quòd Aduocato exeunte prouinciam dari debet equus.
6 † & licèt dicat exeunti prouinciam, tamen idem eſt quandocunq; exit ciuitatẽ vel locum, quia eſt eadem ratio Alexã. & Bar. in l. ſuper creandis. C. de in. fiſ. lib. 10. & prædictam deciſionem ſequitur Marſil. in Rubr. C. de probat. num. 15. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. non tantùm, nu. 26. ff. de lib. agn. vbi tamen declarat id procedere in nobili, at ruſtico, vel vili per-
7 ſonæ, ſi pedes ire non poteſt, vult dari, † allegat gloſſ. in d. §. idem Labeo, in ver. optare. allegat item Bal. Sal. Barba. & Marſil. qui mihi id non dicunt, ſed generaliter loquendo aſſerunt nobili cibos delicatos, ruſtico verò viles & groſſos deberi ab eo qui alimenta præſtat. ſubdit etiã deciſionem Baldi non benè deſumi ex eo §. idem Labeo. quia ibi ideò debentur vecturæ, quia aliter non poteſt procurator excurrere, at alimentarius põt non excurrere, ſed mox in ſe reuerſus inquit, quòd vbi pro dignitate alimentarius equitare debet, tunc debet præſtari, & ſanè leuiſſima fuit Cordub. dubitatio, quia licèt poſſit alimentarius non excurrere, non tamen debet eſſe ſemper in domo. putà, ſi laboret articulorum morbo, vel arterica, vel alio ſimili, nónne equo vehendus erit? vel ſi etiam ſanus ſit, & ex contingentia facti deceat illum exire ciuitatẽ, vel etiam ambulare, nónne equus erit dandus? ſemper enim ſpectanda eſt per-
8 ſonæ † conditio, l. plenum. §. equitij. ff. de vſu & habita. l. ſi quis filio exhæredato. §. irritum. ff. de iniuſt. rup. teſt. l. ſed ſi quid. §. mancipiorum. ff. de vſu. c. ſolitæ, de ma. & obed. c. cùm de beneficio, de præb. in 6.

& vno conceſſo, † venit id omne, ſine quo 9
illud conſequi non poteſt, c. cùm quid. vbi notat. de reg. iur. in 6. proptereà Imol. in c. innouamus, de treug. & pac. dicit,
quòd ſi alicui conceditur ſecuritas, † vt 10
venire poſſit ad ciuitatem, nec ille poſſit ſine equo accedere, extendetur ſecuritas etiam ad equum, ſequitur Pel. ibid. in prin. Marſil. in d. Rub. C. de probat. nu. 16. Cùm ergò alimenta alicui debentur, ſine dubio vecturæ, vel equorum, vel nauium, vel aliorum erunt præſtandæ, ſi qualitas negociorum, vel perſonæ id exigit, in quo plurimum verſabitur arbitrium iudicis, qui pro rei qualitate diligenter examinabit negotium ſibi propoſitum.

SVMMARIA.

1 *Alimenta de fructibus, & redditibus, non de proprietate præſtanda ſunt.*

2 *Alimenta non debentur, quando ex fructibus nihil eſt perceptum.*

3 *Hæres non tenetur integrum legatum alimentorum præſtare, quando tot fructus nõ ſunt percepti, etiam ſi taxata ſit quantitas.*

4 *Eccleſia vendit vaſa omnia aurea, & argentea tempore neceſſitatis.*

5 *Eccleſia aurum habet, vt pauperibus ſubueniat.*

6 *Alimenta præſtantur de fructibus, etiam ſi hæres non fecerit inuentarium.*

7 *Alimenta capi nõ poſſunt authoritate propria, quia egent liquidatione.*

8 *Filius non vendit proprietatem, vt alat patrẽ, quia ex ea ipſe quoque alendus eſt.*

9 *Pater vt alat filium non vendit proprietatem, ſed de fructibus prouidet.*

10 *Pater alit filium diuitem, ſi tamen fructus ſuorum bonorum non ſufficiunt, nec filius cogitur vendere.*

11 *Patronus vt alatur ab eccleſia, non debet vendi fundus, ſed de redditibus præſtantur alimenta.*

12 *Pater non cogitur minuere patrimonium exiſtens in mercibus, & pecunijs, vt alat filium.*

13 *Pecunia non debet conſumi vt ex ea alatur is, cui ex illa alimenta relicta ſunt, ſed poni debet ad lucrum.*

14 *Ali-*

14 *Alimenta ita ex redditibus præſtanda ſunt, vt non omnes conſumantur, ſed pars conſeruetur pro cautione ſequentis anni.*

15 *Cedens bonis cum vult deducere ne egeat, attenduntur redditus, non proprietates bonorum.*

16 *Maritus pro ſoluenda dote non cogitur vendere rem magni valoris, & redditus, vt ibi, & num. 19.*

17 *Alimenta præſtanda ſunt ex proprietate, quando debentur onerato titulo.*

18 *Maritus vxori dotatæ præſtare cogitur alimenta etiam vendendo proprietatem.*

19 *Maritus cogitur rem magni valoris, & modici redditus vendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & alimenta ſibi ipſi prouidere.*

20 *Cedens bonis cogitur proprietatem vendere, vt ex ea alatur ſi iudici videatur.*

21 *Proprietas vendi debet pro ſoluendis alimentis neceſſarijs, ſecus pro ijs quæ ad decorem.*

22 *Primogenitus ſoluit ſecundogenito alimenta ex proprietate, quando redditus non ſufficiunt.*

23 *Legitima ſolui debet de proprietate hæreditaria, non de fructibus.*

24 *Alimenta vt præſtentur ei, qui futurus eſt dominus vendi poteſt proprietas.*

25 *Grauatus reſtituere quidquid ſupererit, poteſt quartam ſubſtituto reſeruandam alienare, vt ſe alat.*

26 *Grauatus alij reſtituere ſub conditione dicitur interim dominus.*

27 *Proprietas vendi poteſt, quando alicui relictũ eſt quod poßit ſibi facere expenſas.*

28 *Proprietas vendi poteſt pro alimentis præſtandis, quorum quantitas eſt in relinquente taxata.*

29 *Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*

30 *Præſumptio cedit veritati.*

31 *Legatum alimentorum videtur taxatum, quãdo teſtator reliquit qualia conſueuit præſtare.*

32 *Certum dicitur quod ex relatione certificari poteſt.*

33 *Hæres ſine inuentario non præſtat alimenta vltra vires hæreditatis. fallit tamen vt ibi.*

34 *Legatum alimentorum quantumuis taxatum nõ eſt præſtandum vltra quam ferant redditus, quando factum eſt inuentarium.*

35 *Hæres an teneatur ſoluere alimenta de proprio, quando legatum eſt taxatum.*

36 *Hæres tenetur de proprio ſoluere alimenta etiam facto inuentario quando eſt taxatum legatum, & proprietas eſt aliquando allatura vtilitatem.*

37 *Hæres ſoluit legatum de proprio, quando teſtator prohibet bona alienari, & mandat legatum ſolui.*

38 *Proprietas vendi debet pro præſtandis alimentis debitis iure ſanguinis.*

39 *Bona ſubiecta fideicommiſſo poſſunt alienari pro alimentis grauati.*

40 *Serui hæreditarij, vt alantur. proprietas venditur, ſi fructus non ſufficiant.*

QVAESTIO IX.

VISVM eſt de rebus, quæ in cauſam alimentorum pręſtari debent. nũc agendum ex quibus rebus alimenta præſtanda ſint, & hæc eſt principalis concluſio in hac materia, quod ex redditibus, & acceſſionibus, † ac fructibus patrimonij ſolui debẽt alimenta ſiue in teſtamento relicta, ſiue alia ex cauſa debita, non tamen vendi debet proprietas, vt ex eius pretio quis alatur, l. ius alimentorum, circa principium, ff. vbi pupil. educa. deb. l. penult. in princ. ff. de alimen. & cibar. legat. l. 1. §. mulier, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. l. Imperator, in fin. ff. ad Trebell. vbi Bart. poſt Iacob. de Are. dicit leges volentes alimenta moderari ſecundum quantitatem patrimonij debere intelligi reſpectu fructuum, non reſpectu valoris ipſius patrimonij, idem voluit Barto. in l. penult. in princ. ff. de aliment. & cibar. lega. vbi loquendo in alimentis legatis dicit quod hæres non debet vendere proprietatem, ſi fructus minime ſufficiunt. ſed ſat eſt ſi præſtet pro modo fructuum, Bald. in conſi. 237. num. 1. volum. 1. Ang. in d. l. Imperator, vbi refert ſe cum Bald. conſuluiſſe apud Ariminum, quod ſi in hæreditate extarent prædia magni valoris, & modici redditus, qui non ſufficiunt ad alimenta, veluti palatia, & terras, non poterit hæres ponere manum ad illa, vt ex pretio præſtet alimẽta, allegat text. in l. qui bonis, ff. de ceſſio. bonor. &

eum textum dicunt ſingularem Docto-
res varijs in locis, & Ang.in l.1.C.de leg.
tenet eandem deciſionem repetens ſe cũ
Bald. ſecundùm eam conſuluiſſe, hoc et-
iam tenuerunt Ang.Imol.& Sali.in locis
citatis per Alexan.in l.Imperaror.nume.
5.ff.ad Trebellian.Alexan.conſil.73.num.
5.volum.1.& Caſtréſ.ibi, num.8.ait illam
l.qui bonis, eſſe ad hoc mirabilem, & ſub
2 dit quod ſi vno anno † ex fructibus nihil
perciperetur, nihil eſſet præſtãdum pro
alimentis, Cuman.in conſil.30.numer.4.
vbi loquitur in alimentis legatis Caſtr.
in conſil. 406.in 2. dubio, volu.1.vbi for-
tius loquitur, quando teſtator pro ali-
mentis reliquit taxatiuè certam quanti-
tatem bladi, fruméti, hordei, & aliarum
rerum, quæ neceſſaria ſunt pro alimen-
tis.quia nihilominus, ſi deductis oneri-
3 bus, & taleis nihil ſuperſit, hæres † nõ co
getur legatum eo modo taxatum præſta-
re, de quo tamen dicã paulo infra, & hãc
ſententiam procedere ex iuris commu-
nis diſpoſitione latè ponit Barbat.in cõ
ſil.63.colum.3.verſicu. & ſi quiſpiam di-
xerit, volum.2. vbi poſt Bald.in l.volũta-
tis, C.de fideicom.inquit, teſtator legan-
do alimenta cenſetur in dubio intellige
re quod præſtantur de redditibus patri-
monij, per id quod poſuit Iac.de Are.in
d.l.Imperator.ſubdit tamen poſt Sali. in
l.ſi quis ad declinandã, C.de epiſc.& cle-
ric.quod ſi in hæreditate ſint multa mo-
bilia vendi debent, & ex eorum pretio
comparari ſtabilia ex quorum fructibus
ſoluantur alimenta, & quod immobilia
bona hoſpitalium non poſſunt vẽdi pro
alendis pauperibus, quod tamen eſt fal-
4 ſum quia tempore neceſſitatis † aurea, &
argentea vaſa ad eccleſiæ vſum parata vẽ
duntur, vt dixi ſuo loco, & eſt tex.in l.ſan
cimus, C.de ſacroſ.eccleſ.vbi hoc tenent
glo.pen.Bart.& Bal.gloſſ.in 12.quæſt.2.in
princip.in verſ.quæritur.habet enim ec-
cleſia aurum, vt pauperũ neceſſitatibus
5 † ſubueniat.cap.verum. in princip. duo-
d.cima, quæſt.2. Benincaſ.in tractat.pau-
pri.a.in 7.quæſt.princip.in 4.ſpecia. nu-
m.. 15. vbi firmat hanc concluſionem
multos allegando.quidquid autem ſit in
hoſpitali, & in alimentis, quæ per mo-
dum eleemoſynæ præſtari debent, cer-
tum eſt, quod in alijs attenduntur reddi-
tus non valor proprietatis, & Barbat. in
d. conſil. 63. loquitur in legato facto nu-
ribus, & Bald.in d.l. voluntatis, numer.
4.& 5.C.de fideicommiſſ.inquit alimen-
ta non eſſe præſtanda ex venditione fun-
di etiam ſi hæres † inuentarium non fe- 6
cerit, ſequitur Ioann.de Amic. in conſil.
56.in fine, vbi aut ait eſſe elegans dictum.
ſed mihi Bald.eo loci hoc non dicit, pri-
mum enim vult, quod ex acceſſionibus
præſtentur alimenta, mox ad aliam quæ-
ſtionem tranſeundo ait hæredes non te-
neri vltra vires hæreditatis ad alimenta,
licèt inuẽtarium non fecerint, quæ eſt di
uerſa quæſtio, & tetigi in titulo de pri-
uileg.alimento.& quod alimenta ex fru-
ctibus præſtanda ſint, non de proprieta-
te, ponit Barto.in tractat. alimento.in fi.
Vital.in tracta.clauſu.in tit. an renuncia.
poſſit alimen. colum. 11. in fin.verſic.ſed
ſi quæratur, & colum. ſequenti, vbi latè
diſtinguendo comprobat eam opinionẽ,
Gozad.in conſil.95.nu.4. vbi infert quod
ex quo † egent liquidatione, non poſſunt 7
capi authoritate propria, Papien.in for.
libel.quo agit pro lega. rei ſingu.in prin.
num.67.vbi ſimpliciter dicit non eſſe vẽ
dendam proprietatem, Bertran.in conſi-
lio 268.num.1.volum.2.Picus in l.Titia, §.
Titia cùm nuberet, ff.de leg.2.vbi allegat
Bald.in d.conſi.Rolan.in conſil.22.nume.
21.volum.1. Cordub. qui alios citat in l.ſi
quis à liberis, §.ſed ſi filius, numer.6.ff.de
liber.agnoſcen. & alend. Simon de Pre-
tis de interpretatio. vltim. volunta.lib.
4.dubitat.11.nu.70.vbi multos congerit,
Lancello.Gallia.in conſuetudine Alexã.
in verſ.ſolidos. num.149. Menoc.de arbi.
iudic.caſu 169.nume.3. & multi alij infe-
rius allegandi.

Hinc infertur quod filius, vt patrem
alat, non tenetur vendere proprietatem,
ex qua ipſe † quoque alendus eſt, vt pro- 8
batur in l.Imperator.ff.ad Trebellia.qui
proprie loquitur.

Eodem

Eodem modo pater, vt alat filium, non
9 †tenetur vendere proprietatem, Bolog. conſi.10.num.3.Aret.l.alimenta,C.de nego.geſt.Crau.qui loquitur in filia naturali,conſil.199.num.11.Alciat.in conſil.343. num.4.& plures alij.

Imò fortius voluit Bald. in l.fin.§.ipſum autem.C.de bon. quæ liber. quod & ſi pater non teneatur alere filium qui ha-
10 bet alimenta, tamen ſi filius bona habeat cuius redditus non ſufficiant ad ipſius† alimenta, alendus erit à patre, nec ei opponere poterit quod vendat bona,& alat ſe ex pretio bonorum ſuorum, quia dicitur non habere, cum non aliter poteſt habere, quam ex venditione proprietatis, & ſubdit ibi Bald. hoc eſſe notatu dignum, ſequitur Bologn. d.conſil. decimo, numer. 3. Cordub.in d. l. ſi quis à liberis, in prin.num.41. & 42.addo Aret.in l.alimenta,C.de neg.geſt.Deci.l.diuus,in fin. ff.de neg.geſt.

Infertur item, quod vt patronus alatur non debet proprietas vẽdi, ſed ea de fru
11 ctibus danda ſunt, † vt concludit Lambertin.in tractat.de iure patron.lib.3.articu. 2.num.7.& articul.6.nu.23. in tertia principali quæſtione, Lancello. in d.ver.ſolidos,num.151.in fin.

Infertur quoque quod ſi totum patrimonium conſiſteret ſolum in mercibus,
12 vel pecunia ſeu capitali, non eſt illud † minuendum, vt præſtentur alimenta, vt in patre ponit Alcia.in conſ.143. nu.4. vbi fortius dicit quod nõ tenetur illud capitale exercere in negociationibus, vt filium alat, quod tamen eſt durum, & forte non verum, quia imò cogitur pecuniã in emptionem prædiorum conuertere, vt ex fructibus ſoluantur alimenta, vt dicam infra, hac eadem quæſtiõe, ſequitur Lancello.d.ver.ſolidos,nu.151.

Infertur pari modo, quod ſi alimenta relicta ſint ex certa pecunia, non debet illa conſumi in alimenta, ſed poni debet
13 penes mercatores † ad honeſtum lucrũ, & legatarius ex lucro ſumit alimenta, ita Barto.in l.diui Seuerus, in fin.ff.ad leg. Falcid.mouetur ex text. in c. per veſtras, de donatio.in virum & vxor.cum Barto. tranſeunt Angel.Caſtrenſ.& Alexand.in d.l.diui Seuerus, Bald.Roma.Salicet.Barbat.& alij quos citat Lupus in d.c per veſtras, in tertio notab.verſicul.7.infertur, numer.1.vbi ait, quod hodie pecunia debet penes mercatorem ad honeſtum lucrum deponi omnibus illis caſibus, quibus alias tenebatur quis ponere ad vſuram, & ſubdit quod poteſt etiam conuerti in emptionem prædiorum, Alciat. qui clarius in noſtro propoſito loquitur in conſil.243.numer.4.vbi in patre dicit, quod non tenetur filium alere de capitali, Simon. de Pret. in d.tractat. libr. 4.dubit.11. numer.71. vbi dicit quòd hoc caſu alimenta præſtanda ſunt de lucris traffici ſeu negotiationis, nõ de capitali, Cordu.in d.l.ſi quis à liberis,§.ſed ſi filius, n. 11.ff.de liber.agnoſcen. vel alen.Lancell. in d.ver.ſolidos,num.151.

In tantum autem alimenta ex redditibus ſoluenda ſunt, vt non etiam omnes redditus in eam cauſam erogandi ſint,
ſed ita, vt ex eis aliquid ſuperſit, † vt pro- 14
bat tex.in l.ius alimentorum.in princip. ff.vbi pupill. educ.debe. & ibi hoc nota. Angel.Pariſ.in conſil. 89. num.28.vol.2. Cordub. d.§. ſed ſi filius. nu.7. Vital.in d. ver.col.12.circa princip.

Infertur etiam quod vbi quis ceſſit bonis, quo caſu ſi veniat ad pinguiorem fortunam non poteſt exigi vltra quàm facere poſſit deducto ne egeat, vt diximus ſuo loco, tali caſu ad cognoſcendũ quid facere poſſit, & an poſſit egere vel non, non attẽditur proprietas rerum ſed fru- 15
ctus † & redditus, vt eſt text. in l.qui bonis,ff.de ceſſio.bono.vbi Bart.hoc notat, & illum textum dicunt ſingularem multi, quos ſupra citaui hac eadem quæſtione, & Bal.in l.ſi maritus, ff.ſoluto matrimonio, prout eum intelligit, Imo.ibi dicit, quod maritus, qui tenetur ſolum in quantum facere poteſt, ſi habeat poſſeſſi-
onẽ magni † valoris,& modici redditus, 16
nõ cogitur illã vendere, & cum hac ſententia reſidere videtur Deci. in l.diuus, in fi.ff.de re.iur.Are.in §.itẽ ſi quis, in fi.Inſt.

de

de actio. & idem voluit ante eos Bartol,
in d.l.qui bonis, ſequitur Boer.in deciſ.
19.nu.7. Vital.loco prædicto,col.12.circa
principium,& hæc opinio eſt veriſſima,
quando in genere quęrimus,an qui tene-
tur in quantum facere poteſt,retineat ſi-
bi bona habita ratione reddituũ non pro
prietaris, ſed quoad ſpeciales caſus ma-
riti, & vxoris patitur aliqualem diffi-
cultatem,vt apparebit infra ex diſtincti-
onibus dandis.

Quod autẽ dictum eſt,alimenta præſtã
da eſſe de fructibus,non autem poſſe alie
nari proprietatem,non procedit, quãdo
17 alimenta debentur titulo oneroſo,† quia
tunc proprietas vendi poteſt,ita Alex.in
l.marito, in fi.ff.ſolu,matri. vbi infert ad
maritum, qui tenetur præſtare alimenta
vxori ex titulo oneroſo reſpectu vxoris;
is enim quamuis exigi non poſſit vltra,
quam facere poteſt, tamen cogitur ven-
18 dere,† vt dotes reſtituat, vel percipiat ſi-
bi alimenta,ſequitur Deci. in d. l.diuus,
in fi,ff.de reg.iur.idem Alex. in l.ſi mari-
tus,nu. 4.verſ.ſed ad iſta.ff.eod.tit.

Declara etiam non procedere, quãdo
agitur de alienanda proprietate, non vt
ex pretio ſoluantur alimenta, ſed vt pre
tium cõuertatur in emptionem prædio-
rum, & ex illorum fructibus quis alatur,
quia tunc vendi debet proprietas, cum
hoc modo ſatisfiat vtriq; parti, ita decla-
rat Imo.in l.ſi maritus, verſ. Secundo ad-
do quid iuris,ff.ſol.matr.vbi infert quod
19 maritus cogitur† rem magni valoris vẽ-
dere, quando ex pretio poteſt dotem ſol
uere,& ex reſiduo emere prędia quorum
fructus ſufficiant ad alimenta, quia qui
poteſt facere quod poſſit, videtur poſſe,
c.qui poteſt,de regu.iur. in 6.& maritus,
qui ex venditione poteſt habere victum,
& ſoluere,dicitur ſoluendo,& poſſe ſol-
uere, intellige tamen in bonis quæſitis
ante ceſſionẽ,& ſecus eſſe in quęſitis poſt
ceſſionem & cum eo tranſit Iaſ. in §. ſed
& ſi quis.nu.11.Inſtit. de actio. Are.in d.§.
item ſi quis, in fin. Inſtit.eod.tit.

Intellige etiã niſi iudici aliter videa-
tur,quia tunc proprietas vẽdi poteſt,ita
loquendo in eo qui ceſſit bonis,† voluit 20
Bal.in l.fi.n.6.C.qui bon.ced.poſſ.Petrin,
Bell.in tract.de re milit.tit. de ſalmis cõ-
duc.n.45.ſequitur Menoc.in tract.de arb.
iud.caſu 183.nu.25.& ſeq.Nam inquit Bal,
quod nimium delicatus debitor non de-
bet audiri, nec creditor nimiũ oneroſus.

Rurſus intellige, quando tractatur de
alimentis præſtandis ſecundum decorẽ,
& condecentiã, quia tũc proprietas pro
eis ſoluendis non eſt alienanda: vt vbi a-
gimus de neceſſarijs ad vitæ ſuſtentatio-
nem, tunc ſi fructus non ſufficiant eſt ad
alienationem deueniendum, vt loquẽdo
de alimentis patri debitis † à filio voluit 21
Cordu.in d.l.ſi quis à liberis, in prin. nu.
40.& monetur, quia ſi pater poteſt filiũ
vendere, vt famis neceſſitati ſubtrahat,
multo magis compellere poterit filium
ad vendendum bona, quę in comparatio-
nem perſonę nihil ſunt, ſed id quidẽ pro
cedere poteſt in fauorem patris,ſed non
haberet locum in alijs, niſi vbi agitur de
alimentis præſtandis per modũ eleemo-
ſynæ, quo caſu ſeruanda eſt diſtinctio,
quam adduxi in titulo, cui,& à quibus a-
lim.debean.dũ de eleemoſyna tractaui.

Similiter ex proprietate, non ex fru-
ctib. præſtanda ſunt alimenta ſecundoge
nito, quando ex principis conceſſione cõ
ſtituitur maioratus ſub cõditione, quod
ſecundogenitis præſtentur alimenta, &
tunc primogenitus non poterit ex † red- 22
ditibus ſingulo anno alimẽta ſoluere,ita
declarat Roder.in l.quoniã in prioribus,
in 2.limit.nu.12.C.de inoffi.teſta.& ratio
eſt,quia hæc alimenta ſuccedunt loco le-
gitimæ,quæ non ex fructibus, ſed ex ipſa
hæreditatis ſubſtantia ſolui debet, † vt 23
probatur in l.ſcimus,§.repletionẽ, C. de
inoffi.teſta.latè Menoc.de arbi. iudi.caſu
163.& dictam opinionem tenet Lup.in c.
per veſtras,in 3.not.§.23.nu.7.& alios cita
ui in titulo,quanto tempore præſtent. a-
lim.in 1.quæſt.in 2.limit.Cordub.in d.l.ſi
quis à liberis.§.idem reſcripſit.nu.144.ff.
de liber.agnoſ.inuenio tamen quod prę-
ter alios hanc ſententiã impugnat Vaſq.
de ſucceſſio.creat.lib.1.§.10.num.396.vbi
latè

latè agit, vide tamē quæ dixi in loco præ-
citato, ne idem bis repetatur.
Limitatur etiam principalis cōcluſio
non procedere, quando alimenta ſunt p̄-
ſtanda ei qui futurus eſt dominus, quia
24 tunc vendi † poſſunt prædia, vt pręſtētur
alimenta, eſt text. in l. 1. §. mulier. ff. de vē.
in poſſ. mitten. per quem ita voluit Imo.
in l. Imperator, col. 2. ver. adde quod Bar.
ff. ad Treb. & ibi eum ſequitur Alexā. col.
2. nu. 5. ver. addit tamen, & ibi in additio.
ad Bart. idē voluit Barbat. in conſ. 63. col.
3. ver. & ſi quiſpiam diceret, vol. 2. Simon
de Pretis in d. tract. vlt. vol. lib. 4. dubita-
tio. 11. num. 73.
Item reſtringitur, vt nō procedat, quā
do quis rogatur reſtituere, quod ſuper-
ſit: tunc. n. licèt regulariter teneatur re-
ſeruare quartā hæreditatis, tamen pote-
25 rit illam alienare, & diminuere, † vt ſe a-
lat, eſt text. clarus in Authē. contra roga-
tus, in fin. C. ad Treb. & ibi hoc not. Ange.
ſubdens hoc alibi non haberi ita clarè, vt
ibi, & in corpore vbi ſumitur, Alex. in d.
l. Imperator, nu. 5. ver. addo aliam limita
tionem, Barbat. d. conſ. 63. col. 3. ver. & ad-
duco ad hoc, vol. 2. Simon d. dubita. 11. nu.
73. ſed et ſi nemo quem viderim impug-
net limitationem hanc, eaq́; ſit meo iudi
cio veriſſima, non tamen probatur in eo
textu, quia ibi non fuerunt relicta alimē-
ta, ſed proprietas: nam hæres inſtitutus
26 pendente conditione † vel die fideicom-
miſſi, eſt interim dominus, vt probaui in
conſ. 73. & ideo cū ius in proprietate ha
beat, non eſt mirum, quod poſſit illā alie
nare pro conſequendis alimentis. Nam
regulare eſt quod bona fideicōmiſſo ſub-
iecta poſſint alienari ꝓ alimētis grauati,
vt dixi, & declaraui in tit. quę ſint alimēt.
priuil. at ſecus, quādo alicui ſunt alimēta
relicta, ideo hæc limitatio non conuenit
quæſtioni noſtræ, ſed bene verum eſt qđ
grauatus reſtituere quod ſupererit, pōt
alienare etiam de quarta aliàs ſubſtituto
reſeruanda.
Dicebat ex prædicta deciſione Simon
d. dubitatio. 11. nu. 7. & 10. quod relinquēs
27 alij, quod poſſit ſibi facere expenſas, † vi-
detur alimenta relinquere adeò priuile-
giata, quod eo caſu, ſi fructus non ſufficе-
rent, poſſet vēdi proprietas per tex. in d.
Auth. contra rogatus, vbi dicit quod po-
teſt hæres quartam diminuere ſi nō poſ-
ſit aliter facere expenſas, ſed ex hoc non
infertur qđ vendi poſſit proprietas, quā
do mandat teſtator, quod alicui fiat expē
ſa, propterea deciſio Simonis eſt falſa, iu
reque, & ratione deſtituta, nam aliud eſt
quod grauatus poſſit alienare pro ſuis
expenſis, aliud verò quod is, cui expēſæ
debentur poſſit alienare proprietatem.
Alio etiam modo declaratur cōcluſio
noſtra vt non procedat, quando legatum
eſt à teſtatore taxatum: putà, † quia relin 28
quit tantum frumēti, vini, olei, lignorū,
& aliorum, quæ ad alimenta ſunt neceſſa
ria. Nam tunc ſi fructus hæreditatis non
ſufficiant ad illa præſtandum, vendi po-
terit proprietas, ita declarat Bertran. in
conſ. 268. nu. 2. & ſeq. vol. 2. quia Doctores
oēs ſupra ad cōprobationem regulæ cita-
ti loquuntur, quando legatū eſt ſimplex,
& indeterminatū, & liquidatione eget,
tunc enim ex coniecturata teſtatoris vo-
luntate declaratur, & taxatur, & quia te-
ſtator nō præſumitur voluiſſe hæredita-
tis ſubſtantiā minuere, ideo ex quāti-tate
reddituum reſtringitur, at vbi teſtator
taxauit, reſultat clara, & expreſſa volūtas
teſtatoris, quid & quantū præſtari volue
rit, & quando ſumus † in claris non eſt o- 29
pus conicturis, l. continuus, ff. de verbo.
obli. & præſumptio † veritati cedit, l. cū 30
de indebito, ff. de probatio. & prędictam
deciſionē videtur tenere quoq; Natta in
cōſ. 387. nu. 7. & ſeq. vbi fortius dicit lega
tū alimentorum videri taxatum, quādo
teſtator † relinquit qualia præſtare con- 31
ſueuerat, quia dicitur certū quod ex † re- 32
latione certificatur, l. certū. ff. ſi cert. pet.
idem etiam placet Phan. in tract. de inuē
ta. par. 7. nu. 57. & prædicti omnes dicunt
quod & ſi heres, qui non fecit inuentariū
non teneatur alimenta præſtare vltra vi-
res hæreditatis, ſecund. Bal. in l. volunta-
tis. C. de fideic. tamen quādo legatū eſt à
teſtatore taxatū ad † certam quantitatē, 33
tunc

tunc hæres cõpellitur vltra vires, de hoc tamen dixi in tit. quæ ſint aliment. priui.

Hæc tamen opinio Bertra. poſſet eſſe vera, vbi hæres non feciſſet inuentariũ, at facto inuentario videtur quòd legatũ quantumuis taxatum nõ debeatur vltra
34 † quam ferant redditus bonorum, vt voluit Caſt. in cõſ. 406. in 2. dubio, vol. 1. vbi fortius vult procedere hoc etiã ſi foret relictũ de bonis ſuis, quia nihilominus ſi bona non reddant tantum nõ debebitur, ego tamẽ exiſtimo deciſionem Bertran. veram, & Caſtr. in loco præcitato nõ quærit, an vendi poſſit proprietas hæreditaria, ſed an hæres † teneatur de proprio,
35 quod eſt diuerſum à quæſtione noſtra. Imo vbi proprietas foret hæredi aliquando allatura vtilitatem, innuit Caſt. quod teneretur hæres de proprio alimẽta præ-
36 ſtare, † & eam impenſam compenſare cũ proprietate, quam mox eſt habiturus, argumento l. filiusfamiliàs, §. apud Marcellum, ff. de lega. 1. hoc tamẽ vltimum dictũ non procederet, quando factum eſſet inuentarium, item nec quando alimenta ſunt indeterminatè relicta: at vbi eſſent taxata à teſtatore, & nullum factum inuẽtarium, non video quomodo teneatur hæres ſoluere de proprio, cum de bonis teſtatoris omni caſu ſoluenda ſint, & ſolui poſſint. in dubio enim teſtator non præſumitur hæredem grauare in bonis proprijs, ſed in hæreditarijs. poſſet autem ſuſtineri opinio Caſt. ſecundum terminos prædictos, quando teſtator prohibuiſſet
37 bona † alienari, & legatum ſolui mandaſſet, quia tunc hæres ſolueret de proprio, argumento eorum, quę ponit Cra. in cõſ. 25. nu. 25. propterea Phanuc. d. par. 7. nu. 58. hæſitans ſuper d. Caſtr. reliquit cogitandum, & Lancell. Gal. in conſuetu. Alexan. in ver. ſolidos, nu. 152. dicit eam repugnare communi opinioni.

Reſtringitur pariter concluſio noſtra, vt nõ procedat, qñ alimẽta ſunt præſtãda
38 iure ſanguinis † in caſib⁹ quibus tenetur quis alere, quia tunc vẽdi poſſunt bona, vt ſoluãtur alimẽta. ita Simon in d. interpretatio. 11. nu. 73. ver. quartus caſus, mouetur, quia etiam ſubiecta fideicõmiſſo vendi poſſunt pro alimentis tunc † præ- 39
ſtandis, ſecund. Cyn. Bart. Bal. Caſtr. Salic. Iaſ. & alios in Auth. res quæ, C. commun. de leg. & quãuis abſolutè ipſe loquatur, intelligi tamen debet illis in caſibus, quibus licet bona alienare in præiudiciũ fideicommiſſarij, non etiam in alijs, & ratio eſt, quia ſi tunc poſſunt vendi bona in præiudicium tertij, id eſt ſubſtituti, multo magis erit licita venditio in præiudicium ſolius debitoris. poteſt & alia ratiõ allegari, quia & ſi alimenta à lege debita confundantur cum relictis ab homine, tamen ea confuſio non extinguit in totum primæuam obligationẽ, vt dicam ſuo loco, ſed ſolum quatenus per legatum ſatis fit primæ obligationi.

Alio demum caſu limitatur hæc concluſio, vt non procedat, quando tractatur de alẽdis ſeruis hæreditarijs, † quia ſi fru- 40
ctus non ſufficiunt, ponẽda eſt manus ad venditionem bonorum, l. diuus, vbi Ang. ff. de petitio. hæred. Simon d. dubitatio. 11. nu. 73. verſ. ſecundus eſt, & dixi aliquãdo in hoc tractatu.

SVMMARIA.

1. *Vaſallus non poteſt teſtari de feudo, aut de eo diſponere ad præiudicium agnatorum, vel domini etiam pro anima.*
2. *Feudi æſtimatio, ſeu valor non debetur, quãdo vaſallus legat alicui feudum.*
3. *Feudum non poteſt pater prælegare vni ex filijs in totum.*
4. *Feudum non poteſt pater de feudo plus vni filiorum relinquere quam alij.*
5. *Feudum quando vni ex pluribus agnatis eiuſdẽ gradus relinquitur, cæteri agnati pares in gradu reuocant.*
6. *Vaſallus ſi diſponit de fructibus feudi, ſuſtinetur diſpoſitio durante illius vita, non vltra.*
7. *Vaſallus nõ poteſt ſuper bonis feudalibus alimẽta relinquere.*
8. *Emphyteuta non poteſt alimenta alicui relinquere ſuper bonis emphyteuticis.*
9. *Vaſallus poteſt filium grauare ad dandum amore Dei ſingulo anno tot ſalmas grani de fructibus feudi.*

10 *Vſu-*

10 *Vſusfructus vxori relictus quando reſtringitur ad alimenta, cogitur filius alimenta dare etiam de fructibus feudalium bonorum.*
11 *Hæres non poteſt venire contra factũ defuncti.*
12 *Feudum patris factum circa feudũ præiudicat filio hæredi ſine inuentario.*
13 *Hæres ſine inuentario non impugnat alienationem feudi factam à defuncto.*
14 *Feudum hæreditarium habere non poteſt, qui non eſt hæres.*
15 *Hæres etiam cum inuentario tenetur ſeruare factum defuncti circa feudum hæreditarium.*
16 *Inuentarium operatur ne hæres teneatur vltra vires hæreditatis.*
17 *Filius hæres patris tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus paternæ hæreditatis.*
18 *Agnati ſi nõ ſint hæredes defuncti non tenentur legata alimenta ſoluere de fructibus feudi.*
19 *Filius non poteſt paternum feudum acceptare repudiata hæreditate.*
20 *Filius repudiata paterna hæreditate poteſt retinere feudum ex pacto, & prouidentia.*
21 *Agnatus poteſt repudiata hæreditate retinere feudum.*
22 *Feudum mixtum, non eſt res hæreditaria, nec pars hæreditatis.*
23 *Feudum mixtum non deſcendit ad agnatum ex ſucceſſione hæreditaria, ſed ex beneficio inueſtiti.*
24 *Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur ratione feudi mixti, niſi quatenus ſuppetunt allodialia.*
25 *Vaſallus tenetur alimenta præſtare de fructibus feudi, quando debentur ex diſpoſitione legis.*
26 *Fructus bonorum feudalium non ſunt feudales.*
27 *Pater habet vſumfructum in bonis feudalibus filij.*
28 *Exequutio fieri poteſt contra vaſallum in fructibus feudi.*
29 *Fructus feudi poſſunt vendi, & obligari.*
30 *Fructus bonorũ feudalium poſſunt alienari ſine aſſenſu domini.*
31 *Minor poteſt fructus immobilium bonorum alienare ſine decreto.*
32 *Feudum capi poteſt pro debito vaſalli, vel patris, quando eſt mere hæreditarium.*
33 *Emphyteutica bona quãdo capiantur in exequutione iudicati.*
34 *Feudum, & emphyteuſis reguntur eiſdem regulis.*

QVAESTIO X.

CONSVEVIT dubitari an alimenta
relinqui poſſint ex fructibus bono
rum feudalium, & videtur quod
non, quia vaſallus non poteſt de feudo
teſtari ſine conſenſu domini, & agnato-
rum, imò nec quicquam ordinare † aut 1
facere per quod ius aliquod in re cõſti-
tuatur, c.1. de ſucceſſio.feud.in princip.
Bald. in c.1.in princ.col.2.de prohib.feu.
alien.per Frede. & eſt communis regula,
vt inquit Socin.Iun.in conſi.72.nu.40.vo
lum.1.Cur.Iun.de feud.in 4.par.prin.reg.
1.q. penult.etiam pro anima, vt probatur
in §.donare,in titu.qualiter olim feu.po
ter.alien. & non † ſuſtinetur æſtimatiõe, 2
ſecundum Bald.ibi num.3.Soc.d.conſi.72.
nu.60.& non poteſt feudum † totum vni 3
ex filijs prælegare, Alex.in l.cum ſeruus,
§.ſi quis alicui,num.4. in fin.ff.de le.1.vbi
quod eſt cõmunis opinio. & ſi plures ha-
bet filios nõ poteſt feudatarius plus vni
relinquere † de feudo quàm alij, ſecundũ 4
communem opinionem de qua teſtatur
Zaſ.in tract.de feu.par.8.in 3. partic.ver.
& hanc partem. etſi alienatio facta ſit in
agnatum pares in gradu † reuocant, quia 5
in parte ſibi contingente dicũtur proxi-
miores, Bal.in conſ.38.& conſ.309.volu.1.
Ruy.in conſ.8.nu.4.& in conſ.37.num.17.
vol.1.Tyraqu.de retract.conſanguin.§.11.
gl.6.nu.21.Zaſ.in epit.feu.par.9.§.25.Bur-
ſat.in conſ.291.num.122.eodem modo va-
ſallus non poteſt in re feudali † ſeruitutẽ 6
conſtituere, vt in c.1. §. quid ergo, de in-
ueſt.de re alie.fac.Cur.Iun.de feud.part.
4.q.14.& ſeq.Alex.in conſ.18.num.5.vol.1.
quia vſusfructus † eſt ſeruitus, & ius in re 7
conſtituit, l.1.§. incorporales.ff.de rer.di
uiſ.l.1.& 2. ff.de vſufruct. & communem
dicit concluſionem Curt. Iun. in d.tract.
part.4.quæſt.15.latè probat Bero. in q.fa-
miliar.95.per totam, Clar.de feud.in q.35.
in fin.Caualca.in tractat.de vſufruct.mu-
lier.relic.vbi alios citat, & quando vaſal
lus diſponit de fruct. † feudi ſingulis annis 8

erogãdis in opus aliquod, corruit diſpo
ſitio per mortem vaſalli, Iſer. & Præpoſ.
in c.1.an agna. vel fil. idem Iſern. in c.1. de
prohib. feud. alien. per Fred. Bero. d.q.95.
nu.5. Pariſ. qui multos allegat in conſi.98.
num.11. in 2. volu. & in terminis quod va-
ſallus non poſſit alimẽta alicui relinque
re ſuper bonis feudalibus, tenet Pariſ. lo
co prædicto, nu.8. & ſeq. Caualc. in d. tra-
cta. nu.97. & per eaſdem rationes Pariſ. &
Caua[illegible] ibi concludunt non etiã poſſe ali
mẽta relinqui de bonis emphyteuticis,
quia ea quoque alienari non poſſunt.

Contrariam tamen partem tenuit Bal.
in c.1. in prin. n.8. in tit. de ſucceſſio. feud.
vbi inquit quod vaſallus poteſt grauare
9 filium ad præſtandum ſingulo † anno a-
more Dei tot ſalmas vini ex fructibus vi
neæ feudalis, quia fructus illi cum ſunt à
ſolo ſeparati non ſunt feudales, & vaſal-
lus poteſt de illis diſponere. dicuntur. n.
res hæredis, ſequitur Picus in l. Titia, §.
Titia cum nuberet. num.125. & nume.126.
ver. prædicta tamen limitatio. ff. de lega.
ſecundo, vbi dicit eſſe notandum, quia
non reperitur alibi in ſpecie deciſum, &
10 infert quod cum legatum vſusfructus † v-
xori factum reſtringatur ad alimenta ſtã
tibus filijs, hoc caſu filij hæredes tenẽtur
alimenta præſtare matri etiam de fructi-
bus bonorum feudalium, illum ſequitur
Rolan. in conſ.74. in fin. vol.1. Cordub. de
emphyt. tit. de cauſ. priuat. ob alien. am-
plia.49. num.13.

Hæc opinio procedit etiam ſi feudum
ſit ex pacto, & prouidentia, dummodo
hæres nullum fecerit inuentarium, quia
hæres † non poteſt venire contra factum
defuncti, l. cum à matre. C. de rei vend. &
dicit Bald. in l. qui ſe patris nu.9. C. vnde
lib. quod factum patris in feudo præiudi
12 cat † filio hæredi, ſequitur Alex. in cõſil.
13. nu.7. conſ.19. nu.14. vol.5. Deci. in conſi.
185. nu.4. & 5. & in conſil.445. nu.56. Pariſ.
in conſ.220. in fi. volum.1. Pariſ. in conſil.
106. nu.27. vol.1. Zaſ. in epitom. feud. part.
8. nu.6. Bcer. in deciſ.2 . nu.20. pro hac e-
tiam parte Pinell. in l.1. pa[illegible].2. nu.81. verſi.
ampliatur quinto ex traditiõe, C. de bo.
matr. allegat Bal. Iſern. Afflict. Alex. Cur.
Iun. Ruyn. Socin. Iun. Pariſ. Crot. Ferdin.
Loaz. & plures alios, & ratio eſt, quia hæ-
res repræſentat perſonam defuncti, & re
putatur eiuſdẽ iuris cum illo. l. hæredẽ,
ff. de regu. iu. & ſicuti defunctus alienans
non poſſit venire cõtra proprium factũ,
ita nec eius hæres, qui plus iuris non ha-
bet quam defunctus, l. nemo plus, ff. de re
gu. iu. & quod hæres † ſine inuentario nõ 13
poſſit impugnare feudi alienationem fa
ctam à defuncto, vel aliã defuncti diſpo-
ſitionem circa feudum, voluit etiam Me
noc. in conſ.89. nu.67. & videtur admitte
re Rolan. in tract. de confectio. inuẽta. in
4. part. verſ. nunquid hæres, qui cum cau-
tella, nu. 9. & 20. dum inquit in feudo ex
pacto, & prouidentia hæredem non ob-
ligari facto defuncti ſi hæreditatem adi-
uit cum inuentario, quaſi nullo inuenta-
rio facto habeat pro abſoluto hæredem
ligari, & ad hoc plures, qui eodem modo
loquuutur.

Procedit multo magis in feudo hære-
ditario, quia cum ad illud nemo aſpirare
† poſſit qui non ſit hæres, Iſer. in c.1. an a- 14
gna. vel fil. Alex. qui dicit eſſe communẽ
in conſi.10. num.8. vol.3. Curr. Sen. in con-
ſil.50. colũ. 8. cum alijs apud Didac. lib.2.
varia. reſolut. c.18. nume.3. verſ. idem om-
nino, Pariſ. in conſil.23 num.16. & num.
171. volum.1. Zaſ. in epitom. feud. part.8.
num.6. Clar. de feud. quæſt.76. Roland. in
conſil.1. num.39. volum.1. Menoch. in cõſ.
1. numer.314. cogitur hæres factum de-
functi obſeruare, & hoc procedit etiam
ſi hæres feciſſet † inuentarium. Nam feu 15
dum hæreditarium non differt ab allo-
dio, & habetur tamquam pars hæredita-
tis, & in eo non prodeſt inuentarium, vt
poſt multos concludit Alexan. in conſil.
28. nume. 8. volum.6. Iaſ. in conſil.56 col.
5. vol.3. Socin. in conſi.113. num.14. volum.
2. Deci. in conſi.208. & latè Pinell. qui di-
cit magis communem in l. . part.3. num.
93. C. de bon. mater. vbi allegat Curtium
Iun. Ruyn. Pariſ. Rube. Crau. Didac. Silua.
& plures alios, & idem probauit Rolã. in
d. tract. de confectio. inuẽta. d. §. nunquid
hæres,

hæres,num.26.& ſequ.Ioan.Bapt.Surdus,
meus affinis,in c.1.num.14.an agna.vel fi-
lius. & ratio eſt, quia cùm feudũ ſit pars
hæreditatis inuentariũ non efficit quod
eximatur de hæreditate, vel ab ea ſepa-
retur, nam inuentarium non prodeſt
quoad ea,quæ ſunt in hæreditate.ſed ef-
16 ficit ne hæres † teneatur vltra illius vi-
res.Deci.in l.ex qua perſona,num.2.ff.de
regul.iur. & communem dicit in l.debi-
tori,num.20.C.de pact. Socin.Iuni.in d.
conſil.108.nu.42.volum.2.Crauet.in con
ſil.225.num.12. & alios cumulat Pinell.in
d.part.3.num.81. verſic. ampliatur ſepti-
mò. Burſat in conſil.101.nu.10. ideò cùm
teneatur hæres in quantum hæreditariæ
vires ſuppetunt,& feudum ſit pars hære
ditatis,& veniat in fideicommiſſo, & pe
titione hæreditatis, nihil releuabitur
hæres, licèt fecerit inuentarium. ideò
dicit Iſern.in c.1.an agnat.vel filius,quòd
17 vbi feudum eſt hæreditarium,filius † qui
patris adiuit hæreditatem, tenetur de
feudo ſatisfacere creditoribus hæredita
rijs,etiam ſi feciſſet inuentarium,ſequi
tur Ruin.in conſil.17.num. 4.vol.2.Cam-
peg.conſil.1. num.13. inter conſilia Bru-
ni,vbi allegat Alexand. qui tamen eo lo-
ci hoc mihi non dicit, alios citat Ro-
land.d.§. nunquid hæres, in fin. fol. mi-
hi 154.

Quæ verò ſuprà in contrarium allega-
ta ſunt procedunt, quando ille agnatus
non eſt hæres,quia tunc in eo non poteſt
pater grauamen inferre filio,vel agnato,
qui illius hæreditatem non adiuit.vis e-
nim,& ratio, qua motus fuit Bald.in d.c.
1.num.8.de ſucceſſ.feud. fundatur ſuper
aditione. dicit enim, quòd teſtator po-
teſt grauamen imponere in re hæredis.
ſed hæc ratio ceſſat, quando ille non a-
dit hæreditatem.ergò ceſſat quoque de
ciſio propterea Picus in d.§.Titia, num.
126. verſic.prædicta. inquit quòd agnati
18 ſi non ſunt hæredes, † non tenentur ali-
menta ſoluere de fructibus feudi, atque
ita vt agnatus vel filius teneatur: atq; vt
ſuſtineatur relictum, neceſſe eſt quòd a-
deatur hæreditas.

Ex eo verò quod Picus loquitur in a-
gnato, videtur aliud velle in filio,vt ſci-
licet is etiam repudiata patris hęredita-
te teneatur alimenta ſoluere de fructi-
bus feudi,quæ concluſio procedit ſecun
dùm illorum opinionem, qui volunt,
quòd filius † non poſſit acceptare feudũ, 19
& repudiare hæreditatem, vt dicitur in
c.1.an agnat.vel fil. & in c.1.§.filius, de
Capitan.qui cur.vendi. Thom.Marin.in
titul.de feud.ex pacto & prouid.num.30.
Roland.in conſil.3.num.29. volum.4. ſed
non habet locum hæc concluſio in feu-
do ex pacto,& prouidentia, quia filius 20
† repudiata patris hæreditate poteſt il-
lud retinere, gloſſ.in c.1. §. 1. in ver.in-
ueſtiri, de ſucceſſio.feud. poſt Bulgar.
Iſern.& Pile. Cyn.in l.2.C.de lib.& eor.
lib. Alexand.ad Bal.in l.qui ſe patris. in
ver.item quæritur.C.vnde lib. Bald.in c.
1.num.8. an agnat. vel filius vbi Aluarot.
num.9.Præpoſ.num.6. Lauden. Paris de
Put.& alij, quia ſecundùm gloſſ. in d.c.1.
filij habent feudum à primo inueſtiente,
& iure proprio,non autem à patre, ideò
conſequitur illud tanquàm rem propri-
am,& ſeparatam ab hæreditate paterna,
gloſſ.in c.1. de feud.cognit. & hanc partẽ
tenuerunt Alexand.in l.ſi patrono, num.
14.ff.ad Treb.Luc.de Pen.in l.ſi quis in ſa-
cris.C.de Comitib.ſacri ſcrin.lib.11. Ca-
pic.in inueſtit.feud.§.ex pacto,& proui-
dentia, in ver.tertia declaratio. Rube.in
l.Gallus.§.quidam rectè,num. 8.ff.de li-
ber.& poſthum. Pinell.in l.1.part.3.num.
181.C.de bon.matern. Clar.in §.feudum,
quæſt.76.Oſac.in deciſ.162.num.2. Natta
in conſil.150.num.9. eſt verum,quod mul
ti quoq; tenent textum in d.c.1. loqui e-
tiam in feudo ex pacto & prouidentia,
præcipuè Iacob.de Ard.z. Bald. Aſuarot.
Præpoſ.Ioan.Andr.Aretin.& alij citati à
Cæphal.in conſil.224. per totum,vbi latè
ſuſtinet hanc partem.Curt.Iun.in conſil.
1,8.Brun.in conſil.24. Socin.Iun.in conſi.
95.num.114.in princip. volum.2. Capic.
in deciſ.97.num.2. Burſar.conſil.3.num.5.
& Ioan.Baptiſta Surd.in d.c.1.nu.19. ver.
ſed quod filius. ſed vbi etiam ageretur

de feudo non ex pacto, ſed hæreditario, poteſt concluſio ſuſtineri in filio, quia feudum eſt hæreditarium,non poteſt illud habere,niſi ſit hęres patris,cum non poſſit aliter eſſe hæres primi inueſtiti, niſi mediante perſona patris,& repudiata hæreditate patris, videtur etiã repudiata hæreditas anteceſſorum.at in
21 agnato aliud † eſt,quia poteſt quidẽ eſſe hæres primi inueſtiti, & non vltimi, ita qiſtinguit Pariſ.in conſ.23.num.180. vol.1.Siluan.in conſ.30.num.22.Rol.in conſil.28.nu.12.volum.3.Marin.Freccia in tract. de ſubfeud.lib.3.in 10.differ.dixi in conſil.63.nu.25.neceſſe enim eſt,quod volens in eo feudo ſuccedere, ſit hæres primi, vel vltimi,vt poſt Alex.Curt.Sen.Curti. Iun.Pariſ.Alciat.& Brun.ponit Rolan.in conſil.67.num.24.volum.2.dixi d.conſil. 63.num.21.

Et quod dixi ſuprà, hæredem etiam cum beneficio inuentarij teneri ad ſoluendum alimenta de fructibus feudi hæreditarij,locum non habet, quando feudum eſt mixtum, & non ſimpliciter hæreditarium,nam non eſt res hæredita-
22 ria,† nec pars hęreditatis,ſecundùm Bal. in c.1.nu.12.an agna.vel fil.vbi dicit,quòd eo caſu agnatus non capit feudum,vt hęres,& quando feudum eſt mixtum, licet non admittatur,qui non eſt heres,tamen
23 non capitur feudum ex ſucceſſione,† vt inquit idem Bald.in c.1.de eo,qui ſibi,& hæred.probaui in conſ.108.nu.11.& quod non ſit hęreditaria res,voluit Iaſon in vſibus feud.num.44. Phan.de confectio. inuenta.part.6.num.21.Zancus in l.hæredes mei.§.cùm ita,par.4.num.436.& hoc caſu hæres cum beneficio inuentarij nõ tenetur ratione feudi, niſi quatenus ex-
24 tãt† in hæreditate allodialia,vt per multa concludit Phanuc.in d.part.6.numer. 27.poſt Socin.Iuni.& Pariſ.quos citat, & idem tenere videtur Io.Baptiſta Surdus in d.c.nume.15.&16.dum declarat illum text. procedere in feudo hæreditario.

Prædicta optimè concludunt, quando agimus de alimentis præſtandis ab hærede ex hominis diſpoſitione, quo caſu, an bona feudalia poſſint eo vinculo ligari,diximus ſuprà. ſed vbi quæritur,an is, qui ex diſpoſitione legis tenetur ad alimenta, cogi poſſit ea præſtare etiam de de fructibus feudi, ſi alia bona non poſſideat, ceſſant omnes rationes prædictæ, & mihi † videtur non eſſe excuſandum, 25
quod bona ſint feudalia:fructus enim feudi non ſunt feudales, † vt inquit Bald.in 26
d.c.1.num.8.de ſucceſſ.feud.& Picus in d. §.Titia,num.26. quos ſuprà citaui, Curt. Iun.de feud.par.3. ver.expedito primo, col.fina.vbi allegando Bald.inquit quòd ideò pater vſumfructum habet in bonis feudalibus filij,† ſequitur Boer. in deciſ. 27
199.num.7.Rol.in conſ.54.num.30. vol.3. ideò executio contra vaſallum fieri poteſt in fructibus† feudi,ſecundùm Spec. 28
in tit.de primo decret.§.reſtat, nu.8.ver. & idem in vaſallo,& in tit.de execut.ſenten.§.ſequitur,num.17. vbi quòd fructus feudi poſſunt capi in cauſam iudicati, ſequuntur alij apud Parid.de Put.in tracta. de feu.reinteg.cap.288.num.12. vbi alios citando inquit,quòd fructus feudi † poſ- 29
ſunt vendi, & obligari. & quòd fructus feudi obligari poſſint, tenuit Io.Fab. in §.item Seruiana,colum.4.Inſt.de act.Neguſan in tract.de pigno.in 2.memb.2.par. num.48.vbi allegat Iaſ.& declarat procedere reſpectu perſonalis actionis,non autem vt conſtituatur ius in re,quia hoc fieri non poteſt,ſecundùm Bar.in l.codicillis.§.inſtituto,in 2.quæſt. ff.de legat.2. & quòd fructus feudi capi poſſint executione iudicati,voluit Brun.in conſi.37.per totum,vbi multos allegat,ſubdens,quòd etiam feudum capitur tenendum donec viuit vaſallus debitor, Marin.Freccia in titul.de authorita. Baron.erga ſubfeud. lib.2.§.pluribus autem modis,num.45.folio mihi 147. vbi infert,quòd fructus feudi † alienentur ſine aſſenſu, declarando 30
tamen, niſi venditio fiat in longum tempus,facit in ſimili,quia minor poteſt fructus rei immobilis alienare † ſine decre- 31
to,l.lex quæ tutores.C.de adminiſt.tuto. gloſſ.in l.1. vbi omnes Doctores, C.aduerſ.

uerſ.ca. Angel.& Imol.in l.1.§.fuit quæſitum.ff.ad Trebel.& illam diſtinctionem, quòd valeat actus reſpectu perſonalis actionis tantùm, ſequitur Rodoan.in tract. de reb.eccleſ.non alien.in tit.de conſtit. annu.cenſ.in rebus eccle.num.23. Guliel. de Pern.conſ.4.colum.6. vbi infert, valere legatum fructuum feudi, quia debetur actione perſonali, Cordub.in tracta. de cauſ.ex quib.cau.emphyteu.priua.iuſuo, titu.de cauſ.priuat.propter alienat. num.6.13.& ſeq.ampliat.49. & quòd fructus feudi alienari poſſint, infiniti tenet, quos citat Tyraq.de retracta.conſang.§.1. gloſſ.7.num.46. vbi num.48.ſubdit, quòd poſſunt etiam capi in cauſam indicati, & pro executione, & ibi multa adducit ſimilia. Idem dicit Zaſ.in tracta.de feud. part.10.verſic.tertia concluſio, folio mihi 181. Camerar.in repet. c. imperialem, ver.ſexta concluſio principalis, de prohib.feud.alien.per Frederic. folio mihi 120.vbi colum.ſequen. ver.prima igitur, dicit, fructus feudi ſeparatos à ſolo allodiales eſſe, non feudales, & ibi longius cæteris declarat, quando liceat fructus alienare ſine aſſenſu, & quãdo ad vitam vaſalli, & pro quanto tempore, & in ver.tertia concluſio principalis, fol. 132. dicit, quòd in fructibus fit executio ſententiæ latæ in actione perſonali. eandem partem, quòd fructus feudi poſſint alienari, ponit Sola in conſtitut.Pedemont.titul.de feud.ſuper decret. Blanc. gloſſ.vnica, part.3.num.8.& num.10. vbi, quòd capi poſſunt in executione iudicati, tamen vaſallo debet tantum reſeruari, quantum ſufficiat pro eius vita, de quo etiam Camerar. loco prædicto, ver. hoc itaque iacto, folio 148. & hæc indiſtinctè procedunt in quocunque feudo, etiam ex pacto, & prouidentia, quia viuente vaſallo poſſunt per eum alienari, & pro illius debito capi in executione, at ſi agamus de feudo hæreditario non
32 ſolùm fructus † capi poterunt pro debito vaſalli poſſidentis, ſed etiam pro debito patris, vt voluit Iſern.in c.imperialem, in princip.colum.2.de prohib.feud. alienat.per Frederi. Afflict.in deciſ.240. num.9.ver.non obſtat. latiùs, & apertiùs in deciſ.26. per totum, vbi tamen loquitur, quando filius, vel agnatus eſt hæres, & feudum eſt minus legitimè alienatũ, putà, ſine conſenſu domini, & ponit, quòd contra debitorem indiſtinctè fit executio in fructibus, Paris de Pute.in tracta.de redintegr.feud.cap.254. per totum, Sola in dicto decret.part.3.num.9.& hoc caſu latè diſputat Camera.loco prædicto, ver.ſecundo verò caſu, folio mihi 135. vbi diſtinguit inter feudum antiquũ & nouum, inter hæreditarium, & ex pacto. quare cùm aduerſus vaſallum obligatum poſſit executio fieri in † fructibus 33
bonorum feudalium, quæ poſſidet, non video, quare eodem modo compelli non poſſit de illis fructibus alimenta illis præſtare, quibus tenetur ex legis diſpoſitione. non enim quærendum eſt, vnde habeat, ex quo alat, ſed an habeat. vbicũque autem habet, tenetur alimenta ſoluere. faciunt, quæ dicam in ſeq.quæſtione, hæc autem dicere neceſſarium mihi viſum eſt, quamuis Doctores hũc caſum non tangant.

Et quæ de feudis dicta ſunt, procedunt pari ratione in bonis emphyteuticis, ea enim eiſdem gubernantur † regu- 34
lis, vt in propoſito inquit Pariſ.in conſi. 98.num.11. volum.2.Bero.famil. quæſtio. 95.per totum. Caualcan.d.tracta. de vſufruct.mulier.relict.nume.97. nam & ipſa quoque emphyteuſi cadit diſtinctio, an ſit hæreditaria, vel ex pacto, an ſit noua, vel antiqua, & cùm in eadem militet ratio, attendi debet eadem deciſio.

SVMMARIA.

1 *Peculium multiplicis generis habere poteſt filiusfamilias.*

2 *Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in caſtris, vel aliter militando acquiſiuit, vel quod intuitu militiæ donatum eſt.*

3 *Pater non habet vſumfructum in caſtrenſibus filij,*

bus filij bonis.
4 *Peculium caſtrenſe acquiritur filio in ſolidum.*
5 *Filiusfamilias in peculio caſtrenſe habetur pro patrefamilias.*
6 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod in naui acquirunt nauarchi, remiges, milites, nautæ, cuſtodes & alij ſimiles.*
7 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod cõiunctus donat coniuncto in caſtris, licèt ſit miles.*
8 *Peculium caſtrenſe reputatur feudum, quod filiofamilias donatur. vide num. 10.*
9 *Filiusfamilias poteſt teſtari de peculio caſtrenſe.*
10 *Regalia, quando in feudum conceduntur filiofamilias, dicuntur peculium caſtrenſe.*
11 *Peculium caſtrẽſe dicitur, quod filiusfamilias acquirit de fructibus feudi.*
12 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfamilias acquirit ex ſalario publico, vel liberalitate Principis.*
13 *Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod Doctor, vel Aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio.*
14 *Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod acquiritur ex publica adminiſtratione.*
15 *Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint immunes à collectis.*
16 *Peculium profectitium patri acquiritur, & ad eum ſpectat, non ad filium.*
17 *Pater habet vſumfructum in bonis aduẽtitijs filiorum.*
18 *Pater habet vſumfructum in aduentitijs filiorum, etiam quæ ad nos peruenerunt ex ipſius delicto.*
19 *Pater accipit propria authoritate fructus bonorum filij, vt ſeipſum alat.*
20 *Alimenta qui debet, tenetur etiam de caſtrenſibus bonis ſoluere.*
21 *Filiusfamilias an præſumatur habuiſſe bona à patre, vel aliunde. vide ibi remiſſiuè.*

QVAESTIO XI.

1 FILIVSFAMILIAS peculium habet † multiplicis generis, paganicũ ſcilicet, quod aduentitium continet, & profectitiũ, caſtrenſe, & quaſi caſtrenſe, vt dicitur in l. final. C. de inoffic. teſtament. gloſſ. autem in l. cùm oportet; in princip. C. de bon. quæ lib. dicit eſſe quadruplex, profectitium, aduentitium, caſtrenſe, & quaſi caſtrenſe. dicitur autẽ caſtrenſe, † quod filiusfamilias in caſtris, 2
vel aliter militando quæſiuit, vel quod ei militiæ intuitu donatum eſt, l. caſtrenſe. ff. de caſtr. pecul. l. 1. C. eod. tit. lib. 12. in eo autem pater † nullum ius habet, nec 3
etiam vſumfructum, l. 3. C. de caſtr. pecu. & filius ſibi ſoli acquirit † caſtrenſia, §. 1. 4
Inſti. per quas perſon. nobis acquir. & in eis bonis habetur pro † patrefamilias, l. 5
2. ff ad Macedon. & poteſt de illo teſtari, §. 1. Inſtit. quibus non eſt permiſſ. fac. teſtam. & non ſolùm in caſtris quæſita iudicantur caſtrenſis peculij, ſed etiam, quæ in mari adipiſcũtur nauarchi, remiges, milites, † nautæ, cuſtodes, & ſimiles perſonæ, vt voluit Bald. in d. l. cùm oportet, 6
colum. 3. & hi poſſunt teſtari, l. vnica. ff. de bono. poſſ. ex teſtam. milit. Coraſ. in l. frater à fratre, num. 99. ff. de condic. inde. poſt Crot. ibi, num. 1. & ſeq. Imò iudicatur caſtrenſe peculium, quod coniunctus donat † in caſtris militi coniuncto, & donatio præſumitur potiùs facta intuitu militiæ, quàm ſanguinis, vt inquit Crot. in d. l. frater à fratre, num. 1. per textum notatu dignum, in l. de hæreditate, in princip. ff. de caſtrenſ. pecul. non enim ſecundùm eum donatio præſumitur facta contemplatione ſanguinis, niſi quando id eſt vtile donatario, quod tamen Coraſ. ibi, num. 101. intelligit verum, quando fit à commilitone: ſecùs quando donans nõ commilitaret, reputatur item caſtrenſe † feudum, vt inquit Bal. in l. cùm multa, 8
in princip. C. de bonis, quæ lib. Afflict. in deciſ. 183. nume. 4. vbi quod in eo reputatur paterfamiliàs, & † poteſt teſtari, Roland. in conſil. 54. num. 6. volum. 3 id tamẽ intelligendum eſt, quando regalia † conceduntur in feudum, vt declarat Bald. in l. in vxorem, in fin. C. de condi. inſerr. & ibi ponit Barbat. in addit. hinc infertur, quòd bona, quæ filiusfamiliàs acquirit de fructibus feudi, non omne eſt caſtrenſe, † ſecundùm Afflict. & Roland. in locis 11
prædictis. quaſi caſtrenſe autem peculiũ dici-

dicitur quod filiusfamiliàs acquirit ex
12 publico ſtipendio, vel ſalario, & † ex
principis liberalitate, l.fin.C.de inoffic.
teſtam.gloſſ.in l.cùm oportet. C.de bon.
quæ liber. & infert Bart.in l.fin.C.de aduoc.diu.iud.quod acquiſitum per Docto
13 res, † vel Aduocatum ex ſuo patrocinio
dicitur peculium quaſi caſtrenſe, & Bal.
in l.fin.C.de inoffi.teſtam.dicit quaſi caſtrenſe reputari quidquid acquiritur ex
14 publica adminiſtratione, † Crot. in d. l.
frater à fratre, num.2.vbi Coraſ.num.103.
qui reſpectu Aduocati, id etiam ſequitur, reprobata opinione Specula.qui cōtrarium tenebat, ex quo Aduocato non
datur ſtipendium de publico, ſed reſpondet, quòd priuatum honorarium ſuccedit loco ſtipendij publici. res autem eſſet indubitata in Aduocato fiſci, vel pauperum, quibus de publico prouiſum eſt.
quo verò ad alios Aduocatos videri poterit pingue conſilium Marci Autonij Vallarij peritiſſimi, tunc Aduocato in hac
patria, poſitum inter conſilia Silua.conſ.
88.vbi quærit, an Doctores actu non legē-
15 tes gaudeant † priuilegio Doctorum, ſi
quærimus, an alimenta ſint præſtanda à
filiofamilias ex bonis, quæ poſſidet, certè
quæſtio ſuperflua erit, quoad peculium
profectitium, quia illud pertinet † ad pa
16 trem, & patri per filiū acquiritur, l.cùm
oportet.§.1.C.de bon.quæ libe.ſi agamus
de aduenticio idem, quia pater in eo ha-
17 bet † vſumfructum, l.fin.C.de bon.quæ li
ber. etiam ſi bona ad filium peruenerint
18 † ex patris delicto, Ang.in l.adoptiuum.
§.patronum.ff.de in ius voc.Cæpol.caut.
52.Boer.deciſ.7.num.17. & deciſ.25.num.
7.& pater propria authoritate percipit
19 fructus, † & ſeipſum alit, vt inquit gloſ.
in l.ſi quis à liberis.§.& ſi impubes.ff.de
liber.agnoſc.& quòd capiat fructus propria authoritate, probatur in l.1.C.de bonis matern.& in l.cùm oportet. C.de bonis quæ liber.vbi Alber.in fin.princip.inquit, in hoc vſumfructum paternum differre ab alijs. alios citat Boe.in deciſ.199.
num.9.Pinel.in l.1.part.2.num.61.C.de bonis matern. in caſtrenſibus autem optimè cadit quæſtio.& non eſt dubium, quia
vbi tenetur aliquis alimēta ex legis diſpoſitione præſtare tunc etiam de caſtrenſibus bonis † tenetur illa ſoluere, ita te- 20
net gloſſ.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſi impubes. quam ſequuntur ibi Barto.& Alber.
necnon Cordub.num.1. cùm enim.vt dixi in præcedenti quæſtione non ſit quærendum, ex quibus bonis alimenta ſumātur, non eſt in dubium reuocādum quod
bona ſint caſtrenſia, vel alterius qualitatis, quia cuiuſcunque ſint ſpeciei ſat eſt,
quòd teneatur filius alere patrem, & habeat bona ex quibus poſſit alimenta præſtare. & quamuis ſtante prædicta conclusione non opus ſit quærere, an in dubio bona, quæ habet filius, præſumantur
à patre prouenisse, vel aliunde, tamen ſuper hoc ad omnem bonum finem videri
† potuit Roland. in conſil.90.volum.2.v- 21
bi ponit etiam, quòd acquiſita per clericum beneficiatum, præſumantur quæſita
de fructibus beneficij, nam & talia apud
clericum dicuntur peculium quaſi caſtrenſe, ſecundùm Coraſ.in dicto nume.
103. videri item poteſt Roland. conſilio
54. volum. 3.

SVMMARIA.

1 *Filij prioris matrimonij alendi ſunt de bonis dotalibus matris, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias.*
2 *Nurus tenetur alere filios mariti ex prima vxore.*
3 *Filij vxoris ex primo viro ſuſcepti alendi ſunt à marito ex dotibus vxoris.*
4 *Vitricus non tenetur alere priuignum, licèt alat vxorem.*
5 *Dos iuſtè reſtituitur vxori durante matrimonio, vt alat filios ex primo viro ſuſceptos.*
6 *L.mutus.§.manente.ff.de iure dot. quomodo intelligatur.*
7 *Filij prioris matrimonij non ſunt alendi à matre, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, quando habent aliunde.*
8 *Filij prioris matrimonij non ſunt alendi à matre, quando bona non ſufficiunt proca, & ipſis.*

QVAESTIO XII.

1 FILII prioris matrimonij alendi ſunt† de bonis dotalibus matris ſuę, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias, ita concludit Cyn. in l. vbi adhuc, in 10. q. num. 14. C. de iur. dot. vbi ait, quòd nurus tenetur alere non ſolùm maritum, ſed e-
2 tiam filios mariti ex† alia vxore. ſed hæc authoritas probat concluſionem noſtrã in fortioribus terminis: nos enim loquimur de filijs eiuſdem vxoris ex alio marito, & cum Cyno tranſit Bart. in l. ſi conſtante, in fin. princ. ff. ſol. matrimo. vbi & ipſe loquitur de alendis filijs mariti ex priori matrimonio, Alexan. in d. l. ſi conſtante, in fin. princ. qui omnes loquuntur quando dos collocatur in tuto, vt deſeruiat oneribus matrimonij propter vergentiam mariti ad inopiam, & idem tenet Alber. in 3. col. in fi. ver. quærit etiam Cyn. Campeg. de dote, par. 3. q. 63. ſequitur Io. Lup. in c. per veſtras, in 1. notab. §. 19. qui incipit, ſed quamuis, num. 2. ver. & non ſolùm. de don. inter vir. & vxor. fol. mihi 109. & quamuis, vt dixi, prædicti loquantur de filijs primi viri alendis, ſuſceptis tamen ex prima vxore, tamen in
3 filijs vxoris ex primo viro† ſuſceptis, hoc voluit Bal. in l. hac edictali, in lectura antiqua. in ver. differre. C. de ſecund. nupt. quem citat & ſequitur Bertrã. in eadem l. in §. ſi verò, num. 20. & Lancell. Galliau. in conſuet. Alexan. in ver. ſolidos. q. 6. nu. 34. dicit enim, quòd filij primi viri alendi ſunt de bonis, quæ mater ſecundas nuptias contrahendo tradidit ſecundo viro. quia aliàs eſſet in poteſtate matris tradendo omnia ſecundo viro, necare filios prioris matrimonij fame.

Hanc tamen ſententiam in filijs vxoris ex alio matrimonio impugnant nonnulla, & primo id, quod voluit Bald. in l. ſi paterno, num. 2. C. de nego. geſt. vbi in-
4 quit, quòd & ſi† maritus teneatur alere vxorem. non tamen tenetur alere priuignum, id eſt, filium vxoris ex alio marito, immò nec illum recipere in domum ſuã: & infert ideò, quòd ſi impendat in alimenta priuigni, repetit, quia ad id non tenebatur: & eam Baldi deciſionem ſequi videtur Alex. in d. l. ſi conſtante, in fi. princ. & additio ad Bart. ibi pariter in fi. Lupus loco prædicto. ſecundò contrariũ tenet expreſſè Lancel. Dec. in l. ſi conſtante, in fin. princ. dum reprehendit Bart. ibi credens illum loqui in filio vxoris, licèt loquatur in filio mariti. tertiò facit ratio per eum ibi allegata, quia fructus dotis reſtitutæ, qui ſolutis alimentis pro vxore, & communibus filijs ſuperſunt, ad maritum ſpectant, ideò ex eis non poteſt mulier alere filium ex primo matrimonio, aliàs maritus efficeretur per reſtitutionem deterioris cõditionis, quàm eſſet ante reſtitutionem, quando non tenebatur priuignos alere. quartò hoc ipſum voluit expreſſè Lupus in loco prædicto, dum concordat contrarias ſententias, vt ſcilicet vxor teneatur quidem de fructibus eorum bonorum alere filios mariti ex prima vxore, ſed non ſuos, quos ſuſcepit ex priore viro, Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 173. ff. de lib. agnoſcen.

Sed quidquid prædicti teneant, verior eſt ſententia, quòd etiam filij vxoris ex primo viro alendi ſint de fructibus bonorum dotalium, pro qua opinione ſtat Bald. & Bertran. in loco ſuprà citato. ſecundò extat textus in l. quamuis. ff. ſolut. matrim. vbi dicitur, iuſtam eſſe cauſam reſtituendi dotem vxori conſtante ma- 5
trimonio, † vt ex ea vxor alat filios ſuſceptos ex primo viro. tertiò facit, quia certum eſt, quòd mater tenetur alere filios, ſiue prioris, ſiue ſecundi matrimonij, quando nõ habent aliundè, vt ſuo loco diximus. non ergò fuit in eius facultate ſe eximere ab ea obligatione, tranſeundo ad ſecunda vota, & dando bona in dotem ſecundo viro, id quod multò magis procederet, ſi vera eſſet illorum opinio, qui voluerunt, quòd bona ſint obligata pro alimentis, quia tunc tranſirent in ſecundum virum cum onere alendi. & his

his ſtantibus nõ obſtat, quòd maritus nõ teneatur priuignum alere, ſecundũ Baldum in d.l.ſi paterno. quia hoc eſt verum intelligendo ex perſona propria, vel de bonis proprijs, ſed ad id benè tenetur vxor, vel etiam maritus de bonis dotalibus.

Non etiam obſtat opinio Lancel.Dec. quia eſt ſolitaria, & contra Bald. in loco prædicto, Bertrand.& alios. demùm non mouet eius ratio, quòd fructus qui ſuperſunt deductis alimentis vxoris, & filiorum ſpectent ad maritum, ne ſit dote reſtituta deterioris conditionis, quàm eſſet ante reſtitutionem, quia eadem eſt conditio vtroque tempore, nam vt dixi, iuſta eſt reſtituendi cauſa, vt alantur filij ex primo viro, d.l.quamuis. ergò nihil minus habet maritus poſt reſtitutionẽ, & cedit marito quidquid ſupereſt ex fructibus ſolutis alimentis, non ſolùm communibus filijs, ſed etiam filijs primi viri,
6 & † text. in l.mutus.§.manente.ff.de iure dot. dum inquit, vt ſe, & ſuos alat, intelligi etiam debet de filijs ex primo matrimonio. præterea, ſi ſecundùm Bal.& Bertran. conſtante matrimonio, & ante reſtitutionem dotis alendi ſunt ex dotibus filij primi viri, multò magis erunt alendi facta dotis reſtitutione.

Quod autem ſupradictũ eſt procedit, vbi filij vxoris ex alio marito non habẽt
7 † aliundè, vti voluerunt Bertran. in d.§.ſi verò plus, num.20. & Lancel.Galliau. d. num.38.

Similiter, quod dictum eſt de filijs mariti ex alia vxore, locum habet, quãdo bona ſufficiunt pro omnibus, aliàs ſecùs eſ-
8 ſet, ſi non ſufficerent, vt † voluerunt Cy. Barto. Alex. & alij ſuprà citati. vbi enim non ſufficerent pro omnibus ſine dubio primum ſoluenda eſſent communibus filijs, cùm dotes ad eum principaliter finem ſint ordinatæ, vt deſeruiant oneribus matrimonij, ſequitur Campegius dicto tracta. dotis, parte ſecunda, quæſtione 63.

SVMMARIA.

1 *Pupillus educari debet in loco iudicis arbitrio deſignando.*

2 *Pupillus educandus eſt in loco ordinato à patre.*

3 *Pater melius cæteris præſumitur proſpicere vtilitati filiorum.*

4 *Pupillus non educatur in loco, quem pater ordinauit, ſi iudex iudicat illum non eſſe tutum.*

5 *Adultus educatur in loco, qui ſibi magis placet.*

6 *Adultus non educatur in loco à ſe electo, ſi iudex exiſtimet illum non eſſe tutum.*

7 *Iudex vbi de alimentis agitur, non tenetur ſequi voluntatem patris.*

8 *Iudex poteſt ſæpè ex cauſa contrauenire voluntati teſtatoris.*

9 *Pupillus educari poteſt apud tutorem.*

10 *Pupillus poteſt educari apud matrem.*

11 *Amor parentum ſuperat omnes.*

12 *Mater habet pro ſe præſumptionem, præcipuè vbi agitur de alenda fœmina.*

13 *Debitor pupilli non poteſt eſſe tutor. vide num. ſequen.*

14 *Mater eligi poteſt ad tutelam filij, licèt debitrix ſit.*

15 *Pupillus non debet educari penes matrem, quæ ad ſecunda vota tranſiuit, & vitricum ſuperinduxit.*

16 *Pupillus non educatur penes matrem, quæ eſt connolatura ad ſecundas nuptias.*

17 *Argumentum non benè ſumitur à tutela ad educationem.*

18 *Pupillus educatur apud matrem, quæ ſecundò nupſit, ſi non eſt filio ſucceſſura, & moribus, & honeſtate habilis eſt.*

19 *Pupillus educatur apud matrem, quæ contraxit ſecundas nuptias, ſi non eſt in totum ſucceſſura filio. vide tamen ibi.*

20 *Pupillus educatur apud vitricum, quando non poteſt æquè commodè apud alium ali, ſi tamen non ſit creditor.*

21 *Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt*

improba, & impudica, vilis, vel imprudens.

22 *Nuptias ſecundas contrahere, vel inhoneſtè viuere, paria ſunt, quoad filij educationem.*

23 *Pupillus non educatur apud matrem, quæ procurauit impar, & immaturum filio, vel filiæ matrimonium.*

24 *Pupillus educandus auiæ rectè committitur. ampliа, vt infrà.*

25 *Pupillus educari poteſt apud auiam, etiam ab inteſtato ſucceſſuram.*

26 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm vigeat in filijs.*

27 *Mater in tutela præfertur omnibus alijs.*

28 *Pupillus exiſtens apud auiam remouetur, ſi illa procurauit inconueniens matrimonium, vel quid aliud.*

29 *Pupillus datur potiùs educandus auunculo, quã auiæ ſuſpectæ.*

30 *Pupillus non eſt apud eum educandus, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, & infertur ad ſubſtitutum.*

31 *Pupillus educari poteſt apud patrem, licèt is ex ſubſtitutione ſit ſucceſſurus. vide tamen ibi.*

32 *Subſtitutio includit non ſolùm vniuerſale, ſed etiam particulare relictum.*

33 *Pupillus an debeat educari potiùs apud patrem, quàm apud matrem.*

34 *Sponſa an debeat ali apud ſponſum, vel ſponſi patrem, vel matrem.*

35 *Pupilla apud quem ſit educanda.*

36 *Iudex in educatione filiæ debet facere, quod faceret pater ſi viueret.*

37 *Iudex eſt loco patris in educatione filiæ.*

38 *Pupilli de educatione vbi tractatur, iudex conſiderare debet qualitatem, & cõditionem perſonæ, & temporis.*

39 *Pupilla non educanda apud forenſem.*

QVAESTIO XIII.

NON omnibus eodem in loco præſtanda ſunt alimenta, ideò cognito ex quibus bonis capienda ſint, non extra rem erit videre, quo in loco debeantur, & incipiendo à pupillo, ſciendum eſt, non eſſe à iure determinatum vbi educari, & apud quem debeat ali, ſed id omne arbitrio iudicis eſſe cõmiſſum, qui pro rei qualitate omnibus rectè examinatis ſtatuit penes quem † melius, & 1
ſecurius eſſe debeat, l. pen. ff. vbi, & apud quem pupil. educa. deb. l. 1. & 2. C. eod. titul. Bald. in conſil. 487. in princ. volum. 5. vbi ait, pupillum educandum vbi iudicis æquitati, & religioni videtur cauſa cognita, Barbar. in conſil. 60. colum. 4. vol. 3. Socin. in conſil. 195. in 2. dub. vol. 2. Iaſ. in conſ. 53. num. 31. volum. 3. Curt. Iu. in conſil. 94. colum. fin. Parif. in conſ. 56. num. 3. & 4. volum. 1. Crau. in conſ. 90. colum. 2. verſ. & propterea, Duran. de arte teſtan. tit. 7. caut. 5. num. 1. Corn. conſ. 292. colu. 4. volum. 1. Menoch. in tract. de arbit. iudic. caſu 163. num. 1. in conſ. 62. num. 12. verſic. quartò præſuppoſita, Caualcan. in tracta. de tuto. & curat. num. 301. Bero. in conſil. 180. num. 1. & ſeq. volum. 2. D. Becius ad Iaſ. in d. conſ. 53. hoc tamen iudicis arbitrium debet eſſe à iure, vel ſecũdùm ius regulatum, non autem abſolutum, & irrationabile, vt admonet Caualcan. loco prædicto, multos allegans contra iudices, qui pro libito voluntatis ſub colore arbitrij ſubuertunt iuris regulas, Craue. conſ. 190. num. 5. Bald. conſ. 487. Crau. conſil. 18. num. 3.

In primis autem iudex patris voluntatem ſpectabit, atque ibi ſtatuet educandum eſſe pupillum, vbi patrem † voluiſ- 2
ſe comperiet, vt probatur in d. l. 1. ff. vbi pupil. educ. debe. Duran. d. tit. 7. caut. 1. in fin. Caualcan. de tutor. num. 304. allegat Socin. qui tamen hoc non dicit, & eſt ratio, quia præſumitur ſemper † melius cæ- 3
teris proſpexiſſe vtilitati filiorum, l. nec in ea. ff. de adulter. etiam quando actus primo aſpectu videretur filio damnoſus, Bart. in l. 1 colum. 5. ff. de pupil. & vulga. ſubſtit. Alciat. in tracta. præſump. regu. 2. præſumpt. 2. num. 1. & hanc partem, quòd attendatur patris voluntas, probauit Menoch. d. conſ. 62. num. 12. verſ. primò quia. & alibi ſæpè in eo conſil. ſi tamen videat iudex locum à patre deſignatum non eſ-
ſe pupillo tutum. poterit † cauſa benè co- 4
gnita diſcedere à patris volũtate. vt probatur in l. 1. ff. vbi pupil. educ. deb. Caualcan.

can.d.num.308.Guid. Papa quæſt. 539. nu.
2.Grammat.deciſ.55.num.1.

Item ſi ſit adultus,educabitur vbi ipſe
5 † voluerit vt poſt Vbert.de Bobio,quem
citat,vult Alb.& Roſate,in l.fin.C.arbitr.
tute. vbi fortius inquit procedere etiam
ſi adultus eligat educari apud vitricū,
quod tamen non eſt perpetuum,quia iu-
dex non tenetur ſequi voluntatem pupil
6 li † ſi arbitretur illum moueri per impru
dentiam ex iudicis imbecillitate,ita Al-
ciat.in tract.præſumpt. regu.1.præſump.
22.num.2. arg.l.1.in fi.ff.de minor.intelli-
ge ſi pupilli ætas poteſt deliberare, Grā
mar.deciſ.55.nume.3.pro quo dicto facit,
quia vbi de alimentis tractatur,iudex nō
7 ſequitur voluntatem patris,† vt diximus
ſuo loco per l.cum hi, §. eam tranſactio-
nem, ff.de tranſact. & dixi ſuo loco inter
priuileg. alimenta. & iudex ſæpe poteſt
8 voluntati teſtatoris contrauenire , † vt
notant Doctores in l. nemo poteſt., ff. de
leg. 1. & in propoſito Alciat. declaratio-
nem ſequitur Caualcan.num.308.

Item decernere poteſt iudex,quod ala
9 tur apud tutorem.Nam † ei commiſſa eſt
cura non ſolum rerum,ſed perſonæ quo-
que pupilli.l.1.ff.de tutel.Caſtren.in con
ſi.127.num.1.volum.1.Cordub. in l.ſi quis
à liberis.§.ſi mater,nume.45.ff.de libe.a-
gnoſ.vel alen.vbi poſt Caſtrē. & alios di-
ſputat,an tutor priuetur decima,ſi pupil
lum recuſat in propria domo alere, &
quid ſi exhibeat alimenta,verum in alia,
& ego non inuenio Caſt.in loco per eum
citato. hæc autem de tutore non proce-
dunt indiſtinctè,quia non eo ipſo, quod
tutor quis ſit,educabitur pupillus apud
eum , vt infra tractabimus. fallit enim,
quando tutor eſſet ſucceſſurus ab inteſta
to. quia tunc pupillus non debet apud e-
um educari. l.fi.vbi Doct. C.vbi pup.edu
ca.debe.Cur.Iun.in conſi.94.num.9.Gui-
do Pap.q.539.num.3.

10 Item poteſt decernere iudex , † quòd
pupillus apud matrem educaretur.l.1.C.
vbi pupill.educ.debe. Signor.in conſ.43.
num.2.Iaſ.d.conſil.53.num.31.volu.1.Do-
ctores omnes in d. l. 1. Menoc. d.caſu 168.
num.2.Caual.d.num.30 .& ratio eſt.quia
parentum amor † ſuperat omnes,l.fin.C. 11
de curat.furio,& dicit text.in §.eiuſdem
quoque Principis, in Authentic. de nup.
quòd mater omnium fide dignior eligi
debeat ad filiorum educationem, & pro
matre ſemper præſumitur maximè † in 12
alenda fœmina,ſecundùm Bal.in d.conſ.
487.colum.1.in fi. verſicu. ex quibus con-
cludo , vbi loquitur quando eſt cōtentio
inter matrem , & tutorem de alendo pu-
pillum,& dicit Caual.loco prædicto , id
procedere etiam ſi mater eſſet filiæ ſuc-
ceſſura ab inteſtato per notata in d.l.1.So
cin.conſil.193.colum.2. Curt. Iun.conſil.
94.num. 9. Menoch. caſu 168.num.16.con-
fidit enim lex de matre, & ideo licet ad
tutelam non eligatur † debitor pupilli, 13
Auth.vt hi, qui obligat. in princip.gloſſ.
in §.item propter,Inſtitut.de excuſa.tu-
to. Azo in ſumma,C.qui da.tuto.poſſ.nu-
mer.8. in fin.Auth. minoris, C.qui da.tu-
to.poſſ.tamen mater quantumuis pupil- 14
lo debeat admittitur ad tutelam, † vt in
Authent.vt ſine prohibi.mat.in princip.
Doctores in d. Authēt. minoris debitor,
Aret.in §.actionum,num.41.Inſtitu.de a-
ctio.cum ſimili.

Intelligetamen niſi mater tranſiuerit
ad ſecunda vota,& vitricum ſuperindu
xerit,quia eo caſu † penes eam filius non 15
erit educandus, l. 1.in princip.C.vbi pu-
pil.educa. debe. vbi Cyn. & Doctor. latè
agunt, lex enim tunc de matre non con-
fidit,imò ſuſpicatur,ne inſidias paret vi-
tæ filiorum , ideo eam repellit ab eorum
tutela, l.lex,quæ tutores.§.fin.C.de admi
niſtr.tuto. & quod mater ſecundo nubēs
non poſſit penes ſe retinere filios educā-
dos, volunt gloſſ.in c.fi.de conuerſio. in-
fidel. Angel.in l.generaliter, C.de ſecun.
nup.Guido Pap.quæſtio.539 numer.2.vbi
fortius ſubdit, quod hoc caſu iudex non
tenetur ſequi voluntatem patris, Curt.
Iun.in conſil.94.nume.9. Crau.in conſil.
18.nume.3.Ioann.de Garron.in rub. C.de
ſecun.nup.numer.16.Menoch d.caſu 168.
num.18. Caualca.d.tractat.nume.307.vbi
citant alios plures, immo Menoch.loco

16 prædicto inquit idem † eſſe ſi ſubeſſet ſu-
ſpicio illam eſſe conuolaturam ad ſecun
das nuptias, quia non admittitur ad edu-
candum filium in domo ſua, nec obijcia-
tur, quod victricus poteſt eſſe tutor, &
conſequenter non ſit ſuſpectus in edu-
catione priuigni, cum tutor poſſit illum
educare ſecundum prædicta. nam reſpon
17 detur, quòd † à tutela ad educationem
non rectè ſumitur argumentum, vt lo-
quendo in victrico voluit gloſſ. expreſſa
in l. 1. in verſ. victricum, C. vbi pupil. edu-
ca. debe. ſequuntur Doctores ibi, Guid.
Pap. d. q. 539. num. 3. ver. item licet victri-
cus, Cur. Iun. conſi. 94. nu. 9. Crau. in conſ.
190. nume. 7. vbi à diuerſitate rationis in-
ter tutelam, & educationem pupilli in-
fert ad alia.

Hoc tamen, quod de matre ſecundo
nubente diximus non habet locum, quã
do mater non erat ſucceſſura pupillo ab
18 inteſtato, & ceſſat omnis alia ſuſpicio, †
vt quia ſit pudica, bonis moribus orna-
ta, quia tunc poterit iudex apud eam col
locare alendum filium, ſecundùm Alber.
in d. l. 1. in fin. C. vbi pupil. educa. debe. ſe-
quitur Curt. Iun. in d. conſil. 94. num. 9. v-
bi ampliat, id procedere etiam ſi mater
ſucceſſura ſit ab inteſtato, ſed non in to-
ta hæreditate, putà ſolum in tertia, ſed
19 eius dictum non † placet, quia ea pars hę-
reditatis ſuſpectam quoq; reddit matrẽ,
licet non in totum.

Vno etiam caſu vult Bald. in l. omnem,
colum. fin. C. ad Tertullia. admittendum
eſſe victricũ ad educationem priuigni,
20 quando ſcilicet † ęque commode educa-
ri non poſſet apud alium dummodo non
ſit creditor pupilli, ſequitur Cur. Iun. d.
conſil. 94. num. 9. verſic. propterea, vbi in
fine dicit, quòd in caſibus quibus victri-
co non eſt permiſſa educatio priuigni,
poteſt tamen iudex præhabita cognitio-
ne illum committere educandum con-
iuncto victrici, quia in eo ceſſat ſuſpi-
cio, quæ militat in victrico, & cum Bald.
tenet Caſt. in l. ſi pater, num. 3. C. de nego.
geſt. vbi limitat etiam quando qualitas
perſonæ aliud ſuaderet, vt per eum.

Quæ vero dicta ſunt in matre tranſe-
unte ad ſecunda vota, procedunt etiam
in ea, quæ & ſi vidualem ſeruet vitam,
tamen eſt vilis, improba, impudica, vel
imprudens: nam ei quoque denegabitur
filij educatio, † & alia eligetur perſona 21
idonea ſecundùm Bald. in d. conſil. 487.
colum. 2. in princip. volum. 5. vbi allegat
nonnulla iura in argumentum, Menoch.
d. caſu 168. nume. 5. paria enim ſunt, quod
mater ſecundo nubat, vel inhoneſte † vi- 22
uat, per ea, quæ ponit Aret. in §. fin. in fin.
Inſtitut. de legiti. patron. tute. Ripa in l.
fœminæ, numer. 31. C. de ſecund. nup. Pi-
nel. in l. 4. numer. 18. C. de bon. mater. vbi
dicunt, quòd pœnæ mulieri impoſitæ ſe-
cundo nubenti locum habent quoque in
muliere impudicam vitam agente, plu-
res ad noſtrum propoſitum citat Caualc.
d. num. 307.

Eodem modo remouetur mater ab e-
ducatione ſi ex alia cauſa ſuſpecta ſit: pu-
tà, quia pro filia immaturum, & inæqua-
le matrimonium procurauerit, † vt con- 23
ſiderat Crau. in conſi. 18. nu. 11. vbi, nu. 6. 9.
& ſeq. dicit ob eam cauſam licere tutori
pupillũ authoritate propria eripere de
manibus matris, & eandem cauſam in a-
lijs perſonis cõſiderat Crau. in conſi. 190.
nu. 6. Menoch. d. caſu 168. nu. 6.

Poſt matrem tuto alendus pupillus † 14
committitur auiæ, Gram. deci. 55. in fin.
Menoch. d. caſu 168. numer. 4. ſuccedit e-
nim in locum matris, & continetur ſub
nomine parentum, Caualcan. d. num. 301.
vbi inquit hoc caſu non attendi quod
† auia ſit illi ſucceſſura ab inteſtato, alle- 25
gat Corn. qui tamen nõ loquitur in auia,
mouetur etiam ratione affectionis, & ei
addi poteſt quod auia plus amat, quàm
mater: ardentius enim deſcendit amor
† in nepotes, quam vigeat erga filios, l. li- 26
berorum, in fin. ff. de verborum ſignifi-
cat. Curt. Iun. in conſil. 169. num. 13. Chaſ-
ſan. in conſil. 67. numer. 30. proinde qua
ratione mater in alendo filium, præfer-
tur alijs, ea ipſa præferri debet auia
poſt matrem, ſicut etiam videmus † in 27
ordine tutelæ, Authent. matri & auiæ,
C. quan.

C.quan.mul.tute.offic.fungi poſſ.

Sed eiſdem quoq; rationibus auia excluditur ab educatione,quibus excluditur mater,ideo Socin.in conſ.193.nume.
28 2.volum.2.dicit quod ſi auia† voluit pupillam matrimonio collocare ante pubertatem,vel cæpit illius bona dilapidare remouetur ab educatiõe,ſequitur Menoc.d.caſu 168.nu.6.& idem dicendũ eſſet ſi ad ſecunda vota tranſiuiſſet, per ea quæ ſupra diximus de matre,& Socin. in loco prædicto vult auunculum præferri
29 auiæ † ſuſpectæ,Caualcan.num.307.vbi idem dicit quando vel luxurioſè viueret, vel aliter in moribus peccaret.

Debet etiam iudex aduertere, ne pupillum educari ſtatuat apud eum, qui eſt
30 ſucceſſurus,† vt probatur in l.1.§.1.verſi. denique,ff.vbi pupil.educa.debe.vbi loquendo in ſubſtituto mandat lex iudici, quod inquirat ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio, & aduerte quod ibi cadebat etiã iuſſus patris, nihilominus iudex debet diligenter examinare negotium cum conſanguineis,idem probatur in l.fin.C.eod.tit. vbi generaliter loquitur de eo cuius proxima eſt ſucceſſionis ſpes,idẽ voluit Bald.in conſi.487.in princi.verſ.2.debet aduertere, vol.5.vbi generaliter monet non eſſe collocandum pupillum in domo eius,qui illius vitæ inſidiaretur, & ponit exemplum in ſubſtituto, Iaſ.in conſ.53.num.33.volum.3.vbi loquitur de ſucceſſione inteſtati,hanc partem tenuerunt Affl.Pariſ.Gram.& Crau. quos citat & ſequitur Menoch.in d.tract. de arbit.iudic.caſu 198. num.15.vbi tamẽ, nume.16.ſubdit hanc ſuſpicionem conſiderari contra extraneum ſubſtitutum,nõ
31 etiam contra fratrem,† quæ tamen declaratio mihi non arridet,quia à lege fin. C. vbi pupil.educa.debe.indiſtinctè contra patruum,& quoſcunque ſucceſſores conſideratur ſuſpicio proueniens à ſpe ſucceſſionis, & prædictam ſentẽtiam, quod non educetur pupillus apud eum,qui eſt ſucceſſurus, tenuit etiam Bero.in conſil. 180.numer.1.& ſequen.vol.2.vbi loquitur in tutore, penes quem pater iuſſit filium educari,& dicit procedere eam conſiderationem, ſiue ille ſit ab inteſtato, ſiue ex teſtamento ſucceſſurus pupillo in totum, vel pro parte etiam ſi illi factum, à patre fuiſſet legatum præſtandum, poſt
mortem pupilli,quia ſubſtitutionis† appellatio includit nedũ vniuerſalem,ſed 32
etiam particularem, monet itaque iudicem , quod illum reponat penes perſonam non carentem ſuſpicione , & Aret. in §.actionum, num.56.verſi.vnum tamẽ tene cordi,Inſtitut.de action. quod nunquam pupillus eſt penes illum educandus,cuius eſt proximior ſpes ſuccedẽdi, ne detur materia delinquendi, & ſubdit eſſe cordi tenendum, & de hoc eſſe textum optimum in d.l.fin. C.vbi pupil.educa.debe.Bertrand.in conſi.10.num.4. vol. 5.vbi loquitur in eo qui ſororem pupilli ab inteſtato ſucceſſuram habet in vxorẽ, alios citat Menoch.in conſil.62.nume.12. verſi.tertio vero.vbi tamen,nume.18.videtur aliter tenere, quando ſumus in fratre, & quando modicum eſt patrimonium pupilli: ſed & ſi ſtante tenuitate patrimonij pupillaris , & diuitijs ſubſtituti,iuncta bona fama,& moribus,facilè iudex poſſit inclinare in eam ſententiam, tamen quoad primam limitationem de fratre non diſcederem à communi opinione,quæ eſt magis tuta,& æqua,& prædictam partem tenet quoque Corſe.in conſil.292. verſ.item animaduertere, volu.2. Caualc.in tracta.de tutore,& curato. nu. 301.verſ.tertio debet iſta.vbi dicit collocandum fore pupillum potius penes auunculos non ſucceſſuros, quam apud patruos qui ſunt ad ſucceſſionem vocati,& quod ex vitæ qualitate recedi poſſit ab hac coniectura,ponit Menoch.poſt Soci. in d.conſ.68.num.17.

An vero frater ſit in educatione ſororis præferendus matri,latè† diſputat Me 33
noc.d.conſ.62.per totum,& in d.tract.de arbit.iudic.caſu 168.num.9. & ſeq.vbi dicit hoc pcedere tribus in caſibus,primo quando magis commodũ & vtile eſt pupillo,ſecũdo quãdo mater tranſiuit ad ſecunda vota:Tertio qñ pro fratre ſtat diſ-

poſitio

poſitio paterna, ſed in his etiam caſibus verſatur officium iudicis.

34 An autem ſponſa † ali debeat apud ſpō ſum vel ſponſi patrem, aut matrem, & ſimul cum ipſo ſponſo, ponit latè agendo Barto. in quæſti. 16. incipien. quæritur vtrum iudex, vbi primo per ſeptem rationes probat non eſſe collocandā apud ſpō ſum, & præcipuè, quia ibi non eſt tuta pudicitia ſponſæ, ſed ſubeſt timor ne ante tempus defloretur: item impeditur matrimonij libertas, quia nō erit exinde in libera ſponſæ facultate recedere à ſponſalibus: item imbuitur malis morib. propter frequentes ſpōſi amplexus, & oſcula, tandem vero reſoluit id totū arbitrio iudicis ſubiacere, qui circunſtantijs omnibus bene perſpectis deliberat, quid pupillæ vtilius ſit. Caſtr. antē in cōſ. 127. vol. 1. num. 3. cōcludit quod non debet eſſe apud patrem ſponſi, quia non eſt tuta pudicitia. nec libera eſt facultas recedendi à ſponſa lib. & Bald. nulla facta mentione Bar. in d. l. 1. col. 2. verſi. extra quæro, ff. vbi pup. edu. deb. dicit quod ſi pupilla eſt ſeptennio maior, & non eſt legitimè ſpōſo reddita à patre, & alijs conſanguineis, nō debet educari apud ſponſum, præcipuè ſi ſponſalia non ſunt conuenientia inſpecta omnium cōditione, & idem ſi minor ſit ſeptennio, quia cum non ſint obligatoria, debet alio in loco collocari in quolibet ſit aditus diſcedendi à ſponſalib. atq; ita concludit quod non ſit educāda apud ſponſum, quando res conueniunt conſanguineis, ſequitur Alex. in conſil. 161. nu. 9. vol. 5. Iaſ. in conſ. 137. nu. 10. volu. 1. vbi. qđ poteſt dimitti apud patrem ſponſi, quando ſponſalia ſunt conueniētia, & vtilia, & ibi dicit vnum ad propoſitum. quod ſi mater, & tutrix aduerſetur ſponſalibus, tunc ſponſa non erit deponenda penes eam, Corn. quoque in conſ. 291. col. fi. ver. in perſona magiſtri Ioannis. vol. 1. dicit, quod rectè educatur apud patrem ſponſi ſi ſponſalia ſint condecentia in tantum, quod ſpōſus poteſt eam recuperare ſi de facto auferatur, ſed loquitur, quādo nulla extat contradictio, vel ſuſpicio pudicitiæ, Crau. in conſi. 190. nume. 5. verſic. poſtremo iſtam quæſtionem. vbi. num. 4. referendo conſilium Cornei de quo ſupra, inquit illud procedere, quando ſpōſalia ſunt legitima, & condecentia, ſecus quando ſunt incongrua, vt quia ſit impari deſponſata, vel ſuaſionibus extraneorum ſeducta, & nu. 6. inquit matrem eſſe ſuſpectam, quę induxit filiam ad ſponſaſalia, Menoc. vero in d. caſu 168. in fin. tenet ſimpliciter cum Barto. in d. q. 16. prædicti tamen omnes præcipuè Bald. Alexā. & Iaſ. concludunt totum negocium committi iudicis arbitrio.

Et hoc non ſolum procedit, quādo eſt quæſtio de ſponſa, ſed etiam quandocunque quærimus apud quem pupilla † ſit educanda, & Bald. in d. conſil. 487. inquit, 35
quod iudex † debet facere id, quod veriſimiliter faceret pater ſi viueret, l. 1. §. ſi tria luminaria, ver. apud eum ducatur, ff. de vētre inſpic. & iudex † eſt loco patris. 36
l. tam dementis, C. de epiſc. audien. & facere debet de aliena filia id, quod faceret de propria, l. 1. ff. de ſolu. capiendo melius conſilium pro ea, & ſubdit, quod iudex debet eſſe ſeuerus, & rigoroſus, ne matris moueatur lacrymis, nec tutorum blanditijs ſed ſolius vitæ meritis, & ſi videat, neque apud matrem, neque apud tutores filiam educandam, eligat matronā notæ pudicitiæ, & authoritatis, quæ pupillæ vitam, & pudicitiā ſalubriter conſeruet, & docet Bald. euitandum eſſe ne apud eum moretur pupilla, qui inſidietur animæ, vel vitæ vel caſtitati, vel moribus, vel nuptijs, vel rebus, & hæc omnia cōprobat iuribus per eum adductis, ſequitur abſolutè Iaſ. in conſil. 137. in fin. volum. 1. & dicit Corne. conſ. 291. colum. 4. quod aduertere debet iudex qualitates, † & conditiones perſonarum, & tem 38
poris, item affectionem, & cognationē, ita quod ceſſet ſuſpitio nedum vitæ. ſed etiam pudicitiæ. & infert non eſſe educandam apud † forenſem, Crau. in conſil. 39
18. numer. 3. conſil. 190. numer. 5. vbi refert verba Bal. in d. conſi. 487. Menoc. in conſi. 62. num. 17.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Vxori alimenta præſtanda ſunt in domo mariti.*
2 *Alimenta præſtantur in domo debitoris, non alibi, vide tamen, num. 16.*
3 *Viduæ præſtari debent alimenta in domo mariti, quando vſusfructus illi reſtringitur ad alimenta.*
4 *Nouerca præſumitur odio proſequi priuignum.*
5 *Viduæ alimenta ab heredibus mariti debentur in domo, quando gratia miſerationis debentur.*
6 *Viduæ alimenta præſtantur extra domum, quã do ea debentur propter moram factam in reſtitutione dotis.*
7 *Alimenta debita ex diſpoſitione hominis præſtantur extra domum.*
8 *Pater cogitur alimenta filio præſtare in domo.*
9 *Pater non cogitur alere filium extra domum.*
10 *Pater cogit filium ad ſecum habitandum. limita nu. 26.*
11 *Pater nõ poteſt cogere filium ad ſibi extra domũ dandum alimenta.*
12 *Vxor non poteſt à viro petere alimẽta extra domum.*
13 *Vidua ſi ex ſtatuto debet ali ab hæredibus viri, intelligitur in domo.*
14 *Mater non cogitur intra triennium lactare filiũ extra domum propriam.*
15 *Epiſcopus viſitans non alitur niſi in domibus presbyterorum.*
16 *Alimentarius petere poteſt alimenta extra domum.*
17 *Pater ſpurium filium cogitur alere in domo matris, quando tenetur alere intra triennium.*
18 *Pater filiam nuptam cogitur alere in domo mariti.*
19 *Pater non poteſt filio negare alimenta eo, quod nolit cohabitare.*
20 *Legatarius alimentorum non cogitur alimẽta recipere in domo hæredis, licet teſtator iuſſerit ea tradi certa in ciuitate.*
21 *Eccleſia alit patronum in domo illius propria.*
22 *Epiſcopus tenetur ordinatum alere extra domũ propriam.*
23 *Alimentarius cogitur habitare in vna ex domibus teſtatoris ſi commodè id facere poteſt.*
24 *Vxor alimentaria nõ cogitur habitare in domo teſtatoris ſi non poteſt honeſte.*
25 *Filius cogere poteſt patrem, vt ſe alat in domo propria.*
26 *Pater cogere non poteſt filium ſpurium ad ſecũ habitandum.*
27 *Pater cogitur filio alimenta præſtare extra domum, ſi inter eos ſit lis.*

QVAESTIO XIV.

QVI alimenta tenetur præſtare, nõ
alibi cogitur dare, quam in domo
propria, & ibi cogitur alimenta-
rius habitare, ſi vult alimenta conſequi.
ita voluit Spec. in titul qui fil. ſint legiti.
§.1.num.1. verſic. quid ſi viro abſente. vbi
dicit, quod mulier † non poteſt alimenta 1
petere extra domum mariti. mouetur
pluribus rationibus. & præcipuè, quia cũ
minori incommodo ſuo vir ea preſtat in
domo. quam alibi, & viri, atque vxoris v-
nica eſt domus, & vxor ad domum viri
traducenda, & vir poteſt vxorem cogere
ad ſecum cohabitandum, vbi limitat,
quando non poſſet commode cum filijs
mariti habitare, eandem ſentẽtiam pro-
bauit Iſer. in conſti. Neap. fol. 171. colu. 3.
prout eum citat, & ſequitur Ioan. Lupus
in rep. rub. de don. inter vir. & vxor. §. 64.
nume. 7. vbi generaliter loquendo dicit,
quod regulariter alimenta † ſoluũtur in 2
domo præſtare debentis, & infert, quod
maritus non tenetur vxorem alere in car
cere, de quo tamen dixi ſuo loco: limitat
tamen non procedere regulam, quando
alendus non poteſt habitare in domo de
bitoris culpa ipſius præſtare debẽtis, hoc
etiam voluit Bal. in Auth. hoc locum, nu.
3. verſ. modo hic quærit. C. de ſecun. nup.
vbi ait, quod vbi vſusfructus mulieri re-
lictus reſtringitur ad alimenta propter † 3
exiſtentiam filiorum, tunc in domo præ-
ſtari debent. vbi ea perſoluebat maritus,
ſi tamen vxor poteſt ibi honeſte morari,
& dicit poſt Iacob. de Are. quod nouercæ
non coguntur ſtare cum priuignis, quia
inter eos † præſumitur odium intercede 4
re, ſequitur Barba. in additionibus, Bald.
in l. diuortio, in princi. colum. 1. verſ. ſed
hic quæro, quando vidua. ff. ſolu. matrim.
dicit, quod vidua † petens alimenta ab 5

hæredibus miſerationis cauſa debita, te-
netur cum ipſis hæredibus habitare, ſi ta-
mē id facere poteſt honeſtè, & ſi hæredes
velint ibi præſtare, alias ſecus: at ſi petat
alimenta loco intereſſe, quod ſibi debe-
6 tur propter moram commiſſam poſt an-
num luctus in reſtitutione † dotis, non te
netur habitare cum hæredibus, & Caſtr.
ibi, numer. 9. dicit, quod intra annum lu-
ctus recipit alimenta in domo mariti, &
non alibi niſi hæredes alibi velint præſta
re, vel niſi ſubſiſtat iuſta cauſa recedendi
à domo, putà ſi hæredes eſſent extranei,
qui inſidiari poſſint eius pudicitiæ, vel
ſi filij habent vxores rixoſas cum quibus
non poſſit vidua pacificè viuere, hæc ta-
men intelligit Caſtren. quando alimenta
debentur ex diſpoſitione legis, ſecus ve-
ro, quando ab homine, quia tunc niſi lo-
7 cus fuerit in relicto adiectus, † mulier nō
tenetur ibi ſtare etiam ſi commodè poſ-
ſit, & ampliat id procedere in quocunq;
cui alimenta ſint in teſtamēto relicta, &
dicit eſſe de hoc caſum in l. 4. in fi. ff. de a-
lim. & ciba. lega. hanc ſententiam tenuit
quoque Menoch. in tract. de arbit. iud. ca-
ſu 168. num. 11. & caſu 170. nume. 8. & 9. vbi
quod grauatus ad dandum alimenta te-
netur ea præſtare in domo, allegat mul-
tos, qui tamen tenent omnes contrariū,
& loquuntur, quando alimenta fuerunt
expreſſe relicta in domo, non autem quā
do nulla loci præfinitione facta relinquū
tur, Ioſeph Lud. deci. Peruſ. 46. n. 9. vbi ita
conſtituit regulam, & idem videtur vo-
luiſſe Iaſon l. quidā cum filiū, nu. 7. ff. de
ver. obl. dum refert Spec. in loco præcita.

Facit pro hac parte, quod voluit in pro
poſito Ang. in d. l. quidam cum filium, co-
lum. 2. verſ. & ex prædictis infert, vbi ait,
8 quod pater † tenetur filium alere in do-
mo, & ſi nouercalibus blāditijs ſeductus
velit filium expellere de domo, & ſeor-
ſum à ſe præſtare alimenta, filius poterit
querelare, quia tenetur apud ſe retine
re, & nutrire, & dicit Imo: ibi col. fi. ver.
item facit hoc eſſe menti tenedum, ſe-
quitur Iaſ. num 6. cum enim non præſtat
alimenta in domo non tractat eum vti fi-
lium, limitat tamen, quando ex cauſa fili-
us non poſſet in domo retineri, Pinel. in
l. 1. par. 1. nume. 54. C. de bon. mater. Aſcan.
Clemen. in tract. de pat. poteſtat. effec. 17.
num. 32. vbi alios citat, & ſicuti filius non
cogitur alimenta à patre recipere extra
domum, ita pater non cogitur filium ale
re extra domum, † vt dixi in titu. quibus 9
ex cauſ. alimen. denegen. & dicit Ang. in
conſ. 85. num. 3. quod pater compellere † 10
poteſt filium, vt ſecum cohabitet, ſequi-
tur Boer. in deci. 195. nu. 5. Pinel. loco præ-
dicto, num. 53. & Clemen. num. 32. & præ-
dictam ſententiam, quod pater teneatur
filium alere in domo, dicit communiter
receptam Cordub. in l. ſi quis à liberis, in
princ. num. 8. eodem modo pater non po
teſt à filio petere † alimenta extra domū, 11
ſed ea filius tenetur in domo præſtare, vt
voluit Pinel. in loco præallegato. vxor i-
tem non poteſt à marito † alimenta pete- 12
re extra domum, niſi cauſa ſubſit, vt dixi
in d. tit. quibus ex cau. alimen. denegē. &
ponit Aufrer. ad Capel. Tholoſan. deci.
87. & ad id, quod diximus de vidua, adde
in tantum deberi alimenta in domo viri;
quod ſi à ſtatuto diſponatur ipſam alen-
dam, intelligi debet † in domo heredum; 13
non alibi, ſecundùm Bald. in conſi. 58. nu.
6. volum. 2. Bero. in conſi. 130. num. 10. vol.
3. vbi dicit hoc eſſe regulare niſi probet
cauſam ſubeſſe, propter quam non poſſit
dare in domo, Card. in cap. per veſtras, de
dona. inter vir. & vxor. ſequitur Præpoſ.
num. 6. vbi dicit, quod ſi alibi eſt morata
vidua contra hæredum voluntatem, non
petet alimenta pro tempore abſentiæ,
Bertran. in conſ. 307. vol. 4. circa finem, v-
bi dicit, quod tenetur operari ad cōmo-
dum hæredum.

Infertur ex prædicta ratione, quod ma
ter quæ intra triennium tenetur filiū ale
re, nō alibi cogitur lactare, quam † in ſua 14
domo propria, & poteſt ideo filiū penes
ſe retinere, vt eſt glo. in l. 1. §. 1. in verſicu.
iuſtiſſima cauſa. ff. de libe. exhiben. vbi
dicit iuſtiſſimam eſſe cauſam retinendi
filium ſi mater illum lactet, eſt tex. in c. 2.
de conuer. fidel. & poſt Roman. idem vo-
luit

ſuit Vital.in tractat.clauſ.in tit.an poſſit
renunc.alim.col.6.ver.duo tamen circa.
Infertur etiã quod vbi Epiſcopus, vel
alius viſitat diœceſim, vel monaſteria, de
bet alimenta ibi recipere, vbi ſunt pres
byterorum domus, non autem alibi, quia
alibi presbyteri non tenentur Epiſcopo
25 ſoluere † procurationẽ, eſt text.in clem.
ad noſtram, de cenſib. atq; ibi hoc notat
Bonifa.de Vital.nu.79. qui dicit Epiſco-
pum audiendum non eſſe ſi aliud petat.
Sed & ſi vt vides, multi fuerint opini-
onis prædictæ, contrariam tamen ſenten
tiam multo plures tenuerunt, qui volũt,
26 quod alimentarius poſſit alimenta † pe
tere extra domum debitoris, ne cogatur
cum illo habitare, & hæc opinio proba-
tur ex tex.in l.cum hi, §.vult igitur nemi
nem tranſigentem. ff.de tranſac.ad idem
tex.in l.4.in fine, de alimẽ. & cibar.legat.
& ibi Barto.in fine, infert ad vxorem cui
vir alimenta reliquit, & vult quod poſſit
habitationem eligere vbi placet, atq; ibi
petere alimenta, ita tenet Barto. genera-
liter loquendo in tracta. de alimen.num.
24.Bald.in l.in annalibus.num.4.verſicu.
item extra quæritur, C.de leg.vbi inquit
Bartol.in d.l.4 bene dicere, quia de hoc
eſt caſus in d.l.cum hi, Angel. in d.l.cum
hi, §.vult igitur, colum.2.verſi.ſequitur.
vbi dicit eſſe ibi caſum apertum. quod a-
limentarius non tenetur morari in do-
mo alere debentis, & hoc eſſe vtile pro
vxoribus, & filijs naturalibus quibus cõ
ſueuerunt relinqui alimenta, & ſubdit
eſſe quoque caſum in d.l.4.limitat autẽ
quando aliud ordinaret teſtator, Cuma.
in eo.§.vult. vbi dicit vidiſſe in practica
communiter, ita obſeruari, & quod etſi
mulier poſſit commode morari in domo
hæredum, poteſt tamen petere alimenta
extra domum, Papien. in for.lib. pro leg.
rei ſing.§.1.nu.71.hoc etiam tenuerũt An-
ge.& Caſt.in d.l.1.C.de leg. ſequitur Ale-
xan.in fi.& Iaſ.num.6.idem Iaſ.qui teſta-
tur de communi in l.diuortio, in princi.
num.24.& ſeq.ff.ſoluto matrimonio, vbi
ait eſſe communem, & procedere, ſiue a-
limenta debeãtur ex diſpoſitione legis,
ſiue ex diſpoſitione hominis, & prædicti
fere omnes loquuntur in vidua, cui intra
annum luctus præſtantur alimenta, Vita.
in tract.clauſul.in tit.an poſſit renuncia.
alimen.col.13.in prin. ver.an autem lega-
tarius. vbi loquitur de alimentis legatis,
& in tit.verſ.ad illam materiam, Bero.in
conſi.165.num.4. vol.1. vbi dicit aliud eſ-
ſe, quando promiſſio alimentorum non
eſſet ſimplex, ſed reſtricta ad domũ, & in
conſil.24.num.14.volu.2.vbi ita intelligit
ſimplex relictum alimẽtorum, & ſubdit
quod ſicut alimentarius non cogitur ha
bitare cum debitore, ita non poteſt debi
torem cogere ad ea præſtandum in do-
mo, Ruy.in conſi.45.nu.4.verſi. & ex quo
iſta, & num.8.verſicu.nec obſtat, quod il-
la, volumine.... vbi quod debitor, nec co-
git in domo recipere, nec cogitur præſta
re.limitat tamen nõ habere locum in eo
qui tractandus eſt, vt filius, quia is ali de-
bet in domo, vt per eum, pro quo faciũt,
quæ diximus ſupra, Bertran.in conſi.183.
vol.2.vbi dicit ita teneri omnes, eſſe cõ
munem, & ab ea diſcedendũ non fore in
iudicando, vel conſulendo, & idem vult
in conſil.336.volum.4. vbi dicit idem eſ-
ſe, quando relicta eſſent alimenta in, &
ſuper omnibus bonis ſuis mobilibus, &
immobilibus, Gram.in conſi.ciuili 33.nu
me.4.verſ.& alimentarius, vbi quod præ
ſtantur alimenta, vbi vult alimentarius,
Picus in l.Titia, cum nuberet §.Titia, nu-
me.161.quæſt.3.ff.de legat.2.Grat.in con-
ſil.87.num.2.volum.2 Durant.de arte te-
ſtandi, tit.6.caut.56.in princip.Caualcan.
in tracta.de vſufruct.mulie.relic.numer.
138.verſicu.quid autem ſi teſtator. vbi lo-
quitur in alimentis relictis à teſtatore,
& allegat Practic.Pap. Capic.& Pet. Pec-
ch. Cordub. in l.ſi quis à liberis, §.ſi quis
ex his, numer.20 .vbi reprehendit Iſern.
& Angel. Aret.& limitat, quando te-
ſtator mandat alimẽta præſtari in domo
hæredum, Ludou.Molin.in tracta.de pri-
mogen.Hiſpan.lib.2.cap.15. num.74.Mi-
chael Craſſus in tracta.ſentent. in §.lega-
tum, quæſtio.27.numer.3. vbi dicit eſſe
communem, quia alias legatũ induceret

quandam ſpeciem ſeruitutis: limitat tamen, quando teſtator expreſſe mandat, quod præſtentur alimenta in domo hæredum, quia tunc ſeruatur eius voluntas, Simon de Pretis de interpret. vlti. volūt. lib. 4. in 11. dubit. nu. 99. vbi addit Crauet. in conſ. 205. & poſt eum reprehendit Alexan. contrarium tenentem, quem tamen ſaluat in aliquibus caſibus, vt per eum.

Hinc infert Gram. in d. conſ. ciuili 33. per totum, quod illis in caſibus, quibus
17 pater tenetur filium ſpurium alere, † licèt minorem triennio, cogi poteſt id facere in domo matris. mouetur prædicta ratione, quod alimentarius non tenetur habitare in domo.

Infertur etiā, quod vbi pater tenetur
18 alere filiam nuptam non poteſt cogere † eam adhabitandum ſecum, ſed debet alimenta dare vbi ipſa degit, vbi poſt Iaſ. & Gram. tenet Cordub. in d. l. ſi quis à liberis §. non tantum, nu. 68.

Hinc infert Caccialu. in l. frater à fratre, §. quæſitum, quæſt. 30. nu. 109. ver. adde quod non eſt iuſta. ff. de condic. indeb.
19 quod pater non poteſt filio † denegare alimenta quia receſſerit à domo, ſed tenetur eum extra domum alere. mouetur d. l. 4. ſubdens quod ſi hoc procedit, quando ex diſpoſitione hominis debentur alimenta, multo magis locum habebit, quando debentur ex diſpoſitione legis, Dec. in regul. 65. nume. 16. Conſtat igitur ex prædictis communem eſſe opinionē, quòd ſiue ex legis diſpoſitione, ſiue ex diſpoſitione hominis alimenta debeantur, ſemper peti poſſunt extra domum, propterea non eſt curandum de Doctoribus ſupra in principio citatis, qui contrariā partem tenuerunt tam in muliere, quam in alijs.

Sed hæc ſententia ſic firmata non habet locum in vxore, quæ ſi diuertit à marito ſine iuſta cauſa, non erit alenda, vt probauimus in titulo, quibus ex cauſ. denegentur alimenta. & ratio eſt quia principaliter dantur vxori alimenta propter obſequia, & ſeruitia, ideo ſi non facit quod debet, non recipit, quod oportet, & hæc eſt ratio diuerſitatis inter vxorem, & alias perſonas, imo non tenetur legatari-
20 us † in domo hæredum habitare, quando teſtator nomen expreſſit ciuitatis & non domus, vt ſi dixit, dummodo habitet Romæ cum hæredibus Bart. in l. qui concubinam, §. vxori. ff de legat. 3 Picus, d. §. Titia, num. 159. verſicul. 2. limita. ff. de lega. 2. Menoch. de arbitrar. iudici. caſu 170. num. 19.

Infertur etiam, quod eccleſia patronum tenetur alere † in domo propria, nō 21
in ipſa eccleſia, Ioan. Andr. capitulo nobis, in verſicu. ad inopiam, de iure patro. Paul. Citad. de iu. patron. part. 6. articul. 4. numer. 166. Cordub. in l. ſi quis à liberis, § ſolent, num. 18. ff. de liber. agnoſcen. Rebuff. in tractat. de congru. portio. num. 97. Roch de iure patron. nume. 153. infert quoque ad Epiſcopum, qui alit ordinatum, non alimenta præſtat † extra do- 22
mum epiſcopalem. Bertran. conſil. 55 colum. 2. volum. 2. Rebuf. de portio. canon. num. 98.

Secundo limitatur non procedere, quādo teſtator plures domos haberet commodas, quia alimentarius tenetur in earum vna † habitare ſi hæres illam velit 23
aſſignare pro ſua habitatione, & non tenetur hæres eo caſu aliam domum locare, ita voluit Bald. in l. in annalibus, circa fin. C. de legat. vbi eum ſequitur Alex. idem voluit Caſtr. in l. ſi domus, in princip. ff. de leg. 1. vbi idem dicit, quando teſtator relinquit habitationem, & loquūtur prædicti omnes in vxore, cui relicta ſunt alimenta, idem Alexan. in d. l. ſi domus, & in l. 4. §. fin. ff. de alimen. & ciba. lega. & in l. diuortio, in princip. ff. ſolu. matrim. Bertran. in conſil. 336. colum. 2. vol. 4. vbi ait eſſe notandum, quia Bal. magna eſt authoritas, declarat tamen Bald. in loco prædicto id procedere, quando talis eſt domus in qua vxor poſſit commode, & honeſte † morari, alias ſecus eſſet, quia 24
non cogitur habitare in domo cæca, vel poſita in lupanari & dictam deciſionem approbat quoque Simon de Pretis d. dubitatio. 11. num. 160.

Tertiò

Tertiò limitatur, vt non procedat in filio, qui alendus eſt in domo patris, & cogere poteſt patrem, vt ſe in domo retineat,† ſecundùm Ange. in l. quidam cùm
25 filium. ff. de verb. oblig. cum alijs quos citaui ſuprà hac eadem quæſtione, in prin. ver. facit pro hac parte, vbi idem diximus in patre, cui alimenta debentur à filio, ea enim ſunt in domo, non extra præſtanda: ſed in filio cui debentur alimenta, non procedit, ex vi debiti alimẽtorum, nec ex alimẽtorum natura, ſed ex ea ſanguinis coniunctione, qua inuicem ligatur pater & filius: at pater cogere poteſt filium ad ſecum habitandum ex vi patriæ poteſtatis, vt videtur tenere Gram. d. conſ. ciuili 33. num. 8. vbi ideò infert, quòd pater non poteſt ad ſe aduocare fi
26 lium ſpurium, quia † illum non habet in poteſtate. §. fin. Inſt. de nupt. l. vulgò concepti, de ſta. hom. Abb. in c. ex literis, col. 2. de conuer. infidel. de ea verò patris poteſtate ponit Pinel. in l. 1. part. 1. nu. 54. C. de bon. mater.

Hoc tamen non procedit, quando inter patrem, & filium eſt lis, quia eo caſu licèt interim teneatur alere filium. vt dixi in tit. quibus. & à quib. debe. aliment. tamen tunc cogitur pater ea præſtare ali-
27 menta † filio extra domum, vt vult Ludo. Molina in d. tract. primogen. lib. 2. cap. 15. num. 74. vbi mouetur ex generali illa limitatione, quę habet, quòd alimenta debentur extra domum quando alimentarius aliqua cauſa nõ poſſet morari in eadem domo, declaratur item omnibus ijs modis, quos infrà ponam declarando regulam, quòd vbi alimenta ſunt in domo relicta, non poſſunt alibi peti. illa enim conueniunt & filio, cui debentur in domo, & quod diximus filium litigantẽ cum patre, alendum eſſe extra domum, voluit Corne. de quo Molina non meminit in conſilio 281. num. 4. volum. 3. quem citat, & ſequitur Aſcan. in dicto tract. de par. poteſt. effect. 17. num 32. ver. ſecundò ſublimita. vbi duobus alijs modis declarat hanc neceſſitatem habitandi cum patre.

SVMMARIA.

1 *Voluntas teſtatoris eſt lex.*
2 *Onus annexum cogitur acceptare, quicunque vult commodum.*
3 *Alimenta non poſſunt peti extra domum, quãdo relicta ſunt cum onere habitandi.*
4 *Alimentarius non petit alimenta præteriti temporis, ſi non cohabitauit, quando relicta ſunt cũ onere habitandi.*
5 *Habitandi onus iniunctum videtur, quando dictum eſt, relinquo alimenta tali cum filijs meis.*
6 *Habitare in eadem domo non dicitur, qui non comedit cum hærede ad eandem menſam.*
7 *Domus mentio quando fit à teſtatore, intelligitur de ea, quam heres inhabitat.*
8 *Vidua cui alimenta relicta ſunt in domo cum filijs, non excuſatur, ſi tranſiuit ad ſecunda vota.*
9 *Vidua iuſſa à teſtatore habitare cum filiabus, non conſequitur alimenta, ſi filias nuptas non ſequitur ad maritum.*
10 *Vidua iuſſa habitare cum filia in domo propria non conſequitur alimenta, habitando cum filia in domo mariti.*
11 *Vidua non conſequitur alimenta in domo relicta, ſi ſecundo nubendo ducat ſecum filios.*
12 *Alimentarius conſequitur alimenta in domo relicta, quando iuſta aliqua cauſa impeditur ibi morari.*
13 *Habitare qui non poteſt ex iuſta cauſa, conſequitur legatum relictum cum onere habitandi.*
14 *Conditio habetur pro impleta, quando non ſtat per implere debentem.*
15 *Legatarius alimentorum in domo relictorum debet offerre ſe paratum ſtare in domo, ne videatur per ſe ſtare.*
16 *Hæres cogitur alimenta etiam præteriti temporis ſoluere extra domum, quando interpellatus recuſauit tradere.*
17 *Hæres an teneatur ad expenſas litis, in qua fuit conuentus.*
18 *Vidua cui relicta ſunt alimenta cum onere habitandi cum filijs, conſequitur illa habitando cum vno, ſi illi deueuerunt inter ſe ad diuiſionem.*
19 *Hæredes quando veniunt ad diuiſionem, te-*

nentur quiſque per tempora alimenta præſtare.

20 Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora.

21 Hæredes quando deuenerunt ad diuiſionem, cogitur vnus pro alimentis contribuere in domo alterius.

22 Alimentarius petit officio iudicis, quòd vnus ex heredibus contribuat alimenta in domo alterius, quando inter eos facta eſt diuiſio.

23 Alimentarius cum onere habitandi petit alimenta extra domum, ſi vigeat odium inter ſe.

24 Priuignus non cogitur habitare cum nouerca: nec econtrà.

25 Nouerca poteſt extra domum petere alimenta, licèt relicta ſint ſub conditione, ſi non diuerteret à priuigno.

26 Argumentum à communiter accidentibus, eſt validum.

27 Præſumptio releuat allegantem ab onere probandi.

28 Alimenta relicta cum onere habitandi, peti poſſunt extra domum, ſtante lite inter legatarium & debitorem.

29 Legatarius petit alimenta extra domum, ſi ob nimiam hæredis ſæuitiam non poteſt habitare in domo.

30 Legatarius conſequitur alimenta extra domũ, quando hæres habet vxorem ita rixoſam, quod non poteſt cohabitare.

31 Legatarius alimentorum petit ea extra domum ſi ita ſit iuuenis, quòd tutè non poſſit cohabitare.

32 Legatarius alimentorum habens vxorem pulchram, non cogitur habitare cum hærede, ſed extra domum petit.

33 Turpe eſt habere malam famam, & malum nomen.

34 Conditio habitandi cum filijs, expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum.

35 Alimenta alicui relicta cum onere habitandi cum filijs, quando videantur relicta fauore filiorum. vel legatarij.

36 Alimenta relicta in domo, peti poſſunt extra domum, quando vult cum propria vxore, & filijs habitare.

37 Vxor non debet à marito ſeparari.

38 Heres quando ex voluptate, non ex neceſſitate vult domum mutare, legatarius alimentorum non cogitur illum ſequi.

39 Diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris.

40 Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.

41 Neceſſitas ignoſcitur, & qui actum facit ex neceſſitate.

42 Legatarius alimentorum non poteſt mutare habitationem, ſi id ſit graue hæredibus.

43 Legatarius alimentorum cum onere habitandi excuſatur, quandocunque eſt impeditus.

44 Cauſa iuſta petendi alimẽta extra domum, quæ ſit committitur arbitrio iudicis.

45 Cauſam quare non poſſit habitare in domo, probat legatarius petens extra domum.

46 Negatiuam probare tenetur, qui ſe fundat in illa.

47 Conditionis euentus probari debet, quando debitum eſt ſub conditione.

48 Culpa difficile probatur.

49 Facta non præſumuntur, ſed probantur.

50 Caſus non præſumitur, ſed probari debet ab allegante.

51 Culpa non præſumitur, ſed probanda eſt.

52 Impedimentum qui allegat, tenetur probare.

53 Cauſa iniuſta quando excuſat, probandum eſt, quòd motus quis fuerit ex ea cauſa.

54 Appellatio cùm ex cauſa conceditur, probari in primis debet cauſa.

55 Cauſa probari debet, quando aliquid permittitur ſolùm ex cauſa.

56 Cauſa eſt probanda, quando à regula licet ex cauſa recedere.

57 Cauſa iuſta non probatur teſtibus ſingularibus, quando aliquid non conceditur, niſi ex cauſa.

58 Legatarius alimentorum petit extra domũ, quã do relictum eſt, ſi noluerit, vel non potuerit habitare.

59 Alternatiuis ex duabus ſufficit alteram eſſe veram.

ram.
60 *Alternatiuæ obligationis vtrumque eſt in obligatione.*
61 *Alternatiuæ obligationis non poteſt alterum peti.*
62 *Alimenta extra domum petuntur, quando relictum eſt cum clauſula, ſi non habitauerit.*
63 *Conditio, ſi hæres non erit, intelligitur ſi noluerit, vel non potuerit.*
64 *Natta in conſil. 387. in fin. reprobatur.*
65 *Subſtitutio concepta in vnum caſum, non extenditur ad alium.*
66 *Hæres alimenta in domo relicta, poteſt extra domum præſtare inuito legatario.*
67 *Hæres hæredis eſt hæres teſtatoris.*
68 *Hæredis appellatio includit omnes vſque in infinitum.*
69 *Alimentarius cum onere habitandi, non tenetur habitare cum ſecundo hærede.*
70 *Hæredis mentio facta à teſtatore, includit ſequẽtes, ſi de hærede tertij loquitur: ſecùs cùm de hærede proprio.*
71 *Legatum alimentorum, quod deficit ob non ſeruatam conditionem habitandi, an reuiuiſcat, ſi incipiat habitare.*

QVAESTIO XV

SI teſtator relinquat alicui alimenta
in domo, vel ſub cõditione, vel cum
onere morandi, vel habitandi in do-
mò, vel cum hæredibus, tunc legatum
non præſtabitur alibi, nec legatarius ali-
bi habitans poterit illud petere, quia vo
1 luntas † teſtatoris eſt lex, §. diſponat, in
Authen. de nupt. & qui vult relictum ſi-
bi emolumentum, tenetur acceptare o-
2 nus † ſibi iniunctum, l. ſecundùm natu-
3 ram. ff. de regul. iur. & ita † vult Bartol. in
l. Caio. §. Imperator. ff. de alimen. & ciba.
legat. Alexand. in conſil. 100. in princip.
volum. 1. & in conſil. 178 colum. 2. volum.
6. & probat text. in l. quod legatur. ff. de
iudic. & ita tenet Ang. in l. cùm hi. §. vult
igitur. ff. de tranſact. Caſtr. in l. diuortio,
num. 9. ff. ſolut. matrimon. Ruin. in conſi.
81. num. 3. volum. 2. vbi dicit, quòd hoc ca
ſu alimentarius petens alimenta extra
domum dicitur petere plus debito. quia
commodius, & cum minori grauamine
præſtantur in domo, quàm extra, ſequi-
tur Roland. in conſ. 22. num. 9. volum. 1. v-
bi citat Anchar. Ang. Corn. Socin. Picum,
Iaſon. Bertrand. & Ruin. Cordub. in d. l. ſi
quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 171. &
num. 203. ff. de libe. agnoſc. vbi alios citat,
Caualc. in tract. de vſufruct. mulie. relict.
num. 138. ver. tertio autem caſu, Simon de
interpret. vlt. volun. lib. 4. dubit. 11. num.
109. & hanc dicit communem Burſat. in
conſ. 90. ſequitur Craſſus in tract. ſenten.
§. legatum, quæſt. 23. num. 4. Duran. de art.
teſtan. tit. 6. caut. 56. nu. 1. & ante hos idem
tenuit Bartol. d. conſil. 211. volum. 1. Bald.
in conſil. 484. in 1. dub. volum. 4. Bertran.
in conſi. 67. num. 1. & 2. volum. 7. vbi ait id
tenuiſſe Oldr. Ang. de Peruſ. Ang. Aret. &
alios, quos citat, allegans pro hac parte
tex. in l. 4. §. fin. ff. de alim. & ciba. leg. indu
cendo illum à contrario ſenſu, & in l. quà
concubinam. §. vxori. ff. de lega. 3. Bero. in
conſi. 85. nu. 1. & ſeq. vol. 1. vbi allegat Spe-
cul. Bart. Bal. Sali. Caſtr. Alex. & alios. Vi-
tal. in tract. clauſul. tit. an poſſit renunci.
alimen. colum. 13. in prin. & in fin. & ideò
Bart. in d. conſ. 211. num. 7. infert, quòd ali-
mentarius, † qui non eſt moratus in do- 4
mo, non poteſt alimẽta præteriti tempo-
ris petere, quando relicta fuerunt cum o-
nere morandi, ſequitur Bero. d. conſ. 185.
num. 3. ver. ex prædictis infertur, & dici-
tur iniunctum onus habitandi † non ſo- 5
lùm quando ſimpliciter teſtator dicit ſe
relinquere alimenta præſtãda in domo,
ſed etiam quando dicit, relinquo tali ali-
menta cum filijs meis, vel cum hæredib.
meis, vel apud hæredes meos, vel in do-
mo hæredum, vel donec ſteterit cum fi-
lijs, vel dum habitauerit cum hæredibus:
quandocunq; enim vtitur ſimilibus ver-
bis teſtator, cenſetur voluiſſe alimenta
præſtari in domo, non alibi, vt videri po
teſt apud Doctores prædictos, & declarat
Simon d. dubitatione vndecima, nume-
ro 109.

Imò

Imò fortius non ſufficit hoc caſu legatarium habitare in eadem domo, ſi nõ
6 comedit † cum hærede, ſecundùm Bald. in l.1.num.8.C.de lega. vbi ait, quòd niſi ſit commenſalis, nõ dicitur morari cum filijs, & ſubdit eſſe notandum, & ſequitur Angel. ibi, dicens tunc habitare legatarium cum hærede, quando eſt commenſalis, non ſi partem inhabitet domus, & dicit Imol. in l. ſi quis ita legauerit, in princ. ver. item nota quod vbi. ff. de condi. & demonſt. quòd qui tenetur morari cum alio, ita eſſe debet, vt ſimul alantur, & ille text. loquitur, quando quis grauatur non abſolutè morari, ſed eſſe cum aliquo, Io. Mar. Riminal. in conſ. 519. vbi eodem modo explicat, ſequitur Simon in d. dubitatio. 11. nume. 109. vbi alios citat, Picus d. §. Titia, num. 163. vbi dicit notandum, Ruin. conſil. 37. num. 2. volum. 2. Bero. conſil. 32. nume. 5. volum. 2. Caualcan. de vſufruct. numer. 138. verſicul. tertio caſu.

Aduerte etiam, quia ſi hæredes ſtent in domo propria, & legatarius velit alimenta conſequi in domo teſtatoris, non auditur, ſed cogitur morari in domo,
7 quia teſtator loquendo de domo, † videtur intellexiſſe de ea, quam inhabitauit hæres, ex quo cẽſetur ille locus adiectus in gratiam, & fauorem hæredis, vt notatur in l. Caius. §. Imperator. ff. de alimen. & cibar. lega. in d. l. 1. C. de legat. ita declarat Ruin. in conſil. 80. num. 3. volu. 2. quem citat, & ſequitur Rol. in conſ. 12. num. 14. volum. 1. Cordub. d. §. ſi quis ex his, num. 205. Me[illegible]ch. in tract. de arbi. iud. caſ. 170. num. 10.

Et ſi hoc legatum fiat vxori cum onere non diſcedendi à filijs, non excuſabi-
8 tur vxor † tranſeundo ad ſecunda vota, quia & ſi teneatur ſequi maritũ, & cum eo habitare, poteſt tamẽ, & debet ſecum inducere liberos in domum mariti, eſt tex. in l. cùm tale, in princ. iuncta ibi glo. ff. de cond. & demonſt. & ibi notant Bar. Imol. & Caſtrenſ.

Et per eandem rationem Ruin. in conſil. 37. nu. 2. & ſequen. volum. 2. vult, quòd vxor iuſſa habitare cum filiabus, nõ con- 9
ſequatur alimenta, niſi ſequatur filias, quando nupſeruut, quia tenetur cum eis habitare, niſi ſtet per generum, & ibi latè diſputat in contingẽtia facti, id quod poſſet procedere, niſi teſtator reſtrinxiſſet ſe ad domum propriam, eo enim † ca- 10
ſu non ſat eſſet habitaſſe cum filia in domo mariti, ſecundùm Corne. in conſil. 7. colum. penult. ver. nec obſtat quod tenebatur, vol. 1. ſequitur Soc. Iun. in conſ. 110. nu. 6. ver. nec obſtat quod non videatur, vol. 1. per quam rationem dici etiam poteſt, quòd vxor iuſſa cum filijs habitare, non excuſetur ſi tranſeundo ad ſecunda vota velit ſecum filios ducere ad domũ mariti, quando diſpoſitio teſtatoris eſt limitata † ad domum propriam per prædicta. 11

Principalis autem concluſio reſtringitur, vt non habeat locum, quando legatarius iuſta aliqua cauſa impeditur, ne morari poſſit cum hærede, quia tunc † 12
cùm per ipſum non ſtet, percipit alimenta extra domum, probatur in l. Caius. §. Imperator, in fin. ff. de alimen. & cibar. legat. in l. Mæuia, in fin. ff. de annu. lega. no. Barto. in d. §. Imperator, nume. 2. dicens, quòd qui tenetur cum aliquo morari, nõ perdit legatum, ſi impeditur iuſta aliqua † cauſa, Alex. in conſ. 178. num. 5. ver. circa ſecundum dubium, volum. 6. Iaſ. in d. l. diuortio, in princip. num. 25. ff. ſol. matrimo. vbi generaliter loquitur quandocunque ſubeſt iuſta cauſa, Salice. in l. 1. C. de legat. nume. 4. & ſeq. & ante omnes id voluit Specula. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. ver. quid ſi dixit in teſtamento, nume. 36. vbi allegat text. in l. ſi quis ita legauerit, ff. de condi. & demonſtr. Caſtr. in conſil. 167. num. 1. volum. 1. Natta in conſil. 387. num. 5. vbi dicit hoc eſſe regulare, quandocunque non ſtat per legatarium, quominus habitet cum hærede, Cæphal. in conſil. 419. num. 90. & ſeq. vbi ſubdit eſſe de hoc perſpicuum, tex. in l. illis libertis ver. Paulus reſpondit. ff. de condit. & demonſtr. vbi legatum alimentorum, libertis relictum ſub conditione, ſi cum filijs 13

mora-

morarentur, debetur, quando nõ ſtat per libertos, quominus morentur cum eis, & vult ille text. paria eſſe quòd morentur, vel per eos non ſtet, & ratio eſt, quia videtur is adimpleuiſſe conditionem, †
14 quando per eum non ſtat quominus impleuerit, c. cùm non ſtet, de regu. iur. in l. Labeo ſcribit, la. vlt. ff. de contrah. empt. cum alijs apud Cæphal. in loco prædicto, & hanc partem tenent omnes inferiùs allegandi, qui inferunt ad caſus particulares.

Ne autem videatur ſtare per legatarium, quominus habitet cum hærede, ſatis eſt quòd offerat ſe paratum † ſtare &
15 habitare cum ipſis hæredibus, & ea facere ad quæ tenetur, quia ſi exinde comperiatur alimenta non eſſe præſtita, non imputabitur legatario, ſed poterit extra domum alimenta petere, ita docet Alexan. in conſ. 158. num. 2. volum. 7. per text. in d. l. qui concubinam. §. vxori, in l. in illis libertis, & d. l. ſi quis ita legauerit, & per rationem, quòd non debet eſſe in facultate hæredis proprio facto ſe exonerare in præiudicium legatarij, l. cætera. §. fi. ff. de lega. 1. idem nulla facta Alciat. mentione concludit Natta in conſi. 387. num. 4. dicens, quòd ſi ſemel interpellatus heres recuſauit præſtare alimenta, poterit exinde legatarius ea petere extra domum.

Imò ſubdit fortius, quòd ſi non fuit heres ab initio interpellatus, ſed ex poſt,
16 & recuſat recipere in domo, † & alere, tunc cogitur præſtare etiam pro tempore præterito alimenta, quia ex quo nunc recuſat, præſumendum eſt quòd eodem modo recuſaſſet antea ſi requiſitus fuiſ-
17 ſet, per ea quæ ponit Roman. ſing. † 401. & alij per eum citati, ſed hæc opinio nõ eſt tuta, per id quod inquit Cagnol. in l. qui in alterius, nume. 20. & 23. ff. de regul. iur. Cæpha. in conſi. 76. num. 9. Menoch. de retinẽ. poſſ. remed. 3. nu. 657. & poteſt fortè nunc iuſtam habere cauſam recuſandi, quam nõ habebat prius, vel potuit nunc ex alijs moueri ad recuſandum, quæ tunc eum non mouiſſent.

Ex prædicta verò generali limitatione infertur, quòd ſi filij, cum quibus ex forma teſtamẽti vxor vel legatarius alimentorum habitare tenebatur, ad diuiſionẽ bonorum deueniant, & ſeorſum vnus ab alio habitet, tali caſu vxor † habitando 18
cum vno, conſequitur alimenta ab omnibus, perinde ac ſi cum omnibus habitaſſet, quia per ipſos filios ſtat qui actum habitandi reduxerũt per ſuam diuiſionem ad impoſſibilitatem. ita concludit Cuman. in conſi. 38. maritus, num. 3. verſic. ad hoc me maximè mouet, Ruin. in conſil. 80. colum. 2. conſil. 81. colum. 3. vol. 2. Duran. d. caut. 56. nume. 3. Roland. in conſil. 21. num. 15. volum. 1. & in conſil. 89. nume. 14. volum. 3. Menoch. de arbi. iud. caſu 170. nume. 16. Corduben. in d. l. ſi à liberis. §. ſi quis ex his, num. 206. Sim. de Pretis d. dubitatio. 11. nume. 113. vbi allegat etiam Ioſeph. Ludoui. in deciſio. Peruſ. 91. nume. 19.

Et hoc caſu poteſt prouidere, quòd quilibet hæredum alimenta † præſtet per 19
tempora in domo propria, & hoc modo fit præſtationis diuiſio, ſecundùm Barto. in l. ſolent, num. 12. ff. de aliment. & cibar. legat. vbi mouetur per text. ibi, in 2. reſponſ. & per l. cùm conſtar. ff. de aq. quotid. & æſtiu. ſequitur Ruin. in conſi. 81. numer. 4. & ſequent. volum. 2. Cordub. d. §. ſi quis ex his, nume. 206. & Ruin. allegat in ſimili dictum Ang. l. 2. §. ex his. ff. de ver. oblig. vbi ſi duo † domini eiuſdem caſtri 20
contendunt de iuriſdictione, & in eius exercitio non poſſunt conuenire, fiet diuiſio per tempora.

Vel etiã hoc caſu compellitur alimentarius degere apud vnum ex hæredibus, & alter cogitur contribuere pro alimentorum impenſa, † vt probatur in d. l. ſo- 21
let, in princip. Ruin. d. conſil. 81. num. 4. Cordub. d. num. 156. qui allegat Corn. qui tamen mihi hoc non dicit, & ſubdit Rui. loco præcitato, quod in caſu diuiſionis inter hæredes, & contributionis, vt hoc ſecundo loco dictum eſt, debebit alimentarius habitare potiùs cum illo hærede, qui remanſit in domo teſtatoris, quàm

cum hæredibus ſine periculo impudici-
tiæ, poterit extra domum conſequi ali-
menta, vt probatur argumento l. penult.
ff. vbi pupill. educ. debe. per quam ita di-
xit Bart. in l. Caio. §. Imperator, num. 2. ff.
de alimen. & ciba. lega. & idem eſt, quan-
do legata fuerunt alimenta alicui, qui ha-
32 bet vxorem iuuenem, vel pulchram, †
quia tunc non tenetur cohabitare, Imol.
& Caſtren. in l. ſi cùm dotem. §. tranſgre-
diamur. ff. ſolu. matrim. vbi dicunt hanc
eſſe iuſtam cauſam recedẽdi à patre, hæc
etiam in legato alimentorum, voluit Bal.
in l. 1. nume. 19. C. de legat. vbi dicit, quòd
conditio morandi cum hæredibus eo ca-
ſu eſt turpis, & tanquàm turpis reijcitur,
33 quia † turpe eſt habere malum nomen, &
malam famam, l. facta. §. ſi in danda. ff. ad
Trebellian. ſequitur Iaſ. ibi num. 3. Picus
d. §. Titia, num. 199. ver. quartò limita. vbi
allegat Ang. Salic. & alios, Rolan. in con-
ſil. 22. num. 11. volum. 1. vbi allegat Alexã.
Barbat. Anan. Bologn. & alios, & in conſ.
89. num. 14. ver. ſed præmiſſis, volum. 3. v-
bi allegat Caſtr. Bald. Nouel. Ruin. Nattã,
Bero. & alios, qui poterunt ab eo videri,
Menoch. in d. caſu 170. num. 12. Anch. Mod.
d. quæſt. 1. num. 24. & in filio ponit Bartol.
in l. quidam cùm filium, num. 9. ff. de ver-
bo. oblig. vbi Iaſ. num. 6. qui ponit omnes
alias cauſas ſuprà recitatas, & id quod
dictum eſt de ſæuitia, & malis moribus,
ſequitur etiam Pinell. in l. 1. part. 1. nume.
54. C. de bon. matern. Aſcan. Clement. in
tracta. de patr. poteſta. effect. 17. nume. 32.
& quòd vigente ſuſpicione læſæ pudici-
tiæ poſſit legatarius alimenta conſequi
extra domum, voluit quoque Bertran. in
conſilio 67. num. 2. volum. 7. vbi idem di-
cit ſtante hęredum ſæuitia, Gramma. con
ſil. ciuili 33. num. 7. & ratio eſt, quia non
dicitur poſſibile, quod honeſtè fieri
non poteſt, vt dicunt præallegati Do-
ctores.

Infertur ſeptimo, ſtante legato cum
onere habitandi cum filijs, quòd ſi filij
omnes moriantur, legatarius conſequi-
34 tur † alimenta extra domũ, quia per eum
nõ ſtat, ſed per caſum fortuitum, vt pro-
bat text. in l. 1. C. de legat. vbi notant om-
nes Doctores, Bart. in l. illis libertis. ff. de
cond. & demonſtr. Picus in d. §. Titia, nu-
me. 199. ver. quintò limita, Caſtren. in cõ-
ſil. 167. colum. 2. in princip. in ver. ſi verò
ſtaret per mulierem, volum. 1. Deci. con-
ſil. 526. & conſil. 601. volum. 4. Riminald.
Sen. in conſil. 250. num. 8. Bertran. in conſ.
67. num. 2. volum. 7. Duran. de arte teſtan.
d. tit. 6. caut. 56. in fi. Simon d. dubit. 11. nu-
me. 113. Menoch. d. caſu 170. num. 17. eſt ve-
rum quod Doctores diſputant hoc caſu,
an extinguatur legatum, cùm in dubio fa
uore, & ad commodum filiorum videtur
factum, vt poteſt videri in d. l. 1. ſed quia
de hoc alibi latè tractauimus, an & quan-
do † alimenta cenſeantur relicta fauore 35
filiorum, vel potiùs legatariæ, ideò non
expedit hic repetere, ſed videri poterũt
Bar. d. conſ. 211. volum. 1. Alex. in conſ. 100.
vol. 1. Bero. conſ. 185. num. 1. vol. 1. conſ. 24.
14. vol. 2. Cordub. d. §. ſi quis ex his, num.
204. & Caualcan. de vſufruct. muli. relic.
num. 138. & ex eis cognoſci poterit, quã-
do domus deſignatio videatur fauore hę
redum facta.

Infertur octauò, quòd erunt quoque
extra domum præſtanda, quando legata-
rius vult cum vxore † vel filijs habitare: 36
non enim debet vxor à marito, vel † pa- 37
ter à filio ſeparari, vt inquit tex. in l. poſ-
ſeſſionum. C. commu. vtriuſque iudi. de
quo textu gaudet in ſimili Bal. in l. 1. §. vi-
deamus. C. de rei vxor. actio. & per illum
textum hoc voluit in propoſito Ioan. de
Ana. in conſ. 11. nu. 54. colum. 2. ibi Bolog.
in additio. ſequitur Rolan. in dicto con-
ſil. 22. num. 13. Simon d. dubitatio. 11. num.
113. vbi allegat Cror. Bartol. & Thobiam
Nonium. ſed hoc caſu fortè hæredes poſ
ſent occurrere, patiendo quòd legata-
rius introducat in eandem domum vxo-
rem, & filios, vt dixi in præcedenti quæ-
ſtione. & facit quod voluit Caſtren. in d.
conſ. 167. colum. fi. ver. quid enim ſi cauſa
erat.

Infertur nonò, quòd ſi hæredes ex me-
ra voluntate, nulla verò adducti neceſ-
ſitate vellent mutare domum, atque

in l.1.num.4.C.de lega.Picus in d,§.Titia,
num.159.verſi.vnum nota,Ruyn.in conſi.
34.num.2.in 2.vol. vbi qui dicit non poſ-
ſe habitare cum hærede, vel per ſe nõ ſta
re,tenetur hoc probare,quia in dubio nõ
præſumitur, quòd ex iuſta cauſa receſſe-
rit,latè examinat Alexã.in conſil.100.nu.
1.& ſeq.volum.1.vbi vult tria eſſe proban
da, primo quod cauſa recedẽdi ſubeſſet,
ſecundo quod eſſet iuſta,tertio quod du-
rauerit toto illo tempore, quo legatari
us à domo hæredis abſuit, & dicit Bero.
in conſ.185.nu.1.vol.1.id eſſe probandum
plenè,& concludenter, Duran.de arte te
ſtan.tit.6.caut.56.num.1.vbi allegat Dec.
qui mihi hoc non dicit,Burſat. in conſil.
65.col.3. vol.2. Natta conſil.379.nu.10.Fe-
lin.in c.ſuper his, num.19.verſ.ex hoc in-
fertur, de accuſatio. & hanc partem ſe-
quutus eſt Rol.in conſil.22. num.18.vol.1.
Menoch.in d.tractat.de arbitr.iudic.caſu
170.num.13.Gabriel comm.opin.lib.1.tit.
de probationibus concluſ. 6. nu.32.Simõ
d.dubit.11.num.114.D.Becius ad Iaſ.in cõ-
ſi.44.num.4.volum.1.& præter eos Grat.
in conſi.69.nume.11.volum.2.& conſil.87.
nu.9.eod.vol. Lupus in c.per veſtras.in 3.
notab.in princi.num.7. de donatio.inter
virum.& vxorem,folio mihi 135. Bertrã.
in conſ.17.nu.6.volu.2.Picus in d.§.Titia,
nu.163.verſi.ſeptimo dubitatur,vbi quod
non præſumitur cauſa niſi probetur,Cor
dub.in dict.l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex
his,num.187. ff. de liber.agnoſcen.vbi di-
cit eſſe notandum. Picus autem & Ber-
tran.in locis ſupra adductis ponunt quid
iuris ſit,non ſolum.quãdo teſtator legat,
cum onere habitandi,ſed etiam, quando
legat caſu quo non poſſit habitare.& piꝫ
dictorum ratio eſt, quia omnis cauſa iu-
ſta conſiſtit, vel ſuper facto tertij,vel ſu-
per caſu,vel ſuper culpa hæredis, ſi agat
legatarius de facto tertij, tenetur proba-
49 re quia facta † non præſumuntur,l.in bel-
lo §.factæ, ff. de captiu.& poſtlim.reuer.
50 ſi de caſu allegans † illum tenetur proba
re.l.ſi creditor,C.de pignorat.actio.Dec.
conſi.552.n.7.ſi de culpa,certum eſt quod
51 illa † non præſumitur, vel.quoties, §.qui
dolo,ff. de probatio.Bar.in l.ſi quis ex ar-
gentarijs,§.pen.in fi.ff.de eden.& allegãs
culpam tenetur probare,Soc.in conſ.149.
col.2.vol.1.Ruy.Bertrã. & alij citati à Do
mino Becio,in conſ.37.nu.11. & in vniuer
ſo clarum eſt quod legatarius qui dicit
non potuiſſe morari in hæredis domo ex
vna cauſarum prædictarum allegat impe
dimentum:at impedimentum allegans † 52
tenetur probare,l.qui comeatus,vbi Bar.
ff.de re milit.l.2.§.quod diximus vbi Bar
tol.Bald. Angel. & Iaſ. ff. ſi quis caution.
Natta in conſil. 258.num 6.Vantius in tit.
de nullit.ex defec.iuriſd. ordi. num.166.
in fi.Menoch.in tract.de arbitr. iudi.caſu
118.num.7.& caſu 153.nume.15. D. Becius,
conſi.104.num.3.& ſeq.& vbicunque ali-
quid eſt permiſſum ex cauſa, ſine qua a-
lioquin eſt prohibitum, tunc cauſa eſt
probanda, ideo quando cauſa iuſta excu-
ſat à delicto,vel à dolo,eſt probanda,imò
probandum eſt quoq; † quod motus quis 53
fuerit ex ea cauſa Are. in conſil. 80. nu.2.
Alex.in conſ.103.nu.13.vol.Dec.in conſil.
452.nu.11.& quando datur appellatio ſo-
lum ex cauſa, tunc † cauſa eſt probanda, 54
Innoc.in c.noſtra,nu.5.& 6.de procurato.
Ang.in l.quoniam,nu.3.C.de appellatio.
Imo.in c.bonæ, num.15.vbi Deci. num.27.
de appellatio. & eſt generalitur verum
quod cauſa probari debet, quando † ali 55
quid permittitur ſolum ex cauſa, §. ean-
dem.vbi Aret. num.1.Inſtit.ex quib.cauſ.
manum.non lic.Dec.in l.1.nu.7.C.de edẽ.
Cæphal.in conſ.65. in fin. ita ergo in pro-
poſito ſi non licet alimenta petere extra
domum niſi ſubſiſtente iuſta cauſa, lega-
tarius, qui cauſam illam allegat tenetur
probare, & vbicunq; à regula iuris rece-
ditur ex cauſa, ea eſt exprimẽda † & pro- 56
banda, Alexan.in l.properandum,§.illud
proculdubio,vbi Iac.de S.Georgio.C.de
iud. Felin.in c.1.num.7.de re iudic.Deci.
in c.conſuluit,nu. 4.de appellatio. Crot.
in l.filiusfamilias §.diui,nume.105. ff.de
leg. .Tyraquel.in tract.de pœnis tempe.
in præfatio.nume.54. & ſequ.& hoc caſu
non ſufficiunt teſtes ſingulares † nec per 57
eos probatur iuſta cauſa, vt concludit A-

 lexan.

lexan.in conſil.100.ferè per totum, vol.1. ſed de hoc vide Simon.d.dubitatio.11.numer.114. vbi tenet quod & per teſtes ſingulares, & per famam probetur diſcordia.& rixa.

Secundo principaliter limitatur concluſio noſtra,vt non habeat locum,quando legatum eſt factum alternatiuè,ſi cum hærede noluerit, vel non potuerit habitare, quia tunc ſufficit, quod legatarius
58 nolit. collatum eſt enim † onus habitādi in legatarij voluntatem, & ab ea dependet, ideo cū non vult habitare conſequitur legatum,Soci.in conſi.22.colum.1.vo-
59 lum.3. ſufficit enim ex duabus † alternatiuis alteram eſſe veram, l. ſi quis ita,in fin.vbi Alexan.& alij.ff.de verb.oblig.gl. & Cardin.in clem.1.in verſ.quem etiam.de conceſſio.præben.Bal.in l.ea lege.col. vltim.verſ.vltimo quæri ur.C.de condi-
60 ctio.ob cauſ.& in c.cum inter,de reſcrip. & vbicunq; obligatio eſt alternatiua,† licèt vtrumq; ſit in obligatione,l.ſi duo.v-
61 bi Bart.ff.de verbo. oblig.tamen non poteſt alterum peti,† Specu. in titu.de conceptio. libell.ver.& nota.cum ergo eodē modo alimenta relinquūtur ſufficit, qđ legatarius non velit cum hærede habitare,licèt poſſit, quia eo ipſo quod nō vult eſt impleta conditio relicti, hanc etiam opinionem tenuit Caſtren.in d.conſ.167. colum.1.in fin.vol.1.Durant.d. tit.6.caut. 56.num.3.

Imò fortius dicit Caſtren. loco prædicto, quod ſi relictum alimentorum factū ſit ſub conditione ſi non habitauerit cū
62 filijs,tunc † legatarius illud conſequitur ſi nolit cum illis hàbitare etiam ſi potuerit, quia illa conditio intelligitur ſi non voluerit,vel non potuerit,facit quod dicimus de conditione ſi talis hæres non e-
63 rit, quæ † intelligitur ſiue non potuerit, ſiue non voluerit,vt Inſtitu.de vulg.ſubſtitutio.in fi.

Eodem modo Natta in conſil. 387.in fi. poſt Corn.in conſi. 291.col. pen.volum.1. vult quod legatarius ſub cōditione ſi nō poſſet ſtare cum hærede poſſit petere alimenta extra domum ſi non vult habitare cum eo,licet id facere poſſit commodè, quia potentia habitandi collata eſt in fauorem legatarij,ſed hoc eſt falſum,& repugnat † ijs quæ ſupra diximus ex com- 64
muni Doctorum opinione, & diſpoſitio concepta in vnum caſum non extēditur ad alium, vt de ſubſtitutiōe † probat tex. 65
in l.ex facto, §.item quæro.vbi Bart.ff.de vulg.& pupil.l.commodiſſimè ff.de lib. & poſthum.l.ſi cum dotem, in princip. ff.ſolut. matrimonio, & faciunt generales regulæ, quod datum ſub vna conditione cenſetur ademptum ſub contraria, & conditio impleri debet in forma ſpecifica cum ſimilibus.

Tertio principaliter limita concluſionem noſtram, quia, & ſi legatarius non poſſit alimēta petere extra domum nulla ſubſiſtente cauſa, quando teſtator ea reliquit præſtanda in domo,tamen hęres ipſe bene poteſt ea præſtare † extra do- 66
mum inuito legatario. vt bene concludit Caſtr.in d.conſi.167.colu.2.verſ.nec ob. l. 1.ff.de penu leg.volu.1.quia adiectio domus eſt appoſita fauore hæredis, proinde poteſt hæres illi renunciare, allegat not.in l.Caio,§.Imperator, ff.de alim.& ciba. legat. Cordub.qui tamen de Caſtrē. non meminit in d. l. ſi quis à liberis, §.ſi quis ex his. nu. 104.per generalem regulam,quod poteſt quilibet renunciare fauori ſuo,l.ſi quis in conſcribendo, C.de pact.& reprehendit Ange. Aret.qui contrarium tenuit. tota autem hæc controuerſia depēdet ab eo articulo, an domus deſignatio concernat ſolius hæredis fauorem, an vero etiā ipſius legatarij, pro quo videndi erunt Doctores,quos citaui ſupra hac eadem quæſtione.

Quarto principaliter limita non procedere, quando ageretur non de primo hærede,ſed de ſecundo, nam & ſi hæres † 67
hæredis ſit etiam hæres teſtatoris, l. ſi.ff. hær.inſtituen.& appellatiōe hæredis veniunt omnes † in infinitum,l.hęredis ap- 68
pellatio, & l.ſciendum.ff.de verb.ſignifi. tamen,quando teſtator relinquit alimēta in domo hæredis non tenetur legatarius habitare cum hærede † hæredis, vel 69
cum

cũm ſecũndo hȩrede. ita determinat Ber
tran. in conſi. 67. nu. 4. vol. 7. quia vbi teſta
tor meminit de ſuo hærede, nó venit hæ
res hæredis, ſed primus ſolummodo, li-
cèt aliud ſit, quando loquitur de hærede
70 † tertij, vt probat text. in l. qui liberis, §.
hæc verba, ff. de vulg. & pupil. vbi id no-
tant Bart. Ang. Caſtr. Alex. Iaſ. & id eſt in-
dubitatum, ſecundùm Bertr. loco prædi-
cto, quando teſtator loquitur de hæredi-
bus infraſcriptis. Tũc enim reſtringitur
ad nominatos. & ad eos, qui corporalib⁹
oculis legi poſſunt in teſtamento.

An vero legatum alimentòrum, quod
ſemel defecit ob conditionem habitan-
di non ſeruatam reintegretur ſi legatari-
71 us incipiat † habitare, dixi inter priuil.
alimento. in quæſtio. quando conditio
mixta deficiens per caſum faciat defice-
re legatum, poſt Deci. in conſil. 620. per
totum:

SVMMARIA:

1 *Hæres alimenta præſtat in loco ſui domicilij, nõ vbi alimen. arius degit.*
2 *Debitor non tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij.*
3 *Debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris voluntate.*
4 *Filius patri bannito dat alimenta eo loco, vbi ille degit.*
5 *Filius tenetur patri ſoluere alimenta ſemper in domicilio patris.*
6 *Debitor qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitum deferre ad domum debitoris diuerſi domicilij.*
7 *Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui eiuſdem ſit fori.*
8 *Hæres debitor alimentorum ſoluit vecturam in deferendis rebus in alimẽta neceſſarijs, niſi creditor ſit vilis.*
9 *Vecturæ rationem habere debet iudex, quando taxat alimenta.*
10 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
11 *Vectura ſoluitur ab hærede, quãdo alias minuerentur alimenta.*
12 *Vſufructuarius tenetur ad collectas.*
13 *Vſufructuarius non ſoluit collectas, quando illæ abſorberent vſumfructum.*
14 *Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, quando alias debitum eſſet inutile.*
15 *Gabella pro rebus, quæ dantur ad alimenta, ſoluitur à debitore.*
16 *Periculum rei pertinet ad dominum, & debitorem ante ſolutionem.*
17 *Debitor generis non liberatur re perempta.*
18 *Debitor generis liberatur re perempta, quando genus debetur tamquam ſpecies.*
19 *Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei, iudicatur debitor ſpeciei.*
20 *Alimenta debita ex fructibus certi fundi eatenus debentur, quatenus ſe extendũt fructus.*
21 *Debitor, qui cepit vno in loco, cogitur in futurũ ſoluere eodem in loco.*
22 *Hæres, qui vno in loco ſoluit vnum legatum, cogitur reliqua eo ipſo in loco ſoluere, vide tamẽ, num. 35.*
23 *Conſuetudo attenditur, quando agimus de loco vbi ſoluendum eſt.*
24 *Conſuetudo declarat contractum.*
25 *Hæres videtur quaſi contrahere cũ legatarijs.*
26 *Solitum inducitur per vnum actum.*
27 *Voluntas tacita quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quàm ex actu de neceſſitate infertur.*
28 *Soluens partem debiti, non cogitur alteram partem ſoluere.*
29 *Immunis ſoluens ſemel, non ſibi præiudicat, vt teneatur in futurum ſoluere.*
30 *Succeſſor beneficij recipiendo penſionem vnius anni non cenſetur ratificare locationem ſequentium annorum.*
31 *Ferias qui vno in actu non ſeruat, non ſibi præiudicat in reliquis.*
32 *Conſentiens in vno actu iudicij, non cenſetur cõſentire in reliquis.*
33 *Ius ſingulare facilius tollitur, quam ius commune.*
34 *L. ſi fideicommiſſum, §. fin. ff. de iudi. quomodo procedat.*
35 *Ang. in l. 1. C. de fideicom. reprobatur à Iaſone.*
36 *Hæres cogitur alimenta deferre ad locum legatarij, quando propter ipſius dolum, & potẽtiam legatarius non poteſt illum accedere.*
37 *Voluntas teſtatoris facit totum.*
38 *Voluntas teſtatoris æquiparatur legi.*
39 *Voluntas colligitur ex perſonarum conditione.*

40 Lego-

40 *Legatum alimentorum factum ſcholari præſtari debet in loco ſtudij.*

QVAESTIO XVI.

SATIS explanauimus ſupra, quando alimentarius teneatur habitare cum hærede, vel hæres teneatur extra domum alimenta præſtare: nunc videndum eſt. quo in loco præſtari debeant res ad alimenta neceſſariæ, quando hæres, & alimentarius diuerſa habent domicilia, & quoad domicilium conueniunt omnes quod hæres † dabit in loco vbi habet domicilium, non autem vbi degit alimẽtarius, niſi aliud appareat de volũtate teſtatoris, l. ſed & ſi ſuſceperit. ff. de iudic. l. Titia Seio, in prin. ff. de leg. 1. l. 3. ff. de alimen. & cibar. leg. Et per ea iura ita concludit Bart. in l. 1. num. 4. ff. de alim. & cibar. lega. & in l. ſolent, nu. 4. ff. eod. tit. vbi ait, quod alimenta nõ debent præſtari in loco, vbi degit alimentarius, ponit gl. in l. cum hi. §. vult igitur, vbi Ang. & Fulgo. notant. ff. de tranſac. Pract. Papien. in for. libel. quo agit pro re ſing. §. 1. nu. 70. qui omnes loquuntur, quando à teſtatore locus non eſt ſpecialiter deſignatus, Duen. in reg. 161. in prin. Simon de interpretat. vlt. volunt. lib. 4. dubit. 11. num. 104. & hoc procedit ſecundum regulam, quòd vbi creditor & debitor ſunt diuerſi domicilij, debitor † non tenetur debitum portare ad domum creditoris, ſed ſat eſt ſi paratus ſit ſoluere in ſuo domicilio, quando in obligatione locus nõ eſt expreſſus, vt probat tex. in l. item illa verba, in princi. ff. de conſti. pecun. vbi gl. in ver. non venit, Bart. & Doctores omnes, ita quoq; regulam conſtituit Alb. in l. 2. num. 22. C. de iu. emphyteu. Bal. in l. acceptam, nu. 22. C. de vſur. Ange. in l. ſpatium, nu. 3. ff. de edẽ. Bart. in l. cum filius. §. ſi promiſſor, nume. 2. ff. de verb. obligat. vbi idem tenent Ange. Caſt. Alex. Iaſ. & alij Rom. in l. de die, §. qui mulierem, num. 14. ff. qui ſatiſd. cogant. Abb. in c. ſignificante, num. 9. de pignorib. & in c. licet, il 1. nu. 13. de ſimo. Iaſ. d. l. 2 num. 92. C. de iure emphy. Rolan. in conſi. 87. num. 14. & ſeq. vol. 1. Cum igitur hæres & legatarius ſint diuerſi fori, cogitur legatarius recipere alimenta in foro hæredis ſi non eſt aliter prouiſum à teſtatore, vel conuentum inter partes, & ſufficit contrarium apparere ex tacita † teſtatoris voluntate, l. fideicommiſſum, in prin. & d. l. ſed & ſi ſuſceperit, §. libertis, ff. de iudic. l. cum res, in princ. ff. de leg. 1. Simon d. num. 104. ſed ante eum idem voluit Ang. in d. l. cum hi, §. vult igitur, ver. & prædicta intellige, ff. de tranſac. dicẽs, quòd vbi ex coniecturis apparet, vbi teſtator voluerit alimenta præſtari, erit voluntas illius ſeruanda.

1 (margin, line "nes quod hæres")
2 (margin, line "lij, debitor")
3 (margin, line "ficit contrarium")

Limitatur etiam, vt non procedat in filio qui patrem tenetur alere, nam licet ille propter exilium nõ poſſit eſſe in eadem prouincia cum filio, tenetur tamen † filius mittere alimenta ad locũ, vbi pater habitat, §. ſi vero contigerit, in Auth. de inceſt. nupt. collat. 2. & ibi not. gloſſ. in verſic. alia neceſſaria, & fuit hæc quæſtio Forliuij, vt refert ibi Nicol. de Neapo. id quod oritur forte ex obligationis natura, qua filius obſtringitur. 4

Sed applicatur limitatio, vt procedat etiam in patre non bannito, quia nihilominus ei tenetur filius extra patriam degenti alimẽta præſtare † vbi habitat, quẽadmodum per text. in d. §. ſi vero contigerit, concludit Bart. in tracta. de alimen. nume. 15, vbi dicit rationem illius textus non eſſe patris deportationem, quia etiã deportatus poteſt mittere nuntium ad domum filij, vt ibi capiat alimenta, allegat Dyn. in l. item illa, ff. de conſti. pecun. & quamuis Bar. non declaret, dico huius dicti rationem eſſe, quia filius tenetur patri reuerentiam, & obſequium exhibere, vt dictum eſt ſæpe in hoc tractatu. quãdo vero creditor talis eſt, cui reuerentia eſt debita, tunc † debitor etiam diuerſi fori tenetur debitum deferre ad domũ creditoris, vt voluit Bal. in l. fi. nu. 8. C. de condit. inſert. per tex. in l. ſed & ſi ſuſceperit, §. libertis, ff. de iudic. ponit exemplum in vaſſallo, qui cum vult fidelitatẽ renouare, tenetur dominum adire extra prouinciam, facit quod ait Bar. in d. l. itẽ illa, 5 6

illa,nu.13.verſ.quod ſemper intelligo,ff. de conſti.pecun. vbi poſtquam dicit creditorem debere adire debitorem, declaratur nõ procedere, quãdo inſpecta perſonarum conditione æquitas aliud ſuggereret: Ideo infert Imo.in c.ſignificãte, col.fi.ver.quid erit ſi debitor,de pignor. quòd debitor humilis conditionis habitans in ciuitate tenetur debitum deferre ad creditorem militem vel Doctorẽ ruri agentem,facit l.ad egregias,ff.de iureiu. & latè proſequitur Natta,in conſ.513.nu. 4. vbi loquitur de ſubſidio agente cum principe,Duen.in reg.161. limi.11.vbi ponit de vaſallo,& alijs.quantum autem reuerentiæ, & obſequij filius debeat patri, nemo eſt qui neſciat,propterea quãtumuis ſit diuerſi fori filius, cogitur ad eum deferre alimenta.

Cum vero hæres, & alimẽtarius eiuſdem ſunt fori, & in delatione non cadit impenſa , tunc hæres tenetur alimenta portare ad domum alimentarij, quia ſic ſe habet regula,quod vbi debitor,& cre-
7 ditor ſunt† eiuſdem fori,tũc debitor ire debet ad domum creditoris,d.l.item illa,vbi Bart.& Doctor.Imo. & Abb.in l.ſignificante,de pign.Iaſ.conſ.116.col.pen. vol.2.addo Bal.in l.acceptam, C.de vſur. in l.fi.nu.7.C.de conditio. infert.Petr.de Vbal.in tracta.de duob.fratr.quæſt.14.nu. 15.Crot.in conſi.114.num.14.Bero. in conſi.116.num.20.conſ.151. num.15.vol.1.Paris de Puteo de feud. re integra.c.33.per totum,Duen.in reg.161.limit.1.& quando alimenta ſi eiuſdem ſint fori,& in deferẽdo non cadat impenſa,teneatur debitor præſtare alimenta in domo alimentarij, tenet Bart. in d.l.1.num.4.verſic.ſecundo poteſt intelligi,Ange.in d.l.cũ hi,§. vult igitur.ver.in glo. quæ incipit,Pract.Pap. d.§.1.num.71.Simon d.dubit.11.num.104. Pau.de Citãdin.in tracta.de iure patron. in 6.par.art.4.c.fi.nu.170.Cæſ. Lambertinus in eo.tractat.lib.3.articul.10. quæſt.3. Brun.in tract.de reb.dub.in quæſt.incipi. nunc dicamus de dub.diſpu.loci, num.7. limit.11. Duen.regu.161.limit.16.qui omnes concludũt quod ſi in deferendo exigitur impenſa,tunc ſi alimentarius ſit vilis perſona, †cui non ſit turpe humeris 8
proprijs portare,non pręſtabit hæres vecturam,alias hæres illam præſtabit. & licet Bart.in d.l.1.nihil dicat de nobili,vel ignobili, ſed indiſtinctè velit quod hæres non teneatur ad impenſam vecturæ, tamen alij concludunt contrarium,& illos ſequitur Lancello. Gallia.in conſuet. Alex.in ver.ſolidos,q.6.nume.113.& hanc partem indiſtinctè tenet Bal.in conſ.124. col.1.ver.prima fauore,& col.2.ver.quinta quia ſi ſpecialia,vol.3.

Et hæc opinio quod impenſa ſuſtineatur ab hærede,procedit ſine dubio,quando alimentorum quantitas non eſt taxata,quia iudex in taxandis alimentis rationẽ habebit eius quod pro † vectura im- 9
pendi neceſſe eſt, vt declarat Simon d. nu.106. qui aliam partem ſuſtinet in alimentis taxatis, quia cum teſtator nihil de vectura loquatur videtur voluiſſe qđ præſtentur vbi de iure præſtanda ſunt, vt per Ang.in l.ſi fideicommiſſum,in princ. ff.de iud.& facit hoc caſu alia ratio, quia vbi extat taxatio , per eam receditur à prouiſione iuris communis, quia prouiſio† hominis facit ceſſare prouiſionem 10
legis,l.fi.C.de pact.conuẽt. l. & habet,§. cum quis,ff.de precar.glo.& Doctores in l.2.C.de iu.emphyteu.

Ceſſat etiam in ea opinione omnis dubitatio, quando impenſa diminueret legatum alimentorum , & illud redderet inutile,quia tunc† hæres illam ſoluit,vt 11
alimentarius integra conſequatur alimenta,ſecundũ Bald.in d.conſilio 124. colum.1.volum.3. Imol.in l.cum filiusfamilias §.fin.ff.de verborum obligar.& in c.indicante,numer.19.de teſtamen. & inquit gloſſ. in d.l.ſed & ſi ſuſceperit , §.libertis,ff.de iudic.quòd alimentorum legatum præſtandum eſt in loco, vbi eſt legatarius, ne dum ſit vectura alimentarius pereat, ſequitur Bartol.ibi,nume.2.& comprobat Simon d.dubitatio. 11. nume. 106. & multa conceduntur ne diſpoſitio ſit inutilis, quæ alias non concederẽtur, ideo videmus , quod & ſi vſufructuarius

Hhh †te-

12 † teneatur ad collectas, l.quæro, ibi Bartol.notat. ff.de vſufruct. leg. Bart. in l.his verbis §.idem teſtator, ff.de lega.tertio, Socin.in conſi.143.colum.1.Bello.in conſil.12.nume.7.Cæphal.in conſil.190.num. 4.tenet hoc.fallit, quando ſoluendo collectas vſusfructus remaneret inutilis,
13 quia tunc proprietarius † eas ſoluit, glo. in l.concubinam, §.qui hortos, ff.de leg. 3.& de illa gloſſ.exclamauit Dyn.& Bart. in d.§.idem teſtator, Roman.in ſingu.157. vbi dicit illam gloſſ. eſſe vnicam in mundo, & ſe de facto obtinuiſſe in Ciuitate Florentia in ardua quæſtione,& idem voluit Roman. in conſil. 230. numer.2.& ſequenti, Petraſan.in ſing.37. Alexã. Aret.& Iaſ.in l.quod ſeruus, ff.de leg.1. Afflict.in c.Imperialem, in §.præterea ducatus,nu. 57.de prohib.feud.alien.per Freder.Parpa.in l.placet, num.50.C.de ſacroſan.eccleſ.Natta in conſi.415.num.1.& 2.Pinell. in l.1.& 2.num.72. verſic. limitatur ſeptimo,C.de bon.mater. Feſtaſ.in tractat.de collect.par.1.ca.4.num.28.Caualcan.de vſufruct.mulie.relic.num.162. & magis ad propoſitum facit, quia & ſi debitor non teneatur portare debitum ad domũ creditoris, tamẽ fallit, quando debitum eſſet ita modicum,quod plus incommodi, quam vtilitatis afferret ſi debitum coge
14 retur creditor † accipere in domo debitoris, Bal.in l.acceptam,nume.13.C.de vſur. Iaſ.in l.1.nu.92. C. de iu.empht. Dueñ. reg.161.in 2. limitatio.

Et quod dictum eſt de impenſa vectu
15 ræ locum habet quoque in impenſa gabellæ † quia pro rebus, quæ dantur in alimenta tenetur debitor illam ſoluere, vt concludit Bart.in d.l.1.num.5.

Et quando alimenta debentur egeno, nulla poſtulat ratio quod ipſe ſoluat impenſam vecturæ, quia eo modo minueretur alimentorum præſtatio, & tanto minus caperet, vt inquit Lancell. in d. q.6. num.113.

Aduerte etiã quia ſi pecunia, quæ defertur ad alimentarium caſu aliquo periret, non tamen ideo debitor eſſet liberatus,
16 quia † ante ſolutionẽ periculũ pertinet ad debitorem, l.incendium, C. ſi cer.pet. Ange.in d.l.cum hi, §.vult igitur.& licèt loquatur in ſola pecunia, idem tamen eſt in alijs rebus, quia debitor generis non liberatur re perempta: † genus enim perire 17
nõ poteſt, l.in ratione, §.incertæ, ff.ad leg. Falcid.limitat tamen Ang.quando genus deberetur tamquã ſpecies, † quia ſpecie 18
perempta debitor liberatur, l. ſi ex legati, C.de verb.obl.& ponit exẽplum, quando alimenta deberent præſtari expenſione vnius domus vel maſſaritij. ea enim pecunia deperdita debitor non tenetur vlterius. & quod dicit de pecunia, obtinet etiam in frumento, vino, & alijs ſpeciebus in genere debitis, tanquam tamen ſpeciebus, vt ſi alimenta deſtinauit teſtator frumẽtum, vinum, & alios fructus vnius maſſaritij, vt retroactis annis in teſtamento contigit auunculi mei magni. ſed Ang. loco prædicto non probat aſſumptum quod vbi genus debetur tamquam ſpecies debitor non liberetur re perempta, ſed probat ſolum quod liberatur ſpecie perempta. ſed dic quod vt per interitũ rei liberetur debitor, idem iudicamus de † debitore quantitatis reſpectu certæ 19
ſpeciei, quod dicimus de debitore ſpeciei, l.electio, §.ſi is quẽ, ff.de noxal. l.quæſitum, ff. de pact. l.quidam, §.ſi tibi, ff.de leg.1.l.Titiæ textores, §.fi.ff.eod.titu.l.in naue Saupheli, ff. loca.ita tenent Bart.& alij, in l.quod te, ff.ſi cert.pet.& hãc dicit eſſe magis cõm opinionem Iaſ. in l.1.nũ. 83.C.de iure emph.Natta in conſ.182.nu. 4.hinc eſt quod ſi alimenta relinquãtur, ex fructibus certi fundi, eatenus debẽtur quatenus † ſe extendũt fructus ex eo fun 20
do percepti, argumẽto l. maritum, §. 1.ff. ad leg.Falci.l.liberto, §.à liberto, ff.de annu.leg.Caſt.in l.Imperator.nume.3.ff.ad Trebel.Aemilia.in conſ.146.nu.14.dicam ſuo loco. firma ergo eſt cõcluſio quod re perempta liberatur debitor ſi genus debetur habito reſpectu ad certam ſpeciẽ.

Quod ſi hæres, vel debitor vno in loco cæpit alimenta præſtare cogitur exinde † 21
eodem in loco perſeuerare in ſolutione, vt probat tex.in l.ſi fideicommiſſum.§.fi. ff.de

ff.de iud.gl.magna in l.quòd legatur,poſt
medium ff.eod.vbi dicit quod qui cæpit
vno in loco ſoluere,ibi debet conueniri,
& hoc etiam voluit Iaſ.in l.2.nu.9. C.de
fideicom.Duen.d.reg.160.in 4.limitatio.
Simon d.dubit.1.nu.107.Imò fortius vo-
luit Ang.in l.1.num.5.C.de fideicommiſſ.
quod ea præſtatio operetur etiã in fauo-
rem aliorum legatorum,quę ſunt ſepara-
22 ta,vt ſi vinum legatum ſoluit hęres † vno
in loco cogatur eodem in loco alia ſolue
re. de eius tamen dicti veritate nolo núc
tractare,ſed redeũdo ad noſtram declara
tionem dico nó eſſe mirum,quia ſemper
23 attenditur conſuetudo,† quando quæri-
mus,quo in loco debitor teneatur ſolue-
re,ſecundùm gl. in l.item illa,vbi Bart.ff.
de verb.oblig.Bat.in l.ſuo victu,num.1.ff.
de ope.libe.Duen.loco prædicto,nu.9.fa-
cit etiam,quia ſicuti contrahẽtis cóſue
24 tudo attenditur & declarat † cõtractum,
l.vniuerſorum,ff.de pigno.actio.l.qui ſe-
miſſes,ff.de vſur.l.hæredes palã,§.ſi quid
poſt,in fin.ff.de teſtamẽ.l.ſi ſeruus pluri-
um,§.fin.ff.de legat.1.ita attendi debet có
ſuetudo hæredis, qui videtur quaſi con-
25 trahere † cum legatarijs, l.qui cum alio,
ff.de reg. iur.l.hæres, Inſtitu. de obli.quæ
ex quaſi contrac.naſcun.l.ex maleficijs,§.
hæres ff.de actio.& oblig.& in propoſito
26 inducitur ſolitum per † vnum actum, l.
Mela,§.quid ergo,ff.de alim.& cibat.leg.
vbi declarat Bartol.Alex.in conſ.5.col.fi.
volu.5.Dec.in l.nemo alieno, §.tempora-
lis,nu.2.ff.de reg. iur.

Sed etſi hæc ſint colorata,& non habe-
ant contradicentem, mihi tamen ea glo.
opinio,in l.quod legatur,numquam pla-
cuit,nec eam exiſtimo veram eſſe,quan-
doquidem ſciam quod voluntas tacita,
27 quæ ex actu colligitur,nó debet vltra ex-
tédi quam ex ipſo actu de neceſſitate in-
feratur, Bart.in l.1.§.hoc interdicto, ff.de
itin.actuque priua. & in Authe. qui rem,
circa fin.C.de ſacroſanct. eccleſ. Deci. in
conſil.72.col.3. Pariſ. in conſi.79. num.12.
volum.3.Socin.Iun.in conſil.122.num.24.
volum.1.Natta in conſil.77.numer.14. D.
Becius in conſil. 106.num.46.& ideo gra
tuita ſolutio † vnius partis non grauat in 28
ſolutione alterius,l.fin. C.ne vx.pro ma-
ri.vbi nota. Bald.in ſummar.l.cum de in-
debito,verſicul.ſed ſi pro parte,C.de cõ-
di. indeb. vbi qui partem indebiti ſoluit
non cogitur aliam partem ſoluere,gloſſ.
in l.non dubium,in verbo, agnouerit, v-
bi Barto.& alij, C.de teſtamen. Aret.con-
ſi.91.colum.fin.verſi.non obſtat,quod có-
mune dicit Natta in conſi. 446.numer.19.
hinc etiam eſt quod immunis † per vnam 29
ſolutionem ſibi minimè præiudicat pro
futuro tempore, vt poſt Petr. inquit Cy.
in l.voluntariæ,nume.7.quæſt.3. C.de ex-
cuſ.tuto.Abb.in conſil.94.colum.14. ver.
item,& ſecundo, Alexand.in conſil.33.nu
mer.2.volum.5. Cæphal.in conſi.58. num.
93.deciſ.Pedem.91.nu.22.hinc etiam præ-
latus,qui ſucceſſit in beneficio licet pen
ſionem vnius † anni receperit, non tamẽ 30
cenſetur locationem pro futuro tempo-
re ratificare, vt habetur in deciſ.Rot.233.
in fin.in nouis, & qui facit vnum actum
in tempore feriato, † non ſibi præiudi- 31
cat in ſequentibus, Imo. in c.ſi.in ſi.de fe-
rijs,Franc.in c.ex parte.colum.1. verſicu.
ſecundo infertur. de appellatio. Alexan.
in l.1.ff.de ferijs,Ripa in tractat.de priui-
leg.iudic.cau.peſt.num.14.Rolan.in con-
ſi.94.in fin. volum.2.ſic ergo ſi hæres vno
in loco ſemel præſtet alimenta,licet quo
ad illam ſolutionem ſibi prçiudicauerit,
non tamen in futurum cogitur eodem in
loco præſtare, quinimmo etiam in iudi-
cijs, qui conſentit in vno actu non vide-
tur conſentire † in reliquis,gloſſ. in Cle- 32
men.ſæpe,in ver patribus, de verb.ſigni.
ſequitur Alex.& Ripa,in locis mox cita-
tis.& non obſtat téxt. in d.l.ſi fideicómiſ-
ſum,§.ſi.ff.de iud.quia illud procedit,ex
quo exceptio illa competebat iure ſingu
lari, qđ facilius † tollitur.l.eius militis, 33
§.militia miſſus, ff. de teſta. milit. ſecus,
quando competeret ex iure cómuni, † vt 34
declarat Iaſ.in l.2.num.9 C.de fideicó. v-
bi infert, an qui vnum ſoluit legatũ poſ-
ſit cogi ad ſoluendum alia.& idem dicit,

quando de loco vel tempore eſt quæſtio. quamuis ergo vno in loco alimenta fuerint aliquando ſoluta, non per hoc id in futurum peti poterunt, quæ concluſio minori cum ſcrupulo procederet, quando legatum alimentorum eſſet annuum, vt quando relinquitur donec, vel quamdiu vixerit, quia cum eo caſu plura ſint legata, & incipiant deberi ſingulo quoque anno ſolutio vnius anni tamquam vnius legati non præiudicabit ad ſequentes annos tamquam legata ſint diuerſa; illa enim opinio Ang. in l. 1. C. de fideicom miſſ. quod vnum legatum certo loco ſoluens teneatur eodem loco ſoluere alia,
35 † reprobatur à Iaſ. in d. l. 2. numer. 5. C. de fideicommiſſ. Bened. in c. Raynutius, in verſic. abſque liberis moreretur, il ſecundo, nume. 176. de teſtam. Natta in conſilio 77. nume. 6. durum tamen eſſet in practica obtinere contra illam gloſſ. in l. quod legatur, ſecundum quam vidi in hoc Senatu iudicari ſedentibus tunc peritiſſimis iuriſconſultis Rolan. à Valle, Marco Antonio Natta, & Franciſco Becio.

Tenetur item hæres ſuis expenſis alimenta deferre ad domum legatarij, quan
36 do propter ipſius hæredis dolum, vel potentiam † legatarius non poſſet alimenta conſequi in loco vbi iure communi debentur, vt inquit Bald. in conſilio 224. in fine, volumine tertio, quia dolus nemini debet patrocinari, l. prætor. §. fin. ff. de eden.

Generaliter autem, quandocunque conſtat de volũtate teſtatoris tacita, vel expreſſa ibi præſtari debent alimenta, vbi teſtator vult, vt diximus ſupra in quæſtio. an legatarius teneatur habitare cum
37 hærede, quia † voluntas teſtatoris, totum facit, l. in conditiõibus primum locum, ff. de condit. & demonſtrat. & voluntas
38 teſtatoris † æquiparatur legi. §. diſponat, in Authent. de nupt. & voluntas colligi-
39 tur ex perſonarum † conditione, ſecundum gloſſ. in l. cum res, in princip. in ver. veriſimile. ff. de iudic. facit l. penulti, in fin. ff. de condit. & demonſtrat. ſimiliter quando relinquitur in ſubſidium ſtudij, debet alimentorum legatum ibi præſtari vbi legatarius † ſtudio incumbit, Bartol. 40
Bald. Ang. Fulgo. & alij in l. ſed & ſi ſuſceperit, §. illis libertis, ff. de iudic. ſequitur ibi Lancello. Deci. & Iacobin. Duen. dict. regul. 161. nu. m. 12. Simon d. dubit. 11. num. 108. in fin. vbi conſiderat etiam fauorem cauſæ, & ibi dicit idem de qualitate perſonæ, & in legato ſcholari relicto ponit Cordu. in l. ſi quis à liberis, §. non tantũ, ff. de liber. agnoſcen. d. vel alend.

SVMMARIA.

1 *Tempus præſtandi alimenta cadit ſingulo menſe.*
2 *Tempus præſtandi alimenta diuiditur per menſes inter plures debitores alimentorum.*
3 *Veſtimenta & calciamenta debita occaſione alimentorum præſtantur quandocunque ſubeſt neceſſitas.*
4 *Veſtimenta ſingulo anno præſtanda ſunt, etiam neceſſitate non ſubſiſtente.*
5 *Veſtes pro hieme ſunt in Kalendis Septembris, æſtiuæ autem in Kalendis Aprilis.*
6 *Annuũ debitum præſtari debet in principio cuiuſque anni.*
7 *Debitum annuum peti poteſt prima die anni.*
8 *Alimenta in pecunia relicta in ſingulos annos, peti poſſunt in principio cuiuſque anni.*
9 *Annuum legatum tranſit ad hæredes pro toto anno quando legatarius moritur inchoato anno.*
10 *Vidua, cui decem corbes frumenti, ſingulo anno relicta ſunt à marito, conſequitur eos integrè, licèt decedat, cœpto vix anno.*
11 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*
12 *Diſpoſitio qualibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis.*
13 *Viduæ alimenta, in annos ſingulos relicta ſoluũtur in principio anni præſtita cautione de reſtituendo ſi tranſierit ad ſecunda vota.*
14 *L. hæreditatum, ff. ad leg. Falc. non habet locũ, quando ex euentu conſtat de veritate.*
15 *Alimenta præſtita ſtando, & habitando &c. nõ præſtantur in principio, ſed quãdo, & quomodo, vide ibi.*
16 *Alimenta debentur ſingulo anno, quando relinquuntur perſonæ non morituræ.*
17 *Militibus alimenta præſtantur ſingulis diebus per*

per rationem, de qua ibi.

18 *Alimentario indigenti alimenta præſtantur ante tempus.*

19 *Mora intendente pecunia pro alimentis relicta, peti poteſt in principio anni.*

20 *Tempus præſtandis alimentis attenditur, quod à teſtatore vel conuentione partium eſt præfinitum.*

21 *Alimenta præſtantur in tempore deſignato, etiam tacita teſtatoris voluntate.*

22 *Alimenta relicta ex fructibus certi fundi, præſtantur tempore recollectionis eorum. & ibi ampliatur.*

23 *Gloſſ. in l. Firmio. §. pater annua, in ver initio. ff. quand. dies legat. ced. non eſt vera.*

24 *Fructus quando legantur, dicitur eſſe conditionale legatum, ſi illi naſcantur.*

25 *Genus quando debetur, habito reſpectu ad certam ſpeciem, tunc de genere idem iudicamus, quod de ſpecie.*

26 *Teſtator ſi legat frumentum ex tali fundo; & certas pecunias; vtrumque debetur tempore collectionis frumenti.*

27 *Legatum alimentorum factum ſine die non debetur, niſi ſequuta interpellatione.*

28 *Mora non committitur ſine interpellatione, vbi dies non eſt appoſita.*

29 *Mora non committitur ſtatim poſt interpellationem, ſed debitor aliquantiſper expectandus.*

30 *Tempus præſtandis alimentis declaratur arbitrio iudicis.*

31 *Teſti expenſa victus præſtanda eſt antequã exeat domum, vt eat ad teſtificandum.*

32 *Aduocatis ſoluuntur expenſæ antequàm pedem moueant de domo.*

QVAESTIO XVII.

QVO IN loco alimenta præſtanda ſint, cognitum eſt ex ſuperioribus ſcriptis, diſcutiendum nunc quo tempore præſtanda ſint alimenta. & regu-
1 lariter ſingulo † menſe debentur, eſt tex. in l. fin. ff. de liber. agnoſc. in l. pecunia. in fin. ff. de alimen. & cibar. leg. & vbiq; hoc ponit Bartol. ponens exemplum in Frumento, vino, oleo, & alijs rebus, quæ breui non corrumpitur, ſed in menſes ſeruari poſſunt, Bal. in l. 1. num. 3. C. de fideicommiſſ. vbi tamen diſtinguit poſteà inter alimenta præſtita ex diſpoſitione legis, & ea quæ relinquũtur à teſtatore, volens quòd debita à lege pręſtentur in ſingulos menſes, ſed debita à teſtatore ſoluantur in annos, quia legatum alimentorum ſit annuum, cùm in annuis legatis fiat ſolutio ſingulo anno. ſed eius opinio, quòd legatum prædictum ſit annuum nõ caret contradictione, vt dixi in præfatione huius tractatus, & vbi etiam foret annuum, non video quare eodem modo dici non poſſit debitum annuum, quando debetur à lege, & valet argumentum à lege ad teſtatorem, vt dixi ſæpè in hoc opere. ideò non videtur mihi rationabilis differentia inter debitum à lege, & debitum à teſtatore. ſtandũ eſt ergò primæ ſententiæ, quæ fuit originalis Iacobi de Aret. in d. l. fin. ff. de liber. agnoſcen. & eum in hoc ſequitur Angel. in l. cùm hi, col. 2. verſ. ſequitur in textu. ff. de tranſactio. Pract. Papien. in form. libel. quo agit pro legat. rei ſing. in princip. num. 69. vbi ſubdit, quòd ſi plures ſint obligati ad vni præſtandum alimenta, fiat † inter eos di- 2
uiſio, vt vnus præſtet vno menſe, alius verò alio menſe, ne præſtatio confundatur, Socin. in conſil. 10. num. 15. & ſequen. volum. 1. vbi inquit procedere hoc in alimentis, quæ victum, id eſt, cibaria reſpiciunt, & in conſil. 11. nu. 11. volum. 1. idem voluit Grat. in conſil. 87. in fin. volum. 2. Paul. de Citadi. in tracta. de iur. patrona. part. 6. artic. 4. num. 170. vbi ponit exemplum in frumento, vino, & lignis, Areti. in l. quidam cùm filium. ff. de verb. oblig. Lambert. in tracta. de iur. patronat. lib. 3. quæſt. 3. princip. artic. 9. num. 1. & artic. 6. num. 12. Roland. in conſil. 22. in fi. volum. 1. Ludou. Molin. in tract. de primoge. Hiſpan. libr. 2. cap. 15. num. 73. quia ſecundùm eum alimenta ægrè feruntur in creditũ, l. 1. in fin. C. quand. dies lega. ced. & Moli. refert & ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. § non tantum, nu. 7. & nu. 10. Caccialup. l. frater à fratre, num. 106. ff. de con

di.indeb.ſed Molin.loco prædicto nõ firmat pedes ſuper certo tempore,imò dicit ea præſtari debere ſingulo anno, vel ſingulo trimeſtre, aut quadrimeſtre. Cuius dictum eſt in practica approbatum in hoc Senatu,qui ſemper mandat alimenta reſpectu frumenti, vini, lignorum, olei,& ſimilium tradi ſingulo trimeſtre, & prædictam ſententiam Barto. de menſtruis præſtandis alimentis, tenet etiam Simon in tract.de coniectu.vltim.volun. lib.4.dubitat.11.num.97.& alibi in diſcurſu ſæpè Lancellot.Galliau.in conſuetud. Alexandri.in ver.ſolidos, quæſtio.6. nume.111.

Hæc opinio procedit optimè in his, quæ recipiunt diuiſionem per menſes, vt frumentum,vinum,oleum,ligna,& alia ijs ſimilia, & quorum menſtrua præſtatio non grauat nimium hæredem. at ſecùs eſt,quoad ea,quæ non recipiunt diuiſionem per menſes, vel nimium grauant hæredes, vt ſunt veſtimenta, & calciamenta: ea enim præſtantur, quandocunque † ſubeſt neceſſitas,vt voluit glo. in l.Firmio.§.fin.ff.quand.dies lega.ced. facit l.ſemel. §.ſi in habitatione. ff. eod. tit.ita decidit Pract.Papi.in dicto §.1.nume.69. vbi ponit exemplum in veſte, & lecto,fuit opinio Barto.in l.fin.ff.de libe. agnoſc.vbi loquitur in veſtimento. hoc etiam voluit Socin.in conſil.10.nume.16. volum.3.dicens illam gloſſ. in l.Firmio. eſſe ſingularem,& veſtes non eſſe dandas de anno in annum, nec de menſe in menſem,nec de die in diem, ſed prout vrget neceſſitas, idem ait in conſilio 11.nume. 12.volum.1. Roland.d.conſil.22. nume.23. volum.1. intellige tamen, vt quandocunque vrgente neceſſitate debeantur veſtimenta, & alia hæc, vt ſine alia neceſſitate non expectata ſingulo anno præſtari † debent, vt vult Bartolus in dicta l.pecunia. ff.de aliment.& cibar.legat. vbi inquit hoc modo declarandum eſſe. quod notat gloſſ.in dicta l.Firmio.idem tenet Baldus in l.1.nume.3. C.de fideicommiſſ. vbi inquit, ſingulo anno ſoluendum eſſe veſtimentum, præſtita tamen fideiuſſione de reſtituendo, & loquitur in vxore, cui debentur alimenta, idem Bartol. in l.1.§.pater, num.2. ff.quand.dies legat. ced. Ancharan.in c.cùm haberet,numer. 14.de eo qui duxer.in vxor. quam pollu. per adulter. Aretin. in l.ita ſtipulatus, num.9.ff.de verborum obligatio.Alexan. in l.Imperator,nume.13.ff.ad Trebellian. Simon dicta dubitatio.11. nu.94.& nu.97. Cordub. in d.§.non tantùm,nu.19. & hoc quòd dicitur ſingulo anno, intelligi debet ſuis temporibus, id eſt,quòd pro hieme veſtes fiant in Calendis Septembris duraturæ vſque in Calendas Aprilis, æſtiuæ † autem econtrà fiant in Calendis Aprilis duraturæ vſque in Calendas Septembris,vt eſt textus in l.1. C.de militar. veſte.lib.12. vbi Bartol.dicit hoc eſſe notandum pro familiaribus,quibus promittuntur veſtes hiemales, & æſtiuæ, ſequitur Ioan.de Plate.& id tanquàm ſingulare notauit Roman.in ſingul.601. Corſet. in ſing.incip.veſtis, Lancello.Galliau.d. ver.ſolidos, quæſt.6.nume.114. ſtante autem conſuetudine de anno in annum renouantur,ſecundùm Bald.in d.l.1.nume. 5.C.de fideicommiſſ.Alexand.in l.diuortio.§.1.num.8.ff.ſoluto matrimon. Ioan. de Garzon. Cotta & Tyraquell. quos citat idem Lancel. loco prædicto, nu.116.

Intellige non procedere, quando pecunia pro alimentis relinquitur in ſingulos annos, tunc enim in principio cuiuſque anni ſoluenda eſt: tal is enim eſt natura annui † debiti iuxta illud, Annua ſi debeas, tunc inſpicias caput anni, l.à nobis, l.in ſingulos. l.2. & l.filiæ meæ. ff.de annu.lega.& peti poteſt prima † die anni, l.habitationem. & l.generali.ff.de vſufruct.legat. Innocent.in c.propter,locat.gloſſ.Inſtitutio.de inutil. ſtipulat. in princip.l.qui hoc anno,vbi Alexand. Iaſ. & alij, ff.de verborum obligatio. & loquendo de alimentis hoc † ponit Salicet. in conſilio 10.nume.14. volum. 1. vbi diſtinguit inter legatum alimentorum, quod in ſingulos annos relinquitur, & illud quod ſimpliciter eſt relictum, & allegat plures alios Caualcan. in tractatu de

tu de vſufruct. mulier. relicto. numero 166. verſicul. niſi fuiſſet ſimpliciter, Simon dicta dubitatio. vndecima, numer. 95. vbi tamen tenet, quòd omne legatum in cauſam alimentorum relictum, ſit annuum, de cuius tamen dicti veritate alibi tractabitur, ſed ſat eſt, quòd vbi eſt annuum, vult illud præſtari in principio anni, Lancellot. dicta quæſtione ſexta, nume. 112. vbi inquit hoc indubitanter verum eſſe, & loquitur de alimentis.

Imò fortius, ſi legatarius alimentorum annuorum poſt inchoatum annum moriatur, debebitur legatum pro toto
9 anno † integro, non autem pro eo ſolo tempore quo dixit, l. in ſingulis. ff. de annu. legat. Roman. in ſingul. 71. vbi dicit tale legatum pro anno, quo moritur hæres, tranſmitti ad hæredes, & ſubdit procedere etiam, quando certa annua quantitas relinquitur ex fructibus prædij, ſecundùm Bartolum in l. generali. §. hæredis. ff. de vſufr. leg. vbi dicit eſſe caſum ſingularem, & menti tenendum, & extat tex. in l. à nobis. ff. de annu. legat. per quam Signo. in conſ. 66. num. 10. quæſtione decima, dicit, quod ſi maritus vxori legat decem corbes frumenti, do-
10 nec vixerit vidua, † habebit integrum totius anni legatum, licèt nubat poſt duos menſes, ſed antea dixit gloſſa in dicta l. generali. §. hæredis. quòd legati annui dies cedit in cuiuſque anni initio, & debetur inſolidum, licèt legatarius in principio anni deceſſerit, Iaſ. in l. diuortio, nume. 7. in princip. ff. ſoluto matrimon. & hanc partem tenuere Practic. Papienſ. Capic. & Pecch. quos citat Caualcan. in dicto tractatu de vſufruct. mulier. relicto. num. 166. alios citaui in conſilio 125. nume. 8. verſicul. & in legato annuo, Lancellot. dicta quæſtione ſexta numer. 18. ſed & ſi neminem viderim, qui huic ſententiæ contradicat, non tamen videtur vera in legato annuo facto in cauſam alimentorum, quia eſt per ſuam cauſam limitatū, & cauſa ceſſante ſolutum repetitur tanquàm datum ex cauſa, quæ non eſt ſequuta, & limitata cauſa † 11
limitatum producit effectum, l. in agris. ff. de acquiren. rerum domi. & licèt præſtatio fiat à principio anni, tamen vbi non euenit neceſſitas, non eſt locus legato, nam diximus ſuprà, legatum prædictum præſtari quandocunq; ſubeſt neceſſitas, l. nec ſemel. §. ſi in habitatione. ff. quand. dies legat. ced. & quælibet diſpoſitio reſtringitur ad † terminos ratio- 12
nis per ſuam cauſam, vt inquit Angel. in l. obligatione, colum. 2. circa princip. ff. de pignor. Natta in conſilio 546. numer. 10. dixi in conſilio 150. nume. 58. facit quod inquit Baldus in dicta l. 1. nume. 3. C. de fideicommiſſ. vbi ait, quòd alimenta ſoluuntur vxori in principio anni, præſtita cautione de illa reſtituen-
do, † ſi ante finem anni tranſiuerit ad 13
ſecunda vota. & ſequuntur alij ſuprà citati, & loquitur, quando legatum eſt annuum, quia relictum fit donec nupſerit. Ad quid autem fideiubere de reſtituendo, ſi inchoato tranſmitteret totius anni alimenta ad hæredes? cogita igitur quia pro nunc ſufficit Lectoris animum excitaſſe ad melius conſiderandum ſuper ea propoſitione, facit quod dicimus d. l. hæreditatum. ff. ad leg. Falcid. nam & ſi à principio fiat taxatio ſecundùm illā,
ſi tamen legatarius plus minus † viuat, at- 14
tenditur veritas declarata ex euentu, vt poſt Cæpo. ponit Grammat. conſilio 104. num. 10. Roderic. in l. quoniam in prioribus, ampliat. 3. num. 10. C. de inoffic. teſtamen.

Non etiam procedunt prædicta, quando aliquid ex parte legatarij implendum eſt, vt quando alimenta relinquuntur ſtando, & habitando cum filijs: eo enim caſu, quia legatarius tenetur habitare, atque ita ex parte ſua implere, alimenta non præſtantur in principio anni pro toto anno, neque de trimeſtre in trimeſtrem, neque de menſe in menſem, ſed de die in diem, reſpectu cibariorum, & in principio anni quoad veſtimenta. † 15
ita determinat Bald. in d. l. 1. num. 3. C. de leg. & fideicommiſſ. Caualca. d. num. 166.

ver.

ver.niſi aliquid prius. vbi allegat Deci. Plot.Anchar.Modern.& Machel.id quod placuit etiam Simoni dicta dubita.11.nu. 94. & ratio eſt, quia cùm alimenta correſpectiuentur ad onus habitationis, eatenus ſunt præſtanda, quatenus ſuſtinetur onus, atque ita commodum proportionatur ad incommodum, argumento l. ſecundùm naturam, ff. de regulis iuris.

Similiter non eſt locus prędictis, quando alimenta relinquuntur perſonis non morituris, vt Hoſpitali, Collegio, † Vni-
16 uerſitati, & ſimilibus, quia tunc debentur annuatim, l. ſi quis ad declinandam. C.de epiſc.& cler. Iac.de Areti.in l.fin.ff. de lib.agnoſc. Bart.in l.pecunia, num.2.ff. de alimen.& ciba.legat. idem Bart.in d.l. fin. Ang.in d.l.cùm hi.in princip. colum. 2.ver.ſequitur, Practic.Papienſ.in formul.libell. quo agit pro legat.rei ſingul. §.1. num.69. Simon dicta dubitatio.11.nume.97.

Non etiam vendicant ſibi locum præ-
17 dicta in militibus, quia eis alimenta † miniſtranda ſunt ſingulis, vel alternis diebus, l.1.& l.nulli.C.de erogatio.milit.anno.lib.10.& hoc eſt in eis ſpeciale fauore Reipublicæ, quia ſi menſtruum ſtipendium perſolueretur, citius conſumerent, nec poſteà haberent, vnde viuerent, vel militiam desererent, vt inquit Bartol.in l.pecunia, nume.3.ff.de aliment.& cibar. legat. Angel.in dicta l.cùm hi, in princip. Papien.loco prædicto, nume.69.ver. fallit in militibus.

Quod autem dictum eſt, alimenta certis temporibus præſtari, intelligendum
18 niſi interim legatarius opprimatur † neceſſitate, nam eo caſu indigenti præſtantur ante tempus, argumento eorum quæ ponit Barto.in l.1.§.diuus.ff.de var.& extraordina.cognit. ita determinat Franc. March.deciſ.797.in 1.par.quem ad hoc citat Caualcan. de vſufruct. mulier. relict. nu.165.ver.niſi legatarius indigeret, Lancellot.d.quæſt.6.num.118.in fi. Item quando per modum prouiſionis alimenta monacho litiganti decernuntur, tunc medietas datur in principio anni, alia medietas in medio. ita fuit deciſum, concludit Rebuff.tom.1.de ſenté.proniſ.in pręfatio.num.105.

Rurſus in caſibus, quibus alimenta vel ex diſpoſitione hominis, vel authoritate legis præſtanda ſunt certis temporibus, putà, ſingulo menſe, bimeſtre, vel trimeſtre, eo caſu ſi teſtator iubet poſt moram hæredis certam pecuniam ſolui, vel inter partes conuentum eſt eam ſolui, eueniente mora peti poteſt pecunia in principio † cuiuslibet anni, vt probat 19
Socin.in conſil.10.num.16.verſ.& prædicta procedunt, volum.1.& in conſil.11.nu. 11. volum.eod. ſequitur Lancellot.in dicta quæſtio.6. nume.117. vbi etiam dicit, quòd non alimẽta, nec res petuntur pro alimentis, ſed pecunia ſic taxata, vt per eum.

Non etiam attendũtur prædicta, quando vel inter partes eſt expreſſè conuentum, qualiter, & quo tempore præſtanda ſint alimenta, vel teſtator tempus præſtationi deſignauit, qnandoquidem conuentio, vel diſpoſitio teſtatoris ſeruabitur, ſiue dietim, ſiue quolibet menſe † præſta- 20
ri iuſſerit, d.l.nec ſemel.§.ſi in habitatione.ff.quando dies legat.ced. facit l.diarijs.ff.de aliment.& cibar.legat. Bart.qui ita declarat in l.fin. ff.de liber.agnoſcen. eſt text. in l.annuam pecuniam.ff.de ann.legat. Pract.Papienſ.dicto §.1.num.69. in princip.vbi inquit, quòd vbi alimenta relinquuntur cum demonſtratione tẽporis, tunc præſtanda ſunt in tempore deſignato, Iacob.de Aret.in d.l.fin.quem citat Ang.in l.cùm hi, in princip.dum inquit, eo modo præſtari, quando non ſunt aliter diſtributa à teſtatore, Simon d.dubitat.11.num.91. Lancello.d.quæſt.6.num. 112. & non ſolùm expreſſa attenditur voluntas, ſed etiam tacita, quæ colligitur ex re legata, vel ex cauſa, vt quando man-
dat † præſtari ex fructibus, l.1.in fin. ff. 21
quan.dies leg.ced.ita declarat Bald.in l.1. num.3.C.de fideicommiſſ.Simon d.num. 93. Ludou.Moli.in d.tract.de primogeni. Hiſpa.lib.2.cap.15.num.73.

Ex quo

Ex quo infertur, quòd ſi teſtator in
cauſam alimentorum relinquat frumen-
tum, vinum, oleum, ligna, & ſimilia ex
certis prædijs, ea omnia præſtabuntur in
22 tempore recollectionis † ipſorum fru-
ctuum, vt ſcilicet frumentum Iulio men
ſe, vinum Septembri, oleum Octobri. &
ſingula præſtentur, vt probatur in l. Fir-
mio. §. pater annua. ff. quan. dies leg. ced.
vbi gloſſ. in ver. initio, ita expreſſe notat
Bart. in l. qui hoc anno. circa fi. ver. fallit
ſecundò. ff. de verb. oblig. Simon d. dubit.
11. nu. 93. vbi allegat etiam Alcia. & quam-
uis prædicti omnes loquantur, quando
relinquuntur fructus ex certo fundo, at-
que ita quoque ſonent verba l. Firmio. ta
men glo. ibi in ver. initio. ampliat proce
dere etiam, quando teſtator nulla fructu-
um mentione facta relinqueret victum,
& veſtitum. verùm ego nó arbitror eam
23 † glo. benè loqui, quia tunc non eſt expe-
ctanda collectio fructuum, nec alimento-
rum præſtatio differri debet vſq; in tem-
pus recollectionis, ita enim concludunt
Doctores ſuprà citati, & idem exiſtimo,
quando teſtator relinqueret in genere
quantitatem vini, frumenti, & olei, non
adiecto fundo, ex quo deberent præſtari.
& ratio diuerſitatis eſt, quia vbi de certo
fundo legantur fructus, illud legatum eſt
24 conditionale, † ſi fructus naſcantur, l. in-
terdum, per totam. ff. de verb. obli. Caſtr.
in l. ex conducto. § ſi vis tempeſtatis. ff. lo
ca. Natta in conſ. 86. num. 2. expectari ita-
que debet recollectio, vltra quod vbi ge-
nus debetur habito reſpectu ad certam
25 ſpeciem, tunc genus † habetur pro ſpecie
Bar. & alij in l. quod te. ff. ſi cer. pet. l. quæ-
ſitum. ff. de pact. dixi in proximè præce-
denti quæſtione, & nõ poteſt de alio ſol-
ui frumento, vino, vel oleo, perinde ac ſi
illud ipſum fuiſſet præcisè relictũ. cum
verò alimẽta ſunt ſimpliciter relicta, vel
frumentum, vinum, & oleum non deſig-
nato fundo, tunc hæres dícitur debitor
generis, quòd ſemper cõſiſtit. & recolle-
ctio nõ eſt expectanda: erit igitur reſtrin
genda deciſio ad caſum, quando alimẽta
relinquuntur ex fructibus certi fundi.

Et ampliatur hæc concluſio ſic decla-
rata, vt procedat etiam quando cum fru-
mento, vino, oleo, & ſimilibus extat reli-
ctum pecuniæ, quia pecunia quoque ſol-
uitur tempore recollectionis fructuum
ſicuti ipſi fructus, vt voluit Bart. in l. ſi le-
gatarius. §. 1. ff. de leg. 3. vbi ait, quòd ſi te-
ſtator relinquat omni † anno ex tali fun- 26
no decem corbes frumenti, & decem li-
bras, hęres non præſtabit libras niſi tem-
pore collectionis frumenti, quia cùm pe
cunia, & frumentum ſint in eodem lega-
to connexa, debent ęqualiter determina-
ri, l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. & eo-
dem tempore præſtari, ſequitur Roma. in
d. l. qui hoc anno. ff. de verbo. obliga. & in
ſing. 389. reditus, idem Roma. in conſi. 231.
Iaſ. d. l. qui hoc anno, colum. fin. in l. 1. col.
4. ff. de iuſt. & iur. Feli. in c. 2. colum. 16. in
5. limit. de reſcrip. Soci. Iun. in conſi. 160.
colum. 1. volum. 2. Rip. d. c. 2. nume. 46. A-
lexa. in l. in teſtamento, la prima, in prin-
cip. C. de teſtamen. mili. Caualca. de vſu-
fruct. mulier. relict. nume. 166. in princip.
Simon d. num. 93. Euerar. loco 50. colum.
3. ver. item ex iſto. iſtud enim operatur
coniunctio.

Quòd ſi legatum alimentorum ſemel
tantùm præſtandum ſit, & non habeat di-
em certam, vtique non præſtabitur, niſi † 27
ſequuta interpellatione, ita Aret. in l. ita
ſtipulatus, colum. 13. ver. in alimentis au-
tem. ff. de verb. oblig. ſequitur Simon lo-
co ſuprà ſæpiùs memorato, num. 9. vbi e-
nim non eſt adpoſita dies, nõ incurritur
† mora ſine interpellatione. Iac. de Aret. 28
Barto. Raph. Imo. & Alex. in l. ſi ex legati
cauſa. ff. de verb. oblig. Bal. Sal. & alij in l.
magnam. C. de contrah. vel committ. ſti-
pu. nunquàm enim videtur per debitorẽ
ſtare, niſi interpelletur, Old. in conſ. 242.
colum. 3. Dec. in conſ. 516. num. 21. & nõ ſta
tím interpellatione ſequuta committi-
tur mora, ſed debitor alimentorum eſt a-
liquantiſper † expectandus, vt inquiunt 29
Aret. & Simon in locis prædictis, & eſt
regulare, quòd permittens aliquid face-
re, vel dare, intelligitur non ſtatim, ſed
conceſſo debito interuallo.

Sed & ſi prædictis in caſibus declaretur, quo tempore alimenta ſint præſtanda, ſemper tamen plurimum poterit arbitrium
30 iudicis,& iudex † ipſe ſua deciſione moderabitur, Bero. in c. Raynutius, num. 221. de teſtam. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. non tantum, num. 22. ff. de libe. agnoſcen.

Ex prædictis etiam infertur, quòd teſti, qui ad ferendum teſtimonium ducitur extra patriam, cui miniſtrari debet impenſa victus, debet ſolutio fieri ante-
31 quàm † exeat de domo, l. penult. C. de teſtib. l. properandum. §. illo. C. de iudi. Salicet. qui ita determinat in l. quoniam, n. 1. ver. item dicit. C. de teſtib. vbi inquit ſic voluiſſe Petr. & Cyn. ibi, & verè Cyn. in fin. dicit, quòd teſti, & Aduocato ſol-
32 ui debent † ſumptus omnes antequàm pedem moueant de domo, argum. l. pen. C. de teſtib.

SVMMARIA.

1 *Alimenta ſoluuntur ſecundùm qualitatem, & dignitatem perſonæ, cui debentur.*
2 *Qualitas præſentis ſtatus eſt attendenda in ſoluendis alimentis.*
3 *Conſuetudo vltima attendi debet.*
4 *Alimenta lautiora ei debentur, qui aliàs fuit diues, quàm ei qui ſemper fuit pauper.*
5 *Commodè alimenta quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentarij.*
6 *Alimenta præſtanda abſque penuria, non debentur ſecundùm dignitatem.*
7 *Verba non debent eſſe ſuperflua.*
8 *Nobili alimenta debētur delicata, nec veſci debet cibo ruſticorum.*
9 *Nobili alimenta debentur etiam pro famulis, ſecundùm conditionem ſuam.*
10 *Famulum alere tenetur quicunque alimenta debet domino, qui ſit famulo dignus.*
11 *Gratus in conſil. 87. num. 14. volum. 1. reprobatur.*
12 *Ruſtico non debentur cibi delicati, nec panis albus, ſed cæpe, caſeus, & panis fabaceus.*
13 *Ruſtico pauperi tradens cibos delicatos, venialiter peccat.*
14 *Ruſticus veſci debet allio, raphano, & ſimilib. cibis. intellige tamen, vt ibi.*
15 *Eccleſia patrono nobili pinguiora præſtat alimenta, quàm ignobili.*
16 *Patronus alendus eſt ſecundùm ſuam dignitatem.*
17 *Patronus qui plus contulit in fundatione eccleſiæ, pinguiora alimenta conſequitur ab eccleſia, quàm is qui minus contulit.*
18 *Eccleſia alit non ſolùm patronum, ſed etiam filios, & familiam.*
19 *Libertus alit patronum, ſecundùm illius dignitatem.*
20 *Libertus non ſolùm alit patronum, ſed etiam vxorem, filios, & familiam.*
21 *Pater tenetur æqualitatem ſeruare inter filios.*
22 *Primogenitus habet præeminentiam quandam inter fratres.*
23 *Primogenitus reputatur dignior inter fratres.*
24 *Primogenitus ſedere debet in loco eminentiore.*
25 *Primogenito pinguiora alimenta præſtantur à patre, quàm cæteris fiat.*
26 *Primogenitus alit ſecundogenitos ſecundùm eorum dignitatem, & quantitatem.*
27 *Maritus alit vxorem ſecundùm nobilitatem, & dignitatem ſuam, & quomodo intelligatur.*
28 *Maritus alit non ſolùm vxorem, ſed etiam pediſſequas, & alias ſeruientes.*
29 *Aduocato exeunti prouinciam datur equus, & famulus.*
30 *Doctori alimenta dantur cum ſeruitore.*
31 *Clerico propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur ſecundùm qualitatem perſonæ.*
32 *Ordinato Epiſcopus præſtat alimenta ſecundùm illius dignitatem.*
33 *Epiſcopus tenetur ordinato tradere veſtes, lectum, & medicinas.*
34 *Beneficiatus cùm eſt grauandus, detrahit primum alimenta ſecundùm ſuam dignitatem.*
35 *Monacho agenti ad vtilitatem monaſterij traduntur alimenta ſecundùm qualitatem perſonæ.*
36 *Veſtimenta ſufficientia intelliguntur ſecundùm qualitatem, & dignitatem perſonarum.*
37 *Vxor accuſans matrimonium, conſequitur alimenta ſecundùm facultates viri, & dignitatẽ ſuam.*

38 *Patro-*

38 *Patrono qui aliquando fuit diues, eccleſia præſtat vberiora alimẽta, quàm et qui ſemper fuit pauper.*
39 *Veſtes inter canonicos præſtantur nobiliores, ſecundùm dignitatem, & qualitatem.*
40 *Cibaria pinguiora inter canonicos præſtantur dignioribus. vide tamen ibi.*
41 *Viſitatori alimenta præſtantur, ſecundùm eius qualitatem, & dignitatem.*
42 *Mulieri prægnanti alimenta præſtantur ſecundùm eius dignitatem.*
43 *Marito, cùm agitur de exactione dotis, relinqui debent alimenta ſecundùm dignitatem, & conditionem ſuam.*
44 *Debitor antequàm ſoluat æs alienum, poteſt in foro conſcientiæ retinere ſibi alimenta moderata, non tamen lauta.*
45 *Hoſpitale. Qui tenetur ad alimẽta, ſatiſfacit oneri, ſi facit illum recipi in hoſpitale. vide tamen ibi.*
46 *Vſufructuarius non tenetur cauere de vtendo, & fruendo, quando donauit reſeruato vſufructu.*
47 *Marito quando exigitur pro dote, relinquuntur alimenta arbitrio iudicis.*
48 *Hoſpitale. Alendus non debet mitti ad hoſpitale, quando dignitas, & qualitas eius non patiuntur.*
49 *Spurio alimenta præſtantur ſecundùm neceſſitatem, non ſecundùm dignitatem.*
50 *Spurio non datur tanta dos, quanta dari ſolet legitimæ, & naturali filiæ.*
51 *Pater ſi filium remittat ad hoſpitale, perdit patriam poteſtatem.*
52 *Patri alimenta danda ſunt, qualia pater præſtare debet filio.*
53 *Correlatiuorum eadem eſt ſententia, & diſpoſitum in vno locum habet in alio.*
54 *Parẽtes eo modo ſuccedũt filijs illegitimis, quo ipſi filij ſuccedunt parentibus.*
55 *Correlatiuorum non eſt idem iudicium, quando diuerſa ratio militat.*
56 *Filius qui diſſipauit legitimam ſibi aſſignatã, conſequitur alimenta ſecundùm indigentiam, non ſecundùm dignitatem.*
57 *Eleemoſyna quando datur, non attenditur dignitas pauperis, ſed indigentia. declara, vt ibi.*
58 *Patri bannito, vel hoſti alimenta non debentur ſecundùm dignitatem, ſed ſecundùm neceſſitatem.*
59 *Homines crimino ſi ſunt egeſtate premendi.*
60 *Banniti perdunt iura ciuitatis, à qua ſunt banniti.*
61 *Vxor non tenetur alere virum, qui propria culpa incidit in egeſtatem.*
62 *Vxori pauperi ob luxuriam, vel crimen, non debentur alimenta, niſi ratione eleemoſynæ.*
63 *Dignitas præcedens non attenditur, quando eſt amiſſa ob culpam propriam.*
64 *Cùm de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*
65 *Nemo dat, quod non habet.*
66 *Charitas ordinata incipit à ſeipſo.*
67 *Argumentum à toto ad partem, eſt validum, vt ſcilicet eadem ſit ratio partis, quoad partẽ, quæ eſt totius, quoad totum.*
68 *Alimenta æqualiter omnibus præſtanda ſunt, quando multis coniunctim relinquuntur.*
69 *Corduben. in l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius, nu. 55. ff. de lib. agnoſc. reprobatur.*
70 *Teſtes de vniuerſitate non ſunt idonei, quando vtilitas ad eos pertinet, vt ſingulos, aliàs ſecùs.*
71 *Epiſcopus non eſt ſuſpectus, nec remoueri poteſt in cauſa ſuæ eccleſiæ.*
72 *Epiſcopus non eſt iudex competens, vbi agitur de bonis ſuæ menſæ.*
73 *Dignitas inter canonicos conſideratur reſpectu eccleſiæ, non vt quiſque erat in ſæculo.*
74 *Eleemoſyna quando eſt in ſingulos taxata, non licet variare ex dignitate pauperum.*

QVAESTIO XVIII.

Diuerſimodè autem ſecundùm perſonarum diuerſitatem alimenta præſtantur regulariter, & ſoluenda ſunt ſecundùm dignitatem, & qualitatem † perſonæ, cui debentur, vt probatur 1
in l. ſi cui. ff. de annn. lega. l. Mela. & l. pen. ff. de alim. & cib. leg. & probat l. tutor ſecundùm dignitatem, in prin. ff. de admi. tut. l. 1. §. mulier. & l. habitatio. ff. de vent. in poſſ. mitt. l. ſed & ſi quid inædificauerit. §. ſufficienter. ff. de vſufruct. alios citat Tyraq. in tract. nobilita. cap. 10. nume. 143. latiſſimè Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius, num. 43. ff. de lib. agnoſc.

vbi citat Bald.Ange.Roma.Areti.Iaſ.De-
cium,Bertrand.Roch.de Cur.Virgin.Di-
dacum,Pariſ.Coraſ.Ripam, Crauet. & a-
lios

Intelligi tamen debet præſentis ſtatus
2 dignitas,† non quæ aliàs fuit, vt per Iac.
de Areti.& Bald.in l.ſi maritus,la 2.ff.ſo-
lut.matrimon. vbi inferunt,quòd ei,qui
aliàs erat diues,præſtanda ſunt alimenta
prout nunc eſt in paupertate, non prout
aliàs erat. & dicit Caſt.in loco prædicto,
quòd ſi ſolebat aliàs tenere equos, & fa-
mulos, deinde ad paupertatem deueni-
at, nõ eſt curandum de priori dignitate,
ſed ſufficit illi tantùm dimitti,quantum
neceſſe eſt pro ſuſtinendo præſenti ſtatu,
ſequitur Iaſon in l.cùm hi. § vult igitur,
num.2.ff.de tranſact.idem voluit Cordu.
in l.ſi quis à liberis.§.non tantùm, nume.
17.& confirmari poteſt, quia cùm in præ-
ſtandis alimentis ſeruari debeat conſue-
3 tudo,prout mox dicam, attendi debet †
vltima conſuetudo, non quæ aliàs fuit,l.
Mela.§.quid ergò erit.ff.de alimen.& ci-
bar.legat.Alexand.in conſi.5.colum.fi.vo
lum.5.conſ.123.colum.2.volum.2. Feli.in
c.cùm acceſſiſſent.num.31.de conſtit.De-
ci.in l.ſemper in ſtipulationibus,num.8.
ff.de regu.iur. Natta in conſil.367.num.
18.ſed in contrarium facit glo.fi.in c.qui-
cunque.16.quæſt.7. vbi vult lautiora ali-
menta illi præſtari, qui aliquando fuit †
4 diues, quàm ei, qui ſemper fuit pauper,
& per eam gloſſ.Cordub.in d.l.ſi quis à li
beris.§.ſolent,nume.25.& ſequen.repre-
hendit Iaſ. & alios ſuprà relatos, qui te-
nebant, alimenta non præſtari pro anti-
qua dignitate,ſed præſenti rerum inſpe-
cto ſtatu, meo tamen iudicio Iaſon non
meruit reprehendi, nec ipſe eſt illius o-
pinionis author, at eam ante eum tenu-
erunt Iacob.de Areti.Bald.& Caſtr. nam
aliud eſt dicere,quòd pinguiora debean-
tur alimenta ei, qui aliàs diues fuit, ali-
ud verò quòd is ſit pro antiqua dignita-
te alendus: datur enim medium. vt plus
præſens exigat ſtatus,& minus quàm re-
quireretur in antiqua dignitate, proin-
de verſabitur plurimùm in hoc iudicis
arbitrium,& officium. erit ergò conclu-
ſio, quòd alimenta debentur ſecundùm
dignitatem alimentarij, & licèt non at-
tendatur dignitas antiqua,quoad hoc,vt
omninò ſecundum illam in omnibus ala-
tur,attenditur tamen vt pinguiora den-
tur, quàm ſi non aliàs fuiſſet diues.

Hæc autem cõcluſio procedit ſiue con
trouerſia, quando ex diſpoſitione legis,
vel etiam hominis commodè præſtanda
† ſunt,hoc enim importat dictio illa, cõ 5
modè,vt docet Io.Andre.in c.1.§.ſanè, in
verbo,abſque penuria,de ſtatu regula.in
6.vbi tamen aliud dicit, quando relin-
queretur abſque penuria,† & primum il- 6
lius dictum notabile inquit Abb.in c.1.de
inſtitut.& in c.poſtulaſti, de reſcript. il-
lud quoque ſingulare atteſtatur Deci. in
c.peruenit,il.2.num.5. de appella. ſequi-
tur Corduben.in dicto §.ſed ſi filius, nu-
me.81.ſequent.vbi ſuſtinet differentiam,
quam Io.Andre.conſtituit inter verbum
commodè & verbum, ſine penuria, pro
Rebuff.in tract.de congr.portio.quæſt.8.
num.78. aduerſus Decium in d.c.perue-
nit.ego tamen exiſtimo in propoſito no-
ſtro idem importare,quòd alimenta den
tur ſine penuria,vel quòd præſtẽtur com
modè: nam ſi verba,ſine penuria, impor-
tarent ſolùm ſufficientiam, quæ requiri-
tur ad excludendum neceſſitatem,eſſent
ſuperflua, & nihil † operarentur cõtra l. 7
ſi quando.ff.de lega.1.Bald.in Rubr.C.de
contrah.empt. quæſt.9.ne ergò ſint otio-
ſa, impportare debent, vt lautè præſten-
tur, quia etiam ſi id nõ fuiſſet adiectum,
præſtanda fuiſſent ſecundùm egentiam,
propterea non eſt inſiſtendum ſuper vi
verborum, vti facit Cordub.dum diſpu-
tat,ſi idem ſignificent.

Ex ea itaque concluſio infertur,quòd
nobili debentur ſecundùm ſuam nobili-
tatem,nec ille cogitur veſci cibo † ruſti- 8
corum c.non cogantur.41.diſt.ita voluit
Bal.in l.2.in fi.C.quod cum eo. per tex.in
l.ſed & ſi quid inædificauerit, in §.ſuffi-
ciẽter.ff.de vſufr.Ang.& Imo.in l.Neſen
nius.§.fi.ff.de re iudic. Iacob.de Aret.Ra-
pha.& Alex.in d.l.ſi maritus, la ſecunda.
ff.ſol.

ff.ſol.matrim.alios citat Tyraqu.in d.tractā.nobilit.c.20.num.142. quibus accedūt Guido Papa,Crot.Marſi.Lamber.& Ioan. Cirier.quos omnes refert Cordu.d.§.ſed ſi filius.

Imò nobili præſtanda ſunt alimenta nō pro ſola illius perſona, ſed etiam pro
9 † famulis,cum non deceat,quod ipſe ſibi ſeruiat.l. habitatio. ff.de vetre in poſſeſ. mitten.l.tutor ſecundum dignitatem,in princi.ff.de admin. tut.l.ſi cum dotem.§. ſin autem in ſæuiſſimo. ff.ſolut. matrim. per quæ iura hoc voluit gloſſ.in Authen. de non eligen.ſecun. nuben.§.fin.in verſi. orieta,& ibi Barto.dicit eam deciſionem perpetuo eſſe menti tenendam, Imol.& Alexan.in d.l.ſi maritus, Are.in conſil.17. in 5.dub.Abb.in c.cum adeo, de reſcript. Tyraq.d.c.20.num.141.verſ. ex quibus etiam,Cordub. in d.§.ſed ſi filius,numer.49. vbi allegat etiam Cæpol.Ioan.Lup.Boer. & Didac.

Et non mirum,nam vbicunque conditio alendi fert, quod pro vſu domus famulos habeat,tunc quicunque tenetur alere dominum,tenetur etiam alere famu
10 lum,† vt voluit gloſ.in c.1.in verſi.neceſſitatem.21.quæſt.1.gloſ.in c.ſtudeat,in gl. fin.50.diſt.Abb.in d.c.cum adeo, nume.5. Roma.in conſi.189.in princi.alios plures congerit Cordub.in d.§.ſed ſi filius num. 50. & comprobabitur hæc regula inferius,prout ſigillatim continget tractari de diuerſis perſonis.& quamuis Grat.in cō
11 ſi.87.num.14.volum.2. dicat hoc † non procedere, quando alimenta relinquuntur in teſtamēto titulo legati,tamen improbatur opinio per Cordub. in d.loco per textum in l.ſi cui.ff.de annu.lega.qui loquitur indiſtinctè in materia legatorum. & licèt regulariter in legatis ſtricta interpretatio fiat, tamen vbi agitur de alimentis, quæ fauorabilia ſunt lata fit interpretatio.

Infertur etiam quod ruſtico non ſunt
12 præſtandi delicati cibi,† nec panis albus, ſed groſſus,ex fabis,& ſiligine,caſeus,cępe,nuces, & ſimilia, gloſſ. in l. ſeruis vrbanis,in verſ.ex libellis,& rurſus in verbo cibarijs.ff.de lega.3.gloſſ.in c epiſcopus, in verſ.victus,10.quæſt.2.& in c.nobis,in verſi. modeſtè,de iure patro. Lamber.in tract. de iure patro. lib.3.in 3.prin. q.articu.12.nume.2. Paul.de Citadi.in eo. tract. part.6.q.7. idem tenuerunt Corſer. Afflict.Iaſ.& Marſil.quos citat Tyraqu.d. c.20.num.142.alios addit Cordub.d.§.ſed ſi filius, num.46.Lancel.Gallia.in conſuetud.Alex.ver.ſolidos,q.6.num.106.

In tantum autem ruſtici vti debent ci
bis groſſis,quòd venialiter peccat,† qui 13
pauperibus ſumptuoſa, & delicata cibaria præparat,c.crimizis,ante finem, diſt. 25.Tyraq.loco predicto num.146.vbi poſt Iac.Beluiſ.Cyn.& Bald. inquit aquam in potum,non vinum dandum, & ſubdit ru
ſticos veſci † debere allio,raphano, & ſi- 14
milibus, intelligo tamen de paupere ruſtico , non de diuite propter ſupradicta.

Infertur quoque, quòd eccleſia,quæ patronum tenetur alere,qui ad paupertatem deuenit, ampliora, & pinguiora te
netur præſtare † patrono nobili, quàm i- 15
gnobili,vt voluit Roch. de Cur.in tracta. de iure patro. in ver.& vtile,in 1.princi. q.in 3.q. Paul.de Citad.in eo.tractat.in 6. par.articu.7.q.4.Lamber.in eod.tract.lib. 3.in 3.princ.artic.quæſt.3.Tyraq.d.cap.20. num.143.& ratio eſt, quia patronus alen
dus† eſt ſecundum dignitatem ſuam,glo. 16
fin.in d.c.quicunque,16.quæſt.7. Abb.d.c. nobis, nu.6.de iu.patron.in c.ſtatuimus, num.1.de maiorit.& obed. Feli.in c.cum omnes,num.31.de conſt.licèt regulariter pinguiora conſequatur alimenta patro
nus, † qui plus contulit in fundatione, 17
dotatione vel conſtitutione eccleſiæ, vt poſt Pet. Gofred. inquit, Bonif. de Vitalin. in clement.plures, nume.34.de iure patronat.

Tenetur autem eccleſia alere non ſo
lum patronum, † ſed etiam vxorem, fili- 18
os, & familiam, vt voluit Lambert.in d.tract.lib.3.in 6.princip.articu.quæſt.3. nume.1.& 3.quem ſequitur Cordub.in d. l.ſi quis à liberis.§.ſolent, nu. 18.id quod facit ad id quod ſupra dixi de famulo,

quem alere tenetur quicunq; domino te-
netur alimenta præſtare.

Infertur etiam ad libertum, qui patro-
19 no ſuo tenetur alimenta præſtare † pro il-
lius dignitate, Lambertin. in d. tracta. lib.
3. in 2. quæſtio. princip. articul. 2. num. 68.
Cordub. d. §. ſolent, nu. 8. vbi allegat Af-
flict. qui hoc non dicit. ſed valet argumẽ-
tum à patrono eccleſiæ ad patronum li-
berti, & ideo libertus quoque alit nõ mo-
20 do patronum, ſed eius † etiam patrem,
matrem, filios, & familiam, ſecundum gl.
in d. §. ſolent, & Cordub. nume. 11. quod
addi poteſt ad ſupradicta de famulis, &
familia.

Infertur ſimiliter quod etſi pater æ-
21 qualia alimenta filijs teneatur † præſta-
re, argum. l. inter filios, C. famil. erciſ. l. ſi
maior, in fin. C. commun. diuid. l. cum pa-
ter, §. euictis, ff. de leg. 2. Io. Cirier. in trac.
de primog. lib. 2. q. 3. nu. 7. quia tamen pri-
22 mogenitus inter fratres habet † quãdam
paternalem præeminentiam, vt inquit
Bart. in l. fin. num. 13. ff. de colleg. illicit. &
23 dignior † reputatur ſecundum gloſſ. in §.
aliam, in ver. altiori, Inſtit. de bono. poſ-
ſeſſ. quæ ideo infert quod eminẽtiori lo-
24 co † ſedere debet, Chaſſa. in catalogo glo-
riæ mun. par. 1. conſiderat. 12. gl. in c. licèt,
in verbo primatus, vbi not. Abb. de voto,
Barba. in conſil. 18. nume. 6. volum. 2. Cor-
dub. d. l. ſi quis à liberis, in princ. num. 21.
ff. de libe. agnoſcen. tamen pinguiora, &
ampliora alimẽta dat filio primogenito
25 † quam alijs, ita voluit gloſſ. in c. quam
periculoſum, in verſ. primatus, 7. quæſti.
1. vbi ait quod duplicatos cibos recipere
debet, illam gloſſ. ſequuntur multi, quos
citat Tyraq. in præfatio. tracta. primoge.
num. 12. Io. Cirier. in loco proximè cita-
to. id tamen ego intelligo, quando ex
conſuetudine, ſtatuto, vel diſpoſitione
maiorum primogenitus eſt in omnibus
bonis, vel maiore eorum parte ſucceſſu-
rus; Tunc enim ratione ſpei dicitur quo-
dammodo dominus viuente patre, & tã-
quam tali ampliores expenſæ ſunt exhi-
bendæ, alias autem non credo primoge-
nito plus cæteris filijs tribuẽdum eſſe, &
illam gl. in c. quam periculoſum, repræ-
hendit Luc. de Pen. in l. 1. num. 15. verſi. ad
octauum, C. de priuileg. eor. qui in ſacro
palat. lib. 12. refert Tyraqu. in d. præfatio.
nu. 12. vide tamen Molin. de primoge. Hi-
ſpan. lib. 2. c. 15. nu. 72. & nu. 39.

Infertur eadem ratione, quod primo-
genitus qui vt dixi ſuo loco, tenetur ſe-
cundogenitum alere, præſtabit alimenta
ſecundum dignitatem, & † qualitatem 26
fratris, non ſecundum ſolam neceſſitatẽ,
vt voluerunt Hoſtien. Ioan. And. & Abb.
in c. licèt, de voto, Ioan. And. in c. fine cul
pa, de regul. iur. in 6. in mercuriali, & ean-
dem opinionem tenuerunt Abb. Cardin.
Alexand. Guido Pap. Socin. Franch. & Ia-
cob. in. de S. Georg. quos citat & ſequitur
Tyraq. de iure primogen. quæſtio. 4. num.
33. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. idem
reſcripſit, num. 90. ff. de libe. agnoſ. vel a-
lend. & in §. ſi mater, num. 54. & ſequ. Mo-
lin. d. c. 15. num. 39. Menoch. conſil. 411. nu-
me. 9. alij tamen voluerunt quod alimen-
ta præſtentur ſecundum qualitatem, &
valorem feudi cuius contẽplatione pri-
mogenitus obligatur, vt poteſt videri a-
pud Parid. de Put. in tracta. de finib. feud.
cap. 40. numer. 28. & ſequ. Gaſ. Baocius in
tract. de inop. debito. cap. 17. num. 72. hoc
tamen intelligendum eſt, quando ſecun-
dogenitus habet aliunde, aliàs vbi ab o-
mnibus bonis excluditur tenetur primo-
genitus alere ſecundum dignitatem, &
hoc non procedit ſolum in primogeni-
to, ſed generaliter in quocunque fratre,
qui teneatur fratrem alere. prædicti e-
nim Doctores loquuntur indiſtinctè, ſed
an locum habeant in fratre ſpurio, dice-
mus paulo infr.

Infertur pariter quod maritus vxorẽ
tenetur alere ſecundum dignitatem, † & 27
qualitatem perſonæ: nam etſi dicant ali-
qui alendam eſſe pro modo dotis, Specu.
tit. de dote poſt diuor. relict. §. formalis,
num. 15. Bartol. in l. ſi cum dotem, §. ſin au-
tem in ſæuiſſimo, num. 5. ff. ſolu. matrim.
Abb. Alex. & Campeg. citati à Cordub. in
d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, nume.
20. vbi quod augentur alimenta pro mo-

do dotis: tametſi vel dotem non habeat,
vel ea non ſufficiat ad congruam ſuſten-
tationem, ſupplet maritus de proprio,
Innocē. in c. per veſtras, de donatio. inter
vir. & vxor. apertius Salic. in l. quod in v-
xorem, nu. 1. C. de neg. geſt. vbi Alex. num.
8. & Corne. nume. 2. Aret. in §. fuerat, nu.
8. Inſtitut. de action. ſequitur Cordub. in
d. §. ſi quis ex his, numer. 23. & ideo non
ſolum vxori, ſed etiam pediſſequis, & a-
28 lijs ſeruientibus præſtanda † ſunt alimen
ta, vt voluit gloſſ. in Authent. de non eli-
gen. ſecun. nuben. § fin. in verſic. onera. v-
bi Bartol. dicit eſſe perpetuo menti tenē
dum, ſequitur Lup. in rubr. de dona. inter
vir. & vxor. §. 68. nu. 6. & in c. per veſtras,
in 3. notab. in princip. colum. 3. verſi. & ad
hoc eſt text. folio mihi 133. ſequuntur Lā
berti. Boer. & Aemili. quos citat Cordub.
in d. §. ſi quis ex his, num. 25. & quod præ-
ſtentur alimenta ſecundum dignitatem,
probat gloſſ. in d. §. fin. dum inquit alen-
dam eſſe vt filium, ponit Præpoſ. in d. c.
per veſtras, num. 5. vbi ponit qualia præ-
ſtentur viduæ.

Infertur item ad aduocatum, cui ſi ex-
tra prouinciam conducitur, præſtantur
alimenta ſecundum qualitatem perſonę,
& conſequenter pro equo, & famulo, ita
concludit Bald. in l. vnica, in fi. C. de ſuf-
fiag. vbi dicit quod exit prouinciā ſum-
29 ptibus clientis eques, & non pedes, ſecū-
dum qualitatem perſonæ, argumento l.
idemque, § idem Labeo, ff. manda. ſequi-
tur Iaſ. in l. ſi non ſortem, in §. libertus, nu
me. 29 in fin. ff. de cond. indeb. & idem eſt
generaliter in quocunque Doctore, quia
30 ſi ei alimenta † debentur, præſtabuntur e-
tiam pro ſeruitore, Brun. in tract. de ceſ-
ſio. bon. q. 31. vbi loquitur, quādo Doctor
ceſſit bonis, & ſibi relinquitur quantum
ſufficit pro alimentis ne egeat, & vult,
quod etiam pro ſeruitoribus relinquan-
tur debita alimenta, ſequitur Bonacoſ. in
tracta. de ſeru & famu. q. 48. & eſt regula-
re, quod obligatus alere dominum, tene-
tur etiam famulo alimenta præſtare, vt
dixi ſupra in verſi. imò nobili præſtanda,
& inquit Rebuf. in tract. de priuil. ſchol.
priuile. 163. quod famulum alit, quicun-
que dominum alere tenetur, & ibi, num.
10. ſubdit, quod inuitans dominum tene-
tur recipere ſeruitorem, ſequitur Bona-
coſ. in d. tract. q. 120.

Infertur item quod clerico ſuſpenſo
propter delictum exhibentur alimenta,
† ſecundum qualitatem perſonæ, quia nō 31
dantur pro ipſo ſolo, ſed etiam pro ſer-
uitore, vt probat textus in c. ſtudeat, ibi,
pro ſe, & ſuis, diſ. 50. & dicit gl. ibi, quòd
licèt intelligat de filijs, & alijs coniūctis,
tamen Archid. intelligit de his omnibus
ſine quibus clericus commodè ſtare non
poteſt, vt ſunt ſeruitores, ſequitur Præ-
poſ. in fi. & idem dici poteſt de his omni-
bus, qui tenentur in quātum facere poſ-
ſunt deducto ne egeat, de quo tamen fiet
ſermo paulo inferius, quando tractabi-
mus, hac eadem quæſtione, de alimentis
debitis gratia miſerationis.

Infertur etiam ad clericum pauperem
ordinatum ab Epiſcopo, nam ordinarius
† tenetur illi prouidere ſecundum digni 32
tatem, vt voluit gl. in c. Epiſcopus in ver.
neceſſaria, de præben. vbi & ſi textus de
alimentis neceſſarijs loquuntur. gl. tamē
dicit intelligi debere de neceſſarijs ſecū
dum redditum beneficij; & qualitatem,
ac dignitatem ordinati Ripa in conſi. 16.
num. 7. Menoch. in tract. de arbit. iudi. ca-
ſu 169. in fi. & Franch. in d. c. epiſcopus. ſe
quitur glo. ibi poſt Anch. num. 5. Bertran.
in conſil. 151. nu. 4. vol. 1. vbi quod tenetur
etiam præſtare veſtes. & lectum, & † medi 33
cinas poſt Imo. in d. c. Epiſcopus. & Meno
ch. loco prædicto dicit iudicis arbitrio
committendum eſſe.

Infertur quoque, quod vbi tractatur
de grauando beneficiatum aliquo onere,
tunc ante omnia detrahenda ſunt alimē
ta † neceſſaria pro eo ſecundum ſuā dig- 34
nitatem, & qualitatem, vt voluit Ripa, in
d. conſi. 16. num. 7. vbi loquitur de expen-
ſa fabricæ & dicit quartam redditnū eſſe
in eam cauſam erogandam, detractis ta-
men oneribus, id eſt alimentis neceſſa-
rijs præpoſito pro ſe, & ſeruitoribus ta-
xandis arbitrio iudicis, allega. glo. in d. c.
Epiſco-

Epiſcopus. & l.alimenta.ff.de aliment.& cibar. legat.ſequitur Menoch. d.169.in fine.

Infertur eadem ratione, quod mona
35 cho † agenti ad vtilitatem monaſterij miniſtrari debent à monaſterio, vel Abbate alimenta ſecundum ſuæ perſonæ qualitem, vt voluit Rota deci.335.in nouis, vbi addit inſpici debere valorem, & redditũ bonorũ monaſterij, argumento c.ex parte, de accuſa.& idem dicit additionator ad Capel.Thol.deci.88. in monacho, qui de licentia Abbatis degit in ſtudio, vel qui cauſam monaſterij defendit, licèt nõ meminerit de Rota.

Infertur pari modo ad id, quòd voluit Bald.in l.ſed & ſi quid.§.1.ff.de vſufr. vbi
36 ait veſtimenta ſufficientia † ſecundum qualitatem perſonarum, quia honorificè magis veſtiri debet Abbas, quam monachus, & melius monachus, quam conuerſus, & honoratius magiſter Theologiæ, quam alius quiuis ſacerdos inter fratres, & ſubdit eſſe menti tenendum, ſequitur addition.ad Capel.Tholoſ.88.in fi.

Infertur etiam ad vxorem, quæ dum accuſat matrimonium habere debet ex-
37 penſas, & alimenta † ſecundum facultates viri, & ſuam dignitatem, vt determinat Spe.in tit. de inquiſitio.§.fin.n.3.per text.in l.cum alimenta.ff.de alimẽ. & cibar. lega. & per eandem legem idem voluit Hoſtien.in ſum.titu.de accuſatio.in §.admittantur, colu.1. circa principium, ver.quid ergo ſi contingat, vbi ait quantitatem, & æſtimationem expenſarum taxari ſecundum facultates, & dignitatẽ vxoris.

38 Infertur etiam, quod vberiora alimẽta Eccleſia præſtabit patrono, † qui aliquando fuit diues. quam ei, qui ſemper fuit pauper, gloſſ.in c.nobis.in verſ.inopiam, de iure patron. Pau. de Citadin.de iure patrona.in 6.part.articu.4.num.157. in fin. in eo enim remanent reliquiæ aliquæ præcedentis dignitatis, cuius ratio ne augetur qualitas alimentorum.

Inferri poteſt quoque, quod & ſi inter canonicos, vel monachos eiuſdem Eccleſiæ ſeruari debeat æqualitas in omni-
bus, tamen reſpectu † veſtium diſtribu- 39
tio fieri debet ſecundum merita, & dignitatem perſonæ, vt inquit Innocen.in c.cum omnes, in fi.de conſti. vbi quod diſtributio fit ſecundum merita perſonarũ earumque locum, & ordinem, & ſequũtur eum alij omnes, vt dicunt ibi Abb. Felin.Dec.& alij. immo dicit Abb. nume.9.
quod eadem diſtinctio ſeruari debet † in 40
cibarijs per iura, quæ ipſe allegat, & cũ eo tranſit Felin.num.31. & licet Deci. nu. 10. contra dicat, tamen ex prædictis conſtat iuridicam eſſe differentiam, quæ fieri debet inter canonicum ſimplicem, & eum, qui eſt conſtitutus in dignitate.

Infertur etiam quod viſitatori † ſecun 41
dum qualitatem perſonarum præſtanda ſunt alimenta ab Eccleſia viſitata, gloſſ. in c.cum inſtantia, vbi Abb.in fin. de cenſibus.

Item infertur, quòd mulieri prægnã-
ti alimenta ventris † nomine præſtantur 42
ſecundum dignitatem. l. 1.§.mulier autẽ. ff.de vent.in poſſ.mitten.

Non tamen ſecũdum dignitatem præſtanda ſunt alimenta marito, quando vel propter vergentiam ad inopiam, vel ex alia cauſa cogitur dotem reſtituere vxori, deducto tamen ne egeat, ſed tantum ei relinqui debet quantum pro neceſſaria
vitæ ſuſtentatione † erit neceſſarium, ſe- 43
cundùm Iac. de Are.quem citat, & ſequitur Bald.in l.ſi maritus.ff.ſolu.matrim.& Angel.etiam in fin.dicens, quod maritus non debet recipere alimenta ſecundum dignitatem, vel ſolitum viuendi modũ, ſed quatenus neceſſitas naturæ requirit ad vitam, quia non eſt marito fauendum, vt delicatè viuat cum pernicie vxoris, licèt alijs in caſibus diuerſum ſtatuatur, idem voluit Cumã. in d.l.ſi maritus, hoc etiam tenent Ang.in l.Neſennius.§.fin.ff. de neg geſt. Caſtr.in l.maritum, in num. 5.ff.ſolut.matri. ſed etſi allegatur à multis, tamen reuera id non dicit affirmans ſolum quod ſi maritus ex arte poteſt viuere, nihil eſt ſibi relinquẽdum: ſed hoc nihil eſt, quia intelligitur ſi poteſt viuere ſe-

re ſecundum ſuam conditionem. Ang. Are. in §. item ſi dote, num. 4. Inſtit. de acti. vbi mouetur, quia beneficium non cenſetur inductum cum iniuria cuiuſpiam, l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco public. ſed hæc ratio eſt nimium generalis, & non concludit, nam etiam quando retinet ſolum pro neceſſitate vitæ, non fit ſine damno vxoris, cui adimitur quidquid marito relinquitur, hanc etiam ſententiam probare Doctores inquit Hercu. in l. miles, num. 6. ff. de re iudi. hanc item veriorem dicit Alci. in conſ. 18. nu. 9. li. 9. quem tamen ego non vidi, quia in volumine impreſſo ſecundum antiquum ordinem non inuenio, Io. Lup. in rub. de dona. inter vir. & vxor. §. 65. num. 52. vbi poſt Archiep. Floren. dicit, quod & ſi debitor
44 † ſoluendo æs alienum poſſit in foro conſcientiæ ſibi retinere quantum ſufficiat pro ſuo victu, tamen non debet lautè ſecundum dignitatem viuere, ſed parcè ſecundum neceſſitatem, & ſufficientiam, idem probauit Crau. in conſ. 219. col. pen. & Rol. in tract. de lucro dotis, q. 94. nu. 3. & ante eos Iaſ. in §. item ſi de dote, nu. 8. Inſtit. de actio. Zaſ. in d. l. ſi maritus, nu. 3. Tyraq. in tract. nobilit. c. 20. nu. 144. & prędicti videntur moueri, quia marito alimenta relinquuntur, non ex aliqua obligatione, ſed miſeratiōis gratia, ideo ſufficit neceſſitatem, & indigentiam tolli, non autem prouideri pro opulentia.

Infertur autem ex hac opinione, quo caſu ſat erit, quod vxor, vel alius qui te-
45 netur ad alimenta, curet † maritum, vel alium alimentandum recipi in hoſpitale, Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus, nume. 2. per illum tex. C. de lati. liber. tollen. Ioā. Anan. in c. vnico, de infant. expoſ. & languid. Præpoſ. in c. cum haberet, de eo, qui dux. in matrim. quam pollu. per adulter. Alexan. in l. alimenta, nume. 7. C. de neg. geſt. Ruyn. in conſi. 45. num. 3. volum. 2. Pet. Rauen. ſingul. 29. Lup. in repet. c. per veſtras, in 3. notab. §. 25. numer. 9. de donatio. inter vir. & vxo.

Contra tamen principalem ſententiā, quæ habet quod maritus, qui ſolum teneatur in quantum facere poteſt, retineat ſibi tantummodo, quantum ſufficit pro ſuſtentatione vitæ, tenuerunt multi, qui volunt, quod immo habenda ſit ratio cōditionis, & dignitatis ſuæ, & ſecundum eam dimittenda ſibi ſint bona, & ante alios id voluit Cy. in l. vnica, §. cum autem, in fin. C. de rei vxor. actio. Bald. in l. 2. C. quod cum eo qui, & in rubr. C. qui bon. ced. poſſ. Imo. in l. ſi maritus, num. 3. ff. ſolu. matrim. vbi Alexan. num. 5. & Hercul. num. 3. idem voluit Alexā. in l. maritum, num. 1. ff. ſolu. matrim. Are. in conſ. 17. col. pen. in 5. dub. Tyraq. in tract. nobilit. cap. 20. num. 142. verſ. nobili ſanè, Campeg. in tracta. dot. in 3. par. quæſt. 239. Didac. in Epitom. de ſponſalib. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 7. & hanc partem dicit communem Alciat. in l. nepos Proculo, ff. de verbor. ſignifica. Bertran. in conſil. 241. in fin. volu. 3. Zaſ. in §. fuerat, in fin. Inſtitut. de actio. & in §. item ſi de dote, Inſtitut. eod. titul. Rymina. Inſtitut. quib. alien. non licet, in princip. numer. 362. Gabrie. commun. opini. lib. 6. titu. de alimen. concluſ. nume. 31. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius, nume. 74. ff. de liber. agnoſcen. Lancel. Gal. in conſuetud. Alexand. in verſic. ſolidos, quæſt. 6. num. 102. & ſeq. vbi referendo alios dicit hanc partem eſſe ſeruādam in praxi, & nouiſſimè Peregr. in tractat. de iure fiſci, lib. 3. num. 72. verſi. contra tamen. horum principale eſt fundamentum ſuper gloſſ. in d. l. nepos Proculo, & ſuper iuribus per nos in principio citatis, quæ dicunt alimenta eſſe præſtanda ſecundum dignitatem, & qualitatem perſonæ alimentādæ. ſecundo facit, quia honoris, & exiſtimationis ratio non minus habenda eſt, quam neceſſitatis, cum vitæ comparetur, immo præferatur, & non ſatisfacit intellectus, quem Cordu. loco prædicto, numer. 79. verſicu. vnde opere, accommodat ad l. nepos Proculo, quòd ſcilicet ibi agatur de partium conuentione, nam conuentio in eo textu cōcepta erat in caſu potentiæ, & tamen dicit lex, quod intelligi debet, quando inſpecta dignitate poteſt, atque ita proce-

dit non ex pacto, ſed ex legis interpreta-
tione, quæ cadit etiam in caſu noſtro, vt
legem dicentem maritum exigi in quan
tum facere poteſt, intelligamus de potē-
tia ſecundum dignitatem, vt ſcilicet, id
faciat, quod poteſt ſalua dignitate. poſ-
ſet tamen replicari, quod in caſu legis ne
pos Proculo, facilius admittenda eſt in-
terpretatio, quæ pro eo fit qui cum non
teneretur ſe obligauit, quo caſu mitius
eſt cum illo agendum, vt dicimus de eo,
qui donauit reſeruato vſufructu, vt non
46 teneatur erga donatarium ſatiſdare † de
vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, q̃a
ex propria liberalitate conuenitur, ſecū-
dùm Ioan. de Plat. in §. præterea, verſi. ſed
& ſi quis, Inſtit. de act. Soci. in l. omnes. ff.
de excep. Corn. in conſ. 167. vol. 4. Dec. in
l. diuus, vbi Cagno. ff. de reg. iu. Gozad. in
conſ. 91. nu. 5. Annib. in l. nemo poteſt, nu.
174 ff. de leg. 1. Pinel. in l. 1. part. 2. nu. 80. C.
de bon. mater. Rolā. in conſ. 37. nu. 8. & 24.
in 2. volu. deci. Pedem. 153. nu 2. Caualc. de
vſufruc. mulie. relic. nu. 53. ſed id ſuſtine
tur, quia ibi tractatur de dote filiæ pro
miſſa, cui pater ad dotandum etiam nul-
la præcedente promiſſione, tenetur, ideo
ſtabit firma concluſio, quod alimenta re-
ſeruantur eo caſu ſecundum dignitatem
non ſolam neceſſitatem. & non mouet,
quod dantur miſerationis gratia, quia re
ſpondetur non variari modum alimēto-
rum ex cauſa: turpe enim eſſet vxorem
lautè viuere viro interim ad limites ne-
ceſſitatis victum habente.

In hoc tamen aduertendum cenſeo a-
liud eſſe, quod marito relinquantur con
decentia, aliud quod ſecundum opulen-
tiam, & luxum, propterea verſabitur iu-
47 dicis officium in taxatione, † vt innuit
Didac. d. c. 8. §. 6. numer. 8. quem ſequitur
Peregrin. d. lib. 3. nume. 71. in fin. admonet
proinde Alciat. in d. l. nepos Proculo, re-
mouenda eſſe quæ ad pompam & molli-
tiem pertinent, ſequitur Gallia. d. quæſt.
6. num. 07.

Infertur ideo verum non eſſe, quod
ſufficiat alimentarium recipi in hoſpita
le aliquod: nam illud procedit, quando
perſonæ qualitas id patitur, fierique po-
teſt ſalua dignitate, † & exiſtimatione a- 48
lendi, alias non, vt declarat ipſemet Bal.
in d. l. 1. §. ſed ſcimus, & ſequuntur alij ſu-
pra citati, Ruyn. in conſi. 45. num. 8. volu.
2. Lupus d. §. 13. num. 9. Didac. d. c. 8. §. 6. nu
me. 9. in fin. vbi infert ad patrem, qui fili-
um tenetur alere, Cordub. d. l. ſi quis à li-
beris. §. ſolent, num. 18. Peregr. d. lib. 3. nu.
73. & Gallia. d. quæſt. 6. num. 108. vbi loqui
tur in hæredibus mariti poſt Cuccum, &
infert, quod eo caſu vxor non cogitur e-
tiam pediſſequam agere, ſi non conuenit
ſuæ conditioni. infertur ex prædictis idē
eſſe in omnibus ijs, qui tenentur ſolum
in quantum facere poſſunt.

Secundo principaliter declaratur no-
ſtra concluſio non procedere in filio ſpu
rio, quia ei non ſecundum dignitatem,
ſed ſecundum † meram neceſſitatem ali- 49
menta debentur, vt dicitur in c. cum ha-
beret, in fin. de eo, qui dux. in vxo. quam
pollu. per adulter. & in eo ita tenuit Cal-
der. in conſil. 60. colum. 6. vbi vult, quod
non ſecundum patris qualitatem, ſed ſe-
cundum educationem de iure naturali
neceſſariam præſtanda ſunt. eum refert,
& ſequitur Chaſſan. in conſ. 39. nume. 55.
Rot. Bonon. deci. 22. num. 6. vbi allegat et-
iam Cur. Iun. conſi. 37. in fi. qui dicit ſpu-
riæ non tantam dotem † eſſe dandam quā 50
ta debetur legitimæ, Crau. in conſil. 219.
num. 8. volum. 1. Aemilia. in conſ. 146. nu.
10. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. idem
reſcripſit, num. 48. addo Paleot. in tracta.
de noth. & ſpur. c. 47. in fin. & c. 49. in fin.
vbi vult neceſſaria tantum miniſtrari,
Lancello. Gallia. d. quæſt. 10. 6. numer. 105.
Cuccus de legitima. §. poteſt præterea,
numer. 8. folio 137. quia ſi pater filium po
neret in hoſpitale, † perderet patriam 51
poteſtatem, vt argumento l. 2. C. de infan.
expoſ. concludit Pet. Gerar. ſingul. 2. nu-
mer. 9. vbi ait, quod ſi filius occidens pa-
trem non tenetur lege Pompeia, Aſcan.
Clem. de patria poteſt. c. vltim. num. 96.
& Didac. d. §. 6. numer. 9. dicit patrem
non ſatisfacere ſi filium recipi faciat in
hoſpitali.

Sed

Sed etiam ſpurijs alimenta ſecundum perſonæ conditionem deberi voluerunt Corſet. in ſingula. incipien. ſpurios, il ſecundo, Didac. d. c. 8. §. 6. nume 8. vbi dicit hanc partem ex benignitate iuris canonici prouenïſſe, cum ex iure ciuili alimēta deberentur ſolum, ſecundum vitæ neceſſitatem, & in quantum natura exigit, ne quis deficiat, & infert ad legem Regni de quinta parte alimentorum loco deſignanda, quam vult augeri poſſe ſi per ſe non ſufficiat, cum hac etiam ſententia tranſit Lud. Moli. de primog. Hiſp. lib. 2. c. 15. n. 55. vbi dicit nō ſatisfieri canonicæ æquitati niſi præſtētur ſecundū dignitatē, Bonac. in tract. de æquita. cano. concl. 2. & hanc partē tenent Pariſ. in conſ. 14. nu. 22. vol. 2. & Peregr. d. lib. 3. n. 72. qui vna cum Did. Moli. & Bonac. in locis prædictis ſub dūt alimēta taxari arbitrio iudicis, addit tamē Molina, quod non tā pinguia ſpurio decernēda ſunt ſicut legitimo, & naturali, & hæc pars verior eſt. abſurdū enim foret dicere, qđ æque ſtricta alimenta conſequatur ſpurius alicui⁹ Comitis, vel Equitis, vel etiā Principis, ſicut cuiuſlis mercatoris, vel alterius alicuius priuatæ perſonæ: eſt. n. modus in rebus, ſunt certi denique fines, & hoc etiā innuit tex. in d. c. cū haberet, in fine, qui nō ſimpliciter dicit eſſe præſtāda ſecundū naturalē neceſſitatē, ſed ſecundū, ꝙ eis ſuppetit. & licèt dicat neceſſaria, tñ iudicātur neceſſaria, quę dignitatē alimentarij reſpiciūt, vt ſimilē text. declarat glo. in c. Epiſcopus, in ver. neceſſaria, de prębē. & alij, quos citaui, hoc eod. c. dū tractaui, de alimētis præſtādis clerico ab Epiſcopo ordinatē. Circa autē illud Didaci aſſumptū, ꝙ quinta pars filio pro alimentis aſſignata augeri nō poſſit, vide latè agentē Cordub. in d. §. idē reſcripſit, nu. 59. & ſeq. & prædicta de ſpurio ſæpe in iudicio cōtingunt, cū bonis alicuius cōfiſcatis decernūtur alimēta. Infert aūt generaliter Molin. loco prędicto ad illos oēs quibus miſeratiōis gratia lex cōcedit alimenta, ꝙ notandū eſt: & ā idem ſupponunt cæteri oēs, licèt nō tā explicitè loquantur, & Cordub. d. §. ſed ſi filius, nu. 69. recitat multas perſonas, quibus miſeratiōis cauſa cōceduntur alimēta, & ſupra hoc c. in illatioīb. recitauimus multas perſonas, quibus alimēta pręſtanda ſunt, licèt cōcedantur gratia miſerationis, ideo nō opus eſt referre denuo.

Ex prædictis infertur, qualia patri alimēta præſtet filius ſpurius, nā Cord. in d. l. ſi quis à liberis, §. vtrū, nu. 84. ver. hæc autē alimenta, ff. de libe. agnoſc. inquit talia patri à filio danda † qualia filius patri da 52
re tenetur, & facit ratio correlatiuorū, vt † diſpoſitū in vno locū habeat in alio, 53
l. fi. C. de ind. viduit. toll. l. fin. §. ſi. ff. de accept. l. 1. vbi Bart ff de cupreſ. lib. 11. facit etiā, quia parētes illegitimis filijs eo mo
do † ſuccedunt, quo filij ipſi parētib. §. de 54
nepotib. in Auth. quib. mod. nat. effician. ſui, Azo in ſum. C. de legi. hær. in fi. Bart. in l. ſi. col. 2. ff. de his quib. vt indig. cū multis apud Did. in Epit. de ſucceſ. ab inteſt. concl. 12. nu. 13. Gom. in tit. de ſucceſ. contra teſt. c. 21. nu. 36. ver. cōfirmatur, quia in eiſdē, Aſcan. Cle. in tract. de patria poteſta. c. 5. nu. 44. vbi alios citat Lanc. Gallia. in cōſuet. Alex. in ver. vxori. q. 4. nu. 32. in contrariū tamen facere videtur, quia pl⁹ debet filius patri, ꝙ pater filio, vt dixi in tit. quibus debean. alim. ideo nō videtur argui poſſe de filio ad patrē. cum diuerſa
ſit ratio, quæ facit, † ideo ceſſare argumē 55
tum correlatiuorū, l. curatorē, vbi gl. Cy. & alij. C. de interd. matri. l. fi. vbi Salic. C. de reſcin. vēd. Iaſ. in l. tranſigere, col. 1. C. de trāſac. & in d. l. fi. nu. 18. Crot. in l. ſi conſtāte, in 2. lectura, nu. 63. ff. ſol. matr. deciſ. Pede. 140. nu. 7. Euerar. loco 76. col. 3. verſi. præmiſſa tamen limita, Lanc. Gall. d. q. 4. nu. 44. cum ergo diuerſa militet ratio, diuerſum quoque ius eſſet ſtatuendū. & non obſtat, ꝙ dictū eſt de ipſa ſucceſſione, qa alibi diximus ius, & neceſſitatē alendi nō regulari ſecūdum formam ſucceſſionis, ſed aliter. quidquid tamen ſit, ego arbitror veram eſſe concluſionē, quod pariformis ſit præſtatio, nam in patre minor eſt ratio conſequendi à filio alimenta, quā ſit in filio, quandoquidē filius nihil peccauit in ſui generatiōe, pater autem

commodum ſentit ex ſuo peccato, quod eſſe non deberet.

Tertio principaliter limitatur noſtra concluſio, vt procedat in filio, qui profudit, & diſſipauit legitimam portionẽ ſibi aliquando à patre aſſignatam, quia & ſi ille alendus ſit, vt dixi ſuo loco: tamen non ſunt ſecundum dignitatem, & qualitatem perſonæ præſtanda, ſed tantum
56 pro vitæ ſuſtentatiõe,† & ſubleuanda neceſſitate. ita determinat Mar. Antonius Cuccus in tract. de legiti. in §. poteſt prætera, nume. 8. Lancello. Gallia. in ver. ſolidos, quæſt. 6. num. 136. & licèt præter ſuam opinionem nihil adducat, tamen poteſt confirmari, nam debentur potius tãquam eleemoſyna, quæ præſtatur cuique pauperi, & egeno, quam vti alimenta, & illi dantur tamquam tertio extraneo, nõ tamquam filio. in eleemoſyna autem nõ
57 attenditur dignitas, † niſi ſecundum diſtinctionem D. Thom. de qua dixi in titu. quib. debe. alimen. ergo idem erit ſeruandum in prodigo filio. facit etiam ſi illi pinguia alimenta forent decernenda, daretur occaſio delinquendi, & diſpenſandi portionem aſſignatam, & non eſt tantum vni filio fauendum, quod cæteris fiat iniuria.

Quarto principaliter declaratur, non procedere in patre crimino ſo, vel bannito ex graui crimine quia quamuis à filio alendus ſit, tamen ſufficit eum à filio ab
58 extrema egeſtate ſubleuari, † nec pro dignitate decernuntur ei alimenta, ita voluit Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, num. 72. ver. hæc alimenta, allegat
59 legem Regni, & facit quia † crimino ſi viri ſunt egeſtate premendi, l. bona fides, ff. depoſi. Iaſon in Authen. res, quæ. num. 20. vbi Cur. Iun. numer. 31. C. commun. de lega. latè Lancello. Gallia. in verſicu. ſolidos, quæſt. 6. numer. 134. facit l. quiſquis, C. ad leg. Iul. maieſt. conferunt ad propoſitum rationes in proxima limitatione adductæ, quia alimenta illi tamquam extraneo exhibentur, non tamquam patri, & daretur occaſio peccandi, & hæc ſententia verior eſſet ſi neceſſitas patrem alẽdi proueniret à patria poteſtate, vti aliqui exiſtimant, nam multis in caſibus propter bannum pater amittit patriã po-
teſtatem, ſaltem quoad ciuitatem à † qua pater eſt bannitus, Salic. & Caſtr. in l. 1. ff. 60
de hæred. inſtit. Imo. in l. Gallus, §. ille caſus, ff. de libe. & poſthu. Alexã. in l. ſi cum dotem, §. ſi patri, ff. ſol. matrim. & de hac quæſtione multa ponit Aſcan. Clemen. in tracta. de patria poteſta. c. vlti. num. 21. & pluribus ſequentib. ceſſante enim iis caſibus patria poteſtate ceſſabit neceſſitas alendi ſecundum reuerentiam, & dignitatem patris: propter delictum enim releuatur filius ab eo onere patrem alendi, quod ſibi incumbebat, quia vbi quis ſua culpa incidit in egeſtatem, non eſt alen-
dus, † vt de vxore erga virum ponit Bald. 61
in conſi. 478. num. 2. volum. 5. Tyraq. in l. ſi vnquam, in ver. bona. num. 5. C. de reuoc. donatio. Crau. in corollar. conſilij pro genero, num. 19. & 42. vbi ait poſtponendam eſſe omnem æquitatem. cum ergo ceſſet obligatio proueniens à patria poteſtate, & à reuerentia patri debita, remanet ea ſola, qua obſtringitur quis Chriſtiana pietate erga extraneum.

Quinto eiſdem fermè rationibus limitatur, vt non habeat locum in vxore, quæ incidit in paupertatem propter luxuriam, delictum, vel aliam culpam, quia ei
debentur quidem † alimenta ex pietate 62
per modũ eleemoſynæ, ſed non ſecundũ familiæ dignitatem, & ſui qualitatẽ, vti expreſſe concludit Lanc. Gallia. in d. q. 6. nu. 136. mouetur ex prædictis omnib. fundamentis, nec non deciſione Mar. Anto. Cucchi in d. c. ver. legitima.

Sexto ideo generaliter limitari põt, quandoq; propria culpa quis deuenit ad egeſtatem: tunc enim non eſt habenda ra-
tio anterioris dignitatis, † quã proprio 63
delicto perdidit, vel obſcurauit, & hoc modo intelligi poſſunt quæ ſupra diximus in principio non attendi antiquam dignitatem, ſed præſentem rei ſtatum, quando ſua culpa dignitatem perdidit.

Septimo generaliter quoque intellige, quod præſtentur alimenta pro dignitate

tate alimentandi, ſi is qui alit, ita diues ſit, quòd pinguia eo modo poſſit asimẽta præbere: ſecus, ſi eius facultates ſufficerent ſolùm pro tollenda neceſſitate, quia in plus non tenetur, cùm enim de
64 vno † diſputamus, cætera præſupponuntur habilia. §. in extraneis, Inſtitu. de rer. qualita. & differ. nemo enim dat † quod
65 non habet, c. quomodo, diſtinct. 4. l. ſi filius. C. de donatio. Deci. in l. nemo plus iuris, num. 2. ff. de regu. iur. & prima cha-
66 ritas incipit à ſeipſo, † l. præſes. C. de ſerui. & aqua. & nemo tenetur ſeipſum ſpoliare, vt alium veſtiat & diximus ſuprà in tit. quibus ex cauſ. alimen. denega. poſ. quòd pater & alij, qui alere tenentur, ab eo onere eximuntur, ſi facultates nõ ſuppetant pro omnibus, & ſicuti eximuntur in totum, quando facultates deficiunt in totum, ita eximuntur in parte, quando pro parte deficiunt: eſt enim eadem ra-
67 tio † partis quoad partem, quæ eſt totius, quoad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vendi. Euerard. in loco de toto ad partem.

Octauò non attenditur dignitas alimentarij, quando alimenta pluribus cõiunctim relinquuntur: tunc enim ea ſunt
68 æqualiter ſingulis † præſtanda, vt voluit Innoc. in c. omnes, num. 4. de conſtit. per textum ibi, qui loquitur de diſtributione portionum inter canonicos, ſequitur Hoſti. in ver. coæquetis. Io. And. in Nou. in fi. Anch. nu. 4. Imo. nu. 12. But. in fi. Bal. num. 8. Abb. num. 9. Barbat. num. 49. & Felin. num. 32. Bald. Ange. Roma. & Florian. in l. ſi partem. ff. de ſeruit. ruſtic. prædio. hanc etiam partem probarunt Cæpo. Bertach. & Lamber. quos omnes citat Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſed ſi filius, nume. 55. ff de liber. agnoſ. vbi contrarium tenentes citat Abba. Florian. Deci. & Cirier, reprobatque diſtinctionem Bertachi. qui volebat id procedere, quando omnes alimentandi erant paris gradus: ſecùs autem ſi inæqualis. ipſe verò Cordu. diſtinguit, aut alimenta pluribus relinquuntur vnicum corpus repræſentantibus, & tunc omnibus dari debent æqualia alimenta: aut pluribus, aut ſingulis præſtantur, & tunc habetur ratio conditionis cuiuſque ipſorum. ratio eſt ſecundùm eum, quia canonici coniuncti ſunt coniunctione ciuili. l. verum, in princip. & §. ſi cùm tres. ff. pro ſoc. pari ergò modo alendi ſunt, non diſpari, & intelligit tex. in d. c. cùm omnes. at text. qui prædictis aduerſari videbatur in l. ſed etſi quid inædificauerit. §. ſufficienter. ff. de vſufructu, vult, quod loquatur quando alimenta pluribus, vt ſingulis debentur: loquitur enim in vſufructuario, qui hæreditarios ſeruos alere tenetur, quemlibet ſcilicet ſecundùm ſuam conditionem, & dignitatem, atque ita ipſe longo ſermone confutatis aliorum opinionibus quæſtionem hanc ſua propoſita diſtinctione reſoluit. ego autem aduerto, quod Innocent. diſtinguit inter cibaria, & veſtes, vultque quòd etſi inæqualitas in cibarijs ſeruanda ſit, non tamen ſeruetur in veſtibus, & ſequuntur eum Abb. But. Feli. Deci. & alij. at veſtimentum pars eſt alimẽtorum, & non videtur aliqua differentia inter veſtes, & cibaria, & ex hoc confundi videtur diſtinctio † Cordub. quia cum 69
eodem iure omnibus, vt vniuerſis debeantur & cibaria, & veſtes, cur tam diuerſum ius inducitur, vt in vno dignitas attendatur, in alio non? ea item diſtinctio confunditur ex alio, quia, & ſi vnicum corpus repræſentetur à pluribus, nõ ſubeſt tamen diuerſitatis ratio, quare minus attendatur perſonarum conditio, quàm vbi pluribus ſimul relinquitur, vt ſingulis, cùm in eo quod agitur de alimentis, non conſideretur corpus, aut collegium, ſed ſingulorum perſona. hinc videmus, quòd attenditur vtilitas, ideò ſi agamus de cauſa illius collegij, & vtilitas cauſæ pertineat ad ſingulos, non attendimus † 70
vniuerſitatem collegij, ſed ſingulos, eaque ratione canonici nõ erunt teſtes idonei in cauſa capitali, Iaco. Belu. in Auth. de monach. in princip. quæſt. 8. Io. Andr. in c. cùm nuncius, de teſtib. in Nouel. Barto. in l. in tantum. §. vniuerſitatis. ff. de rerum diuiſ. cum alijs multis, qnos citani in conſ.

in conſil.18.num.41. & ſeq. atque ita erit in cauſa alimentorum, quia & ſi collegio relinquantur, eorum tamen vtilitas pertinet ad omnes, vt ſingulos, ideò attendi non debet collegium repræſentatum, eodem modo videmus, quòd etſi Epiſcopus non poſſit vti ſuſpectus remoueri à
71 cognitione † cauſæ, in qua tractetur de intereſſe ſuæ Eccleſiæ, gloſſ. in c. ſi quis erga, in ver. priuetur. 2. quæſt. 3. & in c. cùm veniſſent, de iudic. cum alijs per me adductis in conſil. 50. in princip. tamen a-
72 liud eſt, quando agitur de bonis † ſuæ menſæ deſtinatis, Collecta. Butr. Abb. Feli. Deci. & alij in d. c. cùm veniſſent. quia etſi ea bona ſint Eccleſiæ, tamen commodum, & incommodum principaliter pertinet ad Epiſcopum, & hanc ſententiam tenuerunt Hoſtien. Calder. Bald. Alexan. Abb. Aufrer. Riminald. Alciat. Blanc. & Natta, quos adduxi dicto conſil. 50. num. 11. eſt ergò verbalis illa diſtinctio Cordub. deducta à corpore repræſentato. vt ergò meum interponam iudicium, exiſtimo opinionem Abb. eſſe veriorem, licèt Innocent. ſequantur Doctores communiter, & textus in c. cùm omnes. cùm dicit, coæquetis, intelligi debet ſecundùm cuiuſque canonici dignitatem, & conditionem. non enim erit æqualis alimentorum præſtatio, ſi non habeatur ratio dignitatis. ſic videmus diſpoſitã eſſe cæleſtem gloriam, quam Deus Optimus Maximus electis ſuis parauit. erit enim inter beatos omnes æqualis, quia quiſq; pro ſua capacitate glorioſus erit. at maior erit vnius, quàm alterius gloria, prout plus meruit, neque tamen dicet quiſquam ſubeſſe inæqualitatem. propterea, quæ differentia poteſt rationabiliter cõſtitui inter diſtributionem veſtium, & cibariorum, & quare magis in veſtiario, quàm in cibarijs attenditur dignitas. benè fateor, quòd dum de dignitate loqui-
73 mur † inter canonicos, & monachos, de ea nõ intelligere debemus, quã quiſque habebat in ſeculo, ſed de ea, quæ attenditur ex religionis inſtituto, putà in lectore, Priore, Præpoſito, Magiſtro, & alijs, qui cæteros præcellunt.

Nonò non attenditur qualitas perſonæ, vel conditio, quando alimentorum qualitas eſt taxata, per ea quæ ponunt Bald. & Angel. in l. ſi partem. ff. de ſeruit. ruſt. præd. vbi deputati ad dandum duas bucellas pro eleemoſyna, † tenentur ita 74
paruis dare, ſicut adultis, Imol. & Felin. c. cum M. Ferrar. de conſtit. Cæpol. de ſeruit. ruſt. præd. tit. de aquæduct. in 3. q. concluſ. 1. Picus in Authen. præterea, num. 62. C. vnde vir & vxor.

SVMMARIA.

1 *Hæres talia præſtat alimenta, qualia præſtare ſolebat teſtator.*
2 *Verba intelligi debent ſecundùm mentem proferentis.*
3 *Conſuetudo declarat omnem actum.*
4 *Conceſſio videtur facta ſecundùm conſuetudinem concedentis.*
5 *Verba intelligi debent ſecundùm qualitatem perſonæ loquentis.*
6 *Feudum conceſſum videtur eo modo, quo cõſueuerat concedere.*
7 *Habitationis relictum intelligi debet prout dabat teſtator.*
8 *Conſuetudo patriſfamilias eſt ſpectanda.*
9 *Vſus patrisfamilias declarat illius voluntatem.*
10 *Conſuetudo vltima attenditur in alimentis.*
11 *Conſuetudo vltima ſeruanda eſt regulariter.*
12 *Conſuetudo regionis attenditur, quando deficit ſpecialis vſus patrisfamilias.*
13 *Conſuetudinem inducere quando poßit vna familia inter ſe.*
14 *Hoſpitale nouiter electum præſtat alimenta ſecundùm conſuetudinem antiquorum hoſpitalium.*
15 *Alimenta non egent taxatione iudicis, quando relinquuntur prout conſueuit præſtare.*

QVAESTIO XIX.

Post conditionem, & dignitatem alimentarij inſpicimus, quid facere conſueuiſſet teſtator, qui alimenta reliquit, & talia præſtabit hæres, qualia
præſtare † ſolebat teſtator dum viueret, 1
eſt text. expreſſus in l. cum alimenta, in princip.

princip.ff.de alimen.& ciba.leg.& facit,
quia verba intelligenda ſunt ſecundùm
2 mentem proferentis,† Caſtr.in conſ.332.
colum.1.volum.1.Craue.in conſil.3.num.
12.vbi dicit,quòd quantumuis ſint præci-
ſa, reſtringi debent ſecundùm mentem
proferentis, mens autem colligitur ex
eo,quod facere conſueuit,quia † conſue-
3 tudo declarat omnem actum, l.quòd ſi
nolit.§.quia aſſidua. ff.de ædil.edict. l. in
ſtipulationibus.ff.de reg.iur.cum infini-
tis congeſtis à Gabr.commun.opin.lib.6.
tit.de conſuet.concluſ.1.per totam,&in-
quit Bald.in l.ſi certis annis. C.de pactis.
quòd conceſſio cenſetur facta ſecundùm
4 morem, † & conſuetudinem conceden-
tis,ſequitur Alex.in conſ.107.num.1.& 2.
volum.1. Feli.in c.cùm Bertoldus,colum.
penul.de re iud. Curt.in tract.de monet.
concluſ.vlt.& verba intelliguntur ſecun
5 dùm conditionem,& qualitatem † profe
rentis, l.ex facto.§.ſi quis rogatus. ff. ad
Trebel.Deci.in l.vnica,in vlt.lect.num.1.
C.quando non peten.par.& videtur quis
concedere eo modo, quo cõſueuerat, vt
6 loquendo de feudo † inquit Bero.in con
ſil.77.num.30.volum.1. ita ergò in alimẽ-
tis dicendum eſt, vt eo modo videatur
teſtator reliquiſſe,quo ſolitus erat dare,
& ita dicit Bero.in conſil.48.num.10.vo
lum.2. vbi infert ad relictum habitatio-
7 nis,† quod eſt pars alimentorum.& vult,
quòd intelligatur prout conſueuerat te-
ſtator,& dicit tex.in l.ſi ſeruus plurium,
§.vlt.ff.de lega.1. quòd in explicanda vo-
8 luntate ſpectanda eſt patrisfamilias † con
ſuetudo,l.nummis.ff.de leg.3.&qui facit
ſecundùm teſtatoris conſuetudinem,di-
citur facere ſecundùm eius voluntatem,
& econtrà,Bart.in l.nomen.§.1.nume.2.ff.
de leg.3. facit l.1. & l.ſi quis vinum. ff.de
vino,tric.oleo lega.& dicit Alciat.in l.1.
nume.47.ff.de iuriſdict.omn.iudic.quòd
9 vſus † patrisfamilias † declarat eius vo-
luntatem,Zaſ.in conſil.2.nume.2.volum.
1.Simon de Pretis in tractat.de interpre-
tat.vltim. volunta.libr.1. interpretatio.
2.dubit.2.ſolut.9.nu.2.Mantic.de coniec.
vlt.volun.lib.6.tit.9.nu.1.

Quòd ſi teſtator diuerſimodè ſer-
uauit , ea conſuetudo erit attendenda,
quam vltimo loco † tenuit,vt eſt text.de 10
alimentis loquens in l.Mela.§.1. ff.de ali-
men.&cibar.lega.Simon lib.4.dubita.11.
num.48.Menoch.de præſumpt.lib.3.præ-
ſumpt.6.num.38. & eſt regulare in omni-
bus,quòd vltima obſeruetur,† Alexan.in 11
conſil.5.colum.fin.volum.5.conſi.223.co-
lum.2.volum.2. Deci.in l.ſemper in ſtipu
lationibus,num.8. vbi Cagnol.num.11. ff.
de regul.iur. Felin.in c.cùm acceſſiſſent,
nume.31.de conſtitutio. Chaſſan.in con-
ſil.10.nume.7. Natta in conſil.367. nume-
ro 18.

Conſuetudo item regionis inſpicitur,
† quando deficit patrisfamilias ſpecialis 12
vſus,d.l.quòd ſi nolit. §.qui aſſidua. cum
multis apud Gabriel.d.concluſ.1. per to-
tam,Mantic.d.lib.6.titu.8.per totum. Si-
mon de Pretis d.ſolut.9.num.2. Nattam
conſil.191.nume.3. Cæphal. in conſil.328.
nume.43. D.Becium in conſilio 101. nu-
mer.48. & in prædictis locis Mantica &
Simon declarant, quando teſtatoris, vel-
etiam regionis conſuetudo non ſit atten
denda.

Poſſet etiam qualitas alimentorum
colligi ex familiæ ipſius teſtatoris con-
ſuetudine: ſed quia inter Doctores ma-
xima eſt controuerſia, an, & quibus caſi-
bus vna familia poſſit inducere † conſue- 13
tudinem, ideò vide latè apud Gabriel.d.
lib.6.tit.de conſuetud. concluſ.5.per to-
tam.Mantic.d.titul.num.8. & quòd in a-
limentis præſtandis attendatur conſue-
tudo,voluit etiam Caſtren. in conſi.437.
nume.2.volum.2. vbi ait, quòd alimenta
ab hoſpitali nouiter de ordine teſtatoris
erecto præſtanda ſunt ſecundùm conſue 14
tudinem aliorum hoſpitalium:ſubdens
quod ſi talis conſuetudo probari non po
teſt,media via eſt eligenda.& ſecundum
eam fiet præſtatio, & conſuetudinem at-
tendi voluit quoque Cordub.in l.ſi quis
à liberis.§.non tantùm,num.18.ff.de libe.
agnoſcend. Natta in conſil.387. nume.11.
vbi ait, non taxari à iudice alimenta, † 15
quando relicta ſunt eo modo quo ſolitus
erat.

erat teſtator præſtare, Crauet.conſil.189. num.10.

SVMMARIA.

1 *Vxori alimenta præſtantur ſecundùm quantitatem redditunm dotis.*

2 *Alimenta non reſtringuntur ad redditus dotis.*

3 *Vxor quæ magnam tulit dotem, pinguius alitur quàm ea, quæ paruam habuit.*

4 *Filia dotata interim dum nubit ali debet ſecũdùm quantitatem dotis.*

5 *Frater tenetur ſororem dotatam alere etiam de proprio, donec nubit, ſi vires dotis non ſufficiunt,*

6 *Vidua intra annum luctus ali debet ſecundùm redditus dotis, & donationis propter nuptias.*

7 *Marito qui moram paſſus eſt in ſolutione dotis, taxantur alimenta ſecundùm illius quantitatem.*

8 *Maritus moram paſſus conſequitur alimenta habito reſpectu ad id, quod impendit circa alimenta vxoris.*

9 *Maritus non conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, ſi non ſuſtinuit onera matrimonij.*

10 *Maritus intereſſe dotis non ſolutæ conſequitur, etiam vltra quàm ferant onera matrimonij.*

11 *Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 58. ff. de liber. agnoſ. reprobatur.*

QVAESTIO XX.

1 VXORI alimenta præſtanda ſunt ſecundùm quantitatem, † & redditunm dotis, ita in vxore voluit l. ex annuo. ff. de donat. inter virum & vxor. vbi immodicum iudicatur, quod eſt ſupra vires. l. ſi cùm dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo. ff. ſolu. matrimo. vbi vxor à marito deſtituta ali mãdatur ſecundùm dotis quantitatem, Specu. in tit. de dot. poſt diuor. reſtitut. §. formatis, num. 15. vbi tamen dicit non ſolùm ſecundùm dotis quantitatem, ſed etiam ſecundùm conditionem alendam eſſe vxorem, Bart. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, num. 5. vbi poſt Iacob. de Aret. dicit attendi non quantitatem dotis, ſed redditunm, quæ ex ea percipi poteſt, Abb. in c. ex literis, nume. 3. de diuort. vbi loquitur, donec pendet accuſatio de adulterio, & quando alitur extra domum, & inquit procedere quando habet dotem, aliàs tenetur alere de proprio, de quo dixi latè in titu. quibus, & à quibus debeant. alimen. nam quod dicitur alimenta regulari ſecundùm quantitatem dotis, intelligitur ad commodũ vxoris, † non quia ex dote reſtringi debeant alimenta, ſi vir diues ſit, & illius conditio pinguiora exigat alimenta, idẽ Abb. in c. ſalubriter, in c. 1. de vſur. vbi ait, quod dicimus vxorem ali ſecundùm quãtitatem dotis, intelligi ita ne capitale conſumatur, & ſubdit, quod cõmodius & honorabilius alenda eſt vxor, quæ † magnam dotem portauit, quàm quæ paruam: id quod repetit additio. ad Abb. in c. accedens, in fin. de procurat. Sali. in l. quod in vxorem, num. 1. C. de nego. geſt. vbi declarat alimenta ſumi ex eo, quod ex dote redigitur, Alexand. in dicto §. ſin autem in ſæuiſſimo, numer. 7. Campeg. de dot. in 2. part. quæſtio. 53. & dicit Lupus in Rubr. de donat. inter virum & vxor. §. 11. in fin. quòd vbi fructus dotis multum exuberant, tunc vxor melius, & honorabilius eſt tractanda, Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 10. ff. de libe. agnoſc. intelligendum eſt autem quando ſufficiunt dotis fructus, quia tunc pinguius, vel tenuius alitur, ſed vbi non ſufficiunt præſtanda ſunt nihilominus alimenta à marito, ſecundùm ea, quæ in d. titulo poſui. 2 3

Secũdò idem eſt in filia, cui relicta fuit dos, nam cùm illa interim alenda ſit, vt eo loco dixi, alimenta præſtanda ſunt ſecundùm dotis † quantitatem, vt eſt præciſus textus in l. cùm vnius. §. final. ff. de aliment. & cibar. lega. vbi gloſſ. dicit procedere hoc ex coniectura tã volũtate teſtatoris, qui videtur filiam eo modo dilexiſſe circa alimenta, quo dilexit in dote, & loquitur tex. ille, quando alimenta fuerunt expreſſè relicta arbitrio boni viri præſtanda, ſequitur Bartol. ibi ſubdens, quòd procedit quando ſufficiunt vires dotis, 4

5 dotis, alias frater † ſupplere tenetur de proprio, & inquit Roman. in ſingul. 538. quod ibi eſt caſus ſingularis in quo ſtatuuntur alimenta ſecundum qualitatẽ perſonæ, & quantitatem patrimonij, Campeg. in tract. de dote, in 2. par. quæſt. 64. & rationem ponit Bald. in conſil. 58. num. 7. volum. 2. quia quando dos eſt cauſa finalis alimentorum, tunc alimenta ſuccedunt loco eiuſdem interuſurij, proinde præſtanda ſunt pro menſura dotis, non ſecundum quantitatem patrimonij, cum hac ſententia tranſit quoque Crauet. in conſil. 189. nume. 9. vbi dicit non eſſe conueniens, quòd alimenta ſimpliciter, & purè debita regulentur ſecũdum dotem conditionaliter relicta, & ſi eum textum vidiſſet Capra in conſ. 72. n. 9. non dixiſſet deberi ſecundum qualitatem perſonæ, & quantitatem patrimonij.

Tertiò procedunt præmiſſa etiam in vidua, cui præſtanda ſunt alimenta ſecũ
6 dum quantitatem dotis, & donationis † propter nuptias intra annum luctus dum ſit dotis reſtitutio, vt probat Bald. in d. conſi. 58. num. 7. volum. 2. vbi expreſſè loquitur in vidua dicens, quòd alimenta ſecundum quantitatem dotis, & donationis propter nuptias, & de vidua loquitur quoque Crauet. in d. conſil. 189. qui id tenet, quoad alimenta illi præſtanda etiam poſt annum luctus, dum hæredes mariti ſunt in mora ſoluendi dotes.

Quartò eodem modo alimenta præſtã da ſunt marito, qui moram paſſus eſt in dotis ſolutione, quia ea ſecundum quantitatem promiſſæ † dotis taxantur, vt in
7 vidua dixit Crauet. d. conſ. 189. ſecundum notata in l. inſulam. §. vſuras. ff. ſol. matri. ponit Capra in conſil. 105. nume. 3. vbi tamen dicit aduertendum, quòd ſi fundus inæſtimatus fuit in dotem aſſignatus, nõ habetur ratio valoris, ſed redditus, in quo licet ipſe nihil alleger, adduci tamẽ poſſunt Doctores ſupracitati in principio huius quæſtionis, qui dicunt non ipſam dotem ſpectandam, ſed dotis redditus, ideo cum fundus inæſtimatus ſit dotalis, præſtari debent alimenta ſecundũ redditum. pro quo facit etiam quod dicunt Doctores in ea quæſtione, an alimẽta ex fructibus, vel proprietate danda ſint, dum volunt non attendi valorem palatij, vel turris. Bald. autem in conſil. 94. volum. 1. dicit poſt Rayn. de Forliu. Iaco. de Rau. & Pet. quòd alimenta loco intereſſe marito moram paſſo præſtanda ſunt iuxta morem regionis, & reſpondẽtiam onerum matrimonij, eatenus, quatenus de dote ſoluendum eſt, & ſic proportionabiliter, & hanc opinionem ſubdit eſſe multùm æquam. concludens ideo quod iudex debebit arbitrari conſideratis oneribus matrimonij, quantitate dotis, & regionis conſuetudine, & Cephal. in conſi. 270. nu. 51. dicit poſt Alex. quẽ citat quod marito ſoluuntur alimenta ſecundũ quãtitatem dotis promiſſæ.

At alij voluere quod intereſſe mariti conſideretur non habita ratione ad dotem, nec ad alia, ſed quantum ipſe circa † 8
alimenta vxoris impendit, ita voluit Caſtren. in l. inſulam, §. vſuras, ff. ſolu. matrimo. quem ſequuntur Alexã. in conſil. 221. num. 8. volum. 2. Dec. in conſil. 119. num. 12. Cagnol. in l. curabit, nume. 43. C. de actio. emp. & ibi Io. Bapt. Lupus commenta. 1. §. 4. num. 77. Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 11. num. 18. vbi dicit eſſe communem opinionem, quod maritus eatenus exigit vſuras dotales, quatenus impendit in oneribus matrimonij ferendis, & non vltra. eſt verum, quòd multi ex citatis ab eo nõ loquuntur de taxando intereſſe, & hoc etiam placuit Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ex his, nu. 58. ff. de liber. agnoſcen. vbi allegat Lupum, & Caietan. dicens intereſſe in eo conſiſtere, quòd ſuſtinuit onera matrimonij, & ſubdit non conſiderari lucrum ceſſans. aliter autem mariti intereſſe conſiderant Moder. Gall. in tracta. de vſu. num. 525. & examinat Lup. in c. per veſtras, in 3. notab. §. 8. num. 3. & ſequ. ſed ea mihi verior ſemper viſa eſt opinio, quòd alimenta taxentur ſecundum quantitatem dotis, id eſt quantum maritus ex dote percepiſſet, ſiue exercendo mercaturam, ſiue emendo prædia ſi dos

in tempore ſoluta fuiſſet, quia vt dicunt
Doctores cap. ſalubriter, nihil noui aut
ſpecialis induxit, cum ſemper intereſſe
peti poſſit, etiam à non ſolito negociari, vt ponunt Doctores, in l. vnica, C. de
ſenten. quæ pro eo quod inter. Sed intelligi debet eatenus, quatenus ipſe impendit in onera matrimonij, id eſt ne vltra petat quam impenderit, alias enim ſi
peteret vltra quam impendiſſet non deberetur. hinc gloſſ. Barto. Alexan. & alij,
in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir vxorem, ff. ſolu.
9 matrimon. dicunt quod ſi † maritus non
ſuſtinet onera matrimonij, non poteſt agere ad fructus dotis, vel ad intereſſe,
Abb. in conſ. 79. num. 2. volum. 2. Marſi. in
ſingul. 264. Plot. in d. tracta. de in lit. iur. §.
11. num. 14. Ioan. Bapt. Lup. d. commentar.
1. §. 4. num. 78. quod eſt veriſſimum quando non ſuſtinet onera matrimonij, at ſi
ea ſuſtinet non poteſt vltra onera petere. etiam ſi redditus dotis excedant, ſed
hoc vltimum eſt etiam intelligendum ſi
petat tamquam alimenta, at ſi petat tamquam ſimplex intereſſe lucri ceſſantis,
vel damni aliunde emergentis, quàm ex
eo quod matrimonij onera ſuſtinuerit,
10 illud † conſequitur etiam ſi matrimonij
onera excedat, Bald. Nouel. in tracta. dot.
part. 7. in 3. ſpecia. colum. 2. verſ. ſed tunc
ſuccedit, & hanc dicit communem opinionem Legiſtarum, & Canoniſtarum,
Plot. in d. §. 11. num. 11. alios citat Io. Bapt.
Lup. d. §. 4. num. 79. in fin. verſ. puraueri m
equidem. atque ita vt ſcias modum deducendi tale intereſſe in actu practico, nota
quod plurimum refert qualiter petatur.
ſi enim petat maritus tamquam alimenta vxori præſtita, & ratione onerum matrimonialium non poterit excedere quãtitatem onerum: ſi vero petat tamquam
ſimplex intereſſe ſine lucrum ceſſantis,
ſiue damni emergentis aliunde, quàm ab
ipſo matrimonio datur exceſſus, in quo
11 cauend[illegible] eſt † à Cordub. in d. §. ſi quis,
nu. 58. vbi ait non attendi in marito lucri
ceſſantis intereſſe, quod eſt falſum. & cõmuniter ab omnibus reprobatum.

SVMMARIA.

1 *Teſti non debẽtur expẽſæ ante diſceſſum ſi pars velit pro ſe ſucceſſiuè eas ſoluere.*

2 *Teſti alimenta debentur ſecundum arbitriũ iudicis.*

3 *Teſti alimenta debentur moderata, non delicata.*

4 *Teſti alimenta debentur eo modo quo recipiũt in domo propria.*

5 *Teſti alimenta debentur pro acceſſu, receſſu, & pro tempore moræ.*

6 *Teſti pinguiora dantur alimenta, quando vtraque pars illum produxit.*

7 *Teſti datur etiam equi vectura ſi conditio illius ſic exigat.*

8 *Teſtis exigit vecturã equi, etiamſi vſus ſit proprio quando conſueuerat illum locare.*

9 *Teſtis exigit vecturam equi etiam quando vſus eſt proprio, ſi pars erat equum conducturа.*

10 *Teſti ruſtico non datur equus, ſed debet pedeſter incedere.*

11 *Teſti ruſtico inf[illegible] dari debet equus.*

12 *Teſtis, cui multorum dierum expenſa fuit ſoluta, reſtituit quidquid recepit vltra dietas quibus fuit occupatus.*

QVAESTIO XXI.

TESTI producto fieri debent expẽ-
ſæ vt dixi in titulo, quibus & à qui-
bus debeant alimen. & ſolui debẽt
antequam teſtis arripiat iter ad ferendũ
teſtimonium, vt dixi hoc eod. titul. dum
tractaui de tempore præſtandi alimenta,
quod tamen intelligẽdum eſt, niſi † pars 1
velit per ſe, vel per ſuum miniſtrum ſucceſſiuè expenſas exhibere, vt inquit Ioã.
And. ad Specul. §. qualiter, nume. 13. in fin,
eiuſmodi autem expenſæ non taxantur,
ſecundum teſtis aut partis † voluntatem 2
ſed arbitrio iudicis, ſecundùm Philipp.
Franch. in c. ſtatutum §. pro ferendo. de
reſcrip. in 6. quem ad hoc citat Croi. fine
Pet. de Moncad. in tract. de teſtib. numer.
406. verſ. & ſcias, ſed Franch. hoc non dicit, verum Doctores omnes inquirunt
per iudicem taxandas eſſe, vt per Cynum
Bald.

Bald.Salicet. & alios,C.de teſtib. dixi in locis ſupra citatis.debent autem teſti mi-
3 niſtrari alimenta † non delicata, ſed moderata, c.1.de ſequeſtr.poſſ.l.inter quos, §.fin.ff.de dam. infec.ita declarat Archidia.in d.c.ſtatutum,colum.antepe.in verſic.prouiſurus. vbi ſubdit, tales eſſe præ-
4 ſtandas quales in ſua domo facere † ſolet.l.ſed & hæreditas,ff.ad exhiben.l.ſed & ſimile.§.ſi alium,ff.de petitio.hæredi. & alimenta danda ſunt nõ ſolum pro ac-
5 ceſſu,ſed etiam pro receſſu,† & pro tempore quo ſtat occupatus in loco pro teſtimonio ferendo, Franch.in d.§.pro ferendo,in princi. vbi inquit intelligi hoc modo textum in l.quoniam liberi, C.de teſtib. allegat etiam id quod dicimus de ſecuritate alicui conceſſa,quæ intelligitur eundo ſtando,& redeundo, ſequitur Moncad.d.nu.406.verſ.ſecundo vero caſu,Graua.ad Pract.Veſt.lib.6.cap.vlti.nume.15. & quando vtraque pars producit, quia tunc vtraque tenetur contribuere,
6 † danda ſunt teſti pinguiora alimenta,argumẽto l. ſed & ſi lege,§.quòd.ff.de petitio.hæred.Bal.in l.eos,§.1.in fin.C. de appellat. Moncad.d.nu.406.& ſi fert teſtis
7 conditio dabitur etiam equi vectura,† l. idemque,§.item Labeo,ff.mand.ponit Ioan.And.ad Spec.d.§.qualiter,nu.12.ſequitur.Franch.d.§.pro ferendo,colu.1.in fin. Imol.Io.And.loco prædicto vult hoc pro-
8 cedere etiam ſi proprio † equo fuiſſet vſus, quando illum conſueuerat locare,l. ſi vero non,§.ſi mihi,ff.mand.imo ait idẽ eſſe quando teſtis non conſueuerat loca-
9 re, ſed producens † erat omnino conducturus alium,argumento l.& in cõtraria, ff.de vſur.ſequitur per omnia Franch.& Moncad. locis relatis : ruſtico autem teſti non eſt prouidendũ de equo, quia ſuæ
10 conditioni nõ conuenit, & pedeſter debet incedere † vt inquit Moncad.numer. 407. & quod equi vectura danda ſit teſti nobili, voluerunt Bald.& alij in d.l.quoniam liberi,in princi. quod autem de ruſtico,& ignobili,intelligo ſi ſanus ſit:qđ
11 ſi ſit infirmus, † vel aliter ire non poteſt quam equeſter, tũc equum dandum exiſtimo,Bald.in l.ſolent,§.fin circa principium.ff.de offic.proconſ. Salic.qui loquitur in teſte, in d.l.quoniam liberi. ſequitur Marſil.in rub.C.de probatio. num.15. attendi enim debet qualitas perſonæ, & non minus conuenit ægroto equus,quam nobili.

Eiuſmodi autem alimenta conſequitur teſtis pro eo tãtum tempore quo fuit occupatus in ferendo teſtimonium ,non vltra, & ideo ſi pars à principio conueniendo cum teſte ſoluit expenſas † decem 12
dierum, & examen breuiori tẽpore perfectum eſt, repetit pars quod vltra illud tempus perſoluit,ſecundùm Ioan. Andr. ad Spec.d.§.æqualiter,Moncad.d.nu.410. poſt Caſtr. d. l.quoniam liberi,allegat in ſimili quod de dilatiõe conceſſa dicunt Doctores, quæ non prodeſt parti ſi actus propter quem fuit conceſſa breuiore tẽpore fuit expeditus. plures quæſtiones circa teſtes ponit Moncad.loco prædicto, ſed quia non pertinent ad inſtitutum noſtrum eas omitto, eam tantummodo infra examinaturus,an teſtis deducat quantum domi alias impédiſſet, de quo tam reſpectu teſtis, quam aliorum ſeparato capite tractabo.

SVMMARIA.

1 *Epiſcopo viſitanti ex neceſſitate officij,non miniſtrantur alimenta.*
2 *Victualium appellatione venit eſus, potus, veſtis, & inſtratum.*
3 *Viſitator ſi ſoluit vecturas equorum, vel equo pro viſitatione,non repetit.*
4 *Viſitator debet moderata ſumere alimenta in viſitatione, & non grauare rectores eccleſiarum.*
5 *Viſitator non ita debet rectores eccleſiarum grauare quod egeant quotidianis alimentis,*
6 *Epiſcopus viſitando tenetur impendere de proprio, quando rector eccleſiæ eſt pauper, & eccleſia indiget.*
7 *Clerici pauperes non ſunt grauandi in procuratione exhibenda.*
8 *Viſitator non debet vno in loco morari vltra vnum diem.*
9 *Epiſcopus viſitator in eadem Ciuitate ali debet*

 à re-

à rectore eccleſiæ etiam ſi ſacta viſitatione poſſet recipere in domum ſuam.

10 *Viſitatoribus Apoſtolicis, vel nuntijs prouidendum eſt de equis, & eorum vectura.*

11 *Delegato principis prouidendum eſt de equis, et vecturis quando exit prouinciam.*

12 *Militare nemo cogitur ſuis ſtipendijs.*

13 *Munera prohibentur, non autem ſumptus neceſſarij.*

14 *Iudex petere debet ſumptus neceſſarios, non delicatos.*

15 *Iudici alimenta dantur qualia ſibi parare conſueuit in domo ſua.*

QVAESTIO XXII.

VIſitatoribus deputatis ad eccleſia-
rum viſitationem, vt ſunt epiſco-
pi, qui ex iniuncto ſibi munere ad
hoc tenentur, alia expenſa ab eccleſijs nó
1 eſt miniſtranda † præter victualia, vt eſt
text. in c.1. §. procurationes, de cenſibus,
in 6. vbi expreſsè inhibetur epiſcopo, &
archiepiſopo ſuiſque familiaribus, ne
quid in pecunia recipiant etiam pro la-
bore ab eccleſia viſitata, prohibet etiam
ille tex. donaria exceptis eſculentis, &
poculentis, ſecundùm Hoſtien. Ioã. And.
ibi, qui etiam diſputant ſi liceat accipe-
re victualia portanda de loco ad locum,
& Ioan. And. loco prædicto, num. 6. quem
ſequitur Franch. dicit quod victualium
2 appellatione † venit eſus, potus, veſtis,
& inſtratum, quod an verum ſit, dixi in
titulo. quæ veniant appellatio. alimen-
tor. & quia textus loquitur de victuali-
bus, inferunt Archid. Innocen. & Ioann.
Andr. quòd ſi viſitator in eundo, & rede-
undo facit aliquas impenſas, putà emen
3 do equos, † vel ſoluendo eorum vectu-
ras, non repetit, quia hæc non intelligun
tur nomine victualium, idem volunt Do
ctores in c. ſi Epiſcopus, vbi Butr. num. 7.
de offi. ordin. in 6. Franch. in d. §. procura-
tiones, colum. 1. in princip. & dicit Butr.
loco prædicto quod viſitatoribus deben
tur ſolum diaria quæ cibum & potum có
cernunt, non alia. aduertat etiam viſita-
tor, quòd alimenta recipiat moderata ſe
cundum facultates eccleſiæ, non autem
4 eam vel rectorem † indebitè grauet, &
vult tex. in c. conquerente, de offi. ordin.
vbi quòd non exigit vltra quam rectores
eccleſiarum penſatis facultatibus pote-
runt exhibere, Archidiac. in d. §. procura-
tiones, colum. 1. in princip. vbi quod ha-
benda eſt ratio, ne egeant, & non debent
5 quotidianis alimentis † fraudari, argu-
mento l. in condemnatione, de regu. iur.
in 6. & in c. cum Apoſtolus, & c. ſopitę, de
cenſib. in 6. dicitur quod aduertere debét
epiſcopi ne grauét eccleſias, vltra quam
ferre poſſint earum facultates, ſequitur
Ioan. And. in d. §. procurationes. quinim-
mo Innocen. Hoſtien. Archid. Io. And. &
alij, ibi volunt, quòd ſi eccleſia ſit pauper
6 † & rectores non habeant pro ſe ipſis, te-
neatur epiſcopus viſitando ſibi de pro-
prio prouidere, quia habet ad hunc effe-
ctum redditus epiſcopales, & eſt text. in
c. cum inſtantia, de cenſib. vbi gloſ. notat
7 quod clerici pauperes non debent † gra-
uari in procuratione exhibenda, idem
voluit gloſſ. in c. procurationes, eod. tit.
& vtroque in loco ponit Abb. & ad effe-
ctum nè viſitatio ſit nimis grauis, non de
bet viſitator ſine iuſta cauſa moram tra-
8 here vno † in loco ſupra diem vnum, c. in
ter cætera, 10. quæſt. 3. Abb. in c. procurati-
ones, num. 3. de cenſib. Intantum autem
neceſſario præſtanda ſunt epiſcopi viſi-
tanti alimenta, quòd id locum obtinet
etiam, quando viſitat in propria ciuita-
te, vel loco ſuæ reſidentiæ, quia & ſi tunc
poſſit pro prandio, & cœna domum ſe ſu-
9 am recipere, † tamen alendus eſt ab eccle
ſia, c. venerabili, vbi gloſſ. de cenſib. vbi
Abb. nume. 2. dicit eſſe menti tenendum,
quia datur expenſa procurationis in ſig-
num ſubiectionis, vel etiam ratione offi-
cij, proinde non attenditur quod poſſit
expedita viſitatione domum redire.
Quod vero dictum eſt ſola victualia
deberi viſitantibus eccleſias, procedit in
Epiſcopo, vel Archiepiſcopo viſitante
proprias eccleſias, aliud tamen eſt in Le-
gatis vel Nuntijs apoſtolicis, qui mittũ-
tur ad viſitandum alienas eccleſias: illis
enim

10 enim † de vecturis equorum, & alijs prouidendum. ita Innoc. in d.c. procurationes, de cenſib. quem ſic intelligit præmiſſa declarando Abb. ibi, nu. 4. ratio autem diuerſitatis eſt in promptu. Nam epiſcopus habet redditus proprios, qui ſibi fuerunt aſſignati cum eo onere, ideo viſitando exequitur munus ſibi ex neceſſitate officij iniunctum, vt Nuntius, vel alius apoſtolicus Delegatus alienum munus exequitur, ideo officium ſuum non debet ſibi eſſe damnoſum, & idē tenet Abb. in c. cum ab omni. num. 13. de vita, & honeſta. clerico. vbi quòd delegatus principis miſſus extra prouinciam cōſequitur ex-
11 penſam alimentorum, & vecturarum † ab eis ad quos mittitur, quia proprijs ſumptibus non tenetur proficiſci extra prouinciam, & nemo cogitur ſuis ſtipendijs
12 militare, † etiam nunc, in fin. 28. q. 1. c. cum ex officij, de præſcrip. & muneta, nō ſum-
13 ptus † neceſſarij prohibentur, c. iudices. 1. quæſt. 1. l. plebiſcito, ff. de offic. præſid. & in genere dixit Specul. in tit. de ſalar. in princip. quòd quilibet iudex debet mo-
14 deratos, non etiam delicatos ſumptus † petere, c. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ. & quales
15 conſueuit facere † in domo ſua, l. ſed ſi hæreditas. §. 1. ff. ad exhiben. cuius verba nulla illius facta mentione retulit loquēdo Archid. in c. ſtatutum, de reſcript. in ſexto.

SVMMARIA.

1 *Pater tenetur alimenta filijs æqualiter præſtare, non vni pinguia, alij vero parca.*
2 *Aequalitas ſeruari debet inter filios.*
3 *Pater præſumitur filijs omnibus æqualiter prouidere.*
4 *Deſcendentibus quibus debetur legitima, nō debet aſſignari pro alimentis minor quantitas, quam importet legitima.*
5 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*
6 *Monaſterium quando alit filios ingreſſi tenetur tradere, quantum importat vſusfructus legitimæ.*
7 *Ventri prægnanti datur victus, veſtitus, lectus, & alia omnia ad vitam neceſſaria.*
8 *Donatori alimenta præſtanda ſecundum quantitatem fructuum rei donatæ, vide ibi.*
9 *Donatori an pro valore rei donatæ, vel etiam vltra præſtanda ſint alimenta.*
10 *Donatarius tenetur ad antidora.*
11 *Donatarius præſtat alimenta pro valore rei, pro qualitate ſua, & donatoris.*
12 *Patrono diuiti, qui nunc eſt pauper, pinguiora dantur alimenta, quam ei, qui ſemper fuit pauper.*
13 *Eccleſia ſi eſt diues prouidet patrono de integris alimentis non habito reſpectu ad iura donata.*
14 *Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatē à patrono diuite.*
15 *Eccleſia diues prouidet omnibus patronis de alimentis neceſſarijs.*
16 *Vniuerſitas, quæ habet patronatum in eccleſia, alenda eſt ab ipſa eccleſia ſi diues illa ſit, & vniuerſitas pauper.*
17 *Iudex miniſtrare tenetur officiali, quem ſecum duxit, omnem impenſam neceſſariam in acceſſu, & receſſu.*
18 *Salarium conſuetum cenſetur promiſſum in conductione facta.*
19 *Iudex non tenetur de medicinis prouidere officiali, quem ſecum duxit.*
20 *Iudex officiali, quem ſecum duxit, alimenta præſtat ſecundum illius dignitatem & conditionem.*
21 *Iudex regulariter non tenetur alere officialem, quem ſecum duxit circumſcripta conſuetudine.*
22 *Medicinæ modicæ impenſæ præſtandæ ſunt à iudice officiali, cui debentur alimenta.*
23 *Iudex licet teneatur expenſam receſſus ſoluere ſuo officiali, fallit tamen quando nō vult domū redire, ſed alio.*
24 *Obligatio ad intereſſe ſuccedit loco obligationis facti, quando factum non poteſt præſtari.*
25 *Frumentum qui tenetur vehere ad vnum locū, cogi non poteſt vehere ad alium.*
26 *Obligatus ad factum non ſoluit intereſſe, quando per illum ſtat, cui erat implendum.*
27 *Obligatus ad factum præſtat intereſſe, quando fuit in mora.*
28 *Implementi defectus opponi non poteſt ab eo qui nullum ſenſit damnum.*
29 *Subditus non tenetur domino operas præſtare extra locum tacitè conuentum.*
30 *Operæ promiſſæ an poſſint cedi.*

 31 *Pote-*

31 *Poteſtas non tenetur, quando ſuus iudex fuit in itinere derobatus.*

32 *Obſidibus alimenta præſtantur tanquam liberis, non tanquam ſeruis.*

33 *Famulo veſtimenta non præſtantur, ſed ſola cibaria.*

34 *Medicinæ medici valoris præſtantur famulo infirmo à domino, ſecùs in magnis.*

35 *Famulo an debeatur ſalarium pro tempore quo ſtat infirmus.*

36 *Seruo etiam commodato cibaria tantum debentur, non veſtes.*

37 *Accuſanti monaſterium dantur moderatè alimenta, & expenſæ.*

38 *Vxori accuſanti matrimonium alimenta dãtur ſecundum qualitatem vxoris & viri.*

39 *Monacho accuſanti monaſterium debentur expenſæ neceſſariæ tantum, non vltra.*

40 *Monacho expenſæ debentur ad proponẽdum, & proſequendum litem.*

41 *Alimenta debita lite pendente præſtantur arbitrio iudicis.*

42 *Filio dantur alimenta ſecũdum redditum totius patrimonij paterni, licet eius pars iaceat extra prouinciam.*

43 *Portio debita relinquenda eſt beneficiato, quãdo fructus primi anni debentur alicui ex priuilegio.*

44 *Portio congrua quando eſt taxãda, multa ſunt conſideranda.*

45 *Scholari pinguiora alimenta ſunt in ſtudio quã domi.*

46 *Scholari quando relicta eſt impenſa ſtudij, quid importet vide ibi.*

QVAESTIO XXIII.

QVIA vero difficile eſſet, & inane ſingulis capitulis ſingulas perſonas proſequi, non ab re futurum duxi ſi plures perſonas vnico capitulo
1 amplectar, & primo filijs alimenta † ſunt æqualiter, nõ autem differenter præſtanda, vt voluit Cirier de primogenit. libr. 3. nume. 7. Cordub. in l. ſi quis à liberis, in princi. num. 10. de liber. agnoſcen. dixi in princip. huius particulæ, vbi limitaui in primogenito. & ratio concluſionis no-
2 ſtræ eſt, quia † inter filios ſeruanda eſt æqualitas, l. ſi maior, in fin. C. commun. diuid. l. cum pater, §. euictis, ff. de leg. 2. l. inter filios, C. famil. erciſ. l. fin. C. commun. vtriuſque iudi. l. vt liberis, in princip. C. de collatio. §. illud quoque, in Authen. de nupt. later. in l. illud, in princip. C. de collatio. & pater ideo præſumitur filijs
† æqualiter prouidere d. l. cum pater. §. e- 3
uictis, Bald. in Auth. ex teſtamento, C. de collatio. glo. in §. non ſolum, & § quod autem, in verſi. ignorabat, inſtitut. de legat. & dicit Angel. in d. §. illud quoque, quod pater non debet ex filijs vnum facere legitimum, & alium baſtardũ, & pro æqualitate ſeruanda, multa ſpecialia fuerunt à iure inducta.

Secundò filijs, & nepotibus alijſq; perſonis, quibus debetur legitima, non eſt
loco alimentorum minor † quantitas aſ- 4
ſignanda, quam importet legitima, vt voluiſſe Deci. in conſ. 180. & ſeq. dicit Vaſq. de ſucceſſio. creatio. lib. 3. §. 21. limit. 7. nume. 37. ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi mater, nu. 57. ff. de libe. agnoſ. eſt verum quod Dec. non loquitur in alimẽtis, ſed in dote: verum valet argumentũ,
quia dos † ſuccedit loco alimentorum, 5
§. prohibemus, in Authen. de trien. & ſemiſſe.

Tertiò, quia monaſterium tenetur alere filios ingreſſi, vt dixi ſuo loco, eo caſu
monaſterium filijs non præſtabit minus, 6
quam ſit vſusfructus † legitimæ, vt voluit Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, num. 13. ff. de lib. agnoſcen. vbi allegat Dec. d. conſil. 180. & ſequenti. atq; ita mouetur ratiõe de qua ſupra dictum eſt in proximo caſu.

Quartò ventri prægnanti curator datus hæreditati prouidere debet de vi-
ctu, veſtitu, & lecto † atque alijs ſine qui- 7
bus ſuſtineri non poteſt, vt eſt text. in l. 1. §. mulier autem, ff. de vent. in poſſeſ. mitten. & in l. curator. ff. eod. tit. vbi dicit procedere etiam ſi dotem habet, vel alimenta conſequi poſſet, quia ea alimenta, non tam mulieri quam ei qui geſtat in vtero præſtari videntur.

Quintò donatori à donatario alimenta miniſtranda ſunt, ſecundum quantitatem

8 tem fructuum rei donatæ, † Salic. in l. fin.
ver. opinio huius gloſſ. C. de reuoc. dona
tio. vbi ait quod donatarius tenetur vſq;
ad fructuum rei donatæ conℓurrentem
quantitatem ex ęquitate, quia alias ingra
tus eſſet Ripa ibi nume. 164. in fin. vbi di-
cit quod ſi teneretur alere de proprio do
natio poſſet eſſe damnoſa, inquit tamen
habendam eſſe rationem ætatis, quia ſi
donator ſenex ſit tenetur donatarius de
proprio ſupplere ſi computatis fructib'
rei donatæ aliquid deeſt ad perfectam a-
limentorum præſtationem, nam ſuppu-
tatis fructibus ſecundum diſpoſitionem
l. hæreditatum, ff. ad leg. Falc. non poteſt
dici, quod hæreditas ſit damnoſa. hæc ta-
9 men † opinio mihi non placet, quia certũ
10 eſt, quod talis donatarius † tenetur ad an
tidora, l. ſed ſi l. §. conſuluit, ff. de petitio.
hæredi. at ea obligatio non extinguitur,
cum donatarius id tantum reddit quod à
donante recepit: non enim dare videtur,
cum acceptũ reſtituit. tenetur ergo ſup
plere de proprio tantum quãtum impor-
tat, quod recepit, & non eſt curandum,
quod hoc modo donatio poſſit eſſe dam-
noſa: id enim tamquàm contingens per
accidens, & non ordinatum à principio,
non eſt habendum in conſideratione. in-
ſpiciendum eſt enim rerum ſtatus, quan
do actus fit, & ſecundum illum conſidera
mus an donatio ſit damnoſa, non autem
attendimus quod ex poſt contingit præ-
ter hominum ſpem, ideo non eſt rationa
bilis illa conſideratio ætatis, quia poſt
Corn. facit Ripa, in loco præallegato, be-
ne fateor quod in hoc verſari debet iudi
cis arbitrium in taxando quantitatem a-
limentorum, ne forte pro modica tenea
tur re donata donatarius in donatoris a-
limenta multum impendere vltra rei do
natæ fructus, & valorem, ideo Clar. in tra
cta. de don. q. 21. nu. 3. dicit donatarium te
11 neri ad alimenta † pro modo rei donatæ,
& facultatum vtriuſq;, tam donantis, quã
donatarij, & hæc opinio eſt æqua, & rati-
onabilis, neq; donatariũ remouens à pie-
tate, neq; eum deducẽs ad paupertatem,
cogita ergo, ſicut dicit Salic. d. l. fin.

Sextò patrono alimenta ſunt diuerſi-
mode præſtanda. Nam ſi alias diues fuit, 12
pinguiora dabuntur quam ei qui ſemper
fuit pauper, c. non cogantur. 41. diſt. gl. in
c. nobis, de iure patron. Paul. de Citadin.
in tract. de iure patron. num. 157. circa fin.
in 6. part. artic. 3. & dixi ſupra hoc eodem
titulo, & hoc caſu ſi eccleſia ſit diues, &
ſuppetant ei facultates † deductis omni- 13
bus expenſis neceſſarijs prouidebit de in
tegris alimentis, id eſt de cibo, potu, ve-
ſte, lecto, habitatione, & alijs omnib. quæ
ſub alimentorum vocabulo cõtineri do-
cuimus ſuo loco. ita declarat Citadin. lo
co prædicto, licet dicat hanc quęſtionem
à Doctoribus minime tactam vidiſſe; ſub
dens, quod etiam præſtabit medicinas, &
hoc modo intelligi debet gloſſ. in c. qui-
cunque. 16. quæſt. 7. dum inquit, eccleſiam
diuitem alere † patronum pro ſua digni- 14
tate, ſequitur Abb. in c. nobis, nu. 6. de iu-
re patro. idem voluerunt Bald. Abb. & Fe-
lin. in locis allegatis à Cordub. in d. l. ſi
quis à liberis. §. ſolent, num. 14. & hoc in-
telligendum eſt, ſiue vnicus ſit patronus
ſiue plures, quia eccleſia diues omnibus
prouidebit: † imo ſi patronatus ſit penes 15
vniuerſitatem eccleſia rectores alet, & e-
os qui vniuerſitatem repræſentant, imo,
quia totam etiam vniuerſitatem ſi ferãt
† eccleſię facultates, vt concludit Citadi. 16
d. art. 3. par. 6. nu. 161. vbi in fi. ſubdit quod
ſimplex Capellanus alit patronum, ſi ab-
undent capellæ redditus, & eo loci Cita-
din. multas recitat quæſtiones, quæ apud
eum videri poterunt.

Septimò Poteſtas, vel iudex, qui ſecũ
duxit aliquem officialem, tenetur præ-
ter victum neceſſarium miniſtrare † om- 17
nem impenſam neceſſariam in acceſſu,
& receſſu, Bartol. in l. ſuper creandis, C.
de iure fiſci, libr. decimo. vbi tamen mo-
uetur non quia iuris ſit, ſed quia ſic indu-
xit conſuetudo, ſecundum quam officia-
lis cenſetur conductus, argumento l. do-
mini prædiorum, de agric. & cen. libr. 11.
idem enim eſt in ſalario, quia conductus
quis † cenſetur ſub conſueto ſalario, ſe- 18
cund. Bart. in l. ex empto. ff. loca. & quod
dictum

dictum eſt de officiali, ſequitur Alexand. ibi in addit. ad Bartol. idem voluit Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus, numer. 29. ff. de cond. indeb. Paris de Puteo in tractat. de ſyndica. in verſi. poteſtas, nu. 6. folio mihi 340. tenetur autem Poteſtas iudici ſic conducto prouidere ſi infirmus ſit, non
19 de medicina, † ſed de cibo qui conueniat ægrotanti, vt ſunt pulli, & ſimilia, quia medicina non datur ad nutriendum, ſed ad euacuandum, & Poteſtas non tenetur ſimpliciter ad alimenta, ſed ad cibaria, ideo non etiam tenetur ad ſalarium medicorum, ſecundùm Bartol. qui hæc omnia ponit in l. legatis, in fi. ff. de alimen. & ciba. legat. argumento l. diarijs, cùm ibi notat. ff. de alimen. & cibar. legat. & quòd medicinæ minimè debeantur tenuerunt etiam Imol. & Rom. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matrimo. alimenta autem præſtat arbitrio boni vi-
20 ri, ſecundum conditionem iudicis † ſeu officialis, cui debentur, vt ponit Paris de Puteo, in loco ſupra citato, num. 7. vbi dicit quod Poteſtas non debet eos in cibis tractare, vt i berruarios, nec alere cibis ruſticorum, ſed honorificè, quia dat alimẽta expenſis cõmunibus, non proprijs: ideo dantur competenter ſecundum arbitrium iudicis, quod ſemper verſatur in alimentis.

Intellige autem hæc omnia, quando conſuetudo diſponit, quòd officiali præſtentur alimenta à Poteſtate, nam ea circumſcripta non debentur, ſed officialis
21 † alit ſe ipſum, ſecundùm Barto. in l. ſi nõ ſortem, §. libertus, nume. 32. ff. de cond. indeb. vbi ait generaliter quemcumque videri conductum ſuo victu, & ſuis expenſis, argumento l. ſuo victu, ff. de oper. liber. præcipue, quando conſtituitur ſalarium, vt ibi, ſequitur etiam Ang. ibi & Alexan. nume. 13. qui loquitur, clarè in officiali. & Ang. ideo dicit, quòd aſſeſſor cautius facit ſi ſtipulatur alimenta, eandem ſententiam probauit Rap. a. in l. quòd in vxorem, C. de negoc. geſt. vbi ait, quòd ſi tales officiales præſtant officium nõ gratuitum, tunc poteſtas non tenetur dare eis victum, vel medicinas, ſequitur Paris de Puteo, loco prædicto, in fi. Alex. in d. l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, nume. 6. ver. an autem iudicibus, Iaſ. in d. § libertus, num. 29.

Cum vero vel ex conſuetudine vel ex pacto, & ſtipulatione alimenta iudici debentur, tunc quidquid Bartolus dixerit in d. l. libertis, ff. de alimen. & cibar. lega. ſi infirmatur, præſtari debent medicinæ 22
† quæ ſint modicæ impenſæ, vt voluit Iaco. de Are. in d. l. ſi cum dotem, §. ſin autẽ in ſæuiſſimo, vbi eum ſequitur Bart. ſibi contrarius, ſequuntur Bald. Ang. & Caſt. ibi, & idem voluerunt Cyn. & Bald. in l. quòd in vxorem, C. de negoc. geſt. Angel. in l. ſi ſeruum, in princ. ff. de verb. obliga. Alex. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, num. 5. & 6. vbi concordando contrarias opiniones dicit, quòd debentur ex conuentione partium. hanc partem probauit Paris de Puteo, in loco ſupracitato.

Item ſi iudex vel rector nollet domũ redire, ſed alium in locum ſe recipere, tenetur Poteſtas ei refundere † id, quod 23
pro eo impendiſſet in reditu, prout tenet Bartol. in conſi. incip. rector. quòd ego non inueni, ſed eum citat, & ſequitur Par. de Puteo, d. ver. poteſtas, num. 6. quia cum factum promiſſum non poteſt præſtari, ſuccedit † obligatio ad intereſſe, l. 24
ſi quis ab alio, ff. de re iudic. l. 1. ff. de acti. empti. idem voluit addit. ad Bartol. in d. l. ſuper creandis. ſed in contrarium facit tex. in l. 1. C. de priuileg. do. Aug. libr. 11. vbi qui frumentum vehere vnum ad locum tenentur, ad alium cogi non † poſ- 25
ſunt. eſt verum, quòd Barto. ibi intelligit de alio longiori: ratio autem allegata à Bartol. in d. conſ. & à Par. de Puteo, mihi non concludit, quia licèt obligatus ad factum teneatur ad intereſſe, tamen hoc procedit, quãdo per eum ſtat quominus præſtet promiſſum factum, ſecùs, quando ſtat per † eum cui implendum erat, l. 26
hæc venditio, in fin. princi. ff. de contrah. emptio. l. iure ciuili, ff. de cond. & demõ. Bart. in l. ſi quis arbitratu, num. 2. ff. de verbor. oblig. latè Menoch. in tracta. arbitrar. iudi.

iudi.quæſt.68.num.38. vbi dicitur condi-
tionem haberi pro impleta, quando ſtat
per eum cui implendum eſt, & tunc obli
27 gatus ad factum tenetur † ad intereſſe,
quando eſt in mora, vt dicitur in l.ſi quis
ab alio ff.de re iudi a.vbi Iaſ.& Barto.in l.
ſtipulationes non diuiduntur,num.10.&
ſequuntur alij,ff. de verb. obli. non tamē
dicitur in mora Poteſtas, quando iudex
non vult domum redire, ideo non tene-
tur ad intereſſe,niſi dicamus,quòd pote-
ſtas obijcere non poteſt rectori, quòd do
mum non redeat, ex quo ſiue domum re-
petat,ſiue ad aliam ciuitatem ſe cōferat,
nullum oritur intereſſe Poteſtati,qui nō
granatur in plus,pro quo facit, quòd vo-
luit Bald. in conſi.117.volum.1.dicens ec-
28 cleſiam † non imputare defectum imple
menti,ex quo nullum ſentit detrimentū,
Dec.in conſ.80.num.2.Crau.in conſ.59.nu
me.1.in fi.in cōtrarium tamen facit, quia
ſubditus qui tenetur certas operas † fa-
29 cere domino extra locum tacite conuen-
tum,Iacobin.in tract.de Royd.num.7. ar-
gumento l.quòd niſi,cum l.ſeq.ff.de ope.
liber. item facit,quia obligatio Poteſta-
tis eſt limitata ratione perſonæ, & loci,
ideo non poteſt extendi, videri tamen
poſſunt, quæ ponit Bartol.in l.ſi non ſor-
tem.§.libertus,nume.26.& 30.ff.de cond.
indeb.Iacob.in d.tract.in princip. vbi po
30 nit,an operæ promiſſæ † cedi poſſint alij,
& cogatur debitor alij eas pręſtare:meli-
us eſt tamen ſuper deciſione Bartoli co-
gitandum,nam penes me eſt dubia.

31 Non etiam tenetur Poteſtas ſi forte re
ctor † in itinere foret à latronibus dero-
batus vel aliud ſimile infortunium pate-
retur,vt ponit additio. ad Bart.in d.l.ſu-
per creandis, vbi allegat Bal.quem tamē
ego non inueni.

Octauo obſidibus miniſtrantur alimē-
32 ta,non tamquam famulis,& ſeruis, † ſed
tamquam liberis perſonis arbitrio boni
viri,vt inquit Bero.in conſil.160.num.16.
volum.3.allegat Bald.in l.2.nume.9. C.de
patribus qui filios diſtrax. qui tamen ni-
hil loquitur de alimentis,ſed dicit quod
obſides ſunt bene tractandi, & non cogū-
tur ſeruire,allegat etiam Abb.& Imol.in
c.2.de pignor.

Nono, famulo cibaria tantum præſtan
da ſunt, vt dixi ſuo loco, non † autem ve- 33
ſtimentum,l.id veſtimentum, vbi gloſ.ff.
de pecul.ponit Alexā. in l.ſi cum dotem,
§.ſin autem in ſæuiſſimo, num.6.ff. ſolut.
matrim. debentur item medicinæ † mo- 34
dici valoris,quando infirmatur, & tene-
tur tunc dominus ad modicam impen-
ſam,non tamen ad magnam, Bartol.in d.
§.ſin autem in ſæuiſſimo, in fin.mouetur
ex notatis in l.diuortio, §. impendia,ff.
ſolut.matri.iuncta l.1.ff.de impen. in reb.
dotal. fact. idem voluit Bartol. in l.lega-
tis,num.2.ff.de alim.& cibar.lega.vbi di-
cit generaliter eſſe verum, quòd modica
impenſa fieri debet pro eo qui operatur,
& cui debentur alimenta,ſequitur Alex.
in d.§.ſin autem in ſæuiſſimo,num.6.Bar-
bat.in c.1.de cleri.ægrotan.Aufrer.ad Ca-
pel.Tholoſ.deciſ.268.in fi.Ange. de Clau.
in Sum.in verſi.familia,num.2.vbi tamen
limitat non procedere, quando tracta-
mus,an dominus teneatur per viam elee
moſynæ,quia tunc ſi concurrant aliæ qua
litates dominus tenetur magnas etiā im-
penſas facere, ſed non tamquam domi-
nus,hanc etiam opinionem tenuit Ioan.
de Amic.in conſi.98.num.13. vbi alios ci-
tat, dicens idem eſſe in aſſeſſore,Ferret.
in tract.de milita.inſti.num.117.& nouiſ-
ſimè Bonacoſ.in tract.de ſern.& famul.q.
103.poſt medium, verſi.& dominus famu
lo,Apoſt. ad Bart. in d.l.legatis,in fin.vbi
etiam dicunt,quòd famulo veſtis non eſt
à domino præſtanda.diſputant etiam Do
ctores, an famulo infirmo debeatur ſala-
rium pro tempore infirmitatis. † ſed & ſi 35
id proximum ſit noſtro inſtituto,cùm ta
men propoſitum ſit nihil omnino diuer-
tendi,videre poteris Io. And.Butr.Imol.
Barbat.& alios in c.1.de cler.ægrot.glo.in
l.1.§.diuus,ff.de var.& extraordi.cognit.
in l.pen.C.de condic.ob cauſ. Bart.in l.o-
peræ,ff.de vſufruct.lega.Specu.in titu.de
loca.§.poſtquam, verſi. quid ſi mercena-
rius,Hoſtien.in Sum.de loca.§.quas actio
nes, verſic.quid autem,Azo in Sum.eod.

tit. Salicet. in l. licet, C. loca. Barbat. in c. propter ſterilitatem, num. 25. de loca. Bal. in l. fin. num. 9. C. de cond. in. Portius, §. apum, num. 11. Inſtitu. de rer. diuiſ. Bald. in l. liberti, numer. 16. C. de oper. liber. Butr. Anch. & Imol. in d. c. propter ſterilitatē, Alexand. ad Bartol. in l. ſi vno, §. item cum quidam, ff. loca. Dec. in c. ſignificatum, numer. 7. de conceſ. præben. Caccialup. in l. diem functo, num. 66. ff. de offic. aſſeſ. vbi Cur. Iun. nume. 7. Cagno. num. 217. Capel. Tholoſ. q. 339. vbi Aufrer. idem Aufrer. ad quæſt. 168. Gomeſ. in tit. de loca, nu. 3. ver. quarto infero, Didac. lib. 3. var. reſol. c. 13. nume. 8. Sylua. conſil. 28. nume. 13. Natta in conſi. 229. num. 1. Ferret. in tract. de milit. iuſtir. num. 116. Bonacoſ. d. tracta. de ſeru. & famu. quæſt. 103. & videtur magis communis opinio, quod pro eo tempore nō debeatur ſalarium, & in prædictis locis Doctores multas ſimiles quæſtiones inculcant.

Decimò, huic proximum eſt, quòd de
36 ſeruo † dicimus, cui etiam ſi commodatus ſit, non omnia alimenta debētur, ſed cibaria tantum, & medicinæ infirmo, ſi modicam impenſam requirant, l. in reb. §. poſſunt, ff. commod. Alexan. d. §. fin autem in ſæuiſſimo, num. 6. Apoſt. ad Bart. in d. l. legatis, in fin. ff. de alimen. & ciba. lega. & dixi ſupra in titulo, quibus debeantur alimen.

Vndecimò etiam accuſantibus aliquādo miniſtrantur alimenta, vt dixi ſuo loco: ea vero moderata eſſe debēt, ſicut &
37 cæteræ † expenſæ, vt inquit Specul. in tit. de inquiſitio. §. vltimo. in princip. vbi dicit monacho accuſanti Abbatem dandas eſſe expenſas moderatas ſi non habēt aliunde, & ibi numer. 3. dicit idem, quando accuſatur matrimonium, quia miniſtran-
38 tur vxori † alimenta ſecundum faculta-tes viri, & dignitatem, & glo. in c. ex par-
39 te, de accuſat. dicit, quòd monacho † accuſanti illæ expenſæ miniſtrandæ ſunt, ſi ex quibus cauſa finiri non poteſt, ideo Ioann. Andr. infert ibi quod etiam litis expenſæ debentur, ſequitur Butr. in fine, & Felyn. colum. fin. verſicul. in gloſſ. finali. imo gloſſ. illa vult quod expenſæ † debeantur non ſolum ad proſequendum litem, ſed etiam ad illam proſequendam, eſt tex. in c. olim, de accuſat. Lupus, in repet. capituli, per veſtras, in amplia. 18. num. 2. de donatio. inter virum, & vxorem, folio mihi 120. 40

Duodecimò alimenta, quæ pendente lite præſtantur, iuxta ea quæ ſuprà dixi, arbitrio iudicis decernuntur, quia ne- 41
que omnibus eadem debentur, neque poteſt de ſingulis ſtatui certa lex, argumento l. primæ, in fin. ff. de iud. delib. ita tenet Rebuff. in conſtitu. reg. tomo 1. tit. de ſenten. prouiſ. in præfatio. numer. 30. vbi tamen ſubdit, quòd iudex arbitratur pro modo facultatum, argumento l. fin. C. de alen. lib. & ſecundum qualitatem ac conditionem perſonarum, l. cum alimenta, ff. de alimen. & cibar. legar. Didac. practi. quæſt. 10. c. 6. numer. 7. vbi allegat Boer. & Maſuer. qui tamen hoc non aſſerunt, vt infra attingam. idem tenuit Rebuff. in d. titul. de ſentent. prouiſio. articul. 1. gloſſ. 2. in fin. vbi ait pro alimentis pendente lite præſtandum eſſe quantum moderato iudicis arbitrio fuerit æſtimatum, & ſunt verba tex. in l. fin. C. de ord. cognitio. quæ recitat etiam Simon de Pretis, de interpretatio. vltim. volunt. libr. 6. interpret. ſecunda, in principio, numer. 8. Molin. in tracta. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 16. numer. 47. vbi quatuor inquit conſideranda à iudice, qualitatem ſcilicet perſonarum, quantitatem fructuum, dubium litis euentum, & valorem rei in iudicio deductæ, & ſubdit pluries vidiſſe ita ſeruari, nouiſſimè item Menoch. de præſump. libr. 1. præſump. 36. nume. 31. Eſt verum quòd Maſuer. in pract. in tit. de poſſeſſio. numer. 17. tenet quod quarta pars fructuum eius de quo tractatur, præſtanda ſit, & eum ſimpliciter ſequitur Boer. in deciſ. 324. colum. 2. aduertendum tamen, quòd ſi filius ſit qui prouiſionem petit, & bona exiſtent nō ſolum quod ſub iudice cauſæ, ſed etiam in alijs locis, tūc

fieri

42 fieri debet † prouiſio habito reſpectu ad vniuerſum patrimonium, quamquã non totum eidem iudici ſubijcitur ſecundũ Rebuf. in d. articul. 1. gloſſ. 2. num. 3. vbi tamen dicit, quòd iudices ita exactè non procedunt.

Decimotertiò, cum alicui ex priuilegio, vel conſuetudine competũt fructus beneficij pro primo anno, quòd fuit im- 43 petratum, tunc debita † portio dimittenda eſt beneficiaro, ex qua poſſit viuere, eaque per extrauag. ſuſcepti, de electi. in extrauag. Ioann. vigeſimiſecundi, taxantur ad dimidiam, ſequitur Rebuf. de ſen. prouiſio. in præfatio. num. 111. dicit cõmitti arbitrio iudicis, qui pro qualitate perſonæ & valore beneficij taxat tertiam aut partem, idem dicit in tracta. de cong. portio. nume. 46. & nume. 61. ac ſequenti, 44 inſtruit: quæ conſideranda † ſint in taxanda congrua portione vicarij, & in primis quidem neceſſitas victus, ſecundo qualitas perſonæ, vt ſcientia, & nobilitas, & alia quæ ipſe proſequitur, & num. 80. dicit quod ea portio taxatur arbitrio iudicis, & aliquando eſt quarta, aliquando plus, quia certá doctrina dari non poteſt circa fructus neceſarios ad ſuſtentationem beneficiati. ſubdit autem poſt Io. de Selua, quòd hodie plus dandum eſt quam alias fiebat, quia carior eſt victus, & inſpici debet regionis conſuetudo, & quæ hic de qualitate perſonarum dicta ſunt, addi poſſunt ad ea quæ ſupra poſui dum dixi alimenta præſtari ſecundum conditionem, & dignitatem alimentandi.

Decimoquartò ſcholari, cui alimenta debentur, præſtanda ſunt aliquanto pin- 45 guiora † quam cõſequeretur domi, quia vt dictum eſt, qualitas, & conditio alimẽtarij eſt ſpectanda, l. ſi cui, vbi Doctores, ff. de leg. primo, & dixi ſupra. ita tenet Aſcan. Clemẽ. in tract. de patr. poteſt. effec. 17. num. 34. vbi ait minime ſufficere ſi pater filio in ſtudio agenti aſſignet quantũ erat domi expenſurus: debet enim conſiderata qualitate perſonę excedere eam quantitatem, ex quo in ſtudio ſcholaris incedit aliquanto ornatior. mouetur ex gloſſ. in l. ſed & Iulianus, §. proinde, in verſic. quòd dicitur, ff. ad Senatuſconſul. Macedon. & ſubdit quod attenditur conſuetudo perſonæ cui relinquitur. Quando autem ſcholari relinquitur expenſa ſtudij, quid hæc importet, † ponit Barto. 46 in l. 1. §. 1. ff. de condit. & demonſtrat. vbi quod continetur quidquid occaſione ſtudij in libris, vel alio ſimili impenditur, & idem Bartol. in l. his prædijs, §. fin. ff. de leg. tertio, dicit id quoque præſtandum, quod in matricula impenditur, & quæ dicantur expenſæ ſtudij ponit Alexan. in conſil. 77. num. 6. volum. 4. Rebuff. de priuileg. ſcholar. priuileg. 133. Alciat. in l. ſi certis annis, in verſicul. annis, C. de pact. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. non tantum, num. 38. ff. de liber. agnoſcen. vbi ſubdit quod eo caſu alimenta præſtabuntur non in rebus, ſed in æſtimatione, vt per eum. mihi vero cum à Domino Nicolao Patarolio auunculo magno legati forent libri omnes legales neceſſarij in ſtudio, & ad ſtudium, eſſemque ſcholaris Senatus huius patriæ, cui tunc præſidebat Roland. à Valle, & in quo aſſidebat, Marcus Anto. Natta limitauit legatum ad modicos libros, fauorabilem cauſam ſtudiorũ reſtringendo ne grauaretur hæres, cui opulenta fuerat hęreditas relicta non ſine graui iniuria mei patris, cui ea hæreditas ex omnium hominum opiniõe, & teſtatoris obligatione, patriſq; merito debebatur, ſi beneficiorum ratio quid apud ingratum animum potuiſſet.

SVMMARIA.

1 *Alimenta excipiens, intelligitur non ſolum pro ſe, ſed etiam pro vxore.*

2 *Stipulans alimenta pro ſe cenſetur etiam ſtipulari pro vxore.*

3 *Vſus domus ſi relinquitur marito, poterit etiam vxor habitare.*

4 *Operæ vnius diuerſæ ſunt ab operis alterius.*

5 *Perſona extrinſecus non intelligitur in ſtipulatione.*

6 *Socer qui filiam promiſit & generum alere tenetur*

tenetur etiam nepotibus alimenta miniſtrare.

7 *Maritus tenetur non ſolum vxorem alere, ſed etiam pediſſequas, & ancillas.*

8 *Seruitorem alere debet, qui dominum alere promiſit.*

9 *Cedens bonis retinet alimenta pro ſe, & pro ſeruitore.*

10 *Nobili rum debentur alimenta ea præſtanda ſunt etiam pro ſeruitore.*

11 *Frater tenetur non ſolum fratrem, ſed fratris vxorem, & filios alere.*

12 *Clerico depoſito debentur alimenta non ſolũ pro ſe, ſed etiam pro filijs.*

13 *Aduocato exeunti prouinciam prouidendum eſt etiam pro ſeruitore.*

14 *Patrono pauperi tenetur eccleſia prouidere pro vxore, & filijs.*

15 *Hoſpitale prouidet de alimentis rectori, & eius familiæ.*

16 *Hoſpitario dantur nõ ſolum cibaria, ſed etiam veſtimenta.*

QVAESTIO XXIV.

IN ratione alimentorum veniunt non
ſolum, quæ legatario præſtanda ſunt,
ſed etiam quæ alijs perſonis ſine quibus legatarius, vel alimentarius eſſe non
poteſt, ideò qui excipit ſibi alimenta cẽ-
1 ſetur etiam excipere † ea quæ pro vxore
ſunt neceſſaria, vt voluit glo. in c. admonere, in verſi. partem, 33. quęſt. 2. mouetur
ex eo text. vbi dicitur quod vxor eſt pars
corporis viri, vir enim & vxor ſecundũ
dictum Euangelij dicuntur duo in carne
vna, & gloſſ. ibi dicit, idem in filijs, & ſeruitoribus pro quibus debentur alimenta, & quamuis glò. loquatur de eo qui remittendo bona excipit vel retinet alimẽ-
ta, Felin. tamen in c. 2. num. 3. de foro compet. dicit idem quando quis ſtipulatur a-
2 limenta † pro ſe, quia etiam in diſpoſitionibus ſtrictis conceſſa marito videntur
3 conceſſa vxori. vnde ſi vſus † domus re-
linquatur marito gaudebit etiã vxor cũ
illo habitans, l. cæterum, in §. mulieri, ff. de vſu, & habitat. glo. in c. omnino, 31. diſtinct. glo. autem in d. c. admonere, mouetur etiam per tex. in c. ſtudeat, 50. diſtinc.
ſed ego non poſſum illi gl. aſſentiri: nam
quòd dicitur de vſu domus relicto locũ
habet, quia alias, vel legatum eſſet inutile, vel induceretur ſeparatio thori inter
maritum, & vxorem, vt in l. 2. §. domus, ff. de vſu, & habitat. vbi etiam cum familia
licet habitare, nec aliter poteſt quis vti
habitatione, ſecùs eſt in alimentis, quæ
commodam recipiunt diuiſionem, & ſeparationem, nam aliud ſunt alimẽta, quę
vni præſtantur, aliud quę alij, vt dicimus
de † operis, in l. ſi non ſortem, §. libertus, 4
ff. de condic. ind. & quamuis vnum corpus efficiant vir & vxor, id eſt alio reſpectu quam reſpectu alimentorum, quæ enim à marito ſumuntur nihil conferunt
ad ſuſtentationem vxoris, nec ècõtra, ſed
id intelligitur, quoad dilectionem, & id
multo magis procedit quando maritus
ſtipulatur alimenta pro, nam in ſtipulati
one † non intelligitur perſona extrinſe- 5
cus, l. quidquid aſtringendę, ff. de verbor. obligat. vbi etiam omiſſum habetur pro
omiſſo. pro gl. tamen & Felin. facit quod
Gramma. in deciſio. 101. nume. 101. vbi in-
quit quod ſocer qui promiſit filiam † & 6
generum alere, tenetur etiam nepotibus
alimenta præſtare. per l. ſi Stichum, §. 1. vbi gloſ. ff. de verbor. obligat. ſed illum repręhendit Cordub. in l. ſi quis à liberis §. non tantum, num. 66. ff. de liber. agnoſcẽ. quia nemo tenetur præſtare vltra quam
promiſit, l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. limitat tamen quando gener nõ haberet aliunde, & ipſe facultatibus abundaret, tunc etenim non vigore commiſſionis tenetur, ſed legalis diſpoſitiõis de
qua alias dixi.

Item ea ratione, qua maritus vxorem
alere tenetur; ea ipſa cogitur ancillis † 7
ſeu pediſſequis pręſtare ſine quibus vxor ſtare non poteſt inſpecta familiæ, & facultatum qualitate. ita glo. in Authẽt. de eligen. ſecun. nub. § fin. in verbo, onera, vbi Bartol. dicit eſſe perpetuo menti tenendum quod vir qui tenetur vxorem alere tenetur etiam præſtare alimenta ſeruientibus illi inſpecta qualitate perſonarum, & facultatum, & infert ad eos omnes,

nes, qui ex quauis cauſa tenentur alimenta præſtare, Ioann.Lup.in rubrica de donatio.inter vir.& vxor.in §.68.num.6. & in c.per veſtras,in 3.notab.§.1.colum.3. verſicul.in quibus quidem oneribus,fol. 133.Cordu.in d.l.ſi quis à liberis, §.ſi quis ex his,num.25.ff.de lib.agnoſcen. vbi addit Lambertin.Boer.& Aemilia.Caualcã. de vſufruct.mulie.relic.num.27.Gramm. deciſ.101.num.19. intellige tamen ſecundum quantitatem dotis, vt diximus paulo ſupra, vt ſcilicet pinguiora habeat alimenta ſi maiorem portauit dotem, & plures habeat pediſſequas,& ſeruientes, in ſumma in omnibus iudex inſpecta quãtitate dotis,& qualitate mariti extimabit qualia alimenta danda ſint.

8 Similiter, qui tenetur aliquem alere tenetur etiam ſeruitori alimenta † præſtare,ſi inſpecta neceſſitate vel qualitate perſonæ non poteſt ſibi ſeruire, vt de ſcholari ponit Rebuff. in tracta.de priuileg ſcholar.priuileg.163. Bonacoſ. in tracta.de ſeru. & famul. quæſti.120. ſicut eti-
9 am ei qui ceſſit bonis dimittenda ſunt alimenta non ſolum pro † ſe ipſo, ſed etiam pro ſeruitore,vt inquit Brun. de ceſſio.bono.quæſt.31. vbi idem dicit in filijs, & familia,loquendo de Doctore, Bonacoſ.in d.tracta.quæſt. 35.& generaliter in
10 quocunque nobili † cui alimenta debeãtur,ſecundùm Caualca.in tract. de vſufr. mulie.relic. nume.17.verſ.ex quibus poteſt colligi,Bonacoſ.d.tract. quæſt.245.& non video rationem diuerſitatis quare magis equus præſtandus ſit nobili vel infirmo.quàm ſeruitor, cùm magis ſint neceſſariæ quotidiano vſui operæ ſeruitoris quam equi, & melius,ac commodius ſtare poſſit quis ſine equo quam ſine ſeruitore.

Eodem modo frater,qui fratrem egenum alere tenetur, vt dixi in hoc tractatu,& latè ponit Cordub.in l. ſi quis à liberis,§.idem reſcripſit, num.83. is non ſolũ
11 fratrem,† ſed fratris vxorem, & filios exhibere debet, eiſque alimenta præſtare, Hieron.Gabriel.in conſi.25.num.18.volu. 1.per gloſſ.in l.ſi quis à liberis,§.non tantum,in ver.onera,ff.de liber.agnoſc.allegat Are.Præpoſ.& Paleot. qui tamen non loquũtur in fratre, ſed quidquid ſit, hoc eſt generale quod tenetur ex legis diſpoſitione aliquam alere, is alimenta filijs quoque vxori præſtare debet vt diximus de patre,de vxore, de ſocero, & de alijs perſonis in titu.quib. & à quib.aliment. præſtan.ſint,ſed id non habet locum in alimentis teſtaméto relictis, vel ex pacto debitis, quia ea ad filios & vxorem non extenduntur,ſed bene ad ſeruitores & alios ſine quibus alimentarius non poteſt honeſtè viuere.

Clerico item depoſito non ſolum ex fructib. beneficij prouidetur de alimentis pro ſe,ſed etiã ꝓ filijs, † vt in c.ſtudeat.50.diſtin.Feli.in c.cum quidam,nume. 12
11.circa fin.de iureiu.dixi in eod.tit. quibus & à quib.debeant.alimen. eſt text.in c.omnino,vbi gl.& Doctores diſt.11.

Et qui aduocatum conducit extra prouinciam nedũ ei,ſed eius ſeruitori † prouidet neceſſaria alimenta, cum ſine ſeruitore eſſe non poſſit honeſtè, & commodè,ita Bal.in l.1.C de ſuffrag.Iaſ.in l.ſi non ſortem,in §.libertus,nu.29.ff.de cõd. indeb. 13

Poſtremo quoque pauperi eccleſiæ dines præſtat alimenta pro ſe. vxore,† & filijs.capit.filijs,16.quæſti.7. Paul.de Citadin.in tract.de iure patron.in 6.par. articu.4.nume.157.in fine,Lambertin.in eod. tract.lib.3.in 3.q.prin.articu.6.num.1.& 3. Cordub. in d.l. ſi quis à liberis, §.ſolent, nu.28.ff.de liber.agnoſ. 14

Rector hoſpitalis alit non ſolum ſe de bonis hoſpitalis,cui ſeruit, † ſed etiam totam familiam,clem.quia contingit, §. ſin autem,de relig.domibus, Matheſ.notab.191.colum.1.addit.ad Alexan.in l.1.nume.23.ff.ſolu.matrim. Cordub.d.l.ſi quis à liberis,§.& ſi impubes, num.34.huic autem rectori, ſeu hoſpitalario non ſolum cibaria,ſed etiã veſtimenta † danda ſunt, vt probat Roman. in conſil. 440. per totum, vbi tribus modis probat alimenta deberi. poſſem autem multas alias perſonas enumerare,quibus cum tota familia. 15 16

& ſernitoribus alimenta ſunt prçſtanda: ſed quia retuli in titulo, quibus, & à quibus debean. aliment. in ampliatione cuiuſque capituli, remitto ad ibi dicta, ne idem ſæpe repetatur.

SVMMARIA.

1 *Teſti ſoluuntur alimenta deducto eo quod domi expendiſſet.*

2 *Expenſa quando fieri debet alicui detrahitur quod ille domi erat expenſurus.*

3 *Teſti non deducitur quod expendiſſet domi, ſi ibi erat ſuis operis lucraturus.*

4 *Victori refici debent ſumptus, quos fecit ſuper hoſpitio.*

5 *Victori quando expenſæ hoſpitij reficiuntur, deducitur quod ille domi impendiſſet.*

6 *Iudex ordinarius detrahit id quod domi impendiſſet quando ei ſoluuntur alimenta.*

7 *Iudici ordinario iudicanti in Ciuitate nihil omnino datur pro alimentis.*

8 *Delegatus detrahit integra alimenta non habita ratione eius quod impendiſſet domi.*

9 *Epiſcopo viſitanti integra debentur alimenta, non detracto eo quod domi impendiſſet.*

10 *Delegatus etiam cui ſint pinguia beneficia in cõputatione alimentorum non detrahit quod domi impendiſſet.*

11 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum nihil habet pro alimentis quando iudicat in ciuitate.*

12 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum habetur pro ordinario.*

13 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ poteſt ſubdelegare.*

14 *Delegatus quando conſequatur alimenta, & diſtinguitur inter delegatum à principe, & delegatum ab inferiore.*

QVAESTIO XXV.

INTEGRA alimenta non ſemper prçſtantur, ſed aliquando fit deductio, &
primo licèt teſti fieri debeat expenſa,
1 tamen deducendum eſt quod ille domi
expendiſſet, † aliàs eſſet in lucro, ita Bal.
in l. ſed & ſi, §. quod autem, in principio,
ff. ad exhibendum per illum textum, &
hoc eſt generaliter verum in quocunque
cui expenſæ fieri debent, quia intelligi-
tur ſemper † eo detracto quod ille domi 2
conſumpſiſſet, ſecundùm Ang. in l. ſed &
ſi. §. quòd autem, ff. de petitio. hæred. glo.
in c. ſtatutum, §. inſuper in verſi. moderatas, de reſcript. in 6. Iaſ. in l. properandum, §. ſin autem alterutra, num. 14. C. de iudic. Alexan. in conſi. 37. num. 28. volum. 2. Marſil. in l. patre, vel marito, num. 64. ff. de quæſtio. & in teſte quod fieri debeat deductio, voluit Cyn. in l. quoniam circa fin. verſi. quarto quæro, C. de teſtib. vbi dicit reficiendos eſſe teſti illos ſumptus quos ipſe non fuiſſet facturus domi ſuæ. mouetur per text. in d. l. ſed & ſi, §. quòd autem, ff. de petitio. hæredit. ſed limitat quando teſtis domi ſtans erat lucraturus
expenſas † ſuis operis, quia tunc non fit 3
deductio. ſequitur Ang. ibi & Salice. qui, n. 1. in fine, approbando dicta Cyn. inquit eſſe notandum pro ambaſciatoribus, quibus debent fieri ſumptus. Graua. ad Prac. Veſtr. lib. 6. cap. vltim. num. 15. vbi allegat gloſſ. in d. c. ſtatutum, §. inſuper. Amanel. in ſingul. 14. vbi dicit eſſe deducendas expenſas, quas teſtis domi ſuæ feciſſet, ſed in teſte contrarium tenet gloſ. in d. §. inſuper, in moderatas, dicens nihil eſſe deducendum. mouetur ex tex. in c. venturus, 4. quæſt. 3. & eam gloſſ. ſequitur Ioan. And. ibi Angel. in l. ſed ſi l. §. quòd autem, il ſecundo, ff. de petitio. hæred. vbi generaliter dicit hoc eſſe verum quando expenſæ reficiuntur ex diſpoſitione. idem probarunt Angel. Imol. Raph. & Roman. in l. recuſare, §. ſi quis ab alio, ff. ad Trebellia. vbi Alexan. in princip. dicit quod illa gloſ. reputatur ſingularis. & cum ea tranſeunt ſimpliciter Doctores, & ad legem, ſed ſi hæreditas, §. 1. ff. ad exhibend. reſpõdet quod ibi reus particeps illius cauſæ, & ad eum poterat pertinere commodũ, & incommodum, Caſtren. in d. l. quoniam, in princip. C. de teſtib. Iaſ. in d. §. ſin autem alterutra, numer. 14. in fine, Franc. d. §. inſuper, colum. 1. in fine, vbi quod eam gloſſ. ſequuntur Doctores, Pet. Moncad. in tractat. de teſtibus, poſt Crot. numer. 408. vbi dicit communem, & hæc

opinio ſicuti eſt magis communis, eſt e-
tiam magis vera, quia vel teſtis domi ſuę
aliquid lucraturus fuiſſet, vel omni caſu
rebus ſuis ſuperfuiſſet: ex præſentia e-
nim domini res domeſtica melius agi-
tur, & gubernatur, & ex abſentia detri-
mentum recipit, vt docet experientia.
officium autem ſuum nemini debet eſſe
damnoſum, vt in propoſito dicunt Cyn.
& Salice. in d. l. quoniam, & cum teſtis in
hoc grauatur quod inuitus cogitur cum
incommodo domum exire, & teſtimoni
um ferre, debet in alio releuari qđ ſum-
ptus habeat ſine diminutione, & potius
tolerandum eſt, quòd aliquid lucretur
quam quod nimium dãnum patitur pro
commodo alterius, placet ideo mihi ma
gis hæc ſententia, quam illa Bal. in d. §. 1.
Victori, erga quem pars condemnata
fuerat in expenſis, reficiendi ſunt etiam
4 ſumptus † cibarij, quos fecit ſuper hoſpi
tio, ſecundùm Bartol. in l. non ignorat. C.
de fruc. & lit. expen. cum ſimilibus, ſed
5 hoc caſu detrahitur id quod ipſe domi †
impendiſſet, vt eſt text. in d. l. ſed & ſi hæ
reditas, §. 1. ff. ad exhib. & ita tenet gloſſ.
in d. §. inſuper. in verſ. moderata, vbi po-
nit pro abſoluto quod fiat deductio, &
ſequitur ibi Ioan. Andr. & alij præcipuè
Franch. idem voluit. Bart. in l. eum quem
tenere. ff. de iudic. Bal. & Ange. in l. ſed &
ſi l. §. quòd autem, ff. de petitio. hæredit.
vbi allegant Gul. & Cyn. in l. properan-
dum, §. & ſi quidem, C. de iudic. Butr. in c.
finem litibus, in vltim. colum. de dolo, &
contum. Ang. in l. recuſare, §. ſi quis alio,
vbi etiam Alex. num. 3. verſi. quid autem
in expenſ. litis, ff. ad Trebel. Alex. in con-
ſil. 37. nume. 28. volum. 1. vbi multos citat
Iaſ. in l. properandum, § ſin autem alter-
utra, num. 14. C. de iudic. Amanel. in ſing.
24. vbi dicit eſſe de hoc textum in l. ſi pro
curator, in fine. ff. rem rat. hab. ſed nullũ
citat ex prædictis Matſil. in d. l. patre, vel
marito, nume. 64. ff. de quæſt. ratio autem
eſt, quia expenſæ reficiuntur actori tam-
quam intereſſe, ipſius autem nõ intereſt
niſi quatenus pro lite impẽdit vltra quã
erat domi expenſurus, & quando ob cau-
ſam aliquid conceditur, illud reſtringi-
tur ſecũdum cauſam, in eo ergo quod e-
ius non interſuit non poteſt ſequi con-
demnatio.

Iudici ordinario † licèt ſumptus refici 6
antur, tamẽ fit detractio eius quod domi
impendiſſet, §. illud tamen, in Authẽt. de
manda. prin. gloſ. in d. c. ſtatutum, §. inſu-
per, in ver. moderatas, ſequuntur ibi Ioã.
And. & alij, & Franc. dicit illam gloſ. eſſe
notandam, & ponit rationem diuerſita-
tis inter iudicem ordinarium, & alios,
Specu. in tit. de ſalar. in princip. nume. 2.
vbi dicit hoc verum, quando pergit ex-
tra ciuitatem; Nam ſi in ciuitate iudicet
nihil omnino habet pro † ſumptibus, Abb. in 7
c. cum ab omni, n. 11. de vi. & honeſt. cler.

In delegato autem nulla fit detractio, 8
ſed integros conſequitur ſumptus, quos
fecit, † ſecundum gloſſ. in d. §. inſuper, in
verſ. moderatas, quæ dicit idem eſſe in e-
piſcopo † viſitante, & in quocunque alio 9
procurante, & eam ſequuntur ibi Docto-
res omnes, Specul. in d. loco, num. 3. Ang.
in d. l. ſed & ſi l. §. quòd autem. Abb. in d.
c. cum ab omni, nume. 12. qui dicunt idem
in epiſcopo, & viſitatore, Franch. d. §. in-
ſuper, colum. 1. & colum. 2. Iaſ. in d. §. ſin-
autem alterutra, nume. 14. & ratio diuer-
ſitatis inter ordinarium & teſtem, eſt
quia teſtis non habet ſalarium. ordina-
rius vero habet ſalarium cum quo debet
toletare omnes expenſas neceſſarias in
officio, & quod dictum de delegato lo-
cum habet etiam ſi delegatus haberet
pinguia † beneficia, quia nihilominus 10
non deducit quod domi expendiſſet, ſe-
cundum gloſſ. in d. §. inſuper, quæ etiam
dicit illud eſſe de delegato ad † vniuerſi- 11
tatem cauſarum, quòd de iudice ordina-
rio. & idem de conſeruatore, qđ de ordi-
nario, ſequitur in omnibus Franch. loco
prædicto. delegatus enim ad † vniuerſita- 12
tem cauſarũ habetur pro ordinario, Do-
ctores in l. à iudice, C. de iudic. gl. in c. cũ
cauſam, de appellatio. licèt verè non ſit
ordinarius. vt inquit Dec. in l. ſolet, in fi-
ne. ff. de iuriſd. om. iu. & ideo licet dele-
gatus nõ poſſit ſubdelegare, tñ delegatus

† ad l

13 † ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegat,
gloſſ. penul. in fi. in d. l. à iudice, vbi Alex.
dicit quod communiter ita tenetur, glo.
etiam in l. ſolet, vbi Bart. & alij.

Gloſſ. autem in c. cum non ab omni. de
vita, & honeſta. clericor. diſtinguit inter
14 delegatum à principe, † & delegatum ab
inferiore, volens quod delegans, qui ſit
inferior principe teneatur ipſe prouide
re de expenſis ſuo delegato, ſed melius
diſtinguit gloſſ. in d. §. inſuper. Abb. d. c.
cum non ab omni, num. 13. bene verum eſt
quod in multis eſt differentia inter dele
gatum principis, & delegatum inferio-
ris, ſed hoc caſu cum in vtroque eadem
ſit ratio idem quoque ius in omnibus eſt
ſtatuendum, vt ſemper delegatus conſe-
quatur expenſas ſine deductione etiam
ſi ditiſſimus ſit.

SVMMARIA.

1 *Alimenta relicta ex certo fundo præſtantur integra quamuis ex eo fundo minus ſit perceptum.*

2 *Locus vbi adijcitur gratia taxationis, tunc alimenta non debentur ſi nihil ex eo loco eſt perceptum.*

3 *Fructus naſcituri quando deducuntur in obligatione, tunc ſubeſt conditio, dummodo naſcantur.*

4 *Fructuum naſciturorum contemplatione ſi aliquid debetur intelligitur ſi fructus naſcantur.*

5 *Locus quando ponitur in eadem oratione tunc reſtringit.*

6 *Locus adijcitur gratia taxationis, quando ponitur per participium futuri temporis paſsiuum.*

7 *Locus adiectus per relatiuum, & verbum futuri temporis importat taxationem.*

8 *Fructus fundi ſufficere pro alimentis, vel non ſufficere, quis probet.*

9 *Negatiuam allegans tenetur probare.*

10 *Reus dicitur actor in probanda exceptione.*

11 *Fructus vnius anni ſi non ſufficiunt, an & quando fiat ſuppletio de fructibus ſequentium annorum, vide ibi.*

12 *Fructus quando ponuntur in conditione tunc ſi non ſufficiunt ſit ſuppletio ex fructibus ſequentis anni.*

13 *Fructus ſequentium annorum erogantur ad ſupplendum defectum præcedentis anni quando debitum eſt annuum.*

14 *Diſpoſitio qualibet verificatur in primo actu.*

15 *Fructus vnius anni quando venduntur veniunt tantum primi ſi fundus producit fructus bis in anno.*

16 *Pater ſi concedit filio fructus aduentitiorũ veniunt non ſolum primi, ſed etiam alij.*

17 *Fructuum obligatio eſt in diem, non conditionalis.*

18 *Orationes ſeparatæ quæ dicantur.*

QVAESTIO XXVI.

CVM alimenta relinquuntur præſtã-
da ex certo fundo, tunc ſi ex eo fun
do non percipiantur fructus, qui
ſufficiant ad alimenta, ea debentur nihi-
lominus integra † ſine diminutione, ſe- 1
cundùm Bart. in l. Lucius, num. 3. ver. quæ-
ro pone quod teſtator, ff. de alimen. & ci
bar. lega. mouetur, quia locus adiectus eſt
non ad reſtringendum legatum, ſed ad
demonſtrandum quomodo fieri debeat
ſolutio. item mouetur quia locus fuit
adiectus poſt perfectum legatum. hoc e-
tiam modo intelligit Barto. in l. inter ſti
pulantem, §. ſacram, num. 6. ff. de verborũ
obligat. ſed ante eum hoc voluit Cyn. in
l. ſi quis argentum, poſt medium, ver. bre
uiter cum promittitur, C. de donat. vbi
ait quod facta promiſſione ex certo fun-
do, tunc quia mentio fundi ſtat demon-
ſtratiuè ſuppletur ex alio quidquid de-
eſt ex illo, & ita quoque Ioann. Fabr. ibi,
num. 14. vbi ait cenſeri gratia demonſtra
tionis quando celebrato vno contractu
dicitur percipi ex tali vinea, Guido Pap.
q. 8. vbi dicit quod fundator monaſterij
donauerat decem libras annuas ſuper cẽ
ſa quadam furni, & quia numerus habi-
tantium ita fuerat imminutus quod fur-
nus non reddebat decem libras, iudicatũ
fuit ſupplendum eſſe ex alio loco, idem
etiam probauit Caſtr. in conſil. 319. num.
3. volum. 1. quando tamen locus eſt ad de-
monſtrationem adiectus, Gigas in tracta.
de

de penſio.quæſt.62.num.11.Natta in con-
ſil.111.nume.16.Cordub.in l.ſi quis à libe-
ris,§.ſed ſi filius,num.18.ff. de liber.agno
ſcen.Caualcan.in tracta. de vſufruct. mu-
2 lie.relict.nume.167.ſed quando adijcitur
locus gratia taxationis, tunc † ſi fructus
fundi non ſufficiunt, nihil omnino ſup-
pletur, l.Firmio,in princip.ff.quan.dies
lega.ced.l.inter ſtipulantem,§.ſacram,ff.
de verbor.obligat. ita Cyn. in d.l.ſi quis
argentum,& ibi Ioan.Fabr.num.14.Bart.
d.l.Lucius, num.3. vbi ita intelligit text.
in l.cum certus,ff.de vino,oleo,triti.leg.
quem gloſ.ibi allegabat contrarium, idẽ
Bartol.in d.§. ſacram, numer.6.vbi ponit
quando fit per relatiuum, vel ſine eo, Ca
ſtren.d.conſi.339.num.3.ſequitur Deci.in
conſil.324.colum.1.conſil. 500.colum.fin.
Benintend.Rot.Bonon.deciſ.64. Caualc.
d.num.167.Gigas in tractat.penſio.quæſt.
62.num.1.& ſequen.& prędictorum ratio
eſt quia vbi obligatio eſt reſtricta ad fru-
3 ctus naſcituros, † ſub eſt tunc conditio ſi
fructus naſcantur, l.interdum,ff.de ver-
borum oblig. & videtur relictum corpus
quod non eſt in rerum natura, l.ſi ſeruus,
§.quicunque,ff.de lega.1.& idem eſt quan
do aliquid debetur contemplatione fru-
4 ctuum naſciturorum, † quia intelligitur,
& debetur ſolum quando fructus naſcun
tur, vt inquit Caſtr.in l.ex conducto, §. ſi
vis tempeſtatis, colum.1.ff. loca. & hanc
rationem allegat Caſtr.in d.conſi.339.nu
me.2. & prædictam concluſionem quod
vbi locus ponitur taxatiuè extinguatur,
& non fiat ſuppletio, ponit multis addu-
ctis rationibus Ioan.de Amicis in conſil.
46.per totum, Bero.qui latè agit, in conſ.
17.per totum, volum.1. Difficultas eſt co-
gnoſcere quando locus dicatur adiectus
gratia demonſtratiõis, & quando gratia
taxationis, & Bartol.in d.§.ſacram,num.
6.dicit quod vbi locus in eadem oratio-
5 ne ponitur, tunc † reſtringit & limitat
diſpoſitionem. vbi vero ponitur in di-
uerſa oratione, tunc demonſtrat ſolum
ex quibus rebus fieri debeat ſolutio reli-
cti, idipſum voluit Bartol. in d.l. Lucius,
nume.3. dum inquit quod dicitur gratia
demonſtrationis appoſitus locus, quan-
do de eo fit mentio poſt diſpoſitionem
factam: nam idem eſt dicere poſt perfe-
ctam orationem quod in duabus oratio-
nibus, & Caſtr.d.conſ.330. numer.3.idem
dicit ponens exemplum, quando dicit te
ſtator, decem dari volo Titio, quæ capi
mando ex fructibus, vel ſuper fructibus
talis fundi, tunc locus apponitur demon
ſtrationis gratia: quando vero dicit, Ti-
tio ex redditibus talis fundi mando ſol-
ui decem ſingulo anno, tunc locus de-
ſignatur ad taxandum relictum, & ſi
non naſcantur non debentur, & pręſtatur
ſolum quantum in eis percipitur, ſequi-
tur Felin.in c.ad audientiam, il ſecundo,
colum.7.ver.ſexta concluſio, de reſcript.
vbi ait hoc eſſe valdè quotidianum pro
his qui ſoluunt penſiones, Gigas in dict.
tracta, quæſt.62.num.3.vbi late proſequi-
tur, hoc ipſum voluit Ioan. Fabr.in d.l.ſi
quis argentum, nu.14.in fi.inquiens quod
fundus taxationis cauſa præſumitur ad-
iectus quando ponitur in ſubſtãtia obli-
gationis veluti cum dicitur, decem cor-
bes ex tali fundo, ſed ſi celebrato contra-
ctu ponitur, ſtabit demonſtratiuè vt cum
dicitur, relinquo decẽ corbes, quas per-
cipies ex tali vinea, tunc debentur etiam
ſi non percipiantur, Bero.in conſi.17. nu-
me.23.volum.1.ex iſtis infertur non bene
deciſum fuiſſe à Conſilio Gratianopoli
ſupplendam eſſe quantitatem, vti infert
Guido Pap.in d.deciſ.8.quia ibi fundator
locum adiecerat in eadem oratione, at-
que ita taxatiuè, & non demonſtratiuè.

Dicitur etiam locus taxationis cauſa
adiectus, quãdo apponitur participium
futuri † temporis paſſiuum, vt cum dici 6
tur, lego centum ſaccos frumenti perci-
piendos ex tali fundo, vt voluit Ioan. de
Amic.in conſil. 46. num.8. quia ſecundũ
eum participium prædictum conditio-
nem importat, & reſoluitur in relatiuũ,
& verbum futuri temporis, Bartol.in l.1.
num.35.ff.de cond.& demonſtr. Alexand.
in conſi.2.num.13.verſi.& quod ita fit, co-
lum.4.Ruyn.in conſil.160.num.11.volum
2.Galiau.in l. centurio, nu.358.ff.de vul

& pupil.Rolan.in conſi.43.num.3 . volu. 4.& eo loci Ioan.de Amic.dicit idem eſſe quando adijcitur locus per relatiuum,
7 & † verbum futuri, vt cum dicitur, frumentum quod naſcetur, vel natum erit, quia hoc quoque caſu taxationem inducit, ſed vtrumque dictum caret meo iudicio veritate: nam & ſi verum ſit quod tam relatiuum adiectum verbo futuri tẽporis, quam etiam participium futuri tẽporis importet conditionem, tamen ex hoc non infertur quod locus ſtat taxatiuè. & non demonſtratiuè, & poſſunt ſimul ſtare quod ſit conditionalis diſpoſitio, & quod ſtet demonſtratiuè: nam cõditio eſt reſtricta quoad fructus illius prædij qui non debentur niſi naſcantur, ſed vbi ſuppletio fieri debeat, non refert quod diſpoſitio ſit conditionalis vel pura. melius ergo eſt dicere, quòd attendatur ſolum an in eadem oratione, antequã contractus ſit perfectus adijciatur conditio, vel in diuerſa oratione, perfecto iam contractu. Doctores autem in alio conſiderant relatiuum, vt dicam paulo infra.

8 Quis autem teneatur probare quod ex fundo non fuerint percepti fructus † qui ſufficiant ad ſoluendum. Beninten d. deciſio.64. in fine, dicit probandi onus incumbere ei qui poſſidet prædium, & negat tot fructus eſſe perceptos, quia hoc eſt ſuæ intentionis fundamentum, ideo qui ſe fundat in aliquo, etiam ſi ſit nega-
9 tiua, † tenetur probare, Bartol. & Doctores præcipuè Ripa in lege, in illa, ff. de verbor.oblig. hæc opinio eſt penes me indubitata, quia actor habet intentionem fundatam ſuper legato, vel promiſſione, quæ continet certam quantitatem præſtandam: reus vero, qui opponit ſe non teneri quia res non reddiderit fructus ſufficientes probare d ber, dicitur
10 enim actor † cum agitur de probanda exceptione l. . vbi Barto. ff. de excep. Corn. conſil.113. colum. . volum. 2. Paril. in conſil. . ſ. in prin. vol.1. Sol. in conſi.10. n. 5. vol. 2. & eam ſententiam Benintendi ſequitur etiam Caualc. d. l u. 66.

Solet etiam dubitari quibus in caſibus teneatur debitor ſupplere ex fructibus ſequentium annorum, quia aliquando debitor non tenetur vltra quàm percipiat ex fundo, ex quo tenebatur ſoluere, ſed non per hoc liberatur in totum ab obligatione, verum defertur in ſequentes annos, & ex futuris fructibus ſupplet, aliquando vero liberatur in totum. in hac quæſtione fit diſtinctio: † aut enim promiſſio eſt vnica. & tunc ſi fundus ſimpliciter fuit adiectus ſuppletur ſequẽtibus annis id quod deeſt fructibus primi anni, d. l. Firmio, & ſi fundus ſit ſub conditione poſitus, † vt quia dictum ſit de frumento, vel fructibus, qui naſcentur ex tali fundo, tunc non fit ſupplementum, l. cum certus, ff. de vino trit. & oleo leg. l. ſi debitor, §. veriſimile, ff. de contrahen.emptio. Cyn. in d. l. ſi quis argentum, in fine, vbi etiam Ioan. Fabr. num.15. C. de donatio. Bartol. in l. inter ſtipulantem, §. ſacram, nume.6. ff. de verborum obligat. eam diſtinctionem tenet Ioan. de Amic. in conſil.46. num.12. licet non ita perfectè recitet: quando vero debitum eſt annuum tunc ſiue fundus ſit ſub cõditione poſitus, ſiue non, ſemper † fit ſuppletio ex fructibus ſequentium annorum, l. legatum, §. vini Falerni, ff. de annu. lega. l. ex eo, ff. de vino, triti. & oleo lega. & ſterilitas ſequentis anni compenſat ſterilitatem præcedentis, vt in dictis iuribus, vt per Cyn. Ioan. Fab. Bart. Ioan. de Amic. in locis proximè citatis, Caſtr. in d. conſ. 339. num.3. volum.1. vbi dicit non ſic eſſe quando fieri debet vnica ſolutio, & loquitur ibi in penſione eccleſiaſtica. Gigas in tract. penſio. d quæſt.10.62. numer.7. vbi allegat etiam Felin. in c. ad audientiam, el 2. colum.7. de reſcript. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis §. & ſi filius, numer.1 . ff. de lib. agnoſ. eu. hero. in d. conſ. 7. nume.13. vol. 1. vbi tractat tam circa prin ũ, quam etiam circa ſecundum caput diſtinctionis, in hoc ĩn quærenda ſit diuerſitatis ratio, quare potius fiat ſuppletio in menſtruis, vel annuis præſtatiõibus. quam in ſimplicib. Doctores eam non ponunt, nec videtur mihi aliqua apta reddi poſſe, nam

nam in præſtationibus annuis tot ſunt
præſtationes. quot anni, proinde in hoc
differre non videtur cùm vnaquæq; præ
ſtatio incipiat deberi in principio cuiuſ
que anni. cogita ergò. Benè verum eſt,
quod textus probantes eam diſtinctionē
ſunt clari, nec euitari poſſunt, quærenda
item ratio diuerſitatis. quare magis fiat
ſuppletio ſtante vnica præſtatione, quan
do fundus eſt adiectus ſimpliciter, quàm
vbi eſt ſub conditione, cùm nihilominùs
promiſſio vel quæuis diſpoſitio facta de
futuris fructibus conditionalis ſit ſui na-
tura, & conditio tacita nō minus operari
debeat, quàm expreſſa, & illa cōditio ex-
preſſa qui naſcentur, nō magis poſſit ad
proximum annū referri, quàm ad ſequē-
tes. & ſi dicatur, quòd vbi dictum eſt de
frumēto, quod naſcetur, intelligi debet
14 † de primo, ſecundū l. boues. §. hoc ſermo
ne. ff. de verbo. ſignific. reſpondeo, quare
non eodem modo reſtringi debet diſpo-
ſitio fructuum talis fūdi, vt intelligatur
de primis, ſicuti dicimus, quòd venditis
fructibus certi fundi pro vno anno, veni-
15 unt ſolùm primi, † ſi fundus bis in anno
reddere conſueuit fructus, vt per Iac. de
Raue. Cyn. Bal. Ang. Alex. Imo. Iaſ. & alios
in l. diuortio. §. quod in anno. ff. ſol. matr.
Alex. in conſ. 16. nu. 6. vol. 4. Soc. Fel. Curt.
& Georg. Nat. in locis citatis per Tyraq.
in d. §. hoc ſermone. in regula, nu. 6. cùm
ergò vtraque diſpoſitio ſit cōditionalis
vtraque poſſit verificari in primi anni
fructibus, non benè video, quæ aſſignari
poſſit ratio diuerſitatis. poſſet forte dici
quòd vnum locum habeat in contracti-
bus vel cauſis alijs oneroſis, alterum ve-
rò in vltimis voluntatibus, & lucratiuis,
vt in ſimili dixit Bal. in Authent. excipi
tur. C. de bonis quæ liber. vbi ſi pater con
16 cedit filio fructus † bonorum aduentiti-
orum, includuntur non tam primi quàm
etiā ſequentiū annorū fructus. Alex. ibi
diſtinguit inter cauſam oneroſam, & cau
ſam lucratiuā ſed hoc nihil eſt, nā Alex.
nō ſibi ſatisfacit in ea diſtinctione, vt be
nè aduertit Tyra. in d. §. hoc ſermōe, lim.
27. num. 2. prætereà hic non agitur de diſ-
crimine cauſæ, ſed rei ſeu formæ legan-
di, cùm vno caſu ſit ſuppletio, alio verò
non, eſt igitur melius cogitandum. & ſi
dicatur, quòd obligatio fructuum futu-
rorum non eſt conditionalis, † ſed in di- 17
em, vt inquit Bero. in d. conſi. 17. num. 74.
reſpondetur procedere id ſecundùm eū,
quando promittitur certa quantitas, nō
quando incerta, & in ſimili inter contra-
ctus, & vltimas voluntates differentiam
conſtituit loquendo, an vnica ſit oratio,
vel plures, Deci. in conſil. 283. colum. 2. in
fin. ver. ſecundo Paulus. vbi declarat Ca-
ſtren. dictu in eo. conſ. 339. loqui in vlti
mis voluntatibus, & ibi etiam, col. 3. ver.
tertiò dictum Pauli declarat. quomodo
dicantur duæ orationes † ſeparatæ, quan- 18
do coniungūtur per relatiuum, quis, vel
qui, & in prædictis locis Deci. Io. de Ami
cis, Gigas, Caſtr. & Bero. multa ponūt ad
declarationem prædictæ deciſionis, quæ
omninò ſcitu neceſſaria ſunt, & apud eos
videri poſſunt.

SVMMARIA.

1 *Creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio inuito debitore.*

2 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*

3 *Creditor alimentorum non poteſt petere pecuniam, vel æſtimationem.*

4 *Debitor alimentorum poſt moram tenetur ad æſtimationem.*

5 *Aeſtimatio ſuccedit loco rei.*

6 *Scholari agenti in ſtudio, alimenta relicta debentur in pecunia, declara vt ibi.*

7 *Aeſtimatio debetur loco alimentorum præteriti temporis, præcipuè quando res non afferrent eandem vtilitatem.*

8 *Pecunia debetur loco alimentorum, quando teſtator lapſo certo tempore mandauit pecuniam ſolui.*

QVAESTIO XXVII.

PETI autem debent alimenta in ſpe-
ciebus ipſis, non etiam in pecunia,
vel æſtimatione: quia ſicuti aliud † 1
pro alio ſolui non debet, inuito debi-

 tore,

tore,l.2.§.mutui datio,ff.ſi cert. peta. ita non poteſt creditor inuito debitore ali-
2 ud petere pro alio,& † correlatiuorum idem ſit iudicium, l.fin.C.de indic.vidui. tollen.& probatur hæc opinio in l.nulli,
3 C.de erogat, milit.anno.libr.11. ponit † Barto.in l.libertis,la 2.§.manumiſſis,nume.2.ff.de alimen.& ciba. lega.vbi longa diſtinctione determinat totam præſentē quæſtionem,vbi tamen inquit ea, quæ nō poſſunt conſeruari vltra biduum, vel triduum,vt ſunt carnes,piſces,& ſimilia eſſe præſtanda in æſtimatione, non autem in rebus.& hoc ideo quia in ſingulos mēſes præſtantur, hoc etiam voluit Pract. Pap.in form.libel.quo agim.pro lega. rei ſingul.in princip.numer.69. in fi.Paul.de Citadin.de iure patron.in 4.articu.in fin. Aſcan.de patr.poteſta.effec.17. nume. 64. Corne. conſil. 286.in princ.volu.3.Ruyn. conſi.36.num.13.volum.3. Simon de interpret.vltim.volunt.lib.4.dubit.11.in princi.num.91.& ſeq.Alexan.in conſi.72.nu.3. & 4.volum.5.vbi dicit quod ſi peteretur pecunia,eſſet inepta petitio,& nulla ſententia,Rol.in conſi.22.in fin.volum.1.Menoc.in conſi.62.nume.7.Lancello. Gall.in conſuetud. Alex.in verſ.ſolidos,quæſt.6. nume.102. Cordub.in l.ſi quis à liberis, §. non tantum,nume.7. ff.de libe.agnoſcen. vel alend.& eſt communis opinio, vt inquit Viuius commu.opinio.lib.1.in verſ. alimenta l. vltimo in fin.vbi allegat Modern. quoſdam in d. l. libertis, §. manumiſſis.

Limitantur præmiſſa non procedere quando debitor alimentorum eſſet mo-
4 roſus, quia tunc propter moram † teneturad æſtimationem, ſecundum notata in l.vinum, ff.ſi certum pet. ita Bartol.in d.l.libertis, §.manumiſſis, Viuius in d. verſ alimenta,in fin.& ſequuntur omnes ſupracitati,& hoc eſt regulare ,quia ſemper æſtimatio præſtatur, ſuccedit enim
5 loco † rei, vt per Doctores in d.l.vinum, & in l.vnica, C.de ſent. quæ pro eo quod interit.

Secundò limitatur, vt non procedat concluſio prædicta, quando alimenta relinquantur ſcholari agenti in ſtudio, quia
illi debetur æſtimatio † alimentorum, 6
non autem res ipſa, ſecundum Rebuff.in tractat. de priuileg. ſcholar.priuileg.132. argumento l.1.in fi.l.cum aurum, l.Titia, ff.de auro & argen.leg.l.cum ij §. cum in annos,ff.de tranſact.Cordub.qui eum refert,& ſequitur in d §.non tantum,num. 38. id quod ego intelligo quando hæres vel alius,qui tenetur ad alimenta non degeret in loco ſtudij,quòd ſi eo in loco moram traheret, crederem liberari tradendo res,ſicuti dicimus in alijs.& prædictę limitationis ratio eſt, quia alimenta cenſentur relicta ſecundum cōſuetudinem legatarij, vt dixi ſupra hoc eodem titul. at ſcholares non ſolent alimenta eo modo capere,ſed pecuniam in ſingulos mēſes ſoluere hoſpitibus,qui ſibi miniſtrāt alimenta, & à ſtudio diſtraherentur ſi ibi in ſingulos dies prouidere deberēt de victu,vel etiam ſi vacare deberent venditioni victualium,vini,& aliorum,quæ ſibi præſtantur pro alimentis. & ſi hæc foret ratio,dicendum eſſet alimenta in pecunia præſtanda eſſe, licet hæres vel debitor ageret in eodem ſtudij loco, quia etiam eo caſu militat, propterea cognādum eſt.

Item hæc procedunt in alimentis,quę pro futuro tempore petuntur, ſed pro pręterito tempore aliquando debetur ęſtimatio precipuè quando agimus de ijs, quæ ſi nunc præſtarentur nullam afferrēt legatario vtilitatem:tunc enim loco prę
teritorum alimentorum † debetur æſti- 7
matio,ſecundùm Barto.in d.§.manumiſſis,vbi ponit exemplum in habitatione. ea enim perit tempore ,quia ſi nunc præſtaretur habitatio, ea non ſuppleret pro ea,quam habuit legatarius, & in hoc eſt ratio, quia poſt morā ſi res debita perit, ſuccedit obligatio ad intereſſe, vt per Doctores in d.l.vinum.definit enim rem poſſe præſtari, & inquit quod eo caſu æſtimatio eſt in petitione,condemnatiōe, & exequutione, idem dicit in medicinis, quia & ſi non perierit, non tamen nunc expediunt, id eſt non afferunt eam vtilita-

vtilitatem pro qua tempore infirmitatis
erant præſtandæ.

Limitatur etiam non procedere, quan
do poſt lapſum certi temporis teſtator
1 mandaret certum quid in pecunia præ-
ſtari † quia tunc ſi alimenta in tempore
non dantur, pecunia relicta debetur ſecũ
dùm Soci. in conſ. 10. in 5. dubio. vol. 1. ci-
tatur à Cordub. Galliau. Menoc. & Rolan.
in locis prædictis.

SVMMARIVM.

1 *Eleemoſynæ loco ſi debentur alimenta, conſideranda eſt facultas habentis, & inopia indigentis.*

QVAESTIO XXVIII.

VBI alimenta danda ſunt nõ ex for-
ma teſtamenti, vel obligationis
voluntariæ, ſed in modum elee-
moſynæ, tunc ad dignoſcendum qualiter
præſtanda ſint, multa dici poſſent, ſed
1 principaliter conſideranda eſt facultas †
habentis & inopia indigentis, ſecũdum
diuum Thom. 2. 2. quæſt. 31. articul. 5. & in
4. ſenten. diſtinct. 15. quæſt. 2. articu. 1. nam
qui habet ſecundum ſuam neceſſitatem
& condecentiam tantum, non tenetur ei
contribuere, qui habet quantum ſibi ſuf-
ficit pro neceſſitate, & condecentia, ſed
ei ſoli qui extrema laborat inopia, & mo
riturus eſſet niſi ſibi ſubueniretur: qui
vero ita facultatibus abundat, vt ſuppe-
tant pro tollenda neceſſitate, & condecẽ
tia ſuſtinenda, tunc quod ſupereſt vltra
prædicta tenetur ei dare, qui & ſi laboret
extrema egeſtate, non tamen poteſt fami
liam ſuam, ſecundum decorem cognati-
onis, & decentem ſtatum ſuſtentare, &
ideo latè Cardin. diſputat. in c. non ſatis,
86. diſtin. & latius ibi proſequendo Præ-
poſ. Mediolan. num. 11. & ſeq. vbi octo cõ-
cluſiones ponit, per quas tota materia
declaratur, de ea etiam agit Angel. de
Claua. in ſua ſum. in verſ. eleemoſyna. nu
mer. 1. vbi multas tractat quæſtiones. Ta-
bien. in ſum. in verſ. eleemoſyna. nume. 5.
& ſeq. vbi ſimiliter multas ponit quæſti-
ones. ſed quia ea tractatio ad Theologos
pertinet, ad illos me remitto, à quibus e-
diſcere poteris, qualis, & quanta fieri de-
beat eleemoſyna, ne videar falcem pone
re in meſſem alienam, non ſine graui er-
roris periculo.

SVMMARIA.

1 *Operari tenetur alimentarius ad illius commodum qui præſtat alimenta.*
2 *Filius recipiens alimenta in domo patris tenetur in ea operari, & ſe exercere.*
3 *Pater iuſtè negat alimenta filio, qui recuſat operari in domo.*
4 *Filius operari tunc ſolum tenetur, quando id poteſt ſine verecundia.*
5 *Filius emancipatus non tenetur operari ad commodum patris.*
6 *Pater emancipando filium non poteſt ab eo ſtipulari operas.*
7 *Filius operas obſequiales patri tenetur præſtare, non artificiales.*
8 *Operas promittens liber homo non obligatur etiam ſi iurauerit.*
9 *Vxor operari debet ad vtilitatem viri, ſi ab eo percipit alimenta.*
10 *Vxor, quæ recipit alimenta à viro, dicitur illi quaſi famula.*
11 *Vxor viro ea præſtat obſequia, quæ ſuæ conditioni conueniunt.*
12 *Vxor nobilis, quæ pro viro ſubit vilia ſeruitia, acquirit meritum.*
13 *Vxor quando teneatur vilia præſtare obſequia viro.*
14 *Vxor tenetur viro facere lectum, coquinariam, & alia, quod an verum ſit, vide ibi.*
15 *Conſuetudo. Quilibet cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem regionis.*
16 *Promiſſio omnis intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ.*
17 *Vxor, quæ dotem attulit ſufficientem ad alimẽta non tenetur operari in domo.*
18 *Vxor eſt in poteſtate viri, quoad debitum carnis.*
19 *Maritus poteſt vxorem leniter caſtigare.*
20 *Vxor tenetur marito exhibere reuerentiam.*
21 *Maritus dicitur dominus vxoris, & quomodo.*
22 *Vxor tenetur marito præſtare operas officiales, non artificiales.*
23 *Bar. in l. diuortio, in prin. ff. ſol. matr. quomodo*

intelligatur, dum loquitur de operis ab vxore præſtandis viro.

24 *Vxor non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri, quando exercebat aliquam artem.*

25 *Vxor, quæ exercet artificium tenetur recompenſare virum pro tempore laborando quo deſtitis ab obſequio.*

26 *Vxor acquirens de mariti pecunia ſibi quærit.*

27 *Vxor quærit viro, quando de illius pecunia, & mandato exercet artem.*

28 *Acquiſitum quæritur acquirenti etiam ſi ſit de aliena pecunia.*

29 *Res empta ab vxore de pecunijs mariti efficitur vxoris, vbi tamen vide.*

30 *Filius quidquid negotiando acquirit de patris pecunia, acquirit patri.*

31 *Frater tenetur fratribus communicare lucrum, quod fecit patre viuente negociando de re patris.*

32 *Frater non communicat fratribus dimidiam lucri, quod fecit negociando de re patris, quia ea pertinet ad induſtriam.*

33 *Res ſi fuit confecta de alieno, an ſpectet ad dominum, vel facientem.*

34 *Vxor, an præſumatur lucrum feciſſe de re mariti, vel aliunde.*

35 *Vidua quæ intra annum luctus alitur ab hæredibus viri, tenetur illis operari.*

36 *Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio præcipuè intra annum luctus.*

37 *Vidua dicitur de familia mariti defuncti.*

38 *Vidua tenetur operari hæredibus viri in omni opere, quod ſcit facere.*

39 *Viduæ extra domũ mariti dantur alimenta ex iuſta cauſa, ſed deducto pretio operarum.*

40 *Obligatio non variatur ex perſona hæredum.*

41 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*

42 *Clericus, qui ab Eccleſia recipit alimenta, tenetur operari Eccleſiæ.*

43 *Seruus tenetur operari domino, idem eſt in homine libero, qui bona fide ſeruit.*

44 *Seruire nihil aliud eſt, quã operas præſtare.*

45 *Operari tenetur alimentarius ad commodum alentis quandocumque alimenta debẽtur à lege.*

46 *Lex. Mitius agitur cum lege, quam cum homine.*

47 *Voluntas teſtatoris largè interpretanda eſt.*

48 *Alimentarij facultas à teſtatore conceſſa intelligitur libera, & nullis regulis limitata.*

49 *Verba vniuerſalia hominis non reſtringũtur de habilitate.*

50 *Operandi neceſſitas remiſſa videtur, quando teſtator legat alimenta.*

51 *Legans videtur remittere exceptionem, quæ ſibi competebat, vel liberationem ab actione.*

52 *Vxor, cui alimenta relicta ſunt, tenetur operari obſequiales operas.*

53 *Operæ obſequiales ſemper ab alimentario præſtantur, quando alimenta relicta ſunt in domo.*

54 *Vidua tenetur præſtare operas obſequiales, quãdo alimenta relicta ſunt in domo.*

55 *Operari tenetur alimentarius in domo faciendo coquinam, & alia ſimilia.*

56 *Operæ officiales dicũtur adeſſe, comitari, cantu & ſono oblectare, & ſimiles.*

57 *Operæ artificiales ſunt piſtoriæ, textoriæ, lanificæ, & ſimiles.*

58 *Operarum mentio in dubio intelligitur de officialibus.*

59 *Operæ officiales cedi non poſſunt.*

60 *Operæ fabriles cedi poſſunt inuito operario.*

61 *Seruitor conductus cogi poteſt ſeruire alij pro tempore conuento.*

62 *Vaſallus, aut ſubditus, an cogi poſſit fidelitatem domino iurare.*

63 *Operæ officiales quando delegantur liberatur delegans ope exceptionis.*

64 *Impoſſibile non deducitur in ſtipulationem.*

65 *Promittens alium ratum habiturum, an liberetur ſi fecit quidquid potuit.*

66 *Operarius non tenetur de nocte operari fabriles operas.*

67 *Alimentarius tenetur aſſociare alimentatorem.*

68 *Vicarius Eccleſiæ recipiens alimenta à rectore non tenetur illi operari.*

QVAESTIO XXIX.

ALIMENTARIVS nõ debet eſſe otioſus, ſed tenetur operari † ad cõmodum eius, qui præſtat alimẽta, a c. de lapſis, in fi. 16. q. 6. l. fi. §. ſanè, il ſecundo, in fi. C. de his, qui ad eccl. cõfug. alias enim apud alimentatorem grauius eſſet, vt in dictis locis dicitur. quæ ad hoc citat Luc. de Pen. in l. 1. in fin. C. de agrico. & municip. lib. 11. & eum ſequitur Rebuf. in tracta. de congr. portio. num. 99. & dicit Bal. in l. 1. num. 7. C. de leg. quod alimentarius non

non debet in domo ſtare ſicut corp⁹ mor
tuum.

Infertur hinc, quòd filius dum à patre
2 alimenta recipit operari † debet, l. qua a-
ctione, in princ. ff. ad leg. Aquil. nota. in l.
eum qui, §. ſi filius, ff. de fur. d. l. 1. vbi Luc.
de Pen. hoc notat, nume. 17. C. de agric. &
municip. lib. 11. Abb. c. literas, num. 28. de
reſti. ſpol. Rebuf. d. numer. 99. & ratio eſt,
quia filius patris occupationes, & medio
critates tenetur adiuuare, Rebuf. loco
prædicto.

In tãtum autem tenetur operari, quod
3 ſi recuſet † id facere, iuſtè pater denega-
bit illi alimenta, l. ſi quis à liberis, §. ſi pa-
rens, ff. de lib. agnoſc. vel alend. Bald. An-
ge. & Salicet. in l. 1. C. de leg. Caccialup. in
l. frater à fratre, §. quæſitum, nume. 106. &
num. 109. ff. de cond. indeb. Alcia. in conſi.
243. nume. 6. intelligendo tamen, quando
ſine dedecore, & verecundia poteſt ope
4 rari, † alias ſecus eſſet, ſecundùm Barto.
in l. 1. num. 7. C. de mendicam. valid. lib.
11. quam citat, & ſequitur Caccialup. d. §.
quæſitum, num. 106. & dixi ſuo loco. hoc
5 tamen non procedit in filio emancipato,
quia is non tenetur † operari ad commo-
dum patris, vt probatur in l. pen. ff. de ob-
ſeq. libert. Luc. de Pen. d. l. 1. nume. 17. hæc
tamen limitatio non eſt ita admittenda
6 ſine diſtinctione, vt dicam paulo infra,
& videtur, quòd emancipando † pater
non poſſit etiam ſtipulari operas à filio,
l. penult. ff. ſi à paren. quis fuer. manum.
Coraſ. in l. admonendi, num. 22. ff. de iu-
reiur.

Intellige etiam, quoad operas obſe-
quiales, ſeu officiales, quia eas filius te-
7 netur præſtare. † ſed non artificiales, argu
mento l. ſicut. ff. de ope. lib. Bertran. in cõ-
ſi. 3 o. nu. 6. vol. 6.

Prædicta vero non tranſeunt ſine dif-
ficultate, quia operarum materia liberis
hominibus non conuenit. ſed ſolis liber
tis, vt ponunt Doctores in l. ſi non ſortẽ,
§. libertus, vbi Iaſ. ff. de cond. indeb. ideo
8 liber homo † promittendo operas non
obligatur etiam ſi iurauerit, vt probat
text. in l. ſi quis pro eo, ff. de fideiuſſo.
quem ita intelligit Coraſ. in l. admonen-
di, num. 20. & ſequ. ff. de iureiurã. & in l.
frater à fratre, num. 34. ff. de condic. ind.
paſſim tamen admittunt Doctores ope-
ras etiã in libero homine cadere, & poſ
ſe in obligationem venire, & quidquid
Coraſ. ſenſerit non ea ratione mouetur
tex. in l. ſi quis pro eo, ſed alia de qua per
Bart. & alios ibi.

Infertur ſecundò, quòd vxor † cui præ 9
ſtantur a viro alimenta, tenetur operari
ad viri vtilitatem, l. ſed ſi vir. ff. de dona-
tio. inter vi. & vxo. gloſſ. in l. ſicut patro-
nus, ff. de ope. liber. in l. ſi vxorem in glo.
e. C. de cond. inſer. in l. aſſiduis, in verſic.
corpore, C. qui potio. in pigno. habe. in l.
libertæ, & in l. quod ex liberta, C. de ope.
lib. Specul. in tit. qui fil. ſint legiti. nume.
28. ver. at vxor, Barto. in l. Caio. §. Impera-
tor, in fi. ff. de alimen. leg. & hanc partem
tenuerunt Bald. Caſtrẽn. Corne. Aretin.
Rota, Iaſon, Afflict. Tyraque. Chaſſan. Lu-
pus, & alij citati à Cordub. qui dicit com
munem in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex
his. nume. 221. ff. de liber. agnoſ. ex quo e-
nim recipit à marito † alimenta dicitur 10
illi eſſe pene famula, c. eſt ordo, ca. ſatis,
& ca. mulierem 33. quæſti. 5. non tamen o-
mnia obſequia præſtabit, ſed quæ ſuæ cõ-
ditioni, & qualitati † conueniunt, vt in 11
quit Pet. quem citat, & ſequitur Bald. in
l. ſi vxorem, nume. 6. verſi. item lex dicit,
C. de conditio. inſer. & dicit Abb. in cap.
literas, num. 27. de reſtitu. ſpolia. quòd &
ſi ſecundum Ioann. And. ibi teneatur vxor
erga maritum, ad omnia obſequia, putà
cuſtodire res mariti, lauare illius pe-
des, & caput, comeſtionem parare, & ijs
ſimilia facere, id tamen intelligendum
eſt ſi conditio perſonę non repugnat, pu-
ta ſi ita foret nobilis, quam non deceret
ſimilia pręſtare ſeruitia. Dec. in conſ. 201.
num. 6. ver. ſicu. non obſtat, quòd. vbi ideo
infert, quod ſi nobilis vxor vilia ſerui-
tia obeat † ad commodum mariti, acqui- 12
rit meritum apud eum. & maritum obli-
gat ad antidora, ita quod ratione talium
meritorũ ſubinebitur donatio, Felin. in
c. illud, colum. 4. de præſump. Lup. in rub.
de

de donat. inter vir. & vxor. §.31. num. 2. allegat Romanorum exemplum, qui percuſſo fœdere ſanciuerunt, ne clariſſimæ fœminæ viliſſimis, & ſeruilibus miniſterijs alligarentur, id quod tamen limitat ex Fran. Barbaro duplici in caſu, quando
13 ſcilicet aduerſa † mariti valetudo præſtaret, vel caſus honorandi hoſpitij accideret, exemplo Andromachæ apud Homerum, alios quoque in eam citat ſententiam Tyraq. in tract. nobilita. c. 20. num. 94. vbi intelligit dictum Capræ, qui in conſ.
14 72. inquit vxorem debere † iure facere coquinariam, & lectum, & num. 101. limitat duobus modis, de quibus ſupra, & quod non teneatur mulier vilia munera obire pro marito, tenet etiam Natta in conſil. 461. num. 72. Neuiza. Silua nuptia. libr. 4. nume. 19. eſt verum, quod Barba. ad Bal. in d. l. vxorem tenet nobilitatem nullam afferre excuſationem vxori ab oneribus prædictis, quia ex qualitate debitoris non redditur deterior creditoris conditio, & quia nubendo viro cenſetur ſe obligare ad ea omnia, quæ vxor tenetur præſtare, vt latè explicat Tyraquell. loco prædicto, num. 95. dicens hoc fortè verius eſſe per prædictas, & alias rationes, ſed mihi prædicta non concludunt, quia cum lex non præciſè vxorem obliget ad certa ſeruitia, ſed generaliter ad ea, quæ ex conditione perſonarum, & regionis conſuetudine præſtari ſolent, non dicitur mariti cõditio effici deterior ſi vxor vilia munera non obeat, imò cum duo ſint in carne vna, vxor eſſet marito dedecori ſi talia præſtaret, & quando nupſit cenſetur ſe obligaſſe marito ſecundũ cõ-
15 ſuetudinem † regionis, argumẽto l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua. ff. de ædil. edict. vbi contractus interpretationem recipit ſecundum conſuetudinem regionis, & infinitos ad comprobationem huius cõcluſionis cumulat Gabriel. commun. opini. lib. 6. ritu. de conſuetu. conclu. 1. nu. 1. Cagn. poſt Dec. in l. ſemper in ſtipulationibus. numer. 5. ff. de reg. iu. Natta in cõſi. 195. nu. 3. Cæphal. in conſi. 328. nume. 43. D. Becius in conſil. 101. num. 48. cum multis ſimilibus, & omnis promiſſio intelligitur ſecundum † qualitatem perſonæ, l. 16
cum de lanionis, ff. de fun. inſtruct. cum multis apud Simon. de Pretis, de interpret. vltim. volun. libr. 1. interpretatio. 3. dubitatio. 1. ſolu. 3. num. 301. ideo non debet conqueri vir, ſi vxor ea nõ præſtet ad quæ non eſt obligata.

Dubium tamen eſt, ſi vxor poſſit præciſè compelli ad operãdum. & Abbas in d. c. literas, nu. 28. de reſti. ſpolia. inquit, quod cauſatiuè cogitur operari, quia aliàs ſubtrahuntur ſibi alimenta, præciſè vero non poteſt compelli, quia nemo cogi poteſt præciſè ad factum, l. ſi quis ab alio, ff. de iudic. c. ſacris, quod met. cau. intelligit tamen Abb. teneri † vxorem ad 17
operas, quando non habet dotem, quia operæ ſuccedunt loco dotis: at ſi dotem habet ſufficientem, ex cuius redditu viuere poſſit, non admittit quod teneatur operari, Lupus c. per veſtras in 3. notab. §. 2. nu. 3. de donat. inter vir. & vxo.

Sed hanc partem non credo veram, quia vxor quantamcunque attulerit dotem domum mariti tenetur ſemper operari, non pro eo, quod maritus eam alat, quia vbi eſt dotata, fructus dotis cedunt in recompenſationem alimentorum, ſed proinde, quod vxor eſt in poteſtate viri, quoad † carnis debitum, & operas. §. 1. v- 18
bi Aret. Inſtitut. ad Tertullia. Bart. Imol. Caſtrenſ. & alij in l. rei iudicatæ. ff. ſolut. matrimon. Tyraquel. de legib. connubia. l. 1. part. 1. numer. 2. Imol. Bald. in c. an mariti ſucced. vxo. dicit abſolutè, quod canonico iure inſpecto vxor eſt in poteſtate mariti. Alber. in l. aduerſus, C. de crim. expila. hęred. & in l. ſi vxorem, C. de conditio. inſer. & illius poteſtatis ratione maritus poteſt illam leuiter coercere, &
† moderatè caſtigare. glo. in l. ſi quæcum- 19
que. § ſi. in fin. ff. ad leg. Aquil. & in §. quia vero quædam mulieres. in verſic. ſufficere, in Authen. vt lic. mar. & auiæ, cum infinitis apud Tyraquel. d. l. 1. par. 1. num. 22.
& vxor tenetur reuerentiam marito † ex 20
hibere. l. 1. §. cum autem. C. de rei vxor. actio. l. alia cauſa, §. fi. vbi Roman. & Aret. ff. ſo-

ff.ſolu.matrim.& maritus dicitur vxoris
31 dominus, licèt non eo dominatu,† quem in ſeruos exercemus, ſed ita, vt vxor dicatur viro ſubdita, ita Lupus d. rub. § 50. num.33.& illius præeminentiæ vigore vxor ſeruire debet marito etiam ſi amplã habeat dotem. Doctores autem alij non diſtinguunt inter dotatam, vel indotatam, inter diuitem, vel pauperem, & dicunt indiſtinctè, quod debet marito præſtare obſequia, quòd etiam repetit Bald. in l.ſi inuita, in principio. C.de nupt. vbi ait, quod magis debet marito, quam patri. ad id autem quod diximus vxorẽ non cogi præciſè, facit, quod ſuo loco diximus de liberto, qui præciſè non cogitur alere patronum, ſed cauſatiuè, ſi non vult redigi in ſeruitutem.

Declaratur, quòd dictum eſt vxorem debere viro operari, vt procedat non in operis fabrilibus, vel artificialibus, ſed in officialibus, vel obſequialibus: nam v-
32 xor non tenetur fabriles † operas miniſtrare, vel exercere ad præſcriptum viri, ita voluit Bal. in l.ſi vxorem, num.6.C.de cond.inſer. vbi infert, quòd ſi ex artificio vxor aliquid lucri faciat, ſibi id non viro acquirit, allegat Pet. ſic tenere, & multas adducit rationes ſeu verius multa exempla, quibus oſtenditur vxorem quærere ſibi poſſe, & vt inquit Fulgo. in l. ſi mulier. §.ſi vir vxori, num.2.ff.de dona.inter vir.& vxor.non reperitur iure cautum, quod marito quæratur, quod vxor arte acquirit, Ant.de Prato, conſil.131.numer. 2.volum. 4. inter conſilia Alexan. vbi dicit non legiſſe vnquam, quod mulier viro quærat.& ſequitur diſtinctionem Bal. in loco prædicto inter fabriles, & officiales, ſubdit tamen, quod ſi conditio vxoris ferat tenetur fœnum ſecare triturare meſſes, & alia facere: ſed ſi chirurgiam, vel aliam exercet artem non tenetur lucrum illud marito dare, vel communicare, & ſubdit, quòd ita intelligi†
33 debet Bart.in l.diuortio. in princip ff.ſolut.matrimon.& alij. qui dicunt quod vxor tenetur ad obſequia. & quod præſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri, idem per omnia dicit Ripa in conſil. 114. num. 4. vbi infert, quòd, & ſi ad euitandum turpem quæſtum vxor videatur in dubio acquiſiuiſſe de bonis † viri, tamen hoc 34
fallit, quando conſtaret, quod exercuit licitam aliquam negociationem, ex qua lucrum fecit, Alciat. in tracta. præſumpr. regul.3. præſumptio.26. numer. o vbi tamen aliud dicit, quando negocium exercuiſſet de rebus mariti, Lupus in d. rub. de donatio.inter vir.& vxor. §.45.nume. 4 & § 62.numer.8. & 9. vbi latè agit repetendo prædicta, Neuiza.in Silua nuptia. lib.4.nume.19.& 23.& ante iſtos idem voluit Iaſ.in l.1.in princip.C.de leg.dum ſequitur Bald. in d.l.ſi vxorem, & alios citat Cordub. d. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num.216.ff.de liber.agnoſc. vel alen. vbi late agit de intellectu l. ſed ſi vir ex lana, in princ.ff.de don. inter vir.& vxo.in quo me remitto, quia hic locus nõ exigit, vt diſcutiamus.

Quod autem attinet ad principalẽ noſtram limitationem, Cordub. in dict.§.ſi quis ex his, num.221. inquit multos tenere contrarium, allegatque gloſſ. Specul. Cyn.Bart.Bal.Caſtren.Are.Corne.Iaſ.Afflict.& plures alios, quos ſupra citaui, in princ.huius concluſionis, eoſque omnes intelligit loqui de artificialibus operis: ſed ſi videantur, certè maior eorum pars non diſtinguit, & ideo non debet ſcrupulus iniici quin limitatio prædicta bene procedat. Benincaſ. autem in tractat.pauper.quæſt10.8.in 2.ſpecia. contract. num. 23.& ſeq.dicit, quod mulier quæ ſe in artificio exercet, tenetur † de quæſitis ex 35
eo viro recompenſare pro, eo quod dando operam artificio non præſtitit viro obſequia debita, allegat Capram, Gerar. Afflict.& Ripam, & eum refert Cordub. in loco prædicto, num. 226. in fin. ſed & ſi hæc opinio habeat æquitatem, quia mulier, vt artem aliquam exerceat non debet viro ſubtrahere debita obſequia, tamen Gerardo excepto, nemo ex prædictis declarat hoc modo ſententiam. immo Capra in conſi.72.nume.15.abſolutè dicit vxorem viro non obligari ad operas artificiales,

tificiales, ſed bene ad obſequiales, Ripa
quoque idem dicit, quinetiam videtur,
quod ea ſententia non ſit vera, quia ſi v-
xor non tenetur præciſè operari, ſed cau
ſatiuè ſi vult alimenta, vti paulo ſupra
admonui, quomodo maritus petet lucrũ
ex artificialibus operis in recompenſati-
onem obſequiorum, certè non video mo
dum: propterea non admitto pro nunc
eam diſtinctionem, ſed vlterius cogitan-
dum exiſtimo.

Ampliatur ergo hæc limitatio, vt pro-
cedat etiam ſi vxor proprio nomine ar-
tem exercet de mariti pecunia, quia ni-
hilominus ſibi quærit, non viro, licèt te-
26 neatur marito pecuniam † reddere, pro-
batur in l. ſi mulier. §. ſi vir vxori. ff. de do
nat. inter vir. & vxor. quem ita intelligit
Fulgoſ. ibi Lup. in rub. de donat. inter vir
& vxo. §. 45. nu. 3. in fin. Cordub. d. §. ſi quis
ex his, numer. 227. vbi tamen declarat ne
locum vendicet, quando de viri manda-
to vxor operaretur de re viri ſecundum
27 textum, † quem ita intelligit in l. ſed ſi
vir. ex lana, in prin. ff. eod. tit. de dona. in-
ter vir. & vxo. id quoque, quod dixit vxo
rem obligari viro pro reddenda re, vel æ-
ſtimatione probatur, quoad vendicatio-
nem in l. in rem. §. ſi quacunque. ff. de rei
vendic. & quoad æſtimationem. §. ſi tamẽ
alienâ. Inſtitu. de rer. diuiſio. & prædicta
ampliatio cõfirmatur, quia emptum, vel
28 acquiſitum proprio † nomine de pecu-
nia alterius cedit acquirenti, non autem
pecuniæ domino. l. multum. C. ſi quis al-
te. vel ſibi, & quamuis prædicti Doctores
non allegent eſt deciſio Baldi in conſilio
67. punctus, verſ. ſecundo caſu, volumi. 5.
29 vbi dicit, quòd res empta ab vxore † de
pecunijs mariti acquiritur vxori, ſub
dens tamen rem poſſe in ſubſidium ven-
dicari, quando vxor pro reſtitutione pe-
cuniæ non eſſet ſoluendo & eam Bal. de-
ciſionem refert, & ſequitur Ripa in l. fœ
minæ, in prin. num. 53. C. de ſecun. nup. &
in conſi. 124. in fi. & alios congerit Rol. in
conſ. 90. nu. 22. vol. 2.

Contra tamen eiuſmodi ampliationẽ
facit, quia quidquid filius negociando
ex ea patris † acquirit, id omne quæri- 30
tur patri, non ſibi. l. cum oportet, vbi Do-
ctores, C. de bon. quæ libe. in §. 1. & in §. i-
gitur liberi, in ver. ſancimus, Inſtitu. per
quas perſo. nob. acquir. Corn. in conſ. 235.
& conſ. 258. volum. 1. Tyraq. de retract. cõ-
ſang. §. 1. gl. 9. in tantum quod patre mor-
tuo filius † tenetur illud omne lucrũ fra- 31
tribus communicare. glo. in l. cum opor-
tet. C. de bon. quæ libe. Spec. in titu. de iu-
dic. §. ſequitur, verſic. quod ſi aliter aſſe-
rentis, & communem dicit Viuius, libr. 1.
opin. 136. intelligendo tamen, quoad par-
tem lucri, quæ ſorti ſolet tribui, nam
quoad eam, quæ tribuitur induſtriæ, quæ
eſt dimidia, filio † quæritur, & alijs non 32
communicatur, Bartol. in l. 1. §. nec caſtrẽ-
ſe, colum. 3. ff. de colla. bono. in l. 1. num. 1.
C. pro ſocio, in l. illud, vbi Caſtren. C. de
collatio. latè Aſcan. Clemen. in tractat. de
par. poteſta. effect. 2. num. 10. & ſeq. ſed re-
ſpondetur, quod id procedit ratione po-
teſtatis, vt patri quærat filius, quidquid
acquirit: ſecus autem in vxore, quæ non
eſt ſub poteſtate viri, proinde non illi,
ſed ſibi acquirit, licet de re mariti lucrũ
faciat. ad id vero, quod dictum dari repe
titionẽ marito rei ſuæ ex qua vxor mer-
caturam exercuit, vide tex. in § cum ex a-
liena, & §. ſequen. vbi latè gloſſ. & Docto-
res, Inſtit. de rer. diuiſio. ibi enim tracta-
tur, quando factum ex † re aliena ſpectet 33
ad facientem, vel ad dominum, & fit di-
ſtinctio quæ ibi videri poteſt.

Dubitari autem poſſet, an lucrum fa-
ctum ab vxore præſumatur prouenisse ex
re mariti vel aliunde, ſed hoc non perti-
net ad tractatum noſtrum, ideo † vide l. 34
Quintus. ff. de donat. inter vir. & vxor. l.
etiam, C. eod. titu. Innocẽ. in c. cum in of-
ficijs, extra de teſtamẽt. cum multis apud
Neuiza. in ſilua nuptia. lib. 4. nume. 20. &
ſeq. Alciat. in d. tract. præſump. reg. 3. præ-
ſumpt. 26. Ripa d. conſ. 124. per totum, &
conferunt, quæ de filio negociante po-
nunt gloſſ. & Doctores in d. l. cum opor-
tet. C. de bo. quæ lib. Bald. in conſil. 259. in
fin. volum. 5. Roma conſil. 159. in fin. cum
multis apud Rol. in d. conſil. 90. vol. 2. vbi

per

per totum latè agit, concludens in hoc attendi poſſeſſionem, & agentem grauari ſemper onere grauaudi.

Infertur tertiò, quòd vidua cui intra annum luctus alimenta præſtantur ab hæ-
35 redibus † viri tenetur in domo operari ad commodum hæredum, ita notat gloſ. fi.in fin.in l.ſicut patronus, ff.de ope. lib. dicens viduam ibi operari, vbi vult alimentari, eam ſequitur Bartol.in l.diuortio, in princ.num.3 ff.ſolu.matrim.idem Bart.in l.Caio.§ Imperator, nume.3.in fi. ff.de alimen.& cibar. lega. Alexan.in d.l. diuortio, num.29. poſt Caſtren. nume.10. Salicet.in l.1.nume.3. C.de lega. Corne.in l.de alimentis num.2.C.de tranſac. Ange. in tracta.de teſtamen.gloſſ.45.num.1. Capic.in dec.24.nume.10. alios plures congerit Cordub. in d. §.ſi quis ex his, nume. 157. valet enim argumentum à marito ad hæredes mariti, l.omnem.C.de bon. matern. ſicut ergo tenetur operari marito alenti, ita & illius hæredibus, vidua dum
36 viduitatem ſeruat † durante maximè anno luctus videtur eſſe in matrimonio, l. fi.C.de bon.mater. Alex.in conſil.24.col. 2.volum.2. & dicitur de familia præde-
37 functi † coniugis, Bart.in l.fin.C.de verb. ſign.& quod teneatur in domo hęredum operari, voluit Angel.in l.aſſiduis.C.qui potio.in pigno.habe.dicens, quod vidua non poteſt pro ſe facere pannos lineos, vel alia, ſed operari debet ad commodũ hæredum, ſequitur Barba.in conſ.63. nu. 14.volum.2.

Amplia concluſionem, vt procedat in omni opere, quòd vidua ſcit exercere, vt ſi texere ſciat aut quid aliud: tenetur e-
38 nim in eo † exuere corpus ſuum ad vtilitatem hæredum, Barba.in conſil.63.num. 14.volum.2.quem ita intelligit Cordub. d.§.ſi quis ex his, nume.158.ſed Barba.loquitur in vidua, cui alimenta relicta à teſtatore, nos autem agimus de ea, quæ alenda eſt ex diſpoſitione legis intra annum luctus, ſed bene hoc voluit Caſtren. in d.l.diuortio, in princ.num.10.ff.ſolut. matrimon. vbi, quod tenetur filare, ſuere, texere, & alia omnia facere, quæ ſcit. mouetur ex gloſſ. in d.l. ſicut patronus, quæ tamen inter operas nõ diſtinguit, ſed dicit indefinite, quòd tenetur operari, & ſubdit Caſtren. quod ſi vidua ex iuſta aliqua cauſa nõ poſſet ſtare in domo, tunc alimenta præſtãda ſunt extra domũ deducta † æſtimatione operarum, vt tãto 39
minus recipiat pro alimentis. hoc etiam videtur voluiſſe Ang.in §.fuerat, num.8. Inſti.de actio. prout illum citat Cordub. loco prædicto, ſed verè non diſtinguit inter operarum ſpecies ſed dicit operari eam debere, vt faciebat tempore viri, bene ſubdit, quod ſi non operatur, tanto minus recipit de alimentis, & idem ait, quando operatur pro ſe, & non ad commodum hæredum. ad hæc autem non aduertit Cordu. licèt ſeparatim agat de alimentis viduæ mulieri præſtãdis intra annum luctus ex diſpoſitiõe legis & de ijs, quę ex mandato teſtatoris hęres exoluit, num.157. & num.165. verior igitur opinio eſt, quod & ſi vidua operari debeat commodo hæredum, id tamen intelligi debet de operis obſequialibus, non artificialibus, nam ex perſona † hæredum variari non debet obligatio. l.2.§. ex his. ff.de 40
verbor. obliga. at viuente viro vxor non tenetur exercere artificium ad vtilitatẽ mariti, multo ergo minus id faciet ad hę-
redum commodum, qui † repræſentant 41
mariti defuncti perſonam. §.1.in Auth.de iureiurã.à morien.præſt. l.hæredum, vbi gloſſ. Dec.& Cagn. ff.de reg.iu. ex hoc autem infertur, quod etiam vbi alimenta ex legis diſpoſitione præſtantur, tunc licèt alimentarius debeat operari, tamen non tenetur ad artificiales operas, ſed ad ſolas obſequiales, ſed vt meam proferã ſententiam non video quorſum hæc quæſtio de artificialibus operis tendat, vbi agimus de alimentis vxori, viduæ, vel alij ex legis diſpoſitione dandis, nam certum eſt, ꝙ ex lege non debentur ei alimẽta, qui ex artificio ſuo, vel induſtria poteſt victũ ſibi quærere, vel aliunde habet, lex illi non prouidet: ergo fruſtra tractamus, an teneatur exercere artem. & ſi dicatur, quod tunc ſunt præſtanda artifici,

in §.Imperator.ff.de aliment.& cibar.legat. & Alexand.in conſil.100 colum.1.volum.1. & ſubdit Picus ita limitari communem opinionem, de qua ſuprà, & cum eo videtur tranſire Corduben. in d.§. ſi quis ex his, num.159.& 161. Crauet.in conſilio 25. numer. 21. vbi allegat Angel. arguens ex eo videri legata alimenta, non vſumfructum, quòd illi teſtator onus operandi adiecit, quod legato alimentorum conuenit, decipitur tamen Picus meo iudicio, quia Doctores ab eo allegati alijs loquuntur in terminis, quinimò ſuprà oſtenſum eſt numquàm eum cui à lege debentur alimenta præſtare debere operas artificiales, quia ſi talis ſit, cui operatio illa conueniat, non debentur alimenta, cum ex operis poſſit viuere. vxor autem quod acquiſiuit ex artificio, quæ rit ſibi, non marito, cuius commodo non tenetur artem exercere, proinde ex diſtinctio inter fabriles, ſeu artificiales operas, & obſequiales non datur, quando alimenta debentur ex diſpoſitione hominis, ex quo etiam fabriles non debentur, quando ex diſpoſitione legis, cũ tamen eo caſu maior videatur ſubeſſe ratio debendi, vt ſuprà declaraui.

Eam ergò concluſionem, quæ habet, quòd legatarius alimentorum non tenetur operari, intellige non procedere, quando legatario alimenta præſtanda in domo, quia tunc officiales, vel obſequiales operas, alimentarius exhibet, li-
53 cèt † non artificiales aut fabriles, ita Baldus in l.1.nume.6.& 7.C.de legat. vbi inquit, relictis alimentis in domo teneri
54 viduam † ad operas obſequiales, vt facere lectum, coquinam, portare aquam, & alia facere, quæ tempore viri conſueuerat facere, nec debet ſtare in domo ſicut corpus mortuum, ideò enim ſecundùm eum videtur teſtator reliquiſſe alimenta in domo, & ibi commodo hæredum operetur, vt hic eſt verus ſenſus Bartol. in d.l.Caio § Imperator, in fine. nam dicit eum cui à lege debentur alimenta debere operari de omni opere: eum verò cui debentur ab homine, nullas præſtare operas: eum verò, cui in domo relicta ſunt, aliqua ſeruitia præſtare ſecundum conditionem perſonæ ſuæ, atque ita vult quòd caſus relictorum in domo alimentorum differat ab alijs duobus, & medium locum obtineat inter extrema, & hanc modificationem probat Barbat.in dicto conſil.62.num.14.volum.1. licèt dilatando poſteà fimbrias concludat etiam artificiales operas deberi, quando in domo relicta ſunt alimenta, Caſtrenſ.in dicta l.diuortio, in princip.num.10.ff.ſoluto matrimon. vbi dicit, quòd etſi non teneatur alimentaria texere, & alia ſimilia facere, quæ artem concernunt, etiamſi alimenta in domo relicta ſint, tamen tenetur ad ſeruitia coæqualia, † quæ fa- 55
ciunt cæteri de domo putà coquinam facere, menſam parare, lectum ſternere, & alia ſimilia, & ſubdit hæc eſſe notabilia Bald.verba in dicta l.1.C.de legat. & dicit Alexand.in conſi.100. colum.1.volum. 1. quòd legatarius iſto caſu debet præſtare ſeruitia ſecundùm qualitatem perſonæ ſuæ, & licèt confuſè loquatur, ita quoque intelligit Picus in dicto §.Titia, nume.162. atque in iſtis terminis loquitur Crauet.in conſil.25. nume.23. quando ſcilicet relicta fuerunt alimenta in domo, allegat Angel.in l.quamuis. C.de leg. & hoc modo loquuntur multi ex ijs, quos citat Corduben.in d.§.ſi quis ex his, nume.160. ratio autem eſt, quia teſtator neceſſitatem morandi in domo adieciſſe videtur fauore hæredum non ſolùm, vt eis alimentatio ſit minus grauis, ſed etiam vt exigant operas prædictas, vt poſt Bartolum in dicto §.Imperator.& Bald. in dicta l.1.C.de legat. inquit Alexand. in dicto conſil.100.colum.prima. & hoc voluerunt Bartol.& alij, in l.illis libertis. ff.de condictio.& demonſtratio. Bartol.Bald.Angel.Caſtrenſ.Salice. & alij in l.prima. C.de legat. & ita omnes tenere fatetur Bero.in conſilio 185. nume. 1. volum.1.

Sciendum eſt autem operas alias officiales eſſe, alias fabriles, ſeu artificiales: officiales † ſunt, quæ in obſequio conſi- 56

ſtunt, vt adeſſe, comitari, cantu, ſono, ſaltuque oblectare. Alciat. in l. ſciendum. §. item in lege. ff. de verborum ſi-
57 gnificationib. artificiales † autem ſunt fabriles, piſtoriæ, textoriæ, lanificæ, & ſimiles. ita Coraſius in l. admonendi, nume. 21. ff. de iureiuran. declarat gloſſ. Bartol. Angel. Caſtrenſ. Alexand. & Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. libertus. ff. de conditio. indebit. Corduben. d. §. ſi quis ex his, nume. 231. vbi in propoſito obſequiales dicunt Doctores lectum ſternere, aquam haurire, menſam parare, artificiales autem filum, aut ſtamina ducere, texere, & ſimilia.

Notandum item, quòd vbi lex de operis mentionem facit, intelligitur in
58 dubio † de officialibus, quæ in obſequio conſiſtunt, l. vt iuriſiurandi. §. dabitur. l. opere enim. & l. interdum. ff. de oper. liber. Coraſ. d. l. admonendi, numer. 23. vbi fortius ſubdit, quòd operas promittens, officiales tantùm promiſiſſe videtur, ſecundùm Bartol. in dicto §. libertus, colum. penul. Corduben. loco prædicto. num. 232.

Ex quo inferri poteſt ad quæſtionem, an operæ cedi poſſint: in quo conclu-
59 ſio eſt, quòd operæ † officiales cedi non poſſunt, nec delegari, quia cohærent perſonæ, & ab ea non poſſunt ſeparari, l. opere incertum. ff. de oper. liber. & quòd non poſſint cedi, probat text. in l. ſi non ſortem. §. libertus, in fine. vbi Iaſon in 13. notabil. nume. 16. ff. de condict. indebit. & l. pro hærede. §. ſi quid tamen. ff. de acquirend. hæredita. Bald. in l. liberti, libertæque, colum. 4. verſicul. idem dubitatur, quidam promiſit, C. de bon. liberto. neque delegari poſſunt. l. 1. §. ne autem, C. de caduc. tollend. & in operibus, quæ cohærent perſonæ, voluerunt Bartolus & alij omnes, in dicto §. libertus, Tyraquell. de retract. conſanguin. §. 26. gloſſ. 3. numer. 48. Roland. in conſil. 43. nume. 7. volum. 2.

Cum verò agimus de operis fabrilibus, ſeu artificialibus, tunc aliud eſt, quia cedi poſſunt † etiam illo inuito, qui 60
tenetur ea præſtare, vt probant Doctores in dicto §. libertus, vbi Bartol. infert ad ſeruitorem conductum, qui cogi † po- 61
teſt ad ſeruiendum alteri pro conuento tempore, quia operæ illius non ſunt obſequiales, & cum eo tranſeunt Ange. Fulgoſ. Caſtrenſ. Alexand. & alij. idem voluit Bald. in l. liber, colum. vlt. Caſtrenſ. in l. 2. in princip. ff. ſolut. matrimon. Alexand. in dicto §. libertus, nume. 10. vbi tamen limitat, quando ſeruientis conditio efficeretur deterior, tunc enim alij non tenetur præſtare operas, & ibi etiam ponit, an hoc caſu poſſint delegari, & infert ad vaſallum, vel ſubditum, an cogi † 62
poſſit, vt alteri domino fidelitatem iuret. In quo articulo Doctores varijs in locis multa ponunt, quæ tamen omitto, quia non conferunt ad tractatum noſtrũ, Tyraquell. dicto §. 26. gloſſ. 3. & num. 36. & duo ponit Iaſ. in dicta l. libertus, num. 16. & ſequen.

Primum, quòd etſi officiales operæ non poſſunt delegari, tamen ſi delegatio fiat, delegans liberabitur ope † excepti- 63
onis, l. quarta. ff. de donatio. notat Bartol.

Secundum eſt, quòd etſi delegatus promittat per ſtipulationem operas, & cui fit delegatio, ex hoc tamen non tenetur mero iure, ſecundùm Bald. in dicta l. liberti, libertæque, quia ſunt inſeparabiles, & à perſona euelli non poſſunt, cui debentur. ex quo ergò alij præſtari non poſſunt, fruſtrà promittuntur, ſicuti quando actus impoſſibilis deducitur in
† ſtipulationem, l. impoſſibilium. ff. de regul. iur. 64

Sed hoc caſu poſſet dubitari, ſi ſaltem ſuccedat obligatio ad intereſſe, ſed hoc nihil ad nos, & ponunt Doctores in ea quæſtione, an promittens quòd alius ratum habebit contractum, vel actum, teneatur ad intereſſe, licèt fecerit quidquid potuit, ſi non ſequatur obligatio, ſeu ratificatio, † de quo apud Decium in 65
dicta l. impoſſibilium, Doctores in l.

quòd te. vbi Purpur. & Rip. ff. ſi certum
peta. Cagnol. qui multos citat in dicta l.
impoſſibilium, nume. 4. dicentem, quòd
ſi verba ſtipulationis ſunt amplè concepta,
tenetur promiſſor ad pœnam, vel intereſſe,
at ita vidiſſe iudicari in arduis
quæſtionibus.

Vbi verò fabriles operæ debentur, o-
66 perarius † non tenetur operari de nocte,
licèt ſub vocabulo dierum conductus fu-
erit, quia promiſſio intelligi debet de ar
tificiali die, qui concluditur inter ſum-
mum manè, & veſperas, non autem capit
viginti quatuor horas, Azo in Summa
C. de ope. liber. eſt tex. in l. 1. & in l. medi-
cus. ff. de ope. lib. Alber. in l. more, ff. de fe
rijs, Tyraquell. de retract. conſanguin. §.
1. gloſſ. 1. num. 11.

Poſſem hic quoque tractare de operis impuberum, quæ, qualeſque ſint, & quanti æſtimētur, ſed quia melius cadit quęſtio in parte, vbi agimus de repetendis alimentis alicui præſtitis, ideò in eum locum reijcio lectorem.

Inter cætera autem obſequia, qui ali-
menta recipit in domo alicuius, tenetur 67
illum aſſociare, † vt videtur concludere
Iſern. in conſtitutio. Regni, folio 167. co-
lum. 3. quem citat, & ſequitur Lupus in
c. per veſtras, in 3. not. §. 23. num. 11. fol. mi-
hi 155.

Quòd autem dictum eſt, eum qui ali-
menta recipit, obligatum eſſe ad ope-
ras, non habet locum in vicario benefici- 68
ati, vel rectore † alicuius eccleſiæ, quia
& ſi is alendus ſit, quia tamen alimenta
recipit intuitu ſeruitutis, quam facit ec-
cleſiæ, non tenetur operari, vt inquit Re
buff. in tractatu de portio. canon. numer.
99. ſequitur Corduben. in l. ſi quis à libe-
ris. §. ſi quis ex his, num. 164. ff. de liber. a-
gnoſcen. & ratio eſt, quia etſi alimenta
iſto caſu debentur à lege, tamen æ-
quum non eſt, quòd clericus ille duobus
ſeruiat, eccleſiæ ſcilicet, & rectori pro
eadem alimentatione, vltra quod cleri-
co indecorum eſt ſeruire cuipiam
pręcipuè laico.

Finis Tituli Quarti Tract. Ioan. Petri Surdi De Alimentis.

TRACTA

TRACTATVS DE ALIMENTIS. D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I. C. PRAE. CLARISSIMI.

TIT. V.

Quanto tempore præſtanda ſint alimenta.

SVMMARIA.

1 *Alimenta finiuntur cum morte eius, cui ſunt præſtanda, & non tranſeunt ad hæredes.*

2 *Alimenta in perſona vnius aliud ſunt, quàm in perſona alterius, & ſunt perſonalia.*

3 *Alimenta relicta in temporis præfinitione extinguuntur ante tempus eueniẽte morte alimentarij.*

4 *Diſpoſitio intelligi debet vt conueniat actui, ſuper quo fit.*

5 *Alimenta debita filiæ dotatæ, quæ excluduntur à ſtatuto, non tranſeunt ad hæredes.*

6 *Legitima tolli poteſt in totum à ſtatuto ex cauſa.*

7 *Dotes differunt à legitima, & ab alimentis.*

8 *Legatum annuum non tranſmittitur ad hæredes. vbi tamen vide remiſſiuè.*

9 *Feudum conceſſum ad alimenta, extinguitur morte. intellige tamen vt ibi.*

10 *Cauſa, ſeu ratio reſtringit quamcunque diſpoſitionem ad ſuos limites.*

11 *Alimenta debita alicui durant vſque ad mortem naturalem, non obſtante deportatione, vel banno.*

12 *Alimenta ſimpliciter relicta, præſtanda ſunt vſque ad mortem.*

13 *Indefinita æquipollet vniuerſali. & nume. 16. & 17.*

14 *Socer ſi promittat alere filium, & generum, intelligitur durante vita ipſorum. vide tamen ibi.*

15 *Argumentum à contractibus ad vltimas voluntates, & econtrà, eſt validum.*

16 *Indefinita non ſolùm in teſtamentis, ſed etiam in contractibus æquipollet vniuerſali.*

17 *Indefinita fauore alimentorum æquipollet vniuerſali, etiam in caſibus quibus non æquipolleret.*

18 *Alimenta à teſtatore relicta, præſtanda ab vſufructuario, finiuntur extincto vſufructu. num. 20. 23. & 28.*

19 *Onus quando iniungitur legato, finitur cum ipſo legato.*

20 *Alimenta præſtanda ab vſufructuario, non debentur ab hærede legantis, quando vſufructus eſt finitus.*

21 *Legatum alimentorum ab vno relictum, cenſetur ab alio repetitum.*

22 *Subſtitutus dicitur hæres impropriè.*

23 *Alimenta præſtanda ſunt ab hærede vſufructuarij, quando vſufructuarius fuit grauatus ſimpliciter, & non de vſufructu.*

24 *Acceptans legatum, tenetur onus iniunctum agnoſcere.*

25 *Onus annexum legato recuſari non poteſt, etiamſi excedat valorem legati.*

26 *Verba intelligi debent ſecundùm ſubiectam materiam.*

27 *Emphyteuta ſi ex pacto non poteſt expelli, intelligitur dum eſt emphyteuta, non autẽ quando eſt priuatus.*

28 *Vſufructuarij hæres tenetur alimenta præſtare legatario, quando teſtator ita iuſſit.*

29 *Fructus quando relinquuntur, vel etiam aliquid præſtandum de fructibus, intelligitur ſi naſcantur, non aliter.*

30 *Debitor generis liberatur perempta ſpecie, quando genus debetur contemplatione ſpeciei.*

31 *Alimenta debita loco legitimæ tranſmittuntur ad hæredes. vide tamen de varietate. num. 32.*

32 *Sub-*

32 Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. limita num. 34.

33 Primogenitus mortuò ſecundogenito, liberatur à traditione alimentorum, ſeu vitæ militiæ.

34 Subrogatum quando eſt diuerſæ naturæ, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.

35 Argumentum de re ad tempus, eſt validum.

36 Plus ſoluere dicitur, qui ſoluit ante tempus, & econtrà.

37 Debitum vnum, quando conuertitur in alterũ, extinguitur primum, & ſecundum non aſſumit illius naturam.

38 Actione nouata non repetuntur priuilegia actionis nouantis.

39 Alimenta præteriti temporis transeunt ad hæredes, & peti poſſunt.

40 Alimenta præterita peti poſſunt, quando debentur iure actionis.

41 Alimenta præterita peti poſſunt, etiamſi legatarius non ſit moratus cum filijs, quando fuerũt relicta cum onere morandi, ſi tamen per eum nõ ſtetit.

42 Neceſſitas. Relictum pro ſuis neceſſitatibus, peti poteſt, etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate.

43 Alimenta præteriti temporis debita, ſolo iudicis officio peti non poſſunt.

44 Filia cui dos eſt relicta, non petit alimenta pro tempore præterito.

45 Vidua quæ intra annum luctus ſeipſum aluit, non petit alimenta præteriti temporis ab hæredibus mariti. ſed ibi vide de veritate.

46 Alimẽta officio iudicis debita petuntur pro tempore præterito, quando is cepit mutuam pecuniam, vt ſe aleret. vbi tamen vide, quomodo detur actio.

47 Vidua quæ vt ſe aleret intra annum luctus, mutuam accepit pecuniam, petit alimenta præteriti temporis.

48 Monachus qui mutuò accepit pecuniam, vt ſe aleret, petit ab Abbate alimenta præteriti temporis.

49 Ordinatus conſequitur ab Epiſcopo ordinante alimenta præteriti temporis, quando pro eis accepit pecuniam mutuò.

50 Filius qui mutuo pecuniam accepit, vt ſe aleret, petit alimenta præſentis temporis à patre.

51 Filius qui pro ſe alendo accepit mutuam pecuniam, quando pater erat inops, petit alimenta à patre pro tempore præterito.

52 Alimentandus quando mutuam accepit pecuniã pro alimentis, an agat ad alimenta, vel actio potius ei detur, qui mutuauit.

53 Officium iudicis competit, quandocunque ſuggerit actio.

54 Officium iudicis habet æquitatem pro matre.

55 Officium iudicis ei ſoli competit, cui per actionem non eſt ſuccurſum.

56 Emptor qui ex ſtatuto cogitur reuendere, conſequi poteſt à contrahente integrum pretium, etſi ipſe non perſoluerit.

57 Filius qui mutuam accepit pecuniam, vt ſe alat, poteſt agere contra patrem, vt ſe releuet à moleſtia.

58 Damnum dediſſe videtur, qui damni cauſam dat.

59 Actio cuicunque competit, cuius intereſt.

60 Temporis tractus non conualeſcit, quod initio non valet.

61 Ius ſuperueniens lite pendente, non prodeſt actori.

62 Tempus non eſt modus inducendæ, aut tollendæ obligationis.

63 Auus dotando neptem ex filio paupere, non imputat dotem in legitimam filij.

64 Obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit.

65 Factum legitimè non mutatur ex ſuperuenienti caſu.

66 Fictio non habet locum, niſi duo extrema ſint habilia.

67 Alimenta præteriti temporis officio iudicis debita contemplatione alicuius ſeruitij, peti poſſunt.

68 Pater qui dotes nurus penes ſe retinuit, tenetur præteriti temporis alimenta ſoluere.

69 Pater qui dotes nurus retinuit, tenetur illius fructus præteriti temporis reddere.

70 Alimenta peti poſſunt pro tempore præterito, quando ab hærede debentur officio iudicis.

QVAESTIO L.

VISIS caſibus, quibus alimenta relicta ſunt, eam ingredi neceſſe habemus partem, in qua tractatur, quanto tempore duret alimentorum præſtatio, & in primis regulare id eſt,
1 quòd alimenta † finiantur cum morte eius, cui debentur, l.cùm hi. §.modus. ff. de tranſactio. l.fin. §.dominus. ff.de vſufr. l.Firmio, in fin. ff. quando dies legat. ced. Doctores in l.1.C.de leg. Barto. in l.ſi Stichum. §.1.num.2. verſ.modò ſi ponamus. ff.de verborum obliga. Bald. in l.ſi ita expreſſim. ff.de condit.& demonſtra. vbi in fin. dicit, quòd legatum alimentorum nõ tranſmittitur ad hæredes refert ſic velle Oldrad. quem citat Dec. in conſil.311. nu. 3. vbi dicit, quòd alimenta finiuntur cum vita eius, qui eſt alendus, & non transeũt ad hæredes. pulchrè Bald. in Authent. cui relictum, circa fin. verſi. quid enim. C.de indict. vidui. tollen. vbi inquit, quòd alimenta tranſmitti nõ poſſunt ad hæredes. ex quo eorum ſubiectum eſt anima, & corpus, quòd non tranſit ad hæredes: & paulò infrà inquit, talia eſſe alimenta, vt mutentur perſona mutata, quia habent ſe determinato modo ad certam perſonam, nec tranſmitti poſſunt ſalua propria natura. hanc etiam concluſionem ponit Bald. in l.fin. in 6. oppoſ. C.de hære. inſtit. idem voluit Iſern. in conſtitut. Comitib. Alexand. in conſil.18. nume.17. volum.5. vbi ait, quòd alimenta ex parte eius, cui debentur, non tranſeunt ad hæredes, Bero. in conſil. 165. num.25.35. & 38. volum.2. vbi quòd datum ad alimenta finitur morte, & redit ad dantem, vel illius hæredes, Tyraquell. in tracta. primogen. quæſt.74. numer.6. Rube. in conſil.23. num.3. Cæphal. in conſil.158. num.3. & in conſil.399. num.12. Corduben. in l.ſi quis à liberis. §.idem reſcripſit, nume.76. ff.de liber. agnoſcend. vel alen. Simon de Pretis libr.3. interpretatio.1. dubitatio.5. ſolutio.4. num.52. & ratio eſt, quia vt dicit Bartol. in l.cum Titio, num.2. ff.ad legem
2 Falcid. alia ſunt alimenta † in perſona vnius, alia in perſona alterius: cohærent enim perſonæ, & ſunt merè perſonalia, ideò tranſire non poſſunt in hæredem, ideò videmus, quòd etiam non tranſeũt in fiſcum, vt diximus inter priuileg. alimen. priuil.55.& 59.

Ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam ſi alimenta fuiſſent promiſſa,
† vel relicta cum certa temporis determinatione, putà ad decem annos, vel 3
quid ſimile: quia nihilominus ſi alimentarius interim decedat, finitur obligatio, vt eſt textus in l.ſi cum præfinitione, in princip. ff.quando dies legat. ced. quem Bartolus ibi dicit ſingularem, ſequitur Iaſ. in l.Stichum. §.ſtipulatio, numer.4. ff.de verborum obligationib. Caualcan. de vſufruct. mulie. relict. numer. 137. in fine. & ratio eſt, quia alimenta habent de ſui natura determinationem ex illius perſona, cui debentur, ideò relictum etiam temporale habet tacitã conditionem, dummodò viuat legatarius tanto tempore. & dixi ſæpè, quòd omnis diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, c.2. de renunciatio. & dictum eſt ſuprà, quòd legatum alimentorum dicitur annuum, & ideò pro primo anno eſt purum, ſed pro ſequentibus eſt conditionale, ſi ſcilicet is vixerit, cui fuit relictum. non mirum ergò ſi finitur morte, non obſtante præfinitione temporis.

Addo, quòd omnis diſpoſitio intelligitur ſecundum ſubiectam materiam. &
vt † conueniat naturæ actus, qui celebratur, 4
Alexand. in conſilio 26. numer.6. volum. ſecundo. Bero. in conſilio 105. numero 24. volum.1. Natta in conſil. 416. nume. 3. D.Becius in conſil.101. nume. 40. & de natura alimentorum eſt, quòd finiantur cum vita alendi, ergò præfinitio temporis intelligi debet, niſi prius moriatur, qui alendus eſt. vide tamen Cæphal. num.81.

Amplia ſecundò, vt procedat etiam in alimentis relictis, vel debitis ex ſtatuto, quod excludit filiam ſtantibus maſculis, & mandat illam dotari, quia nihilominus ea non tranſmittuntur ad hæredes,
ſed cum filia † extinguuntur tanquàm 5
per-

perſonalia ſecundum Baldum in l.1.§.ius
naturale.in fine.ff.de iuſtitia & iur.Brun.
in tractatu de ſtatut. excluſ.fœmin. arti-
cul.11.nume.89. & hoc inquit eſſe admi-
rabile verbum Ioan. Lup. in cap. per ve-
ſtras,in tertio notabi.§.21.num.7.& Cor-
duben.in dicta l. ſi quis à liberis. §.idem
reſcripſit, num.76. & certè eſt mirabilis
deciſio,ſi vera eſt: quia cum eo caſu ali-
menta ſuccedant loco legitimæ, quæ
tranſmittitur, videretur dicendum,
quòd ipſa quoque debeant tranſmitti, vt
dicam paulò infrà, propterea non caret
dubio: niſi dicamus, quòd hoc caſu non
6 ſuccedant loco legitimæ,nam legitima †
ex cauſa poteſt in totum tolli à ſtatuto,
vt poſt Richard.Malum.voluit Dynus in
c.indultum,de regulis iur.in ſexto.Cyn.
in l.ſancimus.C.de nupt. Bartol.in l.Ti-
tio centum.§.Titio genero,colum.penul
tim.ff.de condit.& demonſtrat. & quan-
do interuenit cauſa. communis eſt hæc
opinio,vt teſtatur Alexand.in l.quod de
bonis.§.final.ff.ad legem Falcid. Deci.in
l.iura ſanguinis.ff.de regul.iur. Campeg.
de ſtatut.excluſ. fœmin. quæſtio. 4. nu-
me.33. & hanc dicit communiorem opi-
nionem Georg.Natta in eodem tractatu,
quæſt.1.num.6. Natta in conſil.201.nume.
8.latè Cucchus in tracta.de legiti.in ver-
ſic.nec vſufructu defraudari liberi.num.
70. verſicul. quod enim indiſtinctè. vbi
tranſit cum prædicta diſtinctione.vbi ve-
rò ſubeſt iuſta cauſa tollendi legitimam,
tunc ipſa quoq; alimenta tolli poſſunt.
ſed hoc argumentum procedit, quando
cauſa eſt talis, quæ ad exhæredationem
ſufficiat,vt dixi in tit.quibus ex cauſ.ali-
men.denega.poſſ.& declarat Cucchus lo
co prædicto,numer.73. vbi tenet, ideò
quòd filia ſtatuto excluſa à legitima po-
terit alimenta conſequi.

7 Addo,quòd aliud ſunt † dotes,aliud le
gitima,& aliud alimenta,& de eis diuer
ſimodè diſponũt iura, vt poteſt videri a-
pud Brun.in d.tract.art.9.num.41.& plu
ribus ſequentib. vbi infert, quòd exclu-
ſa à ſucceſſiõe,& legitima,poteſt nihilo-
minus petere dotes, vel alimenta, quod
non eſſet,ſi dotes,vel alimenta loco legi-
timæ ſuccederent.

Poſſet tertiò ampliari noſtra conclu-
ſio,vt procedat etiam in quocunque lega
to annuo: illud enim ad hæredes non
† tranſmittitur,l.in ſingulos annos. ff.de 8
annu.lega.Barto. in l.generali.§ hæredis.
ff.de vſufruct.leg. ſed quia id non ad no-
ſtræ materiæ propoſitum facit, omitto:
poterit tamen ad hoc videri Rom.in ſin-
gul.71.vbi quid ſi quantitas frumenti vel
vini ex certo fundo relinquatur; Capic.
in deciſ.203. in primo dubio, vbi de ſim-
plici annuo legato, & de eo quod ad vi-
tam relinquitur, & quid ſi hæredum mẽ-
tio eſt facta ex parte promiſſoris tan-
tùm, vel ſtipulatoris tantùm, vel vtriuſ-
que,& quando nulla eſt facta mentio,Ia-
cob.Nero.in regul.tu per totam, Caual-
can.in tractatu de vſufruct.mulie. relict.
num.66. colum.2. in quibus locis videri
poterit.

Quartò amplia, vt idem ſit quãdo feu-
dum conceditur in alimenta: extingui-
tur enim morte, † vt voluit Bald.in Rub. 9
de feud.num.55.vbi latè agit de veritate,
Paris de Puteo de feud.reintegr.cap.101.
numer.9.de qua videri poteſt Iaſ.de vſi-
bus feudorum num 103.& Guerrin.Piſo.
de feud.in titul.an feud.conceſſ.ad vten.
& fruen.per totum,vbi diſputat de veri-
tate quæſtionis,quam Bald.eo loco prin-
cipaliter diſputat,an ſcilicet feudũ con-
ceſſum ad vtendum, & fruendum, extin-
guatur morte, vel contineat proprieta-
tem,& tranſeat ad hæredes. memini me
Baldi opinionem reprobaſſe in titulo,
quando alimenta cenſeantur relicta,cir-
ca princip. vbi demonſtraui. proprieta-
tem videri relictam, & tranſmitti: ſed
vbi concedens vtatur in feudi conceſſio-
ne verbis, quæ non proprietatem, ſed ali
menta ſignificant, tunc feudum erit per-
ſonale, ſicut alimenta, propter quę feudũ
relictum fuit,quia diſpoſitio quælibet † 10
reſtringitur ad limites rationis per ſuam
cauſam, vt poſt Cyn.& Ang.dicebat Nat-
ta in conſ.456.

Amplia quintò, etiam ſi interim lega-

dicitur acceſſorium, ergo finitur cum i-
pſo principali, c. acceſſorium, de reg. iur.
in 6. & onus quod contemplatione com-
modi iniungitur, non debet durare vltra
quàm duret commodum, argu. l. ſecundũ
naturam. ff. de reg. iur. & intelligitur præ
ſens limitatio, vt non ſolum legatum ali
mentorum non ſit præſtandum à legata-
20 rio vſusfructus, ſed nec † etiam ab hære-
de vniuerſali, vt probatur in d. l. Stichus.
§. 1. & d. l. Titia, in princi. id quod videtur
contra regulam, quę habet quòd legatum
alimentorum relictum ab vno, cenſetur
21 ſpeciali fauore † repetitum ab alio. l. 4. §.
Lucius. ff. de alimen. & cibar. lega. vbi gl.
Bartol. & alij Roman. in Authent. ſimili-
ter, in 15. ſpeciali vltim. volunt. & in 20.
ſpeciali, in fine. C. ad legem Falcidiam, cũ
alijs, quos citaui inter priuileg. aliment.
priuileg. 15. vbi dixi id verum eſſe, quam-
uis fuerint nominatiuè ab vno relicta: re
ſponderi tamen poteſt facilius induci re
petitionem de inſtituto ad ſubſtitutum,
quàm de legatario ad hæredem: facilior
enim ſit tranſitus in habentibus ſymbo-
22 lum, ſubſtitutus etenim † dicitur quodã-
modo hæres, vt per D. Becium in conſil.
168. num. 39. & 40. ideo quando hæres fuit
grauatus, trãſit grauamen quoque ad ſub
ſtitutum, qui eſt loco hæredis; at ſecùs
quando legatarius eſt grauatus, quia hæ-
res non ſuccedit loco legatarij. Sed hæc
reſponſio non ſatisfacit. nam etſi hæres
non ſuccedat in omnibus loco legatarij,
ſat eſt quod ſuccedit in re legata, id eſt in
vſufructu, proinde deberet ad hæredem
ille vſusfructus perueniſſe cum ſua cau-
ſa, & cum onere præſtandi alimenta, præ
cipuè cum præſtanda ſint de vſufructu.
Reſpondeo ſecundò, quòd in contrariũ
legatum non eſt finitum ſecundum ſuam
naturam, ſed potius per caſum, id eſt per
mortem hæredis, & vbi relinquitur ab
vſufructuario, finitur ſecundum ſuam na
turam finito vſufructu, vt reſpondet in
ſimili Bartol. in d. l. Titia, in princip. ſed
hæc quoque reſponſio nõ conuenit, quia
natura alimentorum eſt, vt finiatur mor-
te eius, cui debentur, non ante, vt dixi in
principio huius concluſionis, ergo non
poteſt dici, quòd mortuo vſufructuario
legatum alimentorũ ſecundũ ſuã naturã
finiatur. quòd verò dicit Bartol. in loco
prædicto finiri ſecundum volũtatem de-
functi, nõ bene aptatur caſui noſtro, quia
non poteſt magis dici, quòd volũtas de-
functi fuerit, legatum alimentorum fini-
ri cum vſufructu, quàm cum vita alimen
tarij. melior ergo ratio eſt meo iudicio,
quam primo loco retuli, quia ſcilicet ali-
ud eſt relinquere ab hærede, aliud à lega
tario, qui non eſt loco hæredis, nec hęres
eſt eius loco.

Intellige hanc limitationem, quando
vſufructuarius grauatur alimenta præſta
rè de vſufructu, vel de bonis ad vtendum
relictis, aliàs ſi ſimpliciter forent alimẽ-
ta † ab eo relicta, teneretur legatarij hæ- 23
res illa præſtare finito vſufructu, ita de-
clarat Alexã. d. l. 1. num. 3. ceſſat enim hoc
caſu ratio ſupra conſiderata, quòd onus
rei iniunctum extinguatur cum ipſa re, i-
mo cum ſit iniunctum perſonæ tranſit ad
hæredem vſufructuarij, & hoc caſu non
eſt curandum quòd onus alimentorum
forte excedat commodum vſusfructus, 24
quia acceptans † legatum, tenẽtur ſubire
onus adiunctum, l. cum ab vno, in princi.
ff. de leg. 1. l. qui tutelam. ff. de teſtamẽ. tu-
te. c. officij, de teſtamen. etiam ſi onus ex-
cedat † valorem legati, Caſtr. & Alexã. in 25
l. ſi cum dotem, §. ſi pater. ff. ſolut. matri-
mon. Deci. in conſil. 425. nume. 8. Ruyn. in
conſil. 79. in princip. volum. 2. Natta in
conſil. 186. numer. 1. Crauett. in conſil. 174.
nume. 9.

Fortè etiam dici poſſet, quòd vſufru-
ctuarius non teneatur ad alimenta finito
vſufructu, quamuis alimenta ex teſtato-
ris diſpoſitione nõ ſint præſtanda de fru-
ctibus prædiorum relictorum ad vtendũ,
quia teſtator videtur vſufructuarium gra
uare tamquam legatarium, vt verba in- 26
telliguntur, ſecundum ſubiectam † ma-
teriam. Alexan. in conſ. 26. num. 6. volum.
5. D. Becius conſil. 101. num. 40. vbi autem
ceſſat qualitas legatarij, ceſſare debet
grauamen, per ea quæ ponit Bald. in l. ex

 facto,

facto, colum. 2.ff.de vulg.& pup.per quē
infert Felyn.in conſil. 25.num.23.& ſequ.
27 quod promiſſiones factæ † emphyteutæ
de non expellendo, intelligi debent, qua
tenus durat emphyteuta, & quatenus ſol
uit canonem: aliàs ſi per defectum ſolu-
tionis finiatur emphyteuſis ceſſat pactū
ſeu promiſſio. facit quod voluit Socin.
in conſil.34.in fin.volum.3. Abb.in c.veri-
tatis, num.2.de iureiur.Boſſ.in ſua praxi,
in titu.de princip.nume.344. Augetur ar-
gumentum, quia onus alendi eſt annu-
um, & incipit deberi ſingulo quoque an-
no, propterea non eſſet inconueniens
quòd finito vſufructu finiretur præſtatio
alimentorum; non decido tamen, ſed
ſufficiat difficultatem excitaſſe, vt meli-
us poſſit ab alijs conſiderari.

Intellige ſecundò, prædicta procede-
re, niſi conſtet teſtatorem voluiſſe quòd
alimenta præſtentur ab hærede vſufru-
ctuarij, etiam finito vſufructu, quia tunc
28 ſi modo quod vſufructuarius percepit
poteſt ſufficere ad alimenta, hæres † tene
bitur. ita declarant textus ſupracitati, ex
quo notandum eſt, vt dixi ſupra, quòd ſi
alimenta ſunt de fructibus præſtanda. at-
tenditur an ex eis fructibus tantum fue-
rit perceptum, aliàs vero nō: & ratio eſt
quando aliquid relinquitur præſtandum
de fructibus, id cenſetur ſub conditione
29 † relictum ſi fructus naſcantur, l. ſi debi-
tor, §. veriſimile. ff. de contrah. emptio. in
l. licet, quæſtio. 5. C. loca. Caſtren. in l. ex
conducto. §. ſi vis tempeſtatis, colum. 1. ff.
loca. Abbas in c. propter ſterilitatem, co-
lum. penulti. ff. eod. & dicit Abb. in c. niſi
eſſent, colum. fin. de præben. quòd qui te-
netur dare aliquid de redditibus benefi-
cij, liberatur ab obligatiōe eo ipſo quòd
non poteſt dare de illis redditibus, com-
probat Natta in conſil. 86. num. 1. vbi poſt
Caſtren. & alios infert, quòd propter ſte
rilitatem fit remiſſio beneficiato, ne te-
neatur ad penſionem. quando penſio eſt
conſtituta ſuper fructibus beneficij. Ac-
cedit quòd & ſi vſufructuarius, qui tene-
tur præſtare alimenta, dicatur debitor
generis: tamen quia debitum eſt conſti-
tutum contemplatione fructuum perci-
piendorum ex bonis ad vtēdum relictis,
perinde eſt ac ſi eſſet debitor ſpeciei. † 30
proinde perēpta ſpecie liberatur. l. qui-
dam. §. ſi tibi & l. Titia textores. § fin ff. de
leg. 1. Bart. Caſt. Alexā. & alij in l. quod te,
vbi Dec. num. 15 ff. ſi cer. pet. ſecùs eſt au-
tem quando tenetur in genere alimenta
præſtare, quia tunc non liberatur, & ſi ex
prædijs non percipiat quātum eſt pro ali
mentis neceſſarium.

Limitatur ſecundò, vt non procedat
quando alimenta debentur loco legiti-
mæ: illa enim tranſmittūtur ad hæredes,
† & non finiuntur morte, ita tenet Rode. 31
in l. quoniam in prioribus, in 2. limitat.
num. 12. ver. infero etiam aliam, C. de in-
offic. teſtam. vbi monetur, quia alimenta
loco legitimæ relicta regulari debent e-
iſdem regulis, quibus legitima, tum rati-
one ſubrogationis. † l. ſi eum. §. qui iniu- 32
riarum. ff. ſi quis cautio. tum etiam quia
non bene ſuccederēt legitimæ, ſi nō trāſ-
mitterentur, vti tranſmittitur legitima,
& ibi reprehendit Bald. qui in d. l. 1. §. ius
naturale, in fin. ff. de iuſti. & iure, dicebat
alimenta quæ debentur filiæ à ſtatuto ex-
cluſæ non tranſmitti ad hæredes, & idem
probauit Ioan. Lup. in d. c. per veſtras, in
3. notab. §. 24. num. 7. & ſequ. de donat. in-
ter vir. & vxo. vbi ait quòd per hanc rati-
onem dictum Baldi in loco prææallegato
non eſt ſine ſcrupulo, quia legitima eſt
patrimonium filij, & tranſmiſſibilis ad
hæredes, ergo illud quoque ad hæredes
tranſmittetur, quod pro alimentis aſſig-
natur, relinquit tamen cogitandum, &
prædicti duo loquuntur in alimētis quæ
debentur filio in conſtitutione maiora-
tus, cum eis tranſit Dida. in epito. de ſpō
ſal. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 15. & nouiſſimè
idem in maioratu tenet Ludou. Molin.
de primogen. Hiſpan. l. 2. c. 15. nume. 10. v-
bi dicit id eſſe regulare, quandocumque
alimenta ſubrogantur loco legitimæ, al-
legat Cyn. Aret. & alios, qui loquuntur
in dote, & in terminis omnino diuerſis,
quin etiam Cuccus in tracta. de legitim.
§. incipien. poteſt præterea non ab re, nu-
me. 5.

me.5.& ſequ.tenet.alimenta quæ filiæ ex-
cluſæ, vel alijs loco legitimæ debentur,
tranſire ad hæredes.

Contrariam tamen partem in alimen-
33 tis ſecundogeniti tenuit † gloſſ. & Iſern.
in conſti. regni Neap.incip .Comitibus.
vult enim,quòd alimenta, ſeu vt ibi dici
tur,vita militia, ad hæredes nõ tranſmit-
tatur per ſecundogenitum, ſed cum illi-
us morte extinguatur, & idipſum pla-
cuit Afflicto in deciſ.252. num.5.& ſeq.v-
bi de plano ſequitur, idem tenuit Tyraq.
in d.tract.de iure primogen.quæſt.74.nu-
me.2. mirumque eſt quod neque Tyraqu.
meminerit de Roder. & alijs, neque Mo-
lina de Afflicto, & Tyraqu.ſi alimenta in
prædictis caſibus ſuccederent loco legi-
timæ. ſecunda hæc pars poſſet eſſe dubi-
tabilis, ſed mihi hæc vltima magis pla-
cet quòd non ſuccedant loco legitimæ:
aliud enim eſt quòd legitima compenſa-
tur cum alimentis,aliud verò quod loco
legitimæ dentur alimenta,& quando ſta-
tutum excludit filiam, vel primogenitũ,
& mandat ali, non ideo infertur quod a
limenta ſuccedant loco legitimæ, imo ſi
dicerentur ſubrogata loco legitimæ, idẽ
crederem, quia non aſſumunt naturam
legitimæ, ſed ſicuti debebatur legitima,
debentur alimenta, & regula,ſubrogato
34 rum, non habet locum, quãdo fit ad rem
† diuerſæ naturæ.l.ſi in fundo.§.ſi fundus.
ff.de iure dot.Bartol.in l.pater filium,co
lum.penulti. verſ.non obſtat quod ius a-
gendi.ff.de iniuſto.rup.teſtamẽ.Socin.in
c.veniens,num.15.de accuſat. Soci.Iun.in
conſi.24.num.22.vol.3.Rube.in l.pen §.ad
crimen,num.186.ff.de publ. iudic. Caph.
in conſi.20. nu.14. at diuerſa eſt alimento
rum natura à natura legitimæ, quia ipſa
non tranſmittuntur,quod ſecus eſt in le-
gitima & Roder. mouetur falſa ratione,
quia dicit quòd legitima non poteſt in
totum tolli, cuius contrarium tenent
Doctores communiter, imo ſi ponamus
poſſe tolli in partem, vtique in partem
facta conuentione legitimæ in alimenta,
erit in tantum ſublata, vel diminuta le-
gitima,quanto minus in alimentis repe-
ritur, quam eſſet in legitima, atque ita
diminutio erit facta,& in quantitate, &
in tempore: valet enim argumentum de
re † ad tempus, l.miles ita,§.& quia dixi- 35
mus. vbi Bartol.& Doctores. ff. de milit.
teſtamen. cum alijs apud Euerar. loco 35.
in princip.& non dicitur minus ſoluere,
qui tardius † ſoluit §.plus autem. Inſtitu. 36
de actio. & quando vnum debitum con-
uertitur in alterum,tunc primum extin-
guitur,& ſecũdum non aſſumit illius na-
turam,vt † ponunt Bart.& alij in l. ſingu- 37
laria,in fi.ff.ſi cer.pet. & debitum iure na
turæ conuertitur in alimenta, ideo legi-
timæ debitum extinguitur, & alimenta
non aſſumunt naturam legitimæ, facit
quia videtur debitum legitimæ nouatũ
per debitum alimentorum, ideo priuile
gia primæ actionis non cenſentur repeti
ta † in actione nouante, vt voluerunt 38
Dyn.Bartol. & alij in l.aliam. ff. de noua-
tio. Ange.in conſil.31.num.7.non eſt ergo
mirum quòd non tranſmittantur ad hæ-
redes alimenta ijs debita, quibus debeba-
tur legitima cum fauor, qui legitimæ de
bebatur, ſublatus fuerit cum ipſa legiti-
ma,& cum ea extinctus,ita vt non potue-
rit reuiuiſcere,vide tamen Tyraq. de pri
mogen.q.75.nu.5. vſque ad finem.

Tertio intellige in alimentis, quæ de-
bentur pro tempore poſt mortem alimẽ-
tarij: ea enim quæ debebantur dum viue-
ret,tranſmittuntur ad hæredes, † & pote- 39
runt hæredes alimentarij petere à debi-
tore l.libertis ouos.§.1.ff.de alim.& ciba.
leg.l.vti frui.§.fi.ff.ſi vſusfr.pet.l.fructus.
in fin.cum l.ſequ.ff.de rei vendic.l.qui v-
ſumfructum.§.fin.l.quæſitum,& l. defun-
cta ff. de vſufruct. & dicit Alex.in conſil.
18.nu.17. vol.5.quod etſi alimenta ex par-
te eius cui debentur, non tranſeant ad hæ
redes,tamẽ ex parte debitoris obligatio
tranſit ad hæredes Gigas de penſio. q.52.
num.9.verſ.quarto moueor,vbi infert ad
penſiones eccleſiaſticas, & dicit ea pro
tempore,quo penſionarius vixit, tranſ-
mitti ad hæredes, allegat Pau.de Citadi.
in tracta.penſion.q.8.in verſic. primo ec-
cleſiaſtica penſio, mouetur, quia penſio

pro

[illegible]
pro alimentis augeatur, ergo aſſumit
eorum naturam. item quod petantur ali-
menta præterita, voluit Corne. in conſil.
212. col. 2. verſ. & licet maritus. vol. 3. Aſc.
in tracta. de patr. poteſta. effectu 17. nu. 62.
vbi multos allegat, qui tamen non dicũt,
ſecundum eum, & multi alij, quos paulo
infra citabo.

Hæc limitatio eſt plana, quando alimẽ
40 ta debentur iure actionis, quia ſi non fue-
runt præſtita † à debitore, peti poſſunt
pro tempore præterito, vt eſt tex. in l. de
alimentis, vbi omnes Doctores. C. de trã-
ſact. & dicit ibi Bal. eſſe notandum, quòd
ille cui debentur alimenta, licèt aluerit
ſeipſum, nihilominus petere poteſt ab
obligato, qui eum tenebatur alere, Bart.
in l. libertis quos. §. 1. ff. de alimen. & ciba.
lega. vbi dicit, illum text. locum habere
in alimentis debitis ex teſtamento, Bart.
in conſil. 111. numer. 7. volum. 1. vbi loqui-
tur in alimentis relictis in teſtamento,
Bald. in conſi. 481. num. 5. volu. 4. vbi quo-
que in legato, Rom. in conſi. 458. in princ.
vbi pariter in legato, Barto. qui loquitur
in legato, in l. ſolent, num. 9. ff. de alimen.
& cibar. lega. Bald. conſi. 59. num. 4. vol. 4.
Corne. conſil. 286. in princi. vol. 3. & dicit
Felyn. in c. ex parte, in fin. de accuſatio.
quòd vbi debentur iure actiõis, peti poſ-
ſunt pro tempore præterito, & ſubdit de
hoc eſſe caſum in l. de alimentis, C. de trã
ſactio. Ruyn. in conſ. 36. num. 13. vol. 3. Put-
pur. in l. 1. num. 127. ff. de iuriſd. om. iud. a-
lios plures citat Tyraqu. de primogen. q.
75. num. 3. verſ. quod autem. vt hanc com-
munem eſſe ſententiam ait Menoch. in
conſi. 8. nume. 22. verſi. non obſtant nunc,
Natta in conſi. 382. nume. 3. Cordub. in l. ſi
quis à liberis. §. ſi quis ex his, nume. 40. ff.
de lib. agnoſcen. vel alen. Borgnin. in tra-
cta. de vſufruct. mulie. reli. num. 169. Aſca.
Clemẽ. in tracta. de patr. poteſt. effectu 12.
num. 564.

Et procedit, etiam ſi fuiſſent relicta
ſub conditione morandi cum filijs, quia
41 ſi non ſtatur † per legatarium quominus
ea perceperit, vel cum filijs habitauerit,
conſequetur præteriti temporis alimen
ta, vt declarat Ruyn. in conſil. 36. num. 13.
volu. 5. vbi allegat l. ſi quis ita, & l. illis li-
bertis, ff. de condit. & demonſt. l. Mæuia.
§. fin. ff. de annu. lega. eandem probauit
ſententiam Natta in conſilio 387. num. 3.
& ſeq.

Infertur etiam ex hoc, quòd ſi alicui
relictum ſit aliquid pro ſuis neceſſitati-
bus, quæ verba important alimenta, is
poterit conſequi † alimenta etiam ſi nul- 42
la ſubſit neceſſitas, vt poſt Bald. declarat
Corn. in conſil. 187. colum. pen. verſic. his
tamen non obſtantibus, volum. 3. & eum
ſequitur Simon de Pret. in tract. de inter-
pretat. vltim. volunt. libr. 4. dubitatio. 8.
nu. 91. folio mihi 399. vbi citat etiam An-
char. inter conſilia Calder. quia illa di-
ctio, pro, non importat cauſam finalem,
ſed impulſiuam, & non importat condi-
tionem, ſed modum, quod eſt notandum
pro ijs, quæ dixi in titu. quando cauſæ re-
lic. alimen. vbi dixi, quòd alimenta vidẽ-
tur relicta, quando aliquid legatur pro
neceſſitatibus.

Sed quando alimenta debentur ſolum
officio iudicis, tunc præteriti temporis
ratio † non habetur, & qui habuit aliun- 43
de, vel ex ſui induſtria, vel erogatione a-
liorum, petere ea non poteſt, ita diſtin-
guit Barto. in l. libertis quos. §. 1. num. 3. ff.
de alimen. & cibar. lega. vbi loquendo in
patre, dicit quod ſi filius ſe ſuis operis a-
limẽtauit, vel fuit ſibi donatum aliquid
à tertio, non agit contra patrem pro ali-
mentis præteriti temporis, quia pater te-
netur ſolum quando filius non habet ali-
unde. l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff.
de lib. agnoſcen. Alexã. in l. de alimentis,
in princi. C. de tranſac. vbi Dec. num. 5. al-
legat Bart. Roman. & Alexã. idem voluit
Curt. ibi, in repet. nu. 14. ideo Rot. in dec.
305. monachus profeſſus, in nouis, dicit
quod etſi monachus poſſit alimenta pe-
tere ab Abbate, tamen non poteſt petere
præterita alimenta, ſed ſolum pro futu-
ro tempore: mouetur tamen ex regula,
dolo facis, quæ ſtatim es reſtituturus, nõ
per rationem prædictam, quod alimenta
debeantur ſolum officio iudicis, & illam
ſequi-

ſequitur Anan.in c.ex parte, num.3.verſi.
verum autem poſite,de accuſatio.Felin.i-
bi in fin.verſi.item nota quod.vbi allegat
quoque Imol.in c.dilectus, de reſcri.ea
dem ratione dicit Deci. in c.Epiſcopus,
de præbẽd. quod & ſi epiſcopus teneatur
alere eum, quem ordinauit ſi non habet
aliunde, tamen ſi ille ex arte vel operis.
vel aliter ſe aluit, non poterit petere ab
epiſcopo alimenta præteriti temporis
Prædictam autem generalem regulam, ꝙ
alimenta officio iudicis debita non pe-
tantur pro tempore præterito,tenuit Fe-
lin.in d.c.ex parte.in fi. vbi allegat Bal.in
d.l.de alimentis,qui tamen mihi non di-
cit,Socin.Iun.in conſi.8.nu.13.vol.3.hanc
partem tenuit Alexand. in conſil.72.nu.
8.volum.5.vbi loquitur in filio,in mona-
cho,& alijs,idem in conſ.88.num.20.vol.
6.Caph.in conſil.280.nu.43.Rota Bonon.
deciſ.89.num.5. in fi.verſic.item alimen-
ta,Caualca.de tutor.& curato.nume.241.
verſicul.quando alimenta debentur, vbi
multos allegat, Aſcan.d.tract.de patr.
poteſta.effec.17.nume.24. vbi dicit quòd
ideo pater qui non alit filium, ſi non ha-
bet pro ſe, non cogitur eidem præteriti
temporis alimenta ſoluere deueniens ad
pinguiorem fortunam, quia numquam
debentur pro tempore præterito, & pa-
ter paupertate excuſatus à principio, nõ
obligatur ex poſt facto.

Hinc infert Alexan. in conſ.48.num.1.
ver.& verũ illa taliæ,vol.3.quod filia cui à
ſtatuto ob excluſionnem debetur dos, &
44 interim alimenta,† non poterit illa pete
re pro præterito tempore, ſi habuit aliũ-
de,dicens idem eſſe pro tempore quo ſte
tit nupta, quia potuit ali à marito, idem
Alexan.in conſil.27.num.2.volum.4.dicit
quòd vidua, quæ intra annum luctus non
45 petijt alimenta, † non poteſt lapſo anno
illa petere pro tempore præterito,& an-
te eum id in vidua tenuit Caſtrẽſ.in l.di-
uortio,in princ.num.6.ff.ſoluto matrim.
vbi vult, quòd non debeantur alimenta
pro tempore præterito, ſi non petijt, A-
lexan.ibi nume.19.vbi Iaſ.nume.21.idem
in vidua voluit Alexan.in l.de alimentis,
C.de tranſac. vbi ſaluat Bald. ibi contra-
rium tenentem, vt procedat quando ac-
cepiſſet mutuo pecuniam,de quo dicam
infra,ſequitur Dec.num. 6.& Curt.in re-
petit.num.14.Felyn.in d.c. ex parte,in fi.
verſ.& ideo infert, idem voluit Alexan.
in conſil.72.num.8. volum.5. Capic.deci.
24.num.9.

Contrariam tamen ſententiam proba-
uit Bald.in d.l.de alimentis,in fine, dicẽs
quòd vidua,quę intra annum luctus aluit
ſeipſam,petit alimenta ab hæredibus vi-
ri pro eo tempore, & cum eo tranſire vi-
di Deci.ibi numer. 6. in fine, dum inquit
quòd videtur generaliter verum, vidu-
am alendam eſſe intra annum luctus, eti-
am ſi habeat aliunde, & tranſit Cordub.
in d.l.ſi quis à liberis, §.ſi quis ex his,nu-
me.135. & ſequ. ff.de liber.agnoſc.reſolu-
tio tamen huius quæſtionis pendet ab eo
articulo,an officio iudicis viduæ debeã-
tur alimenta intra annum luctus, de qua
tractabimus in titul. quomodo alimenta
petantur.

Sed vbi,vt ſe alat quis coactus fuit mu-
tuo capere pecuniam, vel contrahere æs
alienum, & ſe obligare,tunc licèt habe-
ret officium iudicis,poteſt † pro alimen 46
tis pręteriti temporis agere,Bartol.in d.
l.libertis quos.§.1.num.3.ff.de alim.& ci-
ba.lega. vbi tamen dicit quod actio da-
tur non ipſi alimentario, ſed ei qui mu-
tuam dedit pecuniam, per l.fin.ff.de in
rem verſo.idem voluit Alexan. in d. l.de
alimentis,C.de tranſactio.poſt Caſtrẽ.in
d.l.diuortio,in princi.num.6.qui loqui-
tur in muliere † vidua, Deci.d.l.de ali 47
mentis,nu.6.ver.ſaluari tamen poteſt, &
Caſtr.loco prędicto,vbi inquit menti te-
nendum tamquam quotidianum, quòd
mulies euenit de facto, Curt.in repe.d.l.
de alimentis, vbi dicit hanc eſſe cautelã
ſingularem,per quam petet vidua alimẽ-
ta præterita,ſi interpellabit hæredes ma-
riti,exinde mutuo pecuniam capiat, Ale
xã.in d.conſ.72.nu.8.in 5.vol.conſ.48.nu.
1.in fi.vol.3.eandem limitationem ſequi-
tur Ioan.de Anan.in d.c.ex parte,numer.
3.in fin.de accuſatio. vbi infert ad mona-

48 chum, qui & ſi ſecundum ſupradicta † nó
petat præteriti temporis alimenta ab Ab
bate: tamen fallit, quando mutuo acce-
piſſet pecuniam, cum eo tranſit ibi Fely.
in fi. verſ. item nota quod monachus, Af
flict. in deciſ. o. numer. 4. qui generaliter
loquitur, quando alimenta debentur of
ficio Iudicis, Deci. in c. epiſcopus, in fi-
ne, de præben. vbi infert ad clericum or-
49 dinatum, † qui ab epiſcopo ordinante,
conſequitur præteriti temporis alimen-
ta, ſi epiſcopus fuit in mora ſoluendi, &
ipſe alij ſe obligauit, Bero. in cóſi. 178. nu.
19. volum. 1. vbi tamen ſequendo Barto. in
d. l. libertis quos. §. 1. inquit, actionem da-
ri non alimẽtario, ſed illis creditoribus
qui mutuo dederunt, Arer. in d. c. ex par-
te, num. 13. Duen. in reg. 2-o. ampl. 4. vbi di
50 cit generale eſſe in filio, † qui vt ſe alat ſe
fecit debitorem alterius. Aſca. Clemen.
in tracta. de patr. poteſt. effec. 17. num. 24.
vbi infert quod ſi pater inops erat, quan-
do filius indigebat, & filius pro ſe alendo
51 mutuam accepit pecuniam, tenebitur †
pater ſoluere illi creditori ſi deuenit ad
pinguiorem fortunam: hæc igitur decla
ratio communis eſt, quod is cui non acti
onis iure, ſed iudicis officio debentur a-
limenta, contrahat æs alienum pro ſe a-
lendo, dabitur actio pro alimentis præ-
teritis.

Hic tamen duo videnda ſunt, primũ,
an ipſi alimentario detur actio, an veró
illi qui pecuniam mutuo dedit; Secun-
dum eſt, an filius qui patre egente obli-
gauit ſe alij poſſit pro alimentis præte-
riti temporis patrem effectum diuitem
moleſtare. & video ex prædictis vtrumq;
caſum eſſe deciſum: primum ſcilicet,
52 quòd filius ſeu alimentarius † non agat,
ſecundùm Bar. in d. l. libertis quos. §. 1. Be-
ro. d. conſil. 1-8. nume. 19. ſecundum veró,
quod pater teneatur. ego verò, ſi liberũm
cuique eſt votum ſuum, contrariam in v-
troque caſu amplector ſententiã & quo-
ad primum teneo dari alimentario acti-
onem contra debitorem, qui fuit in mo-
ra; officium enim iudicis datur, quando
53 cunque † ſuggerit æquitas, l. planè, & l. fi.
ff. de petit. hæred. Socin. Iun. in conſil. 52.
num. 1. volu. 2. Narta in conſil. 534. num. 6.
Rol. in conſi. 1. num. 55. volu. 1. & officium
iudicis habet † matrẽ æquitatem, l. Quin 54
tus, § Pomponius, ff. de alim. lega. Signo.
in conſi. 100. num. 3. in fin. & prouenit ex
mera æquitate, vt per Bald. in l. fin. §. ſed
cum. nume. .C. de furt. at nonne ſuggerit
æquitas quod alimenta præterita per e-
um petantur, qui cum à ſuo debitore cõ-
ſequi ea non potuerit in tempore, neceſ-
ſe habuit vt ſe à morte redimeret, alij ſe
obligare? Præterea hic alimentarius,
qui eſt omni actione deſtitutus, non ne
officio iudicis iuuandus eſt, quòd ei dari
† ſolet cui non alia actione poteſt eſſe 55
ſuccurſum? gloſſ. in l. & ideò. §. fin. ff. de
cond. furt. Bald. d. l. fin. §. ſed cum. nume. 1.
Roland. d. conſ. 1. num. 55. & deciſ. Pedem.
40. num. 7. non nego quin mutuans poſ-
ſit agere, l. fin. ff. de in rem verſo, vt etiam
voluit Bartol. in d. l. libertus. §. 1. ſed quid
ſi nolit agere, ſed velit conuenire eum,
cui credidit & cuius fidem eſt ſequutus?
Quid item ſi taceat, alimentarius veró
appetat ſe ab illius obligationis nexu li-
berare, nonne licebit ipſi filio, vel alij
creditori ex cauſa alimentorum agere?
ſua certè intereſt habere precium, quo
poſſit adueniente die ſoluere ei à quo
mutuo habuit, argumento l. minus. ff. de
regu. iur. & l. ſi debitor. in fin. ff. de furt. §.
furti autem. Inſtitu. de obliga. quæ ex de-
licto naſcun. facit quod voluit Tyraq. de
retract. conſang. §. 1. glo 18. num. 32. & ſeq.
vbi dicit quòd emptor, † qui ex forma ſta 56
tuti cogitur reuendere poteſt à retrahẽ-
te conſequi integrum precium, licèt ip-
ſe venditori ſolum partem ſoluerit, alle
gat Cæpol. cauſarum ciuilium conſil. 46.
colum. 2. & licèt ipſe contrarium teneat
eo quod reuendendo ex neceſſitate ſta-
tuti liberetur: tamen vbi actus non eſt
neceſſarius, tranſit cum ſententia Cæpol-
læ. poterit etiam agere filius † vt libere- 57
tur per patrem vel debitorem, & præſer-
uetur indemnis pro eo debito quod ra-
tione alimentorum contraxit, atque ita
tripitici iure debitor ex cauſa alimento-

rum

rum conueniri poterit, primum à creditore, qui mutuo dedit: ſecundo ab ipſo
alimentario, vt ſibi ſoluatur, quod ipſe
alij promittit; tertio ab eodem, vt releuet ab ea obligatione, quam contraxit,
58 vt ſe aleret. damnum enim † dediſſe videtur, qui damni cauſam dat, c. damnum,
de reg. iur. in 6. & hoc modo agit tamquã
ad intereſſe, quod paſſus eſt per moram
ſui debitoris, & cuique datur actio ad id,
59 quod † ſua intereſt, l. vnica, C. de ſenten.
quæ pro eo quod inter. l. vinũ & l. quod
te. ff. ſi cert. petat. Quod verò attinet ad
ſecundum, teneo quod pater qui non tenebatur, eo quod non habebat, non teneatur quando deuenit ad meliorem fortunam: quia obligatio ceſſet, ex quo non
eſt ſoluendo, non poteſt oriri, poſtquam
factus eſt diues: nam quando eſt diues,
iam filius habuerat alimenta aliunde, &
60 quod initio non valet, † tractu temporis
non conualeſcit. l. quod initio. ff. de reg.
iur. & conſiderari debet qualitas temporis, in quo filius indiguit alimentis, vt cognoſcamus ſi pater tenetur: at quando
filius indigebat, pater egenus non tenebatur, ergo ſuperuenientes diuitiæ non
inducunt obligationem; videmus enim
61 quod ius † ſuperueniens non prodeſt actori, l. non poteſt videri, vbi Barto. Caſtrenſ. & alij, ff. de iudic. Pet. Cyn. Bald. &
alij in l. penul. C. de alie. iudi. mutan. cau.
fac. Socin. in conſil. 2. articul. 10 quæſt. 10.
num. 59. in conſi. 16. num. 5. volum. 4. Alexand. in conſil. 85. numer. 6. volum. 7. Cæphal. in conſil. 112. nume. 7. & tempus non
62 eſt modus † inducendæ obligationis. l. 2.
§. ex his. ff. de verb. oblig. & filius non poteſt dicere, quòd accipiendo mutuũ geſſerit vtile negocium pro patre, qui nõ tenebatur alere, ſtante paupertate, pro quo
facit quod voluit Alexã. in l. in quartam,
colum. fin. verſ. dum tamen dixi. ff. ad leg.
Falcid. vbi ait, quod & ſi auus dotando
63 neptem, videatur ſoluere debitum filij, †
atque ideo ea dos imputetur filio in legitimam, tamen fallit, quando filius erat
pauper, quia ex tunc non tenebatur ſuam filiam dotare, auus dotando neptẽ videtur proprium debitum exoluiſſe, ſequitur ibi Ruyn. num. 61. & Herculan. colum. 45. verſ. item d. opinio. ſequitur Picus nume. 246. Alc. in conſil. 17. colum. fin. verſic. ad ſeptimum, Corue. in conſil. 34.
lib. 4. volum. 4. & Natta in conſil. 364. numer. 6. ita in propoſito, cum pater inops
tempore quo filius indigebat, non teneretur, non poteſt dici quod filius accipiendo mutuam pecuniam in alimenta obligauit patrem. Accedat quod ſicuti obligatio ſemel extincta non reſurgit, † nec 64
reuiuiſcit, l. eius qui. §. fin. ff. de iure fiſci.
gl. in l. ſi cum quis. §. fin. ff. de furt. & in l.
qui res. §. aream. ff. de ſolut. Tyraqu. in l. ſi
vnquam. in verſ. ſuſceperit liberos, num.
191. in fi. C. de reuoc. donat. ita ea, quæ non
eſt nata, non debet inſurgere ex poſt facto re non integra: quod enim ſemel legitimè † conſtitutum eſt, non mutatur ex 65
ſuperueniente caſu. c. factum legitimè,
de reg. iur. in 6. l. in ambiguis. §. non eſt nouum. ff. eod. titu. & quod obligatio retrahatur in aliud præcedens tempus, eſt per
fictionem, vt per Doctores in l. ſi is qui
pro emptore. ff. de vſuca. fictio autem nõ
præſumitur, nec eſt paſſim inducenda, vt
ibi dicitur, & tunc ſuperuenientibus diuitijs reſurgit debitoris obligatio, quando debitum erat formatũ in perſona debitoris, ſed ſuſpenſa exactio ob paupertatem, vt dicimus de his, qui tenentur ſolum in quantum facere poſſunt, & in debitore qui ceſſit bonis; at vbi debitum
nunquam fuit formatum, non formatur
de nouo eo quod is factus fuerit diues, &
quando ſuperuenere diuitię, iam non extabat in filio indigentia, ſed ceſſauerat,
& non eſt locus † fictioni quando vnum 66
defecit ex duobus extremis, Doctores in
d. l. ſi is qui pro emptore. ſtat ergo in vtroque caſu firma deciſio contra prædictos Doctores: conſidera ergo, vtram eligat ſententiam.

Quod item dictum eſt, alimenta præteriti temporis non ei deberi cui ſolum iudicis officium competit, declaratur alio modo, vt ſcilicet non procedat quando debẽtur nõ ſolo iure ſanguinis, ſed ratio-

ne operarum, & ſeruitij, vel contemplatione alterius rei, puta dotis, vel aliter; tunc enim alimenta præterita † peti poſſunt, ita declarat Bartol. in d.l. libertis quos. §.·. in fin. ff. de alim. & cibar. lega. vbi loquendo in vxore, cui vir alimenta præſtare tenetur propter ſeruitia, dicit quod ſi fuit in ſeruitijs viri, conſequitur præteriti temporis alimenta, & idem eſt quando culpa viri non fuit in ſeruitijs, quia per eam non ſtetit, eam quoque diſtinctionem tenuit Bero. in conſil. 52. nu. 18. volum. 2. vbi idem dicit, quando alimẽta debentur contemplatione dotis, & dicit quod pater duplici iure tenetur filiũ, nurum, & nepotes alere: primo iure ſanguinis ſecundo propter dotem. & licèt quoad ius ſanguinis teneatur præſtare alimenta præterita, tamen conueniri poteſt pro his, quæ tenetur præſtare cõtemplatione dotis. & infert ideo notabile, quòd pater, qui penes ſe retinuit dotes † nurus, tenetur ad vſuras, ſeu alimẽta præteriti temporis erga filium, qui ſeorſum à patre habitando ſolus ſuſtinuit onera matrimonij, & vxorem aluit de proprio, & Beroi ſententia probatur optimè ex deciſione Imol. in l. ſi cum dotem. §. tráſgrediamur, in fi. ff. ſolu. matrimo. vbi ait quod pater qui retinuit penes ſe dotes nurus, † tenetur illius fructus reſtituere filio qui ſine culpa ſeorſum habitauit, & ſuſtinuit onera matrimonij. eumque ſequuntur Alex. Bald. Nou. Campeg. & alij, quos citat D. Becius in conſil. 43. in 1. dub. per totum. & iſto caſu poſſet verificari opinio Baldi in d.l. de alimẽtis, quæ vult quod vidua quæ ſeipſam aluit intra annum luctus, poſſit poſt annum præteriti temporis alimenta petere, quia eo caſu alimenta non ſola ratione ſanguinis debentur, ſed contemplatione dotis, cuius fructus percepere dui ante luctu hęredes mariti.

67

68

69

Circa tamen præ lictam diſtinctionem aduerte, quia etſi maritus vxori teneatur alimenta præſtare, quæ in ſuis ſeruitijs verſatur, vt dixi ſupra .u titulo, quibus debeantur alimen. & in titul. ex quib. cauſ. alimen. deneg. poſſ. tamen ea ſeruitia non ſunt tantæ virtutis, & efficaciæ, vt inducant ius præterita alimenta petẽdi, & notata per Cyn. & alios in l. quod in vxorem. C. de neg. geſt. non dicunt quòd vxor poſſit alimenta petere pro tempore præterito, nec id dicitur in §. fin autẽ in ſæuiſſimo, quæ iura allegátur per Bar. in d.l. libertis. §. 1. ſed Doctores prædicti volunt quod vxor ſit alenda a viro, cui fuit in obſequijs, de præterito autem nõ loquuntur.

Declaratur quoque quod dictum eſt præteriti temporis alimenta peti nõ poſſe, cum debeantur officio iudicis, vt procedat quando alimenta debentur à lege, ſecùs eſt ſi debeátur ab homine: quia tunc † licèt officio iudicis petantur, tamen datur exactio pro tempore præterito; ita declarat Deci. in d.l. de alimentis, nume. 6. C. de tranſactio. quia ſecundum eum de legato quod officio iudicis petitur, idẽ eſt quod de ſimplici legato alimentorũ, & hoc eſt notandũ, quia ferè ſemper datur officium iudicis pro legato, vt dicã in tit. quomodo alimenta petantur.

SVMMARIA.

1 *Hæredes mariti non tenentur alere vxorem viduam, ſi dotem ſoluat intra annum luctus.*

2 *Alimenta licèt ei debeantur, cui debetur legitima, tamen fallit quando debitor vellet ſtatim legitimam ſoluere.*

3 *Filia quæ donec detetur ex forma ſtatuti ali debet, non conſequitur alimenta, ſi hæredes pàtris ſtatim dotem offerant.*

QVAESTIO II.

DIXIMVS de alimentis, quæ ſimpliciter relinquuntur, vel promittuntur; ſed ſi contemplatione alicuius rei debeantur, tunc eatenus ſunt præſtanda, quatenus res penes illum remanet, qui ea præſtare tenetur, & non vltra, exempli gratia, hæredes mariti quando dos in pecunia conſiſtit, vel in bonis mobilibus tenentur vxorem alere intra annum luctus, vt per Doctores in

in l.diuortio. ff.ſolu.matrimon.verùm ſi
1 illi velint ſtatim reddere † dotem, liberantur ab onere alendi, atque onus illud finitur cum ipſa rei reſtitutione, ita Bal. in Authen.ei qui iurat, num.39. C.de bonis authorita.iudic.poſſid. Cuman. d.l. diuortio, in princip. vbi Alexand.nume. 21. Socin.in conſil.17.ver.confirmo hanc diſtinctionem, Salicet.in l.vnica.§.fin autem, num.6.C.de rei vxor.actio.& dixi latè in tit. quibus debeantur alimen. dum tractaui de vidua, in 2.princip.limitatio. & per hanc deciſionem dixit Grammat. conſil.145.numer.14. verſic.quartò facit, quòd etſi alendus ſit is, cui debetur legi-
2 tima, tamen liberatur † debitor, ſi offerat legitimam, cuius contemplatione alimenta debentur, facit etiam quod diximus ſuprà in prima limitatione præcedentis concluſionis, quòd vſufructuarius, qui fuit grauatus de vſufructu ſoluere alimenta alij, liberatur finito vſufructu.

Inferri etiam poteſt ſtatutum mandãs filiam dotari,& interim ali, quia ſi hære-
3 des patris velint ſtatim ſoluere dotes, † liberabuntur ab onere alendi, l.Titia, in princip. ff. de annua legat. l. Stichus. §. Titia.ff.de alim.& cib.lega. & ratio prædictorum eſt, quia ceſſante cauſa oneris, ceſſat onus, ſicut ceſſat emolumentum, ceſſante cauſa emolumenti, per iura vulgata. poſſet etiam ex prædicta deciſione inferri ad multas alias deciſiones, quas omitto, quia per ſe quiſque colligere poteſt.

SVMMARIA.

1 *Voluntas teſtatoris eſt lex.*
2 *Alimenta poſſunt relinqui ad tempus certum.*
3 *Fieri poteſt in diem, vel ſub conditione, quidquid poteſt fieri purè.*
4 *Legatum poteſt relinqui in diem, vel ſub conditione.*
5 *Alimentorum legatum factum donec filia nupſerit, extinguitur ſequutis nuptijs.*
6 *Donatio fieri poteſt ad tempus.*
7 *Legatum eſt donatio.*
8 *Legatarius rei ad certum tempus relictæ fideiubere tenetur de reſtituendo rem finito tempore.*
9 *Permiſſum ad tempus, cenſetur poſt tempus prohibitum.*
10 *Temporis limitati vis operatur vt lapſo tempore conceſſum, vel denegatum cenſeatur quod ad tempus fuerat conſtitutum.*
11 *Vxor cui alimenta ſunt relicta, poteſt nihilominus dotes ſuas petere.*
12 *Vxor cui alimenta relinquuntur ita, ne dotes petat, perdit legatum, ſi petit dotes.*
13 *Vxor cui alimenta relicta ſunt ſub onere non petendi dotes, legatum non perdit, ſi dotes recipit à ſponte dante. & ibi de veritate.*
14 *Bart.in l.amplius non peti.ff.rem rat.haber.reprobatur communiter.*
15 *Conditio impleri debet in forma ſpecifica.*
16 *Conditio non poteſt impleri per æquipollent.*
17 *Conditio non deficit, niſi in forma ſpecifica deficia: id, quod ſub conditione poſitum eſt.*
18 *Si, dictio, inducit conditionem.*
19 *Modus dicitur, quando onus iniunctum impleri debet poſt quæſitum emolumentum.*
20 *Conditio quando apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione.*
21 *Legatum relictum ſub modo negatiuo, efficeretur inutile, ſi ſortiretur effectum ſolũ poſt mortem grauati.*
22 *Mutiana cautio præſtatur à legatario, cui onus eſt negatiuè iniunctum.*
23 *Acceptilatio extinguit debitum in totum.*
24 *Acceptilans legatum cenſetur agnoſcere onus, etiam quod excedat legati valorem.*
25 *Vxor cui alimenta relinquuntur, ſi dotes non petierit, non perdit alimenta pro tempore, quo non petijt, licèt ex poſt petierit. vbi vide.*
26 *Compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante.*
27 *Compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt voluntarium, non neceſſarium.*
28 *Implementum oneris iniuncti, vel conditionis appoſitæ, non poteſt diuidi.*
29 *Legatum factum mulieri, ſi perueneris ad viduitatem, locum habet ea facta vidua, licèt ex inde nubat.*

30 *Conditio ſufficit, quod ſemel ſit impleta, quamuis non duret.*

31 *Conditio quæ ſemel defecit, non poteſt amplius impleri.*

32 *Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, deficit relicto filio, licèt is exinde pereat.*

33 *Vxor cui relinquitur, donec ſteterit vidua, vel donec, vel quoad, &c. non reddit fructus perceptos pro tempore præterito.*

34 *Vxor. Paria ſunt quòd inſtituatur ſub conditione: ſi ſeruauerit vitam vidualem, vel dummodò ſeruet vitam vidualem.*

35 *Legatum factum ſub modo, ambulat pari paſſu cum eo, quod factum eſt ſub conditione.*

36 *Debitor interpellatus ſolum extra iudicium, ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis.*

37 *Hæres non excuſatur ab expenſis, quando publicato proceſſu perſeuerauit in lite.*

38 *Vxor cui relictus eſt vſusfructus, ſi ſteterit vidua, & dos cum centum ſcutis, ſi nupſerit, non conſequitur illa ſcuta centum nubendo, ſi à principio elegit vſumfructum.*

39 *Electione ſemel facta, non datur variatio.*

40 *Eligens vnum ex beneficijs incompatibilibus, cenſetur alterum repudiare.*

41 *Gerundium quando iungitur verbo futuri temporis, conditionem ſignificat.*

42 *Gerundium adiectum participio futuri temporis, conditionem ſignificat.*

43 *Gerundium adiectum verbo, vel participio præſentis temporis, importat modum vel qualitatem.*

44 *Vxor cui alimenta relicta ſunt, vel vſusfructus ducendo vitam vidualem, non reſtituit fructus præteriti temporis, ſi poſteà nubet.*

45 *Pars vna declarat aliam.*

46 *Vxor cui alimenta ita relicta ſunt, quòd ſit pro dotibus quitata, non petet dotes, ſi elegit alimenta.*

47 *Mutiana cautio non habet locum in contractibus.*

48 *Mutiana cautio præſtatur, quando alimenta per contractum debentur ſub conditione negatiua.*

QVAESTIO III.

LICET alimentorum legatum, vel
promiſſio regulariter protendatur
ad vitam legatarij, vel ſtipulatoris,
vt dixi in princ. huius partis, tamen ſi à
teſtatore, vel partium conuentione in a-
liud tempus relinquantur, vel promit-
tantur, ſeruabitur expreſſa diſpoſitio, &
alimenta præſtabuntur per tempus ſtatu-
tum, non vltrà, quia voluntas † teſtatoris 1
eſt lex. §. diſponat, in Authen. de nupt. &
quòd alimenta poſſint † relinqui ad tem- 2
pus, eſt textus in l. ſi cum præfinitione, in
princip. ff. quan. dies leg. ced. vbi Bartol.
not. Iaſ. in l. ſi Stichum. §. ſtipulatio, num.
4. ff. de verb. obliga. & quidquid fieri po-
teſt purè, poteſt etiam fieri in diem, † vel 3
ſub conditione, vt in §. emptio, Inſtit. de
emp. & vendi. l. 2. ff. de in diem adiec. §. o-
mnis ſtipulatio, Inſti. de verbor. oblig. &
legata poſſunt ſub conditione, & ad di-
em † relinqui, §. ſub conditione, Inſti. de 4
lega. ideò ſi teſtator relinquat alimenta
filiabus donec nupſerint, extinguitur le-
gatum, quàm primum matrimonio ſunt
collocatæ, † vt inquit Ruin. conſil. 86. nu- 5
me. 3. volum. 2. & ſicuti donatio † fieri po 6
teſt ad tempus, vt l. quoties. C. de donat.
quæ ſub modo, pari modo ſuſtinebitur le
gatum, quod dicitur eſſe donatio, † vt In- 7
ſtit. de lega. in princip. & eſt tex. in l. fin.
vbi Doctores notant, C. de lega. Durant.
de arte teſtan. cau. 5. tit. de hæred. inſt. nu-
mer. 2. & quando legatum continet rem
mobilem, vel immobilem, & fit ad tem-
pus certum, tenetur legatarius fideiube-
re † de reſtituendo non finito tempore, 8
vt inquit tex. in d. l. fin. in fin. vbi Iaſ. num.
7. limitat non procedere, quando eſt re-
lictum filio, vel deſcendenti, poſt Ioan.
Fab. ibi, argu. l. iubemus. §. 1. ff. ad Trebell.
vbi remittitur filijs cauendi neceſſitas,
quæ alijs incumbit, & quòd legatum defi-
ciat finito tempore, in quod fuit relictũ:
facit, quia conceſſum ad tempus, † cenſe- 9
tur poſt tempus prohibitum, ſeu ademp-
tum, l. ſi vnus. §. 1. vbi Bald. ff. de pact. l. Sti-
cho. §. Titius. ff. de ſtatuliber. l. Thais. §.
intra. ff. de fideicommiſſa. liber. & ea eſt
vis temporis limitati, vt poſt tempus † 10
con-

contineat expreſſam abnegationem eius,
quod ad tempus fuit conceſſum, ſecun-
dùm Bald.in. l.edita, eolum. 13. C.de e-
dend. alios multos citat Tyraquel.de re-
tract.conuentiona.§.1.glo.2. num.44. di-
xi in conſ.88.num.7.& ſeq. & multi ſunt
text.qui probant, quòd legatum ad diem
certum, extinguitur lapſo die: ſed res a-
deò clara eſt, vt non egeat demonſtra-
tione.

Infertur ideò, quòd & ſi vxor, cui ali-
menta fuerunt à teſtatore relicta, vel e-
11 tiam vſusfructus, poſſit † præter legatum
conſequi dotes ſuas, ſecundùm Caſtrenſ.
in conſil.224.legatum prædictum, volum.
2.Picus in Authent.præterea, num.60. C.
vnde vir & vxor.& in §.Titia l.Titia, nu-
me.132.ff.de lega.2.Rol.in conſil.74.num.
26.volum.2.& præter eum Crot.in conſil.
67.num.43.Bero.in famil.quæſtio.92. nu-
me.2.& per totam. Natta in conſi.186.nu-
me.8. Bellon.in conſ.31.num.4.Cæpha.in
conſ.184.num.1.tamen ſi teſtator alimen-
12 ta reliquit, ita tamen ne petat † dotes,
tunc vxor petendo dotem perdit legatũ,
vt præſupponit Caſtrenſ.in d.conſil.224.
colum.1.& in l.amplius non peti, num.1.
ff.rem rat.hab, vbi ampliat procedere, e-
tiam ſi extra iudicium mulier petierit
dotes, & ſequuntur omnes Doctores infe
riùs citandi.

13 Hoc autem intelligi debet, niſi mulier
recepiſſet dotes ab hæredibus viri ſpon-
te † ſoluentibus, nulla præcedente peti-
tione, vel inſtantia. Bald.in l.1. C.de leg.
num.11. quia hæres ſoluendo videtur re-
nunciare conditioni appoſitæ in ſuum fa
uorem, & non poteſt imputari mulieri,
quia acceperit à ſponte ſoluente, l.fidei-
commiſſa.§.ſi rem, ver.maximè. ff.de leg.
3.ſequitur Caſtren.in d.l.amplius non pe
ti, num.1.limitans, quando præceſſiſſet
mulieris petitio: ea verò non petente,
vult, quòd tunc capere poſſit ab hæredi-
bus ſponte ſoluentibus, etiam ſi ſe ob-
tuliſſet liberaturam hæredes, & ſubdit
eſſe menti tenendam hanc quæſtionem,
tanquàm quotidianam, Picus in d.§.Ti-
tia, nume.131. vbi tranſit cum Caſtren. &
ſubdit ad euitandam omnem amaritudi-
nem, bonum eſſe, quòd mulier primum
offerat ſe paratam liberare hæredes à pe-
titione dotis, ſequitur Rol.d.conſil.74.
num.28.volum.2.ſed præter eum Iaſ.in d.
l.1.num.8. C.de lega.& hoc modo prædi-
cti Doctores diſtinguunt, & reſoluunt
contra Bartolum in dicta l.amplius non
peti. qui † ſimpliciter dicit, quòd mulier 14
etiam à ſponte dante ſibi præiudicet, ſi
recipiat non petendo. mihi autem vide-
tur fundamentum Barto. inane eſſe: nam
dum dicit deficere conditionem, ſi vxor
recipiat à ſponte dante, hoc eſt falſum,
quia conditio eſt ſtricti iuris, & loqui-
tur de petente, non de recipiente, & con-
ditio ſicuti impleri † debet in forma ſpe 15
cifica, l.Mæuia.§.qui hæredi.ff.de condit.
& demonſtr.nec ſufficit † æquipollens, 16
Alex.in conſ.5.num.3.volum.7. cum alijs
apud D.Becium in conſ.41, nu.27. ita non
dicitur deficere niſi id ipſum eueniat in
ſpecifica forma, quod ſub negatiua † con 17
ditione fuit poſitum, vt contrariorum
eadem ſit diſciplina.

Præterea ex alio ſubuertitur deciſio
Bartoli, quia illa forma legandi alimen-
ta, ſi dotes non petierit, non eſt propriè
conditionalis ſed modalis, nam etſi di-
ctio, † ſi, regulariter inducat conditio- 18
nem, gloſſ.in l.1. vbi Bartol.ff.de condi.&
demonſtrat.D.Becius dicto conſil.41.nu-
me.26.tamen non dicitur conditio, quan
do onus † quòd iniungitur, impleri de- 19
bet poſt emolumentum quæſitũ, ſed tunc
dicitur modus, l.cum tale.§.1. vbi Barto.
ff.de condit.& demonſtrat. Bartol. in l.
quibus diebus.§.Termilius num.1.ff.eod.
tit.ſequitur Caſtrenſ.& Imol.ibi Bald.in
conſil.279.num.5.volum.2. declarat Bero.
in conſil.153.nume.2. volum.3. Crauet.in
conſil.59.num.1. Natta in conſil.373.num.
28. propterea non dicitur deficere con-
ditio, quando recipit à ſponte dante,
& quando conditio apponitur reſoluti-
oni, † tunc actus non eſt conditionalis, 20
ſed purus, reſoluendus tamen eueniente
conditione, gloſſ.in l.ſecunda. ff.de in
diem adiect. Bald.in l.cùm mota, verſic.
ſecun-

ſecundo loco ſoluitur.C.de tranſact.Caſtren.in d.l.quibus diebus.§.qui cum Titio,vbi Socin.Pariſ.in conſil.11. nume.37. volum.1.Natta in conſil.372.num 8.Bero. in conſil.60.num.17.volum.1.Crot.in conſil.138.num.7.ita in propoſito,quando relinquuntur alimenta, ita ne petat dotes mulier pure & ſtatim cõſequitur alimenta.ſed ea amittit, quando petit dotes, & quia illud implementum non habet tempus determinatum,ſed foret expectanda mors grauati, & conſequenter ſi in illud tempus differatur emolumentum legatum efficeretur inutile, † vt declarat Socin.in l.Mutianæ,in princip.ff.de condit. & demonſtrat. Bero.in conſil.29. num.17. volum. 2. ideò inuenta eſt cautio Mutiana,† quæ præſtatur à legatario, cui onus eſt negatiuè iniunctum dicta l.Mutianæ, l.hæres.§.qui poſt.ff. de conditio. & demonſtratio. l.cùm filius, §.qui poſt Mutianam.ff.de legat.2. Auth.cui relictum. C.de indict.vid.tollen.

21

22

Inſurgit tamen difficultas,verùm illa conditio, vel modus non petendi dotes ſuſpendat exactionem dotium vſque in tempus finiti legati alimentorum, ita vt finito legato poſſit mulier petere dotes ſuas, an verò eligendo alimenta perdat dotes, ita vt etiam finito legato alimentorum eas non poſſit petere.& Bartol.in d.l.amplius non peti,num.6.in fin. videtur innuere, quòd mulier nullo tempore poſſit petere dotem,dum dicit,quòd debet offerre ſe paratam liberare hæredes per acceptilationem. † ea enim extinguit debitum in totum, l.1.ff.de acceptilatio. & hoc caſu dos remanet apud hæredes,tamquàm data conditionis implédæ,l.ſi quis omiſſa.ff.ſi quis omiſſ. cauſa teſtamen. & acceptans † legatum, cenſetur illud acceptare cum onere iniuncto, etiamſi onus excedat valorem legati,Caſtren.& Alexand. in l.ſi cùm dotem. §. ſi pater.ff.de conditio.& demonſtra. Ruin. in conſil.79.in princip.volum.2. Crauet. in conſil.174.num.9. Natta in conſil.186. nume.1.& licèt regulariter teſtator non videatur legare animo compenſandi,tamen hæc coniectura ceſſat in præſenti facto, in quo apparet expreſſè, quòd teſtator voluit compenſare præterea, quando alimenta ſimpliciter legantur, non autem per dinumerationem annorum, vel temporum,legatum eſt vnicum & ſemel tantum cedit dies, vt dixi in titul. quando alimenta cenſeantur relicta, in quæſtione, an legatum vſusfructus relictum vxori ſtantibus filijs reſtringatur ad alimenta. ergò eodem modo onus ſemel iniunctum, debet ſemper excludere mulierem à petitione dotis.Contrariam tamen partem tenuit Alber.in Authent. quod locum,in 6.colum.ver.item quæro quæſt. C.ſi muli.ſecund. nupſ. vbi dicit, quòd teſtator videtur voluiſſe differre petitionem, & exactionem dotis per tempus, † quo durat præſtatio alimentorum, non autem debitum extinguere. & mouetur,quia non videtur animo compenſandi in dubio † legare,l.creditor.ff. de legat.2. præcipuè cùm debitum eſt voluntarium, non † neceſſarium,& prouenit ab homine,non à lege, vt per Doctores in Authen.præterea. C.vnde vir & vxor.eandem ſententiam probauit Ange. Aretin.in tract.de teſtam.in ver.& dotes ſuas non petierit,gloſſ..... vbi dicit hoc non fuiſſe de mente teſtatoris,quòd nunquàm poſſit etiam finito alimentorum legato petere dotes,& reprehendit Bar. d.l.amplius non peti.

23

24

25

26

27

Verùm Picus in d.§.Titia,nume.133.ff. de lega.2. diſtinguit,aut enim teſtator alimenta reliquit ſub conditione,ſi dotes non petierit,& tunc intentio eſt teſtatoris,quòd dotes perdat in totum.& petendo legatum non conſequitur dotem, ſed ea remanet apud hæredes, aut relinquit alimenta. mouetur ex l.fina. C.de indict. vidu.tollend.& in Authen.cui relictum. C.de indict.vidui.tollend. vbi Doctores dicunt,quòd legando teſtator ſub conditione,ſi non nupſerit, videtur prohibuiſſe in perpetuum viduitatem, quando dicit,donec ſtetit vidua, videtur velle, quòd legatum habeat vſquequò nupſerit,& ſubdit Picus, hunc caſum eſſe notandum,

tandum,quia eſt de pane lucrando,& nu
me.135.dicit notandum eſſe,quia per a-
lium hæc materia non reperitur benè ex
planata, & inſtruit Notarios, vt ſciant
verba exprimere ſecundùm mentem te-
ſtatorum. aduerto ergò, quia ex hoc in-
fertur ad aliam quæſtionem, quando te-
ſtator relinquit vſumfructum, ſi vxor
non nupſerit,& vxor per triennium, vel
vltra percepit vſumfructum,deinde trã-
ſit ad ſecunda vota, an eo caſu teneatur
reſtituere fructus perceptos, & ideo pro
declaratione dicit Caſtren.in d.l.final.C.
de indict.vidui.tollend. quòd triplex eſt
forma legati: prima,quando relinqui-
tur ſub conditione, ſi non nupſerit, &
iſta inducit viduitatem, quæ perpetuò
debet ſeruari,& mulier debet in ea perſe
uerare, aliàs ſi aliquo tempore ſteterit
vidua,& poſteà ſecundò nubat, tenetur
reſtituere fructus,quos antè percepit,&
ad hoc eſt text.in §.ſi verò. & in §.ſeq. in
Authen.de nup.& in d.Authent.cui reli-
ctum, & ratio eſt, quia implementum
28 † nõ debet diuidi,vt notatur in l.ſi ſeruus
§.ſi plurium.ff.ſi quis cautio. & in l.ſi cui
fundus.ff.de condit.& demonſtrat.& di-
cit Caſtrẽſ.ibi,num.2.quòd ſi legatum eſt
annuum,& legataria nubat, perdit lega-
tum, & reſtituit fructus præcedentium
annorum,& quoad fructus idem eſt,quã-
do relinquitur aliquod prædium ſub ea
conditione,& monet Notarios,ꝙ cautè
cõcipiant verba,quia ſub minimo verbo
conſiſtit magnus effectus. quando verò
29 dixit,ſi peruenerit ad viduitatem,tunc †
conſequitur etiã ſi non perſeueret,ideò
etiam ſi poſt viduitatem nubat, non per-
dit rem, nec reſtituit fructus perceptos,
per tex.ibi in §.fin.quem dicit eſſe ſingu-
larem,cuius vigore ſubdit ſe conſuluiſſe
Venetijs,& illos dominos mutauiſſe pro
poſitum,cùm prius eſſent diuerſę ſenten
tiæ. Comprobatur præter eum ratione:
30 ſufficit enim conditionem † ſemel imple
tam fuiſſe, licèt non duret implementũ,
l.ſi quis hæredum.C.de inſti.& ſubſtit.l.
in ſubſtitutione.ff.de vulg.& pup.l.hære
dibus,in princ.ff.ad Treb.l.quidã teſtam.
in fin.princ.& l.rogo.ff.de fideicom.libe.
Iaſ.Crot.Ruin.Alcia.Neuiza.& alij,quos
citaui in conſ.157.num.20.in 2.volum.vbi
econtrà probaui,quòd ſimiliter cõditio,
quæ ſemel defecit, † non poteſt amplius 31
impleri,l.fina.C.de inſtit.& ſubſtit.ideò
ſubſtitutio,ſi deceſſerit ſine filijs,euane-
ſcit decedente grauato cum filijs, etiam
ſi illi poſt mortem patris † pereant,l.cum 32
vxori.C.quan.dies leg.ced. Old.in conſi.
21.Caſtr.in l.ex facto.§.penult.in fin.ff.ad
Trebel.cum multis apud Rolan.in conſi.
56.num.10.& ſeq.vol.3. tertio verò caſu,
quando dixit teſtator, quòd relinquit v-
ſumfructum,vel alimẽta donec,vel quo-
ad,vel vſquequò ſteterit vidua,vel nup-
ſerit,vel duxerit vitam vidualem,& ho-
neſtam,tunc nubendo perdit quidem le-
gatum pro futuro tempore, ſed non re-
ſtituit fructus præteriti † temporis,& di 33
cit Caſtren. hanc eſſe differentiam inter
dictionem,ſi,& quouſque,quam Notarij
ignorant,& eum in omnibus ſequitur Ia
ſon ibi,nu.30.& ſequen. vbi ait idem vo-
luiſſe Bald.ibi,& ponit Corne.& clarius
Bald.& Imol.in l.cùm filius.§.qui Mutia-
nam.ff.de lega.3. vbi dicit,quòd facto le-
gato per verbum,donec,quouſque, aut
ſimilia, mulier nubendo non tenetur re-
ſtituere fructus ante perceptos, & com-
probat proſequendo omnes tres caſus
prædictos Pariſ.in conſi.95.num.48.& ſe-
quen. latè eam diſtinctionem approbat
Caualcan.de vſufruct.mulie.relict. num.
114.cum pluribus ſequentibus, vbi num.
115.ponit poſt Caſtren.& Iaſ.vbi dicit te-
ſtator,ſi vxor permanebit vidua,an tunc
requiratur perſeuerantia. & nu.117. vult
paria eſſe, quòd teſtator dicat, ſi vitam
ſeruauerit vidualem,vel dummodò ſer-
uet † vitam vidualem, quia dictio, dum- 34
modò, importat modum, ſeu conditio-
nem,& cauſam finalem, ſecundùm Bart.
in l.quibus diebus.§.fina.ver.de dictione
dummodò.ff.de cond.& demon.& ſubdit
legatum factum ſub modo, ambulare pa-
ri paſſu cum eo,† quòd factum ſub eſt ſub 35
conditione.& conſ.119.dicit idem quan-
do vtitur verbo, caſu quo,ita tamẽ,dum

pturæ non oritur aliqua declaratio, pla-
cet mihi ſententia Bald. quæ eſt minus ri-
goroſa, & magis conformatur voluntati
teſtatoris. & primo anno mei Doctora-
tus, vidi magnam litem ſuper eiuſmodi
gerundio, quæ exinde fuit amicabiliter
cõpoſita: concludendũ eſt igitur in prin
cipali quæſtione, quòd vbi teſtator relin
quit alimenta ſub conditione, ſi dotes
non petierit, tunc dotes non tranſmit-
tuntur ad hæredes: & hæc ſententia eſt
indubitata, quando teſtator diceret, re-
46 linquo alimenta cum hoc, quòd ea ſit †
quitata pro dotibus quia tunc non datur
vlterius petitio dotium, vt concludit
Deci. in conſ. 299. num. 13. ver. decima con
cluſio, quia acceptando legatum, cenſe-
tur dotes remiſiſſe, l. vnica. §. pro ſecũdo.
C. de cad. toll. eandem deciſionem ſequi-
tur Caualca. num. 135.

Et quia ſuprà dixi de cautione Mutia-
na, aduerte, quia etſi regulariter cautio
Mutiana non habet locum in contracti-
bus, ſecundùm glo. in l. Mutiana. ff. de con
ditio. & demonſtratio. & in l. 2. C. de pact.
& communem dicit Socin. in l. Murianæ.
ff. de condi. & demonſtra. ſequitur Curt.
Iun. in l. 1. num. 33. C. de pact. vbi Gozadin.
num. 17. in fin. & Zuchar. nume. 178. idem
Curt. Iun. in l. ſiue apud acta, num. 23. & 35.
C. de tranſact. Stella in l. qui Romæ. §. Au-
gerius, num. 75. ff. de verbor. obligatio. ta-
men quando alimenta debentur per con
47 tractum, tunc † cautio Mutiana præſtan-
da eſt de implendo conditionem negati-
uam, quia cum effectus non ſit tranſmiſſi-
bilis ad hæredes, neceſſaria eſt cautio. ita
Bal. in Authent. cui relictum. C. de indic.
viduit. tollen. Ripa in l. ita ſtipulatus, nu-
me. 45. ff. de verbor. oblig. Coſta lib. ſele-
ctar. lectio. cap. 5. num. 4.

SVMMARIA.

1 *Conditionalis actus non habet locum, niſi condi-
tione impleta.*
2 *Conditio. Datum ſub vna conditione, cenſetur
ademptum ſub contraria.*
3 *Conditione deficiente, actus habetur ac ſi factus
non eſſet.*
4 *Conditione etiam tacita deficiente, actus habe-
tur pro non facto.*
5 *Conditio adiecta reſolutioni, facit actum purũ,
ſed reſoluendum ſub conditione.*
6 *Conditio appoſita executioni, non diſpoſitioni,
non efficit actum conditionalem.*
7 *Conditio executioni adiecta, non ſuſpendit a-
ctum.*
8 *Conditio mixta deficiens per caſum, extinguit
legatum.*
9 *Conditio mixta deficiens per caſum fauore ali-
mentorum, habetur pro impleta.*
10 *Conditio dicitur mixta, quando pro parte
pendet à caſu, & pro parte à voluntate alte-
rius.*
11 *Vſusfructus vxori relictus, dummodò mo-
retur cum filijs, debetur, quando propter fi-
liorum mortem mater non poteſt cum filijs mo-
rari.*
12 *Legatum alimentorum matri relictum cum
onere habitandi cum filijs, deficit mortuis fi-
lijs, quando factum eſt eorum contemplati-
one.*
13 *Alimentorum legatum cum onere habitãdi cum
filijs, dicitur factum contemplatione filiorum,
quando ſunt infantes.*
14 *Legatum alimentorum cum onere habitandi
cum filijs, dicitur fauore legatariæ factum,
quando habitatio confertur in eius volunta-
tem.*
15 *Poteſt, verbum, non importat neceſſita-
tem.*
16 *Vxor cui alimenta relinquuntur propter affe-
ctionem, cum onere tamen habitandi cum fi-
lijs, conſequitur alimenta filijs mortuis,
quia cenſentur relicta contemplatione vtriuſ-
que.*
17 *Ordo verborum, deſignat ordinem intelle-
ctus.*
18 *Cauſæ plures, quando concurrunt ad eandem
diſpoſitionem, ceſſante vna, non ceſſant reli-
quæ.*
19 *Sententia fundata ſuper pluribus cauſis, ſuſti-
netur ex cauſa vera, licèt vna extet falſa.*
20 *Actus eo modo reſoluitur, quo fuit in eſſe pro-
ductus.*
21 *Qualitas adiecta qualificat, & diuerſam conſti-
tuit ſpeciem.*
22 *Onere ceſſante, ipſum quoque emolumentum*

ceſſare debet, propter quod onus fuit iniunctum.

23 *Conditio deficiens per caſum, non extinguit legatum quatuor in caſibus.*

24 *Vxor relicta alimentaria cum onere habitandi cum filijs, ſi recedat ab eis, an redeundo recuperet legatum.*

25 *Conditio quæ ſemel defecit, non poteſt reuiniſcere.*

26 *Mulier cui factum eſt legatum cum onere nubendi Titio, illud perdit, ſi recuſat nubere, licèt poſtea mutet voluntatem.*

27 *Legato in annuo attenditur cõditio perſonæ ſecundùm principium cuiuſque anni.*

28 *Fideicommiſſum annuum relictum, quandiu adminiſtrabit, locum habet, quando primum non adminiſtrauit recuſante filio, poſtea verò cæpit adminiſtrare.*

29 *Donec, quamdiu, & ſimiles dictiones, habent virtutem quandam repetitiuam.*

30 *Legatum relictum vxori, donec habitabit, ſortitur effectum, quando incipit habitare, licèt aliquando non habitauerit.*

31 *Conditio legalis annui ſemel extincta, reuiuiſcit.*

32 *Legatum cum onere habitandi, quando cenſeatur factum fauore legatarij, & quando fauore eius, cum quo morandum eſt.*

QVAESTIO IIII.

QVANDO actus eſt præciſè cõditio
nalis, tunc certum eſt, quòd alimẽ-
1 a † non debeantur, niſi impleatur
conditio. l. ſed ſi. ff. de verborum obliga.
Bald. in l. ſi quidem, nume. 5. C. de except.
Deci. in conſil. 585. num. 1. Ruin. in conſil.
63. num. 4. volum. 4. in conſil. 35. nu. 13. volum. 1. Cæphal. in conſil. 269. num. 24. Ro
lan. in conſi. 58. num. 20. volum. 3. Menoch.
de arbitra. iudic. caſu 15. num. 3. & datum
ſub vna conditione, cenſetur ademptum
2 ſub contraria. † l. ſi legatum purè. ff. de adimen. leg. l. aliquando. ff. de condi. & demonſtrat. l. quod purè. ff. quan. dies legat.
ced. l. ſi pecuniam. ff. ſi cert. peta. Ruin. in
conſ. 3. num. 3. conſ. 170. nume. 5. volum. 3.
Natta conſil. 100. num. 5. Cæphal. in conſil. 7. num. 20. Deciſ. Pedemont. 166. num.
4. & conditione deficiente idem eſt, ac ſi
diſpoſitio nõ fuiſſet facta, † l. neceſſario, 3
§. quòd ſi pendente. ff. de peric. & comm.
rei vend. l. pecuniam, quam. ff. ſi cert. pet.
Socin. Iun. in conſ. 4. num. 16. in conſi. 165.
num. 6. volum. 2. Ripa in conſil 81. nume.
13. vbi dicit, quòd paria ſunt, quid nõ fieri, vel ſub conditione fieri, quæ non euenerit, Pariſ. conſil. 8. num. 25. volum. 3. Tyraq. in l. ſi vnquam, in ver. reuertatur, nume. 277. C. de reuoc. donat: Craue. in conſil. 170. num. 8. Rolan. conſil. 58. num. 15. volum. 3. Deciſ. Pedem. 50. num. 2. & procedit etiam in conditione tacita, & à iure
† ſubintellecta, ſecundùm Socin. Iuni. in 4
conſil. 124. num. 16. conſil. 172. nume. 15. volum. 2. ideò ſi alimenta relinquantur ſub
cõditione, quæ actum faciat à principio
conditionalem, non erit, quin conditio
debeat eueniſſe antequàm legatum præſtari debeat. ſed id non pertinet ad partẽ
hanc. in qua tractamus non quãdo à principio debeantur alimenta, ſed quando
eorum præſtatio iam inchoata finiatur:
proptereà ſciendum eſt, quòd aliquando
venditio non apponitur actui, ſed illius
reſolutioni, & tunc efficitur diſpoſitio
conditionalis, ſed eſt pura † reſoluenda 5
ſub conditione, vt docet gloſſ. in l. 2. ff. de
in diem addict. declarat Bal. in l. cùm mota, in verſic. ſecundo loco ſoluitur. C. de
tranſact. Caſtrẽ. in l. quibus diebus. §. quidam Titio, vbi etiam Socin. ff. de condi. &
demonſt. Crot. in conſil. 138. num. 7. Pariſ.
in conſ. 11. num. 37. volum. 1. Bero. in conſi.
60. num. 17. volum. 1. Natta in conſ. 372. nu.
8. Tyraq. de retract. conuentio. §. 2. gloſſ. 1.
num. 74. Cæphal. in conſil. 52. num. 6. Menoch. in conſ. 105. nu. 39. Deciſ. Pedemon.
145. num. 1. & 11. in fi. Cagnol. in l. lecta. nu.
172. ff. ſi cert. peta. aliquando etiam conditio non apponitur diſpoſitioni, ſed execu
cutioni, & tunc diſpoſitio † non dicitur 6
conditionalis, Bartol. qui ita declarat in
l. ita demum. ff. de arbitr. vbi dicit quòd
ea conditio non ſuſpendit † actum, Bald. 7
in l. 2. C. eod. tit. Deci. in l. in omnibus obligationibus, num. 7. & ibi Cagnol num.
23. ff. de regu. iur. idem Deci. in c. 2. num. 5.
in fin. de reſcript. Natta in conſil. 452. in
fin.

ſin.deci.Pedem.145.nu.8. aduerſo autem
apponi ſolent conditiones in quorum e-
uentum reſoluitur legatum alimentorũ,
& ceſſat illius præſtatio,& ſupra quidem
diximus de relicto facto ſi dotes non pe-
tierit,vel ſi caſtè,& honeſtè vixerit,& vi
tam vidualem ſeruauerit, item quando
rel.ctum eſt donec vſquequo , & quoad
nupſerit,cum alius ſe offert modus,quã-
do ſcilicet dicit teſtator, dummodo ha
bitet cum hærede,vel cum filijs,vel quo-
ad cum filijs habitauerit , vel habitando
cum filijs,& hęredibus,vel alijs vtitur ſi-
milibus formulis,tunc enim finitur lega
tum,quandocunq; deſinit habitare , hæc
tamen propoſitio non eſt intelligenda i-
ta ſimpliciter, nam ſi conditio deficiat
per caſum,vt quia filij mortui ſint :tunc,
8 & ſi regula ſit,quod conditio † mixta per
caſum deficiens operatur extinctionem
legati.l.legatum.C.de cond.inſer.l.in te-
ſta.ff.de cond.& dem. tamen fallit hoc fa
uore alimentorũ,quia ſi conditio nõ exi-
ſtat non extinguitur legatum, ſed ſuſtine
tur etiam poſt mortem filiorum habetur
9 que † pro impleta. l. illis libertis, ſecun-
dùm Bartol.lecturam. ff.de condit. & de-
monſtra.l.1.C.de lega.l.ſi peculium.§.cui
ſeruus. ff. de ſtatulib. l. cum ita datur. ff.
de cond.& demonſt.gloſſ.in l.1.in 2.ſolu.
vbi Bart.num.1.verſic.quidquid dicat,&
ſeq.Caſtr.num.1. colum.2. verſ.& hoc et-
iam,idem voluit Bartol.in d.l.illis liber-
tis,hoc etiam voluerunt Caſtrẽ. Ruyn.&
plures alij,quos citaui in tit. quæ ſint pri
uileg.alim.priuileg. 24. conditio autem
morandi cum filijs non eſt dubium ,quin
ſit mixta, dependet enim non à ſola po-
teſtate vxoris, cui onus iniũctum eſt, ſed
etiam à filiorum volũtate,& à caſu, quia
ſi filij moriantur non poteſt habitare : ſi-
10 cuti etiam ſi filij nolint, quapropter exi-
ſtimatur mixta , vt volunt † Doctores in
l.qui concubinam. §. vxori. ff. de leg 1.in
l.Caio §.Imperator.ff.de alimen.leg.in l
in teſtamento. & in l. illis libertis. ff. de
cond.& demonſt. declarat Soci.in conſil.
68.num.1.verſ.quod autem,vol.1.& præ-
dicti Doctores,vt etiam dixi in loco præ-
citato,loquuntur non ſolum in puro , &
aperto relicto alimentorum, ſed etiam
in relicto vſusfructus , † quòd ex conſue 11
tudine Bulgari ſtantibus filijs reſtringi-
tur ad alimenta,vt per Abb. in conſil. 78.
colum.pen.& fi.vol.2.Soci.in conſ.68.ni-
hil enim refert, quod ſit ex forma verbo
rum legatum alimentorum, vel quod im
portet per coniecturam clarę voluntatis,
& non minus dicitur voluntas,quę venit
ex iuris interpretatiõe , quàm ea,quæ ex
apertis verbis reſultat diſponentis.dicũt
tamen omnes Doctores, quod etiam lega
tum alimentorum mortuis filijs deſinit
deberi,quando conſtat, quòd fuit relictũ 12
contemplatione, † & pro vtilitate filiorũ
cum quibus tenebatur morari. l. Seia , in
princi. vbi gloſſ.ff.de annu.leg.ita etiam
tenet Socin.d.conſ. 68.num.3. verſ.tertio
probatur, & hanc partem tenuerunt Bal.
Signor.Anch.& alij.quos citat Decius in
conſi.601.nu.1.& ſeq.loquuntur enim quã
mater fuit conſtituta alimẽtaria cum o-
nere habitandi , & Bal.dicit ex qualitate
perſonæ præſumi, quod legatum fuerit
ſibi relictum cõtemplatione, vt eos poſ-
ſit educare , & fouere ſolitis obſequijs,
Anch.autem arguit fauorem matris cum
qua habitandum erat,quia erat ſenex, &
infirma,& Signor.quando vxor † iuſſa eſt 13
habitare cum filia infante,quę indigebat
materno auxilio,eaſdem coniecturas De
ci.repetit.in conſ.526.nu.1.& ſequ.Ruyn.
in conſ.46.num.4.& ſeq.vol.2.vbi arguit
alimenta fuiſſe matri relicta fauore fili-
orum,cum quibus iuſſa eſt habitare,quia
filij erant valetudinarij , & ſine ſpe cõua-
leſcentiæ, alios citat Sim. de Pret. inter-
pre.vlti.volũ. dubi.8.n.56.& ſeq.lib.4.fo-
liò mihi 396.eſt ergo concluſio,quòd vbi
legatum alimentorum factum eſt fauore
legatarij, & onus prædictum habitatio-
nis iniungitur fauore legatarij , tunc ſi
conditio mixta deficiat per caſum, non
deficit legatum , & vxor perſeuerat per-
cipiendo alimenta etiam poſt mortem
filiorum : ſi vero appoſita eſt fauore eius
cum quo debet habitare, tunc mortuis
filijs , vel aliter , per caſum deficiente

condicione deficit legatum.

In hoc tamen cenſeo aduertendum, quia & ſi legatum ſemper, quoad ſui ſubſtantiam ſit in fauorem legatarij, tamen onus prædictum nunquam poteſt dici factum fauore legatarij, ſi adijcitur per modum oneris, vt de ſe patet præcipuè quando imponitur per verba importantia neceſſitatem: quomodo enim tunc poterit conſiderari fauor legatarij in eo onere? ideo Socin. in d. conſ. 68. colum. 2. volum. 1. dicit tunc legatum videri relictum fa-
14 uore legatariæ, † quando onus habitandi confertur in vtilitatem ipſius, vt quia dictum eſt, donec voluerit habitare, vt ibi, num. 6.

Addo idem fore, quando diceret teſtator, quòd vxor poſſit ſtare, & habitare, quia verbum poteſt, facultatem importat, non neceſſitatem. gl. in l. ſæpe audiui à Cæſare. ff. de offi. præſid. Bar. in l. Gallus. in prin. num. 4. ff. de lib. & poſthu. vbi dicit hoc procedere nõ ſolum in legib. ſed etiam in reſcriptis. & contractibus, & ſequuntur ibi Doctor. præcipuè Fort. Gar-
15 cias, aliud eſt enim poſſe, † aliud neceſſe, vt dicit Bald. in l. non quidquid. ff. de iudic. & dixi latè in conſ. 98. nu. 1. & ſequ. & non refert, quòd teſtator dicat, quòd habeat alimenta ſi voluerit habitare, vel ꝙ habeat alimenta, & poſſit habitare, quia vtroque caſu id eſt collatum in liberam voluntatem legatarij.

Et quia ſupradiximus, quid iuris ſit, quando legatum fuit relictum in fauoré legatarij, & quando id factum fuit contemplatione eius, cum quo debet morari, aduertendum eſt, quòd aliquando poteſt relinqui fauore vtriuſq; ſcilicet legatarij, & eius cum quo debet habitare, putà quando dicit teſtator ſe relinquere alimenta vxori propter dilectionem, & amorem, & mandat, quòd habitet cũ filio
16 infante, & hoc caſu mortuo filio vxor † conſequitur alimenta, ita Deci. in conſil. 601. nu. 4. verſ. tertius eſt caſus, vbi dicit, quòd ex quo viuente filio mater, cui relictus eſt vſusfructus patitur damnũ hoc, quòd reſtringatur ad alimenta, debet in eo releuari, vt mortuo filio continuet in perceptione alimẽtorum, allegat Anch. in conſ. 85. in fi. qui tamen non loquitur in eiſdem terminis, ſed in lõge diuerſis, quando ſcilicet habitando cum filio alimenta relinquit, & ſi noluerit habitare legat ei frumentum, vinum, & alia, quæ æquant legatum alimentorum, & hæc ratio Decij, quoad noſtrũ propoſitũ nihil valet, quia non infertur, mater viuẽte filio paſſa eſt reſtrictionẽ legati, ergo mortuo filio durare debet legatum. mouetur etiam Decius alia ratione, quia ſcilicet teſtator primum expreſſit rationem matri fauorabilem, antequam appoſuerit onus in fauorem filij, ſed hoc quoq; nihil eſt, quia ordo ſcripturæ non ſemper attẽ-
ditur, licèt regulariter † ordo verborum 17
deſignet ordinem intellectus, ſecundùm Bald. in conſ. 472. nu. 2. vol. 2. in l. vlt. num. 14. C. de hære. inſti. facit l. cum ita, §. in fideicõmiſſo, ff. de leg. 2. l. quoties, in prin. ff. de vſufr. l. qui ſoluendo, la ſecunda, ff. de hær. inſti. & inferunt ex hoc ad plures deciſiones, Dyn. Bald. Ang. & Imol. in l. ſi ita ſcriptum. ff. de leg. 1. ponit Euerard. in loco 1. col. 5. verſ. tertio iſtud argumentũ, vbi dicit, quòd ab ordine colligi ſolet, deciſio tamen Decij eſt vera per aliam rationem: nam cũ plures ſunt cauſæ diſpo-
ſitionis, † vna illarum ceſſante, non ceſſat 18
diſpoſitio. l. ſi non lex Aelia ſentia. ff. de hær. inſt. vbi Oldr. Bar. Bal. & Imo. in l. tutor petitus. §. quæ tutorib. ff. de excuſ. tuto. l. 1. in prin. ff. ſi quis à paré. fuer. manu. alios citat Tyraq. in tract. ceſſan. cau. par. 3. limit. 22. in princ. ideo cum teſtator alimenta legat intuitu vxoris, & rurſus cõtemplatione filij, tunc licet fauor filij ceſſet per illius mortem, tamen non ceſſat legatum, quia ſubſiſtit adhuc fauor legatariæ. facit, quòd dicimus ſententiã ex
vera cauſa ſuſtineri, † licèt ſimul cum ve 19
ra cauſam contineat falſam, vel erroneã. l. Titianus. ff. quod cum eo, qui. §. ſi tales, in Auth. vt cum de appella. cognoſc. c. per tuas, il primo, vbi Hoſtien. Io. And. Card. Anch. But. & Abb. qui fil. ſint leg. Tyraqu. loco prædicto, numer. 6. addo, quòd legatum

tum non debet diſſolui alio iure, quam
20 † eo, quo fuit in eſſe productum.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.cum ergo fuerit inductum non ſolo fauore filij ſed matris, non debet etiam ceſſare eo, quod fauor filij ceſſet niſi etiam de medio tollatur fauor matris. poſſet tamen vrgeri ad hoc, quia vt dixi licet ſubſtantia legati facta fuerit matris contemplatione, tamen onus habitandi fuit adiectum fauore filij, onus autem eſt adeo connexum diſpoſitioni, vt cum ea vnica ſit diſpoſitio, &
21 ſit inſeparabile, quia qualitas † adiecta ita qualificat, vt in diuerſa ſpecie reponat. Bar. in l.ſi quis poſthumo.§.ſi filium, in fi.vbi Iaſ.nu.51.ff.de lib.& poſth.Matſi. in ſing.520.Gomeſ.in §.in perſonam, nu. 16.Inſti.de actio.Bero.in conſi.128.nume. 12.volum.2.cum ſimi.& onus præſumitur tunc cauſa emolumenti, propterea one-
22 re † ceſſante deberet ceſſare emolumentum.l.ſed ſi hac l.§.liberos, vbi Ang. & alij.ff.de in ius vocan.& ideo non videtur mihi vera indagandi via, cum dicimus legatum factum eſſe vnius, vel alterius contemplatione, ſed melius eſt quærere, an teſtator foret etiam ſine onere relicturus, quia ſi erat alioquin relicturus, ſuſtinetur legatum etiam poſt mortem filij.

Retenta autem concluſione, quòd conditio mixta deficiens per caſum non faciat deficere legatum, limitatur quatuor
23 modis: † primò, quando conſtat, quòd onus fuit iniunctum fauore eorum cum quibus vxor debet morari, quod ego intelligo, quando onus morandi fuit cauſa legati: ſecundo, quando conſtat, quòd aliter teſtator non erat relicturus: tertiò quando onus iniunctum æquiualet legato: quartò quando onus iniunctum eſt ſub conditione. has quatuor limitationes adduxi in d.priuile.24.dum tractaui, an conditio mixta deficiens per caſum faciat deficere legatum, & refero me ad ibi dicta, ne ſæpius idē repetatur, vbi tractaui etiam de modo iniuncto.

Diſputat etiam Ruyn.in conſil.46.per totum, præcipuè, num.7.& ſequ. vol. 2.vtrum vxor iuſſa morari cum filia ſi recedat † primum, deinde reuertatur ad filiā, 24
& cum ea habitet, recuperet legatum amiſſum. & reſpondet, quòd non, motus ratione particulari, quæ in ſuo caſu militabat, quia ideo iuſſa fuit vxor morari cum filia, vt illam tunc nubilem cuſtodiret, corrigeret, & curam illius gereret, hic autem effectus à teſtatore conſideratus euanuerat tempore, quo mater reuerſa ad filiam, quia tunc filia erat nupta, & indigebat cuſtodia. & regimine matris, ſed non ponit, quid iuris in alijs caſibus, & videtur idem eſſe, quia conditio. quæ
ſemel defecit, † non poteſt reuiuiſcere, l. 25
fi.C.de inſtit.& ſubſtitu.vbi, quod ſemel eſt repudiatum, non conceditur reintegrari. ad idem eſt tex.in l.1.§.proinde.ff.ſi quid in frau.patro.gl.magna, in prin. ver. vel fuit in mora, in l.1.C.de inſt. & ſubſt. vbi Doctores inferunt, quòd ſi mulier, cui legatum eſt ſub conditione ſi nupſerit Titio, recuſet ſemel nubere, non habe
bit † legatum ſi deinde mutata voluntate 26
dixit velle nubere Titio. & hoc Caſtren. ibi, nume.4.dicit notabile, quia conditio ſemel deficiens non reuiuiſcit, & dicit ibi Iaſon, quòd in conditionibus implendis non purgatur mora, & Deci. nume.7. & ſequ. ſubdit, quòd non purgatur etiam incontinenti, & comprobaui latè in cōſi. 157.num.19.ideo quando ſemel vxor deſinit habitare deficit conditio, & ſi redeat ad cohabitandum nō reſurgit conditio, quæ ob defectum perierat.

Hæc opinio videtur vera quando legatum eſt vnicum & quando dicitur, ſi habitauerit: at vbi eſt multiplex & annuū, vt quādo dicitur, donec, quouſque, quoad, quamdiu habitauerit, vel teſtator ſimilibus dictionibus vſus eſt importantibus annuum legatum, tūc videtur quod
liceat vxori legatum recuperare vt dixi 27
ſæpius.& attenditur conditio perſonæ † quę eſt in principio cuiuſque anni, l.cum in annos.ff.de annu.leg. Bartol.in l.Titia, cum nuberet, §.Titia, nume.11.in fin.ff.de leg.2.vbi ſequuntur omnes Doctores, alios citat Pariſ. in conſil. 95.nume. 44.volum.2.Caualcan.de vſufruct.mulie.relic. num.

num.115. in quibus locis dicunt quod tot cenſeantur legata quot anni, & ſingulo anno, vnum eſt legatum, & cedit in principio cuiuſque anni, & in principio cuiuſque anni inſpicitur an perſona ſit habilis, & conditio purificetur, propterea inferri videtur quod etſi anno præcedenti legatum non debeatur, ex quo vxor nõ habitabat, tamen debeatur pro ſequenti quando incipit habitare, & ad hoc videtur text. in l. pater Seuerinam, §.fin.ff. de condit.& demonſtr. vbi fideicommiſſum
28 annuum liberto † relictum quãdiu admi niſtraret res filiæ patroni, debetur liberto qui cum primum non adminiſtraſſet recuſante filia deinde cæpit adminiſtrare. & dicit Bar. in l.1.ff. de condi.& demõ. quod dictiões prædictæ quamdiu, donec
29 & ſimiles habent † quandam virtutem repetitiuam, vt impedimento ceſſante ſuũ reaſſumant effectum, & hanc partem tenere videtur Dec. in conſil.621. nume.1.& colum. fi. verſ. non obſtat quod legatum. vbi tenet quod ſtantibus prædictis dictionibus legatum reaſſumat vires quando
30 vxor incipit habitare, † ſed declarat non procedere hæc quando cohabitatio non eſt eiuſdem vtilitatis, & non præſtat effectum cõſideratum à teſtatore, vt quia dixi, filia iam ſit nupta, & non egeat cuſtodia, & concordat cum Ruy. in d.conſ.46. volum.2. ſed vbi habitatio præſtat eundẽ effectum, vult quod & ſi à principio defecerit, tamen reuiuiſcat, & ad contraria reſponderi poteſt quod tunc conditio non reuiuiſcit ſemel extincta quando adijcitur vni legato, ſed quando multa ſunt
31 legata † & ea ſunt annua: tunc licèt deficiente conditione pereat legatum illius anni, tamen non perit legatum ſequentium annorum, quia ſicuti plura ſunt legata, ita plures ſunt conditiones, quarum vna extincta remanent alteræ, & vnumquodq; legatum ſuam habet conditionẽ. aliqua de his ponit Caualca. de vſufruct. mulie. relic. num.217.

Quando autem legatum videatur fa-
32 ctum fauore † legatarij, & quando fauore eius cum quo erat morandum, videri poterit apud eos quos citaui in dicto priuileg. 24. & ponit Rot. Bonon. deciſ. 98. num.1. & ſeq. vbi ponit tres coniecturas pro muliere legataria, Socin. Iun. conſil.108. volum.1.

SVMMARIA.

1 *Alimenta relicta aut promiſſa ob cauſam aliquam finiuntur extincta cauſa.*
2 *Cauſa legati ceſſante legatum ceſſat.*
3 *Onus ſicuti determinatur ſecundum commodum, ita commodum determinatur ſecundum onus.*
4 *Alimenta debita propter dotem taxantur ſecũdum dotis quantitatem.*
5 *Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad ſuam cauſam.*
6 *Onus quando ceſſat, ipſa quoq; ceſſat præſtatio, quæ fit ratione oneris.*
7 *Grauamen vbi eſt cauſa commodi, ceſſante grauamine ceſſat commodum.*
8 *Cauſa impulſiua legati ceſſante non ceſſat legatum, ſecùs in cauſa finali.*
9 *Cauſa impulſiua ceſſante non ceſſat effectus.*
10 *Vſumfructus relictus ad effectum doctoratus extinguitur ſequuto doctoratu.*
11 *Cauſa ſemper præſumitur impulſiua in diſpoſitione hominis.*
12 *Legatum non extinguitur ſi ceſſat vna ex pluribus eius cauſis.*
13 *Neceſſitas. Relictum pro neceſſitate debetur etiam non ſubſiſtente neceſſitate.*

QVAESTIO V.

EODEM modo quando alimenta relicta ſunt ob cauſam ceſſant, quamprimum ceſſat † cauſa propter quã 1
relicta ſunt, l. Seio amico, in princi.ff. de annu. leg. per quem tex. ita in legato alimentorum dicit Socin. in conſil.68. num. 1. volum.1. & idem dicit Deci. in conſilio 621. in princip. & ratio eſt quia legatum factum ob certam aliquam cauſam determinatur ſecundum illam, vt in d. l. Seio,
& ceſſante cauſa legati ceſſat † generali- 2
ter omne legatum, l. qui tutelam, in prin. ff. de teſtam. tuto. l. tutor petitus §.1.ff. de excuſ. tut. l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de

leg.

leg.1.Bar.in l.demonſtratio falſa, §.quod
autem,quæſt.8 ff.de cond.& dem. Tyraq.
in tract.ceſſan. cau.par.1.num.121.Bero.in
conſi.31.num. 3.vol.2. & onus ſicuti regu-
lari debet ſecundùm commodum,ita cō-
3 modum determinari † debet ſecundùm
onus propter quod defertur,argumento
l.ſecundum naturam, ff.de reg.iur.Bald.
Ang.Alexan.in l.planè,§.ſi duob. ff. de le.
gat.1. & in ſimili dicimus quod alimen
ta propter dotem debita taxantur ſecun-
4 dum quantitatem dotis, † vt eſt text.in l.
cum auus.§.fin.vbi Barto. ff.de alimen.&
ciba.leg.Rom.in ſingul.538. vbi dicit hūc
caſum eſſe ſingularem, & dixi in conſil.
150.nume. 38. & eſt regulare quòd omnis
5 diſpoſitio reſtringitur † ad ſuā cauſam,
d.§.dulciſſimis,per quem Ange.in l.obli-
gatione generali,colum.2.dicit quod di-
ſpoſitio reſtringitur per rationem ſecun
dum cauſam ſuam, vbi ſubdit textum il-
lum eſſe meliorem qui poſſit allegari,&
dicit Bartol.in d.l.Seio.in ſummario,quod
ſecundum cauſam annexam determina
tur quidquid fit ob aliquam cauſam, &
procedit non ſolum in teſtamentis vt i-
bi.ſed etiam in contractibus, vt poſt Al-
6 ber.ibi tenet deciſ.Pedem.98.num.3.præ
ſtatio quæ fit reſpectu oneris deficit quā-
docunque onus ipſum ceſſat, l.generali-
ter,§.1.C.de ſacroſ.eccleſ. Roma.in conſ.
417.nume.4.& quando grauamen eſt cau-
7 ſa † commodi, ceſſante grauamine ceſſat
commodum, l.eum qui, in princip.ff.de
iureiuran.& ibi ponit Bartol.in ſumma-
rio,& Iaſ.num.1. qui infert ad alias deci-
ſiones.

Prædictam tamen deciſionem intelli-
ge quando cauſa legati erat finalis, ſecùs
8 ſi foret ſolum impulſiua,†quia tunc licèt
ceſſet,non tamen extinguitur legatum,l.
cum tale,ff.de cond.& demonſt.& eſt ge-
neraliter verum quod effectus non ceſſat
9 cauſa impulſiua † ceſſante,l.2.§.fin.vbi gl.
Bartol.& alij ff.de donat.l. .§.ſexum, vbi
gloſſ.Bartol. & alij.ff.de poſtulan. infini-
tos ad hoc cumulat Tyraquel. in tract.de
ceſſan.cau.limit.1.num.1. & pluribus ſeq.
Pariſ. in c.cum ceſſante,in princi.limit.1.
de appell. & per hanc rationem ita dicit
in legato vſusfructus relicto ad effectum 10
vt legatarius poſſit ſe ſuſtentare † in do-
ctoratu,& alijs occurrentijs, Cæph.in cō
ſi.81.nu.8.qui ſubdit quod quicquid fit in
legis diſpoſitione cauſa in diſpoſitione 11
hominis ſemper † præſumitur impulſi-
ua.glo.& Bar.in l.eum tale,§.falſum,ff.de
cond. & dem. Bal.in l.generaliter,colu.2.
C.de epiſcop.& cler.Tyraq. d.limit.1.nu.
29.vbi latè agit.

Alio etiam modo Cæphal.loco prædi-
cto,numer.14.limitat præcedentem con-
cluſionem, vt procedat quando cauſa eſt
vnica,at ſi plures ſint cauſæ & vnica†ceſ- 12
ſet vel non omnes ceſſent, tunc non ceſ-
ſat legatum, §.affinitatis, Inſtit.de nupt.
Bal.d.l.generaliter, num.2.Zucard.in l.fi.
num.24.in 4.limita.C.de edicto diui Adr.
tollen. Tyraqu.in d.tract.in 22.limitatio.
ſufficit enim vt Cæph. inquit, ad legati
ſuſtentationem quod ſuperſint aliquæ re
liquiæ ceſſantis cauſæ, ſecundū Bart.& a-
lios,in l.2.§.fin.ff. de dona. & generaliter
hæc deciſio poteſt limitari omnibus ijs
modis, quibus limitatur regula quæ vult
quod ceſſante cauſa ceſſet effectus. infe-
ras igitur ab illis limitationibus ad cau-
ſam alimentorum, quia niſi expreſsè re-
periatur cauſa alimentorum priuilegia-
ta, rectè à regula infertur ad ſpecialem
deciſionem, & licèt Cæphal. in ſuo caſu
procedat per regulas, tamen poterat al-
legare Corne.in conſil.187.colum. penul.
verſicul.his tamen non obſtantibus, vol.
2. qui loquendo de legato alimentorum
dicit quod relictum pro † neceſſitatibus 13
ſuis vel pro ſua ſuſtentatione debetur e-
tiam ſi neceſſitas non ſubſit, quia cauſa
non eſt finalis, ſed impulſiua, allegat
Bald. & dixi in titul. quando cenſeantur
relicta alimenta, in quæſtione incipien.
dixi ſupra.

SVMMARIA.

1 *Legatum in dubio cenſetur relictum contempla-
tione propriæ perſonæ, cui legatur.*

2 *Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſuc-
ceſſorem in dignitate.*

3 *Epiſcopo relictum tranſit ad ſucceſſorem in epiſcopatu.*

4 *Legatum factum corpori quod non moritur, dicitur perpetuum.*

5 *Relictum in dubio videtur factum cōtēplatione officij, etiam ſi vtrumq; nomen exprimatur vel etiam ſolum nomen proprium.*

6 *Vniuerſitati relictum videtur quidquid ſyndicis, vel conſulibus fuit legatum.*

7 *Canonicis ſi quid fuit relictum illud omne debetur eccleſiæ. limita, nu. 13.*

8 *Relictum conſanguineo videtur factum contēplatione ſanguinis, non officij.*

9 *Conſanguineo pauperi relictum videtur ſanguinis, non paupertatis intuitu relictum.*

10 *Amicus. Locum habent in valde amico quæcūque de conſanguineis in iure dicuntur.*

11 *Amico relictum cenſetur contemplatione amicitiæ legatum.*

12 *Alimenta relicta rectori eccleſiæ quoad vixerit non tenetur ad ſucceſſorem in beneficio.*

13 *Canonico relictum non debetur eccleſiæ, nec cenſetur relictum intuitu eccleſiæ, ſed ipſius legatarij.*

14 *Legatum non cenſetur relictum contemplatione dignitatis quando legatarius gerit vices alterius.*

15 *Legatum non præſumitur factum intuitu dignitatis quando ea ſubalternatur alteri.*

16 *Legatum continens certam præſtationem factū ciuitati finitur centum annis.*

17 *Legatum annuum, & legatum vſusfructus æquiparantur.*

18 *Eccleſiæ vbi relinquitur aliquid annuum finitur præſtatio centum annorum ſpacio.*

19 *Vſusfructus ciuitati relictus præſumitur relictus incolis.*

20 *Canonicis relictum acquiritur toti collegio, non ſingulis eorum.*

21 *Legatum annuum eccleſiæ aut ciuitati relictū extinguitur destructa ciuitate vel eccleſia etiā ante centum annos.*

22 *Ciuitas dicitur mori, quando ſubijcitur aratro, vel banno imperiali, vel aliter destruitur.*

23 *Perpetuum reſpectu ciuitatis dicitur donec ciuitas remanet.*

24 *Caſtro diruto expirat cēſus promiſſio facta pro defenſione Caſtri.*

25 *Eccleſia destructa redditus illius applicantur ſuperiori, vel Papæ.*

26 *Alimenta relicta ab heredibus infraſcriptis nō præſtantur ad vitam legatarij, ſed donec viuit heres grauatus.*

27 *Infraſcriptus, dictio, reſtringitur ad eos qui corporeis oculis legi poſſunt, non ad alios.*

28 *Fructus fundi relinquere vel aliquid relinquere præſtandum de fructibus fundi, paria ſunt.*

29 *Vſusfructus relictus eccleſiæ vel ciuitati extinguitur ſpatio centum annorū ne proprietas perpetuò ſit inutilis.*

30 *Alimenta relicta de fructibus fundi non ſunt perpetua, etiam ſi relinquantur eccleſiæ, vel ciuitati, ſed vide ibi de veritate.*

QVAESTIO VI.

QVIA diximus legatum alimentorum finiri cum vita legatarij, an
hoc procedat quando relinquitur
rectori alicuius eccleſiæ, vel parocho,
vel epiſcopo, vel alijs exiſtentibus in dignitate, vel habentibus officium, vt ſcilicet deſinant alimenta deberi quando is
moritur, vel aliter decedit officio, an vero tranſeat ad ſucceſſorem. & primo quidem aſpectu videtur quod extinguatur
cum ipſa perſona, quia in dubio cenſetur
quid relictum contemplatione propriæ 1
perſonæ † non autem alterius, vt inquit
Bal. in l. fin. nu. 6. C. quib. ad libert. proclama. non licet, ſequitur Manti. in tracta. de
coniect. vlt. volun. lib. 8. tit. 16. nu. 2. ſed in
contrarium eſt veritas, quia relictum alicui ſub nomine dignitatis, † tranſit ad ſuc 2
ceſſorem in dignitate, l. quod principi, vbi Bar. ff. de leg. 2. vbi loquitur de eo quod
principi relictum eſt, Iaſ. in l. qui liberis,
§. hæc verba, in fin. ff. de vulg. & pup. & idē eſt quando relinquitur epiſcopo, quia
† venit etiam ſucceſſor vt probatur, in c. 3
requiſiſti, de teſtam. Bar. in d. l. quod principi, in fin. Mant. in tracta. de coniect. vlt.
volun. tit. 17. num. 1. lib. 8. & tale relictum
tamquam factum dignitati, quæ nunquā
moritur, eſt perpetuum, † l. tutor petitus, §. quæ tutoribus, ff. de excuſ. tuto. notant Doctores in c. fi. de teſtam. in 6. & in 4
terminis dicit Bald. in conſil. 126. volu. 5.
quòd

quòd vbi victus & veſtitus relinquitur re
ctori eccleſiæ, cenſetur relictum eccleſię,
& tranſit ad ſucceſſorem, & non extin-
guitur cum vita rectoris, ſequitur Durã.
de arte teſtan. tit. de leg. caut. 60. nume. 3.
& procedit hoc non modo quãdo ſolum
exprimitur nomen officij, & dignitatis,
vel quando vtrunque, nomen proprium
5 ſcilicet, & officij exprimitur, ſed etiam
quando fieret ſola mẽtio nominis † pro-
prij, vt voluit gl. in d. c. requiſiſti, in verſ.
nec eſt. & ibi eam ſequitur Abb. & cõmu-
nem dicit Didac. nu. 7. verſ. poſtremo ex
his deducitur, vbi reprehendit Card. cõ-
trarium tenentem. qui enim Petro legat
quem ſcit præeſſe eccleſię videtur ipſi ec
cleſiæ legare. ideo dicunt Cyn. Bald. & a-
lij, in l. 1. C. de ſacr. eccl. quod legatum fa-
6 ctum ſyndicis vel conſulibus cenſetur †
factum communitati, ſequitur Rub. Ale.
in conſ. 138. nu. 8. Mant. d. titu. 17. num. 4. &
dicit l. 2. ff. de reb. dub. quòd legatum ciui
bus relictum, acquiritur ipſi ciuitati, atq;
ibi infert Barto. quòd legatum canonicis
7 † factum debetur eccleſię, non ipſis cano-
nicis, ſequitur Rube. loco prędicto, & an-
te cum Barb. in conſ. 1. num. 16. vol. 4. Pet.
Peruſ. in tract. de quar. canon. cap. 4. verſi.
tertio principaliter. ſed in hoc caſu con-
trarium eſt verius, quia ipſis canonicis
acquiritur non eccleſiæ, vt voluit glo. in
c. Pontifices, 12. quæſt. 3. gloſſ. in d. c. requi
ſiſti, in verſ. nec eſt, vbi Butr. & Abb. eoq;
loci Didac. num. 10. allegando Barbat. So
cin. & alios teſtatur de communi. quan-
do ergo acquiritur eccleſiæ ſeu intuitu
eccleſiæ relinquitur, tunc debetur etiam
ſucceſſori.

Limitatur tamen hæc opinio, vt locũ
non habeat quando non fuit relictum in-
tuitu dignitatis, vel officij. ſed contẽpla-
tione perſonæ, eo enim caſu legatum ali-
mentorum extinguitur cum ipſa perſo
na, cui debetur. pluribus autem in caſi-
bus ceſſat intuitus dignitatis, & primo
quando is, cui legatum eſt remanet affi-
8 nitate coniunctus, tunc enim videtur re-
lictum contemplatione † conſanguinita-
tis, gloſſ. in c. fin. de teſtamen. in 6. eſt tex.
in l. penultim. ff. de reb. dub. vbi Bartol.
dicit hoc procedere etiam ſi expreſſum
ſit nomen dignitatis, ad idem eſt text. in
c. quoniam Abb. de offic. deleg. vbi Abb.
Feli. & Deci. loquuntur de legato relicto
epiſcopo, Caſtrenſ. in d. l. penultim. Bald.
in d. c. quoniam Abbas, Socin. in conſilio
34. colum. ſecunda, volum. 3. Bald. in d.
conſil. 126. volum. 5. Didac. d. c. requiſiſti,
nume. 1. verſic. prius tamen quam, & facit
quod voluit Bal. in Auth. ſimiliter, num.
5. C. ad leg. Falcid. vbi dicit quòd legatum
factum conſanguineo pauperi † cenſetur 9
potius factum intuitu ſanguinis, quã pau
pertatis, ſequitur Rom. numer. 3. Deci. in
conſi. 120. nu. 4. Cæph. in conſil. 216. nu. 23.
de hoc tamen vide Tyraq. in tract. de pia
cau. in præfatio. col. mihi 7. ver. quod ad-
eò verum eſt, vbi latè agit, & Manti. qui
etiam declarat, lib. 6. tit. 3. nu. 19. ſed quid
quando ſit pauperi: certum eſt quod vbi
ſit rectori eccleſiæ qui ſit conſanguineus
pręſumitur factum contemplatione affi-
nitatis, etiam ſi ſolum nomen officij fue-
rit expreſſum, Alci. in tract. præſum. præ-
ſump. 18. nu. 1. quod tamen declara ſecun-
dùm Manti. lib. 6. tit. 12. nu. 4.

Secundò non cenſetur intuitu officij
factum quãdo relinquitur valde amico,
quia quæcunque diſpoſita in conſangui-
neis locum habent † in valdè amicis, Cy. 10
in l. inuitus, colum. 4. verſ. ex his pendet,
C. de procurat. Alex. in l. cum alienam, v-
bi Iaſ. col. 2. C. de leg. Iaſ. in l. exigendi, co
lu. 2. & col. pen. C. de procurato. Marſil. in
rub. de fideiuſſor. num. 234. & in ſpecie † 11
noſtra hoc voluit gloſſ. in d. c. requiſiſti,
in verſicu. præſumitur, & eam ſequuntur
ibi omnes Doctores, Alciat. d. præſumpt.
28. numer. 1. Abb. Socin. Marſil. Tyraquell.
& Cotta quos citat Didac. d. c. requiſiſti,
num. 7. vbi dicit communem, aduertens
tamen quòd amicitia non debet eſſe le-
uis, ſed maxima, non vulgaris, ſed ſingu-
laris, & Doctores prędicti ponunt plures
effectus iſtius amicitiæ, & volunt eam cõ
parari ferè in omnibus conſanguinita-
ti, & producere eoſdem effectus. ſicuti
ergo relictum conſanguineo videtur fa-

ctum contemplatione ſanguinis, ita relictum amico videtur factum contemplatione amicitiæ.

Tertiò declarat vt legatũ finiatur morte rectoris quãdo teſtator relinquit quo-
12 ad vixerit, tunc enim non tranſit † ad ſucceſſorem. ita determinat Duran. d. titul. de legat. caut. 60. numer. 3. vbi allegat Doctores in l. annua. §. 1. ff. de annu. leg. in d. c. requiſiſti, Bald. in d. conſil. 126. volum. 5. quorum tamen nemo dicit explicitè, ſed credo hanc deciſionem eſſe veram, quia dum teſtator mentionem facit de vita, iam non videtur habuiſſe reſpectũ ad eccleſiam, quia ea ſemper viuit, & nũquam moritur. & licèt eccleſia priuata dicatur mori quando deſtruitur, vel diſſoluitur authoritate Pontificis, vel aliter, tamen inſpecto communi vſu loquendi nõ dicitur verè mori, nec viuere.

Quarto limitatur præcedens conclu-
13 ſio quando relictum eſt canonico, † non canonicis: tunc enim non acquiritur eccleſiæ, nec videtur intuitu eccleſiæ relictum vt voluit gloſſ. in d. c. requiſiſti, vbi Didac. nu. 10.

Declarat etiam quinto loco Bart. in d. l. quod principi, vt non habeat locũ quãdo relinquitũr vicario, vel alij qui habet
14 ab alio dignitatem & † qui alterius gerit vices. mouetur ex l. ſi Auguſta, ff. de leg. 2. & idem in quacunque ſubalterna digni-
15 tate, † voluit Bald. in l. hac conſultiſſima, num. 1. C. qui teſtam. face. poſſ. late Manti. d. tit. 17. num. 3.

Cùm ergo legatum alimentorum relictum dignitati tranſeat ad ſucceſſorem, & non finiatur morte eius cui eſt relictũ, videndum eſt quanto tempore finiatur, & certum eſt quod legatũ continens perpetuam præſtationem ſi relinquatur ciui-
16 tati, finitur † centum annis. l. pen. ff. de annu. leg. & ibi notat gloſſ. ad idem eſt tex. & gloſſ. in l. ſi vſusfructus municipibus, ff. de vſufruct. leg. & ibi etiam probauit
17 Bart. nam legatum annuum, & † legatum vſusfructus æquiparãtur, l. & in ſingulos, la 1. ff. de annu. leg. & procedit etiam quãdo relictum fuit vt in perpetuum præſtetur, ſecundùm Doctores præcitatos, imò locum vendicat etiam vbi relinquitur † 18
eccleſiæ per gl. Vgon. & Bartol. in d. l. ſi vſusfructus. ita etiam tenent Iac. de Rauẽ. & Ang. de Piſ. quos citat Nicol. de Neap. in d. l. ſi annuam pecuniam, Anchar. in c. fin. de teſtam. Petrus de Perul. in tract. de quart. canon. in 7. q. princip. colum. 4. & hanc opinionem teſtatur eſſe magis communem Alexan. in conſil. 60. volum. 1. dicens ab ea non eſſe recedendum in iudicando, Cardin. Zabarel. in conſil. 66. ſtatuto ciuitatis Trigeſti, vbi dicit communem, Anan. in cõſi. 39. præſuppoſito quod legatum, Barb. in d. c. fin. colum. fi. Alexan. in l. 3. §. fi. ff. ad leg. Falcid. idem Alexan. in l. 2. in princ. ff. ſolu. matrim. vbi Lancello. Deci. & Hercul. eſt verum quod contrarium voluit Roger. in d. l. ſi vſusfructus, quòd ſcilicet legatum annuum relictum ciuitati non extinguatur curſu centum annorum, ſed producatur in infinitum quouſque durabit ciuitas, cum eo tranſit Alber. ibi, Barbat. in conſi. 20. volum. 4. vbi contra Alexan. in d. conſ. 60. in eadem facti contingentia, hanc quoque partem amplectitur Iaſ. in d. l. 2. in princip. ff. ſolu. matrimo. vbi etiam Taurinenſ. & Rip. nume. 3. Socin. in d. l. 3. §. fin. num. 6. verſic. & ex his ego infero, ff. ad legem Falcid. Didac. lib. 3. variar. reſolutio. cap. 19. num. 10. vbi late hanc partem defendit atteſtando poſt Alberic. quòd de conſuetudine ſeruatur, ſed Corta in memor. incipien. perpetuum, dicit quod in practica durum eſſet recedere ab opinione Bartoli quæ plures habet ſectatores, & verè ea eſt communis, & minus grauat hæredes, & ratio eſt quia ſicut homo præſumitur viuere vſque ad centum annos, ita ius ciuitatis durat centum annis ſecundùm Bald. in d. l. an vſusfructus ff. de vſufruct. ſequitur Alexand. d. conſil. 60. circa medium. ſed hæc ratio meo iudicio eſt futilis, quia hæc eſt præſumptio, quæ cedit veritati, propterea quid ſi ciuitas ſubſiſteret lapſis centum annis, nõne tunc ceſſaret præſumptio? alia autem ratio eſt quia vſusfructus, & legatũ annuum

annuum æquiparantur, vt dictum eſt. ſed huic rationi reſpondent Bald. Salice. Caſtrenſ. Iaſ. & alij, in l. in annalibus. C. de legat. quia ſcilicet niſi legatum vſusfructus extingueretur ſpacio centum annorum, proprietas eſſet inutilis. hæc autem ratio ceſſat in legato annuo, ſequitur Ripa d. l. 2. nume 3. vbi addit, quòd vſusfru-
19 ctus relictus † Ciuitati, præſumitur incolis relictus, qui non poſſunt viuere vltra centum annos.

Sed hæc ratio eſt falſa quia etiam futuri incolæ veniunt. quando aliud quàm vſusfructus relinquitur: imò non eſt verum, quod vſusfructus videatur eo caſu relictus incolis, nam cenſetur Ciuitati, & Vniuerſitati, vel Collegio relictus, licèt aliud ſit, quando ciuibus relinquitur, vt dixi ſuprà, facit quia Canonicis re-
20 lictum acquiritur Collegio, non † autem ſingulis, Abb. Cardi. & Barbat. in c. requiſiſti, de teſtamen. vbi Didac. in fin. qui citat etiam alios. intelligi autem poterit ex prædictis, quando finiatur legatum alimentorum relictum Vniuerſitati, vel Eccleſiæ, vel Collegio, vel cuicunque alij Epiſcopo, rectori, vel aliter habenti dignitatem, quòd ſi teneamus finiri centum annis, non obſtabit deciſio Bald. in dicto conſilio 126. volum. 5. dicentis eſſe perpetuum, quia dicitur perpetuum quid quid durat centum annis, vt per Doctores in locis prædictis: dubia tamen eſt ſententia, quia vt vides, multi contrariũ tenent.

Sed ſi Ciuitas, vel Eccleſia ante curſum centum annorum deſtrueretur, le-
21 gatum expiraret, † vt inquit Rip. d. l. 2. in princip. nume. 4. ver. benè fateor. ff. ſolut. matrimo. nam etiam Ciuitas moritur, vt
22 quando Imperiale bannum patitur, † vel aratro ſubijcitur, vel chaſmate, aut fluminis impetu perit, ſecundùm Bald. in titu. de pace Conſtant. num. 8. vbi dixit quòd
23 perpetuum reſpectu Ciuitatis dicitur, † donec vixerit Ciuitas. ſequitur Barbar. d. conſi. 20. colum. 1. volum. 4. vbi idem dicit in Eccleſia, & facit l. formam. §. illam. ff. de cenſib. & l. 2. C. de alluuionib. & palud. vbi deficiente re cui cenſus debetur, extinguitur etiam cenſus, & dicit Roma. in conſil. 417. per totum, quòd promiſſio cenſus † facta pro tuitione, & defenſio- 24
ne caſtri, expirat diruto caſtro, per quod facta fuerat. videtur tamen quòd in Eccleſia ſit aliud, & quòd deſtructa Eccleſia alimenta tranſeant ad ſuperiorem, putà ad Pontificem, ita enim fit de alijs Eccle-
ſiæ redditibus, † vt declarat Bart. in l. fin. 25
nume. 22. ff. de colleg. illicit. ſed hoc poſſet procedere in redditu certo, qui fuit ipſi Eccleſiæ relictus, is enim tranſit ad ſuperiorem: ſed aliud eſt in alimentis, quæ licèt contemplatione Eccleſiæ relinquantur, ijs tamen debentur, qui ſeruiũt in ea Eccleſia, proptereà ceſſante ſeruitute ceſſat relictum. & alimenta vni relicta, non ſunt alij præſtanda: aliud enim ſunt in perſona vnius, aliud in perſona alterius, vt dixi inter priuileg. aliment. in priuilegio, an alimenta cedi poſſint.

Si quis tamen probet ſententiam Rogerij contra Bartol. & Alexand. limitare eam debet, vt non procedat, quando teſtator alimenta relinqueret præſtanda ab
infraſcriptis † hæredibus, tunc enim le- 26
gatum extinguitur per mortem hæredũ ſcriptorum, quibus iniunctum fuit onus præſtandi illud, ita declarat Cro. in d. l. 2. in princip. nume. 4. ff. ſolut. matrimon. mouetur ex eo quod voluit Bart. in l. liberis. §. hæc verba, in fine. ff. de vulg. & pupil. vbi inquit, dictiones prædictos, vel infraſcriptos referri ſolum ad eos, qui
corporalibus oculis legi poſſunt. & pro- 27
ptereà non venire hæredem hæredis ſcripti. ita adducit Bartol. in conſil. 214. volum. 1. vbi ſi teſtator mandat legata ſolui per infraſcriptos hæredes intra biennium, aliàs ſubſtituit hoſpitale, vult quòd hæredibus ante biennium decedentibus, non facta ſolutione. hoſpitale nihil omninò prætendere poſſit, quia onus eſt iniunctum limitatè hæredibus nominatis, addo Imol. in l. ſi quis filium. §. final. ff. de acquiren. hære. vbi ſi teſtator relicta dote filiæ mandet eam infraſcriptis hæredibus

bus reſtitui caſu quo decedat ante contractum matrimonium, non peruenit dos ad hæredes hæredum, qui ante filiam deceſſerunt, licèt nuptui non fuerit tradita. ſed remanebit apud hæredes filiæ, quia ſubſtitutio reſtricta eſt ad hæredes ſcriptos, & ſubdit Imo. ſe ita conſuluiſſe Faentiæ, ſequitur Areti. ibi, dicens hanc opinionem eſſe veriſſimam, & illa relatio operatur idem, ac ſi hæredes fuiſſent proprio nomine expreſſi, l. Titia. §. final. l. pluribus, in princ. & ibi Aret. ff. de verbor. oblig. faciunt etiam quæ ponunt Caſtren. Alex. Iaſ. & alij in l. fin. C. de hæred. inſtit. Ruin. in conſil. 29. num. 4. & ſeq. volum. 2. Duran. de arte teſtan. tit. 6. de lega. caut. 60. nume. 2. dixi in conſil. 123. nume. 13. cùm ergò alimenta relinquuntur limitatè ab hæredibus infraſcriptis, extinguitur legatum cum vita hæredum ſcriptorum, & non tranſit onus ad ſecundos hæredes.

Limita ſecundò, quando alimenta præſtanda eſſent de fructibus alicuius fundi, quia tunc finitur legatum curſu centum annorum ex ratione, quia paria ſunt fru
28 ctus fundi relinquere, † vel aliud præſtãdum de fructibus fundi, l. cùm ita legatum, in fine. ff. de vſufruct. legat. at vbi vſusfructus legatur Eccleſiæ, vel Ciuitati,
29 finitur ſpacio † centum annorum, ne proprietas ſit ſemper inutilis, l. ſi vſusfructus municipibus. ff. de vſufruc. leg. & dixi ſuprà: ergò idem eſſe debet, quando aliquid relinquitur præſtandum de fru-
30 ctibus fundi, ita † reſtringit Crot. in d. l. 2. in princip. nume. 3. ver. hæc tamen opinio. hæc limitatio benè procederet, quãdo fundus alicui fuit ſingulariter relictus cum onere præſtandi certum quid in ſingulos annos ex fundi fructibus, vel etiã quãdo onus æquat fructus fundi relicti, quia tũc ſubeſt ea ratio, ne proprietas ſit ſemper inutilis, ſed vbi plures fundi fuiſſent relicti, & ex fructibus vnius præſtandum eſſet legatum annuum, vel etiã quando pars fructuum ſufficeret præſtando oneri, tunc ceſſaret ratio, & conſequẽter æquiparatio nõ procederet, ſicuti dicimus non valere rationem æquiparationis inter annuum legatum, & legatum vſusfructus in controuerſia, de qua ſuprà mentionem fecimus inter Bartol. Roger. & alios: argumentum enim æquiparatorum non habet locum, quãdo ſubeſt diuerſa ratio, vt ſæpiùs dictum eſt, & ſunt iura vulgata, quæ non eſt neceſſe repetere.

SVMMARIA.

1 *Spurio relictum in cauſam alimentorum, non tranſit ad hæredes, ſed eo mortuo reuocatur à dante.*
2 *Rube. Alexand. in conſ. 23. reprobatur.*
3 *Dos data filiæ ſpuriæ, reuertitur ad patrem dotantem, vel illius hæredes, mortua filia.*
4 *Menoch. conſil. 60. num. 29. quomodo intelligi debeat.*
5 *Spuriæ filiæ dos relinqui poteſt cum adiectione, quòd tranſeat ad illius hæredes.*
6 *Dos filiæ data à patre, redit ad dotantem mortua.*
7 *Dos filiæ ea mortua non redit ad dotantem, inſpecta conſuetudine Martini.*
8 *Dos filiæ non redit ad dotantem, inſpecto iure Canonico.*
9 *Bart. in l. fin. num. 7. ff. de his quibus vt indig. quomodo intelligatur.*
10 *Argumentum valet de quantitate ad tempus.*
11 *Dos data filiæ ſpuriæ, non reuocatur marito viuente, licèt excedat modum alimentorum: ſecùs eo mortuo.*
12 *Dos filiæ ſpuriæ promiſſa, reuocatur ſtatim, quatenus excedit alimenta, licèt aliud ſit, quando fuit promiſſa marito.*
13 *Genero datum, cenſetur filiæ datum contemplatione.*
14 *Dos data filiæ ſpuriæ, non reuocatur à marito, qui ignorauit eam eſſe ſpuriam. & ibi de veritate.*
15 *Maritus eſt dominus dotis.*
15 *Vxoris perſona non attenditur in dote.*
17 *Compenſatio non fit, quando pater dotem promiſit genero, & filiæ aliquid pro dote legauit.*
18 *Dotata non excluditur à ſtatuto, quando dos fuit marito promiſſa, non vxori.*
19 *Spurius cui fundus fuit relictus ad alimenta,*

tene-

tenetur cauere de illum reſtituendo poſt mortem.

20 *Spurio quando fundus relinquitur ad alimenta, non venit proprietas, ſed ſolus vſusfructus.*

21 *Spurio datum ad alimenta, vel in dotem, cum pacto, quòd transfeat ad hæredes, non erit reſtituendum.*

22 *Spurio licèt legari non poßit, tamen poteſt relinqui nepoti ex eo.*

23 *Dos data filiæ ſpuriæ cum pacto, quòd tranſeat ad hæredes, non reſtituitur poſt mortem filiæ.*

24 *L.fin.C.de natur.libe. locum habet etiam in filijs ſpurijs.*

25 *Nepos ex ſpurio filio non poteſt inſtitui contemplatione patris.*

26 *Nepoti ex filio ſpurio relinqui poteſt contemplatione propria.*

27 *Auus in dubio videtur infanti nepoti relinquere contemplatione patris, non filij.*

28 *Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis indicatur.*

29 *Auus in dubio cenſetur relinquere contemplatione nepotis, non filij.*

30 *Aduētitium dicitur id quod auus tradidit, vel reliquit nepoti.*

31 *Spurio relinqui non poteſt ab eo, qui filios habet legitimos.*

32 *Legitima proles dicitur extare, quando extant filij legitimi, vel nepotes ex eis.*

33 *Spurio poteſt vncia relinqui à patre, legitima ſobole extante.*

34 *Auus poteſt vnciam relinquere nepoti ex filio ſpurio, etiam ſtante legitima prole.*

35 *Auus non poteſt aliquid relinquere nepotibus ex filio inceſtuoſo. & vide ibi de veritate.*

36 *Nepoti ex filio genito per inceſtas nuptias nihil relinqui poteſt: ſecùs, ſi nuptiæ non erant inceſtæ.*

37 *Inceſtarum nuptiarum pœna non habet locum, quando non nuptiæ, ſed ſponſalia contracta ſunt.*

38 *Inceſtæ nuptiæ non ſubijciuntur pœnis ordinarijs, quando contrahuntur cum infideli, vel alia.*

39 *Inceſtus pœna ob nuptias differt ab inceſtu, qui committitur ob fornicationem.*

40 *Qualitates ſtatuti probat, quicunque vult vti ſtatuto.*

41 *Inceſtuoſus non dicitur, qui non eſt natus ex matre conſanguinea.*

42 *Inceſtuoſi filij qui verè dicantur, remiſſiuè.*

43 *Inceſtus dicitur ſolùm, quando coitus eſt cum muliere ſanguine coniuncta.*

44 *Fornicatio ſimplex committitur, quãdo mulier miſcetur cum clerico.*

45 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*

46 *Extenſio non admittitur in odioſis.*

47 *Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem, ſtante pacto, quòd ea ſine filijs decedente vir lucretur dotem.*

48 *Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem, quando ſtatutum diſponit, quòd maritus lucretur dotem, vxore decedente ſine filijs.*

49 *Contrahere videtur quilibet ſecundùm formã ſtatuti.*

50 *Antecedens qui vult, cenſetur velle omne conſequens neceſſarium.*

51 *Maritus ex pacto vel ſtatuto non acquirit fundum, cuius fructus fuerunt filiæ ſpuriæ dati in dotem.*

52 *Spurius iure Hiſpanorum tranſmittit ad hæredes id quod fuit ſibi datum pro alimentis.*

53 *Statutum dicitur ius commune, quoad territorium ſtatuentium.*

54 *Alimenta data in vno fundo tranſmittuntur ad hæredes, quando valor fundi non excedit modum alimentorum.*

55 *Solutio particularis eſt incommoda, & minor debito continet.*

56 *Plus ſoluere dicitur, qui ante diem ſoluit.*

57 *Spurio datum pro alimentis repetitur, ſi filius poſteà efficiatur diues.*

58 *Legatum pro alimentis euaneſcens propter diuitias alimentarij reſurgit superueniente neceſſitate.*

QVAESTIO VII.

SPVRIO alimenta non ſolùm relinqui poſſe, ſed deberi a patre, ſuo loco expreſſimus, ob eamque cauſam diximus ſuſtineri legatum alicuius prædij eidem factum: ſed quia alimenta morte finiuntur, ideò ſi ſpurio ob eam cauſam aliquid datum, vel relictum ſit illi

anne

omne mortuo ſpurio hæredes patris reuocant, nec vlterius apud † hæredes ſpu-
1 rij permanere permittitur, ita Bald. in l. eam quam, num. 41. C. de fideicommiſſ. vbi ſi aliquod podere relinquatur ſpurio in alimenta, non tranſit ad hæredes, non ratione proprietatis, quia quoad eam nõ valet relictum, non etiam ratione alimentorum, quia illa finiuntur morte, l. cùm hi. §. ſi vni. ff. de tranſactio. l. dominus. § fin. ff. de vſufruct. hoc etiam voluit Azo in Summa C. de natural. libe. vbi ait, quod quidquid à patre peruenit ad ſpurium, id omne ad patris hæredes reuertitur, & eſt text. in l. 1. C. de natural. liber. vbi Bartol. hoc notat, idem Barto. in l. fin. num. 7. ff. de his, quibus vt indig. latè Deci. in conſil. 311. colum. fin. Caccialup. in l. ſi qua illuſtris, nũ. 92. & ſequent. C. ad Orfician. vbi ſequitur Bald. in locis prædictis, & præter eos Abb. in conſ. 50. & in cõſil. 115. nume. 4. volum. 2 vbi inquit, quòd legitimi deſcendentes à filio ſpurio, nõ poſſunt ex perſona patris aſpirare ad fundum ſibi relictum pro alimentis, Lupus in repetitio. c. per veſtras, in 3. notabil. §. 24. num. 2. in fin. & num. 4. & pluribus ſequentib. de donatio. inter virum & vxo. allegat Bald. in quodam conſil. Rip. in l. 1. num. 67. ff. ſolut. matrimo. Didà. in epito. ſponſal. in 2. part. cap. 8. §. 6. num. 15. Mant. de coniectur. vltim. volunta. lib. 8. titu. 5. num. 13. Menoch. de arbitrar. iudic. caſu 169. num. 20. Bonacoſſa in tracta. de æquitate canonica, in 2. concluſ. colum. 3. ver. & nota quod legatum, vbi allegat Chaſſanæ. in Conſuetud. Burgund. quæ deciſio cùm ſit clara, & tot habeat authores, mirum eſt, quòd Rube. † Alexand. in conſil. 23. per totum, per extraneas rationes procedẽdo tam anxiè laboret in demonſtrando, quòd legatum alimentorum taxatum ad vitam naturalis filij, non tranſeat ad illius hæredes, ſed extinguatur cum perſona filij, etiam ſi adiecta ſit conditio, quòd poſt illius mortem tranſeat ad hæredes teſtatoris, nam etſi hæredes ſcripti deceſſerint ante naturalem filium, ſemper legatum finitur morte naturalis, & vadit ad hæredes teſtatoris, ſiue primos, ſiue vlteriores, etiam ſi teſtator hoc non dixerit, defendi tamen poterit Rubei ſententia in filio naturali, ſecundùm ea, quæ paulò infrà dicam in limitationibus.

Et quia Doctores inferendo de alimẽtis ad dotem, dicunt, quòd pater filiam ſpuriam dotare, ſicut alere tenetur, ideò ex præcedenti concluſione colligitur, quòd dos data ſpuriæ, etiam mortua, reuertetur ad † patrem dotantem, vel il- 3
lius hæredes ita Bartol. in d. l. fin. num. 7. ver. idem dico in dote. ff. de his, quibus vt indign. & mouetur, quia in dote militat idem fauor, & eadem ratio. Abb. in d. conſil. 115. nume. 3. vbi dicit, quòd ſpuriæ dos datur contemplatione, & loco alimentorum, Lupus d. §. 24. num. 4. vbi arguit ab alimentis ad dotem, Ripa d. l. 1. num. 66. Crauet. in conſil. 186. num. 16. vbi allegat Bald. Nicol. de Vbal. Bald. Nouell. Calcan. & alios. Menoch. d. caſu 169. num. 10. vbi allegat Deci. Ruin. Roland. & Paleot. idem Menoch. in conſil. 60. num. 19. vbi allegat Barto. in l. fina. §. ſi à ſocero. ff. de his, quæ in fraud. credi. & in l. Mæuius, §. duobus, num. 18. ff. de leg. 1. & addit multos alios.

Et erit aduertendum, quòd etſi † Me- 4
noch. ibi dicat, dotem ſpuriæ ita nõ poſſe relinqui, quòd in alium tranſeat, voluit tamen dicere, quòd dos ſpuriæ relicta non tranſit ad illius hæredes, nam vt dicam infrà in limitationibus, benè poteſt relinqui cũ ea adiectione, quòd trãſeat ad hæredes ſpuriæ, † Capic. in deciſ. 5
181. num. 2. Beninten. Rot. Bonon. deciſ. 22. num. 6. Alban. in conſil. 44. num. 4. Simon de interpretat. vltim. volunt. lib. 3. dubitat. 3. ſolut. 2. nume. 7. poſt medium, folio mihi 188. & ibi dubitatio. 5. ſolut. 4. num. 52. fol. 216. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit, num. 30. ff. de liber. agnoſcend. & latiùs ibi, num. 73. vbi infinitos addit, qui videri poterunt, Peregrin. in tract. de iure fiſci, libr. 3. tit. 18. num. 80. & non eſt noua hęc opinio, quandoquidem iure communi inſpecto idem videmus deci-

decidi in dote, quæ data ſit filiæ legitimæ,& naturali: ea enim † mortua redit ad patrem dotantem, vel patris hæredes, non etiam ad filiæ liberos, l.dos à patre profecta.C.ſolut.matrim.Barto.& alij in l.poſt dotem, vbi ſequuntur alij,ff.ſolut. matrimo.& ibi proſequitur Iaſ.num.99. & dicit Picus in l,in quartam,num.211.ff. ad leg.Falcid.quòd ſiue ſuperſint filij, ſiue non, ſemper mortua filia reuertitur dos ad patrem dotantem, & ſubdit hanc eſſe communem opinionem,de communi quoque teſtatur Soci.Iuni.in conſ.114. num.18.volum.3.Neuiz.in conſ.95.num.1. Bertran.in conſ.158.num.3.volum.4.dixi in conſ.106.num.2. quare ergò non debet idem ſeruari in dote filiæ ſpuriæ. porrò maximum eſſet inconueniens, quòd ei plus fauoris impendatur,& licèt illi deciſioni ex conſuetudine † Martini derogatum fuerit, vt per Barto.& alios in d.l. poſt dotem, vbi Iaſ.nume.102. dicit eam conſuetudinem non eſſe vnius loci ſpecialem,ſed generalem,& ſeruari per vniuerſum orbem, vt etiam teſtātur plures citati à Neuiza.in conſ.45.num.6.& dixi d.conſ.106.nu.18.tamen conſuetudo inducta in filiabus legitimis, non debet extendi ad ſpurias, in quibus ſubeſt diuerſa ratio, & non tanta militat læſio iuris cōmunis,dos ergò reuocatur ſtatim mortua filia, quia per mortem extinguitur ius alimentorum.

6

7

Sed etſi,vt vides,hæc cōcluſio ſit communis,& cum ea transeant multi ſine cōtradictione,tamen Bero.in conſil.165.nu. 23.ver.quarto poſito, volu.2.tenet quòd dos filiæ ſpuriæ non redeat ad patrem dotantem, ſed apud eam perpetuò, & irreuocabiliter permaneat. mouetur autem, quia non eſt verum,quòd detur dos loco alimentorum, ſed detur ex cauſa publica,vt inueniat vitum,& ſubdit diuerſam eſſe naturam dotis à natura alimentorū, quia eſt perpetua,ſed alimenta finiuntur morte. ſed in hoc errat, quia vt dixi,etiā dos reuocatur à dotante mortua muliere inſpecto iure communi,& non eſt verum,quòd dos ex alia cauſa quàm alimētorum detur,imò omnes volunt eam dari loco alimentorum,& proinde non deberi in caſibus, quibus non debentur alimenta,vt diximus in tit.quib.ex cauſis alimenta denegari poſſunt, allegat etiam Bart. † in l.fin.num.7.ff.de his quib.vt indig.ſed ibi loquitur quando pater dotando cauet expreſſè,quòd tranſeat ad hæredes filiæ ſecùs quando dotat ſimpliciter. poſtremò adducit Bart.in d.l.fin.§.ſi à ſocero,& in d.l.Mæuius.§.duobus.vbi poſtquàm dixit reuocari poſſe dotem poſtquàm ad ſpurium peruenit,limitat illud non procedere inſpecto iure Canonico. Verùm aduerte,quia loquitur Barto.viuente † filia, nos verò quærimus, an ea mortua dos reuertatur ad patrem. præterea id quod Bart.dicit corrigendo ſuperiora,ſecūdùm ius Canonicum procedit reſpectu quantitatis:poſtquàm enim determinauit, quòd propinqui reuocare poſſunt dotem datā ſpuriæ poſtquàm ad eam eſt reuerſa, ſubdit quod ex iure Canonico dimittendum eſt mulieri quantum ſufficiat pro alimentis, nos verò nō agimus de exceſſu dotis, ſed de tempore quo ſtare debet penes filiam, imò doctrina illa Bart.confundit dictum Bero. quia dum vult dotem filiæ remanere apud ſpuriam pro quantitate alimētorum, inferre etiam videtur, quòd ſtare debeat ſolū pro tempore quo alimenta debētur,quia valet argumentū de quantitate ad † tempus,vt in l.miles ita.§.& quia diximus,vbi Bart.& Doctores, ff.de teſtamen.mili. Bart.in l.ſi conſtante.col.1.ff.ſol.matrim. Iaſ.in l.in teſtamento.C.de teſtam.mili. alios citat Euerar.loco 19.in princ. ſicuti ergò dos ſuccedit loco alimentorum in quantitate,eaque ratione non poteſt excedere alimenta,ita non debet excedere in tempore, vt longius ſit apud filiam, quàm forent alimenta.

8

9

10

Cùm autem agitur,an conſtante matrimonio dos data filiæ ſpuriæ per hæredes dantis reuocetur, concludunt Doctores communiter, quòd à marito viuente reuocari non poſſit, ſed benè poſſit reuocari poſtquàm mortuo marito peruenit

11 ad vxorem, † nam maritus eam habet o-
nere tituli, & ſine dote non contraxiſſet
matrimonium, proinde non debet deci-
pi, ita Barto. in l. fin. §. ſi à ſocero. ff. de his
qui in fraud. cred. ſequitur Ang. ibi, idem
Angel. in l. ignoti. C. de reuoc. his quæ in
fraud. credi. Bald. in Auth. ex complexu.
C. de incœſt. nup. Angel. in §. ſi res aliena,
colum. 2. Inſtit. de legat. Abb. in d. conſil.
115. num. 1. volum. 2. Alex. in conſ. 54. col. 3.
in fine. volum. 7. & hæc opinio eſt magis
humana, ſecundùm Ripam in l. 1. num. 68.
ff. ſolut. matrimon. Bertrand. in conſil. 54.
num. 5. volum 2. Paleot. in tract. de noth.
& ſpur. cap. 50. num. 3. vbi dicit hoc proce
dere, quando dos ſoluitur, vel promitti-
tur marito: ſecùs, quando promittitur,
vel datur vxori: tunc enim quatenus ex-
12 cedit legitimum † modum, reuocatur ſta
tim, atque ita declarat procedere, quod
voluit Bart. in l. fin. ff. de his quæ in fraud.
credi. vbi tenet quòd indiſtinctè reuoce-
tur quidquid datur ſpuriæ ſupra modum
alimentorum, Rolan. in conſi. 74. num. 48.
& ſeq. volum. 1. & in conſ. 85. num. 13. vol.
3. vbi ſequitur diſtinctionem Paleot. & al-
legat Ruin. Bald. Nouel. Campeg. Capic.
Bened. & alios affirmãdo hanc eſſe com-
munem opin. & cum eo quoq; tranſit Pe-
regrin. in tract. de iur. fiſ. lib. 3. tit. 18. nu. 79.

Sed contrarium tenuit Barto. in d. l. fin.
ff. de his. quib. vt indig. vbi ſimpliciter di
cit, quòd quidquid datur vltra modum
alimentorum reuocari poteſt & non va-
let datio, ideò Nicol. de Vbal. in tract. de
ſucceſſio. ab inteſta. char. 7. colum. fin. re-
prehendit opinionem prædictam, quia
ſi à principio non valet conſtitutio do-
tis in eo exceſſu, non poteſt conualeſce-
re ex poſt facto. & ſi dicatur, quòd mari-
tus habet ex titulo oneroſo, & eſſet de-
ceptus, reſpondet quòd debet ſibi impu-
tare, qui duxit ſpuriam in vxorem, cui
ſciebat, vel ſcire debebat non poſſe do-
tem conſtitui, niſi ad modum alimento-
rum, & hoc dicit de iure verius Io. Lup.
in d. c. per veſtras, in 3. notal i. § 24. nume.
3. & ſequen. folio mihi 156. vbi addit ra-
tionem, quia ſi filij poſſunt mortuo pa-
tre reuocare dotem immenſam, quam pa
ter dederat filiæ legitimæ, quanto magis
licebit eam reuocare, quæ datur ſpuriæ?
hæc tamen ratio non mouet, quia nos lo-
quimur, quando dos datur marito, non
quando filię, quo caſu non etiam reuoca-
tur immenſa dos data filiæ legitimæ, hãc
etiam partem dicit veriorem Ripa, in d.
l. 1. num. 68. in fin. & ſequi videtur Gram-
mat. deciſ. 90. nume. 3. alios citat Rolan. in
conſil. 85. num. 10. & non obſtat ratio illa
diſtinctionis, quòd aliud ſit dare filiæ, a-
liud dare marito, quia certum eſt, quid-
quid datur marito, id omne filiæ † contẽ 13
platione aſſignari, l. dotem dedit. ff. de
coll. bonor.

Dicunt tamen Nicol. de Vbal. Ripa &
Lup. in locis prædictis, & Rolan. d. conſil.
85. num. 11. non reuocari à marito, qui ig-
norauit vxorem fuiſſe ſpuriã † quia tunc 14
ea ignorantia ipſum excuſat, argumen. l.
qui contra. C. de incœſt. nupt. ſed id quo-
que mihi non placet, quia maritus non
excuſatur à culpa, ducendo in vxorem
ſpuriam ignorãter, debuit. n. perſcrutarẽ
conditionẽ illius, cum qua matrimoniũ
cõtraxit, l. qui cũ alio. ff. de reg. iu. cũ ſimil.

In hac tamen controuerſia amplector
priorem ſententiam, quæ eſt communis,
& magis æqua, ac rationabilis, ne gener
remaneat ſua ſpe, & conuentione decep-
tus. & non obſtat, quòd dicitur dotem vi-
ro promitti contemplatione filiæ: quia
reſpondeo, quòd propter hoc tamen nõ
acquiritur filiæ, ſed marito, qui eſt dotis
† dominus. Inſtit. quib. alien. lic. in princ. 15
l. quoties. C. de iure dot. & ipſe ſólus poſ-
ſidet, & ſolus vſucapit, nec attenditur † 16
perſona vxoris. l. 1. ff. de vſucap. pro dote.
ideò dicit text. in l. ſi pater pro filia. ff. de
collat. dot. quòd ſi pater dotem promit-
tat genero, deinde aliquid leget filiæ, ta-
le legatum non compenſabitur † cum do- 17
te promiſſa genero, & ad propoſitum di-
cit Iſeru. in c. 1. colum. 7. ver. ſi verò mari-
to, tit. de ſucceſſ. feu. quòd ſi dos fuit ma-
rito promiſſa, vxor † non erit excluſa à 18
ſtatuto, quo excluditur filia dotata, ſe-
quitur Afflict. ibi, num. 88. & 93. Georg.
Natta

Natta in tract.de ſtatut.excluſ.fœm.quæ-
ſtio 2.num.59. quam ſententiam defendi
in conſilio 45.num.44.vbi dixi id proce-
dere etiam ſi vxor ſciens dotem marito
datam tacuiſſet, atque ita erit concluſio,
quòd vbi dos eſt data marito, tunc etiam
ſi excedat debitum modum alimento-
rum nonpoterit conſtanre matrimonio
repeti à iure, ſed expectandum erit, quòd
per diſſolutioné matrimonij perueniat
ad vxorem, & eo caſu dabitur repetitio
eius, quod eſt ſupra modum alimentorũ.

Id verò quod ſuprà diximus, fundum
aſſignatum ſpurio ad alimenta repeti
poſſe poſt ſpurij mortem, adeò verum
19 eſt, vt cogi poſſit ſpurius † viuens præ-
ſtare cautionem de reſtituendo fundum
poſt mortem, ita voluit Crauet.in conſi.
219.col.penult.ver.ſed obligantur iſti ſpu
rij, ſequitur Sim. de Pretis d.lib.3.ſolu.2.
nu.7.folio 188.Cordu.d.l.ſi quis à liberis.
§.idẽ reſcripſit, nu.72.vbi allegat ſic volu-
iſſe Bal.in cõſ.175.vol.3. qui tamen in ter-
minis de hoc nihil, licèt multa regulari-
ter tractet de præſtanda fideiuſſione, &
nu.2.dicit, quòd ſatiſdandũ eſt, quádo re-
ſtitutio ordinatur à lege, vt in caſu no-
ſtro. In hoc etiã eſt aduertendũ, quòd ſi
relicto fundo ad aliméta veniat proprie-
tas, vt dixi in tit.quan.cenſeantur relicta
alimen. tamẽ hoc nõ habet locũ, quando
20 fũdus † relinquitur ſpurio: tũc.n.fallit re-
gula, quia ſpurius nõ eſt capax proprieta-
tis, vt dicit Bal.in l.eam quam, nu.41.C.de
fideic.& iã dixi in tit.prædict. vbi in 5.li-
mit.poſt Ang.in l.cùm hi.§.ſi vni.col.1.in
fi.ff.de tranſact. probaui tale relictũ mi-
nimè includere proprietatẽ, quádo ei ſit,
qui incapax eſt proprietatis. Regula aũt
prædicta, quæ habet, quòd fũdus datus in
dotẽ filiæ ſpuriæ, vel filio in aliméta reuo
cari poſſit mortuo filio, & nõ tranſeat ad
hæredes, limitatur, qñ pater dediſſet cũ
21 expreſſo pacto, ꝙ trãſeat ad filios † ſpurij,
nã eo caſu ſeruatur patris volũtas: nã etſi
ſpurijs nihil relinqui poſſit, tamẽ nepo-
22 tib.ex ſpurijs † põt relinqui.l.fi.C.de nat.
lib.ita noſtrã ſentẽtiã limitat.& declarat
Bart.in d.l.fi.nu.7.ff.de his, quib.vt indig.
vbi loquitur tã de fũdo relicto ad aliméta
quàm etiam de dote † data filiæ ſpuriæ, 23
idem tenuit Abb.in conſ.50.num.3.in con
ſil.115.num.4. volum.2. Cæpol.in caut.38.
incip.nunc videamus, colum.2. ver.nona
cautela eſt, Caccialup. in l.ſi qua illu-
ſtris, num.9.C.ad Orfician.Lupus in c.per
veſtras, in 3. not. §. 24. numer.7.de donat.
inter vir. & vxor. fol. mihi 156. Ripa in
l.1. numer. 69.ff. ſolut.matrimon.Capic.
in deciſ.181.num.4.Rol.in tracta.de lucro
dot.q.94.num.17. vbi allegat Bal.Nouell.
& Bulg.Benint.Rot.Bonon.deciſ.22.nu.6.
Cordub.in l.ſi quis à liberis. §.reſcripſit,
num.74.ff.de libe.agnoſc.vel alen.vbi ta-
men in hanc ſentẽtiam multos citat, qui
id non dicunt, Paleot.in tract.de noth.&
ſpur.cap.51.num.6.& noniſſimè poſt hæc
ſcripta viſus Peregrin.in tract.nunc edi-
to de iure fiſci, lib.3.num.81.

Hæc tamen opinio non eſt ſine contra-
dictione, quia multi tenent, quòd nepo-
ti etiam legitimo ex filio ſpurio nõ poſ-
ſit auus relinquere, & ex his Cyn. poſt
Odofred.in l.final. C.de naturalib.liber.
Bald. in l.Gallus.§.quidam rectè. ff.de li-
ber.& poſthum. Fulgoſ. latè in conſil.23.
in 2. dubio. & ſequuntur plures alij mo-
ti ea ratione, quia in filijs ex ſpurio mili-
tat ratio prohibitionis, quæ in ipſo ſpu-
rio, vt ſcilicet reprimatur parentum libi
do, cùm videant filijs ex eo vitio procre-
atis nihil poſſe relinqui, item quia tale
relictum ſemper factum videtur ſpurij
filij contemplatione, cùm aliter nepotes
non coniungantur auo. accedat, quòd vbi
nepotibus relinquitur, tunc patri vſuſ-
fructus acquiritur, atque ita vtilitas reli-
cti contra legis intentionem patri ſpu-
rio acquiritur.

Communis tamen, & verior eſt opi-
nio, quòd auus poteſt nepoti legitimo
ex filio ſpurio relinquere, vt eſt text.ex-
preſſus in d.l.fin.C.de natural.libe. quæ † 24
etſi loquatur de filio naturali, tamen lo
cum habet etiam in ſpurio, vt declarat
gloſſ.ibi Feder.de Seni. in conſil.57. in 6.
dubio, vbi mouetur, quia non reperitur
iure prohibitum, ergò ſtare debet. item
poteſt nepos capere tanquàm extraneus.

item ſi poteſt capere bona hæredis inſti-
tuti, quando eſt à patre ſubſtitutus, mul-
tò magis capere poterit directè, eandem
tenuit Corne.conſ.1.colum.16.ver.circa
ſextum, vol.3.conſ.25.vol.1. & hanc com-
munem dicit Bero.famil.quæſtio.137. in
princ.Palæot.in d.tract.q.53.num.3. Clar.
de teſtamen.q.32.in princ.& quia Docto-
res variè loquuntur in hac materia, vt
ſciri poſſit, quibus caſibus pater valeat
diſponere, quòd mortuo filio, vel filia re-
lictum pro alimentis vel pro dote tranſ-
eat ad nepotes, decidendi ſunt aliqui ca-
ſus communiter recepti à Doctoribus, &
ſecundùm eam deciſionem regulabitur
quæſtio noſtra.

In primis illud eſt indubitatum, quòd
vbi auus nepotem inſtituit contempla-
tione patris non valet inſtitutio, & hanc
25 † partem tenuerũt omnes, etiam qui ſim-
pliciter admittunt patrem poſſe relin-
quere nepoti. Roffred. & Odofre. Cyn. &
alij in d.l.fin. Bart. & alij in locis inferiùs
citatis. hæc tamen concluſio noſtris ter-
minis applicari non poteſt, quia dos, vel
alimenta nepotibus relinquũtur in tem-
pus quo nihil poteſt filio acquiri, id eſt,
poſt illius mortem, vt ſuprà in themate
dictum eſt, & eo tempore ratio contem-
plationis nullum poteſt effectum produ
cere, ideò ſi etiam contemplatione filij
relinqueretur, ſubſiſteret diſpoſitio,
cum inde nihil contra legem ſequatur.

Secunda eſt concluſio, quòd ſi relin-
quatur expreſſè contemplatione non pa-
tris, ſed ipſorum nepotum, ſuſtinetur re-
26 lictum, quia nihil prohibet † eis vti cæ-
teris relinqui. Bartol. in conſil.118. Odu-
cius nume.6. in 1.volum.1. vbi dicit dari
inſtitutionem contemplatione ipſius ne
potis, quamuis non ſit auo notus niſi per
filium, & ponit exemplum, quando man
dat auus, quòd per patrem nihil nepoti
minuatur, vel detrahatur de relicto. idẽ
voluit Bartol. in l.Gallus.§ quod ſi is.ff.
de lib. & poſthum. & ibi Iaſ. numer.19.
dicit eſſe communem, & indubitatam
concluſionem, & ſequuntur alij inferiùs
allegandi. ſed hæc cõcluſio parum etiam
conducit ad caſum noſtrum, quandoqui-
dem non poteſt videri contemplatione
patris, vel alterius, quàm ipſius nepotis
factum relictum, ex quo eſt nepoti acqui
rendum poſt mortem patris, quo tem-
pore nihil patri poteſt acquiri, & faten-
tur Doctores, tunc filij non dico contem
platione relictum, ſed nepotis, quando
auus diſponit, quòd patri nihil quæra-
tur, vt per Bartol. d.§. quòd ſi is. & d.con-
ſil.118. Iaſ. dicto §. quòd ſi is. Caſtrenſ. d.§.
quòd ſi is, nume.6. circa med. & licèt filij
contemplatione relictum videatur, quã-
do nepos eſt infans, † ita vt aui gratiam, 27
vel affectionem nulla ratione potuerit
promereri, vt per Roffred. quem citat
Bartol. in d.§. quòd ſi is, ex quo ſufficiunt
coniecturæ ad dignoſcendum, cuius fue-
rit contemplatione † relictum, Socin. Iu- 28
ni. in conſil.16. in 1.dub, volum.4. Bero. fa-
mil. quæſt.128. tamen illud procedit, quã-
do poſſet in eo relicto aliqua filij vtilitas
conſiderari, at ceſſante vtilitate, ceſſat o-
mnis reſpectus.

Accedat, quòd ea ratio meritorum mi-
hi non arridet, quia ſat eſt, quòd conſtet
de aui affectione erga nepotem, nec re-
quiruntur nepotis merita, & videmus
cautos ſenes allici plurimum puerilibus
blanditijs ad illorum amorem, & quot vi
demus immeritò amari, & fauoribus, ac
dignitatibus tolli? Præterea ea diſtinctio,
ſi veritati locus eſt, leuiſſima eſt: quid e-
nim hoc eſt dicere, quòd contemplatio-
ne patris, vel filij fuerit relictum, ſi vo-
lunt Doctores, quòd etſi patris contem-
platione fuerit aliquid datum filio ea ad
iecta lege, ne quid patri quæratur, tunc
ſuſtineatur diſpoſitio. & hoc caſu quo-
modo conſiderari poteſt legis offenſio,
quæ ad hoc eſt limitata, ne filio naturali,
vel ſpurio aliq̃d relinquatur. meliùs igi-
tur eſt dicere, quòd aut patri poteſt acq̃-
ri, & non valeat relictum: aut non poteſt
acquiri. & tunc valet: id verò monuiſſe
volui, non quia arbitrer in iudicando, &
conſulẽdo eſſe à communi diſtinctione
recedendum, ſed vt alijs præbeatur occa-
ſio penitùs cogitandi de illius veritate.

Ter-

Tertia eſt concluſio, quòd vbi ſumus
in dubio patris ne, vel filij datum fuerit
29 contemplatione, runc relictum ſuſtine-
tur, quia præſumitur nepotis † contem-
platione reliquiſſe auus, ex quo aliter a-
ctus ſuſtineri non poteſt, & credendum
eſt quòd viam elegerit per quam actus va
leat, & non pereat, ſicut in dubio ita quę
que interpretari debemus, l. quoties, ff.
de reb. dub. ita tenent Bartol. & alij ſupra
citati: Clarus, qui communem dicit in §.
teſtamentum quæſt. 32. nume. 1. Paleot. in
tracta. de Noth. & ſpur. c. 53. num. 6. vbi la-
tè agit Pereg. d. lib. 3. num. 49. vbi eam di-
cit præcipuam eſſe huius dicti rationē,
quia quod ab auo deſcendit in nepotem
30 profectitium non iudicatur, ſed † aduenti-
tium. gloſſ. Bartol. Caſtr. Alexā. Iaſ. & alij
in l. qui in aliena, §. interdum, ff. de acqu.
hæred. gloſ. Bartol. & alij, in l. quæſitum,
ff. de leg. 1. quam, nec id ſine contradictio
ne pertranſeat, controuertunt enim Do-
ctores, an profectitium, vel aduentitium
iudicandum ſit, verum viderint alij, mi-
hi ſanè non conuenit ea indagatio parū
ad propoſitam materiam pertinens.

His vero caſibus, quibus diximus legi
timo nepoti ex filio illegitimo relinqui
poſſe intelligendum eſt, quando auus ca-
ret legitima ſobole, quòd ſi deſcenden-
tes habeat legitimos non permittit lex
31 illos excludi, vt † proles illegitima dote-
tur. ita loquitur l. fin. C. de natural. li. atq;
omnes Doctores declarant, & intelligūt
id quod voluit Bartol. in d. §. quòd ſi is, vt
per Alexan. ibi. num. 7. & communem di-
cit idem Alexan. in conſil. 54. num. 5. vol.
3. Iaſ. in l. hæreditas, num. 9. C. de his quib.
vt indign. Corne. in conſil. 25. colum. 2. vo
lum. 1. Duen. reg. 166. limita. 2. vbi allegat
Imo. Abb. Are. Deci. Bermond. Mod. Gal.
Gauldenſ. Boerium, Didac. Bened. & Ro-
deric. & atteſtatur hanc eſſe communem
opinionem. eandem alios referens com-
munem dicit Clar. loco prædicto, num. 3.
Paleot. d. c. 53. num. 9. vbi ait prolem dici
32 legitimam † non modo filios, ſed etiam
nepotes ex legitimis filijs, ſecund. Crau.
in conſi. 200. Peregrin. d. lib. 3. num. 53. vbi
dicit veriſſimam hanc eſſe declarationē,
& facit concludens ratio. Nam ſi ſtante
ſobole legitima nepos legitimus ex filio
naturali non poteſt inſtitui, multo mi-
nus inſtitui poterit nepos ex ſpurio, cui
minus fauendum eſt tamquā legibus ma-
gis odioſo.

Declarandum item eſt, vt ſtante legi-
tima ſobole poſſit vnciam relinquere ne
poti ex filio ſpurio: ſi enim ex l. fin. C. de
natural. libe. poteſt filio ſpurio † vnciam 33
relinquere, ſecundùm gloſ. ibi, quæ dicta
in naturalibus, extendit ad ſpurios, mul-
to magis poterit ea relinqui nepoti ex fi-
lio qui minus eſt legibus odioſus. & glo.
ibi videtur expreſſè † loqui in nepote ex 34
ſpurio, & Capic. in deciſ. 81. nume. 4. ex-
preſſè vult, quòd intra vnciam relinqui
poſſit nepoti, quia Barto. in l. fin. ff. de his
quib. vt indign. & in d. l. Gallus, §. quòd ſi
is extendit l. fin. C. de natur. liber. ad legi-
timos ſpuriorum, ergo etiam reſpectu
vnciæ illa lex locum habebit in dictis nē
poribus, ſequitur Paleot. d. c. 53. num. 9. v-
bicunque ergo dos filiæ ſpuriæ data, vel
fundus ad alimenta ſpurij aſſignatus nō
excederet vnciā ſubſtantiæ paternæ, ſem
per tranſiret ad nepotes poſt mortem fi-
lij etiam ſi pater aſſignando dotem, vel
fundum non vteretur cautela Bartoli, de
qua nunc principaliter tractamus.

Intellige ſecundò, quòd ſuſtineatur
cautela prædicta, dummodo filij non ſint
inceſtuoſi, nam auus † nepotibus ex eis 35
nihil poteſt relinquere vt eſt text. vbi
Bald. in l. ſi quis inceſti. numer. 1. C. de in-
ceſt. nupt. quem ſequitur Salice. ibi, vti à
pluribus allegatur, ſed mihi id nō dicit,
& in eo tex. eſt de hoc caſus vnicus men-
ti tenendus ſecundùm Bald. in c. in præ-
ſentia, nume. 35. de probatio. id quod vo-
luit quoque Alexā. in d. l. Gallus, §. quòd
ſi is, num. 7. in fin. verſi. ſecundò limita. v-
bi dicit eſſe menti tenendum, quia non
meminit alibi eſſe tactum, Corne. in cōſ.
25. volum. 1. eandem ſententiam tenuerūt
Corſet. & Marſil. quos citat, & ſequitur
Didac. in epitom. de ſponſa. par. 2. num. 8.
§. 5. nume. 13. Paleot. d. c. 53. vbi dicit hanc
limita-

limitationem eſſe recipiendam omnino contra Iaſ.Peregrin.d.lib.3.nume.14.vbi ait hanc eſſe veram,& de iure probatam, quidquid in contrarium Iaſ. attentauerit,& hanc dicit communem Martin.Lauden.in tracta.de legitimat.nú.73.& alios cumulat Duenas, d.reg.266. in 2.limitat. verſ.quæ limitatio.

Impugnatur tamen hæc limitatio multis medijs à Iaſ.in d.§.quòd ſi is,nume.25. vbi quatuor conſiderat fundamenta, ſed præter eum dic,quòd Dyn.dum quæſtionem tractat, an nepos legitimus ex filio illegitimo poſſit inſtitui,parificat in hoc ſpurium, & inceſtuoſum, & eodem modo loquuntur multi Doctores, & apud Caſtrenſ.in d.§.quod ſi is,& rationes per quas licet auo nepotem inſtituere ex filio ſpurio, militant etiam in nepote ex filio inceſtuoſo, licèt legibus ſit magis odioſus inceſtuoſus quàm ſpurius.

Concordari tamen poſſunt, & debent contrariæ ſententiæ prędictæ hoc modo, vt prima Baldi procedat in ſuis terminis
36 † in quibus loquitur, id eſt in nepote ex filio nato ex inceſtis nuptijs, altera verò locum habeat,quando filius non eſt procreatus ex nuptijs inceſtis, ſed ex inceſto coitu citra tamē nuptias,& ratio differentiæ quia vbi natus eſt ex nuptijs inceſtis lex prohibet patrem teſtari,vel diſponere de bonis alias in perſonas pręter nominatas in ea l. ſi quis inceſti, nepos autem ex eo filio non eſt nominatus, ergo non poteſt inſtitui, ſicuti nec alius, quantumuis extraneus, qui non ſit in ea l.comprehenſus,atque ita auus prohibetur,nō quia nepos ſit ex inceſtuoſo filio, ſed quia non eſt de perſonis in ea lege incluſis: vbi vero filius non eſt ſuſceptus ex matrimonio inceſtuoſo, tunc ceſſat pœna illa,& auus poteſt liberè teſtari ſicuti quiuis alius, & facultas teſtandi non eſt limitata quoad certas perſonas, ergo quod non eſt correctum quare ſtare prohibetur? quòd autem ratione prædicta, non alia nepos ex filio procreato ex inceſtis nuptijs non poſſit inſtitui,ponit Bal. loco prædicto,& ſequitur Paleot. d.c.53.

iura enim de nuptijs inceſtis loquentia non extenduntur, ſed reſtringuntur,ideo non habent locum, vbi ſola ſponſalia de futuro forent contracta, vel etiam de præſenti, ſi tamen † copula non interuenit,vt probat text.in c.& ſi neceſſe,de donat.inter vir.& vxor.quem ita intelligūt Butr. Abb.& Præpoſ.ibi, Bald.Nouell.in tracta dot.par.11.colum.11. Didac.in epitom.de ſpōſal. par.1.c.6. §.80.nu.20.Clar. in praxi crimina.§.inceſtus,nume.7.pari modo pœnæ d. l.ſi quis inceſti, & in Authen.ibi poſitæ,non habent locum, quando nuptiæ non ſunt † propriè inceſtæ,puta quando contrahūtur cum cognata ſpirituali,vel cum muliere vidua, vel infideli,quia pœnæ ſunt molliendæ,non augendæ.vt per Doctores in Auth.inceſtas. C.de inceſt.nupt.vbi Salic.nu.4.dicit hāc eſſe communem opinionem,Deci.in cōſi.158.num.1.Boe.in deciſ.264.nu.13.Clar. d.§.inceſtus,num.4. & ſanè alia eſt inceſtus pœna,quando committitur per matrimonium.vel ſponſalia,† alia verò quādo per fornicationem ſimplicem, vt poteſt videri apud Plac. in tracta.accuſatio. tit.3. nu.15.Paul.Grillan.in tract. de pœn. omnifar.coit.quæſtio.3.num.6.Clar.in d. §.inceſtus, num.1.Caccialup.in Authent. ſi quæ illuſtris,num.21.C.ad Orfician.Boſ. in titu.de coitu damna.& punib.num.4. cum ergo pœnæ inceſtis nuptijs iure ciuili impoſitæ ceſſent, quando nuptiæ nō interueniunt, vtique auus poterit inſtituere nepotem ex filio inceſtuoſo, quia deficit qualitas requiſita à lege puniente: qui enim vult lege, aut ſtatuto vti, tenetur probare omnes qualitates † requiſitas à lege,l.1.§.quod autem ait prætor, & ibi Bart.ff.ne quid in flum.publi. Bart.& Bal. in l.in cauſis, C. de accuſatio.vbi dicunt ſuccumbere eum, qui intentando beneficium ſtatuti nō probat qualitates ab eo requiſitas,& illorum dictum .inquit ſingulare Socin.in conſi.55.n.4.vol.1.Tytaq. alios citans,de retra.conſan.§.8.glo.7.nu. 1.Natta in conſil.266.nume. 5.Rolan.conſil.67.nume.26.volum.2.Cæpha.in conſi. 249.num.16. 37 38 39 40

Quod

Quod verò dictum eſt de incæſtuoſo
filio, intellige de vero incæſtu, nam ſuſce
41 ptus à clerico non. dicitur incæſtuoſus, †
niſi natus ſit à matre conſanguinea, vel re
ligioſa, glo. in c. per venerabilem. qui fil.
ſint legiti. ideo nepos ex filio ſuſcepto
per clericum poteſt inſtitui, Bald. in d. l.
ſi quis inceſti, C. de incæſt. nup. Petr. Cyn.
Salic. & alij in l. 2. C. de epiſc. & cler. Abb.
in c. ex tenore, qui fil. ſint legiti. Alexand.
in d. §. quod ſi is, nume. 9. Didac. d. c. 8. §. 3.
nu. 14. verſi. vnde hæc concluſio. & Duen.
dicta regul. 366. limitatio. 2. verſic. quod
in nepote ex filio. & qui verè dicantur fi-
42 lij incæſtuoſi, † ponit Paleo. d. tract. de no
th. & ſpur. c. 16. nume. 10. dicitur enim in-
43 cæſtus coitus † cum ſanguine coniuncta,
Alexan. conſil. 229. volum. 6. Cæpol. in cóſ.
crimin. 69. Barbat. in conſil. 23. volum. 2. &
quamuis gloſſ. in d. l. 2. in verſicul. filij. C.
de epiſcop. & cler. dicat mulierem com-
miſcentem ſe cum clerico ſacris ordini-
bus inſignito committere incæſtum, &
eam ſequatur Bald. numer. 2. dicens, ita
fuiſſe iudicatum, & communẽ affirmat
Grilland. de diuerſ. crimin. lib. 3. quæſtio.
vlti. tamen veritas eſt in contrarium, &
44 dicitur ſimplex † fornicatio, ſecundùm
Pet. Cyn. & alios, in d. l. 2. cum alijs ſupra
citatis, & communem dicit Caccialup.
in d. Authen. ſi qua illuſtris, nu. 31. & ſeq.
Boſſ. in titul. de coitu damna. & punibi.
nu. 15. Vaſq. de ſucceſſio. crear. libr. 3. §. 12.
nume. 50. Clar. in Pract. crimin. §. fornica-
tio. nu. 8. & in §. incæſtus, num. 1. verſi. ſed
numquid committitur, in fin. vbi dicit
hanc eſſe veritatem.

Secundò principale dictum, quod filiæ
ſpuriæ aſſignata redeant ad patrem, vel
eius hæredes quandocunq; filia decedit,
declara non procedere, quando pacto pa
ter in conſtitutione dotis cauiſſet quod
filia in matrimonio. ſine liberis deceden
te, vir lucretur dotem, quia eueniente eo
caſu maritus lucrabitur dotem: valet e-
nim pactum, ex quo non reperitur iure
cautum quòd pater non poſſit relinque-
re, vel donare marito filiæ ſpuriæ, & quod
45 lex † non dicit, nec nos dicere debemus,
l. illam. C. de collatio. & quod lege diſpo
ſitum non reperitur, non eſt ſuperſtitio-
ſis inuentionibus præſumendum, c. con-
ſuluiſti, 2. q. 5. D. Becius in conſil. 25. nu. 4.
conſil. 35. num. 4. & in odioſis non eſt lici-
ta † extenſio, c. odia, de reg. iu. in 6. & hoc 46
voluit in terminis † Bald. Nouel. in tract. 47
dot. parte ſexta princi. in priuileg. 6. col.
2. verſicul. ſed quid ſi ſtatutum, vbi dicit
quòd pater non poteſt donare marito fi-
liæ ſpuriæ. ſequitur Rolan. in tract. de lu-
cro dot. quæſt. 94. num. 15. & 16. Bulgar. in
l. 1. num. 37. verſicu. & adde ſupradictis, ff.
ſolu. matrim. Lupus in c. per veſtras, in 3.
nota. §. 24. num. 8. ex quo infertur verum
eſſe quod ſupra dixi, attendendum non
eſſe cuius contemplatione factum fue-
rit relictum, ſed cuius commodum con-
cernat, nam dubitari non poteſt, quin
hoc caſu pater dotãdo cum eo pacto mo-
ueatur contemplatione filiæ, tamen ſu-
ſtinetur pactum, & ratio eſt, quia ex eo
nihil filiæ quæritur, vt dicunt Bald. No-
uell. Bulgar. Lupus, & Rolan. in locis præ-
dictis.

Tertiò reſtringitur, vt non procedat,
quando extat ſtatutum quod vxore ſine
liberis decedente maritus lucretur do-
tem, quoniam tali caſu eueniente mari-
tus † dotem lucrabitur, ita voluerunt, 48
Bald. Nou. Bulga. Lupus, & Rolan. in locis
ſupra citatis: tunc enim non videtur ma
ritus id habere ex liberalitate patris, ſed
ex neceſſitate iuris in recompenſationẽ
onerum, Crau. in conſil. 184. nu. 16. Simon
de Pret. de interpret. vltim. volunt. libr.
3. interpretatio. 1. dubitat 3. ſolut. 2. num.
7. verſi. poteſt tamen maritus, Roland. in
conſil. 74. nume. 62. & ſeq. volu. 1. Phanuc.
in tract. dotis, gloſſ. 10. nume. 61. Peregr. in
d. lib. 3. nume. 80. cum enim pater dat do-
tem, videtur etiam conſentire quòd ma-
ritus illã lucretur, ſi filia moriatur ſine li
beris, tum quia contraxiſſet ſecundũ ſta-
tuta, † vt per Doctores in l. hæredes mei, 49
§. cum ita. ff. ad Trebell. tum etiam, quia
qui volt vnum conſequens cenſetur eti-
am velle id omne, † quòd ex eo ſequitur, 50
l. 3. §. Seio, ff. de minoribus, c. cum qui !,
de

de regul.iur.in 6.& demum, quia faciens actum videtur ſe obligare legibus de illo actu loquentibus, quæ rationes adductæ paſſim à Doctoribus ſuadent quidem lucrum ſtatuti generaliter habere locum in quacunque perſona, quæ poſſit liberè diſponere, ſed non concludunt in patre filiæ ſpuriæ, dum in eo dubitatur ſi poſſit ita dare, vt dos non redeat ad dotantem, ideo ea amica eſt ratio, quia pater prohibetur filię dare non alij.& in lucro quod acquiritur genero ceſſat ratio prohibitionis. intelligit tamen Bulg. loco prædicto,&eũ ſequuntur alij, vt non procedat, quando fundus non eſſet datus in
51 dotem, ſed ius percipiendi fructus † ex eo t tunc enim fundus non tranſit ad maritum, & ratio eſt, quia plus non poteſt acquirere maritus, quàm ſibi fuerit conceſſum, at fundus non fuit in dotem datus, ergo maritus non lucrabitur illum, & ſtatutum quod diſponit de lucráda do te, non poteſt extendi ad id quod nõ fuit datum in dotem.

Quartò non habet locum prædicta regula iure Regio Hiſpanorum, quo ex-
52 preſſè † ſancitum eſt quòd ſpurius ad hæredes tranſmittat, quod ſibi à patre in alimenta eſt conceſſum, vt per Didac. in epitom.de ſponſal.part.2.c.8.§.6. num.15. Cordub.in d.l.ſi quis à liberis,§.idem reſcripſit,nume.75.ff.de liber.agnoſc.vel alen.à parent. vel patron.& idipſum dici poteſt,quandocunque ſimile extaret ſtatutum diſponens,quòd datum ſpurio ad alimenta tranſeat ad hæredes, & loco prædicto Corduben.tractat,an ſicuti Hiſpanorum legibus ſpurius teſtando id tranſmittit, pari modo inteſtatus, vel nulla facta diſpoſitione tranſmittat, & quando extat ſtatutum res eſt ſine dubio,
53 quia habetur pro iure † communi in iuriſdictione ſtatuentium,Bartol.& alij,in l.omnes populi. ff.de iuſt,& iu.& derogat iuri communi.Alexand.in conſil.134. num.5.volum.6.& dicit Bald.in l.Gallus, §.ſi eius, in 2.notab.ff.de liber.& poſthu. Deci. in conſil 563. numer.7.eſt verum, quòd declarationem prædictam videtur non ita ſimpliciter, & ſine hæſitatione amplecti Lup.d.c.per veſtras, in 3.notab. §.24.numer.octauo, verſicu.imo plus attentari.

Quintò non habet locum quando id quod relinquitur ad alimenta vix ſufficit pro alimentorum quantitate, & non excedit quantitatem pro alimentis neceſſariam. eo enim † caſu fundus ad hæ- 54
redes tranſmittitur. ita voluit Roderi. in l.fori 1. titul.6.libr.3. quem citat & ſequitur Didac. d.c.8. §.6.numer.15.in fin. ſed ante eos hoc voluit Bald. in conſilio 448.nume.5. volum.1. vbi intelligit cum proprietas, quæ relinquitur inſpecto ſolo tempore vitæ ſpurij ſecundum taxationem l.hæreditatum, ff.ad legem Falc. non excedit valorem alimentorum, quæ deberent in ſingulos annos præſtari, citat,& ſequitur Peregrin.d.lib.3.num.77. Lupus d.§.24.nume.8.verſicu. alio etiam caſu crederem, vbi allegat Caccialup.in d.l.ſi qua illuſtris,colum. antepen.& hoc modo intelligi poteſt,quòd voluit Bero. in conſil.165.nume.20.& ſequ. volum.1.& facit, quia vncia, quæ ſtantibus legitimis filijs poteſt relinqui ſpurio ex l.fin. C.de natural.lib. tranſit ad hæredes, & poteſt etiam donari nepori legitimo ex filio ſpurio,& dixi ſupra in verſic.declarandum item.

Aduertendum tamen quòd in calculo æſtimationis faciendæ, an fundus ad alimenta relictus excedat legitimum alimentorum modum, aut valorem, habenda erit ratio commodi quod ſequitur ex repræſentatione debiti, id eſt ex anticipata ſolutione, cùm in principio, & in vna vice ſoluatur, quod ſingulis annis erat præſtandum: ſicuti enim minus dicitur ſoluere † qui particulares fa- 55
cit ſolutiones, l.planè, ff.famil. erciſc.& qui tardius ſoluit, ita plus dicitur ſoluere, qui ante tempus ſoluit, † quod in 56
tempore, vel in diem debebatur, §.plus, Inſtitut.de action. & volunt Doctores, & ſæpe tetigi in hoc tractatu quod æſtimetur interuſurium medij temporis.

Rurſus

Rurſus aduertendum cēſeo, quòd for-
tè dici non poterit fundum, qui non ex
cedat debitum modum alimentorum,
tranſire ad hæredes: Nam ſi in cauſam ali
mentorum datus eſt, & ſpurius ſine eo
vixit ex induſtria, arte, vel operis, vide-
tur quod datum in cauſam alimentorum
repeti poſſit tamquam cauſa non ſequu-
ta vt in l.1,& tot.tit.ff,de cond.ob cau.vel
etiam condictione indebiti, nam alimen
ta ſpurio non debentur qui alere ſeip-
ſum poteſt aliunde, vt dixi ſuo loco, &
dicit Caccialu.in d.l.ſi qua illuſtris, nu-
mer.93. quòd fundus ad alimenta præſti-
57 tus repetitur † ſi filius efficiatur diues.
Cum ergo mortuo filio ſuperſit fundus
datus in alimenta, quomodo erit tranſ-
miſſus ad filios, ſeu nepotes ſi repeti po-
teſt? conſidera ergo qualiter ſuſtineatur
dicta deciſio, quia apud me eſt dubia, &
Caccialup, loco prædicto ſubdit eſſe ſin-
58 gulariter notandum, quia legatum eua-
neſcit. ſicuti ſecundum eum reſurgit † ſi
neceſſitas ſuperueniret, id, quòd ſequi-
tur etiam Lup.d.notab.3.§.23.nu.7. verſic.
& ſubdit fortius.

SVMMARIA.

1 *Alimenta actori debita pendente lite vſque ad diffinitiuam præſtantur.*

2 *Lis finitur ſequuta ſententia.*

3 *Sententia eſt remedium finem imponens liti.*

4 *Lis propriè dicitur poſt conteſtationem.*

5 *Actori vbi lite pendente debentur alimenta ea præſtanda ſunt vſque ad perfectam exequutionem.*

6 *Lis dicitur finita quando res ei datur qui vicit.*

7 *Lis non dicitur finita pendente appellatione vel dum licet appellare.*

8 *Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*

QVAESTIO VIII.

QVAE alimenta filio, vel vxori, vel monacho decernūtur à iudice per modum prouiſionis pendente lite ſecundum terminos, l.ſi inſtituta, §.de in officioſo, §.de inofficioſo.ff.de inoff.teſt.
vbi diximus in titulo quib.& à quibus a-
limenta præſtanda ſint, ea vſque ad diffi-
nitiuam ſententiam ſunt præſtanda.† ita 1
probatur in d.§. de inofficioſo, vbi dici-
tur vſque ad finem litis eſſe decernenda,
atque ita determinat Rebuff. in conſtitu.
Gall.tomo 1.tit.de ſenten.prouiſ. articu.
1.gloſ.2.num.7. eandem opinionem pro-
bauit Ludouic.Molin.in tract.de primo-
gen.Hiſpan.libr.2.cap.16.nume.39.& Me-
noch.in tracta.de præſumptio.lib.1.quæ-
ſtio.36.nume.34.& ratio eſt, quia ſenten-
tia ſequuta lis accipit finem, † vt eſt text. 2
in l.1.ff.de re iudic.in c.iurgantium, eod.
titu.& ſententia ſolet totam quęſtionem
diffinire, l.quale, §. dicere, ff.de arbitris,
l.eos, in princip.C.de appellatio.l.in hoc
iudicio, ff.famil.erciſ. & dicit Barto.in l.
2.verſic.quæro quomodo, ff.de fur. quod
tres ſunt partes in iudicio, principium
vſque ad litis conteſtationem, ſecunda
pars, quæ dicitur medium vſque ad con-
cluſionem in cauſa, tertia pars, quę finem
continet, id eſt ſententia diffinitiua, &
dicit gloſſ.1.in l.1.ff.de iureiur, quòd ſen-
tentia † eſt remedium litibus finem im- 3
ponens. & licèt in eo quod dicitur litem
propriè iudicari poſt † conteſtationem, 4
multi teneant eam concluſionē quæ pro-
batur in Authē. qui ſemel, C.quomod. &
quan.iud.in c.ex parte veſtra, de verbor.
ſignificat.Bartol.in l.cauſas.& lites, C.de
tranſactio.vbi Caſtren. nume.3. & Rymi-
nal.colum.1.Roma.in conſil. 412.nume.8.
Ang.in conſil.195.nume.1. Floria. in l.1.ff.
de teſtamen. Lanfranc.in tracta.de arbit.
par.vltima, quæſt.11.num.27. Ruyn.in con
ſil.150.nume.20.volum.1.tamen quoad fi-
nem litis pauci admodum id tractant. E-
go ſanè exiſtimo prouiſionem alimen-
torum durare donec non ſolum ſit iudi-
catum ſuper quæſtione, ſed etiam donec
facta ſit exequutio, † nam ſemper durat 5
cauſa, & ratio prouidendi quod actor cō
ſequatur quod ſuum eſt. præterea ſi præ-
ſtanda ſunt alimenta antè ſententiam,
quando non conſtat plenè de iure agen-
tis, multo magis danda ſunt poſt ſenten-

tiam quando cõſtat de illius iure, atque ita ſubeſt tunc maior ratio prouidendi quàm ante ſententiam, & dicit Bartol. in l. ſi fideiuſſor, §. ſi ſatiſdatum. in fin. ff. qui ſatiſda. cogan. quod lis dicitur finita quā-
6 do res ei datur † qui vicit, ſequitur ibi Iaſ. numer. 24. Bald. in l. fin. circa finem. C. de ordin. cognitio. præterea certum eſt quod alimenta decernuntur etiam durā-te appellatione, vt dixi in eod titu. ergo lis non eſt finita, & quod lis non dicatur finita donec appellari poteſt, vel dum pē-
dec appellatio, probat † Iaſ. poſt alios 7
quos citat in dict. §. ſatiſdatum, nume. 23. Confirmatur hoc, quia quando lis dicatur durare, vt cognoſcamus attendi de-
bet ſubiecta materia, † vt per Alciat. in l. 8
litis, num. 1. ff. de verborum ſignifica. at in propoſito nulla ratio ſuadet, quòd per ſententiam dicitur finita quoad neceſſitatem prouidendi ſi non fuit facta exequutio, vel interpoſita eſt appellatio.

Finis Tituli Quinti Tract. Ioan. Petri Surdi De Alimentis.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I. C. PRAE. CLARISSIMI.

TIT. VI.

Præſtitorum alimentorum, quibus, & quando concedatur repetitio.

SVMMARIA.

1 *Animus repetendi præſumitur in eo, qui præſtitit alimenta illi, cui non tenebatur.*

2 *Mater repetit impenſam, quam fecit pro remouendo tutore ſuſpecto, qui fuerat filio datus.*

3 *Mater licèt teneatur tutorem filij accuſare ſuſpectum, non tenetur tamen impendere de ſuo.*

4 *Donare, eſt perdere.*

5 *Donatio, eſt ſpecies furoris.*

6 *Donare nemo præſumitur.*

7 *Donationis præſumptio, vt excludatur, omnis præſumptio ſumitur.*

8 *Error etiam in proprio facto præſumitur potius quam donatio.*

9 *Donatio non præſumitur, ſed potius ſtultitia.*

10 *Donatio minor præſumitur, quando non poteſt alius ſenſus capi.*

11 *Mutuans nomine abſentis, non videtur donare.*

12 *Donatio non præſumitur, etiam inter ſanguine coniunctos.*

13 *Pater emens rem nomine filij, non videtur donare.*

14 *Aſcendens emendo nomine deſcendentis, non cēſetur donare.*

15 *Pater tenetur ſoluere impenſam filiæ expoſitæ, quando recuſat quod nubat filio alterius.*

16 *Pater tenetur ſoluere impenſam filij expoſiti, ſi recuſat quod ducat vxorem filiam alterius.*

17 *Pauperi præſtita alimenta non cenſentur animo repetendi.*

18 *Donatio præſumitur quando fit pauperi.*

19 *Perſonæ qualitas attenditur pro declaratione verborum.*

20 *Annua conceſſio facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum.*

21 *Dos data ab extraneo, cenſetur donata.*

22 *Pater dotans, cum non teneretur, videtur donare, idem in patruo.*

23 *Do-*

23 *Donatio præſumitur, quando nulla ſubeſt neceſſitas faciendi eam.*

24 *Donatio præſumitur, quando aliquid datur à ſciente ſe non teneri.*

25 *Animus repetendi non præſumitur, quando dās ſciebat indebitum.*

26 *Interpellatio fit contra ſtipulatorem, qui poterat apertiùm legem dicere.*

27 *Donatarim ſoluit alimentari, qui aluit donatorem,*

28 *Obſidi præſtans alimenta, repetit ab eo.*

29 *Obſes videtur pignori datus vel tanquam in ſeruitutem.*

30 *Seruo præſtans alimenta repetit.*

31 *Obſidi, qui alimenta præſtitit, repetit à retinente, cui obſes inſeruiebat.*

32 *Spurius reſtituit alimēta quæ ſibi indebitè fuerunt præſtita.*

QVAESTIO I.

QVI ex legis, vel hominis di-
1 ſpoſitione non tenebatur ali-
quem alere, ſi præſtitit alimē-
ra, poterit illa repetere, quia
2 præſumitur † præſtitiſſe ani-
mo repetendi, non donandi, l.1.l.alimen-
ta, & l.quod in vxorem, C.de negoc.geſt.
l.Neſennius. ff.eod.titul. & in prædictis
locis ponunt Doctores, atque ita conſti-
3 tuit regulam Practi. Pap. in for.libel.pro
lega.rei ſing.in princip.num.86.in fi. Bal.
Nouel.l.1.num.46.ff.ſoluto matrimo. fa-
cit, quòd volunt Iac.Butr.Cyn.& Bald.in
d.l.1.C.de nego.geſt.vbi dicunt, quòd ma
3 ter.† quæ impendit pro remouendo tuto
re ſuſpecto filijs dato, repetit impēſam,
ex quo illam non facit coacta neceſſitate
aliqua, ſed ex voluntate mera. & quam-
uis aliqui dicant, vt Bartol.ibi, quod te-
netur accuſare tutorem de ſuſpecto, tamē
admittunt, † quod non tenetur impen
dere de ſuo, vt per Bartol. in l.2 C.de ne-
go. geſt. & videbimus paſſim in diſcurſu
huius partis conſiderari, ſi quis teneba-
tur, vel non. & pro regula ſupra conſtitu-
4 ta facit, quia donare, † eſt perdere, l.fili-
uſfamilias, in princip.ff.de donatio. imo
5 ſpecies furoris, † Socin.in conſil.73.nu-
mer.18.volum.1.Caſtrenſ.in conſil.352.nu
me.2.volum.1.D.Becius in conſi.41.num.
19.& conſil.52.num.74. & in dubio nemo
præſumitur iactare † ſuum, l. cum de in- 6
debito.ff.de probation.& omnis ſumitur
coniectura ad excludendum præſumpti-
onem † donationis l.eleganter. §.qui re- 7
probos.ff.de pignorat.actio.l.ſi cum au-
rum. ff.de ſolution. & præſumitur poti-
us error etiam in facto proprio, quàm
donatio, † l.etſi me putem, in princip.& 8
ibi.gloſſ.de condict.in deb.Bald.in conſi.
189.in fin.volum.1.Curt.Iun.in conſil.56.
nume.5.Crauet.in conſil.77.num.14.& fa-
tuitas potius † præſumitur, ſecundùm 9
Bald.in l.generaliter, C.de non num.pe-
cun. & ſicuti non præſumitur donatio,
quando alia cauſa excogitari poteſt, ita
ſi actus referri non poteſt ad aliam cau-
ſam, quàm iactationis, debet potius at-
tribui cauſæ, † per quam inducatur mi- 10
nor iactatio, Butr.in conſil.65. Crauet.in
conſil.106.num.107. hinc eſt quòd qui ab-
ſentis nomine mutuam alicui dat † pecu- 11
niam, non videtur abſenti donare, Gul.
Cun.Butig.Caſtrenſ.Alex. & alij in l.cer-
ti condictio. §.ſi numos. vbi Socin.nume.
6.Dec.num.8.Purpur.nu.51 ff.ſi cert.pet.
& quòd donatio non præſumatur, exor-
nat late Menoch.de arbitr.iudic.caſu 88.
in princi. & procedit præſumptio etiam
inter ſanguine coniunctos, quia inter e-
os non præſumitur † donatio, niſi certis 12
caſibus, ſed non regulariter, gloſſ.in l.li-
bertis quos.§ 1.vbi Bartol.ff.de alimen.&
cibar.legat.& in l.idemque.§.ſi cui māda
uero.ff.mand. Alex.Iaſ.& alij in l.quæ do-
tis.ff.ſolut.matrim. Alciat.in tracta.præ-
ſump.regul.1.præſumpt.32.nume.5.cuius
ſententiam communem inquit Menoch.
in caſu 88.nume.9.& ſequ.& ideo ſi pater
non emat filij nomine, non † videtur illi 13
donare.l.filiæ.C.famil.erciſ.vbi Barto. &
alij, idemq́; eſt in quocunque aſcenden-
te erga † deſcendentem ſuum, Corne.in 14
conſil.15.in fin. volum. 4. Crau. in conſil.
86.num.3.Menoch.loco prædicto vbi latè
agit inferendo ad alios caſus, ſed latius
in patrē erga filiū, ponit Menoc.in tract.

de præſumptio.lib.3.præſump.30.num.7.
& plurib.ſequentibus.Si autem donatio
non præſumitur inter patrem & filium,
interque aſcendẽtem & deſcendentem,
inter quos tanta eſt coniunctio, vt nulla
ſit maior;multo minus præſumitur inter
alios.

Amplia verò ſupradictam concluſio-
nem, vt procedat etiam ſi præſtitit quis
15 alimenta non animo gerendi alterius† ne
gotium, quia nihilominus datur alimen
torum repetitio, vt eſt text. in l. patrem
qui, vbi hoc notat Bartol.C.de nupt.& i-
bi Bart. inquit, illum caſum eſſe ſingula-
rem.illum etiã pro ſingulari ponit Petr.
de Rauen.ſing.435. ſed & ſi ipſi non expli
cent; tamen non debet id trahi in conſe-
quentiam,quia eſt contra ius commune,
ſed ideo conceditur vt aliquo modo pa-
tris odium erga filiam, & ingratitudo er-
ga altorem puniatur: agitur enim ibi de
patre qui filiam expoſuerat, & ea alita
fuit ab alio pietatis,& miſerationis gra-
tia, quo caſu repetitio ei non datur præ-
ſtitorum alimentorum,cum pietate mo-
tus fuerit, ſed cum vellet is eam filio pro
prio vxorem dare pater exponens recu-
ſabat dotem dare,&ideo in pœnã conce-
ditur repetitio præſtitorum alimento-
rum,quæ alioquin non daretur, ceſſante
ingratitudine, & odio patris, ita inquit
Cyn.ibi,quem ſequitur Bart.in princi.&
dicit Salicer.ibi in fine,quod eſt ſpeciale
propter ingratitudinem,quę reſecat pie
tatis officium,& eam opinionem proba-
uit Cordub.alios allegans, in d.l.ſi quis à
liberis.§.idem iudex.nu.50. ff.de liber.a-
gnoſcen.vbi ampliat eam procedere eti-
16 am in patre,qui filiũ expoſuit: † is enim
ſi recuſat,ne filius ducat in vxorem alto-
ris filiam, cogetur refundere alimenta,
ſed latius dicam infrà.

Fallit tamen regula, quando ea alimẽ-
17 ta præſtantur alicui pauperi:† tunc enim
non præſumuntur data repetendi,ſed do
nandi animo.l.Neſennius. ff.de neg geſt.
l.alimenta.C.eodem titu, atque ita dicit
Bald.Nouel.in l.1.nume.46.ff.ſoluto ma-
trimon. & de hac limitatione latè age-
mus infra. Confirmatur autem, quia & ſi
non præſumatur donatio, vt diximus ſu-
prà,fallit tamen quando fit pauperi, † vt 18
voluit Bartol.in l.cum quid,nume.11.ff.ſi
cert.pet.vbi ait, quòd ſi diues tradat pau
peri pecuniam nulla expreſſa cauſa, aut
titulo, præſumetur donatio. eſt verum
quod loquitur, quando res, & quantitas
erat modica, non magna; & ſequuntur i-
bi eum communiter Doctores, & Abb.in
c.ſi quęſtiones.per illum textum,num.3.
de ſimon.Caſtrenſ.in l.ſi fundum, la 2. in
princ.nu.3.ff.de leg.1. Ripa in l.2.in prin-
ci.num.24.ff.ſi cer.pet.vbi citat glo.in l.ſi
filij.C.de donatio.inter vir.& vxor.& cõ
probat Benincaſ.in tract. paupert.quaſt.
8.in 1.ſpecia.contract.num.26.& eſt regu
lare, quòd ſumatur interpretatio diſpo-
ſitionis cuiuſcunque ex conditione per-
ſonæ, vt dicunt Doctores in d.l.cũ quid,
vbi Dec.nu.23.infert ad alia multa,& de-
fendit Bald.ab impugnationibus Caſtrẽ.
qualitas enim perſonæ † dat verbis intel- 19
ligentiam.l.plenum.§.equitij, ff.de vſu
& habit.l.cum filio.ff.de leg.3. Cagnol.in
l.quoties idem ſermo,num.5.ff.de regul.
iur. Felin. in c.cauſam,quæ.colu.3.de re-
ſcrip.Menoc.de præſump.lib.3.præſump.
34.in fin. ideo in propoſito conceſſio an-
nua facta pauperi,cenſetur in cauſam ali
mentorum facta, † l.ſi cui annuum.ff.de 20
annu.legat.l.cum hi.§.ſi in annos.ff.de trã
ſac.& dixi ſupra ſuo loco.non mirum er-
go ſi præſtans alimenta pauperi alicui
cenſetur non repetendi, ſed donandi ani
mo præſtitiſſe, remanetq́; limitatio me-
lius comprobata, quàm fecerit Bald.no-
uel.in loco prædicto,vbi ſua authoritate
nihil allegat.

Sed & ſi regula eo modo, vt in princi-
pio diximus à Practi. Pap. conſtituatur,
videtur tamen verius eſſe quòd alimẽta
in dubio videantur donandi animo præ-
ſtita. pro cuius probatione adduco quod
in ſimili de dote ſcriptum legimus in l.
vnica.§.accedit.C.de rei vxor. actio. v-
bi dos † data ab extraneo, cenſetur do- 21
natio, idem dicitur in l.fin.C.de dot.pro-
miſſ.Doctores omnes in l.1.§.1.ff. ſolutio
ma-

matrimon. vbi dicunt eſſe ſpeciale fauo
re dotis. Bartol. in l. quæ dotis, nume. 6. ff.
ſoluto matrimo. vbi ſubdit rationem eſ-
ſe, quia dos eſt pia cauſa, Soc. in conſ. 100
colum. 3. volum. 3. Deci. in conſil. 35. num.
1. Pariſ. conſil. 12. num. 109. volum. 1. vbi di-
cit eſſe ſpeciale fauore dotis, Socin. Iun.
in conſil. 79. num. 74. volum. 3. etſi id pro-
cedit in extraneo dotante, multò magis
locum habebit in coniuncto, in quo faci-
lius cadit coniectura donationis, iuxta
ea, quæ ponit Alciar. in tracta. præſumpt.
regu. 1. præſumpt. 32. & dixi ſuprà in prin-
cip. huius quæſtionis, & in patre loqui-
tur † Socin. in d. conſil. 100. dum tamen
22 non eſſet obligatus, & in patruo loqui-
tur Soc. Iuni. d. conſil. 79. num. 74. in ſoro-
re Ripa in l. 1. num. 9. ſolut. matrimo. quòd
ſi ea locum habent in dote, quare proce-
dere non debent etiam in alimentis? Va-
let enim fauorabiliter argumentum à
dote ad alimenta, vt ſæpè dixi in diſcur-
ſu operis, imò alimenta fauorabiliora
ſunt dote.

Confirmatur hæc ſententia, quia do-
natio præſumitur, † quando nulla ſubeſt
23 neceſſitas, l. donari. ff. de regu. iur. l. dona-
tio. ff. de donat. item cuius per errorem
24 dati repetitio eſt, eiuſdem † conſultò
dati donatio eſt, l. cuius per errorem. ff.
de regul. iur. l. 1. ff. de condit. indebi. & in
dubio non præſumitur quid datum repe-
25 tendi animo, † quando dans ſciebat inde
bitum, l. quòd ſi ſciens. ff. de condit. inde-
bi. & non videtur ſine cauſa datum, quan
do cauſa donationis ſubeſſe poteſt, vt di-
cunt Doctores in l. 1. ff. de condi. ſine cau.
& inquit Bolognet. in d. l. cùm quid, nu-
me. 62. quòd ſi ſcholaris pecuniam Docto
ri tradat, videtur donare.

Præterea, cùm ſumus in dubio, inter-
pretatio ſumi debet contra dantem, qui
26 debuit in traditione † rei ſuæ apertiùs
legem dicere, l. veteribus. ff. de pact. l. La-
beo. ff. de contrahen. empt. l. quidquid a-
ſtringendæ. ff. de verbor. obligat. c. contra
eum de reg. iur. in 6. & his rationibus vo-
luerunt aliqui, quòd titulus donationis
ſem. per præſumatur, cùm aliquis rem ſuã
tradit, nulla expreſſa cauſa, in l. cũ quid.
præcipuè quando accedit conſanguini-
tatis cauſa, vt per Barto. in d. l. cùm quid,
nume. 11. quæ etſi ſola fortè regulariter
non ſufficiat, vt ſuprà dixi, iuncta ta-
men cum alijs præcipuè fauore alimen-
torum, operatur donationem.

Et in hoc aduertẽdum exiſtimo, quòd
hæc opinio facilius admitteretur, quan-
do is eſſet alitus, cuius alendi onus ad a-
lium ſpectabat: quia tunc etſi detur repe
titio contra eum, qui tenebatur alere, ta-
men quoad eum, cui præſtita ſunt alimẽ-
ta, ſuſtinetur donationis titulus, quæ cõ-
ſideratio cadit etiam circa quæſtionem
paulò ſuprà tactam de alimentis præſti-
tis pauperi: ea enim intelligi debet,
quando repeteret quis alimenta à paupe
re: ſecùs, vbi à tertio repeteret alimenta
præſtita pauperi, quod quando locum ha
beat, dicemus infrà in diſcurſu huius
partis.

Infertur ex prædictis, quòd ſi quis ali-
menta præſtet alicui, qui erat ex pacto a-
lendus à donatario, † poterit ab illo repe 27
tere, Corne. in conſil. 120. colum. 2. verſic.
& maximè, volum. 1. vbi dicit hoc proce-
dere etiamſi non fecerit impenſam ani-
mo repetendi, mouetur ex lege itẽ eum,
& l. ſi pupilli. §. quid ergò. vbi glo. in ver-
ſic. ipſo geſto. ff. de negoc. geſt. Bartol. &
Doctores in l. alimenta. C. eodem tit. &
infert, quòd ſi donator habuit alimen-
ta ab alio, non poteſt agere contra do-
natarium quaſi ingratum ob alimenta nõ
præſtita: & facit, quia dicitur talis geſ-
ſiſſe vtile negocium donatarij, atque il-
lum releuaſſe ab onere, quod incumbe-
bat.

Inferri etiam poteſt ad eum, qui ali-
menta præſtitit obſidi, is † enim repetit 28
ab ipſo obſide, per textum in l. ſi neceſſa-
rias, in princip. vbi gloſſ. ff. de pignora. a-
ctio. obſes enim dicitur quodammodò † 29
datus pignoris loco, & eſt ſpecies quæ-
dam ſeruitutis, l. 2. ff. de libe. homine ex-
hib §. Titio centum, il. 2. & ibi not. Barto.
ff. de condit. indebi. Bero. in conſi. 160. nu-
me. 15. volum. 3. & ſeruo, vel alij, qui præ-

ſtat,† alimenta repetit, d.l.ſi neceſſarias,
30 in princip. & ita voluit Imol.in c.ex re-
ſcripto,nume.6.in fi.de iureiuran.&eum
ſequitur ibi Felin.in fine. ſed limitatur à
prædictis Doctoribus, vt non procedat
quando obſes inſeruiret ei,à quo retine-
tur,atque ei præſtaret operas:.quia tunc.
31 ex quo retinens † tenetur alere, alimen-
ta præſtita repetenda ſunt ab illo, non
autem ab ipſo obſide.geſtum eſt enim il-
lius, non obſidis negocium, & quod at-
tinet ad operas, vide quæ dicam infrà
hac eadem parte.

Inferri etiam poteſt ad alimenta, quæ
32 præſtitit aliquis filio ſpurio,† cui tamen
non erat obligatus. putà,quia erat diues,
& habebat aliunde: nam tenetur ſpurius
reddere illa, vti vult Caccialup.in Au-
thent.ſi qua illuſtris,num.93. C.ad Orfic.
vbi tamen nihil pro hoc allegat, ſed in-
telligi debet cum modificationibus, &
declarationibus, quæ paſſim infrà audi-
entur: nam etſi talis ſit regula, limitatur
tamen, quando ex coniecturis conſtat,
quòd habuit animum donandi.

SVMMARIA.

1 *Maritus repetit à ſocero moroſo alimenta præ-ſtita vxori.*

2 *Maritus qui diu tacuit,nec dotem petijt, an cen-ſeatur vſuras dotales remittere.*

3 *Maritus retinens vxorem in ſuo obſequio nõ pe-tit vſuras dotis non ſolutæ.*

4 *Confeßio dotis receptæ non præſumitur ſimula-ta,quando facta eſt erga patrem aut fratrem v-xoris.*

QVAESTIO II.

MARITVS, qui alimenta præſtitit
1 vxori, repetit ea à ſocero, † qui
moram fecit circa ſolutionẽ do-
tis,eſt caſus in l.fin.in §.prætereà.C.de iu
re dot.quem ad hoc allegat Bald.in conſi.
94.volum.1.vbi inquit,eſſe de hoc caſum
in d.§.prætereà. idem Bald.in conſil.474.
volum.3. & eſt communis opinio Legi-
ſtarum & Canoniſtarum,vt ait Iaſ.in con
ſil.92.nume.12. verſic.ſecundò & fortius,
volum.1. Alexand.in conſil.41.nume.5. &
4.volum.5. Corne. in conſil.2 2. colum.1.
in conſil.240.colum.1.volum.3. Ioan.An-
dre.Cardinal.Butri. & Abb. in c.ſalubri-
ter,de vſur. Bartol. Imol.Caſtrenſ. Ale-
xand. & alij in l.inſulam. §.vſuras. ff.ſo-
lut.matrimon.& multos allegaui in titu.
quibus debeantur alimenta,in quæſtione
incipien.quandoq; ſocer, vbi hanc quæ-
ſtionem diffuſè tractaui ampliando,& li
mitando pluribus modis,& inter alia di-
xi procedere ſolũ contra eos, qui de iure
tenebantur alere,ex quo illi fuerũt à ma
rito releuati ab onere legali, & ibi poſui
quæſtionem, an maritus qui diu tacuit,
nec vnquàm petijt, cenſeatur alimenta,
ſeu dotales vſuras † remiſiſſe, an verò il 2
las poſſit petere non obſtante diuturna ta
citurnitate.quam quæſtionem vt aliquid
addam.pertractat Menoch.poſteà per me
viſus in tract.de præſumptio.libr.3.præ-
ſumpt.25. per totam. vbi perſtringendo
negotium,quatuor conſtituit caſus,cum
nonnullis declarationibus,ſed neque re-
ſoluit multas difficultates, quæ cadunt
circa quæſtionem, neque allegat mul-
tos,quos ego loco prædicto adduco,Cæ-
phal.in conſi.280.num.52.& vnico verbo
Maſcard.concluſ.77.nume.6.dum allegat
deciſ.Pedem.132. Vital.in.in tract.clauſul.
in tit.an renuncia.poſſ.iur.alimentor.co
lum.9. vbi latè,ſed ſparſim agit de hac &
alijs quæſtionibus. & quamuis maritus
non teneatur vxorem alere, quando ſibi
dos promiſſa non ſoluitur, vt dixi ſuo lo
co, tamen hoc caſu datur alimentorum
repetitio aduerſus patrem vel fratres do
tis debitores, vt patet in locis prædictis.
poſſet tamẽ hoc caſu quæri,an detur repe
titio, cũ maritus receperit ſeruitia, quæ
videntur compẽſanda cum alimentis, ſi-
cut diximus,quando duxit vxorem indo
tatam. quam nihilominus cùm habuerit
in ſeruitijs cogitur alere,ſed quia Docto
res habent pro abſoluto,non ſunt obſcu-
randa quæ claram habent determinatio-
nem. hæc concluſio benè procedit,quan-
do vxorem non retinuit in ſuo obſequio:

at ſi

5 at ſi retinuit, † non poteſt vſuras petere, ſecundùm Abb. in conſil. 85. volu. 2: quam ſequuntur alij, quos citaui in d. quæſtione, de marito qui petit alimenta à ſocero, vbi tamen eam reprobaui. Sed fortè dici poſſet pro concordia, quòd aut dos fuit ab vxore promiſſa, quæ poſteà fuit in mora: aut fuit promiſſa à ſocero, vel alio: & primò caſu maritus non repetit non propter compenſationem ſeruitiorum, ſed propter affectionem maritalē, & quia faciliùs præſumitur donatio inter virum & vxorem, quàm inter generum & ſocerum: ſecundo verò caſu licet repetere, quia dum præſtat alimenta vxor, nulla poteſt ſumi coniectura, quod voluerit ſocero donare, cùm erga eum non tanta præſumatur facilitas, & pro hac differentia inter vxorem & ſocerum, facit quod dicunt Doctores de confeſſi-
4 one dotis † receptæ, quæ non ita præſumitur ſimulata, quando emanauit erga patrem, & fratrem vxoris, ſicuti quando emittitur in fauorem vxoris, Dec. in conſil. 536. col. 3. ver. ad hoc etiam reſpondetur, Ruin. conſil. 183. nu. 4. vol. 1. Alcia. in l. 1. num. 14. ff. ſol. mat. Marſil. ſing. 345. Bald. Nouel. in tract. dot. par. 10. num. 4. Lupus in Rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 30. nume. 12. Rub. conſ. 78. col. fi. Crot. in l. ſi conſtante, nu. 150. ff. ſolut. matrim. Didac. lib. 1. variar. reſolut. cap. 7. num. 6. verſ. eſt & alia, Roland. conſil. 93. numer. 17. & ſequent. volum. 1. Ancha. an. Modern. libro primo, quæſtione 32. numer. 11. Cogita tamen ſuper hac diſtinctione, quia periculoſum eſt nouas interponere ſententias poſt tot peritorum ſcripta, & vide, quæ paulò infrà dicam.

SVMMARIA.

1 *Maritus qui vxorem habuit in obſequijs, an petat alimenta ratione moræ vxoris in dandadote promiſſa.*

2 *Conſentire non videtur, qui tacet, quando ſcit ius ſuum durare.*

3. *Tacere quis præſumitur in dubio, quia ſciat ius ſuum durare.*

4 *Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*

5 *Heredes mariti ſi alendo viduam plus impenderunt, quàm ſint dotis fructus, videntur donare.*

6 *Res eadem, non debet cenſeri diuerſo iure.*

7 *Determinatio vna recipiens plura determinabilia, debet æqualiter determinare.*

8 *Poßidere quis præſumitur ex præambulo titulo.*

9 *Confeßio intelligitur facta ex cauſa præambula.*

10 *Vſuræ. Res obligata pro ſorte, cenſetur etiam obligata pro vſuris.*

11 *Res obligata pro dote, cenſetur etiam obligata pro alimentis dotalibus.*

12 *Maritus recipiendo dotem, an videatur remiſiſſe alimenta.*

13 *Dotales fructus, & acceßiones petuntur iure actionis.*

14 *Maritus petens dotem, poteſt etiam iure actionis petere fructus, & acceßiones.*

15 *Acceßiones in vniuerſalibus petuntur iure actionis.*

16 *Correlatiua. Diſpoſitum in vno, ex eis locum etiam habet in alio.*

17 *Ratio vbi eſt eadem, ius idem quoque ſtatui debet.*

18 *Fideiuſſor acceptus pro principali obligatur etiam pro acceßionibus.*

19 *Vxoris bona obligantur marito non ſolùm pro dote, ſed etiam pro alimentis dotalibus.*

20 *Damni vitandi ratio potior eſt, quàm lucri captandi.*

21 *Recipiendo debitum, cenſetur remittere pœnā conuentionalem.*

22 *Recipiens debitum, non cenſetur remittere pœnam legalem.*

23 *Recipiens ſortem, non videtur remittere vſuras.*

24 *Maritus recipiens ſortem, non cenſetur remittere vſuras dotales.*

25 *Expenſæ litis peti poſſunt de per ſe, ſi omiſſæ ſunt in ſententia, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis.*

26 *Expen-*

75 *Argumentum à contrario ſenſu, eſt validum.*

76 *Maritus non repetit alimenta præſtita vxori infirmæ indotatæ, etiamſi fuiſſet indotatus.*

QVAESTIO III.

MAXIMA eſt controuerſia, an maritus qui vxorem duxit cum dotis promiſſione, eamque aluit, & in obſequijs familiaribus retinuit, poſſit ratione moræ, quam in dotis ſolutione paſſus eſt, conſequi ab ipſa vxore alimenta, ſeu vſuras retardatæ ſolutionis. & Imol. in l. inſulam. §. vſuras, ver. & per prædicta. ff. ſolut. matrimo. inquit ſub du
1 bio forte, quòd † alimenta repeti poſſunt, intelligendo tamen, ſi vxor erat ſana. quia ſi fuiſſet infirma, videtur vir pietatis intuitu alimenta præſtitiſſe. maior enim vrget pietas alendi infirmam, quàm ſanam, idem voluit Roman. in l. ſi verò. §. de viro, in 44. ſpeciali. ff. ſolu. matrimo. & hanc partem tenuit etiam Alexan. in l. quod in vxorem, num. 7. C. de nego. geſt. & prædicti omnes intelligunt, etiamſi nulla præceſſit proteſtatio, idem Alex. in conſ. 56. num. 7. & ſeq. vol. 4. & in d. §. vſuras, num. 3. ver. ſi verò mulier erat ſana. vbi ait hoc eſſe notandum verbum, quòd illa l. quod in vxorem, non habet locum in muliere ſana, quia impenſum pro ea repetitur, idem Alex. in conſ. 31. nu. 10. volum. 6. quia vbi mulier eſt dotata, alimenta cenſentur præſtita animo recuperandi, & repetendi: & ratio eſt, quia extante dote vxor alenda eſt de illius fructibus, non impenſis mariti: item quia vbi maritus eſt ſtipulatus dotem ſibi dari, iam videtur animum declarare, quòd nolit de ſuo alere vxorem, ſed ex dote: & licèt nõ eam eiecerit, vel expulerit, ſed in ſeruitio retinuerit, non per hoc videtur voluiſſe vſuras dotales remittere, tum quia non præſumitur donatio, tum etiã,
2 quia ſciebat durare ſibi ius † repetendi, vt in ſimili dicitur in l. Seius. §. non videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. gl. in c. imperialis, in ver. permiſſione, de prohib. feud. alie. per Lothar. Iſer. in c. t. col. 8. in prin. de ſucceſſ. feud. vbi ſubdit, quòd in dubio præſumitur ea ratione tta 3
cuiſſe, quia ſciebat ius ſuum durare, Rui. in conſ. 161. num. 38. vol. 1. Soci. Iun. conſil. 106. num. 41. & ſeq. vol. 3. & quòd detur repetitio, alios citans tenet Maſcar. concl. 77. num. 5. in 2. limita. ſed multi ex allegatis ab eo non id dicunt, & contrariã partem tenuit Abb. in d. conſ. 85. in 2. vol. vbi ait, quòd alimenta compẽſantur cum ſeruitijs ſeu operis. ſed hæc ratio benè procedit, quando dos non eſt promiſſa, quia benè tũc maritus videtur obſequia loco dotis habere, ſed quando dos eſt promiſſa, atque ita maritus expreſſè ſibi cauit, ſeruitia non cedunt loco dotis. vbi enim in claris † ſumus, non eſt opus interpretatione, l. continuus. ff. de verb. oblig. prętereà vxor etiam dotata tenetur operari viro, intelligẽdo de operis obſequialibus, 4
ſeu officialibus, non de fabrilibus, aut artificialibus, vti dixi in tit. quom. alimen. ſint præſtã. ideò ob præſtationem operarum, ſicuti non excuſatur à ſoluenda dote promiſſa, ita non debet excuſari à ſoluendis vſuris, ſeu alimentis debitis occaſione promiſſionis. eandem tamen opinionem allegant tenuiſſe Imo. in l. diuortio, in prin. ver. idem aduerte. ff. ſolu. matrimo. vbi inquit, quòd ſi dos eſt in bonis immobilibus, & viro mortuo hæredes intra annum luctus præſtiterunt † alimenta viduæ, lucrantur quidem fructus bonorum dotalium: ſed ſi impenſa excedit fructuum valorem, videntur feciſſe animo non repetendi, argum. l. quod in vxorem. ſed ea opinio meo iudicio non poteſt ſuſtineri, quia vna & eadem alimentorum præſtatio non poteſt videri facta pro parte animo repetendi, & pro parte animo donandi, ſed vel in dotem repetẽdi, † vel in totum donandi, argum. l. eum qui ædes. ff. de vſucap. & vna determinatio debet æqualiter determinare, quãdo plura † recepit determinabilia, l. nã hoc iure. ff. de vulg. & pup. & animus hæredũ circa præſtationem alimentorum nõ debet præſumi diuiſus, vt ſcilicet cogitarẽt 5
6
7

præſtare alimenta de proprio, quatenus fructus rerū dotalium non ſufficerēt, vel de vſuris dotalibus, vbi fructus ſufficerent. Iaſ.autē in l.ſi donaturus.§.1.nu.6.ff. de cond.ob cauſ.inquit.hanc partē videri veriorem, quòd fecerit impendia animo repetendi, eandem partem probauit Corne.conſ.vlt.col.3.vol.2. Lup.in c.per veſtras, in 3.notab.§.1.de don.inter vir.& vxo.fol.mihi 135.ſed vt dixi, mouētur omnes leuibus rationibus, easque impugnaui in tit.quibus debe.alimen. in quæſt. an gener repetere poſſit alimenta à ſocero,& Craue.in conſ.189.nume.7.in 1.ca ſu,in fin.ver.non omitto in hac materia, dicit Abbat.opinionem eſſe extraneam, ſed nihil allegat. nunc autem ex prædictis apparet,eam à pluribus reprobari,& ratione deſtitutam: & ſi dicatur eam ſuſtineri ratione.quam in proxima quæſtione adduxi,quòd ſcilicet facilius præſumitur donatio erga vxorem, quàm erga ſocerum: reſpondeo quod Imola, Abb. & alij non mouentur ea diſtinctione, ſed quia tenetur eam alere,quæ fuit in obſequio. Secundò reſpondeo, quòd verum eſt,magis præſumi donationem erga vxorem,quàm erga ſocerum. quando ex alijs inferri poteſt, quòd maritus habuerit animum donandi, ſed quando ſtipulatus eſt dotem ſibi ſolui, ceſſet præſumptio donationis, facit quòd dicimus, præſu-
8 mi quòd poſſideat † ſemper quis ex præambulo titulo.l.1.§.1.ff.de excep.rei iudi. l.2.vbi notant Dd.C.de acquir.poſſeſſ.gl. in l.quædam mulier.C.de rei vend.Bart. in l.qui negociationem.ff.de adminiſtr. tut.Alciat.in tract.præſumpt.regu.2.præſumpt.23.cum multis ſimilib. Item facit,
9 quia confeſſio † recepti in dubio intelligitur ex cauſa præambula.Barto.& Dd.in l.triticum.ff.de verbor.obligat. Alex.ibi, num.4.Aret.col.2.ver.in glo.poſita,& ibi Iaſ.num.6.Iaſ.in conſil.70.num.1.volum. 1.cum alijs.quos allegaui in conſil. 19.nume.16. & ideò cum cauſa præſtandi alimēta ſit promiſſio dotis ſibi facta à principio præſumitur maritum ex ea, non ex alia præſtitiſſe alimenta, & dicebam aliquando, quòd ſi diceremus eum alimēta præſtitiſſe animo donandi, ſuperflua eſſet quæſtio tam pertinaciter à Dd.pertractata,an maritus qui diu vxori præſtitit alimenta, & dotes, vel vſuras dotales non petijt,videatur illas remiſiſſe, quia non cadit remiſſio ſuper eo quod non debetur,& priuatio præſupponit habitum, l.decem.ff.de verborum obligatio. Accedat, quòd vſuræ dicuntur acceſſoriæ ad dotem, & ideò res obligata pro ſorte, cenſetur etiam obligata † pro vſuris, l. 10
Lucius.ff.qui pot.in pigno.habe.vbi glo. Bart. & alij inferunt ad alias deciſiones, & per hanc rationem Bart.in l.ſi cùm dotem.§.fin autem in ſæuiſſimo.ff.ſolut.ma trimo. dicit, quòd res obligata pro dote, dicitur etiam obligata pro alimētis† dotalibus,& eum ſequitur Cuman.& Caſtr. 11
ibi.ponit Neguzan.de pignor.in 4.membr.1.part.nume.47. & dixi inter priuilegia alimentorum. ſicuti ergò per taciturnitatem, & alimētorum diuturnam præſtationem maritus non videtur dotē remittere, nec ideò prohibetur illam petere, eodē modo non impeditur alimenta ſibi occaſione dotis promiſſa & debita exigere, nec poteſt magis videri vit donare alimenta quàm dotem, cùm dos ipſa ad hunc effectum tradatur, vt ex ea maritus ſuſtineat onera matrimonij, & ſatis dicitur maritus priuari dote, quando illius fructus non percipit.

Retenta igitur pro vera ea opinione, quòd liceat marito repetere alimenta, dubium eſt, ſi poſt præſtita aliquo tempore alimēta maritus dotem recipiat: num videatur ſibi præiudicaſſe reſpectu alimentorum, vt ea mox petere poſſit ? Et videtur † ea peti poſſe, ita determinat 12
Bald.Nouel.in tract.dot. par.3.colum.penul.verſ.ſequeretur etiam alius effectus. vbi dicit, quòd etſi in ſententia ſuper reſtitutione dotis data non ſit facta mentio de fructibus dotis ſeu intereſſe, tamē alimenta & alia acceſſoria poſſunt poſteà peti, & ſubdit hoc eſſe notandum, quia ſæpè contingit, quòd mariti poſt longam moram vxoris, vel ſoceri, recipiunt dotem,

rem, nulla mentione facta de damnis, ſeu
intereſſe paſſis poſt moram, nullaque fa-
cta proteſtatione, aut reſeruatione: nam
ideo fit tibi præiudicium quominus pri-
mæua actione petere ea poſſit. mouetur
ex text. in l. ſi marito. §. final. ff. ſolut. ma-
trimon. vbi dicitur, quòd fructus, & ac-
13 ceſſiones dotales peti poſſunt iure † acti-
onis. quem textum dicit ad hoc eſſe ſin-
gularem, licèt in particularibus regula
riter acceſſiones veniant iudicis officio
mercenario, l. 4. C. de bonis quæ liber. l.
fin. ff. de eo quod certo loco. & licèt text.
in d. l. ſi marito. §. final. loquatur in dote
repetenda, tamen idem videtur in dote
petenda: nam videmus quòd priuilegiũ
hypothecæ competens pro reſtituenda
dote, locum etiam habet in dote peten
14 da ex parte † mariti, l. vnica. §. & vt pleni
us. C. de rei vxor. actio. Neguz. de pig. in
4. membro. 2. part. numer. 25. facit etiam,
quia multi voluerunt, quòd iudicium de
dote ſit vniuerſale, etiam ex parte mari-
15 ti: in † vniuerſalibus autem acceſſoria
peti poſſunt iure actionis, vt per Docto-
res in Rubric. ff. ſolut. matrimon. Præte
reà, vbi etiam alimenta & acceſſoria iu-
re actionis peti non poſſent, adhuc tñ re-
cipiendo dotem maritus non ſibi præiu-
dicaret in alimentis, quia ſecundùm Bal.
Nouel. in dicta parte 2. colum. antepenul.
fructus petuntur ex ſpeciali quodam pri
uilegio, quod doti tribuitur, vt in d. l. ſi
marito. §. final. & non mirum, quia priui-
legium dotis non minus competit ex par
te mariti pro dote petenda, quàm ex par
te vxoris pro dote repetenda: & cùm vir
& vxor ſint correlatiui, diſpoſitum in v
16 no, † locum habet in alio, l. final. C. de in-
dict. viduit. tollend. & in marito eſt ea-
17 dem ratio, ergò idem † quoque ius eſſe
debet, l. illud. ff. ad legem Aquil. l. à Titio.
ff. de furt. & quando iudicium eſt bonæ
fidei, tunc acceſſiones licèt veniant non
iure actionis. ſed officio iudicis, tamen
ſunt fauorabiles, & includuntur fortius,
quàm in iudicio ſtricti iuris. iudicium
autem dotis eſt bonæ fidei, §. fuerat, Inſti.
de actio. hinc videmus, quòd fideiuſſor
acceptus pro principali, obligatur † etiam 18
pro acceſſionibus, quando natura actio-
nis, vel iudicij eſt bonæ fidei, vt in l. quæ-
ro, in princip. ff. loca. iuncta l. centum Ca-
puæ. ff. de eo quod certo loco. ita decla-
rat gloſſ. in d. l. centum, in 5. ſolut. quam
Bart. ibi & cæteri Doctores ſequuntur, &
hac ratione Neguzan. in 4. membr. 2. part.
num. 55. & 56. concludit, quòd bona vxo-
ris ſunt obligata tacitè marito non mi-
nus † pro alimentis & vſuris dotalibus, 19
quàm pro dote. ergò eodem modo peti
poterunt alimenta recepta dote, ſicuti
ab ipſa vxore fieri poſſet petitio. & hanc
partem, quòd extincto principali per ſo-
lutionem peti poſſint alimenta, tenuit
etiam Lupus in c. per veſtras, in 1. notabi.
§. 8. num. 6. ver. ex quo infertur, de dona-
tio. inter vir. & vxor. folio mihi 177. vbi
inquit, iſtud eſſe nouum dictum Bald. No
uell. mente tenendum. ſed errat Lupus,
quia ante Baldum idem tenuit Bald. in l.
ſi marito. §. fin. in fin. ff. ſol. matrimo. & in
eadem lege Roman. vbi concludit, quòd
maritus, qui ſine reſeruatione dotem re-
cepit, petere poteſt alimenta, ſeu vſuras
dotales. mouetur ex tex. in l. fin. §. præte-
reà. C. de iure dot. vbi maritus petere po
teſt incrementa dotis poſt moram à mu-
liere commiſſam, etiam ſi dos non ſit tra
dita. illa enim dictio, etiam, implicat ter
minos oppoſitos, atque ita quando res
ſit tradita. Mouetur etiam, quia fauóre
mariti procedunt rationes omnes, per
quas in fauorem vxoris inductum eſt, vt
dote etiam ſoluta petere poſſit fructus,
quia ſcilicet dos ſit quid vniuerſale, &
ſit fauorabilis: nam non minus eſt quid
vniuerſale ex parte mariti, quàm ex par-
te vxoris, & non minus fauent iura doti,
quando maritus eam petit, quàm vbi ea
petitur ab vxore. ergò in marito idem ius
eſſe debet. eſt verum, quod Roman. loco
prædicto loqui videtur de fructibus & a-
lijs acceſſionibus, non autem de alimen-
tis, & vſuris, ſed idem Roma. in l. inſulam
§. vir vſuras, num. 17. ff. ſolut. matri. idem
omninò tenuit, ſubdẽs hanc opinionem
eſſe æquiorem, per d. text. quem inducit

à fortiori, dicens. ſi vxori datur petitio
lucri ceſſantis, multò magis concedi de-
bet marito petitio damni emergentis:
potior enim †eſſe debet eorum cauſa, qui
20 de damno euitando agunt, quàm eorum
qui tractant de lucro, l. final. §. licentia. C.
de iure delibe. l. fin. ver. non enim pat. C.
de iure codicill. & facit pro hac parte,
quia alimenta hoc caſu debentur à lege,
non ex diſpoſitione hominis. ideò diffi-
cilius remittuntur, videmus enim quòd
etſi recipiẽdo quis principale debitum,
videatur pœnam remittere †conuentio
21 nalem, l. de lege §. fin. & l. poſt diem ff. de
lege commiſſo. l. apud Celſum. §. Labeo.
ff. de doli mali & met. except. tamen pœ-
22 na legalis non videtur † remiſſa, l. ſi pro
fure. ff. de cond. fur. ita diſtinguit gl. in l.
fin. ff. de eo quod cer. loc. vbi Bart. num. 3.
Angel. in fin. Caſtr. num. 5. Iaſ. col. 8. ver. in
ea. gl. ibi, l. pen. & quòd ſi pœna quæ eſt o-
dioſa, non cenſetur remiſſa, multò mi-
nus eſt cogitanda remiſſio alimẽtorum,
quorum præſtatio eſt fauorabilis, & ma-
gis debita. Cõfirmatur etiam quia vide-
23 mus recepta ſorte non cenſeri † remiſſas
vſuras, l. 1. C. de ſolut. vbi pònunt omnes
Dd. & ſequuntur Bart. Caſt. Iaſ. & alij in l.
fin. ff. de eo quod cert. loc. & in d. l. 1. quod
ſi vſuræ odioſæ non videntur remiſſæ lõ-
gè minus videbuntur remiſſæ vſuræ do-
tales, quæ ſunt fauorabiles, vt dicũt Dd.
in ea quæſtione, quam tetigi ſuprà, an ma
ritus qui diu tacuit, videatur interuſuria
dotalia remiſiſſe, dum reſpõdent ad tex.
in l. cùm quidam. §. diuus. ff. de vſur. & in
24 l. vir vſuras. ff. de donat. inter vir. & vxor.
volunt enim quòd vſuræ †dotales, vt quę
ex cauſa oneroſa petuntur, difficilius vi-
deantur remiſſæ, præcipuè Aret. Rom. A-
lex. Corn. Dec. & alij citati à Rol. in conſ.
65. num. 18 ver. ſecundò non obſtat, vol 4.
principalis tamẽ ratio noſtræ concluſio
nis eſt quòd pro alimentis dotalib. datur
actio marito: ideò licèt recipiẽdo ſortẽ
non fuerit proteſtatus, neq; reſeruauerit
ſibi iura, põt nihilominùs ſeparato iudi-
cio illa petere. Adduco quẽ in ſimili dicim⁹
de expẽſis factis in lite, quæ etſi regulari
ter lata ſentẽtia, in qua de eis nõ ſit facta
mẽtio, nõ poſſint vlterius peti, tamẽ quã-
do ſtatutũ mãdat, victum victori cõdem-
nari in expẽſis, quia tũc iure actionis pe-
tũtur, licebit ad eas tagere, nõ obſtãte ſen 25
tẽtia, Bar. in l. nõ ſolũ. ff. de rei ven. & in l.
1. ff. de leg. 3. cũ ſimil. Ad idẽ facit, quia li-
cèt iuſta litigãdi cauſa † excuſet ab expẽ 26
ſis, l. qui ſolidũ. § etiã. ff. de leg. 1. gl. in §. o-
portet, in Auth. de iud. tamẽ fallit, quãdo
pro eis datur actio, vt quãdo ſtatutũ man
dat victorẽ in expẽſis condẽnari, quia eo
caſu †iuſta cauſa nõ excuſat, gl. in §. ſanci 27
mus, in Auth. de exhi. reis, quã not. Ange.
ibi, Alex. in conſ. 143. in fi. vol. 5. Cremẽ. in
not. 120. alios citat Rol in cõſ. 62. n. 13. vol.
4. & idẽ eſt in cõuentionalib. expẽſis, à qui
bus iuſta cauſa non excuſat †quia pro eis 28
datur actio, vt voluit gl. in §. oport. in ver.
ſolo, in fi. in Auth. de iud. Bal. & Ang. in d.
l. nõ ſolũ. Bal. & Sal. in l. properandũ. § ſin
aũt alterutra, vbi Iaſ. nu. 3. in fi. ver. iſtam
primã. C. de iud. Alci. conſ. 140. nu. 6. Natt.
in cõſ. 113. in fi. Cæph. in conſ. 265. nu. 21. Ca
ualca. de vſufr. mulie. relict. nu. 105.

Contrariũ tamen in principali noſtra
dubitatione, & quòd maritus recipiẽdo
ſortẽ † ſibi præiudicet in alimentis, ita vt 29
de cætero illa petere non poſſit. probauit
Bal. in l. fi. §. prætereà, nu. 3. & ſeq. C. de iu.
dot. vbi refert ita tenuiſſe Petr. & moue-
tur, quia alimẽta debẽtur officio iudicis
mercenario, quod nõ cõpetit ſublata prin-
cipali actione, l. ſi in iudicio. ff. de excep.
rei iudi. & ſi dicatur, quòd imò peti poſ-
ſunt cõdictiõe ex ea lege, reſpõdet. quòd
vbi lex noua diſponit ſuper acceſſorijs,
inducit ſolũ †officiũ iudicis, nõ aũt obli 30
gationẽ. l. 1. iuncta l. centũ Capuæ. ff. de eo
quod cer. loc. licet aliud quãdo diſponit
†ſuper principali, l. ex placito. C. de rer. 31
permu. l. ſi quis argentũ. C. de don. d. l. prę
tereà. §. fi. diſponit ſolũ de acceſſorio. &
quia huic reſolutioni plurimũ obſtat. l. ſi
marito. §. fi. ff. ſol. mat. reſpõdet Bal. quod
loquitur in acceſſionibus naturalibus, vt
ſunt †fructus rerũ & partus ancillarũ, nõ 32
aũt in ciuilib. vt ſunt alimẽta & intereſſe,
& Bal. ſequitur Alex. ad Bar. in d. l. fi. in a-
poſt.

poſt. magna.ff. de eo quod certo loco.&
Iaſ.nu.5.Vinc. Carroc.in c.cum quid.par.
4.in 5.limitatio.num 5.de reg.iur.in 6.fo-
lio mihi .66.vbi allegat ſic quoque volu-
iſſe Imo.in l.inſulam.ff.de verb.ob.& prę
dictam opinionem tenuit Bart.conſi.109.
volum.5. & ratio principalis huius con-
cluſionis vt vides, eſt quia pro alimentis
non datur actio, ſed officium iudicis ſu-
per quo iudicium ſublato principali ſub
ſiſtere non poteſt, vt dixi. & pro hac par-
te facit quia liberatio facta debitori pro
33 ſorte, † extenditur ad omnia acceſſoria,
ſecundum gloſſ.in c.accuſatus.§.1.in ver.
iudicari, de hæretic. in 6. Bart.in l.Aure-
lio.§.Caius.in fi num.15.ff.de libe.lega.&
illam gloſam ſequuntur Ang. & Imol.in
l.qui Romæ §.duo fratres.ff.de verbo.ob-
lig.Caſtr.in l.ſi certa,in princ. vbi Alexã.
in princi.& Iaſ.C.de tranſactio.Iaſ.in l.1.
num.3. C. de tranſaction. & in l.fin.in fin.
ff.de eo, quod certo loco. & non minus
tollitur principalis obligatio per ſoluti
34 onem, quàm per liberationem, vt Inſtit.
quib.mod.tollit.obligat.in princi.com-
probatur autem ex eo quod inquit Ang.
in d.l.centum Capuæ, col.fin.in princip.
verſ.vltimò nota. ff.de eo, quod certo lo
co. vbi inquit quòd mulier, quæ ſoluto
matrimonio recipit dotem ſine reſerua
35 tione,† vel proteſtatione, non poteſt pe-
tere medij temporis alimenta, ſequitur
Iaſ.in d.l.fi.ff.eo.tit.vbi ſimpliciter ſequi
tur Ang.& ideo ſi non datur petitio vxo
ri, multo minus dabitur marito, cum do
tis priuilegia principaliter mulieri, nõ vi
ro ſint conceſſa.& hanc partem tenendo
non obſtant fundamenta Romani,& prę
cipuè tex.in d.l.fi.§.præterea, quia loqui-
tur in acceſſionib. naturalib. vt ſunt fru-
ctus prædiorum & fętus pecudum aut an-
cillarum : aliud vero eſt in extraneis ac-
crementis, vt ſunt vſuræ, damna, & alimẽ
ta. Nec mouet quod in marito idem ſit
quod in vxore, quia ſuprà ex Ang. & Iaſ.
dixi, vxorem quoque ſol.matrim.petere
non poſſe alimenta, ſi dotem ſine reſer-
uatione recepit, ideo retorqueri poteſt
argumẽtum, & per hoc tollitur etiam ꝙ
dicebat Roma. facilius dari petitionem
marito pro emergente damno, quàm vxo
ri pro ceſſante lucro. Nec mouet quod di
ctum eſt de pœna, quia non licet à pœna
arguere ad alimenta,& quia etiam in pœ
na legali ſubeſt aliqualis difficultas. nam
dominus directus recipiendo canonem, 36
† videtur pœnam caducitatis iam cõmiſ-
ſam remittere, vt poſt gl. volunt Dd.in l.
2.C.de iure emphyteu. vbi Iaſ.nume.124.
num.126.dicit communem Pariſ.in conſi.
5.nume.20.,volum.4.Craue.conſi.106.nu-
mer.1.in fine, Siluan.de cognitio. feud.
quæſtio.81.colum.2. Clar. de emphyteut.
quæſt.10. remouetur etiam quod de vſu-
ris dictum fuit ex l.1.C.de ſolutio.proce-
dit enim illud in vſuris, quia Bartol.in
d.l.fin.nume.3.verſicul.circa quod debes
aduertere, ff. de eo quod certo loco, re-
ſpondet quòd procedit quando intereſ-
ſe peti poterat iure actionis, puta ex con
uentione: aliàs autem tenet, quòd ſi offi-
cio iudicis debeatur, cenſeatur remiſ-
ſum, imo idem vult quando intereſſe de-
betur iure eiuſdem actionis arbitrariæ:
quia tunc ſi recipiens ſortem poteſt re-
mittere. cenſetur remiſſum, idem tenet
Caſtrenſ. ibi, ſed melius cæteris declarat
Iaſ.nume.2. in fine. vbi ait quod intereſſe
† debitum officio iudicis. peti non poteſt 37
recepta ſorte : aliud vero eſt in vſuris,
quia illæ debentur iure actionis : ex quo
enim deberi nõ poſſunt, niſi ſtipulatę ſtãt
de per ſe, & non veniunt acceſſoriè, pro-
inde peti poſſunt ſeparato iudicio, eo-
dem modo declarat Iaſ.in l.1. num.3.& 4.
C.de iudici. vbi ſubdit quod ſi eiuſmodi
acceſſoria forent promiſſa per ſtipulati- 38
onem, † poſſent peti etiam ab eo, qui ſi-
ne proteſtatione recipit ſortem, & ita
quoque declarat Bellon. in conſi.23.num.
6.vbi propriè loquitur in vſuris, atque i-
ta conſtat nullam eſſe differentiam inter
vſuras & alias acceſſiones: ſed id ſolũ ſpe
ctandũ eſſe, an peti poſſint iure actionis,
vel ſolo iudicis officio, & ita quoq; dixi
ſuprà pro contraria parte : quare huius
quæſtiõis reſolutio ab ea dependet, an ꝓ
alimentis detur actio vel officium iudi-

cis,de qua verba faciam in tit. quomodo petantur alimenta.pro nunc autem ſufficit aduertere ad doctrinam Ang.in l.centum Capuæ, ſuprà adductam,quòd ibi ab ſolutè non dicit vxori denegari actionẽ pro alimentis, quãdo dotem recepit,ſed loquitur ſub conditione, & tenendo ſcilicet opinionem, quòd alimenta veniãt iudicis officio mercenario, non verò ſi veniant iure actionis,vel condictione ex lege.vt per eum, ideo fundamentum fieri non poteſt ſuper eius dicto.

Sed ſi maritus ſortem recipiendo fuerit proteſtatus nolle ſibi præiudicare reſpectu alimentorum, vel iurium ſuorũ,
39 tunc non prohibetur † petere alimenta, ſecundùm Bart.in d.l.ſi.num.3.verſi.& ex iam dictis, ff.de eo quod certo loco, vbi conſulit quòd recipiens principale proteſtatur ſaluum ſibi fore ius reſpectu dãnorum,& intereſſe,idem tenuit Caſtren. ibi in fine,Iaſon num.4.verſ.quid tenendum,Aret. qui tranſit ſimpliciter cũ Bar. in conſi.9.colum.2.verſ. circa ſecundùm, Deci.in l.vinum, nu.5.ff.ſi cert.pet.

Intelligendum eſt tamen hoc,quando ſoluens non contradicit proteſtationi: eo enim caſu,quia tacens videtur conſen
40 tire † proteſtationi,Bald.in l.ſi fideiuſſor. ff.qui ſatiſd.cogan.Rube.in l.non ſolum. §.morte,numer.265.ff.de oper.noui nuntiat. vbi refert Imol. & Cardin.Crau.de antiqui.tempo.parte 1.§.quæritur.nume. 29.D.Becius in conſil.45.num.45.reſultat
41 † quidam contractus ſuper intereſſe,l.pactum,ff.de pollicitatio.l.1.in principi.ff. de pact.vti declarat Deci.loco prædicto, qui & ſi multa dicat aduerſus Caſtren. & alios, tamen hæc fuit quoque mens Caſtrenſ. ibi in fin.licèt non ita clarè ſe explicet, nec rationem reddat ſui dicti, & hic quoque fuit ſenſus Iaſ.in verſic.quid tenendum,dum dicit quòd ſi ſoluens conſentit expreſſè,vel non contradicit,conſeruatur petitio,&allegat in ſimili,quod dicimus de directo domino, qui recipiendo ſortem cum proteſtatione,nõ præiudicat in intereſſe,Cur.Iun. d.l.vinum, num.7. primi verò dicti Bartoli ratio eſt, quia remiſſio ideo inducitur,quia ſic voluiſſe videtur creditor, qui ſortem ſimpliciter recipit,atque procedit ex tacita voluntate creditoris, vt voluntas tacita ceſſat, cùm ex proteſtatione conſtat de expreſſa, quia expreſſum facit † ceſſare 42
tacitum, l.cum ex filio.§.filio.ff.de vulg. vbi glo.Bald.in conſil.472.num.2.volu. 2.D.Becius in conſil.39.num.24. & in claris non eſt opus coniecturis,l.continuus. ff. de verborum obligat. Eſt & alia ratio, nam proteſtatio conſeruat ius † proteſtã 43
tis,ne pereat.l.4.§.1. vbi Bartol.ff.quibus mod.pign. vel hypoth.ſoluir. gloſ.in l.item Labeo.in verſic.purè.ff.famil.erciſc. Specul. in titul.de arbitr.§.fin.numer.69. verſi.ſed pone,Caſtren.in l.1.num.7.ff.ad leg.Falcid.Socin.in conſil.44.num.4.volum.4. Iaſ.in l.ſi fundum per fideicõmiſſum,num.17.ff.de leg.1.Deci. conſil.42.in ſi.D.Becius in conſil.45. num.43.propterea cum proteſtatur, quod ſit ſaluum ius alimentorum, ceſſat remiſſio, vt per eum.

Et ſanè prædicta bene procedunt,quãdo petitio alimentorum dote ſimpliciter recepta prohiberetur ſola ea ratione,quòd videantur remiſſa per ſortis receptionem,& videtur aliam quoque ſub eſſe rationem,quòd ſcilicet alimẽta ſint acceſſoria ad dotem, ideo ſtare non poſſint abſque principali, & pro eis detur ſolum iudicis officium, ſuper quo non poteſt ſubſiſtere iudicium,& quãdo plures concurrunt rationes,ſi vna † tollitur, 44
non deſtruitur diſpoſitio, ſed ex alia ſuſtinetur,§.affinitatis,Inſtitu.de nupt.Iaſ. in l.cum filio,num.146.ff.de lega.1.& duo quando obſtant, vno † ſublato non tolli- 45
tur alterum,l.ſi quando, C.de inoffic. teſtamen.l.ſi domus, ff.de ſeru.vrb.præd.dixi in conſil. 50.num.17.& in dubio diſponens præſumitur motus non vnica, † ſed 46
pluribus rationibus, Salic.in l.2.C.de noxal. Iaſ.in Authent. quas actiones, C.de ſacroſanct.eccleſ. D.Becius conſil.41.numer.24. ſtante autem ſecunda illa ratione, infertur quod reſeruatio, ſeu proteſtatio nihil poteſt opitulari recipienti, quia

47 quia proteſtatio † non prodeſt in ijs, quę non pendent ab animo proteſtantis, ſed à iure, l. alimenta, vbi not. Aret. C. de nego. geſt. Abb. in c. ex tenore, nume. 3. de reſcript. Felin. in c. cum ſuper, num. 44. verſic. ſed hoc intellige de conſtitu. vbi Deci. nume. 10. & Ripa num. 77. Iaſ. in §. fuerat, nume. 106. Inſtitut. de action. Ripa in conſi. 169. num. 6. Neuiza. in conſi. 38. num. 15. Lupus in c. per veſtras, §. 14. num. 2. de donatio. inter vir. & vxor. Cæphal. conſi. 407. num. 41. deciſ. Pedem. 39. nume. 28. at petitio alimentorum ſublata iam principali actione per ſolutionem, pendet non à voluntate creditoris recipientis, ſed à neceſſitate iuris, vt probatur in l. centum Capuæ, in fine, ff. de eo quod certo loco, & dicitur in l. 4. C. depoſi. quod iudicis officium mercenarium deſeruiens
48 actioni † tollitur de neceſſitate iuris, & Petr. quem refert Bartol. in d. l. fin. inquit quod remiſſio intereſſe venit ex neceſſitate iuris, idem dicunt Caſtrenſ. & Iaſ. in d. l. fin. Dec. & Curt. Iun. d. l. vinum, propterea proteſtatio ſeu declaratio nihil operatur, Bart. in d. l. fin. tenuit quod obligatio non extinguatur per ſolutionem ſortis, quando recipiens eſt proteſtatus; ſed hoc nemini placet, quia ſolutio proteſtatione non obſtante inducit extinctionem per illam rationem, quòd proteſtatio in his quæ iuris ſunt, non releuat; & per aliam, quod contraria facto
49 † non releuat; vt per Doctores in d. l. non ſolum. §. morte. ff. de oper. noui nunt. propterea quamuis Bartol. diſtinguat inter eum qui non ſolum recipit, ſed etiam liberat, & illum qui ſolum recipit, ſed non
50 liberat, tamen eius † diſtinctio eſt verbalis ſecundùm Caſtrenſ. Iaſon. Deci. & alios ſupracitatos, quia liberatio tacita idē operatur quod expreſſa, & non minus inducitur ex ſolutione quam ex verborum expreſſione: non minus enim facto loquimur quàm verbis, & quamuis in alia reſolutione Bartol. videantur Doctores illū impugnare: tamen is bene loquitur, quia ſi ſoluens non contradicit proteſtationi, poteſt intereſſe noua actione peti tamquam ſi foret ex noua cauſa promiſſum, atque ita tamquam iure actionis debitum. nam cum recipiens proteſtatur velle conſequi intereſſe, & ſoluens conſentit proteſtationi, non contradicendo, tunc intereſſe quod primum erat ſolum acceſſorium, & debebatur tantummodo officio iudicis, transfunditur in alium contractum & incipit ex noua cauſa deberi, & non eſt nouum quòd de partium conſenſu debitum ex † vna cauſa, vel con 51
tractu, transfundatur in aliū ſublato primo: nam hoc voluit Bart. in l. ſingularia. ff. ſi cer. pet. ibi vult quod nou ſolum per ſtipulationem, ſed etiam ſolo conſenſu fieri poteſt, ſequuntur ibi Doctores omnes, præcipue Curt. Iun. & Cagnol. num. 214. vbi allegat nonnullos textus, atq; ideo licèt tollatur ea obligatio qua intereſſe primum debebatur; tamen inſurgit alia noua ex nouo conſenſu. facit quod dicimus, hæredem cum beneficio inuentarij poſſe conueniri ex noua † promiſſi 52
one facta poſt aditionem, licèt duret tēpus conficiendi inuentarium, quia ex noua cauſa conuenitur, non autem ex hęreditaria, quæ fuit extincta per ſuperuenientem promiſſionem, Angel. in conſil. 11. colum. penult. Deci. conſil. 496. num. 12. & in Authen. præterea, num. 12. C. vnde vir, & vxor. Phannc. in tractat. de inuentar. part. 6. num. 110. Rolan. in eod. tractat. fol. 154. nu. 1.

Vbi autem teneamus alimenta videri remiſſa per ſortis receptionem, id vendicabit ſibi locum tantummodo pro † ea 53
parte dotis, quæ ſoluta fuit, non pro alia quæ non fuit ſoluta Butr. & Abb. in c. ſuam, nume. 4. de pœnis, Natta in conſilio 335. in principio. vbi dicit, rationem eſſe, quia reſpectu partis non ſolutæ debitor dicitur nihilominus in mora, ſed in contrarium facit text. in l de l. §. final. ff. de lege commiſſo. vbi recipiens debitit partem, videtur recedere à lege commiſſoriæ, & per illum textum dixit Alexand. in conſil. 100. numer. 2. volum. quinto, quòd † recipiens partem pecunię, ſibi 54
aliàs debitæ, videtur in totū recedere à datio-

datione inſolutum ſibi facta pro toto de-
bito,& hanc comprobaui concluſionem
pluribus in conſil.104.num.8.& ſequen.
ſed verior eſt declaratio prædicta, nam
alimenta eatenus debentur, quatenus eſt
ceſſatum à ſolutione dotis non vltra:er-
55 go eatenus quoque cenſentur remiſſa,
quatenus dos eſt ſoluta, & non vltra. & †
ea eſt ratio partis quoad partem, quæ eſt
56 totius quoad totum, l. quæ de tota, ff.
de rei vendicat. & facit etiam, quia †
acceſſorium regulatur ſecundum natu-
ram ſui principalis,c.acceſſorium, de re
gul. iur. in 6.l.cum principalis, ff. eod.&
obligatio dotis extinguitur ſolũ pro ra-
ta quantitatis ſolutæ,ergo pro eadem ra
ta, & non vltra extingui debet obligatio
alimentorum, quæ adhæret obligationi
dotis.ſicuti enim ſublato principali tol-
litur acceſſorium, ita ſubſiſtente princi
pali acceſſorium quoque durare debet,
57 vt contrariorum eadem † ſit diſciplina,
l.& ſi contra, in fine. ff.de vulga.& pupil-
la.Inſtitu.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.
in princi.vbi Fab Ang.& alij,l.penul.vbi
58 Bald.C. de ſolutio.& idem operatur op-
poſitum in oppoſito;† quod propoſitum
in propoſito,l.fin.C.de ſentent. paſſ. Si-
gnor.in conſil, 68.colum. 4.Tyraquel.de
retract.conſang.§.1.gloſſ.11.nume.16.Ne-
uizz.in conſil.70.numer.24.addo quod a-
limenta ideo peti non poſſunt, quia re
cipiens ſortem, videtur tacitè voluiſſe
ea remittere: at voluntas tacita quæ col-
ligitur ex actu, non vltra extenditur †
59 quàm ex ipſo actu de neceſſitate infera-
tur,Bartol.in l.1.§.hoc interdicto, ff.de i-
tine.actuque priuato,& in Authenti. qui
rem. in fine.C.de ſacroſan.eccleſ.Deci.in
conſ.72.num.5. Pariſ. in conſil.79.numer.
12.volum. 3.Socin.Iun.in conſil.122.num.
14.volum.1.D.Becius conſi.106.n.48.cum
multis ſimilibus. Cum ergo ex ipſo actu
receptionis ſortis, non ex neceſſitate in-
feratur ad remiſſionem omnium alimen
torum, quando pars tantum ſortis fuit
recepta, non poteſt dici quod recipien-
do partem omnia alimenta videantur:
quæ verò ſupra in contrariũ adduxi locũ
habent qñ obligatio pro qua fit remiſſio,
eſt indiuidua: tunc enim ſi pars, partis:
ſi totum recipiatur remiſſio fit in totum,
non pro parte,ſecùs quando eſt diuidua, 60
† quia eatenus fit remiſſio quatenus fit re
ceptio; ſed in caſu noſtro obligatio præ-
ſtandi alimenta diuidi, & proportio-
nari poteſt ad debitum ſortis quod eſt di
uiſibile, ideo recipiendo partem, non
remittitur tota. ita declaraui in conſilio
104.in fine.

Similiter concluſio prædicta,quòd re-
cipiendo ſortem videantur remiſſa ali-
menta, procedit quando creditor actua-
liter ſortem recepit; aliud vero dicendũ
eſſet ſi non eam recepiſſet,ſed ſolum pe-
tijſſet,† quia per hoc non videtur alimẽ- 61
ta remittere,vt voluit gloſſ.in l.ſi duo,in
verſic. petat.ff.ſi quis caution.vbi loqui-
tur etiam ſi petitio facta ſit in iudicio,ſe
quitur Iaſ.in d.l.fin.num.3. ff.de eo, quod
certo loco.vbi diuerſitatis rationem eſſe
dicit, quia recipiendo ſortem extingui-
tur acceſſorium cum ipſo principali, ſi-
ne quo ſtare non poteſt:ſed petendo ſor-
tem,non extinguitur principalis obliga-
tio, imo ſubſiſtit, ergo eodem modo du-
rat acceſſoria. Iaſ.tamen in loco prædi-
cto non reſidet in ea reſolutione, ſed ad-
dit quod ſi acceſſorium debetur ſolum
officio iudicis, tollitur per principalis
petitionem,ſicuti per ſolutionem,quam
uis non tollatur quando debetur iure a-
ctionis, atque hoc modo intelligit in l.
1.C.de iudic.vbi num.3.verſicu.nunc me-
lius, poſt primam ſolutionem, ita intel-
ligit & diſtinguit, ſubdens data termino
rum paritate nullam eſſe differentiam
inter ſolutionem,& petitionem, quia v-
bi intereſſe debetur ſolo officio merce-
nario, tollitur non ſolum recipiendo,
ſed etiam petendo ſortem. & quod ſola
petitio inducat remiſſionem, probatur
in l.Mæuius,in princip.in verſ.dicebam.
ff.de minoribus,vbi dicitur,quòd preti- 62
um petendo, † receſſiſſe videtur à lege
ſua,& in l.ad ſolutionem. C.de re iud.di-
citur,quòd petens dilationem ad ſoluen
dum, videtur renunciare † appellationi 63
inter-

interpoſitæ.& dicit Ioann.Rayner.in c.1.
§.præterea ſi quis, quæſtio.17.de prohib.
feud.alien.per Frede. quòd dominus pe-
64 tendo fidelitatem à vaſallo,† videtur re-
mittere caducitatem. & minor qui petit
pretium rei venditæ ſine ſolennitate,vi-
detur renunciare nullitati ſeu iuri dicen
65 di nullam † alienationem, Guiliel.Cun.
& Alberi.in l.2. C. ſi maior fact. alien.rat.
habu.& idem eſt in maiore, qui dum pre
tium petit, nullitatem remittit, ſecun-
66 dum † Calcan.in conſil.23. colum.3. num
8.dixi in cōſil.104.nume.2.rurſus domi-
nus petendo canonem ab emphyteuta re
67 nunciat † caducitati, ſecundùm Alber.in
l.2.colum.4.in fine,num. 6. C.de iure em-
phyteut. Salicet.in l. commiſſoriæ, in fi-
ne, C. de pact. inter empto. & vendito.
Iaſ.in d.l.2.num.128.verſic. ſecundò quæ-
ro.vbi citat etiam l.poſt diem.ff.de in di-
em addict. Tyraquell. de retract. conuen-
tio.§.1.gloſſ.2.num.61. vbi ſimiles allegat
deciſiones.& ratio eſt, qnia petendo non
minus declarat quis ſuam voluntatem,
quàm recipiendo, ideo eodem modo in-
ducitur remiſſio.

Verum ſi ratio bene conſideretur, nullo modo qui petit ſortem videtur remittere alimenta, quia tunc ſolum ceſſat alimentorum petitio, quando principalis actio eſt ſublata: at per ſolam petitionem ſortis non extinguitur principalis obligatio, ergo neque acceſſoria. Cum ergo in petitione ceſſet ratio remiſſionis, quæ verſatur in receptione, ceſſare quoque debet diſpoſitio, c. cum ceſſante, de appella. contratia verò omnia procedunt, quando actus petitionis non ſe compatitur cum eo, quod remittitur, putà cum dominus directus petit canonem præteriti temporis, ſine dubio admittit quod ſi durauerit contractus emphyteuticus, quia ſi non duraret, non deberentur canones, tunc petendo eos remittit caducitatis pœnam. idem eſt, quādo contractus eſt nullus, ſi quis petit pretium debitum ex eo contractu, remittit nullitatem, quia ſi eſſet nullus non produceret actionem ad pretium; at in caſu
noſtro non eſt incompatibile, quod quis
petierit vel etiam recepetit penſionem,
& mox petat etiam intereſſe, ſed vtrum-
que poteſt ſimul ſtare. Præterea contra-
ria procedunt, quia ex petitione vel re-
miſſione colligitur voluntas remitten-
di: at in caſu noſtro non denegatur peti-
tio alimentorum, quia videantur remiſ-
ſa, ſed quia extincta principali obligati-
one peti non poſſunt, & pro materia plu
res limitationes, in quibus petens † in iu- 68
dicio ſortem poteſt nihilominus poſtea
petere intereſſe, vide apud Iaſon. in d.l.
1.nū.3.& ſeq.C.de iudicijs.

Stante ea opinione pro vera, quòd ma-
ritus, cui facta eſt mora, in ſolutione do
tis poſſit alimenta, quæ præſtitit vxori
repetere, videtur limitanda ne procedat
in vxore infirma, quia tunc † maritus vi- 69
detur illam pietatis intuitu aluiſſe, pro-
inde non datur repetitio, textus eſt in l. quod in vxorem, C. de negot. geſt. vbi notant omnes Doctores, & non eſt dubium, quòd ille textus loquitur in vxore dotata, quia in ſecunda parte mentionem facit de dote. atque ita intelligunt ibi Doctores, Abb. in conſil. 85. num. 4. volum. 2. Alexand. in conſil. 31. nume. 10. volum. 1. vbi vult, quòd procedat etiam in muliere dotata, Doctores tamen ibi multos ponunt caſus, quibus maritus alit vxorem, & repetit, vel non, ſed hunc caſum omittunt, quando ſcilicet vxor eſt ægra, & eſt dotata, ſed dos fuit ſoluta. iſto caſu mihi videtur quod maritus impenſam repetat, quatenus ſcilicet important alimenta: nam vbi paſſus eſt moram, non video quare minus repetantur alimenta præſtita vxori ægræ, quàm ſanæ, cum in vtraque ſit eadem ratio, l. illud ff. ad l. Aquil. & vtroque caſu extat mora, propter quam eſt locus intereſſe. etſi dicatur, quòd ſtante ægritudine præſumuntur præſtita ex affectione maritali: reſpondeo procedere hoc ſi non adeſſet alius titulus, nam donatio non præſumitur, vbi alia ſumi poteſt coniectura, vt probaui in principio huius tituli, & factum
præſumitur quid ex † præcedenti cauſa, 70

Bartol. in l.triticum.ff.de verbor.obliga. cum verò maritus vxorem alere teneatur propter dotem, alimenta præſumentur præſtita dotis intuitu, non pietatis: & ſicuti maritus, qui dotem recepit, non videtur alere pietatis intuitu, ita nec is,
71 cui fuit promiſſa, quia paria ſunt, † dotem habere, vel actionem ad eam, l.qui actionem. ff.de regul. iur. addo quod ceſſat cauſa pietatis, quando mulier eſt dotata: verius ergo erit dicere, quòd alimẽta præſtiterit animo ea repetendi à ſocero, vel alio, qui dotem promiſerat. Nec obſtabit d.l.quod in vxorem, quia illa loquitur vel in vxore indotata, vel in ea, quę habet dotem, ſed alimenta excedunt redditus dotis & hoc videtur voluiſſe Vbertus de Bobio, quem citat, & ſequitur Cyn.in d.l.quod in vxorem, col.1.vbi inquit quòd ſi mulier non habuit dotem, quæ tamen fuit promiſſa, tunc maritus non tenetur ſubuenire ei, quia deceptis, & non decipientibus iura ſubueniunt, atque ita ſentire videtur, quòd præſtando alimenta vxori infirmæ repetat. & ſi dicatur, aduerte: quia ſuprà in titulo, qui bus alimenta præſtanda ſint, dictum eſt maritum teneri ad alimenta erga vxorem infirmam, ergo præſtita non repetit, quia proprium, non alienum debitum exoluit, & dicunt Doctores in l.quod in vxorem, quod non repetuntur alimenta præſtita ex debito: ſed reſpondeo quod illud procedit, quãdo mulier non habet
72 aliunde; at cum habet aliunde, maritus † non tenetur alere, ſecundùm Iacob Butr. Cyn.Caſtr. Salic.Alexã.& alios in l.quod in vxorem, Roma.in conſ.517.num.2.verſic.ſin autem redditus, Angel.in §.fuerat, num.11.Inſtit.de actio.Bald. & Imola in l. ſi cum dotem.§.ſin autem in ſequiſſimo.ff. ſoluto matrimon. Item procedit, quando non habet patrem diuitem, ſed ſi patrem habet idoneum miniſtrandis alimẽ
73 tis, tunc † vir non tenetur, vt voluit Caſtrenſ.in d.l.quod in vxorem, nume.3. Salic.num.1. Aret.d.§.fuerat, num.11. & ante eos Bartol.d.l.quod iñ vxorem, Ruyn.cõſil.139.nume.3.volum.4.Rolaud.de lucro dot.quæſ.69.num.6.nos autem quærimus de repetitione, cui non eſt locus, niſi ſupponamus, vel vxorem habere aliunde, vel habere maritum diuitem, quia alias non datur repetitio.

Secundo reſpondeo, quòd non eſt bona conſequentia, maritus tenetur alere, ergo non poteſt repetere; vel etiam maritus poterat nõ alęre, ergo aluiſſe videtur animo donandi, vel affectione maritali. poſſunt enim ſimul ſtare, quòd teneatur alere, & quod tamen impenſam poſſit repetere: videmus enim quòd fructuarius tenetur & diligentiam ſuam adhibere pro refectione rei etiam quæ magnam requirat impenſam, & perpetuam afferat vtilitatem: ſed etſi inter Doctores ſit contentio, an de ſuo teneatur reficere, & poſtea repetere, vel proprietarius teneatur ante opus faciendum erogare, & miniſtrare pecuniam, tamẽ omnes conueniunt, quòd ſi ſoluit fructuarius † 74 de ſuo, id repetit, Bart.in l.cotem ferro, § qui maximos, num.15. ff.de publican. & vectig.in l.Neſennius, num.7.ff.de nego. geſt.in l. hactenus, circa finem. ff.de vſufructu, Bald.in l.eum ad quem, vbi Salice. num.3.C.de vſufruct. Imola in c.fin.num. 10.in princi.de pign. Caſtrenſ.d.l.eum ad quem, Cuma.in l.ſi proprietarius.ff.de vſufruct. accreſ.in l.damni. §.1.ff.de damn. infecto. Aret.in conſil.110.in prin.& comprobaui multis authoritatibus in conſi. 155.num.17. vſque ad fi.& illi, qui tenent, quòd vſufructuarius teneatur reficere de proprio, concludunt quod repetet exinde impenſam factam, atque ita oſtenditur repetitionem non denegari ei qui tenetur impendere. Præterea ſi maritus nõ tenetur alere vltra, quàm fructus dotis ſufficiant, vxorem infirmam, quæ habet aliunde, ſecundùm Butr. Salicet. Alexan. & alios in d.l.quod in vxorem, & dixi in d.tit.quib.alimen.præſtan. ſint, in quæſt. quando maritus alere teneatur vxorem infirmam, quanto magis repetere poterit ab vxore habente, vel à ſocero id, quod impendit in alimenta infirmæ vxoris, cum dos ſibi non eſt ſoluta: nam facilius

lios cogi debet maritus alere vxorem, quando dotem recepit, quàm vbi eam nõ habuit, & ea ratio, quod affectione maritali aluiſſe videatur, non ſufficit ad inducendam remiſſionem: nam in hoc continet remiſſionem, quia erogat de ſuo, cum non teneatur, vt dicimus de vſufructuario, qui erogat ſuam pecuniam in refectionem domus, ſed nõ infertur, quod voluerit donare. dixi enim quod vbi actus donationem infert ſui natura, tamẽ ſemper præſumi debet eo modo quo minus quis videatur donare, Butr. in conſi. 65. Crau. in conſil. 106. num. 11. cenſetur igitur maritus ex affectione maritali ſuam erogaſſe pecuniam in alimenta infirmæ vxori, cum non teneretur, ex quo eſt dotata, & habet vel de ſuo, vel patrem diuitem, ſed non videtur ideo erogatam pecuniam donaſſe, vt non poſſit repetere ab ea, quæ habet aliunde, vel à patre diuite, quando autem vxor eſt indotata, tunc ſi habet aliunde maritus repetit, ſecundum ea, quæ ſupra dixi, quia illam alere non tenetur. at ſi non habet aliunde, tunc alendo non repetit, quia videtur maritali affectione præſtitiſſe alimenta, atque ita procedunt, quæ ſupra in principio huius limitationis adduxi, & quæ ponit Maſcard. in tract. de probatio. conclu. 77. in princip. & text. in d. l. quod in vxorem, loquitur de vxore infirma ad differentiam ſanæ, vt ſcilicet in his caſibus repetitio alimentorum præſtitorum infirmæ vxori non reputentur, quibus repeti
75 poſſunt alimenta præſtita vxori ſanæ: valet † enim argumentum à contrario ſenſu, l. 1. §. eius rei. ff. de offic. eius. Bald. in l. conuenticulam, C. de epiſcop. & cler. & ideo Roma. in l. inſulam. §. vſuras. ff. ſolu. matrimo. atque ibi Alexan. num. 3. dicunt colligi ibi argumentum, quòd alimenta vxori ſanæ præſtita repetunrur, Ruyn. in conſil. 61. num. 6. volum. 4. Grat. conſil. 57. num. 6. vol. 1.

Et quod dictum eſt, maritum non repetere alimenta prǽſtita vxori infirmæ, quę non habet dotem, amplia procedere etiam ſi proteſtatus fuiſſet, quod alebat eã repetendi animo, quia proteſtatio nihil releuat, quando maritus † tenebatur ale- 76
re, Bart. in l. quod in vxorem, & dicam latius in ſequenti quæſtione, vbi vide, ne pluries idem repetatur.

SVMMARIA.

1 *Maritus repetit alimenta præſtita vxori ſanæ, ſiue dotata ſit, ſiue indotata.*
2 *Vxor nubendo ſine dote, videtur perſonam ſuã loco dotis dediſſe.*
3 *Rem debendi ex liberalitate obligatus non repetit à correo, quod ſoluit, ſecùs ſi cauſa ſit onéroſa.*
4 *Compenſans videtur ſoluere.*
5 *Solutione eius, quod debetur ſoluitur obligatio.*
6 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*
7 *Proteſtatio nihil operatur, vbi nihil eſt reſeruabile.*
8 *Maritus ſi tenetur vxorem alere proteſtatio cõtraria non releuat.*
9 *Ius metiendum eſt ex perſona actoris.*

QVAESTIO IV.

REPETITIO alimentorum, an detur, quãdo maritus aluit vxorem dotatam, quæ tamen dotem non ſoluit, ſed moram fecit, vidimus in proxima quæſtiõe: quid vero ſi vxor dotem non habet, & nihilominus recipit alimẽta à viro? & videtur dicendum, quòd indiſtinctè detur repetitio, arguendo à ſenſu contrario l. quod in vxorem, C. de nego. geſt. cum enim ibi indiſtinctè ſiue dotata ſit, ſiue indotata, dicatur quod alimenta vxori infirmæ præſtita non repetuntur, argui poteſt quod etiam indiſtinctè repeti poſſunt alimenta † præſtita v- 1
xori ſanæ, ſiue dotata ſit, ſiue non, ſecundũ Rom. Alexã. Ruyn. & Gra. quos retuli. in fine præcedentis quęſtionis. Fulgoſ. autem in l. quod in vxorẽ, dicit quod ſi mulier indotata habet aliunde, vel patrem habet diuitem, tunc vir poteſt alimenta præſtita repetere per l. quod ſi nulla. ff. de religioſ. ſecus ſi non habet aliunde, nec ei extat pater diues. veritas tamen eſt, q;

ſi eſt

ſi eſt in obſequio viri, licèt indotata ſit, & ſit diues, vel patrem habeat diuitem, maritus non repetit alimenta. & ratio
2 eſt, quia † perſonam ſuam dedisse videtur loco dotis, & maritus alere tenetur vxorem, quæ eſt in ſuo obſequio, vt dixi in titulo, quibus debean. alimen. in quæſti. an maritus teneatur alere vxorem, atque ita tenent Cyn. Rayner. Bart. Salicet. Caſtr. & Alexã. in d. l. quòd in vxorem. ea enim diſtinctio, an habeat aliũde, vel pater eius ſit diues, ſit ſolum quando mulier eſt ægra non quando eſt ſana, & tex. in d. l. quod ſi nulla. loquitur quando non erat in ſeruitio mariti, nos verò quando eſt in ſeruitio mariti. cum igitur maritus eo caſu teneatur alere non repetit, quia videtur proprium, nõ alienum debitum exoluiſſe, facit quod dicimus, reum vnum debendi conſtitutum ex liberalita-
3 te, non autem ex cauſa onerosa à minimè correo repetere † id, quod ſoluit creditori, quia propriam extinguit obligationem, l. in l. Falcidia hoc obſeruandũ, ff. ad leg. Falcid. Bar. in l. reos, in princip. nume. 3. verſ. quæro, qua actione. & ibi Alexã. in verſ. nullo modo. ff. de duob. reis. Alexan. in d. l. in l. Falcidia. numer. 3. & 7. Fulgoſ. in l. vir vxori, §. fin. ff. ad Velleian. Caſtr. in l. ſi ex toto. §. 1. num. 4. ff. de leg. 1. & ibi Alexan. nume. 7. Mathe ſil. notab. 119. Angel. in l. Modeſtinus. colum. 2. verſi. & conclude, in fin. ff. de ſolutio. nihil enim promeretur qui præceptum implet. Poteſt etiam alia ratio conſiderari, quia ſcilicet nihil debetur marito pro alimentis vxori præſtitis, ex quo compenſantur
4 cum operis vxoris: compenſans enim † ſoluere dicitur, l. ſi debitor. ff. qui potior. in pignor. habe. vbi notat Alber. Bart. in l. aufertur. §. qui compenſationem. ff. de iure fiſci, Bald. in l. 2. poſt princi. C. de compenſa. alios citat Tyraquel. de retract. cõſang. §. 3. gloſ. 3. nume. 2. ſolutione autem
5 eius † quod debetur, obligatio tollitur, Inſtitu. quib. mod. oblig. ſolui. in princi. ergo maritus non eſt creditor. ideoq; nihil petere poteſt.

Et per hanc rationem infertur ad ampliationem præſentis concluſionis, quod locum vendicabit, etiam ſi maritus proteſtatus fuerit, & declarauerit ſe alimenta præſtare vxori repetendi animo, nam
6 ea proteſtatio conſeruat † ius, ſi quod eſt penes proteſtãtem, l. ſi debitor, §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. ſoluat. l. debitor, ff. ad Trebel. Bald. in conſi. 123. volum. 1. Bald. in l. pen. C. depoſ. Oldra. in conſil. 237. in fine, Tyraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 7. nume. 71. D. Becius in conſi. 45. num. 45. at ſi nihil ſit reſeruabile, nihil o-
7 peratur † proteſtatio, l. ſi quis legauerit, vbi Angel. ff. de leg. 1. Bald. in conſil. 100. volum. 1. Angel. in conſil. 290. colum. 2. D. Becius in conſil. 74. num. 6. vbi autem creditum mariti fuit compenſatione extinctum, quid eſt quod conſeruari proteſtatione potuerit, vltra quod iam dictum eſt ſupra, quod proteſtatio nihil operatur, quando actus non dependet à voluntate proteſtantis, ſed à neceſſitate iuris, l. alimenta, vbi notat Aret. C. de neg. geſt. & ideo inquit Bartol. in d. l. quod in vxorem, quod vbi maritus tenetur vxorem
8 alere, † tunc proteſtatio non releuat, Alexand. in l. nulam. §. vſuras. ff. ſoluto matrimonio, & ponunt Doctores in dict. l. quod in vxorem, Maſcard. d. concluſ. 77. limitat. 1.

Infertur etiam, quòd & ſi pater teneatur alere filiam, quæ non habet aliunde, & tali caſu maritus videatur alendo vxorem indotatam geſſiſſe vtile negocium ſoceri, non tamen ab eo repetit, non quidem quia pater non teneatur filiam alere, nam ad id tenetur, ſed quia hæc alimenta non tenetur præſtare genero, qui filium retinuit in ſeruitijs, ex quo non dicitur creditor: & ſi pater conueniretur actione negociorum geſtorum, quæ regulariter datur marito, poſſet reſpondere, quoad ſe liberas ædes habeo. in pri-
9 mis enim metiendum eſt ius † ex perſona actoris, Bartol. in Authen. hoc locum, nume. 12. verſ. 3. C. ſi ſecundo nupſer. mul. Bald. in c. cæterum, nume. 12. de iudic. Felin. in c. 1. colum 3. de accuſatio. Deci. in l. qui accuſare, nume. 14. C. de eden. Ruyn. conſil.

conſil.48.nume.12.volum.4. Crau.conſil. 6.nume.17.deci.Pedem.144.nume.15. ſed actori nullum ius competit ad alimenta.pro quibus ſibi eſt ſatisfactum ex operis vxoris.

SVMMARIA.

1 *Socer, qui aluit filiam non repetit à genero, niſi quando gener tenebatur alere vxorem.*

2 *Res mea quando ad te peruenit, teneris ergame iudicis officio.*

3 *Cum de vno diſputantus, cætera ſupponuntur habilia.*

4 *Gener eſt loco filij, vide num. 12.*

5 *Donatio facilè præſumitur inter patrem, & filium, & inter aſcendentem, & deſcendentem.*

6 *Repetitio non datur, quando impenſa fit principaliter ad vtilitatem vnius, licet conſequenter reſpiciat alterius commodum.*

7 *Donationis excluditur præſumptio, quando alia coniectura capi poteſt.*

8 *Donare eſt perdere.*

9 *Donare eſt dilapidare.*

10 *Donatio eſt ſpecies furoris.*

11 *Donatio non præſumitur ex ſola ſanguinis coniunctione.*

12 *L.quia parentis.ff.ſolut. matrim.quomodo procedat.*

13 *Socer non repetit à genero alimenta filiæ infirmæ præſtita, quæ poterat ſeruire marito.*

14 *Socer non repetit à genero alimenta vxori infirmæ præſtita vltra ſ uctus dotis.*

15 *Impendens in alienũ negocium non repetit quãdo dominus contradixit.*

16 *Socer non repetit à genero alimenta, quæ filiæ præſtitit contra voluntatem generi.*

17 *Inuitus nemo obligatur in contractibus.*

18 *Inuitus nemo obligatur in quaſi contractibus.*

19 *Vxor diſcedere poteſt à viro propter illius ſanitiam.*

20 *Impenſa neceſſaria repeti poteſt ab inuito, & cõtradicente domino.*

21 *Socius inuito ſocio reficio rem communem.*

22 *Pater cogitur ſoluere pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio, etiam ſi denunciaſſet ne mutuares.*

23 *Proteſtatio, quæ non pendet à poteſtate proteſtantis non releuat.*

24 *Soluens inuito creditore compenſat cum eo, ſi erat debitor illius pro quo ſoluit.*

QVAESTIO V.

EX diuerſo videndum, an ſocer qui
filiæ ſanæ, vel ægræ alimenta aut me
dicinas præbuit, repetat à genero
impenſas in eam cauſam factas. & com-
munis determinatio eſt, quòd ſocer re-
petat in caſibus, quibus maritus vxorem
alere tenetur. his vero caſibus, quibus ma
ritus nullo modo tenebatur, non repe-
tat. ita † reſoluit Cyn. in l. quod in vxo- 1
rem, in fin.C.de nego. geſt. vbi dicit, con-
ſiderandum eſſe, vtrum ea impenſa per-
tineat ad maritum, vel non, & loquitur
in medicinis, & medicis: & ratio primi
dicti eſt, ſecundum eum, quia ſocer vtili-
ter geſſit negotium mariti faciendo id,
quod maritus tenebatur facere, ideo re-
petit. Addo quod idem ſuggerit æquitas,
quia pecunia ſoceri verſa eſt in vtilita-
tem generi, propterea tenetur de in rem
verſo. Rurſus maritus locupletaretur cũ
aliena iactura, ſi non teneretur reſtitue-
re, quod ſocer pro illo impendit: cum e-
nim maritus teneretur impenſa facta er-
ga vxorem, videtur ad maritum perue-
niſſe, & quando res † mea ad te peruenit 2
teneris erga me, l.ſi me, & Titiũ, vbi Do-
ctores, ff.ſi certum pet.prædictam autem
Cyni doctrinam ſequitur ibi Rayn. & e-
am probat Bald. in fin. qui & ipſe loqui-
tur in medicinis, Alexand.num.6.vbi lo-
quitur in cibarijs, & proſequitur Corne.
idem voluerunt Cyn. Bald. & alij in l.ali-
menta, C.de nego.geſt. & in l.Neſennius,
ff.eodem titul.Socin.qui hoc modo con-
ſtituit concluſionem in conſil.286. colu.
1.verſicu.vnde ex quo hoc caſu, volum.2.
Vital.in tracta.clauſu.in titul.an iuri ali
mento.renuncia.poſſit, colum.2. verſi.&
ſi pater expendit pro medicinis. vbi lo-
quitur de impenſa medicinarum. & in
colum. 1.verſicul.ex præmiſſis patet, vbi
de impenſa non ſolum in medicinis &
medicis, ſed etiam in alijs neceſſarijs.
Pract.Papien.in for.libe.quo vxor agit ad

 dot.

Et quia ſuprà declarauimus, quibus caſibus maritus teneatur alere vxorem, ſiue ſanam, ſiue infirmam, facilè ex ijs ſciri poterit, quibus etiam caſibus ſocero datur aduerſus generũ repetitio alimentorum præſtitorum, vel impenſæ in eam cauſam factæ.

Infert ergò Soci. in dicto conſil. 286. co
13 lum. 1. quòd ſi vxor, † quamuis ægra, poterit non obſtante infirmitate eſſe in obſequio mariti, non dabitur ſocero alimentorum vel expenſarum repetitio, quia maritus eam non alit, quæ cum poſſit, nõ eſt in ſuo obſequio: ſecus autem, quando tanta eſt ægritudo, quòd ſeruire non poteſt.

Infert etiam, quòd ex quo maritus infirmam vxorem alere non tenetur, niſi in quantum dotis fructus ſuppetunt, ita nõ
14 tenebitur erga † ſocerum repetentem vltra quàm ex dote percipiat.

Quæſtionem tamen mouet Socin. loco prædicto, ſi vxor infirma ſit in domo patris, & maritus proteſtetur ſe nolle teneri erga patrem ad reſtituendũ alimenta, ſed offerat ſe paratum alere, & patrem interpellet ad ſibi remittẽdum vxorem, vt in domo propria alat: ſed pater ſpreta proteſtatione aluit, an repetat. & con-
15 cludit, quòd † non, duplici ratione. Prima, quia impendens in alterius commodum, non dicitur gerere vtile negotium,
16 ſi id faciat contra † illius voluntatem, & proteſtationem, l. fin. C. de negoc. geſt. vbi notant omnes, l. ſi pro te. ff. mand. & ſi-
17 cuti in contractibus nemo † inuitus obligatur l. ſicut. C. de actio. & obliga. ita nec
18 in quaſi † contractibus, ſecundùm Bald. in d. l. fin. Secunda eſt, quia videtur maritus aluiſſe, quando per eum non ſtetit, quominus aleret, argumen l. 1. C. de inſtitut. & ſubſtit. ſub condit. fact. & l. Labeo ſcribit. ff. de contrahen. empt. & reſpondet obiectioni, qua dici poterat, impenſam neceſſariam repeti etiam ab inuito, quia cùm maritus eſſet paratus alere, impenſa facta à ſocero non erat neceſſaria.

Prædicta benè procedunt, quando vxor exiuit domum mariti ſine illius culpa: ſed ſi culpa mariti abſuit ea proteſtatio nihil releuabit, putà ſi ob viri maximam ſæuitiam † ſeceſſit, quod facere li- 19
cet, c. ſi fortè, vbi gloſſ. titul. de pœn. diſtinctio. 1. c. ex tranſmiſſa, vbi Abbas nume. 4. & c. literas, vbi etiam Abb. numc. 7. de reſtitutione ſpoliatorum, gloſſ. in c. de illis, in ver. ſteterit, vbi etiam Præpoſit. caſu 11. de ſponſal. §. mitiores, vbi notant omnes, in Authent. de nupt. Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune, num. 84. ff. de acquirend. poſſeſſio. Di Iac. in epitom. de ſponſ. part. 2. cap. 7. § 5. num. . Neuizan. in ſylua nupt. lib. 1. num. 37. Lupus in Rubri. de donatio. inter virum & vxorem. §. 20. num. 4. Natta in conſil. 616. nu. 1. Menoch. de recup. poſſeſſ. remed. 1. num. 289. hnc igitur caſu licèt maritus proteſtetur ſe paratum alere, ſi tamen non tranſmittat alimenta ad domum patris, dabitur repetitio, quia impenſa † neceſſa 20
ria repeti poteſt ab inuito, & contradicente, Petr. Cyn. & alij, præcipuè Corne. l. quod in vxorem. C. de negoc. geſt. facit l. vt proponis. C. de ædific. priuat. vbi ſocius inuito ſocio † reficit communem pa 21
rietem, qui ruinam minabatur, & nihilominus repetit à ſocio impenſam pro parte. Papienſ. in form. libel. pro hæred. vel re ſingul. ver. & in futurum, colum. 1. Cæpol. in tractatu de ſeruitu. vrban. prædi. cap. de parie. ſeu muro.

Hinc etiam eſt, quòd l mutuans filio egenti in ſtudio, reperit à † patre etiam 22
qui prohibuerit, ſecundum gloſſ. in l. Iulianus. §. quod dicitur. ff. ad Macedon. Ludouic. Roman. in l. quamuis. ff. ſolut. matrimon. Socin. in dicto conſil. 286. numer. 4. volum. 2. quia cùm pater teneretur eam impenſam facere, ſua proteſtatio nihil operatur, ex quo non releuat proteſtatio in ijs, quæ non pendent à facultate † pro- 23
teſtantis, l. alimenta. C. de nego. geſt. Abb. in c. ex tenore, nume. 3. de teſtibus. Felin. in c. cùm Ferrarienſis, nume. 44. ver ſed hoc intellige, de conſtitut. vbi Dec. num. 20. & Rip. num. 77. & dicit Iaſ. in §. fuerat, nu. 106. Inſt. de actio. quòd nõ releuat pro-

teſta

poſſ.circa fin. Cordubẽ.in l.ſi quis à libe-
ris.§.ſi vel parens,num.39.ff.de lib.agnoſ.
& in §.ſi mater,nu.28. ſubdit tamen Barr.
quoſdam Theologos contrarium tenuiſ-
ſe,mihi certè illorum opinio cõtra Bar-
tol.verior videtur.

Quia regulariter datur repetitio eius
2 †quod per errorem datum eſt,l.cuius per
errorem .ff.de reg.iu.l.error. C.ad legem
Falcid.l.regula.§.fin.ff.de iur.& fact.igno.
& eſt text.in dote loquens,in l.qui ſe de-
bere,in princip.ff.de cond.ob cau.vbi qui
3 credens ſe debitorẽ ſoluit † dotem,rectè
illam repetit. valet autem argumentum
à dote ad alimenta, ergò idem eſt in eo,
qui credendo ſe patrem,&conſequenter
teneri ad alimenta,illa præſtitit.

Secundò, quia illius geſtum eſt vtile
negotium,qui de iure tenebatur alere,&
res mea verſa eſt in illius vtilitatem, &
aliàs ille fieret cum meo detrimento lo-
cupletior,proinde ſuggerit omnis æqui-
tas,quòd impenſam reſtituat.

Tertiò, error ſeu falſa cauſa reſpiciẽs
ſanguinem deſtruit actum,ideò videmus
4 quòd ſi quis eſt inſtitutus † tanquàm fili-
us,non valet inſtitutio, ſi conſtet non eſ-
ſe filium,l.ſi pater,& l.nec apud.C.de hę-
red.inſtit.Caſtren.Alexan.& alij in l.eam
quam.C.de fideicommiſſ. Barba.& Deci.
quos citat Pariſ.in conſil.11.nume.14.vo-
lum.2. Roland.in conſil.96.num.16.vol.3.
Cæpha.in conſil.440.num.14.& ratio eſt,
quam dixi, quòd qualitas ſanguinis præ-
5 ſumitur finalis † cauſa actus,gloſſ.in l.ne
mo.§.1.vbi Bartol.& alij.ff.de hæred. in-
ſtit.Aretin.in §.fin.num.3. Inſtit.de vulg.
& pupil.

Quartò videmus, quòd alimenta lite
6 pendente ſuper filiatione præſtita nõ re-
petuntur,etiam ſi cõſtet exinde † illum
non eſſe filium, ſecundùm gloſſ.in l.ſi.C.
de Carbo.edict. quam ſequuntur Docto-
res communiter,vt dicam ſuo loco,& ta-
men multò facilius concedi debeat eo
caſu,quia inuitus,& à iudice coactus prę-
ſtat alimenta,quàm vbi ſponte exoluun-
tur,iuxta regulam,quòd ei ſubueniri de-
bet,qui actum facit ex neceſſitate.

Quintò, quòd impenſam alimẽtorum
repetat,qui aluit, probat text.in l.1.in fi.
C.de infant.expoſ. vbi excipitur ſolus
fur,† ne lucrum ſentiat ex malè geſtis,Sa- 7
lic.in l.domum,nu.6.in fin.C.de rei ven-
di.Menoch.de recuper.poſſeſſ.remed.15.
num.5.14.& ſeq.

Et non obſtat argumentum Corduben,
quòd ſolutum non repetatur detecto er-
rore, quando pietatis intuitu facta eſt † 8
ſolutio.§.fin.Inſtit.de oblig.quæ ex quaſi
contract.naſcun.l.cùm is.§.mulier.ff.de
condi.indebi.ea enim iura loquuntur de
cauſa pia: at ſecùs in eo,quod fit non cau-
ſa pietatis,ſed ex ſanguinis charitate, &
affectione in ſuos, quòd nihil habet com
mune cum cauſa pia, immò non dicitur
cauſa pia,quando in eum filium,qui non
erat,† vt clarè decidit in ſimili Caſtrenſ. 9
in l.cùm is.§.ſi mulier,num.1.ff.de condi.
indeb.

Non etiam dicatur, quòd impenſum
principaliter ad vnius vtilitatem nõ re-
petatur ab eo , cuius commodo ceſſit in
conſequentiam,l.creditor.§.3.ff.mand.&
dixi in præcedenti quæſtione, quia nos
ſumus in diuerſis terminis propter erro-
rem, qui cadit in eo,qui alimenta præſti
tit: non enim error debet erranti noce-
re , vbi præſertim † agitur de damno vi- 10
tando,l.error,in fin.ff.de iur.& fact.igno.
l.non fatetur.ff.de confeſſ. Deci.Soci.Iu-
ni.& Craue.quos citat D.Becius in conſ.
90.num.14.dempto autem errore nõ po-
teſt alia mens præſumi in ſoluẽte, quàm
vt ſolutum repeteret, quia aliter non a-
luiſſet.

Poſtremò non mouet, quòd non detur
illius repetitio,quod impenſum eſt ani-
mo neminem obligandi,vt quia credidit
proprium gerere † negotium,l.ſi in area. 11
ff.de condict.inde.quem tex.citat in pro-
poſito Bart.in d.l.1.§.competit,in fin.ff.ſi
mulier vent.nom.in poſſeſſ.mit.Reſpon-
deo enim, quòd etſi non detur actio vti-
lis negotiorum geſtorum , neque condi-
ctio indebiti,per illum textum: datur tñ
repetitio ex æquitate l.ſi me & Titium.ff.
ſi cer.pet.vti † declarat Caſt.in l.ſi in area, 12

Zzz in

in fi.vbi hoc modo inquit ſe iuuiſſe Flo-
rentinum quendam, qui empto prædio,
multa fecerat impendia, quæ euictione
ſequuta non poterat aliter repetere.

Reſpondeo ſecundò, contrarium pro-
cedere in impenſa vtili, vel voluptuaria:
13 at ſecùs eſt in neceſſaria, nam ea repetit †
à vero domino, vel eo qui tenebatur, l.
qua ratione, in princi.ff de acquiren.re-
rum dom.§.ſed certè illud, Inſt.de rerum
diuiſ.imò eã deducit quoq; poſſeſſor ma
14 læ † fidei, l.domum, in fin.C.de rei vendi.
& hanc diſtinctionem facit Barto.in l.in
fundo.ff.de rei vendi.vbi nume.6.in poſ
ſeſſore bonæ fidei vult id locum habere
etiam re perempta, ſequitur Tyraquel.
de retract.conuent.§.-.gloſſ.1.num.10.in
fin.latè Menoch.de recup.poſſeſſ.remed.
15.num.100.& pluribus ſequen.& ad ean
dem quæſtionem, præcipuè in fideicom-
15 miſſario, † videri poſſunt Neguz.in tra-
cta.pigno.in 4.memb.5.part.princip.nu-
me.12. Pariſ.in conſil.15.nume.23. volum.
3.Bero.in conſil.79.nume.63.volum.2. &
familiar.quæſtio.22.nume.4. Gomez.de
teſtamen.cap.12.num.4. Natta conſil.256.
nume.3. Cæphal.in conſil.188.nume.37.
Maizar.in formul.fideicommiſſ.quæſtio.
65.& non eſt dubium, quin impenſa ali-
16 mentorum † dicatur neceſſaria.l.penul-
tim.verſic.omnia enim hæc.ff.de impen.
in rebus dota.fact. Salicet.in dicta l.do-
mum, num.6.in fin. Menoch.d.remed.15.
num.55.

Prædicta loquuntur, quando alimen-
ta repetuntur à patre vero, ſed an ea re-
peti poſſint ab ipſomet, cui fuerunt præ-
ſtita.& Bartol.in dicta l.1.§.competit.ff.ſi
moli.ventr.nomi.dicit repeti non poſſe,
17 † quia filius non fuit in calumnia, ſequun-
tur Doctores ſupracitati & Natta in con
ſil.108.num.8. Cordub.in locis prædictis.
quæ ſententia vera eſt, quando filius ille
patrem habebat, qui alere tenebatur. &
& erat ſoluendo: nam ea impenſa non di
citur verſa in filij vtilitatem, quem a-
luiſſet verus pater, ſi non aluiſſet puta-
tiuus, argumento l.2.in fine. C.de negoc.
geſt.

Verùm difficultas eſt, cùm pater verus
vel non tenetur, vel non eſt ſoluendo, pu
tà ſi filius eſſet diues, iſto caſu impenſa
dicitur verſa in eius vtilitatem. & vide-
tur quòd detur repetitio, & non atten-
ditur opinio, ſed veritas, vt probatur in
l.ſi cùm putaui, in fin.ff.de negoc geſt. v-
bi ſi geſſi † negocia vnius, quæ tamen exi- 18
ſtimabam ad alium pertinere, datur ni-
hilominus actio mihi aduerſus verum
dominum: & ratio eſt, quia ille factus
eſt ex re mea locupletior, & non obſtat,
quòd ab initio præſtando alimenta non
habuerit animum quemquam obligandi,
quia iſte animus erat erroneus, & erran-
tis non eſt † conſenſus, l.nihil conſenſui. 19
§.non videntur.ff.de regu.iur.l.2.in prin-
cip.ff.de iudic.l.non idcircò. C.de iur.&
fact.ignoran.& nulla eſt errantis † volun- 20
tas, l.ſed hoc ita.ff.de aqu.plu.arcend. &
inquit Deci.in d.§.non videntur, in fine.
adeò verum eſſe errantem non conſenti-
re, quòd eiuſmodi regula nullam habet
limitationem: circumſcripto autem er-
rore circa filiationem, vel non aluiſſet,
vel repetendi animo aluiſſet, cùm dona-
tio non præſumatur, l.cùm de indebito.
ff de probat.& dixi in præcedenti quæſt.
Concludo igitur repetitionẽ dari † à fi- 21
lio, & benè Nattam in d.cõſ.108.n.8.dubi
taſſe de Bartoli deciſione, vt quæ non ſit
tuta, ſicuti etiam non eſt æqua, & in du-
bio non ſit præiudicium filio, qui tractat
de lucro, & pater de damno vitando.co-
gita ergò, nam vbi res in facto continge-
ret, durum eſſet contra Barto.tenere: ſed
econtrà non eſt iuſtum, quod propter al-
terius errorem filius lucretur.

Poteſt ex prædictis inferri, quid iuris
ſit, quando pater verus alit filium, quem
non tenebatur alere, putà quia eſſet di-
ues an ab illo poſſit repetere impenſam.
Videretur primo aſpectu dicendum, eam
nam non repeti, quia inter aſcendentem
& deſcendentes † præſumitur animus do- 22
nandi, l.donationes.§.ſpecies.l.ſi.§.fin.ff.
dè donatio.cum alijs.quos citaui in quæ-
ſtio.præcedenti, quod ſi verum eſt in cæ-
teris, multò magis locum vendicabit in
ali-

alimentis, argumento l.alimenta. C.de
negoc.geſt. vbi licèt impenſa facta in a-
lias cauſas, repetatur, non tamen datur
repetitio eius quod impenſum eſt in a-
limenta, facit quia coniunctio ſangui-
nis facit præſumi donationem, Docto-
res in l.quæ dotis.ff.ſolu.matrimon. cum
ſimilib.

Contraria verò ſententia videtur ve-
rior, nam pater vbi tradit aliquid filio,
videtur potiùs filio committere.† quàm
23 donare, ſecundùm Baldum in l.executo-
rem. C.de executio.rei iudic. ſequitur
Marſil.ſingul.57. Menoch.de arbitrar.iu-
dic.caſu 88.num.5.& nunquàm præſumi-
tur donatio, ſed quicunque alius titu-
lus, imò etiam error, vt tetigi d.quæſtio.
præceden.facit quod poſt Alexand.dicit
Alcia.in tracta.præſump.regu.1.præſum-
ptio.32.num.4.verſic.quæ deciſio, vbi ait,
24 tunc patrem ſtipulantem donare † filio,
quando nomine filij accepit poſſeſſio-
nem, aliàs non. addo quòd ſi pater ali-
quid ſimpliciter tradit filio, non vide-
tur illud donare, propterea filius illud
25 omne imputat † in legitimam, ſecundùm
Barto.in l.1.§.ſi parens.ff.ſi quis à parent.
fue.manum.& notandum dixit Alexand,
in conſil.142.nume.18.volum.2. vbi citat
Imo. dicentem hoc eſſe valdè ſingulare,
Alex.& alij in l.illud.C.de collatio.alios
citat Ripa in l.in quartam, nume.45.ff.ad
legem Falcid. quinimò libri ſimpliciter
26 † filio agenti in ſtudio traditi, non viden
tur donati niſi ex conditione patris, &
qualitate expenſarum, aliter voluntas
patris arguatur, l.fina.ff.de pecul.legat.l.
quod ſeruus.ff.de acquiren.poſſeſſ. Bar-
to.in d.l.in quartam, vbi latè ponunt Do-
ctores.præcipuè Rip.num.173.& ſequen.
Berengar.d.c.3.num.85.Alexand.d.conſil.
142.num.22.licèt ex alijs contrarium te-
neat, quamuis aũt in terminis non inue-
27 niam deciſam hanc quæſtionem, teneo †
dari repetitionem patri, cum ijs tamen
modificationibus, & declarationibus,
quæ in matre conſiderantur, quando re-
petit à filio alimenta præſtita, vt dicam
ſuo loco.

SVMMARIA.

1 *Extraneus, qui præſtitit alimenta, credens ſe teneri, cùm non teneretur, non repetit. limita num.13 14.15.*

2 *Solutum per errorem, repetitur tanquàm indebitum.*

3 *Obligatio non oritur ſine conſenſu.*

4 *Errans non conſentit.*

5 *Mulier reſtituitur propter errorem iuris.*

6 *Mulieri, & ruſtico non ſuccurritur in ijs, quæ tendunt ad conſeruandum iuris rigorem.*

7 *Ignorantia iuris præſumitur in muliere.*

8 *Mulier reuocare poteſt erroneam confeſſionem.*

9 *Mulieri læſæ ſuccurritur ex remedio l.2. C.de reſc.vend.*

10 *Mulier excuſatur à vera contumacia.*

11 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*

12 *L.cùm is.§.fin.ff.de condict.indebit. quomodo procedat.*

13 *Extraneus qui aluit, credens ſe teneri ex alia cauſa, quàm pietatis, repetit.*

14 *Extraneus alimenta quæ præſtitit per errorem, credens illum eſſe ſanguine coniunctum, repetit.*

15 *Extraneus non repetit alimenta, quæ coniuncto præſtitit, credens ſe obligatum ex contractu.*

16 *Extraneus repetit impenſam quam fecit, credens ſe obligatum, cùm non eſſet erga ſanguine coniunctum.*

QVAESTIO VII.

IN DVBIVM venit aliquando, an ex-
traneus, qui credidit teneri, cùm ta-
men non eſſet obligatus, præſtitit ali-
cui alimenta, poſſit illa repetere, & Cor-
duben.in l.ſi quis à liberis.§.ſi mater, nu-
me.26.ff.de liber.agnoſcen.† inquit, repe 1
titioni locum non eſſe, per textum in l.
eum.§.ſi mulier.ff.de cond.indeb.vbi mu
lier quę credens ſe obligatam dotem de-
dit, non repetit, quia ſublata obligatio-
ne, remanet cauſa pietatis, propter quam
ſolutum indebitè non repetitur, & cau-
ſa alimentorum non minus eſt pia, quàm

doris, vt ſuprà dixi : ſed ante eum idem
videtur voluiſſe Salicet.in l.alimenta,in
fine.C.de negoc.geſt. Credo tamen eam
concluſionem ita indiſtinctè intellectã,
2 non eſſe veram,quia ſolutum per terrorẽ
repetitur tanquàm indebitum,vt tot.ti-
tul.ff.de cond.indeb.& ſine conſenſu ne-
3 mo † obligatur, l. obligamur.ff.de actio.
4 & obliga.& errantis nullus † eſt conſen-
ſus,l.ſi per errorem.ff.de iuriſdict.omni.
indi.& præſertim id locum habet in mu
5 liere,quæ ſolet reſtitui propter † iuris er
rorem, l.error.ff.de iur.& facti ignor.l.fi.
C.eodem tit.nam etſi in his quæ tendunt
ad conſeruandum iuris rigorem,mulieri
6 † & ruſtico non ſuccurratur,l.iuris igno-
rantia.C.qui admitti, Bald.in l.fina.C.de
iur.& facti ignoran. Bartol.Iaſ.& Felin.
in locis adductis à deciſ.Pedemon.58.nu
7 me.58.& deciſ.87.nu.4.tamen in † ea præ-
ſumitur iuris ignorantia,Cuman.in con
ſil.37.quidam legauit,in fin. Dec.in con-
ſil.351.in fin.Ruin.in conſil.290.num.11.vo
lum.1.& dicit Bald.in conſil.450.volum.
8 4.quòd mulier poteſt † erroneam con-
feſſionem reuocare, quatenus eſt iuris,
& dicit idem Bald.in l.2.quęſt.4.C.de re-
9 ſcind.vend. quòd mulieri læſæ † ſuccur-
ritur ex remedio d.l.etiam ſi ſciuerit ve-
rum valorem rei.& inquit Angel.in l.fi-
nal.ff.de edend.quòd mulier excuſatur à
10 vera † contumacia, ſequitur Alexand.in
l.1.num.2.ff.ſi quis in ius vocat.non iuer.
faciunt, quæ ponit Sfort.Odd.in tracta-
tu de reſtitutio.in integr.quæſtio.10.ar-
ticul.1.per totum.licèt autem alimento-
rum cauſa fauorabilis ſit, tamen non eſt
deſcendendum ad ius ſpeciale,niſi in ca-
11 ſibus expreſſis,at vbi lex † non dicit,nec
nos dicere debemus, l.de pretio.ff.de
publiciana, & facit l.illam.C.de colla-
tion.

Non obſtat igitur text.in l.cùm is.§.fi-
nal.ff.de condi.indeb.quia non loquitur,
quando nulla ſubeſt alia pietatis cauſa,
præter dotem : ſed quando cauſa aliqua
pietatis mouit dotantem ad credendum
ſe obligatum, vt quia erat mater, ſoror,
frater, vel alia perſona ſanguinis coniũ-
cta,quo caſu pietas & affectio intercedẽs
causam dedit errori,† ratio eſt,quia ſub- 12
lato errore, ſubeſt adhuc cauſa pietatis,
& declarat Bartol.in d.l.cùm is.§.ſi in ea,
circa fi.ver.opponitur ſuprà, vbi paucis
verbis melius declarat,quàm ſe explicet
multa verborum ſerie,Corduben.in d.§.
ſi mater, nume.27. qui ex quo non vidit
Barto.nouum credit eſſe illius textus in-
tellectum.eodem quoque modo intelli-
git Ange.ibi in §.ſi mulier.vbi dicit pro-
cedere, quando ſuberat pietatis cauſa,
quia ſcilicet ea quam dotauit, erat pau-
per, vel ipſa erat mater, aut ſoror, & in-
fert, quòd ſi fortè crediderit ſe teneri † 13
ex contractu, vel alia cauſa, vel non con-
tinet pietatem, poterit repetere dotem
tanquàm indebitè ſolutam, allegat text.
in l.quod ſeruus.§.1.& l.qui ſe debere.ff.
de cond.ob cauſ.idem tenuit Caſtr.ibi di
cens,aliud eſſe,quando credidit ſe tene-
ri ex aliquo contractu : & rationem di-
cit eſſe, quia duplici ex cauſa impeditur
repetitio, fauore ſcilicet dotis, & pieta-
tis ratione: ſublato autem errore, ſubſi-
ſtit pietatis ratio,quę repetitio impedit,
quare ſi eſt merè extraneus qui alimenta
præſtitit per errorem credens ſe obliga-
tum,nullaque cum alita perſona interce
dat conſanguinitas, ſuſtineri non pote-
rit deciſio Cordub.quia ceſſat pietatis ra
tio,quæ non deſumitur, vt ille credidit
à ſolo fauore alimentorum,ſed à ſangui-
ne: ſi verò ſit ſanguine coniunctus,qui a-
limenta præſtitit per errorem,non repe-
tit,quia etiam ſublato errore,ſubeſt pie-
tas excluſiua repetitionis.

Ampliat autem Caſtren.d.§.ſi mulier,
concluſionem primo loco tactam,vt pro
cedat etiam,ſi præſtans † alimenta credi- 14
dit eum, quem aluit, eſſe ſanguine con-
iunctum: quia ſi in hoc quoque errauit,
poteſt repetere.allegat l.nec apud, & l.ſi
pater.C.de hęred.inſti.quod eſt notandũ
pro opinione, quam ſupra quæſtione ab
hinc ſecunda dixi,repeti poſſe alimenta
quæ alicui præſtita ſunt, qui credebatur
filius.

Limitatur tamen ex prædictis conclu
ſio

ſio ſecundo loco poſita, quòd repeti non poſſint, quando erat ſanguine coniunct⁹,
15 vt non procedat quando credebat ſe ex† contractu obligatum, id quod ex dictis Bartol. deſumitur, dict. §. ſi in ea, & clarè ponit Angel. in d. §. ſi mulier, & Caſtrẽſ. ibid.

Limitatur ſecundo, ne locum vendi-
16 cet in alia impenſa, † quàm dotis & alimentorum, quia etiam data ſanguinis coniunctione poſſet repeti: ſola enim pietas non eſt cauſa priuilegij, ſed concurrit fauore cauſæ, & ideo non debet illius textus deciſio extendi ad alium caſum, ita pulchrè Caſtrenſ. ibi, pro quo facit quod dicitur in l. alimenta, C. de nego. geſt. vbi mater repetit impenſam factam pro filio, in aliam tamen cauſam quàm alimentorum, & dicam ſuo loco. cum autẽ ceſſat fauor cauſæ, ceſſare quoque debet diſpoſitio, quæ fauore illius cauſæ inducta fuit.

Ex prædictis inferri poteſt ad deciſionem eorum, quæ in duabus proxime præcedentibus quæſtionibus tacta ſunt, conferunt enim præcitatæ orationes.

SVMMARIA.

1 *Mater, quæ filium aluit, repetit à marito, & patre, qui foret obligatus.*
2 *Extraneus dotando, videtur donare.*
3 *Extraneus dotans mulierem, repetit ab eo, qui tenebatur dotare.*
4 *Mater repetit à quocunque obligato alimenta filio præſtita.*
5 *Mater repetit ab hærede mariti alimenta filio præſtita.*
6 *Actiones omnes tam actiuæ, quam paſſiuæ transeunt ad heredes, & contra hæredes.*
7 *Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto.*
8 *Obligatio non variatur ex perſona hæredum.*
9 *Mater repetit à filijs hæredibus mariti alimenta, quæ præſtitit ſi ſit dotata.*
10 *Hæredes non tenentur alere, quando extant fratres vel mater.*
11 *Bar. in l. ſi quis à liberis, § item reſcriptum. ff. de liber. agnoſ. quomodo procedat.*
12 *Duo vincula magis ligant.*
13 *Auus maternus, vel auia materna repetunt à filio alimenta præſtita nepoti, quem filius tenebatur alere.*
14 *Matris appellatio includit omnes aſcendentes per maternam lineam.*
15 *Matris appellatione venit auia.*
16 *Auus, & quilibet aſcendens venit appellatione patris.*
17 *Mater repetit quantum pater erat erogaturus in alimenta filij per eam aliti, non vltra.*
18 *Melioramenta reſtituuntur, quatenus res tempore reſtitutionis meliorata reperitur.*
19 *Melioramenta petens tenetur probare, quòd res fuerit in tantum meliorata.*
20 *Mutuans in rei conſeruationem probare debet quòd pecunia ſit mutuata, & verſa in eam cauſam.*
21 *Actio negotiorum geſtorum competit eatenus, quatenus negotium eſt vtiliter geſtum.*
22 *Fructus domus intelliguntur quanti condemnatus fuiſſet conducturus.*
23 *Mater non repetit alimenta præſtita filio, quem ipſa tenebatur alere.*
24 *Proteſtatio non releuat matrem, quæ tenebatur filium alere.*
25 *Proteſtatio non iuuat in dependentibus à iure.*
26 *Fideiuſſor non repetit, quando fideiuſſit pro dote danda propriæ filiæ.*
27 *Mater non repetit modicam alimentorum impenſam, quam fecit pro filio.*
28 *Cyn. in l. alimenta, colum. 1. C. de nego. geſt. declaratur.*
29 *Mater non repetit modicam impenſam, quam fecit in res filiorum.*
30 *Maritus non repetit modicam impenſam factam circa res vxoris.*
31 *Donatio inter virum & vxorẽ valet ſi eſt modica.*
32 *Impenſa modica repetitur in caſibus, quibus alias non daretur repetitio.*
33 *Parum, & nihil æquiparantur.*
34 *Coniectura ceſſant in claris.*
35 *Præſumptio cedit veritati.*
36 *Animus. In his, quæ pendent ab animo, ſtatur iuramento illius, qui actum fecit.*
37 *Proteſtatio declarat animum proteſtantis.*
38 *Mater non repetit à marito alimenta filio præſtita, ſi conſtat ex coniecturis quod voluit donare.*

39 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*

40 *Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.*

41 *Mater non repetit à filio alimenta, quæ illi præſtitit, ſi non extat pater vel alius obligatus.*

42 *Auia materna non repetit à nepote alimenta, quæ illi præſtitit.*

43 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm vigeat in filijs.*

44 *Mater non repetit à naturali filio alimẽta, quæ illi præſtitit.*

45 *Naturalis quoad matrem habetur pro legitimo.*

46 *Mater repetit à filio alimenta, quæ præſtitit ſi erat adminiſtratrix.*

47 *Geſtor negotiorum expendere videtur de bonis illius cuius gerit negotia.*

48 *Pater adminiſtrator bonorum filiæ, dotare videtur de bonis filiæ, non de proprijs.*

49 *Dotare de alieno, non de proprio cenſetur qui adminiſtrauit aliena negotia.*

50 *Pater cenſetur dotare filiam de proprio etiam ſi dicat dare de bonis proprijs & filiæ.*

51 *Soluere quis præſumitur de proprio, etiam ſi adminiſtret bona aliena, vel pecuniam cum alio cõmunem habeat.*

52 *Frater cenſetur acquirere de pecunia propria etiam ſi ſit in communi cum fratre vel adminiſtrat illius bona.*

53 *Pater tenetur dotare filiam quantumuis diuitem.*

54 *Solutio ſemper facta præſumitur in duriorem cauſam.*

55 *Solutio præſumitur facta de pecunia extranei, quando actus ſit illius nomine.*

56 *Procurator videtur contrahere nomine domini quando contrahit ſuper re ad dominum pertinente.*

57 *Soluiſſe de proprio præſumitur, quando eſt vtile ſoluenti, alias non.*

58 *Donatio non præſumitur, quando capi poteſt alia coniectura.*

59 *Donari videtur, quod nullo iure cogente ſoluitur.*

60 *Voluntarius actus non dicitur, qui ſit ab eo, qui cogi poteſt.*

61 *Cauſæ duæ quando præcedunt, actus præſumitur factus potius ex cauſa neceſſaria, quàm ex voluntaria.*

62 *Mater non repetit à filio, quatenus impendit in eius alimenta vltra reditum bonorum, quæ adminiſtrat.*

63 *Mater non præſumitur donaſſe filio alimenta, ſi illius erat debitrix.*

64 *Mater repetit à filio alimenta præſtita, quando eſt proteſtata ſe alere animo repetendi.*

65 *Voluntas declarari poteſt abſente parte, & quãdocunque.*

66 *Proteſtatio declaratoria animi fieri poteſt abſente parte.*

67 *Declaratio fieri ſemper poteſt.*

68 *Declaratio retrahitur ad tempus actus geſti.*

69 *Declaratio non retrahitur quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio.*

70 *Declaratio ex interuallo facta non prodeſt.*

71 *Proteſtatio non admittitur poſt factum, quando præſumptio eſt contra proteſtantem.*

72 *Mater non repetit à filio impenſam paruam, etiam ſi proteſtatus ſit velle repetere.*

73 *Mater repetit à filio alimenta, quando de eis ſcripſit filium debitorem in libro rationum.*

74 *Animus probatur per librum proprium rationum.*

75 *Libro defuncti magis creditur, quàm libro viuentis.*

76 *Liber adminiſtratoris probat in fauorem ſcribentis ſi expenſa non ſit magna.*

77 *L. Neſennius, ff. de negot. geſt. quomodo procedat.*

78 *Scriptura priuata etiam recognita non probat contra tertium reſpectu temporis.*

79 *Mater vt videatur aluiſſe filium animo repetendi quomodo concipere debeat ſcripturam libri.*

80 *Mater repetit à filio alimenta, quando impenſa eſt magna.*

81 *Impenſa, quæ magna, vel modica ſit, arbitrio iudicis committitur.*

82 *Mater repetit à filio tamquam patris herede alimenta, quæ ei præſtitit viuente patre.*

83 *Mater repetit à filio impenſas factas circa res filiorum.*

84 *Perſona hominis eſt cunctis rebus anteferenda.*

85 *Diuitiæ ſunt vita hominis.*

86 *Mater non repetit à filio impenſam, quam fecit petendo tutorem filio dari.*

87 *Ma-*

87 *Mater non repetit impenſam, quam pro filio pupillo fecit ducendo illum ad iudicem pro tutore.*
88 *Mater repetit à filio impenſam, quam fecit in ſcripturis aduocati, & procuratore, quando petijt tutorem filio.*
89 *Mater non repetit impenſam, quam fecit pro filio, quando accuſauit tutorem ſuſpectum.*
90 *Mater non cogitur præciſè aut cauſatiuè accuſare tutorem filij ſuſpectum.*
91 *Mater non repetit à filio expenſas, quas fecit litigando pro eo ſi ſuccubuit in cauſa.*
92 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
93 *Actum, qui facit ex neceßitate, ignoſcendum eſt.*
94 *Vſufructuarius non cogitur impendere de ſuo in refectionem rei, licèt cogatur ponere diligentiam.*
95 *Minor fideiubendo pro alio dicitur eo ipſo circũuentus.*
96 *Mater repetit à filio impẽſam factam, vt illum redimeret & à carcere, vel morte.*
97 *Bona fideicõmiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum.*
98 *Pater vendere poteſt filium ex cauſa famis.*
99 *Pater vendere poteſt filium, vt ſe redimat ab hoſtibus.*
100 *Pater expendens pro filio ſtudente, cenſetur ſoluere de proprio.*
101 *Pater donat validè filio in cauſam ſtudiorum.*
102 *Pater pro filio expendens in ſtudio cenſetur ſoluere de bonis filij, ſi cùm habeat peculium in manibus.*
103 *Hæres matris repetit à filio omni in caſu, quo matri datur repetitio.*
104 *Actiones tranſeunt ad hæredes & contra hæredes.*
105 *Pater repetit à filio alimenta præſtita omnibus in caſibus quibus repetitio datur matri.*
106 *Patris, & matris eadem apud leges reputatur conditio.*

QVAESTIO VIII.

NON modica eſt controuerſia inter Doctores, an mater poſſit repetere alimenta, quæ filijs præſtitit. & in ea variè loquuntur in diſtinguendo caſus, vnde fit vt vix veritas haberi poſſit de eorum dictis: proinde duo pręmittenda ſunt; primum eſt, quòd vbi agimus de repetitione alimentorum, ſupponemus matrem aluiſſe filium ijs caſibus, quibus alere non tenebatur, nam vbi tenetur, non eſt locus repetitioni, ex quo debitum proprium perſoluit. Secundùm eſt, quòd duplici modo intelligi poteſt quæſtio; primò, an repetat à patre, vel alio qui teneretur ad alimenta filij: ſecundò, an repetat ab ipſo filio. & licèt multi ex Doctoribus confusè loquantur, & caſus prædictos non diſtinguant, ſunt tamen hoc modo cõcilianda eorum dicta. Cùm igitur quærimus, an mater poſſit à marito petere alimenta quæ filio præſtitit in caſibus, quibus maritus vti pater alere tenebatur, communis eſt opinio
quòd detur repetitio † à patre, vel alio, 1
qui erat obligatus, ita probat tex. in l. Neſennius. ibi, finge patrem exiſſe. ff. de nego. geſt. ad idem eſt tex. in l. ſi quis à liberis. §. ſi mater, ff. de liber. agnoſcen. & dicit Bart. in d. §. ſi mater, quòd vbi alimentandi onus ſpectat ad virum, non eſt veriſimile quòd vxor velit viro donare. ideo repetit, etiam ſi non fuerit proteſtata, allegat dictam l. Neſennius. hoc etiam innuit idem Bartol. in d. l. Neſennius, numer. 3. dicens quòd vbi alendi onus non ſpectat ad matrem, non videtur impendiſſe ſine repetendi animo & clarius Caſtrenſ. in ea. l. Neſennius, num. 2. verſicul. ſecundus, quãdo. dicens quòd ſi alendi onus ſpectabat ad alium puta patrem, vel auum, quem ſciebat vel credebat viuere, tunc ſine alia proteſtatione videtur impendiſſe repetendi animo, non autem pietatis, quia non ſubeſt pietas inter eam & illum, qui tenebatur alere. & ſubdit hoc procedere, etiam ſi non fuerit proteſtata, idem ponit in l. alimenta, n. 2. C. de nego. geſt. ſubdens, quòd quoad patrem non ſubeſt in matre pietas, ſequitur Salicet. ibi, num. 3. vbi allegat ſic voluiſſe Iacob. Butr. quia pater tenetur filium alere, l. fi. §. hoc proculdubio, C. de bon. quæ liber. cum ergo mater alit filium, gerit vtile patris negotiũ, propterea repetit,

&ante

& ante eum Cyn.ibi,colu.r. verſ.his præmiſſis, vbi eadem ratione vtilis geſtionis mouetur, ſequitur Bald.num.1.in fi.verſ. ſi pater viuit, Alex.num.2.Caſtr.conſi.96. in fi.vol.2, Socin.in conſi.5. num.14.volu. 4.Vital.in tracta.clauſ.in titu. an iuri alimen.renuncia. poſ. col.10. in fin.vbi allegat Cyn.& Angel.in d.l.alimenta, & loquitur etiam nulla facta proteſtatione, Ruyn.in conſil.171.nume.2. volum.1.& in conſi.145.num.3.vol.4.Bero. in conſil.186. per totum.volu.1.& famil.quæſt.11.etiam per totum, Alciat.in conſil.153. nu.2.Boer. in conſi.13. num. 8.& ſeq.Natta in conſil. 108.num.7.Menoch.in tracta.de arbitr.iudic.caſu 88.numer.23.vbi dicit,quòd hoc caſu donandi animus non præſumitur adeſſe,Maſcard.in tractat.de probat.concluſ.76.numer.10. Cordub.in d.l.ſi quis à liberis,§.ſi mater. num.9.qui tamen omnes loquuntur, quando pater eſt diues: quia cum aliàs non teneatur,minimè dici poſſet matrem geſſiſſe vtile illius negotium, imò cum mater eo caſu teneatur,dicitur ſoluere proprium debitum, & non repetit,& inferũt Doctores,quod
2 & ſi extraneus † dotans videatur donare, l.vnica.§.accedit,C.de rei vxor.actio. tamen hoc procedit reſpectu mulieris,cui datur,ſi extet pater, vel alius ad quem
3 ſpectet onus dotandi, poteſt ab illo † repeti,Caſtrenſ.in conſil.96.ſi dicta Cornelia,in fin.volum.2.Socin. in d.conſil.5.nume.13.volum.3.Ruyn.d.conſi. 171.& conſi. 145.Alciat.d.conſil.153.cum ſimilibus.inferunt enim à dote ad alimenta,& principalis deciſionis ratio eſt,quia non poſſumus intelligere quòd voluerit donare filio,qui cum ad id habeat obligatum patrem, non ſentiret aliquod commodum ex eiuſmodi donatione, vt dicemus infra. non etiam capi poteſt coniectura, quòd voluerit donare viro, quia non valet donatio inter virum & vxorem,vt in tot.tit.ff.de donatio.inter vir.& vxor. & non debet præſumi factum tacitè, quod non poteſt fieri expreſſè.

Ampliatur autem hæc concluſio, vt non ſolum mater poſſit repetere à patre, & marito reſpectiuè,ſed etiam à quocunque alio, qui alere † teneretur, ſecundùm 4
Socin. quem citat Menoch. d. caſu 88.nume.22.in fin. eſt verum, quod Socin. hoc non dicit, ſed concluſio eſt vera per rationem,quæ militat in quocunque alio, ſicut in patre.

Ampliatur ſecundò, vt detur repetitio non ſolum à patre, ſed etiam † ab hæ- 5
redibus patris, Cyn.in d.l.alimenta, col. 1.in fin.Vital.in d.titu.an poſſit renuncia. iuri aliment. colum. 10.in fin.& ratio eſt, quia actiones omnes tam actiuæ, quàm paſſiuæ tranſeunt in hæredes, & contra 6
† hæredes, vt toto tit. C.vt action.ab hæred.& contra hęred.hæres enim eiuſdem eſt cõditionis cum defuncto, l. hæredem. ff.de regul.iur.& reputatur eadem † per- 7
ſona.§.1.in Authen.de iureiura.à morien. pręſti.& obligatio † non variatur ex per- 8
ſona hæredum, l. 2. §.ex his,ff.de verbor. obligat.quo modo igitur licebat à defuncto repetere eo ipſo datur repetitio aduerſus hæredem, qui non debet eſſe melioris conditionis quàm defunctus.

Ampliatur item,vt procedat,etiam ſi alimenta præſtiterit mater filiæ poſt patris mortem, quia ſi obligatio, quæ erat in patre, deſcendit ad filios & hæredes, mater repetet ab illis, ſicuti repeteret à patre; exemplum ponitur in filia, quæ fuit teſtamento patris dotata, ſed cum eſſet alenda à fratribus hæredibus mater illam retinuit penes ſe: nam † poterit à 9
cæteris filijs inſtitutis petere alimenta, quæ præſtitit, ſecundùm Cy.in d.l.alimẽta,num.2. verſi.2.quæritur. quia ſicuti tenebatur pater, ita & frater, qui habet omnia patris: tum quia bona tranſiuerunt cum onere; tum etiam quia ad eum ſpectant onera, qui ſentit commodum, l.ſecundum naturam.ff.de regul. iur. & ideo cum mater fecerit id, quod frater facere tenebatur, dicitur illius negotium vtile geſſiſſe, & repetit actione negotiorum geſtorum,& ſubdit ſe conſultum in facto ſic reſpondiſſe, & cum eo tranſit Bald. ibi.nume.3. qui adducit l.qui filium,ff.vbi pupil.educ.debe.vbi probatur,quod fili-

us hæres vniuerſalis tenetur ſororem educare, quæ opinio placet etiam Fulgoſ. quando filius adiuit hæreditatem patris, innuens, quod eo caſu teneatur ſororem alere, non ratione ſanguinis, ſed quia eſt patris hæres, & ſentit commodum hæreditatis paternæ, & Caſtren. in fi. dicit determinationem Cyni ſibi placere, quia ſi mater non extaret, alere frater teneretur. Imol. in l. Titia. §. Imperator. colum. 2. ff. de leg. 2. Vital. in d. titu. colum. 11. verſic. ſecundo quæritur, Lupus in c. per veſtras, in 3. not. §. 20. num. 4. vbi allegat Angel. in §. fuerat. Inſtitu. de action. Euerar. in loco 29. de aliment. ad dot. colum. 4. in princ. verſ. & quod fortius eſt, Cordub. d. l. ſi quis à liberis. §. ſi mater. nume. 32. allegat pro hac parte, Anch. Ruyn. Frã. Marc. & Chaſſan.

Contrariam partem probauit Bart. in d. l. ſi quis à liberis. §. item reſcriptum, ff. de lib. agnoſcen. vbi ait, quod onus alen-
10 di non † tranſit ad extraneos hæredes filij, quando extant fratres, vel mater, quia hæredes extranei tenentur ſolum in ſubſidium, vbi non extant alij, vel vbi datur extrema egeſtas, Ioan. Andr. ad Specul. in rub. de ſtatu monacho. in fine, inquit q͛ alendus eſt quis à parentibus ſi extant, non autem à fratribus etiam qui ſint patris hæredes, Alexander in d. l. alimenta, qui in fin. ſubdit ita tenendum eſſe, quia onus alendi regulatur ex æquitate & charitate ſanguinis: at magis conuenit æquitati & charitati quod alat mater, quam fratres, & ad l. qui filium. ff. vbi pupil. educ. debe. reſpondet procedere, vbi mater non extat, ſecùs quando extat. ſi ergo mater tenetur alere, non repetit à filio hærede mariti, quia non geſſit illius negotium. hanc ſententiam dicit veriorem Corduben. in d. §. ſi mater, num, 23. mouetur, quia onus alendi tranſit ad hæredem eo ſolummodo caſu, cum filius ſumma laborat egeſtate, & filia dotata non eſt inops, quia poteſt ſeipſam alere ex dote atque ita iure ſanguinis frater non tenetur; non etiam tenetur quia ſit hæres, ex quo ſoror eſt dotata, & ad d. l. qui filium, reſpondet quod loquitur quando dos relicta eſt ſub conditione, non autem purè. hanc partem latè ſuſtinet Bero. conſil. 186. per totum, vol. 1. & famil. per totum, 11. quæſtio.

Placet tamen mihi ſummoperè Cyni opinio, quæ vti eſt verior, ita & æquitatem cõtinet, vt hæres qui paternam poſſidet hæreditatem, & dotes ſororis habet penes ſe, teneatur alimenta miniſtrare, aliàs locupletaretur cum aliena iactura. & non obſtat ſententia Bartol. in §. item reſcriptum, quia non loquitur in filia dotata à patre, ſed ſimpliciter in eo,
qui habet † matrem, fratres & hæredes 11
filij defuncti, in quibus nulla cadit alendi obligatio, ſed ſolum vinculum ſanguinis: nos verò loquimur in filia cui dos eſt à patre teſtamento deſtinata, & cui alimenta debentur non ſolum ratione ſanguinis, ſed etiam ratione rerum. Cum enim dotes illi in tempus debitas retineat, alere interim tenetur, vt dixi in titul. quibus & à quibus. aliment. præſtan. ſinr. & hoc modo reſpondetur ad deciſionem Ioan. Andr. arctiore etenim vinculo tenetur frater hæres patris, & debitor dotium, quàm teneatur alius hæres, qui non
ſit debitor: duo † enim vincula magis li- 12
gant, cap. 1. de treug & pa. dixi in conſ. 31. num. 6. imò Bartol. d. §. item reſcriptum, loquitur de hærede extraneo, quaſi aliud ſit in fratre inſtituto. Non etiam mouet quod ordo ſanguinis magis obliget matrem quàm fratrem; quia procederet ſi nulla alia ratio præter ſanguinem intercederet: vt in facto Cyni ſubeſt ratio ſucceſſionis bonorum, & quod frater habet penes ſe dotes ſororis. Cordub. verò non intellexit quæſtionem Cyni, credidit enim loqui eum quando filiæ dos eſt purè relicta, vel etiam tradita, quo caſu vera eſſet eius ſententia; ſed Cynus loquitur in filia paruula, cui dos fuit deſtinata, cum non eſſet nubilis; imo iſto caſu vbi dos purè, non autem ſub conditione eſt relicta, ſentit Cordub. cum Cyno quod mater poſſit repetere: eius enim rationes tendunt ad demonſtrandum, quod

filia quæ dotem habet, ex qua poteſt viuere, non eſt alenda à fratribus, ex prædictis quoque ſatisfactum eſt rationibus, & argumentis Bero. d. conſil. 186. & quæſtio. 11. quia in ſumma nihil dicit vltra id quod adducitur ab Alexand. in d. l. alimenta.

Ampliatur quartò, vt locum habeat non ſolum in matre ſed etiam in auo ma
13 terno, vel etiã auia materna; qui ſi nepotem, aut neptem aluerunt, † cum tamen onus ad patrem ſpectaret, poſſunt à patre repetere. & quamuis in præciſis noſtris terminis hoc non dicant Doctores, tamen idem eſt omnino quod in matre, quia appellatio matris includit omnes
14 aſcendentes † per maternam lineam, Innocent. in c. ſi verè de ſenten. excommu. in 6. §. illud quoque, vbi gloſſ. in Authen. vt lice. matri & auiæ, Bald. in ſua margarita, in verſic. matris appellatio. & quod
15 auia veniat matris appellatione, tenet † Barto. in l. 2. §. videndum, ff. ad Tertullian. Bald. in l. Neſennius, nume. 2. ff. de negot. geſt. & in l. quidquid, in princi. C. de bon. mater. Boer. in conſil. 17. numer. 6. Aſcan. Clemen. in tractat. de patr. poteſt. in 1. effect. nume. 22. ſicut econtra appellatione
16 patris venit auus paternus & quilibet † aſcendentium per lineam patris, l. iuſta interpretatione, ff. de verbor. ſignificat. vbi gloſſ. inquit in toto corpore iuris intelligendum eſſe de auo. cum de patre fit mentio, Cardin. in c. cum haberet, in fin. de eo qui duxit in matrimon. quam pollu. per adulte. Aſcan. d. effect. 1. nume. 11. vbi poſt Alber. Bald. Rebuff. & Boer. dicit procedere etiam in ſtatutis, & alijs diſpoſitionibus, quæ ſtrictè intelliguntur, idem tenet Boer. d. conſi. 17. nume. 7. & facit quod de expenſis repetendis à proprio filio, dicam infra hac eadem quæſtione. & poſt hæc ſcripta inueni Bald. in conſil. 137. num. 3. volum. 5. vbi dicit quòd auia materna quæ nepti alimenta præſtitit, poteſt illa repetere ab auia paterna, quæ tenebatur neptem alere. & dicit Bartol. in l. Neſennius. num. 6. ff. de neg. geſt. quod in auia idem ius eſt quod in matre, & quod conſtitutum in matre extenditur ad auiam. & Cyn. in d. l. alimenta, §. 1. verſic. his præmiſſis, loquitur promiſcuè de matre & auia.

Limitatur tamen præſens concluſio, vt eatenus repetat, quatenus pater erat in cauſam alimentorum erogaturus, non autem quod mater plus impendit quàm
† deceret, argumento l. in rebus, §. poſ- 17
ſent. ff. commoda. l. 2. & l. ſi ſeruum, C. de negot. geſt. & ita determinat Salicet. in l. alimenta, numer. 4. verſic. aut alias non erat facturus, C. de negot. geſt. & ratio eſt, quia quatenus exceſſit debitum modum, non dicitur vtiliter geſſiſſe negotium, nec pater in eo dicitur factus locupletior. & pro hoc facit quod dicimus de meliorante rem, quam tenetur reſtituere: is enim non repetit quidquid impendit habito reſpectu ad tempus meliorationis, ſed ſolum in quo res meliorata reperitur inſpecto tempore † reſtitutionis, 18
quia id ſolum dicitur peruenire ad illum, cui res reſtituitur, ſecundum Bald. poſt Iacob. de Aret. in l. domos hæreditarias, ff. de lega. 1. vbi Alexand. id comprobat, Caſtren. ſeu quiuis alius ſit, in conſil. 270. volum. 2. Bald. Angel. & Imol. in d. l. domos, Corn. in conſil. 158. colum. fin. volum. 3. Neguſan. Ruyn. Bertran. & Boer. quos citat & ſequitur Rolan. in conſilio 28. num. 14. volum. 1. Natta in conſil. 13. nu. 6. & in conſil. 256. nume. 4. Cæphal. in conſil. 311. numer. 92. vbi addit Afflict. Rip. & Pariſ. hanc item tenuerunt Curt. Iun. & Grat. Capi. Boer. & Moder. Pariſ. quos citat Menoch. de recup. poſſeſſ. rem. 15. numer. 587. licèt ipſe contrarium, ita ergo in propoſito non eſt curandum quantum impendant, ſed an impenſa ceſſerit in patris vtilitatem. ſed magis ad propoſitum facit textus in l. in fundo, vbi gloſſa, ff. de rei vendicatione, vbi dicitur non ſufficere quod tantum fuerit impenſum
circa rem, ſed neceſſe † eſſe quòd conſtet 19
rem in tantum eſſe melioratam, Alb. in c. 1. num. 4. de reſtitut. in integr, Felyn. in c. cum cauſa, colum. penulti. de re iudica. Neguſ. in tractat. de pignor. in 4. membr. 5. par.

3.part.numer.17. vbi monet aduocatum,
quòd probet non ſolum quantitatem im
penſæ, ſed etiam quod res fuit in tan-
tum facta precioſior, aliàs ſuccumbet.
addo quod voluit Neguſan.in eodem tra
ctā.in 2.membr.quintæ parc.nume.18.vbi
ait ad hoc, vt mutuans in refectionem,
20 vel conſeruationem rei,† præferatur an
terioribus creditoribus, neceſſarium eſ-
ſe quòd probet pecuniam fuiſſe mutua-
tam in eam cauſam, & quod conuerſa ſit
in illud opus, & quod fuit neceſſaria,
quia hypotheca cum eo priuilegio ea-
tenus competit, quatenus pecunia erat
neceſſaria, aliàs autem ſi quicquid plus
mutuatum fuit, quàm eſſet neceſſarium,
non dare ur hypotheca argumento l.fin.
in fin.princ.ff.de exercito. Accedat quòd
actio negotiorum geſtorum non datur,
21 niſi quatenus† negotium eſt vtiliter ge-
ſtum, vt toto titul.ff.& C.de negot.geſt.
ſed magis ad propoſitum facit, quod di-
cit Bartol.in l.in ſumma, §.in frumento,
verſicu.ſic & ff.de cond.indeb.vbi ſi con-
ducta fuit domus, quam tamen inhabita-
ſti, teneris mihi ſoluere, non quantum e-
22 go locaſſem alij, ſed quantum† fuiſſet a-
lius ſimilem domum conducturus, & ſub
dit illum textum eſſe ad hoc tenendum
menti, Alexan.in conſil.181.nume.1.volu.
2.quod eſt repetitum in conſil.118.nume.
1.volum.4. Iaſ.d.§.in frumento, numer.2.
Cremen.ſingul.161.volo docere, Deci.in
conſil.62.colum.3.in fin.verſicu.ſimiliter
Iacob. Cotta in memor. incip. creditor
habitando, vbi ait eſſe notãdum pro for-
mandis capitulis, Natta in conſil.53.num.
1.& ratio eſt, quia inhabitans alienam do
mum, tantum fructum videtur percipe-
re, quantum eſſet daturus pro habitatio-
ne, vt inquit Bald. in d.§.in frumento, v-
bi eum ſequitur Iaſ.nume.2.additio. ad
Cremen.d.ſingu.161. mater igitur petat à
patre pro alimentis filio præſtitis, quan-
tum ille erat in cauſam alimentorum im
penſurus, nõ vltra.& eſt notandum, quia
non reperitur à Doctoribus ita diſtinctè
declaratum.

Intellige etiam prædicta omnia pro-
cedere, quando mater ipſa non teneba-
tur alere filium, vt dixi: quia vbi onus a-
lendi ſpectat ad eam, non poteſt ſolutum
† repetere, quia expendendo ſoluit debi 23
tum, argumento l.cum is.§.1.ff.de cond.
indeb.l.qui hominem,§.fin.ff.de ſolutio.
hoc voluit gloſ.in d.l.alimenta, vbi Cyn.
col.1.ver.his præmiſſis, vbi dicit quod i-
ſto caſu proteſtatio non releuaret † ma- 24
trem, nume.1.vbi ponit tres caſus quibus
mater tenetur. primus eſt, quando filius
eſt intra triennium: ſecundus, quando eſt
pauper, & non habet aliũde: tertius, quã-
do matrimonium culpa matris eſt diuor
tio ſolutum, quo caſu onus filiorum ſpe-
ctat ad matrem, ijs enim caſibus poſt glo.
ibi dicit matri non dari repetitionem,
etiam ſi fuerit proteſtata ſe impendere
animo repetendi, idem tenet Bald.in fi.
ſubdens, quòd vbi mater neceſſe habet a
lere, non prodeſt ei proteſtari ſuper re-
petitione, quia proteſtatio declaratoria
voluntatis, nullum habet effectum in
his, quæ ſunt per legem deciſa, & deter-
minata, & non dependẽt à voluntate no-
ſtra, Sali.nume.1.& 4.vbi duos tantum re-
citat caſus, quibus mater tenetur, ſcilicet
intra triennium: & quando pater & fili-
us ſunt inopes: quando verò matrimoni-
um diuortio ſolutum eſt culpa vxoris, ne
gat matrem teneri, ſed vult quod filij e-
ducentur quidem apud matrem, verum
expenſis patris: & ſubdit quod in actu
neceſſario & à iure determinato prote-
ſtatio nihil operatur, & cum mater ijs
caſibus teneatur filium alere. eadem pro-
teſtatio non debet parere liberationem
& repetitionem, d.l.cum is.§.ſi fideiuſ-
ſor.ff.de condi.indeb. Caſtrenſ.idem di-
cit, nume.3.& quartum recitat caſum vl-
tra prædictos tres, & numer.2.dicit pro-
teſtationem non prodeſſe, Alexã.num.5.
qui alios caſus addit, quibus tenetur fili-
um alere, & præcipuè quando filius eſt
vulgò conceptus; item quando mater eſt
hæretica vel Iudæa: quando verò matri-
monium eſt culpa vxoris diuortio ſolu-
tũ, negat matrem teneri, licèt Dd.com-
muniter teneant contrarium, gl.in l.Ne-

Aaaa 2 ſennius.

ſennius.ff.de reg.geſt.vbi Bart.nume.1.&
rurſus num.7.vbi ponit caſus, quibus ma
ter obligatur ad alimenta filij. Et quod
proteſtatio non prodeſt, probatur ex eo
quod dicit philoſophus, quod propter
noſtrum affirmare, vel negare, nihil in re
ponitur. & regulare eſt, quod in depen-
dentibus à iure, non iuuet proteſtatio,
25 † Abb.in c.ex tenore nume.3.de teſtib.Fe-
lyn.in c.cum M.Ferrarienſis, num.44.ver
ſicu.ſed hoc intellige de conſtitutio. vbi
Deci.num.20. & Ripa num.77. Iaſ.latè in
§.fuerat.num.106.Inſtitu.de action.Ripa
in conſil.60.num.2.conſil.563.num.6.Ne-
uiza.in conſil.38.nume.15. Lupus in c.per
veſtras §.14.num.2.de don. inter vir.& v-
xor.folio mihi 145.Cæphal.in conſi. 407.
num.42.deciſ.Pedem.39.num.18.Et quod
dictum eſt ſuprà, eandem proteſtatio-
nem non debere parere liberationem, &
repetitionem, ac non dari repetitionem
eius quod quis tenebatur impendere, po
teſt confirmari ex text. in l.profectitia.§.
ſi pater non quaſi pater.ff.de iure dot. v-
bi ſi fideiuſſi pro aliquo promittente do
26 tem pro filia mea, † & ſolui pro illo, non
datur mihi repetitio aduerſus eum pro
quo fideiuſſi, licèt regulariter fideiuſſor
actione mandati repetat ſolutum à prin-
cipali debitore, & Roman. in ſingu.169.
dicit eſſe caſum vnicum, & notabilem li
mitationem ad totum titulum de fide-
iuſſoribus Bologni.in d.§.ſi pater, in ſuis
nouis interpretat. & dicit Campeg. in
tractat.dot.part. 1. quæſtio. 41. quòd te-
nenda eſt menti authoritas Romani, li-
cèt forte textus ab eo allegatus probet cõ
trarium.

Declara item prædictam concluſionẽ
non procedere in modica impenſa facta
circa filiorum alimenta, quia ea mater
non repetit à patre quia creditur eam i-
27 dem † facturam ſi pater aluiſſet, vt dici-
tur in textu l.ſi quis à liberis, §. ſi mater,
in fin. ff. de liber. agnoſcen. vbi gloſſ. id
ponit in verſi.materno affectu.ibi, idem
in modica.ſequitur Barto.ibi, hoc etiam
tenet gl. in l.Neſennius in verſ. conueni
ret, ff. de nego.geſt.vbi fortius vult quòd
procedat hæc limitatio, etiam quando
fuiſſet proteſtata ſe facere animo repetẽ
di, ſequitur Caſtr. ibi, num.3. in fin.Cyn.
in l.alimenta.col.1.in fi.verſ.nec eſt opus
proteſtari.& licèt dum ſubdit, niſi tamẽ
modica, &c.videatur innuere quod ſit ne
ceſſaria proteſtatio, quando impenſa eſt
modica: tamen verè hic non fuit intelle-
ctus Cyni, † quia illa exceptio, niſi tamen 28
modica, &c. non refertur ad id quod ſu-
prà immediatè de proteſtatiõe dixerat,
ſed ad illud quod ſuprà expreſſerat, re-
petitionem dari aduerſus patrem, vt ſit
ſenſus alimenta repeti poſſe, niſi ſint mo
dica; & cum repetitio conceditur, non
requiritur proteſtatio, Salicet. num.2.in
fi.Caſtr.num.3.Alexan.num.8. & 9. & con-
firmatur hæc opinio: quia licèt regulari-
ter mater repetat impenſam factam cir-
ca res filiorum, tamen fallit quando im-
penſa † eſt modica quia tunc cenſetur fa 29
cta animo donandi, vt voluit gloſſ. Cyn.
Bartol.Bald.Caſtr.Salic.& Alex.in d.l.ali-
menta, gl.Bart.Caſtr.& alij in d.l.Neſen-
nius, ergo multo magis id debet locum
habere in impenſa facta circa alimẽta, in
quibus facilius admittitur præſumptio
donationis.& ratio eſt, quia vbi modica
eſt impenſa, facilius præſumitur dona-
tio inter coniunctos ſanguine. ſimile vi-
demus quod maritus non repetit † modi 30
cam impenſam factam circa res vxoris, l.
omnino. ff. de impẽſ. in reb.dot.fact.hoc
enim inducit perſonarum affectio, ſecũ-
dùm Caſtr.in d.l.alimenta, nume.3.in fin.
& videmus, quòd inter virum & vxorem
valet † donatio rei modicæ, argumento 31
l.quod autem.§. .ff.de donatio.inter vir.
& vxor. ponit Duen. in regu.221.limit.5.
& regulariter modica impendia † repe 32
tuntur etiam in caſibus, quibus aliàs non
ſolent repeti. l.in rebus. § poſſunt. ff.de
condi.vbi gloſſ. dicit non eſſe curandum
de modicis impenſis. alia iura ad id ci-
tat Tyraquell. in tractat. de iudic. in reb.
exigu.feren.in princip.num.66.vbi alle-
gat etiam glo.in d.§.ſi mater.& regula eſt
quòd parum & † nihil æquiparantur, Bal. 33
in Authen.præterea, C.vnde vir.& vxor.

Socin.

Socin.conſ.108.col.3.vol.1. Corne.conſil.
63.colum.fin. vol.1.Tyraq.loco prædicto,
verſ.octauò dicit.

Hanc verò limitationem in facto ve-
ram exiſtimo, ſed non placet quòd di-
ctum eſt procedere, etiam ſi mater fue-
rit proteſtata: nam vbi ſumus in dubio,
cadere poteſt coniectura donationis: at
34 in claris † coniecturæ ceſſant, l.continu-
us.ff.de verbor.obligat.& præſumptio ce
35 dit † veritati. in princ.ff.quod met.cauſ.
l.nuptura,in fin.ff.de iur.dot.l.cùm de in
debito.§.1.ff.de probat.Neuiza.conſil.81.
num.24. & in his quæ pendent à poteſta-
te,& voluntate alicuius, ſtandum eſt il-
36 lius dicto,quo † animo fecerit,§.aliæ. vbi
37 gloſſ.Inſtitu de actio. & proteſtatio † de-
clarat animũ proteſtantis,l.ſed & ſi quis.
ff.de religio.l.qui in aliena.§.Celſus.ff.
de acquir.hæred.l.Neſennius.ff.de nego.
geſt. & nemo cogitur ſuum donare, ſiue
in magna,ſiue in modica quãtitate: ideò
ſi proteſtatio interueniſſet à principio,
crederem dari etiam modicæ impenſæ re
petitionem. Nam ceſſat ratio,quæ impe-
dit repetitionem,id eſt,præſumptio do-
nationis deſcendens à charitate, & ſan-
guinis coniunctione.

Rurſus limita non procedere,quando
38 ex † aliquibus conſtaret,matrem eam fe-
ciſſe impenſam animo donandi, non au-
tem repetendi.hic caſus eſt penes me in-
dubitatus, licèt Doctores non ponant in
d.l.alimẽta. nam ſi id totum pendet à vo
luntate matris, quare non eſt ſtandum
eius declarationi,quòd impenſam fece-
rit animo donandi? Doctores enim in d.
l.alimenta.loquuntur ſemper in caſu du
bio: at ſi ex coniecturis, vel aliter con
ſtet de contraria matris voluntate, aliud
erit. facit.quia vbi mater in dubio cenſe-
tur impendere animo donandi, ſi conſtet
ex coniecturis eam habuiſſe animum re-
petendi.dabitur ſine dubio repetitio, vt
dicam hac ipſa quæſtione, ex l.Neſenni-
us vbi Doctores,ff.de negoc.geſt. ergò in
caſu contrario idem erit, vt ceſſet repe-
titio, quando conſtat habuiſſe illam do
39 nandi animum: contrariorum enim † ea-
dem eſt diſciplina,l.& ſi contra,in fin.ff.
de vulg.Inſt.de his,qui ſunt ſui vel alieni
iur.in princ.vbi Ioan.Fab. Ange.& alij. §.
illud, vbi gloſſ.Inſtit.de ſociet.& idem
operatur oppoſitum in oppoſito, † quod 40
propoſitum in propoſito l.fin.§.fin.ff de
leg.3.§ plus autem.Inſtit.de actio. latè E-
uerar.in loco à contrar.ſenſu appoſ. qui
eſt 75. Neuiz.conſil.38.num.12. Natta con-
ſil.442 num.8.

Quando verò pater, vel alius non ex-
tat,qui filium teneatur alere,ſed onus ad
ipſum filium ſpectat qui eſt diues, tunc
regula eſt, quòd mater in dubio videtur
intuitu pietatis aluiſſe, proinde † non 41
repetit ab ipſo filio. quod in cauſam ali-
mentorum impendit, textus eſt in l.Ne-
ſennius, vbi gloſſ.hoc ponit.ff.de negoc.
geſt.ſequuntur Barto. Caſtr. & alij ibi.ad
idem eſt textus clarior in l. alimenta. C.
de negoc.geſtis. vbi præſumit impen-
ſam factam materna pietate, ideò dene-
gat repetitionem, & hoc ibi notat gloſſ.
& ibi Salic.num.1.ver.ſi verò pertinet ad
filium, vbi allegat l.1.C.de negoc.geſt. &
d.l.Neſennius,Bald.num.2.in fin.Salicet.
num.4.Caſtr.num.3.dicens,quòd alimen
taſſe in dubio videtur ex materna pieta-
te, Alex.in princip. Caſtr.in conſil 96 in
fin.volum.2.Ruin.conſil.145.num.3.vol.4.
hanc partem tenuerunt Bartol. Fulgoſ.
Corne.& Riminald.Senior.quos citat,&
ſequitur Maſcard.in tract.de probat.con-
cluſ.76.num 1. hanc item probarunt Al-
ber.& Areti.citati à Cordub.in d.l.ſi quis
à liberis.§.ſi mater,num.29.ff.de liber.ag-
noſcen.Bero.in conſil.180.volum.1.& fa-
mil.quæſtio.11.num.3. Abb.& alij in c.v-
nico, de infant.& langui. Boer. in dicto
conſil.17.num.10. Natta in conſil.108.nu-
me.7.Menoch.de arbitrar.iudic.caſu 88.
num.20. Vital.in dicto titul.an poſſit re-
nunc.iuri alimentor.colum.11. ver. ſi ve-
rò pertinet.& id permiſſum eſt à iure du
plici ratione,ſcilicet ratione ſanguinis,
& fauore alimentorum: ſubeſt enim æ-
quitas, & conſideratur parentum ſtudiũ
erga filios, l.ſi quis à liberis.§.verùm. &
§.ſi mater.ff.de liber.agnoſc.vt exponunt

Menoch. & Maſcard. in locis ſupracitatis.

Ampliatur autem dicta concluſio, vt
42 procedat etiam in † auia materna, quia omnia dicta in matre locum habent in auia, vt expreſſè voluit glo. in l. alimenta. C. de neg. geſt. Bal. ibi, num. 1. in fi. Sali. nu. 5. & in auia eſt tex. expreſſus in l. Neſennius, vbi gloſſ. notat, & Bart. num. 7. dicit quòd conſtitutum in matre, locum habet in auia, Boe. d. conſ. 17. num. 12. & ſequ. & dixi ſuprà hac eadem quæſtione, quòd iura loquentia in matre locum vendicant in aſcendentibus per lineam maternam, imò maior videtur donandi ratio in auo materno, vel auia, quàm in matre, quandoquidem ardentius deſcendit amor in
43 nepotes, † quàm vigeat in filijs, l. liberorum, in fin. ff. de verbo. ſignif. Curt. Iun. in conſ. 169 num. 13. Chaſſa. in conſ. 67. num. 30. quòd ſi donandi animus præſumitur in matre alente filium, multò magis præſumi debet in auo, & auia, ſi ardentius amant, ex quo præſumptio iſta prouenit à ratione charitatis, & pietatis. vbi enim maior præſumitur amor, ibi & maior pietas. atq; id difficultatem habere non poteſt ex prædictis, & id poſt alios voluit Maſcar. d. concluſ. 76.

Amplia ſecundò, vt idipſum ſeruari debeat in filio naturali, quia ſi mater il-
44 lum aluit, videtur illi † donaſſe alimenta, & repetere non poteſt, ita tenet Maſcar. d. concluſ. 76. num. 4. vbi allegat Hoſtien. Bal. Butr. Abb. Ancha. Præpo. Soc. & Caccialup quorum tamen nemo hoc dicit in repetitione, licèt omnes dicant, quòd filius ſpurius eſt alendus, exiſtimo tamen ampliationem eſſe verã. quia quæ in matre dicuntur de filijs legitimis, idipſum locum habet etiam in ſpurijs, ex
45 quo reſpectu matris habentur † pro legitimis, Alexan. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, i. l. 1. ff. ad Treb. vbi dicit communem, Boer. deciſ. 140. num. 14. Paleot. in tracta. de noth. & ſpur. cap. 38. num. 6. vbi quòd nihil prorſus differunt à legitimis. alios citat Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſta. cap. 5. num. 4. & ideò ſicuti alendo legitimum non repetit, ita nec alendo ſpurium, & poſſet hæc ſententia multis confirmari. quæ ſciens omitto.

Reſtringitur autem concluſio prædicta, quando mater adminiſtrabat bona filij, tunc enim impendendo in illius alimenta minimè illi videtur donare. † ſed 46
potiùs filij negotium gerere, l. Neſennius, ver. ex contrario. ibi, veriſimile eſſe auiam, quæ negocia adminiſtrabat de re ipſius nepotis aluiſſe ff. de negoc. geſt. vbi not. gloſſ. & ponit Bart. num. 4. & 5. dicens, quòd negociorum geſtor videtur expendere de bonis illius. † cuius nego- 47
cia gerit, ſubdẽs adeò violentã eſſe hanc præſumptionem, quòd tollit præſumptionem pietatis, quæ aliàs ſuberat, quod inquit eſſe multum notandum, & dicit Bald. nume. 3. quòd in dubio impendiſſe præſumitur de patrimonio filij, & talis præſumitur intentio, quãdo adminiſtrat eius negotia, & ſubdit eſſe benè notandum, quia cùm aliàs præſumatur alimenta donare, ratione tamen adminiſtrationis ceſſat donatiò, & idem vult procedere in auia, fratre, patruo, auunculo, & alijs perſonis, & dicit Ang. ibi, col. 1. quòd aſcendens nunquàm videtur alere deſcẽdentem de proprio patrimonio, quando illius negotia adminiſtrat, & ait hoc eſſe benè notandum Caſtrenſ. nume. 2. vbi dicit hoc caſu proteſtationem non requiri, hanc ſententiam probarunt multi apud Menoch. d. caſu 88. numer. 23. necnon Maſcard. concluſ. 571. num. 9. & 10. Corne. Deci. & Rui. quos citat, & ſequitur idem Maſcar. d. concluſ. 76. num. 5. Boer. d. conſi. 17. num. 10.

Inferunt ex hoc Doctores, quòd etſi pater, vel alius dotando videatur in dubio darè de proprio, l. fina. C. de dot. promiſ. tamen fallit, quando is adminiſtrabat, † quia videtur dotare de pecunijs 48
illius, cuius bona adminiſtrat, ita gloſſ. in dicta l. final. in princip. in ver. intelligitur, & ita notant Bart. Bald. & Ange. ibi dicens, quòd numquam intelligitur dotare de proprio, quãdo bona adminiſtrat, Caſtr. nu. 3. & dicit Bald. in d. l. fi. in fi. C. de dot.

doc. promiſſ. quod dos intelligitur data
de patrimonio mulieris, quando is admi
niſtrabat negotia, & dicit eſſe multum
notandum, & menti tenendum pro fra-
tribus, qui dotant ſorores exiſtentes in
eadem familia, & dicit Anchar. in conſil.
300. num. 3. eſſe generale, quod vt admini-
ſtrator † videatur dotare de alieno, non
49 de proprio, & de hac quæſtione poterũt
videri Barbat. in conſil. 69. colum. 2. volu.
3. Corne. conſil. 111. colum. 1. volum. 2. Bal.
Nouel. in tracta. dot. par. 6. quæſt. 45. & in
l. 1. num. 79. & ſeq. ff. ſolu. matrimo. Cam-
peg. in eod. tract. quæſt. 24. Coraſ. in l. qui
liberos, num. 110. ff. de ritu nupt. Brun. de
ſtatut. excluſ. fœmin. art. 6. nume. 240. Al-
ciat. in conſil. 153. num. 3. Lup. in Rubric.
de donatio. inter virum & vxor. §. 66. nu-
me. 13. Alba in conſil. 12. num. 1. & ſequen.
Io. Boſch. in tract. de legib. nuptia. libr. 5.
in fine.

Sed non videtur præcedens opinio
reſpectu alimentorum ſubſiſtere ex duo-
bus: primò, quia quidquid ſit in alijs
perſonis, hoc videtur certum eſſe in pa-
tre, quòd ſi filiam dotat, videatur id face
re de proprio, etiam ſi bona filię admini-
ſtret, d. l. fi. C. de dot. promiſſ. imò etiam ſi
dando dicat ſe dare de bonis proprijs, &
50 filiæ, quia nihilominus videtur † dare de
proprio, vt ibi dicitur, Doctores in l. 1.
vbi Iaſ. & Socin. ff. ſolut. matrim. & idem
Iaſ. in d. l. 1. num. 23. ac Bal. Nouel. in tract
dot. part. 6. priuileg. 6. dicunt, quòd ſi do-
tando dicat ſe darę, computato omni eo
quod filiæ debetur de bonis, tam mater-
nis, quàm ſuis, nihilominus videtur do-
taſſe de proprio, ſequitur Alcia. in tract.
præſump. reg. 1. præſumpt. 26. nu. 1. de quo
dixi in conſ. 1 2. nu. 50. & videri poſſunt
Crot. in conſ. 91. num. 7. Ancha. Moder. fa-
mil. quæſt. lib. 1. quæſt. 33. & dicit Anchar.
d. conſ. 300. num. 3. quod eſt ſpeciale in pa
tre, quòd non obſtante adminiſtratione
videatur dare de proprio. ita ergò in pro
poſito videretur in matre dicendũ, quòd
etſi filij bona adminiſtret, videatur tamẽ
alimenta præſtitiſſe de proprio, atque
ita videatur donare.

Secundò regulariter ſoluere quilibet
præſumitur de proprio etiam, quando a-
liena † negotia adminiſtrat, vel penes ſe 51
habet pecuniam cum alio communem,
Bartol. in l. cùm proponas. C. pro ſocio. v-
bi hoc tenent Bald. Ang. Fulgoſ. Caſtrenſ.
& Salicet. Bartol. in l. ſi patruus, colum. 1.
C. commu. vtriuſque iudic. Bald. & Sali-
cet. in l. penult. C. ſi quis alteri, vel ſibi,
Rom. in conſil. 3. Abb. in conſi. 46. in 3. du-
bio, volum. 1. Cardin. in conſi. 140. colum.
fin. Alex. in conſil. 78. in fin. vol. 2. Barbat.
in conſil. 22. colum. 1. volum. 1. Dec. in con-
ſil. 2·. colum. pen. in fin. Curt. Iun. in l. 1. C.
de furt. Ripa in conſil. 121. num. 9. Nat. con
ſil. 358. num. 1. vbi dicunt, quòd frater exi-
ſtens in communione cum fratre, cenſe-
tur acquiſiuiſſe de propria pecunia, non
de communi, † & in adminiſtratione ali- 52
eni, Roman. in conſil. 275. vbi tenet, quòd
bona aliena adminiſtrans pręſumitur ac-
quiſiuiſſe de pecunia propria, ſi eſt indu-
ſtrioſus, vel habet bona propria, idem vo
luit in conſil. 3. & in conſil. 346. nume. 13.
Alexan. in conſi. 134. in fin. volum. 5. Cor-
ne. conſil. 112. colum. 2. volum. 2. conſil. 98.
colum. 1. volum. 4. Deci. in conſil. 121. nu-
me. 10. & in conſil. 628. num. 2. Curti. Iuni.
d. l. 1. nume. 10. C. de furt. Ioan. de Amic. in
conſil. 124. num. 7. Crauc. in conſil. 129. nu-
me. 2. & in conſil. 131. nume. 12. licèt aliud
ſit, quando adminiſtrator eſt pauper, vt
poſt alios docet Crauet. d. conſil. 129. nu-
mer. 3.

Verùm noſtra concluſio nedum com-
munis eſt, ſed etiam vera, & non obſtat,
quòd pater dotare in dubio videatur de
proprio etiam, quando bona filiæ admi-
niſtrat, quia id procedit propter obliga-
tionem, quia tenetur erga filium ad do-
tandum etiam ſi filia † diues ſit, l. fina. vbi 53
notant omnes, C. de dot. promiſſ. Docto-
res omnes in l. 1. ff. ſolut. matrimo. Soci. in
conſil. 57. volum. 3 Pariſ. conſil. 29. nume.
61. volum. 3. cum ſimilibus. proinde licèt
adminiſtret bona filiæ, videtur in dubio
dare de proprio, quia ſolutio ſemper fa-
cta † præſumitur in duriorem cauſam, l. 54
1. & l. 2. ff. de ſolutio. & videtur quis ſem-
per.

Per exoluere proprium debitum: at vbi
pater, vel mater alunt filium, cuius bona
adminiſtrant, non poſſunt videri ſolue-
re de proprio, ex quo non tenentur alere
filium diuitem, atq; ita ceſſat obligatio,
& præſumptionis ratio, quæ tamen mili-
tat in patre dotante.

Similiter non obſtat, quòd in dubio e-
tiam habens communem cum alio, pecu
niam videatur de proprio ſoluere, nam
hoc poteſt locum habere, quando actus
qui fit poteſt æquè agenti conuenire ſi-
cut alij; alias verò ſi actus fiat nomine ex-
55 tranei, præſumitur ſolutio facta † de pe-
cunia extranei, vt probat text. in l. ſuper
hypothecis C. de pigno. per quem ita di
cit Rom. in conſil. 3. viſo themate, ſequi-
tur Natt. conſil. 358. num. 2. quod eſt con-
ſilium 86. inter conſilia Syluan. Curt. Iu-
ni. in l. 1. nu. 1. C. de furt. quamuis id non
placeat Crauet. in conſil. 129. num. 4. in fi.
in caſu autem noſtro actus conuenit ad
miniſtratori. Reſpondeo etiam aliter,
nam vbi actus poteſt ad duplicem perſo-
nam referri agentis ſcilicet, & alterius,
tunc illi attribuitur, cui magis conuenit:
ideò licèt regulariter procurator cótra-
hens non cenſeatur procuratorio nomi-
56 ne facere, tamen fallit, quando † contra-
hit ſuper negotio ad dominum pertinē-
te, quia tunc videtur non ſuo nomine,
ſed domini contrahere, l. fin. ff. quand. ex
fact. tuto. l. poſt mortem. §. 1. vbi Bart. no-
tat, ff. eod. tit. Bald. in l. fin. colum. 2. circa
fin. ff. ſi quis cautio. Roman in l. poſt do-
tem. num. 17. ver. ego verò. ff. ſolut. matri-
mon. alios plures citat in conſil. 19. num.
31. ita in propoſito, quando mater admi-
niſtrat bona filij, tenetur filio alimen-
ta miniſtrare, ergò cùm alit, cenſetur id
facere, ad quod tenētur ratione admini-
ſtrationis, & contrahere ſuper eo, quod
pertinet ad filium, atque ideò præſtitiſſe
alimenta de bonis filij, & non de bonis
proprijs. non omitto, quod Bald. in l. Ne
ſennius, colum. final. ver. in gloſſ. hæredi-
bus. ff. de negoc. geſt. inquit præſumi ſo-
57 lutionem factam de proprio, † quando id
eſt vtile ſoluenti, aliàs autem ſolutio
præſumitur facta de alieno, quando ſol-
uenti id eſt vtilius, id quod plurimū con
fert ad noſtrum propoſitum, quia cùm ſit
vtilius matri alimenta filio pręſtitiſſe de
bonis filij, ita factum præſumi debet, nō
autem quod ſoluerit de bonis filij. rema-
net ergò firma concluſio quòd vbi mater
bona filij adminiſtrāt, tunc repetit à filio
alimenta, quia præſumitur de bonis fi-
lij præſtitiſſe, & probatur ratione, quia
tunc donationis coniectura † capitur, 58
quando alia ſumi nō poteſt, l. cùm de in-
debito. ff. de probatio. Afflict. deciſ. 44.
num. 24. D. Becius in conſil. 52. nume. 70.
at vbi filij bona adminiſtrat, ſumi poteſt
alia coniectura, quàm donationis, id eſt,
quòd ſoluerit de bonis filij. Item donari
tunc videtur aliquid, quando nullo † co- 59
gente iure ſoluitur, l. donari. ff. de dona-
tio. l. donari. ff. de regul. iur. at præſtando
alimenta filio, cuius gerit adminiſtrati-
onem, videtur id ſoluere, ad quod cogi
poterat, ergò non videtur donare, quia
paria ſunt, quòd cogatur, vel quòd cogi
poſſit, nam non dicitur voluntarius † a- 60
ctus, cùm ab eo fit, qui compelli poteſt,
Io. And. in c. prætereà, in ver. extorquen-
tes. de iur. patron. Bald. in l. nouiſſimè. ff.
quod falſo tuto. author. Dec. in conſi. 22.
num. 2. & in l. velle non creditur. nume. 2.
ff. de regu. iu. Iaſ. in l. 2. C. de tranſactio. Fe
lin. in c. cùm M. Ferrarienſis, colum. 11. de
conſtitut. & quando aliquis ſcit ſe cogi-
taſſe, dicitur actum facere coactè, vt latè
probat Marſil. in l. quæſtionis. nume. 10. ff.
de quæſtio. & quando duæ cauſæ præce-
dunt, actus videtur potiùs factus ex ne-
ceſſaria cauſa, quàm † ex voluntaria, ar- 61
gumen. l. fin. C. de alimen. pupill. præſtan.
vbi Bartol. alios citat. Crauet. in conſil.
106. num. 8. & in conſil. 149. num. 12. Cùm
ergò mater poſſet cogi ad dandum pecu-
niam pro alimentis filij præſtatio præſu-
mi debet facta in eam cauſam; intellige
tamen, quòd mater præſumatur de bo-
nis filij cuius negocia gerit aluiſſe, qua-
tenus tamen filij reditus ſufficiunt, nam
quod ſupra reditum erogat, donare † vi- 62
detur, vt ponit Bald. in l. Neſennius, co-
lum. 2.

lum.2.num.3.vèr.aut dubitatur vtrùm,id quod mihi non concludit, quia cùm pro alimentis etiam vendi poſſit proprietas,vt filius alatur,ſecundùm ea quę dixi in tit.qualit.alim.ſint præſtan.non video rationem diuerſitatis inter illud quod eſt ſupra reddit, & illud quod eſt intra, cùm vtroque caſu mater cogi poſſet. cogita tamen,quia magna eſt Baldi authoritas. Intellige etiam idem eſſe,
63 quando mater eſſet debitrix filij, † quia non præſumeretur animus donandi, argumento Ruin.conſilio 145.numer.3.volum.4.

Limitatur ſecundò non procedere, quando mater proteſtata fuiſſet alere ſe filium repetendi, non dandi animo,
64 quia etiam tunc à filio† repetit, vt dicit expreſſè text.in l.Neſennius, ver.quid enim ſi etiam proteſtata.ff.de negoc.geſt. Bartol.ibid.in fi.ver.aut non gerebat Bal. num.3.& nume.4.vbi dicit,quòd vbi conſtat voluiſſe matrem alere de bonis filij, non præſumitur donatio,ſed datur repetitio,vt ibi Angel.colum.2. ver.ſimiliter proteſtatio Caſtren.nume.1.ver.primus, quando fuit proteſtata,Cyn.in l.alimenta,colum.2.ver.ſi verò pertinet,C.de negoc.geſt. Bartol.ibi,num.2.dicens ita fore intelligendam eam materiam Bal. nume.2. ver.ſi verò pater deceſſerit, vbi ait repetere poſſe eam,quando fecit impenſam animo repetendi, Caſtrē.num.2.ver. item ſi fuiſſet proteſtata, Salicet.nume. 4.ver.aut vltra quàm deceret non impendit, Alexand.in l.1.nume.3.C.de aliment. Tyraquell. de retract. conſanguin. §.36. gloſſ.2.nume.52. vbi leuiter tranſit, Menoch.d.caſu 88.nume.26. Maſcard.d.concluſ.76.nu.7. & hi duo allegant Decium in duobus conſilijs,in quibus tamen nullum verbum de proteſtatione, Boer.d. conſil.17.nume.10.Bero.d. famil.quæſtio. 11.num.3.& in conſil.186. volum.1. vbi latè ait,admittit etiam Cordub.d.l. ſi quis à liberis.§.ſi mater, num.29. ff.de liber.agnoſc.licèt explicitè non dicat. prædictorum ratio eſt, quia proteſtatio declarat animum proteſtantis qualis fuerit,l. ſed & ſi quis. ff.de relig.& ſumpt.fune. l. qui in aliena.§. Celſus.ff.de acquiren.hæred.& dixi ſuprà, & in ijs, quæ pendent ab alicuius animo, ſtatur illius ſimplici declarationi, gloſſ.in §.aliæ. Inſtitut. de actio.& dicit Bald.in d.l.Neſennius, nume. 4. quòd proteſtatio rem dubiam facit certam, & excludit præſumptionem donationis, & ſubdit eſſe menti tenendum,ſumique poſſe cautelam, quòd pro alijs ſoluentes proteſtentur ſe facere animo repetendi,addit ſufficere,quòd tabellio de tali proteſtatiōe rogetur à proteſtante,& licèt non dicat,ratio eſt, quia talis proteſtatio fit ad declarationem voluntatis, at voluntas declarari † poteſt, 65
quandocumque abſente parte, Abb. in c. fin.colum.5.de confeſſio. Alexan.in conſil.130.volum.1. Deci.in conſil.35. colum. 2.Crauet.in conſil.148.num.11.Roland.in conſil.2.num.173. volum.1. & proteſtatio animi declaratoria fieri poteſt abſente † 66
parte,ſecundùm Barto.in l.non ſolùm, §. morte, num.14. vbi Iaſ.nume.12. & Rube. conſil.183.ff.de oper.noui nuncia.Deci.in conſil.229.nume.3. Rip.in c.cùm M.Ferrarienſis,num.107.de conſtitut. & prædicti omnes mouentur ex d.l.Neſennius, Coraſ.in Rubri.ff.de ſeruit.num.9. ver.porrò,folio mihi 249. Cæphal.in conſil.110. num.18.Menoch.in conſi.28.num.21.& dicit Angel.in d.l.Neſennius, quòd proteſtatio eſt declaratoria animi ſoluentis, & ibi Caſtrenſ.eandem reddit rationem, & idem faciunt Doctores in dicta l. alimenta.

Hæc tamen limitatio intelligi debet, quando proteſtatio facta fuiſſet à principio,at ſi facta eſſet poſt alimenta,iam filio præſtita,non valeret, quia etſi declaratio† poſſit ſemper fieri,Ange.in l.cùm 67
proponas,colum.1.ver.quid autem ſi non appelletur. C.de bon.autho.iudi. poſſid. Dec.in c.paſtoralis,in fin.de exceptio.& in l.ſemper qui,nume.14. ff.de regul.iur. Nat.in conſil.474. nume.20. & ſoleat retrahi ad diſpoſitionis † tempus, Barto.in 68
l.omnes populi, nume.44.vbi Caccialup. num.151.ff.de iuſtit.& iur.gloſſ.& Docto-

res,in c.cùm tu,de vſur. Socin. in conſil.
23.num.19.volum.4.Ruin.in conſil.22.nu-
me.6.volum.1. Crot.in conſil.77.num.20.
tamen illud non habet locum, quando
69 agitur de præiudicio tertij, cui † medio
tempore ius quæſitum fuit, Caſtrenſ.in l.
hæredes palam.§.ſi quis poſt, nume.4.in
fin.ff.de teſtamen. Dec.d.c.paſtoralis, in
fin.& in l.in ambiguis, num.4.ff.de regu.
iur. Tyraquel.in l.ſi vnquàm, in verſi.li-
bertis,num.15. C.de reuoc.donatio. Ro-
land.in conſil.46.num.38.volum.2.D.Be-
cius latè,& pulchrè in conſil.3.nume.44.
& declaratio fieri debet ab initio, facta
70 autem ex interuallo † non prodeſt,ſecun
dùm Angel.in conſil.209. quem ſequitur
Craue.in conſil.112.num.12.Neuiz.in con-
ſil.12.num.50.inter conſil.Bruni,Menoch.
d.conſil.28.n.36.vbi poſt alios,quos citat,
infert ad feudi alienationem, qui etſi
proteſtando de conſenſu domini à prin-
cipio non incurrit pœnam, tamen ſi dif-
ferat proteſtationem poſt perfectam ven
ditionem perdit feudum,& tanto minus
71 admittitur proteſtatio † poſt actum per-
fectum, quando præſumptio eſt contra
ipſum,vt poſt Ang.in loco præcitato vo-
luit Craue.in conſ.106.num.13.in caſu au-
tem noſtro in matre præſumitur animus
donandi erga filium, vt dixi, ergo ſtandũ
non eſt declarationi ſuæ: pro quo facit
etiam,quia etſi in dependentibus ab ani-
mo alicuius ſtandũ ſit illius dicto,tamen
hoc non vendicat locum,quando contra
illum ſtat præſumptio, ideò non placet,
quod contrarium dixit Butr.conſ.38.nu.
5.ver.Par.ad Bart.

Intellige dictam limitationem,quan-
72 do impenſa eſt magna, nam ſi ſit parua, †
non prodeſt proteſtatio, vt concludit
Cyn.in d.l.alimenta,nume.1.in fine.alle-
gat l.ſi quis à liberis.§.ſi mater, & ſubdit
ita intelligenda eſſe notata in l.1.C.de ne
goc.geſt. vbi & ipſe in fin.dicit,quòd ma
ter impendendo circa res fil.j volunta-
riè,non repetit modicam impenſam, e-
tiamſi fuerit proteſtata. hanc partem te-
nuit etiam Raine.in d.l.1.& in l.alimen-
ta,prout eum refert Alexand.in l.1.num.
3.ſed ante eos hæc fuit opinio gloſſ.in l.
Neſennius, in ver. conuenit et. vbi eam
ſequitur Guli.Cun.& ita tenet Gramma.
conſ.ciuil.146.in fine. vbi ait ſic voluiſſe
Bartol.& Bald.in l.Neſennius, & in l.ali-
menta, & ad eos, quibus placuit contra-
ria ſententia, reſpondet, quòd loquun-
tur,quando alimenta fuerunt legata.

Diuerſam tamen ſententiam proba-
uit Caſtren.in d.l.alimenta,num.2.in fin.
& mouetur per textum in d.§. ſi mater,
qui pro alia parte allegatur à Cyno: li-
mitat tamen, quando impenſa ita eſt pat
ua,quòd eſſet eluſoria.& Alexand.in di-
cta l.1. nume.3. dicit primam opinionem
eſſe indiſtinctè veram,& reſpondet ad §.
ſi mater, procedere, ſcilicet quando du-
bius eſt matris animus, & non apparet
de proteſtatione, & idem tenet in d.l. a-
limenta,num.8.in fine.Menoch.d.caſu 88.
num.26. & Maſcar.concluſ. 76.n.3.ver. ab
hac,hęc & mihi verior videtur, pro qua
ſtat text.in l.Neſennius, qui dum loqui-
tur de proteſtatione, non diſtinguit in-
ter magnam,vel paruam impenſam,ergò
nec nos diſtinguere debemus, l.de pre-
tio.ff.de Publicia.& cùm mater à iure ni-
hil cogatur inuita filio donare, quan-
tumcunque minimum adſit, ac tota vis
donationis deſcendit à præſumpta ma-
tris voluntate, non minus ceſſat ea præ-
ſumptio ex proteſtatione, quando im-
penſa eſt modica,quàm vbi eſt magna, &
cùm vtroque caſu eadem ſit ratio, de-
bet idem quoque ius ſtatui, l. illud. ff.ad
leg.Aquil.

Tertiò principaliter limitatur præſcri-
pta concluſio non habere locum, quan-
do mater ſuper libro rationum familia-
rium ſcripſiſſet filium debitorem pro a-
limentis † quæ illi præſtabat, nam ex hoc 73
videtur animum declarare, quòd velit
repetere, non donare, eſt text. in d.l.Ne-
ſennius, in fin. ver. maximè ſi eſſet in ra-
tione,& ibi notat Bartol.num.4.dicens,
quòd liber noſtrarum rationum probat
in ijs quæ pendent à voluntate noſtra, &
dicit Bal.num.5. quòd per librum priua-
tum rationum, & expenſarum probatur
ani-

74 animus, † quia faciens ſcripturam de ex-
penſis, videtur habuiſſe animum repetē-
di, & dicit Angel. colum. 2. quòd ſcribens
expenſas probat per eam ſcripturam in-
tentionem ſuam, quòd velit repetere, &
ſubdit eſſe ibi caſum in quo ſtatur ſcri-
pturę in fauorem ſcribentis, quia ſcripru
ra continet id, quod pendet à mera volū-
tate ſcribentis, ſecus autem ſi non depen
deret à ſola illius voluntate, l. exemplo,
C. de probat. Caſt. nu. 3. qui loquitur, quā
do impenſa alimētorum ſcribitur inter
alias ipſius impenſas, quas intendebat re
petere, Soci. in conſ. 161. nu. 2. verſ. ſecun-
do, quia. vol. 2. idem voluit Barr. poſt glo.
in l. ſi patrono, C. de neg. geſt. Dec. in con-
ſi. 21. num. 7. vbi dicit hoc caſu ita claram
eſſe voluntatem, vt non ſit opus conie-
cturis, & in conſi. 616. num. 4. addo Barto.
in l. admonendi, nume. 26. vbi Caccialup.
nume. 71. Cur. Sen. nu. 124. & Rip. num 122.
Boer. conſil. 17. nu. 13. Bero. d. q. 1. num. 3. &
conſi. 196. vol. 1.

Non tamen tranſit res hæc ſine ſcrupu
lo, nam tex. in l. Neſennius, loquitur in li
75 bro auiæ defunctæ, cui † magis creditur,
quàm libro viuentis. Bart. d. l. admonen
di, num. 27. Caſtren. conſi. 301. num. 4. vol.
1. Soc. d. conſ. 161. nu. 3. vol. 2. Ruy. conſ. 160.
num. 17. volu. 1. Crau. de antiqui. tempor.
in 1. par. ſection. incip. quartò limitatur,
num. 48. folio mihi 166. Item textus ille
loquitur, quando in dubio præſumitur a-
nimus repetendi, vt quando alendi onus
ſpectabat ad patrē qui erat peregrè pro-
fectus, vt ibi dicitur: facilius enim indu
cimur ad credendum, quòd non voluerit
donare, & dictio illa, maximè, implicat
caſum minus dubitabilem, & duo vincu-
la magis ligant, quòd ſcilicet onus alen-
di ſpectaret ad patrem, & quod auia ſcri-
pſerit impenſam factam in alimentis, &
Angel. in d. l. Neſennius, colum. 2. verſi. i-
tem nota ex eodem, loquitur, quādo ſcri
bens librum erat etiam adminiſtrator, at
que ita quando duæ concurrunt coniectu
76 ræ: adminiſtratoris enim liber † probat
regulariter in fauorem ſcribentis ſi ex-
penſa non eſt magna, Bartol. in l. 1. §. offi-
cio. 1. lect. in fin. & in 2. lect. in princi. ff. de
tutel. & ratio. diſtrah. C. yr. Bald. & Saly
in l. id quod pauperibus, C. de epiſcop. &
cler. Angel. in §. actionum, num. 45. Inſtit.
de actio. Io. de Amic. in conſ. 105. num. 10.
Ruyn. in conſi. 54. nu. 10. verſic. nec etiam,
vol. 1. & Caſtr. nu. 3. loquitur, quando no-
ta impenſarum eſt poſita inter alias im-
penſas repetendas.

Sed quidquid ſit, concluſio eſt vera ſi
non ex textu, & authoritatib. prædictis,
ſaltem ex ratione, quod animus matris
probatur ex quacunque declaratiōe per
eam facta, & quòd declaratio eius plenè
probat animum, quia quod fecerit repe-
tendi, non donandi animo, dependet à ſo
la eius voluntate.

Sublimita tamen principalem limi-
tationem, vt non procedat, quando non
cōſtaret quod liber foret ſcriptus à prin-
cipio, ſed probaretur ſcriptus poſt fa-
ctam impenſam, nam hoc caſu non pro-
baret animum repetendi, quia proteſta-
tio, ſeu declarario fieri debet re integra,
& à principio, non poſt conſummatum
actum, vt dixi ſuprà, hac eadem quæſtio-
ne, & ideo in l. Neſennius, † conſidera- 77
tur ſcriptura auiæ iam defunctæ in qua
non poteſt cadere dubitatio, quòd facta
fuerit pendente lite, cùm ibi exorta ſit
lis poſt illius mortem, vt aduertit Ripa
dicta l. admonendi, num. 122. & non ſuffi-
ceret probari, quòd liber fuerit ſcriptus
per talem, niſi etiam probaretur tempus
ſcriptionis, quia ſcriptura priuata † eti- 78
am recognita non probat cōtra tertium,
quoad diem in ea contentum, Ioan. And.
ad Speculat. in titul. de ceſſio. actio. §. 1. in
additio. incip. Guido de Suza. vbi ait, ce-
dentis recognitionem non probare re-
ſpectu temporis contra ceſſionarium, a-
liàs poſſet mater poſt motam litem ſcri
bere in libro appoſita die iam diu ante
litem lapſa in præiudicium filij, quod ta-
men non debet licere, ſecundùm Bal. in
conſil. 198. volum. 1. & conſil. 466. volumi.
quinto, colum. ſecunda. Caſtrenſ. in con-
ſil. 134. in princip. volum. 1. & plures Ty-
raquell. citat de retract. conuentio. §. 1.

gloſſ.7.nu.43.vbi ait ſe conſuluiſſe, quòd ſcriptura priuata quantumuis recognita non probat reſpectu temporis, ne poſſit debitor prælata die ius anterioris tollere, Bertrã.in conſ.219.volum.2.Rip.in d.l. admonendi,num.103. Alcia.in conſi.694. num.1. quare hoc caſu mater curabit librum fuiſſe anteà ſcriptum, & licèt in terminis nemo tangat quem viderim,tamen ex prædictis deciſio vera, & dum hæc ſcriberem, cõtigit in Mantuano hoc Senatu caſus, in quo reiecta fuit matris petitio ob illius probationis defectum, licèt ex poſtfacta probatione admiſſa fuerit.Poſſet etiam dubitari qualiter ſcriptura libri concedi debeat,vt probet matrem habere animum repetendi, & an
79 ſufficiat ſcribere† ſicuti præſtat filio alimenta,an verò neceſſe ſit ſcribendo facere filium debitorem de alimentis? & ſanè res eſt dubia,& nemo explicitè tangit quæſtionem: & Doctores ponendo factũ in l.Neſennius, diuerſimodè loquuntur, mihi tamen placet dicere,quòd ſufficiat ſi in libro, in quo ſeruatur memoria debitorum,& creditorum, ſcriptum inueniatur,ſicuti præſtat filio alimenta, quia non poteſt veriſimiliter ſcriptum videri ad alium finem,quàm repetendi, quòd ſi fortè in eo libro conſueuiſſet mater ſcribere res geſtas non pertinentes ad rei familiaris adminiſtrationem, aliud omninò eſſet: in ijs tamen plurimùm verſatur arbitrium iudicis, cuius erit religio examinare libri, & parcellæ, & ſcribẽtis qualitates, atque ex ijs iudicare quanta ſit fides adhibenda.

Quartò,concluſio principalis reſtrin-
80 gitur,ne procedat,quando impenſa eſt† magna,quia tunc præſumitur animus repetendi,non autem donandi, ita decidit Alexã.in l.alimenta.num.8.in fin.ver.ſed in matre, vbi allegat Bart.in l.admonendi ff.de iureiur.Corne.in conſ.28.in fine, volum. 4. vbi ait ita tenere gloſſ.& Doctores in dicta l.alimenta, Menoch.dicto caſu 88. num.21. Maſcard.dicta concluſio. 76.in fine. ſed ante eos hoc voluit Salicet.in dicta l.alimenta,nume.2. vbi dicit, recurrendum eſſe ad coniecturas, quia mater inops non videtur donare filio diuiti, ſed econtrà mater diues cenſetur pauperi filio donare, & vbi vterque diues eſt, conſiderari debet, ſi tanta eſt impenſa, quàm præſumatur mater donare filio.

Prædicti tamen non faciunt mentionẽ de Cyno, qui in d.l. alimenta, colum. 2. ver.ſi verò pertinet ad filium,dicit,quòd vbi impenſa eſt magna, mater illam non repetit,niſi ſit proteſtata. atque ita vult, quòd non repetat magnam impenſam, Vital.d.titul.colum.11. Addo, quòd ſi ſola modica impenſa poſſet repeti,non autem magna, nulla eſſet differentia inter impenſam.quæ fit circa perſonam filij.& eam.quæ fit circa res: nam etiam modica circa res præſumitur facta animo donandi,& non repetitur, vt volunt Doctores in l.1.C.de negoc.geſt. & dicam infrà, & tamen eo loco Doctores conſtituunt diſcrimen inter dictas impenſas,&non ſine ratione, nam eſt fauorabilior, & magis pia impenſa, quæ fit in alimenta,quàm ea,quæ in res filij conuertitur, in quo articulo rei ſummam omnem religioni iudicantis committerem, qui inſpectis facultatibus vtriuſque arbitretur.

Quæ autem dicatur magna,† vel modi- 81
ca impenſa in propoſita controuerſia, conueniunt omnes ſtandum eſſe iudicis arbitrio,Purpur.in l.cùm quid,num.124. ff.ſi cert.pet.Menoch.d.caſu 88. nume.26. & ſeq. Maſcar.d.concluſ.76. num.9.& 10. & non mirum, nam ad iudicem ſpectat arbitrium,quanta,&qualia ſint alimenta declaranda,l.2.ff.vbi pupil.educ.debe.& dixi in tit.qualit.alim.ſint præſt.

Limitatur quintò noſtra concluſio ſi mater à filio repeteret alimenta tamquàm 82
hærede patris, quia cùm alendi onus ad patrem ſpectaret,trãſiuit ad filium, & ab eo mater repetit, vt ponit Cyn.in d.l.alimenta,num.1.circa fin.Vital.d.tit.an lice. iur.aliment.renunc. colum.10. in fine, & dixi ſuprà in prima parte huius quæſtionis.

Sexta dari poteſt limitatio in impẽſa, quam

quam mater fecit circa res filij, quia illam repetit, quamuis proteſtata non fue
83 rit, nam in talibus non cadit materna pietas,† eſt text. in l. alimenta. C. de negotijs geſtis, vbi ponit glo. fin. colum. 2. Salicet. num. 4. in fi. vbi tamen ſubdit repetitionem dari, quando alius erat gratis facturus, nam eo caſu mater non dicitur geſſiſſe vtile filij negotium Caſtrenſ. num. 3. in fin. verſic. ſi autem expendit in emendo, vbi limitat non procedere in expenſa modica, Alexander nume. 9. vbi allegat Petr. Cyn. Iacob. Butr. Bald. & Fulgoſ. dicens, qđ expenſa facta in res filij ſemper repetitur niſi inſpecta perſonarum qualitate ſit modica, & in hoc differt impenſa in alimenta ab impenſa in alias res, quia quoad alias res præſumitur animus repetendi, quod ſecus eſt, quoad alimenta, Baldus in l. Neſennius, in fine, vbi dicit aliud eſſe expendere circa perſonã, aliud vero circa res, nam circa res non cadit conſideratio pietatis, ſicut circa perſonam, excipit tamen modicas impẽſas Caſtrenſ. num. 3. verſicul. ſed circa bona, vbi ait, quod reperuntur indiſtinctè, niſi ſint valdè paruæ, quia tunc in eis præſumitur cauſa pietatis, Caſtrenſ. in l. prima, in fine, C. de negotijs geſtis, vbi tamen dicit idem eſſe, quando eſt parua impenſa.

Aduerte tamen quod, & ſi Bald. dicat pietatem non conſiderari circa res filij, id intelligi debet non ſimpliciter, ſed comparatiuè ad alimenta, quia ſubeſt quidem pietas in conſeruandis rebus pupilli, ſed non tanta quanta in conſeruan-
84 da perſona, quæ eſt cunctis † rebus anteferenda. l. in pecudum. ff. de vſufruct. l. iuſtiſſimè, ff. de ædil. ed. edicto. at ſi ſimpliciter intelligamus certum eſt pietatem quoque verſari in cõſeruandis rebus, dicit enim gloſſ. in l. aduocati, in verſic. vitam, C. de aduoca. diuer. iudic. diuitias
85 eſſe † vitam hominis, ſequitur Bartol. in l. receptitia, C. de conſtit. p. cun. id quod placuit etiam Areti. ibi, idem tenuit Bal. in l. ſi tuis nummis, C. de operis liber. alios citat Tyraquellus, in tractat. nobili. cap. 31. nume. 364. & ſequẽ. vbi addit Salicet. in l. admonendi, colum. penulti. ff. de iureiuran. dicere, quod pecunia eſt alter ſanguis, & in ſumma probat parum admodum differre facultates à vita, aut ſanguine hominis: quare ſicuti pietas conſideratur in vitæ defenſione, ita & in defenſione rerum, & ſi non tanta.

Aduerte etiam, quia non ſine miſterio ſupra dictum eſt de impenſa circa res, quia aliquando contingit matrem impendere non circa ipſas res, ſed circa negotia filij, putà quando mater perit dari tutorem filio non habenti, nam Iac. Butr. quem citat Bald. in l. 1. nume. 4. C. de negot. geſt. dicit, quod impenſa non † repetit etiam ſi fuerit proteſtata, quia cum 86
tutorem petere teneatur intelligit lex, quod faciat ſuis impenſis, & proteſtatio non iuuat in actu neceſſario, & hanc partem ſequitur per omnia Cyn. ibi in fin. quod tamẽ eſt verum, quoad impenſam, quæ fit in perſona ipſius matris, putà alendo ſeipſam dum vadit ad ciuitatem pro iudice, vel pro aduocato ad effectũ prædictum; quia ſi fuiſſet domi eaſdem eſſet factura, vel ſi quid plus impendiſſet non eſt in conſideratione illud modicũ, Bald. d. l. 1. nume. 5. Salicet. in fin. Caſtr. nume. 5. & Alexan. num. 41. quem tamen vide. quia bene loquitur: ſi verò loquamur de impenſa circa pupillum puta ducendo eum per hoſpitia ciuitatum ad iudicem, & † non repetit, quia idem de eis di 87
ſponitur, quod de alimentis pupillo præſtitis, ſecundùm Bartol. in l. 1. numer. 2. C. de nego. geſt. Caſtr. d. l. 1. num. 5. verſ. quædam fiunt, vbi tamen limitat, quando eſſent magnæ, Salicet. in fi. Alexan. nume. 4. Cum autem tractamus de impenſa, quæ fit in ſcripturis, veluti pro ſolutione notarij, actorum, procuratoris, & aduocati, & Bart. d. l. 1. num. 2. dicit eas † repeti poſ- 88
ſe, quia & ſi mater teneatur tutorem petere intelligitur hæc, quoad curam, & ſolicitudinem, non autem ſuo ſumptu, & ponit exemplum in vſufructuario, in hærede, & in alijs, qui tenentur quidem curã refectionis ſuſcipere, ſed non impen-

dere de ſuo, ſequitur Bal. in d.l.1.num.4. Salic.circa fi. Caſt.num.4.& Alex.num.4. vbi limitat non procedere, quando impẽſa eſt modica, & quando mater non eſt proteſtata, in quo tamen alij videntur cõtradicere, volentes repetitionẽ dari abſque proteſtatione.

Quod ſi quæſtio ſit de impenſa, quæ fit in accuſando tutorem ſuſpectum, ea non repetitur regulariter, quia mater † non
89 cogitur præcisè accuſare, l.2.§.ſi mater, & §.ſequ.ff.ad Tertul.gloſſ.in d.l.1.C.de nego.geſt. ita voluit gloſſ. in d.l.1. vbi Bart. in fin. qui tamen dicit aliud eſſe, quando eſſet proteſtata, quod faciebat animo repetendi, & ante eum Cyn.ibi in fi.qui dicit, quod ſi impenſa ſit modica, proteſtatio nihil operatur, argumento l. alimenta, C.eod.titu. hoc etiam voluerunt gloſ. & Iacob.But.quos refert, & ſequitur Bal. d.l.1.num.4.Salicet.num.3.qui & ipſe diſtinguit inter magnas, & modicas, Caſtr. num.4. Alexand.nume.3.vbi dicit Doctores ita communiter tenere, rationem autem diuerſitatis inter expẽſas factas pro remouendo tutore, & eas, quæ fiunt pro petendo, difficile eſt aſſignare: tamen cõmuniter ea reddi ſolet, quod mater tutorem filio non habenti petere cogitur ſi non præciſa, ſaltem cauſatiua neceſſitate, ne ſcilicet priuetur ſucceſſione filij,
90 ſuſpectum autem accuſare nulla neceſſitas cogit præciſa, † aut cauſatiua, ſecundùm gloſſ.in d.l.1.verſi.vel verius ſequitur Cyn. ibi circa fin. qui refert alios, & Bart.ibi, num.3.inquit gloſ.ibi verum dicere, Bald.nume.3. Salicet.in 3.oppoſ.dicens hanc gloſſ. ſolutionem tenere Doctores communiter, Caſtr. num.4.& ſubdunt prædicti Doctores, quod accuſare tutorem de ſuſpecto reputatur ciuile officium, licèt mater poſſit id facere ſi velit, imò teneatur ſecundum aliquos, quãdo ſuſpicio eſt notoria, & quod dictum eſt dari repetitionem expenſarum, quas mater facit petendo tutorem remoueri intellige, quando mater obtinuit, quod
91 ſi in † iudicio ſuccubuit, vtique non repetit illa, & idem eſt, quando petit dari tutorem, ita Bartol.in l.1.num.5.C.de nego. geſt. argumento eius, quod de defenſore dicitur in l.iam tamen, §.in hac, ff. iudic.ſol. & per Doctores in l. etiam, C. mand.ſubdit tamen Innocẽ. videri contrarium voluiſſe, ſed reſpondet loqui eum in illo, qui petijt confirmari Abbatem, vel Epiſcopum: ſibi enim debet mater imputare ſi iniuſtam actionem propoſuit, & non tenetur filius pro eo, quod non eſt vtiliter geſtum, ſequitur Bal. nu.4.in fi.ver.ſed hic quæro, in l.1.C. de neg.geſt.ſequitur Salice.nu.3.verſ.ſed hic latius, vbi tamen inquit aliud eſſe in procuratore, hæc tamen deciſio ſi liberũ eſt meo vti arbitrio, mihi nõ placet, quãdo agimus de petendo tutorem, quia ſi mater ad id cogitur à lege debet poſſe repetere omnem impenſam, cum nihil imputari ſibi poſſit, & cum lege imperante egerit, non debet † officium ſuum eſſe ſibi damnoſum, l.ſed & ſi quis, ff.quem.teſtam.aper.l.videlicet, ff. ex quib.cau.maio. l.ſi ſeruus, §.quod vero, ff.de fur.faciunt, quæ ponit Tyraq.de retract.conſang. §.1.gl.9.nu.266.& ei eſt ignoſcendum, qui actum facit † ex neceſſitate, l.ſi fideiuſſor, §.ſi neceſſario, ff.qui ſatiſd.cogan. vbi gl. allegat concord. facit Tyraq. loco prædicto, niſi dicamus, quod & ſi mater cogatur à lege tutorem petere, tamen non cogitur impẽdere de ſuo, ſed poteſt à principio agere, vt ſibi miniſtrentur expenſæ, vt de fructuario † dicunt iura allegata à Bart.in d.l.2. & hoc voluit Bart. in l.cotẽm ferro.§.qui maximos, nu.15. ff.de publica. Ang.in l.hactenus circa fi.ff.de vſufr.dixi in conſ.155.nu.18.proinde pecuniã ſponte erogauit ex quo ad impendendũ non poterat cogi, nam nulla ad repetendum datur actio niſi negotiorum geſtorum, quæ tamen non competit ſi negotiũ non eſt geſtum vtiliter, & ſæpe impenſa iuſtè retinetur, quę tamen non repetitur, vt dicũt Doctores de melioramentis bona fide factis in re aliena.

Notandum tamen circa præmia, quod vbi agitur de repetenda impenſa facta circa res filij videtur matrem grauatam

eam

eam onere probandi, quod eam fecerit
animo repetendi, nam ita dicit expreſsè
tex.in l.alimenta.2.reſpon.vbi probatio-
nem requirit per verba conditionalia ſi
oſtenderit,&c.ſed gloſſ. ibi dicit eo ipſo
probari, cum non demonſtratur contra-
rium. addit gloſ.ibi id,quod in ſimili di-
citur in l.2.C.qui teſtamē.facere poſſ.ad-
do gl.in l.ait prætor. §.non ſolum,in ver.
docet. ff. de minor.vbi cum textus dicit
minori ſuccurri aduerſus fideiuſſionem
95 ſi doceat † ſe circumuētum, ſubdit id do-
ceri eo ipſo, quod contrarium non pro-
batur,ſimile etiam ponit Barbat. in conſ.
69.col.5.vol.3.

Aduertendum item, quod impenſa,
quæ fit pro redimendo filium à carcere,
vel morte, non dicitur reſpicere res illi-
us,ſed perſonam, proptereaque,vbi agi-
96 tur de illius repetitione, ſeruanda † ſunt
ea omnia, quæ circa repetitionem alimē-
torum expoſita ſunt,tex. eſt in l.liber ca-
ptus, C.de captiu. quem ad hoc notandū
dicit Bald.d.l.Neſennius,num.3.in fi Ca-
ſtren.in d.l.alimenta,num.3.verſi.eodem
modo,vbi ſubdit,quod ea impenſa reſpi
cit perſonam, alios citat Menoch. d.caſu
88.num.29. immò vt eis aliquid addatur,
adeò fauorabilis reputatur impenſa quę
fit in redemptione hominis ab hoſtibus,
quod ea licet fideicommiſſi bona aliena-
97 re † ſecundùm Barto.in Authen.res,quæ.
nume.10. C.de fideicommiſſ. vbi eum ſe-
quitur Caſtr.num.13.Corne.col.fi.Iaſ.nu.
32.verſi.ſexto extende,& Cur. Iun.nume.
31.qui atteſtantur de communi, Ioā. Lup.
in rub.de dona.inter vir. & vxor. § 16.nu.
6.& §.17.nume.17. Marzar.in formu.fidei-
commiſ.in quæſtio.4.Padil.in d.auct res,
quæ.numer.94.Sola in conſtitut.Pedem.
in conſtitut.de feud.gloſſ.1.2.part.nume.
7. & ſicuti pro cauſa famis pater poteſt
98 vendere † filium, l.2.C. de patribus qui
fili.diſtrax. ita videtur licere pro ſe redi-
99 mendo ab hoſtibus, † vt per Doctores i-
bi, & per Cagno. in l.non debet.ff.de re-
gul.iur.

Nota etiam quod & ſi pater imprudēs
erga filium agentem in ſtudio videatur
de proprio † ſoluere, l.quæ pater.ff.fami. 100
erciſ.& ideo quærant Doctores, an ea im
penſa imputetur in legitimam, vt per
Doctores in l.in quartam, vbi præcipuè
Ripa, & Berég.ff.ad leg. Falc. poteſt enim
pater validè † donare filio in cauſam ſtu- 101
diorum, Bald.in l.1.colum. pen.verſ.quia
glo.æquiparat,ff.ſolu.matrim.Ang.num.
12.Cuma.in fin.Iaſ.num.52.vbi dicit com-
munem,cum tamen non teneatur impen
dere in eam cauſam, ſecundùm Bart.in l.
de bonis.§.non ſolum.ff.de Carbon.edic.
vbi tamen ſubdit aliud eſſe, quoad ſtudi-
um humanarum literarum,ſequitur Re-
buf.de priuileg.53. tamen quando filius
habet peculium caſtrenſe penes patrem,
tunc pater videtur ſoluere † de bonis pe- 102
culij, & conſequenter repetit, Bart.dicta
l.Neſennius,num.5.in fin.per tex.in l.1.in
fin.ff.de petit.hæred.Dec.conſi.916.num.
4.poſt Alexan.d.l.alimenta, num.10.facit
l.Stichum,& quòd ibi Iacob.de Are.ff.de
pecu.leg.vbi dicitur qd' dominus non vi
detur donare, quando ſeruus, vel vaſal-
lus habet aliquid in peculio, ſequitur
Bald.in dicta l.Neſennius,numer.tertio,
in fine.

Rurſus pro prædictorum omnium de-
claratione notandum, quòd quæcunque
dicuntur ſuprà de matre, locum habent
quoq; in hærede † matris,vt probat text. 103
in d.l. Neſennius, vbi gloſſ.in verſ. aluiſ-
ſe,& ſequuntur Doctores ibi, Soci.in cō-
ſi.16.colum.fin.verſ.ex quibus omnibus,
volum.2.quia ſecundum eum actiones o-
mnes tranſeunt † ad hæredes, & contra 104
hæredes l.pacto ſucceſſorum, C. de pact.
l.1.C.ſi cert.per. & l.1. C. vt ab hæredi. &
cont.hæred.nam regulariter omnis actio
competens defuncto trāſmittitur ad hę-
redes.

Poſtremò nota, quòd quæcunque ſu-
prà dicta ſunt de matre alente filium, qui
diues erat procedunt, & locum habent
quoque in patre, quoad repetitionem,
atque ita dabitur patri repetitio illis in
caſibus, quibus † diximus dari matri, & 105
econtra eis in caſibus denegabitur, qui
bus matri non conceditur alimenta præ-
ſtita.

ſtita repetere,& ad propoſitum eſt gloſſ. in d.l. Neſennius, in verſ. exhibuiſſe, & ponit Dec.in conſil.616.colu.2.vbi conſiderat,an ſcripſerit in libro rationum, & an adminiſtret bona filij, Præpoſ.in c.per veſtras,num.5. de donationibus inter virum & vxorem, faciunt,quæ de patre dixi paulo ſupra ex Bart.in d.l.Neſennius, nume.9. & vbi authoritas deficeret,ratio non deeſſet, quia non debet inter ipſos parentes diſcrimen conſtitui, cum lex e-
106 os æquales fermè † in omnibus faciat, videlicet in reuerentia exhibenda. l. filia. C.de patr.poreſta. & in alijs, quæ ponit Aſcan.Clem.in tracta.de patr.poteſt.c.4. num.19.& in patre militant rationes,quę conſiderantur in matre vltra, quod diſpoſitum in vno correlatiuorum locum habere debet in alio, l.fin.C.de indic.vidui.tollen.& non magis obligatur pater ad alimenta filij diuitis,quam mater.

De auo,atque auia dixi ſuprà, & tex. hoc ponit in d.l. Neſennius, vbi gloſſ. Bartol. Baldus, & alij, Boerius d.conſil. 17.per totum, præcipuè num.11. & ſequẽ. Cæphal.in conſi.281.nu.48.

SVMMARIA.

1 *Filius,an repetat alimenta patri, aut matri præſtita,ſtatur eius declarationi.*

2 *Donandi animus non præſumitur.*

3 *Pietas impedit alimentorum repetitionem.*

4 *Expendens pro alio præſumitur facere animo repetendi.*

5 *Filius repetit alimenta, quæ parentibus præſtitit.*

6 *Lex noua corrigens antiquam in vno correlatiuorum cenſetur etiam corrigere in alio.*

7 *Filius præſumitur donare,quando incipit à traditione,non à promiſſione.*

8 *Filius repetit alimenta patri præſtita, quãdo adminiſtrabat bona patris.*

9 *Filius repetit alimenta patri præſtita, quando ſcripſit ſe ea de cauſa creditorem in libro.*

10 *Filius repetit impenſam, quam facit circa rem patris,aut matris.*

11 *Donans tenetur de euictione, quando incipit à promiſſione,non ſi à traditione.*

12 *Filius miles repetit alimẽta præſtita patri, aut matri.*

13 *Filius repetit à patre, quidquid patri pro eo ſoluit vti fideiuſſor.*

14 *Neceſſitas quam ſibi quis impoſuit, non excuſat.*

15 *Filius non repetit à patre medicam impenſam, quam pro eo fecit, & quid ſi fuiſſet proteſtatus.*

16 *Filius non repetit à patre, quod pro eo impendit de peculio profectitio.*

17 *Inteſtatus non dicitur infans, vel alius, qui teſtari non poterat.*

18 *Meum quod eſt,non poteſt amplius meum fieri.*

19 *Donari nemini poteſt res propria.*

20 *Legatum eſt donatio.*

21 *Filius repetit ab hæredibus patris,quidquid pro patre ſoluit de peculio aduentitio.*

QVAESTIO IX.

STANTIBVS deductis in præcedenti quæſtione, poſſet ſuperfluum videri quæſitum ſi econtra filius poſſit repetere alimenta, quæ patri, aut matri præſtitit,ſed ex infra dicendis apparebit non eſſe omnino planam deciſionem,nec à ſupra expoſitis certam deſumi poſſe præſentis controuerſiæ deciſionem. in primis autem præſciendum eſt non verſari quæſtionem in caſu claro, aut certo, quando conſtat apertè,quòd filius impẽderit repetendi, vel donãdi animo,quia ijs caſibus voluntas, & † arbitrium filij 1
ſeruandum eſt, vti dicunt Cyn. Bald.Angel.Caſtr.Salicet.& Alexã.in l.ſi filius.C. de nego.geſt.Corne.conſil. 99.conſil.99. col.fi.vol.5.Dec.in conſil.21.num.7.intelligendo tamen, quod repetat in caſibus, quibus filius non tenetur alere patrem, quia in iſtis terminis verſatur quæſtio noſtra.diximus enim in ſuperiore quæſtione, quod vbi cogitur quis impendere, tunc animi declaratio non inducit repetitionem, ex quo proteſtatio nõ prodeſt in ijs,quæ non pendent ab animo,& propter noſtrum affirmare,vel negare, nihil in re ponitur.videndum erit igitur,num concedatur repetitio in caſu dubio,quãdo ſcilicet conſtat alimenta fuiſſe præſtita,

ſtita, ſed non apparet, qua intentione. & fortè diceret aliquis non cenſeri donata primò quia non præſumitur animus † do
2 nandi. l. fin. ff. de probatio. l. ſi cum aurū. ff. de ſolutio. etiam in filio, Aret. conſil. 48. in fin. ſecundo videtur text. in l. ex duobus, in ſi ff. de neg. geſt. vbi dicitur alimē
3 ta non repeti ſi pietatis intuitu facta † ſunt. ergo à contrario ſenſu vult, quod ſi non intuitu pietatis aluit, detur repetitio tertiò dicit gloſſ. in l. ſi paterno. C. de
4 nego. geſt. quod quicunque † pro alio impendit, facere id videtur animo repetendi, ſequitur ibi Bartol. & Bald. quartò Doctores omnes in l. ſi filius. C. de negot. geſt. dicunt filium impendentem pro patre poſſe repetere impenſam. poſtremò
5 in terminis noſtris, quod filius † repetere poſſit alimenta, quæ præſtitit, voluit Corne. in conſil. 199. colum. fin. verſic. circa ſecundum volum. 3. vbi mouetur rationibus prædictis, & quia reperitur ſolum diſpoſitum in aſcendente, quòd præſumatur habere animum donandi, ſed non eſt idem animus, & votum liberorum erga parentes, ſicut eſt parentum erga liberos, l. nam & ſi parentibus, in princip. ff. de inoffi. teſtam. & loquitur de nepote, qui ſumptum fecerat pro auia, & ſimpliciter ſequitur Maſcard. in tractat. de probat. concluſ. 76. num. 2 & licèt Cornel. abſolutè teneat dictam ſententiam, tamen ſubdit eſſe maximè veram ſi nepos adminiſtrabat bona auiæ, vti eſt veriſimile.

Verùm hæc opinio eſt erronea, & miror, quòd neque Corne. neque Maſcard. melius veritatem perquiſiuerint. in primis enim repugnat correlatiuorum natura, quæ operatur, quòd diſpoſitum in vno locum habeat & in alio, l. fin. C. de indic. viduit. tollen. & procedit etiam in
6 materia † correctoria, quia ſi lex noua corrigat antiquam in vno correlatiuorum, habebit etiam locum in alio, vt notant Bart. Ang. & Iaſ. in d. l. fi. Bal. Caſtren. & Dd. in Authent. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. Fueran. in loco 76. à correlatiuis, colum. mihi 3. ver. & quod vno correlatiuorum. ſecundò dicit Bart. in l. 2. §. 1. num. 4. ver. tertio quæro nunquid in dubio. ff. de donat. quod in filio præſumā tur donandi animus, † quando incipit à 7
traditione, non à promiſſione. tertiò nō eundo per argumenta ibi voluit expreſſè Cyn. in d. l. ſi filius, circa fin. C. de nego. geſt. vbi tenet, quod vbi filius impendit circa perſonam patris, aut matris, videatur in dubio donare, motus ea diſtinctione, quam communiter faciunt Doctores in l. 1. C. de neg. geſt. inter impenſam, quæ fit circa perſonam, & eam, quæ fit circa res, vt latè proſequutus ſum in præcedenti quæſtione. idem ponit Bartol. ibi circa med. Alex. num. 2. in fin. & in d. l. alimenta, num. 10. Caſtren. in l. ſi negotium, in prin. C. de neg. geſt. Pariſ. ad Bart. in l. 2. §. 1. nu. 4. ff. de donatio. ſicuti matri datur repetitio ſi quid impēdit circa perſonam filij, ita filio concedi debet, quando propriā erogauit pecuniam in alimenta matris, & prædicti Doctores diſtinguunt inter alimenta, & alios caſus.

Et non obſtat, quod in dubio non præſumatur donatio, quia illud locum habet, quando ſanguinis cōiunctio vel pietas non intercedit: ſecùs, quando poteſt conſiderari pietas ex maxima affectione, vt dixi quæſtione præcedenti tex. autem in l. ex duobus. in fin. probat contrarium, quia vult repetitionem non dari ſi pietatis intuitu alimenta ſint præſtita, at in dubio cenſentur ob pietatem præſtita, vt dictum eſt. & facit intellectus gloſ. in l. alimenta. C. de negotijs geſtis, vbi etſi tex. loquatur ſub conditione ſi probauerit, ſubdit tamen probari eo ipſo, quod non oſtenditur contrarium. alia citaui in dicta quæſtione præcedenti circa fi. verſic. notandum tamen. item quod dicit gloſſ. in l. ſi paterno, locum habet, quando impenſa fit circa res, ſecus quando circa perſonas, vt dictum eſt ſæpius. & hoc etiam modo reſpondetur ad notata in l. ſi filius, vt infra declarabo, & pro hac parte facit doctrina Bartol. in l. 2. § 1. num. 4. ff. de donatio. vbi dicit, quod ſi filius impendendo circa res patris incipiat à traditi-

one non repetat, licèt aliud ſit, quando incipit à promiſſiõe, ſed ſi verum fas eſt fateri ea doctrina non eſt vera. & eam impugnat Imol.in d.l.2.& dicam infra.vera igitur, & communis eſt opinio, quod filius impendens in patris, vel matris alimenta, in dubio habeat donandi animum.

Declara tamen non procedere, quãdo ex coniecturis appareret de animo repe-
8 tendi, putà, quando filius adminiſtraret † bona paterna, vt per Corne.d. conſi. 99. colum. fin. vel quando in codice rationũ ſcripſiſſet ſe creditorem pro ea impenſa, ſecundùm Deci.d.conſi.vigeſimoprimo.
9 numer.ſeptimo. comprobaui in præcedenti quæſtione, loquendo de matre, quę aluit filium.

Poteſt item,& debet declarari his omnibus modis, quos ſupra poſuimus reſpectu matris, ideo remitto ad ibi dicta, quia cum eadem ſit ratio, idem ius eſt ſtatuendum, nec poteſt diuerſitatis ratio apparere. & licèt Corne.loco prædicto dicat non eſſe eundem animum liberorum erga parentes, ſicut eſt parentum erga liberos, tamen de iure maior eſſe debeat, cum parentes filijs plus debeant,& qui plus recipit plus debet, & lex præſumit, quod eſſe debet, licèt ex caſu id non ſit.

Prædicta verò omnia circa alimenta li-
10 mitantur non procedere in impenſa, quę † fit à filio circa res patris, aut matris, putà, quando eorum debitum exolueret, nam tunc ſolutum repetit indiſtinctè, vt eſt tex.in d.l.ſi filius. C.de negot.geſt.vbi hoc notarunt Martin. Salic. Pet. & Cyn. in fin.& num.3.idem voluit ibi Bart. Bal. num.1.Caſtren.in princi.& Alexã.num.2. Caſtren. in l.ſi negotium.C.de nego. geſt. & mouentur omnes ex diſtinctione, quæ facta eſt in l.alimenta.C.de neg. geſt.id etiam placuit Imo.in l.2.§.1.ff.de donatio. vbi notat Bartoli contrarietatem, & reprehendit diſtinctionem inter id, quod filius impẽdit incipiendo à traditione, & illud quod impendit incipiẽdo à promiſſione, dicens, quòd melius loquutus eſt Barto. in d.l.ſi filius.eandem probauit ſententiam Rom.in l.quæ dotis. ff. ſolut. matrim.& hanc dicit communem Alexã. in d.l.ſi filius, num.2.Deci.conſil.21.num. 7.in fin. Menoch.de arbitr.iudic.caſu 88. nume.12.& ſanè non video, quid interſit, quòd filius à traditione, vel à promiſſione incipiat, hæc enim diſtinctio ſit à Doctoribus quando quæritur, an donans teneatur de euictione, quia ſi mentis incipiat ſenſum explicare à promiſſione euictionem præſtabit, nam etiam ſi à traditi-
one, † ſecundùm Bartol.in l.Ariſto.§.fin. ff.de donatio. Bald.& Salicet.in l.2.C.de 11
euictio.Abb.in c.fin.nume.10.de empt.& vendit. Corne. in conſil.141.volum.2.Iaſ. in l.ſi domus.§.de euictione, num.10.ff.de leg.1.Gozad.in conſil.60. Alciat.in conſilio 340. & plures citat concordantes Cabalin.in tractat.de euict.§. 4.numer.2.& ſeq.

Et procedit hæc concluſio etiam in
filio † milite, l.ſi dubitetur.§.fi. ff.de fide- 12
iuſ.vbi ſolutum repetit, licèt pro eo maior ſit præſumptio, l.filius.ff.de dona.ponit Cyn.in d.l.ſi filius, nu.3.

Et multo magis dabitur repetitio, quã-
do filius ſoluiſſet ex † neceſſitate, vt quã- 13
do fideiuſſerat pro patre, quia tunc facilius repetit, d.l.ſi dubitetur, §.fin.Ioann. d.l.ſi filius, vbi eum ſequitur Cyn. num.3. intelligens hoc modo textum in d. §. fin. & Bart.in d.l.ſi filius. facit, quòd fideiuſſor ſoluens pro alio non videtur habere animum dandi, ſequitur Caſtren.num.4. rationem addens, quòd in neceſſitatibus non præſumitur liberalitas, l.rem legatam.ff.de adim.leg.ea tamen ratio neceſſitatis mihi non concludit, quia etiam ſolutio, quæ fit ab ipſo fideiuſſore eſt voluntaria, ex qua originem ducit ab eius voluntate & Doctores in l.alimenta, volunt repetitionem dari, vel non dari propter neceſſitatem, non intelligũt de ea neceſſitate in quam ſponte quis ſe cõiecit, ſed quam ille nullo modo euitare poterat, alias voluntarium dicitur, id quod

14 quod fit ex neceſſitate, † quam ſibi quis impoſuit. l. ſi fideiuſſor. §. 1. ff. qui ſatiſda. cogan. l. ſi mulier, in princi. ff. quod met. cau. l. interdum, in fin. ff. de iud. l. veteres, in fin. ff. de itin. actuque priua. c. quicunque, il ſecundo, 12. quæſtio 2. vbi inuitus non dicitur, qui ad ſoluendum vrgetur, quod ſua ſponte promiſerat, & pluribus hanc comprobat concluſionem Crauet. in reſponſ. pro genero, nume. 44. & ſequ. & num. 386. verſic. ratione, & alia, vbi addit authoritates aliorum inferens decretum Pedemontanum, quo permittitur feudi alienatio pro exoluendo debito neceſſario minimè locum habere, quando debitum originem duxit à voluntate, deci. Pedemon. 167. per totum, præcipuè, nume. 29. Ioan. Bap. Surd. conſanguineus meus, in §. toties, num. 33. ſi de feud. defunc. fuer. controuer. Sola in conſtit. Pedemon conſtitu. de feud. in 1. gloſſ. 2. part. num. 6. & 7. non ergo iudicari debet neceſſaria ſolutio ad effectum repetendi ea, quæ fit à fideiuſſore, cui liberum erat à principio non ſe obligare, ſed abſtinere, & cum origo obligationis ſpectanda ſit, non eſt curandum, quid inde ſequatur.

Intellige tamen ſi expenſa eſt magna, quia ſi parua ſit non dabitur repetitio,
15 ſed facta præſumetur animo † donandi, ſecundùm Cyn. in d. l. ſi filius, in fin. qui tamen, vbi ſubeſſet filij proteſtatio vult, quod liceat repetere, & fuit originalis diſtinctio Petri, quam ſequitur etiam Salicet. ibi dicens. ſatis ſibi placere, argumento l. cum de indebito. ff. de probatio. & l. ſed vtrumque, ff. de dona. inter vir. & vxo. Alexan. num. 2. vbi eiuſdem opinionis, citat Pet. Cyn. Iac. Butr. Rayn. Bald. & Salic. allegat gl. in l. ſed ſi de ſua, ff. de dona. inter vir. & vxo. & non caret ratione, quia ſtante ſanguinis coniunctione facilius inducitur donationis præſumptio in modica, quam in magna quantitate, vt patet ad ſenſum, & eadem diſtinctio ſuprà facta eſt, vbi tractauimus de matre, quæ præſtitit alimenta filio.

Intellige etiam prædicta non procedere, quando filius impendiſſet de profectitio peculio, quia repetendi animus eo caſu † conſiderari non poteſt quia pecu- 16
lium profectitium eſt in dominio patris, l. certum, C. famil. erciſc. ergo filius non poteſt à patre repetere id, quod de illius pecunia ſoluit in eius vtilitatem. ita gloſſ. in dicta l. ſi filius, quæ ideò textum illum intelligit in peculio profectitio, Cyn. numer. 1. qui tenet quidem concluſionem, ſed negat textum ita intelligendum, quia animus repetendi, vel non repetendi in eo conſideratur in cuius poteſtate eſt petere, vel non petere, argumento l. eius eſt velle, ff. de regul. iuris facit, quod dicimus inteſtatum non † iu- 17
dicari eum, qui erat inteſtabilis, l. 1. in 2. reſponſ. ff. de ſuis & legi. gloſſ. in l. antiquioribus, in verſicul. fuiſſe, vbi Fulg. & Caſtrenſ. C. de iure delib. dixi in conſilio 157. numer. 10. & cum Cyn. tranſit Bartol. d. l. ſi filius. dicens, quòd in peculio profectitio non eſt locus diſtinctioni, an filius impenderet donandi, aut repetendi animo, intelligit autem illum textum, quando vel filius eſt emancipatus, vel ſi eſt in poteſtate ſoluit de peculio caſtrenſi, vel de aduentitio: in caſtrenſi enim peculio habetur pro patrefamilias, l. 2. ff. ad Macedon. Salicet. in princip. vbi dicit textum eſſe intelligendum in ſolutione facta de peculio profectitio, quod etiam hodie patri quæritur, Caſtrenſ. numer. 2. dicens, quòd ſolutione facta de profectitio peculio nihil abeſt filio, ex quo mortuo patre conferendum eſt inter omnes cohæredes, dicta l. certum, C. famili. erciſcund. Alexand. numer. primo, vbi dicit, quòd profectitium peculium pleno iure ſpectat ad patrem, l. filia licet. C. de collationibus, & quamuis diffideant prædicti Doctores an ea. l. ſi filius, intelligi debeat de profectitio, vel alio peculio, tamen omnes conueniunt, quòd vbi impenſum eſt de profectitio ceſſet repetitio, etiam ij, qui gloſſ. impugnant, quia in profectitio

conſiderari non poſſit animus donandi,
18 ex quo meum quod eſt, † non poteſt amplius meum fieri, §. ſic itaque, Inſtitut. de actio. §. ſi cui fundus, verſ. ſed ſi rem legatarij, Inſtit. de leg. l. ſi rem meam, vbi not. ff. de verbor. obliga. facit l. non vt ex plu-
19 ribus, vbi Dec. & Cagno. ff. de regu. iur. & donari alicui † non poteſt res propria, l. ſed ſi rem legatarij, Inſtitu. de lega. l. proprias, C. de lega. l. cæteras. §. 1. l. huiuſmodi. §. ſi Titio, vbi Iaſ. nume. 2. in 2. not. ff. de leg. 1. & licèt prædicta iura loquantur in legatis, tamẽ idem eſt in donatione, quia
20 † legatum eſt donatio, l. legatũ, ff. de leg. 1. §. legatum, Inſtit. de legat.

Intellige quoque, vt non repetat fili-
21 us viuo patre, ſed eo † defuncto ab hæredibus ſecundum Bald. & Caſtr. in d. l. ſi filius. ſed hoc locum habet, quando ſoluiſſet de peculio aduentitio, quia cum hodie illius vſusfructus pertineat ad patrẽ non poteſt eo viuente petere, vt notant ibi omnes Doctores, at ſi ſoluiſſet de peculio caſtrenſi, vel etiam aduentitio illis tamen in caſibus, quibus patri vſusfructus non quæritur, vel etiam ſi eſſet emãcipatus, his omnibus in caſibus repetit à patre viuente, vt declarant Barto. d. l. ſi filius, Bald. Caſtr. Salic. & Alex. & quid vbi neque dominium, neque vſusfructus erogatæ pecuniæ pertinet ad patrem, ceſſat ratio propter quam repetitio denegatur viuente patre, proinde illi ſit locus.

Volui autem prędicta latius fortè, quã expoſtularet locus iſte pertractare, quia in practica melius contingunt, & notanda ſunt: ſæpe enim viuente patre vnus ex filijs impendit pro patre, eo verò mortuo, vult aduerſus fratres; & cohæredes repetere, vel retinere, quod ſoluit, atque ita in diuiſione neceſſe eſt excutere, & ego ſæpius vidi, & habui in facto, & dicit ideo Caſtren. in d. l. ſi filius, in prin. illam eſſe bonam, & notãdam legem pro iſto caſu.

SVMMARIA.

1 *Mulier vidua, quæ ſeipſam aluit extra domum mariti intra annum luctus, an repetat ab hæredibus viri.*

2 *Emptor, qui pretium ſoluit, reſtituit fructus perceptos etiam ſi non ſit in mora.*

3 *Mulier vidua, quæ vt ſe aleret accepit mutuam pecuniam intra annum luctus, repetit ab hæredibus mariti.*

4 *Mulier vidua repetit ab hæredibus viri alimẽta poſt annum luctus, ſi non habet aliunde, & fecit quidquid potuit, vt dotes exigeret.*

5 *Maritus non alit vxorem ſine cauſa degentem extra domum.*

6 *Maritus tenetur alere vxorem, quæ poſtquam ſine cauſa diſceſſit, vult redire, & ipſe recuſat admittere.*

QVAESTIO X.

QVI ſeipſum aluit cum alimenta eſſent ſibi præſtanda à tertio, an repetat impenſam? in hac quæſtione generalis videtur diſtinctio, quod aut alimenta debentur iure actionis, aut officio iudicis, primo caſu repetũtur ab eo, qui tenebatur alere, ſecundo vero non, & ratio eſt, quia officium iudicis non datur niſi in ſubſidium, & videtur eandem eſſe quæſtionem cum illa, an peti poſſint alimenta præteriti temporis, quam tractaui ſuprà, ſed vt etiam ad ſpecialia deſcendamus videndum, ſi mulier vidua, quæ ſeipſam aluit extra domum mariti intra annum luctus repetere poſſit ali-
menta ab hæredibus viri. † & Bald. in l. de 1
alimentis, C. de tranſac. inquit ex eo text. in 1. reſpõ. notandum eſſe, quod licèt ille cui ab aliquo debentur alimenta ſeipſum alat, tamen repetere poteſt ab obligato, & ſubdit facere pro viduis ſe alentibus, quia nihilominus poſſunt petere alimenta ſuarum dotium, Bald. in conſil. 58. nume. 7. volum. 2. ait quod hæredes viri non liberantur ex eo, quod mulier vidua fuerit alita à fratre, quia non eſt eorum nomine ſatisfactum, l. 1. C. de vſufruct. Caſtren. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo num. 3. ff. ſolut. matrim. vbi dicit obtinuiſſe ſe per tres ſententias cõformes, & monetur, quia ſicuti bona mariti ſunt obligata pro dote, ita & pro alimentis, proinde hæredes mariti poſſunt conueniri pro alimentis nõ præſtitis,

ſtitis, Alex.in conſi.16.num.6.volum.6.v-
bi ſimpliciter ſequitur Bal.in loco præ
dicto, Anan.conſil.54. vbi etſi loquatur,
quando mulieri fuerunt relicta in teſta-
mento,tamen ſequitur Bald.in loco præ-
dicto,Dd.d.l.de alimentis.num.6.quia a
limenta debentur propter dotem, ergò
dum hæredes retinent dotem, præſtare
debent alimenta: item hæredes ſunt lo-
co mariti, & mulier intra annum luctus
videtur eſſe in eodem patrimonio,&hę-
redes non debent eſſe melioris conditi-
onis,quàm maritus, l.maritum.ff.ſol.ma
trim. ergò ſicuti maritus cogitur alere
dum dotes retinet, ita & hæredes, hæ au-
tem rationes ita militant, quando vidua
alimenta aliundè habuit, ſicuti quando
non habuit,Campeg.in tract.de dot.par.
2.q.56.verſi.ſi quid mulier. vbi loquendo
de veſtibus lugubribus dicit, quòd vbi hę
redes tenentur viduam veſtire his caſi-
bus,ſi ſua impenſa mulier veſtiat ſe, po-
terit repetere.

Contrarium tamen voluit Caſtrenſ.in
l.diuortio,in princ.num.6.ff.ſolu.matri-
moni. vbi ait,quòd mulier, quæ non pe-
tijt intra annum ſe alimentari, non po-
teſt præteriti temporis alimenta elapſo
anno petere,& mouetur, quia viduæ in-
tra annum alimenta debentur ſolùm in
ſubſidium, quando non habet aliundè,l.
pen.ibi,nec ſuum quicquam habeat,ff.vt
in poſſ.leg.gl.in d.l.diuortio,in prin.vbi
Dyn.Bart.Bal.Aretin.Soci.& alij commu
niter: cùm verò ab alio recipit alimenta,
ceſſat illa ratio conſequendi,& tetigi in
tit.quibus,& à quib.debe.alimen.in quę-
ſtio.de alimen.viduæ præſtan.à mari.hæ-
redib. & principalem deciſionem ſecu-
tus eſt Alexan.in d.l.diuortio, in princi.
nume.20.vbi etiam Iaſ.nume.21. idem te-
nuit Alexand. in dicta l. de aliment. &
ibi Iaſ.num.6.vbi ideò diſtinguit inter a-
limenta iure actionis debita,& ea quæ iu
dicis officio præſtantur, Corneb.in l.ſi
quis à liberis.§.ſi quis ex his,nu.156. ff.de
lib.agnoſcen.mouentur omnes ex prędi-
cta diſtinctione, quam ſeruandam dicit
Alex.d.l.diuortio,nume.29.in hac autem
quæſtione mirandum de Caſt. varietate,
tantoque magis, cùm non ſine præfatio-
ne vtroque in loco ſententiam ſuam de-
prompſerit,dicens in dicta l.diuortio,in
princip.nu.6.menti eſſe tenendum, quia
quotidianum, & millies habetur in fa-
cto, in d.ver.§.ſin autem in ſæuiſſimo,di
cit obtinuiſſe per tres ſententias confor
mes,id quod repetit etiam in conſi.8. ſe-
cundùm antiquum ordinem, hanc poſte-
riorem probauit Alcia.in d.l.de alimen-
tis,& communem dicunt additio.ad De-
cium,ibi.

Quòd ſi integrum eſt cuique ſuum iu-
dicium,mihi videtur veriorem eſſe Bal-
di ſententiam,& æquiorem,quandoqui-
dem hæredes mariti alimenta vxori prę-
ſtare tenentur propter dotem, quam pe-
nes ſe retinent, & alimēta ratione cuiuſ-
dam interuſurij præſtantur, vt inquit
Bal.in d.conſil.88.circa fi.& hæredes non
debent effici locupletiores cum iactura
vxoris viduæ,ſuadetq́ue æquitas, vt quod
ex re mea ad te peruenit, mihi reſtituas,
l.ſi me & Titium.ff.ſi certum pet.facit e-
tiam ratio l.curabit.C.de actio.emp.nam
etſi hæredibus mariti indulgeatur annus
ad reſtituendum dotes,tamen ea commo
ditas debet eſſe ſine damno vxoris. Item
facit, quia ſi maritus viuens non lucra-
tur fructus dotis, niſi matrimonij onera
ſuſtineat,quomodo eos lucrabuntur hæ-
redes, in quibus etiam non cadit titulus
dotis? ſine dubio eſſent melioris condi-
tionis,quàm maritus,quod non eſt dicen
dum. prætereà curandum non eſt, quòd
hæredes habeant à lege dilationē, quòd
durante anno non ſint in mora, quia vbi
aliquid debetur contemplatione fructu-
um,quos percipit quis ex re mea,non at-
tenditur venditoris mora, vti videmus
in l.curabit, cuius in diſpoſitione † fru- 2
ctus debentur venditori non ſoluto pre-
tio,etiam quādo emptor non fuit in mo-
ra, Bald.in l.2.nume.4.ver.denuò quæri-
tur.C.de vſur.vbi Caſtren.Anan.in c.con
queſtus.colum.2.ver.quærit etiam ibi,de
vſur.dixi in conſil.101.num.23.& in con-
ſil.190.nume.23. in conſulendo tamen, &

iudicando non eſt diſcedendum ab opinione, quæ habet, quòd alimenta nõ debentur viduæ habenti aliundè vt ſe alat, & quòd non datur ei repetitio alimentorum præteriti temporis.

Limitant tamen omnes eam minimè procedere, quando vidua interpellaſſet hæredes mariti ad ſoluendum alimenta, & ob defectum illorum accepiſſet pecu-
3 niam mutuò pro ſe alendo: tunc † enim daretur repetitio, ſecundùm Caſtrenſ. in d.l.diuortio, in princip.nume.6. ſequitur Alexan.in l.de alimentis.& ibi etiam Iaſ.num.6.& Deci.num.6. qui dicunt hoc caſu ſaluari, & ſuſtineri doctrinam Bald. in d.l.de alimentis, Capic.deciſ.24. nume.9. Corduben.d.§.ſi quis ex his, nume. 136. faciunt quæ Burſar.conſil.83. nume.7. qui caſus non habet dubium, quia, vt dixi ſuo loco, ſemper repetuntur alimenta præterita, quando vt ſe aleret quis coactus fuit mutuam capere pecuniam, intelligi tamen debet intra annum luctus, & quando vidua non habet aliundè: at ſi haberet aliundè, non daretur ſibi repetitio ex eo, quòd hęredes ſint in mora, quia vt dixi, non debentur alimenta intra annum luctus viduæ habenti aliundè, & eſt communis opinio, & eo caſu non attendimus, quòd mutuo acceperit pecuniã, quia paria ſunt, quòd potuerit ſe alere de proprio, vel quòd ſe aluerit, & non dicitur coactè accepiſſe mutuam pecuniam, qui poterat ſe alere de proprio, proinde dicunt Doctores, quòd poſt annum luctus viduæ non debentur alimenta, niſi pluribus concurrentibus, quia ſcilicet interpellauerit hæredes ad reſtitutionẽ dotis, & non ſolùm eos conſtituerit in mora. ſed etiam fecerit quidquid potuit vt ab eis exigeret, tertiò quòd aliundè non haberet: ijs enim tribus concurren-
4 tibus, † interuſuria non ſolutarum dotiũ debentur mulieri viduæ, ſecundùm Doctores in c.ſalubriter, de vſur. Pariſ.in conſil.64.num.1.volum.4. Crauet.in conſil.189.per totum, & nume.7. Didac.libro 3.variarum reſolutio.cap.4. verſic.ſextò hinc etiam, Plot.in tracta.de in lit.iuran. §.11.num.27. & dixi hoc eodem tractatu ſuo loco. cùm ergò habet aliundè, non ſufficit, quòd debitum contraxerit pro ſe alenda, quia facilè poſſet quælibet vidua quantumuis diues, impoſturam facere legi capiendo mutuo etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate, proinde limitatio Caſtrenſ. reſtringi debet ad viduam, quæ non habet aliunde: item reſtringi debet ad ea, quæ petit pro anno luctus, nam lapſo anno nõ ſufficeret, vt dixi, petijſſe alimenta, niſi etiam feciſſet omnem conatum pro exactione dotis, nec ſola mora prodeſſet.

Ex generali autem regula ſuprà poſita infertur ad quæſtionem, an mulier quę ſeceſſit à viro, poſſit ab illo petere alimenta præteriti temporis. & vbi ſine viri culpa diuertit, res eſt clara, quòd non datur repetitio, quia vt dixi in titul. ex quibus cauſ.alimen.poſſ.denega. maritus non tenetur vxorem alere degentem extra † domum ſine cauſa, & hoc voluit ex- 5
preſſè in repetitione gloſſ.1.in fin.in c. ſignificaſti, de diuort. Speculat.in titul. de ſponſal.§.fin.ver.quid de expenſ. Ioan. Lup.in Rubric.de donatio.inter vir. & vxor.§.64.num.10. ſed vbi vxor receſſit à viro culpa viri, tunc videntur gl.& Doctores prædicti admittere, quòd detur repetitio, & idem eſt, quando vxor quæ ſine cauſa deceſſit à domo viri, vult redire, ſed maritus recuſat illam † admitte- 6
re, vt poſt Ioan.de Cane mortuo ponit Vital.in tracta.clauſul.in titu.an iuri alimento.renuncia.poſſ.colum.10. verſi.ſed nunquid poterit repetere. ſed ſi vera eſſet opinio ſuprà poſita, quòd non detur repetitio præteritorum alimentorum, quando debentur non iure actionis, ſed officio iudicis, ea ſententia ſuſtineri nõ poſſet: prætereà non infertur, maritus tenetur vxorem alere, quæ diuertit culpa viri, ergò eo caſu vxor poterit repetere præterita alimenta, poſſunt enim ſimul ſtare, quòd teneatur alere, ſed non poſſunt peti pro tempore præterito. & ſi dicatur, ergò inducatur vir ad prolatandum litem, reſpondetur, quòd lite pen-

pendente ſoluet alimenta, & ea non iudicantur præterita, quæ debentur poſt conteſtatam litē, atq; ita conſultum erit vxori, ſi cœptum iudicium proſequēdo non deſeret.

SVMMARIA.

1 *Vitricus eſt loco patris priuigno.*

2 *Argumentum à contrario ſenſu eſt validum in iure.*

3 *Argumentum à contrario ſenſu eſt validum, etiam quando verba legis ſunt conditionalia.*

4 *Vitricus in dubio præſumitur aluiſſe priuignū animo repetendi.*

5. *Sociorum ruſticorum ſi vnus alit totam familiam, repetit à ſocio pro ſua portione.*

6 *Frater non repetit à fratre ſocio vniuerſali, quod pro eo impendit in alimenta familiæ.*

7 *Priuignus tenetur vitrico ſoluere alimenta, etiam quando ſunt fratres ſocij, non tamen ſocietate vniuerſali.*

8 *Vitricus præſumitur odio priuignum habere.*

9 *Priuignus non debet educari apud vitricum.*

10 *Mater non educat filium, quando ſuperinduxit vitricum.*

11 *Tutela aliquando vitrico decernitur.*

12 *Mater non poteſt ſecundo viro plus relinquere, quàm vni ex filijs, cui minus reliquit.*

13 *Maritus non tenetur de fructibus dotium alere filios vxoris ex primo matrimonio.*

14 *Vitricus repetit à priuigno quidquid impendit circa res illius.*

15 *Vitricus repetit à priuigno quidquid pro eo ſoluit magiſtro, qui illum docuit Grammaticam, vel artem.*

16 *Vitricus non repetit à priuigno alimenta, quando ille erat alendus à matre.*

17 *Salic. in l. ſi paterno, num. 3, C. de neg. geſt. quomodo intelligatur.*

18 *Vitricus non repetit alimenta à priuigno, quem habuit in ſuis ſeruitijs, & obſequijs.*

19 *Vitricus non repetit à priuigno alimenta, etiam quando erat illius adminiſtrator, ſi eum habuit in obſequijs.*

20 *Alere quiſque illum tenetur, cuius operis vtitur.*

21 *Donatio non præſumitur, quando ſumi poteſt alia coniectura.*

22 *Cauſæ duæ quando concurrunt, ſemper actus infertur ad cauſam neceſſariam.*

23 *Antidoralis obligatio, nullam parit obligationem.*

24 *Antidoralis obligatio non poteſt deduci in cōpenſationem.*

25 *Frater non repetit à fratre alimenta, quæ familiæ fratris præſtitit, ſi ab ea ſeruitia recepit.*

26 *Antidoralis obligatio plurimos operatur effectus.*

27 *Solutio magis refertur ad recompenſationem, quàm ad extinctionem debiti.*

28 *Compenſatio non fit de ſpecie ad quantitatem.*

29. *Compenſatio in antidorali obligatione non fit ſecundùm communes regulas.*

30 *Antidoralis obligatio deducitur in obligationē volente debitore.*

31 *Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit nō pro rata, ſed in totum. & ibi vide de veritate.*

32 *Compenſatio inducitur in totum, licèt res quæ datur in compenſationem, non æquiualeat debito.*

33 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*

34 *Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit pro rata.*

35 *Donatio ob merita dicitur ſimplex, quatenus res donata excedit merita.*

36 *Acceptans legatum factum cum onere, non tenetur vltra vires legati.*

37 *Acceptans legatum, cenſetur agnoſcere onus iniunctum, etiam ſi excedat valorem legati, quando dictum eſt, pro omni, & toto, &c.*

38 *Res eadem poteſt diuerſis reſpectibus diuerſo iure cenſeri.*

39 *Operæ æſtimātur, quanti vitricus fuiſſet conducturus illas operas.*

40 *Fructus domus ſoluere qui tenetur, non ſoluit quantum domus potuiſſet locari, ſed quanti eſſet conducturus.*

41 *Melioramenta æſtimantur, quanti res fuit meliorata, non quantum fuit impenſum.*

42 *Operæ an æquiualeant alimentis, committitur arbitrio iudicis.*

43 *Operæ artificis plus æſtimantur, quàm alterius perſonæ.*

44 *Operaſq; fuiſſe præſtitas, an probet priuignus.*

45 *Vitricus non repetit à priuigno modicam impenſam alimentorum.*

46 *Vitricus nobilis, & diues, non repetit à priuigno paupere alimenta.*

47 Dona-

47 *Donatio præſumitur in diuite.*
48 *Donatio eſt quid proprium principis, & magnatum.*
49 *Tutor principis poteſt donare.*
50 *Vitricus non repetit à priuigno alimenta, quando extant coniecturæ donationis.*
51 *Animus probatur per ſcripturam priuatam.*
52 *Animus probatur per teſtes ſingulares,*
53 *Vitricus an donandi, vel repetendi animo præſtiterit alimenta, iudicis arbitrio committitur.*
54 *Vitricus ex quibus præſumatur habuiſſe animũ donandi.*

QVAESTIO XI.

1 VITRICVS eſt priuigno loco † pa-
tris, & ei debetur affectus quaſi pa-
ternus, l. ſi paterno. C. de nego. geſt.
l. fin. C. de obſeq. patr. præſt. Crauet. con-
ſil. 490. nu. 3. at ſi priuigno alimenta præ-
ſtet, quæſitum eſt, ſi poſſit repetere in ca-
ſu dubio, quia vbi clarum eſt vel donan-
di, vel repetendi animo aluiſſe, non da-
tur repetitio. & tex. in l. ſi paterno. C. de
negoc. geſt. videtur probare, quòd dene-
getur repetitio, dum in ſecundo reſpon-
ſo concedit repetitionem ſub conditio-
ne, ſi præſtitit animo repetendi: à con-
2 trario enim ſenſu quod † argumentum
valet, l. 1. §. eius rei. ff. de offic. eius. l. qui
teſtamento, §. mulier. ff. de teſtament. c.
cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à præla.
3 etiam quando verba legis ſunt † condi-
tionalia, Petr. Cyn. & Bald. in l. conuenti-
culam. C. de epiſcop. & cleric. Bal. & Ca-
ſtrenſ. in dicta l. qui teſtamento, Euerard.
loco quarto, à contrar. ſenſu, ſi non præ-
ſtitit alimenta repetiturus, ea non recu-
perat, & ita intelligunt illum textum
ibi Petr. & Cyn. volentes, quòd videatur
impenſam feciſſe paterno affectu, & con
ſequenter donaſſe, niſi conſuetudo regi-
onis aliud ſuadeat, ſequitur Bartol. & A-
retin. in ſecundo notab. eodem modo in-
tellexit Grammat. deciſ. 103. nume. 27. &
Eguinar. Baro in d. l. Neſennius. ff. de ne
goc. geſtis. quem infert Corduben. in l. ſi
quis à liberis. §. ſi mater, nume. 61. in fine.
ff. de liber. agnoſcen. & concurrunt affe-
ctio ac fauor alimentorum, quæ duæ ra-
tiones plurimum poſſunt, vti fuit ſuprà
conſideratum in alijs caſib. contraria tñ
ſentent:a verior eſt, & magis communi-
ter à Doctoribus probata, quòd in dubio
vitricus præſumatur aluiſſe animo repe
tendi. † & conſequenter poſſit repetere, 4
ſi aliud à priuigno probatum non ſit,
quod iudicem detorqueat in contrari-
am partem, & hoc voluit gloſſ. in dicta l.
ſi paterno, vbi diſtinguit, an priuig-
num habuerit in obſequio vel non: vbi
enim non conſtat illum fuiſſe vſum mi-
niſterio priuigni, vult quòd detur repe-
titio, quam ita intelligit Bald. ibi, di-
cens, quòd in dubio præſumitur animus
repetendi, non quicunque in rem alte-
rius impendit, videtur habere animum
repetendi, facit l. cùm de indebito. ff. de
probatio. eodem modo intelligit Ca-
ſtrenſ. num. 1. idem probauit Salicet. nu-
me. 1. & Alexand. num. 2. imò ex eo, quòd
conceditur vitrico alimentorum repe-
titio, infert Bald. ex eo textu, quòd licèt
quis teneatur alere vxorem, non tamen
tenetur alere priuignum, nec eum reci-
pere in domum, ſi non vult, quia ſi tene-
retur, non poſſet repetere, argumento
eorum, quæ notantur in l. alimenta. C. de
negoc. geſt. & idem dicunt Salicet. num.
1. & Alexand. num. 2. vbi dicit, hoc non fu
iſſe deciſum, niſi in ea lege, quæ ideò nõ
eſt de indubitabili, vt credebat Fulg. Ca-
pra in conſil. 105. num. 1. vbi tres caſus di-
ſtinguit, quando ſcilicet conſtet, quòd a-
nimo repetendi, item quando certum
eſt animo donandi, tertiò quando eſt du-
bium: in duobus enim primis caſibus ſer
uatur vitrici voluntas, in dubio autem
præſumitur animus repetendi, niſi ex
coniecturis aliud appareat. Corn. in con-
ſil. 265. colum. penultim. in 5. dubio, vo-
lum. 1. vbi tamen tenet contrarium, ſed
ex coniecturis, quæ in ſuo facto concur-
rebant, Ruin. in conſil. 94. num. 7 volum.
5. vbi tamen in facto propter alia acci-
dentia contrarium tenci, ſed ſat eſt quòd
alio non concurrente ſequitur gloſſ. &
alios in dicta l. ſi paterno. & hanc par-
tem

tem, quidquid alij ſentiant, probauit Aretin.in d.l.ſi paterno, dum notat, quòd vitricus non tenetur alere priuignum, quia aliàs non repeteret, & licèt paulò infrà quòd præſumitur impendiſſe animo donandi,tamen refert ſe ad diſtinctionem gloſſ.ibi,quæ tenet contrarium,vt ſuprà dixi;hanc quoque tenuit Menoch. de arbitrar.iudic.caſu 88.num.13.Cordu ben.in l.ſi quis à liberis. §.ſi mater, nume.62.ff.de liber.agnoſcen.infert ex hoc Bald.in dicta l.ſi paterno, in fin. quòd ſi
5 plures ruſtici † ſimul habitantes, alunt de communi totam familiam,tenebitur is, qui habet alimenta eorum fratri refundere,qui nullos habebat filios, ſi illi filij non erant in obſequio communi,mouetur ex textu illo, & ex notatis in l.alimenta,C.eodem titul.ſequitur Caſtrenſ. num.2.nam dicit Serta conſuluiſſe Caſt. in conſil.304.nume.5. verſi.ad quintum, volum.2. vbi ait,quòd quidquid repetitum fuerit à priuigna, cedet commodo totius ſocietatis, quia non tenebãtur ſocij alere,imò fortius dicit, quòd non potuiſſet expreſſè donare: & prædicta vera ſunt, quando non ſunt ſocij omnium bonorum, at ſi ſint omnium bonorum ſocij, tunc licèt vnius familia maior ſit, & maiore ſumptu alatur,tamen in diuiſione nulla ratio habebitur eius, quod pro ea impenſum fuit vltra ſumptum erogatum pro familia alterius,quia in vniuer
6 ſali ſocietate † omnia ſunt æqualiter pertinentia,& diuidenda, l.ſi ſocius pro filia.ff.pro ſocio.Bal.in l.ſi patruus, col.ſi. C.commu.diuid.in l.fin.C.de collat,Anchar.in conſil.298.Roma.in conſil.172.nu. 4.Barbat.in conſil.22.num.4.volum.1.Socin.in conſ.40.num.5.vol.4. Iaſ.qui multos citat in conſ.5.num.7.volum.1.vbi facit differentiam inter ſocietatem omniũ bonorum, & eã quæ non eſt vniuerſalis, atque ita ex prædictis colligitur amplia-
7 tio,quòd etiam inter fratres ſocios † detur repetitio alimẽtorum priuigno præſtitorum, ſi ſocietas non eſt vniuerſalis, ſecundùm Caſtr.d.conſ.104.quam ſequitur in propoſito Crau.conſ.159.nu.10.

Noſtra tamen concluſio vera non probatur,in l.ſi paterno, quia tam in primo, quàm in ſecundo reſponſo nihil certi ponit,& vtroque in loco ſub conditione loquitur:primò ſcilicet, ſi paterno affectu, ſecundò verò, ſi repetiturus impendit, ſed melior eſt ratio, quia priuignos vi- 8
tricus † in dubio præſumitur odio habere,l.1.vbi glo.C.vbi pupil.educ.debe.l.4. ff.de inoffic.teſtam.ideò prohibitum reperitur, ne priuignus † apud eum educe- 9
tur,quia ſuſpectus ne vitæ priuigni inſidietur,d.l.1.Crauet.conſ.142.num.18. vbi quòd vitricus præſumitur odio habere priuignum. Maſcar.in tract.de probatio. concluſ.531,nume.62.imò mater ipſa redditur ſuſpecta eò quòd ſuperinduxit vitricum,proinde priuatur educatione † fi- 10
lij,l.1.in princ. ver.ſi non vitricum eis induxerit,ff.vbi pupil.educ.debe.Cur.Iun. in conſ.94.col.ſi. Menoch.de arbit.iudic. caſ.168.num.10.& licèt aliquando tutela † 11
vitrico decernatur,vt in l.fi.in prin.ff.de contrar.iud.tutel.l.nonnunquàm.ff.de adoptio.tamen illud fit,quando vitrici fides & opinio eſt probatiſſima, & omnibus teſtata. & propter eandem ſuſpicionem inductum eſt, quòd mater non poſſit vltra marito † relinquere,quàm vni ex filijs prioris matrimonij, cui minus dedit,l.hac edictali.C.de ſecun.nupt.donatio verò non ſolet fieri, niſi in perſonam gratam, & procedit à ſola beneuolentia, ergò non debet præſumi in vitrico, in quo non præſumitur beneuolẽtia, & cui priuigni non ſunt grati, & hoc eſt quod voluit dicere Cordub.in d.l.ſi mater,nu. 64.& ſeq. vbi ad impertinẽtia dilabitur, conſiderando an ſtandum ſit dicto vitrici, quòd alimenta præſtiterit animo donandi,vel repetendi, ex quo contra eum eſt præſumptio,quorſum enim id,quæſo: cùm in propoſito nunquàm ſtetur declarationi eius,qui præſtitit alimenta, niſi facta ſit à principio, nec proſit quæ ex poſt manauerit,vt in præcedentib.quæſt. dixi,dicendo de declaratione.

Ampliatur ſecundò concluſio prædicta, vt locum habeat etiam ſi vitricus pe-

nes ſe dotes vxoris,eiusque fructus vltra ſumptum in matrimonij onera neceſſarium ſufficerent etiam pro alimentis priuigni, nihilominus enim poterit vitricus alimenta præſtita repetere à priuig-
13 no: non enim maritus † tenetur de fructibus dotium alere vxoris filios ex primo marito, Lancel. Dec. in l. ſi conſtante, in fi. princip. ff. ſol. matrim. vbi fortius dicit, quòd id procedit etiam, quando dos ob vergentiam mariti ad inopiam fuit collocata in tuto, quia etiam eo caſu, ſi fructus ſuperſint vltra id quod pro onerib. matrimonij erat neceſſarium, ſpectãt ad maritum, & eius lucro cedunt, ſequitur Io. Lup. in c. per veſtras, ante notabil. §. decimonono num. 1. & ſeq. allegat text. in l. quamuis. ff. ſol. matr. & reprehendit Cyn. qui in l. vbi adhuc. C. de iur. dot. tenebat contrarium, & hanc partẽ probauit quoque Cordu. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 274. atque ita dabitur repetitio non ſolùm quando de proprijs bonis aluiſſet, ſed etiam quando de fructibus dotium, quia vtroq; caſu de ſuo dicitur aluiſſe, ex quo fructus ad ſe ſpectant.

Quòd ſi prædicta locum habent quoad expenſas factas in alimẽta priuigni, multò magis vendicabunt, vbi vitricus ali-
14 quid erogauit in res priuigni, † nam facilius repetitur impẽſa facta circa res, quã ea quæ fit circa perſonas, vt probatur in l. alimenta. C. de nego. geſt. & dixi ſuprà, & hanc diſtinctionem facit in propoſito Cyn. poſt Petr. in d. l. ſi paterno.

Et quòd ſuprà dictum eſt de alimentis locum habet quoque in impenſa, quæ fit
15 in conducendis magiſtris, † qui artem doceant, nam hos caſus vnico verbo determinat text. in d. l. ſi paterno, in princip. quod tamen Bald. ibi in principio intelligit de arte, quæ conuenit ſexui, ſubdens, quòd olim puellæ addiſcebant etiam artem Grammatices, vt in l. qui filium. ff. vbi pupill. educ. debe. ſequitur Salice. num. 5. vbi ait vidiſſe Bononiæ multas mulieres ſcribentes textus cum gloſſis, & refert Doctorem ſuum vidiſſe vltra centum Aret. vbi dicens expenſam magiſtri admittendam tanquàm vtilem; imò æquiparari expenſæ alimentorum, & laudãdum tutorem, qui prouideat pupillo de magiſtro. & quamuis Bald. nihil alleget ad probandum, quòd intelligi debeat de arte congruente, tamen ipſe adducit tex. in l. Stichus. ff. de leg. 3.

Intellige tamen, quòd vitricus repetat expenſas prædictas, quando priuignus ſeipſum alere tenebatur, at ſi erat alẽdus à matre, tunc vitricus non repetit ab illo, † quia non eſt geſtum illius negoci- 16
um, nec verſum eſt in illius vtilitatem, ex quo mater, vel alius alere tenebatur, vt probatur in l. 2. C. de nego. geſt. vbi ponunt omnes Doctores, & dixi ſuprà loquendo de matre, qui filium aluit, ita Cynus in dicta l. ſi paterno, vbi tamen dicit, quòd hoc caſu repetit à matre, quæ tenebatur, nam illius negotium fuit vtiliter geſtũ, & pecunia eſt verſa in illius vtilitatem, fecitque vitricus quod matri incumbebat, & quòd illa facere neceſſe habuiſſet, quæ cùm fuerit ab eo onere releuata à vitrico, debet illi reſtituere, & dicit non ſolùm à matre repeti poſſe, ſed etiam à quocunq; alio, qui tenere tur alere, quod etiam voluit Petr. ibi & idem tenet Bald. circa fin. ver. & hæc vera ſunt, Alexand. num. 2. ver. quod eſt verum, ſed Salicet. hoc caſu, nume. 3. dicit, quòd vbi mater tenebatur alere, tunc eligere poteſt vitricus à quo malit exigere, à matre, vel ab ipſo priuigno, quia vtriuſque negotium geſſit, allegat quæ ſuprà dixerat in l. ſi mandatum. C. de nego. geſt. vbi tamen in eo iudicio † nihil eſt, 17
quod ad præſentem quæſtionem deduci poſſit, niſi conſideret l. nam & ſeruus. §. final. ff. de negoc. geſt. vbi ſi maritus mandauit geri negotium aliquod vxoris, datur vxori actio contra maritum, vel etiam contra mandatarium, prout ei magis placet, ſed illa lex nihil facit, quia ibi vterque geſſit tam maritus mãdans, quàm mandatarius, vt declarat gloſſ. in dicta l. ſi mandatum, vbi etiam Salicet. nume. 4. in 5 oppoſ. at in facto noſtro aliud eſt, quia non agimus de actione danda contra

*tra duos geſtores, ſed de actione vni ge-
ſtori danda contra duos. prætereà non
eſt vera ratio Salice. dum dicit. quòd vi-
tricus alendo priuignum, geſſerit nego-
cium tam priuigni, quàm etiam matris,
quæ alere tenebatur, nam priuigni nego-
tium non fuit vtiliter geſtum, ex quo a-
lius gratis facere tenebatur. vt in d. l. 2. C.
de neg. geſt. & vbi non eſt vtiliter geſtum
negotium, non datur actio illa.

Intellige ſecundò, quando priuignus
non erat in ſeruitio vitrici, quoniam ſi †
18 erat in illius obſequio, non debetur ali-
mentorum repetitio, ſecundùm gloſſ. in
dicta l. ſi paterno, in 2. ſolutio. nam cum
recipit ſeruitia, videtur impendere in
illorum recompenſationem, l. ſed ſi vir
ex ſana. §. fin. ff. de donatio. inter virum &
vxor. l. ſicut. ff. de oper. liberto. ſequitur
Bald. in d. l. ſi paterno. nu. 3. ſed ante eum
Bartol. ibi, qui dicit, hanc diſtinctionem
an ſit in ſeruitio, vel non, eſſe valdè nota-
bilem, & menti tenendum, quia ex qua-
litate perſonæ, pro qua fit impenſa, iudi-
camus, an habeat animum repetendi, vel
donandi, Salicet idem tenet nume. 2. di-
cens, quòd tali caſu videtur impendere
propter ſeruitia. & operas, Alexand. nu-
me. 2. Corne. in conſil. 265. colum. penult.
ver. in dubio autem, volum. 1. Rui. in con-
ſil. 94. num. 7. volum. 5. vbi ampliat, etiam
19 ſi vitricus † adminiſtraret bona priuigni,
quia nihilominus cùm vtitur opera illi-
us, cenſetur donare, non autem impen-
dere de bonis vitrici, quia ceſſat præ-
ſumptio, & dicam paulò infrà & Aretin.
in dicta l. ſi paterno, dicit diſtinctionem
ſupracitatæ gloſſ. ſingularem eſſe, latè
hanc limitationem tenet Cordub. in d. §.
ſi mater, num. 69. Burſat. conſil. 83. num. 9.
20 & ratio eſt, quia alere † quis tenetur eum,
cuius operis vtitur, l. in rebus. §. poſſunt.
ff. commoda. & dixi in tit. quib. & à quib.
alimen. debe. & pro ea regula multos alle-
gat Cordub. d. § ſi mater, num. 69. ideò ſit
ſimilis diſtinctio inter fratres, quando a-
lunt etiam filios alterius fratris. Cùm er-
gò teneatur alere, non repetit quod im-
pendit, argumen. l. alimenta. C. de negoc.
geſt. vbi fortius Doctores dicunt, quòd
proteſtatio non prodeſt, quando tene-
tur alere: & quòd attinet ad ampliatio-
nem, de qua agit Ruin. in d. conſil. 94. vo-
lum. 5. quando ſcilicet vitricus admini-
ſtrabat, quòd nihilominus videatur alu-
iſſe in recompenſationem ſeruitiorum,
ea videtur dubitabilis, quia vbi ſumi po-
teſt alia coniectura quàm donationis, nun
quàm præſumitur donatio, † vt ponit la 21
tè D. Decius in conſilio 52 & Corduben.
in dicta §. ſi mater, numer. 68. Cùm ergò
poſſit proteſtatio referri ad cauſam ad-
miniſtrationis, non debet trahi ad ſolam
cauſam ſeruitiorum præſtitorum. & ſicu-
ti actus. cui duplex cauſa poteſt aſcribi,
ſcilicet neceſſaria, & voluntaria, in du-
bio referri † debet ad cauſam neceſſari- 22
am, vt in propoſito in materia alimento-
rum eſt textus in l. final. C. de alimen. pu-
pill. præſtan. per quem ita eam regulam
conſtituit Abb. in conſi. 100. in fin. volum.
2. dixi in conſi. 19. num. 27. ita quando duæ
cauſæ neceſſariæ præcedunt, referri de-
bet actus ad magis neceſſariam, vt dici-
mus de ſolutione, quæ cenſeri debet facta
in debitum grauius, l. 1. & l. 2. ff. de ſolut.
magis neceſſaria autem eſt cauſa admini-
ſtrationis, quàm ſeruitiorum, quia obli-
gatio † antidoralis non producit actio- 23
nem, Deci. & Cagnol. in l. donari. ff. de re-
gul. iur. & ratione adminiſtrationis dari
poterat actio ad alimenta, proinde actus
cenſeri debet factus ex ea cauſa, ad quam
cogi poterat, Ioan. And. in c. prætereà, in
ver. extorquentes, de iure patronat. dixi
in conſil. 164. num. 27. Imò obligatio anti-
doralis † deduci non poteſt in compen- 24
ſationem, vt voluit Angel. in Authentic.
de non eligend. ſecundò nupr. in princi-
pio, nume. 1. Iaſ. in l. ex hoc iure, nume.
73 ff. de iuſtitia & iure, & ego in dicto
conſilio 174. numero vigeſimooctauo. v-
bi infero, quòd donatio vxori facta cen-
ſetur potiùs ex cauſa matrimonij, quæ e-
rat neceſſaria, quàm ex antidorali obli-
gatione.

Exiſtimo tamen Ruini deciſionem ve
ram eſſe, quòd et ſi adminiſtret, tamen

videatur alere ob cauſam ſeruitiorum :
nam videmus idem eſſe in prætore, qui
alimenta pupillo præſtita tenetur com-
penſare cum ſeruitijs, vt dicam infrà ſuo
loco, idem videmus in fratre, qui alimen
ta non repetit, quæ præſtitit fraternæ fa
25 miliæ, ſi ab ea † recepit ſeruitia, vt ponũt
Doctores præcipuè Areti. in l. ſi negotiũ,
C. de nego. geſt. & dicam ſuo loco, & non
obſtat, quòd coniectura donationis ſu-
mi non debeat, quia vbi etiam cenſeren-
tur præſtita alimenta intuitu ſeruitiorũ,
adhuc nõ diceretur vitricus donare, ſed
debitum ſoluere, nam antidoralis obli-
26 gatio plurimum poteſt, & multos † ope-
ratur effectus, quos recitat Iaſ. in l. ex hoc
iure. ff. de iuſt. & iur. latè Tyraq. in l. ſi vn-
quàm, in ver. donatione largitus, nu. 44.
& ſeq. C. de reuoc. dona. & licèt datum in
cauſam remunerationis dicatur donatũ,
tamen vbi præcedebat alia cauſa, ſemper
27 † actus qui ſequitur, continet præſump-
tam donationem, licèt poſſet referri ad
aliam cauſam, vt eſt tex. in l. ſi verò remu
nerandi. §. idem Papinianus, vbi glo. Bar-
tol. & alij, ff. mand. gloſſ. in l. vetùm. ff. de
donat. inter vir. & vxor. infinitos ad hoc
citat Tyraqu. in ver. donatione largitus,
nume. 50. atque ita actus qui trahi poteſt
ad ſolutionem debiti, & ad compenſatio
nem ſeruitutis, refertur ad recompenſa-
tionem, id quod meo iudicio pluri-
mum facit ad propoſitum noſtræ quæſti-
onis.

Non etiam mouet, quòd cauſa admini
ſtrationis videatur fortior, & magis ne-
ceſſaria, quia imò non eſt neceſſaria: nam
adminiſtrator bonorũ non cogitur præ-
cisè alere, licèt cogi poſſit ad ſubmini-
ſtrandum pecuniam de bonis, quæ ipſe
adminiſtrat ad effectum, vt dominus ali-
menta ſibi quærat, ſed ea compenſatio
non fit ita facilè de alimentis ad pecuni-
am, id eſt, de ſpecie ad quantitatem, ſe-
28 cundùm ea, † quæ ponunt Doctores in l.
ſi conuenerit. ff. de pign. actio. l. ſi non ſor
tem. § ſi centum. ff. de condi. indeb. l. ſi ex
pecunia. C. de rei vend. l. quod dicitur. C.
de compenſ. Corne. in conſ. 130. col. 2. vol.
4. ſicuti fieret de alimentis ad ſeruitia,
quia id antidorali obligatione cõpenſa-
tio † non fit, ſecundũ regulas de quãtitate 29
ad quantitatẽ, ſed quocunq; modo ſerui-
tiũ recõpenſari poteſt, ſiue in pecunia, ſi-
ue in alijs rebus, ſiue etiam in obſequijs,
& ſeruitijs, & per hæc ſublata eſt quoq;
difficultas quæ fiebat, quia obligatio an-
tidoralis non poſſit deduci in compenſa
tione: nam illud verũ eſt eo inuito, qui
tenebatur ad antidora, ita loquũtur iura
ſuprà in contrariũ alleg. ſed eo volente † 30
deduci poteſt, ſicuti diximus ſupr. quòd
actus præſumitur donatio, potius quàm
alius contractus, quãdo merita præcede-
bant, addo Corn. in conſ. 265. col. ſi. ver. ra-
tione enim cõſanguinitatis, vol. 1. vbi cõ-
ſiderat antidoralẽ obligationẽ ad præſu-
mendã donationẽ, & in cõſ. 257. col. 3. eod.
vol. An aũt compẽſatio alimentorũ cum
ſeruitijs fiat proportionabiliter. i. quate-
nus capiũt, ſeu quãti valẽt ſeruitia, & nõ
vltra, an verò in totum, etiã ſi ſeruitia nõ
ſint æquiualẽtia? & Burſat. in conſ. 94. nu.
11. tenet, quòd etſi ſeruitia nõ æquiualeãt
alimẽtis, fiat † totius debiti alimentorũ 31
extinctio, allegat Aret. in conſ. 48. in ſi. Ri
minal. Sen. conſ. 94. vol. 2. & Corne. in cõſ.
257. vol. 1. & pro cõfirmatione facit, quia
vbi quid fit animo cõpenſandi, tunc licèt
res quæ datur, ſit minoris valoris, quàm
debitũ, fit totalis diſtinctio debiti, † ita
dicũt Caſt. & Alex. in l. ſi cùm dotẽ. §. ſi pa
ter. ff. ſol. matr. Dec. in conſ. 245. nu. 8. Rui.
in conſ. 79. in prin. vol. 2. Crau. in conſ. 174
nu. 9. Nat. in conſ. 186. nu. 1. Sim. de Pret. de
interpre. vlt. volun. lib. 5. interpre. 1. dubi.
3. nu. 106. Addo, quòd ſi compẽſatio indu-
ceretur ſolùm pro rata ſeruitiorũ, vnus
actus † diuerſo iure cenſeretur, & eadem 32
præſtatio pro parte præſumeretur facta
animo donãdi, & pro † parte animo recupe 33
tendi, contra l. eum qui ædes. ff. de vſuca.
& idem animus diuidi non debet.

Cõtraria tamẽ ſentẽtia verior & iuſtior
mihi videtur, quod. ſ. cõpenſatio fiat tã-
tũmodò pro rata ſeruitiorũ, & hoc ponit
† expreſſè Corne. in d. conſ. 265. col. pen. & 34
ſi. vol. 1. & dicit cõcluſionem procedere,
ſi ope-

ſi operæ ſint æquiualentes alimentis præ-
ſtitis, idem probauit Aret. in d. conſilio
148. circa fin. dicens quòd alimenta com-
penſantur ad minus pro rata operarum
præſtitarum, & facit, quia vbi aliquid cõ-
ceditur propter merita intelligitur qua
tenus merita ipſa reſpondent, non vltra.
ideò quando dicimus, donationem re-
muneratoriam non inſinuari, intelligi-
mus niſi excedat merita: item & donati-
onem excedentem merita reuocari ob fi-
liorum ſuperuenientiam, quia non dici-
35 tur ob merita, † ſed ſimplex, quatenus ex
cedit, c. relatum, il ſecundo, de teſtamen.
Oldra. conſil. 126. colum. penulti. Ioann.
And. Gul. Cun. Barto. Bald. Salicet. Angel.
Imola, Roma. Iaſ. & plures alij citati à Ty
raquel. in d. l. ſi vnquam, in verſic. donati-
one largitus, num. 8. C. de reuoc. donatio.
& eſt regulare, quod conceſſum ob cau-
ſam aliquam non vltra extenditur quàm
duret cauſa, Tyraquell. in tractat. ceſſan.
cauſa, in principio, & quòd dictum eſt
compenſationem fieri in totum, non eſt
verum, quinimo contrarium voluit I-
mola in l. creditorem, ff. de leg. 2. vbi vult
36 quòd acceptans relictum factum † cum
onere, non teneatur ad onus, niſi in quan
tum valet res relicta, Ruyn. in conſili. 92.
num. 9. volum. 5. & diſtinguunt in propo-
ſito Doctores, quòd aut ſimpliciter relin
quitur aliquid animo compenſandi, &
tunc compenſatio inducitur ſolum pro
rata: aut vero ita relinquitur vt ſit pro o-
37 mni & † toto eo ad quod tenebatur, &
tunc fiat compenſatio in totum, ita Ca-
ſtren. in l. ſi compenſandi. C. de hæredib.
inſtituen. vbi Alexand. num. 2. idem Caſt.
in conſil. 193. nume. 3. volum. 2. Alexan. in
d. §. ſi pater, num. 2. Rolan. in conſil. 65. nu-
me. 23. volum. 2. Phanuc. in tract. dot. gloſ.
8. nu. 72. in caſu autem noſtro tacita eſt ea
compenſatio, ideò non debet operari vl-
tra id quòd operaretur expreſſa, & quod
dictum eſt, vnam rem non cenſeri diuer-
ſo iure, multis modis à Doctoribus limi-
38 tatur, & præcipuè quod diuerſis † reſpe-
ctibus poteſt diuerſo iure conſiderari, l.
miles. §. pro parte, ff. de leg. 2. Abb. in c. cũ
in tua, in fin. de decim. & alios citaui in
conſil. 127. num. 69. & in conſil. 150. nume.
101. ideò dici poteſt, quatenus conſiſtunt
merita, habuiſſe animum compenſandi:
quatenus vero alimenta excedunt meri-
ta habuiſſe animum repetẽdi, vide infra
in quæſtione de tutore.

In æſtimandis autem operis dubium
ſæpe oritur, an fiat æſtimatio habito re-
ſpectu, quãti potuiſſent locari ab eo qui
obſequia præſtitit, an vero quanti fuiſ-
ſet conducturus † vitricus, argumento l. 39
ſi non ſortem, §. libertus. ff. de condi. in-
deb. & per illum text. ita in terminis lo-
quendo de tutore tenet Cuman. in con-
ſilio 88. in fin. ſequitur Cordub. in d. l. ſi
quis à liberis, §. ſi mater, nume. 81. ff. de li-
ber. agnoſcen. addo id, quòd Bartol. in l.
in ſumma §. in frumento, verſicu. ſic &. ff.
de condi. indeb. vbi dicit contra eum qui
domum meam inhabitauit formandum
eſſe libellum, vt fructus ſoluat habito
reſpectu ad penſionem, qua ipſe condu-
cturus † fuiſſet conuentus, non qua agens 40
erat locaturus, ſequitur ibi Bald. Alexan.
in conſil. 118. volum. 4. Deci. in conſil. 61.
colum. 3. in fin. Cotta in memor. incipi.
creditor habitando. Natta in conſil. 58.
nume. 1. & ratio eſt, quia eas tantum ope-
ras videtur recepiſſe, quas coactus fuiſ-
ſet aliunde conducere, ſi ab alimentario
non fuiſſent præſtitæ, non eas ſine qui-
bus potuiſſet nihilominus vitam duce-
re, & repetitio datur tantummodo in eo
quod factus eſt locupletior, idem vide-
mus in æſtimatione, quæ fit de meliora-
mentis in caſu reſtitutionis rei, vel fidei-
commiſſi, vel ob reſtitutionem feudi,
quia attenditur quanti res meliorata
fuit, † non quantum fuerit in melioran- 41
do erogatum, l. domos hæreditarias, vbi
Bartol. Angel. Caſtrenſ. & Iaſ. ff. de lega. 1.
cum infinitis citatis à Menoch. in tractat.
de recuper. poſſeſ. rem. 15. num. 557. Natta
conſil. 13. nume. 6. conſil. 236. numer. 4. An-
char. moder. famil. quæſt. lib. primò, quæ-
ſti. 46. nume. 6. Deciſ. Peruſ. 24. num. 25. fi-
at ergo æſtimatio operarum habito rẽ-
ſpectu ad commodum, quòd vitricus ex

eis perceperit nulla habita ratione quã-ti fortè vitricus eas potuiſſet alijs loca-re. haberi etiam debet ratio perſonarum in æſtimandis ſeruitijs, & iudex iſto caſu
42 † ſuper æquiualentia vtetur ſuo arbitrio, vt docet Burſat. in conſilio 83. numer. 10. verſicul. & quæ ſeruitia. & voluit gloſſ. in l. fin. ff. de oper. ſeruo. Corne. conſil. 265. num. 28. volum. 1. Cordub. d. §. ſi mater, nume. 80. vbi addit, quòd arbitrio iudicis decidenda committuntur, quæ à lege certam non habent determinationem, Bald. in l. certum, numer. vndecimo, C. famil. erciſcun.

In æſtimandis etiam operis habenda eſt ratio perſonæ, quæ alimenta percepit: alia etenim fiet calculatio ſi artifex ſit, alia verò ſi nudus ſit miniſter, quia plus æſtimantur artificis operæ, quam alterius
43 perſonæ † miniſterium ſimplex, l. fi. §. in eum. ff. de lib. cau. l. vt iuriſiurandi, in §. dabitur. ff. de oper. liber. & pulchram refert diſtinctionem Cordub. in d. §. ſi mater, nume. 76. adducendo ad id Anton. Auguſtin. & Forcatulum, vbi in impubere, qui ſit artifex, vult decernendum eſſe ſalarium, non etiam ſi ſimplex ſit miniſter. in ſumma, certa non poteſt dari regula, nam tam ſagax, tamque poteſt eſſe induſtrius quis, quamtumuis impubes & nudus miniſter, quod nedum alimenta, ſed etiam ſalarium poterit operis ſuis mereri, & docet experientia infinitos nunc in nobilium domibus agere impuberes conſtituto in menſes ſalario, nec minus videmus ſeruari inter ruſticos qui in cuſtodiendis pecudibus, & armentis vtuntur impuberum operis, & ſalario conducunt, propterea bene penſanda eſt impuberis qualitas ſicuti & puberis, multi enim adeo deſides, & inertes ſunt, quibus ne alimenta quidem in operarum compenſationem dari poſſunt, quamuis prouectam ætatem agant. hæc verò docet experientia, & naturalis ratio, vt legis comprobatione non egeant. cùm verò conſtat priuignum fuiſſe continuè in domo vitrici, videtur eo ipſo conſtare, quòd præſtiterit obſequia, & operas, vt poſt Bartol. Cyn. Abb. & Ruyn. concludit Burſat. d. conſil. 83. nume. 10. ſed ex prædictis nemo id affirmat, & omnino tenetur priuignus probare † obſequia, tum 44 quia cum in facto cõſiſtant non præſumũtur, l. in bello, §. factæ ff. de captiu. tum etiam, quia ſunt fundamentum ſuæ intentionis, l. eum qui. ff. de probatio. & ſola reſidentia in domo non infert neceſſariam operarum præſtationem, cum non etiam conſtet illius operas alicuius eſſe valoris, & earum quoque qualitas probanda ſit.

Tertiò principaliter declara concluſionem prædictam, ne locum habeat, quã do impenſa eſſet modica, quia non præſumitur eam factam fuiſſe animo repetendi, ſed donandi, † ita Bald. in d. l. ſi pa- 45 terno, verſicul. item & quantitas, vbi dicit facilius concedi, & præſumi donationem quantitatis modicæ, quàm magnæ, l. vtrum. ff. de donatio. inter vir. & vxor. facit etiam l. 1. & l. alimenta, C. de negot. geſt. vbi præſumuntur donata alimenta modica etiam inter perſonas, in quibus regulariter datur repetitio, Corne. in d. conſil. 265. in fin. volum. 1. vbi quòd ſi expenſæ non ſint magnæ, videtur vitricus eas feciſſe animo donandi: mihi autem non placet hæc limitatio, nam etſi facilius donetur quid modicum, quàm magnum, tamen nec res modica præſumitur donari, vt dixi in præcedentibus quæſtionibus, & prædicti Doctores inter alias donationis coniecturas referũt quidem modicitatem impenſæ, ſed non dicunt eam ſolam arguere animũ donandi, proptereà neceſſe erit quod concurrat aliud quid, vt quæ ſingula non proſunt, multa iuuent, l. patre furioſo, vbi Doctores, præcipuè Iaſ. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur.

Quartò non præſumitur animus repetendi, quando vitricus † erat nobilis, & 46 diues, priuignus verò pauper, nam & tunc inſurgit coniectura ſatis valida donationis, Bald. in d. l. ſi paterno, verſiculo, & licèt gloſſa, vbi ait quòd nobilis miles, & diues, facilius præſumitur donare quam

quàm faciat ignobilis & pauper, l.filius, ff.de donatio.Salicet.num.4.vbi non tam conſiderat nobilitatem in vitrico,quàm paupertatem in priuigno, quæ ideo facit abeſſe à vitrico repetendi animum; qui enim pauperem alit ,non videtur ſperare repetitionem. videtur etiam voluiſſe Caſtrenſ. nume.1. dum ad præſumendum animum repetendi conſiderat vitricum non fuiſſe valde diuitem innuens, quòd ſi diues eſſet, præſumeretur animus donandi,Syluan.in conſil.2.num.13.& ratio prædictorum eſt , quia nobilitas facit
47 præſumi † donationem, gloſſ.in l.vxori ſuæ,§.fin.vbi Bartol. ff.de leg.3. Bald.in l. 2.colum.2. C.de iure dot.infinitos ad hoc citat Tyraquell.in tractat.nobilit.cap.37. numer.47.vbi allegat etiam Bald.in d.l.ſi paterno. & addit quod parum etiam eis videtur dare, quando multa donant, exemplo Comitiſſæ Matildæ,quæ aliquantulum terræ dicebat in eccleſiam contuliſſe,cum donaſſet triginta milliaria terræ, vt refert gloſſ.in l.ſed & ſi ſuſceperit, §.1.in verſi.modica.ff.de iudici.Menoch. d.caſu 88.nume. 49.& ſequenti.ratio autem rationis eſt , quia ipſorum magnatum, & Principum proprium eſt & pe-
48 culiare, † donationem,& liberalitatem exercere, Alexand. Iaſ.& alij in l.pactum curatoris, C.de pact. Neuiza.in conſil.12.
49 in 3.ratione. infertur hinc quòd tutor † principis poteſt donare, gloſſ.in c.grandi,de ſupplen.neglig.prælat.Alexan.& alij ſupracitati. & id quidem intelligenó ,in quocumque nobili, ſed in eo qui magna fulgeat nobilitate, & opibus abundet. ita enim intelligunt prædicti. item intellige , quando priuignus non eſt æquè diues, ſed potius ad paupertatem vergit: quia vt aduertit Salicet.in dicta l.ſi paterno, non tam ipſum vitricum attendimus , quàm & priuigni qualitatem.

Quintò generaliter declara, vt nō præſumatur animus repetendi,quando coniecturæ aliquæ & præſumptiones donan-
50 di ſubſiſterent, † deſumptæ ex qualitate priuigni,vel vitrici,vt declarat Barto.in d.l.ſi paterno,vbi etiam Bald. Salice.Caſtrenſ.Aret.& Alexan.Capra in conſi.105. num.5. Corne.d.conſil.265.in fin.volum. 1.& ratio eſt,quia quod voluerit donare, vel repetere , dependet ab animo, ea vero,quę in animo conſiſtunt,occulta ſunt, & ideo indicijs, & coniecturis probanda ſunt. hinc videmus declarari animum † 51
priuata ſcriptura, d.l. Neſennius,vbi Doctores,ff.de nego.geſt.Crau.in conſil.125. nu.3. & teſtes ſingulares admitti ad probationem † animi, Caſtr.conſil.395.col.3. 52
volum.2.Crau.in conſi.73.num.31.dixi in conſil.94.num.47.& in his, quæ ſunt difficilis probationis , contentatur lex ijs probationibus quæ ex natura rei haberi poſſunt, vt ſunt iura vulgata.

Et quia ex diuerſitate accidentium, & factorum ius variatur, ideò iudicis arbitrio committitur, quæ ſufficiens ſit coniectura ad præſumendum , vel donationem,vel repetitionem, † ex quo in iure 53
non eſt determinatum , capitulo,de cauſis,de offic.deleg.l.1.ff.de iure delib.Corne.d.conſil.265.in fin.Capra d. conſil.105. in fine.

Hæc omnia optimè procedunt retenta communi opinione, quod vitricus in dubio habuerit animum repetēdi;quòd ſi quis contrarium teneret,illum ſcilicet habuiſſe animum donandi , intelligere tamen debet non procedere , quando ex coniecturis aliud appareret , putà quia proteſtatus fuiſſet ſe alere animo repetendi,argumento d.l.Neſennius,ff.de nego.geſt.vel quando ſcriberet ſuper libro impenſas, quas faciebat, d.l.Neſennius, gloſ.in d.l.ſi paterno,vbi dicit quod prędictis, & alijs etiā modis probari poteſt animus repetendi. idem eſt,quando adminiſtrat patrimonium priuigni,Roma. in conſi.255.num.2.

Imò econtra animus donandi † colligitur,quando non adminiſtrabat , quando non eſt proteſtatus,quando non tenebat librum rationum , vt latè ponit Burſat.in conſi.53.num.13. 54

SVM-

SVMMARIA.

1 *Frater non repetit alimenta, quæ fratri præſtitit quem alere non tenebatur.*

2 *Donatio præſumitur ex ſanguinis coniunctione.*

3 *Frater in dubio præſumitur dotaſſe ſororem de bonis proprijs.*

4 *Frater repetit alimenta, quæ præſtitit familiæ alterius fratris ſi non eſt vſus operis.*

5 *Frater repetit à fratre quod impendit vt illum captiuum redimeret.*

6 *Frater in dubio impendere videtur animo repetendi.*

7 *Donatio ex coniunctione ſanguinis non inducitur niſi in caſibus expreſſis.*

8 *Donatio præſumitur, quãdo frater redimit fratrem ſi non proteſtatur.*

9 *Impenſa in redimendo, æquiparatur impenſæ alimentorum.*

10 *Impenſa in redimendo indicatur etiam, quando quis eſt corporali pœna plectendus, ſi non ſoluat pecuniam.*

11 *Bona fideicõmiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro eximendo granatum de carceribus. contra nume. 17.*

12 *Eccleſiæ bona alienantur pro redemptione carceratorum.*

13 *Eccleſiæ bona alienantur pro redimendo granatum apud hoſtes captiuum.*

14 *Legatum pro liberandis carceratis dicitur pium.*

15 *Legatum pro redimendis captiuis eſt pium.*

16 *Exequutores deputati ad liberandum captiuos poſſunt diſtribuere in liberandis carceratis.*

17 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſũt vt granatus liberetur à carcere in quo poſitus eſt propter delictum.*

18 *Frater adminiſtrans bona fratris cenſetur impendere de alieno, non autem donare de proprio.*

19 *Frater dotans ſororem, non præſumitur velle donare ſi ſororis bona adminiſtrabat.*

20 *Dotans mulierem non videtur donare, quando eſt illius debitor.*

21 *Dotans ſi eſt extraneus ei debitor non præſumitur velle donare, ſecùs in conſanguineo.*

22 *Debitor quando ſoluit præſumitur velle extinguere debitum.*

23 *Frater ſi quid ſoluit ſorori, præſumitur ſoluiſſe in cauſam dotis, quam debebat.*

24 *Confeßio ſubſequens cenſetur facta ex cauſa promiſsionis, quæ præceßit.*

25 *Frater & mater adminiſtratores bonorum filiæ cenſentur donare quando dotant.*

26 *Frater alens ſororem poteſt retinere penes ſe fructus legitimæ ſpectantis ad filium.*

27 *Frater, qui præſtitit alimẽta repetit, ſi fuit proteſtatus.*

28 *Frater, qui aluit familiam fratris ſeruando frumentum maioris precij, repetit impenſam.*

29 *Frater repetit à fratre impenſam magnam, quã fecit pro eo.*

30 *Frater repetit à fratre impenſam magnam quã fecit pro familia fratris ſuſtinenda.*

31 *Frater an repetat magnam impenſam pro alimẽtis, quæ præſtitit fratri.*

32 *Impenſa an ſit magna, vel parua, attẽditur qualitas perſonarum.*

33 *Frater repetit à fratre impenſam factam circa res illius.*

34 *Animus repetendi præſumitur in fratre, qui impendit pro fratre.*

35 *Frater maior repetit à fratribus impenſam quã fecit pro communi familia in emẽdis bobus, vel reficiendis domibus.*

36 *Frater repetit à fratre, quæ impendit in rebus communibus, & in exoluendo communi debito.*

QVAESTIO XII.

NON minus dubia eſt quæſtio, an
frater, qui fratri alimenta præſti-
tit, poſſit ea repetere. ſed in hac
quoque controuerſia termini quæſtionis
ſunt conſtituendi, quando frater non te-
nebatur fratrem alere: nam vbi teneba-
tur, nuſquam conceditur repetitio eius,
quod præſtare cogi poterat: in hac itaq;
cõtrouerſia videtur vera cõcluſio, quòd
frater non repetat, quia videatur impen-
diſſe † animo dandi, ita Bald. in l. filius cu- 1
ius, in 3. nota. num. 3. C. famil. erciſc. argu-
mento l. Neſennius, §. 1. ff. de neg. geſt. idẽ
voluit Bald. in l. certum, nu. 10. verſ. vlte-
rius quæri poteſt, C. eod. tit. vbi poſt Ni-
col. Matar. dicit quòd frater, qui de pecu
nia propria aluit fratrem, & fratris fami
liam,

liam videtur intuitu pietatis, & ratione
naturalis ob equij impendiſſe, atque ideo non repetit, argumento d. l. Neſenni
us. hoc item tenuit Deci. in conſi. 628. nu.
8. vbi diſtinguit inter expenſam alimentorum, & aliam. idem tenuit Bald. in l. fi.
C. de collatio. vbi ait quòd ſi ex duobus
fratribus ſimul viuentibus vnus in expéſam alimentorum familiæ plus contribuit, quàm alter, demum non poterit repetere, quia illud videtur communicatum, & ſubdit eſſe caſum expreſſum in c.
1. §. ſi duo fratres, in titul. de fratribus de
nouo benef. inueſt. mouetur tamen non
fauore alimentorum, nec quia impenſa
facta fuerit intuitu pietatis, ſed ob vim,
& naturam ſocietatis, de quo dicam ſuo
loco paulo infra. Deci. in d. l. fin. nume. 4.
vbi diſtinguit inter impéſam factam pro
alimentis, & eam quæ fit in aliam cauſam. & licèt ipſe latè agat, multoſque Doctores alleget; tamen quia loquuntur de
fratribus ſocijs, non videtur mihi id pertractandum hoc loco, Natta in conſilio
264. nume. 4. circa principium, Maſcar. in
concluſ. 186. nume. 7. & ſi rectè conſideretur hac fuit quoque intentio Alexan. in
l. ſi negotium, in fin. C. de negot. geſt. vbi
reprehendendo ibi Caſtr. vult quod ſicut
in aſcendentibus, ita etiam in tranſuerſalibus præſumatur animus donandi, allegat Rom. in l. quæ dotis. ff. ſoluto matrimonio. & licèt non loquatur explicite in
alimẽtis, debet tamẽ in eis intelligi. quia
animus donandi in aſcendentibus, & deſcendentibus non præſumitur, niſi vbi agitur de expenſa circa perſonam facta, vt
dixi ſupra in quæſtione, vbi tracto an mater repetat impenſam factam pro filio, &
in quæſtione ſequenti. cum ergo dicta Alexand. non poſſint verificari, niſi in alimentis, fatendum eſt eum loqui de alimentis, non de alijs impenſis. cum prædictis quoque tranſit Benincaſ. in tractat.
paupertat. in 7. quæſt. princip. in 2. ſpecia.
iudici. numer. 3. dicens quod frater quidquid impendit in alimenta fratris, videtur donare, & intuitu pietatis facere,
Crau. in conſil. 159. nu. .o. & prædictorum
ratio eſſe poteſt fauor alimentorum, &
ſanguinis coniunctio, quæ ſolet inducere † præſumptionem donationis, vt pro· 2
bat text. in l. ſi ſeruus communis, ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi ob conſanguinitatem ſi frater conſentiat fratrem donare vxori rem communem, præſumitur
donare, & de eo text. ponit Bald. in l. 2.
colum. 2. C. de iure dot. Iaſ. in l. quæ dotis, num. 8. ff. ſolu. matrimon. Menoch. de
arbitr. iudic. caſu 88. nume. 15. vbi agit de
illius intellectu, vt per eum, & pro hoc
facit quod voluerunt Bald. & Salicet. in
l. fin. C. de dot. promiſſ. vbi dicunt quod
frater in dubio † videtur ſororem dotaſ- 3
ſe de bonis proprijs, atque ita donaſſe, tũ
quia extraneus dando dotem videtur donare, l. vnica, §. accedit, C. de rei vxor. act.
& frater dicitur extraneus, ex quo ſororem non habet in poteſtate, d. l. vnica, §.
extraneum. tum verò quia ſanguinis coniũctio facit præſumi donationem, l. Procula. ff. de probatio. & illam deciſionem
probauit Ripa in l. 1. num. 94. ff. ſolut. matrimon. dicens quod frater cenſetur ſororem dotare de proprio, Menoch. d. caſu 88. nume. 40. Maſcar. in concluſ. 76. nu.
6. vbi alios citat. Cùm autem valeat argumentum de dote ad alimenta, ſi in dotante præſumitur animus donandi, idem erit in alente.

Non tamen contradictione caret ea
propoſitio, nam Caſtrenſ. in d. l. ſi negotium. in principio, C. de negot. geſt contrarium videtur tenere dum dicit, quòd
inter fratres, & ſorores non præſumitur
animus donandi, & eum ſequitur Ruyn.
in conſi. 101. num. 1. volum. 4. Natta in conſil. 264. nume. 4. vbi allegat gloſſ. in l. ſi paterno, C. de negot. geſt. quæ etſi loqui videatur in expenſa facta circa res: tamen,
quia textus loquitur de alimentis, debet
de eis intelligi. & dicit Corne. in conſil.
199. colum. fin. verſicul. circa ſecundùm,
volum. 3. quòd reperitur ſolum diſpoſitum in aſcendentibus, quòd præſumatur
in eis animus donandi, non autem in alijs. & hanc partem, quòd in fratre non
præſumatur animus donandi, tenuit eti-

am Menoch. in tractat. de arbitr. iudic. ca-
ſu 127. numer. 9. facit quod voluit Bald. in
l. ſi paterno, in fin. C. de nego. geſt. vbi ait
4 quod ſi frater impendit in alimenta † fa-
miliæ alterius fratris, poterit repetere,
ſi modò ipſius familiæ operis non eſt v-
ſus, & eum ſequuntur multi, quos refe-
ram in quæſtione, vbi tractabo, an ſocius
repetat à ſocio. addo Bald. in l. liber cap-
tus, numer. 4. C. de captiu. & poſtlim. re-
uerſ. vbi dicit quòd frater repetit à fra-
tre id, quod impendit, vt illum redime-
5 ret † à captiuitate, & tamen talis impen-
ſa æquiparatur impenſæ quæ fit pro ali-
mentis, vt ſuprà dixi de matre, & dicitur
ea impenſa facta circa perſonam, quo ca-
ſu apud Doctores in l. ſi paterno, eadem
eſt determinatio, & facit generalis regu-
la deſumpta à gloſ. in d. l. ſi paterno, quòd
6 frater in dubio videtur impendere † ani-
mo repetendi, Deci. d. conſil. 628. colum.
penultim. in fi. Confirmari etiam poteſt,
quia diſpoſitio facta de liberis & paren-
tibus, non habet locum in fratribus, l. ter
tia, §. liberis. ff. de leg. præſtan. facit §. in-
ter eas, Inſtitut. de nupt. Deci. d. conſilio
228. colum. fin. & in fratre non cadit pie-
tas, aut affectio, quanta in parentibus, &
filijs, ergo non debet cadere præſumptio
donationis.

Et non obſtant, quæ ſuprà in oppoſi-
tum conſiderantur, & præcipuè Bald. in
l. certam num. 10. C. famil. erciſc. quia lo-
quitur, quando pater viuebat, & filij om
nes ſub eo degebant, & ratio eſt, quia cũ
pater teneretur filios alere ſi vnus ex eis
aluit alterum non gerit vtile illius nego
tium, & conſequenter à fratre non repe
tit ſicuti dicimus de matre, quæ filium
aluit, cui alimenta debebantur à patre:
non etiam repetit, à patre, quia videtur
patri donaſſe, ſecundum ea quæ ſupra di-
xi in quæſtione, an filius alimenta patri
præſtita repetere poſſit. Rurſus Bald. lo-
co prædicto in fin. nihi dicit, quando eſt
dubium, qua intentione frater alimen-
ta præſtiterit, ſed ſolum loquitur duo
bus in caſibus, quando adminiſtrabat, &
quando fecit intuitu pietatis; non au-
tem quærimus ſi in caſu dubio videatur
donare.

Quæ verò dicta ſunt de fratribus ſi-
mul habitantibus, quorum vnus alat to-
tam familiam, vel in alimenta plus im-
pendat alio, procedunt non à fraterna
charitate, & affectione, aut pietatis con-
templatione, ſed ratione communionis,
vti dicunt multi ex eis: quinimmo illud
etiam abſolutum nõ eſt & multi tenent,
repetitionem dari, vt dicam infra, dum
tractabitur quæſtio, an ſocius repetat im
penſam factam pro ſocio. ſimiliter ali-
mentorum fauor non ſufficit ad inducen
dam donationis præſumptionem, ſi ſolũ
ſit affectio aut ſanguinis † coniunctio nõ 7
inducit donationem, niſi in caſibus ex-
preſſis, vt declarando textum in d. l. ſi ſer
uus communis, ff. de donat. inter vir. &
vxor. ponit Menoch. d. c. 88. num. 15. & ar-
gumentum deductum à dote ad alimen-
ta, vt ſæpe dixi, non eſt ſemper validum.
arbitror tamen eam ſententiam nedum
communem, ſed etiam veram, quod fra-
tri repetitio non concedatur, ex quo præ-
ſumitur donandi animo impendiſſe.

Limita tamen in impenſa, quam frater
fecerit pro redimendo fratre ab hoſti-
bus, vel etiam à carcere. quia illam frater
repetit, ita Bald. in l. liber captus, nume.
4. C. de captiu. & poſtlim. reuerſ. vbi di-
cit quod datur repetitio, ſi frater redem-
ptus eſt diues: aliàs verò ſi pauper ſit,
non tenetur, quia videtur impendiſſe in
tuitu pietatis, argumento l. Neſennius,
ff. de nego. geſt. ſequitur Deci. in conſilio
618. in fin. ſed Bald. in Authent. ſi captiui.
nume. 8. C. de epiſcop. & cler. dicit quod
impenſa in redimendo † videtur facta a- 8
nimo donãdi niſi ſit proteſtatus, allegat
d. l. liber captus. & hæc pars eſt meo iu-
dicio verior, quia redemptionis impen-
ſa † æquiparatur impenſæ alimentorum, 9
vt inquit Bald. d. Authen. ſi captiui, num.
8. & dixi ſupra loquendo de matre, quæ
vult repetere impenſam alimentorum
filio præſtitorum. at impenſa alimento-
rum repetitur à fratre, ergo & ea quæ fit
in redemptionem, & in dicta, quæſtio.
poſui.

poſui expreſſè, an mater repetat expen-
ſam redemptionis, & confirmaui ex eo
quod dicunt Doctores in Authē. res quæ,
C. commun. de legat. vbi dicunt quod bo
na reſtitutioni ſubiecta non minus alie-
nari poſſunt pro redemptione captiui,
quàm pro alimentis grauati.

Quòd autem dicitur de redemptione,
intellige non ſolum, quando erat capti-
uus hoſtium, ſed etiam quando eſſet in
carceribus communis, & eſſet ſuppoſi-
tus corporali pœnæ, vbi non ſolueret pe-
10 cuniariam intra † certum tempus, quia
hic habetur pro captiuo, ſecundùm Bal.
in d. l. liber captus, num. 2. vbi loquitur in
matre, & limitat, quando proteſtatio præ
ceſſiſſet, & confirmari poteſt illius ſen-
tentia ex mente Fulgoſ. in Authentic. res
quæ, nume. 7. C. commun. de legat. vbi ait
quod ſicuti bona fideicommiſſi alienan-
tur pro redimendo grauatum à manibus
11 hoſtium, ita etiam pro eximendo † illum
à carceribus, quibus mancipatus fuerat
propter delictum, & Fulgoſ. opinionem
dicit veriorem Alexan. in l. Marcellus. §.
res quæ, nume. 3. ff. ad Trebellia. facit eti-
12 am, quia bona eccleſiæ non minus alienā-
tur pro redimendis carceratis, † gloſſ. vl-
tima in c. ſacrorum. 12. quæſti. 2. quam ſe-
quuntur ibi Doctores, & Bald. in l. illud,
num. 1. C. de ſacroſ. eccle. Campeg. in tra-
ctat. dot. part. 1. quæſt. 12. Gomeſ. in §. item
ſi quis in fraudem, num. 32. Inſtitut. de a-
ctio. Didac. lib. ſecundo variar. reſolut. c.
16. num. 9. Lupus in rub. de donatio. inter
vir. & vxor. §. 78. nume. 3. & Boer. in deciſ.
13 128. num. 3. quàm alienari poſſint pro † re-
demptione captiuorum, l. ſancimus, C.
de ſacroſanct. eccleſ. & legatum factum
pro exemptione carceratorum non mi-
14 nus † pium iudicatur, ſecundùm Bald. in
l. illud, num. 1. C. de ſacroſanct. eccleſ. vbi
Caſtrenſ. nume. 3 Tyraquell. in præfatio.
tractat. de pia cauſa, verſicul. item reli-
ctum, quàm ſit quando ſit pro redimen-
15 dis † captiuis, l. ſi quis pro redemptione,
C. de donatio. & dicunt Bald. & Imola in
l. quamuis. ff. ſoluto matrimonio, quòd
exequutores à teſtatore deputati ad di-
ſtribuendum pecunias in redemptionē
captiuorum, poſſunt eas erogare in exi-
mendo † delinquentes carceratos. 16

Cùm verò in toto iure nihil ſit paci-
ficum poſſet de prædicta Bald. deciſione
dubitari, quia communis videtur opi-
nio quòd carcerati propter delictum gra
uati onere fideicommiſſi non poſſint bo
na alienare, vt ſe à carceribus † vendi- 17
cent, atque ita tenent Angel. in d. Authē.
res quæ vbi Salicet. nume. 4. Caſtrenſ. nu-
me. 14. Iaſ. num. 20. & 33. & Curt. Iun. num.
32. idem etiam tenuit Angel. in d. l. Mar-
cellus, §. res quæ, nume. 2. vbi Imola, num.
9. Roman. nume. 7. Socin. communem di-
cens, num. 4. Claud. Aquen. num. 2. Alexā.
in conſil. 23. numer. 14. volum. 1. Crot. in l.
filiusfamilias, §. diui, nume. 71. ff. de lega.
1. Felyn. in c. quæ in eccleſiarum, numer.
67. de conſtitut. Didac. d. c. 16. numer. 9.
Boer. deciſ. 128. numer. 2. ſed et ſi hæc vlti-
ma ſententia vera ſit in ſuis terminis, ta-
men in propoſita quæſtione qua agimus,
an liceat fratri repetere impēſam, quam
fecit pro eximendo fratre carcerato ob
delictum; placet mihi prima, quòd ſci-
licet non repetat: pietas enim, quæ fa-
cit præſumi animum donandi, non mi-
nus verſatur quando de aliquem excar-
cerando, quàm vbi agimus de redimen-
do captiuum ab hoſtibus; nec in exer-
cenda pietate attendi debēt illius meri-
ta, in quem beneficium confertur, ſed
inſpicimus perſonam expendentem, pro
quo ſufficiat allegare philoſophi illi-
us factum, qui ſuadendo cuipiam ne e-
leemoſynam daret viro infami, & ga-
neas frequentanti, reſpondit: demus ei
aliquid tamquam homines, non tamquā
homini. vbi verò agitur de euerſiōe fidei
commiſſi, tunc tum propter intereſſe ter
tij, tum etiam, quia tractatur de facienda
impenſa, durius agendum eſt. at in facto
noſtro expēſa eſt facta, & ſolū quærimus,
qua intentione ſit facta. proinde nihil eſt
quod pietati repugnet, ſicuti cum agi-
tur de faciēda impēſa, & facilius cōcedi,

quòd impenſa iam facta referatur ad pie
tatem, quàm quod concedatur illam poſ-
ſe fieri in cauſam piam.

Declara ſecundo loco principalem de
ciſionem, ne procedat quando frater ad-
miniſtrabat bona fratris, quia tunc cen-
18 ſetur erogaſſe de pecunijs † fratris, non
de proprijs. & ratio eſt, quia non eſt pro-
ſumenda donatio, quando conſiderari
poteſt alia cauſa impendendi, ita deter-
minat Bald. in l. filiæ cuius, nume. 3. C. fa-
mil. erciſcun. vbi dicit quod frater non
repetit impenſam alimentorum, niſi eſ-
ſet adminiſtrator, Natta in conſil. 264.
num. 4. & poſt Pet. de Vbald. quem citat,
ita tenet Menoch. in d. tractat. de arbitr.
iudic. caſu 89. num. 25. addo Ruyn. conſil.
101. num. 1. volum. 4. vide Maſcard. conclu
ſi. 571. num. 8. & 11. vbi latè. & confirmatur
hæc ſententia ex ijs, quæ dixi ſuprà, lo-
quendo de alimentis à matre repetẽdis,
& facit quod voluit Ripa in d. l. 1. numer.
94. ff. ſoluto matrim. vbi ait, quòd etſi fra
ter in dubio videatur ſororem dotare a-
19 nimo † donandi, ex quo habetur pro ex-
traneo: tamen ſi adminiſtrabat bona ſo-
roris præſumitur habuiſſe animum repe
tendi, argumento l. Neſennius. ff. de neg.
geſt. Et quod dicimus de fratre admini-
ſtrante, locum habet etiam in fratre, qui
ſit fratris debitor, quia præſumitur in
extinctionem debiti ſoluere propter ra
tionem ſupradictam quòd non præſumi-
tur donandi animus. quando ſumi poteſt
alia coniectura, vt in ſimili dicit Bart. in
l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de lega. 3.
quòd dotans mulierem non præſumitur
20 velle donare, † quando eſt illius debitor,
ſed potius cenſetur debitum proprium
extinguere, ſequitur Ruyn. in conſil. 213.
numer. 1. volum. 1. vbi loquitur in fratre,
licèt Bartol. loco præcitato loquatur ge-
neraliter & indiſtinctè in quocunque, &
idem Ruyn. dicit in fratre, in conſil. 152.
num. 9. volum. 1. vbi tenet quòd frater de
bitor videtur habere animum compen
ſandi, & gerendi vtile negotium mulie-
ris, propterea repetit, ſeu imputat, & i-
dem in quocũque extraneo debitore vo-
luit Bald. in l. fin. in fin. C. de iure dot. vbi
gloſſ. ibi volentem, quod extraneus do-
tans mulierem repetere poſſit, intelligit
in extraneo † adminiſtratore, vel debito- 21
re mulieris. & ratio eſt, quia datum à de
bitore in dubio † præſumitur datum in 22
cauſam debiti. l. ſi cum dotem, §. ſi pater.
ff. ſolut. matrimon. Brun. de ſtatut. excluſ.
fœmin. artic. 6. num. 243. vbi infert quod
ſi appareat fratrem aliquid dediſſe ſoro-
ri, nec appareat in quam cauſam, iudica-
bitur in cauſam † dotis, quæ debebatur, & 23
generalius ita conſtituit regulam Barto.
in l. triticum, num. 4. ff. de verbor. obliga.
dicens quod confeſſio, vel numeratio † 24
ſubſequens facta cenſetur vigore præce-
dentis promiſſionis, & prædictam deci-
ſionem, quòd frater debitor dare videa-
tur animo compenſandi, ſequitur Lupus
in rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 66.
num. 13. Alciat. in conſil. 153. num. 3. Ruyn.
in conſil. 65. nume. 7. volum. 3. Campeg. de
dote, part. 1. quæſtio. 24. Bald. in l. Neſen-
nius, num. 3. verſic. ex hoc. ff. de nego. geſt.
vbi tamen declarat, Menoch. dict. caſu 88.
num. 43.

Sed in hoc, quòd dictum eſt, dotem da
tam à debitore poſſe repeti, non deſunt,
qui contradicãt. Nam oppoſitum tenuit
Bald. Nouel. in tractat. dot. in 6. part. pri-
uileg. 45. poſt med. vbi etiam ſi extraneus
ſit debitor, vult tamẽ dotis fauore quod
præſumatur donare, ex quo non declarat
quo animo, imò Cyn. in l. fin. in 2. quæſt.
C. de dot. promiſſio. tenet indiſtinctè,
quòd frater, vel mater etiam adminiſtrã 25
tes † bona filiæ vel ſororis cenſeantur do
tare animo donandi, id quòd voluerunt
etiam Martin. de Fano, Iacob. de Are. &
Salyc. Bald. in d. l. Neſennius, colum. 2. I-
mola in l. 1. column. 2. ff. ſoluto matrimo-
nio, & latè comprobat Alba in conſil. 12.
per totum. mihi verò in ea quæſtione
non diſplicet diſtinctio Ruyni in conſil.
65. numer. 7. volum. 3. dicentis, quòd aut
dos datur à patre, vel hærede patris. vel
alio qui tenebatur dotare: & tunc licèt
ille adminiſtret bona mulieris, vel ſit il-
lius debitor, ſemper dotando videtur de
ſuo

ſuo dotare: aut dos ab eo datur, qui dotare non tenebatur, & tunc ſi erat debitor, aut adminiſtrator, videtur debitum exoluere, quandoquidem ſi quis tenetur dotare, non eſt dubium quòd videtur extinguere debitum dotis, quod ſibi incumbebat, quando dotem ſoluit, nec poteſt in aliam cauſam trahi: nam ſi duplex erat eius debitum, dotis ſcilicet & mutui, vel commodati, vel alterius cauſæ, ſi ſoluit in cauſam dotis, extinguere videtur debitum, quod ex cauſa dotis proueniebat, non quod ex alia cauſa. at ſi non tenebatur ad dotem, videtur ſoluere in extinctionem eius debiti quod ſolum extabat, non autem voluiſſe donare. ſubſiſtit ergò concluſio, quòd ſi frater erat debitor fratris ex aliqua cauſa ſoluendi pro eo in cauſam alimentorum, non videtur donare, ſed ſe ab onere eximere quo tenebatur.

Et pro confirmatione prædictorum facit, quia ſi frater debitor ſororis pro le-
26 gitima † alat ſororem, poterit legitimè fructus penes ſe retinere, & cum eis compenſare quidquid ſoluit pro alimentis, ſecundùm Craue. in conſi. 189. Grammat. conſil. ciuili 146. quos allegat Cæphal. in conſil. 85. num. 1. & ſequenti, Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi mater, num. 35. ff. de libe. agnoſc. ſed mihi Craue. & Grammat. hoc non dicunt: quidquid tamen ſit, arbitror deciſionem eſſe veram per rationem prædictam. quòd debitor ſoluens alimenta, videtur habere compenſandi animum, non autem donandi.

Reſtringe tertiò, quando frater præ-
27 ſtando alimenta fuiſſet proteſtatus, † quòd intendebat repetere: nam ceſſat tunc omne dubium, cùm declaretur animus eius per proteſtationem, ita Bald. in d. l. filiæ cuius, nume. 3. & alij quos ſuprà citauimus circa præcedentem limitationem: & faciunt quoque dicta ſuprà in quæſtione de matre, & noſtra quæſtio eſt, quando dubia eſt fratris alentis intentio, at præſtatio remouet dubium, & reddit voluntatis eius certum teſtimonium.

Et idem eſt omninò quando alia coniectura poſſet conſiderari ad excludendum donationem, ſecundùm Baldum in l. filiæ cuius, nu. 3. vbi ponit exemplum, quando vnus fratrum rector domus vellet frumentum ſeruare † in tempus, quo 28
ſit maioris valoris, interim verò familiæ onera ſuſtinet de proprio: tunc enim non cenſetur velle impenſam donare, & quam naturali charitate inſpecta non tenebatur alere, argumen. l. fina. ff. de petit. hæredita.

Quartò intellige, vt non videatur donare frater, quando impenſa erat magna, & immoderata, ſed potiùs colligitur animus repetendi. ita Roman. in l. quæ. ff. ſolu. matrimon. vbi dicit, fratrem repetere
† poſſe, quod impendit pro fratre, quan- 29
do impenſa eſt magna, ſequitur Alexan. in l. ſi negocium, in fine. C. de negoc. geſt. & hoc videtur voluiſſe Bald. in l. ſi paterno. C. de negoc. geſt. dum primò loquendo inter vitricum, & priuignum, vult quòd quantitas impenſarum conſideretur, exinde verò infert ad impenſas, quæ fiunt à fratribus exiſtentibus in communione, & ita tenet Ange. in l. fin. C. de collatio. dum inquit, fratrem qui in communis familiæ ſuſtentationem impendit, repetere poſſe, † ſi fructus erant magnę 30
quantitatis, ſecùs ſi erant modici. & ibi Caſtrenſ. numer. 3. dicit limitationem iſtam ſibi ſatisfacere, idem tenuit Ruin. in conſil. 101. nume. 1. & in conſil. 145. nume. 9. volum. 4. Natta in conſil. 264. nume. 4. Menoch. de arbit. iudi. caſu 127. nume. 9.

Contrà verò Caſtren. in dicta l. ſi negocium, in princ. C. de negoc. geſtis. dicit, quòd diſtinctio inter modicam, & magnam impenſam, fit ſolùm inter aſcendentes, & deſcendentes, non inter collaterales, & infert, quòd ideò frater etiam modicam impẽſam repetit à fratre, id quod tamen eſt contra communem opinioné, vt dixi ſuprà, & Deci. in l. fin. in fin. C. de collatio. dicit etiam magnam impenſam nõ repeti. † quando facta eſt pro alimen- 31
tis, & ita conſtituit differentiam inter

impenſam alimentorum,& aliam, vt primo caſu ſemper videatur facta animo donandi, etiam ſi grauis ſit, ſecundo verò liceat magnam impenſam repetere, ſed modica intelligatur donata, ſequitur Crauet.in conſil.159. num.10. ſed prior opinio eſt verior. vidimus enim ſimilem diſtinctionem fieri in matre, cuius maior eſt charitas,& affectio erga filium, quàm fratris erga fratrem, ideò reprehendit illum Menoch. dicto caſu 127. numer. 9. poſſet tamen Decij dictum ſuſtineri inter fratres ſocios, alia tamen ratione, ſed de hoc dicam infrà in quæſtione de ſocio, an repetat impenſam factam pro ſocio.

In hac tamen limitatione conſidera-
32 bitur impenſa, an ſit magna, † vel parua ex qualitate perſonarum, putà ſi nobiles ſint, vel ignobiles, & ex quantitate patrimonij, cuiuſque ipſorum, vt conſiderat Bald.in dicta l.ſi paterno,& dixi de matre, vbi poterit videri, ne omnia repetantur.

Reſtringi debet quintò principalis noſtra concluſio, vt non vendicet ſibi locum in impenſa, quæ facta eſt non in alimenta, aut circa perſonã fratris, ſed circa
33 res † & bona, quia illa poterit ſemper repeti, & in ea non præſumitur animus donandi: & ratio eſt, quia in dubio ex-
34 penſa, † quæ fit pro fratre, videtur fieri animo repetendi, gloſſ.in l. ſi paterno. C.de negoc.geſtis. & eſt textus expreſſus in dicta l.negocium. C.eodem titul. vbi frater, qui tributa ſoluit pro bonis ſororis, repetit,& ibi Caſtren.notat, quòd inter fratres & ſorores non præſumitur animus donandi, imò nec inter aſcendentes & deſcendentes, quoad impenſam, quæ non reſpicit perſonam, & hoc etiam notant ibi Bald.Angel. Caſtrenſ. & Alexand.idem tenuit Deci.in conſilio 628. colum.penult.in fin. idem Deci.in l.fina. C.de collatio. vbi ante eum Angel. Caſtren.& alij,& dicit Bald.in l.filiæ cuius, num.3.C.famil.erciſcund. quòd ſi ex fra-
35 tribus maior † natu ponit propriam pecuniam in refectionem communis patrimonij, vel boues emit pro colendis communibus terris, recuperabit à fratribus eam impenſam pro cuiuſque ipſorum portione, per textum in l.ex duobus,§.ſi tium.ff.de negoc.geſt. hanc quoque partem probauit Alexand.in l.ſi filius, in fin. C.de negoc.geſt. vbi citat Bald.idem Alexand.in conſil.99.in fine, volum.2. vbi tamen loquitur de impenſa facta in redemptionem fratris, qui caſus, ſecũdùm prædicta, eſt magis dubius,& dicit Aretin.in dicta l.ſi negotium. in princip.quòd frater expendens pro fratre, vel ſorore in rebus eorum, videtur habere animum repetendi,& dicit Dec.in l.fin. C.de collatio. quòd extra cauſam victus impenſa quam frater fecit pro fratre, cenſetur ſemper facta animo repetendi, & dicit Alexand.in conſil.168.nume.11. volum.2. quòd expenſa facta ab vno ex fratribus pro recuperatione Caſtri communis, repeti poteſt, quia vbi capi poteſt aliqua alia coniectura, nunquàm præſumitur donatio, ſequitur Ruin.in conſil.100.nume. 3.volum.4.& prædictum Alexandri conſilium repetitur etiam in conſilio 10.volum.5. & dicit Ruin.in conſil.101.in princip. eodem volum. 4. quòd frater repetit expenſas factas † pro fratre, ſiue in re- 36
bus communibus, l. ſi communes, vbi gloſſ. ff.de negoc.geſtis. ſiue in communi lite, l.qui aliena. §.final. ff. de negoc. geſtis.l.ex parte, in princip. ff.famil.erciſcund. ſiue in exoluendo communi debito.l.ſiue pro fratre, C.de negoc.geſtis. & inquit Deci.in conſilio 21. numero ſeptimo in fine. quòd expenſa quæ fit pro fratre, in dubio videtur fieri animo repetendi, & idem dicit alibi, vt citat Menoch.in dicto tractatu de arbitrar.iudic. caſu 88.num.10. vbi citat etiam Rui.Crauet.& alios, idem tenuit Benincaſius in tractatu pauperta.in ſeptima principal. quæſtione, in ſecundo ſpecial.iudic. nume.30. Natta conſil.264.numero 4. Ioſeph. Ludouic. concluſio. 53. verſicul.& ideò ſi ex bonis, quia ſi mater, quæ maiorem affectionem habet erga filium, quàm habeat frater erga fratrem,

repetit

repetit impenſas factas in res filiorum, vt diximus ſuo loco: multo magis repetet frater, in quo non cadit tanta pietatis & amoris ratio. habes igitur abſolutam hanc quæſtionem, quando frater repetat alimenta & impenſam factam pro fratre.

SVMMARIA.

1 *Frater ſocius non repetit impenſam alimentorũ quam fecit pro fratre ſocio.*
2 *Duo vincula magis ligant.*
3 *Socius non repetit quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocietas eſt vniuerſalis, ſecùs ſi particularis.*
4 *Dos vxoris vnius ex ſocijs vniuerſalibus acquiritur omnibus ſocijs.*
5 *Societati acquiritur quidquid vnus ex ſocijs acquirit ſi ſocietas eſt vniuerſalis.*
6 *Societas vniuerſalis vbi extat, nihil dici vel eſſe poteſt particulare inter ſocios.*
7 *Socius particularis finita ſocietate repetit quidquid vltra ſuam portionem ſoluit pro ſocio.*
8 *Socius non repetit impenſam factã de fructibus ſi fructus conſumpti ſunt.*
9 *Socius quando repetat impẽſam quam fecit pro ſocietate.*
10 *Societate tacitè contracta actum videtur quod quis ferat virilem omnium ſumptuum.*
11 *Socius particularis repetit quidquid vltra ſuã portionem ſoluit pro ſocietate.*
12 *Dos per vnum ex ſocijs data filiæ alterius ſocij quando repetatur, & quando non.*
13 *Dos de bonis communibus per vnum ex ſocijs data filijs proprijs alio ſciente, & patiente imputatur ſocietati.*
14 *Socius repetit à ſocio quod pro eo impendit extra cauſam alimentorum ſi ſocietas non eſt vniuerſalis, alias ſecus.*
15 *Socius repetit alimenta ſocio præſtita viuenti extra domum ſi ſocietas eſt particularis.*
16 *Habitatio & conuictus non præſumitur, ſed probari debet.*
17 *Duo quando obſtant, vno ſublato alterum ſubſiſtit.*
18 *Familia. Non dicitur de eadem familia, qui habitant ſub eadem claui, niſi etiam ſimul viuant in menſa.*
19 *Socius non repetit à ſocio alimenta quando impẽſa eſt modica.*
20 *Impenſa magna vel modica, iudicis officio æſtimatur.*
21 *Socius minor repetit modicam impenſam factã in alimenta ſocij.*
22 *Prælatus poteſt quid modicum donare, & ibi quid in minore.*
23 *Alienatione per ſtatutum probibita non cẽſetur probibita alienatio rei modicæ.*
24 *Societas poteſt contrahi cum pupillo.*
25 *Socius non repetit à ſocio impenſam quando ipſe quoque ſocius ſolus ſuſtinuit onus commune.*
26 *Frater non repetit à fratre impenſam factam circa illius familiam, quando filij ſocijos habuit in obſequio.*

QVAESTIO XIII.

SI frater poſſit repetere quod impendit pro fratre, diximus in ſuperioribus, nunc dicendum, ſi vnus ex pluribus ſocijs impendit in alimenta ſocij; poſſit ne id totum à ſocio repetere. & Bald. in l. fil. cuius, nume. 3. C. famil. erciſcũ. dicit quòd frater habitans in communione cum fratribus, non eis imputat † expenſas alimentorum, quas fecit, argumento l. Neſennius, §. 1. ff. de nego. geſt. & eſt text. in cap. 1. §. duo fratres, ibi, fructus tamen. de duob. fratr. de no. inueſtit. de beneſ. & ibi Bald. num. 2. inquit quòd viuentes ad vnum panem & vnum vinum, debent inuicem communicare reditus omnes, & prouentus ſuorum bonorum vſque ad neceſſitatem victus; id verò quod deductis alimentis ſupereſt, ad dominũ ſpectat, & Angel. in l. ex duobus, in princip. ff. de nego. geſt. vbi dicit quod ſi vnus fratrum pro communi victu de fructibus bonorum plus contulit, quàm alter, non poterit repetere, quia cenſentur conſumpti ex neceſſitate cuiuſdam ſocietatis, allegat text. in d. §. duo fratres, idem voluit Bald. in l fin. C. de collatio. inquiens quòd ſi ex pluribus fratribus habitantibus in communione vnus de fructibus aduentitiorum & laborum ſuorum plus quàm alter contulit in conuictu, non repetit, quia fructus conſumpti cẽſentur

tacitè

tacitè communicati iure ſocietatis conuiuendo & facti videntur de ſocietate vitæ, allegat tex. prædictum in §. duo fratres, ſequitur ibi Angel. quia tamen ſubdit, quòd ille textus non probat, quia loquitur de emptis ex communi pecunia, atque ita Fulgoſ. & Roman. dicunt eſſe menti tenendum. & cum hac deciſione tranſit Ancha. in conſ. 302. colum. fi. verſ. ſecundum dubium. vbi tamen allegat ſolùm Bald. in d. l. fin. Roman. in conſil. 172. colum. fin. verſic. quoad tertium. vbi allegat Bal. in l. ſi patruus. C. commu. vtriuſque iud. dicens, quòd ſi de communi pecunia vnus ex fratribus familia grauatus plus impendit, quàm alius, illud non venit in diuiſione, præcipuè ſi longo tempore in communi vixerunt, quia faciliùs præſu nitur donatio ratione conſanguinitatis in ijs conſumptis, & addit etiam caſum ſingularem in d. §. duo fratres, Barbat. in conſ. 37. num. 20. colum. pen. verſic. circa vltimam dubitationem, volu. 2. vbi latè agit defendendo hanc partem, Ang. in §. ſi. col. fi. ver. & prædicta ſiit vera, Inſt. de ſocieta. Alexan. qui de communi teſtatur in l. vt nemini, nume. 3. C. de collatio. vbi in fin. ait, quòd fratres commixtim vtentes ſuo patrimonio, videntur communicaſſe fructus omnes, ideò ſi plus vnus contulit, quàm alius, illud non eſt refundendum, Petr. de Vbald. in tract. de ſocieta. in 6. part. quæſtio. 23. verſic. quæro, ſunt fratres, colum. 5. Dec. in d. l. vt nemini, colum. fin. vbi allegat Corn. & alios pro eadem parte, hanc dicit veram, & communem concluſionem Corne. in conſil. 40. nume. 16. in fin. quia fructus iure ſocietatis communicandi cenſentur communicati, Aretin. in l. ſi negocium. C. de nego. geſt. in 1. quæſt. Socin. in conſil. 40. nume. 5. vol. 4. vbi vltra Bald. allegat Ang. Fulgo. & Roma. in d. l. ex duobus. §. Titium. ff. de nego. geſt. Nat. conſ. 264. num. 4. Menoch. de arbit. iudic. caſu 127. nu. 9. Ruin. in conſil. 101. volum. 4.

Contrariū tamen tenere videtur Bald. in d. l. ſi patrono, in fine. C de negoc. geſt. vbi dicit, quòd ſi vnus ex fratribus aluit filios fratris, poteſt ab illorum patre repetere, ſequitur Aret. in d. §. fin. colum. fi. Inſtit. de ſocieta. Iaſ. conſ. 5. num. 5. vol. 1. Bertran. in conſ. 62. num. 14. volum. 1. Roland. conſil. 91. num. 6. & & nume. 51. vbi etiam alios citat, volum. 1. Ruin. d. conſil. 101. nume 2. verſic. iſtud autem probatur, volum. 4.

Pro veritate tamen ſciēdum eſt, quòd ſi loquamur in fratribus, prima opinio eſt indubitata: quia ſi circumſcripta ſocietate nō poteſt vnus repetere quod impendit in alimenta alterius, vti probaui in præcedenti quæſtione, multò minus petet accedente ſocietate: duo enim vincula † ſtrictius ligant, c. 1. de treug. & pac. 2
l. pen. §. ſi verò. C. de adopt. alios citaui in conſ. 61. nu. 6. & ideò reſponſio, quam adduxit Rolan. in d. conſ. 91. nu. 50 vol. 1. non poteſt ſuſtineri, dum conſiderat ſocietatem generalem, vel particularem: nam eo ipſo quòd ſunt fratres, non pöſſunt impenſam repetere, quæ facta eſt pro alimentis, ex quo ratio ſanguinis, & fauor alimentorum præſumi facit donationē. ſi verò non agimus de fratribus, ſed de alijs, in quibus tanta non cadit ſanguinis coniunctio, & conſideremus ſolam vim ſocietatis, tunc ea videtur communis diſtinctio, quòd aut eſt inter illos ſocietas omnium †bonorum, aut eſt particularis: 3
ſi eſt vniuerſalis. vnus ex ſocijs non repetit quod impendit in alimenta ſocij. ſicut nec in aliam cauſam pro vtilitate ſocij. ita Doctores ſuprà in princip. huius quæſtionis citatos, intelligit Iaſ. in conſ. 5. num. 5. volum. 1. vbi nume. 7. dicit, quòd in ſocietate vniuerſali non attenditur, quòd vnus conferat, vel impendat plus altero, l. ſi ſocius pro filia. ff. pro ſoc. Idem Iaſ. in l. vt nemini, n. 4. C. de coll. dicens, quòd in ſocietate vniuerſali omnia ſunt cōmunia, & in diuiſiōe omnia æqualiter diuiduntur, allegat Bald. in tract. de duobus frat. colum. 7. in fin. ſubdens, quòd in conſulendo recurrit ſemper ad hanc diſtinctionem. & quòd Bald. ibi, & alij qui videntur contrarium tenere, nō loquuntur in fratribus, qui ſunt ſocij omniū bonorum

norum, ita etiam Dec.ibi.num.4. vbi allegat Butr. & Barbar. & ante eum idem placuit Alexã. ibi. col.fin.qui limitat dictum Baldi procedere in fratribus ſocijs quidem,ſed non vniuerſalibus,quamquã nec eo caſu ſaluari poteſt Bald. loquens de impenſa alimentorum,quia etiam remota omni ſocietate frater alens fratrẽ, non repetit; poteſt autem ſaluari ſolum quando alimenta ſunt modica. non magna,Menoch.ita diſtinguit de arbitr. iudi. caſu 127.num.2.vbi addit Purpur.& Crau. & dicit Bal.in l.cum duobus, §.ſi fratres, ff.pro ſocio, prout eum refert Pet. de Vbal.in tract.de ſociet.par.6.quęſt.18.quòd ſi ſocius omnium bonorum habet fami-
4 liam,illa debet ali de communi. ſicuti enim dos vnius ex† ſocijs eſt communis, & acquiritur ſocietati, quando eſt vniuerſalis,l.actione.§.fi.ff.pro ſocio,ita ad ſocietatem quoque pertinebit onus alimentorum, ex quo ibi eſſe debent onera matrimonij,vbi eſt dos, & ſicuti ſocieta-
5 ti† omnium bonorum acquiritur quidquid per familiam vnius ex ſocijs quæritur,l.cum duobus,§.ſocium, ff.pro ſocio, l.ſicut, ff.de oper. liber. ita communibus expenſis tota familia alenda eſt,quæ verba, meo iudicio ſunt rationabilia, & notanda , & cum prædictis tranſit Ruin. in conſi.104.num.2.colum.4.verſicu.quartò hanc ſententiam,volum.1. Rol. in conſil. 91.nume.42.volum.1.& eſt alia ratio, quia in vniuerſali ſocietate non eſt dare expẽſas,quæ non dicantur contractæ occaſiõe
6 † ſocietatis,& quę non imputentur ſocietati, niſi proueniant ex delicto vel culpa ſocij,l.cum duobus,§.ſocium vniuerſa,l.quòd autem.& l.ſeq.ff.pro ſocio.

Vbi verò ſocietas non eſt vniuerſalis, ſed particularis, tunc ſi quis plus alio impendit,illud omne repetit in diſſolutio
7 ne† ſocietatis,ita Ang.in d.l.fin.C.de collatio. & hanc partem multis rationibus & fundamentis comprobat Pet. de Vbal. in d. tractat.in 6.princip. part.quæſtio.23. verſic.circa ſecundum principale dubiũ. vbi quatuordecim mouetur fundamentis,& hoc voluerunt Alexan. Iac.& Deci. in d.l.fin.quos ſuprà allegaui,Menoch.d. caſu 27.numer.4.vbi citat Barbat.Corne. Iaſ.Deci. Ruin.& alios,& tres addunt rationes. prima quòd donatiò non præſumitur, quando alia capi poteſt coniectura; ſecunda, quòd ſocietati nòn imputatur impenſa.quæ non cedit in vtilitatem ſocietatis;tertia,quia vnuſquiſquam ſociorum proportionabiliter debet onera ſuſtinere , & commoda ſocietatis ſentire.ſed diuerſitatis ratio inter vniuerſalẽ & particularem ſocietatem illa eſt, quia vbi eſt vniuerſalis, omnis impenſa præter quàm delicti, & culpa imputatur ſocietati, ideò quidquid erogatum eſt in alimenta vnius ex ſocijs ſeu illius familiæ, id omne cedit in commoda ſocietatis atque illi imputatur, vt dixi ſuprà,d. l.cum duobus,§.ſocium. vbi verò ſocietas eſt particularis,illi non imputatur expenſa, quæ non cedit in communem ſocietatis vtilitatẽ, d. l. cum duobus.§.per contrarium,& l.adeò,in fin. ff.pro ſocio. at alimenta vni ex ſocijs præſtita, vel eius familiæ, non reſpiciunt communem vtilitatem,ergo nõ eſt imputanda ea impenſa.

Sed in hoc quoque ſecundo caſu videtur quod impenſa non repetatur, ſi facta eſt de fructibus bonorum, quia vbi fructus ſunt conſumpti, facilè eorum inducitur donatio,† vt voluit Bald. in l.fin.C. 8
de collation.& ibi hoc tenet Deci. in fin. Alexan.in conſi.49.nu.6.vol.1.& hanc dicit communem eſſe opinionem Crot.in conſi.40.num.26.ſecùs tamen eſſet, ſi impenſa facta eſſet ſine conſumptione fructuum, purà quia ſocius erogaſſet pecuniam propriam in alimenta ſocij,ex qua pecunia ceſſat ratio communicationis, & ea diſtinctio mihi videtur rationabilis,quia ſanguinis coniunctione ceſſante ſi quis alat alium poteſt repetere. nec obſtat ius ſocietatis, quia aut eſt in fructibus, & tunc ſi de eis miniſtrata ſunt alimenta ſocio non repetuntur, quia eſt erogatum quod eſt commune;ſi verò de alia pecunia& datur repetitio,quòd ſi vniuerſalis ſocietas intercedit non repetitur,

tur, quia omnia ſunt communia, nihil po
tuit erogari in alimenta, quod non eſſet
commune.

Et hæc diſtinctio verior eſt, & magis æ-
qua quàm ea adducta per Alexand. in d. l.
9 fin. C. de collation. vbi dicit, aut ſocius †
repetit quia dicat quòd ſocius habens
maiorem familiam debebat ſubire maio
rem impenſam, & non auditur; aut agit,
quia dicat ſe impendiſſe vltra dimidiam
ad quam tenebatur ratione ſocietatis, &
tunc repetit. & ratio diuerſitatis eſt, quia
vbi ſocietas contrahitur, tacitè agi vide
10 tur quod ſociorum † quiſque ferat viri-
lem, l. ſi non fuerit, ff. pro ſocio Barto. in
l. Titium, & Mæuium. §. altero. ff. de admi
niſtrat. tutor. ſecundo verò caſu, quia in
11 ſocietate particulari id repetitur quod
vltra † portionem contingentem fuit e-
rogatum, l. ſocius quod in eo. §. fin. & l.
ſeque. ff. pro ſocio. & hanc diſtinctionem
fundat ſuper dicto Bart. in conſil. 168. qui-
dam habens bona communia, numer. 1. &
ſeq. volum. 1. ſequitur Socin. in conſil. 40.
num. 5. verſ. ſecundo reſpondetur, vol. 4.
ſed hæc diſtinctio non placet, vt dixi: eſt
enim verbalis, non fundamentalis, & pri
mum membrum deſtruitur ex ratione ſe
cundi: ſemper enim militat ratio, quòd
ſocius repetat quidquid impendit vltra
ſuam portionem. & quamuis velit Bart.
quod vnus ſociorum ratione maioris fa-
miliæ plus ex ponere in ſocietate non co
gatur, quādo verba ſignificantia commu-
nionem referuntur ad plures habentes
patrimonium commune tamē, ratio per
eum allegata deſtruit dictum. non enim
æqualiter aut communiter dicitur fieri
collatio ſi vnus plus abſorbeat de re com
muni quàm alius, & non dicitur æquali-
tas inter eos, quando vnus habet maio-
rem familiam, propterea non arridet ea
diſtinctio.

Ex prædictis determinari videtur ea
quæſtio quæ Doctores diu torſit, an im-
putari debeat ſocietati dos per vnum ex
ſocijs data filiæ, vel potius in diuiſione
repeti debeat à ſocio, ita vt tantumdem
percipiat: nam magis communis videtur
opinio, quòd ſi ſocietas eſt omnium bo-
norum, imputetur ſocietati; † ſi verò eſt 12
particularis, nō imputetur. ita Bal. in tra-
cta. de duob. fratrib. verſic. primo quæro.
num. 18. & ſeq. & in l. ſi patruus, colum. 3.
num. 11. verſicul. & prædicta. C. commun.
vtriuſque iudic. Angel. in l. ex duobus. in
fin. ff. de negot. geſt. & in conſilio 60. in 3.
dub. Butr. in conſi. 7. Caſtren. in l. ſi ſocie-
tatem vniuerſorum. ff. pro ſocio, & in cō-
ſil. 358. colum. 1. in fin. volum. 2. Socin. latè
agens in conſil. 291. num. 3. col. 3. verſi. ſed
ſuppoſita, volum. 2. Deci. in conſil. 66. col.
4. in conſil. 123. nume. 13. conſil. 159. num. 9.
Natta in conſ. 91. per totum, & conſi. 264.
num. 3. Rolan. in conſi. 91. per totum, volu.
1. vbi comprobat rationibus, & authori-
tatibus, Crot. d. conſi. 40. num. 18. Menoc.
de arbitr. iudic. caſu 117. nume. 2. quæ opi-
nio procedit ſine ſcrupulo, quando dos
eſt data † de bonis communibus altero ſo 13
cio ſciente & patiente, Caſtr. in conſilio
211. num. 2. vol. 2. Socin. in conſ. 291. num. 7.
vol. 2. idem Socin. in conſ. 1. num. 11. volu.
4. Caſt. in conſ. 96. num. 2. verſ. meritus ta-
men, vol. 2. Decius, qui allegat Imol. d. cō
ſi. 68. col. pen. verſ. quibus ſtantib. conclu-
ſio, Cotta memor. incip. expenſa facta, &
ſequuntur ibi multi.

Et eadem diſtinctio fit, cùm quærimus
ſi ſocius poſſit à ſocio repetere quod pro
eo impendit extra cauſam alimētorum;
nam ſi ſocietas ſit vniuerſalis, † datur re- 14
petitio, vt per Bald in d. tracta. de duob.
fratr. in 1. quæſt. colum. pen. vbi infert ad
impenſam, quam facit vnus fratrum, quā
do ducit vxorem. Bald. in l. 3. §. fi. de mun.
& honor. vbi loquitur de impenſa docto
ratus, vel aſſumptæ militiæ, & gloſſ. in d.
l. 3. §. fin. loquitur etiam in expenſis nu-
ptialibus. Eſt verum quod eorum omni-
um dicta procedere videntur quando fa-
cta ſunt patre viuente, prout etiam lo-
quitur Aret. in §. fin. num. 5. Inſtitut. de ſo-
cieta. verſi. quid ſi vnus ex fratribus, & i-
dem in expenſis, quæ fiunt ratione infir-
mitatis, dicit Bal. in l. cum duobus. §. ſi fra
tres. ff. pro ſocio. limitando tamen niſi fu
iſſet ſequuta infirmitas ex cauſa ſocieta-
tis.

tis,quia tunc imputaretur ſocietati, etiam ſi eſſet particularis, vt per eum quem citat Barbat.in conſil.37.num.15. verſi.capio alium articulum, vol.2.vbi infert ad impenſam ducendæ vxoris.Ruin.in cõſi. 29.nu.13.in fi.verſic.& Dux Henricus,vol. 5.vbi loquitur de impenſa ducendæ vxoris,& multos allegat Doctores, & hoc etiam placuit Bertran. in conſ. 30. viſo caſu,vol.2.vbi agit de nuptialibus expẽſis, & latè pro expenſa librorum,item doctoratus, & aliarum quoq; rerum,ponit Cotta d.memora.incipien. expenſa facta per fratres,circa finem.

Prædicta autem principalis concluſio multò magis locum habet, quando alimenta fuiſſent vni ex ſocijs præſtita, qui
15 non viuebat in eadem domo, † nec promiſcuè vtebatur patrimonio, quia tunc non poteſt attendi illa communis conuerſatio, vt per Ange.conſiderat Alex.in d.l.fin.in fi.C.de collation. vbi tamen videtur diſtinguere inter magnam vel paruam impenſam. & ratio eſt, quia in eo quod modo prædicto conſumptum eſt ceſſat ratio ſocietatis, & communis victus,proinde ceſſat quoque deciſio.& idem omnino videtur placuiſſe Socino,d. conſi.40.nu.5.in fi.& rurſus num.6. vol.4. vbi dicit circumſcripto communi victu agendum eſſe de ſimplici donatione,quę ex quo non præſumitur,datur repetitio,
16 & ſubdit non præſumi † ſimultaneam vitam, ſed probandam eſſe, ne duplici fictioni locus ſit,vel ne ſuccedat vna fictio & vna præſumptio, contra doctrinam Bald.in l.ſi rem aliquam.ff.de acquir.poſ. & hoc quoque amplectitur Ruin. in conſil.102.nume.5. volum.2.vbi dicit quòd ſi frater exiſtens in communione non repetat impenſam factam in alimenta familiæ alterius fratris,tamen dicit id procedere propterea quòd viuebant in ſocietate ad vnum panem & vinum, ſed aliud eſſe quando ceſſaret ſocietas & conuiuẽdi ratio,atque ita duo requirit;primò ſocietatem, ſecundò conuictum, ita vt licèt ſocij ſint, ſi tamen ceſſet conuictus,
17 datur repetitio,quia vbi duo obſtant, † ſublato vno non tollitur alterum, l.ſi quando,C.de inoffi.teſtamen.l.ſi domus. ff.de ſeruit.vrban.prædio. dixi in conſil. 50.numer.27. eſt verum quòd quatenus Ruyn.loquitur in fratribus,dictum eius non poteſt ſuſtineri, quia vt dixi,frater non repetit quod impendit in alimenta fratris.

In hoc tamen aduertendum,quòd frater prætendens ſe non teneri ad ſoluendum impenſam factam à fratre pro ſuis alimentis, erit tutus, niſi frater probet non ſolum habitationem factam in eadem domo & ſub eadem claui,ſed etiam quod fuit ad eandem menſam, & cibum retentus,vt eſt text.in l.ſi quis ſit fugitiuus.§. apud Celſum.ff.de ædilit.edic.vbi Ang.qui legit ſub lege. quòd.§.apud Celſum. dicit quòd habitantes † ſub eadem 18
claui, non dicuntur de eadem familia, niſi conſtet de conuictu.& infert ad fratres ſubdens.quòd etſi frater impendens in alimenta fratris cohabitantis non repetat,tamen hoc fallit quando non conſtat quod ſimul viuerent,quia non ſequitur, habitant in eadem domo & ſub eadem claui, ergo ſimul viuebant. & ſubdit textum illum eſſe ſingularem, multum notandum & menti tenendum, ac à nemine vnquam fuiſſe notatum, ſequitur Barba. ad Bald.in l. fin. C.de collatio. aduertat igitur aduocatus, vt ſciat cautè capitulare.

Quòd dictum eſt,dari ſocio repetitionem eius,quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocietas non eſt vniuerſalis, intelligi debet,ne locum vendicet,quando impenſa eſſet modica, quia tunc cenſetur facta animo † donandi, non repe- 19
tendi,ſecundum Ange.in d.l.fin.C.de collatio.vbi eum ſequitur Alexand. in fin.& ratio eſt, quia in rebus modicis facile præſumitur donatio, vt dixi in quæſtione de matre,quæ repetit alimenta pręſtita filio,& idem voluit Caſtrẽ. ibi,num.3. qui dicit ſibi ſatis hoc placere, & idem tenuit Socin.in conſ.41.nu.5. verſ.1.nam. volum.4.Corn.in conſ.301.colum.pen.in fin.verſ. ſi plures fratres, volu.1.& in alijs

locis citatis à Deci. in d.l. fin. in fin. quod etiam tenuit Pet. de Vbal. in tract. ſociet. in 6. par. quæſti. 23. verſ. ſi verò ambo non adminiſtrabant, Pariſ. in conſil. 100. nu. 23. vol. 2. Menoch. d. caſu 127. n. 10. vbi ſubdit quòd ratione ſocietatis cõmunis victus, & modicitatis impenſæ præſumitur donatio, & ibi dicit arbitrio iudicis cõmit-
20 tendum, quæ magna, † quæve modica dicatur impenſa, poſt Ryminald. in d. l. fin. C. de collatio. vbi dicit, qualitatem perſonarum inſpiciendam eſſe, videlicet an inter nobiles diuites, vel ignobiles & pauperes agatur, & prædictam differentiam inter magnam & paruam quantitatem, laudat Barbat. in conſi. 37. col. fin. volum. 2. vbi ſubdit Angeli deciſionem elegantem eſſe, ſed illam limitat non procedere, quando inter illos eſſet omnium bonorum ſocietas, quòd tamen non pertinet ad caſum noſtrum, quia diximus iã omnia imputari in vniuerſali ſocietate, & nos loquimur de particulari, negat Deci. in d.l. fin. in fi. fieri debere diſtinctionẽ inter magnam & paruam impenſam, quã do eſt quæſtio de alimentis, ſequutus eſt Crau. d. conſi. 159. num. 10. ſed Menoch. loco præallegato, numer. 9. illum reprobat, addendo Ruin. in conſil. 101. num. 1. vol. 4. ſed qđ pertinet ad terminos noſtræ quæſtionis, ea Decij contradictio non debet nos turbare, tum quia loquitur quando facta fuit impenſa in fructibus, quia tunc cum fructus in communes vſus conſumpti videantur communicati, non datur repetitio, ſiue impẽſa ſit magna, ſiue modica. Tum etiam, quia loquitur in fratribus, qui impendendo in alimenta videntur donare, etiam ſi non ſint ſocij vt dixi ſuprà. veruntamẽ vtraque ratio tolli poteſt, nam etiam frater repetit impenſam magnam, vt dixi in quæſtione de fratre, & vbi etiam fructus ſunt conſumpti in alimenta ſocij vltra quàm ferat æqualitas, datur repetitio ſi ſocietas nõ eſt vniuerſalis, proinde attendi non debet opinio Decij: ſed alia, quæ eſt communis: ſi tamẽ ſocius, qui impendit, minor ſit, non cen-
21 ſetur donare † modicam impenſam, ſecundùm Petr. de Vbal. quem citat, & ſequitur Menoch. d. caſu 127. num. 13. duplici ratione quarum neutra eſt vera, quia minor quoque donare poteſt quid modicum, vt de prælato † dicunt Butr. & Abb. 22
in c. cæterum, de donatio. Tyraqu. de iud. in reb. exig. feren. nu. 24. & ſtatutum prohibens immobilium alienationem, non habet locum in re modica, † vt poſt Opi- 23
zon. & Ferdin. dicit Tyraq. loco prędicto, nume. 94. & ſocietas poteſt cum pupillo † 24
contrahi, Bald. de duob. fratr. nume. 17. in fin. Dec. conſi. 21. vol. 1. Pariſ. conſil. 81. nu. 35. vol. 1. Iaſ. l. 1. num. 6. C. qui teſtamẽ. face. poſſ. Cæphal. conſil. 248. nume. 2. & 6. cum ſimilibus.

Intellige etiam non dari repetitionẽ inter ſocios, quando alius ex ſocijs ſuſtinet ſolus aliquod aliud onus, vel impendit etiam ipſe pro ſocio † circa id, ad 25
quod non tenebatur, ita voluit Pet. de Vbald. in tractat. de duobus fratr. in 6. part. princip. quæſtio. 23. quem ſequitur Ruin. in conſil. 101. num. 2. & num. 4. verſic. nunc ſupereſt, volum. 4. vbi infert quòd ſi vnus ex ſocijs aliquid de proprio impendit in communem vtilitatem ſociorum, & is idem pro aſſumenda militia multũ erogauerit de communi pecunia, nõ poterit cogi ad refectionem illius impenſæ, quia fit compenſatiò inter ipſos. mouetur etiam ex eo quod dicit Bald. in l. ſi paterno, C. de negot. geſt. vbi vult quòd vnus ex fratribus impendens pro familia alterius, non † repetat, ſi habuit in ob- 26
ſequijs filios, vel alios de familia fratris, quia fit compenſatio, non enim attendi debet quod pro recompenſatione receperit non obſequia, ſed alias impenſas.

SVMMARIA.

1 *Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit pupillo.*
2 *Tutor alit pupillum ex neceſſitate officij.*
3 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
4 *Tutor iudicio tutelæ repetit quidquid impẽdit in rem pupilli.*
5 *Coactè facere dicitur, qui poterat cogi actũ facere.*

6 *Ne-*

6 *Neceſſitas. Nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit.*

7 *Actus referri debet ad cauſam neceſſariam.*

8 *Procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine.*

9 *Actus ſi pertinet ad dominũ præſumitur factus tamquam à procuratore.*

10 *Tutor repetit alimenta præſtita pupillo, etiam ſi ſit coniunctus.*

11 *Pater adminiſtrator filiæ cenſetur dotare de bonis filiæ, licèt alias præſumatur de proprio.*

12 *Frater tutor fratris cenſetur impendere pro fratre animo repetendi, non donandi.*

13 *Alba in conſil.12. reprobatur communiter.*

14 *Tutor repetit alimenta, quæ præſtitit non ſolum pupillo, ſed etiam illius ſorori.*

15 *Operari tenetur quicunque ab aliquo recipit alimenta.*

16 *Tutor gratis exercet officium, nec habere poteſt ſalarium.*

17 *Tutori ſalarium poteſt iudex conſtituere, quãdo æquum ſibi videtur.*

18 *Tutori quando ſint operæ pupilli compenſandæ cum alimentis receptis.*

19 *Tutelæ officium eſt neceſſarium, & nemo poteſt ab ea ſe excuſare.*

20 *Meritum non conſequitur ex eo, quod quis facere tenetur.*

21 *Beneficium non præſtat, qui debitum impendit.*

22 *Partis quoad partem ratio eadem eſt, quæ totius quo ad totum.*

QVAESTIO XIV.

TVTOR, qui pupillo alimenta mini-
1 ſtrauit, poteſt illa repetere, † vt vo-
luit Cuman. in conſil. 88. verſic. cir-
ca ſecundum, vbi mouetur pluribus ra-
2 tionibus; primò, quia tutor alit pupil-
lum ex † neceſſitate officij, l. cum plures,
§. cum tutor, ff. de adminiſtra. tutor. ergo
licèt ſi[?] repetere, quia officium ſuum
nemini debet eſſe damnoſum, l. ſi quis ex
3 aſſignatorib. ff. quemadm. teſtamen. aper.
Secundò, quia etſi conſulat tex. in l. fin. C.
de alim. pupil. præſtan. quòd curet tutor
alimenta pupillo taxari, ne exinde con
tingat eum controuerſiã pati ſuper quan
titate alimentorum, non tamen negat re-
peti poſſe, quando non ſunt taxata, & nõ
eſt ferendus pupillus, qui maior factus
recuſat ſumptus ſibi factos reſtituere. ad
do hanc concluſionem probari in l. 1. §.
prætereà. & §. penultim. ff. de contrar. &
vtili actio. tute. vbi dicitur quòd tutor
† repetit iudicio tutelæ quidquid impen 4
dit in rem pupilli, ergo multo magis re-
petet quod impendit circa perſonam.
Tertiò moueor, quia cum tutor cogatur
alimenta pupillo præſtare, non poteſt in
eo præſumi donatio, quia tunc ſolum do
natio præſumitur, quando ſoluit quis
quod non tenebatur, l. donari. ff. de regul.
iur. at qui cogi poteſt, ſi facit actum, dici-
tur coactè † facere, Ioann. Andr. in c. præ 5
tereà, in verſic. extorquentes, de iure pa-
tron. Bald. in l. nouiſſimè. ff. quòd falſo tu
to. auth. Felin. c. cum Ferrarienſis, colum.
11. de conſtitut. Iaſ. in l. 2. C. de tranſactio.
Marſil. in l. quæſtionis, num. 20. ff. de quę-
ſtio. & in neceſſitatibus † nemo liberalis 6
exiſtit, l. rem legatam, ff. de alimen. legat.
Iaſ. in l. ſi fundum, numer. 19. ff. de legat. 1.
Rurſus cum præceſſerit cauſa neceſſaria,
alendi ſcilicet pupillum, cenſendum eſt
tutorem aluiſſe, vt impleret munus ſu-
um, non vt donaret, quia actus † referri 7
ſemper debet ad neceſſariam cauſam quę
præceſſit, vt probat text. in d. l. fin. C. de a-
liment. pupillo præſtan. per quem dixit
Abb. in conſil. 116. colum. 2. in fin. colum. 2.
quòd ſi quis ex laudo tenebatur donare,
præſumetur ex ea cauſa feciſſe ſi appare-
at exinde donationem eſſe factam. hinc
eſt quòd habens mandatum ad faciendũ,
cenſetur deinde † actum feciſſe procura- 8
toris nomine, licèt non dicat gloſſ. in l.
qui in aliena. §. ſi is, qui putabat. ff. de ac-
quiren. hæredit. & ibi Bartol. ponit hanc
concluſionem gloſſ. in l. ſi pupilli, §. 1. vbi
Bartol. & alij, ff. de negot. geſt. l. ſeruus
communis, §. fin. ff. de ſtipulat. ſeruo. l. fi.
verſicul. quòd enim. C. per quas perſonas
nob. acquir. & licèt inter Doctores ſit du
bium, an faciens actum videatur illum
facere nomine proprio vel alieno, quan-
do habebat mandatum: tamen quando a-
ctus † fit in re pertinente ad dominum, 9
cenſetur ſemper fieri nomine domini,

 l. fin.

l.fin.ff.quando ex facto.l. poſt mortem.§. 1.ubi Barto.num.1.& 2.ff.eod.Bald.in l.fin. col.1. in fin. ff.ſi quis cautio probaui in conſ.19.nume.38.& text. in d.l.poſt mor tem.§.1.loquitur expreſsè in tutore, qui actum in dubio cenſetur facere tutorio nomine, & in terminis quod tutor in ratione reddenda repetat alimenta, quæ pupillo præſtitit, eſt tex. in l.ſumptus.C. de adminiſtr.tuto. qui etſi indiſtinctè loquatur de expenſa facta in pupillum, gl. tamen ibi ponit exemplum in alimentis, ad idem eſt text. in l. 2. C. de alim.pupil. præſtan. vbi dicit quòd etſi tutor taxari non fecerit ab initio alimenta pupilli, tamen fiet poſtea taxatio & ſolutio. & illos text. allgauit Gram. in deci.103.num.204. vbi dicit quod tutor repetit alimẽta quæ præſtitit pupillo.

Confirmatur hæc ſententia, nam tutor adminiſtrat bona pupilli; at vidimus in matre, fratre, & alijs, qui regulariter alẽdo videntur donare, ſi tamẽ adminiſtrẽt bona filij vel fratris, datur repetitio alimẽtorum, quæ præſtiterunt, multo ergo magis dabitur tutori qui nulla, vel modica ſanguinis coniunctiore ſit pupillo alligatus, & hanc partem tenuit etiã Cordub. in l.ſi quis à liberis, §.ſi mater, nu.90. & ſeq. ff. de liber. agnoſ. vel alen. vbi tamen tranſit ſimpliciter ſola authoritate Cumani contentus.

10 Extenditur propoſitio iſta, vt locum habeat etiam ſi tutor ſit ſanguine coniunctus, † puta patruus, quia nihilominus conceditur repetitio eius quod impendit in alimenta pupilli: nam etſi ſanguinis coniunctio faciat præſumi donationem, tamen ptopter adminiſtrationem, quam gerit, ceſſat præſumptio, vt dicimus in matre, fratre & alijs perſonis, ita arguit Cuman.d.conſil.88.col.fi. qui loquitur in caſu magis dubio, quando ſcilicet pupillus aliquid etiã operabitur ad commodum tutoris, & pro hac ſententia facit, quia videmus in patre qui cenſetur non de proprio, ſed de bonis filiæ impendere, quando eſt adminiſtrator, & filiam dotat; licèt in dubio regulariter videatur an imo donandi facere, † Barto d.l. Neſennius, num.3.ff. de neg.geſt. Bart & Bald. in l.fin.C.de dot. promiſſ. Socin. in conſil.121.nume.13.& ſeq. vol.1. alioſ citat Maſcard. in tract. de probatio. conclu. 571.numer. 8. vbi idem dicit in matre & tractaui ſuprà. vbi tetigi de matre & fratre. & quamuis in patre & alijs, qui tenentur, de ſuo dotare, poſſit aliquod dubium ſubeſſe, tamen in alijs, qui non tenentur dotare, res videtur expedita, quia impendere videntur animo repetendi, ſecundum diſtinctionem Ruini ſuprà locis prædictis per me allegati, & licèt etiam extraneus dotando videatur donare, tamen hoc eſt verum, quando non ſubeſt alia cauſa, vel coniectura, at ſi alia coniectura capi poteſt, ceſſat donatio. 11

Extenditur etiam vt procedat in fratre tutore, quia etſi frater in dubio non repetat impenſam, quam facit circa perſonam fratris, tamen vbi eſt tutor non videtur feciſſe animo † donandi, ſed repetendi, & ratio eſt quia adminiſtrat bona fratris, vel ſororis, & loquendo de fratre quando repetat alimenta fratri præſtita, dixi quod ceſſat animus donandi, quando adminiſtrat, & quamuis Alba in conſil. 12. reprobet in fratre dotante † ſororem, & doceat communem opinionem eſſe in contrarium, & reprobet Bald. tamen errat, quia imò cõmunis opinio eſt pro Baldo & eum ſequuntur multi citati à Menoch. de arbitr.iudi.caſu 88.nu.46.& ſeq. Maſcard.d.concluſ.571.nu. 11. vbi citatis Doctoribus inuicẽ aduerſantibus non audet ſuum interponere iudiciũ, ſed relinquit cogitandum, vt ibi. 12 13

Ampliatur quoque à Cuma.d.conſi.88. colum.fin.verſ.quid plus etiam ſi, vt non ſolum repetat tutor alimenta, quæ præſtitit pupillo, ſed ea etiam quæ dedit ſorori † ipſius pupilli, l.qui filium, ff. vbi pupil.educ. debe. vbi pupillus poſtquam adoleuit, poteſt repetere à ſorore id quod tutor impendit pro illius alimentis. nam tenetur tutor alere ſororẽ pupilli, vt dixi in tit. quib. & à quibus alim. debeant. 14

beant. in quæſtio. de tuto. & facit ratio, quia ſi tutor repetit à pupillo quod pro eo impendit, poterit etiam repetere alimenta, quæ præſtitit ſorori, quia ea fuerunt cõtemplatione pupilli præſtita, qui ad id tenebatur, d. l. qui filium. videntur enim alimenta illi præſtita, qui tenebatur alere, vt diximus in matre, quæ repetit à viro alimenta quæ præſtitit filijs.

Dubitari poteſt, ſi pupillus operatus ſit tutori, an adhuc tutor poſsit alimenta præſtita repetere, & videtur quòd nihilominus tutor repetat: primò, quia alendus tenetur operari ad commodum
15 eius † qui alit, glo. in l. ſicut, ff. de oper. liber. ſecundò, quia tutor & ipſe operatur pro pupillo atque onus omne adminiſtrationis ſuſtinet ſine ſalario, quia tu-
16 toris officium † gratis eſt præſtandum, glo. in l. 1. & l. in eos, ff. de tute. licèt iudex
17 poſsit certum conſtituere † ſalarium ſi æquum ſibi videtur. l. à tutoribus. §. finali, vbi glo. & Bartol. ff. de adminiſtr. tuto. cum alijs, quos citaui in conſilio 159. in fine proinde ſi quæ ſunt pupulli operæ, compenſantur cum labore tutoris, & non merentur recompenſationem ſuper alimentis, per has rationes, Cordub. in dicto. §. ſi mater. num. 73. poſt multa con-
18 cludit, quod vbi tutori † nullum eſt ſtatutum ſalarium, & vbi ex tutela nullum illi commodum prouenire poteſt, tunc non prohibentur repetere, ſed operæ pupilli compenſentur cum laboribus tutoris: vbi verò tutori datur ſalarium, tunc tutor ſoluet operarum nomine cõmodum quod à pupillo percepit. rationes prædictæ nullius momenti ſunt: prima enim non ſubſiſtit, quia cum tutor nomine tutorio alimenta præſtat & de bonis pupilli, certè illi non tenetur operari, textus enim in lege, ſicut, loquitur quando alit quis de proprio, non quando de alieno: ſecunda item non mouet, quia cum tutor laboiē illum ſuſtinere nec re-
19 cuſare poſsit, ex quo tutelæ † officium eſt neceſſarium, non acquirit aliquod meritũ. ea enim ſeruitia, ad quæ tenetur aliquis ratiõe officij, vel naturali aliqua
ratione, non dicuntur merita, † vt voluit 20
Ripa in lege, ſi vnquam, quæſtio. decimaquarta, & non dicitur beneficium præſtare, † qui debitum impendit. l. ſi ſeruo. ff. 21
de hæred. inſtituen. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. & latiſſimè comprobat Tyraquel. in l. ſi vnquam, in verſic. donatione largitus, nume. 106. C. de reuoc. donatio. & dicunt Theologi, quòd non cadit votum ſupra præceptum: obligatio enim præcedens impedit ne operãdo quis poſſit mereri: proinde ſi tutor pupilli res, & perſonam curando laborat, non ideo acquirit meritũ, quod remuneratione aut recompenſatione dignum ſit. Cuman. autem in d. conſil. 58. colum. 2. verſicu. ac etiam, quia, & verſic. fateor tamen, dicit quòd ſi pupilli operæ æquiualerent alimentis, fieret compenſatio, innuẽs quòd vbi minoris ſint valoris, non fiat pro rata, de quo dixi ſuprà in quæſtione de priuigno. ego tamen inhærendo nedum rationi, ſed etiam communi Doctorum opinioni, teneo compenſationem fieri pro rata operarum, poſito quod operæ non ſint modici momenti, quia non credo rationabile quod qualecunque ſeruitium induci debeat ad extinctionem alimentorum: at ſi conſiderabilis ſit operarum vtilitas, poterunt illæ rationari pro recompenſatione alimentorum. & ratio eſt, quia tutor, qui ſeruitia recipit, dicitur tanto minus impendiſſe de ſuo, & non curo quod æquiualeant alimentis in toto vel in parte, quando eadem ſit da-
tio † partis quoad partem, quæ eſt totius quoad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vendicat. 22

Annectenda ſunt huic quæſtioni quæ ſuprà poſui inter vitricum & priuignum ratione operarum, ne idem ſæpius inculcetur cum lectorum nauſea, ideo vide ibi, quia eadem omnino eſt determinatio.

SVMMARIA.

1 *Negotiorum geſtor præſumitur impendere de pecunia domini.*

2 *Adminiſtrator præſumitur alimenta præſtare de*

de bonis, quæ administrat.

3 *Pater præsumitur ſoluiſſe de caſtrenſi peculio filij ſtudentis, non de proprio erga filium.*

4 *Frater maior præsumitur bona minorum administrare, quando ſimul habitant, declara tamen, vt ibi.*

5 *Negotia alterius gerens non præsumitur donare voluiſſe.*

6 *Animus donandi non colligitur ex factu negatiuo, vt ibi.*

7 *Argumentum à ſenſu contrario, non bene ſumitur à diſpoſitione negatiua.*

8 *Extraneus dotando non videtur donare, quando bona mulieris administrat, licèt alias ſecus ſit.*

9 *Pater dotando videtur dare de ſuo etiam ſi filia bona habeat penes ſe.*

10 *Dos cenſetur data de bonis patris, etiam ſi dotando dixerit pro omni, & toto eo quod conſequi poſſet ex paternis & maternis bonis,*

11 *Pater tenetur dotare filiam quamuis diuitem.*

12 *Compenſatio non inducitur de vno debito quantitatis cum alio conſiſtente in ſpecie.*

13 *Adminiſtrator non compenſat alimenta in pecunia præſtita cum debito ſpeciei.*

14 *Compenſatio non fit de ſpecie ac ſpeciem.*

15 *Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit ex præsumpta mente partis.*

16 *Expreſſum dicitur, quod ex diſponentis mente colligitur,*

QVAESTIO XV.

QVAE ſuperioribus quæſtionibus attigimus de vitrico, matre, fratre, tutore, & alijs adminiſtrantibus aliena bona, induci poſſunt ad generalis quæſtionis deciſionem, an adminiſtrans aliena negotia repetere poſſit, ſi quid impendit in illius alimenta, cuius bona, aut negotia adminiſtrat. planum
1 namque id videtur, quòd geſtor † negotiorum impendere videtur de pecunia illius, cuius negotia gerit. ita regulam conſtituit Bartol. in l. Neſennius, nume. 5. ff. de negot. geſt. mouetur ex eo text. in verſicul. ex contrario, & dicit Bald. ibi, colum. 2. verſicul. aut dubitatur, vtrum, quòd alimentantis intẽtio, & mens præſumitur eſſe quod impenſa fiat de bonis

† alimentandi. quando adminiſtrat illius 2
bona, allegat textum ibi & in l. ſi. ff. de petitio. hær. & alia iura per quæ inquit eſſe bene notandum, quòd & ſi alimentator aliquando præſumatur donare, ſi tamen adminiſtret bona alimentandi, non erit locus præſumptioni, ideo Bartol. loco prædicto inquit quod tam violenta eiuſmodi præſumptio, vt tollat præſumptionem pietatis, quæ ſuberat alias, & dicit multum notãdum, infertque ad patrem, & fratrem, qui etſi dotare filiam, vel ſororem in dubio præſumantur de bonis proprijs, vt in l. fin. C. de dot. promiſ. tamen vbi gerunt eorum negotia videntur dotem dediſſe non de proprio, ſed de bonis illius, cuius negotia gerunt; infert e-
tiam Bartol. quòd pater † videtur non de 3
ſuo, ſed de caſtrenſi peculio impendiſſe in ſtudio pro filio, quando habebat peculium illius penes ſe. hoc etiam probauit Bartol. in l. quæ dotis, num. 7. ff. ſolut. matrimon. vbi dicit quòd non præſumitur donatio, quando ex modo, id eſt ex geſtu negotij aliud colligitur, ſequuntur ibi omnes Doctores, & Rom. in conſil. 255. numer. 2. ait textum in d. l. Neſennius, eſſe ad hoc notabilem, & Bald. in d. l. Neſennius, nume. 2. verſic. & hoc eſt bene, dicit procedere prædicta in auia, matre, fratre, patruo, auunculo & alijs perſonis per textum in l. ex duobus. §. 1 itium. ff. de negot. geſt. Angel. in conſil. 60. nume. 4. vbi fortius dicit probari geſtionem quando ſimul habitant & bona communia ha-
bent, id quod poteſt procedere † in ſuis 4
terminis, quando ſcilicet vnus eſt infans, vel impubes, alter verò prouectæ ætatis, aliàs non crederem communionem ſolam bonorum & cohabitationem probare, quòd maior adminiſtret: cùm enim ea adminiſtratio ſit facti, probari debet ab allegante, l. in bello. §. factæ. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. & dicit Menoch.
in tractat. præſumpt. libr. 3. præſumpt. 71.
nu. 3. quod † gerens aliena negotia mini- 5
mè præſumitur donare. & Alba in conſil. 12. numer. 6. inquit quòd vbi geſtor negotiorum præſtat alimenta, vel pecunias,

vel

vel quid aliud, tunc ſi poſſibilè eſt quod
pecunia proueniat ex bonis illius, cuius
negotia gerit, fingit lex ab illis proue-
niſſe, l.2. in principio, ff. ſi cert. petat. oc-
cultato ſcilicet vno actu & alio oſtenſo,
argumento l.3. §. penult. & fin. ff. de dona-
tio. inter vir. & vxor. & dicit Cuman. in
conſil. 88. colum. 2. quòd adminiſtrans bo-
na aliorum præſumitur voluiſſe alimen-
ta pręſtare de illorũ bonis potius quàm
de proprijs, & infert prout fecit Bartol.
in d. l. Neſennius, ad patrem, matrem, a-
uiam, patruum & alios, & reſpondet
ad l. Neſennius, in fine, quæ videtur re-
quirere, quòd expenſa ſit poſita in libro
rationum, quòd loquitur per illam di-
ctionem, maximè, quæ eſt implicatiua. l.
qui ſtatus. ff. de re milit. per quæ verba
mihi non probatur argumentum, quod
negatiuè ſumunt multi ad probaudum
quod alimẽta fuerint præſtita animo do-
nandi: dicunt enim, non ſcripſit in libro
rationum, non eſt proteſtatus, vt apud
Burſat. in conſil. 83. num. 13. nam etſi illi a-
6 ctus affirmatiui oſtendant † animum re-
petendi, tamen quando non extant non
poteſt ex eorum omiſſione principali-
ter argui donandi animus, pro qua conſi-
7 deratione facit, quia argumentum à con
trario ſenſu, † non poteſt ſumi à diſpoſi-
tione negatiua, Bald. in l.2. in fi. C. de con-
dit. in ſert. Alexãd. in conſil. 250. nume. 26.
volum. 5. Iaſ. in l.1. colum. 9. verſicul. ſecũ
dò limita. & colum. 12. verſicul. quartò li-
mita. ff. de officio eius. Natta in conſi. 551.
num. 12. deciſ. Pedem. 178. num. 6. & quod
in adminiſtrante non præſumatur ani-
mus donandi, tenuerunt Socin. Sen. Rui.
Alciat. Bald. Nouell. Socin. Iun. & alij ci-
tàti à Menoch. in tractat. de arbitr. iudic.
caſu 88. num. 46. & ſequẽt. vbi dicit quòd
8 etſi extraneus dotando † videatur dona-
re, l. vnica. §. extraneus, C. de rei vxor. a-
ctio. tamen fallit, quando is adminiſtrat
bona mulieris Maſcard. in tractat. de pro-
bationib. concluſ. 76. & 571. num. 8. & ſeq.
& loquendo præcisè in alimẽtorum præ-
ſtatione, diximus ſuo loco, & ſuis diſtin-
ctis quæſtionibus ſuprà in matre, auia,
vitrico, fratre, & tutore, ita vt ex parti-
cularibus multis ſuprà deciſis poſſit fie-
ri vniuerſalis quædam inductio, vt qui-
cunque adminiſtrator videatur alendo
habere animum repetendi, quam con-
cluſionem ponit etiam Corne. in conſil.
265. colum. 3. volum. 1. Bal. Nouel. de dot.
in 6. part. princip. priuileg. 6. Benicaſ. in
tracta. pauper. quæſt. 8. in 3. ſpecia. contra-
ctu. num. 10. quòd ego ex Ruy. in conſil. 65.
num. 7. volum. 3. limitaui in ſuperio[...]s
reſpectu dotis non procedere in patre, † 9
qui cum teneatur etiam diuitem filiam
dotare, videtur in dubio dare de ſuo,
quando dotat, licèt habeat penes ſe bona
filiæ, & ſequitur Menoch. d. caſu 88. num.
47. & idem dicit in fratre hærede patris
Ruin. in conſil. 200. in fi. volum. 1. & facit,
quia ſi dotando dicat pater dare ſe pro o-
mni, & toto eo quod conſequi poſſet ex
bonis paternis, & maternis, nihilominus 10
dos cenſebitur data de paternis, ſecundũ
Bald. Nouel. in tract. dot. in 6. part. princi.
priuileg. 6. Crot. in conſil. 65. nume. 2. An-
ch. Moder. lib. 1. quæſt. 33. num. 3. & videri
poteſt Alciat. in tract. præſumpt. regul. 1.
præſumpt. 26. num. 1. & ſequ. ſed nunc ve-
nit in mentem id, quod de patre dicitur
dotem nihil omnino obeſſe quoad ali-
menta: ideò enim admitti poteſt patrem
dotãtem videri hoc facere de bonis pro-
prijs, licèt adminiſtret bona filiæ, quia ſi
filia ſit diues, † præter tenetur dotare, 11
Corne. in conſil. 242. volum. 3. Boer. deciſ.
130. num. 8. Aſcan. Clemẽ. in tractat. patriæ
poteſta. effect. 11. numer. 13. & 14. vbi idem
tenet quando filia eſſet nupta, ſed hæc
ratio ceſſat in alimentis quia vbi filia eſt
diues, vel habet aliunde, pater non vide-
tur habere animum donandi, ex quo non
tenetur alere & vbi agimus de dote, v-
traque cauſa in patre eſt neceſſaria, & v-
troque nomine cogi poteſt ad dandum
ſiue de ſuo, ſiue de bonis filiæ, at ſi agi-
mus de alimentis vnica eſt cauſa neceſſa-
ria, quia cogi poteſt ſolum tamquam ad-
miniſtrator, non tamquam pater: non mi
rum ergo ſi dotando pater videtur dare
de proprio, quamuis adminiſtret bona

filiæ. quæ autem ſuprà dicta ſunt de pa-
tre, intelligi debent, quando impenſa eſt
magna quia cùm eo ſolùm caſu detur re-
petitio, non poteſt pręſens diſputatio ad
aliud referri, ne fortè exiſtimet quis vel-
le me intelligere, quòd pater indiſtinctè
videatur alere animo repetendi.

Prædictam concluſionẽ intellige pro-
cedere, quando præſtatio alimentorum,
& id quod adminiſtrat, recipiunt inui-
cem functionem, vt quia vtrunque conſi-
ſtat in quantitate: quod ſi fortè vnum
12 eſſet † in quantitate, & alterum in ſpecie,
non daretur compenſatio, ſed alimenta
cenſerentur præſtita animo donandi, ex
quo inuicem non recipiunt functionem,
argumento l. planè. §. 1. ff. de legat. 1. l. ſi a-
lij. §. vtrùm. ff. de vſufruct. l. 2. §. Mela. ff. de
dote prælega. l. ſi cùm dotem. §. ſi cùm pa-
ter. ff. ſoluto matrimon. ita in propoſito
13 † declarat Bald. in dicta l. Neſennius, nu-
me. 2. ver. & hoc verum, quando dos. ff. de
negoc. geſt. Alb. d. conſil. 12. num. 6. vbi di-
cit. quòd hoc caſu idem eſt quòd impen-
ſa prouenerit de bonis adminiſtratis, vel
de bonis proprijs, quæ vbi recipiunt fun-
ctionem, fingitur proueniſſe de bonis ad
miniſtratis. & prædictorum ratio eſt,
quia de ſpecie ad quantitatem non fit
compenſatio, vt dixi ſuprà ex Baldo. im-
14 mò non fit etiam de ſpecie ad † ſpeciem,
l. ſi conuenerit. ff. de pignor. actio. l. ſi non
ſortem. §. ſi centum. ff. de condictio. inde-
bi. l. ſi ex pecunia. C. de rei vendica. dixi
in conſil. 112. nume. 38. & 55. nam quantitas
cum ſpecie, vel etiam ſpecies cum ſpe-
cie, non recipiunt inuicem functionem,
ideò qui ſoluit vel præſtat aliud quàm id
quod debebat, non videtur habere ani-
mum compenſandi.

Poſſet tamen attentari contrarium,
quia etſi non detur compenſatio de ſpe-
cie ad quantitatem, vel de ſpecie ad ſpe-
ciem regulariter, tamen hoc non proce-
dit, quando non conſtat de animo com-
penſandi: at vbi animus compenſandi
apparet, & quando agitur de compenſa-
tione, quæ fit ex præſumpta diſponentis
mente, tunc fit compenſatio de ſpecie ad
ſpeciem, † & de ſpecie ad quantitatem, 15
vt diſtinguit Imola in l. ſi cùm dotem. §.
pater, colum. fin. ff. ſolut. matrimon. vbi
ponit exemplum in compenſatione, quę
fit ex vltima voluntate, vt quando legat
teſtator aliquid in compenſationem de-
biti, & idem Imol. hoc tenet in l. huiuſ-
modi. §. cùm pater, colum. fin. ff. de legat.
1. Roman. in Authent. præterea, colum. pe
nult. C. vnde vir & vxor, vbi Alexan. nu-
me. 13. Iaſ. num. 26. & Dec. num. 10. & com-
probaui in conſil. 112. num. 38. & ſequent.
nos autem agimus de compẽſatione, quæ
prouenit à præſumpta voluntate diſpo-
nentis, ergò fiet etiam contra ſolitas iu-
ris regulas de ſpecie ad quantitatem, &
licèt prædicta ſententia habeat multos
contradicentes, & fortè non ſit commu-
nis, vt probaui loco prædicto, nume. 55. &
59. tamen procedit ſine dubio, cùm appa
ret de voluntate diſponentis. vel expreſ-
ſa, ſecundùm Riminald. in dicta Authen.
præterea, vel æquipollente, vt dixi dicto
conſil. 112. num. 101. & ſatis expreſſa in ca-
ſu noſtro, quia lex ita præſumit: dicitur
enim expreſſum, quòd ex mente † diſpo- 16
nentis colligitur, l. prætor. §. 1. vbi glo. Bar
to. Bald. Ang. Imo. Caſtren. Alexan. & Iaſ.
ff. de oper. noui nuncia. dixi in conſil. 143.
num. 19.

Item vbi ſubſiſteret difficultas com-
penſandi, non tamen minus alimenta
poſſent repeti per illum, qui erat debi-
tor ex cauſa adminiſtrationis, licèt non
per viam compenſationis: ſat enim eſt,
quòd non videatur donaſſe, ſed præſti-
tiſſe animo repetendi. nihil enim quoad
effectum refert quod compenſentur in
debitum, vel quòd repetantur, propterea
ea Baldi declaratio videtur non eſſe ve-
ra: cogitandum tamẽ relinquo, quia ma-
gna eſt authoritas Baldi, quando præci-
puè non habet contradicentem.

Hæc omnia dicta de negociorum ge-
ſtore, amplia, limita, & declara prout di-
ctum eſt in præcedentibus quæſtionibus,
quia non eſt operæpretium quæcunque
repetere.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Vxorem alterius qui alit, repetit à marito, qui tenebatur alere.*

2 *Socer repetit à genero alimenta, quæ præſtitit filiæ.*

3 *Alimenta quicunque præſtitit, repetere poteſt ab eo, qui alere tenebatur.*

4 *Ratio generalis extendit dictum.*

5 *Frater qui aluit ſororem, repetit à ſocero ſororis, qui recuſauit alere. intellige tamen, vt ibi.*

6 *Hæredes mariti repetunt alimenta vxori viduæ indebitè præſtita intra annum luctus.*

7 *Impenſa alimentorum ſemper dicitur modica, quia paulatim fit. intellige tamen, vt ibi.*

8 *Villa quæ ſtetit per menſes, quòd non denunciauit maleficiatorem, punitur vnica pœna.*

9 *Interpellatio non dicitur trina, quando continuato ſermone ter inſtat quis debitorem ad ſoluendum.*

10 *Appellaſſe ſemel tantùm dicitur, qui eodem tempore ter dicit, appello.*

11 *Hæredes mariti non repetunt alimenta intra annum luctus præſtita viduæ.*

12 *Vidua fingitur à iure eſſe in eodem matrimonio.*

13 *Vidua gaudet priuilegijs viri, dum ſeruat viduitatem.*

14 *Hæredes viri non repetunt à vidua, quod in eius alimenta impenderunt vltra redditus dotis.*

QVAESTIO XVI.

1 VXORI alterius qui prouidit de alimentis, repetit † à marito, qui tenebatur alere, l. alimenta, & l. ſi patrono. C. de negoc. geſtis. l. Neſennius. D. eodem titul. ideò Cyn. in l. quod in vxorem. C. de negoc. geſt. dicit, quòd pater, qui filiam aluit † eo caſu, quo non ipſe,
2 ſed maritus tenebatur, repetit à genero, ſequuntur Ruin. Bald. & Alexand. ibi, & eſt generale, quòd quicunque præſtat alimento ei, cui ab alio debebantur, repe-
3 tere poteſt ab illo, † d. l. Neſennius. Petr. Cyn. & alij in d. l. quod in vxorem. ita regulam conſtituit Socin. in conſil. 64. colum. 2. volum. 4. vbi in ver. ex qua concluſione, dicit, quòd ſi pater, frater, vel alius quilibet præſtat vxori alimenta, quæ erant præſtāda à viro, repetit ab illo, quia videtur vtiliter geſſiſſe negocium illius, allegat Corne. in dicta l. alimenta, & Cyn. in dicta l. quod in vxorem, & idem omninò dicit Natta in conſilio 547. nume. 16. & ſequent. vbi ponit de patre, & de fratre, qui repetunt à genero & ſororio, & quia ratio vtilis geſtionis eſt generalis, poteſt dictum extendi ad quemcunque alium, ſecundùm regulam Socin. in dicto conſil. 64. deciſio enim quamuis ſtricta, extenditur ad limites rationis, &
ratio generalis extendit † dictum, l. regu 4
la. §. final. vbi Bartol. & alij, ff. de iur. & facti ignoran. l. 2. §. ſi maritos, ver. quid ſi curatores, & verſic. quid ſi deceſſerint. ff. ad Tertullian. l. nomen debitoris. §. final. ff. de legat. 3. Euerard. loco 35. colum. 1. & poſſent allegari multi concordantes, & hæc vera ſunt durante matrimonio, nam eo diſſoluto, aliud eſt: ſi enim diſſoluantur ſponſalia, & ſocer interpellatus recuſet alere, mulier autem nihil aliunde habeat, † tunc frater, ſi præſtitit ali- 5
menta, repetit à ſocero, imò ipſamet mulier repetit, vt voluit Ioan. de Cane mortuo, quem citat & ſequitur Vital. in tractatu clauſular. in titulo, quando alimen. renuncia. poſſit, colum. 10. in princip. vbi tamen dicit, quòd ſi ſocer obtulerit ſe paratum alere eam in domo propria, & frater voluit illam recipere, & alere in ſua domo, non tenetur ſocer reſtituere alimenta.

Hinc finitima eſt quæſtio, an hæredes mariti, qui intra annum luctus aluerunt viduam, poſſint ab eo repetere alimenta præſtita, & vbi nullæ concurrunt coniecturæ, Corne. in conſilio 252. in primo dubio, volumi. primo, loquendo in fratre mariti, videtur præſupponere, quòd
concedatur † repetitio, quia in dubio ne- 6
mo præſumitur donare, l. cùm de indebito. ff. de probatio. at eam alere quam non tenebatur, dicitur donatio. item in dubio alimenta videtur quis præſtare animo repetendi, non dandi, ſecundùm

gloſſ.in d.l.ſi paterno. at in ſuo caſu propter multas coniecturas tenet non dari repetitionem: coniecturæ autem erant, quia dotes in domo dimiſit, operas, & ſeruitia præſtabat, erat relicta vſufructuaria, domina & maſſaria, hæres erat diues, & ſine filijs. ſubdit tamen vnum verbum notandum, quod ſi verum eſſet, poſſet ferè ſemper præſtari, vbi tractatur de alimentorum repetitione. dicit enim quòd
7 quantitas præſtitorum † alimentorum videtur parua, quia paulatim miniſtratur. & licèt curſu temporis augeatur, non tamen fit magna, & conſiderat primam, ſecundam, & tertiam præſtationem. ego autem non intelligo multiplicitatem præſtationum: vnica enim iudicatur præſtatio, ea quæ fit continuato aliquo tempore, putà per annum vel menſes, facit dictum Bartol. in l. inficiando, §. infans. ff. de furt. vbi dicit quòd ſi villæ conſul ſub pœna tenetur denunciare quemcunque
8 malefactorem, punietur † vnica pœna, quando ſtetit per menſes quòd nullum denunciauit delictum. & ſubdit Barto. ibi vnicum delictum iudicari, quando aliquis tota die, vel nocte luſit ad azardum, etiam ſi luſerit cum diuerſis perſonis. & dicit gloſſ. in l. ſi conuenerit, ff. de pigno. actio. quòd ſi quis continuato ſer-
9 mone ter † dicat alicui, ſolue, non dicitur ille fuiſſe ter interpellatus, ſed ſe-
10 mel tantum. idem de eo qui condemnatus dixit ſæpius, appello, † vt ſemel tantum dicatur appellaſſe, voluit gloſſ. in c. ab eo, de appellatio. in ſextò. prædicta, & alia congerit Marſil. in d. l. fin. nume. 16. ff. de ſicar. ita qui continuato aliquo tempore alit aliquem, non dicitur pluries alimenta præſtitiſſe, cùm verbi, alere, proprietas æquè referatur ad alimenta vnius menſis vel anni, ſicut ad alimenta vnius diei, Benintend. deciſio. 43. numer. 11. & alimentorum diſtributio fit per tempora, non per vices, proinde in cognoſcendo ſi ſit magna vel modica impenſa, non eſt attendendum quid fuerit in ſingulas cœnas, vel prandia erogatum, ſed quid intra totum vnum tempus cõtinuatum fuerit impenſum.

Principalem tamen Cornei deciſionem, non credo † veram, imò exiſtimo non eſſe locum repetitioni, quando hæredes aluerunt intra annum luctus: aut non habebat aliunde, & tunc vxorali debet ab hæredibus, ne cogatur mendicare in opprobrium præcedentis matrimonij, vt in ſimili dicitur in Authent. præterea, C. vnde vir & vxor, & in corpore vnde ſumitur: ſi verò habebat aliunde, & habebat dotem, tenebantur quoque hæredes alere, vt in l. diuortio, in principio, ff. ſoluto matrimonio, & vtrunque caſum poſui in titulo, quibus & à quibus præſtan. ſint aliment. vbi dixi de alimen. an ſit alenda ab hæredibus.

Cùm ergo tenerentur, non repetunt quod ex neceſſitate legis & obligatione ſoluerunt, quia vt dixi, & probatur in l. alimenta, & in l. quod in vxorem, C. de negot. geſt. qui proprium debitum ſoluit, non repetit: ſi verò dotem non habebat, idem eſt, quia cum non tenerentur alere, nec ad id cogi poſſent, videntur donare, argumento legis, donari, ff. de regu. iur. & vidua † videtur eſſe in eodem ma- 11
trimonio, l. fin. C. de bon. matern. Alexan. in conſil. 22. columm. 2. volum. 2. & gaudet priuilegijs † viri, capitulo. ex tenore, de 12
foro compet. Barbat. conſil. 56. colum. fin. volum. 3. Roland. conſil. 86. numer. 3. & 6. volum. 2. Tyraquell. in tractat. ceſſan. cau. limitatio. 15. & probatur, quia videamus quod vbi mulier habet dotes, licèt hæredes viri teneantur ad alimenta illius ſolum vſque ad ipſarum dotium redditus, tamen ſi in alimenta aliquid impendunt vltra dotis reditum, non † repetunt, vt voluit Imola in d. l. diuortio, in principio, colum. 1. ff. ſoluto matrimonio. ſicuti itaque non repetit quod impendit vltra redditum dotis, ita etiam non repetit quando vidua carebat dote, & eadem ſit ratio partis quoad partem, quæ eſt totius quoad totum, vide tamen quæ dixi in titulo, quibus & à quibus debean. alimen. dum tracto de vidua alenda ab hæredibus viri.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Donatio non præſumitur etiam inter patrem, et filium.*

2 *Vxor repetit à viro quidquid impendit in alimenta illius.*

3 *Donatio inter virum & vxorem eſt prohibita.*

4 *Vxor repetit à viro quidquid in illius vtilitatẽ impendit animo donandi.*

5 *Maritus reſtituit vxori fructus induſtriales paraphernalium, quos conſumpſit de voluntate vxoris, & vertit in proprios vſus.*

6 *Maritus dicitur in vſus proprios conuertiſſe fructus paraphernalium, quando vertit in propria alimenta.*

7 *Maritus reſtituit vxori fructus paraphernaliũ naturales, etiam de voluntate vxoris conſumptos.*

8 *Vxor non repetit alimenta marito præſtita, ſi illum tenebatur alere.*

9 *Donatio inter virum & vxorem ſuſtinetur de re modica.*

10 *Maritus non reſtituit vxori fructus naturales extradotalium quos conſumpſit, ſi modici ſint.*

11 *Animus donandi, vel repetendi colligitur ex qualitate impenſæ.*

12 *Vxor repetit à viro alimenta quæ præſtitit etiam ſi concurrat aliqua donationis coniectura.*

13 *Voluntas & poteſtas debent copulatiuè concurrere in quocumque actu.*

14 *Vxor repetit à viro alimenta, quæ cõmunibus filijs præſtitit.*

15 *Vxor repetit à viro dotem, quam ſoluit pro cõmuni filia ad quam ſe obligauerat ſimul cũ marito.*

16 *Pater & patruus ſi ſimul ſe obligent ad dotandum, patruus repetit à patre, qui ſolus tenebatur.*

17 *Rei plures debendi cenſentur inter ſe fideiuſſores, quando negotium inſolidum ſpectabat ad vnum.*

18 *Rei plures debendi quando ſunt, an vnus ab alio repetat ſolutum, diſtinguitur inter cauſam onerosam, & cauſam lucratiuam, vt ibi.*

QVAESTIO XVII.

VXOR, quæ de proprijs bonis maritum aluit, cùm non teneretur, an repetat à marito. & videtur repetitionem dari, quia nemo præſumitur animo donandi dare, l. cùm de indebito. ff. de probatio. & præſumptio donatio- 1
nis † ceſſat etiam inter patrem & filium, ſecundùm Salicet. in l. alimenta, C. de negot. geſt. Bologñ. in conſil. 27. num. 16. vbi expreſsè dicit, quòd mulier repetit à ma-
rito † quidquid impendit in illius ali- 2
menta, & dicit Bald. in conſil. 50. nume. 6. volum. 5. quòd vxor quæ impendit pro ſuſtinenda re familiari, quæ conſumebatur, præſumitur magis negotium gerere quàm donare, ideò repetit ſuper bonis viri non ſubiectis reſtitutioni: imò videtur, quòd volens non poſſit marito donare alimenta: eſt enim prohibita dona-
tio inter † virum, & vxorem, l. 1. 2. & 3. ff. 3
de donatio. inter vir. & vxor. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condic. indebi. cum ſimilibus. & dicit gloſſ. in l. ſi ſtipulata. §. 1. ff. de donatio. inter vir. & vxo. quòd inconueniens eſt & incongruum vxorem donare marito pro ſuſtentatione illius, & per illum text. cum gloſſ. Barto. in conſil. 478. num. 2. volum. 5. dicit quòd
vxor repetit † etiam quando animo do- 4
nandi aliquid in viri vtilitatem impendit, & ratio eſt, quia vxori concedi non debet per indirectum id, quòd directè nõ concederetur, dicit tamen Bal. loco prædicto, quòd donatio prædicta confirmatur morte, & mortuo viro vxor nihil poſſet petere pro eo quod impendit in alimenta illius. prædicta autem opinio confirmatur, quia licèt inter Doctores ſit cõtentio, an maritus teneatur vxori reſtituere fructus paraphernalium bonorũ, quos conſumpſit, tamen videtur in hoc communis opinio quòd ſi fructus ſint in-
duſtriales, & conſumpti † & voluntate 5
vxoris in ſolam viri vtilitatem, tunc maritus teneatur illos reſtituere vxori, licèt aliud ſit quando conſumpti forent in vſus promiſcuos ipſorum coniugum, ita declarat Bald. in l. viua matre, in fin. C. de bon. mater. & in conſil. 276. in fin. volu. 3.

Angel.in l.penul.ff.ad leg. Falcid. Caſtrẽ.
in conſil.99.colum.3.num.2.in fin. verſic.
quinta fuit opinio, volum.2. Corne.in cõ
ſil.229.per totum, præcipuè colum.1. ver-
ſicu.Bald.autem,& colum.3. verſ.ex qui-
bus patet, volum.4. Aret.in conſil.160. lõ-
ga eſt.colum.2.verſi. illud tamen indubi-
tanter. Socin.in conſil.82.num.9.verſicul.
ſecunda fuit opinio, volum. 4. Ruin. in
conſil.222.num.5.verſi.& licèt in hoc, vo-
6 lum.1. & dicitur in proprios vſus † con-
uertiſſe illos fructus, quando ex eis com-
parauit ſibi alimenta, ſecundùm Aret.d.
conſil.160.colum.2. verſicu.nec ex tacita,
quòd etiam voluit Franc. Alberg. quem
citat & ſequitur Socin.d. conſil. 82.num.
10.& Ruin.d.conſil.222. num.5. verſic.nec
ſecundùm Frãciſcum, & quando fructus
ſunt naturales, tunc licèt fuerint perce-
pti de voluntate vxoris, ſi tamen fuerũt
7 conſumpti in communes vſus † reſtituũ-
tur, intelligendo de bonis non parapher-
nalibus, ſed extradotalibus, ſecundùm
Aret. Alexan. Cor. Soci. in locis prædictis,
Alexan.in conſi.63. num.10. vol.2. Affli.in
decis.44.num.7. Crau.in conſil.193. num.
15. ſicuti igitur maritus reſtituit vxori
fructus, quos in propria alimenta cõſum-
pſit, & qui ad vxorem pertinebant tam-
quam percepti ex illius bonis, ita neceſ-
ſe habebit reſtituere id quod vxor in il-
lius alimenta impendit, cum eadem om-
nino ſit ratio: nec refert quod vxor ipſa
impenderit vel maritus de voluntate v-
xoris, & Bald.in d.conſil. 478. numer.1. lo-
quitur præcisè, quando vxor fructus ex-
tradotalium bonorum conſumpſit in ali-
menta viri, atque ita licèt vir & vxor di-
cantur duo in carne vna, & ſocij diuinæ,
& humanæ domus, vt inquit Bal. [illegible]co prę
dicto, non tamen inter eos præſumitur
donatio.

Intellige tamen prædictam concluſio-
nem, quando vxor non tenebatur virum
alere, quia vbi erat obligata ad alimenta,
8 † non repetit ſolutum, ſecundùm Bald.
conſilio 478. & præfatus ſum multoties
nullũ omnino includi caſum in hac par-
te ſeu titulo, quando quis tenebatur ale-
re, quandoquidem non datur repeti-
tio eius, quod quis impendere teneba-
tur.

Secundò declara minime procedere,
quando modica eſſet impẽſa, quam vxor
fecit pro alimentis viri, quia cenſetur
facta animo donandi vt dixi ſupra in pa-
tre, matre, fratre, & alijs perſonis, acce-
dente maximè tam arcta ſanguinis neceſ-
ſitudine. nec obſtat generalis legum pro-
hibitio, quæ excludit donationem inter
virum, & vxorem, atque eam improbat,
quia vbi donatur † quid modicum lex nõ 9
annullat donationem l. quòd autem, §. ſi
ff.de donatio. inter vir.& vxor. Duen. re-
gula 221. limitat. quinta, & facit, quia ma-
ritus non tenetur vxori reſtituere fru-
ctus naturales perceptos ex bonis extra-
dotalibus vxoris, quos conſumpſit † in v- 10
ſus proprios, quando modici ſunt valo-
ris, vt per Aret. Alexan. Corne. Socin. Af-
flict. & Craue. ſuprà relatos, qui ita di-
ſtinguunt inter fructus modici & magni
valoris, facit lex, vtrum, ff.de donatio. in-
ter vir.& vxor. ibi dicitur quòd ex modo
& genere impenſæ cognoſcitur, ſi mari-
tus habuit animum donandi, † vel repe- 11
tendi. ecce ergo quod magna impenſa
differt à modica in propoſito inter vi-
rum, & vxorem, & illum textum ad hoc
adducit Bologni.d.conſ.27.nu.16. verſicu.
nec obſtat l. vtrum.

Ex eo autem quod dictum eſt, vxorem
non poſſe donare marito, nec præſumi
id facere quando impenſa eſt magna, in-
fertur quòd etiam ſi aliquæ donationis
coniecturæ concurrerent, adhuc † dare- 12
tur repetitio: cum enim deficiat in vxo-
re facultas donandi, parum releuat illius
voluntas, cũ in vnoquoq; actu copulati-
uè † requirantur, & poteſtas, c. cum ſu- 13
per, de offic.deleg. l.cum te, vbi Bald.C.
de donatio. ante nup. l. multum. C. ſi quis
alte. vel ſibi. Bald.conſil.326.num.2. volu-
mi.1. Natta conſil.402. num.28. Rolan. in
conſil.39. numer.20. volum.1. poſſet au-
tem haberi dictarum coniecturarum ra-
tio, vbi vxor deceſſiſſet, quia ex quo tũc
donatio ſortitur effectum, poteſt conſi-
derari,

derari, an mulier animum habuerit donandi: at vbi viuens vxor repeteret, fruſtra allegaret maritus impenſam fuiſſe factam animo donandi.

Et non ſolum vxor repetit à viro im-
14 penſam factam pro eo alimentando.† ſed
etiam, quam fecit pro alendis filijs, quan
do onus illud ad maritum ſpectabat, vt
dicitur in l.Neſennius, ff.de nego.geſt.&
dixi latè ſupra in quæſtione, an mater re-
petat alimenta filio pręſtita. immò in for
tioribus terminis dicit Bald. Nouell. in
tract.dot.par.6.priuileg.3.in fin.verſi.vi-
di etiam in facto conſultum, quòd ſi vir,
& vxor ſimul dotem filiæ, aut genero pro
mittant, & cogatur mater vigore illius
promiſſionis ſoluere, licebit exinde ſibi
15 repetere † ſolutum, quia videtur magis
ad cautionem filiæ, aut generi interceſ-
ſiſſe pro marito, quàm quod voluerit do-
nare, ex quo negotium integrè ſpectabat
ad virum, argumento l.vir vxori.§.fin. ff.
ad Velleian. id, quod extendit Corne.in
conſi.316.colum.1.verſ.tamen his non ob-
ſtantibus, volum.4. vt procedat quando
16 pater, & † patruus ſimul obligarunt ſe
pro dote, quam ſolus pater tenebatur do
tare, ſequitur Crau.in conſilio 77.nume.
3.& ratio eſt, quia vbi plures ſe obligant
in ſolidum pro facto ad alterutrum ipſo
rum pertinente, tunc licèt quoad credi-
torem dicantur plures rei debendi; ta-
men inter ſe habentur pro fideiuſſore, †
17 & principali, proinde ſi is ad quem nego
tium nō ſpectat totum debitum, vel par-
tem ſoluat, repetit à principali per text.
in d.l.vir vxori.§.fin. eſt doctrina Bart. in
l.reos, ff.de duobus reis, vbi Angel. & I-
mol.idem probarunt Fulgo. & Caſtrenſ.
in d.§.fin. Bald.in Authent.hoc amplius,
num.21.C.de fideicomm.Alex.in conſilio
66.nume.5.volumin. 4.Natta in conſilio
51.nume.8.Roland. in conſil.64. numer.5.
volum.1. Cæphal.in conſil.220.nume.15.
vbi latè agit, deci.Pedemon.44.numer.7.
D.Becius in conſil.45.nume.49.in quo ta-
men, vt vel obiter dicam, ſoleret etiam
18 conſiderari, an ſint rei † ex cauſa lucrati-
ua, vel onerosa, ad effectum vt ſoluti de-
tur repetitio, vt per Bart.d.l.reos, nume.
3.verſicul.quæro.qua actione, & ibi Alexan.verſic.nullo modo, Afflict.deciſ.319.
in fin.Ruin.in conſil.76.nume.6.volum.1.
ſed quia id nihil ad nos, non curo.

SVMMARIA.

1 *Pietatis intuitu præſtita alimenta non repetuntur.*

2 *Argumentum à dote ad piam cauſam, eſt validum.*

3 *Donatio præſumitur fauore dotis.*

4 *Animæ fauore ſumitur ſemper interpretatio, quæ ſit illi vtilior.*

5 *Ingratitudo operatur alimentorum repetitionē aduerſus eum, qui diu alitus fuit ex affectione.*

6 *Factum legitimè à principio non retractatur, quando deuenit ad caſum à quo nō potuiſſet incipere.*

7 *Alumnus æquiparatur coniuncto.*

8 *Alumnus dicitur de familia.*

9 *Ingratitudo maximum eſt vitium, & reprobatur legum, & canonum authoritate.*

10 *Donatio inter viuos reuocatur propter ingratitudinem.*

11 *Libertus ingratus redigitur ad priſtinam ſeruitutem.*

12 *Doctor propter ingratitudinem priuatur doctoratu.*

Miles propter ingratitudinem priuatur cingulo.

13 *Ingratitudo operatur, vt detur alimentorum repetitio etiam in caſibus, quibus alioquin denegatur.*

14 *Pater non reſtituit alimenta, quæ fuerunt præſtita infanti expoſito.*

15 *Pater alimenta infanti expoſito præſtita ſoluit altori, quando reſiſtit ne filio altoris nubat.*

16 *Pater dotem dare recuſans filiæ expoſitæ, quando nupſit filio altoris dicitur impedire matrimonium.*

17 *Poſſe non dicimur, quæ commodè facere nō poſſumus.*

18 *Poſſe non dicimur, quod ſine difficultate non poſſumus facere.*

19 *Pater exponens filium perdit patriam poteſtatem.*

20 *Dotandi neceſſitas deſcendit à patria poteſtate.*

21 *Bannitus non perdit iura ciuitatis, quæ ei ſunt allatura incommodum: ſecùs, quoad vtilia.*

22 *Pœna non debet eſſe cauſa præmij.*

23 *Nobilitatem perdens ob delictum, ſuſtinet tamen onera nobilibus impoſita.*

Dignitatem, qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem.

24 *Falſi pœna damnatus licèt ex lege, aut ſtatuto deſinat eſſe nobilis, tenetur tamen ad onera nobilium, & maioritatem pœnæ.*

25 *Hæres, qui deſinit eſſe ſua culpa remanet tamen hæres, quoad incommoda*

26 *Priuilegium prodeſt, ne teneatur quis ad incōmoda, ſed non offendit quominus commoda conſequatur.*

27 *Ingreſſus religionem eximitur à poteſtate patris.*

28 *Filiusfamilias ſi Epiſcopus fiat exit patris poteſtatem.*

29 *Filiusfamilias factus ſacerdos efficitur ſui iuris.*

30 *Filius exemptus à patria poteſtate per ſacerdotium, religionem, vel Epiſcopatum, non perdit iura legitimorum.*

31 *Filius factus ſui iuris ſacerdotio, religione, vel Epiſcopatu retinet iura ſuitatis.*

32 *Pater reddit alimenta filio expoſito præſtita ſi recuſat illum ducere filiam alterius in vxorem.*

33 *Extenſio ex identitate rationis ad caſus ſimiles admittitur etiam in lege pœnali.*

34 *Maſculinum nunquam conci pitur à fœminino, licèt aliud econtra.*

35 *Maſculinum concipitur à fœminino, quando eadem ſubeſt ratio.*

QVAESTIO XVIII.

1 GENERALITER alimenta, quæ † pietatis intuitu præſtita ſunt, non repetuntur, ex text. in l. cum is, §. penult. ff. de cond. ponunt Doctores in d. l. alimenta, in l. quòd in vxorem, C. de negot. geſt. eſt text. in l. Neſennius, ff. eodem titul. §. fin. Inſtitu. de obligat. quæ ex quaſi contra. naſcunt. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi parens, nume. 39. ff. de liber. agnoſcen. & per text. in d. §. penultim. dicit Tyraquell. in tracta. de priuileg. piæ cauſæ, priuileg. 7. colum. 3. quòd pietas exclu dit repetitionem, l. fin. C. de infan. expoſ. facit, quia valet argumentum à dote † ad 2
piam cauſam, & fauore dotis † præſumi- 3
tur donatio, l. fin. C. de iure dot. Doctores in l. 2. §. 1. ff. ſolut. matrimon. Bartol. in l. quæ dotis, num. 6. ff. eod. hoc tenuit Socin. Deci. Pariſ. & Socin. Iun. quos citat, & ſequitur Menoch. in d. tractat. de arbit. iudic. caſu 85. num. 36. ergo eodem modo præſumi debet donatio, quando aliquid fit ob pietatem. Accedat, quòd vbi agi-
mus de fauore animæ, ſumi ſemper † de- 4
bet interpretatio, quæ illi ſit vtilior, ca. conſilium, de obſeru. ieiun. gloſſ. in c. 1. de ſcrutin. Innocent. in c. ad audientiam, de homicid. Felin. in c. fin. de præſump. Marſi. in ſingul. 151. Alciat. in tracta. præſump. regu. 3. præſumpt. 1. numer. 13. & ſequ. vtilius verò eſt animæ, quòd ſit donata illa impenſa, quàm quod repetatur, ergo debemus ita præſumere.

Fallit tamen hæc concluſio in eo, qui aliquem aluit affectione ductus teneris ab annis: is enim repetit omnem impenſam præteriti temporis, ſi alumnus in-
gratus † ſit, ita tenet gloſſ. in l. iniquam, 5
C. de his, qui accuſar. non poſſ. & ibi Salicet. num. 2. dicit, quòd expenſæ alimentorum repetuntur propter ingratitudinem, cùm tamen à principio peti non poſſent. mouetur ex l. patrem. C. de nupt. & dicit Bald. in d. l. iniquam, quòd non debet quis malum reddere pro bono recepto, & illam gloſſ. dicit auream Ioann. de Amic. in conſil. 114. numer. 21. & legem prædictam adducit etiam Tyraquell. in l. ſi vnquam, in verſicu. ſuſceperit liberos, nume. 53. C. de reuoc. donatio. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. idem iudex, nume. 48. ff. de liber. agnoſ. contra tamen hanc ſententiam facere videtur, quia quod initio legitimè conſtitutum eſt, non retracta-
tur, † licèt ad eum caſum deueniat, à quo 6
non potuiſſet incipere, c. factum legitimè, de regu. iur. in 6. l. in ambiguis, §. non eſt nouum, ff. de regul. iur. vbi Deci. & Cagnol. ſed reſpondetur eſſe hoc in pœnam

nam ingratitudinis: quanto enim maius
beneficium recepit alumnus ex alimen-
tatione diutina, ex tractatione, & cohabi
tatione, tanto plus peccat actorem ſuum
offendendo, aut accuſando: qui enim
plus recepit, plus debet: & ſicuti alum-
7 nus † æquiparatur ſanguine coniunctis,
§. eadem lege, ver. iuſtè autem, Inſtitut.
quibus manum. non licet, & ibi not. A-
8 retin. & dicitur † de familia, l. Neſenni-
us. C. de nupt. quem textum Aretin. loco
præcitato dicit eſſe ſingularem, & multa
alia de alumno ponit Tyraquel. d. ver. ſuſ-
ceperit liberos, num. 53. ita maiorem de-
bet altori ſuo reuerentiam, & obſeruan-
tiam, quam ſi non præſtat, grauius puni-
tur, & cùm ingratitudo maximum ſit
9 vitium, † reprobatum authoritate le-
gum, & canonum, vt per Deci. in conſil.
686. nume. 13. reddit ingratum, beneficio
accepto indignum: hinc donatio inter
10 viuos † reuocatur propter ingratitudi-
nem, l. generaliter, vbi gloſſ. & Doctores.
11 C. de reuoc. donat. libertus ingratus † re-
digitur ad priſtinum ſeruitutis ſtatum,
l. 2. C. de lib. & eor. lib. Ripa d. l. generali-
ter, colum. 1. vbi infert ad Doctorem, &
12 militem, qui ob † ingratitudinem pri-
uantur Doctoratu, & cingulo militiæ. ſi
ergò ingratus perdit ea, quæ ſibi fuerunt
inter viuos donata, cur mirum videri de
bebit, quòd altori reddat alimenta, quæ
in eum donandi intentione fuerant col-
lata, cùm & illa ſeparent donationem.

Et ex hoc inferri poteſt generalis li-
mitatio, & deciſio, vt omnibus in caſibus
quibus dictum eſt ſuprà, alimenta animo
donandi præſtita, non repeti, intelliga-
13 tur id, niſi qui † recepit alimenta, ingra-
titudinem committat, quia per eam ita
efficitur indignus, vt reddere tenea-
tur impenſam. eadem enim videtur ra-
tio, niſi dicamus grauiori pœna dignum
illum, qui ab ineunte ætate receptus, &
ſeruatus in domo alicuius, tandem al-
tori efficitur ingratus, quàm is ſit, qui
ſimpliciter alimenta recepit in domo ali
cuius.

Fallit ſecundò regula, quam ſuprà con
ſtituimus, vt non procedat in patre, qui
filiam infantem expoſuit: nam † etſi is 14
regulariter non teneatur alimenta red-
dere, quæ alius præſtitit, l. 1. C. de infant.
expoſ. ſi tamen non patiatur, aut conſen-
tiat, ſed impediat quominus illa nubat
filio altoris, cogitur refundere alimenta
omnia † præteriti temporis, text. eſt ex- 15
preſſus in l. patre. C. de nupt. vbi inquit
Cyn. quòd propter odium, & ingrati-
tudinem patris limitatur per illum text.
regula generalis, quæ vult, quòd alimen-
ta præſtita intuitu pietatis, non repetan-
tur, & dicit Salice. quòd propter ingrati-
tudinem conceditur ius repetēdi, quod
prius non competebat, & ſubdit eſſe ſpe-
ciale, quia ingratitudo reſecat officium
pietatis, & inquit Bartol. eſſe ibi caſum
ſingularem, quòd repetatur id quod fuit
erogatum citra animum gerendi aliena
negocia, ſequitur Fulgoſ. num. 1. Cordub.
qui alios citat, d. §. idem iudex, nume. 50.
& pater ſatis dicitur prohibere, vel im-
pedire, quando † negat dotem dare, ſine 16
qua filius altoris non vult illam ducere
in vxorem, ſecundum Cyn. & Bald. ibi. &
licèt Salic. dicat hunc declarationem eſ-
ſe diuinatiuam, tamen rationabilis vide
tur, quia non dicitur poſſe fieri id, quod
commodè † non poteſt fieri, l. nepos Pro- 17
culo. ff. de verbo. ſignifica. l. ſi ſeruus, ff. de
noxal. l. ſi peculium. §. fin. ff. de ſtatulib er.
& idem eſt, quando non poteſt fieri † ſine 18
difficultate, gloſſ. in §. pœnales, Inſtit. de
actio. Bald. in conſil. 101. colum. 1. volum. 1.
Crauet. in conſil. 199. num. 2. Cùm ergò nō
commodè, nec ſine difficultate mulieres
inueniant maritos, pater qui recuſat filię
dotem dare, videtur impedire, ne matri-
monio collocetur. benè fateor, quòd illa
expoſitio non erat neceſſaria, quia etſi fi-
lia expoſita poſſit ſine patris cōſenſu nu-
bere, atque eo inuito matrimonium con
trahere cum filio altoris, vt ibi dicunt
Cyn. & alij: tamen adhuc puniendus eſt
in aliquo pater, qui immemor recepti
per filiam beneficij, contradicit matri-
monio, vel alio modo impedit, ex alio
autem videtur quòd expoſitio Cyni non

poſſit ſubſiſtere, quatenus inqtit ſatis pa
trem recuſare, quando dotem non dat:
nam vbi pater filium expoſuit, videtur†
19 perdere patriam poteſtatem, iuxta text.
in l.2.C.de infant.expoſ.quem in filio in-
telligit Petr.Gerard.ſing.2.num.9.Aſcan.
Clem.in tract.de patr.poteſt.cap.vlti.nu.
96.& ita dicit Abb.in c.1.num.1.de infan.
& langui.imò eſt tex. ibi. ceſſante autem
patria poteſtate, ceſſat neceſſitas dotan-
20 di, quæ ab illa † deſcendit, l.fin. C.de dot.
promiſſ.gloſſ.in c.cum poſt.§.gener, in
ver.placuit.ff.de iure dot.cum alijs apud
Aſcan.in d.tract.effect.11.in princ.ſed ſu-
ſtinendo dictum Cyn. reſponderi poteſt
duplici modo. primò, quòd opinio Ge-
rard.non eſt tuta, quòd pater ob expoſi-
tionem filij perdat ius patriæ poteſtatis,
nam gloſſ.in d.l.patrem, videtur tenere
contrarium, dicens l.2.procedere in ſer-
uo, & liberto, non filio, & eſt communis,
ſecundùm Salic.l.fin.num.3. C.de infant.
expoſ.ideò tenetur dotare.

Secundò reſpondeo, quòd etſi pater
perderet patriam poteſtatem ob contra-
dictionem, & impedimentum, non tamē
per hoc eximitur ab onere dotandi, quia
illam perdit, quoad ea, quæ ſibi erant vti
lia, non quoad ea, quæ erant oneroſa, &
damnoſa: vbi enim aliquis propter odiū
conſideratur vt alius, tunc id locum ha
bet quoad honores, & vtilia, non quoad
incommoda & damna, l.ſi ſeruus pluriū.
§.1.ff.de lega.1.l.in actione.§.item qui ſo-
cietatem.ff.pro ſocio. propterea Bartol.
in quæſt.15.ſtatuto Lucanæ ciuitatis, ta-
men prout eum citat Nellus in tract.ban-
nito.in 1.part.ſecun.tempor.quæſtio.5.di
21 cit, quòd etſi bannitus † perdat iura ci-
uitatis, tamen hoc non eſt verum quoad
iura, quæ ſunt damnoſa bānito, quia quo-
ad ea, remanet ciuis, ita quoque tenent
Bald.& alij in l.1.C.de hæred.inſtit. Soci.
in conſil.58.num.10. volum.1. vbi poſt Nel
lum teſtatur de communi, & ratio eſt,
22 quia † pœna non debet eſſe cauſa præmij,
l.ſiue hæreditaria. ff.de negoc. geſtis. l.ſi
quis ſolidum.ff.de hæred.inſti. ſed pater
exponendo filiam, conſequeretur præ-
mium, quia eximeret ſe ab onere dotan-
di, quod ante incumbebat, & per hanc ra-
tionem Bartol.in l.1. num.91. C.de digni-
ta.libr.12. inquit, quòd vbi propter deli-
ctum priuatur aliquis nobilitate, † & di- 23
gnitate, ſuſtinere debet nihilominus o-
nera omnia, & incommoda, quæ nobili-
bus iniunguntur, licèt honores, & vtilia
perdat, & in l.1. C.de infan.libr.10. dicit,
quòd etſi condemnatus de falſo, deſinat
eſſe nobilis † ex lege aliqua, vel ſtatuto, 24
tamen remanet nobilis quantum ad ma-
ioritatem pœnarum, & quantum ad ea,
in quibus nobiles plus cęteris grauantur.
facit etiam, quia vbi aliquis deſinit eſſe
hæres ſine culpa; remanet tamen † quoad 25
incommoda, c.intelleximus, vbi notatur
de iudic. & idem eſt econuerſo, quando
propter priuilegium liberatur, quia id
intelligitur quoad incommoda, † non au 26
tem quoad commoda, l.1.§.fi. vbi gloſſ.ff.
ad Macedon.glo.in l.2.ff.de iur.aureo.an-
nul.l.falſa.§.ſed & ſi cui.ff.de cond.& de-
monſt.l.ad inuidiam.C.de his qui vi, me-
tusve cauſ.ideò memini cōſuluiſſe, quòd
priuilegium immunitatis alicui conceſ-
ſum, non admittit facultatem participā-
di de redditibus communis, licèt ſtatutū
extet, quòd non ſuſtinens onera, non ſit
particeps eorum: item videmus, quòd
etſi filius ingrediens † monaſterium, ex- 27
eat de poteſtate patris, ſecundùm glo.in
l.ſi ex cauſa.§.pen.de minor.c.Iudęorum,
de æta.& qualita. & ſimiliter factus Epi-
ſcopus, † Authen.presbyteros.C.de Epi- 28
ſcop. & cleric. immò factus ſacerdos, † 29
Hoſtien.d.c.indecorum. tamen id intel-
ligitur, quoad onera, non quoad hono-
res, & ideò nō perdit iura † legitimorum, 30
§.illud, in Authen.conſtit.quæ digni.nec
perdit ſuitatem, † gloſſ.in l.ſi ex cauſa.§. 31
Papinianus, vbi Bartol. ff.de minor. Bart.
in l.item in poteſtate. ff.de his, qui ſunt
ſui.vel alie.iur. Bald.in l.apud hoſtes.C.
de ſuis & legi.ponit Iaſ.in l.qui ſe patris,
num.16.C.vnde liberi. ita ergò in propo-
ſito licèt pater filiam exponēs perdat po-
teſtatem patriam, tamen hoc eſt verum
quoad ea, in quibus patria poteſtas erat
ſibi

ſibi vtilis, non autem quoad ea, in quibus eſt damnoſa: remanet enim obligatus ad dotandum illam, quemadmodum ſi non expoſuiſſet, & hoc modò ſuſtinetur & defenditur opinio Cyni, qui vult quòd ſi recuſet dare dotē, videatur prohibere, vel impedire, ne filia nubat.

An autem procedat concluſio in contrario caſu, quando pater expoſuit filiū, & alter vult ei filiam dare in vxorem, pater autem impedit, aut prohibet, Corduben. d. §. idem iudex, num. 50. & ſeq. dicit
32 hoc quoque caſu † locum eſſe deciſioni, per quam pater cogitur alimenta omnia præteriti temporis reſtituere, quia lex eſt pœnalis, extenditur ex identitate ra-
33 tionis ad caſus ſimiles, † c. vnico. §. ſed quia natura, titu. quæ fuit prima cauſ. benefic. amitten. & ibi not. Bald. & infinitos cumulat Corduben. loco prędicto. ſed in contrarium facit, quia etſi maſculinum aliquando concipiat fœmininum, tamen
34 econtrà fœmininum † nunquàm concipit maſculinum, l. ſi ita ſcriptum. ff. de lega. 2. gloſſ. in §. fi. Inſt. qui dari tutor. poſſ. & in l. 1. ff. de verborum ſignifica. & repugnat natura, ne fœmininum concipiat maſculinum, ſecundùm Deciū, qui citat Cardin. in l. 1. num. 127. ff. de regu. iur. poſ-
35 ſet tamen reſponderi, quòd vbi eadem militat ratio, etiam tunc † fœmininum concipit maſculinum, ſecundùm Butri. in c. final. char. 9. de conſuetud. quem citat, ſubdens eſſe diligenter notandum, Iaſ. in l. ſi quis id quod, nume. 24. ff. de iuriſdictione omnium iudic. at indifferens eſt vtrobique ratio in facto noſtro, quia ſemper dicitur pater ingratitudinem committere, quando prohibet, ne filius alimentatus ducat in vxorem filium alimentatoris, ſicuti quando prohibet, ne filia nubat filio, & quamuis Decius in l. fœmina, nume. 127. & in c. cùm in cunctis, nume. 26. de electio. impugnet eam declarationem, tamen non poteſt obſiſtere authoritati Butri. & Iaſ. Præterea ſublimitatio, quam ipſe addit, confirmat limitationem Butrij: excipit enim, quando de filio mētio fieret gratia maioris frequentiæ, vel ob facti contingentiam, ſequūtur addito, ibi: at vbi eadem eſt ratio in maſculo, quæ in fœmina, ſemper expreſſio fœminæ cenſetur facta gratia frequentioris vſus, & contingentiæ facti, vt in exemplo poſito per Deci. in locis prædictis ſtatuti, ſcilicet ne quis teneat capras in villa, & ſanè durum eſt euitare pœnam, vbi vtroque caſu par eſt ratio, & tex. in l. final. §. ſed neque. C. de infant. expoſ. non conſtituit differētiam inter maſculum, & fœminam.

SVMMARIA.

1 *Dominus reddit alimenta præſtita ſeruo ipſo inuito, vel ignorante expoſito.*
2 *Pater reſtituit alimenta præſtita filio, quæ tertius ipſo ignorante, vel inuito expoſuit.*
3 *Pater non reſtituit alimenta præſtita filio, quæ ipſe expoſuit.*
4 *Lex generaliter loquens, debet generaliter intelligi.*
5 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundùm legē, quam allegat.*
6 *Filium, vel ſeruum expoſitum alens, repetit, ſi proteſtatur ſe alere repetendi animo.*
7 *Pater reddere tenetur impenſam à tertio factā pro filio erudiendo.*
8 *Impenſa quæ fit in erudiendo aliquem, æquiparatur alimentationi.*
9 *Studiorum fauore multa conceduntur.*
10 *Alere qui tenetur ratione ſanguinis, is debet etiam erudire, & bonis artibus inſtruere.*
11 *Alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetur etiam impendere in quæcunque ſtudia.*
12 *Theologiæ ſtudio ſi quid datum eſt, dicitur in piam cauſam verſum.*
13 *Infantem expoſitum ſi Eccleſia, vel hoſpitale aluit, non repetit.*
14 *Infantem conſanguineum expoſitum qui aluit, non repetit à patre.*
15 *Duo vincula magis ſtringunt.*
16 *Singula, quæ non proſunt, multa iuuant.*
17 *Infantem expoſitum alens, ſi diues ſit, & liberalis, non repetit.*
18 *Monachum qui aluit, repetit à monaſterio, vel Abbate.*

QVAESTIO XIX.

QVI aluit infantem expoſitum à patre, an repetat alimenta, quæ illi præſtitit, intelligendo tamen de eo, qui non tenebatur alere, ſed ſponte ſuſcepit, & in primis ſciendum eſt, quòd aliquando exponitur aliquis à tertio, patre ignorante, vel inuito, & tunc quia pater poteſt quandocunque recuperare fi-
1 lium, ſine dubio † tenetur reddere quidquid impenſum fuit pro eo alendo, vel arte aliqua inſtruendo, & dicit textus expreſſus in l. 1. C. de infant. expoſit. & licèt loquatur in ſeruo, idem tamen eſt in
2 filio, quia in eo maior cadit ratio, † quàm in ſeruo, & ita intelligit Abbas in c. 1. de infant. & languid. ſed ante eum ita quoque intelligit glo. in c. fin. 87. diſtinctio. & dum gloſſ. in d. l. 1. allegat l. fi. quæ de filio loquitur, videtur & ipſa intelligere in filio, ſicut in ſeruo, & in prædictis iuribus datur repetitio, vt dixi, non ſolùm alimentorum, ſed etiam impenſæ factæ circa artem.

Quòd ſi pater volens, ac nemine impellente filium exponat, tūc eſt dubium, ſi repetantur ab eo alimenta: & videtur non dari repetitionem per textum in l. patrem. C. de nupt. vbi datur repetitio, quando pater prohibet, ne filia expoſita nubat filio eius, qui aluit, & text. ibi ait, repetitionem concedi, eo ſolummodò caſu, atque ita excludit omnes alios caſus, & dicit Salice. ibi, quòd caſus ſpecialis propter odium, & ingratitudinem patris, ergò in contrarium eſt regula, imò Cyn. ibi dicit, quòd per illum textum limitantur iura volentia, quòd non repetantur alimenta intuitu pietatis præſtita, & præſupponit, quod ſuſcipiens expoſitum, videatur in dubio id facere pietatis intuitu, aliàs non induceretur limitatio per eum allegata. & hanc opinionem
3 tenet † gloſſ. in c. fin. 87. diſt. in ver. intra decem dies, vbi ait quòd expenſa facta in alimenta filij expoſiti, non repetitur niſi duobus in caſibus, vt per eum, ſequitur Io. And. in cap. 1. de infant. & languid. hæc autem opinio multum habet rationis, quoniam in ſuſcipiente filium expoſitum, non poteſt ferè alius conſiderari impulſus, quàm pietatis, vbi non eſt affinis.

Contra verò videtur, quòd repeti poſſint indiſtinctè, nam non præſumitur donatio in dubio, l. cùm de indebito. ff. de probat. ſecundò, ſi non expoſitum quis aluiſſet, repeteret ſine dubio à patre, quia alimenta non cenſentur præſtita donandi animo, vt dixi ſuprà, ergò idem dici debet de filij expoſiti alimentis, ne melioris ſit conditionis pater iniquus, & de filio malè meritus, quàm bonus, & pius. Tertiò hanc partem probauit gloſſ. in c. 1. de infant. & lang. quæ etſi dicat in genere de expenſis, nulla facta diſtinctione, tamen debet † generaliter intelligi, l. de pre 4
tio. ff. de publicia. & intelligi debet † ſecū 5
dùm legem quam allegat Bart. in l. non ſolùm. §. liberationis. ff. de lib. legat. & l. 1. C. de infan. expoſ. mentionem facit de reſtitutione non ſolùm aliarum impenſarum ſed etiam alimentorum, ideò hoc quoq; cenſetur gloſſ. voluiſſe.

Prima opinio mihi magis placet, quā limita non procedere, quando ſuſcipiēs infantem filium aut ſeruum expoſitum † 6
proteſtaretur ſe animo repetendi impēſarum: tunc enim quia intentio eſt certa, detur repetitio gl. in d. c. fi. 87. diſtinct. Abb. hoc ponit in c. 1. de infant. & lang. & faciunt, quæ in ſuperioribus ſæpè dicta ſunt, proteſtationem declarare dubium proteſtantis animum.

Secundò reſtringitur, vt non habeat locum, quando pater impedit, aut prohibet, ne filia expoſita nubat filio ſuſceptoris, vt dixi in proximè præcedenti quæſtione.

Tertiò limitari debet, quoad eas impēſas, quæ factæ ſunt pro filio erudiendo in † aliqua arte, quia illas repetit, ſecundùm 7
gl. in d. c. fi. 87. diſt. Abb. d. c. 1. in fi. ff. de infant. & languid.

Etſi teneamus alimentorum impēſam non poſſe repeti, difficilè poterit ſuſtineri hæc declaratio, quia ea impēſa, quæ fit pro filio bonis artibus erudiendo non eſt minus fauorabilis, quàm ea, quæ ſine 8
pro

pro alimentis, vt probat tex.in l.ſi pater-
no,C.de nego.geſt.in prin.vbi eodem mo
do determinat de expenſa alimentorum,
& ea,quæ fit in conducendis magiſtris,&
Aret.ibi dicit expreſsè, quòd æquipara-
tur expenſæ alimentorum, & dixi ſupra
in quæſtione,an vitricus repetat impen-
ſam, quam fecit pro priuigno. ſed dici
poſſet illud procedere in artibus libera-
libus,ſecùs in alijs artibus: videmus enim
9 ſtudiorum fauore † multa concedi, vt
per Doctores in l.1.ff.ſolut.matrimo.latè
Tyraqu.in præfatio.tractat.piæ cauſæ.in
verſ.item relictum cauſa ſtudij, vbi po-
nit,an cauſa ſtudij pia dici poſſit. & ſub-
dit quod cauſa ſtudij æquiparatur cauſæ
dotis, & pro ſupradicta diſtinctione fa-
cit Bartol.in l.de bonis, §.non ſolum,ff.
10 de Carbo.edicto.vbi ait, quòd alere † qui
tenetur ratione ſanguinis,tenetur etiam
impenſam facere neceſſariam pro addi-
ſcendis artibus liberalibus,licèt non pro
ſtudio iuris, vel medicinæ. Iaſ.in l.cum
hi.§.qui tranſigit,num.2.ff.de tranſac.ſe-
quuntur Angel.Aret. Alciat.Chaſſ.Crau.
& alij citati à Cordu.in l.ſi quis à liberis.
§.non tantum,num.34. immò Bartol.in l.
legatis.num.1.ff.de alim.& ciba.leg.dicit
11 quòd alere qui tenetur iure † ſanguinis,
is debet etiam impendere in quæcunque
ſtudia,per l.qui filium.ff.vbi pupil.educ.
debe.de hoc tamen dixi in titu.quæ veni-
ant appellatione alimentorum,& poſſet
fortè idem dici in ſtudio Theologiæ,per
id quod voluit Bald.in rep.l.1.colum.12.
ff.de leg.2.Cuman.in conſil.28.Tyraqu.d.
præfat.verſi.item relictum cauſa ſtudij,
12 circa fi.dicit enim ꝙ datū in cauſam † ſtu-
dij Theologiæ,dicitur in piam cauſam.

Si verò magis placeat opinio quæ ha
bet repetitionem concedi,intellige non
habere locum quando is, qui expoſitum
infantem ſuſcepit,tenebatur alere, putà
quando ſuſceptus eſt ab hoſpitali, vel
Eccleſia,vt dixi in titu.quib.debe.alim.
tunc enim is non repetit, etiamſi prote-
ſtatus fuerit, per generalem regulam ſu-
pra à nobis ſæpius traditam, quòd non
conceditur ei repetitio, qui aliquo iure
erat obligatus, & quod proteſtatio non
releuat in ijs, quæ non pendent à volun-
tate proteſtantis,& vbi præcedit obliga-
tio,Dd.in l.alimenta, C.de negot.geſt.&
hoc voluit † in terminis Abb.d.c.1.col.fi. 13
de infant.& languid.

Secundò limita, ne procedat quando
ſuſceptus fuiſſet à conſanguineo, nam &
tunc non videtur habere animum repe-
tendi,quia coniunctio ſanguinis inducit
præſumptionem donationis, vt dixi in
ſuperioribus,& ponit Menoch.d.tractat.
de arbit.iud.caſu 88.ita † declarat in ſpe- 14
cie Abb.d.c.1.id quod intelligi debet ve-
rum non obſtante, quòd ſola ſanguinis
coniunctio non ſit ſufficiens,ad inducen
dam donationem,quia duo † vincula ma 15
gis ligant, c.1.& treg.& pace dixi in con
ſil.31.num.6.& quæ proſunt † ſingula, mul 16
ta iuuat,l. patre furioſo,vbi Dd.præcipu
Iaſ.ff.de his qui ſunt ſui, vel alie.iur.

Tertiò limita, ne procedat quando ſu-
ſcipiens erat diues, † & liberalis,quia eo 17
caſu animus donandi præſumitur, ſecun
dùm Abb. loco prædicto, cuius deciſio
probatur ex eo, quòd dicunt Doctores
in l.alimenta,in l.ſi paterno, & in l.ſi ne-
gotium, C.de nego.geſt.vbi in præſumē-
do animum donandi vel repetendi, vo-
lunt attendendam eſſe quantitatem im-
penſæ, item conditionem perſonæ do-
nantis ſi ſit diues, & ſuprà etiam conſi-
derauimus nobilitatem eo,quòd nobiles
ſint admodum procliues ad donādum, i-
deo quod de diuite dictum eſt,locum ha-
bebit quoque in nobili, nec ideo exclu-
duntur cæteræ coniecturæ,quę multæ in-
duci poſſunt ad hoc propoſitum, & deſu
mi ab ijs,quæ ſparſim hac eadem in parte
poſuimus,nec enim vno in loco congeri
poſſunt.

Ex prædictis videtur inferri poſſe ad
monachum expulſum de monaſterio in-
iuſtè, & ſine cauſa, an ſcilicet repetitio
ab Abbate ſeu monaſterio detur ei, qui
illi præſtitit alimenta. & ſanè † videtur 18
eſſe concedendam, quia cum teneretur
Abbas illum alere abſentem, & redeun-
tem recipere, qui aluit dicitur geſſiſſe

vtile negotium monaſterij, proinde repetit, ſi ex alijs non apparet, quòd habuerit animum donandi, videri autem poterit ſuper hoc Rebuf. in conſtit. Galli. tomo 1. nu. 108. fol. 240.

SVMMARIVM.

1 *Repetitio non datur alimentorum, quæ lite pendente ſoluta fuere, etiam ſi ſuccubuiſſet, qui illa recepit.*

QVAESTIO XX.

ALIMENTA, quæ maritus præſtitit vxori contra ſe litiganti, & quæ poſtea ſuccubuit, & quæ data ſunt ventri prægnanti, qui poſtea compertus eſt non prægnans, quæ pater filio litiganti, quæ hæredes patris filio prætendenti
1 ſe filium & generaliter quæcunque lite pendente traduntur, minimè† poſſunt repeti, ſi is ſuccubuit cui data ſunt, l. 1. §. intereſſe. ff. ſi mul. ventr. nom. in poſſeſſ. mitta. gloſſ. in l. fin. ff. de Carbon. edicto, dixi latè in tit. quib. & à quib. alimen. debeant. in quæſt. incip. dubium eſt, ideò vide ibi: non enim duobus in locis eadem quæſtio eſt tractanda.

SVMMARIA.

1 *Amicus non repetit alimenta, quæ amico ſuo, vel intuitu amici præſtitit.*

2 *Amicitia impedit actionem negotiorum geſtorum.*

3 *Amicitia facit præſumi animum donandi, vide nu. 9. & 10.*

4 *Amicitia æquiparatur coniunctioni ſanguinis, immò pluris æſtimatur.*

5 *Amicitia non æquiparatur ſanguinis coniunctioni, nec operatur effectus ſingulares, niſi magna ſit.*

6 *Amicitia non repellit teſtem à teſtificando, fallit, vt infra.*

7 *Amicitia magna repellit teſtem à teſtimonio reddendo.*

8 *Amicitia ſi eſt cauſa quod ego impendam ne amici negocia pereant, poſſum repetere.*

9 *Amicitia ſimplex non facit animum donandi. ſuprà, num. 3.*

10 *Amicitia non facit præſumi donationem quando impenſa eſt magna, ſecùs cum eſt modica.*

11 *Donatio ob ſuperuenientiam liberorum non reuocatur ſi facta eſt amico de re modica. dic tamen, vt ibi.*

12 *Amicitia non inducit donationem quando impenſa non fit circa alimenta, ſed circa res amici.*

QVAESTIO XXI.

SAEPE dixi, ſanguinis coniunctionē facere præſumi, quòd præſtans alimēta haberet animum donandi: quid verò in amicitia, an eundem operetur effectum? & text. in l. is qui amicitia. ff. de
negot. geſt. probat, non dari † repetitio- 1
nem, & loquitur quādo vni fuerunt præſtita propter amicitiam alterius, putà filio propter amicitiam patris, & gloſſ. in l. ex duobus. §. fin. in verſi. pietatis, ff. eod. parificat aliment. præſtita intuitu pietatis, vel amicitiæ: ideò ſicuti non repetuntur, quæ cauſa pietatis data ſunt, vt dixi ſuprà, ita nec quæ gratia amicitiæ. & dicit Bald. in d. l. is qui amicitia, quòd amicitia impedit † actionem negotiorum 2
geſtorum, & dicit Caſtren. ibi quòd propter amicitiam præſumitur animus† do- 3
nandi, & ratio eſt, quia amicitia nedum comparatur ſanguinis coniunctioni, ſed
etiam pluris æſtimatur, † vt probat text. 4
in l. cum allegas, C. de Caſtren. pecu. libr. 12. l. penult. in princip. ff. eod. titul. & dicit Alber. in l. ſed & hæ perſonæ, ff. de in ius vocan. amicitiam plus habere ponderis, quàm fraternitatem, & hæc concluſio multis deciſionibus confirmatur à Tyraq. in l. ſi vnquam, in verſ. libertis, num. 98. & ſeq. C. de reuoc. donatio. vbi, nume. 102. dicit quòd locum habent in amico quæcunque à iure ſtatuta ſunt inter coniunctos, Menoch. de præſump. libr. 3. præſump. 124. nu. 28. & de arbit. iudic. caſu 88. num. 59. & ſeq.

Intellige tamen in amicitia non leui, 5
ſed magna, † ſecundùm Bald. in d. l. is qui amicitia. ideò videmus, quod etſi amici-
tia regulariter teſtem † non repellat, Do- 6
ctores in l. ſciendum. ff. de vſur. Bald. in l. eos. C. de teſtib. Alexan. in conſil. 78. volum. 1.

ſum.1. tamen fallit, quando magna eſt, 7 †Specu.in titu.de teſte,§.1.in princi. Doctores in c. quoties, de teſtibus, & communem dicit Crot.in tract. de teſtib.numer.193.

Intellige ſecundò, quando amicitia inducit affectum paternum, ſeu charitatiuum erga eum, pro quo facta eſt expenſa, aliàs daretur repetitio, veluti ſi quis propter amorem quem gerit erga patrẽ, facit alimenta filio, ita diſtinguit text. in l.ſi pupilli, verſ.ſed ſi ego, vbi glo. clara, in verſi.amicitia.ff.de negot. geſt. vbi dicit, quòd ſi propter amicitiam mo-
8 uet † ad impendendum ne pereant illius negotia datur repetitio, idem voluit Angel.in d.l.is qui amicitia, dicens, quòd
9 ſimplex amicitia † non inducit animum donandi, & ſequitur Caſtrenſ. ibi latius explicando. ſed ego non bene percipio quid illi intelligant, dum inter amicitiam diſtinguunt, & paternalem affectum, aut charitatem: nam amicitia cum patre inducit illam charitatem erga filium, melius autem fuiſſet dicere, quòd propter ſolam amicitiam non videtur voluiſſe donare, ſed ſuſtinere negotiũ, quod fortè erat periturum.

Tertiò intellige procedere, quãdo impenſa eſt modica, nam ea videtur dona-
10 ri: non ſic cum eſt magna, quia tunc† præſumitur animus repetendi. ita diſtinguit Caſtren.in d.l.is qui amicitia, quia in magnis non ita præſumitur animus donandi, vbi tamen vult hoc procedere quando negotium erat filij, & hæc differentia inter magnam, & modicam fit etiam in alijs perſonis ſanguine coniunctis, de quibus egimus ſupra: ergo idem eſſe debet inter amicos.

Addo quòd eandem diſtinctionem ſentiunt in amico, Bald.& Ang.in l.ſi vnquã. C.de reuo.donat. dum dicunt, quòd ſi a-
11 micus † donat quid modicum amico ſuo maxima coniunctio amicitia, non reuocabitur donatio propter ſuperuenientiam filiorum. ſequitur Tyraque.loco prædicto, in verſi. libertis, num.107. ſed, vt id quoque obiter dicam, nõ video quid eo caſu operetur amicitia, quando etiam illa non intercedente non reuocetur donatio ob ſuperuenientiam filiorum, niſi ſit magna. nihil ergo ſingulare tribuitur amicitiæ, cum regulariter, & indiſtinctè omnibus concedatur, vide tamen quia ad inſtitutum noſtrum non pertinet.

Quartò intellige in impenſa, quæ fit circa perſonam filij amici, id eſt in alimenta: ſecùs in ea, quæ† fit circa res illi- 12
us. ita Caſtrenſ.in d.l.is qui amicitia, vbi ponit exemplum in petitione tutoris, qui principaliter datur perſonæ, & inquit quod donandi animus non præſumitur, quando impenſa non eſt pia, nec fit circa perſonam, & hæc limitatio eſt vera, quia vidimus ſæpe in præcedentibus quæſtionibus diſtingui inter impenſam, quæ fit circa perſonam, & eam, quæ fit circa res, præcipuè quando egimus de matre, an repetat à filio. Poſſunt etiam huic quæſtioni accommodari omnes limitationes, quas ſuprà adduximus ad deciſiones, quibus in dubio conceditur repetitio, præſumitur animus donandi, veluti ſi amicus, hic erat adminiſtrator bonorum eius, cui præſtitit alimenta, ſi eſt proteſtatus, quòd volebat repetere, ſi ſcribebat in libro rationum, vel ſi aliter colligi poterat, quòd intenderet repetere, non donare.

SVMMARIA.

1 *Actiones tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes.*

2 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*

3 *Hæres eſt eiuſdem poteſtatis cum defuncto.*

4 *Pactum tranſit ad hæredem, etiam ſi non ſit in inſtrumento nominatus.*

5 *Contractus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non nominatos.*

5 *Obligatio omnis tranſit ad hæredes, licèt de eis non ſit dictum. ibid.*

6 *Hæres includitur in quacunque diſpoſitione, etiam in iure deſcendente ab vltima voluntate.*

7 *Repetitio alimentorum præſtitorum per defunctum conceditur etiam hæredi.*

8 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*

QVAE-

QVAESTIO XXII.

REPETITIO alimentorum præſti-
torum fieri poteſt non ſolum per
eum, qui impendit, & ab eo in
cuius vtilitatem impenſum eſt, ſed e-
tiam per hæredem, & ab hærede ipſo-
1 rum, quia iura & actiones † tam acti-
uæ, quam paſſiuæ, tranſeunt ad hære-
des, & contra hæredes, vti toto titulo, C.
vt ab hæred. & contra hæred. l. 1. C. ſi cert.
pet, l. pacto ſucceſſorum C. de pact. & hæ-
2 res repræſentat † perſonam defuncti, §. 1.
in Authen. de iureiurand. à morien. præ-
ſti. gloſſ. in l. cum à matre. C. de rei vendi.
Pariſ. conſil. 109. nume. 25. volum. 3. & hæ-
3 res eſt eiuſdem † poteſtatis, cuius eſt de-
functus, l. hæres in omne ius. ff. de acquir.
hæred. l. cum hæres. ff. de acquir. poſſ. l. ni-
hil aliud. ff. de verborum ſignific. l. hære-
dem, ff. de regu. iur. hinc eſt quod pactum
4 factum cum aliquo, † tranſit ad illius hæ-
redem, l. ſi pactum, ff. de probatio. l. iuriſ-
gentium, §. pactorum, Bald. in l. 1. C. de cõ-
ſtitu. pecun. & dicit Abb. in c. fin. in 1. not.
5 de arbit. quòd omnis † contractus, & om-
nis obligatio tranſit regulariter ad hære-
des, licèt de eis non ſit facta mentio, &
procedit non ſolum in iure deſcendente
à pacto, ſed etiam in eo quod prouenit
6 ab vltima voluntate, † ſecundùm Corne.
in conſil. 30. colum. 2. verſic. probatur, vo-
lum. 1. Iaſ. latè in conſi. 217. per totum, vol.
2. Tyraquel. multos citans in tractat. de re
tract. conuentio. §. 1. glo. 6. num. 1. & mul-
tis ſeqq. Ruin. in conſil. 72. nume. 1. volu. 1.
Crau. in conſil. 102. num. 3. dixi in conſilio
133. nume. 15. & in noſtris terminis, quòd
7 † facultas repetendi tranſeat ad hęredes,
voluit Socin. in conſil. 161. numer. 3. volu.
2. Cordub. in l. ſi quis à liberis. § ſi mater.
numer. 84. ff. de libe. agnoſcen. facit, quia
omne ius regulariter trãſmittitur ad hę-
redes, ergo idem dicendum eſt contra
8 hæredes, quia † correlatiuorum idem eſt
iudicium, l. fin. C. de indi. viduit. tollen.
& ſicuti tranſeunt iura actiua, ita paſſiua.
hinc vidimus diſputari à Doctoribus, an
is, qui diu tacuit, & non petijt vſuras do-
tales, tranſmittat poſt mortem in hære-
des ſuos ius petendi.

SVMMARIA.

1 *Probare debet, qui dicit.*

2 *Fundamentum ſuæ actionis, & intentionis probare quilibet tenetur.*

3 *Priuatio præſupponit habitum.*

4 *Reſtituere verbum præſupponit rem fuiſſe traditam.*

5 *Præſuppoſitum à lege vel diſpoſitione probari debet, aliàs lex non habet locum.*

6 *Qualitas, quæ eſt cauſa actionis probari debet.*

7 *Expenſam probare debet quicunque dicit ſe illã feciſſe.*

8 *Expenſam allegans probat duo, id eſt illam eſſe factam, & ſe feciſſe illam.*

9 *Alimenta ſe præſtitiſſe alicui difficile probatur.*

10 *Coniecturæ ſufficiunt ad probandum quod alicui præſtiterit quis alimenta.*

11 *Pupillus præſumitur alimentatus fuiſſe à tutore.*

12 *Factum ab eo quid præſumitur à quo fieri debebat, ſi factum requirit impenſam.*

13 *Alimenta præſumuntur præſtita ſecundum qualitatem & conditionem perſonæ cui præſtita ſunt.*

14 *Factum præſumitur ſemper ab eo qui facere tenebatur.*

15 *Pupillus non præſumitur alimentatus à tutore, quando ſeorſum ab illo degebat. vide tamen num. 17.*

16 *Hoſpitale præſumitur ædificatum ab eo qui tenebatur ædificare.*

17 *Animal alienum vagabundum ſi quis recepit in ſuum ſtabulum, repetit ſine probatiõe quod alueri...*

18 *Animal alienum, qui tenuit penes ſe, non probat præſtitiſſe quando repetit expenſas.*

19 *Vxor non præſumitur alimentata à viro, qui ſeorſum habitauit.*

20 *Vxor ſi cum fratre ſeorſum à viro habitauit, præſumitur aliua à fratre ſi non habebat bona.*

21 *Habitantes in eadem domo, & ſub eadem clavi, non dicuntur de eadem familia niſi ſimul comedant.*

22 Me-

22 *Medium probatur extremis probatis.*
23 *Poſſeßio præſumitur continuata quando conſtat de principio & fine.*
24 *Alimenta præſtita fuiſſe per certum tempus probatur quando conſtat de principio, & fine temporis.*
25 *Coniecturæ leues ſufficiunt, quãdo agitur de modica alimentorum præſtatione.*
26 *Alimenta quæ dicantur magna, quæ modica committitur arbitrio iudicis.*
27 *Pluries verbum verificatur in duabus vicibus.*
28 *Collegium. Facta in collegio vel capitulo probãtur per teſtes de collegio vel capitulo.*
29 *Domeſtici magis probant facta in domo quàm extranei.*

QVAESTIO XXIII.

VBI de repetendis alimentis agi
tur, neceſſe habet qui agit proba-
re, quòd præſtitit alimenta. qui e-
1 nim † aliquid dicit, probare debet, l. e-
um qui. ff. de probatio. & quilibet proba-
re debet id, quod eſt fundamentum ſuæ
2 † intentionis etiam ſi conſiſtat in negati-
ua, l. optimam. C. de contrahen. & com
mitt. ſtipul. l. in illa, vbi Bartol. & Docto.
ff. de verbor. obligat. præterea repeti non
poteſt quod datum non conſtat, quia pri-
3 uatio † præſupponit habitum, l. decem.
ff. de verbor. obligat. l. Titio vſufructu. ff.
de cond. & demonſt. & carentiæ ſunt ha-
bentium, Bald. in l. licèt, in 3. oppoſ. C. lo-
ca. idem videmus in verbo reſtituere,
4 quòd præſupponit † rem eſſe datam, ali-
às reſtitui non poteſt quod non fuit da-
tum, Angel. in conſil. 158. & idem voluit
Salicet. in l. ſi conſtante, num. 6. C. de do-
nat. ante nupt. vbi ſecundum eum, non di
citur reſtitui dos, quæ non fuit, Iaſ. in l. ſi
donaturus, §. 1. numer. 14. ff. de donatio. ob
cau. Rolan. in tracta. de lucro dot. quæſt.
11. num. 12. D. Becius conſi. 53. nume. 8. quo-
modo ergo poterit quis repetere alimẽ-
ta, ſi non probat ea præſtitiſſe? diſpoſitio
5 etenim, quæ aliquid præſupponit, † num-
quam locum habet, niſi præſuppoſito pro
bato, gloſſ. in l. mancipia, vbi Barto. C. de
ſeru. fugit. Ro. ſingul. 495. Deci. in conſil.
90. num. 2. alios citaui in conſil. 150. num.
78. Accedat quod ea alimentorum præ-
ſtatio eſt cauſa † actionis, proinde proba 6
ri debet, l. ait prætor. §. decem. ff. vi bono.
rapt. vbi probari debet qualitas, quæ eſt
cauſa, vt quis audiatur, Angel. & Caſtren.
in l. liberorum. ff. de his, qui no. infami.
Butr. in c. peruenit, colum. 2. qui fil. ſint
legiti. Deci. in conſil. 471. colum. 1. & qui
dicit ſe feciſſe expenſam tenetur proba-
re, † vt dicit Bald. in l. fin. §. in computati- 7.
one, num. 2. C. de iure delib. Socin. Iun. in
conſil. 62. num. 3. volum. 1. Bertran. in con-
ſil. 21. numer. 3. volum. 1. citat & ſequitur
Maſcard. in tractat. de probatio. concluſ.
715. num. 1. ſed præter eum dicit Bartol. in
l. qui ſub conditione, ff. de condic. & de-
monſtrat. quòd allegans expenſam, pro-
bare † debet illam eſſe factam & ſe feciſ- 8
ſe illam, idem Bartol. in l. cum ſeruus. ff.
de verbor. obligat. ſequitur Imol. in d. l.
qui ſub conditione, & Alexan. in d. l. cum
ſeruus. Natta in conſi. 547. num. 29. & ſeq.
& ſicuti allegans præſtitiſſe alimenta,
quando agitur de reuocanda donatione
propter ingratitudinem, tenetur proba-
re, ſecundùm Corn. in conſil. 120. nume. 1.
& 13. volumi. 1. Cordub. in l. ſi quis à libe-
ris, §. item reſcriptum, num. 65. ff. de libe.
agnoſc. & dixi inter alimentorum priui-
legia, ita probanda ſunt quãdo agitur de
repetendo præſtita.

Qualiter autem probetur alimentorũ
pręſtatio, hoc opus, hic labor. hoc autem
admittunt omnes † difficilem eſſe proba 9
tionem, Corn. in conſil. 113. colum. 2. verſ.
item præmitto, volum. 1. vbi dicit quod
continua alimentorum præſtatio inter
habitantes in eadem domo difficile pro-
batur, ex quo non ſolent adhiberi teſtes,
quando fiunt ſingulæ illæ impenſæ, idem
dicit Corn. in conſil. 210. colum. 3. eo. vol.
& in conſil. 171. colum. prima. in princip.
& colum. ſecunda. verſic. ſic etiam, volu.
2. vbi dicit quod eſſet impoſſibile inue-
nire teſtes, qui poſſint deponere ſe vidiſ-
ſe ſingulis horis, & diebus alimenta præ-
ſtari, Cordub. in d. §. item reſcriptum Ma
ſcard. in d. tracta. probatio. concluſ. 77. nu

me.8.Beninten.deciſ. Bonon.43.num.1.

Infertur ideo, quòd coniecturæ, & le-
10 uiores etiam probationes † admittũtur, vt voluit in propoſito Corn. d.conſil.113. col.1.verſ. & in his, & in d.conſ.171.colu. 1.verſ.vnde in his. vbi inquit ſatis eſſe ꝓbare aliqua media, per quæ ſurgat veriſimilitudo in mente cuiuslibet ſenſati iudicis rem ipſam ita fuiſſe, & hanc concluſionem multis comprobat ſimilibus, & præcipuè ponit exemplum in adulterio, in filiatiõe, in facto antiquo, in ſimonia, in vſura, & in ijs, quæ fiunt in domo. Maſcar.d.concluſ.77.num.8. Cordub.d. §. itẽ reſcriptum, num.66. vbi dicit præſumptiones attendi debere, Benintend.d.deciſ. 43.num.3.

In primis verò magna eſt cõiectura, qñ quis tenebatur, quia ſi ille vixit, præſu-
11 mitur ab eo recepiſſe alimenta, † qui tenebatur illa præſtare, argumento l.fin.C. de alim.pupil.præſtand. vbi pupillus præſumitur alimentatus fuiſſe à tutore. Alciat.in tract.præſump.reg.1.præſ. 50.nu.1. Menoch.de præſump.lib.4.præſ. 8.nume. 8.Maſcard.de probatio.concluſ.715.num. 4.& concluſ.716. num.1. non enim pupillus præſumitur vixiſſe de vento, vt in dictis locis dicitur, & illum tex. ad hoc notant Bald.& Sal. Cordub. d.§.item reſcriptum, num.67.

Inferuntque ex hoc Doctores, quòd ſi quid non poteſt ſine ſumptu expediri, &
12 factum reperiatur, † præſumetur ab eo factum qui tenebatur facere, Bart.in l.cum ſeruus, nu.4. ff.de verb.oblig. Bald.d.l.fin. vbi poſt Bart. dicit quòd ſi teſtator iuſſit arma vel imagines aliquo in loco pingi, eaque picta reperiantur, ſed ignoretur à quo, ſine dubio iudicabimus id factum ab hærede qui iuſſus fuerat, & Barbat.ad Bald.in d.l.fin. ponit an factum præſumatur in tempore præfixo, pro quo facit quod ponit Menoch.d.præſ.18. vbi inquit
13 quod alimenta † præſumuntur præſtita ſecundum qualitatem & conditionẽ perſonæ, & ad illationem, de qua ſuprà, plura cumulat Alexan.in d.l.cum ſeruus, nume.4. vbi idem dicit, quando teſtator iuſſit conſtrui capellam in eccleſia, & diſputat an præſumatur conſtructa in tempore, & idem in hoſpitali dicit Bald. in conſil.378.volum.1. Abb.in conſi.54.num.2.& 3.volum.1.& in conſil. 116.in fin.verſ.ſuadet, volum.2. & prædicti omnes dicunt quod factum quid præſumitur ab eo, † qui 14
tenebatur facere, Rom.in l.ciuitas num. 8.ff.ſi cert.pet. vbi Iaſ.nume.18.verſ.iſtam communem. Butigel.num.40. Straccha in tract.de nauib par.3.num.23. Capic.deciſ. 86.num. 11. Ruin.in conſ.66.num.7.vol.5. Crot.in l.ſciendum, num.19.ff.de verbor. obli. Ioan.Lupus in repetit.c.per veſtras, in 3.notab. num.3, de donat.inter vir.& vxor. folio mihi 123. Natta in conſil.231.nu. 3.conſi.547. num. 29. Cephal.in conſi.272. nume.114. Aſcan. Cle.in tract.de patr.poteſt.17.effect.num.65. Riminal.in conſil.9. nume.42.

Intellige tamen, quando conſtat quòd pupillus moram traxit cum tutore & cũ eo habitabat ſecus ſi appareret quòd ſeorſum egit, vt † declarat Imola in d.l.qui 15
ſub conditione.ff.de condit. & demonſt. vbi concordando contrarias Bartoli ſententias dicit l.fin.locum habere, quia vltra obligationem alendi, qua tutor tenebatur, aliæ quoque concurrebant coniecturæ & ea quidem, quòd fuit pupillus ſemper apud eum, ideo præſumitur alitus ab eo, præcipuè cũ pupillus propter ætatis imbecillitatem non eſſet habilis ad ſe alẽdum. & ſubdit quòd vbi conſtat aliquem ſtetiſſe in domo, tunc expenſa præſumitur facta ab eo qui tenebatur, aliàs non ſufficit probari quod ſit facta expẽſa, ſed neceſſe eſt etiam probare, quòd talis illam fecit, idem ponit Alexan. d.l. cum ſeruus, num.4. in fi.ff.de verb. oblig. Natta, qui plurimum inſiſtit, d.conſilio 547.num.29.& ſeq. hanc etiam qualitatẽ, quòd moratus ſit pupillus in domo tutoris, neceſſariam dicit, Cordub. qui tamen de prædictis neminẽ allegat in d. §. item reſcriptum, num. 67.ff.de lib.agnoſcend. vel alen. ſed Maſcard. in tracta. de probation. concluſ.715. nume.15. dicit nullam aliam requiri coniecturam, vel præſumptio-

ſumptionem, ſed ſolum iuris diſpoſitionem
ſufficere allegat Bald.in conſil.378.num.
2.volum.1.qui dicit hoſpitale præſumi ę-
16 dificatum ab eo,qui tenebatur ædificare,
† ſed pro reſolutione tres ſunt caſus con-
ſtituendi:primus, quando conſtat quòd
pupillus moratus eſt cum tutore, & hic
nullam patitur controuerſiam:ſecundus
eſt, quando conſtat quòd egit ſeorſum à
tutore, & tunc res videtur dubia, per ea
quæ ponit Natta d.conſi.547.nume.29.ſed
in pupillo idem eſt dicendum per aliam
rationem, quia ſcilicet cum per ætatem
inhabilis eſſet ad ſe alendum, præſumi-
tur, quòd tutor extra domum aluerit, d.
l.fin.verſ.ſi ea per alium non probet. ſe-
cùs tamen eſſet vbi res eſſet de perſona,
quæ eſſet habilis ad quærendum victum.
l.excellentiæ.C.de erogatio.milit.anno.
lib.12.vbi non præſumitur facta impenſa
ab eo, qui tenebatur, quia miles poterat
ſibi prouidere, ita illum textum intelli-
git Imol.in dict. l.qui ſub conditione, &
Natta d. conſi.547.num.29.Tertius eſt ca-
ſus,quando ignoratur, an pupillus mora
tus fuerit cum tutore, vel alibi,& nihil-
ominus præſumitur habuiſſe alimenta à
tutore propter illam inhabilitatem .Cõ-
cludo itaque quòd vbi quis eſſet habilis
ad ſe alendum,non præſumetur alitus ab
alio, niſi conſtet quòd in eadem domo
cum illo eſt moratus, ſed in pupillo na-
tura nos impellit fateri quod receperit
alimenta à tutore.

Et ſecũdum prædictam diſtinctionem
verificatur deciſio Guido.Papæ in tracta.
præſumpt.car. 4. vbi ait, ſi quis alienum
17 pecus vagabundum retinuit in ſuo † ſta-
bulo,ſtabitur dicto ſuo,ſi aſſerat ſe feciſ-
ſe impenſam, ſequitur Alciat. in d.tract.
præſumpt.regu.1.præſumpt.50.nam ideo
procedit, quia retinuit equum, vel ani-
mal penes ſe, ſecùs ſi non conſtaret quòd
fuerit apud eum.hoc etiam modo intel-
ligi debet quod Bar. tradit in d.l.cum ſer
uus,num.4.ff.de verb.oblig.vbi ait quòd
18 creditor † retinens penes ſe equum, vel
animal pignoratum,cum repetit expen-
ſas,non tenetur probare quod illas fece-
rit,quia habet pro ſe pręſumptionem,&
eandem ſequuntur deciſionem Maſcard.
d.conclu.715.nu.4.& conclu.716.num.1.ad
ditio ad Alciat.loco prædicto,in fi.Natta
d.conſi.549.num.32.

Ex hac verò concluſione infert Natta
d.conſi.547.num.29.quòd etſi regulariter
vxor præſumatur alita à viro tamen hoc
non habet † locum quando conſtat quòd 19
vir non habitauit cum ea,& erat pauper,
aut ſtabilia non poſſidebat,quia præſum-
ptio prædicta locum habet ſolummodo
ſtante cohabitatione.

Infert etiam quòd ſi vxor ſeorſum à
marito habitando eſt morata cum fratre,
ſatis ex hoc probatur quòd alimenta re-
ceperit à fratre, qui propterea poterit à
marito repetere, id quod ratione illius
cohabitationis ego † intelligerem, quan 20
do conſtaret quòd vxor non habuiſſet
bona, ex quibus poſſet vna habitando cũ
fratre ſibi prouidere de alimentis.

Intellige etiam, quando non ſolum
probatur cohabitatio reſpectu eiuſdem
domus, ſed etiam quòd viuebant ad e-
andem menſam, per id quod voluit An-
gel.in l. ſi quis ſit fugitiuus.§. apud Cel-
ſum.ff.de ædilit.edicto. ipſe verò legit
ſub l.quod.§. apud Celſum. inquit enim
quòd habitantes in eadem domo, & ſub
eadem claui, non dicuntur de eadem fa-
milia, † niſi etiam conſtet de conuictu, 21
& dicit quòd ſi frater repetat à fratre a-
limenta, quæ dicit præſtitiſſe, non pro-
bat præſtationem ex eo ſolo quòd illum
retinuerit in eadem domo.& ſub eadem
claui, niſi etiam probet quòd ſecum vi-
uebat ad eandem menſam, & ſubdit tex-
tum illum eſſe ad hoc ſingularem, &
valde notandum, ac menti tenendum,ac
neminem antea notaſſe, ſequitur Bar-
bat. ad Baldum in l.fin.C.de collatio. &
dixi ſuprà, hac eadem parte, dum tra-
ctaui, an ſocius repetat à ſocio, quòd
de pluri impendit pro alimentatione fa-
miliæ.

Continua itaque alimentorum pręſta-
tio probari poterit, probando extrema,
id eſt quod tali tẽpore recipiebat alimẽ-

ta in domo talis, & quod idem faciebat
ſequuto tempore, quia medium proba-
22 tur, extremis † probatis, Bald. in l. indi-
cia, col. fin. verſ. 5. quæritur, C. de rei ven-
di. Barbat. in conſil. 37 colum. 10. volu m. 2.
Butr. Abb. Felin. & alij in c. inter dilectos,
de fide inſtrum. Bart. qui loquitur de con
23 tinuatione † poſſeſſionis, in l. ſicut, ff. qui
24 bus mod. pign. vel hypoth. ſolua. dixi in
conſi. 73. num. 46. & in propoſito † alimen
torum tradit Benintend. deciſ. 43. num. 8.
25 ſimiliter vbi de expenſis modici valoris
agitur, † coniecturæ leues ſufficiunt, ſe-
cundùm Freder. de Sen. in conſil. 119. nulli
dubium, Mascard. d. tracta. de probation.
num. 5. quam decisionem trahit ad alimē
ta Benintend loco prædicto, num. 10. vbi
nume. 1. & 2. dicit determinari præcisè nō
poſſe, quæ dicantur modica, ſeu magna
alimenta, ſed iudicantis arbitrio relin-
26 qui, † allegat nonnullos qui non loquun-
tur in noſtris terminis, ſed alios ego ad-
duxi ſuprà hac ipſa parte.

Aduertit etiam Benintend. nume. 6. te-
ſtem non bene concludere, qui dixit vi-
diſſe pluries in eadem domo comeden-
tem, vel inueniſſe in ea comedentem,
quoties ingreſſus eſt domum illam, quia
verbum pluries, † verificari poteſt in dua 27
bus vicibus, & aduerbium quoties, nihil
ponit certi. Veruntamen dicit quòd mi-
hi nequaquā probatur quòd ſcilicet hic
actus alimentandi in domo, non eſt de
his in quibus teſtes actu vel habitu non
habentur, præter domeſticos, nam cer-
tum eſt quod hic actus comedendi ad eā-
dem menſam cum tali, nemini poteſt pro
babiliter innoteſcere, niſi domeſticis,
quia fit in domo tempore quo extranei
omnes excluduntur, & multis in locis
clauſis foribus ipſius domus, & ideo ſi-
cuti dicimus quòd facta in collegio pro-
bantur per eos † de collegio, & facta in 28
capitulo per teſtes capitulares, vt in c. ve
niens, de teſtibus ita facta in domo pro-
bantur à domeſticis, & ita debet intelli-
gi dictum Specul. in titul. de teſtib. §. 1.
verſic. item quod eſt domeſticus & Ioan.
Andr. in eod. §. verſic. quid ſi olim, quini-
mo hoc caſu domeſtici videntur maio-
rem habere notitiam eorum, quæ in do-
mo geſta † ſunt, quàm extranei, ergo ma- 29
iorem facerent fidem, l. quoties. C. de
naufrag lib. 10. vbi not. Bart. ſequi-
tur Crot. in tract de te-
ſtib. num. 126.

Finis Tituli Sexti Tract. Ioan. Petri Surdi
De Alimentis.

TRACTA.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I. C. PRAE. CLARISSIMI.

TIT. VII.

Quibus ex cauſis denegari poſ. ſint alimenta de. bita.

SVMMARIA.

1 *Filius priuatur alimētis ex eiuſdem cauſis, quibus poteſt exhæredari.*

2 *Parricidium pater non committit, quando occidit filium, quem ex cauſa poterat exhæredare.*

3 *Legitimatus efficitur denuò ſpurius, quando cauſam iuſtam exhæredationis incurrit.*

4 *Filius ex quibus cauſis poßit exhæredari.*

5 *Filius exhæredari poteſt ex alijs cauſis nō expreſſis, dum tamen ſimilibus.*

6 *Vaſallus feudo priuatur non ſolùm ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus.*

7 *Extenſio fit etiam in materia pœnali, quando ratio eſt expreſſa.*

8 *Extenſio fit, quando ratio non eſt expreſſa, ſed vnica poteſt aßignari.*

9 *Taxatiua non excludit caſus ſimiles.*

10 *Filius qui vxorem duxerat ignominioſam, poterat exhæredari de iure antiquo.*

11 *Filius exhæredari hodie non poteſt, licèt duxerit vxorem ignominioſam.*

12 *Filius non poteſt exhæredari, licèt contraxerit amicitiam cum inimicis paternis.*

13 *Filius exhæredari non poteſt eò, quod ſit malè morigeratus.*

14 *Pater [illegible] caſtigare poteſt filium inobedientem*

[illegible] re filium inobedien-

[illegible] ſi alter ſocius ſit vite-

[illegible] is, exhæredari [illegible]

18 *Filio denegari non poſſunt alimenta, eò quòd ſeorſum agat à patre.*

19 *Ingratitudinem filio remittere poteſt pater nō ſolùm expreßè, ſed etiam tacitè.*

20 *Probare quilibet debet fundamentum ſuæ intētionis.*

21 *Culpam probare debet, qui obijcit illam.*

22 *Reus in probanda exceptione dicitur actor.*

23 *Ingratitudo non præſumitur.*

24 *Regulam qui impugnat, probare debet fallentiam.*

25 *Donator qui vult donationem reuocare propter ingratitudinem, tenetur probare.*

26 *Exhæredationis cauſæ ſunt probandæ.*

27 *Pater tenetur probare cauſam, quando vult filium ab alimentis excludere.*

28 *Filius exhæredari non poteſt ob ingratitudinē, quando fecit pœnitentiam.*

29 *Homo nouus videtur, qui dereliquit viam malam.*

30 *Morbo liberatus, habetur ac ſi nunquàm fuiſſet morboſus.*

31 *Mora non purgatur in delictis.*

32 *Pœnitentia non tollit ius tertio quæſitum, ſi operatur quoad Deum.*

33 *Pœnitentia non impedit, quominus quis poßit accuſari in foro contentioſo.*

34 *Pœnitentia etiam publica in foro conſcientiæ non purgat crimen.*

35 *Frater querelat fratris teſtamentū, in quo fuit inſtituta turpis perſona.*

36 *Pœnitentia non tollit ingratitudinem, quæ concernit offenſam patris.*

37 *Ingratitudo non excludit filium ab alimentis, ſecuta pœnitentia.*

38 *Filius non poteſt exhæredari eò quòd ingreſſus ſit monaſterium.*

39 *Ingratitudo [illegible] remittitur propter [illegible]*

40 *[illegible] omnes me-*

ritorius.

41 *Infamia tollitur per ordinem clericatus.*

42 *Legitimatio inducitur per ingreſſum religionis.*

43 *Legitima. Filius clericus non imputat ſibi in legitimam libros à patre emptos in ſtudio.*

44 *Filius Iudæi ſi fidem amplectatur catholicam, exhæredari non poterit ob ingratitudinem præcedentem.*

45 *Baptiſmus abolet omnia delicta, etiam in exteriore foro, ſecundùm aliquos.*

46 *Filius ingratus non poteſt exhæredari poſt reconciliationem, licèt exhæredatio iuſtineatur, quæ iam facta erat.*

47 *Filia impudica quæ fecit pœnitentiam, non poteſt exhæredari.*

48 *Exhæredatio iam facta tollitur, quando pater expreſſè ingratitudinem remiſit.*

49 *Exhæredatio præcedens tollitur per reconciliationem ſequutam poſt teſtamentum.*

50 *Exhæredatio fit ſolùm in teſtamento.*

51 *Remiſſio quæ fit in confeſſione pœnitentiali, reſpicit ſolùm animi rancorem.*

52 *Remiſſio facta in confeſſione pœnitentiali, continet etiam damna exteriora, quando fit verbis prægnantibus.*

53 *Ingratitudo non remittitur, eò quòd filius accedat ad viſitandum patrem infirmum, ſi non fuit admiſſus.*

54 *Ingratitudo cenſetur remiſſa, quando pater retinet filium in domo ad eandem menſam conuerſando cum illo.*

55 *Reconciliatio probatur per coniecturas.*

56 *Reconciliatio inducitur per ſalutationem.*

57 *Iniuriæ remittuntur per ſequutam reconciliationem.*

58 *Iniuria remitti poteſt abſente parte.*

59 *Iniuriam qui in teſtamento remittit, reconualeſcens non agit iniuriarum.*

QVAESTIO I.

POSSEM generales quaſdam regulas tradere, quibus multi caſus includuntur denegãdi alimenta: ſed quia ſpeciales deciſiones magis delectãt legentem & ſuo loco facilius quoque deciſio inueniri poteſt, ſtatui diſcurrere per perſonas, eum ſequendo ordinem in docendo cauſas priuationis, quem propoſui mihi in explicando perſonas, quibus alimenta debentur. ſumam ergò initium à filio, in quo generale eſt axioma, quòd ex ijs cauſis priuari poſſit alimentis, † per quas poſſit exhæredari, ſic ſtatuit gloſſ. in l. ſi quis à liberis. §. idem iudex. in ver. detulerat. ff. de liber. agnoſcẽ. gloſſ. 1. in l. fin. C. de alen. libe. gloſſ. in §. ſi igitur. in Authen. vt cùm de appell. cognoſc. Bartol. in l. diuus. ff. ad leg. Pompe. de parricid. vbi cùm negare alimenta, ſit necare, l. necare. ff. de liber. agnoſcen. infert. quòd pater non punitur pœna parricidij, quando occidit filiũ, qui cauſam aliquam commiſerat ex ijs, quæ † ſufficiunt ad exhæredationem, quod ego non admitto, ſed nunc non expedit quærere, idem Bartol. in tract. de alimen. nume. 11. conſtituit regulam, ſecundùm prædicta, idem voluit Bartol. in d. l. final. & in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, verſi. idem iudex. Butri. & Abb. in c. cùm haberet, de eo qui duxe. in vxor. quam poll. per adulter. Angel. in tracta. de teſtamen. gloſſ. 45. nume. 12. Corſet. in tracta. de monet. in 2. part. ver. 27. nume. 13. Gerard. ſingul. 1. nume. 1. Crem. ſingul. 20. Iaſ. in l. ius autem ciuile. num. 25. ff. de iuſtit. & iur. vbi poſt Bar. infert non eſſe locũ pœnę parricidij, quando huiuſmodi filium pater necaret, quod dicit perpetuò notandum, quia non meminit alibi legiſſe, Vital. in tract. clauſul. in titul. an alimen. renuncia. poſſ. colum. 3. in fin. Iaſ. in l. ſed ſi poſt, nume. 3. C. de inoffic. teſtam. vbi quòd ex eiſdem cauſis poteſt filiæ denegare dotem, id quod dixerat in d. l. ius autem ciuile, nume. 26. Caccialup. in l. frater à fratre, nume. 108. ff. de cond. inde. vbi ſubdit, quòd hoc admittunt omnes, Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lect. num. 160. ff. ſolu. matrim. vbi dicit glo. in d. §. idem iudex, eſſe ſingularem, Ruin. in conſil. 114. num. 18. vol. 5. vbi infert, quòd alimenta negari non poſſunt ex cauſis, quæ non ſufficiunt ad exhæredationem filij. Alcia. in conſ. 249. num. 5. vbi infert ad graues iniurias patri illatas, Bero. in c. Raynutius, nume. 106. de teſtam.

a

a

teſtam.Bal.Nouel.in l.1.num.149.ff.ſolut.
matrimo.vbi illam gloſſ.dicit notandam
Euerar.in loco 29.de aliment.ad doi.col.
2.ver.& gratia exempli,Dida.in Epitom.
de ſponſ.par.2.cap.8.§.6.nume.17.Lup.in
c.per veſtras,in 3.notab 85.nume.2.& §.11.
in fin.& in primo loco loquitur de ingra-
titudine,quæ vna eſt ex cauſis, Aquen.in
l.1.§.ius naturale.ff.de iuſtit.& iure. ſe-
quitur Cagnol.in l.iura ſanguinis,nume.
4.ff.de regul.iur.Vaſq.in tract.de ſucceſ-
ſio.creatio.§.10.nu.625. vbi infert,ſecun-
dùm ius Ciuile denegari poſſe alimenta
filiæ, quæ inſcio patre nupſit etiam dig-
no viro, quidquid ſit, inſpecto iure Ca-
nonico, & ſubdit concluſionem gloſſ. in
d.§.idem iudex,eſſe communem& indu-
bitatam,Gomez.in tract.de teſtamen.ca.
11.nu.11. vbi gl.illam eſſe ordinariam, &
communem, &approbatam communi-
ter a Doctoribus, Rebuff.in Gall.conſti-
tut.tomo 1.de ſenien.prouiſio.artic.1.gl.
2.num.24.vbi ampliat procedere etiam
lite pendente,quia ſicut non eſt alendus
principaliter,ſi aliquam commiſit ex di-
ctis cauſis, ita & lite pendente non eſt
prouidendum,& addit, quòd filius legi-
timatus † ſi cauſam vnam ex prædictis
3 committat,reuocatur ad ſpurietatem,&
efficitur ſpurius, allegat Bald.in c.filij
nati,tit.ſi de feud.deſũ.fuer.cõtrou.alle-
gat etiam Roman.& Cremen. Benincaſ.
de pauper.in 7.quæſtio.princip.in 2.ſpe-
cial.num.15.Aſcan.Clem.in tract.de patr.
poteſt.effect.17.nume.18.deciſ.Pedemon.
134.num.1.Viuius commun.opin.lib.1.o-
pin.21.colum.1.Eman.Soarez in ſuo The-
ſaur.recept.ſentent.In ver.alimenta, nu-
me.164.Corduben.d.l.ſi quis à liberis.§.
idem iudex,num.1.ff.de liber.agnoſcen.
Ludouic. Molina de primogen. Hiſpa.
lib.2.cap.16.num.1.quæ autem ſint cauſæ,
4 †quibus filius poteſt exhæredari, vide
textum in §.cauſas,in Authen. vt cùm,de
appell.cognoſc.& eas proſequitur Dida.
c.Raynutius in princip.num.9.& ſequen.
de teſtamẽ. quæſtionis tamen eſt, an præ-
ter illas dari poſſit alia.& Hoſtiẽ.in ſum-
ma,de teſtament.§.qualiter infirmentur,
verſ.ſed ſi alia.dicit,quòd non.mouetur
text.in §.aliud quoque capitulum,in Au
thent. vt cùm,de appel.cognoſ. vbi dici-
tur,nemini licere cauſam exhæredatio-
nis opponere præter ibi expreſſas,& hãc
opinionem veriorem dicit Alber.in Au-
then.ex cauſa,nu.19.C.de liber.præter.v-
bi ſubdit ſe vidiſſe ita iudicatum,Ale.in
Authen.non licet,num.4.Curt.Iun.num.
24.& ſeq.C.de liber.præter. Martin.Lau-
den.in l.1.§.1.ff.de iuſt.& iur.& hanc par-
tem videtur ſequi Salic.in l.ſi vt propo-
nis.C.de nupt. Contrà tamen quòd ex ſi-
mili † vel grauiori concedatur exhære- 5
datio voluit Gul.Cu.in Authen.nõ licet.
C.de lib.præte.Ange.in l.lex Cornelia.ff.
de iniur. Alex.in d.Auth.non licet,num.
4.vbi dicit non eſſe diſcedendum ab hac
ſententia in iudicando & conſulendo,
Iaſ.num.6.& Cur.Iun.num.23. idem Ale-
xan.in l.ſi quis id quod,nume.18.ff.de iu-
riſd.omn.iudi.& in conſ.203.vol.2.Curt.
Iun.in conſ.182.num.10.Crot.in conſ.115.
nu.19.Rip.in l.ſi.nu.138.C.de reuo.donar.
Felin.in c.paſtoralis,col.2.de reſcrip.Af-
flict.in c.1.§.ſed quia,quæ fuit prim.cauſ.
benef.amit.Marſil.in ſing.38. Bened.in c.
Raynutius,in ver.in eodem teſtamento,
num.19.de teſtam.& ibi Didac.in princ.
num. 6.vbi dicit communem Caccialup.
licèt titubanter in l.frater à fratre, num.
109.ff.de cond.indeb. Io.Lup.in c.per ve-
ſtras,d.3.nota.num.20.num.15.Viglius in
§.mater vel auus,num.8.Inſtit.de exhær.
liber.& in §.igitur,num.6.Inſtit.de inof-
fic.teſtam.Gomez.de teſtamen.cap.11.nu-
me.2.vbi dicit communem, Eman.à Co-
ſta in l.Gallus.§.& quid ſi tãtùm,in 3.par.
num.175.ff.de lib.& poſthum. Clar.de te-
ſtam.quæſt.41.in princ. vbi inquit, quòd
etſi multa dici poſſint, tamen in practica
non eſt diſcedendum ab hac opinione,
Viuius commun.opin.libr.1.concluſ.128.
pro hac parte allegatur text.in c.1.§.præ-
dictis,verſic.ſed quia natura,quę fuit pri
ma cauſa benefic.amit.vbi vaſallus priua
tur feudo † non ſolum ex cauſis expreſ- 6
ſis,ſed etiam ex maioribus,vel ſimilibus,
& licèt Rip.d.l.fin.nume.138.dicat, illum
text.

text.non facere ad propoſitum, quia ibi
extenſio eſt in ipſa lege, tamen hoc nihil
eſt, cùm ibi textus non ita extendat diſ-
ponendo de nouo, ſed declarando anti-
quam. præterea vbi ratio eſt expreſſa, fit
7 † extenſio etiam in materia pœnali, vt
voluit Bald.in Auth.quas actiones,col.2.
vbi Doctores, præcipuè Iaſ.C.de ſacroſ.
eccleſ.Caſtr.in l.quamuis.C.de fideicom
miſ.Euerar.in loco à ratione leg.larg.vel
ampl.& idem eſt, quando vnica poteſt aſ-
ſignari. eo enim caſu inducitur extenſio
8 † perinde ac ſi eſſet expreſſa, gloſſ.in d.l.
quamuis, ponit Iaſ.dicta Authent. quas
actiones,& Euerard.loco prædicto, & li-
cèt text.in d.§.aliud quoque capitulum,
9 loquatur taxatiuè, tamen dictio,† taxati-
ua, non excludit caſus ſimiles,l.1.vbi cō-
muniter Doctores.C.de bonorum poſſeſ
ſio.contratab.glo.& Doctores in l.ob æs,
C.de præd.minor. præterea dicit Gomez.
d.num.12.in fin. nullam poſſe excogitari
cauſam, quæ non ſit incluſa in ſecunda,
de qua in dicto §.cauſas, & ad textum in
dicto §.cauſas, reſpondet aliter Eman.
Coſta in d.§.& quid ſi tantum, nume.176.
quod ille text. corrigit, & remouet cau-
ſas, quæ in antiquioribus legibus fuerant
approbatæ ad validitatem exhæredatio-
nis, nō tamen prohibet, ne ex alijs ſimili-
bus vel grauioribus liceat filium exhære
dare,& infert, quòd etſi aliàs exhæreda
10 ri poſſet filius, † qui ſine patris volunta-
te vxorem duxerat ignominioſam, l 3.§.
emancipatus.ff.de bonorum poſſ.contra-
tab. tamen ob prædictam correctionem
11 id hodie † non licebit, ſecundùm gloſſ.&
Bartol.in d.§.ſi emancipatus. allegat eti-
am Deci.& Ioan.Lup.& nos de hoc dixi-
mus ſuprà. infert quoq; non eſſe iuſtam
exhæredationis cauſam, ſi filius amicitiā
12 copulauerit† cum inimicis paternis, quia
cùm hæc cauſa foret antiquis legibus ap-
probata, vt l.liberi.C.de inofficioſ.teſta-
men. remanet noua diſpoſitione ſublata
in d.§.cauſas, quidquid tenuerint Bal.&
Iacobin.de S.Georg.per eum citati. Hinc
infert Corduben.in dicto § ſi iudex, nu.
52. quòd ex quo filius malè morigeratus
non poteſt exhæredari, † cùm hæc cauſa 13
non legatur cum alijs expreſſa, nō etiam
poterit alimentis priuari.& malè mori-
geratum appellat, qui luxurioſus eſt &
ſcortis, atque aleæ dat operam, & repre-
hendit Mantuam, qui contrarium deter-
minauit in ſingul.683. Hinc inferri po-
teſt ad filium, qui non ſit audiens patris
dicto: nam, quòd coerceri poſſit non eſt
dubium. quia pater † caſtigare, & corri- 14
gere poteſt filium inobediētem, l.3.cum
ibi not.C.de patr.poteſt.l.1.& ibi Docto-
res C.de obſeq, à liber.præſt.patron.præ-
cipuè quando contra patrem inſurgit, l.
fin.§.filijs autem. C.de bon..quæ liber. &
poteſt illum expellere † domo, vt vidiſſe 15
conſultum inquit Caccialup. in l. frater
à fratre, num.110.& ſeq.ff.de condi.inde-
bi.cùm etiam ſocio † permiſſa ſit ſepara- 16
tio, cùm eſt rixoſus l.ſi conuenerit, circa
fin.vbi Doctores, ff.pro ſocio. ſed Docto-
res quoad deneganda alimenta, non ad-
mittunt hanc cauſam pro ſufficienti, ſed
honeſtum foret, quòd filius † ſpernens 17
honeſta patris præcepta, poſſet excludi
ab alimentis, vt inquit Caccialup.d.l.fra-
ter à fratre, numero 109. vbi tamen non
audet firmare, quia non inuenit de-
ciſum. Infert tamen loco præcitato,
quòd non erit iuſta cauſa denegandi ali-
menta, ſi filius ſeorſum agat à patre, † al- 18
legat textum in l.libertis, libertabuſque
meis.§.fin.ff.de alimen.legat. qui etſi lo-
quatur in alimentis debitis ex diſpoſiti-
one hominis, procedet tamen multò ma
gis in ijs, quæ legis diſpoſitione deben-
tur. argumento l.cùm hi.§.in cauſæ. ff.de
tranſactio.

Sicuti in genere cauſas negandi ali-
menta expreſſimus, ita nōnulla ſunt ad
prædictorum reſtrictionem adnotanda,
& primò. quòd pater poteſt ingratitudi-
nem à filio commiſſam, remittere, † non 19
ſolùm expreſſè, ſed etiam tacitè, Ang.in
in l.fin.colum.1. C.de pact. vbi Lancell.&
Purpur.num.145. Alcia.ſupèr glo. in ver.
adhuc ſuperſtite, Eman.Coſt.d.§.& quid
ſi tantùm, num.181. Vaſqu.de ſucceſ.crea
tio.libro 3.§ 30.numero 194. Didacus in
c.Ray-

c.Raynutius,in princ.num.17.de teſtam.

Secundò ſciendum eſt, quòd onus probandi ingratitudinem ſpectat ad patrem, qui vult filium priuare alimētis, qui enim
20 †dicit,probare debet l. verius.ff.de probat. & quilibet probat id, quod eſt fundamentum ſuę intentionis,glo.in l.eum actum.ff. de neg.geſt.Bar.in l.1s poteſt.ff.de acquirē. hæred. Pariſ.in conſ.13.num.58.volum.1.&
21 qui alij obijcit culpam, † debet illam probare,quia non pręſumitur,l.quoties.§.qui dolo.ff.de probat.Bar.in l.ſi quis ex argentarijs.§.pen.ff.de eden.latè D.Becius in cōſil.37.num.11.& reus in exceptione proban
22 da † dicitur actor, l. in exceptionibus.ff.de probatio.Corne.in conſil.223.colum.3.volum.2. Rolan.in conſ.13.nume.65.volum.3.
23 item nemo præſumitur ingratus, † l.omnimodò.C.de inoffic. teſtam. d.§.cauſas,in Authen.vt cùm de appellat.cognoſc. & ingratitūdo eſt cauſa per quam liceat contra iuris communis regulas priuare filium hęreditate,& alimentis,ergo probanda eſt ab
24 eo, qui fundat ſe in fallentia † contra regulam, ſecundùm Baldum in l. ſi tutor.C.de ſeru.pigno.da.manum. & in c.1.de alien. iudic.mutan.cau.fact. & per prædicta iura poſt Dec.inquit Ripa, in l.fin.nume.185.C. de reuoc.donat.quòd donator,qui reuoca-
25 re vult donationem propter † ingratitudinem tenetur illam probare, & quod cauſæ
26 exhæredationis ſint probādæ,arguitur † ex text.in §.ſiue igitur ibi monſtrauerit, & in Auth.vt cum de appell.cognoſca.& ibi notant Bar.& Ang. hoc etiam voluit glo.in d. §.aliud quoque. in verſ.nominatim. & in auth.ex cauſa, in ver.irritus.C.de lib.præte.in l. nam & ex his.§.ſi.ff.de inoff.teſtam. & in §.fin.Inſtit.de inoff.teſtam. Fulgoſ.in d.authen.ex cauſa,nume.3.vbi Igne.num.3. Cagnol.in l.hoc iure, nume.3.ff.de inoffic. teſtamen. Viglius in rubric.Inſtit.de inoffic.teſtamen.poſt princip.Pariſ.in conſil.1. numer.136.volum.1. Duran.de arte teſtan. caut.11.num.2.Alcia.in tract.præſump.reg. 1 præſumpt.16. Didac. pract.quæſtio.cap. 6.nume. 6. verſicu. ſecundum, quod Doct. Gomeſ.de teſtamen.cap.11.num.10. vbi dicit hodie communem eſſe opinionem, licèt aliàs ad filium pertineret onus probandi,quòd fuiſſet ſemper gratus,& obediens patri, id, quod dixit quoque Didac. loco præcitato.Cordub.in l.ſi quis à liberis.§.ſi vel parens,nume.43.ff.de liber.agnoſc.Menoch.in tracta.præſumpt.lib.1.quæſtio.35. num.4. & 5.Mantic.de coniect.vlti.volunt. lib.4.titu.11.num.33.Clar.de teſtam.quæſt. 40.num.5.Simon de Pretis de interpret.vltim.volunt.lib.3. interpret.1.dubit.6.ſolu. 3.num.2.Maſcar.in tracta.de probatio.concluſ.714.numer.9.Aſcan.Clem.in tracta.de patr.poteſt.in effect.17.num.55.in propoſito igitur pater, qui filium dicit alimentis indignū,probabit cauſas indignitatis,cùm idem ſit in patre exhæredante, & in terminis, quòd onus probandi incumbat patri,
qui vult filium exhæredare ab † alimentis, 27
tenuit glo.in l.fin.in verſ.promerueris.C. de alen.liber.eam citat, & ſequitur Aſcan. in loco prædicto, nu.52. vbi alia iura citat ad comprobationem.

Reſtringitur tertiò concluſio generalis ſuprà firmata, vt non procedat, quando filius poſt commiſſam ingratitudinem aliquam ex cōtentis in d.§.cauſas. rediſſet ad
meliorem frugem,& egiſſet † pœnitentiā, 28
quia tunc non poterit exhæredari,ita concludit Alex.in l.1.nu.33.ff.ſolu.matr.ſed ante eum id voluit per eandem rationem Ioan.Fabr.in authen. ſed ſi poſt.C.de inoffic. teſtam. & hanc deciſionem ſingularem dicit Iaſ.in l.in arenam.colum.fina.C.de inoffic.teſtamen. in auth.non licet, colum.1. C.de liber.præter.& in l.filio,quem pater, nume.10.ff.de liber.& poſthum. Fabian.in authen.nouiſſima.num.134.C.de inoffi.teſtam. Alcia.in l.ſi.C.de pact.& eſt communiter approbata hæc deciſio, vt inquit Cotta in memor.incip.filiusfamilias,qui à patre, colum.2. Corſet. in tracta. de minim. par.2.in verſic.28.num.13.hanc quoque nouam, & ſingularem deciſionem dicit Aſca. in d.effect.17.num.60. Cordub.in d.§.idem iudex,nume.60.in quibus locis ferè omnes inferunt, quòd ſequuta pœnitentia pater non poterit filio negare alimenta, de quo dicam latè infrà in quæſtio.an filiæ neganda ſint alimenta, ſi peccauit in corpus.

ratio autem prædictorum eſt, quia nouus
29 homo videtur, qui viam † malam dereliu-
quit, quam prius tenuit, c. ferrum, 50. di-
ſtin. & abolita turpitudinis macula primis
natalibus videtur quis reſtitutus, l. impe-
rialis. C. de nupt. & perinde eſt habēdus ac
30 ſi numquàm fuiſſet morboſus, † qui à mor-
bo liberatus, priſtinæ ſanitati eſt reſtitu-
tus, l. quòd ita. ff. de ædil. edic. Rolan. de lu-
cro dot. q. 70. nu. 3.

Contrariam tamen opinionem tenet
Felin. in c. Rodulphus, nume. 4. ver. ex præ-
dictis de reſcrip. vbi dicit, quòd filius, qui
commiſit cauſam aliquam ingratitudinis,
poteſt exhæredari, etiamſi pœnitentia du-
ctus ad meliorem frugem redierit, & de il-
lo Alexandri dicto dubitat Areti. in l. 3. §. fi-
lius, colum. 3. verſ. & aduerte, quia licèt. ff.
31 de liber. & poſthum. quia in delictis non †
purgatur mora, l. 1. §. ſi rem. ff. depoſ. l. qui
ea mente, cum ibi notat. ff. de furt. & dicit
Felin. loco prædicto, quòd ſi ea deciſio eſ-
ſet vera, redderetur eluſoria diſpoſitio le-
gis dicentis, quòd per ingratitudinem li-
ceat exhæredare filium. Curt. Iuni. in au-
then. non licet, nume. 6. C. de liber. præter.
Cagnol. l. final. nume. 147. C. de pact. & Du-
ran. de arte teſtan. titu. 3. cau. 17. nume. 2. di-
cit, quòd etſi dictum ſit aureum, quod pro-
tulit Alexand. in d. l. 1. & numquàm obli-
uioni tradendum, tamen in iudicando non
facilè ſequeretur illam opinionem, quia
32 pœnitentia † operatur quoad Deum, ſed
non tollit ius alteri quæſitum, vt not. glo.
in c. gaudemus, de diuort. & operatur, quo-
ad forum animæ pœnitentia, non tamen
33 impedit, quominùs † actus poſſit in exte-
riore foro accuſari, gloſſ. in c. de his, de ac-
cuſatio. quæ eſt communiter approbata ſe-
cundùm Didac. in c. Raynutius, in princip.
nume. 18. de teſtamen. vbi etiam dicit, quòd
pœna, & pœnitentia tendunt ad diuerſos
effectus, c. vt famæ, de ſenten. excommun.
l. licitatio. §. quod illicitè. ff. de publican.
34 etiamſi pœnitentia in foro conſcientiæ †
ſit publica, Abb. Areti. Socin. & Felin. in d.
c. de his. Didac. variar. reſolut. libr. 2. titu.
10. nume. 3. vbi dicit, quòd pœnitentia ſit
ad ſatisfactionem diuinæ offenſæ, pœna

autem temporalis irrogatur ad publicam
vindictam, & ſatisfactionem reipublicæ,
idem ponit Dida. in conſtitur. alma mater,
par. 1. §. 11. nume. 16. vbi fortius dicit etiam
abſolutionem impetratam in foro animæ
non prodeſſe, quoad iudicium exterius, &
prædictam partem ſequitur Vaſqu. de ſuc-
ceſſio. creatio. part. 3. libr. 3. §. 30. limitat. 34.
nume. 170. vbi reprehendit Alexan. & Iaſ.
in locis ſuprà citatis, quia pœnitentia non
tollit ius patri quæſitum, argumento §. fin.
Inſtit. de iniur. eò quòd non proſit pœni-
tentia in delictis conſummatis. facit ratio,
quia pater non cogitur ſibi factam iniu-
riam dimittere, ſed prima ſententia veri-
or eſt, qui indignus, qui poſteà venit ad
meliorem frugem, efficitur dignus, ideo in
ſimili inquit Bald. in l. fratres, colum. 1. nu-
me. 5. C. de inoffic. teſtamen. vbi Iaſ. colum.
penul. in 5. fallen. Ioan. Fabr. in §. ſoror, In-
ſtit. de inoff. teſtamen. quòd ſi inſtituta tur-
pi perſona † frater poſſit fratris teſtamen- 35
tum querelare, ſi tamen hæres deſinit tur-
piter viuere, & ad honeſtatem redeat, ſu-
ſtinebitur teſtamentum, nec querelæ lo-
cus erit, ſequitur Simon d. interpret. 1. du-
bitat. 3. ſolut. 4. nume. 32. in fin. lib. 3. & non
obſtat, quòd diſpoſitio legis eſſet eluſo-
ria, quia reſpondeo quòd non, quia præter
facultatem exhæredandi filium pro deli-
ctis enumeratis, in d. §. cauſas. extant aliæ
pœnæ à lege ſtatutæ, vt inquit text. in eod.
titul. vt cùm de appellar. cognoſc. §. ſin au-
tem hæc obſeruata non fuerint, in verſi. &
hæc quidem, & c. atque ita reſpondet Curt.
Iun. in d. authen. non licet, nume. 6. & ad a-
lia omnia reſpondet Paul. Picus in d. au-
then. non licet, in 3. carr. quem citat Cot-
ta in memorabilib. incip. filius, qui à pa-
tre, colum. 2. ſed quia verè non poteſt his
vltimis rationibus reſpondere, ſicuti eti-
am vix tolli poſſunt rationes allegatæ per
Ripam in l. final. numer. 125. & ſequen. C.
de reuocan. donat. ideo diſtinctione to-
ta hæc controuerſia dirimitur: aut enim
ingratitudo, ſeu cauſa exhæredationis tan-
git ſolum ingratum, & non lædit famam,
perſonam, vel bona alterius, quando fi-
lia meretricatur, vel filius exercet arena-
rium,

riam, aut aliter eſt infamis, & tunc pœni-
tentia acta extinguit delictum, ita quod
exhæredari de cætero non poteſt: ſi verò
cauſa tangit patrem, vt quia in eum vio-
lentas manus iniecit, concubuit cum eius
vxore, iniurijs illũ affecit, vel ſimile quid
admiſit, & tunc ingratitudo non diluitur
pœnitentia, ſed opus eſt paterna remiſſio-
36 ne, ita † diſtinguit Bartol. in l. qui ea men-
te.ff.de furt. & in ſpecie ita diſtinguit glo.
Guliel. Cun. Cyn. Bald. & alij, in l. ſi quis
non dicam rapere. C.de epiſcop. & cleric.
itaque conciliat contrarias ſententias Ri-
pa, in l.final. nume.225. & ſequen. C.de re-
uoc.donat. Didac. in c.Raynutius, num.19.
in fin.de teſtamen. Curti.Iun. in d.authen.
non licet, num.6. in fin. C.de libe.præter. &
hoc videtur voluiſſe Aretin. in d. §. filius,
colum.fina. dum ſe refert ad notata in l.qui
ea mente. hanc quoque diſtinctionem ap-
probat Eman.Coſta in d.l.Gallus.§.& quid
ſi tantùm, in 3.part.nume.168. & ſequen. li-
cèt poſteà ſubdiſtinguat, volens, quòd eti-
am in his, quæ conſequenter reſpiciunt pa
tris perſonam pœnitentia non proſit, niſi
vbi offenſio inducitur ex permanentia fa-
cti, & perſuerantia in malis moribus, aliàs
ſi pater momentaneo facto conſequuti-
uè offendatur, ſufficiat pœnitentia, qua
ratione ſi filia peccauerit in corpus, vult
quòd per quamcumque pœnitentiam non
purget cauſam exhærediãdi, & cum eo tran
ſit Cordub. d.l.ſi quis à liberis.§. idem iu-
dex, nume.60. & ſequen.ff.de liber.agnoſc.
Simon tamen d.ſolut.4.nume.12.tenet ſim-
pliciter prædictam deciſionem, & Vaſq.d.
num.170.

Et aduertendum eſt, quòd quidquid ſit
quoad facultatem exhæredandi res eſt ſine
dubio, quoad facultatem priuandi alimen-
tis, quia ſiue offenſa reſpiciat perſonam pa
tris ſiue filij, indiſtinctè propter pœniten-
37 tiam filius recuperat † ius petendi alimen
ta, ita Specul. & Alexan. ſaluat Felin. in d.
c.Rodulphus, rationem aſſignans diuerſi-
tatis inter alimenta, & hæreditatem, quia
quoad alimenta diſpoſitio per pœniten-
tiam non redditur eluſoria, ex quo duran-
te nequitia, & deplorata vita priuatur ali-
mentis, & non caret pœna, ſed quoad ex-
hæredationem nullam omninò pœnam pa
teretur anteacta mala viuendi ratione. Co-
ſta d.nume.189. horumque opinio confir-
matur eorum authoritate, quos infrà con-
geram, quando tractabo de filia priuãda ob
ſuæ vitæ inhoneſtatem.

Dubium tamen eſt, quid iuris ſit, quan-
do filius poſt commiſſas cauſas, quibus poſ
ſet exhæredari, ingreſſus eſt monaſterium,
& tex.in l.Deo nobis.§.1.ff.de epiſ. & cler.
innuit non eſſe ſublatam facultatem exhę-
redandi: prohibet enim † ne ob eam ſolam 38
cauſam exhæredetur filius, quòd factus ſit
monachus, & hoc notant ibi Oldra.Ricar.
Malum.& Alber.nu.pen.Salice.in §.1.nu.5.
glo.in auth. de monach.in prin.ver.macu-
lam. Caſtr.in l.filiusfamilias, circa fin.ff.de
libe.& poſthum.Alex.in authen.non licet,
nume.8. vbi Iaſ. nume.4. C.de libe. præter.
atque ita fuiſſe iudicatum refert Ioan.Lu-
pus in prætorio Valiſoleti, prout eum ci-
tat Eman. Coſta in d. §. & quid ſi tantùm,
num.200. ſequi videtur Ripa in d.l.fin.nu.
225. vbi poſt gloſſ. dicit, quod non recipitur
in foro Cæſaris contraria opinio. Bal.in l.
Deo nobis, vbi tamen intelligit, quando fi-
lius nõ commiſit principaliter in patrem,
& videtur admittere Iaſ.in d.auth. non li-
cet, num.4.

Sed aduerſam ſententiam ponit ex-
preſſè text.in c.fina.19.quæſtio.3.per quem
ita voluit Iaco. de Are. in d. l. Deo nobis,
vbi etiam Cyn. in verſi.ſecundò quæritur.
Abb.in conſil.27. nume.2. volum.2. vbi te-
net indiſtinctè religionis ingreſſum extin
guere † omnem ingratitudinem, etiam quę 39
tenderet principaliter contra patrem. mo-
uetur ex textu in d.c.fina. & per textum in
Authen.de monach.in princip.vbi dicitur,
quod ingreſſus religionis detergit omnem
humanam maculam, & ſubdit inductũ hoc
eſſe fauore religionis, l.ſunt perſonæ.ff.de
religioſ.& illius fauore, maiora etiam ſpe-
cialia ſunt inducta in præiudicium tertij,
vt per eum Rom.ſing.485.vbi dicit d.c.non
liceat, eſſe ſingulare & notandum. Felin.
in c.Rodulphus, colum.4.verſicu.ſi tamen
filius, de reſcrip. quia ingreſſus religionis

 actus

40 actus † eſt ſupra omnes meritorius, c. ſcri-
pturæ, de voto, & in ingrediente ce!ſat ſu-
ſpicio, ne ſit ſimulata pœnitentia, & Cam-
peg. in tracta dot. par. 1. quæſtio. 47. colum.
1. vbi dicit eſſe caſum ſingularem. Marſil. in
rubric. ff. de fideiuſſo. num. 116. Bened. in c.
Raynutius, in verſic. in eodem teſtamento
relinquens, il ſecondo, nume. 37. de teſtam.
Chaſſan. in conſuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. in
verſi. Archidiaconus, num. 102. Ripa d. l. fin.
num. 125. C. de reuoc. donat. vbi tamen tran
ſire videtur cum diſtinctione ſuprà citata,
& dicit Fulgoſ. in l. fin. §. hoc etiam. C. de e-
piſco. & cler. quod poſtquàm habemus iu-
ris canonici deciſionem, non debemus cu-
rare de authoritate horum, qui cōtrarium
tenent. Didac. in c. Raynutius, in princ. nu-
me. 20. de teſtamen. vbi aduerſus Alciat. &
Franc. Balduin. probat Nouellam illam c.
fin. 19. quæſt. 3. adductam à Gratiano extare
in antiquis codicibus, & apud Cōſtant. Har
menopulum libr. 5. epitom. titul. 9. Eman. à
Coſta in d. §. & quid ſi tantùm, part. 3. num.
195. vbi num. 197. & ſequen. probat ex anti-
quis authoribus Nouellam illam extare in
codicibus vetuſtis, & dicit diſtinctionem
prædictam offendere verba dictæ Nouel-
læ, quia parum prodeſſet ingreſſus religio-
nis, ſi ſolùm abſtergeret ingratitudinem,
quæ offenderet perſonam filij, non eam
quæ reſpicit patrem, & num. 200. reprobat
ſententiam latam Valliſoleti tamquàm cō-
tra expreſſum ius ciuile ſaluans eam qua-
tenus Hiſpaniarum reges ſubiecti nō ſunt
legibus Cæſarum, & oſtendit, quòd ea di-
ſpoſitio procedit ex iure ciuili, & compro
bat Marſil. in d. rubr. de fideiuſſo. num. 116.
quatenus hoc dictum extendit quoque ad
clericum, in quo tamen militat ratio, quan
ta in monacho. Marquar. de Iudæis, part. 3.
cap. 6. num. 5. Coraſ in l. qui liberos num.
20. de ritu nupt. Vaſq. de ſucceſſ. creatio.
libr. 1. §. 10. nume. 646. vbi inquit, præcita-
tam Hiſpanorum iudicum ſententiam ſu-
ſtineri non poſſe inſpectis etiam illius re-
gni legibus, & relatis multis Doctoribus
reſoluit cōmunem eſſe opinionem, quòd
monachatus annullat ingratitudinem ſo-
lam, quæ principaliter reſpicit filium, non
eam quæ principaliter patrem lædit, Si-
mon de Pretis, dicta interpretat. 1. dubitat.
3. ſolut. 4. nume. 12. & ſequen. libro 3. vbi
videtur & ipſe inclinare in eam diſtinctio-
nem, ſed mihi placet indiſtincta ſenten-
tia: cùm enim quæcumque pœnitentia ſuf
ficiat ad eam tollendum ingratitudinem,
quæ filij perſonam reſpicit, nihil omninò
ſpecialitatis induceret fauor religionis,
cùm tamen ſoleat multum operari: nam
ſola ordinatio ad clericatum tollit infa-
miam † præcedentem. Innocen. & alij in c. 41
cum te, de re iudica. & ibi Felin. colum. 2.
multa congerit, ſequitur Marſil. in rubric.
ff. de fideiuſſor. nume. 125. & per ingreſſum
religionis filius ſpurius, † & conſequenter 42
infamis fit legitimus, vt voluit Guliel. Cu.
in l. 1. C. de ſacroſ. eccle. vbi Bal. eum refert
& ſequitur, idem voluit Roma. in authen.
ſimiliter, in ſecundo ſpecia. C. ad leg. Fal-
cid. Felin. in c. ex tua, colum. 1. circa med. de
ſimon. cum alijs citatis à Marſil. loco præ-
dicto, nume. 123. & priuilegium hoc cleri-
cis conceſſum redundat quandocunque in
præiudicium laicorum, ideo inquit Iaſon
in l. filiæ licet, colum. 2. C. de colla. quòd fi-
lius † clericus non imputat libros ſibi à pa- 43
tre emptos in ſtudio, ſequitur Marſil. lo-
co prædicto, nume. 125. & quod diximus de
filio orthodoxo ingrediente religionem,
procedit etiam in filio Iudæo, ſi fidem am-
plectatur catholicam; is enim † non poterit 44
inde à patre exhæredari propter ingratitu
dinem, quam ante ſuſceptam Chriſti fidem
commiſiſſet, vt volunt Hoſtien. & alij om-
nes in c. Iudæi, il 2. vbi Felin. colum. 1. de Iu
dæis. arguit enim Felin. per maioritatem
rationis ab eo, quod dicitur in d. c. fina. 19.
quæſt. 3. idem voluit Campeg. in tract. dot.
par. 1. quæſt. 47. colum. 1. Marſi. in rub. de fi-
deiuſſo. nume. 116. Simon de Pretis, d. ſolu-
tio. 4. num. 11. Marquard. in tracta. de Iudæ-
is, par. 3. cap. 6. nume. 4. & non mirum, quia
multi tenent per baptiſmum aboleri † om- 45
nia delicta etiam in foro exteriori, vt per
Calder. Butr. & Felin. in c. de his, de accuſa.
hoc tamen non pono pro conſtanti, quia
communis opinio videtur vrgere in con-
trarium, vt per Hoſtienſ. Butri. & Abb.
in c.

in c.gaudemus,de diuort. Abb.Aret.Socin. in d.c.de his,vbi Anan.dicit cõmunem,Deci.in conſi.130.Marquard. in d. tract.part.3. cap.5.num.1.& 6.Didac.variar.reſol.lib.2. cap.10.num.4.

Quartò limitatur noſtra concluſio, vt nõ procedat, quãdo filius eſſet patri recõconciliatus,quia tũc exhæredari nõ pot.eſt, & aduertatur quia nõ dico,quòd ſi exhæredatus iam fuerit, exhæredatio annulletur, ſed dico, quòd poſt reconciliationem non
46 † poteſt exhæredari,ita Iaſon in l.filio quẽ pater, nume.10. ff.de liber.& poſthum.vbi mouetur ex eo,quod de impudica filia pœ
47 nitentiam agente, † dixit Specul.in tit. qui filij ſint legit.videtur enim pater remiſiſſe ingratitudinem,l.in ipſius,C.famil.erciſc. l.Lucius Titius,§.Lucius,iuncta gloſſ. ff.de leg.2.Lancellot.Dec.qui hanc quoque probauit ſententiam in l.fin.C.de pact.vbi Purpur.nume.145. Rodericus Suarez in l. 2. de matrim.in lib.foro.Curt.iun.in d.authent. non licet, nume.8. & videtur hoc voluiſſe Are.in d.l.filium quem pater,colum.2.dum vult rationem eſſe, ne ſublata exhæredatione filius remaneat præteritus,& annulletur teſtamentum, nam vbi non præceſsit exhæredatio,ceſſat ratio,ergo ceſſare quoque debet deciſio,Ripa in d.l.fin.nu.205.C. de reuoc.donat.Didac.in d.c.Rainutius, in princ.num.17.Cagnol.in l.fin.num. 145. C. de pact.Emanuel Coſta in d.§. & quid ſi tantum,num.180. & hoc quoque admittere videtur Alexan.in l.1.nume.33.in fin.ff.ſolut. matr.dum inquit, quòd filia poſt commiſſam ingratitudinem, ſi agat pœnitentiam ante teſtamentum conditum, nõ poteſt inde exhæredari, ſequitur Cotta in memor. incip.filius qui à patre, columna ſecunda, in princ.

Idem eſſet,quando pater expreſsè cauſam
48 † ingratitudinis remitteret, quia tunc iam facta exhæredatio tollitur, vt voluit Alciat.in l.fin.in verſic. adhuc, in fin. C.de pact.quam citat & ſequitur Coſta in d.§.& quid ſi tantum,nume.181. quia cauſa ingratitudinis exhæredationem confirmat, ſed per remiſsionem deſtituitur exhæredatio, & habetur pro non facta, idem non relato Alciato admittit Didac. in d. c. Rainutius, in princ.nu.17.in fi.vbi dicit poſſe hoc modo procedere dictum Bart.de quo infra tractabimus,Vaſquius d.lib.3.§.30. nume. 194. Clar.de teſtamen. quæſt.41. num.9. Viuius opin.131.lib.1.

Quod ſi neque ſit expreſſa remiſsio,neque ante exhæredationem facta ſit reconciliatio, ſed poſt teſtamentum, tunc voluit Bart.ſuperuenientem reconciliationẽ tollere exhæredationem † præcedentem, ita 49
dicit in l.3.§.fin.ff.de alimen.leg. inquiens, quòd exhæredatio videtur adempta,ſequitur Cuma.in l.filio quem pater.ff.de liber. & poſthum.Iaſ.in auth,non licet, circa fin. C.de liber.præte, & videtur cum eo tranſire Bald.in conſi.112.in fin.vol.5. hanc opinionem communem,& receptiſsimã Vaſq. d.lib.3.de ſucceſſ.§.30.nume.191.& 198.vbi eam de plano admittit, eam quoque defendit Ripa in d.l.fin.nume. 205. dicens, quòd etſi exhæredatio non tollãtur, poteſt tamẽ dici nulla, quia ſublata ingratitudine remanet deſtituta,& ſine cauſa, & hoc etiam tenet Caſtren.in l.fina.colum.penult. verſic. vltim.C.de pact. vbi dicit, quòd ſublata vel remiſſa cauſa exhæredationis teſtamentũ rumpitur per querelam,& hoc modo Emanuel Coſta in d.§.& quid ſi tantum, num.181. verſic. ego in diuerſa,ſaluat Bart. vt ſcilicet non remaneat vlla exhæredatio,ſed detur querela, & ita quoque declarat Vaſq.d.§.30.num. 99. vbi dicit hanc eſſe nouiſsimam,& inauditam cõcordiam,cum tamen Caſtrenſ.& Coſta in locis prædictis illam attulerint ante eum, Pariſ.conſ.1.nume.139.volum.1.Marſil.in rubr. de fideiuſſ. num.220.Socin.conſi.59.nu.19.vol.3.Simon d.ſolut.4.num.15.Alex.conſ.159. num.11.volum.7.Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumptio.37.nume.38. Contrariam amplexus eſt Areti.in d.l.filius quem pater, ff.de libe. & poſthum.poſt Bald.ibi, & mouetur ex textu illo,vbi ſi teſtator,qui filium exhæredauerat, reconcilietur arrogando eum, non per hoc cenſetur ademiſſe exhæredationẽ, & affert quinque rationes, & eam præcipuè,quam ibi poſuit Imol.quod cum exhæredatio actus ſit ſolennis, qui † fieri ſolum 50

 po-

poteſt in teſtamento, vt Inſtit. de exhæred.
liber. in prin. non poteſt etiam tolli ſine te-
ſtamento, cum eadem requiratur forma in
diſſoluendo, quæ interuenit in legato, ar-
gumento l. nihil tam naturale, ff. de regul.
iur. Dyn. & Bartol. in l. hæredes palam, §. ſi
quis poſt, ff. de teſtam. & hanc opinionẽ ſe-
qui videntur Alex. & Iaſ. ibi nume. 10. & Al
ciat. in d. l. fin. Cagnol. nume. 145. poſt Curt.
Iun. nu. 8. Gerar. ſing. 3. in princ. vbi expreſ-
ſè reprehendit Bart. Suarez d. l. 2. Didac. d.
c. Rainutius, in princ. nume. 17. Coſta d. §. &
quid ſi tantum, num. 180. & ſeq. ſed vt ex ſu-
pranotatis apparet, conueniunt omnes fi-
lio non nocere exhæredationem, intentio
autem eſt circa modum practicãdi: ſi enim
per viam querelæ agatur, licèt excipiat hę-
res de exhæredatione, tamen replicabit fi-
lius de nullitate cauſę, atque ita obtinebit,
vti docet Coſta loco prædicto, & Vaſq. d. §.
30. num. 199. & 201. in quo tamen contradi-
cit Ripa d. l. fin. dum vult impugnari non
poſſe exhæredationem, ſed poſſe allegari
nullam, at ſat eſt nobis exhęredationẽ non
obeſſe filio, quando per reconciliationem
cauſa fuit ſublata.

Et quando expreſſa eſt reconciliatio &
remiſsio ingratitudinis, res eſt clara: rerũ
difficultas eſt ſcire, quãdo & per quos act⁹
recõciliatio inducatur. & primò quidẽ nõ
inducitur ex eo, quòd confitẽdo pater pec-
cata ſua iniuriam filio remiſerit in foro a-
nimæ, nam per hoc non cenſetur filius re-
conciliatus, per id quod ponit Bart. in l. nõ
ſolum, §. 1. num. 3. ff. de iniur. vbi poſt Gul.
Cun. in l. ſi tibi, §. 1. ff. de pact. vult, quòd re-
51 miſsio quæ fit in confitendo peccata, † re-
ſpiciat ſolum rancorem animi, nam ad ſa-
lutem nemo cogitur remittere actionem
iniuriarum, idem voluit Bart. d. l. ſi tibi. 1.
vbi Alex. dicit eſſe communem, Felin. in c.
de his, col. fin. de accuſat. Iaſ. in l. huiuſmo-
di, §. ædes, ff. de leg. 1. Didac. libro 2. variar.
reſolut. cap. 10. verſi. tertium conſtat ſatis
apertè, vbi poſt Alex. Iaſon. & Felin. dicit,
52 hoc non procedere, quando † remiſsio eſ-
ſet plenaria, & facta prægnantibus verbis:
id quod etiam voluit Alexã. ad Bart. in d. l.
non ſolum, ſub num. 3. vbi dicit, quòd ſi ſit
plenè remiſsio prodeſt etiam in exteriore
foro, quia ſacerdos poteſt pro abſente ac-
ceptare, allegat l. 1. §. ius publicum, & ibi
Bart. ff. de iuſt. & iur. Menoch. de pręſump.
lib. 3. in præſumpt. 114. num. 6. quamuis in
propoſito talem remiſsionem conſideret
Pariſ. in conſi. 1;8. volu. 1. & Simon de Præ-
tis, d. ſolut. 4. num. 14.

Secundò, ſi filius audita patris ægritu-
dine accedat ad eum viſitandum, & nõ poſ-
ſit eum alloqui, non † per hoc remiſſa cen- 53
ſetur ingratitudo, imò præſumitur pater
continuaſſe in eodem voto: non enim ſu-
mus certi, an eſſet remiſſurus iniuriam, ita
Bald. in d. conſ. 112. in fin. volum. 5. Cotta in
memoral. incip. filius qui à patre, circa fin.
& dixi in conſi. 94. nu. 81. vbi declaro proce
dere, quando non fuit admiſſus ad viſitan-
dum, ſecùs ſi pater admiſit eum, quia tunc
ſumus in claris, vide tamen Ruin. conſi. 131.
num. 2. & 7. volum. 4.

Tertiò inducitur reconciliatio, quan-
do pater poſt exhęredationem, & commiſ-
ſam ingratitudinem recipit filium in do-
mum, eum retinuit † comedendo ad eãdem 54
menſam, & cum eo conuerſando familiari-
ter, ita glo. in §. fin. Inſtitu. de iniur. Bald. in
auth. ſi teſtis productus, aliàs incipit, ſi di-
catur, num. 4. C. de teſtib. & eſt text. in l. in
ipſius, vbi Bald. C. famil. erciſ. Alex. in con-
ſi. 159. nu. 11. vol. 7. alios citat Simon de Præ-
tis, d. ſolut. 4. num. 14. & 15. dixi d. conſi. 94.
num. 80. & ſeq. & generaliter reconciliatio
probatur per coniecturas, † vt inquit Bald. 55
in l. in ipſius, num. 2. ſequitur ibi Angel. &
Salic. Simon d. num. 15. inducitur item recõ
ciliatio per ſalutationem, † Bald. in l. filio, 56
circa fin. ff. de lib. & poſthum. & ibi Alexã.
nu. 12. poſt Innoc. & Anan. in c. cum oporte-
at, de accuſat. dixi in eod. conſ. 94. & inquit
Bald. in d. conſ. 112. nu. 4. quòd per reconci-
ciliationem † remittuntur præcedentes o- 57
mnes iniurię, non quæ ſequuntur, & tranſ-
eunt cum eo Ange. Imol. Caſtr. Aret. & alij,
quos citaui conſi. 94. nu. 81. & remiſsio in-
iuriarum † fieri poteſt abſente parte, ſecun 58
dùm gl. in §. fin. Inſti. de iniur. vbi ait, quod
ſi quis in teſtamento remiſit, conualeſcens
non † agit amplius actione iniuriarum, ſe- 59
quitur

quitur Batt.in l.non ſolum,§.1.num.2.ff.de iniur.vbi addit, quòd tollitur hæc actio à principio per diſsimulationem,quando pater non reuocauit iniuriam ad animum.

Prædicta omnia videntur limitanda, quoad alimẽta ordinaria,ſed aliud eſt quã-
60 do agimus de alimentis neceſſarijs ad † ſuſtentationem vitæ,vt per Didac.de ſponſa. part.1.cap.8.§.6. nume.17. Ludouic. Molin. de primogen.Hiſpan.lib.2.cap.16.num.2.& 3.vbi vide.

SVMMARIA.

1 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*

2 *Pater tenetur naturali iure alere filium.*

3 *Naturales obligationes non poſſunt tolli.*

4 *Naturam ſolam attendimus, quando de alimentis tractamus.*

5 *Pater non poteſt filio hæretico denegare alimenta.*

6 *Pater filio denegare alimenta ex eis cauſis, ex quibus poteſt exhæredare.*

7 *Pater exhæredare poteſt filium hæreticum.*

8 *Filius negare poteſt alimenta patri hæretico.*

9 *Pater non tenetur dotare filiam hæreticam.*

10 *Pater grauatus onere fideicommiſſi non poteſt ea bona alienare pro dotanda filia hæretica.*

11 *Ingratitudo tollit id quod eſt iure naturali debitum.*

13 *Excommunicato denegantur alimenta.*

13 *Clerico ſuſpenſo denegantur alimenta.*

14 *Pater non repetit à filia hæretica dotem, quam ei dedit.*

15 *Iudæus nihil opponit Iudæo.*

16 *Infamis non obijcit teſti infamiam.*

17 *Meretrix non poteſt filiam exhæredare ob meretricium.*

18 *Pater Iudæus poteſt vendere bona fideicõmiſſo ſubiecta pro dotanda filia Iudæa.*

QVAESTIO II.

QVAERO, an pater fidelis teneatur alere filium hæreticũ. videtur eum teneri,quia certum eſt,quòd filius tenetur alere patrem etiam hæreticum, vt dixi ſuprà ſuo loco, ergo à patre ali debet,
1 ac impari regantur regula contra † naturã correlatiuorum, l. fin. C. de indict. viduit. tollend. imò maior ratio eſt alendi filium, quàm patrem, quia pater † erga filium tene- 2
tur naturali iure, vt Inſt.de iure nat.gen.& ciuili,in princ.& in §.ius naturale. diſt.1.l. 1.§. penulti.ff. de iuſtitia & iure, pater autem erga filium tenetur ratione quidẽ naturali, ſed de iure ciuili, vti declaraui ſuprà, & non attendi debet profeſsio fidei, quia id quod à iure naturali deſcendit,commune eſt omnibus animantibus etiam brutis,vt Inſt.de iure natur.ergo non eſt curandum,quod ſit fidelis, vel infidelis, ſat enim eſt quod qualiſcunque ſit,filius ſit,vt de patre alendo à filio dixi per text. in §. ſi verò contigerit,in Authen.de inceſt.nupt.addo, quòd obligationes naturales † tolli non 3
poſſunt,§.ſed naturalia, Inſtit.de iure nat. gent.& ciuili,& ſola natura videtur attendi, quando tractamus † de alimentis præſtã- 4
dis,vt per Bald.in l.fin.nume. 6. C. de dotis promiſſ.vbi loquitur de naturali filio,&dixi ſupra ex Paleoto,dum agebam de alimẽtis præſtandis ſpurio. Garzias l.veluti,nu. 10.ff.de iuſt.& iur. vbi quòd inſpicimus naturam generationis,nõ peccatum,& in terminis, quòd filio hæretico † denegari non 5
poſsint alimenta, † ita voluerunt Specu. & Alciat. quos citat & ſequitur Bonacoſ.in tract.de æquit.canon.in 2.conclu. colum.2.fol.mihi 9.

Sed hanc ego ſententiam arbitror falſam eſſe,nam ſuprà dixi ex eiſdem cauſis alimenta filio poſſe denegari,ex quibus † ex- 6
hæredatio iure eſt permiſſa,glo.in l. fin.C. de alen.liber.& in l.ſi quis à liberis, §. idẽ iudex,ff.de liber.agnoſ. at filius hæreticus † priuari poteſt hæreditate.§.ſi quis de præ- 7
dictis,in Authen. vt cum de appel. cognoſ. Abb.& alij omnes in c.Quintauallis, num. 5.de iureiur.ponit Aſcan.Clem.in tract. de patr.poteſta.effect.7.num.7.ergo eadem ratione alimentis erit priuandus.præterea talis filius necandus potius quàm alendus videtur,vt dicitur in ſimili in c.legi. 24.quæſtio.8.per quem text.Spec.in tit.qui fil.ſint legit.§.1.num.13. dicebat patri ea ipſa ratione poſſe † alimenta denegari, & in termi- 8
nis quòd filio hæretico negari poſsint alimenta,tenent Doctor.omnes in d.c.Quintauallis,de iureiur.vbi Abb.nume. 5. & inferunt

ferunt hoc ex generali illa ratione, quòd hæreſis ſit iuſta cauſa exhæredandi filium, ergo & priuandi ſubſidio alimentorum, ita quoque tenuit Caccialup. in l. frater à fratre, num. 108. ff. de condic. indeb. Confirmatur hæc opinio, quia videmus, quòd pa-
9 ter non tenetur filiam † hæreticam dotare, glo. in l. ſi verò, ff. de in rem verſo, per text. in l. cognouimus, in verſ. cęteris liberis, C. de hæreti. vbi dicitur, quod ad paterna beneficia admittendi ſunt filij orthodoxi, excluſis alijs, Rom. in l. 1. ff. ſolut. matr. & ibi Ripa num. 92. Socin. in tract. fallent. regul. 281. in 2. fallent. Iaſ. in §. fuerat, num. 112. Inſtit. de actio. Bald. Nouel. in tract. dot. part. 6. ſpecial. 16. colum. 1. Coraſ. in l. qui liberos, num. 102. ff. de ritu nupt. Iacob. Nou. in reg. 139. vltim. limitat. Aſcan. Clem. in tractatu de patr. poteſt. effect. 7. num. 7. vbi ad noſtrum propoſitum ſubdit, quòd propter hæreſim filij pater à multis obligationibus liberatur, ad quas tenebatur, ideo Bal. in Auth. res quę, num. 24. in fin. C. commun.
10 de leg. inquit, quòd pater pro † dotanda filia hæretica, non poteſt bona fideicommiſſo ſubiecta alienare, queadmodum poſſet, ſi eſſet Catholica, ſequitur ibi Iaſ. num. 32. verſic. octauò limita. valet autem argumentum à dote ad legitimam, vt ſæpè dixi. non obſtat igitur quòd patri quantumuis hæretico præſtanda ſint alimenta, quia reſpondeo, maiorem ſubeſſe rationem alendi patrem, quàm filium, quia ſtrictius tenetur filius, tanquam is qui plura recepit beneficia, vt demonſtraui tractando, cui potius alimenta debeant miniſtrari, patrine an filio. Item in pàtre ſubeſt ratio reuerentiæ, propter quam exiſtimari ſemper debet ſancta, & honeſta eius perſona, quantumuis malè ſit morigerata, ſecundùm text. in d. l. liberto. ff. de obſeq. liber. quæ ratio ceſſat in filiò, & ideo quàmuis obligatione naturali teneatur pàter erga filium, arctior tamen, & magis obligatoria eſt ea neceſsitas ciuilis, qua filius obſtringitur erga patrē. nam dici poſſet obligationem patris erga filium deſcendere à iure naturali ratione inuentionis, ſed fortius eſt obligari ciuiliter, quàm naturaliter, quia ex ciuili obligatione oritur actio, ſed non ita ex naturali.

Non etiam mouet, quòd in præſtandis alimentis ſola attendatur natura, quia reſpōdeo, quòd ingratitudo † tollit id quod naturali lege debitum erat, ſecundùm Baldum in l. fin. num. 11. C. de dotis promiſſ. eſt text. in §. optimè. ibi, ne fortè, &c. in Auth. de nupt. vbi ponitur ratio ne iniurientur leges naturæ, & ne ſub hac ſpe filij proterui ſint contra fidem, vt in eo textu dicitur de patre, Ioan. Lup. in c. per veſtras, §. 4. in 3. notab. num. 6. & non aduerſatur, quòd ius naturæ mutari non poteſt, quia ad hoc multis reſponderi poteſt ex gl. & Doctoribus, in d. §. naturalia, & in c. quę in eccleſiarum, de conſtit. vbi dicunt, quod etſi ius naturale in totum tolli non poſsit, ex cauſa tamē mutari, vel modificari poteſt. item licèt in genere deſtrui non poſsit, in aliqua tamen ſpecie corrigitur, & pro hac parte facit, quod dicimus de excommunicato, † cui denegantur alimenta, ne ſubſidio alimentorum fretus negligat redire ad pœnitentiā, & ſi perſeueret in contemptu eccleſiæ, gl. in l. fin. in fin. in c. paſtoralis, §. verum, de appella. poteſt enim, quandocunque eum pœnituerit, habere alimenta, ideo ante pœnitentiam deneganda ſunt, vt in † clerico inquit Abb. d. §. verum, num. 16. poſt Io. Andr. ibi, facit etiam, quia ſicuti filio ob crimen læſæ maieſtatis humanæ denegantur alimenta, vt dicam ſuo loco, ita & multò magis denegari debent ob læſam diuinam maieſtatem, quæ grauius delictum continet. Adde tamen, quòd iam præſtita alimenta non poſſet repetere, at † de dote data tenet Bald. in l. fin. num. 11. C. de dot. promiſſ. Apoſtil. ad Abb. in c. Quintauallis, num. 5. licèt dubitet loco prædicto num. 5. & nume. 6. Ego limitarem prædictam opinionem, vt non procedat, quando pater eſſet hæreticus, quia tunc tenetur filium alere, nec opponere poteſt, quòd ſit hæreticus, quia nihil † Iudæus Iudæo, nihil Catilina Cethego, l. ſi quanquam, in fin. C. de epiſcop. & cleric. l. viro, ff. ſolut. matr. l. ſi filium, C. de liber. cau. l. in arenam, C. de inoff. teſtamen. glo. in l. quoniam, in verſ. introduci, C. de hæreti.

[Right margin numbers: 11, 12, 13, 14, 15]

hæretic.& in c.contra Chriſtianos,de hæ
16 retic.in 6.& † infamis non poteſt teſti in-
fami obijcere,ſecundùm gloſſ.in l.3.§.le-
ge Iulia.ff.de teſtib.Iaſ.d.l.in arenam,nu-
me.3.& in hanc rationem dicunt Bartol.
Bald.Fulgo.& alij in d.l.in arenam,quòd
17 mater meretrix nõ poteſt filiam † ob me-
retricium exhæredare,vt dicam quæſtio.
ab hinc ſecunda. dicit Bal.in Authen. res
quæ,nume.24. C.commun.de leg.quòd ſi
pater, & filius Iudæi ſunt, poterit pater
vendere bona fideicommiſſo ſubiecta,
pro dotanda filia, & dicit ſe hoc modo
intelligere gloſſ. ſuprà allegatam in l.ſi
verò.ff.de in rem verſo, quæ vult, quòd
vendi non poſſint pro dotanda filia hære
tica,vt procedat, quando pater erat fide-
lis: ſecùs,ſi & ipſe foret hæreticus, ſe-
quitur Iaſ.ibi,num.32. limit.8. & hoc vo-
luit præciſè Coraſ.in l.qui liberos, num.
102.ff.de ritu nupt.

SVMMARIA.

1 *Patriæ obedire docet ius gentium.*
2 *Principi inobediens morte plectebatur lege antiqua.*
3 *Principi qui non obedit,contrauenit ordinationi diuinæ.*
4 *Patriæ non minus naſcimur, quàm parentibus.*
5 *Patriæ potiùs,quàm parentibus eſt parendum.*
6 *Pater negare poteſt alimenta filio,qui eſt hoſtis patriæ.*
7 *Delictum proprium puniri debet potius, quàm alienum.*
8 *Argumentum à maiori ad minus, eſt validum.*
9 *Filius ingratus deſinit eſſe filius.*
10 *Filius factus hoſtis patriæ,poteſt à patre impunè occidi.*
11 *Princeps habet omnia iura Reipublicæ.*
12 *Patriæ hoſtis dicitur, qui actu venit contra ciuitatem,non autem ſimpliciter bannitus.*

QVAESTIO III.

IVSTA quoque cauſa denegandi filio
alimẽta,deducitur ex eo,quòd ſit ho-
ſtis publicus,& contra patriam vene-
1 rit, nam † patriæ obedire iure gentium
docemur, vt l.veluti.ff.de iuſt.& iure.&
qui non obedierit Principi, morte † mo- 2
riatur,dicebat lex antiqua in libro Regi-
ſtri,& probatur in c.ſi quis,de maiori.&
obedien.& qui reſiſtit poteſtati ſuperi-
oris, reſiſtit † ordinationi Dei, c.Iulia- 3
nus,& c.reſiſtit, nu.11.q.3.& eſt generale
pactum humanæ ſocietatis obtemperare
ſuis regibus, vt ex Auguſtin.dicitur in c.
quæ contra mores,diſtinct.8.& dicit Bar-
bat.in conſil.34.colum. 8.volum.2. quod
eſt iuriſgentium præceptum, vt patriæ
pareamus, alios citat Tyraquel.de legib.
connubialib.l.7.num.17. Garzi.in l.velu-
ti,num.12.& ſequen. ff.de iuſtit.& iur. v-
bi probat deſcendere hunc ordinem eti-
am à vi religionis, non tamen enim naſci-
tur quis parenti, † quàm Reipublicæ, vt 4
dicit text.in l.1.§.& generaliter; ex qui-
bus cauſ.ff.de ventre in poſſeſſ.mitten.&
idem dicit Cicero libr.1.Offic. eſt etiam
text.in l.penult.vbi Bartol.Angel.& Ful-
goſ.ff.de poſtul. & potius patriæ,† quàm 5
parentibus obediendum eſt, quando v-
trique non poteſt ſatisfieri, l.poſtlimi-
nium.§.ſi filius.ff.de exceptio.& eſt com
munis omnium opinio, vt inquit Iaſon
in §.huius ſtudij.l.1.num.13.ff.de iuſtit.&
iur.& ibi Clau.colum.fin.Corduben.in l.
ſi quis à liberis,num.17. in §.ſed verùm.ff.
de lib.agnoſcen.& in terminis,quòd ho-
ſti publico,qui venit contra patriam,pa-
ter poſſit alimenta † negare,voluit Ang. 6
in §.ſi verò contigerit, in Authent.de in-
ceſt.nup. & ad id allegari poſſunt illi o-
mnes,qui tenent, filium poſſe alimenta
negare patri,qui fecit contra patriam,vt
ſuo loco dicã,nam ſi ex ea cauſa excludi-
tur pater, cui magis debentur alimenta,
ſecundùm ſupradicta,multò magis exclu
detur filius, cui leuiori titulo debentur
alimenta,at in filio tenet Caccialup.in l.
frater à fratre,num.108.ff.de cond.indeb.
vbi loquitur in eo, qui venit contra pa-
triam,& qui rupit publicam pacem,mo-
uetur ex tex.in c.1.§.ſi quis hominem, v-
bi Bal. ponit tit.de pace tenen. de quo e-
go latè differui in tit.quib.debe.alimen.
in quæſt.an pater alat filium bannitum.

Addo, quòd ſi filio negantur alimenta, quando pater committit crimen læſæ maieſtatis, vt probatur in l.quiſquis.C.ad legem Iul.maieſt.multò magis denegabuntur ei.qui principaliter deliquit, cũ magis ſit quis puniendus pro delicto pro-
7 prio, † quàm pro alieno, vt in ſimili arguit Io.Annib.in l.poſt contractum, nume. 266. ff. de donatio. confirmatur hæc opinio, quia certum eſt, quòd pater poteſt alimentis priuare filium. qui iniecit in eum violentas manus, vel contra eum ingratitudinis cauſam aliquam commiſit ex enumeratis in §.cauſas, in Authent. vt cùm de appella.cognoſcen. & dixi ſuprà in princip. huius tituli, at plus peccat, qui patriam offendit, quàm qui offendit patrem, cùm plus patriæ debeamus, quàm parẽtibus, d.l.poſtliminium. §.ſi filius, & dixi paulò ſuprà, ergò multò magis priuabitur alimentis filius, qui patriam offendit, quàm qui patrem, quia
8 ſi id de quo minus † videtur ineſſe, ineſt, ergò & de quo magis, Authen.multò magis.C.de ſacroſanct.eccleſ. & ſicuti filius
9 perdit † filiationem, quando ingratitudinem committit contra patrem, vt inquit Bartol. in l.diuus.ff.ad legem Pomp. de parricid. vbi infert, quòd ſi pater occidit eum, non tenetur lege illa. Pet.Gerard.ſingul.2. nume.8. Iaſ.in l.ius autem ciuile, nume.27.ff.de iuſtit.& iur. vbi dicit, ſe non legiſſe alibi, Apoſtil. ad Abb. in c.Quintauallis, num.4. de iureiur. Aſcan.Clem.in trac.de pat.poteſt.cap.5.nu.70. ita debet filiationem perdere, quando lædit patriam, & contra eam committit, concludunt ideò Doctores, quòd vbi filius committit in patriam, & ea ratione factus eſt hoſtis, poteſt impunè occi-
10 di, † vt probatur in l.minimè. ff. de religio.& ſumpt.funer. quam legem ita declarat Angel. in dicto §.ſi verò contigerit, Nellus in tract.bannito.in prima parte ſecundi tempor.quæſtio.48.nume.48. Alber.Cæpol.Igne.Soci.Iun.& alij, quos citaui in dicta quæſtio. an pater alat filium bannitum, & quod dico de patria, locum etiam habet in Principe, vt quando contra Principem committit quis crimen læſæ maieſtatis, eo etenim vim facit, quòd patriam, vel Principem læſerit. iura † enim omnia Reipublicæ in 11
Principem ſunt translata, §.ſed & quod Principi, Inſtitutio.de iure natu.gent.& ciuil. & is dicitur pater patriæ. hæc autem quæ dixi de hoſte Reipublicę, vel ciuitatis, intelligenda ſunt non in ſimplici bannito, qui non peruenit, ſed in eo, † 12
qui actu commiſit in ciuitatem, vt declarat Nellus in d.quæſtione 48. ſi enim aliquod delictum commiſiſſet contra tertium, propter quod ſit iudicatus hoſtis, tali caſu non denegabuntur alimenta, ſicuti non poſſet impunè occidi.

SVMMARIA.

1 *Filia quæ peccauit in corpus ſuum. poteſt exhæredari.*

2 *Pater non tenetur alere filiam, quæ peccauit in corpus ſuum.*

3 *Pater etiam meretriciam, & luxurioſam priuare poteſt alimentis filiam inhoneſtam.*

4 *Fœmina debet eſſe magis caſta, quàm maſculus.*

5 *Patris perſona videri ſemper debet filio ſancta atque honeſta.*

6 *Filius accuſans patrem, dicitur improbus.*

7 *Vxor non poteſt maritum criminaliter accuſare.*

8 *Vxor accuſata à marito de adulterio, poteſt excipere de adulterio mariti.*

9 *Exceptio dilatoria non opponitur poſt conteſtationem litis.*

10 *Maritus cogitur admittere vxorem adulterã, quando vxor iam condemnata probat maritum eſſe fornicarium.*

11 *Rei fauorabiliores ſunt, quàm Actores.*

12 *Iudæus nihil obijcit Iudæo.*

13 *Mater meretrix non poteſt denegare alimenta filiæ ob malam illius vitam.*

14 *Infamis non opponit teſti infamiam.*

15 *Mater meretrix, ſed correcta, poteſt denegare alimenta filiæ meretrici.*

16 *Conſuetudo vltima attenditur.*

17 *Periurus poteſt eſſe teſtis, ſi fecit pœnitentiam.*

18 *Vſurarius ſi quis ſit poſt teſtamentum, decedit inteſta.*

inteſtatus.

19 *Filiusfamilias ſi de caſtrenſi peculio fecit teſtamentum habebit hæredem in alijs bonis ſi poſtea efficiatur ſui iuris.*

20 *Vſurarij teſtamentum conualeſcit ſi poſtea caueat de vſuris reſtituendis.*

21 *Filij familias teſtamentũ non validatur ſi poſtea fiat ſui iuris.*

22 *Vxor meretrix, quæ tamen poſt matrimonium honeſtè vixit non accuſatur de adulterio.*

23 *Maritus cognoſcendo vxorem adulteram videtur eius mores approbare.*

24 *Pœnitentia abſtergit maculam, & reſtituit ad priſtinum ſtatum.*

25 *Mutatio morum non præſumitur.*

26 *Hæreticus qui ſemel fuit præſumitur hæreticus.*

27 *Pater non denegat alimẽta filiæ impudicæ, quæ tamen fecit pœnitentiam, & ibi latè.*

28 *Peccator non dicitur is, quem pœnituit.*

29 *Periurus non dicitur, qui poſt diei lapſum ſoluit, quod promiſerat.*

30 *Ingreſſus monaſterij purgat infamiam anteactæ vitæ.*

31 *Pœnitentiam feciſſe dicitur mulier, quæ & ſi multas habuerit occaſiones peccandi abſtinuit.*

32 *Pater non denegat alimenta filiæ, quæ vni tantum ſe proſtituit.*

33 *Meretrix non dicitur, quæ ſui corporis non facit quæſtum.*

34 *Mulier non dicitur infamis niſi palam ſui corporis quæſtum faciat.*

35 *Mulier, quæ vni tantum ſe proſtituit, vel quæ ſine quæſtu id facit, dicitur turpis, licèt non infamis.*

36 *Filia ob ſtuprum non poteſt alimentis priuari niſi præcedat monitio.*

87 *Filia, quæ poſt vigeſimumquintum annum peccauit in corpus ſuum non poteſt exhæredari.*

38 *Filia, quæ ſine conſenſu patris nupſit, an denegari poßint alimenta.*

QVAESTIO IV.

NON videtur etiam dubitari poſſe, quin alimenta iuſtè denegentur filiæ, quæ peccauit in corpus
ſuum, cùm ex ea cauſa poſſet † exhæreda- 1
ri, l. ſi pater, & Authent. ibi poſita, C. de
inoffic. teſtamen. & poteſt pater alimen-
ta negare his de cauſis, quibus poteſt fi-
lium exhæredare, vt probauimus in prin
cipio huius tituli. atque ita † determinat 2
Speculat. in titul. qui fil. ſint legit. §. 1. nu-
mer. 16. ver. quid ſi filia, allegat l. ſi quis à
liberis. §. ſi quis ex his. ff. de liber. agnoſc.
& l. fina. C. de alen. liber. & eum ſequitur
Ioan. Andre. ibi, ſequitur Coraſ. in l. qui
liberos, num. 101. ff. de ritu nuptiarum, v-
bi ſubdit, manifeſtum pœnitentiæ ſig-
num eſſe, quando filia ingreditur mona-
ſterinm, & præter eum hoc voluit Baldus
in l. final. C. de dotis promiſſ. Bald. No-
uell. in tractatu dot. parte ſexta, ſpecial.
16. colum. 4. verſus fin. Campeg. in eo-
dem tractatu, parte prima, quæſtione 13.
In fine, Iaſon in l. in arenam, nume. ſexto,
C. de inofficioſo teſtamento, Marſil. in
Rubric. ff. de fideiuſſorib. nume. 210. Rui-
nus in conſilio 131. numer. tertio, volu-
mine 4. & per eandem rationem con-
cludunt Doctores, quòd propter mere-
tricium filiæ poteſt pater denegare do-
tem.

Ampliatur hæc concluſio, vt proce-
dat etiam, ſi pater luxurioſus ſit, mere-
tricator, & ſcortis dans operam, quia ni-
hilominus poterit filiæ alimenta dene-
gare ob inhoneſtam vitam, fuit opinio † 3
Fulgoſ. in Authen. ſed ſi poſt, C. de inof-
ficioſo teſtamento, quia fœminas magis
decet eſſe caſtas. & pudicas, quàm mares,
l. penultim. C. ad Orfician. & dicit gloſſ.
in l. palam. §. quæ in adulterio. ff. de ritu
nuptiarum. quòd etiam ſecundùm homi
num mores † maior exigitur caſtitas in 4
fœminis, quàm in maſculis, & hanc quo-
que opinionem tenuiſſe videtur Cyn. in
l. ſi filia. C. de inofficioſo teſtamento, Ia-
ſon in dicta l. in arenam, nume. 10. Vaſqu.
de ſucceſſio. creatio. libro 3. §. 30. parte
3. num. 178. Viuius commun. opin. lib. 1. o-
pi. 130. & idem Vaſq. lib. 1. §. 10. nu. 610. ego
credo nõ tã ratione maioris caſtitatis re-
pelli filiã, quàm ratione reuerẽtiæ, quã te

tur patri exhibere,nam filio ſemper ſan-
5 cta atque honeſta videri † debet perſo-
na patris, l.liberto. ff.de obſeq.libert. e-
tiam ſi inhoneſta ſit, vt ibi inquit gloſſ.
6 in ver.honeſta, & improba eſt filij vox, †
cùm patrem accuſat,l.fin. C.de bonis ma-
ter.l.cùm oporter.§.non autem.C.de bo.
quæ libe.qua ratione vxor etſi poſſit cri-
minaliter accuſari de adulterio, tamen
vxori non permittitur criminali † via
7 accuſare maritum, vt probat l.1.C.de a-
dulter.vbi notant gloſſ.& Salicet.Marſil.
in l.patre vel matre, nume.11.ff.de quæſt.
Io.Lup.in Rubri.de donatio.inter virum
& vxorem.§.20.num.5. vbi dicit commu-
nem eſſe,quia per vxorem fit iniuria vi-
ro,non econtrà, & per vxorem violatur
thorus,non per maritum, & ſequitur Di
dac.in Epitom.de ſponſal.in 2.par.cap.7.
§.6.num.5. & prima ratio optimè conue
nit noſtræ quæſtioni,quia inhoneſta vita
filiæ offendit patrem,atque ei infert in-
iuriam, ſed non ſic in mala vita patris,
quia per illam nulla filiæ irrogatur infa-
mia,vel iniuria.

Videretur tamen, quòd ſaltem excipi-
endo poſſet filia allegare meretricium
paternum, cùm ciuiliter agitur de ali-
mentis denegandis, ſicuti cùm maritus
agit ad perditionem dotis,propter vxo-
8 ris adulterium poteſt vxor † excipere de
adulterio mariti, c.intelligimus,de adul
ter.c.1.vt lite non conteſt. vbi hoc notat
Abb.Caſtre.in conſi. 402.volum.1.Marſil.
in d.l.patre,vel marito,nume.14. Lup.in
dicto §.20.nume.2. & Didac.dicto §.6.in-
telligendo tamen prout prædicti omnes
declarant, quando ante litis conteſtati-
onem vxor excipit de mariti adulterio,
9 quia cùm ſit dilatoria exceptio, † non
admittitur lite conteſtata.l.ſi vxor.§.iu-
dex.ff.de adulter.l.ita nobis pudor.C.eo-
dem titul. quinimò fortius vir, qui iam
in cauſa obtinuit ſententiam diuortij
propter vxoris adulterium, cogitur ad
mittere vxorem in coniugale conſorti-
10 um, ſi † probet virum eſſe fornicarium,
vt eſt text.in c.ex literis, de diuort. qui
ſecundùm Abb.eſt ſingularis, idem vo-
luit gloſſ.Anchar.Butri. & Anan.in c.fi-
nal. vbi etiam Abb.de adulter. Didac.di-
cto c.7.§.6.num.4. niſi dicamus, permit-
ti vxori conuentæ ſic excipere, & idip-
ſum non æquè conuenire filiæ agenti,
cùm fauorabiliores † ſint Rei,quàm Acto 11
res,l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.vel me-
lius, quòd ſicuti plus obligatur patri,
quàm marito vt dixi ſupra in quæſtione,
cui magis ſit ſubueniendum patri, an v-
xori, ita maior reuerentia exhibenda eſt
patri,quàm marito, & conſequenter ma
gis occultãda eius peccata, & vitia, quàm
mariti.

Limitatur tamen, vt non procedat in
matre meretrice, quæ ob impudicos
mores, & inhoneſtam filiæ vitam, non
poteſt illam priuare alimentis, quia nil
Iudæus † Iudæo, & nil Catilina Cetego, l. 12
in arenam,in fine. C.de inofficioſo teſta-
mento, gloſſ. in l.quoniam, in ver. in-
troduci.C. de hæretic. vbi multos citat
textus concordantes, & † in terminis 13
hoc voluit Bartolus in dicta l.in arenam,
in fine,vbi dicit eſſe benè notandum, &
mouetur ex illo textu. & licèt loquatur
de exhæredatione, tamen ex ea benè in-
fertur ad priuationem alimentorum per
generalem regulam, præcipuè cùm fa-
cilius denegentur alimenta, quàm exhæ-
redetur filius, vt probat Ruinus in con-
ſilio 131.nume.6.volum.4. & idem, quòd
filia exhæredari non poſſit, tenet Bal-
dus in dicta l.in arenam, vbi ſequuntur
communiter Doctores, vt inquit Iaſon
num.5.& Curti.Iuni.in Authenti.non li-
cet,num.12.C.de liber.præter. vbi tamen
loquitur indiſtinctè de patre, non ani-
maduertentes ad limitationem, de qua
ſuprà, hanc quoque communem dicit
Vaſq.de ſucceſſio.creatio lib.3.§.30. par-
te 3.limitat.34.num.172.in fin. & de com-
muni atteſtatur quoque Viuius commu.
opinio.lib.1.opin.130.ideò gloſſ.in l.3.§.
l.Iulia.ff.de teſti.vult,quòd infamis † non 14
poſſit teſti obijcere infamiam, ſequitur
Gul.Cuneus, & Bar.in l.in aream, vbi et-
iam

iam Bald.& Salic. de quo tamen videndi ſunt Dd.in c.teſtimonium.extra de teſtibus.& Iaſon in d.l.in arenam, num.4.vbi recitat contradicentes.

Procedit autem hæc limitatio niſi mater tempore mortis fuiſſet correcta, & deueniſſet ad meliorem frugem, & vitã duceret honeſtam, quia tunc definit eſſe
15 infamis,† vel turpis perſona, & filia non ei opponet de inhoneſtis moribus ante actæ vitæ, ſecundùm Bald.in l.ſi filiam,in fine C. de inofficioſo teſtamento. vltima
16 enim hominis conſuetudo † ſecundum eum attenditur,l.Mela. §. 1.ff.de adim.legat.ſequitur Salice. poſt Gul.Cun.in ea.l. ſi filiam,in fin.Ruin.conſil.131.numer.3.in fin.volum. 4. Rolan.de lucro dot.quæſti. 71.nume.7.Vaſq.de ſucceſſ.creatio. lib. 1. §.10.nu.611. hoc etiam de Bald. nulla facta mentione, tenuit Fulgoſ.in l.in arenam, & eum ibi ſequitur Iaſ.num.5.vbi confirmat ex eo,quòd notant Bartol.& Bald.in l,imperialis,C.de nupt.vbi dicunt,quòd delinquens poſtquam peregit pœnitentiam,perinde habetur,ac ſi non deliquiſ-
17 ſet,& inferunt ad teſtem †periurum,qui poſt pœnitentiam admittitur ad teſtificandum, ſed quæ dicuntur de pœnitẽtia explicabuntur latius in ſequenti limitatione, quandoquidẽ non faciunt ad propoſitum huius declarationis, quam tractamus:non enim requiritur pœnitẽtia, vt mater alias meretrix poſſit filiam impudicam exhæredare,vel alimẽtis priuare,ſed ſat eſt, quod deſierit meretricari,& honeſtam ducat vitam quia conſuetudo vltima attenditur, & aliud eſt pœnitentiam egiſſe præteritorum delictorum,aliud honeſtã vitam ducere, & pœnitentia reſpicit anteactæ vitæ rationẽ, honeſtas autem ſat eſt ſi de præſenti matrem comitetur, quia ſtatus perſonæ attenditur,qui eſt tempore mortis, nõ qui fuit ante. ideo Gemin. in c. quamquam de vſur. in ſexto, dicit, quòd ſi quis poſt
18 conditum teſtamentum cœpit † publicè exercere vſuras, teſtamentum eſt nullũ, quia mortis tempus attenditur ad dignoſcendum,an ſit habilis ad teſtandum, ſequuntur multi relati à Socin. in conſ.127. col.1.vol.1.Cæphal.in conſ.401.nu.14.

19 Similiter ſi filiusfamilias †condat teſtamentum de peculio caſtrenſi, deinde tempore efficiatur ſui iuris, teſtamentũ illud continebit quæcunque alia bona, quia etſi teſtamenti tempore non poſſit de alijs bonis teſtari,tamen inſpicitur habilitas tempore mortis, Cæphal.in conſi. 406.num.22.facit etiam,quod voluit Bar. in l.filio præterito,colu.fin.ff.de iniuſto, rup.teſtamẽ.vbi & ſi teſtamentum vſurarij non valeat,qui non præſtitit cautionẽ de reſtituendis vſuris ſecundum diſpoſitionem d.c.quamquam, tamen ſi poſt te-
20 ſtamentum caueat † reconualeſcit,ſequitur Alexand. in l.poſthumo,colum.antepen.C.de contratab.& eſt communis opinio, vt inquit Felin. in c.cum dilectus.colum.1.de accuſat. Deci. in l.quod initio, nume.12.vbi additio.ff.de regul. ... bene verum eſt,quòd ſi teſtamentum tempore quo fuit conditum fuiſſet omnino nullum ex defectu poteſtatis non conualidaretur ſuperueniente habilitate ante mor-
tem, vt de teſtamento † filij familias dicitur Inſtit.qui teſtam.face.poſſ.in prin. vbi gl.idem dicit in ſeruo, ſequuntur Dd. ibi præcipuè Bauer.num.30.redeundo ergo ad propoſitum non eſt neceſſaria pœnitentia in matre, ſed ſat eſt,quòd vitam ducat honeſtam, pro quo adduco, quod voluit Barr.in l.ſi vxor,in fin.princ.num. 3.ff. de adult. vbi inquit maritum poſſe
accuſare adulterij vxorem, † quæ etſi fo- 22
ret meretrix,quando eam duxit, tamen honeſtè ſemper vixit poſt matrimoniũ, licèt aliud ſit quando duxiſſet vulgarem vxorem, quæ poſt matrimonium meretricabatur,l.qui adulterium.& l.ſi ea. C. de adulter. quia coeundo cum ea, quam ſciuit adulteram eſſe, videtur illius mores † approbare ſecundum gloſſ.communiter receptam,in c.fin.de adult.quod tamen,an intelligatur,quoad commiſſa crimina,vel etiam quoad committenda, vide apud Salice. in l. quoniam Alexandrũ. 23

C.de adult. & melius Didac. in epito. de ſponſa. par.2.c.7.§.6.nu.7.

Limitatur denuo, vt non vendicet locum noſtra concluſio principalis, quando filia egiſſet pœnitentiam, quia pœni-
24 tentia † abſtergit maculam. & ad priſtinũ ſtatum reſtituit, c.ferrum.50. diſtinct.& nouus homo videtur quis poſt peractam pœnitentiam, vt dicitur ibi,& in l.imperialis.C.de nupt.& probatur in d.l. ſi filiam.C.de inoffic.teſtamen.ibi,turpiter,& cum flagitioſa fœditate, non enim conſiderat, qualis antea fuerit filia, ſed qualis foret eo tempore, & hunc textum adducit ad hoc probandum Ripa, in l. fi.numer. 224. C.de reuoc. donat.ſed non probat concluſionem firmatam, quia ſi aliquando fuit filia infamis ob impudicos mores præſumitur etiam nunc impudica
25 ex quo † non præſumitur motum mutatio,c.ſemel malus,de regu.iu.in 6.Marſil. in ſingul.74.Natta in conſi.59.num.18.vbi poſt Bart. in l.ſi prius, in 5.oppoſ.3.par.ff. de oper. no, nunt. dicit, quòd ſi quis exiſtat in poſſeſſione alicuius militiæ onus probandi transfertur in eum, qui contra dicit, & dicit Felin. in c.ſcribam,colum.
26 2. de præſumpt. quod ſemel hæreticus † ſemper præſumitur hæreticus, quidquid tamen ſit, noſtram limitationẽ tenet Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §.fin.num.16.v-
27 bi, quòd † neque exhæredari, neque alimentis priuari poteſt. mouetur per dictũ capitulum, ferrum, & per §.aliud ſi poteſt. in Auth. vt cum de appel.cogno.& c. inter opera, extra de ſpon. But.& Abb.in c.Quintauallis,col.3.de iureiu. Alex.in l. 1.num.33.ff.ſolu.matri. vbi ait, quòd talis filia ali debet, & dotari, allegat Bal.in d.l. fi.filiã, qui tamẽ nihil ponit de emẽdatione filiæ, ſed loquitur de matre, & infert Alexan.ad filium ingratum, qui acta pœnitentia non poterit exhæredari, vt diximus ſuprà in prin. huius tituli, idem voluit Iaſ.in d.l.in arenam,nu.6.& ſequ.vbi tamen pungit nonnulla in cõtrarium de vſurario, quæ apud eum videri poſſunt, Bald.Nou.in tract.dot.par.ſpecia.16. col. 14. in fi.ver.ſed poſſet non improbabiliter, vbi ait, quòd etſi dotanda non ſit, nec alẽda filia, quæ meretricatur, ſi tamẽ vellet redire ad meliorem frugem cogẽdus eſſet pater dotẽ illi dare ad effectum, vt nubendo retrahatur à meretricio: id, quod magnifacit ius canonicum, vt probatur c.inter opera, de ſponſa. nihil tamen allegat ex prædictis, Campeg.in eod. tractat. par.1.quæſt.13. in fin. vbi dicit eſſe perpetuò notandum, quòd nec exhæredari, neque dote, aut alimẽtis priuari poteſt, infert idem eſſe in filio ingrato, quem pœnituerit, qualis autem requiratur pœnitentia remittit ſe ad not.in d. l. imperialis. C. de nupt. hanc declarationem probauit quoque Ruin.in conſ.131.num.3.volum.3. vbi primo innuit, quòd filia ſufficientem videtur egiſſe pœnitentiam ſi nupſit ſtupratori, ſed nume.8.dicit ex eo actu non ſolum non videri, quòd egerit pœnitentiam, ſed magis patrẽ offendiſſe per tex.in l.3.§.ſi emancipatus, ff.de bon. poſſeſ.contra tab.ſed loquitur Ruin.quãdo gener eſſet indignus ea vxore, vt quia foret vilis, Coraſ.in l.qui liberos, nu.101. verſ.quòd ex eiuſdem, ff. de ritu nuptiarum, vbi inquit manifeſtum eſſe pœnitẽtiæ ſignum quando filia ingreditur monaſterium, Marſi.in rubrica, ff.de fideiuſſo.num.220.vbi dicit rationem, quia ceſſante cauſa ceſſat effectus, Ripa in d.l.fin. num.224. & ſeq.C.de reuoca.donat.Petr. Rauen.in ſuo alphab.in ver.filius, Rolan. in tracta.de lucro dot.quæſt.30.num.6.vbi tamen malè refert Ripa in loco prædicto, atteſtari de communi, & hoc inquit eſſe in practica mirabile, Iaſon in d. Authen.non licet, num.3.C.de liber.præter. vbi Curt.Iun.nu.6.& ante eos Aret.in l.3. §.filius, col.pen.verſi.ſed remanet dubiũ. ff.de lib.& poſthu.Feli.in c.Rodulph.col. 4.ver.dixi alias, de reſcrip.vbi etſi quoad alia non ſentiat cũ Alex.in d.l.1. ſol.matr. tamen quoad alimẽta tenet cum eo, quia reſpectu alimentorũ pœnitentia nõ reddit eluſoriã diſpoſitionẽ cum ſatis fuerit punita filia, quæ fuit alimẽtis priuata, dũ operã dedit meritricio. cũ eadem opinione tranſit Tyraq.de pœn.tẽpe.caſu 28.n.2.

Vaſ.

Vaſ.de ſucc.crea.§.10.nu.612.Aſc.Clem.in tract.de patr.poteſta.effec.17.nu.61.Simõ de Pret.in tract.de coniec. vlt. volũ.lib.3. interpr.1.dub.3.fol.4.nu.12.& ſeq. Bonac. in tract.de æquit.can.cõclu.2.col.2.& nouiſſimè 10.de Ami.conſ.91.in fi.latè Viuius,cõm.opi.lib.1. opi. 130.in fi.diſtinguit, Faber Inſt.de inof.teſt.ver.fortis, & con-
28 firmari põt, quia non dicitur peccator, † is quẽ conſtat pœnituiſſe.c.2.de conſecr. diſt.3.& dicit Bal. in l.1.in fi. C.loca.quod macula præterita, quæ non extat nõ operatur,ꝙ quis dici poſſit maculatus,& inquit Afflic.in deciſ.36.nu.4.quod non di-
29 citur periurus, † qui poſt lapſum diei ſoluit,quòd iurauerat in diem ſoluere, & ſubdit illum ex voto concilij admiſſum fuiſſe ad iuradũ ſupplementũ & dicit Feli.in d.c. Rodulph.col.4.quod pater impiè,& crudeliter faceret ſi poſt pœnitentiam perſeueraret in excluſiõe filiæ ab alimentis.qualis autẽ requiratur pœnitẽtia, vt filia dicatur emẽdata, nõ datur certa doctrina, ſed pro abſoluto ponitur, ꝙ
30 ingreſſus monaſterij purgat infamiam † anteactæ vitę, vt dixi in declarat.generalis regulæ in princ. huius tituli, & ponit Coraſ.in d.l.qui liberos,nu.101.idem dicit Alci.in tract.præſ.reg.2.præſ.7.nu.3.vbi dicit magnam requiri pœnitentiam, vt quis non præſumatur talis, qualis fuerat.& ponit exemplum in ingreſſu religionis,& quando probaretur, quòd,etſi ſę-
31 pe oblata fuerit † peccandi ſimilis occaſio,tamen abſtinuit,allegat Iac. Beluiſ.in diſpu.quam poſuit poſt l.omnimodo,C. de inoffi.teſta.quam refert Albe.de Roſa. ibi, & Alci.in loco prædicto, nu.3.inquit ad tollendum præſumptionem, quæ inſurgit ex anteactæ vitæ moribus neceſſarium eſſe, quòd per triennium quis abſtineat à malo,vt in §. hinc autem nobis, in Auth.de monach.allegat etiam Ang. Sal. Rom.& Iaſ. Declaratur item quæſtio noſtra, vt non procedat, quando filia fuiſſet
32 ab vno tantum carnaliter cognita,vel † vni ſoli ſubiecerit ſe,licèt aliud ſit,quãdo pluribus ſe proſtitueret,& ex ſuo corpore turpẽ faceret quæſtum. ita omnes intelligũt cõmuniter,vt inquit Vaſ.de ſucceſ.creat.lib.1.§.10.nu.610.verſi. primo in filia,& latius,lib.2.par.3. §.10.requiſit.29. nu.152.vbi hoc deducit ex tex.in d.l.ſi filiam,C.de inoffi.teſt.vbi requiritur, quòd filia turpiter viuat, & cũ flagitioſa fœditate,ponderat etiam text. in §. cauſas, in Auth.vt cum de appel.cogn. vbi loquitur de illa,quæ luxurioſam degere vitam elegit, & quòd ea ſola dicitur degere luxurioſam vitã, quæ ſui corporis quæſtũ facit,& ſubdit, quòd nõ dicitur meretrix,
† quæ ſui corporis non facit quæſtum, l. 33 palã,in prin.ff.de ritu nup.quam extollit Abb.in c.cum decorum,de vita. & hone. cler.in c.inter opera de ſponſ.Salice.in l. quæ adulterium.C.de adul.& addit.quod Abb.in d.l.ſi filiam, prudẽter loquitur de meretrice, & quamuis Dd.ſuprà citati loquantur indiſtinctè de filia.quæ peccauit in corpus ſuum, tñ quia allegant text.in d.l.ſi filiam,& in d.§. cauſas, intelligi debent ſecundum illa iura, & non ſolũ §.liberationis.ff.de lib.leg.& confirmari poteſt eius opinio ex tex.in l.3.§. leg.Iuli.ff. de teſtib. vbi non dicitur infamis, † niſi 34 quæ palam ſui corporis quæſtũ facit. adde pro opinione.Vaſq. tex. in l.& mulieri.ff.de curat.furio.& in l.fi. §.penu.C.de ſen.paſſ.& quæ poſt Cum.Aret.Abb.Dec. Ripa,& alios citat Coſt. in c.ſi pater,par. 1.in verſ.legauit,nu.40.de teſta.ad quem me remitto gratia breuitatis.Hęc opinio nõ videtur recepta, quia Dd. omnes ſimpliciter loquuntur de filia, quæ peccauit in corpus, non aũt requirũt, quod palã q̃ſtum faciet, atq; ita intelligãt textum in d.§.cauſas,& in d.l.ſi filiam, & pro eis facit ratio, quia etſi non tã grauis fiat patri iniuria per vnũ coitum,ſicuti per plures, tñ vnicus coitus grauiter patrẽ offendit, ſed licèt Vaſq. non dicat eandẽ opini.approbaſſe videtur Io.Fabr. Inſti.de inoffi. teſtam.in prin.in ver.ſcortis, & rurſus in ver.adulterinis,vbi ponit non ſolũ de ea, q̃ cum viro ſemel,aut bis cõcubuit,ſed ea quoq;,quæ ſine quæſtu, ſed ſolo libidinis ardore peccauit,& cõcludit,quod etſi nõ ſit infamis,tamen eſt turpis † perſona, & 35 infert

infert ad vxorem adulteram, ſed non deprehenſam in adulterio.

Idem Vaſq. d. num.153.verſ.& iſta etiam datur, vult, quòd præcedere debeat
36 monitio,† alias ſi committat ſtuprum nõ poſſit exhæredari, vel alimentis priuari, quod tamen nullo iure probatur.

Limitatur etiam concluſio noſtra, vt non habeat locum, quando filia peccaſſet facta iam annorum vigintiquinque, quia tunc pater, qui non curauit illam matri-
37 monio collocare, † videtur eſſe in culpa, & nõ poteſt illam exhæredare, vt eſt text. in Auth. ſed & ſi poſt, C.de inoff.teſtamẽ. gloſſ.in c.hoc ſanctum 32.quæſt.2.& in c. de raptoribus, 36.quæſt.10.1.& vtroque in loco Archidiaco. Ioan.de Amicis, in conſil.91.num.5.

An autem alimenta denegari poſſint
38 † filiæ, quæ nupſit ſine conſenſu patris, vide Lud.Molin.de primoge.Hiſpan.libr.2. cap.16.num.4.& ſeq.

SVMMARIA.

1 *Pater poteſt negare alimenta filio, qui dolo, & culpa ſuam portionem diſsipauit, ſecùs ſi caſu.*
2 *Filius, qui doloſe diſsipauit legitimam, & trebellianicam non detrahit dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
3 *Pacto renunciare poteſt filius alimentis, quando recipit portionem ſuam.*
4 *Culpa debet eſſe damnoſa culpoſo.*
5 *Pater non tenetur de nouo filiam dotare, quæ dotem ſibi ſemel datam conſumpſit.*
6 *Neceſsitas ei eſt imputanda, qui fuit in culpa.*
7 *Nemo debet commodum reportare ex ſua malitia.*
8 *Pater tenetur alere filium, qui portionem profudit ſibi aſsignatam.*
9 *Grauatus onere fideicommiſsi dicitur verè dominus pendente conditione.*
10 *Ratio naturalis non inducit obligationem, vel actionem præciſam.*
11 *Filio prodigo non ſunt danda à patre alimenta.*
12 *Eleemoſyna ei quoque danda eſt, qui ſua culpa factus eſt pauper.*

QVAESTIO V.

QVID ſi pater filio ſemel aſſignauit partem ſuam, vel bona, quorum fructus poſſint ſufficere ad alimẽta, & filius ea omnia diſſipauit, & diſperdit, an ei de nouo danda ſint alimenta. Bald. in Authent.contra rogatus. diſtinguit, an dolo, & culpa filius ea bona conſumpſerit, vel potius caſu, vel ex ſua le-
uitate. Primò enim caſu negat † filium a- 1
lendum, ſecundò vero reſpondit pro filio. mouetur ex l.etiam. §.1. ff.ſoluto matrimonio, idem voluit Bald. in l. ſi cum dotem.§.ſi poſt ſolutum.ff.ſoluto matrimonio, vbi mouetur, quia vbi debitum cauſatur ex ordinatione legis, vel natura, non ei ſatisfit per primum actum, ſed toties eſt implendum, quoties neceſſitas ſuggerit, niſi per dolum, aut culpam factum ſit, quominus ſatisfiat ex primo actu, auth.quod locum, C.de collatio. & hoc modo intelligit d.Specul. in titu.qui fil. ſint legit.§. 1.num.2.vbi vult, quòd etiam ſtante pacto, & præcedente aſſignatione pater non liberetur, eum ſequitur Alexand.in d.§. ſi poſt ſolutum, vbi dicit ſingularem limitationem, & allegat Specul. qui tamen hoc non tenet, vt dixi, & tamquam notandum tenet Soci.in l.Marcellus.§.res quæ, num. 3. ff.ad Trebell.vbi ſubdit, quòd etſi regulariter in conſumando, & ludendo verſetur leuis culpa, tamen aliquãdo comparatur latæ culpæ, & quærit cum hoc ſit verum, quando pater aſſignaſſet legitimã, vel bona in morte pro alimentis, Caſtrenſ. conſil.80. vol. 1.Iaſon in Authent. res quæ, num.32 in 14. fallent.C.commun.de legat.vbi Cur.Iun. nume.31.& Ant.Padil.nume.80.in quibus locis, id quoque affirmant, quòd filius, qui dolo, vel lata culpa legitimam, &
Trebellianicam conſumpſit † non poteſt 2
dotem detrahere de bonis fideicommiſſo ſubiectis, cum prædictis tranſit Ruin. in conſil.144.numer.14.volum.5.optimis etiam rationibus hunc defendit Vaſq.illuſtr.quæſtio. c.35.nume 14.hanc item tenuerunt Lup.Ludo.Molina, Mathe.ſil.Oroſc.& alij, quos citat Cordub.in l.ſi quis à liberis, §.item iudex, num.9.15.& ſeq.de libe,

libet.agnoſc. addo. quòd hoc voluit Deci.in l.iura ſanguinis,nume.5.ff.de regul. iur.vbi ait valere etiam pactum, quando
3 expreſſam facit † mentionem de alimentis.Iaſon in §.fuerat,nume.137.Inſtitu.de actio. vbi tamen remiſſiuè loquitur Beninten.in rot.Bon.deci.22.numer.2.Crot. in l.ſi conſtanre.nume.162.verſicul.quòd comprobatur.ff.ſoluto matrimonio, vbi ſequitur Bald.& Alexan.in d.l.ſi cum dotem.§.1.latè Menoch.in tracta.de arbitr. iudic.caſu 132.nume.31.& 54.vbi latè agit Viuius,libr.1.opini.22. colum.2.circa fin. Rom.& Caſtrenſ.quos citat, & ſequitur apoſt. ad Bald.in l.ſcimus, in princip.nume.10.C.de inoffi.teſtam.vide tamen Ludou.Molin.de primogen. Hiſpan.libr.2. cap.6.num.22.ratio eſt,quia culpa filij dilapidantis non debet patri nocere, l.non debet alteri, ff.de regul.iur. ſed cuique †
4 ſua culpa debet eſſe damnoſa.l. ſi quis in ſuos.§.legis. C.de inoffic.teſtament.cap. culpa,de regul.iur.in 6.ideò videmus, quòd ſi filia dotem ſemel aſſignatam à pa
5 tre conſumat † non tenetur pater illam denuo aſſignare,ita voluerunt Bartol.& Alexan.in d.l.ſi cum dotem, §.1.ff.ſoluto matrimonio,Alexan.in Authen.quod locum,num.9.C.de collationibus, communem dicit Coraſ.in l.qui liberos, numer. 94.ff.de ritu nup. Tyraquell.in l.boues,§. hoc ſermone,in limitat.9. num.4.vbi tamen refert diſtinctionem illam approbatam, an quis teneatur pacto,vel legis diſpoſitione ad dotandum, vt primò caſu nunquam teneatur iterum dotare, ſecundo verò teneatur, quãdo ſine dolo,& culpa dos ſemel data fuit perdita, idem probauit Ripa in l.1.§.1.nume.7.ff.ſoluto matrimonio,Boer.decíſ.101.numer.3.vbi alios citat, & cum eis tranſit Menoch.de arbitr.iudic.caſu 182.nume.17.& vbi quis
6 ex dolo vel culpa † venit in neceſſitatem ei eſt imputanda, l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſaria,ff.qui ſatiſd.cogan. & dicit text, in c.intelleximus, de iudici quòd ex ſua
7 malitia † nemo debet commodum reportare facit l.ſi dictum, in §.ſi compromiſſo,ff.de euictio.

Sed in hac quæſtione cõtrarium quod teneatur nihilominus pater de alimentis prouidere filio, qui aſſignatam ſibi portionem profudit,† voluerunt Iacob. 8
de Aret.in l. libertus qui operarum,ff.de oper. liber. Bald.qui eum ſequitur in l. ſcimus,nume.11.verſicul.ſextò quæro,C. de inoffic.teſtamen.vbi dicit quod pater non tenetur de nouo dare legitimam filio, qui eam ludendo perdidit, ſed alimenta non poteſt denegare. & mouetur ex tex.in d.l.libertus & per l. Imperator, ff. ad Trebell. vbi licèt pater doloſè dilapidaret bona fideicommiſſo ſubiecta, filius tamen cui ante tempus fiat reſtitutio tenetur ex eis patrem alere,idem voluit Bald.in Authent. ſi captiui. in fin. C. de epiſcop.& cler.vbi quod non poſſunt filio dilapidatori denegari alimenta, idem Bald.in l.1.§.ius naturale. nume.7.ff. de iuſtit.& iu.vbi dicit quod filius cui dãtur bona pro alimentis cauere debet ſe non dilapidaturum, argumento l.fideicommiſſa.§.ſi quis decem,ff.de leg.3. Angel.in d.l.ſi cum dotem,§.1.colum.1.ff.ſolut.matrimon.vbi Caſtren.nume.7.Rom. in Authen.quod locum, C.de collatio.vbi etiam Iaſ.nume.7.& ſequ. qui dicit rationem eſſe quia alimenta debentur filijs ratione naturali, quia nullo euentu tolli poteſt,l.eas obligationes, ff.de capit.dimin. Guid.Pap.ſingul.568.nota pactum,Deci.in l.iura ſanguinis,nume.5.ff. de regul.iur. Fabian, in Authent.nouiſſima,num.165.in fin. C.de inoffic.teſtamẽt. Petr.Raue.in ſuo Alph.in verſ.alimenta, & rurſus in verſ. filiatio, & ante hos Barbat.in c.ex parte,colum.3.de conſue. Marſil.in ſingul. 104. vbi mouetur ex ratione naturali quę fouet debitum alimento.ũ, Apoſt.ad Specul.in tit. qui fil.ſint legit.§. fin.num.16.deciſ.Pedem.124.numer.10.& ſequ. vbi dicit quod hæc opinio verior eſt,& magis tenenda, Bonacoſ.in tract.de requiſit.canon.concluſ.2.colum.4.Pariſ. Placa.Firmian.& Paleo.Cucchus in tract. de legit.§.poteſt prætereà, nume.4.folio mihi 136.& præter eos Matthesi.Bald.Nouel.Bened.Gomez.& alij. quos citat Cor-

dub.in d.§.idem iudex.num. 10.vbi tenet
etiam quod filius cauere debeat ſe non di.
lapidaturum, allegat præter Bald.in loco
prædicto Lambertin.de iure patron.libr.
3.quæſt.3.princip.articul.6.nu.13.& prin-
cipale fundamentum horum conſtitui-
tur ſuper d.l.Imperator,ff.ad Trebel.quę
tamen nihil facit,nam ibi bona erant pa-
tris licet forent ſubiecta fideicommiſſo,
nam grauatus fideicommiſſo pendente
9 conditione dicitur verè † dominus, Ca-
ſtren.in l.fin.§.fin.ff.de lega.2.& in conſil.
370.num.2.volum.2.Barto.in l.Marcellus,
§.res quæ,vbi Ang. colu.1.ff. ad Treb. pro-
bat text.in l.fin.§.ſed quia noſtra,C.com-
mun.de legat. & declaraui in conſil.73.
num.74.ideo ſuggerit æquitas patrem a-
lendum eſſe de bonis ſuis, quæ ſibi ante
diem auferuntur, at ſecùs in alimentis
quæ filio debentur,nō ex proprijs ſed pa-
ternis bonis & non tāta eſt ratio dādi ali
mēta de alienis bonis,quāta de proprijs.
prætereà aduertatur, quòd ibi alimenta
debentur potius ex miſeratione, quàm
ex obligatione aliqua: nam debentur ſo-
lummodo patri egenti, vt text. ibi dicit
iuncta gl.quæ legit egenti,non agenti.ita
quoque intelligit Ang.ibi poſt med.& A-
lexand.nume.8.nam patri egenti tenetur
filius ſubuenire etiam ſi nulla ſint bona
ſubiecta fideicommiſſo, proinde non mi
rum ſi pari modo cogitur præſtare alimē
ta patri de fructibus bonorum,quæ reſti-
tutioni ſubiecta ſunt, allegant etiam id
prouenire ex naturali ratione , ſed hoc
10 quoque nihil eſt,quia naturalis ratio † nō
inducit obligationem, aut neceſſitatem
aliquam præciſam, ex quo continet ſolū
votum,inclinationem & deſideriū, qui-
bus ducimur,l.ſcripto.ff.vnde lib.& pul-
chrè probat Vaſq.illuſt.ca.35.nu.15.& hoc
modo intellexit Deci.in d.l.iura ſangui-
nis,num.3.dum dicit quod inſtinctus na-
turæ reducitur ad neceſſitatem per ius ci
uile. Roder.in l. quoniam in prioribus,
in l.regni, in 2.limit.num.4.& 5.C.de in-
offi.teſt.folio mihi 268.vbi dicit ius natu
rale in quantum commune eſt omnibus
animantibus.

In hac ergo controuerſia ita ardua vt
non ſit facilè diſcernere quæ ſit magis cō
munis , ego teneo primam opinionem
quod pater nullo iure nullaque humana
ratione teneatur filio præſtare alimenta
quia iam data diſſipauit dolo & fraude,
& addo quod Bald.in c.penult.num.1.de
conſuetud.inquit filio † prodigo non eſ- 11
ſe à patre præſtanda alimēta, ſequitur A-
lexan.ad Bart.in tract.de alimen.num.17.
ſed quia pietas chriſtiana, non patitur
quod quis fame pereat illi ſubueniendū
erit per viam, & rationem eleemoſynæ,
à qua non excluditur qui incidit in pau-
pertatem culpa † ſua vt per Dec. in c.quæ 12
in eccleſiarum,nume.36.verſic.tertius &
vltimus,de conſti. Didac. variar.reſolut.
lib.2.cap.10.num.9.verſ.contrarium, Me-
noch.d. caſu 182. numer.42. in quibus lo-
cis tamen intelligunt procedere,quando
dolus, vel culpa ordinarentur ad caſum,
vide tamen Benincaſ.de pauper.quæſt.4.
num.49.

SVMMARIA.

1 *Pater non alit filium, qui poteſt ſe ipſum alere.*
2 *Filius non petit alimenta à patre ſi poteſt viuere ex proprijs operis.*
3 *Artem qui habet dicitur eſſe ſoluendo.*
4 *Pater tenetur alere filiam, quam matrimonio collocauit.*
5 *Filia quæ nupſit ſine conſenſu patris eſt alenda à patre.*
6 *Mulier indotata ſolet ſperni à viro.*
7 *Pater tenetur filiam maritare.*
8 *Dos datur mulieri non ſolum, vt poßit nubere, ſed etiam vt maritus ſuſtinere poßit onera matrimonij.*
9 *Maritus cogere poteſt vxorem diuitem vt ſe dotet.*
10 *Vxor quæ non vult petere à patre quod ſe dotet poteſt à viro expelli.*
11 *Pater cogitur dotare filiam diuitem, & aliunde habentem.*
12 *Filius etiam artifex ali debet à patre quando eſſet ſibi indecorum artem illam exercere.*
13 *Poſſe non dicimur, quæ honeſtè non poſſumus facere.*
14 *Nobilis qui cœpit mendicare poteſt etiam ſine de-*

dedecore arare.

15 *Hoſpitale non aſſignatur ei qui non poteſt ibi ſtare ſine dedecore quando alendus eſt ab aliquo.*

16 *Filius artifex alendus eſt ſi ars non ſufficit ad alimenta.*

17 *Morbus excuſat ne filius cogatur viuere ex arte.*

18 *Spurio artifici poteſt aliquid loco alimentorum relinqui ex quo non poteſt ſemper operari.*

19 *Neceſſitatis cauſa conceſſum eatenus durat quatenus ipſa durat neceſſitas.*

20 *Cauſa regulat quamcunque diſpoſitionem.*

21 *Filius quando videatur poſſe alere ſeipſum arbitrio iudicis committitur.*

22 *Filius vt dicatur poſſe ſeipſum alere conſiderādi ſunt redditus, non proprietas.*

23 *Debitori, qui ceſſit bonis, alimenta ex ſuis bonis relinquuntur inſpectis redditibus.*

24 *Filius an ſe alere poſſit ex ſuis bonis inſpiciuntur redditus.*

25 *Filius etiam diues ali debet ab eo, qui maioratum inſtituit.*

QVAESTIO VI.

IVSTA etiam cauſa negandi filio ali-
1 menta eſt quando filius poteſt † ſeip-
ſum exhibere, vt ad verbum inquit
tex. in l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, ff. de
lib. agnoſ. atque ibi hoc no. glo. Bart. Alb.
& alij. & hoc intelligitur non ſolum quā
do filius poſſidet bona ex quibus alimen
ta ſumere poſſit, ſed etiam quādo poteſt
2 viuere † ex ſuis operis, vt expreſſe vult
Bart. in d. §. ſed ſi filius. inquiens quod nō
eſt alendus filius, qui poteſt ſe alere ex operis ſuis, per l. vnicam, C. de mendic. valid. lib. 11. vbi idem Bart. nu. 7. dicit quòd filio ſano & robuſto valenti operari non tenetur pater miniſtrare alimenta, & dicit Bart. in l. libertis quos §. manumiſſis, nume. 3. quòd tunc filius petit alimenta, quando non habet vnde ſe alat & infert ad alimenta præterita, & ſubdit quod ſi quid fuit filio donatum, ex quo ali poteſt nō moleſtabit patrem, hoc etiam voluit in Authent. res quæ, nume. 6. C. commun. de legat. vbi infert ad dotem, vt ſicuti pater non cogitur alere filium diuitem, ita nec dotet filiam, quæ poteſt ſeipſam dotare, & in tracta. de alimēt. num. 12. inquit quod ſi filius artem habet ex qua ſuſtentari poteſt non eſt alendus à patre, Butr. in c. cum haberet. vbi Barba. num. 10. Abb. & Præpoſ. de eo qui dux. in vxor. quam pollu. per adulter. Abb in c. ſuam, nume. 10. de ſimon. & ibi Anan. nume. 6. Vital. in tract. clauſ. in clauſula, an renunc. poſſ. alimen. colum. 3. in fin. vbi loquitur quando habet artem ex qua poteſt conſulere ſuis neceſſitatib. Aret. in l. alimenta, numer. 3. C. de negot. geſt. vbi loquitur non ſolum quādo filius habet de propria ſubſtantia vnde ſe alimentet, ſed etiam, quando habet artem, quia cenſetur ſol-
uendo † qui artem habet, gloſſ. parua in l.
etiam, ff. ſolut. matrimo. & in l. ſi quis ar- 3
gentum, C. de donat. Bald. Nouel. in tract. dotis, par. 1. ſpecia. 16. colum. 2. verſi. ſi tamen talis filia, Bulgarin. in l. 1. nume. 27. ff. ſolut. marrimo. & Viſitar. numer. 105. qui dicit quod pater liberatur ab onere alendi quando filius habet vnde ſe alat, Socin. in conſilio 121. nume. 47. volum. 4. vbi quòd pater non alit filium, qui poteſt ex induſtria viuere, Alciat. in conſil. 243. nume. 2. vbi quòd alendus non eſt filius, qui habet artificium vnde poſſit ex proprijs lucris ſe alere, & in conſil. 338. in princip. addo Abb. in c. 2. de conuerſa. infidel. Deci. in conſil. 576. nume. 3. vbi quòd pater non alit filium, qui ſeipſum alere poteſt ex artificio, Caccialup. in l. frater à fratre, numer. 106. in fin. ff. de cond. indeb. vbi nume. 109. inquit quod ſi filius poſſet victum ſibi quærere ex operis licitis, & honeſtis, & nollet, tunc abſque alia cauſa poſſent ei alimenta denegari, Tyraquell. in tracta. de nobilit. cap. 10. num. 10. de iure primogen. quæſti. 75. num. 2. Natta in conſil. 20. nume. 12. & dicit Socin. in conſil. 8. numer. 13. volum. 2. tritiſſimam eſſe regulam, quòd filijs præſtentur alimēta quādo nō habent aliunde, & procedere etiam quando nihil habent, modò ex operis, & induſtria poſſint ſe alere, vel ex exercitio, & ponit rationem, quia cū alimenta debeantur iudicis officio, & ſanguinis iure ne filius fame pereat tale

officium ceſſat quādo haber de proprio, vel poteſt alimenta lucrari ex artificio, Paul.de Citad.in tract.de iure patron. in 6.part.articul.4.num.5.Aſca.Clem.in tracta.de patr.poteſt. effect.17.num.31.in fin. Rolan. in conſi.5.num.3.Lancello.Gall.in conſuetud. Alexan. in verſ.ſolidos,quæſti.6.num.31.Cordub. in d.l.ſi quis à liberis,§.ſed ſi filius,num.1.ff.de liber. agno. vbi multos allegat, quorum tamen pars maxima loquitur in filijs naturalibus & latius,num.125.Benincaſ.in tract.pauper. in 7.quæſtio.in 2.ſpecia.iudic.numer.24. Præpoſ.c.cum haberet, nume.8.de eo qui dux.in vxo. ex hac concluſione poſt Bartol.in d.§.res quæ,inferunt multi non eſſe dotandam filiam, quæ iam nupta eſt, quia alimenta habet à viro,& hoc ipſum voluit Bartol.in l.mulier §.cum propone retur, ff. ad Trebell. & communem dicit Caſtren.in l.ſi ſocer,nume.4.ff.ſolut. matrimo. ſed verior eſt & magis communis contraria opinio, quæ habet quod pater
4 filiam † nuptam tenetur alere ſicut eam quæ non dum eſt in matrimonio colloca ta,cuius author eſt gloſſ. in l. obligamur, ff.de actio.& obligat.in verſ.l.quam repu tat ſingularem Nicol.de Neap. in rub. ff. ſolu.matrim.Ange.in Authen.res quæ, v bi ad hoc inducit text. in l. qui liberis,ff. de ritu nupt. & Bald. in d. auth.res quæ, nume.10.vbi contra Bart.infert quod pater non poterit pro danda filia iam nupta alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, idē Bal.Imol.Cum.& Ro. in l. .ff.ſol.marr. in c.4.de adulr. Alexan.in conſil.139.num. 8.volum.2.communem dicit Coraſ. in d. l.qui liberos nume.99. vbi ait procedere
5 etiam quando nupſiſſet ſine † patris conſenſu, hanc ſequuntur ſententiam Iaſ. Didac.Silua.Natra,& alij citati per Cordub. in d.§. ſed ſi filius, & comprobatur ratione, quia etſi maritus teneatur vxorem alere, quam duxit ſine dote, vt in l. fin.C.de repud.& dixi ſuprà, tamen cum
6 indotata † ſoleat ſemper à marito ſperni, & malè tractari, l.fin.C.ad Velleian. verſatur fauor mulieris etiam in hoc, quod nuptæ dotētur. accedat quod pater duo † tenetur filiæ præſtare, matrimonio 7 ſcilicet collocare & dotare,at licet in nupta ceſſet vnius implementum, nontamen eſt ſatisfactum alteri,ita probat tex. in d.l.qui liberos.addo quod dos non tantum ea cauſa datur vt mulier poſſit nubere,† ſed etiam vt maritus onera matrimonij ſuſtinere poſſit,l.pro oneribus C. 8 de iure dot.l.vbi adhuc,C.eodem titulo, c.ſalubriter, de vſur. & quòd dixi de dote danda,vt filia melius tractetur, conſiderat Ioann. Lup. in d.c. per veſtras, in 3. notab.in §.20.nume.4. folio mihi 147.vbi & in præcedentibus tenet hanc opinionem,& ſequitur Cordub. loco prædicto, facit, quia etſi maritus cogatur alere vxorem, quam duxit ſine dote,tamen petere poſſit quod ipſa † ſe doret ſi eſt diues ſe- 9 cundum Bald.in l.fin. C. de ſenten.quæ ſine cer.quant.alias expellere poterit eam vt probaui ſuprà loquendo de marito, qui tenetur vxorem alere, & non minus expelli meretur vxor † quæ non vult do- 10 tem petere à patre cum poſſit, quam ea, quæ ſe non vult dotare cum ſit diues. denique pater cogitur dotare † filiam diui- 11 tem,& habentem aliunde,vt probatur in l.fin.C.de dot.promiſſ.vbi gloſ.Bald.Angel.& alij,in d.l.qui liberos,vbi Coraſ.nume.96.dicit quod ita tenent omnes,ergo tenetur etiam dotare eam quæ ſit nupta, quia minus videtur debita dos filiæ diuiti,quæ poteſt virum inuenire à quo bene tractetur,quàm filiæ nuptæ,quæ ſi non habet dotem malè tractabitur.

Quòd autem dictum eſt non eſſe alendum filium qui poteſt ex arte quærere ſibi victum, procedit quando non eſſet ſibi indecorum exercere artem illam vel operari,† alias ſi hoc facere non poteſt ſi- 12 ne dedecore,alēdus eſt etiam ſi poſſit ex arte victum quærere, vt poſt Petrum voluit Bart. in d.l.ſi quis à liberis,§ ſed ſi filius,ff.de lib. agn.quia non dicitur poſſe, 13 † quod honeſtè filius facere non poteſt, l.nepos Proculo,ff.de verborum ſignific. l.ſi filius,C.de condit.inſtit. & hoc etiam voluit Bart.in l.1.nu.7.C.de mend. valid. vbi dicit alendum eſſe filium induſtriū, cui

cui ſecundùm natalium conditionem
verecundum eſſet operari, concludit tamen, quòd nobilis genere qui cœpit mẽ-
14 dicare, † cogitur terram arare, quia longè magis indecorum eſt mẽdicare, quàm
arare, idem tenuit Bartol in tract. de aliment. num. 12. vbi ait, quòd miles, vel homo nobilis eo ipſo quòd eget, alendus
eſt, etiam ſi ſciat operari, Vital. in tracta. clauſ. tit. an renunc. poſſ. alim. col. 3. in fin.
Caccial. in d. l. frater à fratre, nu. 106. in fi. ff. de cond. inde. Cror. in l. ſi conſtante, in
1. lect. ff. ſol. matr. vbi dicit, quòd nobilis non tenetur operam dare vilibus exercitijs, Abb. in c. 2. nu. 5. de conuerſ. infidel. Tyraq. d. cap. 10. nu. 104. & multos citat Cordub. in d. §. ſed ſi filius, nu. 131. vbi multos
citat, qui loquũtur in diuerſis terminis, & facit quod voluit Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus. C. de lat. lib. tollẽ. vbi licèt loco ali-
15 mentorum ſufficiat, quòd alendus † recipiatur in hoſpitali, tamẽ hoc fallit, quando in eo non poſſet ſtare ſine dedecore,
Lup. in c. per veſtras, in 3. not. §. 23. nu. 9. de don. int. vir. & vxo. Tyraq. de nobilit. cap. 20. num. 107. Didac. in Epit. de ſponſ. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 9.

Declaratur item non procedere, quando ex artificio, vel etiam ex ſuorum bonorum redditibus tantum quis nõ poſſet
16 percipere, quod † ſufficiat ad alimenta, quia tunc quod deeſt ad integra alimẽta, ſupplendum eſt per patronum, vt colligitur ex d. §. ſed ſi filius, à contrario ſenſu, Cordub. ibi, nu. 132. vbi idẽ dicit, quando morbo aliquo laboraret, per quem ſibi minimè liceret operari & ſubdit arbitrio iudicis committi, qualis dicatur ſuf-
17 ficiens morbus, † arg. l. fi. ff. de lib. agnoſc. & dicit hermium non eſſe talem, vt apud eum videri poteſt. ideò Crau. in conſ. 99 nu. 1. & 7. dicit, quòd ſpurio relinqui aliquid poteſt pro alimẽtis, quamuis artem
18 habeat, † ex quo non poteſt quis ſemper operari ob multa impedimenta, quæ poſſunt contingere, & facit, quia inductũ ex cauſa neceſſitatis, eatenus locum habet,
19 quatenus † durat neceſſitas, l. Senatus. ff. de offic. præſ. l. 1. in fin. ff. de fer. Bart. l. 1. §.

nunciatio, col. 3. ver. quandoque fit iuris noſtri. ff. de oper. noui nunc. Ancha. in c. 1. col. 1. in 6. not. de ſtat. monach. Cùm ergò onus alendi remittatur propter lucrum, quod fit ex arte, vel redditu, qui percipitur ex bonis, debet eatenus cenſeri remiſſum, quatenus ex arte aliquis poteſt, & non vltra, quia omnis diſpoſitio regula
tur † ſecundùm ſuam cauſam, l. cum pa- 20
ter. §. dulciſſimis. ff. de leg. 2. l. cum tale. §. falſam. ff de cond. & demon. l. non dubiũ. C. de legib. Ang. in l. emptorem. §. Lucius. ff. de pact. Nat. in conſ. 546. nu. 12.

Quando autem filius dicatur poſſe alere † ſeipſum, arbitrio iudicis ſtandum 21
eſt, per tex. in l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius, Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 2. no. §. 23. n. 9. vbi allegat hoc voluiſſe Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus. C. de lat. lib. toll. vbi tamen mihi hoc non dicit, licèt ita quoq; referat Cordub. in d. §. ſed ſi filius, nu. 2. quidquid tamen ſit, certum eſt, quòd non attenditur proprietas. ſed cõſiderari debet, an filius
viuere poſſit ex redditu bonorum, quæ † 22
habet, ſecundùm Bal. in l. fi. §. ipſum autẽ, in prin. C. de bon. quæ lib. vbi loquendo in filio naturali, dicit, quòd non debet vendere proprietatem rei, quam habet vt ſe alat, eſt optimus text. in l. qui bonis. ff. de ceſſ. bon. vt ei qui bonis ceſſit, relinquatur, quòd ſufficiat pro alimentis, eſt
inſpiciendum, † quantum redigi poſſit 23
ex fructibus, non quantum ex proprietate, & illum text. ad hoc ſingularem dicit Aret. in l. alimenta, col. 1. in fin. C. de nego. geſt. vbi dicit hoc idem ſeruari in cognoſcendo † an filius ſufficienter habeat vn- 24
de ſe alat, & text. in d. §. ipſum autem, dicit ſingul. Dec. in c. Epiſcopus. num. 12. de præben. & dicam in tit. qualiter ſint præſtan. alimenta. & quòd dixi, ſtandum eſſe arbitrio iudicis, voluit etiam Socin. Iun. in conſ. 8. nume. 13. volu. 3. vbi expreſſè loquitur in filio.

Limita tamen, vt etiam diuiti filio 25
præſtanda ſint † alimenta ab eo qui maioratum inſtituit, Cyn. in l. ſancimus. C. de nup. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. num. 6.

SVMMARIA.

1 *Filius qui ſeceſſit à patre, non eſt alendus ab eo.*
2 *Vxor qui diſceſſit à domo viri, non eſt ab eo alenda.*
3 *Pater cogere poteſt filium, vt ſecum habitet.*
4 *Pater non cogitur alere filium coniugatum. vbi vide de veritate.*
5 *Dotis fructus ſunt mariti.*
6 *Maritus alit vxorem etiam indotatam.*

QVAESTIO VII.

1 NEC † minus iuſta eſt cauſa negandi alimenta, quãdo filius domum patris exiuiſſet, & ibi vellet ea ſibi prȩſtari, tunc enim pater non tenetur, ita tenet glo. in c. ſignificaſti, in ver. communis, de diuort. quæ tamen loquitur de
2 vxore, † non de filio, ſed eam ad filiũ deducit Pinel. in l. 1. par. 1. num. 54. C. de bon. mater. qui allegat etiam Lup. in §. 64. nu. 6. & 10. in Rub. de dona. int. vir. & vxo. ſed & ille loquitur in vxore, in filio autem ponit Eman. Soar. in ver. filius, nu. 185. Aſcan. Clem. in tract. de pat. poteſt. in effect. 17. num. 32. ratio eſt, quia minori cum impendio præſtantur in domo, quàm extra,
3 vltra quod pater cõpellere † põt filiũ, vt ſecum habitet, ſecundùm Ang. in conſil. 85. num. 3. & dicit Bal. Nouel. de dot. part. 7. priuileg. 34. num. 5. ver. & ſicut, quòd ſicut vxor habitare tenetur cum viro, ita filius non poteſt patrem deſerere, Boe. in deciſ. 195. num. 5. Pinel. d. l. 1. par. 2. num. 53. vbi etſi dubitet in reliquis, vult tamen hoc eſſe verum, quando vult filius ali à patre, multis tamẽ caſibus filius eſt extra domum alendus, quos ponam in tit. qual. præſtanda ſint alimenta.

Eſt & alius caſus, in quo filio alimenta negari poſſunt, quando ſcilicet filius eſt
4 † coniugatus, ita voluit Amanel. in ſingu. 182. per l. fina. C. de alen. liber. eum ſequitur Aſcan. d. tract. de pat. poteſt. effect. 17. num. 31. vbi dicit rationem eſſe, quia filius coniugatus habet dotem vxoris, ex
5 qua poteſt ali, fructus † enim qui inde percipiuntur, ſpectãt ad maritum, l. pro oneribus. C. de iur. dot. l. dotis fructus. ff. eodem tit. hæc tamen deciſio mihi non probatur, nam d. l. final. nullum facit verbum de filio coniugato, & ratio Aſcan. non eſt bona, quia non generalis. quid enim ſi vxorem indotatam haberet, vel ſi dotis fructus non ſufficerent pro alimentis, nonne pater tenebitur? crederem benè procedere in filia maritata, quam pater non tenetur alère, quia habet maritum, qui tenetur illam alere, etiam ſi in- 6
dotatam duxerit, l. quòd ſi nulla. ff. de religio. & ſumpt. fun. Cyn. & Bald. in d. l. pro oneribus, Bartol. & alij in l. quod in vxorem. C. de neg. geſt. & dixi ſuprà, & quòd dicta deciſio ſit falſa, probauimus in titulo, quibus debe. alimen. vbi demonſtrauimus patrem cogi ad exhibendum non ſolùm filium, ſed etiam nurum, & nepotes ex filio, itẽ vt ibi dixi, alit filium, qui ſine ſuo conſenſu duxit vxorem.

SVMMARIA.

1 *Pater non alit filium, quandó non habet pro ſeipſo.*
2 *Charitas ordinata incipit à ſeipſo.*
3 *Nemo tenetur propriæ ſaluti alienam præferre.*
4 *Prouidere ſibi prius, quàm alijs, quilibet tenetur.*
5 *Pater pauper non tenetur dotare filiam.*
6 *Paſcua interdici poſſunt forenſibus, quando non ſufficiunt pro terrigenis.*
7 *Frumentum quando non ſufficit pro incolis, interdicitur forenſibus extractio.*
8 *Pater alit filium ſecundùm vires ſui patrimonij.*
9 *Nemo tenetur victum proprium arctare, vt alium alat.*
10 *Pater vt cogatur alere filium, probandum eſt, quòd tempore litis conteſtatæ eſt diues, nec ſufficit, quod poſteà habuerit.*
11 *Pater habens capitale, non cogitur negociari, vt filium alat.*
12 *Pater vt cognoſcatur, ſi poteſt ſe & filium alere, attenduntur redditus.*
13 *Regula onus probandi fallentiam, transfert in aduerſarium.*
14 *Paupertas probari debet ab allegante.*

QVAESTIO VIII.

NON etiam alendi filium onere
grauatur pater, cuius ſubſtantia
ita eſt attenuata, vt pro † alimen-
1 tis proprijs non ſufficit, vt probat text.
in l.pen.ff.de libe.agnoſc.in fin.vbi vult,
egentem patrem non obligari ad alimen
ta erga filium. prima enim, & ordinata
charitas à † ſeipſo incipit, l.præſes. C.de
2 ſeruit. & aqua. & nemo tenetur alienam
propriæ ſaluti præferre, † glo.in c.1.§.fin.
3 in ver.potuerit, de alien.feud.pat. gloſſ.
1.in c.1. quib.modis feud.amitt. & quili-
bet magis tenetur prouidere ſibi, † quàm
4 alijs, l.Iulia.ff.ſi quis omiſſ.cauſ. teſtam.
Bal.in l.1.colum.5.C.de inoffi.dot. & hoc
etiam voluit Bart.in Authen.res quæ, nu-
me.4.C.commun.de leg. vbi infert, quòd
pater pauper non etiam tenetur † dotare
filiam, idem voluit Salic.in d.l.præſes, v-
5 bi eum ſequitur Padil.num.14.Afflict.in
deciſ.290.num.9.vbi infert, quòd etſi vni-
uerſitas conſueuerit mittere ſua anima-
lia in paſcua alterius vniuerſitatis, ſi ta
men vel imminuta ſunt paſcua, vel nume
rum armentorum auxit domina paſcuo-
rum, ita quòd ea vix ſufficiunt † pro ſuis
6 animalibus, poteſt non obſtante conſue-
tudine interdicere ingreſſum, & claude-
re paſcua. dicit etiam, quòd vbi frumen-
tum regni non ſufficit pro vſu † regnico-
7 larum, denegandæ ſunt tractæ, hoc idem
tenuit Nicol.de Neapol. & Iaſ. in §.ſed
etſi quis, Inſti.de actio.in princip. vbi in-
ferunt, hãc eſſe ratioñe, quare pater non
teneat in plus q̃ facere poſſit, nã ſi pater
ipſe egeret, & filius eſſet diues, tali caſu
filius teneretur patrem alere, ergò mul-
tò magis retinebit pater, ne inde habeat
neceſſe alimenta petere à filio, eandem
deciſionem ſequutus eſt Alciat. in tract.
præſumpt.reg.1.præſump.52.num.4.& in
conſil.243.num.3.vbi tamen nihil allegat,
Beninc.in tract.pauper. in 7.quæſt.princ.
in 2.ſpecial.num.21.& ſeq. Aſcan in d.tra-
cta.pat.poteſt.in 17.effec.num.22.tenetur
8 enim pater † filium alere ſecundùm ſui
patrimonij ſubſtantiam, & vires. §.illud
quoque, in Authen.neque virum, & dicit
Bal.in l.1.§.officio, in fin. ff.de tute.& ra-
tio.diſtrah. quòd nemo coarctare tene-
tur ſibi victum, vt † alium alat, ſequitur 9
Nat.in conſ.387.num.8. Cordu.d.l.ſi quis
à liberis.§.ſed ſi filius, nu.134.eandem ſen
tentiam ante omnes probauit gloſ.in l.ſi
quis à liberis.§.ſi mater, in ver.neceſſa-
riò.ff.de lib.agnoſc. Cordub.in d.l.ſi quis
à liberis.§.ſi quis ex his, nu.87. & probãt
omnia iura, quæ ſuprà allegauimus ad
probandum, quòd patre inope tenentur
mater, auus & aliæ perſonę, quas ibi enu-
merauimus, & facit quod in Euangel. le-
gitur apud Matthæ.cap.22.ibi, Ire ad ven-
dentes, & emite, ne fortè non ſufficiat no
bis & vobis.

Aduertendum tamen in hoc, quòd
conſtare debet, patrem habere reddi-
tus ſufficientes tempore litis conteſta-
tæ, vel tempore ſententiæ, nec ſufficeret
probare, quòd aliquando habebat capi-
tale, ex quo lucrabatur, quia etſi in rebus
particularibus præſumatur de præterito
in præſens, l.ſiue poſſidetis. C.de proba-
tio.tamen hoc non procedit † in re vni- 10
uerſali, vt eſt peculium, vel capitale, ſe-
cundùm Bart.in l.in confirmatione.ff.de
confirm.tuto.ſequitur Alexan.in conſil.
47.num.14.volum.1.& in terminis Alci.
in conſil.243.num.3. Addit etiam Alciat.
loco prædicto, quòd etiam ſi pater habe-
ret capitale, non tamen cogitur negocia-
ri, † nec reperitur iure cautum, argumen. 11
l.nec emere.C.de iure delib. & ſubdit e-
tiam Alciat. quòd ad cognoſcendum, an
pater poſſit ſeipſum alere, & filium, at-
tenduntur redditus † bonorum, non au 12
tem quantitas patrimonij, quia alimen-
ta pręſtanda ſunt de lucro, non de capita-
li, l.3.§.1.ff.vbi pup.educ.deb. Sal.in l.1.C.
de alimẽ.pup.præſt.Alex.in conſ.100.vol.
1.credo tamẽ, quòd ad patrem ſpectat o-
nus probãdi, quòd redditus non ſufficiãt
pro ſuis alimẽtis, & hoc duplici ratione,
quia filius habet pro ſe regulã, ideò pater
† qui allegat fallentiam, tenetur probare 13
gl.in l.omnis diffinitio.ff.de reg.iur.& di
cit Bar.in l.2.col.1.ff.ſi quis in ius voc.non
ier. quia res eſt certa pro illo, qui habet re-
gulam,

galam, Deci.in l.iubere cauere, nume.2. ff.de iuriſdicti. omnium iudi. cum alijs apud Dom.Becium in conſil.1.num.16.& ſequen. ſecunda eſt ratio, quia vbi pau-
14 pertas ab aliquo allegatur,† eſt per illum probanda,ſecundùm gloſſ.in l.ſi verò §. qui pro rei qualitate.in ver.dubitetur.ff. qui ſatiſd.cog. quæ eſt melior de iure.ſecundùm Bal.in l.non prius.C.quand.fiſc. vel priua.Ang.in §.hinc nobis,ver.immò ſuas,in Authen.de hæred.& Falcid. Alci. in tract.præſump.reg.2.præſumpt.27.nume.5. Tyraquell.de retract. conſanguin. §.32.gloſſ.1.num.97.Nat.in conſil.744.nume.3.D.Becius in conſil.105.nume.28. Ex prædictis infertur,quòd eatenus tenebitur pater filium alere, quatenus ſibi ſupereſt,deductis proprijs alimentis, quia etſi paupertas eum eximat ab onere alendi,tamen eatenus excuſat, quatenus per eam impeditur pater præſtare filio. ſi ergò impedimentum non recipiat integrá alimentorum præſtationem,ab eo non liberabitur quod pręſtare poteſt,quia recipiunt alimenta diuiſionem per tempora & quantitates.& quæ ſuprà dicta ſunt de filio intelligi debent de quocunque deſcendente,intelligi item debent in hæredibus patris.

SVMMARIA.

1 *Spurio alimenta non debentur ſi poteſt ex bonis, vel arte viuere.*

2 *Ius alendi deriuatur à naturali iure.*

3 *Natura eſt omnibus communis tam ſpurijs,quã legitimis.*

4 *Liberi naturaliter omnes naſcuntur.*

5 *Spurius & legitimi eodem iure cenſentur quoad alimenta.*

6 *Pater non dotat filiam ſpuriam, quæ de bonis, vel arte ſua poteſt viuere.*

7 *Spurius non alitur à patre quando ex redditibus,& ex arte ſimul poteſt ali.*

8 *Maritus dicitur alimenta habere, quando partim ex bonis, & partim ex arte poteſt viuere.*

9 *Spurius quando dicatur habere aliunde, ſtatur arbitrio iudicis.*

10 *Pauper iudicatur arbitrio iudicis.*

11 *Spurio an relinqui poſſit, qui poteſt ex arte viuere.*

12 *Diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum.*

13 *Ditari in futurum quilibet præſumitur.*

14 *Faturi iudicium fieri debet in meliorem partem.*

15 *Argumentum à communiter accidentibus eſt validum.*

16 *Filio naturali legatum ſuſtinetur quatenus indiget & euaneſcit, ac reuiuiſcit: prout neceſſitas deficit,& ſuperuenit.*

17 *Parochus cogit parochianos ad offerendum ſibi pro dictu.*

18 *Conſuetudines piæ ſeruandæ ſunt.*

19 *Cum de vno diſputamus cætera ſupponuntur habilia.*

20 *Maritus exigitur in totum.nulla habita priuilegij ratione quando habet artem vtilem pro victu.*

21 *Diſpoſitio intelligi debet ita vt aliquid operetur.*

22 *Pactum operari aliquid debet vltra ius commune.*

23 *Statutum non reſtringitur ſecundum ius cõmune quando nihil operaretur.*

24 *Appellare non licet ab interloquutoria etiam in caſibus iure communi permiſſis quando appellatio eſt prohibita ſtatuto.*

25 *Spurius artifex alendus eſt ſi indecẽs eſt ſibi artem exercere.*

26 *Mater nobilis non cogitur lactare filium intra triennium.*

27 *Exequutor ad diſtribuendum bona inter pauperes deputatus poteſt dare nobili, qui non habet ſecundum condecentiam, licèt habeat pro neceſſitate.*

28 *Exequutores poſſunt dare nobili, quæ cum ſua dote non poteſt nubere pari.*

29 *Eleemoſyna quando ei quoque danda ſit, qui non eget, ſed non habet ſecundum condecentiam.*

30 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè non poteſt.*

31 *Filiæ ſpuriæ,vel naturali minor dos datur,quã legitimæ.*

32 *Natalium conditio attendi debet in dotando.*

QVAESTIO IX.

FILIVM naturalem vel ſpurium docuimus alẽdũ eſſe à patre,vbi tractauimus

nimus de perſonis, quibus debentur ali-
menta, quid verò ſi talis habeat ex ſeip-
ſo, an ſit alendus à patre? & ſanè cùm di-
xerimus, legitimo & naturali alimenta
minimè præſtanda eſſe, quando ipſe ſibi
poteſt victum quærere ex arte, induſtria,
vel operis, vel quando habet bona, quo-
rum fructus ſufficiunt ad alimenta, non
eſt dubitandum, quin idem ſit in natura-
1 li, & ſpurio, † quibus alimenta debentur
non tam ſtricta ratione, quemadmodum
legitimis, & naturalibꝰ debita, ita arguit
Deci. in conſil. 576. colum. 1. & idem eſt, ſi
dicamus, pari ratione deberi tam natu-
ralibus, quàm legitimis, & naturalibus,
quod iuſtius exiſtimo, cùm ius alendi de-
2 riuatur à quodam naturali † iure, de quo
in l. 1. in fin. ff. de iuſtit. & iur. & Inſtit. de
iure natu. gent. & ciuil. §. 1. natura autem
3 ſit omnibus filijs communis, tam † legiti-
mis, quàm naturalibus, l. hos accuſare. §.
omnibus. ff. de accuſat. & ſecundùm na-
4 turam omnes filij naſcebantur liberi, † &
eodem iure cenſebantur, vt in Authent.
quibus modis natur. effician. ſui. §. licet,
& Inſtit. de iur. natur. gent. & ciuil. §. ius
autem gentium, & quòd æqualis ſit om-
5 nium filiorum conditio, † quando tracta
mus de alimentis, voluit Lup. in c. per
veſtras, in 3. not. §. 23. num. 11. de donat. in-
ter vir. & vxor. & Paleot. in tract. de noth.
& ſpur. cap. 47. & 48. Tyraquel. in tract. de
nobilita. cap. 15. num. 35. quòd igitur filio
naturali non egenti, ſed aliunde habenti
non ſint debita alimenta, probatur in l. ſi
quis à liberis, in §. ſed ſi filius, ff. de liber.
agnoſcend. vbi Bartol. Bald. in conſil. 116.
volum. 2. Butri. Abb. & Præpoſit. in c. cùm
haberet, de eo qui dux. in vxorem, quam
pol. per adulter. Calcane. in conſil. 59. nu-
me. 1. in fine. Deci. loco prædicto, Caccia-
lup. in l. ſi qua illuſtris, nume. 93. C. ad Or-
ficianum. vbi dicit, quòd ſi filius poteſt
ex arte vel bonis ſuis ſe alere, tunc pa-
ter non poteſt aliquid relinquere illi
pro alimentis, Nicol. de Vbald. in tracta-
tu de ſucceſſio. ab inteſtat. parte 1. nume.
46. Bald. Nouell. in tractatu de dot. parte
16. ſpecial. 16. colum. 2. Ioan. Lup. in dicto
§. 23. nume. 7. Didac. in Epitom. de ſpon-
ſal. parte 2. cap. 8. §. 6. nume. 9. Duen. in re-
gul. 376. limitat. 1. Paleot. de noth. & ſpur.
cap. 48. num. 6. Benincaſ. in tracta. de pau-
per. in 7. quæſtio. princip. in 2. ſpecial. iu-
dic. num. 24. Beninten. in deciſ. Rot. Bo-
non. 22. nume. 10. vbi allegat Guid. Pap. &
Capel. Tholoſ. Corduben. in d. l. ſi quis à
liberis. §. idem reſcripſit. §. 28. ff. de liber.
agnoſcen. Craue. in conſil. 199. num. 1. ver.
ſimiliter non cogitur, Bartol. in §. diſcre-
tis, nume. 3. in Authent. quibus modis na-
tur. effic. ſui. Pariſ. conſil. 14. nume. 28. vo-
lum. 2. Galliaul. in conſuetud. Alex. ver. ſo
liods, quæſt. 6. num. 35. Bonacoſſ. de æqui-
ta. canon. concluſ. 2. colum. 3. fol. 10. Ludo.
Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 15.
num. 46. eadem ratione pater † non tene 6
tur dotare filiam naturalem, quæ habet
aliunde, vel quæ ex artificio poteſt ſe ale-
re, & dotare, eſt text. in l. vxorem. §. pater
natur. ff. de leg. 3. per quam ita voluit Bal.
in l. neque mater. C. de iure dot. eſt etiam
gloſſ. in l. ſi maritus. ff. ſolut. matrimo. Ro
man. in l. 1. ff. ſolut. matrimon. Iaſ. in Au-
thent. res quæ, num. 32. limit. 7. C. commu.
de leg. Bartol. & Bald. in d. l. ſi maritus, Bu
tri. & alij in d. c. cùm haberet, Bald. No-
uell. d. ſpecial. 16. colum. 2. in fin. ver. ſi ta-
men talis filia. vbi dicit, hoc caſu ceſſare
æquitatem iuris Canonici, cùm haberet
aliunde. Benedict. in c. Raynutius, in ver.
vxorem nomine Adelaſiam, nume. 126. de
teſtamen. Ioan. Lup. in dicto §. 23. num. 7.
hanc ſententiam ſequitur Corduben. d. §.
idem reſcripſit, num. 28. & ſequen. vbi al-
legat Didac. Boer. Roland. Craue. & Boe-
tium. & facit, quia vbi filia habet de pro-
prio, vel ex arte aut induſtria poteſt ac-
quirere, tunc ceſſat ratio legis, quæ obli-
gationem alendi induxit, ne ſcilicet fi-
lius priuatus alimentis, fame pereat, vel
eum turpitudine patris cogatur mendi-
care, & non eſt neceſſe vt dicatur aliunde
habere, quòd redditus bonorum quæ poſ
ſidet, ſufficiant ad alimenta, vel tantùm
ex arte lucrum faciat, quod ſufficiat pro
alimentis, ſed ſat eſt, quòd ex bonis, † & 7
ex arte ſimul iunctis, vnde viuat, ita de-

clarat Socin.in conſ.221.nume.48.volum.
3.vbi infert ad priuilegium, quod habet
maritus, ne exigatur vltra quam facere
poſſit, quia ſat eſt, ſi ſibi superſit quãtum
ſufficiat pro alimentis, ſiue ex bonis quæ
poſſidet, ſiue ex arte, ſiue ex omnibus ſi-
8 mul iunctis, † quia omni caſu ceſſat ra-
tio, ne cogatur mendicare: adde etiam
quòd arbitrio iudicis committitur, quã-
9 do filius dicatur habere aliunde, † ſecun-
dùm Bald.in l.1.§.ſed ſcimus. C.de latin.
libe.tollen. quem ita intelligit Lup.d.§.
23.num.9.in fi. ſed melius facit, quia quis
10 pauper dicatur, arbitrari debet iudex †
ſecundùm Barto.in l.ſi conſtante, nume.
14.vbi Iaſ.Caſtren.Alex.& alij.ff.ſol.ma-
trimon. Barbat.Felin.Iaſ.Deci. Cur.Iun.
Papus, & multi alij, quos citat, & ſequi-
tur Menoch.in tract.de arbitr.iudic. caſu
65.num.7.vbi dicit communem, & eſt gl.
in Authent.prætereà, in ver.locuples, v-
bi Bald.Alexan.Iaſ.& Deci.C.vnde vir &
vxor.Aegid.Bell.Alcia.& alij, quos citat
& ſequitur Benincaſ.in tract. de pauper.
in 6.quæſt.num.17.& ſequen.& in termi-
nis noſtris, quòd arbitretur iudex, quan-
do filius dicatur habere aliundè, voluit
Craue.in conſ.200 num.10.ver.circa lega
tum alimentorum.

Quòd tñ dictum eſt ſuprà, nihil relin-
qui poſſe ſpurio, qui artem habet vel in-
duſtriam, ex qua poteſt lucrari ſibi victũ,
11 non † placet Crauet.in conſ.199. colum.1.
quia etſi hodie poſſit operari, cras tamen
fortè non erit aptus labori, vel caſu ali-
quo erit impeditus, & eum ſequitur Pa-
leot.in d.tracta.de noth. & ſpur.cap.48.
nume.6. quia ſpurius non poteſt ſemper
lucrari, nec ſemper ſe alere, & idem pro-
bauit additio.ad Deci.in d.conſi.576.vbi
ſubdit, quòd ita practicatur. mouetur
Crauet. quia dicitur pauper, qui non ha-
bet ex bonis ſuis ſufficientes redditus ad
alimenta. ſed eum impugnat Cordub.in
d.§ ſed ſi filius, numer.127. qui tamen in-
telligit Crauet. loqui ſolùm in eo, qui
poteſt operam dare colendis prædijs:
Cùm tamen indiſtinctè loquatur de quo-
cunque opifice, vel qui poſſit ex arte vel
labore victum ſibi quærere, & ſanè opi-
nio Craue. multum æqua videtur, vt poſ-
ſit pater relinquere filio naturali alimen
ta, etiam ſi poſſit ex induſtria ſe ipſum a-
lere, ſed argumenta eius non concludũt,
& primò quidem non obſtat, quòd non
ſemper filius poſſit operari, nec ſemper
lucrari, quia reſpondeo, attendi debere
ſtatum præſentem, vt is dicatur non in-
ops, qui præſenti ſtatu inſpecto victum
ſibi quærere poteſt. omnis enim diſpoſi-
tio ſecundùm præſentem † ſtatum intel- 12
ligitur, c.2.de iureiur. Tyraquel.in præ-
fat.l.ſi vnquàm, nume.166.C.de reuocan.
donatio. & in futurum præſumitur quæ-
libet † dotari poſſe, l.ſi defunctus.C.arbi- 13
tr.tute.l.iura.§.deficientium.ff.de mune-
rib.& honor.Alciat.in tract.præſump.re-
gul.2.præſump.27.num.3.quia vbi de futu
ro dubitamus ſemper in melius † ſpera- 14
re debemus, l.inter ſtipulãtem.§.ſacram.
ff.de verborum obligat. Alcia. loco præ-
dicto, & a communiter accidentibus qui
habet artem, acquirit ſibi victum pro o-
mni tempore, & valet argumentum à † 15
communiter accidentibus, c.1. vbi Car-
dina.Imol.Abb.& alij, de cleric.non reſi-
dent.l.ideoque, vbi gloſſ.& alij, ff.de le-
gib, latè Eucrard.loco 56. vbi multos cu-
mulat, & lex ſemper applicatur ad ea,
quæ frequentius accidunt, l.nam ad ea.ff.
de legib. & in propoſito inquit Caccia-
lup.in dicta l.ſi qua illuſtris, nume.93.
quòd legatum filio naturali ſuſtinetur, † 16
quatenus indiget, & extinguitur, quan-
do filius efficitur diues, & reſurgit, ſi ef-
ficitur pauper, ſequitur Lupus dicto c.
per veſtras, in tertia notab.§.13.nume.7.
Non obſtat conſil.Roman.344.nume.2.v-
bi vult, quòd curatus † poſſit parochia- 17
nos cogere ad offerendum ſibi pro victu,
licèt poſſit ex honeſto exercitio victum
quærere, quia reſpondeo, quòd Roman.
loquitur, quando iam introducta eſt con-
ſuetudo offerendi, nam piæ conſuetudi-
nes † obſeruandæ ſunt, c.ad Apoſtolicæ, 18
de ſimon. Prætereà contra Roman.tenet
Abbas in c.ſuam, nume.10. de ſimon. vbi
inquit, quòd ſi poteſt ex honeſta arte
victum

victum ſibi quærere, nihil poteſt exige-
re ceſſante conſuetudine, ſed imputet ſi-
bi, qui acceptauit tenue beneficium,
idem voluit ibi Auan. nume. 6. intelligi
ergò debet Roman. & ſaluari, quando
ſubeſt conſuetudo. prætereà à clerico cu
rato non videtur benè poſſe inferri ad fi-
lium naturalem. Nam filio debentur ali-
menta ex quadam naturali pietate, ne
poſtquã eſt in eſſe productus, fame pere-
at, atq; ita dãtur quodãmodò miſeratio-
nis gratia, & æquitas ac miſeratio ceſſat,
quando poteſt ex arte viuere, in cleri-
co nec alia eſt ratio, quia ſcilicet iuſtum
eſt, vt qui ſeruit altari viuat de altari, &
metat temporalia, qui ſeminat ſpiritua-
lia, vt dictum eſt ſuo loco, imò dum exer-
cet fortè nimis ſolicitè, & anxiè artem
pro quærendo victum, diſtrahitur à cura
animarum, ideò magis licere debet cu-
rato exigere oblationes, quando habet
artem, quàm filio naturali valenti viue-
re ex induſtria, exigere alimenta à patre.
Nec obſtat conſilium Bald. 30. volum. 2.
19 quià cùm de vno † diſputamus, cætera
ſupponuntur habilia. §. in extraneis, In-
ſtit. de hæred. qualit. & differen. l. qui te-
ſtamento, In princip. ff. de teſtamen. Bal.
autem eo loci non quærit, an dicatur ali-
undè habere, qui habet artem vtilem, ſed
an ſufficiat, quòd habeat capitale, ex cu
ius alienatione poſſit ſe alere. & dicit,
quòd non, quia inſpiciendi ſunt reddi-
tus, non autem capitale, etſi in caſu Baldi
potuiſſet viuere ex induſtria, aliud dixiſ
ſet. Reſpondetur item ad id quod Deci.
voluit in l. nemo dubitat. ff. de regul. iur.
quia non facit ad propoſitum, nam dixi-
mus iam, quòd vbi ex arte non poteſt
quis habere integrè victum, petere po-
teſt, quòd ſuppleatur, & quod dicit Cra-
uet. de paupere ex Socin. & alijs, non con-
cludit, quia in præſtandis alimentis id ſo
lùm attenditur, an poſſit ſeipſum alere,
non autẽ inſpicimus paupertatem, ideò
licèt maritus nõ cõueniatur vltra quã fa
cere poſſit, tamen ſi bona eius ſufficient
20 pro dote, ipſe verò † habeat vtilem ar-
tem, exigitur in totum, ſecundùm glo. in
l. ſi maritus. ff. ſolut. matrimon. quam ſe-
quuntur ibi Doctores communiter, & So
cin. in conſil. 121. num. 47. volum. 4. vt mi-
rum ſit quomodo Craue. loco prædicto,
num. 7. dixerit in hoc Doctores conſide-
raſſe bona, non operas, & non eſt bona ra-
tio, dum num. 9 dicit materiam illius gl.
eſſe exorbitantem, nam magis exorbitat
materia alendi naturales, & ſpurios, qui-
bus, vt dixi, debentur alimenta ex pieta-
te, & miſeratione. Didac. autem in d. E-
pitom. ſpõſal. in 2. par. cap. 8. §. 5. num. 9. &
10. intelligit Craue. loqui, quando lege a-
liqua diſponitur, quòd pater poſſit natu-
rali filio certam quantitatem relinque-
re, quia tunc etiam ditiſſimo dari pote-
rit, ſed in meo libro Crauet. nullam men-
tionem facit de tali lege: benè fateor,
concluſionem eſſe veram, quia ſi intelli-
geremus, talem legem ſuſtineri eo caſu,
cum filius eſt inops, vtique eſſet ſuper-
flua, & fruſtrà occuparet membranas,
cùm etiam ea circumſcripta licitum ſit
ſpurio relinquere vſq; ad concurrentem
quantitatem pro alimentis neceſſariam,
& diſpoſitio intelligi debet, † vt ſem- 21
per aliquid operetur, l. ſi quando. ff. de
legat. 1. faciunt quæ de pacto † appoſito 22
in locatione dixi in conſilio 34. numer.
28. & ſequenti. & quando ſtatutum con-
tinet iuris iam conceſſi extenſionem,
non fit reſtrictio, ſecundùm ius commu-
ne, ſed inhærendum eſt ſtatuti † verbis, 23
ſecundùm Bartol. in l. 1. §. nunciatio. ff. de
oper. noui nuncia. quam doctrinam com
probat multis Aretinus in conſil. 106. co-
lum. 4. verſic. nemo ad tertium, nume. 7.
vbi infert ſtatutum, mandans, quòd non
appelletur ab interloquutoria procede-
re etiam in caſibus, quibus iure commu-
ni inſpecto † licebat appellare, Ruin. in 24
conſil. 82. nume. 4. volum. 5. Contard. in l.
vnica, in ampliatio. nume. 131. C. ſi à mo-
ment. poſſ. vbi allegat Neguſan. Roland.
& alios: contrà tamen hæc allegari poſ-
ſent, quæ aduerſus pactum deduxi in di-
cto conſil. 34.

Principalis tamen noſtra concluſio,
quæ habet, quòd non eſt alendus natura-

lis, vel ſpurius, qui poteſt ex arte, vel induſtria, vel labore victum quærere: limitatur, vt non procedat, quando talis eſſet filius, cui indecens eſſet artem exerce-
25 re, vel aliter operari, † quia tunc alendus eſt, vt voluit Bald. Nouell. in tract. dotis, parte 6. ſpecial. 16. colum. 1. in fine, verſic. quod tamen ſuprà dixi. mouetur ex eo, quod voluit Azo in Sum. C. de pat. pote-
26 ſta. vbi inquit, quòd etſi mater † intra triennium teneatur filium alere, tamē hoc fallit, quando eſſet nobilis, cui ideò indecorum foret lactare filium, quia tunc excuſatur, & hanc limitationem probauit Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris, num. 93. C. ad Orfician. dicens, quòd ſi non obſtante ſpurietate eſſet dedecus talem artem exercere, debet ali à patre: allegat quod Barto. in tract. alimen. num. 12. vbi voluit, quòd filio quoque legitimo, & naturali præſtanda ſint alimenta, quando inſpecta eius conditione, turpe ei foret exercere aliquam artem. idem tenet Lupus in d. c. per veſtras. §. 23. num. 7. vbi nume. 8. allegat Bald. in l. ſi quis ad declinandum. C. de Epiſcop. & cler. qui vult, quòd executores deputati ad diſtribuendum bona inter pauperes, poſſunt aliquid con-
27 cedere † nobili, qui etſi habet alimenta neceſſaria ad vitæ ſuſtentationem, non tamen habet, quod requiritur ad dignitatem, & conditionem ſuam, quia dicitur pauper, quam deciſionem ignorauit Bal. Nouel. in tractatu dot. par. 5. colum. 3. verſic. ex quo infero, quòd exequutores. vbi dicit, quòd exequutores deputati, vt ſuprà, poſſunt dotem dare puellæ, quæ etſi
28 dotem habeat, † cum ea tamen non poteſt virum inuenire ſibi parem, ſequitur Lup. in d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 12. nume. 7. folio 144. & cum eo tranſit Tyraq. in tractatu nobilita. cap. 20. nume. 155. & addi poteſt, quòd de eleemoſyna voluit
29 Diuus Thom. dum tenet, quòd habens non ſolùm pro tollenda neceſſitate † & pro ſuſtinendo conditionem ſuam, ſed etiam abundanter tenetur illis dare, quibus deeſt ad decorem ſuæ qualitatis, vt apud Præpoſit. in c. non ſatis, nume. 16. 86.

diſtinct. facit, quia dicitur quis poſſe, † 30
quod honeſtè poteſt, l. nepos Proculo. ff. de verborum ſignificat. Craue. latè dicto conſil. 199. nume. 2. & quòd etiam ſpurius non teneatur operari, quando id non poteſt facere ſaluo honore, tenet Didac. in d. Epitom. ſponſal. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 9. Duen. in regul. 367. in 1. limit. in fin. Tyraquell. in tractatu nobilit. cap. 20. nume. 106. Paleot. in dicto tract. cap. 48. nume. 6. facit quod diximus ſuprà de filio legitimo, & naturali, qui eſt alendus non obſtante arte, quam exercere non poteſt ſine dedecore, vt per Barto. Bald. Abb. Præpoſit. & alios, in hoc tamen eſt differentia, quia vnam artem exercere turpe erit legitimo, & naturali, quam tamen poterit honeſtè exercere filius naturalis. ſicuti enim diuerſa eſt eorum conditio, ita multa vni conueniunt, quæ alteri turpe eſſet facere, ideò dicimus, filiæ naturali, vel ſpuriæ dotem minorem dari, † quàm 31
legitimæ, & naturali, ſecundùm Abb. in conſ. 115. volum. 2. Paleot. in tract. de noth. & ſpur. cap. 50. num. 1. † conditio enim na- 32
talium attendi debet, c. conſideranda, diſtinct. 86. & dicemus latè, dum tractabimus, qualiter alimenta ſint præſtanda. volunt enim omnes, qualitatem perſonæ plurimum eſſe attendendam, vbi tractatur de alimentis decernendis.

SVMMARIA.

1 *Pater non poteſt naturali filio relinquere vltra vnciam ſtante legitima ſobole.*

2 *Naturalis filius non ſuccedit patri ab inteſtato, quando extant filij legitimi.*

3 *Naturalis conſequitur duas vncias in bonis patris inteſtati, nullis extantibus legitimis.*

4 *Naturalis cui vncia relicta eſt à patre, ſtantibus legitimis filijs, non debet ali à patre.*

5 *Legatum compenſatur cum debito legali.*

6 *Spurio relictum à patre, intelligitur pro alimentis.*

7 *Legitima. In legitimam non imputantur alimenta.*

8 *Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum.*

9 *Legi-*

9 *Legitima eſt portio, quæ ab inteſtato debetur.*
10 *Illatio bona non fit ex diuerſis.*
11 *Compenſatio quæ fit in vltimis volũtatibus eſt impropria.*
12 *Compenſatio in vltimis voluntatibus fit de ſpecie ad quantitatem.*
13 *Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio.*
14 *Compenſatio eſt ficta ſolutio.*
15 *Compenſatio extinguit obligationem ipſo iure.*
16 *Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus iniunctum.*
17 *Acceptato legato agnoſcitur onus iniunctum etiam ſi ſit grauius legato.*
18 *Tacitum non operatur plus expreſſo.*
19 *Renunciare alimentis non poteſt filius naturalis.*
20 *Compenſatio ex voluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata, non in totum.*
21 *Legatarius centum aureorum cum onere conſtruendi capellam non tenetur in conſtructione erogare vltra centum.*
22 *Legatarius ſub modo ne petat creditum poterit petere id in quo creditum ſuum excedit legatum.*
23 *Teſtator præſumitur velle id, quod leges volunt.*
24 *Fictio non debet plus operari quam veritas.*
25 *Naturalis qui habet quintam ex lege Hiſpana in bonis patris conſequitur ſupplementum alimẽtorum, ſi ea non ſufficit.*

QVAESTIO X.

DVBITARI poteſt, an alimenta negari poſſint filio naturali, qui habuit à patre vnciam: ſcis enim,
1 quòd ſi alij extant iuſti filij pater non † poteſt naturalibus relinquere vltra vnciã, §.nos igitur, in Authent. quibus mod.na-
2 tur.effic.ſui, & ab inteſtato † nihil conſequitur, Authen.licèt, C.de natural.liber. at ſi nulli extant filij ex legitimis nuptijs
3 duas vncias † conſequitur naturalis ab inteſtato, §.ſi quis autem, in Authent.quib. mod.natur.effician.ſui, Paleo.in tract.de noth.& ſpur.c.38.num.4.contingit ergo dubitari, vbi teſtator filios habens legitimos, & naturales relinquit vnciam filio naturali, an is alimenta quoque conſequi debeat ex illis bonis. & Paleot. in d.c.38.num.4.determinat, quòd non dantur alimenta, † quia ceſſat obligatio alen- 4
di, quando filius naturalis aliunde habet, vt ſuprà dixi in præcedenti quæſtione, item quia cum debitum alimentorũ proueniat à legali obligatione teſtator eam vnciam legando videtur voluiſſe compẽſare cum debito, quia regulariter legatum compẽſatur cum † debito neceſſario 5
deſcendente à lege, vt notant Doctores omnes, in Authen.præterea, vbi Deci.C. vnde vir, & vxor. eſt tex.in l.ſi cum dotẽ, §.ſi pater, ff.ſoluto matrimonio, Card.& Imo.in c.officij, vbi Didac.nume.2.extra de teſtamen.alios citaui in conſil.7.num.15. ſequitur hanc Paleoti concluſionem Bonacoſ.de æquita.canon.concluſ.2.in fi. confirmatur hæc ſententia, quia relictũ ſpurio † à patre in dubio cenſetur relictũ 6
pro alimentis Bald.in l.eam, numer.14.C. de fideicommiſſ. Socin.in conſil.161.vol. 1.Cordub.in l.ſi quis à liberis, §.idem reſcripſit, num.63.& 68.ff.de liber.agnoſcẽ. & dixi in titul.quibus debeantur alimenta, in quæſtione, an filius naturalis ſit alẽdus à patre. Contra tamen facit, quia ea vncia dicitur quædã quaſi legitimæ portio debita filio naturali, quæ non debet extingui per alimenta. videmus enim, quòd alimenta † non imputantur in legi- 7
timam, l.quæ pater, ff.famili.erciſc.& dicam inter alimentorum priuilegia. Secundò facit, quia petenti alimenta non poteſt opponi † cõpenſatio, l. in ea.C.de 8
compenſat.& dicam ſuo loco. ſed hæc nihil obſtant, quia quod attinet ad primũ non eſt verum, quòd ea vncia ſit loco legitimæ, nam ſi pater inteſtatus deceſſiſſet cum filijs ex legitimo matrimonio filius naturalis nihil petere poſſet, & tamen legitima eſt portio, † quæ defertur ab in- 9
teſtato, l.Papinianus, §.quoniam autem quarta, ff.de inoffic.teſtam. l.parentibus, C.eod.tit.dixi in conſi.45.num.1.prætereà non quærimus nunc, an alimenta imputentur in legitimam, ex quo alimenta iã ſupponuntur præſtita, ſed quærimus, an relictum imputetur in debitum pro alimentis,

mentis,quod eſt penitus diuerſum, ergo
10 non eſt † bona illatio.l.Papinianus exuli.
ff.de mino.

Secundo non obſtat, quod dicimus de
compenſatione,quia etſi alimenta mini
mè recipiant compenſationem, tamen
11 compenſatio,quæ fit in vltimis volunta-
tibus eſt impropria, vt inquit gloſ.in l.cũ
pater.§.cum pater,ff.de lega. ſecundo, &
dicit Dec.in Authen. præterea, nu.10.C.
vnde vir & vxor quod compenſatio,quæ
fit in vltimis voluntatibus non regitur
ijs regulis quibus conſtat compenſatio,
quæ fit in contractibus,ideo videmus, ꝙ
12 fit de ſpecie † ad quantitatem,& econtra,
Imo.in l.ſi cum dotem.§.cum pater,colu.
ſi.ff.ſolu. matri. probaui in conſ.112.nu.38.
& ſeq.accedat, quòd hæc eſt compẽſatio
à lege inducta,& præſumpta, propterea
obijci poteſt. Non omitto, quòd videtur
potius ſolutio,quàm compenſatio,quan
do debitor neceſſarius aliquid legat cre-
ditori,non mirum ergo ſi extinguit debi
13 tum:ſolutione † enim eius,quod debetur
tollitur omnis obligatio.Inſtit.quib.mo.
toll. oblig. in princi. erit ergo concluſio,
quòd vncia per teſtatorem relicta com-
penſabitur cum alimentis à iure debitis.

Sed quid ſi ea vncia non ſufficeret ad
alimenta, an ſupplendum ſit? & videtur,
14 quod non,quia compenſatio † eſt ficta ſo-
lutio,l.ſi debitor, ff.qui potior. in pigno.
habe.l.ſi peculium,§.1.ff.de ſtatulib. Bart.
in l.amplius non peti, colum.3.ver.vino,
ff.rem rat.hab.Pariſ.in conſil.121. num.19.
volum.1. Tyraqu. de retract. conſang.§.1.
glo.3.num.6.Crot.in conſil.139.num.7. &
15 extinguit † obligationem ipſo iure, §. in
bonæ fidei.vbi Are.colum.5.verſic.tertio
principaliter,& Iaſ. num.77.vbi commu
nem dicit,Inſtitut.de actio. Afflic.in de-
ciſ.121.num.1.& 4.Dec.in c.cum inter,co-
lum.antepen.& ſequ.de exceptio. & ſibi
imputet filius qui elegit illam vnciam,
16 accep[illegible]ans † enim legatum tenetur agno-
ſcere onus annexum, l.cũ ab vno,in prin-
cipio,ff.de leg.2.l.qui tutelam ff.de teſta.
[illegible]te.l.Titia,la 1.6.qui in vita,vbi gloſſ.in
v[illegible]ſ.portio[illegible]em,ff.de leg.2.l.Imperator,
§.ſi centum, ff. eod.l.ſi compenſandi,C.
de hæred.inſtitu.Caſtren.in conſil.19.in
3.dub. volum.2. cum multis ſimilibus,id
quod procedit etiam ſi plus ſit in debito
† quam in legato vt voluit Caſtren.in d.l. 17
ſi cum dotem,§.ſi pater, ff.ſoluto matri-
monio, vbi Alexan.reprehendit Imolam
contrarium tenentem ſequitur Deci. in
conſil.425.numer.8. Ruin. in conſil.79.in
princip.volum.2. Crau.in conſil.274.nu.
9.Natta in conſil.186.in principio,Simon
de Pretis,in tractat.de interpret.vlti.vo-
lunt.lib.5.interpret.1.dubitat.7.in princ.
num.106.

Verius tamen eſt, quòd compenſatio
inducatur ſolum pro valore vnciæ, & ſi
quid deeſt ad ſupplendum integrum ali-
mentorum debitum peti poſſit,quia taci
tum non † poteſt plus operari, quam ex 18
preſſum,l.expreſſa,ff.de regu.iur.at filius
naturalis non poſſet expreſſe renuncia-
re † iuri alimentorum, Bartol.in l.ſi quis 19
à liberis §.ſi parens,ff.de liber.agnoſcen.
& dicam inter priuilegia alimentorum.
ergo neque id facere tacitè. Præterea te-
ſtator in dubio videtur voluiſſe compen
ſare † ſolum pro rata, non autem cum to- 20
to debito, Caſtrẽ.& Alexan.in d.l.ſi com-
penſandi,C.de hæred.inſtit.Imo.in l.cre-
ditorem ff.de leg.2.Rolan.in conſil.65.nu
mer.23.volum.2. & quamuis hæc opinio
patiatur controuerſiam,ſit tamen diſtin-
ctio,quod aut teſtator relinquit ſimplici
ter animo compenſandi, & tunc ſit pro
rata tantum,aut cum clauſula,pro omni,
& toto eo, vel ita quod plus petere non
poſſit, & tunc ſit in totum, ita reſoluit
Caſtr.in d.l ſi compenſandi, vbi Alex.nu.
2.idem Caſtr.in conſ.73.nume.3.volum.1.
in conſi.193.num.3.verſ.ſed de illis, volu.
2.Alex.in conſi.131. num.2. verſ.licèt Ioã.
de Imol.vol.2.Ruin.in d.conſil.79.num.3.
ideo Caſtr.in l.huiuſmodi, in princ.ff.de
leg.1.dicit quod ſi teſtator legat alicui cẽ
tum, ſi ædificauerit capellam in tali ec-
cleſia, non tenebitur legatarius in con-
ſtructione eccleſiæ impendere vltra illa
centum,quia non † cenſetur velle iniun- 21
gere onus,quòd excedat emolumentum,

ſe-

ſequitur Comen.in l.planè, §.fin.ff.eod.
ſed magis fac.t,quod voluit Salice.in l.ſi.
C.de his,quæ ſub modo.vbi teſtator ſi cre
22 ditori ſuo relinquat ſub modo ſi credi-
tum non petierit † poterit nihilominus
creditor petere id in quo creditum ſuũ
excedit valorem rei legatæ, & ibi dicit
eſſe communem opinionem,ſequitur Ri
pa in l.cum filio,num. 17.ff.de leg.1.& ra-
tio prædictorum eſt,quia regulariter cõ-
penſatio inducitur à lege pro rata, & te-
23 ſtator præſumitur velle † prout à lege di-
ſponitur,vt per Bald.in l.ſi duo. ff. de ac-
quir.hæred.Bald.in l.precibus, col.ante-
pen.C.de impub.& al. ſubſtit. & in ea cõ-
penſatione,quę inducitur à lege videtur
caſus, quòd fiat pro rata tantum , & non
vltra,in Authen.præterea, in fin.cum ibi
nota.per Doctores,C.vnde vir & vxor,&
clarius in §.quando verò, in Authent.de
exhiben.& introd.re.& non obſtat,quod
compẽſatio ſit ficta ſolutio, & extinguat
debitum, quia retorqueri poteſt argumẽ
tum, nam ſicuti vera ſolutio eatenus de-
bitum extinguit,quatenus ea fit, & non
vltra , quia cum decem ſoluantur, ex-
tinguitur debitum; quod in decem con-
ſiſtat,non autem quod ſit in minori quan
titate, ita & ficta, ne plus operetur fictio
24 † quam veritas contra ea quæ notantur in
l.ſi cum emptore,ff.de vſucap.& in l.Gal-
lus,§.& quid ſi tantum.ff.de lib. & poſth.
& pro huius opinionis confirmatione e-
go adduco quod poſt Ioan.Lup.quem ci-
tat voluit Didac. in epitom.ſponſal.par.
2.c.8.§.6.nume.9.vbi ait,quod & ſi Hiſpa-
25 niarum lege cautum ſit ,quod pater † de-
bet filio naturali relinquere quintam ſuę,
ſubſtantiæ portionem, tamen ſi ea por-
tio à patre relicta non ſufficiat ad alimẽ-
ta,ſed minor ſit, poterit filius ſupplemẽ-
tum petere.eius ſententiam ſequitur, &
ab impugnationibus defendit Cordub.
in dicta l.ſi quis à liberis §.idem reſcrip-
ſit,numer.19.& multis ſequentibus, ff.de
liber.agnoſcen vbi etiam tractat poſt Io-
ann.Lup. & Didac.an minui debeat illa
portio ſi quantitatem alimentorum ex-
cedat.

SVMMARIA.

1 *Naturalis, qui duas habuit vncias in bonis patris inteſtati non extantibus liberis,an etiam alimenta conſequatur.*

2 *Copula requirit concurſum vtriuſque copulati.*

3 *Copulata habentur pro vno.*

4 *Determinatio reſpiciens plura determinabilia, æqualiter omnia determinat.*

5 *Naturali debentur alimenta miſerationis gratia ex æquitate,non de rigore iuris.*

6 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*

7 *Legitima debetur naturali iure vel inſtinctu.*

8 *Legitima dicitur æs alienum,quoad patrem.*

9 *Filius ratione legitimæ æquiparatur vero creditori.*

10 *Quarta vxori debita in bonis mariti locupletis ſuccedit loco alimentorum.*

11 *§.Conſideremus,in Auth. de triente, & ſemiſ. quo modo intelligatur. ibid.*

§.Diſcretis in Authẽ.quib.mod.natur. efficiau. ſui quomodo intelligatur.

12 *Conditio poſita in ſecundo legato non cenſetur repetita in primo.*

13 *Omiſſum creditur quod cum facile exprimi poſſet non fuit expreſſum.*

14 *Omiſſum haberi debet pro omiſſo.*

15 *Copulatiuæ pars vna declarat aliam.*

16 *Filius [?]gitimus alendus eſt potius,quam naturalis,quando facultates patris non ſufficiunt vtrique.*

17 *Hoſpitale minuit alimenta pauperibus, quando numerus creuit.*

18 *Commodum minuitur,quando in plures diuiſum confertur.*

19 *Voluntarium non dicitur quod ab eo fit qui cogi poteſt.*

20 *Teſtator voluiſſe creditur, quando hæres iubente teſtatore vendit.*

21 *Fideicommiſſarius dicitur habere à teſtatore non à grauato,quando hæres grauatus illum inſtituit.*

22 *Lucrum dotis à ſtatuto delatum marito non dicitur de hæreditate mulieris.*

23 *Maritus inſtitutus ab vxore non imputat in hæreditate lucrum dotis à ſtatuto delatum.*

24 *Compenſatio non fit de credito vnius cum debito alterius.*

25 *Duo quando ſunt in obligatione non liberatur debitor præſtando vnum.*

26 *Naturalis nihil conſequitur in bonis patris condito teſtamento nec præteritus rumpit teſtamẽtum.*

QVAESTIO XII.

SIMILITER in principio præcedentis quæſtionis dictum eſt, quòd nullis exiſtentibus legitimis filijs duæ vnciæ debentur filio naturali ſi pater inteſtatus decedat, an hoc caſu erunt neganda alimenta in bonis patris filio naturali qui duas vncias eſt conſequutus, & ſanè
1 tex. ad hoc pro filio videtur clarus † in §. conſideremus circa medium, in Authen. de trien. & ſemiſ. ibi & nutrimentum damus ei. & inteſtato morientibus parenti
2 bus duas vncias habere, &c. loquitur enim copulatiuè de nutrimento, † & duabus vncijs, quæ copulatiua inducit concurſum vtriuſque copulati. l. ſi hæredi plures, ff. de condit. inſtitut. & plura ſi
3 mul copulata habentur pro vno, † Iaſ. in l. 1. nume. 2. ff. de iuſtit. & iu. deciſ. Pedem. 71. nume. 66. & quod vtrumque debeatur voluit Barto. in d. §. conſideremus, & ante eum idem voluit glo. in §. diſcretis, in verſ. vncias, in Auth. quib. mod. natu. eff. ſui, vbi inquit putare, quòd vltra duas vncias debeantur alimenta filio naturali, & idipſum probare videtur textus ibi, & alimentum damus eis, & inteſtatis parentibus duas paternæ ſubſtantiæ vncias habere, & ibi ſequitur Barto. num. 2. qui dicit nume. 4. in fin. quod hic intellectus eſt magis de mente text. & licèt aliqui intelligant alimenta de quibus dictæ leges mentionem faciunt deberi patri, tamen verba repugnant, quia indefinitè ſub eadem determinatione verborum deſtinantur alimenta, & vnciæ, & ideo vna
4 determinatio † reſpiciens plura determinabilia debet omnia determinare æqualiter, l. nam hoc iure. ff. de vulg. idem probauit Paleot. in tract. de noth. & ſpur. ca. 38. nume. 4. in fin. Bonacoſ. in tracta. de æquita. canon. concluſ. 2. in fin. vbi poſtquam dicit vnciam à patre relictam ſuccedere loco alimentorũ ſubdit ſecus eſſe in caſu inteſtati.

Sed & ſi non inueniam qui cõtrarium teneat, & Bar. in d. §. diſcretis, moueat difficultatem, deinde reſoluat pro opiniõe prædicta, tamen mihi nullo modo placere poteſt hæc ſententia, nam certum eſt, quòd filio naturali non ſunt præſtanda alimenta, quando habet aliunde, vt dixi ſuprà ex Butr. Abb. Præpoſ. Caccialupo, Ioan. Lup. & alijs multis, quomodo ergo habebit alimẽta, quando duas habet vncias ex paterna hæreditate ex quib⁹ poteſt alimenta, vel eorum partem conſequi. præterea ſi filio naturali alimenta debẽtur, ex æquitate, & pietatis, & miſerationis intuitu, † non autem de iuris rigore, 5
vt probatur in c. cum haberet, de eo, qui dux. in vxo. quam pollu. per adulter. non ne ceſſat miſeratio, pietas, & æquitas, qñ habet duas vncias? Item ſi filio iuſtis nuptijs procreato denegantur alimẽta, quã do à patre, vel aliunde habet vnde poſſit viuere, quare id conceditur naturali filio, qui non debet eſſe melioris conditionis, quam ſit legitimus, & naturalis, & cui non eſt plus tribuendum, quam legitimo, & naturali concedatur? & certè maxime hoc abſurdum videri debet. præterea ſi in filijs legitimis, & naturalibus legitima, quæ illis debetur in bonis patris † ſuccedit loco alimẽtorum, vt pro- 6
bat tex. in §. prohibemus, in Auth. de trien. & ſemiſ. & voluit Iac. Beluiſ. in Auth. de hæred. & Falcid. in princip. vbi etiam Bartol. num. 11. quare non idem eſſe debet in duabus illis vncijs, quæ filio naturali deferuntur non extantibus liberis legitimis, vt ſuccedant loco alimentorum, cum legitima ſit filio iuſto magis fortius debita, quam naturali debeantur duæ vnciæ. debetur enim † legitima naturali iu- 7
re, vel ſaltem inſtinctu quodam naturæ, §. cum itaque. in Authen. de hæred. & Falcid. in princi. Matheſ. de ſucceſſio. ab inteſt. in 3. memb. artic. 1. num. 9. Deci. & Cagno. in l. iura ſanguinis. ff. de re. iu. Bello. in conſil. 13. & quoad patrẽ dicitur quod dã æs † alienũ, Bal. in l. 2. circa ſi. C. de libe. 8
præ-

præter. in l. quamquam. C. ad l. Falcid. Tiraquel. in l. ſi vnquam, in ver. ſuſcepe-rit liberos, num. 114. C. de reuoc. donat. &
9 in ea filius æquiparatur vero † creditori, Bar. in l. ſi quis legatũ, § fi. ff. de falſ. Dec. in conſ. 276. nu. 6. & tamen duę illę vnciæ filio naturali debentur iure ciuili, & quidem nouiſſimo. Rurſus cum iſtæ duę vnciæ debeantur à lege videtur facilius eſſe compenſandas cum debito alimentorũ, quam ſi relictũ fuerit ab homine per ea, quæ ponit Dec. in d. auth. præterea, num. 10. in fi. C. vnde vir & vxor, & ratio eſt, quia ſi in debito legati lex præſumit in teſtatore animum compenſandi, ea ratione, quia illius voluntas videatur legi conformis, d. l. ſi duo, vbi Bal. ff. de acquiren. hæred. quanto magis à lege inducitur compenſatio, quãdo ipſa lex aliquid defert, ſeruari enim debet in ipſa lege, id quod ipſa mandat alijs ſeruandum, l. digna vox, C. de legib. Accedat quod in vncia, quam teſtator relinquit naturali ſtantibus filijs eſt locus compenſationi, vt eſt in proxima quæſtione probatum, quare ergo non idem ait in duabus vncijs, quæ debentur in caſu inteſtati non extantibus liberis. Cõprobo ex eo, quod probatur in §. quoniam verò, in Authen. de exhib. & introduc. reis, & in authen. præterea, C. vnde vir & vxor, vbi notant
10 Dd. quod quarta † à iure debita in bonis viri locupletis ſuccedit loco alimentorum, quia relinquitur, ne vxor in opprobrium bene tranſacti matrimonij mẽdicare cogatur, & hoc voluit expreſsè Roman in l. diuortio, in principio, numero 15. ff. ſoluto matrimonio, ſequitur ibi Are. colum. 4. in principio, ver. addit tamen dominus meus. quemadmodum ergo quarta vxori inopi debita excludit illam à petitione alimentorum, eodem modo duæ vnciæ, quæ dantur filio naturali, debent illum excludere à petitione alimentorum, & non obſtant tex. in d. §. conſideremus, & in §. diſcretis, qui loquuntur copulatiuè de alimentis, & de vncijs, quia intelligi debent diuerſis temporibus, vt ſcilicet viuente patre filius naturalis alimenta conſequatur, eo verò mortuo habeat † duas vncias, vti declarat 11
Bar. in d. §. diſcretis, num. 4. hanc autem tempore diſtinctionem, & diuerſitatem probant illi met tex. dum mentionem faciunt de alimentis ſimpliciter ſine temporis adiectione, dum verò loquuntur de duabus vncijs tempus apponunt, id eſt morientibus parentibus, & eſt ſenſus, quod viuente parente filius naturalis habet alimẽta, at verò decedente duas conſequitur vncias, & ſecundum temporis diuerſitatem prouiſum eſt ei ab Imperatore vt vnquam egeat, vel mendicare cogatur, & nõ eſt verum, quod vnica ſit determinatio, ſed duplex, ex quo aliter determinat mortuis parentibus, quod ſi vtrumque voluiſſet filio deferri naturali vtique mortem parentum vtrique præpoſuiſſet prouiſioni dicendo inteſtato ſine liberis mortuis parentibus, & alimenta, & vncias habere debeat, non autem, & alimenta, & mortuis parentibus vncias habere, & id quod augetur, quia de inteſtato mentionem quoq; facit ſolum in ſecunda parte copulatiuæ, & conditio illa inteſtato, & mortuis, quæ poſita eſt in ſecunda parte copulatiuæ non debet videri repetita in prima, ſicuti dicimus de cõditione appoſita in ſecundo
† quoque legato quæ non cenſetur repe- 12
tita in primo, ex quo magis præcedentia influunt in ſequentia, quam ſequẽtia refluant ad præcedentia, Bar. in l. auia, ver. hæc lex loquitur. ff. de cond. & demon. & in l. fi. ff. de reb. dub. Caſtr. in d. l. auia, numer. 3. ver. alia limitatio eſt Ruin. in conſ. 176. num. 3. vol. 2. Crot. in conſilio 148. num 1. vbi dicit, quod hoc non habet dubium. Socin. iun. in conſ. 128. num. 101. vol. 1. Natta in conſ. 459. nu. 3. Cæphal. in conſ. 156. nu. 12. & non videtur lex voluiſſe in alimentis id, quod voluit in vncijs, quia ſi hoc voluiſſet expreſſiſſet ſicuti ex
preſſit in † vncijs, qum ei facile hoc foret 13
dicere, l. vnica §. ſin autem ad deficientis. C. de caduc. tollen. omiſſum ergo haberi
debet † pro omiſſo. l. commodiſſimè, ff. 14
de liber. & poſthum. & vna pars copula-

natural.liber. & quod dicitur de duabus vncijs procedit quando inteſtatus pater decedit,d §.ſi quis autem, vbi gl.in auth. de trien.& ſemiſ.Bar.in d.§. cõſideremus Pal.d.c.38.nu.4.alias condito teſtamento neque quicquam eis relinquere, aut in-
26 ſtituere tenetur, nec præteriti † poſſunt rumpere aut querelare teſtamentũ. l.fin. C.de nat.li.glo.in l.1.in ver.naturales,atque ibi Bar.ff.de contra tabul. Tiraquel. in l.ſi.vnquam, in ver.ſuſceperit liberos, nu.47.Paleot.d.c.38.nu.7.vbi ait accepto ferendum ſimplici patris munificentiæ, quando in teſtamento aliquid relinquit naturalibus. cum ergo poſſet non relinquere & ſit debitor filij occaſione alimentorum ex neceſſaria legis oblatione, d.c. cum haberet, & d. authen. licet, circa finem, fatendum eſt relictum eſſe imputandum in debitum alimentorum, vt ſuprà dictum eſt de vncia, & hac propoſitione retenta ſuccedunt oẽs rationes per quas ſuprà dixi vnciam eſſe imputandam in alimenta.

SVMMARIA.

1 *Naturali negantur alimenta ex omnibus iſti cauſis quibus legitimi poſſunt exhæredari.*
2 *Naturali non debetur legitima, nec præteritus rumpit teſtamentum.*
3 *Exhæredare, & alimenta negare, paria ſunt.*

QVAESTIO XIII.

GENERALITER item verum eſt 1 filio naturali negari poſſe alimenta ex omnibus illis caſibus, quibus filius legitimus poteſt exhæredari,† quia & ſi ob eas cauſas legitimus filius priuatur alimentis, multo magis ex eiſdem priuabitur naturalis,cui minus ſunt debita, quàm legitimo, & naturali, ſic Paleot.in tract. de noth.& ſpur.cap.38. nu. 6. & quamuis naturali filio nulla debeatur legitima, nec præteritus rumpat teſtamentum, gloſ. in l. 1. ff. de contratab.
2 vbi Bar. nec de eo pater † cogatur mentionem facere, l.ſi.C.de natu.lib.tamẽ cum exhæredatio, & alimentorum denegatio
3 procedãt † à pari, glo.in l.ſi quis à liberis §. idem iudex,ff.de liber.agno.glo.1.in l. fin.C.de alen.liber.in §.ſi igitur,in Auth. cum de appella.cogn.dixi in prin. huius tituli, ſicuti ex illis cauſis alimenta negantur legitimo, debent ita ex eiſdem negari naturali filio, ne ſit melioris conditionis, quam legitimus, quod eſſet abſurdum,quia ſat, quod ęqualiter tractentur in alimentis poſtquam natura ipſa æquales ſunt. inde infertur, quod ex omnibus cauſis hi naturales poſſunt alimentis priuari, & ab eis excludi quibus ſupra diximus legitimos deſcendentes ex eiuſmodi filijs. Item ad deſcendentes ſpurios ex filijs legitimis & ad ſpurios ex ſpurijs.

SVMMARIA.

1 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè facere non poteſt.*
2 *Mater non tenetur lactare filium, ſi id ſibi ſit indecorum, quia nobilis.*
3 *Calidiora corpora calidiorib. indigent alimentis.*
4 *Mater excuſatur à lactando filium ex cauſa, vt quia ſit infirma, vel lac non habeat.*
5 *Vicarius deputatur quando rector eccleſiæ propter infirmitatem non poteſt ſeruire.*
6 *Facere videtur, qui per alium facit.*
7 *Facere poteſt per alium quidquid poteſt per ſe ipſum*
8 *Bannitus conueniri poteſt in loco à quo eſt bannitus.*
9 *Bannitus quando citatur ad locum banni tenetur mittere procuratorem.*
10 *Mater quando eſt inhabilis ad lactandum, pater tenetur prouidere.*
11 *Citatus, qui ob temporale priuilegium non tenetur comparere, non tenetur etiam procuratorem mittere.*
12 *Pater in procreatione eſt principalis agens, & dicitur caput familiæ.*
13 *Mater quando ſine cauſa recuſat filium lactare, ſoluit expenſam nutricis.*
14 *Impeditus ex iniuſta cauſa tenetur mittere procuratorem*
15 *Mater excuſatur à lactando filium, quando eſt pauper, & ſibi victum quærere cogitur.*
16 *Mater pauper non excuſatur à lactando filium, quando pater vult ei prouidere de alimentis.*
17 *Mater prægnans eſt ab hæreditate alenda.*
18 *Mater ſola non alit filium, qui fuit conceptus in matrimonio putatiuo, quod exinde fuit diſſolutum.*
19 *C. cum haberet, de eo, qui dux in vxorem, quomodo intelligatur.*

propter infirmitatem impediatur exercere curam animarum, prouidetur de vicario expenſis ipſius rectoris, ideſt de reditibus ſui beneficij & ibi hoc notat Ab. num.5. idem probatur in c. de monachis de prçben.& in clem.1.de iure patron.&
6 facere † videtur qui per alium facit.c.qui per alium.de reg.iur.in l.1.§.deieciſſe. ff. dę vi,& vi arma. alios textus citat Dec. in l. is damnũ dat. ff.de reg.iur.& poteſt
7 quis per aliũ † quod poteſt per ſeipſum. c.poteſt quis.vbi Io.And.& Archidiaconus, de reg.iur. in 6.Cagnol.in l.is damnum, in princ. & videmus in bãnito, qui & ſi non poſſit accedere ad iudiciũ quod agitatur in loco à quo eſt bannitus, quia
8 tamen ibi conueniri † poteſt ſecundum glo.in l.eius,la.2.§.fi.ff.ad municip.Bart. in l.adulterium, in princ. ff. de adulter. Dd.in ca.ex parte, de appellat. Alber. in l.2.C. de iuriſd. om. iud. tenetur citatus
9 † mittere ad eum locũ procuratorem, nec excuſatur, quia per ſeipſum ſit impeditus actum expedire, Bart.in l.fi.ff. de reſt. in integr. & in l.2.§. ſi quis iudicio. ff.ſi quis caut. An.in ead.l.2.§. quod diximus, & ſequuntur alij ibi.

Cõtrarium tamen eſt verius, quia ma-
10 tri inhabili ad lactandum pater † ipſe onus prædictũ ſubdit, ita determinat Bal. in l.alimenta,nu.2.C.de neg.geſt. allegat Azon.in d.tit.de patr.poteſta. qui tamen de hoc nihil dicit, Abb. in c. cũ haberet, nu.8. de eo qui dux. in vxo. quam pollu. per adulter.& in c.fi. num.4. de conuerſ. infidel. vbi dicit quod vbi mater eſt inhabilis lactatur expenſis patris. Paleot. in d.tractat.de noth. & ſupr.c.48. num. 1. Didac.d.c.8. §.6.nu.13. non obſtat autem quod mater teneatur per aliam munus ſibi iniunctum expedire, quia reſpondeo quod debitum matris in lactando filium eſt perſonale, ſicuti etiã debitum patris ſecundum ea quæ dixi in titulo, quibus debeantur alimenta, vbi probaui quod non trãſit ad hęredes niſi in ſubſidium, quandocunq; autem mater eximitur ab eo onere non tenetur ſubire per alium: ſi enim teneretur lactare per aliũ, nullius vtilitatis eſſet exemptio. l. 2. ff. de in ius vocan.per quam rationem Bar.in l.2 § ſi quis iudicio. ff.ſi quis cautio. dicit quod
citatus † qui ob temporale priuilegium 11
non tenetur comparere, non etiã tenetur mittere procuratorem, ſequitur Iaſ.ibi poſt alios num.7. præterea onus alendi filium principaliter ſpectat ad patrem, l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his,ff.de lib.
agnoſ.quia pater principalis † eſt & agẽs 12
in procreatione, & caput familiæ, & poteſt bona lucrari ex quibus filij alantur, vt inquit Paleot.d.c.48.nu.5.ſed quia mater commodius poteſt filium intra triennium alere, quam pater, nempe lacte proprio nutriendo, ideo imponitur matri hoc onus c. fin. de conuerſ. infidel. c.ad eius 5.diſt.Paleot.loco prædicto in princip.hæc autem ratio ceſſat quando mater aut infirmitate, aut nobilitate, & conditione, aut patrię cõſuetudine impeditur, ideo redit obligatio ad patrẽ, ſeu verius eius oneri remanet, quæ autem dicta ſunt de procuratore mittendo, non conueniunt facto noſtro, quia ibi agitur de propria citati vtilitate, ideo facilius poteſt grauari, vt mittat procuratorẽ & in alendo filium non agitur proprium matris negocium, ſed alienum.

Bene verum eſt quod ſi mater ſine † le- 13
gitima recuſat filium lactare, tunc alij dabitur nutrici filius lactãdus expenſis matris, vt cõcludit Abb.in d.c.eum haberet, num.8.in fi. & pro eo facit quod inquit Bart. in d.l.2. §. ſi quis iudicio, ff. ſi quis caut.vbi dicit quod impeditus † ex cauſa 14
iniuſta tenetur mittere procuratorem. l. Papinianus exuli. ff.de minor. Iaſ.in d.§. ſi quis iudicio, num.7.in fi.& nemo debet facto alterius pręgrauari. l.non debet alteri.ff.de reg.iur.

Pari modo excuſatur mater à lactando filio, quando eſt egena & pauper, † ita 15
quod victum quærere cogitur laboribus ſuis, ita tenet Iacob. Beluiſ.in l.alimẽta. C.de neg. geſt. vbi eum ſequitur Bal. per text.in l.ſed & ſi hæreditas,§.1.ff.ad exhiben.hoc idem voluit Anan.in c.fin.num. 10.de conuerſ. infidel. Abb. in d.c.cum habe-

haberet, nu. 10. de eo qui dux. in matrim. quam pollu. per adult. hoc etiam tenent Caſtr. Florian. Alexan. & Aret. in d. l. alimenta & Bald. in d. l. ſed & ſi hæreditas §. 1. & in l. nec filium. C. de patr. poteſta. Bologn. in conſ. 8. Salic in l. prçſes, C. de ſeru. & aqu. Didac. d. epitom. ſponſa. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 13. Neuiza. in ſilua nupt. lib. 3. nu. 26. vbi multos allegat, Benincaſ. in tractat. pauper. in 7. princip. quæſt. in 2. ſpecia. indic. num. 32. Paleot. in tractat. de noth. & ſpur. cap. 48. num. 1. Lancello. Galli. in conſuet. Alexan. in ver. ſolidos. quæſt. 6. nu. 142. in fi. Cordub. in d. §. ſi mater, nu. 5. & ratio eſt, quia primum mater debet ſuis operis ſeipſam alere, & ſe vitę filij præponere, vt diximus de patre & alijs, argumento l. præſes. C. de ſeru. & aqu. quod ſi pater velit alimenta præſtare matri, vt poſſit filiũ proprijs nutrire
16 † vberibus cogetur mater id facere ſecũdum Didac. d. § 6. num. 13. hoc tamen non habet dubium quando pater habet vnde vxori alimenta miniſtret, at ſi pater ſit pauper, aliud eſt.

Item prædicta procedunt in filio iam in lucem edito & ſi adhuc ſit in ventre.
17 licèt mater ipſa immediate alat, tamen † mater eſt à curatore hæreditatis alenda vt poſſit ventrem nutrire, vt eſt text. notandus in l. curator. ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. vbi dicitur quod videntur alimenta præſtari ventri, non matri, ideo debentur etiam ſi mater habeat aliunde, & pro ſingulari caſu ponit Aman. ſing. 7. & dixi in tit. quibus alimenta debentur, Vital. in loco infra allegando, verſ. ſecundum quod tenetur.

Alius eſt caſus in quo filius intra trienium alitur communibus expenſis parentum, non autem ſolius matris, quando ſcilicet matrimonio bona fide con
18 tracto conceptus eſt filius, deinde † verò matrimonium diſſoluitur detecto impedimento. ita probat text. in ca. 2. in fi. ibi de parentum facultatibus nutriantur, ex tra qui fil. ſint legitimi. vbi glo. fin. & ibi Præpoſ. in fi. & quia ille textus non diſtinguit de ætate filij, ideo generaliter intelligi debet de minore triennio. l. de pretio, ff. de Public. atque ita dèclarat Vital. in tract. clauſul. in tit. an poſſ. renũc. alimen. col. 6. verſ. tertius cum natus eſt, hoc autem deducitur ex verbis illius textus qui de vtroque parente mentionem facit, ſed niſi ratio aliud ſuaderet, hoc fundamẽtum parum prodeſſet, quia tex. dum facit de vtroque parẽte mentionem intelligeretur diſtributiuè, vti tex. in d. 19
cap. cum haberet, intelligit Paleot. in d. tractat. c. 48. nu. 6. ſed pro matre ſtat ratio, quia reſoluto matrimonio filij bona fide ſuſcepti non debent eſſe magis graues matri, quam patri, ſed eorum onus communiter ferẽdum eſt, quæ ratio ſi eſſet vera confirmaret opinionem Abb. in d. c. cum haberet, de qua dixi in tit. quib. præſtan. ſint aliment. dum ago de matre. Rurſus mater filio ſiue legitimo, ſiue naturali negabit iuſtè † alimenta omnibus 20
ijs caſibus quibus licet patri alimenta denegare filio: non enim, vt ſæpe dixi, ad imparia iudicantur, nec magis eſt obſtricta mater quam pater, & in matre eadẽ omnino verſatur ratio, quę in patre, proinde idem ius eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil.

SVMMARIA.

1 *Pater exhæredari poteſt à filio ex omnibus cauſis, quibus filius poteſt exhæredari à patre.*
2 *Filius occidens patrem ingratum non punitur pœna parricidij.*
3 *Pater cogitur filium emancipare quando cõmiſit vnam ex cauſis propter quas poteſt exhæredari.*
4 *Pater facilius cogitur emancipare filium, quàm ei permittatur illum exhæredare.*
5 *Alimenta officio iudicis non debentur ei, qui poteſt aliunde viuere.*
6 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
7 *Pater diues non eſt alendus à filio.*
8 *Pater, qui ex arte, & induſtria viuere poteſt, non eſt alendus à filio.*
9 *Nemo tenetur proprium victum arctare, vt alij ſubueniat.*
10 *Filius pauper non alit patrem pauperem.*
11 *Filius patris debitor non conuenitur vltra quam facere poſſit.*
12 *Pater poteſt à filio impunè occidi, quando eſt hoſtis patriæ.*

13 Patri

13 *Patri denegantur alimenta à filio ſi eſt hoſtis patriæ.*
14 *Patriæ potius quàm patri parendum eſt.*
15 *Patri bannito non denegantur alimenta à filio etiam ſi habeatur pro hoſte, niſi immediatè patriã offenderit.*
16 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
17 *Pater damnatus læſa maieſtate non habet alimenta à filio.*
18 *Pater veniens contra patriam, perdit patriam poteſtatem, quam habet in filium.*
19 *Proditor etiam occultus occidi poteſt.*
20 *Patri hæretico filius non præſtat alimenta.*
21 *Crimen læſæ maieſtatis humanæ, & diuinæ a quo paratur.*
22 *Vxorem hæreticam maritus expellere poteſt.*
23 *Filius relinquere quomodo poßit patrem, & matrem, vt habitet cum vxore, vide ibi.*
24 *Filius magis cogitur ſubuenire patri, quàm vxori.*
25 *Patrem hæreticum alit filius, quando extrema laborans inopia eſſet fame periturus.*
26 *Excommunicatus non eſt alendus, niſi eſſet fame periturus.*
27 *Patri qui publicam pacem turbauit iuſtè à filio negantur alimenta.*
28 *Alendus nemo eſt de bonis ſibi per delictum ablatis.*
29 *Cap. 1. §. ſi quis hominem, de pace tenen. quomodo intelligatur.*
30 *Pater qui propter diſsipationem cogitur bona fideicommißi ante tempus reſtituere filio amittit vſumfructum.*
31 *Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ grauatur ex fideicommiſſo reſtituere filio.*
32 *Filius non dicitur acquirere ea, quæ pater aſſignat in cauſam alimentorum, quia poſſunt ſemper auferri.*
33 *Fructus feudalium ſeparati à ſolo non ſunt feudales, ſed allodiales*
34 *Fructus pendentes à Calendis Martij ad Calend. Septemb. pertinent ad hæredem vaſalli.*
35 *Pater qui non curauit filium in arte aliqua erudiri, non alitur à filio, & ibi de veritate.*
36 *Qui non facit quod debet non recipit quod oportet.*
37 *Pater etiam qui nihil promeruit, tamen ob generationis beneficium ali debet à filio.*
38 *Patrem non alit filius impubes, & ibi de veritate.*
39 *Pupillus ignorat quidquid videt.*
40 *Filius emancipatus tenetur alere patrem egentem.*
41 *Ratio eadem vbi militat idem ius eſſe debet.*
42 *Pupillus ligatur obligatione legis, licèt non contractu.*
43 *Minor obligatur ex cauſa dotis, & contra eum militat tacita bonorum hipotheca.*
44 *Filius erga matrem pari obligatione tenetur, qua eſt patri obligatus.*

QVAESTIO XIIII.

PATRI alimenta fore præſtanda à filio diximus ſuprà, id tamen declaratur nonnullis modis, & primo quidem generaliter ex his omnibus cauſis ex quibus filius poteſt patrem exhęredare, vt eſt text. in §. victnm autem, col. antepen. in Authen. vt cum de appellat. cognoſc. v̄bi dicit patrem exhæredari † poſſe à filio omnibus ex cauſis pro quib⁹ filius poteſt hæreditate priuari à patre, & ſicuti filius ob cauſas prædictas perdit ius filiationis, ita pater perdit ius patriæ poteſtatis, & ſi à filio occideretur † non poſſet plecti pœna parricidij ſecundum Bar. in l. diuus. ff. ad leg. Pomp. de parric. habetur enim pro extraneo, Iaſ. in l. ius autem ciuile, num. 28. ff. de iuſt. & iu. vbi dicit eſſe perpetuo menti tenendum, & non legiſſe alibi, Præpoſ. in c. cum haberet, num. 8. de eo, qui dux. in vxo. quam pollu. per adulter. Didac. in c. Rainutius, in principio, nu. 21. ver. poſtremo omittendum, extra de teſtam. Eman. à Coſta in l. Gallus in §. & quid ſi tantum, par. 3. nu. 157. ff. de liber. & poſthum. ſuprà autem in principio huius partis regulam conſtituimus, quod ex eiſdem cauſis alimenta denegari poſſunt ex quib. exhæredari filius poteſt, qua ratione ſuſtinerī poteſt ſententia Dida. in Epit. de ſponſ. par. 2. ca. 8. §. 6. nu. 17. dum declarat legem regni, quidquid contra eum conetur adducere Cord. in l. ſi quis à liberis. §. idem iudex, num. 3. & ſeq. ff. de li. agnoſ. & improbatur eadem ratione Cord. i. b. num. 8. dum vult iure inductum regia lege quod ingrato patri non denegentur alimenta, licet contrariũ ſit in ingrato filio, quamuis enim plus patri filius debeat, quàm filio pater. lex tamen ciuilis eandem ob cauſam vtrunque indignum ſtatuit alimẽtis, & eorũ conditionem in hac paret

exæqu a.

exęquauit. Addo quod vt dixi pater perdit ius patriæ poteſtatis cõmittendo aliquã ex dictis cauſis, & ideo † cogi poteſt
3 filium emancipare ſecundum Cuman. in conſ.82.inſpectis cauſis. leuior. n. cauſa ſufficit ad cogendum patrem emãcipare
4 filium, quam † ad patrem exhæredãdum, vt notatur in l.ſi vni legatum.ff.de cond. & demonſt.& in §. & hoc quidẽ,in Auth. vt cum de appellat. cognoſ. cum ergo ex cauſis ibi enumeratis pater exhæredari poſſit, ex eiſdem cogi poterit ad emancipandum, ſequitur Iaſ.in l. filijs matrem, in fi.C.de inoff.teſtam.Didac.in c.Rainutius,in princ.nu.21.verſ. poſtremo, extra de teſtam.

Declaratur ſecundo loco,vt filius non cogatur parentem exhibere, qui aliunde habet quantum ſibi pro alimentis ſufficiat, quia vt ſępe dixi patri debentur alimenta iudicis officio, & ex æquitate: at
5 generalis eſt propoſitio, † quod non debentur ei qui aliter viuere poteſt, quãdo debentur ſolo iudicis officio, l.qui filiũ. ff.vbi pup.educ. deb.l. ſi quis à liberis. §. de alimentis.ff. de liber. agnoſc. Alex. in cõſ.48.nu.2.vol.3.& in conſ.27. nu.3.vol. 4.& inquit Rofred. in quæſt. Saba.26.nu. 12.non reperiri iure cautum quod diues petat alimenta, ſed id ſolum licet pauperi, & miſero, & ſi ea de cauſa negari poſſunt filio.l.ſi quis à liberis.§. ſed ſi filius, ff.de lib.agnoſc. cum alijs ſupra adductis in prin. quare nõ idem ſeruabitur in pa-
6 tre, cũ ſint † inuicem correlatiua l.1.C. de cupreſſ.lib.11.& eadẽ regula diffiniantur, & in ſpecie quod patri diuiti dene-
7 gari poſſint alimenta, † ponit Aſcan. Clem.in tract.de patr. poteſtat. effec. 17. nu.6. vbi allegat Corn.duobus in locis, qui tamen hoc non dicit.idem tenuit Caualcan.de vſufruct. mulie. relict. nu.189. Lancello. Gall.in conſuetud. Alexan. in ver.ſolidos,quæſt.6.num.32. vbi pariformiter determinat in patre & filio.

Et procedit hoc etiam ſi pater non habeat bona, ſed ſit opifex vel induſtrius
8 qui ex arte poſſit ſibi victum quęrere † vt ponit Cordu. in d.l.ſi quis à liberis §. ſed ſi filius nu.124. vbi optima id confirmat ratione; nam in filio alendo concurrit iuris naturalis impulſus,quo iure diſtincta non erãt rerum dominia, ergo fatendum eſt quod ex induſtria erat alendus, & ſi filiũ quis ex induſtria alere tenetur, quanto magis debebit ex ea victum ſibi quærere, cum ſibi quiſque plus debeat, quam alij, argumẽto l.præſes, C.de ſeru. & aqu.& confirmatur hæc cõcluſio, quia idem vidimus ſupra in patre erga filium & paſſim obſeruari poterit ex his quæ in fine ponam.

Reſtringitur tertio in filio,qui vix habet pro ſeipſo, is enim non alit patrem: ordinata enim charitas à ſeipſo incipit, d.l.præſes,ideo pater inops,& qui habet niſi pro ſe non tenetur alere filiũ. l.pen. ff.de liber.agnoſ. & dixi ſupra,& ſibi victum coarctare † nemo tenetur,vt quemcunque alium alat,etiam matrem, Bal. in 9
l.1. §.officiò in fi.ff.de tutel.& ratio. diſt. Natta in conſ.387.nu.8.& in terminis † de 10
filio inope ita tenuit Caualcan. in tract. de vſufruct.mulie. relict. nu.189. & Lancello. Gall. in conſuet. Alexand.d.verb. ſolidos,quæſt.6.nu.142.& hoc voluit Nicol.de Neap.in §.ſed & ſi quis,& eum ſequitur Iaſ. Inſtitut. de action.dicit enim quod filius habet à iure beneficiũ ne conueniatur vltra quàm facere † poſſit de- 11
ducto ne egeat, ſequitur Alciat. in tract. præſumpt.reg.1.præſump.25.nu.4.& dixi ſupra in tit. quibus debeantur alimenta, dum ſermonem habui de his,qui non exiguntur vltra quàm facere poſſint,& hoc caſu an deducantur alimenta habito reſpectu ad proprietatem, vel ad redditus, & an ſecundum dignitatem,vel ſecundũ indigentiam, dicam in titulo, qualiter alimenta ſint præſtanda.

Quarta cauſa iuſta denegandi patri alimẽta eſt ſi pater venerit contra patriã, ideoque illius hoſtis iudicatus ſit, tunc enim non eſt alendus. ſi enim filio licet illum in dicto caſu † occidere l.minime. 12
ff.de relig.& ſump.funer. ergo & alimenta negare. argumento l.necare ff. de lib. agno.paria enim ſunt occidere & negare alimenta,

alimenta,vt in d.l.necare, & c.paſce mo-
13 rientem 86.diſtinct.& † hoc voluit Alex.
ad Bar. in l.ſi quis à liberis.§.ſed verum.
ff.de liber.agnoſc. vbi per d.l. minimè,
concludit quod filius non alit patrem ea
de cauſa bannitum quod veniſſet contra
patriam, ſequitur Tiraq. in tract.de pœn.
tempet. cau.20.nu.11. & prædictorum ra-
tio eſt,quia cæteris paribus parendũ eſt
14 patriæ potius † quàm patri, ſi non poteſt
vtriſque pareri l.poſtliminium §. filius.
ff.de capti.& ita concludunt cõmuniter
Doctores, vt poſt Io. And.& Alber.dicit
Iaſ. in l.1.§ huius ſtudij,quæ eſt l.veluti,
nu.13.vbi Clau.col.fin.de iuſt.& iu.& di-
cit Cice.lib.3.offic. quod ſi ad perniciem
patriæ res ſpectabit,patriæ ſalutem ante-
ponet filius ſaluti patris,hanc quoq; ſen-
tentiã probauit Aſcan. Clem. in d.tract.
de patr.poteſt.effect.17. num.7.limitat.3.
Bal.Nouel.in l.ſi conſtante.nu.50.ff.ſolu.
matr. vbi quod filius nõ alit patrem ban-
nitum tamquam hoſtem patriæ, Cordu.
in d.l.ſi.quis à liberis.§.ſed verum,num.
17.& in §.& ſi impubes nu.9.Didac. pul-
chrè in c. Rainutius, in princ. num.9.de
teſtam. vbi allegat Abb. Fortun. Dec. &
Rip. & ſubdit poſt Cic.Plutarc. & alios,
quod in pari neceſſitate & periculo ſub-
ueniendum eſt potius patriç quàm patri,
quia non tantum parentibus, quàm pa-
triæ naſcimur. l.1.§.& generaliter. ff.de
vent.in poſſeſſ.mitten. negat tamen lice-
re filio bannitum patrem occidere quod
etiam repetit in epitom. de ſponſ.part.2.
cap.7.§.2. num.5. vbi etiam dicit licere
filio occidere patrem venientem contra
patriam.

Et ex eius dictis colligitur declaratio
ad limitationem de qua agimus vt intel-
ligamus de patre,qui venit contra patriã
atque ea ratione eſt bannitus, & patriæ
hoſtis declaratus, ſecus autem, quando
ex homicidio,vel alio delicto quod prin
cipaliter non tendat ad patriæ offenſio-
nem bannitus eſſet, licèt foret declaratus
hoſtis patriæ, vel ex ſtatuto, aut ordini-
bus prouinciæ reputetur hoſtis, hoc e-
nim caſu erit alendus, vt dixi ſupra in
quæſtione, an pater bannitus alatur à fi-
lio, & quamuis Didac. ad hoc nihil alle-
get, † tamen hoc voluit Nellus in tract. 15
bannit. in 1. part.2.temp.nu.48. quæſt.48.
vbi allegat Ang. & alios pro declaratio-
ne huius concluſionis, & eum ſequitur
Duen. in reg.68. bannitus ex forma, li-
mitat.10.vbi ita intelligit dictam l.mini-
mè, atque hoc modo conciliat cõtrarias
Doctorum ſententias.

Quæ autem dicta ſunt de patre bãnito
eo quod venerit contra ciuitatem, pro-
cedunt etiam in eo,qui crimen commiſit
læſę maieſtatis, quia filius illi negare po-
teſt alimenta, argumẽto l.quiſquis, C.ad
leg.Iul.maieſt.quia ſi ob patris delictum
filius in eo crimine priuatur alimẽtis vt
ibi, multo magis priuabitur pater qui eſt
in delinquendo principalis, nam † pro- 16
pter quod vnum quodque tale, & illud
magis,auth. multo magis. C.de ſacroſan.
eccleſ. † arguit Io. Annib.in l. poſt con- 17
tractum,nu.166.ff.de donation. atque ita
determinat Cord.in d.§.ſed verum.nu.16.
ſed illa lex nõ hoc probat:loquitur enim
de alimentis filio præſtandis à fiſco de
bonis patris ob crimen læſę maieſtat.pu-
blicatis, & in illis terminis ſiue agamus
de alimentis filio negandis, ſiue patri, v-
troq; caſu poteſt ſuſtineri, quia pater vt
dicam infra non eſt alendus de bonis ſibi
ablatis per delictum, filius aũt tamquam
patri ſimilis excluditur,vel etiam vt ter-
riti parentes atrocitate pœnæ etiam ad a-
lios trãſeuntis abſtineãt à ſimili delicto
ne filios ad extremam inopiam deducãt,
at hic non agitur de alẽdo patrem ex bo-
nis confiſcatis, ſed ex bonis filij, in quo
viget ratio obligationis, & meritorum à
patre collatorum, qui etſi malus ſit & le-
gum contemptor, pater tamen eſt, vt di-
citur in §. ſi verò contigerit, in auth.de
nupt.& cui ſemper ſancta & religioſa vi-
deri debet perſona patris l.liberto.ff. de
obſeq.li. melior ergo ratio non eſt, quia
pater veniens contra patriam perdit ius
patriæ † poteſtatis, ſeu verius patrium 18
ius,vt dicit Bar.in l.diuus.ff. de parricid.
Item quia princeps eſt caput patriæ,ideo

qui committit in principem videtur patriam offendere, intellige tamen quod in prædictis caſibus ſufficeret probari patrem fore hoſtem, proditorem, aut rebellem, nec eſt neceſſe, quod ſententia declaratoria fuerit iam lata, quia prodi-
19 tor etiam occultus † occidi poteſt, ergo ei denegari poſſunt alimenta, vt latè probat Ruin in conſ. 4. per totum vol. 1. vbi defendit impunè potuiſſe Cardinalem Papienſ. occidi à Duce Vrbini, licèt non foret condemnatus de crimine proditionis. ſequitur Gigas in tract. de crimine læſæ maieſta. in 1. li. in princ. quæſt. 5. nu. 20. & ſeq. & hac ratione vidi ab excellentiſſimo ſenatu abſolui Ioannem Codrõnũ inquiſitum, quod tempore belli quem pluribus illatis vulneribus confodiſſet, probauit enim me cauſam defendente quod occiſus ille cum Hiſpanorũ ſtipendia mereret Gallis notificabat ſecreta patriæ, atque ita erat proditor.

Denegari item poſſunt alimenta patri
20 hæretici, † quia ſi illis priuatur, quando offendit patriam, vel principem vt proximè dixi, quanto magis priuandus erit quando in Deum omnium patrem & dominum cõmittit? ita arguit diuus Berna. ſuper Canticis, & licet de vno arguere ad
21 aliud † crimen, glo. in l. mutuum. ff. de acquir. hæred. in l. Manichæos in ver. debet, C. de hæret. Corn. & Salic. in auth. Gazaros, C. eod. tit. infinitos allegat Gigas in d. tract. li. 3. in tit. de plur. & var. quæſt. q. 15. num. 8. qui nu. 11. dicit argui hoc modo de minori ad maius quod eſt licitum, allegat Igne. in l. neceſſarios §. non alios, nu. 45. ff. ad Silla. quia ſi quid permittitur in crimine læſæ maieſtatis, multo magis in crimine hæreſis licebit, quia maior eſt offenſio in Deum, quàm in principem, fa-
22 cit quia ſi licet † vxorem repellere quæ ſit hæretica c. vxor, in fi. 28. quæſt. 1. glo. in ca. ſi Epiſcopus, de hæretic. & tamen propter vxorem relinqui debent parẽtes ex præcepto Euangelij, ita arguit in propoſito Cord. in d. l. ſi quis a liberis. §. & ſi impubes, nu. 10. ff. de li. agnoſ. ſed poſtremũ hoc argumentum non concludit, quia

quod dicitur, relinquat patrem † & matrem, 23
&c. intelligitur non quoad ſubuentionem, ſed quoad coniunctionem carnis, & cohabitationem, vt declarant Thom. in 2. quæſt. 26. art. 11. & in 3. diſt. 29. quæſt. 7. Garzias in l. veluti, nu. 36. & ſeq. ff. de iuſt. & iur. reſpectu enim alimento-
rum tenetur filius magis † ſubuenire pa- 24
tri quam vxori, vt prædicti volunt, & probat ipſemet Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 74. & quamuis dixerim in tit. quibus debeantur alimenta, patrem etiam hæreticũ alendum eſſe à filio, intellige illud procedere quãdo eſſet in extrema neceſſitate, ita quod
periturus ſit fame, ita † reſoluit Cordub. 25
d. §. & ſi impubes, num. 10. & ratio eſt vt poſſit ad fidem redire, vt de excommunicato dicimus, cui neganda licèt regulariter ſint alimenta, tamen quando eſſet fame periturus, & in extrema conſtitutus
nececeſſitate † alendus eſt, glo. in fi. in c. 26
paſtoralis §. verum, de appellat. quàm ſequuntur omnes, vt inquit Præpoſ. in ca. præter hæc, num. 9. 32. diſtinct. Abb. in d. §. verum, num. 16. & dixi in quæſtione an clerico ſuſpenſo, depoſito vel excommunicato debeantur.

An verò patri negari poſſint alimẽta,
qui pacem publicam turbauit † tex. in c. 27
1. §. ſi quis hominem, de pace tenẽ. & eius violato. videtur probare quod liceat, & hoc not. Bald. num. 7. & Afflict. num. 12. atque ita tenet indiſtinctè Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. § ſed verum. num. 14. verum alius eſt ſenſus dicti textus, quem explanauimus ſupra in quæſtione, an patri bannito præſtanda ſint alimenta, nos expedit repetere.

Septimo iuſtè filius recuſabit patrem alere de bonis, quæ ob delictum fuerunt patri ablata & filio applicata per legem vel principem. ita Bal. in auth. bona damnatorum, nu. 4. C. de bonis proſcript. vel dãnat. vbi dicit generaliter quod nemo
† alẽdus eſt de bonis ſibi propter delictũ 28
ablatis allegat text. in d. c. 1. §. ſi quis hominẽ, de cuius intellectu ſuprà proximè memini, & qui vti alias declaraui loquitur

tur in bonis ea lege filio expreſsè conceſ-
ſis ne poſſet ex eis patrem alere, niſi hoc
inde colligatur, quia cum omne pactum
in principe iuſtum præſumatur, & quod
princeps dãdo bona filio addidit pactũ,
29 infertur quod illud ſit† iuſtũ etiam pacto
ceſſante, id quod innuit Socin. in conſil.
124. nu.4. vol.3. vbi ſequitur Bald. in lo-
co prædicto, idem voluerũt Martin. Lau-
den. Aluar. & Card. Alex. in d.c.1.§.ſi ve-
rò violator, de pace tenen. prout eos re-
fert & ſequitur Tiraq. de retract. cõſang.
§.1. gloſ. 9. num.30. Ioa. Lup. in c. per ve-
ſtras, in 1. notab. §.19. in fi. folio mihi 109.
de donat. inter vir. & vxor. dixi in conſ.
116. num. 25. addo Roman. in l. ſi verò. §.
de viro, nume.39. ff. ſolu. matrimo. deciſ.
Pedem. 124. num.7. Aſcan. Clem. in tract.
de patr. poteſt. effect.17. numer.7. limit.2.
Cordub. in d.§. ſed vt, num.15. idem Lup.
in Rubr. de donat. inter vir. & vxo. §.64.
num.13. & pro hac deciſione facit tex. in
l. Imperator, ff. ad Trebel. vbi dicitur,
quod pater qui propter ſuam culpam pri
uatur bonis, idest qui ideo cogitur ante
tempus reſtituere filio bona fideicõmiſſo
30 ſubiecta, quia illa diſſipabat,† amittit v-
ſumfructum, qui regulariter patri com-
petit in bonis filij aduentitijs. ita Caſt. ibi
num.4. Alex. num.5. & ſequuntur cæteri,
item dicit Cuma. in l. cum filio, ff. de leg.
1. quod vbi pater grauatur filio reſtitue-
re, tunc non habet vſumfructum in illis
31 bonis,† & dicit Aret. ibi, col.7. ver. aliã
tamen opinionem, quod id ſibi placet
Caſtr. num.18. Soc. num.31. Iaſ. num.151.
Bald. Nou. nu.22. Bauer. nu.118. in fi. Soc.
iun. num.22. vbi communem dicit, Rip.
num.68. & ſequuntur alij, quos citaui in
d. conſ.116. num.23. difficilè.n. fit reflexio
cum ſemel bene exiuere patris manum &
poteſtatem, alias quodãmodo pater non
videretur ea bona amiſiſſe ſi incontinen-
ti ex eis commodum alimentorum con-
ſequeretur, ſicuti filius non videtur ac-
32 quiſiuiſſe† quod ſibi à patre alimentorũ
cauſa poſſet auferri, l. omnes, §.1. ff. de re.
iur. l. non videtur, ff. de acq. poſſ. & in l.
non videtur quiſquam, ff. de reg. iu. dici-
tur quod non videtur capere quod ei ne-
ceſſe eſt alij reſtituere, & plura ponunt
ibi Dec. & Cagnol. Tiraq. de retract. con-
uention. §.2. glo. vnica, num.9.

Poſſet fortè alicui videri ſuperflua limi
tatio hæc, quia cũ filius teneatur patrem
alere, non curat pater quod ex illis po-
tius quàm ex alijs bonis præſtentur ali-
menta iuxta illud, vndè veniat quærit ne-
mo, ſed oportet habere, ſed vtilis eſt eo-
que tendit, vt ſi filius aliud non haberet
præter bona patri ablata non teneretur
alere patrem, ſicuti non teneretur ſi ex
alijs bonis perciperetur redditus ſolum-
modo ſufficiens ad alimenta filij, quia
bona ablata in ſupputatione alimentorũ
non veniunt, ac ſi non ea filius haberet.

An autem patri ſint præſtanda alimen-
ta à filio de bonis feudalibus, vel emphi-
teuticis, vel fideicommiſſo ſubiectis, di-
cam in titulo, qualiter alimenta ſint præ-
ſtanda, nunc autem reticendum non eſt,
quod etſi non poſſint alimenta conſtitui
ab homine ſuper dictis bonis, tamẽ filius
qui patrem exhibere legis cogitur diſpo
ſitione teneretur de fructibus feudalium
emphiteuticorumque bonorum, & alio-
rum, quæ etiam reſtitutioni ſunt ſubiecta
patrem alere, quia fructus bonorum feu-
dalium poſtquam ſunt † à ſolo ſeparati 33
non ſunt feudales, ſed allodiales, cap.1.
an agna. vel fil. Bal. in conſ.33. vol.1. Boer.
in deci.199. nu.7. Rol. in conſ.54. num.30.
vol.3. imò etiam qui pendent ſunt allo-
diales † à Calend. Mart. vſque ad Calend. 34
Septemb. ideoque ſi intra dictum tempus
moriatur vaſallus illi cadunt lucro hæ-
redis, & in ſatisfactionem creditorum,
Bal. in c.1. nu.8. de ſucceſſ. feud. in cõſ.46.
num.17. Boer. d. deciſ.199. nu.7. Ioa. Bapt.
Surdus in d.c.1. an agna. vel fil. nu.36. vbi
tamen ſe remittit ad ea quæ dixit in ca.1.
§. his cõſequenter, hic finit. lex Feder. ſed
illæ lecturæ non prodiere in lucẽ ob eius
mortem, vereorque ne alij fruantur eius
labore, & gloria, illiusque nomen à mul-
ta lectione, ingenio, & ſubtilitate reco-
lendũ ſubticeant, neminem accuſo, ſcio
tamen illius ſcripta ad quẽ peruenerint.

Denegantur octauo alimenta patri qui
non curauit filium aliqua arte erudiri:
35 † Ita enim lege ſolenni ſancitum fuerat,
vt Plut. refert in vita Solō. folio 6. quem
citat, & ſequitur Iaſ. in l. quidam cum fi-
lium, num. 33. ff. de verb. oblig. & Heli Sa-
cerdos cecidit, & ſupinus interijt, quia
filios in diſciplina, & correctione non
erudiuerat, vt per Auguſt. relatum in c.
legant epiſcopi, diſt. in. 37. & hanc decla-
rationem ſequitur Aſcan. Clem. iu d. eff.
ſ: c. 17. nu. 7. ver. limita quarto, & non mi-
rum, quia cum pater teneatur impenſas
neceſſarias facere pro edocendo erudien
doque filio, argumento l. de bonis § non
ſolum, ff. de Carbon. & ponam ſuo loco,
in eoque deficiat, nō meretur quod filius
36 ex parte ſua debitum exoluat. qui † enim
non facit quod debet non recipit quod
oportet, l. Iulian. §. offerri, ff. de act. emp.
l. quæro. § inter locatorem, vbi Bar. ff. lo-
ca glo. in l. cum proponas, la. 2. vbi Bart.
Bal. Alex. Iaſ. Cur. ſen. & alij, C. de pact.
Ruin. in conſ. 143. nu. 8. & volu. 4. Socin.
iun. in conſ. 77. nu. 142. vol. 1. D. Becius in
conſ. 45 nu. 6. ſed Cordub. in d. l. ſi quis à
liberis, §. ſed ſi filius, nu. 135. ff. de lib. agn.
dicit hoc non recipi in Chriſtiana Rep.
quia patri alimenta debentur ratione na-
turali & dicta lex repugnat pietati debi-
tæ erga patrem, ac reuerentiæ quæ illi à
filio exhibenda eſt, atque ita recedit à So-
lonis ſententia, verum eius rationes le-
ues ſunt, quia illis non obſtantibus vidi-
mus ſupra multis in caſibus alimenta de-
negari patri. hoc autem vnum quærendū
eſt an iuſta ſit cauſa denegandi, quia pa-
ter neglexerit filiū bonis artibus imbui.
& mihi videtur non eſſe iuſtam, quia eo
ipſo quod pater filium genuit, & in eſſe
produxit obligatur filius erga patrem
tam ſtricto vinculo vt nullis omnino me
ritis diſſolui poſſit, vt dixi in tit. quibus
debeantur, alimenta, in quæſt. cui magis
debeantur patri, an filio, & per eam rati-
onem cōcludit Garzias in l. 1. §. ius natu-
rale, ff. de iuſt. & iu. in fi. quod etiā ſi pater
37 nihil omnino † filio benefecerit nullum
que omnino aliud cōtulerit beneficium
præter generationem, adhuc eſſet alēdus,
quia ſecundum eum pater eſt, & natura
id parentibus deberi oſtendit: niſi re-
ſpondeatur, quod & ſi non conferendo
beneficium alimentis minimè priuetur,
tamen priuatur, quādo iniuncto muneri
non ſatisfacit, atque ita filium non curat
artibus erudiri, nam qui non benefacit
non demeretur, at qui malefacit meritū
perdit.

Nona cauſa denegandi alimenta patri 38
eſt quando filius impubes † eſt & vſum
rationis non habet, vt clarè tenet Ioa. de
Lignano in trac. de amicit. § ſurgit, nu. 4.
quem citat & ſequitur Aſcan. in d. tract.
de pat. poteſt. effec. 17. num. 7. limitat. 5. ea.
enim ætas ignorat † quidquid videt, l. ſi 39
infanti, C. de iu. deliber. lib. 1. C. de falſa
monet. ego miror de hoc dicto, quia ha-
bemus in contrarium textum expreſſum
in l. ſi quis à liberis, §. ſi impubes, ff. de li.
agnoſ. vbi dicit iniquiſſimū eſſe patrem
agere, cum filius ſit in facultatibus, & lo-
quitur in fortioribus terminis, id eſt in
filio emancipato † qui non ita erga patrē 40
tenetur vti filius in poteſtate, notat glo.
ibi in ver. impubes, & Bar. ab alij præci-
puè Cordu. nu. 1. ad idem eſt text. in l. 1. §.
ſed nonnullis, & §. de ſeruis, ff. de tutelis.
& in impubere militat eadem ratio obli-
gationis erga patrem, quæ ſubeſt in pu-
bere, & eadem eſt generatio, eadem natu-
ralis ratio, ergo † idem ius eſſe debet, l. 41
illud ad leg. Aquil. accedat quod iſta ob-
ligatio, qua filius tenetur erga patrem
deſcendit à lege, ergo † obligat etiam pu- 42
pillum, et eſt tex. in l. conditionibus pu-
pillus, vbi illum notat Bar. ff. de cōdit. &
demon. nu. 4. dicit enim quod non ipſe
minor, ſed lex obligat, & hunc textum
dicit ſingularem Aret. in l. ſi ita quis, §. ea
lege, col. 2. in 1. notab. ver. facit etiam iſta
glo. ff. de verb. oblig. Iaſ. in l. ſi conſtante,
nu. 210. & ſeq. & facit quod voluēre Bal.
Ang. Rom. & Alex. in dicta l. ſi conſtante,
vbi Iaſ. d. nu. 210. qui volunt quod etiam
minor † obligetur ex cauſa dotis priuile- 43
gio tacitæ hipothecę. quia eſt obligatio
legalis non hominis, & eſt cōmunis opi-
nio

nio, ſecundum Iaſ. ibi & Neguſ. in tracta. de pigno. in 4. membro. 2. par. nu. 73. hinc videmus quod obligatio patris deſcẽdit in infantem hæredem, bene fateor, quod ſi fortè impoſita eſſet pœna filio nõ alenti patrem excuſaretur impubes, quia ipſe nihil delinquit.

Supradicta in patre, procedunt & in
44 matre, quia pari obligatione † tenetur filius erga patrem, & matrem, Bald. in l. furioſ. ff. de curat. furo. ideo eiſdem ex cauſis denegantur matri alimẽta, quibus patri non debentur.

Procedunt item prędicta in filijs naturalibus, qui non tenẽtur erga patrem in prędictis caſibus, quia in eis non tanta eſt obligatio, quanta tenentur legitimi, & naturales, proinde ſi legitimi nõ tenẽtur multo minus obligantur naturales. Vendicant item locum in hæredibus filij, vel etiam econtra in hæredibus patris.

SVMMARIA.

1 *Fratri alimenta denegantur ex omnibus illis cauſis, quibus filius poteſt exhæredari.*
2 *Fratri alimenta non ſunt præſtanda à fratre, cui fuit ingratus.*
3 *Frater poteſt querelare teſtamentum fratris, in quo turpis perſona eſt inſtituta.*
4 *Frater ingratus non impugnat teſtamentũ, etiam ſi turpis perſona fuerit inſtituta.*
5 *Frater ingratus an ſuccedat fratri ab inteſtato.*
6 *Ingratitudo non obijcitur ab hærede filio quem pater non appellauit ingratum.*
7 *Ratio quæ ſola poteſt aſſignari, habetur pro expreſſa.*
8 *Præteritio filij ſine cauſa facta ſuſtinetur, quando hæres probat iuſtam cauſam*
9 *Expreſſum dicitur quidquid diſponens dixiſſet ſi fuiſſet interrogatus.*
10 *Teſtamentum, qui impugnat facilius excluditur, quàm veniens ab inteſtato.*
11 *Frater qui dilapidauit bona ſua non eſt alendus à fratre.*
12 *Neceſſitas ei non prodeſt, qui ſua culpa incidit in illam.*
13 *Paupertas ei nõ prodeſt, qui ob maleficium factus eſt inops.*
14 *Mali homines debent egeſtate laborare.*
15 *Fratri diuiti non ſunt præſtãda alimenta à fratre.*
16 *Frater opifex, vel qui ex arte, & induſtria viuere poteſt, non eſt à fratre alendus.*
17 *Frater an teneatur exire prouinciam pro alimentis antequam grauet fratrem.*
18 *Facere qui poteſt vt habeatur, videtur habere.*
19 *Impeditus non dicitur, qui poteſt remouere impedimentum.*
20 *Alienare videtur, qui non acquirit cum poteſt.*
21 *Patria ibi dicitur, vbi extat bonum.*
22 *Frater ſecũdogenitus alendus eſt à primogenito, etiam quando habet aliundè.*
23 *Legatum factum ſecundogenito à patre non videtur factum animo compenſandi cum vita militia.*
24 *Fratri ſecundogenito habenti aliundè non debentur alimenta à natu maiori.*
25 *Primogenitus nõ alit ſecundogenitum, qui habet aliundè.*
26 *Vita militia ſuccedit loco portionis quam ſecundogenitus habere debet in feudo.*
27 *Alimenta iure actionis etiam à lege debita diuiſi quoque præſtanda ſunt.*
28 *Compenſatio non fit de debito vnius cum relicto facto ab alio.*
29 *Legatum factum filio à patre compenſatur cum vita militia eidem debita.*
30 *Alimenta alij præſtare non tenetur, qui vix habet pro ſe ipſo.*

QVAESTIO XV.

CERTAE etiam cauſæ ſunt, quibus frater poteſt alimentis priuari, & ea inprimis quando cauſam aliquã commiſiſſet ex ijs quibus filius poteſt exhæredari per ea, quæ dixi ſuprà in patre & filio, & quia ſi illæ cauſæ ſufficiunt ad excluſionem patris & filij, ſufficiũt multo magis ad denegandum alimenta fratri, qui non ita coniunctus eſt, & cui non tam ſtrictè debentur, & in terminis † hoc 1
voluit Bart. in l. diuus, ff. ad leg. Pomp. de parricid. in fi. vbi loquitur generaliter in omnibus collateralibus, ſequuntur eum Iaſ. & alij ſuprà in dictis locis citati.

Infertur ideo quod fratri ingrato prę- 2
ſtanda non ſunt † alimenta, ita concludit Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. idem iudex, nu. 37. ff. de libe. agnoſcen. & vera ratio eſt, quia ſi ingrato filio non tenetur pater ſubuenire, d. §. idem iudex, vbi Cordub. num. 4. & ſeq. allegat concordantes, quare non ea de cauſa denegabũtur fratri ingrato, cui ſunt minus debita? ipſe verò aliam aſſignat rationem, quia etſi frater

3 poſſit fratris teſtamentum † querelare, in
quo turpis perſona eſt inſtituta. l. fratris,
C. de inoff. teſtam. tamen ſi ipſe cōmittat
4 ingratitudinem non impugnabit † teſta-
mētum, vt in §. ingratitudinem, in Auth.
de nupt. & arrepta occaſione diſputat an
frater ingratus fraterna hæreditate pri-
uetur, quādo non ex teſtamēto, ſed ab in-
teſtato delata fuit. in qua quæſtione Bart.
in d. l. fratris, num. 6. vbi Bald. numero 11.
5 quos † ſequuti multi citati à Dida. in ca.
Rainutius, in princip. num. 2. de teſtam.
Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib. 3. §. 30. num.
179. Gomez. de teſtam. c. 11. numer. 10. &
Cordub. loco prædicto, numer. 46. dicit
communem, tenet quod non, licet con-
traria opinio fuerit lege regni approba-
ta, quæ opinio, etſi plures habeat autho-
res, & multis adductis rationibus confir-
metur, ea tamen videtur præcipua, quia
pater non faciendo teſtamentum, vel eo
facto ſi non exhæredat adiecta cauſa in-
gratitudiuis videtur remittere iniuriā.
alia eſt ratio, quia videtur pro forma re-
quiri quod filius exhæredetur expreſſa
cauſa, alias non valeat exhæredatio, etiā
ſi hæres cauſam probare velit. tertio eſt
tex. in l. omnimodo, C. de inoffi. teſtam.
vbi non licet ingratitudinem † illi ob-
6 ijcere quem pater non appellauit ingra-
tum, Coſta in l. Gallus, §. & quid ſi tātum,
nu. 168. ff. de lib. & poſthum. Contrariam
tamen ſententiam probarunt glo. in §. in
gratitudinem, in ver. lucrum, in Auth. de
nuptijs, vbi Angel. glo. in §. cum igitur, in
ver. fratrū, in Auth. vt cum de appellat.
cognoſ. Corſet in ſingul. incipit, ingrati-
tudo. Caſtr. in l. 3. C. de lib. præter. Iaſ. in
l. cum mota, nu. 17. C. de tranſact. vbi ait
dictum Ang. eſſe vnicum, & alibi nō eſſe,
idem Iaſ. in auth. non licet, C. de lib. præ-
ter. col. pen. Galiau. in l. Gallus. § & quid
ſi tantum, nu. 42. ff. de libe. & poſthum. &
multi alij, & pro eis ſtat ratio, quia prin-
cipalis cauſa excluſionis eſt ingratitudo
ipſa quæ ſola conſiderari debet, ſiue ſit à
patre expreſſa ſiue tacita, & illa ratio ꝙ
pater videatur illam remittere, quando
de ea non meminit non eſt concludens
ab inteſtato, quia poteſt fortè remittere
ſolum rancorem, non autem iniuriam,
vt dixi in quæſt. ex quibus cauſis alimen-
ta filio denegari poſſint, quidquid tamē
ſit, prior ſentētia eſt cōmunis quæ tamen
eſt rigoroſa, quando pater condito teſta-
mento præterijt filium, vel illum exhære-
dauit nulla cauſa adiecta, tunc enim de-
fēdi poſſet ratiōe ſat eſſe ſi hæres ſcriptus
probaret ingratitudinem filij, quia eo ca-
ſu non poteſt dici quod tacendo remiſe-
rit, quādo vel præterijt vel exhæredauit,
præcipuè cum præteritio, ſeu exhæreda-
tio debeat cenſeri facta ex cauſa præam-
bulā, quæ ſola poteſt actum illum ſuſti-
nere. dicimus enim, quod habetur pro
expreſſa † ratio, quæ ſola poteſt allegari, 7
gloſ. in lege, quamuis, vbi Bal. & Caſtrē.
C. de fideicom. Bald. in d. l. maximum vi-
tium, C. de liber. præter Bald. & Imo. in l.
finali, ff. de hæred. inſt. & exornat Euerar.
in loco 35. à ratio. leg. larg. ad extenſ. leg.
colu. mihi 11. ver. ſed ne erres, & non eſt
conſtituenda vis quod teſtator exhæreda
uerit vel non, quia videmus, quod ſi ex-
preſſa cauſa pater prætereat, & hæres ſcri-
ptus probet cauſam, ſuſtinetur teſtamen-
tum † & præteritio conualidatur, Barto. 8
in auth. ex cauſa, nu. 12, ver quod eſt verū
niſi cauſa, C. de lib. præter. Salic. ibi, nu. 6.
Caſtr. col. 2, Iaſ. num. 1. in fi. & Curt. iun.
num. 39. ſequuntur Ang. Corne. Iacob. &
Galiau. quos citat Eman. Coſta. in l. Gal-
lus, § & quid ſi tantum. nu. 116. ff. de libe.
& poſthu. Vaſq. lib. 3. par. 3. §. 30. limit. 34.
num. 177. vbi dicit eſſe communem, & li-
cèt patre decedente inteſtato cauſa nul-
la exprimatur ſat eſt illam extare, quia ſi
fuiſſet interrogatus teſtator de cauſa præ-
teritionis, vel exhæredationis, dixiſſet
ſe nolle filium ingratum in bonis ſuis
ſuccedere ex ea cauſa, ideo haberi debet
† pro expreſſa, glo. in l. tālè pactum, ff. de 9
pact. quæ locum habet in omni materia,
vt dicit deciſ. Pedem. 64. in fine, Tiraq.
in præfat. l. ſi vnquam, nu. 56. C. de reuoc.
donatio. nec placet ratio ſecundo loco
allegata pro alia parte, quod ſcilicet pro
forma ſit inductum, quod filius exhære-

detur

detur expreſſa cauſa, quia iã ſublatæ ſunt iuris antiqui formulæ tãquam captioſæ, propterea nouæ non ſunt inducẽdę. quod ſi teneamus ſecundum illam opinionem, quod ſcilicet ab inteſtato ſufficiat cauſã probari, non obſtabit l. omnimodo, quia
10 facilius excluditur, qui † venit contra teſtamentum, quàm qui ab inteſtato, textus eſt in §. eadem hæc Inſtitut. de hæred. ab inteſt. ibi vt ab inteſtato, ita longè minus contra tabulas, Iaſ. not. in l. in arenam, C. de inoffic. teſtam. Vaſq. d. limit. 34. num. 121. hæc tamẽ diximus diſputationis gratia pro excitandis ingenijs ad melius inueſtigandum veritatem, quia in iudicando, & conſulendo non eſt à communi opinione diſcedendum, pro qua videndus Cordub. in dicto §. ſi iudex, nu. 37. vſque ad 48.

❧ Non tenetur item frater alere fratrem,
11 qui ſua bona † dilapidauit, & conſumpſit, vt concludit Salic. in l. 1. in fine, C. de alen. lib. argumento l. quod quis. ff. de regul. iur. quàm ſententiam Cordub. in dicta l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, intelligit procedere in eo, qui doloſè pro fudit bona ſua vt à fratre aleretur, quod tamen nunquam verificari poteſt, quia nemo eſt tam inſani capitis, qui velit ſua perdere eo animo vt aliena conſequatur. bene vera eſt limitatio, quod ſi animi leuitate, vel iudicij imbecillitate, aut alia de cauſa, quæ nõ ſit culpabilis deuenerit ad inopiam ſuccurrendum eſt ei, l. 1. ff. de minor. & non placet ea reſtrictio Cord. ad minorem ætatem, quia etiã fratri perfectæ ætatis ignoſcendũ, qui ad paupertatem deuenerit ſine culpa, de quo latè diximus ſuprà loquendo de filio, qui dilapidauit portionem ſibi aſſignatam, & ratio prędictorũ eſt, quia ſuccurrendũ non
12 eſt ei qui ſua culpa incidit † in neceſſitatem. glo. in c. quæ in eccleſiarum, in ver. inopiam de conſtit. vbi dicit Bald. eos amittere paupertatis priuilegium, qui ob
13 maleficium rediguntur † ad inopiam, Iaſ. in l. res quæ, nu. 20. vbi Curt. iun. nu. 31. C. commun. de legat. Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver. bona, nu. 5. C. de reuoc. don. volũt.
n. iura quod malè merentes † egeſtate laborent, l. bona fides, ff. depoſiti. 14

Alia cauſa eſt quando frater, qui alimenta petit diues eſt vel habet aliunde, ei enim pręſtanda non ſunt alimenta per regulã generalem, quę habet quod diuiti non debentur alimẽta, quæ à legis diſpoſitione per iudicis officium debentur ſecundum Alex. in conſi. 27. num. 2. volum. 4. & contigit ſuprà ſæpe repetere, & vidimus in patre, filio & alijs idem ſeruari, ideo non mirum ſi eadem regula locum vendicabit etiam in fratre, & hoc in fratre probat † tex. in l. tutor ſecundum di- 15
gnitatem, in fi. ff. de adminiſtr. tuto. vbi tutor poteſt alere ſororem pupilli, cum ſemetipſam ſuſtinere nõ poteſt, ad idem eſt text. in l. qui filium, in fine, ff. vbi pupil. educ. deb. ibi cum ei aliter contingere non poſſet, & ibi ita intelligit glo. in ver. hoc, vbi declarat ſi non habet aliunde, & ita tenet Bart. in §. diſcretis, nu. 4. in auth. quibus mod. natur. effic. ſui. Cæpo. in caut. 244. ſi pater habẽs, in ver. ego autem intelligo, Cordu. in dicto §. idem reſcripſit, num. 98. Lancello. Gallia. in conſuetu. Alexand. in ver. ſolidos, in 6. q. num. 36. & idem eſt quando frater eſſet opifex vel ex induſtria viuere poteſt, argumento eorum quæ de filio dicunt in d. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, ff. de liber. agnoſc. ita † Cæpol. d. caut. 244. in fine, 16
paria enim ſunt quod habeat bona ſufficientia pro alimentis, vel quod habeat artem ex qua poſſit alimenta conſequi, vt ſæpè dixi ſuprà. an autem dicatur habere aliũde inſpectis redditibus, vel proprietate, dicam ſuo loco, & Cordub. loco prædicto, num. 99. diſputat quid ſi vna in prouincia poteſt quis ſe alere, in alia verò non, an teneatur exire prouinciam vt ſe alat, † an verò frater eum cogatur 17
alere, ſed non reſoluit, ego teneo quod ſi aliquo in loco poteſt viuere de ſuo, frater nõ tenetur: qui enim facere poteſt vt habeat, & non facit, perinde † eſt ac ſi ha- 18
beret, l. qui poteſt facere, ff. de reg. iur. & ſicuti non dicitur impeditus qui poteſt remouere † impedimentũ, Bart. in l. ſed 19

& ſi

& ſi per prætorem, §.1.ver.ſed nec ad eos,
ff. ex quibus cauſ. maior. cum alijs apud
Dec.in conſ.677.num.3. dixi in conſ.nu.
25.ita non dicitur egenus, qui poteſt ege-
ſtate non laborare, & facit quia alienare
20 † videtur qui non acquirit cum poteſt, l.
magis puto, §. fundum autem.ff.de rebus
eor.l.3. in principio, ff. vſufruct. quem-
ad. caue. l.ſed & ſi lege, §. perinde, ff. de
petitio. hæred.l. prima, §. ſanè, ff. ſi quis
omiſ.cauſ.teſtam. l.ſi verò, §. perueniſſe,
ff.ſoluto matrimonio, l. in fraudem, in
princ.ff.de iur. fiſci. cum enim frater ex
ſola æquitate alendus ſit, ceſſat omnis æ-
quitas quando poteſt aliundè conſequi
alimenta, nec curandum eſt quod ei ne-
ceſſarium ſit patriam exire, quia vbi bo-
21 num ibi patria, † docet Cordub.loco prę
dicto, nec amor patriæ debet in tertij
præiudicium redundare, & ſicuti ſi eſt
artifex, non poteſt ſine ſtudio & laborę
lucrari, & tamen excluditur à petendis
alimẽtis, ita debet amorem erga patriam
ſupprimere tantiſpèr vti ſeipſum alat.

Hæc quæ dicuntur de fratre habente
aliunde non procedũt in alimentis quæ
22 primogenitus præſtare † tenetur ſecun-
dogenito, quia ille alendus eſt etiam ſi
habeat aliunde, vnde poſſit viuere, vt tra
dit Guliel à Perno in conſ.11. num.10.in-
ter conſilia feud.& hoc etiam voluit Af-
flict.in d.conſ.138. nu.4. vſque ad finem,
vbi dicit quod vita militia eſt à ſecun-
dogenito præſtanda etiam ſi habeat ali-
unde, imò fortius vult quod relictum fa-
ctum ſecundogenito à patre non intelli-
23 gatur factum animo † compenſandi cum
vita militia, idem tenet in capitulo, Im-
perialem, §.præterea ducatus. num.63.de
prohib.feud.alien.per Feder.Menoc.cõſ.
411. num. 6. Cordub. tamen in d.l.ſi quis
à liberis, in §.idem reſcripſit. num.139.
intelligit procedere ſolum in feudo, ſe-
cus in bonis quæ ex diſpoſitione teſtato-
24 ris deferuntur ad natu maiorem † quia
in eis non debentur alimenta diuiti, vel
qui habet aliunde, allegat Afflic. in d.
§. præterea ducatus, num.63.& Molin. in
tract.de primogen. lib 2.cap.15.numer.6.
ſed hoc nihil eſt dicere, quia nulla ſub-
eſt diuerſitatis ratio, quare magis in feu-
dis quàm in alijs rebus alimenta debean-
tur diuiti, ſed pro eo facit quod voluit
Martin.Laud. in tract.primogenit.col.7.
ver. vltimo quæro, vbi ait primogeni-
tum non teneri ad alimenta † ſecundoge- 25
niti habentis aliunde quando ex conſue-
tudine tota hæreditas primogenito da-
tur, argumento d.l.ſi quis à liberis, § ſed
& ſi filius, ideo meo iudicio melius cæte-
ris reſoluit Tiraq. in Tract. primogenit,
qui poſtquam in quæſt.4.num. 35. attigit
articulum, demum in quæſtio.75. per to-
tam diſputat, & reſoluit quod aut lex &
conſuetudo quæ defert primogenito bo-
na, vel feuda, mandat etiam ſecundoge-
nitum ali, & tunc etiam ſi aliunde habeat
eſt alendus: ſi verò nihil dicit de alimen-
tis non dantur ei qui habet aliunde, &
hanc ſententiam ſeu diſtinctionem pro-
bare videtur in d.§.præterea ducatus, nu.
63. dum dicit quod vita militia † ſucce- 26
dit loco portionis, quam habiturus fuiſ-
ſet ſecundogenitus in feudo, aliud dicẽs
quando eſſet loco alimentorum officio
iudicis debitorum, atque ita vult quod
alimenta non ſint præſtanda ſecundo-
genito, licèt aliud ſit in vita militia. ſed
hæc quoque diſtinct. Tiraq. patitur dif-
ficultatem, quia vbi alimenta deben-
tur legis diſpoſitione expreſſa videtur
quod non præſtentur ei, qui habet ali-
undè per regulam generalem vt dixi, in
princip. huius cauſæ, ſed ea regula pro-
cedit ſolùm quãdo debentur officio iu-
dicis, non quando actionis iure, nam vbi
datur actio, præſtantur etiam diuiti, † li- 27
cèt à lege debeantur, l.de alimentis, vbi
Bald. Alexan. Iaſ. & alij, C. de tranſact. &
dicam ſuo loco, quare cum lex vel con-
ſuetudo deferẽs ſucceſſionem integram
primogenito mandat ſecundogenitũ ali,
tunc datur actio, & non officium iudicis,
& conſequenter ſecundogenitus, quam-
uis diues, ea petit.

Quatenus verò Afflict. dicit non eſſe
locum cõpenſationi, intelligere propter
rationem quod relictum ſit à patre, ſed
vita

vita militia debetur à fratre , vt inquit
Tyraqu.d.quæſtio.75.num.3.& ideo debi-
28 tum ab vno † non compenſatur cum reli-
cto facto per alium,l.ſi duo, vbi Bar.ff.de
duob.reis. dixi in conſi.69.num.12.alias ſi
29 pater ipſe foret debitor vitæ † militiæ,fi-
eret compenſatio , ex quo debitum pro-
cedit ex diſpoſitione legis,vel conſuetu
dinis ſecundum diſtinctionem Alexand.
In l.ſi cum dotem,§.ſi pater,ff.ſoluto ma-
trimo.& Doctorum præcipuè Iaſ.& Dec.
in Authen.prætereà,C.vnde vir, & vxor.
cum alijs,quos citaui in conſil.7. num.15.
& in conſ.112.num.42.

Nec erit minus iuſta cauſa denegandi
alimenta fratri , ſi is à quo petuntur non
habeat pro ſe vel non habeat vltra quam
neceſſarium ſibi ſit propria expellenda,
quia vt centies repetitum vidiſti , impi-
us eſſet,qui cum egeat velit alteri ſubue-
nire,d.l.præſes, C. de ſeru. & aq. & vt di-
cebat Bald.ſuprà allegatus , nemo debet
30 arctare ſibi victum vt alij proſit , & † di-
cit Roiz.in deciſ. 3.num.292.neminem co
gendnm alere , cum non habet niſi quan-
tum ſufficit pro ſeipſo ſiue tractamus de
alendo patre, ſiue matre , vel alio, præci-
puè cum non teneatur etiam qui iure a-
ctionis eſt obligatus, Lancello. Gallia.d.
ver.ſolidos,quæſt.6.nu.145. & non eſt re-
petere ſupradicta.

Hæc etiam procedunt in fratre natu-
rali,& in alijs perſonis ſimilibus.

SVMMARIA.

1 *Vxor diſcedens ſine cauſa à viro non eſt alenda ab illo.*

2 *Vxor,quæ ſeceſſit propter adulterium , non eſt alenda à viro.*

3 *Vxor excommunicata eſt alenda à marito.*

4 *Maritus poteſt vxorem corrigere leniter, & ibi declaratur.*

5 *Vxor quæ fuit immoderatè percuſſa à viro poteſt domum exire.*

6 *Maritus immoderatè percutiens vxorem punitur.*

7 *Vxor iuſtè ſeparatur à viro qui in eam nimium ſæuit.*

8 *Vxor immodicè caſtigata diſcedit iuſtè à viro etiam ſi ipſa cauſam dediſſet.*

9 *Maritus poteſt pro quantitate culpæ corrigere vxorem.*

10 *Maritus qui cauit de non offendendo vxorem nõ contrauenit ſi illam moderatè caſtigat.*

11 *Maritus non cogitur cauere de non corrigendo malos mores vxoris.*

12 *Vxor debet eſſe in obſequio viri, atque illi ſeruire.*

13 *Vxor carcerata propter hæreſim non eſt alenda à marito.*

14 *Diſtributiones quotidianæ non debentur ei,qui propria culpa non intereſt diuinis.*

15 *Maritus quamuis dotem penes ſe retineat , non tamen alit vxorem , quæ ſine cauſa ſeorſum agit.*

16 *Maritus non alit vxorem adulteram.*

17 *Maritus poteſt domo expellere vxorem adulteram,vide tamen ibi.*

18 *Maritus propria authoritate expellit vxorem adulteram ſi delictum eſt notorium.*

19 *Maritus ſpoliatus,an ſit reſtituendus, non obſtãte notorio impedimento.*

20 *Vxor propter adulterium perdit dotem.*

21 *Vxor etiam ciuili iudicio conuicta de adulterio perdit dotem.*

22 *Vxor etiam putatiua perdit dotem propter adulterium.*

23 *Adulterium præbet iuſtam cauſam ſeparandi thorum.*

24 *Adulterium nulla ex cauſa iuſtificari poteſt.*

25 *Maritus plus dolore afficitur ex adulterio vxoris,quàm morte filij.*

26 *Bannita non poteſt adulterari , licèt ex ſtatuto bannitus poſſit impunè offendi.*

27 *Pœna tenere debet ſuos authores.*

28 *Vxor adultera vltra dotem perdit paraphernalia,& alia omnia.*

29 *Vxor adultera perdit etiam dotem promiſſam.*

30 *Maritus adulter perdit donationem propter nuptias.*

31 *Donatio propter nuptias regulatur ſecundũ dotem etiam in ſtatutis.*

32 *Vxor priuatur dote propter oſculum luxurioſum , vel amplexum inhoneſtum , vel aliud ſimile.*

33 *Vxor dotem perdit ſi patitur ſibi mamillas tangi à viro.*

34 *Vxor an ex ſolo oſculo poſſit dote priuari extra*

cauſam feudi.

35 *Adulterij pœna ordinaria nō punitur mulier propter oſculum vel quid ſimile.*

36 *Oſcula & colloquia ſunt veneris prælucia.*

37 *Vxor perdit dotem, ſi cum viris deſcendit in balneum.*

38 *Vxor perdit dotem ſi extra domum viro inſcio: pernoctauit.*

39 *Legis beneficio non gaudet, qui in legem committit.*

40 *Vxori non obijcitur adulterium quod commiſit poſt quam maritus ſine culpa illius expulit domo.*

41 *Vxor debet omnia patri incommoda potius quã adulterium committere.*

42 *Damnum quiſque ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit.*

43 *Neceſſitas facit licitum, quod alias eſt illicitum.*

44 *Famis præbet peccanti excuſationem.*

45 *Adulterium non permittitur vxori etiam propter famem, vel paupertatem.*

46 *Vxor ab adulterio non excuſatur, quia vir illi venenum propinauerit.*

47 *Delicta paria tolluntur mutua compenſatione.*

48 *Vxori adulterium non obijcit vir adulter.*

49 *Maritus non debet ab vxore pudicitiam exigere, quam non conſeruat.*

50 *Vxorem intactam quærens, intactus viuere debet.*

51 *Vxores ſiunt impudicæ propter adulteria virorum.*

52 *Maritus fornicator cogitur recipere vxorem, quæ propter adulterium fuerat iudicis ſententia eiecta.*

53 *Adulterium vxoris quando compenſetur cũ adulterio mariti.*

54 *Adulterij exceptio non poteſt opponi poſt litem conteſtatam.*

55 *Vxor non poteſt criminaliter virum accuſare.*

56 *Exceptio multis datur caſibus, quibus actio non datur.*

57 *Exceptio non tollitur ſublata actione.*

58 *Inuaſor alienæ poſſeſſionis non perdit quod ſibi fuit datum, licèt priuetur iure ſuo.*

59 *Exceptio eſt perpetua, ſed actio eſt temporalis.*

60 *Ius offerendi perpetuo competit poſſeſſori pignoris aduerſus anteriorem creditorem.*

61 *Præſcriptio viginti annorum militat contra actionem falſi.*

62 *Falſitas excipiendo poteſt opponi etiam poſt vigeſimum annum.*

63 *Maritus, qui non poteſt vxorem poſt certum tempus accuſare adulterij, poteſt tamen excipere.*

64 *Exceptio eſt fauorabilior, quàm actio.*

65 *Reipublicæ intereſt ne delicta remaneant impunita.*

66 *Delicta puniuntur ob publicam vindictam.*

67 *Res eadem diuerſo iure cenſeri poſt diuerſis reſpectibus.*

68 *Adulterium vxoris offendit maritum, agnationem, & rempublicam.*

69 *Pœna fiſco applicatur in criminalibus non parti.*

70 *Furti principaliter agẽs criminaliter poteſt etiam petere accuſatum condemnari ad reſtitutionem rei.*

71 *Acceſſorium ſequitur naturam principalis.*

72 *Accuſator poteſt ſuum intereſſe proſequi etiam poſt quam princeps fecit gratiam reo.*

72 *Torturæ locus eſt, quando poſt gratiam delicti accuſator proſequitur ciuiliter ius ſuum.*

74 *Vxor poteſt in criminali excipere de mariti adulterio ad effectum, ne dotem perdat.*

75 *Pax fieri poteſt ſuper adulterio.*

76 *Maritus non opponit vxori de adulterio, cum ſequuta eſt reconciliatio.*

77 *Tranſactio ſuper crimine fieri non poteſt.*

78 *Tranſactio ſuper crimine fieri poteſt quoad omnia, ſed non ad impediendum proceſſum.*

79 *Occidere licet eum, qui alloquitur vxorem alicuius contra trinam illius monitionem.*

80 *Tranſigi poteſt etiam ad impediendum proceſſũ ſuper adulterio præſumpto.*

81 *Maritus in vindicando adulterio vxoris præfertur cæteris.*

82 *Pax propter adulterium vxoris requirenda eſt à ſolo marito.*

83 *Vxoris adulterium non punitur niſi volente marito.*

84 *Cauſa limitata producit effectum limitatum.*

85 *Iniuriam qui remiſit, non videtur intereſſe & damnum remittere.*

86 *Remiſſio iniuriarum, deuaſtationum, & expulſionum non includit damna.*

87 *Reſeruatio conſeruat ius, ſi quod competit.*

88 *Recipiens ſortem videtur pœnam, & intereſſe remittere.*

89 *Pœna*

89 *Pœnam petere poteſt, & intereſſe, qui ſortem recepit cum proteſtatione ſaluo iure ſuo.*

90 *Pax venalis inter coniuges eſt prohibita, nō inter alios.*

91 *Maritus reconciliando ſe cum vxore, non poteſt paciſci quod ſibi remaneat lucrū factum ex ſententia adulterij.*

92 *Rem ſuam tradens apponere poteſt legem, quā vult.*

93 *Acceptari in totum, vel reprobari in totum debet actus.*

94 *Acceptare quis tenetur contractum cum omnibus ſuis qualitatibus, vel in totum reprobare.*

95 *Maritus licitè aliquid capit ab vxore vt diſſimulet adulterium.*

96 *Dolus nemini debet commodum afferre.*

97 *Abſentia affectata non prodeſt.*

98 *Impedimentum affectatum non prodeſt.*

99 *Affectatio non prodeſt.*

100 *Rixa affectata non iuuat.*

101 *Tranſactio non valet ſuper affectata lite.*

102 *Maritus carnaliter cognoſcens vxorem videtur adulterium remitterr.*

103 *Maritus, qui vxorem adulteram cognouit ante peractam pœnitentiam reus eſt lenocinij.*

104 *Venia præcedens non trahitur ad futura delicta.*

105 *Maritus cognoſcens vxorem adulteram peccat mortaliter.*

106 *Facto non minus loquimur, quam verbis.*

107 *Ignorans non videtur ius ſuum remittere.*

108 *Ignorans non videtur approbare.*

109 *Maritus ignorans adulterium vxoris non videtur iniuriam remittere.*

QVAESTIO XVI.

ALIMENTA quamuis vxori præ-
ſtanda ſint à marito, durante ma-
trimonio, etiam ſi eam duxerit ſi-
ne dote, vt dixi ſuo loco, tamen multis
in caſibus excuſatur maritus à præſtatio-
1 ne, inter quos ille eſt præcipuus, quando
ſecedit † à iure ſine cauſa, l. cóſenſu, C. de
repud. l. ſicut. ff. de oper. libert. in l. Mæ-
uia. §. fin. ff. de annu. leg. Specul. in titu. de
ſponſal. §. poſtremo. verſ. quid de expen-
ſis. gloſſ. 1. in fi. in c. ſignificaſti, de diuort.
Cyn. Caſtr. & Salic. in l. quod in vxorem,
C. de nego. geſt. Bald. in l. 1. colum. pen. C.
de lega. Bald. & Angel. in l. ſi cum dotem.
§. maritus, ff. ſolut. matrim. idem Bald. in
conſil. 53. numer. 2. volum. 5. vbi dicit hoc
ideo procedere, quia eſt quid culpæ vxo-
ris imputetur, Lupus in rub. de donat. in-
ter vir. & vxor. §. 64. num. 19. Natta com-
probat in conſi. 547. num. 10. & facit quod
poſt gl. in l. fideicommiſſum, C. de fidei-
com. voluit Bald. in c. ex parte, col. fin. de
conſuetu. vbi dicit quod vxor, † quę pro- 2
pter adulterium receſſit, alenda non eſt,
ſequitur Lup. loco prædicto, numer. 9. &
quòd non ſit alenda vxor, quæ recedit
ſua culpa, voluerunt Specul. Bald. Salice.
Alexan. Soc. & Hero. quos citat D. Becius
in conſil. 43. num. 5. Soci. conſil. 281. num. 5.
volum. 1. non tamen iuſta eſt cauſa dene-
gandi, quia ſit excommunicata, nam vir
non iuſtè denegat † alimenta vxori excó- 3
municatæ, vt inquit Bald. in d. conſil. 53.
nume. 2. volum. 5. nec ex eo, quòd fuerit à
marito percuſſa. quia licet marito † vxo- 4
rem corrigere, l. rei iudicatæ. ff. ſolu. mat.
& dicam infra, & hoc modo intelligi de-
bet, quod voluit Cyn. in l. ſi vxor. C. de cō-
di. inſer. & ſequūtur Doctores, præcipuè
Iaſon in l. 1. nume. 4. C. de legat. vbi ſi mu-
lier fuſtibus cæſa à marito aufugiat, eſt
alenda extra domum. intelligi enim de-
bet ſi fuit immoderatè caſtigata: tunc e-
nim poteſt eſſe extra domum, † vti de- 5
clarat Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi
quis ex his, num. 210. ff. de libe. agnoſcen.
& eo caſu punitur etiam vir pro exceſſu,
† ſecundum quod inquit in alijs Bald. in l. 6
ſed ſi quæcunq;. §. magiſter. ff. ad leg. Aqu.
& propter magnam viri ſæuitiam ſegre-
gatur vxor † à viro quoad thorum. §. mi- 7
tiores itaque nuptiarum. in Authenti. de
nup. c. ex tranſmiſſa, & c. literas, in fin. de
reſtit. ſpoliat. cum multis apud Nattam
d. conſ. 616. num. 1. etiam ſi vxor dediſſet 8
† cauſam, c. de benedicto, 32. quæſti. 1. Abb.
in c. 1. num. 7. extra vt lite non conteſt. Pa-
riſ. in conſi. 54. num. 13. volum. 4. Natta lo-
co prædicto, num. 2. Neuiza Silua nuptia.
lib. 1. nume. 39. Menoch. in conſil. 299. nu.
5. at ſi leuis ſit correctio, non eſt iuſta
cauſa, quia vxorem poteſt vir caſtigare

verberibus, gloſ.in c.quemadmodum,de
iureiur. & in d.§.magiſter. & Abb.in d.c.
quemadmodum.§.1.colum fi.dicit, quòd
9 maritus poteſt pro quãtitate † culpæ cor-
rigere vxorem, & Signor. in conſil.63.in
princi.inquit, marito concedi modicam
percuſſionem,Roni. ſingul.4.vbi latè po-
nunt, Apoſtil. Guid.Pap.in tractat.præ-
ſumpt.num.91.vbi dicit, quòd ſi excedat
non poteſt inqueſtari, quia præſumitur
feciſſe ſine dolo,Paris de Puteo de ſindi.
folio mihi 79.nu.3 Marſil.in l.1.§.ad quæ-
10 ſtionem,num.6.de quæſtio.Neuiza.d.lib.
1.nume.36. immò ſi maritus cauiſſet † de
non offendendo vxorem non contraue
niret cautioni caſtigando,ſecundum mo
dum à iure permiſſum,ſecundùm Abb.in
c.ex tranſmiſſa,num.3. de reſtitu.ſpoliat.
Pariſ.in conſil.54.num.34.volum. 4. quia
cautio datur ad coercendum viri ſæuiti-
am, ſed vir caſtigando non dicitur ſæui-
re,vt per eos Rolan.in conſil.27.nume.14.
volum.3. vbi poſt Bald. inquit maritum
non compelli ad cautionem de non cor-
11 rigendo † malos vxoris mores, propter-
eà ſi vxor diuertat ob moderatam corre-
ctionem,non erit alenda à viro. eſt ergo
concluſio,quòd non eſt alenda vxor,quæ
ſine culpa viri degit ſeorſum, & firma
ſcriptorum doctrina, vt inquit Grat.in
conſil.57.num.7.volum.1.quam tenuerunt
Cyn.Bart.Bald.Ange.Roma. Aret. Cuma.
Campeg. Lup. Afflict. & alij,quos citaui
in titul. quibus præſtanda ſint alimenta,
in quæſtione, an maritus alat vxorem, &
eos ferè omnes citat Cordu.in d.l.ſi quis
à liberis,§.ſi quis ex his, nume.35.& ratio
12 eſt,quia vxor † debet eſſe in obſequio vi
ri, atque illi ſeruire, c. hæc imago, & c.
manifeſtiſſimi,33.quæſt.5.gloſſ.in c.ſicut
patronus. ff. de oper.lib. & principaliter
maritus alit propter obſequia, quæ præ
ſtantur ab vxore, vt in loco præcitato di-
xi: at ſi diſcedendo vxor non ſeruit,nõ eſt
alenda,quia qui non facit,quod debet,nõ
recipit,quod oportet.l.ſi ea. C. de condi.
inſer.l.Iulianus.§.affinis.ff.de actio.emp.
ideò infert Lup.in d.rub. de donat. inter
vir.& vxo.§.64.num.7.quòd ſi vxor accu-
ſata † de hæreſi confiteatur,& ea de cauſa 13
detrudatur in carceres in perpetuum,nõ
erit alenda, quia ſua culpa eſt extra do-
mum,& deſinit ſeruire, allegat in argu-
mentum notata in d.c.ad audientiam,de
cler.non reſiden.& in c.vnico eod.tit. in
6.vbi quotidianæ diſtributiones † ei non 14
debentur, qui nõ intereſt diuinis ex pro-
pria culpa. ego tamen non habeo id pro
abſoluto, ſed exiſtimo omni in caſu ſub-
ueniendum eſſe vxori, ne fame pereat,
præcipuè quando conuerſa eſt ad fidem,
intelligendo ſecũdum regulam eleemo-
ſynæ, præſertim ſi dotem habet, & nihil
aliud. noſtram autem quæſtionem intel-
lige,etiam ſi maritus haberet penes ſe do
tem,quia ſi vxor diſceſſit,non eſt alenda:
† tenetur enim ad duo,ad dotem,& ad ob 15
ſequia,ita Caſt. in l.quod in vxorem,nu.
5.C.de neg.geſt.

Secundus caſus eſt, quando vxor com
mitteret adulterium: tunc † enim iuſtè 16
maritus recuſat illam alere, hoc voluit
gloſſ.notab.in l.fideicommiſſum.C.de fi-
deicommiſ. ſequitur Bald. in c. ex parte,
colum.fin.de ſponſ.Io.Lup.in rub.de do-
nat.inter vir.& vxor.§. 64. num.9.& §.88.
num.7.& in §.34.nume.5.& ratio eſt,quia
ob adulterium maritus poteſt domo † ex- 17
pellere vxorem,c.ex parte,de ſponſ.& c. ſi-
gnificaſti, c.ex literis,& c.gaudemus,de
diuor.§.ſi.de adult.c.tuæ.de procur.l.con
ſenſu. C. de repud. intelligendo tamen,
quando crimẽ vxoris eſt notorium, quia
tunc maritus, propria authoritate † face 18
re id poteſt,vt voluit glo.in d.c.ſi.vt quã-
do publicè habitaret cum adultero, vt
per gloſ.in c.1.32.q.1. Abb.in d.c.ſi.optimè
declarat. Barba.& Abb.c.fin.de adul.Clar.
in loco infrà allegando, num.126.Dida.in
epitom.de ſpon.par.2.c.7.§.5.num.9.& 12.
vbi tamen dicit quòd ſi adulterium non
eſt notorium, non licèt marito expelle-
re vxorem, ſed debet expectare iudiciũ
Eccleſiæ, c.porrò,de diuor.c.plerunq;,de
donat.inter vir.& vxor.& poſt Ripam, &
Coraſ.diſputat,an reſtitutio fieri debeat
coniugi ſpoliato, † non obſtante notorio 19
impedimento. & poſt Abbat.in d.c.ple-
runque,

tunque,dicit vxori agenti ad dotem,obijci poſſe adulterij exceptionem, & prædictam deciſionem,quòd alimenta denegentur vxori adulteræ Iacob.Nou.in tractatu defenſio. in tit. quæ perſonæ accuſ. non poſſ.num.46.vbi allegat Bartol.Fed. Senen.& Cuman. qui tamen hoc non dicunt in locis allegatis, ſed benè hoc voluit Bologn.in conſil.33.nume.7.ver.plus dico. vbi mouetur,quia alimenta debentur vxori principaliter intuitu matrimonij: at quæ matrimonium violauit, non debet gaudere eius beneficio, c.ex eo de reg.iur.in 6.& fruſtrà legis auxilium implorat,qui committit in legem. item vxor propter adulterium perdit dotem, vt dicam paulò infrà, ergò multò magis perdere debet alimenta, nam difficilius perditur ius proprium,& iam quæſitum, quàm quod ab alio prouenit, hanc opinionem tenuit Corduben.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his,num.75.& ſanè maximum eſt delictum, adulterium: nam
20 ex eo vxor † dotem perdit,c.plerunque, de don.inter virum &vxor.Bald.Abb.Roman.& Caſtrenſ.quos citat, & ſequitur Bologn.d.conſil.33.num 4.& eſt communis opinio. vt poſt Bologn. Bald.Nouell. Didac.& alios,inquit Clar.in practic.crimin §.adulterium,nu.13. vbi contra Bartol.in l.mulier.§.ſocer. ff.de adulter. dicit procedere, etiam ſi maritus conuin-
21 cat vxorem de adulterio † in ciuili iudicio,ſecundùm Alexan.in conſil.189.num. 10. volum.6. eſt verum quod Guid. Pap. ſingul.885. poſt Iacob.Butri.in l.ſi dotali. ff.ſolut.matrimon.dicit contrarium, ſequitur Tyraquell.de legib.connubial.l.1. num.45.in fin.ſed primum ſequitur Deci.in l.ſemper in contractibus,nume.6.ff. de regu.iur.& hoc locum habet,etiam ſi
22 vxor ſit non vera,ſed putatiua, † gloſſ.in d.c.plerunque, quam ibi dicunt ſingularem Henric.Collect.Butr.Abb.& Præpoſ. & ſequuntur etiam, de quibus apud Didac.d.cap.~.nume.1.Clar.loco prædicto, num.14.poſt medium, licèt aliud in hoc voluerint gloſſ.Roman.Butr.& alij apud Tyraq.de legib.connub.gloſſ.8.nume.138.

& quamuis ex lege diuina, quos DEVS coniunxit,homo non ſeparet,tamē propter adulterium inducitur à Canone † 23
thori ſeparatio,c.ex literis,de diuor.tanta eſt adulterij grauitas, & id conſiderata delicti eſſentia,c.at ſi clerici.§.de adulter.de iudic. & tam graue eſt crimen, † 24
vt nulla cauſa iuſtificari poſſit, c.etſi Chriſtus,de iureiur.Bald.in l.1.§.de conſtit.Princip in l.fin.C.ſi contractus,vel vtil.pub.Alexand.in l.non ſolùm.§.quamquàm,de iniur. Barbat.in d.§.de adulter. colum.2. Bertachin.de gabel.in 9.parte, quæſt.20. & maiori iniuria,& dolore vir afficitur ex adulterio † vxoris, quàm filij 25
occiſione,vt eſt text.ſingularis in l.codicillis.§.inſtituto filio.ff.de leg.2.ibi, filiū interfecit,& alia fecit deteriora. & Doctores ibi declarant deterius ibi intelligi adulterium vxoris, Bald.in l.athletas. §.calumniator.ff.de his qui notan.infam. Barbat.in d.c.at ſi clerici.§.de adulter.colum.2.Ioan.Lup.d.Rubric.de donat.inter virum & vxor.§.88.num.3. vbi tamen declarat vendicare ſibi locum apud graues viros,non autem apud deperditos & deploratæ vitæ, & videre licet plura apud Tyraquel.de legib.connubi. l.13.num.26. & ſeq. Neuiza.Sylua nupt.lib.1.nume.25. Tyraquel.de pœn.temper. cau.1. nume.3. Bnſſ.de coitu dam.num.46.Manti.de coniect.vltim.volunt.lib.5.tit.11.num.27. Alexand.ad Bartol.conſ.175.volum.1.quinimò plus eſt adulterio offendere aliquē, quàm illum occidere, & ideò ſtante, quòd bannitus poſſit impunè occidi,vel offendi, mulier † bannita non poterit a- 26
dulterari,vt in Authen.de lenon.§.1. Bal. in l.fin.C.ſi contra ius vel vtil.pub. Lup. d.§.88.num.7.& ſequent.qui declarat,rationem eſſe, quia ex adulterio infertur iniuria marito,conſanguineis,& Reipublicæ,l.1.§.vſqueadeò.& l.Stichum. ff.de iniur.cùm ergò pœna † tenere debeat ſuū 27
authorem, l.ſancimus. C.de pœn.c.quæſiuit de his quæ fiunt à maiori parte, c. non eſt iuſtum, quòd pro vxoris delicto puniantur maritus,conſanguinei,&Reſpublica,qui nihil ſceleris admiſerunt,& publi-

28 non ſolùm dotem perdit vxor, ſed etiam parapherna, & alia omnia,† vt voluit gl. in d. c. plerunque, cui etſi contradicant Abb. & Præpo. tamen communiter approbatur, vt per Roman. Iaſ. Gerard. & alios, quos citat Didac. d. §. 6. num. 2. Boer. in deciſ. 138. num. 2. Lup. in Rub. de donat. inter virum & vxo. §. 20. num. 1. vbi idem dicit de arrhis, Clarus d. §. adulterium, num. 15.
29 & ſuſtinetur etiam in dote † promiſſa, & eſt text. notab. in l. ſi mulier. ff. de condit. inſtit. vbi not. Bald. ſequitur Belenzi. in c. fin. de donat. inter virum & vxo. & in d. c. plerunque,. Lupus d. §. 20. in princ. vbi poſt Bald. in c. accedens, de procurat. Belenzi. in d. c. plerunque, dicit idẽ in ſponſa de præſenti, quoad arrhas, & ibi ponit in caſu adulterij, cui applicetur dos, an etiam filijs ex primo matrimonio, & ſicuti propter adulterium vxor perdit dotẽ,
30 ita vir committens adulterium, amittit † donationem propter nuptias, eſt text. in c. 1. vbi gloſſ. 1. & Abb. vt lite non conteſta. in §. ſi de adulterio, in Auth. vt lice. matri, & auiæ, text. cum gloſſ. in c. Chriſtiana religio, 32. quæſtio. 5. vbi Doctores, Lup. in d. §. 19. num. 1. circa medium, & dicit communem opinionem Clar. d. §. adulterium, nume. 15. non enim debent iudicari ad imparia maritus, & vxor, ſed quod in vno ſtatutum eſt reſpectu dotis, ſeruari quoque debet in alio reſpectu do-
31 nationis † propter nuptias, per ea, quæ ponunt Bello. in conſil. 17. nume. 2. Natta in conſil. 258. nume. 8. D. Becius in conſil. 43. nùm. 18. Roland. de lucro dot. quæſtio. 20. num. 5.

Ampliatur conſtitutio huius caſus, vt procedat etiam ſi adulterium non interuenerit, ſi tamen deprehenſa ſit in laſciuis actibus, putà in oſculo cum viro, vel in amplexu, quia priuatur alimentis, nõ
32 minus, quàm ſi foret deprehenſa in adulterio. ex eadem enim cauſa † priuatur dote, ſecundum Bald. in c. tuæ, num. 14. de procurat. gloſſ. in c. non oportet, diſtinct. 8. in c. non aliqua. 17. quæſt. 1. in l. 1. de var. & extraordio. crimin. Curt. Iun. in Rubr. C. de eden. Ripa in Rubr. de iudic. nume. 12. Bellon. in Rubri. C. de eden. num. 81. Belenzi. in d. c. plerunque, Felin. in c. præterea, colum. 2. ver. vbi autem, de teſta. Lupus in d. §. 88. num. 10. vbi loquitur generaliter de turpi luſu, vt quia paſſa ſit † po- 33
ni ad ſuum pectus manum à viro, allegat text. quem dicit optimum in c. 1. quibus mod. feud. amitta. latè Didac. d. cap. 7. §. 6. numer. 3. vbi multos allegat, concludens, extra cauſam feudi ſola oſcula non
† ſufficere ad priuationem dotis, ſed be- 34
nè allegari poſſe ad conuincendum præſumptiuè de adulterio, ſecundùm tex. in c. ex literis, & in c. ſequent. de præſumpt. infert ideò, quòd mulier non perderet dotem, ſi probaret ſtetiſſe in finibus oſculi, nec vlterius progreſſam, ſed indiſtinctè præmiſſam doctrinam tenet, & communem dicit Clar. d. §. adulterium, nu. 16. qui ampliat etiam ad puniendum vxorem criminaliter, licèt hoc dicat ſua ſententia non procedere, vbi ageretur
de ordinaria pœna † delicti: ſecùs in ex- 35
traordinaria. Eandem communem dicit Corduben. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, nume. 77. qui ex hoc infert, vxorem alendám non eſſe hoc caſu: vidi autem iudicatum in hoc Senatu per Rolandum à Valle tunc Præſidem, & Franciſcum Becium Senatorem, atque alios graues viros eiuſdem ordinis. Auinentam, aliàs vxorem Iacobi Boidi non eſſe priuandam vſufructu, quem illi vir reliquerit ſub conditione, ſi caſtè, & honeſtè vixiſſet, licèt viſa pluries fuerit in cubiculo ſedere ſuper ſtrato prope virum, qui manus haberet ſuper illius femore, cùm eſſet ſeptuagenaria, & ab omni ſuſpicione adulterij aliena, & ratio prædictæ am-
pliationis eſt, quia colloquia, † & oſcu- 36
la ſunt veneris præludia, vt inquit gloſſ. 3. quam reputat ſingularem Ang. in l. 1. ff. de extraordi. crimin. in l. quod ait lex. ff. de adult. Lupus d. §. 88. num. 10. circa fi. vbi alios allegat.

Et quæ dicuntur de oſculo, & tactu,
non minus vera ſunt in ea, quæ † fuit in 37
balneo in viris, ſecundùm gloſſ. in c. non oportet. 81. diſtinct. eſt tex. in l. fi. ibi, com-

mune

mune lauaerum viro. C.de repud. vbi v-
xor dotem perdit, ſi cum alienis homi-
nibus deſcendit in balneum, Ioan.Ludo.
in d.Rubri.de donat.inter virum & vxo.
§.88.num.71.Boſſ.de crimin.damna.& pu
nib.num.56.Corduben.d.§.ſi quis ex his,
num.78. & Lupus loco prædicto, num.12.
poſt Angel. in §.minores, in Authent. de
nup.ideò dicit,quando mulier extra do-
38 mum, reluctante † marito, pernoctauit,
per l.conſenſu. C. de repud. vbi eadem
plectitur pœna mulier,quæ contra mari-
ti voluntatem acceſſit ad viſenda publi-
ca ſpectacula, Ripa d.Rub.de iudic.num.
19.Cordub.d.§.ſi quis ex his,num.79.in o-
mnibus enim caſibus, quibus mulier of-
fendendo religionem matrimonij, dotē
amittit,in eiſmet releuatur maritus one
re alendi,quia committens in legem, nō
39 † gaudet legis beneficio, e. quia fruſtrà,
de vſur.l.ab hoſtibus.§.ſi vir.ff.ſolut.ma-
trimon.

Limitatur tamen caſus noſter, vt non
procedat,quando maritus cauſam dediſ-
ſet, vt quia vxorem fuſtibus cęſam domo
expulerit: tunc enim non poteſt mari-
40 tus illi obijcere adulterium, † quod po-
ſteà commiſit, vt voluit Anchar. in conſ.
408. probata tanta viri ſæuitia, nume.2.
Angel.de malefic.in ver.che mi hai adul
terato,colum.11. ver.adde tamē Paulum.
Ioan.Lup.in Rubr.de donat.inter virum
& vxor.§.20.num.4. quem citat, & ſequi-
tur Tyraquel.de legib.connubial. l.1.glo.
1.part.1.num.24. & ratio eſt, quia maritus
non debet opponere vxori exceptionem
adulterij, cui ipſe cauſam dedit, malè
eam tractando,acrius verberibus afficiē-
do, quàm deceat, vt per Ancha.loco præ-
dicto.

Hanc tamen limitationem impugnat
Corduben.d.§.ſi quis ex his,nume.210.&
ſequen.quia mulier debet omnia perpe-
41 ti incommoda, quamuis grauiſſima † po-
tius, quàm adulterium committere, e.ſi
quis propter.ff.de furt. & ſubdit, quòd
Ancharan.loquitur in ſpecie penitùs di-
uerſa.ſi quis tamen vellet Ancha.ſenten-
tiam tenere, poſſet reſpondere, quòd etſi
vxor malè faciat committendo adulteri-
um, & poſſit plecti, nec quoad fiſcū excu-
ſetur eo, quia verberando vir cauſam de-
derit, tamē quoad hoc ne perdat dotem,
vel ne vir releuetur ab onere alendi ſen-
tiat commodum, rationabilis videtur
excuſatio, quia damnum quod quis ſua 42
† culpa ſentit, non debet alij, ſed ſibi im-
putare, e.damnum, de regul.iur.in 6. ego
tamen indiſtinctè arbitror veram conclu
ſionem, quòd vxor non excuſetur, quia
vt dictum eſt, vxor omnia mala perpeti
debet potiùs quàm peccare in corpus ſu-
um, c.ſacris, de his quæ vi metusve cauſa
fiunt, e.ita ne aliquem, 32.quæſt.5.& dixi
ſuprà adulterium nulla omninò ratione,
vel cauſa iuſtificari poſſe.c.etſi Chriſtus,
de iureiurand. Bald.in d.l.final. C.ſi con-
tra ius vel vtilita.public.cum alijs ſuprà
citatis, & facit, quia etſi neceſſitas † ſo- 43
leat facere licitū, quod per ſe illicitum,
e.quod non eſt, vbi gloſſ.citat concordā-
ter, de regul.iur.in 6.& inculpabile dici-
tur, quod neceſſitas intulit, e.ad limina,
30.quæſt.1. & excuſatur, qui propter † fa- 44
mem peccat, c.ſi quis propter, de furt. &
inter omnes neceſſitates omnium gra-
uior eſt fames, Bald.in conſil.406.colum.
1.volum.5.Tyraquel.latè de pœn.tempe.
cau.33.per totam, tamen non permitti-
tur mulieri ſe proſtituere propter † pau- 45
pertatem, & famem, vel turpem vitam
eligere, l.palam. §.non eſt ignoſcendum,
ff.de ritu nuptia. vbi glo.notat, inferens,
ferendum non eſſe malum ratione pau-
pertatis. mori enim potiùs debemus,
quàm malo conſentire, Abb.in c.literas,
per illum text.num.25.de reſtitut.ſpolia.
& dicam latiùs inter priuilegia alimen-
torum, quòd ſi famis neceſſitas non excu
ſat ab adulterio, quanto minus excuſabit
vxorem ſæuitia mariti, & dicit in propo
ſito Bologn. in conſ.13.num.2. quòd ab a-
dulterio non excuſatur vxor, † quia ma- 46
ritus ei venenum dederit, licèt alia, &
mala ratione vtatur.

Declaratur ſecūdò caſus noſter princi-
palis, vt non procedat, quando maritus
commiſit & ipſe adulterium, & concu-
binas-

Bartol.loco prædicto infert, quòd etſi
committens contra l.ſi quis in tantam,
C.vnde vi.perdat actionem, retinet ta-
58 men excipiendo, ſi quid † fuit ſibi ſolu-
tum,per texr.in l.ſi pœnæ,in princi.cum
ibi not.ff.de cond.indeb.& licèt præſcri-
ptio tollat actionem, tamen non tollit
exceptionem. quia licet actio ſit tempo-
59 ralis, exceptio eſt † perpetua, l.purè.§.
fin.ff de doli except.l.licet.vbi glo. C.de
except. hinc dicit Bartol.in l.pignor. de
vſucap. quòd poſſeſſor pignoris perpe-
60 tuò † habet ius offerendi contra anterio-
rem creditorem pro conſeruanda reten-
tione, ſequitur Butri.in c.quoniam fre-
quenter, vt lite non conten. Aretin.in §.
actionum,num.63.circa finem,Inſtitu.de
actio. Tyraquell.de retract.conuent.§.1.
gloſſ.2.& 29. hinc eſt, quòd etſi contra a-
61 ctionem falſi detur præſcriptio † viginti
annorum, quibus elapſis non licet accu-
ſare,l.querela, vbi Bald.& Ang.C.de fal.
tamen etiam vltra vigeſimum annum po
62 teſt excipi † de falſitate,ſecundùm gloſſ.
ibi,Balb.in tract.præſcrip.in 4.par.4.prin
cip.quæſt.61. num.8. & quòd iuri excipi-
endi non præſcribatur,Signor.conſil.139.
Dcc.conſil.164. vlt.dub.Tyraquel.d.gloſ.
2.num.29.Cæphal.qui alios citat in conſi.
40.num.42.& 58.& facit ad rem noſtram,
quod voluit Bald.in repet.l.cùm mulier,
num.2.circa fin.oppoſ.13.ff.ſolut.matrim.
vbi ait, quòd etſi lapſis certis tempori-
63 bus maritus † nõ poſſit accuſare vxorem
de adulterio,tamen maritus poterit con
tra vxorem repetentem dotes excipere
de adulterio,mouetur ex text.in l.fin.C.
de adult.& ita quoque tenent Roman.&
Imol.in l.miles.§.ſocer.vbi Alexan.dicit
communem,ff.ſolut.matrimo. & Balbus
d.quæſtio.2.nume.9. ver.an de adulterio,
reprobata opinione Bart.contrarium te-
nentis in d.§.ſocer. ita ergò in propoſito
mulier licèt non poſſit criminaliter ac-
cuſare maritũ de adulterio, debet tamen
poſſe in cauſa criminali ad defenſionẽ ex
64 cipere, † cùm exceptio fauorabilior
ſit, quàm actio, l.fauorabiliores.ff.de
regul.iuris. Decius & Cagnol.dicta l.in-
uitus.§.cui damus actionem. Dubium ta-
men facit, quod ſuprà dixi, quia adulte-
rium nulla cauſa iuſtificari poteſt, &
ideò adulterium mariti nõ debet vxori
prodeſſe, qua fortè ratione inductum eſt
quòd non audiatur mulier opponendo
adulterium mariti in cauſa criminali,
quia ſcilicet in cauſa criminali agitur
principaliter ad publicam vindictã, quia
publicè † intereſt,quòd delicta non rema 65
neãt impunita,l.ita vulneratus,in fi.ff.ad
legem Aquil. & eſt vna ex cauſis, quibus
puniuntur delicta, de † quibus apud Pla- 66
tonem,Senecam, Aul.Gellium, & Augu-
ſtin. quos citat & ſequitur Tyraquell.de
legib.connubial. l.9.gloſſ.1. part.1.nume.
224.niſi dicamus, quòd vxoris adulteriũ
non iuſtificatur propter adulterium ma-
riti reſpectu pœnæ ipſi vxori inferendę,
ſed iuſtificatur quoad hoc, ne maritus
commodum ex eo ſentiat,diuerſis reſpe-
ctibus † eadem res diuerſo iure cenſetur, 67
l.miles.§.pro parte.ff.de lega.2. Abb.in
c.cùm tua,in fin.de decim. Ripa in l.fina.
num.112. C.de reuoc.donatio.dixi in con
ſil.127.num.69. & poteſt vxor dicere ma-
rito,quoad te,liberas ædes habeo: nam
ex adulterio offenditur maritus, † offen- 68
ditur Reſpublica, & offenduntur con-
ſanguinei, & tota agnatio. de marito eſt
text.in l.2.§.fin.ff.de adulter.in l.quamuis
adulterij. C.eodem. in conſanguineis
eſt tex.in l.vnica.C.ſi rector prouin.& in
l.vnica. C.ſi quacunque prædit. pot. vbi
dicitur, quòd adulter eſt inimicus pro-
pinquorum mariti. de Republica item
eſt text.in l.1.§.vſqueadeò, & l.Stichum,
ff.de iniur. Lup.in dicta Rubr. de donat.
inter virum & vxor.§.88.num.7. offenſio
mariti ceſſat,quando maritus & ipſe eo-
dem laborat vitio, quod non debet in a-
lijs redarguere, quod in ſeipſo non ſibi
diſplicet.

Alia etiã difficultas oritur mihi circa
illud dictum, quòd mulier criminaliter
accuſata adulterij non poſſit excipere de
mariti adulterio: nam etſi in cauſa cri-
minali principaliter tractetur de vindi-
cta publica, ideoque non ſit iurandum,

quòd maritus luxurioſè viuendo cauſam dederit vxori meretricandi, quia
69 in cauſa criminali pœna † venit fiſco applicanda, non parti, l.licitatio. §.quod
illicitè, vbi Bartol.ff.de public.§.in ſumma, Inſtitut.de iniur.gloſſ.Bartol.& Alexan.in l.prætor ait, in princip. ff.de ſepulch.violat. Aretin.in Rubric.de iudi. colum.fin.vbi dicit communem eſſe opinionem, & ſequitur Felin. communem quoque dicit Marant.in practi.iudi.in 4. part.princip.in princip.num.2. vbi dicit veram, & communem concluſionem Foller.in ſua praxi, in ver.audiantur excuſatores, nume.96.& 98.Clar.in practi.crimin.quæſt.1. nume.2. vbi prope infinitos allegat, dicens, quòd ita tenent omnes, tamen poteſt quis tentare criminalem cauſam principaliter, & acceſſoriè, vel in cõſequentiam cumulare priuatum intereſſe, putà, quis petit aliquem puniri de
70 furto, & conſequenter † ad reſtitutionem
rei ablatæ condemnari: id enim iure permittitur, ſecundum doctrinam Barto. in l.interdum.§.qui furem, num.5. ff.de fur. Roman.in l.edita num.103.verſic.non obſtat ſua ratio.C.de edend. vbi dicit communem, & ibi de communi atteſtatur quoque Curt.Iuni.num.198. Aretin.in c. qualiter, & quando, il.2.§.ad corrigendos, num.139.de accuſatio. Alexand.in l. diuus, in vlt.notab.ff.de re iudic. Soci.in conſil.60.colum.1.volum.4.Dec.in d.l.edita, num.66.Crauet.in conſil.14.nume.1. Marant.qui alios citat, & declarat in d.4. part.in princip.num.28.Clar.in pract.crimin.quæſt.2. num.2. proinde ſicuti quando ciuilis cauſa reſpectu adulterij principaliter mouetur ad ſeparationem thori, & amiſſionem dotis, poteſt vxor excipere de adulterio mariti, & auditur, ita audienda videtur, quando maritus principaliter agit ad pœnam, & acceſſoriè ad priuationem dotis, aliàs eſſet in facultate mariti adulteri excludendi ſemper vxorem. poſſet pro reſpõſione dici, quòd vbi priuatum intereſſe deducitur acceſſoriè ad cauſam criminalem, tunc cauſa dicitur criminalis, & ſecũdùm crimina-
lem modum regulatur, quia acceſſorium
† ſequitur naturam principalis, c.acceſſo 71
rium, de regul.iur.in 6. ideò ſi inſtituto duplici iudicio, ſecundùm doctrinam Bartol.in d.§.qui furem, Princeps gratiã faciat accuſato de pœna infligenda, velitque accuſator proſequi ſuum intereſ-
ſe, quod facere † poteſt, gloſſ.in l.venia e- 72
dicti, vbi not.Iaſ.C.de in ius vocan.Imol. in l.defuncto.ff.de public.iudic.tunc erit locus torturæ, quia cauſa habet crimi-
nalitatem admixtam, † ita vult Paris de 73
Put.in tractatu ſyndicatu, in ver.tortura. §.pone, quòd aliquis commiſit plura delicta, in princ.fol.mihi 311.ſequitur Boſſ. in tit.de iudic.& conſid. ante tortur. nume.301. ſequitur Rip.in Rubric.de iudic. num.97.& ſequent.vbi dicit communem eſſe, quia criminale iudicium incaleſcit ciuili, & quia Princeps indulgendo non præiudicat parti, cui inchoato proceſſu criminali fuerat ius quæſitum, per quæ iura ego dicebam in facto de quodam nobili, qui de furto conuictus fuerat, eò quòd bis mille aureos, quorum cuſtodiam ſuſceperat, exportauerat, & negauerat ſororio requirenti, quòd tenebatur in carceribus cauſam dicere, & poterat torqueri, licèt gratiam à Principe impetraſſet, eadem ratione dicebam elapſis annis, quòd cauſa ciuilis, quæ erat acceſſoria ad criminalem, non poterat ſuſcitari per inſtantiæ reſtaurationem, quando in criminali lapſa erat inſtantia. In quæſtione tamen noſtra exiſtimo admittendam eſſe vxorem ad excipiendum de mariti adulterio, etiam in criminali iu-
dicio, † ad effectum, ne perdat dotem, & 74
vt excludat maritum à lucro dotis. & non obſtant, quæ ſuprà deduximus in princi. quia illa procedunt ad effectum, vt impediretur actio per compenſationem totaliter: ſecùs eſt quando non in vim declinatoriæ, vel dilatoriæ vxor exciperet de mariti adulterio, ſed in vim peremptoriæ: pro quo facit, quòd ſuprà dixi, maritum, qui adulterium commiſit poſtquã vxor fuerat de adulterio condemnata, cogi vxorem recipere, non obſtante ſen-

tentia

tentia inducente thori ſeparationem: ſi
enim vxor poteſt adulterium mariti pro-
bare poſt ſententiam, multò magis pote-
rit ante ſententiam, poſt conteſtatam li-
tem, & ideò licèt in cauſa criminali vxor
excipiendo de adulterio mariti non im-
pediat proceſſum, tamen eſt audienda ad
excludendum maritum à proſequutione
dotis, & eſt noua declaratio, quam credo
veriſſimam.

Limitatur etiam, vt non procedat,
quando maritus reconciliaſſet ſibi vxo-
rem, quia tunc non poterit in futurum
opponere ei de adulterio, & quòd de a-
75 dulterio fieri poſſit pax, † reconciliatio,
eſt tex. in Authen. ſed hodie. C. de adult.
& in §. ſi verò quando. C. vt nulli iudi. vbi
expreſſè dicitur, quòd licet marito reci-
pere vxorem, quæ propter adulterium
fuerat detruſa in monaſterium, & ita te-
76 net † Bart. in conſil. 175. Domine poteſtas,
à primo dubio, volum. 1. vbi dicit hoc ve
rum eſſe, quoad odium, iniuriam, & ran-
corem, quia iſta pax eſt licita in omni
maleficio, §. final. Inſtitut. de iniur. l. ſi ti-
bi. §. quædam, & l. fin. ff. de pact. & licèt ſu-
77 per crimine non poſſit fieri † tranſactio,
l. tranſigere. C. de tranſactio. tamen hoc
eſt verum, quoad impediendum proceſ-
78 ſum tantùm, vt per † eum, idem voluit
Bartol. in illa l. tranſigere, in ſecunda le-
ctura in vltima colum. Alber. & Franciſc.
Tig. Alexan. num. 5. verſi. aduerte tamen,
quia licet cuique remittere iniuriam ſi-
bi illatam, Iaſon nume. 6. Curt. Seni. nu-
me. 21. regulariter enim prohibita eſt ſu-
per crimine adulterij tranſactio, vt in eo
text. licet videre, vbi Doctores laborant
pro inuenienda ratione ſpecialitatis, &
Pet. de Bellapert. prout eum refert Cyn.
ibi, & Curt. Sen. multa effudit contra Ita-
lorum zelotypiam, immò contra cleri-
cos, & monachos, ſatis quidem impuden
ter, & inſipidè, dicit Caſtrenſ. in conſil.
403. volum. 1. quòd facta reconciliatione
non poteſt opponi de adulterio, & dicit
Bologn. in conſilio 23. numer. 3. in fine,
quòd remiſſio adulterij ſtat in pectore
mariti.

Et quòd dictum eſt, adulterium tranſ
actione remitti ſolùm, quoad rancorem
animi, non autem quoad impediendum
proceſſum, locum habet, quando agitur
de adulterio verè, non autem quando rès
eſt de præſumpto, vel ficto. ſcis enim
quòd ſi aliquem habet ſuſpectum de ſua
vxore, qui ter monitus, ne illam alloqua-
tur ſpretis monitionibus conueniat cum
ea, licet † ſibi illum occidere, vel accuſa- 79
re, quia præſumitur adulter, vt in Authé.
ſi quis ei. C. de adul. & §. 1. in Authen. vt li
ce. matr. & auiæ. hoc caſu poterit tranſigi
ſuper adulterio, etiam ad impediendum
proceſſum, fuit † originalis opinio Iaco. 80
Beluiſ. in § pen. in Authen. mat. & au. ſe-
quitur Bald. d. l. tranſigere, in 10. oppoſ. v-
bi etiam Angel. & Salicet. & idem voluit
Iaſ. num. 6. & Curt. Sen. num. 13. ver. limita
tamen, Ang. in l. ſi maritus. §. ſi negauerit.
ff. de adulr.

Eſt & aliud notandum in propoſito,
quia etſi per adulterium offendatur ma-
ritus, familia, & Reſpublica, vt ſuprà te-
tigi, tamen quia ipſe eſt principaliter in-
iuriatus, cæteri verò in conſequentiam,
ipſe præfertur † cæteris in vindicanda in- 81
iuria, vt eſt text. in l. 2. §. fin. ff. de adulte. l.
quamuis adulterij. C. eo. & ex hoc infert
Bartol. in dicto conſil. 175. in ſecundo du-
bio, quòd de adulterio pax requirenda
eſt à ſolo marito, † & ab eo ſufficit illam 82
haberi: & ſubdit, quòd ab vxore adulte-
rata non eſt requirenda, quia volenti non
fit iniuria, & quia cùm ſit ſocia criminis,
non poteſt accuſare, l. ſi filium. C. de libe.
cauſ. & alia multa adducit, ſequitur Ale-
xan. in addit. vbi allegat textum in c. 1. in
prin. vbi Bal. quib. mod. feu. amitta. hinc
dicit Fulgoſ. in conſil. 133. dos confeſſata,
quòd adulterium † puniri non poteſt, ni- 83
ſi marito volente, ſequitur Bologn. di-
cto conſil. 23. nume. 3. quod ego intelligo
ciuiliter, quia criminalis proſequutio
fieri poteſt marito inuito, ratione iniu-
riæ, quæ fuit illata Reipublicæ, ſed ſi Bo-
log. ſententia vera eſſet neceſſariò, quod
diximus poſt Barto. & alios in l. tranſige-
re, non eſſe licitam tŕãſactionem ſuper

adulterio ad impediendum proceſſum,
haberet locum poſt porrectam accuſati-
onem, & ante liceret paciſci de adulte-
rio, vide tamen Clar. pract. crim. quæſtio.
58. num. 2. & 3.

Hoc caſu videndum eſt quoque de a-
lia quæſtione, quam paucis hinc menſi-
bus habui in facto, de muliere, quæ fue-
rat damnata de adulterio ad dotis amiſ-
ſionem, & alia, hæc multis annis fuit in
monaſterio, exinde apud matronam ho-
neſtam multis etiam annis vixit, vir ho-
neſto loco natus piè, ac iuſtè viuens, re-
quiſitus ab affinibus vxoris honeſtæ fa-
miliæ, vt eam reduceret domum, conſu-
luit me, ſi poſſet remittere ſolùm ranco
rem, non autem iniuriam. & reſpondi,
poſſe eum limitatam facere remiſſionē
odij, & eorum, quæ ſalutem animæ poſ-
ſent impedire, non autem iniuriam, nec
pœnam, iam ſibi ex ſentētia applicatam,
84 quia limitata † cauſa limitatum produ-
cit effectum. l. in agris. ff. de acq. rer. dom.
& remiſſio eſt donatio, quæ à mera libe-
ralitate procedit, ideò poteſt quis dona-
re quantum libet, & cæterum retinere, &
contractus ex conuentione legem acci
piunt, & ex prædictis conſtat poſſe ranco
rem remitti, non autem alia, & inquit
Dyn. in l. ſi pro fure. in princ. ff. de condi.
85 furt. quem ibi ſequitur Bal. quòd † remit
tens iniuriam non videtur remittere in
tereſſe ſeu damnum, quod ex iniuria paſ
ſus eſt, Bald. qui idem dicit in l. ſi tibi. §. 1.
ff. de pact. fortius dicit Bal. in l. domus. ff.
de ſeru. vrb. prædi. quòd facta remiſſione
86 omnium † iniuriarum, expulſionum, &
deuaſtationum non veniunt damna, &
intereſſe, allegat Specul. in tit. de accuſa.
ideò Bald. in d. l. ſi tibi. §. 1. inſtruit, quòd
in inſtrumento pacis ponatur remiſſio
plena cum damnis, & intereſſe, & Alexā.
ibi inquit, hoc dictum eſſe diligenter cō
ſiderandum, idem Alex. in conſil. 168. nu.
6. volum. 1. Iaſ. in l. 1. num. 16. ff. de pact. &
hoc vult gloſſ. in d. § fin. Inſtitu. de iniur.
quam ſequuntur alij ſuprà proximè cita-
ti, & eam dicit communem ſententiā in
Ioan. de Amic. in conſil. 88. num. 14. Dida.
lib. 2. variar. reſolut. cap. 10. num. 6. verſic
quarto eodem, Clar. in pract. crimin. quæ-
ſtio. 58. numer. 8. Carroc. in c. cùm quid,
par. 4. limitat. 10. ver. ad quintum, num. 3.
etſi hoc eſt verum, quando indefinitè fit
remiſſio, quantò magis locum vendica-
bit in hoc caſu, in quo facta eſt cum ex-
preſſa reſeruatione dotis, & cuiuſcunq;
alterius iuris? reſeruatio enim ius con-
ſeruat, † quod competebat. Bart. in l. pen. 87
C. depoſ. Caſtr. in l. 1. num. 7. ff. ad leg. Fal-
cid. Deci. in conſ. 283. num. 2. & conſi. 309.
colum. 3. verſi. non obſtat, quòd renuncia-
tio. Crau. in conſ. 127. num. 7. & ideò licèt
recipiens ſortem, † cenſeatur remittere 88
pœnam, & intereſſe, l. fin. in fin. C. de eo
quod cer. loc. vbi Bar. Ang. Caſt. Iaſ. & alij,
tamen quando recipiendo ſortem quis
proteſtatur velle, quòd ſit ſibi ſaluum ius
reſpectu prædictorum, poteſt pœnam pe
tere, † & intereſſe ſecundùm Bar. in d. l. fi. 89
in fi. verſ. poſſemus etiā dicere, Caſt. in fi.
Iaſ. num. 4. ver. quid tenendum, Areti. in
conſ. 9. col. 2. in fi. in 2. dub. Deci. in l. vinū
num. 5. verſ. ſaluari tamen poteſt. ff. ſi. cer.
peta. cùm ergò proteſtetur maritus ſe re-
mittere rancorem tantū, & odium, non
autem iniuriam, & alia, quæ fuerunt ſibi
quæſita ex dicta ſententia, arbitror rectè
conſuluiſſe, quòd mulier in futurum nō
poſſit vti iure primæuo. Et non obſtat,
quòd venalis concordia inter cōiuges ſit
† prohibita, licèt cæteris ſit permiſſa, vt 90
tex. in l. ſi liberis, ſecundùm vnam glo. le-
cturam. ff. de pact. dot. vbi conuentio, per
quam maritus ſub prætextu cōcordiæ re-
mittit vxori pactū lucrandi, eſt nulla, ſe-
quitur Rom. in ſing. 582. pone caſum quo-
tidianum, & ſequitur, at valdè ſingulare
dicit Io. Lup. in Rub. de don. int. vi. & vx.
§. 34. num. 3. ver. ad idem eſt. vbi nu. 4. in-
fert, quòd ſi maritus reconciliando ſibi
vxorem conuenit, † quòd lucrum bonorū 91
ſibi delatum ex adulterio vxoris ipſi vi-
ro remaneat, non valebit pactum tanquā
cōtinēns turpem, & venalem concordiā,
ſequitur addit. ad Roman. in loco præci-
tato, quia ille text. loquitur, quando ma-
ritus remittit ius quæſitū, atq; ita vendit

con-

concordiam. at ſecus eſt in caſu noſtro.
quia maritus nihil remittit, ſed retinet
quod iam fuerat ſibi adiudicatum, atque
ita caſus ſunt diuerſi, proinde recte Lu-
pus relinquit cogitandum, licet veram
differentiam non exprimat, non enim te-
nebatur maritus recipere vxorem adul-
teram, ideo recipiendo potuit adijcere
92 quęcunq; pacta, quia ſicuti traditioni rei
ſuæ poteſt quis apponere quam vult le-
gem. l. in traditionibus, C. de pact. Zabar.
in clem. quia contingit, in 11. not. de reli-
gio. domib. D. Becius in conſil. 101. nu. 25.
& 2. ita in remiſſione iniuriæ, vel alteri-
us iuris, & vxor debet remiſſionem in to
tum acceptare, vel in totum improbare,
93 † non autem improbare pro parte, & pro
parte illi acquieſcere. l. cum quæritur. ff.
de adminiſtr. tuto. l. nam abſurdum, ff. de
bon. lib. & dicit Barto. in l. contra iuris. §.
ſi. cum l. ſeq. ff. de pact. quod is cui ius quę
94 ritur ex contractu tenetur illud † accep-
tare cum omnibus ſuis qualitatibus & di
cit Alber. ibi quod agnoſcens pro ſe con-
tractum tenetur illum agnoſcere contra
ſe, alios citaui in conſ. 52. nume. 40. & ſeq.
vbi habes ad ſatietatem. Præterea in d. l.
ſi liberis, turpitudo in hoc conſiſtit, quia
vxor, quæ ſine cauſa diſceſſerat, & conſe-
quẽter gratis tenebatur redire, turpiter
exigit a viro remiſſionem pacti, quam a
lias vir non feciſſet niſi vt induceret vxo
rem ad redeundum, argumento l. 1. & 2. ff.
de cõd. ob turp. cau. ſicuti etiam dicimus
de teſte, qui cum teneatur ferre teſtimo-
nium turpiter accipit quidquid pro fe-
rendo teſtimonio accipit. At ſecus eſt in
marito recipiente vxorem adulterã, quia
non dicitur turpiter aliquid capere, cũ
non teneatur illam iterum admittere ad
thorum quem violauit, vltra quod cum
maritus reſeruat ſibi iura nihil habet ab
vxore, ſed à lege referente ſibi dotem v-
xoris adulteræ, vel etiam à iudice adiudi
cante. imò videtur quod poſſit maritus
95 iſto caſu licitè capere † vt adulterium
diſſimulet, vt probat text. in l. idem & ſi.
in princip. ff. de condi. ob turp. cau. quod
non pono pro conſtanti. Rurſus in d. l. ſi
liberis, ſimulata fuerat diſcordia & affe-
ctata cauſa diſcedendi, vt inde pro redi-
tu extorqueret à viro remiſſionem pa-
cti, non mirum itaque ſi dolus non debet
vxori doloſe opitulari, cum nemo debe-
at ex ſuo † dolo lucrari, vel commodum 96
conſequi. l. ne ex dolo. ff. de dolo. l. itaque
fullo. ff. de furt. D. Becius in conſil. 97. nu-
me. 17. vbi alios citat, & affectata abſentia
† non prodeſt. l. & qui data. ff. ex quib. cau. 97
maio. nec impedimentum † affectatum, 98
l. 2. §. vltim. ff. ſi quis caut. nec alius quili-
bet affectatus † actus ſecundùm Felin. in 99
c. 2. de teſtib. Tyraquell. de retract. con-
ſang. §. 35. gloſſ. 4. num. 28. de rixa affectata
† quod iuuet, ponit Boſſ. in titu. de homi- 100
cid. num. 56. & quando lis eſt affectata, vel
ficta, non valet tranſactio † vt ponit Ang. 101
in l. cum his. ff. de tranſact. ſequitur Caſt.
ibi, Natta in conſil. 543. num. 34. at in no-
ſtro caſu rixa, & diſcordia non fuit ficta,
nec affectata, aut ſimulata, ſed vera, & cer
ta, ideo termini noſtri in omnibus diſcor
dant à caſu dictæ legis.

Declaratur pariter non procedere quã
do poſt commiſſum adulterium maritus
cognouit carnaliter vxorem, videtur e
nim per talem † actum remittere iniuri- 102
am, & eam ſibi reconciliare, atque illius
mores approbare ſecundum gloſſ. vnicã
in c. fin. de adult. & in c. plerunque, de do-
nat. inter vir. & vxor. vbi Præpoſ. c. quod
autem 32. quæſt. 1. c. quemadmodum, de iu
reiur. Caſtr. in conſil. 403. volum. 1. vbi ta-
men dicit hanc reconciliationem indu-
ci quãdo maritus cognouit vxorem poſt
pœnitentiam peractam, alias autem ſi an
te pœnitentiam cognouit lenocinij reus
eſt, & † non poteſt vxorem accuſare, c. ſi 103
gnificaſti, de diuor. c. pen. de adult. c. 6. 32.
quæſt. 1. & c. nemo, 2. quæſt. 3. & hæc erit a-
lia declaratio, vt ſcilicet vxori non poſ-
ſit maritus opponere de adulterio quod
commiſit ipſo tacitè, vel expreſſè leno-
cinante, & prædictam deciſionem, cum
ea diſtinctione probauit Bologn. in con-
ſil. 13. num. 3. & 4. & communem dicit Di-
dac. in Epitom. de ſponſal. part. 2. ca. 7. §. 6.
numer. 7. vbi ſubdit quod non obſtante

prædicta remiſſione poterit maritus accuſare vxorem ſi poſtea cadat in adulterium, quamuis contrarium teneat Salic. in l.quoniam Alexandrum, C.de adult.& ait quoque quod ea nouum adulterium committente non dabitur accuſatio adulterij remiſſi, quia delictum reconciliatione extinctum non poteſt reſuſcitari, quidquid voluerit Lup. in dict.c.per veſtras, in princip.§. 9 nume. 8.vbi latè agit reprobando Salicet. quoad primum di-
104 ctum, quia præcedens venia † non trahitur ad futura delicta.l.non alias. §. 1. ff.de iudic. & facit, quia impunitas pro futuris delictis non valet tamquam præbeat occaſionem, & licentiam peccandi, prædictam ſententiam quod maritus cognoſcendo vxorem carnaliter videatur illius malos mores approbare, tenuit quoq; Clar.in pract.crimin.§.adulterium, num. 18.vbi addit quod peccat mortaliter ma-
105 ritus † qui cognoſcit vxorem adulteram, c.coniugio.32. quæſti.1.Bertach.in ſuo repertorio in verſ.adulter.il 3.de quo tamē videndus eſt Caiet.in ſumma in verſ.matrimonialis vſus, c.10. & tractat Didac. d. c.7.§.2.num.4. bene certum eſt quod turpe eſt marito cognoſcere vxorem adulteram ante pœnitentiam, vel cum ea habitare propter ſuſpicionem lenocinij, dixi ſuprà ex Caſtren. & Bologn. Lup.in d. c.per veſtras, in 3.notab.§.21.num.23.folio mihi 152. Didac. d.§. 2.num.4.& præmiſſa concluſio confirmatur, quia, vt dixi ſupra loquendo de ingratitudine filij, iniuria ſeu offenſio remitti poteſt non minus ta-
106 citè quam expreſſè, non enim minus loquimur facto, quàm verbis.l.Paulus. ff.rē rat.hab.l.repræhendenda.C.de inſtitu.& ſubſtit.& dicit glo.in l.recuſare, ff.de acquirē.hæredit. nihil referre verbiſne an factis aliquid fiat, Tyraqu.de retract.conſang.in fin.num. 5.Rip.in conſi.187.num. 8.Bello.in conſil.15.num. 11.Neuiza.in cōſi.50.nu.51.Natta in conſi.11.nu.6.

Intellige tamen iniuriæ remiſſionem induci quando maritus ſcienter cognoſcit vxorem adulteram, quia ſi ignoraret adulterium commiſſum non videtur voluiſſe reconciliari, ita loquuntur iura omnia ſupra citata, nam ignorans nunquā † videtur remittere ius ſibi competens. 107
l.mater decedens ff.de inoffi.teſtamen.l. cum Aquiliana. ff. de tranſac.l.ex maleficijs §.longè minus, ff. de actio.& obligat. Ioan.And.ad ſpecul.in tit.de teſtamen.§. in primis, ſub nume.27.Afflict.in deciſ.53. Deci.in conſi.503.in 4.dub.& qui ignorat actus defectum non poteſt videri, † quòd 108
illum approbet, Alexan.in conſi.135.col. 1.volum. 7. & ignorans non negligit ius ſuum, nec contemnit. c.quia diuerſitatem, de conceſſ.praben. cum ergo vir ignorat delictum vxoris non videtur cogitare † de iniuriæ remiſſione. 109

SVMMARIA.

1 *Dos datur, vt maritus onera matrimonij ſuſtineat.*
2 *Vxor non eſt alenda à viro ſi dotem promiſſam non ſoluit.*
3 *Maritus denegare poteſt vxori alimenta ſi dotis partem ſoluit, & partem retinet.*
4 *Emptor non lucratur fructus prædij empti etiā pro rata pretij ſoluti ſi integrum non ſoluit.*
5 *Vxor, quæ integram dotem non ſoluit, debet tamen ali pro rata partis ſolutæ.*
6 *Partis eadem eſt ratio quoad partem, quæ eſt totius quo ad totum.*
7 *Emptor de æquitate facit fructus ſuos pro rata ſoluti pretij.*
8 *Officium iudicis datur emptori pro rata ſoluti pretij ad conſequendam partem fructuum.*
9 *Vxor quæ partem dotis ſoluit lucratur pro parte donationem propter nuptias.*
10 *Emptor, qui non ſoluit pretiū lucratur fructus, quando fuit habita fides.*
11 *Maritus poteſt de domo expellere vxorem quæ dotem non ſoluit.*
12 *Habitatio ei debetur, cui alimenta ſunt præſtanda.*
13 *Matrimonium res eſt ſpiritualis.*
14 *Matrimonium nō reſcinditur etiam ſi dolus vnius partis illi cauſam dederit.*
15 *Matrimonium non reſcinditur etiam ſi vnus coniugum minor peteret reſtitutionem in integrum.*
16 *Matrimonium non reſcinditur etiam ſi mulier dolosè*

doloſè affirmauerit bona ſua eſſe maximi valoris, cum non ſint.

17 *Lege cautum quod non reperitur non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.*

18 *Ius dicere ſibi de facto nemo debet.*

19 *Adulterium vxoris præſtat iuſtam cauſam ſeparandi thorum.*

20 *Thori ſeparatio fieri nõ poteſt ob adulterium ſine iudicio eccleſiæ.*

21 *Matrimonium non dirimitur propria authoritate etiam ſi notoria ſit conſanguinitas inter coniuges.*

22 *Conductor, qui in ſolutione penſionis deficit pro parte poteſt expelli.*

23 *Emphyteuta, qui deficit in ſolutione canonis pro parte cadit à contractu.*

24 *Emphyteuta deficiens in modico cadit à toto.*

25 *Emphyteuta alienans partem rei cadit à toto.*

26 *Contractum, qui non ſeruat, ei non eſt obſeruandum etiam ſi defectus ſit in minimo.*

27 *Vtile vitiatur per inutile in indiuiduis.*

28 *Vxor non conuenitur vltra quam facere poſſit.*

29 *Vxor, quæ propter paupertatem, & impotentiam non ſoluit dotem non poteſt à viro expelli.*

30 *Vxor non excuſatur per impotentiam à ſolutione dotis, quam promiſit ſciens ſe non poſſe ſoluere.*

31 *Maritus alit vxorem etiam dote non recepta, quando ea fuit promiſſa ab affinibus, non ab vxore.*

32 *Actionem, qui habet, videtur rem ipſam habere.*

33 *Fideiuſſor conueniri non poteſt, quando creditor principalis factus eſt non ſoluendo ob dilatã exactionem.*

34 *Actionem habens dicitur fictè, non verè habere rem.*

35 *Vxor, quæ partem dotis ſoluit lucratur ſolũ partem donationis propter nuptias etiam ſi promiſſa fuerit ab affinibus.*

36 *Maritus non denegat alimenta vxori cuius affines propter paupertatem non ſoluunt dotem.*

37 *Alere quilibet eum tenetur quem habet in obſequio.*

38 *Maritus nõ poteſt vxorem expellere eo, quod dotem non ſoluerit ſi eam retinet in obſequio.*

39 *Vxorem alere an teneatur maritus illam retinens in obſequio ſi promiſſam dotem non ſoluit.*

40 *Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur.*

41 *Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes.*

42 *Maritus, qui ob dotem non ſolutam expulit vxorem, poteſt nihilominus dotem petere via iudiciali.*

43 *Dominus, qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam non poterit canonem petere.*

44 *Remedia duo quando competunt, electione vnius tollitur alterum ſi ſint incompatibilia.*

45 *Remedia plura cumulari poſſunt, quando oriuntur ex diuerſa cauſa.*

46 *Dominus expellens colonum deficientem in ſolutione poteſt nihilominus penſionem petere.*

47 *Maritus tenetur vxorem admittere redeuntem etiam quæ diſceſſit propria culpa.*

48 *Maritus, qui vxorem domo expulit ob non ſolutam dotem petere poterit non ſolum dotem, ſed etiam vſuras dotales.*

QVAESTIO XVII.

IVSTA quoque eſt cauſa denegandi alimenta vxori quando non ſoluit dotem promiſſam: dos enim conſtituitur,
vt ex eius fructibus † maritus ſuſti- 31
neat onera matrimonij. l. pro oneribus, C. de iur. dot. l. dotis fructus. ff. eod. l. de diuiſione, vbi gloſſ. & Doctores ff. ſolut. matrim. Doctores in c. ſalubriter, de vſu. Bart. in l. ſi ſoror, ff. de do. præleg. Caſtr. in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. num. 7. ff. ſolu. matrim. Cagnol. in l. omnis diffinitio, num. 48. ff. de reg. iu. & in terminis
† hoc voluit gloſſ. in §. fin. in ver. onera, in 32
Authẽ. de non eligen. ſec. nub. quem text. ad hoc allegãt ante omnes Cyn. in l. quod in vxorem, colum. 1. C. de neg. geſt. vbi dicit, quòd deceptis, & non decipientibus ſubueniunt iura, Sal. ibi in fi. qui dicit, ꝙ vxor dicitur eſſe extra domũ culpa propria, quando non ſoluit dotem quam promiſit, & idem tenent Caſtr. & Alex. ibi, & eſt tex. in l. fin. vbi not. Bald. & Caſtr. C. ad Velleia. idem Bal. in l. ſi donaturus. §. 1. ff. de cond. ob cau. vbi Iaſ. num. 3. hoc etiam probauit Bald. in d. l. de diuiſione, & in l. ſi cum dotem. §. ſi autem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matr. vbi Alex. Abb. in c. per veſtras,

de-

de dona.inter vir.& vxor.Rom.in conſil.
517.colum.1.Corn.in conſ.140.in præſen-
ti,colum.2. verſ. tamen his non obſtanti-
bus,volum.3.Socin.in tract.Fallen.regul.
298.in princip.non enim tenetur maritus
vxorem habere ſine dote, c.nullum, 30.q.
5,ſed ante omnes hoc voluere Hoſt. Ioan.
Andr.Collect.2. Butr.& alij in d.c.per ve-
ſtras,Ioan. Lup.ibi in 3.notab. in princip.
col.1.& 2.folio mihi 133. & ſequ.Natta in
conſil.15.num.9. Vital.in tract. clauſul.in
tit. an poſſit quis renuncia,alim. col.6.in
fi.Guid.Pap.quæſti.439.in princi.Boer.in
deciſ.22.in princi. quia dotis datio eſt de
ſolemnitate matrimonij,l.fin.poſt princ.
C.de donat.ante nup.glo.& alij in l.ſtipu
lata,ff.de donat. inter vir. & vxor.Didac.
in Epitom.de ſponſal.part.2.c.7.in princ.
num.1.vbi admittit vxorem,quę non ſol-
uit dotem,non eſſe alendam,Benincaſ.in
tract.de pauper.quæſt. 8.in 2.ſpeciali con
tract.num.3.

Et procedit hæc opinio etiam ſi mari-
tus partem dotis recepiſſet, quia pro de-
3 ficienti ſolutione † partis nihilominus
poteſt denegare alimenta, ita Bal.in l.in-
ſulam.§.vſuras.ff.ſolut.matrim.vbi dicit
alimenta negari, quando vxor non ſoluit
integraliter dotem, ſequitur ibi Caſtréſ.
num.2. Ioann. Lup.in d.c.per veſtras in 3.
notab. in princi.colum.3.verſ.& hoc non
ſolum,allegat tex. in ſimili,in l.Iulianus,
§.offerri,ff.de acti.emp.vbi dicitur,quod
4 emptor, qui ſolam † partem pretij ſoluit
non lucratur fructus pro rata pretij ſolu-
ti,ad idem eſt text. in l.fiſtulas.§.qui fun-
dum.ff. de contrahen, empt. in l.fin.ff.de
fun.dotali. Abb.in conſ.66.colum.3.volu.
2.Aret. in conſil.161. in 5. dub.non tamen
Bald.& Caſt.quicquam dicunt ad cõpro-
bandum ſuam deciſionem.

Non etiam declarant, an ob defectum
partis poſſit maritus integra retinere &
denegare alimenta,& text. in d.§.offerri,
quem allegat Lup. innuit quod in totum
erunt deneganda,ſicuti in totum fructus
acquiruntur emptori, cui pretium non
5 integrè ſoluitur, ſed ego teneo † maritũ
debere alimenta præſtare pro parte do-
tis ſolutæ, quia eadẽ eſt ratio partis quo
ad partem, quæ † eſt totius quoad totum, 6
l.quæ de tota,ff.de rei vend. vbi glo.Bart.
nota.l.iuris gentium,§.adeò, vbi Docto-
res,præcipuè Iaſ.ff.de pact.Euer.qui plu-
res citat in loco 80.colum.2.ver. quod vt
euidentius. præterea videmus, quòd etſi
emptor nihil lucretur de fructibus rei
emptæ niſi totum ſoluat pretium, id ta-
men procedit inſpecto iuris rigore, at æ-
quitate attenta, quæ magis obtinet, fru-
ctus pertinent ad emptoré pro † rata pre- 7
tij ſoluti,ita Bart.in d.§.offerri, verſicul.
quæro,iuxta hoc. Deci.qui alios citat in
conſ.119.num.2.in fin.Bald.Abb.Caſtr. Io.
de Anan.Aret.& alij,quos citat, & ſequi-
tur Natta in conſ.384.num.10.& ſequitur
Cagnol.in l.iurabit,num.22.C.de act.em-
pti. Didac.lib.3. var.reſolu.c.4.verſ.dici-
tur quinto,& eo caſu non datur actio,ſed
officium iudicis † fundatum ſuper æqui- 8
tate.vt declarat Natta d.conſil. 384.num.
10.facit etiam, quod dicitur in Authent.
ſed quæ nihil.C.de pact. conu.& in Auth.
de non eligen. ſecund. nub.§. penult. vbi
ſicuti vxor † dote integrè ſoluta lucratur 9
totam donationem propter nuptias, ita
ſoluta parte dotis lucrabitur partem do-
nationis, & per illos textus hoc modo
determinat eam quæſtionem Guido Pap.
quæſtio.174.in princip. ſequitur Boer.in
deciſ.22. num. 19.vbi tamen limitat ſi ha-
bita eſſet fides de pretio † & hoc voluit 10
Angel.in d.§.penult. vbi dicit eſſe mul-
tum notandum pro ciuitatibus in quibus
extant ſtatuta de lucranda dote & dona-
tione propter nuptias, Iaſ.in §.fuerat,nu
me.126.Inſtitu.de actio. Bertran.in conſi.
115.nume.4. volum.4. Natta in conſil.258.
num.1.& ſeq & hoc voluerunt etiam So-
cin.Afflict.Pariſ.& Neuiza quos citat,&
ſequitur Rolan.in conſil.10.num.1.& ſeq.
vbi idẽ dicit in ſtatuto diſponente, quòd
vxor donationem lucretur propter nu-
ptias, & in tractat.de lucro dot.quæſtio.
10.num.3.

Quinimò tenent multi, quòd maritus,
cui non ſoluitur dos ab vxore, poteſt il-
lam expellere † domo,& ad hoc pondera 11
tur

tur text.in l.fin. C.ad Velleian.ibi, & ſic à
marito forſan repelli,atque hoc not.Bal.
ibi in l.ſi donaturus.§.1. ff.de don.ob cau.
& idem voluerunt Cyn.Bald.Salic.Caſtr.
& Alex.in d.l.quod in vxorem,Bald.in d.
l.de diuiſione,Rom.in conſil.517.col.1.in
fin.& colum.2.in prin. & probatur in d.c.
per veſtras,de donat. inter vir. & vxo.ſe-
cundum intellectum Hoſt. quod ibi vxor
foret domo eiecta, quem intellectum ſe-
quitur Io.And.Collect.Butr.& Abb.ibi,&
ex illo intellectu infert Abbas,quòd lici-
tè expellitur vxor propter dotem non ſo
lutam, alios citat Iaſ.in d.l.ſi donaturus.
§.1.nu.3.& in d.§.fuerat,nu.98.Socin.in d.
reg.258.in princi.Vital.in d.tract.clauſ.in
titul.an poſſ.renunc.alimen.col.6.in fin.
Ruin.in conſ.144.nu.1.& 16.vol.5.Io.Lup.
in d.c.per veſtras,in 3.notab.in prin.colu.
2.verſ.ſed ego teneo,Boer.d.deciſ.22.nu.
3.Cordub. in d.l.ſi quis à liberis.§. ſi quis
ex his,num.50.& ſeq.ff.de lib. agnoſ. duæ
rationes huius dicti principaliter allega
ri poſſunt. prima eſt quòd vir aliter erat
eam habiturus in vxorem niſi dos fuiſſet
ſoluta. l. purè.§.ſi eum, ff.de doli exce-
ptio. & ſecunda, quia ſi non tenetur eo
caſu alere vxorem, quæ dotem nõ ſoluit,
vt admittunt omnes, vtique non tenebi-
tur etiam illam habere in domo,quia qui
12 debet alimenta, † habitationem quoque
præſtare tenetur.l.legatis.ff.de alim.& ci-
bar. legat. prima tamen ratio mihi non
placet,quia matrimoniũ res eſt ſacramẽ-
13 talis,& ſpiritualis † gloſ. in c.veniens,de
tranſac.& non reſcinditur etiam ſi dotes
14 vnius † partis cauſam illi dederint,vt pro
batur ibi, etiam ſi altera partiũ eſſet mi-
15 nor, & peteret reſtitutionẽ in integrum,
† glo. & Dd.in c.ex parte,de reſtit.ſpolia.
& in l.ait prætor,ibi Barto.ff.de minor.&
ideò Bal.Nou.in tract.dot.in 6.par.priui.
43.col.2.in princi. dicit, quòd mulier vi-
dua,quę vt ſpecioſum haberet virum de-
dit in dotẽ omnia bona ſua quæ dicebat
maximi eſſe valoris,cum tamen modica
16 eſſent decepit † virum, non retractatur
per hoc matrimonium, licèt mulier re-
pelli poſſit,& perdat ex dolo beneficium

alias ſibi competens ne conueniatur, vl-
tra quam facere poſſit, imò & carcerari
poſſit,ſequitur Lup.in d.3. notab.in prin.
colu.2.cum ergo in matrimonio nõ detur
retractatio ex cauſa non ſequuta, non eſt
bona ratio expellendi vxorem, quia non
eſſet aliter illã ducturus. verior ergo eſt
ratio ſecunda, & addi poſſunt rationes,
quæ ſupra allegatæ ſunt in principio cir-
ca alimenta, quia deceptis, non decipiẽ-
tibus iura ſubueniunt,& quia maritus ſi-
ne dote non cogitur ad onera matrimo-
nij ſecundùm Dd.in d.l.quod in vxorem,
inter quę onera illud videtur maximum,
ferre ſcilicet,leuitatem,loquacitatẽ,im-
portunitatem,& alia mulierum vitia.

Contrariam tamen ſententiam quod
vir ob defectum ſolutionis non poſſit v-
xorem domo expellere, probauit Card.
in d.c.per veſtras, in 4.oppoſ.quia inter
cauſas diuortij,hæc non reperitur,c.por-
ro.de diuort. & quod lege † cautum non 17
reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuen-
tionibus præſumendum, Archid.in pro-
œm.ſexti col.6.D. Becius in conſil.35.nu.
4.& maritus non debet de facto ſibi † ius 18
dicere.l.1.C.ne quis in ſua cau. c.cum ve-
niſſet.de iudic.ita quoque tenet Bal.No-
uel.in d.priuileg.43.volum.2.in fin.verſi.
poſſet tamen expelli. vbi dicit inſpecto
iure canonico quod eſt ſeruandum non
poſſe vxorem expelli,idem voluit Dida.
qui tamen de prædictis non meminit, in
d.Epitom. ſponſal.part. 2.c.7.in princip.
nume.2.vbi monetur, quia maritus tene-
tur cum vxore habitare & ad id cogi po-
teſt per eccleſiaſticum iudicem.c.literas.
vbi Abb.de reſtit.ſpoliat. c. 1.de ſponſal.
c.intelleximus.de adulte.c. 1. de offic.or-
din. & ad id præciſe cogi poteſt ſecundũ
Bartol. in l.ſtipulationes non diuidũtur,
quæſt.8.vbi Iaſ.nume.32.ff.de verbor. ob-
ligat. Abb.in d.c.literas,in fin.Præpoſ.&
Felin.nume.8.in d.c.1.de ſponſal.eandem
ſententiam tenuerunt Moder.Galli ad A-
lexan.in conſi.56.colum.pen.volu.4.tam-
quam ſit contra ius diuinum, de quo a-
pud Matth.cap.19. Marcum cap. 10. & Di-
uum Paulum ad Epheſ.ca.5. ſequitur De-

ciſ.Pedem.131.nu.18.hinc videmus, quod
19 & ſi thori ſeparatio † expreſſè conceda-
tur propter vxoris adulterium, c.ex par-
te, de ſponſal.c.ſignificaſt.i.c.ex literis, &
c.gaudemus, de diuor.c.intelleximus, &
c.fin. de adult. tamen ea numquam à viro
20 fieri poteſt authoritate propria, † ſed ex-
pectandum eſt eccleſiæ iudicium. c. ple-
rumque de donat.inter vir. & vxo.c.por-
rò.de diuor.& id procedit etiam ſit noto
21 ria ſit cauſa, vt in conſanguinitate † di-
cunt Abb.d.c.porrò.Imol.in c.ex conque
ſtione.de reſti.ſpolia.Lanfranc.in rub.de
cau.poſſ.& propr.col.5.quòd tamen non
pono pro abſoluto per ea, quæ ponit Di-
dac.d.c.7 §.5.num.10.quidquid tamen ſit
ſi vbi cauſa ſeparationis iuſta eſt, & à le-
ge determinata, non licèt marito vxo-
rem expellere propria authoritate, quã-
to minus licebit in caſu non determina-
to, in ſumma prima opinio eſt commu
nis, & approbatur per legiſtas, ſecunda
tamen magis conuenit iuri canonico, &
fauet animæ cuius ſaluti conſulendum
eſt.

Si primam teneamus ampliãda erit ſi
pars tantum dotis erit debita, cætera ve-
ro iam ſit ſoluta: non enim quoad expul-
ſionem militat ratio, quam allegauimus
ſuprà tractando de præſtandis alimentis,
22 & facit, quod diximus de conductore †
qui defecit in parte penſionis, is enim
poteſt expelli, vt probat tex.in l. ædem.i-
bi ſoluiſti in ſolidum, C.loca.idē in em-
phyteuta qui deficiendo in parte penſio
23 nis † cadit à tota re, Specu.in tit.de loca.
§.nunc aliqua.verſic.19.& eſt magis com-
munis ſecundùm Iaſ.in l.2.nume.54.C.de
iure emphyt.Ioan.And.Bald.Oldr.Caſtr.
Alexan.& alij citati per Naitam in conſi.
429.num.7.& 8.vbi ampliat etiam ſi defe-
24 ctus ſit in modico, † Roland.in conſil.17.
num.14.volum.2.qui duo dicunt idem eſ-
ſe quando emphyteuta contrauenit alie
nando partem rei, voluit enim quod ca-
25 dat † à tota re, de quo articulo latè Clar.
in quæſt.8.num. 4.de iure emphyt.hoc e-
tiam videmus in eo qui circa obſeruanti
am cõtractus deficit in matrimonio, quia
ei aduerſarius in nullo tenetur implere.
† Bald.in l.iuris gentium.§.adeò, in verſi. 26
pacta conuenta, in 2.notab. ff. de pact. vbi
loquitur etiam in his, quæ non reſpiciũt
ſubſtantialia contractus, Deci. in l.cum
proponas, num.5. vbi Cur.Iun.ad Alexan.
num.2.C.de pact. Naita in conſi.373.num.
29.verſicu.nec releuat, Menoch.in conſil.
55.num.6.D.Becius in conſil.45.nume.10.
& facit quia non poteſt expelli pro par-
te, & retineri pro parte, ſed expulſio res
eſt indiuidua atque in indiuiduis † vtile 27
vitiatur per inutile, Bartol.in l. græce, §.
illud commune, num.3.ff.de fideiuſſo.in
l.quemadmodum, num.9.C.de agricol.&
cenſ.li.11. Doctores in l.1.§.ſed & ſi mihi,
ff.de verb. oblig.vbi Iaſ. num.4. verſic.in
iſta, & Crot.num.7.& eſt text.in l.ſi ſpon-
ſus.§.generaliter, & §.circa. de don.inter
vir.& vxor.& in l.1.§.item quæritur.& in
§.Trebatius ff. de aqua quotidia. & æſti-
ergo pars non ſoluta non impedit expul-
ſionem, ſed ea ſolutio vitiatur ob partem
non ſolutam.

Principalem tamen concluſionem li-
mita non procedere quando vxor ſoluiſ-
ſet quidquid poteſt, habet enim priuile-
gium ne teneatur vltra † quã facere poſ- 28
ſit.l.ex diuerſo, in princi.vbi Bart.& alij,
ſolu.matri.tunc enim ſi ob paupertatem,
vel inopiam mulier non poſſit integrum
dotis debitum exoluere, † non poteſt à vi 29
ro expelli, ſed alenda eſt. ita declarat A-
lex.in l.ſi donaturus.§.1.nu.2. verſ.limita
tamen, ff.de condic.cau.da.& ibi Iaſ.nu.5.
in fi.additio.ad Gui.Pap.in q.439.in addi
tio.fi. & dicam paulo infrà circa ſequen-
tem limitationem.

Hoc tamen verum eſt niſi mulier dolo
sè dotem promiſiſſet, quam ſciebat ſe nõ
poſſe ſoluere, quia perditur dictum be-
neficium propter dolum.l.etiam.§.licèt,
ff.ſolut.matrimo. & in terminis quod nõ
† gaudeat mulier doloſa tali benefic.eſt 30
text.in l.pen.ff.de iu.dot. quem dixit ſin-
gularem Ioã. Lup in d.c.per veſtras, in 3.
notab.in princ.colum.3.verſic.& per iſta
fuit alias deciſa, de donatio. inter vir.&
vxor.& dixi in tit.quib. debeantur alimē
ta,

ta, in quæſtio. de his qui tenentur ſolum in quantum facere poſſunt.

Secundo principaliter limita concluſionem noſtram, vt non procedat quando dos fuiſſet promiſſa non ab ipſa vxore, ſed à patre, vel fratribus vel alijs etiā extraneis, quia tunc ſi ſunt in mora dotes promiſſas ſoluendi tenetur nihilominus
31 maritus † vxorem alere, ſecundùm Corne. in conſi. 145. in hac conſultatione, col. 4. verſic. nec refragatur, & verſ. præterea imputatur, volu. 2. vbi duplici mouetur ratione. prima eſt quod cum maritus actionem habeat contra patrem, vel fratrem vxoris, qui dotem promiſit videtur do-
32 tem † ipſam habere. l. nemo videtur, ff. de in integr. reſtitu. l. rem in bonis, ff. de acqui. rem dom. l. qui actionem habet, ff. de reg. iur. ſecunda eſt, quia negligentia mariti ſeu eius culpa commiſſa circa exactionem dotis nō debet vxori nocere, facit
33 quòd dicimus de fideiuſſore, qui non † poteſt conueniri à creditore quando ob dilatam exactionem debitor factus eſt non ſoluendo, hanc declarationem probauit etiam Socin. Iun. num. 114. nume. 44. volu. 3. ſed ante omnes Abb. in d. c. per veſtras, hæ tamen rationes non videntur tutæ, quia licèt actionem habēs videatur rem habere, tamen minus eſt actionem habere quam rem l. minus eſt, ff. de regu. iur. &
34 id quod dicitur in contrarium procedit † fictè non verè, vt per Deci. in d. l. qui actionem, numer. 4. vbi etiam Cagnol. & ſi hæc ratio bona eſſet procederet etiā quādo dos eſſet promiſſa ab vxore, quia etiam tunc maritus cum habeat actionem videretur rē habere: tamen ſecunda quoque ratio non ſatisfacit quia cum eſſet in facultate mariti agendi non poteſt ſibi imputari quod non egerit, nemo etenim cogitur agere.

Ideò contrariam ſententiam, quòd non ſit alenda etiam eo caſu, quo dos non eſt per vxorem promiſſa, ſed per alium probauit Bald. in l. quod in vxorem, num. 10. C. de negoc. geſt. vbi dicit indefinitè alimenta præſtanda non eſſe ſiue dos debeatur ab vxore, ſiue à patre, aut alio, eodem modo loquitur Caſtr. num. 4. & Alex. num. 3. & cęteris clarius Salic. in fi. dicens legem 11es catus parificare quod dos ſit à muliere, à patre, vel ab extraneo promiſſa quia ſemper eſt mulieris. & ſemper datur pro oneribus matrimonij, ita etiam loquitur Guid. Pap. d. quæſt. 439. in princ. cum Salic. tranſit Lup. in d. c per veſtras, not. 3. in princip. colum. 4. verſ. iſta tamē debent intelligi, & col. ſeq. verſ. & ita cōcluſ. Iaſ. in §. fuerat, num. 98. Inſtitur. de actiō. Ruin. in conſi. 144. num. 16. volum. 5. Didac. in Epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 7. in princip. num. 2. & facit ratio quia contemplatione dotis maritus traduxit vxorem, non quęrens, nec diſtinguens à quo detur dos, vel à quo promittatur. facit etiam, quod voluit Natta in conſil. 258. in princip. per text. in §. illud quoque in Authen. de non eligen. ſecun. nub. vbi ait vxorem, quæ † ſoluit partem dotis lucrari 35
donationem propter nuptias tantummodo pro rata dotis ſolutæ etiam ſi fuiſſet à patre vel extraneo promiſſa, per quam deciſionē apparet quod mora patris, vel alterius dotantis nocet vxori.

Quòd ſi placet vltima hæc opinio, quę plures habet authores eam declara non procedere quando pater qui dotem promiſit non habet vnde ſoluat, quia habet beneficium ne teneatur vltra quam facere poteſt, l. pen. ff. de iure dot. l. ex diuerſo, in princip. ff. ſolut. matrimon. hoc enim caſu maritus non denegabit alimenta † vxori ſecundùm Cuman. in l. ſi cum 36
dotem. §. ſi cum maritus, cum lege ſequ. ff. ſolut. matrimon. idem tenuit Alexand. in d. l. ſi donaturus. §. 1. colum. 1. ff. de condictio. cau. da. quia factum, & inopia patris non debet nocere filiæ, ſequitur Iaſ. ibi, nu. 5. in fin. additio ſi. ad Guid. Pap. d. q. 439. Benincaſ. in tract. pauper. in 8. q. in 2. ſpecia. contra. num. 15. & ante eum Soci. in tract. fallent. regu. 258. in 2. limitat. ſed hoc caſu non excuſabitur pater quando per dolum promiſiſſet dotem ſciens ſui patrimonij vires non ſe extendere ad illam quantitatem, quia dolo non ſubuenitur ex illo remedio, vt dixi in proximè

præcedenti limitatione princ. & in ea q. in qua tractaui de his qui tenentur ſolum in quantum facere poſſunt.

Tertiò declaratur principaliter hęc cō concluſio vt non procedat quando maritus dote non ſoluta retinet vxorem in obſequio ſuo, quia tunc tenetur illam ale-
37 re, quamuis dotem non ſoluerit per rationem quia tenetur quis alere † eum quē habet in obſequio. l. in reb. §. poſſunt, ff. commod. l. ſerui. §. quas impenſas. ff. de ędil. edi. l. ſed & ſi quid. §. ſufficiēter, ff. de
38 vſufruct. ita tenet † Abb. in conſil. 85. nu. 6. volum. 2. vbi allegat Bart. in d. l. quod in vxorem, & adducit prædictam rationem Rom. in conſi. 517. colum. 2. vbi dicit quòd ſi vxor non ſoluit dotem promiſſam poteſt maritus illam repellere, at ſi retinet in obſequio neceſſe habet alere per rationem de qua ſuprà, hoc etiam Soci. Iun. qui tamen de ſupra relatis non meminit in conſil. 114. num. 44. verſicul. poteſt primo dici, volum. 3. Gramm. qui hoc apertè pronunciat in deciſ. 103. nume. 25. & ſequ. dicens quòd ſi maritus habet iugiter in ſuis ſeruitijs vxorem, quæ dotem non perſoluit promiſſam, tenetur illam alere, Benincaſ. in tracta. de pauper. in 8. princip. quæſtio. in ſecundo ſpecia. contract. num. 4.

Verùm huic ſententiæ contradicit Vbett. de Bob. in l. quod in vxorem, quem refert, & ſequitur Cyn. in prin. vbi poſtquā dixit quod ſi mulier eſt in obſequio viri alenda eſt ſiue dotem habeat ſiue nō,
39 ſubdit intelligendum eſſe quando nulla dos fuit promiſſa, at ſi fuit † promiſſa, & non ſoluta non eſt alenda, atque ita tenet etiam eam, quæ eſt in obſequio alendam non eſſe, & videtur confirmari ratione, quia vxor tenetur præſtare dotem, & obſequia, & cum ad vtrunque teneatur non liberatur præſtando vnum, ideo Caſtren. in d. l. quod in vxorem, num. 5. dicit quod etiam ſi vir habeat dotem, tamen non alit vxorem, quæ non eſt in obſequio, & dixi ſuprà quando vxor diuertit à viro. Abb. vero in d. conſil. 85. loquitur quando iam erant præſtita alimenta & tractaba-
tur de repetitione eorum, quod eſt di-
uerſum à noſtro quæſito. multa † enim fa 40
cta tenent quæ fieri prohibentur. l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iur. & turpius eijcitur quàm non admit-
titur hoſpes, † c. quemadmodum. §. alio- 41
quin. de iureiuran. Anan. in conſi. 63. num. 1. in fin. Tyraquel. de conſtit. poſſeſſ. part. 3. limit. 7. num. 43. & Barto. in l. quod in vxorem. allegatus à Rom. nihil dicit de præſenti quæſtione, quare concludo, quod ſi maritus præſtitit vxori alimenta, quamuis illa dotem non ſoluerit, & tunc nō repetit, ſi verò vult repellere, & non præſtare, & poteſt: aut vult retinere in ſeruitio, ſed non alere, & non poteſt, per d. l. in rebus. §. poſſunt. infertur ex hac concluſione quod maritus, cui dos promiſſa non ſoluitur, non poteſt negare vxori alimenta, niſi illam expellat, vel ſi vult retinere in domo non recipiat ab ea aliqua ſeruitia vel obſequia.

In prædictis caſibus quibus diximus non eſſe exhibendam vxorem, quæ dotem promiſſam non ſoluit, & poſſe domo expelli, aduertendum eſt quia maritus expulſa vxore, vel negatis alimentis
non prohibetur dotem † via iudiciali pe 42
tere, vt probat text. in c. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor. quem ita intelligit Hoſtien. dum dicit quod ibi maritus probat dotem vxoris, quam expulerat, ſequitur Ioann. Lup. in d. notab. 3. in princip. colum. 2. verſi. ampliari poſſunt prædicta, quia licèt expulerit, eſt tamen paratus illam redeuntem cum dote admittere.

Sed contra hanc declarationem facit quod gloſſ. voluit in l. 2. C. de iure emph. Specul. in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſi. 27. vbi etiam Ioan. And. in addit. vbi du-
cunt quod ſi dominus directus † ob cano- 43
nem non ſolutum expellat emphyteutā, non poterit exinde ab eo petere penſionem præteriti temporis, hoc etiam voluit Ioan. Andr. in c. potuit, vbi Imol. colum. 3. & Card. extra loca. Angel. in d. l. 2. Iacob. Beluiſ. in §. quod autem dictum eſt, in Authent. de non alien. latè Iaſ. in d. l. 2. nu.

ſ.2.num.124.ver.in quantum Bart. in pri-
mo membro, & communem dicit Gigas
de penſion.quæſtio.75.num.6.Clar.in tra-
cta.de emphyt.quęſt.10.num.2.vbi tamen
intelligit, quando expellendo dominus
reſeruauit ſibi ius petendi penſionem,
idem ergò videretur dicendum in mari-
to,qui vxorem expulit, vt non poſſit de-
inde dotem petere. his verò non obſtan-
tibus,vera eſt prior ſententia tunc enim
44 electione vnius remedij tollitur † alte-
rum, quando ſunt incompatibilia, &
contraria,l.poſt diem.ff.de lege commiſ.
l.final.C.de codicil.l.in delictis.§.detra-
cta.ff.de noxal.l.quod in hæredem.§.eli-
gere.ff.de tributo. ita limitat & decla-
rat D.Becius in conſil.87.num.9. at in ca-
ſu noſtro non ſunt contraria expellere v-
xorem,& petere dotem, ſed ſunt diuer-
ſa, quia expulſio reſpicit futurum tem-
pus, dos autem reſpicit præteritum, ar-
gumen.l.etſi fortè.§ [illegible] ff.ſi ſeruit.vend.
ſecundùm Iacob.Butr.quem ſequitur Al
ber.in d.l.2.C.de iure emphyt.vel melius
dici poteſt, quòd remedia hæc oriuntur
45 ex diuerſa cauſa, ideò † cumulari poſ-
ſunt ſecundùm Alb.in d.l.quod in hære-
dem.§.eligere,in fin. Iaſ.Butr.in d.l.fina.
colum.2.verſic.quare diſtinguit,C.de co-
dicil.Caſtr.in l.edita colum.4.in glo.ibi
ſed cumulatio.C.de edend.Gabriel.com-
muni.opin.lib.2.tit.de actio.concluſio.7.
nume.17.& expulſio peruenit ex mora,
petitio autem dotis deſcendit ex contra-
ctu, ideò vtrunque maritus proſequi po-
teſt.& non obſtat quod voluit glo.in d.l.
2.quia contrarium tenuit ibi Bar.dicens,
quòd poteſt dominus expulſo prius em-
phyteuta petere penſionem, idem tenu-
erunt Iacob.de Aretin.Cyn.& Salice.ibi,
Ancha.& Butr.in d.c.potuit.& licèt com
munis ſit in contrarium tamen ea proce
dit ſpeciali ratione, ne dominus conſe-
quatur duplex lucrum, expellat ſcilicet
emphyteutam, & conſequatur meliora-
tiones, quas emphyteuta non ſoluens
penſionem perdit, vt d.l.2.& nihilomi-
nus habeat etiam penſionem, & emphy-
teuta tot pœnis plectatur, quia ſcilicet
ſoluat penſionem,perdat vtile dominiũ,
& melioramenta, atque ita multiplici
afficiatur pœna,contra text.in c.at ſi cle-
rici.§.fin.de iudic. propterea videmus,
quòd in ſimplici colono, in quo non ca-
dit ratio multiplicitatis pœnarum ab-
ſurdi & iniquitatis prædictæ, licet † do- 46
mino,qui eum expulit petere penſionē,
l.colonus,in princip.ff.locat.& hanc di-
uerſitatis rationem poſt Iaco.Beluiſ.Car
din.Alber.& Imol.recitat & conſiderat
Iaſ.d.l.2.num.124.verſic.ego puto in hoc
membro,& num.123.verſic.in colono au-
tem ſimplici,quare cùm in marito ceſſat
abſurdum, & ratio multiplicitatis pœ-
narum admitti debet ad petendum do-
tem, licèt vxorem expulerit. pro quo
etiam facit, quia ſi vxor expulſa vellet
dotem ſoluere, & ad virum redire, ne-
mo dixerit illam non admittendã, cùm
etiam propria culpa receſſit, admitten-
da ſit,† ſi velit redire,aliàs teneatur eam 47
alere,ſecundùm gloſſ.1.in fin.c.ſignifica-
ſti,de diuor.Specul.in tit.de ſponſal.§.ſi.
num.4.Hoſtienſ.in Sum.qui matr.accuſa.
poſſ.§.1.colum.1.verſ.quid ergò de expē-
ſis,dixi in quæſt.an maritus teneatur ale-
re vxorem, ergò eodem modo admitti
debet maritus ad petendum dotem, cùm
enim ſint correlatiui,non debent ad im-
paria iudicari,vt ſæpiùs eſt repetitum in
hoc opere.

Adde,quòd non ſolùm maritus, qui v-
xorem domo expulit, petere poteſt do-
tem,ſecundùm ſupradicta,ſed etiam vſu-
ras dotales,quia poſt moram ſunt licitæ,
ſecundùm notata in c.ſalubriter, de v-
ſur. Angel.& Iaſ.in §.fuerat, Inſtitutio.
de action.& tractaui latiſſimè in titulo,
quibus debeantur alimenta, in quæſtio-
ne,an maritus petat vſuras dotis non ſo-
lutæ,& in † ſpecie noſtræ quæſtionis tra 48
dit Lupus in dicto c.per veſtras,in 3.no-
tab.colum.5.ver.& quod plus eſt,non ſo-
lum.

Sed in contrarium videtur tenere Bal.
in l.inſulam.§ vſuras.ff.ſolut.matrimon.
vbi dicit,quòd etſi maritus,cui non eſt ſo
luta integra dos poſſit expellere vxorē,

& non teneatur illam alere, tamen non poterit à patre vxoris petere vſuras dotales, ſeu reditus dotis, ex quo vxorem non alit, ſequitur Imo.& Alexand.ibi in princip. & probaui in quæſtione, an maritus petat vſuras dotales, in l.limitatio. quia vſuræ debentur in recompenſationem onerum matrimonij quæ ſuſtinētur à marito, ideò ceſſantibus oneribus, ceſſat vſurarum petitio: pro concordia igitur diſtinguenda ſunt tempora, vt ſciilcet pro tempore præterito, quo vxorem in domo retinuit, & aluit, conſequatur vſuras, ſecundùm ea, quæ dixi in prædicta quæſtione, pro futuro autem tempore nihil petat, quia ceſſat cauſa vſurarũ, & videtur text.in fortiori in l.final.ff.de doli exceptio.

SVMMARIA.

1 *Maritus poteſt cum ſocero paciſci, quòd ipſe alat filiam.*

2 *Vxor poteſt paciſci, quòd maritus poteſt illam alere.*

3 *Pactum, quòd ſocer vel vxor ſe ipſos alant, non valet, niſi penes ſe retineant dotem.*

4 *Vxor paciſci poteſt cum marito, quòd ille non teneatur alere, dum tamen fructus dotis augeãt dotem.*

5 *Donatio mutua valet inter virum, & vxorem.*

6 *Vxor poteſt paciſci cum marito, quòd ſe ipſum alat, ſed fructus dotis ipſa percipiat.*

7 *Dos habet onus alimentorum annexum, vbicunque reperiatur.*

8 *Donatio valet inter ſponſum, & ſponſam.*

9 *Donatio licèt inter virum, & vxorem non valet, poteſt tamen vnus eorum non acquirere.*

10 *Remittuntur facilius multa, quàm donentur pauca.*

11 *Facta difficilius tolluntur, quàm fieri impediuntur,*

12 *Pacta ſunt ſeruanda, & nulla maior eſt iuſtitia.*

13 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*

14 *Contractus poſſunt conſenſu partium alterari.*

15 *Pacto multa veniunt, quæ ex natura contractus non venirent.*

16 *Locator conuenire poteſt, vt teneatur pẽſionem remittere ob vim maiorem.*

17 *Euictio debetur ex venditione, licèt nihil expreſſè ſit dictum.*

18 *Venditor cogi poteſt ad cauendum ſimpliciter de euictione, licèt in contractu nihil ſit dictum.*

19 *Euictio ne in venditione præſtetur, pacto conueniri poteſt.*

20 *Pactum valet contra naturam contractus, ſed non contra ſubſtantiam.*

21 *Pactum dicitur de ſubſtantia contractus, quando ſi non exprimatur contractus, remanet nullus.*

22 *Pacta appoſita dicuntur pars contractus.*

23 *Onera matrimonij vltra alimentorum vxoris multa ſunt.*

24 *Vxor nullam tradens dotem, conuenire poteſt, quòd alatur à viro.*

25 *Maritus alit vxorem ex diſpoſitione iuris poſitiui.*

26 *Pactum contra ius ciuile, ſeu ius poſitiuum, eſt validum.*

27 *Pactum ne ſit fruſtratorium, derogat iuri communi.*

QVAESTIO XVIII.

QVID ſi à principio cóueniſſet maritus cum patre vxoris, vel cum ipſa vxore, quòd maritus alere nõ teneatur, an valeat pactum? & hoc non videtur habere dubium, vt de patre ſic † 1
paciſcente eſt text.in l.fin.in 1.reſponſ.ff. de doli except.in l.penult.& l.fin.ff.de in rem verſo, Specul.in titu.qui filij ſint legitim.§.1.num.28.in fin.& de vxore, quòd hoc modo poſſit † paciſci, eſt etiam tex. 2
in l.fin.ff.de in rem verſo. l.ſi quis pro vxore.§.fin. ff.de don.inter virum & vxor. l.ſi conuenerit, in fin.ff.de pact.dot.Spec. d.§.1.num.28.in princip.Bald.Nouel.in l. ſi conſtante, num.52.ff.ſolu.matrimon. & in tract.dot.par.2.colum.pen.in ver.inſuper aduertendum eſt, Campeg.in eodem tract.par.2.quæſt.6.colum.2.circa mediũ, ver.aut facit pactum, quòd aliquid detur, Nat.in conſil.547.nume.11.intelligendo, quando interim pater, vel vxor retinet dotem, aliàs † pactum non valet, ſe- 3
cun-

cundùm Bald.in l.pactum, quod dotali, in fin.C.de collat.& eum ſequitur Vital. in tract.clauſul.titu. an alimen.poſſit renuncia.colum.6.circa medium, ver.an valeat pactum, quòd vxor. vbi dicit, tale pactum valere tunc ſolùm, quando mulier in recompēſationem oneris aliquid
4 recipit, aliàs † non, veluti, cùm mulier promittit ſeipſam alere, & conuenit, quòd fructus augeant dotem, tunc enim valet pactum, vt eſt text.in l.ſi conuenerit, in fin.ff.de pact.dot. videtur enim re-
5 ciproca donatio, † quæ valet inter virum & vxorem, Cyn.&Bald.in l.ſi pater puellæ.C.de inoffic.teſtamen.vbi Salic.Caſtr. & Iaſ.num.2.eſt text.in l.quod autem.§.ſi vir.ff.de don.inter virum,& vxo.Alex.in l.licèt,colum.fin.ver.vlt.pro hac gloſ.C. de pact.Iaſ.in conſil.173.num.4.& 5.vol. 4.cum multis ſimilibus.& idem eſt,quādo conuenit maritus,quòd vxor alat ſei-
6 pſam, ſed percipiat † fructus dotis, non enim videtur hoc caſu quicquam donati ab altera partium, ſed compenſari, vt dicit tex.in l.ſi quis vxori, in fin.ff.de donat.inter virum & vxor.eſt text.in l.mutus.§.manente.ff.de iure doti. & ſecundū hos terminos loquitur Campeg. d.quæſtio.6.vt ſcilicet tunc valeat pactum, quādo is qui dotem debet, illam retinet. Natta d.conſil.147.nume.11. quia dos penes
7 quemcunque ſit, † habet onus alimentorum annexum, & ibi eſſe debet. vbi ſunt onera.l.is qui Stichum.§ ibi dos.ff.de iu. dot.l.ſi maritus,& l.ſi filia.§.1.ff.famil.erciſcun.d.l.fin.ff.de doli excep. At quod etiam ſi maritus dotis fructus percipiat, valeat tamen pactum, quòd vxor ſeipſam alat, videtur tenere Bald.Nouel.d.part.2. colum.pen.& d.l.ſi conſtante,nu.52. dum præſupponit, quòd ſtante pacto dos non deſeruit oneribus matrimonij, niſi etiā dicamus, quòd non dicitur ſeruire oneribus, quando conuentum eſt, quòd fructus augeant dotem, ſed hoc ſtare non poteſt, quia tunc maritus gaudet emolumento, quod ex fructibus percipitur, d. l.ſi conuenerit, de pact.dot. quærendum igitur, quæ ſit ratio, quòd huiuſmodi pactum non valeat, ſi dicas, quòd eſt donatio inter virum,& vxorem, vt videtur innuere tex.in d.l.ſi quis vxori, in fin. & in d.l.mutus.§.manente, & ponit Vital. d.colum.6. reſponderi poterit, quòd procederet, ſi fieret conſtante matrimonio, quia eo tempore prohibita eſt donatio, ſed quando fit ante matrimonium contractum, tunc valet, quia ſponſus † poteſt dotare ſponſæ, l.1. & l.cùm in te.C. 8
de donat.ante nupt.l.penult.§.virgin.ff. de donat.inter virum,& vxor. Ricar.Malum.& Bald.in l.cùm te ſponſæ.C.de donat.ante nup.Io.Lup.in Rubric.de donat. inter vir.& vxorem.§.56.num.2. Natta in conſil.316.nume.1. ideò eo tempore poſſunt conuenire, quòd mulier alat ſeipſam, ſicuti poſſent ſe inuicem donare. Præterea videtur, quòd etiam conſtante matrimonio poſſit hoc pactum fieri: quia licèt alter coniugum non poſſit alteri donare, † poteſt tamen non acquirere, l.ſi 9
ſponſus.§.ſi maritus, & §.ſi quis rogatus. ff.de don.inter vir.& vxor. gloſſ.in c.fin. eodem tit. Io.Lup.in d.Rub.de donat.inter vir.& vxo.§.47.facilius enim quis remittit † multa, quàm donet pauca, glo.in 10
c.ſtatutum.§.fin.in ver.remiſſione, de reſcrip.in 6.not.in c.veniens, il.1.de teſtib. & non eſt par ratio, lucra non capere, vel quæſita perdere, d.l.ſi ſponſus.§.ſi maritus,& l.fin.C.de codicil.& facilius tollitur quod eſt in fieri, quàm quod iam factum † eſt, l.patre furioſo.ff.de his, qui 11
ſunt ſui vel alien.iur.c.quemadmodum, de iureiurand.& poſſunt plures allegari concordantes.cùm ergò hoc ius quod vxori competit ad conſequendum alimēta à marito, non ſit ante matrimonium quæſitum vxori, ſed quærendum, quare non poterit illud repudiare, & non acquirere, ſicut poteſt ius quærendum remittere etiam conſtante matrimonio? ſi verò dixeris, quòd iuri alimentorum renunciari non poteſt, vt per Dec.& Cagno.in l.iura ſanguinis.ff.de reg.iu.& dicā latè inter priuilegia alimentorum: reſponderi poterit, hoc non procedere, quādo ius ad alimenta non eſt quæſitum,

ſed

ſed quærendum, nemo enim cogitur acquirere, vt per iura prædicta ſatis patet. ſi verò dixeris rationem eſſe, quia dos deſeruire debet oneribus matrimonij, l. pro oneribus, C.de iure dot.reſpondeo quòd multa alia onera ſuſtinet maritus præter onus alimentandi vxorem; ideò licèt non alat vxorem, non tamen minus dicitur ſuſtinere alia onera. Prætereà hęc ratio non eſt vniuerſalis, quid etiam ſi nulla ſit data dos?

Reſtringendo igitur controuerſiam, credo quòd valeat hoc pactum, quando mulier habet aliunde bona, ex quibus poſſit ſe alere: tunc enim licèt marito dotem dederit, poterit tamen maritus cauere ſibi, ne teneatur ad alimenta erga vxorem, dummodo pactum fiat ante matrimonium, quia regulariter pacta ſunt
12 ſeruanda, † nec vlla datur iuſtitia maior, l.1.§.ſi conueniat, ff.depoſi. c.1.§.ſi id propter quod, quæ fuit prima cau. benef. amitt. Bald.in rubr. extra de conſtitut. in princip. vbi dicit verba illa, pacta ſeruabo, proceſſiſſe de ore Dei. D. Becius in conſil.45.nume.15.in conſil.94. nume.37.
13 & contractus ex conuentione † legem accipiunt, l.lege, ff.de pact.conuent. & con-
14 tractus poſſunt conſenſu † partium alterari, l.1. de conſtitu. & l.1.ff.de pact. & dicit Natta in conſil.384.nume.11.quod ſaluandæ ſunt partium conuentiones. & licèt de natura contractus dotalis non teneatur vxor ſeipſam alere, tamen non infertur quòd non poſſit fieri pactum in cō trarium, quia multa non veniunt ex natura contractus, quæ tamen veniunt ex
15 pacto, † vt dicunt Bald. Angel. Salicet. & Fulgoſ. in l.1. C.commod. ideò videmus, quòd etſi de natura locationis ſit, quòd ob vim maiorem remittatur penſio, ta-
16 men poteſt fieri † pactum in contrarium, l.1.verſicu.in quo cuncta, & ibi notat Iaſ. nume.92.C.de iure emphy. Port. Imol.in conſil.143.num.13. & 14.D. Becius in conſil.94.nume.29. ſimiliter licèt euictio de-
17 beatur ex natura † contractus venditionis, l.ſi in venditione, ff.de euictio. vbi Salyc. notat quod euictio venit ex natura
contractus, idem Salicet. in l.non dubitatur. C.eod. ideò gloſſ.fin.in fin. in l.rem alienam.ff.de contrah.empt. dicit, quòd etſi in venditione nihil dictum ſit de euictione, tamen venditor ex poſt cogi † po- 18
teſt ad cauendum ſimpliciter de euictione, Caſtrenſ.in conſil.207.in princip.volum.1.Caballin.in tract.de euictio.§.2.nu-
me.3. tamen valet pactum, quòd non † 19
præſtetur euictio, l.emptorem.§.fin.ff.de actio.empt. vbi gloſſ. idem voluerunt, Salic.in l.1.quæſt.5. de pericul.& commod. rei vend. eſt text.in l.qui libertatis, in princ.ff.de euictio. vbi gloſſ.& Bart. Bal. Sali.& alij, Caballin.d.§.2.num.23.vbi ponit, quando ſaltem reſtituatur pretium, dixi in conſil.36.num.5.& 22. & generaliter valet omne pactum contra naturam contractus, licèt ſecùs ſit, quando eſt con-
tra † ſubſtantiam, gloſſ. Barto.& alij in l. 20
pacta conuenta.ff.de contrah.en.emp. vbi latè, Berengar.cap.1.num.46. & ſeq. Bart. Caſtr.& alij in l.2.in princ. vbi Dec.num. 17.ff.ſi cer.pet. & in d.l.cùm quid, vbi Iaſ. Butig.& alij, ff.eod. Bero.in conſil.38.nume.4.volum.1. Neuiza. in conſil.90.num. 22.Nat.in conſ.114.num.6.Menoch.in conſil.84.num.17. & non video, quòd de ſubſtātia matrimonij, vel etiam dotis, quòd maritus alat vxorem, illud enim dicitur de ſubſtantia contractus, quod ſi non ex-
primatur à partibus, † annullat contractū, 21
Dec.in d.l.cùm quid, nume.4. Bereng.d. cap.1.nume.46. at etſi non exprimatur, quòd maritus alat vxorem, habetur id à lege pro expreſſo, ergò non eſt de ſubſtantia, ſed de natura contractus dotalis. Rurſus, quando à principio in ipſa dotis conſtitutione enunciatum eſt, quòd vxor ſe alat, & nihilominus certam dotem ſoluat, tunc dos tanto videtur amplior, quia
† pacta appoſita videntur eſſe pars con- 22
tractus, l.fundi partem. ff.de contrahen. empt. Bellon.conſil.27.num.11.l.iuriſgentium.§.quinimò.ff.de pact. Corne.in conſil.12.num.1.volum.3. Iaſ.in conſil.111.colum.penul.ver.quintò & vltimò, volum. 4.Alciat.in conſil.149 & quemadmodum ſuprà dixi, licèt non alat vxorem, tamen mari

23 maritus alia ſuſtinet onera, quæ † multa ſunt, vt poſt Ange.Campeg.& Lupum ponit Rolan.de lucro dot.quæſt.4.nume.17. & quæſt.106.num.38.& ſicuti maritus qui vxorem duxit indotatam, tenetur illam alere, vt dixi, ita fieri poteſt pactũ, quòd dotata alat ſeipſam, & quemadmodum
24 vxor nullam dotem tradens † conuenire poteſt, quòd alatur, l.inter ſocerum.§.cõuenit.ff.de pact.dot.tetigi in titu.quibus debeantur alimenta, ita poteſt inter coniuges conuenire, quòd vxor ſoluta dote, alat ſe.

Addo aliam rationem, quia alendi ne-
25 ceſſitas, quæ † incumbit marito, eſt iuris poſitiui, l.dotis fructus.ff.de iure dot.Rofred.in quæſt.ſabat.29.num.3. Lancellot. Gall.in conſuet.Alexand. in ver.ſolidos, num.42.pactum autem contra ius Ciuile
26 ſeu poſitiuum, eſt † validũ, l.1.ff.de pact. & hoc eſt quod vulgò dici ſolet, pactum tollere legem, & vbi adeſt pactum, intel-
27 ligitur eſſe † receſſum à iure communi, vt aliquid operetur, l.ſi quando.ff.de leg. 1. Nat.in conſil.384.nume.11. Quando autem mulier aliundè non haberet, crederem tunc pactum non valere, per quod maritus eximatur ab onere alendi, quia hoc modo eſſet contra ſubſtantiam matrimonij, ex quo durare non poſſet matrimonium, vxore fame perempta, vltra quod inhumanum eſt negare alimenta ei quam quis eligit ſibi ſociam diuinæ & humanæ domus, & tenderet in turpitudinem mariti, ſi cogeretur mendicare viro, dum abundant diuitiæ. At ſi vxor habens aliundè, & dotem non det, nulli dubium, quin tunc pactum valeat, quòd ſeipſam alat & ſuos, nam etiam ſine pacto tunc denegari poſſunt alimenta, vt in ſequenti dicam quæſtione.

SVMMARIA.

1 *Maritus alit vxorem, quam duxit non conſtituta dote.*

2 *Vxor quæ ducta fuit ſine mentione dotis, nõ cogitur ſeipſam dotare.*

3 *Traditio præſumitur facta, quando is reperitur in poſſeſſione, cui erat tradenda res.*

4 *Mulier non cenſetur bona ſua in dotem dediſſe, licèt longo tempore maritus illam poſſederit vxore ſciente.*

5 *Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, quamuis mulier habeat bona.*

6 *Omiſſum in contractibus, habetur pro omiſſo.*

7 *Pater tenetur dotare filiam nuptam, ſed quid in ipſamet filia, an teneatur dotare ſeipſam, vide ibi.*

8 *Dos dicitur quid coniunctum, & connexũ matrimonio.*

9 *Vxorem qui iurauit accipere, non tenetur ſtare promiſſis, niſi dos ſibi conſtituatur.*

10 *Maritus non alit vxorem infirmam, ſi ea habet aliunde.*

11 *L.quod ſi nulla.ff.de relig.& ſumpt.fun. quomodo intelligatur.*

12 *Iudex officium ſuum non impartitur non petenti.*

13 *Officium iudicis non prodeſt non petenti, etiãſi verba ſunt præciſa, & neceſſitatiua.*

14 *Emptor pretium conuentum offerre non tenetur niſi petatur.*

15 *Fideiuſſio non eſt offerenda non petenti, ſed ſat eſt petenti moram non facere.*

16 *Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri.*

17 *Vſufructuarius percipient fructus bona fide ante præſtitam cautionem, quæ non fuit petita, facit fructus ſuos.*

18 *Voluntas coacta voluntas eſt.*

QVAESTIO XIX.

CONTINGIT etiam quærere, an maritus teneatur vxorem alere, quam duxit, nulla facta dotis mentione, & quæ cùm diues ſit interpellata à viro, non vult conſtituere dotem? & videtur primo aſpectu, maritum eſſe obligatum ad alimenta, nam diximus in titulo. quibus debeantur alimenta in quæſtione, an maritus teneatur alere vxorem, quòd v-
xorem ducens † nulla conſtituta dote, te- 1
netur nihilominus illam alere, l.quòd ſi nulla.ff.de relig.& ſumpt.fun. Innocent. in c.per veſtras, de don.inter vir.& vxor. Specul.in tit.qui fil.ſint legit.§.1.num.28. gloſſ.Cyn.Batt.Bal.Rom.Alex. Guid.Papæ, & alij citati in loco prædicto: ea ve-

rò deciſio eſſet fruſtratoria, ſi maritus
poſſet denegare alimenta. etſi dicatur
hoc procedere, quando vxor non habet
aliundè ſecùs ſi diues ſit: reſpondetur
vẽdicare ſibi locum etiam in vxore diui-
te, per id quod voluit Barto. in l. 2. in prin
cip num. 11. ff. ſolur. matrimo. vbi inquit,
2. quod vxor, quæ ſine † commemoratione
dotis fuit ducta, non cogitur ſeipſam do-
tare. §. ſic itaque. ver. ſi quis enim, in Au-
then. de nupt. & §. quoniam, in Authent.
quib. mod. natur. effician. legit. Nam fru-
ſtrà quæreretur, ſi teneatur ſe dotare,
quando non haberet bona, ex quibus poſ-
ſet dotem conſtituere, & Barto. ſequitur
Parpal. nume. 91. & Rip. nume. 43. vbi alle-
gat hoc tenuiſſe Alex. duobus in locis, &
mouetur ex l. final. C. de repud. vbi pœna
imponatur idotatæ mulieri, quę repudiũ
miſit, ſicuti imponitur marito, atque ita
loquitur tex. quando eſt indotata, ſed ha
bet bona. facit etiam ratio, quia ſibi de-
bet imputare maritus, qui nihil conue-
nit de dote: cùm tamen ſciret, vel ſcire
deberet matrimonium afferre ſecũ mul-
ta onera, & impenſas, facit l. veteribus. ff.
de pact.

Addo, quòd ſi vxor cogi poſſet ad ſe
dotandũm, ſequeretur, quòd ex longa vi-
ri poſſeſſione bonorum, quæ erant vxo
ris, poſſet inferri ad dotis conſtitutionẽ,
quia ſi quis reperitur poſſidere rem quã
3 alius teneatur tradere, † præſumitur il-
lam tradidiſſe, l. 2. vbi gloſſ. & alij, C. de
acqui. poſſeſſ. facit l. pen. ff. pro lega. cum
alijs apud Alcia. in tract. præſump. reg. 2.
præſump. 23. num. 1. & ſequ. ſed tamen eſt
falſum, quia mulier non cenſetur bona
4 ſua dediſſe in dotem, etiam ſi maritus †
illa poſſederit longo tempore ſciente v-
xore, Barr. in quæſt. 7. incipien. mulier ha
bens, colum. pen. ver. aut non præcedit ta
lis contractus Caſtren. in conſil. 39. col. 2.
ver. nec obſtat, volum. 2. Alexan. in conſi.
114. nu. 2. volum. 5. & tractaui latè in con-
ſil. 94. num. 4. vbi allegaui Rom. Bald. No-
nel. Gozad. Socin. Iun. & alios. et ſi mari-
to ſemel placuit vxorem habere indota-
tam, non debet id ei poſteà diſplicere,
c. quod ſemel, de reg. iur. in 6.

Præterea dos non eſt de natura † matri- 5
monij, quia conſiſtere poteſt ſine dote,
etiam ſi mulier habeat bona, l. fi. C. de re-
pud. l. ex his. C. de donat. inter vir. & vxo.
Corne. in conſil. 127. volum. 4. Calcan. in
conſil. 11. cùm ergò non fuerit promiſſa,
non poteſt peti, argumen. text. in l. 2. C. de
hæred. vel actio. vend. vbi dicit, non eſſe
petendum, quod de tempore contractus
non fuit promiſſum, & declarat ibi Bal.
num. 6. & in contractibus omiſſum, habe-
tur † pro omiſſo, l. quidquid aſtringendæ. 6
ff. de verb. obliga. & cum dote fortè vxor
illi non nupſiſſet, & non obſtat gloſſ. in
in l. obligamur. l. lege. ff. de actio. & obli-
gat. quæ vult, quòd pater teneatur filiam
dotare, etiam ſi nupta ſit, quia ea loqui-
tur in patre, qui tenetur non ſolùm ma-
trimonio filiam collocare, ſed etiam do-
tem dare, qui ideò licèt vnum impleue-
rit collocando in matrimonium, non eſt
tamen liberatus ab alio, id eſt, ab onere
dotandi. & illam gl. ita † intelligunt Bal. 7
Imol. Rom. Alex. & alij in l. 1. ff. sol. matri-
mon. vbi Rip. num. 55. idem Bald. in l. fin.
num. 8. C. de ſent. quæ ſine cert. quantita.
profer. Iaſ. in §. fuerat, nume. 97. Inſtit. de
actio. & in l. ſi donaturus. §. 1. nume. 1. ff. de
cond. ob cauſ. Padill. in Auth. res quæ, nu.
72. C. commun. de leg. Cordub. in l. ſi quis
à liberis. §. ſi quis ex his, num. 2. ff. de libe.
agnoſcen.

Verùm aliud viſum eſt Bald. in d. l. fi.
num. 9. C. de ſenten. quæ ſine certa quant.
vbi dicit, quòd ſi vxor eſt diues, cogitur
dotem dare marito petenti, & ſuſtinenti
onera matrimonij, alias poteſt domo ex-
pelli, quia iniquum eſt, quòd maritus a-
lat illam, quæ cùm poſſit ſeipſam dotare,
non vult. per gloſſ. in §. fina. in ver. onera,
in Auth. de non eligen. ſecun. nub. idem
dicit in c. iurauit, num. 3. & 5. de proba. v-
bi ait, quòd maritus cùm incipit ſuſtine-
re onera matrimonij, petere poteſt quòd
vxor ſe dotet, quia eſt honeſtum, & ſicut
petente filia, pater cogitur eam dotare,
ita vxor dotem dare debet petente mari-
to, ſequitur Iaſ. nume. 4 in d. l. ſi donatu-
rus. §. 4. ff. de condi. indebi. allegat in argu
mentum, gloſſ. in d. l. obligamur, & ſub-
dit,

dit, quòd maritus poteſt illam expellere, & videtur hoc tenere quoque Guido Papæ in quæſt. 13?.num.1.verſic.ſed pone. vbi d.ci, quòd maritus non tenetur alere vxorem, quam duxit ſine dote. quando habet patrem diuitem: multò ergò magis non erit alenda, quando ipſa eſt diues, cùm multò facilius ſe alere poſſit, qui habet, quàm qui ſolum habet iudicis officium, vel actionem, minus enim eſt actionem habere, quàm rem, l.minus eſt. ff.de reg.iur. probauit etiam opinionem illam Lupus in dicto c.per veſtras, in 3. not.§.2. incip. ampliari etiam poſſunt prædicta, folio mihi 136. dicens, quòd ſi vxor recuſet id facere, poterit expelli, & alimentis priuari, quia dos non eſt quid
8 ſeparatum à matrimonio, † ſed connexum, & coniunctum, c.de prudentia, de donatio.inter virum & vxor. ratione autem connexitatis maritus, qui contraxit matrimonium ſine dote, petere poteſt, quòd vxor ſe dotet, & ſubdit, hoc modo intelligi quòd dictum eſt, vxorem indotatam alendam eſſe à viro, & in tantum dos eſt de conſequutiuis matrimonij,
9 quòd ſi iurauit quis † puellam ducere in vxorem, non tenetur accipere, ſi dotem non conſtituat. ſecundùm Bald.in d.c.iurauit, quem ſequitur Lup. loco prædicto, idem tenuit Cordub.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his, num.65.& pro hac parte facit quod voluerunt Cyn Bald. Salic. & alij in l.quod in vxorem. C.de negoc. geſt. vbi dicunt, quòd vxorem infirmam non alit maritus, quando impeditur o-
10 perari, & ipſa habet aliundè. † licèt ſit dotata. etſi dicatur. quòd caſus non eſt ſimilis, quia tunc ideò non alit, quia non operatur: reſpondeo, quòd pari modo non operatur vxor, quando à marito expellitur eò quòd nolit ſeipſam dotare. quòd ſi adhuc inſtetur, quòd habetur pro operante, cùm fuit expulſa, & per eam non ſtat: dico, quòd procederet, ſi fuiſſet expulſa ſine cauſa, ſecùs quando cum cauſa, quia ſcilicet non vult ſe dotare: paria ergo ſunt, quòd non operetur, quia ſit infirma: vel quòd nolit ſe dotare vltra quod maritus non cogitur obſequia recipere ab vxore. Non obſtat igitur l.quòd ſi nulla. quia intelligitur quando vxor non habebat † bona, ex quibus 11
poſſet ſe dotare, ita declarant Iaſ.d.l.ſi donaturus.§.1. Lup.d.§.2. poſſet etiam d. l.quod ſi nulla. procedere, ſi maritus non petat, quod vxor ſe dotet, quia interim eſt alenda: beneficium enim prædictum quòd vxor diues teneatur ſeipſam dotare, locum habet marito petente, argumento l.de pupillo.§.qui opus.ff.de ope. noui nunciat. vbi iudex non † impartitur officium ſuum non petenti, etiam 12
quando aliquid defertur ipſo iure, gloſſ. in l.ſcimus, in verſ.ipſo iure.C.de inoſſi. teſtamen.& glo.in l.ſi conſtat.C.de compenſat. imò etiam ſi verba ſint præciſa, † 13
& neceſſitatiua. Butr.in c.pen.de iud. vbi infert, quòd etſi mandet ſtatutum iudicari cum conſilio ſapientis, intelligitur tamen ſi petatur, & plura ſimilia congerit Rip.in l.4.§ hoc autem iudicium, nume 1.& ſeq.ff.de damn.infect. ſic emptor licèt debeat † offerre pretium, tamen in- 14
telligitur ſi petatur, Bald.in l.1.C.de his quæ ſub modo, in l.1.colum.1.ver.quæro, quid ſi eſt legatus. C.de vſur.& fruct.legat. non enim vxor tenetur offerre dotem, ſed ſatis eſt, ſi viro petenti moram non faciat, vt de cautione † dicitur in l. 15
2.§.quod ait prætor.ff.quorum lega. & in l. .§.non exigit prætor, in fin.ff. vt in poſſeſſ.lega.l.ſi quis filium.§.ſtipulatio.ff.de collatio.bonor. idem eſt in vſufructuario, qui etſi debeat offerre † cautionem 16
de vtendo & fruendo, l.1.C.de vſufruct. & l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſed & ſi rerum. ff.de iureiur. tamen ſat eſt ſi moram non faciat, quando petitur à proprietario, & ante petitionem, nedum non eſt in mora, ſed etiam facit fructus ſuos, † ſi bona fide 17
eos percepit, Bartol.in l.vſufructu. C.de vſufruct. vbi Bald.colum.2.ver.conclude ergò tres caſus, & Salice.in l.1.colum.fin. C.eod.tit. Imol.in c.cùm conſtet, colum. 4.ver.ſed iuxta prædicta, de pigno. Deci. in conſ.607.nu.3. Ruin.conſ.vlti.num.26. vol.1. Socin.Iun.conſ.72.num.8.volum.2.

Beto.conſil.60.num.50.volum.2. Natt.in conſil.457.num.1.vbi ergò maritus tacet, & non petit quicquam ab vxore, ſed ſimpliciter recuſat alere, venit cogendus à iure: ſed ſi peteret eam dotari, & ipſa recuſante expelleret, tunc procedit deciſio Baldi in d.l.fin.C.de ſent.quæ ſine cer. quantita.profer. Non obſtat etiam doctrina Bartol.in d.l.2.in princip. ff.ſolut.matrimon.quia illa gloſſæ ſolutio, quam ſequitur, & declarat Barto.ibi, non eſt communiter approbata. Reſpondeo ſecundò quòd Bartol.nihil allegat ad probandum quòd vxor non teneatur ſe dotare, & iura quæ allegat, id non probant, vt poteſt videri. Tertiò verum eſt, quòd maritus non præciſè cogit vxorem ad dotandum ſeipſam, ſed benè poteſt illam cogere cauſatiuè, quia ſi recuſat, expellitur, & denegantur ſibi alimēta: duplex enim eſt neceſſitas, vel coactio, præciſa ſcilicet, & cauſatiua, & reperitur etiam coacta vo-
18 luntas, † quæ tamen voluntas eſt, vt per gloſſ.in l.velle non creditur, vbi Deci.& Cagnol.ff.de regul.iur. Non obſtat etiam quòd ſibi imputare debet maritus, qui vxorem duxit indotatam, & quòd ex poſtfacto diſplicere ſibi non poteſt, quod à principio placuit, quia maritus ducendo indotatam, non ideò renunciauit futuræ dotationi, imò tacitè cogitaſſe videtur de futura dote, de qua ponit Bald.in d.c.iurauit, de probatio. ſaltem tali dote, quæ conueniret ſibi, & vxori, iuxta l. mulier bona, & l.quæro.ff.de iur.dot. ita reſpondet Lupus loco ſuprà citato, ex quibus deſumi etiam poteſt reſponſio ad alia, vt non ſit neceſſe ſigillatim ad omnia in contrarium citata reſpondere, vide tamen Bald.Nouel.de dot.par.7.priuileg.4.vbi multa ponit ad propoſitum huius quæſtionis.

SVMMARIA.

1 *Maritus iuſtè negat alimenta vxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta, fuit euicta, & marito non datur actio de euictione.*

2 *Maritus non præſumitur voluiſſe vxorem ducere ſine dote.*

3 *Vxor indotata ſpernitur à viro.*

4 *Exceptio omnis nititur æquitate.*

5 *Exceptio facilius competit, quàm actio.*

6 *Factum non videtur, quod legitimè non eſt factum.*

7 *Factum legitimè non retractatur, eò quòd deueniat ad caſum, à quo non potuiſſet incipere.*

8 *Nullum à principio, non conualeſcit tractu temporis.*

9 *Satiſdatum tūc dicitur, quando durat, non quādo deficit ſatiſdatio.*

10 *Verſum in vtilitatē alicuius non dicitur, quod non durat verſum.*

11 *Poſſeſſor non dicitur, qui ita poſſeſſionem eſt adeptus, vt eam ſtatim reſtituat.*

12 *Poſſeſſio non dicitur tradita, quæ poteſt ſtatim recuperari.*

13 *Filia imputat ſibi dotem in legitimam, niſi ea non ſit penes ſe remanſura.*

14 *Fideiubere qui promiſit, non tenetur iterum fideiubere, ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo.*

15 *Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem.*

16 *Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta.*

17 *Debitor generis non liberatur re extincta.*

18 *Noua quæ emergunt, nouo indigent auxilio.*

19 *Fideiubere cogitur debitor, ſi noua cauſa ſuperuenit.*

20 *Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua.*

21 *Fideiubere de nouo tenetur debitor, ſi datus fideiuſſor amiſit ſuam ſubſtantiam.*

22 *Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*

23 *Fideiubere qui tenetur officio iudicis, non liberatur dando fideiuſſorem, qui poſteà lapſus ſit facultatibus.*

24 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*

25 *Euictio non debetur regulariter in contractu dotis.*

26 *Euictio debetur pro dote, quando tradita fuit pro re libera & propria.*

27 *Euictio in dote an debeatur, quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita, cùm alia haberet.*

28 *De-*

18 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legẽ, quam allegat.*
19 *Euictio quare pro dote non debeatur, ſicuti pro venditione.*

QVAESTIO XX.

ALIVS eſt caſus, in quo licet vxori
alimenta negare, quando ſcilicet
dos fuit euicta, & maritus non po-
teſt agere de euictione: tunc enim ſi vxor
1 habens alia bona recuſet † nouam dotem
cõſtituere ex alijs bonis iuſtè denegabit
illi alimenta, ita voluit notabiliter Bald.
Nouell. in tracta. dot. in 7. part. priuileg.
42. circa fin. monetur ratione, quia inten-
tio partium à principio fuit quòd matri
monium non eſſet ſine dote, & veriſimi-
2 liter maritus † non eam duxiſſet ſine do-
te, vt inquit text. in l. fin. §. ſi à ſocero. ff.
de his, quæ in fraud. cred. l. purè, §. penul.
ff. de except. doli. ponit Bald. Nouell. in
eo. tracta. part. 7. priuileg. 8. colum. 1. circa
princi. nec vxor libenter nubit ſine dote,
3 quia indotata † ſpernitur à viro, l. fin. C.
ad Velleian. cum ergo ſuppetant bona, &
maritus ſubeat onera matrimonij, æquũ
eſt quòd nouam dotem conſtituat: proin-
de ſi vxor aget ad alimenta, iuſtè maritus
excipiet de noua dote conſtituenda, & o-
4 mnis † exceptiò nititur æquitate, l. quia
æquitate, ff. de except. doli. & hac ratione
5 facilius datur exceptio † quam actio. l. iu
riſgentium. §. igitur nuda. ff. de pac. & ſub
dit Bal. Nouel. hoc eſſe bene notandum,
eum ſequitur Cordub. in l. ſi quis à libe-
ris. §. ſi quis ex his, nume. 63. ff. de liber. ag-
noſ. vbi dicit quod hæc opinio fulcitur
æquitate, & ſubdit quod datum non vide
tur in dotem id, quod non durat, allegat
text. in l. quoties, ff. qui ſatiſd. cog. qui ta-
men hoc non probat, ſed dicit quod factũ
6 † non videtur id, quod legitimè non eſt
factum: at dos dicitur legitimè conſtitu-
ta, licèt poſtea fuerit euicta, & non habe-
7 tur pro non data, licèt is caſus † euenerit
à quo non potuiſſet incipere, c. factum le
gitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, §. nõ
eſt nouum, vbi Deci. & Cag. ff. de reg. iur.
ſicut econtra quod nulliter † ab initio eſt 8
conſtitutum, non conualidatur ex ſuper-
uenienti caſu, c. non firmatur, de reg. iur.
in 6. l. quod ab initio. ff. eod. titu. ſimiliter
non facit ad propoſitũ tex. in c. 3. de pact.
quia ſi vxor dotem tradidit, iam comple
uit, quod promiſit, licèt poſtea euinca-
tur. Præterea ille text. loquitur, quando
promiſſio præceſſit, quo caſu debetur e-
uictio, vt dicã infra: nos verò loquimur,
quando dos euincitur eo caſu, quo nulla
debetur euictio, ſed melius facit text. in
l. 1. §. quod ait prætor, ff. quor. leg. vbi ſa- 9
tiſdatum † accipere debemus, ſi duret ſa-
tiſdatum, & l. ſi pro patre, verſic. verſum
autem. ff. de in rem verſo, vbi non vide- 10
tur verſum, quod non durat † verſum, &
ibi gloſſ. allegat multa ſimilia. alia etiam
congerit Marſi. in l. fin. nu. 155. ff. de iuriſd.
om. iudic. Tyraqu. in l. ſi vmquam, in ver.
ſuſceperit liberos, num. 175. & ſequ. C. de
reuoc. donat. & dicitur in l. non videtur,
ff. de acquir. poſſ. quod non videtur ade-
ptus poſſeſſionem, † qui ita nactus eſt, vt 11
eam retinere non poſſit, & non videtur
tradita poſſeſſio † quæ poteſt recuperari, 12
l. ratio in prin. vbi Bar. ff. de actio. empti.
Tyraq. in tractat de retrac. conuentio. §. 2.
gl. vnica, num. 9. & ſequ. vbi multa refert
ſimilia. ita ergo non videtur vxor ſe do-
taſſe, quæ dotem dedit à tertio exinde e-
uictam, & facit quod inquit Bal. in l. quo-
niam Nouella, C. de inoffi. teſtamẽ. vbi &
ſi filia iam dotata † teneatur dotem re- 13
ceptam imputare in legitimam, ſi fuit à
patre inſtituta, l. omnimodo. §. imputari,
C. eod. titu. tamen fallit, quando dos pri-
mo loco data non eſt apud filiam permã
ſura ſequitur Capra in conſi. 143. col. 2.

Contra tamen hanc deciſionem facit,
quod qui ſemel idoneè fideiuſſit † non te 14
netur iterum ſatiſdare, ſi primus fideiuſ-
ſor dotis eſſet ſoluendo, Bartol. in l. 3. in
fin. ff. de fideiuſſo. vbi eum ſequuntur alij
omnes, Barto. in l. prætoriæ, la 2. ff. de præ-
tor. ſtipul. vbi quod periculum ſuperue-
nientis inopiæ † ſpectat ad creditorem, 15
Ang. in l. 2. in princi ff. qui ſatiſd. coga. &
in l. quoties, ff. eod. tit. vbi quod debitor

ſatiſdando ſatisfecit ſuæ obligationi, In-
ſtitu. quib. mod. oblig. ſolu. in princ. Albe.
Ange. & Fulgoſ. in l. ſi ab arbitro. nume. 11.
ff. qui ſatiſd. cogan. Hoſtien. Anchar. Abb.
Caſtr. Alexã. Iaſ. Marſil. & Straccha, quos
citaui in conſ. 18. num. 13. & ſeq. quod ſi is
liberatur, qui dare fideiuſſorem promi-
ſit, licet fideiuſſor factus ſit non ſoluẽdo.
quanto magis debet vxor videri liberata
ab onere dandi nouam dotem, quando
dos data fuit euicta, cùm tamen nullam
dotem promiſerit?

Et non obſtat quod intentio partium
fuerit ab initio matrimonium nõ eſſe ſi-
ne dote, quia non ita ſimpliciter verum
eſt: bene fateor intentionem fuiſſe, quod
matrimonium eſſet cum illa dote, proin
de cum partes de illa cogitauerint, non
de alia, non videtur vxorem reperi ad vl-
terius ſe dotandum, quando illa fuit per
euictionem extincta, ſicuti extincta ſpe-
16 cie † liberatur is qui ſpeciem debet. l. ſi ex
legati cauſa, ff. de verb. obliga. l. ſi mihi a-
lienum. ff. de ſolu. l. quod te vbi Bartol. ff.
ſi cert. pet. & ibi Alexan. dicit quod com-
muniter approbatur opinio Bart. volen-
tis, quòd etiam procedat, quando genus
vel quantitas debetur reſpectu certæ ſpe
ciei, & vxor quę certa bona dat in dotem,
eſt obligata ad certum quid determina-
tum, & ad nihil vltra: propterea ſi illud
pereat, extinguitur obligatio, vt ecõtra,
17 de eo qui † eſt obligatus indeterminatè
dixit Deci. in d. l. quod te nu. 25.

Mihi tamen placet opinio Bal. Nouel.
tamquam maximam continens æquita-
18 tem: quæ enim de nouo † emergunt, nouo
indigent remedio. l. de ætate, §. ex cauſa,
de interrog. actio. Rolan. conſ. 1. num. 160.
volum. 2. ideò quando ſuperuenit noua
19 cauſa, debitor † cogitur fideiubere, l. ſi cre
ditores, ff. de priuileg. cred. l. in omnib. ff.
20 de iud. & procedit etiam in iudicijs † ſtri
cti iuris, Ang. Imola, & Caſt. in l. 2. in prin.
vbi Alex. num. 14. ff. ſolu. matri. Afflict. in
deciſ. 108. in fin. hinc eſt quod vbi præſti-
21 tus fideiuſſor † ſubſtantiam ſuam amiſit,
tenetur debitor nouum dare. d. l. 1. §. quid
ait prætor, d. l. ſi ab arbitro, & d. l. præto-
riæ, & l. planè. ff. vt in poſſ. leg. Tyraqu. in
l. boues. §. hoc ſermone, in prin. num. 19. ff.
de verb. ſignifi. & maritus ſuſcepit onera
matrimonij, ſperans dotem datam fore
penes ſe perpetuo remanturam, & quæ-
libet diſpoſitio intelligitur eo rerum ſta
tu † manente, l. quod ſeruus. ff. de cõd. ob 22
cau. l. quæro §. inter locatorem, ff. loca. l. ſi
fuerit, in princi. ff. pro ſocio, l. cum quis,
in princip. de ſolut. l. ex facto in princi. ff.
de vulga. alios citat Tyraquell. præfatiõe
l. ſi vnquam, nume. 167. C. de reuoc. donat.
deciſ. Pedem. 9. nume. 2. Praeterea aduer-
tatur, quòd meo iudicio Baldi Nouelli
defenditur aperta ratione; duplici enim
de cauſa maritus tenetur vxorem alere,
quia dotis fructus percipit, & quia habet
eam in obſequijs: iſtis verò cauſis ceſſan-
tibus, non tenetur alere vxorem diuitẽ,
at ceſſat vbique in facto propoſito, & pri
ma quidem, quia dos eſt euicta, ſecunda
vero quia maritus non vult vxoris obſe-
quia recipere, proinde alere eam non te-
netur. & non obſtat quod iterum quis nõ
teneatur fideiubere, quando fideiuſſor
primo loco datus deſijt eſſe ſoluendo, quia
illud procedit quando tenetur quis offi-
cio iudicis ex æquitate: tunc enim ſi pri-
mus lapſus † eſt facultatibus, dari debet
alius ex quo ſubeſt eadem ęquitas. ita de- 23
ſtinguit Barto. in d. l. 2. ff. de fideiuſſo. Do-
ctores in d. l. ab arbitro, vbi Iaſ. num. 11. A-
lexan. in conſil. 60. num. 4. volum. 5. & di-
xi in conſil. 18. circa finem: at hic militat
eadem æquitas dandi nouam dotem, & i-
ta dotando neceſſitas non deſcẽdit à pro
miſſione, ſed ab honeſtate, & æquitate
quadam. Non etiam obſtat, quòd debitor
ſpeciei liberetur extincta ſpecie, quia
hoc verum eſt quoad obligationem, qua
tenebatur, vt inſurgit æquitas ne marito
ſine dote ſuſtinẽte onera matrimonij di-
ues locupletetur † cum illius iactura, c. lo
cupletari, de regu. iur. in 6. l. iure naturæ, 24
ff. eod. tit. Et quia concluſio noſtra vendi
cat ſibi locum in illis caſibus, quibus eui-
ctio non debetur in contractu dotis, ſci-
endum eſt quod regulariter † euictio non 25
præſtatur in dote, quando contractus in-
cipit

cipit à traditione, licèt aliud ſit quando
incipit à promiſsione, eſt text. expreſſus
in l.1. vbi notant omnes, C. de iure dot. v-
bi not. Bald. Salice. & alij. idem dicũt Dd.
in l. vnica. §. 1. C. de rei vxo. actio. Iaſ. in §.
fuerat, num. 33. Inſtitu. de actio. Burg. in l.
fin. num. 23. de empt. & vend. Bald. Nouel.
in d. tract. dot. part. 7. priuileg. 42. colum.
1. quinimo ſi mulier ſciens bona eſſe alie
na, vel alij obligata, dedit illa in dotem
26 tamquam propria. & libera, † tunc tene-
tur de euictione, ſeu de dolo, etiam ſi in-
cœpiſſet à traditione, ita volunt Cyn.
Bald. & Salic. in d. l. 1. Alex. in conſi. 176. nu
me. 5. in fin. vol. 7. Corn. in conſ. 140. col. 2.
vol. 2. Rolan. in tracta. de lucro dot. quæſt.
58. in fi. vbi allegat Crau. & quamuis Bal.
in cõſ. 467. volum. 4. dicat, quòd maritus
agit de euictione, quando vxor, quæ alia
bona habebat, dotem dedit de bonis ſub-
27 iectis reſtitutioni, † quæ deinde per mor-
tem vxoris ſunt euicta à ſubſtitutis, & cũ
ſequuntur Crau. in conſ. 186. num. 17. Rol.
in d. q. 58. Phanut. in eod. tract. gloſſ. 10. nu.
70. tamen hoc non debet intelligi indi-
ſtinctè, ſed cum grano ſalis, quando ſcili-
cet vxor ſciebat rem eſſe ſubiectam fidei
commiſſo, quia videtur tunc eſſe in do
lo, & decipere maritum, ſecundùm Alex.
in d. conſi. 176. nu. 4. verſi. eſt verum, quod
ille, ſequitur Rolan. in loco prædicto, &
ratio, quia propter dolum perdit benefi-
cium, vt videmus in vxore, quæ magnam
dotem promiſit, quam tamen ſcit ſe non
poſſe ſoluere: perdit enim priuilegium
ne conueniatur vltra quam facere poſſit,
l. penu. ff. de iure dot. dixi ſuprà in quæſt.
an vxori denegentur alimenta ob dotem
non ſolutam. & hoc etiam voluit Bald. in
d. conſil. 468. in fin. volum. 4. dum allegat
l. 1. C. de iure dot. quæ à Dd. modo prædi-
28 cto declaratur, & dictum Doctoris † in-
telligi debet ſecundùm legem, quam alle
gat Bar. in l. non ſolum. §. liberationis, ff.
de liberat. legata, & in caſu Baldi nulla ca
dit ſpecialitatis ratio, quare magis debea
tur eo caſu euictio quàm in alijs, ſi incœ
pit à traditione. poſſumus etiã intellige-
re eum, quando dotis conſtitutio incipit
à promiſſione, vt in d. l. 1. ratio autẽ quare
euictio non debeatur indiſtinctè in con-
tractu dotis, qui eſt oneroſus cum debea-
tur in contractu emptiõis eſt, quia in em-
ptione interuenit † pretium, & iuſtũ non 29
eſt, quod emptor careat re, & pretio: at
marito re euicta in his abeſt, ita declarat
Alber. in d. l. 1. vbi Bald. nu. 6. aliam reddit,
ſed ſubtiliorem ponit Bal. ibi, nu. 7. quem
vide, nam emptor poteſt ſtare ſine illis
extremis, re ſcilicet, & pretio, vnde cum
vnum deficit, neceſſe eſt, quod alterum
illius loco ſuccedat: ſed nõ eſt bona quia
extrema illa ſunt neceſſaria, quãdo in eſ-
ſe producitur emptio, at poſt factum eſ-
ſe poteſt ſine vno extremorum, vnde va-
let pactum, quod non debeatur euictio,
nec pretij reſtitutio, vt ſunt iura clara.

SVMMARIA.

1 *Vxor hæretica eſt potius necanda, quàm alenda.*
2 *Matrimonium ſoluitur; quoad ſeparationẽ thori propter hæreſim vxoris.*
3 *Vxor propter hæreſim perdit dotem ſicut per adulterium carnale.*
4 *Dos fiſco applicatur, quando vxor commiſit crimen læſæ maieſtatis.*
5 *Vxor hæretica non eſt alenda à viro.*
6 *Maritus poteſt vxorem hæreticam expellere propria authoritate non expectato Eccleſiæ iudicio.*
7 *Maritus vxorem pœnitentem in crimine hæreſis non cogitur recipere ſi poſt ſententiam diuortij ingreſſus eſt religionem.*
8 *Maritus poſt ſententiam adulterij contra vxorem non cogitur illam pœnitentem recipere, ſecùs in cauſa hæreſis.*
9 *Maritus non tenetur alere vxorem de hæreſi cõdemnatam, ſed pœnitentem, quando fuit detruſa in carceres.*
10 *Vxor, quæ crimen læſæ maieſtatis commiſit, non eſt alenda à viro.*

QVAESTIO XXI.

DE vxore hæretica, quod non ſit à 1
marito alenda, res eſſe videtur ſi-
ne dubitatione, quia idem diximus
mus in filio hæretico, & in alijs perſonis, 2
&c-

1 & talis vxor videtur potius † necanda,
quàm alenda, c. legi. 24. quæſtio. 8. & ſi v-
xori negari poſſunt alimenta, quando cō
miſit adulterium, quanto magis priuabi
tur quando hæreſim committit, cum gra
uius ſit crimen, & videmus, quòd vxore
2 † cadente in hæreſim conceditur à cano-
ne ſeparatio thori, c. de diuor. & c. fin. de
conuerſ. coniug. vbi not. Ioan. And. Butr.
& Abb. & non minus vxor perdit dotem
propter adulterium ſpirituale, id eſt pro
pter hæreſim, † quam propter adulteri-
3 um carnale, vt per Doctores in d. c. fin. vbi
Abb. numer. 2. qui dicit eſſe notandum, &
ponit latè Didac. in epito. de ſponſ. part.
2. cap. 7. §. 1. nume. 4. & ſeq. vbi poſt Alber.
Cardin. & alios dicit, quòd hoc caſu dos
applicatur fiſco non autem viro, & non
mirum, quia videmus ita quoque ſerua-
4 ri pro crimine † læſæ maieſtatis humanę,
argumento text. in l. quinque legibus. ff.
de bon. damnat. vbi Alber. poſt gloſſ. & Ia
cob. de Are. Nel. in tract. bannito. in 1. par.
2. tempor. quæſt, 18. Boſſ. in tract. de publi.
honor. num. 75. Clar. in Pract. crimin. quę-
ſti. 78. num. 15. & per hanc rationem ita te
5 net † Gondiſalu. in tracta. de hæreti. quæ-
ſtio. 15. nume. 9. cum ergo detur ſeparatio
thori debet etiam ſubtrahi alimentatio,
quia non tenetur maritus alere vxorem,
quam non habet in ſuo ſeruitio, immò
in crimine hæreſis maritus poteſt autho
6 ritate propria vxorem † hæreticam ex-
pellere non expectato Eccleſiæ iudicio,
vt eſt text. in c. de illa, de diuor. vbi etiam
dicitur, quòd ſi maritus ſit hæreticus po-
teſt vxor propria authoritate diuertere,
& ibi Butr. num. 2. dicit eſſe ibi caſum, in
quo marito agenti poſſeſſorio recuperā-
dæ ad coniugem, quæ diuertit propria au
thoritate obſtat exceptio ſpiritualis for
nicationis, quia non poteſt fide ſalua eſſe
tuta cum illo, Abb. num. 2. qui dicit, quod
hæc eſt vna ex differentijs inter carnalē,
& ſpiritualem fornicationem, quia pro
carnali vxor non expellitur propria au-
thoritate niſi delictum ſit notorium, ſed
id licet pro ſpirituali propter periculum
infectionis, Præpoſ. nume. 2. Godiſal. d. q.
15. nume. 10. difficultas tamen eſt, quando
vxor ducta pœnitentia redijt ad gremi-
um Eccleſiæ, & fuit à crimine abſoluta,
an maritus eam teneatur recipere, atque
exhibere. & in hoc ego exiſtimo mulie-
rem alendam eſſe, quia ſi hæreticus reuer
titur ad fidem cogitur alter coniugum
redire ad habitandum, nec aliqua excu-
ſat præter quam ſi poſt latam ſententiam
diuortij qui fuit † fidelis ingrediatur re- 7
ligionem, vt eſt text. vbi gloſſ. in c. fin. de
conuerſ. coniug. & ibi nota. Abb. idem di-
cunt But. Abb. & Præpoſ. in c. de illa, & in
c. quāto. de diuor. Didac. de ſponſ. d. part.
2. §. 5. num. 5. vbi allegat etiam Alph. a Ca-
ſtro. & quamuis in fornicatione carnali
aliud ſit, quia maritus vxorem pœniten-
tem recipere non tenetur, tamen ideo
eſt, quia maritus magis ſcandalizatur, &
magis offenditur in corpore, quam in a-
nima vxoris, ideò non cogitur illam poſt
adulterium pœnitētem admittere, cum
tamen illi teneatur cohabitare † poſt ſpi- 8
ritualem fornicationem, ita Butr. in d. c.
fin. In fin. de conuerſio. coniugato. addo,
quòd verſatur in hoc fauor religionis,
quod pœnitentes piè ſuſcipiantur, vt cō
ſiſi de hominum non minus, quam de di-
uina miſericordia facilius ad conuerſio-
nem perducantur.

Hæc tamen procedit, quando mulier
in domum reſtituitur, quod ſi fortè in
carceres detruderetur, maritus illi non
tenetur † alimenta miniſtrare, ſecundùm 9
Ioan. Lup. in rubrica, ff. de don. inter vir.
& vxor. §. 64. nu. 7.

Quæ dicta ſunt de vxore hæretica, lo-
cum habent etiam in ea, quæ læſæ maie-
ſtatis fuit rea, quales fuiſſe illas mulie-
res † de Beccalijs Brixienſes refert Gigas 10
in tract. de crimine læſæ maieſt. lib. 3. titu-
lo de pœn. quas fil. in cur. quæſt. 5. in fine:
nam etiam hoc caſu vxor eſt indigna ali-
mētis, quia vt ſuprà tetigi etiam filij pri-
uantur alimentis, & parētes, & alij, & di-
cam infra de marito hæretico.

SVMMARIA.

1 *Vidua intra annum luctus ab heredibus patris*
non

non viri alitur, ſi diuites ſunt.

2 *Hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus ſi poteſt ſeipſam alere.*

3 *Vidua dicitur aliunde habere, quando ex ſua induſtria poteſt ſibi victum quærere.*

4 *Vidua, vt dicatur habere aliunde, attendimus redditum bonorum.*

5 *Alimenta alicui de proprijs bonis præſtanda extrahi poſſunt ex rei venditione.*

6 *Princeps antequam ſubditis collectam imponat excutere debet ſuum ærarium.*

7 *Vniuerſitas antequam collectet particulares excutit ſuos redditus.*

8 *Vidua non eſt alenda ab hæredibus mariti ſi eligunt ante annum reſtituere dotem, & alij duo ſunt caſus.*

9 *Hæredes viri non alunt viduam intra annum ſi tranſiuit ad ſecunda vota.*

10 *Viduæ ſi ex forma ſtatuti ſolui debent quinque pro centenario, illi non ſoluuntur, quæ ſecundo nupſit.*

11 *Hæredes viri alunt viduam, quæ tranſiuit ad ſecunda vota ſi teſtator ei reliquit.*

12 *Legatario alimentorum etiam ſi aliunde habeat alimenta debentur.*

13 *Dos viduæ ſolui debet intra annum luctus, quando vir ſimpliciter illam reliquit.*

14 *Vidua nubens intra annum luctus perdit legata ſibi à viro relicta.*

15 *Pœnæ ſecundo nubentibus indictæ propter feſtinantiam ſublatæ hodie ſunt.*

16 *Vidua nubens intra annum luctus hodie nõ perdit legata ſibi facta à viro.*

17 *Pœnam non meretur, quod fit lege permittenta.*

QVAESTIO XXII.

POSTQVAM vidimus caſus, quibus alimenta vxori licet conſtante matrimonio denegare, dicendum eſt, quando intra annum luctus vxor non ſit ab hæredibus exhibenda, & primus qui
1 dem eſt, quando patrem habet † diuitem, quia onus eo caſu incumbit patri, non hæredibus, Aret.in conſil.98.nume.3.dixi in titul. quibus debeantur alimenta, in quæſtio. an vidua ſit alenda intra annum luctus, in ſeptima ampliat. & ratio eſt, quia obligatio alendi non deſcendit in hæredes niſi in ſubſidium, quando alendus laborat extrema egeſtate, vt per Bartol.in d.l. ſi quis à liberis.§.item reſcriptum,ff.de liber.agnoſcen.vel alen.& non dicitur extrema egeſtate laborare, qui patrem habet diuitem, vt ibi per Bar.

Secundus eſt, quando vidua habet de ſuo vnde poſſit alimenta ſumere: tunc e-
nim † hæredes mariti non eam alunt, vt 2
eſt text.in l.penultim.ibi,nec ſuum quicquam habeat.ff.vt in poſſ.leg. glo.in l.diuortio, in princip.vbi Dyn.Bartol.Bald. Aret.& alij.ff.ſolut.matrimon.cum alijs, quos citaui in d. quæſt. an vidua ſit alenda ab hæredibus viri, in prima limita.addo Card.in c. per veſtras, vbi etiam Præpoſ.numer.5. de donat. inter vir.& vxor. Pract.Pap.forma libel.quo agit ad dot.in verſicu.ac etiam alimenta,num.2.dicitur autem habere aliunde,quando ex † indu-
ſtria poteſt ſibi victum quærere, ſecun- 3
dùm Bero.in conſil.130.volum.3. dubium tamen eſt hoc caſu, an in dignoſcendo, quod habeat aliundè attendantur redditus bonorum, quæ vidua poſſidet, an vero quantitas,& valor eorum. & Bald. in conſi.30.concludit inſpiciendos eſſe red ditus, quia vbicunque de alimentis tra-
ctamus † ad redditum reſpicimus,l.ius a- 4
limentorum.§.1.ff.vbi pupil.edu.debe.alias ſemper diceretur habere de proprio cum poſſit nomen debitoris vendere, vt ſe alat,quod tamen eſt abſurdum, & eum ſequitur Crauet.in conſi.199.num.6.Natta in conſil.418.numer.2.ſed hoc videtur habere contradictionem,quia cum tractatur de alimentis eius, qui de proprijs bo
nis alendus eſt, tunc res ipſa † vendi po- 5
teſt, vt eſt text.in l.1.§. mulier.ff.de vent. in poſſeſ.mitten.per quem ita dixit Barbat.ad Bartol.in l.penult. ff.de alimen.& cibar.leg.eum ſequitur Phanuc.in tracta. de inuentar. part.7.numer.56.vbi allegat Angel.& Pract. Pap. qui tamen mihi hoc dicunt, ſed hanc declarationem habeo pro vera, quia excutere quis debet proprium ærarium antequam poſſit de alieno viuere, vt dicimus de Principe, qui etſi pro defenſione ſtatus poſſit ſubditos

6 grauare,& collectam imponere, † tamen
in primis impendit de ſuo quidquid habet,
vt per Nattam in conſil.557.num.10.
Roland.in conſil.1.nume.62.& ſequ.volu.
2.Plot.de in lit.iuran.§.11.numer.13.idem
dicimus de immunitate, quæ antequam
7 particulares exigat,ſuos † excutit redditus,
gloſſ.in l.1.§.quod ſi nemo,in verſicu.
proconſul.ff. quod cuiuſque vniuerſ.nomi.
Bartol.in l.1.C.de mulier.& in quo loco,
Natta in d.conſil. 418. num.1.& dicam
in titulo,qualiter ſint præſtanda alimenta,
& non obſtant iura in contrarium allegata,
quia procedunt, quando alimenta
alicui ſoluenda ſunt de bonis alienis: tūc
enim iuſtum non eſt quòd fundus vendatur,
vt alicui alimenta præſtentur.

8 Tertius eſt caſus † quando hæredes
mariti eligūt intra annum reſtituere dotes.

Quartus eſt, quando dos cōſiſtit in bonis immobilibus, quæ ſtatim ſoluto matrimonio ſunt vxori reſtituenda.

Quintus, quando dos eſt reſtituēda extraneo, qui ſtipulatus eſt dotem ſibi, non autem mulieri reddi.

Sextus, quando alius eſt ſtipulatus dotem ſibi reddi, quia tunc nec etiam ipſi extraneo ſoluenda ſunt alimenta dum retinetur dos.

Septimus eſt in hæredibus ipſius vxoris, qui non ſunt alendi intra annum, qui datur ad reſtituendum dotem, de qnibus omnibus caſibus poſui in d.tit.quibus debeantur alimenta, in quæſtio. an vidua ſit ab hæredibus viri alenda.

Octauus caſus eſt, quando vidua tranſiſſet intra annum luctus ad ſecunda vota, tunc enim non † eſt alenda ab hæredibus viri, ita poſt Ricard. Malum. inquit Cyn.in l.fin.C. de bon.mater.nam ideo alitur, quia dum permanet in viduitate durare videtur in eodem matrimonio,& quando tranſit ad ſecundas nuptias ceſſat ratio, ergo non eſt alenda, ſequuntur ibi alij omnes Bald.in conſil.86. Angelus patri, volum.2. vbi ponit rationem quia ſecundus vir tenetur illam alere,& dictū iam eſt,quòd tunc vidua eſt alenda, quando aliunde non habet, ſed quæ virum habet dicitur aliundè habere, Ange.in l.diuortio,in princip.colum.2.verſicul.conſulni pluries. ff.ſolut.matrimonio, vbi mouetur ea ratione, quod primum matrimonium videatur durare, ſequitur Imol.colum.2. Pract. Papien. in formali bell.qno agit ad dot. reſtit. in verſicul.ac etiam alimentis, numer.2.Iaſ.in §.fuerat, nume.25.Inſtitu.de action.Ioann.de Garron.in rub.C.de ſecund.nup.num.39.hoc etiam voluit Didac.in epitom.de ſponſa.in 2.part.cap.3.§.9.num.10.Rebuf.in cōſtit.Gall.tom.1.tit.de ſentent. prouiſ. articul.3.gloſſ.1.numer.12.in fin.vbi dicit, quòd ipſa, quæ nupſit nihil poteſt petere,ſed maritus bene petit intereſſe retardatæ ſolutionis dotis, vt dixi latè ſuprà poſt Bartol.in conſil. 118. Plot.in tract.de in lit.iuran.§. 11. num. 26.Lupum relatum à prædicto Gemin.in tractat. de vſur.in commentar.1.§.4.nume.90.& alios,facit, quod voluit Socin.in conſ.180.num.7.vo-
lum.2.vbi dicit ſtatutum mandans,quod
viduæ ſoluantur alimenta † ad rationem 10
de quinq; pro centenario,non habere locum in ea, quæ non permanſit vidua, ſed nupſit,ea enim nō petit alimenta,ſequitur Garron.loco prædicto.

Declaratur tamen hic caſus, quando
maritus alimenta reliquiſſet vxori, quia
tunc per † tranſitum ad ſecunda vota non 11
ea perdit ſecundùm Garron.in d. rubr.C. de ſecund.nup.num.39.mouetur,quia relictum debet aliquid operari, vt in ſimili dicit Bald.in Authen.hoc locum,colu. 1.C.de ſecund.nup. ſed hæc ratio non eſt bona,deciſio quidem bene procedit, ſed alia ratione, nam quando alimenta fuerunt relicta tunc debentur iure actionis,
ideo peti poſſunt etiam ſi legatarius ha-
beret † aliundè vnde viuat,Bald.in l.1.co 12
lum.2.C.de fideicommiſſ.Caſtren.d.l.diuortio,in princi. Alexan. in l.de alimentis,vbi Deci.nume.5.C.de tranſact.Socin. in conſil.57.num.38.volum.4.& dicam latè alibi.ſiue ergo nupta ſit, ſiue ſeruet viduitatem, vtroque caſu eſt alenda: videmus enim per eandem rationem, quod
etſi

etſi dos reſtituenda ſit poſt annum, nec
13 ante liceat petere: † tamen, quando re-
linquitur à marito coguntur hæredes il
lam repræſentare non expectato anno, l.
1. ff. de dote prælег. §. ſed ſi vxori, vbi glo.
Inſtitut. ad leg. Falcid. Ploc. in d. §. 11. num.
23. poſt medium, Lupus d. §. 4. numer. 87.
hæc tamen declaratio patitur difficulta
tem, quia nonnulli volunt, quod per trã-
ſitum ad ſecunda vota vxor perdat alimẽ
ta loquendo generaliter, ergo multo ma
gis eorum opinio procederet in muliere
tranſeunte intra annum luctus: nam mu-
14 lier, quæ feſtinanter conuolat † ad ſecun-
da vota perdit omnia legata ſibi à viro re
licta, l. 1. C. de ſecund. nupt. vbi Bald. num.
6. declarat procedere non ſolum reſpe-
ctu proprietatis, ſed etiam reſpectu vſus-
fructus, ſiue relictum ſit purè, ſiue ſub cõ
ditione, & ſubdit eſſe menti tenendum,
quia ſæpe accidit, & ibi Alexander ad Bar
to. idem dicit allegando Angelum, & ſe-
quitur Decius. nume. 10. & 15. & Ioann. de
Garron. num. 66. & Bald. in conſi. 204. col.
2. verſicul. non obſtat, volum. 1. dicit hanc
pœnam introductam eſſe propter impu-
dicitiam, & Caſtren. in conſil. 366. colum.
1. volum. 1. inquit eſſe indictas propter in-
iuriam, quæ fit primo viro, ſequitur Be-
ro. in conſi. 32. num. 13. volum. 2. & Alexan.
loco prædi. & dicit vxorem priuari tam-
quam ingratam, & quæ offendat animum
mariti, & quatuor rationes citat Ioan. de
Garron. in d. l. 1. num. 109. C. de ſecun. nup.
& duas ponit Ripa, in rubr. C. de ſecund.
nupt. nume. 17. & quod ob tranſitum per-
datur legatum, voluit Picus in l. Titia, cũ
nuberet, numer. 166. ff. de leg. 2. Bero. in d.
conſi. 32. num. 19. Neuiza. Silua nupt. lib. 2.
num. 48. & ſequ. Boer. in deciſ. 186. per to-
tam, ſed hoc procedit inſpecto illo tem-
pore.

Verùm hodie omnes pœnæ ſecundo
nubentibus inductæ propter nimiam fe-
15 ſtinantiam ſublatæ † ſunt à iure canoni-
co, quod ſeruatur etiã in foro ciuili, In-
noc. in c. fin. de ſponſa. vbi Hoſtien. Ioan.
And. But. Card. Anchar. & Henric. Boich,
Bartol. in d. l. 1. in fin. C. de ſecun. nupt. vbi
Deci. num. 21. & Ioann. Garron. numer. 71.
Bald. in conſil. 3. 6. nume. 2. volum. 4. Abb.
in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, vbi Aret. com
munem dicit, de conſtitu. eandem dicit
ibi communem Felin. num. 32. & Deci. nu
me. 35. Ioann. Garron. in d. l. 1. num. 132. vbi
multos allegando dicit magis communẽ
eſſe tam legiſtarum, quam canoniſtarum,
& tenendam eſſe in conſulendo, & indi-
cando, eam quoque communem dicit in
rub. C. de ſecun. nup. num. 6. Capra in con-
ſil. 70. nume. 10. & quod vxor tranſiens ad
ſecunda vota intra annum luctus hodie
† non perdat legata, voluit Frede. Senen. 16
in conſil. 36. Bald. in conſil. 467. volum. 3.
Caſtrenſ. in conſil. 367. colum. 1. in princi.
& fin. volum. 1. vbi ſubdit, quòd non in-
fertur marito iniuria, ex quo nubit de li-
centia Apoſtoli, & legis canonicæ, idem
Caſtren. in conſi. 154. in princip. volum. 2.
Ioan. Garron. in d. l. 1. num. 67. & 71. in fin.
& actus à lege † permiſſus non meretur 17
pœnam l. Gracchus, C. de adulter. quare
licèt intra annum luctus vidua nubat nõ
perdit legatum alimentorum ſibi à mari
to relictum, alij etiam ſunt caſus quibus
intra annum luctus viduæ alimenta iuſtè
denegantur, qui ex his, quæ infra dicun-
tur colligi poſſunt.

SVMMARIA.

1 *Vidua tranſiens ad ſecunda vota perdit legatũ alimentorum ſi inſtitutus eſt filius.*
2 *Vxori relictum continet tacitam conditionem ſi caſtè, honeſtè, & vidualiter vixerit.*
3 *Mulier ſecundo nubens non dicitur caſtè, & honeſtè viuere.*
4 *Vxori alimenta, quando inſtituto filio relinquũtur, tunc videntur relicta contemplatione filij, vt cum eo habitet.*
5 *Teſtatoris voluntatem ſpernens facit ſe omni emolumento indignum.*
6 *Vidua ſecundo nubendo non perdit vſumfructũ ſibi à matre relictum.*
7 *Vſufructus continet alimenta.*
8 *Vidua ſecundo nubens non inhonorat maritum nec perdit priuilegia.*
9 *Mulier ſecundo nubens non perdit legata, ſed*

proprietatem illorum reſeruat.
10 *Facta non præſumuntur.*
11 *Omiſſum habetur pro omiſſo, quando facile potuiſſet exprimi.*
12 *Voluntas teſtatoris præſumitur eſſe legi conformis.*
13 *Nuptiæ ſecundæ ſunt admiſſæ à lege, non reprobatæ.*
14 *Legatum alimentorum in dubio videtur relictũ fauore legatarij.*
15 *Caſtè viuere dicitur mulier, quæ ſecundo nubit.*
16 *Legatum interpretatur ſecundum legis diſpoſitionem, non ſecundum occultam voluntatem.*
17 *Legatum intelligitur factum contemplatione, quando matri relinquitur in domo.*
18 *Nuptiæ tertiæ non magis diſplicent, quam ſecundæ.*
19 *Nuptiæ etiam octauæ, ſunt permiſſæ.*
20 *Vxori relictum etiam ſi tranſiret ad ſecũdas nuptias debetur tranſeundo ad tertias.*
21 *Iniuria ſecundo, non primo viro infertur per tertias nuptias.*
22 *Mulier perdit legatum per ſecũdas nuptias, quã do extant aliquæ coniecturæ.*
23 *Mulier nubendo perdit legatum factum ſub modo non nubendi.*

QVAESTIO XXIII.

POST luctus ſi vidua tranſeat ad ſe-
cunda vora, an perdat relictum ali-
mentorum ſibi factum à primo vi-
1 ro, & ſi filius † ſit inſtirutus videtur amit
ti. ita determinat Pract. Papien. in form.
libel. quo agit ad dotis reſtitutionem, in
verſicul. donec vitam numer. 4. quia præ
ſumit lex, quod teſtator voluerit eam
morari cum filia, argumento l. qui concu
binam. §. fin. ff. de leg. 3. l. quæſitum. §. fin. ff.
de fundo inſtr. l. 2. C. commu. vtriuſ. iudi.
eandem probauit ſententiam Bero. in cõ
ſil. 32. num 9. volum. 2. vbi inquit in lega
to vxori facto intelligi ſemper tacitam
conditionem, ſi caſtè honeſtè. & in vidui
2 tate † vixerit allegat Bald. in l. 1. in fin. C.
de leg. Caſtren. in l. mulier quæ, ff. ad Tre-
bellian. & facit, quia ſecundum commu-
nem loquendi vſum mulier, quæ ſecun-
do nupſit non dicitur † caſtè, & honeſtè 3
viuere. Anchar. & Imol. in c. quod à te, de
cler. coniug. Felin. in procem. Gregor. Ri-
pa, in rubrica, C. de ſecund. nupt. num. 13.
in fin. & dicit Bald. in ea. l. 1. C. de legat.
quod dum teſtator legat vxori † alimen- 4
ta inſtituto filio cenſetur voluiſſe matrẽ
ſociare filijs, & legaſſe contemplatione
educatiõis liberorum, ac mater à filijs ſe
diſiungit & filios, ac teſtatoris præceptũ
contemnit nubendo, ergo non debet ha-
bere legatum alimentorum, contemnens
enim, & impugnans teſtatoris voluntatẽ
† facit ſe indignum relicto, l. cum pater. 5
§. libertis. ff. de legatis ſecundo.

Contrariam tamen ſententiam ample-
xus eſt Aret. in conſil. 40. column. 2. ver-
ſicul. ad ſecundum, vbi mouetur, quia ſe-
cundo nubendo † non perdit vſumfru- 6
ctum ſibi relictum. §. ſi verò ſolum vſum
fructum, in Authen. de nupt. & in Authẽ.
hoc locum. C. de ſecund. nupt. ergo eo-
dem modo non debet perdere legatum
alimentorum, quod eſt ſimile, & regula-
riter ea ratione alimenta † continentur 7
in vſufructu. l. Imperator, ff. ad Trebellia.
& l. penult. ff. de alimen. & cibar. leg. hoc
etiam ante eum videtur voluiſſe Bald. in
d. l. 1. vbi eum ſequuntur alij. dum enim
volunt, quod legatum perdatur quando
relictum eſt ſub modo habitandi cum fi-
lijs, præſupponunt aliud eſſe, quando
ſimpliciter fuit relictum, eam ſententi-
am explicitè tenuit Pau. Pic. in l. Titia. §.
Titia cũ nuberet, n. 164. ff. de leg. 2. eã quo-
que amplexus eſt Ioan. de Garzon. in ru-
brica, C. de ſecund. nupt. nume. 36. quæ e-
nim tranſit ad ſecunda vota non inhono-
rat maritum, nec † perdit priuilegia, vt 8
inquit Ioannes Lupus, in rubrica, de do-
nat. inter virum & vxor. addo, quod cæ-
tera legata durant etiam poſt tranſitum
ad ſecundas nuptias, nec reuocantur, niſi
quoad † proprietatem, quando extant fi- 9
lij. l. fœminæ, in fin. C. de ſecund. nupt. §.
prima ſi quidem, & §. ſi vero expectet, in
Authen. de nupt. Bartol. in Auth. ex teſta-
mento. circa principiũ, C. eod. tit. Dec. in
rubrica,

Rubri.C.de ſecund.nupt. in fin. Ripa d.l. fœminę.in fin. Natta in conſil.459. num. 7. quòd ſi id obtinet in cæteris, cur non idem erit in legato alimentorum, quod eſt plenius, & magis fauorabile legatario?

Item conditio morandi cum filijs, vel etiam ſeruandi viduitatem, eſt quid fa-
10 cti, † & non præſumitur, l.in bello.§.factæ. ff. de captiu. & qui dicit legatum fuiſſe ſub conditione relictum, tenetur probare, l.ei qui.ff.de probat.& quòd non legitur in teſtamento ſcriptum, non eſt per ſubauditionem intelligendum, vt dicitur in l.illam. C.de collatio. immò conditio non nubendi videtur reijcienda de legato, quando eſt expreſſa, vt in Rub.& titul.C.de indict.viduit.tollend. demùm cùm poſſet maritus conditionem viduitatis apponere, & non dixe-
11 rit, † voluiſſe non videtur, l.1.§.fin autem ad deficientis. C.de caduc.tollend.
12 & voluntas teſtatoris † præſumitur eſſe legi conformis, Bartol.in l.hæredes mei. §.cùm ita, vbi not.omnes. ff.ad Trebel-
13 lian. ſecundæ autem nuptiæ non ſunt à † lege reprobatæ, immò admiſſæ, c.vicena, 31.diſtinctio.l.final.C.de legitim.tutor.l. caſtitas.C.ad legem Iul.de adulte. & non obſtat, quòd teſtator præſumitur ea intentione reliquiſſe alimenta, vt cum filijs moraretur: quia reſpondeo, falſum hoc eſſe, nam legatum alimentorum in
14 dubio cenſetur relictum fauore † legatarij, etiam ſi onus eſſet legato adiectum, licèt aliud ſit in alijs legatis.l.1.ibi, gloſſ. & alij omnes, C.de legat.gloſſ. Bartol. & alij in l.illis libertis.ff.de conditionib.& demonſtrationib. Bartol.in l.Caio.§.Imperator, in princip.& in 1.oppoſ. ff.de alimen.& cibar.legat. & dicam latè inter priuilegia alimentorum multò ergò minus id locum habebit, quando de onere non eſt facta mentio in legato, nec onus reperitur expreſſè iniunctum, & non reſiſtit, quòd relictum videatur ſub tacita conditione, ſi in viduitate vixerit, vt inquit Bero.in dicto conſil.31. quia Baldus & alij per eum citati non id dicunt, ſed exprimunt ſolùm de honeſtate, & caſti-
tate, at quæ ſecundo viro † nubit, dici- 15
tur caſtè, & honeſtè viuere, vt per Bartol. Imol.& alios in l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad Trebellian. non etiam verum eſt, quòd ſecundùm communem loquendi vſum mulier ſecundò nubens, videatur inhoneſtè viuere, nam contrarium eſt verum, vt per Cæphal.in conſil.500. nume.33. etſi eſſet verum, non noceret, quia legatum ſimpliciter relictum, non interpretatur ſecundùm occultam vo-
luntatem teſtatoris, † ſed ſecundùm le- 16
gis diſpoſitionem, vt inquit Angel.in d. § cùm proponeretur. legis autem diſpoſitio non abhorret à ſecundis nuptijs. & quod Bald.inquit in l.1. in fine. C.de leg. procedit, quando relicta ſunt alimenta in domo, tunc enim videtur teſtator voluiſſe matrem ſociare filijs ex eo, quòd
in domo reliquit.† non enim colligi po- 17
teſt alia ratio, quare magis in domo reliquerit, quàm extra, ſed in præſenti facto relicta ſunt ſimpliciter, quare verior eſt ſententia, quòd duret legatum poſt ſecúdas nuptias.

Immò id procedet, etiam ſi tranſiret ad tertias nuptias, quia non minus à lege
approbatur tertium, † quàm ſecundum 18
matrimonium, vt latè probat Cæphal. in conſ.500.per totum, & facit, quia etiam
octauæ nuptiæ ſunt † permiſſæ, c.aperiát, 19
31.quæſt.1. Boer.deciſ.186.nu.4. Menoch. in conſil.40 num.40.fortius voluit Ripa in Rubr.de ſecund.nupt.nume.13. poſt Alexã.in d.§.cùm proponeretur. quòd vbi ſunt alimenta vxori relicta, etiam ſi tráſi-
ret ad ſecundas nuptias, † debeantur, etſi 20
vxor tertias contrahat nuptias, quia omnes poſt primas dicuntur ſecundæ, & per
tertias nuptias fit iniuria † ſecundo, non 21
primo viro, atque illius anima contriſtatur, vt probat Cæphal.d.conſil.500.num. 22.& 24.& ſeq.

Prædicta tamen limitantur non procedere, quando ex coniecturis aliquibus, vel ſignis conſtaret de mente teſtatoris
fuiſſe, quòd † legatum perdat, l.1. in fine. 22
C.de legat. vbi dicit procedere, quando

reliquit alimenta in domo: videtur enim tunc voluiſſe proſpicere educationi filiorum, nam regulariter onus videtur eſſe cauſa legati, & ideò ſi non agnoſcit onus, non conſequitur legatum l. Neſennius. ff. de excuſatio. tutor. & multò magis amittet legatum vxor, quando ex-
23 preſſè † teſtator relinqueret ſub modo
ſeruandi viduitatem, ſecundùm Bartol. in Authent. hoc locum. C. de ſecund. nup. Picus in dicto §. Titia cùm nuberet, nume. 164. circa fin. vbi ponit generalem limitationem.

SVMMARIA.

1 *Vidua, quæ poſt annum luctus fornicatur, non ſubiacet pœnis impoſitis ſecundò nubentibus.*

2 *Vidua quæ peccat in corpus ſuum poſt annum luctus, non perdit alimenta.*

3 *Pœnæ ſecundò nubentium locum habent contra viduam inhoneſtè viuentem.*

4 *Luxuriæ non eſt plus tribuendum, quàm caſtitati.*

5 *Pœnæ ſecundò nubentibus impoſitæ non ſunt correctæ, quoad inhoneſtè viuentes.*

6 *Vidua quæ inhoneſtè viuit, iniuriam facit marito.*

7 *Vidua ſtuprum committens, priuatur hæreditate, vel relicto ſibi facto à marito.*

8 *Vidua ſtuprum committendo non minus offendit maritum, quàm vxor adulterando.*

9 *Vidua inhoneſtè viuens poſt annum luctus, perdit alimenta ſibi alioquin debita.*

10 *Vidua ſtuprum committens perdit dotem, ſed vide ibi de veritate.*

11 *Vidua ſtuprum committens poſt annum luctus, non perdit dotem.*

12 *Expreſſum videtur, quod fuiſſet diſpoſitum, ſi de eo teſtator cogitaſſet.*

13 *Legatarius perdit legatum, ſi poſt mortem teſtatoris concubuit cum illius vxore.*

14 *Legatarius priuatur legato, ſi concubuit cum vxore teſtatoris illo viuente.*

15 *Adulterium poteſt vxori viduæ obijci, ſi maritus illud ignorauit.*

16 *Vxor quæ ante legatum, vel poſt commiſit adulterium, priuatur legato ſibi facto à marito.*

17 *Vidua inhoneſtè viuens, perdit priuilegium fori.*

18 *Vidua viuens impudicè, priuatur tutela.*

19 *Vidua relicta executrix teſtamenti, priuatur ob inhoneſtam vitam.*

20 *Vidua inhoneſtè viuens, non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis.*

21 *§ fin. in Auth. de reſtit. & ea, quæ parit, quomodo intelligatur.*

22 *Filia quæ fuit ab vno tantùm cognita, non poteſt exhæredari, licèt aliud ſit quando turpē ducit vitam.*

23 *Vxor turpis ex alia cauſa, quàm inhoneſtæ vitæ, non perdit legatum alimentorum ſibi factum à viro.*

24 *Voluntatem teſtatoris qui impugnat, non poteſt illi ſuccedere.*

QVAESTIO XXIIII.

GRAVIS quoque quæſtio eſt, an ſi mulier vidua poſt annũ luctus peccauit in corpus ſuum, priuari debeat alimentis ſibi à teſtatore relictis? & primo quidem aſpectu videtur, quòd non, per text. in §. fin. in Auth. de reſtit. &
ea, quæ parit, vbi præſupponit, quòd ſi † 1
vxor fornicatur poſt annum luctus, non ſubiaceat pœnis impoſitis tranſeunti ad ſecunda vota, ex l. 1. C. de ſecun. nup. & in
hoc tenet † glo. in d. §. fin. & ibi Angel. & 2
not. in Auth. eiſdem. C. de ſecun. nup. Alciat. in tract. præſump. reg. 2. præſump. 9. num. 5. deciſ. Pedem. 77. num. 1. & hanc ſententiam procedere ex mente communis opinionis dicit Emanu. à Coſt. in c. ſi pater, par. 1. in ver. legauit, nu. 35. in princ. & ver. ego autem, de teſtamē. in 6. vbi ait ſe nō dubitare de hoc. inuenio etiam, quòd cum hac opinione tranſit Dida. in Epito. de ſponſal. par. 2. cap. 7. §. 6. num. 11. vbi diſtinguit inter annum luctus, & alia tempora, volens aliud eſſe, quando mulier fornicatur intra annum luctus, quia tunc plectitur pœnis impoſitis à d. l. 1. C. de ſecund. nupt.

In contrarium tamen facit, quia omnes pœnæ impoſitæ ſecundò nubentibus
locum habent † contra vxorem, quę inho 3
neſtè viuit, Bart. in l. his ſolis. C. de reuo. donat.

donat. vbi dicit eſſe perpetuò notandũ,
& ſequitur Barb.ibi,qui alios citat,idem
Barba.in c.ex parte 6.in 1.col.de for.com-
pet. Io.Lup.in Rub.de donat.inter vir.&
vxo.§.67.nu.3. vbi refert Zenzelin.& Lu-
dou.Bonon.Abb.in c.vxoratus.de cõuerſ.
coniug.Alexã.in l.bonorum.ff.de his qui
not.infam.Bero.in conſ.32.num.12.vol.2.
4 non enim plus tribuendum eſt luxuriæ,†
quàm caſtitati,vt in §.fin.in Authẽ.de re-
ſtit.& ea,quæ par. & quamuis hodie ex
Apoſt.dicto ſublatæ ſint pœnæ impoſitæ
ſecundo nubentibus,tamen non ſunt cor
rectæ quoad illas, quæ inhoneſtè viuunt,
5 †quia in viuẽtibus luxurioſè ceſſant cau-
ſæ correctiõis,vt per Abb.in d.c.vxorat⁹,
&inter alias pœnas priuabatur mulier o-
mni relicto ſibi facto à marito tanquã in-
digna,vt in l.1.C.de ſecun.nup. ergò pari
modo priuari debet illa,quæ turpiter, &
6 inhoneſtè viuit. infert enim † iniuriam,
& triſtitiam in animam viri,§.quæ verò,
in Auth.de nup.& in propoſito inquit Sa
lic.in l.fideicommiſſum, in fi.C.de fidei-
commiſſ.quòd vxor inſtituta,vel legata-
ria committens ſtuprum,priuatur vt in-
7 digna,† licèt maritus legando,vel inſti-
tuendo non adiecerit conditionem, ca-
ſtè,& honeſtè viuendi, & ſubdit eſſe be-
nè notandum tanquàm quotidianũ,com-
probat Ioã. Lup.d.§.67.num.4. facit,quia
vxor conſtante matrimonio committens
adulterium,non eſt alenda à marito, vt
dixi ſuprà,ſed non minus maritum offen
dit vidua ſtuprum committendo, quam
8 faciat vxor † adulterando viuente mari
to,vt inquit Caſt.in d.l.fideicommiſſum,
num.4.ergò perdit alimenta, per ſtuprũ
poſt mariti mortem commiſſum, & in
terminis, quòd propter inhoneſtam vi-
9 tam poſt annum luctus, † perdat alimen-
ta, voluit Picus d.§.Titia cùm nuberet,
num.165.ff.de lega.2. Bero.in conſ.312.nu.
9.ver.venio ad quartum,cum ſeqq.vol.2.
Caualcan.in tract.de vſufruct.mulier.re-
lict.num.113.Cæphal.in conſil.500.nume.
39.& pro hac parte facit, quia vidua ſtu-
prum committens,perdit etiam dotem,
10 † ſicuti ſi viuente marito commiſiſſet a-
dulterium, ſecundùm Caſt. in l.ſororẽ,
C.de his quib.vt indign.& in l.fideicom-
miſſum,in fin.C.de fideicom.& in conſi.
147.volum.1.Iaſ.in l.2.num.6.ff.ſolut.ma
trimon. Præpoſ.in c.plerunque, colum.
3.de dona.inter vir.& vxor.Felin.in c.pa-
ſtoralis.C.de iudic.Marſil.in l.vnica,nu.
53.C.de rapt.virgin.& in ſing.416.Gerard.
in ſingu.48. Io.Lup.d.§.67.num.6.Beler.2.
in addit.ad Albam in c.plerunque.Crot.
in l.4.§.Cato,in 1.lect.num.179.ff.de ver-
borum obliga.& hanc dicit communem
Bellon.in Rubr.C.de eden.num.83. Boer.
in deciſ.338.Neuizan.in ſylua nuptia.lib.
2.nume.42.& ſequen. vbi multos allegat,
præcipuè Angel.Areti.Dec. & Curt.Iun.
ſubdens, quòd hæredes mariti conuenti
ad dotis reſtitutionem poterunt de ſtu-
pro excipere,Rip.d.Rubr.extr.de iudic.
num.21.Bero.in conſil.32.num.20.volum.
2.Syluan.conſil.2.num.37.conſil.6.nume.
17.latiſſimè deciſ.Pedemon.77. per totã
eſt verum quod Alexand.in d.l.ſororem.
C.de ijs quib.vt indign.tenendo contra-
rium, impugnat prædictam Caſtrenſis
ſententiam, ſequitur illum Iaſ.in d.l. fi-
deicommiſſum,nume.3. Deci.in c.paſto-
ralis,colum.fin.extrà de iudic.quam ſen-
tentiam tãquàm magis communem pro-
barunt multi,quos citat & ſequitur Did.
in Epitom.de ſponſal.par.2.cap.7.§.6.nu-
me.9. & ſequen.Arius Pinel.in l.fina.nu-
me.10.& ſequen.C.de bon.matern.Duen.
in reg.12.limit.3. vbi latè agit multos ci-
tans,Eman.à Coſt.in c.ſi pater,parte 1. in
ver.legauit,nume.40.ver.ſed an quemad-
modum,de teſtamen.in 6.Roland.in con-
ſil.86.per totum,volum.2.ideò ſuper hoc
fundamento nõ facio magnam vim,præ-
cipuè cùm Ioan.de Garron.in Authenti.
eiſdem,num.20.& ſequent.C.de ſecund.
nupt. diſtinguat inter ſtuprum commiſ-
ſum † intra annum luctus, & illud quod 11
poſt annum fuit perpetratum, vt pri-
mo caſu dotem amittat, ſecundo verò
non,quam diſtinctionem probauit etiam
Alciat.in tract.præſumptio.regul.2. præ-
ſumptio.9.num.5. Didacus dicto c.ſepti-
mo.§.6.numer.10. & ſequent. & licèt

Duen.

Daen.dicta limitatio.8.in fi.dicat neceſ-ſariam non eſſe illam diſtinctionē, quod etiam ponit Pinell.in dicta l.fin.nume.11. Coſta in loco præcitato, tamen illam probauit Rolan.d.conſi.86.num.41. & ſecundùm illam iudicatum fuiſſe refert decif.Pedemont.77.in fin. licèt plurimum pro opinione Caſtren.vrgeat ratio,quòd ſicuti vidua pendente viduitate gaudet priuilegijs omnibus, quæ ſibi competebant viuente marito,quaſi videatur perſeuerare in eodem matrimonio,l.fi.C.de bon.matern.cum infinitis ibi allegatis à Pinello,nu.4.ita debet eſſe obnoxia pœnis impoſitis mulier violans religionem matrimonij,vt ſentiat incommoda, quæ habet commodum,l.ſecundùm naturam.ff.de regul.iur. quidquid autem ſit in prædicta controuerſia dotis amittendæ,ſat eſt quod in caſu noſtro verior eſt opinio,viduam poſt annum luctus inhoneſtè viuentem amittere legatum alimētorum,&ratio eſt,quia haberi debet pro
12 expreſſo, † quod diſpoſuiſſet teſtator, ſi de eo cogitaſſet, vt per gloſſ. in l.tale pactum.ff.de pact. Tyraquel.in præfatio. l.ſi vnquā,nume.56.per totum.C.de reuoc.donat.deciſ.Pedemon.64.in fin. vbi dicitur illam gloſſ.locum habere in quacunque materia, ideò videmus, quòd ſi legatarius poſt mortem teſtatoris concu
13 buit cum vxore teſtatoris, perdit † legatum, quia ſi teſtator de hoc cogitaſſet, non legaſſet,gloſſ.in l.fideicommiſſum, C.de fideicommiſ.vbi hoc not.Bar.idem voluit gloſſ.in l.ſororem. C.de his quib.. vt indign.&l.1.ff.eodem.&vtroque in loco Bart.Bald.in c.tuæ,in fin.de procurat.
14 idem in adulterio † dicit Bald.in l.ſi mulier.C.de adulte. vbi dicit,quòd propter adulterium efficitur inimicus,communem dicit Iaſ.in d.l.ſororem,nume.5.Ioan.Lup.in dicto §.67.nume.5. Mantic. de coniectur.vltim.volunta.lib.12.tit.5.nume.6.& prædicta tacita voluntas mariti operatur, quòd ſi inſcio marito adulte-
15 rium commiſit, poſſunt hæredes mariti opponere † de adulterio contra vxorem repetentem dotem,vt voluerunt Roma. Aretin.& Alexan.in l.rei iudicatæ,num, 5.ff.de regul.iur. Præpoſ.in d.c.plerunq;, num.2.de donat.inter vir.& vxor. Picus in d.§.Titia cùm nuberet,nume.161.hanc dixit communem in l.fina.in quæſt.61. C. de reuoc.donat. & ſequuntur Ancharan. Abb.Marſil.& Tyraquel.quos citat & ſequitur Didac.d.c.7.§.6.num.9.qui etſi referat Baldum & Imo. contrarium tenuiſſe,ſubdit tamen hanc ſeruari in practica, Emanuel.à Coſta in dicto c.ſi pater, parte 1.in verbo, legauit, nume.32.de teſtament.in 6. Ruin.in conſil.155.num.3. volum.3.quia cùm maritus veriſimiliter foret reuocaturus,habita illius noritia,haberi debet pro reuocato,Mantic.dicto titul.5.nume.7.idque procedit non ſolùm quando mulier adulterium commiſit poſt factum legatum, ſed etiam quando ante, vt † per glo.in dicta l.fideicommiſ- 16
ſum, voluit Angel.Aretin. in tractatu de teſtament.gloſſ.46.nume.5. ver.quæro vxor,Picus dicto §.Titia cum nuberet, nume.165. Coſta loco præcitato, nume.32. verſi.ſed et mulier,Mantic.dicto num.7. ampliat procedere etiam in concubina, poſt Ruinum, quem allegat. Non obſtat igitur textus in §. penultim.in Authent.de reſtitutio. & ea quæ parit,quia licèt ob facti contingentiam loquatur de ſtupro commiſſo intra annum luctus, tamen non excludit,quia idem ſit in ſtupro poſt annum commiſſo: offenditur enim anima mariti, & contriſtatur non ſolùm per ſtuprum, ante annum, ſed etiam per ſtuprum poſt annum commiſſum, & ideò Salicet.Caſtrenſ. Ioan. Lup. Bero. Paul. Pic. Cæphal. & Caualcan. intelligunt indiſtinctè priuari legato mulierem, quæ inhoneſtè viuit, quinimò priuilegia omnia perdit, quæ ſibi ſunt durante viduitate conceſſa, vt in priuilegio † fori ponit Angelus in l.quæ- 17
dam puella, vbi Alexand.colum.2. ff.de iuriſdictio.omnium iudic. perdit item tutelam. † ſecundùm gloſſ.& Bald.in Au- 18
thent.matri,& auiæ.C.quand.mulier tutelæ off.fung.poſſ. etſi eſt relicta executrix teſtamenti, priuatur, ſecundùm 19
Imol.

Imo. in l.eum qui, §. qui ſibi, col. 1. ff. de verb. oblig. quos omnes citat & ſequitur Io.Lup.in d.§.97.num.16.&ſeq.vbi etiam dixit quod vidua luxuroſè viuens perdit etiam quartam ſibi à iure delatam in bo-
20 nis mariti † diuitis ſecundum auth.præterea, C.vndè vir & vxor.

Non omitto quod Eman. à Coſta loco prædict.num.38.ver.denique in hac controuerſia, intelligit tex.in d.§.fin. in Authen. de reſtitutio. & ea quæ parit, procedere quando vnicum ſtuprum committit, aliud dicens quando luxurioſam du-
21 ceret † vitá, vt quia publicè vel notoriè ſe proſtitueret ad quod ex multis pulchrè, quæ apud eú videri poſſunt, in quo articulo facit quod voluit Vaſq.in tract. de ſucceſſ.creat. lib.1. §. 10. num.610.ver. primo in filia, & lib.2. par.3.§.20. requiſ. 19. nu. 152. vbi dicit quod etſi filia turpi-
22 ter † viuens poſſit exhæredari, tamen aliud eſt quando ab vno tãtum fuit cognita, ſed ipſe non allegat textus, quos in hanc ſententiam citat Coſta, & dixi ſuprà hoc eodem tit.in q. an filia poſſit alimen.priuari propter inhoneſtam vitam, prope finem.

Quod autem dictum eſt de inhoneſta vita non procedit, quando ex alia cauſa vxor foret infamis, vel dãnata, quia non propterea perderet alimenta ſibi relicta
23 † à marito, ita tenet Ang. Aret.in tract.de teſtame.glo.incip. item reliquit mulieri concubinæ alimenta. colum. pen. ſequitur Picus d. §.Titia cum nuberet, nu.169. per iura, & authoritates de quibus ibi.& ratio poteſt aſſignari, quia quidquid relinquit maritus videtur relinquere in præmium pudicitiæ, & bene trãſacti matrimonij, proinde quãdo delinquit contra pudicitiam, & caſtitatem, ceſſat cauſa relicti, & relictum tacitè videtur reuocatum, quæ ratio ceſſat, quando vidua non committit contra caſtitatem, vel in dedecus tranſacti matrimonij, non mirũ itaque ſi ſecũdo caſu non perdit alimenta, licet efficiatur infamis, vel damnetur ex alio crimine, proquo facit quod ponit Bart.in l.ſi fundum per fideicommiſſum, col.1.ver.tu dic quod ibi erat res peruentura, & col.2.verſ. ſecundo caſu quando res, ff.de leg.1. Bero.cõſ.64. num.17. vol. 1. Anchar. Moder. famil. quæſt.lib.2. qu. 17.nu.2.facit etiam glo.in l.cum pater, §. libertis, in ver.nec alienarent, ff. de leg. 2. vbi tunc ſolum prohibetur quis ſuccedere † quando venit contra voluntatem 24
defuncti, Iaſ.in auth. res quæ, num.24.C. commu.de leg.

SVMMARIA.

1 *Vxor non alit maritum adulterum.*
2 *Matrimonij beneficio non gaudet, qui committit in matrimonium.*
3 *Teſtatoris præceptum contemnens non ſentit lucrum ex illius teſtamento.*
4 *Ali nemo debet ex bonis ſibi ob delictum ablatis.*
5 *Vxor agit ad dotis repetitionem, & thori ſeparationem contra maritum adulterum.*
6 *Maritus adulter non dicitur violare thorum mulieris.*
7 *Extenſio admittitur etiam in pœnalibus inter correlatiua.*
8 *Statutum pœnale loquens de vxore extenditur ad maritum.*
9 *Maritus non priuatur alimentis ab vxore relictis, quando deliquit, ſed non in legem matrimonij.*
10 *Maritus etiam adulter eſt alẽdus ab vxore, quando non habet aliunde.*
11 *Maritus non eſt alendus ab vxore, quando ſua culpa incidit in paupertatem.*
12 *Pauper qui ſua culpa factus eſt, non meretur ſubuentionem.*
13 *Beneficium ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt, perditur propter maleficium commiſſum.*
14 *Diuortium non conceditur niſi ob certa crimina.*
15 *Vxor tenetur alere maritum adulterum quando non habet aliunde & fame periret.*
16 *Maritus & vxor dicuntur vna caro.*
17 *Maritus & vxor dicuntur ſocij diuinæ, & humanæ domus.*
18 *Vxori turpe eſt habere virum mendicantem.*
19 *Dos quando vxori reſtituitur conſtante matrimonio propter inopiam mariti.*
20 *Maritus bannitus, vel aliter factus pauper ex delicto alendus eſt.*

QVAESTIO XXV.

CASTITAS maior in fœmina requiritur, quam in maſculo: dubiũ ergo eſt, qua ratione maritus vxori adulteræ denegare poteſt alimenta, an

1 ea ipſa vxor poſſit excludere † adulterū
maritum ab alimentis. & Bald. in l. vbi
adhuc, nu.21. C.de iure dot. inquit idem
eſſe ſeruandum in marito, & ponit quæ-
ſtionem quādo propter adulterium ma-
riti vxor iudicio eccleſiæ diuertit & do-
tes repetit, & dicit rationem eſſe, quia
matrimonij beneficio non gaudet, qui
2 in legem matrimonij † commiſit, l. ab ho
ſtibus §. ſi vir vxorem, ff. ſol. mat. facit l.
cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. vbi qui
3 contemnit præceptum teſtatoris non de-
bet admitti ad beneficium teſta. Io. Lup.
in rub de dona. inter vir. & vxor. §. 64. nu.
12. vbi addit quod ali non debet quis ex
4 bonis, quæ ſibi auferūtur † ob delictum,
cap. 1. §. ſi hominem, de pace tenen. & in
c. per veſtras, §. 19. in fi. ver. intellige ſanè
eo. tit. folio mihi 109. deciſ. Pedem. 124.
nu. 12. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis § ſi
quis ex his, nu. 80 ff. de leg. agnoſ. & facit
quod ſicuti datur marito actio contra v-
xorem adulteram, vt dixi ſuprà, ita vxo-
ri datur ob mariti fornicationem actio
5 ad ſeparationem † thori, & redemptio-
nem dotis, cap. primo, vbi Abb. Imo. &
Barba. extra vt li. non cōteſta. Socin. iun.
in conſi. 32. col. 1. vol. 2. Dida. in epito. de
ſponſal. par. 2. cap. 7. §. 6. num. 5. & 6. vbi
dicit quoad ſeparationem thori, & amiſ-
ſionem dotis parificari virū, & vxorem,
quando ciuiliter agitur, & dura nimis eſt
lex, quæ circa adulterium diſpares facit
virum & vxorem, vt legitur apud Plaut.
in mercatore, & facit ratio Auguſt. quid-
quid cōtra fidem catholicam denegatur
vxori, id non licet marito in l. contra-
rium tamen facit, quia & ſi per vxorem
fornicantem inferatur marito iniuria,
non ita tamen eſt in marito adultero per
6 quem † violari non poteſt thorus mulie-
ris, vti poſt Salic. inquit Ang. in tractat.
malefic. in ver. che hai adulterato la mia
donna, car. 4. ver. quos accuſet de adult.
quem ſequitur Marſil. in l. patre, vel ma-
rito, num. 9. ff. de quæſtio. Cùm ergo par
non ſit delictum, non debet eſſe æqualis
pęna. ſed reſpondeo quod etſi non tanta
inferatur iniuria ex adulterio viri quāta
ex fornicatione vxoris, tamen contra le-
gem matrimonij facit non minus vir,
quam vxor, per adulterium, proinde æ-
quale eſt peccatum, cum fides matrimo-
nij violatur, quæ ab vtroque coniugum
pariformiter fuit data. addo quod pæna
denegandi alimenta non videtur propor
tionata ad offenſam matrimonij, quia ali
menta non debentur vxori à marito pro-
pter matrimonium, ſed propter dotem
datam, & propter obſequia, quæ præ-
ſtantur ab vxore, vt dixi de alimētis à vi-
ro præſtandis vxori, ergo licet vir offen-
dat legem matrimonij non debet id per-
dere quod non deſcendit à matrimonio,
cum pœna nō debeat egredi qualitatem
delicti, reſpōdeo tamen quod etſi alimen
ta non præſtētur immediatè propter ma-
trimonium, tamē cum dos ſit de acceſſo-
rijs matrimonij, ſicuti etiā cohabitationē
& obſequiorū pſtationē atribuimus ma-
trimonio tamquam primæ cauſę obliga-
tionem alendi vxorem, & hac ratione di-
cimus obligationem alendi eſſe de one-
ribus matrimonij, quia quidquid eſt cau-
ſa cauſæ etiam cauſa cauſati, & quod ma-
ritus non ſit alendus probatur ratione,
nam etſi priuatio iuris competentis di-
catur pæna, tamen etiam in pænalibus ad
mittitur extēſio † iure correlationis, Bar. 7
in auth. qui ſemel, C. quo. & quando iud.
& dicit idem Bar. in l. liberorum, per illū
text. ff. de infam. quod ſtatutum pœnale
loquens de vxore † extenditur ad mari- 8
tum, Gemin. in c. 1. col. 4. & 6. de tempor.
ordin. Abb. in c. fi. in 3. colu. de reſcript.
de quo latè agit Siluan. in conſi. 31. num.
7. & ſequ. poſt Felin. in procem. decret.
nume. 5. & magis communem dicit Iaſ.
in l. ſi prius, num. 54. ff. ſol. matr. Rubr. in
conſ. 151. num. 4. Arelaten. in l. generali-
ter, numer. 42. C. de ſecund. nupt. at vxor
adultera non eſt alenda, ergo nec mari-
tus.

Concluſio tamen prædicta non proce-
dit quando maritus non delinqueret in
matrimoniū, ſed ex alia cauſa, quia tunc 9
non priuatur alimentis ſibi ab vxore †
debitis, ita declarat Bald. in d. l. vbi ad-
huc

huc, num. 21. C.de iu.dot. declarat Ioan.
Lup.& deci.Pedem.in locis ſupracitatis,
& ideo inferunt, quod etſi maritus pro-
pter delictum exulet, tamẽ vxor tenetur
illum alere de redditu dotis.

Ego limitarem quoque nõ procedere,
10 quando maritus non haberet † aliunde:
tunc enim ne fame pereat crederem vxo-
rem teneri in formam elemoſynæ ad mi-
niſtrandum alimenta marito, per ea quæ
ſæpè contigit repetijſſe in præcedẽtibus
quæſtionibus, & quæ in proxima dicam
quæſtione.

Quod autem inquit Bald. in d.l. vbi
adhuc, non videtur ſubſiſtere, quia ma-
ritus non eſt alendus, quando ſua culpa
11 † incidit in paupertatem, vt voluit Bald.
in conſi.478. nume.2. vol.5. vbi ponit ex-
emplum quando factus eſt pauper pro-
pter maleficium. mouetur ex text.in ca.
ex parte, extra de cõſuet. ſequitur Crau.
in corrolar. reſponſ. pro gener. num.39.
ver. in eandem ſententiam. Tiraquel. in
l.ſi vnquam, in ver. bona, num. 5. in fin.
C.de reuoc. donat. Lancello. Galliu. in
conſuetud. Alexand.in ver.ſolidos,quæ-
ſtio. 6. numer.130. eſt enim indignum eis
ſubueniri qui ſua culpa, & vitio incidũt
12 in egeſtatem, l.bona fides, ff. depoſ. ita †
dixit glo. in cap. quæ in eccleſiarum, in
ver.ad inopiam, de conſtitut. & in c.ad
ſupplicationem, in ver. ad ſuſtentatio-
nem, de renunciatio, & inquit Bal.in d.
cap. ex parte, per illum text.in ver.diſſi-
pauerit, de conſuetud. quod deductus ad
inopiam ob maleficium commiſſum ad-
uerſus tertium perdit beneficium ne con
13 ueniatur vltra † quàm facere poſſit, idem
dicit in d.c.quæ in eccleſiarum.col.1.per
illũ tex.in ver. probabiliter, Iaſ.in auth.
res quæ, num.20.vbi Cur. iun. num. 31.&
ſeq.C.commu.de lega.Dida.varia. reſol.
lib.2.cap.16.num.9 .Crau.latiſſimè in re-
ſponſ.pro genero, nu.87.& ſeq.& in cor-
rolar.num.39.& ſequ.Tiraq.de ver.bona,
num.5.Lancello.in d.conſtitut.num.134.
in quibus locis inferũt Dd.ad multa ſpe-
cialia. hęc igitur omnia pugnant contra
deciſionem Bal.in d.l.vbi adhuc,num.21.
vbi vult quod & ſi maritus ob maleficiũ
ſit bannitus, vel aliter ad paupertatem
deductus, teneatur nihilominus vxor il-
lum alere dummodo non deliquerit in
legem matrimonij.

Hæc tamen repugnantia meo iudicio
poteſt, hoc modo cõciliari vt maritus ſit
alẽdus non obſtante quocunq; delicto ex
fructibus dotis per vxorem recuperatis
ob illius maleficium, quia fructus dotis
ſeruire debent oneribus matrimonij, l.
dotis fructus, & l. vbi adhuc, & repeti-
tum eſt ſæpius, & licèt deliquerit mari-
tus, non tamen matrimonium eſt ſolutũ,
ſed ſubſiſtit, quia certa ſunt crimina † quę 14
diuortio iuſtam præbent cauſam, de qui-
bus in cap.2. de diuort. in capitulo, lite-
ras, de reſtit. ſpoliat.in c.1.vt li.non con-
teſt. capitulo, omnes accuſationes, 32.qu.
7. ex cap. ex parte, de ſponſa. & ea refert
Didac.in epito.de ſponſal.part.ſecunda,
cap.7.§. 5.per totum, illis autem exceptis
non inducitur thori ſeparatio, atque ita
procedit dictum Baldi in dicta l.vbi ad-
huc, vt ſcilicet alatur maritus de fructi-
bus dotis, ſed ſi agatur de alijs bonis, an
ſcilicet mulier teneatur virum alere de
alijs bonis ſuis paraphernalibus, vel ex-
tra dotalibus, dicendum eſt quod non,
quando ſua culpa maritus deuenit ad in-
opiam, & hoc modo procedit dictũ Bal-
di in d.conſ.478. quod tamen intelligen-
dum quoque eſt, vt non eximatur vxor
ab onere † ſubueniendi marito per mo- 15
dum elemoſynæ, licèt propter delictum
inciderit in egeſtatem, quia cum gene-
raliter omnibus egentibus ſit ſubueni-
endum, capitulo, paſce, 86. diſtinct. &
dixi ſuo loco, multo magis viro proui-
dendum eſt, qui cum ſit vna † & eadem 16
caro cum vxore, capitulo, debitum, de
bigam.& ſocius diuinæ, & humanę † do- 17
mus, l.1. ff. de rer.amot. Signor. in conſi.
176. num. 11. eſt proximior cæteris, & v-
xori magis coniunctus, & pro eo in ele-
moſyna præferendus cæteris, c.non ſatis,
diſtinct.86.& turpe eſſet vxori † habere vi- 18
rum mendicantem, vt inquit Abb.in cõſ.
17. in fine, volumine primo, Did. qui ita

videtur tenere in d.c.16.nu.9.ver.primū,
ego, & Cucch. in trac.de legit.q.penult.
& ponit Lancello. d. q. 6. numer.136. &
aduertendum quod doctrina Baldi in l.
vbi adhuc, locum haberet etiam quando
maritus non eſſet inops, ſed diues, quia
vt aliquãdo dixi etiam diues maritus ha-
bet alimenta de fructibus dotis reſtitutæ
vxori, quia reſtitutio quæ fit ex delicto
vel aliter non priuat maritum, quia ſicu-
ti fructus dotis cæteris deſeruiunt one-
ribus matrimonij, ita & ipſa alatur ex
eis, & hoc caſu non obſtabit quod non
ſit alendus quis ex bonis, quibus fuit pri-
uatus propter delictum, ſecundum Bal.
in auth. bona damnatorum, col 1. C. de
bon.damna. quia reſpondetur, quod illa
dotis reſtitutio non dicitur vera priua-
tio reſpectu mariti, qui non habebat eo-
rum plenum dominium vt notatur, in l.
doce ancillam. C. de furtis, ſed dicitur
19 collocatio † in tuto, vt per Dd. in l. ſi con-
ſtante, ff. ſoluto matrimonio, & in cap.
per veſtras, de donatio. inter vir. & vxo.
& ſi dicatur quod etiam de bonis dotali-
20 bus alendus eſt maritus † vel aliter ex de-
licto factus pauper, vti ex Bart. Angel. &
Alexand. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem
in ſæuiſſimo, ff. ſoluto matrimonio, po-
nit Gigas in tract. de crim. læſæ. maieſtat.
lib.3. tit. de pœn. quas fil. incur. q.21. nu.
4. reſpondeo quod illi Dd. non loquun-
tur, quando propria culpa, & facto ma-
ritus incidit in paupertatem, ſed ſimpli-
citer dicũt quod ſi fructus dotis non ſuf-
ficiunt maritus eſt alendus de bonis ex-
tradotalibus, ſeu eorum fructibus.

SVMMARIA.

1 *Maritus damnatus crimine læſæ maieſtatis, vel quod in patriam reliquerit, non eſt alendus ab vxore.*
3 *Patria prius naſcimur, quàm parentibus.*
3 *Patriæ bonum præferendum eſt iuri priuato.*
4 *Pater non alit filium reum læſæ maieſtatis,*
5 *Filius non alit patrem, qui ſit hoſtis ciuitatis.*
6 *Pater committens in patriam perdit ius patriæ poteſtatis.*
7 *Vxor non debet affectum mutare propter infortunium mariti.*
8 *Vxor participare debet de infortunio mariti.*
9 *Vxor non tenetur denunciare maritum rebellem.*
10 *Vxor tenetur ſequi maritum etiam bannitum pro læſa maieſtate.*
11 *Vxor receptans maritum bannitum non punitur ſtatuto edito contra receptatores bannitorum.*
12 *Deus quos coniunxit homo non ſeparet.*
13 *Vxor ſtante ſtatuto non poteſt occidere maritum bannitum.*
14 *Bannitus pro læſa maieſtate amittit ciuitatem, & iura ciuilia alijs communia.*
15 *Peccatum in Deum commiſſum grauius eſt quam in patriam.*
16 *Timor Dei anteponendus eſt timori hominum.*
17 *Argumentum à læſa maieſtate humana ad diuinã rectè ducitur tamquam à minori ad maius.*
18 *Vxor non tenetur alere maritum hæreticum de dotibus ſeparatis in confiſcatione.*
19 *Pœnitentia poſt conſummatum delictum non prodeſt.*
20 *Hæreticus rediens ad gremium eccleſiæ recipi debet, niſi ſit relapſus vel falsò accuſauerit.*

QVAESTIO XXVI.

SI maritus crimen læſæ maieſtatis
commiſit vel patriam offendit, eſt
omnino excluſus † à beneficio con- 1
ſequendi alimẽta ab vxore, ita Bald. No-
uel. in l. ſi conſtante, num.50. ff. ſolu. ma-
trimon. vbi fortius dicit hoc procedere
omnibus in caſibus quibus bannitus ma-
ritus ex forma iuris communis, vel ſtatu-
torum poteſt impunè offendi, l. amiſſio-
ne, §. qui deficiunt, ff. de capit. diminut.
quia cum paria ſint denegare alimenta,
& occidere, l. necare, ff. de aliment. & ci-
bar. lega. ſi poteſt vxor illum occidere,
poterit etiam ſubtrahere alimenta, &
quia patriæ prius † naſcimur, quàm pa- 2
rentibus, l.1, §. ſi ea. ff. de ventre in poſſ.
mitten. tenetur vxor bonum patriæ præ-
ferre iuri † priuato, l. veluti, ff. de iuſtit. 3
& iu. l. minimè, ff. de religio. idem vide-
mus, quod & ſi pater maxima obligatio-
ne teneatur ad alendum filium, tamen iu-
ſtè ei negat alimenta ſi committat † cri- 4
men læſæ maieſtatis Ang. in §. ſi verò cõ-
tigerit, in Auth. de inceſt. nupt. Caccia-
lup. in l. frater à fratre, nu.108. ff. de cond.
indeb. idem eſt in filio, qui licèt patrem
teneatur alere, ab ea tamen obligatione
eximitur quando pater efficitur † hoſtis 5
ciuitatis

ciuitatis Alexan.ad Barto.in l.ſi quis à li-
liberis, §. ſed vtrum, ff. de liber. agnoſc.
Tiraquel.de pœn.temper.cau.20.num.11.
& ſicuti pater perdit ius patriæ poteſta-
6 tis, quando † committit in patriam, ſe-
cundum Bartol.in l.diuus,ff.de parricid.
ita videtur quod maritus perdat ius ma-
ritale.

Sed contrarium voluit Crot. in dict.
l. ſi conſtante, nume.116. in 2.lectu. quia
hodie inſpecto iure canonico matrimo-
nium non diſſoluitur niſi morte, ergo li-
cèt maritus committat crimen læſæ ma-
ieſtatis, & efficiatur hoſtis publicus, non
deſinit tamen eſſe maritus, ideo alendus
eſt ex ratione §.ſi verò cótigerit,in auth.
de inceſt. nupt. & hanc Baldi Nouelli
concluſionem impugnat etiam Gigas de
crimine læſę maieſta.lib.3.tit.de pœnis,
quas filij, quę.21. num.6. vſque ad finem,
quæ ſententia confirmatur multis ratio-
7 nibus, & primo quia vxor † propter in-
fortunium mariti non debet mutare af-
fectum, l.1. C. de repud. imo debet parti-
8 cipare de infortunio † mariti, l. ſi cum
dotem, §.maritus,ff.ſoluto matrimonio.
& licet rebellionis crimen ſit graue, ta-
men vxor non tenetur maritū rebellem
9 † denunciare, vt inquit Afflict.in cóſtit.
regni, lib. 2. de vxo.foriudic.nume.4. &
tenetur ſequi maritum, etiam pro læſæ
10 maieſtatis crimine † bannitum, ſecundū
Iſern.in ca.1. § ſi quis hominem, de pace
tenen. Gigas d.l.3. tit.prædi.q.19. & dicit
Alber.in tract.ſtatut.par.4.quæſt.7. quod
11 vxor receptans † virum bannitum tam-
quam rebellem non punitur pœna ſtatu-
ti impoſita receptatoribus, ſequuntur
Angel.& Arimin. quos citat, & ſequitur
Gigas loco præd. q. 20. & vinculum ma-
trimoniale eſt indiſſolubile, quia quos
12 Deus coniunxit, homo † non ſeparet, vt
in Gene.cap.3. Matthæi cap.19. Marci ca.
10. & Paul. ad Corinth. cap. 6. & cum ea
obligatio ſit iuris diuini, non videtur
quod poſſit tolli, vel minui à iure poſiti-
uo, & non obſtat quod ſicuti poteſt ma-
ritus impunè occidi, ita poſſit alimentis
priuari, quia reſpondeo quod vxor ſtan-
te tali ſtatuto non poſſet occidere mari-
tum bannitum, nec hoc reperitur iure
cautum, licèt aliud † videatur in patre, 13
& filio, l.minimè, ff.de religio. Nellus
in tract. bannito.in 1.par.2.temp. numer.
48. non etiam obſtat quod debeat quis
patriç plus quam viro, vel alij cuicúque,
quia cum matrimonium ſit de iure diui-
no non poteſt vinculum diſſolui per ius
ciuile. Aduerte etiam quia Bald.Nouell.
in d.l. ſi conſtante, nume. 50. licèt primo
dicat quod vxor tenetur alimenta mitte-
re viro bannito,tamen dum poſtea dicit,
quod hoſtis ciuitatis non eſt alendus,
non loquitur de marito, ſed de patre,
quia reddendo rationem dicit,quod bo-
num patriæ tenetur præferre iuri patris,
quæ ratio non conuenit vxori,ſed filio.
ſed ego habeo deciſionem Iſern. qui in
conſtitutio.pœna carere, & in conſti.pa-
ctarenorum,dicit vxorem non debere de
fructibus dotium ſubuenire marito re-
belli, & ſequitur ibi Afflict.in 2.notabil.
quæſt.2. ſequitur Carrer.in tract. de hæ-
retic. nume.169. & hanc ſententiam ego
exiſtimo de iure veriorem, quia ſi patré
poteſt occidere filius, à quo habet eſſe,
multo magis vxor poterit necare mari-
tum. & licèt ratione cohabitationis fili-
us relinquit patrem, vt hæreat vxori, ta-
men vt iam declarauimus magis tenetur
filius ſubuenire patri, quàm vxori, vndè
ſicuti filius non alit patrem rebellem, ita
nec vxor maritum, & illa ratio quod ma-
trimonium ſit de iure diuino procede-
ret ſi tractaretur de diuortio, vel ſepara-
tione thori,ſed nos tractamus de alimen-
tis, quæ iure diuino non debentur ma-
rito, ſed officio iudicis iure ciuili intro-
ducto.

Pręterea hoſtis patriæ, vel rebellis, vel
damnatus de crimine læſæ maieſtatis a-
mittit nedum ciuitatem, ſed etiā omnia
iura † ciuilia cæteris communia, vt in- 14
quit Bart. in extrauag. qui ſint rebell. in
ver.rebellando, num.12. & 13. Boſſ.in tit.
de crimine læſæ maieſtatis, num.12.& 13.
Menoch. in conſ. 101. numer.3. vbi dicit
quod ſtatim commiſſo crimine amittit

QVAESTIO XXVI.

1 SOCER nurum impudicam, & inho-
neſtam non alit † his caſibus quibus
alere tenetur ſi eſt pudica, ita conclu
dit Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectura,
num. 16. ff. ſoluto matrimonio. mouetur
ratione, quia pater poteſt filium exhære-
2 dare † qui duxit inhoneſtam vxorem ſe-
cundum glo. in c. de raptoribus, 3. quæſt.
prima, vbi hoc notat Archid. Bald. in l.
pater. C. de ſponſal. Butr. in capitulo,
accedens, de procuratori. at alimenta ex
eiſdem cauſis negari poſſunt, ex quibus
3 filius exhæredari, † ſecundum Gloſ. ſin-
gul. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his,
in ver. detulerat. ff. de liber. agnoſc. & ſi
filius priuatur alimētis, multo magis de-
negabuntur nurui cui debentur propter
filium, argumento authen. multo magis,
C. de ſacroſancta eccleſia. confirmatur,
4 quia ſocer † eſt loco patris, & nurus lo-
co filiæ, Cyn. in l. vbi adhuc, quæſt. 10.
nu. 14. & ibi Alber. col. 3. in fine, ver. quæ-
rit etiam Cyn. C. de iur. dot. ideo ſicuti
filiæ inhoneſtæ nō tenetur pater alimen-
ta præſtare, ita nec etiam nurui, ſubro-
5 gatum enim † ſapit naturam eius in cu-
ius locum ſubrogatur, l. ſi eum, §. qui in-
iuriarū, ff. ſi quis cautio. & ſi filiæ impu-
dicæ denegantur alimenta, cum tamen
ei debeātur intuitu propriæ perſonæ ob
naturalem affectionem, & ſanguinis cō-
iunctionem, quanto magis denegabun-
tur nurui, cui debentur contemplatione
6 alterius? fortius enim & potentius † eſt
ius quod nobis naturaliter debetur, quā
quod accidentaliter, argumento l. qui
habet, de tutel. §. panonum, Inſtitut. de
rer. diuiſ. Silua. in conſi. 35. num. 47. latius
Menoch. conſ. 1. num. 16. & 17. & quod ex
propria perſona competit, quàm quod
7 ex perſona † alterius. Rip. in l. is, cui bo-
nis, num. 7. ff. de verb. oblig. & argumēto
l. tertiæ, §. illud. ff. rem pupil. ſaluam for.
vbi fideiuſſor vnius ex plurib. tutoribus
cēſetur promiſiſſe pro eo quod tutor de-
bebat ex propria perſona, non pro eo ꝙ
erat obligatus ex perſona ſocij tutoris,
8 † qui neglexerat adminiſtrare, Alciat.
in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, in 2.
lect. numer. 29. ff. de liber. & poſthu. dixi
in conſil. 150. numer. 56. Addo tamen,
quod ratio Crot. in d. l. ſi conſtante, non
eſt bona, quia licèt filio, qui ducit inho-
neſtam vxorem denegari poſſint alimen-
ta, non tamen eadem ratione erunt de-
neganda nurui, quæ in hoc nihil deli-
quit nubendo, & pœna iniuriæ non egre
ditur authorem, & vxor † puniri non de- 9
bet pro delicto mariti. l. ob mulierem.
C. ne vxor pro marit. etiam ſi agatur de
læſa maieſtate, l. quiſquis, §. ſanè, C. ad
leg. Iul. maieſt. & conditio vxoris † non 10
fit deterior ex delicto mariti, l. 1. C. de vi
public. l. 1. C. de priuileg. fiſci. non omit-
to, quod non eſt vndique tuta ea opinio,
quæ habet, quod alimenta denegentur
filio, qui indignam duxit vxorem, vt diſ-
ſerui in titul. quibus debeantur alimen-
ta, proinde crederem ſocerum teneri ad
alendum nurum, quam inhoneſtam du-
xerat filius, quia poſtquam eſt nurus te-
net locum filiæ, & incipiunt deberi ali-
menta ex perſona propria ratione ſan-
guinis, & affectionis. & quamuis non
teneatur eo caſu filium alere, qui ſe in-
ſcio illam accepit in vxorem, non tamen
liberatur ab onere alendi nurum, nam
nurus nihil peccauit, quæ non teneba-
tur ante nuptias requirere conſenſum
ſoceri, ſicuti ex reuerentia tenebatur fi-
lius, & cum in nuru ceſſet ratio iniuriæ,
& contemptus, quæ verſatur in filio, de-
bet in ea ceſſare pœna.

Procederet autem opinio Crot. quan-
do nurus inhoneſtè viueret poſt matri-
monium contractum, quia eo caſu, ſicu-
ti non eſt alenda à marito, ita nec à ſoce-
ro, & huic declarationi conueniunt ra-
tiones, quas ſuprà allegaui de patre erga
filiam.

SVMMARIA.

1 *Libertus alit patronum, qui habet de proprio.*
2 *Eccleſia alit patronum, qui non habet alimenta ſecundum ſuam condecentiam.*
3 *Poſſe non dicimur, quæ ſalua honeſtate non poſſumus.*
4 *Libertus pauper non tenetur ſubuenire patrono.*

5 Liber-

5 *Libertus deducit primum alimenta per ſe, deinde alit patronum de eo quod ſupereſt.*
6 *Nemo tenetur proprium ſibi victum arctare, vt alij prouideat.*
7 *Libertus non tenetur ſalutem patroni praeferre propriae.*
8 *Libertus alit filios patroni pauperes.*
9 *Libertus non tenetur praeciſè alere patronum, ſed cauſatiuè, ne reincidat in ſeruitutem.*
10 *Libertus non alit patronum, qui vendidit operas quas manumittendo ſibi reſeruauerat.*
11 *Libertus alit patronum, qui operas reſeruatas non vendidit, ſed illas exegit.*
12 *Patronus ingratus erga libertum perdit ius ſuccedendi in eius bonis.*
13 *Filius ingratus priuatur ſucceſſione.*
14 *Filius ingratus priuatur alimentis.*

QVAESTIO XXVIII.

ALENDVM eſſe patronum à liberto volunt omnes, & diximus ſuprà, id tamen non indiſtinctè procedit, nam ſi patronus habeat de bonis, vn-
1 dè poſſit debita † alimenta cõſequi, non erit moleſtandus libertus, vt eſt tex. in l. ſi quis à liberis, §. ſed & ſi alimenta, ff. de lib. agnoſc. vel alen. quandocunq; enim mandat lex praeſtari aliméta intelligitur ſi illa non habeat aliunde. l. ſi quis à liberis, §. 1. ff. de lib. agnoſcen. & in liberto hoc vult Afflict. in tit. quae ſint regal. in tit. extraordinaria, num. 4. Rol. in conſ. 5. nu. 26. vol. 3. Lancel. Gallia. in conſuetu. Alexan. in ver. ſolidos, q. 1. nu. 33. ſola eſt difficultas in cognoſcendo, quando patronus dicatur habere vndè ſe poſſit alere: aliqui enim volunt, quod requiratur extrema neceſſitas, alij verò dicunt ſufficere, quod deſint ſibi alimenta condecentia inſpecta patroni qualitate, & condecentia. verior tamé mihi videtur opinio, quod ſi deficiũt patrono ea, quę inſpecta ſui dignitate, & qualitate ſunt neceſſaria, cogatur libertus aliméta miniſtrare, quam partem loquendo in patrono ec-
2 cleſię probauit † Pau. de Citadin. in tract. de iure patron. in 4. articulo, nume. 158. vbi multa adducit ſimilia reprobando glo. ibi allegatum, quia non dicitur quis
3 poſſe facere, quod honeſtate † ſalua non poteſt facere, l. nepos Proculo, in fine, ff. de verbo. ſignific.

Pari modo ſi libertus ſit pauper, & egenus, † non tenetur patrono ſubuenire, l. 4
ſi quis à liberis, §. pen. ff. de libe. agnoſc. vbi dicitur tamdiu praeſtanda eſſe; quamdiu ſuperſunt liberto, & deſunt patrono. duo enim copulatiuè requiruntur: primũ quod patronus egeat, ſecundũ quod libertus diues ſit. deducit enim in primis libertus, quod ſibi eſt neceſſarium pro alimentis, deinde ſi ſupereſt aliquid, tenetur illud dare † patrono egenti, vt in- 5
quit glo. in c. quicumque, 16. quaeſt. 7. ſequitur Abb. in c. nobis, nu. 9. ff. de iur. patron. Salic. in l. dolo, nu. 2. C. de libe. cau. vbi dicit, quod ſi redditus non ſufficiũt ſibi, & patrono, iuſtè denegat alimenta, & non dicitur ingratus, allegat l. alimenta, in prin. ff. de li. agnoſ. Pau. de Citadin. d. art. 4. nu. 158. Natta in conſ. 380. num. 6. vbi quod libertus egens non tenetur patrono pariter egenti praeſtare alimenta: tenetur enim quilibet ſibi primum ſubuenire, argumento l. praeſes, C. de ſeruit. & aqu. & non debet quis ſibi arctare † vi- 6
ctum, vt alij prouideat, ſecundum Bal. in l. 1. §. offic. ff. de tutel. & ratio. Natta in conſ. 387. nu. 8. eſt tex. in d. l. ſi quis à liberis, in fi. ff. de lib. agnoſc. & libertus non tenetur ſalutem patroni praeferre † pro- 7
priae, vt eſt tex. in l. hae demum, ff. de ope. lib. Padil. in l. praeſes, nu. 7. C. de ſer. & aq. & quae dicuntur de patrono, locũ habent etiam in eius filijs, quia hi quoque alendi ſunt, † d. l. ſi quis à liberis, §. ſolent. ff. 8
de liber. agnoſ. Pau. de Citadin. in tract. de iure patron. par. 6. in 4. art. num. 157. in fin.

Tertio eſt aduertendum, quòd libertus etiam diues, non cogitur praeciſè ſubuenire patrono, ſed cauſatiuè, † ſi nolit re- 9
dire in priſtinam ſeruitutem, vt eſt text. in d. l. alimenta. in princ. ff. de lib. agnoſ. vbi ita Bar. intelligit, proinde erit in electione liberti redire in ſeruitutem, vel praeſtare alimenta.

Quartus eſt caſus, quando dominus manumittẽdo reſeruat ſibi, vel imponit certas operas, quas deinde vendit alij: tũc enim patronus perdit omne † ius, nec 10
poteſt

poteſt inde alimenta petere, eſt tex.in l.
ſi quis à liberis,§.ſi quis à liberto,ff.de li
ber.agnoſ. & in l.ſi quam,C. de oper.li-
ber. glo. in l.libertus qui operarum, ff.
de oper. liber. declarat optimè Cordu-
bus in d.l.ſi quis à liberis, §.idem iudex,
num.33.id tamen non procedit, quando
patronus non vendidit operas impoſi-
tas, ſed illas exegit, quia tunc licèt alia
11 iura perdat, non tamen ſibi † denegan-
tur alimẽta,d. l. libertus qui operarum.
vbi glo. declarat, & Cordubus in loco
prædicto.

Quintus eſt caſus, quando patronus
fuit erga libertum ingratus, nam non
12 eſt alendus: perdit enim † ius ſucceden-
di in bonis liberti, l.cũ patronũ,ff. de iu
re patron. & ius alimentorum, vt pluri
mum regulatur ſecundum ius ſucceſsio
nis,vt ſæpe diximus. hic videmus, quod
13 ſicuti filius † ingratus priuatur ſucceſ-
ſione. §.aliud quoque capitulum, in Au-
then. vt cum de appellatione cognoſ.i-
14 ta priuatur † alimentis, d.l. ſi quis à li-
beris. §. idem iudex, vbi glo. ff.de liber.
agnoſ.& dixi ſuo loco.

SVMMARIA.

1 *Charitas perfecta plus amat ſe in vngue pedis, quàm alium in capite.*
2 *Seruus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ inſpecto iure canonico.*
3 *Seruus inſpecto ciuili iure præfert propriæ ſaluti ſalutem domini.*
4 *Dominus habet poteſtatem vitæ, & necis in ſeruum.*
5 *Dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum.*
6 *Seruus acquirit domino.*
7 *Seruus non obligatur, nec obligat ſibi alium.*
8 *Seruus habetur pro mortuo.*
9 *Amorem ſui ipſius natura quemlibet docuit.*
10 *Seruus non caret naturalibus paſsionibus.*
11 *Ius Canonicum ſeruari debet vtroque in foro, quando agitur de peccato.*
12 *Ius Canonicum, quãdo etiam de ſolo veniali peccato agitur, ſeruandum eſt vtroque in foro.*
13 *Matrimoniales cauſæ ſunt ſecundum Canones decidendæ.*
14 *Ius ciuile in terris imperij, & ius Canonicum in terris eccleſiæ ſeruandum eſt in materia indifferenti.*
15 *Ius Canonicum ſeruatur in terris eccleſiæ etiam infeudatis.*

QVAESTIO XXIX.

IN ſeruo videtur idem quod in liber-
to, ne ſcilicet teneatur alere domi-
num quando non habet pro ſe ipſo,
quia prima charitas incipit à ſe ipſo, d.
l.præſes, C.de ſeruit.& nemo debet ar-
ctare ſibi victum, vt alij ſubueniat,Bal.
in l.1.§.officio,in fin. ff.de tutel.& ratio.
diſtrah.& Alpibus ille perit, qui ſe plus
diligit vllum, Bald.in conſi.199.colum.
1. volum.1. & perfecta charitas † plus a- 1
mat ſe in vngue pedis, quàm aduerſa-
rium in vertice capitis, vt inquit Bald.
in conſi.312.col. 1. poſt med.vol.4.ſequi-
tur Crau.in conſi.6.num.25. & ideo iure
canonico ſeruus non tenetur ſalutem
domini præferre † ſaluti propriæ, ita 2
Baptiſta de S. Blaſ. in tracta. contra di-
ctio. in contrad. 55. ſed inſpecto iure ci-
uili aliud eſt, quia ſeruus tenetur ſalu-
tem † domini præferre ſaluti propriæ, 3
vt eſt tex.expreſſus in l. 1.§.eodem tecto,
ff.ad Syllan.vbi glo.in ver.ſaluti, Padil.
in l.præſes,nu.7.C.de ſeruit. & aq.Bapt.
de Sancto Blaſ. loco prædicto, ſequitur
Bonacoſ. in tracta. de ſeruis& famul. q.
55.Rol.conſi.5.num.41. vol.3.& ratio eſt,
quia ſalus ſerui non eſt in manu ſua, ſed
domini, qui † in eum habet vitæ neciſ- 4
que poteſtatem, vt dicitur in §.1. Inſtit.
de his, qui ſunt ſui, vel alieni iu. hanc
rationem probat gl. in d. ver. ſaluti, &
Bonacoſ. loco prædicto. ſed ea non eſt
bona, quia non licet nunc † domino ſu- 5
pra modum ſæuire in ſeruum, vt Inſtit.
de his, qui ſunt ſui, vel alieni iu. §. ſed
hoc tempore. verior autem ratio eſt,
quia ſeruus nihil habet, quod ſuum 6
ſit, ſed omnia acquiruntur † domino.
§.in poteſtate, Inſtit. eod. titu. Ideo ſi
aliquid ſit penes ſeruum poteſt domi-
nus id capere, vt ſe ipſum alat, licèt in-
de ſeruus fame periturus ſit, quia do-

minus illud capit tamquam proprium, non tamquam ſit ſerui: proinde non videtur rectè quæri, an ſeruus teneatur alere dominum: cum dominus in ſerui caput poteſtatem habeat, & ſeruus ſemper egenus ſit, imo in eius perſona nulla cadat obligatio actiua, vel paſsiua, l. in perſonam, ff. de reg. iu. l. ſerui, ff. de actio. & oblig. l. nec ſeruus, ff. de pecul.
7
8 & ſeruus habetur † pro mortuo, l. intercidit, in fin. ff. de cond. & demonſtr. l. cum hic ſtatus, §. ſi donator, l. res vxoris, C. de don. inter vir. & vxo. l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebellia, l. 1. §. filius, qui mortis. ff. ad Tertullia. l. ſeruitutē. ff. de reg. iur. neceſſe ergo eſt quærere, an de facto liceat ſeruo habenti pro ſuo vſu tantummodo denegare victum domino non habenti aliunde. Et ego crederem excuſandum ſeruum qui vt ſe alat, domino negat
9 alimenta; natura † enim ipſa amorem ſuiipſius cuique in ipſa productione addit, ſecundum quem quiſque ſe habet cæteris omnibus cariorem. & cum id commune ſit omnibus hominibus, locum habet quoque in ſeruo, qui & ſi in aliena ſit poteſtate, non tamen ea-
10 ret † naturalibus paſsionibus, cum homo ſit, & in quantum homo, ac quantum ad naturalia iura, nihil differat à cæteris hominibus, & ſecundum hoc ſeruaretur in vtroque foro ius canonicum. Verum ſi quæratur, quod ius ſit ſernandum, omiſsis ſuperfluis dico ius vnumquodque ſeruandum eſſe in ſuo
11 foro: nam ſi iuri Canonico † ſtandum ſit in vtroque foro, vbi agitur de materia peccati, vt nota. in reg. poſſeſſor, de reg. iur. in 6. Alexan. in conſi. 38. nume. 31. volum. 3. Felyn. in c. in cauſis, nume. 1. de re iud. Socin. in conſilio 77. nu. 11. volum. 1. & communem dicit idem Socin. in leg. rem quæ nobis, col. 3. ff. de acquiren. poſſeſſ. Bermond. in tracta. de public. concubin. col. 112. id quod pro-
12 cedit etiam ſi agitur de ſolo veniali † peccato, ſecundum Butr. Imo. & Abb. c. fin. de præſcrip. Ripa in c. ſæpe, nume. 6. de reſtit. ſpoliat. Alcia. in c. vouit, numero 19. de iudic. in c. cum contingat, num. 5. de iureiuran. ideoque in cauſis matrimonialibus † Canones ſint ſeruandi, not in c. pen. & fi. de ſecund. nup. Roſe. in tracta. legitim. in titu. de matrimonialibus puta. nume. 3. in fin. Dec. in l. nuptias, numero 7. ff. de reg. iur. Rolan. latè in conſi. 93. numero 14. vol. 3. 13
tamen, quando materia eſt indifferens † lex ſeruatur in foro ciuili, & canon. in foro eccleſiaſtico, etiam inter laicos, ſecundum glo. primam, in d. reg. poſſeſſor, de reg. iu. in ſexto, vbi Io. And. in mercurial. cap. 2. vbi glo. de reg. iur. in 6. not. in capitulo primo, de oper. noui nunciat. Butr. ibi, Bart. in l. priuilegia. C. de ſacroſanct. eccleſi. Abb. in c. clerici, in prin. numero 2. de iudic. Alexan. in conſi. 177. numero 2. vol. 2. Abb. & Dec. in cap. ſi duobus, nume. 6. de appellat. Felyn. in cap. quæ in Eccleſiarum, numero 25. de conſtit. Are. in c. decernimus, col. 48. de iudi. Franch. in proœm. rub. de teſtam. in 6. latè Neuiza. in Sylua nupt. lib. 5 numero 69. poſt med. & doctrinam Bar. in d. l. priuilegia dicit communiter approbatam deciſ. Pedem. 152. nume. 6. & magis communem dicit Bero. in d. c. ſi duobus, nume. 18. 14
& hoc procedit etiam in terris Eccleſiæ quæ tamen ſecus † infeudatæ, ſecundum Corne. in conſi. 261. in fin. vol. 4. quem ſequitur Menoc in conſi. 93. num. 32. ſed præter eum multi alij tenēt quod ſiue locus ſit mediatè, ſiue immediatè ſuppoſitus eccleſiæ, ſemper in foro eccleſiæ ſeruandum eſt ius canonicum, etiam inter laicos, vt probat Contard in l. vnica, in 3. limitat. numero 10. & ſeq. C. ſi de moment. poſſeſſ. propterea in foro ciuili cogetur ſeruus alere dominum, etiam ſi nihil ſibi ſuperſit, pro ſuo victu, in foro verò canonico nōn erit cogendus. vide, quæ dicam infra in ſeruo, & dat. n... ad metallum in tit. de priuileg. aliment. 15

SVMMARIA.

1 *Subditꝰ teneātur ad defenſionē domini et patriæ.*

2 *Subditus*

2 *Subditus tenetur ſubuenire domino pro cuſtodia Caſtrorum.*
3 *Prouidere quiſque ſibi magis tenetur, quam alij.*
4 *Sanguinem elicit, qui nimis emungit.*
5 *Subditi egeni non tenentur domino ſubuenire in ſuis neceſſitatibus.*
6 *Subditus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum.*
7 *Nemo carnem ſuam odio habere debet.*
8 *Subditus non tenetur iuuare dominum contra certas perſonas de quibus ibi.*
9 *Promittens accommodare turrim contra omnem perſonam non tenetur contra ſeipſum.*
10 *Dominus non poteſt imponere ſubditis collectam niſi vrgeat neceſſitas.*
11 *Subditi quod victualia domino egenti gratis miniſtrent, conſuetudine induci poteſt.*
12 *Dominus antequam collectam imponat ſubditis excutere debet propriam crumenam.*
13 *Subditi grauari poſſunt à domino, quando commune bonum id exigit.*
14 *Subditi etiam tempore belli grauari non poſſunt à domino iniuſte.*

QVAESTIO XXX.

MAGNA eſt obligatio ſubditi erga dominum, & inter alia munera, quæ ſubditus præſtat, illud eſt
1 præcipuum, quod obligatur † pro tutela patriæ, & domini, c. omni timore, & c. ſi nulla, 23. q. 8. Abb. in c. ſicut, in fin. de iureiur. & tenetur ſubuenire domino
2 pro cuſtodia † Caſtrorum, & locorum, ſecundum Diu. Thomam in epiſtola ad Duciſſam Brabantiæ, Arch. in c. quia cognouimus, in ver. exactores, 10. q. 3. Luc. de Pen. in l. 1. C. de ſuper indic. lib. 10. & diximus ſupra, quod ſubditi tenentur alere dominum, tamen illud non procedit, quando ſubditus eget: tunc. n. ſi non ſuperest, non tenetur domino miniſtrare alimenta: quia ordinata charitas incipit à ſeipſo, l. præſes, C. de ſeru. & aq. & magis tenetur quis
3 prouidere † ſibi quam alij, vt inquit Bald. in l. 1. numero 4. C. de inoffic. dotibus per l. Iulianus. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtam. quia. n. nimis emungit,
4 elicit † ſanguinem, c. denique diſtin. 4. c. niſi cum pridem, §. per malitiam, de renunc. & per iura prædicta † hoc 5
voluit Natta in conſi. 380. numero 6. dicens quod ſubditi egeni non tenentur ſubuenire domino in ſuis neceſſitatibus; pro quo facit, quia ſubditus non tenetur iuuare † dominum contra ſeipſum, vt not. in c. petitio, de iureiur. & 6
nemo † carnem ſuam odio habuit, c. neminem, alias eſt cap. non æſtimemus, 13. q. 2. Specu. in titu. de feud. §. quoniam ſuper homagio, q. 17. numero 33. vbi fortius dicit, quod non tenetur eſſe contra certas perſonas, † de quibus in l. parentes, C. de teſtibus & in l. lex ſi. de ſtatu hom. allegat text. in c. item in criminali, 4. q. 3. ſubdens quod præceptum domini tamquam contra bonos mores non valeret, Iac. in tracta. de homagi, numero 30. vbi allegat gl. in l. 2. ff. in ius voca. vt eant, & eſt generale quod diſpoſitio non intelligitur in præiudicium diſponentis, ideo inquit Bald. in l. frater à fratre, col. 2. ff. de cond. indeb. quod promittens accommodare turrim † contra omnem perſonam, 9
non tenetur contra ſeipſum, Imola in clem. 1. de iureiur. Alex. in l. Paulus, §. ſi. ff. de pignor.

Secundus caſus eſt, quando dominus habet aliunde, tunc. n. ſubditi non poſſunt grauari. quod enim dicimus, dominum poſſe collectare ſubditum, intelligitur ſi ſit in neceſſitate † conſtitutus, alias non, Alber. in l. venditor, §. 10
ſi conſtat, ff. commun. prædio. Bald. in l. ſicut, C. de ſerui. & aqua, pro quorum dicto Afflict. in conſtitutio. quamplurimum, num. 28. dicit valere conſuetudinem, quod ſubditi miniſtrent domino victualia † & alia, quæ ſunt ad alimenta neceſſaria gratis, ſi tamen Princeps, vel dominus non habet de proprio, vel ſit in neceſſitate conſtitutus, & poſt Gul. & Cin. inquit Bal. in l. neminem, C. de ſacroſ. eccleſ. quod antequam Princeps imponat ſubditis collectam, debet † præmunire ſeipſum ſuis expenſis, 12

& excutere propriam crumenam, & ibi
dicit Caſtr. quod ad hunc finem ſubdi-
ti ſoluunt domino tributa & alia one-
ra, vt ſuſtineant impenſas neceſſarias,
& dicit Iſern. in c.1. in ver. extraordina-
ria, titu. quæ ſint regalia, quod tunc ſub-
diti grauari poſſunt, quando impenſa
13 † concernit commune bonum, & Prin-
ceps non habet de proprio, & Afflict.
ibi, numero 3. inquit duo requiri; pri-
mum quod ſit reipublicæ vtilis cauſa,
propter quam collecta imponitur, ſe-
cundum quod dominus non habeat de
ſuo: ſi enim Princeps habet multa, ſed
impendit in veſtibus, & alijs ſuperflui-
tatibus, qua fronte grauabit ſubditos,
vt inquit ibi Iſern. qui ſubdit, quod
tunc perinde eſt ac ſi haberet id, quod
expendit. Afflict. ibi, num. 4. declarans,
quomodo cognoſcatur quod Princeps
habeat de ſuo, latè comprobat Natta in
conſi. 380. per totum, & dicit Abb. in d.
c. ſicut, in fin. de iureiur. quod etiam im-
14 pendente belli timore ſubditi † non poſ
ſunt grauari, quando dominus poteſt
per ſe ipſum prouidere, quia ſubditi ea
de cauſa dominum honorant, ſoluen-
do redditus, & vectigalia, vt eos prote-
gat belli tempore, ſequitur Natta in
conſi. 557. nume. 6. latè agit, hanc ipſam
probans concluſionem, Rol. in conſi.
5. num. 22. & ſeqq. volum. 3. quod ſi hæc
procedunt in domino, qui ſit Princeps,
multo magis locum vendicabunt in do-
mino inferiore.

SVMMARIA.

1 *Vaſallus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ.*
2 *Vaſallus non tenetur iuuare dominum contra ſe ipſum.*
3 *Vaſalli tenentur ſubuenire domino ſalua eorum vita.*
4 *Seruus domini vitam præponere debet propriæ.*
5 *Vaſallus dicitur miles.*
6 *Miles gaudet beneficio ne conueniatur vltra quam facere poteſt.*
7 *Vaſallus nō conuenitur à domino vltra quam facere poßit.*
8 *Vaſallus non eſt cogendus ſubuenire domino diuiti.*
9 *Vaſallus alit dominum de redditibus feudi, non autem aliorum bonorum.*
10 *Collectam ſoluit quiſque pro modo prædiorum quæ poßidet.*
11 *Onus ratione rei iniunctum regulatur ſecundum ipſam rem.*
12 *Cauſa reſtringit quamlibet diſpoſitionem.*
13 *Beneficiatus tenetur in eccleſiæ refectionem impendere quartam partem redditnum annuorum præcedentium.*
14 *Vaſallus non dicitur ſubditus ratione feudi.*
15 *Dominus nullam habet iuriſdictionem in vaſallum niſi ratione feudi.*
16 *Vaſallus non committit crimen læſæ maieſtatis.*
17 *Vaſallus grauari non poteſt pro bonis quæ poßidet extra ditionem domini.*
18 *Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quando in eo loco ſuſtinet onera.*

QVAESTIO XXXI.

Qvamvis maxima ſit controuer-
ſia inter Doctores, an dominus te-
neatur indigentem dominum ale-
re, diximus tamē ſuo loco communem,
& veriorem eſſe opinionem quòd tenea
tur, ſed ea procedit, quando vaſallus eſt
diues, dominus autem eſt egenus, at ſi
vaſallus non habeat pro alimentis pro
prijs, non tenetur domino ſubuenire,
argumento d. l. præſes, quam in hac ope-
ris parte cogimur ſæpiſsimè allegare,
quia non tenetur vaſallus † domini ſa- 1
lutem præponere propriæ, vt inquit
glo. in c. 1 §. ſi à morte, de alienat. feu.
pater. vbi Afflict. nume. 5. idem proba-
tur in l. 1. §. fin. de lege Corradi, vbi va-
ſallus non tenetur iuuare † dominum 2
contra ſeipſum, Afflict. in c. 1. §. prætere-
rea, quæ ſit prima cauſa benef. amitten.
& eſt gl. in c. domino guerram. §. fin. in
gl. in ver. contra omnes, titu. hic fin. lex,
deinde incip. conſuetudinem vbi not.
Afflict. numero 21. & eam dicit eſſe com-
muniter approbatam Aluar. numero
4. Marſil. in l. 1. §. ſi ſeruus, nume. 1. ff. de
quæſtio. Alcia. in tracta. præſump. reg.
1. præſump. 52. nume. 2. alios citat Rol. in
d. con-

d. conſi. 5. nume. 31. & ſeq. vol. 3. Padil. in auth. res, quæ. nume. 9. C. commun. de legat. vaſalli enim tenentur domi-
3 no ſubuenire † ſalua eorum vita & perſona, vt probat tex. in capitulo primo, quibus mod. feud. amitta. & non ſunt
4 ſicut ſerui, qui tenentur vitam † dominorum præponere vitæ propriæ, vt inquit glo. ibi, quam Affl. numero 46. dicit eſſe ſignandam, & notandam, & allegat ſimilem in c. primo, §. à morte, de alienat. feudi pater. & confirmatur
5 hæc opinio, quia cum vaſallus † ſit miles, c. 1. quo tempore miles, gaudet beneficio, ne conueniatur vltra quàm fa-
6 cere poſsit, quo gaudet † miles, l. miles, vbi Iaſ. in principio, ff. de re iudic. Dec. in c. epiſcopus, in prin. de præben. & i-
7 ta † tenet Dominus Io. Baptiſta Surdus in c. 1. nume. 50. an agna. vel filius. ergo ſi non habeat pro ſe, non tenetur domino ſubuenire.

Secundò concluſio prædicta limitatur, quando dominus eſſet diues, & haberet proprios redditus, ex quibus poſſet ſibi neceſſaria miniſtrare: tunc enim non debet vaſallos moleſtare per ea,
8 quæ ponit Rol. in conſi. 5. nume. 22. & ſeq. vol. 3. Natta d. conſ[illegible] cũ alijs, quos allegaui in proximè præcedẽti quæſtione, & vidimus idem eſſe in patre & filio, in liberto erga patronum, & in omnibus alijs perſonis, & eſſe generale, vt alimenta officio iudicis debita non petantur ab eo, qui habet aliunde.

An autem teneatur vaſallus, quando feudum conceſſum eſt pro certo ſeruitio, dixi in titu. quibus debeantur alimenta in quæſtio. an vaſallus alat dominum. Et ibi dixi quoque an tunc alere teneatur, quando feudum eſt conceſſum propter merita.

Poſtremò videndum eſt, an teneatur vaſallus alere dominum de redditibus feudi, an verò compelli poſsit etiam pro alijs bonis. & Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus, C. de latina lib. tollen. dicit quòd
9 de redditibus † feudi, non autem de fructibus aliorum bonorum non feudalium alimenta præſtat domino, ſequitur Iacobin. in tracta. de homag. nume. 29. & hoc videtur voluiſſe Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. ſi. numero vndecimo, dum inquit, tunc vaſallum teneri, quando in feudum habuit magnam aliquam poſſeſsionem, quod nihil aliud videtur dicere, quàm quòd teneatur, quando fructus feudi ſufficiunt, idem dicit Aluar. in c. licet, colum. 4. ſi de feudo fuer. controuer. vbi ponit exemplum, quando feudum eſſet maximum, vel dominus omnia bona conceſsiſſet in feudum, ſequitur ibi Affl. Cur. iun. de feud. par. 4. princ. in princ. poſt quartam dubit. ver. ideo faciunt prædicta, Clar. de feud. quæſtio. 23. dum dicit teneri eo caſu vaſallum, quando ex re feudali abundat diuitijs, Rol. conſilio quinto, numero 16. volum. tertio, ante eos Butr. in capitulo, nobis, numero 23. de iure patron. & facit ratio, quia onus proportionari debet emolumento, argumento l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur. & quod etiam videmus ſeruari in collectis, vt pro modo prædiorum,
quæ † quiſque poſsidet, onera agnoſcat, 10
l. forma, de cenſibus & onus quod imponitur ratione † rei regulatur ſecun- 11
dum rem ipſam, vt probaui in conſilio 150. nume. 38. quia quælibet diſpoſitio
reſtringitur ſecundum ſuam cauſam, † 12
Bar. in l. Seio, vbi etiam Alber. de annu. legat. deciſ. Pedem. 98. num. 10. dixi latè in conſi. 150. num. 58. & ſeqq.

Verùm in contrarium facit, quia obligatio, qua vaſallus tenetur alere dominum, conſiſtit in antidorali obligatione, quæ non oritur proportionabiliter. Præterea licèt inſpecto vnius anni redditu rei conceſſæ in feudum videatur quid minimum, tamen ſi multorum annorum fructus conſiderentur, quibus vaſallus nullum onus ſuſtinuit, non videtur eximendus ob tenuitatem rei, vti dicimus de beneficiato, † 13
qui ſi longo tempore eccleſia non indiguit refectione, cogitur eueniente neceſsitate impendere quartam partem red-

redditnum præcedentium annorum, Bero. in conſi. 3. vol.1. dixi in conſi.62. in fin. nec vaſallus videtur hoc modo grauari, quia gauiſus eſt interim fructibus feudi ſine onere, & percepit fructuum prædictorum interuſurium medij temporis.

Exiſtimo tamen veriorem primam ſententiam, qui vaſallus non dicitur
14 ſubditus, niſi ratione † feudi, non autem aliarum rerum, Specul. in titu. de feud.§. quoniam ſuper homagio, nume. 33.ver.decimo quæritur, Socin.in conſi. 27.nume.2.vol.3. vbi quod vaſallus ſupponit perſonam ſuam ratione feudi, non autem ratione aliorum bonorum, & dicunt Innoc. Io.And. & alij in c.cæ-
15 terum, de iudic. quod dominus † nullam habet iuriſdictionem in vaſallum, niſi ratione feudi, & ibi latè Dec.in nu. 10.& text.in c. 1. §. illud tamen non lateat, vbi glo.in ver. iuſtitiam, titu.quæ ſit prima cauſa benefic. amitten. ſequitur Bald. ibi in §.porrò, col.1. Afflict.in cap. 1. in princ. qualit. vaſall. iu. deb. fidel. Alcia. in conſi.451.nume.3.Boſsius in titu. de crimin.læſæ maieſtatis lib. 1. quæſt.63.nume.4. Rolan.in conſi.1.num. 28.& ſeq.vol.1.vbi inferunt quòd vaſal-
16 lus non poteſt crimen † læſæ maieſtatis committere. cum ergo non ſit ſubditus, non poteſt grauari pro bonis, quæ non
17 habet ſub ipſius domini poteſtate † & ditione, glo.in l.vnica, in ver. poſsidere, vbi Bar.col 4. ver. item quæro, C.de mulier. & in quo loco, gl. Guliel.Cun. & Barth. in l. neminem, C. de ſacroſanct. Eccleſi. Alexand. in conſil. 78. num.10. volum. 6. Socin. in conſil.302. colum.2. volum.2. Socin. Iun. in conſi.
18 triceſimo octauo nu. 15. vol.1. præcipuè quando pro eis ſuſtinet onera † in loco rei ſitę, quidquid teneant aliqui loquentes quando quis collectatur in loco originis, quo caſu aliud eſt, ſecundum glo.Iac. de Aret.Bar. & alios in l.aſſumptio,§.filius.ff.ad munici. And.de Barulo, & Bar. in l. fin.C.de mun. & origin. lib. decimo, communem dicit Ioan. de Amic. in conſi. 22. num.8. alios citat Feſtaſ.de collect. par. 2.cap.3.num.19.hanc partem in noſtris terminis veriorem dicit Egid. de Thomat. in tract. de collect. in §. ſanè ſi negocium agitur, num. 21. folio mihi 472. ita ergo vaſallo onus indici non poterit pro bonis, quæ non recognoſcit à domino.

SVMMARIA.

1 *Eccleſia non alit patronum, quando deductis alimentis curati, & familiæ nihil ſupereſt.*

2 *Patronus egenus alendus eſt ab eccleſia deductis primum alimentis rectoris, & impenſis reparationum.*

3 *Eccleſia dicitur pauper, quando non habet integra alimenta pro his omnibus qui eccleſiæ ſeruiunt.*

4 *Vicarius ali debet de redditibus eccleſiæ, etiam ſi non ſufficiant pro rectore infirmo vel impedito.*

5 *Eccleſia alit vicarium, quantum poteſt, & non vltra.*

6 *Patronus ingratus non alitur ab eccleſia.*

7 *Patronus ingratus poſt pœnitentiam alendus eſt.*

8 *Frater ingratus priuatur ſucceſſione fratris.*

9 *Patronus ingrat[illegible] perdit ius patronatus.*

10 *Filius ingratus perdit ius filiationis.*

11 *Alumnus ingratus perdit beneficium ſibi conceſſum.*

12 *Patronus ingratus erga libertum priuatur iure ſuccedendi liberto.*

13 *Patronus non poteſt alij cedere, vendere vel alio titulo remittere ius conſequendi alimenta ab eccleſia.*

14 *Cedi non poſſunt iura perſonalia.*

15 *Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando dos eſt reſtituenda non ſibi, ſed extraneo.*

16 *Extraneus ſtipulatus dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, non eſt alendus intra annum luctus.*

17 *Prælatus locando redditus eccleſiæ, non intelligitur de ijs qui debentur extra rem.*

18 *Iura perſonalia non veniunt re tranſlata.*

19 *Locatio omnium redditnum non includit munera quæ offeruntur ob incendium aduenient.*

20 *Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum.*

21 *Eccleſia*

21 *Eccleſia non poteſt ſubuenire patrono ſine licentia epiſcopi.*

22 *Eccleſia patronata non alit ſingulares perſonas de populo, quando ius patronatus eſt penes vniuerſitatem.*

23 *Vniuerſitas aliud eſt, quam ſinguli de vniuerſitate.*

24 *Vniuerſitatis lis, non dicitur ſingulorum.*

25 *Vaſallus vniuerſitatis, non dicitur vaſallus ſingulorum.*

26 *Liberatio facta vniuerſitati non prodeſt ſingulis.*

27 *Vniuerſitas perire non poteſt fame.*

28 *Vniuerſitas perit per priuationem, vel diſſolutionem.*

29 *Vniuerſitas non habet animam.*

30 *Patronus non alitur ab eccleſia niſi laboret maxima egeſtate.*

31 *Eccleſia tenetur ſubuenire non ſolum patrono egenti, ſed etiam familiæ & filijs.*

QVAESTIO XXXII.

1 CONSEQVENS eſt, vt videamus de eccleſia, an teneatur indiſtinctè patronum alere, poſtquam vidimus de ſeruo ſubdito, liberto & vaſallo. & ſanè ſupra ſuo loco regulam conſtituimus affirmatiuam, quod patronus eccleſiæ alendus eſt, & tamen locum habet, quando ſupereſt de fructibus eccleſiæ deductis alimentis curati, vel rectoris, quia primò † is vna cum ſuis miniſtris eſt alendus, vt probat text. in c. ita nos, 25. quæſt. 2. in fin. & per illum text. hoc determinat Glo. cap. quicunque, 16. quæſt. 6. in ver. ad inopiam. & dicit Din. quem ſequitur Bart. in l. ſi quis à liberis, §. de alimentis, ff. de liber. agnoſc. quod Capellanus Eccleſiæ tunc demum alere tenetur patronum, ſi ſupereſt & non aliter, & Butr. in c. nobis, de iure patron. numero 22. inquit teneri eccleſiam, quando abundat diuitijs, & ibi dicit Abb. quod primo prouidendum eſt eccleſiæ ſeruitoribusque & miniſtris, necnon cultui diuino, & reparationibus † neceſſarijs, & inde alendus 2
eſt patronus de his, quæ ſuperſunt, ſequuntur ibi omnes additionatores, declarat Paul. de Citadin. in tracta. de iure patron. in 6. par. articu. 4. numero 158. & Roch. de Curt. in eod. tracta. in ver. & vtile, numero 252. vbi dicit quod eccleſia alit de redditibus remanentibus vltra neceſſaria, Cordubus in d. l. ſi quis à liberis, §. ſolent, numero 22. & ſeq. ff. de liber. agnoſcen. vbi quod patronus alitur de fructibus qui ſuperſunt, & dicuntur ſupereſſe, quando miniſtris eccleſiæ præſtita ſunt ſalaria, eccleſia eſt inſtaurata, vaſa & alia neceſſaria ad diuinum cultum empta, allegat tamen Bald. Felyn. & Abb. qui de hoc nihil dicunt, & inquit Salyc. in l. dolo, numero ſecundo, C. de lib. cau. quod eccleſia non tenetur alere patronum, quando redditus Eccleſiæ vix ſufficiunt pro Capellano, ſequitur Rol. in conſi. 5. numero 33. volum. 3. dicitur enim † pauper Eccleſia, quando clerici deſeruientes commodè non habent 3
alimenta, vt quia cogantur comedere panem ex milio, vel alio vili grano, & aquam bibere, l. ſeruis vrbanis, in principio, ff. de leg. 3 ponit Bald. in cap. ad aures, numero 3. de reſcrip. & quod dicimus non eſſe alendum patronum, hoc caſu non debet mirum videri, quia diximus idem eſſe in patre, marito, & alijs, & eſt generale quod quilibet tenetur propriam ſalutem præferre alienæ, & indigere dicitur Eccleſia, quando indigent ſui miniſtri, per quos cultus diuinus in Eccleſia ſuſtinetur, qui adeo fauorabilis eſt, vt ſi rector non poſsit vacare curæ animarum, & deputetur vicarius, primum de redditibus beneficij portio detrahitur pro alimentis vicarij, etiam ſi † quod ſupereſt non ſufficiat pro rectore, quia tolerabilius eſt 4
quod egeat prior, quàm vicarius, qui curam exercet, Abb. in capitulo de monachis, in tertio, notabl. Cardin. in cap. expoſuiſti, in 3. notab. de præbend. vbi

vbi Henric. Boic. in fin. refert Rebuff.
de congr. portio. nume. 191. & 103. in fi-
ne. intellige tamen, vt ſubueniat in quã-
5 tum poteſt, Paul. † de Citadin. in tracta.
de iure patron. par. 6. in 4. arti. nume. 161.
quæſt 5.

Non etiam præſtanda ſunt alimenta
patrono, qui contra eccleſiam commi-
ſit ingratitudinem, nam eadem de cau-
ſa filius à patre alimentis priuatur, l. ſi
quis à liberis. §. idem iudex. vbi glo. in
6 ver. detulerat, de liber. agnoſ. & † ita
tenet i terminis Paul. de Citad. in d. tra-
cta. de iure patron. 6. par. artic. 4. nume.
164. vbi arguit de filio ad patronum, &
7 limitat qñ patronum pænituiſſet, † quia
tunc ſicuti ignoſcitur filio pænitenti,
pari modo alendus eſt patronus. prædi-
ctam etiam princpalem limitationem
probat Rebuff. d. tracta. de congr. por-
tio. nume. 135. & non eſt nouum, quia
propter ingratitudinem frater priua-
8 tur † ſucceſsione fratris, vt in Auth. de
ſecund. nupt. §. ingratitudinem, vbi
glo. in ver. lucrum, idem voluit glo. in
Auth. de non eligen. ſecund. nuben. §.
cum igitur, in ver. fratrum, quod an pro
cedat in ſucceſsione inteſtati, ponit
Bart. in l. fratres, numero 6. C. de in offi.
teſtamen. & alij quos citat Cordu-
bus in d. l. ſi quis à liberis, §. idem iudex,
nume. 46. & multæ aliæ perſonæ prop-
ter ingratitudinem excluduntur, de
quibus tractabimus in diſcurſu huius
partis. & ratio huius limitationis eſt,
9 quia patronus † ingratus perdit ius pa-
tronatus, ſicuti dicimus de filio ingra-
10 to, † qui perdit ius filiationis, ſecundum
Bald. in l. fi. C. de dot. prom. Iaſ. in §. ius
autem. ff. de iuſtit. & iure, Pau. de Cita-
din. d. nume. 164. & Rebuff. d. nume. 105.
11 idem videmus in alumno † ingrato, ſe-
cundum gl. in l. iniquum, in gl. pen. C.
de his, qui accuſ. non poſſ. vbi notant
Bal. & Sali. Io. de Amic. in conſ. 114. num.
21. Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver. ſuſcepe-
rit liberos, nume. 53. C. de reuoc. donat.
& idem eſt in patrono ingrato † erga li-
12
bertum, qui ideo priuatur iure ſucce-
dendi in bonis liberti, l. cum patro-
num, ff. de iure patron. idem ergo erit
in ingratitudine, quam patronus erga
eccleſiam commiſit. qualiter autem
committi poſsit ingratitudo contra ec-
cleſiam, non eſt hic locus declarandi.

Tertiò non erit alendus alius, qui ex
emptione, vel ceſsione, vel alio titulo
cauſam habeat à patrono, quia hoc ius
eſt ita annexum iuri patronatus, quod
ab eo ſeparari non poteſt, & eſt perſo-
naliſsimum, & ipſius patroni perſonæ
inſeparabiliter † hærens, ita vt vendi, 13
cedi aut donari non poſsit, ita decidit
Abb. in c. præterea, in fin. de iure pa-
tron. per. text. in c. fin. de offic. delega.
Roch. de Cur. in tracta. de iure patron.
in d. §. & vtile, nume. 152. poſt medium,
Tiraq. de retr. conſang. §. 35. gl. 1. nume.
32. & ratio eſt, quia iura † perſonalia ce- 14
di non poſſunt, Din. in c. priuilegium
perſonale, de reg. iur. in 6. Archidi. in c.
hinc eſt, circa med. 16. quæſtio 1 Ang. in
l. quod ſi in diem, §. Iulianus, in fin. ff. de
petitio. hæred. † facit quod in ſimili di- 15
ximus ſuprà, in quæſtione de alimentis
præſtandis vxori intra annum luctus, v-
bi probauimus quod & ſi vxor alenda
ſit intra annum luctus, quando conſiſtit
in pecunia, tamen ſecus eſt, quando dos
eſt reſtituenda extraneo, qui illam ſtipu
latus eſt ſibi reddi, ſecundum Aret. in
conſ. 98. nume. 2. ver. ſed remanet, ſimili-
ter non dantur intra annum luctus ali-
menta extraneo, qui fuit dotem ſibi red
di ſtipulatus, ſecundum Aret. in d. conſ.
98. col. 1. & Abb. in d. c. pręterea. licèt lo-
quatur de venditione, videtur tamen i-
dem velle in locatione, † dum dicit, 16
quod & ſi prælatus poſsit locare reddi-
tus totius eccleſiæ retento penes ſe ti-
tulo, tamen intelligitur de redditibus
impoſitis tempore fundationis, non de
alijs. facit quia re tranſlata non veniunt
iura † perſonalia, l. fin. §. 1. ff. de contrah. 17
emptio. l. 1. §. ſi hæres. ff. ad Trebellia.
Din. & Bar. in l. inter eos, ff. de acquiren.
rer. dom. probaui latè in conſ. 127. nu. 66.
Addo

Addo quod intantum eſt ius prędictum in-
iunctum cum perſona ipſius patroni,quod
vbi etiam foret ceſſabile, non tamen veni-
ret in locatione, vel venditione, niſi de eo
facta fuiſſet ſpecialis mentio, per ea quæ
ponit Oldra.in conſ.139.vbi dicit,quòd et-
18 ſi archidiaconus locauerit per † verba am-
pliſſima omnes redditus ſui beneficij, ta-
men non includuntur in locatione mune-
ra, quæ homines certi loci conſueuerant illi
dare pro iucundo illius aduẽtu, quia illud
tribui conſueuit perſonæ,non rei,l.1.§.pe-
nult.ff.ſi quid in fraud.patron. & allegat a-
lia iura Anchar.in c.ſi propter,colum.ante
pen.de reſcript.Bald. Imol. Alex. & alij in
l.diuortio,§.quod in anno, ff. ſolut. matri.
Felin.in c.ſedes,colum. 3. de reſcript. Ber-
tran.in conſi.119.in 2.quæſt.volum. 3. & fa-
19 cit, quia ius alimentorum † futurorum ce-
di non poteſt,vt inquit Barto. in l.cum Ti-
tio,num.2.ff.ad leg.Falcid. vbi ait, quod ta-
le ius cohæret perſonæ,& alia ſunt alimen
ta in perſona vnius,alia verò in perſona al
terius,voluit etiam Bald.in l.1. C.de priui-
leg.dot.col.fin.ver.modo ego quæro, Cur.
ſen.in conſ.58.ſumma totius,col. 2. verſ.&
ideo ſecundùm Bald. Iaſ. in l. ſi conſtante,
num.234. vbi citat Bald. Nouel.ff.ſolut.ma-
tri.vbi quod eſt quid perſonale, Tyraquel.
d.gl.1.num.72.& dicam alibi, vt inquit Ab.
in d.c.præterea, debentur ex cauſa cuiuſdã
reuerentiæ,& honoris, qui patrono exhi-
bendus eſt ob beneficium in eccleſiam col-
latum, hæc autem reuerentia non ſepara-
tur à perſona. Accedat, quòd debentur ſo-
lo iudicis officio,vt dicam infrà, quod fun
datur ſola æquitate,ſed ea æquitas ceſſat in
perſona alterius qui patronus non ſit.

Quartò intelligenda eſt regula,vt pro-
cedat, dummodò rector Eccleſiæ id faciat
cum Epiſcopi conſenſu, nam ſine eo non
20 poteſt ſubuenire patrono egenti,vt per In-
nocent.in c.cum & plantare,num.2.de pri-
uileg. vbi mouetur argumento c. cum no-
ſtris,de conceſſ. præbend. & c. vt noſtrum,
vt eccleſ. benef. & hoc voluit etiam Ioan.
Andr.ibi,per text.in c.nobis, §.fina. Roch.
de Cur.in tract.de iure patron. in §. & vti-
le,num.152.vbi tamen inquit, ſe de hoc di-
cto dubitare,quando rector eccleſiæ ſubue
nit de fructibus beneficij, quia ſicuti illos
poteſt ſine Epiſcopo alienare, ita poteſt da
re patrono.

Quintò Eccleſia non tenetur alere ſin-
gulares perſonas † de populo,quando vni- 21
uerſitas habet patronatum, vt voluit Ar-
chid.in c.ſi plures,circa princ. 16. quæſtio.
7.mouetur,quia ſingulares perſonæ non di
cuntur patroni,ſed vniuerſitas,c.qui manu
mittitur,12.quæſt.2.idem voluit Gemin.in
c.vnico,colum. 2.de iure patronat.in 6. Be-
lenzin.ad Abb.in d.c.nobis,num. 6. de iure
patronat. idem voluit Paul. de Citadin. in
tract. de iure patron. part. 6. in 4.artic.nu-
me.161.vbi quod tenetur ſolum ſubuenire
regentibus vniuerſitatem,vel his, qui eam
repræſentant,idem tenet Roch.de Curt.in
eod.tract.d.§.& vtile,numer.155.in 4. quæ-
ſtio.& ratio eſt, quia vniuerſitas aliud eſt,
† & aliud ſunt ſinguli homines de ipſa v- 22
niuerſitate,glo. in l.ſicut, §.ſi quid,ff.quod
cuiuſque vniuerſ.nom. Doctores in c.cum
omnes,de conſtitut.Bero.in conſi.8. nume.
22.volum.3. vbi ait, quòd vniuerſitas dici-
tur corpus diuerſum à ſingulis, Pariſ.in cõ
ſi.91.numer.1.volum. 4. & lis vniuerſitatis,
non dicitur lis † ſingulorum, Corne.in cõ- 23
ſi.293.numer.11.volum. 3. & vaſallus Capi-
tuli,Collegij,vel vniuerſitatis,non dicitur
vaſallus † ſingulorum,gloſſ.in l.2. vbi Bal- 24
dus & alij, ff. quod cuiuſque vniuerſit. no-
mine. & liberatio facta vniuerſitati, non
† prodeſt ſingulis, ſecundùm Decium in 25
conſi.61.colum.1.num.3.latè exornat D.Ro
land.in conſi.53.num.6.& ſequenti,volu.4.
dixi in conſi.28.num.2.

Hæc etſi vera videantur, patiuntur ta-
men difficultatem,quia vniuerſitas corpus
eſt myſticum,& fictum,quod cum iuris in-
tellectu conſtet, alimentis nunquam eget,
nec † perire poteſt,vt per Bald.in l.genera- 26
liter,in prin.col.2.ver.quid ergo de his. C.
de reb.cred.niſi moriatur ciuiliter per diſ-
ſolutionẽ vel † priuationem, vt per Bar.in 27
l.ſodales,D.de colleg.illic. & non habet a-
nimam,† ſecundùm Bald. in loco prędicto, 28
vnde dicunt Dd. quòd non contrahit reatũ
periurij, & licèt per rectores repræſente-

tur, id tamen eſt per fictionem, quod aliud eſt vniuerſitas, aliud rectores, proinde nó video, quomodo eccleſia cogi poſsit alere rectores patroni: nam ſi illi egeant, non dicitur vniuerſitas egere, niſi intelligamus, quod ob paupertatem nemo ſit curaturus ipſam vniuerſitatem. relinquo ergo cogitandum.

Sextò non tenetur eccleſia prouidere
29 patrono de alimentis, niſi † ſit in ſumma egeſtate, glo. in c. quicunque, 16. quæſt. 7. per tex. in c. ita nos, in fin. 25. quæſt. 2. vbi loquitur de inſtante neceſſitate. ſed hoc non placet Paulo de Citadin. in d. articu. 4. numer. 158. vult enim ſat eſſe ſi patronus incipiat vergere ad paupertatem, vel non habeat quantum ſufficit ſecundùm condecentem eius ſtatum, de quo dixi ſuprà tractando de liberti obligatione erga patronum.

Et quæ diximus de patrono, locum habent etiam in filijs, & familia patroni: eis
30 enim omnibus † tenetur Eccleſia prouidere, c. filijs. 16. q. 7. Paul. de Citadin. loco prædicto, nu. 157. in fin. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſolent, nu. 28. an autem alendus ſit patronus perempta dote, dicam poſt ſequentem quæſtionem.

SVMMARIA.

1. *Emphyteuta liberatur à ſolutiõe canonis re perempta.*
2. *Cenſus extinguitur re perempta cenſuata.*
3. *Onus ceſſat oneris cauſa ceſſante.*
4. *Legatum ceſſat cauſa legati ceſſante.*
5. *Cauſa finalis reſtringit quamcunque diſpoſitionem.*
6. *Cauſa annexa determinat quidquid fit propter cauſam.*
7. *Onere deficiente ceſſat præſtatio, quæ fit propter onus.*
8. *Cenſus ſi debetur pro defenſione caſtri obligatio extinguitur diruto caſtro.*
9. *Ceſſante cauſa, ceſſat effectus conſummatus.*
10. *Cauſa ſufficit quod momento temporis fuerit impleta.*
11. *Dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo.*
12. *Periculum rei pertinet ad eum, in quem dominium eſt translatum.*
13. *Domus data cum onere alendi, licèt comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta.*
14. *Cenſus comitatur rem in quemcunque transeat ſucceſſorem.*
15. *Cenſus inſpecto iure communi, non extinguitur perempta re cenſuata.*
16. *Cenſus iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſola perſonali actione.*
17. *Conductor non tenetur ad refectionem rei conductæ.*
18. *Emphyteuta tenetur ad reparationem rei emphyteuticæ.*
19. *Emphyteuta re in totum perempta non tenetur ſtante expreſſo pacto.*
20. *Fructus ſi debentur, intelligitur ſub conditione ſi naſcantur.*
21. *Genus perire non poteſt.*
22. *Genus, quando debetur contemplatione ſpeciei, liberatur debitor ſpecie perempta.*
23. *Penſio conſtituta ſuper fructibus beneficij, non debetur, ſi ex beneficio nihil ſit perceptum.*
24. *Legatum prædij ex quo alimenta etiam præſtanda ſi minuatur, ipſa quoque alimenta intelligentur imminuta.*
25. *Alimenta non debentur, quando ex patrimonio nulli omninò redditus percipiantur.*

QVAESTIO XXXIII.

ANTEQVAM veniam ad quæſtioné dotis peremptæ, neceſſe eſt videre ſi quis det eccleſiæ domũ vt ſe aleret, an domo perempta teneatur eccleſia præſtare alimenta. primo aſpectu videretur dicẽdum quòd non, per tex. in l. 1. in fi. C. de iure emphyt. vbi ſi res emphyteutica pereat,
† liberatur emphyteuta ab onere ſoluendi 1
canonem, Spec. in tit. de loc. §. nunc aliqua, q. 134. nu. 160. communem dicit Abb. in c. potuit, nu. 16. ff. loca. Ang. in §. lex itaque, in fi. in Auth. de non alien. Dd. in l. 2. vbi Iaſ. nu. 13. C. de iure emph. Natta in conſ. 377. nu. 2. Clar. qui communem dicit in tract. de emphyt. q. 8. nu. 8. & idem eſt in contractu cen-
ſuali, quia ſi res cenſuata pereat, † cenſus 2
quoq; extinguitur, ſecundùm Rodo. in tracta. de reb. eccl. non alie. in rub. de conſtit. annui cẽſus. nu. 47. nouiſſimè Cord. in trac. de cauſ. quib. emphyt. priuat. in cau. 14. tit. de cau. priua. ob alien. ampl. 49. numer. vbi refert Bullã Pij V. quę hodie paſſim ſeruatur.

Secundò

Secundò facit, quia onus alendi fuit im
poſitum propter domum: at domo perem-
3 pta ceſſat cauſa oneris, ergo onus † quoque
ipſum ceſſare debet, l. Titia, ff. de annu. leg.
l. Stichus nutricis, ff. de alim. leg. §. Titia, v-
bi onus ſucceſſiuum iniunctum legato ha-
benti tractum ſucceſſiuum finitur legato fi
nito, ad idem eſt text. in l. qui tutelam, ff. de
teſtamen. tutel. vbi ceſſante cauſa propter
4 quam factum † fuit legatum, ceſſat ipſum
quoque legatum, l. 1. §. fin. cum l. ſequen. ff.
de excuſ. tut. l. etiam ſi patris, ff. de leg. 1. &
ponit Tyraquel. in tract. ceſſant. cau. part. 1.
num. 121.

5 Tertiò omnis diſpoſitio † reſtringitur
per cauſam finalem, l. cum pater, §. dulciſſi-
mis, ff. de legat. 2. l. 1. in fin. ff. de fonte. & di-
ctum generale reſtringitur per rationem,
ſecundùm ſuam cauſam, Ange. in l. obliga
tione generali, colum. 2. c. princ. ff. de pign.
& quidquid fit ob cauſam, determinatur ſe
6 cundùm † cauſam annexam. Bart. in l. Seio,
ff. de annu. lega. vbi mouetur per illum tex.
qui ſecundùm Alber. ibi non minus proce-
dit in contractibus, quàm in vltimis volun
7 tatibus. hinc eſt, quòd † onere deficiente
ceſſat quoque præſtatio quæ fit reſpectu o-
neris, l. generaliter, §. 1. C. de ſacroſ. eccleſ.
& quando grauamen eſt cauſa commodi,
ceſſat commodum ſublato grauamine, l. eũ
qui, in princ. vbi Bart. ff. de iureiur. hinc di-
xit Rom. in conſ. 417. per totum, quod ſi ſub
mittens ſe proteſtationi alicuius ciuitatis
8 certum † cenſum promittat, vt ciuitas ca-
ſtrum defendat, liberatur ab obligatione
ſoluendi cẽſum, ſi caſtrum ruat, quia ceſſat
cauſa promiſsionis, ſine qua non ſe obli-
gaſſet ad cẽſum, & infert quòd ſemper ceſ-
ſat cauſa à principio conſiderata ab vtraq;
parte, ſequitur Tyraquel. in d. tract. ceſſan.
cau. num. 217. dixi in conſ. 150. nu. 62. in præ-
ſenti autem facto non eſt dubium quin cau
ſa dandi domum fuerit vt reciperet alimẽ-
ta ab eccleſia.

Tamen in contrarium eſt ratio, quia ceſ-
ſante cauſa non ceſſat effectus iam cõſum-
9 matus, † ſeu in eſſe productus, l. fin. in fi. ff.
vnde liber. l. inter ſtipulantem, §. ſacram, v-
bi Dd. ff. de verb. oblig. Cyn. Bald. & alij in
l. generaliter, C. de epiſ. & cler. latè Tyraq.
in d. tract. ceſſan. cau. limit. 12. nu. 1. & ſeq.

Secundò facit, quia etſi dicamus domũ
fuiſſe cauſa alimentorum datam, tamen ſat
eſt quod fuerit momento tẽporis tranſlata
in eccleſiã. licèt enim poſtea † ceſſet, non ta 10
men ideo ceſſat effectus, l. ſi quis hæredem,
C. de inſtit. & ſubſtit. l. quæcunque, §. vl. ff.
de publicia. in verſ. actio. multos citat Ty-
raq. in d. tract. ceſſan. cau. limi. 4. nu. 1.

Tertiò facit, quia ſtatim facta domus
traditione, eccleſia facta fuit domina, quia
per traditionem præcedente † aliqua iuſta 11
cauſa transfertur dominium, l. traditioni-
bus, C. de pact. l. per traditionem, Inſtit. de
rer. diuiſ. l. penult. C. de rei vend. l. ſi ex ſti-
pulatione, ff. de acq. poſſ. poſtquam autem
tranſlatum eſt dominium, periculum perti
net ad † eccleſiam, l. Lucius, ff. de euict. l. ne 12
ceſſario, ff. de peric. & commod. rei vend. l.
ſi pecuniam, §. pen. ff. de cond. ob cau. & per
hanc poſtremam rationem concludit in ter
minis noſtris Bal. in l. 1. nu. 10. C. de iure em 13
phyt. quod ſi dedi domum Eccleſiæ † vt me
aleret, tenebitur eccleſia onus alendi ſubi-
re, licèt domus ſit combuſta, & hoc ante eũ
voluerunt Dec. & Cyn. ibi, Alber. & Ange.
col. fi. Anch. in c. docuit, c. loca. & ibi Imo-
la col. 38. num. 45. qui vult hoc procedere, e-
tiamſi non ſola ſuperficies eſſet abſumpta,
ſed etiam ſolum foret funditus euerſum,
Abb. in c. fin. in fin de rer. permut. Cremen.
in ſingu. 1. vbi dicit eſſe ſingulariter notan-
dum, Iaſ. in d. l. 1. nu. 14. C. de iure emphyt.
vbi vult, quod ſit verum etiam re funditus
perempta, Paul. de Citadin. in tract. de iure
patron. in 6. part. nu. 4. artic. prin. num. 165.
Bertran. in conſ. 104. num. 4. volu. 2. Boſſius
in tit. de remiſſio. merced. conducto. nume.
115. vbi dicit eſſe veram, & communem opi
nionem Doctorum, ſiue res data ſit eccle-
ſiæ, ſiue filio, idem tenet Cordubẽſ. in d. l. ſi
quis à liberis, §. ſolent, num. 31. ff. de lib. ag-
noſc. Et non obſtãt quæ dicuntur de re em-
phyteutica, quia illa procedunt propter di
rectum dominiũ, quod penes ſe retinuit is,
qui rem conceſſit, proinde cũ res pereat do
mino, non eſt mirum ſi ad eum pertinet dã-
num contingens in re, ita reſoluit Baldus

 in d.

in d.l.1.num.10.poſt Petr,& Cyn.& ſequũtur omnes ſuprà citati: in caſu autem noſtro nihil omninò tenuit donans, ſed omnia tranſtulit in eccleſiam, & quamuis in cenſu nõ videatur rei dominium eſſe apud emptorem cenſus, tamen benè in eum trãſit ius quidem reale: nam cenſus comitatur
14 rem † in quemcunque tranſeat ſucceſſorẽ, clem.1.vbi gl.de cẽſib. Crau.in cõſ.117.nu. 4.verſ.ſecundo modo, quando, ſequuntur Rodoan. & Foller. quos citat comprobando Corbulus in d.tract.d.ampliat.49.num. 8. ideo re perempta, extinguitur quoque ius illud reale, quod ſuper re competebat. Non omitto quod quidquid ſit, nunc ex cõ
15 ſtitutione Pij V.de iure extincta † re cẽſuata, non extinguebatur cenſus, vt poſt Conrad.Ioan.à Medina, & Moder. Gallos probat Didac.libro 3. variarum reſolut. cap. 7.
16 num.5. poteſt enim conſtitui cenſus † ſola perſonali actione, vt ibi. nunc autem pontificum Romanorum prudentia prouiſum eſt ſuper forma ita cenſus conſtituendi, ne quid fiat in detrimentum animę, vnde contractus inter fundi emptionem & obligationem tam ęquis ambulat conditionibus, vt ex vtriuſq; natura tertius videatur compoſitus. Nec obſtat, quod domo tamquam oneris cauſa perempta, ceſſare debeat obligatio & onus: quia reſpondeo domum non fuiſſe cauſam finalem alimentorũ, ſed materialem: ideo licèt eſſe deſierit in rerum natura, non tamen ceſſare debet onus, vt probat Tyraquel.d.tract.ceſſante cauſa, limita.1. Præterea datio domus habuit plenum effectum ſtatim facta traditione, ideo non ceſſat onus correſpectiuum, vt ſuprà dixi, ſicuti non ceſſat ſi quis dediſſet centum, & eis non mediantibus alter promiſiſſet alere, non enim curatur de re data, an remaneat penes recipientem vel non, poſtquam facta eſt illius. Eodem modo reſpondetur ad tertium fundamentum de cauſa finali, & contractus iſte videtur do vt facias, in quo ſequitur implementũ ex parte dantis ſtatim ſequuta traditione, quidquid inde ſequatur.

Hoc autem multo magis procederet, quando domus foret ſolummodò exuſta, non autem funditùs perdita, quia tunc dicitur perempta: nã etſi conductor † non te- 17
neatur ad refectionem rei conductæ, l. ex conducto, in princip.ff.locati, tamen videmus in emphyteuta, quòd ſi res egeat reparatione, † tenetur ipſe, ſecundùm Io.Andr. 18
ad Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua, ver.4. quæritur, Bal.in l.1.col.2.ver.5.in expendẽdo, C.de iure emphyt.Ange.in §.lex igitur, in Auth.de non alien.vbi ſubdit rationem, quia ad emphyteutam pertinet omnis caſus fortuitus, Aret.in conſ.110.in 1.dub.colum. 2. & hanc probarunt Imol. Cæpol. & Iaſ.quos citat Natta in conſ.377.per totum, vbi reprehendit Alex.contrariũ tenentem in l.diuortio, §.impendia, col.1.ff.ſolut.matrim.Corbul.in tract.de cau.quib. emphy. priuat.cau.15.tit.de cau.priuat. ob non ſol. canon.limit.32.quod ſi hoc locum habet in emphyteuta, in quem non eſt translatum omne dominium, multo magis locum habebit in Eccleſia, cui abſolutè res eſt donata. Addo quod procederet noſtra quæſtio indubiè, quando donans à principio expreſsè conueniſſet quòd præſtarentur alimenta etiam re perempta, quia ſi ea debentur nullo intercedente pacto, quare non erunt magis debita ſi fiat pactum? de illius enim viribus non erit dubitandum, cùm ſuſtineatur etiam quando eo circumſcripto onus non eſſet debitum, vt in emphyteuta, qui,
etſi liberetur † re in totum perempta, d.l.1. 19
in fin.C.de iur.emphyt.tamen tenetur accedente pacto, vt vult Spec.in tit.de loc.§.nũc aliqua, quæſt.138. num.164. Alberi.in l.2.in fin.C.de iur.emphyt. Iaſ.in l.1.nu.13. C. eo. tit.Corb.loco prædicto.

Noſtram tamen concluſionẽ limitarẽ, quando alimẽta eſſent ex certo fundo pręſtanda; nam tunc perempto fundo nulla debentur alimenta, quandocunq; enim debe-
tur aliquid contemplatione fructuũ, † ſub- 20
intelligitur tacita conditio ſi fructus naſcantur, l.interdum, per totam, ff.de verbo. oblig.Caſtr.in l. ex conducto. §. ſi vis tempeſtatis, col.1.ff.loca.vbi ait, quòd venditis fructibus naſcituris nihil eſt geſtum, ſi fructus non naſcantur, & facit, quia licet ge-
nus † perire non poſsit, l. iucundum, C. ſi 21
cert.

cer.pet. tamen quãdo debetur contempla-
tione certæ ſpeciei debitor liberatur ſpe-
22 cie † perempta, l. quidam. §. ſi ſibi, & l. Ti-
tiæ textores. §. fina. ff. de lega. 1. Bar. Alexan.
& alij in l. quod te. ff. ſi cer. pet. & quod fru
ctib. non natis extinguatur obligatio, vo-
luit Bald. in rubri. C. de pericu. & com. rei
vend. circa fin. & in l. licet, quæſt. 5. C. loca.
Natta in conſ. 86. nu. 2. vbi poſt Caſtr. Abb.
Felin. & alios infert ad penſionem conſti-
tutam ſuper redditibus beneficij, & vult
23 eam † non deberi, quando ex beneficio ni-
hil eſt perceptum, de quo tamen videndus
eſt Gigas in tracta. de penſion. in quæſt. 62.
facit tex. in l. marito. §. 1. ff. ad leg. Falcid. vbi
24 diminuto legato † prædij, ex quo alimenta
erant præſtanda, minuuntur ipſa alimenta,
ad idem eſt tex. in l. liberto. ff. de annu. leg.
& per hos text. dixit Caſtr. in l. Imperator,
num. 8. ff. ad Trebellian. quod cùm alimen-
ta ſemper ſint de reditibus patrimonii præ-
25 ſtanda, † non erunt debita eo anno, quo ex
patrimonio nulli omninò reditus perci-
piuntur, facit l. cùm certus. ff. de vino, oleo,
tritic. lega. vbi quòd locus videtur gratia
taxationis appoſitus. ita tenet Bart. in l. Lu-
cius. ff. de alim. & cibar. lega. & dicam latè
in tit. qualiter alimenta ſint præſtãda in ea
quæſtione, an alimenta relicta alicui ex fru
ctibus fundi debeant augeri, vel minui au-
ctis, vel imminutis fructibus fundi, aliud
eſt igitur dare fundum vt alat, aliud verò
dare fundum conditione adiecta, quod ex
eius fructibus alat, vt dixi in titulo, quan-
do alimenta videantur relicta.

SVMMARIA.

1 *Eccleſia tenetur patronum egenum alere, eti-
amſi dos ab eo data caſu perierit.*
2 *Domo perempta, quæ fuit eccleſiæ data cum o-
nere alendi non extinguitur onus.*
3 *Factum legitimè non mutatur ex ſuperuenien-
te caſu.*
4 *Principium & origo rerum attendi debet.*
5 *Primordium tituli format poſteriorem euen-
tum.*
6 *Tempus celebrati contractus attendimus in con
ſideranda læſione.*
7 *Emptio & locatio conſenſu perficiuntur.*

QVAESTIO XXXIIII.

DICENDVM nunc, an eccleſia alere
teneatur patronum, quando dos da-
ta eſt perempta caſu aliquo fortui-
to, ſi aliunde eccleſia habeat redditus. & in
hoc Pau. de Citadin. in tract. de iure patro.
in 6. par. in 4. art. nu. 165. cõcludit eccleſiam
† teneri. mouetur ex deciſione Bal. in d. l. 1. 1
nu. 10. C. de iure emphyt. vbi ſi domus data
eccleſiæ cum onere alendi perimatur, de-
bentur † nihilominùs alimenta, & latè de 2
hoc dixi in proximè præcedenti quæſtio-
ne, quia caſus, qui contigit, cedit damno ec-
cleſiæ, in quam eſt translatum omne domi-
nium. confirmo hanc ſententiam. Nam ec-
cleſia patronum alit propter antidoralem
obligationem cauſatam ex collato benefi-
cio fundationis, vel dotationis. hæc autem
obligatio nõ eſt extincta, licèt dos, vel fun
datio ceſſet: nam beneficium fuit perfectè
collatum, & quod † ſemel legitimè eſt con 3
ſtitutum, non mutatur ex contingẽti caſu,
c. quod legitimè, de reg. iur. in 6. & origo, † 4
ac principium rerum attendi debet, l. qui
id quod, in prin. ff. de donatio. l. 2. §. paruique
refert. ff. de priuileg. cred. l. qui poſſeſſio-
nem. ff. de vi & vi arma. Tiraqu. de retract.
conſang. §. 19. glo. nume. 4. & dicit tex. in l. 1.
§. non ſolùm, in verſic. initium. ff. de poſt.
quod cuiuſque contractus ſpectandum eſt
initium, & cauſa. l. vnica. C. de impon. lu-
crat. deſcrip. vbi à primordio † tituli poſte 5
rior formatur euentus, latè deciſ. Pedem.
167. numer. 26. hinc an contractus ſit vtilis,
vel læſionem contineat, inſpicimus tem-
pus † contractus. Doct. in l. 2. C. de reſcind. 6
vend. per l. ſi voluntate. C. eo. titu. latè Pi-
nell. d. l. 2. par. 3. cap. vlti. nume. 15. D. Becius
in conſ. 3. num. 19. dixi in conſ. 249. num. 23.
& non attenditur, quòd valor poſteà au-
geatur, vel minuatur, vt dicunt Moder. Gal
li in tit. de vſur. num. 715. Prætereà obliga-
tio antidoralis cauſatur magis ex animo
eius, qui beneficium confert, quàm ex re
data, ideo licèt pereat res, durat tamen ani-
mus dantis, & obligatio momento tempo-
ris ex ipſo donationis actu cauſata durat
perpetuò, licèt non duret res data, & licèt
propter rem contrahatur, tamen quia ani-

mus dantis eſt principale propoſitum, ille
attenditur: proinde licèt in venditione, lo
catione, & alijs ſimilibus contractibus nó
ſuſtineatur contractus, niſi interuenien-
te re: tamen, quia forma, & ſubſtantia con-
7 ſiſtit potius in voluntate, dicimus eos † con
tractus conſenſu perfici, l. 2. ff. de action. &
obligatio. & Inſtitu. de obliga. ex conſen.
in princip.

SVMMARIA.

1 *Monaſterium non alit monachum, quem expulit.*

2 *Altari qui ſeruit, viuere debet de altari.*

3 *Seruus acquirit domino.*

4 *Vxor quæ marito non ſeruit, non eſt alenda ab eo.*

5 *Monachus degens extra monaſterium, non acquirit monaſterio.*

6 *Monachus expulſus ſi velit redire ſalua diſciplina religionis recipiendus, & alendus eſt.*

7 *Monaſterio non acquirit monachus expulſus, ſi redeuntem recuſauit acceptare.*

8 *Monaſterium ſi recuſat recipere monachum pœnitentem, is ab epiſcopo transfertur in aliud monaſterium cum bonis, quæ habet.*

9 *Monaſterium expellens monachum, non acquirit eius bona, niſi expulſio facta ſit à ſolo Abbate.*

10 *Monachus qui obtenta licentia intrandi ſtrictiorem religionem vagatus, perdit omnia bona, & applicantur monaſterio.*

11 *Monaſterium expellens monachum, cogitur illi reddere omnia bona ſua.*

12 *Monaſterium inops non tenetur alere monachum.*

QVAESTIO XXXV.

MONACHVS quando expulſus eſt
à monaſterio, non debet † ab eo per-
1 cipere alimenta, vt concludit Ca-
ſtren. in conſil. 76. num. 1. volum. 1. quia in
eo ceſſant rationes, propter quas de iure
eſt alendus: nam ideo alitur à monaſte-
rio, quia illi ſeruit, & qui altari † ſeruit,
2 debet viuere de altari, c. cùm ſecundum,
de præbend. Item, quia quidquid acqui-
rit, ſpectat ad monaſterium, vti dicimus
3 de ſeruo, † vt nót. in c. cùm olim, de priui-
leg. vbi Innocen. cùm ergo monaſterium
recipiat commodum, & vtilitatem ſerui-
tutis, & acquiſitionum, ſuſtinere debet
onus alimentationis, l. cum duobus. §. qui-
dam ſaginarium. in fine: & l. ſi igitur. ff. pro
ſocio. at quando eſt expulſus de monaſte-
rio, non ſeruit, ergo non eſt alendus, vt vi-
demus in vxore, quæ cùm non eſt in ob-
ſequio mariti, † non conſequitur alimen- 4
ta, vt per Cynum & alios in l. quod in vxo-
rem. C. de negot. geſt. & in l. ſicut. ff. de o-
per. lib. ſimiliter quando monachus eſt ex-
tra monaſterium, ſi quid † acquirit non 5
acquirit monaſterio, vt voluit Specul. in
titu de ſtatu monach. §. 1. num. 47. ergo mo-
naſterium grauari non debet onere cum a-
lendi, hæc optimè procedunt, quando ſua
culpa monachus expellitur, at ſi non ſit in
culpa, aliud videtur † dicendum, vt per 6
gloſſ. in verſi. languidis, in c. 1. de infant. &
languid. expoſ. vbi dicit, quod debet ali, ſi
velit redire ſalua diſciplina religionis, &
ſubdit, quòd ſi expulſus acquirat aliquid
in ſeculo, monaſterium non poteſt ea bo-
na † conſequi, ſi recuſauit redeuntem re- 7
cipere, ſequuntur ibi Ioan. Andr. in fine.
Imol. in c. cùm olim, il 2. colum. 2. in verſi.
dederat, extra de priuileg. & quòd ſit reci-
piendus probat text. in c. fina. de regul. &
tranſ. ad religio. quem citat gloſſ. prædi-
cta. & per illum tex. dicit Spec. in loco præ-
dicto, nu. 30. verſi. vigeſimo quartò quæri-
tur, quòd monaſterio recuſante illum re-
cipere epiſcopus † transferet monachum 8
in aliud monaſterium, & ei aſſignabit bó-
na, quæ tenebat primùm monaſterium, &
nume. 47. dicit, quod monaſterium repel-
lens monachum, non acquirit † illius bo- 9
na eo caſu excepto, quando ſolus Abbas ſi-
ne monaſterio expuliſſet. concluſio ergo
eſt, quod vbi ſine culpa monaſterij mona-
chus acquirit, illud omne acquirit mona-
ſterio, vt per Specul. d. §. 1. nume. 46. vbi ſi
monaſterium conceſſit monacho licenti-
am intrandi arctiorem religionem, ille
verò cœpit vagari, & acquiſiuit, poteſt mo-
naſterium † omnia bona repetere, ſequi- 10
tur Tiraquel. de retract. conſang. §. 10. glo.
2. num. 14. & ſequ. & dicit Bald. in l. 1. §. ſed
ſcimus.

ſcimus. C. de lati. lib. tollen. quod mona-
ſterium expellens monachum, cogitur illi
11 reddere † bona ſua.

Tunc etiam licitè denegantur alimen-
ta monacho, quando monaſterium eſt in-
12 ops, & non poteſt ſupplere † cum ſuis re-
ditibus, ita Bald. in d. l. 1. §. ſed ſcimus, in
fin. vbi ait, quòd etſi regulariter Abbas tè-
neatur induere monachum conſuetis ve-
ſtibus, tamen excuſatur ſi monaſterium ſit
inops, ſequitur Benincaſ. in tracta. pauper-
tat. in 7. quæſtio. in 2. ſpecia. iudi. nume. 25.
& non eſt mirum, cùm excuſetur pater, fi-
lius, maritus, & aliæ omnes perſonæ, alio-
quin obnoxiæ huic oneri alimentorum.

SVMMARIA.

1 *Clerico ſuſpenſo non debentur alimenta de fru-
ctibus beneficij, quando habet aliunde.*
2 *Clericus ſuſpenſus non alitur de beneficij fru-
ctibus, quando poteſt viuere de propria indu-
ſtria.*
3 *Clericus dicitur pauper, & non habere aliun-
de, quando bona non habet, licèt poßit viuere ex
induſtria.*
4 *Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, à qua
ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur a-
limenta ex fructibus beneficij.*
5 *Clericus ſuſpenſus eſt alendus, quando non eſt in
ſua facultate ſuſpenſionem exire.*
6 *Clericus ſuſpenſus ſi extrema laboret inopia, a-
lendus, licèt poßit pro libito exire ſuſpenſio-
nem.*
7 *Excommunicatus alendus eſt, quando aliàs eſ-
ſet fame periturus.*
8 *Impedimentum quod poterat remoueri, non ex
cuſat.*

QVAESTIO XXXVI.

CLERICO ſuſpenſo duobus in caſi-
bus non eſt prouidendum de fru-
ctibus beneficij. primus eſt, quando
1 † clericus habet aliunde, gloſſ. in c. cùm
Vintonienſis, in verſ. admiſerant, de ele-
ctio. vbi poſtquàm dixit alendum eum de
fructibus beneficij ſubdit hoc non proce-
dere, quando haberet patrimonium, vel
aliud, ex quo poſſet viuere, idem voluit
ibi Ioan. Andr. & Bald. dicit idem, quan-
do poſſet ex ſua induſtria † viuere, & po- 2
nit Abbas nume. 10. & illam gloſſam dicit
ſingularem Abb. in c. Apoſtolicæ, de exce-
ptio. & ſequitur Butri. & Felin. colum. 5. &
text. in c. præter, vbi Præpoſ. colum. 2. di-
ſtinct. 32. & in c. ſtudeat, in fin. diſtinct. 50.
Franc. Marc. in deciſ. 880. num. 17. & 29. Re-
buff. tomo 1. tit. de ſenten. prouiſio. in præ-
fatio. num. 120. quæ tamen dicta ſunt de in-
duſtria, patiuntur difficultatem, quam te-
tigi aliquando, quia videtur, quòd cleri-
cus dicatur non habere vnde ſe alat, etiam-
ſi poſſit ex induſtria, vel artificio hone-
ſto viuere, † vt per Roman. in conſil. 343. 3
nume. 2. quem ſequitur Crauet. in conſil.
199. num. 5. ſed quia eam ſententiam repro-
bauit ſuprà hoc eodem titulo agendo, an a-
limenta negari poſſint filio ſpurio haben-
ti aliũde, in eum locum te reijcio, ne idem
bis repetatur.

Secundus eſt, quando clericus eſt ſu-
ſpenſus propter contumaciam, & poteſt
parendo exire ſuſpenſionem: tunc enim
ad rumpendum eius pertinaciam, & vt pa-
rere compellatur, ſubtrahuntur ſibi ali-
menta, † ita determinat Geminia. in d. c. 4
Vintonienſis, colum. 3. de electio. per glo.
in c. quia ſępè, in ver. beneficijs, de electio.
in 6. & in Clemen. vt hi qui in verſi. dimi-
dia, de æta. & qualit. & hoc quoque voluit
Abb. in c. paſtoralis. §. fin. numer. 16. de ap-
pella. mouetur ex gloſſ. ibi, quæ reddendo
rationem inter depoſitum, & excommuni-
catum, quare illi dentur alimenta, huic ve-
rò denegentur, dicit ideo negari excom-
municato, quia poteſt pœnitendo habere
abſolutionem, ſed non ita eſt in facultate
depoſiti exire pœnam. addit etiam ratio-
nem, quia homines de cibo ſecuri ſępè neg-
ligunt iuſtitiam, c. non omnis, quinta quæ-
ſtio. 5. Præpoſ. hoc tenuit in c. præter hoc,
in prin. num. 9. 32. diſtinct. vbi parificat ſu-
ſpenſum, & excommunicatum, quando eſt
in vtriuſque poteſtate exire ſuſpẽſionem,
& excommunicationem. idem placuit Fe-
lin. in c. apoſtolicæ, col. 5. verſicu. intellige
de ſuſpenſo propter delictum. Didac. lib. 3.
variar. reſolut. cap. 13. num. 9. verſ. duodeci-
mò, hinc etiam deducitur. Fran. de March.
[illegible] deciſ.

deciſ.880.num.25.in fi. & num.28.hic tamē
caſus reſtringitur, vt non procedat, quan-
do non eſſet in eius facultate exire ſuſpen-
5 ſionem, † quia ceſſat tunc ratio, propter
quam ei denegantur, ergo ceſſare etiam
debet ius,ita Præpoſ.in d.c.præter hoc Fe-
lin.poſt Gemin.& Card.in d.c.Apoſtolicę,
col.5. vbi dicit reſtringi quoque quando
6 laboraret tam extrema neceſſitate, † vt fa-
me ſit peritur°,niſi ei ſuccurratur, id quod
placuit Abb.d.c.paſtoralis.§.fi.num.16.vbi
Dec.num.9.Fran.de March.loco prædicto,
ſic etiam ſeruatur in excommunicato, cui
7 in extrema egeſtate † ſubuenitur,ſicuti etiā
quādo impeditur iuſta aliqua cauſa vt nō
poſſit impetrare abſolutionem. cùm enim
in prædicto caſu recuſet petere abſolutio-
nem, vel remouere ſuſpenſionem ſibi de-
bet, non alijs imputare: non enim excuſat
8 impedimentum, † quando poterat remo-
ueri,c.fi.vbi Abb.de electio.Bar.in l.ſed &
ſi per prętorem.§.1.ver.ſed nec ad eos.ff.ex
quib.cau.maior. Bal.in l.quibus diebus,in
prin.vbi etiam Caſtr.ff.de cond.& demōſt.
Aret.in l.apud Iulianum.§.conſtat.ff.de le-
gat.1.Rota in deciſ.315.licet guerræ, in no-
uis.Butr.Anan.& Areti.in c.veniens,de ac-
cuſatio.Dec.in l.qui poteſt facere,nume.1.
ff.de regu.iur. Crot.in conſ.87.num.19.Ru-
be.in l.non ſolùm.§.morte, num. 430.ff.de
oper.noui nunciat. at vbi non eſt in ſua fa-
cultate remouere ſuſpenſionem, nihil eſt
quòd ſibi imputetur. de clerico depoſito
realiter diximus non eſſe præſtanda ei ali-
menta de fructibus beneficij, quia eccleſia
de illo non curat, niſi tamquàm de mero
laico, vt tradidi in tit. quib.deben.alimen.
in quæſt.an clerico depoſito,ſuſpenſo, vel
excommunicato debentur alimenta.

SVMMARIA.

1 Ordinatus non alitur ab ordinante,quando ipſe habet aliunde.

2 Ordinatus videtur quis ad patrimonij titulum, quoad eximendum ordinantem ab onere alendi.

3 Ordinatus dicitur habere aliunde, quando patrem habet diuitem.

4 Vxor indotata,quæ tamen patrem habet diuitem,non petit quartam in bonis mariti.

5 Actionem qui habet,videtur rem habere.

6 Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati,niſi in ſubſidium.

7 Pauper non dicitur,qui habet à quo petere poſſit alimenta.

8 Ordinans ideo alit ordinatum,ne in opprobrium ordinis mendicare cogatur.

9 Cauſa alimentorū ideo eſt ſummaria,quia venter non patitur dilationem.

10 Magiſtratus non conuenitur,niſi in ſubſidium.

11 Lex curat ea quæ de facto fiunt.

12 Spoliatus non reſtituatur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, v. Caſtri, aut fortalitij.

13 Spoliatus etiam Caſtro, aut fortalitio reſtituitur ante omnia,quando vtraque pars eſt ſub potente principe.

14 Pauper non dicitur,qui habet proprietatem.

15 Proprietas magis æſtimatur,quā vſumfructum.

16 Proprietarius poteſt rem vendere inuito vſufructuario.

17 Minoris bona vendi poſſunt, vt ex eis præſtentur ſibi alimenta.

18 Proprietas vendi poteſt, vt ei dentur alimenta,qui aliquo caſu futurus eſt dominus.

19 Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis.

20 Excuſsio requiritur antequàm moleſtetur fideiuſſor.

21 Vxor non moleſtat poſſeſſores bonorum mariti, niſi prius facta excuſsione.

22 Excuſsio non fit contra tertium, niſi principali excuſſo.

23 Excuſsio principalis requiritur,antequàm magiſtratus conueniatur.

24 Meum dicitur etiam id,in quo habeo ſolā proprietatem.

25 Actionem qui habet,videtur rem habere.

26 Filius qui ſolam habet proprietatem,non cogitur illam vendere,ſed pater eum alit.

27 Vxor quæ multa habet immobilia reſpectu proprietatis, & nil aliud,dicitur pauper, & conſequitur quartam in bonis mariti.

28 Peculium aduentitium non confiſcatur,quando filiusfamilias committit delictum.

29 Vidua an poſsit ſe alere, inſpiciendi ſunt reditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas.

30 L.fin.

30 *L. fin. §. ipſam autem. C. de bon. quæ liber. quomodo intelligatur.*

31 *Proprietarius poteſt ius ſuũ pro libito vẽdere.*

32 *Filiofamilias delinquente proprietas confiſcatur, ſi alius quàm pater habet vſumfructum.*

33 *Ordinatus non alitur ab ordinante, quando tempore collati ordinis affirmauerat ſe diuitem.*

34 *Dolus nemini debet patrocinari.*

35 *Culpa ceſſat, quando quis credidit alij.*

36 *Dolus præponderat culpæ.*

37 *Turpitudinem propriam allegans, non auditur.*

38 *Promotus per mendacium, carere debet impetratis.*

39 *Minor qui iurauit ſe maiorem, non reſtituitur in integrum.*

40 *Maritus qui fuit in dolo perdit beneficium, ne conueniatur, vltra quam facere poteſt.*

41 *Ordinans eſt in culpa, quando non inueſtigauit de facultatibus ordinandi.*

42 *Dolus eſt non facere id, ad quod quis tenetur.*

43 *Contrahẽs cum alio debet inueſtigare de illius conditione.*

44 *Bannitum de banno cancellatum occidens, non excuſatur.*

45 *Perdere nemo debet ſine probatione.*

46 *Ordinatus renunciare non poteſt beneficio quòd alatur ab ordinante.*

47 *Factum proprium ſi eſt nullum, faciens poteſt illud impugnare.*

48 *Clericus qui fori priuilegio renunciauit, contrauenire poteſt, etiamſi iurauit.*

49 *Clericus non poteſt fori priuilegio renunciare de conſenſu epiſcopi.*

50 *Turpitudinem ſuã allegare poteſt quilibet excipiendo, vel replicando.*

51 *Ordinans non tenetur alere ordinantem, quando de alterius mandato ordinauit.*

52 *Mandanti, non exequenti actus tribuitur.*

53 *Facere videtur, qui per alium facit.*

54 *Ordinans non alit ordinantem, etiam in ſubſidium, quando id fecit de mandato.*

55 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*

56 *Actum faciens alieno nomine, non obligatur de proprio.*

57 *Ordinans de mandato alterius tenetur alere ordinantem, quando mandatum non exprimit certas perſonas.*

58 *Mandato in generali nunquàm continetur illicitum.*

59 *Ordinans tenetur alere ordinantem ſibi ſubditum, quando aliàs fame periret etiam, ſi aliàs ipſe non teneatur.*

60 *Epiſcopus poteſt generaliter alij epiſcopo committere ordinationem clericorum ſibi ſubiectorum.*

61 *Ordinatum alit quicunque inſtigauit illum ordinari.*

52 *Commendatio ſimplex ſine dolo malo non obligat commendantem.*

63 *Conſilium tunc punitur, quando ad malum datur.*

64 *Conſilium, inſtigatio, & ſuaſio, idem ſunt.*

65 *Ordinans non alit ordinantem, quando illi prouiſum eſt de beneficio etiam ab alio epiſcopo.*

66 *Ordinatus alẽdus eſt ex beneficio, cuius fructus ad alium pertinent.*

67 *Ordinatus alitur ab ordinante, quãdo habet beneficium in ſpe, vt quia habet literas expectatiuas.*

68 *Ordinans ſupplet alimenta ordinati, qui ex beneficio non tantùm percipit, quod ſufficiat ad alimenta.*

QVAESTIO XXXVII.

EPISCOPVM teneri ad alimenta erga eum, quem ordinauit, vidimus ſuprà in alio titulo, illud tamen nõ eſt perpetuum, ſed reſtringitur vt locum non vendicet, quando aliunde is clericus † habe- 1
ret vnde viueret, c. epiſcopus, de præbend. vbi dicit epiſcopum teneri in ſubſidium, quando clericus viuere non poteſt de ſuo patrimonio, facit c. tuis, eod. titu. nam etſi in dubio patrimonium clerici non ſit titulus, quo tamen ad excludendam epiſcopi obligationem videtur † ordinatus ad pa- 2
trimonij titulum. Ioan. Andr. in d. c. tuis, declarat Butr. in d. c. epiſcopus, & intelligetur aliunde habere, quando patrem habet diuitem, † vt voluit Imol. in c. epiſco- 3
pus, vbi Dec. nu. 3. eſt tex. qui hoc probat in c. 1. de magiſtr. ibi ne pauperibus, qui parentem opibus iuuare non poſſunt, ſubtrahatur, facit glo. in l. 2. C. de his qui æta. lib. 10. vbi æſtimum patris dicitur æſtimum filij, facit etiam in c. clericos, 1. quæſt. 2. ibi, quibus propinquorum nulla ſuffragantur bona, & dixi ſuprà, quòd pauper exiſtima-

tur, qui patrem habet diuitē, ideo videmus
4 quòd † diſpoſitio authen. prætereà, non habet locum in vxore, quæ licèt indotata ſit, habet tamen patrem, qui poteſt ſibi ſubuenire ſecundum Cuman. in l. in ſuis. ff. de libe. & poſthum. Alexand. in authen. prætereà, col. pen. vbi Iaſ. & alij citati à Tiraq. in præfatio. l. ſi vnquàm, nume. 23. C. de reuocan. donat. & facit etiam ratio, quia magis conuenit quod inopia filij ſuccurratur à patre quàm ab epiſcopo per ea quæ ponunt Doct. & Barto. in l. quemadmodum. ff. de liber. agnoſcen. & non dicitur agere, qui poteſt patrem cogere vt det alimenta, l. qui poteſt facere. ff. de reg. iur. & cùm habeat actionem ad alimenta contra patrem, & ſeu officium iudicis quod deſeruit loco
5 actionis † videtur habere alimenta, l. qui actionem. ff. de regul. iur. Rurſus tenetur
6 epiſcopus ſolùm in ſubſidium, † vt probat text. in d. c. epiſcopus, ibi neceſſaria, & cæt. & notant omnes ibi. vbi autem quis tenetur in ſubſidium, non aliter obligatur niſi ſtante ſumma egeſtate, vt inquit text. in l. ſi quis à liberis. §. item reſcriptum. de liber. agnoſcen. & ibi Barto. declarat non
7 eſſe in ſumma † egeſtate eum qui habet alium, à quo petere poteſt, contra tamen hanc declarationem facere videntur verba text. in d. c. epiſcopus, in fine. ibi de ſua paterna hæreditate, dùm enim excipit caſum, quando ordinatus poteſt viuere de paterna hæreditate excludere videtur caſum, in quo poſſet viuere de ſubſtantia patris viuentis, imò dum dicit ſua paterna hæreditate, videtur excludere caſum, in quo clericus non eſſet à patre inſtitutus, qui etſi pro alimentis poſſet confugere ad hæredes patris, vult tamen. vel innuit textus hoc non ſufficere ad excuſandum epiſcopũ ordinantem. prætereà in tali qui non habet de ſuo non ceſſat ratio, per quam epiſcopus cogitur ordinato ſubuenire de alimentis, nam ideo ſtatutum hoc fuit ne
8 in opprobrium clericatus † cogatur preſbyter ordinatus mendicare, vt declarat Abbas in ca. in princip. de præbend. at nihilóminùs cogitur mendicare, dum agit contra patrem, quòd alat, venter enim non recipit dilationem, qua ratione † cauſa alimentorum ſummaria dicitur ſecundùm gloſſam in l. 3. §. ſciendum, in verſ. ſummatim. ff. ad exhiben. & dicam alibi. ergo non debet ceſſare diſpoſitio, quæ mandat alieum ab ordinante, ſed ego teneo opinionem Decij eſſe veram, quia eſt regulare, quòd magiſtratus non conueniuntur, niſi † in ſubſidium, vt probat tex. in l. 1. in princip. ff. de magiſtra. conuen. l. 1. ff. eod. vbi appellatur ſubſidiaria actio, ergo non poteſt epiſcopus moleſtari, dum ab alio petere poteſt ordinatus alimenta, & non obſtat text. in d. c. epiſcopus, quia quod vbi dicitur de paterna hæreditate, eſt per modum exempli, nam idem eſſet ſi aliunde poſſet viuere abſque paterna hæreditate, putà ex donatione, vel relicto alterius, eodem modo reſpondetur ad id quod dictum eſt de ſua paterna hæreditate, & non conſideratur difficultas exigendi alimenta à patre quando de iure debentur, quia lex non curat de his, quæ † fiunt de facto, l. fina. C. de actio. empt. Deci. in l. 2. C. de tranſact. Natta in conſil. 543. num. 26. & pro hoc facit, quia etſi fortalitia dicantur difficilis recuperationis, & proinde Caſtren. in l. 2. C. de edict. diui Adria. tollen. dixerit ſpoliatum † non eſſe ante omnia reſtituendum, quando cauſa proprietatis non eſſet ſalua: putà, quia fortalicia extent, quæ non ita de facili capi poſſunt. Butr. in c. ex parte, de reſtitu. ſpoliat. Alexan. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſeſſ. Iacobin. de ſancto Georgio, in l. ſi de vi, ff. de iudic. tamen ea difficultas recuperationis non attenditur, quando litigantes ei ſubſunt † principi qui poteſt illos coercere, & contra eos exequi ſuam ſententiam, vt per Guliel. Cun. Angel. & Caſtren. in l. 2. ff. qui ſatiſd. cogan. Claud. Seyſell. in l. naturaliter. §. nihil commune, colum. 3. Iacobin. in l. ſi de vi. ff. de iudic. Roland. conſil. 1. nume. 77. volum. 1. non ergo reſpicimus, quòd neceſſe habeat filius petendo alimenta à patre agere in iudicio, quia credit lex facilè eum conſequuturum id quod pater vel inuitus cogitur præſtare. ſtat ergo vera concluſio, quòd non ſit ab epiſco-

Margin numbers (right column): 9 (cauſa alimentorum), 10 (in ſubſidium), 11 (fiunt de facto), 12 (ſpoliatum), 13 (principi).

po ordinate alendus qui à patre poteſt exigere alimenta.

Declaratur etiam vt non teneatur epiſcopus, quando ordinatus habet multa bona, ex quibus poſſit viuere, licèt ad eum ſpectent ratione ſolius proprietatis, & alius habeat vſumfructum, quia non poteſt
14 dici egenus, vel pauper, qui habet † proprietatem, vt probatur in l. ſciendum. §. itẽ qui ſolam. ff. qui ſatiſd. cogan. vbi dicitur idoneus fideiuſſor, etiamſi ſolam habeat
15 proprietatem † quam vſusfructus. §. ſi te ſolum. vbi not. Ange. in auth. de nupt. & pro
16 prietarius poteſt † illam vendere inuito vſufructuario, l. 2. C. de vſufruct. l. Pomponius, in princip. ff. quib. modis vſusfruct. amitta. & tenetur proprietarius vendere vt ſe alat, pro quo facit quod voluit gloſſ. in l. ob æs alienum. C. de præd. minor. vbi mi-
17 noris bona † venduntur, vt ex eis alatur, l. 1. & 2. C. de patr. qui fil. diſtr. & eam glo. ſequitur Alber. in l. ob æs, & non ſolùm pro alendo domino venditur proprietas, ſed e-
18 tiam pro illius alimentis, † qui aliquo caſu futurus eſt dominus, vt in l. 1. §. ſi mulier. ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. per quem tex. dixit Imol. in l. Imperator. ff. ad Treb. vbi eũ ſequitur Alex. nume. 5. quòd tunc proprietas venditur, quando is eſt alendus, qui futurus eſt dominus, ſequitur Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius, num. 18. & ſeq. ff. de libe. agnoſ. & facit quia etiam bona, quæ non ſunt perpetuò in noſtro dominio poſſunt alienari ex cauſa famis, vt videmus
19 in rebus ſubiectis fideicommiſſo, † authẽ. contra rogatus, in fin. C. ad Trebell. Iacob. de Are. Cyn. Bar. Bal. Caſtr. & Io. Fab. in authen. res quæ. C. commu. de leg. vbi Angel. num. 6. Fulgo. num. 7. Corr. col. fin. Iaſ. nu. 31. & Curt. iun. num. 30. & communem dicit Alex. in l. mulier. §. cùm proponeretur, colum. 2. verſ. item notabiliter limita. ff. ad Trebell. idem Alexan. & Socin. num. 2. in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Treb. quòd ſi aliena quodammodò bona alienantur pro alimentis poſſeſſoris, quantò magis tenetur filius proprietatem vendere quam habet antequàm ordinatorem compellat ad præſtandum alimenta? præterea vendendo proprietatem euitatur ratio opprobrij ordinis clericalis, non enim curamus vnde alimenta ſumat, ſed ſat, quod non eget, nec mendicare cogitur, & ſanè vt quis pro alieno facto moleſtetur, excuti primùm debet principalis debitor, vt videmus in fideiuſ- 20
ſore auth. præſente. C. de fideiuſſor. idem eſt in muliere, quæ non poteſt inquietare tertios poſſeſſores bonorum mariti, niſi excuſſis primùm mariti † bonis. Bartol. & 21
Doct. in d. l. ſi conſtante. ff. ſoluto matrimonio, glo. in l. vbi adhuc. vbi Cyn. quæſt. 11. & Bald. C. de iure dot. Bald. Nouell. in tracta. dot. in 8. par. quæſtio. penul. Campeg. in eodem tracta. quæſt. 46. Crauet. in conſil. 163. colum. 3. & eſt regulare quòd exequutio non fit contra tertium niſi excuſſo † prin- 22
cipali. Dd. præcipuè Barto. in l. creditores. C. de pign. idem eſt in conueniendo magiſtratu, quia excuſſio requiritur, † l. 1. §. pri- 23
us enim arbitror. ff. de magiſtr. conuenien. & in excuſſione venit ipſa quoq; proprietas, cùm nullibi reperiatur excepta, non enim minus dicitur meum † id, in quo ſo- 24
lam habeo proprietatem quàm id, in quo plenum ius habeo, vt Inſtitu. de hæred. inſtituen. §. 1. & l. 1. §. 1. & 2. ff. ad Syllania. & proprietas etiam venit in confiſcatione † 25
bonorum, vt eſt text. in l. ſi poſtulauerit. §. iubet. ff. de adulter. & ibi notant Barto. Angel. Alberi. & Doct. & impium eſſet quòd epiſcopus teneatur illum alere qui poteſt ex rerum ſuarum venditione ſibi victum prouidere.

Contrariæ tamen ſententiæ fuit Deci. in c. epiſcopus, numer. 12. de præbend. vbi tenet, quòd imò epiſcopus alere teneatur eum qui multorum bonorum nudam proprietatem habet, allegat textum, quẽ dicit ſingularem, in l. fina. §. ipſum autem, C. de bon. quæ liber. vbi Bald. in princip. dicit notatu dignum, quòd pater tenetur alere filium non ratione vſusfructus, ſed ratione naturæ, nec imponitur † filio ne- 26
ceſſitas vendendi ſuam proprietatem nudam, vt ex pretio ſe alat, & inquit Decius loco prædicto, quòd idem eſſet ſi vſusfructus eſſet apud alium, qui non ſit pater, & ſubdit cõſuluiſſe quòd mulier, quæ quoad

proprietatem multa habet immobilia, non
27 deſinit eſſe pauper, & poteſt petere † quartam ex diſpoſitione authent. præterea. C. vnde vir, & vxor. & pro hac ſententia facit, quia etiam volens proprietarius non poteſt alienare proprietatem, l. final. §. filijs autem. C. de bonis quæ liber. & videmus, quòd ſi filiusfamilias committat de-
28 lictum, non confiſcantur ei bona † aduentitia, ſecundùm Bartol. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus, num. 11. ff. de damn. infect. vbi Caſtr. colum. fina. Imol. nu. 6. Alexan. num. 44. idem Bart. in l. ſi quis in tantam, num. 11. C. vnde vi. Bald. Salice. & Iaſ. quos citat & ſequitur Anton. Gomeſ. de contract. cap. 15. nume. 13. & ſequ. Curt. ſen. Capell. Tholoſ. Ruin. Pariſ. & alij quos refert communẽ dicens Clar. in practi. crimin. quæſt. 16. nume. 12. facit etiam quia vidua non ſit intra annum luctus alenda ab hæredibus, ſi ipſa habet de proprio, tamen ad cognoſcẽdum
29 an ſe poſſit alere, † inſpicitur redditus ſuorum bonorum, non autem attenditur proprietas ſecundùm Bald. in conſ. 30. volu. 1. Crau. in conſ. 199. nu. 6. Plot. de in lit. iuran. §. 11. nu. 23. Hæc opinio mihi placere nõ poteſt, ſed multum ſtringit pro ea text. in d. l. final. §. ipſum autem. ſed reſponderi po-
30 teſt, quod ideo ibi grauatur pater onere † alẽdi filium habẽtem bona quoad proprietatem, quia in patre concurrit naturale vinculum, at æquitas ſecundùm quam non videtur iuſtum quod gaudeat reddituo bonorũ filij, & cogatur filius proprietatem vendere, vt ſe alat, ſed fortè aliud eſt in quocunque alio vſufructuario, in quo nõ cadat ratio affectionis naturalis, & charitatis. & quamuis tex. dicat patrem teneri, non propter hæreditates, ſed propter naturam ipſam & leges, tamen hoc intelligi debet, vt principaliter non obligetur propter hæreditates, ſed benè in conſequentiam obligetur. vbi ergo quis habens nudam proprietatem peteret alimenta ab alio, quàm ab eo qui eorũdem bonorum habet vſumfructũ ſubmoueretur exceptione quòd poſſit ſeipſum alere, quidquid Dec. loco prædicto affirmet, in patre enim cõcurrunt ratio ſanguinis, item quòd pater vſumfructum percipit ex bonis filij, imò videtur quòd prædicta ratione aliud foret dicẽdum, ſi filius haberet nudam proprietatem in bonis poſſeſſis ab alio quàm à patre, quia ſi peteret alimenta à patre repelleretur tamquã poſſit viuere vendendo proprietatem, hoc tamen non pono pro conſtanti, cùm facilius grauetur pater alendi onere, quàm quiuis alius, & cùm talis habẽs proprietatem poſſit eam vendere, & viuere de pretio, ceſſat in ea ratio mendicitatis in opprobriũ benè tranſacti matrimonij, & conſequenter nõ erit locus auth. præterea. C. vnde vir & vxor. nec mouet quòd proprietarius volens non poſſit proprietatem alienare, d. l. fi. §. filijs autem. quia loquitur ille text. in filio propter patris præiudicium: at vbi nõ agitur de præiudicio patris licet cuicunque † 31
proprietario ius ſuum vendere, d. l. 2. C. de vſufruct. l. Pomponius, in princ. ff. quibus mod. vſusfruct. amitt. ſicuti vſufructuario licet commoditatem vſusfructus vendere, vel inuito proprietario, & hãc diſtinctionem inter filium, & extraneum proprietarium ponit Gomeſ. d. c. vlt. nu. 15. vbi infert quòd proprietas † confiſcatur, quãdo alius 32
quàm pater habet vſumfructum, vt probatur in d. l. ſi poſtulauerit. §. inter. quod autem dictum eſt de alenda vidua, quæ habet bona, ex quorum reddituo percipere non poteſt alimenta, patitur non leuem difficultatem, vt dixi hoc eodem tit. tractando de alenda intra annum luctus. & quamuis circa prædicta non inueniam quemquam differentem, volui tamen meum qualecunque interponere iudicium, vt interim excitata difficultate laborent perſpicaciores pro habenda veritate.

Tertiò non tenetur ordinans ſubminiſtrare alimenta, quando ordinatus illum decepiſſet † aſſerendo ſe eſſe diuitem. ita 33
concludit Dec. in d. c. epiſcopus, num. 13. de præben. dolus enim nemini † debet patro- 34
cinari, l. ne ex dolo. ff. de dolo. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 9. nume. 67. eandem opinionem quòd epiſcopus non teneatur, probauit Butri. in c. 2. circa fin. de præbend. & ibi ſequitur Deci. num. 7. colum. 3. verſicu. in gloſſ. fina. quia in ordinante

ceſſat

35 ceſſat culpa ex quo credidit † ordinato ſe-
cundùm gl. in l. Titio fundus, ff. de cond. &
demonſtr. & in c. inquiſitioni, de ſentent.
excommun. & licèt poſsit eſſe in culpa, ta-
men ordinatus propter mendacium dici-
36 tur in † dolo qui culpæ præponderat, l. itē
ſi obſtetrix, ff. ad leg. Aquil. & quidquid ſit
ſi ordinatus petat alimenta, & epiſcopus
excipiat de illius falſa aſſertione, non po-
teſt replicare, quòd fuerit nimis credulus,
37 quia allegaret † ſuam turpitudinem, l. 1. §.
1. vbi Doctores, ff. de eo per quem fact. erit,
l. 1. vbi glo. in verſ. actum eſt, ff. quando a-
ctio de pecul. eſt annal. prętereà promotus
38 per † mendacium, carere debet impetratis,
c. ſuper literis, de reſcript. & licèt ordo
non vitietur. tamen non debet conſequi
beneficium alimentorum quod alijs indul-
getur, demum epiſcopus tenetur propter
culpam, at ceſſat culpa quando fuit decep-
tus, ergo ceſſare debet diſpoſitio, l. adige-
re, §. quamuis, ff. de iure patron. facit in ſi-
39 mili, quia minor qui fuit in dolo, † & iura-
uit ſe maiorem, excluditur à reſtitutione
in integrum, l. ſi alterius, C. ſi minor ſe ma-
iorem dixer. Roman. conſi. 12. num. 5. Gram-
mat. deciſ. 5. num. 5. Cæphal. in conſi. 142. nu
me. 15. Rot. Bonon. deciſ. 47. per totam, facit
etiam quod de ſocero & marito, qui fuit in
40 dolo † vel culpa, ponit Bartol. in l. non tan-
tum, ff. de re iud. hi enim non gaudent bene
ficio ne conueniantur vltra quam facere
poſsint, ſequitur Iaſ. ibi in fi. Alex. in l. ma-
ritum, num. 1. verſic. nonò fallit, ff. ſoluto
matrimon. Aret. num. 4. verſi. tertiò fallit,
Iaſ. num. 9. Io. Lup. in repet. c. per veſtras, in
3. notab. §. 24. num. 7. de donat. inter vir. &
vxor. Campeg. in tract. dot. part. 3. q. 250. &
quæſt. 262. & duab. ſeqq.

Sed hæc opinio non eſt vera, quinimò
quamuis promouendus per mendaciū di-
xerit epiſcopo ſe diuitem, ſi tamen non ha-
beret aliunde, tenetur epiſcopus illum ale
re, vt voluit Io. de Imol. in d. c. 2. vbi etiam
Abb. de præb. nam iura conſiderāt culpam
ordinantis, qui non debuit contra canones
ordinare eum, qui non haberet cōueniens
patrimonium, vt probatur in c. 2. diſtin. 70.
ibi, ob iniuriā illius, qui ordinauit, c. cum
ſecundum, de præbend. in 6. c. ſi epiſcopus,
eodem titu. in 6. at ſemper † ordinans dici- 41
tur in culpa, quando non inueſtigauit dili-
genter de illius facultatibus, argumento c.
innotuit, de electio. ita dicit Abb. in d. c. 2.
in fine, & dicitur in culpa, imò in dolo qui
† qui non facit id ad quod tenebatur, l. ſi 42
procuratorem, §. dolo, & l. dolus, ff. manda.
Crauet. in conſi. 143. num. 2. in fine, & ordi-
nans videtur nomine eccleſiæ quaſi con-
trahere cum ordinato, ergo non debet illi-
us conditionem † ignorare, l. qui cum alio, 43
ff. de regu. iur. & debet ſe informare de il-
lius conditione, & per hanc rationem di-
tur in culpa, & punitur extra ordinem, qui
occidit bannitum cancellatum de banno e-
tiamſi ignorauit cancellationem, † quia de- 44
buit inueſtigare diligenter, vt apud Nel-
lum de bannit. in 1. part. 3. tempor. quæſtio-
ne ſecunda, qui dicit ita omnes tenere, ſe-
quitur Clar. in pract. criminal. §. homicidi-
um, §. 62. † at nemo debet credere cuiquam, 45
niſi is probet per teſtes vel inſtrumenta, i-
deo non excuſatur, quia crediderit ordina-
to, l. nomen, C. quæ res pignor. obliga. poſſ.
l. ſi quis inficiatus, vbi Bart. ff. depoſi. l. qui
in alterius, vbi Bart. ff. de regul. iur. & faci-
unt quæ ponit Socin. in l. quod te, num. 50.
vbi Iaſon num. 35. Butrigar. numer. 7. & ſe-
quitur Parpal. num. 26. ff. ſi certum pet. vbi
quòd non ſufficit denunciare, vel ſimpli-
citer notificare rē alicui, niſi ei oſtendatur
inſtrumentum, quia iuſta eſt cauſa non cre
dendi ſimplici verbo. & ſi hoc eſt verum
in quocunque priuato, procedit multò ma
gis in eo qui ratione officij tenetur inueſti
gare, quia contra eum ſemper præſumitur
culpa, & quod dicitur dolum non debere
patrocinari, procederet, niſi ageretur de
eo quod concernit commodum publicum,
nam hoc quòd nemo ordinetur qui non ha
beat condecens patrimonium, inductum
fuit publico fauore religionis, ne clericus
mendicare cogatur in opprobrium ordinis
clericalis, vt per ea quæ probantur in c. ſi
diligenti, de foro competen. & huic fauo-
ri volens † ordinatus non poteſt renun- 46
ciare, gloſſ. in c. ſi epiſcopus, in verſicu. ad
præmiſſa, de præbend. in 6. Abb. in c. cum

ſecundum, in fine, eodem titulo. ſicuti ergo ordinatus non poteſt expreſſè renunciare patrimonio, ita nec tacitè aſſerendo ſe diuitem, & non eſt verum quod in ordinante ceſſat culpa, quia imò augetur quod non voluerit inueſtigare, & non obſtat, quòd non poſsit allegare ſuam turpitudinem dicendo epiſcopum nimis credulum, quia v-
47 bi factum eſt ipſo iure nullum † ratione publicæ vtilitatis, tunc poteſt quis venire contra factum proprium, l. iubemus, §. ſanè. C. de ſacroſ. eccl. l. quemadmodum, vbi Bart. num. 1. C. de agrico. & cenſ. nu. 11. multos alios allegaui in cõſ. 28. nu. 97. ideo vide
48 mus quòd clericus † qui renunciauit priuilegio fori poteſt contrauenire etiam, ſi iurauerit, d. c. ſi diligenti, de foro compet. &
49 ſi interuenerit † epiſcopi conſenſus, glo. in c. ſignificaſti, vbi Abb. colum. fin. eod. tit. Alex. conſ. 8. col. 1. vol. 1. Alber. in tract. ſtatuto. in 3. part. num. 42. Iacob. in l. pen. num. 9. C. de pact. in l. 1. in princ. num. 13. ff. de iudi. Rolan. in conſ. 4. num. 16. volum. 1. Clar. de feud. quæſt. 90. num. 10. & excipiendo, vel
50 replicando poteſt quis allegare † turpitudinem ſuam, ſecundùm Ioan. And. ad Spec. in tit. de donat. §. 1. verſ. item pone aliquis, Bart. in l. iuſiurandum, quod ex conuentione, §. procurator, col. vlt. ff. de iureiur. Bal. in l. poſt mortem, in princ. ff. de adopt. Tyraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 18. num. 24. præcipuè quando turpitudo eſt detecta, & quæ dicuntur de minore, de ſocero, & de marito, aliam habent rationem, quãdoquidem agitur in eis principaliter de priuata vtilitate, at in clerico verſatur publica vtilitas, & religionis intereſſe.

Quartò excuſatur ordinans, quando de mandato & commiſſione alterius epiſcopi ordinauit, tunc enim onus ſic alendi perti-
51 net † ad mandantem, non ad epiſcopum exequentem, vt probat text. in c. ſi epiſcopus, de præbend. in 6. & ratio eſt, quia mandans
52 videtur ordinaſſe, ex quo actus † tribuitur mandanti, non exequẽti, l. item eorum, §. ſi decuriones, ff. quod cuiuſq. vniuer. nom. c. cum aliquibus, de reſcrip. in 6. Tyraquel. de legib. connub. gloſſ. 8. numer. 184. & 194. Crauet. in conſ. 144. num. 3. & quì per alium facit, † ipſe facere videtur, c. qui per alium, 53
de reg. iur. in 6. ita dicit glo. in d. c. ſi epiſcopus, in verſi. miniſtrare, quæ aliam quoque allegat rationem, quia ſcilicet ſibi debet mandans imputare, qui talem elegit epiſcopum, & procedit etiam ſi mandans nõ ſit
ſoluendo, quia † ordinans non etiam tenetur in ſubſidium, vt concludunt Archid. & 54
Ioan. Andr. in d. c. ſi epiſcopus, quos ſequitur Franch. col. 1. in fin. verſ. in ead. gloſſ. in fin. officium enim ſuum nemini debet eſſe
† damnoſum, l. ſed ſi quis ex ſignatorib. ff. 55
quemad. teſt. aper. l. inter officium, ff. de rei vend. l. poſt legatum, §. aduocatũ, ff. de his quibus vt indign. l. videlicet, ff. ex quib. cauſis maior. l. ſi ſeruus, §. quod verò, ff. de fur.
& qui actum facit alieno † nomine non obligatur de proprio. Bart. & alij in l. procurator qui pro euictione, ff. de procura. in l. alio hærede, num. 25. ff. de alim. & cibar. leg. dixi in conſ. 19. num. 11. 56

Id tamen intelligitur quando mandans expreſſit nomina perſonarum, quibus ordines erant conferendi, at ſi ſub incerto nomine facta ſit commiſſio, tunc mandans nõ tenetur, ſed ordinans, quia culpa ſibi impu-
tari poteſt quod non † inueſtigauerit de patrimonio ordinandi, ita expreſſè diſponit text. in d. c. ſi epiſcopus, & ratio eſt, quia in 57
mandato generali nunquam † continetur illicitum, l. ſi procurator, ff. de cond. indeb. gl. Io. Andr. & Franch. in d. c. ſi epiſcopus, in ver. miniſtrare. 58

Sed hoc caſu licèt epiſcopus mandans non teneatur ex eo quòd ordinari permiſerit clericum ſine patrimonio, tamen quia dicitur pater pauperum, & non debet permittere quod clericus ſibi ſubditus fame
laboret, † cogi poterit officio iudicis illi 59
ſubuenire, ſecundùm Ioan. de Ligna. & Geminian. in d. c. ſi epiſcopus, vbi etiam Franchus, col. fin.

Sciendum eſt autem pro præmiſſorum declaratione, quod vnus epiſcopus poteſt nedum nominatim, ſed etiam generaliter
cõmittere † epiſcopo alterius diœceſis ordinationes clericorum ſibi ſubiectorum, 60
probat text. in d. c. ſi epiſcopus, vbi Archid. Ioan. Andr. & Franch. in princ. ad idem tex. in c,

in c.nullam.9.quæſtio.2.inducendo à ſenſu
contrario.

Item aduertendum, quod quæ dicta ſũt
de epiſcopo mandante aliquem ordinari,
61 procedunt etiam in quocunque † priuato
inſtigante ordinationem, vt vult Bertran.
in conſi.151. nume.2.volum.2.ſed vt verum
fatear, videtur mihi Bertrand.loqui, quan-
do inſtigator ſe obligauit ad alimenta or-
dinati, quo caſu dicitur habere patrimoni-
um, cum habet aliquem obligatum ad ali-
menta, nec per vnius inſtigationem excuſa
tur epiſcopus à culpa propter quam tene-
tur de proprio, & pro mea opinione facit,
62 quia ſimplex commendatio † ſine dolo nõ
obliget commendantem, l.ſi verò, §.cũ qui-
dam, ff.manda.l.quod venditor, ff.de dolo,
vbi quoad inducẽdum obligationem quiſ-
quis commendando profert aliquid, haben
dum ac ſi neque dictum, neque promiſſum
fuerit, ad idem eſt text. in l. Iulianus, §. ſi
venditor, ff.de action.empti. l.ea quæ, ff.de
contrahen.empt.l.quod ſi cum ſcires, ff.de
dolo, Bald.in l.cum oſtendimus, §.fin.pro-
pè finem, ff.de fideiuſſor.Fulgoſ.Caſtr.Ale-
xan.& Iaſ.in l.ſi verò, §.1. ff.qui ſatiſda. co-
gant.Dec.in l.pactum quod dotali, numer.
10.C.de pact.Bero.in conſi.193.num.55. vo-
lum.1.& dicit Alciat. Parerg. libr. 2.cap.12.
quod ea, quæ commendandi cauſa proferũ
tur, nullam inducunt obligationem, Cæ-
phal.in conſi.417.nume.38.cum ergo in in-
ſtigante vel promouente non ſit dolus, non
poteſt dici, quod ipſe teneatur præſtare a-
limenta, & conſilij non fraudulenti nulla
eſt obligatio, l.conſilij, ff.de regul.iuris. &
63 tunc ſolum punitur conſilium, quã † do eſt
ad malum, Bald.in l.1.colum.4. verſic.nota
quod conſilium, C.de ſeru.fugit. Alexã. in
conſi.128.volum.4.Dec.d.l.conſilij, num.12.
64 & idem ſunt, † conſilium, inſtigatio, & ſua-
ſio, vt per Bartolum in l.non ſolum, §.ſi mã
dato, nume.2.in fine, ff.de iniur.Boſſius in
titu.de mand.ad homicid.nume.61.Carrer.
in practica criminal.§.homicidium, nume.
130.& num.138.& numer. 179. ſed quid ma-
li facit, qui alicui ſuadet vt ſacros ordines
ſuſcipiat?

Quintò liberatur ordinans ab ea obli-
gatione, quando fuit prouiſum clerico de
beneficio etiam ſi id factum ſit ab † alio e- 65
piſcopo, vt eſt text.in d. c.ſi epiſcopus, vbi
hoc notat Franch.de præb.in 6.ibi, vel per
alium, ad idem eſt text.in c. ſi pauper, eod.
tit. & ſufficeret ſi haberet beneficium, cu-
ius fructus ad alium pertinerent, quia † ni- 66
hilominus ex fructibus illius beneficij eſt
alendus, vt probatur in c. præſenti, §.por-
rò, de offic.ordin.in 6. Ioan. Andr. in dicto
c.ſi epiſcopus, columna 2. in princip. & ibi
Franch.colum.1.poſt medium, verſi.in glo.
verſi.taliter, qui dicunt aliud eſſe quando
ordinatus haberet beneficium in ſpe, vt
quia haberet literas expectatiuas † in for- 67
ma pauperis, etiam ſi iam eſſet ab exequu-
tore approbatus, quia tunc ordinans non
excuſatur, quòd ſi fortè prouiſio non ſuffi-
ciat ad integra alimenta, epiſcopus ordi-
nans † tenetur ſupplere, vt poſt gl. & Imo. 68
tenet Franch.in c.ſi epiſcopus, col. 1. circa
med.de præben.in 6.

SVMMARIA.

1 *Filius ingratus non alitur à patre.*
2 *Patronus ingratus perdit ius patronatus.*
3 *Filius ingratus perdit ius filiationis.*
4 *Vicarius eccleſiæ non priuatur alimentis vel cõ-*
grua portione propter ingratitudinem.
5 *Beneficium eccleſiaſticum alicui collatum, non*
perditur propter ingratitudinem.
6 *Prælati delictum non nocet eccleſiæ.*
7 *Eccleſiæ nomine multa peti poſſunt, quæ non poſ*
ſunt nomine proprio.
8 *Prælatus poteſt eccleſiæ nomine impugnare ea,*
quæ ipſemet fecit cum iuramento.
9 *Ingratitudo priuat ingratum iure ſibi conceſſo*
gratis, non quod ſibi debetur.

QVAESTIO XXXVIII.

VICARIVS Eccleſiæ ſi ſit ingratus
monaſterio, non habebit alimenta,
quæ vulgò appellantur congrua
portio, exemplo filij ingrati, qui non † eſt 1
alendus à patre, l.ſi quis à liberis, §.idem iu
dex, vbi gloſſ.in verſic.detulerat. ff.de libe.
agnoſcen.eodem modo patronus ingratus,
perdit ius patronatus, † vt per Paulum de 2
Citadin.in tract. de iure patron. in 6. part.
in 4.artic.princip. nume. 164. & dixi paulò
ſuprà

3 ſuprà, imò † filius ingratus perdit ius filiationis, & ita tenet Cordub. in d. §. idem iudex, nume. 57. & poſſet confirmari hæc opinio multis rationibus, quas paſſim ponunt Doctores loquendo de ingratitudine. contra tamen quòd non priuetur propter in-
4 gratitudinem, tenuit † Rebuff. in tractat. de congr. portio. num. 109. quia beneficium eccleſiaſticum alicui collatum non perditur
5 propter † ingratitudinem, Ioan. Andr. Cardin. Abb. & Imol. in c. fin. de poſtuland. Ripa in l. fin. quæſtione 48. C. de reuocand. donatio. item vicarius petit nomine eccleſiæ congruam portionem ab eccleſia, non po-
6 teſt eſſe ingrata, & delictum † prælati non nocet eccleſiæ, c. delictum perſonæ, de reg. iuris, in 6. Abb. in c. verum, de condit. appoſit. Ripa dicta l. final. num. 52. & poteſt quis nomine Eccleſiæ petere, quod non poteſt
7 ſuo † nomine, l. quæſitum, ff. de in ius voc. imò Prælatus poteſt nomine eccleſiæ con-
8 trauenire contractui, quem ipſemet † fecit cum iuramento, gloſſ. in c. ſi quis presbyterorum, ff. de rebus eccleſ. non alienand. Abbas in c. 1. de iureiurand. Bero. in conſi. 88. numer. 11. volum. 2. videtur enim diuerſa perſona ab illa, quæ contraxit. demum mouetur, quia congrua portio debetur in recompenſationem ſeruitij, quod impendit eccleſiæ, qui enim ſeruit altari, debet viuere de altare, c. cum ſecundum, de præbend.
9 & ingratitudo priuat † ingratum non eo iure, quod ſibi debetur, ſed eo, quod gratis fuit conceſſum, & hęc opinio eſt verior, quia magis fauet eccleſiæ, quæ aliàs deſereretur à vicario, ſi congruam portionem non poſſet exigere.

SVMMARIA.

1 *Deportatus eſt inteſtabilis.*
2 *Deportatus non poteſt inſtitui, nec capere iure legati.*
3 *Deportatus habetur pro mortuo.*
4 *Deportatus non poteſt agere.*
5 *Damnato in metalla debentur alimenta.*
6 *Carceratus agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur.*
7 *Conſequens qui vult, cenſetur etiam velle omne antecedens neceſſarium.*
8 *Deportatus fictè, non verè dicitur mortuus.*
9 *Deportatus poteſt agere.*
10 *Paria ſunt non habere, vel habere inutilem.*

QVAESTIO XXXIX.

Deportatis non videtur quòd debeantur alimenta quantumuis relicta, quia nullam habent teſtamenti factionem, non quidem actiuam, † quia 1
inteſtabiles ſunt, l. eius qui, §. 1. ff. de teſtam. non etiam paſſiuam, quia neque inſtitui, neque iure legati † aliquid accipere poſ- 2
ſunt, l. 1. C. de hæred. inſtituen. & habentur † pro mortuis, l. 1. §. penultim. ff. de bonor. 3
poſſeſſ. contra tabul. l. ſi necem, §. ſi deportatus, ff. de bon. liber. item deportatus perdit omnia quæ ſunt iuris ciuilis, ergo non poteſt † agere, l. quidam, ff. de pœnis. veri- 4
tas tamen eſt in contrarium, quia non ſolum deportato debentur alimenta, ſed etiã ei, qui damnatus † eſt in metalla, l. legatum, 5
ff. de capit. dimin. & l. 3. ff. de his quæ pro non ſcriptis habent. probatur etiam in l. ſi iuſtum, ff. de re iudic. vbi carcerato † cui de- 6
negantur alimenta neceſſaria, datur actio iniuriarum, & ibi omnes Doctores ponũt, & non obſtat quod deportatus nõ ſit capax relicti, quia hoc fallit in legato alimentorum, vt d. l. legatum, & ratio eſt quia ſi ei vita dimittitur, debet etiam permitti id ſine quo viuere non poteſt, qui enim vũlt conſequens † cenſetur etiam velle omne ne- 7
ceſſarium antecedens, l. ad rem mobilem, & l. legatum, ff. de procur. l. illud, ff. de acquir. hæred. l. 2. §. inſpectio, ff. quemadmod. teſtamen. aperiant. l. legatis, ff. de aliment. & cibar. legat. l. 1. §. 1. ff. ſi vſusfruct. pet. §. idem iur. Inſtitut. ex quibus cauſ. manumit. non licet. & licet deportatus habeatur pro mortuo, tamen hoc eſt quoad iuris fictionem, quia ſecundùm veritatem ſtat, viuit, ambulat, † & alia omnia facit, quæ cæteri 8
omnes, vt dixi in conſilio 90. & non obſtat quòd non poſſit agere ex quo perdit, quæ ſunt iuris ciuilis, quia etſi actio ſit de iure ciuili, deſcendit tamen ex contractu, qui eſt iuris gentium, & competit † deportato, 9
l. ſi tibi mandauero, §. is cuius, ff. mandat. declarat Bart. in d. l. ſi victum, verſic. tu dic ſecu-

ſecurè, vbi idem dicit in damnato ad metalla, quia is retinet iura naturalia, necnon iura ciuilia, quæ ſunt iuris naturalis exequutiua, vt ſunt alimenta, d.l.3. & d. l.legatum, & quod dicitur deportatum amittere ea, quæ ſunt iuris ciuilis reſtringitur, vt non procedat, quoad quæ veniunt in conſequẽtiam iuris gentium, vel iuris naturalis, vt declarat Imola in dicta l.ſi victum. pro quo facit ratio, quia nihil prodeſſet deportato; quod ſibi relinquatur quod ex iure gentium deſcendit, vel damnato in metalla dimittatur, quòd prouenit à iure naturali, ſi pro eo non poſſet agere. paria enim ſunt,
10 non habere, † vel habere inutilem, l.1.§.quibus, ff.quod cuiuſque vniuerſit.nom.gloſſ. in l.final. C.ad leg. Flauiam de plagiar. Iaſ. in l.quoties, ff.qui ſatiſda.cogan. & hæc faciunt ad quæſtionem, quam tractaui ſuprà, an ſeruus teneatur alere dominum, quando habet ſolum quantum pro ſuo victu ſufficiat: Nam quantumuis ſeruus ſit, retinet quæ ſunt iuris naturalis primæui, id eſt, vitam, & ſi ei vita dimittitur, non debent denegari alimenta ſine quibus non poteſt viuere, l.necare, ff.de lib.agnoſc.vel alend.

SVMMARIA.

1 *Alimenta ſibi quis poteſt ſubtrahere vt pereunti perſonæ magnæ ſubueniat, per quam reſpubl. ſuſtentatur.*

QVAESTIO XL.

SIBI IPSI prouidere tam naturale eſt, vt omnia animalia ſolo naturæ inſtinctu edocta, id præceptum inuiolabiliter ſeruent, vnus tamen eſt caſus in quo poteſt quis laudabiliter ſeipſum perdere, vt alimentis alium iuuet, quando ſcilicet ſub
1 trahit ſibi ipſi, † vt det alicui perſonæ magnæ, per quam Eccleſia vel Reſpublica ſuſtentatur, hoc eſt D.Thomæ, & Petr. de Palude concluſ. quam probat Præpoſ. in c.nõ ſatis, diſt.86.num.12. ratio eſt, quia commune bonum eſt proprio præferendum, & ponunt exemplum in ea vidua, quę Heliã prępoſuit ſaluti propriæ, & filij, id ego intelligo, quando ſalus patriæ, vel eccleſiæ penderet à vita illius, aliàs durum eſt quòd poſſit quis ſeipſum necare, vt ſubueniat alterius ſaluti. vbi verò vita illius eſſet ſalus patriæ, vel eccleſiæ, non eſſet dubium, quia in pari neceſſitate debet quis potius ſubuenire patriæ, quàm ſibi ipſi, vel patri, vel filio, cum non minùs naſcamur patriæ, quàm nobis, vel parentibus, ſecundùm ea quæ ſæpè diximus in præcedentibus quæſtionibus.

SVMMARIA.

1 *Tutor, qui malè adminiſtrat, vel non fecit inuentarium, non conſequitur ſalarium conuentum.*

2 *Lucrum facere nemo debet ex ſuo dolo, vel culpa.*

3 *Procurator qui fines exceßit mandati, non repetit expenſas.*

4 *Contractus vltro citroq; obligatarius non producit actionem niſi ſequuto implemento.*

5 *Salario priuatur iudex negligens, vel qui malè procedit.*

6 *Salarium denegandum eſt officiali, qui propter culpam fuit remotus.*

7 *Officiali ſua culpa remoto ab officio, debetur ſalarium pro tempore quo ſeruiuit,*

8 *Labor & tempus, recipiunt diuiſionem.*

9 *Tutor dicitur in dolo, ſi adminiſtrat ante factũ inuentarium.*

10 *L.iudices, C.de anno. & tribu.lib.10. procedit ſingulari ratione.*

QVAESTIO XLI.

ALIQVANDO iudex ſalarium conſtituit tutori, vel quia inops ſit, & nõ poſſit vacare muneri, vel ex alijs cauſis, putà etiam in remunerationem laborum, imò quando non habet aliunde, conſequitur alimenta in bonis pupilli, vt ſuo loco viſum eſt ſuprà, quòd ſi fortè malè adminiſtrat, vel non fecit inuentarium, vel aliter peccat in adminiſtratione, non debet † habere alimenta, nec ſalarium, vt 1
probat Corne. in conſi.62. colum.fin. volumine 4. Caualc. in tract. de tutor. num. 310. & ratio eſt, quia nemo † debet ex ſuo dolo, 2
vel fraude lucrum facere, l.ne ex dolo, ff.de dolo, Tyraquel. de retract. conſang.§.1.glo. 9.num.67.

Idem eſt in procuratore, qui ſi fines excedit mandati, † non repetit expenſas quas 3

fecit, vt probatur in §. is qui exequitur, Inſtitu. man. l. per quem ita dixit Guid. Papæ, quæſt. 68. num. 5. ibi, niſi exceſſerit. & facit, quia ſalarium, & alimenta dantur pro adminiſtratione, at qui male adminiſtrat, perinde eſt, ac ſi non adminiſtraret, imò videtur magis peccare, qui male adminiſtrat, quàm qui negligit, ſicuti maius eſt peccatum in committendo, quàm in omittendo, ergo ei non debetur ſalarium, vel etiam alimenta, ſicuti non deberetur ſi non adminiſtraſſet. con-ractus enim † vltro citroq; obligatorius actionem non producit niſi implemento ſequuto, l. Iulianus, §. offerri, vbi Bart. & Salice. ff. de actio. empt. Bald. in l. pacta conuenta, in princ. ff. de pact. D. Becius in conſi. 45. num. 6. & magis ad propoſitum facit text. in l. iudices, C. de annon. & tribut. lib. 10. vbi iudex negligens, † vel qui malè geſſit, priuatur ſalario etiam anteacti temporis, & idem dicit † de officiali remoto ab officio propter culpam, Bald. in l. Neſennius, ff. de excuſat. tutor. ſed in contrarium facit doctrina Bart. in l. diem functo, ff. de offic. aſſeſſor. vbi dicit, quòd † præſidi ſua culpa remoto ab officio, debetur ſalarium pro tempore quo ſeruiuit, quia labor & tempus † recipiunt diuiſionem, l. Seio, in princip. ff. de annu. legat. & ſicuti pro ea parte temporis, qua ſeruiuit attulit vtilitatem, ita debet pro parte recipere ſalarium. idem voluit Bart. in l. Mæuia, ff. de annu. legat. ſequuntur Alex. Iaſ. & alij in d. l. diem functo, vbi latè Iac. Niger, nu. 53. propterea reſolutio noſtræ quæſtionis dependet ab ea, an tutor fecerit inuentarium, & alia ſolemnia, quia tunc licèt dicatur male adminiſtraſſe in reliquis, habebit tamen ſalarium, at ſi non fecit ſolennia dicitur ſemper malè adminiſtraſſe, quia tutor ante factum inuentarium adminiſtrans dicitur in dolo, & facit actus nullos, vt per Bart. in l. legitimos, in prin. nu. 7. ff. de legit. tutor. Aret. in §. actionum, num. 53. Inſtit. de act. cum alijs apud Caualcan. in titu. de tutor. & curato. nu. 21. nu. 57. & 59. Cum ita tutor malè gerit, non cóſequitur pro eo tempore ſalarium, at ſecùs quando gerit pro parte temporis benè, & pro parte malè, quia ita conſequitur ſalarium pro ea parte, pro qua benè geſſit & quod dicitur de ſalario, procedit etiam in alimentis, quando ea debentur tutori & d. l. iudices, procedit ſingulari ratione, vt ponit ibi Io. de Plat. qui latè agit ideo non extenditur ad alios caſus diſſimiles. 10

S V M M A R I A.

1 *Filio negantur alimenta ex omnibus cauſis, ex quibus poteſt exheredari.*

2 *Filio lite pendente ſu, er filiatione negantur alimenta ſi habet aliunde.*

3 *Pater alit filium pro parte ſolum, quando pro alia parte habet de proprio.*

4 *Neceſſitatis cauſa cõceſſum eatenus durat, quatenus durat ipſa neceſſitas.*

5 *Paupertatis cauſa indultum eatenus durat quatenus durat ipſa paupertas.*

6 *Filius non conſequitur alimenta lite pendente ſuper filiatione, quando poteſt viuere ex honeſta arte.*

7 *Filio non prouidetur pendente lite, quando poſt ordinatam prouiſionem superuenerunt diuitiæ.*

8 *Immunitas conceſſa propter paupertatem, ceſſat ipſa paupertate ceſſante.*

9 *Debitor qui bonis ceſſit poteſt conueniri ſi deuenit ad pinguiorem fortunam.*

10 *Vxor lite maritum habeat diuitem ſi tamen nõ habet de proprio, conſequitur expenſas litis.*

11 *Filio litiganti ſuper filiatione prouidendũ eſt de alimentis, licèt ſit artifex ſi lis diſtrahit, ne poſſit operari.*

12 *Vxori alimenta debentur pendente lite cum marito, etiamſi haberet aliunde.*

13 *Monacho litiganti cum Abbate, non dantur alimenta ſi habet loculos.*

14 *Mulieri litiganti cum viro non eſt prouidendum de alimentis, ſi maritus probet adulteriũ.*

15 *Filio lite pendente multis in caſibus denegãtur alimenta, vt ibi remiſſiue.*

QVAESTIO XLII.

ET qua ratione denegantur abſolutè alimenta ea ipſa lite pendente ceſſat præſtatio, & ideo ex hiſdem omnibus cauſis filio litiganti alimẽta † denegantur, 1
ex quibus poteſt exhæredari, gl. in l. ſi. ff. de alend. lib. Alex. in l. ... col. 3 ... per glo. in d. l. ſi quis a liberis, in ... iudex, in ver. detulerit. ff. de lib. agn...

e...

citat Rebuff.in conſtit.Gall.tom.1. in titul.
de ſent.prouiſ.artic.1.glo.2.num.24. & nu.
33.vbi dicit, quòd de iure filio habenti ali-
2 unde,non fit prouiſio lite pendente † ſuper
filiatione,l.extraneus,cum l.ſequ.vbi Bar-
tol.ff.de ventre in poſſeſſ.mitten.Abb.& a-
lij in c.cum haberet,de eo qui duxer.in vx.
quam pollu.per adulte.& licèt dicat,quod
in Gallia aliter ſeruatur eo,qui præter ali-
menta multi alij ſumptus ſunt neceſſarij
pro litis defenſione,tamen ſtandum eſt iu-
ris diſpoſitioni : nam vbi filius non habet
quantum ſufficit,tunc ſupplet pater,& ſub
uenit neceſsitati, quia quod dicitur patrē
debere prouidere in totum filio,quando il
le nihil omninò habet, intelligi etiam de-
3 ber,vt ſubueniat pro parte, quando † filius
habet ſolum pro parte, argumento l. quæ
de tota, ff. de rei vendicat. & quòd induci-
tur cauſa neceſſitatis eatenus durat, quate-
4 nus ſubeſt † ipſa neceſſitas, l.ſenatus, ff. de
offic.præſid.l.1.in fin.ff.de feu.& dicit Bar-
tol.in l.1.§.nunciatio,colum.3. verſic.quan
doque fit iuris noſtri,ff.de oper noui nunt.
quòd vbi aliquid contra iuris communis
regulas ſtatuitur fauore neceſſitatis, illud
habet locum, quatenus durat neceſsitas,
Anchar.in clemen.1.colum.2.in 6.notab.de
ſtat. monach. ſimiliter, quòd paupertatis
5 † cauſa inductum eſt,non durat vltra quam
vigeat paupertas,l.non tantùm,§.eos, qui.
ibi,niſi ſi facultates eorum adauctæ ſint, ff.
de excuſat.tuto.vbi Bart. & Alber.ad idem
eſt l.cura,§.deficientium,ff.de munerib. &
honor.Tyraquel. qui multos citat in tract.
ceſſant.cauſ.part.1.num.193.dum igitur fi-
lio ſupperunt bona ad alimenta,& litis ex-
penſas excuſatur pater,ſed contribuere te-
netur,quatenus deeſt filio ad integra alimē
ta, & ſumptus litis, & hanc opinionem,
quòd ceſſet prouiſio filio habente aliunde
probaui in titulo,quibus debeantur alimē
ta,in quarto requiſito eius partis, vbi tra-
ctaui de alimentis præſtandis lite penden-
te,& eam tenet Duen.regul.365.in 1.fallen-
tia,& ab eo videtur Rebuff.mutuatus ea o-
mnia quæ ponit in loco prædicto, eſt enim
Duen.illo antiquior,Socin.iun.in conſi. 8.
nume.13.volum. 3. vbi fortius dicit proce-
dere limitationem, quando filius ex hone-
ſta † arte poteſt victum ſibi quærere, ſicuti 6
quando peteret alimenta ſimpliciter, Hie-
ron.Gabriel.in conſ.25.num.10.& 14. Lan-
cel.in tract.de attent.in 2.part.cap.4. limit.
11.vbi,num.32.dicit procedere etiam quan-
do poſt decreta alimenta,& facta prouiſio-
ne ſuperuenirent ipſi filio diuitiæ,† quia 7
tunc ceſſat prouiſio,& facit,quia auctis fa-
cultatibus ceſſat immunitas † conceſſa ob 8
paupertatem,l.non tantum,§.eos,qui. ff.de
muner.& honor.l.his omnibus,§.auctis,ff.
de vacat. muner. l. ſemper. §. hæc iccirco,
verſ.ſed ne eos quidem,qui augeant facul-
tates,ff.de iur.immun.& in §. vltim. Inſtit.
de actio. dicitur beneficium ceſſionis bo-
norum † ceſſare auctis facultatibus,& in c. 9
ſi pauperes,de præben.in 6.dicitur,quòd ſi
Papa mandat pauperi prouideri de benefi-
cio,ceſſat prouiſio ſi ceſſat paupertas, &
multa poſſent congeri ſimilia, eandem ſen
tentiam,quod non ſit prouidēdum filio di-
uiti,approbauit Simon de Præt.de interpr.
vltim.volunt.lib.5.interpret.2.dubit.2.nu.
21.& ratio eſt,quia ſi tali non debentur ali-
menta quando cauſa eſt plenè cognita, &
conſtat,quod eſt filius,quanto magis dene-
gari debent dum dubitatur ſi filius ſit, vel
non:abſurdum enim foret ſi in caſu dubio
conſequeretur plus, quàm in caſu certo.
prædicta intelligenda ſunt,quando præha-
bita ſummaria cognitione certus eſt iudex
illum eſſe diuitem, quod ſi fortè pater vel-
let probare illum diuitem,& tempus expo
ſceret ad probandum, non eſſet admitten-
dus, quia hæc prouiſio ſummariam exigit
cognitionem.

Aduertendum etiam, quod iſto caſu
conſiderandæ ſunt diuitiæ propriæ, nec
attenditur, quòd habeat matrem, pa-
trem, vxorem, vel maritum diuitem, vt
optimè declarat Crauetta conſil.164. nu-
mero tertio. nam quidquid ſit alimento-
rum reſpectu, certum eſt, quod tales per-
ſonæ non ſubueniunt pro ſumptibus li-
tis, ideo vxor, quæ habet maritum diui-
tem, licèt diues exiſtimetur, quoad alia,
non tamen reputabitur diues ad hoc ne ex-
penſas † conſequatur, vt per Crauet.loco 10

prædicto. Admonendi etiam ſumus, quod
ſi filius ſit artifex, quo caſu ſecundùm Soc.
iun. d.conſ.8.num. 13. non eſt ei prouiden-
dum à patre: tamen ſi lis occupet eum, & di
uertat ab exercitio, vt quia pro litis defen-
ſione cogatur deſerere artem, & non poſ-
11 ſit operari, † tunc erit danda prouiſio, quia
non conſideratur ars, quæ ob litis impedi-
mentum eſt inutilis, argum. l.quoties, vbi
Iaſ.ff. qui ſatiſd.cogan. & facit, quod dici-
mus de matre, quæ non tenetur filium ale-
re intra triennium, quando ob pauperta-
tem lactare non poteſt, ſed cogitur alij ſer-
uire, facit etiam quæ hoc eodem titulo di-
ximus de filio, qui etſi cum artem habet, nõ
ſit alendus à patre, tamen alimẽta ſunt præ-
ſtāda, ſi per infirmitatem vel aliam cauſam
ſit impeditus artem exercere.

Et quæ diximus de filio, procedunt in
alijs omnibus, intelligendo ſemper de his,
quibus alimenta debentur officio iudicis,
quia aliud eſt cum iure actionis debentur,
qua ratione Afflict. in deciſ.10.num.3. poſt
Bal. in l.de alimentis. C.de tranſact. inquit,
vxori deberi alimenta lite † pendente, eti-
12 am ſi ei ſint aliunde facultates, quia ſecun-
dùm eum vxori debentur alimenta iure a-
ctionis, Rebuf. loco prædicto, artic.3.glo.1.
num.17. Lancel. d.num.23. licet inaduerten-
ter Menoch. in tract. præſumpt. lib.1. quæſt.
35.num.18. in princ. dixerit contrarium. Idẽ
eſt in monacho, vel alio clerico litigante
pro ſeruitio eccleſiæ, cui & ſi regulariter
alimenta ſint ab Eccleſia adminiſtrāda. vti
etiam dictum eſt de litigante contra Abba-
tem, ſi ille habeat aliunde non debet proui
deri ab Eccleſia, etiam ſi ſit regularis, qui
de iure non poſſit habere aliquid propriũ,
ſi enim habeat, de facto debet cum eo viue-
re, argumento c.quanto, de offic.ordin. c.2.
ne cler. vel monach. per quos textus inquit
Hoſtien. in ſum. de accuſat. §. admittuntur
omnes, col.2. in princ. quod regulari haben
ti loculos † occurrendum eſt, & denegan- 14
dum beneficium eiuſmodi prouiſionis, &
idem per omnia dicit Spec. in tit. de inqui-
ſit. §. ſin. in prin. Butr. in c. ex parte, num.6.
de accuſat. & iura omnia, quæ dicunt admi-
niſtranda eſſe alimenta monacho litiganti
cum Abbate vel clerico, aut ſimili perſone,
loquuntur clarè, quando eſt pauper, & nõ
habet aliunde, & niſi ſingulares deciſiones
ab omnibus deſiderarentur, vt magis con-
quieſcat iudicis animus, ſat eſſet allegare
generalem illam regulam, quod vbicunq;
debentur alimenta officio iudicis ex ſola
æquitate ſemper denegantur ei, qui poteſt
de ſuo viuere, quia ceſſat æquitas per quã
iudex moueri ſolet. Et quia dixi denegari
prouiſionem ex omnibus cauſis ex quibus
alimenta alioquin debita denegantur: ideo
non eſt omittendum, quòd ſi vxor petat li-
te pendente prouideri ſibi de alimentis, e-
rit excludenda, ſi maritus probet † illius a- 14
dulteriũ, quia vt dictũ eſt ſuprà, iuſtè pro-
pter adulterium denegantur alimenta, ſicu
ti etiam amittit dotem, c. plerunque, de do-
nat. inter virum & vxor. ita Rebuff. d.artic.
3.gloſſ.1.numer.15. in fine. Et quoad filium,
plures caſus in quibus lite pendente non
ſunt ei præſtanda † alimenta, vide apud Du 15
en. d.regul.365. Rebuff. d.artic.1. gloſſ.2. nu-
me.21. & ſeq Simon d.interpret.2. dubit.2.
num.19. & ſequent. Menoch. in d.quæſt.35.
Molin. de primogen. Hiſpano. lib.2. cap.17.
num.45. & ſeq.

Finis Tituli Septimi Tract. Ioan. Petri Surdi
De Alimentis.

TRACTA-

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I. C. PRAE. CLARISSIMI.

TITVLVS VIII. Quæ ſint alimentorum priuilegia.

SVMMARIA.

1 *Pia dicitur, & fauorabilis cauſa alimentorum.*

2 *Pium dicitur, quidquid relinquitur non ſolùm pro anima, ſed etiam pro ſubleuando animato corpore.*

3 *Pium dicitur alimentorum legatum, quando fit pauperi, non quando diuiti, & ibi latè.*

4 *Tempus attenditur, in quod actus confertur, nõ in quo fit.*

5 *Princeps imponit collectam non ſolùm, quando vrget bellum, ſed etiam quando imminet ſuſpicio, & agitur de conſeruatione ſtatus.*

6 *Ditari in futurum quilibet præſumitur, non autem pauper fieri.*

7 *Futura non ſunt ſub præſenti iudicio, nec attendi debent.*

8 *Futurum ſtatuere ſuper præſenti ex eo, quod futurum eſt, non eſt prudentis.*

9 *Cauſa alimentorum relictorum diuiti eſt fauorabilis, licèt non pia.*

10 *Legatum alimẽtorum factum nobili, eſt pium, ſi ille ſecundùm ſuam conditionem non poteſt filias maritare, licèt habeat vnde viuat.*

11 *Legatum alimentorum factum filio ſpurio pauperi à patre, non eſt pium, & ibi de veritate.*

12 *Pia cauſa eſt fauorabilis propter Deum.*

13 *Conſanguinitatis contemplatione, non piæ cauſæ relictum cenſetur, quando legatum fit epiſcopo etiam ſub nomine dignitatis, vide nu. 17.*

14 *Amicitiæ cauſa relictum videtur, quando aliquid relinquitur magno amico.*

15 *Statutum excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile, quoad maſculos, & odioſum quoad fœminas.*

16 *Opinio non attenditur quoad fœminas.*

17 *Conſanguinitatis contemplatione relictum non videtur, quando relinquitur pietatis cauſa.*

18 *Argumentum valet à pia cauſa ad alimenta.*

19 *Alimenta concernunt publicam vtilitatem.*

20 *Dot concernit publicam vtilitatem.*

PRIVILEG. I.

MVLTA priuilegia collata vidimus cauſis, in quibus de alimentis tractatur, multaque à iure alimentorum fauore ſpeciali ratione inducta paſſim legimus, & illud eſt præcipuum, quod alimentorum cauſa dicitur pia † & fauorabilis, eſt text. in l. 1
Mela, ibi, pietatis intuitu, & ibi, hoc notãt gloſſ. Bartol. & alij. ff. de alim. & ciba. leg. l. ſancimus. C. de ſacroſanct. eccleſ. §. aliud. in Authen. vt cùm de appell. cogno. l. cùm hi. §. in annis. ff. de tranſact. notatur in l. ſi quis Titio, ff. de legat. 2. in l. ſi quis annuum. ff. de aliment. & cibar. legat. Barto. in l. alio. ff. eo. titu. Ang. Imol. & Alexan. in l. diui. ff. ad leg. Falcid. Cuman. in conſil. 30. ſtatuto cauetur, colum. 2. in princ. Alex. in l. ſi certis annis, colum. 3. verſi. ex his omnibus infero. C. de pact. Aretin. in conſi. 94. num. 4. Afflict. in deciſ. 252. num. 8. Butr. & Abb. in c. 1. de proba. Iaſ. in l. 1. §. ſed excipiuntur, num. 7. ff. de ferijs. Roderi. in l. quoniam in prioribus, in declaratio. leg. reg. in verſ. nonò quæritur, num. 3. verſ. ſed intelligo. C. de inoffi. teſtam. Gigas in tracta. de penſion. quæſt. 51. ferè per totam. Grat. in conſi. 140. num. 3. volum. 2. Ruin. in conſil. 144. num. 10. volum. 5. Coraſ. in l. precibus, num. 24. C. de impube. & alio. ſubſti. Ange.

in tract.de teſtam.gloſſ.45.num.5.Didac.in
epit.de ſponſ.par.2. cap.8.§.6.num.6.verſi.
eſt enim cauſa alimen. Tiraqu.in tracta. de
priuileg.piæ cauſæ,in præfatio. verſi.item
legatum alimentorum. Crauet. in conſil.
199.num.10. Vital.in tract.clauſul. in tit.an
renunc.poſſ.iuri alim.colum.1. vbi infert,
quod cuique de populo licet poſtulare pro
alimentis, quia ita ſeruatur in cæteris cau-
ſis pijs,§.ſin autem hoc facere niſi ſunt,ver.
ſi autem ſcimus.ibi,omni alij,&c. in Auth.
de eccle.titu.quem text.dicit ad hoc ſingu-
larem Vital.in loco prædicto. Cordub.qui
multos cumulat in l. ſi quis à liberis.§. v-
trum,num.1.ff.de liber.agnoſc. & ratio eſt,
2 quia ad piam † cauſam iudicatur, quod re-
linquitur non modo pro ſubleuanda ani-
ma cuiuſque catholici, ſed etiam pro ſub-
leuando animato corpore, vt inquit Bald.
in authen.ſimiliter, num.2.C.ad leg.Falci.
at corpus animatum non poteſt aliter rele-
uari,quàm per alimenta, vt inquit gloſſ.in
l.ſi cui annuum.ff.de annu.lega. & ſubdit
Bald.in loco prædicto, quod hoc procedit
etiamſi ageretur de carcerato ob malefici-
um. Communiter tamē diſtinguitur,quòd
ſit pium, quando alimentorum legatum ſit
3 pauperi: ſecùs quando alimenta † legantur
ei,qui non eget alimentis, ita Bar.in l.alio,
nu.4.& 5.ff.de alim.& cibar.leg & in tract.
alimen.nu.14. per tex.in d.§.aliud quoque.
ibi,egenis alimenta impendant,in Auth.vt
cùm de appell.cognoſc. & in l.cùm hi.§.ſi
in ſingulos.ff.de tranſact. probatur etiam
ea diſtinctio in §. interdicimus,de eccleſ.
tit.vbi loquitur de egentibus,prout etiam
facit tex.in d.l.ſancimus.C.de ſacroſan.ec-
cleſ. quæ loquitur de laborantibus fame,
idem tenuit Bart.in d.l.ſi cui annum, idem
Barto.& Imol.in l.diui.ff.ad leg.Falcid. &
ibi Angel.& Alexan.dicunt procedere,eti-
amſi teſtator exprimat ſe relinquere amo-
re Dei.Imola in l.cùm pater.§.eorum.ff.de
leg.2. Rom.in repet.auth.ſimiliter,colum.
2. verſic. capio ſecundum.C.ad leg. Falcid.
hanc etiam relationem probarunt Floria.
Aret & Iaſ.quos citat,& ſequitur Tiraq.in
d.tracta.de priuileg. piæ cau. in præfatio.
ver.ſed hoc intellige ſecúdùm ea, vbi poſt
Alber.in l.illud.C.de ſacroſan.eccleſ.& in
tracta.ſtatuto.par.1.q.3. dicit piam cauſam
æſtimari magis ex paupertate legatarij,quā
ex verbis teſtatoris, pro quo facit,quia an
cauſa ſit pia, vel non, dependet à iure, non
autem à teſtatoris voluntate,proinde teſta
tor non poteſt iuris diſpoſitionem immu-
tare, l.nemo poteſt.ff.de legat.1. & propter
noſtrum affirmare, vel negare, nihil in re
ponitur, & cum illa diſtinctione tranſit
Are.in conſ.97.in cauſa & puncio,num.2.
ver. ad ſecundum reſpondetur. Picus in l.
Titia.§.Titia cùm nuberet,nu.161.in fi.ver.
quinto dubitatur.ff.de leg.2.Bal.Nouel.in
l.2.num.4.in fi.ff.ſolu.matr.vbi dicit,quòd
etſi largo modo cauſa alimētorum ſemper
dicatur pia, quia ſemper concernit vitam
hominis: tamen ſtrictè, & propriè dicitur
pia, quando alimenta debentur pauperi,&
ita tenuerunt Imol.Alex.Iaſ.Rod.Dec.Go-
meſ.& Alcia.quos citat Cordu.in d.§.vtrū,
nu.3.Soarez in ſuo theſauro, in ver.alimen
ta.num.167.Benincaſ.in tract.paupert.in 7.
prin.q.in 2.ſpecia.iudi. num. 18. quando e-
nim alimenta relinquuntur contemplatio-
ne amicitiæ, vel affectionis tantùm, nihil
habēt commune cum pietate. benè verum
eſt, quòd nonnulli impugnant prædictam
diſtinctionem,volētes,quòd ſiue pauperi,
ſiue diuiti debeantur,ſemper pietatem ha-
beant annexā, quia ſemper reſpicit ſuſten-
tationem vitæ,etiamſi fiat diuiti: poteſt e-
nim effici pauper, ita Salic.in l.ſi certis an-
nis.C.de pact. vbi Alex.Deci.nu.9. & 10.&
Alcia. nu.19. Iaſ.in l.1.in 3.limit.C.de fidei-
com.alios citat Cordub.d §.verùm,nu.3.in
fin. quorum ſententiam adiuuat, quia non
debet cenſeri minus pium diuitem à futu-
ra inopia præſeruare, quàm inopem ſuble-
uare à præſenti,iuxta illud,

Non minor eſt virtus,quàm quærere parta tueri.

& non quo tēpore fiat aliquid, ſed in quod
conferatur tempus † proſpicere oportet,l. 4
quòd ſponſæ.C.de ſponſa. l. in tempus.ff.
de hæred.inſtit.facit, quod dicimus, timo-
rem belli idem operari,quod ipſum bellū,
vt argum.l.Pedius, in prin.ff.de inced.rui-
na,& naufrag.dixit Ancha.in conſ.68. & in
l.3.§. armis deiectum, de vi & vi arma. di-
citur

citur terrorem armorum haberi pro vi, &
ſicut Princeps poteſt collectam imponere
pro defenſione ſtatus aduerſus bellū, quod
vrget. Natta in conſil.380. ita & poteſt pro
5 conſeruatione, †& manutentione. Archid.
in c.quia cognouimus, in ver.exactores.10.
quæſt.3. Natta in conſ.557.num.8. Accedat
quod plurimum deberet legantis intentio
conſiderari, an ſcilicet affectione, vel ami-
citia potius, quàm pietate moueatur ad re-
linquendum: arbitror autem ideo magis
receptam eſſe diſtinctionem, quia præſens
rerum ſtatus attenditur, nō qui in futurum
euenire poteſt, & eccleſia non iudicat de
occultis, & licèt effici quis poſſit pau-
6 per, tamen hoc nō †præſumitur, ſed potius
cōtrarium, quòd fiat ditior, l. ſi defunctus.
C. arbitr. tute. l. cura. §. deficientium. ff. de
mun. & hono. Bar. in l. ex diuerſo. §. ſi. ff. ſo-
luto matr. Sali. in l. non eſt neceſſe. C. de pro-
bat. vel ſaltem, quod conſeruet, quas nunc
habet diuitias: qui enim aliquando fuit di-
ues, præſumitur etiam hodie diues, argu. l.
ſi ex poſſidetis. C. de probat. Hoſt. Io. Andr.
But. & Imol. in c. 1. in ſi. de ſcrutin. Alcia. in
tract. præſumpt. regu. 2. præſumpt. 27. nu. 1.
& [illegible] & prudens non eſt iudicium ſuper
re præſenti ſtatuere ex eo, quod in futurū
7 poteſt contingere, cùm tamē incertum ſit,
[illegible] graue, 11. q. 3. Anchara. in conſi. 64.
Alex. in conſi 39. col. 2. volu. 5. Dec. in conſi.
525. nu. 9. & iudicia eſſe non poſſunt ſuper
8 †futuris, l. non quemadmodum. ff. de iudi.
glo. & Dd in l. ſi ſtipulatus. §. cùm ſtipule-
mur. ff. de verb. oblig. & de futuris contin-
gentibus non eſt determinata veritas, l. qui
bona. §. cùm inter. ff. de dam. infect. Iaſ. in l.
Sticħum qui meus. ff. de lega. 1. Felin. in c. in
noſtra de reſc. ip. in 7. Correl. Chaſſan. de-
ciſ. 16. nu. 3. de præben.

Sed etſi non dicatur relictum ad piam
cauſam, quod in diuitis alimenta relinqui-
tur, tamen non deſinit eſſe fauorabilis cau-
9 ſa, in qua de †alimētis agitur, ita vult Alex.
in l. ſi certis annis, vbi Deci. & Aluar. num.
9 & 29. Bened. in c. Raynutius, in ver ſi abſ-
que liberis. 1. ſi. num. 1, in tracta. lega. num.
779. de teſt. Floria. in l. cùm de in rem ver-
ſo. ff. de vſur. Tiraq. in præfatio. ver. quam-
quàm tamē legatum. Soares in ver. alimen
ta, nu. 168. Cordub. d. §. verùm, num. 3. in ſi.
& ibi inferunt ad multa, quæ ex eo dedu-
cuntur, quòd alimentorum cauſa fauora-
bilis ſit & gratioſa. Natta in conſ. 590. nu. 5.
vbi multis exornat.

Eſt tamen aduertendum, quòd vbi ali-
menta relinquuntur alicui, qui bona habet
ad vitæ ſuſtentationem, non tamen dicun-
tur relicta diuiti, nec deſinunt cenſeri reli-
cta in piam cauſam, ſi is ſit nobilis, & non
poſſit ſecundum ſuam qualitatem viuere
de redditibus ſuorū bonorum, vel habeat
nobiles filias, quas non poſſit congrue ſe-
cundùm ſuam dignitatē matrimonio †col- 10
locare, ita dicit Bal. in l. ſi quis ad declinan-
dam, col. 2. verſ. circa tertium. C. de epiſ. &
cler. quam deciſionem ſequitur Capolla,
Capra, Iaſ. Deci. Alcia. Io. Lup. & alij, quos
congerit Tiraq. in tract. de nobili. C. 20. nu.
154. vbi exornat alijs modis. Sed diximus
pium cenſeri legatū ex communi omnium
opinione, quod factum eſt pauperi vel ege
no, nō procedit in patre qui legat filio ſuo
ſpurio, † quia tūc eſt potius naturalis quę- 11
dam compaſſio erga filium, quam religio
erga Deum, ita Bal. in l. 1. nu. 28. C. de ſacroſ.
eccleſ. vbi dicit, quòd vbi loquimur de re-
licto ad piam cauſam, intelligimus de pie-
tate erga Deum, non de ea, quam habet pa-
ter erga filium. Alexan. in l. diui, nu. 4. ff. ad
leg. Falcid. quia licet ſit pietas, non eſt ta-
men propter Deum, & tamen priuilegia,
quæ piæ cauſæ tribuuntur, propter Deum
conceduntur. Proinde quamuis relictum
aliquo reſpectu dicatur pium, ſi tamen ea
pietas non ſit propter Deum, non habebit
priuilegia à iure conceſſa. & ratio eſt, quia
etſi pium ſit, pauperi relinquere, tamen id
verum eſt, quando ſit propter Deum. Sed
hæc non placet Cordub. in l. ſi quis à libe-
ris. §. idem reſcripſit, nu. 77. ff. de lib. agnoſ.
qui dicit quod ad dignoſcendum, an legatū
ſit pium, non attenditur perſona donantis,
ſed illius qualitas, qui alimentis donatur,
l. Mela. ff. de alim. & cib. leg. mouetur ex l.
nam & ſi parentibus in prin. ff. de inoff. te-
ſta. vbi piū dicitur, ſi pater filio ſuccedat, 12
ſed in hoc hallucinatur Cordub. quia fauor
con-

conceſſus piæ cauſæ eſt propter Deum, vt
inquit Bald. in loco prædicto, ideo ceſſat,
quando propter Deum relinquitur: nam
quidquid agunt homines, intentio iudicat
omnes. at vbi intercedit cõſanguinitas, nõ
videtur intuitu piæ cauſæ relictũ, ſed con-
ſanguinitatis, vt probatur in c. requiſiſti,
de teſtam. vbi relictum Epiſcopo etiam ex-
13 preſſo † nomine dignitatis, non cenſetur
intuitu Eccleſiæ relictum, ſed conſangui-
nitatis, ſi eſt propinquus. idem tenent Abb.
Felin. & Deci. in c. quoniam Abbas, de off.
deleg. l. pen. vbi Bar. & Caſt. ff. de reb. dub.
Socin. in conſi. 34. col. 2. vol. 3. Abb. in conſ.
93. num. 2. volum. 2. Didac. in d. c. requiſiſti,
nu. 1. & Mantica in tract. de coniect. vltim.
volunt. lib. 8. titu. 6. num. 17. quinimò idem
eſt ſi loco propinquitatis magna interce-
14 dat amicitia: ea enim æquiparatur † affini-
tati. Bal. in l. vt vim, nu. 6 ff. de iuſt. & iure,
per tex. in l. nemo dubitat. ff. de hæred. inſt.
& ita tenent Abb. in d. c. quoniam Abbas, &
alij ibi. Alcia. in tract. præſumpt. reg. 1. præ-
ſump. 28. & multos citat Dida. in d. c. requi-
ſiſti, nu. 2. & Mantica loco prædicto, nu. 18.
vbi teſtatur de cõmuni. legãs enim non mo
uetur Dei, ſed filij ſui amore, & ad tex. in l.
nam etſi parentibus, reſpondetur ex dictis
Bal. in ea. l. 1. quia etſi pium dicatur, non ta-
men eo modo, quo intelligit lex, quando
pia legata fauore proſequitur. ego tamẽ, vt
verum fatear, exiſtimo piũ ſemper eſſe in-
ſpecta legatarij perſona, qui eſt egenus, nõ
autem ipſius legantis: proinde fauorabilẽ
concedi exactionem, licèt intuitu affinita-
tis factum ſit. magis enim attendere debe-
mus veritatem ipſam, quàm legantis opi-
nionem. & non eſt nouum, quòd eadem di-
ſpoſitio videatur pia, quoad vnum, & non
pia quoad alium: nam videmus ita iudicari
de ſtatuto excluſiuo fœminarum, quod di-
15 citur, quoad † maſculos fauorabile, ſed quo
ad fœminas odioſum. Bal. Sali. Fulg. & Ca-
ſtren. in l. 2. C. de in ius vocan. & quòd at-
16 tendatur veritas, nõ legantis opinio, † pro-
bat l. ſi fortè. ff. de caſtr. pecu. & ponit ex-
preſſè glo. in l. illud, in ver. alia cauſa. C. de
ſacroſ. eccleſ. vbi dicit non eſſe diſpoſitio-
nem ad pias cauſas, quando vel conſangui-
neo donat aliquis pietatis cauſa, niſi il-
le verè ſit pauper, ſequitur Bal. ibi & Ro-
ma. in repet. auth. ſimiliter. C. ad leg. Falci.
vbi verò donatarius eſt pauper, tunc præ-
ſumitur magis miſericordia motus, quam
cõſanguinitate, ſi expreſſit ſe donare † pie- 17
tatis cauſa, vt declarat Bald. in d. l. illud, in
prin. ver. iuxta hoc quæritur, cum eo tran-
ſit Roder. in l. quoniam in priorib. in decla
ratio. legis regn. q. 9. nu. 3. C. de inoff. teſta.
& illam gl. dicit communiter approbatam
Dec. in conſ. 120. col. 2. verſ. & in propoſito
nullus. vbi, nu. 4. dicit quòd ſi factum eſt le-
gatum conſanguineo, & pauperi, cenſetur
in dubio motus teſtator contemplatione
conſanguinitatis, niſi expreſſerit legare ſe
pietatis intuitu, quia tunc in claris non eſt
opus coniecturis, l. continuus. §. cùm ita. ff.
de verbo. oblig. & Bal. in d. l. illud, in prin.
declarat, quando legatum dicatur factum
in piam cauſam, & ſupradictam diſtinctio-
nem probat Tiraqu. de priuileg. piæ cau. in
præfa. col. 7. ver. quod adeò, & ver. quando
tamen. ex eo autem quòd cauſa alimentorũ
iudicetur pia, inferunt paſſim Dd. quòd va
let argumentum à pia † cauſa ad alimenta, 18
d. l. Mela, cum ibi not. per gloſſ. & Dd. ff. de
alim. & cibar. leg. ſicuti etiam econtra ab a-
limentis ad piam cauſam. gl. Bal. & alij in l.
ſancimus. C. de ſacroſ. eccle. ponit Euer. lo
co 24. in pri. & dicam latè ſuo loco, & ab ea
comparatiõe inferunt ad multa priuilegia,
de quib⁹ ſigillatim infra tractabimus. quæ
tamen principaliter fauore piæ cauſæ in-
troducta ſunt, & alimentis tanquã piæ cau-
ſæ communicata. Et non ſolùm alimenta
piam cauſam concernunt, ſed etiam publi-
cam † vtilitatem reſpicere videntur, vt eſt 19
text. in l. ſi quid, & l. ciuitatib. ff. de leg. 1. &
Bar. in l. poſteriore loco, num. 4. dicit quod
relictum hominibus certæ conditionis in
alimenta pertinet ad vtilitatem, & hono-
rem ciuitatis, & illum tex. ad hoc ſingularẽ
dicit Vital. in tract. clau. in §. an poſſit alim.
renun. colum. 1. Manti. de coniect. vlti. vo-
lunt. libr. 8. tit. 5. nu. 1. & facit, quia valet ar-
gumentum de alimẽtis ad dotem, vt dicam
ſuo loco, at dotis cauſa † publicam concer- 20
nit vtilitatem, vt tenẽt omnes Dd. in l. 1. ff.
ſoluto

ſoluto matrimo. ergo idem erit in alimentis.addo quod intereſt reipublicæ ciuitatē repleri diuitibus hominibus, non autem mendicis, & ciuitas tamquàm mater patitur in filiorum inopia, quos maximè ſubleuare non poteſt, & vniuerſitas in ſubſidium tenetur prouidere neceſſitatibus ſingulorum.

SVMMARIA.

1 *Summaria eſt cauſa alimentorum.*
2 *Summariè quando cauſa cognoſcenda eſt, quid tunc agendum ſit.*
3 *Libellus non requiritur in cauſa alimentorum. diſtingue tamen vt nu.4.*
4 *Libellus requiritur, quando agitur ad legitimam.*
5 *Conteſtatio litis nō requiritur in cauſa alimentorum.*
6 *Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorum.*
7 *Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum. limita nu.14. & 15.*
8 *Feriæ ad honorem Dei ſeruantur in cauſa alimentorum, ſed contra nu.10.*
9 *Captura debitoris non poteſt exequi in die feriata ad honorem Dei.*
10 *Generalis derogatio iuris non includit ius diuinum.*
11 *Pietatis opera maximè exercenda ſunt diebus feſtiuis.*
12 *Debitor ſuſpectus de fuga, capi poteſt die feriata ad honorem Dei.*
13 *Operari licet diebus feſtiuis, vbi quis fame laborat,*
14 *Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum præteritorum, ſecùs præſentium, & futurorum.*
15 *Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ iure actionis petuntur. limita nu.ſeq.*
16 *Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ ab inope iure actionis petuntur.*
17 *Priuilegium conceſſum paupertatis cauſa, ceſſat quando ceſſat paupertas.*
18 *Neceſſitate ceſſante, priuilegium quoque ceſſat cauſa neceſſitatis indultum.*

PRIVILEG. II.

SVMMARIE quoque tractanda eſt cau
1 ſa alimentorum, † vt probatur in l.1.§.
Iulianus, et in l.ſi quis à liberis.§.ſi vel
parens.ff.de libe.agnoſ.gloſſ.in l.3.§.ſciendum, in ver.ſummatim.ff.ad exhib. & in §. præiudiciales, in glo.1.Inſti.de actio. Bar.in l.de alimentis, nu.2.C.de tranſ. Alber. in l. fi.ff.de appel.recipi. & in l. cùm hi, in prin. vbi Iaſ.num.9.ff.de tranſact. Bal.in l.ſi quis in ſuo, nu.3.vbi Iaſ.num.3.C.de inoff.teſta. idem Bal.in l.1.nu.6.C.de fideicom. Maran. de ordin.iudic.par.4.diſt.9.nu.168. Gigas in tracta.de penſion.quæſt.51.num.28. & præter eos eſt glo.fi.in l.fi.C.de alen.liber.quā ſequitur Aſcan.in tract.de patr.poteſta. effect.17.nume.57. Iaſ.in d. §. præiudiciales, num.24. Ludou.Molin.de primog.Hiſpan. lib.2.cap.15.num.75. Cordub.qui multos alios allegat in d §.ſi vel parens, nu.1. qui & ſi poſt Alberi. ibi dicat hanc concluſionem non probari in d.§. Iulianus, & in d.§.ſi vel parens, quia ibi non dicatur alimentorum cauſam, ſed filiationis eſſe ſummariam: tamen videtur mihi non mediocriter labi. ſi enim cauſa filiationis, quæ tractatur ad effectum vt decernantur alimenta, eſt ſummaria: multò magis erit ſummaria cauſa ipſa alimentorum, cùm propter quod vnumquodque tale eſt, & illud magis ſit, authen. multò magis.C.de ſacroſ.eccleſ. tantus ergo eſt alimentorum fauor, vt redundet etiam ad cauſam filiationis, quæ ideo agitur vt cognoſcatur, an decernenda ſint alimenta. quid autem importet id, quòd dicimus
cauſam eſſe ſummariè † cognoſcendam, vi- 2
deri poteſt apud Bart.in extrauag.ad reprimendum, in verſi.ſummariè. Bald. in l.nec quicquam. §. de plano.ff.de off.proconſul. Maran.d.diſt.9.nu.8.& ſequ. vbi num.38.& ſeq.vſque ad finem, enumerat multas cauſas quæ ſunt ſummariè tractandæ, ſed poſt eum latiſſimè, & copioſè Ioan.Bap.Aſin.in ſua praxi iudic.§.3.c.31.nu.1.& ſeq.

Infertur ex hoc quod in cauſa alimentorum non requiritur libellus, quia ita ſer
uatur in quocunque ſummario iudicio, † 3
vt probatur in Clem.ſæpè. de verb.ſignifi. Gul.Cun.in d.l.nec quicquam.§. de plano, vbi Bart.num.1.diſtinguit, an cauſa ſit grauis, vel leuis, quia primo caſu libellus requiritur, ſecūdò verò non: ita in cauſa alimentorum, ſecundùm Ancha.in Clem.1.de iure patro. quem ſequitur Curt.iun.in re-

pet.l.de alimentis, nu.15.C.de tranſact. vbi dicit eſſe mirandum: quia etſi legitima ſit fauorabilior alimentis, vel ſaltem æqualis,
4 tamen in ea petenda requiritur † libellus, l. ſi quis in ſuo circa principium, vbi Bal.no. C.de inoff.teſtam. quem tex. Curt.ibi dicit eſſe ſingularẽ. Iaſ.in d.§.præiudiciales, nu. 25.vbi dicit nullam cauſæ cognitionem requiri, quia officio iudicis expeditur, idem tenuerũt Bar.& Alex.quos citat Gram.cõſ. ciuili 35.in fi.vbi dicit eſſe ſatis notandum. Cordub.d.§.ſi vel parens, num.16.vbi poſt Alb.in d.l.ne quicquã.§. vbi decretum, inquit requiri qualemqualẽ petitionem, ſed illud ꝓcedit in alijs ſummarijs cauſis, ſed in cauſa alimẽtorum credo illã nõ eſſe neceſſariam, ſicuti etiã libellus nõ eſt neceſſarius, quoad partẽ, licẽt in alijs cauſis ſummarijs requiratur quoad partẽ, non quoad iudicem, vt optimè diſtinguit Bal.in l.1.C. de precib.imper.offeren. declarat Iaſ. in d. §.præiudiciales.nu.25. & quando ſit neceſſarius libellus, ponit Io.Bap.Aſin.in d.praxi,§.4.c.3.per totum, vbi multos refert caſus, & loquendo de alimentis, caſu 48.ſupinè admodum agit.hoc tamen non eſt perpetuum, quòd non exigatur libellus, quia fallit aliquibus in caſibus, vt dicam in fine huius capitis, vbi recenſeo limitationes ad totam concluſionem.

Infertur ſecundò, quòd in cauſa alimen-
5 torum non requiritur litis † conteſtatio, d. Clem.ſæpè.Bar.in d.extrauag.ad reprimendum, in ver.& figura. Abb.in c.fi.de off.iud. num.10. vbi Felin.col.pen.ver.limita hæc. Maran.d.diſt.9.nu.20. & communem dicit Cordub.d.§.ſi vel parens, num.18.fundatur autem illatio ſuper generali regula, quòd in ſummariis non requiritur conteſtatio.

Tertiò infertur quòd in cauſa alimen-
6 torum dilationes breuiores † cõceduntur. vt eſt tex.in l.2.ff.de iud. vbi Bar.colũ.pen. verſ.item eſt, & aliud idem Bar.in d.l.Mela.ff.de alimen.& cibar.legat.Pract.Pap.in form.libell.quo agit pro legat.rei ſingu.in prin.nu.85. Gigas in d.tracta.de penſion.q. 51.num.23. Curt.iun.in l.1.nu.34.C.de procurat.Specul.in tit.de actore, colum.2. Cæphal.in conſ.485.nu.85. Menoch. de arbitr. ind.caſu 52.nu.12.& in trac. de adipiſ.poſſ. remed.2.num.60. Foller.in pract.centua.§. Iuris moderando rigorem, nu.85. folio mihi 144.vbi declarat.Cordub.in d.§.ſi vel parens, nu.27.

Quartò infertur, quòd etſi feriæ ſint ſeruandæ, nec eis durantibus moleſtari quis debeat in iudicio, imò acta reddantur nulla, c.fi.de ferijs, l fi.C.eo.titu.Spec.in tit.de citatio.§.1.col.7.verſ.item excipitur quod facta eſt, tamen in cauſa alimentorum procedi poteſt feriatis † diebus, vt eſt tex.in l. 7
2.ff.de ferijs, & tenuit Spec.in tit.de ferijs, §.ſequitur, nu.7.vbi dicit quòd die feriato conſtituuntur alimenta. Albe. Bal.& Alex. in l.1.§.excipiuntur, nume.2.ff.de ferijs, & ibi Iaſ.nu.7. Alex.ad Bart.in d.l.ſi quis à liberis.§. ſi quis ex his.ff.de liber. agnoſc. & hanc dicit eſſe communem opinionem Bal. Nouel.in l.1.num.460.ff.ſolu.matr. vbi dicit idem eſſe in cauſis dotalibus, & alijs in quibus tractatur de vtilitate publica, & idem dicit Crot. ibi numer.66. Didac. in epito.de ſponſal.par.2.c.8.§.6.num.6.Euerar.loco 24.col.1.verſ.primò enim. Roma. in repet.Authẽ.ſimiliter, in 8.ſpeciali piæ cauſæ, circa iudi.C.ad leg.Falcid. Gigas in tract.de penſion quæſtio.51.num.24. Curt. iun.in repet.d.l.de alimentis, num.13.Euerar.d.loco 24.col.2.ver.1.enim. Aſcan.Clẽ. d.effect.17.num.58. Tiraquel.de priuil.piæ cau.priuileg.156. Iaſ. in l.ſi quis in ſuo, nu. 3.C.de inoff.teſtam.gloſſ. ante eos in c.1.15. quæſt.4. Cordub.in d.§. ſi vel parens, nu 3. & ita tenet Bal.in l.eadem, colum.2.de fer. vbi infert, quòd vbi famulus pauper petit ſalarium, tunc non ſeruantur feriæ. ſequitur Bonacoſ.in tract.de ſeru.& famul.q.22. Beninc.de paupert.in 7.q. in 2.ſpeciali, nu. 19.Simon de interpret.vltim.volunt.lib.4. dubit.11.nume.96. quod tamen dicimus de ferijs, non habet locum in ferijs ad honorem Dei † introductis, quia tũc ſilet etiam 8
alimentorum cauſa, ſecundùm Bal.in conſ. 318.iſta captura.in fi.vol.4.quia lex mãdans procedi ſummariè & de facto non videtur ea tollere, quæ honorem Dei concernunt, Clemẽ.ſæpè, ibi ſi in Deum. & hoc voluit Imo.in d.Clem.ſæpè.& ſequũtur alij, quos

citat

citat Alex.ad Bar.in l.ſi filinsfamilias,nu.5.
ff.de donat.Bal.Nouel.in l.1.nu.460.in fi.ff.
ſolu.mat. vbi dicit voluiſſe hoc idem Spe-
cu.in tit.de ferijs.§.ſequitur, col.1. & cum
hac ſententia poſt aliqualem diſputationẽ
tiantire videtur Tiraq.d.priuileg.156.in fi.
& pro hac parte facit, quod voluit Bald.in
d.l.eadem,col.2.ver.ex prædictis,vbi dicit
9 quòd licentia capiendi † debitorem ſuſpe-
ctum licèt exequi poſſit in diebus feriatis
ad vtilitatem hominum, non tamen fieri
poteſt ſtantibus ferijs in honorem Dei. &
ratio, quia feſtiuitates in honorem Dei
concernunt ius diuinum. Bartol. in extra-
uagan. ad reprimendum, in verſi.figura, &
ius diuinum appellatur etiam naturale, c.
1.diſtin.1. & iure diuino in teſtamento ve-
teri dominus mandauit ſabbata ſanctifica-
ri. & quamuis etiam ius diuinum reſtrin-
gi poſſit, vt certo caſu non procedat, l.fina.
C.ſi contra ius vel vtilit. publi.notat.in c.
quæ in eccleſiarum,de conſtitu.tamen hoc
eſt verum,quando reſtrictio fit expreſſè &
ſpecificè, at ſub generalitate diſpoſitionis
non includitur derogatio iuris communis,
10 præſertim † diuini, l.ſi à fratre.C.de teſta-
men.milit.iuncta l.diuus.ff.eo. ita Alexan.
in l.militis.C.de teſtam.milit.num.5.& Ti-
raq.in d.priuileg.156.Rebuff.in reg.conſti-
tut.tom.1.tit.de ſenten.prouiſ.in præfatio.
nume.33. vbi limitat quando vtraque pars
comparet,de quo tamẽ in tract. de pauper.
quæſt.4.nu.28. ponit de obſeruantia feſti-
uitatum in honorem Dei, cõtrarium tamẽ
quòd imò tractari poſſit alimentorum cau
ſa in die feſto ad Dei honorem, voluit glo.
in c.fin.de ferijs. Barr.in d.l.filiusfamilias,
nu.5. quia feriæ etiam in honorem Dei in-
troductæ tolli poſſunt iure ciuili, vt in l.
prouinciarum.C.de fer. item quia iure ci-
uili inductum eſt,ne liceat iudicia tractari
diebus feriatis, ergo eodem iure tolli po-
teſt,arg.l.eius eſt nolle.ff.de reg.iur.& l.ni
hil tam naturale.ff.eo. & idem voluit Bar.
in d.l.Mela,nu.6.ff.de alimen. & cibar.leg.
& in l.1.nu.1.vbi etiã Bal.nu.1.ff.de teſt.mi-
lit.Bart.in d.l.milites, & in d.l. prouincia-
rum.Bal.in d.l.milites,num.5. Ancha.in d.
Clem.ſæpè,de verbo.ſignifi. Feli.in c. quæ
in eccleſiarum,nume.2.de conſtitutio.Ma-
rant.de ordin.iud. part.4.diſtin.16.num.83.
vbi quod partes non poſſunt renunciare
de communi conſenſu ferijs ad honorem
Dei introductis, & Benincaſ.Lap. & Rom.
quos citat Apoſt.ad Bart. in d.l. filiusfami-
lias,num.5. Alciat.in d.l.de alimentis.C.de
tranſact.nu.5.Gigas d.quæſt.51. nu.24. Azo,
quem citat, & ſequitur Specu. in tit.de fe-
rijs.§.ſequitur, nume.7.in fin. vbi dicit de-
cerni poſſe alimenta etiam ſolennibus fe-
rijs, quia dicitur cauſa pietatis, & pietas
hoc ſuadet, & cum hac tranſit Cordub.in
d.§.ſi vel parẽs,nu.6.& ratio eſt,quia feriæ
non ſeruãtur,vbi pietas vel neceſſitas ſub-
eſt,c.fina. de fer. at alimentorum cauſa pia
eſt,vt dictum eſt ſuprà,& in operibus pie-
tatis,vel miſericordię nõ eſt habenda † die- 11
rum diſtinctio,c.etiam, diſt.78. c.nũquàm.
de conſecrat.diſt.5.quinimò his diebus ma
gis exercenda ſunt huiuſmodi opera, c.
cùm ad monaſterium. §. in refectorio, de
ſtatu monacho.concurrit etiam neceſſitas,
per quam relaxatur ſolennitas quoque iu-
ris diuini, ideo videmus quod debitor ſu-
ſpectus de fuga † capi poteſt die in hono- 12
rem Dei feriata,glo.in l.dies feſtos,ver.fi-
deiuſſor.C.de ferijs. Bal.in c.fi. col.vlt.ex-
tra eo.tit. & illã gl.dicit cõmuniter appro-
batam Paul.de Montepe. in l.vinum, nu.8.
vbi Iaſ.nu.3.ver.4.iſtud,adducit multos cõ
cordantes, & ſubdit id poſſe in die natiui-
tatis Domini,vel etiã reſurrectionis, quia
neceſſitas habet pietatem & charitatẽ an-
nexam, & illam glo. dicit vnicam & ſingu-
larem Roder. libr.2.l.2.fori, tit. dellos em-
plazauientos,nume.23.fol.mihi 803. Cotta
in memor. incip. debitor non poteſt alle-
gare,col.2.& Dominus noſter in die ſabba-
ti ægros curauit, & parabolam Hebræis
propoſuit de iumento, quod die ſabbati
decidit in puteum. Quare concluſio eſt,
quòd alimẽta decerni poſſunt feriato tem-
pore ad honorem Dei,cùm alimenta habẽt
pietatem annexam, id eſt, cùm debentur
pauperi, qui non habet aliunde, quia in eo
concurrit & neceſſitas,& pietas, & proba-
tur in c.1.in 2.& alijs titu.de ferijs, quod ſi
tractatur de alimentis, quæ non debentur

pauperi, ſed diuiti, non attendimus fauo-
rem alimentorum, quia in eis non militat
neceſſitas, nec pietas, ſed ceſſat omnis ratio
fauoris, atq; ita conciliantur cōtrariæ Do-
ctorum ſententiæ. & pro mea ſententia fa-
cit, quia ſi quis fame laboret, poteſt feſtiuis
13 diebus operari, † vt ſuæ neceſſitati proui-
deat, c. licet etiam, de ferijs, vbi hæc notat
Abb. idem tenuit Felin. in c. fi. nu. 7. de ma-
ior. & obed. & confirmat Beninca. in tract.
paupert. in 4. quæſt. nu. 28. ergo poterit eti-
am alimenta, quibus indiget, proſequi in
iudicio. Quæ autem dicta ſunt, non proce-
dunt, quando tractatur de alimentis præte-
ritis, ſed tantummodò de futuris, quia in
14 præteritis † non militat ratio neceſſitatis
& pietatis, quæ cauſam facit fauorabilem,
vt poſt Iacob. Butr. concludit Bar. in l. de a-
limentis, in 2. lectu. C. de tranſact. Albe. de
Roſat. in l. cùm hi, in princ. ff. de tranſact.
qui duo dicunt cauſam non eſſe ſummari-
am, nec agitari poſſe feriatis diebus, quan-
do tractatur de alimentis præteriti tempo-
ris. Bal. in l. 1. nume. 6. verſi. quæro nunquid
in cauſa. C. de fideicom. vbi quod non pro-
ceditur ſummariè, niſi petantur alimenta
præſentia, vel futura, idem Bald. in d. l. de
alimentis, vbi dicit eſſe notandum pro vi-
duis, quæ petunt alimenta præteriti tem-
poris. Anchar. in Clemen. 1. de iure patron.
Iaſ. in d. l. de alimentis, num. 5. vbi loquitur
quoad vtranque regulam, quòd ſcilicet a-
gatur ſummariè, & durantibus ferijs, ſe-
quitur ibi Curti. in repet. nu. 13. & ſequen.
quia ſubeſt periculum vitæ. Deci. num. 10.
vbi infert, quod per eandem rationem in-
ferri poteſt ad limitandum omnia priuile-
gia attributa alimentis, vt ſcilicet proce-
dant ſolùm quoad præſentia, non quoad
futura alimenta. Aret. pulchrè in conſ. 97.
col. 2. num. 2. verſ. ad tertium dico, vbi vult
quod etiam ſtatutum diſponens quòd pro-
cedatur diebus feriatis in cauſa alimento-
rum, nō habeat locum in alimentis præ-
teritis, quia in eis ceſſat ratio fauoris, id eſt
ne alendus interim fame vexetur, ergo pri
uilegium quoque ceſſare debet. hoc etiam
voluit Iaſ. in l. 1. §. ſed excipiuntur, nu. 7. ff.
de ferijs. Gigas in tract. de penſio. quæſt. 51.
num. 28. vbi dicit alimenta futura habere
priuilegium, vt ſummariè tractentur, non
autem præterita. Maran. d. par. 4. diſtinct. 9.
nu. 168. Ioan. Bapt. Aſin. in ſua praxi iudic.
§. 3. cap. 31. num. 6. vbi reſtringit id, quod de
feriatis diebus dictum eſt ad alimenta præ-
ſentia & futura. Cordub. in d. l. ſi quis à li-
beris. §. ſi vel parens, nu. 12. ff. de libe. agnoſ.
quia vbi agitur de præteritis alimentis cau
ſa non deſiderat celeritatem, ſed ſat eſt
quòd ſecūdum iuris ordinem expediatur,
idem nu. 23. vbi quod nō cognoſcitur ſum-
mariè. Secundo limitatur, vt non proce-
dant quando iure actionis debentur, quia
eo caſu cauſa non eſt ſummariè † cognoſ- 15
cenda, nec expediri poteſt die feriata: ſecùs
quādo officio iudicis petuntur, ita Guliel.
Cun. in l. 1. §. ſed excipiuntur. ff. de ferijs,
quem ibi ſequitur Alexan. num. 5. & Iaſon
num. 7. & ratio eſt, quia vbi officio iudicis
petuntur in ſolo caſu neceſſitatis, non au-
tem quando actor habet aliunde; & quan-
do debentur iure actionis ceſſat cauſa pie-
tatis, & dicit Bald. in l. nonnunquàm, in 2.
lectu. ff. de iudic. quòd cauſa alimentorum
non eſt ſummaria, quando petuntur ex con
tractu, & ante eum Bar. in d. l. de alimentis,
nume. 2. C. de tranſact. vbi Deci. num. 11. &
Curt. iun. num. 8. Maran. d. diſtin. 9. nu. 168.
Cordub. in d. §. ſi vel parens, num. 15. & 24.
vbi quod non eſt ſummaria, nec expeditur
feriato tempore, ſi petuntur alimenta ex
contractu, vel non officio iudicis. hoc ta-
men intelligendum eſt quando petens ali-
menta habet aliunde. quòd ſi pauper ſit &
egenus, agit die feriata. & cauſa erit ſum-
mariè tractanda quamuis debeantur ſibi
alimenta ex cōtractu, vel aliter iure actio-
nis, ita clarè determinat † Gul. Cun. in d. §. 16
ſed excipiuntur, vbi eum ſequitur Alexan.
nu. 5. nam in eo quod iure potius actionis,
quàm officio iudicis petantur, non conſi-
ſtit diſcrimen, nec fauor alimentorum, ſed
in eo quod debentur pauperi, & aliunde
non habenti, vt ex Guliel. Cun. & alijs ſu-
prà dixi, & gl. in l. eadem, in ver. cōſtituan-
tur. ff. de ferijs, dicit tunc ferias eſſe obſer-
uandas, quando relinquūtur pauperi. Aret.
in d. conſ. 97. in fi. vbi dicit ſtatutum diſpo-
nens

ſens in fauorem alimentorum, non habe-
re locum in alimentis debitis alicui diuiti,
Ripa in l.1.num.46.ff.ſolut. matrimon. vbi
allegat Alex.& Iaſ. Cordub.in d.§.ſi vel pa
rens,num.14.& 22.vbi alios adducit.& ſanè
inopia eſt cauſa fauoris, & ea eſt quę efficit
alimentorum legatum pium, ſecundùm ea
quæ ſuprà allegaui, proinde priuilegium
17 propter inopiam conceſſum ceſſat, † vbi
ceſſat inopia, l. non tantum, §. eos qui.ibi,
niſi facultates eorum adauctæ fuerint,ff.de
excuſar.tut.& ibi notant omnes,l.cura de-
ficientium, ff. de muner. & honorib.idem
dicimus de priuilegio propter neceſſita-
18 tem conceſſo, quod non † habet locum ne-
ceſſitate deficiente, c. 2. de cuſtod. Euchar.
& ibi Cardin. in 3. notab. Anchar. & Butr.
in 1.Tyraq.in tract.ceſſan.cau.in prin.num.
179.& num.193.

SVMMARIA.

1 *Reus non edit actori etiam in cauſa depoſiti.*
2 *Reus edit actori in cauſa alimentorum. limita num.6.& 9.*
3 *Reus edit actori, vbi agitur de pia cauſa.*
4 *Fiſco agenti reus edere tenetur.*
5 *Reus edit actori in cauſa dotis.*
6 *Reus non edit actori in cauſa alimentorũ, quando poteſt aliter probare.& ibi de veritate.*
7 *Reus ſemper edit actori, quando magna ſubeſt cauſa.*
8 *Inſtrumentum aliud eſt, aliud contractus.*
9 *Reus non edit actori in cauſa alimentorũ, quæ diues petit.*
10 *Fauor cauſæ præfertur fauori rei.*

PRIVILEG. III.

DE iure reus non tenetur edere acto-
1 ri ad fundandam † ſuam intentionẽ,
l.1.l.qui accuſare,& l.fin.C.de eden.
& id eſt prohibitum non ſolum iure ciui-
li.ſed etiam naturali æquitate, d. l. qui ac-
cuſare,per quam ita dixit Bart.in extrauag.
ad reprimen.in ver.figura,num.17.licet ibi
non probetur,ſecundùm Iaſo.in d. l.nu.14.
C. de eden. vbi tamen malè intelligit Bart.
credens illum loqui de iure naturali, cum
tamen loquatur de æquitate naturali.& fa-
cit ratio, quia probationes cõcernunt me-
dium cauſæ,& licet in deciſione cauſæ ma-
gis fauendum ſit reo quàm actori, c. inter
dilectos,in fin.de fide inſtrum. c.ex literis,
de probatio.c.cum ſunt partium iura,de re
gul.iur.in 6.tamen in medio actor, & reus
procedunt à pari,ſecundùm gloſſ.in c.cum
ad ſedem,in verſ. cum pertinentijs, de re-
ſtitu.ſpoliat. in d. c. cum ſint partium iura,
Barto.in l.inter ſtipulantem,§.1. ff. de ver-
borum obligat. nec placet quod Deci. in l.
fauorabiliores,nume. 5. ff.de regul.iur.in-
quit,probationes dici concernere deciſio-
nem cauſæ,quia non eſt verum,ſed ſunt me
dia cauſæ, cum alias nihil eſſet medium in
cauſis, & periniquum eſſet ſi quis cogere-
tur contra ſe ipſas proprias adducere pro-
bationes,c nimis graue,C.de teſtib. in tan-
tum autem vera eſt regula, vt in cauſa de-
poſiti, quæ eſt ſuper omnes priuilegiata, §.
penultim.vbi Dd. omnes,C.depoſi.non te-
neatur reus edere actori,l.1.C.de eden.quẽ
text.dicit ibi ſingularem Iaſ.num.4. tamen
vbi tractatur de alimentis,reus tenetur in-
ſtrumenta & iura ſua edere actori,† ad fun- 2
dandum ſuam intentionem, vt voluit ante
omnes Butr.in c.1.num.10. ver.idem poſſet
dici,de probatio.vbi idem dicit de dotibus
in eccleſijs,in legatis ad piam cauſam,in li-
bertatibus, in hoſpitalibus, in omnibus a-
lijs cauſis priuilegiatis, ſequitur Abb.in d.
l.1.num.19. Aret.num.52.verſ.vltimò addo,
Felin.num.11.& Dec.num.17. Alex.in l. fin.
num.19. C. de eden. vbi loquitur generali-
ter de omnibus cauſis prædictis, inquiens
eas ęquiparari fiſcalibus, l.3.C.de priuileg.
fiſc.Rom.in auth.ſimiliter,in 5. ſpecia.iud.
C.ad leg.Falcid.& in l.1.ff.ſolut.matr. & fa
cit,quia vt dictum eſt ſuprà, cauſa dotis eſt
pia,& in pijs cauſis reus edit actori, vt per 3
Bald.Butr.Abb.Aret.Felin. Dec.in d.c.1.Ty
raq.de priuileg.piæ cauſæ, priuileg. 155. &
idem videmus in fiſco,cui agenti edendum
† eſt,l.nec quiſquam,vbi Bart.& alij, C. de 4
eden.l.2.§.diuus,il 1. ver.item diui fratres,
ff.de iure fiſc.Bald.in l.1.§.editiones, verſ.
iuxta prædicta,ff.de eden. Ab.& alij omnes
in c.1.de probat.ponunt Dd.in l. 1. C. de e-
den. eſt verum, quòd aliter in cauſa dotis
voluit Bald.in d.§.editiones,& cum ſequi-
tur Salic.in l. fin. verſ. & ex his patet,C.de

eden.& tamen cauſa dotis æquiparatur cau
ſæ fiſcali, l.2. C.de priuileg.fiſc. imò cauſa
dotis videtur fauorabilior, vt voluit Bald.
in l.1.de iure dot. de quo ponit Alex. in l.t.
ff.ſolut.matr.communis tamen opinio eſt,
5 quod etiam in cauſa dotis ſit locus † priui-
legio prędicto, vt per Butr.Rom.Abb.Ale-
xan.Feli.& alios ſupracitatos,& de cômu-
ni atteſtatur Dec.d.c.1.nu.17.de proba.poſt
Feli.nu.11. quod ſi hæc opinio recipitur fa-
uore dotis, multo magis recipienda eſt fa-
uore alimentorum, quæ ſunt fauorabilio-
ra, vt dicam ſuo loco. Intellige tamen pro-
cedere, quando non adeſt copia aliter pro-
bandi ſuam intentionem, nam ſi actor poſ-
6 ſet aliter probare, nô compellit † reum ad
ſibi edendum, ita Butr.in d.c.1, num.10. ver.
idem poſſet dici, ſequitur Abb.nu.20. verſi.
ego puto. vbi ait, quod ſi præſens eſt nota-
rius, habens penes ſe originale, ceſſat priui
legium, quia facilè poteſt haberi copia ab
eo, & tunc non ſubeſt ratio violandi iuris
regulas, contra c.ſanè, de priuileg. Feli.nu.
11. qui idem dicit, quando facultas probãdi
periſſet culpa petentis. eſt verũ, quod But.
in loco prædicto non ita indefinitè loqui-
tur, ſed inquit idem eſſe in alimentis, ſaltẽ
quando ceſſat facultas aliter probandi, atq;
ita vult quod etiam ſi ſubeſſet facultas ali-
ter probandi teneatur reus edere in cauſa
alimentorum, quia dictio, ſaltem, eſt côiun
ctio diminutiua, quæ hoc operatur, ſecun-
dùm Bart.in l.1.num.5. ff.de iure codicil.&
in l. ſi ita legatum, nu.7. ff.de iure codicil.
Corn.conſi.190.col.1.volu.1. & ſi hoc ſolo
caſu concederetur priuilegium, nihil eſſet
ſpeciale in alimentis, cum in omnibus cau-
ſis cogatur reus officio iudicis edere acto-
ri ad fundandam ſuam intentionem, quan-
7 do ſubeſt cauſa † magna, ſecundùm Inno.in
c.1.de probat.vbi cauſam magnã dicit, quan
do originalia ſunt perdita, Specul.in tit.de
inſtrum.editio.§.videndum, num.17. verſi.
alij dicunt & benè, Butr.d.c.1.num.11. in fi-
ne, & licèt Abb.ibi nu.21.conetur impugna
re hoc dictum & reducere ad caſum, quan-
do tractatur de publica, non autem quando
de priuata vtilitate, tamen Dd. ita intelli-
gunt etiam in priuata: quare dicendum eſt,
quòd procedat alimentorum priuilegium
etiam quando non apparet, quod veritas a-
liter non poſſit haberi: ſed pro veritate di-
ſtingui poſſet, quod aut conſtat petentem
alimenta, poſſe facilè haberi inſtrumenta
aliunde, quàm à reo, & tunc non gaudeat
priuilegio: ſi verò hoc apparet, liceat ſibi
ea petere à reo, & hoc innuit Butr. in d.c.1.
& ſequuntur alij, atque ita diſtinguit à fiſ-
co Dec.in d.c.1.nume.14.in 3. declaratione,
verſ.ſed tamen ſaluando, & erit differẽtia
in onere probandi, quia reus ipſe probare
debet quod facilè ſit petenti alimenta ha-
bere probationes aliunde, & dum Abb.d.
num.21.dicit tunc cogendum eſſe reũ, quan
do negocium de quo in inſtrumento com-
mune eſt, licèt inſtrumẽtum ſit proprium,
nihil eſt, quia ſocietas reſpectu negocij, ni-
hil commune habet cum ſocietate inſtru-
menti, & cum aliud ſit inſtrumẽtum, aliud
verò contractus, † qui continetur in inſtru 8
mento, Bart.in l.ſi quis legatum, col. fin.in
prin.ff. de falſ. quia inſtrumentum concer-
nit probationem, non ſubſtantiã actus, Bal.
in l.Labeo, §.1.ver.quid ſi quis, ff.de pact.&
plura congerit Dec.in conſ.17.nu.3. & ſeq.
vbi inter alia probat, quod ſtatutum annul
lans inſtrumentum, non cenſetur annulla-
re contractum, non benè infertur à ſocieta
te contractus ad ſocietatem inſtrumenti, ar
gum.l.Papinianus exuli, ff.de minor. ſecun
dò declara non procedere, quando alimen-
ta petuntur à diuite, cui ſunt relicta, quia
tunc † non gaudet eo fauore: tunc enim ſo- 9
lum alimentorum cauſa dicitur, quia quan
do legantur pauperi, ſecundùm Bart.in l.a-
lio, ff.de alim.& cibar. leg. tunc datur extẽ-
ſio de libertate, vel pia cauſa ad alimenta:
at ſecùs, quando diuiti ſunt relicta, ita de-
clarat Are.in c.1.nu.53.de probat. ſed repro
batur à Decio ibi, nu.17. qui dicit commu-
nem opiniôem indiſtinctè procedere, quia
cauſa dotis & alimentorum eſt fauorabilis
propter ſe, non etiam quia ſit pia, vt not.in
l.1.C.de fideicom.addo quod etſi cauſa ali-
mentorum non dicatur pia, niſi quãdo pau
peri debentur, tamen non deſinit eſſe fauo
rabilis, vt diximus ſuprà hac eadem parte
ex Alex. Dec. & Alciat. in l. ſi certis annis,
C.de

C. de pact. Florian. in l. cum de in rem verſo, ff. de vſur. propterea non benè concludit Aret. argumentum, quod ex quo non eſt pia, non gaudeat priuilegio, vt ſibi reus edere cogatur: pro quo facit, quia † fauor cauſæ, præfertur fauori rei, c. fin. de re iud. c. inter pares, ff. eod. l. lege Iulia, ff. de manumiſſ. at reo exhibere actor regulariter tenetur, vt per Doct. in c. 1. de probat. ergo multo magis tenebitur reus edere actori ad fundandum intentionem, quando cauſa actoris eſt fauorabilis, & hoc argumento vtitur Deci. in d. c. 1. num. 19. verſic. octauò & vltimo, vbi ſubdit libertatem, dotem, & alia eſſe de per ſe fauorabilia, non autem alterius intuitu.

SVMMARIA.

1 *Iudex officium ſuum non impartitur non petenti.*

2 *Iudex in cauſa alimentorum impartitur officiũ non petenti.*

3 *Iudex in cauſa pia impartitur officiũ ſuum non petenti.*

PRIVILEG. IV.

1 IVDEX regulariter non impartitur officium ſuum † non petenti, l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de damn. infect. l. 1. §. ſi magiſtratus, ff. de magiſtr. conuen. l. de pupillo, §. qui opus, ff. de oper. noui nunt. atque eam regulam exornat Ripa in d. §. hoc autem, num. 1. & ſeq. vbi ampliat pluribus modis: tamen vbi de alimentis tractatur, iu-
2 dex interponit officium ſuum † non requiſitus, vt eſt text. in l. diui, ff. ad leg. Falcid. ibi, ad curam ſuam reuocaturum præſidem prouinciæ, & ibi Alex. num. 7. dicit notandum, quia iudex nemine petente ſe interponit, Aret. in c. 1. num. 33. verſic. 2. quia, de probatio. vbi dicit, quòd iudex ſupplere poteſt ex officio, vt alimenta præſtentur miſerabili perſonæ, allegat Bart. in l. ſeruos, in princ. ff. de aliment. & cibar. legat. qui tamen dicit ſolum, quòd quilibet poteſt implorare officium iudicis, non autem quod iudex ipſe nullo petente poſſit hoc facere, ſed concluſionem noſtram tenet Caſtrenſ. in dicto §. hoc autem, vbi Ripa num. 26. Tyraq. de priuileg. piæ cau. priuileg. 152. circa fin. & tenet Cordub. in §. ſi quis à liberis, §. verum, nu. 11. ff. de lib. agnoſc. & nõ eſt mirum, quia videmus idem eſſe in dote, cuius fauore iudex impartitur officium non petenti, l. ſi cum dotem, §. eo autem tempore, ff. ſolut. matr. vbi hoc not. Raph. & Caſt. ponunt Dd. in d. §. hoc autem iudicium, vbi Ripa num. 25. & facit quia cauſa alimento- 3
rum vt ſuprà diximus, eſt pia, & † iudex in omni cauſa pia interponit officium ſuum, etiam non requiſitus, l. nec quicquam, §. vltimo, ff. de offic. proconſ. in verſ. plerunq;, & ibi hoc notat Bart. idem quoque voluit Bart. in d. §. hoc autem, in 4. oppoſi. vbi etiã Imo. & Alex. qui fortius ſubdit puniẽdum eſſe iudicem, ſi nõ impartiatur, & tenet Ripa, & multos addit concordantes Tyraq. in d. priuileg. 152. per totum, qui idem dicit in cauſa libertatis, per tex. in l. mulierem, C. ſi mancip. ita alien. fuer. ſed priuilegium intelligi debet, quando debentur miſerabili perſonæ vel pauperi, nõ autem quãdo ſint relicta diuiti, iuxta ea quæ ſuprà dixi.

SVMMARIA.

1 *Pactum nudum nullam producit actionem, etiã ſi ſit iuratum.*

2 *Pactum nudum, quod dicatur, nu. 4.*

3 *Pactum nudum fauore alimentorum producit actionem.*

4 *Pactum nudum producit actionem, quando interponitur ſuper eo, quod iure communi erat debitum.*

5 *Promiſſio ſimplex & abſoluta refertur ad præcedentem cauſam.*

6 *Conuenit, verbum, arguit pactum nudum.*

7 *Pactum nudum à verbis, ſed veſtitum à cauſa, producit actionem iure canonico inſpecto.*

8 *Pactum vel ſtatutum, continens idem quod ius commune, an aliquid operetur præter ius commune.*

PRIVILEG. V.

PACTVM nudum non † producit actionem, l. iuris gentium, §. ſed cum nulla, 1
ff. de pact. etiam ſi adſit iuramentum, ſecundùm Innocen. in c. 1. quod metus cau. quem ad hoc allegat Bal. in l. fi. C. de fideic. d. §. ſed cum nulla, num. 2. & 22. & propriè dicitur pactũ nudum, † quãdo aliquid promitti- 2

mittitur ſine interrogatione, vt declarat gl. in d. §. ſed cum nulla, & dicit Bal. in rub. de pact. extrà, quod omnis conuentio, quæ fit per nuntium, vel per epiſtolam ſine contractu, id eſt ſi non cadat in contractum innominatum, dicitur pactum nudum, fauo-
3 re tamen alimẽtorum pactum † nudũ producit actionem, vt probat text. in l. inter ſocerum, §. conuenit, ff. de pact. dotal. vbi ſi vxor nubendo conueniat cum marito, quod teneatur illam alere, dabitur illi actio in factum ad alimenta, & ita ſpeciale eſſe fauore alimentorum, inquit Io. Fab. in §. in perſonam. Inſtit. de act. & text. in d. §. cõuenit, dicit ſingularem, & à nemine notatum in mundo, Rom. in ſing. 528. Iaſ. tamen in d. §. in perſonam, nu. 69. inquit non eſſe ſpeciale hoc caſu, ſed procedere ex regula ſecundùm quam ſemper actio oritur ex pacto nu-
4 do, quãdo promittitur id quod † de iure cõi erat debitum, vt inquit gl. & poſt eum Bar. in l. legitimam, ff. de pactis. & ſequitur ibi Caſtr. & Alex. & Iaſ. voluerunt quoq; Bar. in l. non impoſſibile, ff. de pact. Bald. in c. ſi cautio. nu. 12. de fide inſt. Rom. in d. ſing. 528. Iaſ. in d. §. ſed cum nulla, nu. 24. limit. 14. & d. §. in perſonam, nu. 44. & 45. ſed poteſt adhuc eſſe ſingularitas intelligendo quod maritus vigore pacti obligatur ad præſtandũ alimenta etiam in caſibus quibus alere non tenetur, quos caſus ſuprà recitaui. Addo, quod hoc caſu nõ videtur pactum nudum, quãdo maritus promittit vxori eam alere: nam pactum dicitur nudum, quando nulla præcedit cauſa, vt probatur in d. §. ſed cum nulla, vbi not. Iaſ. in prin. at in marito ſemper ſubeſt cauſa alendi, id eſt dos propter quam vxor ali debet, & ſi non ſit dotata vxor, affert perſonam ſuam loco dotis: item operatur viro, & omnibus iſtis ceſſantibus matrimonium eſt cauſa ſufficiens, quia eo ipſo quod eſt vxor, ali debet, ſi aliunde non habet, vt tetigi ſuprà. & licèt cauſa non exprimatur in cõuentione, tamẽ ſat eſt quod præcedat, quia ſequens cõuentio refertur
5 ad † præcedentem cauſam, per ea quę ponit Bart. in l. Titium, num. 2. ff. de verb. oblig. vbi qui promittit centum dare, intelligitur ex cauſa mutui, quæ præceſſit. & licèt verbum conuenit, in eo text. poſitum † arguat 6
pactum nudum, l. lecta, in verſ. conuenit, vbi not. Bart. & Iaſ. ff. ſi certum pet. Iaſ. d. §. ſed cum nulla, num. 23. tamen eſt etiam aptum comprehendere ſtipulationem, vel cõtractum validum. licèt ergo pactum prędictum ſit nudum à verbis, non tamen eſt nudum à cauſa, & hoc plurimum operatur, quia inſpecto iure canonico pactum nudũ à verbis, ſed veſtitum à cauſa habet † effe- 7
ctum, Bald. in l. ſi diuiſione, C. famil. erciſc. Iaſ. d. §. ſed cum nulla, num. 9. & dixi in tit. quibus alimenta ſint præſtanda, dum tractaui de alimentis vxori dandis, quod tale pactum non eſt ſuperfluum, quia eius vigore peti poterunt alimenta præterita, & nunc dico poſſe attentari quod ſi pacto ſolenni non nudo maritus promittat vxori, tenebitur etiam in caſibus, quibus alioquin non tenetur ex iure, vt prædixi; pactum enim adiectum idem continens † quod ius com- 8
mune, debet aliquid operari vltra ius commune. hoc tamen non pono pro conſtanti, quia multis placet quod pactum intelligatur ſecundùm ius commune. videri ergo poterunt ad quæſtionis determinationem Doctores, quos allegaui in conſ. 34. nume. 27. & ſequen. & quod de ſtatuto idem, quod ius commune diſponente, tradunt Aret. in conſ. 18. colum. 4. verſ. ad tertium, & plures citati à Contard. in l. vnica, in amplia. nume. 131.

S V M M A R I A.

1 *Lis eſſe non poteſt inter patrem & filium.*
2 *Contractus inter patrem & filium non valet.*
3 *Filius non vocat patrem in ius ſine venia, num. 9. & 12.*
4 *Filius vocat patrem in ius cauſa alimentorum.*
5 *Obligatio non cadit inter patrem & filium.*
6 *Naturalia non poſſunt mutari iure ciuili.*
7 *Lis eſſe poteſt inter patrem & filium pro his, in quibus patri vſusfructus non quæritur.*
8 *Conceſſo vno, veniunt omnia, ſine quibus conceſſio foret inutilis.*
9 *Pater vocat filium in ius pro alimentis.*
10 *Filius vocando patrem in ius officio iudicis tenetur veniam petere.*
11 *Duo ſi extant impedimenta, vno ſublato remouet alterum.*

12 *Filius*

12 *Filius poteſt patrem in omni cauſa conuenire, inſpecto iure canonico.*

PRIVILEG. VI.

1 INTER patrem & filium lis † eſſe non
poteſt, l. lis nulla, ff. de iudic. intelligen
do de filio in poteſtate, quia cum eman-
cipato datur lis, l. fin. C. de in ius vocan. gl.
in d. l. lis nulla, in fin. l. actiones, ff. de actio.
2 & obligat. imò non † valet contractus in-
ter patrem & filium, l. 2. ff. de contrahend.
empt. l. 2. C. de inoff. donat. §. item inutilis,
Inſtit. de inutil. ſtipul. & quando datur lis,
3 neceſſe habet filius † veniam petere, l. fina.
C. de in ius vocand. tamen cauſa alimento-
4 rum poteſt filius vocare patrem † in ius, vt
eſt text. in l. ſi quis à liberis, in princ. ff. de
libe. agnoſ. vbi not. glo. in ver. cognoſcet, i-
dem voluit gl. in d. l. lis nulla, idem proba-
tur in l. nec filium, C. de patr. poteſt. vbi no
mine filij, qui triennium excedit, pater con
ueniri poteſt, hoc etiam probatur in l. fin.
§. ipſum autem, C. de bon. quæ libe. Bart. in
l. ſi conſtante, num. 69. ff. ſolut. matr. vbi in-
fert, quod patre vergente ad inopiam filius
egens poſſet pro conſequendis alimentis,
petere ſequeſtrum de maternis dotibus, So
cin. in tract. fallent. reg. 241. in 2. limit. Cor-
dub. in d. l. ſi quis à liberis, in prin. num. 43.
& ſeq. Boer. deciſ. 130. nume. 7. Et ratio eſt,
quia & ſi regulariter pater & filius cenſe-
antur iuris fictione eadem perſona, l. fi. C.
5 de impuber. atque ideo † inter eos non ca-
dat obligatio, cum nemo poſſit ſibi ipſi ob-
ligari, l. Vranius, in princ. ff. de fideiuſſor.
quam rationem conſiderarunt Bart. in l. fra
ter à fratre, num. 11. in fin. vbi Caſtr. num. 7.
Socin. col. 1. & Crot. num. 8. tamen vbi non
patria poteſtas, ſed valuta ipſa eſt in conſi-
deratione, non attenditur illa ficta perſo-
narum identitas, vt inquit Corn. in d. l. fin.
6 num. 5. C. de impuber. & ciuilis † ratio non
poteſt iura naturalia corrumpere, §. fin. In-
ſtit. de legitima agnato. tute. l. 2. ff. de vſufr.
ear. rer. quę vſu conſum. l. eas obligatiões, ff.
de cap. dimi. & vbi de alendo humano cor-
pore agimus, attenditur natura, quæ eget
ſuſtentatione, & ideo alito patre non ſuſti
netur filius, quia non fictione, ſed veritate
opus eſt, vt animal viuat. eſt & alia ratio,
quia lis eſſe poteſt inter patrem filiũ, quan
docunque agitur de his, quorum vſusfru-
ctus patri non † quæritur, l. Imperator, ff. 7
ad Trebellia. Bart. in l. fin. ff. de neg. geſt. v-
bi infert ad fructus beneficij, & ſequuntur
eum alij apud Rod. in diſputat. maior. circa
num. 31. Io. Lup. in repet. rub. de dona. inter
vir. & vxor. §. 42. nu. 9. Didac. in c. quia nos,
de teſtam. Caccialup. in l. frater à fratre, nu.
103. ff. de cond. indeb. & ante eum Caſtr. in
l. ſacroſanctæ, C. de epiſcop. & cler. Duran.
de arte teſtan. tit. 1. cau. 1. num. 6. Vantius de
nullit. ex defect. mand. num. 41. ſed nõ quę-
ritur patri vſusfructus alimentorum, cum
ea omnia tranſeant in vtilitatem filij, ergo
datur filio actio contra patrem. Tertia eſt
ratio, quia fruſtra lex filio tribueret offi-
cium iudicis pro alimentis conſequendis,
ſi illi denegaret exercitium, argumen. eius
quod inquit Bald. in l. iubemus, §. in ſupra-
dictis, num. 1. C. ad Trebelli. ſequitur Alex.
ad Bart. in auth. excipitur, C. de bon. quę li-
ber. dixi in conſi. 116. nu. 36. vno enim † con 8
ceſſo omnia cenſentur concedi, ſine qui-
bus ad illud perueniri non poteſt, l. 1. §. 1. ff.
ſi vſusfruct. peta. l. 3. §. qui habet, vbi Dd. ff.
de ſeruit. ruſtic. prædio. Euerard. loco 94.
in princ. Vincent. Carroc. in c. cum quid, in
princ. de reg. iur. in 6. & quę dicuntur de fi-
lio petente alimenta à patre, amplia etiam
in patre † qui alimenta petat à filio, nam & 9
ſi prohibeatur pater filium in ius vocare
non minus, quàm filius patrem, vt d. l. lis
nulla, quæ generaliter & indiſtinctè dicit,
lis nulla nobis eſſe poteſt cum eo, quem in
poteſtate habemus, & non conſtituit diſcri
men, quòd pater agat vel conueniatur, ta-
men fauore alimentorum admittitur pater
ad agendum virtute correlationis. Præter-
ea hoc eſt intelligendum in filio petita ve-
nia, & non aliter, quia etiam in caſibus qui-
bus poteſt conuenire patrem, debet veni-
am petere, ſecundùm Cynum & Fulgoſ.
quos citat & ſequitur Iaſon in l. final. C. de
in ius vocand. & procedit etiam ſi non a-
ctio detur ad officium iudicis, † vt pro ali- 10
mentis, gloſſ. in verſ. obſequium, in l. cogi,
in §. ſi pater, ff. ad Trebellian. in l. ſi ſocer, in

verſ.conueniri,ff.ſolut.matr.glo. fin. circa
med.in §.pœnales.Inſtit.de actio.Iaſ.in l.1.
num.8.ff.de iuriſd.om.iudi.Aſcan.in tract.
de patr.poteſt.in 3.effect.nume.16. & ratio
11 eſt,quia ſi duo ſint impedimenta,† ſublato
vno,remanet alterum,l.vim paſſam,§.præ
ſcriptionem.ff.de adult.Bald.in l.1.col.an-
tepen.C.de furt.Alexan. in conſi.62. vol.2.
Crot.in conſ.61.num.3.duo autem filio ob-
ſtant:vnum, quòd patrem non poteſt con-
uenire in iudicio; alterum,quòd debet ve-
niam impetrare; proinde quamuis alimen-
torum fauore diſpenſetur aduerſus vnum,
tamen remanet alterum,& ſat eſt quod pro
alimentis eatenus diſpenſetur, quatenus
exigit neceſſitas. Aduerte tamen, quia ſpe-
cialitas hæc introducta alimentorum fauo
re procedit iure ciuili inſpecto:nam ſi ius
Canonicum attendamus, non erit ſingula-
re, quod filius agat contra patrem pro ali-
mentis,cum poſſit pro quacunque cauſa pa
12 trem conuenire,† eſt text. in c. non eſt no-
bis,de ſponſal.gl.in c. ſi eccleſia, 23. quæſt.
4.in c.quæritur.2.quæſtio.7. glo.penult.in
c.fin.de iudic.in 6.Ioan. Andr.in gl.pen.in
c.animal,& in c.fin.de iudic.in 6.Angel. in
d.l.lis nulla,vbi etiam Caſtr.Ange.Aret.in
§.ius autem,Inſtit.de patr. poteſt. Iaſon in
l.frater à fratre,num.30. vbi Caccialup.nu.
45.ff.de condi.indeb. Socin.in d.reg.244.in
6.fallent,Corduben.d.l.ſi quis à liberis,in
princ.num.61.ff.de liber.agnoſcend. & po-
teſt eſſe ratio, quia etſi patria poteſtas im-
pediat oriri ciuilem obligationem,non ta-
men impedit naturalem, quæ ſolet mul-
tum attendi iure canonico. vt autem ſcias
quando, & quibus caſibus liceat parentem
in ius vocare ſine venia,& an idem ſit in ne
pote,& alijs deſcendentibus,videas Socin.
in d.reg.244.Duen.in regu.311.Doctor.in l.
fin, C.de in ius vocan. & Aſcan. in d. tract.
in 3.effectu,per totum,vbi latè agit. An au-
tem filiofamilias ſit dandus curator caſu
quo minor ſit, dicam infrà dum agam, an
minor pro cauſa alimentorum poſſit eſſe
in iudicio. & quia ſuprà diximus non re-
quiri patris conſenſum, quando filius a-
git ad ea, quorum vſusfructus patri non
quæritur,infertur quod filiusfamilias po-
teſt à tertio alimenta petendo ſtare in iu-
dicio ſine patris conſenſu, ſed hoc non eſt
ſpeciale.

SVMMARIA.

1 *Seruo legari & fideicommitti non poteſt, & non poteſt conualeſcere legatum mortuo teſtatore.*

2 *Seruus eſt capax legati alimentorum, & interuenit officium iudicis pro eis etiam contra dominum. & nu. 3 ponit rationem.*

3 *Seruus eſt capax eorum, quæ ſunt facti.*

4 *Fratribus Minoribus relinqui poteſt in cauſam alimentorum, & nu.11. vbi latius.*

5 *Damnatus ad metalla eſt capax alimentorum.*

6 *Facta quæ ſunt, mutari non poſſunt.*

7 *Damnatus ad metalla retinet ius naturale, & illius iuris executiua.*

8 *Deportati poſſunt actionem exercere.*

9 *Deportatus habetur pro mortuo.*

10 *Relegatus eſt teſtabilis.*

11 *Fratribus minoribus alimenta, an & quando relinqui poſſint.*

12 *Seruo ſi relinquantur alimenta, debentur domino.*

PRIVILEG. VII.

SERVO dari non poteſt legatum, † vel
fideicommiſſum,l.ſeruus, C.de legat. 1
vbi fortius dicitur, quòd legatum
ſeruo factum nõ efficitur validum,ſi mor-
tuo teſtatore donetur libertate: item ſer-
uus non poteſt dominum conuenire, ta-
men ſeruo alimenta relinqui poſſunt,&
pro eis deducit officium iudicis etiam con
tra † dominum, vt eſt text. in l. ſeruos ad
cuſtodiam templi, ff.de aliment. & cibar. 2
lega.l.quidã.§.illo.C.de neceſſa.ſer.hęred.
inſtit.l.ſeruo alieno.§. ſi quis poſt tempus,
ff.de legat.1.& gloſſ. ibi, dicit eſſe ſpeciale
fauore alimentorum, quod detur officium
iudicis,Bart.in l.ſi conſtante,num.69. ff.ſo
luto matrimon. Feder. de Sen. in conſi. 41.
Iaſon in l.ſi victum, num. 6. ff. de re iudic.
Corduben. in l. ſi quis à liberis, §. verum,
num.12. ff.de liber. agnoſcend. & ratio eſt,
quia ſerui retinent ea,quæ ſunt iuris natu-
ralis,licèt propter ſeruitutem amittant a-
lia,argumento l.legatum, ff.de capit. dimi-
nut.l.3.ff.de his quæ pro non ſcript. haben,
alimenta autem deſcendunt à iure natura-
li,

li,ergo ſeruis debentur, addo dandos eſſe
vitæ,cui vita conceditur,vt inquit Cornel.
Tacit.annal.lib.4.accedat quod in ſeruo ca-
3 dunt,† quæ facti ſunt,l.qui hæredi,in prin.
ff.de cond. & demonſtr. §. ſed cum factum,
Inſtitut.de ſtipulat.ſeruór. l. legatum nul-
li,ff.de alimen.legat.ita dicit Feder. Senen.
in d.conſ.41. ratio autem, quare magis de-
tur officium iudicis,quàm actio,eſt,quia a-
ctio conſideratur in perſona illius,qui ex-
peritur,§.1. Inſtit. de actio. & officium iu-
dicis reſidet in perſona iudicis. cum ergo
ſeruus non poſſit agere, non datur actio,i-
ta gloſſ.in d.l.ſeruos ad cuſtodiam,declarat
Cordub.d.§. verùm,num.12. & ideo inquit
Bart.in d.l. ſeruo alieno, §.1. quod etſi fra-
tres Minores ordinis Sancti Franciſci non
4 † poſſint eſſe in iudicio pro quauis cauſa,
Clemen. exiui de paradyſo, de verborum
ſignific.tamen valet relictum eis factum in
cauſa alimentorum, & officio iudicis co-
guntur hæredes ea præſtare, licèt fratribus
non detur actio vt petant,idem dicit in l.ci
uitatibus,num.5.ff.de leg. 1. & in tract. Mi-
noricar.lib.2.diſtinct.7. cap.3.numer.40.&
ſequ.& Cordub.loco prædicto, dicit idem
in monacho. Eadem ratione licèt damna-
tus in metallum,ſeruus pœnę efficiatur, &
libertatē perdat, l.in metallū,C.de bo.pro-
5 ſcr.tñ.eſt capax † relicti alimentorum,l.ſi is
cui,ff.de alim. & cibar. lega.l.ſi in metallū,
ff.de his quę pro nō ſcript.habēt.gl.in l.de-
portati,vbi Salic.in fin.C.de bon.proſcrip.
eſt text.in l. legatum, ff. de capit. diminut.
Ange.Aret.in tract.de teſtamen.glo. 45.nu-
me.10. Iaſon in l.1.num.1.in 3.limitat. C. de
hæredib. inſtitu. & hanc ſententiam pro-
barunt Bart.Angel.Imola, & Alexand. in l.
ſi victum,vbi Iaſ.num.4. ff.de re iudic. Ma-
rant.in l.is poteſt,num.109.ff.de acquiren.
hæred.Cordub.d.§.ſed verum, nume. 4. Si-
mon de Præt.de coniectu. vltim.volunt.11.
interpr.nu.18.fol.415. ratio autem eſt, quia
relictum cauſa alimentorum, conſiſtit po-
tius in facto quàm in iure,vt inquit text.in
d.l.legatum,in fin.ff.de capit.diminu. ideo
cum damnatus in metallum perdat ſolum
quæ ſunt iuris, non autem quæ ſunt facti,
conſequi debet alimentorum legatum.quę
enim ſunt facti, nulla poſſunt conſtitutio-
ne † mutari, l.denique,ff.ex quib. cauſ.ma- 6
ior.l.1.§.ſi vir,ff.de acq.poſſ. l. librorum,§.
quod tamen Caſſius,ff.de leg.3. l.ſi victum,
ff. de re iud. & quæ facti ſunt ſicuti cadunt
in ſeruum,ſecundùm Feder.Sen.d.conſ.41.
ita cadere in eum debent,qui ad metallum
damnatus eſt. Alia eſt ratio, quia alimenta
ſunt iuris naturalis, ideo damnatus non ea
amittit,& alimenta capit non perſona, ſed
natura,vt inquit Felin.in c.qualiter & quã
do,il 2.num. 28.de accuſ. quod tamen nihil
eſt, quia nō poteſt à perſona ſeparari natu-
ra:imò verius eſt dari perſonæ, vt inquit
Corn.in conſ.204. lib.4. ſequitur Cordub.
loco antedicto,num.6. Inde infertur, vt ei
concedenda ſint alimenta, cui perſonæ re-
linquitur,vt ſuprà dixi ex tacito,alij dicũt
damnato, ideo dimitti alimenta, quia da-
tur officium iudicis, quod non præſuppo-
nit obligationem,& reſidet in perſona iu-
dicis,non autem apud alimentandū, vt per
Cordub.ibi,ſed hoc deuiat à communi: nã
cum retineat quæ ſunt iuris naturalis, atq;
ita alimenta retinere etiam debet,quę ſunt
neceſſaria ad alimentorũ conſequutionē,
vt ſunt actiões, l.ſi ſibi mãdauero,§.is cui,
ff.mãdat. hoc modo declarat Bar. in l. ſi vi-
ctum,ff.de re iudic.inquiens, quod damna-
tus in metalla retinet † non ſolum ius na- 7
turale, ſed ea etiam, quæ ſunt exequutiua
illius naturalis iuris,vt ſunt alimēta, idem
voluit Ang.ibi,& ſequitur Imola, qui for-
tius dicit per illum text. ampliari deciſio-
nem l.ſi victum, & cum eis tranſit Alex. &
rationem dicit Iaſ.nu.4.& ſeq.quia non ſo-
lum datur actio ad alimenta, ſed etiam pro
alimentis denegatis, quia ſuccedit loco ali
mentorū, & quę dicuntur de dãnatis ad me
tallum,facilius locū vendicant in deporta-
tis, qui etſi perdant ea,quæ iure ciuili com
petunt,retinent tamen, quæ ſunt iuriſgen-
tium.propterea licèt actio ſit iuris ciuilis,
quia tamen oritur ex contractu, qui eſt iu-
riſgentium,poſſunt † exercere actionem,l. 8
ſi ſibi mandauero,§.is cuius,ff.mand.& d.l.
victum,vbi Bart.hoc tenet Ange. Imola, &
alij ibi, Iaſ.in l.1.in princ. C.de hæred.inſt.
& tamē deportatus † habetur pro mortuo, 9

l.1.§.pen.ff.de bon.poſſ.contra tabu.l.ſi necem,§.ſi deportatus,ff.de bon. libert. Iaſ.d. l.1.in princ.Marant.in l.is poteſt, num.117. ff.de acquir.hæred.& multo magis in rele-
10 gato,is enim remanet † teſtabilis, Bart.in l. eius qui,§.ſi cui, in fin.ff.de teſtament. Dd. in l.relegatorum,in princ. ff. de interdi. & relegat.& neque bona, neque ea, quæ ſunt iuris ciuilis perdit,l.ſi qua,ff.ex quib.cauſ. maior.l.relegati,ff.de pœn.l.bona,ff.de iure fiſci,& generaliter procedit, quòd legatum alimentorum fieri poteſt cuicunque, quantumuis aliàs incapaci ſucceſſionis, vt generaliter ponit Foller. in ſua praxi cenſua.in glo. huiuſmodi cenſus ſuper rebus, num.81.folio mihi 144.quæ verò dicta ſunt ſuprà, procedunt quando nihil aliud obſtat, aliàs etiam alimenta relinqui non poſſunt incapacibus, ideo fratribus Minoribus non poſſunt alimenta relinqui, quia repugnat ſua regula, ſecundùm quam debent perpetuo mendicare, ita Bald.in authen.ingreſſi, numer.19. vbi idem dicit in quocunque annuo legato, ſubdens idem eſſe, quod annuum quid legetur pauperi, vel quod legetur ad alimenta, quia vſus
11 hic habetur ſemper pro expreſſo,idem Baldus hoc tenet in l.ſeruo alieno, in princ.ff. de legat.1. quia Clementina dicit contrarium,& reprehendit Iacob.de Are. qui aliud dicebat,ſequitur Imola ibi,qui tamen limitat, quando alimenta relinquerentur pro modico tempore,putà pro vna die vel mēſe. per hoc enim non impeditur perpetua eorum mendicitas, Dec.in c. in præſentia, num.70.de proba. vbi tamen dicit ſecùs eſſe, quando in alium vſum relinqueretur, putà ad ſtudium,vel quid aliud ſimile,poſt Feder. Senenſ. conſ.12. & Abb. in conſ.63. volum.2. quæ tamen ſententia mihi non placet, quia hoc modo poſſet à pluribus minutatim conſtitui certus redditus ad alimenta fratrum contra eorum regulam, & contra mendicitatem, qua ratione Bartol. in tract.minor.diſtinct.6.cap.1.num.33. & adiuuatur ex his quæ ponit Fulgo. d.conſi. 104.Abb.d.conſ.63.

Quod verò dictum eſt de ſeruo, quòd ſit capax alimentorum, optimè procedit, quando dominum non habet, quia tunc ipſe capit, ipſe agit: at ſi dominum habeat, tunc non agit,neque capit, ſed † domino vi- 11
dentur relicta,vt declarat Bart.in l.cum hi, §.eam tranſactionem,nume. 5. vbi Iaſon in fin.ff.de tranſactio. & dixi infrà in priuilegio,an ſuper alimentis poſſit tranſigi, in 9. limit.

SVMMARIA.

1 *Minor non poteſt eſſe in indicio ſine curatore, vbi ampliatur.*
2 *Minor ſine tutore aut curatore, petit alimenta.*
3 *Minor non petit alimenta ſine curatore, quando non eſt periculum in mora.*
4 *Minor non poteſt eſſe in indicio ſine curatore etiam quando patris conſenſus non requiritur.*

PRIVILEG. VIII.

MINOR non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore † propter fragilitatem conſilij,per quam indultum eſt à iure, 1
quòd poſſit conditionem ſuam facere meliorem,non autem deteriorem, l.1.in prin. ff.de minor.l.fin.C.de filiofamil.minor. & omnia acta redduntur nulla, ſi geſta ſint ſine curatore, ſiue habeat,ſiue non,glo.Bart. Caſtr.& alij in l.pen.C.ſi aduer. rem iudic. Bart.& Caſtr.in l.acta,§.contra.ff.de re iud. Vant.in tit.de inhabil.ex defect.mand.nu. 30.& ſeq.vbi dicit verum eſſe quoq; in cauſis criminalibus, in eccleſiaſticis & beneficialibus,addo Specu.in tit.de act. in princ. nume.2.& 9. Marant. qui alios congerit in ſuo ſpeculo,part.4.diſtinct.16.nume.42. & ſeq.tamen vbi agit de alimentis,quia vēter non patitur dilationem,l.2.ff.de fer.& melius in l.1.C.de alim.pup.præſtan.ſi periculum ſit in mora,& tempus non ſuppetat ad dandum curatorem,poterit pupillus adire iudicem,& ſine curatore vel tutore alimēta † petere,vt probatur in d.l.1.per quam i- 2
ta dicit Specu.in tit.de actore,in princ. numer.3.Corduben.in l.ſi quis à liberis, §. vtrùm,num.16.ff.de liber.agnoſcen. ſed vbi mora non eſt damnum allatura, legitimari debet minoris perſona,& dandus eſt ei curator, † vt in propoſito alimentorum in- 3
quit Bart.in l.ſi conſtante,nume.69.in fine, ff.ſolut.matrim. ceſſante enim neceſſitate,

ceſſat

ceſſat id, quod inductum eſt neceſſiatis
cauſa,c.cum ceſſante, & Bar.in loco prædi-
cto allegat gloſſ.fin.in l.ſi longius.ff.de iu-
4 dic. † quæ vult quòd filiusfamilias minor
non poſſit ſtare in iudicio ſine curatore e-
tiam in caſibus, quibus patris conſenſus
non eſt neceſſarius, & filius poteſt eſſe in
iudicio ſine conſenſu patris, ſequitur ibi
Barto.& Bald. & Caſtren.dicit illam gloſſ.
ſingularem.Alexan.in l. fina.§. neceſſitate.
C. de bon. quæ liber. Aretin.Inſtitu.de tu-
tel. in princip. Vanti. lòco prædicto, nu-
me.43.

SVMMARIA.

1 *Index eccleſiaſticus non cognoſcit contra laicum.*
2 *Index eccleſiaſticus cognoſcit de alimentis contra laicum.*
3 *Index eccleſiaſticus cognoſcit cauſam piam.*
4 *Epiſcopus exequitur diſpoſita per defunctũ non obſtante illius prohibitione.*
5 *Index eccleſiaſticus non cognoſcit de alimentis relictis diuiti.*
6 *Spurius non poteſt alimenta petere coram iudice laico, vbi iatè de veritate.*
7 *Spurij ſunt alendi etiam in forò Cæſaris.*
8 *Index laicus in terris eccleſiæ competens eſt in cauſa alimentorum.*

PRIVILEG. IX.

1 IVDEX eccleſiaſticus † non poteſt cau-
ſam cognoſcere contra laicum conuen
tum, etiamſi clericus ſit, qui conuenit,
c. cùm ſit generale, de foro competen. l.2.
C.de iuriſdict.omn. iudic. eſt enim diſtin-
cta iuriſdictio, & confundi non debet, &
vnus officialis non debet ſe ingerere in
officium alterius, vt in ſimili dicit Bal.in l.
1.num.1.de offic.conſul. tamen ſi agatur de
alimentis alicui debitis, adiri poterit iu-
2 dex † eccleſiaſticus,c. ſignificantibus,de of-
fic.delega.ponit Bar.in l.ſolent, nu.13.ff.de
alim.& cibar.lega. Imola in c.relatum,il 1.
colum.2.verſi. nota quod valet, de teſtam.
Gemin. in c. ſi quis deliquerit, vbi etiam
Præpoſ.in fi.diſtinct.30. Ioan.Lup.in c.per
veſtras,in 2.notab.in prin.nu.19. de donat.
inter virũ & vxo. folio mihi 126. Didac.in
epitom.de ſponſal.par.2.cap.8.§.6.num.6.
Cordub.in l. ſi quis à liberis, in prin.num.
39.ff.de libe.agnoſc. Ludou.Molin.de pri-
mogen.Hiſpan.lib.2.cap.15.num.76. proce-
dit autem ſpecialitas, quia datum vel reli-
ctum ad alimenta, dicitur collatum in cau-
ſam piam, vt declaraui in principio huius
partis, vt probat tex.in d.c.ſi quis delique-
rit,vbi Gemin.& Præpoſ.in fi.item relictũ
in piam cauſam,mittitur exequutioni non
ſolùm per laicum, ſed etiam per eccleſia-
ſticum iudicem, & vterque habet iuriſdi-
ctionem in laicos, † vt inquit Bal. in l. hæ- 3
reditas.§. ſi defuncto.ff. de petitio. hæred.
vbi allegat Archid. Specul. & Innoc. Imò
Epiſcopus exequi poteſt diſpoſita per de-
functum non obſtante illius † prohibitio- 4
ne,l.nulli, cum auth. ibi poſita, & l.ſi quis
ad declinandam.C.de epiſ.& cler.Ang.in l.
illa inſtitutio.ff.de hære.inſt. vbi tamen di
cit quod epiſcopus debet exequi ſecũdùm
formam ordinatam à teſtatore, quod ſub-
dit eſſe notandum, & ſequitur Imola ibi,
col.3.verſi. quid autem ſi teſtator inſtituit,
& quòd epiſcopus habeat pro cauſis pijs
iuriſdictionem in laicos, probat tex.in l.1.
vbi Bal. C.de epiſco.aud.c.1.vbi Hoſt.Abb.
& alij,de empt.& vendit.glo.in c.relatum,
il 1.de teſtam.vbi poſt Abb.Imo. & Barbat.
ponit Dida.in fin. dicens cauſam piam tra-
ctandam eſſe iuxta canonicas ſanctiones,
ideo non mirum ſi eius cognitio, & defini-
tio competit eccleſiaſticis iudicibus, mul-
tos alios citat Tiraquel.in tracta.de priuil.
piæ cau.priuileg.149.vbi allegat Bartol.in
d.l.ſolent. Id tamen intelligendum eſt,
quando alimenta debentur pauperi, quæ
ſolo caſu piam cauſam reſpiciunt, vt ſuprà
dictum eſt, dum actum eſt, an alimenta di-
cantur cauſa pia, atque † ita declarat Barto. 5
in d.l.ſolent,num.13. & Cordub.d.num.39.
Imol.in c.relatum, de teſtam. Lup.in c.per
veſtras,in 2.notab.nume.19.de donat.inter
vir.& vxo.folio 126. vbi dicit not. Hæc ta-
men ſpecialitas non habet locum, quando
ſpurius petit alimenta, vel relicta, vel ali-
ter debita, quia is velit nolit, cogitur eccle
ſiaſticum iudicem adire, nec poſſet ea pete-
re coram † laico, ita Areti.in conſ.48.reuo- 6
catur in dubium, nume.5.& per totum, vbi

dicit, quòd eſt exceptio declinatoria, ſeu potius peremptoria, quando dicit, tibi non competit ius, vel actio in foro ſeculari, nõ autem in competentia, quia vbi lex eccleſiaſtica inducit propter peccatum nouum remedium excitando ad illud iudicem eccleſiaſticum, tunc nullum competit remedium in foro ciuili, cum ſequitur Caccialup. in l. frater à fratre. §. quæſitum, nume. 87. ff. de cond. indeb. licèt idem in authen. ſi qua illuſtris, num. 93. in fin. C. ad Orfician. neutram in partem inclinet, ſed quærendum, & inueniendum dimittat. hanc etiam ſententiã ſimpliciter ſequutus eſt Dec. in c. Sanctæ Mariæ, nume. 36. de conſtitutio. Gramma. in cõſi. ciuili 35. in fi. Cæphal. in conſi. 48. num. 9. Burſat. in conſi. 62. num. 19. Bonacoſ. in tract. de æquita. canon. in 2. concluſ. ſed contrarium tenuit Lancel. Gall. in rub. ff. de verb. oblig. num. 22. & ſeq. dicens, quòd Aret. opinio nõ eſt vera, quia quòd ſpurio debeãtur alimenta, procedit hodiè non ſolùm in foro eccleſiaſtico, ſed etiam in ciuili, & ante eum idem voluerunt Soci. & Thomas Doccius, quos citat Caccialup. in locis ſuprà citatis, & cum eis videtur tranſire Capic. in deciſ. 164. nume. 2. vbi tamen dubiè loquitur. Cum hac quoque ſententia tranſit Paulus Picus in conſil. 22. nume. 6. quem citat, & ſequitur Menoch. in conſil. 461. numer. 22. & nouiſſimè Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit num. 78. vbi dicit eſſe in facultate ſpurij, coram quo malit agere, & præter eum ita quoque contra Aretin. tenet Ripa in rubri. ff. de verbo. obligat. nu. 58. dicens communem opinionem eſſe in contrarium, quia etiam in foro Cæſaris filij ſpurij ſunt
7 alendi † à patre, vt per eum qui multos allegat. Simon de Pret. de coniectur. vltim. volunta. libr. 3. interpretat. 1. dubitat. 3. ſolutio. 2. numer. 6. Paleot. de noth. & ſpur. cap. 47. numer. 5. qui mouetur eadem ratione, ſed ea non videtur bona, quia etſi in terris imperij debeantur alimenta, tamen poſſunt ſimul ſtare, quòd petantur ab eccleſiaſtico iudice. ſed certè ineuitabilis eſt ratio, quòd etiam in foro Cæſaris debeantur ſecundùm communem, ideo placet mihi quòd mixti ſit fori: quod ſi primam amplecteris, declara non procedere in terris eccleſiæ ſubiectis, quia tunc etiam laicus † iudex erit competens ſecundùm gloſſ. in c. fina. in verſi. lex ciuilis, de arbitr. in 6. Simon de Pretis loco prædicto, vbi allegat Felin. ſic declarantem. 5

SVMMARIA.

1 *Appellatio ſuſpendit effectum iudicati.*

2 *Appellatione pendente nihil innouari debet.*

3 *Appellatione pendente ſuper validitate matrimonij alimenta decernuntur vxori.*

4 *Alimenta decernuntur vxori pendente lite ſuper iuribus matrimonij.*

5 *Iudex laicus decernit alimenta vxori, dum coram eccleſiaſtico agitur de matrimonio.*

6 *Matrimonij cauſa eſt ſpiritualis, & cognoſci debet ab eccleſiaſtico iudice.*

7 *Matrimonij cauſa iudicatur ſecundùm ius canonicum.*

8 *Cauſa matrimonialis iudicatur ſecundùm ius canonicum in foro Cæſaris, quando agitur de ſucceßione.*

9 *Articulus dependens, vel emergens à cauſa matrimonij ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum.*

10 *Iudex cauſæ principalis, eſt iudex emergentis, & acceſſorij.*

11 *Attentare licet pendente appellatione, quando ab ea ſententia non datur appellatio.*

PRIVILEG. X.

APPELLATIO ſuſpendit † effectum ſententiæ, l. 1. in fi. ff. ad Turpillia. c. venientes, de iureiur. Bartol. in l. 1. num. 3. ff. de appellat. Socin. in conſil. 91. nume. 10. volum. 4. Afflict. in deciſ. 296. num. 3. Dd. in l. ſi cauſa cognita, vbi Alexan. num. 2. Iaſ. nume. 7. C. de tranſact. Bero. in conſil. 56. num. 15. volu. 2. Ripa in l. 1. num. 8. & ſeq. ff. de re iudi. ideo ea pendente nihil innouari † poteſt, vt in rubri. & toto titul. ff. nil nouan. appellat. penden. c. ſuper eo, il 1. de appellat. c. ſi à iudice, eod. titu. in 6. Abb. in rubr. de appellat. vbi Dec. in 4. col. verſi. ſecundò principaliter. Roma. in conſi. 37. nu. 4. Bero. in conſil. 110. nume. 40. volum. 3. Pariſ. conſil. 28. num. 26. volum. 4. Socin. iun. in conſi. 75. num. 24. volum. 4. Natta in conſil. 583. nume. 5. Vantius in titu. quoties, & intra

intra quod tempus, nume.48. pendente ta-
men appellatione ſuper validitate matri-
3 monij decernenda ſunt alimenta † vxori
per ea quæ notant Docto. in c. ex parte, de
accuſat. Specul. in titu. de appel. §. pen. ver-
ſi. illud autem, & diximus ſuprà, quando
ſermonē fecimus de alimentis actori præ-
4 ſtandis, lite pendente, & in vxore alenda, †
dum diſceptatur de viribus matrimonij,
ponit Quintil. Mand. in conſ. 12. qui etſi de
graui cauſa agat inter duces, nihil tamen al
legat ex prædictis, & facit ad noſtram quę-
ſtionem, quia in cauſa alimentorum appel-
latio non ſuſpendit iudicatum, vt paulò
infrà dicam. Augetur ſingularitas, quia
alimenta poſſunt à iudice laico decer-
5 ni, dum quæſtio ſuper matrimonio † ven
tilatur coram eccleſiaſtico, vt per multa
concludit Afflict. in deciſ. 152. per totam: v-
bi mouetur, quia cauſa alimentorum non
eſt de proceſſu cauſa, in qua fuit appella-
tum, ſed videtur diuerſa cauſa. item quia
lata ſententia in fauorem matrimonij, vi-
detur etiam ordinatum quòd alimētis de-
beantur, at à ſententia alimentorum non
appellatur, ſed mittitur exequutioni. &
ſubdit ibi Afflict. num. 5. eſſe ſpeciale, vt li-
te pendente præſtentur alimenta mulieri,
quæ ſuper matrimonio obtinuit ſententiā
in fauorē, ſequitur Fab. Montel. in ſua pra-
xi, quem citat, & probat Ioan. Bapt. Aſin. in
ſua praxi iudi. §. 31. in c. 2. in 2. prin. limitat.
num. 6. folio mihi 375. idem voluerunt Man
fred. & Guid. Bon. quos citat Lancellot. in
tract. de attenta. in 2. par. cap. 12. limit. 24. in
prin. vbi ſubdit non dici attētatum, quan
do lite pendēte iudex prouidet de alimen-
tis vxori, & præter eos Rebuff. in conſtitu.
Gall. tomo 1. art. 3. gloſſ. 1. num. 29. & ſeq. &
6 tamen matrimonij cauſa † ſpiritualis eſt: &
cognoſci debet per iudicem eccleſiaſticū,
c. excedentibus, de exceſſib. prælat. c. cau-
ſam matrimonij, de offi. deleg. Specu. in tit.
de reſcript. præſentat. §. ratione formæ,
num. 35. Abb. in c. ſi pro debilitate, nume. 4.
de offi. deleg. Roman. in conſil. 299. num. 8.
Corſet. in ſingul. matrimonium, il 2. Ma-
ran. de ordine iud. par. 8. diſtin. 11. num. vbi
7 multos congerit, & iudicatur † ſecundùm
ius canonicum, fin. de ſecund. nupt. Bal. in
c. ex tranſmiſſa, colum. 1. de reſtitu. ſpoliat.
Abb. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ, colum. 6.
de conſtit. etiam in foro Cæſaris, quando 8
agitur de ſucceſſione, † vt tenuerunt Car-
din. Signor. Abb. & alij, quos citat Deci. in
conſ. 158. Dida. de ſponſal. part. 2. cap. 6. §. 8.
num. 18. deciſ. Pedem. 84. nume. 9. in quo ta-
men multi contrarium tenuerunt, & ſicuti
cauſa matrimonij ſpectat ad eccleſiaſticum
iudicem, ita quicumque articulus † emer- 9
gens, vel dependens ab ea, c. tuam, vbi Abb.
& alij omnes, de ordi. cogn. c. lator, qui filij
ſint legit. & idem eſt in cauſis quæ ſunt ſpi-
rituali annexæ, vt notat. in c. quanto, de iu-
di. iudex enim † cauſæ principalis eſt etiam 10
iudex acceſſorij. mihi autem videtur nihil
omninò ſpecialitatis verſari in hoc caſu,
nam quòd licet pendente appellatione de-
cernere alimenta, non eſt nouum, quia li-
cet iudici attentare, quandocunque † a ſen 11
tentia non datur appellatio. Inno. in c. pa-
ſtoralis, nu. 3. de offi. deleg. Bal. in c. 1. §. ſan-
cimus, numer. 1. quo temp. mil. vbi Afflict.
num. 36. Franch. in c. conſtitutis, num. 18. de
appellat. Rolan. in conſ. 77. num. 20. volum.
2. Maran. de ordine iudi. in 6. par. in 2. actio.
principali, verſ. & quandoque appellatur,
num. 183. Crot. in conſ. 101. nume. 8. Pariſ. in
conſil. 108. nume. 22. volum. 1. Socin. iun. in
conſ. 138. num. 17. volum. 3. Lancellot. de at-
tenta. part. 2. cap. 12. in limita. 25. in princip.
deciſ. Pedemon. 5. num. 8. Contard. in l. vni-
ca, quæſtio. 4. num. 13. C. ſi de moment. poſ-
ſeſſ. quòd autem cauſa matrimonij cogno-
ſci non poſſit per laicum iudicem, non in-
ducit ſingularitatem, quia vt inquit Afflict.
in d. deciſ. 152. cauſa alimentorum non de-
pendet à cauſa matrimonij, quæ tractatur,
ſed eſt diuerſa, propterea nihil impedit,
quominùs laicus iudex cauſam alimento-
rum tractet, dum eccleſiaſticus cognoſcit
de viribus matrimonij. ſi quid ergo eſt
ſpecialitatis, in eo conſiſtit quod à ſenten-
tia in cauſa alimentorum lata non appel-
latur.

S V M M A R I A.

1 *Hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium, non poteſt conueniri à creditoribus hæredi-*

hæreditarijs,limit.num.4.& 5.

2 *Exceptio quòd hæres non conueniatur durante tempore ad conficiendum inuentarium,impedit litis ingreſſum.*

3 *Hæres conuenitur ex cauſa alimentorum durante tempore ad conficiendum inuentarium,limita tamen,vt nu.4.& 5.*

7 *Hæres pendente tempore ad conficiendum inuentarium conuenitur pro legatis ad pias cauſas.*

5 *Priuilegium ceſſat ceſſante cauſa priuilegij.*

PRIVILEG. XI.

HAERES habet à iure trimeſtre ad conficiendum inuentarium †bonorum hæreditatis, l.fi.§.ſin autem dubius.C.de iure deliber. interim verò non poteſt conueniri à creditoribus hæreditarijs,vel à legatarijs, l.fi.§.donec,vbi Bar.& alij omnes.C.de iure deliberan. & dicunt quòd hæc exceptio impedit litis ingreſſum.† Angel.in l.1.§.hæc ſtipulatio, col.7. verſ.pendēte autem dilatione.ff.ſi cui plus quàm per leg.Fal. Fran.in c.1.in limitat.19. vt lite non conteſta. Ang.Aret.in tracta.de teſtam.glo.112.num.9.ver.durante.Iaſ.in §. fuerat,num.71. Inſtit.de actio. Capel.Tholoſ.deciſ.258.Boer.deciſ.10.nume.3. Duen. reg.267.in prin. Blanc.in tract.de compromiſſ.par.4.q.4.inter exceptio. ex ſucceſſio. nume.6.folio mihi 368. Rolan.in tracta.de inuentar.part.4.vtilit.4.nume.1. folio 105. vbi multos allegat, ſed creditor ex cauſa alimentorum non expectat lapſum termini,† imò eo durante conſequitur alimenta,vt per Ang.in d.§.hæc ſtipulatio,nu.16. verſic.ſecundò fallit. fames enim acutiſſimus eſt enſis, & venter nō patitur dilationem,vt inquit Bal.in l.pactum.C.de collatio. & Imol.in d.§.hæc ſtipulatio, num.10. inquit ſe vidiſſe ita practicari, idē placuit Corneo in d.§.donec, & Iacobin.de ſancto Georg nume.1. Iaſ.in l.eam quam,num.10. verſi. tertiò notabiliter limita.C. de fideicom.Duen.d.regul.167.nume.4.Phanuc.in tract.de inuentar.part.4.nu.8. & facit,quia cùm de vita hominis tractatur,res dilationem non recipit,l.fin.ff.de appellatio.recipien. ideo videmus idem eſſe in quibuſcunque relictis ad piam cauſam, quia hæres conuenitur pro eis † durante tempore 4 ad conficiendum inuentarium, vt poſt Ricard.voluit Cyn.in d.§.donec, quē ſequuntur ibi Bal.Angel.Corne.Caſtr.Iacobin.& alij, Duen.& Phanuc. vbi ſuprà.Tiraq.qui alios citat,in tract.de priuileg.piæ cau.priuileg.24. Rolan.qui plurimos addit in tracta.de inuentar.d.4.vtilit.nume.7. vbi poſt Rolandin. inquit relictum pro anima dici quidquid datur pro ſubleuando animam defuncti, vel pro ſuſtinēdo corpus animatum.ſi autem id conceditur piæ cauſæ, non eſt denegandum alimentis, quorum cauſa eſt pia.Vnde infertur procedere caſum noſtrum,quando alimenta debentur pauperi, vel egeno,cum eo tantùm caſu alimēta pietatem contineant, ſecundùm ea quæ ſuprà declarauimus in prin.huius partis,non autem quando diuiti ſunt præſtanda. Infertur item quo ceſſabit priuilegium,quando lis eſſet de præteritis alimentis: tunc enim ceſſat ratió quòd venter non recipiat dilationem. ceſſante autem priuilegij cauſa † 5 ceſſare debet priuilegiū,l.athletæ.§.1. & l. idē Vlpianus.ff.de excuſ.tuto. l.Titia Seio. §.vſuras,vbi gloſſ.Barto.& alij.ff.de legat. 2.l.filius à patre.§.1. vbi Imol. Alexan.Aretin.& Iaſ.ff.de liber.& poſthum. cum alijs apud Tiraquel.in tract.ceſſan.cau. in 1.par. nume.203. & hanc limitationem confirmo infra in ſpeciali, quòd alimenta debeantur hæreditate non adita.

SVMMARIA.

1 *Legatum non debetur repudiata vel non adita hæreditate.limita nu.2.& 3.*

2 *Legatum alimentorum præſtatur ante aditam hæreditatem.*

3 *Legata pia præſtantur hæreditate nondum adita,contra nu.4.vide tamen nu.5.*

4 *Legata pia non debentur,niſi adita hæreditate. intellige,vt nu.5.*

5 *Legata pia tunc debentur non adita hæreditate,quando non patiuntur dilationem.*

6 *Legata pia vt petantur hæreditate nondum adita bona addici debent alicui ſeruandorum legatorum cauſa.*

7 *Hæres irregularis dicitur is, cui bona addicuntur legatorum ſeruandorum cauſa.*

8 Hæres

8 *Hæres an cogi poſſit adire, vt ſoluat legata pia.*
9 *Fideicommiſſarius cogit hæredem ad adeundum, vt reſtituat hæreditatem, quando aliter non eſt ſuccurſum.*

PRIVILEG. XII.

LEGATVM vt debeatur, neceſſe eſt
prius hæreditatem adiri, l. ſi nemo.
ff. de teſtamen. tutel. l. 3. ff. de leg. 1. a-
liàs ſi hæreditas repudietur, legatum nõ
1 † debetur, l. ſi quis omiſſa. ff. ſi quis omiſ.
cauſ. teſtamen. l. eam quam. C. de fideicõ-
miſſ. l. ſi veritas. C. eodem. Roma. in con-
ſil. 428. Alexand. in conſil. 198. colum. fina.
volum. 7. Deci. & Cagnol. in l. ſi nemo. ff.
de regul. iur. vbi Cagnol. dicit fundari
naturali ratione, & nihil actum videtur,
quando hæres ſcriptus non adit hæredi-
tatem, vt inquit Simon de Pretris, de con
iect. vltim. volunt. lib. 5. dubit. 3. interpre.
1. num. 3. Coſta c. ſi pater, part. 2. ver. defe-
runtur, nume. 3. & 4. de teſtamen. Gomez.
de teſtamen. cap. 12. nume. 11. ſed ante adi-
tam hæreditatem præſtari debet alimen-
2 torum legatum, † ſecundùm Corne. in d.
l. eam quam, num. 24. C. de fideicommiſſ.
quem citat, & ſequitur Corduben. in l. ſi
quis à liberis. §. verùm, num. 16. ff. de libe.
agnoſcen. Rip. in l. 1. num. 17. ff. quor. lega.
id autem deducitur ex eo, quòd cauſa ali
mentorum ſit pia, & fauore piæ cauſæ
introductum eſt, quòd præſtentur legata
3 ante aditam hæreditatem, † Bartol. in l. 1.
colum. pen. ver. quartò quæro. C. de ſacro
ſan. eccleſ. Salic. Fulgoſ. Aretin. & alij ibi,
Rom. in conſil. 323. & in conſ. 527. Io. de A-
nan. in conſil. 28. colum. pen. Imol. in l. ſi
filius qui patri, vbi Aretin. colum. 1. ff. de
vulg. Barbat. in conſil. 8. colum. 9. volum.
1. Alex. in conſ. 4. colum. 7. volum. 2. Soci.
in conſil. 116. num. 25. volum. 1. infinitos ad
hoc citat Tyraq. de priuil. piæ cauſ. priui-
leg. 75. Lapus alleg 91. num. 4. Capell. Tho-
loſ. quæſt. 89. Matthesil. notab. 163. Io. Lup.
in repet. Rubr. de dona. inter vir. & vxor.
§. 65. nume. 18. & communem dicunt Mo-
dern. Gall. ad Alex. in conſ. 209. nume. 26.
volum. 2. eoſque ſequitur Did. in c. Rai-
naldus. §. 3. nu. 11. & ſequen. vbi plures ca-
ſus diſtinguit, Simon de Pret. lib. 2. inter-
pret. 1. dubit. 1. ſolut. 4. num. 68. & ſequent.
Dec. in l. ſi nemo, in fin. ff. de regu. iur. Ve-
rùm caſus noſter non caret dubitatione,
multi enim tenent, legata pia non debe-
ri hæreditate non adita, † Barto. ſibi con- 4
trarius in l. ſi vnus, in fin. C. de teſtament.
Angel. Imo. & Cum. in l. qui filio. §. 1. ff. de
hær. inſtit. Roma. in Authent. ſimiliter, in
20. ſpecial. piæ cau. inter vlt. volunt. C. ad
legem Falcid. Bald. in l. 1. C. de ſacroſanct.
eccleſ. vbi Fulgoſ. & Salic. in quæſt. 13. Iaſ.
in 1. lect. num. 29. & in 2. colum. fin. & hanc
veram, & communem ſententiam Legi-
ſtarum, & Canoniſtarum dicit Iaſ. in d. l.
eam quam, num. 9. C. de fideicommiſſ. pri
ma tamen opinio verior eſt, vt patet ex
prædictis. & non obſtat, quòd legata pia
requirant aditionem, quia non procedit,
quando talia ſunt, quæ non requirũt tem-
poris dilationem, tunc enim non expe-
ctatur † aditio, vt in propoſito voluit Bal. 5
in l. 1. ſuper 11. quæſt. C. de ſacroſan. eccleſ.
& in Auth. hoc amplius. C. de fideicom-
miſſ. ſequitur Angel. in d. l. 1. & hanc par-
tem ſequitur Iaſ. in d. l. eam quam, nume.
20. ver. tertiò notabiliter limita. Ex quo
infertur, quòd vbi alimenta legantur di-
uiti, tunc non datur actio, niſi hæredita-
te adita, quia ceſſat ratio, propter quam
fauor hic conceditur alimentis, ne ſcili-
cet dum expectatur aditio, legatarius fa-
me pereat, & ceſſante ratione, ceſſat diſ-
poſitio, l. adigere. §. quamuis. ff. de iur. pa-
tro. & hoc eſt quod Cyn. Bal. & alij dicũt
in d. l. fin. §. donec. C. de iure delibe. quòd
ante aditam hæreditatem petitur legatũ
factum pro ſepultura teſtatoris, pro reſti
tutione vſurarum, pro infirmorũ ſuſten-
tatione, & cum ea limitatione tranſit
Duen. d. reg. 267. in tribus limitatio. Pha-
nuc. de inuentar. d. par. 2. nu. 6. & ſequen.
Rolan. in eod. tracta. in 4. vtilita. nume. 6.
& ſequen. folio mihi 107. vbi limitatio-
nem de pia cauſa reſtringit ad caſum præ
dictum, quo mora eſt damnum allatura.
ſed quæret aliquis, ſi hæreditas non eſt a-
dita, cõtra quem legatarius diriget actio-

ſtem ſuam? & licèt ſuper hoc multa dici poſſint tutiſſimum tamē erit remedium, quòd bona alicui addicantur legatorum ſeruandorum cauſa, vti fieri videmus † in
6 legato libertatis, l.4.ff.de fideicommiſſ. liber.l.fin.C.de manum.teſtam.Inſt.de eo cui bon.libe.cau.per totum tit.atque ita in legatis ad pias cauſas conſulit Bartol. in d.l.eam quam,num.2.vbi dicit eſſe notandum,& fore tutius idem voluit Bart. in l.1.C.de bon.vacan.lib.10.in l.1.C.de ſacroſan.eccleſ. Rom.in d.Authent.ſimiliter,in 20.ſpecial.piæ cauſ.inter vlt.volū. Iaſ.in d.l.eam quam,nume.19. Didac.d.c. Rainaldus §.3. nu.11. ver.ſecundus caſus. hic autem, cui bona addicuntur, dicitur
7 hæres † irregularis, non autem ex teſtamento,vel ab inteſtato, vt inquit glo.Inſtit.de eo cui bon.liber.cauſ.addic. quam ſequitur Bald.in l.pro hæreditarijs.C.de hære.actio.in l.ex teſtamento.C.de teſtamen.manum.in d.l.eam quam,vbi Iaſ.nu. 19. qua verò actione legatarius experiatur pro conſequendo legatum, quando hæreditas non eſt adita, dicam in titul. quomodo petantur alimen. Priuilegio ſic ſtante apparet ſuperfluum eſſe quęre-
8 re, an hæres † cogi poſſit ad adeundum, in quo articulo Cordubē.in §.vtrùm,nu. 36.dicit cogendum hæredem,allegat Bartol.in l.alio,num.3. ff.de alimen.& cibar. lega.& Iaco.à Canib. in tract.de exequutio.vlt.volunt.in 2.partic.§.conſultis autem,num.7. ſed mihi hoc non dicit Bart. & non ſunt multiplicanda ſpecialia, præcipuè cùm alia remedia habeat. Nam etſi aliquando fideicommiſſarius inſtitutus
9 ſub conditione poſſit hæredem † compellere,vt adeat ex conſtitutione diui Pij,l. apud Iulianum.§.Antiſtia.ff.ad Trebel.facit l.cum Archemedorum.C.vt in poſſ. lega.l.inter omnes.ff.qui ſatiſdar.cogan. tamen hoc non procedit, quando ei poteſt eſſe ſuccurſum alia via, l.ſed cùm ab hærede.ff.ad Trebellian.

SVMMARIA.

1 *Hæres non tenetur ſoluere vltra vires hæreditatis.*

2 *Inuentarium prodeſt hærede etiam aduerſus legatum piæ cauſæ, quia non tenetur vltra vires hæreditatis.*

3 *Alimentorum legatum non præſtat hæres vltra vires hæreditatis, etiam ſi non fecit inuentarium. vbi latè de veritate, lim.nu.6.*

4 *Hæres ſine inuentario non tenetur vltra vires hæreditatis, quandò teſtator mandat ſolui de bonis ſuis.*

5 *Teſtator mandans ſolui de bonis ſuis, videtur remittere hæredi neceſſitatem ſoluendi vltrà vires hæreditatis.*

6 *Hæres ſine inuentario ſoluit de proprio legatū alimentorum taxatum à teſtatore, & determinatè relictum.*

7 *Certum dicitur, quod certificari poteſt per relationem ad aliud.*

PRIVILEG. XIII.

CVM multa priuilegia ſint alimentis tributa à lege, dubitatum fuit aliquando, ſi hæres cum beneficio inuentarij teneatur vltra vires hæreditatis. & mihi viſa eſt ſuperflua quæſtio, quia regulariter hæres non tenetur vltra quàm † ſit in hæreditate, l.fin.§.& ſi præ- 1
fatam, vbi Doctores,C.de iure deliber. Angel.in §.ex actis,in 1.colum.Inſtitu.de hæred.qualit.& differ. Deci.in conſ.633. colum.fin.Guid.Pap.in tract.de form.inuent.num.16. Rol.in tract.de inuent.par. 4.in 1.vtilit.in prin.folio mihi 96.& ideò videmus, quòd etſi cauſa pia ſit ſemper fauorabilis, & multas cōtineat ſpecialitates, tamen beneficium inuentarij prodeſt hæredi etiam in legatis pijs, † Caſtr. 2
in conſil.211.in princ.volum.1.prout eum allegat Rol.in d.tract.in d.par.4.§.inuentarij confectio, folio mihi 98. mouetur Caſtrenſ. quia diſpoſitio d.§.& ſi præfatam,eſt generalis, & quia hæres, qui inuentarium non fecit, non tenetur creditoribus vltra vires hæreditatis in foro conſcientiæ,ſecundùm Bart.in Rub.ff.de acquiren hæredi.vbi Aretin.conſiderat, quòd vt hæres teneatur vltra vires hæreditatis,eſt pœna: Eccleſia autem pœnam non proſequitur, c.dilecti, de arbitr.c. fraternitatis,12.q.2. Corne.in conſil.39. num.8.

num.8.volum.4. Boer.in conſil.53.nume.
4.& hanc partem tenet etiam Phanuc. in
tract.de inuenta.part.7.num.280.vbi poſt
Franc.de March.in deciſ.434.& Craue.in
conſ.pro genero,num.477.ver.tertiò re-
ſpondetur, inquit, quòd ſupremi magi-
ſtratus,quorum eſt ſola facti veritate in-
ſpecta iudicare, non compellunt hære-
des ad ſoluendum vltra quàm ſit in hære
ditate. ſi ergò inuentarij confectio pro-
deſt aduerſus legatum piæ cauſæ relictũ,
certè proderit etiam, ne teneatur quis
integrum præſtare legatum alimentorũ,
quando, vt dixi ſæpè,procedat argumen-
tum de pia cauſa ad alimenta. Quinimò
Bald.in l.voluntatis,nume.4.& 5.C.de fi-
deicommiſſ.vult,quòd hęres ob non con
fectum inuentarium non teneatur ſolue-
3 re † alimentorum legatum vltra vires hę-
reditatis, quia alimenra intelliguntur
relicta arbitrio iudicis,& non debet plus
vel minus æſtimari legatum, & quòd in-
uentarinm non ſit confectum,idem vide
tur voluiſſe Cuman.in conſil.30.in 2.du-
bio, vbi dicit,hunc eſſe caſum, in quo le-
gatum minuitur ære alieno, etiam non
facto inuentario: hæc autem diminutio
non ſit ab hærede, ſed ab ipſo teſtarore,
qui non videtur plus relinquere, & hoc
etiam ponit Io.de amic.in conſil.56.& la-
tiùs ſecundùm hanc concluſionẽ reſpon-
det Bald.in conſil.70.per totum, volum.
4.inter conſil.Alex.hoc etiam tenuit An
cha.in reg.peccatum,in q.9.de reg.iur.in
6.pront eum citat,& ſequitur Bertran.in
conſil.19.colnm.1.volum.1.Io.de Garron.
in Rubr.C.de ſecun.nupt.num.95.vbi hoc
ponit in pœnam nouercæ legatariæ ali-
mentorum, cùm tamen Bald.in d.conſil.
70.non dicat eſſe ſpeciale in nouerca,ſed
de ea mentionẽ facit ob facti contingen-
tiam,& alij Doctores volunt, Baldi dictũ
procedere indiſtinctè, cuicunq; factum
ſit legatum,cum prædictis tranſit Phanu.
in tract.de inuent.par.7.num.58.& 59. &
Lancel.Gall.in conſuetud.Alex.in ver.ſo
lidos.num.155.& ſeq.vbi ſubdit,hanc opi
nionem tanquàm magis receptam, & æ-
quiorem eſſe amplectendam. Attamẽ de
prædicta Baldi ſententia dubitat Iaſ.in l.
fin.§.ſi præfatam,colum.penul.ver.quar-
tò limita. C.de iure delibe.quia arbitri-
um boni viri regulari debet ſecundũ le-
ges,& qnando hæres non facit inuentari-
um,diſponunt leges,quòd teneatur in ſo
lidum,quia præſumitur res hæreditarias
occultaſſe, idem voluit Bertran.in conſi.
268.num.6.volum.2. Natt.in conſ.387.nu.
9.& horũ opinio videtur vera,quia Bald.
in d.l.voluntatis,non videtur velle,quòd
hæres non teneatur vltrà vires hæredita-
tis,ſed ſolùm, quòd non augeatur legatũ
ob inuentarinm non confectum: putà,ſi
alicui relinquantur alimenta, non ſunt
ei præſtanda pinguiora ob nõ confectum
inuentarium,quàm debeantur eo confe-
cto,inſpecta conditione legatarij, veluti
ſi ruſticus ſir,non petat nobiliora alimen
ta. Re tamen benè perſpecta, Baldi deci-
ſio cõcludit etiam generaliter, qnòd nec
etiam ſecundùm conditionem legararij
præſtanda ſunt,& in d.conſ.70.ponit cla-
riùs, ſicut etiam Cuman.d.conſ.30. ratio
enim eſt, quia legatum prædictum vide-
tnr limitatum ad vires patrimonij,at vbi
quid relinquitur ſoluendum de viribus
patrimonij,non attendimus,quòd hæres
non fecerit inuentarium,nec omiſſio fa-
cit eum in plus teneri, vt per Bald.in l.1.
C.de his quæ pœnæ nom. vbi tenet,quòd
hæres omiſſo inuentario non tenetur vl-
tra vires † hæreditarias, quando teſtator 4
iuſſit eum ſoluere de bonis ſuis,Roma.in
Rubr.ff.de acquir.hæred. Corne.in conſ.
39.colu.3.in fin.ver.& hoc voluit volu.4.
& in conſi.180.num.9.eodem volnm.Bar-
tol.Cuman.Caſtren.Barba.Franc.de Pep.
Deci.& alij, qnos citat, & ſequitur Pha-
nuc.in tract.de lucro dot.gloſſ.8.num.61.
& in tract.de inuenrar.part.7.num.51. fa-
cit qnod voluit Bartol.in l.iuriſiurandi.
§.ſi liberi, in fine.ff.de oper.liber. Bald.
in l.liberti libertæque, colum.antepen.
C.de oper.liberr. Natta in conſilio 363.
nume.31. Cæphal.in conſil.65.numer.18.
& quando teſtator mandat ſolui de bo-
nis ſuis,videtur remittere ius,quod lega
tario competeret aduerſus † hæredem nõ 5

conficientem inuentarium, per id quod ponit Hercul.in l.in ratione.§.quod,nu. 27.ver.adde prædictis.ff.ad leg.Falci.Angel.in tract.de teſtam.glo.34.num.5. Phanuc.d.par.7.num.50.& obſtat,quòd leges obligent in ſolidum hæredem,qui nō fecit inuentarium, ideò ſecundùm eas bonus vir debeat arbitrari, vt inquit Iaſ.in d.§.etſi præfatam,quia reſpōdetur,quòd bonus vir non arbitratur ſecundùm iuris rigorem,qualis ille eſt,qui hæredem obligat in ſolidum, ſecundùm æquitatem naturalem, quæ etiam in foro conſcientiæ ſeruatur,vt dixi hoc eodem ſpeciali. Reſpondeo ſecundò, quòd etiam inſpecto legis rigore id, quod hæres ſoluit vltra vires hæreditatis non eſt de bonis teſtatoris,ſed hæredis, vt dicitur pœna, & tamen legatum alimētorum eſt taxatum ad redditus bonorum teſtatoris,proinde non eſt præſtandum,niſi ex bonis,quæ apparent, quia etſi hæres præſumatur occultaſſe alia bona,tamē cùm incerta ſit quantitas, in dubio non eſt grauandus hæres. Præfatam tamen Baldi deciſionem intellige procedere,quando legatum alimentorum eſt ſimplex,&indeterminatum,vt
6 ſi ſit certum, & præciſum, tunc † hæres, qui non fecit inuentarium, tenetur de proprio. ita declarat Nat.in d.conſil.387. numer.9. ceſſat enim ratio,qua mouetur Bald.quòd ſcilicet taxetur arbitrio boni viri,ſecundùm facultates teſtatoris,quia teſtator taxando ipſe recedit à iuris communis declaratione.&ſicuti ſi certa quātitas foret relicta.hæres qui non fecit inuentarium,teneretur integram præſtare, etiam ſi minus foret in hæreditate : ita quando alimenta determinata relinquūtur,& quæ non recipiunt declarationem à iure communi,& Nat.loco prædicto dicit certa eſſe alimenta, quando legat te-
7 ſtator,qualia conſueuit præſtare: nam † certum eſt, quòd per relationē ad aliud certificari poteſt,l.certum.ff.ſi cer.per. l. ſi ita ſcripſero.ff.de cond.& demonſt.l vbi autem.§ qui illud. ff.de verb.oblig. & Natt.ſequitur Phanuc.in d.tract.inuent. par.7.num.57.vbi quoad declarationem hanc,non impugnat cōſilium Nattæ: ſed ante eos hoc modo Baldū intelligit Bertrand.in d conſ.268.num.4. vbi loquitur, quando teſtator legat certam quantitatē frumenti,vini,lignorum,olei,&aliarum rerum ad alimenta. & mouetur,quia ſtandum eſt interpretationi teſtatoris,quando ipſe eam interpretatur, & non relinquit interpretationi iuris,l.generaliter. § fin.cum ibi not. C.de inſtit.& ſubſtit.l. 3.in fin.C.de liber.præter.& vbi eſt gloſſa hominis,ceſſat gloſſ.legis, ſecundùm Iacob.Beluiſ.in §.ſed hoc præſenti, in Authen.de ſanctiſs.Epiſco.dicam aliquid in fin.in tit.qualiter præſtanda ſint.

SVMMARIA.

1 *Grauamen non iniungitur ei, qui non fuit honoratus, vel vltra id, in quo fuit honoratus. limita num.2.& 3.*

2 *Legatum alimentorum præſtandum ab eo, cui nihil fuit relictum, vel minus quàm importent alimenta,ſuſtinetur.*

3 *Legatum libertatis, & piæ cauſæ præſtandum ab eo, cui nihil, vel minus eſt relictum,ſuſtinetur.*

4 *Alimenta relicta ab vſufructuario,extinguuntur vſufructu finito.*

5 *Legatum alimentorum caducum non remanet apud hæredem, ſed præſtatur ab eo, vel alio.*

6 *Legatum alimentorum relictum pro dimidia ab hærede, & pro dimidia à fratre degente in communione,debetur integrè ab hærede.*

PRIVILEG. XIIII.

GRAVAMEN ei imponi non poteſt, qui non † fuit honoratus, l.ab eo. 1
C.de fideicom. & eatenus ſuſtinet relictum, quatenus accepit grauatus, vltra verò eſt inutile,§.1.Inſtit.de reb.ſing. per fideicommiſſ.relict.l.planè.§.fin.& l. videndum.ff.de leg.2.l 3.§.Iulianus,& l.ſi legatarius.ff.de leg.1.l.ex facto,poſt princip.ver.nam eatenus.ff.ad Trebell.l.ciuitatib.§.fin.vbi Bart.ff.de leg.1.l.1.in fin.C. commun.de lega.l.ſed & ſi ſit.§ 1.in fin.ff. de leg.2. Bart.in l.non amplius, in princ. ff.de leg.1.Sali.in l.ſi.C.quan.dies leg.ced. fauo-

fauore tamen alimẽtorum inductum eſt,
quòd legatum alimentorum debeatur,&
ſi ab eo fuerit relictum, qui non fuit ho-
2 noratus, vel cui minus datum eſt.quàm †
onus importet, vt eſt tex.in d.l.alio, ff.de
alimen.& ciba.leg.vbi nume.1.dicit pro-
cedere, quia alimentorum legatum eſt
pium,ſequuntur Alex.& alij & hoc dicit
menti tenendum Euerard.loco 24.col.4.
verſicu.octauo iſtud facit.idem enim vi-
3 demus in legato † libertatis.l.ſi lucro,§.ſi
pro non ſcripto ff.de fideicommiſſ.liber.
per quem tex. idem in pia cauſa dixit Ia-
cob.But.in ſuo tract.exequut. & Caſtr.in
l.1.§.1.col..1.C.de caduc. tollen. & de pia
cauſa ponit Tyraqu. in tract. de priuileg.
piæ cau.priuil.37. vbi etiam de legato ali
mentorum. Contra tamen noſtram con-
cluſionem facit text.in l.Stichus.§.1.in fi.
ff.de alim.& cibar.lega.in l.Titia.§.idem
quæſijt,in fi.ff.de annu.lega.l.maritum,§.
4 à liberto.ff.ad leg.Falci.vbi alimenta † re
licta ab vſufructuario extinguuntur fini-
to vſufructu, ſed videtur ſecundùm glo.
ibi, quòd in prædictis legibus legatum a-
limentorum finitur voluntate teſtatoris,
qui videtur velle, quòd eatenus duret,
quatenus duraturum erat legatum vſuſ-
fructus, cui onus alendi iniunctum erat,
Simon de coniect.vlti.volunt. interpret.
11.nume.27.ſecùs eſt quando legatum ali-
mentorum efficitur caducum,propterea
quod non extet qui fuerit oneratus, vel
quia relictum fuerit ab eo, qui non fuit
honoratus. Nam quando legatum effici-
tur caducum, licèt regulariter remaneat
apud hæredem l.vnica §.& cum triplici,
C.de cadu.tol. tamen † fauore alimento-
rum præſtatur ab hærede, vel alio,qui ro
gatus ſit,Bartol.in d.l.alio, nume.1. vbi I-
mola,Alex.& alij.ff. de alim. & cibar.leg.
gloſſ. in l.Titia. §.idem quæſijt,ff.de ann.
leg.Euerar.d.loco 14.colum.2.verſ.ſecun
dum iſtud facit ad hoc.& hoc eſt aliud a-
limentorum priuilegium,quod etiam cō
mune eſt cum quocūque legato ad piam
cauſam relicto, vt comprobat Tyraqu. in
d.tract.priuileg.38.Hoc priuilegio ſtante
deſiuit eſſe ſingularis deciſio Bart. in con
ſi.211.quidam ſibi filios hæredes,volu.1.v-
bi ſi quis habens bona cum fratre commu 6
nia † relinquat nepori alimenta præſtan-
da pro dimidia per ſuos hæredes, & pro
alia dimidia per fratrem, cui nihil reli-
quit,ſuſtinebitur relictum, & hæredes le
gatum præſtabunt in ſolidum, licèt pro
ea parte, quę fuit fratri iniuncta,legatum
ſit nullum, ex quo frater, qui non fuerat
honoratus,non potuit grauari, per text.
in l.ſi duobus,§.1.ff.de l.1. vbi legatum re-
lictum coniunctim ab honorato, & non
honorato, integrè debetur ab honorato.
Nam illud non eſt ſingulare, quia cum
tractet Bartol.de legato alimentorum, quod
ſuſtinetur etiam ab eo præſtandum, cui
nihil eſt relictum,non eſt mirum ſi ſuſti-
netur etiam quando eſt pro parte,vel cō-
iunctim relictum ab honorato,& pro par
te à non honorato, & Bart. ſequuntur Ca
ſtren.Aret. & Alexan. in d.l.ſi duob.§.1.v-
bi Iaſ.num.3.qui ſubdit, quòd quilibet i-
gnorans illum textum reſponderet con-
trarium,quod eſt falſum, qui etiam cir-
cunſcripto textu,& deciſione Bar. quili-
bet idem diceret,per text.in d.l.alio,vbi
Bart.& Doctores, & de illo conſilio facit
mentionem Alex.in conſ.178.num.5. vol.
6.eandem Bart.concluſionem ſequuntur
Doctores in l.cum filiofamilias, vbi eti-
am Ripa,num.24.ff.de leg.1.Iaſ.in l.ab eo,
verſ.quartò limita,C.de fideicom. Cord.
in l.ſi quis à liberis, §.ſi quis ex his. num.
218.ff.de liber.agnoſc. vel alen.Simon de
coniect.vlt.volun.lib.4.dub.11.num.28.fo
lio mihi 426.& nu.85.folio 430.

SVMMARIA.

1 *Legata ab inteſtato non cenſentur repetita à ſubſtituto per fideicommiſſum, vel nominatiuè grauato.*

2 *Legatum alimentorum relictum ab aliquo nominatiuè grauato debetur etiam à ſubſtituto.*

3 *Legatum alimentorum relictum ab vno ex hæredibus, qui repudiauit, vel deceſſit, ante aditionem debetur à coniuncto.*

4 *Onus iniunctum vni ex hæredibus non ſoluitur ab alio cui portio accreuit.*

PRIVILEG. XV.

RELICTA ab inſtituto cenſentur
1 repetita † à ſubſtituto, l. licèt Imperator, ff. de leg. 1. ſed hoc non procedit in ſubſtituto per fideicommiſſum, quidquid ſit in vulgari, Iaſ. in rubr. ff. de vulg. & pup. num. 7. multoque minus procedit, quando nominatiuè eſt ab inſtituto aliquid relictum, putà grauando per nomen proprium, quia tunc ſubſtitutus non cenſetur grauatus, l. Celſus. §. quod alicuius. ff. de leg. 2. l. in ratione, §. quod vulgo, ff. ad leg. Falcid. Bartol. d. l. Imperator. vbi Iaſ. num. 31. & ibi quoque Ang. Alexand. & alij, Imol. in l. ſi duob. §. 1. ff. de leg. 1. Doctores in l. vnica, §. his itaque. C. de cad. tol. ſi tamen alimẽta ab aliquo ex-
2 preſſo illius nomine † relicta ſint, debebuntur etiam ab illius ſubſtituto, vt eſt text. expreſſus in l. 4. §. Lucius, ff. de ali. & cibar. lega. vbi notant gloſſ. Barto. & alij, Rom. in Authent. ſimiliter, in 15. ſpeciali vltim. volun. & in 2. ſpecia. ſi. vbi dicit notandum, C. ad leg. Falcid. Alexan. in d. l. ſi duob. §. 1. circa fin. vbi etiam Iaſ. in ſi. ff. de leg. 1. idem Alexan. in d. l. licèt Imperator, col. pen. Soci. in tract. fallen. reg. 310. limi. 33. Pract. Pap. in for. libel. quo agit pro lega. rei ſing. in princ. num. 85. Rom. in conſi. 388. nu. 5. vbi inquit hoc eſſe ſpecialiſſimum in cauſa alimentorum, & text. in d. §. Lucius, eſſe ſingularem, & infert idem eſſe in annua penſione, quia ſuccedit in cauſam alimentorum, Euerar. in locis lega. loco 24. colum. 3. verſicu. quintò iſtud facit. vbi ſubdit notatu dignum, & memoriæ perpetuò commendandum, vbi extendit ad legatum in piam cauſam, Iaſ. in conſi. 95. num. 2. volu. 1. vbi dicit in conſulendo, & iudicando non eſſe recedendum ab hac opinione, Deci. in conſil. 182. num. 3. Tyraq. qui alios citat in d. tract. de priuileg. piæ cau. priuileg. 36. vbi ampliat etiam ad cauſas pias, Gomeſ. de teſtam. c. 12. num. 36. Manti. de coniect. vltim. volũt. libr. 8. titu. num. 16. Simon de coniect. vlti. volunt. dubit. 11. in princip. num. 27. folio mihi 42?. & clarius, num. 29. & quod dicimus de ſubſtituto, locum habet etiam in coniuncto, quia ſi onus ſit vni ex hæredibus nominatim iniunctum, is autem repudiet, vel decedat ante aditionem, portio quæ deficit accreſcit cohæredi cum
onere ſoluendi alimenta, & hoc fauore † 3
alimentorum, vt probatur in l. 3. §. fin. & ibi Bartol. not. in ſummario, ff. de alim. & cibar. legat. Iaſon in l. duobus, §. ſi hæres, numer. 14. ff. de leg. 1. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. vtrum, num. 23. de liber. agnoſc, & Iaſ. in loco prædicto dicit idem eſſe in legato ad pias cauſas, quia comparatur alimentis, & tamen quando onus iniun-
ctum eſt vni tantum ex hæredibus, † tunc 4
portio deficiens accreſcit ſine onere, l. Celſus. §. pen. & fin. ff. de leg. 2. Bart. in l. ſi Titio. §. 1. in fin. ff. eod. tit.

SVMMARIA.

1 *Legatarius capit rem legatam de manu hæredis, aliàs priuatur iure ſuo. limita nu. 4. & 6.*

2 *Filius pro legitima non poteſt ingredi propria authoritate poſſeſſionem bonorum.*

3 *Legatum alimentorum capi debet de manu hæredis. fallit, nu. 4. & 6.*

4 *Alimentorum legatum capi poteſt propria authoritate ſi legatarius ſit pauper.*

5 *Legatarius pauper non tenetur cauere cum fideiuſſoribus.*

6 *Vxor relicta vſufructuaria ſtantibus filijs capit alimenta propria authoritate.*

7 *Legatarius capiens legatum propria authoritate non punitur, quando non eſt locus falcidiæ.*

8 *Legatum ad pias cauſas capi poteſt authoritate propria ex quo non patitur falcidiam.*

PRIVILEG. XVI.

LEGATVM capi debet de manu thæ- 1
redis, c. Raynaldus, vbi gloſſ. in verſ. petendo, de teſtamẽ. l. eam quam, C. de fideicomm. & capiens legatum authoritate propria, priuatur iure ſuo, l. legatum, C. de lega. Oldra. in conſil. 107. in 6. quæſt. Iaſ. in conſi. 146. numer. 1. volum. 4. Deci. in conſ. 424. num. 18. Bertran. in conſi. 73. num. 6. volum. 3. in tantum, vt nec etiam filius pro ſua legitima poſſit pro-
pria authoritate ingredi poſſeſſionem † 2
bonorum, vt per Bar. in l. 2. nu. 4. C. quan-

do

do & quib.quarta pars,lib.10.Alex.in cõ-
ſil.134.volum.4.Cur.Sen.in conſi. vlti.&
vendicat ſibi locum regula etiam in or-
dinario alimentorum legato, quod capi-
3 endum eſt ab hærede,† vt notabiliter vo-
luit Ioan. And.ad Spec.in titu.qui fil.ſint
legit.§.1.ſub num.34. in fin.vbi allegat O-
dofre.Ange.in l.1.colum.2.ff.de actio.rer.
amota. vbi ait non inueniſſe hoc apud a-
lium,prçter eum,Picus in l.Titia,§.Titia,
cum nuberet, num.137.ff.de leg.1.Menoc.
de adipiſ.pc ſſ.rem.2.n. 60.quando tamen
alimenta relinquantur pauperi, & ege-
no,qui aliunde non habet:tunc capi poſ-
ſunt propria authoritate, quia alimenta
non patiuntur dilationem, & tractatur
de vita hominis conſeruanda, nec eo ca-
4 ſu datur hæredi aliquod † remedium con
tra legatarium, vt in propoſito cõcludit
Ripa in l.1.num.17.ff.quor.legat. quem ſe
quitur Menoch.in d.tract.de adipiſ. poſſ.
rem.2.nume.60.& facit,quia vrgente ne-
ceſſitate licet impunè capere de alieno,
multo ergo magis licebit capere de pro-
prio, & hoc priuilegium paupertatis o-
miſit Benincaſ.in ſuo tracta. pauper. in 9.
quæſtio.in 7.ſpecia.vltim. volunt.vbi ta-
men illud ponit,quod legatarius pauper
5 † non tenetur cauere cum fideiuſſoribus,
ſed ſat eſt ſi iuratoriam præſtet cautio-
nem:vnũs tamen eſt caſus, in quo legata-
rius non inops capit alimenta propria au
thoritate, quando ſcilicet ex conſuetu
dine Bulgari alimentorum legatum ob
exiſtentiam filiorum reſtringitur ad ali
menta,ſecundum notata per gloſſ.& Do
ctores in Authen.hoc locum.C de ſecun.
nup. tunc enim vxor alimenta capit non
6 ab hærede, ſed authoritate † propria, vt
voluerunt Ioan.And. & Ange.in locis ſu-
pracitatis,& præter eos Bart. in Authen.
quod locum,nume.8.vbi etiam Bald.C.ſi
ſecund.nupt. quia illud propriè eſt lega-
tum vſusfructus, quo caſu ex iuris diſpo-
ſitione licet fructus manu propria cape-
re, vt per Barto.& alios in l.fundi Treba-
tiani, ff.de vſufruct.lega. & licèt conſue-
tudine Bulgari limitetur legati ſubſtan-
tia,& reſtringatur ad alimenta ob fauorē
filiorum,tamen non detrahitur illa prœ-
eminentia, quam legatum habet inſpe-
cta ſua propria ſignificatione,& primor-
diali natura,Are.in conſ.40.colum.2.ver.
fatendum tamen.vbi dicit,quod eſt quæ-
dam ſpecies vſusfructus limitata vſque
ad perceptionem alimentorum.Ideo mu
lier poteſt authoritate propria capere,
quæ ſibi ſunt ad victum neceſſaria, & lo-
quitur Aret.quando ſimplex relinquitur
vſusfructus etiam ſi non dicatur,dominã
&c. & de hoc videri poteſt Picus in d.§.
Titia,nu.137.vbi latè agit.

Addo pro confirmatiõe priuilegij prç-
dicti, quod alia ratione videtur concedi
legatario facultas capiendi alimenta ſua
manu, quando eſt pauper, quam tamen
Ripa non conſiderauit. Nam de legato a-
limentorum non detrahitur falcidia, vt
dicam paulo infra. quando verò non eſt
locus falcidiæ, non prohibetur legatari- 7
us † ſua authoritate capere,Cyn. in l.1.C.
quor. legat. ea enim eſt ratio prohibitio-
nis. prohibitio itaque ceſſat, vbi ceſſat ra
tio,declarat Menoch.d.rem.2.numer.6.&
ſequ.& hac ratione inquit Corn.in conſi.
140.colum. fin.volum.1. quod ex quo fal-
cidia non detrahitur de legato ad pias
cauſas,§.ſi autem hæres,in Authen.de ec-
cleſ.tit.& in Authent.ſimiliter, C.ad leg.
Falcid.poterit capi legatum propria † au- 8
thoritate, Bened.Capra in conſi.3. in fin.
Tyraqu.de priuileg.piæ cau. priuileg.45.
Menoch.d.rem.2.nume.86.& ſi quis dicat
quare id non generaliter obtinet in om-
ni legato alimentorum, non mirabitur
ſi memoria repetet, quod ſæpius à nobis
eſt tactum in præcedentibus,eatenus cau
ſam alimentorum eſſe priuilegiatam,
quatenus alimenta pauperi debentur, &
hæc poſtrema ratio melior eſt quàm ea,
quam adducit Ripa d.l.1.nume.17.ff.quor.
legat.

SVMMARIA.

1 *Incertitudo vitiat legatum, ſtipulationem, & omnem diſpoſitionem.*

2 *Incertitudo non vitiat legatum alimentorum etiam diuiti factum.*

3 *Incer*

3 *Incertitudo circa perſonam legatarij vitiat legatum. amplia, vt nu. 4.*

4 *Legatum libertatis factum incertæ perſonæ nõ valet.*

5 *Incertitudo perſonæ non vitiat legatum ad pias cauſas, vel alimentorum.*

6 *Legatum quantitatis factum vni ex libertis debetur omnibus, quando ignoratur de quo teſtator ſenſerit.*

PRIVILEG. XVII.

1 INCERTITVDO reſpectu quãtitatis
vel rei legatæ vitiat † legatum, l. Titia
cum teſtamento. in princi. ff. de leg. 2.
ſicuti etiam vitiatur ſtipulatio, l. ita ſti-
pulatus, & l. triticum. ff. de verbor. obli-
gati. incertitudo enim vitiat omnem di-
ſpoſitionem, vt latè probat Marſil. in ru-
bri. C. de probatio. num. 359. & ſeq. ſed fa-
2 uore † alimentorum ſuſtinetur legatum
incertum, vt eſt tex. in l. ſi cui, vbi notant
omnes, ff. de annu. lega. declaratur enim
ex quantitate patrimonij teſtatoris, &
qualitate, ac dignitate legatarij, vt in ea
l. vbi gl. extendit ob ſimilitudinem ad le-
gata pia, vt etiam facit Rom. in Authẽ. ſi-
militer, in 27. ſpeciali piæ cau. inter vlti.
volun. C. ad leg. Falc. & idem eſt text in l.
cum alimenta, ff. de ali. & ciba. lega. Bart.
in l. 1. nu. 14. ff. ſolut. matri. vbi Bald. Nou.
nume. 43. dicit procedere etiam ſi relicta
ſint diuiti, quia in hoc iura loquuntur in-
diſtinctè, l. cum hi, §. nihil, & §. cum in an
nos, ff. de tranſac. idem Bart. in l. quidam
teſtamento, ff. de leg. 2. Rip. in l. ita ſtipu-
latus, num. 20. ff. de verbo. oblig. Euerard.
loco 24. col. 3. verſ. 6. iſtud facit Benincaſ.
in tract. paupe. q. 9. in 3. ſpeciali circa vlti
mas volun. nu. 27. Tyraqu. de priuileg. piæ
cau. priuileg. 55. vbi infert ad cauſam piã,
& allegat infinitos authores, qui tamen
hoc deducunt ex eo tex. in l. ſi cui, qui lo-
quuntur de alimentis, Cordu. in l. ſi quis
à liberis. §. vtrum, num. 27. ff. de lib. agnoſ.
Cyn. autem in l, 1. C. de dot. promiſſio. di-
cebat, nihil ineſſe ſpecialitatis, quia in-
certitudo declaratur ex adiuncto, & eum
ſequitur Ripa in d. l. ita ſtipulatus, nume.
20. de quo videri poteſt Iaſ. d. l. ita ſtipula
tus, num. 11. Cagnol. in l. ſemper in obſcu-
ris, num. 9. ff. de reg. iur. ſed quia commu-
niter omnes volunt eſſe ſpeciale, non eſt
opus inquirere: ſi quis autẽ velit cogno-
ſcere rationem adiuncti non purgare in-
certitudinis vitium, percurrere poterit
caſus, in quibus incertitudo deſtruit a-
ctum, & videbit vitiari etiam actum, qui
poſſet ex adiuncto certificari.

Quæ diximus de incertitudine rei le-
gatæ ſortiuntur effectum etiam in incer-
titudine perſonæ † cui relictum eſt: nam 3
ea debet eſſe certa, alias non ſuſtinetur le
gatum, l. Paulus, la 2. ff. de reb. dub. l. 3. §. ſi
quis duob. ff. de adim. leg. l. ſi ita fuerit le-
gatum, poſt prin. ff. de reb. dub. l. qui plu-
res. ff. de vſufru. lega. l. ſi quis ex pluribus,
in prin. ff. de reb. dub. §. incertis, Inſtit. de
lega. l. cum ex plurib. ff. de manum. teſta.
Bar. in l. quidam relegatus. ff. de reb. dub.
l. cum poſt. §. gener, ff. de iure dot. Bartol.
in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter. ff. de leg. 2. Io
an. de Plat. in §. ſi generaliter, Inſtit. de le-
ga. Alexan. in conſi. 109. nu. 5. vol. 5. & pro-
cedit etiam quando agitur † de legato li- 4
bertatis, quamuis illud admodum ſit fa-
uorabile, d. l. cum ex pluribus, Bart. in d.
l. quidam relegatus, Imol. in l. 2. nu. 3. ff. de
lib. & poſth. Por. in §. ante hæredis, in gl.
in verſ. conſtitutio, Inſtit. de leg. ad idem
eſt tex. loquens in libertate in l. ſi fuerit,
ff. de reb. dub. & tamen libertatis legatũ
pium eſt, l. 1. in fin. vbi Bald. C. de commu.
ſeru. manum. & pro regula latè ponit Mã-
ti. de coniec. vltim. volunt. libr. 8. titul. 4.
numer. 18. vbi tamen declarat nonnullis
modis.

Tamen hoc fallit in legato alimento-
rum, quia ſuſtinetur, quamuis incertis
perſonis fuerit relictum, arguẽdo de pia
cauſa ad alimenta, quandoquidem in † le 5
gato ad cauſam piam eſt tex. in l. id quod
pauperibus. vbi gloſſ. Bald. & alij, & in l. ſi
quis ad declinandam, & l. nulli. C. de epi.
& cle. l. à Titio, in prin. ff. de verb. oblig. c.
cum tibi, de teſt. multos congerit Tyraq.
de priuileg. piæ cau. 86. vbi declarat, quo-
modo intelligatur, & certificetur legatũ
pauperibus relictum, Marſil. qui latè agit

in

in rub. C. de proba. num. 374. & ſeq. Benin
ca. in d. q. 9. ſpecia. 3. vlti. volun. num. 22. &
ſeq. vbi nu. 29. reſpondit ad motiuum Cy
ni, & Ripæ, quod ſupra tetigim', & quod
etiam fuit excitatum ab Aret. in d. §. in-
certis, Mantica d. tit. 4. num. 21. ad id verò,
quod dictũ eſt de legato libertatis, quòd
videtur maximè contrariari huic ſpecia-
li, vt bene aduertit Iaſ. in l. ſi ita ſit ſcri-
ptum, col. pen. verſ. limita dictam legem,
ff. de leg. 1. reſpondet Tyraq. præcitato lo
co procedere, quia cum certum ſit teſta-
torem voluiſſe vni ſoli ex pluribus relin
quere, poſſet ei dari libertas, cui teſtator
dari non voluit, ideo ne offendatur teſta-
toris voluntas, ſanctius eſt nulli dari: at
ſecùs eſt quando incertum eſt legatum in
omnibus, vt quando relinquitur paupe-
ribus, allegat Deci. in l. fin. num. 54. verſic.
non obſtat, quod dictum, C. de edic. diui
Adr. tollen. ſed ea reſponſio non videtur
mihi tuta, quia etſi incerta perſona, cui
voluit relinquere, certũ eſt tamen, quòd
vni voluit relinquere, & eadem incerti-
tudo circa voluntatem teſtatoris verſa-
tur, quando relinquit pauperibus, & ta-
men ex coniectura ta teſtatoris volunta-
te declaratur. Præterea videretur dicen-
dum, quòd libertate relicta vni ex pluri-
bus eiuſdem nominis, deberent omnes
eſſe liberi ſi ignoratur de quo teſtator
ſenſerit, vti dicimus de legato quantita-
6 tis facto vni † ex libertis, quando non cõ
ſtat de quo ſenſerit, l. ſi quis Titio, §. 1. &
l. vnum ex familia, §. rogo. ff. de leg. 2. Man
tica d. tit. 4. num. 14.

SVMMARIA.

1 *Falcidia detrahitur de quocunque legato, quando vel plus eſt relictum quam ſit in hæreditate, vel tantum quod hæredi non remanet portio legitima.*

2 *Falcidia detrahitur etiam de legato alimentorum, limita, vt nu. 4.*

3 *Falcidia non detrahitur de legatis pijs, vbi ampliatur.*

4 *Falcidia non detrahitur de legato alimentorũ pauperi relicto, vbi amplia.*

5 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum, declara, nu. 7.*

6 *Falcidiam de legato alimentorum non detrahit pia cauſa hæres inſtituta, ſed contra, nu. 8.*

7 *Priuilegiatus in ſpecie vtitur priuilegio cõtra priuilegiatum in genere.*

8 *Pia cauſa inſtituta detrahit Falcidiam de legato alimentorum.*

9 *Legatarius alimentorum non tenetur fideiubere de contribuendo pro detractione Falcidiæ.*

10 *Falcidia poteſt à teſtatore prohiberi.*

11 *Falcidia ceſſante reſpectu vnius legati ex teſtatoris diſpoſitione, cæteris legatarijs accreſcit totum onus ſoluendi.*

12 *Argumentum valet à teſtatore ad legem.*

13 *Immunitate alicui conceſſa à Principe, onus exempti accreſcit alijs præcipuè, quando fuit conceſſa ob publicam vtilitatem.*

14 *Falcidia, quando ceſſat in legato alimentorum ſupplenda eſt à cæteris legatarijs.*

PRIVILEG. XVIII.

FALCIDIA detrahitur de quocun-
que legato, quando vel plus eſt reli-
ctum, quam ſit in hæreditate vel tã-
tum, quod hæredi non remanet portio à
iure determinata, † vt toto tit. ff. & C. ad 1
leg. Falcid. idque fauore teſtantium in-
ductum eſt, ne inuiti decederent ſine hæ-
de, vt dicitur, Inſtit. de leg. Falc. in princ.
& in §. ſed quia hæredes, Inſtit. de fideic.
hæred. concernit item fauorem hæredis,
qui poteſt tres vncias ſibi retinere, vt de-
clarat Abb. in c. Raynaldus, num. 12. de te-
ſtam. Soci. Iun. in conſi. 122. colum. 1. vol. 1.
& ponit Bart. in l. 1. num. 8. C. de vſufruct.
Iaſ. in l. 1. §. denique, num. 8. ff. ad Trebell.
Guido Papæ in deci. 515. nu. 2. Conſidera-
tur etiam fauor legatariorum, qui non
poſſunt conſequi legata ſi hæreditas non
adiretur. §. quantitas. Inſtit. de leg. Falcid.
& Inſtitu. de hæredi. quæ ab inteſt. defer.
in fin. princ. & dixi paulo ſuprà in priui-
legio, an alimẽtorum legatum debeatur
non adita hæreditate, & † hoc procedit e- 2
tiam in legato alimentorum, vt eſt text.
in l. alio. ff. de alimen. & cib. leg. & in l. hę
reditatum, ff. ad leg. Falci. Verùm tamen,
quando alimenta relinquũtur alicui pau
peri, vel egeno, non detrahitur Falcidia

Fffff de

de eo legato, etiam ſi excedat dodrantem hæreditatis: nam tale legatum dicitur pium, vt oſtendimus in princip. huius
3 partis, & in legatis pijs † non eſt locus Falcidiæ, Authen. ſimiliter. C. ad leg. Falcid. §. ſi autem hæres, in Authen. de eccleſ. tit. eſt text. in l. decem. ff. de fideicommiſ. lib. multos citat Tyraq. in tracta. de priuileg. piæ cau. priuileg. 26. vbi dicit procedere, ſiue legatum mediatè, ſiue immediatè de beatur piæ cauſæ, dum tamen legatum certitudinariè ſit peruenturum ad piam cauſam, vt per eum, idem voluerunt Bal. Nouel. & Campeg. quos citat, & ſequitur Simon de Pretis de interpret. vltim. volunt. lib. 4. interpre. 1. dubit. 12. in princip. nume. 5. ergo idem erit in legatis alimentorum, quę fiunt pauperi, atque ita in ter
4 minis † de pia cauſa ad alimenta arguit Barto. in l. Lalio. num. 4. ff. de alimen. & cibar. leg. vbi poſt Fran. de Piſis inquit hoc probari in §. aliud quoque capitulum, in Auth. vt cum de appel. cognoſ. idem voluit Bart. in l. diui Seuerus, ff. ad leg. Falci. ſequitur Alexā. ibi, col. 1. Bald. in l. ſi quis ad declinandam, in fin. prin. C. de epiſc. & cler. Angel. & Imol. in d. l. diui, vbi diſtinguit inter alimenta relicta diuiti, & ea, quæ relinquuntur pauperi: & volunt procedere non ſolum, quando in genere relinquuntur pauperibus, ſed etiam quando certæ perſonæ pauperi legantur, quia vtroque caſu militat eadem ratio, vt bene aduertit Bal. Nou. in l. 1. nume. 41. ff. ſol. matri. vbi ſubdit non ideo denegari Falcidiæ detractionem de legato alimentorum, quod pium ſit, ſed quia tractatur de ſuſtinenda vita hominis, quod tamen nihil eſt, quia pium eſt ſemper cū agimus de vita hominis ſuſtentanda, vt ſuprà ſæpè dictum eſt, idem Bald. Nou. in trac. do. par. 6. ſpec. 49. vbi dicit legatum alimentorum pati falcidiam, quando ſit diuiti non autem quando ſit pauperi, Natta in conſ. 297. nu. 8. vbi ideo infert, quod ſi legatum factum ſpurio filio non excedat alimenta non patietur falcidiam, licèt nō ſit expreſsè factum pro alimētis, quia reſoluitur in dubio in alimenta ſi nō habet aliunde, vt aliquando tetigi. ponit etiam Cord. in l. ſi quis à liberis, in §. vtrum, nu. 17. ff. de lib. agn. vbi allegat Specu. & Aret. ſubdens apud Hiſpanos non detrahi falcidiam etiam de legato alimentorum ſacto diuiti, quia ex lege regni legata ſortiuntur effectum non adita hęreditate, qua ratione nunquam ſecundum eum locus eſt falcidiæ, Benincaſ. in tract. pauper. in 9. quæſt. in 6. ſpecia. vlti. volun. nu. 16. vbi id priuilegium ſuſtinet ratione piæ cauſæ, & paupertatis, & annectit aliud ſpeciale, nam & ſi regulariter priuilegiatus † 5
non vtatur priuilegio aduerſus pariter priuilegiatum. l. ſed milites, verſic. 1. & 2. ff. de excu. tuto. l. verum. §. ſciendum, cum ibi nota. ff. de minor. l. aſſiduis. C. qui pot. in pign. habean. l. priuilegia. ff. de priuil. cred. Bar. & alij in Authen. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. tamen ſi pia cauſa ſit in teſtamento inſtituta hæres † non detra 6
het falcidiam de legato alimentorum, ꝙ pauperi factum ſit, quia priuilegiatus in ſpecie, vtitur priuilegio contra pariter † priuilegiatum in genere, l. ſi. ff. ex quib. 7
cau. maio. Bald. in d. Authē. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccleſ. allegat Corne. in conſ. 140. colum. 2. circa falcidiam, volu. 1. hæc tamen quęſtio non modicam patitur cōtradictionem, quia multi tenent, quod pia cauſa inſtituta detrahat falcidiam ad uerſus † piam cauſam legatariam, præci- 8
puè Alb. in d. l. ſi quis ad declinandam, in 2. q. Ang. in d. Auth. ſimiliter, Imol. & Cuma. in l. 1. §. ad municipium. ff. ad leg. Falc. & plures alij. ſed reſoluitur cōtrouerſia per Tyraq. de priuil. pię cau. priuil. 26. vbi videri debet, quia vtriuſq; partis authores refert, & ſuſtinet non eſſe locum detractioni. eſt etiam aduertendū, quia Beninca. loco prędicto dicit eſſe tex. à nemine allegatum in c. 1. ante fi. de priuil. in extrauag. communibus, qui probat de legato alimentorum non detrahi falcidiam.

Infertur etiam ex hoc quod nō erit neceſſaria cautio, quam lex exegit regulariter à legatario de reſtituendo † quidquid 9
accepit vltra, quam ex computatione legis falcidiæ capere liceret, de qua cautione

ſone loquitur tex.in l.1.in prin.ff.cui plus quam per le.Falc.& l.3.verſ.hæc cautio.ff. eod.cum enim falcidia, cuius cauſa præſtanda eſt cautio,non debeatur, non etiam debetur fideiuſſio.& de hac cautione legatario pauperi remittenda latè ponit Benincaſ.in d.tract.q.9.ſpecia.7. in vlt.volun.nu.1.& ſeq.

Noſtra concluſio poteſt tribus modis limitari,de quib.apud Tyraq.d.priuileg. 26.verſi. limita tertio, vſque ad finem,vbi videre poteris per teipſum. Dubitari etiam poteſt, num priuilegiũ hoc cedat damno hæredis,vel aliorum legatariorũ. & videtur quod cedat dãno hæredis, qui tanto minoris habebit Falcidiam, quantum erit id quod fuiſſet detrahendum de legato alimentorum, per id quod voluit Cuma. in l. qui quadringenta,in princ.ff. ad leg.Falc.vbi dicit quod ſi teſtator pro-
10 hibeat ex aliquo legato detrahi falcidiã, quod facere † poteſt, vt in Authen.ſed cũ teſtator,cum ibi notatis,C.ad leg.Falcid. Soc.in conſi.48.col.3.verſ. quinto confirmatur,volum.1.Tyraq.d.priuileg.26.in fi. tunc in hæredis præiudicium erit diminuta falcidia. Credo tamen contrariam partem eſſe veriorem, quod cedat damno aliorum legatariorum, quia hæres ea prohibitione non obſtãte detrahit ſuper alijs legatis eam falcidię portionem,quę foret detrahenda de legato alimentorũ, per id quod determinat Bart. in d.l.quadringenta, in fin.princi.vbi inquit quod
11 ceſſante † falcidia in vno legato ex diſpoſitione defuncti non grauatur hæres, ſed cæteri legatarij, & ſubdit ita ſe determinaſſe,& Caſtren.ibi.num.3.in fin.dicit eſſe perpetuo memoriæ commendandum, quia quilibet contrarium diceret, ſi non extaret deciſio Bart.idem voluit Bald.in l.ſi verò,in princi.ff.de milit.teſtamenr. Ruyn.dicens eſſe valdè notabile in conſi. 146.num.5.volum.3. & ponit Mant.de cõiect.vltim.volun.lib.9.tit.13.num.24.ſicuti ergo onus falcidiæ accreſcit alijs legatarijs, quando teſtator falcidiam prohibet in vno legato, ita accreſcere debet quando prohibitio deſcẽdit à lege, quia valet † argumentum à teſtatore ad legẽ, 12
l.ſeruus hac lege,ff.de manumiſſio.l.ſi ita fuerit ſeruis duob.in fin.ff.de manum.teſtam.vbi Bart.no.facit etiam l. ab omnib. ff.de leg.1.vbi teſtatore eximente vnum ex hæredib. ab onere legatorum, cæteri hæredes inſolidum grauantur. Facit etiam quod dicimus de immunitate alicui conceſſa à Principe ſuperiore quia quid quid ſit quando conceditur ab inferiore, tunc onus vni imminutum accreſcit atq; ita nõ cedit incommodo Principis. † ſed 13
aliorum, Abb.in c.accedentes,nu.8.verſi. tertio caſu,de pręſcript.vbi ita contrarias ſententias concordat, Caſtrẽ.in conſil. 187.col.fin.vol.2.Ruin.in conſi.125.num.3. & 7.volum.4.Felin.in d.c.accedentes,col. penul.in 1.conclu.verſ. hanc concluſionẽ intellige, Nat. in conſil.160.num.37.& in conſil.397.num.12.Boſſi.in titu.de principi.num.164.Cæph.in conſil. 58.num.49.& 62.quæ opinio procedit ſine dubio,quando immunitas conceditur ex cauſa publicæ vtilitatis, ſecundùm Abb. in d.c.accedentes,nume.8.Ruyn.in d. conſ.125.num. 6.Feſtaſ.in tracta. de collect. part.4.cap.2. num.88.Cæph.in d.conſi.58.num.63.Princeps enim eſt lex animata in terris, ideò non eſt conſtituendum diſcrimen inter factum legis & factum Principis.Concludo ergo quod alij legatarij ſuſtinebunt integrum onus † falcidiæ. 14

SVMMARIA.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis grauati.amplia.nume.5.limita, num. 7.& 8.*

2 *Prohibitio alienationis non includit ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria.*

3 *Maioratus bona alienari poſſunt pro alendo eius poſſeſſore.*

4 *Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberando grauato à carceribus.*

5 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum,nurus, & aliorum de familia grauati.*

6 *Grauatus non cogitur reſtituere fideicommiſſũ, ſi fame laboret.*

7 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro ali-*

alimenti, ſi grauatus diſſipauit legitimam, quæ
ſufficiebat pro alimentis.

8 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro*
alimentis, quando teſtator expreſſè prohibuit a-
lienationem etiam ex cauſa famis.

9 *Bona fideicōmiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro*
alimentis, & dote filiæ ſpuriæ.

PRIVILEG. XIX.

BONA ſubiecta fideicommiſſo non
poſſunt alienari, niſi certis cauſis de
quibus in text. vbi etiam latè ponũt
Doctores in Authen. res, quę. C. commun.
de lega. quæritur tamen ſi poſſunt etiam
alienari pro cauſa alimentorum. & gl. ibi
in verſi. obligationem, in fin. dicit aliena-
tionem non eſſe permiſſam, & eam ſe-
quutus eſt Bald. ibi in lect. antiqua, prout
multi referunt, & Salic. col. fin. verſ. quæ-
ro, an pro ſumptibus vbi ad hoc tria fun-
damenta adducit, & præcipuè, quod lex
duos tantum excipit caſus, ergo alios om
nes includit, & lex prouidit de alimentis
deſignando legitimam, quæ ſuccedit lo-
co alimentorum, & ſecundum eum non
poteſt argui ab eo, quod dicitur de dote,
quia in ea maior fauor verſatur procre-
andorum ſcilicet liberorum, & alendo-
rum, qua ratione multi etiam dicunt non
valere argumentum à dote ad alimenta:
1 ſed contrariam † partem probarunt ibi
Odofr. Iaco. de Are. & Cin. in 2. q. Bart. nu.
9. Ioan. Fab. in verſ. ſed an poſſit, Bald. nu.
23. Caſtr. num. 13. Ang. num. 6. Fulgo. nu. 7.
Corn. col. fi. Iaſ. num. 31. Cur. Iun. num. 30.
Ant. Padil. num. 78. Bal. in conſ. 50. num. 7.
vol. 5. vbi allegat etiam Old. quia cum alie
natio ſit permiſſa cauſa dotis, & donatio-
nis, multo magis erit licita cauſa alimen
torum, hoc etiam voluerunt Nic. de Nea
po. & alij in l. mulier, §. cum proponere-
tur, vbi Alex. col. 2. verſ. item notabiliter
limita, ff. ad Treb. Barto. in l. quemadmo-
dum, col. 2. verſ. in eadem glo. ibi propter
famem, C. de agrico. & cenſit. nu. 11. Ange.
in l. Marcellus §. res quæ, col. 2. verſ. ſed an
pro redemptione. ff. ad Trebell. vbi idem
tenent Imol. Rom. Alexā. Soci. & Iaſ. latè,
Rom. in conſi. 267. per totum Alex. in con
ſi. 3. col. fin. vol. 3. Afflic. in titu. de prohib.
feu. alien. per Fred. in 13. notab. nu. 74. Opi
zon. in l. filiusfamilias, §. diui, num. 57. &
ibi Ripa, num. 78. ff. de leg. 1. Cotta in me-
mor. incip. dos habet, col. 1. verſ. ſecundò
nota, Benincaſ. qui multos citat, in tract.
pauper. quæſt. 8. in 1. ſpecia. in contractib.
num. 14. Lamberteng. in tract. de contrac.
eorum qui ſine cert. ſolennit. glo. 1. num.
14. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. verum,
num. 21. ff. de lib. agn. & hanc communem
eſſe opinionem atteſtantur Bart. Iaſ. Cur.
Iun. Corn. & Alexā. in locis ſuprà citatis,
& probatur in Authēt. contra rogatos, in
finalibus verbis, C. ad Trebel. vbi cauſa a-
limentorum, & dotis in hac materia æ-
quiparantur; facit etiam, quia prohibi- 2
tio alienationis † non includit eam, quæ
fit ex cauſa neceſſaria, l. alienationes, ff.
famil. erciſc. c. 4. extrà de regul. iur. c. 1. in
princip. vbi Bald. qual. olim feudum po
terat alienari. Doctor. in Authen. hoc ius
porrectum, C. de ſacroſan. eccle. an verò,
quæ fit cauſa famis, eſt neceſſaria, vt po-
nunt Docto. in locis prædictis, & Affli. d.
notab. 13. num. 74. hinc Padil. in d. Authē.
res quæ, nume. 79. poſt Gregor. infert ma-
ioratus bona poſſe † alienari, vt ſubuenia 3
tur neceſſitati famis, quam patitur eius
poſſeſſor, licèt poſt Ludo. Molin. contra-
rium teneat Cordub. d. §. verum, num. 32.
& quod dictũ eſt ſupra de alimentis, pro-
cedit quando † agcretur de liberando a- 4
liquem à carcere, ſecundùm Bald. in l. 1. co
lum. 6. & in l. quamuis, ff. ſolut. matrimo.
Caſtr. in l. ſancimus, in fi. C. de ſacroſ. ecc.
Vallaſſ. in l. imperium, nume. 251. ff. de iu-
riſd. omn. iud: vbi expreſſim loquitur de
euerſione fideicommiſſi. addo quod non
ſolum pro alimentis proprijs ipſius gra-
uati, ſed etiam pro alendis † liberis, & nu 5
ru alienari poſſunt bona ſubiecta fideicō
miſſo, vt Pinel. aduertit loco prædicto,
nume. 85. & ſequ. Lamberteng. loco præd.
num. 57. fortius inquit Benincaſ. in d. q. 8.
ſpecia. 10. nu. 13. quod ſi grauatus vrgetur
neceſſitate, † non cogitur fideicōmiſſum 6
reſtituere, allegat c. cum tu, extra de vſur.
notata per gl. in c. qa fruſtra, eo. tit. ſicuti

enim

enim poteſt alienãdo ſubuertere, ita poteſt pro ſe retinere.

Intellige tamen principalem concluſionem non procedere, quando tempore mortis paternæ filius habebat legitimã, quæ poterat ſufficere ad alimenta, ſed ipſe eam alienauit: eo enim caſu non

7 licebit poſteà alienare bona † fideicommiſſo ſubiecta, ita Socin. in d. l. Marcellus. §. res quæ, nume. 3. ad Treb. vbi tamen dicit eſſe cogitandum, quia non inuenit declaratũ, & duobus potiſſimũm vtitur fundamentis, quæ apud eum videri poſſunt, ſequitur Padil. in d. Auth. res quæ, num. 80. ſed idem voluit Alex. quem citat Opizon. in d. §. diui, num. 57.

Alio etiam modo declarat Cott. d. memor. incip. dos habet, ver. ſecundò nota, vt ſcilicet non procedat, quando res eſ-

8 ſet à teſtatore expreſſè † prohibita alienari ex cauſa famis, vel alimentorum, eſt verum quod Doctores ab eo citati loquũtur ſolum in dote, ſed extendi poteſt deciſio ad alimenta, ſicuti extenditur principalis cõcluſio, qua ratione generaliter poterit limitari, vt non procedat in caſibus, quibus volunt Doctores rem ſubiectam reſtitutioni non poſſe alienari in cauſa dotis, qui caſus enumerantur latè à Doctoribus in d. Authẽ. res quæ, & in d. l. Marcellus. §. res quæ.

Aduerte etiã, quòd alienatio erit permiſſa pro alimentis filiæ ſpuriæ, vel natu ralis: nam pro ea quoque dotanda alie-

9 nari † poſſunt bona fideicommiſſi, vt ponit Iaſ. in d. Auth. res quæ, num. 32. ver. ſeptimò limita id, quod tranſit ſine difficultate, attento quod ſuprà oſtendimus, licere alienari pro alendis ijs omnibus, qui ſunt ſub cura grauati, id eſt, quibus grauatus cogitur prouidere: Nam ſpurius, & naturalis, inſpecto ſaltem iure canonico in vtroque foro ſeruando, debẽt ali, vt probauimus.

SVMMARIA.

1 *Legatum poteſt quandocunque reuocari à teſtatore.*

2 *Legatum nuda voluntate adimitur.*

3 *Legatum an reuocetur nuda voluntate, quando iam fuit traditum.*

4 *Generalis diſpoſitio comprehendit omnia.*

5 *Ius reſpiciens alimenta ſemper videtur exceptum.*

6 *Diſpoſitione in generali non venit caſus priuilegiatus.*

7 *Legatum alimentorum non reuocatur reuocatis generaliter legatis, vbi ampliat in legato dotis, & ad pias cauſas.*

8 *L. libertis. §. poſthumus. ff. de alim. & ciba. lega. quomodo intelligatur.*

9 *Generalis reuocatio legatorum non includit legatum alimentorum etiam factum diuiti.*

PRIVILEG. XX.

LEGATVM poteſt à teſtatore quandocunq; † reuocari, l. 4. ff. de alimẽ. leg. l. cũ hic ſtatus. §. ait oratio. ff. de don. inter vir. & vxor. l. fideicommiſſum. 1

C. de fideicom. & nuda voluntate † adimitur, l. ſi iure. ff. de leg. 3. l. 3. §. fin. ff. de alim. leg. quinimò Ferdin. in l. filiusfamilias. §. diui, num. 4. ver. ex quib. ff. de lega. 1. vult hoc procedere, etiã ſi teſtator iam illud tradidiſſet, quod tamen non † eſt verum, 2 3

quia tradendo teſtator facit actum irreuocabilem, l. legatum. ff. de leg. 2. quod tamen non procedit, quando traditum eſt ſub cõmemoratione legati, vt ibi diſtinguunt Dyn. & Bar. Caſtr. in l. Lucius. ff. de leg. 2. Affli. in deciſ. 275. nu. 6. declaraui in conſil. 14. per totum. & ponit Benincaſ. in tract. paupe. q. 8. in 1. ſpec. contract. num. 23. & pluribus modis etiã tacitè reuocatur legatũ, quos recẽſui in d. conſ. 14. in prin. verùm dubiũ eſt, ſi teſtator adimat generaliter legata, vtrùm legatum quoq; alimẽtorum videatur ademptum. & primo aſpectu videtur reuocatum, quia generalis diſpoſitio † comprehendit omnia, l. 1. 4

vbi Doctores, ff. de leg. 1. & generalis diſpoſitio includit etiam caſus priuilegiatos, ſi priuilegium in eo non eſt ſpeciale l. in fraudem. §. fin. ff. de teſt. milit. ad hoc not. Bald. l. obligari, in prin. ff. de author. tut. cum ſimilib. & quamuis nonnulli in contrarium allegẽt l. libertis. §. ſed poſthumus. ff. de alimen. & cib. leg. tamen ille textus probat contrarium, quia expreſſè

ibi excepta ſunt cibaria, atque ita illum text. intelligit Crot. in l. filiusfamilias. §. diui, num. 55. ff. de leg. 1.

Veritas tamen eſt in contrarium, quia legatum alimentorum non includitur in generali ademptione: ius enim reſpiciens † alimenta, ſemper videtur exceptū, vt inquit Signo. in conſil. 176. num. 11. arg. l. alia. §. eleganter, & l. ex diuerſis, & l. quamuis, cum l. ſeq. ff. ſol. matrimon. l. ex auo. ff. de don. inter vir. & vxor. & in generali diſpoſitione non venit caſus † priuilegiatus, gloſſ. in l. decurionibus, vbi Bar. & Ioan. de Plat. C. de ſilentiar. lib. 11. gloſ. in l. ſciendum. ff. qui ſatiſda. cog. Bald. in Authen. habita. C. ne filius pro patre, & in terminis, quòd generalis ademptio † non referatur ad alimenta, eſt text. in l. libertis. §. poſthumus. ff. de alimen. & cib. leg. & ibi not. gloſſ. in ver. videri, & ſequ. Bar. ibi, & in l. Mela, num. 6. ff. eod. titul. & idem voluit per illum tex. Cuma. in conſil. 30. num. 4. ver. vltimò ad hanc partem, Pract. Pap. in for. libel. pro lega. rei ſingu. in 1. gloſ. num. 85. Rom. in l. ſed et ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis caution. Ang. in tract. de teſtam. gloſſ. 45. num. 9. in fin. Iaſ. in l. talis ſcriptura, num. 25. ff. de leg. 1. Afflict. in deciſ. 111. nu. 10. vbi ideò infert ad dotem, vt ſimili gaudeat priuilegio, Euer. loco 24. colum. 3. verſic. quartò iſtud facit. vbi infert idem eſſe in legato ad piam cauſam, & ſubdit eſſe ſingulare, & notatu dignum, Ruin. in conſ. 84. num. 4. volum. 2. vbi diſputat, an idem ſit in legato dotis, Craue. in conſ. 189. num. 1. Craue. in conſil. 410. num. 4. & in conſ. 613. num. 5. Folle. in pract. cenſu. in ver. huiuſmodi cenſus, nu. 84. fol. mihi 144. Manti. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 2. num. 23. Cordu. d. l. ſi quis à liberis. §. vtrùm, num. 26. ff. de lib. agnoſ. vel alen. Lamberteng. in trac. de contrac. cor. qui ſine cer. ſolennit. gloſſ. 1. num. 56. Et non obſtat, quòd generalis diſpoſitio includat omnia, quia non includit caſus, qui ſunt in ſpecie priuilegiati, gl. in d. l. decurionibus. Non etiam obſtat, quòd alimenta ſint ſpecialiter excepta in d. l. libertis, † §. poſthumus. quia hoc eſt falſum: imò eſt ibi ſpeciale fauore alimentorum, vt inquit gloſſ. ibi, Bald. in l. talis ſcriptura. §. 1. vbi etiam ſequitur Iaſ. num. 25. ff. de leg. 1. & text. in d. §. poſthumus, licèt faciat mentionem de cibarijs in vltima diſpoſitione, tamen in codicillis nihil fuerat dictum, & tamen illa diminutio non refertur ad alimenta, propterea Crot. conſiderauit exceptionem in tertia diſpoſitione, cùm tamen agatur ibi de ſecunda, & ex ea deſumatur ſpecialitas fauore alimentorum. Extendunt autē Doctores ferè omnes noſtram deciſionē ad piam cauſam, & ad dotem, vt tetigi paulò ſuprà.

Ampliatur hoc procedere, etiam ſi alimenta non ſint relicta pauperi, ſed ei, qui aliunde habeat: † nam, vt dixi in princip. huius tit. alimenta ſemper ſunt fauorabilia, ſiue pauperi relinquantur, ſiue diuiti. & licèt aliquando Doctores diſtinguant, id tamen faciunt in caſibus, quibus alimenta non ſunt in ſpecie priuilegiata, ſed priuilegium ſuum deducunt à fauore piæ cauſæ. Tunc enim, quia non dicuntur pia, niſi quando debentur pauperi, ceſſat priuilegium, quando diuiti præſtanda ſunt. At vbi per ſe alimenta ſunt priuilegiata, nec mutuant fauorem aliundè: tunc ſiue pauperi debeantur, ſiue diuiti, indifferenter gaudent fauore. Ideò Natta in conſil. 613. nume. 6. tenet, quòd priuilegium de quo agimus, competat alimentis, etiam quādo eorum cauſa non eſt pia, dum arguit de alimentis ad piam cauſam, & probatur in d. §. poſthumus, vbi præter alimenta ſeruis illis erant relicta peculium, & alia, ita quòd non erant egeni.

SVMMARIA.

1 *Legatum reuocatum videtur, quando teſtator rem legatam alienauit.*

2 *Legatum reuocatur alienatione etiam inualida.*

3 *Legatum libertatis reuocatur non ſolùm expreſſè, ſed etiam tacitè.*

4 *Legatum quando reuocetur alienatione rei.*

5 *Legatum alienatione reuocatum, non reconualeſcit*

leſcit redempta re.

6 *Legatum ad pias cauſas reuocatum alienatione reuiuiſcit, facta rei redemptione.*

7 *Legatum alimentorum reuocatum alienatione reconualeſcit redemptione rei.*

PRIVILEG. XXI.

1 LEGATVM adimere videtur † teſtator, quando rem legatam alienauit, l. cùm ſeruus. ff. de adim. leg. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. ff. de leg. 3. l. rem legatam. ff. de adim. legat. §. ſi rem, Inſtitut. de lega. ex ipſa enim alienatione colligitur teſtatorem legati pœnituiſſe, vt declarat Bartol. in d. l. cùm ſeruus, Socin. Iuni. in conſil. 162. num. 2. volum. 2. & procedit
2 etiam ſi alienatio ſit inualida, † nec ſortiatur effectum, l. legatum. §. pater hortos. ff. de adim. legat. Socin. in conſil. 104. num. 11. volum. 3. id quod ampliant Imo. Alex. & Aretin. in l. ſeruum filij. §. ſi idem ſeruus. ff. de leg. 1. Hieron. Gabr. in conſil. 103. num. 10. quinimò videtur, quòd etiã legatum piæ cauſæ relictum, extinguatur per alienationem rei, l. pater filium. §. Tuſculanus. ff. de leg. 3. ſed melius probatur ex l. verum eſt. ff. de manumiſ. teſtam. vbi libertas legata ſeruo reuocatur alienatione ſerui, Socin. in l. ſi in diem. §. ſeruo, num. 3. ff. de cond. & demonſtra. Nam
3 † ipſum quoque libertatis legatum non minus tacitè, quàm expreſſè reuocatur, l. qui duos. §. fi. ff. de teſtam. manum. vbi gl. Iacob. de Aretin. Bened. Plumb. & Alber. & quòd ademptio hæc per alienationem inducatur, etiam in legato ad piam cauſam, voluit Socin. Iun. in d. conſil. 162. nume. 11. Natta in conſi. 613. num. 3. Manti. de conіect. vltim. volunta. libr. 12. tit. 6. num. 5. vbi huius opinionis allegat Alciat. & hanc ibi partem latè defendit, quidquid poſt Barto. Iaſ. & Cottam tenuerit in contrarium Tyraquel. de priuileg. piæ cauſ. priuil. 41. quomodo autem, & quando le-
4 gatum videatur tacitè † reuocatum per alienationem, vide Mantic. d. tit. 6. Dida. de reſtam. in 3. par. Rub. num. 19. Anch. Moder. famil. quæſtio. par. 1. quæſt. 75. Simon de conіect. vlt. volunt. libr. 3. interpret. 1. dub. 2. §. ad quartum, per totum, folio mihi 473.

Sed adeò verum eſt adimi legatum rei alienatione, vt etiam ſi res à teſtatore recuperetur, vel reematur, non reconualeſcat † legatum, vt probatur l. cùm ſeruus 5
vbi Bart. ff. de adim. lega. Bal. in l. 3. num. 5. vbi etiam Caſtr. C. de legat. Imo. in l. quoties. §. ſeruus cum libertate. ff. de hær. inſtit. Hieron. Gabr. conſil. 103. num. 13. & 14. Attamen quando legatum eſſet factum pro alimentis, non cenſeretur reuocatũ, ſi teſtator rem alienaret, ex qua ſumi debent alimenta, dum tamen illa recuperet, id quod ex eo deducitur, quia fauore piæ cauſæ non adimitur legatum alienatione † rei, quando illa recuperatur, vt 6
inquit Roman. in Authent. ſimiliter, nume. 81. in fin. C. ad leg. Falcid. per text. in l. verum eſt, ex quo id notant Bald. Ange. Caſtr. & Iaſ. in l. quoniam poſt teſtamentum. C. de legat. Tyraquel. qui alios citat in tracta. de priuileg. piæ cauſæ, priuileg.
14. † Mantic. d. lib. 12. tit. 6. num. 5. Nat. in d. 7
conſ. 613. nu. 4. vbi tamen declarat procedere ſolùm, quando alimenta relinquantur pauperi, quia vt in proximo priuilegio deduxi priuilegia piæ cauſæ nõ communicantur cauſæ alimentorum, niſi his caſibus, quibus alimentorum debitũ concernit cauſam piam.

SVMMARIA.

1 *Solutio facta per decem annos continuos, non inducit obligationem pro futuro tempore, niſi allegatur titulus.*

2 *Titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio.*

3 *Soluens tribus annis continuis alimenta relicta in teſtamento minus ſolenni, cogitur ſemper perſeuerare. vbi amplia.*

4 *Inducta ad augendum, non operantur diminutionem.*

5 *Scholaris ſi ex forma ſtatuti tractandus eſt pro ciue, intelligitur in fauorabilibus, non in odioſis.*

6 *Solennitas eadem requiritur in diſſoluendo actum, quæ in contrahendo.*

7 Lega-

7 Legatum alimentorum confirmatur ex triplici præſtatione, quando eſt relictum in vltima voluntate, aliàs ſecùs.

8 Titulus inualidus non confirmatur præſtatione longi temporis.

9 Solemnitas præſumitur ex curſu longi temporis.

10 Solennitas non præſumitur, quando conſtat eam nulliter interueniſſe.

11 Inſtrumentum non ſolenne probat, quando ſecundùm illius tenorem fuit obſeruatum.

12 Retentio, non actio datur pro legato relicto in teſtamento minus ſolenni.

13 Legatum alimentorum ſi eſt vnicum, tunc vnica ſolutione confirmatur, ſi eſt nullum.

14 Legati vnius ſolutione, an hæres ſibi præiudicet, quoad alia eidem vel diuerſæ perſonæ relicta.

15 Hæres qui vnum ex legatis ſoluit ante diē, non cogitur alia ſoluere.

16 Soluens partem debiti, non cogitur aliam partem ſoluere.

17 Confeßio dotis receptæ facta à marito, præiudicat creditoribus, ſi poſt eam maritus diu præſtet alimenta vxori.

18 Legatum alimentorum quamuis nullum, confirmatur præſtatione trium annorum, etiam ſi ſingulæ non ſint integræ.

19 Sententiam approbare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum.

20 Soluens ſcienter vno anno alimenta, non videtur approbare legatum, quod erat nullum, niſi triennio ſoluat.

21 Legatum alimentorum factum diuiti, non confirmatur triennali præſtatione.

22 Soluens per triennium alimenta ex contractu nullo debita, non obligatur in futurum.

23 Duo vincula nō magis ligant, quàm vnū, quando alterum eſt impertinens.

24 Vltima voluntas qualiſcunque ſit, ſemper eſt fauorabilis.

25 Legatum dicitur annuum fauore vltimæ voluntatis.

26 Donatio cauſa mortis dum eſt in fieri, comparatur contractui, ſed poſt quàm eſt facta, eſt ſimilis vltimæ voluntati.

27 Solutio trium annorum confirmat debitum alimentorum relictum in donatione cauſa mortis quæ ſit nulla.

28 Solutio decennalis non probat titulum, quando ſemel quis ſoluit pro decem annis.

29 Soluens alimenta vnica vice pro tribus annis, non obligatur in futurum.

30 Debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tempus, ſi velit etiam refundere intereſſe.

31 Hæres approbando expreßè teſtamentum, tenetur ſoluere legatum alimentorum, etiam ſi non concurrat præſtatio trium annorum.

32 Fideiubere qui promittit, cenſetur principale debitum agnoſcere.

33 Inuentarij beneficium non prodeſt hæredi, qui promittit legatum ſoluere.

34 Actus inutilis quando confirmatur, tunc agitur ex confirmante, non confirmato.

35 L. 1. C. de fideicommiſſ. quomodo intelligatur.

PRIVILEG. XXII.

TEMPVS non eſt modus inducendæ
obligationis, l. obligationum. §. pla-
cet autem. ff. de act. & oblig. & ſolu-
tio facta per decem annos de per ſe, non
inducit obligationem † pro futuro tem- 1
pore, l. ſi certis annis. C. de pact. ſed neceſ
ſe eſt allegare titulum, & probare ſoluti-
onem decennalem, l. cùm de in rem ver-
ſo. ff. de vſur. vbi not. Bart. nume. 3. Bertol.
Bald. in d. l. ſi certis annis, vbi Iaſ. nume. 7.
Dec. num. 12. Curt. Sen. num. 12. Gozad. nu-
me. 7. & Alciat. Balb. in tract. præſcriptio.
par. 3. quæſt. 10. in princ. & num. 20. vbi in-
quit non eſſe diſtinguendum, an tracte-
tur de magno, vel modico præiudicio,
Ruin. quidem dicit in conſil. 75. num. 2. vo
lum. 1. Pariſ. in conſil. 31. num. 28. volum. 1.
Bero. in conſil. 205. num. 5. volum. 1. Natta
in conſil. 511. num. 15. Vaſq. illuſtr. quæſtio.
controuer. cap. 84. quia hoc caſu actor de
bet ſe principaliter fundare ſuper titulo
& ad illius probationem probare poſſeſ
ſionem, aliàs ſi probaret, & allegaret ſolā
† poſſeſſionem, ſuccumberet, vt aduertit 2
Barto. num. 2. in d. l. cùm de in rem verſo,
Bar. Bald. Alber. Angel. Salic. Caſt. Aretin.
Iaſ. & Dec. in d. l. ſi certis annis, Balbus. Be
ro. & Vaſqu. in locis ſuprà citatis, ſed ſi
quis legatum alimentorum relictum in
voluntate minus ſolenni præſtet tribus
annis continuis, † cogetur in futurum 3
perſe-

perſeuerare in ſolutione, text. eſt expreſ-
ſus in l.1.C.de fideicomm. vbi Cyn.Bartol.
Bal.Ang.& Caſt. dicunt eſſe ſingularem,&
idem Bart. in l.2.C.eod. dicit valdè notan-
dum, & perpetuò menti tenendum, & an-
te eos hoc voluit ibi glo.Petr.de Bellaper.
Odofro.Iacob.Butr.& Ioan.Fab.& Corne.
dicit communem,glo Iacob.Butr.Odofre.
Bellapert.Cyn.Io.Fabr.Bar.Bal.Alber.An-
ge.Sali. & alij,in l.creditor.C.de vſur.glo.
Iacob.de Are.Cyn.Bar.Bal Alber.Ang.Ful
goſ. Florian. & Iacobin. de Sancto Georg.
in l.cùm de in rem verſo,& communem di
cit Alexan.in d.l.ſi certis annis,num.3. Ro-
man.num.15.Iaſ.nume.3.Dec.num.7.Curt.
num.14.Riminal.colum.3.Gozad.num.5.&
Alciat.num.3. Bal.in l.non dubium,in 3.op
poſ.C.de teſtam.Mattheſi.notab.122.Pract.
Pap.in form.libel. quo agit pro legato rei
ſing.num.85. Angel.de teſtam.glo.45.nu.11.
Bart.in l.ſeruitutes,la grande,num.4.ff. de
ſeruit.& hoc dicit ſpeciale fauore alimen
torum,idem Bart.in l.Lucius.§.teſtator.in
fi.ff.de legat.2.idem Bar.in l.1.§.ſed ſi filiuſ-
familias,nume.4.ff. de legat.3. Guido Papæ
quæſt.100.nume.6.& quæſt.576.in fi.Ruin.
in conſi.6.num.4.volum.2. Euerar.loco 24.
colum.2.verſi.tertiò iſtud facit,vbi inquit
eſſe menti tenendum, & ampliat ad quam-
cunque piam cauſam. Foller. in ſua praxi
cenſuali in §. huiuſmodi cenſus, nume.82.
folio mihi 144. Vaſq.illuſtr.quæſt.contro-
uer.d.c.84,num.42.vbi dicit magis commu-
nem, & ad dotem extendit, nec non ad re-
fectionem pontium & viarum, aliaſque fa
uorabiles cauſas, allegando Barto.Alexan.
Iaſ.Deci.& Curt.iun. in d.l.ſi certis annis.
Tiraqu.de priuileg piæ cauſæ,priuileg.60.
vbi idem dicit de legato dotis & alijs ha
bentibus ſimilem fauorem,dicens hoc vo-
luiſſe Bart.Fulgoſ.Salice.Florian. & alios,
id quod declarat non eſſe verum ſolum in
legato annuo, ſed etiam in quocunq; quod
ſit vnicum,in d.l.ſi quis à liberis,nume.38.
§. verùm. vbi ampliat in dote, & latè tra-
ctat an id verum quoque ſit in diſſoluenda
obligatione, vt ſcilicet ceſſando per inte-
grum triennium liberetur hæres à præſta-
tione legati, in quo articulo videri pote-
rit apud eum: meum enim non eſt conſiliũ
transferendi aliorum ſcripta.addo tamen,
quod pro negatiua parte facit, quod indu-
cta in fauorem alimentorum, non debent
retorqueri in odium, l.quod fauore.C.de
legib.& inducta ad vnum finem,non debẽt
operari contrarium, l. legata inutiliter.ff.
de legat.1. & inducta † ad augendum, non 4
debent diminutionem operari,ſicut & con
tra.l.cùm tale.§.fi.ff.de cond. & demonſt.l.
ſi quis mancip.ff.de fun. inſtr. l. qui homi-
nem §.fi.cum ibi notat.ff.de ſol. l.cùm is.§.
1.ff.de cond.indeb. l.2. ante fi.C.de iura.ca-
lum.Crot.in conſ.143.nu.4.& ideo priuile
gium conceſſum legato alimẽtorum,intel-
ligi debet quoad fauorem,nõ autem in de-
trimentum legatarij,per ea quæ ponit Bal.
in l.ſi Rufinus.C.de teſta.milit. vbi inquit
ſtatutum quòd ſcholares tractentur pro ci
uibus,intelligi debere † in fauorabilibus, 5
non autem in præiudicialibus,per Bar.in l.
3.§.ſi emancipatus.ff.de bon.poſſ.cõtra tab.
idem voluit Fulgoſ. in d. l. ſi Rufinus. &
Caſt.dicit quòd intelligitur ciuis quoad ea
in quib. ciues ſunt melioris conditionis,
quàm forenſes, non quoad alia, alios citat
Alex.nu.3.ita in propoſito,licèt ius alimen
torum quæratur ex triennali præſtatione,
tamen quia hoc eſt in fauorem introductũ,
non debet eodem modo induci triennio li
berario ab obligatione præſtandi alimẽta.
Et ſi dicatur, quod cũ liberatio facilior ſit
quàm obligatio, & fauorabilior,debet pa-
ri tẽporis curſu induci, cũ maximè eo mo-
do ſoluatur quid,quo introductũ eſt,ſecũ-
dùm regulã l.nihil tã naturale.ff.de reg.iu.
& alia,quæ habet, quod in diſtrahendo ea-
dẽ † ſolennitas requiritur,quæ in cõtrahen 6
do,auth.econtrà.C.de repud. Alex.in cõſi.
203.nu.29.vol.2. & inquit Bar.in l. & ideo,
num.2.ff.de cond.furt.quòd reſolutio con-
tractus iudicatur eiuſdem naturę,cuius eſt
contractus.Affli.in deciſ.231.col.1.& 2.com
probat latè deciſ.Pedem.53.num.10.& ſeq.
reſpondeo quòd diuerſa militat ratio: Nã
ea comprobatio inualida diſpoſitionis in-
ducitur in fauorem alimentorum,& in pri
uilegium,ideo nõ debet retorqueri in odi-
um, propterea mihi magis placet opinio

 nega-

negatiua, quòd triennio non perdatur ius alimẽtorum, præcipuè ſi præſupponamus illud eſſe quæſitum titulo valido & ſolenni: Nam ſi admittamus affirmatiuã, erit tamen intelligenda, quando legatum erat inutile & inualidũ, ſed cõfirmatum ex triennali prçſtatione. Facilius enim tollitur ius quæſitũ ex priuilegio, quã quçſitum via ordinaria, puta ex cõtractu, vel teſtamẽto valido, quorum vtrunq; deſcendit à iure gentium, l. eius militis. §. ſi militia miſſus. ff. de
7 teſta. milit. & duo debent concurrere, † vt ſit locus huic priuilegio. primũ fauor alimentorũ, ſecundum fauor vltimæ voluntatis. ita Bal. in d. l. 1. num. 7. & 10. in fi. C. de fideicom. Iaſ. nu. 2. ſtante aũt veritate principalis noſtræ concluſionis, quòd alimẽta ex non ſolenni diſpoſitione debeantur, quando triennio fuerunt præſtita, aduertẽdum eſt ad vnũ quod Dd. non tangunt, quod ſcilicet maior eſt ſpecialitas, quã ipſi exiſtiment, & quòd ſpecialitas nõ verſatur in eo quod ipſi allegant, nõ quidem eo reſpectu, quòd tempus inducat obligationem, quia non ex ſolo temporis curſu legatũ alimentorum confirmatur, ſed ex præſtationibus. non etiam in eo conſiſtit quod ex triennali præſtatione præſumatur titulus, quia illud quod dicunt Dd. in l. ſi certis annis, & in l. cùm de in rem verſo, procedit quando nullus extat titulus, nos verò agimus quando titulus adeſt, ſed nõ ſolennis, propterea vt dixi maior eſt ſpecialitas: nã vbi titulus eſt inualidus, non cõfirmatur ex præſtatio-
8 ne etiam longi temporis † decem annorum, vt voluerunt glo. Bellaper. Iac. Butr. Cyn. Bar. Bal. Angel. Sali. & Caſtr. in d. l. ſi certis annis, & ibi communem dicunt Iaſ. num. 7. & Dec. nu. 12. Pariſ. in cõſ. 154. nu. 10. & ſeq. volum. 1. vbi fortius dicit procedere etiam in præſtatione quæ fiat per immemoriale tempus, licèt in hoc Bero. conſultus in eodem facto reſpondeat contrarium in conſ. 144. nu. 7. vol. 3. qui tamẽ tenet decennalem non ſufficere. Balb. in d. quæſt. 10. nu. 22. in prin. Vaſq. d. c. 24. num. 41. & facit, quia etſi longiſſimi temporis curſu interueniente
9 p[illegible]iatur interuen[illegible]ſſe in actu omnes † [illegible]nitates neceſſarias, l. ſi filius. C. de petitio. hæred. Barto. Bald. Imola, & Roman. in l. qui in aliena. ff. de acquiren. hæred. tamen quando apparet ſolennitatem interueniſſe quidem, ſed nulliter, tunc † ceſſat 10
omnis præſumptio. Feli. in c. ſicut, nu. 33. in 7. declaratiõe, ver. benè etiam fateor, de re iudic. Curt. iun. in conſ. 130. num. 4. Ruin. in conſ. 63. nu. 16. & 19. volu. 1. Gozad. in conſil. 73. num. 28. Butigel. in l. ſciendum, num. 34. ff. de verbor. oblig. Crau. de antiq. tempor. in 3. part. in prin. nume. 27. verſic. ſeptimò limitatur. Rolan. conſ. 99. num. 35. volu. 2. Cæphal. in conſil. 316. nume. 62. deciſ. Pedem. 173. num. 7. ſed in alimentis licèt titulus ſit inualidus, tamen ſi eius vigore alimenta præſtentur per triennium hæres nõ excuſabitur, quin minus in futurum ſoluat, videtur tamen quod etiam in hoc nihil ſit ſpeciale, quia videmus ita ſemper ſeruari, quod inſtrumentum non ſolenne probat ſi aliquando fuit † obſeruatum, vt 11
quia ſecundùm illius tenorem ſolutũ fuerit, vt probat Cyn. in conſi. 490. col. 1. verſi. non obſtat. quod reperitur inter conſ. Bal. vol. 4. ſequitur Crau. in conſ. 101. nu. 4. facit etiam, quia ſoluẽdo quis ex voluntate minus ſolenni, videtur illam agnoſcere, & approbare, vt in l. 2. C. de fideicõ. ſed ad prædicta reſponderi poteſt, quòd obſeruantia debet eſſe longa, & ſufficiens ad præſcriptionẽ, vt infrà dicam, & quod dicitur ſoluendo approbari teſtamentum, dico procedere quoad ſoluta, nõ autem quoad ſoluenda. quod enim ſolutum eſt, non repetitur, quia donari videtur, l. 1. ff. de cond. indeb. l. donari. ff. de reg. iur. & cùm relictum in teſtamento minus ſolenni ſit naturaliter debitum, l. cùm quis. C. de iur. & fact. ignor. ſolutum etiam per iuris errorem non repetitur, d. l. cùm quis. & ideo in l. 2. C. de fideicom. dicitur quod pro legato relicto in voluntate non ſolenni † datur retentio, ſed 12
nõ actio, & Bal. in principio dicit quòd licèt non conualeſcat quoad agendum, conualeſcit tamen quoad retinendum, ſequuntur Iaſ. & alij, & ita quod attinet ad retinẽdum ſoluta habemus ampliationem, quod ſuſtinetur etiam intra triennium, id eſt etiãſi vno vel altero [illegible] anno facta ſit ſo-

ſolutio.

lutio. Quinimò ſi legatum alimētorum ſoret nō annuum, ſed vnicum, quod aliquādo
13 eſſe poteſt, vt dicam infrà, tunc ſoluendo ſemel hæres ſibi præiudicat † pro toto tempore, quia eſt vnicum legatum, ita declarat pulchrè Bal. in l. non dubium, num. 3. C. de teſt. ord. vbi alio etiā modo ampliat, quando ſcilicet legatum eſt quidem annuū, ſed ad vnicum finem ordinatū, putà ad alimenta, ad habitationem, & ad ſoluendum mercedem magiſtris, per l. fi. in fi. C. de duobus reis. & vtriuſq; ampliationis ratio eſt, quia vbi legatū eſt annuum, tunc dicūtur plura legata, non vnum, vt dicam. agnoſcendo ergo hęres teſtamentum per ſolutionē vnius legati, non ſibi præiudicat, quoad alia, l. Lucius, la. 2. §. teſtator, ſecundùm intellectum Bar. ibi. ff. de leg. 2. gl. in l. 2. ver. pręſtiterūt. C. de fideicom. vbi allegat multa iura, & in l. non dubium, vbi Bal. in 5. oppoſ. & Caſtr. in fi. Iaſ. nu. 5. C. de teſt. ordi. id quod locum
14 habet etiā, quando † plura legata ſunt eidē perſonæ relicta, l. creditoris. C. de vſur. l. 1. C. de fideicom. Salic. in l. non dubium, vbi Iaſ. nu. 5. & non mirū Nam voluntas tacita, quæ ex actu colligitur, nō extenditur vltra quam ex ipſo actu de neceſſitate inferatur. Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. ff. de itin. actuq; priu. proinde ſi ſoluendo hęres donat vni, non æquè voluit ſe obligare ad donandum alij. & Matheſ. in notab. 122. dicit, quòd hęres ſoluendo partem vnius legati ex teſtamento minus ſolenni, licèt obligetur ad ſoluendum reliquam, tamen ſecùs eſt quando ſunt diuerſa legata, & facit, quia idem eſt in tempore. ſi enim legata ſunt in diem relicta, hæres qui aliqua ſoluit ante diem,
15 non cogitur † cætera quoque ſoluere, ſed dies eſt expectandus, d. l. Luc. la 2. §. teſtator. ſequuntur additio. ad Matheſ. d. ſingu. 122. vbi tamen dicit aliud eſſe reſpectu loci: nam ſi legata ſoluit certo in loco, cogitur alia in eodem loco ſoluere, licèt alioquin non teneretur, l. fideicommiſſum. §. fin. ff. de iud. Ang. in l. 1. in fi. C. de fideicom. & Iaſ. in l. 2. nu. 9. C. eo. tit. non tamē omitto quòd ſoluens partem debiti, nō ideo videtur agnoſcere totū debitum, vt teneatur
16 aliā † partem ſoluere, l. fi. vbi gl. C. ne vxor pro marito. vbi Bal. dicit, quòd gratuita ſolutio partis non grauat ſoluentem pro alia parte, gl. in l. non dubium, in verſ. agnouerit, vbi Bar. & alij. C. de teſtam. Aret. in cōſ. 91. col. fi. ver. non obſtat quod. & eſt text. in l. cū de indebito. verſ. ſed ſi pro parte. ff. de probat. Sali. in l. cùm fidem. C. de non num. pecu. vbi quòd ſoluens partem debiti confeſſati poteſt pro alia parte opponere exceptionē pecuniæ non numeratæ. Nat. in cōſ. 77. nu. 6. & 7. Coſta in l. ſi ex cautione, in 2. limit. C. de non num. pecu. operatur itaque vnica ſolutio agnitionem legati, & quādo vnicum eſt legatum, vel ad eundem finē relictū, tunc ſufficit ſi ſemel ſoluatur. In quo tamen aduerte, quia vbi res relinquitur ad alimēta, tunc non eſt legatū alimentorum, ſed proprietatis, vt dicā in tit. quando alimenta cenſeātur relicta. & ad cōprobandū quòd dixi ſolutionē inducere agnitionem, adduco Bal. in rub. C. de priui leg. dot. col. 3. ver. vnde quæritur. vbi inquit, † quòd etſi 17
confeſſio dotis facta à marito, nō præiudicat creditorib. ſi tamen diu maritus poſt eā confeſſionem pręſtet alimenta vxori, tunc comprobatur cōfeſſio, & ab hac opinione dicit Soc. nō eſſe recedendū tamq̃ communi, in conſ. 82. col. 2. vol. 3. & in tract. fall. in reg. dotis cau. lim. 4. Fel. in c. ſi cautio, nu. 8 r. de fi. inſtru. Iaſ. in §. fuerat, num. 81. Inſti. de act. Goz. in conſ. 42. col. 3. Bero. conſ. 47. nu. 19. vol. 1. conſ. 60. nu. 43. vol. 2. Crau. in cōſi. 40. nu. 2. Nat. in conſ. 547. nu. 25. Coſta in d. l. ſi ex cautione, in 7. fal. nu. 2. Cæph. in conſi. 448. nu. 23. & quòd vnica ſolutio ſufficiat, quando eſt vnicum legatum, tenuit Ang. in lec. Per. col. fi. in d. l. ſi certis annis, vbi etiā Iaſ. in 6. in verſ. ſeptimò limita, & in d. l. 1. nu. 5. ver. 7. ſingulari.

Ampliatur item vt procedat etiamſi ſingulo anno alimentorum legatum non fuerit integrè ſolutum, ſed pro eo aliquid traditum fuerit, puta primo † anno frumentū, 18
ſecundo vinum, tertio veſtes: quia nihilominùs confirmatur totum legatum pro futuro tempore, & præſtādum venit. ita Bal. in d. l. 1. nu. 12. mouetur, quia totum legatū, & integra præſtatio reſpicit eādem defuncti voluntatem, & deſcendit ab eadem radice

dice facit, l. nec refert. ff quan. dies leg. ced. Iaſ. num. 3. ver. tertiò mirabiliter, vbi dicit eſſe ſolennem extenſionem, ſi eſt vera, ſed dubitat de veritate: ſed meo iudicio ceſſat dubitatio, quia text. in l. 1. C. de fideic. dum dicit ſequutam voluntatem filij, conſiderat legati agnitionem, quæ inducitur non minus ſoluẽdo partem, quàm totum. Imò qui offert ſe ſoluturum, dicitur approbare debitum, & idem eſt in eo qui petit † dilationem ad ſoluendum, l. ad ſolutionem. C. de re iud. Rom. conſ. 9. in fi. Natta in conſil. 142. nu. 23. Dominus Becius conſ. 106. num. 41. dixi in conſ. 43. nu. 7. addo, quòd hæc ampliatio videtur probari ex text. in d. l. 1. dũ diſponit, quòd etiam præteriti temporis alimenta præſtanda ſint. ſed poteſt reſponderi, quod loquitur de alimentis retentis vltra triennium, amplia autem priuilegiũ,
19
20 vt procedat, etiamſi quis † ſciẽter ſoluiſſet vno anno. quia nihilominùs nõ obligatur in futurum niſi integrum ſoluat trienniũ, vt declarat Bart. in d. l. ſi certis annis, nu. 2. ver. tertij ſoluunt, & in ſeq. oppoſ. vbi dicit tunc vnicã ſolutionem ſufficere, quando orta eſt actio, quæ elidi poterat exceptione, ſequitur Ang. ibi & Alex. num. 6. Iaſ. nu. 6. ver. in ea, ad finem.

Declara tamen non procedere priuilegium prædictum, quando legatum factum eſſet diuiti, quia tunc ex triennali præsta-
21 tione non † inducitur obligatio pro futuro tempore, ita tenet Ange. in l. repetit, l. ſi certis annis. C. de pact. quia ſecũdùm eum ceſſat ratio pietatis, quæ ſolet conſiderari in legato alimentorum, non enim dicitur pium, quando factum eſt diuiti, ſecundùm Bart. in l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. & idem voluit Florian. in l. cùm de in rem verſo. ff. de vſur. Contrariam tamen ſententiam probauit Sali. in d. l. 1. in fin. vbi mouetur, quia tex. indiſtinctè loquitur, ergo intelligitur de relictis diuiti non minus, quàm pauperi. item, quia teſtator cõſiderauit, quòd diues poſſet ad paupertatem deduci, allegat l. cùm hi. §. ſi in annos. ff. de trãſact. vbi prohibetur tranſactio ſuper alimẽtis relictis diuiti, ſequitur Alexan. in l. ſi certis annis, nu. 5. ver. ex his etiam infero. mouetur, quia intelligendo de relictis pauperi, d. l. 1. ſeruiret de vento, quæ non diceretur minus ſolennis diſpoſitio, cùm ſuſtineatur tale relictum, quando duobus teſtibus probatur, ſecnudùm magis communem opinionem, de qua in c. relatum, il 1. de teſtam. & ſubdit, quod alimentorum cauſa etiam in diuite eſt priuilegiata. adducit ſimile de dote, quæ eſt priuilegiata etiam, quãdo debetur diuiti. Iaſ. in d. l. 1. num 4. verſ. tertiò ſingulariter, vbi inquit, quòd Ang. non benè reſpõdet ad l. cùm hi. §. ſi in annos. Dec. d. l. ſi certis annis, nu. 9. & 10. vbi quod legatum alimentorum relictum diuiti reſpicit ſuſtentationem vitæ, ideo eſt fauorabile, vltra quod qui diues eſt, effici poteſt pauper, & cum eo tranſit Curt. iun. nu. 15.

Declaratur ſecundò, vt non procedat, quãdo alimenta deberentur ex contractu: quia, vt paulò ſuprà tactum eſt priuilegium hoc procedit concurrẽtibus duobus, fauore ſcilicet † alimentorum, & vltimæ 22
voluntatis, vt per Bal. d. l. 1. nu. 7. & 10. in fi. Iaſ. nu. 2. & reſoluit gl. in d. l. ſi certis annis, dum inquit duplici fauore, &c. vbi Alexã. num. 3. dicit ita communiter teneri, & Dec. ideo num. 7. dicit inferri, quod vbi alimenta debentur ex contractu præſtatio triennalis non inducit obligationem, nec confirmat contractum, idem repetit Curt. iunior num. 14. in fin. verſ. ſecundò principaliter, vt ait Doct. communiter ſequi ſecundùm illam gloſſæ ſolutionem, & quod eſt ſingularis illatio, patiitur tamen difficultatem. quia fauor, qui impenditur alimentis, ita procedere debet in cõtractu, ſicut in vltima voluntate, argumento l. ſeruum filij. §. eum qui chirographum. ff. de lega. 1. l. pactum inter hæredem. ff. eo. & Inſtit. de leg. Fuſ. Canin. tollen. in fi. & ille fauor, qui cõceditur vltimæ voluntati, concernit non legata, ſed inſtitutionem hæredis, vt ſcilicet teſtamenta ſuſtineantur, ita arguit Dec. loco prædicto. qui aliter non reſoluit. ego tamen reſpõdeo, quod etſi alimẽta ſint per ſe fauorabilia, maiore tamen fauore digna ſunt, quando debentur ex vltima voluntate, quæ ſui quoque natura eſt fauorabilis, quàm ſi deberentur ex contractu, quia eo

caſu

caſu duplex cauſa fauoris concurrit, & duo vincula magis ligant, c.1. de treug. & pace, cum alijs quæ adduxi in conſ.31. num. 6. & ad ſecundum argumentum Decij volentis, quod non attendatur fauor vltimæ voluntatis, cum is nullus ſit reſpectu legatorum,
23 ex quo non † curamus de duplici vinculo, quando alterum eſt impertinens, ſecundùm Bald. in l.1. num. 3. C. de legit. hæred. & in c.1. §. his verò, in princip. de ſucceſſio. fratr. dico, quod imò vltima voluntas ſemper eſt fauorabilis etiã reſpectu legatorũ, q̃a expedit ſuprema hominũ iudicia exitũ habere, vt dicit text. in l. vel negare, ff. quẽadmodum teſtamen. aperiant. & videmus etiam in ſubſtitutionibus præſumi, vel fingi plus dictum, quam ſcriptum, l. cum auus, ff. de cond. & demonſt. l. cum acutiſſimi, C.
24 de fideic. & quod vltima † quælibet voluntas ſiue legatum contineat ſiue codicillos, ſit fauorabilis, latè probat Cagn. in l. in teſtamentis, ferè per totam, ff. de reg. iur. vbi reprehendit Dec. & Gozad. contrarium tenentes, & vult, quod etiam ille tex. intelligatur in legatis, & non in ſola inſtitutione, & multos Dd. refert Natta in conſ.626. num.5. & ſequ. in quibus fauorabilis ſit interpretatio in fauorem legatorum, & tenet intellectum d. l. in teſtamentis, & in vniuerſo, vt id in propoſito addam verum eſt, quod in teſtamentis plenior ſemper ſit interpretatio, quàm in contractibus, c. cum dilecti, de dona. Dec. d. l. in teſtamentis, nu. 5. vbi infert, quod nepotes veniunt appellatione filiorum, quod relicta in teſtamento habent paratam exequutionem, & maſculinum concipit fœmininum. addo quod
25 † legatum dicitur annuum fauore vltimæ voluntatis, Bart. in l. eum qui, §. qui ita, ff. de verb. oblig. Natta d. conſ.6 6. num.9. prę terea licèt in legato fiat ſtricta interpretatio, quando ampliatio etiam nocitura hæredi, tamen vbi non agitur de hæredis præiudicio fauorabilis eſt legati interpretatio, & hoc modo loquuntur omnia iura, quę reſtringunt legata.

Ex his colligi poteſt deciſio, quid vbi alimenta debẽtur ex donatione cauſa mortis, an trieunalis præſtatio obliget in futurum. Nam ſi donatio cauſa mortis æquiparatur cõtractui, nulla orietur obligatio, ſi verò æquiparatur vltimæ volũtati, induceretur obligatio, vt pũgit Cur. iun. d. l. ſi certis annis, nu. 15. ex cui⁹ dicto licet nõ reſoluat, colligitur velle eum, quod priuilegium procedat ex quacunque vltima voluntate, debeantur alimenta, vt tamen intelligas ſubſtantiam huius quæſtionis, ſcias, quod
26 et ſi donatio † cauſa mortis, dum eſt in fieri, comparetur contractui, cum tamen eſt facta accedit vltimæ voluntati, ſecundùm gl. in l.2. ff. de dot. præleg. quam ſingularem dicit Bald. in l.2. ff. de pact. & ibi Iaſ. dicit opinionem Bald. eſſe communiter receptam, & latè comprobat Didac. in rub. de teſtam. in 3. part. nu.1. & 15. vbi infert ad multas deciſiones Gomeſ. in tract. de contract. cap.4. nu.16. latè Clar. de donat. quæſt. 5. in princ. quare fatendum eſt alimentorum diſpoſitionem factam in donatione cauſa mortis
minus ſolenni confirmari præſtatione triennali. 27

Tertiò declaratur vt non procedat, quãdo ſolutio nõ eſſet facta in ſingulos annos, ſed vnica ſolutione præſtitiſſet quis alimẽta pro tribus annis, tunc enim ea ſolutio non induceret obligationem pro futuro tẽpore, pro qua limitatione adducitur, quod voluit Cyn. in l.2. C. de dotis promiſſ. vbi quod & ſi ſolutio continua decem annorũ probet titulum, l. ſi certis annis, C. de pact. & l. cum de in rem verſo, ff. de vſur. tamen
nõ procedit, quãdo vnica † vice ſoluit quis 28
pro decem annis, ſequitur ibi Bal. nu.1. vbi infert ad id quod voluit glo. poſt tex. ibi in l. quicunque, C. de apoc. publ. lib.10. Bar. in l. eum qui, ff. de annu. lega. vbi inquit, quod & ſi debitum præſumatur ex annua ſolutione, non tamen eſſet idem ſi fieret vna ſolutio pro decẽ annis, & in ſpecie quod prę
ſtatio alimentorum in vna † vice facta pro 29
tribus annis nõ obliget hæredẽ pro futuro tempore, ponit expreſſè Io. Fab. in d. l.1. in fi. C. de fideic. vbi ſubdit hoc voluiſſe Iaco. de Are. in d. l. ſi certis annis, ſequitur Iaſ. in d. l.1. nu.4. ver. ſextò cõpereram, quia pluresactus ſtrictius ligant, l. iubemus, C. ad Velleia. idem Iaſ. in d. l. ſi certis annis, nu.4.

verſ.quartò notabiliter, & ibi Dec.nu.11. vbi tamen dicit, quod hæc non eſt congrua limitatio, quia text. in l.1. loquitur de eo qui triennio præſtat veſtiarium, ſed decipitur Dec. quia dicitur triennio præſtitiſſe, qui pro tribus annis ſemel ſoluit, quando non agitur de intereſſe creditoris, nec eo caſu creditor, cuius non intereſt, poteſt recuſare ſolutionem repræſentatam, vt not. in l.qui Romæ, in princ. ff. de verb. obliga. Bar. in l.eum qui, ff.de annu.leg. vbi inquit
30 quod debitor, qui vult ſoluere debitũ creditori † cum omni illius intereſſe, poteſt id facere inuito creditore, & in dubio tempus cenſetur appoſitum fauore debitoris, glo.magna in fin.d.l.qui Romæ, in princ.& Iaſ. in duobus locis prædictis ponit concordantes.

Limitatur quartò, vt non ſit neceſſaria trina præſtatio, quãdo approbaſſet expreſ-
31 ſè quis teſtamentum, tunc † enim ſat eſt approbaſſe etiã ſi nulla ſequuta ſit prſtatio, vt text. in l.2. C.de dot.promiſſ. vbi glo. dicit, quod vnica promiſſio operatur idem, quod plures præſtationes, allegat l. fin. C. ad leg.Falcid.& Bart. ibi dicit eſſe ita notabile, & ſingulare dictum, quod alibi nõ inuenitur, & Bal. ibi inquit, quòd pactum operetur in momento, id quod inducit conſummata præſcriptio, & ſubdit quod hoc notabile non reperitur alibi, & Salicet. in prin. dicit eſſe notandũ, & ſingulare dictũ alibi non inuentum, & in terminis noſtris hoc modo declarat Iaſ. in l. ſi certis annis, nu.6. verſ.octauò & vltimò limita, vbi addit eſſe notabile & ſingulare, & in d.l.1.nu. 5.ver.octauò limita, vbi declarat, in quo cõſiſtat ſingularitas dicens, notata in l.1.C.de fideic.& in l.non dubium, in fin.C.de teſta. procedere, quoad iam ſoluta, non autem ad inducendum obligationẽ pro futuro tempore. hanc tamen limitationem impugnat Iac.de Rau. in d.l.ſi certis annis, quia ſi duæ præſtationes non ſufficiunt ad inducendũ obligationem, multo minus debet ſufficere vna expreſſa ſtipulatio, quæ minus eſt potens, & hoc etiã impugnat Bal.Nouel.in tract dot.part.6.priuileg.78.col.pen.verſi. ſed quid plura? vbi dicit plus operari plura facta de anno in annum, quam vnicã promiſſionem, quia non minus eſt facto, quàm verbis rem oſtendere, & concludit in d.l.2. procedere deciſionem propter verba enunciatiua, quæ ſpeciali fauore dotis probant, vt aliqui ibi intelligunt. Salic. tamen declarat reſpondendo ad deciſionem Iacob. de Rau. quod in l.cum de in rem verſo, diuturna præſtatio vſurarum, facit præſumi ſtipulationem vſurarum, & ex ſtipulatione præſumitur obligatio ſortis, quod tamen non facit ad propoſitum, Dec. aũt in d. l. ſi certis annis, nu.12. diſtinguit, an promiſſio facta fuerit pro vno anno, an verò in genere pro legato annuo, vt primo caſu procedat dictum Bal. Nouel. ſecundo verò non, ſed nec id ſatiſfacit. Certum enim eſt, quod expreſſa promiſſio magis operatur, quã tacita voluntas quæ reſultat ex ſolutione, l. expreſſa nocent, ff.de reg. iu. l. nonnunquã, ff.de cond.& dem. dixi in conſi.10.nu.24. & non placet dictum Iac.de Rau. & Bal. Nou. qui dicunt potentiorem eſſe ſolutionẽ triennalem, quam promiſsionem, cũ ſemper expreſſio magis afficiat, quam tacita & ſub intellecta voluntas: ex alio tamen videtur mihi deciſionẽ l.2.C.de dotis promiſſ. non facere ad propoſitum, quia ibi agebatur de ſolutione vſurarum, quæ cum ſint quid acceſſorium, non poſſunt dari niſi ſupponatur principale aliquod debitum, c.acceſſorium, vbi glo.& Dd.de regu. iur. in 6. l.cum principalis, vbi Dd. ff.eod. tit. proinde qui promittit vſuras, fateri videtur, quod extet principale, vti videmus in fideiuſſione, qui enim promittit ſatiſdare † videtur etiã 33
promittere, quod ſe obligabit, vti principalem, & ideo tenetur ſe obligare, l. tribus, ff.de vſufru. ear. rer. & ibi notat Bal. & idẽ vult Bal. in l. ſancimus, num.5.C.de verb.ſignif. Cyn. poſt Iac. Butr. & Iac.de Rau. in l. 1.C.de ſatiſd. Bart. ibi in fin. Bald. num.5. in fin. & Salic. num.11.& dixi in conſ. 201. nu. 6.& ſequenti. At in ſolutione legati alimẽtorum non cadit aliqua conſideratio principalis ad acceſſorium, ſed totum eſt principale, & nihil acceſſorium, & ideo, qui promittit alimenta, videtur promittere principale, non autem acceſſorium. præterea

terca ſi quis promittat ſoluere alimenta a-
licui, iam obligabitur ex promiſſione, li-
cèt non ſit obligatus ex confirmatione inu-
tilis diſpoſitionis, quia promiſſio rei in te
ſtamento relictæ nouat precedentem obli-
gationem, & facit, vt illa incipiat deberi
ex noua cauſa, qua ratione videmus, quod
hæres non vtitur beneficio inuentarij con
33 tra creditorem, † vel legatarium, cui pro-
miſit ſoluere, Angel. in conſ.31.colum.pen.
Dec. latè in conſ.496.num.12.& in authen.
præterea, num.12.C. vnde vir & vxor, Pha-
nuc. in tract. de confect. inuentar. par.6.nu.
110. cum ſimilibus, nihil ergo erit ſingula-
re in alimentis, quia non confirmabitur di-
ſpoſitio quæ erat inutilis, ſed fiet ſolutio
vigore promiſsiõis, nos autem quęrimus,
an vigore diſpoſitionis non ſolennis indu
catur obligatio accedente promiſſione.
Rurſus non videtur, quod illa l. ſecunda,
poſſit ad hoc allegari, quia ibi non conſta-
bat de titulo dotis, ſed agebatur de illo pre
ſumendo ex ſequenti vſurarum promiſſio
ne, hîc conſtat de titulo, ſed inutili & inua-
lido, ideo ſi confirmatur promiſſione, agẽ-
dum erit non ex confirmato, ſed ex confir-
34 mante, quia dicitur nouus † contractus, l.
adoptio, ff. de adoptio. l. legata inutiliter,
ff. de adimen. lega. Bart. in l. more, num.5.ff.
de iuriſdict. omnium iud. Ang. in d. l. adop-
tio, Iaſ. d. l. more, num.30. Cur. iun. num.44.
Crot. in l. omnes populi, nu.116.ff. de iuſtit.
& iur. Pariſ. in conſ.3.nu.40.& ſeq. volu.4.
Marſi. in ſing.196. in prin. & hoc modo ceſ-
ſat omnis ſpecialitas, & difficile eſt reſpõ-
dere ad argumentũ Bal. Nouel. loco prædi-
cto, dum vtitur dilemmate. erit itaq; con-
cluſio, quod ſola promiſſio alimentorum
producit quidem obligationem ſoluendi
in futurum, ſed nõ ea ratione qua vtuntur
Dd. prædicti, circa quod tamen inquiren-
dum erit, an fiat promiſſio à ſciente vel ig-
norante. Plures alias limitationes ponit
Iaſ. in d. l. ſi certis annis, & in d. l.1. C. de fi-
deicom. quas nõ expedit proſequi cum ſinc-
clarę, & non patiãtur difficultatem, ſuper
35 intellectu † tamen d. l.1. laborarunt multi,
præcipue Cato Saccus, Rol. Cur. quos citat
Curt. iun. in d. l. ſi certis annis, num.15. vbi
Dec. in num.12. verſ. vl. in dicta inquit, non
apparere, quod teſtamẽtum ſit nullum, ſed
quod legatum erat incertum, addo, quod
duæ limitationes relatæ à Iaſ. in locis præ-
dictis, dum inquit non procedere in teſta-
mento falſo, vel etiam imperfecto ratione
voluntatis, non conueniunt illi textui in
l.1. quia loquitur, quando ſolutio fit ſecũ-
dùm voluntatem teſtantem. declaratur i-
tem hoc priuilegium pluribus alijs modis,
vt per Menoch. viſum poſt hæc iam ſcripta
ta in tract. de præſumpt. lib.3. præſump.131.
num.8. & ſeq.

SVMMARIA.

1 *Cauſa legati ceſſante, ceſſat legatum.*
2 *Onere ceſſante ceſſat legatum factum intuitu o-
neris.*
3 *Conditionale legatum deficit detracta conditio-
ne.*
4 *Tutor qui tutelam repudiat, non conſequitur le
gatum, vbi etiam ſi factum coniunctæ perſonæ,
& idem in fideicommiſſo.*
5 *Legatarius alimentorum non conſequitur lega-
tum ſi repudiat onus iniunctum.*
6 *Onus in dubio videtur eſſe cauſa legati.*
7 *Legatum alimentorum non præſumitur factum
in dubio contemplatione oneris.*
8 *Onus præſumitur cauſa legati alimentorũ, quã
do reſpicit fauorem filiorum.*
9 *Onus habitandi cum filijs impoſitum nouercæ,
non præſumitur adiectum fauore filiorum.*
10 *Onus iniunctum per viam conditionis cenſetur
in fauorem alterius, quam legatarij appoſitum.*

PRIVILEG. XXIII.

LEGATI cauſa ceſſante † ceſſat lega- 1
tum, l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de
legat.2. Bart. in l. demonſtratio falſa,
§. fin. prope fin. ff. de condit. & demonſtr. id-
eo cum legatum relinquitur propter ali-
quod onus, ceſſat † onere ceſſante, l. alum- 2
næ. §. Seiæ, ff. de adim. leg. vbi legatũ adem-
ptum videtur, quãdo onus adimitur, quod
legato fuerat iniunctum, Barto. in l. ſi quis
ſeruum, ff. de condit. & demonſt. vbi loqui-
tur, quando onus iniunctũ eſt per vim mo-
di, & idem eſt, quando iniungitur per vim
fideicommiſſi, l. penul. §.1. de condit. & de-
monſtr. Bart. in d. l. ſi quis ſeruum, nume.2.
ſecùs

ſecùs tamen eſt, quando per viam conditio
nis onus eſt adiectum, quia tunc conditio-
3 ne detracta ſubſiſtit legatum, l. 3. §. condi-
tio, in fin. ff. de adimen. legat. Bartol. d. l. ſi
quis ſeruum, num. 1. Bart. Bald. Alexan. Are.
Curt. Gozad. & Alciat. in l. 1. C. de pact. po-
nit Mantica de coniect. vltim. volunt. libro
12. titul. 2. num. 27. & ſequenti, & quòd ceſ-
ſante cauſa legati ceſſet legatum, ponit Cę-
phal. in conſi. 81. num. 1. vbi num. 8. limitat,
quando cauſa non eſt finalis, ſed impulſi-
ua. hinc eſt quod ſi quis in teſtamento deſi-
gnetur tutor, & ei propter tutelam fiat le-
4 gatum, repudiata tutela, † is non habebit le
gatum, l, qui tutelam, in princip. ff. de teſta.
tutel. l. tutor petitus, §. 1. ff. de excuſat. tu-
tor. l. etiam ſi patris, ff. de legat. 1. l. poſt lega
tum, §. amittetur, ff. de his quib. vt indignis,
l. Neſennius, §. fin. ff. de excuſat. tutor. & li-
cèt aliàs hoc nõ procederet in legato facto
coniunctæ perſonæ, vt notatur in l. tutor,
§. 1. ff. de excuſ. tutor. tamen hodie etiam cõ
iunctus excluditur à legato, quando onus
tutelæ repudiat, vt declarat Iacob. Beluiſ.
in §. in omnibus, in Authent. de hæred. &
Falcid. Bart. & Bald. in l. legatarius, C. de le-
gat. Rom. in conſ. 207. num. 3. vbi idem dicit
in fideicommiſſis, ex quo hodie ſunt exæ-
quata legatis idem dicit Rom. in conſi. 235.
num. 1. in fin. verſic. eſt igitur videndum, vt
inquit eſſe communem opinionem, vbi ta-
men in principio declarat hoc non proce-
dere in aliquibus caſibus, vt per eum ibi, &
quòd legatum perdatur ob repudiatam tu-
telam, voluit etiam Pract. Papien. in form.
libel. quo agitur ad redden. ratio. tutel. in
verſ. eidem Ioanni in fin. Dec. in conſ. 178.
num. 1. & in conſi. 192. num. 4. Ruin. in conſ.
38. num. 2. & 3. volum. 2. in conſ. 49. nume. 1.
eod. volum. Bertran. in conſ. 375. num. 3. vo-
lum. 4. vbi dicit idem eſſe, quando cœpiſſet
adminiſtrare, & fuiſſet remotus ſui culpa,
tamquam ſuſpectus, de quo per Roman. d.
conſi. 235. Tyraquel. in tract. ceſſante cauſ.
part. 1. num. 121. Caualcan. de tutor. numer.
190. Suarez in ſuo theſaur. in verſic. tutor,
nu. 123. & idem eſt in onere iniuncto, & cui
relicta ſunt alimenta, quia ſi ad hunc finem
5 relicta ſunt, & is recuſet onus, † amittet le-
gatum alimentorum, eſt tex. in l. illis liber-
tis, in fin. ff. de condi. & demonſtr. vbi ſi le-
gatarius alimentorum non moratur cum
filijs quorum gratia relictum eſt, ceſſat le-
gatum, ad idem eſt tex. in l. Seio, in princ. ff.
de annu. legat. Anchar. in conſi. 237. colum.
1. verſ. ſi verò defendat, vbi dicit gl. & Dd.
communiter ita tenere, Decius in conſilio
485. num. 5. & 10. verſic. ſecundò reſponde-
tur, & num. 12. verſicu. ſecundò reſponde-
tur, dubium autem eſt, quando onus videa- 6
tur cauſa legati, & quãdo non, & in † dubio
onus ſemper videtur cauſa legari, l. Neſen-
nius, cũ l. ſeq. ff. de excuſ. tut. l. illis libertis,
in fi. ff. de cond. & demõſt. ponunt Dd. in l. 1.
C. de leg. Decius in conſ. 485. Cæphal. in
cõſ. 429. nu. 13. Speciali tamen fauore alimẽ
torum inductũ eſt, quod onus in dubio nõ
pręſumatur cauſa legati, nec deficiat legatũ
† onere deficiente, eſt text. in l. 1. C. de lega. 7
vbi neceſſitas morandi in domo cum filijs,
non deſtruit legatum etiam filijs mortuis,
& illum text. ita intelligit gloſſ. in l. 1. C. de
inſtitut. & ſubſtitut. quam ſequitur Bart.
in l. in teſtamento, la ſeconda poſt princip.
ff. de condit. & demonſtrat. dicens eſſe ſpe-
ciale fauore alimentorum, hoc idem in-
quit Bart. in d. l. illis libertis. conſeruatur
enim indiſtinctè legatum alimentorũ non
obſtanre, quod moriatur is, cum quo lega-
tarius debet morari, l. Caio, §. Imperator,
ff. de aliment. & cibar. legat. d. l. 1. C. de leg.
l. illis libertis, ff. de condit. & demonſtrat.
hoc etiam voluit gloſſ. in dicta l. 1. dum in-
quit, quod alimenta in dubio videntur per
petuo relinqui, per dictam l. Caio, & ta-
men non cenſerentur perpetuo relinqui,
ſi finirentur eo mortuo, cum quo legatari-
us debet morari, ſequitur Bart & alij om-
nes ibi, hoc etiam probat Bartol. in dicta l.
Caio, §. Imperator, in princip. & in prima
oppoſit. Decius in conſi. 485. numer. 10. ver-
ſic. ſolum ſupereſt reſpondere, vbi ait eſſe
ſpeciale in legato alimentorum, quod le-
gatum non extinguitur morte eius, cũ quo
debet quis morari, idem dicit nume. 12. ver-
ſic. vltimò non obſtat, Ruin. in conſi. 38. nu-
me. 4. volum. 2. vbi quod fauore alimento-
rum præſumẽdum eſt in dubio, quod onus
impo-

impoſitum non ſit cauſa legati, ſed quod imò teſtator fuiſſet omninò relicturus etiam ſi non fuiſſet legatario onus prædictū iniunctum, idem Ruin. conſi. 42. num. 20. eodem volum. Cæphal. in conſi. 429. num. 109. Vaſq. illuſtr. quæſt. cap. 93. nume. 17. Simon de Pratis lib. 4. dubita. 8. numer. 62. & ſeq. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 170. in fin. ff. de liber. agnoſcen. eſt ergo concluſio, quod alimentorū legatum in dubio cenſetur factum fauore legatarij, non autem propter onus, vel morandi cum filijs vel aliud quid faciendi, quod fuerit adiectum, & adhuc dicam latius, dum tractabo de conditione mixta, quæ per caſum deficit, an faciat deficere legatum alimentorum: eſt enim quæſtio parum abſimilis, ex hoc autem priuilegio, quod onus nō pręſumatur cauſa legati, inferri poteſt in practica ad multa, quæ ſciens omitto.

Id tamen non eſt perpetuum, ſed reſtringitur, vt non procedat, quando onus reſpiceret commodum filiorum exiſtentium in ætate pupillari, vtputà ſi eſſent relicta alimenta vxori, cum onere habitandi cum fi-
8 lijs impuberibus, quia † tunc onus præſumitur cauſa legati, & legatum factum videtur fauore filiarum, vt mater eas educat vel enutriat, argumento l. ſed ſi hoc, §. fina. cum ibi notatis per gl. ff. de condit. & demonſtr. & ita expreſſè tenet Imol. in l. ſi ita relictum, §. Pegaſus, ff. de legat. 2. vbi fundat ſuam deciſionem ſuper ætate filiarum, & hoc etiam voluit Raine. in addi. ad l. 1. vbi eū ſequitur Alex. nu. 4. C. de leg. dicens, quod ſi quis inſtitutis filiabus impuberibus relinquat vxori alimenta, donec filiæ morabuntur cum ea, ſi contingat vnam ex filiabus nubere, & aliam mori, extinguetur legatum tanquam factum in fauorem filiarum, licèt magni Doctores conſuluerint contrarium, Ruin. in conſi. 38. num. 6. volum. 2. vbi dicit aliud eſſe ſi filij eſſent puberes, quinimò dicit ceſſare limitationem hanc, ſi filij eſſent pro parte puberes, & pro parte impuberes, quia non eſt inconueniens, quod legataria agnoſcat onus quo ad aliquos, & non quo ad alios, in quo addo ſatis eſſe, quòd agnoſcatur onus eo modo quo poteſt impleri, ſubdit etiam, quod dicens filios eſſe impuberes, tenetur probare, ſecundùm regulam quod fundans ſe in tempore, debet tempus probare, gloſſ. in l. eum actum, vbi Barto. ff. de negot. geſt. & qui allegat ætatem, debet probare, l. ſi minorem, vbi Doctores, C. de reſtit. in integrum, l. cum teſtamento, ff. de probatio. idem voluit Ruin. conſ. 42. num. 21. eodem volu. Simon de Pratis lib. 4. dubit. 8. num. 59.

Hæc tamen præſumptio benè procedit in matre, quia veriſimile eſt, quòd pater intellexerit de educatione filiarum apud eam, ſed in nouerca ceſſat præſumptio, cum de ea lex ſuſpicetur in filiorum perniciem, l. non eſt, ff. de inoffic. teſtamen. ideo, quando legatum eſt factum nouercæ, non eſt præſumendum, quod factum fuerit
fauore † filiarum, ita Ruin. in dicto conſi. 9
38. numer. 6. volum. 2. Cæphal. in d. conſi. 429. nume. 106. ſed in matre filijs exiſtentibus impuberibus, res videtur clara, vt per Signorol. in conſi. 179. numer. 6. vbi conſiderat, quod filij erant infantes, Decius in conſi. 485. num. 7. & 9. vbi idem dicit, quando filius erat debilis, & malè complexionatus, allegat Angel. ſubdens, quod ex qualitate perſonę cognoſcitur legatum eſſe factum fauore filiorum, allegat etiam Ancharan. qui arguit ex qualitate matris, quæ erat ſenex, infirma & debilis, Ruin. d. conſ. 42. num. 22. in fin. præſumendum eſt enim teſtatorem cognita neceſſitate voluiſſe ea parte conſulere, vbi vidit neceſsitatem vrgere.

Hoc item priuilegium non habet locum, quando onus iniungitur per viam con-
ditionis, † quia tunc ſemper eſt implendū, 10
& cenſetur in fauorem alterius, quàm legatarij, & cenſetur cauſa legati, vt declarat Cæphal. in conſi. 429. num. 101. vide tamen, quid dicam in ſequenti priuilegio.

SVMMARIA.

1 *Conditio mixta deficiens caſu, vel per mortem extinguit legatum.*

2 *Conditio mixta deficiens per mortem, vel caſum, non extinguit legatum alimentorum, vbi late.*

3 *Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum libertatis.*

4 *Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum ad piã cauſam.*

5 *Conditio mixta deficiens per caſum extinguit legatum, quando eſt appoſita in fauorem eorum cum quibus erat morandum.*

6 *Conditione mixta deficiente per caſum deficit legatum, ſi aliàs non erat relicturus.*

7 *Onus iniunctum legato, ſi non æquiualet legato non cenſetur eſſe cauſa legati.*

8 *Onus iniunctum ſub conditione præſumitur cauſa legati.*

9 *Modus mixtus deficiens per caſum non extinguit legatum.*

PRIVILEG. XXIIII.

CONDITIO mixta dependens à facto implere debẽtis, vel alterius, vel
1 etiam a caſu † ſi deficiat per mortem
extinguitur legatum, l. in teſtamento, vbi glo. magna & Bart. colum. 2. verſ. alio modo, & Socin. num. 6. verſi. ſecunda difficultas, ff. de condi. & demonſtr. Bart. in l. 1. ante numerum primum, verſ. in conditione verò mixta, C. de inſtit. & ſubſtitut. vbi Bald. num. 10. & Caſtr. num. 6. Caſtr. in conſi. 31. circa primum, colum. 2. verſic. item facit ratio, vol. 1. Dec. in conſ. 485. nu. 4. & in conſ. 526. nu. 3. Iaſ. d. l. 1. nu. 9. ver. aliquando & tertio Ruin. in conſ. 42. nu. 2. vol. 2. Socin. iun. in conſ. 46. conſ. 74. nu. 4. vol. 4. Vaſq. illuſt. quæſt. cap. 93. num. 9. vbi num. 10. dicit idem eſſe in quacunque conditione etiam caſuali, vel poteſtatiua, quia ſi deficiat per caſum contingentem in perſona eius, qui debet implere, facit extingui legatum, attamen legatum alimentorum non deficit conditione deficiente, ſed ſortitur effectum, & con-
2 ditio habetur pro impleta, † text. eſt in l. illis libertis, ſecundùm Bart. lecturam, ff. de cond. & demonſtr. in l. 1. C. de legat. in l. ſi peculium, §. cui ſeruus, ff. de ſtatuliber, in l. cum ita datur, ff. de cond. & demonſt. ita voluit glo. in l. 1. in 2. ſolut. C. de lega. vbi Bartol. num. 1. verſ. quidquid dicat Caſtr. num. 1. colum. 2. verſ. & hoc etiam Bart. in l. illis libertis, ff. de cond. & demonſtr. Caſtr. in d. conſ. 31. col. 2. verſ. item facit ratio Aret. in conſ. 94. conſideratis maturè, nu. 3. in fin. vbi dicit ſpeciale eſſe in legato alimentorũ, Socin. in d. l. 1. in teſtamento, num. 6. verſic. primò enim fallit, & Doct. ponunt exemplum, quando alimenta relinquuntur ſub conditione habitandi cum aliquo, quia ſi ille moriatur, nihilominus legatum debetur, nec conditio habetur pro defecta, ſed pro impleta, ponunt Doct. latè in d. l. 1. C. de lega. Socin. in conſ. 63. num. 3. vol. 1. verſ. tertiò arguitur, vbi inquit eſſe apud omnes expeditum, & loquitur etiam in legato vſusfructus, quod ſtantibus filijs reſtringitur ad alimenta ex conſuetudine Bulgari, qua ſecundùm eum poſt mortem filiorum ſuſtinetur legatum, tanquam ſi conditio foret impleta, Dec. in conſi. 485. num. 2. verſi. vnde de tali, & num. 10. verſi. ſolum ſupereſt, vbi poſt Bart. inquit eſſe ſpeciale alimẽtorum fauore, ex quo præſumitur, quod teſtator relicturus omninò erat etiam ſine conditione, & loquitur in legato vſusfructus reſtricti ad alimenta, Decius d. l. 1. nume. 11. verſ. in ea glo. ibi fauore, C. de inſtitut. & ſubſtitut. vbi dicit, quod ſolutio illius gloſſ. communiter approbatur à Doctoribus, Euerar. loco vigeſimoquarto, colum. 4. verſi. ſeptimò iſtud facit, Ruin. pulchrè in conſ. 42. nu. 2. & 4. volum. 2. vbi poſt Abba. in conſi. 78. colum. 2. verſ. ad ſecundum dubium, volum. 2. dicit procedere etiam in legato vſusfructus, quod per conſuetudinem Bulgari reſtringitur ad alimẽta, nam & ſi filij decedant, & ea ratione mater non poſſit cum illis habitare, durabit legatum alimentorum, tanquam conditio habeatur pro impleta: benè verum eſt ſecundùm eum, quod non incipiet legatum vſusfructus, & loquitur Abbas, quando onus habitandi eſt poſitum in conditione, & Ruin. loco prædicto, num. 5. & ſequent. poſt Caſtrenſ. & Alexan. dicit in alimentis idem eſſe quando legatum eſt relictum donec, vel vſquequo, licèt in alijs annuis legatis aliud ſit, Corne. in conſi. 323. col. 2. in fi. ver. & prout eſt ſpeciale, vol. 1. vbi dicit eſſe ſpeciale fauore libertatis & ali[illegible], Grat. in conſi. 69. nu. 2. vol. 1. Vaſq. [illegible] cõ-

tiouer.

rouer.cap.93.nu.27.vbi dicit idem in libertate, & alijs fauorabilibus cauſis per eũ relatis, Manti.in tract.de coniect.vlt.volunt. lib.11.tit.16.nu.18. Cordub. in l.ſi quis à liberis,§.ſi quis ex his,nu.200.Tyraq. de priuileg piæ cauſ.priuileg.57.in fi. qui plures tex.allegat,& quod dicitur de alimentis, idem obtinet in legato ad piam cauſam, arguendo ab alimentis ad piam cauſam,vel etiã a libertate ad piã cauſam, nam diximus
3 in fauorem quoq; libertatis † cõditionem mixtam deficientem per caſum haberi pro impleta,l.libertate,iuncta gl.ff.de manum. teſta.l.2.C.de cond. inſert. l.cum ita datur,
4 ff.de cond.& demonſtr. & de † pia cauſa, ꝙ eiuſmodi gaudeat fauore, tenuit expreſſè Rom.in ſing.284 Euerar.d.loco 24.verſ.ſeptimò iſtud, vbi dicit ſingulare, & notatu dignum,ac quotidianum,Roma. in auth. ſimiliter,num.198. C.ad leg.Falcid.Socin.in d.l.in teſtamento, la 2.num.7.ff.de cond. & demonſtr.Igne.in authen.ex cauſa,num.50. C.de liber.præter.Tyraquel.d.priuileg.57. vbi addit Caſtr.& Aret.in locis ſuprà adductis, Neuizan.in conſ.31.nume.11. vbi idem dicit, quando agitur de commodo filiorũ, quia ſecundùm eum cauſa filiorum eſt fauorabilior pia cauſa,Vaſquius d.cap.93.nume.28.vbi procedendo per argumenta neminem citat ex prædictis, quia eos non vidit Mantica d.tit.16.num.18. verſi.tertiò ſimiliter limitatur, & in locis prædictis illi Doctores extendunt ad alios caſus, immò Mantica ibi loquitur etiam,quando conditio mixta deficit facto eius, qui debet implere, quia nihilominus alimentorum fauore habetur pro impleta, & in legato vſusfructus conuerſo ad alimenta, quod nõ deficiat mortuis filijs, cum quibus mater iuſſa erat habitare, ponit Simon de Prætis de interpret.vltim.volunt.lib.4. dubita.8. in princ.num.58.& ſequen.vbi omninò videndum eſt pro declaratione materiæ, & prædicti priuilegij ratio eſt,quia ea conditio appoſita videtur fauore legatarij, non autem hæredis, vel alterius tertij, ſuprà proximè demonſtrauimus fauore alimentorum inductum, quod onus non præſumatur cauſa legati, ſed teſtator præſumatur etiam ſine illo onere relicturus.

Qua ratione limitatur, vt non procedat hoc priuilegium, quando nõ conſtaret expreſſè, vel ex coniecturis, quod cõditio
† eſſet appoſita fauore, & ad commodũ eorum,cum quibus debeat morari, quia tunc 5
ſi illi moriantur,deficit legatum, & conditio habetur pro impleta,l.Seia,in prin. vbi glo.ff.de annu.lega.dixi in præcedenti priuilegio,Vaſq.d.quæſt.93.num.27. vbi dicit communem eſſe opinionem, & diximus præſumi tunc factum fauore eorũ qui ſunt ſenes,debiles,pupilli, vel aliter egent ope legatarij,& tales ſunt, quib᷒ veriſimile eſt quod teſtator voluit prouidere, vide apud Simon.de Prætis d.dubit.8.num.56. & ſeq. vbi multa conſiderat gloſſ.in l.1.in fin. vbi Bart.in fin.C.de lega.vbi expreſſè loquuntur in conditione mixta ne quis exiſtimet repeti hic quæ ſuprà ſunt dicta, Salic. in l. 1.num.8. C.de inſtitut.& ſubſtitut. vbi Deci.num.11.verſ.in ea glo.ibi fauore alimentorum,& in conſi.485.nu.10. verſ. ſecundò reſpondetur,Ruin.d.conſ.42.nu.21.& 22.& conſ.46.nu.3.vol.2.

Declara etiam non procedere, quando conſtat, quod teſtator ceſſante illa conditione non erat relicturus:† tunc enim deficiente illa conditione deficit legatum,tex. 6
eſt qui loquitur in libertate,in l.fin. in fin. iuncta gl. vltim. in fin.ff.de manum.teſtam. vbi conditio non habetur pro impleta:quãdo dicit teſtator,nolo eum conſequi libertatem,ſi conditio verè non impleatur,Roman. in d. ſingu. 284. vbi extendit etiam ad piam cauſam, & dicit notandum, allegat hoc voluiſſe Ang.in quadam diſputatione, & Rom.ſequitur, licèt non ad hunc finem Tyraq.d.priuileg.57. & ratio eſt, quia tunc expreſſa voluntas teſtatoris ſilere facit cõiecturam, quæ in dubio præſumitur ad fauorem alimentorum.

Tertiò intellige, quando onus importatum † per conditionem non æquiualebat 7
legato,quia tunc legatum non cenſetur factum intuitu oneris,at ſecùs eſt,quando æquiualet:tunc enim videtur teſtator legatũ reliquiſſe in fauorem eius,cui onus eſt implendum, ideo illo moriente, ita vt impleri

pleri non poſsit, legatum deficiat, per ea quæ ponit Bart. in l. Pamphilo, §. duos, ff. de leg. 3. id quod confirmat Beninten. deciſ. Bonon. vlt. num. 7. & ſeq. Cæphal. in conſ. 429. nu. 95. Simon de Prætis d. dubit. 8. nu. 61. ſed hæc coniectura ſumi quidem poteſt ad fauoré legatarij, vt ſcilicet onus non æquiualés emolumento nō cenſeatur cauſa legati, ſed non poteſt deſumi in odium legatarij, quando onus correſpondet legato, quia nō conuertitur.

Declarat quartò Cæphal. in conſ. 429. num. 101. non procedere priuilegium, quando onus eſt iniunctum ſub cōditione, quia
8 † conditio debet impleri, ſed ex his, quæ dixi in principio conſtat loquendo de alimétis dictum eius eſſe falſum, quia fauore alimentorum conditio deficiens facto tertij, habetur pro impleta, & retuli Abb. in conſi. 78. & Ruin. in conſi. 42. qui loquuntur in legato conditionali.

Quando autem relictum eſt ſub modo, tunc non eſt opus diſputatione, quia mo-
9 dus mixtus † deficiens per caſum non vitiat legatum, etiamſi non ſit alimentorum, nec alioquin fauorabile, l. ſi fundum per fideicommiſſum, §. Iulianus, ff. de legat. 1. l. ſi quis Titio, ff. de leg. 2. l. Lucius, §. quiſquis, i l. 1. ff. eo. l. pater filium, §. Tuſculanus, ff. de leg. 3. vbi glo. idem voluit gl. in l. turpia, §. pen. ff. de leg. 1. l. ſi quis Titio centum, §. Titio genero, col. 1. ff. de cond. & demon. Dd. in l. 1. vbi præcipuè Alex. C. de inſtit. & ſubſtit. modus enim participat de diſpoſitione ſecundùm Ruin. in conſ. 20. num. 3. volu. 2. & hanc concluſionem ponit Vaſq. d. q. 93. nu. 23. vbi inquit eſſe communem ſententiam, & ampliat procedere etiam ſi modus mixtus ſit appoſitus in contractu, vel alio actu inter viuos, quia nihilominus ſi deficiat per caſum nō vitiat actum, allegat tex. in l. pen. C. de cond. ob cauſ. & ſubdit hoc eſſe notandum, quia fauorabilior interpretatio alias fit in vltimis voluntatibus, quá in contractibus, l. in teſtamentis, ff. de regu. iur. & quoad vltimas voluntates, id quod de modo dictum eſt, ponit Cæphal. d. conſi. 429. nu. 104. dicens, quod defectus modi nō inducit amiſſionem legati.

SVMMARIA.

1 *Legatum in dubio videtur quod minimum eſt.*
2 *Minimum ſemper debetur in contractibus.*
3 *Legatum ſemel tantum eſt præſtandum, nō pluries, & præſumitur vnicum, non annuum.*
4 *Tempus cenſetur appoſitum cauſa differendi ſolutionem.*
5 *Legatum alimentorum præſumitur annuum.*
6 *Legatum videtur quod maximum eſt fauore piæ cauſæ, vbi ampliatur.*
7 *Legati annui petitio conceditur pro futuro tempore, vbi idem in debito annuo ex contractu.*
8 *Legatum collatum in tempus reiterabile, præſumitur annuum.*
9 *Legatum rei modicæ factum perſonæ multum dilectæ, præſumitur annuum, non vnicum.*
10 *Legatum obſcurum declaratur ex affectione teſtatoris.*
11 *Legatum videtur quod maximum eſt, vbi qualitas legatarij ſuadet.*
12 *Legatum ex perſona legatarij præſumitur annuum.*

PRIVILEG. XXV.

IN dubio videtur legatum † quod minimum eſt, l. apud Iulianum, §. Seio, l. ſi ita, ff. de leg. 1. l. qui concubinam, §. cum ita, & l. vnius, ff. de leg. 3. Dyn. in reg. in obſcuris, de regul. iur. in 6. Dd. in l. ſemper in obſcuris, ff. eod. tit. & procedit etiam in cō- 1
tractibus, † l. inter ſtipulātem, §. ſi ſtipulante, l. ſi ſtipulatus fuero decem, ff. de verb. oblig. l. ſi fideiuſſor, la 2. ff. mand. l. ſi quid venditor, in fi. ff. de ædil. edic. & in vltimis voluntatibus ratio eſt, quia teſtator cenſetur ſemper minus grauare hæredem, l. vnū ex familia, §. ſi rem, ff. de lega. 2. & quando aliquid relinquitur cenſetur ea mente reli- 2
ctum, vt præſtetur ſemel tantum, † non autem pluries, l. eum qui calendis, ff. de verb. oblig. l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignif. & ideo contra Guid. de Suzar. inquit Bart. in l. cū quidam, nu. 3. ff. de annu. leg. quod ſi teſtator reliquit fratrib. vnam pitantiam in die ſancti Franciſci, hæres liberabitur præſtando ſemel, ſequitur Alex. in conſ. 16. nu. 7. vol. 4. Iaſ. in l. in duobus, §. ſi ei qui, colu. 2. ver. 5. facit, ff. de iureiu. in conſ. 36. in fi. vol. 3

vol.3.Fel.in c.1.de treug.& pac.& hanc de-
ciſionem tenuerunt Soci.iun. & Ioan.Lup.
quos citat & ſequitur Tiraqu.d.§. hoc ſer-
mone, in prin.nu.88. & dicimus etiã quod
4 tempus † cenſetur appoſitum ad differen-
dum ſolutionem, l. qui hoc anno.l.qui an-
te calendas, & l.eum qui calendis, in fin.ff.
de verb.oblig. Bart. & alij in l.eum qui ita
ſtipulatur, præcipuè Caſtr.& Alexan.ff.de
verbo.oblig. inductum tamen fuit ſpeciali
fauore alimentorum, vt legatum alimẽto-
5 rum cenſeatur non vnicum, ſed † annuum,
l.legatum. l. annua.§.Titia.ff. de annuo le-
ga.d.l.eum qui ita ſtipulatus.ff.de verb.ob-
lig.& ita notat Bart.in omnibus locis præ-
dictis inquiens eſſe ſpeciale fauore alimen
torum,hoc etiam voluit Bal.in l.cùm hi,in
ver. planè,col.1.ff.de tranſ.mouetur ex l.q.
concubinã.§.vxori.ff.de leg.3.dicens,quòd
in dubio relictum alimentorum præſumi-
tur annuum. Socin.in conſi.48.in fi.volu.3.
Tiraq.in d.§.hoc ſermone,limita.3.num.6.
in fin.Natta in conſil.379.num.1. Simon de
Pręt.in tract. de interpret.vlt.volunta.du-
bitat.11.nu.95.folio mihi 43t. facit,quia vi-
6 demus quod in legato † ad pias cauſas ve-
nit quod maximum, non quod minimum
eſt,l.Titia.§.Seia.ff.de au.& arg.lega.& ibi
Barto.vbi limitat regulam l.in obſcuris,&
Ro.in ſing.521.dicit illum tex.ad hoc ſingu-
larem,vbi Apoſt.addunt Bald.Abb.Barbat.
Soc.Iaſ.Dec.Gozad.Cagnol.& Gomeſ.qui
hanc deciſionem ſequuntur,quamuis Imo-
la & Iaſ.in l.ſi ita ſit aſſcriptum.ff.de lega.1.
tenuerũt nihil eſſe ſpecialitatis in pia cau-
ſa,& tex.in d.§.Seia, aliter eſſe intelligen-
dum id,quod tenuerunt Barba. Capra, Bal.
Nouell.& Deci. quos citat & ſequitur Ti-
raqu.de priuileg.piæ cau.priuileg. 25. Mo-
der.Gal.in tract.de vſur.nu.746.vbi tamen
pro contraria parte refert Corne.facit l.cũ
erat.ff.de annu.lega. Roma.ſingu.297.valet
autem argumentum de pia cauſa ad alimen
ta.Imol. Bart.in d.l.legatum.ff.de annu.le-
ga.dicit idem eſſe in dote, & alijs cauſis ſi-
milibus, quia in eis quoque legatum præ-
ſumitur annuum.

Non omitto tamen, quod Natta in d.
conſ.379.num.1.dicit opinionem Bart.non
probari in locis per eũ allegatis, quia text.
in l.legatum. procedit propter dictiones
repetitiuas,donec,vel quouſque, vt decla-
rat idem Barto.in d.l.qui concubinam.§.v-
xori. & Imol.in d.§. qui ita ſtipulatus, &
quando extant dictiones repetitiuæ, lega-
tum non reſtringitur ad vnicam præſtatio-
nem, etiamſi nõ ſit relictum in cauſam ali-
mentorum. ſed reſpondetur, quod ſi hoc
ferret vis dictionis repetitiuæ, idem eſſet
in cõtractibus, ſed hoc eſſet falſum, vt per
Bal.Ange.Caſtr.& Alex. in l.eum qui ita.§.
qui ita ſtipulatus.ff.de verb.oblig.Et vtili-
tas quod ſit annuum non modò circa ſub-
ſtantiam legati verſatur,ſed etiã circa qua-
litatem,quia † datur actio pro futuro tem- 7
pore durante legato, ne cogatur actor ſin-
gulo anno de iure ſuo experiri,l.malè agi-
tur.C.de præſcript.triginta annor.§.1. vbi
glo.& Doct.C.de fideicom.& Iaſ.ibi in fin.
atteſtatur hanc eſſe communem opinionẽ.
Bar.& alij in l.de pupillo.§.ſi in pluribus.
ff.de oper.nou.nunt. Alexan.in conſil.95.
colum.2.verſi. ſed reſpondeo & dico, vol.
1.Simon de Pręt.de interpret. vlt.volunta.
lib.5.dubit.3.num.95. vbi dicit procedere,
etiamſi ex contractu cauſatum ſit annuum
debitum.

Aduertendum tamen quòd etſi regula-
riter legatum non præſumatur eſſe annuũ,
vt dixi, tamen fallit, quando†collatum eſt 8
in tempus reiterabile,vt docet Bartol.in l.
cùm quidam.ff.de annu.legat. Guid.Suzar.
Cuma. & Alexan.in l. eum qui calendis,in
prin.ff.de verbo.oblig.Gofred.& Alber.in
d.l.cùm quidam. Tiraquel.d.§.hoc ſermo-
ne,in limita.20.nume.1. Natta d.conſi.379.
num.4.

Idem eſt quando relictum eſt modicũ,
& ſit perſonæ multum dilectæ, quia tunc
† præſumitur annuum,ſecundùm Bar.in d. 9
l.cùm quidam. Caſtr. & Aret.in l.apud Iu-
lianum.§.ſi quid alicui.ff.de leg.1. Bal.in l.
1.C.de fideicom. vbi infert, quòd legatum
veſtiarij factum vxori viduæ eſt annuum
propter qualitatẽ perſonæ,ſequitur Rom.
qui dicit notandum ſingu.291.Alex.in l.di-
uortio.§.ob donationes, col.pen. ver.2. li-
mita.ff.ſolut.matr.vbi Iaſ.col.pen.verſ.ir.

facit illud. Cotta in memor. incip. legatiſ, quòd vxor. Alcia.d.§.hoc ſermone, vbi Tiraq.limit.2.vbi citat etiam Feli.& declarat quare ea deciſio procedat, idem Tiraqu.limita.12.nume.4.Natta in d.conſ.379.& pro hac limitatione facit, quia legatum obſcu-
10 rum capit declarationem† ex affectione teſtatoris erga legatariũ, l.Aurelius.§.Titius teſtamento, vbi Bar.ff.de liberat.lega.& vbi aliud ſuadet qualitas legatarij recedi-
11 mus à regula, † quod minimum videtur relictum, & interpretamur, vt videatur relictum, quod maius eſt, l.ſi cui.ff.de alim.& cibar.lega.l.Stichus.ff.de leg.3.Dec.d.l.ſemper in obſcuris,num.3.ver.5.fallit.& quòd legatum præſumatur annuum ex perſona
12 † legatarij ponit Mantic.de coniectur.vltim.volunt.lib.6.tit.11.nu.19.vbi,nu.12.& ſeq.ponit quòd præſumptio capitur ex affectione perſonarum,& Cagno.in d.l.ſemper in obſcuris,nume.9.dicit,quòd illa lex non procedit in legato alimentorum, allegat Bar. qui tamen non dicit hoc, ſed aliud diuerſum.

SVMMARIA.

1 *Legitima non debetur filio viuente patre.*
2 *Pater poteſt aßignationem bonorum reuocare, quam fecerat pro legitima filij.*
3 *Legitima filij non venit in confiſcatione bonorum filij, quando pater viuit.*
4 *Legitima vt filio debeatur, requiritur patris mors naturalis, & non ſufficit ciuilis.*
5 *Pater qui dilapidat bona ſua, cogitur aßignare filio legitimam dum viuit, vbi ampliat.*
6 *Filius reuocat confeßionem, quam pater facit, vt eam fraudet ſua legitima.*
7 *Pater donando nepotibus nõ præiudicat filio in legitima.*
8 *Donatio inofficioſa reuocatur à filio.*
9 *Debitor in diem ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus carceratur, vt fideiubeat.*
10 *Fideiubere non cogitur debitor, niſi iuſta cauſa ſubſit.*

PRIVILEG. XXVI.

1 PATER dum viuit, non tenetur filio aſſignare legitimam portionem,† nec ad id cogi poteſt, quia debetur ſolùm poſt mortẽ, l.1.§.ſi impuberi.ff.de collatio. bono.Bar.in l.fi.ff.de liber.agnoſ. in l.poſt emancipationem.§.illud.ff.de liber.lega. Bal.in l.ſi quando.§.illud.ff.eo.titu. Alex. in l.cùm dotem,nu.13.ff.ſolu.matr.in conſ.14.col.fi.ver.ſed dato, volu.1.vbi quod deſcendentes nullum ius habent in bonis aſcendentium ante illorum mortem. Guid. Pap.in deciſ.486. Areti.in §.item ſi quis in fraudem,col.vlt.verſi.tu autem rectius dicas, Inſtit.de actio.vbi quod mortuo patre legitima dicitur quaſi debita. Iaſ.in l.3.nu.4.C.de iuris & facti ignor.& in conſil.181.colum.pen.verſ.3.moueor.volu.2.& ante iſtos idem voluit Albe.in auth.nouiſſima, col.fin.nu.9.C.de inoff.teſtam.vbi quod filius nullum ius habet in bonis patris viuentis,& ibi ſequitur Bal.nu.1.Ang.in ver. idem quod viuente.Imol.in 3.notab.Areti. numer.4. Alexand.in 3.notab. Fulgoſ.nu.9.Iaſ.num.5.poteſt enim pater viuens pretium bonorum ſuorum proijcere in mari ſecundùm gl.& Dd.in l.1.C.de inoff.dona. Areti.in d.§.item ſi quis in fraudem,num.24.Deci.in conſ.557.nume.7. Crau.in conſ.241.num.1.Rol.conſ.62.num.25.vol.1.Vaſq. illuſtr.q.37.nu.2.vbi communem ait. Cordub.l.ſi quis à liberis.§.item reſcriptum, num.16.ff.de libe.agnoſ.& quòd filio legitima non debeatur a patre viuente, voluit Corſet.in ver.legitima, nu.2. Socin.in tracta.fallen.regu.288. Dec.in conſi.438.num.13.Iaſ.in l.is poteſt,num.14.ff.de acqui. hæred. Fabian.in d.auth.nouiſſima, nume.78. Ruin.in conſ.149.num.13.volu.3. Barbat.in conſ.95. num.4.volu.3.vbi dicit non etiam competere ius aliquod conditionale, idem Bertran.in conſ.184.num.2.volum.2 Socin. iun.in conſi.51.nume.2.volum.1.Bereng.in l.in quartam,nume.126.& ſequ.ff.ad legem Falcid.Brun.in conſ.80.num.15.ver.& hoc caſu.Gramm.in deciſ.101.num.65.Duen.in reg.356.in prin.Viuius comm.opin.lib.1.opin.199.D.Becius in conſ.34.nu.17.& ſequ. vbi infinita congerit.Aſcan.Clem.in tract. de patr.poteſta.effect.16.num.56.deciſ.Pedem.172.nume.15.Cuccus in tracta.de legitim.in ver.legitima,an augeatur,num.5.& ſeq. Imò ſi pater eam aſſignauit poteſt re-
uocare,† ſi ita ſibi videbitur, ſecundùm 2
Baldum in l.3.in fine.C.pro donat. Iaſ.in l.

frater

ſrater à fratre.col.antepen. in fi.ff.de cond. indeb. Felin. in c.cum M.Ferrarieſ.colum. 15.in fin.de conſtitutio.Cuccus nume.7. & 9. vbi ſubdit, quòd legitima filio aſſignata dicitur peculium profectitium, & infert Bart.in l.1.§.ſi impuberi.ff.de collat.bono. quod pater ideo non cogitur fiſco ſoluere legitimam pro condemnatione filij. Bal.in conſ.257.volu.3.vbi quod filius viuo patre habetur pro mortuo, idem Bal.in l.quamquàm, num.2.C.ad leg.Falcid.Martin.Lauden.in tracta. de fiſco, quæſt.6. Alcan.d.effect.16.num.59. D.Becius d.num.17. Cuccus nu.10. vbi alios citat. infertur etiam quòd condemnato filio legitima non venit in

3 confiſcatione, † ſi pater viuit.Guliel.Cun. Bar. Alber.& Bal.in l.ſi qua pœna.ff.de his qui ſunt ſui,vel alie.iur. Specul. in titu.de exequut.ſent.num.11. Socin.iun.in conſ.51. num.5.volum.1.Duen.d.reg.356.num.2.vbi allegat alios. Ruin.conſi.149.num.13. volu. 3.Cagnol.in l.fi.num.286.C.de pact. Rol.in conſ.67.num.4.& ſeq.vol.2. & non ſufficit ciuilis mors parentum, vt filijs debeatur

4 legitima,ſed naturalis requiritur. † Bar.in auth.ſi qua mulier, prope fin.C.de ſacroſ. eccleſ.vbi Salic.col.fi. dicit eſſe communẽ opinionem.Dec.in c.in præſentia,num.75. ver.contrarium tamen,de probatio.Cæph. in conſ.214.nume.8. vbi tamen limitat non procedere;quando ciuilis mors producit per omnia eundem effectum cum naturali, allegat Bar.& Iaſ.

Tamen quando pater eſſet dilapidator, & abutendo diſſiparet ſua bona, cogi poſſet aſſignare honeſtam portionem filio,

5 quæ ſit ei pro legitima, & pro † alimentis neceſſarijs, vt inquit Bal.in l.2.num.3.ver. ſed pone pater habens.C.ſi in fraudem patro. mouetur,quia pater tenetur filios alere, & hoc prodeſt non ſolùm filijs, ſed etiã patri,qui releuatur ab onere alendi.Intereſt etiam reipublicæ ne quis re ſua malè vtatur, & ſubdit, quod alia bona deinceps non poterunt obligari à patre,nec venient in generali obligatione, loquitur tamen per verbum forte.arbitror,quia vt dixi,pater reuocare poteſt bona aſſignata pro legitima, & dicũtur nihilominùs de peculio profectitio,ſed id prouenit, quando ſpõtè aſſignaret, ſed quando coactus id faceret aliud eſſet, quia deſinunt ea bona eſſe in ſua poteſtate. mouetur etiam Bal. quia vbi pater diſſipat bona aduẽtitia filij,adminiſtratio ſibi aufertur, & datur filio, l.fina.C.de bon.damnat. & ſi diſſipat propria bona reſtitutioni ſubiecta cogitur ante tempus reſtituere,l.Imperator.ff.ad Trebel.ſequitur Caſtr.ibi, num.6. vbi ſubdit eſſe ſingulariter menti tenẽdum, quia eſt quotidianum, & alibi non reperitur,et non dicitur filius ſic petendo aſpernari patrem,quia prodeſt etiam patri, & idem videmus fieri in vxore, quæ poteſt petere,quòd dotes collocentur in tuto,ſi maritus malè adminiſtrat bona ſua, l. vbi adhuc.C.de iure dot. ſed hoc exemplum Caſtr.parum facit, quia vxor agit de bonis ſuis, non mariti, filius autem de bonis patris,idem voluit Caſ.in d.l.Imperator,vbi Alexan.num.13.Claud.Aquen. nume.6. & Seguran.nume.118.ff.ad Trebel. Caſtr. & Iaſ.in authen. ſi qua mulier.C.de ſacroſ.eccle.Iacob.de S.Georg.in l.lis nulla,nume.3.ff.de iudic. vbi allegat Roman. idem Iacobin. in l. patronus, nume.5.ff. de probatio. Fabian.in auth. nouiſſima, num. 83.& hanc partem dicit æquiorem Iaſ.in l. nam & poſteà.§.ſed & ſi quis.ff.de iureiur. eandem ſententiam probauit Socin.in reg. 288.in 1.fallent. vbi allegat ad comprobationem dictum Bar.in l. ſi conſtante,nu.63. ff.ſolu.matrimon. qui vult, quòd ſi pater dotes maternas diſſipat, filij illum officio iudicis cogunt,vt ſint ſibi ſaluæ,& hoc ſingulare dictum appellat Pet. de Rau. ſingul. 469.& Ant.Trigon.ſing.30. dicit eſſe ſingularem doctrinam,& Iaſ.in d.l.ſi conſtante, nume. 198. inquit hanc partem eſſe æquiorem, & quod de hac quæſtione fuit ſæpè in facto interrogatus.Boer.deciſ.61.nu.18.vbi dicit per hanc deciſionem euitari lites, quæ ſingulis menſibus orirentur inter patrem & filium,ſi attẽderetur eorũ opinio, qui dicunt quòd eo caſu cogitur pater in principio cuiuſcunq; menſis aſſignare filio alimenta,quæ prouiſio ex alio nõ eſt ſufficiens, quia ſi pater dilapidat profundẽdo, & alienando bona,non eſt certum,quòd ſit

habi-

habiturus bona in principio futurorum menſium, ſicuti etiam non eſt prouiſio condecens, quòd patri interdicatur adminiſtratio, & detur curator ſecundùm l.1.in fi. ff.de curato.furio. Nam hoc modo filius incuſat patrem, eique grauem infert iniuriam, & agit filius in plus, quàm ſua interſit, cùm liberum ſit patri vendere bona, & pretium in mari proijcere, melius ergo eſt eatenus prouidere quatenus vrget neceſſitas, & intereſſe filij, & in reliquis liberam dimittere cuique rerum ſuarum adminiſtrationem, & hanc partem ſequuti ſunt Cagnol.in l.fi.nu.290.C.de pact. Io.Lup.in repet.c.per veſtras.§.17.nu.14. de donat.inter vir.& vxo.Rod.Suar.allega.4. Duen.in d.regul.256.in i.ampliat.in fi.& eam inquit magis receptam Pinellus in l.1.par.3.nu.75. de bon.mater. vbi, etſi quoad legitimã dubitet de veritate, quia ea patre viuente nõ debetur, tamen reſpectu alimentorum dicit eſſe tutiorem, quia à patre viuente debentur filio, & cum eo tranſit Eman.Suar. in Theſau.recepta.ſent. in ver. filius, num. 203.Cuccus in d.tract.in quæſt. legitima an augeatur, nu.8.in fi. Alcan.in d.tract.effect. 16.nu.61.& effect.17.nu.56. quibus in locis dicit communem, ita quod dubitari nõ poteſt, quin in iudicijs obtinere quilibet poſſit, ſecundùm eam, quidquid dubitet Pinel. in loco præcitato. Cordub.d.§.item reſcriptum, nu.15. vbi dicit communem.

Et quamuis contrarium tenuerit Bald. ſibi parum conſtans in l.non poteſt.ff.de adop. vbi alimenta eſſe de menſe in menſem aſſignanda, & loquitur in fortioribus terminis, quando pater dilapidat bona filij, & eam ſequuntur Iaſ.in §. ſi quis in fraudem, nume.3.& ſequ. Inſtitu.de actio.& eſſe veriorem in puncto iuris dicit, in l. nam & poſteà.§.ſed & ſi quid, num.4.ff.de iureiur. Caccialup.in l.frater à fratre, num.122.vbi dicit ſuper hoc variè iudicatum, & Sal.d.l. 2.C.ſi in fraud. patr. dicit vix contrariam poſſe obtinere. Chaſſa.in conſue.Bur.rub. 7.§.2.num.4. Corſe.in l.filium quem habentem, nu.81.C.fam erciſ.Sylueſtr. Aldobran. in §.præterea, num.54.Inſt.quibus mod.ius patr. poteſt.ſol. & nouiſſimè latè diſputando Vaſq.Illuſtr.q.cap.37.per totum, vbi ait quòd etſi vtraque opinio ſit communiter recepta, hæc tamen eſt longè verior, & reſpectu legitimę idem tenere videtur Pinel.d.par.3.nu.75. tamen, cùm tot tantique authores pro cõtraria pugnent, non eſt curandum, quòd prædicti diſſentiant, & fundamenta eorum leuia ſunt, quia etſi legitima non ſit debita viuente patre, tamen hoc eſt verum rebus ſic ſtantibus, & mutato rerum ſtatu aliud eſt dicendum, non enim pater fraude caret cũ bona dilapidat, & fraudi occurrendum eſt re integra, id eſt, antequàm omnia diſſipauerit, videmus enim
quod filius confeſſionem reuocat † quã pater 6
fecit animo fraudandi filium legitima. Spec.in tit.de confeſſio.§.nunc videndum, verſ.ſed nunc quod patris confeſſio, & ibi Io.And.Bar. in l.cùm quis decedens.§.codicillis, num.4.ff.de leg.3. But.in c.quamuis, vbi Abb.col.pen.nu.33.de re iudi. Iaſ.in l.ſi arrogator, num.25.ff.de adopt. latè Tiraqu. multos citans de retract.conſang.§.1.gloſſ. 18.nume.80.Gomeſ.de teſtam.cap.12. num. 81.ver.ex quo infertur, vbi ver.item etiam infertur, ſubdit, quòd ſi pater vendendo fatetur pretium recepiſſe non præiudicat
filio in ſua legitima. Imò pater donando† 7
nepotibus non præiudicat filio in legitima, l.Titia Seio.§. Imperator.ff.de legat.2. Iaſ.latè in conſ.125.colum.fi.vol.1. Cæpha. in conſ.148.num.8. vbi ſubdit quòd ex quo donatio continet volũtariam alienationẽ ea non minuit legitimam, & filius reuocat immenſam, vel inofficioſam donationem, aliquando in totum, aliquando vſque ad
legitimam, † ſi eſt conſilio aut re, & conſi- 8
lio inofficioſæ, l.1.2.& 3.C.de inoff.donat. Bart. in d.l.Titia.§.Imperator. l. ſi liqueat. C.de inoff.donat. Rube.in d.§. Imperator, num.139. & nu.152. Pariſ.conſil.70.num.27. volum.4. Picus in l.poſt contractum, nu.3. ff.de donat. Rube.in l.pater filium, nu.192. ff.de inoff.teſtam.Tiraqu.in l.ſi vnquàm, in verſ.totum.C.de reuoc.donat. & in ver.libertis, nu.75. Crau.in conſil. poſt deciſ. Pedem.122.nu.19. Clar. de donatio. quæſt.24. verſi. aut verò quis non agit. D. Beccius in conſ.68.nu.6. quòd ſi iam alimenta reuocat quanto

quanto magis impedire poterit alienando,
cùm facilius impediatur quid fieri quàm
factum reuocetur, & ſi dicatur, quòd ea re-
uocatio ſit poſt mortem patris, quo tempo-
re filius habet ius in legitima, at videtur a-
liud eſſe viuente patre quando nullum ius
habet: reſpondeo, quòd etſi poſt mortem
patris ius habeat, tamen id iuris concernit
bona quæ pater tempore mortis reliquit,
non quæ deſierant per alienationem eſſe,
ſed propter fraudem id filio indulgetur,
quia videntur eſſe in hæreditate, quę pater
fraudulenter fecit quominùs eſſent. Præ-
terea conſiderando prædictam ſententiam
reſpectu alimentorum non debet mirum
videri quòd detur actio ante tempus, nam
cùm alimenta contineāt annuum debitum
certum eſt, quod etiam pro futuro tempo-
re datur actio, l. 1. vbi gloſſ. & Doct. præci-
puè Iaſ. in fine. C. de fideicomm. & dixi in
proximo ſuperiori priuilegio, & licèt ſu-
ſpendatur exactio, tamen idem eſt in no-
ſtro caſu, quia bona non dantur inconti-
nenti filio, ſed deſignantur, & ſeparantur,
vt ex eorum fructibus percipiat alimenta,
per quam rationē nihil videtur ineſſe ſpe-
cialitatis, cùm ſit hoc regulare in quocun-
que annuo debito, nec impedit noſtram de-
ciſionem ratio conſeruandæ libertatis, de
qua in l. vſqueadeò. ff. ſi quis à paren. fuer.
manum. vbi dicitur iniquum eſſe auferre
ingenuis hominibus liberam alienationē
rerum ſuarum, ſuper quæ ſe fundat multa
cumulando Vaſq. d. c. 37. num. 1. & ſeq. quia
quod attinet ad alimenta facilis eſt reſpon
ſio, nam cùm pater teneatur filio de alimē-
tis neceſſarijs prouidere, non impeditur
in adminiſtratione rerum ſuarum, licèt co
gatur aſſignare tot bona, quæ ſufficiant ad
legitimam, ex quib⁹ filius alatur, hoc enim
modo dicitur exoluere debitum, & nō ma-
gis impeditur, quàm ſi pro alio quouis de-
bito exigeretur, & in ſimili videmus quòd
9 debitor † in diem ſi ex noua cauſa ſit ſuſpe-
ctus de fuga, poterit carcerari, vt fideiu-
beat de ſoluendo die adueniente, l. quæſi-
tum, vbi gloſſ. in ver. intereſt. ff. de pignor.
Bald. in l. 1. in fi. C. de cond. ex lege. in l. 3. in
fi. C. commoda. Alex. in l. 2. in princ. ff. ſolu.
matr. in l. ſi ab arbitro. ff. qui ſatiſd. cogan.
vbi Iaſ. num. 7. dicit illam glo. eſſe ſingula-
rem, idem Iaſ. in §. ſupereſt, num. 77. Inſt. de
actio. cum alijs, quos citaui in conſ. 68. nu.
10. & tamen non eſt conueniens, quòd de-
bitor ex omni † momento grauetur onere 10
fideiubendi, l. ſi is à quo. §. fin. ff. vt in poſſ.
legato. l. in omnib. ff. de iudic. Aret. in l. 2. in
prin. nu. 13. ff. ſolut. matr. Bal. in l. 2. nu. 6. C.
de hæred. vel actio. vend. vbi dicitur gra-
ue eſſe fideiubere, & ibi Salic. nu. 4. non igi-
tur exigitur pater ante diem, ſed cogitur
pro filij cautione aſſignare bona, quoad le-
gitimam, & hęc videtur potius aſſecuratio
quædam, quàm ſolutio, vel interdictio ad-
miniſtrationis: pater enim pro alimentis
videtur debitor in diem, vel ſaltē ſub con-
ditione, quia debitum alimentorum eſt an-
nuum, vt dicam ſuo loco, & pro primo an-
no eſt purum, & pro ſequentibus cōditio-
nale, pendente autem conditione cauen-
dum eſt ne pater non ſit ſoluendo, quando
dies, vel conditio aduenerit, atque ita infe
ratur iniuria filio dum curamus patrem ab
iniuria defendere, id ergo minus malum
eſt ſi conſideretur, quòd patri non adimun
tur ea bona totaliter, nec filio abſolutè ap-
plicantur, ſed deſignantur, & quodammo-
dò deſtinantur, vt ſint loco legitimæ, & a-
limentorum pro filij cautione, vti fit, quan
do vxor petit dotes in tuto collocari viro
ad inopiam vergente.

SVMMARIA.

1 *Indefinita propoſitio æquipollet vniuerſali fa-
uore alimentorum.*

2 *Indefinita æquipollet vniuerſali, vbi ampliatur
multis modis.*

3 *Incertitudo vitiat legatum.*

4 *Legatum præſumitur annuum ex affectione te-
ſtatoris erga legatarium.*

5 *Legatum latè interpretatur, quando ſit coniun-
ctæ perſonæ.*

PRIVILEG. XXVII.

INDEFINITA quoque propoſitio fa-
uore alimentorum æquipollet † vni- 1
uerſali, vt probatur ex text. in l. qui-
dam hæredem. vbi Bart. notat, nume. 1. ff. de
tritico, vino, oleoque legat. dicitur enim

ibi quòd ſi teſtator vxori relinquat vinū, oleum, frumentum, & ſalſamenta, licèt nō ſit expreſſa quantitas, tamen in legato includitur quidquid illarum ſpecierum reperitur penes teſtatorem, quia ſecundùm Bar. indefinita fauore alimentorum æquipollet vniuerſali, ſequitur Cagn. in l. ſemper in obſcuris, nu. 9. in fi. ff. de reg. iur. ſed hic nihil mihi videtur ineſſe ſpecialitatis, quando regulare ſit, quòd indefinita vim
2 habeat † vniuerſalis propoſitionis, l. ſi pluribus. vbi Bar. in prin. ff. de leg. 2. gloſſ. in c. vt circa, de electio. in 6. Alex. in conſ. 26. nu. 4. vol. 4. in conſ. 91. num. 5. in 1. volu. vbi loquitur in fideicommiſſis. Socin. in conſ. 80. col. 2. in prin. volu. 1. Curt. iun. in conſ. 139. num. 10. Pariſ. in conſi. 53. num. 22. vol. 2. Bero. in conſ. 141. nu. 2. vol. 3. id quod procedit etiam in negatiua propoſitione ſecundùm Bar. d. l. ſi pluribus. Cuman. in conſi. 38. colum. 1. in fi. Socin. in conſ. 121. num. 39. volu. 4. Tiraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 13. num. 1. quòd ſi Bar. ex eo ſpecialitatem deducat, quòd regulariter legatum non de-
3 beatur, ſi non apparet † quantum relictum ſit, vt probatur in l. cùm poſt. §. gener. ff. de iure dot. & melius in l. ſi ſic, §. 1. ff. de lega. 1. ſicuti etiam inutile eſt legatum, quando nō exprimitur ſpecies, d. §. gener. & l. Titia cū teſtamento, in prin. ff. de leg. 2. iam non conuenit, quia non procedit ex vi indefinitæ, ſed ex alio, quod in relicto in cauſam alimentorum incertitudo non vitiat, l. ſi cui. cum ibi notat. ff. de annu. legat. & probaui ſuprà, quod eſt ſpeciale fauore alimentorum, ne incertitudine vitiatur, quinetiam in d. l. quidam hæredē. non probatur, quòd relictum fuerit in cauſam alimentorum, cùm de alimentis nullū verbum in eo textu, niſi ſenſerit Bar. relictum frumenti, vini, & olei, includere cauſam alimentorum, quod tamen ego nō exiſtimo verum, & dixi in titulo, quando alimenta cenſeantur relicta. rurſus ſi intelligamus illum textū, vt ſuſtineatur relictum nō obſtante incertitudine, quia incertitudo non vitiat fauore alimentorum adhuc nō conueniet, quia licèt non vitietur, tamen declaratur quantitas arbitrio iudicis, & relictum alimentorum habet à iure taxationem, vt dicitur in d. §. gener. at in d. l. quidam hæredem. dicitur præciſè omne frumentum, vinum, oleumque venire in legato, & tamen illa quantitas potuit excedere quātitatem pro alimentis neceſſariam, atque ita legalem taxam. præterea Iaſ. in l. ita ſtipulatus nu. 11. poſt Cyn. & alios quos citat. ff. de verbo. oblig. dicit nihil ſpecialitatis ineſſe, quando non expreſſa quantitate relinquuntur alimenta, ex quo nunquàm relictum poteſt eſſe incertum, cùm ſit à lege determinatū, & circumſcriptum, & dixi ſuprà tractādo de eo ſpeciali, quod prouenit ob incertitudinem. crederem igitur in ea lege extendi legatum ad omnia, non quia agatur de alimentis, ſed quia relictum eſt vxori, quæ præſumitur dilecta à teſtatore, & legatum ampliatur ex qualitate perſonæ, ad quā teſtator habuit affectionem, & ideo Bar. in l. cū quidam teſtamento, nu. 3. ff. de annu. leg. dicit, quòd ex affectione teſtatoris erga legatarium præſumitur legatum eſſe annuū, 4
& non mirum. Caſt. & Are. in l. apud Iulianum. §. ſi quid alicui. ff. de leg. 1. & in ſpecie quòd legatum vxori relictum ob qualitatē perſonæ dicatur multiplex, & annuū ponit Bal. in l. 1. col. 1. C. de fideicom. vbi loquitur de veſtiario, ſequitur Roman. in ſingu. 291. Alexan. in l. diuortio. §. ob donationes, col. pen. verſi. 2. limita. ff. ſolut. matr. cum alijs, quos citaui ſuprà in priuilegio, quòd fauore alimentorum legatum præſumatur annuum. aduertatur etiam, quod in ea l. quidā hæredem, duplex videtur concurrere ſpecialitas, vna quia legatum incertum ratiōe quantitatis relictæ ſuſtinetur, & eſt validum, cùm regulariter ſit inutile: ſecūda eſt quòd totum frumentum debeatur, cùm tamen minimum debeatur, l. ſemper in obſcuris. ff. de regul. iur. & regulariter duo ſpecialia nō debēt in vno cōcurrere, l. 1. de dot. prom. l. cùm poſt. §. gener. ff. de iu. dot. & quod attinet ad primum, toleratur propter ſanguinis coniunctionem, quòd ſuſtineatur legatum, alioquin inutile, l. cùm alienam. C. de lega. l. Quintus Mutius, in fin. ff. de aur. & argen. leg. ſed non permittitur, quòd fiat lata † interpretatio, imò debetur, 5
quod

quod minimum eſt ſecundùm Dec. in cõſi.
92. in fi. & nu. 1. verſ. 3. facit, vbi loquitur in
coniuncto, idẽ voluit Pariſ. in conſi. 58. nu.
27. & ſeq. vol. 3. verùm errarunt Dec. & Pa-
riſ. quia etiam lata interpretatio fit fauore
coniuncti cùm factum eſt legatum, l. ſi ſer-
uus plurium. §. fi. ff. de lega. 1. l. Aurelius. §.
Titius, vbi Bar. ff. de liber. lega. Dec. in cõſ.
69. nu. 5. Gozadi. in conſ. 82. nu. 12. Corne. in
conſ. 155. col. 2. in prin. volu. 3. Crot. in conſ.
14. nu. 21. Pariſ. in conſi. 82. num. 22. volum. 1.
Socin. iun. in conſ. 98. num. 22. volu. 1. Bero.
famil. quęſt. 29. colum. 2. Natta in conſ. 296.
num. 6. & conſi. 626. num. 30. Rolan. in con-
ſil. 16. nume. 38. volum. 3. Cæphal. in conſil.
14. num. 22. conſi. 81. num. 16. Menoch. de ar-
bitr. iudic. par. 1. quęſt. 99. num. 15. Mantl. de
coniectur. vltim. volunta. lib. 6. titu. 11. nu.
23. hæc tamen poſſunt procedere, quando
ius commune in hoc ſolo læderetur, quod
legatum latè interpretatur, ſed quãdo alia
ſpecialitas adeſt quod legatum foret aliàs
inutile, non videtur bonum eſſe multipli-
care ſpecialia.

SVMMARIA.

1 *Debitor qui ceßit bonis tenetur eatenus ſolue-
re, quatenus ſibi remaneat pro alimentis, ſi de-
uenit ad meliorem fortunam.*

2 *Debitor qui poſt ceßionem factus eſt diues, an
habeat in foro conſcientiæ priuilegium ne te-
neatur vltra quã facere poteſt. vbi vide de ve-
ritate.*

3 *Retentio facilius conceditur quàm petitio.*

4 *Fur conſtitutus in extrema neceßitate non te-
netur aliena reſtituere.*

5 *Debitor inops non tenetur ſoluere, ſed debet pe-
tere remißionem à creditore.*

6 *Vſurarius qui poſt ceßionem deuenit ad melio-
rem fortunam, poteſt ſibi retinere quantum ſuf-
ficit pro alimentis.*

7 *Debitor qui coactè ceßit bonis cum ignominia,
liberatur in totum, etiamſi deueniſſet ad melio-
rem fortunam.*

PRIVILEG. XXVIII.

DEBITOR, qui ceſſit bonis, ſi perue-
nit ad meliorem fortunam tenetur
ſoluere, l. nec maritus, verſi. at cùm
eius. C. ſolu. matr. tamẽ fauore alimentorũ
1 ſi poſteà cõueniatur, poterit † retinere ſibi
alimẽta, & tantò minus ſoluere, l. is qui. ff.
de ceſſio. bono. Imol. in l. ſi maritus, vbi A-
lex. nu. 4. refert ſic tenuiſſe Ang. in §. fi. Inſt.
de actio. vbi refert Bald. ſic tenuiſſe. Dida.
reſolu. lib. 2. cap. 1. num. 6. gl. in c. cùm tu, de
vſur. ver. facultatib. ſed hoc nõ procedit in
foro cõſcientię, quia tenetur integrũ debi-
tum ſoluere, quia nõ debet viuere † de alie- 2
no. ita deducit Abb. in d. c. cùm tu, nu. 10. vbi
dicit eſſe valdè notandum, ꝙ in foro pœni
tentiali nõ eſt locus priuilegio, quòd non
cõueniatur cedens, vltra quã facere poſſit,
idem tenet Card. Flor. & Petr. Rauen. & di-
cit ibi Anan. nu. 4. quòd in foro pœniten-
tiali tutius eſt ſtare opinioñi Gofredi, quia
non remittitur peccatũ niſi reſtituatur ma
lè ablatum, c. peccatũ, de reg. iur. in 6. Dida.
tamen d. c. 1. nu. 6. allegando pro eadẽ parte
Adria. & Io. à Medin. reſoluit in contrari-
um, quia hoc priuilegium iuſtè fuerit con-
ceſſum, & idem dicit in regu. peccatum, in
relect. in prin. num. 2. cuius ſententia vide-
tur mihi verior, quia ſi cauſa famis licet fu
rari de alieno, gloſſ. in c. ſi quis propter ne-
ceſſitatem, de furt. & dicam ſuo loco, mul-
tò magis licebit retinere id quod alij de-
bet, quia facilius cõceditur retentio, † quã 3
petitio, l. per retentionẽ. C. de vſur. Dec. in
l. diuus Pius, nu. 5. ff. de reg. iur. D. Bec. cõſ.
nu. 5. & pro hac parte adduco, quod voluit
Ricard. 4. ſenten. diſt. 15. art. 5. q. 4. vbi dicit,
quòd etſi raptor alieni non liberetur, niſi
reſtituat indebitè capta, tamen fallit, quan
do eſt conſtitutus in extrema † neceſſitate, 4
quia nõ tenetur reſtituere, ſequitur Card.
in Clem. 1. quęſt. 22. in fin. de teſtam. Ang. in
tracta. maleficior. in ver. mettidore de ma-
li, & comprobat Io. Lup. in repet. rubr. de
donatio. inter virum & vxo. §. 65. num. 40.
ver. intellige prædicta. quando. vbi multa
alia ſimilia adducit ad comprobationem,
& eſt regulare, quod debitor non tenetur
ſoluere, † quando laborat inopia, & eſt im- 5
potens, licèt tũc teneatur petere à credito-
re remiſſionem debiti, vel dilationem ad
ſoluendum, ſecundùm diuum Thom. in 2.
q. 2. quæſt. 62. artic. 8. ad ſecundum præce-
ptum. Angel. de Clauaſ. in ſumma. in verſi.
reſtitutio, il 3. nu. 4. Tabien. in ſumma, verſ.

reſtitutio, nu.3. Nauar.in ſuo Manua.confeſſ.cap.17 nume.68. & ideo hanc partem, quòd in foro conſcientiæ non teneatur debitor, qui poſt ceſſionem deuenit ad pinguiorem fortunam, ſed deducat alimenta, tenuit Sotus de iuſtit.& iur.libr.4.q.7. art. fi.poſt Sylueſt.in ſum. in ver.reſtit 11 5.q.3. ſequitur Cordub.in l.ſi quis à liberis.§.ſolent, nu.42.& ſeq.ff.de liber.agnoſc.vbi tamen prædicta omnia non refert, nó video ergo rationem diuerſitatis, quare minus poſſit debitor alimenta ſibi retinere in foro conſcientiæ, quàm in foro contentioſo.quod autem attinet ad forum iudiciale non ſolùm debitor ex cauſa honeſta, ſed e-
6 tiam vſurarius poteſt retinere † ſibi quantum neceſſe eſt pro alimẽtis, ſi poſt ceſſionem factus eſt locupletior, vt voluit gl.in d.c.cũ tu, in ver.facultatibus. & dicit Abb. ibi Didac.d.c.1.nu.6. & d.reg.peccatum, in prin.nu.2. Cordub.d.§.ſolent, num.39. quæ concluſio licèt in ſe vera ſit, non tamen depromitur ex illa glo. at benè contra Abbatem expendit Anan.ibi.nu.4. Dida. & Cordub.in locis prædictis, quòd autem vſurario beneficium competat ſicut alij ratio in promptu eſt: nam impotentia ſoluendi ea eſt, quæ excuſat, non qualitas perſonæ, & vſurarius non minus dicitur impotens, quàm alius, quando habet ſolùm pro alimentis, & improbitas hominis non efficit, vt ſit fame necandus, ſed eadem pietate eſt proſequendus, ſuprà autem in tit.quibus debeantur alimenta, in c.de his quib.competit beneficium, ne conueniantur, vltra quam facere poſſint, declaraui, quòd non gaudeant ceſſionis beneficio, ſed vnum eſt addendum, quod in eo qui coactè ceſſit bonis cum ignominia, non eſt quærendum an poſſit alimenta deducere, quando efficitur diues: nam is ad nihilum tenetur, ſed vi-
7 detur † de illa ignominia ſatisfeciſſe creditori, arg.glo.in c.ſicut dignum, in ver.habent.de homicid. vbi debitor tortus propter inopiam liberatur ab obligatione, & per illam glo. hoc tenuit Guido Pap.q.343. & Par.de Put.in tract.ſindic. quem citat, & ſequitur Cordub.d.§.ſolent, nu.44. qui reprobat Didac. contrarium tenentem, & hæc opinio verior eſt, ſed non expedit nũc examinare, ſed hanc tenuerunt Caſtr. Iaſ. Deci.Gomeſ.Alciat.& Boer. quos citat Benincaſ.in tracta.paupert. in 7.q.ſpecia.8.in iud.num.27.

S V M M A R I A.

1 *Vſura eſt omni iure prohibita tam in vltimis voluntatibus, quàm in contractibus.*

2 *Vſura eſt quando teſtator mandat ſolui vxori certum quid, donec ſoluantur dotes.*

3 *Vſura non eſt, quãdo teſtator mandat ſolui quid pro alimentis, donec detur certum quid legatũ, vide tamen ibi.*

4 *Vſura non permittitur etiam pro alimentis, vel redimendis captiuis.*

5 *Alimenta ſi ex pecunia præſtanda ſunt, tunc pecunia reponenda eſt apud mercatorem ad honeſtum lucrum.*

6 *Vſura non eſt quando teſtator relinquit mille intra quinquẽnium, & interim annua quinquaginta.*

7 *Confeſſio teſtatoris ſuſtinetur vti legatũ, quando non conſtat de debito.*

8 *Vſurarius contractus quãdo dicatur, ſpectat ad Theologos declarare.*

9 *Vſura non eſt quando vltra ſortem aliquid recipitur à ſponte dante.*

10 *Vſurarum repetitio poteſt à debitore remitti.*

11 *Vſura non eſt quãdo teſtator aliquid relinquit creditori pro vſuris præteriti temporis.*

PRIVILEG. XXIX.

VSVRA eſt omni iure prohibita, † 1
gl.in c.quia in omnibus, in ver.multis de vſur. & non magis licet vſurã committere in vltimis voluntatibus quàm in contractibus, l.3.in fi.ff.de annu.lega.& ibi not.Bar. Bal.in l.cùm allegas, in fi.C.de vſur.Anchar.in conſi.93.num.3.vbi infert,
quod ideo mandare non poteſt teſtator † 2
hæredi, quòd certum quid ſoluat vxori interim donec ſoluerit dotes, quia eſt vſura. Aret.in conſ.152.per totum, vbi quòd teſtator nõ poteſt ordinare quòd detur certum quid annuum donec legatũ ſoluatur.Alex. in conſi.74.num.9.volum.5.Balb.in conſil. 66.nu.4.in fi.volu.2.Socin.in conſ.56.num. 2.verſ.ex quibus indubitanter, volu.3. Iaſ. in repet.l.cunctos populos, nume.29.C. de

Ium.

ſum, trinit. & fide cathol. vbi multos allegat Purpur. in l. rogaſti, §. ſi tibi, ff. ſi cert. pet. Lancel. Dec. in l. 3. §. fin. ff. de annu. lega. Crot. in l. nemo poteſt, nu. 5. ff. de lega. 1. alios citat Ioan. Baptiſt. Lup. in l. curabit, in 1. comment. §. 4. num. 72, Menoch, in conſ. 441. nume. 1. tamen fauore alimentorum, quando teſtator certum quid legat, interim verò mandat annuam quantitatem ſolui pro
3 alimentis, vel vſufructu,† ſuſtinetur legatum, ita videtur velle Soci. in l. 2. num. 7. & ſeq. ff. de his quæ pœn. nom. Pariſ. in c. cum venerabilis, colum. 9. de exceptio. Alcia. in conſ. 8. num. 5. Bologn. in conſi. 19. & facit quæſtio quam poſt Bart. Bald. & Ange. Areti. ponit Picus in l. Titia, §. Titia cum nuberet, num. 133. ff. de leg. 2. vbi ſi maritus legat vxori alimenta donec dotem non petierit, ſuſtinetur legatum, & diſputat an dotes tranſmittat ad hæredes, ſed præſupponit ſuſtineri legatum alimentorum, & hanc diſpoſitionem fauore alimentorum conſiderauit Menoch. conſi. 441. num. 32. hinc eſt quod vbi alimenta ex pecunia relinquuntur, tunc pecunię dantur ſub vſuris ex quibus legatarius alitur, l. 3. §. exemplum, in fine, ff. de aliment. & cibar. legat. l. diuus Seuerus, vbi glo. ff. ad leg. Falcid. ſed etſi hæc videantur colorata, tamen falſum eſt, quod vſura fauore alimentorum permittatur, ideo pro alendis pauperibus, vel pro redi-
4 mendis captiuis †non permittuntur vſurę, c. ſuper eo, de vſur. & magis attenditur effectus rei, quam verba, & Bart. in l. cum ſtipulanti, in fin. ff. de verb. oblig. dicit, quod effectu conſiderato non deſinit eſſe vſura, licèt teſtator loquatur ſub nomine alimentorum, vel alio ſimili, Anch. in conſ. 150. colum. 3. vbi quod, & ſi alimẽtorum cauſa ſit multum fauorabilis, l. cum hi, ff. de tranſac. nulla tamen cauſa eſt adeo pia, quod ex ea liceat plus exigere, quam ſit debitum principale, & ſubdit vſuram eſſe quidquid vltra ſortem recipitur ſub quouis blando alimentorum, vel alio vocabulo, quia ſermo rei, non res ſermoni eſt ſubiectus, c. intelligentia, de verb. ſign. hanc ſententiam tenuerunt Alex. Barb. Aret. Purp. Crau. & Cagn. quos citat & ſequitur Rol. in cõſ. 55. nu. 26. vol. 2. Rui. in conſ. 53. nu. 24. vol. 2. Menoch. d. conſ. 441. nu. 32. verſ. reſpondetur nõ eſſe conſiderandum, Rebuff. l. vnica, nu. 617. C. de ſent. quę pro eo quod intereſt, Simon de Præt. de interpr. vlt. volunt. lib. 2. interpr. 2. dub. 2. nu. 130. fol. mihi 137. & quod dictũ eſt pecuniã ex qua ſunt relicta alimẽta, collocandam eſſe ſub vſuris, procedit ſecundùm ius ciuile antiquum, quo vſuræ permittebantur, hodie verò, quia ſunt prohibitæ ſi ita alicui legentur alimenta præſtanda ex certis pecunijs erunt reponẽdæ apud 5
mercatorem aliquem† idoneũ ſub honeſto lucro, vt declarat Bart. in d. l. diui Seuerus, ff. ad leg. Falc. per tex. in c. per veſtras, ff. ad leg. Falc. ſubdens ſe id generaliter intelligere, quando lex mandat, quod pecuniæ ponantur ſub vſuris, vt dicimus de tutore, & eũ ſequitur ibi Ang. Caſt. & illud dictũ refert Bald. in l. 1. nu. 16. C. de cond. indeb. vbi dicit tutores qui antiquitùs tenebãtur negociari cum pecunia pupillari, hodie debere pecuniam deponere ad lucrum honeſtũ, Rom. in conſi. 28. in prin. vbi quod & ſi hodie pupillorum pecunia dari non poſſit ad vſuram, tamẽ procurare debet tutor quod ea collocata ad licitum quæſtũ vtilitatem afferat pupillo, idem dicit in conſi. 188. nu. 4. & proſequitur Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 6. notab. in 7. illatione, §. 7. in prin. de dona. inter vir. & vxor. fol. mihi 175. eſt autem generaliter aduertẽdum, quod etſi teſtator non poſſit vſuram inducere, tamen quãdo ita concipiuntur legati verba, quod non eſt in facultate legatarij exigere ſortem à principio, tunc licitè legatarius percipit, quidquid medio tempore ſibi relictum eſt à teſtatore, exempli gratia, legat teſtator mille ſoluenda intra quinquennium, interim verò mandat eidem ſolui annua quinquaginta, hoc caſu licitè recipiet legatarius† illa 6
quinquaginta, ita diſtinguit Cagn. in l. curabit, nu. 14. verſ. ſecundus caſus, C. de act. empt. Modern. Galli in tract. de vſur. quæſtio. 73. num. 483. Didac. lib. 3. varia. reſol. ca. 1. circa finem, verſ. ſed vbi legatarius, & ante eos hoc voluit Socin. in d. l. 2. num. 7. ff. de his quæ pœn. nom. vbi inquit ſe cum Io. Bapt. Caccialup. ita cenſuiſſe Florẽtiæ,

& ita fuiſſe iudicatum Romæ, in fauorem legatarij contra conſi.152. Franc. Aretin. & ſubdit eſſe notandum in practica, idem tenet Soc. in conſi.41. vol.4. idem voluit Rip. in l. nemo poteſt, num.13. ff. de leg.1. Alciat. lib.5. Paradox. cap. vlt. per totum, vbi hanc tuetur, & potiſſimum cum hac ſententia tranſit Io. Bapt. Lup. in d. l. curabit, in 1. comment. §.4. nu.73. vbi dicit falſum eſſe conſilium Are. ſuprà citatum, & falſum quoque quod Cagnol. ibi, nu.13. aſſerit communem eſſe cum Aret. cum tamen facta Doct. dinumeratione contrarium deprehendatur verius eſſe, & hãc diſtinctionem probat quoque Menoch. d. conſi.441. num.25. vbi confirmat ex eo quod Doct. dicunt de muliere vidua, quæ licitè exigit vſuras dotales pro tempore retardatæ ſolutionis, ſi fuit diligens, & quidquid potuit fecit vt dotes exigeret, quæ tamen deciſio non facit ad propoſitum, quià ibi duo ſunt neceſſaria, primum quod fecerit omnem conatum pro exigendis dotibus, ſecundum quod non habeat aliunde. Cum tamen deciſio Socini procedat, etiam ſi legatarius aliunde habeat, præterea in muliere vidua ſuſtinetur deciſio, & vſuræ debentur ratione alimentorum, vt dixi in tit. quibus debeantur alimenta, loquendo de vidua, at hic non eſt de alimentis quæſtio, demum etiam in vidua non permittitur taxatio certæ quantitatis loco vſurarum, vt multi volunt, hic autem certa quantitas relinquitur ſoluenda interim dum principale debitum exoluatur. vera igitur ratio excluſiua vſuræ eſt, quia in legato ceſſat voluntas differendi exactionem propter quam inducitur vſura, & prædictam opinionem ſequutus ſum in cõſi.23. per totum, Simon de Præt. d. lib. 2. dubit.2. interpret.2. num.132. vbi inquit licitè legatarium exigere quid annuum ſibi à teſtatore relictum, dum principale legatum ſoluatur, quando non eſt in ipſius legatarij facultate exigere principale, aliàs autem ſi poſſet exigere & non faciat, ſibi imputat, allegat Rebuff. qui tamen mihi hoc non dicit, præterea doctrina Bart. in l.3. in fin. de annu. leg. & aliorum, qui dicunt vſuram non poſſe committi in vltima voluntate optimè procedit, quãdo teſtator relinquit alicui id quod verè debet, & mandat quod durante mora hæres ſoluat certum quid: tunc enim illud lucrum medij temporis eſt vſurarium, atque in his terminis ſuſtineri debet, & poteſt quod multi dicunt, de dotibus relictis vxori, at vbi teſtator nihil debet, ſed legat de ſuo cẽtum, & donec ſoluantur, mandat dari certum quid, non video quomodo labes vſurarũ obijci poſſit, non enim tale legatum mihi videtur ab eo differre, quando teſtator legat centum ſoluenda intra quinquennium, & vlterius quinque in ſingulos annos per quinquennium, quo caſu legatum eſt validum, cum non correſpectiuetur ad legatum de centum, & cum huiuſmodi debitum inſpecta ſui origine, deſcendat à cauſa voluntaria, non neceſſaria, nihil eſt quod hæredi vel legatario opponi poſſit, & idem dicerem, quando legatum eſt factum ſub commemoratione debiti, de quo tamen non appareret, quia eo caſu cum ſuſtineatur vti legatum, non vti debitum, idem eſt, quod de puro † legato, Bart. in l. qui vxori, ff. de aur. & arg. leg. Bart. in l. cum quis decedens, §. codicillis, ff. de leg.3. Cuma. in con ſi.37. in fin. & Bart. in d. l. qui vxori, loquitur expreſſè de legato dotis. Alex. in conſ.122. colum.2. vol.7. Bald. in conſ.14. in fin. volu.2. Ripa in pulchro caſu in l. fœminæ, nu. 45. & ſeq. C. de ſecun. nupt. Rol. in tract. de lucro dot. q.80. nume.9. Sed quia hæc omnia animam concernunt, & quæſtio vſurarum quando verſatur non circa factum, ſed circa ius, eſt eccleſiaſtici fori, & ad Theologos ſpectat iudicare, quando actus † contineat vſuram, Paul. in Clem. ex graui, de vſur. Anchar. in conſ.336. col.1. Iaſ. in conſ.153. in 2. dub. vol.4. & dicit Bald. in conſ.464. in prin. volu.3. quod vbi agimus, metimur forum eccleſię, & hanc opinionem ſequuntur Guid. Papæ, Afflict. & multi alij citati à Rol. in conſ.96. num.44. & ſeq. vol.2. vbi dicit hanc eſſe indubitatam concluſionem Legiſtarum, & Canoniſtarũ, idem voluit Nat. in conſ.198. num.25. Didac. lib.3. variar. reſol. cap.3. ver. ego vt liberè, deciſ. Pedem.137. nu.11. Clar. in pract. crim. §. fi. q.32. nu.2. vbi dicit quod ita

ita concludunt omnes Dd. Legiſtæ, & Canoniſtæ, ideo non proſequor vlterius rem, dimittens iudicio Theologorum determinandam. addo tamen quod etſi teſtator non poſſit ordinare quod ſuo debitori ſoluatur in futurum aliquid, donec differtur debiti ſolutio ſecundum ſupradicta, poteſt tamen decernere, quòd ſoluatur pro eo tempore quod lapſum eſt ante teſtamentū, quia licèt quis nō poſſit ab inuito exigere quicquam vltra ſortem, poteſt † tamen capere à
9 ſponte dante. gl. Dyn. & alij in reg. peccatū, de reg. iur. in 6. vbi etiam Ioā. And. in mercur. Hoſt. in ſum. de vſur. §. 1. verſ. fi. Bal. in l. 1. q. 10. C. pro ſocio, Natta in conſ. 498. nu. 28. vbi dicunt quod licitè capiatur à ſponte offerente, & quod debitor poſſit remitte-
10 re mutuanti repetitionem † vſurarum. ponit Alber. in l. tranſigere, nu. 19. C. de tranſact. Hoſtien. de vſur. ver. ſed ſi fœnerator, Feder. conſ. 19. Tyraq. de retract. conuen. in fi. nu. 11 t. & in terminis de teſtatore quod poſſit relinquere aliquid pro vſuris præte-
11 riti temporis † ponit Caſtr. in conſ. 101. vol. 2. verſ. quantum verò ad tempus, vol. 1. vbi fortius dicit procedere etiam ſi teſtator haberet adhuc ſortem penes ſe, licèt inter viuos non ſit permiſſum propter ſuſpicionē, ne id faciat debitor vt creditor gratior ſit in differendo exactionem ſortis, & eum ſequitur Simon de Prætis d. lib. 2. interpret. 2. dubit. 2. num. 131.

SVMMARIA.

1 *Legata quando tranſcendunt vires hæreditatis minuuntur omnia pro rata, & ibi ampliatur.*

2 *Legatum alimentorum factum pro reſtitutione malè ablatorum non diminuitur, licèt legata tranſcendant vires hæreditatis.*

3 *Legatum ad piam cauſam non minuitur, quando legata ſuperant vires hæreditatis.*

4 *Legatum dotis non patitur diminutionem, quādo plus eſt legatum, quam ſit in hæreditate.*

5 *Legatum relictū in compenſationem debiti non patitur diminutionem.*

6 *Legatum non patitur diminutionem, quando conſtat de voluntate teſtatoris etiam ex coniectura.*

7 *Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ.*

8 *Confeßio facta in teſtamento ſuſtinetur in vim legati.*

9 *Legatum patitur diminutionem, etiam ſi fiat tanquam debitum.*

10 *Legatum pro dote ſuſtinetur, quando relinquitur ab eo qui tenebatur dotare, alias non.*

11 *Confeßio plenè probat in his, quæ pendent à poteſtate confitentis.*

12 *Confeßio non nocet, quando tendit ad priuandū filium ſua legitima.*

13 *Confeßio notarij quod fecerit falſum inſtrumentum, non nocet parti.*

PRIVILEG. XXX.

TESTATOR ſi multa faciat legata, quę vires hæreditatis tranſcendant, omnia pro rata minuuntur, ita vt ad id
reducantur, quod hæreditas † ferre poteſt, 1
vt eſt text. in l. ſi quis teſtamento, §. apud Iulianum, ff. de leg. 1. & ibi ſubdit Caſtr. procedere, licèt vnus ex legatarijs ſit primo nominatus, quia non attenditur ordo ſcripturæ, imò locum habet illius tex. deciſio, quamuis vnum legatum ſit in ſpecie, aliud verò in genere ſecundùm Dyn. Ang. Caſtr. & Alex. in l. quærebatur, ff. ad leg. Falc. hoc enim ſolum quæritur, an hæreditas ſufficiat ad omnia, eſt etiam bonus tex. in l. 2. §. 1. ff. de cond. indeb. vbi not. Bart. Caſtrenſ. in l. procuratoris, §. ſi plures, ff. de tributo. actio. Rapha. Cuman. in l. filiusfamilias, §. apud Marcellum, ff. de lega. 1. Veruntamen ſi vſurarius in teſtamento pro vſurarum reſtitutione relinquat pauperib. alimenta, ta
le legatum non patietur diminutionē, † ſed 2
deducetur ante omnia, ſecundùm Dyn. & Ang. in l. doli clauſula, ff. de verb. o[illegible]. prout eos allegat Barbat. in tract. de e[illegible]. ſc. li. 4. part. 4. nu. 85. quem ſequitur Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. vtrùm, nu. 29. ff. de lib. agn. vel alen. ſed non inuenio Dyn. & Ang. in loco prædicto hoc dicere, benè admitto deciſionem eſſe veram, nam videmus quod legata ad pias cauſas non patiuntur diminutionem cum cęteris legatis, ſed præcipua † de- 3
trahuntur ſecundùm Bart. in l. ſi quis ſeruum, §. fin. ff. de leg. 2. Caſtr. in d. §. apud Iulianum, in fin. Barb. in d. par. 4. lib. 4. nu. 84. ybi allegat Old. in cōſ. 200. ſequitur Tyraq. de pri-

priuileg.piæ cauſæ,priuileg.72. qui & ipſe allegat Old.ſed Oldr.in loco prædicto verè hoc non dicit, quinimò Bart. in auth. ſimiliter,C.ad leg.Falc.tenet, quod ſi nō ſup petunt vires hęreditatis, legatū pium dimi nuitur ſicut cætera, allegat in ſimili quod dicitur de teſtamento militis. ſed prior opinio eſt verior, quam tenet Feder. de Sen. conſ.250.in fin.idem videmus in legato dotis,quia diminutioni ſubiectum non eſt, i-
4 mò † tanquam æs alienum deducitur, Bart. in l.2.§.1.ff.de priuileg.cred.Caſtrenſ. in d. §.apud Iulianum,numer.4.in fin. Barbat.d. num.84.Alex.in l.ſi cum dotem, §. ſi pater, num.7.ff.ſolut.matr.Bald.Nouel.in l.1.nu. 471.ff.ſolut.matr. Natta in conſ.455.num.8. Rol.in conſ.25. num.21.volum.4.quia habe tur ea dos tanquam æs alienum, & Rol. loco prædicto, extendit etiam quando in legato non ſit mentio dotis, putà quando ſit filiæ, quia cum in dubio præſumatur factū in cauſam dotis,Bart.in l.quod autem,ff.de iure dot. Caſtr.in l. Titio centum, §. Titio genero,col.pen.ff.de cond.& dem.ſapit eādem naturam,& ampliat vt procedat etiam ſi fiat filiæ iam nuptæ,quia non deſinit continere æs alienum. Verùm ad comprobationem noſtri priuilegij melius facit ratio, quia vbi legatum ſit pro reſtitutione malè ablatorum, dicitur continere æs alienum, tum propter peccatum quod obligat Deo peccatorem,à quo tanquam à creditore indulgentiam ſeu remiſſionem expoſtulare debet,vt inquit Feder. de Sen. in conſ. 250. num.2. tum etiam reſpectu eius à quo vſuræ ſunt extortæ,& cui ſunt cōſtituendæ,vt impetretur liberatio,c.peccatum, de regu. iuris in 6. vbi verò quis ſoluit debitum,
5 tunc non ſapit naturam legati, † & conſequenter non patitur diminutionem.ita ferè in noſtris terminis concludit Feder. Senenſ.d. conſ. 250. vbi loquitur præcisè in eo qui reliquit pro reſtitutione malè ablatorum,ſequitur Caſtr.in §.apud Iulianum, in fin. vbi dicit eſſe menti tenendum tamquam ſingulare. addo, quod iſta diminutio non fit contra voluntatem teſtatoris, imò ceſſat quandocunque ſubeſt aliqua conie-
6 ctura, † quod teſtator velit integrum præſtari legatum, ſecundùm Feder. loco prædicto, num. 1. & ſeq. vbi ad impediendum diminutionem arguit ex voluntate teſtatoris,Rol.d.conſ.25.num.3.& ſequ. at non eſt credendum,quod teſtator, qui legat ad ſuæ conſcientiæ exonerationem, velit minus præſtari, quam contineatur in legato, cum non præſumatur immemor † ſalutis æter- 7
næ,l.fin.C.ad leg.Iul.repet. cum alijs apud Alciat.in tract.præſumpt.regu.3.pręſump. 4.num.1.& ſeq.& cum hoc legatum ſit gratia teſtatoris,alia verò reſpiciant legatariorum commodum, credendum eſt quod teſtator voluerit hoc per prius præſtari, ſicuti præſumitur quis alienæ vtilitati ſuam præponere, l. præſes, C.de ſeruitut.& aqua.

Non tamen intelligendum eſt, quando cōſtat,teſtatorē vſuras extorſiſſe, ita quod alimenta pauperibus relicta cedant verè in reſtitutionem malè ablatorum: alias enim non deducetur legatum tanquā æs alienum, pro quo facit quod voluit Bart. in l. cum quis decedens,§.codicillis, nu.3.ff.de leg.3.vbi poſt Iac.Beluiſ.determinat, quod ſi teſtator in teſtamento confitetur exegiſ- 8
ſe vſuras,illud nihilominus ſuſtinetur † tā quam legatum,nō autem debetur tanquam vſurarium, & ex eo inferunt omnes Doct. quòd confeſſio facta in teſtamento nō probat debitum, ſed ſuſtinetur in vim legati, per l.qui vxori,ff.de auro & argen.leg.Cuma.in conſ.37.in fin. Bal. in l.rationes, nu. 2.& 3.C.de probat. Alexā.in conſ.122. nu.3. volum.7.Ripa in l. fœminæ, num. 45.C.de ſecun.nupt.Natta in conſ.73.num.5.Rol.de lucro dot.q.80.num.9.Cæphal.in conſ. 101. num.19.& in propoſito ita tenet Caſtr.in d. §.apud Iulianum,nu.4.vbi dicit,quod legata omnia patiuntur diminutionem,etiamſi legentur vt debita, quia † ex ſola teſtatoris 9
confeſſione non probatur debitum,ſed ſuſtinetur iure legati,& clarè hoc dicit Bar. in d.l.qui vxori,ff.de aur.& arg.legato,vbi vult, quod legatum pro vſuris & malè ablatis patiatur falcidiam, niſi probetur debitum: & ſubdit eſſe mirabile, quia teſtator relinquendo vt debitū,velle videtur quod ſoluatur tāquā tale,ſequitur Caſt. lo pręd.

facit

facit quod etiã dictum eſt dotem deberi tãquam æs alienum, intelligitur in filia, quam pater tenebatur dotare. alias ſecus † vt per Bart. in l. 2. §. quod ſi ſponſa, ff. de priuileg. credit. ponit Caſtr. d. §. apud Iulianum, Alex. in l. huiuſmodi, §. ſi pater, col. 3. ver. tertiò poteſt limitari, ff. de lega. 1. vbi reſtringit, quando relinquitur dos filiæ nubili, de quo tamen latè agit Rol. in d. conſ. 35. num. 22. & ſeq.

Vt tamen meum interponam iudiciũ, arbitror quod vbi teſtator expreſsè legat pro malè ablatorum reſtitutione, tunc legatum ante omnia detrahatur, & nullam patiatur diminutionem, etiam ſi aliter non appareat de extorſione vſurarũ: quia, vt inquit Feder. loco ſæpius citato, credendum eſt teſtatori ſic relinquenti, præcipuè cum hoc quod patiatur, vel nõ patiatur diminutionem, ab ipſius teſtatoris poteſtate dependeat, qui ſicuti potuiſſet ſecundum ſupradicta expreſsè diſponere quod integrè ſine diminutione ſoluatur, ita poteſt tacitè ſic facere. par enim eſt virtus taciti & expreſſi, l. cum quid, ff. ſi cer. pet. & cõfeſſio plenè probat in his
11 quæ pendent à † poteſtate cõfitentis, Bar. in l. certum, §. ſi quis abſente, num. 3. ff. de confeſſ. Bald. in l. generaliter, nu. 16. C. de non num. pec. Alex. in conſ. 110. vol. 7. Afflict. in dec. 175. nu. 4. Pariſ. in conſ. 92. nu. 28. volum. 1. Marſ. in rub. C. de probatio. nu. 92. Rol. in cõſ. 82. nu. 38. vol. 2. quod verò dicit Bart. in d. §. codicillis, procedit, quando teſtator ipſe ſuperuiuit, & vult legatarius vti ſua confeſſione contra eũ, nam hoc facere non poteſt, quia cum facta ſit in teſtamento, ſapit naturã vltimæ voluntatis, reuocariq; poteſt, vt per Bar. At ſecus quãdo vteretur quis cõfeſſione teſtatoris ad exequutionem illius voluntatis ſine alicuius tertij præiudicio. & ſi dicatur quod hic agitur de præiudicio aliorum legatariorum, reſpõdeo quod ex quo illis teſtator potuit præiudicare, ſicuti etiam potuiſſet non legare, non eſt de eorum damno curandum: aliud eſſet ſi tractaretur de eorum damno, quibus teſtator non potuit nocere, puta quando confeſſio tenderet ad † minuendum legitimam filij, vt latè per Tiraq. de retrac. conſang. §. 1. glo. 16. num. 80. & in l. ſi vnquam, in ver. donatione largitus, nu. 89. & ſeq. C. de reuoc. dona. idem, quãdo notarius † dicit inſtrumentum eſſe falſum, Rol. in conſ. 58. nu. 15. vol. 2. ſed quia Bart. in d. l. quod vxori, ff. de auro & arg. lega. tenet contrariũ, & ad hoc Doctores non aduertunt, non vlterius progredior. 12 13

SVMMARIA.

1 *Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad primũ actum.*
2 *Vxori alimẽta cum relinquuntur venit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda.*
3 *Renunciatio l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. non nocet, quando renuncians mortua prima vxore filios ſuſcepit ex ſecunda, & ibi declarat, quomodo intelligatur.*
4 *Dictus, & prædictus dictio, refertur ad perſonas, quæ legi poſſunt in inſtrumento.*
5 *Nati & concepti poſt mortem teſtatoris ſuccedunt, quando teſtator vocauit naſcituros.*
6 *Heredis appellatione non venit ſecundus, quando teſtator loquitur de ſuo hærede.*
7 *Nati, & concepti poſt mortem teſtatoris veniũt ad legatum alimentorum factum filijs tertij alicuius, qui tunc nullos habebat.*

PRIVILEGIVM XXXI.

DISPOSITIO omnis regulariter reſtringitur ad primum actum, nec † extenditur ad vlteriorem, l. boues. §. hoc ſermone, ff. de verb. ſig. l. cum pater. § pater certam. ff. de leg. 2. l. dotis promiſſio. ver. vlt. ff. de iure dot. l. inter ſocerum, §. ſi in fi. ff. de pact. dotal. & latè multos concordantes allegans ponit Tiraq. in d. §. hoc ſermone, in princ. num. 2. & ſeq. & vbi fit mentio de vxore, intelligitur de prima, non autem de ſecunda, l. ſi quid earum, §. fi. in fi. ff. de leg. 3. ſed vbi teſtator alimenta relinquit vxori ſuæ, tunc † non ſolum primæ debentur, ſed etiam ſecundæ. ita non determinat Alex. in conſil. 171. num. 3. ver. ſupereſt modo, vol. 2. vbi mouetur, quia indefinita poſita circa perſonas in fauorabilibus æquipollet vniuerſali, ſecundum Bar. & alios in l. ſi pluribus, ff. de l. 2. legatum autem alimentorum eſt fauorabile etiã quando fit diuiti, l. 1. C. de fideicom. l. cum hi. ff. 1 2

 de

de tranſact. mouetur etiam, quia vbi teſta
tor inſtituit poſthumum naſciturum, in-
telligitur non ſolum de primo, ſed etiam
de ſecundo, l. placet, cum l. ſeq. ff. de libe.
& poſthum. & prædictam opinionem ſe-
quutus eſt Soc. in conſ. 48. num. 4. volu 3.
Gram. in deciſ. 102. nu. 114. Tiraq. in l. bo-
ues, §. hoc ſermone, in 3. lim. nu. 13. Cord.
in l. ſi quis à liberis, §. vtrum, nu. 34. ff. de
lib. agnoſc. Soc. iun. conſ. 172. nu. 25. volu.
2. dixi conſ. 125. nu. 25. Contrarium tamen
in hoc voluiſſe videtur Bal. in l. vlt. col.
3. ver. & nota quod ſi talis vxor, C. de in-
dic. vidu. tollen. vbi inquit quod vxor ſe
cundo loco ducta à teſtatore non conſe-
quitur legatũ vſusfructus, quod teſtator
reliquerat vxori ſuæ, & loquitur etiam
eo caſu quo legatum vſusfructus reſolui-
tur in alimẽta, ſequitur Cremen. in ſing.
8. Iaſ. in l. diuortio § quod in annos, nu.
20. ff. ſol. matr. Dec. in c. quoniã Abb. nu.
16. ff. de offic. deleg. Cotta in memor. in-
cip. vxor relicta, colu. 2. ver. ſed nunquid
intelligatur, vbi dicit ſingulare. Bened.
in c. Rainutius, in ver. cætera bona, nu. 19.
de teſtam. Tiraq. in d. §. hoc ſermone, in
princ. nu. 104. & pro hac parte facit quod
voluit Soc. in conſ. 126. per totum, vol. 3.
vbi cõcludit expreſſam renunciationem
beneficij, l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat.
5 non extendi † ad filios, qui nati ſunt ex
ſecunda vxore, quam duxit poſt mortem
illius, quam habebat tẽpore donationis,
quia non videtur cogitaſſe donãs de filijs
alterius vxoris. Hæc autem contrarietas
rectè conciliatur per Felin. in c. ſi. nu. 6.
ver. pro iſta fallẽtia, de treg. & pac. vt ſci-
licet deciſio Alex. procedat in teſtatore,
qui non habebat vxorem, ideo nullã ha-
bere poterat particularẽ affectionem ad
primam magis, quam ad ſecundam vxo-
rem, cum vtraq; foret incognita. deciſio
autem Baldi locum habeat, quando teſta-
tor vxorem habebat tempore teſtamẽti,
propter cuius affectionem, vel maritum
potuit moueri ad legandum. eãdem facit
diſtinctionẽ Pic. ſ. Titia, §. Titia cum nu-
beret, nu. 108. ff. de leg. 2. vbi ita reſoluit
poſt lõgam diſceptationem pro vtraque
parte, & hanc reſolutionem facit Alex. in
d. conſ. 7. num. 6. ver. præterea dato quòd
iſta, licèt prius acriter impugnet Baldi
dictum abſolutè, & hoc etiam modo in-
telligit Didac. in capit. requiſiſti, nume.
6. de teſta. & ante eum, & Alex. id deducit
Ruin. in conſ. 30. nu. 7. vol. 2. Dec. in d. c.
quoniam Abbas, nu. 16. eodem modo in-
telligit Manti. in tract. de coniect. vltim.
volun. lib. 8. tit. 15. nu. 1. vſque ad finem, &
hanc quæſtionem latè diſputat Pet. Paul.
de teſtament. coniug. lib. 1. c. 16. & com-
munem opinionem, ac veriorẽ eſſe cum
Bald. teſtatur Caualcan. in tract. de vſur.
mulier relict. num. 195. & ſequ. & cum eo
tranſire videtur Simon de Pretis in tract.
de interpret. vltimæ voluntatis, liber. 4.
interpret. 1. dubitat. decima, num. 4. vbi
tamen dicit non eſſe claram, quando te-
ſtator vxorem nominat proprio nomine
vel etiam quando expreſſo nomine pro-
prio ſubijcit appellatiuum: puta legan-
do Camillæ vxori ſuæ: tunc enim non
fit extenſio ad ſecundam vxorem, quia
de perſona ad perſonam non fit extẽſio,
l. cum pater, §. quindecim, ff. de legat. 3.
& diſpoſitio facta per nomina propria
non extenditur ad aliam perſonam, Bart.
in l. omnes populi, num. 63. ff. de iuſtit.
& iure, Bald. in l. ſi quis, §. certum ad fi-
nem, C. de ſecund. nupt. in 2. lectura, &
pro hoc Simon allegat text. & glo. in l. ſi
quidearum. §. fin. ff. de leg. 3. addo idem
eſſe, quando teſtator in ſuperiori parte
teſtamenti nominaſſet vxorem proprio
nomine; deinde per verba præcedentiũ
repetitiua eidem legaret alimenta dicen
do, prædictæ vxori meæ lego, &c. nam ea
verba referuntur tantummodo † ad per- 4
ſonas, quorum nomina in teſtamento le-
gi poſſunt, ſecũdum Bart. in l. qui libe-
ris, § hæc verba, in fi. ff. de vulg. & pupil.
Imo. leg. ſi quis filium, §. fin. ff. de acquir.
hæred. vbi etiam Areti. dicit eam deciſi-
onem eſſe veriorem. & dixi in conſ. 115.
numer. 13. & ſeq. & quod plurimum ope-
retur coniectura, quando tempore diſpo-
ſitionis non habebat vxorem, facit in ſi-
mili quod dicimus de filijs, quia etſi re-
gula-

gulariter ad fideicommiſſum non admittantur nati vel concepti poſt mortem teſtatoris, vt per Dd. in l. ſi cognatis, ff. de rebus dub. ſicuti etiam non admittuntur ab inteſtato, l. 1. § ſciendum, & l. Titius. ff. de ſuis, & legiti. tamen quando teſtator naſcituros vocat, tunc admittuntur
5 nati & † concepti poſt mortem teſtatoris, quia ad omnes videtur parem affectionem habere, & non magis diligere vnũ, quàm alium, ſecundum Caſt. in conſ. 247. num. 3. ver. nunc venio ad illa, Natta in conſ. 675. num. 5. Rol. in conſ. 70. num. 47. vol. 3.

Alio etiam modo concordantur contrariæ opiniones, de quibus ſuprà, vt opinio Baldi procedat quando teſtator loquitur de vxore propria, eique relinquit alimenta: opinio verò Alexandri locum habeat, quando teſtator alimenta relinquit vxori alterius, ita Dec. in d. c. quoniam Abbas, numer. 16. ver. & ideo finaliter, vbi dicit ita loqui Alexand. & additio. ibi ſubdit rationem diuerſitatis eſſe, quia legando vxori alterius, non videtur teſtator ad vxorem reſpexiſſe, ſed ad maritum, & illius contemplatione reliquiſſe, ſecus autem quando propriæ vxori relinquit, & hanc diſtinctionem pungit Picus d. §. Titia cum nuberet, nu. 109. ver. eodem modo reſpondetur, vbi dicit, quod legando alimenta Titio, & eius vxori, non mouetur ex affectione, quam habeat erga illius vxorem, ſed ex ea potius quam habet erga illius maritũ, quæ efficit ne videatur reſtrinxiſſe legatum ad primum legatum, idem probat Menoch. in conſ. 106. num. 67. vbi tamen loquitur, quando alimenta relinquuntur futuræ vxori alicuius, ſecundum quos terminos ſequitur hanc concluſionem dicens neminem diſcrepare, Simon d. dubit. 10. num. 6. duo enim ad extenſionem concurrunt. primum, quod alimenta relinquuntur alienæ vxori, ſecundum quod relinquũtur futuræ, in quibus terminis minor eſt dubitatio, quia ceſſat omnino ratio particularis affectionis, quę non datur erga perſonas incognitas, & pro hac diſtinctione facit, quod voluit Bald. in l. fi. num. 4. C. de hęret. inſtit. vbi inquit, quod etſi appellatione hæredis veniat hæres hæredis, l. hęredis appellatio, ff. de verb. ſign. cum alijs apud Tiraq. de retract. conuentio. §. 1. glo. 6. num. 20. vbi extendit ad ſtrictam materiam, tamen † aliud eſt quando teſtator loquitur 6
de ſuo hærede, non de alieno, quia cum videatur habere particularẽ affectionem ad primum, non venit vlterior, Alexan. in l. fi. num. 5. C. de legat. & in conſil. 173. num. 6. vol. 5. Menoch. in conſil. 89. num. 20. Ruin. in conſ. 29. num. 6. in fi. volu. 2. Ex prædictis autem infertur, quod etiam quando teſtator alimenta reliquit propriæ vxori, & quando iam tunc vxorem habebat, veniat nihilominus ſecunda vxor, ſi ex coniecturis apparet, teſtatorem non habuiſſe particularem affectionem ad primam, ſicut in caſu contrario, non fiet ad ſecundam extẽſio, licèt relinquat futuræ vxori, vel vxori alterius, ſi conſtat ex coniecturis, quòd ſenſerit de prima. fundamentum enim conſiſtit ſuper teſtatoris voluntate, quæ in propoſito totum facit.

Quæ autem dicta ſunt de legato alimentorum vxori facto procedunt etiam in legato facto filijs, quia ſi teſtator relinquit † alimenta alicuius tertij, qui tũc 7
nullos habebat, veniunt filij nati, & concepti poſt mortem teſtatoris, quia naſcituri ſemper veniunt, quando tempore diſpoſitionis factæ nulli extabant. Bartol. in l. ſi cognatis, in ver. venio ad ſecundum, ff. de rebus dub. Caſtren. in conſilio 247. numer. tertio, ver. illud autem conſtat, volum.... Roman. in conſil. 134. numer. 5. Socin. iun. in conſil. 173. numer. 21. & 24. volu. 2. Pariſ. in conſil. 71. num. 4. & 14. volum. 4. Ruin. in conſ. 22. col. 11. volum. 2. Alciat. in conſil. 495. nume. 1. & in terminis hoc voluit Alex. in d. conſil. 171. num. 7. ver. poſtremo videndum eſt, volumine 2. id quod verum eſt, non ſolum quando relinquit filijs alicuius tertij, ſed etiam quando relinquit filijs proprijs, quia aliàs diſpoſitio eſſet inanis,

& non poſſet verificari, ita Bartol. & alij in d.l.ſi cognatis, & hoc in filijs tertij habet rationem, quia vbi quis relinquit filijs alicuius tertij, videtur legare patris contemplatione, præcipuè ſi pater ad id tenebatur, quod teſtator reliquit, quia videtur voluiſſe prouidere patri, & illũ exonerare ab obligatiõe, quam habebat erga filium. ita declarat Ruin. in conſi.3. num.2. & ſequ. volu.2. quare ſi conſtaret teſtatorem habuiſſe particularem affecti onem ad vnum filium, tunc ceſſaret præcedens declaratio.

SVMMARIA.

1 *Exequutor vel miniſter non poteſt exercere actiones contra hæredem, vel debitorem.*

2 *Exequutor agit pro legato alimentorum contra hæredem.*

3 *Exequutores plures, quando dati ſunt, poteſt vnus alium conuenire qui ſit debitor hæreditatis.*

4 *Exequutor vnus non agit cõtra alium quando datus eſt hæres vniuerſalis.*

5 *Exequutor agit pro alimentis proprio nomine.*

6 *Exequutoris authoritas, & poteſtas quanta ſit.*

7 *Exequutor tenetur intra annum exequi, alias exigendi ius tranſit ad Epiſcopum.*

8 *Annus qui conceditur exequutori ad exequendũ curris non impedito in cauſis pijs, ſecus in alijs.*

9 *Exequutor, quis bis monitus negligit exequi, priuatur ante annum.*

10 *Exequutori datur actio ad legatum, quando aliquod commodum eſt ei remanſurum.*

PRIVILEGIVM XXXII.

1 NVDVS miniſter non poteſt exercere actiones † contra hæredem, vel debitorem, l. Lucius § Mæuia, ff. ad Trebell. l. ſi quis Titio. ff. de leg. 2. tamen vbi agitur de fauore alimẽtorum, exequutor teſtamẽtarius poteſt hæredem
2 conuenire † ad ſoluendum legatum, vt eſt text. qui loquitur in legato pio, in l. nulli, C. de Epiſcop. & cler. & eſt tex. qui loquitur de alimentis, in l. alio hærede, ff. de alim. & cibar. lega. & ponit expreſsè glo. in l. ſi quis Titio, ff. de leg. 2. in ver. miniſtrum, vbi dicit quod vbi alicui relinquitur vt miniſtro, il i nõ datur actio niſi fauore piæ cauſæ vel alimentorum, vel niſi aliquid commodi ſibi remanſurũ ſit, & Bart. ibi nu.2. dicit hoc eſſe notandum, Specu. de inſtr. edit. §. nunc verò aliqua, num.17. & num.24. idem Bar. in d.l. alio, nu.3. ver. item oppono quod nudus. vbi inquit eſſe ſpeciale in alimẽtis, & pia cauſa, idem Bar. in l. Mela. nu.5 ff. de alim. & cibar. lega. vbi dicit quod alimenta in modo exigendi hoc habent ſpeciale, vt exequutor habeat actionem, Bald. in l. id quod pauperibus, nu.18. C. de epiſc. & cleric. vbi aït quod piæ cauſæ fauore tenent omnes exequutorem ſeu commiſſarium poſſe actionem mouere contra hæredem vel debitorem hæreditatis, Dec. in conſ. 91. num.2. ver.5. conſiderandum eſt, Tract. Papienſ. in for. li. quo agit pro legat. rei ſing. in princ. nu.85. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. vtrum, nu.35. ff. de lib. agnoſc. vbi allegat etiam Iacob. de Canib. dicens quod poteſt exequutor agere contra hæredẽ vt cogatur adire, & ſoluere, videtur tamen nihil eſſe ſpecialitatis, quia ſi plures dati ſint exequutores in eodem teſtamento vnus poteſt alterum conuenire † 3
qui ſit hæreditatis debitor, vt voluit Bar. in l. qui proprio, §. ſi duobus, ff. de procurat. ſed reſpõde illud eſſe verum quando nullus eſt datus hæres vniuerſalis, tunc n. id permittitur, quia perſona non extat quæ poſſit agere, ſed quãdo datus eſt hæres vniuerſalis, vnus exequutor † nõ poteſt agere cõtra alterum. ita declarat Ca- 4
ſtr. in d. §. ſi duobus, num.3. & eum ſequitur Decius in d. conſ.91. num.3. ſed fauore alimentorem agit etiam dato hærede, & huiuſmodi exequutor actiones mouet non nomine legatarij, ſed proprio nomine, vt † ponit Bal. in d. l. id quod pauperi- 5
bus, num.18. ver. quinto quæro. vbi dicit quod ideo non cauet de rato, ſequitur Alex. ad Bart. in d. l. ſi quis Titio, in ver. exercitium, & quando eſt nudus miniſter, & nullum habet cõmodum agit exequutor condictione ex lege, actione in factũ, vel pontificali authoritate, vel etiam officio iudicis, vt ponit Specul. in d. §. nũc verò aliqua, nu.17. vbi nu.24. dicit, quod poteſt ante conteſtatã litem conſtituere procuratorem, & comprobat multis rationibus, ſequitur Bal. qui tamen de illo

non

non meminit in d.l. id, quod pauperibus nu.19.dicẽs quod vbi nullus eſt datus hæres,quo caſu exequutor habetur loco hæredis,tunc non eſt dubium:nam tunc parum intereſt. De natura autem,poteſtate & authoritate eiuſmodi exequutorum,
6 vt ſcias ad actum practicum omnia † reducere, vide latè Specul. in d.§.nũc verò aliqua,per totum,vbi perfectò tractat materiam, & inſtituit aduocatum, Bal.in d. l.id,quod pauperibus, nu.14. & ſequ.Bar. in d.l.alio hærede, Alb. in l. legatum, ff. de vſufruct. lega. Pract.Pap.in for.libel. quo agit ad redden.ratio. tutе.in ver.exequutores, per totum. & nouiſſimò multos citans latè agit Simõ de Pret.in tract. de interpretat.vltim. volunt.lib.5. inter. 1.dub.2.nu.22. & pluribus ſeq. ſcias tamẽ quod à iure datur annus ad exequendum
7 ea,† quæ teſtator ordinauit, l.nulli,C.de epiſcop.& cleric. eo verò elapſo ius exequendi trãsfertur in epiſcopum,d.l.nulli, & ponit Felin. in c. ſi quis contra, col. 2.de foro compet. latè ponit Didac. in c. nos quidem, nu.2.de teſtam.& hic annus licèt regulariter non currat impedito, ſecundum Bar.in l. genero, ff. de his, qui no.infam. tamẽ in relictis ad pias cauſas
8 currit etiam impedito,† Bald. in l.fin.§. ſed & ſi quis.col.4. C.commun. de legat. niſi impedimentum proueniat à natura rei expediẽdæ, vt quia talis ſit, quæ intra annum expediri nõ poſſit, vt poſt Feder. Senen.Bald.Abb.& alios ponit Tiraquel. de priuileg.vltima.volunta.priuil.97.de quo tamen Didac.d.cap.nos quidem,nu. 6.ver.quinta cõcluſio, vbi ponit.an currat tẽpus ad inchoandũ, vel perficiendũ opus iniunctum. quinimo ſi exequutor bis monitus ab Epiſcopo deferat exequu-
9 tionem, priuatur ante annum facultate † exequendi,§. ſin autem,qui hoc facere,in Authen. de eccleſ. tit. Spec. in d.§.nunc verò aliqua, num.32. Salic. qui hoc dicit procedere etiã in legatis pijs, in authen. hoc amplius,col.2.C.de fideicom. Imola
3 in d.c.nos quidem, imò Barba. vbi vult hoc procedere etiam in legatis alimentorum, ſed eum reprehendit Didac.num.5. quem ſequitur Cordub.d.§.vtrum.num. 37.aduerte tamen, quia non negant prædicti, quin etiam in alimentis transferatur ad Epiſcopũ facultas exequendi poſt binam monitionem, ſed dicunt non eſſe in eis ſpeciale, verum extendi ad omnia legata pia, quamuis aliter videatur intellexiſſe Cordub.in loco prædicto: vbi verò exequutori commodum aliquod remaneret ex legato, tũc non ſolum in pijs cauſis, & in legatis alimentorum, ſed in quibuſcunque alijs datur ſibi actio,† vt 10
per Specu.loco prædicto, Bar.in l.ſi quis, ff.de leg.2. quia eſt legatarius, & tãquam legatario competit actio.

SVMMARIA.

1 *Legitima non debetur ei, qui non ſuccedit ab inteſtato.*
2 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
3 *Filius, cui non debetur legitima poteſt exhæredari, & non rumpit teſtamentum.*
4 *Filia ſtatuto excluſa à ſucceſſione petit alimẽta.*

PRIVILEGIVM XXXIII.

LEGITIMA non debetur ijs, qui non poſſunt ſuccedere ab inteſtato, † quia eſt portio eius, quod quis eſ- 1
ſet habiturus ab inteſtato, l. Papinianus, §.quoniam autẽ quarta.ff. de inoff. teſta. l. parentibus. C. eod.tit. ideo legitima non debetur filiæ, quæ ab inteſtato non ſuccedit, ſecundum Bal.in conſi.329.vol. 3. Alex.Corne. Soci. Iaſ. Gozad. Deci.& Brun.quos citat,& ſequitur Crau.dicens communem in conſ.11. numer.23. Dec.in conſ.525. num.3. Ruin. in conſ.27. num.5. & 6. vol.3.Rube.in conſ 67.num.5.Tiraq. de iure primogen. quæſt.55 num.9. Pariſ. in conſ.94.num.23.volu.3. Natta in conſ. 308. numer.4. Bertran.Caſſan.Cæphal.& alij, quos citat D. Becius in conſ.103. nu. 21. & ea legitima ſuccedit loco † alimen 2
torum, § prohibemus, in Authen.de trien.& ſem.Cin.in l.ſancimus, C. de nupt. Bart. in Authent. de hæred. & Falcid. in princ. Bal.in l.vnica, num.6. ver.ſed oppon.emancipati. C. quando non perent. par. Aſcan. Clem.in tract.de patr.poteſt. effect.16. num.24. hac ratione videretur, quod filia excluſa à ſtatuto, à ſucceſſio-

dicit eſſe communem opinionem, licèt
debitor in diem liberetur ſoluendo ante
diem, l. poſt mortem, C. de fideicom. &
eſt ſpeciale, quando maritus vergit ad in-
opiam, quod fiat reſtitutio, l. ſi conſtan-
te, ff. ſolut. matr. l. vbi adhuc, C. de iure
dot. ſunt tamen certi caſus, quibus reſti-
tútio fieri poteſt matrimonio conſtante,
præcipuè, quando fratres deueniunt ad
diuiſionem bonorum communium, quia
tunc ſi dos fuit ſoluta omnibus maritus
2 illam capit † ante partem, l. actione, §. fi.
ff. pro ſocio, l. ſi filia, §. hoc amplius, ff. fa-
mil. erciſ. l. fundus qui, & l. qui maritus,
ff. eo. l. 2. in prin. ff. de dote præleg. l. vxor,
C. famil. erciſ. Specu. in tit. de iudic. §. ſe-
quitur, ver. quid ſi communione.

Tamen quádo ad hunc finem fit vxori
reſtitutio, vt ſe, & ſuos alat, tunc maritus
3 † ſoluendo liberatur, l. mutus, §. manēte,
ff. de iure dot. imò etiam ſi alere velit fi-
lios ex priore matrimonio, l. quamuis, ff.
ſolu. matr. & ideo inquit Ioan. And. poſt
Rol. quem citat in addit. ad Specu. in tit.
de don. inter virum, & vxor. §. nunc de
dote, in addit. vlt. quod ſi ſocer, qui dotes
recepit, emācipet filium, cogitur illi do-
4 tes reddere, & liberatur ſoluendo, † qui
ſi poteſt conſtante matrimonio reſtitui
mulieri, vt ſe alat, & ſuos, pari ratione
poterit reſtitui marito, vt ſe, vxorem, &
filios alat. eiuſdem fuit ſententiæ Ricar.
Malum. quem citat, & ſequitur Bart. in l.
ſanè, ff. de iure dot. Rom. in l. ſi cum dotē,
§. tranſgrediamur, ff. ſolu. mat. Imola. in
fi. Albor. Bald. Salic. & Fulgo. in d. l. ſanè,
Caſtren. in l. 2. in prin. vbi Alex. alias po-
nit limitationes, ff. ſolu. matr. Fulgo. in l.
ſi conſtante, §. 1. ff. ſoluto matr. Bal. & Sa-
lic. in l. 2. C. famil. erciſ. Ang. Caſtr. & A-
lex. in d. §. tranſgrediamur, Ancha. in cōſ.
238. incip. regulariter vbi dicit hoc locū
vendicare quandocunque ſubeſt iuſta
cauſa dotis reſtituendæ, Cæpol. in caut.
115. multi ſunt, Iaſ. in d. l. 2. in prin. num.
14. vbi Ripa, num. 27. dicit communem,
ff. ſolu. matri. Bal. Nouel. in tractat. dot.
par. 7. priuileg. 34. Campeg. in eod. tract.
par. 3. qu. 16. Natta in conſ. 496. num. 9. &
ſequ. latè D. Becius in conſ. 43. num. 1. &
ſequ. vbi inquit, quod in filio emancipa-
to hęc opinio procedit ſine dubio, & ſub
dit, quod per eandem rationem ſi filius
ſit emancipatus tenetur pater illi reſti-
tuere dotem vxoris, ſi iuſta aliqua ex cau
ſa recedat à patre, quia ſubeſt ratio alen
di vxorem, & filios, Imo. in d. §. tranſgre-
diamur, in fi. Alexand. nume. 9. & ſequi-
tur Caſtr. Bal. Nouel. Campe. Ripa, Crot.
& Boer. quos citat D. Becius in loco præ-
dicto, qui poſt alios inquit ſat eſſe, quod
iuſta cauſa ſubſit, quia ſemper fiet reſti-
tutio, & ampliat, vt non ſolùm dos, ſed
etiam donatio † propter nuptias reſtitu- 5
enda ſit, ſequitur Burſat. in conſ. 120. nu.
3. Lancel. Gall. in conſuetud. Alex. in ver.
vxori, q. 4. num. 13. hoc autem caſu cum
ſoluto fiat ex cauſis à iure permiſſis, non
opus eſt, quod maritus probet ſolutionē
eſſe verſam in vtilitatē vxoris, nam id ſo-
lum eſt neceſſarium, quando reſtitutio fit
ex cauſis non approbatis à iure, quia tūc
acceptatur ſolutio potius in vim com-
penſationis, quàm ſolutionis, & ideo,
qui opponit compenſationem, tenetur
probare, † quod ſolutio verſa ſit in vtili- 6
tatem mulieris, cum ſit fundamentū ſuæ
intentionis, vt probatur in l. ſi cum do-
tem. §. 1. ibi, nō perditura, & ibi not. Caſt.
ff. ſolu. matr. Natta in conſ. 552. numer. 8.
addo text. in d. l. mutus, §. manente. ibi,
non perdituræ vxori, ff. de iure dot. ſed
certè neuter tex. id probat: aliàs enim
duo eſſent neceſſaria, quod ſcilicet reſti-
tútio fiat ex iuſtis cauſis, & quod probe-
tur in rem verſam, quia ſemper dicit non
perdituræ, & ideo fatendum eſt, quod ex
illis verbis non infertur neceſſitas pro-
bandi, vt dicam paulo infrà.

Sed & ſi nō ſit neceſſaria illa probatio,
tamen neceſſe eſt conſtare, quod mulier
in eam cauſam conuerterit pecuniam, in
quam facta fuit reſtitutio. ita enim ſerua
tur in venditione rei Eccleſiæ, quia emp-
tor probat pecuniam eſſe conuerſam in
vtilitatem Eccleſiæ, authen. hoc ius por-
rectum, cum ibi not. C. de ſacroſ. eccleſ
idem quoque eſt in mutuo facto ciuitati,

quia

quia ex eo non obligatur ciuitas, niſi pro
bata illius vtilitate, l. ciuitas, ff. ſi ce. per.
& in terminis dicit Imola in d. l. quam.
uis, ff. ſolu. matr. quod etſi ex iuſtis cau-
7 ſis † maritus reſtituat vxori dotem con-
ſtante matrimonio, tamen vt conſequa-
tur liberationẽ probare debet, quòd mu-
lier impenderit pecuniam in illam cau-
ſam, ſequitur ibi Alexan. idem Alexand.
poſt Bar. latè in l. ſi cum dotem. § 1. ff. ſol.
matrimonio, Natta in conſ. 553. num. 10.
& pro hoc facit l. interdum. ff. qui potio.
in pigno. habe. vbi licèt mutuans in na-
uis refectionem præferatur cuicunque
8 alij creditori, tamen † procedit, quando
pecunia fuit cum effectu expenſa in eum
vſum, Neguſ. de pignor. in 2. membro 5.
par. princip. num. 15. ver. ſecundò reſtrin
gitur.

Sufficeret tamen probare, quod vxor
alimentis indiguit, & fuit alita, quia in-
fertur ex hoc, quod alita fuit ex ea pecu-
nia, quæ fuit ſibi pro dotibus reſtituta,
argumento l. fi. ff. de exercito. vbi in eo,
qui mutuauit in refectionem nauis, ſuffi-
9 cit probare nauim † fuiſſe in cauſa refe-
ctionis, Cin. Bald. & alij in auth. hoc ius
porrectum. C. de ſacroſ. eccleſ. Feder. Se-
nen. conſ. 119. nulli dubium, Bal. in l. 1. in
fi. C. ſi aduerſ. cred. ideo Rom. in d. l. ciui.
tas, dicit hæc duo ſufficere ad obligandũ
ciuitatem pro mutuo ſibi facto, Sali. in l.
fi. C. de alim. pupillo præſtan. Alexa. in l.
ciuitas, poſt Caſtr. in d. l. fi. Ang. in §. hoc
autem, col. 4. ver. ibi ſi demonſtrauerint,
in Authen. de alien. & emphit. & hanc di-
cit cõmunem opinionem Natta in conſ.
547. num. 21. ſed hoc procederet in perſo-
nis priuatis, ſed in priuilegiatis aliud
eſt, quia neceſſe eſt plenè probare, quod
10 pecunia fuerit † conuerſa in eum vſum,
Gul. Cun. Bar. Alber. Bal. Fulg. Alexan. &
Rom. Bar. in d. l. fi. ff. de exercito. Imola
in c. 1. de depoſ. & communem dicit Iaſ.
in dicta l. ciuitas, num. 18. alij verò dicũt,
quod vbi quis à lege, vel ab homine ha-
bet mandatum ad contrahendum, tunc
verſio probatur ex cõiecturis, ſecus quan
11 do ſoluit quis ſine † mandato, Bart. in l.
prima, §. non autem, & in l. fi. ff. de exer-
cito. Salic. in l. 3. §. ſi ſic. ff. de in rem ver-
ſo, Caſtr. in conſ. 337. volumine 2. Iaſon
in dicta l. ciuitas, num. 18. & confirmatur
ratione, quia durius agendũ eſt cum eo,
qui ſe geſſit in re, quæ ad ſe non peritne-
bat: non enim talis dicitur carere culpa,
culpa. ff. de reg. iur. qui verò habet man-
datum, eſt ſine culpa, Natta tamen in d.
conſ. 547. num. 22. indiſtinctè vult. quod
probetur verſio, quando ſuberat indigen
tia, & reperitur illi fuiſſe ſatisfactum ſiue
mandatum interceſſerit, ſiue non. mihi
quoque placet iſta opinio, quia ſi filij
primi viri indigebant alimentis, & re-
periuntur aliti, ſatis probatur, quod ali-
menta fuerint præſtita de dote reſtituta,
iuxta l. finalem, C. de alimentis pupil.
præſtan.

SVMMARIA.

1 *Delinquens non poteſt alienare poſt commiſſum delictum, quando bona confiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo vendicat bona.*

2 *Fiſcus reuocans alienata titulo oneroſo tenetur emptoribus refundere pretium.*

3 *Publicatis bonis ipſo iure non transfertur dominiũ in fiſcum niſi ſequuta declaratoria facti.*

4 *Delinquens etiam quando bona ipſo iure publicantur poteſt licitè alienare pro alimentis poſt commiſſum delictum.*

5 *Alienata à delinquente ante, vel poſt accuſationem, ante, vel poſt ſententiam, quando reuocentur.*

6 *Fiſcus regulariter non habet delinquentium bona obligata.*

PRIVILEGIVM XXXV.

DELINQVENS poſt delictũ commiſſum in caſibus, in quibus bona ipſo iure publicantur, non poteſt
alienare, licèt † nondum ſit accuſatus, 1
Din. in l. Imperatores, ff. de iur. fiſci, Bar.
in l. poſt contractum, num. 12. ff. de dona. vbi Picus, num. 69. dicit hanc doctrinam eſſe communiter approbatam: ſubdẽs, quod iſto caſu ſi ſequatur alienatio, poterit fiſcus directò bona vẽdicare non agendo reuocatoria, vel reſciſſoria, ſecundum Io. And. Ancha. Zenzelin. & Gemin. in c. cum ſecũdum, de hæret. in 6. du-

plici

plici ratione. Nam delinquens, qui fuit ipſo iure priuatus dominio, non poteſt alimento illud transferre in alium, l. nemo plus. ff. de reg. iur. & fiſcus, qui eſt ipſo iure dominus, habet rei vindicationem, l. in rem, ff. de re vindic. & qui habet rei vindicationẽ, poteſt à quocunq; domino vendicare pretio nõ reſtituto, l. inciuile, C. de fur. & hæc ampliatio reſpecto pretij eſt notabilis, quia quando fiſcus reuocat alienata titutulo onero-
2 ſo, tenetur regulariter† temporibus refundere pretiũ, Cin. in l. pen. C. ad leg. Iul. maieſt. per tex. in l. 1. ff. ſi quis i fraud. patro. Rom. Imola, Fulgo. & Iaco. Put. in d. l. poſt contractũ, vbi eos refert Picus, n. 39. licèt ipſe diſſentiat. & quod non ſit licita alienatio, tenet Clar. in practica crimin. q. 78. num. 18. vbi dicit communem, & prædicti omnes Doctores dicũt idem eſſe, quando tale delictum propter quod adminiſtratio interdicitur delinquenti, Boſſ. in tit. de publ. bon. n. 43. Anto. Gomeſ. tom. 3. in tract. delict. ca. 14. de confiſc. bono. delinq. num. 4. ver. prædicta tamen debent intelligi, vbi refert caſus in quibus bona ipſo iure publicantur, & interdicitur reo adminiſtratio. & prædictam ſententiam, quod nulla fieri poſsit alienatio, probauit Fe. in c. Rodulphus, nu. 38. ver. limita. 3. de reſcrip. Dec. in conſ. 735. num. 4. Crot. in l. 1. §. qui præſens, nu. 7. ff. de ver. obl. D. Becius in conſ. 57. num. 12. qui & ſi. n. 35. dicat etiam in caſu, quo imponitur
3 pœna ipſo iure non transferri dominium, niſi ſequuta† facti declaratione, ſecundum Bart. in l. eius, qui delatorem, vbi alij, ff. de iure fiſci, Cardin. in conſi. 128. colum. 1. ver. item etiam. vbi dicit, quod & ſi interdicta ſit adminiſtratio, tamen ante ſententiam reus non perdit dominium bonorum, ſequũtur alij per eum citati, tamẽ id intelligitur cum effectu, & reſpectu declarationis, & non aliter. Nam ſequuta facti declaratione, quæ eſt neceſſaria, vt poſt Ioan. Andr. Archid. & alios dicunt Alex. & Iaſ. in l. ſi quis maior, C. de tranſact. retrotrahitur actus ad tẽpus delicti, & perinde eſt ac ſi facta fuiſſet declaratio ſtatim de licto ſequuto, vt dicunt Dd. ſupra citati, & ideo alienata reuocantur à die delicti, non ſententiæ.

In prædictis tamen caſibus delinquẽs validè alienat pro alimentis † ſibimet 4
præſtãdis, vt voluit Bar. in d. l. poſt contractum nu. 12. vbi dicit non ſolum pro alimentis, ſed etiam pro Aduocati ſalario, & alijs expenſis neceſſarijs, l. alienationes, ff. fam. erciſ. l. reos, ff. de ſolu. & licet non dicat, ratio eſt, quia alienatione à lege prohibita non venit alienatio neceſſaria, l. diui. ff. de leg. 1. vbi ponunt Do. & in Auth. res quæ, C. com. de leg. & ſicuti fiſcus teneretur de proprio prouidere carcerato de alimẽtis, ſi aliunde non haberet, vt ſuo loco diximus, multo magis tenetur pati, & permittere, quod reus ſibi prouideat per alienationẽ ſuorum bonorum, eandem ſententiam probauit Cuma. in d. l. poſt contractũ, vbi etiam Iac. Put. & Picus, nu. 44. ver. 2. limita, multos citat Gom. in d. c. 14. nu. 4. ver. item poterit alienare, vbi etiã dicit, quod facere poteſt omnes alienationes neceſſarias, Galia. in conſuetu. Ale. ver. ſolidos, quæſt. 6. nu. 19. & quãuis loquantur prædicti, quando non eſt lata ſentẽtia, ſed tantummodo poſt delictum cõmiſſum, tamen idem eſſe videtur poſt accuſationem, poſt litis conteſtationem, immo poſt ſententiam, quia vbi delictũ eſt tale, quod bona confiſcantur ipſo iure licet pro alimentis alienare, & tamẽ priuatur reum dominio, ergo idem erit poſt ſententiam, quando autem, & quibus modis reuocentur alienata ante accuſationem, vel poſt, ante † conteſtati- 5
onem, vel poſt ſententiam, pẽdente tamen appellatione, videri poſſunt Bart. & Picus in d. l. poſt contractum, Iaſ. in § item ſi quis in fraudem, in prin Inſti. d. action. poſt Io. Fab. ibi. colum. 3. Gome. d. cap. 14. nu. 4. vbi latè agit, & Clar. d. q. 78. vbi etiam ponunt, ſi reuocata alienatione veniant fructus medio tempore percepti, & ponunt, quomodo fiat

 reuo-

reuocatio, ſciendum eſt tamen, quod
6 fiſcus regulariter non habet † bona de-
linquentium obligata, Alexand. in l. re-
ſcriptũ, in prin. ff. de pact. Negu. in trac.
de ping. in 4. mem. 2. part. nu. 115. Cor.
Io. Annib. Boſſ. & Clar. quos citat, & ſe
quitur D. Becius in d. conſ. 57. num. 5. ad-
do Bald. in l. cunctos populos, in fi. C.
de ſum. Trin. vbi dicit, quod confiſca-
tus nulla tenetur obligatione, ſed obli-
gatio naſcitur ex ſententia, Gomeſ. d. c.
14. ver. 2. quia producto, num. 4.

SVMMARIA.

1 *Dotalis fundus non poteſt alienari à marito vel vxore, vel ab vtroque ſimul.*
2 *Fundus dotalis non poteſt obligari, & ibi de ratione.*
3 *Dotalis fundus ſi à marito alienetur, poterit ab eodem impugnari alienatio.*
4 *Fundus dotalis poteſt alienari pro alimentis cõparandis, & ibi declaratur.*
5 *Fundus dotalis non poteſt alienari pro dote filiæ.*

PRIVILEGIVM XXXVI.

MARITVS eſt dominus rei dota-
lis, l. doce ancillam, C. de rei ven
1 dic. & fundus † dotalis alienari
non poteſt, l. 1. C. de fund. dot. l. ſi præ-
dium, C. de iur. dot. & vxor non poteſt
alienare fundum dotalem, Bart. in l. ſi
quis in tantam, num. 12. C. vnde vi, Imo.
in l. cùm vir, in princ. ff. de vſucap. & i-
bi dicit Caſtr. num. 3. quòd nec vir ſine
vxore, nec vxor ſine marito, nec vnus
cum alterius conſenſu, nec omnes ſimul
poſſunt alienare, l. fin. ff. de donat. Bart.
in l. æſtimatis, in fi. ff. ſoluto matrimon.
2 immo, nec † obligare, l. fi. C. de reb. alie.
non alien. gl. Inſtit. quibus alien. licet,
in prin. in ver. alienare, vbi Aret. nu. 6.
ponit, Caſtr. in d. l. cùm vir, num. 4. &
multæ rationes: prima ſexus fragilitas,
Inſtit. quibus alien. licet, in fin. princi.
fauor mariti, Bar. in d. l. quis in tantam,
num. 12. Natt. conſil. 28. num. 21. Deci.
Pedemon. 94. nu. 26. ſubeſt etiam fauor
mulieris, ne remaneat indotata, Imola
in l. cùm vir, colum. 4. ver. & intellige
prædicta, & ibi etiam Caſt. num. 1. in fi.
& ex hoc infertur etiam ad vtilitatem
publicam, quæ in hoc verſatur, ne ſit in-
dotata, vt per Imol. loco prædicto, &
Aret. Inſtit. quibus alien. lic. num. 7. &
procedit in tantũ, quod etſi nemo poſ-
ſit venire contra factum proprium, l.
poſt mortem, ff. de adoptio. tamen ſi ma-
ritus vendit fundum dotalem, poteſt i-
pſemet † illam reuocare, gl. in l. vnica, 3
§. cùm lex, C. de rei vxo. actio. quæ com-
muniter approbatur, vt inquit Imol. in
d. l. cùm vir, colum. 3. in fi. & col. 4. poſt
prin. vbi loquitur etiam ſi iuraſſet, quia
nihilominus iuramentũ non confirmat
contractum, nec compellit maritum à
vendicando. Vxor tamen ſi ob famis ne-
ceſsitatem vendat fundum dotalem, ſu-
ſtinetur alienatio, † vt concludit Natta 4
in conſil. 517. per totum, præcipuè nu.
19. mouetur per text. in l. mutus, §. ma-
nente ff. de iure dot. vbi dicitur, quod
vxori rectè dos reſtituitur conſtante
matrimonio, vt ſe alat, & ſuos, quia vt
inquit ibi Bald. neceſsitas non habet le-
gem. eſt verum, quod Bald. in conſil. 53.
num. 3. vol. 5. tenet contrarium, & vult
quod ea de cauſa non poſsit alienari res
dotalis ab vxore, quia maritus eſt illius
rei dominus, & quia res dotalis regula-
riter alienari non poteſt, tamen in loco
prædicto num. 19. reſpondet, quod pro-
cedit, quando vxor ſine cauſa abeſt à ma
rito, & interpellata recuſat redire: tũc
enim cùm recuſet operari non tenetur
maritus illam alere, ſed etſi Bal. in the-
mate hoc narret, decidendo tamen non
mouetur ea ratione, ſed alijs, vt dixi, &
pro Bald. facit, quia à dote licet arguere
ad alimenta, vt ſæpè dixi: at fundus do-
talis nõ poteſt alienari, vt ſoluatur dos
filiæ, immò non poteſt dari † in dotem 5
filiæ & datus ſiue à iure, ſiue ab vxore,
ſiue ab vtroque reuocatur. certi enim à
lege determinati ſunt caſus, quibus li-
cita eſt alienatio dotalis rei, puta quã-
do permutatur: extra verò illos caſus
non eſt licita. ita determinat Specul.
in

in titu. de empt. & vend. §. 3. num. 11. vbi tamen ſubdit, quòd tenetur de euictione, ſequitur Imol. in d. l. cùm vir, colum. antepen ver. quid autem ſi mulier. ſicuti ergo fundus dotalis dari non poteſt in dotem, ita non poteſt alienari in cauſa alimentorum, quia valet argumentum à dote ad alimenta. Verum vt meum interponam iudicium, quando vxor abeſſet à viro ſine culpa viri, exiſtimo rectè vxorem poſſe alienare fundum dotalem in cauſam alimentorum, vt ſe ſcilicet alat, & ſuos, quia dos deſeruire debet oneribus matrimonij, Dd. in l. vbi adhuc, C. de iure dot. & ſicuti poſſet vxor in neceſsitate conſtituta capere de alieno, vt dicam paulò infra, ita & multo magis poteſt capere de proprio, & idem dico, quando vxor habitaret cum viro inope, & qui impotens eſſet ferendis oneribus, quia licebit vxori alienare fundum dotalem, ſicuti licet alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, vt per Doc. in auth. res quæ, C. commu. de legat. vt dixi ſupra. vbi verò vel vxor haberet aliunde, vel maritus eſſet diues, crederem licitam non eſſe alienationem, & licèt à principio, cùm vxor ſine cauſa diuertit à viro, non ſint ei præſtanda alimenta, tamen ex poſt facto cùm diuertit iam, & ſequuta inopia diuertit, erit approbanda alienatio, quidquid Bal. declarando videatur cócludere Natta in d. conſil. 547. intellige ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra de reſtitutione dotis.

S V M M A R I A.

1 *Pater non poteſt alienare bona aduentitia filiorum, licet in eis habeat vſumfructum.*
2 *Pater alienando aduentitia filiorum priuatur vſufructu, & is filio applicatur.*
3 *Filius non poteſt alienare bona, in quibus pater habet vſumfructum.*
4 *Pater poteſt aduentitia filiorum alienare, vt ſibi prouideat de alimentis.*
5 *Pater in caſu neceſsitatis alienat licitè bona aduentitia filiorum.*
6 *Pater alienat ſine decreto bona immobilia filiorum minorum, ſi neceſsitas ſubeſt, & ibi declaratur.*
7 *Pater & filius cenſentur eadem perſona, eadẽ habitatio, idemque regiſtrum.*
8 *Tutor non poteſt ſibi ipſi authorari.*
9 *Tutor poteſt licitè contrahere cum pupillo, ſi palam faciat, & bona fide.*
10 *Tutor poteſt, & debet ſibi ipſi ſoluere, cùm eſt debitor pupilli.*

PRIVILEGIVM XXXVII.

PATER, qui eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij, & habet in bonis filij vſumfructum, non poteſt illa † alienare, l. 1. in fi. C. de bo. mat. l. quæcunque, C. de bonis, quæ lib. l. fi. §. ipſum autem, C. eod. tit. & in dictis locis ponunt Dd. Bal. in l. ſcimus, §. incomputatione nu. 7. C. de iure deli. Bello. in cóſ. 24. nu. 2. Natta in conſi. 660. nu. 2. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſt. in 2. effec. nu. 48. vbi ponit, an liceat filijs reuocare viuente patre, de quo Bart. in l. ſi conſtante. num. 36. & ibi Crot. in 2. lect. nu. 118. ff. ſolut. matr. Aret. in conſil. 72. in 2. quæſt. col. 4. Socin. in conſ. 34. nu. 12. vol. 1. Fabian. in auth. nouiſsima, nu. 240. C. de inoff. teſt. Didac. lib. 1. variar. reſolu. c. 8. nu. 6. & ſeq. Aſcan. in d. tract. effec. 12. nu. 15. & ſeq. immo pater alienando † perdit vſumfructum, qui filio applicatur, l. ſi vſusfructus, vb glo. & Salic. ff. de iure dot. §. finitur, Inſtit. de vſufru. Ioan. Fab. in §. item finitur, Inſt. eod. tit. Ferdin. in l. filiusfamilias, §. diui, num. 17. ff. de leg. 1. Didac. d. c. 8. nu. 6. ver. quod ſi patre, & non mirũ: nam ſicut filius, qui eſt dñs, & habet proprietaté bonorum, nó poteſt ea alienare in præiudiciũ fratris, † qui ſolũ habet vſumfruct. l. 3. vbi gl. C. de pat. poteſt. Affl. in deci. 341. n. 2. Aſca. d. effectu 2. nu. 35. ita pater, qui minus iuris habet, non debet poſſe alienare in præiudicium filij, cui maius competit ius: Tamen ſi pater graui egeſtate laboret, & aliunde nõ habeat, poterit licitè alienare † aduétitia filij, & ſuſtinebitur alienatio irreuocabiliter, ita Cor. in l. ſi quis à liberis, in prin ff. de lib. agnoſ. vbi allegat gloſato quendã Hiſpan. & mouetur ratiõe, quia perſona dignior eſt reb. vt in c. precipimus, 12. q. 1. gl. in

c. cũ olim, de maio. & obed. at pater poteſt in caſu neceſsitatis alienare filium, multo ergo magis poterit illius bona diſtrahere, vt ſibi ſubueniat. & ſi licitũ eſt in caſu neceſsitatis furari bona, in quibus nullum ius competit, quanto magis licebit ea vendere, in quibus habet ius vſusfructus.

Addo quod pater in caſu neceſsitatis
5 poteſt alienare † aduentitia filiorum, l. fi. §. ſin autem æs alienum. C. de bon. quę liber. etiam abſque iudicis decreto, ſi fi-
6 lij ſint † maiores, Azo in Summa, C. de bon. quæ liber. nu. 12. Bal. in l. 1. ff. de reb. cor. Bal. Salic. Caſtr. Alexan. Iaſ. & alij in l. præſes, C. de tranſac. multos citat Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam, nu. 28. C. de reuoc. donat. Marſil. ſing. 498. Natta cõſ. 179. nu. 7. Didac. lib. 1. variar. reſolut. cap. 8. num. 6. Pinel. in l. 1. par. 3. nu. 21. C. de bon. mater. Crau. in conſ. 74. nu. 1. bene verum eſt, quod Doctores neceſsitatem intelligunt, quæ ſit in perſona filij, atque illũ reſpiciat, non eã quæ cõcernit patrem: tamen tanta eſt coniunctio inter patrem, & filium, vt eorum ſemper vna atque eadem cauſa videatur, vnde dicimus, quod pater & filius habentur
7 pro † vnica perſona, l. fi. C. de impuber. vbi omnes Dd. notant, & præcipuè Bal. qui dicit, quod cenſetur vnus habere, ꝙ alter habet, & Ang. in fin. dicit, quòd vnius habitatio prodeſt alteri ad conſequendum priuilegium, vel beneficium, & multa ſimilia congerit Tiraquell. in præfat. l. ſi vnquam, num. 15. C. de reuoc. donat. vbi inter illud adducit, quod patris Regiſtrũ prodeſt filio, & multa poteſt pater expedire pro filio, & præcipuè tranſigere de ſanguine filij, ſicut de proprio, D. Becius in conſil. 16. num. 5. non ergo mirum videri debet, ſi pater rem filij alienat vrgente famis neceſsitate, immò hoc caſu dicitur cauſa neceſſa[illegible]lienandi etiam inſpecta filij perſon[illegible] quia vt in titu. quibus debeantur al[illegible] patri egeno tenetur filius alimenta pręſtare, ideò cùm hoc ſit filij debitũ, poterit pater pro illius extinctione alienare filij bona nõ minus, ꝙ poſſet pro exoluẽdo quocũq; alio eiuſdem filij ære alienõ, & hæc poſtrema ratio videtur mihi tutior, & magis vrgens, quã quæuis alia, niſi fortè dicat aliquis, ꝙ nõ debet patri licere in propriam cauſam alienare, ſicut non † licet tutori ſi- 8
bi ipſi authorari, l. 1. vbi Bar. & alij, ff. de autho. tut. l. 1. §. fuit quæſitum, vbi Bart. nu[illegible]lex. & Iaſ. nu. 2. ff. ad Trebel. dixi in conſi. 9. nu. 36. ſed reſpondetur, quòd palam, & bona fide poteſt etiam tutor 9
contrahere † cum pupillo, & in l. non exiſtimo, ff. de adminiſt. tut. Bart. in l. cũ emptione, §. fi. ff. de cond. indeb. Bald. in conſi. 347. nu. 1. vol. 4. Alex. qui dicit cõmunem in d. §. fuit quæſitum num. 2. vbi Iaſ. nu. 19. Alex. in l. ſingularia, num. 5. Iaſ. nu. 17. Dec. nu. 4. & 12. & Cognol. n. 84. ff. ſi cert. pet. Socin. in conſ. 160. nu. 15. vol. 2. & tutor creditor pupilli poteſt, & debet † ſibi ipſi ſoluere, l. quoties 10
§. idem ſi temporali, ff. de admi. tuto. Io. And ad Spec. in tit. de inſtr. edit. §. nunc verò aliqua, nu. 3. in fi. & dixi in conſil. 253. num. 13. nam quod dicitur, tutorem non poſſe cõtrahere cum pupillo, procedit, quando agitur de obligando pupillum, aliàs ſecus, vt declaraui in d. conſil. 9. nu. 43.

SVMMARIA.

1 *Libertas eſt res inæſtimabilis.*
2 *Corpus liberum vendi non poteſt.*
3 *Homo Chriſtianus vendi, aut pignorari non poteſt.*
4 *Hominis liberi venditio, aut alienatio eſt nulla inter ſcientes, & venditor punitur.*
5 *Hominem liberum vendens, tenetur de euictione, etiamſi ſit pater.*
6 *Pater non poteſt filium vendere.*
7 *Pater poteſt filium vendere, vt famis neceſsitatem tollat, & ibi de ratione.*
8 *Pater pro neceſsitate famis vendit filium etiã adultum.*
9 *Pater poteſt filium obligare pro neceſsitate famis.*
10 *Alienandi verbum, eſt generale.*
11 *Alienandi verbum includit inſtitutionem.*

12 Pater

12 *Pater poteſt filium permutare vrgente fame, & num.13. ponitur pro veritate.*

13 *Permutatio ſimilis eſt emptioni, & illius vires obtinet.*

14 *Pater excepta cauſa famis non alienat filium, etiam ſi alia ſimilis, vel maior vrgeat cauſa, & ibi de veritate.*

15 *Pater non poteſt vendere filium emancipatũ, etiam ſubſiſtente cauſa famis, & ibi quid in Gallis.*

16 *Pater non poteſt cauſa famis vendere filium clericum.*

17 *Mater non poteſt filium vendere cauſa famis, & ibi de veritate, & cur diuerſum in patre.*

18 *Quis dictio includit fœminam, ſicut maſculum.*

19 *Extenſio eſt licita, quando eadem militat ratio etiam in correctorijs, & exorbitantibus.*

20 *Auus paternus non poteſt ſubſiſtente fama vẽdere nepotem, & ibi de veritate.*

21 *Auus continetur appellatione patris, etiam in ſtatutis.*

22 *Filius à patre alienatus cauſa famis non efficitur ſeruus, nec perdit libertatem.*

23 *Filius etiam pro cauſa famis, non poteſt vendere patrem.*

24 *Pater qui licitè cauſa famis vendit filium tenetur illum redimere, ſi peruenit ad meliorẽ fortunam.*

25 *Lis eſſe non poteſt inter patrem, & filium.*

26 *Lis eſſe poteſt inter dominum & ſeruum, vbi agitur de perſona, & non de rebus.*

27 *Monachus, qui fuit à monaſterio datus obſes ab Abbate pro debito monaſterij agere poteſt, vt ſe liberet.*

28 *Neceſſitatis cauſa conceſſum ceſſat neceſſitate ceſſante.*

29 *Filius cauſa famis venditus à patre, poteſt ſe ipſum redimere de proprijs bonis.*

30 *Intereſſe ceſſante nõ datur actio, neq; exceptio.*

PRIVILEGIVM XXXVIII.

1 LIBERTAS res † eſt inæſtimabilis,
l. libertas, de reg. iur. §. fin. Inſtitu.
quibus ex cauſ. manum. non licet,
2 ideò corpus liberum non † eſt in com-
mercio noſtro, §. 1. Inſtit. de inutil. ſtip.
& non recipit æſtimationem, l. fin. ff. de
his, qui deiecer. vel effud. l. ex hac, ff. ſi
quadrup. pau. feciſ. dicat, l. liber homo,
vbi not. Dd. ff. de verb. obli. & infinita
eſt libertatis æſtimatio, l. non eſt ſingu-
lis, §. infinita, ff de reg. iur. Socin. Iun. in
conſ. 134. nu. 57. volum. 3. & quæ non ſunt
in commercio vendi non poſſunt, nec
in obligationem deduci, l. quæ prædiũ,
C. ſi alie. res pign. da. ſit, & l. abdicatio,
C. de patr. poteſt. ideò homines præci-
puè Chriſtianæ religionis, vendi, † vel 3
pignorari non poſſunt, l. ſi in emptio-
ne, §. liberum hominem, l. liberi, ff. de
contrahen. emp. §. fi. in fi. Inſtit. de empt.
l. qui res, §. aream. ff. de ſolut. §. 1. Inſtit.
de inutil. ſtipula. & contractus de libe-
ro homine factus, eſt nullus inter ſcien-
tes, † ſiue filius ſit familias, ſiue pater, 4
qui venditus eſt, l. qui filios, C. quæ res
pigno. oblig. poſſ. & dicta, l. abdicatio,
& venditor punitur, vt in auth. immo,
C. de actio. & oblig. §. quia vero contin-
git, in Auth. vt nulli iudic. & quamuis
pater vendens † filium teneatur de eui- 5
ctione, l. minor, §. pater ſciens, ff. de eui-
ctio. ſicut & quilibet alius vendens ho-
minem liberum, l. ſi tibi. C. de euict. ta-
men etiam patri interdicta eſt filiorum
venditio † vel obligatio, l. fi. vbi gloſſ. 6
quæ res pig. oblig. poſſ. c. lator præſen-
tium, cum glo. 1. de pigno. & dicitur in
l. fi. C. de patr. poteſt. quod pater non po
teſt derogare libertati filij,

Tamen tanta eſt vis famis, & tantus
fauor alimentorum, quod pater egeſta-
te laborans, & fame percitus, poteſt fi-
lium vendere, † vt eſt text. in l. 2. C. de 7
patr. qui filium diſtrah. atq; hoc modo
eſt limitata patris poteſtas, quæ olim in
filios adeò erat libera, vt poſſet occide-
re. l. in ſuis. ff. de lib. & poſthum. l. fi. C.
de patr. poteſt. & quod ex cauſa famis fi-
lius poſſit alienari, voluit gloſſ. in c. ſi
quis, extra de fur. in c. diſcipulos, de cõ-
ſecratio. diſtin. 5. Abb. in c. nonne, colu.
vlt. in princ de præſum. in c. ex literis,
nu. 7. extra de diuor. Bart. in l. qui filios,
C. quæ res pig. obli. poſſ. Bal. in l. in ſuis,
ff. de lib. & poſth. vbi inquit gl. in d. l. 2.
eſſe ſingularẽ, Gerar. ſing. 100. n. 16. Marſ.
ſing. 101. in princ. Tiraq. de retract. con-
ſang. §. 20. gl. 1. nu. 14. vbi aduertit in d. l.
2. legendum eſſe ſanguinolentos, vt refe-
ratur ad filios, non autem ſanguinolẽ-
tus, referendo ad patrem, Mant. ſing. 27.

& ſing.547. Pin. in rub. C.de bon.mater.
par.2.nu 20.Did.lib.3.var.reſol.c.14.nu.
4.vbi appellat hanc inſignem conſtitu-
tionem,Cagn.in l.non debet, nu.4.ff.de
reg.iur.Padil. in auth. res quæ. nu.82.C.
cōmu.de leg.addo Cin. in l.1.C.de alen.
lib.hæc autem poteſtas orta eſt ex prin-
cipijs antiquæ legis ſecundūm quā pa-
tri licebat filiū occidere, l.in ſuis.ff. de
lib. & poſth. vt declarat Bald.in d.l.2.n.
1.ſequitur Coraſ. in l. qui liberos,num.
14.ff.de ri.nup. Pin.loco præd.nu.20.qui
tamen dicit prouenire etiam à ratione
ſanguinis, & incōparabili famis neceſ-
ſitate,& cauſa. Rebuff.autem in conſtit.
Gal.tom.1.in proœm. nu.62. dicit legē-
dum ſanguinarius, nō ſanguinolentus:
frequentius tamen legitur ſanguinolē-
tus, & quæ verior ſit lectura ponit alios
referendo Pin vbi ſupra nu. 28.

Hæc verò opinio procedit etiam in
filijs adultis, licèt aliqui voluerunt illā
reſtringere ad infantes, quia in omnib.
8 eadem † eſt ratio neceſsitatis ſecundum
glo.& Dd.in d. l. 2. vt aduertit Did.d.c.
14.num.4. ver. primum etenim in fin. &
communem dicit Pinel.nu.19.licèt ſub-
dat in infantibus maiorem eſſe rationē,
cùm nullo modo poſsint eſſe parētibus
ſubſidio, aliud verò ſit in adultis, qui
patrem iuuare poſſunt.

Ampliatur ea concluſio, vt filius poſ-
ſit etiam ex eadem famis cauſa pignori
9 obligari † ſecundum gloſſ. in d.l.2.vbi
Bald.num.5. & Salic.Bald.in d. l. in ſuis.
ff. de lib. & poſthum. & illam glo.dicit
communiter receptam Didac. d. c.14.
num.4. ver. 2. eadem, Dec. in l. non de-
bet cui. ff. de reg.iur. vbi etiam Cagno.
num.4. qui mouentur, quia non debet
denegari, ꝙ minus eſt ei, cui quod plus
eſt conceditur, Pin. d. par.2.rubr. C.de
bon.mater.num.25. & Bald. in d. l. 2.nu.
9. ponit, an filij dari poſsint obſides in
bello licito, & concludit in partem af-
firmatiuam, quia non dicuntur pigno-
rati, licèt iure poſsint retineri, & non
mirum quod p… in p…morari, quan-
doquidem vbi alienandi licentia per-
mittitur, ſit extenſio ad omnem contra-
ctum, quia alienare † verbum eſt gene- 10
rale, gloſſ.in l. ſtatuliberi à cæteris, §.
Quintus Mutius, in ver. emptionis,ff.
de ſtatuliber.adeò, vt includat etiam hæ
redis inſtitutionē. quando de ea fit mē-
tio † permiſsiuè, l. ſi quis prioris,§.cer- 11
tum,vbi glo.C.de ſecund.nupt.Bar.in l.
ſi ita quis,§.ea lege,num.7.vbi Imol.nu.
1.& Iaſ.num.4. ff.de verb.obl.cum alijs,
quos citaui in conſi.10.num.12.& ſeq.

Ampliatur ſecundo, vt filius poſsit
etiam permutari ad tollendum famis † 12
neceſsitatem, vt voluit Fulg. in l. 1. C.
de patr.qui fil. diſtr. mouetur,quia ver-
bo venditionis includuntur omnes ali-
enationes,d.l. ſtatuliberi, ff.de ſtatulib.
Gammar.in tract. extenſio.num 101.vbi
tamen de Fulg. non facit mentionem,&
ſequitur Pin. d. part.2. num.26.vbi ſub-
dit id procedere, quia in permutatione
eadèm omnino eſt ratio, quæ in vendi-
tione,tam reſpectu filij quàm patris,&
non minus per eam ſubuenitur patri,
quàm per venditionem, & non ſit filio
maius præiudicium, quàm per venditi-
onem,& permutatio ſimilis † eſt empti- 13
oni,l.2.ff. de rer. perm. & illius vicem
obtinet,l. 2. C.eo. tit. l. Titia, vbi Bald.
ff. de iure do. vt multi permutationis
verbo vſi ſint, pro vēditione,per Tiraq.
de retract.conſang. §.1.gl.14.nu.28. & §.
30.glo.1. nu. 19. contrariam tamen ſen-
tentiam probauit Bald. in d.l. 2.nu.4.C.
de pat. qui fil.diſt. & ſequitur ibi Salic.
num.3. ſed verior eſt prima pars,& Sal.
loquitur, quando ſit permutatio filij cū
prædio ex cuius inde fructibus pater a-
latur,nam tunc nō eſſet etiam licita vē-
ditio,quia eo ſolo caſu permittitur,quā
do vrget fames,& non datur dilatio: at
vbi neceſsitas non eſt præſens, non eſt
licita venditio, & conſequenter permu
tatio, quod ſi permutatio fieret pro in-
ſtanti & præſenti neceſsitate,vt puta cū
pane vel alio neceſſario ad vitę ſuſtēta-
tionē permitti eā innuit Sal.loco præd.
propterea cū ratio omnis ſuad. at idē eſ-
ſe in permutatione firma ſtabit extēſio.

Limita-

Limitatur tamen hęc concluſio principalis, vt non procedat in quacunque
14 † alia cauſa ſimili, vel maiori, ita glo. in d. l. 2. mouetur, quia hoc nulla lege cauetur, & in exorbitantibus non fit extenſio propter identitatis rationē, Din. in regula, argumentum. de reg. iur. in 6. Alc. de verb. ſignific. lib. 2. col. 48. vbi infert non licere patri dari filium obſidē, vt ſe redimat, ſed hæc illatio eſt falſa, quia vt dixi ex Bald. in d. l. 2. per ſimilē conceſsionēm non alienatur, nec obligatur perſona filij, nec aliquod ius trāſfertur, præterquam retētionis, Syluest. Aldobrān. Inſtit. de pat. poteſt. in prin. Didac. d. c. 14. nu. 4. ver 3. etiam ſi liceat, Beninca. in tract. paup. in 8. quæſt. in 5. ſpecia. in cōtract. nu. 16. Aſcan. Clem. in tract. de pat. poteſt. in 1. effectu, nu. 6. & ſeq. vbi addit quod text. in l. 2. vtitur taxatiua tātumodo, & quę inducta à lege ob neceſsitatem famis non extenduntur ad aliam neceſsitatem ſecundum Azo. in Sum. C. de pat. qui fil. diſtra. & alios per eum citatos, quamuis contrarium magis probet Pin. d. par. 2. nu. 27. quia ſecūdum eum in captiuitate patris, quē velint hoſtes occidere, niſi refundat pecuniam, militat eadem ratio, & quia exorbitans diſpoſitio, & pœnalis extendatur, vbi eadem eſt ratio, verum non adeo turpe eſt gladio vti fame perire, proinde conceditur filio venditio, vt euitetur ſecundum mortis genus, non item vt primum.

Reſtringitur ſecundo, vt locum non vēdicet in filio emancipato, quem
15 pater alienare † non poteſt, nam ea facultas deſcendit non tam à ſanguine, & amore, quàm à patria poteſtate, qua ratione Dd. ſupra citati enumerāt diſpoſitionem, d. l. 2. inter effectus patriæ poteſtatis, vt apud Pin. in d. part. 2. num. 23. & per hoc Rebuff. d. tom. 1. in procem. glo. 5. nu. 62. dicit deciſionem principalem non obtinere in Gallijs, vbi parentum poteſtati filij non ſubijciuntur, gl. Inſtitut. de patr. poteſt. in prin. ſed eum reprehendit Pinel. in ſæpius citato loco, num. 24. dicens illam gl. eſſe falſam, & reprehēdi ab omnibus, eò quod Galli ſicut cæteri filios habeant in poteſtate, addit Alber. in d. l. 2. nu. 2. dicere except. Romanis omnes nationes poſſe vēdere liberos, etiam extra neceſsitatis cauſam. tota autem vis limitationis in eo verſatur, an Galli fruantur poteſtate patria in filios. Ego tamen non inuenio ſolam patriam poteſtatem tribuere hoc ius, quinetiam credo licere patri, vendere filium emancipatum: obligatio enim naturalis, qua filius obſtringitur patri, diſſoluitur per emancipationem, vt dixi aliquando, & ſicuti emancipatus non liberatur ab onere ſubueniēdi patri conſtituto in egeſtate, ita non eximitur ab eo nexu, per quem vendi poteſt.

Tertio declaratur noſtra propoſitio in filio clerico, quem pater egens † 16
non vendit, ſecundum Hoſtien. in c. Iudæorum, de ætate, & qualit. & ſequuntur alij ibi, Io. de Anan. in c. ſi quis, col. 2. ver. tu adde, de furtis. Gerar. ſing. 100. nu. 6. Marſil. in rubr. ff. de fideiuſſor. nu. 120. & in ſing 101. vbi dicit, quod hoc operatur clericalis ordo, Cagno. in d. l. non debet cui, nu. 4. ff. de reg. iur. Didac. d. c. 14. nu. 4. ver. 4. quod in d. l. Aſcan. in d. tract. effec. 1. nu. 53. Beninca. in tracta. paup. in 8. q. ſpecia. 5. in contract. Coraſ. in l. qui liberis, nu. 14. ff. de ritu nupt.

Quarto limitatur, vt non habeat locum in matre, quæ non habet facultatem vendendi filium, quia eum non
habet in poteſtate, ita † tenet glo. in d. 17
l. 2. C. de patribus, qui filios diſtrax. Azo in Sum. C. de patr. poteſt. Alber. in d. l. 2. num. 1. vbi Bald. num. 3. dicens matri non tantam eſſe in filios poteſtatem, quanta patri, & num. 1. inquit, proueniſſe hanc authoritatem ab antiqua illa iuris diſpoſitione, ſecundum quam pater habebat in filios, vitæ neciſque poteſtatem, & cum eo tranſit Salic. ibi, idem voluit gloſſ. Inſtit. de patr. poteſt. in princ. vbi Syluest. nu. 17. dicit eſſe

eſſe commanẽ, incertus author, in tract. de crim. læſæ maieſt. quæſt. 5. nu. 13. inter varios tracta. crim. vbi dicit omnes Dd. ita tenere, quia illa poteſtas occidendi conceſſa fuerat antiquitus ſolis patribus, non matribus: ergo eodem modo debet reſtringi faculras vendẽdi filios, quæ inde fuit deducta, Rebuff. in primo tom. regiar. conſtit. in procem. glo. 5. nu. 61. Pinel. qui ſæpè dicit communem, & receptam ab omnibus ſentẽtiam in rub. C. de bon. matern. in 2. par. nu. 20. & ſeq. vbi mouetur, quia huius legis diſpoſitio à vi patriæ poteſtatis deſcendit, & non tam fundatur in amore patris erga filium, quam in eius conſilio, quod in matre eſt imbecille, & ſæpè contra propria commoda, Cordub. in l. ſi quis à liberis, in prin. num. 7. ff. de lib. agnoſ. Aſcan. Cl. in tract. de patr. poteſt. effec. 1. n. 20. non tamen hæc opinio caret difficultate, quãdoquidẽ verba legis clara vidẽtur matrem includere, ſicut patrem. dictio enim ſi quis, comprehẽdit tam fœ-
18 minas, † quàm maſculos, l. 1. ff. de verb. ſignifi. l. quisquis. C. ad leg. Iul. maieſt. l. 3. §. 1. ff. de neg. geſt. & non eſt prohibita
19 extenſio quãdo eadem † ſubeſt ratio gl. in Clem. 1. in verbo exigatur, vbi Doct. de elect. Iaſ. l. emancipata, num. 21. C. de collatio. etiam in materia correctoria, & exorbitanti, vt per Bald. & alios in auth. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccleſi. & priuilegium hoc procedere videtur non à patria poteſtate, ſed à naturali æquitate, & ſanguinis charitate, quæ pariformiter eſt in matre & patre, & in l. 1. & 2. C. de patrib. qui fil. diſt. nullũ verbum extat de patria poteſtate, & per has rationes contrarium voluit Benincaſ. d. ſpecia. 5. num. 17. vbi reprobat gloſſ. quaſi nemo alius diuerſam fuerit ſequutus ſententiam, addo glo. in dict. l. quiſquis, quæ textum extendit ad matrem in materia pœnali, & exorbitãti, ergo eodem modo deberet exrendi textus in d. l. 2. pro qua ſententia facit, quia textus in l. 1. loquitur de parentibus, quorum appellatione venit quoque mater. Pin. tamen dict. part. 2. num. 22. pungit pro hac parte, ſed reſidet cum communi, quæ mihi videtur æquior. nam & ſi mater eodem fauore digna videatur, non tamen conditionem filiorum ita deprimere debemus in re tam grauis præiudicij, vt matri priuilegium indulgeamus, quod in ipſo patre inhumanũ quoque videtur.

Reſtringitur quinto, vt etiam non procedat dictæ legis diſpoſitio in auo,
intelligo † paterno, quia in materno nõ 20
eſt dubium, cum enim l. 2. loquens de patre ſit contra ius naturale, non debet extendi ad auum, argumento l. ſi verò, §. verò, ff. ſolutio marimonio, & quamuis Cin. cogitandum reliquerit, tamen Bal. num. 3. ita declarat, & ſequitur Sali. nu. 3. ſed contrarium probat Aſcan. in d. l. effec. nu. 20. & ſeq. quia continetur ap-
pellatione patris, † l. iuſta interpre- 21
tatione, ff. de verb. ſignific. vbi glo. dicit idem ſemper intelligendum eſſe de auo, quando lex de patre aliquid diſponit, id quod obtinere quoque in ſtatutis inquit Bal. in l. ſcimus, num. 12. C. de inoff. teſt. & latè comprobat Aſcan. loco præd. & pro hac parte facit, quia ſi eiuſmodi facultas deſcẽdit à patria poteſtate, quare auo non debet cõpetere, qui nepotem habeat in poteſtate, ſicut patri competit: vbi enim eadem eſt ratio, idem ius eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil. ego verò tranſeo cum Bal. l. & Sal. vt qui videam rigoroſiſſimam legis diſpoſitionem quoad vſque fieri poteſt reſtringendum eſſe, colligo autem quod in proxima limitatione deduxi verum non eſſe, quod patri permittatur alienatio ex vi patriæ poteſtatis, quia eodem modo permitteretur auo, cui iure antiquo erat ius necis, & vitæ in caput nepotum, vt in eis iuribus videri poteſt.

Limitatur ſexto, vt filius ſic à pa-
tre alienatus non amittat libertatem † 22
nec efficiatur ſeruus, ita Bald. in d. l. 2. in princ. vbi dicit poſt Nicol. de Matarel. quod non eſt ſernus, ſed ſeruiens, & eius ingenuitas non eſt abſorpta,

ſed

ſed velata ad tempus, & infert, quod ideò poteſt aliunde acquirere, quod tamẽ non datur in ſeruo, ſubditque æquius hoc eſſe, quàm dicere cum glo. quod ſit propriè ſeruus ſub ſpe ingenuitatis, idẽ voluit Caſtr. ibi, qui dicit, quod efficitur ſeruiens ſicuti cliens, & famulus, ſi enim perderet ingenuitatem, nunquam illam recuperaret, l. interdicit, ff. de cond. & demonſtr. & ingenuitas non extinguitur, ſed differtur, & cum prædictis tranſit Beninc. in d. ſpecia. 5. nu. 27. & ratio eſt in promptu, quia certi ſunt modi, quibus amittitur libertas, & hic non reperitur enumeratus inter illos, facit etiam, quia pater vendendo filium non poteſt plus iuris in alium transferre, quàm habeat ipſe. l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur. at filius, etſi patris poteſtati ſit ſubiectus, non tamen ei eſt ſeruus, ſed ſeruire tenetur, & iuuare.

Intellige ſeptimo loco aliud eſſe in filio, qui quantacunque laboret famis neceſsitate, patrem non eod m modo
23 vendere † poteſt, quia filius non habet patrem in poteſtate, & ceſſante ea poteſtate, ceſſat facultas vendendi, vt ſupra dictum eſt, Cin. in l. iſti quidem, in fin ff. quod met. cau. & licèt ſint correlatiua, & eadem famis neceſsitas vrgeat, tamen non valet argumentum correlatiuorum, quando militat diuerſa ratio, Mant ſing. 77. num. 4. & ſeq. vbi reſpondet contrarijs rationibus. Addo, quod maiori obligatione filius erga patrem obſtringitur, vt ſuo loco dixi, quã pater filio teneatur, ergo non erit de vno ad alium arguendum. hanc opinionem tenuit quoque Aſcan. in d. effec. 1. num. 26. & ſeq. & Cordub. in princ. d. q. ſi quis à lib. num. 7. in princ. quæ poſteriores rationes magis placent, quam defectus poteſtatis, vt intelligas, quod hæc limitatio procedit etiam ſi patri id non concedatur intuitu patriæ poteſtatis, quemadmodum tetigi ſupra.

Nono ita procedit dictæ legis diſpoſitio, vt ſi pater, qui filium ob famis neceſsitatem vẽdidit ad pinguiorem fortunam deuenerit, teneatur pretium exſoluere, † & filium redimere, & vbi re- 24
cuſet, conueniri ad id poterit à filio, & licèt regulariter non poſsit eſſe iudiciũ inter † patrem & filium, l. lis nulla, ff. de 25
iudic. tamen id fallit, quando agitur de perſona, & de libertate, quia eo caſu etiam inter dominum, & ſeruum poteſt eſſe lis, licèt non pro † rebus, lege ſi. C. 26
de ord. cognitio. ita concludit Bald. in c. ex reſcripto, nu. 11. de iureiur. vbi inquit idem eſſe in monacho, qui etſi pro debito monaſterij obſes dari poſsit ab Abbate, tamen poteſt aduerſus Abbatem agere, † vt ſe liberet, quando mona- 27
ſterium efficitur ſoluendo, ſequitur Felin. in cap. cum dilecta, col. antepe. verſ. fallit octauo, & vltimo, de reſcript. Marſ. in ſing. 101. & in l. etiam ſi redhibitus, ſolum. ſi. ff. de quæſt. Cagnol. in l. non debet ei, num. 4. ff. de reg. iur. Benin. in d. ſpecia. 5. nu. 28. vbi allegat Dec. & Didac. Aſcan. in d. effec. 1. num. 27. & præter eos Coraſ. in l. qui liberis, nu. 14. ff. de ritu nuptiar. vbi dicit, quod eo caſu vẽditio reſcinditur, & ratio eſt, quia alicui conceſſa ex cauſa † neceſsitatis 28
eatenus durant, quatenus ipſa durat neceſsitas, c. quod pro neceſsitate, 1. q. 1. Bart. in l. 1. §. nuntiatio, colum. 3. ff. de oper. no. nunt. Bal. in l. 1. C. de nautic. fœnor. Marſ. in l. vnica, nu. 13. C. de raptu virg. & cùm hoc priuilegium ſit contra regulas, immò contra ius naturale indultum, reſtringi debet quantum fieri poteſt, vt minus offendat ius commune.

Immò non ſolùm filius poteſt patrem conuenire, vt ſe redimat, ſed ſi habeat bona propria, nõ quæſita à patre, poteſt ſeipſum redimere, † vt voluit Bald. in d. 29
l. 2. in prin. quod eſt notandum, & ratio eſt, quia ſi poteſt compellere ad luendum, multò magis hęc facultas debet ſibi eſſe promiſſa, & ſi emptor contradicat, non audietur, quaſi nihil ſua interſit, quod ſeipſum luat filius, vel luatur à patre, nemo enim auditur excipiendo, vel agendo, † niſi ſua interſit, l. 1. ff. 30
de appella. non recipien. l. ille, à quo, §.

ſi de teſtamento, vbi notant omnes, præcipuè Imol. & Alex. ff. ad Treb. c. cùm inter, de elec. Imol. in l. Titia, in fi. ff. ſol. matrim. cum ſimilib. non etiam poteſt emptor filium agentem repellere, quia ſua non interſit, quando nullum maius intereſſe cõſiderari poſsit, quàm libertatis amiſsio, vel ſaltem illius vſus interdictio. non etiam poteſt opponere, quòd nihil geſſerit cum filio, ſed cũ patre, quia filius non agit ex contractu.

SVMMARIA.

1 *Furtum eſt humana, & diuina lege prohibitum.*
2 *Furti punitur, qui furandi animo alienam ingreditur domum.*
3 *Furtum maius eſt delictum, quàm homicidium.*
4 *Furti non tenetur etiam in foro conſcientiæ, qui alienum rapit, vt ſe alat, amplia num. 6.*
5 *Neceſsitatis tempore omnia ſunt communia.*
6 *Furti non tenetur, qui panem furatur tempore cariſtiæ.*
7 *Furti tenetur, qui rem alienat, & exportat etiam cauſa famis, & ibi vide de veritate.*
8 *Vuas capere in alieno agro licet viatorib. etiam ſi non ſubſit cariſtia.*
9 *Furari non licet alia, quàm comeſtibilia pro neceſsitate famis, & ibi an hoc ſit verum.*
10 *Furti punitur, qui furatur vrgẽte famis neceſſitate, ſed non extrema, ſed pœna minuitur.*
11 *Furti licèt non puniatur, qui alienum rapit vrgente famis neceſsitate, tamen tenetur reddere, quando deuenit ad mediocrem fortunam.*
12 *Cauſa ceſſante, nõ ceſſat effectus conſummatus.*
13 *Cauſa ceſſante, non ceſſat ius, quod per exiſtentiam cauſæ fuit quæſitum.*

PRIVILEGIVM XXXIX.

FVRTVM non ſolùm humana lege
1 eſt † prohibitum, l. 1. in fi. ff. de furt.
§. 1. Inſtit. de oblig. quæ ex delict. c. 1.
& 2. de furt. Ang. in §. præterea, num. 6.
Inſtit. de except. ſed etiam diuina, vt in
Exod. cap. 20. Leuit. cap. 19. & Deuteron.
cap. 5. & punitur etiam attentatum, vt
2 quando furandi animo ingreſſus † quis
alienam domum deprehenditur, antequam contrectauerit, l. ſaccularij. ff. de
extraor. crim. Bart. in l. vulgaris, §. qui
furti. ff. de furt. Iaſ. in l. 3. §. ſi rem, in
prin. ff. de acquir. poſſ. Marſil. in l. vnica,
nu. 295. C. de rap. virgin. & poſt Bal. inquit Dec. in conſ. 65. quod maius eſt de-
lictum, quam homicidium, † quia gra- 3
uior pœna imponitur à iure, & grauitas delicti cognoſcitur ex grauitate pœnæ, capitulo non afferamus, 24. quæſt. 1.
glo. 2. in c. propoſito 27. q. 1. tamen ſi quis
extrema laborat neceſsitate, poteſt alienam rem furto ſurripere, vt ſibi de alimentis prouideat, & non tenetur furti
pœna in foro † conſcientiæ, nec in foro 4
contentioſo, vt eſt text. in c. diſcipulus, de conſecrat. diſtin. 5. c. ſi. 25. q. 1. & in ca. ſi quis, extra de furt. Archid. in c. pœnale. 14. quæſt. 5. & eſt ratio, quia tempore
neceſsitatis omnia † ſunt communia. c. 5
ſicut hi. 47. diſtin. glo. fi. in c. ſæpè, de reſtit. ſpolia. Dec. in conſil. 657. nu. 26. quia Deus omnia comparauit ad vſum hominum, l. in pecudum, ff. de vſur. & qui vtitur re communi ad vſum deſtinatum puniri nõ poteſt, l. merito. ff. pro ſocio, vbi præſumitur facere potius iure ſuo, quàm animo furtum committendi, hæc tamen ratio non concludit, quia rem communem rapiẽs, furtum committit, l. rei communis. ff. pro ſocio, glo. in d. c. ſi quis propter, dicit quod hoc caſu vtitur quis re propria ad vſum deſtinatum, ſequitur Anan. & alij, ideò dicunt Bal. & Caſtr. in l. 2. §. cùm in eadem naui. ff. ad leg. Rhod. quod ſi quis tempore
cariſtiæ panem furatur, non tenetur † 6
furti, & ante eos Bar. ibi nu. 4. dixit hoc procedere iure diuino, & humano, & quod furari liceat in caſu neceſsitatis, voluerunt Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 65. nu. 41. Mant. ſingu. 77. nu. 3. Beninc. in tract. pauper. in 7. q. in 9. ſpeciali iudic. nu. 20. Alcan. Clem. in tract. de pat. poteſt. effec. nu. 4. Cordub. in l. ſi quis à liberis, in prin. num. 41. vbi allegat Felin. & alios, Menoc. de arbitr. iudic. caſu 182. nu. 27. Clar. in Pract. criminal. § furtum, nu. 24. Boſſ. in tit. de furt. nu. 52. qui enim indigenti denegat, videtur

tur furtum non minus committere, quã ſi aliena raperet, vbi dicitur in ſumma 42. diſtin & in c. ſicut hi, ante fi. diſtin. 47. cõprobat Tiraq. in trac. de pœn. temperan. cau. 44. nu. 9. ampliatur hæc deciſio, vt procedat non ſolũ vrgente propria neceſsitate, ſed etiam aliena, quia ſi alius adeò fame prematur quod eſt periturus niſi ſubueniatur, licet tunc alie… furari, vt illi ſuccurratur, vt per diuum Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. Ang. de Clauaſ. in ſum. in ver. furtũ, nu. 36. vbi limitat non procedere, quando ſubtraheretur alicui exiſtenti in pari neceſsitate, Tabien. in ver. furtũ, nu. 7. in fi. Benin. d. ſpecia. 9. nu. 42. & pro noſtra concluſione facit quod voluit Ang. in l. 2. §. cũ in eadem, ff. ad leg. Rhod. quod pro neceſſitate victus licet militibus deprædari in bello licito, ſequitur Fel. in c. querelam, col. penult. in fi. de iureiur. Anan. d. c. ſi quis num. 7.

7 Intellige tamen præmiſſa procedere, quando quis rem furatam ſtatim comedit, non autem, quando illam † exportat. ita declarat glo. in c. omnes, in ver. fas, diſti. 1. vbi inquit, quod iure diuino licitũ eſt vuas comedere in alieno fundo. nec non ſpicas colligere, & edere, ſed non exportare Anan. in d. c. ſi quis propter, nu. 5. ver. tu adde quod iſta, Beninc. d. ſpecia. 9. nu. 24. ſed hæc reſtrictio mihi non placet, quia etiam exportare licet ſtante neceſsitate, comedere autẽ vuas in agro alieno, vel ſpicas licitum
8 eſt iure diuino viatorib. neceſsitate † nõ vrgente, vt in Deut. cap. 13. ver. ingreſſus, & ver. ſi intraueris, atque declarat Rip. in l. 2. nu. 3. ff. de dam. infec. vbi fortius poſt Alb. Gandin. inquit nõ valere ſtatutum, quo eiuſmodi facultas viatoribus interdicatur, quia eſſet contra ius diuinum, ſequitur Dida. in relec. reg. peccatum, in 2. par. §. 1. num. 5. quod verò attinet ad Anan. limitationem nõ video ſtante neceſsitate, quare non ita permittenda ſit egeno exportatio, ſicuti comeſtio in proprio agro.

Declarat ſecundo, vt pro famis neceſſitate liceat ſolũ cibaria, & cõeſtibilia furari, non autem ea, † quæ eſui non ſeruiunt, ita loquitur tex. in d. c. ſi quis propter, vbi notant Dd. omnes, & ponitur etiam caſus, quando liceat veſtes capere, Benincaſ. loco prædicto, nu. 36. Ange. de Clauaſ. loco prædicto, nu. 30. & quanquam Dd. non dicant, crederem tamen licitum eſſe furtum aliarum rerum, quã comeſtibilium, quando comeſtibilia non inueniuntur, quia poteſt quis aliam rem capere, & ex eius venditione pretium comparare ad emendos panes: nam regula eſt quod omnia ſunt communia neceſsitatis tempore, & tex. in cap. ſi quis propter, dũ facit mentionẽ de veſte, & pecore, loquitur per modum exempli, quod non reſtringit regulam, & paria ſunt, quod quis panẽ rapiat, vel aliud ad cõparandos panes. 9

Reſtringitur tertio, vt procedat, quãdo laborat quis extrema neceſsitate: at ſi neceſsitas ſit maxima † minuitur quidem pœna, ſed furanti non ignoſcitur in totum, vt declarat gloſſ. 1. in d. c. ſi quis propter, Bal. & Caſtr. in l. 2. §. cùm in eadem, ff. ad leg. Rhod. Barba. in cap. quoniam, de ſimon. Gofred. in ſum. de furt. in ver. excuſatur autem, vbi vrgente neceſsitate non extrema furatus eſt, licèt omnino non excuſetur, mitius tamen punitur. Cœpol. in authen. ſed nouo iure, C. de ſeru. fugiti. Ang. de Clau. loco prædict. num. 36. vbi ſubdit, quod excuſatur in totum, quando abundabat is, cui ſubtractum fuit, Tiraq. de pœn. temp. cau. 33. nu. 1. Beninc. d. ſpeci. 9. nu. 25. Didac. d. reg. peccatum, nu. 3, vbi declarat, quando dicatur extrema neceſſitas. 10

Quarto declaratur, vt ſaltem, qui rapuit teneatur reſtituere, ſi venerit ad pinguiorem fortunam, † arg. l. Neſennius. ff. de neg. geſt. Dd. in l. alimenta, C. de neg. geſt. vbi, qui alicui præſtitit alimenta, poteſt repetere, & per hanc rationem inquit Abb. in d. cap. ſi quis propter, numero quinto. 11

Mmmmm 2 quod

quod & ſi furari hoc caſu permittatur, tamen id conceditur propter neceſsitatem, qua ceſſante ceſſare debet conceſſio, & ſubdit eſſe bene notandum, ſequitur Anan. ibi, numero item quinto. & hanc dicit eſſe communem, omnium canoniſtarum ſententiam Benincaſ. in d. ſpecia. 9. nume. 37. & præter eum Socin. in d. c. ſi quis propter, & hæc opinio eſt tutior in foro cõſciẽtiæ, vt inquit Clar. in pract. crim. in §. furt. num. 25. ver. ſed vidi dubitari, hanc etiam dicit Didac. in d. par. 2. §. num. 4. contrarium tamen tenet Scot. & Ricard. in 4 ſenten. diſtin. 15. vbi dicunt prædictam ſententiã procedere, quando quis alienum accepit, cùm vrget quidem neceſsitas, ſed non extrema, quia tunc res non efficitur ſua, ſed peccat, verum quando ſubtraxit extrema adactus inopia, tunc ſuũ eſt quod & reddere non tenetur, etiam factus locupletior, ſequitur Aug. de Clau. in d. ver. furtum, nu. 37. eandem tenuit Sylueſt. quem citat Didac. loco præcitato, vbi ſubdit piam eſſe hanc opinionem, & à doctiſsimis viris probatam, & eam procedere in foro contentioſo dicit Clar. d. §. furtum, num. 25. quia cum iure permittente factum ſit, non eſt tractandum de reſtitutione, addo pro hac parte, quod etſi ceſſet cauſa conceſsionis, quando is deuenit ad meliorem fortu-
12 nam, tamen non debet † ceſſare effectus iam conſumatus, l. fin. in prin. ff. vnde lib. l. inter ſtipulantem, §. ſacram. vbi Iaſ. in 4. notab. ff. de verb. oblig. latè Tiraquel. in tract. ceſſan. cau. limit. 12. nu. 1. & quando ius per exiſtentiam cauſæ acquiritur alicui, tũc licèt deficiat cau-
13 ſa, tamen durat † acquiſitio iuris, l. ſi poſt mortem. §. 1. l. non putauit. §. ſed ſi poſt mortem, ff. de bon poſſ. cont. tabul. l. cum vxori. C. quan. dies leg. ced. cùm ergo propter neceſsitatem res furata effecta ſit propria furantis, non debet retractari acquiſitio, licèt ſuperueniant diuitiæ. accedat quod ideò licitè capit, quia habẽs tenetur dare indigenti, quãdo talis ſubeſt neceſsitas: at ſi ille daret vtique non eſſet debita reſtitutio, ſi ſuperuenirent opes, ergo nec quando egens propria authoritate capit, vide tamen Io. Bap. Lup. de vſur. commen. 4. §. 4. num. 64.

SVMMARIA.

1. *Fornicatio non punitur in muliere, ſi committatur ob neceſsitatẽ famis, & ibi de venia.*
2. *Furtum non eſt licitum, ſi fiat pro eroganda eleemoſyna.*
3. *Peccatum mortale committi non debet propter paupertatem.*
4. *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
5. *Homicidium quibus caſibus ſit licitum.*
6. *Virgo ſi inuita comprimatur, virginitatis meritum ſibi duplicatur.*
7. *Voluntas coacta voluntas eſt.*

PRIVILEGIVM XL.

FORNICATIO graue eſt peccatũ, tamen ſi mulier extrema laborans egeſtate, ſe proſtituat vt victum quærat, non punitur, † nec peccat, quia ne- 1
ceſsitas facit licitum, quod alioquin erat illicitũ, ita concludunt Hiſpani additionat. ad Dec. in l. quæ propter, num. 5. ff. de reg. iur. ſed hoc dictum eſt falſum, quia malo non parcitur ratione paupertatis, immò debemus potius mori, quàm conſentire malo, glo. in l. palã. §. non eſt ignoſcendum. ff. de ritu nupt. & ibi dicit textus, nõ eſſe mulieri ignoſcendum, quæ paupertatis prætextu turpem elegit vitam, & non debet malum fieri, vt inde ex eo fiat bonum, capitulo noſſe, vbi gl. 30. quæ. 1. ideò non licèt furari † pro facienda eleemoſina cap. cùm 2
ſic non ſunt 32. q. 4. c. is autem, 22. q. 2. gl. in l. ſi pignore, in princ. ff. de furtis in capitulo fortè 14. quæſt. 5. & dicit gloſſ. in c. quoniam, de ſimon. quod prætextu neceſsitatis non debet † quis operari 3
peccatum mortale, & dicit quod moniales nõ debent aliquid prætextu paupertatis capere ab ingredientibus, quia eſt peccatum, & Abb. ibi allegat multos alios, & quod propter paupertatem mulier

mulier non excuſetur à fornicatione, voluit Hoſtien.in Sum.de furt.§.1.col.2. ver.ſed quæritur quare excuſatur, vbi dicit rationem diuerſitatis quare excuſetur à furto, nõ à fornicatiõe,eſſe,quia tempore neceſsitatis res omnes ſunt cõmunes, humana autem creatura non eſt in fructu, & mulieres non ſunt communes,ſeu verius, quia in furto ſubuenit ius naturale, at in fornicatione contradicit ius commune, & repugnat, nec nõ turpitudo,& horror prouenien, ex peccato accuſat mulierem, & Io. An.in d.c. quia ꝓpter dicit,quod in humana creatura, attenditur reuerentia diuinæ pulchritudinis, quæ in ea ſequitur,glo.ibi Abb. num.5. in fi. ver. nota hanc glo.& Anan.nu.5. ver. in eadem gloſſ. ibi non eſt.vbi ſubdit, quod carnalis cõmixtio extra matrimonium fieri non poteſt ſine peccato, vſus autem rerum alienarũ certis caſibus eſt conceſſus. item fornicatio non extinguit famem ſicut furtũ, item fames cogit immediatè ad furandum, ſed ad fornicandum, non niſi mediatè, & recitat multa alia pulchra dicta,ſequitur Dec. in l. quæ propter,nu. 4.& ſeq.ff. de reg. iur. Tabien. in ver. furtum,nu.7. in fi.Boſſ.in tit.de furt.nu. 32. latè Beninca. in tract. paup.q. 7. in 9. Specia. iudicio. nu. 26.33.& 43. vbi expreſsè reprobat primum dictum, additio.ad Didac.in d. c. quæ propter,quia non reperitur iure cautum, quòd vllo
4 caſu liceat fornicari, & quod † lex non dicit nec nos debemus,§.illo,in auth.de trien.& ſem.l.illam,C.de collatio.& licèt neceſsitas non habeat legem, tamen procedit ſolum in caſibus expreſsis,& Abb.in d.c. quoniam, de ſimonia dicit, quod quædam ſunt in ſe mala, vt occidere,adulterari & ſimilia,& hæc neceſſitatis tempore non fiunt licita, immò verificatur illud dictum, quod omnia perpeti ſatius eſt, quàm peccato cõſentire.quędã vero ſunt,quæ licèt in ſe ſint mala, permittuntur tamen neceſsitatis tempore,ſed hoc dictũ nihil eſt, nec reſoluit dubiũ,hoc enim quęrimus,an fornicare licèt de ſe malũ ſit, efficiatur tamen licitum propter extremã paupertatem.& videtur dicendũ quod ſic,quia
homicidium,licèt † ſit illicitum ſui natura,tamen permittitur ob neceſſariam defenſionem,l.vt vim. ff. de iuſt.& iur. item eſt permiſſum, quando potens aliquis mandat,quod alium occidam,alias ipſe me occidet,Bal.in c.1.§.iniuria,co. ſi.ver. ſed pone de pace iuram.firman. Dec.in l.is damnũ, §. eius verò nulla,ff. de reg.iur. idem in fornicatione.quia ſi inuita † mulier comprimatur, vel cog- 6 noſcatur, non ſolũ non peccat, ſed duplicatur ei virginitatis corona,vt c.1.& 3.32. quæſt.6. vbi ponitur dictum Beatæ Luciæ,refert Ana.in d.c.ſi quis propter col.per.in fi. & ideò ſicuti propter vim excuſatur, ita excuſari debet propter famem,quia nulla vis ea eſt maior, quam ingerit fames.ad prædicta tamen reſpõderi poteſt, quod defenſio eſt de genere bonorum, ideò ſi quis defenſioni incumbens occidat, non punitur,quia nõ habet animum occidendi, ſed aliud agit, id eſt, defendit: at fornicatio eſt de genere malorum, & quod dicitur de iuſſu,vel mandato potentis, non eſt tutum, nec verum, & contrarium voluit Lancel.Dec.in l.vt vim, colum. 1.ff.de iuſt.& iur. nec mouet exemplum virginis vi ſubactæ, quia ea vis,cui reſiſti nõ poteſt excuſat, & ibi non cadit voluntas, merito non concurrat peccatum, quod nullum eſt niſi voluntarium,at in ea,quæ fornicatur eſt voluntas, quia elegit fornicari potius, quàm fame perire,& ſi dicatur, voluntas quidem adeſt, ſed neceſsitate coacta, quia reſpondeo quod † eſt tamẽ voluntas,capitulo me- 7 rito 15. q.1.l. ſi priuatus, in prin. ff. qui & à quibus,glo.quæ alios citat. in l.velle non creditur, ff. de reg. iur.vbi Dec. declarat, nu.6. poſſet fortè dici,quòd ſi non poſſet mulier aliter extremæ famis neceſsitati ſuccurrere, quàm fornicando excuſetur,ſed quia non inuenio deciſum in ſpecie, non audeo firmare, ſed remitto me deciſioni Theologorũ,

& Sanctæ matris Eccleſiæ, cuius ſolius eſt determinare.

SVMMARIA.

1 *Statutum quod res non poſsit alienari in forenſem, valet ſicut etiam conſuetudo.*
2 *Statutum quod maritus non poſsit aliquid relinquere vxori valet, vel quod non poſsit relinquere vltra certam quantitatem.*
3 *Alimenta relinqui poſſunt forenſi non obſtante ſtatuto vel conſuetudine.*
4 *Contractus ſuper alimentis valet etiam ſi fiat ſine ſolemnitate ſtatuti,*
5 *Bannito præſtari poſſunt alimenta non obſtante ſtatuto prohibẽte dare ſubſidium bannito.*

PRIVILEGIVM XLI.

STATVTVM valet, & conſuetudo, ne poſsit forenſi aliquid donari, vẽdi,
1 cedi † vel relinqui, Bar. in l. fi. nu. 20. C. de ſacroſ. eccle. & in l. dudum, per illum text. C. de contrahen. empt. & in l. filiusfamilias, §. diui, num. 11. Ver. quæro an per ſtatutum. ff. de leg. 1. Bald. & Ang. in l. ea lege. C. de cond. ob cau. Alexan. in conſil. 56. col. fi. vol. 1. Tyraq. de retract. conſang. in præfat. nu. 14. cum alijs, quos citaui in conſil. 276. nu. 8. imò valet etiam quando expreſsè diſponitur de certa ſpecie perſonarum, vt quod maritus non poſsit relinquere vxori quidquam, vel vltra certam quantitatẽ,
2 Bart. in l. 1. nu. 32. C. de ſum. Trinit. Iaſ. in l. ex facto, nu. 9. ff. de vulg. & pupil. Alex. in conſil. 128. num. 1. vol. 7. Barba. in conſil. 12. nu. 6. col. 12. ver. conſidero etiam, vol. 1. Socin. in conſil. 79. nu. 3. vo. 4. Iaſ. in l. ſi is qui, nu. 5. ff. de vulga. Dec. in conſil. 196. in prin. Brun. de ſtatut. excluſ. fœmin. art. 1. q. 4. num. 39. Pariſ. conſil. 16. nu. 9. vol. 3. Bened. in c. Rainutius, in verbo, vxorem nomine Adelaſiam, deciſ. 5. nu. 215. de teſtam. eiuſmodi tamen ſtatuto minimè obſtante licebit
3 alimenta † cuiuſcunque forenſi, & extraneo relinquere, vel aliter dare, quia ſemper alimentorum diſpoſitio eſt fauorabilis, & intelligitur excluſa, ita cõcludit Zaborel. in conſ. 66. prope fi. quẽ citat, & ſequitur præciſè Ioan. Bap. Plot. in conſil. 19. nu. 84. quod eſt poſitũ in 2. vol. Conſ. crim. diuerſo. conſil. 108. vbi infert ad conſtitutionem Mediolani, quæ prohibet bona in forenſem alienari, ſequitur Lancel. Gall. in conſue. Alex. in ver. ſolidos, num. 5. & 12. & per eandem rationem Lamberteng. in tract. de contract. eorum, qui ſine cer. quanti. glo. 1. nu. 52. concludit poſt Caſſan. in conſuet. Burgun. rub. 4. §. 1. in gl. in ver. contra alz. col. 3. quod nõ erit locus ſtatuto prohibenti contractum fieri ſine certa ſolennitate † ſi quis contrahat ſuper alimentis, 4
& mouetur ex eo, quod volunt Dd. in auth. res, quæ, C. com. de lega. quod ſcilicet bona à teſtatore prohibita alienari, poſsint tamen vendi, & alienari ex cauſa alimentorũ, & ibi hoc ampliat procedere etiam alijs caſibus, ſequitur Lancel. loco præd. nu. 13. vbi nu. 11. dicit bannito poſſe † impunè ali- 5
menta præſtari, non obſtante prohibitione facta à ſuperiore, idem ait, nu. 10. in ſtatuto excludente filiam dotatam à ſucceſsione, quia non excludit eam ab alimentis, ſed quia ſuprà generaliter diximus, ea quæ contra iuris regulas fauore alimentorum conceduntur intelligi ſemper, quando alimenta debentur indigenti, & inopi, ideò reſtringi debet noſtra cõcluſio, vt procedat ſolũ in eo, qui non habet aliunde, alias ſi haberet, vnde poſſet alimenta ſumere, non ſuſtineretur relictum contra formam ſtatuti, ita per multa declarat Lancel. loco præd. nu. 25. & ſeq. præcipuè, num. 73. & ſeq. & pro deciſione principali facit, quod ſuprà diximus, alimenta poſſe relinqui ſeruis, fratribus S. Franciſci, damnatis in metallum, bannitis, & alijs perſonis, alioquin incapacibus, & cum quibus nõ eſt teſtamenti factio.

SVMMARIA.

1 *Subditi inuiti non poſſunt alienari, & nemo cogitur eſſe vaſallus alterius.*
2 *Subditi & vaſalli poſſunt alienari inuiti à domino qui vrgetur ſumma neceſsitate. vide num. 7. & 8.*

Priui-

PRIVILEGIVM XLII.

1 SVBDITI inuiti non poſſunt † alie-
nari, c. 1. §. præterea ducatus, de pro-
hib. feud. alien. per Feder. in c 1. §. ex
eadẽ de leg. Corra. vbi Laud. circa med.
glo. in l. inuitus, in prin. ff. de fideicom.
liber. Hoſtien. Io. And. & alij in c. dile-
cta, de maior. & obed. multos citat Tira.
de retract. conſang. §. 26. glo. 1. nu. 75. ne-
mo enim cogitur eſſe vaſallus alterius,
l. is qui, ff. de fideicom. libert. ita Iaſ. in
§. item Seruiana, nu. 104. Inſtit. de actio.
Ripa in l. filiusfamilias, §. diui, nu. 38. ff.
de leg. 1. & latius in conſil. 179, vbi ponit
decem rationes, quibus vaſallus non co
gitur obedire emptori, & refert multos
tenentes hanc opinionem, Socin. iun. in
conſil. 78. vol. 1. vbi loquitur in homini-
bus Ricaldoni huius patriæ Montisfer-
rati, qui fuerant per excellentiſsimum
tunc Marchionem alienati in Bernardi-
num Becium mei ſoceri affinem, Natta
in conſi 506. Rol. in conſ. 1. nu. 34. & ſeq.
vol. 1. deciſ. Pedem. 139. nu. 25. Meno. in
conſil. 32. nu. 20. & ſeq. imminente tamẽ
2 famis neceſsitate † dominus poteſt in-
uitos ſubditos, et vaſallos alienare, Din.
in l. 2. ff. ſolu. matrim. quẽ referunt, & ſe-
quũtur Cin. & Alber. in l. 1. C. de nouat.
per tex. in l. patronus, & l. medicus, ff. de
oper. liber Beninc. in tract. paup. in 8. q.
in 5. ſpecia. iudic nu. 24. & ſequent.

SVMMARIA.

1 *Vaſallus non poteſt alienare feudum ſine conſenſu domini.*

2 *Vaſallus non poteſt feudum ſine domini conſenſu locare ad longum tempus.*

3 *Conductor ad longum tempus acquirit effectum vtilis dominij, & poßidet naturaliter.*

4 *Vaſallus poteſt ad vitam vendere commoditates feudi, quando fame vrgetur ſine conſenſu domini.*

5 *Feudi commoditas vendi poteſt à vaſallo ſine domini conſenſu.*

6 *Vſufructuarius poteſt vſusfructus commoditatem vendere, ſed non ipſum vſumfructum formalem.*

7 *Feudum non poteſt vendi ob quamcunque neceſsitatem ſine conſenſu domini, vide ſupra, num. 2. & num. 8.*

8 *Vaſallus, & dominus æquiparantur, & diſpoſitum in vno locum habet in alio.*

PRIVILEGIVM XLIII.

VASALLVS ſicuti non poteſt ſine
domini conſenſu † feudum alienar
re, cap. Imperialẽ, de prohib. feu.
alien. per Lotha. c. 1. qualiter olim feud.
poteſt alien. Soci. conſ. 19. nu. 11. & 12. vo.
1. Guid. Pap. conſ. 58. in prin. Cur. iun. de
feud. in 4. part. prin. n. 85. Brun. in conſil.
36. in princ. Duen. in reg. 40. Cæphal. in
conſ. 119. nu. 7. vol. 1. ita non poteſt loca-
re † ad longũ tempus, Affli. in d. c. Impe- 2
rialem, nu. 61. Iaſ. in l. fi. num. 8. C. de iur.
emphyteu. Iacobin. in ſua inueſtit. in
ver. & cũ pactũ de non alienando, num.
15. Bertran. in conſ. 2. nu. 4. vol. 2. & com-
munem inquit Clar. in §. feudum, q. 33.
nu. 1. & ratio eſt, quia conductor ad lon- 3
gum tempus acquirit effectum † vtilis
dominij, §. alienationem, in auth. de nõ
alien. Bal. in rubr. C. de iur. emphyt. eſt
tex. in l. 1. §. 1. de ſuperfic. in l. 1. §. fi. cum l.
ſequenti, ff. ſi ag. vectig. vel emph. pet.
& dicitur naturaliter poſsidere, glo. in
l. ſicut certo, §. ſi duobus, ff. commoglo.
3. in l. ſi quis antea, ff. de acquiren. poſſeſ.
glo. 1. in l. ſciendũ, §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.
in l. 1. C. de patr. poteſt. in l. 1. ff. loco pu-
plico fruen. tamen vrgente neceſsitate
poteſt vaſallus ſine domini aſſenſu ven-
dere commoditates feudi ad vitam, † vt 4
vult Bal. in ca. 1. §. ſi autem libellario,
num. 3. quibus mod. feu. amitta. ſequitur
Lancello. Gall. in conſtit. Alex. in ver.
ſolidos, queſt. 6. num. 18. in hoc tamen
nihil eſt ſpeciale, quia in diſtinctè ceſ-
ſante neceſsitate licet vaſallo feudi cõ-
moditates alienare † durante eius vita, 5
ita voluit Bal. in d. §. ſi autem liberario,
num. 3. Cur ſen. cõſ. 69. col. 10. ver. quin-
to accedat, Bal. & Imo. in c. quę in Eccle-
ſiarum, de conſtit. Ruin in conſ. 17. num.
5. vol. 1. Rol. in conſ. 80. num. 35. volum. 1.
Cl. qui dicit cõmunem in § feudũ, q. 21.
nu. 9. Meno. in conſil. 105. num. 89. Zaſ.
in epitom. feud. part. 10. conclus. 3. ſimi-
le videmus in vſufructuario, qui & ſi

formalem

formalem vſumfructum vendere non
poſsit,eius tamen commoditates poteſt
6 vendere,†glo.in §.finitur,Inſtit.de vſu-
fruct. Bal.in l.res quarum, C.de iu.dot.
Bart.in l.intereſt, C.de vſufruct.Bart.&
Alex.in l.cũ Titio,ff.ad leg.Falcid.Fabi.
in tract.de empt.& vendit. in 4. prin.q.
in quæſt.21. num.53.Didac.var.reſol.lib.
1. cap.8. nu.7. Gomeſ. de contract. c. 15.
nu.15. & multa ſimilia allegat Cur. ſen.
in d.conſil.69. col. 10. & inter alia,quod
iuriſdictio etiam feudi regalis poteſt
diuidi quoad commoditatem, at quoad
feudum res eſt clara, quod & ſi vaſallus
7 ſit in extrema conſtitutus neceſsitate †
non poteſt ſine domini beneplacito ali-
enare feudum,Iſer.in c.1.§.1.qual.olim
feud.pot.alie. & ibi ſequitur Bald.idem
Bald.in d. §.ſi autem libellario, num.3.
vbi tamen videtur dubitare, dum dicit
quod neceſsitas facit licitum, quod a-
lias erat illicitum, Cur.in tract.feud.in
4. par.in vlt.cau.amiſſ.feu. reg. 1.quæſt.
16. Clar.d. quæſt.21. num.11. vbi dicit,ꝙ
& ſi hæc opinio videatur nimis rigoro-
ſa,tamen eſt ſeruanda, quia nulla neceſ-
ſitas debet inducere contemptum do-
mini,contra hoc tamen facere videtur,
quia ſicuti ex cauſa neceſsitatis licet do
mino alienare vaſallum inuitum, vt di-
xi in ſpeciali proximè præcedenti,eo-
dem modo licere debet vaſallo aliena-
8 re ius feudi inſcio domino,vaſallus † e-
nim, & dominus æquiparantur, c.1.de
no.for.fidelit.Bald.in conſ.97. volum.3.
Afflic.in deciſ. 265. nu. 2. & ſunt corre-
latiua, ideò diſpoſitum in vno, locum
etiam habet in altero, Aluar.in c.2.in §.
præterea,in 2. notab. quid ſit inueſtitu.
ideò Clar. loco prædicto videns diffi-
cultatem, inquit,quod eo caſu dominus
qui recuſat emere, vel conſentire ven-
ditioni,poteſt à ſuperiore cogi, pro re-
gula tamen,quod feudum alienare non
poſsit vaſallus domino inſcio, quacun-
que neceſsitate ſubſiſtente, ſtant Laud.
Aluar.& Cardin.Alex. in d. c.1.qual.o-
lim feud.pot.alien. Alua. in d.§.ſi autẽ li-
bellario,Dec.in c. quæ in eccleſiarũ,in
6.not.nu.10. vbi allegat quoq; Spec.Zaſ.
in epit. de feud. par.9.in 8. ampliatio.
vbi inquit, hoc eſſe mirabile, q̄a neceſ-
ſitas facit de illicito licitum,allegat ra-
tionem, quia cũ vaſallus in feudo non
habeat plenũ ius, non debet domini ſu-
perioritas minui per alienũ factum,ſed
hæc non eſt bona ratio, nam ſaltem de-
beret permitti alienatio iuris, quod va-
ſallus habet,cũ ea fiat ſine diminutione
iuris,quod domino cõpetit, ſed primã
tenent Moder.Galli in conſuetu. Pariſ.
§.13. gl.5. in prin. Tiraq. de retract.con-
ſang.§.26.glo.1.num.17. eſt verum,quod
Affl in tract.prothom. §.2.num.16.tenet
quod feudum in caſu neceſsitatis poſsit
alienari,& allegat tex.in d.c.1.qualit.o-
lim feud. pot. alien. qui tamen probat
contrarium.

S V M M A R I A.

1 *Statuto diſponente quod in rei venditione præferatur affinis, vel vicinus, ſi velit emere intra certum tempus, non valet venditio facta ante tempus.*

2 *Vendere licet rem ante lapſum temporis præfixi ad retrahendum, quando venditor vrgetur fame.*

PRIVILEGIVM XLIIII.

VALET ſtatutũ admittens affinem,
vel vicinũ ad retrahẽdũ intra cer-
tum tẽpus bona vendita à conſan-
guineo, vel vicino,& nõ poteſt ante tẽ- 1
poris curſum fieri valida † venditio,c.
cõſtitutus,de reſcrip. Pet. Cin.Bal.Sali.
& alij,in c.dudũ,de contrah. emp. alios
citat Tiraq.in præfa.retrac. cõſang.n.13.
& ſequentib.& ſi vẽditio fiat,non expe-
ctato tẽporis lapſu,cõſanguineus vel vi
cinus admittitur ad retrahendum,

Verũ ſi quis neceſsitate famis oppreſ-
ſus,offerat ſe vicino rem venditurum,
dũ tamen repræſentetur pecunia nulla,
vel dilatione interiecta,niſi vicinus ac-
ceptet oblationem, licebit liberè ſine † 2
metu retractus rem illam in extraneum
alienare,ita Bald.in tract. de iure pro-
thomiſ.nu.7.ver.quid ſi vẽdo iuſta mer-
cede,vbi dicit quod propter neceſſitatẽ
ius termini perditur in ſua quantitate,
& dila-

& dilatione, quia ceſſat lex, vbi euenit
neceſſitas, idem voluit Afflict. in eodem
tract. §. 2. num. 16. vbi multa ponit exem-
pla neceſſitatis cogentis, Tyraq. qui plura
cumulat in tracta. retract. conſangui. §. 36.
gloſſ. 1. num. 17. Benincaſ. in tract. pauper.
in 8. quæſt. in 5. ſpecial. iudi. num. 26. facit
quod diximus ſuprà, dum tractauimus,
an alimenta relinqui poſſint forenſi con
tra formam ſtatuti, & quæ infrà paulò
adducemus.

SVMMARIA.

1 *Minorum bona ſtabilia alienari non poſſunt ſi-
ne decreto, & ſolennitatibus, etiam ſi fiat vti-
liter.*

2 *Minoris bona vendi poſſunt ſine ſolennitate pro
alimentis pupilli, & ſuorum.*

3 *Duo impedimenta vbi ſunt, ſublato vno, rema-
net alterum.*

4 *Tutor poteſt alienare ſine ſolennitate molendi-
na poſita ſuper flumine, quæ ſunt ſubiecta peri-
culo perditionis.*

5 *Aditio non inducitur ex venditione, quæ erat
peritura.*

6 *Litigioſa res vendi poteſt, quando breui erat pe
ritura.*

7 *Eccleſiæ bona, quæ ſeruari non poſſunt, licitè
venduntur ſine ſolennitatibus.*

PRIVILEG. XLV.

MINORVM bona non poſſunt a-
lienari ſine decreto, & ſine ſolen-
1 nitatibus, † de quibus apud Specu
lat. in t t. de emptio. & vend. §. nunc dicē
dum reſtat, num. 4. quem ſequitur Alexā.
in conſ. 53. num. 7. volum. 3. Rom. in conſ.
371. Imol. in conſ. 98. Corne. in conſ. 71. vo-
lum. 3. Deci. in conſ. 556. num. 4. Afflict. in
deciſ. 249. vbi omninò videri debet, Rol.
in conſ. 18. nume. 83. volum. 2. Neuizan. in
conſ. 85. in princi. Cæph. in conſ. 315. num.
1. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15.
num. 146. id quod procedit etiam ſi alie-
natio eſſet euidenter vtilis minori, l. ſi
fundus. ff. de rebus eor. l. magis puto. §. ſi
æs alienum. ff. eodem tit. glo. in d. l. ſi fun-
dus, & in l. ob æs. C. de prædi. minor. in l.
cùm hi. § ob eam tranſactionem, vbi glo.
Bart. & alij, ff. de tranſactio. Salic. Fulgo.
& Rom. in l. mandata. ff. de offic. eius, vbi
Caſtren. dicit gloſſ. ibi contrarium tenē-
tem reprobari cōmuniter, ſequitur Iaſ.
num. 10. & Deci. num. 6. Neuiz. in conſil.
85. nume. 1. pulchrè Capic. in deciſ. 113 vbi
latè agit, concludens, maiorem partem
Dominorum fuiſſe in ea ſententia, quòd
venditio non eſſet confirmāda. Rodoan.
in tract. de rebus eccleſ. non alien. in Ru-
br. de conſtit. annui cenſ. num. 31. fol. mihi
103. Foller. in pract. cenſu. §. huiuſmodi,
num. 40. folio mihi 133. ſi tamen pupillus
fame laboret, poterunt † vendi bona ſua, 2
vt ipſa exhibeantur, cum alijs ſibi con-
iunctis, vt explicitè voluit gloſſ. 1. in l. ob
æs. C. de præd. minor. argumen. l. 2. C. de
patrib. qui fil. diſtrax. & Bartol. in Authē.
res quæ, circa fin. dicit illam gloſſ. eſſe no
tandam Angel. in l. non ſolùm. ff. de peti.
hæred. Duen. regul. 187. limit. 14. & illam
gloſ. dicit communiter approbari Padil.
in Authen. res quæ, num. 81. C. commu. de
leg. vbi allegat Iaſ. in l. 2. colum. fina. ff. de
offic. eius.

Aduerte tamen, quia non dico, quòd
propter famis neceſſitatē liceat alienare
bona minorum ſine debitis ſolennitati-
bus, ſed quòd ea eſt iuſta alienationis cau
ſa. ita loquitur glo. in d. l. ob æs. proinde
hoc quoque caſu erit neceſſarium decre
tum. facit, quia vbi duo ſunt † impedi-
menta, ſublato vno, remanet alterum, l. ſi 3
quando. C. de inoffic. teſtamen. cum alijs,
quos citaui in conſil. 50. & ideò ſi alicui
inteſtabili concedatur licentia teſtandi,
is ſeruabit in ſuo teſtamento omnes ne-
ceſſarias ſolennitates, quia licentia indu
cit quidem habilitatem perſonę, ſed non
diſpenſat quoad ſolennia, d. l. ſi quando,
vbi gloſſ. & Doctores: ſat enim eſt, quòd
licentia in aliquo operetur. ita in propo
ſito, cùm minorum bona ſint duplici vin-
culo ligata, primū, quod alienari non poſſint
ſine cauſa: ſecundò, quòd cauſa exiſten-
te nihilominus ſolennitates in alienati-
one ſeruentur, ſi diſpenſatur aduerſus
primum impedimentum, ſubſiſtit ſecun
dum. atque ita etiam pro famis neceſſita-
te erunt neceſſaria ſolennia, quod tamen

intelligo, quando neceſſitas patitur eas
ſeruari, at ſi adeò vrgeat, vt non patia-
tur dilationem, vel moram, tunc crede-
rem poſſe alienari ſine ſolennitate, vt
dictum eſt ſuprà de ſtatuto admittente
conſanguineum, vel vicinum ad retractũ
intra triginta dies: non enim expectan-
tur illi dies, quando fame impulſus co-
gitur ſtatim vendere, & facit quod vo-
luit Angel. in l. non ſolùm. ff. de petit. hæ-
4 redit. vbi inquit, quòd tutor † poteſt ſine
ſolennitate alienare molendina poſita
ſuper flumine, quæ ob aquarum impe-
tum ſunt in periculo totalis deſtructio-
nis, ſequitur ibi Fulgoſ. & Ang. dicit eſſe
menti tenendum, Rube. in conſil. 138. co-
lum. 1. vbi dicit non extare contradicen-
tem, Rip. in l. quominus, num. 126. ff. de flu
min. Lupus in repetit. c. per veſtras. §. 18.
num. 4. de donat. inter virum & vxor. Ty-
raquel. de retract. conſanguin. §. 1. gloſſ. 7.
num. 91. quam deciſionem ego intelligo,
quando periculum eſt in mora, ita quòd
non eſt tutum expectare ſolennitatum
omnium curſum, quia text. in d. l. non ſo-
lùm, per quem mouetur Angel. loquitur
de rebus, quæ mora perituræ ſunt, & hoc
caſu euitabimus dicta Pinel. qui in l. 1. par
te 3. num. 28. C. de bon. matern. reprehen-
dit Angel. & alios prædictos, quia ſcili-
cet periculum deſtructionis ſit quidem
ſufficiens cauſa concedendi licentiam a-
lienandi, ſed non ideò amittantur ſolen-
nitates: eius verò dicta ſuſtineri poſſunt,
quando periculum non eſt in mora, ſed
rei ſtatus patitur dilationem. Addo etiã
quòd Angel. non dicit, poſſe alienari mo-
lendina ſine ſolennitate, ſed ſolùm poſſe
alienari, ideò non meretur ſimpliciter
reprehendi à Pinel. & regula eſt, quòd li-
5 cet regulas † iuris tranſgredi, quando res
eſt tempore peritura, vt probatur in l.
pro hærede. §. 1. ff. de acquir. en hæred. vbi
alienans res hæreditarias, quæ erant tem-
pore perituræ, non videtur adire, quam-
uis aliàs ex venditione rerum aditio in-
ducatur, quem textum dicit ad hoc ſin-
gularem Anan. in c. fina. colum. 5. de accu-
6 ſat. vbi infert, quòd ſuſtinetur † alienatio
rei litigioſæ, ſi erat fortè tẽpore peritu-
ra, & multa ſimilia congerit Marſil. in l.
qui eadem, colum. 1. & 2. ff. ad legem Cor-
nel. de ſicar. vbi inter alia poſt Ancha. di-
cit contemni poſſe ſolennitatem legis,
vel canonis, ſi mora ſit damnum allatura,
& id quod dictum eſt de molendino ſub-
iecto deſtructionis periculo, confirma-
tur, quia per eandem rationem permit-
titur ſine ſolennitatibus † alienatio rei 7
eccleſiæ, quæ ſeruari non poteſt, ſecun-
dùm gloſſ. in Summa. 12. quæſt 10. 2. gloſſ.
in c. de rebus eccleſ. non alienan. in 6. Re-
buff. in compen. alien. rerum eccl. nu. 25.

SVMMARIA.

1 *Eccleſiæ bona alienari non poſſunt ſine ſolenni-
tate, etiam in euidentem eccleſiæ vtilitatem. de
quo tamen vide ibi.*

2 *Eccleſiæ bona vendi poſſunt ſine ſolennitate pro
ſublenanda neceſſitate prælati, & monacho-
rum.*

3 *Eccleſiæ bona vendi poſſunt pro alendis paupe-
ribus.*

4 *Eccleſiæ bona collectantur, quando agitur de
communi vtilitate, vel de pietate.*

5 *Eccleſiæ bona obligari poſſunt pro alimentis pa-
rochianorum, & exterorum.*

PRIVILEG. XLVI.

QVAE proximè dicta ſunt in bonis
minorum, ex paritate rationis pro
cedunt quoque in bonis eccleſiæ,
quæ non poſſunt alienari ſine † ſolennita- 1
te, de qua in c. ſine exceptione, 12. quæſt.
2. id quod ſecundùm aliquos procedit, e-
tiam ſi vtilitas eccleſiæ ſit euidens, quia
propterea non permittitur alienatio, vt
dixi in proximè præcedenti priuilegio,
licèt contrarium velit Bald. in l. contra
iuris, in princip. ff. de pact. & in l. cùm hi.
§. eam, il. 2. ff. de tranſactio. & in l. quicun-
que. C. de bon. quæ libe. vbi fortius vult,
quòd ſuſtineatur alienatio facta non ſer-
uatis ſolennitatibus ſi vtilis ſit eccleſiæ,
Barto. in conſil. 61. volum. 3. Corſe. in ſin-
gul. incip. pupillus, & ſequi videtur Re-
buff. in con. pen. alienat. rerum eccleſ. nu-
me. 34. quidquid tamen ſit, quod attinet
ad noſtrum propoſitũ, certum eſt, quòd

vigente

vrgente famis neceſſitate, licet prælato
2 bona eccleſię alienare, † vt illi ſubueniat, & monachos ſubleuet, eſt text. in l. ſancimus, §. 1. C. de ſacroſanct. eccleſ. quem ad hoc citat Lancello. Gall. in conſuetud. Alexand. in ver. ſolidos, num. 15. qui tamen loquitur nõ de fame, ſed de captiuorum redemptione, niſi dicamus hos caſus purificari, & id expreſſè voluit Angel. in l. non ſolùm. ff. de petit. hæredit. vbi dicit, quòd Abbas alienare poteſt bona monaſterij pro alimentanda familia, & dicit Afflict. in trac. prothomiſ. §. 2. nu. 16. quòd ſi prælatus iurat non alienare inconſulto Pontifice, tamen neceſſitate impellente alienat ſine illius conſenſu, vel licentia. Quinetiam eccleſiæ bona non ſolùm pro alimentis monachorum, & familiæ alienari poſſunt, ſed etiam in alimenta
3 † pauperum, vt eſt tex. in d. l. ſancimus, vbi gloſſ. pen. Bart. Bald. & alij, C. de ſacroſanct. eccleſ. vbi loquitur de vaſis & alijs rebus conſecratis, & ad diuinum cultum paratis, & deſtinatis, & eccleſia aurum habet, non vt ſeruet tanquàm theſaurum, ſed vt eroget in alimenta pauperum, c. aurum, in princ. 12. quæſt. 1. & prædictam opinionem, quòd res ſacræ poſſint vendi, vt ex earum pretio alantur pauperes, voluerunt gloſſ. Areti. & alij, in §. ſacræ. Inſtitut. de rerum diuiſ. Guid. Pap. quæſtio. 594. Bero. conſi. 31. num. 9. volum. 1. Benincaſ. de pauper. quæſt. 8. in 4. ſpecial. cõtr. num. 19. etiam ſi ſua culpa inciderunt in paupertatem, Didac. variar. reſolutio. lib. 2. cap. 16. nume. 9. intellige ſecundùm ea, quæ dicta ſunt in præcedenti priuilegio, vt hæc ſit quidem cauſa iuſta, non tamen ideò fiat alienatio ſine debitis ſolennitatibus, neceſſitas moram patitur, licèt aliud crederem, quando periculum eſſet in mora. Aduertendum etiam quòd d. l. ſancimus, loquitur in bonis mobilibus, in quibus non tanta ſolennitas requiritur, neque tam ſtricta eſt prohibitio alienandi, & pro prædictis facit, quia vbi agitur de communi vtilitate, vel etiam de pietate, bona eccleſiæ collectan-
4 tur, & eccleſia † concurrit cum laicis in ſolutione onerum, Bald. in l. ad inſtructionem, C. de ſacroſanct. eccle. & ibi etiam Salic. idem Bald. in tit. de pace Conſtant. in ver. munitiones, Alex. in conſi. 68. in 2. volum. Gui. Pap. quæſt. 78. Iaſ. in l. placet, colum. 3. C. de ſacroſan. eccleſ. Rip. in conſil. 168. num. 5. & ſequen. Bero. in d. conſil. 31. nu. 9. Aegid. de Thomat. in tract. de collectis §. exactio munerum, num. 28. & ſeq. vbi latè agit, folio mihi 51. & ſequ. Feſtaſ. in eodem tract. par. 4. cap. 1. num. 15. & ſeq. poſſunt ergò bona eccleſiæ vendi pro alimentis pauperum, & pari, imò maiori ratione poſſunt † pignorari non ſolùm pro alimentis parochianorum, ſecundùm gl. 5
in c. 1. de pignor. ſed etiam exterorum, vt voluit gloſſ. in c. ſicut omninò, 12. quæſt. 2. Rip. in l. obligatione, num. 54. de pignor. & eam gloſ. dicit communiter receptam Didac. vari. reſolut. lib. 2. cap. 16. nu. 8. ver. cæterùm res eccleſiarum. & in genere, quòd cauſa famis alienari poſſint bona eccleſiæ, ponit Benincaſ. in d. tract. quæſt. 8. in 5. ſpecial. contract. nume. 16. Lamberteng. in tractatu de contr. eor. gloſſ. 1. nume. 56.

SVMMARIA.

1 *Mora regulariter purgari poteſt.*
2 *Moram non purgat, qui alimenta tenebatur præſtare, & defecit.*
3 *Mora non purgatur, quando res non eſt integra,*
5. 3 *& im alterius factum eſt deterius.*
4 *Mora circa debitum alimentorum purgari poteſt tribus concurrentibus, & non aliter.*
5 *Dies interpellat pro homine, & impedit morã purgari.*

PRIVILEG. XLVII.

MORA regulariter † purgari poteſt, l. cùm te, vbi Doctores, ff. ſi cert. peta. Doctores in l. inſulam. ff. de verb. oblig. ſed vbi quis tenetur alimenta pręſtare, ſi deficit, non † purgat moram, ita Bald. in conſ. 250. ſi tibi dedi, vol. 3. vbi inquit, quòd in præſtatione alimentorum non benè datur recompenſatio temporis, ex quo fortè alimẽtarius fame laborauit, ideò qui aliquid dedit, vt ſibi præſtentur alimenta, ſi non ſint præſtita,

reuocat datum,&non poteſt aduerſarius purgare moram, ſequitur Alci.in conſil. 108.num.8.& hoc videtur voluiſſe Caſtr. in conſ.70.colum.6.in princ.volum.1.vbi
3 facit, quia mora † nunquàm purgari poteſt, quando res deſijt eſſe integra, vel aduerſarij ius factum eſt deterius, l.ſed etſi alia,in princ.ff.de conſtit.pecun.l.& ſi poſt tres.ff.ſi quis cautio.Bar.& Doctores in l.ſi inſulam,in 1.oppoſ.ff.de verbo. oblig. vbi Rip.num.28. & 106. ſed Cyn.in l.1.in fin.C.de dona.quæ ſub modo,dicit, quando quis recipit donationem cum onere præſtandi alimenta,tunc purgat moram tribus concurrentibus lite non conſtata,intra modicum tempus, etſi aduer-
4 ſarij † non intereſt,& eum ſequitur Bald. in conſ.212.num.2.volum.1.& eum quoq; refert Bald.in d.conſil. 250. volum. 3. etſi fortè dicat aliquis,quòd ſemper intereſt alimentarij non fuiſſe præſtita alimenta ei,poterit reſponderi,quòd hoc intereſſe tamquàm conſiſtens in facto eſt probandum, aliàs eius dicto non creditur, nec præſumitur, quòd fame laborauerit, & ideò ferè ſemper mora purgari poterit,& hoc eſt notandum,quia infinitas ego vidi donationes factas ſub eo modo præſtando alimenta,ſed tunc non eſſet agendum de purgatione moræ,quando eſſet appoſita præſtationi dies certa & eorum alimentorum quantitas foret taxa-
5 ta, tunc enim dies interpellat † pro homine,l.magnam.C.de contrahen.& committen.ſtipul.& impedit moræ purgationẽ,Doctores in d.l.in inſulam,& d.l.cùm ſe. aliàs autem aliud eſſet, ſicuti etiam alia probanda forent, quando alimenta non eſſent promiſſa,ſed donans vellet reuocare donata ob ingratitudinẽ ſub prætextu, quòd alimenta præſtita non fuerint,de quo dixi loquendo de obligatione donatarij erga donantem.

SVMMARIA.

1 *Filius non tenetur pro debito patris.*

2 *Actionē datur contra tertium non obligatum.*

3 *Actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſſorem, etiam ſi contracta ſit obligatio con templatione rei.*

4 *Mutuans ad emendum rem habet ſolùm perſonalem actionem, & non præfertur alij habenti hypothecam.*

5 *Filius tenetur ſoluere debitum patris contractum pro alimentis totius familiæ.*

6 *Vxor tenetur pro debito mariti contracto cauſa alimentorum familiæ.*

7 *Mutuans in refectionem rei,non habet hypothecam,niſi expreßè dicatur.*

8 *Mutuans in refectionem rei, tenetur probare, quòd pecunia fuerit conſumpta in eam vſum.*

9 *Confeßio vnius non nocet tertio.*

10 *Pater qui mutuam pecuniam accepit tempore careſtiæ, præſumitur illam erogaſſe in alimenta familiæ.*

11 *Scholaris qui in ſtudio accepit mutuò pecuniã, præſumitur illam impendiſſe vtiliter in neceſſitatibus ſuis.*

PRIVILEG. XLVIII.

FILIVS non tenetur ſoluere † debitum contractum à patre, vt l.1.& toto tit.C.ne fil.pro pat.& eſt regulare, quòd nemo tenetur pro facto alterius l.non debet alteri.ff.de regu.iur.& in contractibus attenditur contrahentis perſona, † non tertij,l.eum qui.C.de actio.& obligat.l.cogi.§.vnde quæritur.ff. ad Trebell.l.fin.C.de hæred.actio.l.cum fundo.vbi Bald.ff.de ſeruit.ruſtic.prædi. l.1.C.de cond.indebi.& procedit etiam ſi perſonalis actio contracta ſit,habito reſpectu ad rem † quæ tranſiuit in tertium aliquem,l.quædam.§.nihil intereſt, vbi Iaſ.colum.2.ff.de edend.l.cùm hæreditas ex cauſa & l.ſi hæres inſtitutus.§.fin.ff.ad Trebel.l.fin.§.1.ff.de contrah.empt.& plures citat Tyraquel.de retract. conſangui. §.8.Iaſ.glo.5.num.7.& videmus quòd mutuans ad emendam rem aliquam habet ſolùm actionem perſonalem, non tamen præfertur † alij habenti hypothecam,gl. in l.quod qui.ff.de priuileg.credit.Barto. in l.interdum.ff.qui pot.in pigno.hab.& eſt communis opinio, vt inquit Salic.in Auth.quo iure, quæſt.2. C.qui pot.in pigno.habe. Tamen fauore alimentorum,ſi quis

quis mutuauit patrifamilias frumẽtum, vel pecuniam quibus familiam ſuam inopia laborantem ſubleuauit iſque non ſit ſoluendo, filij, qui ex ea pecunia aliti
5 fuere † tenentur ſoluere, arg. l. planè ſi filium, §. 1. ff. de leg. 1. l. 2. verſi. æquiſſimum, ff. ad leg. Rhod. de iac. & l. ſi me, & Titiũ, ff. ſi cert. pet. & per hoc ita voluit Barto. in l. his ſolis, in fin. ff. de cond. indeb. vbi id deducit ex dictis gloſ. ibi. & licèt dicat cogitandum, non tamen minus videtur approbare, eandem tenet ſententiam Angel. ibi Rom. in ſingul 213. vbi inquit eſſe notabile, & ſingulare dictum, Cæpol. cau. 243. vbi ſubdit notandum, quia ſæpe euenire poteſt de facto, & monet quod mutuum fiat expreſſe in cauſam alendi filios, vt res ſit magis clara, Iaſ. in d. l. his ſolis, vbi addit text. quem dicit ſingularem in l. ei qui, in fin. C. quod cum eo. vbi actio de in rem verſo, locum habet in quocumque contrahente etiam cum negociorum geſtore, & datur contra dominum in cuius vtilitatem eſt verſum, idem Iaſ. in l. cum ſeruum, num. 1. ff. ſi cert. peta. vbi ait permitti in ſubſidium, quod poſſit agi contra eum, qui habuit commodum rei, hãc etiam doctrinam inquit ſingularem Cremen. in ſingul. 37. Ioan. Lup. in rep. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 66. nume. 6. vbi infert ad alia ex lege regni, & nouiſsimè Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 83. & ſequ. ff. de lib. agnoſcen. vbi addit Purpur. & Zaſ. & poſt longam diſceptationem dicit veriorem, & receptiorem, & procedit hçc deciſio non
6 ſolum in filio, ſed etiam in vxore, † quæ tenetur in ſubſidium, vbi maritus non eſt ſoluendo, ita Ioann. de Plat. in l. vxorem, in fin. C. de decurion. libr. 10. ſequitur Ioan. Lup. in loco præcitato, & ſanè in vxore nõ eſt diuerſa ratio, quæ in filijs. Imo eadem per omnia, contrarium tamen in filio, & vxore, probauit Dec. in d. l. ſi eum ſeruum, ff. ſi cert pet. vbi ſequuntur Mod. Galli addi. quorum fundamentis reſpondet multis Cordub. d. §. ſi quis ex his. ſed ſanè prima opinio durior erit ſi intelligamus patrem fuiſſe ſoluendo tempore quo alimenta præſtitit, ſed lapſum inde fuiſſe facultatibus, quia tunc filij non dicerentur facti locupletiores ex quo ceſſante etiam mutuo pater aluiſſet, & alere nihilominus fuiſſet coactus, imo nullum omnino commodum dicerentur habuiſſe ex eo mutuo; ſecùs tamen quando vſque eo tempore pater fuiſſet inops, in quibus terminis multi loquuntur. Addo etiam cautelam Cæpol. quam ſequitur Lup. quod ſcilicet in inſtrumento ponatur expreſſe mutuum fieri in exemptionem frumenti ad ſuſtentationem familiæ non multum releuare, quia eum ſolũ operatur effectum expreſſio illa, quod mutuans in refectionem, vel ſuſtentationem, quod poſterior creditor præfertur priori in re, l. interdum, vbi Barto. & alij, ff. qui potio. in pign. habean. ſed hic non agitur de re in cuius refectionem, vel ſuſtentationem factum fuit mutuum, imò qui mutuat ad rem emendam, vel reficiẽdam, non acquirit † hypothecam, ſed ſolam perſonalem niſi expreſſe dicatur, gl. in l. quod qui, ff. de priuileg. credit. Bart. d. l. interdum, Bald. in l. quamuis ex ea, C. de pignor. Neguſ. de pigno. in 2. membr. 5. par. num. 3. & 4. vbi allegat glo. Barto. & Salic. in d. l. interdum. Præterea non ſufficit dicere, quòd mutuat in talẽ cauſam, ſed neceſſe † eſt probare, vt inquit Neguſ. loco prædicto. num. 18. verſi. ſecundo reſtringitur, vbi inquit, quod pecunia debet eſſe verè in eum vſum expenſa, & ratio eſt, quia confeſſio vnius non nocet † tertio, l. Seia, in princip. ff. ad Velleian. l. duob. §. 1. vbi Iaſ. ff. de iureiurã. Afflict. in deciſ. 245. num. 11. alios citaui in conſi. 82. num. 22. & quando aliquid eſt cauſa producendæ actionis cõtra tertium illud eſt plenè probandum, nec ſtatur confeſſioni aliorum. Imò eſt regulare, quòd probare quilibet tenetur, id quod eſt ſuæ intentionis fundamentum, l. ei qui dicit, ff. de probatio. ideò autem conueniri poſſunt filij pro debito patris, quia contractum in eorum commodum, vel ſui cauſa, ergo id eſt probandum, ſi tamen conſtaret eo tempore adfuiſſe careſtiam, tunc præſumitur

7

8

9

mitur patrem illam pecuniam expendiſ-
10 ſe in alimenta † familiæ, ita dicit Socin. in conſil. 16. nume. 10. volum. 3. vbi ait ſi tempore careſtiæ pater accipit pecuniam mutuo præſumitur quod illam erogauerit pro alimẽtis familiæ, ſequitur Crauet. in conſil. 91. nume. 5. mouetur ex multis, ſed præcipuè ex eo quod inquit Bart. in l. fin. ff. ad Macedon. vbi inquit, quod
11 ſcholaris in ſtudio accipiens † mutuam pecuniam præſumitur illam expendiſſe vtiliter in neceſſitates ſcholaſticas, & ideò pater tenetur, & Crau. loco prædicto confirmat id multis ſimilibus. Videtur tamen mihi alia eſſe conſideranda, vt ſit locus deciſioni Socini, non autem eã eſſe intelligendam ita ſimpliciter, & abſolutè. quid enim ſi habuiſſet fructus in domo, & fuiſſet alioquin diues? quid item ſi eodem fermè tempore exoluiſſet alienum æs, vel emiſſet prædia, vel alias expenſas? certè ſunt ſimul conſideranda, alias facilis erit in errorem lapſus, vide autem circa hoc, quæ dixi ſuprà in priuileg. quod dos poteſt vxori reſtitui conſtante matrimonio, vt alat ſe, & ſuos, non enim omnia ſunt repetenda.

SVMMARIA.

1 *Vxor habet mariti bona pro alimentis obligata.*
2 *Acceſſorium ſequi debet naturam principalis.*
3 *Fructus dotis petuntur actione de dote ſicut ipſa dos.*
4 *Fructus dicuntur pars fundi.*
5 *Fundus inæſtimatus, quando datur in dotem dicitur pro alimentis vxoris.*
6 *Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tẽpore in caſu dotis.*
7 *Res mea non poteſt mihi ſeruire.*
8 *Vxor non eſt domina dotis niſi in ſpe durante matrimonio, eo verò ſoluto efficitur verè domina.*
9 *Marito bona ſunt obligata pro alimentis, quando promitteit dotem reſtituere cum omnibus dãnis ſub obligatione bonorum.*
10 *Stipulatio reſtituendæ dotis, an includat reſtitutionem, quæ fit propter inopiam mariti.*
11 *Promiſſio reſtituendi dotem in omnem caſum, &c. an includat caſum matrimonij non ſequuti.*
12 *Hypotheca naſcitur tempore euenientis conditionis, quando eſt poteſtatiua.*
13 *Hypotheca pro tutela oritur tempore quo tutor incipit male adminiſtrare, vel tempore finitæ tutelæ.*
14 *Actio dotis oritur ſolum matrimonio ſoluto ſecundum communem.*
15 *Actio dotis retrotrahitur ad tempus promiſſionis.*
16 *Hypotheca pro alimentis vxoris oritur à die euenientis conditionis.*
17 *Obligationes perſonales, quibus tutor tenetur duæ ſunt, & duplici tempore oriuntur.*
18 *Hypotheca in bonis patris, qui adminiſtrauit bona filij oritur à die inchoatæ adminiſtrationis, vel malæ geſtionis.*

PRIVILEG. XLIX.

OBLIGATIO bonorum eſt quid facti & præſumitur, ſed fauore alimẽtorum tacitè inducitur, ideo vxor ſicuti habet mariti bona obligata pro dotibus, l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxo. actio. ita † & pro alimentis. Specul. in tit. de donat. inter vir. & vxo. §. formatis, verſicul. ſed nunquid bona, nume. 15. quia vxor ali debet iuxta dotis quantitatem, & ſuam conditionem, l. ſi cum dotem, §. ſi cõſtante, ff. ſolut. matrimon. & alimenta ſunt onera facultatum, l. ſi pendentes, ff. de vſufruct. & fuit originalis opinio Iac. de Are. quem refert, & ſequitur Bart. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, nume. 7. ff. ſolut. matrimonio. Nam alimenta debentur ex dote ſicuti vſuræ debentur ex pecunia, & ſicuti res obligatæ pro dote remanent etiam obligatę pro vſuris, l. Lucius, ff. qui potior. in pigno. habe. ita bona mariti obligata pro dote remanent etiam obligata pro alimentis, & ita reſidet Bart. licèt referat alios tenere contrarium, idem tenet Caſtren. vbi Bal. in d. l. vnica, §. & vt plenus, in principio, vbi dicit hoc procedere in alimentis, & in fructibus dotis. & dicit Caſtr. loco prędicto ſe in facto obtinuiſſe per tres ſentẽtias conformes, hoc etiam placuit ibi Alexan. nume. 11. Præpoſ. in c. 1. de donat. inter

ter vir.& vxor. Angel. Are. in §. fuerat, nu. 11. Inſtitu. de actio. Vitalin. in tracta. clauſu. verſic. an alimentis poſſit renunciari, colum. 3. & 4. vbi tamen latè refert contrariam ſententiam, Campeg. in tract. de dot. par. 2. quæſt. 63. vbi poſt recitatam cõtradicentium opinionem ſubdit hãc eſſe in puncto iuris veriorem, & reſpõdet ad partis contrariæ fundamentum, Neguſa. de pign. in 4. memb. 2. par. nu. 47. & ſeq. vbi late diſputat, & nu. 55. dicit magis communem, Ber. in conſ. 52. nu. 13. vol. 2. vbi dicit non modo procedere hoc in bonis mariti, ſed etiam ſoceri, Afflic. in dec. 10. nu. 3. Rebuf. in conſti. regias, tom. 1. tit. de ſenten. prouiſio. art. 3. gl. 1. num. 18. vbi allegat Freder. Sen. & Guid. Papæ, ſed Senen. hoc non dicit, ſed tractat ſolum, an pendente accuſatione adulterij vxor alẽda ſit, Natta in conſil. 347. num. 12. Plot. in conſil. 130. num. 86. in 1. volum. conſiliorum crimin. Zilet. hanc quoque ſententiam probauit Ripa, in l. priuilegia, nume. 12. in fin. ff. de priuileg. cred. & defendit Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, nume. 38. & ſeq. ff. de libel. agnoſcen. vel alend. & ante hos Bald. in conſi. 268. num. 3. volum. 5. qui eo vtitur argumẽto, quod pro reſtitutione dotis competit hypothecaria, at verbum reſtitutionis plenum habet ſignificatum, l. videamus, §. in Fauiana. ff. de vſur. ergo hypothecaria competit quoq; pro alimentis, hoc tamen argumentum fallax eſt, quia concludit ſolum pro his caſibus, quibus dos repeti poteſt, at alimenta debentur etiam his caſibus quibus dotis repetitio non datur, quæ ratio militat etiam contra ſupracitatos omnes Doctores, qui dicunt bona eſſe obligata pro alimentis, quia ſint dotis acceſſoria, & quia obligatio inducta pro ſorte cenſetur etiam inducta pro vſuris, ſed hoc eſt verum in caſibus, quibus ſors debetur, quia tunc reddi debet cum vſuris, & eodem modo reſtituenda erit dos cum alimentis pro tempore, quo differtur actualis ſolutio, ſed per eam rationem nõ infertur, quod agi poſſit hypothecaria ad alimenta ijs caſibus, quibus non poteſt agi ad dotem, nam ſi alimenta ſunt dotis acceſſoria, ſequi debent † principalis naturam, c. acceſſorium, de regu. iur. a in 6. l. cum principalis, vbi Deci. & alij. ff. de regul. iur. & quando actio non competit pro principali non datur etiam pro ipſo acceſſorio, quia vno ceſſante alterum quoque ceſſat, vt in dictis iuribus, propterea quando dotis reſtitutio non debetur, eo caſu non videtur, quod peti poſſint alimenta. Item non videtur, quod alimenta poſſint peti de per ſe, niſi etiam petantur dotes, quia acceſſorium non poteſt eſſe ſine principali iuribus prædictis. addo, quod alimenta non bene dicũtur acceſſoria dotis. Nam etſi maritus dote recepta teneatur alere vxorem, tamen tenetur etiam alere, quando duxit indotatam, & quando dedit dilationem ad ſoluendum dotem, vt dixi in ſuo loco, & debentur propter dotem ex quo fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonij ſupportandis, & ideo Suzar. & Ioann. Raph. de Parma, quos citat Bartol. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, dicunt bona mariti non eſſe obligata pro alimentis vxoris, & in eandem ſententiam tamquam ab eo vltimo loco relatam inclinare videtur Bartol. in tracta. de alimen. circa finem, & apertius in l. Lucius, in fin. ff. de aliment. & cibar. lega. vbi mouetur, quia licèt certi ſint caſus, quibus à lege inducitur hypotheca, hic tamen non reperitur inter illos, & reſpondet illum text. procedere, quando alimenta præſtanda ſunt ex certo fundo deſignato, ſed vir non habet aliqua bona ad id deſignata, cum eo tranſit quoque Abb. in conſil. 43. circa finem, verſicul. ad vltimum, an bona mariti, volumine 2. vbi ait, quod bona non obligantur tacitè niſi in caſibus expreſſis, at in hoc caſu nullo iure cauetur, ergo non eſt de nouo inducendum, & ſubdit hanc partem ſibi magis placere, præcipuè, vbi agitur de alimentis præſtandis ſoluto matrimonio, idem tenet Rom. in conſilio 454. nume. 18. verſ. quoad vltimam, vbi dicit communem eſſe concluſionem, quoniam nullo iure caue-

cauetur, Imol.in l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſolut.matrimo.& ante eos Io.And. ad Specul.in d.§.formatis,& pro hac parte conſuluit Franciſ. de Alberg.quem refert,& ſequitur Bald.Noue.in tract. dot. part. 6. in 6. ſpecia.colum.3.vbi tamen aliter diſtinguit, Vital.in tracta.clauſ.in verſ.an renunciari poſſit alimentis.colu. 4.ver. item, an vxor, Alciat.in conſil.140. numer.3.& in prædictis locis reſpondent ad l.Lucius,quod ibi hypotheca fuit etiam pro vſuris expreſſa,immò volunt prædicti,quod obligatio bonorum conſtituta pro ſorte non extendatur ad acceſſoria niſi ſit dictum,vt per Bald. Nouel. loco prædicto, & hanc partem facit Ioann. Gallus quæſti. 121. quem citat Didac.in epitom.de ſponſal.part.2.cap.8.§ 6. nume. 15.in fin.vbi dixit, quod vxor pro alimentis,quæ maritus præſtare tenetur non poteſt agere contra emptores bonorum mariti, quod ſecus eſſet ſi bona eſſent obligata, quia realis actio ſequitur rem in quemcunque tranſeat poſſeſſorem.

Caſtrenſ.tamen in conſil. 8.quem citat Neguſ. loco prædicto diſtinguit inter alimenta, quæ petuntur conſtante matrimonio, & ea, quæ petuntur iam ſoluto matrimonio,quia primo caſu datur obligatio,ſecundo verò non, ſed ante eum idem voluit Specul.in d.§.formatis,num. 15. dicens, quòd matrimonio conſtante maritus tenetur alere vxorem ex fructibus dotis, ſoluto vero matrimonio non, hæc tamen ratio non concludit, quia licèt vir teneatur vxorem alere conſtante matrimonio, non tamen infertur ex neceſſitate, quòd bona mariti ſint pro eis alimentis obligata: dabitur enim actio perſonalis,vel officium iudicis, ſed non hypotheca,& prædictam Caſtren. diſtinctionem improbat Alexand.in d.§.ſi autem in ſæuiſſimo,in d.verſ.poſtremo,dicens Bartol. ſententiam indiſtinctè procedere tam ſoluto, quàm conſtante matrimonio,& cum eo tranſit Plot.d.conſi. 130.nume.86. vbi citat in eandem ſententiam Soci.Iaſ. & Bertach. & confunditur ratione meo iudicio euidenti:ſi enim ideo bona mariti ſunt obligata pro vxoris alimentis,quia ſint dotis acceſſoria,vtique durabit ea obligatio eatenus, quatenus dotes debent reſtitui ne acceſſorium à principali ſuo differat, ſed obligatio reſtituendi dotes durat poſt ſolutum matrimonium,ergo durabit quoque obligatio reſpectu alimentorum .& non obſtat, quod poſt ſolutum matrimonium alimẽta non debeantur ab hæredibus viri, vt inquit Specul. quia ſat eſt, quod pro eis bona ſint illis caſibus obligata quibus debentur ſoluto matrimonio, quos ſuprà ſuo loco annotauim⁹.poſito igitur quod bona ſint pro alimentis obligata fatendũ erit durare illam obligationem omnibus illis caſibus,quibus alimenta debentur etiam ſoluto matrimonio.

Hæc ſententia ſine dubio procedit in fructibus dotis, quia illi petuntur actione de dote ſicut ipſa † dos. l.ſi marito.§.ſi. ff.ſolut.matrim. & fructus dotis conuertuntur aliquando in dotem. l. ſi ante nuptias.§.ſi.ff.ſolu. matri.tacita ergo hypotheca, quia datur actioni de dote, vt in §. fuerat,Inſtitut.de actio.& l.vnica.§.& vt plenius,C.de rei vxor. actio. dabitur pro alimentis ſicuti pro ipſa dote.ita concludit Vital.in d. ver.an renunciari poſſit iuri alimentorum, colu.5.in fin.verſ.tamen dico,quòd pro fructibus,& ante eum hoc voluit Bald.in d.§.& vt plenius, in princ. quia dos eſt quid vniuerſale,l.quod dicitur, ff. de impen.in reb.dot.fact.ideò acceſſiones omnes includuntur, proptereaque hypotheca actioni accommodata extenditur ad acceſſiones.addi poteſt, ꝙ fructus dicuntur pars † fundi, & ſequuntur fundi determinationem, l. Iulianus. §.ſi fructibus.ff.de actio.empt.l.ſin.§.& vt fructus.ff.de his, quæ in fraud.cred.Rom. in conſi.10. Aret. in conſil. 60.cum multis apud Tyraq de retract. conſang. §.1.glo.7. nume.41. & ſequ.vbi latè agit.verum eſt, quod in præſenti quæſtione tractant Dd. de fructibus non ſolum pendentibus, ſed etiam ſeparatis,qui dici non poſſunt fundi pars.

Et pro prima parte ante Bal. dicit Bar, in

in d.l.Lucius,in fin. ff.de ali.& cibar.lega. quod vbi fundus inæſtimatus datur in do-
5 tem, ille dicitur obligatus† pro alimentis,quia datur pro ſuſtentandis oneribus matrimonij, & ſequitur ſimpliciter Abb. in conſi.43.in fin.volum.2.Bald.Nouel.in d.priuileg.7.colum.3.vbi dicit,quod hoc caſu petũtur alimenta tamquam fructus dotis,qui non pertinent ad virum, quando ipſe non ſuſtinet onera matrimonij, hanc tamen diſtinctionem reprobat Neguſ.d.4.membr.2.part.num.53.quia in iudicio dotis, quod eſt vniuerſale, omnes acceſſiones tam naturales, quam ciuiles veniunt iure actionis, & inter fructus naturales, & alias acceſſiones non poteſt conſtitui differentia. mihi quoque non placet ea diſtinctio, quia ſi bona ſtabilia dantur in dotem inæſtimata, vxor dicitur habere illorum dominium penes ſe, & licèt maritus dicatur dominus dotis, tamen etiam vxor remanet domina, l. in rebus.C.de iure dot.ibi eadem res ab initio vxoris fuerunt, & naturaliter in eius
6 permanſerunt dominio, & hoc eſt priuilegium,ſeu ſpeciale in dote, vt eodem† tempore duo ſunt eiuſdem rei inſolidũ domini,ſecundùm Baptiſt. de S.Blaſio in tract.de priuileg. do.in 2.centur.num.16. ſiue in priuileg.117.ſed ſi eſt domina fundi inæſtimati non poteſt habere ſuper eo
7 hypothecam, quia res† mea non poteſt mihi ſeruire, l.ſi rem alienam, la ſecũda, ff.de pignor.actio.l.in re communi. ff. de ſeruit.vrb.præd.l.cum in fundũ, in princip.ff.de iu.dot.l.ſi qui ædes, ff.de ſeruit. vrb.præd.l.quidquid. ff.commun.præd.l. neque pignus,vbi Doctores, ff. de reg.iu. eſt verum quod hoc argumentum patitur contradictionem, quia multi tenent
8 vxorem eſſe ſolum dominam in ſpe† durante matrimonio, & effici verè dominam matrimonio ſoluto. gloſſ.in l.quamuis.ff.de iu.do.in l.ſi conſtante.§.ſi maritus.ff.ſoluto matrimo.l.in ſuis,in verſic. quomodo.ff.de lib.& poſthum. Odofre. & Alber.in d.l.in rebus. Caſtren.d.l.doce ancillam,C.de rei vendi.num.2.Alexand. in d.§.ſi maritus, numer.3. & hanc dicit communem Salicet.in d.l.in rebus, num. 5.Bald.Nouell.in tract.de dot.part.8. priuileg.8.nume.1.Angel.& alij Inſtitut.quibus alien.licèt,in princip.Iaſ.in §.fuerat, nume.4.Inſtitut.de actio.Lup in repet.c. per veſtras,§.49.num.2.de donar.inter vi. & vxor.

Propterea ego aliter dico, quòd ea diſtinctio non ſuſtinetur, quia ſecundum illam non omnia mariti bona eſſent obligata, ſed ſolus dotalis fundus inæſtimatus,cuius tamen contrarium tenent, ſuprà relati Doctores,qui indiſtinctè loquũtur de omnium bonorum obligatione & ea obligatio ſeruiret vxori de vento ſi ſuper eo fundo deberet alimẽta ſibi debita conſequi,nã breui fundus eſſet conſumptus,& vxor remaneret indotata, & per eam diſtinctionem deſtrueretur ratio, qua Doctores mouentur, quod ſcilicet ideo bona ſint obligata pro alimentis,qa ſunt obligata pro dote,quæ eſt principale,& ſortem efficit, nam pro dote obligata ſunt omnia mariti bona,pro alimentis autem ea diſtinctione attenta eſſent obligati ſoli fundi dotales inæſtimati ex quibus præſtanda ſunt alimenta , ſequeretur etiam quod ſi ex fundis nulli omnino fructus perciperentur maritus non teneretur alere vxorem , vti dicimus, quando alimenta ſunt præſtanda ex fructibus certi fundi , quod tamen eſt falſum, & non ſunt ſimiles caſus, quod alimenta debeãtur ex certo fundo,vel quod debeantur ob fructus dotis, vt in propoſito declarat Cordub.in l.ſi quis à liberis, §.ſi quis ex his,num.43.ff.de lib.agnoſce. vel alen.

Melius ergo eſſet dicere,quod pro alimentis nunquam mariti bona ſint obligata, quæ opinio ſi rationibus certandũ eſſet, & integrum foret ſuper ea ſententia deliberare, mihi magis placeret, ſed quia cõtraria eſt communis,vanum eſſet in iudicio ſuper ea diſceptare.

Porrò ceſſat hodie omnis amaritudo ſtante notariorum conſuetudine, qui in dotalibus inſtrumentis ponunt promiſſionem viri ſub obligatione omnium

9 †bonorum, de reſtituendo dotem cum
omnibus damnis,& intereſſe,& hanc di-
cit bonam cautelam, Bal.Nouel.in d.par-
te 6. priuileg.7.in fin. quem ſequitur Al-
ciat.in conſil.140.nume.3 & in conſil.331.
nume.2. Sed & vana mihi videtur eiuſ-
modi cautela,quia obligatio pro reſtitu-
tione dotis cum omnibus damnis, & in-
tereſſe non includit alimenta,ſed ea dam-
na,quæ mulier patitur ob retardatam do
tis reſtitutionem & ſi venirent alimenta
ea ſolummodo includerentur, quæ debē-
tur in caſu reſtituendę dotis,nō alia,quia
tota vis illius promiſſionis reſtringitur
ad dotis reſtitutionem , immò altercan-
tur Doctores, ſi ea ſtipulatio caſum inclu
dar, quando dos venit reſtituenda prop-
10 ter † mariti inopiam , & ſi promiſſio ſit
generaliter facta pro omni caſu , & euen-
tu reſtituendæ dotis, Barto.in l.ſi quis ſti-
puletur ff.ſolut.matrim.Bald.in l.vbi ad-
huc,colum.5, verſ. iuxta hoc ſequitur, &
eſt magis communis ſecundùm Ripam,
qui tamen tenet contrarium in l. ſi con-
ſtante,num.95.ff.ſolut.matrimo.Nattam
in conſil.81.in fin.Marin.Frec.de ſubfeud.
in titul.de author.Baron.erga ſubfeud.q.
2.per totam,folio mihi 161.ſicut etiam ea
11 promiſſio non includit † caſum non ſe-
quuti matrimonij ſecundùm gl. commu-
niter approbatam , in l.ſi extraneus. ff.de
cond.cau.da.vbi eam ſequuntur Bart.Bal.
Caſtr.Rom.Aret.Alexā. & Iaſ. & multi a
lij,quos citaui in conſil.131.numę.20.meo
ergo iudicio ea ſtipulatio de reddendo
dotem cum omnibus damnis & intereſſe
non includit ea alimenta, quæ petuntur
ab vxore ante dotis reſtitutionem , quia
non dicuntur intereſſe dotis, nec veniūt
tamquam intereſſe.

Poſito tamē quod bona mariti ſint ob-
ligata pro alimentis, quæri poſſet à quo
tempore incipiat ea obligatio , an ſcili-
cet à tempore dotis datæ, an verò cum
maritus moram fecit in præſtandis ali
mentis.& ſanè cum alimentorum præſta-
tio pendeat à mera poteſtate mariti , qui
ſoluendo in tempore,& effugiendo mo-
ram facere poteſt,ne obligatio naſcatur,
videtur eam non naſci niſi tempore exi-
ſtentis conditionis, id eſt,quando alimē-
ta ſunt præſtanda ſecundum text. in l.1.ff.
qui potio.in pigno.habe.vbi gloſſ.Barto.
Angel. Salicet. & alij conſtituunt , quod
in debito contracto ſub conditione po-
teſtatiua † attenditur tempus euenientis 12
conditionis, licèt ſecus ſit in ſtipulatio-
ne facta ſub conditione caſuali , vel mix-
ta,Angel.Alex.& Iaſ.in l.ſi filius, in prin-
cip.ff.de verb.oblig.Bart.in l.ſi is,qui pro
emptore,in 5.principali quæſtio. ff. de v-
ſucap.vbi latè Iaſ.& ideò in actione tute-
lę licèt detur hypotheca tacita tamen ea
non oritur niſi finita tutela, vel eo tem-
pore † quo tutor incipit male adminiſtra 13
re, l. 1. & toto titulo, ff.de tutel.& ratio.
diſtrah. gloſſ.& Bart. in l.ſi rem.§.omnis.
ff.de pignor.actio.& licèt actio de dote
naſcatur ſolum matrimonio ſoluto, ſe-
cūdùm magis † communem opinionem, 14
de qua per Bartol.& alios in l. ſi conſtan-
te.§.1.vbi Alexan. nume.4.ff.ſolut.matri-
mon. ſed retrahatur ad tempus promiſſi-
onis, † vt per Alexand.loco prædicto,& 15
per Bald.Nouel.in tracta.dot.par.10.in li-
mit.16.Neguſ.in tract.pignor.in 2.memb.
5.part. nume.10.in verſicul.16.amplia,ta-
men ꝙ in caſu noſtro reſpectu alimētorū
ceſſat ratio, quæ militat in dote,nam con
ditio diſſoluendi matrimonij , atque ita
reſtituendæ dotis dependet à caſu , con-
ditio verò ſoluendi alimenta, pendet à
facultate,& voluntate mariti,id quod e-
tiam innuit Socin.in conſi.41.per totum,
volum. 4. & cum hac opinione † videtur 16
tranſire Neguſ.in 4.memb.2.par.nume.51.
verſicu.à quo autem tempore. Bald.tamē
de quo Neguſ.non meminit in conſi. 2 8.
in fin.volu.5. dicit,quod non inſpicimus
tempus pręſtandorum alimentorum,ſed
dotis datæ , quia ab eo tempore incipit
debitum alimentorum, l.cum oportet.§.
ſed cum tacitas.C.de bo.quæ liber.& hæc
eſt verior opinio , quia etſi in conditio-
ne poteſtatiua non oriatur actio niſi de tē
pore euenientis conditionis, tamen con-
ſiderandum eſt quod duæ ſunt obligati-
ones perſonales; vna, quę oritur à princi-
pio

pio tempore datæ dotis, & ea producit ſtatim hypothecam: altera oritur cum
17 incipit denegare alimenta, & tunc iam eſt nata hypothecaria, vt in tutoris † obligatione diſtinguunt gloſſ. Pet. Cyn. & Salicet. in l. pro officio. C. de admin. tuto. vbi hoc modo intelligunt text. in d. §. ſed cum tacitas, ſequitur Socin. d. conſilio 41. nume. 8. volum. 4. vbi dicit eſſe de mente Bald. in d. §. ſed cum tacitas, & hanc dicit communem, & tenendam eſſe Neguſ. de pignor. in 4. membr. 2. part. num. 2. idem eſt in obligatione patris legitimi adminiſtratoris bonorum filij, quia tacita hypotheca inducta à lege in eius bonis non incipit à die malæ geſtionis, ſed à die in-
18 choatæ † adminiſtrationis ſecundùm gl. fin. Pet. Cyn. Bartol. Bald. Salicet. & alios in l. cum oportet. §. fin. C. de bon. quæ lib. Salice. in d. l. pro officio, Neguſ. d. 4. mēb. num. 17. & in 1. membr. 3. part. princi. num. 9. & ſeq. ita ergo in propoſito à principio tempore datæ dotis ſicuti oritur perſonalis obligatio, qua vir tenetur alere vxorem, ita oritur hypothecaria, quæ tamen habet effectum niſi demum eueniente tempore, & neceſſitate alēdi, & per hæc tolluntur, quæ ſuprà in oppoſitum fuerunt adducta in prædictis, tamen eſt, quod aduertatur, quia hoc dictum nihil habet ſpeciale fauore alimentorum, fundatur enim ſuper hypotheca, quæ tacitè inducitur à lege fauore dotis, ita vt poſſit etiam alimētis tamquam ſint dotis acceſſoria. quidquid tamen ſit non erat omittendum, & in praxi eſt maximè cognitione dignum, quia ſæpe ad euitandos circuitus agitur directè ad bona obligata.

SVMMARIA.

1 Hypotheca competit pro alimentis in bonis vxoris, vel alterius, qui dotem promiſit, & ibi de veritate.

2 Fideiuſſor obligatus pro principali tenetur etiā pro vſuris niſi limitatè promiſerit.

3 Hypotheca tacita datur non ſolum vxori pro dote reſtituenda, ſed etiam marito pro ea conſequenda.

PRIVILEG. L.

PER eaſdem fermè rationes videtur bona vxoris, vel alterius qui dotem promiſit eſſe obligata marito pro alimentis ſibi † debitis ob retardatam do- 1
tis ſolutionem. dixi enim ſuprà, quòd ſi promittens dotem non ſoluit in tempore conuento maritus, qui ſuſtinet matrimonij onera poteſt conſequi vſuras dotales, id eſt alimenta, & pro eis bona vxoris, vel alterius promiſſoris ſunt obligata, vir enim & vxor ſunt correlatiua, & diſpoſitum in vno correlatiuorum locum habet etiam in altero, l. fin. C. de indic. viduit. tollen. ſed vxor habet viri bona obligata pro alimentis, ergo pari modo maritus habebit obligata bona vxoris. præterea in marito militat eadem ratio, quæ in vxore, ergo idem ius eſſe debet, l. à Titio, ff. de fur. l. illud, ff. ad leg. Aquil. & licèt alimenta petantur mercenario iudicis officio, tamen non ceſſat hypotheca & per has rationes ita larè comprobando tenet Neguſ. in tract. pigno. in 4. membr. 1. part. princip. num. 54. vbi per multa reprobat Bal. Nouel. qui contrariū tenuit in tracta. de dote, in 6. parte, in priuileg. 7. & ibi Neguſ. dicit, quòd fideiuſſor obligatus pro ſorte ſimpliciter, & indefinitè tenetur etiam † pro vſuris, licèt 2
aliud ſit, quando intercedit ſpecificè, & limitatè pro certa quantitate, & hoc modo intelligit l. fideiuſſores magiſtratuum. §. pro Aurelio. ff. de fideiuſſor. & pro hac parte facit, quia tacita hypotheca, quæ fauore dotis inducitur, non ſolum datur vxori pro ea reſtituenda, ſed etiam marito, † pro ea conſequenda, vt pro- 3
bat text. in d. l. vnica. §. & vt plenius, C. de rei vxor. actio. vbi notant omnes, ponit Neguſ. in d. tracta. in 4. membr. 1. par. numer. 25. Immò videtur, quòd magis procedat hypotheca in marito petente alimenta, quam in vxore, quia marito verè alimenta debentur tamquam intereſſe non ſolutæ dotis, & tamquam acceſſoria dotis promiſſæ, vel tamquam

vſuræ, vt dixi ſuo loco: vxori autem debentur etiam in caſibus, quibus non competit dotis repetitio, vt paulò ſuprà declaratum eſt, & acceſſorium, vel non poteſt per ſe peti, vel non petitur, niſi in caſibus, quibus datur actio ad principale.

SVMMARIA.

1 *Hypotheca competit cuicunque alimenta debētur, præcipuè filio in bonis patris.*

2 *Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, etiam ſi contracta ſit, habito reſpectu ad rem.*

Hypotheca tunc ſolùm competit pro alimentis, quando præſtanda ſunt ex certis corporibus, non aliter, & num. 6.

4 *Hypotheca competit, quando debitum conſtituitur ſuper tali re: ita enim operatur dictio, ſuper.*

5 *Hypotheca non datur, quando aliquid debetur ex tali fundo, niſi ſit cauſa alimentorum.*

6 *Bona ſunt obligata pro alimentis præſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilibus.*

7 *Hypotheca competit pro penſione eccleſiaſtica, quia debetur intuitu alimentorum, & idem in cenſu.*

8 *Hypotheca competit pro penſione perpetuo conſtituta in contractu.*

PRIVILEG. LI.

1 MVLTI tenent fauore alimētorum omni caſu bona pro eis † obligata fore, ita Caſtrenſ. in conſil. 8. quia per ſuprascriptum. colum. 2. verſic. illud autem conſtat, volum. 1. vbi dicit, quòd onus alendi inhæret bonis, & ideò tranſit in quemcunque bonorum poſſeſſorem, & loquitur in alimentis filio in bonis paternis, & licèt de eo mentionem non faciat, tamen Duran. in tract. de arte teſtan. tit. 3. de liber. inſtit. cau. 17. num. 7. vbi explicitè dicit, quòd filijs obligata ſunt paterna pro alimentis, ideò agere poſſunt ad bona, quia onus illud ſequitur quemlibet poſſeſſorem, & ante eum relato Caſtren. hoc probat Deci. in conſi. 376. num. 3. & ſequen. num. 1. Lup. in c. per per veſtras. § 23. num. 16. & ſequen. de donat. inter virum & vxor. & ſeq. D. Becius in conſil. 8. num. 7. 11. & ſequent. & prædicti omnes id tenent ſine hæſitatione aliqua, & dum dicunt, quòd onus hoc tranſit in poſſeſſorem bonorum, iam admittunt eſſe reale iniunctum bonis, & conſequenter bona obligata eſſe, nam realis actio illa eſt, quæ rem ſequitur, vt Inſti. de actio. §. namque agit quis. actio verò perſonalis † non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, nec rem ſequitur, l. eum cui. C. de actio. & obligat. l. cogi. §. vnde quæritur. ff. ad Trebell. l. fina. C. de hæred. actio. id quod procedit etiam, quando principalis obligatio eſt contracta, habito reſpectu ad rem, l. quædam. §. nihil intereſt, vbi Iaſ. ff. de edend. l. ſi hæres inſtitutus. §. fin. ff. ad Trebel. multos citat Tyraquel. de retract. conſanguin. §. 8. gloſſ. 3. nume. 6. & ſequen. Verùm ex his, quę ſuprà diximus in priuilegio ab hinc ſecundo, patet erroneam eſſe hanc opinionem, ſiue teneamus bona mariti eſſe vxori obligata pro alimentis, ſiue non, quia tenentes primā partem, mouentur non ex aliqua obligatione principaliter inducta fauore alimentorum, ſed ex ea quæ conceditur doti, ſi verò ſecundam amplectimur, tunc ſic licet arguere: ſi vxor non habet hypothecam in bonis viri, cui dotes tradidit, pro quibus bona ſunt obligata, & quorū contemplatione alimenta ſunt præſtanda, quantò minus erunt obligata in alijs caſibus minus fauorabilibus, & in quibus non tanta ratio verſatur? & contrarium expreſſè tenet Did. in Epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 14. vbi inquit, nullum omninò ius hypothecæ competere filio in bonis patris, id quod dicit etiam Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit, num. 81. ff. de libe. agnoſc. vel alen. vbi inquit, in emptorem bonorum minimè deſcendere obligationem, qua pater obſtringitur erga filium naturalem, licèt deſcendat in hæredem, & tunc ſolùm videntur obligata pro alimentis, quando certa corpora deſignantur, ex † quibus præſtentur, vt eſt text. in l. Lucius, vbi Bartol. not. ff. de alimen. & cib. leg. Barto. in l. fundus. ff. de annu. leg. Roma. in conſil. 388.

ſil.388.& ante eos Azo in Sum. ff.de alim.
& cib.legat.nume. 5. vbi inquit, hoc caſu
quemlibet fundi poſſeſſorem poſſe con-
ueniri ad illorum præſtationem, Bart.in
cóſi.211.quidá ſibi filios,n. 4.vol.Corn.in
côſ.296.vol.1.Io.Fab.in §.item Seruiana,
colu.fin.Inſtit.de act. Vital.in tract.clauſ.
tit.an poſſit renunc.alimen.colum.4.cir-
ca fin.Natt.in conſil.21.nume.18.Euerard.
loco 24.colum.4. ver.item nonò, vbi in-
fert idem eſſe in pia cauſa.Didac.d.num.
14.vbi ita intelligit text.in l.Lucius.ff.de
alim.& cibar.leg. Cordub.in d.l.ſi quis à
liberis.§.verùm,num.33.in quo eſt aduer-
tendum, quòd etſi Euerar.loco prædicto
innuat hoc eſſe ſpeciale in gratiam àli-
mentorum, & ideò extendi ad cauſam
piā, tamen hoc eſt regulate,quia vbi ali-
quid debetur, vel relinquitur ſuper cer-
4 tis bonis,ea bona videntur obligata † pro
tali relicto, vel debito, Alexand.in con-
ſil.156.nume.3.volum.6. Afflict.in deciſ.
162.num.2. Crauet.in conſil.20.nume.10.
Natt.in conſil.141. nume.6.verius tamen
eſt id eſſe ſingulare alimentorum fauo-
5 re: nam ſi aliud quid relinquatur præſtá-
dum ex tali fundo, dabitur ſola † perſo-
nalis,non realis actio.l.fin.in fi.ff.de con-
trahen.empt.l.liberto,iuncta gloſſ.ibi.ff.
de annu.lega. & quòd ſit ſpeciale in ali-
mentis, ponit Speculat.in titu.de loca.§.
nunc aliqua, nume.109.ver.86.vbi dicit,
quòd in relicto alimentorum cauſa facto
6 ex tali re, † remanet illa res affecta, idem
dicit Guid.Papæ in quæſt.576.in princip.
vbi inquit, procedere hoc ſolùm in fano
rabilibus relictis,non in alijs, idem vo-
luit Gigas de penſio.in quæſt.51.num.3.v-
bi quòd ſi in aliam cauſam relinquuntur
redditus certi ex tali fundo, non oritur
hypotheca, licèt aliud ſit in alimentis:
& per hanc rationem,quòd de alimentis
dicitur,locum habet quoque in eccleſia-
7 ſticis penſionibus. † illæ enim aſſignan-
tur loco alimentorum, ſicut pro alimen-
tis datur hypotheca,ita pro penſione, Ro
man.in conſil.338.vbi latè agit,& tres ad-
ducit rationes,ſequitur Felin.in c.ad au-
dientiam,il.2.num.6.de reſcript.latè Gi-
gas d.quæſt.51.num.1.& ſequen. Foller.in
ſua praxi cenſua. ver.huiuſmodi cenſus,
num.113. vbi extendit etiam ad conſtitu-
tionem cenſus, Corduben.in d.l.ſi quis à
liberis.§.ſi quis ex his, nu.41.& id locum
vendicat in penſione quoque, quæ ſit ex 8
contractu, vel aliter conſtituta, † ſi tamē
ſit perpetua,Specu.in d.ver.nunc aliqua,
quæſt.86.num.159.Guid.Pap.quæſt.432. v-
bi allegat Hoſtien.&Pet.Iac.& idem con
cludit Guid.Pap.in d.quæſt.76. in penſi-
one relicta pro anniuerſarijs, vbi dicit
vidiſſe ita iudicari,&rationem eſſe,quia
continent alimenta eorum quibus relin
quuntur eiuſmodi legata, ſed verior eſt
ratio quia cauſa eſt pia, quæ æquiparatur
alimentis,ſequitur Gigas de penſio.q.44
regulariter igitur bona non ſunt pro ali-
mentis obligata,niſi quando alimenta ex
certo fundo relinquuntur,vel quando ſu
per aliquo fundo conſtituuntur, quia
tunc non denegatur hypotheca, erit ta-
men hoc ſpeciale alimentorum priuile-
gio, quòd datur hypotheca,quando re-
linquuntur ex certo fundo: quod ſecùs
eſt in eo, quod aliam in cauſam debe-
tur.

SVMMARIA.

1 *Actio perſonalis pro alimentis datur cōtra ter-
tium poſſeſſorem bonorum obligatorum. & ibi
de veritate.*

2 *Excuſsionis exceptio competit tertio poſſeſſo-
ri, quando conuenitur pro præteritis collectis.et
ibi de veritate.*

3 *Vaſallus cogitur nouum dominum recognoſce-
re, quando facta eſt mutatio.*

4 *Emphyteuta tenetur nouum dominum recog-
noſcere.*

5 *Emphyteuta nouus, vel emptor tenetur domi-
minum recognoſcere, quando res fuit ali.na-
ta.*

PRIVILEG. LII.

DIXIMVS bona ex quibus deben-
tur alimenta, cenſeri obligata, &
idem eſſe, quando ſuper certo fun
do ſunt relicta, quia dictio illa, ſuper, im-
portat obligationem bonorum, & hoc
caſu non eſt dubium, quin tertius poſſeſ-
ſor poſſit conueniri, ex quo res iam tea-

li vitio ſeu onere affecta in eum tranſiuit cum ſuo onere, difficultas tamen eſt, an talis poſſeſſor rei obligatæ poſſit actione perſonali conueniri ad præſtandũ alimenta. & certè regula eſt, quòd perſonalis actio tranſit in ſucceſſorem ſingularem, l. eum cui. C. de actio. & oblig. etiam ſi obligatio contracta ſit intuitu rei, l. quædam. §. nihil intereſt, vbi Iaſ. ff. de edend. cum alijs. de quibus ſuprà in proximo priuilegio. ſed Guid. Pap. in quæſtio.
1 576. concludit, tertium poſſeſſorem rei, ſuper qua ſunt conſtituta alimenta, vel ex qua præſtanda ſunt, conueniri poſſe actione perſonali, & idem dicit in relicto pro anniuerſarijs, pro decimis, pro oblationibus, & pro tributo Principis, Ripa in l. 1. §. ſi hæres nume. 14. ff. ad Trebellian. vbi inquit, ſic tenuiſſe paucis ante diebus, Gigas de penſio. quæſtio. 44. nume. 1. mouetur Guid. Papę ex l. Lucius. ff. de aliment. & cibar. legar. vbi fit mentio de alimentis in c. quanto, in fin. de vſur. vbi tractatur de decimis, l. Imperatores. ff. de tutel. & ratio. diſtrah. vbi de tributo. Hæc tamen iura mihi non probant, nam l. Lucius, nihil dicit de ſingulari ſucceſſore, ſed tractat ſolum, an alimentorum præſtatio minuatur, quando ex fundo ad id obligato minus eſt perceptum, vel augeatur, quantum plus eſt perceptum, quàm ſit pro alimentis neceſſarium, benè id de ſucceſſore ponitur in l. 2. ff. eodem titul. vbi gloſſ. allegat d. l. Lucius, ſed ille textus poteſt euitari, quia ſecundùm primum gloſſæ intellectum loquitur in ſucceſſore vniuerſali, vt eſt fiſcus, qui eſt loco hæredis, aliud verò eſt in particulari: text. verò in d. c. quanto, licèt dicat poſſeſſores prædiorum eſſe compellendos ad ſoluendum decimas, & oblationes prædiorum ad id obligatorum, tamen non dicit, quòd perſonali actione conueniantur, proinde intelligi debet, quòd compellantur ordinarijs remedijs, videlicet miſſo creditore in poſſeſſionem rerum donec ſit ſatisfactum, vti ſit in actione hypothecaria, vel Saluiano vtili, & hæc compulſio erit non præciſa, ſed cauſatiua ita quòd cogentur vel prędium dimittere, vel ſoluere, & hoc modo intelligo, ſecundùm intellectum glo. in d. l. 2. ff. de alimen. & cibar. legar. ſimiliter text. in l. Imperatores, dicit, quòd perſona non eſt obligata, ſed res, & vbi etiam obligata eſſet perſona intelligi debet, vt contra perſonam detur actio ad rem quam poſſidet, id eſt, conueniatur pro re, non pro debito ex cauſa vectigalis, ideò Aretin. in conſil. 104. in cauſa magnifici, colum. 2. dicit, quòd ex quo poſſeſſor † conuenitur ex hypotheca tacita legali, quæ datur pro tributo, vel collecta, poteſt opponere excuſſionis exceptionem, quando agitur pro tempore præterito, ſequitur Natt. in conſil. 71. in fin. negant igitur perſonalem dari pro tributo temporis, quo alius poſſidebat. cùm verò dicunt neceſſariam eſſe excuſſionem, errant, quia eo caſu non eſt excuſſio neceſſaria, vt ibi in d. l. Imperatores, verſic. præteriti temporis vectigal ſoluere debere, & in l. 5. §. fin. ff. de cenſib. ibi, ob tributa præteriti temporis. fruſtratorium autem remedium agendi contra tertium poſſeſſorem, ſi Actor exceptione excuſſionis poſſet repelli, & quod dictum eſt de tributo, decimis, oblationibus, & collectis præteriti temporis, locum quoque habet in futuris, quia pro eis non datur perſonalis, ſed realis actio, & poſſeſſor compellitur reali actione: benè verum eſt, quòd traditum eſt remedium, per quod ſuccurritur creditori, qui enim prædium emit tributarium, vel alij præſtationi obnoxium, tenetur dominum recognoſcere, & cogi ad id poteſt via iuris, quia vbi ius dominij transfertur in alium, fieri debet obligationis renouatio, l. omnes. §. fi. ff. vſufruc. quemadmod. caue. vbi loquitur de vſufructuario, & gloſſ. ac Bald. inferunt ad † vaſal- 3
lum, qui cogitur nouum dominum recognoſcere. & in vaſallo ponit Bald. in l. ſicut datam. in fin. C. de libe. cauſ. & in emphyteuta † idem Bal. in l. plures apochas, 4
num. 4. C. de fide inſtrumen. Natt. in conſil. 38. & ante eos Specul. in tit. de loca. to. §.

to.§.nunc aliqua,num.19.ver.165.& comprobaui in conſil.108.in 2.vol.quod nunc eſt ſub prælo. & licèt prædicti loquantur quando directum dominium transfertur de vno ad alium, tamen idem eſt, quando mutatur vaſallus, vel emphyteuta, & res ipſa alienatur, quia nouus
5 emptor tenetur †recognoſcere dominũ, ita Bald.in Authent.ſi quas ruinas,nume.4.ver.quartò fiet.C.de ſacroſanct.eccleſ. vbi dicit,triplici ratione fieri debere renouationem, & inter alias illa eſt præcipua,vt vaſallus,qui eſt ſingularis ſucceſſor poſſit conueniri. ecce ergò, quòd præſupponit non poſſe illum conueniri, ſaltem perſonali actione,niſi facta recognitione,atque ita firmiter teneo, licèt neminem inueniam declarantem,non enim facilè vulnerandæ ſunt communes iuris concluſiones,ſed illis eſt. quoad fieri poteſt,tenaciter inhærendum, & ita intelligendæ erunt omnes illæ limitationes, quas Ripa in d.§.ſi hæres adducit, & id totum prouenit ex obligatione bonorum, non autem ex aliqua perſonali obligatione, nam perſonalis, quæ erat in primo poſſeſſore,non tranſit in ſecundum, ſed apud illum remanet, qui ideò poteſt perſonali actione conueniri, vt concludunt Aretin.& Natta in locis ſuprà citatis, & ſucceſſor qui neque contraxit, nec quaſi contraxit, non poteſt obligari, & ſine obligatione non datur actio.

SVMMARIA.

1 *Compenſans dicitur ſoluere etiam,quando ſolutio eſt in conditione.*
2 *Compenſare poteſt,qui iurauit compenſare.*
3 *Emphyteuta creditor dominii non priuatur, licèt ceſſauerit ſoluere,ſi tamen eſt paratus compenſare.*
4 *Compenſare poteſt,qui tenetur ſoluere, etiam in cauſis fauorabilibus.*
5 *Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum.*
6 *Compenſatio non datur contra exactionem ſubſidij charitatiui impoſiti ratione alimentorum.*
7 *Compenſatio non imponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum.*
8 *Compenſatio non habet locum contra debitum ex cauſa victuali.*
9 *Compenſatio contra alimenta debita opponi poteſt de operis non præſtitis,quando alimentarius tenebatur operari.*
10 *Implendum non eſt ei, qui non implet ex parte ſua.*
11 *Exceptio proueniens ab eodem fonte non cenſetur reiecta à ſtatuto excludente omnes exceptiones.*
12 *Operari tenetur is, cui alimenta in domo relicta ſunt.*
13 *Agens ex contractu vltro citroque obligatorio repellitur, niſi primo impleat ex parte ſua.*
14 *Qualitates à ſtatuto, vel diſpoſitione requiſitæ probandæ ſunt ab eo, qui ſe fundat in diſpoſitione.*

PRIVILEG. LIII.

COMPENSANS †dicitur ſoluere, 1
l.ſi debitor,vbi Alber.& alij notant ff.qui potio. in pigno.habe. Bartol. in l.aufertur.§.qui compenſationem. ff. de iure fiſci, in l.diuortio.§.ob donationes,in 2.oppoſ.ff.ſoluto matrimon.cum infinitis apud Tyraquellum de retract. conſanguin.§.3.gloſſ.3.nume.2. ita quòd conditio ſoluendi impletur per compenſationem, l.ſi peculium.§.de illo.ff. de ſtatuliber. vbi Doctores ad id conſiderant, & multi volunt id procedere etiam in eo,qui iurauit †ſoluere:vt ſcili- 2
cet poſſit nihilominus compenſare,Bartol.Angel.Cuma.& Alexan.in l.amplius. ff.rem rat.habe. Bald.& Abb.in c.ad noſtram,il.1.de iureiurand. Ioan.Fab.& Ioan.de Plat.in §.in bonæfidei, Inſtitutio. de action.cum infinitis ſimilibus: hinc vaſallus, & item emphyteuta, qui in tempore non ſoluunt, euadunt †caducitatis pœnam, ſi parati ſint compenſa- 3
re,volunt Specul.& Io.Andre.in titul.de locato.§.nunc aliqua.nume.80. quæſt.79. cum ſimilibus. & procedit compenſatio etiam in cauſis fauorabilibus,vt eſt †dos, 4
Doctores in d.l.diuortio.§.ob donationes,& dicit Afflic.in deciſ.122,nu.4.quòd

compenſatio opponi poteſt cōtra inſtrumentum dotale. cum ergo dos,& alimenta procedant à pari, videretur compenſationem admittendam quoque in fore in alimentis propter argumentum æquiparatorum; At ſecùs eſt quia in alimen-
5 tis compenſatio non datur † vt eſt text. in l. in ea quæ eſt quarta, C. de compenſatio. Ioan. Fabr. in §. in bonæ fidei, num. 19. col. penult. verſi. ſed nunquid poteſt opponi Inſtitut. de actio. Pract. Papien. in for. libell. quo agit pro legato rei ſingu. in princip. numer. 85. vbi dicit eſſe introductum ſpeciali fauore alimentorum. Belenci. in
6 tracta. de charit. ſubſid. in quæſtio. 53. vbi inquit quod non datur compenſatio † in exactione ſubſidij charitatiui, quando fuit impoſitum ratione alimētorum, Gigas in tract. de penſio. quęſt. 92. num. 4. vbi
7 infert quod ſi penſio fuit impoſita pro † alendo eo in cuius fauore fuit conſtituta non recipiet compenſationem, licèt aliud ſit quando non fuit conſtituta ad alimenta, & nouiſſimè hanc partem tenet Sebaſt. Med. in tracta. de compenſ. quæſti. 14. & ratio eſt quia cauſa alimentorum non patitur dilationem vt dixi ſuo loco, & procedit non ſolum in alimentis, ſed
8 etiam in quocunque debito ex † cauſa victuali, vt eſt text. in l. ob negocium, vbi not. gloſſ. & Bartol. ff. de compenſ. & gloſ. ibi inter caſus quibus denegatur compenſatio enumerat cauſam alimentorum, & bene, quia ſi debitum pro cauſa victuali non compenſatur multo minus compenſabitur ipſum alimentorum debitum, nam propter quod vnumquodque tale, & illud magis, Aurhen. multo magis, C. de ſacroſanct. eccleſ. hæc tamen concluſio fallit quando alimentarius tenetur ope-
9 rari ad commodum eius, qui alimenta † pręſtat, quia tunc ſi deſit operari compēſantur cum operis, vt eſt text. in l. in rebus, §. poſſunt, ff. commod. l. ſi ſerui. §. fin. ff. de ædil. edict. ita dicit Salicet. in l. ſi cōſtat. colum. 2. verſic. exempla huius compenſationis, C. de compenſat. ſequitur Ang. Aret. in §. in bonæ fidei, num. 7. verſi. tu potes addere, Inſtitut. de actio. Sebaſt. Med. loco ſuprà relato, numer. 4. & ratio eſt quia alimenta tunc non aliter debentur niſi operando, ergo qui non operatur cum non faciat quod debet, non recipit quod † oportet, l. cum proponas, C. de 10
pact. & ibi Bartol. Alexan. Curt. iun. Iaſ. & alij, l. quæro, §. inter locatorem, ff. loca. Corne. conſil. 121. colum. 3. volum. 1. Ruyn. in conſil. 143. nume. 8. volum. 4. Do. Becius in conſil. 45. num. 6. & niſi fieret compenſatio locupletaretur alimentarius cum aliena iactura quod eſſe non debet. & nō eſt mirum quod exceptio operarum non præſtitarum minuat debitum alimentorum, & opponi poſſit, nam ea oritur ex eodem fonte vnde deſcendit obligatio alimentorum, & eſt regulare quod ſublatis † omnibus exceptionibus admittan- 11
tur illæ quæ proueniunt ab eodem fonte, Bartol. in l. 1. §. & parui, nume. 5. ff. quod vi aut clam, Bald. in l. ex prædijs, nume. 1. C. de euictio. Felin. in rub. de exceptio. in c. ex parte, nume. 12. de offic. deleg. Pariſ. in conſil. 81. num. 31. volum. 3. Rip. in conſilio 78. num. 2. Crauet. in conſil. 127. numer. 14. Corne. conſil. 151. nume. 11. Capic. deci. 17. nume. 9. Narta in conſil. 474. num. 35. Cæphal. in conſil. 387. nume. 1. & 15. quando enim alimenta relinquuntur alicui in domo, † tenetur is operari ad cōmmodum 12
hæredis ſecundùm Angel. in l. quamuis, C. de lega. notatur in l. diuortio, ff. ſoluto matrimonio, & dicam in ſuo particulari loco, & illa diſpoſitio, quæ hæredem obligat ad præſtandum alimenta, ea ipſa obligat alimentarium ad operandum, quo circa non admittitur is ad petendum alimenta niſi probet impleuiſſe diſpoſitionem ex parte ſua, & malè † agit, l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empt. l. ædiles, §. 13
fin. ff. de ædil. edict. Bartol. in l. ſi ſoluturus, ff. de ſolutio. & qui vtitur ſtatuto vel diſpoſitione aliqua tenetur obſeruare omnes † illius qualitates, l. 1. §. quòd ait tem 14
ait prætor, ff. ne quid in flum. publi. cum multis quos allegaui in conſilio 45. num. 14. qualitas autem operandi tacitè ineſt in ipſa diſpoſitione quæ mandat alimenta præſtari, ergo ea deficiente attenuantur

tur alimenta, ita vt alimentarius tanto minus recipiat pro alimentis, quantum importanc operæ, quæ erant præſtandæ.

SVMMARIA.

1 *Nemo debet moleſtari pro debito alterius.*
2 *Vaſallus nihil poteſt in feudo facere in præiudicium ſucceſſoris.*
3 *Agnatus ſuccedens in feudo, non tenetur ſoluere debita vaſalli vltimo loco defuncti.*
4 *Fructus feudi ex pacto & prouidentia capi non poſſunt in executione pro debito vaſalli: ſecùs in feudo hæreditario.*
5 *Maioratus poſſeſſor non tenetur pro debito antceſſoris, qui non fundauit maioratum.*
6 *Beneficiatus non tenetur ad debita præceſſoris.*
7 *Hæres beneficiati tenetur rem eccleſiæ redimere, quam ſuus author obligauerat.*
8 *Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debitum, quod anteceſſor contraxit ratione alimentorum: ſecùs, quando ratione rerum propriarum.*
9 *Sàcerdos viuere debet de fructibus beneficij.*
10 *Maioratus poſſeſſor ſoluit debitum ab anteceſſore contractum, pro alimentis comparandis.*
11 *Maioratus poſſeſſor poteſt bona alienare, vt ſeipſum alat.*
12 *Succeſſor in rebus eccleſiæ tenetur ad debita contracta pro conſeruatione rerum illarum.*
13 *Vaſallus tenetur ſoluere debita contracta à præceſſore pro conſeruatione feudi.*
14 *Maioratus poſſeſſor tenetur ad debita facta pro reparatione rerum maioratus.*
15 *Succeſſor in dignitate tenetur ſeruare contractum factum ab anteceſſore, ſub nomine dignitatis.*

PRIVILEG. LIIII.

1 PRO DEBITO vnius, non debet † alius moleſtari, l.non debet alteri.ff. de regul.iuris. l.cohæredibus. C.famil.erciſcund. l.ſi vnus. §.ante omnia. ff. de pact. c.denique. 14.quæſtio.5. facit titul.ne vxor pro marito.& ideò ſucceſſor in feudo non tenetur pro eo, quod tenetur vaſallus, quia non poteſt in ſucceſſo-
ris † præiudicium aliquid facere, c.1. v- 2
bi gloſſ.fin.in titul.qui ſucceſſo.feud.da.
tenet. vbi Iſern.in ſi.Laud.colum.2. Præ-
poſit.num.5.Afflict.colum.16.verſ.ſecun-
dus caſus, Pariſ.in conſil.23.num.147. vo-
lum.4. & hac ratione agnatus, qui ſucce-
dit in feudo, non tenetur æs alienum va-
ſalli defuncti exoluere, † ſi non ſit illius 3
hæres, vt probatur in c.1. vbi Iſern. & a-
lij omnes, an agnati vel filius, Ruinus in
conſi.17.num.11.volum.1. ad idem eſt tex-
tus in c.Titius, vbi Bald.ſi de feud.fuer.
controuerſ.& ibi dicunt Doctores, quòd
de feud.non tenetur agnatus ſoluere cre
ditoribus, Bald.in c.1.de grad.ſucced.in
feud. Cardin.in c.1.§.quin etiam, titul.
Epiſcopum, vel Abbatem. Alexan.in con-
ſil.19.volum.1. & Curt.Iuni.in conſil.138.
Marinus Frez. de ſubfeud. author. 26. nu-
me.10. Ioan.Baptiſt.Surd.d.c.1. nume.53.
an agnat.vel filius, & quando feudum eſt
ex pacto, & prouidentia, tunc fructus
feudi non poſſunt capi in executione † 4
in præiudicium ſucceſſoris pro debito
vaſalli, licèt ſecùs in feudo hæreditario,
vt per Afflictum in deciſio.26.per totam,
eadem ratione, qui poſſidet maioratus
non tenetur ad æs alienum contractum
per † anteceſſorem, cuius non eſt hæres, 5
& qui non eſt fundator maioratus, Bald.
in conſil.271.volum.1. Alexand.in conſil.
19.volum.5.Anton.Padil.in l.vnum ex fa-
milia.§.ſi de falcidia, nume.7. ff.de legat.
2. Ludouic.Molin.in tractatu de primo-
genit.Hiſpan.libr.1.cap.10.num.29.in fin.
ſimiliter qui ſuccedit in beneficio, non
tenetur ad debita † præceſſoris, imò ſi il 6
le rem eccleſiæ obligaſſet pro debito pro
prio, hæres eius teneretur † redimere, vt 7
eſt textus in c.ex præſentium, vbi Abbas
nume.2.de pignor.Felin.in c.accepimus,
verſic.tertiò declara, de fide inſtſument.
poſt Barbat. in c.vt ſuper, de rebus ec-
cleſ. non alienand. ſi tamen debitum ſit
contractum pro ſuſtentarione perſonæ,
id eſt, pro alimentis illius beneficiati,
ſucceſſor in † beneficio tenetur, ita Io- 8
an.Andre. quem cæteri ſequuntur in c.ex
præſentium, de pignor. vbi dicit, quòd

vbi debitum contractum eſt, pro ſuſten-
tatione perſonæ tenetur ſucceſſor: ſe-
cùs, quando pro ſuſtentatione rerum
propriarum, & ibi latè comprobat Abb.
nume.4.& ſequent. vbi intelligit, quan-
do beneficiatus non habebat bona pro-
pria obligata, & contraxit ductus ſpe
ſoluendi de fructibus eccleſiæ: & ratio
9 eſt, quia debet ſacerdos viuere † de fru-
ctibus eccleſiæ, c.cùm ſecundùm Apoſto-
lum, de præbend. Innocent. in c.Epiſco-
pus, eodem titul. prætereà non eſt mi-
rum, ſi ſucceſſor tenetur hoc debitum ex-
oluere, quod erat eccleſiæ iniunctum, &
dicit Abb. in c.ſi quorundam, nume.2. de
donatio. quòd vbi ſacerdos obligat bo-
na eccleſiæ pro ſuſtentatione propria,
non dicitur proprium debitum, ſed de-
bitum eccleſiæ, Padil. in dicto §.ſi de fal-
cidia, nume.11. vbi infert ad poſſeſſorem
10 maioratus, & † dicit illum teneri ad ſol-
uendum æs alienum, quod anteceſſor
contraxit, vt ſeipſum aleret, Ludouic.
Molin. dicto cap.10. num.32. vbi tamen re-
fert Peraltam contrarium tenere in ma-
ioratu, quando fundator non tenebatur
illum alere. ego verò exiſtimo contra-
rium eſſe verius, & teneri ſemper ſuc-
ceſſorē, quia ſi ſucceſſor maioratus tene-
tur alere ſecundogenitum, vt ſuo loco
dictum eſt, quanto magis tenetur ſeip-
ſum alere? etſi ſacerdos, qui minus iuris
habet in rebus eccleſiæ, poteſt illas obli-
gare pro ſuis alimentis, quanto magis
id licebit poſſidenti maioratum, qui
longè plus iuris habet? id verò minus e-
rit dubium in vaſallo, nã is poterit feu-
dum obligare in præiudicium, vt ſe alat,
ex quo dominus tenetur illum alere, vt
dixi, ſed an poſſit id facere in præiudi-
cium agnati, minus eſt dubium, ſi eſſe-
mus in caſu, quo agnatus tenetur alere,
res eſſet clara, per ea, quæ dixi de eccle-
ſia.& de poſſeſſore maioratus, & in poſ-
11 ſeſſore maioratus, quòd poſſit bona † ali-
enare, vt ſeipſum alat, poſt Didac. & Gre
gor. ponit Padill. in Authent. res quæ, nu-
mer.79. C. commun. de legat. contrarium
voluit Ludouic. Molin. in dicto tractatu
lib.4.cap.6.num.22.& ſequent. vbi tenet,
quòd bona maioratus non poſſint alie-
nari etiam pro alendo poſſeſſore, ſequi-
tur Corduben. in l.ſi quis à liberis, §.v-
trùm, num.22. ff. de liber. agnoſcen. vel a-
lend. ſed Molin. non eſt ſibi contrarius,
quandoquidem d.c.6. non negat ſucceſ-
ſorem in maioratu teneri ad æs alienum
contractum pro ſuſtentatione authoris,
ſed dicit bona non poſſe alienari. tene-
bitur igitur ſucceſſor, ſed ideò non fiet
alienatio: ſi enim alienatio permittere-
tur, facilè eueniret, vt breui maioratus
bona deſtruerentur, & euaneſcerent, &
facilius imponitur onus ſuper fructibus
quàm ſuper ipſa re, vt videri poteſt apud
Afflict. & qui ab eo citãtur in d.deciſ.26.
infertur ex hoc magis neceſſariam eſſe
cauſam conſeruandi rem ipſam, quàm
eiuſdem rei poſſeſſorem: nam pro rei
conſeruatione obligatur ſucceſſor, vt de
rebus † eccleſiæ probat text. in c.1. de ſo- 12
lutio. vbi latè Doctores. Similiter vaſal-
lus feudi ſucceſſor licèt non ſit hæres, te-
netur ſoluere debita vaſalli defuncti, ſi
ea fuere contracta pro vtilitate † feudi, 13
putà pro Caſtri refectione, Iſern. in c.1.
§.ſi vaſallus, hic finit. lex, de in. conſuetu.
incip. Brun. in conſil.104. per totum, Cra
uet. in conſil.197. nume.1. Marin. Frec. de
ſubfeud. in titu. de author. Baron. autho.
29.nu.10. Sonſbeck. in tract. de feud. part.
12. nume.100. idem in rebus † maioratus 14
concludit Padill. in d.§.ſi de falcidia, nu-
me.9. ver. ſecundò limitabis, Ludou. Mo-
lin. d.lib.1.cap.10. nume.20.& ſequent. &
libr.3.cap.10. nume.28. vbi tamen dicit,
procedere caſu, quo conſtet pecuniam
eſſe verſam in eam cauſam. mouetur
duplici ratione, prima, quia bona pro-
hibita alienari, poſſunt diſtrahi ex cau-
ſa neceſſaria: ſecunda eſt, quia veriſi-
mile eſt, quòd author maioratus volu-
erit bona conſeruari, non autem aliter
conſeruari poſſunt, niſi in eam cauſam a-
liqua impendantur. Padill. ac Ludouic.
alios caſus referunt, quibus tenetur ſuc-
ceſſor debita anteceſſoris exoluere. ge-
neraliter autem verum eſt, quòd ſucceſ-
ſor

for in dignitate, tenetur anteceſſoris
15 contractum ſeruare, † ſub nomine dignitatis celebratum, Cyn. in l. digna vox, vbi Bald. ver. modò iuxta hoc eſt. Caſtrẽ. verſic. vltimò per iſtam legem. C. de legib. Caſtrenſ. in l. final. ver. & nota. C. de tranſactio. Oldr. in conſi. 94. in verſic. ſed quid in caſu præſenti, Bald. in l. prohibere. §. quod vi aut clam, Roman. in conſil. 116. colum. 6. volum. 1. & hanc opinionem probarunt Felin. Socin. Iaſ. Deci. Pariſ. Boer. Brun. Ctauet. Natt. Roland. & alij, quos citat & ſequitur deciſ. Pedemont. 130. num. 11. Quintil. Mandoſ. conſi. 93. nume. 2. 3. & ſequent. vbi loquitur in Pontifice, & Prælato, & aliqua etiam ponit Corbulus in tractatu de cauſ. quibus emphyt. priuat. titul. de cauſ. priuat. ob non ſolut. canon. limitatio. 2. nume. 1. & ſequent. in quo tamen articulo, an prælatus ſucceſſor ligetur contractu anteceſſoris. dixi nonnulla in conſil. 183. nume. 24. & ſequen.

SVMMARIA.

1 *Cedi poteſt omnis actio. & ibi latè.*
2 *Reſtitutio in integrum cedi poteſt.*
3 *Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter.*
4 *Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta. limita num. 13. & 15.*
5 *Priuilegium perſonale extinguitur mutatione perſonæ.*
6 *Cedi non poteſt ius exigendi vſuras dotales. fallit num. 11.*
7 *Cedi non poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti.*
8 *Ceßionarius cedit in ius cedentis.*
9 *Ceßionarius reputatur eadem perſona cum cedente.*
10 *Operæ famulorum cedi poſſunt.*
11 *Vſuræ marito debitæ pro tempore præterito cedi poſſunt.*
12 *Societate diſſoluta, tranſeunt in hæredes negotia iam geſta, & lucra facta.*
13 *Alimenta præteriti temporis alicui relicta, tranſmittuntur ad hæredes.*
14 *Cedi poteſt à muliere exercitium directarum actionum competentium ad repetitionem dotis propter vergentiam mariti ad inopiam.*
15 *Cedi poteſt ius petendi alimenta, quando fit ceſſio ad commodum cedentis.*
16 *Confeßio cedentis nocet ceßionario, quando ceßio facta eſt periculo cedentis.*

PRIVILEG. LV.

IVs quodcunque regulariter cedi poteſt, & omnis † actio, l. fin. C. de hæred. 1
vel actio. vend. l. 2. vbi gloſſ. & alij, C. de litigioſ. gloſſ. in l. planè, in ver. debeat. ff. famil. erciſcun. imò ipſa quoque in integrum reſtitutio † cedi poteſt, l. quòd 2
ſi minor, in princip. vbi gloſſ. Barto. & alij, præcipuè Alber. ff. de adminiſtrat. tutor. & latè agit Tyraquel. de retract. conſanguinit. § 26. gloſſ. 3. num. 2. & ſequent. vbi ponit de rei vendicatione, de actione vtili, de ſpe probabili, de conditionali debito, de futuri fideicommiſſi ſpe, de hæreditate, de condictione furtiua, de actione furti, de reſtitutione in integrũ, & de multis alijs, rei enim ſuæ quilibet eſt moderator, † & arbiter, l. in re mandata. C. manda. ſed non eſſet abſolutè dominus rei, ſi non poſſet eam in alium transferre. Verùm ius alimenta percipiendi nõ poteſt cedi, † nec in alium transferri, ita Bartol. in l. cum Titio, nume. 2. in fin. ff. ad legem Falcid. vbi inquit, quòd alimenta cohærent perſonæ, & alia ſunt alimenta in perſona vnius, alia verò in perſona alterius, & inquit idem eſſe in vſufructu quod vendi, aut cedi non poteſt, idem voluit Bald. in l. 1. nume. 7. ver. modò quæro. C. de priuileg. dot. vbi inquit, cedi non poſſe, maximè in præiudicium tertij, allegat in argumentum l. dominus, §. final. ff. de vſufruct. & infert, quòd vxor non poteſt alij cedere ius repetendi dotem ob mariti vergentiam ad inopiam, quia ea dos debet nihilominus ſeruire oneribus matrimonij, & ex ea ſumenda ſunt alimenta viri, vxoris, & filiorum, ſequitur ibi Salicet. Curti. Seni. in conſil. 57. ſumma titus, per totum, & præcipuè volum. 2. Iaſ. in l. ſi conſtante, nume. 231. & ſequen. ff. ſoluto matrimonio, vbi defendit eam Baldi ſententiam ab omnibus impugnationibus, Fabian. de Monte in tractatu de emptionib. & ven-

& venditio. in 4.quæſtio.princip. quæſt. 2.vbi latè agit, Bald.Nouell. in tractatu dot. parr.vltim. verſic.ſed non congruenter,colum.19 & dicit Soci.Iun.in conſil.55.nume.11.quòd hæc opinio eſt æquior.& communior, & idem repetit in fine nume. hanc etiam tenet Tyraquell.de retract.conſanguin.§.29.gloſſ.1.nume.72. vbi poſt Abba.in c.præterea,in fine,de iure patronat. inquit idem eſſe in alimentis, quæ patrono debentur ab eccleſia, Corduben.in l.ſi quis à liberis.§.parens, num.59.ff.de liber.agnoſcen.vel alen. facit,quia priuilegium, & quodcunque a-
5 liud ius perſonale † extinguitur mutatione perſonæ,l.1.C.de imponen.lucra.deſcript. ideò Baldus in Rubric. C.de vſur.
6 num.5.concludit, quòd ſi vir creditor† ſoceri ex cauſa dotis mutuò capiat ab amico pecuniam, & ei cedat ſuum creditum dotale,non poterit ceſſionarius exigere vſuras, quas tamen exegiſſet, nulla facta ceſſione, ſequitur Alexand.in l.inſulam.§.vſuras, in fin.ff.ſolut.matrimon. Lauren.in tractatu vſurar.quæſtio.54.nume.78. Anan.in c.ſalubriter, nume.3. de vſur. Deci.in conſil.571.nume. 1. Socin. in conſil.88. nume.23.volum.4.Neguzan. in tractatu de pignorib. in 5.membro 5. part.principal.nume.16.verſ.ſecundò reſtringitur, Bero.in conſil.178.num.10.volum.1. benè verum eſt, quòd in hoc multi tenent contrarium, & poteſt videri apud Moder.Gall. in tractatu de vſur. nume.526. & dixi latè in conſil.169. dum in facti contingentia reſponderem, & ad hanc quæſtionem applicari poterunt, quæ dicam infrà ſuper quæſtione, an alimenta tranſmittantur ad hæredes, nam
7 † cedi non poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti, l.ſi ex pluribus, vbi Dyn.Bartol.& alij, ff.de adminiſtrat.tutor.l.non ſolùm.§ ſi puellæ.ff.de ritu nuptia. alios citat Tyraquell.d §.26. gloſſ.1. num.44. facit etiam quòd dicimus, iuri alimentorum renunciari non poſſe, vt paulò infrà attingã,ea autem ratio quam ponit Bartol.in d.l.cum Titio, quòd alia ſint alimenta in perſona vnius, & diuerſa in perſona alterius, innuit ceſſione prohiberi non fauore eius cui alimenta debentur, ſed eius à quo ſunt præſtanda, ne ſcilicet in plus grauetur, quàm ſi primo creditori deberentur, & hoc etiam innuit Bald.in d.l.1. C.de priuileg. dot. dum inquit,maximè in præiudicium tertij,ſed mihi non placet,quia nullum verſatur præiudicium debitoris, nec eius cõditio mutatione creditoris per ceſſionẽ fit deterior,nec augetur,aut mutatur ſorma debiti, ſed eo modo ligatur debitor erga ceſſionarium, quo tenebatur erga cedentem, quia ceſſionarius† ſuccedit 8
in ius cedentis,l.emptor, vbi Bald.in 1.notab.C.de hæred.vel actio.vend.& reputatur eadem † perſona, l.ſi donatæ.§.10.ff.de 9
donatio. inter virum & vxorem. Crot. in conſil.83.num.10. & conſequitur id ſolùm ius quod habet cedens,l.1 demque.§. ſi cui mandauero. ff.manda. l.1.C.de nonat.l.2.C.de donatio. & melius in l.ſi ager,in fine, vbi Barto.& alij.ff.de rei vendi. propterea ſi ceſſio tenetet, in ceſſionarium tranſiret ius ſolùm petendo alimenta, qualia tenebatur præſtare cedenti,non diuerſa, vti fit paſſim in aliarum rerum ceſſione,ideò fatendum eſt,rationem Barto.non eſſe bonam,& melius loquutum Bald. qui dixit, maximè in præiudicium.præſupponens,ceſſionem non permitti,etiam ceſſante præiudicio tertij :· ſi verò nos dicamus interdictam eſſe ceſſionem, quia ius alimenta conſequendi ſit perſonale, dici poterit, non tam eſſe perſonale, quin æſtimationem recipiat, & inra quoque perſonalia cedi poſſe,vt videmus in operis†famulorum, 10
quæ alicui debentur,ceduntur enim, Bartol.in l.ſi non ſortem, in §.libertus, vbi Angel.Fulgoſ.Coſta,& Alexan.ff.de condi.indebi.Bald.in l.liberti.colum.vltim. C.de oper.liber. Caſtrenſ.in l.2.in princip ff.ſolut.matrimo. Tyraquell.dicto §. 27.gloſſ.3.num.36 .melior ergò ratio erit, quæ ex fauore alimentorum ob publicam vtilitatem deducitur, ne ſcilicet exinde mendicare cogatur aliu.ētarius, vt dicimus in alia quæſtione,an liceat alimen-

ſimentis renunciare, ne idem ſæpius re-
petere contingat.

Noſtra autem concluſio bene obtinet
in alimentis futuris, at ſecùs videtur in
præteritis, & iam debitis: ea enim viden
tur cedi poſſe, quia ceſſat in eis ratio pu-
blicæ vtilitatis ſupra conſideratæ, & ad-
duco quod voluit Deci. in conſil. 571. nu-
me. 5. verſicul. primo ergo non obſtat, vbi
inquit quod & ſi vſuræ marito debitæ ob
retardatam dotis ſolutionem nõ poſſint
11 † cedi nec in hæredem tranſmitti pro fu-
turo tempore, tamen illæ quæ erant iam
debitæ pro tempore decurſo, ſecundum
eum cedi, & tranſmitti poſſunt, allegat
quod in ſimili dicitur de ſocietate, quæ
etſi non tranſeat ad hæredes, ſed morte v-
nius ex ſocijs extinguatur, l. verum, §. in
hæredem, ff. pro ſoc. tamen in hæredem
12 † tranſmittuntur, quæ iam erant geſta, &
facta lucra, l. actione, §. ſi iam certam, & d.
§. in hæredem, ff. pro ſoc. facit quia alimẽ
ta præteriti temporis non ita ſunt fauo-
rabilia ſicuti futura, & videmus quod a-
13 limenta præteriti temporis † non ſoluta
licèt legata tranſmittuntur ad hæredes,
l. vti frui. §. fin. ſi vſusfruct. pet. l. fructus,
in fine, cum l. ſequen. ff. de rei vendicat. fa
cit text. in l. libertis, num. 1. ff. de aliment.
& ciba. lega. Gigas de penſio. quæſt. 52. nu-
mer. 5. Cordub. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis
ex his, nume. 140. ff. de liber. agnoſcen. &
quæ ad hęredes tranſmittuntur cedi poſ-
ſunt, l. ex pluribus, vbi Bartol. ff. de admi-
niſtr. tutor. Bald. in l. per diuerſas, quæſt.
16. C. mand. Roma. in conſil. 484. in fine,
Alexand. in l. ſi ſtipulatus fuerim illud.
ff. de verbor. obligat. & plenius cognoſce
tur ex quæſtione de renunciatione ali-
mentorum, & de tranſactione, quæ ſuper
eis fit, & ex his poſſet inferri ad alimen-
ta, quę debentur iure actionis, non autem
officio iudicis, item de ijs, quæ debentur
diuiti, & habenti aliunde vbi capiat pro
ſuo victu, nam in eo qui habet aliunde
ceſſat fauor alimentorum, & in eo cui iu-
re actionis alimenta debentur videtur
ceſſionem eſſe licitam, quia facilius cedi
tur actio, quam officium iudicis, verius
tamen eſt etiam hoc caſu inhiberi ceſſi-
onem.

Intellige etiam vt nõ procedat ea pro-
poſitio, quando cederet quis ſolum ex-
ercitium directarum, vt quando conſti-
tueret procuratorem ad conſequendum
alimenta, tunc enim impeditur hoc fa-
cere, nam etiam in merè perſonalibus po
teſt quis per procuratorem ad eſſe, l. ſi cũ
procuratore, ff. de re iudic. l. alia cauſa, ff.
ſoluto matrimonio, & per hanc ratio-
nem dicit in ſimili Bald. Nouell. in d. par.
vltima tracta. dot. colum. 19. verſicul. ſed
poteſt diſtingui, quod & ſi mulier non
poſſit cedere † actionem ad repetendum 14
dotem propter vergentiam mariti ad in-
opiam ex quo alimentorum ius non po-
teſt cedi, tamen poteſt mulier conſtituẽ-
do procuratorem cedere directarum ex-
ercitium.

Tertiò declaratur noſtra propoſitio vt
non procedat quando ceſſio fieret ad cõ-
modum cedentis, non autem ceſſionarij;
quia tunc valet ceſſio, † vt in ſupraſcrip- 15
to caſu ponit Bald. Nouell. d. colum. 19.
verſic. aut dicta ceſſio tendit in fauorem,
cum ponit exemplum de muliere, quæ
ob paupertatem propriam, vel ob poten
tiam aduerſariorum non poteſt ius ſuum
conſequi, ſed alij cedit qui interim ſu-
ſtinet onus alimentorum, & hoc etiam
placet Modern. Gall. in tracta. vſur. num.
526. verſicu. & ſic limito, ſeu declaro. ceſ-
ſat enim ratio, quando omne commo-
dum redundat ad cedentem, & ratione
ceſſante ceſſat diſpoſitio. & non mirum,
nam ceſſio quæ fit ad commodum ceden-
tis degenerat, & non retinet vices veræ
ceſſionis, ideo videmus, quod etſi con-
feſſio cedentis non noceat ceſſionario,
tamen quando ceſſionarius poteſt habe-
re regreſſum aduerſus cedentem, atque
ita ceſſio ſit periculo cedentis, tunc no-
cet ceſſionario † confeſſio, quæ emanauit 16
à cedente. ita poſt Vbert. de Eugub. & Al-
ber. Galeo. concludit Imol. in l. facta §. ſi
hæres, colum. fin. verſicu. & ſic ſiue fiat ad
commodum, ff. ad Trebellia. & verſ. & ra-
tio etiam pro hoc facit. Alex. in conſi. 46.

51 Penſio. Tranſactio iurata valet ſuper penſione eccleſiaſtica.

52 Tranſactio etiam iurata ſuper alimentis non valet quando alimentarius primum iuraſſet non tranſigere.

53 Renunciatio alimentorum valet cum iuramento & idem eſt in pacto.

54 Compromiſſum iuratum ſuper alimentis valet.

55 Renunciari non poteſt etiam cum iuramento iuri prohibitiuo.

56 Renunciari non poteſt iuri prohibitiuo introducto principaliter ad publicam vtilitatem.

57 Alienatio rei eccleſiaſticæ non valet etiam cum iuramento.

58 Renunciari non poteſt iuri prohibitiuo introducto ad priuatam vtilitatem, quæ ſeparari non poſſit à publica etiam cum iuramento.

59 Filius non poteſt cum iuramento renunciare alimentis ſibi à patre debitis.

60 Renunciatio alimentorum facta cum iuramento non obligat quando alimentarius deuenit ad extremam egeſtatem.

61 Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.

62 Conſuetudo non valet quod beneficiatus non diſtribuat in pauperes partem fructuum.

63 Tranſactio ſuper alimentis valet quando facta eſt ad commodum alimentarij.

64 Eccleſiæ bona validè alienantur in vtilitatẽ eccleſiæ, idem eſt in bonis minorum.

65 Prælatus alienans vtiliter bona eccleſiæ excuſatur in foro conſcientiæ.

66 Minor ſine ſolennitate validè alienat ſi alienatio ſit vtilis.

67 Contractus geſtus ſine ſolennitate eſt validus ſi ſit vtilis.

68 Vaſallus validè alienat feudum inconſulto domino ſi alienatio ſit in augmentum feudi.

69 Pater validè alienat bona aduentitia filiorum ſi cedat alienatio ad vtilitatem filiorum.

70 Penſio. Tranſactio ſuper penſione eccleſiaſtica eſt valida, ſi eſt vtilis.

71 Vtilitatem contractus probare tenetur, qui trãſigit cum alimentario, ſi deficit ſolennitas.

72 Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.

73 Contractus præſumitur vtilis quando interuenit ſolennitas.

74 Vtilitas contractus non probatur ex aſſertione contrahentium.

75 Vtilitas contractus probatur aſſertione accedẽte lapſu longi temporis.

76 Vtilitas debet eſſe euidens vt ſuſtineatur actus factus ſine prætore.

77 Vtilitas tranſactionis ſufficit quod appareat ex poſt facto.

78 Tempus contractus attenditur in cognoſcendo, an ſit vtilis.

79 Tempus contractus inſpici debet in dignoſcendo an inſit læſio.

80 Minor & eccleſia poſſunt ſtare contractui nullo, ſed non coguntur.

81 Nullitas non poteſt allegari niſi ab eo in cuius fauorem actus eſt nullus.

82 Minor qui ſemel impugnauit actum non poteſt illum approbare.

83 Tranſactio etiam vtilis non valet quando per eam mutatur alimentorum forma.

84 Tranſactio ſuper alimentis valet inconſulto prætore quando debentur ex pacto.

85 Donatio cauſa mortis non valet ſi nõ ſit expreſſè vel tacitè acceptata.

86 Acquirere non dicitur qui acceptat donationẽ, quando in diſpoſitione loquente de acquiſitione ſit mentio de pretio.

87 Tranſactio ſuper alimentis vt ſit nulla, ſufficit alimenta ex vltima voluntate quoque modo deberi etiam inſpecta origine.

88 Actus tribuitur ſemper ordinanti, non exequenti.

89 Grauatus ſi hæredem inſtituat eum qui ſibi fuerat ſubſtitutus, dicitur is hæres habere non ab illo, ſed à fideicommittente.

90 Tranſactio ſuper alimentis valet ſine prætore, ſi interuenit licentia teſtatoris.

91 Minor licitè alienat ſine ſolennitate ex permiſſu teſtatoris.

92 Minor validè alienat ſine ſolẽnitate, quando fit in exequutionem actus geſti à teſtatore.

93 Legem rei ſuæ apponere poteſt quilibet tradẽdo.

94 Tranſactio ſuper alimentis præteritis valet ſine prætore.

95 Permutatio in cauſa alimentorum valet inconſulto prætore, ſi non ſit damnoſa.

96 Qualitas facilius præſumitur quàm ſubſtantia.

97 Qualitas facilius probatur quàm ſubſtantia.

98 Spiritualis res permutari poteſt cum alia ſpirituali.

99 Dotaliſ

l.1.in fin.C.de fideicommiſ. vbi dicit, ver
ſic.cæterum, in d.l.cum ij, ſtare aduerſati
uè ad præcedentia, & ponit quoque Ang.
in l.ſi certis annis, C.de pact. vbi eum quo
ad hoc ſequitur Alexã.num. 3. Bald.Nou.
in tracta.dot.part. 6.priuileg.49.Gigas in
tract.de penſio. quæſt.51.num.21.Cordub.
in d.l.ſi quis à liberis, §.vtrum, nume,4.ff.
de libe.agnoſcen. vbi tamen paucos reci-
tat ex prædictis, & facit quia alimentorũ
cauſa licèt non ſemper ſit pia, ſed tũc ſo-
lum quando alimenta pauperi debentur,
tamen ſemper & omni caſu eſt fauorabi
lis, vt dixi in principio huius partis. Vn-
de inferri poteſt ad id quod dixi ſupra ex
Oroſco, quod hoc fuit alimentorum fa-
uore introductum.

6 Ampliatur ſecundò, vt idem ſit quan-
do vxori relinquitur vſuſfructus, † ſtan-
tibus filijs, quo caſu ſecundum conſuetu-
dinem Bulgari relictum reſtringitur ad
alimenta, vt tetigi ſuo loco, nam eo caſu
non licebit ſuper eo vſufructu tranſige-
re ſine interuentu prætoris, & cognitio-
ne cauſæ, vt voluit Picus in l. Titia cum
nuberet, num.179.verſic.89.ff.de leg.2.vbi
allegat Bald. in quodam conſilio dicere
quòd etſi de alimentis tranſigi non poſ-
ſit ſine prætore, tamen ſecùs eſt in vſufru
ctu, niſi vſuſfructus ſit reſtrictus ad ali-
menta.ita enim lego, licèt aliqui codices
habeant relictus, quamuis etiam eo caſu
quando relinquitur vſuſfructus pro ali-
mentis idem ſit quoad fauorem alimen-
torum. & facit quia non refert quod re-
linquantur alimenta, vel quod relinqua-
tur vſuſfructus qui ſola importet alimẽ-
ta: dum enim ſequatur effectus, non cura
mus de modo, l.tertia, C.de inſtitu.& ſub
ſtitu. & nomina vana, quæ carent effectu,
7 † non ſunt in conſideratione, Iaſ.in l.vni
ca, nume.21. C.quan.non peten.par.& lex
8 non eſt verbis, ſed rebus † impoſita, l. 2.
in fin. C. commun. de lega. c. quanto, ex-
tra de priuileg. c. commiſſa, de electio.
in 6.

Et ideo videmus quod ex quo penſio-
nes ſuper eccleſiaſticis beneficijs aſſigna
tæ deſeruiunt in vſum alimentorum, &
ob cauſam alimentorum cenſentur aſſi-
gnatæ, Roma. in conſil.388. ideo ſuper † 9
penſione non valet tranſactio incõſulto
prætore. ita enim concludit Gigas in d.
tract.penſio.q.51.num.21. & hoc erit loco
tertiæ ampliationis.

Hinc etiam infertur, & ſuccedit quar-
ta extenſio, quòd cum dos æquiparetur a-
limentis, † gloſſ. in l. ob æs, C.de præd.mi- 10
nor, Salice. in l.qui liberos, ff.de ritu nup.
Alexand. in l.cum is, §.mulier, ff.de cond.
indeb.cum alijs citatis ab Eucrar. in loco
ab alimen.ad dot.in princip. loco 29. non
licebit etiam de ipſa dote tranſigere ſine
iudicis decreto. † Nam fructus dotis ce- 11
dere debent in alimenta vxoris, & fami-
liæ, vt nota. Dd. in l.vbi adhuc, C.de iure
dot. Authent.nouiſſima, C. de inoffic.te-
ſtament. ita tenet Roma. in l.1. ff. ſoluto
matrimon.& in l.qui ſuperſtitis.ff. de ac-
quiren.hæredit. & dicam infrà, dum tra-
ctabo de pacto, vel etiam de renunciatio-
ne, quia propriè Roma.loquitur de renũ-
ciatione, non de tranſactione, licèt ad id
non animaduerterit Cordub. in d. §. pa-
rens, num.57.

Extenditur quintò, vt vendicet locum
etiam inter plures legatarios alimento-
rum, qui non † poſſent inter ſe tranſige- 12
re, dict.l.cum ij, §.ſed ſi plurib. vbi notant
Bartol.& alij omnes.& infert Bald. quod
ſi teſtator rem pluribus legatam prohi-
beat alienari, non licet eis inter ſe aliena
re, ſicuti etiam, ſecundùm eum, non lice-
bit pluribus † emphyteuticis inuicem 13
vendere rem emphyteuticam inſcio do
mino, de quo Iaſ.poſt alios in d. l. cum ij,
§.ſi vni, nume.1.& idem voluit gloſſ. in l.
voluntas, C. de fideicommiſ. vbi Corne.
num.8.Foller.in praxi cenſua.in §. huiuſ-
modi cenſus ſuper rebus, num.87.Bartol,
tract.de alimen.numer.38. nam ratio quæ
prohibet tranſactionem ſuper alimẽtis,
ne ſcilicet alimentarij fame pereant, æ-
què militat in ea tranſactione, quæ fit in-
ter alimentarios, ſicuti in ea, quæ fit cum
extraneo.ita Iaſ.in d.l. voluntas, in fin.&
Tyraq.de retract.conſang.§.11.glo.6.num.
12. vnde infertur ad id, quod dixit Bald.

in d. §. ſed & ſi pluribus, vt ſcilicet procedat ſolum, quando ſubeſt eadem ratio, non ſi diuerſa, ideo fundo pluribus relicto ſi prohibeat teſtator, ne quis partem
14 ſuam † vendat, poterit nihilominus vnus ex legatarijs alteri vendere ſine offenſione prohibitiõis, l. pater, §. quindecim, ff. de leg. 3. & vnus ex vaſallis poteſt ſuã partem
15 tem feudi alteri vendere † inſcio domino, vt inquit Bald. in d. l. voluntas, in fi. & ponit Tyraq. loco præd. vbi reſoluit hãc eſſe regulam, & contraria procedere, quãdo vel prohibitio eſt in rem facta, vel eadem ſubeſt prohibendi ratio.

Sextò id procedit, quomodocunque agatur de alimentis, ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè, & incidẽter: ſufficit enim quod cauſa qualitercunque attingat negocium alimentorum, quia expediri non
16 † poterit ſine prætore, vt concludit Bart. in l. 3. nume. 15. ff. de alimen. & cibar. lega. vbi infert quòd ſuper modo diuidendi cognitionem cauſæ poteſt tranſigi, & ſubdit quod cauſa dicitur alimẽtorum quid qu id tangit alimenta, & id omne gaudebit alimentorum priuilegio, & infert ad ſtatuta loquentia de cauſis damnorum da torum. hinc poſt Ruyn. quem citat, concludit Cordub. in d. §. parens, nu. 56. quod alimentarius non poteſt inconſulto præ-
17 tore eligere † fundum, ex quo capiat alimenta, quia dicitur cauſa alimentorum, id quod ideo fit, quia quandocunque ſuccedere poteſt damnum alimentario, vel poteſt incidere in extremam inopiam & fame perire, ſemper militat ratio prohibitionis, & conſequenter militare debet idem ius, alias per indirectum fame periret, & alimenta perderet, & quod non licet directè, non debet per indirectum cõcedi & fieret hoc modo fraus legi, & actu prohibito cẽſetur prohibitum id omne,
18 per quod ad illud peruenitur, l. oratio. ff. de ſponſal. & prohibitus † alienare non poteſt actum facere, per quem poſtea ſequatur alienatio, gloſſ. in l. item quia, ff. de pact. l. codicillis. §. matre, vbi Barto. ff. de leg. 2. Dec. in conſil. 200. nume. 2. conſil. 445. num. 26.

Septimò amplia, vt quod dictum eſt de tranſactione, locum quoque habeat in pacto, nam pacto non poteſt quis renunciare alimentis † ſibi debitis, glo. in d. l. cum 19
ij, in princip. ff. de tranſactio. quia ſecundum eam fieret fraus legi, & eam gloſſ. ſequuntur Doctores communiter, vt teſtatur Iaſ. ibi num. 10. hoc etiam voluit Bart. in tracta. de alimen. num. 35. Pract. Papien. in for. libel. quo agit pro lega. rei ſing. in princip. nume. 35. & communem quoque dicit Bertr. in conſi. 205. col. 2. vol. 7. Foile. in d. praxi cenſua. d. §. huiuſmodi cenſus ſuper rebus, nu. 87.

Et ideo non valet pactum, quòd pater non teneatur alere † filium. ita Specul. in 20
titu. qui fil. ſint legit. §. 1. nume. 11. verſ. ſed pone. vbi dicit quod pater ſecundum naturam tenetur alere filium, & pactum cõtra ius naturale non valet, l. ius agnationis, ff. de pact. ſequitur Barto. in l. ſi quis à liberis. §. parens. in fin. vbi allegat text. in l. aliam. §. eleganter. ff. ſolut. matrim. Alb. in l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſtit. & iu. vbi Bald. qui hoc etiam tenet in l. ſcimus, C. de inoffic. teſtamẽ. Barbat. in c. quæ in eccleſiarum, colum. 5. de conſtitut. Alexan. in l. ſi cum dotem, §. 1. colum. 3. ff. ſolu. matrim. Papien. in for. libel. quo agit pro lega. rei ſing. num. 85. Crau. in conſil. 116. nu. 2. vbi dicit quod alimenta debentur iure naturali Dec. in l. iura ſanguinis, num. 2. 4. & ſequenti, ff. de reg. iur. vbi tractat, an hoc poſſit fieri ex cauſa, & an procedat etiam ſi dolo vel culpa filius euerterit portionem ſibi à patre ſemel aſſignatam, de quo ego aliquando dixi in titu. ex quibus cauſis alimenta poſſint denegari, & cum Deci. tranſit Cagno. ibi numer. 4. Crau. in conſil. 189. num. 3. Iaſ. in Authen. quod locum, num. 8. C. de collatio. vbi etiam ſi filius dilapidauerit partem ſuam, quia nullo euentu alimenta tolli poſſunt, & hanc partem tenuit etiam Ioann. Febr. Inſtitu. de iure naturali, num. 4. in princi. Pet. de Rau. in ſuo alphab. in verſ. filiatio, Viuius commun. opinio. libr. 1. opin. 12. col. 2. ampliat. ſecunda, vbi loquitur quando recepit iam ſuam portionem, Soarez in verſ. ſi.
aſi-

alimenta,nume.169. Cordub.in l.ſi quis à liberis,§.parens, num.46. vbi idem dicit in patre, qui non poteſt alimenta remit-
221 tere,† quæ ſibi à liberis debētur,& reprehendit Felyn.in c.ſi diligenti,nume.5.de foro compet.qui contrarium tenebat eo quod parentibus alimenta minimè debeantur naturali iure: nam dicit ipſe, licèt non debeantur iure naturali, tamen debētur naturali ratione, ſecundùm Bart.ibi. non omitto quod etiam in filio contrarium tenuit Deci.in l.penultim. col.5.C.de pact. quem ideo bene reprehendit Crau. in conſi.189.nu.3.

222 Eodem modo viribus non ſubſiſtit ſtatutum auferens filio alimenta, † vt concludit Bald.in conſil.21.nume.2.volum.3. quem citat & ſequitur Crau. in conſilio 189.num.3.Cagnol.in l.iura ſanguinis,nu. 3.ff. de regul. iur.idem voluit Bald.in l.1. §.ius naturale,colum. fin. ff. de iuſt.& iure,Anchar.in c.1.quæſt.11.de conſtitu. vbi dicit non valere ſtatutum mandans quòd pater nō teneatur alere filium maiorem annis decem & octo, Caccialup. in l.omnes populi,ff.de iuſt.& iure, Didac.in epitome de ſponſal.par.2.cap.8.§.6.num.3. & num.5. in princip. & in verſic.ſecundo infertur.hanc ſententiam,quòd filius ſtatuto non excludatur ab alimentis,tenuerunt Iac.de Are.Specul.Alber.& Roch.de Cur.quos refert approbando Viuius com mun.opin.lib.1.concluſ.22.ampliat.1.hoc ipſum voluit Deci. in d.l.iura ſanguinis, num.2.licèt dicat quod ex cauſa poteſt valere ſtatutum,ſed intellige quando cauſa eſt talis per quam voluit lex poſſe filio alimenta denegari, quia tunc ſicuti à iure non debentur, ita à ſtatuto diſponi non poteſt quod denegentur, atq; ita valbeit ſtatutū iis caſib.quibus à iure denegantur alimenta, & ideo Abb.in c.Raynutius,nume.12.de teſtamen. inquit quod legitima poteſt prorſus tolli, cum filius habet bo-
223 na † ex quibus poteſt ſe ipſum alere,nam eo caſu pater alere non tenetur circumſcripto ſtatuto, Lup.in rep.c.per veſtras, in 3.notab.§. 4. in princip.de donat.inter vir.& vxor.Ioan.Cirier. in tracta.de primogen.libr.2.capit.16. vbi dicit communem,eos refert Didac.d.cap.3.§.6. nume. 5. verſicul. ex hac ſecunda principali, & cum dicta ſententia,quod alimenta filijs debita non poſſint ſtatuto tolli, tranſeunt communiter Canoniſtæ, vt poſt Roch. Curt. inquit Viuius loco prædicto, Soarez in ſuo Theſau. recept. ſentent.in verſicul.alimenta,num.169.Natta in conſil.201.num.10.Ioan.Brun.in tracta.de excluſ.femin.articul.5. nume.5. Benincaſ.in tracta.pauper.quæſt.7.in 2.ſpeciali iudic. nume.20.poſt Angel.& Iaſ.quos citat,declarans procedere ſolum in alimentis iure naturæ debitis, ſecùs in alijs, Ioann. Lup.in d.c.per veſtras, in tertio notab.numer.21.colum.1.folio mihi 149.vbi infert
quod eo caſu cum filius habet aliunde † 224
bona ex quibus poſſit viuere, pater poterit omnia ſua ſubijcere maioratui nulla filijs relicta legitima, ſequitur Didac. d.§.6.num.5.verſicu. quarto deducitur ex his,Ludou.Molin.in tracta.de primogen. Hiſpan.lib.2.cap.1.nume.23.vbi tamen dicit hoc non procedere in principe, qui non poteſt diſponere quod fiat maioratus in præiudicium filiorum etiam habentium bona aliunde ex quibus viuere poſſit, & ſubdit hactenus in regnis Hiſpaniæ hoc non fuiſſe ſeruatum: ſed eius dictum non placet, quia ſi fieri poteſt lege, vel ſtatuto, vel conſuetudine, eodem modo fieri poterit à principe non recognoſcente ſuperiorem, qui eſt lex animata in terris, & habet poteſtatem legis condendæ. ſed etiam non placet dictum Ioannis Lup. quod liceat patri facere primogenium de omnibus bonis, quando filius habet aliunde, ſed non ex bonis patris. Nam & ſi eo caſu pater non teneatur alere filium, tenetur tamen illi relinquere legitimam,ſicut filiam quātumuis diuitem tenetur dotare: nam, vt dixi ſuo loco, argumentum de alimētis ad legitimam, non ſemper procedit. intelligi ergo debet Lupus, quando in regia diſpenſatione conceditur expreſsè facultas ſic faciendi,quia tūc vigore principalis poteſtatis ſuſtinetur actus,

qui ab ipſo patre fieri non poſſet.

25 Similiter non valet † cõſuetudo, quòd filij non alantur à parentibus, ita Abb. in c.fi.num.22. de conſuetud. & ibi Roch.de Curt. ſectio.5. incipien. circa ſecundam partem. & ratio eſt quia alimenta iure naturali debentur, vt dictum eſt, & naturalia iura immutabilia ſunt, & conſuetudo
26 contra ius naturale † non valet, ſecũdùm gloſſ.in d.c.fin.Didac.d.§.6.nume.3.ponit Crau.in conſi, 116.num.2.vbi infert quod conſuetudo non valet, per quam inducitur quod bona eccleſiæ non ſint pauperibus diſtribuenda, & eroganda tẽpore neceſſitatis, & mouetur ratione prædicta, quod eſſet contraria iuri naturali, idem tenet Cagnol.in d.l.iura ſanguinis, num. 3.Soarez in verſ.alimenta, num.169.& facit, quia conſuetudo, & ſtatutum à pari procedunt, vt notant Dd.in l.de quibus.
27 ff.de legib.& conſuetudo † dicitur tacitũ populi ſtatutum, §.ex non ſcripto, Inſtit. de iure natur.genr. & ciuili.cum ergo expreſſo ſtatuto id fieri non poſſit, multo minus tacito, argumẽto l.qui ad certum, ff.loca.& vbi non valeret ſtatutum, non
28 etiam valet † conſuetudo, Bartol.in conſil.136. incipien. Capitaneus, volum. 1.& in ſimili ita arguit Crauet. in conſil. 137. num.3.

Pariformiter is, cui alimenta debentur, non poterit cauſam alimentorum cõ
29 promittere † in arbitrum, vel arbitratorem ſine decreto Prætoris, Specul.in titulo, de arbitr.§.reſtat, nu.2. vbi dicit quòd non valet, niſi fiat in aliquem tamquam iudicem, quia tunc ſuſtinetur tamquam trãſactio facta authoritate iudicis, idem Specul.in titu.qui fil.ſint legit. §.1.nume. 26.atque ita videtur Specu.velle quod valeat compromiſſum in arbitrum, ſed non
30 in arbitratorem. † & ratio eſt, quia arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum, l. 1.ff.de arbitr. ideo paria ſunt quod expediatur cauſa alimentorum coram iudice, vel coram arbitrio, ſequitur cum hac diſtinctione Alber. in l. de alimentis, in fin. C.de tranſact. ſed etiam in arbitrum compromitti non poſſe, tenet Alber.in l. cum ij, in fin.principij, ff. de tranſact. vbi abſolutè vult quæſtionem alimentorum nullo modo compromitti poſſe, & hæc opinio mihi videtur verior, quia lex quę prohibet tranſactionem, multo magis prohibet compromiſſum, l.nõ diſtinguemus §.de liberali, ff.de arbitr.& qui non poteſt alienare, † non poteſt compromit- 31
tere, c.cum tempore, vbi Butr. & Abb.de arbitr. Lapus alleg.162.Cardin.conſil.95. Roma.conſil.175.Soci.conſil.18.colum.10. volum.1.Deci.conſil.44.conſil.39.colum. 2.conſ.282.colum.2.& qui non poteſt alienare ſine decreto, † ſi compromittat dici 32
tur læſus, l. minor viginti quinque annis filiofamilias, §.1.ff.de minor. & ideo Iaſ. in l.de alimentis, num.2. diſcedit à prima opinione, & reſidet cum Albe. in d.l.cum hi, Cur.iun.in d.l.de alimentis, colum 2. expreſsè reprobat primam, quia facilius permittitur tranſactio, quàm compromiſſum, l. fratris, C.de tranſactio.iuncto d.§.de liberali, eandem ſententiam probauit Alcia.in d.l.cum hi, num.1.Cordub. in d.l.ſi quis à liberis, §.parens, num.50.vbi in fine ſubdit, quod hæc opinio habet rationem.

Hanc tamen ſententiam limita nõ procedere in arbitro † electo ex forma ſtatu- 33
ti, & ita in arbitro neceſſario, quia tunc valet compromiſſum, ita Bapt. de San. Blaſ. in tracta.de differen. inter arbitr.& arbitr. quæſt.23. vbi ita intelligit Specul. in d.§.reſtat, numer. 3. & cum eo tranſit Blanc.in tracta. de comprom iſ. quæſti. 4. titu. de quibus cau. poſſ. comprom. fier. nume. 19. tales enim arbitri ſunt iudices, & æquiparantur iudicibus & † habent iu 34
riſdictionem.l.ſi cum exceptione, §.hæc autem actio. ff.quod met.cau. l.ſi arbiter. ff. de probat.l. arbitro. ff.qui ſatiſda. cogan.c.peruenit, 11.quæſt.1. D. ci. in l.cum ſpeciali, colum. prima, de appellat. ponunt Butr.& alij in c. ſuſpicionis, de offici. deleg. & quod habeant iuriſdictionem probat latè Blanc. in tracta. de compromiſſ. in 6.princip.quæſtio.in princip. vbi diſputat, an ſit ordinaria, vel delegata, & multas alias quæſtiones, & videmus,

demus, quòd idem eſt in dote, quę æquiparatur alimentis. Nam licèt in ea non habeat locum compromiſſum voluntarium, habet tamen locum neceſſarium
35 in arbitros † iuris, ſecundùm Corne. in conſil.137.colum.1.volum.4.quem ſequitur Blanc.in d.tracta.d.titul.de quib.cau. compromiſſ. fieri poſſ.nume.20. & licèt regulariter res prohibita alienari nõ poſſit compromitti, vt dixi ſuprà, tamen procedit hoc in compromiſſo voluntario, non autem in neceſſario, nam quæ fi-
36 unt ex neceſſitate † ſtatuti, non regulantur ſecundùm ea, quæ fiunt voluntariè per partes, vt per Bartol.in l.3.§.verùm.ff. ad Sylla.& dicit Roma.in conſi.118. quòd actus factus ex neceſſitate, non comprehenditur ſub lege prohibente actum fieri, ponit Blanc.in dicto titul. 4. part. nume.28. vbi concludit, quòd etiam de re prohibita alienari poteſt compromiſ-
37 ſum fieri † in arbitrum iuris, & ponit exemplum in ſimili de minore, & de alijs, quibus iure interdicta eſt alienatio, & reprehendit Deci. contrarium tenentem in conſil.44.& cum eo tranſit Pinel.in l. 1.part.3.nume.45. C.de bon.matern.folio mihi 364. vbi dicit idem in patre, qui et-
38 ſi bona filiorum alienare non † poſſit, nec etiam compromittere, ex voluntate tamen benè poteſt, imò cogitur compromittere in arbitrum ſtatutarium, vt per eum, neceſſitas enim iuris facit probabilem conuentionem, vt inquit Bald.in l. de re, in 2.lect.ff.de tranſactio.vbi infert, quòd pater compromittit in arbitrum iuris, & eſt generalis regula, quòd prohi-
39 bitio alienandi non includit † alienationem neceſſariam, Ioan.Andre.in c.verum.de condi.appo.Bald.in Authent.ius porrectum colum.fin.C.de ſacroſanct.eccleſ.Archidiac.in c.Apoſtolicos, 12.quæſtio.2.Angel.in Authen.de alienat.& emphyt.nume.15.Doctores in l.filiusfamilias. §.diui.ff.de lega.1.& in Authent.res quæ.C.commun.de leg.Pinel.qui molios allegat, in l.1.part.1.num.24.C.de bon.matern. plures D.Becius in conſil.100.nume.6. declarat item procedere prædictã conclusionem in alimentis debitis de futuro, & ex vltima voluntate, non autem in præteritis, & ex contractu. quia in eis aliud eſt, & fieri poteſt compromiſſum, vt dicam infrà in limitationibus principalis dicti.

Et quod de filio dictum eſt, non poſſe eum pacto, vel tranſactione alimentis renunciare, procedit etiam in filio ſpurio,
† vt voluit Alber.& Bald.in l.1.§.ius naturale.ff.de iuſtit.& iur.& ratio eſt, quia in 40
alimentis, & ijs, quæ naturali iure, vel ratione debentur, nulla eſt differentia inter ſpurios & legitimos, vt dixi in titul. quibus alimenta debeantur. non minus enim natura illos agnoſcit, quàm legitimos, & hanc ſententiam probauit Dida. in d.Epito.de ſponſal.par.2.cap.8 §.6.nu. 3.vbi mixtum tractat de ſpurijs, & legitimis filijs, Cordu.in d.l.ſi quis à liberis. §.parens, num.47.

Infertur ex prædictis, quòd mulier nõ
poteſt renunciare † alimentis ſibi debi- 41
tis occaſione dotium, gloſſ.in c.literas, de reſtitut.ſpoliato.quæ ex eo mouetur, quòd eiuſmodi alimenta ſunt appendices matrimonij, & illam gloſſ. ſequitur, & dicit ſingularem Bald.in c.iurauit, nume.6.de probatio. idem voluit Iaſ.in l. cùm hi, in princi. num.2. ff.de tranſactio. in l.ſi donaturus.§.ſi quis indebitam, numer.7.ff. de condi.cauſ.dar. idem Iaſ.in l.diuortio, in princip. nume.21.ff.ſoluto matrim.Deci.in l.de alimentis, num.6.in fin.C.de tranſactio.Craue.in conſ.189.nume.3.& Cæphal.in conſi.485.num.92 Cordub.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex ijs, num.139.& in §.parens, num.57.ff.de libe. agnoſcen.& hoc eſt quod voluit Roman. in l.1.ff.ſoluto matrimon. & in l.qui ſuperſtitis. ff.de acquirend. hæredita. vbi vult, quòd mulier non poſſit renunciare doti, quia ex ea ſumi debet alimenta, & in hoc benè procedit argumentum ab alimentis ad dotem, vt per Bartolum ferè in propoſito in l.ſi certis annis. nume.3. C.de pact.vbi Iaſon nume.3.& Deci.nume.8. dicunt eſſe communem, reprobata opinione Salice. contrarium tenentis in

l.1.C.de fideicommiſſ.& ſequitur Cordu
ben.in §.parens,nume.57.& hoc eſt quod
inquit gloſſ.in d.c.literas, quòd alimen-
ta ſunt appendices matrimonij, non e-
nim voluit,quòd fauor hic alimentis im
pendatur contemplatione dotis, ſed ſui
ipſius, id eſt, matrimonij, cuius onera
ex dote ſuſtinentur, atque ita argumen-
tum deducitur ab alimentis ad dotem,
non autem à dote ad alimenta. hæc illa-
tio intelligitur ſecundùm aliquos,etiam
in alimentis præteriti temporis,Iaſ.in d.
l.diuortio,num.21.Dec.in d.l.de alimen-
tis. ſed Bald.in d.c.iurauit,loquitur in-
definitè. hæc autem quæſtio ad eum lo-
cum pertinet,vbi tractabimus,an alimé-
ta præterita peti poſſint.

40 Ampliatur quoque hæc concluſio, vt
procedat etiam ſi partium neutra con-
tradicat, quia nihilominus iudex poteſt
tranſactionem impugnare,vt dicam hoc
eodem titulo,in priuileg.incip.duas ha-
bemus regulas.

41 Principalis noſtra concluſio, quæ ha-
bet, quòd de alimentis non liceat tranſi-
gere prætore inconſulto, limitatur non
procedere,quando tranſactio fieret cum
iuramento per multas rationes: prima,
quia contractus quilibet,quantumuis in-
42 ualidus,iuramento † firmatur,c.licèt mu-
lieres,de iureiuran.in 6.vbi hoc not.Do.
Anchar.& alij, Bar.in l.ſi quis pro eo,nu-
me.8.ff.de fideiuſſor. Bald.in c.cum con-
tingat,num.8.de iureiur. vbi Imol. num.
16.& Alciat.num.115.Io.Andr.in c.quam-
uis,in ver.ſeruari.C.de pact.in 6.gloſſ.in
Authen.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.
vend.vbi Bart. num.3. dicit communem,
Corne.num.22. Curt.Iuni.num.25.& Iaſ.
num.36. Alex.in conſil.20.colum.3.vol.3.
Afflict.in deciſ.83.num.3.Corne.conſil.2.
colum.3.volum.2. Curt.Iun.in conſil.118.
num.5. conſ.152.num.2.Gozad.in conſ.16.
colum.2.num.5.ver.quinto adduco,Soci.
Iun.in l.ſciendum,num.58.ff.de verb.ob-
lig.Caſſan.in conſ.39.nu.23.Sylua.in conſ.
40.num.3.Rimjnal.Inſtit.quib.alien.non
licet,in princ.num.208. Dida.in c.quam-
uis,in 2.part.§.1.num.7.de pact.in 6. Go-
meſ.de contract.c.14.num.2.etiam ſi con-
tractus ſit ipſo iure † nullus, ſecundùm 43
Bart.Bald.Caſtr. & alios,in d.Authen.ſa-
cramenta puberum, cum alijs apud Ant.
Gabr.commun.opin.tit.de minorib.con-
cluſ.5.ver.nonò amplia,num.20.& proce-
dit etiam, quando in contractu certa ſo-
lennitas requiritur,quia nihilominus fir
matur iuramento,† Ioan.And.ad Specul. 44
in titu.de ſenten.§. vt autem, in addit.in-
cip.procedendum,Alex.in conſil.53.col.
4.volum.3.Doctores in d.Authent.ſacra-
menta puberum. Secunda eſt,quia ſeruá-
dum eſt iuramentum,† vbicunque id fie- 45
ri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ,d.c.
quamuis, & d.c.licèt mulieres. Tertia,
quia videmus iuramento firmari renun-
ciationem,quam filia recepta dote facit
patri de omnibus paternis bonis, † licèt 46
ſine iuramento non valeat,d.c.quamuis,
vbi Io.And.Io.Monach.& alij,Iaſ.in d.Au
then.ſacramenta puberum, nu.40.Quar-
ta,quia fundus dotalis,qui ſine iuramen-
to non poteſt alienari,validè alienatur,† 47
ſi contractui iuramentum acceſſerit,glo.
in d.c.licèt mulieres, cum ſimilib. Quin-
ta, pactum de non ſuccedendo, quod eſt
nullum,l.pactum quod dotali.C.de colla
tio.l.fin.C.de pact. tamen validatur iura-
mento,vt † per Doctores ibi,& in l.qui ſu 48
perſtitis.ff.de acquir.hære.Sexta eſt,quia
nulla diſpoſitio ſimpliciter loquens, tra
hitur ad actum iuratum: ſed vis iuramen
ti, illiusque authoritas † ſemper excep- 49
ta videtur,gloſſ.fin.in c.cùm non deceat,
vbi Io.And.Imol.Abb.Peruſ.& alij,de e-
lectio.in 6.Innoc.in c.cùm inter,circa fin.
de renunciat. Cynus,Salice.Caſtr. & alij
in l. fin.C.ſi contra ius vel vtil.publ.cum
infinitis, quos congerit Lamberteng. in
tract.de contract.eorum, qui ſine certa
ſolennita.in fin.nume.11.multæ item aliæ
rationes poſſent allegari, quas ſciens o-
mitto.

Et in terminis,quòd tranſactio de ali-
mentis ſit valida, quando ſit cum iura-
mento,† voluit id principaliter Barto.in 50
l.ſi quis pro eo,num.17.ff.de fideiuſſor.v-
bi inquit, quòd confirmatur iuramento
actus,

actus,qui principaliter prohibetur propter ſubditorum vtilitatem,& ponit exemplum in l.cùm hi.ff.de tranſactio.eandem probauit Cum.ibi, Imol.in d.c.cùm contingat,in vlti.car.de iureiuran. Alex. in l.qui Romæ.§.duo fratres,in §.quæſtio; Bart.num.95. ff.de verbo.oblig. vbi dicit, quòd hæc opinio eſt tutior per regulam, quòd iuramentum ſeruari debet, quando id fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ,Iaſ.in l.de alimentis,nume.4.C.de tranſact. quia ſuper alimentis tranſactio eſt prohibita ob priuatam vtilitatem,ne modico recepto renunciet quis alimentis, vt dictum eſt ſuprà, at conualidatur cum iuramento actus, qui ob vtilitatem priuatam eſt prohibitus,vt dictum eſt ſuprà,mouetur etiã,quia cum iuramẽto renunciari poteſt legi prohibitiuæ, ſecundùm Ioan.Andre.in additio.ad Specular. in titul.de inſtrumen.edit.§.porrò,in additio.magna, & ſubdit,quòd iſta pars eſt tutior,quia iuramentum hoc caſu ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, & Dec.ibi,num.12.inquit,hanc opinionem eſſe veriorem,quia renunciari poteſt iuri prohibitiuo,cum iuramento, & quia ſolennitas requiſita in aliquo actu, non requiritur in actu iurato, Curt.Iun.in ff. dum ſequitur Decium ibi,latè Curt.Iun. in repe.num.3.& ſeq.vbi inquit,eſſe quæſtionem pro amico; & conſuluiſſe pluries pro hac parte,quia legi prohibitiuæ & formam tradenti poteſt cum iuramento renunciari, & quia prohibitio in caſu noſtro eſt principaliter inducta fauore priuati, & proinde iuramentum non eſt contra bonos mores, & ante prædictos idem voluit Corne.ibi, num.3. & cum ea tranſit Iaſ.in l.cùm hi,in princ.num.11.ff. de tranſact. motus rationibus, de quibus ſuprà,dicens, opinionem Bartol.ibi eſſe falſam, & quòd conſuleret contrarium, quia prohibitio non eſſet inducta fauore publico,nec ex eo quòd tranſactio ſit cõtra bonos mores,& hanc inquit communem ſcribentium concluſionem Alcia.in conſ.267.num.3. Tyraq.in præfat.l.ſi vnquàm,num.141.C.de reuoc.donat.vbi allegat Anchar.in c.acceſſorium, colum.3. de reg.iur.lib.6.Abb.in c.cùm contingat, col.pen.exr.de iureiu. Did.in c.quamuis par.2.in §.6. no.4.de pact.in 6. Bertran.in cõſ.205.vol.7.vbi adducit, quod in ſimili dicitur de donatiõe excedẽte quingẽtos aureos, quæ etſi ſimpliciter non valeat, confirmatur tamẽ iuramento,& de tranſactione, quæ fit cum inramento ſuper his,quæ dependent à teſtamento: valet enim,licèt regulariter ſit prohibita, Gigas de penſion.quæſt.51.num.25.vbi dicit eſſe communem opinionem, allegans etiam Bauer. in tract.de viribus iuramen. ver.quadrageſimoſextò, & infert, quòd eadem ratione valebit tranſactio iurata † ſuper penſione, quæ fuit aſſignata alimentorum loco, Vaſqu.de ſucceſſ.crear. 51
lib.2.§.18.requiſ.29.limit.1.nu.169. vbi tamen limitat non procedere,quando primum is iuraſſet non tranſigere, in quo ta 52
men contrarium tenet Bonacoſſ.de æquita.canon.in ver.ſecunda concluſio, col.4. eandem dixit communem Vaſqu. in eod. tract.lib.3.§.29.limit.32.num.9. vbi etiam dicit veriorem, allegat Alcia.in d.c.cùm contingat,num.192.& mouetur, quia mulier cum inramento poteſt alienare dotalem fundum,& filius cum iuramento renunciat paternæ hæreditati, & tamen vterque actus eſt ſimpliciter prohibitus, & vtroq; caſu ſubeſt timor,ne renunciãs, & vendens fame pereat, Virgin.in conſti. Piceni,gl.2.num.61.ver.decimus caſus,vbi tamen ſubdit, quòd hoc caſu concedi debet abſolutio propter læſionẽ, vel dolum.quia in eo iuramento deeſt iuſtitia, veritas,& iudicium.

Pari modo ſuſtinetur pactum,& renũciatio † ſuper alimentis,quando eſt iuramentum interpoſitum, quia, vt dictũ eſt, non datur diſcrimen inter pactum, & tranſactionem,& Dd.ſuprà citati loquũtur promiſcuè de pacto,& tranſactione. 53

Et per eaſdem rationes valebit compromiſſum,quando eſt inramento † vallatum, vt concludit Alciat.in conſil.267. num.3. 54

Sed contrariam opinionem, quòd e-

tiam-

etiam adhibito iuramento non liceat ſine prætoris decreto tranſigere ſuper alimentis, probauit Bartol. in l. cùm hi. §. ſolet. in fin. ff. de tranſactio. & eſt in fine princip. mouetur, quia lex dat formam, & loquitur prohibitiuè, addit, quòd tranſactio eſt prohitiua, fauore vltimæ voluntatis, & alimentorum, ne tranſigẽs fame pereat, ſequuntur Innocent. Imol. Abb. & Barbat. in c. cùm contingat, de iureiuran. vbi Alciat. nu. 132. dicit eſſe communem, ſubdens, quòd contraria non obtineret in practica, quia nulla lex eſt ciuilis, vel canonica, quæ conſtituat contractum inualidum confirmari iuramento. Speculat. in titu. qui filij ſint legit. §. 1. num. 13. ver. ſed pone quidam, & ibi Ioan. Andre. in addit. Bald. in l. pactum quod dotali, quæſtio. vlt. C. de collatio. & in c. cùm contingat. colum. 2. ver. item ſi diuertar, Alber. in d. l. de alimentis, in fin. Anchar. in conſi. 375. n. 4. vbi dicit idem eſſe in pacto, quia ſi nõ valet tranſactio, per quam aliquid recipitur, multò minus valebit pactum gratuitum, Felin. in c. ex reſcripto, nume. 12. de iureiuran. vbi loquitur de pacto, eum ſequitur Didac. in Epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 3. vbi allegat Domin. in d. c. quamuis pactum, Vitalis ſimiliter in pacto. in tracta. clauſul. in ver. an poſſit aliment. renunc. circa princip. Tyraquel. in præfatio. d. l. ſi vnquàm, num. 156. C. de reuoc. dona. Boſſius in ſua praxi crimin. in tit. de alimen. præſtan. vxo. num. 11. Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. parens, num. 16. quia finis omnis humanæ controuerſiæ, quoad approbationem, eſt iuramentum, c. etſi Chriſtus, de iureiurand. Bonacoſſ. in tractatu de æquita. canon. ver. ſecunda concluſio, colum. 4. ver. & nota, quòd ſi quis. vbi ampliat, etiam ſi pater iuſſiſſet non præſtare filio alimenta, Viuius commun. opin. lib. 1. concluſ. 22. colum. 2. verſ. amplia ſecundò. Mouentur principaliter, quia iu-
55 ri prohibitiuo etiam cnm iuramento renunciari † non poteſt, Bart. in l. 2. in fin. C. ne fideiuſſ. doſ. dent. in d. l. ſi quis pro eo, in 3. & in 5. mem. ff. de fideiuſſo. vbi etiam Ang. idem Barto. & Fulgoſ. in d. l. cùm hi, in princip. Bald. in c. cùm contingat, col. 1. ver. item quia iuri, vbi etiam Butr. in 3. caſu, in fin. de iureiuran. Angel. in conſil. 353. colum. 1. alios multos citat Tyraquel. de legib. connub. gloſſ. 4. nume. 27. vbi ponit exemplum in ſtatuto prohibente, ne mulier vel minor contrahat ſine conſenſu affinis, vel ſine alia quapiam ſolennitate, id quod procedit non ſolùm quando ius illud introductum eſt principaliter ad publicam † vtilitatem, quo caſu res eſt 56 ſine dubio, vt per Doctores in l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. Alexand. in conſi. 90. in fin. volum. 1. Gozadin. in conſi. 61. num. 16. qua ratione non valet alienatio † rei eccleſiæ 57 etiam iurata, vt per Aret. in conſil. 114. nu. 23. cum ſimilib. nec alterius rei, quæ non ſit in noſtro commercio, vt poſt Bart. per Bauer. de virib. iuram. num. 45. & ponunt Doctores in c. ſi diligenti, vbi Feli. de foro compet. ſed etiam quando introductũ eſt ad priuatam vtilitatem, quę tamen ſeparari non poteſt à publica, † vt per Bart. 58 l. Modeſtinus. ff. de donat. Gozad. in conſi. 88. colum. penul. & fin. & non eſt omninò certum, quòd iuramentum validet actum nullum. Nàm Barto. contrarium tenet in l. qui ſuperſtitis. ff. de acqui. hæred. Alex. in conſ. 196. nu. 9. volum. 6. vbi dicit, quòd confirmari non poteſt id, quod nullũ eſt, Boleng. in conſ. 45. colum. 2. ver. præterea ſequeretur, Deci. conſil. 536. num. 16. Ioan. Fab. Inſti. quib. alien. non licet, vbi etiam Port. ſuper ver. interdicta, Ruin. in conſi. 60. num. 5. volum. 4. in conſil. 55. volum. 5. Socin. Iun. in conſ. 48. num. 17. volum. 1. & Alci. in c. cùm contingat, dicit nõ eſſe benè expeditũ, vtra ſit communis opinio, & hanc inquit dubiam quæſtionem Didac. in c. quamuis, in 2. part. §. 1. nume. 7. de pact. in 6.

Ego primam opinionem exiſtimo veriorem, vt quæ tutiora habet fundamenta, & qui contrarium tenent, ferè omnes loquuntur in alimentis, quæ † filio debē- 59
tur, ita Specu. Ioan. Andr. Alber. & alij citati, & Specul. mouetur ratione, quia alimenta filijs debentur iure naturali, quod nul-

nullo modo tolli poteſt, & ideo Curt. iun. in repet. l. de alimentis, num. 6. C. de tranſac. licèt primam teneat opinionem in alijs, tamẽ in filijs dicit aliud eſſe, quia vbi debentur alimenta iure naturæ, non valet ſuper eis tranſactio, quamuis iurata, eandem facit diſtinctionem Cordub. in d. § parens, num. 81. & hoc caſu ceſſant rationes allegatæ pro prima parte, & iuramentũ dicitur contra bonos mores, quando eſt contra ius naturale, & hoc tenuit pro ſublimitatione concluſionis, vt non procedat in alimentis, quæ iure naturæ debentur filijs.

Sublimitatur etiã hæc opinio, vt non procedat, quando renunciationem, vel trãſactionem ſuperueniret extrema egeſtas, & inopia, quia tunc poterit alimen-
60 ta † petere, non obſtante renunciatione, ita Feder. Sen. in conſil. 64. incipi. quod pactum in fi. vbi tamen loquitur in filio, quia ſecundum eum, tunc iuramentum eſſet cõtra ius naturale, præcipuè ſi mendicitas eſſet notoria, & manifeſta, idem dicit Imola. in d. c. cum contingat, vbi vult quod & ſi tranſactio valeat, ſi tamen poſtea fame moriatur alimentarius iuſtè agat ad alimenta non obſtante tranſactione, & eum ſequitur Alciat. in conſ. 267. num. 3. Felin. in c. ex reſcripto, num. 12. de iureiur. vbi tamen allegat ſolum Feder. & cũ hac opinione tranſit Vital. d. tract. clauſul. in ver. an poſſit renunc. alimen. quia vt ipſe dicit, ſicuti nõ tenetur quis ſeruare iuramentum per quod incidit in periculum mortis, ita etiam non tenetur ſeruare qñdo incideret in opprobrium, & exterminium famis, nam ea eſt mors, d. l. necare. & propterea poſſet vtraque ſublimitatio cõiungi, vt ſcilicet tunc valeat tranſactio, quando laborat extrema inopia. melius eſt tamen ſingulis illis in caſibus tenere ſublimitationes, in quo tamen aduerto maximum eſſe diſcrimen inter primam, & ſecundam, quãdoquidem prima tranſactio erit à principio nulla, quia repugnat iuri naturali; ſecunda verò à principio valebit. licèt poſtea non obliget, quando alimentarius ad eam inopiæ extremitatem peruenit per quam fame periret, ſi non ſibi ſuccurreretur aduerſus tranſactionem, & hoc caſu facilius admittitur contrauentio, quia mutatus eſt rei ſtatus, & quælibet conuentio
† intelligitur rebus manẽtibus in eodem 61
ſtatu. l. quod ſeruus, ff. de cond. ob cau. & loquendo in renunciatione Bal. in l. pactum quod dotali, quæſt. 4. de collation. vbi eum ſequitur Caſt. & Dec. Rom. Aret. & Imo. in d. l. qui ſuperſtitis, cũ alijs apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in præfatio. nu. 130. C. de reuoc. donat. D. Becium in conſ. 74. num. 21. dicitur enim cõtrauenire ex noua cauſa, nam etiam ſi nulla vnquam præceſſiſſet obligatio alendi, ſicque nulla reuocatio, teneretur nihilominus alere ſuperueniente extrema egeſtate, intelligendo non ſolum in patre & alijs affinibus, ſed etiã in extraneis, quia vt dixi ſuo loco, quilibet habens tempore maximæ inopiæ cogitur egenti dare etiam ſi alioquin nulla foret obligatione obſtrictus, & ideo inquit Crau. in conſ. 115. ſuprà al-
legato, quod non valet conſuetudo, † per 62
quam liberetur beneficatus ab onere diſtribuẽdi partem fructuum in pauperes.

Secundo principaliter limitatur concluſio principalis, quando tranſactio † 63
facta fuiſſet vtiliter, & in commodum alimentarij, vt quia feciſſet ſuam conditionem meliorem, quia eo caſu valet inconſulto prætore, vt eſt text. in d. l. cum hi, §. eam tranſactionem. ff. de tranſact. & ibi notant omnes, & infert glo. quod eccleſia, & minor alienabunt valide non obſtante iuris prohibitione, vbicunque
alienatio tendit † ad eorũ vtilitatem, & 64
Bald. in l. contra iuris, in fi. princ. ff. de pact. quod eccleſia poteſt ſine legitima ſolennitate facere contractũ ſibi vtilem. mouetur ex illo § eam trãſactionem, Alber. in autheut. hoc ius porrectum, colu. vlt. C. de ſacroſ. eccleſ. Faber in § & ne huius, Inſtit. de eo cui lib. cau. quam ſententiam probarũt in eccleſia Iac. de Are. Din. Cardin. Floren. Cępolla, Barbat. Iaſ. Socin. & Dec. quos citat Tiraq. de legib. connub. glo. 8. nuner. 62. & dicit Abb. in

c. 1. glo. ſ. de reſtit. in integr. quod præ-
65 latus alienans † vtiliter in foro conſcien-
tiæ excuſatur, quod etiam voluit Dec.
in l. non omnis, §. ſi pupillus, poſt princ.
ff. ſi cer. pet. multos allegat Redoan. tra-
cta. de reb. eccleſ. nō alien. in rub. de cau.
vtilitat. nu. 174. Rebuff. in compend. alie-
nat. rer. eccleſ. num. 34. Capic. in deciſ.
113. col. 1. & in minore, quod contractus
66 ab eo celebratus ſine tutore † vel curato-
re valeat, ſi vtilis ſit, eſt tex. in l. neque. C.
de contrah. & committ. ſtipulat. Bal. in
conſ. 72. vol. 4. Rom. in conſ. 316. & conſ.
453. Abb. in conſ. 22. col. 2. vol. 1. Ale. in
conſ. 59. col. 2. vol. 2. Barba. in prooem.
Clem. in 2. lectu. col. 3. & procedit etiam
ſi pupillus obligaretur, l. ſi pupilli, in
prin. ff. de neg. geſt. l. pupillus. §. 1. ff. de
autho. tuto. alia iura citat Tiraq. in tra-
cta. de legib. connub. glo. 8. num. 66. vbi
nu. ſeq. dicit id generale in omnibus, qui-
bus interdicta eſt bonorum ſuorum ad-
miniſtratio, vt ſcilicet ceſſet prohibitio
quando actus vtiliter geritur, & per hanc
rationem Bal. in d. l. neque, inquit mu-
lierem, & minorem validè contrahere ſi
viriliter contrahant, non obſtante ſtatu-
67 to per quod annullatur contractus † ge-
ſtus ſine interuentu conſanguineorum,
& ſubdit hoc eſſe menti tenendum, idem
dicit in l. 1. ff. de contra. iudic. tute. infini-
tos citat Tiraquell. loco prædicto, nu. 76.
vbi infert ad infinitas ſimiles deciſio-
nes, alios addit Lamberteng. in d. tracta.
de contract. eor. in fi. num. 165. & ſeq. vbi
dicit magis communem, & ſubdit idem
eſſe in eccleſia et minore contrahente ſi-
ne tutore, & decreto pretoris. addo idem
eſſe in vaſſallo, qui & ſi non poſsit ſine
conſenſu domini alienare feudum, tamē
68 hoc fallit quando alienatio † eſt vtilis, &
tendit in feudi augumentum. valet enim
eo caſu, ſecundum Iſern. in c. Imperia-
lem, col. 6. in fi. ver. item ſecus, de pro-
hib. feud. alien. per Feder. & ſequitur
Afflict. ibi, num. 55. idem voluit Iſern. in
c. 1. in fi. de illo qui interfic. fratr. dom. Af
flict. in deciſ. c. 11. nu. 1. Capi. in deciſ. 100.
nu. 3. Bal. in c. 1. §. contrario. vbi Præpoſ.
in prin. de inueſt. de re alie. facta, & ibi
Afflict. numer. 4. dicit illum textum ad
hoc ſemper allegari, Duen. in reg. 40. li-
mit. 6. latè D. Becius, qui plures citat in
conſ. 101. numer. 3. & quamuis quoad a-
lienationes. quæ fiunt de bonis eccleſiæ,
vel minorum, & quoad contractus eo-
rum, qui ſtatuto prohibentur contrahe-
re ſine certa ſolemnitate, non deſint con
tradicentes, vt poteſt videri apud Tira-
quell. & Lamberteng. in locis ſupra ci-
tatis, tamen quo ad tranſactionem, quæ
fit de alimentis, res eſt indubitata, quia
textus in d. §. eam tranſactionem, eſt cla-
rus, præcipuè, quia prohibitio inducta
eſt ob priuatam vtilitatem, vt dixi ſu-
pra, ideo vbi concurrit vtilitas alimen-
tarij, ceſſat prohibitio, & nemo læditur,
ita intellexit Io. Fabr. in §. & ne huius.
Inſtit. de eo, cui lib. cau. Alciat. de verb.
ſignifi. lib. 1. & Tiraquell. d. glo. 8. nu-
mer. 63. in fi. licet plurimum laborent
Ang. Caſtr. Fulgoſ. & Iaſ. in d. §. eam.
noſtram limitationem ſequuntur omnes
in d. l. de alimentis. vbi præcipuè Dec.
numer. 12. verſ. ſecundo fallit, Pinel. in
l. 1. par. 3. numer. 31. C. de bon. mat. vbi la-
te diſſerit, an valeat alienatio rerum ec-
cleſiæ ſine ſolemnitate, & numer. 30. di- 69
cit, patrem legitimum † adminiſtrato-
rem poſſe validè bona filij alienare, ſi v-
tiliter id faciat, & numer. 45. poſt longam
diſputationem concludit, patrem poſſe
vtiliter, & prudenter tranſigendo alie-
nare bona filiorum. & quod valeat tranſ-
actio ſine prætore, ſi vtilis ſit, cui deben-
tur alimenta, ponit Pariſ. in conſil. 16.
numer. 104. vol. 2. Gigas in tracta. de pen-
ſio. q. 51. num. 21. vbi dicit idem eſſe in 70
penſione pro alimentis aſsignata, † &
ponit exemplum quando tranſigitur cir-
ca tempus ſoluendi alimenta, vel penſio-
nem, Crot. in conſil. 74. numer. 18. vbi ait,
quòd licebit etiam permutare, ſi hoc ex-
pediat alimentario, Bertrand. in conſil.
205. numer. 1. in fi. vol. 7. Alciat. in con-
ſil. 267. numer. 4. vbi allegat Roman.

Aduertendū tamen, quòd ſi decretum
iudicis non ſit appoſitū in tranſactione,
is qui

ſiqui cũ alimẽtario tranſegit, tenebatur
probare vtilitatẽ illius contractus, quia
deficiente ſolẽnitate neceſſaria, actus nõ
71 † præſumitur vtilis, ſecundum Bar. in l.
quęcunq;, ver. ſcias tamen. C. de bon. quę
lib. Dec. in conſ. 572. col. 2. Tiraq. clarè d.
glo. 8. nu. 89. Lambertẽg. in d. tracta. in fi.
nu. 170. contrariorum enim eadem eſt di-
72 ſciplina, & idem operatur oppoſitum in
oppoſito, † ꝙ propoſitum in propoſito, l.
& ſi contra, in fi. ff. de vulg. & pupill. Bal.
in l. 1. nu. 3. C. quan. lice. ab emptio. diſce.
Neuiza. in conſ. 38. nu. 12. Natta in conſ.
442. nu. 8. Euer. loco 75. in prin. at vbi ſo-
lẽnitas interuenit cõtractus præſumitur
73 vtilis, & cõtrariũ probare tenetur, qui il-
lũ impugnat † ſub prætextu quod ſit dã-
noſus, Bal. in c. ſicut, nu. 6. de re iud. Ale.
in conſil. 79. nu. 18. vol. 1. idẽ Bal. in cap. 1.
col. 2. ver. quæritur, tit. qui feud. da. poſſ.
Tir. d. glo. 8. nu. 64. Lãberteng. d. nu. 170.

Aduertendum item, quia vtilitas non
probatur ex eo quod partes in inſtrumen
to dicant actum eſſe vtilem alimentario,
quia in prohibitis confeſsio non nocet,
Bart. in l. ſi forte, ff. de caſtr. pec. & in a-
lienatione rerum eccleſiæ quod non at-
74 tendatur ea aſſertio, ponũt † multi citati
à Redoa. in d. tract. in rub. de cau. vtilit.
num. 72. & ſeq. & licèt glo. Inno. Hoſt. &
Card. Flor. in c. ea noſcitur. de his, quæ fi-
unt à præla. ſine conſen. capitu. teneant
contrarium, tamẽ eorum opinio ſuſtine-
ri non poteſt, quando aliud non concur-
rit, ex quo aſſertio illa iuſtificetur, præci-
75 puè longi vel longiſsimi temporis † cur-
ſu, ſecundum Butr. in d. c. ea noſcitur,
Guid. Pap. in q. 151. in fi. tunc enim com-
probatur confeſsio, quia nõ eſt veriſimi-
le quòd actus fuiſſet tamdiu toleratus ab
epiſcopis, qui quotãnis eccleſiã viſitant,
vt in ſimili dicunt Hoſtien. Cardin. Butr.
Imola & Abb. in c. illud, de præſumpt &
declaraui aliquando, cum in facto mihi
contigiſſet.

Volunt etiam multi, quod vtilitas de-
76 beat eſſe euidens, † vt actus inconſulto
prætore factus ſuſtineatur, ita Lamber-
teng. loco præd. num. 170. alias ſi vtilitas
poſsit eſſe & non eſſe, nõ dicitur euidens,
& actus non ſuſtinetur.

In hoc etiam caſu concludit Alciat. in
conſ. 267. nu. 4. ſat eſſe ſi ex poſt facto † ap- 77
pareat tranſactionem fuiſſe vtilem, pro
quo facit quod ea, quæ ſequuntur, decla-
rant actum præcedentem, & obſeruantia
declarat actum. verum hæc Alciati opi-
nio mihi nequaquam placere poteſt, quia
vt contractus ſit vtilis vel damnoſus ec-
cleſiæ, inſpici debet tempus celebrati ip-
ſius contractus, † eſt tex. in c. ad aures, in 78
ver. tunc, & ibi notat glo. fi. de reb. eccleſ.
non alien. ad idem eſt tex. in c. cũ dilecti,
vbi glo. 2. de empt. & vend. & illam glo.
dicit notabilem Iaſ. in conſil. 54. num. 20.
conſil. 55. num. 3. conſili. 119. num. 8. vol.
1. Calder. in conſil. 5. de rer. permut. Ber-
tran. in conſil. 42. numer. 11. vol. 1. Crau.
in conſil. 271. col. 6. Rebuff. in compend.
de alien. rer. eccleſ. nu. 73. in fi. Redoan. in
d. tract. in tit. de cau. vtilit. nu. 137. & eſt
regulare, quod tẽpus celebrati contractus
inſpiciendũ eſt, vt cognoſcamus, † an ex 79
eo inferatur, probat tex. in l. ſi volunta-
tẽ, C. de reſcind. vend. in fi. Bar. Bal. & alij
omnes in l. 2. C. eo. tit. eſt etiam tex. in l. 2.
C. de præd. & om. reb. nauicul. lib. 11. vbi
Io. de Plat. in 5. notab. infert poſt And. de
Barulo ad caſum noſtrum, dicens quod il
le textus facit contra prælatos, qui cum
rem aliquam ruinoſam, & modici valo-
ris vendiderunt, videntes poſtea eam ef-
fectam pretioſiorem tentant rehabere,
quia alienatio fuerit eccleſiæ damnoſa,
quod tamen facere non poſſunt, quia at-
tendi debet ſtatus rei, qui erat tempore
alienationis factæ, & hoc ponunt omnes
Dd. in l. 2. C. de reſcind. vend. dum volunt
eum qui agit ad reſciſsionem cõtractus,
probare valorem ſecundum tempus ce-
lebrati contractus.

Videntur tamen hæc intelligenda, vt
procedant ſi velit alimentarius acquieſ-
cere tranſactioni, non aliàs. Nam eiuſ-
modi contractus claudicat, quia poteſt a-
limentarius cogere eum qui ſecũ contra-
xit, vt tranſactioni ſtet. ita enim videmus
in contractu inualido, qui celebratur cũ

eccleſia vel minore,quia poſſunt eccleſia
vel minor compellere contrahentes ad
80 illius contractus obſeruantiam, † licèt
ipſi ad id non teneantur, probatur in l.
Iulianus, §.ſi à pupillo.ff.de actio.empt.
glo.Hoſtien.Butr.& Abb.in c.1.tit. ne ſe.
vacan. Innoc.Hoſtien.Ioa.And.Cardin.
Floren.Butr. & Abb.in cap.1. de his quæ
fiunt à prælat.ſine conſen.capi.& infini-
tos citat Tiraq.in d.trac.de legib.cõnub.
glo.8.nu.91.& pluribus ſequentibus, vbi
confirmat multis exemplis, & id in no-
ſtro propoſito conſiderat Iaſ. in d.l.cum
hi § eam tranſactionem, nu.2.ver.limita
tamen, vbi dicit eſſe perpetuo notãdum,
Socin.iun.in conſ.28.num.11. vol.2.& fa-
cit generalis regula, quod nullitas poteſt
ab eo ſolo allegari, in cuius fauorem fuit
introducta, & tunc ſolum actus eſt nul-
81 lus quando is vult, † cuius fauore actus
dici poteſt nullus, ſecundum glo.in l. e-
leganter,in princ. & ibi notat Bart ff.de
dolo malo, glo.in l.iuris gentium §.præ-
tor ait, in ver.dolo malo, vbi Bald. Ang.
& alij.ff.de pact.Crot.in conſ.119.num.7.
Bero in conſ.30.nu.26.vol.2.Ruin.in cõſ.
48. num.12.volu.4. Crau.conſ.179.num.5.
Borgnin.de tutor. num.170.in propoſito
tamen noſtro non video quomodo præ-
dicta poſſint habere locum, cum poſſit
alimentarius iuri competenti renuncia-
re, vt ſuprà diximus, & ceſſet hoc caſu
ratio prohibitionis: nam cum facit ſuam
conditionem meliorem, definit actus eſ-
ſe nullus, quia non ſubeſt timor, ne ad
inopiam redactus fame pereat. ceſſante
autem ratione ceſſat nullitas, & conſe-
quenter eſt in facultate alimentarij ap-
probare, vel impugnare tranſactionem.
& quod dicitur de eccleſia aliud eſt,quia
tunc non definit actus eſſe nullus,ſed co-
gitur cõtrahens perſiſtere in eo cõtractu
adhibitis de nouo ſolennitatibus ex par-
te eccleſiæ, ita ꝓbat tex. in d. l.Iulianus,
§. ſi à pupillo, Iaſ.in d §.eam tranſactio-
nem. quia tamen non inuenio deciſum,
non audeo firmare contrarium.

Ad vnum tamen aduerte, quod ſi præ-
dicta ſunt vera, locum habebunt etiamſi
tranſactio probaretur vtilis, quia poſſet
alimentarius cogere contrahentem ad
obſeruantiam tranſactionis etiam quan-
do non eſſet vtilis, ex quo nullitas fuit in
ducta fauore alimẽtarij, & hæc eſſet ma-
gna extenſio. Poſito tamen quod ſupra-
dicta declaratio locum habeat, & quod
ſit in facultate alimentarij improbare,
vel approbare tranſactionem nõ factam
vtiliter, non tamen ei licebit approbare,
poſtquam ſemel ab aduerſario † erit im- 82
pugnata, vel ab eo allegata nullitas, Bal.
in c.1.col. 3. ver. capio primã gloſam, de
præſcrip.& ponit Iaſ.in l. non eo minus,
nu.1.ver.limita.C.de procurat. & in l.li-
cèt, numer.10.C. eod. Felin.in c.cauſam,
nu.9. de iudic. & in contractu mulieris,
tradit Lup.in rub.de donat.inter virum,
& vxor.§.68.nu.7.Tiraq.d.glo.8. num.88.
Pinel.in l.1.par.3.nu.33.C.de bon.mater.
vbi poſt Bald.quem citat, alio etiam mo-
do limitat hanc regulam.

Hanc tamen limitationẽ principalem
ſublimitat Bar.poſt Iac. Butr. quem citat
in d.l.cũ hi,§.ſi prętor,vt procedat quan-
do per tranſactionẽ non receditur à for-
ma alimentorum : at ſi recedatur † non 83
valet tranſactio, etiam ſi foret vtilis ali-
mentario, ſequitur Iaſ. in ead. l.cum hi,
§.eam tranſactionem, nu.1. ver. ſecundo
nota, & eſt mirabilis declaratio, quam
alij non tangunt.

Tertio principaliter declaratur con-
cluſio minimè procedere,quando alimẽ-
ta non deberentur ex vltima voluntate,
ſed ex pacto, vel alio cõtractu celebrato
inter viuos, quia licebit ſuper eis incon-
ſulto † prætore tranſigere, vt voluit glo. 84
in d.l.cum hi, in princ.in ver.alimento-
rum, ff. de tranſactio. per text. ibi in ver.
planè,vbi dicitur ſine authoritate præto
ris poſſe trãſigi ſuper alimentis,quę non
ſunt donata cauſa mortis, ſequuntur ibi
Bar.Alber.Bal.Caſt.Fulgoſ.& Iaſ. Salic.
in l.de alimentis,nu.2.Corn.nu.1.Iaſ.nu.
1.& Curt.iun.nu.8. C.de tranſact.& Dec.
nu.12.in 3.limit.& Alciat.ibi,hanc etiam
limitationem tenet Felin.in c.ſi diligen-
ti, num.5. ver. intellige, de foro compet.
Cagnol.

Cagnol. in l. iura ſanguinis, num. 4. ff. de reg. iure. Bertran. in conſil. 205. colum. 3. volu. 7. Foller. in pract. cenſua. in §. huiſmodi di cenſus ſuper rebus, num. 87. Cor dub. in dict. §. parens, numer. 76. & ante omnes Bar. in tract. de aliment. nu. 33. & ſeq. & quoad deciſionem oẽs ſequuntur, nec eſt qui contradicat. dubium tamen eſt quæ ſit ratio diuerſitatis, cur non valeat quando alimenta debentur ex vltima voluntate, contra verò ſuſtineatur quando debentur ex contractu. & aliqui tenuerunt ideo primo caſu non valere, quia verſetur duplex fauor. alimẽtorum ſcilicet, & vltimę voluntatis. Nam, vt diximus, alimentorum cauſa vndecunque proueniant, ſemper eſt fauorabilis, vltima quoq; voluntas multis fauoribus eſt dotata in iure noſtro, quare duplex cauſa plùs debet operari, quam ſimplex. hac ratione mouetur Bart. in d. l. cũ hi, in prin. nume. 6. dicens quod in ijs duobus ſimul iunctis verſatur fauor publicus, vt ſcilicet teſtamenta mandentur exequutioni, & ne homines tenues fame pereant. hanc etiam rationem allegat in tract. de alim. num. 34. licèt tranſeat ad aliam, Bal. in eadem l. cum hi, in princ. col. ver. in eadem, ibi ſpeciale, Iaſ. d. l. de alimentis, in prin. Duaren. lib. 1. diſputat c. 44. Oroſcius in d. l. cum hi, nu. 9. aliam tamen rationem aſsignat Bar. in d. tract. de aliment nu. 34. quia ſcilicet lex præſumit alimentarium non futurum minus diligentem in conſeruando alimenta, quàm in acquirendo. ſed hæc ratio ceſſat quando alimenta fuerunt relicta in teſtamento, vel vltima voluntate: docet enim experientia maiori cum diligentia conſeruari ea, quæ cum laboribus acquiruntur quàm quæ nobis relinquuntur, & nulli ferè ſint, qui patrimonium labore partum diſsipent, multi verò diſperdant à parentibus relicta, hanc rationem conſiderauit Bar. in tract. de aliment. nu. 34. Alber. in d. l. cum hi, in princ. Salic. in d. l. de alimentis, C. de tranſact. ſequitur Dec. ibi, nu. 12. ver. regula procedit, vbi vult procedere etiã in donatione cauſa mortis, Bertran. in d. conſil. 205. num. 2. volum. 7. Iaſ. in d. l. cum hi. num. 8. in prin. ff. de tranſactio. Cord. d. §. parens, num. 78.

Hæc tamẽ ratio non videtur generalis; Nam videmus, quod de alimentis donatis cauſa mortis non licet tranſigere ſine prætore, d. l. cum hi, verſ. planè, & tamen in ea donatione requiritur acceptatio, atque ita factum donatarij, non dico requiri acceptationem expreſſam, ſed ſufficere tacitam, puta quod donatarius præſens ſit † & taceat, Ang. in conſil. 183. col. 2. Cur. iun. in rub. C. de pac. colu. 1. & ibi Purpur. quam opinionem tenuit etiam Galliaula in rub. ff. de verb. oblig. fol. 5. Didac. in rub. de teſtament. par. 3. in prin. num. 13. ver. verum ſi donatarius, & num. 14. ver. quinimo ſufficit. poteſt enim fieri etiam pacto nudo, glo. in l. cum pater, §. Meuio vbi Bar. & Dd. ff. de leg. 2. Bald. in l. vnica, §. ſin autem, in ſi. C. de cadu. toll. Didac. loco prædict. numer. 14. nec ſatisfacit reſponſio Decij in d. l. de alimentis, qui dicit donationem cauſa mortis propter alia, quæ concurrunt, iudicari vltimam voluntatem: id enim non refert, nec mutat iuris intellectum, quando ſat eſt quod in ea conſiderari poſsit acquiſitio, ſicuti in contractu. aliter tamen reſpondeo quod ſcilicet non attendimus ſimplicem acceptationem, ex quo in ea nulla verſatur donatarij induſtria aut calliditas, quæ tamen ſola conſideratur in contractibus inter viuos. ſi enim eſſet in cõſideratione acceptatio, vtique de alimentis relictis in quacunq; vltima voluntate idem dicendum eſſet, quod de acquiſitis ex cõtractu, quando etiam per vltimam voluntatem nunquam quærantur inuitis, ſed ſemper volentibus. & quãuis acquirendi verbum ſit generale, & includat etiam donationem. §. 1. Inſtit. de donatio. & Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. tamen quando induſtria & ſagacitas hominis conſideratur, tunc ſecundũ ſubiectam materiam, non dicitur acquirere qui ſibi factã donationem acceptat, ſicuti in ſimili acceptãs donationem non dicitur acquirere, † quando ſit mentio de ac-

Margin: 85 (beside "ſens ſit † & taceat"), 86 (beside "dicitur acquirere, † quando ſit mentio")

de acquiſitione cum pretio, vt per Caſtr. in conſ.194. vol.1. D.Becium in conſ. 41. numer.10. in ver. non obſtat igitur, & in conſ.52. num. 105.

Item prædicta ratio non videtur generalis, quia ſecundũ eam non liceret tranſigere de alimentis quæſitis per donationem inter viuos, cuius tamen cõtrarium volunt, ſeu præſupponunt ferè omnes Dd. nam in ea nulla cadit alimentarij induſtria, nulla ſagacitas, ſicuti nec in relicto facto in vltima voluntate, atque ita pungit Iaſ. in d. l. de alimentis, numer.1. in fine.

Addo quod ex alio non eſt generalis, quia de alimentis, quæ debentur ex ſanguinis affectione, vel etiam naturali ratione, vt quæ à parentibus debentur, à fratribus, vel perſonis per nos ſuprà enumeratis liceret tranſigere ſine prætore, nam ea acquiruntur ſine facto alimentarij & deferuntur à lege, non autem prouiſione hominis, & tamen Doctores vidẽtur præſupponere quod de illis quoq; nõ liceat trãſigere, & hic eſt tertius caſus, qui non fuit explicitè conſideratus à Doctoribus circa facultatem tranſigendi. quod ſi fortè dicamus hoc caſu licitã eſſe tranſactionem, quia non debẽtur ex teſtamento, vel vltima voluntate, replicari poterit quod illa videntur magis debita, quàm ſi eſſent teſtamento relicta, & quod caſus vidẽtur pares, quia diſpoſitio hominis, & diſpoſitio legis æquiparantur, §. diſponat, in Auth. de nupt. Cum ergo ſecundum mentem Dd. tranſigere ſine prætore liceat ſuper alimentis debitis ex donatione inter viuos ex naturali ratione, & ſanguinis charitate, fatẽdum eſt rationem hanc non eſſe generalem, nec bonam, ſed eam meliorem eſſe, quæ fundatur in fauore alimentorum, & vltimæ volũtatis, quod gratia multa inducta ſunt contra communes iuris regulas.

Notandum tamen eſt quod ad prohibendum tranſactionem ſine prætoris interuentu ſufficit alimẽta quoquo modo
87 deberi † ex vltima voluntate etiam inſpecta originali cauſa, vt voluit Guliel. Cun. in d. l. cum hi, in ver. planè, vbi ait quod ſi hæres ex teſtatoris præcepto vendicet alimenta, non poterit is emptor de alimentis tranſigere ſine decreto, quia & ſi ea habeat emptionis titulo atque ita ex contractu, quia tamen contractus fuit ordinatus à teſtatore, perinde eſt, ac ſi teſtator ipſe reliquiſſet alimenta, eum ſequitur Bal. in vtraque lectu. quia originalis cauſa attẽdi debet §. agri plagã. l. vxoré, ff. de leg.3. ſubdit Bald. quod cauſa remota eſt attẽdenda, hoc etiam voluit Caſtr. in d. l. cum hi, nu.1. in princ. legis. Tiraq. de legib. connub. glo.8. nu.185. in fi. in l. boues. §. hoc ſermone, in 9. limit. num.13. & ratio eſt, quia actus ſemper † tribuitur 88
non exequenti, ſed ordinanti, c. cum aliquibus, de reſcript. in 6. l. item eorum. §. ſi decuriones, ff. quod cuiuſq; vniuerſit. nom. & à primordio tituli poſterior formatur euentus, l.1. circa finem, C. de impon. lucrat. deſcript. ideo ſi teſtator hæredem ſuum grauet reſtituere Titio certa bona poſt mortem, is verò decedens Titiũ inſtituat in illis bonis, dicitur Titius illa bona habere non ab hærede grauato, ſed † à teſtatore grauante, l. vnum ex fa- 89
milia, §. ſi de Falci. ff. de leg.2. & ibi infert Imo. quòd officialis electus ab eo cui cõſilium generale eligendi conceſſit facultatem, dicitur à cõſilio generali electus, non ab illo particulari, & id videtur à teſtatore factum quod eo mãdante factum eſt, l. pater ex prouincia, ff. de manum. vindicta, Alex. in conſil.215. col.4. volu.6. Caſtr. in conſ.441. col.2. vol.1. Soc. conſ. 114. col. fi. vol.3. Crau. in conſ.144. num.1. & ſeq. Tiraq. d. glo.8. nu.184. & ſeqq. dixi in conſ.29. num.3. licèt ergo ille habeat alimenta ex contractu emptionis, quia tamen hæres vendidit mãdante teſtatore nõ poterit trãſigere de his ſine interuentu prætoris, & hoc modo ſublimitatur ea declaratio Dd. qui dicunt licere inconſulto prætore tranſigere de alimentis debitis ex contractu, non enim procedit in contractu qui fuit ordinatus à teſtatore, quia inſpecta origine habẽtur ex vltima voluntate.

Quarto intelligenda eſt concluſio no-
ſtra vt locum non vendicet, quando teſta
90 tor licentiam conceſſiſſet † tranſigendi
ſine prætore, quia tunc licita eſt trāſactio
ſine decreto, vt voluit Ang. in l. de alim.
quem citat Dec. ibi in fi. C. de tranſactio.
ſed in contrarium facit quia prętoris de-
cretum requiritur per modū ſolennita-
tis, & eſt publici iuris, ergo non poteſt
remitti arg. eorum, quæ notantur in l. 2.
C. vt in poſſeſ. legat. verum prima opinio
eſt verior, & eam probauit Guliel. Cun.
in d. l. cum hi. in ver. planè, vbi Bald. in 2.
lectu. illum ſequitur. ff. de tranſact. ſequi
tur Tiraq. d. glo. 8. nu. 94. in fi. Menoc. de
arbitr. iudic. caſu 171. núm. 68. mouetur,
quia teſtator poteſt remittere decreti in-
terpoſitionem, vt notatur in l. ſi quando
C. quan. decre. nō eſt opus, & inquit Bal.
quod vbi decretum procedit de conſci-
entia teſtatoris non opus eſt decreto arg.
l. pen. & fi. ff. de tranſactio. & pro hoc fa-
cit, quia etſi minor non poſſit bona im-
mobilia alienare ſine decreto, ſi tamen
91 ea vendat ex permiſſu teſtatoris † nulla
requiritur ſolennitas, eſt tex in l. 1. §. 1. in
l. magis puto. § ſi pupillus & l. ſi. ff. de reb.
cor. in l. 1 & l. prædiū, vbi glo. & Io. Fabr.
C. quand. decre. non eſt opùs, Bart. Bald.
& Are. in l. qui Romæ, in §. cohæredes. ff.
de verb. oblig. Alex. in conſ. 215. in prin.
volu. 6. vbi inquit hoc eſſe verum ſiue li-
centia teſtatoris ſit generalis ſiue ſpecia-
lis, Afflict. in deciſ. 285 num. 10. Neuiza.
in conſ. 84. numer. 3. & 4. Tiraq. de glo. 8.
nu. 194. & ſeq. Lambert. in tract. de con.
tract. cor. qui ſine cer. ſolennit. glo. 1. nu.
3. & idem eſt quando alienatio fieret in
92 exequutionem actus geſti à teſtatore, †
quia eodem modo ſolennitas non requi-
ritur, vt vult Bar. in l. 2. in fi. princ. ff. de
ſtipulat. ſeruo. quem ſequitur Iaſ. in l. 1.
§. fuit quæſitum, num. 15. & ibi Rip. num.
10. ff. de verb. oblig. Dec. in l. ſingularia,
num. 15. ff. ſi cer. pet. Neuizan. d. conſ. 84.
numer. 3. Menoch. in tract. de arbitr. iu-
dic. caſu 171. nu. 67. & poſſent multa alia
allegari, quæ omitto. ſtat ergo limitatio,
quod vbi teſtator permittit tranſactionē
ſuper alim. tunc non exigitur Iudicis de-
cretum. ad rationes aūt in contrarium al
legatas reſpōderi poteſt, quod decretum
à iure requiritur ad priuatam vtilitatē,
vt ſuprà diximus, tractando de renūciati
one iurata, ergo teſtator poteſt illam ſo-
lemnitatē remittere, vt notant Doctores
in l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. & facit quia
ſi teſtator poteſt alimēta nō relinquere,
multo magis poterit relinquendo ordi-
nare, quod ſuper eis tranſigi poſſit, quia
qui poteſt quod eſt plus poteſt etiā quod
eſt minus. l. cui quod plus, ff. de reg. iu. &
rei ſuæ quilibet poteſt cōditionem † ap- 93
ponere, quam vult. l. in traditionibus, de
pact. Zabarel. in Cle. quia contigit, in 11.
notab. de relig. dom. Anch. in conſil. 217.
nu. 2. cum alijs per D. Becium in conſ. 101.
num. 25. & ſeq.

Quinto reſtringi debet principalis cō-
cluſio ad alimenta futura, nam quoad
præterita licet ſine prætoris interuentu
† tranſigere, ita voluit glo. in d. l. cum hi, 94
in princ. in ver. alimentorum, ff. de tranſ-
actio. vbi Alber. in prin & Iaſ. nu. 9. Bal.
in l. pactū quod dotale, in fi. C. de collat.
Bal. in l. de alimētis. C. de tranſactio. vbi
dicit rationem diuerſitatis eſſe, quia ex
futuris alimentis pendet vita hominis,
nō ex præteritis, ideo fauorabiliora ſunt
futura, ſequitur Sal. ibi, Cor. num. 1. &
2. Iaſ. num. 4. Dec. num. 9. Cur. iun. num. 1.
& Alciat. col. 2. ex hac ratione infertur
non eſſe bonam rationem, quam ex mul-
tis ſupra allegauimus quod ſcilicet trāſ-
actio prohibita ſit fauore alimentorum,
& vltimæ voluntatis, nam ſi eſſet genera-
lis, vtique etiam de præteritis alimentis
tranſigere non liceret, quod tamen eſt
falſum. hanc quoque diſtinctionem pro-
bauit Fel. in c. ſi diligenti, num. 6. de foro
compet. ſequuntur Oroſc. & Connan.
quos citat Cord. in d. § parens, nu. 74. vbi
dicit communem, & pro hac parte facit,
quia etſi alimenta ſemper ſint fauora-
bilia, tamen quando contra ius aliquod
priuilegiū eis conceditur ſemper reſtringi
tur ad alimenta futura, quia in eis ſolis
militat ratio, quæ eſt cauſa priuilegij, ne

ſcilicet

ſcilicet alimentarius fame pereat, vt paſſim in diſcurſu operis notari poſſunt exempla. contra hoc tamen facit, quia diſpoſitio d.l.cum hi, procedit ſiue alimenta relinquantur pauperi ſiue diuiti, & tamẽ in diuite ceſſat ratio, ne alimentarius fame pereat. ita Iaſ.in d.l. cum hi §. eam tranſactionem, in princ. verſ.3. nota. reſponderi tamen poteſt, quod in diuite aliud eſt, quia poteſt effici pauper, & fame perire, & nõ minor eſt virtus quam quærere parta tueri. at in alimentis præteritis ceſſat omnino ſuſpicio ne pereat, quia iam vixit eo tempore quo debebantur alimenta, & hanc conſiderationem fecimus aliquando ſuprà ad aliud propoſitum.

Sexto principaliter limitatur ne procedat in permutatione, quę tamen non ſit
95 damnoſa alimentario, quia † ea fieri poteſt prætore inconſulto, vt probatur in d.l.cum hi.§.ſi cui, vbi notant omnes, præcipuè Bar.Bal.Caſt.& Iaſ.in eo textu necnon in §. fi. ponuntur exempla permutationis quæ ibi poſſunt videri. ſi vero non ſit vtilis non eſt licita ſine pretore, & aduertendum, quod ille tex.ad validitatem tranſactionis non requirit, quod ſit vtilis, ſed ſufficit quod non ſit damnoſa, & ita loquuntur Doctores ibi excepto Bal. aliàs ſi de vtilitate loqueretur eſſet ſuperflua deciſio, cum iam in §. eam tranſactionem, generaliter ſtatutũ ſit valere tranſactionem, quę ſit vtilis alimentario. conſidera etiam quod in d.§.ſi cui nõ tractatur de minutanda ſubſtantia relicti, nec de tollendis alimentis, ſed de mutanda forma & qualitate pręſtationis, & facilius toleratur alteratio qualitatis, quã ſubſtantiæ, quia non eſt curandum de modo ſi idẽ ſequatur effectus in ſubſtantia, l. 3. C.de inſtitut.& ſubſtitut. hinc dicimus,
96 quod qualitas facilius † præſumitur quã ſubſtantia, Ang.& Ala.in l.ſi certis annis, C.de pact.& leuiores probationes ſuffi-
97 ciunt † ad probandum qualitates, quam vbi agitur de ſubſtantia, c. cum per tuas, de probatio.l.ſolent.ff.de alim.& cibar. lega. latè Cephal. in conſ. 170. nu. 25. & regulariter res probibita alienari poteſt permutari, vt in re ſpirituali, quæ poteſt cum alia ſpirituali, † permutari, licet nõ 98
vendi, probat tex. in c. ad quæſtiones, vbi glo. & Dd. de rer.permut.glo. in c.ſuper eo, de tranſactio. & mulier licèt fundum dotalem marito inſcio non poſsit vendere; poteſt tamen permutare, † Cin. 99
in authen. ſine à me, C. ad Velleian. Alber. in l. 1.§.& cum lex. C.de rei vxor. actio. Cuman.in l. quamuis. ff.ſolu.matr. quod aliunde non prouenit, quam quia permutatio lõge minus affert detrimentum, quam venditio, præcipuè quãdo ſit ſine dãno, vt inquit Tiraquell.de retract. conſang. §. 30. glo. 2. nu. 28. quod autem tranſactio licita ſit quando ſit permutatio rei ad alimenta relicta, voluit Crot. in conſ.65.num.19. vbi allegat Caſt. in ſimili quæſtione.

Septimo reſtringitur, vt non procedat prohibitio, quando minima ſunt alimenta, quæ fuerunt relicta, quia tunc licet † 100
tranſigere ſine prætore, vt eſt tex.in d. l. cum hi. §. fi. Tiraq. in tract. de iudic. in reb. exig. feren. ver. 32. Cordub. d.§.parens, nume.79. & pro hoc facit quia & ſi tutor adminiſtrare non poſsit niſi facto inuentario, & ad illud teneatur, tamen fallit quando bona minoris ſunt modici valoris, ita quod plus impenderetur in ipſius inuentarij confectione† quã ſit va- 101
lor bonorum, Bar. in l. mediterraneæ, C. de annon.& tribut. Abb.in ca.de appellationibus extra de appellat. Tiraq. in d. tract.de iud.in reb.exig.feren.ver.45.

Octauo declarat Alciat.in conſ.167. nu. 3. in fi. non eſſe locũ prohibitioni, quando per eam tranſactionem declaratur ſolum quantitas, vel ſumma præſtanda pro alimentis, † quia eo caſu decretum nõ re- 102
quiritur, ſed nihil allegat. ego huic limitationi non aſſentior, quia prætoris decretum eſt neceſſarium quandocunq; ex actu poteſt lædi ius alimentorum, & Bar. in l. 3.num.15.ff.de alimen.& cibar. lega. dicit quod cauſa alimẽtorum dicitur ad hunc effectum quandocunque aliquid tractatur quod pertineat ad alimenta, & dixi

dixi ſupra hoc eodem priuilegio in 6. ampliatione. cum vero in declaranda quantitate poſsit maxima fieri diminutio in dammum alimentarij, dicendũ eſt decretum fore neceſſarium.

Nono licèt tranſactio permittatur authore prætore ſuper alimentis, hoc tamẽ intelligitur, quãdo perſona eſt alioquin habilis ad tranſigendum, quia cum de vno diſputamus cætera habilia ſupponuntur. §. in extraneis, Inſti. de hær. qualit. & differ. at ſi is cui relicta ſunt alimenta nõ ſit habilis non valebit tranſactio, & cum authoritate prætoris, exemplum eſt in
103 ſeruo † qui cum non poſsit paciſci, vel aliquem facere contractum. l. in perſonam. ff. de reg. iur. & ſe obligare, vel aliũ ſibi. l. ſerui. ff. de actio. & oblig. l. nec ſeruus. vbi glo. ff. de pecul. etiam cum prętoris interuentu. l. contra iuris. in fi. ff. de
104 pact. non poterit etiam ſuper alimentis † ſibi relictis trãſigere, ita Bar. in l. cum hi, §. eam tranſactionem, nu. 5. ff. de tranſact. vbi dicit domino videri relicta ea alimẽta, quæ ſeruo alicuius relinquantur. l. filio. ff. de cond. & demon. ideo dominus ipſe, non ſeruus debet tranſigere, & licèt
105 ſeruo relinqui poſsint alimẽta, † & ei detur actio, vt aliquando dixi per l. legatũ, ff. de cap. dimin. & l. ſeruus, ff. de ali. & cibar. lega. tamen procedit, quãdo non habet dominum, vt ſunt ſerui pœnæ, alias ſi dominum habet, acquiruntur domino, & reprehendit glo. quæ volebat, quod ſeruus poſſet tranſigere, hanc opinionem probat etiã Iaſ. ibi, in fi. qui ſubdit quod ita tenent omnes, Cordub. d. §. parens, num. 58. & per eandem rationem idem dicunt in monacho, qui habet ſuperiorem, ego tamen non video quando ſeruus dicatur non habere dominum, vel monachus ſuperiorem, cum ſeruus pœnæ ſubſit omni caſu principi, vel reipublicæ, & monachus Epiſcopo, vel ſummo Pontifici.

Decimo eſt caſus, in quo etiam cum prætoris interuentu non licet paciſci,
106 quando ſcilicet gratis † quis remitteret alimenta, quia tunc non valet, vt per Bal. in l. cũ hi, in prin. col. 2. vbi dicit ꝙ vxor cui relicta ſunt alimenta à marito nõ poteſt illa refutare etiam cũ authoritate iudicis, vt intelligas aliud eſſe quod ſuper alimentis tranſigatur, aliud vero quod alimentis renuncietur, nam qui tranſigit aliquid recipit, vt. ff. de tranſact. l. 1. qui vero renunciat nihil retinet, & hanc differentiam ponit Iaſ. in d. l. cũ hi, in prin. nu. 10. vbi inquit, quod in pacto nihil datur, & tranſactio cum prętoris interuentu eſt valida, renunciatio autem etiam cũ prętore eſt nulla. & licèt in pręſenti concluſione tractauerimus etiam de pacto, & renunciatione, tamẽ intelligenda ſunt ea quæ diximus, de renunciatione etiam cum decreto prætoris, & pro dicto Bal. facit, quod ponunt Doctores loquendo de minore, qui etſi cum authoritate curatoris poſsit facere quemcunque contractum, non tamen poteſt donare † per 107
tex. in l. fi. §. cũ autẽ, C. ſi maior fac. alienat. habuer. vbi Bal. dicit quod minor etiam cum decreto iudicis non poteſt donare, allegatq; alium tex. in l. ab agnato, ff. de curato. furioſi, & dicit Bald. in cõſ. 108. vol. 1. quod minor de ſuis bonis immobilibus non poteſt authorante iudice dotare perſonam extraneam, Are. in cõſ. 24. in 4. dubio, in fi. quinimo curatorẽ habere non poteſt ad donandum, quia curator nõ datur niſi ſubſiſtente iuſta cauſa, donatio autem non eſt cauſa iuſta dandi curatorem, quia donare † eſt perdere, 108
l. contra iuris. §. fi. ff. de pact. ſicuti etiam remittere eſt donare, glo. in l. ſi quis obligatione, ff. de reg. iur. Bar. in l. Modeſtinus, ff. de donatio. & quod ad donandum nõ poſsit minori dari curator, † vo- 109
luit Bal. poſt Iac. Butrig. in l. 1. C. ſi à diuerſ. donat. vbi infert, quod ſi donat ſeruata ſtatuti ſolẽnitate ea donatio eſt nihilominus nulla, quia ſolemnitas introducta in fauorem minoris, non debet retorqueri in odium, exornat Natta in cõſ. 166. num. 17. & ſeq. & in conſ. 173. num. 1. & ſeq. quæ enim dicuntur de authoritate tutoris, & curatoris adhibenda in contractibus minorum, & de iudicis decreto

in alijs cõtractibus, intelliguntur, quando actus, qui fit poteſt eſſe vtilis, & damnoſus, at vbi certitudine damnoſus eſt decretum iudicis, Vel curatoris authoritas nullum addit robur.

Addo etiam pro declaratione præſentis declarationis, quod etſi temporis la-
110 pſu ſolemnitas † extrinſeca ſoleat præſumi ſecundum glo. Innoc. Butr. Imo. & Abba. in c. peruenit, de ceſſib. Hoſtien. Io. And. Butr. Imo. Abb. & Felin. in c. Albericus. de teſtib. cum infinitis ſimilib. tamẽ in tranſactionẽ, quæ fit ſuper alimentis licèt lapſum fuerit longum tempus, ſolemnitas hæc non præſumitur, vt con-
111 cludit † Vaſq. illuſt. q. c. 64. num. 21. monetur, quia ſolemnitas extrinſeca nõ præſumitur, quando eſt talis, cui partes non
112 poſſunt † renunciare, Anch. in cap. primo de rebus eccleſ. non alien. glo. & Bar. in l. 1. C. de fide inſt. Bar. in l. ſciendum, ff. de verb. oblig. cum alijs quos ille citat, nu. 17. & huic ſolemnitati alimentarius renunciare nõ poteſt, vt diximus ſuprà, ergo non erit præſumenda, aduerte tamen quia Vaſq. loco prædicto, & Cordub. qui eum ſequitur in d. §. parens, num. 54. loquuntur de ſolemnitate, quæ requiritur ex diſpoſitione l. de his, ff. de tranſact. id eſt quod viſa, lecta, & cognita prius ſint teſtamenti verba, ſed per identitatem rationis idẽ dici poteſt in ſolennitate quæ requiritur ex diſpoſitione l. cum hi, ff. eodem titu.

Quæ ſuprà dicta ſunt concernunt caſus in quibus licet tranſigere ſine decreto, at vbi etiam decretum interuenit, nõ poteſt adhiberi ſine iuſta aliqua cauſa. iura autem loquuntur ſimpliciter de decreto, quia præſumunt iudicem non ſine cauſa interpoſiturum authoritatẽ ſuam, vt declaraui in conſi. 49. numero 30. ideo
113 ex decreto † præſumuntur ſolennitates, l. ab ea parte in 2. reſpon. ff. de probatio. & ibi dixi, alios citat Menoch. in tract. præſumpt. libro ſecundo, præſumpt. 75. ferè per totam. bene verum eſt quod aliquando lex vltra decretum requirit pro forma cognitionẽ cauſæ, ſed etiam tunc præſumitur interueniſſe ſi apparet de decreto, vt latè † per Vaſq. in d. tract. illuſtr. 114 quæſtio. cap. 39. nume. 1. & ſeqq. iuſta ergo cauſa requiritur, & ſine ea iudex non debet comprobare tranſactionẽ factam ſuper alimentis, & circa tria † principa- 115 liter verſatur cognitio, cauſam ſcilicet, modum, & perſonas, d. l. cum ij, §. vult. & quamuis multæ cauſæ recitentur in d. l. cum ij, tamen poſſunt dari aliæ ſimiles, vt ibi probatur in §. cauſæ. ibi, aut ſi alia quædam cauſa ſit, declarat Menoc. in tracta. de arbitr. iudic. caſu 170. numero 6. vbi recitat nonnullas cauſas, & præcipuè ſi alendus vno ſit in loco & debitor in alio, vel ſi vrgeat grauis aliqua occaſio comparandæ pecuniæ, & quando à pluribus alimenta præſtanda ſunt, & latè proſequitur, ſed quia hæc omnia ſua habent diſtincta capita, vtilius duxi ea referre in loco oportuno, vbi tractabimus, quando in domo vel extra domum præſtanda ſint alimenta, qualia ſint præſtanda, & quid alimentorum loco præſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Legitima Imputantur filio in legitimam, ea quæ pater ſimpliciter dat illi.*

2 *Legitima alimenta præſtita à patre non imputantur filio in legitimam.*

3 *Alimenta præſtita ſorori dotatæ non imputantur in legatum factum pro dote.*

4 *Imputari minimè poſſunt, quæ ad hæredes non transmittuntur.*

5 *Imputari non debent filio ea quæ ſibi à patre prouenerunt inter viuos*

PRIVILEGIVM LVII.

Quæ pater dat filio, ſimpliciter non expreſſo titulo donationis regulariter imputantur filio in ſuam legitimam, & eam extinguunt † pro rata, 1 Barto. in l. 1. § ſi parens, ff. ſi quis à parent. fuer. manum. Alex. Iaſ. & alij in l. illud, C. de collatio. Alex in conſi. 42. volu. 2. Socin. in conſil. 18. volumine quarto, Bertran. in conſ. 85. volu. 2. ponunt Dd. in l. in quartam, ff. ad leg. Falcid. vbi Ripa nu. 145.

Tamen alimenta quæ pater præſtitit filio

2 filio † non imputantur in legitimam, vt
eſt tex. in l. quæ pater, ff. famil. ercif. Do-
ƈto. in l. filia licèt, C. de collatio. Bal. qui
loquitur de ſolis veſtibus, in l. omnimo-
do, §. imputari, nu. 4. in fi. C. de inoffi. te-
ſtam. vbi dicit quod nõ conferuntur, nec
imputantur, Bereng. in l in quartam, c. 3.
nu. 79. Pariſ. in con. 130. nu. 2. vol. 1. Duen.
in regu. 222 num. 2. & idem eſt in alimen-
tis, quæ ab hæredibus præſtantur filiæ do-
3 tatæ, † quia non imputantur in legatum
ſibi factum pro dote, vt per Ang. in §. fue-
rat, num. 35. Inſtit. de actio. & prædictam
ſententiam quod filio non imputentur
alimenta relicta à patre, tenuit etiam Se-
baſt. Medic. in tract. de compenſat. in 1.
par. q. 14. num. 5. vbi quod non compu-
tantur. hoc tamen non eſt inductum ſpe-
ciali fauore alimentorum, ſed generali
ratione, quia alimenta non tranſmittun-
tur ad hæredes vt dixi ſuo loco, quæ ve-
4 rò ad hæredes † non tranſmittuntur mi-
nimè imputantur vt per Dd. in d. l. om-
nimodo, §. imputari, & ponuntur plura
exempla à Bereng. d. num. 79. eſt & alia
ratio excludendæ imputationis, nam mi-
nimè imputantur, quæ ad filium perue-
5 niunt † à patre inter viuos, l. ſi quando, §.
& generaliter C. de inoffi. teſta. l. illud,
C. de collatio. Dd. d. l. in quartam, tertio
excluditur imputatio, quia pater præſtan
do alimenta filio magis exoluit propriũ
debitum, quam conferat beneficium, te-
netur. n. pater alere filium vt dixi, & pro
alimentis filius dicitur quodammodo
creditor, ideo alimẽta cedunt in exonus
patris, & tamquam æs alienum perſolu-
tum non imputantur.

SVMMARIA.

1 *Pubertas in maſculo incipit à decimo quarto anno, in fœminina vero à duodecimo, & ibi ponis rationes differentiæ.*
2 *Pubertas in contrahendis matrimonijs dicitur poſt decimum quartum annum in maſculo, & duodecimum in fœmina.*
3 *Pubertas attenditur in condendis teſtamentis.*
4 *Pubertas fauore alimentorum incipit ab anno decimo octauo in maſculo, & à duodecimo in fœmina.*
5 *Pubertas triplicis eſt generis, plena, plenior, & pleniſſima.*
6 *Baptizans debet decem octo annis præcedere baptizatum.*
7 *Annum perfectum an requiratur, vel ſufficiat inchoatus in pubertate, vide ibi remiſſiuè.*
8 *Pubertas in alimentis, quæ relinquuntur diuiſè quando incipiat.*
9 *Ratio dominatur legi ſicut anima corpori.*
10 *Legatum in dubio ſtrictè eſt interpretandum.*
11 *Teſtator cẽſetur in dubio minus grauare hæredem, quam ſit poſſibile.*

PRIVILEGIVM LVIII.

PVbertas in maſculis incipit regula-
riter completo decimo quarto an-
no, in fœminis † vero poſt duodeci- 1
mum eſt, in §. noſtra autem maieſtas, In-
ſti. quib. mod. tute. finit. l. fin. C. quan. tut.
vel curat. eſſe deſi. augetur enim, creſcit,
& adulta perficitur fœmina ante maſcu-
los, vt inquit Plutar. in ſuis prob. ſequi-
tur Coraſ. in l. precibus, num. 24. C. de
impub. dicit tamen glo. in l. qua ætate,
ff. de teſta. quod mulier ideo citius pube-
ſcit, quia mulier citius eſt ſagacior quã
maſculus, eadem glo. in lege 2. C. de his
qui ven. ætat. impet. dicit ideo prius pu-
beſcere quia mala herba citius creſcit.
Bal. autem, & alij in §. præterea, vbi Ba-
uer. nu. 8. Inſtitu. qui teſtam. face. poſſ. di-
cunt hac ratione fœminã prius pubeſce-
re quia citius deficit. Neuiza. autem in
ſilua nuptiali, lib. 2. num. 106. poſt Aegid.
quem citat, vult cauſam eſſe, quia natura
modicũ curans de fœmina cito eam per-
ducit ad augumentum, id quod conuenit
Philoſopho, qui dixit mulierem caſu
naſci, cũ natura perfectioni intenta ſem-
per velit maſculum producere, Tiraq. de
legib. connubial. glo. 1. num. 99. alias au-
tem rationes ponit Tiraq. in l. 6. num. 38.
& eſt in glo. 1. par. 6. vbi Macrob. citat
& alios, & eiuſmodi pubertas † attendi 2
tur in contrahendus matrimonijs § 1. In-
ſtitu. de nupt. c. continebatur, &c. atte-
ſtationes, de deſponſat. impub. glo. in c.
2. eod. tit. Calcan. in conſ. 120, Tiraq. d.
l. 6. num. 35. vbi dicit virum decimoquar-
to anno tantum ferre ſemẽ, refert tamen,
num. 37. viros aliquos minoris ætatis

reddidiſſe mulieres prægnantes, id quod an verum ſit mihi non probatur: non enim id idoneis teſtibus conuinci poteſt, vbi nō eſt pubertas proxima, eadem ætas
3 etiam in teſtamentis † condendis attenditur, l. qua ætate, ff. de teſtam. §. præterea Inſt. qui teſtam. face. poſſ.

Sed vbi alicui alimenta relinquuntur vſquequo ad pubertatem peruenerit, tūc debentur maſculo vſq; ad decimumoctauum, fœminæ verò † ad decimumquartū,
4 l. Mela ait. ff. de alim. & ciba. lega vbi dicit in alimētis hoc fuiſſe inductum pietatis fauore, & glo. ibi dicit eſſe ſpeciale in alimentis, & ibi notant omnes, Roman. in ſing. 604. Cremen. qui dicit ſpeciale, in ſing. 78. Practi. Pap. in for. liber. quo agit pro lega. rei ſingul. num. 81. in prima glo. Auctor in tractatus de præſcript. in tit. ætates hominum, & tempora, num. 6. vbi dicit prouenire hoc ex ratione humanitatis, vt porrigantur alimenta nonnihil ad robuſtiorem ætatem, qua poſſit legatarius ſeipſum alere, Dec. in l. fin. num. 3. C. de Carbō. edic. Vital. in tract. clauſul. in titu. an poſſit aliment. renuncia. col. 13. ver. & ſcias quod fauore alimentorū, Coraſ. in dicta l. precibus, num. 24. vbi inquit conſtitutionem hanc ratione moueri, cum videamus ante illam ætatem non ſufficere pueris ſuam artem, vel induſtriam ad quærendum victum, Ripa in l. 2. num. 12. ff. de vulga. & pupill. Gomez. in tract. de teſtament. cap. de ſubſtitut. pupilla. num. 1. vbi dicit textum illum eſſe ſingularem, ſed poſſe malè verificari in alimentis relictis vulgari ſermone alicui impuberi, & allegat idē tenuiſſe Roder. in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſtament. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. vtrum, num. 5. & ſeq. ff. de lib. agnoſc. & idem ante alios voluit glo. in l. arroga
5 to, §. non tātum, ff. de adoptio. quæ † docet triplicem eſſe pubertatem, plenam ſcilicet, pleniorem, & pleniſſimam: ea verò plena eſt quæ quartodecimo anno perficitur in maſculo, & duodecimo in fœmina, ſed plenior, quæ in maſculo excedit decimumſeptimum annum in quo admittitur quis ad poſtulandū, l. 1 §. pueri etiam, ff. de poſtulan. § fin. Inſtitut. qui manum. non poſſ. pleniſſima autem cum de alimentis tractatur vel etiam de adoptione, aut arrogatione, quia hoc quoque vltimo caſu decimusoctauus annus requiritur, vt quis poſſit adoptare, dicta l. arrogato, §. non tātum, & glo. ibi poſt alios ſequitur Anan. §. in rubr. de delict. puero. num. 1. ſed Eman. Coſta. in c. ſi pater, in 1. par. in verſ. impuberes, num. 1. de teſtament. in 6. dicit triplicem eſſe pubertatem: vnam ordinariam, quę attenditur in nuptijs, teſtamento, & alijs; aliam plenam, quæ dicitur in alimentis, & arrogatione; tertiam verò pleniſſimam, quæ ad vigeſimumquintū ætatis annum producitur, quæ attenditur, quando pubertas ponitur in conditione ab eo qui ſciebat illum iam eſſe puberem, l. cum filio, verſ. ego quidem, ff. de legat. tertio, & ſanè melior eſt diſtinctio hæc, quia iura loquentia de plena pubertate intelligūt de ea, quæ cōpletur decimo octauo anno in maſculis, d. §. non tantum, & in dicto §. minorem, Inſtitut. de adoptio. & ideo Abb. in c. debitum, num. 3. de baptiſmo, inquit quod baptizans, vel leuans, de ſacro fonte aliquem, debet eo maior † eſſe 6
decem octo annis, ſicuti qui adoptat, quia pater legitimus, vel adoptiuus talis eſſe debet. eſt verum quod Ancharan. ibi inquit ſufficere quatuordecim annis illū anteire, & ſequitur Dec. in d. l. finali, nu. 3. C. de Carbon. edic. vbi Abb. reprehendit. cum igitur plena pubertas tendat vſque ad annum decimumoctauum, non mirum eſt ſi in alimentis ætas illa attenditur: fit enim in eis tanquā fauorabilibus plena interpretatio, vt dixi ſuprà, rurſus videntur alimenta relicta ea intentione vt prouiſum eatur legatario, donec per ſeipſum poſſit alimenta comparare, at id facere non poteſt niſi poſtquam aſſequutus eſt eam ætatem, & ideo ſecundum ſubiectam materiam diuerſimode capitur pubertatis mentio.

An verò anni ſint perfecti, vel ſufficiat inchoatos eſſe, vide † Doctores in d. §. pręterea, 7

terea, Inſtitut. qui teſtament. fa.ce. poſſ. vbi Bauer. num. 9. ſed in caſu noſtro reſolutio ab eo pendet, an verò inchoato decedens alimentarius tranſmittat ad hæredes alimenta pro toto anno, & de hoc tractabimus ſuo loco.

Concluſio autem principalis videtur
8 non habere locum quando alimenta † relinquerentur diuiti, vel aliunde habenti vnde ſe alat, quia in d. §. Mela ait, alimenta præſtantur vſque ad annum decimumoctauum pietatis intuitu, at vbi ratione pietatis aliquid indulgetur non habet locum quando pietas ceſſat, quando alimentarius eſt diues, vt diximus ſæpe, præcipuè dum firmauimus cauſam alimentorum non dici piam niſi cum alimenta pauperi, vel indigẽti relinquuntur, contra tamen D. indiſtinctè dicunt fauore alimentorum concedi hoc priuilegium, alimenta verò ſemper ſunt fauore digna etiam ſi diuiti debeantur, ego non inuenio aliquem tangentem, ſed exiſtimo reſtringi ad annum decimumquartum, ſi legatarius non ſit pauper, quia ceſſat ratio l. Mela ait, ergo ceſſare debet illius diſpoſitio: quia cum ratio ſit anima le-
9 gis, ſicuti anima corpori † dominatur, ita legi dominatur ratio, l. ſcire leges, ff. de legib. l. cum mulier, vbi Doctores, ff. ſoluto matrimonio, l. non dubium vbi glo. & Dd. C. de legib. & ratio legis quando eſt ſtricta legem ipſam reſtringit ad ſuos limites, l. cum pater, in §. dulciſſimis, vbi Bartol. Imo. & alij, ff. de leg. 2. l. adigere, § quamuis, vbi Bart. & alij, ff. de iur. patron. alios citat Euerar. loco 34. in
10 princ. & legatum in dubio ſtrictè † eſt interpretandum, l. apud Iulianum, §. Seio. ff. de leg. 1. l. nummis, ff. de leg. 3. l. vnũ ex familia, §. ſi rem ff. de leg. 2. Iaſ. in l. non dubium, numer. 43. C. de legib. Dec. in l. in teſtamentis, numer. 1. ff. de regul. iur.
11 & teſtator in dubio † cenſetur minus grauare hæredem, quam ſit poſſibile, l. Titia, § qui inuita, ff. de leg. 2. d. l. vnum ex familia, §. ſi rem accedat, quod non ſunt multiplicanda ſpecialia ſine ratione.

SVMMARIA.

1 *Fiſcus in bonis publicatis non eſt hæres propriè.*
2 *Fiſcus in bonis confiſcatis æquiparatur prælato.*
3 *Fiſcus habetur pro hærede.*
4 *Fiſcus ſuccedit in omne ius condemnati.*
5 *Fiſcus dicitur ſucceſſor vniuerſalis.*
6 *Fiſcus. In fiſcum tranſeunt omnia condemnati iura actiua, & paſſiua.*
7 *Fiſcus efficitur per cõdemnationem dominus ipſo iure ſine apprehenſione.*
8 *Fiſcus. Poſſeſſio bonorum publicatorum non tranſit in fiſcum ſine apprehenſione.*
9 *Fiſcus tenetur ſatisfacere omnibus creditoribus.*
10 *Condemnatus confiſcatione bonorum liberatur à creditoribus, nec de cætero moleſtari poteſt.*
11 *Condemnatus confiſcatione bonorum non poteſt conuenire ſuos debitores.*
12 *Vſusfructus non tranſit in fiſcum ex confiſcatione, ſed commoditas vtendi, & fruendi.*
13 *Vſusfructus feudi non tranſit in fiſcum, ſed commoditas.*
14 *Confiſcatione in generali non veniunt alimenta, limita, num 22.*
15 *Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum etiam in condemnato læſæ maieſtatis.*
16 *Alienare qui non poteſt, etiam poteſt actum facere per quem alienatio ſequatur.*
17 *Confiſcatio non includit iura de futuro.*
18 *Fiſcus non ſuccedit filio in bonis, quæ à patre habuit poſt publicationem.*
19 *Confiſcatio non includit iura conditionalia.*
20 *Fiſcus. Iura perſonalia non tranſeunt in fiſcum.*
21 *Condemnatus, quando reſtituitur recuperat alimenta à die ſententiæ non præſtita.*
22 *Confiſcatio includit alimenta præteriti temporis.*
23 *Vſusfructus finitur, & ſolidatur cum proprietate quando vſufructuarius patitur maximam, aut mediam capitis diminutionem, ſecus quando minimam.*
24 *Vſusfructus quo caſu tranſeat in fiſcum.*
25 *Fructus prædij quando relinquuntur, tunc illi veniunt in confiſcatione bonorum.*
26 *Fructus prædij quando relinquuntur, tunc capi debent de manu hæredis, ſecus quando relinquitur vſusfructus prædij.*

PRIVILEGIVM LIX.

FISCVS ſequuta bonorum publicatione licẽt non ſit hæres † propriè, 1
glo. Bart. & alij in l. inter eos, §. fin. ff. de fideiuſſo. Iaſ. in l. ex facto, §. Iulianus, in 2. notab. ff. de vulg. & æquiparetur prælato, † Bald. in c. 1. qui ſucceſſor. 2
teneat. Afflict. in c. 1. nu. 32. de frat. de no.

 benef.

benef.inueſt.habetur tamen pro hęrede,
3 † glo.in l.non intelligitur, §. cum cauſą.
vbi Bar.ff.de iur.fiſci,l.ſi marito,in prin.
ff.ſoluto matrimo. l.cum fiſco, ff. ad Sil-
lan.Roman.conſi.93. & eum hæredem a-
nimatum appellat Bal.in l.fin.num.15.C.
de contrah.empt.& ſuccedit in omne ius
4 † condemnati, l.2. C.ad leg.Iul.de vi pu-
blic.l.ſi ademptis, C. de ſent.paſſ. l. ſi vt
proponis,C.de bon.damn. & dicitur ſuc
5 ceſſor † vniuerſalis, ſecundum Caſtr. in
conſ.441.nu.5.vol.primo,& in eum tran-
6 ſeunt omnia condemnati iura actiua † &
paſſiua,Bar.in l. tam mādatori,C.de non
num. pecun. & efficitur ipſo iure domi-
7 nus † ſine apprehenſione, l.commiſſa, ff.
de publica. l. quiſquis, C. ad leg. Iul.
maieſt.Bar.in l.1.§. an bona, & l.Impera-
tor, ff. de iure fiſci, licet poſſeſsio non
8 transferatur niſi † apprehenſione, l. cum
duobus,§.idem reſpondit, ff. pro ſocio,
Marti.Laud.in tract.de fiſco, nu. 63. Soc.
iun.in conſ.127. vol.2.Boer.in deciſ. 367.
nu.9.& quia ſuccedit in ius condemnati,
9 tenetur ſatiſfacere † creditoribus omni-
bus,l.2 & l.tutelas,§. fi. vbi Bart.no.ff.de
fideiuſſo.Bart.in l.1. C.de fideiuſſ. Alber.
in l.actione,§.publicatione,ff.pro ſocio,
Bened.in c.Rainutius, in verſic. vxorem,
num.850. de teſtam.Calcan. in conſil.66.
num.5.in fin. vbi dicit cōmunem, & poſt
eum Clar.in pract.crimin.quęſt.78.num.
23.Dom.Becius in conſ.57.num.4.vbi di-
cit communem, & in tantum tranſeunt
in fiſcum,quod condemnatus liberatūr à
10 ſuis creditoribus, qui eum de cætero †
moleſtare non poſſunt, glo. in l. ſi debi-
tori deportato, ff. de fideiuſſo. vbi ideo
fideiuſſor non poteſt accedere, Bart. in
l.vbicunque, ff.eo. Calcan. dicto conſil.
66. num.5.in fine, & Bal.in l.tam manda-
tori, num.2. C.de non num.pecūn.inquit
quod etiam naturali obligatione con-
dēnatus liberatur, & iura naturalia tran-
ſeunt in fiſcum, Calca. loco prædicto,
Clar.loco item ſuprà citato, & talis de-
bitor condemnatus non poteſt debito-
11 rem ſuum conuenire † vel contra eum
actiones exercere, l.2. C.ad leg.Iul. de vi
public.dicta l.ſi debitori, ff.de fideiuſſo.
Bart.in l.creditor, ff.de ſolut. Dec. conſ.
25.col.1. & licèt vſusfructus non tranſeat
in fiſcum, tamen commoditas vtendi, &
fruendi † in eum transfertur, l.ſi poſtu- 12
lauerit, §. iubet, ff. de adulter. Nellus in
tractat.bannito. in 1.par. 2. temp. qu.27.
Alex.qui tamen declarat in l. ſi finita, §.
ſi de vectigalibus, num.51.ff.de damn.in-
fect.& voluerunt multi, quod etiam feu-
di commoditas † tranſeat in fiſcum, Spe- 13
cul.in tit.de feud.§.quoniam, ver.40.Al-
ber. in tractat. ſtatu. in 3. par. qū. 16. ſed
quia multi tenent contrarium, pro nunc
non firmo.

Ius tamen quod cōpetit alicui ad con-
ſequendum alimenta non venit in gene-
rali omnium bonorum confiſcatione, † 14
Specul. in titu. de executio. §. ſequitur,
num.11. circa fin.ver. alimenta quoque,
vbi dicit quod filio condemnato pater
non cogitur dare curiæ alimenta, quia
ad illa non tenetur indiſtinctè, ſed eo
ſolum caſu non poteſt operari, vel alias
ſibi prouidere, & quia legatum alimen-
torum etiam condemnato debetur, pri-
ma autem ratio non videtur cōcludere,
præſupponit enim quod veniant in con
fiſcatione, quando filius aliunde non ha-
bet, quod tamen eſt falſum : niſi reſpon-
deatur, quod cum debeantur ſub condi-
tione filio ſcilicet aliunde non habente,
vel donec aliunde habeat non veniunt
in confiſcatione, ſicuti nec alia iura con-
ditionalia, idem voluit Alber. de ſtatut.
in 3.par.quæſt.11. Nellus in tract. de ban-
nit. in 1.par.2.tempor.quæſt.36. numero
item 36. eſt text.in l.is cui, ff.de aliment.
& cibar.lega.vbi glo. dicit eſſe ſpeciale
in alimentis, Salic.in l.ſi ademptis. C.de
ſent. paſſ. vbi dicit quod alimenta relin-
qui poſſunt etiā damnatis, ideo non tran-
ſeunt in fiſcū, & licet obſcurè loquatur,
ratione tamen mouetur, quia futura non
veniunt in confiſcatione : at vbi alicui
relinquuntur alimenta, tot ſunt legata
quot anni, & in principio cuiuſque anni
cadit legatum, l.ſi cum præfinitione, ff.
quan.dies lega.ced. ideo confiſcatio non

Impedit quominus legatarius conſequatur alimenta, quorũ dies cedit poſt confiſcationis ſententiam, idem placuit Bal. in l. corruptionem, numer. 7. C. de vſufruct. vbi tamen dicit, quod alimenta quæ cõtinentur in vſufructu non debentur, nec conſeruantur dãnato, ſed extinguuntur cũ ipſo vſufructu, Boſſ. in tit. de bono publicat. numer. 72. vbi adducit rationem, quia legatum eſt conditionale quod non tranſit in fiſcum, & ſubdit aliud eſſe in vſufructu, & ſubdit vidiſſe ita iudicatum paucis ante diebus. mouetur etiam, quia damnatus eſt capax eiuſmodi legati, edit enim & bibit, id quod

15 procedit etiam in damnato † ex crimine læſę maieſtatis, vt voluit Gigas in tract. de crimine læſę maieſt. in tit. de pœnis. cõmitten. crim. quæſt. 9. numero quinto, vt intelligas grauitatẽ criminis non immutare hãc iuris determinationem, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſed verum, num. 6. ff. de lib. agnoſc. vbi poſt Corne. quem citat, allegat rationem eſſe, quia alimenta cohærent perſonæ, & ab illa ſeparari non poſſunt Clar. in pract. crim. quæſt. 78. numer. 23. adducitur, quia tale legatum eſt conditionale, Caualcan. in tractat. de vſufruct. mulier. relict. num. 238. vbi tamen poſt Franc. March. deciſ. 833. par. 1. ampliat, hoc etiam procedere quando debentur alimẽta propter vſum fructum relictũ, id quidem placuit etiam Bald. in d. l. corruptionem, Aſcan. Clem. in tractat. de patr. poteſt. effect. 17. num. 69. vbi ita reſidet, & facit pro confirma-

16 tione, quia qui nõ poteſt alienare † non poteſt facere actum per quem ſequatur alienatio, & qui non poteſt alienare per contractum, non poteſt etiam per delictum, rationes multas allegant præcitati Dd. prima eſt quia alimenta dicuntur ius futurum, ex quo in principio cuiuſque anni debentur, & iura de futuro

17 non veniunt in confiſcatione, † glo. in l. non ad ea, ff. de cond. & demonſtr. probatur in l. ſi tibi mandauero, §. is cui bona, ff. manda. in l. ſi deportati ſeruo. ff. de legat. ſecundo, & ita tenent Guliel. Cun. & Bart. in l. ſi qua pœna, ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. vbi inferunt quod ſi filius patre viuente banniatur cum publicatione bonorum, deinde verò pater moriatur, † fiſcus non ſuccedit, ſed 18
filius, Caſtren. in conſil. 212. per totum, volumine ſecundo, Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim, num. 6. ff. de verbo. obligat. Bald. in l. etiam, verſ. fin. C. ad leg. Falcid. & in l. 4. colum. pen. verſ. etiam ſcias, C. de hæred. inſtitut. Alexandr. in conſil. 23. num. 5. volu. 1. Nellus in d. tractat. in 1. part. 2. tempor. quæſt. 18. num. 18. Alexan. in l. 3. §. pen. num. 2. ff. quod quiſque iur. & ibi Dec. Cur. ſen. in conſil. 60. col. 10. num. 33. Neuizan. in conſil. 73. numer. 10. Boſſ. in tit. de publica. bono. num. 66. Alba in conſil. 17. num. 21. Cagnol. in l. ea ſola, num. 6. ff. de reg. iur. Natta in conſil. 472. nu. 4. & 7. vbi inquit hoc procedere etiam ſi condemnato bona quærantur ex cauſa de præterito, quod ante eum etiam voluit Ruin. in conſ. 123. volu. 4. Pinel. in rub. C. de bon. mater. par. 1. nu. 3. Clar. in d. qu. 78. num. 28. Menoch. qui alios citat in conſ. 101. num. 24. Burſat. in conſil. 14. num. 24. Secunda eſt ratio, quia alimenta debentur ſub cõditione non ſolum quia debeantur ei ſolum qui non habet aliunde, ſed etiã quia eſt legatum annuum, & pro primo anno eſt purũ, & pro ſequentibus cõditionale, vt eſt natura omnium legatorũ annuorum. Iura aũt conditionalia, non † veniunt in confiſcatione, 19
glo. in d. l. non ad ea, quam ſequuntur ibi Dd. communiter, Alex. in l. ſi marito, in princ. ff. ſolu. matri. Roma. in conſil. 247. Soc. in conſ. 275. nu. 15. & ſeq. vol. 2. Iaſ. in l. ſi quis arbitrat. col. fi. ff. de verb. obl. & in d. l. ſi ſtipulatus fuerim, §. fi. nu. 1. Cur. ſen. de conſ. 96. Roma. in ſing. 170. Dec. in conſ. 433. col. fi. Boſſ. in tit. de publicatio. bono. num. 14. Clar. d. quæſt. 78. num. 25. vbi dicit communem, Siluan. in conſil. 79. nu. 21. Natt. in conſ. 472. nu. 5. Gomez. in tit. de delict. c. fi. nu. 2. vbi dicit glo. in d. l. non ad ea, eſſe ſingularem, & vnicam, vbi tamen eam limitat tribus modis, Menoch. in conſ. 101. num. 25. Pinel. in d. rub.

par.1.nu.3. tertia eſt ratio, quia alimenta
ſunt perſonalia,& ita perſonæ inhærent
vt ab ea nõ poſſunt euelli, vt dixi in pri-
uilegio cõtinente quæſtionem, an ius ali-
mentorum poſsit alij cedi, iura vero per-
20 ſonalia non tranſeunt in fiſcum, † l. ex fa-
cto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebellia. qui
tex. loquitur in iure eligendi. de quo et-
iam notant Dd. in l. cum pater, §. hæredi-
tatem, ff. de leg. 2. Lofred. in conſ. 5. nu. 17.
vbi loquitur de iure reuocandi donatio-
nem inter viuos ex pacto vel ob ingrati-
tudinis cauſam, & eſt regulare quod in
fiſcum non tranſeunt ea, quę non poſſunt
tranſire in extraneum hæredem. glo. in l.
1. C. de bon. libe. quam ſequuntur ibi Bar.
Bal. & alij omnes glo. & Bar. in l. eũ qui,
ff. de interd. & releg. Alex. d. conſ. 23. nu.
9. vol. 1. Dec. & Cagn. in l. ea ſola, ff. de
reg. iur. Soc. iun. in conſ. 51. num. 3. vol.
2. in conſ. 49. nu. 12. vol. 3. & communem
dicit Alc. in conſ. 522. nu. 6. Rol. in conſ.
98. nu. 16. vol. 2. Clar. d. q. 78. nu. 7.

Infertur ergo ex prædictis quod ſi dam-
natus reſtituatur, recuperabit ea alimen-
21 ta † quæ ſibi non fuerunt præſtita à die
ſententiæ, l. is cui, vbi glo. & Bart. ff. de
alim. & cibar. lega. ſed non eſt verũ quod
hoc ſit ſpeciale in alimentis, quia eſt ge-
nerale in omnib. iuribus cõditionalibus,
item in iuribus de futuro, item in perſo
nalib. vt dictum eſt. ſpecialitas antẽ in eo
conſiſtit, quod alimenta non veniant in
confiſcatione. ita diſtinguit declarando
Salic. in l. ſi ademptis, C. de ſent. paſſ. ſed
etiam non videtur ſpeciale quod in con-
fiſcatione non veniant alimenta, quia ea-
dem ratio militat in alimentis non con-
fiſcandis, quæ in repetitione iam debito-
rũ, ideo melior erit ratio, quia iuſtum eſt
quod illi alimenta dimittantur, cui vita
dimittitur, ſecundum Corne. Tacit. li. 4.
annal. quem etiam citaui ſupra dum tra-
ctaui, an ſeruo vel in metallum damnato
poſsit dari legatum alimentorum. qui. n.
vult conſequens, cẽſetur velle omne ne-
ceſſarium antecedens, l. ad rẽ mobilem,
cum iurib. vulgatis, & alimẽta magis de-
bentur naturæ, quam perſonæ, vt inquit
Felin. in cap. qualiter, & quando, il. 2. nu.
28. de accuſat. & dixi in loco præcitato.

Intelligẽ tamen noſtrã concluſionem
in alimentis, quę debentur in futurũ pro
tempore quod ceſsit poſt ſententiã, quia
ea nõ veniunt in confiſcatione, ſecus ta-
men eſt in ijs, quæ debentur pro tempore
lapſo ante ſententiam, quia ea veniunt † 22
in confiſcatione tanquam iura, & actio-
nes. certum eſt. n. quod in generali bono-
rũ publicatione veniũt actiones, vt eſt
tex. in d. l. ſi ademptis, C. de ſent. paſſ. &
per illum tex. ita tenet Alb. in l. 1. ff. de ſta-
tu hom. Imo. in conſ. 35. Zabar. in cõſ. 83.
Martin. Lauden. in tract. de fiſco, q. 47.
Dec. in conſ. 442. col. 1. Pin. in d. rub. C. de
bon. mater. par. 1. nu. 3. dixi ſup. in princ.
in prædictis. n. alimentis ceſſant omnes
rationes ſupra cõſideratæ, quæ impediũt
confiſcationem, quia ea non ſunt condi-
tionalia, nec continent ius de futuro, nec
ſunt perſonalia. verificatur autẽ hæc li-
mitatio in alimentis, quæ debentur iure
actionis, alia. n. nõ debentur pro tempo-
re præterito, & in eis ſuperflua eſſet limi-
tatio, ſed cũ diſputamus de vno, præſup-
ponimus terminos habiles, & in his ter-
minis loquuntur Dd.

Poſſet tamen dubitari, an in confiſca-
tione veniant alimẽta, quæ debentur ſub
nomine vſusfructus, vt in vxore, cui ma-
ritus vſumfructum reliquit. certũ. n. eſt
quod ſtantibus filijs reſtringitur ad ali-
menta ſecundum conſuetudinem Bulga-
ri, gl. in auth. quod locum, C. ſi muli. ſe-
cun. nup. & verum dicendum quod aut
bannitur quis taliter quod patitur maxi-
mam aut mediam capitis diminutionem,
& tunc non confiſcantur alimenta. quia † 23
vſusfructus eo caſu finitur, & conſolida-
tur cum proprietate, l. fi. C. de ſent. paſſ. §.
finitur, Inſtit. de vſufruc. l. ſi vſusfructus,
ff. de iure dot. l. corruptionem, C. de vſu-
fruc. vbi Bal. ponit nu. 7. quin vero pati-
tur minimam capitis diminutionẽ, quia
vſusfructus nõ finitur, vt in dictis iurib.
Bal. in d. l. corruptionem, tranſibit eo ca-
ſu in fiſcum nõ vſusfructus, nec eius ius,
ſed cõmoditas, quia illa poteſt alienari,
vt per

vt per Bal.in d.l.corruptionẽ,vbi inquit
non etiam deberi bannito alimenta, &
reprehẽdit Martin.contrariũ tenentem,
eum ſequitur Franc.March.deciſ.833.in 1.
par.Caualc.de vſufruct.mulie.relict.nu.
238.& ꝙ iſto caſu fiſcus †gaudeat fructib.
24 eſt text. in l.ſi poſtulauerit, §.iubet,ff.de
adult. Nell. in d.tract.in 1.par.2.temp.q.
27. & prædictam diſtinctionem probat
Alex. in l.ſi. finita, §.ſi de vectigal.nu.51.
ff.de dam.infect.ſequitur Hiero.Gabrie.
in conſ.123.nu.10. & Pancirol. in cõſ.181.
nu.11.vol 1. hæc tamen procedũt quando
vſusfructus ipſe debebatur, vt quando
etiam ante confiſcationem legatũ vſusfructus
reſtringitur ad alimenta,non videtur
mihi dubitandum quin ea fuit excluſa
à confiſcatione, ſicuti ſi alimenta
ſimpliciter fuiſſent relicta : nã de eo vſufructu
idẽ omnino diſponunt iura,quod
de legato alimentorum, vt paſſim annotauimus
in diſcurſu operis, ergo ſicuti
non veniret legatum alimẽtorum explicitè
factum, ita non debet venire legatũ
vſusfructus quod ex legis diſpoſitione,
ſeu ex cõſuetudine approbata importat
ſolum alimenta.

Quando non alimenta,nec vſusfructus
cõtinerentur in legato, ſed alicuius prædij,
vel maſſaritij fructus eſſent relicti,
25 tunc res eſſet clara quod illi venirẽt † in
cõfiſcatione,vt voluit Caualc.in d.tract.
de vſufruct. mulie. relict. num.339.aliud
enim eſt relinquere vſumfructũ prædij,
aliud verò fructus eiuſdem, nam primo
caſu vſufructuarius curam habet,& ſolicitudinem
colendi prædia, & fructus ex
eis percipit ſua manu:ſecundo verò caſu
26 fructus † percipi debent de manu domini
ſeu hæredis, vt declarat idem Caualc.
ibi num.151. & dixi latè, in conſ.155.

SVMMARIA.

1 *Appellatio eſt omni caſu regulariter permiſſa.*
2 *Appellationi deferendum eſt in dubio.*
3 *Appellatio in caſu dubio admittenda eſt etiam in caſibus, quibus regulariter eſt prohibita.*
4 *Appellatio eſt defenſio contra oppreſſionem iudicis, & tiriaca contra illius venenũ etiam in cauſis minimis.*
5. *Appellationi non defertur in cauſa alimentorum, contra numer.8.*
6 *Appellationi non defertur in cauſa dotis.*
7 *Appellatio non admittitur in cauſis pijs.*
8 *Appellatur in cauſa alimentorum.*
8 *Appellatio non datur in cauſa ſubſidij charitatiui.*
10 *Appllatio non datur in cauſa penſionis aſsignatæ loco alimentorum.*
11 *Appellare non licet in cauſis,quæ celeritatem requirunt.*
12 *Appellatio non admittitur in cauſa dotis, quando exigit celeritatem.*
13 *Partis quoad partem eadem eſt ratio, quæ totius quoad totum.*
14 *Tranſactio eſt probibita in cauſa alimentorum, etiamſi tractetur ſolum de parte*
15 *Appellare licet quando agitur de præteritis alimentis*
16 *Alimenta futura dicuntur, quæ veniunt poſt conteſtatam litem.*
17 *Appellatio denoluit negotiũ ad ſuperiorẽ iudicem*
18 *Appellatio ſuſpendit exequutionem iudicati.*
19 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, ſed non ſuſpenditur exequutio.*
20 *Debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione niſi prius ſolutis alimentis.*
21 *Appellatio tunc non admittitur in cauſa alimentorum, quando actor non habet aliunde.*
22 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum,quæ petũtur iure actionis, & nõ ſuſpẽditur exequutio.*
23 *Appellatio non ſuſpẽdit exequutionem ſententiæ quando lis eſt cum paupere.*
24 *Appellatio in cauſa alimentorũ admittitur, quando de eis principaliter tractatur, ſed vide ibi de veritate.*
25 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum quoad fauorem alimentarij, non etiam debitoris.*
26 *Appellatio admittitur in cauſa dotis cum mulier pauper appellat, ſecus quando aduerſarius.*
27 *Appellatio admittitur in remed.l.ſi.C.de edic.diui Adr tollen. quando ſententia eſt lata contra actorem.*
28 *Actori non licet quod reo denegatur.*
29 *Appellare quando non licet in conuentione, non etiam licebit in reconuentione.*
30 *Actor, & reus in medio cauſæ, & in ordinarijs iudicij pariformiter tractantur.*
31 *L. quod fauore, nõ habet locum in iudicijs vt euitetur inæqualitas.*
32 *Appellatio ſi remouetur per reſcriptum fauore impetrantis non licebit ei quoque appellare.*
33 *Ratio vbi vnica põt aſsignari, habetur pro expreſſa*
34 *Appellatione pendente, quando actori præſtanda ſint alimenta remiſsiuè.*
35 *Sententia in cauſa alimentorum in Gallijs eſt exequutoria.*

PRIVILEGIVM LX.

APPELLATIO eſt regulariter in
1 omni caſu permiſſa † niſi reperia-
tur expreſsè prohibita, ſecundum
glo.in l.qui reſtituere, ff.de rei vendic.
Bald.in l. vnica, C.ſi de mom. poſſ. circa
princip. Soci. in conſ.39. num.1. volu.4.
imò quando dubium eſt, an ſit deferen-
dum appellationi, tunc pronunciandum
2 eſt eſſe illi locum, † glo.& Dd.in c.vt de-
bitus, in ver. ex rationabili cauſa, de ap-
pellat. Innoc.in c.dilectus, il 2.de reſcrip.
Bald.in l. properandum, §. ſin autem, C.
de iudic. Ang.in l.quoniam iudices. C.de
appellat. Rom.& Alex. in locis citatis à
Tiraq. in loco inferius citando, Bal. No-
uell. in loco quoque proximè referendo,
id quod ſecundum Bar. Bald. Franc. Iaſ.
Dec. Rip. & alios quos citat Contard.in
l.vnica in limit.27.nu.2. C.ſi de moment.
poſſeſſ. procedit etiam in caſibus, quibus
3 appellatio eſt † alioquin prohibita,& ra-
tio eſt, quia appellatio eſt defenſio, quæ
datur oppreſſis contra iudicis iniuriam,
c.cum ſpeciali, §. porrò, de appellat. &
inuēta eſt vt ſubueniatur priuatis lumi-
4 ne, † l. per hanc, C.de tempor. appellat.
quem tex. Bal.in c.licèt, in princ.de offic.
ordina. dicit aureum eſſe,& dicitur tiria-
ca aduerſus iudicis venenum, vt inquit
Bal.in d.l.vnica, in fi.& admittitur etiam
in cauſis minimis, l.& in maioribus, C.de
appellat. Tiraq.de iudic.in rebus exig.fe-
ren.ver. nono facit.

In cauſa tamen alimentorum non eſt
locus † appellationi, vt probat text. in l.
5 fi.ff.de appel.recip.per quē ita dixit Bar.
in l.Mela, in fi. ff.de alim.& cibar. leg. &
in tract. de alim. nu. 47. vbi tamen refert
Franc. Tigr. cōtrarium tenere, idem Bart.
in l.ſolent, col.fi.ff.de alim. & ciba lega.
Pract. Pap.in for.libel.quo agitur pro re
ſingula.num.85. Afflict.in deciſ.152. nu.3.
Vital.in tract.clauſul.in tit.an poſſit ali-
ment. renunciar. col.12. circa fin. Euerar.
loco 24.in fi. Tiraq.de priuileg. piæ cauſ.
priuil. 153. Cyot.in conſ.178. in fi. Gram.
in conſ. ciui. 146. num.14. Natta in conſ.
1.3.num.1. & in conſ.410. num.15. Gigas
in tract.de penſio.quæſt.95.nu.3. Cephal.
in conſ.485. num.86. Marc. Mant. in fin.
22. num.4.

Et quia valet argumentū ab alimentis
ad dotem, multi voluere quod idem † it 6
in cauſa dotis, Bald.in l.1.colu.4.ff.ſolu.
matr. de quo ponit Bald. Nouel. in tract.
dot.par.9.in 7.ſpecia. col.fin. circa fin.

Pari modo volunt aliqui quod in pijs
cauſis non admittatur appellatio, † quia 7
cauſa alimentorum dicitur pia, & æqui-
parantur,& procedūt à pari cauſa dotis,
& cauſa alimentorum, verùm vtroq; ca-
ſu veritas eſt in contrarium, quia regula-
riter in cā dotis datur appellatio, vt per
Bal. Nouel. in d.ſpecia.7. col.1. & 2. ſimi-
liter in cauſa pia eſt locus appellationi,
vt voluit Roman. in dicta authen. ſimili-
ter, in ſexto ſpecia. iudic. C.ad leg. Falci.
Alex.ad Bart. in d.l.Mela, Euerar. d.loco
24. Tiraq.in d.priuil.153.

Immo multi etiam tenuerunt appella-
tionem dari in cauſa alimētorum, vt po-
teſt videri † apud Specu. in tit. de appel- 8
latio.§.in quibus, ver.ſed nunquid quan-
do iudex, Vital.in d.tract.clauſ. an poſſit
alim.renunciar.col.10. Tiraq. loco præ-
dicto. mouentur omnes ea ratione, quia
appellatio ſemper eſt permiſſa, niſi inue-
niatur expreſsè prohibita. Verior tamen
eſt prima opinio, quod non detur appel-
latio, quam ſequitur etiam Belencin in
tract.de charit.ſubſid. q. 55. vbi dicit idē
eſſe in ſubſidio charitatiuo † impoſito 9
pro alimentis Epiſcopi, & per eandem
rationem Gigas, d.q.95. inquit idem eſſe
in penſione, † quæ aſſignatur, vel reſerua 10
tur pro alimentis,& ratio eſt, quia cauſa
alimentorum deſiderat celeritatem, cum
venter non patiatur dilationem, & dum
cauſa appellationis cognoſcitur, poſſet
creditor fame perire, appellatio aūt ſo-
let reijci in cauſis, quæ celeri expeditio-
ne † ſunt terminandæ, Spe.d.tit.de appel 11
lat.§.in quibus, ver.octauo, Iaſ.in l.1.col.
1.ff.de feri. probatur in l.fi.ff.de appellat.
recip.in c.fi.2.q.6. Maran.de ordi.iudic.
par.6.ver.&quandoq; appellatur.nu.229
Contard.in d.l.vnica, in vlt. ratio.decid.

num.17.hanc rationem in materia alimẽtorum ferè omnes conſiderarunt, præcipuè Bar.Vital.Bal.Nou. Euerar.Tiraq. & Cæphal.in locis ſupra relatis, & per eam rationem inferunt Bal.Nou.& alij, quod etiam in cauſa dotis non dabitur appella
12 tio, quando cauſa † exigit celeritatem, per eandem rationem dicũt Rom. & alij ſuprà citati, quod appellatio datur in cauſa pia,quia ceſſat ratio celeritatis,quę militat in cauſa alimentorum.

Et procedit concluſio principalis ſiue de omnibus alimentis tractetur, ſiue de eorũ parte puta de veſtibus,de vino, vel de frumento,quia eadem eſt ratio partis,
13 quoad partem,† quę eſt totius,quoad totum.l. quæ de tota,ff.de rei vend. Euerar. in loco 80. & pro hoc facit, quod voluit Caſtr. in l. cum ij, in princ.numer.5.ff.de tranſact. vbi dicit, quod tranſactio eſt
14 prohibita in cauſa † alimentorum etiam quãdo de parte tractatur, ſequitur Cord. in l.ſi quis à liberis, §.ſi vel parens, num. 30. ff. de lib.agnoſcen.

Intellige tamen prædicta procedere, quando petuntur alimenta futuri tẽporis, aliàs ſi petantur præterita,erit locus
15 appellationi,† vt declarat Ioan. And.ad Spe.§.in quibus,in ver.ſed nũquid,ſuper verſ. aliorum, & hanc ſententiam cõem dicit Alb.in l.pen. in fi.ff.de his,qui ſunt ſui,vel alie.iur.Cuma.in l. fi. nu.4. ff. de appel.recipien. Aret.in conſ.97. in cauſa, & puncto, nu.3. ver. pro hoc dicto, Dec. in l.de alimentis,num.10. C. de tranſact. poſt Iaſ.ibi,qui idẽ vult, hanc ſentẽtiam tenuerunt multi citati à Cordu.in d.§.ſi vel parens,nu.26.& 32. qui tamen omnes non dicunt id ad quod citãtur, præcipuè Bar.& Bal. Gigas de penſio.quæſt.51.in fi. Foller.in praxi cenſu.ver.huiuſmodi cẽſus ſuper rebus, nu.86.deci. Pedem.86. in fi.vbi infert ad collectas, vt ſcilicet pari modo non detur appellatio in collectis futuris,licẽt aliud ſit in pteritis,ſequitur Lancel.in tract.de attenta.in 2. par. c. 12. limit 24. vbi allegat etiam Duen. quem tamen non inuenio in loco per eum citato,Contard.in d.l.vnica, lim.3. nu.54.

Et in præſenti caſu dicuntur alimenta futura,quæ debentur à die litis conteſtatæ, quia reſpectu illius temporis dicũtur futura, † vt voluit Caputaquen. in deci. 16
118. vol.1.quem citat Contard.d.limit.3. num.56.& ſeq.& Lancel.d.limi.24. num. 8. ratio autem prædictæ limitationis eſt, quia in alimẽtis præteriti temporis ceſſat ſuſpicio,ne is fame pereat: iam enim vixit, & propterea non eſt neceſſaria celeritas. et ſi dicatur, quod cauſa alimentorum ſemper eſt fauorabilis, & exigit celeritatem; reſpõdetur verùm hoc eſſe, ſed non tantam celeritatẽ requirit,quando agitur de præteritis quanta eſt neceſſaria, quando tractatur de futuris.

Secundò, quod dicimus non appellari à ſentẽtia lata in cauſa appellationis intelligitur,quoad hoc vt ſuſpendatur exequutio ſententiæ,nam quoad deuolutionem negotij, & cauſæ datur appellatio, alias. n. appellatio non ſolum deuoluit negociũ ad iudicem † ſuperiorẽ ad quem 17
appellatur,l.1.in prin.ff. de appel.glo. in l.1.& ibi Bar. num.3.ver.circa tertiam. C. quando prouoc. non eſt neceſſa. Bart. in l.ſi expreſſim,nu.5.ff. de appell. Inno.& Io.And.in c.1.de confir.vti.vel inut.Bal. in d.l.1.nu.12. ver.quarto quæro, Alex.in conſ.53.nu.2.vol.5. Anan. in conſ.26. nu. 9.vbi Bolog.nu.13.ver. præterea, Pariſ.in conſ.28.nu.22.vol.4.Menoc. de arbit.iudic.quęſt.67.nu.13.ſed etiam ſolet ſuſpẽdere exequutionem ſentẽtiæ,† quia pen- 18
dente appellatione nihil debet innouari vt in rub.& toto tit.ff.nil nou. appellat. pẽd.c.ſuper eo.il.1.de appel.c.ſi à iudice, eo.tit.in 6. Abb.in rub.de appel.vbi Dec. co.4.ver.ſecundò principaliter, Rom.in conſ.37.nu.4.Pariſ. conſ.28.nu.26. vol. 4. Bero in conſ.110. nu.40.vol.3. Soc.iun.in conſ.75.num.24.vol.4. Natta in conſ.583. nu.5. Vantius in tract.nullita.in tit.quoties,& intra quod tempus.nu. 48. & ſententia pendẽte appellatione non poteſt mitti exequutioni.l.1.vbi glo. Ba.& alij. ff.nil nou.appel. pend.l.3.vbi Doct.C.de appel.c.bonæ,c.dilecto,eo.tit.c.venientes,in fi.de iureiu. Alex.in conſ.99.nu.3.

volu.5. Iaſ.in conſ.187. col. 7. ver. quarto accedat, volu 2. Dec. in conſ.97. col.2. Bero. in conſ.116. num.10. volu.3. Natta in conſ.583. num.5.

19 Et quod in cauſa alimentorum admittatur appellatio, † ſed exequutionem ſententiæ non ſuſpendat, Bal. hoc voluit in l.ſi inſtitut. §.ſi de inofficioſo, nu.2. ff. de inoff. teſta, vbi dicit, quod licèt detur appellatio, tamē interim fit exequutio, Are. poſt Ioa. And. quem citat in conſ.97. nu. 3. Ang. in l pen. in fi. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iu. vbi inquit procedere ſiue alimenta petantur officio iudicis ſiue iure actionis, quia & ſi de hoc nō extet lex expreſſa, dictat tamen ratio, quod præſtētur alimenta ne interim alimentandus fame pereat, & quamuis loquatur per verbum fortè, nō tamen minus dicitur affirmare eam propoſitionem, Affict. in dec.52. nu. 3. Bal. Nou. in d. tract. do. par.9. in priuil. 7. col.1. vbi relata opin. Ioa. And. dicit illā ſibi placere, at nō diſtinguit, an petantur officio iudicis, vel iure actionis. Mōtelcon in ſua praxi arbit. part. 1. in 6. qu. prin. dubio 13. nu.13. Folle. in dicta prax. cenſua. in ver. huiuſmodi cenſus ſuper rebus, nu.86. vbi allegat Iaſ. in l. de alim. qui tamen nihil de hoc dicit, Contard. in d.l. diffamari, in 3. limit. nu. 54. vbi intelligit ſecundū Ang. non modo, quando petuntur officio iudicis, ſed etiā quando iure actionis, & poſt Rotam, quam citat,

20 dicit fortius, † quod in cauſa appellationis debitor non debet audiri niſi ſolutis prius alimentis, Ioan. Bap. Aſinius in ſua praxi §. 1. c.2. in 2. princ. limit. nu.6. Lancel. in tract. de attēta. par.2. c.12. limit.24. per totam, poſt deci. Pedem.25. nu.20. qui hanc diſtinctionem extendit etiam ad collectas, & Bald. Nouel. in d. ſpecia. 7. dicit idem eſſe in dote, in excommunicato, & aliis caſibus ſimilibus, ſed etſi hæc plana videantur, tamen intelligēda ſunt

21 in eo, qui aliunde † non habet, quo caſu hoc voluerunt etiam Mart. de Fano, Gui. Suzar. Spec. & Ioan. And. quos citat Bal. Nou. loco prædicto, qui ſubſiſtente inopia dicit non eſſe diſcrimen conſtituendum inter qualitatem iudicij, in quo petuntur alimenta.

Tertiò declaratur prædicta concluſio, vt non procedat, quando alimēta petuntur iure actionis, quia tunc datur appellatio, & non ſuſpenditur exequutio, † vt 22 voluit Spec. in d. tit. de appellatio. §. in quibus, nu.11. ſequitur Io. And. ibi in additio. Bal. in l.fi. nu.1. ff. de appellat. recipiē. vbi refert. Gul. Cun. & Mart. de Fano ſic tenuiſſe, & rationem eſſe inopiā debitoris, & ſubdit idē eſſe in omnibus iudicijs, quæ celeritatem deſiderant, idem voluit Cuma. ibi, num.4. hoc etiam placuit Vital. in d. cla. an poſſit alim. renunc. col. 2. vbi allegat etiam Roma. & refert ſimpliciter verba Bar. Lancello. in tractat. de attenta. in 3. par. cap.38. nu.67. vbi tamen allegat ſolum Specu. & Io. And. deci. Pedem.25. nu.20. Cord. in d. §. ſi vel parens, num.28. hoc tamen. quod dicitur de iure actionis non procedit, quando is, qui petit eſſet inops, quia tunc etiam ſuſpenditur exequutio, licèt detur appellatio, vt ſuprà dixi poſt Bald. Nou. in d. par.9. ſpecia.7. & ratio eſt, quia ſubeſt ſemper celeritatis cauſa ſi alimentarius eſt inops, & ita intelligunt Bart. Cum. in d.l. fin. & alij ſupracitati, Cordub. loco prædicto, numer.31. ampliatur enim diſpoſitio ad omnes caſus, quibus conuenit ratio l. regula §.fi. vbi notant Bar. & Bal. ff. de iur. & fac. igno. l.2. §. ſi mater. in verſ. quid ſi curatores, & in ver. quid ſi deceſſerint. ff. ad Tertull. ponit Euerar. loco 35. colu.1. ideo autem prædicti Doctores dixerunt de officio iudicis, quia officio iudicis petuntur alimenta, quæ debentur pauperi, ſed poſſunt item pauperi relinqui, atque ita deberi iure actionis, & hoc priuilegium non competit ratione actionis, ſed ratione paupertatis, & inopiæ, qua ratione videmus, quod vbi cauſa eſt cum paupere, qui habuit pro ſe ſententiā in fauorem non ſuſpenditur exequutio, ſed interim † eſt alendus, vt voluit Specu. de 23 inquiſitio. §. fi. ver. portò, Bal. in l.fi. C. de ordine cognitio. Caſtr. in l. diuortio, in prin. ff. ſoluto matrimonio, Felin. in cap.

ſi qui

ſi qui teſtium, col. 3. de teſt. Ripa. in l. 2. nu. 4. ff. de re iud. & dixi ſuprà dum tractaui de aliment. præſtãdis pendente appellatione, in tit. quibus debeantur alimẽta, & generaliter in quocũq; paupere id tenuit Benincaſ. in tract. paupert. in 7. quæſt. in 4. ſpecia. iudicio. nu. 7. vbi alia adducit ſimiliter introducta circa alim. pauperis, & prędictam opinionem, quod non ſuſpẽdatur exequutio, quãdo actor eſt pauper, tenuit etiam Aret. in d. conſ. 97. in fi. Lancel. Gallia. in conſuet. Alex. in ver. ſolidos. quæſt. 6. num. 27. quare tenendum eſt, quod ſiue iure actionis, ſiue officio iudicis petantur ſemper ſentẽtia mittatur exequutioni, ſi qui petit eſt pauper, & non habet aliunde, & poſſet id multis medijs confirmari.

Quarto reſtringitur, vt non procedat quando de alim. principaliter tractatur,
24 † quia tunc datur appellatio, Alber. in l. fi. ff. de appellat. recipien. Cord. d. §. ſi vel parens, nu. 33. vbi citat Vital. & Lupum, Rebuf. reg. conſtit. tom. 1. de ſentent. pro uiſ. articulo 1. gloſ. 2. num. 34. ſed hæc ſententia erronea eſt, & Doctores prædicti non hoc dicunt, & ſuprà probauimus appellationem non ſuſpendi etiam ſi principaliter tractemus de alimentis, quando pauperi debentur, & non minus debet eſſe fauorabilis cauſa alimentorum, quãdo principaliter de eis agitur, quàm vbi de eis tractatur incidenter, ne incidens ſit fauorabilius ipſo principali, & non eſt opus multis rationibus ad confirmandum hanc opinionem, quia ſuprà in præſenti concluſione ex communi omnium ſententia probauimus non eſſe locum appellationi.

Poſtremo noſtra cõcluſio intelligi debet, quando ſententia lata eſt in fauorem alimentarij. Nam ſi contra eum lata ſit,
25 debet ei appellatio permitti, † alias quod eſt introductum in fauorem, retorqueretur in odium, contra l. quod fauore, C. de legib. & hoc caſu ceſſat ratio, ideo ceſſare quoque debet diſpoſitio, & in propoſito dicit Bald. Nouel. in d. ſpecia. 7. in fi. quod etſi ſententia lata pro muliere in fauorem dotis non ſuſpendatur per appellationem, quãdo mulier † eſt pauper, 26
tamen aliud eſt, quando ſententia eſſet lata contra mulierem, & quamuis Bald. Nouel. eo loci nihil alleget, tamen in noſtris terminis eſt deciſio Ang. in l. fi. ff. de appellat. recip. vbi dicit licere appellare, quando pronunciatur alimẽta non eſſe præſtanda, quia ceſſat ratio prohibitiua appellationis, & mens legis prohibentis, ergo ceſſare debet diſpoſitio, lex enim extẽditur ad eos caſus ad quos producitur eius mẽs, & ratio, vt inquit Din. in l. certum, in fi. de reg. iur. in 6. & facit, quod in ſimili voluit idẽ Ang. in l. quiſquis. C. quor. appellat. non recip. vbi dicit, quod etſi non appelletur † à ſententia lata in iudicio, l. fi. C. de edicto diui 27
Adria. tollen. tamen fallit, quando iudex pronunciat contra actorem, puta eum non eſſe mittendum in poſſeſſionem, & ſubdit, quod tunc datur appellatio, & ſic practicauit, & inquit Iacobin. ibi, nu. 10. hoc eſſe ſtupendum, & elegans dictum, & ſe quoq; obtinuiſſe in practica, idem voluit Zuccard. ibi nu. 443. Tiraqu. in tract. le mort ſeiſit, le viſ. par. 6. declar. 6. nu. 3. Duen. in reg. 44. in 1. fallen. Menoch. in tractat. de adipiſcen. poſſeſſ. rem. 4. num. 876. vbi idem dicit in ſententia lata in cauſa alimentorum, citans Bald. Nouel. loco prædicto, qui tamen non hoc dicit in alimentis, ſed in dote.

Contra tamen hanc limitationem facit, quia quod quiſque iuris in alium exercet ipſe eodẽ iure vti debet l. 1. ff. quod quiſque iuris, & actori non debet licere, † quod reo denegatur, C. nõ licèt actori, 28
de reg. iur. in 6. l. non debet actori, ff. eod. tit. ideo ſi in cauſa conuentionis non licet appellare, † non etiam licebit in reconuentione, glo. in c. 2. de mutu. petit. 29
Bal. in c. quibuſdam, ver. ſimile habemus de conſuetud. Abb. in d. cap. 2. & in medio cauſæ actor, & reus pariformiter † 30
iudicantur, glo. in c. cum ad ſedem, in ver. cum pertinentijs, de reſtit. ſpoliat. & in cap. cum partium iura, de reg. iur. in 6 & idem eſt in tendentibus ad ordinatio-

nem iudicij, Bar. in l. de die. ff. qui ſatiſda. cogan. cum alijs apud Dec. in l. fauorabiliores, numero 3. & ſeq. ff. de reg. iu. & in iudicijs ne inducatur inæqualitas non
31 eſt locus † regulæ d. l. quod fauore, vt declarat Bellam. in cap. ex conqueſtione, nume. 8. de reſtit. ſpoliat. & ideo videmus, quod ſi quis impetrat reſcriptum per quod remoueatur appellatio, illud
32 intelligitur etiam in odium † impetrantis. Felin. in rub. de reſcrip. nu. 2. ergo videtur idem dicendum in priuilegio à iure cōceſſo, vt intelligatur in odium eius, cui fuit conceſſum, & ideo in d. remedio l. ſi. C. de edic. diui. Adria. tollen. aliter diſtinguunt Doctores, vt ſcilicet id ſolū attendatur, an ſententia ferat damnum, quod reparari non poſsit in petitorio, quia ſi nō poteſt reparari admittitur appellatio tā reſpectu rei, quam actoris, vt per Odof. in l. vnica, C. ſi de mom. poſſ. Bar. in l. 2. nu. 5. ff. quor. appellat. non recip. & latè ponit Cōtard. in d. l. vnica, in 1. limit. & in limit. 17. num. 4. vbi latè de hoc differit, ſed in effectu, quando ratio prohibitionis eſt certa, & expreſſa, vel v-
33 nica reddi poteſt, quo caſu habetur † pro expreſſa glo. in l. quāuis, C. de fideicom. vbi Bal. & Caſtr. idem Bald. in l. maximū vitium, C. de liber. præter. Euerar. loco 35. col. 11. ver. ſed ne erres, tunc res eſt expedita, quia ea ceſſante ceſſat diſpoſitio, d. l. cum pater. §. dulciſsimis, & hæc eſt vnica ratio, quæ defendit opinionē Ang. quam in terminis alimentorum ſequuntur Meno. & Contard. in locis prædictis, ideo non eſt curandum de regula l. quod fauore, nec de regula, l. fauorabiliores, ſed an militet ratio celeritatis, vel non, quare ſtabit firma limitatio, quod ſi feratur ſententia contra alimentarium, licebit appellare.

Generaliter autē quādo pendente ap-
34 pellatiōe † miniſtrāda ſint alimēta, diximus ſupra in tit. quib. debeantur alimenta, & tractat Par. de Put. in tracta. ſind. in ver. expenſæ, num. 2. folio mihi 124. vbi latè agit, & allegat Bal. in l. 1. ff. ſolu. matrimo. Hoſt. & Specu. tradit etiā Lup. in rep. per c. veſtras, ante notabilia, ampliat. 18. §. 39. num. 3. ver. ex quo infertur, vbi pariter allegat Bal. in loco prædicto, Ripa in l. 2. num. 4. ff. de re iudic. & alios citaui, vbi ex profeſſo tractaui materiam: in Gallijs autem vigere conſtitutionem regiam, quod omnis ſententia † quali- 35
tercunque lata in cauſa alimentorum eſt exequutoria, vt inquit Rebuf. d. arti. 1. gl. 2. num. 34.

SVMMARIA.

1 *Factum legitimè non retractatur ex ſuperuenienti caſu.*

2 *Donatio eſt contractus nominatus etiam inſpecto iure antiquo.*

3 *Donatio perfecta non poteſt reuocari.*

4 *Donatio reuocatur propter ingratitudinem, ſi donatarius neget alimenta donatori.*

5 *Dominium non transfertur ſine traditione.*

6 *Dominium ſine traditione transferri, nō poteſt conſenſu partium induci.*

7 *Dominium translatum nō retrotransfertur ſine traditione, & actu retroſimili.*

8 *Dominium retrotransfertur in donatorem, quando donatio reuocatur ob non præſtita alimenta promiſſa vbi latè.*

9 *Dominium ſine traditione transfertur in Eccleſia, & pia cauſa.*

10 *Dominium non retransfertur in donatorem ob non præſtita alimenta promiſſa, quando donatio facta eſt Eccleſiæ.*

11 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum, fallit nu. 13.*

12 *Fiſcus non vtitur priuilegio contra fiſcum.*

13 *Priuilegiatus vtitur priuilegio contra priuilegiatum, qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie.*

14 *Eccleſia cadit ab emphyteuſi ſi non ſoluit canonem tempore debito.*

15 *Eccleſia cadens ab emphyteuſi ob culpam prælati, qui non ſoluit canonem, reſtituitur in integrum.*

16 *Eccleſia vtitur iure minoris.*

17 *Donatarius non priuatur re donata, licet alimenta non præſtiterit donatori, quando defecit in modico.*

18 *Vaſallus non priuatur feudo propter modicam ingratitudinem.*

19 *Emphyteuta non expellitur propter deteriorationem modici momenti, & nu. 27.*

20 *Conditio non dicitur deficere, quando defectus eſt in modico.*

21 *Aliquid dictio, verificatur in modico, & eſt vniuerſalis, atque ibi latè.*

22 *Emphy.*

22 *Emphyteuta priuatur emphyteuſi ob non ſolutum canonem, licet ille conſiſtat totus in re minima.*

23 *Emphyteuta priuatur, quando defecit in minima parte canonis.*

24 *Emphyteuta tunc maximè cadit ab emphyteuſi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto.*

25 *Emphyteuta non ſoluendo priuatur propter contemptum.*

26 *Contractus non ſeruatur ei, qui defecit ex parte ſua etiam in re minima.*

27 *Emphyteuta ob modicam deteriorationem non priuatur.*

28 *Donatarius, qui ob alimenta non præſtita priuatur re donata purgat morã tribus concurrentibus.*

29 *Donatario competit condictio ob cauſam ad repetendum donata, quando alimenta promiſſa non præſtantur.*

30 *Condictio omnis eſt in perſonam.*

31 *Condictiones aliquæ ſunt in rem ſcriptæ.*

32 *Donatario datur actio præſcriptis verbis ad repetendum donata, quandò donator non præſtitit alimenta.*

33 *Donatario datur actio ex l. ſi quis maior, ad repetendum data ſi contractus eſt iuratus.*

PRIVILEGIVM LXI.

QVæ ſemel legitimè conſtituta ſunt nõ retractãtur ob cauſam ex poſt † ſuperuenientem, c. factum legitimè, vbi Din. de reg. iu. in 6. l. in ambiguis. §. non eſt nouum, vbi Dec. & Cagn ff. eo. tit. & contractus à principio ſunt voluntatis, poſtea verò neceſsitatis. l. ſicut. C. de actio. & obli. donatio autem eſt † contractus nominatus, gl. in l. in ædibus §. 1. in ver. ex rebus. ff. de dona. in l. 2. & in l. fi. ff. de cond. ob cauſ. Cin. in l. 2. vbi Bar. Bal. & alij. C. eo. tit. Bar. Ang. Caſtr. Alex. & Iaſ. in l. iuriſgentium, in prin. ff. de pac. qui omnes volunt id verum eſſe inſpecto etiam iure antiquo. communem dicit Iaſ. loco prædicto, Corne. in conſ. 101. in prin. vol. 1. Ripa in l. fi. num. 120. C. de reuo. don. ideo donatio † reuocari non poteſt, vt probatur in l. Ariſto. ff. de donatio. vbi, quod donatio contractus eſt ſui natura irreuocabilis, latè proſequitur Imo. in c. fi. num. 25. ver. ſecundo poteſt, de donatio. communem etiam dicit Clar. in tract. de dona. q. 1. num. 3. vbi citat etiam Bertachin.

Tamen ſi donatarius recuſet alimenta præſtare donatori, priuatur rebus donatis, & donatio † reuocatur propter ingratitudinem, ita gl. in l. fi. in ver. voluerit. C. de reuoc. dona. vbi mouetur argumento l. alimenta, in prin. & §. 1. ff. de liber. agnoſ. & l. diuus. ff. de iure patron. arguendo de liberto ad donatarium, & hanc opinionem tenuerunt Cin. & Bald. ibi, & communem dicit Ripa num. 163. Corne. in conſ. 120. col. 1. vol. 1. Abb. in c. fi. de dona. Crot. in conſ. 76. nu. 21. Lupus, qui alios citat in rub. de don. inter vi. & vxo. §. 70. nu. 25. Crau. in conſ. 51. nu. 5. Cagno. in l. in condemnatione, ff. de reg. iu. Rol. in tract. de lucro dot. q. 67. in fi. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. item iudex, nu. 59. ff. de liber. agnoſcen. Clar. in tracta. de donatio. quæſt. 21. num. 3. Iacobin. in ſua inueſtit. in ver. & cum pacto, numero 7. Ripa d. l. ſi vnquam, numero 72. C. de reuoc. donat. Gomeſ. de contract. cap. 4. num. 54. in fi. Riminal. in §. 1. numero 536. Inſtit. de donat. & hanc opinionem defendi in titu. quibus debeantur alimenta, in quæſtio. an donatarius teneatur alere donatorem.

Sed hoc procedit, quando donatio eſt ſimplex, & à donatario alimenta nõ fuerunt promiſſa, ſed ſimpliciter debentur à lege per obligationem antidoralem: at ſi in donatione conuentum ſit, quod donatarius alat donatorem, tunc aliud eſt magis ſpeciale. Nam regulariter dominium non transfertur † ſine traditione, l. traditionibus, C. de pact. §. per traditionem, Inſtit. de rerum diuiſ. l. penul. C. de rei vendic. l. ſi ex ſtipulatione, ff. de acquirenda poſſeſſ. Bald. in l. ea lege, nume. 3. C. de cond. ob cauſ. vbi dicit rationem eſſe, quia dominium naturaliter incipit à poſſeſsione, & principia naturalia non poſſunt in totum remoueri ab actibus hominum, & quod requiratur traditio, voluit Abb. in conſilio 94. col. 4. in fine, ver. nunc, volu. 2. Alexan. in conſil. 28. in princ. vol. 2. dixi in conſi. 52. num. 75. & non poteſt id induci etiam partium expreſſa diſpoſitione, † quod dominium

ſi.e

ſine traditione transferatur ſecundum glo. in d.l.traditionibus, vbi eã ſequitur Dec. num.2. ver.4. etiam, Bart.in l.cum falſa, in prima oppoſ. C.de iur.& fact. ignor.in l.1. nume. 19. ver. aut loquimur in contractibus, ff. de condit. & demõſt. Caſtr.& Aret. in l.qui abſenti. §.1.ff. de. acquiren. poſſ. Dec.in conſ.300. num. 4. Ruin. in conſ. 112. num. 4. volu.4. Natta in conſ.456. numer.3. & quod dicitur de dominij trãſlatione locum habet etiam, quando agimus de eo iam tranſlato re.
7 transferendo, † vt quia contractus reſcindatur, & reſoluatur: nam etiam ſi partes à contractu perfecto diſcedant, non tamen dominiũ retro transfertur in primũ dominũ, niſi ſequuta retraditione,ſed requiritur noua traditio,& actus, qui fit retro ſimilis, vt eſt textus expreſſus in l. ab emptione, vbi notãt glo.Bar. & alij omnes, ff.de pact.l.prima, vbi etiã Dd. C. quando lic. ab emptio. diſced. glo.in l.prima, C. de inoffic. donat. quæ dicit hoc eſſe verùm etiam quando contractus reſoluitur ipſo iure, & ibi eam ſequitur Bald.num.12. idem Bal.in l.prima, quæſtione ſexta, C.ſi quid in fraud. patro. Bar.in l.& ideo, ff. de cond. furti. Ruin. in conſ.132. num.14.& 15. conſ.173. num. 15. vol. 1. Rube.in conſ.58. num.4. Ripa in l.ſi vnquam, numer. 109. & ibi Tiraquel. in verſ. reuertatur, num. 17. & 18. C.de reuoc.donat. Dominus Becius in conſ 42. num.20.

Tamen ſi in donatione appoſitum eſt pactum, quod donatarius teneatur alere donatorẽ,& ille deficiat in obſeruatione
8 pacti, retrotransfertur † dominiũ rerum donatarum in donatorem,& ei datur vtilis rei vendicatio, vt eſt textus in l.1. C. de donat. quę ſub modo, vbi dicit, quod vendicari poſſunt:rei autem vendicatio datur ſoli domino, & hoc dicit glo. ibi introductum eſſe ſpeciali fauore alimentorum, ad idem eſt text. in c. verùm, ſecundum intellectum glo.1.de condit.appoſ.ſequitur Bal.in conſ.250.vol.3.Rom. in conſ. 284. nu.3. idem voluit glo. in d. l.traditionibus, in ver. non nudis, Aret. in l.1. col.pen.ff.de legat. 1. vbi dicit dari vtilem actionem in rem, Corne.in conſ. 101. col.2. verſ. ſimiliter & donatio, & in conſ.102.col.2.ver.& inſuper, vol.1.& in conſ.45. col. 1. ver.circa ſecundum, vol. 4. Ripa in conſ.146. num.1.idem Ripa in l.ſi. numer.129. C. de reuocan.donat. vbi poſt Bart.dicit bonũ eſſe donatori, quod ſemper apponat pactum præſtandi alimenta, & in l.in inſulam, num. 86. ff. de de verb.oblig. vbi poſt Bald.in d. conſ. 250. inquit moram nõ poſſe purgari, tum quia exequutio iam facta eſt à lege, tum etiam quia non purgatur, quãdo res non poteſt in priſtinum reduci, Alcia.in cõſ. 111.num.5. Cur.iun.in d.l.traditi onibus, num 26. Bertran. in conſ. 66. volu.3. vbi dicit, quod mora purgari non poteſt, idẽ Bertran. in conſ. 74. eodem volu. Didac. lib.1. variar.reſolu.cap.14. numer. 4. vbi inquit ſine dubio dari vtilem rei vendicationem donatori ad repetendum donata, Cordu.in d.l. ſi quis à liberis. §. vtrum, num.20.

Confirmatur hæc conſtitutio,quia videmus idẽ ſeruari in Eccleſia, & pia cauſa, in quam ſine traditione † transfertur 9
dominium, l. ſi. vbi Doctores, C. de ſacroſan. eccleſ. glo.in dicta l.1.C.de don. quæ ſub modo, & ibi etiam ponunt Doctores.& in l.traditionibus, C.de pact.& ibi Iaſ.num. 17. dicit idem eſſe in pauperibus,& Cur.iun. nu.25. dicit intelligendum eſſe de vtili dominio,& rei vendicatione. Iaſ.in cõſ.143. num.4. vol.4. Pariſ. in conſ.77. num.4. volu.1. Ruin. in conſ. 128. num.6. vol.1. Alcia.in conſ. 12. num. 6. Tiraq.in l.ſi vnquam, in ver. donatione largitus, nume.153. & nume. 169. & in ver. reuertatur, num.338. C.de reuoc.donat.& in tract. de priuileg. piæ cau. priuileg.107. ratio priuilegij eſt fauore alimentorũ, vt voluit glo.in d.l.1. C.de do. quæ ſub modo, vbi etiã ſequitur Bar. qui infert, quod ideo rei vendicatio cõcurrit cum condictione, quia cum ſit vtilis tantum non dicitur propriè res mea, & cõdici poteſt, ſecus ſi eſſet directa, quia res eſſet mea, & cõdici non poteſt res propria.

& hoc

& hoc caſu, quia deficit directum dominium, iudicatur de illa re tanquàm de aliena, vt inquit Bald. ibi in fin. per l. in bel lo. §. ſi quis ſeruum. ff. de capti. & quòd ſit inductum fauore alimentorum, ponit etiam Salic. ibi in 3. oppoſ. nume. 4. dicens, idem ſtatui in Eccleſia, & nu. 9. poſt Bald, in l. ea lege. C. de cond. ob cauſ. dicit colligi poſſe bonum conſilium ad impediẽdum alienationem rei donatæ, quòd ſcilicet adijciatur rem tradi, vt aliquid ſoluatur annuatim pro alimentis, & hoc voluit ante omnes Cyn. in d. l. 1. & idem voluit Salice. in l. ea lege, oppoſ. 14. C. de cõdi. ob cau. Rip. in d. l. fin. num. 129. C. de reuoc. donat. Verùm Curt. Iuni. in d. l. traditionibus, num. 26. C. de pact. dicit hoc eſſe regulare in omnibus donationibus, vt propter inobſeruantiam pactorum retransferatur dominium in donatorem ſine traditione, & hoc duplici ratione: primò, fauore donantis, qui exercet liberalitatem: ſecundò, odio donatarij ingrati, qui pacta non obſeruat, ſed eius opinio eſt falſa, quia ob pacta non ſeruata datur quidem condictio ob cauſam ad repetendum donata, vt tot. tit. ff. & C. de cõd. ob cauſ. ſed dominium nõ retransfertur nec datur rei vendicatio, & idem eſt reſpectu eius, qui liberalitatem exercet: is enim licèt fauore dignus ſit, non tamen reperitur, quòd non ſeruata pacta poſſit vendicare donata. ſtat ergò verior ratio fauore alimentorum.

10 Prædictum tamen priuilegium † nõ habet locum, quando donatio facta eſſet Eccleſiæ, vt inquit Bald. in d. l. 1. ver. Canoniſtæ non concederent, C. de donatio. quę ſub modo, vbi dicit apud Legiſtas, hoc verũ eſſe etiã in Eccleſia, ſed quod Canoniſtæ non admittunt, ideò ſubdit, caſum non eſſe figurandum in Eccleſia, vel hoſpitali, ſed in alijs. & quamuis non dicat, ratio eſſe poteſt, quia priuilegiatus non
11 † vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum, Authent. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. c. in præſentia, de probatio. l. ſed & milites. §. . ff. de excuſat. tuto. l. aſſiduis. §. exceptis. C. qui poti. in pign. habe. Bald. in c. 1. ver. ſed contra hoc immediatè, de probatio. vbi infert, quòd fiſcus † non vtitur contra fiſcum eo priuile 12
gio, quòd ſibi edatur, idem eſt, quando fiſcus cum dote concurrit. l. 2. C. de priuil. fiſc. & quòd dictum eſt ſuprà de fiſco, voluit etiam Dec. in d. c. 1. num. 15. Iaſ. in l. ne quiſquam. ff. de eden. Nat. in conſ. 41. nu. 4. Caccialup. in l. omnes populi, num. 128 ff. de iuſt. & iur. vbi loquitur de eligendo iudice, Berengar. in l. in quartam, c. 1. nume. 212.

Contrarium tamen tenuit Roman. in conſil. 284. nume. 3. vbi tenet, quòd etiam contra Eccleſiam competat priuilegium reuocandi donationem, & transferendi dominium, nihil tamen allegat præter textum in d. l. 1. & in d. c. verum, & hanc opinionem tenendo poſſet ad cõtrarium fundamentum reſponderi, quòd priuilegiatus vtitur priuilegio etiam contra priuilegiatum, qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie, de qua † tractatur, vt 13
eſt text. in l. fin. ff. ex quib. cauſ. maior. vbi bi minor reſtituitur contra minorem, c. ad aures, vbi Abb. in 2. not. de præſcrip. ita declarant Cyn. & alij in Authent. quas actiones, Doctores in l. priuilegia. ff. de priuileg. credito. & hanc declarationem ſequuntur omnes, vt inquit Deci. in c. in pręſentia, num. 51. de prob. eccleſia autem non reperitur iſto caſu ſpecialiter priuilegiata, ego non video, quare eo modo priuari non debeat Eccleſia, ſicut laicus, propter pacta non ſeruata. videmus enim quòd Eccleſia, quæ rem habet in emphyteuſim, † cadit à iure ſuo, ſicut priuatus 14
quilibet, ſi promiſſum canonem non ſoluit, Bald. in c. 1. num. 10. de alien. feud. vbi Aluar. in §. inde poteſt, colum. 3. & Afflic. num. 15. idem Bald. in Authent. qui rem, nume. 4. C. de ſacroſanct. eccleſ. gloſſ. in c. conſtitutus, in ver. iuxta ratam, vbi Hoſt. & alij de religio. domib. Specul. in titul. de locat. §. nunc aliqua, num. 25. gloſſ. in d. Authen. qui rem, vbi Sali. num. 2. vbi Cagnol. num. 61. Bald. in l. placet, num. 3. C. de ſacroſanct. eccleſ. & ibi Parpal. in repeti. num. 120. dicit eſſe magis communem opinio-

pinionem poſt Iaſ.nu.16. in 1.lect.& nume.18.in 2. Redoan.in tract. de alien.rer. eccleſ.in tit.de caducit.feud. ob non ſolut.cap.2.nume.3.ergò eodem modo priuabitur ob pactum non ſeruatum: ſtrictius enim ligat pactum, quàm lex, & cùm d.l.1.loquatur indefinitè debet indefinitè quoque intelligi, l.de pretio. ff.de publicia.

Benè admitto, quòd Eccleſia reſtituetur in integrum,ſi ob culpam prælati,qui alimenta non præſtitit, cecidit à iure
15 ſuo, ſicuti reſtituitur, † quando priuatur ob canonem non ſolutum,c.1.extr.de reſtit.in integr.l.vt inter diuinum.C.de ſacroſ.ecc.l.rem publicam.C.de iure rer. fiſcal.lib.10. Specul.d.tit.de locat.§.nunc aliqua,num.16. Iaſ.in l.2.num.49.C.de iure emphyt. Curt.Iuni.de feud.in 2.part. quæſt.18.num.3. Ruin.in conſil.110.nume.
16 7.conſil.156.in fin.volum.1. vtitur † enim iure minoris,vt voluit gloſſ.in c.auditis, vbi etiam Abb.de reſtit.in integ.& reſtituitur etiam ad lucra,vt per Abb.ibi,nume.15.

Reſtringe ſecundò priuilegium prædictum,vt procedat,quando id,quod pro alimentis erat præſtandum, eſt quid magni valoris, aliàs ſi erat quid modicum, non ideò erit locus † reuocationi, ita te-
17 net Salicet.in l.ea lege, in 4.oppoſ.num. 11.C.de condict.ob cauſ. mouetur, quia emphyteuta non priuatur ob modicum canonem non ſolutum, vt probatur in l. qui rem.C.de ſacroſan.eccle.& quia pro tam modico non eſt de alimentis prouiſum alimentario,nec ſatisfit,d.l.1. facit,
18 quia propter † modicam ingratitudinem vaſallus non priuatur,Bald.in c.ſolo,vbi gloſſ.C.de libe.cauſ. Barbat.in conſil.45. colum.15.volum.4.Tyraq.in tracta.de iudic.in reb.exig.feren.ver.quadrageſimonono,& dicit Bald.in d.Authen.qui rem, in 2.not.quòd emphyteuta ob deteriora-
19 tionem modici † momenti non poteſt expelli,quia contractus nó reſcinditur pro modico,ſequitur ibi Fulgo.Caſt.& Iaſ.& facit, quia redhibitoria non datur pro minimo vitio,l.ſi tamen.§.vlt.ff.de ædil. edict. Bald.in l.ſi prædium, colum.1.verſ. quæro pro quibus rebus.C.de ædil.actio. Addo,quòd modò deficiente in modico, non debet reuocari contractus, ſicuti dicimus non deficere † conditionem,ſi de- 20
fectus ſit in modico, ſecundum Bald.in l. pro hæreditarijs,colum.2.ver.11.C.de hæred.actio.

Contrarium tamen voluit Bald.in d.l. ea lege,num.5. ver.octauò ad idem, vbi conſuluit,quòd apponatur ſemper in inſtrumento donationis aliquid præſtandū in cauſa alimentorum, & pro eius dicti confirmatione Ripa in l.fin.nume.129.C. de reuoc.donatio. conſiderat verba d.l.1. ibi,vt certa ſibi alimenta peteret. illa enim dictio,certa,idem ſignificat,quod aliqua,l.ſi certis annis.C.de pact.& dictio,
† aliquid, verificatur in modico, l.hanc 21
legem.ff.de contrah.empt. per quam dixit Oldrad.conſ.226.colum.4.ver.ſecundò,vbi donatio,nu.8.quòd dictio,aliqua, arctat ſignificationem orationis ad rem modicam,& dicunt Bart.& Ang.in l.ſi ſeruum.§.ait prætor.ff.de acq.hęre.naturam eius dictionis eſſe,vt in qualibet particula,& ita etiam in minimo verificetur, & inquit Deci.in c.de appellationib. col.1. ver.primus eſt, quando diſpoſitio, extrà de appella. quòd vbi diſpoſitio loquitur per dictam dictionem ſemper minimum eſt conſiderandum, & dicunt Bal.& Dec. in c.quoniam,de teſtib. ſat eſſe,ſi etiam quid minimum conferat ad cauſam: id, quod requiritur in eo textu,& plures citat Tyraqu.in l.ſi vnquàm, in ver.omnia, vel partem aliquam, nume.14.& 15.C.de reuoc.donat.eſt enim dictio vniuerſalis, quæ omnia comprehendit,& nihil omittit,vt dixi in conſil.33.num.20. cùm ergò textus dicit, certa alimenta, perinde includit quid minimum, ac ſi dixiſſet, aliqua alimenta ſecundùm Salice.ibi, Ripa ibi adducit etiam, quòd emphyteuta nó ſolùm priuatur re emphyteutica ob non ſolutum canonem, quando † conſiſtit to- 22
tus in vno numo, & in re minima, vt voluit Bart.in d.Authen.qui rem,num.6.vbi Bal.num.3.Iaſ.nume.16.qui dicit commu-

nem.

nem,& Iaſ.idem dicens,nume.30.Iaſ.in l.
2.nu.53.C.de re emphy.Afflic.in deciſ.80
num.2.Socin.in conſ.167.num.7.in fin.vo
lum.2.Barbat.in conſi.26.in fin.volum.2.
Ruin.in conſ. 67.num.10.volum.1.Tyraq.
de retract.conuent.§.4.gloſſ.6.num.26.in
fin.ſed etiam quando ex maiori canone
23 deficit ſolutio vnius † numi,vt voluit Spe
cul.in d.§.nunc aliqua,num.40.Caſt.& A-
lex.in l.in executione.§.item ſi ita.ff.de
verbo.oblig.Iaſ.in d.l.2.vbi reprehendit
Bal.contrarium tenentem,& ante hos Al
ber.in Auth.qui rem,num.4.Oldr.in con
ſil.29.Imo.in c.potuit,nu.27.de locat.Go-
zad.in conſ.57.num.10.Crot.in l.4.§.Cato
num.29.ff.de verb.oblig.Bero.in conſ.130
num.17.vol.1.Tyraq.d.glo.6.num.26.& in
tract.de iud.in reb.exig.feren.ver.51.il.2.
Rol.in conſ.7.num.14.vol.2.Natt.in con-
ſil.479.num.7.

Addo,quod voluit glo.in l.res bona fi-
de ff.de contrah.emp.per quam dicit Bal.
quòd facilius cadit emphyteuta ob defe-
24 ctum vnius numi , quando eſt pactum , †
idem Bald.in Rub. C.de contrahen.emp.
num.10.quæſt.10. Barba.in conſ 40.col.11.
volum.3.Tyraq.d.ver.quinquageſimopri
mò,confirmatur , quia priuatio emphy-
teutæ non ſoluentis inducitur propter
25 contemptum,non propter † rem,vt dicit
Bal.in c.1.§.aut ſi libellario, col.1.quibus
mod.feud.amitt. ſequitur Natt.d.conſil.
479.num.9.ergo non debet attendi,an id,
quod erat ſoluẽdum ſit multum,vel mo-
dicum, & id ipſum conſideratur in d.l.1.
C.de don.quæ ſub modo ibi, eo,quod le-
gi illi obtemperare voluerit,& nõ minus
dicitur inobediens, qui deficit in modi-
co,quam qui in multo,& non eſt abſurdũ,
nam regula, quòd contractus non ſit illi
obſeruandus,qui ex parte ſua non obſer-
26 uat,procedit enim quando pars deficit †
in minimo,ſecundùm Bald.in l.iuriſgen-
tium.§.adeò, in ver.pacta conuenta,in 2.
notab.ff.de pact. Dec.in l.cùm proponas,
nu.5.vbi Curt.Iu.ad Alex.nu.2.C.de pact.
Natt.in conſ.373.num.29.ver.nec releuat,
Cæpha.in conſ.66.nu.28. D.Beci.in conſ.
45.nu.10.Menoch.in conſ.55.nu.6.

Et non obſtat id,quod inquit Salice.in
d.l.ea lege,quòd ſcilicet emphyteuta nõ
priuetur,quia ſi intelligit quòd non pri-
uetur,ſi deficit in modica ſolutione, ha-
bet contra ſe communem opinionem: ſi
verò intelligit, quòd non priuetur ob
modicam deteriorationem,quo caſu be-
nè dicit, † & idem tenuerunt ſuprà citati 27
Doctores,quibus addo Roland.in conſil.
49.num.21.volum.2.Menoch.de arbit.iu-
dic.caſu 78.nu.6. Ludoui.deciſ. Peruſ.22.
num.21.& ſequuntur infiniti Moderni.re-
ſponderi poteſt,tunc non priuatur,quia
ea pœna reſpicit rem, non autem con-
temptum, & in caſu noſtro deficiens in
ſolutione dum non obtemperat legi con
tractus,dicitur contemnere,ideò pro mo
dico defectu priuatur. Rurſus, qui malè
vtitur re illam deteriorando,non impu-
gnat contractum, ſicuti qui non ſoluit
quod promiſit,vt in d.l.1.ergò non mirũ,
ſi non vtroque caſu inducitur priuatio
emphyteutæ.

An autem iſto caſu licitum ſit moram
purgare,† concludit Cyn.in d.l.1.licere ſi 28
tria concurrant,quòd lis non ſit conteſta
ta,quòd fiat intra modicum tempus , &
quòd ius creditoris non ſit factum dete-
rius, ſed quia actum eſt hoc eodem titu-
lo.in priuileg.an liceat purgare moram
in cauſa alimentorum,non repeto : addo
tamen quòd idem tenuit Curt.Iuni. in l.
traditionibus,nu.26.C.de pact.

Dantur autem plura remedia,quando
donatarius non implet contractum, &
non præſtat alimẽta, nam competit pro-
pter vtilem rei vendicationem cõdictio
ob cauſam † ad repetẽdũ data, l.ſi vt pro- 29
ponis.C.de cond.ob cau.in d.l.1.C.de do-
nat.quæ ſub modo,vbi gloſſ.Bald.Salic.&
alij,Corne.in conſil.252.colum.4.ver.cir-
ca ſecundùm volum.3.& de hac condicti-
one loquuntur Doctores,quando menti-
onem faciunt de actione perſonali , nam
condictio eſt in † perſonam. §.ſic itaque, 30
Inſtitut.de actio.gloſ.in d.l.1.l.actionum,
in prin.ff.de actio.& oblig.§.appellamus
Inſti.de actio.& condictio dicitur omnis
actio perſonalis, quia cõdicere eſt denũ-

ciare,& in realibus non eſt neceſſaria de nunciatio, ita declarat Iaſ.in l.certi condictio, in prin.num.3.& 5. ff.ſi cert.peta.
31 multæ tamen condictiones † quæ ſunt in rem ſcriptæ,& dantur contra poſſeſſorem.l.3 §.1.vbi gloſſ.in ver.eſt autem perſonalis,& ibi not.Docto.ff.ad exhiben.l.fin.vbi Bart.& alij.ff.de oper.nou.nun.& multos citat Tyraq.de retract.conſang.§.8.glo.5.num.8.vbi poteſt videri, datur e-
32 tiam actio præſcriptis verbis, † ſed non ad reuocandum data,imò ad implementum promiſſorum, l.legem.C.de donat. l.ſi donationis. C.de contrah.empt.gl.in d.l.1.vbi Bart.in prin.& Sali.num.2. quòd ſi contractus eſſet iuratus, daretur pro
33 reſciſſione † actio ex l.ſi quis maior.C.de tranſact.Corn.in conſil.252.colum.4.vol.3.Rip.in conſ.146.num.1.

SVMMARIA.

1 *Retentio regulariter eſt prohibita, & vna res pro alia retineri non poteſt, & infertur ad plura.*
2 *Animal alienum inuentum in proprio fundo dare damnum retineri poteſt à domino fundi, vt cognoſcat cuius ſit.*
3 *Animal alienum qui pauit, poteſt retinere donec ſibi ſatisfiat.*
4 *Retineri poteſt res pro impenſis in ea factis.*
5 *Libri ſcholaris, vel Doctoris capi non poſſunt pro executione iudicati.*
6 *Libri ſcholaris retineri poſſunt pro impenſa facta in ſumus eiuſdem ſcholaris.*
7 *Bona fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in eorum conſeruationem.*
8 *Retentio datur pro melioramentis non liquidis quando fideicommiſſum eſt reſtituendum.*
9 *Retentio non datur pro melioramentis non liquidis, quando offertur cautio, ſed ſententia mittitur executioni.*
10 *Retentionis exceptio competit etiam in executione ſententiæ.*
11 *Retentio datur etiam contra ſingularem ſucceſſorem debitoris.*
12 *Hypotheca tacita datur ei qui pauit equum, vel animal aliud. & num.19.*
13 *Hypotheca cum priuilegio prælationis datur ei qui pauit animal alienum.*
14 *Animal alienum qui pauit, ſi illud locauit ad vecturam, tenetur imputare vecturam in alimenta.*
15 *Hoſpes qui præſtitit alieni alimenta, poteſt illius res retinere, donec ſibi ſatiſfiat.*
16 *Carcerum cuſtos non poteſt retinere carceratum pro alimentis præſtitis, & pro cuſtodia.*
17 *Res non meliorata non poteſt retineri pro ea, quæ fuit meliorata.*
18 *Homo liber non cadit in obligatione.*
19 *Paſcua qui locauit, vel fænum vendidit in alimoniam animalium, habet tacitam hypothecam cum priuilegio prælationis in animalibus.*

PRIVILEG. LXII.

RETENTIO regulatiter eſt prohibita,& vna res nō poteſt pro † alia re- 1
tineri, vt eſt tex.& ibi Doct.in l.fin. C.cōmoda. & l.ſi non inducta.C.in quib. cauſ.pign.taci.contrah.Docto.in l.ſi non ſortem.§.ſi centum.ff.de cond.indeb.vbi regulam conſtituunt, quòd creditor non poteſt pro ſuo credito rem debitoris penes ſe retinere, imò dicunt Alb.& Fulgo. in d.§.ſi centum, quòd Aduocati & procuratores non poſſunt retinere ſcripturas, & inſtrumenta clientum, donec ſibi ſatisfiat pro mercede, vel ſalario debito, ſequitur Iaſ.in d.l.ſi non ſortem.§.ſi centum, nu.10.vbi conſtituit regulam negatiuam, quam limitat quinq; modis, vt per eum, eodem modo regulam facit Neguſ. in tract.de pig.in 3.memb.5. par.nu.1. vbi etiam multis modis limitat. & ratio eſt, quia hoc eſſet ſibi authoritate propria ius dicere, contra l.1.ne quis in cau.prop.
& ideò ſi quis alienum pecus inueniat † 2
in proprio fundo damnum dare, non poterit illud retinere donec reficiatur damnum, ſed benè poteſt illud retinere, vt cognoſcat cuius ſit, ad effectum, vt cōtra illum agat pro damno dato, vt eſt text.in l.Quintus,& l.ſeq.ff.ad leg.Aquil.Specu. in tit.de actio. in ver.ſed nunquid pecudem, Bar.& alij in l.hoc amplius.§ de his autem.ff.de dam.infect. Bald.in l.2.C.de ſeru.fug. Alciat.in tract.præſumpt.reg.1. præſump.50.vbi concordat contrarias opiniones.

Si

Si quis tamen alienum animal pauit,† poteſt illud retinere donec reſtituatur ſibi expenſa, vel pretium alimentorum, Guid.Pap.in tract.præſumpt.char.4.eum refert,& ſequitur Alciat.d.præſump.50. dicit retineri quidem poſſe pro alimentis præſtitis,ſed non pro damno dato,Coraſ.qui neminem allegat in rub.ff. de ſeruit.num.140.vbi tamen num. 138.dicit ex communi Doctorum calculo non licere vti equi,vel alterius animalis retentione pro damno dato in prædio,& inquit pro pabulo licitam retentionem eſſe, etiam ſi diu pecus aluerit illud retinendo incluſum cum ignoraret eius dominum, Sola in conſti.Pedem.in decret.de captu. debit.in gl.3.par.num.6.ratio eſt,quia res poteſt ſemper retineri pro impenſis in
4 ea factis,†gl.in l.ſi non ſortem.§. ſi centũ. ff.de cond.indeb.& ibi hoc notant Barto. & alij,vt per Iaſ.num.10.& Bald. in l.fi.C. quomod. quod ſartor poteſt retinere veſtem,donec ſibi ſoluatur merces, Neguſ. in 3.memb.5.par.princ.num. 8.& licèt re-
5 gulariter non poſſit fieri exequutio † in libris ſcholarium,ſecundùm glo.in l.nepos Proculo,ff.de verb. ſignifi.Bal.in rub. C.qui bonis ced.poſſ. tamen ſi quis impẽdit in funus ſcholaris poteſt pro ea im-
6 penſa libros & alias res ſcholaris † retinere, Bald.in d.l.fin. idem Bald. in l.reſtituenda,per illum text.C.de petit.hæred. & in l.1.C.ob chyrograph.pecun. Iaſ.d.§. ſi centum, nu.10.Menoch.de recup.poſſ. rem.11.nu.11. & ideo videmus quod grauatus retinet rem donec à fideicommiſſa-
7 rio ſibi ſatisfiat pro expenſis † factis in re ſubiecta reſtitutioni,l.domos, vbi Barto. Bal.Alber.Imo,Cuma. Alex.Iaſ.& alij.ff. de leg.1.l.mulier.§.ſed etenim,verſic.ſed & ipſe.ff.ad Trebellian.

Procedit autem huiuſmodi retentio
8 etiam ſi debitum ex † cauſa melioramentorum non ſit liquidum, vt eſt text.in l. cum ſeruus,in fin. ff.de cond.& demõ.l.item l.beratur.§..ff quibus mod.pign.vel hypoth.ſolu.Tyraq.de retract.cõuentio. §.7.glo.1.num.13.Ruyn.conſil.84.num.17. vol.1.Capic.in deciſ.17. vbi in fi. dicit ita fuiſſe iudicatum, ſed id verũ eſt niſi cau-
tio offeratur, quando enim offertur † tũc 9
ſi non fuit liquida, ſententia mittitur exequutioni, & non datur retentio ſecundùm Caſtr.in conſi.270.colum.2.verſ.2.videndum volum.2.Gozad.in conſi.100.nu. 21.Neguſ.in tract.pign.in 4. memb.5.part. nume.15. vbi tamen aliud vult quando in ſententia dicitur ſolutis prius expenſis, quia tunc iſtæ conditio debet purificari, de quo vide Marzar. in formul. fideicom. quæſt.66.non curo enim proſequi,ſed ſat eſt loca ſignare, vbi videre poſſit lector quando controuerſia erit inter partes.

Eſt autem adeò fauorabilis hæc retentio, quod competit etiam in exequutio-
ne † ſententiæ,l.in hoc iudicium.§.1.ver- 10
ſicul.ſed is qui à iure. ff. commun.diuid. Rom.ſingul.174.tu ſcis, Bald. in l.peremptorias, num.12.C.ſentẽt.reſcin.non poſ. Caſtren.in conſi.166.colum. 3.verſ.ſed bene videtur,volum.2. Corn.in conſil.147. colum.pen.in fin.volum.2. Deci.qui alios citat in conſil.119.nume.2.Crau.in conſil. 148.num.2. Capic.in deciſ. 119.per totam, Tyraq.d.glo.1.num.15.Neguſ.d.4.membr. 5.part.num.10.vbi citat Bart.Alexã.& Iaſ. Rol.in conſ.28.num.3.vol.1.Cepha.in cõſ. 296.num.36.

Et datur etiam contra ſingularem † ſuc- 11
ceſſorem debitoris ſecundùm gloſſ.Cyn. Albe.& Salic.in l.1. C. etiam ob chirogra. Rip. in l. vbi purè. §. qui in diſtrahendis, nume.3.ff.ad Trebel. Boer. in deciſ.44.nu. 14.Didac.lib.1. Variar. reſolut. c.8.num.3. verſicu.cæterum,& ſi poſt Neguſ.in d.4. memb.5.part.nu.2 .in fin.ſicuti datur ſingulari ſucceſſori ipſi' creditoris, vt probat Soc in.in conſi.158.nu.28.volu.2.Crau. in conſi.148.num. 1. & 2.& præter eos Ro. in ſingu.177.vbi Apoſtil.allegant Rip.Neguſ.& alios,Galeſius in tract. de form.camer.inſtr.fol.mihi 69.num.15.Cephal.in conſil.197.num.35. D. Becius in conſil. 97. nume. 21. Sebaſtian.Medic.in tract.comp. in 2.part.quæſt.16.num. 18.& de iure retẽtionis latè agunt Neguſ.d.4.memb.5.par. à princip.vſque ad numer.22. vbi multas concluſiones conſtituit, latè Roland.in

conſi.28.volu.1.Iaſ.d.§.ſi centum, Menoc. d.rem.15.num.499.& multis ſeqq. Tyraq. d.§.7.gl.1.num.1.vſque ad finem, vbi multas deciſiones inuenies, quibus in actu practico inſtruaris.

Ampliatur autem noſtra concluſio, vt non ſolum detur retentio equi vel ſerui, quibus ſunt præſtita alimenta, ſed etiam
12 detur impenſam facienti pignoratitia † actio, quia vterque remanet tacitè obligatus, vt eſt tex. vbi gloſſ.& Doctores notant in l.neceſſarias, in prin. ff.de pigno. actio. imò is, qui præſtitit alimenta præ-
13 fertur † anterioribus creditoribus, vt notat Bart. in l.interdum, nu.1.ff.qui potio. in pigno.habean. vbi dicit hoc eſſe notádum ſpecialiter in alimentis, quia ſi is qui equum habet pignoratum impendit in alimentis illius, vel ſerui cuſtodiétis, quod in eis præfertur omnibus anterioribus, ſequitur Neguſ.in 3.memb.7.part. num.10.vbi ſubdit quod repetens talia alimenta nõ tenetur probare quod ea præſtiterit, quia præſumitur præſtitiſſe ex quo retinuit penes ſe, Bart.Imol.& Alex. in l.cum ſeruus, ff.de verb. oblig.addit etiam, & id ſeruiet pro limitatione noſtræ cõcluſionis, quod ſi is qui fecit expenſas,
14 dedit equum ad vecturã, imputat † in alimẽta quidquid exigit in eam cauſam, allegat Bal.in l.2.C.de par.pign. Alex.in l.ſi ſeruus.ff.de pign.actio.

Et quod dictum eſt ſuprà de animali, cui quis alimoniam præſtitit, locum habet quoque in homine, qui eſt in hoſpitio receptus, nam pro ſalario hoſpitij, &
15 pro alimentis poteſt hoſpes † retinere illius res pro ſolutione prandij, vel cænæ, vt declarat Pet. Rebuff. in regu.conſtitu. tom.1.art.4.de lit.oblig.glo.2.num.31.vbi dicit eſſe ſpeciale, contra tamen facit deciſio Iac.de Aret.qui dicit quod carcera-
16 rius † non poteſt retinere carceratum do nec ſoluerit expenſas, & ſalarium cuſtodiæ, ſequitur Guid.Pap.q.448.licèt dicat contrarium ſeruari de facto, ſed hoc procedit in libero homine, ſecùs in rebus, Caualcan.in deciſ.44.num.47.vbi multos allegat, qui tamen hoc non dicunt, ſed generaliter loquuntur de retentione, & hoc eſt multum ſpeciale ſi eſt verũ, quia regulariter res non meliorata † retineri 17
non poteſt pro ea, quæ fuit meliorata, Caſtren.in conſil.220. in primo dub. volu.2. Tyraquel.d.§.7.gloſſ.1.num.11. Cum ergo nihil in conſeruationem rerum fuerit impenſum, non deberent ipſæ res fore obligatæ, niſi dicamus, quod res veniunt acceſſoriè ad perſonam, quæ cum ſit libera † non cedit in obligatione.l.liberis. §.ſi quis ſciens.ff.de libe.cau.vbi loquitur de 18
venditione; Dec.in l.libertas, num.5.ff.de reg.iur.l.1.vbi glo.citat concordantes, C. de patr.qui fil.diſtr.

Per prædicta Caualcan.d.deciſ.44.nume.47. dixit quod qui herbam vendidit † vel paſcua locauit paſtoribus, habet hy- 19
pothecam ſuper animalibus cum prælatióe, & dicit ſe ita aliquando conſuluiſſe, allegat l.huius, ff.qui potio.in pignor. hab. vbi loquitur de eo qui credidit in cibaria nautarum, & ea opinio eſt in ducatu Mediolani conſuetudine approbata, vt armenta ſint obligata pro pretio fœni quod fuit ab illis conſumptum, nec alia cauſa ſit anterior, & vt alias dixi, hæc ſententia non eſt vera, quia l. huius, loquitur, quando expreſſe in eam cauſam factum eſt mutuum, at ſecùs eſt quando ſimpliciter venditum eſt fœnum, vel locata paſcua.

Aduertendum etiam circa eiuſmodi retentionem ad ea, quæ ponunt Tyraqu. Menoch. Neguſ.& alij ſupracitati, vt ſcias eam bene deducere in iudicium.

SVMMARIA.

1 *Patria poteſtas res eſt ineſtimabilis.*
2 *Pater negans alimenta filio perdit patriam poteſtatem.*
3 *Pater, qui negat filio alimenta, ſi ille pereat fame punitur, ac ſi necaſſet proprijs manibus.*
4 *Pater priuatur patria poteſtate ſi infantem filiũ exponat, & ibi declaratur.*
5 *Pœna eſt commenſuranda delicto.*
6 *Pœna locus non eſt niſi in caſibus à iure expreſſis.*
7 *Priuatio iuris competentis dicitur pœna.*

8 Dete-

8 *Derelinquens rem aliquã perdit omne ius quod habet in ea.*
9 *Vaſallus derelinquens dominum periclitantem perdit illius gratiam, & infertur ad alia.*
10 *Pater negans filio alimenta punitur extra ordinem.*

PRIVILEG. LXIII.

1 PATRIA poteſtas eſt res præ † cæte-
ris inæſtimabilis, l. ſi filiusfamilias,
§. ſecundùm vulgarem, ff. de leg. 1. ta
men ſi pater impiè filio negat alimenta
2 eam perdit, quia non debet eum habere
in poteſtate † cui negat alimenta, vt in-
quit gloſſ. in l. nec filium, C. de patr. po-
teſt. & hoc dicit notandum Abb. in c. fin.
nume. 5. de conuer. infid. & ibi poſt gloſſ.
in l. necare, ff. de liber. agnoſc. dicit quod
ſi filius periret ob denegata alimenta, pu
3 niretur pater ac ſi proprijs † manibus fi-
lium necaſſet, quod inquit notandum &
ſequitur Brun. in ſtatu. excluſ. fæmin. ar-
ticul. 1. nume. 26. Pinel. in l. 1. part. 3. nume.
57. C. de bon. mater. vbi allegat l. 1. §. ſed
ſcimus. C. de lati. lib. tollen. quæ dicit ex-
pellentem à domo manere penitus ſegre
gatum à ſubſtantia expulſi. Cordub. in l.
ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his, num. 10. ff.
de liber. agnoſc. vel alen. & illam gloſſ. in
l. necare, ſequitur Bart. in tracta. de alim.
nume. 14. dicens quod eo caſu pater tene-
tur l. Cornel. & pro hoc facit, quia eodẽ
4 modo pater priuatur poteſtate patria, †
ſi filium infantem exponat, vt eſt tex. in
cap. 1. de infan. & languid. expoſ. vbi Go-
fred. intelligit indiſtinctè, verũ eſt quod
Innocen. Hoſt. Vincent. quos citat, & ſe-
quitur Abb. ibi, nume. 2. dicunt hoc pro-
cedere ſolum, quando non ſolum expoſi-
tus erat infans, ſed etiam, quando erat
lãguidus, quia ſicuti deteſtabilius eſt de
negare alimenta infanti, & languido, ita
grauiori pœna eſt dignus, quatenus au-
tem ibi pœna priuatiõis imponitur duo
bus concurrẽtibus quod filius ſit infans,
& quod langueat, videtur hoc repugna-
re gloſſ. in d. l. nec filium, quæ vult quod
priuatio indiſtinctè cuiuſcunque ſtatus,
& qualitatis filius ſit, & videtur confir-
mari ratione, quia in eo quis eſt punien-
dus, in quo deliquit, & pœna † eſt delicto 5
commenſuranda, Authen. omnes peregri
ni, vbi Bald. in fin. C. commun. de ſucceſ-
ſio. Barto. in l. leuia, in princ. ff. de vſucap.
Deci. in c. cum Eccleſia S. Mariæ. in princ.
de conſti. Crau. in conſi. 46. num. 15. at ali-
menta non debentur filio ratione patriæ
poteſtatis, ergo denegando alimẽta filio,
non peccat cõtra patriam poteſtatem, &
conſequenter non deberet eam amittere,
item non videtur in filio maiore, vel pu-
bere, eadem ratio aggrauandi pœnã, quæ
eſt in infante, & languido: nam infans, vt
qui ignorat quidquid videt, & expers eſt
iudicij, & nihil poteſt per ſeipſum, & in-
habilis eſt non ſolum ad iudicia, ſed eti-
am ad omnia alia, vt dixi in conſi. 9. num.
22. nõ habet aliud remedium, & vbi pro-
dita ſunt ordinaria remedia nõ eſt ad pœ
nas conuolandum, quibus non eſt locus,
niſi in caſibus à iure † expreſſis, gloſſ. in 6
Authẽ. de non eligen. ſecun. nub. §. cum i-
gitur. l. & ſi quis. §. diuus, ff. de relig. &
ſump. funer. Alexan. in conſi. 103. num. 15.
vol. 1. Baib. in conſi. 51. num. 18. vol. 1. Deci.
in conſi. 553. num. 1. Curt. iun. in conſil. 137.
num. 17. Crau. in conſi. 205. num. 31. & pri-
uatio iuris alicui † competentis dicitur 7
pœna. l. ſi quis maior. C. de tranſact. §. fin.
vbi Doctores, Inſtitut. de legat. Aret. in l.
Titia. colum. 3. ff. de verb. oblig. Barbat. in
conſ. 24. vol. 1. Soci. in conſil. 27. nu. 26. vol.
4. Bero. in conſ. 15. num. 6. volu. 1. D. Becius
in conſ. 104. nu. 12. & videmus, quòd in l. 1.
C. de pat. qui fil. diſtr. non imponitur pœ-
na patri vendenti filium extra cauſam ne
ceſſitatis. quidquid tamen ſit, etſi meo iu
dicio verior ſit opinio Abb. nec valida
ratione ſuſtineatur glo. in d. l. nec filium,
eſt ſeruanda hæc opinio in iudicio fauo-
re alimentorum, & difficile contrarium
poſſet obtineri: licèt, vt dixi hæc rationẽ
non habeat, ſed fundetur ſola compara-
tione domini & patroni, de quibus pau-
lo infra dicemus. ſi vero communem te-
neamus ratio eſſe poterit, quia negans a-
limenta alicui videtur illum habere pro
derelicto, proinde perdit omne ius

† quod i.

8 † quod in eo habet vt inquit text. in l. fin. ff. pro derelicto, & text. in l. 2. in fin. C. de infant. & expoſitis, dicit quod nemo poteſt ſuum dicere quem pereuntem contempſerit, & Bald. ibi dicit quod vaſal-
9 lus † deſerens dominum periclitantem, vel inſultatum ab inimicis perdit illius gratiam, ſicuti dominus derelinquens vaſallum pereuntem perdit omne ius vaſalligij, & idem inquit de ciue deſerente Ciuitatem, cum videt illam perire, quia perdit omne ius ciuitatis, quod ego vidi ſeruari in Ciuitate Mediolani cum in ea ſæuiret decennio nunc elapſo grauis epidimia, editum enim fuit decretum contra ciues, qui pro ſalute propria Ciuitatem deſeruere. ſed ad hoc reſponderi poteſt quod non eo ipſo videtur pro derelicto habere, cum alimenta non miniſtrat, vt declarat gloſſ. in d. l. fin. ff. pro derelic. per text. in d. l. 2. C. de infant. expoſ. bene verum eſt quod extra ordinem punitur qui
10 † alimenta negat filio, vt dicitur in ea l. 2. & dicit Eman. à Coſta in l. ſi ex cautione, in verſic. ſeu doli, num. 6. C. de non num. pecun. quod in extraneorum ferme conditionem rediguntur parentes, qui filijs alimenta impiè denegarunt, ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. & ſi impubes, nume. 43. & quando pater male vtitur ſua authoritate priuatur, vt in l. fin. C. de ſpectacul. & leno. libr. 10. vbi Ioann. de Plat.

SVMMARIA.

1 *Patronus negans alimenta liberto in caſib. quib. tenetur perdit ius patronatus.*
2 *Dominus qui negat ſeruo alimenta cogitur illũ vendere.*
3 *Patronus propter ingratitudinem priuatur iure ſuccedendi liberto.*
4 *Pœna quæ infligitur patri exponenti infantem ipſo iure imponitur.*
5 *Verbum præteriti temporis ſignificat canonem latæ ſententiæ.*
6 *Participium præteriti temporis importat latæ ſententiæ canonem, & requirit declarationem.*
7 *Eo ipſo dictio, importat ipſo iure.*
8 *Pœna quando imponitur pro facto negatiuo requiritur monitio.*
9 *Priuatio ipſo iure non inducitur niſi in caſibus à iure expreſſis.*
10 *Patronus non perdit ius ſuum ob alimenta non præſtita ſi libertus reperitur ab alio alimentatus.*

PRIVILEG. LXIIII.

QVAE ſupradicta ſunt in patre, procedunt eadem fermè ratione in patrono, qui ſi in caſibus, quibus libertum tenetur alere, neget alimen-
ta, perdit † ius patronatus, vt eſt text. in l. 1
alimenta, ff. de lib. agno. vel alen. in l. Diuus Claudius. ff. de iure patron. vbi dicitur quod patronus non cogitur præciſè alere libertum, ſed cauſatiue, ne ſcilicet iure ſuo priuetur, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi ex his. ff. de liber. agnoſcen. & in §. ſolent, nume. 14. Idem eſt in domino, qui tenetur ſeruum alere, quod ſi ei ne-
get alimenta cogetur illum vendere, † v- 2
ti fit, quando contra eum nimia vtitur ſæuitia, vt eſt text. in l. 2. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. Cordub. d. §. ſolent, num. 16. & vtroque caſu id eſt de patrono, & domino eſt text. in c. 1. de infant. expoſ. qui loquitur de exponentibus, & vult quod ſeruus efficiatur liber, & libertus aſſequatur ingenuitatem ſi fuerunt expoſiti. & ibi hoc notant omnes Doctores, punitur etiã patronus iure quod habet ſuccedendi liberto, nam nulla maior eſt ingratitudo, quam alimenta denegare, vt diximus ſuprà in donatario, & ponunt Doctores; præcipuè Rip. in l. fin. C. de reuoc. donat. & propter ingratitudinem pa-
tronus eo † iure ſuccedendi priuatur, l. 3
cum patronum, ff. de iure patron. & probatur expreſſè in d. l. alimenta, in principio.

Et quia ſuprà dubitauimus an hæc priuatio inducatur ipſo iure, vel requiratur interpellatio, reſpondendo ad quæſitum dico, quod ſi quærimus de infantibus vel
languidis expoſitis, imponitur pœna † ſi- 4
ne alia interpellatione, probatur in text. d. c. 1. de infant. expoſ. ibi, hoc ipſo patria

poteſtatę

poteſtate fuit liberatus, nam verbum prę
teriti temporis ſignificat canonem latæ
5 † ſententiæ ſecundùm gloſſ. in l. iubemus
nulli. §. œconomi, in verſic. priuatur. C. de
ſacroſ. eccle. vbi Bartol. & Bald. dicunt e-
am gloſſ. eſſe ſingularem, & notandam gl.
in l. io criminali, in verſi. habeatur, in fin.
C. de iuriſ. om. iud. vbi Bald. & Ang. notãt,
& idem eſt de participio liberatus, poſi-
6 to in text. quia non requirit † declaratio-
nem, gloſ. in Auth. caſſa, in princ. C. de ſa-
croſ. eccleſ. in l. ſi quis maior, in. verſ pri-
uatus. C. de tranſac. vbi Bart. & Salice. no-
tant, & pro vtroque tam de verbo, quàm
de participio loquẽdo infinitos citat Ty
raquel. in l. ſi vnquam in verſicu. reuerta-
tur, nume. 32. & ſeq. C. de reuoc. donat. id-
ipſum probatur ex verbo, hoc ipſo, quod
legitur in eo textu, & ſignificat idẽ quod
7 ipſo iure, vt videmus in dictione † eo ip-
ſo, vt inquit gloſſ. in verſicul. quàm ſit, in
verſic. eo ipſo, de elect. in 6. vbi Gemin. &
Franch. in §. fin. gloſſ. in c. cupientes §. cæ-
terum, in verſ. ſuſpenſos, in prin. eod. tit.
& infinitos allegat Tyraq. d. verbo reuer-
tatur, num. 142. vbi num. 143. idem dicit de
verbo ipſo facto, & nihil intereſt quod
dicatur ipſo facto, eo ipſo, vel hoc ipſo,
quia ſemper infertur, quod ipſo iure pri
uatio inducitur ſine aliqua declaratiõe,
& citatione, & clarum eſt quod interpel-
latio non requiritur, quia exponendo fi-
lium, ſeruum, vel libertum, delinquit cõ
mittendo. At vbi negat alimenta, non eſt
dubium quin præcedere debeat interpel-
latio, quia vt dixi tractando de ingratitu
dine pater, dominus, & patronus non te-
nentur alere niſi in ſubſidium, ergo in-
terpellari debent, & à filio & alijs conuin
ci. prætereà, vbi pœna imponitur pro fa-
8 cto negatiuo, † tunc requiritur monitio
ſecundùm Innocent. in c. extirpandæ. §.
quia vero, de conceſſ. præben. Bald. in Au-
then. hoc amplius, verſicu. quæro vtrum,
C. de fideicommiſ. Alexan. qui alios citat
in l. ſi ita ſtipulatus. ff. de verb. obligat. in
l. ſi mora, ff. ſolut. matrimon. in conſil. 10.
numer. 3. volum. 8. Deci. in c. prætereà il 2.
colum. 1. de appellat. in conſi. 605. nume. 2.
Anchar. in c. licèt canon, vbi Gemin. &
Franch. de elect. in 6. Felin. in c. 2. colu. 1. de
magiſtr. alios citat Tyraq. in d. verſ. reuer
tatur, num. 368. & in terminis tex. in d. l. a-
limenta, loquendo de liberto præſuppo-
nit petitionem præceſſiſſe. Rurſus dum
agitur de priuatione ob denegata alimen
ta nullibi extant in iure verba, quæ ſigni-
ficant priuationem induci ipſo iure, er-
go ſententia requiritur, quia regulariter
non inducitur priuatio ipſo iure † niſi in 9
caſibus expreſſis, & vbi nõ eſt expreſſum
in iure requiritur ſententia, Innocen. in
c. bonæ, il 2. col. fi. de electio. Imol. Abb. &
Felin. in c. querelam, de iureiur. Rom. in
conſ. 325. colu. 1. verſic. 2. quia ad pœnam,
Parpal. in l. ſi quis maior. in 17. notab. & i-
bi Cagnol. in repetit. num. 121. C. de tran-
ſact. Tyraque. qui alios citat in d. verſ. re-
uertatur, numo. 248. erit ergo concluſio
quod propter expoſitionem inducitur
priuato ipſo iure nulla præcedente in-
terpellatione, vel ſententia, at ob dene-
gata alimenta requiritur monitio, & ſen-
tentia.

Principalis tamen concluſio limitatur
nõ procedere ſi libertus reperiatur à ter-
tio aliquo alimentatus, quia tunc patro-
nus † non perdit ius ſuum, d. l. alimenta. 10
§. 1. Corne. in conſil. 150. colum. 2. verſicul.
eſt tertio, vol. 1. Rol. in tract. de lucro dot.
quæſt. 67. cap. fi.

SVMMARIA.

1 *Factum non retractatur etiam ſi venias ad caſum à quo non potuiſſet incipere.*

2 *Extinctum, quod ſemel fuit, non poteſt reuiniſcere.*

3 *Emancipatus non renuncias emancipationi, & renunciando non incidis in patriam poteſtatem.*

4 *Libertati ſuæ præiudicare nemo poteſt.*

5 *Emãcipatus filius reincidit in poteſtatem patris ſi patri neget alimenta.*

6 *Correlatiuorum eadem eſt diſciplina.*

7 *Argumentum valet à liberto ad filium.*

8 *Emancipatio reuocatur propter grauem iniuriam.*

9 *Filiationis ius perdit filius ingratus.*

10 *Ingratitudo tollit debitum naturale.*

11 *Dos data filiæ non reuocatur propter ingratitudinem.*

12 *Dos non eſt ſine matrimonio, nec ante matrimonium.*

13 *Dos non publicatur propter delictum vxoris.*

14 *Dos capi non poteſt pro exequutione ſententiæ latæ contra vxorem pro debito ciuili.*

15 *Maritus eſt dominus rei dotalis.*

16 *Dos profectitia non venit in publicatione bonorum filiæ.*

17 *Dos aduentitia non venit in publicatione bonorum filiæ.*

18 *Alienare, qui non poteſt, non etiam facit actum ex quo ſequatur alienatio.*

19 *Emancipatus ab auo non reuocatur in poteſtatē patris, licet neget patri alimenta.*

20 *Hæres mariti non opponit adulterium vxori repetenti dotem, & ibi infertur ad alia.*

21 *Hæres, quibus caſibus opponat adulterium, feloniam, caducitatem, & alia ſimilia.*

22 *Emancipatio non reuocatur ob denegata alimēta ijs caſibus quibus donatio non reuocatur propter ingratitudinem.*

23 *Vidua tranſiens ad ſecunda vota reſeruat filijs primi matrimonij, ea quæ habuit à primo viro.*

24 *Hæres impugnans voluntatem defuncti priuatur commodo teſtamenti.*

25 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*

26 *Promiſsio facta defuncto extenditur ad hæredem.*

27 *Pactum factum cum defuncto extēditur ad hæredem.*

28 *Libertus non minorem reuerentiam exhibet patri ſui patroni quam patrono.*

29 *Libertus tenetur alere patrem ſui patroni.*

30 *Emancipatus an perdat emancipationem, quam habuit ab auo ſi neget alimenta patri, qui eſt hæres aui.*

31 *Hæredis perſona alia eſt à perſona defuncti ſecūdum veritatem.*

32 *Statutum loquens in caſu vero, nō habet locum in caſu ficto.*

33 *Statuta debent verè, & propriè intelligi.*

34 *Extenſio in pœnalibus non datur de vno caſu ad alium.*

35 *Extenſio de perſona ad perſonam difficilius admittitur.*

36 *Pœna non imponitur niſi in caſibus à iure expreſsis.*

37 *Lex. Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, vbi exornatur.*

38 *Libertus non redigitur in ſeruitutem licet patrem vel filium patroni non aluerit.*

39 *Antidoralis obligatio eſt perſonaliſsima.*

40 *Liberti hæres non tenetur alere patronum.*

41 *Merita parentum tranſeunt ad filios.*

42 *Pater male tractans filium tenetur illum emancipare.*

43 *Pater tenetur filium emancipare, quando acceptauit relictum factum cum onere illum emancipandi.*

44 *Pater cogitur filiam emancipare, cui neceſſitatem impoſuit peccandi.*

45 *Vitricus, qui priuignum adoptauit cogitur illū emancipare ſi probat non ſibi expedire.*

46 *Emancipatus non redigitur in poteſtatem, quādo pater eum coactè emancipauit.*

47 *Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti.*

48 *Pater, qui patria poteſtate priuatus fuit eo quod filiam induxit ad peccandum, non reſtituitur ad eam, licet filia redeat ad honeſtam vitam.*

49 *Trebellianica nō detrahitur ab hærede, qui coactè adiuit.*

50 *Præmium non datur ei, qui ex neceſſitate vindicauit.*

51 *Bannitum, qui ex neceſsitate officij capit, non conſequitur præmium deſtinatum capientibus.*

52 *Neceſsitas. Excuſatur, qui ex neceſsitate actum facit.*

53 *Neceſsitas licet non excuſet in grauibus delictis, præbet tamen iuſtam cauſam minuendi pœnam.*

54 *Emancipatus filius, qui ob negata alimenta redactus fuit in patriam poteſtatem, non poteſt de cætero emancipari.*

55 *Scholaris per ſententiam ſui culpa deletus de matricula non poteſt in ea deſcribi in futurum.*

56 *Notarius priuatus officio ob crimen falſi non poteſt iterum creari notarius.*

57 *Emancipatus filius, qui ob negata patri alimenta reuocatur in patriam poteſtatem habetur pro emancipato quoad ea quæ ſuum concernunt incommodum.*

PRIVI-

PRIVILEG. LXV.

QVOD ſemel legitimè conſtitutum
1 eſt non ſolet retractari ſi ad eum ca
ſum peruenerit à † quo non potu-
iſſet incipere, c. factum legitimè de reg.
iur. in 6. l. in ambiguis, §. non eſt nouum,
ff. de regul. iur. & quod ſemel extinctum
2 eſt non poteſt ex poſt † reuiuiſcere, l. e-
ius qui. §. fin ff. de iure fiſci. gloſſ. in l. ſi cũ
quis. §. fin. ff. de fur. in l. qui res, §. aream.
ff. de ſolut. Tyraqu. in l. ſi vnquam, in ver-
ſi. ſuſceperit liberos, num. 191. in fin. C. de
reuoc. donatio. Zanc. in l. hæredes mei. §.
cum ita in 8. part. nume. 161. ff. ad Trebell.
imò filius emancipatus non poſſit ex-
preſſè renũciare emancipationi, & renũ-
3 ciando † non reincidat in patris poteſta-
tem, l. qui liberatus, ff. de adoptio. Corn.
in conſil. 228. numer. 7. volum. 4. & nemo
4 poſſit ſuæ † libertati præiudicare, l. ſcien
tis, C. de ingen. & manum. l. nec ſi volẽs,
C. de liber. cau. Aſcan. de patr. poteſt. cap.
vlt. num. 94.

Sed etſi pater emãcipauerit filium, &
per emancipationem amiſerit ius patriæ
poteſtatis, tamen ſi filius inde patri egen
5 ti recuſet alimenta præſtare, † recuperat
pater poteſtatem in filium, & filius, qui
erat ſui iuris effectus, reincidit in patris
poteſtatem, ita voluit Iac. de Are. & poſt
eum Barto. in l. alimenta, §. Imperatoris,
in fin. ff. de alimẽ. & cibar. legat. mouetur
ex l. ingratus, ff. de iure patron. ex l. 1. C.
de ingrat. liber. & hoc voluit Cyn. in ea.
l. 1. C. de ingrat. liber. quia eſt magna iniu-
ria, quæ æquiparatur atrociori manui, Io
an. de Plat. in §. fin. Inſtitut. quib. mod. ius
patr. pot. ſoluit. & ibi Angel. in fin. dicunt
enim quod filius emancipatus derelin-
quens patrem valetudine, vel egeſtate la-
borantem poteſt exhæredari, & reuocari
in poteſtatem, hoc idem voluit Angel. in
tracta. de teſtamen. gloſſ. 45. nume. 22. Rip.
l. fin. num. 4. C. de reuoc. donat. Marſil. ſin-
gu. 413. Benincaſ. in tracta. de pauper. qu.
7. in 2. Specia. iud. num. 27. Aſcan. Clem. in
tracta. de patr. poteſt. effect. nume. 2. & in
c. vltim. nume. 89. Cordub. in l. ſi quis à li-
beris, §. ſi quis ex his, num. 5. ff. de liber. a-
gnoſc. vbi dicit probari hoc non in iuri-
bus allegatis per Doctores, ſed ex regula
correlatiuorum, quia ſi pater negans ali-
menta perdit ius patriæ poteſtatis, eodẽ
modo filius qui patrem deſerit emanci-
pationis iura amittet, ex quo † correlati- 6
uorum eadem eſt diſciplina, l. 1. C. de cu-
preſſ. libr. 10. Marſi. in l. circumcidere. §. 1.
ff. ad leg. Corn. de ſicar. Errat autem Cor-
dub. dum dicit hanc ſententiam non pro
bari communi ratione quæ deducitur à
liberto ad filium, nam licet arguere † ab 7
vno ad alterum, vt in Authen. vt liber. de
cætero. §. 1. collatio. 6. & in §. ſi quis ſanè
in Authẽ. quib. mod. natur. effician. legit.
nec in hoc eſt aliqua diſſimilitudo, vel
diuerſitatis ratio. Errat etiam dum cre-
dit eam ſolam rationem mouiſſe Docto-
res, nam Cyn. in d. l. 1. mouetur: quia dene
gare alimenta eſt grauem iniuriam patri
inferre. nam emancipatio reuocatur pro
pter † grauem iniuriam, vt probatur in d. 8
l. 1. eadem ratione etiam mouetur Bartol.
in tract. de alim. nume. 9. prætereà, qui re-
cepit egregium beneficium priuatur be-
neficio propter ingratitudinem, vt vide
mus in donatario, & alijs, ideò cum filius
à patre maius acceperit beneficium quã
poſſit excogitari, congruum eſt, & ratio-
ni conueniens, quod eo priuetur ob in-
gratitudinem. Errat rurſus Cordub. dum
arguit à correlatiuis, nam argumentum
non benè deducitur de vno ad aliud, cum
emancipatio, & patria poteſtas non ſint
correlatiua, bene procedit argumentum
hoc modo, pater derelinquens filium de
bet puniri, ergo & filius derelinquens pa
trem. ſed vis correlatiui non operatur,
quòd ſicut pater perdit ius patrium, ita
filius perdat emancipationẽ, bene † per- 9
dit ius filiationis, vt diximus de filio in-
grato ex doctrina Bartol. in l. diuus. ff. ad
leg. Pomp. de parricid. & ingratitudo † 10
tollit debitum naturale, ſecundùm Bald.
poſt glo. in l. fin. colum. 2. in fine. C. de dot.
prom.

Contra tamen prædicta facit, ꝙ voluit
Bald. in l. fi. num. 11. C. de dot. promiſſ. vbi

inquit, quòd etſi pater non teneatur filiã
ingratam dotare ex quo poteſt illã quo-
que exhæredare, tamen ſi iam dotauit nó
11 reuocat ob ſuperuenientem † ingratitu-
dinem & hoc dicit notandum Iaſ. in §.
fuerat,num.17.Inſtitu. de action.vbi alle-
gat etiam Imol.& Bald.Lupus in c.per ve
ſtras,poſt ampliat.§.4.num.6.de dona.in-
ter vir.& vxor.folio mihi 139.Gerard.ſin-
gul.1.num.2.Ferdin.l.filiusfamilias.§.di-
ui,num.109.ff.de leg.1.ſicuti ergo non per
dit dotem datam ,ita non deberet perde-
re libertatem . etſi dicatur,quod id ſic fa-
uore dotis reſpondetur quod idem eſſe
deberet fauore libertatis,qui præponde-
rat doti : reſpondeo quod dictum Baldi
optimè procedit, quando poſt commiſ-
ſam ingratitudinem pater dotauit, quia
tunc, etſi non teneretur, tamen videtur
ingratitudinem remittere dotando, ſe-
cùs quando dotaſſet poſt commiſſam in-
gratitudinem,quia eo caſu reuocatur dos
ſi ingratitudo ſuperueniat. ſed hæc ſolu-
tio redderet inanem, & indubitabilem
quæſtionem Bald.ideo dico eam deciſio-
nem procedere,quia ius in dote erat iam
quæſitum marito : dum enim Bald. dicit
dotem datam,præſupponit filiam eſſe nu
12 ptam, quia dos non † eſt ſine matrimo-
nio, l. 3. ff. de iu.dot. & ante matrimoni-
um non eſt dos.l. fin.C.de donat.ante nu-
pt.§.penult.Inſtitut.de nupt.aliàs Baldus
loquutus fuiſſet non de data dote, ſed de
deſtinata , ergo reuocari non poteſt in
præiudicium mariti, ſicuti ob delictum
13 vxoris † non publicatur. Nellus in tracta.
bannito.in 1.part.2.tempo.quæſt.28. Boſſ.
in titul.de public.bono.num.73.& fuit o-
riginalis opinio Bartol.in l.ſi quis in tan-
tam,colum.4.C.vnde vi,Cæphal. in con-
ſil.214.Clar.in pract.crimin. quæſt.78.nu-
me.15.& hac ipſa ratione ſi vxor contra
hat debitum ciuile, non poteſt pro eo fi-
14 eri exequutio in reb.† dotalibus in præ-
iudicium viri, gloſſ. in l. à diuo Pio,§.in
venditione, vbi Alexan.num.29. & Iaſ.co
lum.fin.ff.de re iudic.Guid Pap.quæſtio.
417.& ratio eſt quia conſtante matrimo-
15 nio maritus eſt dominus rei † dotalis, l.
doce ancillam,C.de rei vendi.l.1.ff. de v-
ſucapio. & ſeruire debet dos oneribus
matrimonij,l.pro oneribus,& l.in rebus,
& l.vbi adhuc,C.de iu. dot. eadem ratio-
ne,ne tertio præiudicium inferatur vide
mus. quod publicatis bonis filiæ non ve-
nit dos à patre profecta, † quia propter 16
filiæ delictum non eſt puniendus pater,
notant Doctores in l.2.§.quod ſi in patris,
ff.ſolut.matrimon.Bartol.in l.ſi finita.§.ſi
de vectigalibus.quæſt.6.ff.de damn. infe-
cto,Salice.in l.ſi filius.C.de bonis damna.
& idem eſt in dote profectitia, ex quo pa
ter in ea ius † habet vſusfructus,Rub.con 17
ſil.28. per totum, & ratio eſt, quia ſi filia
non poteſt patri præiudicare contrahen-
do, vt per Rube. loco prædicto, non eti-
am præiudicabit delinquendo, & qui nó
poteſt alienare, non poteſt facere actum
per quem ſequatur alienatio,† gl. in l.itẽ 18
quia , ff.de pact.l.codicillis, §. matre,vbi
Bart.ff.de leg.2. D. Becius,in conſil.25.nu.
2.& ſi non poteſt patri præiudicare, non
etiam præiudicabit marito, & hæc meli-
or eſt reſponſio, quàm ea quæ legitur in
additio.ad Lupum loco prædi.& Gerard.
d.ſing.1.num.12.

Hæc tamen principalis concluſio non
habet locum in eo qui fuit emancipatus
ab auo, is enim non poteſt reuocari in pa
triam † poteſtatem à patre, vt concludit 19
Bartol.in l.qui libertus.ff. de adoptio. v-
bi inquit quod propter ingratitudinem
à filio commiſſam pater non eum redu-
cit in patriam poteſtatem , à qua fuerat
liberatus per auum , mouetur ex l.fin.in
fin. C. de reuoc. donation. vbi hæres non
reuocat donationem prætextu ingrati-
tudinis commiſſæ contra donatorem de-
functum , vt dixi ſuprà loquendo de ali-
mentis denegandis propter ingratitudi-
nem,& videri poteſt Ripa in d. l. fi. num.
241. & ſequenti , vbi ponit de hærede † 20
mariti,an opponat adulterium vxori re-
petenti dotem , & de hærede domini, an
opponat vaſallo feloniam, vel aliud de-
lictum,& de hærede filij, an obijciat ma-
riti tranſitum ad ſecundas nuptias,& Cu-
man.in conſilio 164.idem dixit de hære-
de

de domini, qui caducitatem non obijcit
emphyteutæ, & latè proſequitur D.Be-
cius in conſi.9.ferè per totum, vbi tamen
limitat Bero.in conſil. 49.num.13.in 3. v-
bi num.27.Syluan.de feud.recogn.quæſt.
28 ponit etiam prædictos caſus Anto.Ga-
br.commun.opin.lib.7.tit.de maleſi.con-
cluſ.35.nume.1.& per totam. mouetur e-
tiam Bartol.ex text.in d.l.1. ibi emanci-
patione reſciſſa.C.de ingra. quæ meo iu-
dicio non poteſt ad id induci, niſi Barto.
intelligat, quòd propriè is dicatur re-
ſcindere, qui eam fecit, ſed id non eſt ve-
rum, & Bar. ſolùm ſequitur Are.in d.§.fi.
in fin.Inſt. quib.mod.ius patr.poteſt.ſol.

Sed ſicuti, quæ dicuntur de reuocanda
donatione per hæredem, & de opponen-
do caducitatem, feloniam, & adulteri-
21 um † multis modis à Doctoribus limitá-
tur, vt per Clar.de feud.q.64.& 65. Vaſq.
illuſt.quæſt.96.per totum, Ant.Gabr.d.cõ-
cluſ.25.per totam, vbi ponit limitatio-
nes, Rip.in d.l.fin. & per Doctores alibi,
ita erit declaranda præſens limitatio, vt
ijſdem modis intelligatur, ſicuti etiam
22 declaranda † ſecundùm ea, quæ Doctores
dicunt in reuocanda donatione propter
ingratitudinem commiſſam, & in predi-
ctis terminis ego intelligo quæſtionem
Bart.in d.l.ſi liberatus.

Quòd ſi quæratur, an filius, qui ab auo
fuerat emancipatus, poſſit in patris po-
teſtatem reuocari ob denegata patri ali-
menta? diuerſa erit quæſtio. Nam ſi pa-
ter non ſit hæres aui, res apud me eſt in-
dubia, qui etſi neget alimenta, non per-
det id, quod à patre non eſt conſequutus,
& quando pœna priuationis inducitur,
non extenditur ad ea, quæ aliunde proue
neiũt, quam ab eo, ob cuius offenſionem
inducitur priuatio, vt dicimus de mulie-
re transeunte ad ſecunda vota, quæ tene-
23 tur filijs primi matrimonij reſeruare, †
quæ habuit à primo viro vt in l.fœminæ.
C.de ſecund.nupt.& in eo, qui impugnat
24 voluntatem defuncti, qui † priuatur com
modo teſtamenti, vt in l.cùm pater.§.li-
bertis.ff.de leg.2.

At ſi pater ſit hæres aui, maius erit du-
bium, quia cùm hæres † repræſentet per-
ſonam defuncti, §.1.in Authen.de iureiu-
rand.à morien.præſt. l.hæredem.ff.de re-
gul.iur.ingratitudo commiſſa contra hæ
redem idem operari debet, ac ſi contra
defunctum foret commiſſa, nam in facto
videmus, quòd promiſſio expreſſè con-
cepta erga defunctum, extenditur † ad il- 26
lius hæredem, gloſſ.& Barto.in l.ſi ſic.ff.
de verbo.oblig.Alex.in conſi.13.col.pen.
vol.5.idem in † pacto, l.ſi pactũ. ff.de pro- 27
bat.l.iuriſgentium.§. pactum.ff.de pact.
ergò idem videtur dicendum de tacita
legali obligatione. item videmus, quòd
libertus non minorem reuerentiam te-
netur exhibere † patri ſui patroni, quàm 28
ipſimet patrono, l.4.§.prætor, & l.gene-
raliter.ff.de in ius voc. Ruin.in conſ.144.
nu.11.volum.5. Crot.in l.ſi conſtante, nu-
me.162.ff.ſol.matrimon.& conſequenter
eidem tenetur alimenta miniſtrare, † vt 29
inferunt Ruin.& Crot. quia valet illatio
à reuerentia ad alimenta, vt per eos, ergò
ſic obligatio concepta erga patrem, erit
ad filium extendenda. Item ſicuti obliga-
tio alendi patrem, quæ eſt in filio, deſcẽ-
dit in hæredem filij etiam extraneum, l.
ſi quis à liberis.§.item reſcriptum, vbi
Bart.& alij, ff.de lib.agnoſ.vel alen.& di-
xi ſuo loco, pari modo ea obligatio extẽ-
di debet ad hæredem patris, vt eodem
modo extendatur actiua, ſicut paſſiua ob
ligatio in correlatiuis.

Exiſtimo tamen contrariam ſententiã
eſſe veriorem, & eo caſu non eſſe reuocã-
dam emancipationem. † Nam hæres non 30
verè, ſed per fictionem eadem reputatur
perſona cum defuncto, vt probatur in d.
c.1.de iureiur.à morien.præſt. vbi eſt po-
ſita dictio, quodammodò, quæ eſt nota
improprietatis, l.in ſuis.ff.de lib.& poſt-
hum.verè enim alia eſt perſona hæredis,
† alia defuncti, Gemin.in c.1.in fin. de iu- 31
ram.calum.in 6.& diſpoſitio pœnalis lo-
quens in caſu vero, non debet extendi ad
caſum fictum, ſicut ſtatutum loquens in † 32
caſu vero, non habet locum in caſu ficto,
ſecundùm Bart.in l.ſi is, qui pro empto-
re, in 3.quæſt.prin.ff.de vſucap.& ſtatuta

33 debent propriè, non † fictè, intelligi, l.1.§.
hæc verba, vbi Doctores, ff.de nego.geſt.
l.prætor ait, ff.de ſuis & legit.c.in noſtra,
de iniur. Addo, quòd priuatio eſt pœna,
vt dixi paulò ſuprà, & in pœnalibus non
34 datur extenſio de vno caſu ad alium, † vt
ponunt Doctores in Authent.quas actio-
nes. C.de ſacroſ.eccleſ. præcipuè de per-
ſona ad perſonã, ea enim difficilius ſem-
35 per † inducitur, l.ſi quis ita.§.penul.ff.de
teſtam.tutel.Areti.in l.Gallus.§.& quid ſi
tantum, colum.5.ff.de lib.& poſthum.Iaſ.
in l.cùm res, colum.3.in 3.not.ff.de lega.1.
rurſus pœna non habet locum, niſi in ca-
36 ſibus † à iure expreſſis, gloſ.in §.cùm igi-
tur, in Auth.de non eligen.ſecun.nub.l.at
ſi quis.§.Diuus.ff.de relig.& ſumpt.fune.
cum alijs apud D.Becium conſ.102.num.
31.at nõ reperitur expreſſum, quòd filius
priuetur emãcipatione facta ab auo, quã-
do alimenta patri hæredi aui debentur,
37 & erubeſcimus, cùm ſine † lege loquimur,
l.illam.C.de collat. & quod lege cautum
non reperitur, nõ eſt ſuperſtitioſis inuen
tionibus præſumendũ, §.optimum, in Au
then.de non eligen.ſecun.nub.Crau.con-
ſil.25.num.9. D.Becius conſil.35.num.4.&
ideò videmus, quòd etſi libertus tenea-
tur alere non ſolùm patronum, ſed illius
quoque parentes, & filios, l.ſi quis à libe-
ris.§.ſolent.ff.de libe.agnoſc.cum alijs ſu
prà citatis, in tit.quib.alimen.debe.in q.
de liberto, tamen ob id quod parentem,
38 vel filium patroni non † aluerit, minimè
redigitur in ſeruitutem, ſecundùm Cor-
dub.in d.§.ſolent, nume.13.ergò pari mo-
do non debet puniri filius, qui non aluit
patrem hæredem aui emancipantis. Ac-
cedat, quòd à patre non recepit benefici-
um emancipationis, ſed ab auo, & longè
grauius eſt peccatum alimenta denegare
ei, à quo quis recepit beneficium, quàm
39 hæredi, & obligatio ad antidora, † quę ne
potem obligat erga auum emancipatum
eſt perſonaliſſima, vt per Iaſ.in l.ſi nõ ſor
tem.§.libertus, num.4.ff.de cond.inde.&
non extenditur de perſona ad perſonam,
vt dixi, dum tractaui, an libertus tenea-
tur alere patronum, & dicam rurſus infrà
hoc eodem titulo, dum tractabo quæſti-
onem, an libertus redigatur in ſeruitutẽ
ob denegata alimenta patrono.

Quinimò nepos emancipatus vigore
emancipationis non tenetur alere hære-
dem aui emancipantis, quia nullibi repe
ritur cautum, pro quo facit, quia hæres
† liberti non tenetur alere patronum, l. 40
hæres liberti.ff.de obſeq.liber.& obliga-
tio antidoralis cùm ſit perſonalis, nõ de-
ſcendit in hæredẽ, non nego tamen, quin
hoc caſu filius teneatur tanquã filius pa-
trem alere, ſed dico non perdere emanci
pationem quam ab auo eſt conſecutus, ſi
non alat, & quæ in contrarium dicta ſunt
de hærede, tolluntur vnica reſponſione,
quia ſcilicet obligatio alendi deſcendẽs
à vi recepti beneficij eſt antidoralis, &
conſequenter perſonalis, & non tranſit
ad hæredem ſicuti alia iura, verè tamen
animus non quieſcit, quia parentum me-
rita † tranſeunt ad filios, Bald.in conſil. 41
335.col.2.vol.1. Socin.conſ.84.col.3.vol.3.
& remunerantur filij ex meritis parentũ,
l.3.ff.de priuileg.veteran.Tyraq.in l.ſi vn
quàm, in ver.donatione largitas, nu.40.
C.de reuoc.donat.

Limitatur ſecundò principalis noſtra
concluſio, vt non procedat, quando pa-
ter coactè emancipaſſet filium, quia tunc
ſi filius poſteà neget alimenta, nõ eum re
uocabit in poteſtatem ſuam: & pro decla
ratione ſciendum eſt, quòd multis in ca-
ſibus pater cogitur filium emancipare,
præcipuè quando filium malè, & contra
paternam pietatem † tractauit, l.fin.ff.ſi 42
quis à par.fuer.manum. Item cùm accep-
tauit legatum ſibi relictum, cum onere † 43
emancipandi filium, l.ſi cui.ff.de cond.&
demonſt. Rurſus ſi filiæ impoſuit † neceſ- 44
ſitatem peccandi, l.lenones. C.de Epiſc.
audi.& demùm, quando priuignum ado-
ptauit, cogitur enim eum adultum emã-
cipare, † ſi probet ſibi non expedire eſſe 45
ſub poteſtate, l.nonnunquàm, & l.ſequ.ff.
de adop.id quod locum habet in quocun
que adoptiuo filio, l.3.§.ſi quis minor.ff.
de minor. hos omnes caſus refert gloſ.in
§.fin, in ver.penè, Inſt, quib.mod.ius patr.
poteſt.

poteſt.ſolu.vbi etiam Doctores,qui quę-
runt,an ijs caſibus filius cogi poſſit emā-
cipationem acceptare, ſi nolit, alios ca-
ſus ponit Socin.in reg.286. Aſcan.in trac.
de patr.poteſta.cap.vlt.num.89.in prædi-
ctis ergò caſibus ſi filius neget alimenta
patri,amittet emancipationem , nec po-
46 terit vti ingratus † accuſari , probatur in
l.ſi quis hac lege.ff.qui & à quib.l.1. C.de
lib.& eor.lib. ita ponit Ioan.de Plat.in l.
fin.nu.4. ver.ſed nunquid filia. C.de ſpe-
ctacul.ſcen.& lenon. vbi dicit generali-
ter filiam ſemel liberatam ex neceſſita-
te,non poſſe propter ingratitudinem re
uocari in poteſtatem patris,&reſpondet
ad l.1.C.de ingrat.liber. quod procedit,
quia emancipando pater liberalitatem
exercuit, Io.Oroſcius,qui indiuiduè lo-
quitur in d.l.qui liberatus,num.5.ff.de a-
doptio. vbi inquit, ſe ita reſpondiſſe de
iure,ſequitur Cordub.in d.l.ſi quis à libe
ris.§.ſi quis ex his,num.12. ff.de lib.agno-
ſcen. & prædictorum ratio eſt, quia pro-
pter ingratitudinem priuatur quis bene
ficio accepto: at filius, qui fuit ab inui-
to patre emancipatus,nullum recepit be
neficium: num eo caſu cogitur pater e-
mancipare filium, non confert beneficiū
in filium , neque emancipatio prouenit
à patre, ſed à lege, vel homine cogente,
argumen.l.velle non creditur.ff.de regu.
iur. vbi Deci.dicit, quòd non reputatur
velle, qui aliquid facit iuſſu patris, vel
domini,& actus non tribuitur patri exe-
47 quenti, ſed legi,vel homini † ordinanti,
& præcipienti,l.item eorum.§.ſi decuri-
ones.ff.quod cuiuſque vniuer.ca. cum a-
liquibus,de reſcript.in 6.l.ſi hæres teſta-
mento.ff.de actio.empt. l.vnum ex fami-
lia. §.ſi de Falcidia. ff.de legat.ſecundo,
vbi Imol. inquit,quòd electus ab officia-
li, qui fecit electionem de ordine conſi-
lij, videtur electus à conſilio, & hæc con-
cluſio probatur multis adductis à Tyraq.
de legib.connubial.glo.8.num.184.& plu
ribus ſequentib. Crauet.in conſil.144.&
eſt text.in l.pater ex prouincia. ff.de ma-
numiſſ.vindi. vbi dicit,quòd pater dici-
tur ſeruum manumiſiſſe,qui filio commi
ſit,quòd manumitteret. Ita in propoſito
lex ipſa videtur emancipaſſe filiū, quem
mandat liberari à patria poteſtate.ceſſan
te igitur beneficio, ceſſat antidoralis ob-
ligatio,quæ filium adſtringebat,& ea ob
ligatione ſublata, non reuocatur in pa-
tris poteſtatem. Accedat ſtāte dicto præ-
ſuppoſito, quòd ius patriæ poteſtatis ſe-
mel ex delicto, vel culpa amiſſum, nun-
quàm poteſt recuperari, ideò pater,qui
patria priuatur poteſtate,eò quòd filiam
induxerit ad peccandum,vt dixi, nō eam
recuperat,licèt † redeat ad honeſtam vi- 48
tam, ſecūdùm Gul.Cun.in d.l.ſi lenones.
C.de Epiſcop.audien.per l.fin.in fin.ff.de
pact.l.ſi poſt mortem.§.ſi.ff.de contratab.
Io.de Plat.in d.l.fin.num.4. C.de ſpectac.
lib.11. Addo, quòd ſemper fauorabilius
ſuccurritur ei, qui liberalitatem exer-
cuit,quàm ei,qui coactus donat,ideò qui
coactè adiuit,non † detrahit Trebelliani- 49
cam,l.nam & quod.§.qui compulſus.ff.ad
Trebel.& qui non vltrò vindicauit, non
eſt dignus præmio, † vt inquit text.in l.3. 50
§.verùm.ff.ad Syllania.& poteſtas,quę ex
neceſſitate officij tenetur capere banni-
tum, non conſequitur præmium à ſtatu-
to deſtinatum capientibus † bannitum, 51
vt voluit Bartol.in d.§.verùm,num.1. vbi
idem dicit de eo,qui facit actū non ſpon-
te,ſed incitatus à iure,vel à facto, ſequi-
tur Nell.in tract.bannito. in 2.par.1.tem-
por.quæſt.22.nume.22. & ſequentib. & e-
contrà,qui actum facit ex neceſſitate .n2.
gis excuſatur, † l.liberorum. §.excuſan- 52
tur.ff.de his qui not.infam.l.liber homo.
la 2.in princip.ff.ad legem Aquil. vbi gl.
& licèt in delictis grauioribus non in to-
tum excuſetur, pœna † tamen mitigatur, 53
l.ſeruos.C.ad leg.Aquil.de vi public.vbi
Bal.& Salic.cum alijs apud Tyraq. in tra-
cta.de pœn.tempe.cau.36.per totam. De-
ci.d.l.velle non creditur,nume.7.cum ſi-
milibus.

Declara etiam noſtram concluſionem,
vt in tantum filius ob denegata alimen-
ta in patris poteſtatem redigatur, quòd
in futurum pater non poterit illum
emancipare † ſine ſpeciali Principis re- 54
ſcripto,

ſcripto, id quod probatur in l.2.C.de liber.& eor.libe.vbi libertus redactus propter ingratitudinem, non poteſt ex poſt manumitti, & dicam latè infrà tractando ſpeciali quæſtione de liberto, & inquit Bald.ibi in fin.quòd Doctor ſemel priuatus propter delictum, non poteſt intrando examen de nouo doctorari, & idem Bald.in l accepram, in quæſt.19.nume.30.
55 C.de vſur. dicit quòd ſcholaris † deletus de matricula per ſententiam, quia Rectori non paruerit, non poterit iterum in matricula deſcribi niſi ex gratia,& idem Bald.in l.2.circa medium.C.de manumiſ. vindic. dicit, quòd Tabellio ob falſitatem commiſſam exauthoratus, non po-
56 teſt de nouo creari, † & poſſent multa alia ſimilia congeri.

Quartò intellige, quòd hoc caſu filius redactus in poteſtatem patris, habeatur nihilominus pro emancipato, quo-
57 ad † ea, quæ concernunt ipſius filij incommodum, vt concludit Ferdinand.Loaz.in l.filiusfamilias. §.diui, nume. 148. ff. de legat.1. Ripa in l. final. nume. 167. C.de reuocand. donatio. vbi dicunt hoc eſſe ſingulare, & exornatur à Loaz. in loco prædicto.

SVMMARIA.

1 *Libertas res eſt inæſtimabilis.*
2 *Libertus negans alimenta patrono, redigitur in ſeruitutem. & ibi vide latè declaratum.*
3 *Pretium non attenditur, quando non correſpondet valori rei.*
4 *Libertus ſemel ob negata patrono alimenta, redactus in ſeruitutem, non poteſt libertate poſteà donari.*
5 *Libertus ſi alimenta neget filio patroni, non reuocatur in ſeruitutem. vide tamen ibi.*
6 *Libertus tenetur filio patroni exhibere reuerentiam, obſequium, & honorem.*
7 *Merita parentum transſeunt ad filios.*
8 *Ingratitudo futura pacto remitti non poteſt.*
9 *Patronus paciſci non poteſt, ne propter ingratitudinem reuocet libertum in ſeruitutem.*
10 *Generali in conceſſione non conueniunt, quæ in ſpecie concedi non potuiſſent.*
11 *Libertus tunc ſolùm ob negata patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem, quando alere tenebatur.*

PRIVILEG. LXVI.

QVAMVIS libertas † res ſit inæſtimabilis, l.libertas.ff.de reg.iur.tamen ſi libertus deneget patrono alimenta, redigitur † in ſeruitutem, l.alimenta.§.1.ff.de liber.agnoſc. c.octaua.12. quæſt.2.vbi generaliter loquendo in quacunque ingratitudine, dicit talem eſſe immeritò libertate priuandum.l.2.C.de libert.& eor.libe.& dicit Bald.in l.1.C.de ingratit.lib. quòd Philoſophus quidam, qui primus ſeruitutem introduxit, dicebat, eſto ſeruus qui liber eſſe neſciuiſti. refert eum, & ſequitur Iaſ. in l.ex hoc iure, num.54.in fin. in 2.effect. antidoralis obligationis. ff.de iuſtit.& iur. ſequitur Rip.in l.fin.num.4.C.de reuoc.donat.ſed verè hoc fuit dictum Claudij Cæſaris, aut Neronis, vt poſt Sueton.& Cornel.Taci. & Valerium Maximum dicit Tyraquell. in l.ſi vnquàm, in ver.libertis, num.31.C. de reuoc.donat. Bartol.& Alber.in d.l.alimenta, vbi dicunt, libertum non priuari præciſè, ſed cauſatiuè, ſi nolit alimenta præſtare, Specul.in tit.qui filij ſint legiti.num.9.vbi tamen declarat procedere, quando habet pro ſe, & patronus eſt pauper, quod etiam voluit Salice.in l.ſolo.num.2.C.de libe.cauſ.dicens, idem eſſe in eccleſia, & eius patrono, Cordub.in l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his, nume.4. & §.ſolent, num.2. ff.de liber.agnoſcend. & Tyraquell.in d.verſic.libertis, nume. 31. ampliat noſtram concluſionem procedere etiam in liberto qui ſit minor, immò & pupillus, dum tamen pubertati proximus, & idem dicit, ſi aliam quantumuis leuem ingratitudinem commiſit, & extendit etiam ad filios libertorum ingenuos, etiam ſi patronus fuerit damnatus, & remiſiſſet liberto omne ius. quia non cenſetur remiſiſſe ingratitudinem: ampliat item, quando patronus pecuniam recepiſſet pro danda libertate, quia nihilominus reuocat libertum in ſeruitutem, quia nullo pretio emitur

mitur libertas,iuxta illud, Non benè pro toto libertas venditur auro: & non attē-
3 ditur † pretium,quod non correſpondet valori ipſius rei, Ioan.And.Butr. Ancha. Imol.Abb. Barbat. & alij in c.ad quæſtiones,de rerum permutat.Cyn.in l.cùm te. C.de pact.inter empt. & vendit. Bartol. Imol.Rom.& Caſt.in l.Ariſto.ff.de donatio.Tyraq.de retract.conſangui.§.10.glo. 1.num.9.

Ampliatur autem concluſio prædicta, vt poſt commiſſam ingratitudinem,& amiſſam libertatem, non poſſit inde libertus amplius libertate donari, per ea,
4 quæ diximus † ſuprà de filio emancipato, qui propter ingratitudinem perdit emancipationem, & probatur expreſsè in l.1.vbi Bald.C.de libe.& eor.lib. Iaſ.in l.dedi.§.1.nu.7.ff.de condi.ob cauſ.& hoc ponunt Ioan.de Plat.in l.fin.num.4.C.de ſpectac. ſceni.& lenon. lib.11.Gerard.ſingul.1.Iaſ.in l.ex hoc iure,num.54.ff.de iuſtit.& iur. in l.naturalis.ff.de præſcript. verb.Lupus in c.per veſtras.§.4.nume.6. de donatio.inter virum & vxo.fol.mihi 139. Aſcan.in tracta.de patria poteſta.cap. 5.num.63.Ferdinand.Loaz.in l.filiusfamilias.§.diui,nume.149.ff.de legat.1. in quibus locis inferunt ad Doctorem, Notarium,ſcholarem,militem, & alios, qui aliquando fuerint adepta ſemel dignitate priuati.

Limitatur tamen noſtra concluſio, vt locum non vendicet in filio patroni,qui
5 ſi libertus ei neget † alimenta, non reuocatur in ſeruitutem,vt concludit Corduben.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſolent, num. 13. vbi ait procedere, quia libertus non eſt libertatem conſequutus à filio patroni,ſed à patrono,ideò cùm diuerſa ſit ratio, diuerſum quoque erit ius, ſed mihi
6 non placet hæc limitatio. Nam † libertus tenetur erga filios patroni ad alimenta, reuerentiam,obſequia, operas,& honorem, l.1.& 2.C.de in ius voc.l.officio.C. de negoc.geſt.l.etiam libertis, & l.libertos. C.de obſeq.patron.præſt.etiam ſi filij ſint emancipati, & hæreditate paterna abſtinuerint,l.ſi hi.ff.de iure patron.l. ſi operatum.ff.de oper.liberto. ergò pari modo debet priuari, ſi deneget filio, ſicut ſi patri denegaret, & licèt ab eo non receperit libertatis beneficium, tamen videtur recepiſſe ab eo, ex quo patrem repræſentat, præcipuè ſi ſit illius hæres, & videmus,quòd † merita parentū tranſ- 7
eunt ad filios,Bald.conſil.355.colum.2.volum.1. Tyraq.de retract.conſang.§.10.glo. 1.nu.40. & in terminis eſt text.in l.liberti.C.de liber.& eorum liber. vbi dicitur, quòd liberti tenentur hæredibus patroni eandem reuerentiam exhibere, quam debent patrono,& contra libertos ingratos datur eadem actio hæredibus patroni,quæ ipſi patrono, & melius probatur in l.qui manumittuntur.C.de ope.liber. vbi dicitur,quòd ſolam reuerentiam debet libertus filio patroni,&non poteſt in ſeruitutem redigi,niſi ob commiſſam ingratitudinem,& ita tenet per eos tex.Tyraq.in d.l.ſi vnquàm,in ver.libertis.nu.31 C.de reuoc.don. vide tamen,quæ dixi in præced.quæſtione.

Quòd verò dictum eſt paulò ſuprà, libertum priuari libertate propter ingratitudinem, etiam ſi patronus ei remiſerit omne ius,poſſet aliquibus dubium videri,ſed omnis ceſſat difficultas,ſi conſideres, quòd futura † ingratitudo pacto 8
remitti non poteſt, ſecundùm Specul.in tit.de dona.§.1.ver.quòd ſi actum eſt,Bar. Bal.& Caſtr.in l.fin.C.de pact.Bal.in l.fin. C.de bon.liber.vbi num.4.dicit,quòd patronus non poteſt etiam expreſſo pacto renunciare,ne † reuocet libertum in ſer- 9
uitutem propter ingratitudinem, idem Bald.in l.1.C.de ingrat.lib.& multis comprobat authoritatibus Ripa in l.fin.num. 180.C.de reuoc.donat.Tyraquell.in præfatio.l.ſi vnquàm,nume.149. C.de reuoc. donat.vbi ponit quid iuris ſit accedente iuramento,alios citat Vaſq.de ſucceſſio. creat.§.11.num.165.non mirum ergò, ſi facta generali remiſſione omnis iuris,non venit hoc ius: nam in generali conceſſione non veniunt † ea, quæ in ſpecie quis 10
non poſſet concedere, l.obligatione generali.ff.de pignor.cum ſimil.

In omnibus caſibus prædictis, quibus intelligitur priuatio, vel alia pœna ob non præſtita alimenta, intelligendum eſt
11 ſi is eo caſu alere † tenebatur, quia cum de vno diſputamus, cætera omnia ſuppo nuntur habilia.

SVMMARIA.

1 *Legitimatus filius, qui patri negat alimenta, perdit legitimationem, & reducitur ad ſpurietatem.*

2 *Libertus, & filius æquiparantur.*

3 *Spurius, qui ob negata patri alimenta, perdit legitimationem, non poteſt de cætero legitimari.*

4 *Legitimatus per ſequens matrimonium, nõ perdit legitimationem, licèt patri ſit ingratus, & neget alimenta.*

5 *Legitimatio quæ fit per conſequens matrimonium, eſt fauorabiliſſima.*

6 *Legitimatus per ſequens matrimonium, poteſt promoueri ad Epiſcopatum.*

7 *Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio, ſuccedit in feudo.*

8 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium, dicitur verè, & propriè legitimus.*

9 *Legitimatus ex ſequenti matrimonio eſt nobilis, ſi pater ſit nobilis.*

10 *Legitimatio per ſequens matrimonium, imitatur naturam.*

11 *Matrimonium non poteſt ita contrahi, quòd filij antea ſuſcepti non legitimentur.*

PRIVILEG. LXVII.

PARI RATIONE filius, qui fuit legitimatus, ſi patri neget alimenta, reducitur ad ſtatum ſpurietatis, &
1 priuatur legitimatione, perinde ac ſi ea non fuiſſet ſequuta. vt vult Bald. in c. 1. §. filij nati, in fin. ſi de feud. fuer. controuer. inter dominum & agnat. per textum in l. manumiſſiones. ff. de iuſtit. & iure. & id inducitur ad ſimilitudinem liberti, qui propter ingratitudinem efficitur ſeruus, l. diuus, in fin. & l. ingratus. ff. de iure patron. & dixi in præcedenti priuilegio. æ-
2 quiparantur enim filius, & † libertus. §. liceat, in Authen. quibus mod. nat. effic. legiti. & §. 1. in Authent. vt liber. de cæterò, Roman. ſingul. 225. & quòd legitimatus priuetur legitimatione, voluit Iaſ. in l. ex hoc iure, nume. 54. ver. eodem modo ſi pater. ff. de iuſtit. & iur. vbi dicit eſſe ſingulare, & non legiſſe alibi, & mouetur comparatione liberti ad filium legitimatum, Cremenſ. ſingul. 60. vbi dicit eſſe benè notandum, & allegat Bald. in l. fin. in fin. C. de liber. & eorum libe. Gerard. ſingul. 1. num. 3. ſed nume. 7. exercendi ingenij gratia mouet aliquas difficultates, quas ego tetigi ſuprà in priuilegio loquente de filio emancipato, Marſil. in ſingul. 413. vbi allegat gloſſ. & Bald. qui tamen mihi hoc non dicunt, Ripa in l. fin. num. 8. C. de reuoc. donatio. vbi addit rationem, quia legitimatio eſt donatio. Authent. item ſiue legitimis, & in corpore, vnde ſumitur, C. de naturalib. liber. donatio autem propter ingratitudinem reuocatur, d. l. fin. Ioan. Lup. in repet. c. per veſtras, in notab. §. 4. num. 6. de donat. inter virum & vxor. folio mihi 139. Rebuff. in Regias Conſtitut. tomo 1. tit. de ſentent. prouiſio. arti. 1. glo. 2. num. 25. Ferdi. Loaz. in l. filiusfamilias. §. diui, num. 148. ff. de lega. 1. Aſcan. in tract. de patr. poteſta. cap. 5. num. 63. Addo Iaſ. in l. naturalis, num. 1. ff. de præſcrip. ver. in l. ex facto, in princ. nume. 17. ff. de vulg. Corduben. in §. ſi quis ex his, num. 8.

Amplia hoc in tantum verũ eſſe, quòd de cætero non poterit pater amplius illum legitimare, quia quod ſemel aufertur propter delictum, non amplius † red- 3
ditur, vt probaui paulò ſuprà, loquendo de ingratitudine commiſſa per filium emancipatum, Iaſ. in l. ex hoc iure, & in d. l. naturalis, Ioan. Lup. qui loquitur propriè de filio legitimato, d. §. 4. folio 139. num. 7. Aſcan. d. cap. 5. num. 61. poſt Iaſon. in l. dedi. §. 1. num. 9. ff. de condict. ob cauſ. & Gerard. ſingul. 1. nume. 5. & dixi ſuprà proximo priuilegio, loquendo de liberto.

Limitatur tamen, vt non procedat in filio legitimato per ſubſequẽs matrimonium. quia propter ingratitudinem non perdit iura legitima, ita † voluit Roman. 4
d. ſing. 225. allegat hoc voluiſſe Bald. in d. §. filij

§.filij nati, vbi tamen mihi hoc non di-
cit, & idem voluit Gerard.ſing.1. num.19.
Ferdin.Loaz d.§.diui num.148.& vera eſt
limitatio, quia ea legitimatio eſt ſauora-
5 biliſſima, † ſecundùm Tyraq.de iure pri-
mogen.quæſt.34 num.28.vbi inquit, eam
fieri per Principem principum propter
conuerſionem, & pœnitentiam peccati,
ideò taliter legitimatus promoueri po-
6 teſt ad Epiſcopatum, † glo.in c.innotuit,
in ver.coniugata, de elect.vbi Butr.Abb.
& alij, Dec.qui communem dicit in con-
ſil.155.nu.3.in fin.admittitur item ad feu-
7 dum, vt dicunt † Hoſtien. & Io.And.in c.
lator, qui filij ſint legit.vbi Butr.Cardin.
Abb.& alij, volentes, quòd ita intelliga-
tur text.in c.1.§.naturales, ſi de feud.fuer.
8 controu.& dicitur verè, & propriè legiti
mus, † §.1.in Auth.quib.mod.nat.effic.le-
git.glo.in c.tanta, vbi Abb.num.4.& 7. &
9 dicitur † nobilis, ſecundùm Tyraq.in tra-
cta.de nobil.cap.15.num.21.

Ratio autem, quare non ita perdat le-
gitimationem is, qui ſequenti matrimo-
nio factus eſt legitimus, quemadmodum
legitimatus ex reſcripto, aſſignari po-
teſt, quia eam legitimationem filius non
habet à patre, ſed ab eo, & licèt pater ip-
ſe videatur author contrahendo matri-
monium, tamen quia antenatorum filio-
rum legitimatio venit in conſequentiā,
non attenditur actus patris, cùm ergò nō
habeat à patre, non illam perdit, quod ſe
cùs eſt in legitimato per reſcriptū, qui à
patre ſolo beneficiū legitimationis con-
ſequitur. Addo, quòd legitimatio, quæ
10 fit per ſequens matrimonium, imitatur †
naturam, ſecundum Bald.in conſ.319. nu.
1.volum.4.& in c.innotuit, num.12.in fin.
de electio. ideò ſicut natus poſt contra-
ctum matrimonium non perdit iura legi
tima per ingratitudinem, ita nec legiti-
matus per ſequens matrimonium, meli-
or tamen ratio eſt, quia legitimatus per
ſequens matrimonium dicitur coactè le-
gitimatus, nam pater qui ducit in vxo-
rem eam, quam habuerat in cōcubinam,
& ex qua ſuſceperat filios, cogitur filios
antea natos habere pro legitimis, & con-
ſequenter etiam legitimare: nam † non 11
poſſet pater ita matrimonium contrahe-
re, quòd filij non legitimentur, argum.l.
nemo poteſt.ff.de leg.1.ergò filij propter
ingratitudinem non priuantur ea legiti-
mitate, quam inuito patre habuerunt, vt
diximus ſuprà, loquendo de filio coactè
emancipato.

SVMMARIA.

1 *Apoſtata dicitur, qui exit religionem, in qua votum ſolenniter emiſit. & ibi an hoc verum ſit.*

2 *Filius impunè poteſt exire religionem, vt patrem inopem alat.*

3 *Debitor non poteſt ingredi religionem, vt debitum ſoluere prætermittat.*

4 *Filius ingredi non poteſt religionem, quando pater extrema laborat inopia, ſed tenetur illi ſubuenire.*

5 *Religioſus tenetur potius patri egenti ſubuenire de alimentis, quàm prælato ſuo.*

6 *Religio filium eximit à patria poteſtate.*

7 *Religio filium nō liberat ab ea obligatione, qua tenebatur erga patrem.*

PRIVILEG. LXVIII.

QVI monaſterium, ſeu religionem
aliquam ingreſſus, profeſſionis
votum ſolenniter emittit, non po
teſt inde exire ſine peccato, & exeundo
dicitur apoſtata, † Doctores in Rub.& in 1
c.1.de apoſta.imò Innoc.in c.fin.de renū-
ciat.& in c.intelleximus, de æta.& quali.
dicit eſſe illum apoſtatam, qui etſi habi-
tum & tonſuram retineat, deſerit tamen
monaſterium, & nulli prælato ſubijcit
ſe, & ponunt Dd.in c.ex parte, de tempo.
ordin.vbi quærunt de veritate.& in c.Io
annes, de regular.id tamen intelligēdum
eſt impropriè, ſecundùm Calde.in conſi.
1.de apoſta.vbi dicit communem, Anan.
in c.tuæ, nu.11.de apoſta.Clar.in praxi cri
min.q.78.num.4.

Tamen ſi filius exiſtens in religione,
habeat patrem inopem, inhabilemq; ad
ſibi victum parandum, poteſt † exire reli 2
gionem, vt patrem alat, vt probatur ex
tex.in l.qui cum vno.ff.de re milit.vbi in
§.fin.emenſionis crimine excuſatur, qui
ob parentum affectionem, aliquandiu

ſine ſuperioris licentia deſeruit Caſtra, & ibi infert Raine.de Forliu.ad filium religioſum, qui affectione parentum deſerit religionem, allegatque idem tenuiſſe Diuum Thomam de Aquin. refert & ſequitur Nellus in tract.bannito.in 1.part. 2.tempo.nume.48.in fin. Marſil.in ſingul. 149.Duen.in reg.68.limit.10.circa finem, vbi tamen refert Raine.&Diuum Thom. loquens de fratre, non de filio, licèt à fortiori dicat idem eſſe in filio, Aſcan.Clemen.in tract.de patr.poteſt. effect.17. nume.4. & pro hoc facit, quia qui eſt alicu-
3 ius debitor, † non poteſt religionem ingredi, vt debitum ſoluere prætermittat, c.generalis, diſtinct.54. qua ratione ſi pater extrema laboret egeſtate, impedit ne
4 † filius ingrediatur religionem, vt voluit Alex.de Ales in 3.par.Sum.de quarto præcep.quæſt.4.§.1.Thom.in 3.puodlib.quæſtio.5. qui addit, idem eſſe, ſi pater non ſit extrema preſſus egeſtate, ſed ita laboret, vt viuere non poſſit ſine multa exiſtimationis ſuæ iactura, & turpitudine ſuæ conditionis, vt quia nobilis cogatur ſeruire alij, vel mendicare, ſequitur Angel. de Clauaſ.in Summa, in ver.religioſus,
5 quæſt.11.facit etiam, quia religioſus, † qui patrem dimiſit inopia grauatum, tenetur magis patri ſubuenire de alimentis, & alijs, quæ continentur in primo decalogi præcepto, quàm prælato ſuo, ſecundùm Nicol.de Lira ſuper Matth. cap. 15. quem citat, & ſequitur Angel.de Clauaſ.loco prædicto, quæſt.32. vbi tamen dicit, aliud eſſe, ſi neceſſitas ſuperuenit poſt ingreſſum monaſterij. licèt enim re-
6 ligio eximat † filium à poteſtate patris, vt probatur in c.1.20. quæſt. 2. Doctores in Authen.ingreſſi, & in Auth.ſi qua mulier C.de ſacroſ.eccleſ. gloſſ.& Bart.in l.ſi ex cauſa.§.Papinianus.ff.de minor.in c.cùm ſcimus, de regul.Angel.loco prædicto, q. 48.Tabien.in Sum.in ver.religio, quæſt.31 Bar.in l.patre furioſo, nu.4. vbi etiam Bal. ponit, & Iaſ. nu.47. ff.de his, qui ſunt ſui vel alien.iur.Bal.in l.2.C.de lib.exhib. & multos citat Aſcan.Clement.in tracta.de patr.poteſt.cap.vlti.num.67. vbi latè agit de veritate, tamen non liberat ab ea obligatione, † qua ante ingreſſum tenebatur: 7
at de iure diuino, & naturæ tenetur filius patrem honorare, & ab eo præcepto nulla profeſſio abſoluit, quia conſilia in religionibus obſeruantur, vt perfectius impleantur præcepta, vt inquit Angel.loco prædicto, q.32. id verò quia pertinet ad Theologos, & Eccleſiæ determinationẽ, non aliter firmo, niſi quatenus ſit eodem modo ab Eccleſia approbatum.

SVMMARIA.

1 *Maritus qui vxori negauit alimenta, non lucratur dotem ex pacto, ſtatuto, vel conſuetudine.*

2 *Maritus qui vxorem domo expulit ſine cauſa, non lucratur dotem.*

3 *Maritus non lucratur dotem, ſi vxori ægræ non ſubminiſtret medicum, & medicinas.*

4 *Maritus lucratur dotem, etiam ſi alimenta vxori non præſtitit, quando ea non deceſſit.*

5 *Succeſſione tanquàm indignus priuatur, qui defunctum malè tractauit, vel domo expulit.*

6 *Maritus qui negauit vxori alimenta, lucratur dotem, ſi poſteà ſecuta eſt reconciliatio.*

7 *Vxor mortua præſumitur ob medicum non adhibitum.*

8 *Vulneratus præſumitur mortuus ex negligentia, quando medicus non fuit adhibitus.*

9 *Maritus qui alimenta negauit vxori, cùm tamẽ alere non teneretur, lucratur dotem.*

10 *Maritus qui ex permiſſione ſtatuti occidit vxorem, lucratur dotem. & ibi de veritate.*

PRIVILEG. LXIX.

ADEO etiam fauorabilis eſt cauſa alimentorum, quòd etſi ex forma pacti, ſtatuti, vel cõſuetudinis maritus debeat integram dotem, vel illius partem lucrari, tamen ſi vir vxori denegct alimenta, † nihil lucrabitur, ita voluit Bald.in l.quod in vxorem, nu.1.C.de neg.geſt. mouetur, quia lucrũ illud dotis marito defertur propter onera matrimonij, ergò ceſſare debet, vbi ceſſaut onera, quia deficiẽte cauſa, deficit cauſatũ. illud autem 1

autem Bald.aſſumptum. quod lucrum ſta
tuto deferatur propter onera matrimo-
nij eſt certum,& firmum, vt per glo.in l.ſi
donaturus,§.fin.in verſic.dumtaxat, ff.de
cond.cau da.& Alexan.dicit ibi commu-
nem eſſe opinionem . & ſubdit Iaſ.quod
omnes Doctores tranſeunt cum ea gloſſ.
Bald.& Fulgoſ.in l.non ſine, in princi.C.
de bon.quæ liber. Caſtr.in conſi.333.volu.
2. multos alios citat Rol. in tract.de lucro
dotis,q.4.num.10.& ſeq.de quo tamen la-
tè agit Phanu.in eo.tract.gl.8.nu.6.& pro
dicta opinione allegatur etiam Bald. in
Auth.dos data,nu.2.C.de don.ante nupt.
vbi dicit, quod ſicuti mulier non lucra-
tur donationem ſi non ſuſtinet onera do-
tis dandæ, ita maritus non lucratur dotẽ
ex ſtatuto,vel pacto ſi non ſuſtinet onera
matrimonij,ſed nihil loquitur de alimẽ-
tis,licèt ex eius dicto bene inferri poſſit,
cum ſine dubio inter onera matrimonij
præcipuum illud ſit alendi vxorem, ſed
expreſsè hanc partem tenuit Caſtr.in l.ſi
ab hoſtibus.§.ſi vir,num.4.ff.ſolut.matri-
mon.vbi inquit, quod ſi maritus recedẽs
ab vxore non prouidit illi de alimentis,
ita quod mulier non habens alimẽta de-
ceſſerit maritus non lucratur dotem, &
ſubdit eſſe quotidianum,& menti tenen
dum, quia habuit in facto Florentiæ, &
mouebatur per illum textum,& per tex.
in l.necare,ff.de lib.agnoſc. & inquit lo-
cum hoc habere, ſiue lucrum proueniat
ex pacto,ſiue ex diſpoſitione legali,& A-
lexã.ibi,num.3.inquit hoc eſſe valde ſin-
gulare,licèt ipſe in contrarium multa al-
leget,& præcipuè,quod lex pœnalis non
debet extendi, cum quo tranſit etiam
Iaſ.nume.4. qui multis confirmat ſimili-
bus,Ioan.Lup. in rub.de donat,inter vir.
& vxo.§.70.num.23. verſic.amplia prædi-
cta, vbi ſic tenuiſſe dicit Bald. & Cuman.
in d.l. ſi vir. & mouetur ex diſpoſitione
l.necare & adducit in ſimili, quod dici-
mus de donatario, qui priuatur bonis do
natis, ſi non ſubuenit donatori egenti,
Boer.in deci.244.nume.2.Roland.in tra-
cta.de lucro dotis,quæſtio.64.nume.6. &
quæſti.68. nume.11.Phanuc.in eod.tracta.
gloſſ.14.num.6.verſi. quartus eſt caſus,v-
bi allegat conſilium Caſtren.& dicit eſſe
de mente omnium, & vt dixi ratio prædi
ctorum eſt,quia ſi non ſuſtinet onera ma-
trimonij, propter quæ defertur hoc lu-
crum,non debet illud percipere.

Et per eandem rationem dixit Bald.in
l.1.§.ſed ſcimus. C. de lati. liber. tollen. 2
quod maritus expellens domo † vxorem
ſine cauſa non lucratur dotem,Alexan.in
conſi.122.colum.3.in fin.volum.7.Anan.in
c.1.colum.3.de infan.& lang.expoſ.Ruin.
in conſil.8.colum.2.volu.2.Lup. in d.rub.
de donat.inter vir.& vxor.§.70.nume.32.
verſicul.quid autem ſi maritus,& in cap.
per veſtras,in 3.notab.num.4. folio mihi
134. vbi citat multos alios, Boer. d.deci.
244.in fin.Phanuc.d.gloſſ.14.nu.6.verſic.
quintus quando.

Et quia inter alimentorum præſtatio-
nem numerantur etiam medicinæ,vt di-
cam ſuo loco,& medici,ideò glo.in d.l.ſi
ab hoſtibus.§.ſi vir, ff.ſolu.matrimonio,
dicit,quòd maritus non lucratur ſi vxori
infirmæ † medicum non adhibuit, & me- 3
dicinas non miniſtrauit,& Bald.ibi dicit
illam gloſ.eſſe auream, quia maritus di-
citur indignus eo lucro,& præſumitur v-
xorem non ex vi morbi, ſed ex eo mor-
tuam,quod medicus non fuerit eius curę
adhibitus, eandem probarunt ſententi-
am Caſtren.Alexan.Luc.de Pen.Abb.Cor
ne.Ioan.de Amic.Campeg.Marſil. & alij,
quos citat,ſequitur Rolan.in d.tract.quæ
ſtio.64.nume.6.Phanu.in eod. tract.gloſſ.
14.nume.8.Cordub.in l.ſi quis à liberis.§.
ſi quis ex his, num.29.ff.de liber.agnoſcẽ.
vbi ponunt caſus, quando adhibuit qui-
dem,ſed imperitum, & quando non po-
tuit adhibere, quia non erat in loco, &
quando fuit præuentus, & plures a-
lios.

Intellige tamen principalem noſtram
concluſionem procedere, quando vxor
ob alimenta denegata deceſſit,nam eo ca
ſu priuatur maritus,ſecùs ſi non deceſſiſ-
ſet,quia tunc † maritus gaudet lucro.Do- 4
ctores enim, qui dicunt eum non lucrari
dotem,mouentur per l.necare, ff.de libe.

agnoſc.quia paria ſunt,quod occidat,vel alimenta ſubtrahat.at vbi mulier non deceſſit,tunc ceſſat ratio, & Caſtren.in d.§. ſi vir, ponit caſum quando mulier fame perijt, atque ita concordat contrarias opiniones.Boer.d.deci.244.in fi.ſequitur Roland.d.quæſti.68.num.11.iſta tamen diſtinctio non eſt bona quia non ea ratione maritus perdit lucrum, quia denegando alimenta videatur necare, ſed quia lucrũ non debetur ei, qui non ſuſtinet onera
5 matrimonij, vt dixi, & quia expellens † perſonam, atque illam contemnens non debet habere eius bona ſecundùm Bald. in d.l.1.§.ſed ſcimus.C.de lati.lib.tollen. non tamen eſt dubium,quin ſi vxor fame perit hæc ſit iuſta cauſa priuandi virum, ſed ſufficit etiam, quod non miniſtret alimenta.proinde Phanuc. d.gloſ.14.num. 6.verſicul.quintus quando, reprehendit eam diſtinctionem ſubdens Caſtren.ideo de morte feciſſe mentionem, quia ſi fortè maritus poſt expulſionem, & denegata alimenta reuocaſſet vxorem in domũ, & cœpiſſet eam benignè tractare, tunc non attenditur præcedens culpa, ſed inducitur reconciliatio, & culpa videtur remiſſa, & vltima tractatio attenditur. quidquid ſit.

Infertur ex prædictis,quod ſi ſequatur reconciliatio, maritus, qui etiam denegauit primum alimenta, vel vxorem ex-
6 pulit, lucratur † dotem ita poſt Imol.ponit Alexan.in d.§.ſi vir,nume.3.an autem lucretur fructus dotis, quos iam perceperat, eſt contentio inter Bald. & Caſtrenſ. vt videri poteſt apud Lup. d. nota.3.nu.4. verſ.ego vero reperio.

Sed ſi placeat diſtinctio, & concordia Boer.erit aduertendum in practica, quia hæredes vxoris habuerunt intentionem fundatam probato,quod maritus denegauerit alimenta etiã ſi non probent, quod vxor fame interierit, nam præſumetur mortua propter inopiam, ſicuti diciemus,
7 quod vxor † præſumitur mortua ob medicum non adhibitum ſecundùm gloſſ. in d. §. ſi vir, quam dicit notandam Bald. ibi circa medium, vbi infert, quod vulneratus, † non præſumitur mortuus ex 8
vulnere, ſed ex negligentia & ſua culpa, quando medicus non fuit adhibitus ad eum curandum & Caſtren.ibi,num.3.dicit illam gloſſ. ſemper ad hoc allegari,& eſſe ſingulare dictum cõmuniter approbatum, & menti tenendum,ſequitur Alexander nume.6.& Iaſon nume.8.Lupus in rubrica, de donatio.inter vir.& vxo §. 70.num.:7.ideò pro euitanda priuatione vir neceſſe habebit probare, quod adhibuerit medicum.

Declara ſecundò non procedere noſtram concluſionem, quando maritus nõ tenebatur vxorem alere, quod contingit in caſibus recitatis per nos in titulo,quibus ex cauſis alimenta denegari poſſint, quia pro eo,quod maritus fecit lege permittente, † non debet priuationis pœna 9
plecti. l. Graechus. C. de adulter. & non poteſt imputari marito, quòd non aluerit vxorem, quam non tenebatur alere, vt per multa dicit D. Becius in conſil. 37. numer.16.ideò Cyn.in l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir.ff.ſolut.matrimon. dicit, quod maritus,qui ſtatuti permiſſu occidit vxorem adulteram lucratur dotem † ſecundum 10
ſtatuti formam, licèt alias maritus occidens vxorem perdat lucrum delatum à ſtatuto,ſequitur Bartol.Ang.& Iaſ.idem voluit Matheſil.notab.73. nota vnam doctrinam,Campeg.in tract.de ſtatu.exclu. fœmin.quæſti.5.& plures probarunt hác ſententiam relati à Roland. in tract.de lucro dot. quæſti.63.vbi tamen poſt Cin.Alexan.& alios dicit aliud eſſe,quando lucrum eſſet delatum ex pacto, quia tunc non eſt veriſimile, quod vxor cogitauerit de tali caſu.ita etiam declarat Phanu. in eod.tract.gloſſ.14.nume.5. & quamuis in lucro delato ex conuentione communis ſit opinio, quod maritus illud non cõſequatur occidendo vxorem per rationem prædictam, tamen ea ratio mihi nunquam placuit, nam etſi vxor non videatur cogitaſſe de funeſto illo euentu mortis violentæ, tamen non erat opus eius cogitatu, ſed pacto locus eſt quomodocunque

cunque moriatur, & contractus perficiũtur conſenſu duorum, nec ſufficit, quod alter ex contrahentibus non cogitauerit, quia ſat eſt, quod potuit, & debuit cogitaſſe, illud autem, quod non præſumatur cogitaſſe de tali caſu procedit, quando actus dependet à ſolius poteſtate, nõ quando à duorum voluntate. ſicuti igitur occidendo lucratur eo caſu, ita denegando alimenta, quia ex vi occiſionis inducitur priuatio, quando denegantur alimenta, vt dixi. infertur itaque, quod cum maritus alere non teneatur adulteram vxorem, lucrabitur tali caſu dotem ex forma ſtatuti, etiam ſi ob denegata alimenta perijſſet, & idem erit in omnibus caſibus quibus iure permittente denegãtur alimenta.

SVMMARIA.

1 *Princeps poteſt debitoribus inducias concedere ad ſoluendum.*

2 *Induciæ generaliter conceſſæ non extenduntur ad eum, qui ſit debitor ex cauſa alimentorum.*

3 *Generalis diſpoſitio non includit cauſas, quæ reperiuntur ſpecialiter priuilegiatæ.*

PRIVILEG. LXX.

1 PRINCEPS poteſt debitoribus inducias† concedere ad ſoluendum, l. ſecunda, C. de precib. Imperato. offeren. vbi appellat hanc moratoriam præſcriptionem, tamen generalis conceſſio
2 non extenditur †ad debitum contractum ex cauſa alimentorum vti concludit Marcus Antonius Cuccus in tracta. de morator. præſcript. nume. 90. vbi num. 95. dicit idem eſſe in debito ex cauſa annonæ, vel adminiſtrationis panis, & num. 99. inquit idem debere intelligi in debito penſionis, quæ fuerit conſtituta loco alimentorum. & quoad primum dictum mouetur, quia valet argumentum à dote ad alimenta, at debitum pro dote non includitur reſcripto concedente dilationem, vt per eum, num. 87. ergo neque debitum ex cauſa alimentorum. melior tamen eſt ratio, quia alimenta non recipiũt dilationem, vt dixi hoc eodem titulo, & cum Princeps ſit iuſtiſſimus non præſumitur eum fuiſſe conceſſurum in ſpecie dilationem ad ſoluendum debitum alimentorum, ergo generalis conceſſio non debet ad id extendi, quod non fuiſſet conceſſurus in ſpecie, l. obligatione generali ff. de pign. accedat, quod alimenta in materia dilationum reperiuntur ſingulariter priuilegiata, vt ſcilicet breues dentur dilationes in cauſis, quod non appelletur, quoad ſuſpendendum exequutionem ſententiæ, quod pendente lite prouideatur actori, & in pluribus alijs, de quibus dixi in hoc titulo, diſpoſitio autem generalis† non includit cauſas, quæ reperiũtur 3
in ſpecie priuilegiatæ, gloſſ. in l. 3. C. de ſilentiar. libr. 11. Accedat, quòd Princeps mouetur ex quadam æquitate ad concedendum dilationem, immò ex miſeratione, ſed nulla æquitas, aut miſeratio retardare debet exactionem alimẽtorum, quia eorum fauor præpõderat omni cauſæ, poſſet tamen dubitari ſi hæc concluſio locum vendicet in alimentis præteritis, vel quæ debentur actionis iure, vel diuiti non pauperi. & ſanè quamuis cauſa alimentorum ſemper ſit fauorabilis, tamen vbi fauor exorbitat, tunc intelligi debet, quando pauperi debentur alimenta, & agitur de futuris, non de præteritis.

SVMMARIA.

1 *Arbitratore electo à partibus non arbitrãte extinguitur compromiſſum.*

2 *Arbitrandi facultas non tranſit ad heredes.*

3 *Conſultore nominatim electo non conſulente expirat compromiſſum factum ita, quod iudicet de conſilio eius.*

4 *Arbitratore nõ arbitrante in cauſa dotis recurritur ad arbitrium boni viri, & compromiſſũ non expirat.*

5 *Arbitratore non arbitrante in cauſa alimentorum compromiſſum non expirat, ſed recurritur ad bonum virum.*

6 *Arbitratore non arbitrante recurritur ad iudicem quando ille erat debitor.*

7 *Arbitrandi facultas non finitur arbitratore nõ arbitrante, quando res non eſt integra, vt quia matrimonium eſt contractum.*

PRI.

PRIVILEG. LXXI.

ARBITRATORE à partibus electo non arbitrante non recurritur ad arbitriũ boni viri, nec ab eius per-
1 ſona receditur, ſed extinguitur compromiſſum, & † ſtipulatio annullatur. l. ſi merces. in princip. ff. loca. l. fin. C. de contrah. emptio. l. ſi quis arbitratu, vbi gloſſ. magna, in princip. allegat multos concordã-
2 tes ff. de verbor. oblig. & facultas † arbitrandi non tranſit etiam ad hæredes arbitratoris. l. cum ſtipulatus ſim mihi à Proculo, ff. de verbor. oblig. Bart. in l. ſi ſtipulatus fuerim illud. ff. eod. tit. & ratio eſt, quia cenſentur partes elegiſſe induſtriam perſonæ, proinde ſi arbiter electus à partibus debet iudicare de conſilio ali-
3 cuius nominati, is vero † recuſet dare cõſilium, vel morte, vel alio caſu impediatur, finitur compromiſſum, nec poteſt alius eligi conſultor, licèt aliud ſit, quando conſultoris perſona non erat certa, ita Bart. poſt alios in l. 1. §. ſi plures, nume. 8. & 14. ff. de exercito. Abb. in c. fin. in fi. de electio. Butr. Imol. & Abb. in c. ex parte, de conſtitut. Iaſ. qui dicit communem in d. l. ſi quis arbitratu, ad finem, fauore tamen alimentorum, ſi quis fuit ad arbitrãdum electus non arbitratur, quia non velit, vel non poſſit, compromiſſum non extinguitur, ſed recurritur ad arbitrium
4 boni viri, vt in caſu † dotis probatur in l. 3. C. de dot. promi. in l. cum poſt. §. gener. ff. de iure dot. gloſſ. 3. in d. l. fin. vbi etiam Bartol. C. de contrah. empt. & ibi Bald. in 5. oppoſit. Bald. in l. fin. C. de ſentent. quæ ſine cert. quant. Roma. in d. l. ſi quis arbitratu, & valet argumentum à dote ad alimenta, vt dixi ſuprà, & probaui etiam, quòd ſicuti incertitudo non vitiat legatum, vel promiſſionem dotis, ita non deſtruit promiſſionem, vel legatum alimẽ-
5 torum, & in ſpecie, † quòd compromiſſum non extinguatur in cauſa alimentorum, licèt arbiter electus non arbitretur, voluit Bartol. in l. 1. nume. 54. ff. ſolut. matrimon. ſequitur Iaſ. in d. l. ſi quis arbitratu, nume. 10. in 4. limit. Tyraquel. in tract. de priuileg. piæ cauſæ, & in priuil. 145.

Duæ tamen oriuntur difficultates, prima quia text. in d. l. 3. & in d. §. gener. loquuntur, quando arbitrium erat collatũ in perſonam debitoris, vt aduertit Iaſ. in d. l. ſi quis arbitratu, num. 10. Tyraquel. d. priuileg. 45. & hic caſus multum differt ab eo, quando collatum eſt in perſonam tertij, nam quando in eum confertur, qui
eſt debitor, † tunc ſemper illo ceſſante re- 6
curritur ad iudicem, l. hæc vendicatio, ff. de rei vendic. gloſſ. Bartol. & alij omnes in l. ſi quis arbitratu. ſed ſi bene videantur illa iura, optimè probant in ſui ratione. non enim mouentur, quia taxatio fuerit cõmiſſa debitori, ſed quia in promiſſiõe dotis videtur ſemper incluſum eſſe arbitrium boni viri, & perinde eſt, ac ſi iam dos eſſet taxata, quod non contingit in alijs rebus promiſſis, quia cum de ſe non ſint certæ, ſi arbiter non taxet, incertitudo vitiat promiſſionem, nec recurritur ad iudicem, quia electa videtur induſtria, & confidentia perſonæ, at promiſſio dotis habetur ſemper pro certa, quia videtur taxata ſecundum quantitatem patrimonij, & qualitatem perſonarum, vt dicitur in d. §. gener.

Secunda eſt difficultas, nam ideo in dote recurritur ad iudicem, quando arbitrator non arbitratur, quia ex quo matrimonium iam eſt contractum deſinit res eſſe integra, vnde ſicuti mandatum non extinguitur morte mandantis re non in-
tegra. l. mandatum. C. manda. ita poteſtas 7
† arbitrandi non reſoluitur eo non arbitrante, cum iam propter dotem contractum ſit matrimonium. ita Iaſ. d. l. ſi quis arbitratu, num. 10. hæc autem ratio ceſſat in alimentis, quia ſemper res eſt integra, nec deſinit vnquam eſſe integra, atque ideo cum non conueniat ratio nõ poteſt à dote duci argumentum ad alimenta, & de vno non poteſt argui ad alterum, vbi ratio eſt diuerſa, vti ſuo loco dixi. ſed pro reſolutione dicendum eſt rationem conſideratam à Iaſone eſſe falſam, & non ideò recurri ad iudicem in dotis promiſſione, quia deſierit res eſſe integra, po-

tuit

tuit enim promitti dos re adhuc integra ante matrimonium, vel ſponſalia, putà quando promiſſio dotis fit mulieri, quádocunque nupſerit, ſed quia promiſſio dotis continet in ſe certitudinem, & eſt à iure taxata, ſecundum quantitatem patrimonij, & qualitatem perſonarum, vt dixi hoc eodem titulo, vbi tractaui, an incertitudo vitiet legatum, vel promiſſionem alimentorum, & qui dotem promittit, licèt id velit eſſe tertij alicuius arbitrio taxandum, tamen ſemper videtur promittere, qnod iuſtum videbitur cuicunque bono viro d. §. gener, & in d. l. 3. hæc autem ratio æquè conuenit alimentis ſicuti doti, quia ipſa quoque ſunt à iure taxata ſecundum quantitatem patrimonij, & qualitatem perſonarum, vt dicam in titulo, qualiter alimenta ſint præſtanda, ergo in alimentis idem dicédum eſt, quod in dote.

SVMMARIA.

1 *Donatio excedens quingentos aureos non valet niſi inſinuata.*

2 *Donatio excedens quingentos aureos non valet niſi inſinuetur, etiam ſi facta ſit filio à patre.*

3 *Inſinuationi renunciari non poteſt.*

4 *Donatio facta alicui cum obligatione alimenta præſtandi valet ſine inſinuatione.*

5 *Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria, vel ob cauſam.*

6 *Donatio dicitur remuneratoria, quando ſit pro futuris meritis.*

7 *Donatio ſemper dicitur ob merita.*

8 *Donatio facta piæ cauſæ non requirit inſinuationem, etiam ſi excedat quingentos aureos.*

9 *Donatio excedens quingentos aureos non inſinuatur, quando ſit ex cauſa dotis.*

PRIVILEG. LXXII.

1 DONATIO excedens valorem 500. aureorũ non † valet niſi fuerit inſinuata. l. ſancimus, vbi Doctores omnes, l. pen. C. de donatio. §. perficiũtur, Inſtitu. de donat. & procedit etiam ſi pa-
2 ter, vel aſcédens † aliquis donat filio, vel deſcendenti alij, quia nihilominus inſinuari debet, l. datam, vbi Bal. notat. C. de donatio. l. donationes, quas parentes, C. de donatio. inter vi. & vxo. vbi Ange. notat expreſsè Bal. in l. irritam. C. de vſuca. pro dona. Cuman. in conſ. 17. Aret. in conſi. 2. col. 2. & inſinuationi renunciari † non 3
poteſt, vt per Bart. in l. ſancimus. §. fin. C. de don. vbi Alex. in l. nemo poteſt, vbi etiam Alexã. ff. de leg. 1. Ioan. Fab. in §. aliæ, Inſtit. de don. Cur. ſen. in conſ. 66. & in cõſilio ſeq. Dec. in cõſ. 442. num. 10. cum infinitis apud Anton. Gabriel. comm. opin. lib. 3. tit. de donatio. conclu. 1. num. 9. quia publicè intereſt ne quis male vtatur ſuis rebus. §. pen. Inſtit. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur. & quia inſinuatio introducta eſt ad remouendum fraudes, quæ committi ſolent præſertim inter coniunctos, d. l. data.

Sed ſi alicui fiat donatio, qui ideo promittat alere donatorem toto tempore vitæ ſuæ, non erit neceſſaria † inſinuatio, i- 4
ta Alexan. in conſi. 11. num. 7. verſi. inſuper dicta donatio, volum. 1. Rymin. in §. 1. Inſti. de don. num. 490. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. vtrum, nu 19. ff. de lib. agnoſ. vbi hoc ponit inter priuilegia alimẽtorum, ſed in hoc alimenta nihil habent ſpecialitatis, nam ea donatio non eſt ſimplex, ſed ob cauſam, & in donatione remuneratoria, vel ob cauſam non requiritur † 5
inſinuatio etiam ſi in aliam cauſam fiat quam alimentorum, gl. Bart. Imol. & alij in l. Aquilius regulus, ff. de don. Bal. in l. 2. in fi. C. ne lice. poteñ. & hanc ſequitur Cuma. Aret. Alex. Iaſ. & Ant. de Canar. quos refert Tyraq. in l. ſi vnquam. in verſ. donatione largitus, in 5. declaratione, nu. 109. C. de reuoc. donat. Anton. Gabriel. d. concluſ. 1. nume. 60. dicitur enim potius permutatio quædam, quam donatio. d. l. Aquilius regulus, & l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de petitio. hæred. vbi Bal. Tyraqu. loco prædict. num. 11. & dicitur remuneratoria, † quando fit pro futuris meritis, l. 6
fin. cum Authen. ibi poſita, C. de dona. ante nup. Bartol. in d. l. Aquilius regulus, & dicit Bald. in conſil. 18. colum. 2. volum. 1. quod donatio ob cauſam de futuro eſt

contractus, & non continet cauſam lucratiuam, ſed oneroſam, & Alexan. in d. conſil. 12. mouetur per prædictam rationem, quæ eſt generalis, & conuenit non ſolis alimentis, ſed cuicunque alij rei in donatione deductæ, atque ita videtur Rimina. & Cordub. non bene hoc enumeraſſe inter priuilegia alimentorum. Verumtamẽ etiam circunducta ratione meritorum futurorum, vel etiã, quod fit ob cauſam, cum omnis ferè donatio præſumatur ob

7 merita, nec aliter quiſque † donaturus præſumatur, l. nec adiecit, vbi Bald. ff. pro ſocio l. 1. C. de annon. ciuil. lib. 11. Tyraqu. in d. verſic. donatione largitus, nume. 77. & ſequ. quando donatio fit ob cauſam alimentorum inſinuatio non requiritur, putà ſi quis prædia donaret ad alimenta, vel pro alimentis, vel vt ſe aleret. id autem deduco, quia cauſa alimentorum dicitur pia ſi debeantur pauperi, vt iam di-

8 xi. donatio autem facta † piæ cauſæ non exigit inſinuationem, l. penult. in princi. C. de donat. Specul. in titu. de inſtru. editio. §. porrò, verſicu. item nota, quod inſinuationes, per text. in l. illud, C. de ſacroſanct. eccleſ. Ioan. Andr. in c. in præſentia, col. vlt. de probatio. eandem ſequuti ſunt Hoſtien. Butr. Bart. Calder. Cuman. Rom. Abb. Caſtr. & plures alij citati à Tyraq. in tract. de priuileg. piæ cau. priuileg. 124. & eſt communis ſecundùm Ruin. in conſil. 182. numer. 13. volum. 1. Clar. de donatio. quæſtio. 17. Viuius, qui dicit magis communem in com. opin. lib. 1. opini. 78. limitat. 1. hanc quoque tanquam communem ſequitur Gabriel. d. concluſ. 1. nu. 28. cum itaque valeat argumẽtum à pia cauſa ad alimenta, nulli dubium, quin in alimentis ita valeat donatio ſine inſinuatione ſicut in cauſa pia. confirmatur mea ſententia, nam dos, & alimenta æquiparantur, vt liceat à dote arguere ad alimenta, vt ſæpius dixi in diſcurſu huius tractatus, at fauore dotis non requiritur inſinuatio, licèt donatio excedat quingẽtos

9 † aureos, vt eſt tex. in l. fin. C. de iu. do. vbi ita intelligit gloſ. in verſ. induere, & eã ſequitur Salicet. ibi, & in l. ſancimus, col. 1. C. de dona. & ante eum Barto. & Bald. in ead. l. fin. Dec. in conſil. 414. verſ. tertiò nõ obſtat, num. 14. Calcan. in conſi. 13. colu. 3. Tyraq. d. verſ. donatione largitus, nume. 241. Gabriel. d. concluſ. 1. num. 36. quamuis contrarium tenuerit Anan. in c. cum tu, colum. penul. verſ. quartò quæritur, de vſur. idem ergo erit in alimentis, vt donatio pro eis facta non inſinuetur, & hoc modo ampliabitur concluſio Rimina. & Cord. vt non modo non requiratur inſinuatio, quando donatio fit cum onere alendi donatorem, ſed etiam quãdo fit in ſolam donatarij vtilitatem, vt ſcilicèt alimenta conſequatur.

SVMMARIA.

1 *Stipulari alteri nemo poteſt.*
2 *Stipulari etiam matri nemo poteſt.*
3 *Mater non poteſt ſtipulari pro filio.*
4 *Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorũ ſi fiat cum iuramento.*
5 *Stipulatio pro abſente valet ſi ſit iurata.*
6 *Iuramentum obligat Deo, qui ſupplet partẽ abſentiam.*
7 *Stipulari pro pia cauſa abſenti licet.*
8 *Stipulari licet pro abſente in cauſa dotis.*

PRIVILEG. LXXII.

STIPVLARI alteri nemo † poteſt cũ ſua principaliter non intereſt, l. ſtipulatio iſta §. alteri. ff. de verborum obligat. §. ſi quis alij, Inſtitu. de inutil. ſtipul. Tyraquel. de retract. conſang. §. 1. glo. 9. num. 30. vt nec etiam matri poſſit quis 1
† ſtipulando acquirere. l. debitor. §. fin. ff. ad Trebell. Doctores in l. quod dicitur. ff. de verborum obligat. Alexan. in conſilio 13. numer. 5. verſicul. plus tenuit, volum. 1. nec econtra quæri poteſt filio ius ex ſtipulatione † matris, Barto. in d. l. quod dicitur, colum. fin. idem Barto. Bald. & Salicet. in l. pactum. C. de pact. conuen. alios citat Anton. Gabriel. commu. opin. libr. 3. titu. de verb. obliga. concluſ. . num. 7. ſed ſi quis cum iuramento promittat abſenti alimenta tertio cuipiam ſtipulanti cogetur † iuramentum obſeruare, ita ex alimentorum priuilegio concludit Cordu. in 2
3
4

ita d.l.ſi quis à liberis.§.vtrum, num.18.ff.
de lib.agnoſc.allegat gloſſ.& Bart.qui de
alimentis nihil dicũt. allegat etiam Ber-
tran.in conſi.361.num.6.volum.2.qui hoc
dicit, ſed non eſt in alimentis ſingulare,
immò locum vendicat in quacunque a
lia cauſa, nam ſemper ex alterius ſtipu-
latione acquiritur abſenti actio ſi pro-
5 miſſio ſit iurata,† quia Dei præſentia ſup
pletur abſentia partis, & ita generaliter
loquendo voluit gloſſ. in c. quoties cor-
dis oculus.1. quæſt.7.quam ad hoc inquit
ſingularem Imol. in c. cum contingat in
charta 13.vbi etiam Butr.colum.3.Bald.in
Authen.ſacramenta puberum,colum fin.
C.ſi aduerſ.vend.alios citat Alexã. in d.l.
ſtipulatio iſta.§. alteri,num.9. verſic.pri-
mus quando, atque ibi Iaſ.nume.4.qui in
contrarium allegat Bald.Ioan.Fab.& Ro-
ma.addo Ruin.in conſil.49.in fin.volum.
1.Socin.iun.in conſil.118.colum.3.volum.
2.Afflict.in deci.135.in fin.& in conſil. 395.
Grat.in conſi.12.num.9.volu.1.Natta in cõ
ſil.501.num.36.conſil.506.nume.17.conſil.
431.num.17. Rolan.qui alios citat in con-
ſil.19.num.29. volum.1. Gabriel.d.conclu.
1.num.69.& nouiſſimè Seraph.in tract.de
priuileg.iuram.priuileg.24.num.1.& ſe-
qu.vbi dicit, quod & ſi aliqui velint glo-
ſam illam reſtringere ad pias cauſas, vt
Bald.in l.illud. C.de ſacroſanct. eccleſ.&
in l.generaliter. C.de non nume.pecun.
tamen Doctores communiter intelligũt
indiſtinctè, & duas rationes ponit Barto.
in l.ſi quis pro eo,in princip.in 6. memb.
ff. de fideiuſ. quia ſicuti ſtipulatio alteri
facta conualidatur per pœnam, vt in d.§.
alteri,ita conualidari debet per iuramẽ-
tum. Item quia ex ſtipulatione facta alte
ri oritur naturalis obligatio ſecundùm
gloſſ. in d.§.alteri, ea vero naturalis po-
teſt firmari iuramento, ſed alia etiam eſt
6 ratio,nam iuramentũ videtur Deo † præ-
ſtitum,c.debitores,de iureiuran.& Deus
ſupplet abſentiam partis, l.properandũ.
§.ſin autem reus.C.de iud.item iurans co
gitur obſeruare iuramentum, quando-
cunque poteſt id fieri ſine interitu æter-
næ ſalutis, c.ſi vero,de iureiuran.ſingu-
laritas autem in cauſa alimẽtorum eſt in
eo,quod ex alterius ſtipulatione etiã ab-
ſenti quæritur actio.

Nam idem videmus in ſtipulatione fa
cta fauore piæ cauſæ,† vt per Bald.in l.il- 7
lud,num.2.in fin.verſ.ego addo vnum.C.
de ſacroſan. eccl. vbi ait,quod pijs locis,
& Eccleſijs abſentibus quilibet ſtipulari
poteſt directis verbis,allegat gloſſ.quam
dicit eſſe ordinariam,& non eſſe alibi in
d.c.quoties cordis oculus, ſequitur Caſt.
ibi in fin.& dicit Abb.in proœm. Grego.
colum.fin.quòd abſenti quęritur,quando
promiſſio ſit intuitu diuino,& memoria
dignum inquit Felin.ibi;colum.7.verſic.
& ex iſto,alios citat Tyraqu.de priuileg.
piæ cau.priuileg.115.& Cotta in memor.
incipien. abſenti poteſt acquiri . vbi ait
hoc eſſe memoriæ dignum pro his, quæ
notantur in d.l.ſtipulatio iſta.§.alteri, &
allegat multa alia ad confirmationem,
multos etiam citat Gabriel. d. concluſ.1.
num.72. licèt alios allegat tenentes con-
trarium.

Hoc etiam verum eſt in dotis promiſ-
ſione,quæ ſuſtinetur ad fauorem tertij a-
lio ſtipulante,† vt probat tex.in l.Gallus. 8
ff.ſolut.matrim.vbi gloſſ.notat in verſic.
permittendum,& ſequitur Barto.in 3.no
tab.Imo.in prin.& Caſt.col.fin.Iaſ.in d.§.
alteri, in 2. limitat.colu.2.Bald.Nouel.in
tractat. de priuileg.dot.priuileg.22.in 6.
par.Bart.in conſi.123.col.2.vol.1.Bart.Bal.
& Imol.in d.l.ſtipulatio,vbi Alexan.& a-
lij,Alexan.in conſil.13. nume.14. volum.1.
Roman.in d.l.Caius,numer.5. Caſtren.in
conſil.92.colum.2. Deci.in conſil.35.Tyra-
quell.in d.tracta. piæ cau. d. priuileg.115.
verſicul.& in hanc partem, optimè facit
Gabriel.d.concluſ.1.numer.73.vbi refert
contrarium tenere Bartol.Bald.Imol.Fa-
bium, & Ancha. quæ ſi procedunt in pia
cauſa, & in dote, locum item habebunt
in alimentis, quæ gaudẽt eodem fauore,
vt dixi in proximè præcedenti priuile-
gio:quare non ſolum valebit ſtipulatio,
quando promiſſio eſt iurata, ſed etiam,
quando eſt ſine iuramento, hoc tamen
priuilegium obtinebit ſolum in alimẽtis

debitis pauperi, non autem in his, quæ debentur diuiti.

SVMMARIA.

1 *Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ redit ad patrem dotantem, quando actio eſt communis patri, & filiæ.*

2 *Dos ſoluto matrimonio morte filiæ vadit ad nepotes ex ea ſi egeant, non ad patrem.*

3 *Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ remanet apud filios ex ea, ſecundum opinionem Martini.*

4 *Dos vbi actio eſt communis patri, & filiæ, remanet apud filios matre mortua ita, vt de ea diſponere non poßit.*

5 *Pater non habet vſumfructum in dote aduentitia.*

6 *Lucrum dotis à ſtatuto delatum locum habet nõ obſtante fideicommiſſo iniuncto rei dotali.*

PRIVILEG. LXXIV.

IVRE communi inſpecto, quando matrimonium ſoluitur morte filiæ ſi dotis actio eſt communis patri, & filiæ
1 dos redit † inſolidum ad patrem dotantem etiam ſi ex filia ſuperſint nepotes, l. dos à patre profecta, C. ſolut. matrimon. & ibi, num. 99. latè agit, Picus in l. in quartam, nume. 212. ff. ad leg. Falcid. vbi inquit communem eſſe opinionem ſiue ex filia ſuperſint nepotes ſiue non. eandem quoque communem dicit vtroque caſu Socin. iun. in conſi. 154. num. 18. volum. 1. aſſerens eſſe de hoc textum clarum, & indiſtinctè loquentem in d. l. dos à patre, Neuiza. in conſi. 95. num. 1. Bertran. qui idem dicit de veſtibus, & alijs appendicibus dotis in cõſil. 46. nu. 5. vol. 5. vbi ſubdit ita gloſſatores antiquos tenuiſſe.
2 Verum ſi ex filia extent nepotes † egentes tunc dos tranſit ad eos ſi aliunde non habent, ita decidit Bened. de Plumb. in l. poſt dotem num. 15. verſ. putarem etiam. ff. ſol. matrim. vbi ſubdit hoc eſſe expreſſum in l. quamuis. ff. ſolut. matrim. vbi dicitur rectè cõſtante matrimonio dotem reſtitui vxori, vt inopes filios prioris matrimonij alat. quę deciſio, & limitatio eſt notanda, ſi eſt vera, quia & ſi multi dicãt inſpecta conſuetudine præualere opinionem Martini, qui tenuit, † quòd extantibus filijs dos apud illos remaneat, vt per 3
Barto. & alios omnes in l. poſt dotem, vbi Iaſ. nu. 102. dicit id generaliter obſeruari per vniuerſum orbem, & eſſe localem cõſuetudinem, vel ſpecialem, & hanc Martini opinionem dicunt vbiq; ſeruari Fulgoſ. Cuman. Caſtren. Cor. & Guido Papæ, quos citat, & ſequitur Neuiza. in conſil. 45. num. 6. Ruin. in conſil. 56. num. 10. volu. 3. Bero. in conſil. 140. num. 24. volum. 2. Socin. iun. in conſi. 114. nu. 20. volum. 3. Rub. conſil. 25. num. 13. Bertran. in conſil. 87. nu. 12. volu. 2. in tantum, quod filia non † poteſt de ea dote diſponere, vt inquit Bertran. in conſil. 126. volum. 3. tamen etiam 4
tenent contrarium, & cum ſola fundetur conſuetudine patitur multam controuerſiam, ex quo non eadem viget vbiq́ue conſuetudo, & D. de ea atteſtanti, quãuis illuſtri, non creditur niſi reſpectu regionis, in qua eſt verſatus, vt volunt Dd. in l. de quibus. ff. de legib. ſed opinio Benedicti non videtur concludenter probari in d. l. quamuis. quia, et ſi loquatur in filiafamilias, non tamen facit mẽtionem, quod dos eſſet communis, & poteſt eſſe, quod foret propria filiæ, licèt glo. ibi loquatur de patris præiudicio, quod nõ poteſt in alio conſiderari, quam reſpectu cõmunionis, quæ gl. poteſt ſaluari, quod loquatur de præiudicio reſpectu vſusfructus, quẽ pater habet in bonis filiæ, quia communis † eſt opinio, quod pater nõ habeat vſumfructũ in dote aduentitia filiæ, 5
vt notant omnes Doctores in l. 1. §. quod ſi in patris, vbi Socin. in 2. notab. ff. ſolut. matrim. Bald. Nouel. in tract. dotis part. 6. priuileg. 33. & de communi atteſtatur Crauet. in conſil. 84. num. 7. Prætereà cum textus in l. quamuis, tractet, an conſtante matrimonio dos poſſit vxori reſtitui, præſupponit terminos quæſtionis eſſe habiles in reliquis, atque ita nihil obſtare præter legem, quæ vult, quod ſine cauſa dos reſtitui non poſſit cõſtante matrimonio. ceſſat autem argumentum Benedict. dum ait, quod ſi viuente matre poteſt dos

dos alienari pro filiorum alimentis,mul
tò magis eam habebunt matre mortua. ſi
quis tamen vellet eam deciſionem ſuſti-
nere, poſſet dicere, quòd dos eſt princi-
paliter deſtinata, vt ſeruiat oneribus ma
trimonij,l.vbi adhuc.C.de iure dot.ideò
cùm filij egent,alienatio fieri videtur de
conſenſu eius,qui dotem dedit,atque ita
patris: qui enim vult vnum,cẽſetur vel-
le quidquid ex eo conſequitur, l.ad rem
mobilem,&per hanc rationem dixit Bal.
in conſ.39.col.2.vol.1.quòd lucrum dotis
6 † ordinatum à ſtatuto, locum habet non
obſtante fideicommiſſo iniuncto à patre,
Campeg.in tract.dot.part.5.quæſt.18.Cra
uet.in conſil.186. Rolan.latè de lucro do-
tis,quæſt.57.per totam,de quo tamen vi-
deri poteſt Phanuc.in eodem tract.gloſſ.
10.num.57.non ergò agitur de aliquo pa-
tris præiudicio,quando dos alienatur in
alimenta filiorum.

SVMMARIA.

1 *Iudex officium ſuum non impartitur non peten ti. vbi ampliatur.*

2 *Iudex non compellit partes ad compromiſſum, etiam ſtatuto iubente,niſi petatur.*

3 *Teſtes publicatis atteſtationibus non reijcit iudex,niſi parte non opponente.*

4 *Iudex in pronunciando ſequi debet partium voluntatem, & ſecundùm eam ferre ſententiam.*

5 *Arbiter iuris tenetur ſequi partium conuentionem in iudicando.*

6 *Arbiter iuris æquiparatur iudici.*

7 *Arbiter voluntarius tenetur iudicare de iure.*

8 *Laudum latum ſecundùm conuentionem partium, non producit actionem.*

9 *Iudex non tenetur iudicare ſecundùm conuentionem partium in alimentis.*

10 *Ius publicum tolli non poteſt conuentione partium.*

11 *Iudex non ſequitur conuentionem partium in criminalibus.*

PRIVILEG. LXXV.

DVAS habemus regulas in iure no-
1 ſtro: primam,quòd iudex † nõ im-
partitur officium ſuum non petenti,l.de
pupillo.§.qui opus.ff.de ope.noui nunc.
l.4.§.hoc autem iudicium. ff.de dam.in-
fect.etiam ſi lex loquatur per verba præ-
ciſa,& neceſſitatiua, Bart.in l.admonen-
di,col.fin.ff.de iureiur.hinc infert But.in
c.pen.de iudic. quòd ſi ſtatutum mandat
cauſam expediri cum conſilio ſapientis,
intelligitur,ſi petatur,& nõ aliter,Alex.
in conſ.122.col.fin.vol.2.idem eſt,quando
ſtatutum mandat, quòd partes à iudice
cogantur compromittere, † quia id non 2
faciet ante partium petitionem, ſecun-
dùm Butr.in c.venerabilis,de iudi.Alex.
in conſil.82.vol.1.& multas deciſiones ſi-
miles congerit Rip.in d.§.hoc autem iu-
dicium,in prin.alios citaui in conſil.124.
nu.1. & iudex non tenetur repellere par-
tem,niſi aduerſario opponente, gloſſ.in
Clem.2.de teſtib. vbi dicit,quòd etſi pu
blicatæ fuerint, & didicitæ atteſtatiões,
tamen iudex non reijcit nouas † probati- 3
ones ſuper antiquis capitulis, niſi pars
opponat, Butr.in c.vltra tertiam, col.fin.
de teſt.Secunda eſt regula, quòd iudex † 4
in pronunciando ſequi debet volũtatem
partium, & ſecundùm eam ferre ſenten-
tiam.l.ſi conuenerit. ff.de re iudic. quia
nihil aliud quærit iudex quàm vt partes
ſint concordes, & ſecundùm earum con-
cordiam dirimat controuerſiã, l.1.§ poſt
operis.ff.de ope.nou.nun. hinc dicimus,
quòd in cõfeſſum nullæ ſunt iudicis par-
tes,niſi in condemnando.l.proinde, la.2.
in fin.ff.ad leg.Aquil.l.certum. §.fin.ff.de
confeſſ. idem eſt in arbitro iuris, qui eli-
gitur ex forma ſtatuti, is enim † tenetur 5
iudicare ſecundùm conuentionem par-
tium,ita tenet Socin.in conſ.27.col.4.nu.
15.vol.1.Iaſ.d.l.ſi conuenerit,num.15.& ra
tio eſt,quia talis arbiter æquiparatur † iu 6
dici,l.cùm ſpeciali,& l.apertiſſimi. C.de
iudic.c.ab arbitris.de offic.de leg.lib.6.a-
lios citant Socin.& Iaſ.in locis allegatis,
licèt aliud in arbitro voluntario, quia is
debet æquam † ferre ſententiam,l.qualẽ. 7
ff.de arbit.& quando partes ſunt concor-
des ſententia arbitri nihil operatur, ex
quo non † producit actionem, & eſt ſu- 8

-perflua,l.1.C.de arbitr. Bart.in d.l.ſi conuenerit,vbi glo. quàm Doctores communiter ſequuntur,& de communi teſtatur Iaſ.num.7.verſicul.iſtam primam,& verſic.tenendo tamen.

Vbi tamen agitur de tranſactione facta ſuper alimentis cõtra formam l. cum ij, ff.de tranſact. etiam ſi partes conueniant ſuper obſeruantia tranſactionis, iu-
9 dex † non tenetur, nec debet ſecundum illam iudicare,l.cum ij,in principio,vbi Ang. in verſi.ſequitur,dicit eſſe ſpeciale in tranſactione facta ſuper alimentis relictis in vltima voluntate quod iudex nõ ſequatur voluntatem partium, ſed motum animi ſui,Iaſ.d.l.ſi conuenerit,num. 3. vbi inquit rationem eſſe, quia lex tali conuentioni reſiſtit,quæ non poteſt fieri ſine cauſæ cognitione.Cordub.d.l.ſi quis à liberis,§.vtrum,num.25.ff.de lib.agnoſ. addi etiam poteſt alia ratio, quia præſta-
10 tio alimentorum concernit publicam vtilitatem,& ius publicum † tolli non poteſt conuentione partium,l.ius publicũ, ff.de pactis,per quam rationem idem vi-
11 demus in cauſis criminalibus. quia in eis iudex † non ſequitur conuentionem partium ſecundùm Imol.Cuman. Alexan.& Iaſ.in d.l.ſi cõuenerit.agitur enim de publico intereſſe,l.licitatio, §. quod illicitè, ff. de publica. & vectig. l. ita vulneratus,ff.ad leg.Aquil.

SVMMARIA.

1 *Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo.*
2 *Extenſio non fit in contractibus de perſona ad perſonam.*
3 *Maritus, qui ſtipulatur ſibi alimenta cenſetur etiam ſtipulatus pro vxore.*
4 *Priuilegium perſonale non egreditur perſonam.*
5 *Priuilegium perſonale egreditur perſonam quã do priuilegiatus aliter non gauderet priuilegio.*
6 *Immunitas conceſſa vni ex ſocijs omnium bonorum extenditur ad omnes ſocios.*
7 *Coniunctus gaudet beneficio coniuncti.*
8 *Socius non gaudet priuilegio ſocij, quando materia eſt ſeparabilis.*
9 *Stipulatio procuratoris de iudicio ſiſtendo extenditur ad dominum.*
10 *Stipulatio includit aliam perſonam, quando alias eſſet inutilis.*
11 *Perſona extrinſecus intelligitur in ſtipulatiõe, quando venit ex natura actus.*
12 *Retentio facilius conceditur, quam petitio.*
13 *Extenſio admittitur de vno ad aliud in indiuiduis.*

PRIVILEG. LXXVI.

OMISSVM in contractibus habetur pro † omiſſo, l.quidquid aſtrin-
gendæ.ff.de verbor.obligat.l.ſi extraneus,ff.de cond.ob cauſ.l.ſi cum dotẽ, in princip.ff.ſoluto matrimonio.Bald.in conſil.296.volum.2.conſil.145.colum.penulti. volum.3.Crot.in conſil.32.nume.9. Pariſ.in conſil.17.num.6. volum.1.Bero. in conſi.147.num.2.volum.1.Neuiz.in cõſil.29.nume.2.Alcia.in conſil.105.nume.2. Cæphal.in conſil.370.num.15.vbi quod in contractibus nihil debet inquiri præter id quod ſcriptum reperitur, Bello.in cõſi.29.nu.6.Rol.in conſ.59.nu.25.vol.3.& vbi etiam locus eſt extẽſioni, & tamen nõ fit de perſona † ad perſonã, d. l.quidquid aſtringendæ, & in ſtipulatione non ſubintelligitur extinſecus perſona,quę non fit expreſſa,l.ita ſtipulatus. §.Griſogon', in fine,ff.de verbor.obligat. tamen quando maritus ſtipulatur ſibi alimenta præſtari intelligitur etiam ſtipulatus † pro vxore,vt voluit gloſſ.in ca. admonere,in verſicul.partem 33.quæſti. 2.mouetur per illum textum, qui dicit quòd vxor eſt pars corporis viri, eam ſequitur Oldra. in conſil.95.num.10.dicens quod inter virum, & vxorem non debet eſſe diuiſio, ſed humani iuris communicatio,& allegat factum Aſſueri regis, qui declarauit edictum pœnale propoſitum ne quis ad eum non vocatus ingrederetur, nõ includere vxorem,idem voluit Crau.in conſi. 51.num.3.addo quod illam gloſ. dicit ſingularem Baiba.in c.2. numer. 46. de foro compet.& in c.iurauit. nume. 24.de probatio. Felin.in c.quam ſit,num.1.de iudæis,Ruin.in conſil.144.num. 8.colum.5.vbi dicit illam gloſſ. eſſe notabilem, & nouiſſi-

viſſimè illam ſequitur Padil. in Auth.res
quæ.nume.87. C.commun.de lega.vbi in-
3 ſert quod pater qui tenetur alere filium,
eadem ratiõe cogitur alere nurum, quia
eſt pars corporis, poteſt huius dicti alia
4 ratio aſſignari; Nam & ſi priuilegium †
perſonale non ſoleat egredi perſonam
priuilegiatam, nec ad alium extendi, c.ſa
nè, de priuileg. c.petiſtis, 7.quæſti.1. c.po-
ſtulaſti, de conceſſ. præben. c.priuilegiũ,
vbi gloſſ.& Din.de regul. iur.in 6.tamen
fallit quando niſi fiat extenſio priuile-
giatus non poteſt commodè gaudere pri
uilegio ſolus, tunc enim includuntur
5 perſonæ † neceſſariæ, ideò Bald.in Authẽ.
habita, colum.2. C. ne fil.pro patre, dicit
quod ſi teſtator reliquit alicui habitatio
nem domus, intelligitur & pro familia,
ſequitur Fel.d.c.cum ſit, in princ.& dicit
glo.in l.fin.C.de muner.& honor.non cõ-
tinu. li.10. quod immunitas vni ex ſocijs
omnium bonorum conceſſa extenditur
6 † ad alium ſocium ſequitur Alex. in con-
ſil.122.col.4.vol.4.Barba.in conſil.36.num.
18.volum.2.Iaſ.in l.1.colu.2. C. de tranſa-
ctio. Natta in conſil.65.& 66.& conſil.1.
num.10.vbi poſt Bald.in addit.ad Specul.
in titul.de magiſtr.in fin.dicit quod ſocij
Doctorum gaudent eorum priuilegijs.&
eſt generaliter verum, quod ſocius, vel
7 coniunctus † gaudet beneficio ſocij vel
coniuncti, vt per Barba. d.conſil. 36.num.
18.Iaſ.d.l.emancipati, num.3.vſque ad 25.
Abb.& Felyn.in dict. c.quam ſit.apoſt.ad
Bart.in l.precibus, verſi. eodem obſeruã-
dõ, C. de appellat. Marſil. ſingul.180.id
quod procedit ſolum in materia indiui-
dui: tunc enim ne priuilegiatus priuetur
priuilegij beneficio.& vtilitate, permit-
titur quod ſocius eodem gaudeat priui-
8 legio, ſecùs eſt quando materia † eſt ſepa-
rabilis, vt bene declarat Deci.in d.l.emã-
cipati, num.5.& Cagnol.nume.103.& 105.
alia etiam eſt ratio, quia et ſi perſona non
ſoleat extrinſecus intelligi, tamen fal-
lit, quando talis eſt cuius nomine intel
ligatur ſtipulatio facta, vt probatur in l.
ſi procurator, quæ eſt penultim. ff. ſi quis
9 caution. vbi procuratoris † ſtipulatio de
ſiſtendo iudicio extenditur ad dominũ,
quia cenſetur eius nomine facta, & ibi
notat Iaſ.in fin.& ante eum Bart.in l.poſt
dotem, in 2.lectu. ff. ſolut. matrimon.vbi
Iaſ.num.21.allegando Dyn.Alber.Salicet,
& alios dicit eſſe communem, in ſtipula-
tione autem alimentorum intelligitur
perſona vxoris, quia eſt pars corporis ma
rici, & cenſetur eius nomine facta, & in
d.l.poſt dotem, idem dicunt de ſtipulati-
one dotis facta à patre per quam acquiri-
tur ius filiæ, & eius nomine cenſetur fa-
cta ex quo actio eſt vtrique communis.
conuenit etiam alia limitatio quod tunc
in ſtipulatione † ſubintelligitur quando 10
alias eſſet inutilis, l.Caius, ff.ſolu. matri-
mon.Bald.in l.ſi patruus, C.commu. vtri.
iudi.Iaſ.d.l.ſi procurator, in fin.ſimiliter
intelligitur perſona extrinſecus, quan-
do Ita exigit natura † actus, Bar.in d.l.Ca- 11
ius, Bald. Ange.Bened.de Plumb.Alexan.
& alij in d.l.poſt dotem vbi Iaſ.num.19.&
ſeq. & natura alimẽtorum eſt vt maritus
ſtipulando pro ſe videatur etiam ſtipu-
lari pro vxore, quod tamen dictum eſt de
ſtipulatione non mihi verum videtur,
quod ſtipulatus ſibi alimẽta videatur etã
iam ſtipulatus pro vxore, & quamuis nõ
inueniam Doctorem reprobantem, ta-
men dico gloſſ.in d. c. admonere, non lo-
qui de ſtipulatione, vbi Oldr.refert in d.
conſil.95. ſed de eo qui excipit alimenta,
qui caſus eſt longè diuerſus, nam facilius
cõceditur retentio † quam petitio, l.Pau 12
lus, ff. de dol. excep. l.per retentionem,
C.de vſur.dixi in conſil. 4. numer.5. & ita
loquitur text.in c. ſtudeat, 50.diſtinct. v-
bi ſuſpenſo relinquuntur alimenta pro
ſe, & familia. text.autem in l.3. ff.de vſu,
& habit. non loquitur in alimentis, ſed
in habitatione, quæ foret inutilis niſi ex-
tenderetur ad vxorem, & familiam: ſed
alimenta poteſt quis ſibi ſtipulari, & v-
tilis erit ſtipulatio excluſa vxore, & dixi
quod In indiuiduis datur extenſio † de v- 13
no ad alterum, ex Deci.in l.emancipati,
num.5.Cagnol.num.103.& 105.Ruin.in cõ
ſil.77.volu. 4. bene verum eſt quod in hu-
iuſmodi alimentis veniũt ea ſine quibus
ali-

alimentandus non poſſet viuere, vt dicam latiùs in titulo, qualiter alimenta ſint præſtanda.

SVMMARIA.

1 *Debitor in diem, vel ſub conditione, non cogitur ſoluere ante diei, vel conditionis euentum,*

2 *Agens ex contractu conditionali, probare debet euentum conditionis,*

3 *Conditione pendente res non dicitur debita.*

4 *Conditionem non ſufficit eueniſſe, niſi etiam id iudici probetur.*

5 *Deditor in diem, non cogitur ſoluere ante diem, etiamſi creditori ſuperueniat neceſſitas.*

6 *Patronus laborans inopia exigere poteſt operas à liberto ante euentum diei, vel conditionis.*

7 *Pater dilapidans bona cogitur legitimam filio tradere dum viuit.*

8 *Debitor in diem ſuſpectus de fuga, retineri poteſt vt caueat, licèt exigi non poßit ante diem.*

9 *Debitor fiſci quando exigitur ante diem deducit interuſurium medij temporis.*

10 *Debitor debitoris fiſcalis cùm ante diem exigitur, detrahit medij temporis interuſurium.*

11 *Legatum in diem minus æſtimatur propter interuſurium medij temporis,*

12 *Princeps poteſt militibus diſtribuere prædia priuatorum.*

13 *Imperator militibus diſtribuens prædia priuatorum, tenetur dominus refundere pretium.*

14 *Vendere quando quis cogitur, intelligitur iuſto pretio.*

15 *Plus petere tempore, aut re, nemo debet,*

16 *Heredes mariti quando ſoluunt vxori dotes ante annum, deducunt interuſurium medij temporis.*

PRIVILEG. LXXVII.

1 DEBITOR in diem, vel ſub conditione, non cogitur ante diem, † vel euentum conditionis ſoluere, l. qui hoc anno. ff. de verbo. obligat. l. ſi in annos. ff. de condit, & demonſtrat. §. omnis. & §. ſub conditione, Inſtit. de verb. obli. & ideò creditor agens ex contractu
2 conditionali, vel in diem, probare † debet eueniſſe diem, & conditionem fuiſſe purificatam, ita tenent Dd. communiter in l. hoc iure, quam legunt cum l. in illa, ff. de verb. oblig. nihil enim debetur ante
diem, vel conditionis † euentum, l. cedere diem. ff. de verb. ſignif. l. vnica. §. ſin autem ſub conditione. C. de caduc. tollend. Corn. in conſ. 75. colum. 1. volum. 4. immò non ſufficit, quòd verè dies aduenerit, & conditio ſit purificata, niſi etiam id probetur iudici: † aliàs enim nō datur actio, 4
Bald. in l. cùm teſtamento. C. de manum. teſtam. Iaſ. d. l. in illa, colum. 3. Dec. in conſil. 177. Bellon. in conſil. 59. nume. 4. in tantum autem verum eſt, quòd ante diem, vel conditionem actio non competat, vt procedat etiam ſi neceſſitas ſuperueniat † vt probatur in l. dotis. C. de collatio. v- 5
bi maritus, qui dicitur dotis debitor in diem, vel ſub conditione, non cogitur ante diem reſtituere dotem, etiamſi vxori incumbat neceſſitas eam conferendi, & Riminal. ibi colligit ex eo textu, quòd etiam vrgente neceſſitate debitor nō exigitur ante diem.

Tamen patronus ſi egeat, poteſt ante diem vel conditionem exigere à liberto operas † ſibi promiſſas pro futuro tempo 6
re, & vlterius etiam compellere ad præſtandum pretium operarum, vt eſt tex. in l. 1. C. de oper. liber. vbi dicitur non aliter id domino licere, quàm neceſſitate vrgente pro alimentis, ſequitur Riminald. in d. l. dotis, & ratio eſt, quia libertus tenetur patronum alere, atque ei ſubuenire in neceſſitatibus, vt inquit text. ibi, & notant glo. & Doctores omnes, ſed id videtur conceſſum patrono, non præciſè, ſed cauſatiuè, ſi nolit alere, aliàs autem ſi velit alere, non cogitur futuras operas ante tempus præſtare, quinimò cùm libertus non teneatur alere patronum, niſi deductum ad extremam inopiam, non videtur quòd cogi poſſit alimenta patrono præſtare, dum eſt creditor operarum, atque ideò patronus cogitur futuras operas vendere: cùm ergò ratio hæc ſit, quia libertus tenetur alere, infertur, quòd hoc non eſt ſpeciale fauore alimentorum: haberet enim locum in quocunque creditore in diem, vel ſub conditione,

ne, qui ad inopiam, & egeſtatem dedu-
ctus cogeret debitorem ad ſoluendū an-
te diem, quod ego non inuenio deciſum,
benè habemus, quòd ante diem cogitur
7 pater legitimam, vel † alimenta ſoluere,
quando dilapidat bona, vt per Bald. in l.
2. nume. 3. ver. pater habens. C. ſi in fraud.
patro. Caſtr. in l. Imperator. ff. ad Treb. v-
bi Alex. num. 13. & Claud. Aquen. nume. 6.
Caſtr. & Iaſ. in Authent. ſi qua mulier. C.
de ſacroſ. eccleſ. & dixi latè ſuprà in pri-
uileg. incip. pater dum viuit. ſed id per-
mittitur, quia pater tenetur ad alimenta
& cogitur ea præſtare ante diem, vt ali-
quo modo cautum ſit filio. vbi autem nō
eſſet debitor ex cauſa alimentorum, ſed
alia, ſecùs eſſet. ſimiliter videmus, quòd
ſi debitor in diem labatur facultatibus,
vel ſuſpectus eſt de fuga, non cogitur ſol-
8 uere ante diem, † ſed detinetur donec fi-
deiubeat, Bald. in l. 1. in fin. C. de cond. ex
leg. in l. 3. in fin. C. commod. Alex. in l. 3. in
princip. ff. ſol. matrim. in l. ſi ab arbitro. ff.
qui ſatiſd. cog. vbi Iaſ. nu. 7. dicit ad hoc
eſſe glo. ſingularem in l. quæſitum, in ver.
intereſt. ff. de pigno. alios citaui in conſ.
68. num. 10.

Aduerte etiam in praxi, quia etſi coga
tur libertus operas præſtare ante diem,
& earum pretium ſoluere, tamen in æſti-
mandis operis deducendum erit interu-
ſurium medij temporis, ita enim vide-
mus in fiſcali debitore, qui etſi vrgente
9 neceſſitate ante diem exigi † poſſit, ta-
men deducitur medij temporis interuſu
rium, l. 1. vbi gloſſ. Bald. & Salic. C. de con-
dict. ex leg. Afflict. in c. 1. in ver. vectiga-
lia num. 51. in tit. quæ ſint regalia, & idem
10 eſt in debitore † eius, qui eſt fiſci debi-
tor ſecundùm Cyn. in l. 1. §. exactio. C. de
rei vxor. actio. Bald. in Authent. bona da-
mnatorum; C. de bon. damnat. idem vide-
mus in legato in diem, quòd vbi deduci-
11 tur in æſtimationem, tanto minus † æſti-
matur propter interuſurium, l. lege Fal-
cidia, in princi. in l. circa, in princip. l. in
quantitate. §. in diem, in l. qui quadragin
ta, in princip. ff. ad legem Falcid, & Mo-
derni, & ponunt Moder. Galli in tract. de
vſur. num. 275. & ſequen. & vbi dat Impe-
rator militibus prædia priuatorum, vti † 12
facere poteſt propter vtilitatem publi-
cam, l. item ſi verberatum. §. 1. ff. de rei vē-
di. l. Lucius. ff. de euict. reddit tamen pre-
tium † domino, l. 2. C. ex quibus cauſis ſer. 13
ad libert. peruen. Archid. in c. per princi-
palem, 9. quæ. 3. Io. And. ad Specul. in Ru-
bric. de execut. ſentē. in fi. Bald. in d. l. 2. &
in notabili caſu latè hanc concluſionem
probant Natt. in conſil. 554. per totum, &
Roland. in conſil. 69. per totum, volum. 1.
vbi ſuper eodem facto conſulentes con-
cludunt Hiſpaniarum Regē, qui ꝓ defen
ſione ſtatus Mediolani Caſtrū Valentię æ-
quauit ſolo, teneri ad refectionem om-
nium damnorum erga vaſallum, qui de
eo Caſtro inueſtitus erat, & adducunt
multa iura, ex quibus inferri optimè po-
teſt ad caſum noſtrum: facit etiam, quia
etſi multis in caſibus contra iuris regu-
las cogatur quis vendere, † id tamen in- 14
telligitur refecto iuſto pretio, l. ſi fide-
iuſſor. §. meminiſſe, vbi gloſſ. Barto. Bald.
Imol. & Cuman. ff. de legat. 1. Tyraquell.
de retract. conſanguin. §. 1. gloſſ. 18. num. 2.
& ſeq. Roland. in conſ. 71. num. 9. volum. 3.
& qui ante diem ſoluit, plus ſoluit, §. ſi
quis agens, ver. plus autem, Inſtit. de act.
vbi Ioan. Fab. Ioan. de Plat. & Ang. dicunt
procedere ſiue à lege, ſiue ab homine ad-
iecta ſit ſolutioni, & ibi proſequitur Iaſ.
nume. 2. nemo autem poteſt plus re † vel 15
tempore petere, d. §. ſi quis agens, vbi in-
dicta eſt pœna plus petentibus, & in l. v-
nica. C. de plus petitio. facit etiam quod
voluit Bald. in Authē. ei qui iurat nume.
39. C. de bon. author. iudic. poſſid. vbi in-
quit, quòd hæredes † mariti, cùm ſoluant 16
vxori dotes ante annum & diem à lege
præſtitutum, deducere poſſunt interuſu
rium temporis intermedij, ſequitur Cu-
ma. in l. diuortio in princip. vbi Alexan.
num. 21. Soci. num. 17. ff. ſolut. matrim. Sa-
lic. in l. 1. §. ſin autem, num. 6. C. de rei vxo.
actio. Areti. in §. fuerat, num. 8. Inſtitu. de
actio. Corne. in conſil. 129. colum. 2. vol. 1.
Iaſ. in l. qui Romæ, in princip. num. 6. ff. de
verbor. oblig. Rebuff. in reg. Gall. conſtit.

tomo 1.de ſentent.proniſ. artic.3. gloſſ.1 num.10.in fin. nulla ergò ratio impedit, quominus libertus quoque interuſuriū operarum pro medio tempore deducat, & tanto magis æſtimentur repræſentato opere, quanto intereſt eius ſoluere ante diem.

SVMMARIA.

1 *Auxilium non dicitur propriè præſtari poſt cōmiſſum delictum.*

2 *Auxilium tribus temporibus præſtatur, ante ſcilicet, & poſt delictum, & in ipſo delicto.*

3 *Auxilium præſtat delinquenti, qui poſt delictum tradit ei alimenta.*

4 *Auxilium præſtans poſt delictum, punitur.*

5 *Alimenta ſi quis delinquēti poſt delictum præſtat, non punitur.*

6 *Miſericordia ductus, ſi quis delinquit, mitius punitur.*

7 *Aduocatus dicitur opem delinquenti præſtare.*

8 *Aduocatus non punitur, ſi delinquentem miſerationis gratia defendit.*

9 *Damnatus ad metalla, agit ad alimenta.*

10 *Carcerato ſi quis prohibet, victum præſtari punitur.*

11 *Hoſpes qui cibum dedit delinquenti poſt delictum, non punitur.*

12 *Receptans bannitum, quem tamen ignorabat eſſe talem non punitur.*

13 *Auxilium quando, & quibus caſibus dicatur quis præſtare, vide remiſſiuè.*

PRIVILEG. LXXVIII.

1 AVXILIVM licèt propriè præſtari non dicatur † poſt commiſſum delictum, ſecundùm Bart.in l.non ſolùm.§.ſi iuramento.ff.de iniur.vbi inquit vidiſſe aſſeſſores multos in hoc errare, idem Bartol.in l.ſi quis in graui.§.ſi quiſquam.ff.ad Syllan. Bartol.& Bald in l.raptores.C.de Epiſcop.& cleri. Arimin.ad Angel.de malefic.in ver.& Andream, nume.5. vbi dicit communem, alios citat Marſil.in §.conſtante, num.54.in pract.crimin. Clar.in ſua praxi.§.fin.quæſt.90. nume.2.tamen generaliter ſumpto vocabulo dicitur etiam auxiliū quod præſtatur poſt commiſſum delictum. tribus enim modis datur auxilium † ante delictum, in ipſo delicto, & poſt delictum, vt declarat Bartol.in l.in furti.§.ope.ff.de furt. Ang. in d.ver. Andream auxiliatorem, colum. 1.ver.quæro quot modis, Bald.in l.ob hæc verba.ff.de ijs, qui not.infa.Pract.Papien. in forma inquiſitionis, in ver.auxilium, & fauorem, & multos ad hoc citat Carrer.in ſua praxi.§.homicidium, il.4.nu.2. & dicitur auxilium, & fauorem præſtare delinquenti, qui ei poſt commiſſum delictum præſtat alimenta, † ſecundùm glo. in Clemen.1.de pœnis. Cardi.in Clemen. 1.quæſt.17.de foro compet. Cæpol.in conſil.crimin.27.colum.2.circa medi.ver.de auxilio, & fauore, Carrer.d.§.homicidium, il.4. num.16.& 43. & qui opem † præſtat etiam poſt delictum, punitur, l.raptores, prope fin.C.de Epiſcop.& cleric.l. vnica.§. pœnas autem. C.de raptu virgin. l.vnica.C.de his qui latron. Bartol.in d.l. ſi quis in graui.§.ſi quiſquam. & in d.l.in furti.§.ope. Felin.in c.1.limitat.3.de offi. delega.& in c.ſicut dignum, de homicid. Boſſ.in tit.de homicid.num.35.Carrer.d. §.homicidium, il.4.Natt.in conſ.458.nu. 7.Clar.d.q.90.num.1.

Tamen fauore alimentorū ſi quis poſt commiſſum delictum præſtet alimenta † delinquenti, non punitur, vt voluit expreſſè Iacob.Boulen.in l.capitallum.§.famoſos, num.108.ff.de pœn. vbi mouetur, quia ſi delinquentem iam damnatum licet impunè alere, vt probatur in l.3.in princip.ff.de his quæ pro non ſcript.l.legatum.ff.de capit.diminutio. multò magis licebit ei ante ſententiam ſubuenire. & pro eius dicto facit, quia nulla maior miſericordia impendi poteſt, quàm egenti dare, vt dixi ſuprà ſæpiſſimè, qui autem aliud fecit contra legum rigorem miſericordia ductus, † mitius punitur ſi id ſit illicitum, vt eſt textus in l.fina.poſt princip.ff.de cuſtod.reor.l.& eleganter. §.item Labeo.ff.de dolo malo. vbi qui miſericordia ductus alienum ſeruum compeditum ſoluerit, vt fugeret actione in factum tantummodò tenetur, quòd ſi ex alia cauſa fecerit, punitur de furto, & dicit

vit glo.in c.2.in ver.intentio,de apoſtat. quòd facilius expiatur delictum ex quadam pietate commiſſum, quàm vbi impietas illi cauſam dedit, & ibi hoc notat Abb.alios citat Tyraquel.in tract.de pœ. tempe.cau.24.per totum, facit etiã,quia etſi non liceat aduocare pro delinquente, imò videatur eo caſu Aduocatus opem
7 † præſtare, Barto.in l.poſt legatum.§.ſunt qui.ff.de his quib. vt indign.idem Barto. in d.l.in furti.§.ope.colum.1. Marſil.in d. §.conſtante,nu.69.de quo videri poſſunt multi citati à Carer.in d.§.homicidium, il.4.num.49.tamen qui miſericordię cau
8 ſa patrocinium præſtat, † putà principi ſupplicando,non punitur,arg.l.quidam. ff.de reb.dub.l.relegati.ff.de pœna.Boulé. in d.§.famoſos,num.107.

Prædictam verò ſentẽtiam Boulen.impugnat Cordub.in l.ſi quis à liberis.§.ſed vtrùm.ff.de liber.agnoſcen.vbi dicit,puniendum eſſe eum, qui delinquenti præſtat alimenta. mouetur, quia criminoſi viri debent fame, & egeſtate laborare, vt eorum exemplo cæteri à ſcelere abſtineant,l.bona fides.ff.depoſ. ſubdit quoque, delinquentem conſentire pœnæ per l.Imperatores.ff.de iure fiſci,de qua quæſtione, quamuis à propoſito extranea, latè ibi agit. Verùm re melius diſcuſſa exiſtimat aduertendum eſſe, quòd aut agimus de bannito,vel de inquiſito,& accuſato, primo caſu non eſt dubium, quin præſtans alimenta bannito puniatur: videtur enim illum receptare, cùm tamen cauendi ſint, non recipiendi, aut fouendi. hoc eſt quod dixi ſuprà: ſtatutum enim prohibens ne quis receptet bannitum, locum habet in eo, qui eidem victũ miniſtret: ſecundo caſu diſtinguendum eſt, aut alimenta præſtantur, vt facilius, & commodius delinquens fugiat, & occultetur, & hoc caſu tenetur de auxilio, aut non ad hunc finem præſtantur,& non tenetur. indicia enim auxilij poſt delictum præſtiti eò tendunt, vt delinquens impunis euadat: cæterùm ſi non ad eum finem dirigantur, non ſunt in conſideratione,ideò videmus,quòd damnato præſtantur alimenta,d.l.3.de his quę pro non ſcript.& dicunt Barto.& Angel.in l.ſi victum.ff.de re iud. quòd etiam damnato † 9
in metallum datur actio ad alimẽta, ideò datur actio iniuriarum ei qui prohibet victum deferri carcerato, † vt probatur 10
in d.l.ſi victum,vbi Imo.& Iaſ.latè agunt de intellectu illius text.& diximus ſuprà abundè. eadem ratione dicimus, quòd hoſpiti,& cauponi non imputatur quòd cibum dederit bannito, vel etiam delinquenti,quia id non tendit ad recipiendũ illum de manibus iuſtitiæ, † vt inquit 11
Bartol.in l.1.ff.de receptato. Carrer.d.§. homicidium, il.4.nu.38. eſt ergò concluſio,quòd vt aliquis ex eo puniatur de auxilio, quòd poſt delictum præbuerit alimenta,attendi plurimum debet qualitas perſonæ,putà ſi erat inimicus occiſi,ſi alia concurrebant indicia : aliàs enim ſola præſtatio alimentorum non ſufficeret ad probandum auxilium,id quod procederet multò magis, ſi is ignoraſſet delictum fuiſſe ab illo commiſſum, vt de receptatore dicimus, qui excuſatur, ſi ig
norauit † eum quem receptauit eſſe ban- 12
nitum,ſecundùm Bart.in d.l.omnes, Bal. in d.l.quicunque,in princip. C.de ſeruis fugit. Salicet.in l.1.in fin.C.de his qui latron. Roman.in conſil.472.Socin.in conſil.262.volum.2. Alexand.ad Bartol.d.l.1. de receptato.Marſil.in l.1. C.de rapt.virgin.infinitos cumulat Carrer. d.§.homicidium,il.num.32.& ſequent.quando autem, & quibus caſibus plectatur qui præ-
ſtitit auxilium, vide † apud Marſil.in d. 13
§.conſtante. Carrer.loco prædicto, Clar. d.quæſt.90.& dixi aliquid in conſil.40.& ex ijs poteris dignoſcere, quando de auxilio puniri poſſit, qui delinquenti miniſtrauit alimenta. facit,quod dicam infrà de bannito.

SVMMARIA.

1 *Monachus non poteſt quidquam habere proprium.*

2 *Monachus habens proprium, remouetur à communione altaris, & ei denegatur ſepultura.*

3 *Monachus aliquid habens ex licentia Abbatis,*

vel Papæ, intelligitur habere ratione adminiſtrationis.

4 *Seruus non habet proprium, ſed ex permiſſu domini habet peculium.*

5 *Seruo relictum ita domino acquiritur, vt nec etiam momento ſit apud ſeruum.*

6 *Monachus poteſt aliquid habere ratione vſusfructus, vt ſi victum quærat, & veſtitum.*

7 *Epiſcopalis dignitas eximit à multis contentis in monachali regula, ſed non in totum.*

8 *Monachus factus Epiſcopus, non poteſt habere proprium.*

9 *Monachus factus Epiſcopus, non deponit habitum.*

10 *Monachus factus Epiſcopus, ſi depoſito habitu monachali aſſumat rochetum, excommunicatur.*

11 *Monachus non poteſt eleemoſynam facere, etiã cum licentia Abbatis. vbi ampliatur.*

12 *Monachus poteſt bona monaſterij elargiri pauperi, & inopi, ſine Abbatis licentia.*

PRIVILEG. LXXIX.

1 MONACHVS nõ poteſt aliquid habere † proprium, vt in c.cùm non dicatis, 12.quæſt.1. c. ad monaſterium, in princip. de ſtatu monach. in Authent.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccleſ. imò ſi habeat peculium ſine licentia Abbatis, remouetur ab altaris communione, & de
2 cedens † priuatur ſepultura, & fratrum communione, vt dicitur in c.monachi, de ſtatu monach. imò ſi ex licentia Pontificis, vel Abbatis aliquid illi dimittatur, intelligi debet non quòd de eo poſſit pro libito diſponere, ſed vt habeat ad-
3 miniſtrationem, † Bar.in d.Auth.ingreſſi, Innoc.in c.dilectus, de præbẽ. vbi quòd monachi quibus permittit Abbas aliqua, non dicuntur habere proprium, idem videmus in ſeruo, qui etſi nõ poſſit habere proprium, tamen ex permiſſu do-
4 mini poteſt habere peculium, † declarat in propoſito Abb. in c.niſi eſſent, num.12. de præbẽ. & ideò Bert. in Auth. excipitur. C.de bon.quæ lib. dicit, quòd ſi quis monacho relinquat ſub eo modo, ne quid monaſterio quæratur, intelligi debebit quoad relicti vtilitatem, non autem quo ad proprietatem, quia non valeret, ex quo relictum monacho acquiritur monaſterio, c.vnico.18.quæſt.1. ſicuti quod ſeruo relinquitur, ita domino acquiritur, † 5
vt nec momento remaneat apud ſeruum, l.placet.ff.de acquir.hæred. & de hac deciſione multa ponit Abb. in d.c.monachi, num.8. vbi inquit habuiſſe de facto, & debere intelligi, quòd religioſus adminiſtrationem habeat in caſu licito & idem Abb.in d.c.niſi eſſent, num.12.dicit, quòd ſi non acceſſit Papæ diſpenſatio, non poteſt Abbas pro libito auferre, quod ſemel promiſit.

Tamen religioſo vel monacho permittitur, quòd poſſit habere aliquid proprium ratione vſusfructus, ex quo ſubueniat ſuis neceſſitatibus, id eſt, comparet ſibi victum, & veſtes, † vt voluit Barto.in 6
d. Authẽ.ingreſſi.C.de ſacroſanct.eccleſ. Innoc.in c.inſinuante, ne cleri. vel mona. Calder. in conſil.2.tit.de regular. vbi ait, quòd monacho concedi poteſt, vt habeat vſumfructum pro ſuis neceſſarijs, & dicunt Inno. Abb. & alij in d.c.niſi eſſent, quòd monacho poteſt per Abbatem aſſignari certa penſio ſuper fructibus beneficij, Abb. in d.c.monachi, nu.4. vbi quòd religioſi poſſunt de Abbatis licentia habere adminiſtrationem pro alendo ſeipſum, allegat c.inſinuante, qui cler. vel vouent. & ſubdit, quòd nec etiam Papa poſſit monacho cõcedere, quòd habeat proprium ad effectum diſponendi pro libito, de quo tamen videndum eſt quod ponunt Doctores in c.cùm ad monaſterium, de ſtatu monach. & ponit Gigas ad penſion. in 15.quæſt.num.1. & ſeq. & prædicta ſunt notanda, quia procedunt nõ ſolùm in ſimplici monacho, ſed etiam in eo, qui factus eſt Epiſcopus, nam etſi dignitas Epiſcopalis † eximat à multis ex contentis in regula monachali, vt in c.1. vbi 7
gloſſ.18.quæſt.1. tamen non in totum eximit, vt eſt tex. in c.clerici, de vit. & hon. cleric. & monachus factus Epiſcopus, non poteſt habere † proprium gloſſ.1.in 8
c.quia in tua.12.quæſt.1. ideò nõ deponit † habi-

10 † habitum.gloſſ.in c.noua.16.q.7. in c.ſanctimonialis,23.diſt. Doctores in c. quod Dei timorem, vbi Butr. de ſtatu regular. & ſi depoſito habitu aſſumat rochetum efficitur excommunicatus,Cardi. in cle. ne in agro, in princi.q.3.de vita & hone. cleric.Iaſ.in d. Auth. ingreſſi,num.16.vbi etiam ſubdit quod talis epiſcopus nõ poteſt comedere carnes.

Adeſt & aliud ſpeciale fauore alimentorum, quod huic mihi iure annectendũ videtur, quia & ſi monachus regulariter nihil habeat proprium, & de alieno lar-
11 giri ſpecies furti ſit, ita vt etiam† eleemoſynam non poſſit facere ſine abbatis licentia, argum.c.non eſt putanda,1.quæſti. 1.& in cle.quomod.§.ſed & tales,de vita, & hon.cler. dicitur quod religioſus ſine abbatis licentia non poteſt eleemoſynæ cauſa dare veſtem,quam diu portauit,tamen pauperi fame pereunti poteſt monachus ſine abbatis licentia largiri pro e-
12 leemoſyna † bona monaſterij, vt voluit glo.2.in prin.in c.non dicatis,12.q.1.ratio eſt,quia ex Dei præcepto ſubueniendum eſt ei,qui fame laborat,c.non ſatis 86.diſtinct.monachus autem Deo magis quam abbati debet obtemperare, c.Iulianus 11. quæſti.3.& illam gloſ.dicit notabilẽ Abb. in c.clerici,num.6.de vita & honeſt.cler. vbi tamen intelligit quando commodè non poteſt habere licentiam ab abbate, Bonifac.de Vitalin.in clem. quoniam, in 3.par.2.par.verſ.ſed & tales,num.6.de vita & honeſt.cler.vbi allegat Zenzelin.Beninca ſ.in tract.pauper.q.7.in 9.ſpecia.iudicio.num.23.

SVMMARIA.

1 *Sequeſtrum legitimè factum non reuocatur niſi lite finita.*

2 *Sequeſtrum fieri poteſt de fructibus fundi litigioſi,quando timetur de eorum dilapidatione.*

3 *Sequeſtrum non relaxatur lite pẽdente,licet res ſit tempore peritura,ſed vendita re pretium retinetur.*

4 *Sequeſtrum relaxatur vt ex eo alatur dominus rei,qui non habet aliunde.*

PRIVILEG. LXXX.

SEQVESTRVM quando ex aliqua cauſa factum eſt,non reuocatur niſi finita lite,† ex text.in l.fin.§.quod ſi ei. 1
ibi, ſequeſtrari in eum diem in quo controuerſia ſopiatur,C.de ord.cognit.Bart. in l.ſi oleum, in princip.ff.de dona. Pract. Pap.in titul. de ſequeſtro in verſicul.audeat,vel præſumat,num.2. verſicul.deinde quæritur, quando ei non prohibetur ſequeſtratio, quando agitur de alimẽtis, quinimò ſi dubitetur ne quis fructus fundi litigioſi conuertat in vſus ſuos, & alimenta familiæ, poteſt iudex eos ponere
†ſub ſequeſtro,text.eſt cum gloſſ. in l.diuus,ff.de petitio.hæred.vbi illum ponde- 2
rat Ange. Archid.in c. quia res,11.quæſt.1. Bald.in l.fideiuſſor,§.fin.ff.qui ſatiſda.cogan. Angel. in l.Imperatores, §. fin. ff.de appellatio.Abb.in c.2.de ſequeſtr.poſſ.& fruct.& commune dicit Curt.in tracta.de ſequeſtr.ſiue in l.vnica num.11.C.ne prohib.ſequeſtr. pecun.vbi hanc partem defendit ab impugnationibus aliorum. & in tantum verum eſt, quod ſi res ſequeſtrata foret tempore peritura, adhuc ſe-
queſtrum non† relaxatur, ſed venditur, 3
& loco rei retinetur pretium, ſecundùm Bartol. in l.intereſſe, ff.de acquiren.poſſeſſ. Innocen.in c.fin.de ſequeſtr.poſſ.& fruct.Bartol.& alij in d.l.ſi oleum, Angel. Aret.in d.l.Imperatores. §.fin. Pract.Papienſ.in d.titul.in verſicul.ſapiens,num. 6.Salicet.in d.l.vnica, vbi Curt.nume.60. in fin.

Si tamen ille, cuius bona ſequeſtrãtur aliunde non habet vnde viuat, iudex debebit tantum ſibi relaxare de re ſeque-
ſtrata† quantum ſufficiat pro alimentis, 4
& expenſa litis, vt eſt text.in d.l.fi.§.quod ſi ei,C.de ordin.cognitio.vbi Salicet.nu. 4. dicit illum text. eſſe bene notandum, quia vix ſimilis inuenitur, & illum text. ad hoc citat Bartol.in tract.alimento. numer.44.Rom.in d.l.ſi fideiuſſor.§.fin.Sali. in d.l.vnica,C.de prohib.ſequeſt. pecun. vbi Cur.nume.12.allegat tex.in l.is cui,§. qui legatorum,ff.vt in poſſeſſ.lega.quem poſt Bar. ibi dicit ad hoc eſſe ſingularem Iaſ.in Auth.res, quæ. num.31.in fi.C.com.

4 gnare, † vt in ſpecie declarat Deci. in l.1.
num.11.C.de bonor.poſſ.contra tab.vbi ta
men nihil allegar. ſed ratio eſt, quia cum
alimenta filio naturali à iure concedun-
tur, id omne videri debet permiſſum, ſi-
ne quo conſequi non poteſt debita ali-
menta, c. cum quid, de regul. iur. in 6.&
hanc deciſionem ſequitur quoque Paleo.
in tracta.de noth.& ſpur.cap.34.nume.10.
hæc autem ſpecialitas optimè ſuccedit
in teſtamento patris, ſed in teſtamento
matris aliud eſt, quia filij illegitimi quo-
ad matrem habentur pro legitimis, & ei
5 ſuccedunt † in vniuerſum ab inteſtato.§.
penulti. Inſtitut.de ſucceſſio.cognato.&
6 ſi extent legitimi cum eis concurrunt† in
ſucceſſione, l.penultim.in fin.vbi Bald.&
Corne.C.ad Orficia.& ponit ibi Cagnol.
num.34. & ſequenti, & nume.42.& quod
7 habeantur in omnibus pro legitimis †
quoad matrem, probat Alexan.in l.ex fa-
cto.§.ſi quis rogatus, il primo, num.45. ff.
ad Trebellia.Bened.in c.Rayn. in verſ.te-
ſtament.il primo, nu.84.extrà de teſtam.
Boer.in deciſ.240.nu.14.Dd. in l.hac con-
ſultiſſima, §.ex imperfecto, C.quĩ teſtam.
facere poſſ. Alciat. in l. familiæ, §. 1.nu.7.
ff.de verb.ſigni. ſicuti igitur filijs legiti-
8 mis mater tenetur legitimam relinque-
re, † aliàs teſtamentum ſubiacet nullita-
tis vitio, Sapia in rub.C.qui admitti, nu.
48.Clar.de teſtam.q.45.ita legitimam de-
9 bet relinquere † filio naturali, vt per Aſ-
can.d.c.5.num.41. verſi.hinc eſt tertiò.&
quod naturalis accuſare poſſit matris te-
ſtamentum de inofficioſo, probat tex. in
l.ſi ſuſpecta §.1.ff.de inofficio.teſtam.Pa-
leot.in d.tracta cap.38.nu.6.id ergo quod
dictum eſt fauore alimentorum poſſe na
turalem, vel ſpurium impugnare pater-
num teſtamentum, non æquè procedit in
teſtamẽto matris, quia impugnare illud
poteſt etiam ſi non tractatur de fauore a-
limentorum. Per rationem prædictam i-
dem dicendum eſt in donatione, quã pa-
ter fecit. quia & ſi ea non reuocatur nati-
10 uitate † filij naturalis, vt probatur in l.ge
neraliter.§.cum autem, vbi Per.Din.Cin.
Rayn.Forliu.Alex.Corn.& alij, C.de inſt.
ſubſt.cum infinitis, quos cumulat Tyraq.
in l.ſi vnquã, in verſi. ſuſceperit liberos,
nu.56.C.de reuoc.dona.Paleor. in d.tract.
c.34.nu.1. vbi dicit ita tenendum eſſe in
conſulendo & iudicando, tamen natura-
lis vel etiam ſpurius donationem reuoca
bit † vſque ad legitimam quantitatem ali 11
mentorum, vt voluit Paleo. in loco præ-
dicto.num.10.mouetur, quia ſi poteſt pro
alimentis impugnare teſtamentum, eadẽ
ratiõe poterit impugnare donationem,
& dicit Ripa in d.l.ſi vnquam, nu.51.quod
donatarius tenetur etiam alere ſpurios,
ſeu naturales filios donatoris, de quo la-
tè dixi ſuprà in tit.quibus debeantur ali-
menta, & id quidem rectè procedit in do
natione, quam pater fecit. at in donatio-
ne facta à matre filius naturalis, qui po-
teſt matri ſuccedere ſecundùm diſtincti-
onem Authen.ſi qua illuſtris, C.ad Orfic.
reuocabit donationem † ex diſpoſitione 12
l.ſi vnquam, vt voluit Tyraq.in d.ver.ſu-
ſceperit liberos, nume.62.qui dicit quod
naturales etiam iure canonico inſpecto
ſuccedunt matri, ſicut legitimi, ſecundũ
gloſſ.in c.niſi cum pridem, in verſi. man-
zeres, de renuncia.Hoſtien.in c.lator, qui
fil.ſint legit. atque ita duplici priuilegio
gaudent alimenta, & ſeu naturales filij,
vigore alimentorum.

SVMMARIA.

1 *Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi,*
poteſt ſoluere redditnum valorem inuito lega-
tario.
2 *Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi,*
poteſt legatario remittere fundum colendum.
3 *Hæres iuſſus dare redditus fundi pro alimẽtis,*
non poteſt ſoluere æſtimationem.
4 *Rom.in conſi.588.col.1.declaratur.*
5 *Fructus fundi & redditus fundi, idem ſunt.*
6 *Fructus fundi quando relinquuntur, vel etiam*
redditus, ſemper deducitur portio coloni.
7 *Fructus intelliguntur deductis impenſis.*
8 *Teſtator relinquendo vinum, frumentum, vel*
quid ſimile, intelligitur legare de eo, quod per-
cipitur ex ſuis fundis.

PRIVILEG. LXXXII.

QVANDO teſtator mandat alicui
dari redditus alicuius fundi, tunc
inuito legatario poteſt hæres ſol-
uere æſtimationem, & valorem redditu-
1 um, nõ autem ipſos † redditus, vt eſt text.
in l. fundi Trebatiani, ff. de vſufruct. lega.
facit l. liberto, in principio, ff. de annu.
lega. & l. nihil. ff. de leg. 1. & hoc etiam no
tandum inquit Rom. ſingul. 434. & glo. in
d. l. fundi, dicit ibi eſſe caſum, in quo ali-
ud pro alio ſoluitur inuito creditore, &
hanc ponit pro limitatione Iaſ. in l. 2. §.
mutui datio, colum. penult. verſic. ſepti-
mò fallit, poſt Alber. ibi, ff. ſi cert. peta. &
illum tex. dixit etiam not. Bal. in l. vnica,
§. ex certo, ante numerum primum, verſi.
extrà quæro, C. de caduc. tollen. ad hoc
quod hæres tenetur facere & curare quod
fundus ille diligenter colatur, & ſemine
2 tur, ſequitur Alexan. ibi ad Bart. in 1. & 3.
additio. imò hæres poteſt remittere † le-
gatario fundum colendum pro libito, vt
voluit Bald. in l. ſi quis argentum, in prin
ci. nu. 6. ſi verò nota. C. de donat. vbi ſi te-
ſtator reliquit religioſis decem ſextaria
vini, poteſt hæres aſſignare religioſis in-
uitis vineam, quæ deductis expenſis red-
dat tantum vini, nec illi poterunt recuſa
re curam vineæ, quod meo iudicio eſt no
tandum, ſequitur Alex. ad Bart. in d. l. fun
di Trebatiani.

Verùm vbi illi fructus relinquũtur in
caſam alimentorum, non poterit hæres
3 † æſtimationem ſoluere, vel quid dare di
uerſum à fructibus relictis, quia ille fun-
dus remanet obligatus pro alimentis le-
gatis, vt voluit Rom. in conſi. 388. colum.
1. & dixi ſuprà, loquendo de hypotheca,
quæ tacitè conſtituitur pro alimentis re
lictis, & ita limitat additio ad Rom. in d.
ſingul. 434. hoc tamen priuilegium non
4 conuenit illi textui, nec † ex eo bene de-
ducitur. nam quidquid gloſſ. ibi dixerit,
non licet aliud pro alio ſoluere, ſed ſi fũ-
dus conſueuit locari numis, præſtanda e-
rit pecunia: ſi verò locari conſueuit ad
quantitatẽ fructuum, tunc fructus peti &
præſtari debent, atq; ita non poteſt peti
aut præſtari pecunia pro fructibus neque
fructus pro pecunia. ita declarat Bart. in
d. l. fundi, num. 3. vbi limitat quando poſt
fructuum conſumptionem tractandũ eſt
neceſſariò de æſtimatione. nihil ergo eſt
ſpeciale in alimentis, niſi dicamus quod
relictis fructibus alicuius fundi, licet hæ
redi fundum alienare, dummodo ſolitos
redditus præſtet, vt ibi dicitur, in princi.
quod ſecùs eſt, quando fructus fundi re-
linquuntur in alimenta, quia tunc cũ fun
dus ſit obligatus pro alimentis non po-
teſt in præiudicium legatarij alienari, in
quo tamẽ vide quod generaliter dixi ſu-
prà, hoc eodem titulo. & facit, quia vbi
vſusfructus fundi relictus eſt, non licet
hæredi illum alienare, vt probatur in d.
l. fundi. & ibi bene declarat gl. & aduerta
tur, quia non intereſt quod relinquantur 5
fructus, vel redditus † fundi, nam idẽ eſt,
vt declarat Bart. in l. fundi, in prin. & ſiue 6
fructus fundi, ſiue redditus † relinquan-
tur, ſemper deducitur portio coloni, vt
per Bart. ibi num. 4. fructus enim ſemper
intelliguntur deducta impenſa culturæ,
atq; ea quæ colligendorum, & cuſtodien-
dorum cauſa ſit, † ſecundùm gl. Bart. Ang. 7
& alios in l. in fundo, ff. de rei vend. gl. in
§. ex diuerſo, Inſt. de rer. diuiſ. cum infini
tis adductis per Tyraq. de retract. cõſang.
§. 15. gl. 1. nu. 1. Eſt etiam aduertendum cir-
ca legatum frumenti, vini, & ſimilium
rerum, quæ ex fundis percipiuntur, quod in
dubio teſtator relinquere videtur de eo
quod percipitur † ex ſuis fundis, eſt text. 8
in l. 3. in prin. vbi Barto. & Bal. ff. de vino,
tritico, oleoq; lega. Dyn. Cyn. Bald. & alij
in l. ſi domus ff. de lega. 1. & procedit non
ſolũ in relictis ex teſtamento vel vltima
voluntate, ſed etiam in eo quod debetur
ex cõtractu, vel inter viuos, vt per Bal. in
d. l. ſi quis argentũ, nu. 2. vbi ait quod pro-
mittens certã quantitatẽ frumenti in ge-
nere, cẽſetur de eo promittere quod pro
uenit ex fundis ſuis, textus autẽ prædict.
in l. fundi Trebatiani, procedit quãdo mã
dat teſtator fructus dari legatario, ſecùs
quando legatus eſſet vſusfructus fundi.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus non admittitur ad agendum.*
2 *Excommunicatus non poteſt reconuenire.*
3 *Excommunicatus ſi ſpolietur non eſt ante omnia reintegrandus.*
4 *Excommunicationis exceptio admittitur etiã in laicali foro.*
5 *Excommunicationis exceptio probari poteſt etiam poſt concluſionem in cauſa.*
6 *Excommunicatus admittitur ad excipiendũ.*
7 *Excommunicatus minori excõmunicatione admittitur ad agendum.*
8 *Excommunicatus admittitur ad agendum quãdo res eſt tempore peritura. vide tamen nu. 11.*
9 *Excommunicatio non impedit quominus vxor poßit agere ad reſtitutionem dotis marito vergente ad inopiam.*
10 *Vxor excommunicata non repetit dotem marito vergente ad inopiam, quando poteſt abſolutionem procurare.*
11 *Excommunicatus non admittitur ad agendum etiam quando actio eſt tempore peritura.*
12 *Excommunicatus agere poteſt, vt debitor fugitiuus retineatur, non autem vt ſoluat.*
13 *Excommunicatus eſt habilis quoad extraindicialia.*
14 *Beneficiatus ſuſpenſus eſt alẽdus de fructibus beneficij, quando alias eſſet fame periturus.*
15 *Excommunicatus admittitur ad agendum quando laborat extrema famis neceßitate.*
16 *Excommunicatus admittitur quando non eſt in ſua facultate exire de excommunicatione.*
17 *Excommunicata licet non repetat dotem à marito vergente ad inopiam, tamen filij ſui admittuntur ad agendum.*
18 *Filij quomodo admittantur ad agendũ pro reſtitutione dotis, quando mater eſt excommunicata.*
19 *Intereſſe quodcunq; ſufficit vt admittatur quis ad agendum.*
20 *Excommunicatus quando admittitur ad agendum debet conſtituere procuratorem.*

PRIVILEG. LXXXIII.

1 EXCOMMVNICATVS non admittitur † ad agendum, c. intelleximus, de iudic. c. cum inter, de exceptio. c. excommunicamus. §. credentes, de hæretic. c. ſi verò, infrà de ſentent. excomm. c. pia, de exceptio. in 6. imò nec poteſt re-
conuenire, † vt in d. c. cum inter, vbi Abb. 2
& Deci. num. 10. Dd. in d. c. intelleximus,
vbi etiam Deci. nullo enim modo poteſt
ſtare in iudicio, & exceptio excommuni
cationis impedit, ne ſpoliatus † ante om 3
nia reſtituatur, vt voluit Abb. in c. cum
quis, num. 9. vbi Bero. num. 40. de reſtitu.
ſpoliat. Corſet. in regul. ſpoliat. ante omnia reſtit. fallen. 17. Felin. in c. dilectus filius il 1. nume. 11. de reſcript. Ripa l. naturaliter, §. nihil commune, nume. 86. ff. de acquir. poſſeſſ. alios citat Menoch. de recuperan. poſſ. remed. 1. nu. 322. & ſeq. & ex
ceptio † hæc recipitur etiam in foro lai- 4
cali, l. placet, C. de ſacroſ. eccleſ. & not. in
l. 1. C. de iu. & fac. igno. & probatur etiam
poſt concluſionem † cauſæ Abb. in c. exce- 5
ptionem, colu. 6. de exceptio. de quo tamen videri poteſt Aſyn. contrarium poſt alios tenens in ſua praxi iudic. §. 23. c. 5. li-
mit. 9. admittitur tamen excommunica-
tus † ad excipiendum, vt in d. c. intellexi 6
mus & c. cum inter, ſicuti & ad replicandum, Specul. in titu. de exceptio. & replicatio. §. fin. nume. 3. & eſt communis opinio, ſecundùm Deci. in c. à nobis, nume. 7. de exceptio. & intelligi debet de excom-
municatione maiori, quia minor † nõ im 7
pedit, Abb. in d. c. à nobis, & in d. c. intelleximus, num. 6.

Tamen quando maritus vergit ad inopiam, mulier poteſt non obſtante excommunicatione agere ad reſtitutionem dotis, quia dos, quæ alimentorum loco ſuccedit, ſubeſt periculo perditionis, & quã
do periculum eſt in mora, vt quia res eſt
tempore peritura, vel debitor eſt fugiti-
uus, tunc excommunicatus † admittitur 8
ad agendum, ſecundùm Abb. in c. cum inter, colum. 3. verſi. & per hanc rationem, de exceptio. quod ſingulare dicit Felin. in c. dilectus, il 1. colum. pen. verſ. fallit 4. de reſcript. & in d. c. cum inter, colum. 10.
verſicu. limita ſecundò. per quæ iura † cõ 9
cludit in propoſito Lup. in repet. cap. per veſtras. §. 27. num. 8. de donat. inter vir. & vxor. folio mihi 114. vbi ſubdit hæc eſſe

memoriæ tenenda tamquam noua & ab
alijs in ſpecie non tacta, & ibi impugnat
Batt. qui in l. ſi conſtante, num. 64. ff. ſolu.
matrim. vult quod vxor excommunicata
non poſſit agere ad repetitionem dotis.
Credo tamen Bartoli ſententiam ſaluari
poſſe, qnando periculum non eſſet in mo
10 ra, & poteſt mulier excommunicata pro-
curare † abſolutionem, nam tunc non ad
mittitur ad agendum, ſed ſubmittendo
ſe eccleſiæ debet petere abſolutionē per
ea, quæ ponit Hoſtiē. in c. ſignificauerūt,
de exceptio. vbi ait quod etiam quando
actio eſt tempore peritura, excommuni-
11 catus non † admittitur ad agēdum, & per
eam deciſionem dicit Abb. in d. c. cum in-
ter, nu. 13. quod excommunicatus poteſt
quidem agere, vt fugitiuus debitor reti-
12 neatur, ſed nō vt exerceat actionem tem-
pore † perituram, ſed Lupus loco prædi-
cto, imò Deci. in d. c. cum inter, num. 18. di
cit non eſſe audiendum eum etiam con-
tra debitorem fugitiuum, niſi quoad ca-
pturam illius, quæ extra iudicium ſolet
concedi, quia excommunicatus non eſt
13 inhabilis, quoad extraiudicilia, † vt nota
tur in c. veritatis, de dolo & contum. quā
do autem præiudicium eſt irreparabile,
vt quia excommunicata vxor fame eſſet
peritura, exiſtimo ſine dubio eam eſſe ad
mittendam ad agendum, quia non obſtā-
te excommunicatione ſuccurrendum eſt
illi, vt poſſit ad eccleſiam redire, per ea
quæ ponit gloſſ. in c. paſtoralis, §. verum,
in gloſſ. fin. in fin. de appell. vbi ait quod,
& ſi regulariter beneficiatus non ſit alen-
14 dus † de redditibus beneficij, tamen fal-
lit quando eſſet fame periturus, & eam
gloſſ. ſequuntur omnes, vt inquit Præpo.
in c. præter hæc, num. 9. diſtinct. 32. Abb. in
d. parag. verum, num. 16. vbi quod ſubue-
nitur excommunicato exiſtenti in extre
15 ma famis † neceſſitate, & non aliter, i-
dem voluit Deci. nnme. 9. Felyn. in c. apo-
ſtolicæ, colum. 5. de exceptio. Franc. Mar-
ch. deciſ. 880. num. 28. Didac. lib. 3. variar.
reſolu. cap. 13. verſicul. duodecimo hinc
etiam, & idem dicendum eſt quando ali-
16 quo impedimento † obſtante non eſſet
in facultate mulieris exire de excommu-
nicatione, vt per Deci. in d. §. verum, nu-
me. 9. Franc. de Marc. d. deciſ. 880. numer.
28. & dixi in tit. quibus debeantur alimen-
ta, in quæſtione de clerico ſuſpenſo, de-
poſito, vel excommunicato. Aduerte ta-
men, quia etſi non admittitur regulari-
ter vxor excommunicata ad repetēdum
dotem ob vergentiam mariti ad inopi-
am, tamen filij vti coniunctæ perſonæ po
terunt nomine matris ad propriam vtili 17
tatem conuenire patrem † perſonali acti
one vel tertios poſſeſſores actione hypo
thecaria pro dotis reſtitutione, nec eis
obijci poterit exceptio excommunicati-
onis maternæ, quia etſi vtantur alterius
iure, tamen agunt vtilibus tantum actio-
nibus & ad vtilitatem propriam, vt per
Bartol. in l. ſi conſtante, num. 64. vbi con-
firmat multis ſimilibus & Bald. Nou. ibi,
num. 62. dicit hoc eſſe notabile in practi-
ca, hæc tamen Bartoli doctrina morde-
tur ab Imola ibi, colum. 5. in fin. verſicul.
vltimò adde. quia filius non eſt propriè
in rem ſuam procurator, ex quo ad eum
nō ſpectat commodum reſtitutionis, nec
ei eſt quæſita actio aliqua. ſubdit tamen
optimum eſſe remedium, quòd filij pe-
tant ſibi prouideri † officio iudicis de a- 18
limentis, & ſi dubitet ob malam patris
adminiſtrationem defutura ſint in poſte
rum alimenta, petat prouideri, ſed ea re-
media, quæ Imola proponit, eadem ferè
ſunt cum deductis à Bartol. & non conue
niunt quæſtioni, quia agimus an pro re-
ſtitutione dotis filij agere poſſint nomi-
ne matris excommunicatæ, non an detur
ſibi officium iudicis pro alimentis. Cro.
autem in d. l. ſi conſtante, nume. 86. impu-
gnat Bartol. quia coniuncta perſona, tunc
vtiliter agit pro coniuncta inuita, quan-
do ſua intereſt principaliter, at filiorum
principaliter non intereſt dotem reſti-
tui, ſed ſecundariò, vt ex ea præſtentur
ſibi alimenta, vt etiam conſiderauit Imo
la loco prædicto, & hanc rationem appro
bat etiam Lupus loco prædicto, nume. 13.
vbi allegat ſolùm Imol. & Rom. ſed non
Cror. à quo ipſe fundamenta deſumpſit.
hoc

hoc tamen argumentũ non ſubſiſtit, quia tunc attenditur intereſſe, quando vellet coniuncta perſona agere alia inuita, at ſe cùs quando non agit ea reluctante. non etiam videtur quod bene reprehendat Bartol. in ſecundò remedio, nam quouis modo quęcunque intereſſe † poſſit, datur actio, ſecundùm Bald. in l. ſi defunctus, in princip. verſicul. ſed contra hæc oppono, C. de ſuis. & legit. Abb. in c. veniens, il 2. nume. 9. de teſtibus vbi quod ſufficit intereſſe appareus, Cur. ad Alexand. in l. ille à quo, §. ſi de teſtamento, nume. 3. ff. ad Trebellia. ſed alia ratione deſtruitur deciſio Bartol. quoad omnia remedia, quia filij patre viuente non poſſunt alimenta prętendere ex bonis matris, & ideò nullum verſatur intereſſe reſpectu dotis maternæ, ſed alimenta petere debent à patre, qui ſi dilapidat bona agere poſſunt eo remedio quo dictũ eſt ſuprà, hac eadẽ parte admitti filium contra patrem dilapidantem, intelligendo tamen quando pater eſt ſoluendo ex proprijs bonis.

19

Tenendo tamen priuilegium prædictum intellige, quòd vxor non agat in iudicio per ſeipſam, ſed procuratorem cõſtituat: quia etſi aliquando excommunicatus admittatur, tamen cogitur conſtituere † procuratorem, vt quando appellationem proſequitur, vel quando ſe defendit, vti tenent Calde. Imola, Aret. Barbat. Felin. & alij omnes in c. intelleximꝰ, de iudic. vbi Deci. numer. 7. atteſtatur de communi, & nume. 11. dicit quod excommunicatus poteſt procuratorem conſtituere omni caſu quo poteſt eſſe in iudicio, & hanc ſententiam in propoſito ita declarat Lupus d. §. 27. num. 12. verſic. ſed quamuis.

20

SVMMARIA.

1 *Maritus pro dotis reſtitutione nõ conuenitur vltra quàm facere poſſit, deducto ne egeat.*

2 *Hæredes mariti, ſi filij ſint, non conueniuntur vltra quàm facere poſſint pro reſtitutione dotis.*

3 *Maritus tenetur vltra quàm facere poſſit, & ſimiliter filij quando vxor extrema laborat egeſtate.*

4 *Eccleſia poteſt exigere à debitore vltra quàm facere poſſit, quando prælatus eget.*

PRIVILEG. LXXXIV.

Maritvs in dotis reſtitutione cõueniri non poteſt vltra quàm facere poteſt, & in exactione † dimitti ſibi debet quantum ſufficiat pro alimentis, l. non tantum, vbi Doctores, pręcipue Iaſ. ff. de re iudic. Dyn. Barto. Alex. & alij in l. maritum, ff. ſoluto matrimonio, gloſſ. & Doctores in §. ſunt pręterea, verſic. item ſi de dote, vbi Aret. num. 1. & Iaſ. in princip. Inſtitut. de actio. Socin. in conſil. 121. nume. 48. volum. 4. Amadel. de Claris aquis, ſingul. 188. Afflict. in deciſ. 221. vbi dicit idem eſſe in eo, qui promiſit dotem, & idem eſt in filijs hæredibus mariti, quia etiam ipſis † relinqui debent alimenta, l. etiam, vbi Bart. ff. ſolut. matri. glo. in d. l. maritum, idem eſt in ſocero, l. ſicut autem, & l. ſeq. vbi glo. & Doctores, ff. de re iudic. ad idem eſt text. in l. diuortio, §. interdum, & l. rei iudicatæ. §. fin. ff. ſolut. matri. Iaſ. d. §. præterea, verſ. item ſi de dote, nu. 3. vbi ponit rationem, Ruin. in conſil. 144. num. 12. vol. 5. Crot. in l. ſi cõſtante, num. 162. ff. ſolu. matrim. intelligẽdo tamen de ſocero vxoris, & vbi tractatur de reſtituendo dotem. 1 2

Si tamen vxor egeat † & laboret egeſtate, poterit in ſolidum exigere nulla habita ratione alimentorum mariti, & ita tenet Iaco. de Aret. in l. ſi maritus, ff. ſolut. matrim. Guilielm. Cun. & Bal. in l. ſi quis crediderit, ff. de pact. Bart. in l. maritum, ff. ſol. matri. Bal. in l. 2. num. 5. C. quod cum eo, idem Bal. in l. præſes, C. de ſerui. & aqua, & eſt communis opinio, ſecundùm Alex. in l. maritum, col. 3. verſi. in quantũ Barto. hic, Are. d. verſ. item ſi det dotem, nu. 4. vbi idem dicit in hæredib. mariti, & Iaſ. num. 10. Campeg. in tract. dot. q. 141. & ſeq. Didac. in reg. poſſeſſor, in 2. par. §. 3. colu. 15. Padil. in d. l. præſes, num. 8. & ad hoc multæ rationes allegari poſſunt, quas retuli ſup. in tit. qu ib. debeantur alimenta, in quæſt. an dimittenda ſint alimenta ijs, qui non poſſunt conueniri vltra quam 3

 face-

facere poſſint, in 4. caſu. & facit in ſimi-
li, quod voluit Deci. in c. epiſcopus, nu-
me. 2. de præben. vbi inquit quod ſi eccle-
20 ſia non poſſit à debitore † exigere vltra
quàm facere poſſit, tamen ſi prælatus ip-
ſe egeat, poterit in ſolidum exequi.

SVMMARIA.

1 *Voluntas teſtatoris ſeruatur pro lege.*
2 *Arbitrium quod iterum non redit, debet eſſe liberum.*
3 *Tutor poteſt alimenta pupillo pinguiora præſtare, quam teſtator ordinauerit, & ibi de veritate.*
4 *Tutor poteſt immodicam alimentorum taxationem reſtringere.*
5 *Teſtator non poteſt contra legem quicquam diſponere.*
6 *Teſtator ordinare non poteſt quod filius nõ alat penes ſe matrem aut fratres pauperes.*
7 *Tutor non ſemper ſequi debet teſtatoris iudicium.*
8 *Alimenta non poſſunt à lege tolli.*
9 *Teſtator diſponere non poteſt quod frater hæres non alat fratrem indigentem.*
10 *Pater non poteſt diſponere, quod filij ſpurij non alantur.*

PRIVILEG. LXXXV.

1 TESTATORIS voluntas ſeruanda †
eſt pro l. §. diſponat, in Authent. de
nupt. c. vltima voluntas, 12. quæſt. 2.
& ſupremi iudicij coarctanda non eſt li-
bertas, l. ſi fratres, §. idem Papinianus, ff.
2 pro ſocio, & liberum debet † eſſe arbitri-
um, quod iterum non redit, l. 1. C. de ſa-
croſanct. eccleſ. tamen ſi teſtator in teſta-
mento decernit tam modica aliméta quę
non ſufficiant, poterit tutor ea præſtare
3 † pinguiora vſque ad conducentem quá-
titatem, §. ius alimentorũ. in fine, ff. vbi
pupil. educ. debe. per quem ita dicit Bru.
in tractat. de augum. & dimin. concluſ. 10.
princip nume. 11. & in tracta. de diminu-
tio. & deteriorat. conclu. 5. num. 30. quem
citat & ſequitur Cordub. in l. ſi quis à li-
beris. §. ſed ſi filius, numer. 9. ff. de liber. a-
gnoſcen. ille tamen text. non probat de-
ciſionem prædictam, nec mentionem fa-
cit de ordine teſtatoris: bene dicit quod
aucto pupilli patrimonio, augentur & a-
limenta, ſicuti minuuntur illo imminu-
to, ſed melius probatur in l. & ſi quis, §.
quidquid ergo, ff. de relig. vbi dicitur ſe-
quendam nõ eſſe teſtatoris voluntatem
in faciẽdo ſumptum, & ex illo textu poſt
Aſinium, & Bart. notat Cordub. loco pię-
dicto, quod vbi taxatio † alimentorum 4
eſt immodica poteſt tutor illam reſtrin-
gere. probatur item ratione, quia teſta-
tor † non poteſt contra leges diſponere, 5
l. nemo poteſt, vbi omnes Doctores, ff. de
leg. 1. ideò præcipere non poteſt quod fi-
lius penes ſe non retineat, nec alat matrẽ
† pauperem, vel fratres mendicos, vt in- 6
quit Gratus conſil. 35. num. 3. & ſequenti,
volum. 2. per text. in l. conditiones, & l. fi-
lius, ff. de cond. inſtitut. Simon de Pretis
in tracta. de interpret. vltim. volunt. libr.
2. interpret. 2. dubit. 2. ſolut. 2. nume. 62. &
diximus ſuprà non poſſe patrem priuare
filium debitis alimentis, & tutor nõ ſem-
per † ſequi debet teſtatoris iudicium, vt 7
Crauet. in conſil. 190. nume. 5. & quamuis
diſpoſitio teſtatoris habeatur pro lege,
tamen alimenta non poſſunt etiam lege
tolli, † ſecundùm Bald. in l. 1. §. ius natura- 8
le, colum. fin. ff. de iuſtit. & iure, Didac. de
ſponſal. part. 2. cap. 8. §. 6. nume. 5. Vaſq. de
ſucceſſio. creatio. libr. 1. nume. 3. o. folio
mihi 476. & pater non poteſt diſponere
quo minus frater hæres † teſtatoris alat 9
fratrem indigentem, quia hoc eſſet con-
tra ius naturale, quod immutabile eſt, i-
ta Bald. in conſil. 103. numer. 3. volum. 5. &
non poteſt diſponere pater † quod filij 10
ſpurij non alantur, Bald. in l. id quod pau
peribus, colum. fin. verſicul. vltimò quæ-
ritur, C. de epiſcop. & cler. poſt Dyn. in
conſil. 17. Iaſ. in conſil. 27. nume. 13. volum.
1. vbi loquitur in auo, Crau. in conſil. 219.
num. 7. Roland. in conſil. 54. num. 68. & ſe-
quenti, & Paleot. in tract. de noth. & ſpu.
cap. quadrageſimoſeptimo, nume. 6. Cor-
dub. qui alios citat, in l. ſi quis à liberis, §.
idem reſcripſit, nume. 82. ff. de lib. agnoſ.
quod etiam dixerat prius, numero deci-
monono.

SVMMARIA.

1 *Tutor qui recedit à domo, nulla facta pupillo alimentorum prouiſione, remoueri poteſt tanquã ſuſpectus.*

2 *Tutor qui pupillo non prouidit de alimentis, poteſt puniri pro qualitate facti.*

3 *Tutor tenetur erga pupillum de ea, ad quæ tenetur quilibet diligens paterfamilias.*

4 *Tutor curare debet, quod pupillus artibus imbuatur.*

5 *Tutor dicitur in culpa, quando non curauit pupillum moribus & artibus inſtrui.*

6 *Tutor qui negligit prouidere pupillo, poteſt à iudice ex officio remoueri.*

7 *Iudex poteſt ex officio remouere tutorem ſuſpectum.*

8 *Tutor à matre nominatus ſi non ſit idoneus, iudex poterit alium dare idoneum.*

9 *Pupillus ſi ex ordine teſtatoris ſit apud aliquem educandus, vbi non ſit tutus, prouidebit iudex de alio loco.*

10 *Perſona eſt cunctis rebus præferenda.*

PRIVILEG. LXXXVI.

TVTOR ſi negligit præſtare alimenta pupillo, putà recedendo à domo †nulla facta prouiſione, remoueri poteſt vti ſuſpectus, l.fi.ff.vbi pupil.edu-
2 ca.debe.imò poteſt etiam pro †facti qualitate puniri, l.3.§.tutor qui alimenta.ff. de ſuſpect.tutor. per quæ iura ita decidit Bartol.in tract.de alimen.num.46.& non mirum, quia tutor tenetur erga pupillũ
3 ad ea omnia, † quæ diligens paterfamilias ſolet expedire, l.generaliter.ff.de adminiſtrat.tutor. Roma.in conſil.425.nullus autem tam negligens eſt paterfamilias, qui familiam ſuam deſerat, & alimenta non miniſtret: imò tenetur tutor non ſolùm ad ea, quæ reſpiciunt neceſſitatem & ſine quibus pupillus viuere nõ poteſt, vt ſunt alimenta, ſed etiam curare debet ea, quæ reſpiciunt bene eſſe pupilli, vt
4 putà, quòd bonis imbuatur moribus, arte inſtruatur, & doceatur pro ſua conditione, & qualitate, l.cùm plures.§ cùm tutor.ff.de adminiſtrat.tutor.Rom.d.conſi.
5 425.aliàs eſt in culpa, † Socin.conſil.2.colum.2.volum.1. Plot.de in lit.iurand.§.5. num.24.& ſeq. Caualca.in tract.de tutor. nume.275.& aduertendum eſt, quòd talis tutor, qui negligit prouidere pupillo, poteſt à iudice ex †officio nemine inſtante 6
remoueri, vt dicitur in d.l.fin.& eſt regulare, quòd iudex ex officio poſſit tutorẽ ſuſpectũ remouere, † l.tutor quoque.§. 7
prætereà.ff.de ſuſpect.tutor. eodem modo ſi mater cogitans de ſecundis nuptijs nominet tutorem, quem iudex non iudicet idoneum, poterit alium dare tuto- 8
rem, Authen.ſacramentum.C.quand.muli.tute.offic. Bald.in l.precibus colum.9. C.de impube.imò iudex non ſequitur patris iudicium, quando illud eſſet pupillo damnoſum, veluti ſi mandat teſtator pupillum apud aliquem educari.& non expedit pupillo, iudex † alij dabit educan- 9
dum, l.1.in princ ff.vbi pupil.educ.debe. Soci.in conſil.193.in 2.quæſt.volum.2.Crauet.in conſil.190.nu.9.ſi ergò tutor remoueri poteſt.quando negligit circa res minoris, multò iuſtior erit cauſa illum remouendi quãdo negligit circa perſonã, quæ † eſt vniuerſis rebus præferenda, l.in 10
pecudum, ff.de vſur.l.iuſtiſſimè.ff.de ædilit.edict. Nat.in conſil.430.nu.9.

SVMMARIA.

1 *Conceſſum præſumitur, quidquid non reperitur expreſſè prohibitum.*

2 *Accuſare poteſt quicunque, qui non reperitur prohibitus.*

3 *Alimentatus non poteſt accuſare alimentatorem.*

4 *Priuignus non poteſt accuſare vitricum, à quo fuit alimentatus.*

5 *Alimentatus accuſat alimentatorem in crimine læſæ maieſtatis, & alijs delictis atrocibus.*

PRIVILEG. LXXXVII.

CONCESSVM in dubio præſumitur, quidquid non reperitur † expreſſè prohibitum, c.inter corporalia, extr.de translat.prælat.l.ab ea parte.ff.de probat.& ideò licet cuique accuſare, & edictũ de accuſationibus eſt pro-

 hibi.

hibitorum,& admittitur quicunque non
2 † reperitur expreſſè prohibitus, ita Azo in ſumma. C.de his qui accuſa.non poſſ. nu.2.in fin.ver.quis poſſit accuſare, Specul.in tit.de accuſ.in prin.§.1.

Sed qui fuit alimentatus in alicuius
3 domo,non poteſt accuſare † alimentatorem,vt eſt textus in l.iniquum. C.de his, qui accuſa.non poſſ. quia non debet quis malum retribuere pro bono , quod recepit,vt inquit ibi Bald. & procedit etiam
4 in priuigno,† ſeu alumno,qui non admittitur contra vitricum ad accuſandum,ſecundùm Salicet.ibi,num.4.Iacob.Nouel. in tract.ad defenſ.num.20.& ſequen. fallit tamen in crimine leſæ maieſtatis, & in alijs atrocibus criminibus, in quibus
5 licet alumno † alimentatorem accuſare, l.penul.C.de his,qui accuſ.non poſ.Speculat.in titul.de accuſat.§.1.nume.25.circa finem. Gigas in tracta.de crimine læſæ maieſta.libr.2. titul.qui accuſa. non poſſ. quæſt.14.in fin. Nouell.in d.tracta. ad defenſ.tit.quæ perſon.accuſa.poſſ.nume.2. & dicunt Speculat.Salicet.& Nouell. in locis prædictis, quod idem eſt in alijs criminibus atrocibus,& quòd poſſunt etiã accuſare proſequendo ſuam, vel ſuorum iniuriam, & quòd poſſit ciuiliter agere contra alimentatorem. ratio autem principalis noſtræ deciſionis eſt, quia maximam contraxit obligationem alimentatatus, & ingratitudinem committeret, & habetur loco filij, qui non poteſt patrem accuſare, niſi in crimine læſæ maieſtatis,vel alijs grauibus, & lex exiſtimat turpe eſſe, quòd qui vitam habuit per alimentationem, vitæ alterius inſidietur.

SVMMARIA.

1 *Pater quando dilapidat bona,quæ ſunt recaſura ad filium,tenetur fideiubere.*

2 *Pater quando dilapidat bona, quæ filio poſteà pro alimentis debentur, non eſt locus cautioni, ſed ea ſunt reſtituenda.*

3 *Pater ſi dilapidat bona, filius agere poteſt vt aſſignetur ſibi prædium pro alimentis.*

4 *[illegible] quando agimus de anima, tutior ſemper via eſt eligenda.*

PRIVILEG. LXXXVIII.

QVANDO filijs debentur ex aliquo caſu bona, quæ nunc pater poſſidet,ſi pater ea dilapidet,non cogitur ſtatim ea reſtituere, ſed prouidetur per remedium cautionis: quidquid enim foret de iure Digeſtorum, nunc, vbi agitur de bonis aduentitijs, eſt locus†
cautioni inter patrem & filium, vt pro- 1
batur in l.iubemus.§.in ſupradictis. C.ad Trebel.& notatur in l.frater à fratre.ff.de condi.indebi. Bartol.in l.ſi quis pro eo. §.1.ff.de fideiuſſo.& ideò Imol.in l.Imperator.ff.ad Trebell.dicit quòd diſpoſitio illius legis non habet hodie locum, cùm prouideri poſſit per cautionem aduerſus dilapidationem paternam,& cum eo tranſit Iaſ.in l.ſi conſtante,num.197.ff.ſolut.matrimon.

Verùm quando agitur de alimentis†
præſtandis filio,&bona ſunt filio reſtitu- 2
enda,vt ex eis alatur,non erit ſatiſdationi locus, nec filius tenetur committere ſe fragilitati cautionis,ita concludit Ripa in d.l.ſi conſtante,num.100.vbi inquit quòd ſi pater dilapidat bona materna,poterit filius agere ad dotis reſtitutionem, nec excludetur,ſi pater offerat fideiuſſorem:ſi enim eſſet locus cautioni,cogeretur filius fame perire, vel mendicare, dum propter patris diſſipationem ageret contra fideiuſſores,& in his terminis approbat deciſionem Bartol. in l.Imperator,qui in eo quoque caſu tenuit, non eſſe locum fideiuſſioni,ſed bona eſſe reſtituenda,& ſequitur ibi Alexand.nume. 8. qui mouetur ex glo.ibi,& ſubdit,quòd inter patrem,& filium non eſt locus cautioni,indiſtinctè,&ſemper,ſed ſolum in duobus caſibus expreſſis in d.§.in ſupradictis,quod etiam voluit Bertran.in conſil.108.num.3.vol.1. & pro hoc facit deciſio Bal. in l.2.C.de his quæ in fraud.patr.
vbi vult, quòd patre diſſipante poſſit† 3
filius agere,vt ſibi aſſignetur vnum prædium, ex quo ſumat alimenta: de qua deciſione dixi ſuprà hoc eodem titul. & facit ratio, quia cùm venter non patiatur dilationem,longè melius eſt incumbere

bere pignori, quàm actioni, & magis eſt conſultum alimentis, & cùm agimus de re, ex qua oriri poteſt præiudicium irreparabile, eligere debemus eam partem, per quam tutius eſt conſultum, vti dicunt Doctores, quando agimus de ſalute
4 animæ, † c.conſilium, de obſeruat.ieiun. glo.c.1.de ſcrutin. Marſil.in ſing.151. Alci. in tract.præſumpt.reg.3.præſump.1.num. 13.& ſeq. atque ita fiet, cùm de alimentis eſt quæſtio.

SVMMARIA.

1 *Seruus glebæ non poteſt alienari ſine fundo.*
2 *Iudæus non poteſt emere fundum, cui aſcripti ſint ſerui Chriſtiani.*
3 *Seruus aſcriptus poteſt ſine fundo vendi, quando extat famis neceſſitas.*
4 *Seruus aſcriptus poteſt vendi ſine fundo pro redemptione perſonæ.*
5 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*

PRIVILEG. LXXXIX.

SERVVS glebæ aſcriptus ſequitur fundum, & non poteſt ſine fundo † alie-
1 nari, vt eſt text.in l.quemadmodum, C.de agricol.& cenſit.libr.12. & ratio eſt, ne fortè deſeratur cultura, vt inquit gl. in d.l.in ver.vendi. intantum autem prohibita eſt venditio, quòd ſi aſcripti ſint Chriſtiani, non poterit fundus vendi
2 Iudæo, † cũ Chriſtianus poſſideri nõ poſſit à Iudęo, & venditio aliter facta, vitiatur in totum, & vtile deſtruitur propter inutile, Ioan.de Plat.ibi, nume.9. ver.ſed quid ſi vendidi fundum, vbi mouetur per gloſſ.ibi, in ver.manſerunt, in fin. ſed vbi ſubſit famis neceſſitas, & inopia, po-
3 teſt dominus fundi vendere † aſcriptitium ſine ſolo. ita voluit gloſſ. ibi, in ver.vendi, ver.item an propter famem, ſequitur Bartol. nume.6. vbi dicit, idem
4 fieri poſſe † pro redemptione perſonæ, Ioan.de Plat.num.5 vbi dicit, rem prohibitam alienari, poſſe tamen diſtrahi propter famem: & facit, quia, vt dixi, ideò prohibita eſt ſerui alienatio ſine fundo quia publicè intereſt, quòd non deſeratur cultura, ſecundùm gloſſ.ibi, vbi Bartol.nume.6.& Ioan.de Plat.num.9. at alimenta non ſunt minus fauorabilia, quàm ſit cultura, immò maiori fauore digna ſunt, quia fauorabilis eſt cultura propter perſonas, & cura annonæ conſideratur ob fauorem populi, ergò alimenta fauorabiliora ſunt, quia propter † quod vnumquodque tale, & illud magis, Authentic. multò magis. C. de ſacroſanct. eccleſ. & hanc concluſionem, quòd vendi poſſit ſéruus glebæ ſine fundo propter famem, voluit etiam Lamberteng.de cõtract.eod.gloſſ.1.num.16. vbi dicit, quòd eodem modo alienari poſſunt res in cauſam libertatis ſequeſtratæ, l.fin.ante fi. C. de ord.cogn. 5

SVMMARIA.

1 *Pater qui filio bannito miſit alimenta, non incurrit pœnam ſtatuti punientis eum, qui mittit ſubſidium bannito.*
2 *Pater cogitur alere filium bannitum.*
3 *Receptans in domo coniunctum, non punitur pæna ſtatuti loquentis de receptatore.*
4 *Statutum ita debet interpretari, vt corrigat ius commune, quanto minus fieri poteſt, etiam ſi ſit contra ius commune.*
5 *Verba legis intelligi ſemper debẽt ita, ne iniquitatem contineant.*
6 *Verba legis reſtringuntur ad id, quod eſt rationis.*
7 *Iniquitas debet per omnem interpretationem excludi à lege.*
8 *Lex quamuis dura, eſt ſeruanda, & ibi quomodo intelligitur.*
9 *Mens, non verba legis, eſt amplectenda.*
10 *Statutum aliquando poteſt alimenta tollere ex cauſa.*
11 *Pater ſi mittit alimenta filio bannito punitur, quando ſtatutum prohibet expreſsè alimenta bannito filio præſtari.*
12 *Pater mittendo alimenta filio bannito contra ſtatutum, mitius punitur.*

PRIVILEG. XC.

STATVTVM ſemper ſeruandum eſt, ſicuti & lex, quia quod Principi placet, legis habet vigorem, & legem offendit, qui illius verba non ſeruat, ſtante tamen ſtatuto, quòd nemo audeat ſubſidium dare bannito excuſabitur

1 bitur pater, † qui filio bannito miſit alimēta, ita determinat Igne. in l. 3. §. ſi quis tabulas, num. 36. ff. ad Syllan. vbi loquitur in fortioribus terminis, quando ſtatutum expreſsè prohibet alimenta præſtari, & eum ſequitur Socin. Iuni. in conſil. 54. vſque ad nume. 20. volum. 3. vbi multa adducit & præcipuè doctrinam Nelli in tract. bannitor. in 1. part. 2. tempor. quæſt. 48. vbi vult, quòd non ſolùm poſſit, ſed
2 etiam teneatur pater alere † filium bannitum, Benincaſ. in tracta. de paupert. in 7. quæſt. in 2. ſpecia. iudic. num. 7. Galliau. in conſuetud. Alexan. in ver. ſolidos, nume. 11. facit l. fin. ff. de receptator. vbi ex-
3 cuſatur à pœna receptationis, † qui coniunctum recepit in domum, & ſtatutum intelligi ita debet, vt quanto fieri
4 poteſt, deroget iuri communi, † gloſſ. & Dd. in l. fin. §. in cōmputatione. C. de iure deliber. Alexan. in conſil. 106. num. 25. volum. 3. etiam quando eſt contra ius commune, Pariſ. in conſi. 59. num. 20. volum. 3. Grat. in conſi. 47. num. 20. volum. 3. ſed minus derogat, quādo patris perſona remanet ab eius diſpoſitione excluſa, quàm vbi incluſa eſt, & legis verba quantumuis
5 generalia, & indefinita interpretari † debent, ne iniquitatem contineant, Oldra. in conſil. 66. Crauet. in conſil. 186. num. 14. & dicit Angel. in conſil. 6. in fin. quòd generaliſſima ſtatuti verba reſtringuntur, ne ad iniquiſſimum ſenſum trahantur, & ſemper legis verba † reſtringuntur ad id,
6 quod eſt rationis, ſecundùm Bald. in Authen. colum. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. Iaſ. in l. non dubium, num. 36. & ſeq. C. de legib. & iniquitas debet per omnem interpretationem excludi à lege, † Crot. in l. 1. num.
7 4. & 6. ff. de leg. 1. Rip. in l. ex facto, in prin. nu. 46. ff. de vulg. & ratione caret illa pronunciatio, quòd lex quamuis dura ſeruāda ſit, † de qua in l. proſpexerit. ff. qui, &
8 à quibus ita Iac. de Aret. quem citat Bal. in d. l. non dubium, & cōſueuit ſpiritum Petri Bella. perturbare, vt refert Cyn. in l. 1. C. quæ ſit long. conſuet. ſed non debet turbare, quia intelligi debet, quando eſt adeò præciſa legis diſpoſitio, quòd nulla poteſt interpretatione moderari, tunc ſeruatur lex, ſed vbi poteſt eius rigor iuſta aliqua moderatione tempetari, aliud eſt, nam ſemper debemus † voluntatem le- 9
giſlatoris amplecti, non nuda eius verba, vt dicitur in l. dubium, in princi. C. de legib. cùm verò pater naturali iure filium alere teneatur, non eſt credendum, quòd lex generalis ſoluere voluerit naturale præceptum. prædictam tamen deciſionē intellige, niſi filius ſit hoſtis patriæ, & tale delictum commiſerit, propter quod poſſit alimentis priuari, vt diximus ſup. in tit. ex quib. cauſ. alim. deneg. poſſ. quia vt aliquando dixi, poteſt ſtatutum tolle-
re † alimenta filijs debita, ſi id faciat ex 10
cauſa, vt per Deci. & Cagnol. in l. iura ſanguinis. ff. de reg. iur. ſed contra hoc facit tex. in c. 1. & in c. ſi quis reliquerit, diſtin. 30. vbi pater ſub prætextu religionis, & fidei non poteſt filio negare alimenta, ergò neque eo prætextu, quòd in patriam, Principem, vel Rempublicam commiſerit, ſed concordari poteſt contrarietas ex his, quæ dixi in prædicto titulo, vt ſcilicet procedat quando filius nō mutauit fidem, aut religionem, putà quia patre fidem catholicam amplectēre filius Iudæi ſimul proſequatur: at ſi filius Chriſtianus efficiatur hæreticus vel apoſtata, tūc rectè denegantur alimenta. arbitror etiā quòd deciſio Ignei ſuſtineri non poſſit in ſuis terminis, quando lex mandat ex-
preſſè, ne filius bannitus † alatur, quia pa- 11
ter eo caſu dicitur legis contemptor. benè admitto, quòd mitius cum eo agendū ſit propter affectionem, & charitatem,
propter quam licitum ſit patri † ſubue- 12
niendo filio redimere proprium ſanguinem, l. 1. C. de bon. eor. qui ante ſeut. mor. ſibi conſciuer.

SVMMARIA.

1 *Collecta pro fundo obligato ad alimenta, ſoluitur à domino, non ab eo, cui alimenta debentur.*
2 *Alimenta dantur in ſubſidium vitæ.*
3 *Gabella non eſt ſoluenda pro ijs, quæ habentur proprij vſus cauſa.*
4 *Collecta non debetur pro alimentis.*

5 *Collecta*

5 *Collecta ſolui non debet à pauperibus, qui nō habent pro ſuo victu.*
6 *Collectam ſoluit conductor bonorum, ſecundùm aliquos.*
7 *Collecta ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus.*
8 *Collecta non eſt onus fructuum, quando imponitur perſonæ pro rebus.*
9 *Collectam ſoluit, qui poßidet prædium.*
10 *Collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit in re proprio, non alieno.*
11 *Collectam ſoluit colonus partiarius pro fructibus, qui ſuperſunt deducta omni impenſa.*
12 *Fauoris cauſa ceſſante, fauor ipſe ceſſat.*

PRIVILEG. XCI.

PRIVILEGIO quoque alimentorum
conceſſum eſt, quòd alimentarius
1 non teneatur collectam † ſoluere
pro fundo, ex cuius fructibus conſequi
debet alimenta, per id quod voluit Bar-
tol. in l. 1. num. 5. ff. de alimen. & ciba. lega.
vbi argumen. l. cùm in plures. §. pen. ff. lo-
ca. vult, quòd hæres teneatur ad gabellã
ſoluendam pro rebus, quas tenetur præ-
ſtare legatario alimentorum, & idem di
cit, quando gabella imponitur perſonæ
contemplatione rei, quia gabella non eſt
de his, quæ ad alimenta pertinent, Cor-
duben. tamen in l. ſi quis à liberis. §. verũ,
num. 74. ff. de liber. agnoſcen. diſtinguit,
aut fructus certi fundi legantur ad ali-
menta, & tunc legatarius ſuſtinebit fun-
ctiones, argumen. l. ſi pendentes. §. ſi quid
cloacarij. ff. de vſufruct. vbi vſufructua-
rius tenetur ad collectas: ſed quando ali
menta ſimpliciter legantur, non tenetur
legatarius. hæc verò diſtinctio non ſub-
ſiſtit, quandoquidem in 2. membro, quan
do ſimpliciter relicta ſunt alimenta, eſt
indubitabilis, cùm nulla facta ſit mentio
de fundo, nec legatarius habeat aliquid
in bonis teſtatoris præter legalem hypo-
thecam, quæ datur pro legatis, & credi-
tor hypothecarius non teneatur ad col-
lectas, ex quo non poſſidet, vt dicam in-
frà: in primo verò membro, quando fru-
ctus certi fundi legantur ad alimenta nō
eſt ſimpliciter verum, quòd legatarius
onera collectarum ſuſtineat, ſed conſide
randum eſt, quòd alimenta nō ſubijciun
tur oneri collectarũ, nam dantur † in ſubſi 2
dium vitæ, vt inquit l. filiarum, vbi not.
Bal. C. de pat. pot. & collecta nō debet ſol
ui pro ijs, † quæ habētur proprij vſus cau 3
ſa, vt de gabella inquit Bald. in l. 2. §. ſed ſi
volũtate. ff. ad leg. Rhod. de iact. Imol. &
Alex. in l. cętera. §. ſed et ſi quis ad opus vbi
Iaſ. nu. 9. ff. de leg. 1. Ruin. in conſ. 112. nu. 5.
in fi. & nu. 8. vol. 5. Rol. in conſ. 34. num. 15.
conſ. 42. nu. 28. vol. 3. D. Bec. in conſ. 96. nu.
9. & in terminis, quòd pro alimētis † non 4
debeatur collecta, voluit Aegid. Tomat.
in tract. collect. in §. ſubijciunt hoc loco,
nu. 25. in prin. fol. mihi 218. & nu. 32 ver. 2.
reſpondeo, fol. 130 & dicit Bald. in Auth.
defuncto, nu. 12. C. ad Tertul. quòd paupe-
res, † quorum opera vix ſufficiunt pro a- 5
limentis, non tenētur ad collectam, imò
ſi deſcripti ſint, deleri debēt de æſtimo,
ſequitur Iaſ. in l. auus, nu. 11. ff. de pact. et ſi
dicatur, collecta eſt onus fructuũ qua ra-
tione volunt multi, quòd conductor, qui
percipit † fructus, illam ſoluat, vt probat 6
tex. cum gl. fi. in l. 1. C. de annon. & tribut.
lib. 10. vbi Bart. dicit illam gl. eſſe mirabi-
lem, & perpetuò tenendam menti, & o-
nus collectæ ad eum ſpectat, † cuius ſunt 7
fructus. l. ſi pendētes. §. ſi quid. ff. de vſufr.
Isern. in c. 1. quæ ſint regal. Rom. in l. inter
quos. §. damni. ff. de dam. infect. reſpōdeo
eſſe hoc verum in collecta rebus impoſi-
ta, & in oneribus † realibus, non autem in 8
ea, quæ perſonæ imponitur pro rebus, vt
declarat Bar. in d. l. 1. C. de anno. & tribut.
lib. 10. vbi Io. de Plat. explicat clarius, idē
voluit Corſet. in notab. incip. locatio, il.
1. Alex. in conſ. 4. nu. 5. vol. 5. Soc. in conſil.
119. nu. 2. vol. 1. Iaſ. in conſi. 109. nu. 6. vol. 5.
Nat. in conſi. 409. num. 4. Rol. in conſil. 79.
nu. 15. vol. 4. nos autem loquimur non in
tributo, neq; in oneribus realibus, ſed in
perſonalibus, & pro hoc facit, quia is re-
gulariter tenetur ad collectam, qui † poſ 9
ſidet prædium, l. Imperatores, in princ. ff.
de publica. l. ſi C. ſine cen. vel reliq. Caſtr.
& Rom. in d. l. Imperatores. Barba. in con-
ſil. 44. colum. 1. volum. 3. Deci. in conſil.
202. num. 1. & 6. Curt. Iun. in conſil. 42. nu.

I.Afflict.in deciſ.252.nu.4. Natta in conſi. 3:2.num 5. Cæphal.conſil.290.nu 1.& ſeq. at legatarius alimentorum præſtandorũ ex fructibus certi fundi nõ poſſidet prædium,ergo &c. & quod dicunt Doctores eum teneri ad collectas, qui fructus percipit intelligi debet, quando eos percipit iure proprio, & habet ius in re, ſecùs quando non habet ius in re, vel non iure
10 proprio † percipit fructus, ita Natta d. conſ.312.benè admitto,quod inquit Cordub.loco præd.legatarium teneri ad collectam, quando fructus relinquuntur ad alimenta,& excedunt quantitatem neceſſariã pro alimẽtis, & pro hoc facit quod voluit deciſ.Pedem.83 nu.8. vbi inquit,
11 quòd etſi colonus † partiarius non teneatur ad collectam, tamen hoc fallit, quando deducta omni impẽſa ſupereſſent aliqui fructus.facit etiam ratio, quia fauor alimentis à lege impenſus non extenditur vltra quàm alimentorum exigat ne-
12 ceſſitas.& fauoris † cauſa ceſſante, fauor ipſe ceſſare debet, vt per multa probat Tiraquel.in tract.ceſſan.cau.par.1. nume. 104.& ſeqq.

SVMMARIA.

1 *Clericus non poteſt bona eccleſiæ donare ſuis coniunctis.*

2 *Prælatus non poteſt eccleſiæ bona etiam cum debitis ſolennitatibus concedere agnatis ſuis in feudum.*

3 *Prælatus poteſt ſeruatis ſolennitatibus bona eccleſiæ concedere agnatis ſuis in feudum ſine fraude.*

4 *Clericus de fructibus beneficij, vel de bonis acquiſitis ex re eccleſiæ poteſt alere ſuos coniunctos aut filios.*

5 *Clericus poteſt filiam dotare de bonis eccleſiæ, vel quæſitis ex re eccleſiæ.*

6 *Clericus poteſt conſanguineis ſuis egẽtibus ſubuenire de rebus eccleſiæ.*

7 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poteſt pro ſe ipſo capere, ſi egenus ſit.*

PRIVILEG. XCII.

1 CLERICVS non poteſt bona eccleſiæ,& fructus † donare ſuis coniunctis, vt eſt tex.in c.quiſquis, 12.quæſtio.2. eſt enim ſemper ſuſpecta omnis actio, quæ à clerico fit ſuper re eccleſiæ cũ conſanguineo, ideo multi dicunt, quòd prælatus † non poteſt rem eccleſiæ etiam 2
ſeruatis ſolennitatibus concedere agnato ſuo in feudum vel emphyteuſim,& eſt text.in §.hoc verò, in verſ.œconomi,vbi glo.Authen.de alienar.vel emphy.tex.in aut.quibuſcunque,vbi Bart.Bal.& alij.C. de ſacroſ.eccleſ.Aluar.in c.1.in princ.qui ſucceſſo.teneant. Imola in c.vt ſuper, de rebus eccleſ.non alien.licèt veritas ſit in contrariũ.quando conceſſio fit ſine fraude,& cum debitis † ſolennitatibus, vt ex 3
communi opinione probaui in conſ.249 num.15.& ſeq.Verùm poteſt clericus filios alere legitimos, vel naturales de fructibus beneficij,vel de bonis † quæſitis ex 4
beneficio, vt vult gloſſ.in c.omninò, in ver.mercede.31.diſtinct.Felin.in c.poſtulaſti,num 6.de reſcript. hanc ſententiam probauit Io.Lup.in repet.c. per veſtras, in 3.notab.§.23.num.13.de donat.inter virum & vxo.folio mihi 155. vbi dicit procedere non ſolùm in filijs ante clericatũ quæſitis, ſed etiam in natis poſt clericatum,& dicit quòd ſicut tenetur clericus filiam alere,† & poteſt id facere de dictis 5
bonis,ita poteſt de eiſdem bonis dotare, Duen.in regul.367.ampliat.3. & hoc dicit Butr.in c.peruenit, per illum text.de arbitr.procedere non ſolùm in filia, ſed etiam in ſorore,ſequitur Abb.ibi,nume. 5.& plures alios citat Corduben.in d.l.ſi quis à liberis.§.idem reſcripſit, nume.25. & latius num.95.ff.de libe.agnoſ.& quòd clerici poſſint de fructibus beneficij alere filiam & ſuos,vo luit gloſſ.in d.c.quiſquis.ſed hoc ſecundùm Cordubenſ.loco præcitato,locum habet, quando conſanguinei ſunt pauperes & egentes: † tunc 6
enim eis ſicut cæteris pauperibus clerici ſubuenire debent, vt probatur ex tex.alleg.in d.gl.& dicit Io.Lup.loco prædicto quod eis tanquàm pauperibus ſubueniendum eſt,& pro hoc facit quod voluit Cardi.in Clem.1.q.22.in fi.de teſtam. vbi ait, quòd executor deputatus ad diſtribuendum bona inter pauperes, † poteſt pro ſe 8
ipſo

ipſo capere, ſi ſit in extrema neceſſitate,
ſequitur Lup.in d.Rub.de don. inter vir.
& vxo.§.65.nu.42.fol.mihi 68.& de cleri-
co quòd poſſit fructus beneficij erogare
in ſubuentionem conſanguineorũ,quan-
do ſunt pauperes dixi ſup.in tit. quib.&
à quib.alim.ſint præſt. dum tractaui,quis
præferendus ſit,quando pluribus alimen
ta danda ſunt,& ponit Benincaſ.in tract.
paup.in 8.q.in 3.ſpecia.contract.nu.20.&
ſeq.

SVMMARIA.

1 *Maioratus poteſt conſtitui in omnibus bonis ſuis ſine licentia Principis, quando ſit ſine præiudicio legitimæ, vel ab eo, qui legitimam non debet.*

2 *Maioratus non poteſt in omnibus bonis ordinari ſine licentia Principis, vbi agitur de præiudicio legitimæ.*

3 *Maioratum inſtituens tenetur filijs, vel deſcendentibus prouidere de alimentis neceſſarijs.*

4 *Reſcripta Principum interpretanda ſunt ſecundùm iuſtitiam fori, & poli.*

5 *Reſcripti verba conformari debent iuri, & æquitati.*

6 *Licentia Principis interpretari debet, vt ſit conformis iuri, & æquitati.*

7 *Maioratus inductus à cõſuetudine, intelligitur cum onere alendi ſecundogenitos.*

8 *Maioratus non deſtruitur, ſi non eſt prouiſum ſecundogenitis de alimentis, ſed prouideri debet.*

9 *Maioratum inſtituens prouidere debet de alimentis, etiam filijs ſpurijs, & naturalibus.*

10 *Maioratus ſucceſſor tenetur prouidere de alimẽtis ſecundogenitis, & alijs filijs etiam naturalibus.*

11 *Maioratus ſucceſſor tenetur dotare filias omnes.*

PRIVILEG. XCIII.

MAIORATVS poteſt de omnibus
bonis conſtitui ſine Principis li-
centia,vel authoritate,quãdo vel
cõſtituitur ſine præiudicio legitimæ de-
ſcendentibus debitæ,vel ab eo ordinatur
1 † qui nullã habet, cui legitimam debeat.
ita voluit Rode.in l.quoniam in priorib.
in declar.legis regni.limit.2.nu.17.vbi ad
ducit nonnulla fundamẽta, Vaſq.in trac.
de ſucceſſ.crea.lib.3.§.25.limit.31.nu.95.&
ſeq.vbi dicit ſingulare,Lud.Molin.de pri
mogen.Hiſp.lib.2.cap.1.nu.5. vbi verò ex
primogenito minuitur legitima,vel ali-
ter præiudicatur legitimæ, tunc neceſſa-
ria eſt † Principis facultas, vt voluit Ro- 2
de.& Vaſq.in locis prædict. Moli.d.cap.1.
nu.9.& eo caſu inſtitutor primogenij. ſi-
ue maioratus tenetur † prouidere alijs fi 3
lijs de neceſſarijs alimentis, ita vult Ioã.
And.loquẽdo in ſimili, in c.ſine culpa,de
reg.iu.in 6.Abb.in c.licet, nu. o.de voto,
Rip.in l.in quartã,n.138.ff.ad leg.Falci.vbi
ait,alimẽta illa in Gallia appanagiũ appel
lari,Cordu.in l.ſi quis à liberis.§.ſi mater
nu.55.ff.de lib.agn. & quãdo primogeniũ
cõſtituẽdi facultas eſt generalis, & nihil
loquitur de alimẽtis,nihilominus intel-
ligi debet,facta alijs filijs alimentorũ pro
uiſione, quia Principum reſcripta inter-
pretanda ſunt † ſecundũ iuſtitiam fori & 4
poli,Bal.in l.1.nu.6.de conſtit.Princip.&
dicebat glo.in c.paratus,33.q.1.quòd ver-
ba reſcripti conformari debẽt † iuri, & æ- 5
quitati, & in propoſito ita in facultate † 6
dixit Roder.d.limit.2.nu.9.Dida.in Epit.
de ſponſal.in 2.part.cap.8.§.6.nu.5.ver.4.
deducitur, & ante eos in conſuetudine † 7
inducente primogeniũ, quod intelligа-
tur,dummodò cæteris filijs relinquantur
alimenta,voluerunt Hoſt.Io.And.Abb.&
alij in d.c.licet,de voto,& in vtroq; caſu
latè proſequitur Moli.d.cap.1. num.10.&
ſeq.vbi nu.15.dicit valere Principis facul
tatem,per, quã permittitur primogenij
cõſtitutio, nulla facta alijs alimentorum
prouiſione,& nu.16.ſubdit,nunquã hacte
nus viſas fuiſſe in Hiſpanijs ſimiles facul
tates.Intellige tamẽ,ꝙ ſi omiſſa ſit proui
ſio,nõ per hoc ipſa inſtitutio vitietur,nã
ſuſtinetur,ſed bonis maioratui ſubiectis
alimenta ſecundogenitis miniſtrãtur, vt
per Moli.li.2.ca.15.nu.26.& nõ ſolũ legiti-
mis,ſed etiã naturalibus & ſpurijs relin-
quẽda ſunt alimẽta † ab inſtitutore maio 8
ratus,vt per Moli.loco præd.num.42. vbi
ſubdit,ꝙ onus hoc trãſit † in ſucceſſorem 9
maioratus, & ſicut alere tenetur filios,ita
dotare † filias, quia dos loco alimentorũ 10

ſuccedit, vt ibi, & in d.c.1. & c.15. vide apud eundem Molin. quomodo extendatur, & reſtringatur concluſio prædicta, quia multa ponit, quæ tranſplantare meum non eſt inſtitutum.

SVMMARIA.

1 *Vendere inuitus nemo cogitur rem ſuam, & inhumanum eſſet id facere.*

2 *Contractus procedunt à libera contrahentium voluntate.*

3 *Vendere vbi quis cogitur, intelligitur iuſto pretio.*

4 *Vendere annonam cogitur quiſque penuriæ tempore.*

5 *Vendere cogi quis poteſt etiã certo taxato pretio, quando vrget neceſſitas.*

6 *Vendere victualia non coguntur ciues, quando non adeſt penuria.*

7 *Vendens victualia vltra pretium taxatum à ſuperiore non eſt tutus in conſcientiæ foro.*

8 *Pretium poteſt de publico taxari, reſpectu victualium ob publicam vtilitatem.*

9 *Pretium poteſt de publico taxari reſpectu pannorum pro faciendis veſtibus.*

PRIVILEG. XCIIII.

VENDERE regulariter nemo cogitur rem †ſuam, l.inuitus.C.de contrah.empt. l.nec emere. C.de iure
1
delib.& inhumanum eſt, quemquã compellere ad vendendum, l.quamuis, in fin. princ.ff.de pign.actio.& contractus pro-
2 cedere debent à libera cuiuſque † voluntate, l.ſicut.C.de actio.& obligat.& generale eſt in omni contractu, l.dudum.C.de contrah.empt.quinimò vbi quis cogitur
3 vendere, intelligitur pro iuſto pretio, † & non aliter, l.ſi quis ſepulchrũ.in princip.ff.de religio.l.ſi fideiuſſor.§.1. vbi Bartol.& alij, ff.de leg.1. gloſſ.in l.ſi hæres, in ver.ex teſtamento.ff.de actio.empt. facit l.alienus.ff.ad leg.Falcid. Fabian.in tract. de empt.in 5.quæſt.princ. colum.8. verſi. circa quintum, & dixi in conſil. 2.nume. 48. ſed vbi ſubeſt neceſſitas in ciuitate,
4 vel prouincia, vt quia penuria ſit annonæ, tunc coguntur omnes † vendere, vt eſt text.in l...vt ne.lice. in empt.ſpecie. ſe excuſ.lib.10.quia in hoc verſatur publica vtilitas, vt ibi dicitur. & dicit Bartol. in l.annonam, de extraord.crim. quòd habentes annonam coguntur careſtiæ tempore illam vendere, idem voluerunt Bal. & Alber.in l.1.C.de Epiſco.audien.& ibi ſubdit Salicet. quòd valet ſtatutum mandans cuique mercatori, vt præſentet, ſeu conſignet ſingula die tot frumenti ſextaria, & ponit Bartol.in l.1. §.cura carnis.ff. de offi.præfect.vrb & Barb.in c.1.de emp. & vendit.vbi loquendo dicit, quòd agricolæ & comitatenſes nulla etiam ſubſiſtente neceſſitate cogi poſſunt deferre ad ciuitatem ſua victualia vendenda, ciues autem non coguntur vendere, niſi ea victualia expoſuerint venalia, vt dicitur in deciſ.Tholoſ.446. vbi refertur eſſe id ſpeciale in victualibus, ſed quando vrget neceſſitas, coguntur etiam ciues non lolùm vendere, ſed etiam non excedere † 5
taxatum pretium, & Aufred.in additio. multos allegat pro compiobanda ea opinione, Iaſ.in l.1.colum.2.C.de legib. Luc. de Pen.in l.1. C.de quibus muner. non lice.ſe excuſ.Felin.in c.1. de Iudæ. Anton. Burg.in c.1.num.16.de empt.& vend. Rip. latè in tract.de remed. præſeruat. contra peſtem, num.187.& ſeq.vbi concludit nume.195. quòd vrgente penuria pretium taxari poteſt minus quàm res ipſa valeat l.2.ff.ad leg.Rhod.de iact. ceſſante autem penuria, taxari debet iuſtum pretium, & non poſſunt ciues compelli, † quando nõ 6
expoſuerunt venalia eorum victualia, Socin.in tract.fallent.reg.435.num.15. Rolan.qui multos alios citat in conſi.80.nume.14.volum.3. Didac.lib.3.vari.reſolut. cap.14.nume.3. vbi ſubdit, quòd vendens victualia vltra pretium à Republica deſinitum, non eſt tutus † in foro conſcien- 7
tiæ, Viuius lib.primo.communium opin. concluſ.433. colum.2.vbi ſubdit, magis eſſe communem, & Aufr.d.deciſ.446.ponit aliud ſingulare in iſta materia, quòd etſi regulariter non poſſit certum pretiũ taxari mercatoribus, tamen in victualibus † aliud eſt, quia ea concernunt vitã ho 8
minis, allegat Barba. d.c.1.de emp.& vẽd. vbi

vbi ſubdit idem eſſe in pannis † pro veſtibus conficiendis, quia hi continentur alimentorum vocabulo. addo Ana. in c. ſi quis propter, n. 7. de furt. vbi idem voluit quo ad æſtimationem pannorum per eandem rationem.

SVMMARIA.

1 *Frater per inofficioſi querelam rumpit teſtamentum fratris, in quo fuit inſtituta turpis perſona.*

2 *Fratris teſtamentum inſtituta turpi perſona rūpitur etiam ſi legitima ſit fratri relicta, & ibi de veritate.*

3 *Clauſula codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpem perſonam.*

4 *Fratris teſtamentum, quando rumpitur ob inſtitutionem turpis perſonæ, tunc etiam legata, & fideicommiſſa reuocantur, & corruunt.*

5 *Fratris teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ ſuſtinetur legatū factum in cauſam alimentorum.*

6 *Legitima fratri debita cū inſtituitur turpis perſona comparatur legitimæ, quæ debetur filio in bonis patris.*

7 *Legitima filio debita in bonis patris non minuitur ob legata.*

8 *Legitima non minuitur ob legata facta pro reſtitutione malè ablatorum, vel recompenſatione ſeruitiorum, de quibus non apparet.*

9 *Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas relicta.*

10 *Frater preteritus vel exhæredatus inſtituta turpi perſona, an ſi querela teſtamentum rumpatur in totum.*

11 *Frater ſi ob inſtitutionem turpis perſonæ agat ſolum ad legitimam, legata ſubſiſtunt.*

PRIVILEG. XCV.

1 FRATER per querelam inofficioſi deſtruit teſtamentum fratris, in quo † fuerit inſtituta turpis perſona l. fratres, C. de inoffic. teſt. vbi Gul. Cun. dicit, totum teſtamentum ſubuerti etiam ſi in eo aliquid relictum fuerit fratri, & Caſt. ibi dicit fortius hoc procedere, etiā quādo frater integram legitimam reliquiſ-
2 ſet fratri † Salic. ibi ſequitur quo ad primum dictum licèt aliud velit ſi integra legitima ſit relicta, & idem voluit Caſtr. in l. omnimodo, C. de inoffi. teſta. & hanc ſententiā dicit multum æquam Rub. in l. Titia, §. Imperator, nu. 181. ff. de lega. 2. vbi ſubdit quod eueniente caſu conſuleret pro ea, & cōm dicit Iaſ. in conſ. 71. num. 7. vol. 1. ſubdens ſolum Angelū tenuiſſe cōtrariū, eandem communem dicit Dec. in conſ. 530. nu. 13. Ruin. cōſ. 5. nu. 14. vol. 3. Gozad. conſ. 85. nu. 2. eandem cōem dicit Cagnol. in l. 1. nu. 20. ff. de inoffi. teſt. & Clar. in tract. de teſta. q. 50. nu. 3. dicit quod hæc opinio ſemper ſibi placuit, & id procedit in odium infamis, & in fauorem fratris, cui relinquenda erat legitima etiam ſine onere, vt inquit gl. in §. ſi vero expreſſim, in Auth. de hær. & Falc. quàm ſequitur Roder. in l. quoniā in prioribus, in euidential. nu. 13. C. de inoffi. teſt. Afflic. deci. 125. nu. 2. & in tantum verum eſt quod ſi teſtamentum contineat clauſulam codicillarem non adhuc ſuſtinebitur, † quia circa 3
eam ius antiquum non eſt immutatū ſecūdùm quod clauſula nihil operabatur, quando teſtamentum erat reſciſſum per querelam. ita voluit Caſtrē. latè agens in conſ. 269. n. 2. vſq; ad finem. vol. 1. & ibi ſubſcripſerunt Cum. & Fulgoſ. & hanc dicit elegantem determinationem Iaſ. in d. cōſ. 71. in fi. idem tenent Dec. Ruyn. Cagn. & Vaſq. quos citat & ſequitur Rol. in conſi. 87. nu. 12. in 3. vol. & Vaſq. hoc dicit in tracta. de ſucceſ. creat. li. 1. §. 10. n. 561. hoc quoque probauit Gozad. d. conſi. 85. num. 2. & quando per eiuſmodi querelam teſtamētum rumpitur tunc etiam legata corruūt
† & fideicommiſſa, ita Imol. in l. filio prę- 4
terito, nu. 66. ff. de iniuſto, rup. teſt. Iac. de Are. Pet. Cin. Caſt. Salic. Ale. Iaſ. & alij in d. l. fratres, C. de inoffi. teſt. Ange. in Auth. vt cum de appel. cogno. §. fin. Caſt. & Ale. in l. ſi patroni. § ſi. ff. ad Treb. Ale. in Auth. ex cauſa. nu. 19. C. de lib. præter. & communem dicit Iaſ. in loco prædicto. eandē inquit communem Vaſq. d. §. 10. nu. 580. vbi latè eam defendit, Rol. in d. conſ. 87. nu. 16. & ſeq. vol. 3. Legatum tamen † alimento- 5
rum factum ab eo, qui inſtituit turpem perſonam, & cuius teſtamentum rumpitur ob querelam præſtandum eſt. ita concludit Afflic. deci. 125. in fin. vbi inquit ſic fuiſſe iudicatum: ſed re diligentius conſidera-

ſiderata, nihil eſt eo caſu ſpecialitatis,
vel fauoris circa alimenta, quia Afflictus
mouetur ex alijs, & præcipuè quod teſta-
mentum per querelam non rumpitur in
totum, ſed quoad legitimam, & quod le-
gata omnia ſuſtinentur, licet inſtitutio
vitietur, & principaliter, quærit Afflict.
an ſoror, quæ teſtamentum querelauit te
neatur pro rata legitimæ, quam cõſequi-
tur contribuere ad ſolutionem legati ali
mentorum. in qua quæſtione nihil alle-
gat validi, cum tamen potuiſſet hoc alle-
gare, quòd legitima, quæ debetur fratri,
quando in teſtamẽto fratris eſt inſtituta
6 turpis perſona cõparatur legitimæ † quæ
debetur filio in bonis patris, Igne. in Au-
then. ex cauſa, nu. 28. C. de lib. præt. At le-
7 gitima filij non minuitur † propter lega-
ta. l. Papinianus, §. 4. ff. de inoffi. teſt. l. ſci-
mus, §. repletionem, C. eod. titu. & proce-
dit etiam ſi legata facta ſint pro reſtituti
8 one malè ablatorum, aut recompenſatio
ne † ſeruitiorum, ſi aliter non apparet de
malè ablatis, vel de ſeruitijs, Alex. in cõſi.
45. col. 6. vol. 1. & in cõſi. 18. vol. 4. facit Ca-
ſtr. in conſ. 82. in prin. vol. 1. Cucchus, qui
alios citat, in tract. de legiti. in §. nec vſu-
fructu defraudari, nu. 42. in fi. vbi multos
9 allegat, & nu. 41. dicit quod etiam legata
† ad pias cauſas relicta non minuunt legi
timam, & Crau. in conſ. 141. nu. 4. & conſi.
165. nu. 4. idem dicit in donationibus, idẽ
vult plures alios cumulando, Rol. in cõſ.
65. num. 18. vol. 1. Cùm ergo præſupponat
Afflict. ſororem in ſuo caſu conſequi ſo-
lam legitimam, non eſt dubium, quin le-
gatum alimentorum veniat ſoluendũ ab
hærede inſtituto, non autem à ſorore, ali
às legitima ſororis reciperet grauamen,
contra gl. in d. §. ſi vero expreſſim, de hæ-
red. & Falcid. cum alijs paulo ſuprà cita-
tis. In cæteris vero, quæ ibi ponit Afflict.
res eſt maximè controuerſa: multi enim
tenent, quòd inſtituta turpi perſona fra-
10 ter præteritus vel exhæredatus † querelã
do non rumpat in totum teſtamentũ, ſed
tantummodo vſque ad legitimam, & nõ
vltra. & præcipuè Ang. l. 1 ff. de inoffi. teſt.
cuius opinio fuit approbata à cõſilio Nea
politano per regiã ſententiam, quæ fecit
tranſitũ in iudicatum, vt inquit Afflic. in
deci. 204. nu. 2. Cagn. in d. l. 1. nu. 11. in fi. qui
tamen loquitur, quando eſt aliquid reli-
ctum, Curt. iun. ibi dicit, quòd requiſitus
pro contraria parte noluit conſulere cũ
Decio. Rode. in l. quoniam in prioribus,
in euidentia l. nu. 12. & ſeq. C. de inof. teſt.
vbi allegat Ang. pluribus in locis, & ſub-
dit quod fautores cõtrariæ opinionis lo-
quuntur cõtra textum apertum in d. l. o-
mnimodo, vbi eſt caſus expreſſus, Iaſ. in
d. l. fratres, nu. 2. verſi. 3. extende, C. de in-
offi. teſt. hanc dicit magis communem Pa
riſ. in conſ. 64. nu. 16. vol. 3. vbi inquit iu-
uari melioribus iuribus, & rationibus, &
eſt magis communis, Fabi. in Authen. no-
uiſſima nu. 32. C. de inoffi. teſta. Corne. in
conſi. 176. colu. 2. verſ. & licèt Dynus, col.
4. vbi latè comprobat hanc ſententiam,
Afflict. in deciſ. 125. communem dicit, Ru
be. d. l. Titia, §. Imperator, nume. 176. ff. de
leg. 2. Vaſq. d. lib. 1. §. 10. num. 589. Cucchus
in tract. de legitim. §. vltim. num. 7. Clar.
de teſt. quæſt. 50. num. 5. vbi dicit commu-
nem, Anch. Mod. famil. q. lib. 1. quæſt. 11. nu
me. 6. & ſequ. vbi latè diſputat, quòd ſi id
procedit quando aliquid tantum minus
legitima fuit relictum multo magis locũ
vendicabit, quando integra legitima eſt
relicta: bene verum eſt, quod multi tenẽt
rumpi in totum teſtamentum, quando
nihil omnino eſt relictum fratri, & is eſt
præteritus in totum vel exhæredatus, &
hanc caſuum diuerſitatem conſiderant
Cagnol. Vaſq. & Clarus in locis citatis. &
ratio videtur clara, nam ſi filius cui ali-
quid fuit relictum, non poteſt patris te-
ſtamentum querelare, ſed agit ad ſupple
mentum, quanto minus id fratri conce-
dendum eſt, qui multo eſt filio remotior,
illud autem odium infamis perſonæ non
debet plus operari, quam fauor filij, &
non tam conſiderari debet odium perſo
næ excluſæ, quam qualitas interclusæ, &
mihi non placet dicere quod lex ſolum
illud odium conſiderauerit, ſed ad vtran
que perſonam reſpexit, ſcilicet hæredem
odioſum, & fratrem fauorabilem.

Simi-

Similiter quod dictum eſt ſuprà, in
princ. vitiari teſtamentum, etiam quoad
legata, non eſt tutum, quia ſi frater agit
ſolum ad legitimam, ſubſiſtunt legata, vt
11 dictum † eſt, & in ſpecie id voluit Alexã.
in l. ſi patroni. §. fi. ff. ad Treb. ſequitur Af
flict. in d. deciſ. 125. num. 4. & pulchrè pro-
bat Igne. in Authẽ. ex cauſa, nu. 208. 212. &
216. C. & libe. præter. vbi dicit tres de hoc
eſſe tex. in terminis, in Authen. & latius
cæteris hunc articulum attingit Fabian.
in d. Auth nouiſſima, num. 291. C. de inof-
fic. teſta. vbi dicit quod frater querelans
tenetur præſtare legata in eodem teſta-
mento relicta. Quod etiam dicebatur de
clauſula codicillari, non caret dubitatio
ne, vt poſt alios videri poteſt apud Anch.
Mod. d. quęſt. 11. per totam, Fabian. d. num.
291. ex prædictis autem cognoſci poteſt ſi
legatum alimentorum præſtari debeat ru
pto teſtamento per querelam inofficio-
ſi, quando frater inſtituit turpem perſo-
nam. Sed quidqnid ſit ſi etiam deberẽtur
alimenta, non tamẽ infertur aliquid ſpe-
ciale, quia ideò omnino eſt in omnibus
alijs legatis.

SVMMARIA.

1 *Appellans in cauſa alimentorum non auditur, ni ſi prius ſoluat alimenta.*

2. *Attentans non auditur niſi prius reuocet attentata.*

3. *Spoliator non auditur niſi prius purget ſpolium.*

PRIVILEG. XCVI.

VISVM eſt ſuprà hoc eodem titu-
lo, appellationem interpoſitam in
cauſa alimentorum non ſuſpende
re ſententiam ſeu exequutionem, ſed ad
mitti ad effectum deuolutiuum tantum-
modo, nunc autem aliud eſt magis ſpe-
ciale quia appellans non auditur niſi pri
1 us † ſoluat alimenta, ita fuit deciſum in
Rota, vti refert Caputaquen. in deci. 18.
libr. 1. citat & ſequitur Contard. in l. vni-
ca, in 3. limitat. num. 57. C. ſi de mom. poſſ.
& notandum eſt hoc priuilegium, & non
caret ratione, qui enim neget alimenta,
prohibet ne appellatus defẽdat cauſam,
quam defendere non poteſt, ſi interim
non alatur. Cum ergo ſubtrahat parti de-
fenſionem, non debet audiri. alij etiam
ſunt caſus, in quibus nõ auditur aliquis,
veluti cum agit quis per attẽtatorum vi-
am non audiatur aduerſarius, † niſi prius 2
reſtituantur attentata, ſecundùm Are. &
Iaſ. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff.
de acquir. poſſ. Rota in deciſ. 101. fatalia,
in nouis, vbi dicitur quod appellans non
poteſt cogi, vt proſequatur cauſam ap-
pellationis, donec petit reſtitutionem
attentatorum, ſequitur Abb. Felin. & a-
lij in c. ex ratione, de appellatio. Vant. in
tractat. de nullita. titul. quoties, & intra
quos, nu. 14. Rube. in d. §. nihil commune,
num. 297. quæ ſententia placuit etiam Me-
noch. in tract. recuper. poſſeſ. remed. vlti.
nume. 97. eſt verum quod contrarium vo-
luit Afflict. in deciſ. 131. num. 2. poſt Bart.
& Alexan. quos refert, idem videmus in
ſpoliatore, qui non auditur, † niſi primũ 3
reſtituat rem, & purget ſpolium, c. ſæpe,
de reſtitut. ſpoliat. l. 1. C. ſi per vim vel a-
lio modo, l. ſi quis ad ſe fundum, C. ad le.
Iul. de vi pub. & poſſem alios caſus refer
re, quos omitto.

SVMMARIA.

1 *Monachus non poteſt obligare monaſterium pro alienis debitis.*

2 *Monachus poteſt obligare monaſterium pro expenſis quas fecit in ſtudio ad quod cõtulit ſe de licentia Abbatis.*

3 *Pater obligatur pro expenſis neceſſarijs, quas fecit quis pro filio exiſtẽte in ſtudio.*

4 *Monaſterium ſoluit quidquid erogatũ fuit pro monacho infirmo vt curaretur.*

5 *Monaſterium obligatur pro expenſa facta in doctoratu monachi.*

6 *Conſequenti conceſſo veniunt omnia ſine quibus ad illud non peruenitur.*

7 *Præſens dicitur in loco, qui abeſt de licentia ſuperioris.*

8 *Salarium debetur ſtipendiario pro tempore quo abfuit de licentia ſuperioris.*

9 *Priuilegia alimentorum remiſſiuè, quæ ſint.*

PRIVILEG. XCVII.

MONACHVS non poteſt monaſte-
rium obligare † pro alienis debi- 1
tis,

tis,arg.c.quod quibuſdam,de fideiuſſo.
&c.ſi quorundam,de ſolutio.imò nõ po-
teſt etiam res obligare, quæ ad ſuũ vſum
fuerunt cõceſſę,l.1.§.1.ff.quæ res pig.obl.
poſſ.& dixi ſuprà, vbi tractaui,an mona-
chus poſſit ſine abbatis licentia facere e-
leemoſynam,tamen ſi monachus incum-
bat ſtudio, & in ſcholis vitam agat,pote-
rit monaſteriũ obligare pro his expẽſis,
2 † quæ ſunt neceſſariæ ad ſui ſuſtentatio-
nẽ,eſt text.in l.ſed & iulianũ,§.ſed quod
dicitur,ff.ad Macedon. vbi pater obliga-
3 tur ad neceſſarias expenſas, † quas alius
fecit pro filio exiſtente in ſtudio, & va-
let argumentum à patre ab Abbatem, vel
monaſterium, & in ſpecie quod eo caſu
monachus obliget monaſterium, eſt glo.
in c.non dicatis,12.q.1. vbi eam notat Ar
chid.gl.in l.ſi longius,§.1.ff.de iudi.& idẽ
voluit Arch.in c.cum paſtoralis,2.q.7.vbi
ſubdit attendi debere id,quod conſueuit
expendi in ſtudio, & idem in monacho
4 infirmo,† quod erogatum in eius curati-
onem monaſterium ſoluat,voluerunt Ar
chid.& Io.And.in c.2.ne cle. vel mona.in
6. & etiam procedit in expenſa doctora-
5 tus,† Archid. in c.monachus, 16.q.1.Ioan.
Andr. & Abb. in c.nonnullis, de magiſtr.
Abb.in c.multa, col.2.de præben.& id in-
telligitur, quando fuit in ſtudio de licen
tia Abbatis, quia cum abbas concedit li-
centiam recedendi à monaſterio,& ſtan-
di in alio loco, videtur ea omnia conce-
6 dere, † ſine quibus non poſſet monachus
abeſſe, arg.c.cum quid,de reg. iur. in 6.&
ibi voluit glo.in c.ex parte, in verſ.licet,
in fi.de accuſat. vbi quod monachus non
obligat monaſterium, niſi quoad expen-
ſas,quas fecit occaſione propriæ neceſſi-
tatis, ſi tamen abfuit de licentia abbatis,
& non aliter,& ponit late Felin.ibi,nu.2.
verſ.in eadem gl. in fi. Dd.tenent.& quã-
uis rationem non ponant, id prouenit,
quia monaſterium, ſeu abbas nõ tenetur
alere monachum inobedientem,qui ſine
iuſſu, aut licẽtia receſſit, aliàs eſſet alios
inducere ad eandem inobedientiam, &
ad contemptum religionis.

Item monaſterium non tenetur mona
cho præſtare alimenta extra ſepta mona-
ſterij,vt ſuo loco dicemus.primi vero di
cti ratio eſt, quia adeſſe videtur, non ab
eſſe,† qui de licentia ſuperioris abeſt,vt 7
inquit gl.in l.hac lege,vbi Io.de Plat.no-
tat,C.de proxim.ſacr.ſcrin.lib.12.& gloſ.
ibi inquit,quod clericus, qui abeſt de li-
centia Papæ, conſequitur præbẽdam pro
toto tempore abſentiæ,idem ibi vult Io.
de Plat. in 2.notab.vbi ſubdit quod ſi ab-
ſit nulla impetrata licentia, non habet
præbendam.& Barto.in l.hac lege,inquit
quod ſi ciuitas licentiam dat ſtipendia
rio † quod abſit per aliquot menſes, ille 8
habebit ſalarium pro tempore abſentiæ,
& ante eum idem voluit glo. in l.deſerto
rem.§.ſi ad diem ff.de re milita. quam di-
cit ſingularem Bald.in l.ſi ea conditione,
C.de condi. inſert. vbi idem dicit in Do-
ctore,& milite,idem Bal.in Auth.habita,
nu.12.C.ne fil.pro patre.

Multa quoque alia adduci poſſunt ſpe
cialia alimentorum,ſed ea omnia curio-
sè afferre eſſet magis laborioſum, quàm
ſubtile, vt in terminis inquit Bartol.in l.
Mela, in fine,ff.de alim.& cibar.lega.ego
verò conſultius duxi multa, quæ hic po-
tuiſſet inculcari, ſuo loco diſponere ſub
illis capitibus, quibus magis videntur
conuenire,id quod præmonere volui,ne
fortè exiſtimet qs fuiſſe penitus omiſſa,
quæ hic non inueniet expreſſa. interim
autem generaliter multa † alimentorum 9
priuilegia videat apud Bart.in d.l. Mela,
in tracta.de alim.Papien.in for.libel.quo
agitur pro lega.rei ſing.in princ.nu.80.&
ſeq.Vital. in tracta.clauſu.in tit.an poſſit
renunciari alim.col.fin.verſ.vltimò quæ-
ro,quæ ſpecialia,Alexan.in conſi. 214.nu.
11.vol.6.

Finis Tituli Octaui Tract.Ioan.Petri
Surdi De Alimentis.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS, I. C. PRAE. CLARISSIMI.

TITVLVS IX.

Generalia quædam circa alimenta.

SVMMARIA.

1 *Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt validum.*
2 *Dos eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Dos continet cauſam alimentorum.*
4 *Simile non eſt idem.*
5 *Similitudo eſt rerum eadem qualitas.*
6 *Nominis diuerſitas arguit rei diuerſitatem.*
7 *Argumentum à ſimili non habet locum, quãdo extat diſsimilitudo.*
8 *Argumentum ab alimentis ad dotem, nõ habet locum, vbi eſt ratio diuerſitatis.*
9 *Argumentum ab æquiparatis procedit ſolum in caſu æquiparato.*
10 *Argumentum ab alimentis ad dotem ſumitur ſolum negatiuè, non affirmatiuè.*
11 *Argumentum à maiore ad minus ſumitur negatiuè, non affirmatiuè.*
12 *Argumentum à minori ad maius, eſt validum.*
13 *Dos & alimenta habent ſe tanquam excedentia, & exceſſa.*
14 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

QVAESTIO I.

GENERALIA quædam præfari operęprętium, quibus paſſim toto hoc opere dicta facilius intelligantur, ita verò fiet, vt dum quæſtiones tractantur, non ſit in verificandis ſuppoſitis immorandum, & multa vno in loco cõgeſta inueniri poſſint, quæ vix commodè alijs partibus annecti queãt, & primum quidem ſciendum eſt
1 valere † argumentum ab alimentis ad dotem: æquiparantur enim à iure ſecundùm gloſſ. in l. ob æs, C. de præd. minorum, vbi Alexand. ad Bartol. Salicet. in l. qui liberos, ff. de ritu nuptiarum, Alexand. in l. omnis, §. ſi mulier, ff. de condit. indeb. Bartol. qui argumento vtitur in l. fin. ff de his quib. vt indign. in l. fin. C. de dot. promiſſ. & in authen. res quæ, C. commun. de legat. Caſtr. in conſi. 80. colum. 2. verſ. illud autem conſtat, vol. 1. vbi inquit, quod obligatio dotãdi, & obligatio alendi iudicantur quaſi ad paria, allegat not. in authen. res quæ, & per Cyn. in l. alimenta, in fin. C. de negot. geſt. Curt. ſen. in l. de alimentis, numer. 15. C. de tranſactio. vbi quod hæc eſt recepta regula, Iaſon in d. l. cum is, §. ſi mulier, nume. 1. ff. de condit. indebi. vbi ait gloſſ. in d. l. ob æs, eſſe ſingularem, allegat Imol. & alios, & arguit non ab alimentis ad dotem, ſed econtra à dote ad alimenta, & hanc partem tenuerunt, Ioan. Andr. Alber. Bald. Angel. Florian. Imol. Ioan. de Anan. Barbat. Socin. Firmian. Calcan. & alij multi citati à Tyraquel. in tracta. de priuileg. piæ cauſæ, in præfatio. colum. mihi 12. verſic. item cum dos, vbi arguit ab alimentis ad dotem, & à dote vel alimenta: ſubdens, quod legatum dotis, & legatum alimentorum ęquiparantur, Euerar. in loco 19. vbi in principio inquit, quod argumentum eſt efficax, & validum, & eo Doctores multis in locis vtuntur, & quia multa ſunt alimentorum priuilegia, poteſt ab eo argumento inferri in fauorem dotis ad multas deciſiones, & ipſe ibi multas cumulat, Coraſ. in dicta l. qui liberos, num. 113. vbi inquit eſſe probabilem argumentationem, Ripa in l. 1. numer. 79. ff. ſoluto matrimonio, Garzias in tract. de vltim. fin. iuris ciuil. & Canonici, num. 107. vbi allegat Iacob. Butrigar. Petrum & Cyn. in l. nec mater, C. de iure dotium,

Vaſquius in tract.de ſucceſſio.creat.libr.2. parte 3.§.20.requiſi.19.declarat.3.num. 156. Tyraquel. in tractatu primogen. quæſt. 62. num.4.dicens, dotem & alimenta æquiparari, allegat Corne.& alios, ſubditque Doctores vbique argumentum ſumere ab vno ad alterum, Ruin.in conſi.94.num.9.volumine 5. D.Becius conſil.8.numer.7. Corduben. in dicta l. ſi quis à liberis, §. idem iudex, nume.24. ff. de liber.agnoſcend.vel alend.vbi addit Duen.Siluan.Roland.& alios tenentes hanc concluſionem, quod liceat arguere ab alimentis ad dotem, ideo inquit Bart. in l.cum de in rem verſo, colum.1.verſicul.contra hoc facit, ff. de vſuris, quod dos eſt digna pari fauore alimentorum.

Imò Cyn. in l. 1. in ſecunda quæſtione,
2 C.de alend. liber. inquit, † dotem eſſe alimentis fauorabiliorem, ſequitur Salicet. in l.neque mater, C. de iure dotium, & in authen.res quæ, colum.fina. C.de iure dot. Fulgoſ.in conſi.228.colu. fin.Alex.in conſ. 7. volumine 2. Socin. in conſi. 291. numer. 8.& 9. volum. 2. Iaſon in dicta authen. res quæ, colum.4.verſic.iuxta hoc notat, Curt. ſenior in conſi.39.colum. final. Bald. Nouel.in tract.dotis, parte 6.priuileg.15. Ripa in l.1.num.54.& num.103.ff.ſolut.matrimo. Tyraquel. in tract. primogenit. quæſtione 62.numer.5. Abb. in c.peruenit, in ſecundo notab.de arbitr.& præter eos Cyn.& Bart. in l.non omni, C.de adminiſtra.tutor, Natta in conſi.410.numer.16.Euerard.dicto loco 29.in princip. D.Becius in conſi. 8. num.
3 8.dos enim continet † cauſam alimentorum, & habet illorum præſtationem adiunctam, l.pro oneribus, C. de iure dotis, l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff.ſolut.matrimon. Fulgoſ.dicto conſi. 228. ſed præterea dos continet procreationem ſobolis, l.1.vbi Doct.ff.ſolu.matr.& in hoc alimenta excedit.

Contra tamen multi negant validè duci poſſe argumentum ab alimentis ad dotem, vel à dote ad alimenta, Angel. in l. à filia.in princ. ff.ad Trebellian. & in l. fin. C. de dotis promiſſ. eum ſequitur Imol. & Roman.in l.1. ff. ſolut. matrimon. vbi Alexand.nume.12. ponit quinque inſtantias, in quibus apparet non benè argui de vno ad alium, nam pater tenetur alere filiam naturalem, ſed non dotare, pater non alit filium diuitem, ſed dotat filiam quæ habet aliunde, frater alit ſororem coniunctam ex vno tantum latere, ſed eam non tenetur dotare, qui negat alimenta videtur necare, non qui negat dotem, poſtremò alimenta minore cum incommodo præſtantur, id eſt, per tempora, & particularis ſolutio ſicut affert damnum creditori, ita vtilitatem præſtat debitori, at dotis vnica fit præſtatio, eandem concluſionem probauit Salicet. in authen.res quæ, vbi Iaſon num.8.refert, & ipſe multas inſtantias addendo, quod filius matrem alit inopem, ſed non dotat, Crot. in l.1.num.66. ff.ſolut.matrimon.vbi addit aliam inſtantiam, quia ſcilicet à ſententia lata in cauſa alimentorum non appellatur, quod ſecùs eſt in cauſa dotis, Bald. Nouel. in dicta parte 6.priuileg.15.colum. 2. in fin. verſic.licet autem filius, Bald.in l. fin. verſic.ſin autem legatam, C.de bonis quæ libe, Caſtrenſ. & Imol. in l.Titio centum, §. Titio genero, ff.de condit. & demonſtrat. Bero.in conſi. 165. num.31. volumine 2.Tyraquel. dicta quæſtio.62. numer. 12. Nattad. conſ.410.num.15.deciſ. Pedemont.124. nume.15.Paleot.in tract.de noth.& ſpur. cap. 49.num.1.

Prædicti omnes mouentur ex differentijs ſuprà recitatis, quæ tamen nihil obſtant, quia cum aliud ſint alimenta, aliud dos, non eſt mirum, ſi inter ea ſubſunt differentiæ: cadit enim ſimilitudo non identitas, & † ſimile non eſt idem, glo.in l.quod 4
Nerua, ff.depoſit.c.innotuit, vbi Abb.in ſeptimo notab. de ſectio. cap. 2. de translat. prælato.l.1.C.de veter.iure enuclean.& ſimilitudo eſt rerum differentium eadẽ qualitas, † vt allegando Boetium, voluit Ioan. 5
Andr. in c. non poteſt, de præbend, in 6.in Nouel. & ſi eſſent vnum & idem, non appellaremus † diuerſis vocabulis, l. ſi idem, 6
C.de codicil. & ſi inter dictas res nulla omninò eſſet differentia, vtique eſſent vnum & idem, & dicunt Philoſophi, quod inter indiuidua non poteſt dari omnimoda ſimilitudo,

litudo, propterea Corduben. dicta l. ſi quis
à liberis, §. idem iudex, num. 30. ff. de liber.
agnoſcend. rectè miratur de eiuſmodi con-
tradictione, quia argumentum à ſimili pro
7 cedit ſolum in caſibus, in quibus † non ca-
dit diſſimilitudo, l. non poſſunt, ff. de legi-
bus, in illis verò caſibus, quibus adeſt diſſi-
militudo, nõ procedit argumentũ, gl. pen.
in l. creditori, ff. de oper. noui nunciat. vbi
Iaſ. num. 7. Socin. iun. l. 4. §. Caio, nume. 493.
ff. de verb. oblig. Corduben. loco prædicto,
vera igitur, & approbata eſt concluſio,
quod regulariter & in dubio valet argu-
mentum ab alimentis ad dotem, quia hæc à
iure parificantur, ſed non eſt perpetua hęc
regula.

Declaratur enim non procedere, quan-
8 do ſubeſt diuerſitatis ratio, † ita declarat E-
uerard. loco 29. colum. penultim. verſic. &
procedit hæc argumentatio, Coraſ. in l. qui
liberos, num. 113. ff. de ritu nuptiarum, Rip.
in l. 1. num. 79. ff. ſolut. matrimon. Cordub.
dicto §. idem iudex, num. 30. & ſequent. &
quamuis prædicti non allegent aliquid, ta-
men patet ad ſenſum, & non eget ratione,
aut probatione.

Poteſt etiam declarari, vt procedat ſo-
lum in caſibus æquiparatis, non autem in a-
lijs, quia hæc eſt natura argumenti ab æ-
quiparatis, vt † ijs tantum caſibus locum
9 habeat, l. Stichus, ff. de manumiſſ. teſtamen.
gloſſ. in l. omnes dies, C. de ferijs, in c. poſt-
quam, & in c. licet canon. de electio. in 6.
Geminian. in c. 1. de tempor. ordinatio. li-
bro 6. præcipuè quando æquiparatio non
eſt facta in omnibus, & per omnia, vt per
Ripam in l. prima, numer. 2. ff. ſolut. ma-
trimonio.

Declaratur quoque procedere argumẽ
tum ſolummodò, quando ſumitur affirma-
10 tiuè ab † alimentis ad dotem, non autem ſi
negatiuè, ita Ripa in d. l. 1. num. 79. ff. ſolut.
matrimon. ſed contrarium probauit Bald.
in authen. res quæ, C. commun. de legat.
prout eum refert Socin. iun. in l. 1. numer.
431. ff. ſolut. matrim. & Corduben. §. idem
iudex, num. 29. vbi ait, quod dicitur in ali-
mentis negatiuè locum habere quoq; in do

te, atque id confirmatur ratione, quia ſi ali-
menta ſunt fauorabiliora, quam dos, erit
argumentum à maiori ad minus, quod ne-
gatiuè non affirmatiuè ſumitur hoc modo
† quod non licet maiori, non licet minori 11
c. ſi ergo 8. q. 1. & ibi not. glo. tex. in c. ſi Pau-
lus, vbi etiam gl. 30. quæſt. 5. glo. Ioan. Andr.
Abb. & alij, in c. cum in cunctis, de electio.
ponit Euerar. loco 66. vbi alios citat, ita er-
go concipi poterit argumentum ab alimen
tis ad dotem, non tenetur quis ad alimenta,
ergo nec ad dotem, non autem tenetur ale-
re, ergo & dotare. ſed quia Dd. omnes, vt vi
dimus ſuprà, arguunt affirmatiuè de alimẽ
tis ad dotem, putà pater tenetur alere, ergo
tenebitur etiam dotare, ideo ſuſtineri non
poteſt deciſio Bald. vltra, quod mihi Bald.
non dicit id ad quod allegatur. præterea
multi dicunt dotem eſſe alimentis fauora-
biliorem, vt ſuprà retuli, ergo cum de ali-
mentis arguimus ad dotem non negatiuè,
ſed affirmatiuè ſumendum erit argumen-
tum tanquam de minori ad maius, † quia ſi 12
id de quo minus videtur ineſſe, ineſt: ergo
& id de quo magis, c. cum in cunctis, vbi gl.
citat concordantes, de elect. & ibi ſequitur
Ioan. Andr. Abb. & alij, §. illud quoque, in
auth. vt determ. ſit num. cler. & alios conge
rit Euerard. loco 65. col. 1. hac verò in quę-
ſtione ſi meũ interponendum eſt iudicium
aduertendum exiſtimo, an verum ſit quod
dictum eſt alimentis fauorabiliorem eſſe
dotem, & ſanè falſum credo, quia ſi quid fa
uoris ineſt doti id omne ideo habet, quia
habet annexam cauſam alimentorum, vnde
propter quod vnumquodque tale, & illud
magis, auth. multo magis, C. de ſacroſ. eccl.
& ſi attendamus fauorem reſpectu iudicij,
nulli dubium, quod alimenta ſunt fauora-
biliora, imò verum eſt in vniuerſum dice-
re, quod alimenta ſint dote fauorabiliora,
propterea infertur argumentum rectè ne-
gatiuè duci ab alimentis ad dotem, putà ſi
non includuntur alimenta, ergo nec dos, &
affirmatiuè à dote ad alimenta † habere ſe 13
tanquam excedentia, & exceſſa, vt ſcilicet
alimenta excedant, & dos ſit exceſſa, licet
ipſe contrarium teneat, nec placet mihi
diſtinctio Mainer. in l. quoties, numer. 146.

6Dddddd 2 ff. de

ff.de regu.iur.vbi ait alimentorum cauſam eſſe dote fauorabiliorem, vbi de alimentis agimus filiorum naturalium, at ſecùs vbi de legitimorum, & naturalium alimentis tractamus: repugnat enim rationi, quod maiori fauore proſequamur naturales, quàm legitimos, quare concludendum eſt ſemper ab alimentis ad dotem duci poſſe argumentum, ſi diuerſitatis ratio non obſtet, à dote verò ad alimenta perrarò videmus Dd. noſtros arguere, ſed rectè quoque ducitur affirmatiuè, vti ſuprà dixi, & ſecundùm prædicta conciliantur deciſiones Doctorum, & inſtantiæ, quæ in contrarium allegantur. annecti quoque huic capiti
14 poteſt id, quod Doct. dicunt † dotem ſuccedere loco alimentorum, Cyn. & Bald. in l. neque matrem, C. de iure dotium, Bart. in l. fin. ff. de his quib. vt indign. Afflict. in deciſio. 111. num. 10. Roland. conſi. 91. numer. 19. volum. 1. Tyraquel. alios citans in tractat. primogen. quæſtio. 62. num. 5. Natta in conſi. 415. num. 16. Boer. deciſ. 104. numer. 11. D. Becius conſi. 8. nume. 7. Crauet. conſi. 236. numer. 4. in fine, Aſcan. Clemen. in tractatu de patria poteſtate, effect. vndecimo, numer. 7.

SVMMARIA.

1 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
2 *Legitima eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Argumentum à legitima ad alimenta eſt validum.*
4 *Legitima quando petitur, requiritur libellus.*
5 *Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto.*
6 *Alimenta filio præſtita, non imputantur in legitimam ſibi à patre debitam.*
7 *Pater non poteſt filio alimenta præſtita cõpenſare cum bonis aduentitijs.*
8 *Intereſſe ſubrogatur loco principalis debiti.*
9 *Legitimæ imputat filius quidquid capit ex teſtamento patris.*
10 *Legitimæ non imputãtur, quæ ex teſtamento patris capiuntur inter viuos.*
11 *Legitimæ imputatur, quod donationis titulo filius inter viuos conſequitur à patre. declara tamen vt ibi.*
12 *Legitima poteſt à patre validè aſsignari in vita filio.*
13 *Legitimam pater viuens non cogitur aſsignare filio, ſed poteſt ſi vult.*
14 *Pater non poteſt filio aſsignare certum quid pro alimentis.*
15 *Donatio inter patrem & filium non valet.*
16 *Diuiſio, quam pater facit inter filios, non valet.*
17 *Donatio facta filio à patre confirmatur morte.*
18 *Donatio facta filio à patre non confirmatur morte, niſi præceſſerit traditio.*
19 *Donatio filio facta vt confirmetur morte ſufficit ficta traditio.*
20 *Donatio inter patrem & filium confirmatur iuramento.*

QVAESTIO II.

SI quæratur, an liceat arguere ab alimentis ad legitimam: dici poſſet prima facie quod ſic, quia legitima ſuccedit † loco alimentorum, Auth. de trien. & ſemiſ. §. prohibemus, Bartol. in Authen. de hæred. & falcid. in principio, hoc voluerunt Ricard. Malumb. Bartol. Alexand. Iaſ. Suarez, Alciat. Lup. & Didac. quos citat, & ſequitur Lud. Molin. in tract. de primogen. Hiſpaniarum, lib. 2. cap. 15. num. 2. vbi tamẽ loquitur non generaliter, ſed de alimentis quæ ſecundogenitis præſtantur, & ibi dicit non quod legitima ſuccedat loco alimẽtorum, ſed quod alimenta cedunt loco legitimæ, quod autem legitima ſuccedat loco alimentorum, voluit Aſcan. Clemen. in tractatu de patria poteſtate, effect. 16. num. 24. Lup. in c. per veſtras, in tertio notabili, §. 24. nume. 7. folio mihi 157. quod ante eos Bartol. in l. Titio centum, §. Titio genero, numer. 6. ff. de conditio. & demonſtratio. vbi eum ſequuntur Angel. Caſtrenſ. & Imol.

Secundò facit, quia legitima eſt fauorabilior, † quam cauſa alimentorum, vel ſaltem æqualis, vt inquit Curt. ſenior in l. de alimentis, numer. 2. C. de tranſactionibus, & hanc partem, & quòd rectè arguatur à legitima ad alimenta, tenuit Bartol. in d. §. Titio genero, vbi Angel. Caſtrenſ. & Imol. Vaſquius in tracta. de ſucceſſio. creatio. libro ſecundo, §. 20. in requiſito 42. num.

nu.341. vbi infert idem eſſe in dote, contra-
riam tamen partem quòd argumentum nõ
valeat à legitima ad alimenta voluit Corn.
in conſi.316.colum.4.verſic.& negatur, vo-
lu.1. quia ſecundùm eum in multis diſcre-
pant, primo, quia alimenta non debentur
filio, qui habet aliunde, ſed debetur legi-
tima, ſecundo alimenta debentur patre vi-
uente, legitima verò poſt mortem, tertio
ſpurio iure canonico debentur alimenta,
ſed non legitima, quarto legitima ſemper
vniformis reſpectu quotæ, ſiue nobili de-
beatur, ſiue ruſtico: alimenta verò diſpari
modo præſtantur diuiti, aut pauperi, &
proinde cùm in paucis conueniant, & in
multis diſcordent, non licebit de vno ar-
guere ad alterum, præcipuè cùm iure cau-
tum non inueniatur legitimã loco alimen-
torum ſuccedere, idem tenuit Bereng. in l.
in quartam, in præfatio. nume.39. vbi negat
legitimam loco alimentorum ſucceſſiſſe.
Tiraquel. in tracta. primogenituræ, quæ-
ſtione 55. nume.18. in fine. Cagnol. in l. fina.
nume.291. C. de pactis, vbi allegando Bald.
in l. 1. colum.9. C. quando non peten. par.
dicit non valere argumentum, quia ali-
menta præſtantur in annos, vel menſes,
legitima verò vnica ſolutione traditur, &
alimenta, qui negat, videtur necare, non
ita negans legitimam, & allegat multos
repugnantes dicto argumento, præcipuè
Doctores, qui diſputant ſi ſtatutum poſ-
ſit in totum tollere legitimam, qui con-
cludunt poſſe ex cauſa, ſed alimenta debe-
ri, atque ita conſtituunt inter alimenta, &
legitimam, hoc idem probarunt Bald. Ca-
ſtrenſ. Iaſon, & alij, in l. ſi quis in ſuo. C. de
inofficioſo teſtamento. vbi mouetur, quia
4 in petendo legitimam † requiritur libel-
lus, & ſeruatur iuris ordo, d. l. ſi quis in
ſuo. ibi, ſed expectato iudiciorum ſtrepi-
tu, at in petitione alimentorum procedi-
tur ſummariè, vt in l. de alimentis. C. de
tranſactionibus. vbi Curt. ſenior nume.12.
hoc notat. ſimiliter, quòd non detur ar-
gumentum tenuit Euerar. in loco ab ali-
men. ad dotem, qui eſt vigeſimus nonus,
colum.5. verſicu. & eadem ratione moue-
tur, quia in vno proceditur ſummariè, ſed
in altero ſeruatur ordo iudiciorum, &
ſubdit, quòd ea propoſitio legitimam lo-
co alimentorum ſuccedere, non eſt ſimpli-
citer, nec indiſtinctè vera. Maran. de ordin.
iudiciorum, parte 4. diſtinct. 9. nume.168.
verſicu. ſextò, dicitur ſummaria, vbi no-
tat eſſe differentiam in ordine proceden-
di. Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. idem re-
ſcripſit, nume.154. ff. de liber. agnoſcen. &
in §. idem iudex, nume.20. vbi num.72. dicit
à legitima ad alimenta non eſſe licitum ar-
gumentum, niſi ex manifeſta ſimilitudine,
& argumenta, quæ pro contraria parte ad-
ducuntur, probant contrarium, quia ſi le-
gitima ſucceſſit loco alimentorum benè li
cebit ab alimentis arguere ad legitimã, ſed
non econtrà, & nõ eſt verum, quòd legiti-
ma ſit alimentis fauorabilior, vt Curt. ſen.
dicebat: nam videmus quòd à ſtatuto legi-
tima poteſt in totũ tolli † ſecundùm com- 5
munem opinionem, de qua per Decium, &
Cagno. in l. iura ſanguinis. ff. de reg. iur. ſed
alimenta non poſſunt tolli, item non agi-
tur ſummariè in cauſa legitimæ, ſicut in
cauſa alimentorum, & non reijcitur appel-
latio à ſententia lata pro legitima, ſicut ab
ea, quæ fertur pro alimentis.

Immò videtur, quòd alimenta quo-
que non ſuccedant loco legitimæ: vide-
mus enim, quòd pater non imputat filio † 6
alimenta, quæ illi præſtitit ſecundùm Bal-
dum in l. omnimodò. §. imputari, nu.7. C.
de inofficioſo teſtamento, vbi loquitur de
omnibus expenſis, quas pater fecit pro fi-
lio agente in ſtudio, intelligendo tamen
de conſumptis, ſequitur Berengar. in l. in
quartam, c.3. nume.79. ff. ad legem Falcidi-
am, & dicit Corne. in l. cùm oportet, in
princip. colum. 2. verſicu. illud autem. C.
de bon. quæ liber. quòd pater non poteſt
alimenta filio præſtita † compenſare cum 7
bonis aduentitijs penes eum extantibus,
ſequitur Pariſ. in conſil. 130. numer.2. vo-
lum.1. at ſi alimenta loco legitimæ ſucce-
derent, non poſſet filius vtrunque conſe-
qui, alimenta, ſcilicet, & legitimam, quia
vnum recipiendo videtur habuiſſe, vti di-
cimus de intereſſe, quod ſubrogatur lo-
co eius, quod quis dare, vel facere † tene- 8

 batur,

batur, ideo reputatur vnum, & idem cum eo, quod venerat in obligatione, ſecũdùm Bartolum in l. ſtipulationes non diuiduntur, num. 40. circa finem. ff. de verbor. obligatio. ponunt Doct. in l. vinum, vbi præcipuè Curti. iun. & Butigel. num. 55. ff. ſi certum peta. idem Butigel. in l. 4. §. Cato, num. 45. ff. de verbor. obligatio. Aretin. in conſil. 83. colum. 2. verſic. tertiò. Decius in c. 1. in 1. lectura, nume. 22. in fin. de iudic. cum multis ſimilibus. non ergo poteſt filius conſequi à patre legitimam, cùm eſt conſequutus alimenta, ſed reſponderi poteſt contrarium procedere, ſi conſideremus alimenta, quæ patre viuente præſtantur: ea enim non ſuccedunt loco legitimæ, ideo nec imputantur in legitimam, at ſi alimenta præſtantur poſt mortem patris, ea loco legitimę ſuccedunt, & imputãtur in legitimam, & ita intelligo doctrinam prædictam, licèt Doctorem non inueniam declarantem, imputantur enim in legitimam filij, quæ-
9 cunque † ex teſtamento patris capiuntur, ſiue iure inſtitutionis, ſiue legati, ſiue in vim modi, vel alterius cuiuſuis diſpoſitionis, l. quoniam nouella. C. de inofficioſo teſtamẽto, l. etiam. §. penul. ff. de bon. libe. l. omnimodò, & l. ſcimus. C. de inofficioſo teſtamento. Barto. & alij in l. in quartam. ff. ad legem Falcidiam. ſi ergo pater in teſtamento relinquat filio alimenta, nulli dubium, quin legatum illud imputetur in eius legitimam, facta æſtimatione ſecundùm textum in l. hæreditatum. ff. ad legem Falcidiam. quod tamen non poteſt dici in alimentis præſtitis à patre viuente. ratio autem diuerſitatis, quare alimenta inter viuos præſtita non imputentur, relicta autem in teſtamento imputentur ea eſt, quia
10 non imputantur in legitimam, † quæ ex patris ſubſtantia inter viuos capiuntur, l. ſi quando. § generaliter. C. de inofficioſo teſtamento. l. illud. C. de collation. in d. l. in quartam. & licèt illud limitetur, quando
11 aliquid ſimpliciter datur non expreſſo † donationis titulo. Bartol. in l. 1. §. ſi parens. ff. ſi quis à paren. fuer. manum. Alexand. & alij in d. l. illud. Alex. in conſil. 142. volum. 2. ea tamen limitatio procedit, quando datum æquiualebat legitimæ, ſecùs quando vel excedebat, vel non accedat ad valorem legitimæ, vt declarat Socin. in conſil. 18. volum. 4. quem ſequitur Ripa in d. l. in quartam, num. 145. & ſequen. accedat, quòd pater alimenta præſtando filio exoluit debitum, ideo non imputat, nam ad duo tenetur erga filium, nempè alere dum viuit, & legitimam tempore mortis relinquere, vniuer. ergo debiti ſolutio non parit liberationem reſpectu alterius.

Addo, quòd alia maxima videtur differentia inter alimenta, & legitimam, de qua tamen prædicti Doctores non meminẽre, nam pater poteſt in vita ſua aſſignare filio † irreuocabiliter aliqua bona pro 12
ſua legitima, vt voluit Bald. in l. cùm oportet. in §. non autem. in fine. C. de bonis, quæ liber. vbi ait, quòd pater poteſt in vita præueniendo mortem ſuam aſſignare filio certam ſuorum bonorum portionem pro legitima, argumento l. cum quo. ff. ad legem Falcidiam. & infert, quòd ſi filij interſe contrahãt ſuper bonis aſſignatis, vt ſuprà, oritur naturalis, & ciuilis obligatio, & poſt eum idem omninò voluit Angel. in l. ſi non mortis. ff. de inofficioſo teſtamento. vbi cùm pater recuſaret filium emancipare, velletque certum quid aſſignare, ſed dubitaretur ne pater mutato propoſito illud poſteà reuocaret, vel ne filius ea omnia perderet, quæ in meliorando illa bona erogaſſet, conſuluiſſe dicit, quòd pater exprimeret donare ſe in cauſam legitimæ, quia hoc modo actus fit irreuocabilis, & cautum itur pro melioramẽtis, & pro hoc facit, quia etſi pater cogi non poſſit dare filio legitimam † ante mortem, tamen ſi vult 13
poteſt viuens illam aſſignare. Bald. in l. illud. colum. 3. verſicu. tertiò quæro. C. de ſacroſanct. eccleſ. & in l. ſi ſucceſſione. ver. quid de legitima. C. de reuoc. his, quæ in fraud. credit.

Sed econtrà non poteſt pater validè in vita † aſſignare certum quid pro alimentis, vt voluit gloſſ. in l. 2. C. de inoffic. donat. dum inquit, patrem validè filio donare aliquid diurnum in cauſam alimentorum. dum ergo dicit aliquid diurnum, 14

exclu-

excludit donationem, cuius emolumentum longiori tempore poſſet durare, & Bald. in d.l.2. nume.5. verſicu. tertiò oppono, dicit, quòd vbi pater viuens aliquid donat ob alimenta, requiritur confirmatio poſt mortem patris, vt valida ſit donatio pro futuro tempore, & interim reuocari poteſt, & ſubdit eſſe notandum, ſequitur Ferdinan. Loaz in repet. l. filiusfamilias. §. diui. num.31. ff. de lega.1. poſt Iaſon. in l. frater à fratre, colum. penult. de condi. indeb. Duen. reg. 223. limit. 5.

Verùm hæc gloſſæ opinio non videtur tuta, quia Bald. in d.l. ſi ſucceſſione. C. de reuoc. his, quæ in fraud. credit. tenet aſſignationem factam filio à patre ſuſtineri nõ minus pro cauſa alimentorum, quàm legitimæ, adducit illud Euangelij, tolle portionem ſubſtantiæ, quæ te contingit, & cum eo videtur tranſire Ioan. Bapt. Sanſeuer. in l. frater à fratre, quæſt. 25. nume. 100. ff. de condict. indeb. benè verum eſt, quod Baldus ibi non tractat, an aſſignatio ſit irreuocabilis, non enim eſt dubium, an poſſit fieri pro alimentis, quia id certum eſt, donec pater perſiſtit in ea voluntate, ſed difficultas ſi mutato propoſito velit reuocare, an poſſit, & hoc Bald. non tangit. rurſus Guli. Cun. in l. peculium ex eo conſtit. ff. de pecu. prout eum refert Roman. in l. de donatio. C. de collatio. & additio. & Bal. in d.l.2. dicit ſuſtineri donationem factam in cauſam alimentorum abſque alia confirmatione, atque ita videtur in alimentis idem eſſe, quod in legitima. Porrò, vt nihil ſit pacificum id quoque, quod pro legitima dixerunt Bald. & Angel. ſuſtineri aſſignationem multos habet contradicentes, vt rectè affirmari queat aliquid eſſe communiter reprobatum, volunt enim Doct. neque etiam in cauſam legitimæ ſuſtineri irreuocabiliter aſſignationem à patre factam, moti ea regula, quòd prohibetur do-

15 natio † inter patrem, & filium, l.1. §. ſi pater, ff. pro donato. l. cùm de bonis. C. de donatio. & quòd ea diuiſio inter patrem, & fi-

16 lium non valeat, † eſt text. cum gloſſ. in l. ſi ancillam. §. ſi pater. ff. pro ſuo. & in l. ſi filia. §. pater inter filios. ff. famil. erciſc. & in terminis, quòd pater non poſſit irreuocabiliter filio aſſignare legitimã, tenuit Bal. in l.3. colum.1. C. pro donato. Barbat. Soci. & Corn. quos citat Deci. in conſ. 86. num. 8. ver. in contrarium verò. Ioan. Bapt. in d.l. frater à fratre, quæſt. 25. nume. 100. & ſeq. ff. de condi. indeb. vbi reſoluit non valere in filio in poteſtate, licèt aliud ſit in emancipato. Iaſon in l. frater à fratre, colum. penul. verſic. iſtam limitationem. Ferdin. d. §. diui, num. 31. quare concludendum eſt in filio in poteſtate valere quidem aſſignationem factam à patre tam pro alimẽtis, quàm pro legitima. ſed eſſe reuocabilem dum viuit pater, & morte confirmari, ſi tamen ſequuta ſit traditio, qa id eſt generale, quòd licèt donatio † à patre facta filio confirme- 17
tur morte, l. donationes. quas parentes. C. de donatio. inter virum & vxorem. Deci. qui alios citat in conſ. 239. nume. 2. Crau. in conſ. 19. num. 2. tamen intelligitur ſi traditio facta eſt, & † non aliter. Bal. in authen. 18
ex teſtamẽto. C. de collatio. in l.2. C. de inofficio. donatio. Alexan. ad Bart. in l. Papinianus. ff. de donat. inter virum & vxorem. Corne. in conſ. 103. in prin. volum. 4. eſt verũ quòd ſufficit facta traditio, quæ ſit per conſtitutum, vel † etiam retẽtionem vſuſ- 19
fructus, vt per Decium in conſ. 202. colum. 4. verſ. tertio etiam fundamento. & in cõſ. 239. & col. 2. & in conſ. 296. circa principiũ. Crau. d. conſ. 19. nume. 2. & conſ. 141. num. 1. in fin. cum multis alijs, quos omitto. vt igitur ſuſtineatur aſſignatio, quæ à patre filio ſit pro legitima, vel alimentis cautius eſt, quòd eã pater confirmet iureiurando, quia eo conualidatur etiam donatio. † Bart. in l. 20
Titia, la 2. §. Imperator. ff. de lega. 2. Bald. in l. fi. in fin. C. de vſucapio. pro donato. Doct. omnes in c. cùm contingat, de iureiur. & in l. frater à fratre. ff. de cond. indeb. infinitos ad hoc allegat Duen. in reg. 219. in 2. amplia. addo Alcia. in conſ. 45. num. 2. Crau. in conſil. 202. colum. 2. Socin. iun. in conſil. 13. colum. 1. volum. 2. Ruin. in conſi. 179. colum. 2. volum. 1. Capic. deciſ. 56. colum. 1. Neuiza, conſi. 8. num. 3. Crot. in conſ. 11. num. 28. Rolan. in conſi. 77. num. 1. volum. 1.

SVMMA.

SVMMARIA.

1 *Alimenta æquiparantur piæ cauſæ.*

2 *Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſæ alimentorum.*

3 *Argumentum ab alimentis ad piam cauſam nõ ducitur, quando militat diuerſa ratio.*

4 *Appellatio admittitur à ſententia lata in cauſa pia.*

5 *Argumentum à pia cauſa ad alimenta ducitur ſolùm, vbi alimenta dicuntur cauſa pia.*

6 *Aliàs dictio importat ſimilitudinem.*

7 *Eccleſia non tanto fauore gaudet, quanto alimenta.*

QVAESTIO III.

AB alimentis quoque ad piam cauſam volunt multi, argumẽtum duci poſ-
1 ſe ea ratione, quòd alimenta † piæ cauſæ æquiparantur. §. interdicimus, in Authen. de eccleſiaſt. tit. l. Mela, in princip. ibi pietatis intuitu. ff. de alimen. & cibar. lega. gloſſ. in l. alio, & ibi Bar. ff. eodem titu. Iaſ. in conſi. 95. num. 2. volum. 1. Crau. in conſil. 199. num. 10. Euerar. loco 24. in princip. vnde eſt, quòd cùm cauſa captiuos redimendi
2 ſit pia, ipſa quoque † æquiparatur cauſæ alimentorum ſecundùm glo. in l. ſancimus. C. de ſacroſ. eccleſ. vbi Bal. dicit eſſe notandum, & ab illo aſſumpto ex vi argumenti Euerar. loco prædicto, infert ad multas notabiles deciſiones, quæ apud eũ videri poſſunt ſimiliter Tiraq. in tract. de priuil. piæ cauſæ arguit infinitis in locis ab ijs, quæ dicuntur de cauſa alimentorum ad cauſam piam.

Procedit autem argumentum, quando in vtroque militat eadem ratio, at ſi diuerſa
3 † ſit, non valet argumentum, vt benè declarat Euerar. dicto loco 24. in fi. & Tiraqu. in d. tract. de pia cauſa priuileg. 153. in fi.

Ex quo deducitur, quòd ſi non appelletur à ſententia lata in cauſa alimentorum. Bart. in l. ſolent, col. fi. & in l. Mela. ff. de alimen. & cibar. lega. tamen à ſententia lata in
4 cauſa pia benè † admittitur appellatio ſecundũ Roma. in auth. ſimiliter, in 6. ſpecia. cauſæ piæ, circa iudi. C. ad leg. Falc. Alex. ad Bar. in d. l. Mela. Euer. & Tiraq. in locis præcitatis, qa in cauſa pia ceſſat cauſa reijciẽdi appellationẽ. quia ſcilicet patitur dilationem, quod ſecùs eſt in cauſa alimentorum.

Infertur etiam, quòd argumentum ijs tantùm caſibus duci poterit, quibus cauſa alimentorum dici poteſt pia, † vt quando 5
debentur pauperi, & non habenti aliunde, vt diximus inter alimentorum priuilegia. ſed hæc illatio non ſubſiſtit, quia cùm pia cauſa ſit fauorabilior alimẽtis, licèt ſemp eo modo arguere de alimentis ad piam cauſam, quo arguimus à minori ad maius affirmatiuè.

Et prædicta quidem rectè procedunt, cũ vt dixi, arguimus ab alimentis, ad piam cauſam affirmatiuè, ſed an pari modo liceat arguere à pia cauſa ad alimenta negatiuè, & Euerar. d. loco 24. colum. 2. in princ. dicit, quòd ſic. & facit, quia ſi alimẽta, & pia cauſa æquiparantur, validum eſt argumentum ab æquiparatis, & hoc procedit ſine dubio, quando alimẽta pauperi relicta ſunt, quia tunc continent piam cauſam, ſed quæſtio eſt, quando non debentur pauperi, & hoc caſu mihi videtur valere argumentum ſolummodò negatiuè, vel ſumitur à maiori ad minus, puta ſi in cauſa pia hoc non licet, non etiam licebit in cauſa alimentorum, & text. in §. interdicimus. in Auth. de eccle. titu. parificat piam cauſam, & alimenta eo tantùm caſu, quo alimenta pauperi debentur, id eſt, tunc ſolùm cùm verè dantur in piam cauſam, vt probatur ibi, in captiuorũ
redemptionem, & egentium pabulum, & 6
alias pias cauſas. ea enim dictio, † aliàs, ſignificat ſimilitudinem, l. ſi fugitiui. vbi gl. C. de ſeru. fugiti. Abb. in c. ſedes, de reſcrip. Afflict. in deciſ. 244. num. 1. Curt. iun. in conſil. 38. num. 1. circa medium. Natta in conſi. 298. num. 1. Cæpha. in conſ. 66. deciſ. Pedem. 166. num. 7. proptereà cùm ſit æquiparatio extra caſum paupertatis, non licebit etiam extra illum arguere, & eodem modo intelligi debet text. in d. l. Mela. in princip. in verſ. ſed et ſi generaliter. ff. de alimen. & cibar. legat. quia non continent pietatem, niſi cùm debeatur pauperi, contra tamen prædicta facit, quia fauor alimentorum
præualet † fauori Eccleſiæ ſecundùm Ro- 7
ma. in conſ. 267. quem citat, & ſequitur Phanuc. in tract. dot. glo. 10. nu. 64.

SVMMA-

SVMMARIA.

1 *Alimenta quamuis pluries relicta, ſemel tantùm debentur.*

2 *Legata plura in eandem cauſam facta non debentur, ſed vnicum tantùm, etiamſi ſint qualitatis non ſpeciei.*

3 *Viſitator recipiẽs vnius diei procurationem ab vno non poteſt illam conſequi ab alio.*

4 *Legatum alimentorum continet debitum generis.*

5 *Cauſæ plures lucratiuæ poſſunt concurrere in teſtamentis diuerſorum, quæ recipiunt functionem in ſuo genere.*

6 *Legatum annuum continet plura legata.*

7 *Alimenta iure actionis debita peti poſſunt pro tempore præterito.*

8 *Habitatio relinqui poteſt ei, qui habet habitationem.*

8 *Legatum factum in vnam cauſam ceſſat ea cauſa ceſſante.*

10 *Legata plura eiuſdem quãtitatis debentur, quãdo facta ſunt in diuerſis ſcripturis.*

11 *Legata plura eiuſdem quantitatis etiam facta diuerſis ſcripturis non debentur, ſi ſint in eandẽ cauſam.*

12 *Alimenta relicta à teſtatore, & rurſus ab hærede debentur ſemel tantùm.*

13 *Teſtamentum hæredis habetur pro teſtamento defuncti.*

14 *Legatum diuerſis ſcripturis relictum à diuerſis perſonis, quæ reputentur vna, & eadem debetur ſemel tantùm.*

15 *Compenſandi animus non præſumitur, quando debitor legat creditori.*

16 *Compenſandi animus non præſumitur in hærede legante, qui tamen eſt debitor ex hæreditaria cauſa.*

17 *Compenſatio non inducitur, quando hæres legat quinquaginta, cùm teſtator iam legaſſet centum.*

18 *Cauſæ duæ lucratiuæ regulariter non poſſunt concurrere.*

19 *Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, vel quantitates diuerſas.*

20 *Res non dicitur eadem, niſi ad oculũ ſit demonſtrabilis.*

21 *Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, quæ iudicem recipiunt functionem.*

22 *Alimenta non debentur pluries ex multiplici legato continente conditiones incompatibiles.*

23 *Conditione non impleta diſpoſitio habetur pro non facta.*

24 *Modus ſi non impletur, emolumentum non debetur.*

25 *Vſusfructus fundi poteſt ei relinqui, cui iam alimenta debentur ex alio relicto.*

26 *Maritus relinquendo alimenta vxori videtur compenſare cum ijs, quæ intra annum luctus debentur.*

27 *Compenſatio legati inducitur cum debito neceſſario.*

28 *Actionem qui habet, videtur rem ſuam habere.*

29 *Vxori indotatæ, quæ patrem habet diuitem, non debetur quarta.*

30 *Maritus ſecundus cui ab vxore plus eſt relictũ, quàm filio prioris matrimonij, non poteſt repudiare legatum.*

31 *Habere videtur, qui facit quominùs habeat.*

32 *Legatarius poteſt vnum ex pluribus legatis ab eadem perſona factis acceptare, & alterum repudiare.*

33 *Legatarius poteſt vnius rei partem legatam acceptare, & alteram ſeparata actione relictam repudiare.*

QVAESTIO IIII.

MVLTIPLICABILIA non ſunt alimẽta, & ſi bis relicta, aut promiſſa ſunt, ſemel † tantùm debentur, l. dominus. §. 1. ff. de vſufruct. & l. libertis. ff. de alimen. & cibar. lega. Duran. de arte teſtan. titu. 6. de lega. caute. 23. numer. 1. vbi dicit, quòd ſi vir vxori alimenta legauit, deinde filius eidem alimenta relinquat ſecundum legatum modicæ erit vtilitatis, & dicit Bartol. in l. re coniuncti, num. 42. ff. de lega. 3. quòd cauſa alimentorum non eſt reiterabilis, allegat §. baſilicæ, l. alimenta. ff. de alimen. & cibar. legat. ſequuntur Doct. ibi & præcipuè Crot. nume. 73. & Ripa nume. 141. ff. de legat. 3. hinc infert Salice. in l. planè, la 1. §. ſi eadem. ff. de legat. 1. dicit, quòd ſi vxori teſtator alimenta legat, ſi ducet vitam vidualem, deinde hæres ſimiliter ei relinquat alimenta, non debebitur vtrunque legatum, ſed alterum tantùm erit præſtandum, & dicit Iaſon ibi, nu. 10. 1

quòd hæc quæſtio parum habet dubitatio-
nis, quia legatum alimentorum non eſt re-
iterabile, & mouetur etiam, quia vtrun-
que legatum factum eſt in eandem cauſam,
quo caſu non duplicatur etiamſi eſſet lega-
2 tum quantitatis, † non ſpeciei, vt in l. ſi li-
bertis quos, in princip. ff. de alimen. lega. &
hæc concluſio patet ad oculum, vt inquit
Bonifac. de Vital. in Clemen. ad noſtrum,
nu. 48. de cenſib. vbi ait, quod ſemel in die
alimentatus, non poteſt ea die iterum ali-
mentari, cùm venter non recipiat alimen-
tatiõis geminationem, & infert, quòd ideo
3 viſitator, † vel Epiſcopus qui ab vno rece-
pit vnius diei procurationem non poteſt,
nec debet ab alio recipere pro eadem die,
& refert ibi iurium antiquorum, & hodi-
ernorum diſpoſitionem, eandem conclu-
ſionem cum Duran. probauit Petr. Peck. in
tracta. de teſtamen. coniugato. lib. 5. cap. 10.
num. 6. volens, quòd vtrunque legatum nõ
debeatur, quando factum eſt ob eandem a-
limentorum cauſam. Caualcan. de vſufruc.
mulie. relic. num. 31. Crau. conſ. 3: .num. 1.

Contrarium tamen, quòd immò multa
legata facta à diuerſis perſonis eidem le-
gatario debeantur, voluit Simon de Prætis
in tracta. de interpret. vltim. volunt. lib. 4.
interpret. 1. dubitatio. 11. num. 13. folio mi-
hi 425. vbi reprehendit Duran. & Peck. di-
cens eorum dictum non eſſe verum. moue-
tur autem, quia legatum alimentorum con
tinet debitum generis, frumenti ſcilicet, vi-
4 ni, & aliorum ſimilium, quæ inuicem † re-
cipiunt functionem in ſuo genere, l. cùm
hi §. ſi cui, ff. de tranſact. l. 2. in princip. &
§. primo. vbi gloſſ. & Doctores. ff. ſi certum
petatur. & in his, quæ continent genus, ſu-
ſtinentur plura legata, ſi facta ſint in teſta-
mentis diuerſorum, quia poſſunt eo caſu
5 concurrere in eadem perſona † plures cau-
ſæ lucratiuæ, l. ſi quis duos, vbi Barto. ff. de
ſolutio. Bartol. in l. Mæuius. §. duorum. in
princip. & nume. 8. ff. de legat. 2. vbi etiam
Caſtren colum. fina. num. 9. addit, quod le-
gatum alimentorum ſuapte natura multi-
plex eſt, quia annuum, l. ſi cui annuum, ff.
6 de annu. lega. & legatum annuum dicitur †
continere plura legata, l. cùm in annos, ff.
de annu. legat. eandem ſententiam, quòd a-
limentorum legatum ſit multiplicabile, &
à pluribus teſtatoribus fieri poſſit, & ſem-
per debeatur, probauit Cordub. in l. ſi quis
à liberis. §. ſed ſi filius, num. 102. ff. de liber.
agnoſcen. vel alen. vbi dicit hanc partem
eſſe veriorem, & ſecuriorem. mouetur l. ſi
pluribus. §. 1. ff. de legat. 2. vbi legatum à
pluribus relictum toties debetur, quo-
ties eſt relictum, & quilibet capere poteſt
legata ſibi relicta, ſi non reperitur expreſ-
ſè à iure prohibitus, l. in fraudem, in prin-
cip. ff. de his quibus vt indign. ponderat e-
tiam dictam l. alimenta. §. baſilicæ. ff. de ali-
men. & cibar. legat. vbi legatarius non ca-
pit bona alimentorum legata ſibi facta in
eodem teſtamento, quia non apparet, quòd
teſtator voluerit bis dare, atque ita impe-
ditur duplex præſtatio, non quia legatum
non ſit reiterabile, ſed quia facta ſunt plu-
ra eiuſdem rei legata in eodem teſtamen-
to. confirmatur hæc opinio, quia vbi ali-
menta iure actionis debentur, tunc † pe- 7
ti poſſunt pro tempore præterito ab eo,
qui aliunde habuit, & alitus fuit, ſecun-
dùm Bartolum in l. libertis, quos. ff. de ali-
men. & cibar. legat. Alexan. in l. de alimen.
in princip. C de tranſactio. Ruin. in con-
ſil. 80. num. 5. volum. 2. & dixi latè ſuo lo-
co, nec impeditur exactio, quia iam ſit ali-
mentatus, ergo non eſt verum, quòd non
ſint multiplicabilia, quandoquidem ſi non
poſſent multiplicari, non deberentur ei,
qui fuit alitus, nam is recipit æſtimatio-
nem à grauato, & habet alimenta à ſeipſo,
vel alio.

Et non obſtat text. in d. l. dominus. §.
1. quia non loquitur an eadem perſona poſ
ſit pluries recipere alimenta, ſed an locum
habeat ius accreſcendi in legato alimento-
rum, ita ſi relicta ſunt pluribus, portio de-
ficiens in perſona vnius accreſcat alteri,
ita reſpondent Simon loco prædicto, num.
15. & Cordub. num. 104. & per prædicta Si-
mon d. interpret. 1. dubitat. 8. nume. 29. ver-
ſicul. prætereà. dicit, quòd ei † qui habet 8
habitationem, poteſt etiam relinqui habi-
tatio, ſicut ei, qui poteſt ſeipſum alere, poſ
ſunt relinqui alimenta.

Diffi-

Difficultas eſt reſpondere ad aliam rationem quòd legatum ſit ob cauſam, quæ cauſa cùm ſit impleta ex primo legato non poteſt amplius impleri ex ſecundo, qua ra-
9 tione dicimus quod legatū factum ex † cauſa ceſſat ipſa cauſa ceſſante, l. qui tutelam. in prin. ff. de teſtam. tute. l. tutor petitus. §. princ. ff. de excuſat. tuto. l. etiamſi partis. ff. de leg. 1. Tiraquel. in tract. ceſſan. cau. par. 1. nu. 121. Bero. in conſ. 23. nu. 24. conſ. 52. nu. 3. vol. 2. Cæph. in conſ. 81. hinc etiam fit, quòd & ſi legatum vtrunque debeatur, quando
10 vnum relinquitur in teſtamento, & † alterum in codicillis, etiamſi eiuſdem ſit quantitatis, l. quinquaginta. ff. de probat. Alex. in conſ. 4. vol. 1. Iaſ. in l. huiuſmodi. §. cùm pater, nu. 17. ff. de leg. 1. glo. Bar. & Dd. in l. planè. §. ſi eadem. ff. de lega. 1. vbi Iaſ. nume. 11. dicit communem. tamen fallit quando v-
11 trunque relictum eſt in eandem cauſam: † tunc etenim ſemel tantùm debetur, d. l. libertis, quos. in princip. ff. de alimen. legat. ita declarat gloſſ. in d. l. quinquaginta. Bartol. in d. l. cùm centum. ff. de adimen. legat. in l. 2. §. penult. in fine. ff. de dote prælega. Cuman. in conſil. 134. fine diſputatione. Abb. in conſ. 4. volum. 2. Cuman. Caſt. Alex. & Iaſ. in d. l. planè. §. ſi eadem. & certè ex Doctoribus, quos vidi, nemo eſt qui ad hãc rationem accommodatum det reſponſum. ego itaque dico, quòd etſi cauſa legati dicatur conſumpta, quando legatarius ſemel alimenta recepit, tamen ea cauſa non magis perducitur ad effectum cum vno quàm cùm alio legato, quia poteſt quis alere ex legato relicto ab vno, non cum relicto ab alio, ideo à pluribus conſequi poteſt idipſum, quod pro alimentis eſt ſibi neceſſarium, nec impleta eſt illa cauſa per legatū factum ab vno.

Secundò reſponderi poteſt negando, quòd vbi alimenta relinquuntur alicui dicatur legatum relictum reſtrictum ad eam cauſam alimentorum, quoniam poteſt legatarius id quod pro alimentis conſequitur ab hærede conuertere in aliam cauſam, & vſum, nec cogitur ex eo ſe alere, vt patet ad ſenſum, & probaui ſuprà in titu. qualiter ſint præſtanda: aliàs ſi cauſa eſſet determinata, non liceret rebus in alimenta legatis vti ad alium finem. ecce ergo, quod legatum non eſt ad eam cauſam limitatum.

Retenta autem concluſione, quòd alimenta ſint multiplicabilia, limita, ne locum vendicet, quando hæres ei alimenta relinqueret, cui à teſtatore † fuerunt iam 12
relicta, nam eo caſu ſemel tantùm debentur, ita Salic. in d. l. planè, la. 1. §. ſi eadem. ff. de leg. 1. ſequitur Iaſ. ibi num. 10. Duran. d. caut. 23. in princ. Riminal. ſen. in conſi. 230. num. 2. Simon d. interpret. 1. dubit. 11. nu. 16. in princip. allegat Iaſ. rationem, quia legatum eſt factum ob eandem cauſam, ergo non multiplicatur, ſed hæc ratio ex prædictis oſtenditur falſa, etſi vera eſſet, nõ poſſent alimenta à pluribus diuerſis, & extraneis perſonis relinqui, quod tamen eſt falſum. alij dicunt, ideo nõ multiplicari, quia teſtamentum hæredis habetur pro † teſta- 13
mento defuncti, & vnicum reputatur teſtamentum, l. huiuſmodi. §. ſi Sempronius. ff. de lega. 1. & vbi res eadem in duorum teſtamento relinquitur, quæ reputantur pro vno, tunc † ſemel tantùm debetur, d. §. ſi 14
Sempronius, gloſſ. 2. in d. §. ſi eadem. vbi etiam Iaſ. nume. 9. hanc tamen rationem improbat Iaſ. in d. §. ſi eadem, nume. 10. dicens non eſſe verum, quòd defuncti, & hæredis teſtamentum reputetur vnum, & idem, & ſubdit id eſſe contra textum in l. Mæuius, in princip. ff. de lega. 2. qui expreſſè probat diuerſa eſſe teſtamenta defuncti, & hæredis. addo, quod in §. ſi Sempronius, non dicitur, quòd duo illa teſtamẽta reputentur pro vno, ſed benè dicitur, quòd duæ perſonæ reputentur pro vnica.

Et tamen Saliceti deciſio nunquàm mihi placuit, quia licèt hæres ſit debitor ex cauſa alimentorum tamquàm hæres ex teſtamento defuncti, tamen legando alimenta non præſumitur id facere animo compenſandi, quia debitor legando creditori non præſumitur velle compenſare, † l. 15
creditorem. ff. de legat. 2. præcipuè, quando debitum erat voluntarium, & non neceſſarium, l. vnica, §. ſciendũ, C. de rei vxor. actio. Barto. Bald. Alexand. Corne. Iaſ.

Curt.iun.& alij in authen.prætereà.C.vn-
de vir.& vxo.dixi in conſ.112.num.42.& in
16 ſpecie, quòd hæres debitor ex cauſa hære-
ditaria, † legando non videatur compen-
ſare, eſt text.in l. Lucius Titius, in princip.
ff.de legat.1. quem dicit ſingularem. Bald.
ibi in princip.& Roman.in ſingu.546. Do-
ctores in l. Marcellus.§. quidam liberis.ff.
ad Trebellia.& per illum textum dixit Fa-
bian.in authen.prætereà, nume.63. quòd ſi
17 teſtator mihi legauit † centum, deinde hæ-
res eius mihi leget quinquaginta, non fiet
18 compenſatio, & ſi dicatur aduerte, quòd
duæ cauſæ lucratiuæ non poſſunt † con-
currere, l. final.§.1.ff.de his, quæ in fraud.
credit. l Mæuius.§.duobus.ff.de lega.2. Re-
ſpondeo, quòd ea regula procedit ſolùm,
quando duæ cauſæ concurrunt circa ean-
dem rem, ſecùs, quando circa res diuerſas,
19 † vel quantitates, tunc enim admittitur
concurſus, l.planè, la 1.§.ſed ſi non concur-
ſus.ff.de lega.1. l.fundum Cornelianum.ff.
de nouatio. l. Lucius Titius, in princip.ff.
de lega.1. At ſi replicetur eandem eſſe rem,
nempè tam ab hęrede, quàm à defuncto re-
licta eſſe alimenta, dici poterit non ſuffi-
20 cere, quòd in effectu eadem ſit res, † niſi e-
tiam ſit demonſtrabilis ad oculum, ita vo-
luit Imol.in l.ſi cùm dotem.§. ſi pater, co-
lum.2.verſicu. item non obſtat ſecunda ff.
ſoluto matrimonio. & idem dicit Roman.
in authen.prætereà, num.13.colum.penul.
verſic. ad hoc tamen reſpondens.C. vnde
vir & vxor, vbi eum ſequitur Fabian.num.
63.Areti.in §.ſi res aliena, num.5. verſic.aut
ergo quæris, quando.Inſtit.de legat.ſed in
caſu noſtro nō agitur de re, quæ ſit ad ocu-
lum demonſtratiua, & ideo poſſunt duæ
cauſæ lucratiuæ concurrere, & non eſt du-
bium, quòd alimenta non poſſunt ad ocu-
lum demonſtrari, ergo poſſunt conſequi
ex duplici cauſa lucratiua, prætereà, vbi il-
lud, quod debetur eſt tale, quòd recipit
functionem in ſuo genere, vt frumentum,
& aliæ res, quæ in alimenta præſtari ſolēt,
21 & tunc † poſſunt concurrere duę cauſæ lu-
cratiuæ, l. ſi quis duos.§.fina.ff.de ſolutio.
Aretin.d.§.ſi res aliena, colum.penult.con-
cludo itaque vtrunque alimentorum le-
gatum deberi, licèt vnum fiat à defuncto,
alterum ab hærede, ſed quia Doctores non
tangent, difficile eſſet in practica obtine-
re, proinde in iudicando, & cōſulendo eſ-
ſet in hærendum deciſionibus, & authori-
tatibus.

Declaratur ſecundò regula noſtra, quan
do alimenta à duobus legarentur ſub con-
ditionibus incompatibilibus, & quæ eodē
tempore non poſſint verificari, putà in v-
no teſtamento, adijcitur onus habitandi
vno in loco, in alio verò teſtamento impo-
nitur neceſſitas habitandi in alio loco, eo
enim caſu † alimenta illi debentur ſolùm 22
in loco, in quo iniunctum onus ſeruat, l.
Stichus.§.final. l.libertis quos. §. fina.ff.de
alim.& cibar.lega.Simon de Pręt.in d.lib.
4.interpreta.1.dubitat.11. numer.16. idque
procedit, non quia multiplicabilia alimen
ta non ſint, ſed quia vtraque conditio im-
pleri non poteſt, & conditione non imple-
ta † legatum habetur pro non facto, l.pe- 23
cuniam quam.ff.ſi certum petat. l. neceſſa-
rio, §.quòd ſi pendente.ff.de pericu.& com
mod.rei vend. Socin.iun.in conſil.4. num.
16.volum.2. Ripa in conſi.81.nume.23. Ce-
phal.in conſi.17.nume.6. Crauet. in conſil.
170.num.8.Tiraquel.in l.ſi vnquàm, in ver-
ſicu.reuertatur, num.277.C.de reuoc.dona.
Rolan.in conſil.58.nume.15.volum.3.deciſ.
Pedemon.50.nume.12.cùm enim legatarius
modum adiectum implere non poſſit, lega
tum non conſequitur, nam vbi modus non
impletur, † emolumento priuatur legata- 24
rius. Bart.in l.quibus diebus.§. Termilius,
num.17.ff.de cond.& demonſt. & ibi etiam
Socin.num.14.verſ.ſecunda concluſio.Bal.
in conſ.219.colum.1. verſic.amplius conſi-
derandum, volum.2. Alexan. in conſil.117.
num.2.verſi.adhuc videtur, volum.7. & in
conſ.102.volum.1. id verò, vt dixi, non eo
fit, quòd alimētorum natura repugnet, ſed
pro eo, quod modus impleri non poteſt à
legatario.

Quòd ſi magis placeat prior opinio,
quę habet alimenta nō eſſe multiplicabilia
ad euitandum eam, remedium eſt, quòd vo
lens alimenta alicui relinquere, cui iam ab
alio debeantur, leget vſumfructum fundi,
non

non autem alimenta, quia is alimenta à pri
mo conſequatur, & vſusfructus legatum à
ſecundo, & poterit fructus eius fundi ven-
25 de re,† alienare, & pro libito diſponere, l.
neceſſariò, §.fin. ff.de pericul. & commod.
rei vend. ita cautelam docet Durant. de ar-
te teſtandi, tit.6.caut.23.in princ.

Addo prædictis, quod & ſi, vt dixi ſu-
prà, debitor ex cauſa voluntaria relinquē-
do alimenta, non videatur habere animum
compenſandi, tamen ſecùs eſt, quando fo-
ret debitor legalis, & ideo ſi maritus, qui
poſt mortem tenetur vxorem alere, cuius
dotes retinentur ab hærede, relinquat ei a-
26 limenta † eo caſu præſumetur feciſſe com-
penſandi animo, ita Bal. in l. ſi donatarius,
§.1.colum.1.in fin.ff.de cond.ob cauſam, ſe-
quitur Alexan.in l.diuortio, in princ.num.
28.ff.ſolu.matrim. & ratio eſt, quia debitor
27 legalis dicitur neceſſarius, † & legatū ſem-
per compenſatur cum debito neceſſario, l.
ſi cum dotem, §. ſi pater, vbi notant omnes
Doctores, ff.ſoluto matrim.authen. prætere-
rea, vbi etiam Doct. C. vnde vir & vxor.
Cardin. & Imol.in c. officij, vbi Didac. de
teſtamen. Afflict.deciſ.44.num.9. Neuizan.
in conſi.61.num.21.cum ſimilibus.

Si placeat ea opinio quod alimenta nō
ſint multiplicabilia, & contingat plura in
eiuſdem alimentorum cauſam fieri legata
à diuerſis perſonis, an poſſit legatarius v-
num acceptare, & alterum repudiare, nam
ſi vnum acceptaſſet, res eſſet clara, quia per
acceptationem actio fuit perfectè acquiſi-
28 ta, & qui † actionem habet ad rem, videtur
rem ipſam habere, l.qui actionem, ff.de re-
gulis iuris, & dicitur habere alimenta ab
vno, facit quod voluit Cumanus in l.in ſu-
is, ff.de liber. & poſthum. vbi inquit quar-
29 tam ex diſpoſitione † authent. præterea, C.
vnde vir & vxor, non deberi vxori indota-
tæ habenti patrem diuitem à quo poſſit a-
limenta conſequi, & idem ipſe voluit in
conſi.131.Alexand.in dicta authent.prætere-
ea, colum.penultim.vbi Iaſon num.7.& ſe-
quenti, vbi verò neutrum acceptauit, vi-
deretur non poſſe legatarium repudiare
primum legatum, vt ſecundum acceptet,
quia hoc eſſet in damnum hæredis à quo
ſecundum legatum fuit relictum per ea
quæ ponit Bertrand. in l. hac edictali, §. ſi
verò plus, num. 22. C. de ſecundis nuptijs.
vbi ait, quod † ſi mater filio inſtituto ex ſe- 30
cundo viro plus marito relinquat, quam v-
ni ex filijs prioris matrimonij, non poterit
maritus ad præiudicium filiorum prioris
matrimonij repudiare legatum, ille enim
dicitur habere † qui facit quominus habe- 31
at, l.ſed & ſi lege, §.proinde, ff.de petitione
hæred. l.ſi verò, §.perueniſſe, ff. ſolut. ma-
trimo. credo tamen licere legatario vnum
ex legatis ſibi factis à diuerſis perſonis re-
pudiare, & alterum acceptare, probat text.
in l.neminem, cum l.ſequenti, ff. de legat.
2. vbi fortius dicitur, quod legatarius po-
teſt ex pluribus legatis factis † ab eadem 32
perſona vnum repudiare, & alterum acce-
ptare, Doct. in l. ſi ex toto, §.ſi ita legatum,
vbi Ripa num.1.ff.de legat. 1. imò fortius ſi
eadem res per partes in diuerſis orationi-
bus relinquatur, poterit legatarius † vna 33
parte repudiata, alteram conſequi, vt vo-
luit Bartol.in d.l.neminem, colum.fin. Ca-
ſtrenſ.in l.quidam eulogio, C.de iure deli-
berandi, in tertia oppoſitione, & inquit A-
retinus in l.ſi ſolus, colum.2.ff.de acquiren
da hæreditate, hoc eſſe dictum vnicum, &
non haberi alibi, Gomeſ.de teſtament.c.12.
num.33.

Et non obſtat, quod voluit Cumanus
in conſi. 131. quia ibi non eſt ius in accepta-
tione legati, ſed in ipſo actu relinquendi,
nam eo ipſo, quod plus viro relinquitur,
quam filio ex priori matrimonio, ſtatim
ius acquiritur filio, ſiue quod viro relictū
eſt, acceptetur, ſiue repudietur, quia ſuffi-
cit quod mater fecit, quantum in ſe fuit cō-
tra legem.

SVMMARIA.

1 *Ius accreſcendi locum habet etiam in legatis.*
2 *Ius accreſcendi addit portionem portioni.*
3 *Ius accreſcendi applicat portionem ipſo iure, nō autem medio exceptionis.*
4 *Ius accreſcendi tribuit ius ſine portione.*
5 *Ius accreſcendi adijcit etiam ignoranti.*
6 *Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum.*

7 *Ius accreſcendi non habet locum in diſpoſitionibus limitatis.*

8 *Ratio quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*

9 *Ius accreſcendi habet locum etiam vbi extat taxatina.*

10 *Legatum alimentorum non recipit multiplicationem, quando fit ab eodem, & in eadem ſcriptura.*

11 *Cauſæ duæ lucratinæ non poſſunt concurrere.*

12 *Ius accreſcendi facilius admittitur in inſtitutione, quam in legato.*

13 *Ius accreſcendi non poteſt à teſtatore prohiberi.*

14 *Ius accreſcendi non poteſt in inſtitutione prohiberi à teſtatore.*

15 *Ius accreſcendi prohiberi poteſt in legatis.*

16 *Ius accreſcendi non habet locum in legato veſtimentorum.*

17 *Partis quoad partem eadem eſt ratio, quæ totius quoad totum.*

18 *Ius accreſcendi non habet locum in legato victus.*

19 *Victus legatum idem continet quod legatum alimentorum.*

20 *Ius accreſcendi non habet locum, quando vſusfructus relinquitur ad alimenta.*

21 *Ius accreſcendi non habet locum quando legantur alicuius prædij fructus ad alimenta.*

22 *Fructus alicuius prædij quando relinquuntur, videtur relictus vſusfructus.*

23 *Ius accreſcendi non habet locum in legatis quæ ſunt tempore limitata.*

24 *Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum in piam cauſam relicto.*

25 *Ius accreſcendi nõ habet locum in legato, quod tacitè importat alimenta.*

26 *Taciti & expreſſi idem eſt iudicium.*

27 *Ius accreſcendi locum habet in legato alimentorum, quod non ſufficit ad integra alimenta.*

28 *Ius correctum quod non reperitur, quare ſtare prohibetur.*

QVAESTIO V.

1 NOTVM eſt omnibus, quod ius accreſcendi habet locum † etiam in legatis ſi legatarius velit, l. vnica, §. vbi autem, C. de caduc. tollend. Bartol. in l. re coniuncti, num. 51. vbi Crot. num. 94. Ripa num. 183. ff. de legat. 3. Iaſ. in l. 1. numer. 12. C. quan. non peten. part. Pariſ. in conſi. 37. nume. 10. volum. 3. & † portio accreſcit portio 2
ni, l. ſi totum, vbi Bart. ff. de acquir. hæred. l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis & legit. l. cum ex filio, §. fin. ff. de vulgar. & pupil. Bart. in l. re coniuncti, num. 48. & ibi alij omnes, præcipuè Ripa num. 197. & num. 200. Iaſ. in l. Lucius, num. 31. ff. de vulg. & pupil. Dec. in cõſi. 304. num. 3. & in l. 1. in 2. lectur. num. 38. C. quan. non peten. part. & Cagnol. in rub. eiuſdem tituli, numer. 38. Crot. in conſi. 32. num. 18. Chaſſan. conſi. 14. nume. 9. Cæphal. in conſi. 59. num. 40. & in conſi. 60. numer. 6. conſi. 29. nu. 9. & ipſo iure, † non autem iu- 3
re exceptionis, l. vnica, §. in his autem, C. de caduc. tollend. & non requiritur † petitio 4
vel agnitio, Ripa in l. re coniuncti, numer. 217. in ſeptima concluſ. imò † acquiritur i- 5
gnoranti, l. hæredi cum poſthumo, ff. de acquir. hæred. Dec. in rubr. C. quando non peten. part. in ſecunda lectura. num. 15. Cæph. conſ. 29. num. 8.

Dubium tamen eſt, ſi pluribus eodem verborum contextu legentur alimenta, an inter eos ſit locus iuri accreſcendi, ita vt portio vnius quoquo modo deficiens accreſcat alteri. & Bartol. quidem in d. l. re coniuncti, num. 42. dicit portionem non ac-
creſcere, † quia ipſa alimenta nõ ſunt mul- 6
tiplicabilia, & legatum non eſt iterabile, allegat l. dominus, §. 1. ff. de vſufruct. l. pen. §. 1. ff. ad legem Falcid. idem quoque voluit Bart. in d. l. dominus, §. 1. in fin. vbi mouetur, quia legatum alimentorum eſt naturaliter taxatum, & limitatum, & regulariter ius accreſcendi non habet locum in diſpo-
ſitionibus † limitatis, l. Lucius, §. quę habe- 7
bat, vbi Bald. ff. ad Trebellia. Bald. in l. 1. colum. fin. C. de ſecundis nupt. Iaſ. in d. l. re coniuncti, in 2. lectura, num. 199. & quod ius accreſcendi non habeat locum in legato alimentorum probarunt omnes Doct. in dicta l. re coniuncti, præcipuè Iaſon numer. 174 Crot. numer. 73. & Ripa nume. 111. idem Iaſon in l. 1. §. 1. ff. ſi quis ius dicent. non obtemper. in l. 1. C. de teſtam. milit. in l. in quartam, §. ſi quis vnam, ff. de legat. 1.

Ruin.

Rui.in conſ.86.num.4.volum.2.Ioan. Lup.
in c.per veſtras,in 3.notab.§.vigeſimoquin
to,num.7.de donat.inter virum & vxor.fo
lio mihi 157. Euerard. in loco 70. à natura
dictio.taxatiuæ,colum.final.verſic.hinc e-
tiam eſt,quod ſi duobus, vbi textum illum
dicit ſingularem, & ad hoc eundem text.di
cit valde notabilem Abb.in conſi.78.in fin.
volum.2.Iaſ.in l.ſi mora,numer.7.ff.ſolut.
matrimon.

Hæc tamen opinio non videtur vera,
ſiue recipiamus Bartoli rationem,ſiue Bal-
di, nam quod attinet ad Bartolum, dictum
eſt ſuprà, legatum alimentorum eſſe multi
plicabile, ergo locum habebit ius accreſ-
8 cendi.ceſſante enim ratione,† ceſſat diſpo-
ſitio,c.cum ceſſante, de appellationib. quo
verò ad rationem Baldi,quod legatum ali-
mentorum ſit naturaliter taxatum, ea vera
eſt,ſed non ideò benè infertur,quod exclu
datur ius accreſcendi, nam ibi diſpoſitio
eſt expreſſè taxata,putà quando adiecta eſt
9 dictio taxatiua,eſt nihilominus † locus iu-
ri accreſcendi, ſecundùm Angel. in l.quo-
ties,§ ſi duo,colum.2. vbi etiam Imol. ff.de
hæred.inſtitu. Imol.in l.1.§.ſi ex fundo, &
in l.hæreditas,colum.8.ff.de hæredib.inſti-
tuend. Barbat.conſi.71.colum.3. volum.4.
Aret.in §.hæres,Inſtit.de hæred. inſtituen.
Corne.in l.extraneum,colum.2.C.eod.tit.
Ceph.in conſ.153.num.11.

Verùm Bartoli, & aliorum deciſio,
quod ius accreſcendi non habeat locum in
legato alimentorum, eſt veriſſima, & pro-
batur concludenter in ea lege,dominus, §.
1. ff.de vſufruct. & non obſtat quod lega-
tum alimentorum ſit reiterabile, quia eſt
verum quando à diuerſis fit:at vbi fit ab eo
10 dem † & in eadē ſcriptura non recipit mul
tiplicationem,d.l.quinquaginta,ff.de pro-
batio. Doct. in d.l.planè, la 1. §.ſi eadem,ff.
11 de leg.1. & duæ cauſæ † lucratiuæ non poſ-
ſunt concurrere,l.fina.§.1.ff.de his quæ in
fraudem credit.& dixi ſuprà. neque obſtat
doctrina Angel.& Imol. in d.§.ſi duo. quia
loquitur non in legato,ſed in inſtitutione,
idque ea ratione, quia difficilius excludi-
12 tur ius accreſcendi † in inſtitutione, quam
in legato. ita videtur intelligere Iaſ. in l.ſi
mora,numer.7.ff.ſolut. matrimon.& verè
Angel.& Imol. loquuntur in inſtitutione,
imò multi tenent teſtatorem no poſſe pro-
hibere † ius accreſcendi, vt voluit Dynus, 13
quem citat Bald.in l.ſi quis ita hæres inſti-
tuatur ſicut legitimus,ff.de hæredib. inſti-
tuend. Imol. in d.§.ſi duo, & dicto §.ſi ex
fundo,gloſſ.Bald.Salicet.Roman. Imol.An
gel.Cuman. Petr. de Vbald. Angel.Aretin.
Alexand.Iaſ. Put. Ro.de Cur.Franc.Curt.
quos omnes citat, & ſequitur Bertran. in
conſi.151.num.7.volum.3.vbi dicit hanc eſ-
ſe magis communem, & hanc partem lo-
quendo expreſſè in inſtitutione,† quod te- 14
ſtator non poſſit prohibere ius accreſcen-
di,probauit gl. in l.ſi ſeruus communis ab
extero,vbi Angel.Imola, & Caſtrenſ.ff.de
acquirend.hęred.Alexan.qui latè defendit
in l.quoties,in fin.C.de hæred.inſtit. & in
l.ſi quis priore,in fin.ff.ad Trebellian.eam-
que dicit communem Dec.in rubr.C.quan
do non peten.part.in 2.lectur.num.21. Iaſ.
in l.re coniuncti,num.107.vbi Crot.nume.
61.verſicu.contrariam tamen, vbi teſtatur
de communi, ſequitur ibi Ripa nume. 134.
& idem voluit Crot.in conſi.79. nume.21.
licet in legatis admittant omnes prohibe-
ri poſſe ius † accreſcendi, ſecundùm glo.in 15
l.dominus,§.1.in verſic.recurrit,Iaſon d.l.
re coniuncti,num.108.vbi Ripa numer.133.
qui ait, Dd. hoc vbique tenere, non eſt er-
go mirum, quod in inſtitutione taxatiua
diſpoſitio non excludit ius accreſcendi,
cum id facere non poſſit teſtator expreſſè,
& in legatis aliud ſit,ex quo in legatis ceſ-
ſat ratio ne teſtator decedat pro parte te-
ſtatus, & pro parte inteſtatus,atque ita ex
vtraque ratione Bartoli ſcilicet, & Baldi
ſuſtinetur propoſitio illa, quod in lega-
to alimentorum non eſt locus iuri accreſ-
cendi.

Ampliatur autem vt procedat etiam in
legato veſtimentorum, in quo † non eſt lo- 16
cus iuri accreſcendi,ſecundùm Bald.in d.l.
dominus, §. 1. ſequitur Iaſ. in repet. d.l. re
coniuncti,num.175.Ruin.in conſ.86.nume.
4.volum.2.Lup.in d.c.per veſtras, in 3.no-
tabili,§.24.nume.7.folio mihi 157. & ratio
eſt,quia & ipſum veſtimentorum legatum
eſt na-

eſt naturaliter taxatum. poteſt & alia adduci ratio, quia veſtitus eſt pars alimentorũ, vt dixi in tit. qualiter alimenta prętentur,
17 & eadem eſt ratio partis quoad † partem, quæ eſt totius quoad totum, l. quæ de tota, ff. de rei vendic. ſed ſi rectè conſideretur, hoc non videtur verum, nam veſtitus eſt reiterabilis, & multiplicationem recipit, & qui multa habet veſtimenta, plura quoq; habere poteſt: non ſic in alimentis, quia cũ eſt alitus quis non poteſt iterum ali, qua ratione etiam non videtur verum, quod legatum veſtitus naturaliter ſit taxatũ ſicut legatum alimentorum. cogita igitur, quia mihi non placet deciſio.

Amplia ſecundò, vt idem ſit quando alicui relinqueretur victus, ſecundùm Ruin. in conſ. 86. num. 3. & ſeq. volum. 2. vbi tenet
18 quod eo quoque caſu non ſit locus † iuri accreſcendi, & ratio eſt, quia legatum victus æquiparatur legato alimentorum: imò nil
19 aliud continet quam † alimenta, l. fin. ff. de alim. & cibar. legat. l. verbo victus, cum l. ſeq. ff. de verb. ſign. dixi in titu. quando alimenta cenſeantur relicta.

Idem quoque, & tertiò dicendum eſt, quando vſusfructus alicuius prædij foret
20 relictus † pro alimentis, vel ad alimenta, vt vult text. expreſſus in d. l. dominus, §. 1. ff. de vſufru. Abb. in d. conſ. 78. in fin. volum. 2. & eodem modo in fructibus prædij ob ali-
21 menta † relictis, tenet Ruin. d. conſ. 86. per totum, vol. 2. ſic etiam loquitur Euerard. d. loco 70. col. fin. verſ. hinc etiam eſt. idem e-
22 nim eſt relinquere fructus alicuius † prædij, vel illius vſumfructum, l. ſi quis ita, ff. de vſufruc. l. cum ita. ff. de vſufr. leg. gl. in l. idem eſt, ff. vſufr. quemadm. cau. cum declaratione tamen quam poſui in conſ. 155. nu. 1. & ſeq.

Extendit quarto loco Ruin. in d. conſ. 86. numer. 5. volum. 2. concluſionem prædi-
23 ctam procedere in omni legato † quod eſt tempore concluſum, & limitatum ex rationis identate: ſed melius facit generale axioma in materia iuris accreſcendi, quod ſcilicet non habeat locum in diſpoſitionibus limitatis, & quando legatum eſt à teſtatore tempore res non patitur dubium, quia ſi accreſceret, id fieret contra teſtatoris diſpoſitionem, & mentem.

Ampliatur quintò, vt procedat etiam in legato alimentorũ facto ad pias cauſas, quia etſi multa ſint piæ cauſæ priuilegia, tamen in eiuſmodi legato † non erit locus 24
iuri accreſcendi, ita per d. l. dominus, concludit Bal. in l. 1. num. 48. C. de ſacroſan. eccleſ. ſequitur Ripa in d. l. re coniuncti, nume. 141. in fin. cum enim ratio excludendi ius accreſcendi non minus verificetur in legato facto pietatis cauſa, quam in alio, debet in eo ſicut in alijs locum habere deciſio.

Sextò amplia procedere in legato alimentorum non minus tacito quam expreſſo, putà quando eſſet relictum annuum factum alicui pauperi quod continet alimenta ſecundùm ea, quæ poſui ſuo loco, nam in eo non erit locus † iuri accreſcendi, Ri- 25
pa in d. l. re coniuncti, num. 142. vbi mouetur ea ratione quod legatum annuum pauperi factum, præſumitur factum in cauſam alimentorum. præterea taciti, & expreſſi idem † eſt iudicium, l. cum quid, ff. ſi certum 26
pet. & ſat eſt quod dicatur legatum alimentorum, quia ſemper infertur neceſſario, quod non admittat ius accreſcendi, & ex ea Ripę deciſione inferri poteſt ad multa, pręcipuè quod idem ſit quando relinquitur vxori vſusfructus, qui ex conſuetudine Bulgari reſtringitur ad alimenta, & ad eos omnes caſus, quibus verba legati important alimenta: in his enim omnibus non erit locus iuri accreſcendi per prædicta.

Prædicta omnia limitarem, licèt à Dd. tactum non inueniam, non locum habere quando ex legato in alimenta relicto ſufficienter non eſſet prouiſum in neceſſitatibus legatarij, ſiue id proueniat ex voluntate legantis, ſiue ex caſu: ex voluntate, putà ſi minus relictum ſit cuique, quam requiratur ad vitæ ſuſtentationem, vt ſi tribus vel quatuor vnica oratione relinquantur viginti pro alimentis, quæ omnibus certè non ſufficiunt, & quando fructus alicuius fundi legantur pluribus ad alimenta, qui tamen non poſſint ſufficere; caſu verò, vt quando alimenta integra præſtari nõ poſſunt

ſunt habito reſpectu ad redditus teſtatoris, vel quia hæreditas ſit modica, vel etiam ære alieno exhauſta. ijs enim caſibus
27 crederem locum eſſe † iuri accreſcendi, quia ceſſant omnes rationes impeditiuæ: & prima quidem, quod alimenta non ſint multiplicabilia, nam hoc modo non multiplicant, ſed quæ diminuta præſtabantur eo argumento ſupplentur, & ad integritatem reduguntur. ceſſat etiam, quod alimẽta ſint naturaliter taxata, quia per ius accreſcendi non augetur naturalis illa taxatio, ſed imperfecta teſtatoris taxatio reducitur ad naturalem taxationem. cum ergo rationes omnes ceſſent propter quas limitari ſolet regula, ſtandum erit regulæ per rationem,
28 quòd ſtare non prohibetur, † quod correctum non inuenitur, authen. præcipimus, C. de appellatio. & in materia iuris accreſcendi videmus licitum eſſe arguere à ceſſante ratione, nam ideo dicunt in legatis poſſe teſtatorem prohibere ius accreſcendi, quia in eis ceſſat ratio prohibitiua, vt ſuprà retuli.

Hæc tamen limitatio ſi ſibi placebit intelligenda erit, vt non in totum locum habeat ius accreſcendi, ſed eatenus, quatenus in primo legato ſeu in portione legata deficit, plenè ſubueniendum pro alimentis legatarijs, ſi quid enim vltra neceſſitatem ſupereſt, id non accreſcit, quia vt ſæpè dixi, eatenus læditur regula, quatenus ratio patitur.

SVMMARIA.

1 *Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum.*

2 *Legatum alimentorum etiam factum per certũ tempus præſumitur annuum.*

3 *Legatum annuum tot continet legata, quot ſunt anni.*

4 *Legatum annuum præcipuè alimentorum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus eſt cõditionale.*

5 *Legatum annuum debetur pro toto anno quãdo legatarius decedit cœpto anno.*

6 *Legatum annuum tranſmittitur ad hæredes pro toto anno quando legatarius cœpto iam anno decedit.*

7 *Vxor quando cœpto nupſit conſequitur pro toto anno legatum annuum factum ſub conditione dõnec nubat.*

8 *Legatum conditionale non tranſmittitur conditione pendente.*

9 *Legato in conditionali attenditur qualitas, & capacitas legatarij ſecundùm principium anni.*

10 *Legato in annuo conuenire poteſt debitor vt cõdemnetur pro omnibus futuris annis aduenienti tempore.*

11 *Legatum annuum factum ad implendũ certum quid eatenus debetur, quando ſequitur implementum.*

12 *Fructus. Quando alimẽta relinquuntur ex fructibus certi fundi debentur tempore collectionis & quatenus ſuppetunt fructus.*

13 *Legatum annuum non debetur in principio anni quando aliter dignoſci poteſt ex cauſa per teſtatorem adiecta.*

14 *Legatum annuum alicui ſimpliciter relictum præſumitur in alimentorum cauſam factum.*

15 *Legatum annuum diuiti relictum non præſumitur in alimenta factum.*

16 *Legatum alimentorum non eſt annuum, quando ſit ſine temporis præfinitione.*

17 *Legatum vſusfructus non dicitur annuum ſi non eſt factum cum præfinitione, ſeu diſtributione temporum.*

18 *Legatum annuum factum cum præfinitione temporis dicitur vnicum.*

19 *Legatum alimentorum cum temporis præfinitione continet plura legata.*

20 *Hæres qui non ſoluit legatũ, non dicitur in mala fide ante petitionem legatarij, ideo præſcribit.*

21 *Legatario præſcribitur per hæredem ſpatio 30. annorum ante petitionem.*

22 *Legatum vnicum tollitur vnica præſcriptione, ſecùs quando continet plura legata.*

QVAESTIO VI.

LEGATVM alimentorum in † dubio 1
præſumitur annuum, l. qui concubinam vxori, ff. de leg. 3. l. pecunia, in ſi. ff. de alimen. & ciba. legat. & ibi notat Bart. num. 2. Bald. in l. cum hi, in ver. planè, il 1. ff. de tranſact. & in l. 1. num. 3. C. de fideic. Iaſ. in l. Marcellus, nume. 6. ff. ad Trebel. Simon

Ffffff de Præt.

de Præt.de coniect.vltimarum volunt.lib.
4.interpretat.1.dubitat.11.num. 95. Lancel-
lot.Gallia. in conſuetudinib. Alexandrin.
in verſicul. ſolidos, quæſtione ſexta, nu-
me.127.

Id quod procedit etiam ſi ad certos an-
2 nos factum † eſſet, putà ad decennium, quia
nihilominus dicitur annuum, l.ſi cum præ-
finitione, vbi Bart. ff. quan. dies legat. ced.
quia intra illud tempus ſeruat illam natu-
ram.

Hinc eſt quod iot continet legata, quot
3 ſunt anni, hæc enim eſt natura † annuorum
legatorum, Bart.in l.ſi in ſingulos, ff.de an-
nu. legat. vbi diſtinguit inter legatum, &
contractum, l.cum in annos, ff.quan.dies le
gat.ced.Bald.in tract. præſcript. in 4. part.
quartæ partis principal.quæſt.4.Natta con
ſi.548.num.5.dixi in conſ.123. num.5. Simon
d.lib.4.interpret.1.dubita.9.num. 59. Cor-
dub.in l.ſi quis à liberis, in §.vtrùm, nu.40.
ff.de lib.agnoſc.

Infertur quoque, quod legatum alimé-
4 torum pro primo anno † eſt purum, & pro
ſequentibus conditionale, l. à vobis, ff. de
annu.leg.l.ſi cum præfinitione, ff.quādo di-
es leg.ced.gloſſ.in l.4.ff.de annu.leg. l. Sti-
chum aut Pamphilum, §. ſtipulatio, ff. de
verb.oblig. Bald.qui in legato alimentorũ
ita dicit in conſi.481. num.1.volum.1. Iaſ. d.
l.Marcellus, §.1.num.6.ff.ad Treb. Simon d.
dubit.11.nu.95.

Hinc eſt etiam quod vbi annus eſt cœ-
5 ptus, legatum debetur pro † toto anno cœ-
pto, l.à vobis, & l.filia, ff.de annu.leg. l.1.in
fin.ff.quando dies leg.ced. Bald.in l.1.num.
3.C.de fideicom. Signorol.in conſ.66.q.10.
Iaſ.in l.diuortio, in princ. num. 7. ff. ſolut.
matrimon. Mantica de coniect. vltim. vol.
lib.10.tit.9.num.14. Caualcan.de vſufruct.
mulie.relict.nu.116.verſic.hinc eſt, Simon
d.dubit.11.nu. 95. vbi loquitur in ſpecie de
alimentis.

Imò ſi legatarius inchoato anno dece-
deret integrum totius anni legatum ad hæ-
6 redes † tranſmitteret, d.l.à vobis, gloſ.in l.
generali, §.hæredis, ff.de vſufruct. leg. Sig-
norol.d.conſ.66.quæſt.10. nu. 10. vbi vxor,
quæ vix inchoato anno nupſit, conſequi-
tur integri anni totum legatum, licèt factũ
fuerit † ſub conditione donec nubat, Franc. 7
Papien.in form.libel. pro legato rei ſingu.
in princ.num.36.Iaſ.Rube. Capic. Zanc. &
Caualcan.quos citaui in conſ. 123. nume. 8.
vbi poſt Bart.in d. §.hæredis, dixit proce-
dere etiam, quando aliquid relinquitur ex
fructibus certæ rei, pro anno igitur inchoa-
ato ad hæredes tranſmittitur, quia legatum
eſt purum, & in principio anni incipit de-
beri, ſed pro annis ſequentibus nō, quia eſt
conditionale, & legatum conditionale nō
tranſmittitur ad hæredes † legatarij dece- 8
dentis conditione pendente, l.1.§. ſin autem
aliquid ſub conditione, C.de cadu.toll. vbi
notant Bald.Fulg.& Corn. ad idem eſt text.
in l.ſi ita legatum, §.1.ff.de leg.1.& alios ci-
taui d.conſ.123.num.7.

Infertur pariter, quod ad dignoſcendũ
legatarij capacitatē inſpicimus cuiuſquam
anni † principium in eo legato alimento- 9
rum, Bart.in l.Titia, §.Titia, num.11.ff.de le-
ga.2.idem Bart.in l.qui concubinam, §.vxo-
ri, ff.eod.titu. Iaſ.d.l.Stichum, §.ſtipulatio,
Bero.in conſ.32.num.32.volum.2. Caualca.
de vſufruct.mulier.relict. nume. 115. idem
voluerunt Sóc.Curt.& Pariſ.quos citat, &
ſequitur Lancellot.d.quæſt 6.num.137.vbi
dicit quod legatum ſingulo anno augetur,
& minuitur ſecundùm egeſtatem, & diui-
tias, conditionemque mulieris cui factum
eſt, & loquitur in alimentis.

Infertur quoque, quod ſi eſt annuum,
poterit conueniri debitor, vt cōdemnetur
ad ſoluendum pro futuris annis † adueni- 10
ente tempore, vt per Alexan. in conſ.95.co-
lum.2.volu.1. ne ſingulis annis cogatur mo
uere actionem, Vrſillus ad Afflict. deciſ.
279.num.2.

Quod autem dixi legatum annuũ tranſ
mitti, & deberi pro toto anno inchoato, re
ctè procedit, quando eſt purè & ſimplici-
ter factum, at ſi ſit factum reſpectu alicuius
rei implendæ per legatarium, tunc eatenus
† legatum debetur, quatenus implemen- 11
tum eſt ſequutum, & non vltra, l ſi ſeruus
communis Mæuij §.fin.ff.de legat.1. decla-
rat idem Bart.in l.à vobis, ff.de annu.legat.
Bald.in l.1.num.3.C.de fideicom. ideo ſi ali

menta

menta alicui relicta ſunt donec habitauerit cum filijs eatenus debentur, quatenus durat habitatio, & nõ vltra. ſimiliter, quod dictum eſt legatum deberi in principio cuiuſque anni. intellige niſi ex voluntate teſtatoris expreſſa, aut tacita aliud appareat, nam ſi teſtator relinquat alimenta ex fructibus certi fundi non debebuntur niſi col
12 lectis † fructibus, & tempore collectionis, l. 1. in fin. ff. quan. dies leg. ced. vel quando
13 ex cauſa adiecta † dignoſcitur voluntas teſtatoris, d. l. 1. in fin. & l. nec ſemel. §. in habitatione, & l. Firmio, ff. eo. tit. declarat Baldus in d. l. 1. nu. 3 C. de fideic. & dixi in titu. qualiter alimenta ſint præſtanda.

In tantum autem legatum annuum dicitur quod ſit pro alimentis, quod ſi nulla alimentorum facta ſit mentio, ſed ſimplici-
14 ter alicui certum † quid annuum relinquatur, præſumitur in cauſam alimentorum relictum, l. cum hi, §. ſi in annos, ff. de tranſact. Caſtr. in conſ. 424. vol. 2. Io. de Amic. in conſi. 56. num. 1. Iaſ. d. l. Stichum, §. ſtipulatio, num. 11. ff. de verb. obliga. Bald. not. in l. 1. num. 4 3. ff. ſolut. matr. Ruin. in conſi. 124. num. 9. volum. 1. licèt aliud ſit quando fa-
15 ctum eſt diuiti, quia † tunc non præſumitur cauſa alimentorum ſecundùm Iaſ. in d. l. cum hi, §. ſi in annos, numer. 2. Lupus d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 24. nu. 6. & declaraui in tit. quando alimenta cenſeantur relicta, vbi ſuus eſt locus, eoq; remitto Dd. ne idem ſæpius diffusè agatur.

Prædicta omnia declara optimè procedere, quando legatum alimentorum ſit diſtributis temporibus, ſed ſi fiat ſimpliciter & ſine diſtributione, tunc legatum alimentorum licèt aliquo modo dici poſſit annuum, tamen vnicum eſt legatum, non autem
16 plura, ita † determinat Bald. in l. 1. num. 13. poſt Bulgar. ibi, C. de ſenten. quæ ſine cert. quant. proferunt. vbi loquitur non ſolum de legato vſusfructus, ſed etiam alimentorum, idem Bal. in c. inter pares, §. ex eadem lege, num. 5. de leg. Corradi. cum hac opinione tranſire videtur Caſtrenſ. in l. Stichum, §. ſtipulatio, ff. de verb. oblig. vbi Alex. nu. 2. qui dicit eſſe menti tenendũ, quia non reperitur textus, qui melius probet, quam l. 1. ff. quando dies vſusfruct. leg. ced. & ante eos hoc voluit Bart. in l. Titia, §. fin. col. fin. ver. quæro pone, ff. de leg. 2. vbi dicit eſſe legatum vnicum, niſi additum ſit verbum aliquod importans temporum dinumerationem, vt ſi dictum ſit donec, quouſque, quoad, quamdiu, vel quid ſimile, de quo etiam verba feci tractando de vſufructu mulieri relicto, an reſtringatur ad alimenta poſt mortem filij, qui viuebat tempore mortis patris, & quod vnicum ſit legatum voluit Balb. de præſcr. 4. part. 4. par. princ. quæſt. 4. num. 5. Ruin. conſi. 34. num. 5. & ſeq. volum. 2. vbi comprobat multis medijs, Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. verũ, num. 40. ff. de libe. agnoſc. vel alen. & idem omninò eſt in legato vſusfructus, quod annuum eſt, & vnicum reputatur, † ſi non ſit 17
adiecta aliqua diſtributio temporis, l. 1. ff. quando dies leg. vſusfruct. ced. Caſtr. Alex. Iaſ. & alij in d. l. ſi Stichum, §. ſtipulatio. in fin. eſt autem priuilegiatum in hoc alimentorum legatum, quod & ſi regulariter † le- 18
gatum annuũ factum ſit cum temporis præfinitione, dicatur vnicum, l. filium, ff. quan. dies leg. ced. tamen legatum alimentorum annuum cõtinet plura † legata, quamuis fa- 19
ctum ſit cum temporis præfinitione, vt probatur in l. ſi cum præfinitione, vbi optimè Bartol. declarat, ff. quand. dies leg. ced. eſt igitur concluſio, quod legatum alimentorum non continet plura legata, niſi vbi factum eſt cum temporum dinumeratione.

Vnde infertur, quod ſi eſt vnicum legatum, tollitur etiam vnica præſcriptione. certum eſt enim, quod hæres poteſt aduerſus legatarium præſcribere legatum etiam inſpecto iure canonico, quia non acquiritur inuito, & acceptatio eſt neceſſaria, vt acquiratur irreuocabiliter, & ante acceptationem, vel petitionem hæres, qui non ſoluit legatum, non dicitur in mala fide. † ita ſingulariter declarat Ancharan. in 20
c. ſine poſſeſſione, colum. 18. verſicul. item intelligo, de regul. iuris in 6. Socin. in conſi. 63. colum. 3. verſi. præterea, volum. 1. Deci. in conſi. 594. num. 2. Angel. in tractatu de

teſtam.glo.21.num.8. & cum hac opinione tranſit Neguſan.Balb.Pariſ.Ripa, Soc.iun. & Rolan. quos omnes citat & ſequitur D. Decius in conſi.48. num. 4. vbi ſubdit hanc eſſe veriſſimam, & communem opinionē, addo Rube.in conſi.3.in fi.Tyraq.in l.ſi vnquam,in ver.reuertatur,num.391. C. de reuocand. donatio. Vaſquius de controuerſ. illuſtr.cap.55.num.26.Lamberteng. de contract.eorum qui ſine ſolennit.glo.3. nu.68. vbi num. ſequenti dicit hanc eſſe communem,& ab ea nullo modo recedendum, & placuit quoque Ioan.Baptiſtæ Bouio in tractat.de præſcript.ſtatuta.gloſſ.19. num. 69. vbi infert, quòd eodem modo locus erit ſtatutariæ præſcriptioni, quæ ſubrogatur præſcriptioni iuris communis,Cordub.d. §.vtrùm,num.42.hoc autem,ſtante quod legato præſcribatur non obſtante hæredis
21 ſcientia,intelligendo † tamen lapſu triginta annorum,ſecundùm Bald.in conſ.137. & conſ.168.volum.5.Decius in conſ.267.num. 4.Tyraquel.de retract.conſang.§. 36. gloſſ. 2.num.40.infertur, quod vnica præſcriptione tollitur in totum ius legati, licèt ali-
22 ud ſit † quando factum eſt ſub dinumeratione temporum,& continet plura legata, ita Bald.expreſſè in d.l.1.num.13. C. de ſent. quæ ſine cert.quantit. vbi loquitur de legato alimentorum,& vſuſfructus, idem voluit Caſtr.in d.l.ſi Stichum,§.ſtipulatio, in prin.ver.ſecunda eſt vtilitas. vbi ait, quod ſi vnicum eſt legatum, vel vnica ſtipulatio, curſus triginta annorū perimit in totum, ſi verò continet plura, tunc pro ſingulo anno vna requiritur. in principio enim cuiuſque anni oritur noua obligatio,pro cuius morte & extinctione vna requiritur præſcriptio,atque adeo ſicuti tot ſunt legata,quot anni, ita tot præſcriptiones requiruntur quot anni, idem dixit Bald. in d.c. inter pares,§.ex eadem lege,nu.5.Alexan.d. §.ſtipulatio,num.2 pulchrè Ruin. d.conſi. 34.num.5.& ſequen.volum.2.& eſt glo.notabilis in l.cum notiſſimi, §.in his, vbi notant Bart.& alij, C. de præſcript.30.annor. Iaſ.in d.§.ſtipulatio,in princ.verſic.ſecunda vtilitas. hanc ſententiam in legato annuo communem dicit Bal. in tract. præſcr. in 4.part.princip. quæſtione 4. vbi diſtinguit inter annuam ſtipulationem, & legatum, ſubdens, quod in annuo legato non ſufficit vna præſcriptio pro omnibus annis,ſed tot ſunt neceſſariæ quot ſunt anni, & præſcriptio fit de anno in annum, allegat multas authoritates Caphal. in conſi. 98.num.43.Caualcan.de vſufruc.mulie. relict.num.116. & eodem modo licet remiſſiuè, diſtinguit Bart. in l. 4.in fin.ff.de annu. leg.Cordub.in d.§.vtrum, num.40. & ſeq. vbi alios allegat.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata ſuper alimentis eſt interloquutoria.*

2 *Sententia dicitur interloquutoria, quando fertur inter principium & finem cauſæ.*

3 *Sententia interloquutoria dicitur quæcunq; nō definit principalem controuerſiam.*

4 *Sententia definitiua dicitur, quæ terminat totū negocium in iudicio deductum.*

5 *Sententia definitiua dicitur, quæ rem terminat in iudicio deductam,licèt non eam, quæ nondum eſt deducta.*

6 *Deſtinatum fictione iuris habetur pro facto.*

7 *Sententia interloquutoria poteſt quandocunque ante definitiuam retractari.*

8 *Sententia ſuper alimentis lata non præiudicat in cauſa filiationis.*

9 *Filiatio non probatur per alimentationem.*

10 *Filiatio probatur per educationem, & alimenta præſtita tanquam filio.*

11 *Filiationis quaſi poſſeſſio inducitur per alimentationem.*

12 *Filiatio magis probatur per tractatum, quam per nominationem.*

QVAESTIO VII.

SENTENTIA lata ſuper alimentis eſt † interloquutoria ſecundùm gl. in l. ſi 1
quis à liberis,§.ſi vel parens, in ver.iubebunt,ff.de liber.agnoſc.ſed glo.in eadem lege in §.ſi quis ex his, in verſic. ſententiæ, dicit eſſe interloquutoriam diffinitiuam, quia per eam totum negocium alimentorū diffinitur, & hanc partem probauit Bart. vtroque in loco reprobata gloſſ. in d. §. ſi vel parens,idem Bar.tract.de alimen. num. 47. Iacob. autem Butigel. quem citat & ſequi-

ſequitur Albe.ibi diſtinguit, aut cauſa ali-
mentorum tractatur principaliter, & tunc
eſt diffinitiua: aut tractatur incidenter, &
eſt interloquutoria, cũ ea diſtinctione tran
ſit Cordub.in d §.ſi quis ex his,num.13.ſed
præter eum idem voluit Præpoſ. in c.cum
ceſſante, numer.23. de appellatio. ſed & ſi
præd. non dicant, aduertendum eſt quòd
gloſſæ illæ relatæ ad textum non patiun-
tur concordiam illam: text.enim in §.ſi vel
parens, & rurſus in §.ſi quis ex his,non lo-
quitur de cauſa alimentorum principali
ter intenta, ſed de incidenti, & ideo nun-
quàm eſſet diffinitiua. item aduertendum,
quod gloſſ.in §.ſi quis ex his.dum dicit, vel
dic, quod eſt diffinitiua, non recedit à pri-
ma ſententia, qua dixerat eſſe interloqu-
toriam. prætereà videtur, quòd etiamſi in-
cidenter tractetur, ſemper dicitur diffini-
tiua, quia diffinit totum negotium, quod
prius erat in controuerſia, & hanc partem
quòd ſit diffinitiua, tenuit Franc.in d.c.cũ
ceſſante, quæſtio.21. & ea tamen diſtinctio
videtur in ſe vera, quia vbicunque penden
te principali cõtrouerſia contingit diſpu-
tari ſuper aliquo emergenti, tunc ſenten-
tia ſuper eo incidenti lata dicitur interlo
2 quutoria † non diffinitiua tamquàm lata
inter principium & finem cauſæ, ſecũdùm
glo.in Clemen.1.in verſi.diffinitiua, de ſe-
queſtr.poſſ.& fruct. Roman.in rub.ff.de re
iudic.num.2.vbi etiam Alexan.nume.6.Fe-
lin.in rubr.extra eod.titu. colum.2.verſic.
extra diffinitionẽ, & in c.qualiter, & quan
do,num.6.verſ.venio,de accuſatio. Maran.
de ordin.iudic.in 6.par. princip.particu.3.
3 numer.2.quinimmò omnis ſententia † quæ
non definit principalem cauſam interlo-
quutoria dicitur, ſecundùm gl.in c. ei qui,
in §.diffinitiua, 2.q.6. non enim dici poteſt
diffinitiua ſententia, niſi totum diffiniat
4 negotium principaliter † in iudicio dedu-
ctum. Imo.in l.ſi finita.§.nõ autem, col.1.ff.
de dam.infect. cum alijs apud Contar. in l.
vnica, in 2.ratio.deciden.nu.24.C. ſi de mo-
men.poſſeſſ. ſed ſi contingat alimenta peti
antequàm inchoatum ſit iudicium ſuper
filiatione, vel ſucceſſione, videretur tunc
ſententiam eſſe diffinitiuam, quia ſat eſt
quòd litem diffiniat in iudicio deducta ...
licèt † non illam, quæ nondum eſt deducta, 5
ſecundũ Bal.in l.q. reſtituere.ff.de rei vẽd.
quem ſequitur Alex.in rub.ff.de re iud nu.
7.Roma.in conſ.357.in prin. Natta in conſi.
583. Maran.in loco prædicto, num.3. niſi di-
camus, quòd etſi principalis cauſa non ſit
deducta in iudicio, tamen cùm de proximo
ſit deducenda, habetur perinde ac ſi foret
deducta, præcipuè cùm is iam deſtinauerit
agere, nam deſtinatum iuris † fictione ha- 6
betur pro facto, l. & ſi non ſunt.§. quid er-
go, & l.lana, & l.veſtimentorum.ff.de aur.
& arg.legat.l.ligno.§.1.ff.de leg.3. l.cætera.
§.hoc ſenatuſconſultum, i l.2.ff.de leg.1.Pa-
riſ.in conſ.125.nu.11.volu.4.Menoch.de ar-
bitr.iudi.caſu 290.nu.19. D.Becius in conſ.
60.num.32.

Poſſet ex hac quæſtione inferri, an ſen-
tentia ſuper alimẽtis poſſit retractari, vel
non. ſi enim eſt interloquutoria † poterit 7
retractari quandocunque à iudice antequã
ferat diffinitiuam, c.cum ceſſante, de appel.
c.fin.de appell.in 6.l. quod iuſſit, vbi Bart.
Imol.Alexan.Iaſ. & Ripa.ff.de re iudi. Pa-
riſ.in conſ.107.nume.103 volum.3. Bero.in
conſ.59.num.23. & 27. vol.3. Natta in conſi.
336.nu.1. id quomodo procedat dixi latè in
conſi.288.nu.21.& ſequ. vbi poſui nonnul-
las limitationes.

Sed in hoc ſtat concluſio, quòd ſi de a-
limentis agatur in cauſa filiationis ſenten-
tia ſuper alimentis lata minimè præiudi-
cat † in cauſa filiationis, quia non pronun- 8
ciatur illum eſſe filium, ſed ali debere, ita
inquit tex.in d.§. ſi vel parẽs, in ver.memi-
niſſe. atque ibi hoc notant Barto. & Alber.
idem voluit gl.in l.1.in ver.filium.C.quor.
bono. vbi Bar.Bal.& alij, dicunt quòd ſen-
tentia lata ſuper poſſeſſione bonorum, ita
demùm facit ius in cauſa filiationis, ſi pro-
nunciauit iudex illum eſſe filium, ſecùs ſi
nihil dixit de filiatione, eſt etiam de hoc
text.in l.pen.ff.de his, qui ſunt ſui vel alie.
iur.vbi Bal.expreſſè dicit, quòd pater dam
natus alere filium, poteſt nihilominùs in
principali iudicio negare illum eſſe filiũ.
Natta in conſ.138.nume.11. in conſ.473. nu-
me.6.in conſ.532.num. 6. Cordub. in d.l.ſi

quis à liberis.§.ſi vel parens, nu.14.ff.de liber.agnoſ. vel alen. Et non mirum, quando-
9 quidem filiatio † non probatur per alimentationem, c.transmiſſæ, vbi notat Abb. quæ fil. ſint legit. ea enim præſtatio fieri potuit ex cauſa pietatis, vel alia, non autẽ filiationis, vt ibi dicitur. Alex.in conſ.74.viſo, nu.2.vol.2. Barb.in conſ.27.col.3.ver.modo vemẽdo, vol.1. Pariſ.in cõſ.17.vol.1. Cordub. in d.§.ſi vel parẽs, nu.36.pręcipuè ſi aliquãdo alens dixiſſet facere ſe amore Dei, vel aliam ob cauſam. Rimin.Sen. conſ.289.nu.19.& ſeq.vol.2.

Id tamen non habet locum, quando nõ ſolùm alimentatio ipſa deduceretur, ſed probatum ſimul eſſet quod tamquàm filiũ
10 aluit, & educauit: † tunc enim plurimum operatur ad filiationis probationem, l.1.§.1.vbi Bar. & Marſil. latè num. 19.ff.de quæſtio.& dicit Bald.in l. non ignorat, num.4. C.de his qui accuſar. non poſſ. quod magis præſumitur filius, qui alitur tamquàm filius, quàm qui filius nominatur, quia alimentatio magis conuenit filiationi, & eſt naturali charitati coniuncta. Butr.d.c.tráſmiſſæ. Alex.conſ.8.nu.7.vol.7. vbi conclu-
11 dit alimentationem conſtituere † filium in quaſi poſſeſſione filiatiõis, ita vt onus probandi contrarium transferatur in aduerſarium. Dec.in conſ.54.colum.1.in fi.ver.ſed tamen prædictis, & id quoque voluerunt Bald. Ang. Fulgoſ. Caſtr. Abb. Felin. Afflict. Iaſ. Pariſ. Rube. Alba, Paleo. & Rolan. quos
12 citaui in conſ.1.num.46. ea enim alimentatio probat tractatum, qui magis † inferat ad filiationem, quàm nominatio, vt poſt gl. Oldr. & multos alios probat Crau. in cõſ. 958.numer.36. vbi etſi multum laboret, tamen poterat vno verbo allegare Bald. in d.l. non ignorat, nume.4. vbi explicitè id dicit.

S V M M A R I A.

1 *Generi per ſpeciem derogatur in quacunque diſpoſitione.*
2 *Generi per ſpeciem derogatur etiam in diuerſis diſpoſitionibus ſi regula iuris communis eſt in ſtatuto deducta, quando ſpecies eſt generi contraria.*
3 *Genus relictum in teſtamento reſtringitur ad ſpecies nominatas in codicillis.*
4 *Legatum certæ quantitatis factum in codicillis in cauſam alimentorum tollit legatum in eandẽ cauſam factum in teſtamento.*
5 *Pater in teſtamento mille legauerat filiæ pro dote, an ſi deinceps dotet in quinquaginta poterit filia ſupplementum petere.*
6 *Legatum certarum rerum pro alimentis factũ renocat præcedens legatum alimentorum.*
7 *Generi per ſpeciem derogatur in legatis, quando vtrumque factum eſt in eandem cauſam.*
8 *Poſteriora prioribus derogant.*
9 *Generi per ſpeciem non derogatur, quando ſcripturæ ſunt diuerſæ.*
10 *Filia nupta cum quinquaginta à patre, an conſequi poſſit illud plus quod pro ea maritanda fuerat à patre prius relictum.*
11 *Dos poteſt augeri conſtante matrimonio.*
12 *Legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, cenſetur renocatum per ſequens legatum factum in cauſam alimentorum.*
13 *Res eadem quando bis fuit legata, ſemel tãtùm debetur.*
14 *Legatum quantitatis non cenſetur factum in alimenta, niſi ſit pauperi.*
15 *Res diuerſæ quando in eadem diſpoſitione legantur, tunc vtraque debetur.*

QVAESTIO VIII.

TESTATOR alicui reliquit alimẽta, deinde eidem certum quid iubet dari in eandem cauſam, an vtrumque legatum debeatur. & in hoc res eſt clara, quia diximus ſupra alimenta non recipere multiplicationem, quando ab eadem perſona relinquuntur. ſed an primum legatum videatur per poſterius reuocatũ, & videtur, quod ſic, quia † generi per † ſpeciem deroga- 1
tur, l. in toto iure, vbi Dec. & Cagnol. ff.de reg.iur. & in c.generi, de regu.iur. in 6. Tiraq.de legib.connubia.glo.7.nu.125.& procedit in quacunq; diſpoſitione ſecundùm Bero.in conſ.57.nu.10.vol.3. Natta in cõſ.7. num.5. imò non ſolùm in eadem, ſed etiam in diuerſis diſpoſitionibus procedit, & ſi
regula † iuris communis eſſet in ſtatuto de- 2
ducta præcipuè quando ſpecies eſt generi contraria, ita Ruin. in l.1.§. hoc autem edictum, nume.75.ff.de oper. noui nuntia. vbi Horman.nume.25. multo ergo magis locus eſt

eſt regulæ, quando tam ſpecialis,quàm generalis prouiſio eſt facta in eadem diſpoſitione, vt per Rui.loco prędicto,nu.65. Hormam.num.19.ſecundò facit tex.in l.Seio.in prin.ff.de fund.inſtr.vbi genus relictum in
3 teſtamento reſtringitur † ad ſpecies in ſequẽtibus codicillis ſpecificatas. Tertiò videtur textus expreſſus in l. libertis, la 2.in prin.ff.de alimen.& cibar.lega. vbi ſi teſtator in cauſam alimentorũ certã leget quan-
4 titatẽ in codicillis,videtur per hoc † receſſiſſe à legato, quod teſtator fecerat in eandem cauſam eidem perſonę in teſtamento, & ibi ponunt Dd. Dida.in c.officij,num.10. de teſtam.vbi ex hoc infert ad quæſtionem de patre,qui cùm pro maritanda filia mille
5 in teſtamento reliquiſſet, †deinde eam nuptui tradendo dotem cõſtituit quingentorum aureorum,& quęrit an filia poſſit alia quingenta petere. & quamuis duos textus prædictos non alleget, tamen ita determinat Cra.in conſ.35.num.1.ver.amplius videretur,vbi dicit quòd ſi teſtator primò le-
6 gat alimenta in genere,deinde aliquas† res in ſpecie pro alimẽtis, videtur à primo legato receſſiſſe per ſecundùm ſpeciale,& facit, quia vbi vtrumque legatum ſit in ean-
7 dem cauſam, tunc generi per ſpeciem † derogatur ſecundùm Dyn. quem citat, & ſequitur Bart.in l.Titia.§. qui Marco,num.1. ver.quare dic,ff.de annu.lega. facit regula,
8 quòd poſteriora † prioribus derogant,l.pacta nouiſſima.C.de pact.

Prædicta ego vera exiſtimo, ſiue in eadem, ſiue in diuerſa ſcriptura fiat vtrumque legatum,dummodò ab eadem perſona, licet aliqui declarando regulam ſupradictam velint generi per ſpeciem non dero-
9 gari, † quando ſcripturæ ſunt diuerſæ, ſecundùm Bart.in l.1.§. hoc autem edictum, nume.6.ff.de oper.nou.nunt. vbi ita diſtinguit inter vnam,& diuerſas ſcripturas.Angel.in conſ.214.& in conſ.351.col.3.Alex.in conſ.113.num.9.volum.2.Deci.in l.in toto, num.10.ff.de regul.iur. & in l. certi condictio,in prin.num 3.verſ.quintò,& vltimò, ff.ſi cert.peta. Cùm alij contrarium velint, quòd generi per ſpeciẽ derogetur ſolùm, quando agitur de diuerſis diſpoſitionibus, non de eadem, vt per Barto.in l.quæſitum, §.fi.col.fina. ver.vlterius habeo.ff.de fund. inſtruct.ponit Cæphal.in conſil.372.nu.27. & nu. 30.

Item præſens deciſio procedere poteſt ſine ſcrupulo,quando primum legatũ continet integra alimenta,ſed ſi aliquid relinqueretur ad alimenta, quòd tamen non eſſet ſufficiens, & mox in eadem, vel etiam diuerſa ſcriptura aliquid item in eandem cauſam legaretur,tunc poſſe dubitari,quia ceſſat regula, quòd generi per ſpeciem derogetur,cùm vtrumque legatum ſit ſpeciale, ceſſat etiam alia quòd legatum alimentorum non ſit reiterabile, quia vt dixi, illud locum non habet, quando integra alimenta non legantur, obſtat tamen alia ratio, quia vtrumque legatum ſit ob eandem cauſam, vt per Bart.in d.l.Titia.§.qui Marco, ſed aduerte, quòd tunc identitas cauſæ impedit vtrumque legatum deberi, quado ex primo legato ſatisfactum eſt cauſæ, vel cauſa eſt finita,& impleta, at vbi cauſa non finitur,nec totaliter impletur per primum legatum,tunc valet ſecundum,quamuis factum in eandem cauſam probatur hęc concluſio ex Bar.in l.Lucius, la 1.in fi.ff.de leg.
2.vbi dicit quòd ſi teſtator † cẽtum legauit 10
pro filia maritanda mox viuens illam maritet cum quinquaginta, non poterit filia mortuo patre petere alia quinquaginta, qa cauſa relicti, vt ſcilicet maritaretur eſt finita,at ſi legatum ſit factum ex cauſa dotis,
poteſt enim do. † etiã conſtante matrimo- 11
nio augeri,l.pen. & auth. ſed iam.C.de donat.ante nup.& idem tenuit Bal.in l.huiuſmodi.§.cùm pater.ff.de legat.1.& ibi Alex. col.4.citat concordantes, idem voluerunt Bald.Ang.Caſt.Salic.& Iaſ.in l.filia legatorum.C.de legat. Anchar.in c. filius noſter. in fi.& ibi Barbat.num.14.de teſtam.Imol. in d.§.cùm pater. Iaco.de Sancto Georg.in d.l.filia.Dec.in conſi.81.num.61. Dida in c. officij,nu.10.de teſtam.dixi in conſ.119.nu. 10.Alba in conſ.52.nu.2. ita ergo in propoſito, licèt vtrumque legatum ſit in cauſam alimentorum, quia tamen cauſa non eſt ex primo legato finita. Cùm ex eo non integra debeantur alimenta, & conſequenter
cum

cum cauſa recipiat augumentum, videtur quòd ſuſtineatur ſecundùm legatum vſq; ad integram quantitatem alimentorum, nõ ignoro quidem multos à Bartolo diſſentire in ſupracitata quæſtione, ſed nemo eius rationem impugnat, qua ego nunc vtor.

Principalem autem concluſionem inquit Crau. in conſil. 32. nu. 1. procedere non ſolùm quando alimenta ſunt explicitè le-
12 gata, ſed etiam, quando legatus † fuit vſuſ-
fructus, qui ex conſuetudine Bulgari reſtringitur ad alimenta, quia nihil intereſt quoad noſtram quæſtionem, quòd alimenta verè vel interpretatiuè ſint relicta: vtroq; enim caſu militat eadem ratio, quod vtrumque legatum eſt ob eandem cauſam. Imol. nu. 6. verſ. ſeptimò poſito, vult quòd idem ſit quando in poſteriori legato habitationis, frumenti, vini, lignorum, & pecuniarum non fuit expreſſa cauſa alimentorum, quaſi tacitè intelligatur cauſa, & quia
13 eadem res † videatur pluries legata, quo
caſu non bis debetur, l. planè. §. 1. vbi Doct. ff. de lega. 2. ſed eius opinio non caret ſcrupulo, quia legatum certæ quantitatis non præſumitur factum in alimentorũ cauſam
14 † niſi fiat pauperi, l. cùm hi. §. ſi annuum. ff.
de tranſactio. Bar. in l. ſeruus. ff. de annu. lega. Natta in conſ. 379. num. 2. & ſeq. Mantica de coniectu. vltim. volunta. libr. 3. interpret. 1. dubitatio 3. ſolutio. 2. nu. 7. poſt medium. Caualcan. de vſufruct. mulie. relict. numer. 166. & dixi in titu. quando alimenta cenſean. relic. qualitas enim legatarij arguit cauſam, propter quam relictum eſt legatum, & non videtur vera ratio Crauet. quòd eadem res videatur legata, nam vbi alimenta legantur, tunc hæres dicitur debitor generis, id eſt. frumenti, vini, & aliorum: vbi verò certa quãtitas frumenti, vini, lignorum, olei, & aliorùm relinquitur, tunc genus item videtur relictũ, ergo non debetur eadem res.

Subdit etiam Crau. in loco prædicto, num. 6. quòd vbi etiam primum legatum alimentorum nõ ſit reuocatum ex ſecundo graui, vini, & aliorum fructuum, tamen illi fructus ſecundo loco relicti compenſabuntur in legatum alimentorum, ita quòd hæres tenebitur ſolùm ad ſupplendum, ſi quid deeſt ad alimenta integra, & animum compenſandi deducit ex coniecturis. ſed nec ea propoſitio ſaluari poteſt, ſi ſecundũ legatum dicamus nõ eſſe factum in cauſam alimentorũ, vti ſuprà probauimus, & con-
tra eum facit, quia vbi res † diuerſæ legan- 15
tur in eadem diſpoſitione, tunc vtrumque legatum debetur, nec vnum venit ad extinctionem alterius, & idem eſt quando genus vel quantitas relinquitur, quia recipit duplicationem, l. Lucius. §. impuberum. ff. de leg. 2. l. planè. §. ſi eadem, verſ. ſi. eiuſdem rei, vbi Dd. notant. ff. de leg. 1.

SVMMARIA.

1 *Vxor non poteſt ſecundo viro relinquere plus quàm vni ex filijs primi matrimonij, cui minus reliquit.*

2 *Vxor ſi plus ſecundo viro reliquit, quàm filio prioris matrimonij illud venit cum fructibus reſtituendum.*

3 *Vxor ex cauſa alimentorum non poteſt plus relinquere ſecundo viro, quàm vni ex filijs priorus matrimonij.*

4 *Vxor ſi vſumfructum relinquit ſecũdo viro vltra id quod reliquit filio prioris matrimonij reuocatur.*

5 *Vaſallus etiam pro anima non poteſt feudum ſine conſenſu domini alienare.*

6 *Bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis, vel alimentorum alienari.*

7 *Forenſi ſi relinqui nihil poteſt ex ſtatuto, poterit tamen relinqui in cauſam alimentorum.*

8 *Vxori ſi ex forma ſtatuti nõ poteſt relinqui, valebit tamen legatum pro alimentis.*

9 *Diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta.*

10 *Excluſio generalis non includit alimenta.*

11 *Cauſa alimentorum ſemper videtur excepta.*

12 *Donatio inter virum & vxorem ex cauſa alimentorum eſt valida.*

13 *Specialitas non eſt inducenda niſi in caſibus expreſſis.*

14 *Specialia non ſunt multiplicanda.*

15 *Filiorum fauor præponderat piæ cauſæ.*

16 *L. hac edictali. C. de ſecun. nupt. non habet locum. quando ſecundo viro inops aliquid relinquitur in alimenta.*

17 *Vxor inops habet quartam in bonis prædefuncti mariti diuitis.*

18 *Vxor*

18 *Vxor inops non conſequitur quartam in bonis mariti, ſi habet patrem diuitem.*

QVAESTIO IX.

1 VXOR non poteſt ſecundo viro plus
relinquere, quàm vni ex filijs † primi
matrimonij, cui minus dederat,
l. hac edictali. C. de ſecun. nupt. & id quod
ſupra relictum habetur pro nõ ſcripto, vt
ibi verſ. ſi verò plus, & in §. optimè, in Au-
then. de nupt. vbi Ang. notat, imò id omne
2 † cum fructibus reſtituitur ſecundùm Ber-
tran. d. §. ſi verò plus, nu. 21. Rui. in conſi.....
vbi latè agit, & ita poſt hæc ſcripta fuit iu-
dicatum in Mãtuano Senatu, attamen dubi
tatur, an poſſit ex cauſa alimentorum plus
relinquere contra diſpoſitionem, d. l. hac
edictali, & Crau. in conſ. 394. num. 3. & ſeq.
3 concludit non licere, † & illud omne reuo
cari poſſe, quia d. lex loquitur indiſtinctè,
& inter cauſam alimentorũ & alias cauſas,
nulla ſubeſt diuerſitatis ratio, & vbi relin-
4 quitur vſusfructus, repetitur locum eſſe †
dictæ legi ſecundùm Bertran. ibi in ver. ita
tamen, nu. 4. & Crau. opinionem ſequutus
eſt Gabriel. commun. opin. libr. 3. tit. de ſe-
cun. nupt. concluſ. 4. nu. 50. confirmatur id,
quia videmus id quod iure non eſt permiſ-
ſum ob defectum poteſtatis non concedi
ſub colore neceſſitatis, vel piæ cauſæ, vt in
feudo quod ex quo non poteſt alienari in
præiudicium agnatorum, non etiam poteſt
5 vaſallus id facere † pro anima, c. 1. qualit.
olim feu. alien. poter. Bal. in c. 1. in prin. nu.
18. de prohib. feud. alien. per Feder. Seci. in
conſ. 19. nu. 11. vol. 1. Afflict. in d. c. 1. in prin.
nu. 71. Iaſ. in l. de quibus, nu. 65. ff. de legib.
Dec. in conſ. 445. nu. 24. & in c. quæ in eccle-
ſiarum, nu. 10. de conſtitutio. Riminal. ſen.
in conſ. 81. num. 16. volu. 1. Neguſan. qui lo-
quitur in cauſa dotis in tracta. pigno. in 2.
mem. 2. par. num. 43. Crauet. in reſponſ. pro
genero, nume. 293. facit item, quod voluit
glo. in authen. res, quæ. in verbor. obligat.
6 C. commun. de legat. vbi bona † fideicom-
miſſo ſubiecta non poſſe alienari ex cauſa
dotis, vel etiam alimẽtorum, ſed etſi Crau.
loco præcitato quæſtionem prædictam ge-
neralibus tantùm adductis regulis abſol-
uat, non caret tamen dubitatione, & mul-
ta in cõtrarium allegari poſſunt, quæ Cra-
uet. diſſimulanter agendo omiſit, & inpri-
mis Zabarel. in conſil. 66. in fin. dicit ſtatu-
tum prohibens † aliquid relinqui forenſi 7
non includere legatum, quod factum eſt in
cauſam alimentorum. Gemin. in conſil. 80.
Abb. in conſi. 127. nume. 3. volum. 2. & dicit
Cuman. in conſi. 30. in 1. dubit. quòd ſtatuto
prohibente ne maritus † aliquid relinquat 8
vxori, ſuſtinetur legatum factum ad vxo-
ris alimenta. Papien. in for. libell. quo mu-
lier agit ad doté, in ver. quinquaginta. Biũ.
in tract. de conſtitut. & decret. in ver. lega-
tum, col. fi. Boer. cõſ. 46. nu. 9. Riminal. iun.
in titu. Inſtitu. quib. alien. licet, vel non, in
prin. nu. 85. Plot. inter conſilia vlt. volunt.
conſi. 168. num. 73. Pet. Peckius in tracta. de
teſtam. coniug. libr. 4. cap. 9. Boſſ. in tracta.
crimin. titu. de alimen. vxor. præſtan. nu. 9.
Item generalis diſpoſitio † non refertur 9
ad alimenta, ſecundùm Bartol. in l. Mela. ff.
de alimen. & cibar. lega. Dec. in l. principa-
libus. in fi. ff. ſi cert. peta. & dicit Cardin. in
d. conſ. 66. in fi. quòd generalis excluſio nõ
comprehendit alimenta. † refert, & ſequi- 10
tur Crau. in conſ. 189. in princ. & hanc gene
ralem regulam conſtituit etiam Angel. in
tract. de teſtam. in gl. item reliquit mulie-
ri concubinæ, col. fi. nu. 10. & dicit Signor.
in conſi. 176. num. 11. quod in diſpoſitioni-
bus, quæ † fiunt inter virũ & vxorem ſem- 11
per alimentorum cauſa eſt excepta, allegat
multa iura: pro cuius dicto facit etiam,
quia inter virum & vxorem ex cauſa ali-
mentorum ſuſtinetur donatio, quæ inter
illas † perſonas, alioquin eſt prohibita, l. 12
ex annuo, & l. de fructibus. ff. de don. inter
vir. & vxo. l. ſicut. C. eo. tit. & poſſent alle-
gari infinita, in quibus contra legum, ſta-
tutorum, vel etiam hominum prohibitio-
nem ſuſtinetur actus fauore alimentorum
factus, vt in ſpurio, cui nihil relinqui po-
teſt ſtante legis diſpoſitione in forenſe, in
quem obſtante ſtatuto non poteſt alienari
in fœmina, quæ propter maſculos abſolu-
tè eſt ſtatuto excluſa, & multis alijs caſibus,
quibus ſuſtinetur diſpoſitio pro alimẽtis.
vides igitur quanta contra Crau. deciſionẽ
laborent. ego ſanè teneo illam veram eſſe,

quia etſi fauorabilis admodum ſit cauſa a-
limentorum, tamen nó ſunt inducenda no-
13 ua † ſpecialia in caſibus à iure non expreſ-
ſis, l. ius ſingulare. ff. de legib. & non ſunt
14 multiplicanda † priuilegia, vel ſpecialia, l.
fi. C. de dot. promiſ. l. cũ poſt. § gener. ff. de
iur. dot. præcipuè, cũ filius adimatur quid-
quid fauore alimentorum ſecundo coniu-
gi contra legem applicatur, & non eſt mi-
nori fauore dignus filius, quàm alimento-
rum cauſa, cùm fauor filij præponderet e-
15 tiam piæ † cauſæ, iuxta illud Diui Auguſti-
ni, qui vult eccleſiam inſtituere, & filium
exhæredare, alium quærat conſultorẽ, quã
Auguſtinum, c. quicunque, 17. quæſtio. 4.
not. in l. Papinianus, §. 1. ff. de inoffi. teſtam.
& in l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſco.
& cler. Socin. in l. cùm auus, nume. 42. ff. de
cond. & demonſtra. Ripa in l. ex facto. §. ſi
quis rogatus, i l 1. nu. 41. ff. ad Trebel.

Limito tamen vt non procedat, quando
16 ſecundus vir erat pauper, † & non habebat
aliunde, quia tunc ſi quid ab vxore relin-
quatur illud non reuocabitur per diſpoſi-
tionem d. l. hac edictali. & hoc modo pro-
cedant quæcunque ſuprà allegaui contra
deciſionem Crau. & tunc ſolùm fauore a-
limentorum tranſgredimur iuris commu-
nis regulas, quando relinquuntur egenti,
& nõ aliter, & hoc modo declarat in ſimili
Lancell. Gallia. in conſuet. Alex. in ver. ſo-
lidos, quæſt. 6. nu. 25. & ſeq. cùm enim vxor
eo caſu teneatur maritum alere nõ dicitur
committere in legem dum legat alimenta;
l. Gracchus. C. de adulter. ſed fortè repli-
cari poterit, quòd ſi maritus eſt pauper, &
vxor diues, tunc à iure inductum eſt bene-
ficium, vt ſuperſtes coniunx quartam con-
17 ſequatur † in bonis defuncti. §. quoniã au-
tem. in Authen. de exhiben. reis, & in au-
then. prætereà. C. vnde vir & vxor, quibus
iuribus prouidetur, ne ſuperſtes cum de-
functi infamia mendicare cogatur, vt per
Doct. in d. authen. prætereà, num. 4. Socin.
in conſ. 121. nu. 44. Corne. conſ. 249. colum.
2. & 3. poſt Signor. in conſil. 231. colum. fin.
Rolan. in conſi. 14. nume. 27. volum. 3. Natta
in conſ. 648 nume. 13. Cæphal. conſi. 244. nu.
26. vnde inferunt prædicti Doct. quòd non
† eſt locus illi diſpoſitioni, quando ſuper- 18
ſtes poteſt aliunde alimenta conſequi, pu-
ta à patre, vel fratre diuite. Alexan. d. auth.
prætereà, nume. 11. vbi etiam ponit Deci.
Natta d. conſil. 648. & Cæphal. d. conſ. 244.
verùm id non obſtabit, quia nihilominùs
legatum imputatur in quartam ſecundùm
iura prædicta, proinde limitatio ſuſtineri
poteſt.

S V M M A R I A.

1 *Ius agendi regulatur ſecundùm ordinem ſuccedendi.*
2 *Mater magis tenetur filium alere quàm frater.*
3 *Auus maternus potius tenetur alere, quàm hæres patris.*
4 *Tutela defertur ſecundùm ordinem ſucceſſionis.*
5 *Tutelam petere non poteſt, qui ſtatuto excluditur à ſucceſſione.*
6 *Cura defertur ei, cui pertinet ſucceſſio.*
7 *Pater & mater vocantur æqualiter ad ſucceſſionem.*
8 *Mater ſuccedit æqualiter filio cum fratre defuncti.*
9 *Filiæ naturali poteſt dos relinqui irreuocabiliter.*
10 *Argumentum à correlatiuis eſt validum.*
11 *Naturales inter ſe reciprocè ſuccedunt, & eodem modo.*

QVAESTIO X.

ALENDI onus ſecundùm Alex. in l.
alimenta, in fi. C. de nego. geſt. regu-
latur ſecundùm ordinem † ſucceden- 1
di, vt ſcilicet is teneatur alere qui ſuccede-
ret ab inteſtato, & infert, quod ex quo ma-
tri potius, quàm fratri hæreditas defertur,
ideo mater † magis obſtringitur filiam ale- 2
re, quàm frater. mouetur per l. ſi quis a li-
beris. §. 1. ff. de lib. agnoſ. vbi dicitur, quod
alendi onus deſcendit ab æquitate, & ſan-
guinis charitate. infertur etiã quòd ali de-
bet quis potius † ab auo paterno, quàm ab 3
hæredibus patris, & potiùs à patre quàm
ab auo paterno, l. pen. vbi not. Bart. ff. de li-
be. agnoſ. & videtur hęc concluſio ratione
fundari, nam iuſtum eſt quòd onus illũ ſe-
quatur, qui eſt habiturus emolumentum,
l. ſecundùm naturam. ff. de reg. iur. hinc vi-
demus tutelam regulari ſecundùm † ordi- 4
nem

nem ſucceſſionis, Inſtit. de legit. agnato. tute. in prin. l. 1. in prin. ff. de legit. tuto. & dicitur in l. 3. in prin. ff. eo. tit. quòd tutelę deferuntur per conſequẽtiam hæreditatum, in tantum autem hoc verum eſt, quòd ſi aliqui à ſucceſſione excluduntur, & cenſentur pariter excluſi à tutela. † Bar. in d. l. 1. in
5 princip. vbi infert, quòd ſi cognati ſtatuto præferuntur agnatis in ſucceſſione, eodem modo in tutela præferendi ſunt. Anchara. poſt conſilium Bart. quod allegat in repet. c. canonum ſtatuta, car. 11. verſ. quid ſi lex prouidet, de conſtitut. Imo. in c. poſt tranſlationem, de renunciat. & inquit Sali. in l. fi. in fi. C. de legit. tutor. quòd ſicut per ſtatuta terrarum moueatur hæreditas, ita & tutela, idem Salic. in authen. ſicut, circa fin. verſi. quæro tertiò ſi ſtatutum. C. de legit. tutor. Aret. in conſi. 109. nume. 1. Ange. in §. actionem, num. 32. verſ. ex quo ſequitur, Inſtit. de actio. Curt. ſen. in conſ. 47. col. pen. verſ. corroborantur, idem voluerunt Corne. Ioan. Bapt. de Sancto Seuer. & alij, quos citat Brun. dicens hanc opinionem tenendam eſſe pro vera in tracta. excluſ. fœmin. artic. 5. num. 116. & num. 123. Socin. iun. in l. ſciendum, nu. 132. ff. de lega. 1. Caualc. in tracta. de tuto. nume. 137. poſt Deci. in conſ. 16. vbi latè agit. Menoch. qui multos alios allegat in tract. de arbitr. caſu 150. num. 36. &
6 ſeq. vbi probat idem eſſe in cura, † quæ defertur proximiori ſecundùm ordinem ſuccedendi, & prædicti omnes limitant in matre, vel auia, quæ cùm ad tutelam admittantur non iure ſucceſſionis, nec etiam contemplatione proximitatis, ſed propter amorem erga filium, & ſingularem fiduciã de eis à lege conceptam non excluduntur à tutela, quamuis ſtatuto repellantur à ſucceſſione.

Sed etſi Alexandri colorata ſit ratio, tamen ea minimè concludit, propterea verior eſt opinio, quod alendi onus minimè regulatur ſecũdùm ordinem ſucceſſionis: multæ enim in contrarium allegantur inſtantiæ, & præcipuè, quòd pater & mater
7 æqualiter ad filij † ſucceſſionem vocantur, authen. defuncto. C. ad Tertullia. & tamen in onere alendi pater præfertur matri, vt ſuo loco dixi. Item mater & frater æqualiter filio & fratri reſpectiuè † ſuccedunt, d. 8
authen. defuncto. §. conſequens, & §. quoniam verò. ver. ſi verò. in Authen. de nupt. §. ſoror, & §. ſed iam autem, verſ. ita tamen, vbi gloſſ. & Doct. notant, Inſtit. ad Tertullian. ſed in onere alendi primùm tenetur mater, quàm frater, vt per Doct. in d. l. alimenta. & dixi hoc eodem opere, & poſſent alia exempla cumulari, quæ omitto, ideo Ruin. in conſ. 94. in fin. volu. 5. reprehendit Alex. in d. l. alimenta. & firmat concluſionẽ, quod à ſucceſſione ad alimentãdi onus non bene ducitur argumentum, ſequitur Cordub. in l. ſi quis à liberis. §. ſi mater, nu. 38. ff. de libe. agnoſ. & non mirum, nam etiã ex parte eius, cui alimenta debentur, non benè infertur à ſucceſſione ad alimenta, quia magis ei debentur alimenta, quàm ſucceſſio, vt probatur in §. diſcretis, in Authen. quib. mod. natur. effician. ſui. & in authen. licet. C. de natu. liber. per quæ iura hanc cõcluſionem firmat Bero. in conſ. 165. num. 21. in prin. vol. 2. vbi infert, quòd filiæ naturali poteſt dos relinqui † irreuocabiliter etiam iure ciuili inſpecto, licèt non 9
ſit ſucceſſionis capax, in quo tamen illi nõ aſſentior, ſed dicam ſuo loco: ſicuti ergo habito reſpectu ad alimentandum non valet argumentum à ſucceſſione ad alimenta, ita nec valere debet habito reſpectu ad illum, qui tenetur alere, ex † quo ſunt correlatiui, argumẽto l. fi. C. de indict. viduit. 10
tollen. & licet arguere ab vnius ſucceſſione ad ſucceſſionẽ alterius, præcipuè in naturalibus, nam eodem modo inuicem ſuccedunt, & inter † eos reciproca eſt ſucceſſio, §. filium, in Auth. quib. mod. natur. effician. ſui. Aret. in tract. de teſtam. in ver. nolens inteſtatus decedere, col. 9. Dida. in epito. de ſucceſſio. ab inteſta. col. fina. verſ. 13. concluſio. 11

SVMMARIA.

1 *Pactum non valet inducens votum captandæ mortis.*
2 *Cenſus licitè emi poſſe ad vitam ementis.*
3 *Cenſus conſtitui poteſt nõ ſolùm in pecunia, ſed etiam in frumento, vino, & alijs rebus.*
4 *Pactum de hæreditate viuentis valet, quando*

eſt de certis rebus, & non per viam ſucceſſionis.

5 *Pactum de ſuccedendo eſt validum, quando venit in conſequentiam alterius liciti contractus.*

6 *Pecunia ſui natura ſterilis eſt, & fructum non producit.*

7 *Incertitudo euentus facit licitum, quod aliàs erat illicitum.*

8 *Cēſus annuus ad vitam emptus valet, licèt tantùm emptor vixerit, quòd fructus exceſſerint pretium ſolutum.*

9 *Valor attenditur, qui eſt tempore contractus, non qui ſuperuenit.*

10 *Tempus celebrati contractus attenditur, vt cognoſcatur an contractus ſit vtilis eccleſiæ, vel non.*

11 *Minor non reſtituitur, quando inſpecto principio contractus poterat ita eſſe vtilis, ſicuti damnoſus.*

12 *Factum legitimè inſpecto principio nō reuocatur ex poſt facto.*

13 *Minor non reſtituitur ſi tempore contractus non eſt læſus, etiamſi nunc appareat læſio.*

14 *Eccleſia non reſtituitur ob ſuperuenientes probationes.*

15 *Minor non reſtituitur ad omiſſas probationes, ſi illas ignorauit.*

16 *Cenſus ad vitam conceſſus non retractatur, ſi ex contingentia facti damnoſus efficitur.*

17 *Mutuum factum cum onere alendi, vel annuum quid ſoluendi, non valet, etiamſi ſit ad tempus limitatum.*

18 *Incertitudo vitæ non purgat ſuſpicionem vſurarum.*

19 *Cenſus emptio ad vitam non eſt licita, quando capitale eſt reſtituendum.*

20 *Cenſus emptio ad vitam non eſt licita, quando inſpecta ætate, & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta.*

21 *Cenſus emptio an ſit iuſta, vel non, attenditur qualitas perſonæ.*

22 *Incertitudo quando militat in vna tātùm parte contrahentium non iuſtificat contractum.*

23 *Tranſactio non ſuſtinetur propter incertitudinem euentus, quando incertitudo nō militat ab vtraque parte.*

24 *Donatio reciproca inter virum & vxorem valet, quando ætas non eſt admodum impar.*

25 *Euictio ceſſat inter fratres, quando vni obuenère in diuiſione omnia bona libera, & alijs omnia obnoxia.*

26 *Tempus vitæ calculatur ſecundùm l. hereditatum. ff. ad leg. Falcid.*

27 *Vita hominis taxatur in quacunque diſpoſitione ſecundùm l. hereditatum. ff. ad leg. Falcid.*

28 *L. hereditatum. ff. ad leg. Falcid. locum habet etiam in diſpoſitionibus inter viuos.*

29 *Cenſus emptio ad vitam nō reſcinditur propter minimam læſionem, ſed debet eſſe magna.*

30 *Cenſus annui, vel redditus annui pretium iuſtè quale ſit, remiſſiuè.*

QVAESTIO XI.

CONTRACTVS aliquando ita celebratur, vt alter certa quātitate accepta alterū alere teneatur, an eiuſmodi cōtractus valeat. & ſanè ſi vti par eſt intelligamus perimi quantitatem datam, nec poſt illius vitam eſſe reſtituendam videretur pactum hoc inducere votum captandæ mortis. quantò enim citius dans moritur, tantò minus recipiens impendit in alimen-
ta, & planum eſt non valere † pactionem, 1
per quam votum prædictum inducatur, l. pactum quod dotali. C. de collatio. l. fin. C. de pact. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. vbi Doct. inferunt ad notabiles quæſtiones.

Secundò contractus prædictus videtur ſapere vſurariam prauitatem, quemadmodum cùm quis certum quid dat, vt annuum aliquid exinde recipiat ſecundùm Doctores in c. nauiganti, de vſur. Tertiò poſſet is, cui alimenta præſtanda ſunt tamdiù viuere, quod multò plus recipiet quam dedit.

Verùm ſine hæſitatione concludo contractum valere, & licitum eſſe, nam videmus rectè, & iuſtè cenſum conſtitui, & emi
poſſe † ad vitam ementis, & contractus di- 2
citur licitus, quia ſicuti poteſt diu viuere, ita poteſt citò mori, & dubius euentus finiſque incertitudo contractum iuſtificat. Cyn. & Bal. in l. ſi pater puellæ. C. de inoff. teſta. & in l. ſi ea pactione, vbi Salic. & alij, C. de vſur. Io. And. Hoſtien. Butr. Anchar. Abb. & alij omnes in c. in ciuitate, de vſur. Io. Andr. ad Spec. ſuper rub. de vſur. Alber. in l. iubemus nulli, colum. fin. C. de ſacroſ. eccleſ.

eccleſ.Anchar.in c.peccati venia, quæſt. 6.
de reg.iur.in 6.Caſtr.Alexan. & Iaſ. in l. de
fideicommiſſo, C. de tranſactio. & præter
eos, licitum eſſe eiuſmodi contractum vo-
luit Oldrad. in conſi. 207. & Bald. in conſi.
410.volum.1.& hanc eſſe communem dixit
Iaſ.in l.1.in 1.lèctur.num.63.C.de ſum. Tri-
nita.Didac.lib.3.variar.reſolut.cap.7. nu.3.
vbi addit Abb.Florent. Conrad.Ioan.à Me-
di.& Moder.Galli, reprehenditque Henri-
cum quendam Gandauenſem, qui contrari-
am partem defendere conatus eſt.horum i-
tem ſententiam ſequutus eſt Natta in con-
ſi.498.nume.13. vbi addit Cuma. Roman.&
Lauren.de Rudolph.Pinel.in l.2.part.3.c.4.
num.31.C.de reſcind.vendi.Nauar.in com-
ment.de vſur.ſuper Bulla Pij Quinti, quę-
ſtione 45.numer.128. vbi dicit licitum eſſe
contractum, quo donat quis alicui mille, vt
ille verſa vice donet centum quolibet an-
no dum vixerit, quia donator ſubit pericu-
lum perdendi mille primo anno, ſed nemi-
nem citat ex prædictis Ioan. Baptiſt. Lup.à
Sancto Geminia.in l.2.§.2.comment. 2. nu-
me.61.C.de pact.inter emptor.& vendit.ſi-
cuti igitur poteſt emi cenſus ad vitam, qua-
re eodem modo non erit licitus actus per
quem obligatur quis alium alere dum vi-
xerit? poteſt enim cenſus conſtitui non ſo-
lum in pecunia numerata, ſed etiam in alijs
3 rebus, † putà frumento, oleo, hordeo, lig-
nis, & alijs einſmodi, vt per Nauar.in d.tra
cta.de vſur.q.30.num.120.

Nec obſtat quod dicitur eiuſmodi em-
ptionem inducere votum captandæ mor-
tis, quia curabit venditor mortem empto-
ris, vt ſe eximat ab onere, nā id poteſt qui-
dem euenire, ſed cum actus non ſit ad id or
dinatus, non habetur in conſideratione.
præterea nō attenditur cōtraria ratio, quā-
do diſpoſitio non eſt de omnibus bonis,
nec etiam de hęreditate, ſed de certis rebus
4 † non per viam vltimæ voluntatis deferen-
dis, vt quando promittit quis poſt mortem
certum quid.ita volunt Doctores in d. l.ſi.
C.de pact.in l. ſtipulatio hoc modo conce-
pta, Oldr.in conſ.139.Guid.Pap.conſi.31.co
lum.2.Iaſ.in conſ.5.col.4.vol.3.Dec.in con-
ſi.235.Ruin.in conſ.126.num.5.volum.1.Al-
ciat.in conſ.135.num.2.Pariſ.in conſ.26. nu-
me.88.volum.2.Ripa in conſ.122. numer.3.
Crau.in conſ.29.nume.7. deciſ. Pedem.100.
num. 26. & quod dixi, non attendi votum
captandæ mortis, quādo actus non eſt prin-
cipaliter ordinatus, ſed venit in conſequē-
tiam alterius, probatur ex eo quod ponit
Bart.in l.fin.nu.1.verſ.oppono. de hæredi.
vel hæred.actio.vend.C.de pact.vbi ait pa-
ctum de ſuccedendo regulariter improba-
tum, tanquam inducens votum captandæ
mortis, ſuſtineri, † quando venit in conſe- 5
quentiam alterius liciti contractus, ſequi-
tur Alex.in conſ.29.volum.5. Dec.in conſi.
63.colum.3.Pariſ.in conſ.26.num.42. vol.2.
Boer.deciſ.50.num.8. Nec refragatur, quod
vſurariam ſapiat prauitatem, quia ſu-
prà demonſtratum eſt eſſe licitum, cum ca-
pitale ſeu ſors extinguatur. contrarium au
tem procedit, quando ita datur, vt ſors ſal-
ua ſit, quia tunc id, quod in annos ſoluitur,
videtur fructus ſortis datæ, qui tamē pro-
duci non poteſt à pecunia, cuius natura ſte-
rilis † eſt, Scot.in 4.ſent.diſtinct 15.quæſt.2. 6
Ariſtot.lib.1.politic.cap.6.& lib.5.ethicor.
moder.Galli in tract.de vſur.num.528. Di-
dac.lib.3.variar.reſolut.cap.1.num.5.verſi.
quarta ratio, Ioan.Bapt.Lup.in l.curabit, §.
3.num.20.C.de act.empt.

Tertiò non reſiſtit damnum, quod po-
teſt danti contingere, quia cum illud à caſu
& euentu prouenerit non æſtimatur: po-
teſt enim non ſolū cadere caſus damno dan
tis, ſed etiam recipientis, & incertitudo e-
uentus † facit actum licitum, qui fortè ali- 7
as foret illicitus, vt per Doctores in d. l. de
fideicommiſſo, C. de de tranſacti. & dicam
paulò infrà.

Ampliatur autem concluſio prædicta,
vt licitus dicatur contractns, etiamſi ex fa-
cti contingentia is tantum vixerit, quod v-
tilitas ex alimentis percepta exceſſerit va-
lorem rei datæ, quia euentus hic non alte-
rat naturam contractus, vt voluit Hoſtien.
in tit.de vſur.§.in alijs autem, verſ.quid de
his, vbi ait validam eſſe emptionem annui
cenſus, vel † redditus ad vitam alicuius, 8
quamuis tanto tempore is . ſuperuixerit,
quod fructus excedant pretium ſolutum,

idem voluit Oldr.d.conſi.207.vniuerſis, & hanc opinionem tenuerunt Bald.Albe.Gemin.Anchar.& alij ſupracitati,in prin.huius quæſtionis,Io.de Anan. d.c.in ciuitate, vel ſic.quartus articulus eſt, extr. de vſur. Caſtr.in l.ſi pater puellæ, C.de inoffic. teſtamen. Alexã. in d.l.de fideicommiſſo, vbi Iaſ.& Dec.C.de tranſact.idem Dec.in conſi.123.col.1.num.1.moder. Galli in tract. de vſur.quæſt.72.num.472. Boer. deciſ.44.nu. 37.Ioan.Bapt.Lup.in c.nauiganti,commen. 3.§.2.num. 96. de vſur. confirmatur autem hæc ſententia,quia contractus non ſunt ex euentu æſtimandi,ſed ex eo, quod eſt dum

9 celebrantur, vnde valor † attenditur, qui eſt tempore contractus, non qui ſuperuenit,l.ſi voluntate,C.de reſcin. vend. c.cum dilecti,ibi tunc valentem,extr.de empt. & vendit.Bart.in l.3.§.diui,ff.de iure fiſci,Doctores in l.pretia rerum, ff. ad leg. Falcid. Bart.in l.2.in fin.C.de reſcind. vend. vbi omnes eum ſequuntur,l.2. vbi And.de Batu. & Io.de Plat.C.de præd. & omnibus rebus nauicu.libr.11. Ruin.in conſ.161.numer.25. volum.1.Beto.in conſ. 72. num.9. volum.1. moder.Gal.in tract.de vſur.num.715.Pinel. in d.l.2.part.3.cap.4. num. 15. cum multis alijs,& facit etiam text.in c.ad aures,vbi gl. fin.de rebus eccleſ.non alien.vbi ait, quod

10 vt dignoſcatur † an contractus ſit Eccleſiæ vtilis,inſpicitur tempus celebrati contractus,& Rebuff. in compend. titul. de rebus eccleſ.non alien.num.73.Redoan.in eodem tract.in titul.de cauſ.vtilit.num.138. & dixi in conſ.249. nume. 23. & quando contractus poteſt eſſe vtilis,& damnoſus à princi

11 pio, tunc † minor non reſtituitur, ſi caſualiter ex poſt damnum contigit,Caſtrenſ.Alexan.Iaſ.Decius,& alij in d.l.de fideicommiſſo,C.de tranſact.quos loquendo de minore allegat Natta in conſi.181.num.9. & ra

12 tio eſt,quia initio bene conſtitutum,† non debet reuocari ex ſuperuenienti caſu, l. non enim, ff.de itin. actuque priuat. l. ſancimus,C.de adminiſtrat.tuto. l.qui furere, vbi Bart.ff.de ſtatu hom. & inquit Bald. in conſ.19. colum.3. volum.4. quod ex ſuperuenienti caſu non debet ad imperfectum reduci, quod legitimè factum eſt, & dicit Alber.in l.& ſi fine,§.quæſitum,ff.de minorib.quod ſi † minor tempore contractus in- 13 ſpecto non eſt læſus, minimè reſtituitur, ſi poſt contractum læſio ſuperueniat,Afflict. in deciſ.340.Crau.in conſi.11. nume. 17. vbi poſt Caſtr.dicit,quod eccleſia non reſtitui- tur in integrum ob probationes, † quæ ſu- 14 peruenerunt, & ſic ob læſionem cauſatam poſt factum, de quo præter Crau. extat deciſio Specu.in titul.de reſtitut.in integr. §. fin.num.5.verſic.minor,vbi dicit,quod minor non reſtituitur ad producendum probationes omiſſas, ſi illæ ſuperuenerint,cum prius illas ignoraret,† idem voluit Bartol. 15 in l.1.§.nunciatio,num. 33. ff. de oper. noui nunc. vbi pulchrè declarat Ruin. in repet. num.110.& idem voluit Butr. in c. auditis, num.28.de reſtit.in integr. Feli.in c.fraternitatis,colum.5.in 1.fallent.de teſtibus. Cepha.in conſi.7.numer.7.& quæ de dubio euentu dicta ſunt,confirmantur à Doct.in d. l.de fideicommiſſo, vbi inferunt ad alias deciſiones,quas non refero, ne ſim longior,& memini me alias in Taurinenſi Senatu ſuſtinuiſſe contra plures excellẽtes Aduocatos tranſactionem celebratam inter magnificam Dominam Georgetam della Niue, & Magnificum Dominum Carolum Carretum,in qua Dominus Carolus nomine filiæ proprietariæ ceſſerat prædictæ Dominæ Georgetæ vſufructuariæ omnia bona, & iura hæreditaria recepta quantitate pecuniarum, mox verò dicebat filiam læſam,cum tamen læſio nõ poſſet probari inſpecto tempore tranſactionis, eſt igitur vera concluſio,quod contractus valet,& non retractatur ex eo, quod alimentarius tantum ſuperuixerit,quod multo vltra quantitatem ſolutam receperit,& Hoſtien.in d. verſic.quid de his,dicit idem eſſe in eo qui monaſterio tradidit oues ad † vitam red- 16 dentes quatuor in ſingulos annos, adiecta pactione,quod ſibi duo ſoluerentur in ſingulos annos durante tempore vitæ ſuæ, & inquit,quod ſi oues omnes perirent, monaſterium nihilominus tenetur, nec ei dabitur reſtitutio in integrum, Rodulph.in tractat.de vſur.part.2.quæſt.21.num.35.Archiepiſcopus Florentinus, in ſumma tit.de vſur.

fur.cap.37.num.41.& Ioan.Bapt.Lup.in d.c.
nauiganti,commen.3.§.2.num.97.

Intellige tamen non procedere conclu
ſionem ſuprà poſitam, quando celebratus
17 eſſet mutui contractus,† quia tunc etiam ſi
promiſſio alendi, vel ſoluendi certũ quid
annuum,ſit limitata ad tempus vitæ, nihi-
lominus non valeret, ſed infectus eſſet la-
18 be vſurarum, nam incertitudo† vitæ non
purgat vitium ſeu ſuſpicionem vſurarum,
c.nauiganti,de vſur. ita docet Alber.in l.iu
bemus,la 2.verſ. quid de tali contractu, C.
de ſacroſ.eccleſ.& ſubdit ita deciſum fuiſ-
ſe in Collegio Bergomẽſi,Dec.in conſi.123.
col.1.verſ.ad hoc breuiter,& in d.l.de fidei
commiſſo,colum.fin.

Secundò intellige hoc procedere, quã-
do capitale non venit reſtituendum, quod
19 ſi ex pacto deberet reſtitui, † tunc contra-
ctus non eſſet licitus,ſecundùm Dec.d.con
ſi.123.col.2.verſ.tertio in prædicto caſu, &
ratio eſt, quia tunc ceſſat ratio dubij euen-
tus,cum ille cadere poſſit ſolum ſuper lu-
cro.non ſuper ſorte,atque ita ſoluens ſem-
per eſſet tutus,Io.Bapt.Lup.d.num. 97. vbi
tenet etiam quod ſuprà dictum eſt de mu-
tuo allegando cum Decio,Oldr.Bal.Roma.
& Boer.

Tertiò declara procedere,vbi inſpecta
ætate,& conditione alimentandi, & quan-
titate pecuniarum,quæ dantur, inſurgeret
veriſimilis coniectura ſuper iuſtitia cõtra-
ctus,vt quia veriſimile eſſet illum non tam
diu victurum,quod recipiens pecuniam ſit
in damno, aliàs ſi ratione hoc modo inita
contractus veriſimiliter damnoſus eſſet,a-
20 liud † foret dicendum, ita declarat Bal.in l.
ſi ea pactione,C.de vſur. idem Bald. in d.l.
ſi pater puellæ, C. de inoff. teſtam. vbi Ca-
ſtren.optimè declarat,vbi etiam Iaſ. in fin.
& ſubdit Bald. in locis prædictis, quod ſi
contrahens eſt adeo iuuenis,quod veriſimi
liter poterat tanto tempore viuere, quod
extinxiſſet nõ ſolum capitale, ſed etiam a-
lias pecunias, tunc in foro conſcientiæ te-
netur reddere,quod vltra recepit, Dec.d.l.
de fideicommiſſo,colum.fin. verſ.ſecunda
concluſio, vbi ſubdit iſto caſu plurimum
21 attendi qualitatẽ perſonæ,† vt ſi conſueuit
fœnerari ad dignoſcendum iuſtitiam con-
tractus,Boer.d.deciſ.41.num.35.Ioan.Bapt.
Lup.num.98.Dec.d.conſ.123.colum.2. verſ.
ſecundo loquuntur,& huic limitationi nõ
parum applaudit, quod ſuprà dictum eſt,
contractus attendi, vt cognoſcamus ſi ſub-
eſt læſio, vel non. & quamuis prædicti Dd.
nõ faciant de hoc mentionem,tamen pro-
batur melius, quia ratio dubij euentus ad-
mittitur ſolum, quando eadem ſpes lucri,
& damni eſt ab vtraque parte æqualis,aliàs
ſi in contingentia facti dubium eſſet ab v-
na parte † tantum, contractus non eſſet lici 22
tus, vt benè conſiderat in propoſito Areti-
nus in d. l. de fideicommiſſo, in fin. dicens,
quod ſi inter fratres remittentes fideicom-
miſſum non ſubeſt æqualitas, † quia vni 23
deſit ſpes ſuſcipiendæ prolis, alter verò a-
ptus ſit gignendis liberis, non valebit re-
miſſio,& minor eo caſu dicitur circumuẽ-
tus, ſubditque bene eſſe notandum, quia
per Doctores non tangitur, idem voluit
Riminald.ibi,& Alciat. & in materia fidei-
commiſſi idem dixit Deci. in conſi. 86. co-
lum.4.verſic.præterea in caſu iſto, vbi pon
derat, quod inſpecto ſtatu perſonæ veroſi-
militer, & à communiter accidentibus fi-
deicommiſſum erat verificãdum potius in
perſona vnius,quam alterius, & idem De-
cius in conſi.11.colum.5.nu.5. verſi.poſtre-
mò conſiderandum eſt,ait, quod ratio l.de
fideicommiſſo,ceſſat, quando ab vna parte
eſt inæqualitas,vt quia vnꝰ habeat filios, al
ter filijs careat,Tyraquel.qui optimè decla
rat in l.ſi vnquam,in verſ. donatione largi-
tus,num.134.C.de reuoc.donat.vbi num.ſe
quen.allegat Bellaperticam dicere,quod&
ſi donatio reciproca inter† virum & vxo- 24
rem valeat, ſecundum l.donationes, C. de
de donat. inter vir. & vxor. debent coniu-
ges eſſe paris ætatis, vel parum admodum
inæqualis,Pinellus quoque d.part.2. cap.1.
num.9.C.de reſcind.vendi. inquit, quod l.
de fideicommiſſo,& iura omnia approban-
tia contractum ratione reciproci dubij lo-
quuntur de incertitudine, quæ ſit æqualis
vtrique parti,non autem quando ſubeſt in-
æqualitas,vt in caſu Chaſſan.conſ.52. & ſa-
nè ſi rectè legantur omnia iura ſupracitata
ſemper

ſemper fundant ſe ſuper æquali dubio, & præſupponunt aliud eſſe quando dubium eſt ab vna tantum parte, & pro hoc facit, quia & ſi facta inter fratres diuiſione bonorum, ſequutaque euictione non teneatur vnus fratrum erga alterum, ſecundùm glo. in l. ſi familiæ, C. familię erciſc. quæ loquitur, quando ſequitur euictio ex natura rei, vel præordinatione authoris, tamen hoc eſt verum, quando vterque ſubiacet periculo euictionis, vt quia bona feudalia, vel fideicommiſſo ſuppoſita ſint ęqualiter diuiſa: tunc enim ratione mutui periculi ceſſat euictio, at ſi non ſubſit illa ratio, quia ſcilicet vni in diuiſione obuenerint omnia bona liberè, alij verò feudalia, vel fideicom-
25 miſſo obnoxia, tunc † frater cui libera contigerunt, euictionem præſtat ei, cui obuenere feudalia. ita à ceſſante ratione glo. arguit Guido de Suzar. quem citat Bald. in d. l. ſi familiæ, num. 4. verſ. iſta glo. & hanc limitationem, Alexan. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 34. verſ. Baldus tamen dicit ſibi placere multum, ſequitur Alciat. nume. 37. idem Alciat. in conſ. 133. num. 5. conſ. 138. numer. 3. & in conſ. 516. in fin. Menochius in conſ. 87. numer. 84. quamuis D. Becius in conſi. 24. num. 33. velit illam reſtringere ad caſum, quando diuidentes ignorabant qualitatem rei, id eſt, fideicommiſſum, vel feudum, ſenatus tamen Mantuanus in ea cauſa data quoque ſcientia iudicauit euictionem deberi propter inæqualitatem, atque ita obtinuit Magnifica Domina Liuia, vxor Magnifici Domini Fabricij de Balneo, contra quam ego quoque eodem tempore conſulueram, cum Rolando à Valle, & Franciſco Becio, viris celeberrimis: æqualitas enim quantum fieri poteſt, ſeruāda eſt non ſolum inter diuidentes, ſed etiam quocunque in contractu.

Et aduerte, quod in calculanda iuſtitia contractus dignoſcendoque, an per ætatem eius, qui alendus eſt ſubſit læſio ali-
26 qua, ſeruari debet modus † de quo in l. hæreditatum, ff. ad legem Falcid. vbi lex docet, quot annos quiſque victurus præſumatur, & eius legis regula obtinet quibuſcunque in controuerſijs, dum tractatur de vita hominis taxanda, vt voluit glo. in l. cū 27
hi. §. nihil autem, in verſ. iuuene, & ibi notat Bald. in fin. ff. de tranſactio. glo. in l. omnium, la ſeconda, ff. de vſufruct. ſequitur Roder. in l. quoniam in prioribus, limita. 3. numer. 8. C. de inofficioſ. teſtam. Lupus in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 15. num. 4. Alciat. in tract. de præſumpt. regu. 1. præſumptio. 44. Pinel. in l. 2. part. 3. cap. vltimo, num. 32. Didac. lib. 3. variar. reſolutio. cap. 9. num. 8. moder. Gal. in tracta. de vſur. quæſtio. 72. numer. 475. vbi tamen nouam rationem exponit illius legis, Rolan. latè in conſi. 29. num. 15. volum. 4. & nouiſsimè Cordub en. in l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, num. 109. ff. de liber. agnoſc. vel alen. & licet Afflict. in deciſ. 34. per totam, teneat diſpoſitionem illius legis non habere locum in contractibus, † & diſpoſitionibus inter viuos, 28
tamen eius ſententia communiter reprobatur id, quod vel maximè patet ex Doctoribus omnibus in principio huius quæſtionis citatis, qui volunt eam ætatis rationem haberi in contractu vltra, quod proximè à nobis citati loquuntur in omnibus factis, & multi expreſſè in contractibus.

Aduerte etiam, quia citati omnes in pręſenti quæſtione loquuntur, quādo ex poſtfacto conſtat de læſione, quia ſcilicet alimentarius longiſſimo tempore ſuperuixit, concludunt non impugnari cōtractum, niſi inſpecto illius initio eſſet pronus ad inferendum læſionem. ſed quid ſi quæſtionem contingat tractari paulò poſt celebratum contractum, & in hoc Fulgoſ. in d. l. ſi pater puellæ, ff. de inoffic. teſtam. dicit non attēdi quamlibet † modicam læſionem, ſed 29
inſpici debere enormiſſimam, quę ſi intercedat, erit locus remedio l. 2. C. de reſcind. vend. ſi verò non ſit talis, non erit locus reſtitutioni in foro exteriori, id quod voluit quoque Anchara. in ſua diſputat. incipien, antiquis, & modernis temporibus, in primo caſu, Conrad. de contract. quæſtio. 8. cōcluſ. 11. ad fi. Didac. libro 3. variar. reſolut. cap. 7. num. 3. placetque mihi opinio, quamuis Caſtr. de quo prædicti non meminere in d. l. ſi pater puellæ, illam reprobet futili ratio-

ratione, quod aliud ſit emere rem, vel emere fructus rei, & hanc ſententiam probauit Pinel.d.part.3.cap.vlti.nume.31. vbi tamen in fin.dicit, iuſtitiam eiuſmodi cõtractus eſſe dimetiendam à communi hominum æſtimatione, quantum ſcilicet homines communiter darent pro alimentis ad vitam, in quo articulo, quale ſcilicet ſit iu-
30 ſtum pretium † annuorum reddituum, vel etiam, qui ad vitam conſtituuntur, videri poterit Didac. lib. 3.variar. reſolut. cap.9. num.7. vbi multorum recenſet opiniones, & Ioan.Bapt.Lup.in l.2.comment.2.§.2.nume.73.& ſeq.C.de pact.inter empt.& vendit. vbi multos alios addit. prædicta non omittere volui, vt Lector aliorum videret ſententias ego verò nulli omninò conſulerem contractum eiuſmodi celebrare, quin ab eo abſtinendum cenſeo: audiui enim à maioribus Ioannem Picum, qui ob egregias animi dotes Phœnicis cognomentũ meruerat, tali pacto magna pecuniarum data quantitate alimenta ſtipulatum à diuite quodam Florentino veneno abſumptum, quod is moræ impatiens naturalis mortis diem expectare non poſſet. quare non ratione iniuſtitiæ, aut ſuſpicionis, ſed ne peccandi occaſio præbeatur; nemo meo conſilio ita contrahet.

SVMMARIA.

1 *Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum ſuorum.*
2 *Clericus teſtari non poteſt de fructibus beneficij vel quæſitis ex eis.*
3 *Clericus non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia redacta ex fructibus beneficij.*
4 *Clerici bona præſumuntur prouenire ab Eccleſia, quando non conſtat, quod haberet patrimonialia.*
5 *Clerici bona in dubio præſumuntur ab Eccleſia, quando non conſtat, nec de beneficio, nec de patrimonio.*
6 *Clericus qui habet patrimonium, & beneficium præſumitur quæſiuiſſe ante promotionem, & defenditur in poſſeſſione.*
7 *Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium.*
8 *In dubio iudicatur pro poſſeſſore.*
9 *Poſſeſſor reuelatur ab onere probandi.*
10 *Filius non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis paternis, quando poſſidet, aliàs ſecùs.*
11 *Clericus poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſeruare.*
12 *Altari qui ſeruit, viuere debet de altari.*
13 *Expenſa victus, & aliæ deducuntur in calculandis Eccleſiæ redditibus.*
14 *Eccleſiæ redditus quando taxantur, deduci debet quidquid erogatum eſt in alimenta pauperũ & captiuorum redemptionem.*
15 *Fructus intelliguntur deductis expenſis.*
16 *Factum quid præſumitur ab eo qui facere tenebatur.*
17 *Clericus beneficiatus dicitur legitimus adminiſtrator bonorum ſui beneficij.*
18 *Clericus beneficiatus æquiparatur vſufructuario.*
19 *Adminiſtrator præſumitur ſoluere de bonis quæ adminiſtrat.*
20 *Extraneus non præſumitur dotare de proprio, quando adminiſtrabat bona mulieris.*
21 *Factum quid præſumitur eo modo quo fieri debet.*
22 *Argumentum à communiter accidentibus eſt validum.*
23 *Nemo præſumitur velle ſuum iactare.*
24 *Veriſimile quod non eſt, falſitatis habet imaginem.*
25 *Argumentum à veroſimili eſt validum.*
26 *Veriſimilitudo transfert onus probandi in aduerſarium.*
27 *Interpretatio ſumi debet in dubio per quam nõ mereatur quis reprehendi à ſapientibus.*
28 *Clericus præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij.*
29 *Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fructibus patrimonij, quando habet patrimonium, & beneficium.*

QVAESTIO XII.

NON inutilis eſt quæſtio, an clericus, qui habebat beneficium pingue necnon bona multa patrimonialia, præſumatur vixiſſe de fructibus beneficij, vel potius bonorum patrimonialium, & inter alias vtilitates ea eſt maxima, quia clericus poteſt teſtari † de bonis quæſitis ex 1
fructibus patrimonialium bonorum, po-

 nuuer

nunt Doctores omnes in c. relatum, il ſecondo, & in c. cum in officijs, de teſtam. Abbas in c. cum eſſes, num. 24. verſ. quoad primum, de teſtam. Corne. in conſ. 88. col. pen. verſ. ſi itaque. volum. 2. Didac. qui alios citat in c. 1. num. 3. de teſtam. vbi loquitur etiam in Epiſcopo, Clar. in tract. de teſtamen. quæſt. 27. verſic. ſed quid dicendum, Menochius de Arbitrar. iud. caſu 195. num. 4. Porti. Imol. in conſ. 34. num. 16. & in conſi. 136. num. 16. contra verò non poteſt teſtari aut
2 diſponere † de fructibus beneficij, vel de bonis occaſione dictorum fructuum acquiſitis, d. c. relatum, il ſecondo, & d. c. cùm in officijs, vbi omnes præcipuè Didac. numer. 5. verſic. ſeptimò clericum, Abb. in repet. d. c. cum eſſes, num. 23. Barba. in c. inquirendum, de pecu. cler. vbi idem dicit in rebus quæſitis ex pecunia, quæ redacta ſit de
3 fructibus † beneficij, quod etiam voluerũt Bertran. in conſi. 258. volum. 2. & d. ver. ſeptimò clericum, & quod teſtari nõ licet clerico de fructibus prædictis, tenuit Bald. in conſ. 80. vol. 5. Card. conſ. 110. tria ſunt, Clarus d. tract. quæſt. 27. verſ. quartò videndũ, Bello. qui dicit communem in conſ. 3. nu. 2. Viuius commun. opin. lib. 1. opi. 41. deci. Peruſ. 33. nu. 15. vt ergo ſciri poſsit, an bona de quibus clericus teſtatus eſt, vel aliter diſpoſuit prouenerint à beneficio, vel à patrimonio, præſciendum eſt, quos fructus præſumatur in alimenta, & neceſſarias impenſas clericus conſumpſiſſe beneficijne an patrimonij, & ſi bona patrimonialia non ha-
4 beret, præſumendum eſſet, † bona proueniſſe ab eccleſia, c. 1. 12. q. 3. c. 1. de pecu. cler. Abb. in repet. d. c. cum eſſes, num. 24. in fine, ver. aut nõ habebat, Rom. in conſ. 15[illegible]. nu. 4. Barba. in conſ. 69. col. antepen. ver. ſecundo idem, vol. 3. Valq. illuſtrium q. c. 105. nu. 35. ver. ſecundo caſu, Menoch. d. caſu 195. nu. 3. & idem eſt, quando ſumus in dubio, & non apparet, quod clericus ante promotionem bona aliqua haberet, vel poſt promotionẽ habuerit aliquod officium, quia tunc præ-
5 ſumitur, † bona de quibus eſt quæſtio, proueniſſe ex redditu Eccleſiæ, Ioan. And. in c. 3. de pecu. cler. Abb. in repet. d. c. cum eſſes, nume. 24. in fin. ſequuntur Doctores communiter ſecundùm Socin. in conſi. 91. num. 1. ver. confirmatur hoc in caſu, volum. 3. Bero. deciſ. 82. nume. 6. Didac. d. c. 1. num. 6. in princ. & fin. Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 29. num. 9. Clar. qui communem dicit dicta quæſtione 27. verſicul. ſed quid ſi nihil probatur, Menoch. d. caſu 195. numer. 9.

At vbi clericus habebat bona patrimonij, & beneficij, ſubeſt verè dubium, an bona de quibus agitur quæſita fuerint ante, vel poſt promotionem, tũc ſi clericus, vel hæres eius poſſidet † defenditur in poſſeſ- 6
ſione, & ad Eccleſiam ſpectat onus probandi, quod fuerint quæſita poſt promotionẽ, vt per Gofred. in ſumma titu. de ſucceſſio. ab inteſtat. Abb. in c. 2. de teſtamen. & ibi, nume. 3. in fin. de pecu. cler. Salicet. in authen. licentiam. C. de epiſcop. & cleric. Roman. in conſi. 179. colum. fina. verſic. tertio caſu principali, Cardin. in conſi. 79. colum. 1. & cum prædictis videtur tranſire Alexand. in conſi. 116. num. 4. verſi. accedunt notata, volum. 7. Barbat. in c. 1. colum. fin. de teſtamen. Dec. in l. fin. num. 53. C. de edict. diui Adria. tollen. Ripa in c. ſæpè, num. 1. verſi. ſextum eſt, de reſtitutio. ſpoliat. & vbi conſtat clericum ante promotionẽ habuiſſe bona patrimonialia, & is, vel hæres eius reperitur in poſſeſſione, hanc partem probauit Didac. in d. c. 1. numer. 9. in fin. & Menoch. d. caſu 195. in fin. quamuis contrarium tenuerint Ioan. Andr. Butr. Cardin. Imol. Abb. & Henric. Boic. in d. c. 3. de pecu. cleric. & Anchar. & Imol. in d. c. cum in officijs, de teſta. Barbat. in d. c. 1. de teſtam. alijque multi, citat Dida. d. c. 1. num. 8. verſi. cæterum, de teſtam. Ioan. Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 60. nu. 16. verſ. ſed quamuis, Valq. d. c. 105. num. 15. in prin. verſi. & idem facit, nam verè plurimum facit ipſa poſſeſsio, quæ ſolet onus probandi transferre in aduerſarium, quia poſſeſſio facit aduerſariũ actorem, & actore † non probante obtinet 7
is, qui poſſidet, l. 1. C. de alien. iud. mutand. cauſ. fact. §. retinendæ, Inſtitu. de interdict. Bald. in l. fina. quæſtio. 6. C. de edicto diui Adria. tollend. eſt text. in c. ſæpè, de reſtitutio. ſpoliatio. item in pari † cauſa ſemper

eſt

eſt iudicandum pro poſſeſſore, c. cùm ſint partium iura, de regu. iur. in 6. c. duobus, de præbend. in 6. & quod dixi poſſeſſorem
9 transferre in aduerſarium onus probandi, probatur expreſſè in l. circa, C. de probatio nib. in l. ius eius, C. eod. titul. in l. liberis. §. fin. C. de liber. cauſ. in d. c. ſæpè, Bart. in l. 1. in §. 1. in 3. oppoſitio. 3. part. ff. de oper. noui nuncia. & propterea videmus, quod vbi ig-
10 noratur, an filius acquiſiuerit de bonis paternis, vel de aliunde habitis, tunc † agenti contra poſſidentem incumbit onus probandi, quod bona prouenerint à patre, Bald. in authen. ex teſtamento, C. de collatio. Alexand. in conſi. 171. colum. 2. verſi. ſed in hoc pondero, volum. 6. vbi dicit, allegantem eſſe ſuppoſitum oneri probandi, Abb. in conſi. 36. colum. 1. volum. 2. idem voluerunt Corneus, Crot. & Ruin. allegati à Rolando in conſi. 9. num. 9. volumine 1. Menochius in tract. præſump. li. 3. præſump. 50. nu. 3.

Vbi verò quærimus ſolum, an vixiſſe præſumatur de fructibus beneficij, vel patrimonij, in quo conſiſtit noſtra quæſtio, fatendum eſt clericum præſumi, quod fructus beneficij conſumpſerit in alimenta, & alias impenſas ſibi neceſſarias, nam
11 poteſt clericus beneficiatus erogare redditum beneficij pro † ſe ſuſtinendo, & fructus patrimonij reſeruare ſibi, & poſteris, Innocen. Hoſtienſ. Abb. & alij in c. epiſcopus, de præbend. Ioan. de Ligna. in c. gratia, de reſcript. in 6. Socin. in conſ. 91. numer. 3. verſi. ſecundùm quod præſupponitur, volum. 3. Didac. qui plures allegat in d. c. 1. nu me. 2. de teſtamen. Vaſquius d. cap. 105. num. 9. vbi dicit communem, Menoch. dicto caſu 195. num. 5. Viuius commun. opin. lib. 2. opi. vbi pariter dicit communem, Port. Imol. in conſi. 136. num. 11. Suarez in ſuo theſaur. recept. ſent. in verſ. clericus, num. 95. & ratio
12 eſt, quia † ſeruiens altari, debet viuere de altari, c. cum ſecundùm, de præbend. c. de his. 12. q. 2. & dicitur expreſſè in epiſt. diui Paul. ad Corin. cap. 9.

Secundò hoc etiam probatur, quia in calculandis redditibus Eccleſiæ deduci de-
13 bent impenſæ omnes neceſſariæ † pro victu, & alimentis beneficiati, & id ſolum dicitur eſſe in redditu, quod ſupereſt dictis expenſis deductis, quæ dicuntur onera Eccleſiæ, vt d. c. cum ſecundùm. ita dicunt expreſſe Ioan. And. & Imol. in c. cum in officijs, vbi dicunt illud ſolum prouenire ex redditibus Eccleſiæ, quod veriſimiliter ſupereſt deductis omnibus prælati indigentijs inſpecta illius dignitate, & qualitate, & monet, ac inſtruit iudicem, vt in calculo deducat inprimis dictas impenſas.

Imo fortius vult in loco prædicto deducendum eſſe quidquid prælatus erogauit in † alimenta pauperum, redemptio- 14
nem captiuorum, & ſimilia opera pia, & hoc idem videtur voluiſſe Bald. in authen. licentiam, C. de epiſcop. & cleri. ita etiam tenet Alexan. in conſi. 116. num. 3. volum. 7. Socin. in conſ. 91. num. 4. in fin. & num. 5. vbi allegat Abb. & Iacob. de Rau. volum. 3. Corn. in conſ. 79. colu. 2. verſ. & eſt aduertendum, vol. 3. idemque ad verbum repetit in conſ. 88. colum. pen. verſ. & eſt aduertendū, volum. 2. Menochius d. caſu 195. num. 4. verſi. vel ſecundo, & num. 8. Port. Imol. in conſi. 34. nume. 19. & 28. ita enim in ſimili dicimus fructus intelligi † impenſis omnibus 15
deductis, glo. Bart. & Ange. in l. in fundo, ff. de rei vendi. gloſſ. in c. cum antea, in verſi. fructus, vbi Barbat. colum. 2. de pign. Bart. in l. cum quæreretur, §. vltimò, ff. de lega. 3. Bal. in l. 1. colum. 3. atque ibi Ange. C. de fructib. & lit. expen. cum infinitis adductis per Tyraquel. de retract. conſang. §. 15. glo. 1. nume. 1. & ſeq. cum ergo beneficiatus non dicatur fructus aliquos percipere, niſi quod deductis omnibus expenſis ſupereſt, fatendum eſt præſumi, quod redditus beneficij conuerterit in eum vſum in quem tenebatur, factum enim ſemper quid præſumitur 16
† ab eo, qui facere tenebatur, argumento eius, quod pōnitur in l. fin. vbi Barr. Bald. & alij. C. de alimen. pupil. præſtand. Bart. in l. cum ſeruus. ff. de verb. oblig. Bald. in conſ. 378. volum. 1. Abb. in conſ. 54. num. 2. & ſeq. volum. 1. Roman. in l. ciuitas, num. 8. vbi Iaſon num. 18. & Butigel. nume. 4. ff. ſi certum petatur. Alciat. in tractatu præſumpt. regula prima, præſumpt. 50. Natta in conſi. 231. num. 3.

Tertiò principaliter moueor, quia cle-
ricus beneficiatus dicitur legitimus admi-
17 niſtrator † bonorum ſui beneficij, & eam
habet authoritatem, quæ ſibi à canonibus
conceditur, Innoc. in c. indecorum, de æta.
& qualita. glo. in l. res eccleſiæ. 12. quæſt. 1.
Archid. in c. ſtatutum, §. aſſeſſorē, de reſcri.
18 in 6. & ſecundùm aliquos dicitur † vſufru-
ctuarius, gl. in c. præſenti, de offic. ordin. in
6. Barbat. in c. requiſiti, nume. 34. de teſtam.
ponunt Doctores in c. cum in officijs, de te-
ſtament. adminiſtrator autem, quando ali-
quid impendit circa bona, quæ admini-
19 ſtrat, videtur in dubio ſoluere † nō de ſuo,
ſed de bonis adminiſtratis, vt per Bald. in
l. fin. C. de dot. promiſſ. vbi & ſi extraneus
in dubio præſumatur dotem dare de pro-
prio, & conſequenter donare, tamen fallit
20 quando adminiſtrabat † bona puellæ, & di-
cit Bart. in l. Neſennius. num. 5. ff. de negot.
geſt. quod etſi videatur ſuo caſu quis alere
animo donandi, tamen fallit, quando illius
bona adminiſtrabat, & ibi quoque ponit
Bald. & videri poſſunt Ancharan. in conſi.
300. Corne. in conſi. 111. colum. 1. volum. 2.
Barbat. in conſi. 69. colum. 2. volum. 3. Bald.
Nouel. in l. 1. nume. 79. ff. ſolut. matri. Brun.
de ſtatut. excluſ. fœmina. articul. 6. numer.
240. Coraſ. in l. qui liberos, num. 120. ff. de ri
tu nuptia. Campeg. de dot. quæſt. 24. Alba in
conſi. 12. num. 1. & ſequent. Alciat. in conſi.
153. num. 3. & tetigi ſæpè in titu. quando ali-
menta præſtita repetantur de matre, vitri-
cō, & alijs. ita ergo in propoſito cum cleri
cus adminiſtret bona beneficij, faciatque
impenſas neceſſarias pro ipſo beneficio, &
onera beneficij ſuſtineat, præſumendū eſt,
quod faciat de fructibus beneficij, non de
bonis proprijs.

Quartò conſueuere paſſim prælati vi-
uere, & omnia neceſſaria ſibi prouidere de
fructibus beneficiorum, vt eſt notorium, i-
deo præſumitur ſemper id factum eſſe, at-
21 que commodo † factum, quod & quo fieri cō
ſueuit, vt eſt text. in l. fin. C. de fideiuſſori-
bus, quem ad hoc dicit notandum Bald. in
rubr. C. de fide inſtrum. numer. 8. in fin. A-
lexan. ad Bartol. in l. in bello, §. factæ, ff. de
captiuis & poſtlim. reuerſis. latè Felin. in.
c. cum M. Ferrarienſis, num. 5. de conſtitut.
Sapia in l. ſi emancipati, num. 30. C. de colla-
tio. Ioan. Lup. in c. per veſtras, in 1. notab.
§. 1. numer. 1. & 2. de donatio. inter virum &
vxorem, folio mihi 123. Natta in conſi. 146.
numer. 8. quibus in locis inferunt ad alias
quæſtiones. valet enim argumentum a cō-
muniter accidentibus, † vt in l. certi condi- 22
ctio, §. ſi nummos, ff. ſi certum pet. latè alios
cumulans Marſil. in ſingula. 1. Euerard. lo-
co 56.

Quintò adduci etiam poteſt, quod non
eſt veroſimile velle prælatum ſeruare fru-
ctus eccleſiæ, & fructus patrimoniales diſ-
ſipare, vel in vſus neceſſarios conuertere,
cum ſciat, vel ſcire debeat ſe de eccleſiaſti-
cis redditibus minimè poſſe diſponere
poſt mortem, ſicuti poſſet de patrimonia-
libus, hoc enim eſſet ſuū prodigere quod
non eſt credendum, l. cum de indebito, ff. 23
de probatio. & quod non eſt veriſimile ha-
bet falſitatis † imaginem, Neuizan. in con- 24
ſi. 66. nume. 55. Tyraquel. in l. ſi vnquam, in
præfatio. nume. 37. C. de reuocan. donat. D.
Becius in conſi. 101. num. 46. & valet argu-
mentum ab eo † quod eſt veroſimile, l. ge- 25
neraliter, §. cum autem, C. de inſtitu. & ſub
ſtitut. ſub condit. facta. l. cum acutiſſimi, C.
de fideicommiſſ. l. ex facto, §. ſi quis autem
ſuſceperit, ff. ad Trebellian. c. requiſiſti, de
teſtament. l. Titius, §. Lucius Titius, ff. de li-
ber. & poſthum. quinimò veriſimilitudo
militans pro vna parte transfert onus pro-
bandi † in aduerſarium, text. eſt iuncta glo. 26
in l. ex perſona, & in l. ſiue poſſidetis, vbi
Bald. Caſtrenſ. Salicet. & alij, C. de proba-
tio. Euerard. loco 5. colum. 5. ver. item quar
to valet.

Sextò ſine dubio ſi prælatus fructus ec
cleſiæ ſeruaret, & patrimoniales erogaret
in vſus neceſſarios iuſtè poſſet reprehendi
à prudentibus tanquam incautè, & impru-
denter egiſſet, in dubio verò ſumi debet
interpretatio † per quam faciens actum nō 27
mereatur à prudentibus reprehendi, l. Sal-
uius Ariſto. ff. de legat. præſtan. I. Crauet. in
conſi. 3. numer. 23. D. Becius in conſi. 51. nu-
me. 13.

Septimò hoc ipſum voluiſſe videntur
omnes

omnes Dd. ſuprà à nobis citati, qui volũt, quòd prælatus poſſit ſeruare fructus ſui patrimonij, & ſe alere de fructibus beneficij, item ij, qui tenent in rationandis beneficij fructibus deducantur impenſæ omnes neceſſariæ pro alimentis, & vita prælati atque onera quæcunque beneficio iniuncta, & ita in † indiuiduo dicit Maſcard. in ſuo tract. de probat. concluſ. 715. in fi.
28

Poſtremò hæc ſententia eſt apud illos indubitata, qui dicunt prælatum præſumi, quòd de bonis ſui patrimonij acquiſiuerit † quidquid poſt promotionem acquiſiuit, etiamſi habeat redditus tam Eccleſię, quàm patrimoniales, vt per Doct. in c. 1. 2. quæſt. 4. in quo tamen videri poteſt Abb. in d. c. cùm eſſet, numer. 24. Innocen. & Doct. in c. cùm in officijs. Bald. Sali. & alij in authen. licentiam. C. de epiſcop. & cler. Roman. in conſil. 346. num. 4. Socin. d. conſi. 91. volum. 3. Corne. d. conſil. 88. volum. 2. conſi. 79. volum. 4. Dida. d. c. 1. nume. 10. de teſtam. Vaſq. illuſtr. quæſtio. cap. 105. Menoch. in d. caſu 195. per totum, quia ſi id admittitur pro vero, ſupponitur in antecedens neceſſarium, quòd præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij.
29

SVMMARIA.

1 *Vxori alimenta relicta non debentur ſecundæ, quam poſt teſtamentum duxit.*

2 *Diſpoſitio teſtatoris includit ſolùm ea, quæ extabant tempore teſtamenti, non quæ superuenerunt.*

3 *Cognatis relictum defertur ſolùm ijs, qui extãt teſtamenti tempore.*

4 *Vxori relictum non debetur, niſi vxor ſit teſtamenti tempore.*

5 *Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecundùm tempus verbi.*

6 *Matrimonium expectare cum ea, quæ nunc habet maritum, turpe eſt.*

7 *Euentus triſtis non eſt cogitandus.*

8 *Maritus non præſumitur cogitare mortem vxoris.*

9 *Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum aduerſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum.*

10 *Poſthumum inſtituens intelligitur nõ ſolùm de primo, ſed etiam de ſecundo.*

11 *Filij quando inſtituuntur veniunt etiam ij, qui ex ſecunda vxore poſteà ſuſcipiuntur.*

12 *Legatum filijs relictũ debetur ſuſceptis, non ſolùm ex prima, ſed etiam ex ſecunda.*

13 *Indefinita æquipollet vniuerſali tam circa perſonas, quàm circa res.*

14 *Vxori relicta alimenta debentur ſolùm primæ.*

15 *Filij quando excluduntur nõ veniunt ſuſcepti ex ſecunda vxore.*

16 *Vxori alimenta relicta debentur tam ſecundæ, quàm primæ, quando teſtator eo tempore nullã habebat vxorem.*

17 *Indefinita non æquipollet vniuerſali, quando militat diuerſa ratio.*

18 *Filij relictum non includit naſcituros, quando verificari poteſt in iam natis.*

19 *Vxori alimenta relicta debentur etiam ſecũdæ, quando agimus de vxore tertij, non teſtatoris.*

20 *Hæredis appellatione venit ſolùm primus, quando teſtator loquitur de ſuis, ſecùs ſi de hæredibus tertij.*

21 *Legata regulariter fiunt ob merita.*

22 *Vxori alimenta relicta an debeantur etiam ſecundæ, quando agitur de vxore tertij, qui tunc vnam habebat.*

23 *Vxori alicuius tertij, quando relinquuntur alimenta contemplatione tertij, tunc debentur ſecundæ ſicut primæ.*

24 *Diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quando in eo non impletur effectus.*

25 *Extenſio de perſona ad perſonam non fit.*

26 *Extenſio ad aliam perſonam non fit quando diſpoſitio eſt concepta per nomina propria.*

27 *Extenſio de perſona ad perſonam non fit ex veriſimili mente diſponentis.*

28 *Inſtitutio filiorum nõ trahitur ad eos, quos teſtator ignorabat habere.*

29 *Vxori alimenta relicta nomine proprio non debentur ſecundæ vxori.*

30 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando profertur ſub nomine proprio.*

31 *Perſonalis dicitur diſpoſitio, quando fit per nomina propria.*

32 *Dictus dictio, non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt.*

33 *Hæredis appellatio non includit hæredem hæredis, quando poſt expreßionem nominis proprij dicitur de dictis hæredibus.*

34 *Vxori alimenta relicta non debentur ſecundæ, quando primùm facta eſt mentio de proprio nomine, & poſteà per relationem dicta vel prædicta.*

35 *Vxori alimenta relicta non debentur etiam primæ, ſi non reperitur vxor tempore mortis teſtatoris.*

36 *Vxori legatum non debetur, quando tempore mortis matrimonium eſt ſolutum morte, vel diuortio.*

37 *Donatio inter virum & vxorē reuocatur morte, vel diuortio.*

38 *Inimicitiæ præbent iuſtam cauſam reuocationi legati.*

39 *Matrimonium non poteſt ſolui diuortio, quia quos Deus coniunxit, homo non ſeparet.*

40 *Diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio.*

41 *Maritus non ſuccedit vxori, nec econtrà, quando thorus ſeparatur mala gratia.*

42 *Maritus ſuccedit vxori, quando thorus ſeparatur ob vxoris adulterium, vel aliam culpam.*

QVAESTIO XIII.

DVBITABILIS eſt quæſtio, ſi teſtator relinquat alimenta vxori ſuæ,
an ea defuncta, ſi alia ducta decedat
cum eodem teſtamento debeantur alimenta
ſecundæ quoque vxori. & Bald. in l. fin.
1 num. 7. de indict. viduit. collen. dicit † non
deberi per text. in l. ſi quid earum. § fi. ff. de
legat. 3. vbi quæ prioris vxoris cauſa erant
parata, nō debentur ſecundæ, niſi ei quoq;
expreſſè fuerint aſſignata. Iaſ. in l. diuortio.
§. quod in anno, num. 20. ff. ſol. matr. vbi
mouetur, quia omnis diſpoſitio verificatur
in prima vice, l. boues. §. hoc ſermone. ff. de
verb. ſigni. Cremenſ. ſing. 8. vbi ſimpliciter
tranſit cum Baldo. Tiraquel. in præfat. l. ſi
vnquàm, num. 107. C. de reuoc. donatio. vbi
addit Felin. Deci. Abb. & Cottam in locis
ibi deſignatis. Dida. in c. requiſiſti, nume. 3.
de teſtam. & cum hac ſententia tranſire videtur
Rui. in conſ. 30. nu. 7. volu. 2. Menoch.
in conſ. 106. num. 68. & ſeq. vbi ait hoc etiā
voluiſſe Alexan. in conſ. mox allegando. &
mouetur ea ratione, quod diſpoſitio teſta-
2 toris refertur ſemper † ad ea, quæ ſunt tempore
teſtamenti, non autem ad ea, quæ ſuperuenerunt,
eſt text. in l. vxorem. §. teſtamento,
il 1. ff. de leg. 3. & in l. ſi ita. ff. de aur.
& arg. leg. l. fi. §. fi. 1. ff. de leg. 2. l. nomen. §. filio.
ff. de lega. 3. Bal. in conſ. 84. num. 1. vol. 2.
Capra in conſ. 45. num. 12. Corne. in conſil.
14. col. 2. verſ. tamen his non obſtantibus,
volum. 1. Roma. ſing. 503. Soci. iun. in conſil.
99 per totum, volu. . Caualca. in tract. de
uſufruct. mulie. relict. nume. 85. Menoch. in
conſ. 97. nume. 72. ver. huc ſpectant. Simon
de Præt. de interpret. vltim. volunta. lib. 4.
dubit. 9. nu. 34. & ſeq. ſolio mihi 405. Mantica
de coniect. vltim. volunt. lib. 3. titu. 11.
& quamuis iura prædicta loquantur de rebus,
tamen idem omninò videtur reſpectu
perſonarum, vt probatur ex doctrina Bart.
in l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. vbi relictum
factum cognatis † applicatur ſolùm ijs qui 3
extabant tempore teſtamenti, non alijs poſtea
natis. accedat quod relictum vxori nō
habet locum, niſi † ea ſit vxor tempore te- 4
ſtamenti, l. item ſi legato. §. fi. ff. de legat. 3. l.
2. in fi. & l. 3. ff. de aur. & argen. lega. Rurſus
facit, quia qualitas adiecta verbo, † debet 5
intelligi ſecundùm tempus verbi, l. in delictis.
§. ſi extraneus. ff. de noxalib. l. 1. §. tutoris.
ff. quod iuſſu. l. Titius, in princip. vbi
Barto. ff. de teſtam. milit. Doct. in l. ſi ex facto
in prin. ff. de vulg. & pupill. Alexan. in
conſi. 5. num. 3. vol. 7. Tiraq. de retract. conſang
§. 1. glo. 9. num. 94. cum ſimilibus. dum
ergo dicitur, relinquo vxori meæ, intelligitur
de ea, quæ relicti tempore erat vxor,
non de futura.

Addo quod de ſecunda vxore maritus
non potuit intellexiſſe, niſi moriente prima,
quā tunc habebat in matrimonio, præcipuè
inſpecto noſtro tempore in quo exoleuere
diuortia, & nemini licet primam dimittere
vxorem, vt aliam ducat, nec duas
eodem tempore vxores habere, vt non eſt
veriſimile, quòd mortem viuentis vxoris
cogitauerit: eſſet enim turpis cogitatio, vt
inquit text. in l. ſi quis poſthumus, poſt
priu. ff. de liber. & poſthu. vbi turpe eſſe dicitur
expectare † matrimoniū cum ea, quæ 6
nubere non poteſt, niſi viro mortuo, & nemo
cenſetur cogitare † triſtem euentum, l. 7
inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verb. obl.
& per illū tex. inquit Soc. in conſ. 126. nu. 6.
volu. 3.

volu.3. quòd maritus nõ cenſetur ſperare,
8 aut cogitare † mortem vxoris, & infert,
quòd etſi donatio nõ reuocetur ob ſuper-
uenientiam filiorum, quando donans de li-
beris cogitando renunciauit, l. ſi vnquàm,
C.de reuoc.donat.tamen hoc non eſt verũ,
quando mortua ea vxore, quam tunc habe-
bat aliam duxit, ex qua filios ſuſcepit, quia
de ijs, qui ex alia vxore ſuperinducenda
non naſcerentur, non cenſetur cogitaſſe,
quando prima viuente ad donationem de-
uenit, & dicit Bald.in conſil.239. quia vlti-
mus, colum.2.volu.3. quòd etſi codicillaris
clauſula conſeruet teſtamentum aduerſus
nullitatem, quæ oritur ob poſthumi nati-
9 uitatem ignoranter † præteriti, tamen hoc
non habet locum, quando mortua vxore,
quam habebat tempore teſtamenti aliam
duxit, ex qua ſuſcepit filium, quia ille poſt-
humus rumpit teſtamentum, nec prodeſt
clauſula codicillaris, quia de illo non po-
tuit teſtator cogitaſſe, & coniecturam vo-
luntatis ad id referre debemus, quod veri-
ſimile eſt ſecundùm naturalem rationem,
& prædictas deciſiones refert, & ſequitur
Tiraquel.in præfat. l. ſi vnquam, nume.103.
& num. 108. vbi alijs comprobat ſimilibus
addens, quod qui loquitur de matrimonio
videtur intelligere ſolùm de primo, l.do-
tis promiſſio, §.final.ff.de dotis promiſſ.&
pro hac parte multa ponit Menoch.in cõſi.
106.nu.61.& ſeq.

Contra tamen principalem Baldi deci-
ſionem tenuit Alex.in conſil.171. viſo pro-
ceſſu, nu.3.ver. ſupereſt modo videre, vol.
2.vbi ait, quòd alimenta relicta intelligun
tur non ſolùm primæ, ſed etiam de alijs,
mouetur ex textu in l.placet, cum l. ſeq.ff.
de lib.& poſthum.vbi qui poſthumum na-
10 ſciturum inſtituit, intelligitur † non ſolùm
primum inſtituiſſe, ſed alios quoque.& li-
cèt illa diſpoſitio fauorabiliter procedat,
vt ſuſtineatur inſtitutio, tamen non mi-
nus fauorabilis eſt alimentorum cauſa, quã
inſtitutionis, & per hoc reſpondet tacitæ
obiectioni: dicunt enim Doct.quod illud
procedit ſpeciali ratione prædicta, vt per
Iaſ.in d.l.placet, nume.19.Tiraq.in d.§.hoc
ſermone, limitat.3.nume.20. allegat etiam
textum in l.qui filiabus.§.1.vbi gl.ff.de leg.
1.vbi relictum extẽditur ad omnes tam na-
tos, quàm naſcituros, item allegat tex.in l.
ſi cognatis.ff.de reb.dub. in l.cùm ita.§.fin.
ff.de legat.2. & improbat Bald.in d.l.final.
reſpondetq́; ad textum in l. ſi quid earum,
§.fina.ff.de legat.2. quod loquitur in caſu
certo, quando legatum reſtringitur ad ea,
quæ vxoris cauſa erant parata, nam vbi nõ
apparet quòd fuerint parata cauſa ſecundę
vxoris ei non debentur, licèt appareat pa-
rata fuiſſe cauſa primæ, ibi ergo ſecunda
vxor excluditur, quia ei nõ conuenit qua-
litas legato adiecta, et per eaſdem rationes,
ſed breuius recitatas, idem tenuit Alexan.
ad Bal.in d.l.fin. num.7.C.de indict. vidui.
tollen. vbi refert ſe contra Baldum conſu-
luiſſe Alexandrum, ſequitur Felin.in c.fin.
num.6.ver.pro iſta fallentia, de treu.& pa-
ce.eãdem deciſionem probauit Soc. in cõſ.
48.nu.4.& ſeq.vol.3. vbi mouetur, quia in-
definita in materia fauorabili æquipollet
vniuerſali, d.l.placet. Gramm.in deciſ.102.
nu.114. quia indefinita ſecundùm eum re-
fertur ad omnes. Tiraqu.in d.§.hoc ſermo-
ne, in 3.limit.num.13. Cordub.in l.ſi quis à
liberis.§.vtrùm, nume.35.ff.de libe.agnoſ.
vel alend. comprobatur hæc ſententia per
text.in l. filij appellatione.ff.de verbor.ſi-
gnifi.vbi filij appellatio comprehẽdit om-
nes tam naſcituros, quàm natos, & tam ex
prima, quàm ex ſecunda vxore, aliàs non
includeret omnes, vt ibi aduertit Rebuff.
addo textum in l. filius à patre.§.ſi quis ex
certa.ff. de liber.& poſthum. arguendo à
contrario ſenſu, ibi enim dicitur quòd in-
ſtituens filios ex certa vxore ſubmittit te-
ſtamentum periculo nullitatis, ſi ex alia v-
xore filios ſuſciperet, quia illi eſſent præ-
teriti non inſtituti. præſupponit igitur,
quòd ſi filios † ſimpliciter inſtituiſſet non 11
ſe reſtringendo ad vxorẽ certam, venirent
etiam ſuſcepti ex ſecunda vxore, ita ex eo
textu arguit Iaſ. in l.placet, nu.4. & nu.21.
ff.de libe.& poſthu. facit quod tradit Deci.
in conſi.236. num.6.verſi. ad tertium dubi-
um, vbi legatum, vel fideicommiſſum re-
lictum filijs alicuius † debetur ſuſceptis, 12
nedum ex primo, ſed etiam ex ſecundo ma-
trimo-

trimonio, ſequitur Mantic. in tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. titul. 7. nume. 13. & per prædictas deciſiones conſului alias inter illuſtres dominos fratres Scarampos de Cario, quod legatum aureorum 1500. factum domino Ioan. Angelo à domino Ludouico fratre, ſi filios haberet, purificatum fuit ex eo, quod dominus Ioan. Angelus ex vxore quam poſt teſtamentum duxerat filios ſuſcepit, licèt ex alia, quam habebat tempore teſtamenti nulli extarent filij, verum eſt, quòd alij concurrebant coniecturæ, vt ibi videri poteſt. accedat quod pro comprobatione huius ſententiæ, quòd in-
13 definita † non modò circa res, ſed etiam circa perſonas æquipollet vniuerſali, vt in l. ſi pluribus, in princip. vbi notat Bartol. ff. de leg. 2. l. ſi ita relictum, in prin. ff. eod. titul. Dyn. & Rube. de regulis iur. in 6. alios cumulat Alexan. in conſil. 22. nume. 4. volum. 4. quod eſt repetitum in conſil. 33. volum. 7. Ruin. in conſil. 34. nume. 3. volum. 2. cùm verò dixit de vxore intelligi debet de omnibus nō de ea ſola, quam tunc habebat, cū eadem ratione poſſit omnes includere.

In tanta igitur Doctorum varietate, quid dicendum, ſecunda quæſtio facta eſt ex diuerſitate factorum, ideo ad compendium reducēdo, & omnes caſus amplectendo, dico quòd vbi teſtator vxori ſuæ † alimenta reliquit, tunc includitur ſolùm ea, quam tunc habebat in matrimonio, & hoc caſu vera eſt Baldi deciſio, quam in his terminis probat etiam Petr. Peck. in tract. de teſtam. coniugato. libr. 1. cap. 16. & hanc veriorem, & communiorem dicit Caualcan. in tracta. de vſufruct. mulie. relict. nume. 196. circa finem, verſicu. mihi autem videtur, vbi eam ſequitur poſt longam diſputationem, licèt in contrarium multa dixerit Simon de Præt. in tracta. de interpretatio. vltim. volunta. lib. 4. interpret. 1. dubitat. 10. nume. 4. vbi ait fruſtratoriam eſſe omninò hanc diſcuſſionem, quando agimus de vxore teſtatoris, & hanc partem tenet Picus ante eos, in l. Titia. §. Titia. numer. 109. ff. de legat. 2. vbi dicit, in verſicu. ego ſalua opinione, quod teſtator ob aliqua primæ vxoris benè merita, & ex particulari affectione, l. nec adiecit. ff. pro ſocio, ſicuti in caſu contrario loquendo in donatione, dicit idem Socin. in conſil. 136. volum. 3. quem citat, & ſequitur Tiraquel. d. præfatio. l. ſi vnquàm, nume. 110. C. de reuoc. donatio. quòd excluſio filiorum prioris † matrimonij non extenditur ad ſuſce- 15
ptos ex alia vxore, quia potuit pater odio habere vxorem præſentem, & liberos, nō autem eos, quos erat ſuſcepturus, tranſit item cum hac parte Felin. d. c. fina. nume. 6. verſicu. ſed perfectò in ſtricta, de treug. & pace, dicens, quòd affectio, vel meritum vxoris, tunc viuentis potuit mouere teſtatorem, & ſic ratio ſubiectæ materiæ prohibet intelligi de ſecunda vxore. Mantica de coniecturis vltimarum voluntatum, libr. 8. titu. 15. nume. 2. & 3. & prædicti ferè omnes non aduertunt terminos Alex. contradicentis plurimum differre à caſu Baldi, quidquid tamen ſit, in caſu Baldi conueniunt prædicti omnes legatum non deberi ſecundæ vxori.

Reſtringitur tamen, vt non procedat, quando is, qui legauit, nullam habebat vxorem, quia tunc venit non minus ſecunda, 16
† quàm prima. ceſſat enim ratio ſuprà relata, quòd teſtator conſiderauerit affectionem, vel meritum vxoris, quam tunc habebat, ita doctrinam Bald. declarat Alexan. in d. conſi. 171. num. 6. verſi. præterea dato, quod, volum. 2. vbi etſi primum reprehendat Baldum, tamen deinde inquit, quòd ſi non habet vxorem, nō poteſt moueri propter aliquam affectionem, ex quo affectio non cadit ergà perſonas incognitas, hanc limitationem probauit Picus in d. §. Titio, nume. 108. de legat. 2. vbi ita fœdere diſtinctionis cōciliat contrarias ſententias, quia hoc caſu non potuit moueri teſtator ob affectionem, eodem quoq; modo diſtinguit Felin. in d. c. fi. numer. 6. verſi. ſed profectò per eandem rationem. & verba Pici, ita vt alter ab altero ſit mutuatus reſolutionem. Ruin. in conſil. 124. numer. 4. volum. 2. vbi tamen ex prædictis citat neminem, ſed dicit hoc modo Alexan. deciſionem ſaluari poſſe. Didac. in d. c. requiſiſti, numer. 2. de teſtamen. Mantica d. lib. 8. titul. 15. nume. 3.

Simon

Simon de Pretis d.lib.4 interpret.1. dubita. 10.num.6.in fin. verſ. aliâs intellige, & declara, & hoc caſu omnes rationes ſupracitatæ pro Alexandro bene procedunt, indefinita enim æquipollet vniuerſali etiam circa perſonas, quia eadem ratio, circa ſecundam vxorem, quæ militat circa primam, ſed in primo caſu Baldi non eſt eadem ratio, quia erga viuentem vxorem poterat ſubeſſe, vel affectio, vel meritum, quod non cadit in ſecunda, & quando militat diuerſa ra-
17 tio, ceſſat regula prædicta, & indefinita † nō æquipollet vniuerſali, Alexand. in conſ. 55. nu. 16. vol. 4. Corn. in conſ. 138. col. 3. vol. 3. Dec. in conſ. 388. nu. 3. & in conſ. 425. in fin. Rip. in rub. ff. ſolut. matr. num. 37. Crauet. in conſ. 33. num. 15. deciſ. Pedem. 27. num. 5. & pro hac limit. facit quod poſt Rom. in conſ. 231. inquit Soc. iun. in conſ. 172. num. 14. ver. præterea, vt dixi, & nu. 28. vol. 2. vbi ait quod
18 relictum factum filiis † non includit naſcituros, quando poteſt verificari in iam natis, idem voluit Pariſ. in conſ. 71. num. 14. vol. 4. ſequitur Menoc. in conſ. 106. num. 60. & ſeq. vbi poſtea expreſsè approbat diſtinctionē prædictam conſtituendo differentiam, quādo diſpoſitio de præſenti poterat verificari, vel quando non poterat verificari, addo quod prædictam ſententiam probauit etiā Ruin. in conſ. 22. num. 11. in fin. vol. 2. vbi ait, quod ſi teſtamenti tempore nulli extant filij diſpoſitio de eis facta intelligitur de naſcituris, Alciat. in conſ. 495. num. 1. & probaui in conſ. 125. nu. 20. quod ſi hæc ſententia vera eſt, quādo agitur de vxore teſtatoris, multo magis vendicabit locum, quando eſſet quæſtio de vxore alicuius tertij, iuxta ea, quæ paulò inferius.

Declaratur item concluſio Baldi, vt non procedat, quando alimenta relinquerentur nō vxori ipſius teſtatoris, ſed alterius tertij
19 alicuius: eo enim caſu † includitur non ſolum prima, ſed etiam ſecunda vxor, ita loquitur Alex. in d. conſ. 171. per totum, vol. 2. & ad id animaduertit Mantic. de coniect. vl. volunt. d. lib. 8. tit. 15. in fin. Simon in d. lib. 4. interpr. 1. dubit. 10. nu. 6. præd. deciſio confirmatur ex eo quod voluit Bal. in l. fi. nu. 4. C. de hær. inſtit. vbi dicit quod vbi teſtator
mentionem facit de hæredib. † ſuis, tunc ve- 20
nit ſolummodo primus hęres, ſi verò diſponit de hærede alicuius tertij, tunc venit etiam hæres hæredis, atq; ita non ſolum primus, ſed etiam ſecūdus hæres, & eum ſequitur Anch. in conſ. 130. col. 2. nu. 3. & licet Bal. nullam rationem alleget, Anch. tamen dicit
rationem eſſe, quia relicta teſtatoris † fiunt 21
ob merita, l. nec adiecit, ff. pro ſocio, merita autem non cadunt in ignoratos, ideo relinquendo ſuis hæredib. non refertur ad illos, erga quos teſtator nullam affectionem habebat, & qui nō veniunt directè, ſed obliquè ad eius ſucceſſionem, eandem Bal. doctrinā ſequutus eſt Caſtr. in conſ. 197. col. fin. vol. 2. ſed clarius id declarat Alex. in l. fi. nu. 5. C. de leg. vbi dicit quod vbi teſtator mentionem facit de hærede proprio, videtur reſpectum habere ad affectionem erga hæredem ſcriptum, quæ ceſſat in hærede ſecundo, qui eſt teſtatori incognitus, & incertus, idem Alex. in conſ. 173. nu. 6. verſ. item fallit quando de hærede, vol. 5. quia loquendo de hærede alterius non mouetur ex affectione, quam haberet ad illius, cùm primum neq; cognouerit, & ignorauerit, quis illi futurus eſſet hæres, idem Alex. in conſ. 49. nu. 6. & ſeq. vol. 6. vbi dicit Bal. theoricam eſſe generalem, & notabilem, Rui. in conſ. 129. num. 6. in fi. vol. 2. ita ergo in propoſito cùm teſtator vxori ſuæ relinquit alimenta cenſetur motus affectione erga præſentem, proinde nō debetur legatum ei quam poſtea duxit, & quæ tempore legati erat ſibi incognita, cùm verò legat vxori alicuius tertij, tunc nō moueatur particulari aliqua affectione, quā haberet erga vxorem tertij, ſed potius amore tertij venit prima, ſecunda, & vlterior.

Difficultas eſt ſi procedat hæc limitatio, quando tertius eo tempore † vxorem habe-
bat, an verò ſolum, quando carebat vxore. 22
porrò quando tertius carebat vxore res ſecundum prædicta dubio caret, quia militat ratio quod non potuit teſtator magis affectionem habere ad primam, quàm ad ſecundam, cùm tunc nullam haberet, & vtraque ſibi eſſet incognita, at vbi tertius ille habebat vxorem tempore teſtamenti, videtur motus teſtator particulari affectione erga

illam,& in eà militat ratio,quæ allegatur in vxore teſtatoris, ideo videretur idem ius ſtatuendum eſſe, & ſimile ſuprà adductum de hærede non videtur procedere, quia cùm teſtator relinquit hæredi alicuius tertij viuentis ſubſiſtit ratio deficientis erga incognitos, quæ tamen ceſſat,cùm loquimur de vxore,quia hæres viuentis ignoratur, cùm eius nulla ſit hæreditas, vt viuentis vxor cognoſcitur, & ſciri poteſt, & Ruin. in conſil. 30. nume. 3. & num. 7. volum. 2. videtur tenere quod relictum hoc caſu non extendatur ad futuras vxores, ſed reſtringatur ad eam quæ aderat tempore teſtamenti. dicit nu. 4. verſ. ſed vbi tertius, quod ſi filiabus alicuius tertij relicta eſt dos, tunc ſi tempore teſtamenti extabunt filiæ, nulla dos debetur naſcituris,& pro hoc facit, quod dixi ſupra ex Rom. in conſil. 231. Soc. iun. conſ. 172. nu. 24. vol. 2. & tetigi in conſ. 125. n. 20. quod relictũ factum filijs non applicatur naſcituris, quãdo poteſt verificari in iam natis, ſed Mantic. d. titul. 15. in fine tenet deberi legatum etiam ſecundæ vxori, dum ſubdit præſertim, cùm Titius legatarius nullam haberet vxorem tempore conditi teſtamenti, illa dictio implicat caſum magis dubitabilẽ æquè, ac ſi dixiſſet, ſecunda vxor venit, licet tempore teſtamenti alia extaret, ſed multò magis venit, quando teſtamenti tempore nulla vxor extabat. ego arbitror retento themate, in principio propoſito, quod ſcilicet teſtator legauerit vxori alicuius alimenta deberi ſolum primæ, quæ eſt nota teſtatori, & præſumitur ab eo dilecta, non etiam ſecundæ, quæ erat incerta, & hoc caſu non video diuerſitatis rationem, quod legatur vxori propriæ, vel tertij, quia vtroque caſu eadem ſubeſt ratio, & non obſtat conſilium Alexandri, quia non loquitur, quando alimenta ſolum relinquũtur vxori, & filijs alicuius, ſed quando alicui relinquuntur eiuſque vxori, & filijs, atque ita quando & filijs relinquitur contemplatione viri, & patris reſpectiuè, vt ibi nume. 6. in fine, verſ. ſed fuit motus propter affectionem. imò, nu. 2. videtur iſto caſu loqui, & hic caſus eſt clarus, vt dicam paulò poſt. accedat quod vbi vxor extat tempore teſtamenti non poteſt diſcrimen conſtitui inter proprium nomen, & appellatiuum, ideò ſicuti non venit ſecunda vxor, quando prima fuit proprio nomine deſignata, ita nec quando appellatiue, rurſus non debet admitti ea, quæ non eſt vxor tempore teſtamenti ſecundum quod adeſſe debet qualitas requiſita, & extare perſona, quæ vult commodum conſequi, vt dicam hac eadem quæſtione, & omnia quæ ſupradicta ſunt in præſenti quæſtione de vxore, locum habent etiam vbi alimenta filijs relinquerentur: nam Alexand. dicto conſilio centeſimo ſeptuageſimo primo, loquitur de filijs, & vxore, & non eſt vis in qualitate perſonę, ſed in rationibus ipſius deciſionis.

Limita etiam dictum Baldi ne locum habeat, quando vxori relinquuntur alimenta, vel etiam filijs alicuius tertij contemplatione illius tertij, nõ contemplatione ipſorum legatariorum. etenim tunc debentur non ſo-
lum primæ, † ſed etiam ſecũdæ, & hic eſt ca- 13
ſus Alex. in d. conſ. 171. n. 6. vbi ait, quod teſtator id animo geſſit, vt illum tertium onere alendi vxorem ſubleuaret, quæ ratio, quia militat in ſecũda, ſicut in prima vxore, ideò vtrique legatum cenſetur factum, allegat id quod voluit Bald. in l. inuitus, in fine, C. de
procurat. vbi ait quod ſi primus † actus non 14
conſumit effectum ſecundum intentionem loquentis, tunc diſpoſitio intelligitur eſſe de actu vlteriore, & Alexand. in loco prædicto dicit verba Baldi eſſe notabilia, & idem voluit Roman. in conſilio 504. columna prima, Felin. in capit. ſecundo, colum. finali, in quinta fallentia, de treuga & pace, Iaſo. in l. cum ſeruus, §. ſi quis alicui, columna finali, ff. de legatis primo, Decius in conſilio 562. colum. prima, Grat. in conſil. vigeſimo primo, colum. prima, volum. 3. Grammat. deciſ. centeſima ſecunda, num. 84. cùm enim finis, & intentio teſtatoris ſit virum ſubleuare ab onere alendi vxorem, hoc ipſum non conſumetur eo ipſo quod primæ vxori alimenta tradantur, fatendum eſt legatum extendi ad ſecundam vxorem, Ruin. in conſ. 30. num. 5. & 7. volum. ſecundo, vbi ſequitur Alexandrum, & infert ad dotis legatum factum filiabus contemplatione patris, vt ſcilicet exoneretur onere dotandi. ſed nec iſto caſu

vide-

videtur mihi ratio concludere, quandoquidem ſi patris contemplatione aliquid filijs relinquitur, ea contemplatio non id operatur, vt legatum ad perſonas extendatur de quibus teſtator non cogitauit, ſed diſpoſitionem intra ſuos terminos, & caſus manentem qualificat, & non eſt verum, quod effectus non ſit conſummatus, nam ſi teſtator cogitauit ſolum de præſenti vxore, iam ea cogitatio effectum ſortitur, cùm vxori primæ ſoluuntur alimenta, & ſi teſtator voluit illum exonerare onere alendi vxorem, impletur ſua voluntas, quando vxori alimenta præſtantur. accedat quod illa qualitas, quod ſit vxor adeſſe debet tempore facti legati, nec ſufficit quod ſuperueniat, cogita igitur, quia non inuenio qui audeat manum ponere.

Concluſio autem Baldi caret omni amaritudine, quando teſtator vxorem nominauit proprio nomine, puta Iſabellam, Annam, & ſimilibus: tunc enim nulla poteſt fieri extenſio ad ſecundam vxorem, quia numquam fit extenſio † de vna perſona ad aliam, l. pa-
25 ter, §. quindecim, ff. de legatis tertio, & dicit Baldus in l. ſi quis certum, in fine, in ſecunda lectura, C. de ſecund. nupt. quod diſpoſitio facta per nomina † propria non ex-
26 tenditur ad alias perſonas, idem voluit Bartol. in l. omnes populi, numero ſexageſimotertio, ff. de iuſtitia, & iure, imò ad aliam perſonam non fit extenſio etiam ex veriſimili mente † diſponentis, vt probatur in le-
27 ge, ſi quis ita, §. ſi quis cum ignoraret, ff. de teſtament. tute. vbi teſtator dando tutorem filijs ſuis non cenſetur ei dediſſe, quem credebat deceſſiſſe, vel ignorabat ſe habere, & dixit gloſſ. in l. Titius, in principio, in verbo oportet, in fine, ff. de liberis & poſthumis, quod generalis filiorum inſtitutio non trahitur † ad filium, quem teſtator ignorabat
28 ſe habere, licet veriſimile ſit quod filium foret, ſicut alios inſtituturus, ſi ſciuiſſet eſſe filium, vel extare, & eam gloſſ. ſequitur Dynus, Oldradus, Nicolaus de Neapoli, Alber. Angel. & Cuman. ibi, idem probant Dynus, Cynus, Iacobus de Aretin. Bartol. & Alber. in dicto §. ſi quis cum ignoraret, cum multis alijs, quos ponit Tiraquellus in lege, ſi vnquam, in verbo libertis, numero vigeſimooctauo, & ſequenti, C. de reuocand. donation. & hanc partem quod legatum factum ſub nomine † proprio non extendatur ad futuram vxorem per rationem prædi-
ctam tenuit Simon de Pretis dicta dubitatione decima, numero quarto, facit quia & 29
ſi regulariter maſculinum concipiat fœmininum, tamen hoc † fallit, quando ponitur
per nomen proprium, quia tunc non fit ex- 30
tenſio, Bartolus in l. prima, ff. de verborum ſignificationibus, Angelus in l. quicunque, columna prima, Cod. de ſeru. fugit. Cardin. in clement. prima, columna ſecunda, de election. Geminianus in capitulo generali, columna tertia, de election. in ſexto, Socin. in regu. ducenteſima quinquageſima quinta, limitatio. octaua, Decius in l. fœminæ, ff. de regulis iuris, & poſſent multa alia ſimilia cumulari. facit, quia diſpoſitio dicitur perſonaliſſima, † quando fit per nomina pro-
pria, & extinguitur cum perſona, l. Lucius, 31
§. Sempronius, ff. de legatis tertio, vbi Bartolus dicit quod prohibitio facta nominatiuè hæredi eſt perſonalis, & non includit hæredem hæredis, Romanus in dicta l. ſi quis filium, §. finali, ff. de acquirenda hæreditate, Imol. Alexander, & alij, quos citaui in conſilio centeſimo viceſimo tertio, numero decimo quarto.

Et procedit hoc etiam quando teſtator prius eſſet locutus per nomina pro[illegible] mox verò alimenta relinqueret per verba relatiua, putà prædictam vxorem, vel prædictos filios, quia etiam tunc non fit extenſio ad aliam vxorem, vel alios filios. nam
illa dictio dictus, † vel prædictus, cùm 32
ſit relatiua, non poteſt referri, niſi ad eos qui corporeis oculis in teſtamento legi poſſunt, non ad eos qui non poſſunt legi, licet ratione poſſent comprehendi, Bartolus in l. qui liberis, §. hæc verba, in fine, ff. de vul. & pup. per l. 1. ff. de his, quæ in teſtament. delét. Bartolus in conſilio ſeptimo, volumine primo, & ideo Imol. dicit quod & ſi aliquando appellatione veniat hæres hæredis, atque
ita tam † ſecundus, quam primus, tamen hoc 33
fallit quando poſt expreſſionem proprij nominis teſtator mentionem facit de hære-

dibus prædictis, ita ait in l. ſi quis filium, in ſi.ff.de acquir.hæred.Alex.in conſ.173.num. 6.& 7.vol.5.in conſ.176.nu.10.vol.7. Fulgoſ. in conſ.70.nu.1.Dec.in conſ.213.nu.9. Ruin. in conſ.29.nu.4.& 5.vol.2.Socin.iun.in con. 131.num.73.vol.1.Ripa in l.filiusfam.§.diui, num.111.ff.de leg.1. Rimin. iun.in conſ.579. num.66.& 69.Simon de Pretis,de interpret. vlt.volunt.libr.2.ſolu.2. num. 213. & dixi in conſ.123.nu. 13. & in ſpecie Simon loco præ-
34 dicto† vult in caſu relationis idem eſſe quod in caſu vbi expreſſa ſunt nomina propria.

Intellige etiam concluſionē Baldi, dummodo illa etiam prima ſit vxor tempore mortis teſtatoris, quia ſi eo tempore matrimonium reperiatur ſolum, non debebitur
35 vxori † legatum, ita in propoſito declarat Simon d.dub.con. 4.ver.ſed oportet,allegat text.in l.3.& l.ſequenti,ff.de aur.& arg. leg. vbi dicitur, quod legatum factū vxori cenſetur ademptum ſi tempore mortis mariti
35 matrimonium † reperiatur diuortio diſſolutum,& idem dicitur in l.item legata, §. fi. ff.de leg.tertio,facit l.cum hic ſtatus,§.ſi diuortium,ff.de donat.inter virum, & vxorē, vbi donatio inter virum & vxorem reuoca-
37 tur diuortio † interueniente,& dicit glo. in d.§.fin. quod vt legatum vxori factum locum habeat, oportet eam eſſe vxorem mortis tempore,& ratio eſt quia per diuortium inducitur reuocatio legati, d. l. item legata §.ſi,d.l.2.& l.3.ratio autem rationis eſt, nam per diuortium inducuntur inimicitiæ, qui-
38 bus poſtea † legatum videtur tacitè ademptum,l.3.§.fin.ff.de alimen.legat. l. ſi inimicitię,ff.de his quib.vt indign.ſed alicui fortè ſuperflua videbitur. hæc tractatio, quia hodie non eſt locus diuortio inter virum,& vxorem, ſed quos coniunxit Deus, homo
39 † non ſeparet, iuxta illud euangel. Didac.in epitom.de ſponſal.parte 2.cap.1. in prin.nu. 8.ſed eſt aduertendum, quod hodie ſucceſſit
40 thori ſeparatio loco diuortij,† vt voluerunt Cyn.in d.l.1.Alexand.col.fin.Iaſ.col.2.verſ. quarto fallit,& Dec.num.10.C. vnde vir. & vxor.Sim.de Pretis, loco prædicto, id quod tamen intelligi debet, quando ſeparatio fit mala gratia,non autem quando licitè fit,puta intuitu religionis,vt per Dec.ibi, & prædicti omnes Doctores in ſimili dicunt,quod vbi ſeparatur thorus mala gratia, tunc mari-
tus † non ſuccedit vxori, nec ècontra, & cō- 41
ſequēter etiam relictum factum reuocatur, intelligendo tamen niſi vnius tantum culpa induceretur ſeparatio, veluti ſi propter adulterium vxoris maritus ſeparationem peteret, quia tunc maritus † poſſet ſuccedere, 42
ex quo nulla ſui culpa intercedit,Dec.d.nu. 10.in princip.verſ.& hoc intelligendum videtur.

SVMMARIA.

1 *Reſtitutio minori conceſſa prodeſt maiori vbi cauſa eſt indiuidua.*
2 *Appellatio interpoſita per vnum ex litigatoribus prodeſt alijs ſi cauſa eſt indiuidua.*
3 *Clericus & laicus ſi litigant tota cauſa cognoſcitur per eccleſiaſticum, quando indiuidua eſt cauſa.*
4 *Socius gaudet priuilegio ſocij in indiuiduis.*
5 *Indiuidua dicitur alimentorum præſtatio.*
6 *Facti obligatio eſt indiuidua.*
7 *Dare eſt dominium transferre.*
8 *Obligatio rem tradi eſt indiuidua.*
9 *Vſus relictus debetur ſolum ſecundum neceſſitatem perſonæ.*
10 *Vſus alicui relictus eſt incertus reſpectu temporis, quo eſt duraturus.*
11 *Obligatio alendi reſpectu creditoris eſt perſonalis.*
12 *Seruitutes ſunt indiuiduæ.*
13 *Obligatio rem tradi diuiditur inter plures heredes mortuo promiſſore.*
14 *Heres in dubio cenſetur grauatus ſolum pro hereditaria portione.*
15 *Obligationis qualitas non variatur ex perſona heredis.*
16 *Facta ſunt diuidua tempore contractus.*
17 *Promißio facta plurib. intelligitur cuiq; pro virili.*
18 *Pluribus relictum intelligitur pro virili.*
19 *Sententia contra plures lata intelligitur pro virili.*
20 *Obligatio rem tradi eſt indiuidua, ſed inter heredes diuiditur.*
21 *Aditio inducit quaſi contractum inter heredem, & legatarium.*
22 *Promißio quando fit à pluribus de re indiuidua tunc omnes tenentur in ſolidum.*
23 *Seruitutes non poſſunt à principio deduci pro parte in obligationem.*
24 *Obligatio ſolidi non cenſetur inducta niſi expreßè dictum ſit.*

QVAE-

QVAESTIO XIV.

NON erit extra rem noſtram quærere ſi obligatio, vel promiſsio alendi ſit diuidua, vel indiuidua, nam plures reſultant vtilitates, & ea præcipuè, quod vbi cauſa eſt indiuidua, reſtitutio conceſſa
1 minori prodeſt etiam maiori † qui habet communionem cum eo, Barto. in l.1.C.ſi in communi, eademq́ue cau.poſt gl. ibi quam ſequuntur etiam Bal.Salic.& Caſtr. ponentes rationem, quia cùm res ſit indiuidua ſi maiori nõ eſſet vtilis, non etiam prodeſſet minori, Bartol.in l.3.§.ſed vtrum, in fi.ff.de minorib.Roma. in conſil.195. num. 5. Are. conſil 113.num.11. Afflict.in deciſ. 213. Dec. in l.emancipati, num. 5. vbi Cagno.numer. 103.C.de collatio. Aufre.ad Capel. Tholoſ. deci.55.ver. adde quod ſi reſtitutio, Ruin. conſ.77.num.3.volum.4.conſ.121.num. 9.in fi.volum.5.Ripa, in conſ.184. num.1. Neuiza.in ſilua nupt.lib.6.numer.43. Phanuc. in tract.de inuentar.par.2.nume.31. Maurit.in tract.de reſtitutio.in integr.ca. 185. num. 4. & 5.Caualca.in tract.de vſufru. mulie. reli. num.165. Item appellatio per vnum ex liti-
2 gatoribus interpoſita prodeſt † alijs ſi cauſa ſit indiuidua, l.1. ſi vnus ex pluribus appel.l.ſi quis ſeparatim, §.fin. ff. de appellat. glo.in d.l.1.C.ſi in commu. eademq́ue cau. Item in cauſa indiuidua ſi vnus ex ſocijs eſt clericus tota cauſa deuoluitur ad iudi-
3 cem eccleſiaſticum, † vt poſt multos à ſe adductos ponit Marſil.in ſing. 180. Neuiza.d. lib.6.numer.38. Boſſ.in tit. de foro compe. nume.144. & numer.146.& generaliter, vbi cauſa eſt indiuidua ſocius, vel coniunctus
4 gaudet priuilegio † ſocij, & mediante illius perſona conſequitur id quod aliàs non conſequeretur, l.illud §. fin. ff. de contrata b.l. Ariſto, ff. quæ res pigno. oblig. poſſ. Felin. latè in c.1.de præſcrip.& Iaſ.in l.ſi emancipati, C. de collatio. qui in l. ſtipulationes non diuiduntur, numer.30.ver. non obſtat, quod præſtatio, ff. de verb. obligat. dicit quod præſtatio alimentorum eſt indiui-
5 dua, † & ideo quãdo ſunt plures hęredes debitores prouidendum eſt, quod vnus eorum ſubeat totum onus alendi, l. 3.§. fin. & l.pecuniæ, ff.de aliment.& cibar.legat. ſubdit tamen ſuper hoc melius eſſe cogitandum, ſed Alcia.ibi nu.31.tenet contrarium, quod ſcilicet alimenta non ſint indiuidua, quia aliàs cogi poſſet in ſolidum quilibet hæres ex pluribus vnius debitoris ad ſoluendum alimenta, l.2.§.ex his, ff. de verb. oblig.& tamen hoc eſt falſum, quia non vnus exigitur in ſolidum, ſed iudex ex officio compellit eos ad inuicem conueniendum, quod ab vno præſtentur, d.l.3.& l.pecuniæ, & eiuſdem opinionis fuit Socin. iun.in ead.l.ſtipulationes non diuiduntur, numer.339.& Moder. Gall. in tracta. de diuid. & indiuid. par.2.numer.238. vbi ait neminem ex pluribus cogi poſſe ad in ſolidum præſtandum alimenta, licèt iudicis officio cogantur in vnum conuenire, eoſq́ue oẽs refert, & ſequitur Cord. in l. ſi quis à liberis, §.ſi quis ex his, n. 207. ff. de liber. agno.vel alen. vbi tamẽ nihil aliud allegat.

Sed & ſi non inueniam contradicentem, placet tamen potius opinio Iaſ. quod obligatio alendi ſit indiuidua. aut enim dicimus promiſſorem alendi teneri ad factum, & non eſt dubium, quod obligatio † facti 6
eſt indiuidua, l.in exequutione, ff.de verborum obligatio. ponunt Bar.& alij, in l.4.§. Cato, ff.eodem titulo, vbi Iaſ. num. 2. Ripa num.3. Butig.num.12. idem probãrunt Bar. & alij in l.ſtipulationes non diuiduntur, ff. eodem titulo, & hæc videtur verior, quia non tam tenetur dare aut tradere, quàm facere, propterea potiùs videtur promiſsio facti, quàm alia. non enim tenetur ad dandum, quia dare eſt dominiũ transferre, † & 7
accipientis facere, l.vbi autem §.fin. in fi.ff. de verborum obligationib.§.ſic itaque, Inſtitu.de actio.l.non videntur data, vbi Dec. & Cagno.ff.de reg.iu.& alimentandus non habet quærere ſi res pro alimentis aſſignata ſint dantis, vel non, ſed ſufficit, quod habeat: aut verò dicimus eam eſſe obligationem rem tradi, & nihilominus † dicitur et- 8
iam indiuidua ſecundum opinionem Dini in d.l.in exequutione, ff.de verborum obligat.& in l.ſtipulationes non diuiduntur, vbi Bar.numer.9. inquit illum bene ſentire, & ſequuntur omnes Doctores, præcipuè Alciat. in repetitio. numer. 66. Crot. qui

communem dicit,numer. 36.&38. Butigel.
num.65.vbi pariter dicit communem,hanc
quoque magis communem ait Hormano.i-
bi num.153.&183.poſt Ruin.numer. 13.&33.
Alexan.qui dicit magis communem, & Iaſ.
num.18.& ſequenti,Cur.iun.conſ.34. num.
1.Cephal.conſ.407.numer. 45. & quamuis
Ruin.loco prædicto aliter diſtinguat,quàm
cæteri faciunt, tamen inſpecta quoque il-
lius diſtinctione ſuſtinetur noſtra conclu-
ſio, cùm alimenta non debeantur ex con-
tractu venditionis. vult enim, quod vbi-
cunque obligatio rem tradi deſcendit ab a-
lio contractu quàm venditionis, ſemper ſit
indiuidua, quamcunq; ergo amplectamur
partem ſemper obligatio alendi indiui-
dua erit.

Addo quod alimentorũ obligatio pluri-
mum habet ſimilitudinis cum vſu relicto
9 ab aliquo, vel promiſſo, quia ſicuti † vſus
debetur ſecundum neceſsitatem perſonæ.
l.plenum §.primo ff.de vſu,& habitatio.ita
& alimenta,& ſicuti vſus incertus eſt quo-
ad tempus,eo quod dubium ſit quãto tẽpo-
10 re † ſupereſſe poſsit qui vſurus eſt,& reſpe-
ctu etiam rei quæ percipienda eſt ſecundũ
Pet. & Bartol.in d.l. ſtipulationes non di-
uiduntur,num.27.ita alimenta ſunt incerta
reſpectu temporis, & reſpectu rei pro ali-
mentis præſtandæ.Item ſicuti ſolutum in-
bito vſus non affert vtilitatem tantam
ſpectu partis ſolutæ quantam affert to-
tum, ſi totum foret ſolutum, ita eſt dicen-
dum in præſtatione alimentorum,ex quo ſi
homo comederet ſolum dimidium tantum
eius quod neceſſarium eſt ſibi comedere
pro vitæ ſuſtentatione, citò moreretur ſe-
cundum Bartol.in d.l.ſtipulationes non di-
uiduntur,numer.27.quinimo Bart.in loco
prædicto videtur tenere expreſsè quod ali-
mẽtatio ſit indiuidua,nec videtur mihi al-
legari poſſe quicquã magis ad propoſitum
pro huius concluſionis defenſione.

Accedat quod alere qui tenetur cenſetur
quandam ſeruitutem habere nam obligatio
alendi ex parte creditoris dicitur perſona-
11 lis † & in perſonam,quia finitur illius mor-
te,& extinguitur cùm eius perſona, l.3.in
principio,ff.de alimen. & cibar.lega.ſed ex
parte debitoris dicitur in rem ,quia tran-
ſit ad hæredem eius, l. libertis, §. primo,
ff.de aliment.& cibar.legat.ita pulchrè in-
quit Barto.in l.quarta.§.Cato,numer.32.in
fin.ff.de verborum obligat. ſeruitutes au-
tem omnes † indiuiduæ ſunt, vt per Bar.& 12
Dd.in d.§.Cato,& in d. l. ſtipulationes non
diuiduntur, Coraſ. in l.viæ, num. 17.ff.de
ſeruitut.

Et non obſtat quod ſi obligatio eſſet in-
diuidua quilibet plurium hæredum tenere
tur in ſolidum , quia reſpondetur hoc eſſe
falſum.obligatio rem tradi licèt ſit indiui-
dua,vt dixi,tamen mortuo promiſſore di-
uiditur inter plures † eius hæredes ſecun- 13
dum Caſtren. in l. ſtipulationes non diui-
duntur colum.penult.non ergo mirum eſt
ſi obligatio quoque alendi diuidatur inter
plures ſequuta promiſſoris morte. ſed quia
Caſtren.eo loci reprehenditur ab Alexan-
dro, ibi in 8.Bartol. oppoſ. quem ſequitur
Clau.nec.diſſentit Herman.d.§. Cato,num.
185.ideo reſpondeo aliter,quod text.in l.3.
§.finali, & in l.alimenta, ff. de aliment.&
cibar.legat.non loquuntur in pluribus hæ-
redibus vnius promiſſoris,ideo non mirum
ſi quilibet hæredum tenetur ſolum pro ſua
portione,nam vbi alimenta à pluribus hæ-
redibus relinquuntur,vt ibi , tunc quiſque
eorum cenſetur pro hæreditaria portione,
† & non vltra grauatus,argum. l.ſi fundum 14
ſub conditione §.ſi libertus,vbi Bart.Ang.
Imo.Caſtr.&alij,ff.de leg. 1.Caſtren. conſ.
448.num.2.volum.1.D.Becius in conſil.24.
numer.5. cùm vero alimenta debentur ex
promiſsione,tunc quia qualitas † obligatio 15
nis non variatur ex perſona hæredum l.2.
§.ex his,ff.de verb.oblig.tunc etiam in ſo-
lidum vnus hæredum poteſt conueniri, vt
præſtet alimenta tanquam fuerit promiſ-
ſum quid indiuiduum,vt per text. & Dd.in
d.§.ex his.

Et ſi dicatur,quæ eſt ratio diuerſitatis in-
ter promiſsionem alimentorum factam ab
vno inter viuos,& legatum etiam alimen-
torum factum ab vno , ſed ſoluendum à
pluribus hæredibus,quod primo caſu vnus
hæredum poſſit in ſolidum conueniri, ſe-
cundo vero non. reſpondeo rationem eſſe,
quia

quia & ſi vnũ, & idem ſit factum, quod præſtandum eſt: tamen, quando relinquitur in teſtamento, in quo plures hæredes ſunt inſtituti, tunc incipit deberi à pluribus, quia à pluribus hæredibus eſt præſtandum, & in ipſa origine, & initio diuiditur ex voluntate teſtatoris, at vbi ab vno promittitur incipit deberi ab vno, & ſumit initium ſine aliqua diuiſione, proinde licet eo promiſſore decedente multi extent hæredes, omnes tamen tenentur in ſolidum ne ex perſona eorum varietur qualitas obligationis, & hoc eſt quod inquit Bartol. d. l. ſtipulationes non diuiduntur, numer. 7. oppo. 6.
16 dum ait facta † tempore contractus eſſe diuidua, quia poteſt ab initio quis ſtipulari tradi ſibi partem fundi. l. locus, in princip. ff. de acquirend. poſſeſſ. vel purgari partem foueæ. l. 2. §. præterea, ff. de aqua pluu. arcen. ſed poſtquam in ſolidum deducta ſunt in contractu non poſſunt diuidi aliquo modo, ita in propoſito, quando teſtator aliquid indiuiduum mandat à pluribus hæredibus præſtari, tunc inducitur diuiſio in ipſo principio, & quiſque hæredum pro ſua portione obligatur, ſed ſi quis indiuiduum promittit: tunc, quia ſolidum in obligatione deducitur non fit diuiſio inter hæredes promiſſoris, quia iam ſolidũ eſt in eſſe deductum, non autem à principio diuiſum, vt eſt primo caſu.

Vnde infertur quod ſi plures ſimul promitterent vnum alere, illi nõ eſſent in ſolidum obligari, nec eorum vnus conueniri poſſet pro omnibus, quia diuiſio eſt inducta à principio tempore promiſſionis, nam vbi plures aliquid promittunt, tunc quilibet cenſetur promittere pro ſua viri-
17 li, ſicuti econtra ſi promiſſio † fiat pluribus intelligitur cuique pro virili, l. ſi fundus §. ſi duo, ff. de pignoribus, l. aliena res §. ſi pluribus ff. eod. tit. l. reos, §. cùm in tabulis, ff. de duobus reis, idem eſt in vltimis
18 voluntatibus, vbi ſi plures † vocantur quiſque eorum pro virili admittitur, l. non numquam, ff. ad Trebellian. l. fin. in princ. C. de impub. & idem eſt in ſententia, quæ
19 contra plures lata † afficit vnumquemque pro virili, l. prima, C. ſi plur. vna ſentent. l. ſi qui ſeparatim, §. quotiens, ff. de appellatio. Tiraquell. qui latè probat primam ſententiam in tracta. de retract. conſang. §. 31. gloſſ. vnica, numer. quarto, & ſequent. probaui pluribus in conſil. 150. numer. trigeſimoquarto, & ſequent. & licet prædicti loquantur in re diuidua, tamen vt dixi facta ſunt diuidua à principio antequam deducantur in contractum, vel obligationem per iam dicta.

Et præfata Bar. doctrina, quod facta ſint à principio diuidua placet alijs ibi, præcipuè Alex. num. 12. ver. nec obſtat ille tex. ibi quia reſpondeo quod in omnibus. rurſus ver. pro iſta opinione ibi vnde nemo negat, & Iaſ. numer. 17. dicit eam eſſe ab omnibus approbatam, & differentiam à me ſupra adductam expreſsè facit Alexandr. ibi, numer. 12. dicens quod & ſi obligatio rem † 20
tradi ſit indiuidua, vt ſupra probaui, & in vltimis voluntatibus diuidatur inter hæredes, l. ſi tibi homo, §. fundus, & l. turpia, §. fin. ff. de leg. primo, quando tamen originem cæpit in perſonas hæredum, qui obligantur ex quaſi contractu † inducto per a- 21
ditionem, l. apud Iulianum, §. fin. ff. quib. ex cau. in poſſeſſ. eat. & ita quando non agitur de inter hæredes diuidenda obligatione, qua teneretur defunctus, ſed de ea quam defunctus iniunxit ſuis hæredibus, tunc dicitur diuidua, & hoc modo Alexa. diſtinguit inter obligationem, quæ hærebat oſſi[illegible] defuncti, & eam, quam defunctus iniunxit ſuis hæredibus.

Eſt verum quod Iaſ. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur, numer. 18. verſic. iſta ſolutio domini Alexandri, impugnat dictum illud Alexandri per rationem, quod obligatio rem tradi, poteſt quidem à principio eſſe diuidua, ſed hoc eſt verum, quando deducitur in contractu expreſsè pro parte, ſecus quando ſimpliciter deducitur, quia tunc eſt indiuidua ſecundum Bartol. in l. ſecunda, nu. 4. ff. de duob. reis, vbi dicit ſi plures promittunt indiuiduum aliquid † 22
tenentur omnes in ſolidum, id quod deſtruit illationem, quã paulo ſupra fecimus de pluribus promittentibus vnum aliquem alere. verùm ſi rectè conſideretur nihil

nihil officit caſui noſtro in quo non agimus de promiſſione facta à pluribus, ſed ab vno, vel etiã de obligatione alendi multis hæredib. iniuncta ab vno teſtatore. contrarium autem procedere poſſet, quando eſſet quæſtio de promiſsione à pluribus facta, ſubſiſtit ergo reſponſio ſupra data ad text. in l.3.§.fin.& in l.pecuniæ, ff.de alimen. & cibar.leg.quod loquuntur in pluribus hæredibus, in quorum perſona ea alendi obligatio ſumpſit initium. Reſpondeo etiam quod ex alio argumentum Iaſonis non obſiſtit. Nam Bart.in d.l.2.num.4. ff.de duob. reis, loquitur in ſeruitutibus, quarum obligatio eſt indiuidua, non ſolùm poſtquam deducta eſt in contractum, ſed etiam à principio tempore contractus, ita vt nõ poſsint
23 † pro parte deduci in ſtipulationem. l. pro parte, ff.de ſeruitutib. Barto.in d.l. ſtipulationes non diuiduntur, in princ. & num. 7. in 6.oppoſit.nos autem loquimur in obligationibus facti, ſeu tradi, quæ à principio ſunt diuidua, & Bart.dicto numer.7.diſtinguit inter ſeruitutes, & alias obligationes, ſicuti etiam in principio legis, proinde non reſiſtit obiectum illud, & hoc modo declarantur Bar.& Iaſ.in d. l. ſtipulationes non diuiduntur, atque hoc modo defenditur illatio ſupra per nos facta quod plures promittentes dare obligentur viriliter non in ſolidum, ex quo hæc obligatio antequam in contractum deducatur eſt diuidua, & ratio
24 eſt, quia obligatio † ſolidi nunquam cenſetur inducta niſi expreſsè ſit dictum gloſſ.in l.1.§.ſi apud duos, ver. perueniatur. ff.depoſ.glo.& Dd.in l.ſi paternam, C.ad Velleian. Bart. qui dicit ſingulariter notandum in l.1.in fi.C.quo quiſque ordi. conuen.lib. 11. at vbi ſeruitus promittitur, tunc quia eſt indiuidua quiſq; cenſetur ſe in ſolidum obligaſſe.

S V M M A R I A.

1 *Renuntiatio legitimæ non excludit ab alimentis.*
2 *Renunciari alimentis non poteſt etiam cum iuramento.*
3 *Renuncians ſucceſsioni non excluditur ab alimentis.*
4 *Legitimæ renunciari non intelligitur niſi fiat expreſſa mentio.*
5 *Filia ſtatuto excluſa à ſucceſsione conſequitur alimenta.*
6 *Legitima non includitur in renunciatione hominis*
7 *Excluſio legis tacita nocet tertio, non autem expreſſa hominis.*
8 *Legata ſi generaliter minuantur, vel adimantur non venit legatum alimentorum.*
9 *Excluſio generalis non extenditur ad alimenta.*
10 *Patronus remittendo liberto omnem obligationem, non cenſetur remiſiſſe onus alendi.*
11 *Alimenta non ſunt priuilegiata niſi in caſibus expreſsis.*
12 *Alimenta. In dubio pro alimentis eſt iudicandum.*
13 *Diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali quando verificari non poteſt in vna re tantum.*
14 *Renunciatio generalis includit ius fideicommiſſi conditionalis quando verificari non poteſt in alio.*
15 *Procurator non poteſt dominum facere incidere in pœnam, niſi ſibi mandatum verificari aliter non poteſt.*
16 *Renunciatio generalis includit legitimam quando nil aliud poſſet operari.*
17 *Iuramentum habet vim expreſsi.*
18 *Iurans cenſetur cogitare de omnibus, quæ poſſunt contingere.*
19 *Renunciatio includit legitimam ſi eſt generalis.*
20 *Iuramentum non ampliat, ſed corroborat principalem obligationem.*
21 *Iuramentum includit ſolum caſus comprehenſos in renuntiatione.*

QVAESTIO XV.

RENVNCIARI an poſſit iuri alimentorum, diximus inter alimentorum priuilegia, vbi etiam tractauimus de renunciatione iurata, nunc videndum in caſib. quibus poteſt renunciari, an alimenta veniant in generali renunciatione. & Ludou.Molin.in tracta. de primogen. Hiſpan.lib.2.cap.15.num.78.dicit, quod renunciatio legitimæ † etiam iurata non excludit 1
à petitione alimentorum, allegat Bald. in l. pactum quod dotali, nu.17.C.de collatio.vbi ait renunciari non poſſe alimentis etiam cum iuramento, † ideo non probat concluſionem noſtram, quæ intelligi debet quãdo 2
poteſt quis renunciare, fruſtra enim quæreremus ſi includantur tacitè, quãdo etiam expreſsè

preſsè non poſſent includi, allegat etiam Imo.in l.ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de ver.oblig.vbi Alexa.num. 9.qui dicunt
3 quod mulier, quæ renunciauit ſucceſsioni † nõ excluditur ab alimentis, ſed nec id videtur concludere, quia vbi ſimpliciter ſucceſsioni renunciatur, non etiam includitur legitima, l.ſi quando §.& generaliter, C.de inoffic.teſta.vbi dicitur quod de legitima
4 fieri † debet ſpecialis mẽtio, Gul. Cun. Bal. & Ang.in l.de his, de tranſact. Are.in §.cùm autem, in fin. Inſtit. de inoffic.teſtamen. Alexan.in conſil.89.num.14.volum.4.conſ.8. num.22.volum.3. Barbat.in conſ. 52.in fin. vol.2.vbi fortius dicit procedere accedente quoque iuramento, Iaſ. in conſ. 90. colu. fin.ver.nec prædictis habeat obſtare, vol.3. addo Fulgo.in conſ.188. Ruin. conſ. 27. nu. 10.volum.1.Crot.in con.120.num.29. vbi etiam cum iuramento Socin.iun.in conſ. 50. num.11.volum.2.Bero.in conſ. 63. nume.62. volum.2.Gram.deciſ.102.num.88.Rolan.in conſ.97.num.13.volum.2.conſ. 62. nume.11. volum.3. Menoch. conſ.71. nume. 2. verùm ſtringit hoc meo iudicio, quia legitima ſubrogatur loco alimẽtorum, ideo ſi in generali renunciatione ſucceſsionis non includitur legitima, multo minus includentur alimenta. ad confirmationem huius opinionis facit, quia ſi filia excluditur ſtatuto à ſucceſsione, non tamen cenſetur exclu-
5 ſa quominùs conſequatur alimenta † ſecundum Bal.in l.alimenta, in fin.C.de neg. geſt.Caſtr.in conſ.16.colum.1.in fin.volum. 2.Corn.in conſ.85.colum.fin. volu. 3. Cur. iun.conſ.10.colum.3.in fin.Crau. conſ.189. in princ.& dixi latè in tit. quib. & à quibus debe.alimen.vbi probaui, quod filia, quæ mediante dote excluditur à patris, vel agnatorum ſucceſsione, interim eſt alenda, & ſi excluſio legis non includit alimenta, multo minus id operabitur excluſio hominis, nam lex fortius excludit, quandoquidẽ
6 renũciatio † hominis nõ includit legitimã, d.l.ſi quando, §.& generaliter, ff.de inof.teſtam.& dixi ſupra, at generalis excluſio legis etiam legitimam excludit, Soc.con. 150. volum.1.col.4.Dec.in conſ.392.colu.fin.nu. 6.Natta in conſil.308.num.4. Rolan.in con. 62.num.50.& ſequent.volum.3. Cæphal. in conſil.304.numer.1.D.Becius in conſil.107. num.7.& quod excluſio legis fortius operetur, quàm excluſio hominis, probant Alex. in l.1.num.6.C.qui admit.vbi Dec. in 3. lectu.num.50.Iac.Niger num.17.Sapia, num. 25.Zucar.num. 41. qui omnes dicunt quod tacita † legis excluſio nocet tertio, cùm ta- 7
men expreſſa hominis illi non noceat. confirmatur item principalis concluſio ex regula quod generalis ademptio, vel diminutio legatorum non refertur ad legata † facta in cauſam alimentorum, vt in l.libertis, 8
§.poſthumis, ff.de alim.& cibar. legat. vbi Bar.idem Bar.in l.mala in prin.num. 5.ver. item per clauſulam, ff.eo. tit. & dixi inter priuileg.alim.& dicit Cardi.in conſ. 66. in fin.quod generalis excluſio † aut prohibi- 9
tio non includit alimenta, Dec.in l. principalibus, in fin.ff.ſi cert.pet.Crau.d.con.189. in princ. & latè multos cumulat Lancello. Gall.in conſilter. Alexandr.in ver. ſolidos, quæſt.6.num.1.& ſequenti, poſt Cuman.in conſil.30.in 1.dubio, & quod generalis renunciatio non includat alimenta probari, videtur in l.libertus, qui operarum, ff. de oper.lib.vbi patronus, qui liberto omnem obligationem remittit, non † cenſetur ali- 10
mentandi onus remiſiſſe, & illum textum ad hoc citat Dec.in l.iura ſanguinis, num.6. circa fin.ff.de reg.iu. dicens quod in generali remiſsione non cenſentur remiſſa alimenta, & infert quod filius, qui recepta ſua portione renunciauit in manibus patris petere poteſt alimenta ſi ad paupertatem deuenit, quando ſimpliciter renunciauit nulla facta alimentorum mentione.

Retento tamen themate ſupra poſito quod ſimus in caſibus, quibus alimentis renunciari poſsit, quos expreſsimus inter priuilegia alimentorum in quæſtione, vbi tractauimus, quando, & quomodo alimentis renunciari poſsit, videretur alimenta includi in generali renunciatione, quia alimentorum cauſa non eſt priuilegiata † niſi 11
in caſibus à iure expreſsis ſecundum Grat. in conſ.69.in fin.volum.2.& tunc alimenta ſolum videntur fauorabilia, quando debentur pauperi, & ei qui non habet aliun-

de, vt latè probat Lancell. d. ver. ſolidos,
quæſt.6.& poſui inter alimentorum priui-
legia circa principium, ſed immò dicendũ
eſt ſemper alimentorum cauſam fauorabi-
lem eſſe, licet non ſemper gaudeat priuile-
gijs ſpecialibus, vt dixi in loco præcitato,
12 & in dubio ſemper † pro alimentis eſt iudi-
candum ſecundum Fortun. Garziam in tra-
cta. de pæn. iuris ciuil. ca. fin. pa. 2. Cordu. in
l. ſi quis à liberis, §. verum, nu. 75. ff. de liber.
agnoſc. vel alen.

Intellige etiam principalem concluſio-
nem non procedere, quando renunciatio
non poſſet aliud includere, nec in alio veri-
ficari, quia tunc veniunt alimenta, nam ge-
neralis diſpoſitio, quæ non poteſt verifica-
ri, niſi in vna re pro ſpeciali immò ſingula-
13 ri † habetur etiam in caſibus, quibus nomi-
natim aliquid fieri debet, vt eſt. tex. in l. 2.
ff. de lib. & poſthum. vbi ita tenent & no-
tant Bar. & alij omnes Doctores, per quam
dixit Bar. in l. qui Romæ, §. duo fratres, qu.
6. ad fin. ff. de verbor. obligat. quod & ſi ius
fideicommiſsi conditionalis non veniat in
generali renunciatione omnis iuris, quod
14 habet vel habere ſperat, tamen † fallit quan
do nullum aliud ius properaret renuncians
præter fideicommiſſum conditionale, ſe-
quitur Caſtren. in conſ. 193. volum. 2. Socin.
in conſ. 150. colum. 6. volum. 1. Dec. in conſ.
386. colum. fin. quinimò, & ſi numquam id
procuratori demandatum intelligatur per
[illegible] poſsit dominus incidere in pœnam
l. ſi pater ff. de his, quæ in frau. credit. tamen
15 fallit, quando † mandatum non poteſt refer
ri ad alium actum ſecundum Bald. in conſ.
decimotertio, volum. 2. & quod generalis
diſpoſitio habeatur pro ſpeciali, quando
poteſt ſolum verificari in vno, latè ponunt
gloſſ. fin. in capitulo ex parte, vbi omnes
Dd. de offic. de leg. Bart. in l. ſi domino ff. de
leg. 1. Iaſ. conſ. 45. num. 6. volum. 1. conſil. 90.
colum. fin. volum. 3. conſ. 40. colum. 3. ver. 4.
eo. vol. 3. Dec. conſ. 283. nu. 3. ver. prima eſt,
& conſil. 375. num. 2. conſ. 414. num. 6. Ruin.
conſ. 89. numer. 8. volum. 1. Crot. in d. l. qui
Romę, §. duo fratres, num. 127. vbi Ripa, nu-
mer. 79. Bero. in conſil. 159. numer. 29. & ſe-
quent. in volum. 2. Tiraquell. de legibus
connub. gloſſ. 7. num. 128. cum pluribus ſe-
quentibus, vbi cumulat infinitas deciſio-
nes, Caſſan. conſ. 3. numer. 10. Capic. deciſ.
88. num. 6. Crau. in reſpon. pro genero, nu-
mer. 343. & ſequent. Cæphal. in conſ. 228. nu-
mer. 39. Menoc. in conſil. 87. numer. 20. & ad
propoſitum facit, quia & ſi generalis renun
ciatio non includit legitimam ſecundum
ea, quæ ſupra poſui in principio huius quæ-
ſtionis, tamen vbi renunciatio † non verifi- 16
catur in alio, tunc cõprehendit legitimam,
vt concludit Socin. iun. in conſ. 136. numer.
18. volum. 1. ſequitur Crau. in dicto reſpon.
pro genero, numer. 344. Menoch. in conſ. 71.
num. 73. Gabriel. commun. opin. lib. 6. tit. de
legit. concluſ. 8. num. 16. D. Becius in conſ.
34. num. 14. & Mantica, in tracta. de coniect.
vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. nume. 11. ergo eodem
modo includere debet alimenta, quæ com-
parantur legitimæ, vt dixi hac eademque &
ſæpe alibi.

Declarari etiam debet ſupraſcripta con-
cluſio ne procedat, quando renũciatio eſſet
iurata, quia tunc includeret etiam alimen-
ta ea ratione quod iuramentum habet vim
† expreſsi, Bald. in l. 1. in ſecunda quæſt. C. 17
commoda. vbi ait generalem expreſsio-
nem cum iuramento idem operari, ac ſi
eſſet ſpecialis expreſsio, & ſubdit notan-
dum eſſe, ſequitur ibi Salic. colum. fin. Ang.
in l. ſenium, C. qui teſtam. face. poſſ. Rom.
in l. 1. colu. 6. ver. ſecundò allegatur, vbi et-
iam Alexan. colu. 3. ver. 2. in quantum, ff. de
iuriſ. om. iud. Dec. in conſil. 345. Socin. iun.
conſil. 136. nume. 26. volum. 1. & iurans cen-
ſetur cogitare de omnibus his, quæ † con- 18
tingere poſſunt, atque ei competere, gloſſ.
& Bar. in l. 2. C. de reſcind. vend. Butr. in ca-
pitulo, ſi diligenti, colum. 6. de foro com-
peten. Alexand. in conſ. 42. num. 18. volum.
1. Tiraq. in præfatio. l. ſi vnquam, nume. 134.
C. de reuoc. donat. ideo Rom. in l. 1. §. ſi quis
ita, ff. de verb. oblig. inquit quod renuncia-
tio generalis ſi iurata ſit includit † legitimã, 19
licet ea requirat ſpecialem mentionem, ſe-
quitur Alex. in conſ. 281. nu. 4. vol. 5. & in l.
pactum quod dotali, in fi. & ibi Corn. Iaſ. &
Dec. C. de collat. Iaſ. in d. l. ſi quando §. & ge
neraliter, num. 6. C. de inoffic. teſtament. &
in conſ.

in conſ.107.nu.3. vol.2. Dec.in conſ.26.nu. 3.in conſ.89.nu.4.in conſi.180. num.4.Soci. Iun.in conſ.136.num.24.vol.1.Ripa, in rub. ff.de verb.oblig.num. 4.& in l.1.in princip. nume.69.ff.de vulga.Benedic. in c. Rainutius,in ver. duas habens filias,nume.242.& in ver.teſtamento reliquit,num. 220. de teſtam.Cagno.in l.2.num.93.C.de reſcin.ven. Rol.in conſ.96.num.56.volu.3. D. Becius in conſ.34.num.15.Menoc.in conſil.71.num.24. vbi teſtatur hanc eſſe magis receptam, qua ergo ratione generalis renunciatio poteſt legitimam includere ea ipſa debet comprehendere, ſed quia hæc ſententia etiam reſpectu legitimæ non caret contradictione, ideo limitatio quoque ipſa non eſt mihi firma,nec veram eam arbitror: iuramentum enim non auget obligationem, ſed eam in-
20 tra ſuos terminos † confirmat, vt per Oldra. in conſ.238. Dec. in conſ. 240. & conſ. 408. num.7.vbi allegat Ang.Roman. & Alexan. idem Dec.in cap.1.in 2.lect.num. 23. ver. 3. & vltimo,de iudic.Crot.in conſ.97.nume. 13.vbi dicit quod remanet impedimentum propter quod actus impugnabatur, Bertra. in conſ.28.num.10.conſ.63.num.7.volum.1. & multos citat Tiraquel.in præfatio.l.ſi vnquam,num.165.C.de reuoc.donat. Natta in conſ.180.num.9. Cæphal.in conſ. 88. nume. 49.deciſ.Pedem.92.num.6.ideo Barto.in l. ſi quis §.quæſitum,in fin.ff.ſi quis cautionibus dicit, quod iuramentum includit ſo-
21 lum caſus † comprehenſos in renunciatione,ſuper qua fuit interpoſitum, Roman.in conſ 472.in fin.Caſtren.in conſ.377. colu.2. volum.2.Alexan.in conſ.28.colum.fin. vol. 1.Dec.in l.ex his, num.30. Anchar.Moder. famil.quæſtio.lib.2.quæſt.69.num.9. D.Becius conſ.90.num.20.deciſ.Pedem. 92.num. 7.& 8.& quod dictum eſt legitimã includi in generali renũciatione iurata habet infinitos cõtradicentes,& præcipuè Bal.in rub. ff.de iureiur.colum.penult. ver. non tamen credo,Roman.in l.qui ſuperſtitis,in 3 limitatio.ff.de acquir.hæred.Guido Pap.in quæſtio. 427. Barba. in conſ.55. colum. penult. volum.2. Afflict.in c.ſi quis inueſtierit, nu. 26.de feud.da.inuic.leg.commiſſo.Fran. in c.quamuis,colum.4.ver. fateor, tamen de pac.in 6.Cur.ſen. in conſ.76.colum.5.verſi. & per doctrinam,Dec.in conſi. 180.numer. 6.& ſequen.Bertran.in conſ.9.num.8.volu. 1.Tiraqu.in præfatio.l.ſi vnquam,num.centeſimoſexageſimo, vbi allegat Gul. Cun. Are.Fabian.& Brun.Gram.in deciſ.57. numer 27.& deciſ.102.num.87.Boer.in quæſt. 3.num.10.Crot.in conſil.120.nume.39.& natura iuramenti eſt confirmare actum, non autem extendere ad caſus non comprehenſos in diſpoſitione, vt dixi, & hanc inquit eſſe magis communem Gabriel. commun. opin.lib.6.tit.de legit.conclu.8. numer.8.& cum ea tranſire videtur Seraph.in tracta.de priuileg.iuram.priuileg. 7.numer. 10. vbi tamen nititur contrarias ſententias conciliare & omni caſu, cùm ſit controuerſa opinio non poteſt adduci ad deciſionem dubiæ quæſtionis, ne dubium declaretur per magis dubium, quare reſolutio erit quod generalis renunciatio non ſufficit ad tollendam legitimam quantumuis ſit iurata, ex quo iuramentum non trahitur ad caſus in quibus pro forma reperitur ſpecialis expreſsio.

S V M M A R I A.

1 *Legati dominium tranſit recta via in legatarium.*
2 *Legati quantitatis dominium non tranſit recta via in legatarium.*
3 *Dominium rei legatæ, non tranſit cum effectu in legatarium niſi ſequuta acceptatione.*
4 *Legatum acquiritur ſtatim à tempore mortis teſtatoris legatario ignoranti.*
5 *Fideicommiſſarius poteſt fideicommiſſum repudiare.*
6 *Vxor relicta alimentaria poteſt vltra alimenta dotem exigere.*
7 *Legatum ita interpretatur, vt afferat vtilitatem.*
8 *Ratio reſpicere debet omnes caſus, aliàs non eſt bona.*
9 *Ratio vt ſit bona debet concludere de neceſsitate.*
10 *Maritus dicitur voluntarius, non neceſſarius debitor dotis.*
11 *Vxor relicta vſufructuaria non poteſt interim petere dotes ſuas.*
12 *Vſufructuarius non tenetur ſolus ad onera æris alieni.*
13 *Vxor alimentaria non poteſt interim dotes petere quando ita iuſſit teſtator.*

14 *Dos vxoris alimentaria diminuit legitimam filiorum, quia detrahitur tamquam æs alienum.*

15 *Vxor iuſſa dotes non petere legatum perdit ſi accipiat dotem ab hærede ſponte ſoluente.*

16 *Exigere, qui non poteſt non etiam capere poteſt à ſponte dante.*

17 *Hæredes poſſunt communi conſenſu contrauenire præcepto teſtatoris.*

18 *Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere à pacto.*

19 *Remedia duo quando competunt pro eadem re vno electo tollitur alterum.*

20 *Hæres non cogitur dotem reſtituere vxori intra annum luctus.*

21 *Effectus dum ſequatur non curamus de modo.*

22 *Effectus attendi debet, non verba.*

23 *Renunciatio iuris non præſumitur, quando alia coniectura ſumi poteſt.*

24 *Voluntas quæ ex actu colligitur non extenditur vltra quam ex actu inferatur de neceſſitate.*

25 *Donatio non præſumitur.*

26 *Actus præſumitur factus extra cauſa, quæ facienti eſt vtiliter.*

27 *Vxor alimentaria ita quod ſit tacita pro omni eo quod prætendit in bonis & hæreditate conſequitur nihilominus dotes ſuas.*

28 *Dos tendit ad pietatem.*

29 *Diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piam.*

30 *Cōpenſandi animus præſumitur in teſtatore quando iubet ne legatarius plus petat.*

31 *Compenſandi animus præſumitur in teſtatore quando legat pro omni & toto eo.*

32 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*

[illegible] *[illegible] iuſſa plus non petere non prohibetur conſequi [illegible] maternas.*

34 *Compenſare non creditur teſtator, qui legat de bonis ſuis.*

35 *Hæreditas continet iura actiua & paſſiua.*

36 *Filia iuſſa nihil petere in hæreditate non poterit etiam maternas dotes petere.*

37 *Teſtator quod prohibeat plus petere in bonis, vel hæreditate, plurimum refert.*

38 *Vxor alimentaria relicta ſub conditione ſi dotes non peterit, non poterunt etiam eius hæredes petere.*

39 *Vxor, cui aliquid relinquitur ſi non nupſerit perdit legatum nubendo.*

40 *Modus dicitur quando onus implendum eſt poſt quæſitum emolumentum.*

41 *Modus. Legatarius ſub modo tenetur cauere de modo implendo, aliâs non conſequitur legatum.*

42 *Modus vt impleatur à legatario agit actione ex teſtamento is cuius intereſt.*

43 *Modus vt impleatur à legatario agere poteſt etiam tertius, cuius interſit.*

44 *Exceptio ei competit, cui datur actio.*

45 *Legatum eſt donatio.*

46 *Legatum largè interpretatur, quando fit coniunctæ perſonæ.*

47 *Vxor alimentaria, donec dotes non petierit poteſt dimittendo alimenta, quæ diu perceperat dotes conſequi.*

48 *Legato in annuo conditio legatarij conſideratur in principio anni.*

49 *Vſura eſt quando pro retardata ſolutione ſortis aliquid ſoluitur.*

50 *Vſura eſt prohibita non ſolum in contractibus, ſed etiam in vltimis voluntatibus.*

51 *Vſura non permittitur etiam pro alimentis pauperum, vel redimendis captiuis.*

52 *Vſurarium eſt pactum, quod hæredes mariti certum quid ſoluant vxori, donec dotes reſtituant.*

53 *Legatum annuum factum vxori donec dos illi reſtituatur non eſt validum.*

54 *Vxor alimentaria ita quod dotes non petat, poteſt aliquo tempore alimēta percipere, poſtea verò dotes conſequi.*

55 *Conditio impleri debet antequam emolumentum quæratur.*

56 *Modum qui non implet priuatur relicto.*

57 *Diſpoſitio indiſtincta debet indiſtinctè intelligi.*

58 *Vxor alimentaria ſi tamen dotes non petierit legatum perdit per ſolam petitionem.*

59 *Conditionem ſufficit ſemel impletam eſſe, licet implementum non duret.*

60 *Verba intelligi debent cum effectu.*

61 *Effectus attendi debet, non verba.*

62 *Effectus præualet verbis.*

63 *Effectus facti, non factum attendi debet.*

64 *Volo verbum intelligitur cum effectu quando dicitur, quia muros tranſcendere voluit.*

65 *Statutum imponens pœnam volenti mulierem corrumpere, intelligitur ſi cum effectu corruperit.*

66 *Velle vti dicitur, qui voluntariè vtitur.*

67 *Emphyteuta non priuatur per ſolam venditionem, niſi etiam tradiderit.*

68 *Emphyteuta non priuatur, quia rem expoſuerit venalem.*

69 *Emphyteuta non priuatur propter venditionē, quæ ex aliqua cauſa ſit nulla.*

70 *Vaſallus non priuatur feudo per alienationem, quæ non habeat effectum.*

QVAE-

QVAESTIO XVI.

EGREGIA eſt quęſtio, an vxor, cui maritus legauit alimenta poſſit dotem petere ab hæredibus, intelligendo quando acceptauit legatum, quia vbi non acceptauit res eſt clara, nam & ſi legatum acqui-
1 ratur ipſo iure, & dominiũ rei legatæ † tranſeat recta via in legatarium, l. à Titio, ff. de furt. Bal. in authen. contra rogati, C. ad Treb. Dd. in l. 1. ff. de leg. 1. & in l. 2. C. commun. de legat. Afflict. in deciſ. 299. nu. 4. cum multis apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. reuertatur, num. 338. C. de reuoc. donatio. Alciat. in conſ. 116. nu. 7. Rube. in conſ. 58. nn. 4. Crot. in conſ. 119. num. 3. Natta in conſ. 441. nu. 17. & in conſ. 531. num. 4. Cæphal. in conſ. 49. nu. 7. tamen hoc non procedit in legato quanti-
2 tatis, † ſed ſolum in legato ſpeciei, Bar. in l. 1. nu. 12. verſ. tertio caſu. ff. de leg. 1. & ibi eum ſequuntur omnes alij, idem Bar. in d. l. 2. vbi alij omnes, C. commun. de leg. Alciat. d. l. 1. vbi Ripa, num. 54. Ruin. in conſ. 153. nume. 4. in 5. vol. Pariſ. in conſ. 77. num. 4. vol. 1. Port. Imol. in conſ. 198. nu. 5. legatum autem alimentorum non continet ſpeciem, ſed quantitatem: præterea regula prædicta intelligi
3 debet acceptatione † ſequuta, quia ante non acquiritur ius, cum effectu, l. ſi tibi homo §. cum ſeruus, ff. de leg. 1. & dicit Caſtre. in l. ſi ita legatum, §. illi ſi volet, num. 2. ff. de leg. 1. quod legatum acquiritur ignoranti, ſed non perfectè: ineſt enim conditio ſi volet reſolutioni, vel perfectæ acquiſitioni, ideo poteſt repudiare, ſed ante eum dixit Bart. in l. Pomponius, num. 3. ff. de negot. geſt. quod legatum acquiritur legatario etiam ignoranti
4 † à tempore mortis, ſed poteſt repudiare, & facta repudiatione fingitur retrò nunquam quæſitum, & Are. in l. omnia, poſt principiũ, ff. ſi cer. pet. dicit quod legatum non acquiritur incommutabiliter niſi à die acceptationis. Soc. in conſ. 78. num. 6. vol. 4. Ripa, in l. 1. nu. 51. ff. de leg. 1. Bertran. in conſ. 116. nu. 21. vol. 2. Natta in conſ. 488. num. 16. & 20. deciſ. Bonon. 37. nu. 8. Duen. reg. 210. lim. 6. poteſt ergo legatarius repudiare legatum ſicu-
5 ti fideicommiſſarius poteſt repudiare † fideicommiſſum, l. 1. §. ſed & quoties, vbi Bar. & alij, ff. ad Trebell. vbi verò vxor legatum acceptat, concludunt Dd. communiter, quod
poteſt, & legatum habere, & dotes † exigere; 6
fuitque originalis opinio Caſtr. in conſ. 224. legatum prædictum, col. 1. vol. 2. mouetur ea ratione quod ſi dotem non poſſet conſequi legatum alimentorum fuiſſe inutile, & vxor potius aleretur de fructibus ſuæ dotis, quam legatum afferat vtilitatem. fieri enim ſem-
per † debet interpretatio per quam legatum 7
afferat vtilitatem, l. Mæuius, in pr. ff. de leg. 2. etiam ſi intelligendo eo modo hæres grauaretur duplici onere, l. Titia, §. qui in vita. ante ſi. ff. de leg. 2. addit quod in ſuo caſu teſtator duplicem adiecerat conditionem, ideò non eſt credendum, quod & tertiũ onus voluerit apponere argumẽ. l. licet Imperator, verſ. quid enim ff. de leg. 1. tertio mouetur, quia ſi id voluiſſet teſtator, expreſſiſſet ſicuti fecit, quando voluit, erat enim ſibi facilè hoc facere, l. vnica, §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc. tollen. atq; ita vnica hac vltima ratione Caſtr. mouetur, nam ſecunda non eſt generalis, & prima ſolum conuenit, quando tanta eſt dos, quod eius fructus ſufficerent ad alimenta. cùm ergo rationes præ-
dictæ non amplectantur oẽs caſus non ſunt 8
ſufficiẽtes, vt .n. bona ſit ratio, oẽs caſus † debet reſpicere, Bart. in l. ſi cum exceptione, §. poſt annum, ff. quod met. cau. Iaſ. in l. creditori, col. 2. ff. de oper. noui nuntiat. vbi quod
ratio debet eſſe generalis, imò debet etiam 9
concludere † de neceſſitate, gloſ. in l. [illegible] omnium. ff. de legib. Dd. in l. 1. ff. ſi cer. [illegible] raq. in trac. ceſſan. cau. lim. 6. num. 3. ſed eandem opinionem nulla tamen facta Caſtren, mentione tenuit Capra in conſ. 72. nu. 18. vbi dicit, quod talis vxor poterit dotem ſtatim petere ſi conſiſtat in ſtabilibus, vel poſt annum ſi ſit in pecunia, vel bonis mobilibus, adducitur ratione meo iudicio concludenti magis quàm ſit illa Caſtr. quod teſtator non præſumitur in dubio, reliquiſſe alimenta animo compenſandi. l. ſi cum dotem. §. ſi pater, ff. ſolu. mat. l. vnica, §. ſciendum, C. de rei vxor. actio. & eum ſequitur Bellon. in conſ. 31. num. 4. Cæphal. in conſ. 184. num. 1. & per totum conſilium, vbi hanc opinionem amplectitur, Caſtr. item ſequitur Picus in l. Titia, §. Titia, cum nuberet, num. 132. ff. de leg.

2. vbi ait eſſe notandum, quia quotidianum, & in auth. præterea, C. vnde vir & vxor, nu. 60. inquit hanc eſſe egregiam deciſionem, Crot. in conſil. 67. nume. 43. vbi approbat rationem illam Caſtrenſ. Bero. famil. quæſtio. 92. nume. 1. 2. & 3. vbi tamen ex prædictis neminem allegat, Natta in conſil. 186. nume. 8. ea ratione ductus, quod legatum eſſet inutile, Roland. in conſil. 65. num. 22. volum. 2. vbi hanc tenet ſententiam, quia non præſumuntur alimenta relicta animo compenſandi, idem Roland. in conſil. 74. num. 26. volum. eo. Caualcant. de vſufruct. mulier. relict. num. 112. vbi alios addit. vera igitur ratio eſt, quia maritus debitor dotis dicitur debitor ex cauſa voluntaria, non autem ex cauſa neceſſaria, & voluntarius debitor nunquam cenſetur relinquere animo compenſandi, d. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, Doctores in d. auth. præterea, & quod maritus dicatur voluntarius † debitor, tenet Bartol. in l. huiuſmodi, §. cum pater, ff. de leg. 1. Rol. d. conſ. 65. nu. 18. vol. 2.

10

Sed Guido Papa in quæſtio. 541. dicit, quod vxor relicta vſufructuaria, non poteſt durante † vſufructu petere dotes ſuas. mouetur ratione quod vſufructuarius tenetur ad onera æris alieni, Barto. in l. finali, quæſtio. penult. ff. de vſufruct. lega. ergo debet ipſa ſibi ſoluere, & à ſeipſa exigere. l. Lucius. la 2. l. vxori meæ, ff. de vſufruct. lega. eius tamen opinio falſa eſt, nam Bartol. in dicta l. final. communiter † ab omnibus reprobatur, vt per Bald. Angel. Caſtren. Aretin. & alios ibi citatos per adition. Picus latè in d. §. Titia, nu. 149. num. 158. Didac. libr. 2. variarum reſolutionum. capit. ſecundo, numero tertio, verſic. quinta concluſio, Durand. de arte teſtand. titulo 6. de lega. cau. 42. numero 6. infinitos citat Rolandus in conſilio octauo, numero primo, vſque ad 20. volum. 2. ſublato autem Guido. Papæ fundamento tollitur quoque eius concluſio. præterea ſi vera eſſet illa deciſio non noceret: præſupponit enim Guido Papa, quod vxor poſſit exigere dotem, ſed id contendit, quod à ſeipſa, & de fructibus exigat, & illum expreſsè reprobat Cephalus in conſilio 184. verſiculo, nec refragatur, vbi ait communiter reprobari.

11

12

Intellige tamen principalem deciſionem non procedere, quando teſtator contrarium diſponeret mandans quod vxor dotes ſuas non repetat, † quia tunc ſeruabitur diſpoſitio teſtatoris, §. diſponat, in Authen. de nupt. & hoc præſupponit Caſtren. in dicto conſil. 224. columna prima, dum diſputat de voluntate teſtatoris dicens, quod ſi voluiſſet expreſſiſſet. quod non eſt veriſimile, quod voluerit hęredem grauare tot oneribus, vbi verò certa eſt teſtatoris voluntas, ceſſat omnis amaritudo, & idipſum probant omnes ij qui Caſtrenſem ſequuntur, præcipuè Roland. dicto conſilio 74. numero vigeſimo ſexto. Caualcant. in tractat. de vſufruct. mulier. relict. numero 135. 13

Aduertendum tamen, quod iſto caſu ſi filij petant ſuam legitimam dotes prædictæ in calculanda legitima detrahentur de hæreditate ad diminutionem legitimæ, † non autem legitimam impinguabunt, dum ab vxore detrahi non poſſunt, ita Alexand. in conſilio 57. ponderatis his, numero ſecundo, volum. 3. quia antequam deducatur legitima, detrahi debet æs alienum, & in calculanda legitima inſpicimus facultates, quæ ſunt tempore mortis teſtatoris. Caualcant. de vſufruct. mulier. relict. numero 110. vbi malè intelligens Alexandrum prolabitur in erroneam conſequentiam, quod & ſi vxor ex iuſſu teſtatoris dotem non petat, vſumfructum tamen dotium ipſarum percipit, niſi eum ſaluemus, quod cum ſit omnium bonorum vſufructuaria, habebit etiam vſumfructum dotium, quæ ſunt ſuper ipſis bonis hypothecatæ. 14

Quando verò vxor prohibetur dotes petere diſputant Doctores ſi perdat legatum eas accipiendo ab hærede ſponte ſoluente, & Bartol. in l. amplius non peti, numero ſeptimo, ff. rem rat. hab. mulierem inquit perdere † legatum ſi dotes acceptet, 15 quia eſt quid imputetur mulieri, quæ debuit hæredibus denuntiare ſe paratam eos acceptilatione liberare, vel cauere de non petendo, l. mulier, in princip. ff. de cond. inſtitutio. l. Mutianæ, ff. de cond. & demonſtr. hanc partem probauit Campeg. in tractat. dot.

dot. parte 2. num. 57. Picus in dicto §. Titia, numero 132. Riminaldus iunior in conſilio 42. nume. 108. & pro hoc facit, quia qui non
16 poteſt exigere † non etiam capere poteſt à ſponte ſoluente, cap. exigit, vbi gloſſ. in verſiculo, volente, de cenſibus, in d. gloſſ. in l. inuitus, in §. quod cuique, vbi Bartol. Decius & Cagnol. ff. de regulis iur. & in l. vnica, in verſic. accipientem, C. vt publi. læ-tit. idem Bartol. in l. ſi quis pro eo, numero 11. ff. de fideiuſſor. exornat Ripa, in tractat. de remed. præſeruat. contra peſt. nume. 113. vbi an ſacerdos pro ſepultura recipere poſſit aliquid à ſponte dantibus, Cord. in dicta l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, numero centeſimo decimoquarto, ff. de liber. agnoſcend. vbi, numero ducenteſimo decimotertio, tenet cum Bart.

Contraria tamen opinio placuit Bald. in l. 1. num. 10. verſic. extra quæritur, C. de leg. motiis ratione, quia conditio ſi dotem non exegerit, fuit appoſita in fauorem hæredis, ideò poteſt illi conditioni renunciare, & illam remittere, l. ſi quis in conſcribendo, C. de pac. offerendo autem, & ſoluendo non petenti videtur hæres remittere neceſſitatem non petendi, & videtur per ipſum hæredem ſtare quominus conditio impleatur, proinde haberi debet pro impleta, l. fideicommiſſa. §. ſi rem, verſ. maximè, ff. de leg. 3. idem tenuit Caſt. d. l. amplius non peti, vbi dicit contigiſſe Florentiæ in factò, cùm hæredes vellent vſufructuariam decipere, cum hac ſententia tranſit quoque Picus d. num. 132. quando ſcilicet vſufructuaria nihil petijt, ſed acceptauit à ſponte dante, Iaſ. in d. l. 1. num. 8. C. de lega. dum remittit ſe ad Angel. & Caſtren. in d. l. amplius non peti, Roland. qui tamen non meminit de aliquo contradicente, in conſil. 74. num. 28. volum. 2. Caualcant. in tractat. de vſufr. mulier. relic. num. 112. Riminal. d. conſil. 42. nume. 10. vbi allegat Alberic. in auth. quod locum, numero 10. C. ſi mulier ſecun. nupt. Aretin. in tractat. de teſtam. in gloſſ. & dotes ſuas. pro hac parte facit, quia hæredes communi conſenſu poſſunt contrauenire
17 præcepto † teſtatoris factoad eorum vtilitatem, l. cum pater. §. libertis. ff. de leg. 2. l. quoties. C. de fideicommiſ. Doctores in l. 1. C. de pac. Oldra. in conſ. 241. & idem eſt in contrahentibus, qui poſſunt communi voto diſcedere † à pacto cõuento, c. præterea, 18
vbi Doctores, de ſponſa. l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur. In hac quæſtione aduerto Bartolum præſupponere, quod ſtante ea forma legati dotes remanere debeant penes hæredes non ſolum durante legato alimentorum, vel vſusfructus, ſed etiam eo finito in perpetuum, dum inquit imputari legatario, qui non curauit liberari acceptilatione, vel cautionem dare, nam liberatio non eſſet neceſſaria, niſi dos deberet perpetuo eſſe penes hæredes, ea verò Bartoli propoſitio ſi vera ſit videbimus paulò infra hac eadem quæſtione, ſed vbi etiam dos eſſet ſemper remanſura apud hæredem adhuc videtur rationem illam non eſſe bonam, quia non tenetur legatarius liberare: ſat enim eſt quod non petat, ex quo non petendo implet teſtatoris præceptum. Cordub. dicto numero 217. dicit, rationem eſſe, quia nihil intereſt, quod mulier petat, vel ſine petitione oblatam accipiat, cùm cogi non poſſit. confirmatur ea ratio, nam vbi duo competunt remedia, † vno 19
electo alterum cenſetur ſublatum, ſeu renuntiatum. lege, in delictis, §. detracta, ff. de noxa. lege, quod in hæredem. §. eligere, ff. de tributor. Bartolus in lege, eum qui certarum, §. fin. ff. de verborum obligat. [illegible] Socinus iunior, in conſil. 122. numero [illegible] ſequent. volum. 1. Capic. deciſio. 46. num. 6. & deciſ. 110. num. 6. Neuizanus, in conſil. 41. numero 22. Gabriel. communem opinionem, libro ſecundo, titulo de action. concluſ. ſecunda, per totam. vbi numero decimo, ampliat etiam, quando competunt remedia ſtatuti, & iuris communis, deciſion. Pedemont. 54. numero 2. & deciſio. 97. num. 5. cùm enim poſſit vxor dotem petere, vel legatum, nec poſſit vtrunque habere, cum eligit dotem videtur legato renunciare. facit etiam in ſimili, quod dicimus de alimentis debitis ab hæredibus viri intra annum luctus, quia cùm non poſſit habere dotem, & alimenta, ſi dotem accipiat non põt petere alimenta, nec diſtinguitur à Doctor.

quod

quod dos fuerit ſponte data, vel non, imò nõ
poteſt niſi ſponte dari ex quo hæredes intra
10 † annum cogi non poſſunt, Ang. in l. centum
Capuæ, col. fi. in prin. verſ. vlt. nota, ff. de eo,
quod cer. loco, Iaſ. in l. fi. num. 5. in fin. ff. eod.
tit. Bal. Imol. & Roman. in l. ſi marito. §. fin.
ff. ſolu. matr. & dixi ſuo loco. ſicut ergo ali-
mentis à lege debitis renunciaſſe videtur
mulier, quę dotẽ eligit, ita renũtiare videtur
alimentis relictis à teſtatore. rurſus cùm te-
ſtator prohibet dotem exigi, cenſetur pro-
ſpexiſſe ad vtilitatem hæredis, & conſide-
raſſe effectum, ideo curandum non eſt, quod
21 ſponte fuerit ſoluta, vel ab inuito per regu-
lam, quod non curamus † de modo ſi idem
22 ſequatur effectus, l. 3. C. de inſtit. & ſubſti. &
verba nõ ſunt attendenda. ſed effectus, † In-
noc. in c. 1. de bigam. Bar. d. l. 3. Dec. conſ. 385.
col. 2. in fin. facit, l. vbi ita donatur, ff. de don.
cau. mor. Alba. in conſ. 22. num. 5. Nec obſtat
Bal. ratio, quod hæres ſoluendo videatur re-
nuntiare conditioni appoſitæ à teſtatore, &
23 illam remittere, quia hoc eſt falſum. renun-
tiatio enim præſumi † non debet, quando ſu-
mi poteſt alia coniectura, Butr. in cap. acce-
dentibus, de priuileg. Alex. in conſ. 33. nu. 7.
verſ. quinimò, ſi dictus, vol. 5. Dec. in ca. gra-
tum, nu 4. verſ. 4. limitatur, de offic. deleg. at
pro ſoluente dotem capi poteſt coniectura,
quod dederit non animo remittendi condi-
tionem, ſed conſequendi eam remiſſionem
24 ali[illegible]torum. ergo, & voluntas, quæ ex actu
tacito colligitur non debet † extendi vltrà,
quàm ex ipſo actu de neceſſitate inferatur.
Bar. in l. 1. §. hoc interdicto, ff. de itin. actuq́;
priua. & in auth. qui rem, circa fin. C. de ſa-
croſanct. eccleſ. dixi in conſ. 52. nu. 73. at ex ea
ſpontanea ſolutione non infertur ex neceſ-
ſitate, quod hæredes poſſint communi con-
ſenſu diſcedere à teſtatoris pręcepto. hoc et-
enim verum eſt, quando conſtat de volunta-
te, at vbi volũtas eſt incerta, nõ eſt locus de-
ciſioni. & cùm poſſit quis duplicem ad finẽ
ſoluere, vnum ſcilicet, vt conſequatur libe-
rationem ab alimentis, alterum, vt remittat
conditionem, præſumẽdum eſt potius, quod
25 voluerit liberationem alimentis conſequi,
quàm remittere ius ſuum, quia donatio, † &
perditio nõ præſumuntur, l. cum de indebi-
to, ff. de probatio. & actus, qui ex duplici cau 16
ſa fieri poteſt, intelligi debet ex ea factus †
per quam eſt vtilior facienti, Alex. in conſ.
55. col. 2. & 3. vol 5. Crauet. in conſ. 109. nu. 9.
& non eſt dubium, quod vtilior eſt cauſa cõ-
ſequendi liberationem, quàm remittendi
conditionem, ergo ob eam cauſam cenſeri
debet facta ſolutio.

Intellige tamen, quod non cenſeatur te-
ſtator prohibuiſſe dotis exactionem, quando
legando vſumfructum ſeu alimẽta mandat,
quod vxor ſit tacita pro omni, & toto eo
quod poteſt in eius bonis, & hæreditate præ-
tendere quouis modo, nam eo præcepto non 17
obſtante mulier † conſequetur legatum &
dotes, vt cõcludit Signor. in conſ. 176. q. pro-
ponitur, nu. 10. mouetur, quia ius dotis ten- 18
dit † ad pietatem, l. cum his, §. ſi in ea. ff. de
cond. indeb. l. aſſiduis, C. qui potior. in pign. 19
habe. ſed generalia verba nõ includunt † ius
pietatis, auth. habita, C. ne fil. pro patre, ſe-
cundo quia ius dotis reſpicit alimenta, l. pro
oneribus, C. de iu. dot. at ius alimentorum
ſemper videtur exceptum, l. obligatione ge-
nerali, ff. de pign. & dixi ſuprà. vtitur etiam
multis alijs rationibus, quas omitto, Signo.
ſequitur Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi
quis ex his, num. 213. ff. de liber. agnoſ. ſed Si-
gno. repræhendit Nat. in conſ. 410. num. 13. &
ſeq. vbi reſpondet ſingulis fundamentis il-
lius, & confirmari poteſt quia teſtator cen-
ſetur habuiſſe animum compenſandi, quan- 30
do mandat ne legatarius † plus pet. Caſtr. in
conſ. 193. in 2. dub. col. 3. vol. 2. Abb. in conſ.
81. col. 2. vol. 1. Crauet. in conſ. 131. num. 17. in
conſ. 149. nu. 3. Duran. de arte teſtan. ti. 6. cau.
6. nu. 3. in fi. cum alijs infra allegandis. ſimi-
liter animus compenſandi depręhenditur in 31
teſtatore, † quando legat pro omni, & toto
eo, l. ſi vxor ſua, C. de bon. author. iudic. poſ-
ſid. Abb. in conſ. 81. num. 1. in fin. vol. 1. Corn.
in conſ. 115. col. 2. vol. 3. Ruin. Soc. iu. Phanuc.
Durand. Anchar. Moder. Bero. Craue. & Me-
noch. quos citaui, in conſ. 112. num. 17. & ſeq.
hæc autẽ omnia concurrunt in facto Signo.
ergo cenſetur teſtator voluiſſe compẽſatio-
nem inducere, pręcipuè, quãdo verba eſſent
generalia, ita vt ſalua ratione recti ſermonis
reſtringi non poſſint, vti bene conſiderat
Natta.

Natta d. conſ. 410. Vnum tamen videtur obſtare contra Nattam pro defenſione Signoroli, quia mandat plus nõ peti in bonis ſuis.
32 bona † enim dicuntur deducto ære alieno, l. ſubſignatum, §. fin. ff. de verb. ſignif. & dotes, quæ petuntur ab vxore non dicuntur eſſe in bonis teſtatoris, ſed ſunt tamquam æs alienum, l. prætor, §. emancipati, ff. de colla. bonor. ideo inquit in propoſito Bar. in l. vt iuriſiurandi, §. ſi liberi, in fin. ff. de oper. liber. quod filia inſtituta in re certa, & iuſſa nihil pluris petere in bonis patris, poterit
33 † nihilominus vltrà legatum petere dotes maternas, ſequitur Bald. in l. liberti libertæque, num. 28. C. de oper. lib. in l. quoniam nouella, nu. 9. C. de inoff. teſt. intereſt enim, quod ſimpliciter prohibeatur plus non petere, vel quod prohibitioni addantur verba illa in bonis teſtatoris ſecundum Corn. in conſ. 212. col. 2. vol. 1. id etenim, quod teſtator debet non eſt in bonis, ſed extra, Ale. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, nu. 6. verſ. pro hoc facit, ff. ſolut. matrim. & eam deciſionẽ Bartoli ſequuti ſunt Iaſ. Rimin. Dec. Fabia. Bero. Socin. iun. Neuiz. Capra, Natta, & alij quos citaui, d. conſ. 112. num. 82. & procedit etiam, quando teſtator eſt debitor neceſſarius, quia ſi legat de bonis ſuis, excluditur
34 coniectura † compenſationis, ſecundum Bald. in d. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, in fi. ff. ſolut. matrim. quem ſequitur Caſtr. Alex. Corn. Capra, Felin. Iaſ. Fabia. Marſil. Pariſ. & multi quos adduxi d. conſ. 112. num. 83. in propoſito igitur non videtur teſtator voluiſſe legatum alimentorum compenſari cum dotibus vxori relictis ex quo mandat ſolum ne plus petat in bonis teſtatoris, cùm dotes non ſint in eius bonis. poſſet tamen ſaluari Natta, quia in caſu propoſito per Signo. teſtator nedum vult, quod vxor ſit tacita pro omni eo quod petere poſſet in bonis, ſed etiam, de eo quod poteſt petere in hæreditate, nam & ſi bona intelligantur ære alieno deducto, tamen non ita eſt hæreditas, quia æs alienum dicitur in hæredi-
35 tate eſſe, & hæreditas † continet non modò actiua, ſed etiam paſſiua iura, probatur in l. hæreditas, ff. de reg. iur. in l. nihil, ff. de verbor. ſign. l. pro hæreditarijs, C. de hæred. inſtituen. l. 1. C. ſi cer. pet. ideo ait Bald. in d. l. liberti libertæque, numer. 28. verſ. aut dixit relinquo, quod filia cui aliquid relictum fuit pro toto eo, quod poteſt prætẽdere ſuper hæreditate † non poterit conſequi do- 36
tes maternas, quia ſunt ſuper hæreditate, alios concordantes citat Dec. in auth. præterea, nu. 13. C. vnde vir, & vxor, & in conſ. 425. nu. 7. col. 5. in fi. Ruin. in conſ. 60. nu. 8. vol. 2. Natta in conſ. 186. n. 2. nec id eſt pacificum, nam & in hoc contrarium tenent Dec. d. conſ. 425. nu 10. Neuiz. in conſ. 62. nu. 23. vbi volunt idem omnino ſignificare, quod nil petat in bonis, vel nil petat in hæreditate ex quo idem omninò iudicatur de bonis, quod de hęreditate, & ècontra, l. nam quod. §. fin. l. cogi, in princ. & §. 1. ff. ad Trebellian. Bar. in l. 3. in princ. ff. de bonor. poſſeſſ. Præterea aliud eſt dicere in bonis, & hæreditate, aliud verò ſuper bonis, & hæreditate: dotes enim neque in bonis ſunt, neq; in hæreditate, ſed ex quo bona ſunt pro eis obligata † dicuntur eſſe ſuper bonis, & hæredi- 37
tate, hoc diſcrimen conſtituit tex. in l. 2. §. in hac actione, il 2. ff. vi bonor. raptor. & ita diſtinguit Alex. in conſ. 4. vol. 3. Anch. Modern. famil. quæſt. l: b. 1. q. 60. nu. 5. & hoc idẽ innuit Signoro. in d. conſ. 176. nu. 13. hoc tamen non eſt tutum, vt deduxi, d. conſ. 112. n. 9. & 91. ſubſiſtit itaque impugnatio, & deſtruitur conſultatio Signor. & conſequenter mulier iuſſa eo modo nihil petere dotes quoque non conſequetur, id, quod in eo facto videtur etiam comprobari, quia prohibita fuit facta per verba illa ampla, vel quodlibet alio iure, quæ tamquam vniuerſalia impropriantur, & includunt omnia, vt ſunt vulgata iura: propterea exiſtimo cauendum eſſe a Signor. quia verius eſt excludi mulierem à petitione dotis.

Declarat etiam generalem limitationem ſupra datam, quæ vult, quod dos peti poſſit quando teſtator ita iuſſit, vt procedat in tãtum, quod etiam poſt mortem vxoris hæredes eius non poſſint repetere ab hæredibus viri, ſed illæ perpetuò remaneant apud hæredes, atque cedant eius lucro, † quando teſtator exactionem dotis poſuit ſub condi- 38
tione dicens, ſi dotes nõ petierit, ita voluit

Bart. in l. amplius non peti, num. 7. ff. rem rat. hab. dum vult, quod mulier teneatur liberare hæredes per acceptilationem, vel cauere de non petendo, & hoc etiam voluit Picus in l. Titia, §. Titia cũ nuberet, n. 134. ff. de leg. 2. mouetur ex d. Bartoli, & Dd. in l. ſi. C. de indict. vidui. tollen. vbi ſi teſtator le-
39 gat vxori ſi † non nupſerit, illa verba inducunt viduitatem, & nubendo perdit legatum, & illud cum fructibus reſtituit, imo tenetur à principio cauere de nubendo, & quando per viam conditionis onus adijcitur hæres videtur dotes hêre cauſa conditionis implendæ, l. ſi quis omiſſa. ff. cau. teſt. Cord. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 213. tranſit ſicco pede, nec audet difficultatem ingredi, Alber. in authen. quod locum, col. 6. verſ. item quæro de quæſtio. quam habui, C. ſi mulier ſecund. nupſer. tenet, quod hæredes vxoris non perdant dotem, ſed differatur exactio durante legato alimentorum ſeu vſusfructus, quia compẽſandi animus non præſumitur, niſi clarè appareat, l. creditor, ff. de leg. 2. hæc ratio nihil valet, quia de animo compenſandi conſtat ex verbis illis, ſi dotes nõ petierit, nec poſſet teſtator clarius loqui. eandem opinionem probauit Aretin. in tract. de teſtam. in glo. & dotes ſuas non petierit, vbi ait vxorem nõ teneri ad liberandum hæredes mariti per acceptilationem, quia hoc modo [illegible] poſſet dotes petere, quod non eſt ſecundum intentionem teſtatoris. pro elucidatione huius controuerſiæ ſciẽdum eſt, quod illud legatum ſi dotes non petierit,
40 non eſt conditionale: ſed ſub modo. dicitur enim modus, quando aliquid † implendum eſt poſt emolumentum quæſitum, l. cum tale. §. 1. ff. de cond. & demonſt. vbi Bar. docet modum à conditione cognoſcere ex eo an implendum quid ſit ante vel poſt quæſitum emolumentum, idem Bar. in l. quib. dieb. §. Termilius, num. 1. ff. de cond. & demonſtr. Bald. in conſil. 219. numer. 5. volum. 2. Imol. & Caſtren. in dicto §. Termilius, Bald. in authen. cui relictum, nume. 22. C. de indict. viduit. tollen. Ruin. in conſil. 28. numero 9. & ſequent. volum. 2. Alciat. in conſil. 210. numero ſecundo, & conſil. 236. numero 1. Bero. in conſ. 30. num. 6. & conſ. 66. numer. 5. vol. 2. Fortun. Garzi. in l. iuriſgentium, in princ. num. 38. & in l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, num. 53. ff. de pact. Galiau. in rub. ff. de verbor. oblig. num. 182. Crauet. in conſil. 59. num. 1. Natta in conſ. 373. num. 28. Menoch. conſ. 60. num. 47. conſ. 78. num. 16. hoc autem onus non petendi impleri non poteſt, niſi ſequuta morte vxoris, quia dum viuit petere poteſt, ergo eſt modus, non conditio, &
quia legatarius cauere † debet de implendo 41
modum, alias non poteſt agere, l. ſi tibi, la 2. ff. de leg. 3. d. §. Termilius, vbi Bart. num. 14. & ſequuntur Imol. Caſtren. & Socin. Iaſ. in l. ſiue apud acta, num. 13. & ibi Curt. ſen. nu. 4. C. de tranſact. Alciat. d. conſ. 276. nume. 2. Bero. conſ. 27. num. 4. vol. 2. Neuiza. in conſ. 55. num. 2. ſi contingat cautionem eſſe præſtitam, de non petendo, tunc ponderanda erunt verba cautionis, & ſi importabant ne dotes vllo tempore petantur ſtabitur ſtipulationi ſi erũt dubia, tunc ſeruabitur, quod infra dicam quod ſi fortè legatum habuit nulla præſtita cautione, tunc caſus eſt dubius, & quærendum eſt quid ſenſerit teſtator, & an voluerit dotes nullo tempore, vel potius exactionem differri. ſi enim voluit nullo tempore peti, tunc non ſolum petendo tenerentur hæredes, vel vxor ipſa reddere cum fructib. rem legatam, vti dicunt Alber. Ang. & Picus in locis prædictis, ſed etiam cogi poſſent ad deſiſtẽdum à petitione, atq; ita poſſent exceptione repelli, quandoquidem contra legatarium qui modum non implet inter alia prohibitum eſt reme-
dium, vt is, cuius † intereſt, agat actione ex 42
teſtamento, l. 2. C. de his quæ ſub modo, Bar. in d. §. Termilius, nu. 17. ver. tertium remedium, idem Bart. in l. ſi ſtipulatus, §. 1. nu. 2. ff. de fideiuſſ. vbi ait, quod modus diſpoſitionem inducit, & ex eo agi poteſt, & non ſolum hæres petere poteſt cuius etiam pe-
culiariter non intereſſet, ſed & tertius † 43
cuius interſit, vt voluit gloſ. & Doctores in d. §. Termilius, vbi Caſtr. in ſi. & eſt communis opinio, vti teſtatur Gomeſ. variar. reſolutio. tit. de ſucceſſio. cap. 12. num. 71. in ſi. & ſic poteſt agi, vt modus impleatur, & conſequẽter ne dotes petantur, multò magis

gis

gis mulier dotem petens poterit exceptio-
44 ne † ſubmoueri, argumento l. creditori in fi.& ibi glo.C.de pact.l. 1. §.hic autem,ff.de ſuperficiebus,c.qui ad agēdum, de reg.iur. in 6.l.inuitus nemo,§. cui damus, ff. de reg. iur.tota igitur difficultas eſt in inueſtigando teſtatoris ſenſum, & vbi eſſent aliquæ coniecturæ, puta quod dos eſſet magna, legatum autem alimentorum modicum, vel vbi teſtator valde dilexiſſet vxorem, vel quid ſimile concurreret,poſſet facilè intelligi,quod non voluerit extinguere in totū creditum dotale,vbi verò nullæ cadunt cir cunſtantiæ magis placet, quod teſtator cogitauerit differre exactionem, non extinguere debitum, quia legatum interpretari ſemper debet, vt legatario proſit, quia eſt
45 donatio,† l. legatum,ff. de leg.2. Inſti, de leg.
46 in prin.& large interpretari debet, † quando fit coniunctæ perſonæ. l. ſi ſeruus plurium.§.fi.ff. de leg.1. & in l. Aurelius, §. Titius, vbi Bart.ff. de liber. lega. qui text. loquitur etiam quando hæres eſt coniunctus, concordantes allegaui in conſ.112. num. 52. & legatum principaliter fit ad vtilitatem legatarij, non autem hæredis, proinde interpretari etiam debet potius ad commodum legatarij,quam hæredis, & non obſtat doctrina Bartoli, & aliorum,in l. fin. C. de indict.viduit.tollen. cum mariti anima cōtriſtetur propter ſecundas nuptias vxoris, vt per Iaſ. ibi in fin. nuptiæ ſunt omni tempore marito odioſæ, ideo omnis ſumitur interpretatio cōtra ſecundas nuptias, quas ille abhorret, vt petitio dotis non ſemper diſplicet viro, ſed donec vxor fruitur alimentis,vel vſufructu,proinde in ſequendo coniecturatam teſtatoris voluntatem fit diuerſa interpretatio, cum verò teſtator legat alimenta donec dotes non petierit, vel dum eas dimiſerit penes hæredes clara eſt deciſio,& prædicti omnes cōueniunt,quod poſſit pro tempore alimenta conſequi, po-
47 ſtea † verò dotes petere ne perdat præteriti temporis alimenta, & illud præter Doctores comprobatur, quia vbi relictum eſt cōceptum per illa verba, donec, vſquequo, quandiu, tot ſunt legata, quot anni ex quo relictum eſt annuum, vt ſupra dixi, vbi vero legatum eſt annuum, tunc conditio legatarij † inſpicitur in principio cuiuſque 48 anni, Bartol. in l. Titia, num. 11. ff. de leg. 2. dixi in conſil.123.num.7. & ſi hoc anno petit, & modum non ſeruat, legatum præcedentium annorum, quod erat purificatum, & effectum habuerat, non amittitur.

Quando tamen alimenta relinquuntur donec dotes non petierit licet omnes habeant pro abſoluto legatum valere, tamen non caret dubio, quia cum ea alimenta dantur, vt vxor differat dotis exactionem, videtur vſura. committitur enim quando † aliquid ſoluitur pro retardata 49 ſolutione ſortis, Bartol. in l. qui fine, ff. de neg.geſt.in l.cum ſtipulatus ſim. ff. de verbor.obligat. Bald.in l.cum allegas,in fin.C. de vſur. & vſura non minus prohibita eſt in vltimis † voluntatibus, quam in contra- 50 ctibus,l.3. in fin.ff.de annu. leg. vbi Bart.id notat.Bal. in l.cum allegas, Bart. in l.2.ff.de his,quæ pœ.nom. vbi Soc.n. 6.Iaſ.in l.1. n. 29.C.de ſum.Trin.& fid.Catho. & licet alimentorū cauſa ſit multū fauorabilis,tamen nulla cauſa adeo eſt pia ex qua poſſit quid deberi vltra ſortē vnde pro redemptione captiuorū,vel pro alimentis pauperum nō licet † fœnerari, cap. ſuper ea, de vſu. & 51 per hanc rationem concludit Anchar.in conſilio 150.in quæſtione, quæ vertitur numero quinto,colum. 2. verſic. ſed an ex pacto, quod non valet pactum, quo hæredes mariti ſoluto matrimonio † certum quid 52 promittant pro centenario vxori pro alimentis ſuis donec ſoluatur ſibi dos, allegat Bartol. in l. cum ſtipulati, in fin. ff. de verbor. obligatione, Anchar. ſequuntur Alexand.Purpur.Crauet.& Lup.quos citat, & approbat Roland. in conſilio 55. numero 26. volum. 2 Menoch. in conſilio 421. numero 32. verſiculo, reſpondetur non eſſe, vbi addit Ruin.& Socin. iunior. attenditur enim effectus, non verba, quibus teſtator eſt vſus, & in propoſito noſtro facit, quod voluit Bartolus in l. 2. ff. de his, quæ pœ. nom. vbi tenet quod legatum annuum factum vxori donec † dos illi fuerit reſtitu- 53 ta non valet, quia continet vſuram, idem tenet in l. 3. in fine, ff. de annu. leg.

ſed cæteris expreſſius hoc voluit Ancha. in conſ. 93. verba teſtamenti, nu. 3. vbi vult nō deberi tamquam vſurarium legatum pro retardata ſolutione quantitatis, & quod cēſetur factum in fraudem, eum ſequitur Alex. in conſ. 74. nu. 6. vol. 5. Lancel. Dec. in d. l. 3. §. fin. Ruin. in conſ. 25. num. 3. conſ. 53. nu. 4. vol. 2. Socin. in conſ. 56. num. 1. & 2. volu. 3. Campeg. de dote, par. 2. qu. 13. & ego pro hac parte in conſ. 23. nu. 3 allegaui Iaſo. Iac. Put. Purpur. Crot. Rebuff. Bertr. Crau. Io. Lup. & Rol. & Menoc. in conſ. 441. num. 26. verſ. clarius ſententiam hanc addit Soc. iun. Neuiz. Didac. Plot. & Ferret. cùm ſit in facultate vxoris dotem exigere, ipſa verò eligat habere potius legatum annuum, videtur vſuram committi, & Menoch. loco prædicto diſtinguit inter caſum qui eſt in facultate hæredis ſoluendo debitum eximere ſe à legati ſolutione, & alium quando hæres non poteſt liberari ſoluendo ſortem, ſed facultas exigendi ſortem committitur in voluntatem legatarij. & mouetur ex eo quod dicunt Dd. de muliere vidua, quæ cùm poſſit dotes ſuas exigere, mauult tamē habere intereſſe, & per hanc rationem concludit annuum legatum factum vxori eſſe fœneratitium ſi fiat donec dotem repetierit, videtur igitur dictum legatum alimentorum factū donec vxor dotes ſuas non petierit nullius eſſe valoris, ſed ſapere vſurariam prauitatem. & miror, quod tenentes primam partem, id eſt, quod vxor poſſit dotes petere poſtquam per aliquot annos legatum exegit, non meminerint de Ancha. & tot alijs Doctoribus, qui contrarium pręciſè tenēt, nec Ancha. & teſtatores ſui mentionem faciant de prædictis, qui aduerſantur ex diametro, mihi certè ſæpiſſimè venit in mentem cùm eſſem conſultus de modo teſtādi, & vellet teſtator dotes ab vxore nō exigi durante legato vſusfructus, vel alimentorum. qui caſus ſæpiſſimè contigit. & ſanè, vt meum non deſit iudicium, firmiter teneo eiuſmodi legatum, non eſſe in fraudem vſurarum niſi ex alijs coniecturis concurrentibus ſuſpicio augeatur, nam præter quod dubium eſt ſi vſura inducatur, quando teſtator in vltima voluntate ſua aliquid relinquit dandum in annos, quamuis multi contrarium teneant, vt dixi in eo conſil. 23. & ponit Caſtren. à nemine citatus, in conſ. 101. circa fin. volum. 1. Menoch. d. conſ. 441. non debet in dubio fraus præſumi in moriente, l. fin. C. ad leg. Iul. repetund. & contrarium procedere poſſet, quando ex verbis colligi poſſet quod illud relinquitur contemplatione vſurarum, vt loquitur Anchara. d. conſ. 93. vt expreſsè relinquitur certa quantitas pro vſufructu dotis, idem credo quando quantitas relicta eſſet correſpectiuata ad debitum, puta cùm mandat ſolui octo, aut decem pro centenario, idem quoque arbitror quando quantitas relicta habet proportionem cum ſolita vſurarum quantitate, vt quando pro trecentis aureis relinquuntur triginta in annos ſingulos, at ſecus, quando non deſignatur numerus legatæ, nec debitæ quantitatis, verſic. quando non dicitur pro vſufructu, nec pro intereſſe, vel etiam quando id quod in annos relinquitur longè excedit redditum, qui communiter etiam fœnerando exigi poſſet de ſorte, vt quando vſusfructus eſt pinguis, vel alimenta ſunt magni valoris, dos verò minus multo erat reddituꝛa, tunc enim, quia non eſt veriſimile, quod teſtator cum tam graui iactura reſpexerit ad dilationem ſoluendæ dotis argumento l. cum de indebito, ff. de probatio, non poterit allegari ſuſpicio vſurarum, & his modis ſaluari poterit diſcordia inexcuſabilis inter Doctores pro quotidiana quæſtione.

Ea verò Pici diſtinctio dicto numer. 134. vbi vult, quod ſi ſub conditione dictum ſit, ſi dotes non petierit, in totum perdatur ius ad petendum dotem, ſi verò dictum ſit donec dotes non petierit non perduntur, non eſt perfecta. quid enim ſi alimenta illi reliquit, ita tamen quod dotes ſuas petere non poſſit, an eo caſu agnito legato per aliquot annos poſſit poſteà vxor dotes petere. in hac quæſtione Riminal. in conſ. 42. nu. 110. concludit dari dotium † petitionem, & idē importari per eā formam, ac ſi dixiſſet, donec dotes petierit, quia ea verba modum important, non conditionem ſecundum Bartol. in dicto §. Termilius, ideo teſtator vide-

videtur exactionem prohibuiſſe pro eo tan
tum tempore pro quo legatum percepit. hæ
rationes non valent obolum, quia ſiue ſit cō
ditio, ſiue ſit modus, nihil intereſt: ſicuti e-
55 nim conditio † debet impleri antequam e-
molumentum quæratur, l. Thais ancilla, §.
Stichus, ff. de fideicom. liber. Bart. in l. qui-
bus diebus, §. Termilius, nu. 6. Alex. in conſ.
119. num. 1. volum. 1. Ruin. in conſi. 181. num.
2. volum. 1. Pariſ. in conſil. 19. num. 46. volu.
2. Natta in conſ. 372. num. 4. Rol. in conſi. 63.
56 num. 20. volum. 4. ita qui non implet † mo-
dum priuatur relicto ſibi commodo, l. ſi hę-
res, ff. de cond. ob cau. l. liberto. §. Lucius, ff.
de annu. legat. l. 2. C. de his, quæ ſub modo.
Bar. in d. §. Termilius, numer. 17. vbi Socin.
num. 14. ver. ſecunda concluſio, Bal. in conſ.
219. colum. 2. ver. amplius conſiderandum,
volum. 2. Alexan. in conſ. 127. num. 2. ver. ad-
huc videtur, volum. 7. & in conſ. 112. volu.
1. Bald. in conſ. 212. num. 1. volu. 2. & in con-
ſil. 250. volum. 3. Ruin. in conſ. 43. numer. 8.
vol. 2. Menoc. conſ. 78. num. 27. & ſicuti dixi
ſupra datur etiam contra legatarium actio,
vt modum impleat quare vtroq; caſu tene-
tur legatarius implere ſiue modū, ſiue con-
ditionem, idq; ſolum intereſt, quod condi-
tio impletur ante emolumētum quæſitum,
modus verò poſt, & non eſt verum, quod le-
gataria dicatur impleuiſſe modum ex quo
durante vſufructu, non petijt, quia teſtator
non dixit durante vſufructu non petat, ſed
quod non petat abſolutè, & cùm indiſtin-
57 ctè † loquitur, ſine diſtinctione debet intel
ligi, l. de pretio, ff. de Public. actio. quod ve-
rò teſtator voluerit ſolum prohibere peti-
tionem, donec perceperit vſumfructum,
hoc eſt de quo quærimus, quare concludo
non eſſe quoad noſtrum propoſitum conſti
tuendum diſcrimen, quod teſtator leget ſi
dotes non petierit, vel leget, ita tamē quod
dotes non poſſit petere, & quod vtroque ca-
ſu eadem ſit deciſio, vnde infertur, quod ſi
in legato cōditionali vera eſſet opinio Bar.
quæ placuit Pico, ea locum haberet etiam
in caſu Riminal. cuius ideo conſilium pro-
bare nō poſſum, & quia dixi ſępe ſupra hoc
eodē capite, quod modus debet impleri, a-
liâs legatarius priuatur legato, eſt aduerten
dum, quod ſi hæres eligeret non actionem
ad implementū, ſed ad priuationē commo-
di, tunc ſine dubio ſi vera eſſet opinio Pici
teneretur vxor reſtituere quidquid perce-
pit ante petitionem dotium, quia legatum
eſt vnicum etiam quando dictum eſt, lego
alimenta, ita tamen, quod dotes non petat,
volunt enim Doctores, quod legatum dica-
tur annuum, & contineat plura legata tan-
tummodo, quando eſt relictum in ſingulos
annos, vel quando eſt factum per verba tem-
poris diſtributiua, donec, quamdiu, quoad,
vſquequo, & ſimilia, vt dixi hac ipſa parte
in quæſtione, an alimentorum legatum
ſit annuum, proinde etiam pars percepta
veniret reſtituenda, vt dixi etiam alibi in
hoc opere.

Dubitari etiā poteſt ſtante conditione de
qua ſupra, ſi vxor per ſolam petitionem do-
tium priuetur legato, & cùm dixit ſi dotem
non petierit, vel vſquequo petierit, vide-
tur indubitatum, nam petendo impletur
conditio, l. in conditionibus, ff. de cond. &
demonſt. & ita † tenet Cordub. d. l. ſi quis à 58
liberis, §. ſi quis ex his, num. 212. facit, quia
conditio ſat eſt ſi fuit impleta, † licèt imple 59
mentum non duret, l. ſi quis hæredem, C. de
inſtitut. & ſubſtit. l. in ſubſtitutione, ff. de
vulg. l. hæredibus, in princ. ff. ad Trebell. l.
quidam teſtamento, in fi. prin. & l. rogo, ff.
de fideicom. liber. Iaſ. qui exornat in d. l. ſi
quis hæredem, num. 1. & ſeq. Crot. in co[illegible]. 4.
num. 18. Ruin. conſ. 89. num. 9. volum. 4. Pa-
riſ. in conſ. 32. num. 84. volu. 1. Alcia. in conſ.
177. num. 4. Socin. iun. in conſ. 29. numer. 15.
volum. 4. Neuiza. in conſ. 31. num. 13. Gram.
deciſ. 96. num. 102. contra videtur priuatio-
nem non induci niſi ſequuta exactione, nec
ſufficere petitionem: verba etenim intelli-
genda ſunt cum effectu, †. l. pen. §. pen. ff. ne 60
quis eum. l. 1. §. hæc verba, vbi Iaſ. ff. quod
quiſque iur. c. relatum, vbi glo. de cler. non
reſid. ca. circa, vbi etiam glo. de ſponſal. &
effectus attendi debet, non verba, † Barto. 61
in l. 3. C. de inſtit. & ſubſtit. Dec. in conſil.
335. colum. 2. in fin. prævalet enim verbis,
† Innocent. in c. 1. de bigam. Bar. in l. cotem 62
ferro, §. qui maximos, ff. de publican. & te-
ſtator cenſetur potius effectum conſideraſ-

ſe,quam nudum factum, ideo non factum,
63 † ſed effectus debet attendi, ſecundum do-
ctrinam Bart. in l. quid ergo, §. cum autem
factum,ff.de his,qui not. infam. Roman. in
conſ.199. num. 2.& 3. & quod verba intelli-
gi debeant cum effectu probauit multis, in
conſ.3.numer.22.& ſeqq. ſed præterea dicit
gloſſ.in l. fin. ff. de rer. diuiſ. quod & ſi in
64 textu dicatur voluerit tranſcendere, † ta-
men intelligi debet tranſcenderit cum effe-
ctu,& infert ibi Barto.ad ſtatutum pœnam
ei imponens, qui voluerit mulierem cor-
rumpere, quia non habebit locum niſi a-
65 ctualiter † corruperit,ſequitur Barbat.in c.
nonnulli,num.17.de reſcript.ad idem gloſſ.
in l.quod ſi ab initio, ff. ſi cert. pet. vbi de-
clarat verbum voluerit vti, id eſt volunta-
66 ria† vſus fuerit, & in l. 1. in verſ. voluerit,
vbi Caſtren.& Alex.ff. de leg. 1. in l. fin. in
princip. C.de cond.inſer.in verſ. conditio-
nem,l.ſi conſtituerit,in verſ. voluiſſe, ff.fi.
regund infert etiam Crem.in ſing.50.quod
pœna capitis à ſtatuto impoſita ei, qui vo-
luerit venenare,vel interficere, non habet
locum niſi ſequuto effectu, ita ergo dicen-
dum eſt non ſufficere ſingularem petitio-
nem niſi etiam ſequatur exactio præcipuè,
quia multa cótingere poſſunt quæ exactio-
nem impugnari ab aduerſario. hinc vide-
mus,quod & ſi à lege imponatur pœna pri-
uationis emphyteutæ vendenti rem ſine
domini voluntate, tamen intelligitur de
67 venditione, † quæ habeat effectum per tra-
ditionem ſequuiam, ſecundum Specul. in
tit.de loc.§.nunc aliqua, quæſtio.95.nume.
118.Alber.in l.fin.in fi.& ibi Salicet. nume.
19.Iaſ.num.132. C.de iure emphyt.Alex. in
conſ.173.num.2.volum.2.Tiraquel. de con-
ſtit.poſſ.par.2.limit. 26. num.1. & ſeqq. &
infinitos concordantes congerit Cordub.
in tract.de cau.quib.emphyt.priuat. in tit.
de cau.exalienat. limit.38.in prin.ſicuti et-
iam non inducitur priuatio ex eo, quod
68 emphyteuta expoſuerit rem † venalem, vt
per Iaſ.in d.l.fin.in 5.notab. num. 26. Bero.
in conſ.170.num.16.volum.1. Cordub. loco
prædicto,limit. 10. & ſimiliter, quando a-
69 lienatio fuit nulla ex † aliqua cauſa, Iaſ. d.
l.fi.nu.139. Alciat.conſ.258.nu.5. Tiraqu. de
retract.conſang.§.1.gl.2.nu.6. Alciat.conſ.
258.nu.5.Cordub. lim.22. vbi infert ad plu-
res caſus notabiles,& in lim. 23. idem dicit
quando venditio eſſet ficta, vel ſimulata,
poſt Caſtr.Ferd.Loaz.Tiraq. ab eo citatos,
& quæ dicuntur de emphyteuta procedunt
quoq; in vaſallo alienante feudum, quia in
eiſdem caſibus ſupra † relatis non incidit 70
in priuationem,Clar.quæſt. 31. nu.1. & ſeq.
propterea ex prædictis, vbi ſola proceſſiſ-
ſet petitio dicerem vxorem non eſſe pri-
uandam relicto facto ſub conditione ſi nó
petierit, quia teſtator effectum, non ver-
ba conſiderauerit, ac ſi conditio non con-
tineret ſolam petitionem,ſed exactionem,
puta ſi dotes in domo dimiſerit, vel ab hæ-
rede nó exegerit,res eſſet omnino indubi-
tata,quia ad priuationem requiritur exa-
ctio,nec ſufficit ſimplex,& nuda petitio.

SVMMARIA.

1 *Eccleſia ſi quis delinquentem extrahat graui pena punitur.*

2 *Delinquentem extrahens ab hoſpitali erecto authoritate Epiſcopi punitur.*

3 *Iudex ſecularis non poteſt delinquentem in Eccleſia exiſtentē obſidere, vel militibus circumſiſtere.*

4 *Eccleſias,qui cuſtodiunt ne delinquens exeat, male faciunt.*

5 *Conſuetudo non valet quod delinquentes cuſtodiantur in Eccleſijs, vel eis victus denegetur.*

6 *Eccleſiæ immunitas ne inde delinquens extrahatur, eſt de iure diuino.*

7 *Peccatum tanto eſt grauius quanto antiquius.*

8 *Conſuetudo Eccleſiæ præiudicialis induci non poteſt à laicis.*

9 *Animæ ſaluti conſulendum eſt in dubio.*

10 *Carceratus dicitur qui eſt ſub cuſtodibus.*

11 *Liberare non dicitur,qui extra ſuum territorium libere non perducit.*

12 *Iudex ſecularis captum in Eccleſia relaxaſſe non dicitur ſi eum in reditu capi facit.*

13 *Carceratus dicitur is, cui poteſtas non eſt libere eundi vel redeundi,quo vult.*

14 *Carceratus dicitur, qui ita diſtringitur, vt non poſſit euadere.*

15 *Carceratus dicitur quicunque cuſtoditur.*

16 *Prohibito vno cenſetur prohibitum omne id per quod ad illud peruenitur.*

17 *Alienare prohibitus non poteſt actum facere per quem ſequatur alienatio.*

18 *Meus*

18 *Mens legis eſt ſicut anima, & verba ſunt corpus.*
19 *Mens legis attendi debet tamquam virtus intrinſeca.*

QVAESTIO XVII.

SCIVNT omnes quod delinquens ſi confugiat ad Eccleſiam ſaluus eſt, nec inde poteſt extrahi, quinimo extrahens † graui pœna plectitur, c. inter alia, de immun. eccleſ. l. 2. C. de his qui ad Eccle. confug. & eſt communis opinio ſecundum Gomeſ. Inſtit. de action. in princ. num. 67. ponit Clar. in ſua praxi crimin. quæſt. 30. in prin. & procedit etiam in hoſpitali erecto
2 authoritate † Epiſcopi ſecundum Archid. in c. definiuit 17. quæſt. 1. Bald. in l. ſi quis ad declinandam, C. de epiſc. & cler. Alex. in conſ. 9. colum. 2. vol. 2. alios citat Didac. lib. 2. varia. reſol. c. 20. n. 4. verſ. tertio conſtat, & ampliatur concluſio multis modis per Didac. & Clar. in locis præallegatis, vbi præcipuè ponunt quid in palatio Epiſcopi, & in ſolo quod ab eccleſia diſtat quadraginta paſſibus, quid in oratorijs priuatis, quid in Eccleſia deſtructa, quid in non cõſecrata. verum eſt quidem, quod hodie multi de facto parum curant de eiuſmodi immunitate, & vidi aliquando capi debitorem in palatio Epiſcopi, & in domibus Canonicorum Eccleſiæ annexis pro debito priuato, ſed & Deus ſui iuris iuſtiſſimus iudex in tempore vindictam ſumit. dubitatur autem ſi poſſit iudex ſæcularis obſidere Eccleſiam, eamque militibus circumſiſtere, & prohibere, ne alimenta, aliaque neceſſaria ad eum deferantur, qui ſe in Eccleſiam recepit, aut illum in compedes conijcere, id quod multi facere ſolẽt, dum per Eccleſiaſticum iudicem cognoſcitur ſi
3 qualitas impicti delicti patitur illum extrahi de Eccleſia. & ſanè † textus eſt clarus quod non in l. præſenti, §. nec in ipſis Eccleſijs, C. de his qui ad eccleſ. confug. vbi dicitur victualia, & quæ ad victum, vel requiem pertinent deneganda non eſſe, hoc idem voluerunt Dd. omnes in d. c. inter alia, Hoſtien. in ſum. de immun. eccleſiar. §. in quantum, colum. 3. verſic. & nota quod quamdiu, vbi ait quod donec delinquens eſt in eccleſia non eſt ab illa eijciendus, detinendus, aut reſtringendus, nec ei deneganda eſt veſtis, victus, aut requies, ſubdẽs crimen læſæ maieſtatis hoc modo committi, vt in l. ſecunda, C. de his qui ad eccleſ. confug. allegatur etiam Hoſtien. in d. c. inter alia, dixiſſe quod male faciunt domini temporales † qui adhibent cuſtodes, & obſident eccleſias, Guido Pap. deciſ. 121. nu. 3. 4
vbi dicit quod ij non debent etiam de iure compeditari, & ſubdit quod facientes contrarium infringũt immunitatem Eccleſiæ, ac ſi illos extraherent, proinde incidunt in pœnam l. fi. C. de his qui ad eccleſ. confug. hoc etiam placuit Didac. d. c. 20. nu. 7. verſ. trigeſimoprimo eadẽ ratione, vbi ait hoc nihil aliud eſſe quam violare immunitatẽ Eccleſiæ, idem voluit Clarus, d. quæſtione 30. num. 21. vbi dicit eſſe communem opinionem, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſolent, num. 47. ff. de liber. agnoſc. vel alend. vbi dicit quod iudices qui hæc faciunt cõmittunt in Bullam Cœnæ domini, in aliquibus tamen locis obſeruat conſuetudo, quod delinquentes obſidentur, & ſubtractis alimentis, atque alijs ad vitam neceſſarijs coguntur exire, vt atteſtatur Ign. in l. 1. in princ. num. 9. ff. ad Sillania Remig. de immun. eccleſ. quæſt. 15. & rurſus, fol. 238. q. 6. ea tamen cõſuetudo non valet, † vti probat Igne. loco prædicto, ea principali ratione quod immunitas hæc fuerit Eccleſiæ diuino † iure conceſſa, vt probat ib. num. 26. & in his, quæ à iure diuino procedunt nihil poteſt populi conſuetudo, ſicut nec ſtatutum, vti ponunt Dd. in cap. fi. de conſuetud. quia peccatum tanto eſt grauius, † quanto eſt antiquius, vbi dicunt Dd. in ca. fin. de præſcriptio. at Didac. d. cap. 20. num. 2. multis probat rationibus, quod immunitas ea neque naturalis eſt iuris, neque diuini, cum neque antiqua, neque Euangelica lege ſancitum de ea quicquam reperiatur, quod ſi verum eſſet ſuſtineri poſſet fortè conſuetudo contraria aduerſus ius poſitiuum, niſi dicamus, quod laici † non poſſunt conſuetudinem inducere, quæ ſit præiudicialis Eccleſiæ, vt per Doctores, in capitulo, Eccleſia Sanctæ Mariæ, de conſtitutio. at vbi conſuetudo eſſe legitime intro-

(Right-margin numbers in the second column: 5 at "vti probat", 6 at "num. 26.", 7 at "tanto eſt grauius", 8 at "non poſſunt".)

introducta, haberetq́ne neceſſaria requiſi-
ta, aliud eſſet dicendũ. mihi verò quidquid
alijs placeat tutius videtur immunitatem
9 ſeruare, & in re dubia † animarum ſaluti
conſulere, vt in capitulo, conſilium, de ob-
ſeruat. ieiun. gloſ. in cap. 1. de ſcrutin. in ca.
iuuenis, de ſponſal. Innocen. in ca. cùm ad
audientiam, de homicid. Felin. in cap. final.
de præſumpt. Marſil. ſing. 151. nec mihi vide
tur ſub prætextu conſuetudinis lædendam
eſſe Eccleſiæ immunitatẽ, bene fateor quod
dum cognoſcitur, ſi de Eccleſia poſsit ex-
trahi, iudex Eccleſiaſticus iuſtè vocabit il-
lum cuſtodiri, & hoc modo ſeruatur ius Ec-
cleſiæ, & nihil minuitur de iure publicæ
vindictæ. facit autem pro confirmatione
prædictæ deciſionis, quia dicitur eſſe in car
10 ceribus qui habet † cuſtodes, adeo quod nõ
poteſt ire quo vult, l. qui neque, ff. de verbo
rum ſignificationibus, vbi Iacob. de Are.
notat, & ponit Bar. in l. qui carcerem, num.
primo, in fi. ff. quod met. cau. vbi ait contra-
ctum factum à carcerato in fauorem carce-
rantis eſſe meticuloſum, licet contrahens
fuerit extractus, ſi tamen habuit cuſtodes,
Abb. in cap. accedens, numer. 2. de procura-
to. vbi damnat practicam, quam ſolent ali-
qui adhibere, quando volunt contrahere
cum carcerato, faciunt enim illum educi
de carceribus, & per familiam cuſtodiri,
dum contrahit. ſed per hæc non dicitur li-
beratus, nec validè cõtrahit, & infert quod
11 qui tenetur aliquem liberare, † vel conſti-
tuere libertati non ſatisfacit obligationi re
laxando illum ſimpliciter in ſuo territo-
rio, niſi etiam faciat illum extra ſuum terri
torium perduci ad locum vbi liberum ſit ſi-
bi ſtare, ire, & redire. Felin. in c. cùm ego e-
nim, num. 9. ver. & iſtis adde omnino, de iu-
reiuran. vel etiam dicit, quod ſecuritas data
pro acceſſu extenditur ad receſſum, & poſt
Bart. in l. 1. ff. de acquiren. rer. dom. ait quod
iudex ſecularis non dicitur relaxaſſe carce-
12 ratum † quẽ ceperat in Eccleſia, ſi in reditu
facit eum capi, Dec. in conſ. 219. numer. 4. in
fin. ver. quarto bene facit ad notabiles deci-
ſiones arguendo actum fuiſſe metu factum,
Marſil. in l. ſi quis percuſſorem, num. 9. C. ad
legem Corn. de ficar. & præter eos, Cuman.
qui non ſolet allegari, in conſil. 68. in prin-
cipio, dicit captiuum, & carceratum intel-
ligi † eum cui libera non eſt facultas eundi, 13
& redeundi, & hac ratione impugnat con-
tractum factum extra roccham in qua fue-
rat quis prius detentus, & inquit Bal. in l.
finali, C. de poſtlim. reuer. quod inuitus re-
tineri dicitur, qui non permittitur abire, &
inquit text. in l. ſuccurritur, ff. ex quibus
cau. maior. quod carceratus † dicitur, qui i- 14
ta diſtringitur, vt euadere non poſsit, & il-
lum textum, ait valde notabilem, Iaſ. in §.
rurſus, nume. 4. Inſtitut. de action. & Gard.
Alexand. in ca. ſuper eo, colum. 2. in fin. de
appellation. tenet quod carceratus dica-
tur quicunque † ſub cuſtodia poſitus, licet 15
diſtrictus non teneatur, allegat Ang. in d. l.
qui carcerem, Imo. in l. qui à latronibus, ff.
de teſtamen. & per hæc reprobat gl. in l. fin.
C. de curio. lib. 12. quæ videtur contrarium
tenere. cũ ergo exiſtẽs in Eccleſia adhibitis
cuſtodibus inde recedere non poſsit vtique
dicitur detentus, & carceratus, imò maior
vis hoc modo fit Eccleſiæ, quàm extrahen-
do, quia extractionis actus eſt momenta-
neus, illa verò cuſtodia eſt actus ſucceſsi-
uus, & cõtinuus, qua ratione dicimus, quod
carcer infert continuum grauamen, & nul-
li dubium quin actus ſucceſsiuus plus gra-
uet quàm momentaneus, rurſus dum iudex
mandat delinquentem in Eccleſia cuſtodiri
abutitur Eccleſia loco carceris, ita vt dici ei
poſsit, Feciſtis eam ſpeluncam latronum, vt
in Euangelio.

Confirmatur etiam dicta deciſio, quia v-
no † prohibito cenſetur id omne prohibi- 16
tum per quod ad illud peruenitur, l. oratio,
de ſponſalib. l. eos, in fin. C. de vſur. l. finali,
C. ſi manci. l. 2. §. vtrum, ff. de iudic. l. idem-
que, §. primo, ff. pro ſocio, l. obſeruare, ff. de
offic. proconſ. l. ſcire, §. ſi iura, ff. de tutor. &
curato. dat. ab his, l. in ſeruitutem, §. ſi quis,
C. de bon. liber. l. quamuis, §. ſi cùm eſſem,
ff. ad Velleianum. facit reg. cum quid, de re.
iur. in ſexto. imò pro hac regula ſolet ſem-
per allegari text. in l. fin. C. de his qui ad ec-
cleſ. confug. qui non poteſt aliter induci,
niſi dum prohibet victum, veſtem, & requi
em ei negari, qui confugit ad Eccleſiam.

cùm ergo interdicitur delinquentis extra-
ctio de eccleſia cenſeri etiam debet inter-
dictus omnis actus, per quem ille exire co-
gatur, ſed nihil magis poteſt illum educere
de Eccleſia, quam famis, quia nulla neceſſi-
tas plus fame ſtringit, ergo &c. facit etiam,
quia alienare prohibitus non poteſt actum
17 facere † per quẽ ſequatur alienatio, gl. in l.
itẽ quia, ff. de pact. l. codicillis, §. matre, vbi
gl. & Bar. ff. de legatis ſecundo, Dec. in con.
300. n. 2 & in con. 445. n. 26. Ruriusimmuni-
tas Eccleſiæ non tam in eo conſiſtit, q capi
quis in ea non poſſit quam quod ibi liber
ſit, & ſecurus, vt quomodo erit ſecurus ſi
denegantur, aut prohibentur neceſſaria ad
vitam, atque ita prohibens, ne victus ad cũ
deferatur offendit magis finem, & mentem
legis quàm verba, & multo plus eſt men
tem, rationem, & finem legis lædere
18 quam verba, mens enim legis † eſt ſicut
anima, & verba ſunt ſicut corpus, & ſuper-
ficies, Bald. in l. ſi quis ſeruo, colum. fina.
verſ. ex his apparet, C. de furt. & dicit idem
Bald. in l. poſt fratres, la ſeconda, verſ. item
19 frater, ff. de legitim. hæred. quod legis mens
debet attendi, tamquam virtus † intrinſe-
ca, & tamquam genus prædicans de ſingulis
ſuis ſpeciebus, & dicit Abb. in capit. nihil
col. 5. ver. nec dicatur de electio. quod mẽs,
& ratio ſic ſe habet ad legem, ſicut anima ad
corpus, vnde ſicuti anima dominatur cor-
pori, ita mens dominatur legi, & eius ver-
bis, & idem ferè, ſed per alia verba dicit
Soc. in conſ. 241. col. 2. verſ. præterea & ter-
tio, vol. 2. & multos citat Tiraquel. in tract.
ceſſan. cau. par. 1. num. 134. poſtremo pro ſu-
pra allegata deciſione adduci poteſt pul-
chrum Taciti dictum, quod vitæ neceſſaria
illi ſunt relinquenda, cui vita dimittitur. ſi
enim in Eccleſia ſe recipiens vitam ſuam
liberat, permittendum eſt, quod ibi habeat
neceſſaria ad vitam. addo quod dum victus
delatio interdicitur vis infertur nõ ſolum
Eccleſiæ, ſed etiam Eccleſiaſticis perſonis
deferentibus, timeãt igitur iudices iuſtum
Dei iudicium, iuxta illud, Diſcite iuſtitiã
moniti non temnere diuos.

S V M M A R I A.

1 *Naturalis imputat in ſortem fructus prædij ſibi obligati donec ſoluerentur aurei quadringenti pro alimentis relicti.*

2 *Teſtator legans certam quantitatem non poteſt ordinare quod donec ſoluatur, hæres tradat ſingulo anno certum quid.*

3 *Vidua non conſequitur inter vſuria dotis ab hæredibus mariti ſi negligit dotes exigere.*

4 *Vſura non debet permitti etiam ſub prætextu alimentorum*

5 *Paria ſunt fructus in ſortem non imputari vel vſuram concedi.*

6 *Fructus rei pignoratæ, ne imputentur in ſortem pacto fieri non poteſt.*

7 *Pactum quod mulieri viduæ non imputentur in ſortem fructus percepti ex re obligata pro dote non valet.*

8 *Argumentum à contractibus ad vltimas voluntates valet.*

9 *Argumentum ab vltima voluntate ad contractum eſt validum*

10 *Vſura non eſt, quando teſtator aliquid annuum relinquit donec ſoluatur legatum ſi non eſt in facultate legatarij exigere relictum.*

11 *Vſura non cõmittitur quando non præcedit pactio.*

12 *Vſura non eſt quando aliquid à ſponte dante recipitur pro mutuo.*

13 *Rerum ſuarum quilibet eſt moderator, & arbiter.*

14 *Legem rei ſuæ apponere dominus poteſt prout vult.*

15 *Vſura nihil aliud eſt quam lucrum*

16 *Vſurarum quæſtio ſi in iure conſiſtit ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum, ſecus ſi ſit facti.*

QVAESTIO XVIII.

PATER reliquit filio naturali qua-
dringentos aureos ſoluendos à ſuis hæ-
redibus, & pro eis obligauit in ſpecie
quoddam prædium, ita quod donec ſoluan-
tur aurei relicti filius fructus percipit, &
non imputat in ſortem: dubitatur ſi filius,
qui fructus percipit teneatur illos in ſor-
tem imputare. & Crauet. in conſ. 69. num. 1.
& ſequent. poſt aliqualem diſputationem
tenet † quod imputeatur, quia ordinatio il 1
la teſtatoris cõtinet vſurã, proinde non va-
let, allegat Aret. in conſ. 82. per totũ, vbi di-
cit q valet diſpoſitio teſtatoris mandantis,
q donec † hæres ſoluerit legatũ tradat qua- 2
draginta aureos in ſingulos annos idem vo-
luit Barbat. in conſil. 66. numero quarto, in

fin. verſic. cùm ergo, volum. 2. Socin. in
conſ.56.num.2.verſ. ex quib. indubitanter,
vol.3. Iaſ. in l. cunctos populos, nume. 29. in
rep. C. de ſumm. Trinit. & fide Cathol. Pur-
pur. in l. rogaſti, §. ſi tibi, ff. ſi cert. pet. Crot.
in l. nemo poteſt, num.5. & ſeq. ff. de leg. 1. &
ibi etiam Ripa, num. 23. vbi tamen non me-
minit de Aret. idem Crot. in conſ. 86. nu. 3.
Bertrand. in conſ. 199. num. 2. volu. 3. & hoc
inquit mirabile, & non legiſſe alibi Lupus
in c. per veſtras, §. 6. in verſ. & faciunt, de
donatio. inter vir. & vxor. folio 173. Rebuf.
in l. vnica, nu. 22. & num. 616. C. de ſen. quæ
pro eo quod inter. Rolan. in conſ. 55. nu. 21.
vol. 2. vbi latè agit, & ante prędictos omnes
hoc voluit Caſtr. in conſ. 101. circa fin. vol.
1. & licet pater teneatur ad alimenta erga
filium naturalem, proindeque illa diſpoſi-
tio poſſit ſuſtineri ratione alimentorum,
tamen non tenetur, quando filius habet a-
liunde, at filius in propoſito caſu poteſt
prouideri de alimentis exigendo legatum
principaliter ſibi factum, & cùm eligat po-
tius fructus prædij, atque ita intereſſe, quā
ſortem, nec curet quātitatem legatam exi-
gere ſibi non debentur alimenta, ergo non
fructus illi, argumento eius quod dicimus
3 de muliere vidua, † quæ ſi non curat dotes
exigere cùm poſſit, non conſequitur ab hę-
redibus mariti interuſuria dotis etiam ſi
non habeat aliunde ſecundum gloſſam, &
Dd. communiter in l. diuortio, in prin. vbi
Iaſ. verſ. quinta concluſio, ff. ſolut. matrim.
Didac. lib. 3. variar. reſolut. cap. 1. verſ. ſexto
hinc etiam conſtat, Crauet. in conſ. 189. nu.
7. in fine, Roland. in d. conſ. 55. num. 18. Plot.
in tract. de in lib. iuran. §. 11. num. 27. Burſat.
in conſ. 8. num. 48. hæc autem ratio militat
etiam in filio naturali, qui poteſt exigere
legatum, & ex eo ſe alere, ergo fructus illi
erunt imputandi in ſortem.

Tertiò præter Crauet. facit, quia vſura
4 non poteſt permitti etiam ſub blando† vo-
cabulo alimentorum, vel eorum intuitu,
Anch. in conſ. 150. nu. 5. col. 2. verſ. ſed an ex
pacto, & eum ſequuntur Alex. Purpu. Crau.
& alij citati à Rolan. in d. conſ. 55. n. 26. vol.
2. & dixi in hac parte in quęſtione, an vxor,
cui maritus reliquit alimenta poſſit dotem
exigere, verſ. quando tamen alimenta.

Quartò paria ſunt dicere, quod fructus
non imputentur in ſortem, vel quod † con- 5
cedatur vſura, ca. 1. cap. conqneſtus, & cap.
quia fruſtra. de vſur. & ita dicit Alexand. in
conſ. 31. num. 3. verſ. & hanc partem, volum.
6. Neguſ. in tract. de pigno. in 5. mem. 5. par.
num. 10. Rube. in conſ. 55. nu. 2. & non valet
pactum quod fructus minimè † imputentur 6
in ſortem, vt inquit Bal. in l. 1. C. de diſtrac.
pigno. Abb. in cap. 1. num. 2. de vſur. Cuma.
in conſ. 19. in vltimo dubio, Neguſant. loco
prædicto, num. 10. Guid. Pap. ſing. 502. Ber-
tran. in conſ. 241. in 4. volum. Natta in con.
536. num. 14. Caual. qui teſtatur de commu-
ni in tract. de vſufr. mulier. relict. nu. 207.
& hoc procedit etiam in muliere vidua,
quia nec cùm ea valet pactum † de non im- 7
putando fructus in ſortem, vt per Doctores
in cap. ſalubriter, de vſur. ponunt Lau. de
Rodul. Archiep. Floren. Ruin. Rube. & Cę-
phal. quos allegaui in conſ. 194. num. 14. & ſi
non poteſt fieri per contractum, non etiam
poterit fieri à teſtatore, quia valet † argu- 8
mentum à contractibus ad vltimas volun-
tates, l. fi. vbi Salic. C. de legat. Inſtit. de le-
ge canin. tollen. in prin. vbi gloſſ. Ioan. Fab.
Ang. & alij, ſicuti etiam ècōtra, † l. pactum 9
inter hæredem, ff. de pact. l. iure ciuili, ff. de
cond. & demonſt. l. ſeruum filij, §. eum qui
chirographum, vbi Dd. omnes, ff. de legat.
1. l. ſi diuortio, vbi Dd. omnes, ff. de verbor.
oblig. & pro hac parte facit diſtinctio Cag.
in l. curabit, num. 14. ver. ſecundus caſus, C.
de action. empt. Didac. lib. 3. variar. reſolu.
cap. 1. circa fin. verſ. ſed vbi legatarius, Mo-
der. Gall. in tract. de vſur. quæſtio, 73. verſ.
483. Menoch. in conſ. 441. nu. 22. & ſeq. qui-
bus in locis dicunt vſurarium eſſe relictū,
quando legatarius poteſt de præſenti pete-
re, † & exigere, licet aliud ſit quando peti- 10
tio non eſt in illius facultate, puta, quia te-
ſtator dilationem conceſſit hæredi ad ſol-
uendum: in præſenti enim facto eſt in fa-
cultate filij ſtatim petere, & dilatio ſolu-
tionis eſt ei imputanda, qui tacet & patitur.
hæc opinio eſt validiſſimis fundamentis, &
rationibus fulcita, mihi tamen nunquam
placuit, quia non poteſt cadere in mentem
quod

quod dicatur vſura, quãdo teſtator certum
quid relinquit de bonis ſuis, & donec ab
hærede præſtetur mandat interim pœnæ
nomine tantum dari legatario, quia hic
nulla cadit conuentio, nulla pactio inter
legatarium,& hæredem, id quod eſt neceſ-
11 ſarium,vt contrahatur vſura,† vt conſide-
raui in conſilio 23. numero 6. rurſus in te-
ſtatore non poteſt conſiderari vſura cùm
nõn teneatur ad ſortem nedum ad intereſ-
ſe, & ſi quid relinquit id omne à mera il-
lius liberalitate procedit, quod autem ſpõ-
12 te datur,licitè,† & ſine labe recipitur etiam
propter mutuum, capitulo, ſicut epiſco-
pum,1. quæſt.ſecunda, vbi glo.ait quod vi-
tium hoc modò non imputatur, & probaui
in d.conſ. 23. nu. 4. poſtremo poterat teſta-
tor fructus fundi relinquere,& præterea ẽt
alimenta,quare ergo nõ põt vnũ relinque-
re purè,& aliud ſub conditione,cùm de re-
13 bus † ſuis quilibet ſit moderator,& arbiter,
l.in re mandata, C. manda. & rei ſuæ poſſit
14 quis legem apponere, quæ magis † placeat,
l.in traditionibus, C. de pactis, Zabarel. in
clemen.quia cõtingit, in vndecimo notab.
de religioſ.dom.D.Becius in conſ.101.num.
25. & ſeq. & hoc quoque argumento vſus
ſum in eo conſilio vigeſimo tertio,numero
9. verſ. quinto, cum omne, & ibi conatus
ſum ſuſtinere, quod valet legatum aureo-
rum quingentorum relictum hoſpitali ſol-
uendum intra quinquennium, & quod in-
terim ſoluat hæres quinq; pro centenario,
an verò aſſequutus fuerim veritatem, alio-
rum ſit iudicium: ſcit autem Deus me ex
vera animi mei ſententia ſcripſiſſe: vnum
porrò in præſenti quæſtione eſt optimè
conſiderandum, quod & ſi filius naturalis
fructus prædij obligati conſequeretur,non
tamẽ pro hoc fieret locupletior, quia dũ ex
eis viuit parcit capitali aureorum quingẽ-
torum ſibi relicto, & tanto plus ſequuta
morte cogitur hæredib. reſtituere: dixi e-
nim ſuo loco quod cùm certa quantitas na-
turali filio relinquitur ad alimenta ea poſt
mortem venit reſtituenda hæredibus. cùm
ergo filius vixit de reditibus prædij obli-
gati, tanto minus conſumpſit de ſorte ad a-
limenta relicta, vbi verò non reſultat lu-
crum ceſſat vſura,quæ nihil aliud eſt quàm
† lucrum , vt probatur in ſua diffinitione 15
per Doctores , in rubrica de vſur. extra, &
in l.quod ſi Epheſi, in principio, vbi præci-
puè Caſtren.de eo quod certo loco, Salicet.
in l.ſecunda,C.de vſuris, Natta in conſilio
quadrageſimoquinto, numero decimoquar
to, & ex quo filius non poteſt quicquam
vltra alimenta percipere non eſt curan-
dum,quod ea alimenta conſequatur potius
ex fructibus fundi obligati, quàm ex fru-
ctibus pecuniæ relictæ, ſed vtrunque re-
lictum in eandem cauſam conuertitur.

Ad authoritates contrarias reſponderi
poteſt, quod procederent , quando teſtator
fuiſſet debitor, & vni reliquiſſet , quod
iam debebat mandans quod illi certum
quid detur donec ſolutio retardabitur:
tunc enim quia debitum eſt iam forma-
tum,& illa quantitas relinquitur ob ſolam
dilationem temporis poteſt ſuſtineri eo-
rum deciſio,quod ſapiat vſuram, ſecus ve-
rò quando teſtator reliquit, quod non de-
bebat, quia cum à liberalitate proueniat
non ſubijcitur ſuſpitioni.Præterea reſpon-
deri poteſt quod contraria poſſunt proce-
dere,quia legatarius ex temporis dilatione
lucrum conſequitur vltra ſortem,ſed in fa-
cto noſtro filius nihil vltra conſequitur ex
quo deductis alimentis, quidquid ſupereſt
cogitur reſtituere. & certè hæc conſidera-
tio lucri omnino ceſſantis tollit omnem
difficultatem : ſi enim legatarius fructus
prædictos perciperet, & vlterius ſortem
poſſet exigere, vt loquũtur Dd. in contra-
rium citati, & eſſet ſortis dominus, vtique
poſſet lucrum , & cõſequenter etiam vſura
conſiderari:ſed quia lucrum ceſſat,& filius
ſola alimenta poteſt habere , ita vt ſi plus
percipit reſtituit, ſi minus hæres ſupplere
tenetur vſq; ad id quod pro victu eſt neceſ-
ſarium, tollitur omnis ſuſpitio vſurarum,
imò nullo modo poteſt dici vſura.

Intelligi tamẽ debet concluſio hæc quã-
do fructus prædij non excederent debitam
alimentorum præſtationem,quia tunc ceſ-
ſarent rationes ſupra conſideratæ, & locus
eſſet deciſionibus contrariis. cogita ſuper
premiſſis omnib⁹,quia noua ſũt,& inuenio

aliquem tangentem, & quia ad Romanam
16 Eccleſiam ſpectat cognoſcere, an ſit, vel non ſit vſura, ex quo eſt † quæſtio iuris, nõ facti, Panorm. in clementina, ex graui. de vſur. cuius opinionem ſequuntur Doctores communiter, & ante eum, idem tenuerunt Bald. Anchar. Caſtren. & Fulgoſ. quos citat Roland. in conſ. 96. numer. 45. volum. 2. vbi addit Alexand. Guid. Pap. Corn. Afflict. Rodul. Dec. Boſſ. Nattam, & Maran. & ita concludunt Dd. omnes Legiſtæ, & Canoniſtæ, quando quæſtio eſt iuris, vt inquit Iaſ. in conſ. 153. num. 3. vol. 4. Clar. qui plures addit in pract. criminal. quæſt. 37. numer. 2. Bertran. in conſ. 215. vol. 2. & quamuis multi dicant contrarium, illi tamen intelliguntur, quando quæſtio eſt facti, an ſcilicet talis fecerit talem contractum, at vbi iuris eſt, & ſolum dubitatur, an contractus ſit, vel non ſit vſurarius, nulli dubium, quin hoc ſolius Eccleſiæ iudicio ſubiaceat, cuius eſt lepram diſcernere à lepra, & de peccato iudicare, ideo conſulendi eſſent Theologi, & ſtandum eccleſiæ deciſioni.

SVMMARIA.

1 *Filius pro alimentis habet titulum lucratiuum, licèt pater habeat oneroſum.*

2 *Diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum quid.*

3 *Tale non dicitur quod eſt tale ſecundum quid, non ſimpliciter.*

4 *Lucrum dicitur quidquid à lege defertur.*

5 *Lucrum dotis marito delatum per mortem vxoris continet titulum oneroſum.*

6 *Lucrum non dicitur quod originem trahit à cauſa oneroſa.*

7 *Actio reuocatoria non datur contra habentem oneroſum titulum.*

8 *Ignorantia iuris excuſat eum qui titulum habet oneroſum, non qui lucratiuum*

9 *Maritus an filijs primi matrimonij teneatur reſeruare lucrum dotis ſibi à ſtatuto delatum.*

10 *Inſinuatio an requiratur in lucro dotis, quod marim ex ſtatuto facit per mortem vxoris.*

11 *L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. an locum habeat n legato alimentorum.*

12 *Inſinuatio an ſit neceſſaria quando ſit donatio in cauſam alimentorum vel reſeruato vſufructu.*

13 *Donatio ex cauſa alimentorum ei facta quem tenetur alere eſt inſinuanda.*

14 *Regula ſeruari debet donec probetur limitatio.*

15 *Vita hominis taxatur ſecundum l. hereditatum. ff. ad leg. falcid. quando quæritur an maritus plus reliquerit vxori ſecundæ quam filijs primi matrimonij.*

QVAESTIO XIX.

QVAESITVM fuit aliquando, ſi filius ad alimenta titulum habeat oneroſum, vel lucratiuum: & Dd. in d. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſol. matr. videntur tenere, quod titulus ſit lucratiuus, & Bald. in l. 2. num. 2. C. de reuoc. his quæ in fraud. cred. dicit † quod & ſi reſpectu patris titu- 1
lus ſit oneroſus, tamen reſpectu filij eſt lucratiuus: mouetur, quia quidquid debetur ex legali obligatione defertur lucratiuo titulo, ſequitur Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 274. ff. de liber. agnoſc. vel alen. ſed aduertendum quod Bald. loco præcitato non id dicit abſolutè, ſed comparatiuè ad creditores, quæ concluſio eſt indubitata. aliud verò eſt, quod quid ſit tale ſimpliciter, vel quod ſit ſecundum quid, & diſpoſitio, quæ † de aliquo loquitur non 2
trahitur ad illud, quod eſt tale ſecundum quid, l. ſi cui lana, & l. hoc legatum, vbi Bar. ff. de legat. 3. Bar. in l. Lucius, §. quæſitum, ff. eo. tit. & in l. 1. §. hoc interdictum, ff. de fonte, & procedit etiam in materia fauorabili ſecundũ Soc. in conſ. 1. nu. 4. in fi. vol. 3. Rui. in conſ. 24. nu. 13. vol. 2. Gozad. in conſ. 60. n. 10. addo Alex. in conſ. 106. nu. 3. vol. 5. Iaſ. in l. prima, nu. 3. C. de ſucceſſor. edicto. & non eſt tale, † quod eſt ſolummodo ſecundum 3
quid, Bar. in l. maritus, §. legis Iuliæ, ff. de adult. Bald. in l. adoptiuum, §. patronum, ff. de in ius vocan. Alex. in conſ. 178. colum. 1. in fine, volum. 2.

Secundò quoque aduertendum eſt, non eſſe veram concluſionem, quam ex Bald. dicit Iaſ. in d. §. ſi quis in fraudem, quod tit. lucratiuo haberi dicatur quidquid † à lege 4
defertur, nam lucrum dotis à ſtatuto delatũ marito, quamuis ex legis diſpoſitione proueniat, non tamẽ per tit. lucratiuũ, ſed oneroſum, vt † probat expreſſus tex. in l. vnica, 5
§. lucratiuas, in ver. ſi verò vel ſocer, C. de impon. lucrat. deſcrip. vbi Ang. id expreſsè notat,

notat, voluit etiã glo. ſi. in verbo dumtaxat,
in l. ſi donaturus, §. fin. ff. de cond. ob cauſ.
dat. Bald. & Ioan. de Plat. in d. §. lucratiuas,
Bald. in l. hac edictali, in princ. col. 2. verſ.
pone quod non eſt appoſitum, C. de ſecund.
nupt. in l. cum multæ, col. 2. C. de donat. an.
nupt. & idem voluit ante eos Bart. in repet.
l. ſi cõſtante, in 10. q. 2. parte prin. ff. ſol. mat.
Dec. in conſ. 353. col. 2. cum multis apud Ti-
raq. in l. ſi vnquam, in ver. donatione largi-
tus, nu. 175. C. de reuoc. donat. Ruin. in conſ.
11. col. pen. vol. 5. Pariſ. in conſ. 62. vol. 4. Ro-
lan. in tract. de lucro dot. q. 4. nu. 19. Phanuc.
in eo tract. glo. 8. nu. 1. & ſeq. vbi multos cu-
mulat, & adducuntur preter l. vnicam, §. lu-
cratiuas, alij textus præcipuè in l. ex pro-
miſſione, ff. de action. & obli. l. Aquilius re-
gulus, & l. ſi pater, ff. de donat. l. pro oneri-
bus, ff. de iure dot. non enim attendi debet
ius deferens, ſed finalis cauſa dilationis, &
ab ea iudicatur titulus oneroſus, vel lucra-
tiuus, Bal. in l. quod nomine, ff. de cond. in-
6 deb. vbi dicit ideo non cenſeri luctũ, † quia
originem trahit à cauſa oneroſa, ideſt à ma-
trimonio eiuſq; oneribus, & dicit Phanuc.
loco prædicto, nu. 5. quod lucrum dotis non
magis cedit marito in cauſam oneroſam,
quam cedat vendenti pretium pro re, quam
vendit. ea igitur Iaſonis concluſio non pla-
cet, ſed bene exiſtimo verũ eſſe quod filius
ad alimenta titulum habeat lucratiuum,
quia nihil ipſe patri tribuit in alimentorũ
recompenſationem. & ſi dicatur quod tene-
tur exhibere, reuerentiam patri, & eſſe illi
in obſequijs: reſpondeo quod hæc & plura
alia filius deberet etiam ſi pater alimenta
non præſtaret tanta obligatione propter ge
nerationem illi obſtringitur, niſi fortè di-
camus modicum eſſe generationis benefi-
cium ſi genitum pater non alat, quod tamen
abhorret à ratione, cum nullum maius con-
ferri beneficium poſſit quam generationis,
& non eſt inutilis quæſtio, an titulus ſit lu-
7 cratiuus, vel oneroſus: ex ea enim infertur
ad reuocatoriam actionem, † quæ cõtra ha-
bentem oneroſum titulum non datur, ſed
bene contra habentem lucratiuum, ſecun-
dum Bal. in d. l. ſecunda, C. de reuoc. his, quę
in fraud. infertur etiam quod ſi eſt lucrati-
uus iuris ignorantia non excuſat, ſed ſi eſt
oneroſus † excuſat, quia de eo lucro idem 8
iudicatur quod de damno vitando, vt poſt
Alex. concludit Dec. in conſ. 402. nu. 7. Pha-
nuc. d. gloſſ. 8. nu. 5. ex ea quoque cognitione
iudicant Dd. an maritus teneatur aliquid
reſeruare filijs ex primo matrimonio, vt in
lucro dotis examinat † Bal. in auth. ex teſta-
mento, num. 6. col. fin. verſ. ſed ſtatim iuxta 9
prædicta, C. de ſecun. nup. Bertran. in conſ.
212. nu. 4. vol. 2. Corn. in l. fœminæ. C. de ſe-
cund. nup. Soc. in conſ. 42. nu. 8. vol. 4. Ruin.
in conſ. 51. nu. 4. vol. 1. multos citat Phanuc.
d. glo. 8. nu. 13. infertur item, an ſit locus in-
ſinuationi, quia ſi eſt merum lucrum, & ex-
cedat quingentos aureos, erit inſinuãdum,
non verò ſi ſit onus, ideo Roland. poſt alios,
quos citat in tract. de lucro dot. q. 53. num. 4.
loquendo in lucro dotis, quod marito de-
fertur per ſtatutũ, inquit † quod ſi propter 10
onera matrimonij applicatur viro, non eſt
neceſſaria inſinuatio. de quo etiam aliquid
tangit Phanuc. loco prædicto, nu. 12. in qui-
bus tamen deciſionibus non quieſceret ani-
mus ſi de illarum veritate nunc eſſet tra-
ctandum, pro nunc autem ſufficiat dicere
q̃, an relictũ ex cauſa alimẽtorũ ſubiaceat
† diſpoſitioni l. hac edictali, ponit Crau. in 11
conſ. 194. nu. 3. & dixi ſuo loco in hoc ope-
re, an verò inſinuatio ſit neceſſaria, quando
donatio ſit in cauſam alimentorum non eſt
dubitandum ſi ei ſit, quem donans non te-
nebatur alere, quia eſt pura, & ſimplex do-
natio, quando verò ſit alicui, vt alat donan-
tem non etiam requiritur, quia eſt donatio
ob cauſam, & Alex. in conſ. 12. num. 6. vol. 1.
ponit † de eo qui donat reſeruato vſufructu, 12
& Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, §. verum,
nu. 19. dicit quod non requiritur, maius eſt
dubium, quando ſit ei, quem tenebatur ale-
re, & iſto caſu ego dico quod eſt inſinuãda, 13
† tum quia cauſa eſt lucratiua, tum etiam
quia licet pater teneatur filium alere, non
tamen tenetur omnium alimẽtorum totius
vitæ temporis ſolutionẽ repræſentare, ſed
ſat eſt, quod per tempora faciat particula-
res ſolutiones, & illud commodum medij
temporis eſt mera donatio, ideo legi ſubia-
cet inſinuationis, item cum donatur pro-

Mmmmmmm 3 pter

pter alimenta remanet res donata apud donatarium, ſeu eius hæredes, etiam ſi citiſſimè decederet, & ſtandum eſt regulæ, † ſi nō 14
adducitur limit. l. 1. vbi Dd. ff. de regul. iur. bene admitto, quod æſtimatio rei non erit deducenda à vero valore præſentis temporis, ſed habebitur reſpectus ad obligationē, quæ purificatur de trimeſtre in trimeſtrē, vel de ſemeſtre in ſemeſtrem, in calculando autem alimentorum valore attendere debemus regulam l. hæreditatum, ff. ad leg. Falci. quæ locum habet in omni re, vt alibi diximus in hoc opere, facit Crauet. d. conſ. 194. n. 5. vbi idem dicit, quando † dubitatur
15 ne pater plus reliquerit ſecundæ vxori, quā filijs ex priori matrimonio, & non eſt aliqua ratio diuerſitatis quare non ita attēdatur illius legis diſpoſitio, vbi agitur de inſinuatione, ſicuti cùm quæſtio eſt de diminuendo legato relicto ſecundæ vxori, propterea idem omnino ius eſt ſeruandum vtroque in caſu.

SVMMARIA.

1 *Profectitium dicitur lucrum, quod facit filius ex fructibus fundi ſibi ad alimenta aſſignati.*
2 *Profectitium dicitur quidquid filius acquirit ex re patris.*
3 *Profectitium dicitur quidquid patris contemplatione ad filium peruenit.*
4 *Profectitia dicitur dos, quæ pro patre datur filiæ ab aliquo.*
5 *Profectitiū dicitur id cuius pater eſt proxima cauſa.*
6 *Aduentitium dicitur lucrum, quod filius facit ex fructibus colonicæ partis rei aſſignatæ, à patre pro alimentis.*
7 *Diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborātiū.*
8 *Induſtriæ pretium non eſt ſemper vniforme.*
9 *Aduentitium dicitur, quod prouenit ex propria induſtria, profectitium autem quod ex capitali.*
10 *Lucrum quod facit filius ex re patris tribuitur pro dimidia induſtriæ, & reſiduum capitali.*
11 *Operæ cedunt rei, & ad eum pertinent cuius eſt res.*
12 *Peculium dicitur non ſolum capitale ipſum, ſed etiam omne eius incrementum.*
13 *Filius arando, vel ligonizādo in fundo paterno acquirit patri.*
14 *Filius acquirit patri quidquid ex fructibus fundi ſibi in alimenta aſſignati acquirit.*
15 *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius agricultor pro induſtria ſua ex fundo patris.*
16 *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius ex re patris pro parte induſtriæ.*
17 *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius exercendo mercaturam ex pretio fructuum prædij aſſignati ad alimenta.*
18 *Induſtria dicitur, quando filius rem paternam vendit duplo iuſti pretij.*
19 *Profectitium dicitur, quod immediatè deſcendit è re patris.*
20 *Aduentitia filio quærūtur, quoad proprietatem, & patri quoad vſumfructum.*
21 *Filius, qui fructus aduentitiorum percepit tenetur illos patre mortuo conferre cum fratribus.*
22 *Pater cenſetur filio donaſſe fructus aduentitiorum, quando patitur gaudere aduentitijs.*
23 *Filius non confert cum fratribus fructus aduentitiorum, quos percepit ſciente, & patiente patre.*
24 *Profectitium lucrum acquiritur patri tam reſpectu proprietatis, quàm vſusfructus.*
25 *Filius confert cū fratrib. fructus peculij profectitij.*
26 *Filius nō tenetur cōmunicare fratrib. lucrū illicitū, quod fecit ex pecunia patris, puta exercēdo vſuras.*
27 *Filius non acquirit patri id, quod conſequitur per delictum.*
28 *Emancipatus filius acquirit ſibi, non patri.*
29 *Vſusfructus patri acquiritur in bonis filij ratione patriæ poteſtatis.*
30 *Patria poteſtas ſoluitur emancipatione.*
31 *Emācipatus exit poteſtatē patris, ac ſi eſſet mortuus.*
32 *Pater in bonis filij emācipati habet dimidiā vſusfr.*
33 *Pater non habet vſumfructum in bonis per filium quæſitis poſt emancipationem.*
34 *Pater retinet vſumfructum, quem habebat in bonis filij, licet is fiat Epiſcopus.*
35 *Pater retinet vſumfructum antea quæſitum, licet filius decedat.*
36 *Pater emancipando filium non poteſt paciſci, quod habeat vſumfructum in bonis quærendis.*
37 *Pater habet pro virili ſua vſumfructū in bonis maternis filio delatis poſt emancipationem.*
38 *Auus habet pro virili vſumfructū in bonis maternis nepoti poſt emancipationem nato delatis.*
39 *Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti ex filia poſt emancipationem delatis.*
40 *Corne. conſ. 42 volum. 3. reprehenditur.*
41 *Pater emancipando retinet dimidium vſusfructus, quem ante emancipationem habebat.*
42 *Pater emancipando poteſt expreſſè ſibi reſeruare totum vſumfructum, quem habebat.*
43 *Pater quando cogatur emancipare filium.*
44 *Pater coactè emancipando nihil retinet de vſufructu, quem habet.*
45 *Pater qui viuente filio nō habebat vſumfructū, ſed commoditatem, illā perdit in totū ſi filius moriatur.*

QVAE-

QVAESTIO XX.

Pater dedit fundum filio, vt ex illo
ſe alat, an ſi quid filius lucretur ex fru-
ctibus fundi dicatur aduentitium, vel
profectitium. glo. in l. cum oportet, in prin.
1 C. de bon. quæ liber. dicit † eſſe profectitiũ,
quia lucrum illud factum eſt ex re patris,
& quidquid acquirit filius ex re patris pro
2 fectitium † dicitur. l. in fideicommiſſi. §.
nonnunquam. C. de vſur. & fruct. legato. l.
Baliſta, ff. ad Trebellia. & per hanc rationẽ,
& non ſolum dicitur profectitium, quod
immediatè deſcendit à patre, ſed etiã quid-
3 quid patris contemplatione † applicatur
filio, l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de
vulg. & pup. §. 1. Inſti. per quas perſonas no-
bis acquiratur, glo. in l. is qui hæres. §. fin. in
verſ. neque filiusfam. ff. de acquir. hæred. &
in d. l. cùm oportet, in verſ. ex eius ſubſtan-
tia, Bar. & alij in d. §. in arrogato, vbi dicũt,
quod quidquid habet filius beneficio dici-
tur profectitium, Ruin. in conſ. 112. num. 3.
volum. 1. Crau. in conſ. 461. num. 34. Mantic.
de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 16. nu. 1.
ideo ſi dos filiæ datur pro patre ab aliquo
4 tertio, iudicatur † profectitia, l. profectitia.
ff. de iu. dot. Bar. & alij in l. in quartam. ff.
ad leg. Falcid. & ſufficit, quod pater ſit cau-
5 ſa proxima, vt declarat † Bar. in l. Gallus. §.
quod ſi is. ff. de lib. & poſthum. & in d. §. in
arrogato, Ruin. d. conſ. 112. num. 4. Caroc. in
cap. cum quid, par. 2. amplia. 3. num. 7.

Sed illam gloſſæ deciſionem intelligit
Bar. in d. l. cùm oportet, in prin. num. 1. ver.
ſed iuxta illud formo quæſtionem reſpectu
partis dominicæ. Nam ſi filius fundum ſua
manu coleret, quidquid ex parte colonica,
6 & ex ſua induſtria acquireret † eſſet aduen-
titium, & rationem ponit: eo textu, quod
aduentitium dicitur, quidquid quærit filius
ſuo labore, opera, aut induſtria, & cum eo
tranſit Bertach. in tract. de gabel. par. 2. qu.
27. verſ. ſubdendum eſt etiam, & ibi ait,
quod lucrum ex opera, & induſtria perſonę
dicitur ſemper aduentitium, ea enim pars
colonica attribuitur labori, & induſtriæ,
non autem rei, ideo videmus, quod ſi plu-
res ruſtici colant prædium alicuius nobi-
lis, diuiſio fructuum fiat per capita eorum
qui inſudarunt circa culturam ita, vt ſi v-
nus habeat duos filios laboratores, † alter 7
verò eſt ſolus, tantam partem habebit vnus
ex dictis filijs, quantam patruus, Bald. in l. ſi
patruus, num. 17. C. commun. vtri. iud. in l.
1. num. 13. C. pro ſocio, Aret. in §. fin. num. 11.
Inſtit. de ſocieta. Ang. in conſ. 112. & conſ.
ſequen. Iaſ. in §. ſequens, num. 17. Inſtit. de
actio. Pet. de Vbal. in trac. de duob. frat. par.
4. prin. nu. 21. Pariſ. in conſ. 85. num. 13. vol. 1.
Bertr. in conſ. 83. nu. 5. vol. 3. Siluan in conſ.
41. per totum, Cæph. in conſ. 69. per totum,
præcipuè, num. 7. & idem ponit loquẽdo de
filiis impuberibus, qui beſtias cuſtodiunt,
Bald. in conſ. 172. in fi. vol. 5. & ex prædictis
multi dum loquuntur de ruſticis colenti-
bus bona propria dimidiam fructuum at-
tribuunt induſtriæ, quod tamen non eſt tu-
tum, quia vt inquit Bald. in l. certum, nu. 11.
verſ. ego tamen de æquitate. C. famil. ercif.
pretium induſtriæ, † non eſt ſemper vnifor- 8
me, interdum enim plus operatur fœlici-
tas fortunę, quàm opera. ideo ipſe relinquit
arbitrio iudicis. hinc etiam videmus, quod
& ſi profectitium cenſeatur lucrum, quod
filius ex pecunia patris mercaturam exer-
cendo, vel negotiando facit, tamen hoc in-
telligitur deducta induſtria, nam quod fi-
lio pro operis, & labore debetur, eſt aduen-
titium, † & illud ſolum lucrum iudicatur
profectitium, quod pecuniæ tribuitur. Bar. 9
d. l. cùm oportet, in prin. num. 3. in fin. vbi
ait ſe declaraſſe in l. illam. C. de collatio.
ponit Bal. poſt glo. in l. certum, numer. 4. &
11. famil. ercif. & hanc partem tenuerunt
Bar. Bal. Roman. Caſtr. Cor. Socin. Dec. & a-
lij multi citati ab Aſcan. Clemen. in tracta.
de patr. poteſta. effect. ſecundo, numer. 11. &
ſeq. vbi dicit communem eſſe opinionem
vſu approbatam, quod dimidia lucri detur
pecuniæ, & alia dimidia induſtriæ, † in eo 10
verò num. 12. inquit hoc totum iudicantis
arbitrio committi, qui poterit plus dimi-
dia tribuere induſtriæ, ſi ea ſit pretioſior re
ipſa, & rationem ponit Anchar. conſil. 67.
numero 5. quia ſua indnſtria debet vtique
proficua eſſe, & idem Anchar. in conſ. 302.
num. 6. dicit, quod induſtria etiam in diui-
denda ſocietate eſt attendenda.

Hæc

Hæc declaratio, & ſi vera videatur, & ratione non careat, patitur tamen difficultatem, quia etiam pars illa colonica dicitur prouenire, de re patris, licet non habeatur ſine induſtria, & non eſt curandum de operis, quando illæ fiunt in re paterna, nam cedunt † ipſi rei, l. ſi in area. ff. de rei vendicat.
11 rurſus peculium recipit incrementum, & totum incremẽtum dicitur peculium eiuſdem † generis, l. peculium naſcitur, ff. de pe-
12 cu. & per has rationes dicit Nic. Matar. quẽ refert Bald. in d. l. certum, num. 11. quod ſi filius in fundo patris laborat Ligonizando, †
13 vel quid aliud faciendo, acquirit patri pleno iure, licet hoc quæratur ex ſuis laboribus, & ab hac ſententia non diſcedit Bal. ibi in iſtis terminis, licet in alio caſu, quando filius exercet mercaturam, vel negociatur de pecunia patris teneat ad Bar. vltrà, quod in hoc quoque poſteriore caſu dicit veriorem eſſe opinionem contra Barto. licet minus æquam, & idem Bald. in eadem, l. cum oportet, in prin. nu. 5. dicit indiſtinctè, quod ſi filius ex fructibus fundi ſibi in alimentis aſſignati modicum conſumpſit, & ex reſi-
14 duo † emit prædia illa acquiruntur patri, quia prouenerunt ex re patris, idem tenet Alber. in l. ſi donatione, col. 2. verſic. ſi verò pater. C. de collatio. Rolan. conſ. 54. num. 15. volum 3.

Verùm opinio Bartoli, non ſolum eſt æquior, ſed etiam verior: æquitate enim inſpecta filius non eſt ſuo labore, & induſtria fraudandus, & ſi veritatem attendamus illud lucrum nõ prouenit totum ex re patris, ſed pro parte ex operis ipſius filij, & ſi prædiũ alij datum fuiſſet ad colendũ, pater nõ percepiſſet fructus colonicæ portionis, ideo Salic. in d. l. cum oportet, n. 2. dicit, quod glo. ibi opinio non habet locum, quando filius percepiſſet fructus ex ſuo labore, & in-
15 duſtria, vt quia eſſet agricultor, † & fundũ ſua manu coleret, quia tunc quod pertinet ad portionem induſtriæ fructus illi reputantur aduentitij, arg. l. primæ, C. pro ſocio, & §. 2. Inſtit. de ſocieta. & confirmatur, quia vbi filius aliquid acquirit mixtim, id eſt partim ex re patris, partim verò ex propria induſtria, tunc pars, quæ induſtriæ tribuitur cenſetur aduentitia, quæ verò ex re pa-
tris prouenit † dicitur profectitia, ita regu- 16
lam conſtituit Bart. in l. 1. §. nec Caſtrenſe, nu. 5. ff. de collatio. bo. vbi loquitur de lucro facto ex negotiatione paternæ pecuniæ, & ſubdit ex conſuetudine dimidium lucri cõcedi induſtriæ, ſequuntur Alex. & Iaſ. in l. illud, C. de collat. & hanc dicit eſſe communem Corne. in conſ. 285. col. 3. vol. 2. Socin. in conſ. 92. nu. 15. vol. 1. idem voluerunt Bal. Roman. Dec. & alij, quos citat, & ſequitur Crau. in conſ. 161. num. 1. vbi fortius inquit, quod arbitrio iudicantis committitur æſtimatio lucri, quod induſtriæ attribui debet, quia ſi plus meretur induſtria plus etiam ei tribuendum eſt, quàm rei, & hanc quoque probauit dominus Becius in conſ. 113. nu. 20. ver. ad tertium reſpondetur, vbi citat Menoch. Emanue. Soarez, Viuium, & Villalob. alios addit Aſcan. Clem. d. effect. 2. nu. 10. & Salyc. in d. l. cum oportet, nu. 2. ver. ego puto, inquit conſiderandam eſſe prædij qualitatem, & quanti communiter dari conſueuit partiarijs colonis pro cultura.

Declarat ſecundo loco Barto. in d. l. cum oportet, nu. 2. ver. præterea, iſtam legem nõ habere locum, quando filius de fructibus prædij ſibi aſſignati pro alimẽtis exercuiſſet mercaturam, & lucratus fuiſſet, quia il-
lud lucrum vult in totum ſpectare † ad fi- 17
lium tamquam aduentitium, & proueniens à ſola induſtria, l. 3. in princ. ff. ad l. Falcid. ſequitur ibi Salic. nume. 3.

Sed hoc intelligi debet, quoad portionẽ lucri reſultãtem ab induſtria, nam vt dixi pars lucri tribuitur pecuniæ, ſeu rei, & ideo Bald. in d. l. cum oportet, nu. 8. dicit, quod ſi filius rem paternam duplo vendit ex indu-
ſtria † vltra iuſtum valorem, quia ille ex- 18
ceſſus deſcendit ab induſtria, erit aduentitius, non profectitius, & n. 10. inquit conſiderandum eſſe quantum poſſet de per ſe reddere pecunia & quantum induſtria. vides ergo differentiam à Bart. conſtitui, an filius acquirat immediatè de fructibus, an verò acquirat de pecunia comparata ex negocio facta cum ipſis fructibus, & diuerſitatis ratio eſt, quia acquiſitio facta de fructibus dicitur prouenire à re patris, ſecus quando fie

de

de pretio fructuum, vel de negotio,& illud ſolum profectitium dicitur,quod prouenit
19 immediatè † de re patris, vt per Bart.in d.l. cum oportet, vbi ponderat dictionem ex, quę ſignificat cauſam immediatã, Crot. in l.frater à fratre,nu.5. vbi Coraſ.nu.106.ff.de cond.indeb.Rol.conſ. 54.nu.9.& ſeq.vol.3. pro quo facit d.Bar.in l.ſed ſi plures,§. in ar rogato.ff.de vulg. quod approbãt alij ſupra à me citati, dum dicunt profectitium dici, quod habuit filius occaſione patris, ſi tamẽ pater ſit cauſa proxima, non remota.

Porrò hæc diſcuſſio, an lucrum illud ſit profectitium, vel aduentitium non eſt ſuperflua,ſed maximè vtilis ad multa,& præcipuè ad cognoſcendum,an patri quęratur, vel filio, nam aduentitia filio quæruntur,
20 quoad † proprietatẽ,& patri, quoad vſumfructũ,& adminiſtrationem donec viuit, l. cum oportet, in prin. C. de bon.quæ lib.& ibi notant omnes Dd.§.quod aũt,Inſtit.per quas perſonas nob.acqu. Bar.d.l.1.§. nec caſtrenſe. ff. de collatio. bonor. & in tract. de duob.fratrib.in 2.quæſt.1.q.prin c. Corn.in conſ.105.nu.2.vol.2.Guido Pap.q.144.nu.3. Cur.iun.in conſ.152.nu.3. Pariſ.in conſ.129. nu.7.vol.1.Pinel.qui latè agit in l.1.par.1.n. 34.& ſeq. C.de bon. mat. Aſcan. Clem.in d. tract.de patr.poteſt.effec.2.n.27. D. Becius, in conſ.113.nu.8.Caualc. in tract. de vſufru. mulie.relic.n.179. poſt mortẽ autem patris ſunt filij,præcipuè,l.ſi.C.de collatio. ſed ſi
21 filius integros † fructus percepit aduentitiorum,tenetur illos mortuo patre conferre cum fratribus tamquam aduentitios, vt per Aſcan.loco prædicto,n.30.in ſi.quod ta men eſt intelligendũ niſi illos fructus percepiſſet ſciente,& tacentente patre,quoniã pater eo caſu videtur illos filio donaſſe,† &
22 donatio eſt valida in vita, nec opꝰ eſt, quod morte confirmetur. d.l. cum oportet. §. ſin autem, vbi Bar.Bald.& Salic.Bal.in auth.ex teſtam.nu.7.ver.nonum caput, C. de collatio. Bald.& Ang.l.2.C.de inoff.donat.Alex. in conſ.138,n.3.vol.5.Corn.in conſ.285.n.22. vol.1.Rui.in conſ.23.nu.37.ver.ſed contrarium,vol.5.Pariſ.in conſ.137.n.7.& ſeq.vol. 1.Bero.in conſ.139.n.22.vol.2.Neuiz.in cõſ. 76.nu.11.Crau.in conſ.39.n.2. Crot.in l.frater à fratre,nu.80. ff. de cond. indeb. Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver. donatione largitus, nu.211.C.de reuoc.don.Crau. in l.cum filio, par.2.num. 46.ff.de leg.1. deciſ. Pedemon. 123.num.4. Caualc.de vſufr. mulie. relic. n. 185.Aſcan.in d.tract.de patr.poteſt. effec. 2. n.31.vbi dicit communem,& effec. to.n. 12. vbi idem repetit,D. Becius,conſ.113. nu.29. dixi in conſ.116.nu.82.& ſeq.hoc igitur caſu filius non tenetur conferre † fructus prædi- 23
ctos ſecundum Bal.& Ang.in d.auth. ex teſtam. Ang.& Caſt.in d.l.cum oportet. §. ſin autem,Pariſ.d.conſ.130.nu.11.D. Becius, d. conſ.113.nu. 29. profectitia autem pleno iure,id eſt tam quoad proprietatem,quã quoad vſumfructum patri † quæruntur, d.l.cum 24
oportet,& ibi omnes Dd.C.de bon.quę lib. §.1.Inſt.per quas perſonas nob.acqui.Corn. in cõſ.258.per totum,vol.1. Tiraq. qui alios citat in trac.de retra.cõſang.§.1.gl. 9.in peculio enim profectitio nihil omnino immutatum eſt de antiquo iure,d.l.cum oportet,& ideo filius mortuo patre tenetur alijs fratrib. communicare profectitium † pe- 25
culium,ſecundum Specu.in tit. de iudic.§. ſequitur, ver. quod ſi aliter aſſerentis, mouetur ex tex.l.per ſeruum.§.ſi. ff. de acquir. rerum dom. & id voluit glo. in d. l. cum oportet,vbi eam ſequitur Fulg.Corn.d. con. 285.col.1.n.3. vol.1.& communẽ dicit Aſca. d.effect.2.nu.8.D.Becius,d.conſ.113.nu.5.

Principalem regulam, quæ habet, quod profectitium dicitur lucrum factum ex negotiatione fructuum partis colonicæ, limita non procedere, quãdo negotiatio eſſet illicita,puta ſi filius lucrum feciſſet † exer- 26
cendo vſuram,quia tũc tale lucrum, neque patri acquiritur, nec fratribus poſt patris mortem eſt communicandum. l. quod ſeruus,vbi Dd.omnes.ff.de acquir.poſſ.l.quod autem ex furto [illegible] pro ſocio, Bar. in d.l.cum oportet, n.3. [illegible] intelligit niſi vſuras exercuiſſet de man[illegible], & nomine patris, quo caſu acquireret patri eam portionem, quæ tribuitur pecuniæ, & ſubdit generalem regulam, quod [illegible] patri non acquirit ex delicto,† idem [illegible]it Cin.ibi,quem ſequi- 27
tur Salic.nu.4. [illegible]et Bald. videatur ſequendo gloſſam ibi con[illegible]ium tenere eo, quod

vſuræ dicuntur fructus rei,& percipiantur
ex re patris, & primam Bar. opinionem te-
nuit Ioan. Andr. ad Spec. in tit. de acto. Soc.
in l. Gallus. §. quod ſi is, nume. 3. ff. de lib. &
poſthum. & ponit Rimin. d. §. 1. num. 77. nu.
90. & nume. 130. Inſtitut. per quas perſonas
nob. acqui. Aſcan. d. effec. 2. nu. 16. vbi, nu. 19.
dicit idem eſſe in acquiſitis ex ludo illici-
to, quia ea patri nõ acquiruntur ſecundum
Dd. in l. frater à fratre, ff. de cond. indeb. A-
lex. in conſ. 77. in fin. vol. 5. & ibi Aſcan. po-
nit, qui ludus ſit licitus, qui non.

Intellige etiam prædicta omnia in filio
28 in poteſtate, nam emancipatus † ſibi acqui-
rit, non patri. l. ſi filiusfamilias. ff. de verb.
oblig. l. fi. ff. de ſtipulat. ſeruo. Bald. in d. l. cũ
oportet, in prin. nu. 4. vbi ait, quod ſi filius
emancipatus aliquid acquirat ex re pa-
tris, vel ſibi aliquid detur contemplatione
patris, non acquiritur patri, quia repugnat
perſonæ qualitas, idem voluit Caſt. ibi, nu.
4. Soc. iun. in conſ. 27. nu. 12. vol. 1. Calcan. in
conſ. 19. n. 28. & procedit etiã reſpectu vſuſ-
29 fructus, quia † patri ſolet quæri ratione pa-
triæ poteſtatis. §. 1. Inſtit. per quas perſonas
nob. acqui. patriæ aũt poteſtas emãcipatio-
30 ne † ſoluitur. §. præterea, Inſtit. quib. mod.
ius pãt. poteſt. ſolu. gl. & Dd. in l. ſi viua ma-
tre. C. de bon. mat. l. cùm in adoptiuis, verſ.
ſi vero, in fi. C. de adoptio. Pariſ. in conſ. 53.
nu. 39. vol. 1. & emancipatus exit patris po-
31 teſtatem, perinde, ac ſi eſſet † mortuus ſecũ-
dum Bal. Nouel. in trac. dot. par. 7. priuileg.
54. nu. 3. cum ſimilibus. potes etiam pro de-
claratione præſentis quæſtionis, atque eius
ornatu videre apud Dd. caſus quibus patri
quæritur vſusfructus, quia ex ijs rectè infer
tur ad ſupradicta. non omitto tamen, quod
prædictam ſententiam, qua diximus filium
emancipatum nihil patri quærere etiam re-
ſpectu vſusfructus proba[illegible]iam Dominus
Becius, in conſ. 113. nu[illegible]

Sed contrarium vide[illegible]are text. in
l. ſi viua matre. C. de bon. mat. vbi dicitur, quod
32 pater in bonis aduentitijs filij emancipati
habet † dimidium vſusf[illegible], & ibi Bar.
dicit illam legem eſſe [illegible]m, & menti
tenendam, & loquitur e[illegible]bonis deſcen-
dentium emancipato[illegible], & Bald. ibi dicit
hoc eſſe mirabile, ad idem eſt tex. in d. l. cũ
oportet. §. ſancimus. C. de bo. quæ libe. hoc
etiam inquit perpetuo notandum Roma. in
ſing. 547. dicens eſſe caſum ſingularem in d.
l. ſi viua matre, Corn. in conſ. 42. col. 3. verſ.
circa tertium aũt quæſitum, & ver. iſta autẽ
dubitatio, volu. 3. vbi tamen in ſuo caſu de-
clarat, vt dicemus infrà, Iac. Nouel. reg. 135.
in 1. fallen. ſequitur Pet. Gerar. ſing. 76. ver.
adde etiam vnum, Aſca. d. trac. effec. 2. nu. 35.
ver. amplia octauò, immò procedit hæc de-
ciſio non ſolùm in filijs emancipatis, ſed ẽt
in nepotibus ex eo, immò & in nepotibus
ex filia, vt dicam infrà, Corn. in loco præd.
videtur conciliare, vt prior opinio locum
habeat in bonis quæſitis poſt emancipatio-
nem, in quibus patri non quæritur vſusfru-
ctus † ſecunda verò opinio procedat in quę- 33
ſitis ante emancipationem, ſed in hac con-
trarium tenet Aſca. d. n. 35. ampl. 8. vbi dicit,
quod in quærẽdis, pater habet medietatem
vſusfructus, & in contrarium eſt tex. in l. ſi
viua matre, in prin. C. de bo. mat. vbi loqui-
tur expreſsè in hæreditate acquiſita poſt e-
mancipationem, & tamen vult, quod pater
habeat dimidium vſusfructus. ex alio etiã
falſa videtur ea diſtinctio, nam vbi agimus
de bonis quæſitis ante emancipationem pa-
ter habet vſumfructum integrum, nec ſub-
ſequens emãcipatio minuit ius patris, ideo
videmus, quod & ſi dignitas Epiſcopatus li-
beret filium à nexu patrię poteſtatis, tamen
pater vſumfructum † ſibi quæſitum retinet, 34
auth. ſed epiſcopalis. C. de epiſc. aud. Dec
in c. in præſentia, nu. 26. de probat. Bero. in
deciſ. 122. nu. 33. Pinel. in l. 1. par. 1. nu. 42. ver.
nono ampliatur. C. de bon. mat. Aſcan. d. ef-
fec. 2. n. 34. verſ. ſeptimò amplia, & pro hoc
facit, quia idem eſt mortuo filio, nam durat
† vſus fructus patri quęſitus, licet filius mo- 35
riatur, l. 1. ibi in diem vitæ. C. de bon. mat.
l. fi. ver. ſin verò. C. ad Tertull. vbi Bar. Bald.
Caſtr. & alij, glo. Cyn. & Bar. in l. 3. C. de v-
ſufr. Pinel. d. l. 1. par. prima, nu. 39. Aſca. d. ef-
fec. 2. nu. 34. ver. amplia ſexto, & dicit Bald.
in l. quidquid. C. de bon. mater. eſſe notan-
dũ, quod vſusfructus ſemel patri quæſitus,
durat poſt mortem filij: ſufficit enim quod
ab initio acquiſitionis tẽpore viuat filius,
nec

nec requiritur perſeuerantia, & prædicti
Dd. ponũt alia exempla, in quibus vſusfru-
ctus ſemel quæſitus non perditur, licet pa-
tria poteſtas ceſſet, & tex. in l. cùm oportet,
§. ſancimus, quem citat Corn. d. conſ. 42. col.
3. verſ. ſolum autem circa hoc, loquitur in
bonis non quæſitis, ſed quærendis, ibi, rerũ
minimè acquiſitarum, propterea attẽdi nõ
debet illius diſtinctio tamquam repugnans
rationi, & communibus Dd. concluſioni-
bus, quamuis Ioan. Andr. ad Spec. in tit. de
nat. ex libe. vent. in additio. vltima teneat
& ipſe, quod pater habeat dimidium vſus-
fructus bonorum ante emancipationẽ quæ-
ſitorũ. vera reſolutio eſt, quod pater in bo-
nis quæſitis poſt emancipationem nullum
omnino ius, nec proprietatis, nec vſusfru-
ctus habeat ſecundum ſuprad. & procedit
in tantum, quod non valet pactum, ſeu con
36 uentio † facta à patre tempore emãcipatio-
nis per quam reſeruat ſibi ius vſusfructus
in bonis quærendis per filium, vt per multa
probat Oldr. in conſ. 214. & ſuppreſſo eius
nomine, idem omnino voluit Io. Andr. ad
Spec. d. tit. de nat. ex libe. vent. in vlt. addit.
& dicit ſingulare Rom. ſing. 309. licet dicat,
quod erat fortè contrarium conſulturus,
idem voluit Iaſ. in l. fin. num. 28. verſ. limi-
ta tamen ſingulariter. C. de pact. vbi ait
numquam eſſe obliuiſcendum, hanc etiam
dicit ſingularem limitationem, Pet. Gerar.
in ſingu. 76. emancipatio, quando addo Ca-
ſtren. l. ſi viua matre. num. 3. C. de bon. ma-
ter. & in d. l. cùm oportet. §. cum autem, Iaſ.
auth. ingreſſi, in fi. C. de ſacroſan. eccleſ.

Sed limitatur non procedere in bonis
maternis, in quibus etiam delatis poſt fa-
37 ctam emancipationem pater habet † vſum-
fructũ pro virili cum filijs, ita probat text.
in d. l. ſi viua matre. C. de bon. mater. & hoc
non procedit in alijs aduẽtitijs, ſed eſt ſpe-
ciale in maternis, quia vir reputatur vnum
corpus cum vxore defuncta, & ea viuente
fruebatur eius bonis, ideo in ſolatium dolo
ris datur marito ſucceſſio, ita gl. ibi in verſ.
præſcripta, Ioan. Fabr. ibi in princ. dicens,
quod ea lex non obtinet in alijs [illegible]titijs,
& ibi eſt caſus, quod vir ſucce[illegible]t vxori in
aliquo ſtantibus filijs contra legem, & Bal.
n. 4. dicit eſſe notabilia verba glo. quia ſi ex-
traneus inſtituat filium emancipatum, pa-
ter non habebit vſumfructũ, & dicit Salic.
quod ibi vir ſuccedit vxori ratione huma-
nitatis, nõ affinitatis, & eſt caſus ibi, in quo
emancipatus aliquid patri acquirit contra
regulas, & dicit Caſtr. nu. 1. quod regulari-
ter pater vſumfructum non habet in bonis
quæſitis poſt emancipationem. fallit tamen
in bonis prouenientibus à matre, & appro-
bat rationem aſſignatam à gloſſ. ibi Pinell.
optimè declarans in d. l. ſi viua matre, quæ
eſt tertia, num. 3. C. de bon. mater. vbi ponit
differentias inter caſum illius legis, & ca-
ſum l. cum oportet. §. cum autem, & idem
dicit Caſtr. d. §. cum autem, num. 1.

Immò vigore dictæ legis, ſi viua matre,
pater, vel etiam auus habet pro virili vſum
fructum non ſolum in bonis filij habitis à
matre, ſed etiam in bonis nepotis † ex filio 38
emancipato, intelligendo de nepote nato
poſt emancipationem, & non ſolum in eo,
ſed etiam in nepote ex filia, † qui tamen 39
nunquam fuit, nec eſſe potuit in poteſtate
aui materni, vt probatur in d. l. ſi viua ma-
tre, in verſ. quod ſi nepotes, vt bene aduer-
tit Corne. ibi, qui ideo ſubdit eſſe mirabilẽ
deciſio. Pinel. ibi, num. 6. qui dicit eſſe no-
tandam.

Infertur ex prædictis malè conſuluiſſe
Corn. † in eodem conſ. 42. vol. 3. dum vult,
quod in bonis maternis filio delatis poſt e- 40
mancipationem nihil patri quæratur, cùm
tamen ei detur vſusfructus pro virili.

Infertur ſecundò, quod & ſi vſusfructus
patri quæſitus durante patria poteſtate non
extinguatur ea ceſſante per clericatum,
monachatum, epiſcopatum, vel mortem, vt
ſupra dixi, immò inſpecto antiquo iure,
nec etiam per emancipationem, tamẽ nouo
iure attento e[illegible]cipando pater retinet di-
midium vſu[illegible]us † aduentitiorum, 41
quem prius [illegible]bat, d. l. cùm oportet. §.
cùm autem, verſ. ſancimus. C. de bon. quæ
libe. vbi dicitur, quod retinet dimidiam
vſusfructus, qu[illegible]abebat ſi non renuntia-
uit expreſſè, &[illegible] ibi Bald. quod non eſt
neceſſaria pro[illegible]tio in his, quæ lex reſer-
uat, ſequitur Caſt. O[illegible]r. d. conſ. 214. Io. And.

ad Spec.d.tit.de nat.ex lib.vent.additio.vl. Caſtren.d.l.ſi viua matre, numer.3. Cæpol. caut.115.multi poſt Cuman.conſ.83. num.3. Iaſ.in l.fin.num.27.in fi.verſ. Intellige niſi. C.de pact.Corn.d.conſ.42.col.3.in fin.verſ. ſolum autem circa hoc,vol.3.Cerar.d.ſing. 76.num.2.Pinel.d.l.ſi viua matre,num.4.& hoc modo intelligi debet, quod dixi paulò ſupra reſpondendo Corn.dum tenuit,quod pater emancipãdo retinet totum vſumfructum, quia hoc non procedit nunc: poteſt
42 tamen pater expreſsè ſibi reſeruare † totum vſumfructum, quoad bona iam quæſita, vt probat ille text. in d. l. ſi viua matre, & ibi Dd.præcipuè Caſtr.

Et quod dixi patrem emancipantem retinere dimidiam vſusfructus, quem habebat, non vendicet locum, quando pater e-
43 mãcipat coactè, † & iuſſus à iudice,vt fit in caſibus,quos enumerat glo.in §. fin. Inſtit. quib. mod. ius patr. poteſta. ſoluit.tunc enim, quia illa medietas datur in præmium, & remunerationẽ emancipationis, & patri non debeatur præmiũ, qui propter ſæuitiã, iniurias,vel aliud vitiũ cogitur emancipa-
44 re,non competit patri ius † aliquod in bonis aduẽtitijs filij,ita expreſsè tenet Cuma. in conſ.83.numer.8. vbi latè comprobat, & eius deciſionem dicit ſingularem Cæpol. caut.115.multi ſunt, circa med. Iaſ. in auth. ingreſſi, in fin.verſ. & adde etiam, quod in caſibus, vbi dicit eſſe ſingularem deciſionem additio.ad Roman.d.ſing.309.

Vnum etiam eſt notandũ in propoſito, ꝙ pater mortuo filio perdit iam ſibi quęſitam
45 † commoditatem illis in caſibus, quibus vſusfructus reſidet in perſona filij, & pater ſolum habet commoditatem, vt voluit Caſtren.in l.fin.in fi. C. de vſufruct.& ante eũ Bal.in l.cùm oportet, in fine princ. dum ait quod, & ſi pater habea[illegible]ndo filij commoditatem,tamen finit[illegible], in perſona filij,extinguitur comn[illegible]tas; quæ patri competebat, ſequitur Pinel. in d. l. prima, part.1.num.41.ver.hanc concluſionem,vbi dicit eſſe elegantem de[illegible]em. hæc voluĩ dixiſſe,quia licet videa[illegible]n ita principaliter ad noſtram tractationem pertinere, ſunt tamẽ ſingularia, & valdè vtilia in praxi,& non paſſim reperiuntur, vt ex eis quoque declaratur, quando pater vſumfructũ habeat in bonis,quæ filius quæſiuit ex prædiis aſſignatis ad alimenta.

S V M M A R I A.

1 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*
2 *Legitima filio relinquenda eſt inſtitutionis titulo.*
3 *Legitima etiam canonico iure inſpecto relinqui debet honorabili titulo inſtitutionis.*
4 *Legitima etiam in teſtamento inter liberos relinquenda eſt inſtitutionis titulo.*
5 *Legitima etiam aſcendentibus relinqui debet inſtitutionis titulo.*
6 *Legitima etiam, aut ſtatuto alterata, aucta, aut diminuta retinet naturam ſuam, & relinquitur inſtitutionis titulo.*
7 *Feudum in aliquo alteratum retinet in reliquis nat[illegible] ſuam.*
8 *Nobata actione priuilegia omnia tranſeunt in actionem nouantem.*
9 *Dos ſuccedẽs loco legitimæ nullũ recipit grauamẽ.*
10 *Dos ſuccedens loco legitimæ tranſmittitur ad heredes filia decedente ante nuptias.*
11 *Alimenta, quæ ſuccedunt loco legitimæ non ſunt relinquenda titulo inſtitutionis.*
12 *Legitima. Relictum pro legitima cenſetur titulo inſtitutionis relictum.*
13 *Lege cautum, quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.*
14 *Contractus vnus aliquando transfunditur in alii.*
15 *Contractus vnus, quando in alium transfunditur, tunc ſecundum attendimus, non primum.*
16 *Exceptio pecuniæ non numeratæ, vel compenſationis non poteſt opponi contra actionem transfuſam.*
17 *Accidentia omnia tolluntur ſubſtantia ſublata.*
18 *Dux quando aliquis creatur, tunc in eum transferuntur ipſo iure regalia reſeruata.*
19 *Actum faciens videtur ſe obligare legibus loquentibus de illo actu.*
20 *Lex non debet imponi verbis, ſed rebus.*
21 *Subrogatum non ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, quoad ea, quæ ſunt ſpecialiter conceſſa.*
22 *Subrogatum non recipit accidentalem, ſed primordialem naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*
23 *Præteritio non annullat teſtamentum, quando præterito non debebatur legitima.*
24 *Filius præteritus non rumpit teſtamentum, quando ita ſtatuto excluditur, dum tamen ſibi relinquatur alimenta.*
25 *Teſtandi facultas alicui conceſſa dummodo alii certum quid relinquat teſtamentum erit validum, licet illi nihil reliquerit.*

26 Ciuis ita receptus, dummodo datia ſoluas non deſinit eſſe ciuis ſi non ſoluit.

QVAESTIO XXI.

QVOD aliquando alimenta ſuccedant loco legitimæ vidimus, ſupra in titulo, quomodo petantur alimenta, quæſtio.1. dicendum itaque hoc loco, an eo caſu alimenta ſint honorabili titulo inſtitutionis relinquẽda. id quod videtur ſine dubio,
1 quia ſubrogatum ſapit † naturam eius in cuius locum ſit ſubrogatio. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautio. at legitima eſt
2 relinquenda † filio iure inſtitutionis. §. aliud quoque capitulum, in Auth. vt cum de appellat. cognoſca. collatio. octaua, glo. in auth. nouiſſima, vbi Cin. Bar. Bald. Ang. Salic. Iaſ. & alij. C. de inoffic. teſtamento, Iaſ. in rub. ff. ſol. mat. n. 32. Picus in l. in quartã, num. 60. ff. ad leg. Falcid. Didac. in cap. Rainut. in princ. nu. 1. de teſtam. Bened. in verſ. in eodem teſtamento, il primo, num. 15. Padil. in l. eam quam, num. 76. C. de fideicom. Duran. de arte teſt. tit. 3. cau. 1. in prin. Clar. de teſtam. q. 38. in princ. Marſil. in ſing. 547. Igne. in auth. ex teſtamento, col. 16. C. de liber. præter. Gomeſ. lib. 1. variar. reſolu. c. 11. num. 1. verſ. quod primo extende, & nu. 24. in fin. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſta. effec. 16. num. 1. Lud. Molin. in tract. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. nu. 15. id, quod
3 procedit inſpecto etiam canonico iure, † vt per Alex. qui communem dicit in conſ. 70. num. 6. vol. 2. Boer. in dec. 267. nu. 1. Duran. loco prædicto, num. 1. Didac. & Clar. in locis ſupracitatis, immò locum habet etiã
4 in teſtamento inter liberos, † Salic. & Iaſ. in auth. nouiſſima, C. de inofficioſo teſtamen. Bertran. conſ. 19. colum. 1. vol. 6. Rube. conſ. 72. Didac. qui communem dicit loco prædicto, num. 2. Ruin. conſ. 1. num. 2. Marſil. ſing. 106. & tantus eſt legitimę fauor, quod etiam aſcendentibus relinquenda eſt eo titulo in-
5 ſtitutionis † ſecũdum communem opinionem, de qua teſtatur Iaſon in auth. nouiſſima, num. 37. & Fabian. num. 204. Alex. Dec. Clar. & Pudil. quos citat, & ſequitur Molin. vbi ſupra, nume. 16. comprobatur prædicta ſentẽtia, quia licet legitima in aliquo lædatur, lege, ſtatuto, pacto, priuilegio, aut alia diſpoſitione, tamen adhuc † retinet naturam ſuam, & venit relinquenda titulo honorabili, vt probant Roman. Imo. & Alex. 6
quos citat, & ſequitur Iaſ. in auth. nouiſſima, num. 24. vbi dicunt, quod legitima ſtatuto aucta, aut imminuta debet filio relinqui iure inſtitutionis, & reprobant Bald. qui tenebat contrarium, in l. maximum vitium, num. 15. C. de liber. præter. Vaſq. qui alios citat in tract. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. num. 240. Clar. d. quæſt. 28. ver. ſed pone, quod, Molin. loco iam deducto, nu. 21. verſ. hæc tamen ratio. & facit, quod de feudo dicimus, quod & ſi alteratũ ſit in aliquo, † retinet tamen naturam ſuam in reliquis, cap. 7
1. de feudo non hab. propr. natur. feudi. Bal. in l. 1. quæſt. 6. ff. de rer. diuiſ. Roman. in conſ. 70. plures alios cumulaui in conſ. 63. num. 29. ita in propoſito, quamuis legitima ſit alterata, & reducta ad alimenta, tamen eodem modo relinqui debet quo erat relinquenda antequam mutaretur, facit etiã, quia & ſi per nouationem vna actio, vel obligatio transfundatur in aliam, l. 1. ff. de nouatio. tamen priuilegia † omnia primæ ob- 8
ligationis tranſeunt in ſecundam, vt docet Bart. in l. ſi quis cum aliter, nu. 4. verſ. præterea poſito, ff. de verb. oblig. quem ſequũtur Dd. communiter ſecundum Alex. nu. 3. ibi, & Aret. qui dicit ſingulare, & Iaſ. num. 12. & per prędictas rationes diximus ſuo loco, quod alimenta, quæ loco legitimæ debentur, tranſmittuntur ad hæredes, & præſtanda ſunt, non de fructibus, vt alia, ſed de proprietate, & petuntur iure actionis, atq; ita in prædictis, & alijs multis degenerant à natura alimentorum, iuſtificantur prædicta, nam videmus in dote, quæ ſuccedit loco legitimæ, ea enim nullum recipit grauamen † ſicut legitima ſecundum Caſtren. in 9
conſ. 370. num. 2. vol. 1. Cuccus in tractat. de legitima, in §. nec vſufructu defraudari, nu. 5. folio mihi 108. Cæph. in conſ. 245. num. 31. dicunt etiam multi, quod & ſi dos regulariter contineat conditionem, ſi nuptiæ ſequantur, & ideo non debeatur niſi ſequuto matrimonio, tamen vbi debetur loco legitimæ ſi filia decedat † ante nuptias tranſ- 10
mittit eam ad hæredes, Bald. Anchar. Corn.

Nnnnnn 3 Cam-

Campeg. & alij, quos refert, & ſequitur Rube.in l.pater filium, nu. 162. ver. quarta ſit concluſio, ff.de inoff.teſtam. Anch. Moder.familiar.quæſtio.lib. 2. quæſtio.51. nu. 3.Hieron.Gabriel.con.11.nu.5.vol.1.Simon de Pret.interpret.vltima volun li.3.interpretat.prima, dubit.quinta,ſolu.4.num.13. quare ergo non idem iudicare debemus in alimentis.

Hæc quamuis rationabilia videantur, nõ
11 placent† Molin.in d.lib.2.cap.15.nu.20. vbi probat particulari ratione reſpiciente maioratum, ideo non facit ad rem noſtram: quærimus enim de ratione, quæ omnes caſus amplectatur. Secundo adducit, quia vbi
12 quid pro legitima relinquitur eo † ipſo id id inſtitutionis titulo videtur relictum ſecundum Bar.in auth.vnde & ſi parens,nu.2. C.de inoff. teſtam. Alex.in l. humanitatis, nu.2.& Iaſ.nu.3.C.de impube.Vaſq.d.§.20. nu.254.Clarus,d.q.38. ver.ſed quid ſi dicat. ſed quoniam hanc ſententiam non credit ſolidam eſſe, ea relicta inhæret primæ rationi,atque ita concluſio Molinæ relata ad generales terminos eſt ratione deſtituta.

Mihi placet opinio Molinæ,quod alimenta in caſibus prædictis non ſint inſtitutionis titulo relinquenda,hoc enim non re
13 peritur lege cautum ergo non† eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, cap. conſuluiſti,ſecunda,quæſtione quinta,Archid.in procem. ſexti, in verbo, ſacroſanctæ,colum.penul.in fi.D.Becius,in con.35. num.4. Secundo, quando vna res in aliam transfunditur,tunc non attenditur natura, nec qualitas rei transfuſæ, ſed illius in quã facta eſt transfuſio, vt videmus, quando v-
14 nus†contractus transfunditur in aliũ,quod fieri poteſt.at in l.certi cõdictio. §. de poſui,vbi Dd.omnes,ff. ſi cer. pet. tunc enim
15 non amplius inſpicimus qualitatem primi †contractus,ſed ſecundum in omnibus obſeruamus,Bar.ibi,num. 20. & 21.Iaſ.& Cagnol. ideo non opponitur exceptio compenſationis, quæ competebat contra pri-
16 mam actionem,nec exceptio† pecuniæ nõ numeratæ, vt probant Doct. loco prædicto,præcipuè Dec. Cagnol.in l.ſingularia, in fi.ff.ſi cer.pet.dixi in conſ.162.nu.42.Tertio facit,nam ſublata ſubſtantia tolluntur omnia†accidentia,l. lex, quæ vectigali, ff. 17
de pigno. Bal.in l.cum oportet,in fi. princ. C.de bon .quæ liber. vbi dicit, quod accidentib. caret, quidquid caret ſubſtantia, Boer.deciſ.199.num.7.cùm verò tollitur legitima,& eius loco inducuntur alimenta, non eſt amplius tractandum de natura, & qualitatibus. Quarto cùm aliquid in eſſe producitur,ita cenſetur produci, quod omni illi diſpoſitioni conueniant,quam agens voluit inducere, ideo cũ quis creatur dux, cenſentur in eum transferri omnia iura, quæ competunt ducibus,& conſequenter† 18
regalia reſeruata,Caſt.in con.34.col.fi.vol. 2.Boſſ.in tit.de regal.nu.5.vbi allegat Salic. & Iacobin.Rol.in con.42.vol.3.& qui facit actum cenſetur obligare†ſe legibus loquẽ- 19
tibus de illo actu, l. ſi duo, vbi Bald. ff. de acquir.hæred.dixi in conſ. 254. num. 17. ita ergo ſublata legitima, & inducta inde alimentorum præſtatione ſeruari debent iura loquentia de alimentis,non autem diſponentia,de legitima,ſi.n.ſtatuentes,vel contrahentes voluiſſent in alimentis idem omnino ſeruandum eſſe, quod in legitima, vtique non ſuſtuliſſent legitimam,& eorum diſpoſitio mutaſſet nomen ſolum, non eſſentiam rei,& lex non debet cenſeri impoſita†verbis, ſed rebus,argumento l. vbi ita. 20
donatur,ff.de dona.cau.mort.Ale.poſt Bar. in l.prætor ait,nu.tertio,ff.de ope.no.nunt. vbi etiam Iaſ.colum.pen. Alexan. in conſ. 80 colum. fin. ver. & ſucceſſiuè, vol. 5. vbi probant,quod iura omiſſa verborum formalitate conſiderant effectum, & non obſtat, quod ſubrogatum ſapiat naturam eius in cuius locum ſubrogatur,quia reſpondetur,quod legitimæ hoc priuilegium eſt ſpeciali fauore tributum,quod relinquatur in ſtitutionis,tit.vt probant iura ſupra allegata,at vbi aliquid eſt ſpecialiter attributum, tunc in eo ſubrogatum,non ſapit eandẽ† na- 21
turã,nec ſubrogationis regula ad id extenditur,quod fuit ſpecialiter conceſſum,Bar. in l.1.§.hæc actio,ff.ſi quis teſt.lib. eſſe iuſſ. fuer.Ale.in l.1.numer.90.ff. de off. eius cui mand. eſt iuriſd.Socin. in l. 1. num.19. ver. ad iſtud reſponde. ff. quis, & à quo, Bero. conſil.

conſil.71.numer.42.volum.1. Iacob. Niger. in l.mandatum, ff. de offic.eius. Secundo reſpondeo ſubrogatum ſapere naturam
22 primordialem,non accidentalem.† glo. in l.certi conditio, vbi Bart. Bald.& alij,ff.ſi cert.pet.Bar.in conſil.14.numer.3.volum.1. Bald.in l.vnica,§.1.C.de rei vxor. actio.Socin.in conſil. 141. numer.6.volum.quinto, Iaſ.in d. l. ſi eum, §. qui iniuriarum, numer.2.in fin.Roman.ſing.484.Socin.iun.in conſil.74.num.21.ver.& inter alia, volum. 3.Bero. in conſ.71.num....volum.1.Euerar. loco 93.colum.pen.ver.iſtud, Natta conſil. 4.num.4.D.Becius,conſil. 101.numer. 61.& non eſt primordialis natura legitimæ, ſed accidentalis, quod iure inſtitutionis, & non aliter relinquatur. nec mouet, quod priuilegia actionis nouatæ tranſeant in nouantem,quia hic non agimus de illa extinctione,quæ fit per nouationem, ſed de ea, quæ tollit penitus primum ius, ideo extincta legitima ſublata eſt omnis qualitas illi inhærens: cùm enim deſinit eſſe legitima deſinit etiam deberi titulo inſtitutionis, qui ſoli conuenit legitimæ,& iura loquentia de nouatione non faciunt ad noſtrum propoſitum.nó etiam mouere debet, quod de dote eſt dictum,nam ea in omnibus ſuccedit loco legitimæ, at alimenta non ſuccedunt in omnibus loco legitimæ, præterea,vt ſupra dixi non licet in omnibus arguere à dote ad alimenta.

Ex prædictis infertur, quod & ſi à ſtatuto alimenta loco legitimæ relinquâtur,tamen eo caſu,ſi pater de eis,non faciat mentionem non rumpitur teſtamentum præte-
23 ritione,nã is cui debetur legitima † ſi prætereatur non dicit teſtamentum nullum, Bal.in l.maximum vitium,n.21.C.de liber. præter.vbi loquitur in filia excluſa ſtatuto,cui tamen alimenta debentur, Caſtr. in conſ.213.volum.1.Alexan.in conſ.47. num. 11.ideo totum.volu. 2. vbi ſimiliter loquitur in filia dotata in conſ.68.numer.4. & 7. volum. 4. Dec. qui communem dicit in filia,in conſ.105.nu.1.& in conſ.505. in prin. Afflict.in deciſ.158. numer.5. & 6.Ruin. in conſ.40.num.2.9.& 15.volu.3.Ber. in conſ. 78.num.8.volum.2. Garzias in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, numer. 209. & 215. & ibi Galiau.num.54.& Crot.num.109. ff. de lib. & poſthum.vbi etiam Ruin.num.137. Soci. in conſ.87.nume.4.volum.4. Crot.in l.ſtipulatio hoc modo concepta, num.44. ff. de verb.oblig.Gram.deciſ.57.num.33. Clar.de teſtam.quæſt.42.numer.7. D.Becius conſil. 103.num.19.atque † ita in noſtra quæſtione 24
concludit Ludou.Molin.d.lib. 2. quæſt.15. numer.25.vbi num.26.ampliat etiam,quando ita excluditur quis dum tamen,ei relinquantur alimenta, quia ſi nó relinquantur, nihilominus teſtamentum, non erit nullum, ſed excluſo dabitur actio ad id quod ſtatuti forma inſpecta erat relinquendum. mouetur ex lege prima, ff.ad leg. Falci.vbi cum. dicit, quod ſi à ſtatuto committatur alicui teſtatori,†dummodo tantam partem 25
alij relinquat ſi contingat teſtamentum fieri, & nihil illi relinqui ſuſtinetur teſtamentum,& detrahitur id quod erat relinquendum,& ſubdit Molin.id eſſe perpetuò menti tenendum, & defendit dictum Cumani,ac impugnationibus Alexandri, contra quem allegat multa alia,& præcipuè dictum Baldi,in ca.dudum,il ſecondo, nu. 6.de electio.vbi receptus eſt in ciue,†dum- 26
modo datia ſoluat,& collectas, ſi ille ceſſat ſoluere,non deſinit eſſe ciuis, quia modus implendus eſt per viam compulſionis, licèt conditio ſit implenda per viam reſolutionis,allegat etiam gloſſ. Innocen. Barto. Hoſtienſ.Rot.Abb.Præpoſ.Corn.& alios.

SVMMARIA.

1 *Rei ſua quilibet eſt moderator, & arbiter.*
2 *Cedi poteſt omnis actio.*
3 *Cedi poteſt ius, quod alicui cõpetit in potentia etiã ſi non actu.*
4 *Cedi poteſt ſeruitium debitum à ſeruo.*
5 *Cedi poſſunt operæ famuli eo inuito.*
6 *Cedi poteſt officium iudicis.*
7 *Cedi poteſt nuda ſpes.*
8 *Cedi poteſt iactus retis*
9 *Vſufructuarius poteſt cõmoditatem alij vendere, licèt non vſumfructum.*
10 *Clericus beneficiatus poteſt vendere redditus ſua eccleſiæ retento titulo*
11 *Patronus vendere poteſt redditus, & emolumenta ſui patronatus.*

12 Cedi

12 *Cedi non poſſunt iura perſonalia.*
13 *Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum.*
14 *Patrono alimenta debentur ab Eccleſia ex honore quodam annexo eius perſonæ.*
15 *Cedi non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni.*
16 *Regalia reſeruata non veniunt conceſsis generaliter regalibus.*
17 *Rex ſi vendit Caſtrum cum omni iure ſuo non vendit ius regium.*
18 *Patronus non poteſt vendere, vel cedere ius percipiendi alimenta ab eccleſia.*
19 *Ratione ceſſante ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
20 *Vſufructuarius poteſt ius ſuũ cedere proprietario.*
21 *Vaſallus poteſt feudum alienare in dominum ſine alio conſenſu.*
22 *Dominus emendo feudum à vaſallo videtur ipſi conſentire.*
23 *Vaſallus poteſt feudum domino reſignare.*
24 *Vaſallus alienare poteſt feudum ſine aſſenſu domini, quando id facit domino præſente, & tacente.*
25 *Eccleſiæ bona validè alienantur in epiſcopum ſine ſolemnitate.*
26 *Emphyteuta poteſt ſine alio aſſenſu liberè rem emphyteuticam alienare in dominum.*
27 *Ius patronatus venit in vniuerſali venditione Caſtri cum omnibus iuribus.*
28 *Ius patronatus venit in generali confiſcatione omnium bonorum.*
29 *Subditi inuiti non poſſunt in alium dominum transferri.*
30 *Subditi rectè inuiti alienantur cum vniuerſitate bonorum.*
31 *Iura paſsiua non poſſunt in alium transferri.*
32 *Cedi non poteſt fideicommiſſum conditionale.*
33. *Fideicommiſſum conditionale extingui poteſt repudiatione.*
34 *Pacta contra naturam, & accidentiam contractus ſunt valida, non quæ contra ſubſtantiam.*

QVAESTIO XXII.

ADMITTVNT omnes quod ſi patronus redigatur ad inopiam Eccleſia patronata tenetur illi ſubuenire, & diximus ſupra in titulo, quibus, & à quibus debean. alimen. quæſtionis nunc eſt, an patronus poſſit retento patronatu alienare, vel vendere ius, quod habet recipiendi alimenta ab eccleſia. & primo aſpectu videtur
1 ideſſe permiſſum, quia rei ſuæ † quilibet eſt moderator, & arbiter, l. in re mandata, C. mand. & iniquum eſſet ſi homines non poſſent pro eorum arbitrio ius ſuũ diſtrahere, vt dicitur, l. dudum, C. de contrahen.
empt. Secundò facit, quia omnis actio † ce- 2
di poteſt, vt toto tit. de hær. vel actio. vend.
imò etiam ius quod habet quis in potentia,
licet † non in actu, ſecundum Abb. in c. cu- 3
ra paſtoralis, in fi. ff. de iur. patro. etiam ſer-
uitium à ſeruo † debitum. l. vxori. § fi. ff. de 4
vſu, & vſufr. legat. ſicuti etiam opera famu-
li eo inuito poſſunt, † Bar. Ang. Caſt. Fulgo. 5
& Alex. in l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de
cõd. indeb. Bal. in l. liberti, col. fi. C. de oper.
lib. cum alijs apud Tiraq. de retract. conſan.
§. 26. gl. 3. nu. 36. & ne quis fortè exiſtimet a-
liud eſſe in officio iudicis, illud quoq; cedi
poteſt, † aliâs reſtitutio in integrum, quæ 6
competit officio iudicis, non redderetur,
Bar. quem alij ſequuntur in l. Modeſtinus,
col. fi. ff. de ſolut. Bar. & alij in l. 1. §. fin. ff. de
oper. no. nuntiat. Bal. in l. quod ſi minor, ff.
de minor. Gui. Pap. ſing. 606. verſ. officium
iudicis, Aret. in §. ſi quis agens, col. antepen.
ver. ex quo nota maximam, Inſtit. de actio.
quin & ipſa ſpes † nuda cedi poteſt. l. ſpem, 7
C. de donat. l. nec emptio, ff. de cõtrah. emp.
l. pactum in fi. ff. de pact. & iactus † retis, vt 8
ff. ad l. Rho. de iact. Tertiò facit, quia & vſu-
fructuarius poteſt retento vſufructu cõmo-
ditatem alij vendere, † l. neceſſario, §. fin. §. 9
de peric. & commo. rei vend. gloſſ. in §. fi-
nitur, Inſtit. de vſufr. Bar. in l. intereſt, C. de
vſufr. in l. in vẽditione, ff. de bon. autho. iu.
poſſid. Bar. & Alex. in l. cùm Titio, ff. ad leg.
Falcid. Bald. in l. ſi tibi decem, §. pactum, in
2. not. ff. de pact. alios citat Tiraq. d. §. 26. glo.
prima, nu. 43. Afflict. lib. 3. conſtitu. rub. 5. n.
9. Iaſ. in l. cùm filio, nù. 57. ff. de leg. 1. Didac.
lib. 1. var. reſolut. cap. 8. nu. 6. Gome. de con-
tract. c. 15. n. 15. & idem videmus in emphy-
teuta, qui poteſt commoditatem rei aliena-
re, & in vaſallo, vt ſunt iura vulgata, ergo i-
dem erit in patrono. Quartò rector eccleſiæ
poteſt redditus omnes ſuæ eccleſiæ vende-
re retento titulo, l. fi. ne præla. vices ſuas, fa- 10
cit Oldr. in conſ. 129. Bal. Imo. Alex. & alij,
in l. diuortio, §. quod in anno, ff. ſolut. matr.
Felin. in c. ſedes, col. 2. de reſcript. vbi quærunt ſi locatis fructibus beneficij, veniunt ea, quæ populus conſueuit donare pro iucundo aduentu rectoris. Quintò patronus

vendere

11 vendere poteſt emolumenta, & redditus †
ſui patronatus ſecundum Innoc. in capitu-
lo,præterea,il ſecundo,in fi.de iure patron.
idem voluit Hoſtien.ibi,qui licet redditus
illi incerti ſint,tamen res etiam incerta vẽ-
di poteſt, vt iactus retis, partus ancillæ, &
fructus futuri.

In contrarium tamen eſt veritas, quod
ſcilicet patronus non poteſt ius alimento-
rum retento patronatu, in alium transferre-
re, nam hoc quod Eccleſia teneatur alere
patronum in caſu neceſſitatis,eſt ius perſo-
12 nale inhærens oſſibus patroni,& iura† per-
ſonalia vendi non poſſunt, cap. priuilegiũ
perſonale,ff.de reg.iur.in 6. Ang.in l.quod
ſi in diem,§. quod Iulianus, in fi. ff.de peti-
tio.hæred. Secundò videmus in ſpecie de-
ciſum, quod ius futurorum alimentorum
13 cedi †non poteſt,vt per Bar.in l.cùm Titio,
ff.ad l. Falcid. quia ius illud cohæret perſo-
næ,& alia ſunt alimenta in perſona vnius,
alia verò in perſona alterius, Bald. in l. 1.
colum. fi. verſ. modo ego quæro, C.de pri-
uileg.dot.Iaſ.l.ſi conſtante,col.fi. ver.item
ius futurorum,ff.ſolu.matr. Curt.ſen.conſ.
58.col.2.Tiraquel.de retract. conſang. §. 26.
glo.1. num. 72. Tertiò ius hoc percipiendi
14 alimenta ab eccleſia eſt honor quidam pa-
trono debitus † atq; eius perſonæ annexus,
vt inquit Abb.in cap. præterea, il ſecondo,
in fin.de iure patronatus,vt quæ ſunt anne-
15 xa perſonæ in priuilegium cedi † non poſ-
ſunt, Bart.in l.etiam,ff.de iureiurando, per
legem,ſi ex pluribus,ff.de adminiſtr.tuto.l.
non ſolum,§.ſi puellæ, ff.de ri. nupt. l. cer-
donem,ff.de oper.liber.Tiraq. qui ſequitur
Bart.d.glo.1.num.58.& facit, quod de rega-
libus reſeruatis dixit Luc. de Pen. in l.con-
tra publicam,col.5. verſ. pone rex , C. de re
mil. lib. 11. vbi quod conceſſis generaliter
16 regalibus † reſeruata non veniunt, quia cũ
ſit electa induſtria perſonæ principis,& in-
hæreant oſſibus ipſius, non poſſunt auelli,
vel ſeparari, Paris de Put.de ſindic.in tit.de
exceſſ.Baron.erga ſubditos,num.12.Afflict.
in tit.quæ ſint regalia, verſ.& bona com-
mittentium,nũ.21.Rub.in conſ.50. Boſſius
in tit.de regalib.nu.18.deciſ.Pedem.29.nu.
5.& deciſ.101.num.12.per eandem rationem

dixit Albe. in l.fi.C.de iuriſd.om.iud.quod
ſi rex vendit Caſtrum cum omni iure † ſuo, 17
non veniat in venditione ius regium , quia
illud non poteſt transferri, Lauden.in trac.
de princip.notab.105. Iacobin. in ſua inue-
ſtitura,in verſ.de Caſtro rubei,num.6.& in
verſ.dictique vaſalli,nu.3. Soc.iun. in conſ.
98.nu.31.vol.1.Caual.conſ.101.col.1.Boſſius
in tit.de regalib.n. 25. Natta, in conſ.487.n.
31.Rol.in conſ. 1.nu.144.vol.2. & in conſ.4.
nu.46.vol. 3. quarto hoc tenet † in terminis 18
Abb.in c.præterea,il 2.in fi.de iure patron.
quem ſequitur Rochus de Curt. in tract. de
iure patron.num.152.circa fi.mouetur ea ra-
tione quod cùm iſtud contineat honorem
debitum perſonæ non poteſt patronus ali
aut honorari per alium, quæ ratio reſoluit
omnes argumentationes contrariæ partis.

Intelligo tamen,quod ius prædictum nõ
poſſit alienari,aut transferri in tertium,ſed
bene poſſit cedi, & remitti ipſi Eccleſiæ re-
tẽto patronatu: hoc.n.caſu ceſſat ratio per-
ſonalitatis ſupra conſiderata, quę impedit,
ne fiat alienatio in aliũ,& ceſſante † ratione 19
debet ceſſare diſpoſitio, c. cùm ceſſante, de
appellation.

Et pro confirmatione facit, quia & ſi v-
ſusfructus cedi,aut in alium transferri non
poſſit, imò transferẽdo amittatur, vt dictũ
eſt, tamen cedi poteſt proprietario, † vt eſt 20
tex.in §.finitur, Inſtit.de vſufr.ibi, item fi-
nitur vſusfructus ſi domino proprietatis
ab vſufructuario cedatur.idem probatur in
lege,ſi vſusfructus, ff.de iure dot. ibi , cedi
non poſſe niſi domino proprietatis.

Facit etiam ſi vaſallus non poſſit feudum
alienare ſine conſenſu domini,tamen valet
† alienatio quando ſit ipſi domino, argum. 21
cap.1.extra de feud. & ita tenet Bald.in cap.
Imperialem in princ.num. 1. verſ. ſed quid
ſi vaſallus det pignori,de prohib.feud.alie.
per Feder. eo enim ipſo , quod dominus e-
mit videtur conſentire , † vt probat tex. in 22
l.ſi conſentiente , ff. de manumiſſ. vbi Alb.
ponit de vaſallo,qui vendit domino, idem
tenuit Afflict.in d.c.Imperialem,in 16.not.
num.28.poſt Aluar.ibi,Cur.iun.in tract. de
feud.par.4.in 1.reg. prin. quæſt. 6.limita. 4.
Gofred.in conſ.17.num.38. & clarius num.

52.& dicti cap. 1. ratio eſt, quia non dicitur alienatio ſed refutatio, vt per Doctores ibi, Lofred.d.conſil.17.num.52.& domino fieri
23 poteſt feudi † reſignatio ſecundum Bald.in cap.1.col.2.de alien.feud. Afflict.d. not. 16. num.35.& ſicuti valet alienatio in tertium
24 facta domino præſente, † & tacente ſecundum glo.in c.1.in verſ.permiſſione, vbi notat Aluar.de prohib. feu. alien. per Lothar. Alua. in ca. 1.§.præterea. quib. mo. feu. am. Curt.in tract.de feud.par.4.reg.2.verſ.& in primis, Iacob.qui communem dicit in ſua inueſtit. in ver.& cum pacto de non alienãdo, nume.20.Iaſ. in l.quæ dotis,nume.88.ff. ſolut.matr.Capic. deciſ.100.nu. 6.& in deciſ.156.num.23.Clar.de feud.quæſt. 31. in fi. in verſ.præterea, Natta in conſ.98. nume.1. ita valet ſi fiat in ipſum dominum, & quod alienatio valide fiat in dominum feudi ſine aſſenſu,ponit Marin.Frecia lib. 2.de autho. Baron.q.31.per totam, vbi fortius loquitur non obſtante ſpeciali conſtitutione,quæ re quirit expreſſum aſſenſum ſeu licentiam, eodem modo videmus,quod & ſi clerici nõ poſſint res eccleſiæ alienare ſine debita ſolennitate,ca.fin.de reb.eccleſ.non alien.ta-
25 men valet alienatio † quando fit in Epiſcopum,ſecundum Ioan.And.in cap.qui tacet, col.2.de reg. iur. in 6. Abbas in c. cum dilectus, in primo notab.de conſuetud.& in ca. cum in veteri.col.3. de electio.

26 Idem dici poteſt de emphyteuſi, † quæ in dominum libere alienatur,vt ponit Cordub.in tract. de emphyteu. tit.de priuatio. ob alienã.limit.17. vbi, cum impugnat Redoan.qui tenebat valere alienationem factam præſente,& tacente domino, dicit illum ſaluari, quando res transfertur in dominum.& non obſtat,quod renuntiari non poſſit iuri alimentorum vti dixi inter priuilegia alimentorum, quia hoc eſt verum, quando alimenta principaliter, & de per ſe debentur, ſecus autem, quando debentur accessoriè,& in conſequentiam alterius iuris, vt in præſenti caſu in quo debentur in conſequentiam patronatus, & ideo ſicuti cum ipſo patronatu transferri poſſent, ita poſſunt alienari ſine eo: multa enim conceduntur in conſequentiam,quæ principaliter non permittuntur, vt videmus in patronatu,qui non poteſt vendi,cap.quia clerici,& cap.de iure, extra de iur. patron. tamen vendito Caſtro cum omnibus iuribus
† venit cũ ipſa vniuerſitate bonorũ,Innoc. 27
But.& Abb.in c.ex literis, de iure patr. Bero.in conſ.66.num.29.vol.1.& quod cum vniuerſitate bonorum veniat patronatus, ponit Bar.in l.ſi mercedem,§.primo,ff.de act. empt.Bero.in conſ. 78.nu.2. vol.1.conſ. 120. num.8.eod.vol. Phanuc.in tracta. de inuentar. par.6.& hãc ſententiam tenuere Anch. Roman.Abb. Felin. Roch.de Cur.Curt.iu. Paul. de Citadin. Boer. Didac. & Roland. quos citat,& ſequitur Crot. in c. cùm quid, par.1.amplia.2.nu.4. vbi dicit eſſe communem, imò venit etiam in confiſcatione† ge- 28
neraliter facta de omnibus bonis, vt per Socin.iun.in conſ.51.nu.1.volu.2. Boſſius in tit.de crimine læſę maieſt.num.147.de quo Clar.in ſua praxi crimin.§. fin. quæſtio.78. num.8. idem videmus in ſubditis, qui non poſſunt inuiti transferri † in alium domi- 29
num,Bald.in cap.1.§.in generali, ſi de feud. fuer. controuer. inter dom. & agnat. Bald. Salicet. & Caſtr. in l.debitorum,C.de pact. Hoſtien. in cap. dilectæ, vbi Abb. in 4. no. de maior.& obed. Natta in conſ. 367. num. 1. vbi multas rationes ponit, ſed cum vniuerſitate bonorum veniunt etiam ſubditi,
† Bald. in cap. §. præterea ducatus, de pro- 30
hib.feud.alien.per Feder. Abb. Rom. Martin.Laud. Iaſ. Felin. Fabian. de monte. Pariſ.& Rube.quos citat Anto. Gabriel. commun.opinion. lib.3. tit.de iure quæſito non tollend.concluſio.8.num.10. Boſſius,in tit. de Principe,num. 290. Duen. in reg. 215. limitat.1. Neuiza. in conſil. 12. numero 118. Natta dict.conſ. 367. numero quarto, Clar. de feud.quæſt.28.numero 2. Rolan. in conſ. 1.num.88.vol.1. Nec obſtat,quod alimentorum ius cohæreat oſſibus patroni,nec ab eo ſeparari poſſit:quia reſpondetur illud verũ eſſe quoad hoc, vt de vna in aliam perſonã transferãtur,ſed ad effectũ, vt ius illud extinguatur in totũ, nec in futurũ debeatur, bene eſt ſeparabile, & non bene infertur, non poteſt in alium transferri, ergo non poteſt extingui. videmus enim vſumfru-
ctum

ctum non poſſe in aliū transferri, & tamen
poſſe extingui d.§.finitur, d.l. ſi vſusfru-
31 ctus, ff. de iu. dot. item iura paſſim † non
poſſunt in alium conferri ſecundum Bald.
in l.2.oppoſitione 1.C.de pac.in l. 2.num.5.
C.de hæred.vel actio.ven.tamen bene poſ-
ſunt extingui pacto, remiſſione, liberatio-
ne, vel aliter, vt patet de ſe. ſimiliter fidei-
32 commiſſum conditionale non poteſt alij †
cedi ſecundum Bald.in capitulo, nonnulli,
num.10. de reſcript.Alexa.& Iaſ.in l.ſi ſti-
pulatus fuerim illud, ff.de verb.oblig.Iaſ.
qui communem dicit in l.1.nume.96. ff.de-
leg.1.Tiraq.de retract.conſang.§.26.glo.1.
num.49.& tamen extingui poteſt repudi-
33 atione, † vt probatur in l.1.§. ſed & quoti-
ens.ibi, ſi velit alios, & l.cogi.§.idem meti-
mur, ff.ad Trebel.Rip.d.§. ſed & quotiens,
num.6.vbi dicit fideicommiſſarium acqui-
rere actiones ipſo iure quando ipſe vult,
poteſt & alijs modis extingui fideicom-
miſſum, & multa ſimilia exempla congeri
poſſent ad demonſtraudum nō eſſe bonam
conſequentiam, non poteſt cedi, ergo non
poteſt extingui. hoc autem ipſum, quod pa-
trono debeantur alimenta ab eccleſia, non
eſt de ſubſtantia patronatus, imò nec de il-
lius natura, ſed potius quoddam accidens,
34 vel acceſſorium, ideo poſſet à principio pa
tronatus induci, cū ea moderatione, quod
nunquam eccleſia teneatur ad alimenta,
nam valet omne pactum contra naturam,
vel etiā contra accidentia contractus, † li-
cet nō valeat contra ſubſtantiam, vt diſtin
guit glo. in lege, pacta conuenta, ff. de con-
trahen. emptio. vbi eam ſequuntur alij o-
mnes, præcipue Bereng.c.2.num. 41. & ſe-
quen. Bart.& alij, in l. 2. in prin. vt ibi De-
ci.numer.17.ff.ſi cer.pet.dixi in conſil.143.
num.29.& ſequent.

SVMMARIA.

1 *Collectas non ſoluit dominus, qui vult feudum cedere.*
2 *Vſufructuarius liberatur ab oneribus ſi velit renunciare vſufructui.*
3 *Vaſallus poteſt inuito domino renunciare feudo.*
4 *Fauore ſuo renunciare quilibet poteſt.*
5 *Beneficium non confertur in inuitum*
6 *Modus dicitur, quando tale apponitur onus, quod eſt impendendum poſt quæſitū emolumentū.*
7 *Modum qui non implet priuatur omni commodo.*
8 *Donatio dicitur contractus nominatus.*
9 *Contractus à principio ſunt voluntatis, poſtea verò neceſſitatis.*
10 *Contractus nominatus non reſoluitur ob non ſequutum implementum.*
11 *Donatio non reſoluitur per pœnitentiam ob implementum non ſequutum.*
12 *Acceptans diſpoſitionem cenſetur onus iniunctum agnoſcere.*
13 *Ciuitatem acceptans videtur ſe obligare ad omnia onera ciuibus incumbentia.*
14 *Donatarius actione præſcriptis verbis cogitur onus donationis exequi.*
15 *Donatarius cum onere alendi cogitur condictione ob cauſam reddere recepta, quando non obſeruat.*
16 *Donatarius cogitur actione præſcriptis verbis implere promiſſa.*
17 *Donatio cum onere alendi non reuocatur pœnitentia, ſed datur actio ad alimenta.*
18 *Dominus fundi non liberatur à collectis, licet velit fundo cedere.*
19 *Aeſtimum non debetur, niſi alius ſui loco reponatur.*
20 *Onus quando eſt rei iniunctum tollitur rem cedendo, ſecus quando iniungitur perſonæ.*
21 *Onus ex diſpoſitione contrahentium nō remittitur rem remittendo.*
22 *Ciuis cedendo bona liberatur ab oneribus realibus, & mixtis, non à perſonalibus.*
23 *Vaſallus non poteſt inuito domino renunciare feudo.*
24 *Emphyteuta non poteſt renunciare rei inuito domino.*
25 *Vicinus renunciando beneficio putei non liberatur ad onera refectionis.*
26 *Approbatum, quod ſemel fuit, nō poteſt reprobari.*
27 *Pœnitentiæ eſt locus in contractibus innominatis.*
28 *Contractus innominatus dicitur do, vt des, vel do vt facias.*
29 *Pœnitentiæ locus eſt in contractu permutationis.*
30 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis, quando res non eſt integra.*
31 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis fauore dotis.*
32 *Pœnitentiæ non eſt locus in contractibus innominatis fauore piæ cauſæ.*
33 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis ex parte eius qui non impleuit, ſecus ex parte implentis.*

QVAESTIO XXIIII.

SI bona alicui donantur, ita tamen, quod teneatur aliquem alere, an poſtquam per aliquot annos aluit poſſit ſe ab ea obligatione eximere reſtituendo bona, quę prius acceperat. & videtur illum liberari primo per ea quæ ponit Bartol. in l. is cum quo, nu. 2. ff. de aq. pluu. arcen. vbi ait, quod
1 ſi dominus fundi † velit illi cedere, non tenebitur ad collectas, & alia onera perſonalia, vel mixta. idem voluit Bal. in l. & ſi fortè. §. ait Labeo, ff. ſi ſeruit. vend. & in l. 1. nu. 33. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. Petr. de Vbald. in tract. de collec. q. 28. num. 43. Secundò facit, quia vſufructuarius ſi velit re-
2 nunciare † vſufructui non tenetur ad onera, & ibi dicit Bal. quod ſi onera, quæ imponuntur adeò ſint grauia quod excedunt valorem domunculæ, quam ruſticus poſſidet, poterit domui renuntiando liberare ſe ab oneribus prædictis, & per illum textum vidi ego conſultum per multos Doctores, quod dominus prædij cedendo fructus illius anni non tenetur ad collectas illo anno impoſitas. Tertiò facit, quia vaſallus poteſt inui-
3 to domino feudum renuntiare, † c. 1. de vaſall. qui contra conſtit. Lothar. & hanc opinionem tenet Hoſtien. in c. quæ in eccleſiarum, de conſtitutio. Archidiac. in ca. de forma 22. q. 5. Specu. in tit. de feud. §. quoniam. verſ. 28. nu. 50. dicit quod multis in locis liberatur vaſallus ab homagio reddendo feudum, idem Hoſtien. in ſum. de feu. §. fi. Bal. in l. 1. in 2. lect. numer. 9. q. 12. ff. de rer. diuiſ. quia ſecundum eum perſona eſt obligata propter rem, nō autem propter perſonam, & eſt communis opinio ſecundum Abb. in d. c. quæ in eccleſiarum, num. 19. Curt. iun. in tract. feud. in 4. par. in vlt. cau. amiſſion. feud. reg. 1. in q. 31. cùm enim feudum principaliter cōcedatur fauore inueſtiti poteſt
4 inueſtitus renuntiare † fauori ſuo, l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. & beneficium
5 non confertur † in inuitum. l. inuito, ff. de reg. iur. Quartò donatio prædicta videtur facta ſub modo alendi ſcilicet illum. dicitur enim modus quādo diſpoſitioni aliquid
6 adijcitur, quod † eſt implendum poſt emolumentū quæſitum, l. cùm tale, §. 1. vbi Bart. ff. de cond. & demonſt. Bar. in l. quibus diebus, §. Termilius, num. ff. eod. tit. Bald. in conſ. 219. num. 5. vol. 2. Caſtr. & Imol. in d. §. Termilius, Ruin. in conſ. 26. n. 9. & ſeq. vol. 2. Bero. conſ. 30. num. 6. vol. 2. Alciat. in con. 210. num. 2. Galiau. in rub. ff. de verb. oblig. num. 182. cum multis ſimilibus. ad implendum autem modum nemo præciſè cogi poteſt, ſed liberatur cedendo omne emolumentum. l. 2. C. de his quæ ſub modo, vbi dicitur, quod non implens † modum priuatur
omni commodo. ad idem eſt tex. in l. ſi hæres, ff. de cond. ob cau. l. liberto. §. Lucius, ff. 7
de annn. leg. Bar. d. §. Termilius, nu. 19. vbi etiam Socin. num. 14. verſ. ſecunda concluſio, Bald. d. conſ. 219. col. 2. verſ. amplius cōſiderandum, Alex. in conſ. 127. num. 2. verſ. adhuc videtur, vol. 7. conſ. 102. nnm. 6. vol. 1. Ruin. in conſ. 43. nu. 8. vol. 2. Menoc. in con. 78. num. 17. cùm ergo donatarius rem donatam reſtituit eximitur ab obligatione, quæ donationi annexa erat.

Sed & ſi hæc argumenta videantur colorata, tamen mihi ſemper placuit pars contraria, quod ſcilicet donatarius non liberetur per reſtitutionem rei. donatio enim di-
citur contractus perfectus, & † nominatus. 8
gl. in l. ſecūda, ff. de cond. ob cau. in l. in ędibus. §. ex rebus, ff. de donatio. in l. Ariſto. ff. eo. & idem voluit glo. in l. fi. ff. de cond. ob cau. & hanc opinionem, quod donatio olim, & hodie quoque ſit contractus nominatus, tenuerunt omnes citramōtani, & eos ſequitur Bar. in d. l. fin. & in omnibus locis prædictis, & alibi ſemper incōcuſſe, Corn in conſ. 101. circa prin. li 1. Alex. in l. iuriſgē tium, in prin. nu. 6. vbi etiam Iaſ. nu. 8. ff. de pact. idem Iaſ. in d. l. fi. nu. 13. Ripa in l. fi. nu. 120. C. de reuoc. donatio. Gome. in §. in perſonam, nu. 40. Inſtit. de act. habet enim elegans nomen l. 3. ff. de præſci ip. verſ. notatur in rub. C. de rer. permutatio. in cōtractibus autem nominatis non eſt licita pœnitētia,
ſed à principio ſunt † voluntatis, & ex poſt 9
neceſſitatis, l. ſicut, ff. de act. & obligat. & quod pœnitentia non concedatur ob implemen-
tum non ſequutum, † eſt tex. in l. cùm te fun 10
dum. C. de pact. inter empt. & vend. Bart. & alij in d. l. fi. & in l. 2. C. de cond. ob cau. & in do-

in donatione eſt tex. in l. iuſtè. ff. de dona-
11 tio. vbi propriè loquitur, quando † agitur
de reſciſſione non ob implementum non
ſequutum, ſed ob pœnitentiam, vt declarat
Ripa d.l.fin.num.120.C.de réuoc.donat. &
hanc eſſe cōmunem opinionem dicit Imo.
in cap.fi.num.25.verſ. ſecundo poteſt, ff de
donatio.& in donatione facta ſub modo eſt
text. in l. perfecta donatio.C.de donat.quæ
ſub modo. ergo ſicuti facta donatione non
licet donatori diſcedere, ita non debet li-
cere donatario, ſunt enim correlatiua, &
iudicari non debent ad imparia, l.fin. C.de
indic. viduit. tollen. facit regula, quod ſe-
mel placuit, amplius diſplicere non poteſt.
ſecundo facit, quia donatarius acceptando
12 donationem cenſetur agnouiſſe onus † illi
iniunctum, cap.officij, de teſtam. l. cum ab
vno, in prin.ff.de leg.2.l. qui tutelam, ff. de
teſtam.tute. l. ſi compenſandi. C. de hæred.
inſtituen. cum multis quos allegaui in cōſ.
140.num.20. vbi qui acceptauit legatū cen-
ſetur agnoſcere onus legato iniunctum, &
dicit Anch. in conſ.8. quod ciuis qui accep-
13 tauit ciuilitatem tenetur ad omnia onera †
ciuibus impoſita, Ancha.in conſ. 103. col.2.
vol.1.Cagno.in l.qui cum alio, num.8. ff.de
reg.iur.dixi in conſ.42. nu.4. & ſicuti lega-
tarius eo, quod videatur quaſi contraxiſſe
cogi poteſt ad ſoluendum onus legato an-
nexum, ita donatarius poſtquam donationē
acceptauit poteſt cogi, vt alimenta præſtet,
iuxta modum adiectum donationi. Tertiò
quando aliquid eſt donatum adiecto onere,
tunc etiam ſi nulla interuenerit promiſſio
nulla ve ſtipulatio, tamen datur actio præ-
14 ſcriptis verbis, & ea cogitur donatarius †
ſeruare legem donationi adiectam, vt eſt
tex.in l. legem, & in l. cùm res, C. de dona-
tionib.ad idem eſt text.in l.rebus, C. de rer.
permut.& eſt regulare, quod vbi fit donatio
ſub modo, tunc non ſolum datur rei vendi-
catio ad res traditas, quando modus non eſt
impletus, vt dicunt iura paſſim, nec ſolum
15 condictio ob cauſam, † quæ eſt perſonalis
ad repetendum data, vt eſt tex. in terminis
loquens de donatione facta cum onere alen
di donatorem in l.1. C. de donatio. quæ ſub
modo, ſed etiam competit actio præſcriptis
† verbis, vt impleatur lex donationis, & 16
modus adiectus, vt bene dicit gloſſ.in d.l.1.
& eſt tex.in l.2.C. de his, quæ ſub modo. gl.
in d.l.legem, Bar. qui optimè declarat in l.
ſi ſtipulatus, §.1.num.2.ff.de fideiuſſor.& in
d.§.Termilius, num.17.verſ.tertium reme-
dium, & communem dicit opin. Gomeſ. in
tit.de ſucceſſio.ca.12.n. 71.in fi. & in termi-
nis noſtris quod donatio alicui facta ſub
modo alendi donatorem, vel alium non re-
uocetur pœnitentia, ſed cogatur donator † 17
implere onus iniunctum, eſt tex. in l. ſi do-
nationis cauſa, §.primo, C. de cōtrah.empt.

Et non obſtat quod dominus fundi non
cogatur ad collectas ſi velit renuntiare fun
do ſecundum doctrinam Barto. in l. is cum
quo, ff.de aq. pluu. arcen. quia id non eſt o-
mnino abſolutum. tenent enim alij, quod
& ſi velit cedere fundo † non liberetur, vt 18
probat Ioan.Mauric.in repet.l. vnicæ, col.
197.in fi.C.de mulier.& in quo loco, lib.10.
quem citat deciſ.Pedem. 95.nu.47.vbi dici-
tur quod nemo poteſt collectis renuntiare
niſi alium ſubmittat æquè idoneum, pro
quo facit quod voluit Bar.in l.incola, ff. ad
municipa.vbi quod prędia non debent adi-
mi de æſtimo † niſi alius idoneus in cataſtro 19
ſupponatur, Bal.in auth.ſed periculum, C.
ſine cen.vel reliq.Caſt.in l. placet, in fin.C.
de ſacroſ. eccleſ. ſecundo reſpondeo, quod
dictum Bart.procedit quando ad onus tene-
tur quis tantummodo ratione rei, tunc e-
nim cedendo rem liberatur, at vbi tenetur
ratione contractus, tunc non liberatur ce-
dendo rem.l. quicunque, C. de fun. patrim.
lib.11.& ita † diſtinguit Barto. in d.l.is cum 20
quo, num.1. vbi etiam dicit quod ſi onus eſt
certum ab initio, tunc licet quis teneatur
ex contractu occaſione rei, & nihil promi-
ſerit, tunc cedendo rem non eximitur ab
onere, & infert, quod ideo poſſeſſor rei non
liberatur à cenſu, vel tributo ſi velit rem
dimittere in propoſito cōcurrit vtrunque,
quia donatarius obligatur ex contractu, itē
onus eſt certum ab initio, ergo non euitat
onus alendi, licet velit rem dimittere, idem
probauit Bal.in d.l. & ſi fortè, §. ait Labeo,
dicens quod ſi onus † venit ex diſpoſitione 21
contrahentium non liberatur poſſeſſor de-

relinquendo rem, licet aliud ſit, quando venit ex diſpoſitione legali, idem Bal. in d.l. cum fructuarius, dum conſiderat quis conuenitur ex ſua promiſſione, cũ enim onus debeatur propter perſonalem obligationem, id eſt ex promiſſione non tollitur re ſublata, cuius contemplatione ſoluebatur, ideo Bal. in l. vnica, nu.33.C. de ſenten. quæ pro eo quod inter. dicit quod ciuis deferen-
22 do bona eximitur quidem à collectis, † & oneribus realibus, & mixtis, ſed non à mere perſonalibus, & dicit Bal. in l. etiam, col. fin. C. de exequut. rei iudic. quod allibratus præcisè poteſt compelli ad ſoluendum onera, nec liberatur deferendo æſtimum, allegat glo. in l. incola, ff. ad municipal. quam dicit ordinariam Bal. in conſ. 429 vol.3. & Rom. in con.161. in fi. dicit quod eſtimatus, vt euitet onera non poteſt renunciare æſtimo, ſequitur deciſ. Pedem. 86. nu. 5.

Secundo obſtat quod fructuarius renunciando rei liberetur, quia procedit ex quo onus eſt mere reale, & rei annexum, ſecus quando aliqua ſubeſſet obligatio, ita declarat Bald. in d. l. cum fructuarius. inferens, quod ruſticus non poteſt renunciare domui, licet onera excedant rei valorem. & reſpondendo ad illum textum dicit, quod onus de quo in eo non erat in obligatione, ſupponit autem, quod vbi onus eſt in obligatione non liceat ſe eximere dimiſſa re ſecundum ea, quæ dicta ſunt in reſolutione præcedentis obiecti. In caſu autem noſtro onus eſt in obligatione, quia donatio facta eſt ſub modo, & donatarius acceptando videtur promiſiſſe implementum modi.

Non etiam reſiſtit tertium, quod vaſallus poſſit inuito domino renunciare feudo,
23 quia hoc † contrarium tenuit Specu. in tit. de feu. §. quoniam ver.28.nu.50. quia feudum eſt contractus nominatus, ideo non eſt licita pœnitentia, Bart. in d.l. is cũ quo, circa princ. Bal. in d.l. cum fructuarius, vbi dicit idẽ eſſe in emphiteuta, qui nõ poteſt renũciare † emphiteuſi, vt liberet ſe ab one-
24 ribus, & hanc opinionẽ dicit magis cõmunẽ Ale. in l. ſi quis, in §. fi. n.14. in fi. ff. de acq. poſſ. præcipue, quãdo pro fundo præſtatur certum ſeruitium, quo caſu id voluit abſolutè glo. fi. in c.1. §. ſimiliter, in tit. de capitan. qui Cur. ven. & in c. Imperialẽ, §. calidis, vbi not. Bal. de prohib. feu. alien. per Fede. idem Bal. in c.1. ad fi. de vaſal. qui contra conſtit. Lothar. Leaza. in c. potuit, col.7. de loca. hanc etiam ſententiam tenuit Alber. in d.l. cum fructuarius, Cæpol. in tract. de ſeruit. vrban. prædio. cap.47. de puteo & ciſter. colum.1. ver. ſed pone, quædam communitas, vbi etiam infert, quod vicinus † re- 25
nunciando beneficio putei non ſe liberat ab onere refectionis, diſtinguendo tamen, vt ibi per eum, Felin. in c. quæ in eccleſiarum, num. 49. ver. tertio fallit, de conſtitutio. Iaco. in ſua inueſtitura, in ver. qui quidem inueſtiti, nume.29. Zaſ. & Moder. Gal. quos citat, & ſequitur Clar. de feu. q.34.

Poſtremo non aduerſatur, quod ad implendum modum non poſſit quis præcisè compelli, quia veritas eſt in contrarium, vt probaui paulo ſupra: tres enim actiones dantur, duę ad repetendum, traditio rei, ſcilicet, vendicatio, & condictio ob cauſam, tertio vero præſcriptis verbis, vt promiſſum impleatur. d. l. legem, & cum res, cum alijs ſupra à me citatis.

Prædicta licet loquantur de donatione, vendicare tamen debent locum etiam in legato facto cum onere alendi, quia acceptando legatũ cenſetur ſe obligare oneri annexo, vt dixi ſupra, & poſtquam legatum ſemel eſt acceptatum non poteſt amplius re- 26
pudiari, quia ꝙ ſemel fuit † approbatũ reprobari non poteſt, l. Pomponius ſcribit, ff. de neg. geſt. l. ſi quis teſtibus, C. de teſtib. de Pedem. 62. n. 28. D. Becius in conſ. 3. n. 39. & acceptatum onus eſt exequendum per iura prædicta.

Dubium tamen eſt, quãdo non eſt expreſſa donatio, atq; ita non eſt contractus nominatus, ſed innominatus, vt quia dicatur, do tibi hęc prędia, vt me alas toto tẽpore vitę, nam in contractibus innominatis eſt locus † pœnitentiæ, l. ſi pecuniam, in princ. ff. de 27
condictio. ob cauſ. Bal. in rub. C. de rer. permutat. Imo. in l. Ariſto, ff. de donatio. Iaſ. in l. iuriſgentiũ, in princ. & in l. ab emptione, ff. de pac. præcipue quando ſunt reſpectiui, puta do, vt des † vel facias, vt in caſu noſtro, 28
glo. 1.

glo.1.in l.ſi fundum,ff.de pac.Imo.in l. hoc iure,§. ſi quis dederit,ff. de donatio. deciſ. Pede.98.nu.2.ver.ſecundo in contractibus, & nu.11.ver.non videntur obſtare.vbi ſubdit,quod & ſi re non integra ceſſet pœnitẽtia,tamen non ex eo deſinit res eſſe integra quod aliquid impletum fuerit de his, quæ deducta ſunt in cõtractu,D. Becius in conſ.
29 83.nu.5.vbi infert in permutatione† locum eſſe pœnitentiæ, quia contractus eſt innominatus, quod etiam placuit Tiraquel. de retrac.conſang.§.30.gl.2.nu.33.Bero.in cõſ. 4.nu.21.vol.1.vbi loquitur in donatione ob cauſam,& latè proſequitur per totum illud conſilium,ſed eo quoque caſu credo pœnitentiæ locum non eſſe, quia etiam in contractibus innominatis non licet pœnitere,
30 quando† res non eſt integra, vt probatur in d.l.ſi pecunia,§. item ſi quis dederit, ff. de cond.ob cau.glo.in d.l.ſi pecunia,in princ. in ver.liceret.ibi,caue tamen,gl. fin.in d.l. quod ſeruus ver. ſed nonne, ff.eod.tit. Bar. in l.3.in princ.n.1.ff.eo. hanc etiam limitationem probarunt Imo. Comen. & Roma. in l.in ædibus,§.1.ff. de donatio. vbi ita intelligunt l. Ariſto,in ver.deniq;,ff.eo.tit.& in facto res non eſt integra,quia donator rẽ tradidit,& donatarius cœpit implere contractum ex parte ſua præſtando aliquo tempore alimenta. ſecũdo moueor, quia videmus fauore dotis pœnitentiæ locum non
31 eſſe in contractibus† innominatis,l. ſi ego, §.1.ff.de iu.dot. Bar.in d.l.ſi pecuniam,n. 3. ver.reſpondeo ergo,ff.de cond. ob cau. vbi dicit eſſe ſpeciale fauore matrimonij,& eſſe ibi caſum not.Bal.in l.mandatum, nu. 6.
32 C.man. vbi extendit ad piam † cauſam per textum prædictum qui loquitur de dote,& dicit quod in contractibus innominatis nõ eſt locus pœnitentiæ, quando reſpiciunt pietatẽ,ſubdens eſſe notandum,& idipſum in cauſa pia dicit Bal.in l.ſicut,in l.ſi. C. de actio. & obligat. vbi dicit eſſe notandum Salic.in d.l.mandatũ,oppoſ.13. Ale.in l. qui Romæ,§.Flauius,col.7. ff. de verbo. oblig. & in dote hoc quoq; voluit Bar.in l. 2. §. ſi pecuniam, ff.de donatio.hanc concluſionẽ tenuit etiam Bero. qui loquitur in dote, & pia cauſa in conſ. quarto,num.19.vol.1.Tiraq.de vtroq; pariter tractãs in tract. de priuileg. piæ cau.priuile.133. vbi tamen refert contradicentes,& demum textum in d. l. ſi ego,intelligit in hærede contrahentis,non in ipſo contrahente,quod tamen eſt contra regulas, quia hæres eiuſdem eſt facultatis, cuius defunctus,l.hæredem,ff.de reg.iu.cũ quoq; partem multos allegans, & ab impugnationibus defendens amplexus eſt Menoc.in con.92.nu.79.ex quibus apparet hãc eſſe communem opinionem, quod ſi non admittitur pœnitentia, vbi de dote agitur, vel pia cauſa,eodem modo denegabitur fauore alimentorum,cum vt ſæpe dixi à cauſa pia,vel dote, liceat arguere ad alimenta. Tertio pœnitentiæ non eſt locus in contractibus innominatis ex parte eius qui non impleuit,ſed bene licita eſt in eo,qui ex ſui parte obſeruauit contractum,& ratio differentiæ eſt,quia per implementum factũ ab vna parte recipiens remanet perfectè obligatus.ille verò,qui impleuit,cũ nihil recepit non eſt obligatus,proinde primo caſu licet pœnitere,ſecũdo verò non.hoc† probat 33
tex.in l.3.§.1.ff.de cõd.cau.da.ponit eleganter Bar.in l.ſi pecuniam.n.4.& n.12. ver. ex parte verò,ff.de cond. ob cau.at is qui promiſit alere recepit à donatore implemẽtũ, & dicitur perfectè obligatus, ergo ſub prætextu pœnitentiæ recedere nõ poteſt à contractu,atq; ſiue ſit donatio, ſiue contractus innominatus, nullo caſu erit licita pœnitentia,& hanc eſſe rationem dicit Bar.loco prædicto,quod qui impleuit ex parte ſua agere poteſt contra aduerſarium, vt ſibi impleatur præciſè, vt in l.naturalis,§.1. & ſeq. ff.de præſ.verb. ꝙ ſi pœnitentiæ locus eſſet vtiq; non eſſet verũ dicere, ꝙ cõpelli poſſit actione præſcriptis verbis ad obſeruantiã.

SVMMARIA.

1 *Clauſula ex decreto Mantuano, vim obtinet iurament. in omnibus preterquam ratione periurij.*

2 *Promiſsio ſub fide, aut ſincerè, vim habet iuramẽti.*

3 *Tranſactioni firmatæ ea clauſula ſub fide, vel ſincerè, contraueniens incidit in pœnas. l. ſi quis maior.*

4 *Trãſactioni iuratæ cõtraueniens incidit in periuriũ.*

5 *Vſuras ſoluere, qui promiſit iuramento tenetur ad obſeruantiam iuramenti.*

6 *Promittens ſoluere vſuras, ſi iurauit, cogitur iuramentum, non promiſſionem ſeruare.*

QVAE-

QVAESTIO XXIIII.

Dvm hæc ſcriberem incidit quæſtio notabilis in ciuitate Mantua, extat ordo per quem interdictum eſt notarijs iuramentum ponere in inſtrumentis, aut etiam illud partibus deferre, ſed clauſula quædam aſcribitur vim obtinens in omnibus iuramenti præterquam ad periurij reatum, ea verò clauſula non ſupplet ſolennitates à ſtatuto requiſitas ſic alio ordine diſponente: contingit modò filium quendam naturalem, cui à patre relicta fuerant alimenta taxata ad certam quantitatem trãſigendo renuntiaſſe legato alimẽtorum recepta pecunia, & dubitatur de validitate tranſactionis, nam vt dixi inter alimẽ. priu. non valet tranſactio ſuper alimẽtis niſi interueniente decreto, l. cùm ij de tranſactio. ex aduerſo dicitur, quod ex quo clauſula vim habet iuramenti, ita illa validat tranſactionem, ac ſi iuramentum eſſet appoſitũ, quia ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. l. ſi eum, §. qui iniuriarũ, ff. ſi quis cautio. at iuramentum validaret tranſactionem vt eo loci dixi, ergo idem debet operari clauſula. quod autem
1 clauſula † vim habeat iuramenti, probatur ex ijs, quæ ponit Burſa. multos allegando in conſ. 306. num. 12. vbi inter alios citat Nattam loquentem de vſu Mantuano, in conſ. 479. & ſeq. illa enim clauſula, promitto ſub
2 fide, vel ſincerè, parum aut nihil differt † à iuramento c. 1. in prin. de ſepultur. in 6. vbi poſt Io. And. inquit Gemin. col. 1. in fi. quod parum differt, an dicatur, iuro ad ſanctaDei euangelia, vel dicatur promitto ſub fide, & in cap. ad aures, ff. quod met. cau. probatur quod iuramentum, & promiſſio ſub fide idem operantur, gloſſ. in c. 2. de ſponſa. hinc notabiliter inquit Spec. in tit. de arbitro, §. fin. verſ. ſed pone compromiſſum, quod ſicuti contraueniens tranſactioni iuratæ incidit in pœnas l. ſi quis maior, C. de tranſactio. ita † qui contrauenit tranſactioni fa-
3 ctæ ſub fide, & de ea clauſula multa ponunt additio. ad Bar. in d. l. ſi quis maior, vbi Parpal. nu. 40. & Iacobin. nu. 23. Iaſ. pulchrè in conſ. 91. n. 6. vol. 3. Bero. conſ. 59. nu. 17. vol. 1. Bertran. in conſ. 262. num. 5. vol. 6. Syluan. in tract. de recognitio. feu. c. 109. col. 2. Pinel. in l. 2. par. 3. cap. 13. C. de reſcind. vend. & de prædicta clauſula ponit Port. Imo. in conſ. 36. num. 59. ſed replicatur, quod tranſactio ideo iuramento confirmatur, quia alias iurans† incideret in periurium, niſi eam obſeruaret, vt volunt Doctores omnes, præcipuè Bar. in l. ſi quis pro eo, in fi. ver. decimo prohibetur, ff. de fideiuſſor. cum alijs apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in præfatio. nu. 141. C. de reuoc. donatio. Seraph. in tract. de priuileg. iuram. priuileg. 101. at ceſſat timor periurij, cum appoſita eſt clauſula, quia ex decreto ea nõ habet vim iuramenti quoad periurium, ergo ceſſare quoque debet confirmatio. facit, quia Bar. loco prædicto loquitur ſecundum ius canonicum innuẽs, quod ob timorẽ peccati eſt ſeruandũ iuramentum, & ita eum intelligit Cardin. Alban. ad Bar. in d. l. cùm ij, ff. de tranſactio. & idem illo non citato tenuit Seraph. loco prædicto, conciliando Bar. contrarietatem. Hæc tamen replicatio non eſt admodum tuta: nam vbi ſolus vrget metus periurij, & peccati tunc actus non confirmatur iuramento, licet iurans teneatur ſeruare iuramentum, vbi autem actus iuramento firmatur, tunc non attendimus ſolum periurij metum, ſed etiam & virtutem iuramenti. & ne fortè aliquibus termini videãtur ijdem, cùm dico actũ non confirmari iuramento, ſed ſeruãdum eſſe iuramentum, vel cùm dico actum iuramento firmari, ſciendum eſt aliquando actum ita fore nullum, vt etiam adhibito iuramento ſuſtineatur, at quando quis cum iuramento promittit vſuras ſoluere, tunc enim promiſſio non valet nec confirmatur iuramento, quia iuramentum non debet eſſe iniquitatis vinculum, tamen iurans cogitur iuramentum ſeruare, nõ dico contractum confirmari, † ſed iuramentũ 5 eſſe ſeruãdum, vt declarat in d. l. ſi quis pro eo, nu. 10. ff. de fideiuſſo. & dicit bene notãdum Alex. in l. qui Romæ, §. duo fratres, nu. 55. in fi. ff. de verb. oblig. idem Bal. in l. 3. nu. 1. verſ. quærit glo. C. plus vale. quod agitur, inquit quod ſi quis iurat ſoluere vſuras † 6 tenetur ſeruare iuramentum: non dicit, quod debeat ſeruare promiſſionem, & dicit Abb.

4

Abb.in c.1.num.2. de iureiuran. quod pactũ ſoluẽdi vſuras nullam producit actionem, nec confirmatur iuramento, ſed ſolum iuramentum ſuper eo interpoſitum eſt obligatorium, & nu. 12. apertius loquendo dicit, quod iuramentum non firmat contractum fœneratitium, ſed obligat promittentem ad non cõtraueniendum, inquiens hoc eſſe bene notandum, Humber.de Boueneo, in repet.auth.ſacramẽta puberum, C. ſi adver.vend.num. 128.vbi ait quod iuramento non obſtante contractus prohibitus odio creditoris ſemper durat in ſua nullitate, ſequitur Guido Pap.quæſt.6.nu.2.Alex. idem tenet in conſ.129.nu.19.volu.6. dicens quod tali caſu licet iurans cogi poſſit ad obſeruãtiam iuramenti, tamen contractus non firmatur;aliquando verò cõtractus eſt nullus, ſed cõfirmatur iuramẽto, vt in donatiõe inter virũ,& vxorẽ,in donatione facta à patre filio in poteſtate,in venditione fundi dotalis,in alienatione bonorum minoris,in renuntiatione Velleiani,vel in ſinuationis,& in pluribus alijs caſibus,vt diſtinguendo,& multis adductis authoritatibus comprobãdo.dixi in conſ.194.num.23.& ſeq.vbi ſuſtinui, quòd in primo caſu, quia ſolum obſtat periurium hæres iurantis,abſque alia abſolutione poteſt venire contra authoris contractum iuratum. in propoſito igitur cùm actus eſt nullus, & iuramento non confirmatur, ſed promittens obligatur ad obſeruantiam iuramenti metu periurij tunc clauſula de qua in ordine Sereniſſimi Principis Mantuani domini mei non prodeſt, & nihil operatur, quia non obligat ad reatum periurij, dicitur in eo ordine, ceſſante autem metu reatus promittens ad nihil tenetur: ſecundo verò caſu, quia iuramentum confirmaret cõtractum, & clauſula vim habet iuramenti, clauſula ipſa ita firmat contractum,ſicuti iuramentum adeſſet,& promittens cogi poteſt ad obſeruantiam contractus, & hæc diſtinctio ſemper mihi placuit, & placuit etiam Senatui Mantuano, cui meam hanc ſententiam explanaui,dum in eum ordinem ſum cooptatus,quamuis aliâs multi aliter rem intelligerent.inferendo autem ad quæſtionem propoſitam dico, quod tranſactio ſuper alimẽtis licet ſit nulla,confirmatur tamen iuramento,& vigore ipſius iuramenti tranſigens tenetur tranſactionem implere,vt concludit Bar. in d. l.ſi quis pro eo, & Dd. omnes ſupracitati pro contraria parte, ideo pari modo cõfirmatur virtute clauſulæ prædictæ. dicebatur item quod ex forma Mantuani ſtatuti interuenire debet D.prior collegij in omni cõtractu, in quo de iure cõmuni decretum eſt neceſſarium:at in tranſactione, quæ fit ſuper alimentis,ius requirit decretũ iudicis,ergo in ea quoq; adhiberi debet præſentia domini prioris. Vnde infertur,quod clauſula præd. non ſuſtinet prædictã tranſactionem, quia ex forma ordinũ non ſupplet ſolennitates 1 requiſitas à ſtatuto,ſed non affirmo,tũ quia id mihi non liquet. Addebatur & aliud, quod clauſula inſeri debet de ordine prioris non alterius,ſecundum ordinem prædictum, vt refert Port. d.conſ.36.n.59.ſed hoc pendet à dubio præcedẽti, an valeat cũ clauſula ſine interuentu prioris,quia ſi eius pręſentia nõ eſſet neceſſaria,non etiã requireretur illius iuſſus:ſi verò eſſet neceſſaria, aliud eſſet.

SVMMARIA.

1 *Teſtatoris diſpoſitio eſt lex.*
2 *Rei ſuæ quilibet poteſt legem apponere quam vult*
3 *Teſtator poteſt priuare ſua hæreditate eum, qui non ſeruat voluntatem ſuam.*
4 *Teſtatoris voluntatem, qui non ſeruat, dicitur illi eſſe odioſus.*
5 *Teſtatoris voluntatem, qui non ſeruat, priuatur omni commodo hæreditatis.*
6 *Hæres qui defuncti hæreditatem non implet venit priuandus.*
7 *Hæres contraueniens voluntati teſtatoris efficitur indignus.*
8 *Teſtamentum impugnare dicitur, qui contrauenit voluntati defuncti.*
9 *Principi applicatur pœna, quæ imponitur contrauenienti legi ſuæ.*
10 *Pœna delicti ad eum pertinet, qui principaliter læditur.*
11 *Feudum vaſallo ademptum, quia offenderit dominum applicatur domino.*
12 *Lucrum alicui ademptum illi applicatur, cuius cõtemplatione ademptum eſt.*
13 *Fœmina quando fauore maſculorum excluditur mediante dote, tunc maſculis applicatur eius portio.*
14 *Alienatio quando fauore alicuius prohibetur, ille reuocat cuius fauore fuit prohibita.*

15 Modus vt impleatur datur actio ei, cuius intereſt implere.

15 Actio cui datur, illi etiam datur vtilitas proueniēs ab actione.

17 Actio eſt ius proſequendi in iudicio quod ſibi debetur.

18 Pœna ei applicatur, cui datur actio pro ea.

19 Hæreditas quæ alicui aufertur tamquam indigno applicatur fiſco

20 Hæreditas indigni tranſit ad fiſcum cum omnibus ſuis oneribus, & conditionibus.

21 Hæres quando contra præceptum teſtatoris moleſtat alimentarium hæreditas fiſco applicatur, licet non ſit dictum in teſtamento.

22 Hæres ſi moleſtat vxorem alimentariã contra præceptum teſtatoris hæreditas cohæredibus, vel ſubſtitutis applicatur, licet non ſit dictum.

23 Teſtator cenſetur accommodare voluntatem ſuam ſecundum leges.

24 Fideicommiſſum in dubio cenſetur factum fauore venientium ab inteſtato, & illi cenſentur vocati.

25 Lucrum delatum ab homine non ei applicatur cuius contemplatione fuit alij ablatum, licet ſit in delato à lege.

26 Teſtator ſi mille relinquit vxori donec caſtè vixerit, & poſt mortem vocauit Titium, is habebit mille ſi vxor inhoneſtè viuat.

27 Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.

28 Hæreditas indigni, quando non fiſco, ſed alij applicanda ſit.

29 Hæres quando priuatur hæreditate ſi moleſtat vxorem, tunc hæreditas ob moleſtiam defertur vxori ſi ipſa ſit inſtituta in alimentis.

30 Rationes duo vincunt vnam.

31 Perſona vna fungitur vice duorum, quando iura duorum ad illum deuenere.

32 Perſona vnius, quando habet iura duorum, tunc non confunduntur, ſed vnumquodque remanet illæſum.

33 Hæres inſtitutus in re certa acquirit totam hæreditatem ſi hæres vniuerſalis repudiat, vel priuatur.

34 Paria ſunt quod hæres in re certa non habeat hæredem vniuerſalem vel repudiet, vel priuetur.

35 Hæreditas accreſcit inſtituto in re certa, quando nō eſt datus hæres vniuerſalis.

36 Hæres priuatus hæreditate ob moleſtiam vxori illatam ſuccedit iterum ſi vxori reperiatur poſt illius mortem ſubſtitutus.

37 Hæres ex perſona propria poteſt impugnare quod defunctus fecerat ſuo nomine.

38 Duo iura ſi vni competunt poteſt is vno repudiato alterum conſequi.

39 Filia, quæ renuntiauit hæreditati paternæ poterit ex teſtamento ſuccedere.

40 Filius ſi excluditur ex capite vnde liberi venire poterit ex capite, vnde cognati, vel agnati.

41 Filius præſcriptione triginta annorum excluſus ab hæreditate ex teſtamento poterit ſuccedere ex ſecūdo capite intra alios triginta annos.

42 Renuntiatio generalis facta ab homine excludit ab omni capite, ſecus in excluſione legis, vbi vide.

43 Filius impugnans primum gradum ſuccedere poteſt ex ſubſtitutione.

44 Indignus quoad aliqua non reputatur indignus quoad alia

45 Prohibitus ſuccedere alicui poteſt hæredi illius ſuccedere.

46 Alienans contra teſtatoris præceptum non prohibetur ſuccedere ex fideicommiſſo ordinato in caſum mortis, licet non in caſum alienationis.

47 Filia quæ ob neglectum teſtatoris præceptum fuit priuata hæreditate ſuccedere poterit ex ſubſtitutione.

48 Impugnans teſtamentum excluditur non ſolum à primis, ſed etiam à ſecundis tabulis.

49 Teſtatoris voluntatem non ſeruans in re aliqua particulari non prohibetur illi ſuccedere.

50 Teſtator non cenſetur ad ſuam inuitaſſe hæreditatem eos qui non ſeruant ſuam voluntatem.

51 Hæres qui prius contrauenit voluntati teſtatoris non cenſetur vocatus ad ſucceſſionem ordinatam ab eodem.

52 Teſtator numquam præſumitur vocaſſe ad ſucceſſionem perſonas ſibi odioſas.

53 Exequutio non intelligitur ex teſtamento illi commiſſa, qui prius contrauenerat voluntati teſtatoris.

54 Exequutor electus ad diſtribuendum bona inter pauperes, non poterit eligere inimicum teſtatoris, & ibi ad alia infertur.

55 Alienans contra præceptum teſtatoris priuatur ſua portione, & non reuocat alienata per alios.

56 Pœna Quod alicui in pœnam aufertur non debet ad eundem reuerti.

57 Pater non habet vſumfructum in bonis filio applicatis, quæ ipſe amiſit ob ſpretum teſtatoris præceptū.

58 Pater non habet vſum fructum in bonis, quæ ob eius diſſipationem applicantur filio.

59 Pater ali non debet ex bonis, quæ propter edictum amiſit.

60 Pater qui ob tranſitum ad ſecunda vota cōſequitur ſolum vſum fructum ex ſucceſſione filij, qui habet fratres, non habet vſum fructum in portione quam habet alter filius.

61 Teſtamentum poteſt ſuſtineri ex ſecundo, ſi non ex primo gradu.

62 Limitata diſpoſitio limitatum producit effectum.

63 Inſti-

63 *Inſtitutionem qui impugnat videtur totum impugnare teſtamentum.*

64 *Delictum in committendo eo maius eſt quod fit omittendo.*

65 *Legatum renocatur o^b ſuperuenientes inimicitias.*

66 *Inimicitiæ ſuperuenientes renocant legatum etiãſi renocatum non fuerit in codicillis poſtea factis.*

67 *Pæna non egreditur rem circa quam quis deliquit.*

68 *Emphyteuta qui partem alienauit rei emphyteuticæ, an totum perdat, & idem in feudo*

69 *Priuatio non inducitur niſi eo volente in cuius fauorem fuit ordinata.*

70 *Fideicommiſſarius conſequitur actiuas, & paſſiuas actione: ſi vult, & non aliter.*

71 *Alienatio facta contra præceptum teſtatoris ſuſtinetur, quando nullus extat ex vocatis in caſu alienationis*

72 *Paria ſũt ſubſtitutũ nõ extare, vel datũ repudiare.*

73 *Priuatio hæreditatis non habet locum niſi declaratione ſequuta.*

74 *Pæna quamuis ipſo iure ſit impoſita, tamen non habet locum niſi declaratione ſequuta.*

75 *Reſciſſio contractus petita videtur in antecedẽs neceſſarium, quando res ipſa petita fuit.*

76 *Querela inofficioſi teſtamenti, & petitio hæreditatis deduci poſſunt in eodem libello.*

77 *Emphyteuta priuari non poteſt niſi præcedente domini declaratione.*

78 *Dominus videtur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam quando rem alij conceſſit.*

79 *Rebellis non declaratus poteſt impune occidi, & ſat eſt in defenſione probari illum fuiſſe rebellem.*

80 *Clericus declaratur aſſaſſinus in iudicio executiuo.*

81 *Hæres priuatus hæreditate cenſetur grauatus per fideicommiſſum illam reſtituere.*

82 *Hæres qui ſemel fuit non poteſt deſinere eſſe hæres.*

83 *Priuatio ipſo iure inducitur propter moleſtiam illatam legatario, quando illata fuit ante hæreditatẽ aditam.*

84 *Trebellianicam deducit quicunque grauatur hæreditatem ſub conditione reſtituere*

85 *Trebellianicam deducit hæres, qui propter illatam legatario moleſtiam priuatus fuit hæreditate.*

86 *Pænã et præmiũ ex eodẽ facto cõſequi nemo debet.*

87 *Trebellianica in dubio denegari debet.*

88 *Trebellianica etiam tacita prohiberi poteſt.*

89 *Priuatio inducitur ipſo iure, & non per fideicommiſſum, quando teſtator ita priuat, vt habeatur pro non inſtituto.*

90 *Trebellianica cenſetur prohibita quando hæres directis verbis fuit grauatus onere reſtituendi*

91 *Actum faciens videtur ſe obligare legibus loquentibus de illo actu.*

92 *Voluntas declaratur ex actu nullo, ſicuti ex valido.*

93 *Hæres priuatus tota, & integra hæreditate non deducit Trebellianicam*

94 *Trebellianicam prohibere videtur teſtator, qui mandat totam, & integram hæreditatem reſtitui.*

QVAESTIO XXV.

RElictis vxori, vel alij alimentis teſta-
tor mandat non moleſtari ab hærede,
aliás illum teſtator priuat hæredita-
te, ſed non dicit, cui eo caſu ſit applicanda:
ideo dubitatum fuit, cui applicetur in caſu
moleſtiæ. & pro declaratione terminorum
ſciendum eſt, quod teſtator in pœnam
ſpretæ, vel non obſeruatæ ſuæ voluntatis
poteſt hæredem ſuum priuare hæreditate,
qa † teſtatoris diſpoſitio eſt lex §. diſponat, 1
in Auth. de nupt. & rei ſuæ poteſt quilibet
apponere † legem quam vult, l. quoties, C. 2
de donat. quæ ſub mo. c. verum, de cond. ap-
poſ. & quod hanc pœnãm † poſſit imponere 3
probat tex. in l. 1. C. de his, quæ pœ. nom. §. 1.
& §. fi. Inſtit. de lega. l. mulcta, in prin. ff. de
cond. & demonſt. Bar. in l. pater, ff. de hære.
inſtit. declarat Socin. in l. pœnam, ff. de his,
quæ pœ. nom. Alex. in conſ. 138. nu. 24. in pr.
vol. 1. Pariſ. in conſ. 91. nu. 59. & 60. vol. 2. Si-
mon de Pretis, de interpret. vlt. volunt. lib.
4. interpret. 2. dubit. 4. in prin. nu. 21. & ſeq.
Cæphal. in conſ. 52. per totum, qui enim vo-
luntatem defuncti non obſeruat † præſumi- 4
tur illi odioſus, auct. hoc amplius, C. de fi-
deic. Ale. d. cõſ. 138. n. 25. quinimò ẽt ſi teſta-
tor non apponat expreſsè priuationis pœ-
nam inobedienti, idem eſt quia priuatur o-
mni † commodo proueniente ab ea hæredi- 5
tate, vt in d. auth. hoc amplius, vbi Bald. &
Corn. in 1. notabili dicunt cauſari hæc pro-
pter ſpretã teſtatoris volũtatẽ, & probatur
ẽt in l. ſi ſepulcrum, §. prætor ait, ver. niſi a-
liquid, de religio. & ſump. fun. l. pen. in fi. &
ibi gl. ac Dd. C. de leg. Soc. in l. quib. diebus,
§. Termilius, ff. de cond. & dem. & in cõ. 229.
vol. 2. & dicit Bal. in auth. cui relictũ, nu. 11.
C. de indic. viduit. tollen. quod hæres qui
ſpernit rogationem teſtatoris † debet pri- 6
uari, & Iaſ. d. authen. hoc amplius nu. 5. dicit
non ſolum hæreditate priuandum, ſed etiã
prælegatis ſecũdum opinionem magis cõ-
munem, & ſubdit idem eſſe, quando te-

ſtator fuiſſet pari modo relicturus, & heres
7 contraueniens † voluntati teſtatoris efficitur indignus hæreditate, l. poſt legatum, vbi Bar.ff.de his quib.vt indign.& videtur teſtamentum impugnare, qui venit contra
8 † voluntatem defuncti, Bald. in conſ.356. colum.1.in fi.volum.4.Crau.conſ.1.num.3. & multa congerit loquendo de tali priuationis pœna impoſita à teſtatore. Simon d. dubitatio.4.in princ.num.18.& ſeq.vbi numer.26.dicit procedere etiam ſi fuerit con traſactum in modico, & dicit eandem pœnam incurrere eccleſiam ob contrauentionem prælati, in quo tamen eſſet inſiſtendũ, ſi opus hoc pateretur. ſtante autem validitate diſpoſitionis videtur hæreditatem applicandam eſſe vxori, vel alij, cui alimenta fuerunt relicta, vt habeat vltionem pro-
9 priæ iniuriæ, vti dicimus de principe † faciente legem prohibitiuam in terra vaſalli.conſequitur enim pœnam à contrauenien te, Brun.in conſ.31.num. 18. ver. inſuper facit, Natta in conſ.580. nume.6. quia in alium non confertur, quod in vindictam propriæ iniuriæ alicui debetur, l. at vbi, ff. de petitio.here.hinc pœna delicti ad eum
10 pertinet, † qui principaliter læditur, l.cum emancipati, §.emancipatus filius, ff.de collati.bono.Bar.in §.& hanc, in princ. in Authen.quomodo oport.epiſco. ideo text.in c.1.§.denique, quæ fue.pri.cau. benefic. a-
11 mitten.dicit † quod feudum vaſallo ademptum, quia deliquerit in dominum non applicatur agnato, ſed domino.& eſt generalis regula, quod lucrum alicui ademptum
12 illi applicatur † cuius contemplatione adimitur, l.ſi defunctus, C.de ſuis, & legit.hęred.ibi, illis, quorum commodo legem ſancimus, & vbi tertia pars nepotib. ablata auunculis accreſcit, propter quos nepotes fuerant priuati, & eſt tex.in l.poſt legatum, §.amittere, ff.de his quib.vt indign. in l. ſi. legatarius, C.de legat. & ita regulam conſtitut.Bar.in l.2.§.videndum, ff. ad Tert.& in d.§.ſi duo emancipati.hinc eſt quod vbi filia propter dotem excluditur à ſucceſſio-
13 ne fauore maſculorum, tunc illud quod † vltra dotẽ debebatur ratione legitimæ applicatur maſculis, ſecundũ Bal.in d.l. ſi defunctus, & ſequitur ibi Caſtr. eſt etiam de hoc tex.notabilis, in l.generaliter.ibi, com munibus liberis ſeruare, & ibi, dominium autem rerum ad liberos pertinere, C.de ſecun.nupt.& ponit gloſſ.in c.ſi diligenti, in ver.perdant, quod euicerunt, extra de foro competen.idem voluerunt Anch. Roman. Alex.Socin.& alij plures relati per Arelat. in d.l.generaliter, nu. 56. & ſequ.vbi infert ad plures notabiles deciſiones, hanc quoq; partem probauit Brun.in tract.de ſtatu.exclu.fœm.art.13.num.45.vbi ait portionem excluſæ filiæ pertinere ad maſculum, cuius contemplatione fuit excluſa, nõ autem ad fœminam, & prędictam regulã multis probat iuribus Crau.in conſ. 418.nn. 4. dicens quod lucrum ei debet applicari, cuius contemplatione facta eſt lex lucrum deferens, Ruin.in conſil.51.num.7. vbi quando quis à lucro remouetur cõtemplatione alterius, lucrum applicari debet, cuius contemplatione alius remouetur, & in conſ. 107.n.10. eo.vol.dicit quod vbi quis à lucro mei contemplatione excluditur, tũc mihi lucrum applicatur, quamuis non ſit expreſſum. Peregr.de iure fiſci, lib.6.tit.2.nu. 5. hinc Dd. in l.filiusfamilias, §. diui, ff. de leg. 1. in l. peto, §.fratre, & in l.cum pater, §. libertis, ff.de lega.2.dicunt quod alienatione † pro- 14
hibita fauore alicuius datur illi actio adreuocandum alienata, Din. Bart. & alij, in l.ſi cognatis, ff.de reb.dub.Bal.in l. quoties, C. de fideicom.Bal.& Salic.in l. ea lege, C.de condic. ob cau. & ita in ſimili dici debet, quod hæreditas, quę heredi aufertur ob moleſtiam alimentario illatam, illi non alij ſit applicanda ex quo illius fauore, & contemplatione inducta fuit priuatio.

Et hoc confirmo alio modo, nam ſtante diſpoſitione teſtatoris modo quo ſupra, nõ eſt dubium, quin ipſi alimentario detur actio contra hæredem ad arcendũ, & prohibendum moleſtiã, ſicuti † datur ad implen- 15
dum modũ, l.2.C.de his, quę ſub modo, Bar. in l.quib.diebus, §.Termilius, num.17.ver. tertium membrum, ff.de cond. & demonſtra.in l.ſtipulatus, §.1.num.2.ff.de fideiuſſ. Gomeſ.tit.de ſucceſsio.cap.12.numer.71.in fin.dixi ſupra quæſtio.ab hinc ſecunda. at ſi da-

ſi datur alimentario actio infertur, quod e-
16 tiam hæreditas illi applicatur cui † actio datur. l. ſi cui. ff. de verborum ſignific. l. ſi quis id, quod. ff. de iuriſd. omnium iudicũ, l. 1. in prin. l ſi verò. §. hæc actio. ff. de his, q̃ deiece. vel effud. l. tertia, in ſecũdo reſpon. ff. de ſepulch. viola. actio enim eſt ius pro-
17 ſequendi in iudicio, † quod alicui debetur. §. 1. Inſtitut. de actio. & ita arguit in ſimili, Bar. in Lagraria, ff. de termi. moto. vbi dicit, quod ſi lex pœnam imponat, datque actionem vni, ſed non exprimit, cui pœna
18 ſit applicanda, tunc † ei debetur, cui actio datur, idem voluit Salic. in l. 1. C. de modo mulct. Alexan. in l. 1. num. 19. & 20. ff. ſi quis ius dicen. non obtem. cùm itaque alimentario detur actio ad implẽdum onus iniunctum, & ad remouendum moleſtiam, videtur ei non alij deberi hæreditatem hæredi ablatam propter inobſeruantiam.

Quod ſi fortè ipſi alimentario hæreditas non foret applicanda, videretur eam debere ad fiſcum perueniſſe, nam qui voluntati teſtatoris contravenit efficitur indignus omni relicto facto à teſtatore, l. poſt legatum, vbi Bar. ff. de his quib. vt indign. vbi verò alicui aufertur hæreditas tamquam
19 ab indigno, tea ad fiſcum peruenit. l. prima, ff. de iu. fiſc. l. Papinianus. §. meminiſſe, vbi Bar. Bal. Caſtrenſ. Ange. & alij. ff. de inofficioſo teſtamento, gloſ. Bar. Bald. Salicet. & alij in l. prima, C. de indig. Bal. in l. qui contra, C. de inceſt. nupt. Salic. in l. mulctarum. C. de modo mulct. Manti. lib. 11. tit. 5. nume. 19. & hæreditas tranſit in fiſcum cum omni
20 bus conditionibus, † modis, & oneribus, quæ inerant. l. quod dicitur. ff. de iu. fiſci. l. cum fiſco, ff. ad Sillan. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi quis. ff. de lega. primo, l. poſt legatum. §. ſi ſeruat, & §. ſi is. ff. de his, quib. vt indig. l. recuſare. §. ſi fiſco. ff. ad Trebellian. l. hac edictali, vbi Bal. num. 22. C. de ſecun. nupt. vbi dicit, quod liberatus hæres à præſtatione legatorum, Bal. in l. prima, C. de his, quæ pœn. nom. Iaſon in l. eam quam. C. de fideicom. Cùm itaque hęres vti indignus priuetur hæreditate videtur illam fiſco non alij deferri, & in terminis, quod fiſco hæredi-
21 tas † applicetur, voluit Oldra. in conſ. 16. in 3. dubio, numer. 5. quem ſequitur Simon lib. 5. interpret. 1. dub. 1. num. 43.

Verius tamen eſt hęreditatem, vbi teſtator non declarauit peruenire ad ſubſtitutum, vel cohæredem, & venientes ab inteſtato, ita voluit Iac. Belui. in §. ſi verò, in Authen. dę nupt. vbi ait, ſi teſtator † reli- 22
ctis alimentis vxori prohibeat illam moleſtari ſub pœna priuationis hæreditatis, & contingat moleſtiam inferri applicabitur hæreditas non ipſi vxori, quæ paſſa eſt moleſtiam, ſed ſubſtitutis, vel cohæredibus, vel ſucceſſuris ab inteſtato, de hoc eſt text. in au. hoc amplius, C. de fideicommiſſ. qui tamen loquitur de priuationis pœna indicta à lege, non à teſtatore, & in pœna tacita, non in expreſſa, ſed licitum eſt argumen tum, quia teſtator † cenſetur accommoda- 23
re voluntatem ſuam ſecundum leges, vt in l. hæredes mei. §. cùm ita. vbi Dd. ff. ad Trebell. ſed textus eſt expreſſus in l. vxorem. §. hæredes, ff. de leg. 3. vbi Bart. hoc notat, numer. 1. dicens eſſe caſum notabilem ad quæſtionem prædictam, idem tenet Bald. in authen. cui relictum, num. 10. ver. extra quæritur. C. de indic. vid. tollen. licet poſtea videatur aliter diſtinguere idem Bald. in l. 1. num. 43. C. de his, quæ pœnæ nom. vbi dicit notandum Ang. in conſ. 168. in 4. dubio, numer. 4. ver. in contrarium eſt veritas, vbi tamen ex prædictis neminem allegat Imo. in l. paterfamilias, col. 2. ver. circa ſecundũ. ff. de hæred. inſtituen. vbi ait prædicta eſſe menti tenenda, quia ſępe poſſunt de facto contingere, poſt Ang. ibi in fi. qui dicit hoc eſſe ſingulare, ita etiam tenet Caſtr. in conſ. 221. numer. 4. volum. 2. Aret. in conſ. 67. diligenter, & maturè, in 2. dub. num. 3. vbi ait, quod omnes conſentiunt bona deuolui ad ſubſtitutum ſi extat, Alex. in conſ. 138. num. 25. & 26. volum. 1. vbi id ponit pro abſoluto. Iaſ. in l. 1. numer. 6. ver. limita tamen iſtam vltimam. C. de his quib. vt indig. & in l. 1. n. 1. ver. ſi autem loquimur de hærede. C. de his, quæ pœ. nom. Rui. in con. 87. nu. 2. vol. 2. Arelat. in l. generaliter, n. 64. C. de ſecun. nup. vbi dicit hanc eſſe ſingularem, elegantem, & memorię tenendam limitationem. Cla. in §. teſtamentum, q. 69. in fi. vbi dicit

communem eſſe opinionē, & notādum, quia quotidie teſtatores relinquendo vxoribus vſumfructum apponunt pœnā priuationis hæreditatis contra hæredes moleſtiam inferentes, Simon de Pretis, de inter. vltim. volunt. lib. 5. inter. 1. dubit. 2. num. 39. & no-
23 uiſſimè hanc partem tuetur Peregr. in tracta. de iure fiſ. lib. 2. titul. 10. & 19. vbi fatetur hanc eſſe communem. confirmat alia communi ſententia, quæ habet, quod fideicommiſſum grauato iniunctum non ex-
24 preſſo nomine fideicommiſſarij † cenſetur factum fauore venientium ab inteſtato. l. peto, in principio, vbi Barto. Bald. Caſtren. & alij. ff. de legat. ſecundo, quod ante eum dixit Atelaten. d. l. generaliter, num. 63. ex quibus omnibus apparet abſque contro-
25 uerſia hanc eſſe communem ſententiam, & ab omnibus approbatam, quam tenendo non obſtabit, quod lucrum ei ſit applicandum cuius contemplatione alij auferrtur, quia procedit illud, quando lucrum aufer-
25 tur † a lege, at ſecus eſt, quando ab homine, ita Bartol. poſt Iacob. Beluiſ. in dic. l. vxorem, §. hæres, & hanc reſolutionem ponunt omnes ſupracitati, ſed non dicunt rationem diuerſitatis. ea verò mihi videtur plana, quod cùm teſtator dedit ſubſtitutum, vel cohæredem, cenſetur illum quoque vocaſſe in caſum priuationis ex quo in caſu nihil diſponit, ſubſtitutio enim facta in vnum caſum extenditur ad alium ex coniecturata teſtatoris voluntate, & ſicuti eos vocauit in caſibus expreſſis, ita credendum eſt, qđ vocauerit in tacito, pro quo facit, quod voluit Ioan. And. ad Specul. in tit. de ſecun. nupt. vbi ſi teſtator mille reli-
26 quit vxori, † donec caſtè, & honeſtè vixerit, & poſt eius mortem mandat illa ſolui Titio, hoc caſu ſi contingit vxorem inhoneſtè viuere, Titius conſequetur illa mille non expectata morte vxoris, quia veriſimile eſt, quod teſtator voluerit Titium admitti in caſum inhoneſtæ vitæ, ſicut in caſu mortis, idem voluerunt Ricard. Malumb. Rainer. Bartol. Alber. Roman. Caſtren. Alex. Dec. Cur. Ruin. Picus, Bertr. Euerar. Tiraqu. & plures alij, quos citaui in conſ. 44. num. 6. & ſeq. addi etiam poteſt, quod cum vel ex ſubſtitutione in fauorem ſubſtituti, vel ex iure accreſcendi in fauorem cohæredis ſit à teſtatore prouiſum ita, vt hæreditas nō ſit in obſcuro, cui ſit applicanda, ceſſat omnino prouiſio legis, quæ illam deferet ei cuius in gratiam alij fuit ablata. prouiſio † enim hominis ceſſare facit prouiſio- 27
nem legis, l. fi. vbi Salic. ponit concordantes, C. de pac. conuen. l. & habet. §. cum quis, vbi gloſſ. ff. de precar. Socin. iun. in conſil. 110. numer. 20. volum. 1. Menoch. de recuper. poſſ. remed. nono, num. 164. Cæphal. in conſ. 156. num. quadrageſimo quinto, cogita tamen, quia non eſt tutum interponere iudicium, quando antiqui dubitando abſtinuêre à voto.

Remouetur etiam obiectū, quod ex quo actio datur vxori legatariæ pro arcēda moleſtia videatur etiā conceſſum emolumentum, nam procedit, vt dictum eſt in pœna legali, ſecus eſt, quando pœna imponitur à teſtatore, quia tunc & ſi actio detur ei cuius intereſt, tamen non ei applicatur lucrū per rationem prædictam, quia ſumus iam certi, cui teſtator velit hæreditatem ſuam applicare. Secundo reſponderi poteſt, quod contrarium procederet ſi ei legatario daretur actio ad priuationem hæreditatis, ſed non datur eo modo facultas agendi, bene agit legatarius, vt hæres deſiſtat à moleſtia, ſed non vt priuetur, nam ius hoc agendi ad priuationem ei ſoli competit, cui hæreditas in caſu priuationis eſt applicanda.

Poſtremò non mouet; quod hæreditas indigno ablato fiſco applicetur ſecundum Oldra. in d. conſ. 16. in 3. dubio, num. 5. reſpondeo enim, quod eo loco Oldrad. non negat hæreditatem deuolui ad ſubſtitutum, vel cohæredem, ſed negat poſt eos admitti ſucceſſuros ab inteſtato. Secundo reſpondeo, quod in contrariū eſt communis opinio de qua ſupra, vt quaſi temerarium ſit contradicere. Tertio reſpōdeo, quod nō procedit contrariū, quādo priuatur quis ex delicto certam perſonam reſpicientetunc enim non applicatur fiſco, ſed vel illi perſonæ, vel ſubſtitutis, id eſt illi perſonæ, quando priuatio inducitur à lege, ſubſtitutis autem quando inducitur ab homine

ſecun-

ſecundum diſtinctionem de qua ſupra, &
28 eam† limitationem ponit Iaſon in dicta l.
prima, nu. 6. ver. ſecundo notabiliter, C. de
his quibus, vt indign. atque ita etiam ſi in-
ducta eſſet pœna à lege non applicaretur
fiſco ſecundum prædicta.

Vno tamen caſu hæreditas applicatur v-
xori vexatæ. quando ſcilicet alimenta fuiſ-
ſent ſibi inſtitutionis titulo relicta, & nul-
lus eſt datus ſubſtitutus, tunc enim illi da-
tur hæreditas, ſed non tamquam offenſæ,
neque proinde, quod ſua contemplatione
hæres fuerit priuatus, ſed pro eo, quod eſt
cohæres, & ſicuti cohæredi applicaretur
ſi alius eſſet cohæres, ita ad vxorem perue-
29 nit ſi ipſa, †cohæres ſit. ita determinat Ca-
ſtren. in d. con. 221. n. 4. vol. 2. vbi mouetur,
quod vxor non debet eſſe deterioris condi
tionis, quàm alius quilibet cohæres, immò
melioris, quia in alio vnica ratio militat,
30 in ipſa verò duæ, †quæ ſolent vnam vince-
re, l. re coniuncti, ff. de leg. tertio, l. ſi quis
viduam, poſt princip. C. de rapt. vir-
gin.

Confirmo alia ratione, vbi enim iura
31 plurium perſonarum deueniunt ad† vnum,
ille ſolus fungitur vice plurium, & facit,
quod omnes facere potuiſſent, l. non eſt no
uum, ff. de actio. empti. l. ſicuti. §. fi. ff. quod
cuiuſq; vniuer. nom. l. ſi mihi, & Titio, in
princ. vbi Bar. Imo. Caſtrenſ. Ale. & Iaſon,
ff. de le. 1. l. tutorem, ff. de his quibus, vt in-
dig. & dicit Socin. in l. cum filio, numer. 28.
verſi. ſecunda ratio etiam, ff. de le. 1. quod
32 ius competens ex perſona vnius† non con-
funditur cum iure alterius, ſed poteſt is v-
ti iure ex perſona vnius, aut alterius vti
libet, & hanc concluſionem probaui mul-
tis in con. 30. nu. 13. vxor autem vice fungi-
tur duarum perſonarum legatariæ ſcilicet,
& hæredis, proinde licet tamquam legata-
ria non conſequatur hæreditatem, illam
tamen habebit tamquam cohæres, & licet
dicatur hæres in re certa, vt in l. quotiẽs, C.
de hæredib. inſtit. tamen ſi hæres vniuer-
33 ſalis repudiet, †vel priuetur aliquo modo,
ſibi accreſcit vniuerſa hæreditas, vt voluit
Bar. in dicta l. quotiens, vbi Salicet. Ca-
ſtrenſ. & alij Barto. Bald. Angel. Imo. & a-
lij in l. ex facto, la grande, in principio. ff.
de hæred. inſtituen. & plures alij citati à
Iaſo. in d. l quotiens: numero 6. & ſunt pa-
ria, quod hæres in re certa nullum habeat
cohæredem vniuerſalem, vel datus † repu- 34
diet, aut morte, vel aliter excludatur, l. ſe-
cunda, §. ſed ſi ſunt ſui. ff. ad Tertullian. l. 1.
§. penult. C. de cadu. tollen. & non eſt du-
bium, quod nullo exiſtente vniuerſali hæ-
rede† tota hæreditas accreſcit inſtituto in 35
re certa, l. 1. §. ſi ex fundo, & l. ex facto, la
grande, in princip. ff. de hæred. inſtituen. er
go idem eſt cùm repudiat hæres vniuerſa-
lis, vel aliter inſtitutio deficit.

Aduerte etiam quod ſi in teſtamento idẽ
hæres ſit ſubſtitutus vxori poſt illius mor-
tẽm †erit locus ſubſtitutioni non obſtante 36
priuatione prædicta, vt concludit Caſtrẽſ.
in d. con. 221. n. 4. ver. mortua poſtea dicta v-
xore, nullã adducit rationem, ſed quod non
eſt inconueniens, quod vnus cogatur reſti
tuere hæreditatem alij, qui mox eidem red
dat. eſt enim de hoc textus in l. epiſtolam.
§. fi. ff. ad Trebellian. in l. ſi à me ff. ad l. Fal-
cidiam, in l. fi. C. de le. facit etiam, quod ſu-
pra dixi, quod vbi iura duorum ſunt in per
ſona vnius ea remanent diſcreta, & is ad-
mittitur ex iure vnius ad id, quod non cõ-
ſequeretur ex perſona alterius ideo hæres
poteſt impugnare ex propria † perſona id, 37
quod defunctus geſſerat ſuo nomine, Bar.
in l. cum vir, colum. fina. ff. de fideiuſſor.
Corne. in conſ. 310. numero vndecimo,
vol. 1. facit item, quia cui competunt duo
iura poteſt vno repudiato† alterum conſe- 38
qui. l. ſi domus. ff. de ſeru. vrba. prædio. i-
tem excluſus à ſucceſſione per vnam viam
poteſt per aliam admitti, vt in filia, quæ re-
nunciauit paternæ, † vel maternæ hæredi- 39
tati, dixit Bar. in l. ſtipulatio hoc modo con
cepta, n. 4. ff. de verborum obligationibus,
vbi tenet, quod non prohibetur ſuccedere
ex teſtamento, ſequitur Ale. nu. 8. vbi citat
concordantes, Iaſ. num. 13. & Crot. num. 41.
idem voluerunt Bal. & Salic. in l. pactum,
quod dotali, C. de collatio. Roma. Pariſ. Ti-
raq. Vaſq. Gabriel. citati à me, in con. 100. n.
18. eodẽ modo filius quærere poteſt ex capi-
te, vnde liberi, vnde agnati, & vnde cogna-

ti, ſi

40 ti,ſi ab vno†capite excludatur ex alio pote-
rit admitti.l.1.in §.ſed videndum.ff.de ſuc-
ceſſo.edic.l.2.in princ. ff. vnde leg. Bald. &
Ale.in l.licet. C.de iure delibe. poſt glo. in
dicto §.ſed videndum, quam dicit ſingula-
rẽ Caſtrenſ.in l.3.in fi.C.de iu. & fac. igno.
& in l.1.vbi Iaſon,nu.3.& Dec.nu.50.C.qui
admitti,vbi Dec.num.91. dicit idem eſſe in
quacunq; alia perſona, cui competant plu-
ra remedia,vt poſt Barto.& poſt Bar. quem
citat inquit Bal.in l.licet,q.4.C.de iure de-
libe. quod ſi filius triginta annorum præ-
ſcriptione excluditur à ſucceſſione pater-
na ſibi ex teſtamento patris delata habebit
41 nihilominus†alios triginta annos ad ſucce-
dendum ex ſecundo capite,ſequuntur An-
gel.Caſtren.& Iaſon ibi, Caſtr. & Cuman.
in l.quamdiu, in princip. ff. de acq. hæred.
vbi Caſtren. dicit eſſe mirabilem deciſio-
nem,quam habuit ſæpe de facto,& hæc do-
ctrina multo magis vera eſt,quãdo vtrum-
que ius non defertur eodem tempore, ſed
ſucceſſiuè vnum poſt alterum, quia tunc
excluſio vnius non infert ad excluſionem
alterius,argumento l.quoties duplici.ff. de
regu.iu.vbi Dec.nu.4.ver. venio ad ſecun-
dum,dicit,quod & ſi ſimplex, & generalis
42 renunciatio† hominis referatur ad omnia
iura,quæ competunt contra quam fiat in re
nunciatione,ſeu excluſione legis ſecundũ
glo.in dicto §.ſed videndum,in ver.ſucce-
debat,Angel.& alij in l.1. C. qui admit. A-
lexan.in l. ſuum. C. de iure delibe. tamen,
quando non omne ius eſſet eodem tempo-
re delatum, ſed vnũ ſucceſſiuè poſt aliud,
tunc cenſetur renunciatum iuri tunc de-
lato, non autem deferendo, pro quo facit,
quod repudiatio facta antequam hæreditas
ſit delata non obſt. addo etiam benefacere
tex.in l. ex facto, la grande. §. Lucius. ff. de
43 vulg. & pupil. vbi filius impugnans† pri-
mum gradum inſtitutionis poteſt ſuccede-
re ex ſubſtitutione vulgari,vt etiam ibi no
tat Iaſ.in §.item quæro, & multa alia ſimi-
lia alligari poſſunt.itẽ facit,quia indignus,
44 quoad aliqua nõ reputatur indignus,†quo-
ad alia.l.hæred.& l.Papinianus.ff.de indig.
vnde prohibitus vni ſuccedere non prohi-
45 betur ab illius hærede†caper.l.qui Titij.ff.
de ind.facit etiam quia alienans cõtra præ-
ceptum teſtatoris non prohibetur ſuccede
re† cohæredi decedenti ex fideicommiſſo 46
ordinato ab eodem teſtatore in caſum mor
tis,Bar.in l.ſi fundum per fideicommiſſum,
n.1.ff.de le.1.in l.quæ dotis,n.54.ff. ſol.mat.
Bal.in conſ.102.nu.1.2.cum alijs, quos cita-
ui in conſ.70.nu.13. Vltimo videtur hæc o-
pinio deciſa ab Oldra.in d.conſ.16.in 2.du-
bio,n.4.vbi concludit,quod filia,quæ con-
tempſit præceptum teſtatoris,†licet priue- 47
tur hæreditate ſibi relicta, tamen poterit
ſuccedere vigore ſubſtitutionis ſcriptæ in
eodem teſtamento, & quamuis arguens te-
ſtamentum excludatur nõ ſolum à primis,
†ſed etiam à ſecundis tabulis.l.poſt legatũ. 48
§.qui principale.ff. de his quib. vt ind.l.is,
qui contra tabulas.ff.de vulga.& pupilla,l.
in ſeruitute.§.ſi quis. ff.de bo.liberto. tamẽ
ſecundum eum procedit in illo, qui teſta-
mentum impugnat,ſecus autem eſt in illo,
qui voluntatem teſtatoris in aliqua† re par 49
ticulari non ſeruat.eo enim caſu pœna re-
ſtringitur ad rem in qua læſa fuit teſtato-
ris voluntas.

Hæc tamen deciſio ſi veritati ſeruiendũ
eſt,nõ vacat dubio.Primo quia teſtator eos
videtur ad ſucceſſionem† inuitaſſe, qui iu- 50
dicio ſuo paruerunt, non qui contempſe-
runt,vt dicitur in l.cum pater, in §. liber-
tis.ff.de leg. ſecundo,per quem textum,idẽ
Oldra,in eod.conſ.16.in 3.q.num.5.tenuit,
quod fratri nihil applicetur poſt priuatio-
nem, qui prius † contrauenerat voluntati
teſtatoris.Secundo quicunq; nõ implet vo- 51
luntatem teſtatoris præſumitur illi odio-
ſus eſſe.dicta auth.hoc amplius.C.de fidei-
commiſ.& in ſua diſpoſitione præſumitur
teſtator nunquam vocaret† perſonas ſibi o-
dioſas.l.Lucius Titius teſtamento.§.pen.ff. 52
de le.ſecundo,facit capitulum, hæredes,dẽ
teſta.per quam rationem Ale. in conſ.138.
nu.25.ver.ſed ita eſt, vol.1.concludit clauſu
lam,per quam exequutio† fuit expreſsè vni 53
commiſſa non ad eum referri, quando illũ
contingit hæreditate priuatum eſſe, quia
voluntati,& præcepto teſtatoris non obtẽ-
perauerit,qui caſus fermè noſtro accedit.
is enim Nicolaus ille erat,qui ob contem-
ptum

ptum fuerat priuatus,& potens eſt ea ratio,
quod odioſi nunquam cõprehenduntur in
diſpoſitione teſtatoris, & per eam conclu-
dit Bal.in l.id quod pauperibus, n. 35. C. de
epiſcop.& cler.quod exequutor electus ad
54 †diſtribuendum bona inter pauperes non
poterit eligere inimicũ, & ſubdit fortius,
quod ſi quis eſſet ſimul odioſus, & indig-
nus,eligi non poſſet, quamuis etiam foret
reconciliatus, Manti.de inter.vlt. vol. lib.
12.tit.5.nu.19.Pereg.d.lib.2.nu.10.& ſupra-
citatum Alexandri conſilium ſequitur Pa-
riſ.in conſ.91.nu.54.vol.2.& per dictam ra-
tionem infert Rom. ꝙ ſub generali nomi-
natione filiorum non venit filius exhære-
datus odioſè,quia non eſt veriſimile,&c.i-
dem dicit licet ad aliud propoſitum Ale.in
conſ.213.n.4. vol.6.& dicit Socin.in con.37.
nu.6.vol.3.quod ſub nomine illorum de pa
rentela vocatorum ad ſucceſſionem nõ ve-
nit odioſus teſtatori, & dixit Bal.in d.l.Lu
cius.§.Lucius,ff.de leg.2. quod libertus de
domo expulſus non includitur legato ali-
mentorum libertis facto contra prædictã
deciſionem.Tertiò facit,quod dicitur in d.
l.cum pater.§.libertis.ff.de le.2.vbi qui cõ-
trauenit præcepto alienando rem expreſsè
prohibitam,nedum priuatur ſua portione,
55 ſed etiam excluditur à petitione † fideicõ-
miſſi,& per illum textum in cauſa fideicõ-
miſſi hoc ipſum probauit Curtius ſenior,
in conſi.63.antiquiſſima,col.fi.ver.vltimo
ſe offert,vbi allegat plenum conſi. Barbat.
ſequitur Pariſ. qui in fideicommiſſo idem
tenet,in conſi.91.nu.54.nu.64. & ſeq.vol.2.
56 Quartò facit,quia † quod alicui in pœnam
refertur non debet ad eundẽ reuerti.l.pœ-
na.ff.de condi.indeb.l.id quod.ff. de ſol. l.
quod à quoquam, vbi glo.citat concordan-
tem.ff.de re.iu. Quintò facit,quod per præ
dictam rationem voluit D. Becius in conſ.
97.nu.16. vbi inquit, quod pater non habet
57 vſumfructum in bonis, quæ † ob ſpretum te
ſtatoris præceptum alienando amiſit, & ad
eius filium ex eiuſdem teſtatoris diſpoſitio
ne peruenerunt.Sextò facit, quia vbi pater
ſua culpa priuatur bonis, quia ob diſſipa-
tionem cogitur fideicommiſſum filio ante
conditionis euentum reſtituere,vt in l.Im

perator. ff. ad Trebellian. tunc in eis non
conſequitur vſumfructum, quem † conſue- 58
uit habere in bonis filio aliunde quæſitis,ſe
cundum Caſt.ibi.nu.4.Alc.nu.5.& Iaſ.n. 6.
Ioan.Lup.in c.per veſtras,§.17.n. 12. de do-
nation.inter vi.& vxo. Septimò fortius fa-
cit, quod decidit Bal.in auth. bona damna-
torum,n.4.C.de bo.damna.vbi tenet, quod
pater non debet † ali ex bonis, quæ propter 59
delictum amiſit,& ex ſtatuti forma fuerũt
applicata filio,idem Bal.Martin.Laud.Al-
uar.& Cardin.Ale.in cap.1.§.ſi verò viola-
tor,in tit.de pace tenen. Lupus in d. ca. per
veſtras.§.19.in fi.Tiraq.de retract.conſang.
§.1.glo.9.nu.7.poſt Socin.in conſ.124. nu. 4.
vol.3.Octauò facit,quod tenet Aret.in con.
72.in 2.dubio,vbi tenet,quod pater, qui ob
tranſitum ad ſecunda vota ſuccedit ſolum 60
in vſufructu filio † defuncto cum altero fi-
lio ſuperſtite non habet vſumfructum in
portione,quam conſequitur ſuperſtes,quia
proprietatẽ amiſit ſua culpa,ſequitur Cac-
cialup. in l. frater à fratre, nume.104.ff. de
cond.indeb.

Porrò ſi hæc placeat ſententia,non obſta
bit Caſtrenſis authoritas,quia ratione om-
nino caret,nec fundamentũ aliquod habet,
nam & ſi poſſit quis admitti ad hæreditatẽ,
quam ipſe alij reſtituerat, vt in iuribus al-
legatis à Caſtrenſe,tamen hoc locũ habet,
quando priuatio fuit ſine culpa ipſius: at a-
liud eſt culpa intercedente, vt in facto no-
ſtro. item in dictis iuribus ille admittitur
ex voluntate teſtatoris expreſsè, hic verò
contra ipſius coniecturatam, ex quo enim
per inobedientiam factus eſt teſtatori odio
ſus nõ præſumitur ab eo vocatus. ſunt ergo
termini in multis impares,& per prædictã
odij rationem tollitur, quod dicebatur de
iuribus duplicis perſonæ, nã hic eadem eſt
perſona,& cũ ſit odioſa non debet admitti
ad beneficium teſtatoris,quem cõtempſit,
& iniuria affecit.non etiam obſtat, ꝙ poſſit
quis vno iure repudiato conſequi aliud, nã
procedit niſi quis ex delicto,vel culpa fue-
rit vno iure priuatus tali priuatione, quæ
ipſum reddat odioſum,vel indignum,tunc
enim nõ poteſt acceptare aliud ius,ideo qui
teſtam.princ. impugnat, non ſolum exclu-

ditur à relictis in eo. l. cum tabulis. ff. de his quib. vt indig. ſed etiam à relictis in ſecundis tabulis. l. poſt legatum. §. qui principale. ff. eod. idq; præcipuè dicendum eſt, quando talis excluditur eo, quod perſonam teſtatoris offenderit, tunc enim incapax eſt cuiuſcunq; beneficij, quod proueniat ab illo, d. l. cum tabulis, & dicam latius paulò infra, & hoc modo etiam tollitur quidquid dictũ eſt ſupra de filia excluſa ab inteſtato, quæ ſuccedit ex teſtamento, & de filio excluſo à capite, vnde liberi, quia ibi fuit ſine delicto, & non offenditur perſona teſtatoris. magis videtur ſtringere tex. in d. l. ex facto. §. Lucius. ſed reſpondetur, quod & ſi filius primum gradum inſtitutionis impugnet ex perſona propria tamquam præteritus, tamen non dicitur impugnare teſtamẽtum, in quo extat vulgaris ſubſtitutio, quia
61 poteſt teſtamentum incipere † à ſecundo gradu, l. 3. §. fi. ff. de libe. & poſth. l. cum proponas. C. de hær. inſt. nõ mirũ ergo ſi poteſt ſuccedere ex vulgari: impugnatio enim fuit
62 limitatè facta, propterea † nõ egreditur ſuos terminos, argum. l. in agris. ff. de acq. rerum dominio, præcipuè cùm perſona teſtatoris non offenditur. hinc eſt, quod ſi vellet ſuccedere ex pupillari non poſſet, quia impugnando inſtitutionem videtur totum teſta
63 mentum † impugnare, ſiue vicerit, ſiue ſuccubuerit. l. Papinianus. §. meminiſſe, ff. de inoffic. teſta. l. quæſitum. ff. de acq. hæred. & edictum non conſeruat relicta impugnantibus teſtam. defunct. l. filium, in §. omnibus. ff. de leg. præſt. l. ſi non ſolus. §. primo, & l. quidam Titiũ, ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. præterea eſt quid plus contrauenire præcepto teſtatoris expreſsè, quã non implere ordinata ab eo, ſicuti maius eſt delictũ, quod fit
64 cõmittendo, † quàm aliud, quod fit omittẽdo, gl. in l. ſi mora. ff. ſol. matr. Dec. in cõ. 37. n. 9. Tiraq. in tr. de pœ. temp. cau. 44. Gram. dec. 47. n 8. ſimiliter non aduerſatur, quod indignus quoad aliqua, nõ reputetur indignus quoad alia, quia hoc eſt verũ, quando non offenditur perſona, ſed res, & reſpectu vnius rei cõmittitur indignitas, at ſi perſona eſt offenſa, tunc non ſolum indignus efficitur, ſed odioſus, & odiũ prędictũ nocet

ei, quoad omne emolumentũ, q poſſit prouenire ab ea perſona ita, vt inducatur tacita reuocatio, vt quãdo inimicitiæ ſuperuenerunt: per eos. n. † reuocatur legatũ. l. ſi inimicitia. 65
ff. de his quib. vt indig. l. tertia, §. fi. ff. de adim. le. Bal. in l. his conſequẽter, in 2. lect. in fi. ff. fam. erciſc. & ſi poſt inimicitiã teſtator fecerit codicillos † in quib. legatũ 66
non ademerit. l. filio. §. Seia. ff. de adim. leg. & ibi not. Bar. Aret. in conſ. 93. n. 5. ver. hæc cõcluſio, Ripa in l. 1. fi. n. 151. C. de reuoc. don. & ampliatur multis modis, vt per Mantic. de coniec. vlt. vol. li. 12. tit. 5. n. 1. & ſeq. & ratio diuerſitatis eſt quia vbi delinquitur circa rẽ † pœna non ęgreditur rẽ in qua delin- 67
quitur. l. reſcriptũ. ff. de his quib. vt indig. l. Paulus reſpondit, & l. beneficio. ff. ad leg. Falc. ſed vbi delinquitur circa perſonã, tũc contẽptus eſt indiuiduus, & perſona nõ pôt pro parte offendi, l. vulgaris. ff. de fur. hinc in emphyt. & vaſallo vendẽte partẽ rei ſibi in emphyteuſim, † vel feudũ conceſſam di- 68
ſtinguit Bar. in l. quidã in iu §. 1. ff. de dona. ſequitur Bal. in c. 1. de alie. feu. col. 3. ver. quęro vtrũ propter, Bal. in c. 1. col. 2. de vaſal. q contra conſt. Lotha. Iaſ. in l. fi. q. 13. n. 125. C. de iure emph. Cro. in l. 4. §. Cato, n. 60. & ſe. vbi Soc. iu. n. 147. ff. de verb. obl. & hãc partẽ comprobant multis Nat. in conſ. 479. per totũ, & Rol. in conſ. 17. per totum, vol. 2. in præſenti verò caſu offenditur perſona teſtatoris, ideo priuatio inducitur, quoad omne emolumentũ. parum quoq; repugnat, quod alienans contra præceptũ teſtatoris, licet excludatur à fideicõmiſſo ordinato in caſu alienationis, tamen poſſit admitti ad fideicommiſſum ordinatum in caſu mortis, vt per Bar. in d. l. ſi fundum per fideicommiſſum. reſpondeo. n. ibi non agi de eadem re, qua is fuerat ob alienationẽ priuatus, vt in caſu noſtro, ſed de diuerſa, & multo indecentius eſt, quod vnus admittatur ad id, q ſemel ſibi fuit ablatum, quàm ad id, quod nunquã fuit ſuũ. Secundò reſpondeo, quod alienando contra ordinẽ teſtatoris cõmittere videtur potius circa rem, quã in perſonã, vt ſecundũ Bal. & alios multos dicunt Natta, & Rolan. in locis ſupra allegatis, ſed quando moleſtatur vxor contra præceptũ teſtato-

teſtatoris offenditur perſona teſtatoris, & ei fit iniuria. Vltimo non reſiſtit conſilium decimum ſextum Oldra. quia ipſe in eodem loco, paulò poſt, contrariũ tenet dum, numer. 5. vult quod fratri nihil applicetur, ſed fiſco. rurſus loquitur quando offenſa eſt reſtricta ad rem aliquam, ſicut & præceptum teſtatoris: nos loquimur, quando præceptum teſtatoris eſt generale præciſum, & indefinitum, & offenſio quoque non reſpicit rem, ſed perſonam.

Intellige etiam quod non ſit locus priuationi, quando ij ad quos hæreditas erat recaſura non volunt, nam tunc hæres non pri-
69 uatur: priuatio enim † intelligitur volentibus illis, qui erant ſucceſſuri. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi quis ante, ff. de leg. 1. & ita tenet gloſſ. in l. ſi quis autem non implens, in Authen. de hæred. & falcid. ita etiam tenet Odofred. quem citat, & ſequitur Imo. in auth. hoc amplius, numer. 5. C. de fideicommiſſ. vbi etiam Cin. & Alber. ac Iaſ. num. 6. ver. 3. limita, eſt etiam text. in l. ſi quis ſolidum. ff. de le. 1. vbi notant Bar. & Imo. facit,
70 quod dicimus actiones actiuas, † & paſſiuas tranſire ipſo iure in fideicommiſſariũ, ipſo tamen volẽte fideicommiſſum, & non aliter, vt probat tex. in l. cogi. §. idem Metianus. ff. ad Trebellian. Ripa, in l. 1. §. ſed & quotiẽs, n. 6. ff. eodem tit. facit etiam, quod & ſi alienatio facta contra præceptum teſtatoris, ſit nulla quoad præiudicium eorum, qui ſunt vocati in caſum alienationis, tamẽ quando ex vocatis nemo extat, tũc vltimus
71 poſſeſſor † poteſt omnia bona tuto alienare, l. cũm pater. §. libertis, in fi. ff. de leg. 2. Ang. in con. 169. col. 2. Dec. in conſ. 182. col. 1. & in conſ. 111. Caſtr. in conſ. 454. volum. 1. Socin. iun. in conſ. 37. nu. 1. volum. 3. Tiraq. alios citans de retr. conſan. §. 26. gl. 1. num. 8. Natta in conſ. 145. nu. 19. in conſ. 470. nu. 3. Phanu. in trac. de inuenta. par. 7. n. 149. Rol. in conſ. 28. n. 18. vol. 1. non enim refert, quod
72 non extet ſubſtitutus, † vel quod datus repudiet. l. vnica. §. pen. C. de cad. toll. l. 2. §. ſed ſi ſunt ſui. ff. ad Tertull. & ad comprobationem dictæ ſententiæ, quod vltimus poſſit alienare, Simon de Pretis, de interp. vltim. volunt. lib. 4. interp. 2. dubit. 4. numer. 33. allegat. Anchar. Ruin. & Craue.

Adde pro dictorũ declaratione, quod & ſi neceſſaria ſit declaratio per quã appareat hæredem priuatum eſſe hæreditate, † nec aliter dici poſſit hæredes in pœnã incidiſſe, 73
c. cum ſecundũ, de hæreti. in 6. Bar. in l. eius, qui delatorem. ff. de iure fiſci, Afflic. in c. verum, de foro comp. Fel. in c. Rodulphus, de reſcri. quæ iura locũ habent etiã quãdo pœna ipſo iure imponitur, oĩa enim iura mundi, quæ dicunt † pœnã imponi ipſo iure, in 74
telliguntur ſequuta declaratione facti cõmiſſi, Arch. & Io. And. in c. 1. de homi. in 6. Bal. in c. 1. de feu. ſi. culpa nõ amit. Are. in l. qui à latronib. §. 1. col. 3. in pri. ff. de teſt. Iaſ. poſt Bal. in l. ſi quis maior, n. 25. C. de tranſ. Dec. in conſ. 145. n. 4. & in con. 317. nu. 6. vbi declarat optimè, quando & quibus in caſib. declaratio ſit neceſſaria, tamẽ ſufficit, quod ſucceſſurus petat bona directè tamquam ad ſe deuoluta ad pœnam commiſſam, abſque eo, quod prius fuerit ſeparato iudicio declarata priuatio, nam etiã in ipſo nouo iudicio fieri poterit, argumento gl. in c. conſtitutus, in ver. iuxta ratã. ff. de relig. dom. atq; ibi But. vbi dicit, quod vbi petitur † res 75
in libello cẽſetur etiã petita reſciſio, tamquam præambulum neceſſarium, & ita per dictã gl. concludit Alex. in conſ 52. n. 8. vol. 2. vbi ad probationem allegat etiã alia iura probans, quod deduci poteſt in eodẽ libello querela inofficioſi, † & petitio hæreditatis, Dec. in con. 913. col. 2. ver. videtur tamen 76
vbi dicit, quod interloquutoria ferri poteſt lite pendente. Simon de Pret. alios citãs dicta dubitatio. 4. n. 25. facit, quia & ſi contra emphiteutam, vt priuetur neceſſaria † 77
ſit domini declaratio. Bart. in l. 2. nu. 2. C. de iu. emphiteu. vbi Bal. n. 3. Salic. n. 2. Iaſ. nu. 6. & 12. Natta in conſ. 274. num. 14. Rimina. in §. 1. num. 22. Inſtitut. de donatio. tamen ſi dominus rem alij concedat videtur in antecedens neceſſarium † declaraſſe caducitatem commiſſam, Abb. in conſ. 67. n. 3. vol. 2. 78
Alex. in conſ. 106. nu. 4. vol. 4. Rui. 176. in fi. vol. 1. Cord. de emphit. tit. de cau. priuatio. ob non ſolutum canonem, ampliatio. 15. num. 8. ſufficit ergo bona peti ex ea cauſa, quia de priuatione poterit in eodem iudicio co-

cio cognoſci, & hoc modo intelligi debet,
quod voluit Bald. in auth. hoc amplius, nu.
6. dum dicit requiri iudicis ſententiam, per
quam declaratur illum eſſe priuatum, licet
poſtea ſubdat, quod non debet declarare,
ſed priuare, vt ſententia ſit iuri conformis
addo quod voluit Bart. in extrauag. qui ſint
rebelles, in ver. rebellando, in fin. vbi ait,
79 quod rebellis non declaratus poteſt impu-
ne † occidi, & in iudicio homicidij ſat eſt
iuſtificari illum eſſe rebellem, Anch. in cóſ.
277. Ruin. in conſ. 4. num. 19. in fi. vol. 5. cum
quo ſimpliciter tranſit Gigas in tract. de læ-
ſa maieſt. lib. 1. quæſt. 5. in fin. idem videmus
in clerico aſſaſſino, quia iudex ſecularis co-
80 gnita cauſa illum condemnat declarando
illum eſſe † aſſaſſinũ, vt poſt Capic. & Gram.
cócludit Clarus in pract. crim. §. fi. q. 35. n. 31.
Declara quoque, quod vbi priuatio ſequi-
tur hæres non directè, ſed per fideicommiſ-
81 ſum cenſetur grauatus reſtituere ijs, † qui
ſuccedunt ſecundũ Bar. in l. pater familias
teſtamento, nu. 6. ver. dico tamen. ff. de hær.
inſtituen. vbi eum ſequitur Imol. & ratio
quia qui ſemel fuit hæres, nó poteſt deſine
82 re † eſſe hæres, l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. l. ei
qui ſoluendo. ff. de hæred. inſtit. l. miles ita.
ff. de teſtam. milit. & hanc concluſionem,
quod priuatio inducatur per fideicommiſ-
ſum tenuit etiam Caſtr. in conſ. 301. videtur
dicendum, quod dicta filia, col. 1. in fin. ver.
ex quibus videtur inferendum, vol. 1. Aret.
in conſ. 67. diligẽter, & maturè, in 2. dubio,
nu. 3. in prin. Alex. in conſ. 57. n. 4. vol. 2. vbi
citat Bald. & Ang. idem tenentes, idem Ale.
in l. in ſubſtitutione, nu. 8. col. 2. ff. de vulg.
addo Caſtr. in conſ. 5. nu. 6. verſ. ſi igitur hæ-
res, vol. 1. Barbat. relat. à Socin. iun. conſ. 113.
nu. 50. vol. 1. Corne. conſ. 97. in fi. vol. 1. Dida.
in c. Rainaldus, §. 1. nu. 7. de teſta. Soc. in rub.
ff. de his, quæ pœn. nom. in fin. & in conſ. 43.
col. 1. & 2. vol. 3. Corne. in conſ. 55. col. 1. & 2.
vol. 1. Crau. qui dicit communem, in conſ. 1.
nu. 6. hanc etiam dicit communem Bertran.
in conſ. 191. nu. 5. vol. 3. Cæph. qui dicit quo-
que communem, in conſ. 153. nu. 8. vbi alle-
gat Cuman. & alios, Clar. qui pariter teſta-
tur de communi in tractat. de teſtam. quæſt.
69. num. 2. vbi, quod ea priuatio ſuſtinetur
in vim fideicommiſſi. eam item commu-
nem dicit Peregrin. de iure fiſci, lib. 2. titul.
10. num. 21. cum ergo teſtator hæredem pri-
uat hæreditate videtur illum grauare per
fideicommiſſum ad reſtituendum. eſt ve-
rum, quod Bald. & Ang. contrarium tenue-
runt in locis citatis à Cæphal. in d. conſ. 153.
ſed non eſt de eis curandum, quando longè
plures contrariam amplexi ſunt ſententi-
am, quæ etiam validiori fundatur ratione,
quia etiam ſi velit expreſsè non poteſt te-
ſtator facere, quod poſt validam aditionem
hæredis, primo loco ſcripti ſit locus vulga-
ri ſubſtitutioni, proindeque, quoad hunc
finem nihil releuant verba illa in teſtamẽ-
ris poſita, quod priuat ipſo iure, & facto
nulla præcedente iudicis cognitione, vel
declaratione, licet plurimum operantur,
quoad reſtitutionem fructuum, & ad alios
effectus, ſed tunc quoque ipſo iure induci-
tur priuatio propter moleſtiam, & non per
fideicómmiſſum, quando illata † fuit ante 83
aditam hæreditatem: ceſſat namque tunc
ratio prædicta, vt per Socin. in rubric. ff. de
his, quæ pœn. nom. in tertio caſu, Pariſ. in
conſil. 19. num. 135. volu. 2. Riminal. in con-
ſilio 330. num. 14. & ſequent. & conſilio 375.
numero quarto, Ruin. in conf. 150. numero
18. vol. 3.

Hinc verò infertur, quod ſi hæres vide-
tur iuſſus hæreditatem reſtituere per fidei-
commiſſum poterit deducere Trebelliani-
cam aduerſus eos, quibus reſtitutio fieri
debet. quicunque † enim grauatur ſub con- 84
ditione reſtituere deducit Trebellianicam.
§. ſed quia hæredes, Inſtit. de fideicommiſſ.
hæred. l. 1. vbi omnes Doctores, ff. ad Tre-
bellian. Bald. in l. quanquam, C. ad leg. Fal-
cid. Picus in l. Titia, §. Titia cùm nuberet,
nume. 106. ff. de leg. 2. Natta in conſil. 518.
nume. 34. Bellon. in conſil. 30. num. 5. Rolan.
de confectio. inuenta. §. quia in præceden-
ti, numero 31. folio 186. & in terminis quod
hæres priuatus modo † prædicto Trebellia- 85
nicam detrahat, voluit Imo. in l. paterfami-
lias teſtamento, col. pen. verſ. vltimò poteſt
dubitari, ff. de hære. inſtituen. vbi ait hanc
eſſe veriorem, & menti tenendam, quia
Bartol. hanc quæſtionem omiſit, mouetur
per

per tex.in l.1.§.item ſi ita,ff.ad leg. Falcid. vbi detrahitur falcidia de eo quod præſtatur nomine pœnæ,& ibi reſpondet fundamentis contrariæ partis, idem voluit ibi Raph.qui idem tenet in l. 1. ff. de his, quæ pœ.nom.Aret.in conſ.18.colum.3. Ruin.in conſ.47.num.17.volum.2.Rube. qui neminem prædictorum citat in conſ. 43. num.7. & nouiſſimè hanc ſequitur Pereg. in trac. de iure fiſci,lib.2.in tit.10.num.22.vbi ſubdit quod eſt communis,& verior in puncto iuris,nam nullibi reperitur expreſſum, qđ ſit prohibita Trebellianicæ detractio, ergo non eſt de facto inducenda priuatio:ſecundo quia ſicuti teſtator voluit hæredem priuari hæreditate dixiſſet excludendũ à Trebellianica ſi hoc etiam voluiſſet dixiſſet argumento l.vnicę.§.ſin autem ad deficientis,C.de caduc. tollen.

Contrariam tamen opinionem probauit Bal.in l.vnica,num. 22. verſ.quæro,an hæres,C.de fideicom.Capra in conſ.163. num. 9. & 10. & hanc partem defendit Ruin. in conſ.48.num. 18.volum. 2. vbi in eam ſententiam citat Bart.Hieron.Gabriel.in con. 184.nu.6.volum.1. huius ratio eſt,quia hæredi in pœnã ſui delicti auferatur hęreditas, l.1.C.de his,quę pœ.nom.l.Luci.§.tres hæred.ff.ad Trebel.ex eodem aũt facto non de-
86 bet † quis pœnam pati,& præmium conſequi,l.ita demum,ff.de arbit. l.ſi cui, ff. ex quib.cau.maior.glo. in l.ſiue hæreditaria, ff.de neg. geſt. at hoc caſu hæres pœnam priuationis pateretur reſpectu hæreditatis,& ſimul præmium conſequeretur retinendo Trebellianicam.præterea is qui pręceptum teſtatoris ſpreuit lucraretur contra l.fin.C.de fideicom. & Ruin. in d.conſ. 48.num.18. optimè reſoluit omnia fundamenta aduerſæ partis,addo quod multi tenentes primam loquuntur in filio primi gradus,quem multi volunt non poſſe priuari Trebellianica: nos verò loquimur eo caſu quo poteſt teſtator illam prohibere.

Rurſus ſi præceptum teſtatoris non ſeruans priuatur omni commodo,ergo & Trebellianica. Præterea in dubio tenenda eſt
87 opinio per quam Trebellianica † denegatur,Corn.in conſ.182.num.9.& 10. volum. 2.Manti.de conie.vltim.volun.lib.7.tit.12. num. 12. Poſtremò cùm etiam tacitè † prohiberi poſſit,vt per Manticam d.libr. 7.tit. 12 per totum,cui dubium quia teſtator hæredem ſibi odioſum excludere voluerit ab omni emolumento, & pro hac parte faciſit ea omnia, quæ dicta ſunt ſupra hoc eodem capite de patre, qui ob culpam cogitur reſtituere ante tempus hæreditatem,non etiam retento vſuſructu, & de patre non alendo ex bonis ſibi ob delictum ablatis, & filio applicatis.

Quod ſi prior opinio magis placeat declaranda erit nõ procedere,quãdo teſtator dixit non ſolum ſe priuare hæredẽ, ſed etiam velle,qđ habeatur pro non inſtituto, quia ſicuti ſi non fuiſſet inſtitutus,nihil de hæreditarijs bonis apud eum remaneret , ita etiam quando ita priuat † quod non habeatur pro non inſtituto,ita clarè Rui. in conſil.43.nu.18.volu.2. vbi vult quod illa clauſula idem operetur , ac ſi teſtator iuſſiſſet totam, & integram hæreditatem reſtitui. quo caſu ſecundum communem ſententiã non deducitur Trebellia. & Ruin.ſequitur Gabriel.commun.opin.li.4. tit. ad Trebel. concluſ.9.num.8.Mantic.de coniec. vltim. volun. lib. 7. tit. 12.numer. 28. & pro confirmatione facit quod voluit idem Ruin.in conſil.146.num.8.& 13. volum.3. vbi concludit quod ſi teſtator grauauit hæredem per directa † verba onere reſtituendi cenſetur eo ipſo Trebellianicæ detractionem prohibere,quia vbi ſubſtitutio eſt directa non deducitur Trebell.ſequitur Gabriel.d. concl.9.num.10.eſt verum quod idem Ru. in conſil.59.num.9.volum. 2. tenet contrarium, & hæc magis placet Mantic.d.tit.12. num.26.rationabilior tamen videtur mihi quod non detrahatur , cùm enim directo priuat,& vult quod reſtitutio fiat,iam teſtator videtur excludere Trebell.quia faciens † actum obligat ſe legib.loquentibus de illo actu. Bald.in l.ſi duo,ff.de acquir. hæred. D.Becius,conſ.75.n.11.& licet illa priuatio non ſuſtineatur directo iure,ſed conuertatur in fideicõmiſſum, tamẽ remanet ſemꝑ declarata teſtatoris voluntas, ꝙ nulla fiat detra-

89

90

91

detractio, nam etiam ex actu nullo volũtas
92 ſicut † ex valido declaratur, l.fi.ff.de reb.eo.
l.filij,& l.fi. C.famil.erciſ. Bart. in l. gerit,
nu.18.ff.de acquiren.hæred. Abb.in c.1.in 3.
notab.de ſucceſſio.ab inteſta. Ruin.in conſ.
98.nu.6.vol.3.Pariſ.in conſ.79. nu.16.vol.2.
Socin.Iu.in conſ.8.nu.31.vol.2.Rub.in con.
43.nu.6. Crau.in conſ. 113. num. 6. Natta in
conſ.306.nũ.3.Menoc.de arbit.iud.caſu 131.
nu.30.D.Becius in conſ.76.nu.22.in quibus
locis probatur ſat eſſe.quod teſtator aliquid
voluerit, quia & ſi poſtea actus non habuerit
effectum, tamen ſuſtinetur voluntas teſtatoris.
ita ergo cùm teſtator ſubſtituendo
iure directo declaret nolle ſe, quod deducatur
Trebellianica, ſeruanda erit eius volũtas,
quamuis ſubſtitutio non ex modo ſuſtineatur,
quem ille cogitauit.

Declara ſecundò non procedere, quando
93 teſtator † hæredem priuaret tota, vel integra
hæreditate: tunc enim videretur Trebellianicam
prohibere, Alciat.in conſ. 556.
num.2. quia vbi mandat totam reſtitui non
94 retineatur † Trebellianica, ſecundum glo.
in l.decem, ff.de fideicom.lib.Bar.in l.Centurio,
ff.de vulg.& pup.& hanc ſententiam
probarunt Bar.Bal.Ang.Bened.de Plumbino,
Aret.Alex.Cor.Cur.iun.Rui.Crot.Gra.
Rip.Galiau.Tiraq.Natta, Cæph.& Gabriel.
quos citat, & ſequitur Mantica d.tit. 12. nu.
13.dicens ita tenere communem Doctorum
ſcholam. hanc quoque dicit magis communem
Alciat.d.conſ.556. nu. 2. Bello. in conſ.
64.nu.2.Duran.de arte teſtan.in tit.de ſubſtit.
caut.31.Clar.de teſtam.quęſt.62.ver.ſed
nunquid, vbi generaliter de omnibus verbis
importantibus idẽ, & hanc pariter magis
communem dicit Mich. Craſſus in d. §.
Trebellianica, quæſt.8.nu. 4. & idem omnino
dici poſſet omnibus in caſibus quib. volunt
Dd. cenſeri prohibitam Trebellianicam,
qui videri poſſunt in locis paulò ſupra
citatis.

SVMMARIA.

1 *Moleſtare, vel controuerſiam mouere, paria ſunt.*
2 *Moleſtare dicitur, qui turbat in iudicio, vel extra de iure, vel de facto.*
3 *Moleſtia infertur non ſolum agendo, ſed etiam reſiſtendo.*
4 *Moleſtare dominum dicitur colonus, qui portionem non ſoluit.*
5 *Moleſtare dicitur heres, qui poſt cautionem præſtitiam recuſat bona conſignare vſufructuario.*
6 *Moleſtare dicitur heres vſufructuarium, quando vult detrahere legitimam, & Trebellianicam.*
7 *Hæres iuſſus non moleſtare legatarium, non poteſt agere interdicto quorum legatorum.*
8 *Moleſtare dicitur heres, qui petit bona deſcribi vſufructuario debita.*
Moleſtiam ſi teſtator iubet vxori non inferri, intelligitur de moleſtia malo animo illata.
10 *Iniuriam nemini infert, qui ſuo iure vtitur.*
11 *Proprietarius qui promiſit vſufructuarium nõ moleſtare poterit petere cautionẽ de vtẽdo, & fruẽdo.*
12 *Teſtator non poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo, & fruendo.*
13 *Hæres iuſſus non moleſtare vxorem vſufructuariã poterit petere cautionem de vtendo, & fruendo.*
14 *Pœnam non meretur quod fit lege permittente.*
15 *Pœna adiecta inualido præcepto non ligat.*
16 *Hæres poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo & fruendo.*
17 *Cautio de vtendo, & fruendo eſt de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ vſu conſumuntur*
18 *Conſequens qui vult cenſetur etiam velle omne antecedens neceſſarium.*
19 *Ratione ceſſante ceſſat diſpoſitio*
20 *Locator ſi promiſit non expellere conductorem durante locatione non poterit expellere etiam ſuperueniente neceſſitate.*
21 *Pactũ intelligi debet, vt aliquid addat iuri cõmuni.*
22 *Remiſſio penſionis, quando fieri debet ex pacto, nõ attenditur vbertas præcedentium annorum.*
23 *Cautio vtendi, & fruendi, remitti poteſt ab eo, qui conſtituit vſumfructum inter viuos.*
24 *Hæres iuſſus fideicommiſſum reſtituere, & non moleſtare fideicommiſſarium, detrahere poteſt Trebellianicam.*
25 *Turbare quemquam non dicitur, qui de iure agit.*
26 *Aliqua dictio eſt vniuerſalis, & includit caſus, qui aliâs non includerentur.*
27 *Moleſtare tunc dicitur, qui de iure turbat, quando verba prohibitionis ſunt generalia, & multũ prægnantia.*
28 *Moleſtare prohibitus etiam verbis generalibus, poteſt quæſtionem iuſtam inferre.*
29 *Teſtator non poteſt aliquem priuare in caſu, quo iuſtam legatario infert moleſtiam.*
30 *Nemo grauari debet propter alienam culpam.*
31 *Teſtator non poteſt heredem priuare ob culpam alterius, vel non implementum alicuius tertij.*
32 *Verba vniuerſalia, vel geminata hominis non recipiunt*

piunt

piuns reſtrictionem de habilitate.

33 *Venditor non tenetur de euictione, quæ ſequuta eſt de facto vt per compromiſſum*

34 *Venditor tenetur præſtare euictionem ſequutam de facto, quãdo promiſit quomodocunq; res euincatur.*

35 *Moleſtare prohibitus ſub pœna priuationis cadit à toto ſi moleſtat in parte.*

36 *Pars continetur in toto*

37 *Monitio eſt neceſſaria, vt quis pœnam incurrat.*

38 *Monitio non eſt neceſſaria, quando iubetur quis non facere.*

39 *Monitio requiritur in delicto, quod ſit omittendo non in eo, quod committendo cauſatur.*

40 *Monitio non requiritur vbi priuatur quis ob factũ.*

41 *Pœna quando eſt expreſſa ob factum, vel non factũ, nulla requiritur monitio.*

42 *Moleſtare dicitur hæres, qui cũ poſſit pro re aliqua iuſtè moleſtare, iniuſtã infert moleſtiam in alia re.*

43 *Hæres dicitur moleſtare, quando legata non ſoluit.*

44 *Hæres, qui non implet iudicium defuncti, dicitur facere contra illius iudicium.*

45 *Pactum iuratum non ſeruans dicitur contra pactũ venire.*

46 *Facere dicitur, qui non facit.*

47 *Facere dicitur qui tacet, & patitur, ac non contradicit.*

48 *Facti appellatione continetur non factum.*

49 *Moleſtare dicitur hæres vſufructuarium, quando penſionem non ſoluit.*

50 *Conductor, qui ſoluit penſionem expelli poteſt authoritate propria.*

51 *Emphiteuta turbare dicitur dominum ſi canonem non ſoluit.*

52 *Poſſidens naturaliter iniuſtè dicitur iniuriam inferre ei qui habet ciuilem.*

53 *Emphiteuta dicitur dominum moleſtare, quando per triennium ceſſat à ſolutione.*

54 *Conductor etiam rei propriæ non poteſt domino ſeu locatori reficere quæſtionem dominij.*

55 *Spoliare dicitur, qui rẽ negat reſtituere poſſeſſori.*

56 *Emphiteuta negans poſſeſſionem domino expelli poteſt.*

57 *Hæres dicitur legatarium moleſtare, quando poſt datam fideiuſſionem recuſat vſufructuario conſignare bona fruenda.*

58 *Spoliare dominum videtur commodatarius, vel depoſitarius, qui recuſat rem reſtituere.*

59 *Proprietarius poteſt rem vendere inuito vſufructuario.*

60 *Proprietarius poteſt rem pignorare inuito vſufructuario.*

61 *Proprietarius vendens rem pleno iure dicitur turbare vſufructuarium.*

62 *Conductor vendens rem tamquam proprietarius dicitur malè verſari, & facere contra naturam contractus.*

63 *Hæres dicitur vſufructuarium moleſtare, quando rem vendit non facta mentione vſus fructus.*

64 *Vaſallus qui rem vendidit ſine aſſenſu domini, ſed non tradidit, non priuatur feudo.*

65 *Emphiteuta, qui vendidit rem ſine licentia domini, ſed non tradidit, non cadit à iure ſuo.*

66 *Exceptio, tua non intereſt, dicitur eſſe litis finita.*

67 *Culpam adijcere nemo poteſt ex qua ipſe damnum non ſentiat.*

68 *Eccleſia non poteſt obijcere vaſallo defectum implementi ex quo ipſa nullum paſſa eſt damnum.*

69 *Hæres, qui non impleuit voluntatem teſtatoris non priuatur, ſi nemo paſſus eſt detrimentũ pecuniariũ.*

70 *Vaſallus negans rem eſſe feudalem priuatur feudo.*

71 *Emphiteuta negans rem emphiteuticam priuatur.*

72 *Turbare dicitur, qui impedit dominum arare, colere, & fructus percipere.*

73 *Turbare dicitur quicunq; impedit ne vtar re mea liberè.*

74 *Turbare dicitur, qui diffamat, & publicè dicit me ius non habere.*

75 *Turbare quando dicatur quis, vide ibi remiſſiuè.*

76 *Turbare dicitur qui fructus exportat.*

77 *Turbare dicitur hæres qui petit bona deſcribi.*

78 *Moleſtare non dicitur, qui ſupplicauit, & reſcriptum impetrauit, ſi tamen illo non eſt vſus.*

79 *Moleſtare non dicitur, qui proteſtatur de ſuo iure.*

80 *Hæres excuſatur, quando legatarium moleſtat ex noua, & ſuperuenienti cauſa.*

81 *Moleſtare non dicitur, qui id facit ex cauſa ſibi præbita per aduerſarium.*

82 *Moleſtia quando prohibetur, intelligitur tam ratione iuris futuri quàm præteriti.*

83 *Hæres excuſatur quando iuſtam infert moleſtiam legatario.*

84 *Inſtrumentum ſi nulla exceptione impugnari poteſt, dabitur tamen exceptio, quod non eſt inſtrumentũ.*

85 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*

86 *Hæres excuſatur, quando petit creditum ſuum, & fuit ſolum prohibitus moleſtare in bonis teſtatoris.*

87 *Hæres poteſt detrahere fideicommiſſum ſibi debitum, etiam ſi prohibitus fuerit moleſtare in ſuis bonis & hæreditate.*

88 *Moleſtare non dicitur hæres, qui controuerſiam mouit, ſi ea non habuit effectum.*

89 *Turbare quis non dicitur per vnicum actum, ſed requiritur perſeuerantia.*

90 *Pœna eximentis carceratum non ei infligitur, qui tentauit eximere, ſed non perduxit ad effectum.*

91 *Mini*

91 *Minor reſtituitur ex eo, quod poßit litibus vexari.*
92 *Minor reſtituitur aduerſus aditionem factam cum beneficio inuentarij, quando in hæreditate ſunt vexationes.*
93 *Moleſtia facti etiam effectu non ſequuto ſufficit ad priuationem ordinatam à teſtatore.*
94 *Iudex punitur, quando citauit coram ſe comparitur um eum qui alienæ ſubeſt iuriſdictioni, etiam ſi cum effectu non impedierit alienam iuriſdictionem.*
95 *Contumax non mulctatur, quando ius aduerſarij nõ eſt factum deterius, fallit tamen, vt ibi.*
96 *Ignorantia excuſat à pœna.*
97 *Hæres qui ignorãter moleſtat legatariũ excuſatur.*
98 *Ignorant non contemnit.*
99 *Ignorans non dicitur in culpa.*
100 *Ignorantia excuſat in delictis.*
101 *Acceptans legatum factum cum onere plus non petendi ſibi non præiudicat ſi onus ignorauit.*
102 *Hæres ſum etiam poſt immixionem præſumitur ignorare contenta in teſtamento, vide tamen ibi de veritate.*
103 *Hæres præſumitur ignoraſſe contenta in codicillis.*
104 *Prouocato parcendum eſt ſi ſe defendit.*
105 *Hæres moleſtans legatarium excuſatur ſi fuit à legatario prouocatus.*
106 *Turbare dicitur, qui prohibet ne quis re ſua vtatur.*
107 *Turbare dicitur, qui prohibet ne in re mea ædificẽ.*
108 *Rem excipiendo dicitur actor.*
109 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
110 *Pœnæ locus non eſt, vbi non eſt dolus.*
111 *Hæres excuſatur ſi non ipſe, ſed familia moleſtat legatarium.*
112 *Procurator non facit dominum incidere in pœnam ſine ſpeciali mandato.*
113 *Dominus non tenetur pro facto ſerui, vel familiæ.*
114 *Scire non præſumitur dominus, quod factum eſt à ſua familia.*
115 *Scientia domini non eum obligat ſi non potuit prohibere.*
116 *Dominus tenetur pro eo, quod factum eſt à familia de voluntate ſua.*
117 *Factum à ſeruo præſumitur factum de voluntate domini.*
118 *Dominus tenetur pro facto familiæ, quando affert domino vtilitatem.*
119 *Aqua inuenta ſuper alicuius prato præſumitur ab eo ducta, cuius eſt pratum*
120 *Hæres excuſatur à moleſtia legatario illata ſi fuit neceßitate coactus.*
121 *Alienationis prohibitio non includit neceſſariam.*
122 *Alienatio prohibita in forenſem à ſtatuto non extenditur ad neceſſariam.*
123 *Minor validè abſque ſolemnitate alienat ſtabilia in exequutione ordinationis paternæ.*
124 *Voluntas coacta voluntas eſt.*
125 *Velle ſaltem conditionaliter dicitur qui cogitur, licet non abſolutè.*
126 *Mora cenſetur remiſſa per ſubſequentem interpellationem.*
127 *Mora non committitur pendente dilatione.*
128 *Hæredi remiſſa videtur priuationis pœna, quando ab vſufructuario interpellatur ad implendum.*
129 *Venditor cenſetur remittere facultatem diſcedendi à contractu, quando proteſtatur ſe non traditurum id niſi pretio ſoluto.*
130 *Sententiam approbare videtur, qui dilationem petit ad ſoluendum*
131 *Ratificare videtur ſententiam, qui offert ſe ſoluturum.*
132 *Remittere videtur contrauentionem, qui perſeuerat in contractu.*
133 *Proteſtatio declarat animum proteſtantis.*
134 *Proteſtatio repetita oſtendit magis enixè voluntatem proteſtantis.*
135 *Proteſtatio declarat hæredem non habuiſſe animũ moleſtandi legatarium.*
136 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*
137 *Dominus recipiens canonem cum proteſtatione non cenſetur remittere.*

QVAESTIO XXVI.

IN eiuſmodi legato alimentorum cum præeminentia, vel vſusfructus ad alimenta, vel etiam quando relinquitur vſusfructus alicuius prędij pro alimentis teſtatores ſæpe mandant legatarium non moleſtari, operæ ergo pretiũ erit videre quando, & quomodo dicatur hæres moleſtare, & contrauenire præcepto defuncti, & in hoc ſupponendum eſt, nihil referre quod prohibitus ſit hæres moleſtare, vel controuerſiam mouere: æquipollent enim, † vt probatur in l. Lucius, §. tres hæredes, ff. ad Trebellia. ibi controuerſiam mouere, vbi notat gloſſ. quæ idem repetit in verſic. de omni, idẽ notant ibi Barto. & Raph. poſt Cyn. in l. quoties, in fine, C. de donat. quæ ſub modo. Alexan. in conſ. 52. numer. 2. volum. 2. Socin. iunior, in conſil. 113. numero 38. & conſilio vltimo, num. 15. volum. 1. Ripa in l. 1. nume. 2. ff. de re iud. Riminald. in conſil. 375. num. 6. Menoch. de recuper. poſſ. rem. 1. num. 256. & dicitur moleſtare, ſeu cõtrouerſiam mouere 1

nere

2 verè quicunque infert † quæſtionem, vel turbat in iudicio vel extra de iure, vel de facto agendo, vel excipiendo ante conteſtatam litem, vel poſt vt probat Glo. in d §. tres hęredes, in ver. mouerit, vbi Din. hoc tenet, & quod inferatur moleſtia etiam in iudicio, probat tex. d. authen. de fideiuſſor. cir. prin. in ver. moleſtijs, in l. 1. in verſ. moleſtari, ſecundum intellectũ Nicol. de Neapolis, C. de nund. vbi Bald. etiam notat, & quod prædictis omnibus modis moleſtando contrafiat præcepto probant Barto. Ang. Butr. & alij Canon. citati ab Alex. qui eos ſequitur in conſilio quinquageſimo ſecundo, numero tertio, volumine ſecundo, & dicit Corſet. in ſing. incip. moleſtia, quod ſi ſtatuto, aut lege cauetur quod venientibus ad nundinas aliqua moleſtia non inferatur debebit intelligi tam de moleſtia iuris, quã facti, & ſubdit eſſe commendandum menti, allegat Aret. & Imo. & Alexan. in loco prædicto loquitur quando teſtator iuſsit vſufructuarium nõ moleſtari ſub pœna priuationis hæreditatis, ſicut etiam Barbat. in conſ. 56. vol. 3. Dec. in conſ. 613. colu. 1. verſ. & hoc in caſu iſto, Ruin. in conſ. 48. nu. decimo, ver. nam & moleſtia, volu. 2. vbi dicit, quod moleſtia in-
3 fertur non ſolum agendo, † ſed etiam reſiſtendo, l. non ſolum, §. ſi teſtatus, vbi not. ff. de procurat. & nedum vim inferendo perſonæ, ſed etiam rebus, & tam verbo, quam etiam facto, dicto §. tres hęredes, & infert quod colonus, qui non
4 ſoluit penſionem dicitur moleſtare † dominum, item quod hæres dicitur moleſtare, qui poſt præſtitam cautionem re-
5 cuſat conſignare † bona ad vſumfructum relicta, & ea retinet penes ſe, idem Ruin. in conſil. 77. num. 6. vbi quod includitur moleſtia iuris, ſicut facti extraiudicialis, & tam agendo quam excipiendo, & infert quod priuabitur hæres ſi in per-
6 niciem vſufructuariæ petat legitimam, † & Trebellianicam, licet illa ſibi debeatur, in eodemque caſu idem tenet Socin. iun. conſilio 113. numero 36. & ſeq. vol. 2. vbi multis rationibus comprobat, ſed ea potiſsimum, quod iudicialis quoque moleſtia non poteſt eſſe iuſta, quando fit contra præceptum teſtatoris per quod efficitur iniuſtum quod eius prohibitione circumſcripta fuiſſet iuſtum, allegat etiam Ang. in l. his ſi tres, ff. de rei vend.
vbi teſtator iubet hæredi ne † moleſtet 7
legatarium cui fundum reliquerat, non poterit hæres vti interdicto quorum legatorum, quãuis iuſtè alias ſibi competeret, & ſubdit hanc eſſe ſingularem deciſionem: adducit etiam exemplum de eo qui in contractu promiſit non inferre moleſtiam, nam is neque de iure, neque de facto poterit turbare, ſecundum Alexan. in conſil. 195. col. fin. volum. 6. eandem pariter opinionem quod iuris moleſtia idem operetur, quod moleſtia facti, tenuit Bero. in conſil. 56. numero 44. volum. 3. per tex. in d. l. 1. C. de nun. & in d. Authen. de fideiuſſor. & ante eos, Caſt. in conſil. 204. colum. fin. verſ. ex quibus reſpondetur, volum. 1. vbi dicit ſub verbo moleſtiæ comprehendi non ſolum exceptionem, ſed fortius etiam actionem per dictum §. tres hæredes, Tiraq. de retract. conſang. §. 35. Gloſ. 4. nu. 39. vbi ait ei inferri moleſtiam qui iudicialiter vexatur, Riminal. in conſilio 249. num. 14. vbi quod ſiue agat, ſiue excipiat, ſiue extra iure, ſiue de facto, ſiue in iure, ſiue extra vexet, ſemper dicitur moleſtiam inferre, idem dicit in conſilio 330. num. 6. & ſeq. vbi infert quod vſufructuarius dicitur moleſtari ab hærede, qui fructus bonorum capit, vel exportat, & in conſil. 375. num. 7. vbi ait illatam
dici moleſtiam ab hęrede qui † petijt de- 8
ſcriptionem bonorum fieri, & impetrauit à iudice præceptum de reſtituendo fructus perceptos, & cum prędictis tranſit Menoch. di. remed. 1. num. 255. Simon de interpr. vltim. volunt. lib. 4. interpr. 2. dubit. 4. num. 25. & rurſus eod. lib. interpre. 1. dubit. 10. num. 88.

Contra tamen videtur, quod non inducatur priuatio niſi moleſtia ſit de facto, & iniuſta, quia non intelligitur teſtator loquutus de moleſtia iudiciali, & iuri-

iuridica ſecundum Gloſſam in l. ſi ſeruum, §. prætor, ff. de acquiren. hæred. & per eam Gloſ. dicit Bald. in l. vnica, numero 27. C. de his quæ pœ. nom. quod vbi teſtator mandat vxorem non mole-
9 ſtare † intelligi debet de moleſtia malo modo, & malo animo illata, idē Bald. in l. 1. in verſic. ſed pone, C. de vſufru. Cuma. in conſil. 51. in princ. vbi dicit hanc eſſe iuſtiorem, & humaniorem ſententiam, & hoc idem voluit Aret. in d. l. ſi ſeruum, §. ait prætor, in fine, ad hoc al. legans etiam tex. in l. etſi quis impediat, ff. de religio. vbi gloſſ. in verbo impediat, dicit iniuſtè, & hoc modo intelligit quoque Dec. in conſil. 581. nume. 11. vbi pro comprobatione allegat multa iura, & authoritates, dicēs amplius quod & ſi aliquando veniat etiam moleſtia iuris, tamen intelligitur de ea, quæ infertur extra iudicium de facto, non de iudiciali, vel etiam quando in iudicio quidem infertur, ſed per calumniam, & malo animo, idem probaſſe videtur Corſet. in ſingul. incipiens. moleſtia, vbi allegat ferè omnia illa iura, quibus vtitur Dec. dicto conſil. 581. & prædictorum ratio eſt, quia moleſtiam, non iniuriam
10 infert † qui vtitur ſuo iure, l. iniuriarum. in principio, ff. de mino. l. nullus videtur, ff. de reg. iur. l. 3. §. ſi is tamen, ff. de liber. homin. exhiben. & per hanc rationem hoc quoque voluit Cur. iun. conſil. 173. num. 13. Bero. in conſil. 2. nu. 9. volum. 3. Riminal. in conſ. 551. num. 28. & in conſil. 676. num. 70. & Menoc. in conſ. 230. num. 16. & ſeq.

Hinc infert Bald. in dicta l. prima, numero decimotertio, C. de vſufructu,
11 quod proprietarius, † qui promiſit non moleſtare vſufructuarium poterit nihilominus petere cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, quia ea cautio venit ex natura actus, & qui agit ſecundum naturam actus non dicitur moleſtare. l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca. l. venditores ff. de verbo. obliga. eſt tex. notandus ſecundum eum in l. ſed & ſi poſſeſſori, §. ſed & ſi rerum, ff. de iureiuran. & Bal. ſequitur Corſet. d. ſingul. moleſtia, Dec. d. conſil. 581. numero 11. Natta conſil. 416. num. 5. Pinell. l. 1. par. 2. num. 76. C. de bon. mat. folio 279. Sed prædicta Baldi ratio non placet, & melior eſt alia, quod teſtator non po- 12
teſt expreſsè † cautionem remittere ſecundum Bar. Bald. Salic. & alios in d. l. 1. C. de vſufruc. & hoc non poteſt facere expreſsè, multo minus tacitè prohibendo moleſtiam, & per hanc rationem dicit Rainer. in l. quod de bonis §. frater ff. ad leg. Falcid. vbi etiam Alexan. num. 5. quod ſi teſtator iuſsit vxorem vſufru- 13
ctuariam † non moleſtari ſub pœna priuationis non incurret hæres pœnam petendo cautionem, idem tenuit Roma. in conſilio 211. numero 3. Caſtren. in conſilio 221. antequam veniam, in principio. volum. 2. vbi mouetur, quia præceptum eſt impoſsibile & non ligat, Iaſ. in conſil. 40. in 3. dub. num. 6. Barbat. latè in conſil. 59. col. 5. ver. capio nunc ſecundum, num. 14. volum. 1. latiſsimè Socin. iun. in conſil. 125. num. 29. & ſeq. 14
vol. 1. quia quod fit lege † permittente pœnam non meretur, l. Gracchus C. de adulter. & prædictis duobus locis ſuſtinetur id verum eſſe etiam vbi teſtator expreſſe prohiberet cautionem exigi, quia præceptum non valet, & pœna ideo exigi non poteſt per regulam, quod re- 15
gula † appoſita præcepto inualido non ligat, Bald. in d. l. 1. C. de his quæ pœn. nomi. Capra idem voluit, licèt prædi- prædictos non alleget in conſil. 9. num. 8. quia cenſetur interdicta ſolum moleſtia iniuſta, Dec. qui non ſolet paſsim allegari in conſil. 65. num. 2. & 3. Rol. in conſil. 92. num. 9. & ſeq. volum. 1. vbi allegat Crau. & alios, Plotus in tractat. de in lit. iuran. § 26. num. 8. ver. nec poteſt teſtator, Riminal. in conſil. 676. nu. 83. & ſeq. vbi infinitos allegat. hæc ſententia, quando teſtator prohibuit vxori moleſtiam inferri, quod non eximatur vxor ab onere cauēdi, nec hæres incurret pœnam,

pœnam,videtur mihi veriſsima : attamē
deciſio Bald.in d.l.1.nu.13. C.de vſufruc.
quæ vult hæredem qui promiſit vſufru-
ctuariam non moleſtare in vſufruc.poſſe
petere cautionem, patitur difficultatem,
quia certum eſt quod ipſe hæres poteſt
26 cauendi onus † remittere vſufructuario,
ſecundum gloſ. in d.l.1. C. de vſufruc.
vbi Bart. & alij, & ſequuntur omnes vt
inquit Bald. num. 10. Aret.Inſtit.de vſu-
fruc. in fi. & in tractat. de teſtam. gloſſ.
93. Imo.in c.fin. num. 12. de pignoribus.
Corne. in l. pen. C. vt in poſſeſſ. legat.
Iaſ. in l.nemo poteſt,col.fi.ff.de leg. 1. v-
bi Ripa, nume. 41. & Io. Annibal,nume.
195.Dec.conſil.418.num.16.Ruin in conſ.
115. num. 6. volum.1.vbi vero hæres pro-
mittit vſufructuarium non moleſtare in
vſufructu, tunc videtur cautionem re-
mittere, & eam admittere pro vſufru-
ctuaria,cum in his, quæ vſu conſumun-
27 tur cautio † ſit de ſubſtantia, §. itaque ſi
pecunia, in fine, Inſtit. de vſufruc. Bar-
to,in l. 1. nu. 12. C. de vſufruc. vbi Bald.
nume. 10. Salic. num. 2. in fin. Fulg. in fi.
Ang. Inſtitu. de vſufruct. in princ. num.
5. Iaſ. in l. 1. num. 125. ff. de leg. 1. Ruin.
in conſil.106. nume. 26. volum. 2. Socin.
iun. in conſil. 72. num.3. vol. 2. Caualca.
in tracta. de vſufruc.mulie. relic. nume.
139. ita vt ſine cautione non ſit vſufru-
ctuaria,qui enim vult conſequens,cenſe-
28 tur etiam velle † omne neceſſarium an-
tecedens, l. ad rem mobilem.ff.de procu-
rato. cum ſimilibus, & in hærede pro-
mittente ſe non moleſtaturum ceſſat ea
ratio,quæ verſatur in teſtatore, quia po-
29 teſt vt dixi cautionem remittere, ergo †
ceſſare debet diſpoſitio, l. illud, ff. ad l.
Aq. & non obſtat quod ea, quæ ſunt de
natura actus ſemper cenſeantur ineſſe, l.
quæro. §. inter locatorem, & ideo qui
promittit non moleſtare intelligatur
dummodo caueat: quia reſpondeo,quod
alias pactum nihil operaretur, & eſſet
innutile,propterea vt aliquid operetur
inducere debet remiſsionem cautionis
per ea,quæ ponit Ang.in l. ædem, C. lo-
ca.vbi ſi locator † promiſit non expelle- 20
re conductorem durante locatione non
poteſt illum expellere etiam ſuperue-
niente neceſsitate,vt pactum non ſit fru-
ſtratorium, ſequitur Dec.in c. quæ in Ec-
cleſiarum, col. penul. de conſtitutio. &
cum promittit non moleſtare, videtur
voluiſſe recedere à diſpoſitione, iuris
communis, pactum enim ſemper intelli-
gi debet † vt aliquid addat iuri commu- 21
ni,Natta in conſil. 384.num.11. D. Becius
in conſil. 94. numero ,28. Ideo Ang. in
conſil. 312. num. 6. dicit quod iure com-
muni inſpecto vbertas vnius anni com-
penſetur cum ſterilitate alterius,quando
agimus de remittendo mercede, tamen
vbi remiſsio † fieri debet ex pacto non
attenditur præcedentium annorum fer- 22
tilitas. & licèt prædictam deciſionem
Ang. in l. ædem. impugnet Natta in di-
cto conſil. 416. tamen idem Natta eam
ſequitur in conſil. 384. num. 11. & præter
eum,Corne. Felin. Curt. Alciat. Grat.&
Gabriel. quos citaui in conſil. 34. nume-
re 28. & ſeq. præcipueque id dicendum
eſt, quia ea promiſsio facta in contractu
plus operetur, quam teſtatoris diſpoſi-
tio,nam & ſi teſtator relinquendo vſum-
fructum non poſsit ſatiſdandi neceſsi-
tatem remittere : Tamen id facere pote-
ſtis † qui inter viuos vſumfructum con-
ſtituit, vt probat Bald. in d. l. 1. num. 23
12. C. de vſufruct. Ruin in l. nemo po-
teſt, vbi etiam Ioan. Annib. num. 173. ff.
de legatis primo. Alcia. lib. 7. Pareg. cap.
2. in fi. de quo etiam per Pinel. r. parte 2.
nu. 76. verſ. & ex his non videtur, C. de
bon. mat. quidquid tamen ſit, illa deciſio
Bal. quę habet ꝑpeti poſsit fideiuſsio nõ
obſtante pacto nõ moleſtandi eſt appro-
bata, & obtinebit etiam in iudicijs.

Retenta tamen ea opinione, quod di-
ſpoſitio teſtatoris intelligatur de mole-
ſtia facti, nõ iuris, inferebat Imo. in l. pa-
terfamilias teſtamento, ff. de hær. inſtit.
quod hæres iuſſus † reſtituere fideicom-
miſſum, & non moleſtare fideicommiſſa- 24
rium, poterit nihilominus detrahere

Trebellianicam, Barbat. in repet. c. Rainaldus, car. 64. de teſtament. Corſet. d. ſing. incip. moleſtia, colu. 1. in fin. & plures. comprobatur opinio hæc ex multis adductis per Riminal. in conſi. 676. num. 20. & multis ſequentibus, & in ſimili loquendo de turbatione, quæ idem importat, multa iura allegat Menoch. in conſ. 230. num. 16. & ſeq. vbi probat, quod non
25 dicitur quiſquam turbare, † quando de iure agit.

Quod ſi hæc placeat opinio non obſtabit text. in l. Lucius, §. tres hæredes, ff. ad Trebel. quia ibi non fit ſimpliciter mentio de moleſtia, ſed cum ſigno, ita generali, quod quamcunque includit moleſtiam: dicit enim ſi quam cõtrouerſiam
26 † mouerit, ita glo. in clem. 1. in verſ. aut earum parte, de foro competent. vbi Innocen. Cardin. Pau. Elez. & alij, & dicit Iaſ. in conſ. 224. colu. 2. verſ. tertio iſtud ſtatutum, volu. 2. quod terminus, cui adijcitur illa dictio aliqua, vel ſimilis, intelligitur latè, & contra propriam ſignificationem, & infinitos concordantes de illa dictione, ponit Tiraq. in l. ſi vnquã, in verſ. partem aliquam, num. 14. C. de reuoc. donat. Crot. in conſ. 129. numer. 10. non mirum itaq; ſi moleſtia etiam iuris includitur, cum textus mentionem faciat de aliqua moleſtia.

Hinc multis placuit tunc ſolum includi iuris etiam, ſeu iudicialem moleſtiã, quando teſtator vſus eſt verbis vniuer-
27 ſalibus, aut † multum prægnantibus, vt tenet Abb. in conſil. 43. col. pen. verſ. ſecundo principaliter, vol. 1. vbi ita tenet, quem citat, & ſequitur Dec. in conſil. 613. col. 1. vbi conſiderat verba illa quoquo modo, Ruin. in conſil. 77. nu. 8. & ſequ. volu. 2. vbi ponderat generalitatem, & amplitudinem verborum quouis modo, quomodocunque, & qualitercunque, Socin. iun. in conſil. 13. num. 52. volu. 1. vbi hoc modo conatur effugere contrariam Barbat. authoritatem, Simõ de Pretis dicta dubitatio. 10. num. 139. vbi alios, citat Ruin. in conſil. 23. num. 4. & in conſ. 375. numer. 13. huiuſmodi tamen verborum generalitas non extenditur ad quæſtionem iuſtè † motam ſecundum Cuma. 28
in conſil. 51. quod dominus Ambroſius, in principio, vbi tamen mouetur ex alijs verbis teſtatoris, quæ ſuam diſpoſitionem reſtringebant, Dec. item in conſil. 581. numer. 11. dicit, quod ea generalitas debet reſtringi ad moleſtiam, quæ etſi inferatur in iudicio, eſt tamen iniuſta, & malo animo illata, non autem ad eam, quæ bona fide, & animo ius ſuum proſequendi mota eſt, pro qua facit quod volui. Cuman. d. conſ. 51. num. 3. ver. quinimo etiam ſi teſtator, dicit, quod ſi teſtator expreſsè vellet aliquem priuare
† propter iuſtam moleſtiam non poſſet, 29
per ea, quæ notantur in l. paterfamilias teſtamento, ff. de hæred. inſtituen. pro quo addi poteſt, quod ſi teſtator velit teſtatorem priuare ob factum alterius, vel defectum implementi, quod alteri fuerat iniunctum non poteſt, quia nemo eſt propter † alienam culpam, dolum, vel 30
factum prægrauandus, l. ſi quis in ſuo, §. fin. C. de inoffic. teſtament. l. quidam ita, §. ſi quis filium, ff. ad Trebell. & ita probat † text. d. l. pater familias teſtamento, 31
vbi Bald. & alij hoc notant, idem Bald. in d. l. 1. numer. 10. & ſequ. C. de his, quæ pœn. nom. Caſtr. in d. l. Lucius, in §. tres hæredes. num. 4. ff. ad Trebellian. Ruin. in conſ. 122. nu. 9. vol. 2. Cæphal. in conſ. 52. per totum Hieron. Gabriel. in conſil. 105. in fin. vol. 1. Prima tamen ſententia verior eſt, & plures habet authores: verba enim hominis vniuerſalia, † & gemi- 32
nata nullam recipiunt reſtrictionem de habilitate, quidquid ſit in verbis legis. Bald. in l. fin. numer. 1. verſ. doctrina, C. ſine cenſ. vel reliq. Alexand. in l. ſi patroni, in princip. nume. 15. ff. ad Trebellian. Iaſ. in l. 2. §. prætor ait, numero quarto, ff. qui ſatisd. cogant. Ruin. in conſil. 109. num. 7. volu. 1. in l. 1. §. nunciatio, num. 126. & ſequenti, vbi Crot. num. 53. ff. de oper. nou. nuntiat. Ripa in l. 1. numer. 17. ff. de interdict. Natta in conſil. 150. num. 7. deciſ. Pedem. 169. numer. 5. Cæphal. in conſil. 199. numer. 24. D. Becius in conſ. 28. num.

28. numer. 10. Ideo licèt venditor non teneatur pro euictione quæ defuncto ſe-
33 quuta eſt, puta per compromiſſum. l. ſi dictũ, §. ſi compromiſero, ff. de euictio. & l. atqui natura, §. ſi me abſente, ff. de neg. geſt. tamen fallit, quando promiſit
34 defendere quomodocunque † res euincatur propter generalitatem verborum, glo. fin. in l. cum pœna, ff. de arbitr. Alexand. in conſil. 4. numer. 2. & 3. volu. 3. Arec. in §. fin. col. fin. Inſtit. de emptio. & venditio. Ruin in conſil. 98. numer. 11. volu. 2. plures cumulat Tiraq. de retract. conſang. in fin. num. 97. quæſt. 22. Rol. in conſil. 67. in fin. volu. 4. deciſ. Pedem. 28. numer. 8. D. Becius in conſil. 106. numer. 22. ſicuti igitur cum promiſſio intelligi debet de actu vnius extenditur ad actum factum ob vim generalium verborum, ita debet extendi ad actum iuris ob eandem vim quando intelligi deberet de actu facti, & quod dictum eſt teſtatorem non poſſe priuare hæredem ob culpam, vel defectum tertij alicuius, non procedit ſine controuerſia, nec indiſtinctè. Nam Ang. & Imo. in d. l. paterfamilias teſtamento, aliter volunt, quando clarè conſtat de teſtatoris voluntate, & Cumanusmet ibi numero tertio, dicit quod teſtator poteſt ſi vult, Socin. conſil. 21. numer. 20. volum. 3. & plures alij videri poſſunt apud Simon. de Prętis, lib. 4. interpr. 2. dubitat. 4. num. 17. & ſequ. folio mihi 45.

Ego circa principale dubium, ſalua ſemper meliore ſententia dicerem, quòd vbi interdicitur moleſtia, intelligatur tam iuris quam facti, & tam iudicialis, quam extraiudicialis, ſi tamen talis ſit moleſtia, quam diſponens poſſet prohibere, ſiue ſit facta prohibitio in teſtamento, ſiue inter viuos, ſiue ea moleſtia ſit iuſta ſiue iniuſta, quia definit eſſe iuſta, cũ eſt prohibita, intelligendo tamen de ea moleſtia, quæ verbis ꝓhibitionis poteſt includi, non de ea, quæ veriſimiliter ex alijs nõ venit prout, quãdo moleſtaretur ex natura actus, atque ita cõciliantur omnia, quæ videntur inuicem pugnare.

Amplia igitur principalem concluſionem, vt ſufficiat moleſtiam inferre in aliquo ad effectum, vt priuatio hæreditatis ſequatur in toto, quia prohibitio † 35 circa totum verificatur etiã in qualibet parte ſiue totum ſit vniuerſale ſiue integrale, l. ſi vnus, §. item ſi pactus, ff. de pact. ita determinat Ruin. in conſil. 48. num. 11. volu. 2. vbi ait quod ſi moleſtia inferatur in parte vſusfructus, hęres priuabitur in totum hæreditate, allegat Bart. in l. Stichum, qui meus erit, ff. de leg. 1. & eum ſequitur Riminal. in conſil. 330. numer. 3. ratio eſt, quia in toto † conti- 36 netur pars, c. cum in toto, de reg. iur. in 6. l. in toto, ff. eo tit. ideo vbi in aliqua re vſufructui ſubiecta infertur moleſtia, verificatur præceptum de non moleſtando in vſufructu, & quamuis in contrarium facere videantur ea, quæ dicuntur de vaſallo, & emphyteuta alienante partem rei: Tamen ad ea reſpondet Ruin. loco prædicto, num. 12. ſed aliter, & melius reſponderi poteſt aliud eſſe, quod offendatur perſona, aliud quod offẽdatur res, vbi enim contemnitur perſona, tunc ille omnibus rebus priuatur, ſecus quando offenſio eſt in re, vt probaui in proximè præcedenti quæſtione; at qui venit contra præceptum contemnit teſtatorem, ergo priuatur toto, licèt in parte ſolum contraueniat.

Extendo pariter, vt priuatio ſequatur etiam nulla præcedente monitione, aut interpellatione. Nam, & ſi regulariter ea pœna non imponatur niſi † monitio- 37 ne præmiſſa, vt probat text. in auth. hoc amplius, C. de fideicomm. tamen hoc eſt verum, quando iuſſus eſt teſtator aliquid facere, at vbi iubetur non facere, tunc incurrit pœnam non expectata † moni- 38 tione ſecundum Crau. in conſil. 193. num. 4. quem in noſtro propoſito ſequitur Riminal. in conſil. 330. num. 8. addo Albam idem tenentem in conſil. 48. num. 5. & facit pro hac deciſione, id quod voluit Innoc. in c. extirpandæ, in §. quia verò, de præben. vbi ait quod monitio † 39 requiritur in delicto omiſſionis, non autem

ſtare ſi non ſoluat alimenta iuxta præceptum teſtatoris.

Secundo dicitur hæres moleſtare vſufructuarium, ſi fortè ab eo conducit bona, & illi non ſoluit penſionem conuen-
49 tis † temporibus, vt probat Ruin. in cõſ. 48. num. 9. volu. 2. quia conductor non ſoluens dicitur iniuſtè detinere, ideo authoritate propria poteſt expelli. † gl.
50 in l. ædem, C. loca. Bart. & alij, in l. ſecunda, C. de iur. emphyteut. Bart. & alij in authen. qui rem, C. de ſacroſanct. eccleſ. Dd. in capitulo, propter ſterilitatem, loca. adde, quod emphyteuta, qui canonem
51 non ſoluit dicitur dominum turbare † in ſua ciuili, & hac ratione conueniri poteſt interdicto, vti poſſidetis, ſecundum gloſ. & Dd. in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſſeſſ. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. eodem, & qui iniuſtè poſſidet, naturaliter dicitur
52 iniuriam inferre habenti ciuilem, † & illum moleſtare, ſecundum Bart. in l. 1. §. interdictum, ff. vti poſſidet. glo. in l. 1. C. eodem, quod ſi emphyteuta, qui regulariter ius habet in re, dicitur moleſtare dominum, & iniuriam illi inferre, retinendo rem, quando per triennium ceſ-
53 ſauit † à ſolutione, multo magis moleſtare dicetur conductor, qui ſolum habet detentationem.

Hæc Ruini determinatio non eſt iuridica, quia hæres, qui ab vſufructuario conduxit bona, ſi non ſoluit, non dicitur illum turbare in vſufructu, quinetiam conducendo ab illo videtur illum conſtituere in poſſesſione, ita vt etiamſi res
54 ſit propria † non poteſt ratione poſſeſſionis contendere, nec dominij quæſtionem proponere, ſecundum Caſtr. in l. qui rem, ff. depoſit. vbi dicit, quod conducens rem propriam ſi in iudicio conueniatur remedio l. ſi quis conductionis, C. loca. non opponet exceptionem dominij, Salic. in d. l. ſi quis conductionis, Alex. in l. ſi aliquam rem, numer. 29. ff. de acquir. poſſ. Dec. in l. neque pignus, num. 4. in fi. ff. de reg. iur. Menoch. de recup. poſſ. rem. 11. num. 49.

Rurſus non ſoluendo non dicitur illum moleſtare in vſufructu, vel tãquam vſufructuarium: nihil enim cum vſufructu cõmune habet ſolutio penſionis debita ex conducto, pro quo facit quod voluit Felin. in conſ. 25. cum concordantibus, quas aliàs dedi.

Tertio moleſtia iſto caſu infertur ex cauſa ſuperuenienti, id eſt, ex conducto, ideo non poteſt agi de priuatione, vt dicam infra hac eadem quæſtione.

Vno caſu poſſet ſuſtineri deciſio Ruini, quando conductor ob retardatam ſolutionẽ iuſſus rem reſtituere id negaret, tunc priuaretur, quia dicitur ſpoliare, 55
qui negat rem reſtituere, l. colonus, ff. de vi, & vi arma. Alexa. in conſ. 33. nu. 2. vol. 6. Cepha. in conſ. 47. nu. 40. & dicit Spec. in tit. de loca. §. nũc aliqua, ver. 65. expelli poſſe emphyteutam, qui negat † domino 56
poſſeſſionem, quia videtur illam interuertere negando, ſequitur ibi Bal. in additio. Boer. in conſ. Burgun. tit. de conſuet. feu. §. 13. in fi. Menoc. de retin. poſſeſſ. remed. 3. num. 469. at ſi ſolum retineat penſionem non dicitur turbare illum in vſufructu, præcipuè cum præceptum de non moleſtando ſit illi iniunctum tamquam hæredi, penſionẽ verò retineat non tamquam hæres, ſed tamquam conductor atque ita conſideretur tamquam tertius quilibet qui rem conduxerit, pro quo facit, quod alibi diximus eum qui ſuſtinet perſonam duorum cõſiderari, ac ſi eſſent duo, & iura retinere diſtincta, vt probaui in præcedenti quæſtione per ea quæ ponunt Soc. Crau. & alij, in l. cum filiofamilias, ff. de leg. 1.

Tertio dicitur hæres vſufructuarium moleſtare, quando iam ſibi cautione † re- 57
tinet bona, & recuſat conſignare, l. 1. §. quæſitum, in fi. ff. quor. legato. & depoſitarius, vel cõmodatarius ſi recuſant reſtituere, dicuntur † dominũ ſpoliare, l. ſi 58
quis rem, ff. de acquir. poſſeſſ. Cuman. & Alex. in l. 3. §. ſi rem, ff. eod. tit. & per iura prædicta hoc voluit Ruin. in d. conſ. 48. num. 10. vol. 4.

Quarto licèt proprietarius poſſit rem

† ven-

59 † vendere ex quo vſufructuario nullum
inſertur præiudicium, l. locũ, §. proprie-
tarins, ff. de vſufruc. ſicuti etiam poteſt
60 pignorare, † l. 2. C. de vſufru. facit l. iu-
ſtè, § non mutat, ff. de vſucap. tamen ſi eã
vẽdat pleno iure nõ reſeruato iure vſuſ-
61 fructus, dicitur turbare, † & moleſtare v-
ſufructuarium, l. 2. C. de vſufruc. vbi Caſtr.
poſt Guliel. Cun. & dicit Bal. in l. ædẽ, in
fi. C. loca. quod ſi conductor rem vendit
62 tamquam proprietarius † dicitur facere
contra naturam contractus, & malè ver-
63 ſari poteſtque expelli, & per hæc iura †
id voluit Ruin. d. conſi. 48. num. 8. & 17.
in principio. Non tamen eſt tuta hæc o-
pinio, quia ſi ex eiuſmodi vẽditione, aut
alienatione nullũ inde damnum ſequa-
tur vſufructuario, non poteſt conqueri,
puta ſi poſſeſsionem non tradidit. nec
emptor eam capere tentauit, vti dicimus
de vaſallo qui feudum vẽdidit ſine aſſen-
64 ſu domini, ſed rem † non tradidit, Iſern.
in c. Imperialem, §. callidos, ver. pœna
in iſtis, de prohib. feu. alie. per Feder. &
ibi omnes Dd. idem eſt in emphyteuta,
qui non cadit in pœnam priuationis per
65 alienationem, ſi non deuenit ad † tradi-
tionem, Speculat. in titu. de loca. §. nunc
aliqua ver. 95. cum multis apud Clau. qui
communem dicit in tract. de emphyteu.
quæſtio. 13. num. 3. vbi dicit eſſe commu-
nẽ Cordub. qui infinitos citat in tracta.
de emphyt. tit. de cau. priuation. ob alie-
natio. limit. 38. vbi ait in iudicãdo, & cõ-
ſulendo non eſſe ab hac opinione diſce-
dendũ. Itẽ vſufructuarius non poteſt ob-
ijcere proprietario alienationem, ex qua
nullum ſentit damnum, & obſtaret ſibi
66 exceptio tua nõ intereſt, quæ † dicitur li-
tis finitę, l. loci corpus, §. cõpetit, ff. ſi. ſer.
uẽd. l. poſthumus, §. ſi quis ex his, vbi Bar.
& alij, ff. de inoffi. teſtam. Fel. in c. ex par-
te, de teſtib. Crau. in conſ. 182. nu. 8. Rol.
conſ. 3. nu. 78. vol. 1. Menoc. conſ. 2. nu. 111.
D. Becius conſi. 72. num. 1. & nemo poteſt
alij culpam imputare ſi ex ea damnum
67 non ſenſit, † l. & in totum, ff. de impen. in
reb. dot. l. is qui. ff. de actio. & oblig. Bar.
in l. ſi vt certo, §. nunc videndum, ff. com-
moda. Caſt. in conſil. 136. col. 2. vol. 1. &
Crau. in conſ. 3. nu. 25. facit etiã, quod vo-
luit Bal. in conſ. 127. vol. 1. vbi ait quod ec
cleſia non poteſt obijcere vaſallo † defe- 68
ctum implementi, ex quo nullum detri-
mentum ſenſit, Dec. in conſ. 80. nu. 2. facit
Afflic. in d. c. Imperialem. in ver. decimo
ſexto quæro, nu. 35. Crau. in conſ. 59. nu. 2.
in fi. facit etiam tex. in l. non oportet, C.
de his quib. vt indign. vbi glo. dicit
quod hæres non implens † voluntatẽ te- 69
ſtatoris non priuatur hæreditate ſi im-
plementum nõ concernit pecuniarium
commodũ alicuius, & ibi ſequuntur Iac.
Butr. Fulgoſ. & Caſt. cum quib. tranſite-
tiam Iaſ. in auth. hoc amplius, nu. 6. ver.
ſecundo limit. C. de fideicom. Pro Ruino
tamen facit, quia vendẽdo proprietarius
rem pleno iure videtur negare vſumfru.
ctũ, & negans incurrit priuationis pęnã,
vt † de vaſallo dicunt Innoc. & Abb. in c. 70
ceterũ, de iudic. Bal. in c. 1. §. vaſallus, il. 1.
ſi de feu. fuer. cõtrouer. inter dom. & ag-
nat. & ibi idẽ tenuerunt gl. Iacob. Beluiſ.
Laud. Iſern. Aluar. & alij, & eſt cõmunis
opinio, ſecundum Clar. de feu. quæſ. 59.
Cuccum in tracta. de pœna mẽtient. cir-
ca poſſeſſ. nu. 104. Cordub. in d. tracta. de
emphyt. tit. de cau. priuatio. ob menda-
cium, in princ. num. 3. & idem eſt in em-
phyteuta, qui neget † rem eſſe emphyteu 71
ticam, quia priuatur ipſa re, Specul. d. §.
nunc aliqua, quęſtio. 65. nu. 82. Alber. in l.
2. col. 10. C. de iure emphyteu. Iaſ. in §. om
niũ, nu. 87. Inſtit. de actio. Marſil. in rub.
ff. de fideiuſ. nu. 384. Ripa in l. priuilegia,
nu. 25. ff. de priuileg. credit. Cordub. d.
titulo, numero ſecundo, & ſequenti, vbi
infinitos allegat, & dicit communem, &
hanc partem tenuit etiam Cuccus loco
prædicto, num. 106. ſed ex hoc non bene
infertur ad proprietarium, qui fuit iuſ-
ſus non moleſtare. Nã teſtator ideo phi-
buit moleſtiam vt vſufructuarius inte-
grè percipiat fructus, & ita præceptum
reſpicit ſolum pecuniarium commodũ,
proinde priuatio ſequitur ſolum quan-
do imminuitur vtilitas vſufructuarij: at
in vaſallo, & emphyteuta inducitur pri-
uatio

ıatio non tantum propter damnum illa-
um domino, quã propter illius contem-
ptum, & iniuriã, quæ infertur alienando,
k negando, non autẽ infertur damnum.

Quinto turbare dicitur, qui impedit
ue arare † colere fructusúe aliter perci-
gere ex fundo, l. vim facit §. 1. ff. de vi ar-
mat. l. ſi duo, §. item videamus, in fi. ff. vti
poſside. gl. in l. vnica, C. eo. tit. & eſt ge-
nerale, quod turbare dicitur quicunque
prohibet ne liberè vtar re mea, † ſecundũ
gl. in d. l. ſi duo, & in l. ſicuti, §. Ariſto. ff. ſi
erui. vend. plures citat Menoc. in tracta.
le reintegr. poſſeſ. remed. 3. nu. 486. ſeq. v-
bi poſt Innoc. & Rebuff. inquit turbari,
um, cui etiam per iudiciarias literas in-
erdicitur ne ſua vtatur poſſeſsione, vel
ui alio modo impedimentũ obijcitur,
& procedit non ſolum, quando impedi-
mentum hoc directè ponitur, ſed etiam
uando indirectè, puta minãdo colonis,
ui ideo territi nõ audent fundũ colere,
t cõcluditBal. in diſpu. incip. accuſatus.
e vi turbatiua. col. 1. ver. ſed minando,
Prac. Papien. in for. libel. pro poſſeſ. tur-
at. in ver. præſentialiter, nu. 3. Menoc. d.
em. 3. nu. 488. Imo turbare dicitur etiam,
ui non minatur colonis, ſed diffamat †
ae dicendo publicè, quod iniuſtè poſsi-
eo, & quod non foueo ius in tali re: ſita
ıẽ ob talẽ diffamationẽ nõ inuenio co-
onos, qui velint colere res meas, vide-
ur. n. talis vim facere, vt in d. l. vim facit,
er. ſiue faciendo per quod &c. ita cõcludit
Bar. in l. 1. §. huius autẽ interdicti, nu. 1. ff.
vti poſsid. vbi hoc modo declarat dictũ
Innoc. qui tenebat contrarium, ſequitur
Alex. in conſ. 52. nu. 6. vol. 2. vbi nu. 7. di-
it quod verbalis contradictio & inqui-
tatio dicitur moleſtia.

Sexto pro intelligentia, quando hæres
nolestare, vel turbare † dicatur, vide Me-
oc. d. rem. 3. nu. 468. vbi viginti octo re-
itat modos turbandi, vel inquietãdi, qui
militer continent moleſtiam, ſtante, eo
o ſupra diximus, paria enim moleſtare,
el turbare, vel controuerſiã mouere, &
e exportatione † fructuũ loquitur Rimi
al. d. conſ. 330. nu. 6. idẽ eſt quando hæ-
res petit bonorum deſcriptionem † fieri 77
ſecundum eundem in conſ. 375. num. 6.

Septimo nõ infertur moleſtia † per ſo- 78
lam ſupplicationẽ principi porrectam,
& impetratum reſcriptum ſi poſtea hæ-
res non eſt vſus in iudicio ſecundum Ri-
minal. in conſ. 551. nu. 43. per textum in l.
libertus aduerſus, cũ ibi notat. ff. de in ius
vocand. quod facit pro eo, quod diximus
ſupra, legatarium non moleſtari per ſo-
lam alienationem ſi traditio, vel alius
nociuus actus non ſequatur.

Nec dicitur moleſtare, qui proteſtatur
de ſuo iure † ſecundum Bal. in conſ. 347. 79
nu. 1. vol. 3. ſequitur Menoc. d. remed. 3. n.
473. ver. declaratur quarto, quod tamen
ego intelligo, niſi ob eam proteſtationẽ,
vel diffamationem ius legatarij factum
ſit deterius: putà quia territi coloni non
audeant colere ſecundum Bar. in d. l. 1. §.
huius autem interdicti, ff. vti poſside. di-
xi paulo ſupra.

Multis tamen caſibus non obſtante mo-
leſtia illata hæres excuſatur à pœna pri-
uationis. Primo quidem vbi moleſtiam
infert ex noua † superuenienti cauſa, vt 80
declarat Capra in conſ. 9. nu. 8. ver. pręte-
rea illud. vbi dicit hoc præcipuè verum,
quando cauſa fuiſſet cõmiſſa per legata-
rium, argumento l. aut facta, §. cauſæ, vbi
Bar. ff. de pœnis, ſequitur Dec. in cõſ. 581.
nu. 12. vbi mouetur etiam quod omnis di-
ſpoſitio intelligitur reb. ſic ſtantib. c.
quemadmodũ, de iureiur. & inferunt am
bo prædicti ad caſus notabiles, & dũ di-
cunt reſtringi, quãdo legatarius ipſe cau
ſam præbuiſſet, facit deciſio Bar. in l. itẽ
quæro. §. inter locatorem, nu. 1. ff. loca. v-
bi qui promiſit non moleſtare † non ob- 81
ligatur ſi aduerſarius cauſam præbuit. i-
dem dicit in l. quidã cũ filium, ff de verb.
oblig. Menoc. qui alios citat in tracta.
præſump. lib. 3. præſump. 38. nu. 4. vbi al-
legat Rui. loquẽtem in propoſito noſtræ
quæſtionis, & alia ſimilia cõgeſsi in cõſ.
64. nu. 8. & ſequenti, vſque ad finem. re-
ſpectu tamẽ primi capitis videtur quod
cauſa etiam ſuperueniens non excuſet,
quia prohibitio moleſtiæ † intelligitur 82

tam ratione iuris futuri, quam pręſentis, l. ſtipulatio, §. quæſitum, ff. de verb. obli. ita Capra in conſ. 51. nu. 3. cogita ergo ſi debet reſtringi ad culpam legatarij.

83 Secundo excuſatur qui iuſta † ex cauſa
mouetur contra legatarium, Signorol. conſ. 111. nu. 21. & ſeq. vbi infert quod impugnans teſtamẽtum ſeu inſtitutionem filij non incurrit pœnam probando illũ non eſſe filium, ſed ſuppoſitum fuiſſe, l. quidam cum filium, ff. de verb. oblig. l. quęro, §. inter locatorem, ff. loca. ſeq. Simon d. lib. 4. interpretatio. 1. dubitat. 10. nu. 85. folio 416. confirmans ex eo, quod ponit Bart. in l. 1. §. & parui, nu. 3. ff. quod
84 vi, aut clam, vbi ſi nulla exceptio † oppo
ni poteſt contra inſtrumentum, allegari tamen poterit, quod non eſt inſtrumentum, allegat Alex. Iaſ. & Felin. & quod ex iuſta cauſa liceat moleſtare, tenuit Bal. cõſ. 356 circa med. lib. 4. citat eum Simon loco præd. Dec. in conſ. 565. in fi. faciunt, quæ ſupra dixi de cautione requiſita ab hærede de Trebellianicæ detractione, & Simon loco præd. recitat etiam, quando videatur quis impugnare teſtamentum ita vt priuetur commodo, puta cum dicit ſolennitates deficere, vel teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis, & quod iuſta cauſa excuſet, probat Bar. in l. interdum, §. quod ait, ff. vti poſsidet. vbi dicit excuſari eum qui iuſta cauſa aliquid facit in alieno, nec accuſari poſſe de poſſeſsione turbata, Bal. Corne. & Boſſ. quos citat, & ſequitur Menoc. d. remed. 3. nu. 631. latius in conſilio 230. num. 36.

Tertia eſt excuſatio, quando teſtator prohibuiſſet in ſuis bonis moleſtari vxorẽ ſeu legatariũ: tunc enim ſi hæres ſuum aliquod creditum, vel quid aliud petat, non dicitur inferre moleſtiam, quia bo-
85 na † intelliguntur ære alieno deducto, l.
non amplius, §. finali, ff. de legatis primo, & §. bona. l. ſubſignatum, ff. de verborum obligatio. Barto. in l. vt iuriſiurandi, §. ſi liberi, ff. de oper. liber. per quæ
86 iura † in terminis hoc voluit Cuman. in
conſ. 51. num. 2. vbi fortius vult verum eſſe non obſtante verborum pręgnantia, puta aliquo modo, iure, &c. ſequitur Dec. in conſ. 425. num. 11. & 15. vbi infert quod detrahere poterit fideicommiſſum, etiam ſi prohibitus fuerit non moleſta-
re † non ſolum in bonis, ſed etiam in hæ- 87
reditate, Simon d. dubit. 10. num. 86. quæ concluſio, quando ſolum dictum eſt in bonis, procedit de plano, ſed quando dicitur de hæreditate patitur difficultatem, quia etiam bona aliena dicuntur eſſe in hæreditate teſtatoris, & eadem verſatur difficultas, quando dictum eſt ne moleſtetur in bonis, per ea, quæ in conſ. 112 nu. 21. ver. & non dicatur, & nu. 27.

Quarto excuſationis ſpecies eſt, quando moleſtia illata non habuit effectum,
nam tunc non eſt locus pœnæ † priuati- 88
onis, ita Cuman. in conſilio 51. nu. 3. in fi. vbi ait quod non dicitur moleſtaſſe ad finem de quo ſupra, qui mouit quæſtionem, ſed non perſeuerauit vſque ad ſententiam, & ratio eſt ſecundum eum, quia vbi moleſtia ſit iuſta non committitur pœna, at cognoſci non poteſt quod ſit iuſta, vel iniuſta, niſi ſequuto iudicis iudicio, l. ſtipulatio §. habet. ff. de oper. no. nunt. vbi ſtipulatio, de demoliendo, vbi ſit iniuſtè ædificatum non committitur niſi ſequuta ſententia, quod ſit iniuſtè ædificatum, & id etiam confirmat ex alijs. hoc etiam voluit Caſt. in conſ. 221. num. 2. ver. ſecundo præmitto, vol. 2. vbi concludit, quod hæres, qui verè in iudicio, moleſtauit vſufructuarium non priuatur hæreditate ſi ſuccubuit in iudicio, & fuit repulſus, & dicit eſſe cauſam in l. licet. ff. vt legato. nomi. cau. & in l. ani. §. fin. ff. de cõd. & demonſt. & ratio eſt quia conatus nihil obfuit legatario, l. prima, §. fin. ff. quod quiſq; iuris, & ſubdit quod ad priuationem nõ ſufficit aliquid de facto fieri, niſi etiã ſequatur effectus, argumẽto l. ea quidem, C. ſi mancip. ea cond. fuer. alien. cum ſimilibus. hanc quoq; opinionem tenuit Crau. in conſ. 682. nu. 2. vbi in quæſtione pacti conuenti inter permutantes, quod in caſu moleſtiæ liceret redire ad bona permutata, inquit non ſufficere illatam eſſe moleſtiam

niſi

niſi effectum ſortiatur, vt pacto locus ſit,
allegat plures textus, comprobatur id ex
eo, quod voluit Menoc. in conſ. 236. nu.
78. & ſequenti, vbi ait quod non ſufficit
89 vnicus actus, vt quis dicatur turbare, †
ſed requiritur perſeuerantia, & infert,
quod moleſtari non poteſt quis pro vio-
lata, vel turbata iuriſdictione, & quod
ſubditũ traxerit ad forum ſuum niſi per-
ſeuerauerit: quod ſi deſtitit venit abſol-
uendus, allegat tex. in l. pen. §. docere, ff.
ne quis eum, qui in ius voca. eſt, vbi Bar.
90 Caſt. Alex. & Iaſ. notant pœnã † eximen-
tis non ei infligi, qui cũ effectu non exe-
mit reum de manu iudicis, addit Soc. ſen.
Aflli. Pariſ. & alios.

Quæ & ſi clara videantur, mihi tamen
non concludunt, qui mentem potius te-
ſtatoris, & verba obſeruare cõſueuerim,
quam abſtruſos, & ſubtiles intellectus: ſi
enim præceptum teſtatoris intelligi de-
bet de ea moleſtia, quæ infertur de facto,
non quæ de iure, quod debemus expecta-
re effectum. Item ſi moleſtia non habet
effectum, quia hæres agendo non obti-
nuit, ſed fuit excluſus, nonne tanto iniu-
ſtior, & damnabilior eſt illius moleſtia?
Item nonne dicitur cum effectu moleſta-
re, qui ipſum legatarium tentauit deijce-
re vel ſe oppoſuit ne ingrediatur, vel q̃d
fecit vt impediret ne fructus perciperet?
iam. n. conſummata eſt moleſtia, etiam ſi
is non obtineat, ꝙ tentat ne voluntatem
ſuam expleat, quod ſi lex deficeret, ſola
naturalis ratio nos mouere deberet, ſed
lege quoq; id probatur, vt in l. minorib.
vigintiquinq;, ff. de min. vbi ait tex. ſub-
91 ueniri † minor. nõ ſolũ vbi minuunt pa-
trimoniũ, ſed ẽt quando intereſt eorũ li-
tib. & ſumptib. nõ vexari, & per illũ tex.
inquit Bal. in l. cũ hæreditate, in ſi. de ac-
qui. hær. ꝙ ea lex locũ habet etiã iure ca-
nonico attento, quia intereſt hær. nõ ve-
xari, ſequitur Rom. & Caſ. ibi, eiuſmodi
etiã vexatio habetur pro euidẽti damno
in l. ſi. §. & ſi præfatã, C. de iu. deliber. &
ibi notat Bal. nu. 5. & 6. ideo licèt minor
adeundo cõfecerit inuentariũ, proptere-
aq; ſit tutus ab omni dãno, tamẽ ſi in hęre-
ditate ſiut vexationes, reſtituitur † perin 92
de ac ſi eſſet in dãno, vt per Sal. in auct. ſi
oẽs, nu. 8. vbi Caſ. nu. 3. C. ſi minor ſe ab
hæred. abſtin. & probaui in cõſ. 87. nu. 9.
& ſeq. ſed magis clarè probatur ex tex. in
c. Rainaldus, de teſtam. vbi Abb. num. 17.
notat pœnã † appoſitã propter cõtrauen- 93
tionẽ committi ob ſolã moleſtiam facti,
licèt effectus non ſequatur, & ſubdit eſſe
dictũ notabile, & infert ad pœnã adiectã
cõpromiſſo, aliter tamen diſtinguendo,
vbi pœna appoſita eſt promiſſioni de ra-
tũ habendo, vel firmũ tenendo & eius de-
ciſionẽ quoad noſtrũ ꝓpoſitũ approbat
Bart. Dida. in d. c. Rainaldus, §. 1. n. 8. ſub-
dens quod id eſt iuxta voluntatẽ prohi-
bentis moleſtiã, quæ eſt vt expenſas, dam-
na, & inquietudines auertat ab vſufru-
ctuario, & profectò nõ video quid aliud
ſit prohibere ne moleſtetur, quã prohi-
bere ne vexetur vel inquietetur, nec at-
tendendũ eſt quid ex ipſo moleſtationis
actu ſequatur: cũ ipſa ſola moleſtia pro-
ducat effectũ à teſtatore cõſideratũ & id
quoq; voluit Simon d. dubit. 10. nu. 88. in
ſi. vbi tamẽ non meminit de cõtradicen-
tib. ſupracitatis, & probatur hęc conclu-
ſio in l. in criminali, C. de iuriſd. om. iud.
vbi punitur iudex, † qui citauit coram ſe 94
cõpariturũ eum, qui erat ſub alterius iu-
riſdictione, etiã ſi iuriſdictio cũ effectu
nõ fuerit impedita, vt declarant ibi Bal.
& Caſtren. hoc etiã probatur ex eo, quod
poſt Rotã voluit Geminia. in c. 1 § ſi. col.
2. in ſi. de ele. in 6. vbi tenet quod & ſi cõ-
tumax † nõ mulctetur, quando ius aduer- 95
ſarij non eſt factũ deterius, vel proceſſus
non eſt impeditus, tamen iudex, qui per
illius contumaciam fuit eluſus poteſt il-
li mulctam indicere, ſequitur Alex. in l.
is videtur, in ſi. ff. ſi quis iudici nõ obtẽp.
atq; ibi Socin. nu. 9. & 10. & quod dicitur
verba intelligi debere cum effectu, veri-
ficatur in ſola vexatione, in caſu noſtro
quia ipſa vexatio eſt effectus moleſtiæ, &
dari nõ poteſt in rerum natura moleſtia
aliqua, quæ non habet hunc vexationis
effectũ: contrarium autẽ procedit, quan-
do effectus eſt quid ſeparabile ab actu, vt

in venditione, locatione,& alijs actibus, qui ſi non ſortiantur plenum effectum habentur pro infectis, nec in aliquo imminutum eſt ius partis.

Quinto datur excuſationis ſpecies, quã
96 do hæres ignorabat cõtenta in teſtamento. ignorantia † enim liberat hæredem ab omni pœna, l. igitur, ff. de liber. cau.
97 & ita † concludit Alba in conſ. 45. num. 17. vbi loquitur de hærede, qui non habebat notitiam teſtamẽti ſubdens, quod in dubio ignorantia præſumitur, ſed ante eum hoc etiam voluit Ruin. in conſil. 150 num. 5. verſ. ſi igitur moleſtia, vol. 3. vbi ſimiliter loquitur de hærede ſubdẽs, quod etiam in extraneo ante aditionem præſumitur ignorãtia, quæ excuſat à pœna, l. genero, cum ibi not. per Bar. ff. de his qui not. infam. & ſequitur eum Riminal. in conſ. 375. num. 22. vbi loquitur in eiſdẽ terminis, & ratio eſt quia ignorans non
98 videtur contemnere, † c. quia diuerſitatem, de conceſſio. præben. Bero. in conſ. 56. num. 5. vol. 3. Crau. conſ. 226. num. 7. &
99 culpa † imputari non poteſt ignoranti, glo. in l. mora, ff. ſolu. matr. facit q. a igno
100 rantia † excuſat etiam in delictis, l. 1. §. Diuus. ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l. reſpiciendum, §. delinquũt, vbi not. glo. ff. de pœn. infinitos adducit Tiraq. in tract. de pœn. temper. can. 13. nu. 1. & ſeq. hinc videmus, quod agnoſcens relictum factum cum onere plus non petendi, non ſibi
101 præiudicat ſi ignorabat † onus iniunctũ, Caſtr. in conſ. 77. nu. 2. & 3. vol. 1. Alex. in conſ. 132. nu. 2, ver. ſed iſta eſt, vol. 2. Ruin. in conſ. 79. num. 9. & 11. vol. 2. Soc. iun. in conſ. 18. nu 8. vol. 4. Cagn. in, conſ. 26. nu. 1. inter conſ. Port. Imo. & hanc partem probaui in conſ. 7. num. 37. & ſeq. Et dum ſupracitati Doctores dñt ignorantiam teſtamenti pręſumi, id benè procedit ante immixtionem, vel additionem non ſolum reſpectu hæredis ſui, ſed etiam extranei, vt per eos, at poſt immixtionem pręſumatur ſcire, & multi tenent ignoran-
102 tiam præſumi, † quia potuit adire teſtamenti tabulis non inſpectis, Bar. in l. qui Romæ, §. duo fratres, quæſt. 3. vbi Alex. & alij, ff. de verbor. oblig. & latè ibi proſequitur Claud. Crot. & Ripa, & multos eiuſdem ſententiæ cumulat deciſ. Peruſ. 19. num. 19. contra verò quod non præſumatur ignorantia, tenuit glo. Din. Iac. de Are. Oldr. Bar. Bal. & alij, in l. huiuſmodi §. cum pater, ff. de leg. 1. Cin. Salic. Alexa. Campeg. Ruin. & alij, quos citaui in cõſ. 119. nu. 19. hoc autem certũ eſt quidquid velint Doctores in teſtamento, quod codicillorũ præſumitur ignorantia, † quia 103
cum ſint à teſtamento ſeparati, potuit hæres adire nulla eorum habita notitia, vt probat text. in l. 3. §. 1. ff. de tranſact. & in l. non eſt ferendus, ff. eod. tit. & hoc voluit Bar. in l. cetera §. fin. ver. oppono dicitur, ff. de leg. 1. & in d. §. duo fratres, num. 13. vbi Alexand. num. 53. in fi. Iaſ. nu. 58. & Crot. num. 106. hoc etiam voluerũt Bal. Ang. Alexand. Aret. Ruin. & Bellon. quos citaui in conſ. 7. num. 35 & ſeq. Addo Crau. in conſ. 257. nume. 2. vbi addit Caſtr. Socin. & Corn. Manti. de coniect. vlt. volũt. lib. 6. tit. 4. nu. 12. vide Decian. conſ. 57. num. 10. vol. 3. quidquid aliqui voluerint. Nam etſi codicilli dicantur pars teſtamenti, tamen non ita ſunt coniuncti, vt vnius haberi non poſſit ſcientia ſine altero, & hęc mihi ſemp placuit, & applaudet ſenſui ac rationi naturali.

Sexto à pœna priuationis excuſari debet hæres, ſi non ipſe prouocauit legatarium ad iudicium, ſed ab eo prouocatus reſiſtit. Nam parendum eſt ei, † qui pro- 104
uocatus ſe defendit, l. qui cum maior libertus, in fi. ff. de bon. liberto. & defenſio eſt de iure naturali, quæ ideo per generalia verba non excluditur, vltra quod moleſtia, quæ oritur ex facto, & culpa legatarij cẽſetur ſemper excluſa, l. 1. ff. quãdo actio de pecul. eſt annal. in § fin. & per prædictas rationes † ita tenet Caſtr. 105
in conſ. 371. num. 4. Hæc tamem ſententia, ſi ita generaliter intelligatur, non eſt vera, quia etiam reſiſtendo dicitur moleſtiam inferre, l. non ſolum, §. ſi ſtatus controuerſia, ff. de procurat. & qui prohibet me vti re mea dicitur turbare. † l. ſi duo, 106
vbi gloſ. ff. vti poſſid. gloſ. in l. ſicuti, §.

Ariſt.

riſto. ff. ſi ſeruit. vendic. & idem eſt in o, qui prohibet ne in meo † ædificem, l. ſi duo, §. hoc interdictum, Menoch. e recuper. poſſeſſ. remed. tertio, nu. 487. num. 492. quid enim ſi legatarius age-t interdicto vti poſſidetis, vt manute-eatur in poſſeſſione bonorum, aut quid iud iuſtum peteret ab hærede, dicemus e illum reſiſtentem in iudicio excuſari, uia fuerit prouocatus? certè non, quan-oquidem prouocatio non excuſat, quã-o ille cauſam dedit, vt vocaretur in iu-cium, putà turbando, vel quid aliud ciendo, & quid refert, quod moleſtia feratur agendo, vel defendendo ſi reus in ſua exceptione dicitur actor, l. pri-a, vbi Bart. ff. de exception. Corne. in onſ. 222. colu. 3. volu. 2. Rolan. in conſ. o. num. 25. volu. 2. alios citaui in conſ. 8. num. 3. poſſet autem ratio Caſtr. ſu-ineri quoad hoc ne comparendo in iu-cio dicatur hæres moleſtaſſe, vel quan-o petitio legatarij eſſet iniuſta; hæredis rò iuſta defenſio, ſed hoc caſu ſuſti-etur ius hæredis, non quia fuerit pro-ocatus, ſed quia moleſtia eſt iuſta, nam rouocatio non excuſat, vt dixi niſi de-ſio ſit iuſta, cauendum eſt itaque à di-o Caſtr. in loco prætitato, licèt primo pectu videatur iuridicum.

Septimo quamuis dominus teneatur, ãdo familiæ prohibet aliquem ex quo ſe prohibere videtur, l. is cuius, ff. ſi ſer t. vend. tamen excuſatur hæres, ſi non e, ſed familia ſua puta filius, vel alius gatariũ moleſtat, & ratio eſt, quia pœ-tenere debet ſuos † authores, l. ſanci-s, C. de pœn. & vnus non debet odio erius prægrauari, cap. non debet, de . Iur. in 6. l. non debet alteri, ff. eo. tit. pœna non debet imponi, vbi non eſt pa, † aut dolus, l. cum autem, §. exci-ur, in ver. capitalem, ff. de ædilit. edic. t. in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff. is qui notan. infam. & hanc † partem et Riminal. in conſ. 375. numer. 20. & . vbi mouetur, quia procurator non eſt facere actum, per quem dominus dat in pœnam, niſi haberet ſpeciale

† mandatum, Bar. in l. ſi procurator, vbi 112
etiam Iaſ. & alij. ff. de cond. indeb. in l. 3. §. ſi procurator, vbi Alexa. Iaſ. Riminal. Dec & alij, ff. quod quiſque iuris, alios citat idem Riminal. in conſ. 203. num. 44. & ſequ. vbi ponit quid agẽdum in praxi, quãdo procurator facit actum per quem dominus poteſt incidere in pœnam. præ-dictam quoque concluſionem, quod ob factum familiæ hæres non incurrat pri-uationis pœnam, tenuit idem Riminal. in conſil. 551. nume. 43. addo quod regu-lariter dominus non tenetur pro † facto 113
ſerui, vel familiæ, l. 2. in prin. ff. de noxal. actio. Felin. qui ita conſtituit regulam in cap. Petrus. num. 2. de homicid. Iaſ. in l. 1. in prin. num. 3. ff. ne quis eum qui in ius, Afflict. in deciſ. 82. num. 2. Cur. ſen. in conſ. 41. col. 1. Alciat. in tract. præſumpt. reg. 3. præſumpt. 40. numer. 2. præcipuè quando factum eſt momẽtaneum, & non ſucceſſiuum, Alex. in l. de pupillo, § ſi quis ipſi prætori, num. 24. ff. de oper. no. nunt. Barbat. in conſ. 13. col. pen. volu. 3. Iaſ. in l. ciuitas, num. 4. ff. ſi cer. pet. vbi ſubdit etiã aliud ad propoſitum noſtrũ, quod dominus non tenetur de facto ſer-ui, ex quo nullum ſentit commodum, quod etiam voluerunt Roma. & Iaſ. in d. §. ſi quis ipſi prætori, Ruin. in conſil. 21. num. 1. vol. 4. & non caret ratione prin-cipalis noſtra deciſio, quia dominus præ-ſumitur ignorare, quod factum eſt † à fa- 114
milia, ſecundum gl. in c. quia præſulatus 1. qu. 4. Alex. in conſ. 45. nu. 5. vol. 1. Boer. in deciſ. 277. num. 7. & ſola ſcientia do-mini non eum obligat, † quando prohi- 115
bere non poteſt, Specul. in tit. de legato. §. iuxta, ver. quod ſi amici mei, Felin. d. c. Petrus, num. 2. ver. & hanc cõcluſionem. Gram. deciſ. 47. numer. 1. Non obſtat tex. in l. is cuius, quia loquitur quando fami-lia aliquid fecit de voluntate domini, vt declarat gloſ. ibi quam ſequitur Bart. in repetit. col. 2. in prin. ver. venio ad op poſitiones. Secundo reſpondeo proce-dere, quia ibi dominus non conueniebã-tur pro eo quod familia prohibuiſſet, ſed proinde quod ſua promiſſio non im-

plebatur ſtante prohibitione,& impedi-
mento familiæ, ita Bald. ibi in fin. ſequi-
tur Angel.col.2. ver. item nota hic, vtra-
que tamen reſolutio eſt vera, quod vbi
116 familia aliquid facit de voluntate † do-
mini tenetur dominus, vt probatur in c.
conſtitutum, vbi glo. de teſtibus. Clem.
ne in agro. §. porrò, de ſtat. monach. cap.
cum ad ſedem, de reſtit. ſpoliat. cum ſi-
milib. imò voluerunt multi, quod vo-
luntate domini factum præſumatur quid-
117 quid ſit † à ſeruo, vt per Bar. in d. §. ſi quis
ipſi prætori, num. 19. Roma. in conſ. 68.
col. 1. conſ. 152. col. fin. Alex. conſ. 69. nu.
5. volu. 2. quod tamen non eſt abſolutè
verùm.

Poſſet autem generaliter limitari con-
cluſio præcedens, vt moleſtia illata per
familiam imputetur domino illis in ca-
ſibus quibus factum familiæ imputetur
domino puta, quando dominus ex eo cō-
118 modum ſentiret, † iuxta notata per Ro-
man. & Iaſ. in d. §. ſi quis ipſi prætori, cum
alijs à me ſupra citatis, pro qua declara-
tione facit pulchrum dictum Alber. in l.
1. §. ſi quis ita in ſuo, ff. ne quid in loco
publi. vbi ait etiam quoad infligendum
119 pœnam † aquam inuentam ſuper alicu-
ius prato præſumi ab eo ductam contra
edicta prohibitoria, ex quo verſa eſt in
eius vtilitatem, ſequitur Alciat. in conſ.
357. in fi. & dixit Cur. ſen. in conſ. 55. in fi.
quod falſum inſtrumentum ab eo præſu-
mitur fabricatum cuius vtilitatem con-
ceruit, ſed pro horum veritate videndus
eſt Bart. in l. fi. num. 5. ver. item quod il-
la, ff. de quæſtionibus, vbi Blanc. nu. 422.
Bal. in l. 1. nu. 22. C. de fi. inſtru. & in conſ.
20. num. 1. vol. 3.

120 Octauò excuſaretur hæres ſi neceſſita-
te † ductus moleſtiā legatario intuliſſet,
ita Riminal. in conſ. 551. num. 30. & ſequ.
quia prohibitio moleſtiæ intelligi debet
de voluntaria, non de neceſſaria, ſicuti
121 dicimus de prohibitione † alienationis,
l. alienationes, ff. fam. erciſ. l. 1. ff. de fun.
dota. allegat etiam quod dici ſolet ſtatu-
tum prohibens bona in forenſem aliena-
122 ri, † non habere locum, quādo alienatio
fieret ex neceſſitate ſecundum Alber. in
tract. ſtatu. par. 2. quæſt. 2. & plures alij ab
eo citati, & ſubdit Riminal. neceſſariam
dici moleſtiam, quam hæres infert alie-
nando ex neceſſitate paternorum cōtra-
ctuū, pro cuius cōfirmatione addi etiam
poteſt, quod etſi nō valeat alienatio rei
immobilis facta † à minore ſine ſolenni- 123
tate, tamen fallit quando alienat vigore
ordinationis paternæ, vt per Iaſ. in l. 1. §.
fuit quæſitum, num. 15. vbi etiam Ripa,
num. 10. ff. ad Treb. in l. qui Romæ, §. co-
hæredes, nu. 21. ff. de verb. oblig. Afflict.
in c. Imperialem, nu. 75. de prohib. feud.
alien. per Feder. Dec. in l. ſingularia, nu.
15. ff. ſi cer. pet. Neniz. in conſ. 84, num. 3.
& 4. Gram. con. ciuili 10. num. 2. Rolan.
in conſ. 99. num. 39. & ſeq. vol. 1. & alios
citat Menoch. in tract. de arbit. iudic. ca-
ſu 171. num. 67. & Lamberteng. in tract.
de contract. eor. gloſ. 1. num. 3. huic ergo
declarationi non acquieſco, quia non
minus dicitur moleſtia, quæ infertur vi-
gore præcedentis contractus celebrati
cum defuncto, quam ea, quæ aliàs infer-
tur, & non dicitur coactus fauore, qui ex
ſui authoris ordinatione facit, coacta † 124
enim voluntas eſt voluntas, l. ſi patre co-
gente, ff. de ritu nuptiar. l. ſi mulier, §. ſi
metu, il 2. ff. quod met. cau. l. ſi priuatus,
in prin. ff. qui & à quibus, cap. merito, 15.
q. 1. glo. in l. velle non creditur, ff. de reg.
iur. & cum teſtator prohibendo mole-
ſtiam cōſiderauerit ſolum effectum, non
eſt attendendum, quod id fecerit hæres
ob diſpoſitionem ſui authoris, poterat
enim potius parere præcepto huius, quā
illius teſtatoris, ſed cum elegit magis
obtemperare vni, quam alij, iam contra-
uenit, licèt enim coactus † non dicatur 125
velle abſolutè, dicitur tamen velle con-
ditionaliter, vt in c. maiores, §. item quæ-
ritur de baptiſmo.

Nonò hæres defenditur à pœna priua-
tionis, quando legatarius remiſiſſet taci-
tè pœnam contrauentionis, puta inter-
pellando hæredem poſt illatā moleſtiam
ſi velit implere voluntatē defuncti, quia
per interpellationem creditoris cēſetur

debitori

debitori remiſſa omnis præcedens mora,
126 † glo.& Bar.in l.Emilius, ff. de minorib. notatur in l.2. C.de iure emphyteu.facit l.in diem,ff.de in diem addict.dum enim hæres interpellat ad implendū videtur
127 conceſſa dilatio & mora † non committitur dilatione durante, l.ſiue pars, C.de dilation.facit l.fi.§.donec, C.de iure delib. & per has rationes concludit Ruin. in conſ.150.nu.5.vol.3.quod hæredi cenſetur remiſſa pœna priuationis, quando
128 ab vſufructuario † interpellatur ad implendum voluntatem teſtatoris, & pro eo facit egregia deciſio Ang. in conſ.373. num.1. ver.3. quia ſolutio, vbi ait, quod venditor, qui lapſo termino ad ſoluen-
129 dum poterat recedere à cōtractu † ſi proteſtetur ſe non traditurum rem niſi prius ab emptore obſeruentur omnia promiſſa, videtur per hoc renūciaſſe pactis pœnalibus, & remiſiſſe reſolutionem contractus, ſequitur Crau.in conſ.206. num. 2. facit, quia petens dilationem ad ſol-
130 uendum cenſetur approbare † ſententiā, l.ad ſolutionem, C. de re iudic. Rom.in conſ.9. in fi. Grat.in conſ.47. numer.22. vol.2. Natta in conſ. 342. nu.23. Cæphal. in conſ.3. num.45. Menoc.de recup.poſſeſſ.remed.15. num.122. D.Becius in conſ. 106. num.41. ergo & concedens dilationem ad implendum, videtur concedere quod ille perſeueret in contractu, & ſicuti offerens ſe ſoluturum,id in quo fuit condemnatus dicitur † ſententiam rati-
131 ficare, glo.in cap.cum veniſſent, vbi Bal. num.8. de eo qui mit. in poſſeſſ. Iaſ.in l. poſtquam liti. num.1. verſ.3. limit. C.de pe pact. Curt. iun.in l.1. num.41. C.eod. tit. ita qui offert ſe recepturum implementum approbat contractum pro quo eſt implendum, nam interpellando videtur perſeuerare in prima actione, quæ ſibi competebat ad cōſequendum implementum, & qui perſeuerat in contractu
132 videtur tacitè † remiſiſſe contrauentionem, l.ſi domus, in prin.ff.loca Caſtr. in l.ſi merces,§.ſi vicino.ff.eo.tit.l.ſi fundus § elegāter, & l.de lege.§.poſt diem, ff.de lege commiſſo. Corn.in conſ.208. ad fin. vol.1. vbi ait quod videtur quis à pacto reciſſorio receſſiſſe, quando poſt diem vtitur eo cōtractu, Lancel. Dec.in l.cum proponas. limitatio. 5. C. de pact. comprobat Crau.in conſ.151. num. 8. Rolan. in conſ.69. num.46. vol.4.

Quamuis autem non omnes prædictæ declarationes applicari poſſint legato alimentorum, quia plurimū conueniunt, & non parum etiam intereſt illas ſcire, non volui omiſiſſe, quia vix lector illas inueniet vno loco congeſtas.

Generaliter verò ſciendum eſt, quod vbi poteſt cadere dubitatio quo animo actus turbatiuus geſtus fuerit, vel moleſtia fuerit illata, plurimum proderit proteſtatio, ſi quæ præceſſit, quia per eū declaratur actus dubius qui † ab animo 133
dependet, l.Neſennius, vbi glo.Bar.Bal. Ang.Caſtr. & alij, ff. de neg. geſt. Innoc. & alij omnes in cap.cum M.Ferrarienſ. de cōſtitutio.Bar.in l.non ſolum.§.morte, num. 18. ff. de nou.op. nuntiatio. vbi latè ponunt Dd. præcipuè Iaſ.& Rube.& cū eſt pluries repetita magis enixè oſtē-
dit † voluntatem proteſtantis, Bart.in l. 134
cum ſcimus, C.de agricol.& cenſit. lib. 11.Felin. in cap. nonnulli, num.54.de reſcript. Dec.in conſ.497. num. 6. atque in proprijs terminis noſtris, quod proteſta
tio adiuuet, † tenuit Riminal.in cōſ.676. 135
numer.76. & per eandem rationem ſi is qui interpellat hæredem ad implendum proteſtetur de ſuis iuribus non cenſeretur remiſiſſe contrauentionem, quia pro
teſtatio † conſeruat ius proteſtantis, l. 136
ſi debitor. §.1. iuncta glo.ff.quibus mod. pig. vel hypothe.ſoluat.Oldr. in conſ. 257. in fin.Caſt. in conſ.311. num.4. volu. primo.Dec.in cōſ.42. in fi. hinc eſt quod dominus recipiens canonem cum proteſtatione minimè cenſetur caducitatem
† remiſiſſe ſecundum gloſ. in capit. po- 137
tuit, in ver. expelli, de loca. vbi Butr. numer.19. & Fel.numer.39. Iaſ.in l.ſi poſt moram, num.4. ff. de eo quod cer. loco, & in l. 2. num. 124. C. de iure emphyteu. Clar.in § emphyteuſis, q. 10. & poſſem infinitos allegare.

SVM-

SVMMARIA.

1 Monaſterium ſecundum tenetur eum alere, qui relicto primo ingreſſus eſt ſecundum.
2 Simonia non eſt, dare ſpiritualia pro temporalibus.
3 Simonia non contrahitur ſine conuentione, vel pactione.
4 Simonia non eſt, quando aliquid relinquitur monaſterio cum onere, quod aliquem recipiat ad religionem.
5 Conſuetudo quod clerici certum quid exigant à laicis non eſt ſimonia ſi habet licitum principium.
6 Monachus qui tranſit de vno monaſterio in aliud non debet eſſe oneroſus ſecundo monaſterio.
7 Monacho tranſeunte de vno monaſterio in alterū bona monachi remanent durante eius vita penes ſecundum monaſterium.
8 Monachus offerendo ſe & ſua efficitur quodammodo ſeruus monaſterij.
9 Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur.
10 Monaſterium tenetur alere monachum, quem recipit ad religionem.
11 Exceptio probanda eſt ab eo qui habet regulam contra ſe.
12 Regula transfert onus probandi in aduerſarium.
13 Monacho deſerente propria authoritate primum monaſterium, bona non tranſeunt in ſecundum.
14 Altari, qui ſeruit de altari viuere debet.
15 Opera, qui vtitur alimentis tenetur illum alere.
16 Monachus, qui licitè ingreditur ſecundum monaſterium liberatur à primo
17 Adoptans obligatur ad omnia onera adoptati.
18 Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.
19 Monachus in aliud monaſterium tranſlatus dequirit ſecundo, non primo monaſterio.
20 Ciuis deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis.
21 Dominus deſerens vaſallum perdit ius vaſallagij.
22 Ciuis deſerit ciuitatem quando transfert domicilium in alium locum.
23 Monachus ſi ingreditur ſecundum monaſt[illegible]m egenum recipit alimenta à primo.
24 Pater adoptiuus alit filium, quando naturalis eſt pauper.
25 Doctor expulſus de collegio ſi reſtituatur non recuperat primum locum.

PRIVILEGIVM XXVII.

NOn raro euenit quod monachus, vel monialis de vno monaſterio in aliud transfertur, propterea dubitatum etiam fuit aliquando, an primum monaſterium teneatur religioſo ſic tranſlato alimenta miniſtrare, vel potius ab vltimo mo aſterio danda ſint? hanc quęſtionem non inuenio ab aliquo fore tactam, prętérquam à Menoc. in cōſ. 193. per totum, vbi cōcludit, quod ſecundum monaſterium tenetur alere † ingreſ- 1
ſum, poſito, quod ſit opulentum, vel habeat redditus ſufficientes. mouetur principaliter, quia ſimonia cōtrahitur, quando monaſteriū aliquid pro ingreſſu exigit, dat. n. ſpiritualia pro temporalibus 2
c. quoniam, & c. non ſatis, de ſimon. & notarunt Hoſt. & Abb. in d. c. quoniam, vbi quod ſi redditus ſunt tenues licet aliquid recipere pro ingreſsi victu, allegat etiā Diuum Thomam, Silueſt. Redoan. & Nauar. quibus addi etiam poteſt Natta plenius cæteris examinans hanc controuerſiam in facti cōtingentia in conſ. 618. per totū, poſt Bar. Bal. Ang. Imol. Anan. Ale. Dec. Aret. & Campeg. & quamuis Menoc. præcitato loco alijs vtatur rationibus, ille tamē fundātur in facto ſibi propoſito non in iure, ſed ea ratio non eſt tuta, quia ſimonia tunc † ſolum contrahi- 3
tur, vbi eſt cōuentio, vel pactio, ca. quam pio. 1. quæſt. 2. Inn. in c. cum M. Ferrarienſis, num. 4. de cōſtitutio. Bal. in l. ſi quemquā, in ſi. C. de epiſ. & cleric. & quod licitè aliquid relinqui poſsit alicui monaſterio cum onere † recipiendi aliquem 4
in monaſterium, tenuit Bal. in l. 1. nu. 2. C. de inſtit. & ſubſtitut. & ego in conſ. 295. per totum, probaui, ni fallor, contra Nattam in eodē illius facto ſuſtineri diſpoſitionem in qua monaſterium inſtituitur, ita tamen quod teneatur recipere nonnullas honeſtas puellas de familia teſtatoris, allegaui etiā Bart. Fulgoſ. Cuman. Caſtren. Ang. Aret. Dec. Rip. & Bertran. qui videri poſſunt, & hanc communem dicit Caſtr. in l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de condit. & demonſt. in lectura paſsiua, addo quod idem tenuerūt Alex. & Iaſ. in l. 2. C. de inſtitutio. & ſubſtitutio. ſequitur etiam Benedict. in c. Rainutius, par. 2. in ver. cuidam Petro tradiderunt, nume. 13. de teſt. ſed pręter eos idem probauit Calder. in cōſ. 10. in tit. de ſtatu regul.

regul. vbi ſuſtinet, quod datio pecuniæ ante ingreſſum etiam ex pacto non eſt ſi-
5 monia, † quia fit ad ſubleuandum monaſterium ab impenſa alimentorum, quæ miniſtrare debet, cum ea tranſit Rimina. in conſi.477.num.25.& 36.verſ.non obſtare dicatur. Prætereà quidquid de rigore iuris dici poſſit, nunc conſuetudo generalis comprobauit eiuſmodi pactiones, quæ victus cauſa ſuſtinētur præcipuè cũ licitum habeant principium, nam antiquitus eiuſmodi largitiones fiebant tempore ingreſſus per ſpontaneas oblatiões, & vbi licitum eſt principium admittitur conſuetudo, vt notat.in c.ad Apoſtolicã, de ſimon.& dicit Abb.in c.ſuam,de ſimo. quòd conſuetudo dandi eleemoſynam ſi proceſſit ex liberalitate non eſt ſimoniaca, & ſi poſtea agatur contra populum, vt obſeruet laudabilem conſuetudinem actus non erit ſimoniacus, Ripa in conſil. 26.numer.45.& in propoſito ita dicit Bened.loco ſupra allegato,nu.13. vbi ſubdit tanto magis id ſuſtineri ſtante tolerãtia ſummi Pontificis, & Epiſcoporum. confirmatur etiam quia ſuſtinetur traditio in cauſam alimentorum ſecus ſi quid daretur vltra alimenta, per ea quæ ponit Innoc. & tradunt cæteri Dd. in c.cum volũtate, de ſentēt.excommu.& per eos dicit Rip.loco prædicto nõn ſuſtineri conſuetudinem, quòd populus aliquid det prædicatori vltra alimenta.

Secundo contra prædictam monachi deciſionem facit, quia vbi monachus trãſit de vno monaſterio ad aliud, non de-
6 bet eſſe oneroſus † ſecundo monaſterio, c.de lapſis, vbi gloſſ.16.quæſtio.1.c.quod à te, vbi But. Abb.& Imo. de cleric.coniug. & per hanc etiam rationem gloſſ.Io.in c. ſi quis rapuerit, 27.quæſti.1.dicit, quòd vbi monachus transfertur de vno in aliud monaſterium, tunc ſecundum monaſte-
7 rium durante vita monachi † conſequitur vſumfructum bonorum, quæ primum monaſterium habuit per illius ingreſſum, quod etiam voluerunt Hoſtien. Ioã. And. & alij prædicti in d.c.quod à te, Socin.conſ.52.num.18. volum.4. Menoch, 4.conſ.193.num.1.& 12.vbi etſi dicat aliud eſſe, cum ingreſſus religionem nulla bona intulit monaſterio, tamen non aduertit, quod ratio Doctorum, ne ſit ſecundo monaſterio grauis, & oneroſus, concludit, quod ſecundum monaſterium eſt eo onere alendi exgrauandum.

Tertiò facit, quia cum quis ſe & ſua obtulit monaſterio, tunc efficitur quodam- 8
modo ſeruus † illius monaſterij ita vt de cætero non poſſit diſcedere etiam gratia ſtrictioris religionis, vt inquit gloſſ.in c. vt lex continentiæ in verſicu.profeſſi.27. quæſti.1.quam dicit ſingularem Abb. d.c. quod à te, num.5.allegando etiam Archidiac. ergo eodem modo contracta cenſeri debet obligatio ex parte monaſterij erga monachum reſpectu alimentorum, vt nullo modo onus illud euitare poſſit ne obligatio inter eos inæqualis ſit, & claudicet.

Re tamen diligenter diſcuſſa dicendũ erit, primum monaſterium nihil debere pro alimentis, ſed id oneris incumbere ſecundo, quod cum loco primi ſit ſubrogatum, præſtare † debet id quod teneba- 9
tur primum, l.ſi eum, §. qui iniuriarum, ff.ſi quis cautio.§.fuerat, Inſtitu.de acti.c. eccleſia, il 1.extrà, vt lib.pend.quod procedit etiam in correctorijs, §. reliquam. verſ.vnde conſequentiam, in Auth.de hæred.& Falcid. Aret.in rub. ff.de acqu. poſſeſſ.circa fi.dixi in conſ.42.num.11. Secũdò certum eſt quod monaſterium tene-
tur alere † monachum, quem recepit, & 10
ad religionem admiſit, Caſtr.in conſi.76. num.1.volum.1.& dixi in tit.alimen.quibus debean.& à quibus. ſi autem vult dicere primum monaſterium teneri probare debet, quia regulam habet contra ſe,
& à ſe eſt probanda † exceptio, Bartol.in 11
l.ſi tutor.in fin.C.de ſeru. pignor.da.manum.Alberi.Signoro.Neuizan.Gram.Tyraquel.& alij, quos citaui in conſi. 110 nume.9.& ſeq.quia regula ſemper transfert
in aduerſarium † onus probandi, Alexan. 12
in conſil.79.nu me. 4.volum.7. Ioan.de Amic.in conſil.95.num.6.Socin.iun.Alciat. Euer.Pariſ.& alij citati per me loco præ-

 dicto,

dicto, nume. 10. facit, quia ſibi imputare
debet ſecundum monaſterium, ex quo
eum recepit, cùm non deberet, c. licèt, de
regularib. per quam rationem Butr. in c.
quod à te, nume. 9. ver. ſi ſine licentia, de
13 cler. couiug. inquit, quòd ſi monachus †
ſine ſuperioris licentia de primo mona-
ſtario egreſſus, aliud ingreditur, bona il-
lius ſecundo monaſterio non reſtituun-
tut, ſequuntur alij ibi.

Tertiò facit, quia cùm monachus ſer-
uiat in ſecundo monaſterio, debet de il-
14 lius reditibus viuere, qui enim † altari
ſeruit, de altari viuere debet, c. cum ſecũ-
dũ, de præb. & tenetur quilibet alere eos,
15 quorum operis & monaſterio vtitur, l. in
rebus. §. poſſunt. ff. commoda. l. pen. ff. de
oper. liber. l. vnica. §. ſed ſcimus. C. de la-
tin. libe. tollend. l. 2. ff. de his qui ſunt ſui
vel alien. iur. l. item ſerui, in fin. ff. de ædi-
lit. edict. l. diuortio. §. fi. ff. ſolu. matri. mo
nachus autem cùm Deo ibi ſeruiat de re-
bus Deo dicatis, in eo monaſterio recipe
re debet alimenta nõ autem à primo mo
naſterio quod exeundo deſeruit, cuique
non ſeruit, & dicit glo. in c. 1. de infant. &
langui. expoſ. in ver. languidis, quòd mo-
naſterium denegando monacho alimen-
ta, impiè agit.

Quartò certũ eſt, quòd vbi monachus
de vno monaſterio transfertur in aliud
deſinit eſſe primo ſubditus, † & ſubijci-
16 tur ſecundo, ita quòd eximitur à nexu
prioris, & ſecundo obligatur, ergò pari
modo primum monaſterium liberari de-
bet ab onere alendi, illudque transferri
in ſecundum, vt dicimus de filio, qui vbi
datur alicui in adoptionem, liberatur
pater ab omni onere alendi, atque illud
in patrem adoptiuum transfertur, l. one-
ra. ff. de adoptio. vbi dicitur, quòd in pa-
17 trem † adoptantem transferuntur illius
onera, qui ſuſcipitur in adoptionem, &
ibi gloſ. tenet, quòd pater adoptiuus alit
filium, non autem pater naturalis, Placẽ.
& Azo, quorum primum citat glo. ſecun
dum verò Io. Fab. in §. ſed ea omnia, Inſti.
de hæred. quæ ab inteſt. Specul. in tit. qui
fil. ſint legit. num. 19. vbi Io. And. & ſequũ-
tur alij, quos citaui in tit. quib. & à quib.
debean. alimen. in quæſt. incip. quæ etiam-
an pater adoptiuus. ſicuti igitur primũ
monaſterium perdit ius ſuperioritatis,
quod habebat in monachum, ita liberari
debet ab onere, vt eum ſequantur incom-
moda, quem ſequuntur commoda, l. ſe-
cundùm naturam. ff. de reg. iur. aliàs eſſet
inconueniens, & abſurdum, quòd in ſe-
cundum monaſterium ſit translatum ius
ſuperioritatis, in quo conſiſtit commo-
dum, & onus alendi remaneat apud pri-
mum monaſterium.

Quintò, vna & eadem res non debet † 18
diuerſo iure cenſeri, l. eum qui ædes. ff.
de vſucap. & monachus translatus dice-
retur, quoad ſeruitia de ſecundo mona-
ſterio, quo verò ad alimenta diceretur
de primo, quod eſſe non debet.

Sextò, redditus monaſterio applican-
tur, vt in vſus monaſterij conuertantur,
illique monaſterio ſeruire debent, cui
ſunt addicti, & monachus in aliud mona-
ſterium translatus, non dicitur eſſe de
primo monaſterio: ſed de ſecundo, ideò
ſi quid poſt translationem acquireret, † 19
non applicaretur primo, ſed ſecundo, c.
vnico. 18. quæſtio. 1. c. cum olim, il. 2. & ibi
Abb. de priuileg. quæ concluſio eſt veriſ-
ſima, ſi translatio in aliud monaſterium
facta eſt, non ſolùm ante aditionem hære
ditatis, ſed etiam ante delationem, quid-
quid ſit, quando eſſet translatus ante adi
tionem, ſed poſt delationem, de qua quę-
ſtione latè poſt Io. Andr. & alios tractant
Doctores omnes in c. in pręſentia, de pro
batio. vbi Deci. num. 71. Bero. in conſi. 26.
num. 9. volum. 1. non ergò licet bona pri-
mi monaſterij cõuertere in alimenta mo
nachi degentis in alio monaſterio, facit
ratio, quia tenetur quiſque proprios, nõ
alienos filios alere. quando illi a proprio
parente ali poſſunt. Concludo itaq; per
rationes prædictas, monachum alendum
eſſe a ſecundo, non à primo monaſterio:
ſed prius aliam adduco rationem, quam
omiſeram, quia ſcilicet nec debet mona-
chus commodum aliquod exigere, perci
pere, aut ſperare ab eo monaſterio, quod

ipſe

ipſe deſeruit,& à quo per egreſſum fecit ſe alienum, argumē.eius quod dixit Bal. in l.2.in fine.C.de infantib.expoſ.vbi ait,
20 quòd deſerens † ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuilitatis:& idem dicit de vaſallo deſerente dominum , & de patre,
21 qui filium exponit , & de domino, qui deſerit † vaſallum : priuatur enim vaſallagio,& hoc inquit ſingulare dictum Iaſ. in l.1.§.huius ſtudij,num.15.ff.de iuſtit.& iu.Neuiza.in conſil.12.colum.1.inter conſil.Brun.Cæphal.in conſ.71.num.34.Rol. in conſ.79.nu.32.volum.1.Menoch.de arbit.iudic.caſu 396.num.11.& ſeq.iniquum enim eſſet, quòd haberet quis emolumētum à monaſterio, à quo læſionem habere non poteſt, vt in ſimili loquendo de
22 ſtatuto voluit Ruin.in conſi.18.colum.fi. volum.2.& dicitur ciuitatem deſerere,† qui alium in locum transfert domiciliū, Hoſt.in Sum.tit.de foro compet.§.2. ver. item ratione originis, Afflict.deciſ.384. colum.pen.Ripa,qui multis iuribus comprobat in cōſil.111.n.1.& ſeq.dicēs, amitti ciuitatem tranſlato domicilio, Burſa.in conſi.36.num.10.non obſtat itaque,quòd nō debeat monachus eſſe oneroſus ſecundo monaſterio,quia reſpondetur ceſſare hanc rationem, quia non dicitur oneroſus,ſi illi ſeruit. & quamuis Doctores vtantur hac ratione,quando monachus ſic vt ſuprà,tranſlatus habet bona penes primum monaſterium,tamē ea non quadrat vbi non habet aliqua bona, quia nihil ſibi imputari poteſt,& quòd ratio illa non ſit indiſtinctè bona probatur, quia non eſt generalis, & non habet locum, quando extant bona,quia nihilominus monachus recipitur in monaſterium, & ab eo alitur. Minus enim mouet , quòd monachus non poſſit exire monaſterium etiam gratia ſtrictioris religionis: reſpondeo enim,quòd Abb.in d.c.quod à te. dubitat de eo dicto. Secundò, vbi eſſet verum,loquitur in alijs terminis, quando ſcilicet quis expreſſè ſtatim cùm ingreditur religionem , dedicat ſe,& ſua, nos verò quando per profeſſionem emiſſam poſt probationis annum. Tertiò dico, quòd hoc argumentum concluderet, poſito quòd monachus perſeueret in eodem monaſterio, tunc enim debet alimenta recipere à monaſterio, at cùm ipſe diſcedit,ſicuti ſe liberat à nexu monaſterij, ita liberatur monaſterium ab obligatione alendi, & diſſoluitur ille quaſi contractus, qui intercedebat inter eum,& monachum, & monaſterium non tenetur alere quemquam extra domum, ſicuti etiam pater non tenetur extra domum alere filium, qui ſine cauſa , ſed propria culpa diſceſſit, vt dixi ſuprà loco ſuo.

Hoc tamen intellige,quando ſecūdum monaſteriū eſſet opulentū, & haberet vnde alimenta monacho miniſtraret, q̃ ſi 23
egens ſit,tenetur primum: ita videtur innuere Menoch.in conſi.193.num.11.facit, quod voluit Fab.in §.ſed ea omnia,Inſtitut.de hæred.quæ ab inteſta.deferun.vbi quòd ſi pater naturalis teneatur regulariter ſecundùm eum alere filium, quem tradidit alij in adoptionē, tamen fallit, 24
quando eſt egenus , † quia tunc onus hoc transfertur in patrem adoptātem,ſequitur Angel.ibi,num.3.circa fin.rationes tamen ſuprà allegatæ ad probandum principalem concluſionem, militant etiam ad probandum , quòd primum monaſterium non tenetur, etiam quando ſecundum inops eſt, ex quo diſcedendo ab illo dicitur deſeruiſſe, & per tranſlationē diſſolutum eſt omne vinculum,quod intercedat, ita quòd ſi aliquando rediret ad primum , non recuperaret priſtinum locum,ſed tanquàm nouus homo admitteretur, per ea, quæ ponit Bartol.in l.2. 25
ff.de decurion.vbi inquit,quòd Doctor† expulſus de collegio,ſi reſtituatur, non recuperat primum locū in collegio, ſed admittitur tanquàm ſi nunquàm fuiſſet in collegio: niſi dicamus,quòd in primo monaſterio durant reliquiæ quædam primæ obligationis.

SVMMARIA.

1 *Filius eſt alendus à patre,ſi viuere poteſt in aula Principis,vel ire ad bellum.*

2 *Pater non cogitur alere filiū robuſtum,qui non*

vult operari cum poſſit.

3 *Nemo cogitur ſe conijcere in periculum.*

4 *Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit à periculo perſonæ.*

5 *Metus iuſtus dicitur qui reſpicit vitam filij.*

6 *Saluo conductui nemo credere tenetur, quando agitur de periculo vitæ.*

7 *Impoſſibile iudicatur quod pendet à voluntate principis.*

8 *Impoſſibile non reputatur quod pendet à voluntate principis ſi non fuit ab eo poſtulatum.*

9 *Culpam obijciens marito quod non adhibuerit medicum vxori infirmæ, probare debet quod extaret medicus in loco.*

10 *Culpã tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prædia venalia.*

11 *Minoris contractum dicens nullum quòd nõ fuerint adhibiti conſanguinei, probare debet cõſanguineos extitiſſe.*

12 *Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerint adhibiti teſtes Mantuani, probare debet quod adhiberi poſſent.*

13 *Peculium caſtrenſe dicitur quidquid à principe datur in recompenſationem ſeruitutis.*

14 *Donatum à principe non confertur, nec imputatur.*

15 *Peculium caſtrenſe, vel quaſi non conferuntur, nec imputantur.*

16 *Pater non habet vſumfructum in bonis à principe donatis filio ſuo.*

17 *Effectus ſi ſequatur non curamus de modo.*

18 *Conſequentia. Multa veniunt in conſequentiã, quæ principaliter non venirent.*

19 *Damnum pati aliud eſt, quam lucrum non facere.*

QVAESTIO XXVIII.

QVAMVIS in titulo, quibus ex cauſis alimenta alioquin debita denegari poſſint, dixerim filio non deberi alimenta, qui poteſt aliunde victum ſibi quærere, tamen omiſſa eſt quæſtio nunc in facto agitata an filius dicatur aliunde habere, eo ipſo quod poteſt alicui principi ſeruire, ſatellitium præſtando, vel etiam militando in bello, atq; ita merendo ſtipendia. & ſanè videtur excludẽdum à petitione alimentorũ: paria enim ſunt quod non ſit nobilis, & ſciat artem ex qua poſſit victum quærere, vel quòd nobilis ſit, & poſſit principi ſeruire, domi, aut in bello, imò ſiue nobilis ſit, ſiue ignobilis cum poteſt in bello habere ſtipendia ſecundum cõditionem ſuam, vel pari modo principi, non poteſt dici pauper, ita concludit Curt. iun. in conſil. 148.
num. 5. dicens filium non eſſe à † patre alẽ 1
dũ ſi poteſt viuere in aula principis, vel
eundo ad bellum, per doctrinam Bart. in
l. 1. circa fi. C. de medican. valid. lib. 1. vbi
ait patrem non cogi alere filium robuſtũ
qui cum ſciat non vult † operari; eum ci- 2
tat, & ſequitur Emilian. in conſil. 146. nu.
1. Menoc. in conſi. 321. num. 26. Gabriel. cõmun. opinio. lib. 6. tit. de alimen. concluſ. 1. nume. 27. & facit, quia ad filij excluſionẽ Dd. conſiderant ſolum potentiam quærendi victum, & non eſt dubium, quod non minus prædictis modis poteſt quilibet viuere, quam ex arte, & diſciplina. cum vero contigiſſet hæc controuerſia inter Dominos Iulium, & Octauium patrem & filium de Mainoldis, nobiles Mãtuanos, non placuit Senatui ea Curtij opinio. propterea illa ſpreta cenſuit filio prouidendum à patre pro eo quod deeſſet ad debita alimẽta, & principalis fuit ratio, quia ſi filius ſemper diceretur habere vnde viueret, cum poteſt principi, bello, vel domi ſeruire, iam non eſſet diſtinguendum inter filium artificem, & induſtrium, & ineptum, atque ignarum, cũ ſemper obijci illi poſſit, ſeruias principi, ſed ſufficeret probare illum ſanum, & robuſtum eſſe, at Dd. diſtinguũt inter artificem, & inertem.

Secundò motus fuit, quia nemo tenetur ire ad bellum cum periculo ſuæ per-
ſonæ, quinimo nemo cogitur † ſe conij- 3
cere in aliquod periculum, l. fin. C. de accuſation. l. 3. C. ad leg. Iul. maie. l. noſtris, C. de calumnia. & iuſtus dicitur metus,
qui deſcendit † ex periculo perſonæ, l. 4. 4
cum ſeq. ff. de eo, quod met. cau. l. interpoſitas, C. de tranſact. l. metus autem, ff. ex quib. cauſ. maior. imò fortius admittunt Dd.

Dd. iuſtum inferri metum quando pater
5 ſuſpicatur † de vita filij ex doctrina In-
nocen.& Card.in c.cum locum, de ſpon-
ſa. vbi non ſolum matrimonium vitiatur
tamquam meticuloſum, ſed etiam quan-
do eius filio incutitur, idem loquẽdo in
genere tenuit Aret. in conſil.14.nume.15.
ver ſic.ſecundus etiam actus.Socin.iun.in
conſi.77.num.38.volum.2.Alciat.in conſi.
162.num.9.& Rolan.in conſi.1.num. 66.&
68.volu.1. hinc dixit Imol.in l.nam quod
§.non omnis.ff.ad Trebellian.quod vbi a-
gitur de periculo vitæ non tenetur cre-
6 dere † literis ſalui conductus ſibi à prin-
cipe conceſſis, allegat c. accedens il 1.ex-
tra, vt li.non conteſt.& dixit Barbat.in c.
cum canonicus, de offic.delega.quod ci-
tatus oblatis literis ſalui conductus ſi nõ
comparet, quia timeat ab inimicis, excu-
ſatur, quia nemo tenetur exponere ſe pe-
riculo, c.1.de cle. non reſid.in 6.Afflict.in
deciſ.289.colum. 3. in prin.num.21.Barba.
in conſi.62.num.10. volum.1.Iaſ.in conſil.
86.num.36.volum.3.Igne.in l.neceſſarias,
§.non alias, num.424.ff.ad Sillanian.Fran
ch.de March.quæſtio.68.part.2.Io. Iac.de
Leonar.inter conſ.Brun.conſil.114.num.
375. quod ſi vbi agitur de vita non tene-
tur quis committere ſe fragilitati cauti-
onis aut ſalui conductus, multo minus
cogitur quis ire ad bellum vt victum ſibi
quærat, cum aliunde conſequi poteſt à
patre, monit etiam ſenatum, quia non
conſtabat quod poſſet principi ſeruire,
licèt admodum aptus, & dominus Octa
uius, quæ enim pendent à voluntate prin
7 cipis † reputantur impoſſibilia, l.apud
Iulianum, §.fin.ff.de leg.1.l.qui cum ma-
iori, in princip.ff.de bon.liberto. & licèt
hoc non procedat quando à principe nõ
fuit poſtulatum, quaſi præſumatur fuiſſe
8 impetraturus † ſi poſtulaſſet, Bal.in conſ.
395.colum.1.volum.2.Caſtr.in conſil.433.
colum.3.volum.1.Crau.in conſ.127.nu.10.
Burſat.in conſi.56.num. 24. dixi in conſil.
90.num.40.tamen in caſu noſtro non fuit
neceſſaria petitio, quia defuncto ſere-
niſſimo Duce Guilielmo cum plures alij
aſſumpti forent in obſequia Sereniſſimi

domini Moderni Ducis ipſe dominus O-
ctauius fuit omiſſus. præterea qui dicit
eum potuiſſe principi ſeruire probare
debet, quod extet princeps aliquis, qui
foret libenter eius opera vſurus, ſicuti
dicimus de eo, qui imputare vult mari- 9
to quod medicum non adhibuerit: † tene
tur enim probare quod extarent in loco
medici, qui poſſent adhiberi ſecundùm
Bart.in l.ab hoſtibus, §.ſi vir.ff.ſolu.matr.
vbi ait eſſe notandum, idem Bartol.in l.ſi
ſeruum, in ſi.princ.ff.de verb.obligat.vbi
inquit probandum eſſe quod foret faci-
le marito adhibere medicum, Caſtr.in d.
l.ſi vir.Alex.in conſi.123. num.2.ver.nam,
vt dicit, volu.7. & dicit Rolan.in tract.de
lucro dot.quæſt.64. num.15.quod Bartoli
doctrina eſt ab omnibus approbata, vt in
ſimili dixit idem Bart. in l.tutor qui re-
pertorium, §.ſi poſt depoſitionem, in fin.
ff.de adminiſt.tut.quòd tutori negligen-
tiam obijciens pro eo quod pupillarem
pecuniam † non conuerterit in emptiõe 10
prædiorum, tenetur probare, quod in
loco extarent prædia venalia, & inquit
Corn.in conſil.241.col.3.vol.2.quod alle-
gans nullitatem contractus geſti cum mi
nore, quia non fuerint adhibiti conſan-
guinei, debet † probare cõſanguineos ex- 11
titiſſe, qui potuiſſent adhiberi, alios con
cordantes citaui in conſil.39. nume.14.&
ſequ.hinc etiam dixit Burſat. in conſilio
307.num.37.quòd allegans nullitatem te-
ſtamenti eo quod non fuerint adhibiti
teſtes Mantuani † vti mandat ſtatutum, te 12
netur probare non ſolum quod extarent
homines Mantuani in loco, ſed etiam ꝙ
facile adhiberi poſſent, quia eſſe poteſt
quod extarent, ſed quod temporis breui-
tas non pateretur illos accerſiri, vti con-
tigit in eo facto, & idipſum probauit Ro-
land.in eodem facto loquens in conſil.30.
volum.3. licèt vterque ipſorum ſatis ie-
iunè pertractet hoc argumentum, ita er-
go in propoſito non ſat eſt multos oſten-
dere principes, niſi etiã probetur quod
eſſent in eorum obſequio acceptaturi do
minum Octauium. rurſus reſpectu pri-
mi obiecti, quod poſſet in bello ſtipẽdia

mereri dicebatur quod in hac patria extat decretum ne cui liceat iniuſſu principis nomen dare, cum vero requiratur licentia, non poteſt obijci Domino Octauio culpa ſi non militat, cum non appareat id fieri poſſe permiſſu principis, imò eiuſmodi licentia tamquam à ſola principis voluntate dependens impoſſibilis à iure reputatur, vt dixi paulo ſuprà, & quamuis ſoleat princeps illam concedere, id tamē omnibus, nec indiſtinctè, nec pro quorumque bello facit, ſed pro longinquis partibus, putà ſub Duce Parmæ in Flandria, quo non niſi magna cum impenſa multoque periculo non datur acceſſus, his præſertim diebus, quibus ob ingens atroxque in Gallijs bellum militibus, & latronibus obſidētur itinera, vt vix terreſtri via pateat tranſitus.

Eodem in facto cōtigit dubitari, an in calculandis alimentis neceſſarijs deducendum eſſet id quod eidem domino Octauio dono datum fuerat à Sereniſſimo Duce Guilielmo, atque id poſſet Dominus Octauius præcipuum capere, vel potius teneatur pater tanto minus in cauſam alimentorum tradere, dubium faciebat, quia datum alicui à Principe ob merita, vel in recompenſationem ſeruitu-
33 tis habetur pro peculio quaſi caſtrenſe, † vt eſt text. in l. cum multa, C. de bon. quæ libet. quam dicit ibi in hoc ſingulare Bal. quod fœmina poteſt habere peculium quaſi Caſtrenſe, Iſern. in c. 1. nume. 13. qui feud. da. poſ. vbi dicit idem eſſe in Rege donante, & loquitur in donatione feudi, eum quoq; textum dicit ſingularem, Iaſ. in Authen. ex teſtamento, nu. 13. C. de collatio. & in l. ex imperfecto, nume. 3. C. de teſtamen. Coraſ. in l. frater à fratre, num.
34 105. ff. de cond. indeb. & non confertur, † nec imputatur, vt dicitur in ea l. cū multa, Iaſ. d. Authen. ex teſtamento, & Coraſ.
35 loco prædicto, quia caſtrenſa, vel quaſi † non conferuntur, l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de collatio. bono. l. filia licet, C. de collatio. quod ſi filius ex fructibus eorum bonorū teneretur ſibi prouidere de alimentis, vtiq; fructus prædicti cederent in vtilitatem patris, & eum eximerent ab onere alendi, & tamē pater in bonis filio donatis à Principe † non habet vſumfructū, 36
vt probat d. l. cum multa, & ponūt omnes præcitati Dd. atq; ita pater per indirectū conſequeretur in bonis filij. quod ei directè denegatur. ſed in hoc quoque ſenatus tenuit ſufficere, quod filius aliunde habeat vnde viuat, ad hoc vt pater alendi onere exgrauetur: lex enim conſiderat effectum dum patrem cogat in ſubſidium, & non curamus de modo † dum tamen effe- 37
ctus ſequatur. l. 3. C. de inſti. & ſubſt. Men. conſ. 35. nu. 22. & certum eſt, quod tenetur quilibet prius de ſuo viuere quam alios moleſtare, & quando vnus tenetur in ſubſidium alterius, deber prius alter excuti, vt videmus in fideiuſſore, & alijs perſonis, & non obſtat quod hoc modo exgrauando patrem deferatur illi vſusfructus per indirectum, vel ſaltem commoditas, quia reſpondetur attendendū eſſe quod principaliter agitur, non quod venit cōſequutiuè, & multa † veniunt in conſe- 38
quutione, quæ principaliter non concederentur, Bart. in l. 1. ff. de autho. tut. Dec. in l. 2. nu. 26. ff. de iuriſd. omn. iud. Tyraqu. in tracta. res inter alios acta, col. 2. D. Becius conſ. 47. nu. 32. principaliter autem res à Principe donata cedit in vtilitatem donatarij qui ex ea ſumit alimenta, licèt in conſequentiam pater exgrauetur onere filium alendi, & pater ex hoc non dicitur lucrari ſicuti quando in bonis filij habet vſumfructum, ſed à damno defendi, & aliud eſt damnum pati, aliud † vero lucrū 39
non facere, l. quamuis, & l. fin. C. de iur. & fac. ignor. l. error, ff. eod. facit l. fin. §. licentia, C. de iu. delib. Card. Florē. & Abb. in c. ex parte, de reſtitu. in inreg. Fulg. in cōſ. 61. domina Catherina, col. fin. & hoc modo ſatisfit l. cū multa. C. de bon. quæ lib.

SVMMARIA.

1 *Vxor cui alimenta relicta ſunt à viro, an poſſit ſupplementum quartæ petere in bonis mariti diuitis.*

2 *Cauſa, quæ certo tempore requiritur, ſat eſt ſi eo tempore adſit licet deinde deſinat.*

3 *Vxor,*

3 *Vxor, cui quarta debetur in bonis viri diuitis non excluditur ab ea ſi diuitiæ ſuperueniant.*

4 *Exequutor ad diſtribuendum in pauperes dando cuique duas bucellas non poterit plus robuſto dare quam debili.*

5 *Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare cum opprobrio matrimonij anteacti.*

6 *Vxor dotata parua dote conſequitur quartam in bonis mariti perinde ac ſi dotem non haberet.*

7 *Vxori indotatæ non debetur quarta in bonis viri defuncti ſi habet patrem diuitem.*

8 *Ratione legis ceſſante, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*

9 *Neceßitatis cauſa quando aliquid cōceditur ceſſat ipſa ceſſante neceßitate.*

10 *Ratio reſtringit dictum generale.*

11 *Qualitas à lege requiſita probanda eſt, alias legi non eſt locus.*

12 *Qualitas adiecta enti illud qualificat, & in diuerſa ſpecie reponit.*

13 *Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata.*

14 *Conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum.*

15 *Conditio adiecta facit rem videri diuerſam.*

16 *Conditio ſignificat cauſam.*

17 *Legatum acquiritur legatario ſtatim à morte teſtatoris.*

18 *Prius aut poſterius non datur in his quæ ſiunt eodem tempore.*

19 *Dominium rei legatæ non tranſit recta via in legatarium quando legatum conſiſtit in quantitate.*

20 *Actionem, qui habet, rē ipſam habere videtur.*

21 *Vxor indotata non petit quartam in bonis ſecūdi viri ſi poteſt illam conſequi in bonis primi.*

22 *Cum de vno diſputamus cætera omnia ſupponūtur habilia.*

23 *Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto.*

QVAESTIO XXIX.

EX DISPOSITIONE authēticæ, prętereà, C. vnde vir & vxor, cauetur quod vxori indotatę quarta debeatur in bonis viri locupletis, & legatum ei factum à viro in eam quartā imputatur, fuit à Doctoribus quæſitum ſi maritus vxori paupęri relinquat alimenta, vel tot bona ex quibus poſſit cōmodè viuere, cū tamen non aſcēdant ad quartam bonorū, an poſſit petere id quod deficit ad ſupplementū quartæ. & Io. Petruc. de Peruſ. in d. Auth. prætereà, prout eum refert, & ſequitur Caccialup. ibi, cōcludit ſupplementum deberi, † quia ex quo fuit ſemel 1
aperta via ad petitionem, tota quarta debetur, nec minui debet, argumento l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bon. poſſ. contra tabu. & cum eis tranſit Fabia. de Pap. in d. Authē. prætereà, nu. 127. vbi alias rationes allegat, & præcipuè quod legatum vxori ſuperueniens poſt ius quæſitum non tollit, nec minuit ius illud, quia vbi aliqua cauſa certo tempore † requiritur, ſat ęſt 2
ſi eo tēpore adſit, licèt poſtea ceſſet, Bart. in l. generaliter, colu. 2. C. de epiſc. & cle. faciunt multa per Deci. allegata in d. Authen. prætereà, in fi. vbi ideo infert, quod ſi poſt ius quartę delatum, & ita poſt mortem mariti vxor † efficiatur diues nō impeditur in conſequutione quartæ, & idē 3
dicit in conſ. 24. Soci. in conſ. 21. num. 30. volum. 4. Fabia. in d. Authē. num. 103. allegat etiam glo. in c. vnico, in verſ. quartæ, in fin. de inueſt. fac. de re alien. quæ vult quod maritus teneatur quartā relinquere vxori: ergo vbi minus reliquit ſupplementum peti poteſt, addit etiam text. in §. quia vero dudum, il 2. in Auth. vt liceat matri, & auiæ, vbi dicitur quartam aſcendere poſſe vſque ad centum libras auri, ergo tranſcendere longè poteſt rationē alimentorum. hanc quoque ſententiam probauit Pau. Pic. in d. Auth. prætereà, numer. 61. vbi dicit eſſe communem, & mouetur, quantitas vxori inopi debita eſt taxata à lege, ideo neque augeri, neque minui poteſt, ſiue ſufficiat ad alimenta, ſiue non, argu. l. creditor, §. ſi inter, ff. manda. quem textum dicit ſingularem allegat etiam textum in l. ſi partem, ff. de ſeruit. ruſtic. prædio. vbi Bald. & Angel. dicunt, quòd deputati ad diſtribuendum eleemoſynam pauperibus † dando cuilibet duas bucellas non poterunt plus dare viro robuſto, nec minus puero, vel paruulo ex quo taxatio eſt facta, infert etiā 4
ad

quia intelligi debet ſuppoſitis terminis
habilibus id quod vxor habeat quartam
ſibi pro alimentis ſufficiat. cum enim de
22 vno † diſputamus cętera omnia ſupponũ
tur habilia, §.in extraneis, Inſtitu.de hæ-
red.quali. & differ. intelligi ergo debet,
quòd in caſibus quarta vxori debetur, ma
ritus teneatur illã relinquere: at vbi ma-
ritus relinquit alimenta nõ debetur quar
ta.ergo &c. eodem modo eneruatur tex-
tus in §.quia vero dudum, in Authent.vt
lice.mat.& auiæ, quia vbi debetur quar-
ta poteſt aſcendere ad centum libras, nõ
autem quærimus nunc quanta eſſe poſſit,
ſed an debeatur vbi habet alimenta.cum
enim agitur de quantitate præſupponi-
tur ſubſtantia, aliàs non daretur quanti-
23 tas, ſeu † qualitas ſine ſubiecto, l.nec vl-
lam §.ſi abſentis, vbi Angel.ff.de petitio.
hæredit. l.Pomponius, §.fin.vbi Aret.in
princip.ff.de acquiren. poſſeſſ. Bald.in l.
2.ff.de bonor. poſſeſſ. ſecundùm tabul.&
in l.omnium, C.de teſtamen.Ruin.in con
ſil.218.numer.14.volum.1.& dicit Bald.in
conſil.465.nume.1. volum.4.quod volens
probare qualitatem debet prius probare
ſubſtantiam. nec diſſimili collirio ſana-
tur argumentum adductum à Pico, quòd
quarta cum ſit à lege taxata non poſſit
minui, quandoquidem id verum eſt, quã-
do taxatur, non tamen taxatur, niſi in ca-
ſibus quibus debetur: vnde cum non de-
beatur, quando vxor habet alimenta ex
legato viri ceſſat obiectum, quòd opti-
me procederet ſi pręſupponeremus quar
tam deberi, ſed id eſt in controuerſia, an
debeatur. quare ſi ratione foret conten-
dendum poſterior hæc opinio eſſet am-
plectenda: ſed ex quo plures primam te-
nent difficile eſſet obtinere in iudicio,
ideò Iaſ.in d.Authentica, prætereà, num.
9. videns euitari non poſſe quamplures
illationes dixit ſe tenere pro conſtanti
quod deciſio illius Authent.non ſit facta
ob ſolam rationem alimentorum, ſed et-
iam, vt recompenſetur præteritum ma-
trimonium, quæ tamen ratio nihil valet,
quia daretur recompenſatio etiam quã-
do vxor non eſſet diues, vt ratio ſit ge-
neralis, & tamen textus diſponit con-
trarium, quia lucrum defert ſolum vxo-
ri inopi.

SVMMARIA.

1 *Pœnæ pro feſtinatis nuptijs ſunt hodie ſublatæ.*
2 *Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti.*
3 *Nominatio ducitur ab eo quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum.*
4 *Auguſtus dicitur Imperator ab augendo, licet aliquando minuat Imperium.*
5 *Iuſtitia dicitur quia ſuum cuique tribuat, licèt aliquando auferat.*
6 *Vſus communis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur.*
7 *Verba intelligi debent demonſtratiue, non diſpoſitiue.*
8 *Subſtitutio facta filio impuberi, nõ reſtringitur ad tempus pubertatis.*
9 *Legatum coniunctæ perſonæ factũ non interpretatur ſtricte.*
10 *Qualitas cenſetur adiecta gratia demonſtrãdi, non reſtringendi in materia alimentorum.*
11 *Legatum alimentorum, non interpretatur ſtrictè, ſed largè.*
12 *Qualitas nominis determinans verbum à quo diſpoſitio ſumit effectum reſtringit, & limitat diſpoſitionem.*
13 *Qualitas, quæ eſt alicuius effectus adeſſe debet tempore quo diſpoſitio ſortiri debet effectum.*
14 *Qualitas cenſetur eſſe cauſa diſpoſitionis.*
15 *Cauſa reſpiciens commodum, & honorem teſtatoris dicitur eſſe finalis.*
16 *Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afferunt animæ mariti.*
17 *Vidua quando intra annum luctus nubit, lex de illius impudicitia ſuſpicatur.*
18 *Legatum factum ob cauſam determinatur ſecũdùm cauſam annexam.*
19 *Priuilegium peculio conceſſum ceſſat quando peculij ceſſat nomen.*
20 *Contrahens cum hærede videtur intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe.*
21 *Contrahens cum iure videtur reſpexiſſe ad ciuilitatem.*
22 *Iuramentum præſtitum perſonæ cum expreſſione dignitatis non obligat ceſſante dignitate in ea perſona.*

23 *Priuile-*

23 *Priuilegium Regi conceſſum, qui erat tunc dux ceſſat quando deſijt eſſe dux.*
24 *Qualitas legatarij declarat quid veniat in legato.*
25 *Qualitas perſonarum declarat diſpoſitionẽ quã libet.*
36 *Expreſſum videtur id quod fuiſſet expreſſum ſi partes de eo interrogatæ fuiſſent.*
27 *Odioſus teſtatori in dubio non videtur inuocatus.*
28 *Vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit.*
29 *Vxori relictum habetur pro reuocato ſi vxor viro viuente, ſed ignorante commiſit adulterium.*
30 *Vidua perdit legatum ſibi factum ſi nubit intra annum luctus.*
31 *Legatum vxori factum ſub mentione viduitatis, vel luctus perditur per tranſitum ad ſecunda vota intra annum.*
32 *Indigno quod aufertur propter culpam commiſſam poſt mortem teſtatoris applicatur fiſco.*
33 *Fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur quod fuerat relictum à teſtatore.*
34 *Vxor vidua ſi nubat intra annum luctus, an perdat legata ſibi facta à teſtatore.*
35 *Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias intra annum efficitur ingrata.*
36 *Infamis efficitur, & primũ virum offendit, qui viduam duxit in vxorem non elapſo anno luctus.*
37 *Legatarius priuatur legato, ſi intra annũ luctus vxorem ducat à teſtatore relictam.*
38 *Nuptiæ ſecundæ duplici ratione prohibentur.*
39 *Argumentum à communiter accidentibus ſumptum eſt validum.*
40 *Voluntas teſtatoris præualet communi loquẽdi vſui.*
41 *Verba in dubio ſtant reſtrictiuè, non demonſtratiuè.*
42 *Subſtitutio pupillaris inducitur, quando de pupillari ætate fit mentio.*
43 *Conditio viduitatis adiecta primo legato vxori facto cenſetur etiam repetita in ſecundo.*
44 *Licentia nubendi conceſſa vxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus.*
45 *Diſpenſatio pro vno impedimẽto conceſſa intelligitur dummodo aliam legem non offendat.*
46 *Licentia teſtandi conceſſa alicui intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus.*
47 *Legatum coniũctæ perſonæ factum intelligitur ſtrictè, quando hæres quoque eſt coniunctus.*
48 *Legatum quantumuis fauorabile nõ extenditur contra tacitam, vel expreſſam teſtatoris voluntatem.*
49 *l. Mela, ff. de alimen. & ciba. lega. quomodo intelligatur.*
50 *Legatum alimentorum latè interpretatur, quãdo ſit pauperi.*

QVAESTIO XXX.

FVI his diebus interrogatus ſi maritus reliquit vxori alimenta per annum luctus præſtãda, an ea cõſequi debeat etiam ſi intra annum ſecundas cõtraxerit nuptias. & dubium faciebat non, quia nubens intra annum luctus priuetur omni relicto ſibi facto à viro, vt l. 1. C. de ſecun. nup. vbi Bald. num. 6. Alexan. ad Bart. Deci. num. 10. & ſeq. & Ioan. Garron. nume. 66. Picus in l. Titia §. Titia cum nuberet, num. 166. ff. de leg. 2. Bero. conſil. 32. nume. 19. volum. 2. Bero. in deciſ. 186. per totum, nam illæ pœnæ, tamquam impoſitæ non fauore filiorum, † ſed ob nimi- 1
am feſtinantiam ſublatæ per dictum Apoſtoli, & per Innocent. in c. fin. de ſponſa. vbi Hoſtien. Ioann. And. Butr. Ancha. & alij, ſequitur Barto. in d. l. 1. in fin. C. de ſecun. nup. Bald. in conſil. 366. nume. 2. volu. 4. Abb. in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, colum. 2. de conſtitu. & ibi communem dicit Aretin. Felin. nume. 35. eam quoque dicit magis communem Ioan. de Garron. dicta l. 1. nume. 132. vbi ait temerarium eſſe contrarium tenere in conſulendo vel iudicando, & alios multos adduxi in cõſil. 135. num. 20. & ſeq. dubium autem faciebat, quia faciendo mentionem de anno luctus videtur teſtator voluiſſe non reſtringere legatum ad tempus viduitatis, ſed deſignare primum annum, & ita potius voluiſſe demonſtrare tempus anni, quam reſtringere ad viduitatem. annus † enim luctus dicitur primus annus, qui 2
ſequitur à morte mariti, etiam ſi maritus non lugeatur, vt probat tex. in l. liberorũ §. 1. ff. de his, qui notan. infam. vbi dicit,

in venditione, locatione,& alijs actibus,
qui ſi non ſortiantur plenum effectum
habentur pro infectis, nec in aliquo im-
minutum eſt ius partis.

Quinto datur excuſationis ſpecies,quã
96 do hæres ignorabat cõtenta in teſtamen-
to. ignorantia † enim liberat hæredem
ab omni pœna, l.igitur, ff. de liber. cau.
97 & ita † concludit Alba in conſ.45. num.
17. vbi loquitur de hærede, qui non ha-
bebat notitiam teſtamẽti ſubdens, quod
in dubio ignorantia præſumitur, ſed an-
te eum hoc etiam voluit Ruin. in conſil.
150. num.5. verſ. ſi igitur moleſtia, vol.3.
vbi ſimiliter loquitur de hærede ſubdẽs,
quod etiam in extraneo ante aditionem
præſumitur ignorãtia,quæ excuſat à pœ-
na,l.genero,cum ibi not.per Bar.ff.de his
qui not. infam.& ſequitur eum Riminal.
in conſ.375.num.22.vbi loquitur in eiſdẽ
terminis, & ratio eſt quia ignorans non
98 videtur contemnere, † c. quia diuerſita-
tem,de conceſſio.præben. Bero. in conſ.
56.num.5.vol.3. Crau.conſ.226.num.7.&
99 culpa † imputari non poteſt ignoranti,
glo.in l.mora,ff.ſolu.matr. facit q̃a igno
100 rantia † excuſat etiam in delictis, l.1. §.
Diuus.ff.ad leg.Cornel. de ſicar. l. reſpi-
ciendum,§.delinquũt, vbi not.glo. ff. de
pœn.infinitos adducit Tiraq.in tract.de
pœn.temper.cau.13. nu.1. & ſeq.hinc vi-
demus,quod agnoſcens relictum factum
cum onere plus non petendi, non ſibi
101 præiudicat ſi ignorabat † onus iniunctũ,
Caſtr.in conſ.77. nu.2.& 3.vol. 1. Alex.in
conſ.132.nu.2,ver.ſed iſta eſt, vol.2.Ruin.
in conſ.79. num.9. & 11. vol.2.Soc.iun.in
conſ.18.nu 8.vol.4. Cagn.in conſ.26. nu.
1. inter conſ. Port. Imo. & hanc partem
probaui in conſ.7.num.37.& ſeq. Et dum
ſupracitati Doctores dñt ignorantiam
teſtamenti pręſumi,id benè procedit an
te immixtionem, vel additionem non ſo
lum reſpectu hæredis ſui,ſed etiam extra
nei,vt per eos,at poſt immixtionem pręſ-
ſumatur ſcire, & multi tenent ignoran-
102 tiam præſumi,† quia potuit adire teſta-
menti tabulis non inſpectis, Bar.in l.qui
Romæ,§.duo fratres,quæſt.3. vbi Alex.&
alij,ff.de verbor.oblig. & latè ibi proſe-
quitur Claud. Crot. & Ripa, & multos
eiuſdem ſententiæ cumulat deciſ. Peruſ.
19.num.19.contra verò quod non præſu-
matur ignorantia,tenuit glo.Din.Iac.de
Are.Oldr.Bar.Bal.& alij,in l.huiuſmodi
§.cum pater,ff.de leg.1. Cin. Salic. Alexa.
Campeg.Ruin.& alij, quos citaui in cõſ.
119. nu. 19. hoc autem certũ eſt quidquid
velint Doctores in teſtamento, quod co-
dicillorũ præſumitur ignorantia,† quia 103
cum ſint à teſtamento ſeparati, potuit
hæres adire nulla eorum habita notitia,
vt probat text. in l.3. §. 1.ff.de tranſact.&
in l.non eſt ferendus, ff. eod. tit. & hoc
voluit Bar. in l.cetera §. fin.ver. oppono
dicitur, ff.de leg.1. & in d. §.duo fratres,
num.13.vbi Alexand.num.53.in fi.Iaſ.nu.
58. & Crot.num.106. hoc etiam voluerũt
Bal.Ang.Alexand.Aret.Ruin. & Bellon.
quos citaui in conſ.7. num.35 & ſeq. Ad-
do Crau. in conſ. 257. nume. 2. vbi addit
Caſtr.Socin. & Corn. Manti.de coniect.
vlt.volũt. lib.6. tit.4.nu.12. vide Decian.
conſ.57. num.10. vol.3. quidquid aliqui
voluerint. Nam etſi codicilli dicantur
pars teſtamenti, tamen non ita ſunt con-
iuncti, vt vnius haberi non poſſit ſcien-
tia ſine altero, & hęc mihi ſemp placuit,
& applaudet ſenſui ac rationi naturali.

Sexto à pœna priuationis excuſari de-
bet hæres, ſi non ipſe prouocauit legata-
rium ad iudicium, ſed ab eo prouocatus
reſiſtit. Nam parendum eſt ei, † qui pro- 104
uocatus ſe defendit, l. qui cum maior li-
bertus,in fi.ff.de bon.liberto.& defenſio
eſt de iure naturali, quæ ideo per gene-
ralia verba non excluditur, vltra quod
moleſtia,quæ oritur ex facto,& culpa le-
gatarij cẽſetur ſemper excluſa,l.1.ff.quã-
do actio de pecul. eſt annal. in § fin. &
per prædictas rationes † ita tenet Caſtr. 105
in conſ.371. num. 4. Hæc tamen ſenten-
tia,ſi ita generaliter intelligatur, non eſt
vera,quia etiam reſiſtendo dicitur mole-
ſtiam inferre,l.non ſolum,§.ſi ſtatus con-
trouerſia, ff.de procurat.& qui prohibet
me vti re mea dicitur turbare. † l. ſi duo, 106
vbi gloſ. ff. vti poſſid. gloſ.in l. ſicuti, §.
Ariſt.

Ariſto. ff. ſi ſeruit.vendic. & idem eſt in
107 eo, qui prohibet ne in meo † ædificem,
d.l.ſi duo, §. hoc interdictum, Menoch.
de recuper.poſſeſſ.remed. tertio, nu. 487.
& num. 492. quid enim ſi legatarius ageret interdicto vti poſſidetis, vt manuteneatur in poſſeſſione bonorum, aut quid aliud iuſtum peteret ab hærede, dicemus ne illum reſiſtentem in iudicio excuſari, quia fuerit prouocatus? certè non, quandoquidem prouocatio non excuſat, quãdo ille cauſam dedit, vt vocaretur in iudicium, putà turbando, vel quid aliud faciendo, & quid refert, quod moleſtia inferatur agendo, vel defendendo ſi reus
108 † in ſua exceptione dicitur actor, l. prima, vbi Bart. ff. de exception. Corne.in conſ. 222. colu.3. volu.2. Rolan. in conſ. 100. num.25. volu.2. alios citaui in conſ. 248. num. 3. poſſet autem ratio Caſtr. ſuſtineri quoad hoc ne comparendo in iudicio dicatur hæres moleſtaſſe, vel quando petitio legatarij eſſet iniuſta; hæredis verò iuſta defenſio, ſed hoc caſu ſuſtinetur ius hæredis, non quia fuerit prouocatus, ſed quia moleſtia eſt iuſta, nam prouocatio non excuſat, vt dixi niſi defenſio ſit iuſta, cauendum eſt itaque à dicto Caſtr. in loco præcitato, licèt primo aſpectu videatur iuridicum.

Septimo quamuis dominus teneatur, quãdo familiæ prohibet aliquem ex quo ipſe prohibere videtur, l. is cuius, ff. ſi ſeruit. vend. tamen excuſatur hæres, ſi non ipſe, ſed familia ſua puta filius, vel alius legatariũ moleſtat, & ratio eſt, quia pœ-
109 na tenere debet ſuos † authores, l. ſancimus, C. de pœn. & vnus non debet odio alterius prægrauari, cap. non debet, de reg. iur. in 6. l. non debet alteri, ff. eo. tit. & pœna non debet imponi, vbi non eſt
110 culpa, † aut dolus, l. cum autem, §. excipitur, in ver. capitalem, ff. de ædilit. edic. Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff.
111 de his qui notan.infam. & hanc † partem tenet Riminal. in conſ. 375. numer. 20. & ſequ. vbi mouetur, quia procurator non poteſt facere actum, per quem dominus incidat in pœnam, niſi haberet ſpeciale † mandatum, Bar. in l. ſi procurator, vbi 112
etiam Iaſ. & alij. ff. de cond. indeb. in l. 3. §. ſi procurator, vbi Alexa. Iaſ. Riminal. Dec & alij, ff. quod quiſque iuris, alios citat idem Riminal. in conſ. 203. num. 44. & ſequ. vbi ponit quid agẽdum in praxi, quãdo procurator facit actum per quem dominus poteſt incidere in pœnam. prędictam quoque concluſionem, quod ob factum familiæ hæres non incurrat priuationis pœnam, tenuit idem Riminal. in conſil. 551. nume. 43. addo quod regulariter dominus non tenetur pro † facto 113
ſerui, vel familiæ, l. 2. in prin. ff. de noxal. actio. Felin. qui ita conſtituit regulam in cap. Petrus, num. 2. de homicid. Iaſ. in l. 1. in prin. num. 3. ff. ne quis eum qui in ius, Afflict. in deciſ. 82. num. 2. Cur. ſen. in conſ. 41. col. 1. Alciat. in tract. præſumpt. reg. 3. præſumpt. 40. numer. 2. præcipuè quando factum eſt momẽtaneum, & non ſucceſſiuum, Alex. in l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori, num. 24. ff. de oper. no. nunt. Barbat. in conſ. 13. col. pen. volu. 3. Iaſ. in l. ciuitas, num. 4. ff. ſi cer. pet. vbi ſubdit etiã aliud ad propoſitum noſtrũ, quod dominus non tenetur de facto ſerui, ex quo nullum ſentit commodum, quod etiam voluerunt Roma. & Iaſ. in d. §. ſi quis ipſi prætori, Ruin. in conſil. 21. num. 1. vol. 4. & non caret ratione principalis noſtra deciſio, quia dominus prę-ſumitur ignorare, quod factum eſt † à fa- 114
milia, ſecundum gl. in c. quia præſulatus 1. qu. 4. Alex. in conſ. 45. nu. 5. vol. 1. Boer. in deciſ. 277. num. 7. & ſola ſcientia domini non eum obligat, † quando prohi- 115
bere non poteſt, Specul. in tit. de legato. §. iuxta, ver. quod ſi amici mei, Felin. d. c. Petrus, num. 2. ver. & hanc cõcluſionem. Gram. deciſ. 47. numer. 1. Non obſtat tex. in l. is cuius, quia loquitur quando familia aliquid fecit de voluntate domini, vt declarat gloſ. ibi quam ſequitur Bart. in repetit. col. 2. in prin. ver. venio ad oppoſitiones. Secundo reſpondeo procedere, quia ibi dominus non conueniebatur pro eo quod familia prohibuiſſet, ſed proinde quod ſua promiſſio non im-

plebatur ſtante prohibitione,& impedimento familiæ, ita Bald. ibi in fin. ſequitur Angel. col. 2. ver. item nota hic, vtraque tamen reſolutio eſt vera, quod vbi
116 familia aliquid facit de voluntate † domini tenetur dominus, vt probatur in c. conſtitutum, vbi glo. de teſtibus. Clem. ne in agro. §. porrò, de ſtat. monach. cap. cum ad ſedem, de reſtit. ſpoliat. cum ſimilib. imò voluerunt multi, quod voluntate domini factum præſumatur quid-
117 quid fit † à ſeruo, vt per Bar. in d. §. ſi quis ipſi prætori, num. 19. Roma. in conſ. 68. col. 1. conſ. 112. col. fin. Alex. conſ. 69. nu. 5. volu. 2. quod tamen non eſt abſolutè verùm.

Poſſet autem generaliter limitari concluſio præcedens, vt moleſtia illata per familiam imputetur domino illis in caſibus quibus factum familiæ imputetur domino puta, quando dominus ex eo cō-
118 modum ſentiret, † iuxta notata per Roman. & Iaſ. in d. §. ſi quis ipſi prætori, cum alijs à me ſupra citatis, pro qua declaratione facit pulchrum dictum Alber. in l. 1. §. ſi quis ita in ſuo, ff. ne quid in loco publi. vbi ait etiam quoad infligendum
119 pœnam † aquam inuentam ſuper alicuius prato præſumi ab eo ductam contra edicta prohibitoria, ex quo verſa eſt in eius vtilitatem, ſequitur Alciat. in conſ. 357. in fi. & dixit Cur. ſen. in conſ. 55. in fi. quod falſum inſtrumentum ab eo præſumitur fabricatum cuius vtilitatem concernit, ſed pro horum veritate videndus eſt Bart. in l. fi. num. 5. ver. item quod illa, ff. de quæſtionibus, vbi Blanc. nu. 422. Bal. in l. 1. nu. 22. C. de fi. inſtru. & in conſ. 20. num. 1. vol. 3.

120 Octauò excuſaretur hæres ſi neceſſitate † ductus moleſtiā legatario intuliſſet, ita Riminal. in conſ. 551. num. 30. & ſequ. quia prohibitio moleſtiæ intelligi debet de voluntaria, non de neceſſaria, ſicuti
121 dicimus de prohibitione † alienationis, l. alienationes, ff. fam. erciſ. l. 1. ff. de fun. dota. allegat etiam quod dici ſolet ſtatutum prohibens bona in forenſem aliena-
122 ri, † non habere locum, quādo alienatio fieret ex neceſſitate ſecundum Alber. in tract. ſtatu. par. 2. quæſt. 2. & plures alij ab eo citati, & ſubdit Riminal. neceſſariam dici moleſtiam, quam hæres infert alienando ex neceſſitate paternorum cōtractuū, pro cuius cōfirmatione addi etiam poteſt, quod etſi nō valeat alienatio rei
immobilis facta † à minore ſine ſolenni- 123
tate, tamen fallit quando alienat vigore ordinationis paternæ, vt per Iaſ. in l. 1. §. fuit quæſitum, num. 15. vbi etiam Ripa, num. 10. ff. ad Treb. in l. qui Romæ, §. cohæredes, nu. 21. ff. de verb. oblig. Afflict. in c. Imperialem, nu. 75. de prohib. feud. alien. per Feder. Dec. in l. ſingularia, nu. 15. ff. ſi cer. pet. Neuiz. in conſ. 84, num. 3. & 4. Gram. con. ciuili 10. num. 2. Rolan. in conſ. 99. num. 39. & ſeq. vol. 1. & alios citat Menoch. in tract. de arbit. iudic. caſu 171. num. 67. & Lamberteng. in tract. de contract. eor. gloſ. 1. num. 3. huic ergo declarationi non acquieſco, quia non minus dicitur moleſtia, quæ infertur vigore præcedentis contractus celebrati cum defuncto, quàm ea, quæ aliàs infertur, & non dicitur coactus fauore, qui ex
ſui authoris ordinatione facit, coacta † 124
enim voluntas eſt voluntas, l. ſi patre cogente, ff. de ritu nuptiar. l. ſi mulier, §. ſi metu, l. 2. ff. quod met. cau. l. ſi priuatus, in prin. ff. qui & à quibus, cap. merito, 15. q. 1. glo. in l. velle non creditur, ff. de reg. iur. & cum teſtator prohibendo moleſtiam cōſiderauerit ſolum effectum, non eſt attendendum, quod id fecerit hæres ob diſpoſitionem ſui authoris, poterat enim potius parere præcepto huius, quā illius teſtatoris, ſed cum elegit magis obtemperare vni, quam alij, iam contra-
uenit, licèt enim coactus † non dicatur 125
velle abſolutè, dicitur tamen velle conditionaliter, vt in c. maiores, §. item quæritur de baptiſmo.

Nonò hæres defenditur à pœna priuationis, quando legatarius remiſiſſet tacitè pœnam contrauentionis, puta interpellando hæredem poſt illatā moleſtiam ſi velit implere voluntatē defuncti, quia per interpellationem creditoris cēſetur

debitori remiſſ. omnis precedens mora,
126 † glo. & Bar. in l. Emilius, ff. de minorib. notatur in l. 2. C. de iure emphyteu. facit l. in diem, ff. de in diem addict. dum enim hæres interpellat ad implendũ videtur
127 concessa dilatio & mora † non committitur dilatione durante, l. ſiue pars, C. de dilation. facit l. fi. §. donec, C. de iure delib. & per has rationes concludit Ruin. in conſ. 150. nu. 5. vol. 3. quod hæredi cenſetur remiſſa pœna priuationis, quando
128 ab vſufructuario † interpellatur ad implendum voluntatem teſtatoris, & pro eo facit egregia deciſio Ang. in conſ. 373. num. 1. ver. 3. quia ſolutio, vbi ait, quod venditor, qui lapſo termino ad ſoluen-
129 dum poterat recedere à cõtractu † ſi proteſtetur ſe non traditurum rem niſi prius ab emptore obſeruentur omnia promiſſa, videtur per hoc renũciaſſe pactis pœnalibus, & remiſiſſe reſolutionem contractus, ſequitur Crau. in conſ. 206. num. 2. facit, quia petens dilationem ad ſol-
130 uendum cenſetur approbare † ſententiã, l. ad ſolutionem, C. de re iudic. Rom. in conſ. 9. in fi. Grat. in conſ. 47. numer. 22. vol. 2. Natta in conſ. 242. nu. 23. Cæphal. in conſ. 3. num. 45. Menoc. de recup. poſſeſſ. remed. 15. num. 122. D. Becius in conſ. 106. num. 41. ergo & concedens dilationem ad implendum, videtur concedere quod ille perſeueret in contractu, & ſicuti offerens ſe ſoluturum, id in quo fuit condemnatus dicitur † ſententiam rati-
131 ficare, glo. in cap cum veniſſent, vbi Bal. num. 8. de eo qui mit. in poſſeſſ. Iaſ. in l. poſtquam liti. num. 1. verſ. 3. limit. C. de pe pact. Curt. iun. in l. 1. num. 41. C. eod. tit. ita qui offert ſe recepturum implementum approbat contractum pro quo eſt implendum, nam interpellando videtur perſeuerare in prima actione, quæ ſibi competebat ad cõſequendum implementum, & qui perſeuerat in contractu videtur tacitè † remiſiſſe contrauentio-
132 nem, l. ſi domus, in prin. ff. loca Caſtr. in l. ſi merces, §. ſi vicino. ff. co. tit. l. ſi fundus § elegãter, & l. de lege. §. poſt diem, ff. de lege commiſſo. Corn. in conſ. 208. ad fin. vol. 1. vbi ait quod videtur quis à pacto reciſſorio receſſiſſe, quando poſt diem vtitur eo cõtractu, Lancel. Dec. in l. cum proponas. limitatio. 5. C. de pact. comprobat Crau. in conſ. 151. num. 8. Rolan. in conſ. 69. num. 46. vol. 4.

Quamuis autem non omnes prædictæ declarationes applicari poſſint legato alimentorum, quia plurimũ conueniunt, & non parum etiam intereſt illas ſcire, non volui omiſiſſe, quia vix lector illas inueniet vno loco congeſtas.

Generaliter verò ſciendum eſt, quod vbi poteſt cadere dubitatio quo animo actus turbatiuus geſtus fuerit, vel moleſtia fuerit illata, plurimum proderit proteſtatio, ſi quæ præceſſit, quia per eũ declaratur actus dubius qui † ab animo 133
dependet, l. Neſennius, vbi glo. Bar. Bal. Ang. Caſtr. & alij, ff. de neg. geſt. Innoc. & alij omnes in cap. cum M. Ferrarienſ. de cõſtitutio. Bar. in l. non ſolum. §. morte, num. 18. ff. de nou. op. nuntiatio. vbi latè ponunt Dd. præcipuè Iaſ. & Rube. & cũ eſt pluries repetita magis enixè oſtẽdit † voluntatem proteſtantis, Bart. in l. 134
cum ſcimus, C. de agricol. & cenſit. lib. 11. Felin. in cap. nonnulli, num. 54. de reſcript. Dec. in conſ. 497. num. 6. atque in proprijs terminis noſtris, quod proteſtatio adiuuet, † tenuit Riminal. in cõſ. 676. 135
numer. 76. & per eandem rationem ſi is qui interpellat hæredem ad implendum proteſtetur de ſuis iuribus non cenſeretur remiſiſſe contrauentionem, quia proteſtatio † conſeruat ius proteſtantis, l. 136
ſi debitor. §. 1. iuncta glo. ff. quibus mod. pig. vel hypothe. ſoluat. Oldr. in conſ. 257. in fin. Caſt. in conſ. 311. num. 4. volu. primo. Dec. in cõſ. 42. in fi. hinc eſt quod dominus recipiens canonem cum proteſtatione minimè cenſetur caducitatem
† remiſiſſe ſecundum gloſ. in capit. po- 137
tuit, in ver. expelli, de loca. vbi Butr. numer. 19. & Fel. numer. 39. Iaſ. in l. ſi poſt moram, num. 4. ff. de eo quod cer. loco, & in l. 2. num. 124. C. de iure emphyteu. Clar. in § emphyteuſis, q. 10. & poſſem infinitos allegare.

SVM.

SVMMARIA.

1 *Monaſterium ſecundum tenetur eum alere, qui relicto primo ingreſſus eſt ſecundum.*

2 *Simonia non eſt, dare ſpiritualia pro temporalibus.*

3 *Simonia non contrahitur ſine conuentione, vel pactione.*

4 *Simonia non eſt, quando aliquid relinquitur monaſterio cum onere, quod aliquem recipiat ad religionem.*

5 *Conſuetudo quod clerici certum quid exigant à laicis non eſt ſimonia ſi habet licitum principium.*

6 *Monachus qui tranſit de vno monaſterio in aliud non debet eſſe oneroſus ſecundo monaſterio.*

7 *Monacho tranſeunte de vno monaſterio in alterũ bona monachi remanent durante eius vita penes ſecundum monaſterium.*

8 *Monachus offerendo ſe & ſua efficitur quodammodo ſeruus monaſterij.*

9 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*

10 *Monaſterium tenetur alere monachum, quem recipit ad religionem.*

11 *Exceptio probanda eſt ab eo qui habet regulam contra ſe.*

12 *Regula transfert onus probandi in aduerſarium.*

13 *Monacho deſerente propria authoritate primum monaſterium, bona non tranſeunt in ſecundum.*

14 *Altari, qui ſeruit de altari viuere debet.*

15 *Opera, qui vtitur alimentis tenetur illum alere.*

16 *Monachus, qui licitè ingreditur ſecundum monaſterium liberatur à primo*

17 *Adoptans obligatur ad omnia onera adoptati.*

18 *Rei eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*

19 *Monachus in aliud monaſterium tranſlatus acquirit ſecundo, non primo monaſterio.*

20 *Ciuis deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis.*

21 *Dominus deſerens vaſallum perdit ius vaſallagij.*

22 *Ciuis deſerit ciuitatem quando transfert domicilium in alium locum.*

23 *Monachus ſi ingreditur ſecundum monaſt[illegible]m egenum recipit alimenta à primo.*

24 *Pater adoptiuus alit filium, quando naturalis eſt pauper.*

25 *Doctor expulſus de collegio ſi reſtituatur non recuperat primum locum.*

PRIVILEGIVM XXVII.

NOn raro euenit quod monachus, vel monialis de vno monaſterio in aliud transfertur, propterea dubitatum etiam fuit aliquando, an primum monaſterium teneatur religioſo ſic translato alimenta miniſtrare, vel potius ab vltimo mo aſterio danda ſint? hanc quęſtionem non inuenio ab aliquo fore tactam, pręterquam à Menoc. in cõſ. 193. per totum, vbi cõcludit, quod ſecun-
dum monaſterium tenetur alere † ingreſ- 1
ſum, poſito, quod ſit opulentum, vel habeat redditus ſufficientes. mouetur principaliter, quia ſimonia cõtrahitur, quando monaſterijs aliquid pro ingreſſu exi-
git, dat. n. ſpiritualia pro temporalibus 2
c. quoniam, & c. non ſatis, de ſimon. & notarunt Hoſt. & Abb. in d. c. quoniam, vbi quod ſi redditus ſunt tenues licet aliquid recipere pro ingreſſi victu, allegat etiã Diuum Thomam, Silueſt. Redoan. & Nauar. quibus addi etiam poteſt Natta plenius cæteris examinans hanc controuerſiam in facti cõtingentia in conſ. 618. per totũ, poſt Bar. Bal. Ang. Imol. Anan. Ale. Dec. Aret. & Campeg. & quamuis Menoc. præcitato loco alijs vtatur rationibus, ille tamẽ fundãtur in facto ſibi propoſito non in iure, ſed ea ratio non eſt
tuta, quia ſimonia tunc † ſolum contrahi- 3
tur, vbi eſt cõuentio, vel pactio, ca. quam pio. 1. quæſt. 2. Inn. in c. cum M. Ferrarienſis, num. 4. de cõſtitutio. Bal. in l. ſi quemquã, in fi. C. de epiſ. & cleric. & quod licitè aliquid relinqui poſsit alicui mona-
ſterio cum onere † recipiendi aliquem 4
in monaſterium, tenuit Bal. in l. 1. nu. 2. C. de inſtit. & ſubſtitut. & ego in conſ. 295. per totum, probaui, ni fallor, contra Nattam in eodẽ illius facto ſuſtineri diſpoſitionem in qua monaſterium inſtituitur, ita tamen quod teneatur recipere non nullas honeſtas puellas de familia teſtatoris, allegaui etiã Bart. Fulgoſ. Cuman. Caſtren. Ang. Aret. Dec. Rip. & Bertran. qui videri poſſunt, & hanc communem dicit Caſtr. in l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de condit. & demonſt. in lectura paſsiua, addo quod idem tenuerũt Alex. & Iaſ. in l. 2. C. de inſtitutio. & ſubſtitutio. ſequitur etiam Benedict. in c. Rainutius, par. 2. in ver. cuidam Petro tradiderunt, nume. 13. de teſt. ſed pręter eoſdem probauit Calder. in cõſ. 10. in tit. de ſtatu regul.

regul. vbi ſuſtinet, quod datio pecuniæ
aute ingreſſum etiam ex pacto non eſt ſi-
5 monia, † quia fit ad ſubleuandum mona-
ſterium ab impenſa alimentorum, quæ
miniſtrare debet, cum ea tranſit Rimina.
in conſi.477.num.25.& 36.verſ.non obſta-
re dicatur. Prætereà quidquid de rigore
iuris dici poſſit, nunc conſuetudo gene-
ralis comprobauit eiuſmodi pactiones,
quæ victus cauſa ſuſtinētur præcipuè cú
licitum habeant principium, nam anti-
quitus eiuſmodi largitiones fiebant tem
pore ingreſſus per ſpontaneas oblatiốes,
& vbi licitum eſt principium admittitur
conſuetudo, vt notat.in c.ad Apoſtolicā,
de ſimon.& dicit Abb.in c.ſuam,de ſimo.
quòd conſuetudo dandi eleemoſynam ſi
proceſſit ex liberalitate non eſt ſimonia-
ca, & ſi poſtea agatur contra populum, vt
obſeruet laudabilem conſuetudinem a-
ctus non erit ſimoniacus, Ripa in conſil.
26.numer.45.& in propoſito ita dicit Be-
ned.loco ſupra allegato, nu.13. vbi ſubdit
tanto magis id ſuſtineri ſtante tolerātia
ſummi Pontificis, & Epiſcoporum. con-
firmatur etiam quia ſuſtinetur traditio
in cauſam alimentorum ſecus ſi quid da-
retur vltra alimenta, per ea quæ ponit In
noc. & tradunt cæteri Dd. in c.cum volū-
tate, de ſentēt.excommu.& per eos dicit
Rip.loco prædicto nòn ſuſtineri conſue-
tudinem, quòd populus aliquid det præ-
dicatori vltra alimenta.

Secundo contra prædictam monachi
deciſionem facit, quia vbi monachus trā
ſit de vno monaſterio ad aliud, non de-
6 bet eſſe onerofus † ſecundo monaſterio,
c.de lapſis, vbi gloſſ.16.quæſtio.1.c.quod à
te, vbi But.Abb.& Imo. de cleric.coniug.
& per hanc etiam rationem gloſſ.Io.in c.
ſi quis rapuerit, 27.quæſti.1.dicit, quòd v-
bi monachus transfertur de vno in aliud
monaſterium, tunc ſecundum monaſte-
7 rium durante vita monachi † conſe-
quitur vſumfructum bonorum, quæ pri-
mum monaſterium habuit per illius in-
greſſum, quod etiam voluerunt Hoſtien.
Ioā. And. & alij prædicti in d.c.quod à te,
Socin.conſ.52.num.18. volum.4. Menoch,
4.conſ.193.num.1.& 12.vbi etſi dicat aliud
eſſe, cum ingreſſus religionem nulla bo-
na intulit monaſterio, tamen non aduer-
tit, quod ratio Doctorum, ne ſit ſecundo
monaſterio grauis, & oneroſus, conclu-
dit, quod ſecundum monaſterium eſt eo
onere alendi exgrauandum.

Tertiò facit, quia cum quis ſe & ſua ob
tulit monaſterio, tunc efficitur quodam- 8
modo ſeruus † illius monaſterij, ita vt de
cætero non poſſit diſcedere etiam gratia
ſtrictioris religionis vt inquit gloſſ.in c.
vt lex continentiæ in verſicu.profeſſi.27.
quæſti.1.quam dicit ſingularem Abb. d.c.
quod à te, num.1.allegando etiam Archi-
diac. ergo eodem modo contracta cenſe-
ri debet obligatio ex parte monaſterij er
ga monachum reſpectu alimentorum, vt
nullo modo onus illud euitare poſſit ne
obligatio inter eos inæqualis ſit, & clau-
dicet.

Re tamen diligenter diſcuſſa dicendū
erit, primum monaſterium nihil debere
pro alimentis, ſed id oneris incumbere
ſecundo, quod cum loco primi ſit ſubro-
gatum, præſtare † debet id quod teneba- 9
tur primum, l.ſi eum, §. qui iniuriarum,
ff.ſi quis cautio.§.fuerat, Inſtitu.de acti.c.
eccleſia, il 1.extrà, vt lib.pend.quod pro-
cedit etiam in correctorijs, §. reliquam.
verſ.vnde conſequentiam, in Auth.de hę
red.& Falcid. Aret.in rub. ff.de acqu.poſ-
ſeſſ.circa ſi.dixi in conſ.42.num.11. Secū-
dò certum eſt quod monaſterium tene-
tur alere † monachum, quem recepit, & 10
ad religionem admiſit. Caſtr.in conſi.76.
num.1.volum.1.& dixi in tit.alimen.qui-
bus debean.& à quibus. ſi autem vult di-
cere primum monaſterium teneri proba
re debet, quia regulam habet contra ſe,
& à ſe eſt probanda † exceptio, Bartol.in 11
l.ſi tutor.in fin.C.de ſeru. pignor. da.ma-
num. Alberi.Signoro.Neuizan.Gram.Ty-
raquel.& alij, quos citaui in conſi.110 nu
me.9.& ſeq. quia regula ſemper transfert
in aduerſarium † onus probandi. Alexan. 12
in conſil.79.nume.4.volum.7. Ioan.de A-
mic.in conſil.95.num.6.Socin.iun.Alciat.
Euer.Pariſ.& alij citati per me loco præ-

Ttttt dicto,

dicto,nume.10. facit, quia ſibi imputare debet ſecundum monaſterium, ex quo eum recepit,cùm non deberet,c.licèt,de regularib. per quam rationem Butr. in c. quod à te, nume.9.ver.ſi ſine licentia,de
13 cler.couiug. inquit, quòd ſi monachus † ſine ſuperioris licentia de primo monaſtario egreſſus,aliud ingreditur,bona illius ſecundo monaſterio non reſtituuntur,ſequuntur alij ibi.

Tertiò facit, quia cùm monachus ſeruiat in ſecundo monaſterio, debet de il-
14 lius reditibus viuere, qui enim † altari ſeruit,de altari viuere debet,c.cum ſecûdû,de præb.& tenetur quilibet alere eos,
15 quorum operis & monaſterio vtitur,l.in rebus.§.poſſunt.ff.commoda. l.pen.ff.de oper.liber.l.vnica. §.ſed ſcimus.C.de latin.libe.tollend. l.2. ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iur.l.item ſerui,in fin. ff.de ædilit.edict.l.diuortio.§.ſi.ff.ſolu.matri. monachus autem cùm Deo ibi ſeruiat de rebus Deo dicatis,in eo monaſterio recipere debet alimenta nõ autem à primo monaſterio quod excundo deſeruit, cuique non ſeruit,& dicit glo.in c.1.de infant.& langui.expoſ.in ver.languidis,quòd monaſterium denegando monacho alimenta,impiè agit.

Quartò certũ eſt, quòd vbi monachus de vno monaſterio transfertur in aliud definit eſſe primo ſubditus, † & ſubiyci-
16 tur ſecundo, ita quòd eximitur a nexu prioris,& ſecundo obligatur, ergò pari modo primum monaſterium liberari debet ab onere alendi, illudque transferri in ſecundum,vt dicimus de filio,qui vbi datur alicui in adoptionem, liberatur pater ab omni onere alendi, atque illud in patrem adoptiuum transfertur,l.onera.ff.de adoptio. vbi dicitur,quòd in pa-
17 trem † adoptantem transferuntur illius onera, qui ſuſcipitur in adoptionem, & ibi gloſ.tenet,quòd pater adoptiuus alit filium,non autem pater naturalis, Placẽ. & Azo,quorum primum citat glo.ſecundum verò Io.Fab.in §.ſed ea omnia,Inſti. de hæred.quæ ab inteſt. Specul.in tit.qui fil.ſint legit.num.19.vbi Io.And.& ſequũtur alij,quos citaui in tit.quib.& à quib. debean.alimen.in quæſt.incip.quæ etiam an pater adoptiuus. ſicuti igitur primũ monaſterium perdit ius ſuperioritatis, quod habebat in monachum,ita liberari debet ab onere,vt eum ſequantur incommoda, quem ſequuntur commoda, l.ſecundùm naturam.ff.de reg.iur.aliàs eſſet inconueniens,& abſurdum, quòd in ſecundum monaſterium ſit translatum ius ſuperioritatis, in quo conſiſtit commodum,& onus alendi remaneat apud primum monaſterium.

Quintò, vna & eadem res non debet † 18
diuerſo iure cenſeri, l.eum qui ædes.ff. de vſucap. & monachus translatus diceretur, quoad ſeruitia de ſecundo monaſterio, quo verò ad alimenta diceretur de primo,quod eſſe non debet.

Sextò, redditus monaſterio applicantur, vt in vſus monaſterij conuertantur, illiſque monaſterio ſeruire debent, cui ſunt addicti,& monachus in aliud monaſterium translatus, non dicitur eſſe de primo monaſterio,ſed de ſecundo, ideò ſi quid poſt translationem acquireret, † 19
non applicaretur primo, ſed ſecundo,c. vnico.18.quæſt.10.c.cum olim,il.2.& ibi Abb.de priuileg.quæ concluſio eſt veriſſima, ſi translatio in aliud monaſterium facta eſt,non ſolùm ante aditionem hæreditatis,ſed etiam ante delationem,quidquid ſit,quando eſſet translatus ante aditionem,ſed poſt delationem,de qua quæſtione latè poſt Io.Andr. & alios tractant Doctores omnes in c.in præſentia,de probatio.vbi Deci.num.71.Bero.in conſi.26. num.9.volum.1.non ergò licet bona primi monaſterij côuertere in alimenta monachi degentis in alio monaſterio, facit ratio,quia tenetur quiſque proprios,nõ alienos filios alere,quando illi à proprio parente ali poſſunt. Concludo itaq; per rationes prædictas, monachum alendum eſſe a ſecundo,non à primo monaſterio: ſed prius aliam adduco rationem, quam omiſeram,quia ſcilicet nec debet monachus commodum aliquod exigere,percipere,aut ſperare ab eo monaſterio,quod

ipſe-

ipſe deſeruit, & à quo per egreſſum fecit ſe alienum, argumẽ. eius quod dixit Bal. in l. 2. in fine. C. de infantib. expoſ. vbi ait,
20 quòd deſerens † ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuilitatis: & idem dicit de vaſallo deſerente dominum, & de patre,
21 qui filium exponit, & de domino, qui deſerit † vaſallum: priuatur enim vaſallagio, & hoc inquit ſingulare dictum Iaſ. in l. 1. §. huius ſtudij, num. 15. ff. de iuſtit. & iu. Neuiza. in conſil. 12. colum. 1. inter conſil. Brun. Cæphal. in conſ. 71. num. 34. Rol. in conſ. 79. nu. 32. volum. 1. Menoch. de arbit. iudic. caſu 396. num. 11. & ſeq. iniquum enim eſſet, quòd haberet quis emolumẽtum à monaſterio, à quo læſionem habere non poteſt, vt in ſimili loquendo de
22 ſtatuto voluit Ruin. in conſi. 18. colum. fi. volum. 2. & dicitur ciuitatem deſerere, † qui alium in locum transfert domiciliũ, Hoſt. in Sum. tit. de foro compet. §. 2. ver. item ratione originis, Afflict. deciſ. 384. colum. pen. Ripa, qui multis iuribus comprobat in cõſil. 111. n. 1. & ſeq. dicẽs, amitti ciuitatem translato domicilio, Burſa. in conſi. 36. num. 10. non obſtat itaque, quòd nõ debeat monachus eſſe oneroſus ſecundo monaſterio, quia reſpondetur ceſſare hanc rationem, quia non dicitur oneroſus, ſi illi ſeruit. & quamuis Doctores vtantur hac ratione, quando monachus ſic vt ſuprà, translatus habet bona penes primum monaſterium, tamẽ ea non quadrat vbi non habet aliqua bona, quia nihil ſibi imputari poteſt, & quòd ratio illa non ſit indiſtinctè bona probatur, quia non eſt generalis, & non habet locum, quando extant bona, quia nihilominus monachus recipitur in monaſterium, & ab eo alitur. Minus enim mouet, quòd monachus non poſſit exire monaſterium etiam gratia ſtrictioris religionis: reſpondeo enim, quòd Abb. in d. c. quod à re. dubitat de eo dicto. Secundò, vbi eſſet verum loquitur in alijs terminis, quando ſcilicet quis expreſſè ſtatim cùm ingreditur religionem, dedicat ſe, & ſua, nos verò quando per profeſſionem emiſſam poſt probationis annum. Tertiò dico, quòd hoc argumentum concluderet, poſito quòd monachus perſeueret in eodem monaſterio, tunc enim debet alimenta recipere à monaſterio, at cùm ipſe diſcedit, ſicuti ſe liberat à nexu monaſterij, ita liberatur monaſterium ab obligatione alendi, & diſſoluitur ille quaſi contractus, qui intercedebat inter eum, & monachum, & monaſterium non tenetur alere quemquam extra domum, ſicuti etiam pater non tenetur extra domum alere filium, qui ſine cauſa, ſed propria culpa diſceſſit, vt dixi ſupra loco ſuo.

Hoc tamen intellige, quando ſecũdum monaſteriũ eſſet opulentũ, & haberet vnde alimenta monacho miniſtraret, ꝙ ſi 23
egens ſit, teneretur primum: ita videtur innuere Menoch. in conſi. 193. num. 12. facit, quod voluit Fab. in §. ſed ea omnia, Inſtitut. de hæred. quæ ab inteſta. deferun. vbi quòd ſi pater naturalis teneatur regulariter ſecundùm eum alere filium, quem tradidit alij in adoptionẽ, tamen fallit, 24
quando eſt egenus, † quia tunc onus hoc transfertur in patrem adoptãtem, ſequitur Angel. ibi, num. 3. circa fin. rationes tamen ſuprà allegatæ ad probandum principalem concluſionem, militant etiam ad probandum, quòd primum monaſterium non tenetur, etiam quando ſecundum inops eſt, ex quo diſcedendo ab illo dicitur deſeruiſſe, & per translationẽ diſſolutum eſt omne vinculum, quod intercedat, ita quòd ſi aliquando rediret ad primum, non recuperaret priſtinum locum, ſed tanquàm nouus homo admitteretur, per ea, quæ ponit Bartol. in l. 2. 25
ff. de decurion. vbi inquit, quòd Doctor † expulſus de collegio, ſi reſtituatur, non recuperat primum locũ in collegio, ſed admittitur tanquàm ſi nunquàm fuiſſet in collegio: niſi dicamus, quòd in primo monaſterio durant reliquiæ quædam primæ obligationis.

SVMMARIA.

1 *Filius eſt alendus à patre, ſi viuere poteſt in aula Principis, vel ire ad bellum.*

2 *Pater non cogitur alere filiũ robuſtum, qui non*

 vult

vult operari cum poſſit.

3 *Nemo cogitur ſe conijcere in periculum.*

4 *Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit à periculo perſonæ.*

5 *Metus iuſtus dicitur qui reſpicit vitam filij.*

6 *Saluo conductui nemo credere tenetur, quando agitur de periculo vitæ.*

7 *Impoſſibile iudicatur quod pendet à voluntate principis.*

8 *Impoſſibile non reputatur quod pendet à voluntate principis ſi non fuit ab eo poſtulatum.*

9 *Culpam obijciens marito quod non adhibuerit medicum vxori infirmæ, probare debet quod extaret medicus in loco.*

10 *Culpā tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prædia venalia.*

11 *Minoris contractum dicens nullum quòd nō fuerint adhibiti conſanguinei, probare debet cōſanguineos extitiſſe.*

12 *Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerint adhibiti teſtes Mantuani, probare debet quod adhiberi poſſent.*

13 *Peculium caſtrenſe dicitur quidquid à principe datur in recompenſationem ſeruitutis.*

14 *Donatum à principe non confertur, nec imputatur.*

15 *Peculium caſtrenſe, vel quaſi non conferuntur, nec imputantur.*

16 *Pater non habet vſumfructum in bonis à principe donatis filio ſuo.*

17 *Effectus ſi ſequatur non curamus de modo.*

18 *Conſequentia. Multa veniunt in conſequentiā, quæ principaliter non venirent.*

19 *Damnum pati aliud eſt, quam lucrum non facere.*

QVAESTIO XXVIII.

QVAMVIS in titulo, quibus ex cauſis alimenta alioquin debita denegari poſſint, dixerim filio non deberi alimenta, qui poteſt aliunde victum ſibi quærere, tamen omiſſa eſt quæſtio nunc in facto agitata an filius dicatur aliunde habere, eo ipſo quod poteſt alicui principi ſeruire, ſatellitium præſtando, vel etiam militando in bello, atq; ita merendo ſtipendia. & ſanè videtur excludendum à petitione alimentorū: paria enim ſunt quod non ſit nobilis, & ſciat artem ex qua poſſit victum quærere, vel quòd nobilis ſit, & poſſit principi ſeruire, domi, aut in bello, imò ſiue nobilis ſit, ſiue ignobilis cum poteſt in bello habere ſtipendia ſecundum cōditionem ſuam, vel pari modo principi, non poteſt dici pauper, ita concludit Curt. iun. in conſil. 148.
num. 5. dicens filium non eſſe à † patre alē- 1
dū ſi poteſt viuere in aula principis, vel eundo ad bellum, per doctrinam Bart. in l. 1. circa fi. C. de medican. valid. lib. 12. vbi ait patrem non cogi alere filium robuſtū
qui cum ſciat non vult † operari; eum ci- 2
tat, & ſequitur Emilian. in conſil. 146. nu. 1. Menoc. in conſi. 321. num. 26. Gabriel. cōmun. opinio. lib. 6. tit. de alimen. concluſ. 1. nume. 27. & facit, quia ad filij excluſionē Dd. conſiderant ſolum potentiam quærendi victum, & non eſt dubium, quod non minus prædictis modis poteſt quilibet viuere, quam ex arte, & diſciplina. cum vero contigiſſet hæc controuerſia inter Dominos Iulium, & Octauium patrem & filium de Mainoldis, nobiles Mantuanos, non placuit Senatui ea Curtij opinio. propterea illa ſpreta cenſuit filio prouidendum à patre pro eo quod deeſſet ad debita alimēta, & principalis fuit ratio, quia ſi filius ſemper diceretur habere vnde viueret, cum poteſt principi, bello, vel domi ſeruire, iam non eſſet diſtinguendum inter filium artificem, & induſtrium, & ineptum, atque ignarum, cū ſemper obijci illi poſſit, ſeruias principi, ſed ſufficeret probare illum ſanum, & robuſtum eſſe, at Dd. diſtinguūt inter artificem, & inertem.

Secundò motus fuit, quia nemo tenetur ire ad bellum cum periculo ſuæ per-
ſonæ, quinimo nemo cogitur † ſe conij- 3
cere in aliquod periculum, l. fin. C. de accuſation. l. 3. C. ad leg. Iul. maie. l. noſtris, C. de calumnia. & iuſtus dicitur metus,
qui deſcendit † ex periculo perſonæ, l. 4. 4
cum ſeq. ff. de eo, quod met. cau. l. interpoſitas, C. de tranſact. l. metus autem ff. de quib. cauſ. maior. imò fortius admittunt

Dd.

Dd. iuſtum inferri metum quando pater
5 ſuſpicatur † de vita filij ex doctrina In-
nocen.& Card.in c.cum locum, de ſpon-
ſa. vbi non ſolum matrimonium vitiatur
tanquam meticuloſum, ſed etiam quan-
do eius filio incutitur, idem loquẽdo in
genere tenuit Aret. in conſil.14.nume.15.
ver.ſic.ſecundus etiam actus.Socin.iun.in
conſi.77.num.38.volum.2.Alciat.in conſi.
161.num.9.& Rolan.in conſi.1.num.66.&
68.volu.1. hinc dixit Imol.in l.nam quod
§.non omnis.ff.ad Trebellian.quod vbi a-
gitur de periculo vitæ non tenetur cre-
6 dere † literis ſalui conductus ſibi à prin-
cipe conceſſis, allegat c. accedens il 1.ex-
tra, vt li.non conteſt.& dixit Barbat.in c.
cum canonicus, de offic.delega.quod ci-
tatus oblatis literis ſalui conductus ſi nõ
compareat, quia timeat ab inimicis.excu-
ſatur, quia nemo tenetur exponere ſe pe-
riculo, c.1.de cle. non reſid.in 6.Afflict.in
deciſ.189.colum. 3. in prin.num.21.Barba.
in conſi.62.num.10. volum.1.Iaſ.in conſil.
86.num.36.volum.3.Igne.in l.neceſſarias,
§.non alias, num.424.ff.ad Sillanian.Fran
ch.de March.quæſtio.68.part.1.Io. Iac.de
Leonar.inter conſ.Brun.conſil.114.num.
375. quod ſi vbi agitur de vita non tene-
tur quis committere ſe fragilitati cauti-
onis aut ſalui conductus, multo minus
cogitur quis ire ad bellum vt victum ſibi
quærat, cum aliunde conſequi poteſt à
patre, mouit etiam ſenatum; quia non
conſtabat quod poſſet principi ſeruire,
licèt admodum aptus.& dominus Octa
uius, quæ enim pendent à voluntate prin-
7 cipis † reputantur impoſſibilia, l.apud
Iulianum, §.fin.ff.de leg.1.l.qui cum ma-
iori, in princip.ff de bon.liberto. & licèt
hoc non procedat quando à principe nõ
fuit poſtulatum, quaſi præſumatur fuiſſe
8 impetraturus † ſi poſtulaſſet, Bal.in conſ.
395.colum.1.volum.2.Caſtr.in conſil.433.
colum.3.volum.1.Crau.in conſ.121.nu.10.
Burſat.in conſi.56.num. 24.dixi in conſil.
90.num.40.tamen in caſu noſtro non fuit
neceſſaria petitio, quia defuncto ſere-
niſſimo Duce Guilielmo cum plures alij
aſſumpti forent in obſequia Sereniſſimi
domini Moderni Ducis ipſe dominus O-
ctauius fuit omiſſus. prætereà qui dicit
eum potuiſſe principi ſeruire probare
debet, quod extet princeps aliquis, qui
foret libenter eius opera vſurus, ſicuti
dicimus de eo, qui imputare vult mari-
to quod medicum non adhibuerit: † tene 9
tur enim probare quod extarent in loco
medici, qui poſſent adhiberi ſecundùm
Bart.in l.ab hoſtibus, §.ſi vir.ff.ſolu.matr.
vbi ait eſſe notandum, idem Bartol.in l.ſi
ſeruum, in fi.princ.ff.de verb.obligat.vbi
inquit probandum eſſe quod foret faci-
le marito adhibere medicum, Caſtr.in d.
l.ſi vir.Alex.in conſi.123. num.2.ver.nam,
vt dicit, volu.7. & dicit Rolan.in tract.de
lucro dot.quæſt.64. num.15.quod Bartoli
doctrina eſt ab omnibus approbata, vt in
ſimili dixit idem Bart. in l. tutor qui re-
pertorium, §.ſi poſt depoſitionem, in fin.
ff.de adminiſt.tut.quòd tutori negligen-
tiam obijciens pro eo quod pupillarem
pecuniam † non conuerterit in emptiõe 10
prædiorum, tenetur probare, quod in
loco extarent prædia venalia, & inquit
Corn.in conſil.241.col.3.vol.2.quod alle-
gans nullitatem contractus geſti cum mi
nore, quia non fuerint adhibiti conſan-
guinei, debet † probare cõſanguineos ex- 11
titiſſe.qui potuiſſent adhiberi, alios con
cordantes citaui in conſil.39. nume.14.&
ſequ.hinc etiam dixit Burſat. in conſilio
307.num.37.quòd allegans nullitatem te-
ſtamenti eo quod non fuerint adhibiti
teſtes Mantuani † vti mandat ſtatutum, te 12
netur probare non ſolum quod extarent
homines Mantuani in loco, ſed etiam ꝙ
facile adhiberi poſſent, quia eſſe poteſt
quod extarent, ſed quod temporis breui-
tas non pateretur illos accerſiri, vti con-
tigit in eo facto, & idipſum probauit Ro-
land.in eodem facto loquens in conſil.30.
volum.3. licèt vterque ipſorum ſatis ie-
iunè pertractet hoc argumentum, ita er-
go in propoſito non ſat eſt multos oſten-
dere principes, niſi etiã probetur quod
eſſent in eorum obſequio acceptaturi do
minum Octauium. rurſus reſpectu pri-
mi obiecti, quod poſſet in bello ſtipẽdia

mereri dicebatur quod in hac patria extat decretum ne cui liceat iniuſſu principis nomen dare, cum vero requiratur licentia,non poteſt obijci Domino Octauio culpa ſi non militar, cum non appareat id fieri poſſe permiſſu principis, imò eiuſmodi licentia tamquam à ſola principis voluntate dependens impoſſibilis à iure reputatur, vt dixi paulo ſuprà,& quamuis ſoleat princeps illam concedere, id tamẽ omnibus, nec indiſtinctè, nec pro quorumque bello facit, ſed pro longinquis partibus, putà ſub Duce Parmæ in Flandria, quo non niſi magna cum impenſa multoque periculo non datur acceſſus, his præſertim diebus, quibus ob ingens atroxque in Gallijs bellum militibus,& latronibus obſidẽtur itinera, vt vix terreſtri via pateat tranſitus.

Eodem in facto cõtigit dubitari,an in calculandis alimentis neceſſarijs deducendum eſſet id quod eidem domino Octauio dono datum fuerat à Sereniſſimo Duce Guilielmo, atque id poſſet Dominus Octauius præcipuum capere, vel potius teneatur pater tanto minus in cauſam alimentorum tradere,dubium faciebat,quia datum alicui à Principe ob merita, vel in recompenſationem ſeruitu-

13 tis habetur pro peculio quaſi caſtrenſe,† vt eſt text. in l.cum multa, C. de bon.quæ libet.quam dicit ibi in hoc ſingulare Bal. quod fœmina poteſt habere peculium quaſi Caſtrenſe, Iſern.in c.1.nume.13.qui feud. da.poſ. vbi dicit idem eſſe in Rege donante,& loquitur in donatione feudi, eum quoq; textum dicit ſingularem ,Iaſ. in Authen.ex teſtamento,nu.13.C.de collatio.& in l.ex imperfecto , nume.3.C.de teſtamen.Coraſ.in l.frater à fratre, num.

14 105. ff. de cond.indeb. & non confertur,† nec imputatur, vt dicitur in ea l. cũ multa,Iaſ.d.Authen.ex teſtamento, & Coraſ.

15 loco prædicto,quia caſtrenſa, vel quaſi† non conferuntur, l.1. §.nec caſtrenſe,ff. de collatio.bono.l.filia licet, C.de collatio. quod ſi filius ex fructibus eorum bonorũ teneretur ſibi prouidere de alimentis,vtiq; fructus prædicti cederent in vtilitatem patris,& eum eximerent ab onere alendi, & tamẽ pater in bonis filio do-

16 naris à Principe † non habet vſumfructũ, vt probat d.l.cum multa, & ponũt omnes præcitati Dd. atq; ita pater per indirectũ conſequeretur in bonis filij.quod ei dire ctè denegatur.ſed in hoc quoque ſenatus tenuit ſufficere,quod filius aliunde habeat vnde viuat, ad hoc vt pater alendi onere exgrauetur : lex enim conſiderat effectum dum patrem cogat in ſubſidium,&

17 non curamus de modo †dum tamen effectus ſequatur.l.3. C.de inſti.& ſubſt.Men. conſ.35.nu.22.& certum eſt,quod tenetur quilibet prius de ſuo viuere quam alios moleſtare, & quando vnus tenetur in ſubſidium alterius,debet prius alter excuti, vt videmus in fideiuſſore, & alijs perſonis,& non obſtat quod hoc modo exgrauando patrem deferatur illi vſusfructus per indirectum, vel ſaltem commoditas, quia reſpondetur attendendũ eſſe quod principaliter agitur,non quod venit cõ-

18 ſequutiuè, & multa † veniunt in conſequutione, quæ principaliter non concederentur, Bart.in l.1.ff.de autho.tut.Dec. in l.2.nu.26.ff.de iuriſd.omn.iud.Tyraqu. in tracta.res inter alios acta,col.2.D.Becius conſ.47.nu.32.principaliter autem res à Principe donata cedit in vtilitatem donatarij qui ex ea ſumit alimenta, licèt in conſequentiam pater exgrauetur onere filium alendi,& pater ex hoc non dicitur lucrari ſicuti quando in bonis filij habet vſumfructum ,ſed à damno defendi,& a-

19 liud eſt damnum pati , aliud † vero lucrũ non facere,l.quamuis,& l.fin.C.de iur.& fac.ignor.l.error,ff.eod.facit l.fin.§.licentia,C.de iu.delib.Card.Florẽ.& Abb.in c. ex parte,de reſtitu.in integ. Fulg.in cõſ. 61.domina Catherina,col. fin. & hoc modo ſatisfit l.cũ multa.C.de bon.quæ lib.

SVMMARIA.

1 *Vxor cui alimenta relicta ſunt à viro, an poſſit ſupplementum quartæ petere in bonis mariti di uitis.*

2 *Cauſa,quæ certo tempore requiritur,ſat eſt ſi eo tempore adſit licet deinde deſinat.*

3 *Vxor,*

3 *Vxor, cui quarta debetur in bonis viri diuitis non excluditur ab ea ſi diuitiæ ſuperueniant.*
4 *Exequutor ad diſtribuendum in pauperes dando cuique duas bucellas non poterit plus robuſto dare quam debili.*
5 *Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare cum opprobrio matrimonij antea cti.*
6 *Vxor dotata parua dote conſequitur quartam in bonis mariti perinde ac ſi dotem non haberet.*
7 *Vxori indotatæ non debetur quarta in bonis viri defuncti ſi habet patrem diuitem.*
8 *Ratione legis ceſſante, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
9 *Neceſſitatis cauſa quando aliquid cõceditur ceſſat ipſa ceſſante neceſſitate.*
10 *Ratio reſtringit dictum generale.*
11 *Qualitas à lege requiſita probanda eſt, alias legi non eſt locus.*
12 *Qualitas adiecta enti illud qualificat, & in diuerſa ſpecie reponit.*
13 *Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata.*
14 *Conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum.*
15 *Conditio adiecta facit rem videri diuerſam.*
16 *Conditio ſignificat cauſam.*
17 *Legatum acquiritur legatario ſtatim à morte teſtatoris.*
18 *Prius aut poſterius non datur in his quæ ſiunt eodem tempore.*
19 *Dominium rei legatæ non tranſit recta via in legatarium quando legatum conſiſtit in quantitate.*
20 *Actionem, qui habet, rẽ ipſam habere videtur.*
21 *Vxor indotata non petit quartam in bonis ſecũdi viri ſi poteſt illam conſequi in bonis primi.*
22 *Cum de vno diſputamus cætera omnia ſupponũtur habilia.*
23 *Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto.*

QVAESTIO XXIX.

EX DISPOSITIONE authẽticæ, præterea, C. vnde vir & vxor, cauetur quod vxori indotatæ quarta debeatur in bonis viri locupletis, & legatum ei factum à viro in eam quartã imputatur, fuit à Doctoribus quæſitum ſi maritus vxori pauperi relinquat alimenta, vel tot bona ex quibus poſſit cõmodè viuere, cũ tamen non aſcẽdant ad quartam bonorũ, an poſſit petere id quod deficit ad ſupplementũ quartæ. & Io. Petruc. de Peruſ. in d. Auth. præterea, prout eum refert, & ſequitur Caccialup. ibi, cõcludit ſupple-
mentum deberi, † quia ex quo fuit ſemel 1
aperta via ad petitionem, tota quarta debetur, nec minui debet, argumento l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bon. poſſ. contra tabu. & cum eis tranſit Fabia. de Pap. in d. Authẽ. præterea, nu. 127. vbi alias rationes allegat, & præcipuè quod legatum vxori ſuperueniens poſt ius quæſitum non tollit, nec minuit ius illud, quia vbi aliqua
cauſa certo tempore † requiritur, ſat eſt 2
ſi eo tẽpore adſit, licèt poſtea ceſſet, Bart. in l. generaliter, colu. 2. C. de epiſc. & cle. faciunt multa per Deci. allegata in d. Authen. præterea, in fi. vbi ideo infert, quod ſi poſt ius quartę delatum, & ita poſt mor-
tem mariti vxor † efficiatur diues nõ im- 3
peditur in conſequutione quartæ, & idẽ dicit in conſ. 24. Soci. in conſ. 21. num. 30. volum. 4. Fabia. in d. Authẽ. num. 103. allegat etiam glo. in c. vnico, in verſ. quartæ, in fin. de inueſt. fac. de re alien. quæ vult quod maritus teneatur quartã relinquere vxori: ergo vbi minus reliquit ſupplementum peti poteſt. addit etiam text. in §. quia vero dudum, i l 2. in Auth. vt liceat matri, & auiæ, vbi dicitur quartam aſcendere poſſe vſque ad centum libras auri, ergo tranſcendere longè poteſt rationẽ alimentorum. hanc quoque ſententiam probauit Pau. Pic. in d. Auth. præterea, numer. 61. vbi dicit eſſe communem, & mouetur, quantitas vxori inopi debita eſt taxata à lege, ideo neque augeri, neque minui poteſt. ſiue ſufficiat ad alimenta, ſiue non, argu. l. creditor, §. ſi inter, ff. manda. quem textum dicit ſingularem allegat etiam textum in l. ſi partem, ff. de ſeruit. ruſtic. prædio. vbi Bald. & Angel. dicunt, quòd deputati ad diſtribuendum eleemoſynam
pauperibus † dando cuilibet 4
duas bucellas non poterunt plus dare viro robuſto, nec minus puero, vel paruulo ex quo taxatio eſt facta, infert etiã

ad

tam ratione iuris futuri, quam præſentis,
l. ſtipulatio, §. quæſitum, ff. de verb. obli.
ita Capra in conſ. 51. nu. 3. cogita ergo ſi
debet reſtringi ad culpam legatarij.

83 Secundo excuſatur qui iuſta † ex cauſa
mouetur contra legatarium, Signorol.
conſ. 111. nu. 21. & ſeq. vbi infert quod im-
pugnans teſtamẽtum ſeu inſtitutionem
filij non incurrit pœnam probando illũ
non eſſe filium, ſed ſuppoſitum fuiſſe, l.
quidam cum filium, ff. de verb. oblig. l.
quæro, §. inter locatorem, ff. loca. ſeq. Si-
mon d. lib. 4. interpretatio. 1. dubitat. 10.
nu. 85. folio 416. confirmans ex eo, quod
ponit Bart. in l. 1. §. & parui, nu. 3. ff. quod
84 vi, aut clam, vbi ſi nulla exceptio † oppo
ni poteſt contra inſtrumentum, allegari
tamen poterit, quod non eſt inſtrumen-
tum, allegat Alex. Iaſ. & Felin. & quod ex
iuſta cauſa liceat moleſtare, tenuit Bal.
cõſ. 356 circa med. lib. 4. citat eum Simon
loco præd. Dec. in conſ. 565. in fi. faciunt,
quæ ſupra dixi de cautione requiſita ab
hærede de Trebellianicæ detractione, &
Simon loco præd. recitat etiam, quando
videatur quis impugnare teſtamentum
ita vt priuetur commodo, puta cum di-
cit ſolennitates deficere, vel teſtatorem
non fuiſſe ſanæ mentis, & quod iuſta cau-
ſa excuſet, probat Bar. in l. interdum, §.
quod ait, ff. vti poſsidet. vbi dicit excu-
ſari eum qui iuſta cauſa aliquid facit in
alieno, nec accuſari poſſe de poſſeſsione
turbata, Bal. Corne. & Boſſ. quos citat, &
ſequitur Menoc. d. remed. 3. nu. 631. latius
in conſilio 230. num. 36.

Tertia eſt excuſatio, quando teſtator
prohibuiſſet in ſuis bonis moleſtari vxo-
rẽ ſeu legatariũ: tunc enim ſi hæres ſuum
aliquod creditum, vel quid aliud petat,
non dicitur inferre moleſtiam, quia bo-
85 na † intelliguntur ære alieno deducto, l.
non amplius, §. finali, ff. de legatis primo,
& §. bona. l. ſubſignatum, ff. de verbo-
rum obligatio. Barto. in l. vt iuriſiuran-
di, §. ſi liberi, ff. de oper. liber. per quæ
86 iura † in terminis hoc voluit Cuman. in
conſ. 51. num. 2. vbi fortius vult verum
eſſe non obſtante verborum prægnantia,
puta aliquo modo, iure, &c. ſequitur
Dec. in conſ. 425. num. 11. & 15. vbi infert
quod detrahere poterit fideicommiſſum,
etiam ſi prohibitus fuerit non moleſta-
re † non ſolum in bonis, ſed etiam in hæ- 87
reditate, Simon d. dubit. 10. num. 86. quæ
concluſio, quando ſolum dictum eſt in
bonis, procedit de plano, ſed quando di-
citur de hæreditate patitur difficulta-
tem, quia etiam bona aliena dicuntur eſ-
ſe in hæreditate teſtatoris, & eadem ver-
ſatur difficultas, quando dictum eſt ne
moleſtetur in bonis, per ea, quæ in conſ.
112 nu. 21. ver. & non dicatur, & nu. 27.

Quarto excuſationis ſpecies eſt, quan-
do moleſtia illata non habuit effectum,
nam tunc non eſt locus pœnæ † priuati- 88
onis, ita Cuman. in conſilio 51. nu. 3. in fi.
vbi ait quod non dicitur moleſtaſſe ad
finem de quo ſupra, qui mouit quæſtio-
nem, ſed non perſeuerauit vſque ad ſen-
tentiam, & ratio eſt ſecundum eum, quia
vbi moleſtia ſit iuſta non committitur
pœna, at cognoſci non poteſt quod ſit iu-
ſta, vel iniuſta, niſi ſequuto iudicis iudi-
cio, l. ſtipulatio §. habet. ff. de oper. no.
nunt. vbi ſtipulatio, de demoliendo, vbi
ſit iniuſtè ædificatum non committitur
niſi ſequuta ſententia, quod ſit iniuſtè æ-
dificatum, & id etiam confirmat ex alijs.
hoc etiam voluit Caſt. in conſ. 221. num.
2. ver. ſecundo præmitto, vol. 2. vbi con-
cludit, quod hæres, qui verè in iudicio,
moleſtauit vſufructuarium non priua-
tur hæreditate ſi ſuccubuit in iudicio, &
fuit repulſus, & dicit eſſe cauſam in l. li-
cet. ff. vt legato. nomi. cau. & in l. anis. §.
fin. ff. de cõd. & demonſt. & ratio eſt quia
conatus nihil obfuit legatario, l. prima,
§. fin. ff. quod quiſq; iuris, & ſubdit quod
ad priuationem nõ ſufficit aliquid de fa-
cto fieri, niſi etiã ſequatur effectus, argu-
mẽto l. ea quidem, C. ſi mancip. ea cond.
ſuer. alien. cum ſimilibus. hanc quoq; o-
pinionem tenuit Crau. in conſ. 682. nu.
2. vbi in quæſtione pacti conuenti inter
permutantes, quod in caſu moleſtiæ li-
ceret redire ad bona permutata, inquit
non ſufficere illatam eſſe moleſtiam

niſi

niſi effectum ſortiatur, vt pacto locus ſit, allegat plures textus, comprobatum id ex eo, quod voluit Menoc. in conſ. 230. nu. 78. & ſequenti, vbi ait quod non ſufficit
89 vnicus actus, vt quis dicatur turbare, † ſed requiritur perſeuerantia, & infert, quod moleſtari non poteſt quis pro violata, vel turbata iuriſdictione, & quod ſubditū traxerit ad forum ſuum niſi perſeuerauerit: quod ſi deſtitit venit abſoluendus, allegat tex. in l. pen. §. docere, ff. ne quis eum, qui in ius voca. eſt, vbi Bar.
90 Caſt. Alex. & Iaſ. notant pœnā † eximentis non ei infligi, qui cū effectu non exemit reum de manu iudicis, addit Soc. ſen. Aſfli. Paris. & alios.

Quæ & ſi clara videantur, mihi tamen non concludunt, qui mentem potius teſtatoris, & verba obſeruare cōſueuerim, quam abſtruſos, & ſubtiles intellectus: ſi enim præceptum teſtatoris intelligi debet de ea moleſtia, quæ infertur de facto, non quæ de iure, quod debemus expectare effectum. Item ſi moleſtia non habet effectum, quia hæres agendo non obtinuit, ſed fuit excluſus, nonne tanto iniuſtior, & damnabilior eſt illius moleſtia? Item nonne dicitur cum effectu moleſtare, qui ipſum legatarium tentauit deijcere vel ſe oppoſuit ne ingrediatur, vel qđ fecit vt impediret ne fructus perciperet? iam. n. conſummata eſt moleſtia, etiam ſi is non obtineat, ꝙ tentat ne voluntatem ſuam expleat, quod ſi lex deficeret, ſola naturalis ratio nos mouere deberet, ſed lege quoq; id probatur, vt in l. minorib. vigintiquinq;, ff. de min. vbi ait tex. ſub-
91 ueniri † minor. nō ſolū vbi minuunt patrimoniū, ſed ēt quando intereſt eorū litib. & ſumptib. nō vexari, & per illū tex. inquit Bal. in l. cū hæreditate, in fi. de acqui. hær. ꝙ ea lex locū habet etiā iure canonico attento, quia intereſt hær. nō vexari, ſequitur Rom. & Caſ. ibi, eiuſmodi etiā vexatio habetur pro euidēti damno in l. fi. §. & ſi præfatā, C. de iu. deliber. & ibi notat Bal. nu. 5. & 6. ideo licèt minor adeundo cōfecerit inuentariū, proptereaq; ſit tutus ab omni dāno, tamē ſi in hęreditate ſint vexationes, reſtituitur † per in 92
de ac ſi eſſet in dāno, vt per Sal. in auct. ſi oēs, nu. 8. vbi Caſ. nu. 3. C. ſi minor ſe ab hæred. abſtin. & probaui in cōſ. 87. nu. 9. & ſeq. ſed magis clarè probatur ex tex. in c. Rainaldus, de teſtam. vbi Abb. num. 17. notat pœnā † appoſitā propter cōtrauentionē committi ob ſolā moleſtiam facti, 93
licèt effectus non ſequatur, & ſubdit eſſe dictū notabile, & infert ad pœnā adiectā cōpromiſſo, aliter tamen diſtinguendo, vbi pœna appoſita eſt promiſſioni de ratū habendo, vel firmū tenendo & eius deciſionē quoad noſtrū ꝓpoſitū approbat Bart. Dida. in d. c. Rainaldus, §. 1. n. 8. ſubdens quod id eſt iuxta voluntatē prohibentis moleſtiā, quæ eſt vt expenſas, damna, & inquietudines auertat ab vſufructuario, & profectò nō video quid aliud ſit prohibere ne moleſtetur, quā prohibere ne vexetur vel inquietetur, nec attendendū eſt quid ex ipſo moleſtationis actu ſequatur: cū ipſa ſola moleſtia producat effectū à teſtatore cōſideratū & id quoq; voluit Simon d. dubit. 10. nu. 88. in fi. vbi tamē non meminit de cōtradicentib. ſupracitatis, & probatur hęc concluſio in l. in criminali, C. de iuriſd. om. iud. vbi punitur iudex, † qui citauit coram ſe 94
cōpariturū eum, qui erat ſub alterius iuriſdictione, etiā ſi iuriſdictio cū effectu nō fuerit impedita, vt declarant ibi Bal. & Caſtren. hoc etiā probatur ex eo, quod poſt Rotā voluit Geminia. in c. 1 § fi. col. 2. in fi. de ele. in 6. vbi tenet quod & ſi cōtumax † nō mulctetur, quando ius aduer 95
ſarij non eſt factū deterius, vel proceſſus non eſt impeditus, tamen iudex, qui per illius contumaciam fuit eluſus poteſt illi mulctam indicere, ſequitur Alex. in l. is videtur, in fi. ff. ſi quis iudici nō obtēp. atq; ibi Socin. nu. 9. & 10. & quod dicitur verba intelligi debere cum effectu, verificatur in ſola vexatione, in caſu noſtro quia ipſa vexatio eſt effectus moleſtiæ, & dari nō poteſt in rerum natura moleſtia aliqua, quæ non habet hunc vexationis effectū: contrarium autē procedit, quando effectus eſt quid ſeparabile ab actu, vt

in venditione, locatione,& alijs actibus, qui ſi non ſortiantur plenum effectum habentur pro infectis, nec in aliquo imminutum eſt ius partis.

Quinto datur excuſationis ſpecies,quã
96 do hæres ignorabat cõtenta in teſtamento. ignorantia † enim liberat hæredem ab omni pœna, l.igitur, ff. de liber. cau.
97 & ita † concludit Alba in conſ.45. num. 17. vbi loquitur de hærede, qui non habebat notitiam teſtamẽti ſubdens, quod in dubio ignorantia præſumitur, ſed ante cum hoc etiam voluit Ruin. in conſil. 150. num.5. verſ. ſi igitur moleſtia, vol.3. vbi ſimiliter loquitur de hærede ſubdẽs, quod etiam in extraneo ante aditionem præſumitur ignorãtia,quæ excuſat à pœna,l.genero,cum ibi not.per Bar.ff.de his qui not. infam.& ſequitur eum Riminal. in conſ.375.num.22.vbi loquitur in eiſdẽ terminis, & ratio eſt quia ignorans non
98 videtur contemnere,† c.quia diuerſitatem,de conceſſio.præben. Bero. in conſ. 56.num.5.vol.3. Crau.conſ.226.num.7.&
99 culpa † imputari non poteſt ignoranti, glo.in l.mora,ff.ſolu.matr. facit q̃a igno
100 rantia † excuſat etiam in delictis,l.1.§. Diuus.ff.ad leg.Cornel. de ſicar. l. reſpiciendum,§.delinquũt, vbi not.glo. ff. de pœn.infinitos adducit Tiraq.in tract.de pœn.temper.can.13. nu.1. & ſeq.hinc videmus,quod agnoſcens relictum factum cum onere plus non petendi, non ſibi
101 præiudicat ſi ignorabat † onus iniunctũ, Caſtr.in conſ.77. nu.2.& 3.vol.1. Alex.in conſ.132.nu.2,ver.ſed iſta eſt, vol.2.Ruin. in conſ.79. num.9. & 11. vol.2.Soc.iun.in conſ.18.nu 8.vol.4. Cagn.in conſ.26. nu. 1. inter conſ. Port. Imo.& hanc partem probaui in conſ.7.num.37.& ſeq. Et dum ſupracitati Doctores dñt ignorantiam teſtamenti prǽſumi,id benè procedit ante immixtionem, vel additionem non ſolum reſpectu hæredis ſui,ſed etiam extranei,vt per eos,at poſt immixtionem prǽſumatur ſcire, & multi tenent ignoran-
102 tiam præſumi,† quia potuit adire teſtamenti tabulis non inſpectis, Bar.in l.qui Romæ,§.duo fratres,quæſt.3. vbi Alex.& alij,ff.de verbor.oblig. & latè ibi proſequitur Claud. Crot. & Ripa, & multos eiuſdem ſententiæ cumulat deciſ. Peruſ. 19.num.19.contra verò quod non præſumatur ignorantia,tenuit glo.Din.Iac.de Are.Oldr.Bar.Bal.& alij,in l.huiuſmodi §.cum pater,ff.de leg.1. Cin. Salic. Alex. Campeg.Ruin.& alij, quos citaui in cõſ. 119. nu. 19. hoc autem certũ eſt quidquid velint Doctores in teſtamento, quod codicillorũ præſumitur ignorantia, † quia 103
cum ſint à teſtamento ſeparati, potuit hæres adire nulla eorum habita notitia, vt probat text. in l.3.§.1.ff.de tranſact.& in l.non eſt ferendus, ff.eod. tit. & hoc voluit Bar. in l.cetera §. fin.ver. oppono dicitur, ff.de leg.1. & in d. §.duo fratres, num.13.vbi Alexand.num.53.in fi.Iaſ.nu. 58. & Crot.num.106. hoc etiam voluerũt Bal.Ang.Alexand.Aret.Ruin. & Bellon. quos citaui in conſ.7. num.35 & ſeq. Addo Crau. in conſ. 257. nume. 2. vbi addit Caſtr.Socin. & Corn. Manti.de coniect. vlt.volũt. lib.6. tit.4.nu.12. vide Decian. conſ.57. num.10. vol.3. quidquid aliqui voluerint. Nam etſi codicilli dicantur pars teſtamenti, tamen non ita ſunt coniuncti, vt vnius haberi non poſſit ſcientia ſine altero, & hęc mihi ſemp placuit, & applaudet ſenſui ac rationi naturali.

Sexto à pœna priuationis excuſari debet hæres, ſi non ipſe prouocauit legatarium ad iudicium, ſed ab eo prouocatus reſiſtit. Nam parendum eſt ei, † qui pro- 104
uocatus ſe defendit, l. qui cum maior libertus,in fi.ff.de bon.liberto.& defenſio eſt de iure naturali, quæ ideo per generalia verba non excluditur, vltra quod moleſtia,quæ oritur ex facto, & culpa legatarij cẽſetur ſemper excluſa,l.1.ff.quãdo actio de pecul. eſt annal. in § fin. & per prædictas rationes † ita tenet Caſtr. 105
in conſ.371. num. 4. Hæc tamem ſententia,ſi ita generaliter intelligatur, non eſt vera,quia etiam reſiſtendo dicitur moleſtiam inferre,l.non ſolum,§.ſi ſtatus controuerſia, ff.de procurat.& qui prohibet me vti re mea dicitur turbare. † l. ſi duo, 106
vbi gloſ.ff. vti poſſid. gloſ.in l. ſicuti,§. Ariſt.

Ariſto. ff. ſi ſeruit. vendic. & idem eſt in
107 eo, qui prohibet ne in meo † ædificem,
d.l. ſi duo, §. hoc interdictum, Menoch.
de recuper. poſſeſſ. remed. tertio, nu. 487.
& num. 492. quid enim ſi legatarius age-
ret interdicto vti poſſidetis, vt manute-
neatur in poſſeſſione bonorum, aut quid
aliud iuſtum peteret ab hærede, dicemus
ne illum reſiſtentem in iudicio excuſari,
quia fuerit prouocatus? certè non, quan-
doqu idem prouocatio non excuſat, quã-
do ille cauſam dedit, vt vocaretur in iu-
dicium, putà turbando, vel quid aliud
faciendo, & quid refert, quod moleſtia
inferatur agendo, vel defendendo ſi reus
108 † in ſua exceptione dicitur actor, l. pri-
ma, vbi Bart. ff. de exception. Corne. in
conſ. 222. colu. 3. volu. 2. Rolan. in conſ.
100. num. 25. volu. 2. alios citaui in conſ.
248. num. 3. poſſet autem ratio Caſtr. ſu-
ſtineri quoad hoc ne comparendo in iu-
dicio dicatur hæres moleſtaſſe, vel quan-
do petitio legatarij eſſet iniuſta; hæredis
verò iuſta defenſio, ſed hoc caſu ſuſti-
netur ius hæredis, non quia fuerit pro-
uocatus, ſed quia moleſtia eſt iuſta, nam
prouocatio non excuſat, vt dixi niſi de-
fenſio ſit iuſta, cauendum eſt itaque à di-
cto Caſtr. in loco præcitato, licèt primo
aſpectu videatur iuridicum.

Septimo quamuis dominus teneatur,
quãdo familiæ prohibet aliquem ex quo
ipſe prohibere videtur, l. is cuius, ff. ſi ſer
uit. vend. tamen excuſatur hæres, ſi non
ipſe, ſed familia ſua puta filius, vel alius
legatariũ moleſtat, & ratio eſt, quia pœ-
109 na tenere debet ſuos † authores, l. ſanci-
mus, C. de pœn. & vnus non debet odio
alterius prægrauari, cap. non debet, de
reg. iur. in 6. l. non debet alteri, ff. eo. tit.
& pœna non debet imponi, vbi non eſt
110 culpa, † aut dolus, l. cum autem, §. exci-
pitur, in ver. capitalem, ff. de ædilit. edic.
Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff.
111 de his qui notan. infam. & hanc † partem
tenet Riminal. in conſ. 375. numer. 20. &
ſequ. vbi mouetur, quia procurator non
poteſt facere actum, per quem dominus
incidat in pœnam, niſi haberet ſpeciale
† mandatum, Bar. in l. ſi procurator, vbi 112
etiam Iaſ. & alij. ff. de cond. indeb. in l. 3.
§. ſi procurator, vbi Alexa. Iaſ. Riminal.
Dec & alij, ff. quod quiſque iuris, alios
citat idem Riminal. in conſ. 203. num. 44.
& ſequ. vbi ponit quid agẽdum in praxi,
quãdo procurator facit actum per quem
dominus poteſt incidere in pœnam. præ-
dictam quoque concluſionem, quod ob
factum familiæ hæres non incurrat pri-
uationis pœnam, tenuit idem Riminal.
in conſil. 551. nume. 43. addo quod regu-
lariter dominus non tenetur pro † facto 113
ſerui, vel familiæ, l. 2. in prin. ſi. de noxal.
actio. Felin. qui ita conſtituit regulam
in cap. Petrus. num. 2. de homicid. Iaſ. in
l. 1. in prin. num. 3. ff. ne quis eum qui in
ius, Afflict. in deciſ. 82. num. 2. Cur. ſen. in
conſ. 41. col. 1. Alciat. in tract. præſumpt.
reg. 3. præſumpt. 40. numer. 2. præcipuè
quando factum eſt momẽtaneum, & non
ſucceſſiuum, Alex. in l. de pupillo, § ſi
quis ipſi prætori, num. 24. ff. de oper. no.
nunt. Barbat. in conſ. 13. col. pen. volu. 3.
Iaſ. in l. ciuitas, num. 4. ff. ſi cer. pet. vbi
ſubdit etiã aliud ad propoſitum noſtrũ,
quod dominus non tenetur de facto ſer-
ui, ex quo nullum ſentit commodum,
quod etiam voluerunt Roma. & Iaſ. in d.
§. ſi quis ipſi prætori, Ruin. in conſil. 21.
num. 1. vol. 4. & non caret ratione prin-
cipalis noſtra deciſio, quia dominus præ-
ſumitur ignorare, quod factum eſt † a fa- 114
milia, ſecundum gl. in c. quia præſulatus
1. qu. 4. Alex. in conſ. 45. nu. 5. vol. 1. Boer.
in deciſ. 277. num. 7. & ſola ſcientia do-
mini non eum obligat, † quando prohi- 115
bere non poteſt, Specul. in tit. de legato.
§. iuxta, ver. quod ſi amici mei, Felin. d. c.
Petrus, num. 2. ver. & hanc cõcluſionem.
Gram. deciſ. 47. numer. 1. Non obſtat tex.
in l. is cuius, quia loquitur quando fami-
lia aliquid fecit de voluntate domini,
vt declarat gloſ. ibi quam ſequitur Bart.
in repetit. col. 2. in prin. ver. venio ad op
poſitiones. Secundo reſpondeo proce-
dere, quia ibi dominus non conuenieba-
tur pro eo quod familia prohibuiſſet,
ſed proinde quod ſua promiſſio non im-

plebatur ſtante prohibitione, & impedi-
mento familiæ, ita Bald. ibi in fin. ſequi-
tur Angel. col. 2. ver. item nota hic, vtra-
que tamen reſolutio eſt vera, quod vbi
116 familia aliquid facit de voluntate † do-
mini tenetur dominus, vt probatur in c.
conſtitutum, vbi glo. de teſtibus. Clem.
ne in agro. §. porrò, de ſtat. monach. cap.
cum ad ſedem, de reſtit. ſpoliat. cum ſi-
milib. imò voluerunt multi, quod vo-
luntate domini factum præſumatur quid-
117 quid ſit † à ſeruo, vt per Bar. in d. §. ſi quis
ipſi prætori, num. 19. Roma. in conſ. 68.
col. 1. conſ. 152. col. fin. Alex. conſ. 69. nu.
5. volu. 2. quod tamen non eſt abſolutè
verùm.

Poſſet autem generaliter limitari con-
cluſio præcedens, vt moleſtia illata per
familiam imputetur domino illis in ca-
ſibus quibus factum familiæ imputetur
domino puta, quando dominus ex eo cõ-
118 modum ſentiret, † iuxta notata per Ro-
man. & Iaſ. in d. §. ſi quis ipſi prætori, cum
alijs à me ſupra citatis, pro qua declara-
tione facit pulchrum dictum Alber. in l.
1. §. ſi quis ita in ſuo, ff. ne quid in loco
publi. vbi ait etiam quoad infligendum
119 pœnam † aquam inuentam ſuper alicu-
ius prato præſumi ab eo ductam contra
edicta prohibitoria, ex quo verſa eſt in
eius vtilitatem, ſequitur Alciat. in conſ.
357. in fi. & dixit Cur. ſen. in conſ. 55. in fi.
quod falſum inſtrumentum ab eo præſu-
mitur fabricatum cuius vtilitatem con-
cernit, ſed pro horum veritate videndus
eſt Bart. in l. fi. num. 5. ver. item quod il-
la, ff. de quæſtionibus, vbi Blanc. nu. 422.
Bal. in l. 1. nu. 22. C. de fi. inſtru. & in conſ.
20. num. 1. vol. 3.

120 Octauò excuſaretur hæres ſi neceſſita-
te † ductus moleſtiã legatario intuliſſet,
ita Riminal. in conſ. 551. num. 30. & ſequ.
quia prohibitio moleſtiæ intelligi debet
de voluntaria, non de neceſſaria, ſicuti
121 dicimus de prohibitione † alienationis,
l. alienationes, ff. fam. erciſ. l. 1. ff. de fun.
dota. allegat etiam quod dici ſolet ſtatu-
tum prohibens bona in forenſem aliena-
122 ri, † non habere locum, quãdo alienatio
fieret ex neceſſitate ſecundum Alber. in
tract. ſtatu. par. 2. quæſt. 2. & plures alij ab
eo citati, & ſubdit Riminal. neceſſariam
dici moleſtiam, quam hæres infert alie-
nando ex neceſſitate paternorum cõtra-
ctuũ, pro cuius cõfirmatione addi etiam
poteſt, quod etſi nõ valeat alienatio rei
immobilis facta † à minore ſine ſolemni- 123
tate, tamen fallit quando alienat vigore
ordinationis paternæ, vt per Iaſ. in l. 1. §.
fuit quæſitum, num. 15. vbi etiam Ripa,
num. 10. ff. ad Treb. in l. qui Romæ, §. co-
hæredes, nu. 21. ff. de verb. oblig. Afflict.
in c. Imperialem, nu. 75. de prohib. feud.
alien. per Feder. Dec. in l. ſingularia, nu.
15. ff. ſi cer. pet. Neuiz. in conſ. 84. num. 3.
& 4. Gram. con. ciuili 10. num. 2. Rolan.
in conſ. 99. num. 39. & ſeq. vol. 1. & alios
citat Menoch. in tract. de arbit. iudic. ca-
ſu 171. num. 67. & Lamberteng. in tract.
de contract. eor. gloſ. 1. num. 3. huic ergo
declarationi non acquieſco, quia non
minus dicitur moleſtia, quæ infertur vi-
gore præcedentis contractus celebrati
cum defuncto, quàm ea, quæ aliàs infer-
tur, & non dicitur coactus fauore, qui ex
ſui authoris ordinatione facit, coacta † 124
enim voluntas eſt voluntas, l. ſi patre co-
gente, ff. de ritu nuptiar. l. ſi mulier, §. ſi
metu, il 2. ff. quod met. cau. l. ſi priuatus,
in prin. ff. qui & à quibus, cap. merito, 15.
q. 1. glo. in l. velle non creditur, ff. de reg.
iur. & cum teſtator prohibendo mole-
ſtiam cõſiderauerit ſolum effectum, non
eſt attendendum, quod id fecerit hæres
ob diſpoſitionem ſui authoris, poterat
enim potius parere præcepto huius, quã
illius teſtatoris, ſed cum elegit magis
obtemperare vni, quam alij, iam contra-
uenit, licèt enim coactus † non dicatur 125
velle abſolutè, dicitur tamen velle con-
ditionaliter, vt in c. maiores, §. item quæ-
ritur de baptiſmo.

Nonò hæres defenditur à pœna priua-
tionis, quando legatarius remiſiſſet taci-
tè pœnam contrauentionis, puta inter-
pellando hæredem poſt illatã moleſtiam
ſi velit implere voluntatẽ defuncti, quia
per interpellationem creditoris cẽſetur

debitori

debitori remiſſa omnis precedens mora,
126 † glo.& Bar.in l.Emilius, ff. de minorib.
notatur in l.2. C.de iure emphyteu.facit
l.in diem,ff.de in diem addict.dum enim
hæres interpellat ad implendũ videtur
127 conceſſa dilatio & mora † non commit-
titur dilatione durante, l.ſiue pars, C.de
dilation.facit l.ſi.§.donec, C.de iure de-
lib. & per has rationes concludit Ruin.
in conſ.150.nu.5.vol.3.quod hæredi cen-
ſetur remiſſa pœna priuationis, quando
128 ab vſufructuario † interpellatur ad im-
plendum voluntatem teſtatoris, & pro
eo facit egregia deciſio Ang. in conſ.373.
num.1. ver.3. quia ſolutio, vbi ait, quod
venditor, qui lapſo termino ad ſoluen-
129 dum poterat recedere à cõtractu † ſi pro-
teſtetur ſe non traditurum rem niſi prius
ab emptore obſeruentur omnia promiſ-
ſa, videtur per hoc renũciaſſe pactis pœ-
nalibus, & remiſiſſe reſolutionem con-
tractus, ſequitur Crau.in conſ.206.num.
2.facit, quia petens dilationem ad ſol-
uendum cenſetur approbare † ſententiã,
130 l.ad ſolutionem, C.de re iudic. Rom.in
conſ.9.in fi. Grat.in conſ.47.numer.22.
vol.2. Natta in conſ.242.nu.23. Cæphal.
in conſ.3. num.45. Menoc.de recup.poſ-
ſeſſ.remed.15. num.122. D.Becius in conſ.
106. num.41. ergo & concedens dilatio-
nem ad implendum, videtur concedere
quod ille perſeueret in contractu, & ſi-
cuti offerens ſe ſoluturum,id in quo fuit
condemnatus dicitur † ſententiam rati-
131 ficare, glo.in cap.cum veniſſent, vbi Bal.
num.8. de eo qui mit. in poſſeſſ. Iaſ.in l.
poſtquam liti. num.1. verſ.3. limit. C.de
pe pact. Curt. iun.in l.1.num.41. C.eod.
tit. ita qui offert ſe recepturum imple-
mentum approbat contractum pro quo
eſt implendum, nam interpellando vide
tur perſeuerare in prima actione, quæ ſi-
bi competebat ad cõſequendum imple-
mentum, & qui perſeuerat in contractu
videtur tacitè † remiſiſſe contrauentio-
132 nem, l.ſi domus, in prin.ff.loca Caſtr. in
l.ſi merces,§.ſi vicino.ff.eo.tit.l.ſi fundus
§ elegãter, & l.de lege.§.poſt diem, ff.de
lege commiſſo. Corn.in conſ.208. ad fin.
vol.1. vbi ait quod videtur quis à pacto
reciſſorio receſſiſſe, quando poſt diem
vtitur eo cõtractu, Lancel. Dec.in l.cum
proponas. limitatio.5. C. de pact.com-
probat Crau.in conſ.151. num.8. Rolan.
in conſ.69. num.46. vol.4.

Quamuis autem non omnes prædictæ
declarationes applicari poſſint legato a-
limentorum, quia plurimũ conueniunt,
& non parum etiam intereſt illas ſcire,
non volui omiſiſſe, quia vix lector illas
inueniet vno loco congeſtas.

Generaliter verò ſciendum eſt, quod
vbi poteſt cadere dubitatio quo animo
actus turbatiuus geſtus fuerit, vel mo-
leſtia fuerit illata, plurimum proderit
proteſtatio, ſi quæ præceſſit, quia per eũ
declaratur actus dubius qui † ab animo 133
dependet, l.Neſennius, vbi glo.Bar.Bal.
Ang.Caſtr.& alij, ff. de neg. geſt. Innoc.
& alij omnes in cap.cum M.Ferrarienſ.
de cõſtitutio.Bar.in l.non ſolum.§.mor-
te, num.18. ff. de nou.op. nuntiatio. vbi
latè ponunt Dd.præcipuè Iaſ.& Rube.&
cũ eſt pluries repetita magis enixè oſtẽ-
dit † voluntatem proteſtantis, Bart.in l. 134
cum ſcimus, C.de agricol. & cenſit. lib.
11.Felin. in cap. nonnulli, num.54.de re-
ſcript. Dec.in conſ.497. num. 6. atque in
proprijs terminis noſtris, quod proteſta
tio adiuuet, † tenuit Riminal.in cõſ.676. 135
numer.76. & per eandem rationem ſi is
qui interpellat hæredem ad implendum
proteſtetur de ſuis iuribus non cenſere-
tur remiſiſſe contrauentionem, quia pro
teſtatio † conſeruat ius proteſtantis, l. 136
ſi debitor, §.1.iuncta glo.ff.quibus mod.
pig. vel hypothe.ſoluat.Oldr. in conſ.
257. in fin.Caſt. in conſ.311. num.4. volu.
primo.Dec.in cõſ.42. in fi. hinc eſt quod
dominus recipiens canonem cum pro-
teſtatione minimè cenſetur caducitatem
† remiſiſſe ſecundum gloſ. in capit. po- 137
tuit, in ver. expelli, de loca. vbi Butr.
numer.19. & Fel.numer.39. Iaſ.in l.ſi poſt
moram, num.4. ff. de eo quod cer. loco,
& in l. 2. num. 124. C. de iure emphyteu.
Clar.in § emphyteuſis, q. 10. & poſſem
infinitos allegare.

regul. vbi ſuſtinet, quod datio pecuniæ ante ingreſſum etiam ex pacto non eſt ſi-
5 monia, † quia fit ad ſubleuandum monaſterium ab impenſa alimentorum, quæ miniſtrare debet, cum ea tranſit Rimina. in conſi.477.num.25.& 36.verſ.non obſtare dicatur. Præterea quidquid de rigore iuris dici poſſit, nunc conſuetudo generalis comprobauit eiuſmodi pactiones, quæ victus cauſa ſuſtinẽtur præcipuè cũ licitum habeant principium, nam antiquitus eiuſmodi largitiones fiebant tempore ingreſſus per ſpontaneas oblatiões, & vbi licitum eſt principium admittitur conſuetudo, vt notat.in c.ad Apoſtolicã, de ſimon.& dicit Abb.in c.ſuam, de ſimo. quòd conſuetudo dandi eleemoſynam ſi proceſſit ex liberalitate non eſt ſimoniaca, & ſi poſtea agatur contra populum, vt obſeruet laudabilem conſuetudinem actus non erit ſimoniacus, Ripa in conſil. 26.numer.45.& in propoſito ita dicit Bened.loco ſupra allegato, nu.13. vbi ſubdit tanto magis id ſuſtineri ſtante tolerãtia ſummi Pontificis, & Epiſcoporum. confirmatur etiam quia ſuſtinetur traditio in cauſam alimentorum ſecus ſi quid daretur vltra alimenta, per ea quæ ponit Innoc. & tradunt cæteri Dd. in c.cum volũtate, de ſentẽt.excommu.& per eos dicit Rip.loco prædicto non ſuſtineri conſuetudinem, quòd populus aliquid det prædicatori vltra alimenta.

Secundo contra prædictam monachi deciſionem facit, quia vbi monachus trãſit de vno monaſterio ad aliud, non de-
6 bet eſſe oneroſus † ſecundo monaſterio, c.de lapſis, vbi gloſſ.16.quæſtio.1.c.quod à te, vbi But.Abb.& Imo. de cleric.coniug. & per hanc etiam rationem gloſſ.Io.in c. ſi quis rapuerit, 27.quæſti.1.dicit, quòd vbi monachus transfertur de vno in aliud monaſterium, tunc ſecundum monaſte-
7 rium durante vita monachi † conſequitur vſumfructum bonorum, quæ primum monaſterium habuit per illius ingreſſum, quod etiam voluerunt Hoſtien. Ioã. And. & alij prædicti in d.c.quod à te, Socin.conſ.52.num.18.volum.4.Menoch, 4.conſ.193.num.1.& 12.vbi etſi dicat aliud eſſe, cum ingreſſus religionem nulla bona intulit monaſterio, tamen non aduertit, quod ratio Doctorum, ne ſit ſecundo monaſterio grauis, & oneroſus, concludit, quod ſecundum monaſterium eſt eo onere alendi exgrauandum.

Tertiò facit, quia cum quis ſe & ſua obtulit monaſterio, tunc efficitur quodam- 8
modo ſeruus † illius monaſterij ita vt de cætero non poſſit diſcedere etiam gratia ſtrictioris religionis vt inquit gloſſ.in c. vt lex continentiæ in verſicu.profeſſi.27. quæſti.1.quam dicit ſingularem Abb.d.c. quod à te, num.5.allegando etiam Archidiac. ergo eodem modo contracta cenſeri debet obligatio ex parte monaſterij erga monachum reſpectu alimentorum, vt nullo modo onus illud euitare poſſit ne obligatio inter eos inæqualis ſit, & claudicet.

Re tamen diligenter diſcuſſa dicendũ erit, primum monaſterium nihil debere pro alimentis, ſed id oneris incumbere ſecundo, quod cum loco primi ſit ſubrogatum, præſtare † debet id quod teneba- 9
tur primum, l.ſi eum, §. qui iniuriatum, ff.ſi quis cautio.§.fuerat, Inſtitu.de acti.c. eccleſia, il 1.extrã, vt lib.pend.quod procedit etiam in correctorijs, §.reliquam. verſ.vnde conſequentiam, in Auth.de hæred.& Falcid. Aret.in rub.ff.de acqu.poſſeſſ.circa fi.dixi in conſ.42.num.11. Secũdò certum eſt quod monaſterium tenetur alere † monachum, quem recepit, & 10
ad religionem admiſit. Caſtr.in conſi.76. num.1.volum.1.& dixi in tit.alimen.quibus debean.& à quibus. ſi autem vult dicere primum monaſterium teneri probare debet, quia regulam habet contra ſe, & à ſe eſt probanda † exceptio, Bartol.in 11
l.ſi tutor.in fin.C.de ſeru. pignor.da.manum.Alberi.Signoro.Neuizan.Gram.Tyraquel.& alij, quos citaui in conſi.110 nume.9.& ſeq.quia regula ſemper transfert in aduerſarium † onus probandi. Alexan. 12
in conſil.79.nume.4.volum.7. Ioan.de Amic.in conſil.95.num.6.Socin.iun.Alciat. Euer.Pariſ.& alij citati per me loco prædicto,

dicto, nume. 10. facit, quia ſibi imputare
debet ſecundum monaſterium, ex quo
eum recepit, cùm non deberet, c. licèt, de
regularib. per quam rationem Butr. in c.
quod à te, nume. 9. ver. ſi ſine licentia, de
13 cler. couiug. inquit, quòd ſi monachus †
ſine ſuperioris licentia de primo mona-
ſtario egreſſus, aliud ingreditur, bona il-
lius ſecundo monaſterio non reſtituun-
tur, ſequuntur alij ibi.

Tertiò facit, quia cùm monachus ſer-
uiat in ſecundo monaſterio, debet de il-
14 lius reditibus viuere, qui enim † altari
ſeruit, de altari viuere debet, c. cum ſecū-
dū, de præb. & tenetur quilibet alere eos,
15 quorum operis & monaſterio vtitur, l. in
rebus. §. poſſunt. ff. commoda. l. pen. ff. de
oper. liber. l. vnica. §. ſed ſcimus. C. de la-
tin. libe. tollend. l. 2. ff. de his qui ſunt ſui
vel alien. iur. l. item ſerui, in fin. ff. de ædi-
lit. edict. l. diuortio. §. ſi. ff. ſolu. matri. mo
nachus autem cùm Deo ibi ſeruiat de re-
bus Deo dicatis, in eo monaſterio recipe
re debet alimenta nō autem à primo mo
naſterio quod excundo deſeruit, cuique
non ſeruit, & dicit glo. in c. 1. de infant. &
langui. expoſ. in ver. languidis, quòd mo-
naſterium denegando monacho alimen-
ta, impiè agit.

Quartò certū eſt, quòd vbi monachus
de vno monaſterio transfertur in aliud
deſinit eſſe primo ſubditus, † & ſubijci-
16 tur ſecundo, ita quòd eximitur à nexu
prioris, & ſecundo obligatur, ergò pari
modo primum monaſterium liberari de-
bet ab onere alendi, illudque transferri
in ſecundum, vt dicimus de filio, qui vbi
datur alicui in adoptionem, liberatur
pater ab omni onere alendi, atque illud
in patrem adoptiuum transfertur, l. one-
ra. ff. de adoptio. vbi dicitur, quòd in pa-
17 trem † adoptantem transferuntur illius
onera, qui ſuſcipitur in adoptionem, &
ibi gloſ. tenet, quòd pater adoptiuus alit
filium, non autem pater naturalis, Placē.
& Azo, quorum primum citat glo. ſecun
dum verò Io. Fab. in §. ſed ea omnia, Inſti.
de hæred. quæ ab inteſt. Specul. in tit. qui
fil. ſint legit. num. 19. vbi Io. And. & ſequū-
tur alij, quos citaui in tit. quib. & à quib.
debean. alimen. in quæſt. incip. quæ etiam-
an pater adoptiuus. ſicuti igitur primū
monaſterium perdit ius ſuperioritatis,
quod habebat in monachum, ita liberari
debet ab onere, vt eum ſequantur incom-
moda, quem ſequuntur commoda, l. ſe-
cundùm naturam. ff. de reg. iur. aliàs eſſet
inconueniens, & abſurdum, quòd in ſe-
cundum monaſterium ſit translatum ius
ſuperioritatis, in quo conſiſtit commo-
dum, & onus alendi remaneat apud pri-
mum monaſterium.

Quintò, vna & eadem res non debet † 18
diuerſo iure cenſeri, l. eum qui ædes. ff.
de vſucap. & monachus translatus dice-
retur, quoad ſeruitia de ſecundo mona-
ſterio, quo verò ad alimenta diceretur
de primo, quod eſſe non debet.

Sextò, redditus monaſterio applican-
tur, vt in vſus monaſterij conuertantur,
illique monaſterio ſeruire debent, cui
ſunt addicti, & monachus in aliud mona-
ſterium translatus, non dicitur eſſe de
primo monaſterio, ſed de ſecundo, ideo
ſi quid poſt translationem acquireret, † 19
non applicaretur primo, ſed ſecundo, c.
vnico. 18. quæſtio. 2. c. cum olim, 11. 2. & ibi
Abb. de priuileg. quæ concluſio eſt veriſ-
ſima, ſi translatio in aliud monaſterium
facta eſt, non ſolùm ante aditionem hære
ditatis, ſed etiam ante delationem, quid-
quid ſit, quando eſſet translatus ante adi
tionem, ſed poſt delationem, de qua quę-
ſtione latè poſt Io. Andr. & alios tractant
Doctores omnes in c. in pręſentia, de pro
batio. vbi Deci. num. 71. Bero. in conſi. 26.
num. 9. volum. 1. non ergò licet bona pri-
mi monaſterij cōuertere in alimenta mo
nachi degentis in alio monaſterio, facit
ratio, quia tenetur quiſque proprios, nō
alienos filios alere quando illi a proprio
parente ali poſſunt. Concludo itaq; per
rationes prædictas, monachum alendum
eſſe a ſecundo, non à primo monaſterio:
ſed prius aliam adduco rationem, quam
omiſeram, quia ſcilicet nec debet mona-
chus commodum aliquod exigere, perci
pere, aut ſperare ab eo monaſterio, quod
ipſe

ipſe deſeruit,& à quo per egreſſum fecit ſe alienum, argum.e.eius quod dixit Bal. in l.2.in fine.C.de infantib.expoſ.vbi ait,
20 quòd deſerens † ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuilitatis:& idem dicit de vaſallo deſerente dominum, & de patre,
21 qui filium exponit, & de domino, qui deſerit † vaſallum: priuatur enim vaſallagio,& hoc inquit ſingulare dictum Iaſ. in l.1.§.huius ſtudij,num.15.ff.de iuſtit.& iu.Neuiza.in conſil.12.colum.1.inter conſil.Brun.Cæphal.in conſ.71.num.34.Rol. in conſ.79.nu.32.volum.1.Menoch.de arbit.iudic.caſu 396.num.11.& ſeq.iniquum enim eſſet, quòd haberet quis emolumẽtum à monaſterio, à quo læſionem habere non poteſt, vt in ſimili loquendo de
22 ſtatuto voluit Ruin.in conſi.18.colum.fi. volum.2.& dicitur ciuitatem deſerere,† qui alium in locum transfert domiciliũ, Hoſt.in Sum.tit.de foro compet.§.2. ver. item ratione originis, Afflict.deciſ.384. colum.pen.Ripa,qui multis iuribus comprobat in cõſil.111.n.1.& ſeq.dicẽs, amitti ciuitatem translato domicilio, Burſa.in conſi.36.num.10.non obſtat itaque,quòd nõ debeat monachus eſſe oneroſus ſecundo monaſterio,quia reſpondetur ceſſare hanc rationem, quia non dicitur oneroſus,ſi illi ſeruit. & quamuis Doctores vtantur hac ratione,quando monachus ſic vt ſuprà,translatus habet bona penes primum monaſterium,tamẽ ea non quadrat vbi non habet aliqua bona, quia nihil ſibi imputari poteſt.& quòd ratio illa non ſit indiſtinctè bona probatur, quia non eſt generalis, & non habet locum, quando extant bona,quia nihilominus monachus recipitur in monaſterium, & ab eo alitur. Minus enim mouet, quòd monachus non poſſit exire monaſterium etiam gratia ſtrictioris religionis: reſpondeo enim,quòd Abb.in d.c.quod à te. dubitat de eo dicto. Secundò, vbi eſſet verum loquitur in alijs terminis, quando ſcilicet quis expreſſè ſtatim cùm ingreditur religionem, dedicat ſe, & ſua, nos verò quando per profeſſionem emiſſam poſt probationis annum. Tertiò dico, quòd hoc argumentum concluderet, poſito quòd monachus perſeueret in eodem monaſterio, tunc enim debet alimenta recipere à monaſterio, at cùm ipſe diſcedit,ſicuti ſe liberat à nexu monaſterij, ita liberatur monaſterium ab obligatione alendi, & diſſoluitur ille quaſi contractus, qui intercedebat inter eum,& monachum, & monaſterium non tenetur alere quemquam extra domum, ſicuti etiam pater non tenetur extra domum alere filium, qui ſine cauſa, ſed propria culpa diſceſſit, vt dixi ſuprà loco ſuo.

Hoc tamen intellige,quando ſecũdum monaſteriũ eſſet opulentũ, & haberet vnde alimenta monacho miniſtraret, ꝙ ſi 23
egens ſit,tenetur primum: ita videtur innuere Menoch.in conſi.193.num.12.facit, quod voluit Fab.in §.ſed ea omnia,Inſtitu.de hæred.quæ ab inteſta.deferun.vbi quòd ſi pater naturalis teneatur regulariter ſecundùm eum alere filium, quem tradidit alij in adoptionẽ, tamen fallit, 24
quando eſt egenus, † quia tunc onus hoc transfertur in patrem adoptãtem,ſequitur Angel.ibi,num.3.circa fin.rationes tamen ſuprà allegatæ ad probandum principalem concluſionem, militant etiam ad probandum, quòd primum monaſterium non tenetur, etiam quando ſecundum inops eſt, ex quo diſcedendo ab illo dicitur deſeruiſſe, & per translationẽ diſſolutum eſt omne vinculum,quod intercedat, ita quòd ſi aliquando rediret ad primum, non recuperaret priſtinum locum,ſed tanquàm nouus homo admitteretur, per ea, quæ ponit Bartol.in l.2. 25
ff.de decurion.vbi inquit,quòd Doctor † expulſus de collegio,ſi reſtituatur, non recuperat primum locũ in collegio, ſed admittitur tanquàm ſi nunquàm fuiſſet in collegio: niſi dicamus,quòd in primo monaſterio durant reliquiæ quædam primæ obligationis.

SVMMARIA.

1 *Filius eſt alendus à patre,ſi viuere poteſt in aula Principis,vel ire ad bellum.*

2 *Pater non cogitur alere filiũ robuſtum,qui non*

vult operari cum poſſit.

3 *Nemo cogitur ſe conijcere in periculum.*

4 *Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit à periculo perſonæ.*

5 *Metus iuſtus dicitur qui reſpicit vitam filij.*

6 *Saluo conductui nemo credere tenetur, quando agitur de periculo vitæ.*

7 *Impoſsibile iudicatur quod pendet à voluntate principis.*

8 *Impoſsibile non reputatur quod pendet à voluntate principis ſi non fuit ab eo poſtulatum.*

9 *Culpam obijciens marito quod non adhibuerit medicum vxori infirmæ, probare debet quod extaret medicus in loco.*

10 *Culpã tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prædia venalia.*

11 *Minoris contractum dicens nullum quòd nõ fuerint adhibiti conſanguinei, probare debet cõſanguineos extitiſſe.*

12 *Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerint adhibiti teſtes Mantuani, probare debet quod adhiberi poſſent.*

13 *Peculium caſtrenſe dicitur quidquid à principe datur in recompenſationem ſeruitutis.*

14 *Donatum à principe non confertur, nec imputatur.*

15 *Peculium caſtrenſe, vel quaſi non conferuntur, nec imputantur.*

16 *Pater non habet vſumfructum in bonis à principe donatis filio ſuo.*

17 *Effectus ſi ſequatur non curamus de modo.*

18 *Conſequentia. Multa veniunt in conſequentiã, quæ principaliter non venirent.*

19 *Damnum pati aliud eſt, quam lucrum non facere.*

QVAESTIO XXVIII.

QVAMVIS in titulo, quibus ex cauſis alimenta alioquin debita denegari poſſint, dixerim filio non deberi alimenta, qui poteſt aliunde victum ſibi quærere, tamen omiſſa eſt quæſtio nunc in facto agitata an filius dicatur aliunde habere, eo ipſo quod poteſt alicui principi ſeruire, ſatellitium præſtando, vel etiam militando in bello, atq; ita merendo ſtipendia. & ſanè videtur excludendum à petitione alimentorũ: paria enim ſunt quod non ſit nobilis, & ſciat artem ex qua poſſit victum quærere, vel quòd nobilis ſit, & poſſit principi ſeruire, domi, aut in bello, imò ſiue nobilis ſit, ſiue ignobilis cum poteſt in bello habere ſtipendia ſecundum cõditionem ſuam, vel pari modo principi, non poteſt dici pauper, ita concludit Curt. iun. in conſil. 148. num. 5. dicens filium non eſſe à † patre alẽ- 1
dũ ſi poteſt viuere in aula principis, vel eundo ad bellum, per doctrinam Bart. in l. 1. circa fi. C. de medican. valid. lib. 11. vbi ait patrem non cogi alere filium robuſtũ qui cum ſciat non vult † operari; eum ci- 2
tat, & ſequitur Emilian. in conſil. 146. nu. 1. Menoc. in conſi. 321. num. 26. Gabriel. cõmun. opinio. lib. 6. tit. de alimen. concluſ. 1. nume. 27. & facit, quia ad filij excluſionẽ Dd. conſiderant ſolum potentiam quærendi victum, & non eſt dubium, quod non minus prædictis modis poteſt quilibet viuere, quam ex arte, & diſciplina. cum vero contigiſſet hæc controuerſia inter Dominos Iulium, & Octauium patrem & filium de Mainoldis, nobiles Mãtuanos, non placuit Senatui ea Curtij opinio. propterea illa ſpreta cenſuit filio prouidendum à patre pro eo quod deeſſet ad debita alimẽta, & principalis fuit ratio, quia ſi filius ſemper diceretur habere vnde viueret, cum poteſt principi, bello, vel domi ſeruire, iam non eſſet diſtinguendum inter filium artificem, & induſtrium, & ineptum, atque ignarum, cũ ſemper obijci illi poſſit, ſeruias principi, ſed ſufficeret probare illum ſanum, & robuſtum eſſe, at Dd. diſtinguũt inter artificem, & inertem.

Secundò motus fuit, quia nemo tenetur ire ad bellum cum periculo ſuæ perſonæ, quinimo nemo cogitur † ſe conij- 3
cere in aliquod periculum, l. fin. C. de accuſatiou. l. 3. C. ad l. g. Iul. maie. l. noſtris, C. de calumnia. & iuſtus dicitur metus, qui deſcendit † ex periculo perſonæ, l. 4. 4
cum ſeq. ff. de eo, quod met. cau. l. interpoſitas, C. de tranſact. l. metus autem ff. ex quib. cauſ. maior. imò fortius admittunt

Dd. iuſtum inferri metum quando pater
5 ſuſpicatur † de vita filij ex doctrina In-
nocen.& Card.in c.cum locum, de ſpon-
ſa. vbi non ſolum matrimonium vitiatur
tamquam meticuloſum, ſed etiam quan-
do eius filio incutitur, idem loquẽdo in
genere tenuit Aret. in conſil.14.nume.15.
verſic.ſecundus etiam actus.Socin.iun.in
conſi.77.num.38.volum.2.Alciat.in conſi.
162.num.9.& Rolan.in conſi.1.num. 66.&
68.volu.1. hinc dixit Imol.in l.nam quod
§.non omnis.ff.ad Trebellian.quod vbi a-
gitur de periculo vitæ non tenetur cre-
6 dere † literis ſalui conductus ſibi à prin-
cipe conceſſis, allegat c. accedens il 1.ex-
tra, vt li.non conteſt.& dixit Barbat.in c.
cum canonicus, de offic.delega.quod ci-
tatus oblatis literis ſalui conductus ſi nõ
compareat, quia timeat ab inimicis.excu-
ſatur, quia nemo tenetur exponere ſe pe-
riculo, c.1.de cle. non reſid.in 6.Afflict.in
deciſ.289.colum. 3. in prin.num.21.Barba.
in conſi.62.num.10. volum.1.Iaſ.in conſil.
86.num.36.volum.3.Igne.in l.neceſſarias,
§.non alias, num.424.ff.ad Sillanian.Fran
ch.de March.quæſtio.68.part.2.Io. Iac.de
Leonar.inter conſ.Brun.conſil.114.num.
375. quod ſi vbi agitur de vita non tene-
tur quis committere ſe fragilitati cauti-
onis aut ſalui conductus, multo minus
cogitur quis ire ad bellum vt victum ſibi
quærat, cum aliunde conſequi poteſt à
patre, mouit etiam ſenatum, quia non
conſtabat quod poſſet principi ſeruire,
licèt admodum aptus.& dominus Octa
uius, quæ enim pendent à voluntate prin
7 cipis † reputantur impoſſibilia, l.apud
Iulianum, §.fin.ff.de leg.1.l.qui cum ma-
iori, in princip.ff.de bon.liberto. & licèt
hoc non procedat quando à principe nõ
fuit poſtulatum, quaſi præſumatur fuiſſe
8 impetraturus † ſi poſtulaſſet, Bal.in conſ.
395.colum.1.volum.2.Caſtr.in conſil.433.
colum.3.volum.1.Crau.in conſ.121.nu.10.
Burſat.in conſi.56.num. 14.dixi in conſil.
90.num.40.tamen in caſu noſtro non fuit
neceſſaria petitio, quia defuncto ſere-
niſſimo Duce Guilielmo cum plures alij
aſſumpti forent in obſequia Sereniſſimi
domini Moderni Ducis ipſe dominus O-
ctauius fuit omiſſus. prætereà qui dicit
eum potuiſſe principi ſeruire probare
debet, quod extet princeps aliquis, qui
foret libenter eius opera vſurus, ſicuti
dicimus de eo, qui imputare vult mari-
to quod medicum non adhibuerit: † tene 9
tur enim probare quod extarent in loco
medici, qui poſſent adhiberi ſecundùm
Bart.in l.ab hoſtibus, §.ſi vir.ff.ſolu.matr.
vbi ait eſſe notandum, idem Bartol.in l.ſi
ſeruum, in ſi.princ.ff.de verb.obligat.vbi
inquit probandum eſſe quod foret faci-
le marito adhibere medicum, Caſtr.in d.
l.ſi vir.Alex.in conſi.123. num.2.ver.nam,
vt dicit, volu.7. & dicit Rolan.in tract.de
lucro dot. quæſt.64. num.18.quod Bartoli
doctrina eſt ab omnibus approbata, vt in
ſimili dixit idem Bart. in l. tutor qui re-
pertorium, §.ſi poſt depoſitionem, in fin.
ff.de adminiſt.tut. quòd tutori negligen-
tiam obijciens pro eo quod pupillarem
pecuniam † non conuerterit in emptiõe 10
prædiorum, tenetur probare, quod in
loco extarent prædia venalia, & inquit
Corn.in conſil.241.col.3.vol.2.quod alle-
gans nullitatem contractus geſti cum mi
nore, quia non fuerint adhibiti conſan-
guinei, debet † probare cõſanguineos ex- 11
titiſſe. qui potuiſſent adhiberi, alios con
cordantes citaui in conſil.39. nume.14.&
ſequ.hinc etiam dixit Burſat. in conſilio
307.num.37.quòd allegans nullitatem te-
ſtamenti eo quod non fuerint adhibiti
teſtes Mantuani † vti mandat ſtatutum, te 12
netur probare non ſolum quod extarent
homines Mantuani in loco, ſed etiam ꝙ
facile adhiberi poſſent, quia eſſe poteſt
quod extarent, ſed quod temporis breui-
tas non pateretur illos accerſiri, vti con-
tigit in eo facto, & idipſum probauit Ro-
land.in eodem facto loquens in conſil.30.
volum. 3. licèt vterque ipſorum ſatis ie-
iunè pertractet hoc argumentum, ita er-
go in propoſito non ſat eſt multos oſten-
dere principes, niſi etiã probetur quod
eſſent in eorum obſequio acceptaturi do
minum Octauium. rurſus reſpectu pri-
mi obiecti, quod poſſet in bello ſtipẽdia

mereri dicebatur quod in hac patria extat decretum ne cui liceat iniuſſu principis nomen dare, cum vero requiratur licentia,non poteſt obijci Domino Octauio culpa ſi non militat, cum non appareat id fieri poſſe permiſſu principis,imò eiuſmodi licentia tamquam à ſola principis voluntate dependens impoſſibilis à iure reputatur, vt dixi paulo ſuprà,& quamuis ſoleat princeps illam concedere, id tamē omnibus, nec indiſtinctè, nec pro quorumque bello facit, ſed pro longinquis partibus, putà ſub Duce Parmæ in Flandria, quo non niſi magna cum impenſa multoque periculo non datur acceſſus, his præſertim diebus, quibus ob ingens atroxque in Gallijs bellum militibus,& latronibus obſidētur itinera, vt vix terreſtri via pateat tranſitus.

Eodem in facto cōtigit dubitari,an in calculandis alimentis neceſſarijs deducendum eſſet id quod eidem domino Octauio dono datum fuerat à Sereniſſimo Duce Guilielmo, atque id poſſet Dominus Octauius præcipuum capere, vel potius teneatur pater tanto minus in cauſam alimentorum tradere,dubium facie bat,quia datum alicui à Principe ob merita, vel in recompenſationem ſeruitu-
13 tis habetur pro peculio quaſi caſtrenſe,† vt eſt text. in l.cum multa, C. de bon.quæ libet.quam dicit ibi in hoc ſingulare Bal. quod fœmina poteſt habere peculium quaſi Caſtrenſe, Iſern.in c.1.nume.13.qui feud. da. poſ. vbi dicit idem eſſe in Rege donante,& loquitur in donatione feudi, eum quoq; textum dicit ſingularem, Iaſ. in Authen.ex teſtamento,nu.13.C.de collatio.& in l.ex imperfecto, nume.3.C.de teſtamen.Coraſ.in l.frater à fratre, num.
14 105. ff. de cond.indeb. & non confertur,† nec imputatur, vt dicitur in ea l. cū multa,Iaſ.d.Authen.ex teſtamento,.& Coraſ.
15 loco prædicto,quia caſtrenſa, vel quaſi† non conferuntur, l. 1. §.nec caſtrenſe,ff. de collatio.bono.l.filia licet, C.de collatio. quod ſi filius ex fructibus eorum bonorū teneretur ſibi prouidere de alimentis,vtiq; fructus prædicti cederent in vtilitatem patris,& eum eximerent ab onere alendi, & tamē pater in bonis filio donatis à Principe† non habet vſumfructū, 16
vt probat d.l.cum multa, & ponūt omnes præcitati Dd. atq; ita pater per indirectū conſequeretur in bonis filij.quod ei directè denegatur.ſed in hoc quoque ſenatus tenuit ſufficere,quod filius aliunde habeat vnde viuat, ad hoc vt pater alendi onere exgrauetur: lex enim conſiderat effectum dum patrem cogat in ſubſidium,& non curamus de modo †dum tamen effectus ſequatur.l.3. C.de inſti.& ſubſt.Men. 17
conſ.35.nu.22.& certum eſt,quod tenetur quilibet prius de ſuo viuere quam alios moleſtare, & quando vnus tenetur in ſubſidium alterius,debet prius alter excuti, vt videmus in fideiuſſore, & alijs perſonis, & non obſtat quod hoc modo exgrauando patrem deferatur illi vſusfructus per indirectum, vel ſaltem commoditas, quia reſpondetur attendendū eſſe quod principaliter agitur,non quod venit cōſequutinè, & multa† veniunt in conſequutione, quæ principaliter non concederentur, Bart.in l.1.ff.de autho.tut.Dec. 18
in l.2.nu.26.ff.de iuriſd.omn.iud.Tyraqu. in tracta.res inter alios acta,col.2.D.Becius conſ.47.nu.31.principaliter autem res à Principe donata cedit in vtilitatem donatarij qui ex ea ſumit alimenta, licèt in conſequentiam pater exgrauetur onere filium alendi,& pater ex hoc non dicitur lucrari,ſicuti quando in bonis filij habet vſumfructum,ſed à damno defendi,& aliud eſt damnum pati, aliud † vero lucrū 19
non facere,l.quamuis,& l.fin.C.de iur.& fac.ignor.l.error,ff.eod.facit l.fin.§.licentia,C.de iu.delib.Card.Florē.& Abb.in c. ex parte,de reſtitu.in integ. Fulg.in cōſ. 61.domina Catherina,col. fin. & hoc modo ſatisfit l.cū multa.C.de bon.quæ lib.

SVMMARIA.

1 *Vxor cui alimenta relicta ſunt à viro, an poſſit ſupplementum quartæ petere in bonis mariti diuitis.*

2 *Cauſa, quæ certo tempore requiritur,ſat eſt ſi eo tempore adſit licet deinde deſinat.*

3 Vxor,

3 *Vxor, cui quarta debetur in bonis viri diuitis non excluditur ab ea ſi diuitiæ ſuperueniant.*

4 *Exequutor ad diſtribuendum in pauperes dando cuique duas bucellas non poterit plus robuſto dare quam debili.*

5 *Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare cum opprobrio matrimonij anteacti.*

6 *Vxor dotata parua dote conſequitur quartam in bonis mariti perinde ac ſi dotem non haberet.*

7 *Vxori indotatæ non debetur quarta in bonis viri defuncti ſi habet patrem diuitem.*

8 *Ratione legis ceſſante, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*

9 *Neceſſitatis cauſa quando aliquid cōceditur ceſſat ipſa ceſſante neceſſitate.*

10 *Ratio reſtringit dictum generale.*

11 *Qualitas à lege requiſita probanda eſt, alias legi non eſt locus.*

12 *Qualitas adiecta enti illud qualificat, & in diuerſa ſpecie reponit.*

13 *Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata.*

14 *Conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum.*

15 *Conditio adiecta facit rem videri diuerſam.*

16 *Conditio ſignificat cauſam.*

17 *Legatum acquiritur legatario ſtatim à morte teſtatoris.*

18 *Prius aut poſterius non datur in his quæ fiunt eodem tempore.*

19 *Dominium rei legatæ non tranſit recta via in legatarium quando legatum conſiſtit in quantitate.*

20 *Actionem, qui habet, rē ipſam habere videtur.*

21 *Vxor indotata non petit quartam in bonis ſecūdi viri ſi poteſt illam conſequi in bonis primi.*

22 *Cum de vno diſputamus cætera omnia ſupponūtur habilia.*

23 *Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto.*

QVAESTIO XXIX.

EX DISPOSITIONE authēticæ, prętereà, C. vnde vir & vxor, cauetur quod vxori indotatę quarta debeatur in bonis viri locupletis, & legatum ei factum à viro in eam quartā imputatur, fuit à Doctoribus quæſitum ſi maritus vxori pauperi relinquat alimenta, vel tot bona ex quibus poſſit cōmodè viuere, cū tamen non aſcēdant ad quartam bonorū, an poſſit petere id quod deficit ad ſupplementū quartæ. & Io. Petruc. de Peruſ. in d. Auth. prætereà, prout eum refert, & ſequitur Caccialup. ibi, cōcludit ſupplementum deberi, † quia ex quo fuit ſemel 1
aperta via ad petitionem, tota quarta debetur, nec minui debet, argumento l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bon. poſſ. contra tabu. & cum eis tranſit Fabia. de Pap. in d. Authē. prætereà, nu. 127. vbi alias rationes allegat, & præcipuè quod legatum vxori ſuperueniens poſt ius quæſitum non tollit, nec minuit ius illud, quia vbi aliqua cauſa certo tempore † requiritur, ſat eſt 2
ſi eo tēpore adſit, licèt poſtea ceſſet, Bart. in l. generaliter, colu. 2. C. de epiſc. & cle. faciunt multa per Deci. allegata in d. Authen. prætereà, in fi. vbi ideo infert, quod ſi poſt ius quartę delatum, & ita poſt mortem mariti vxor † efficiatur diues nō impeditur in conſequutione quartæ, & idē 3
dicit in conſ. 24. Soci. in conſ. 21. num. 30. volum. 4. Fabia. in d. Authē. num. 103. allegat etiam glo. in c. vnico, in verſ. quartæ, in fin. de inueſt. ſac. de re alien. quæ vult quod maritus teneatur quartā relinquere vxori: ergo vbi minus reliquit ſupplementum peti poteſt. addit etiam text. in §. quia vero dudum, il 2. in Auth. vt liceat matri, & auiæ, vbi dicitur quartam aſcendere poſſe vſque ad centum libras auri, ergo tranſcendere longè poteſt rationē alimentorum. hanc quoque ſententiam probauit Pau. Pic. in d. Auth. prætereà, numer. 61. vbi dicit eſſe communem, & mouetur, quantitas vxori inopi debita eſt taxata à lege, ideo neque augeri, neque minui poteſt, ſiue ſufficiat ad alimenta, ſiue non, argu. l. creditor, §. ſi inter, ff. manda. quem textum dicit ſingularem allegat etiam textum in l. ſi partem, ff. de ſeruit. ruſtic. prædio. vbi Bald. & Angel. dicunt, quòd deputati ad diſtribuendum eleemoſynam pauperibus † dando cuilibet duas bucellas non poterunt plus da- 4
re viro robuſto, nec minus puero, vel paruulo ex quo taxatio eſt facta, infert etiā

ad

ad plures ſimiles quæſtiones, eandem cō-
cluſionem probauit Iaſ. d. Authē. præter-
eà, num. 11. verſic. item adde his quæ dixi,
vbi tamē nihil allegat, ſed ſupponit pro
indubitato attento eo textu. addo quod
hanc partem videtur ſequi Purpu. ad Iaſ.
in d. Authen. prætereà d. num. 11. dum ait
quartā poſſe aſcendere ad centum libras
auri.

Hæc ſententia quamuis apud omnes
5 videatur indubia, tñ nō eſt ſine difficulta
te, nam dictæ Authenticæ ratio eſt, ne †
vxor ſuperſtes laboret inopia, vt ibi dici
tur expreſsè, & in §. fin. circa fin. in Auth.
de exhib. reis, Nico. de Vbald. in tract. de
ſucceſſio. ab inteſta. par. 4. col. fi. vbi dicit,
quòd lex conſiderauit prouidere inopiæ
coniugis ſuperſtitis, Barba. in conſil. 74.
col. 3. verſ. modo licèt. volu. 4. vbi ad hoc
ponderat tex. ex quo ſumpta eſt d. Authē.
& quod illa diſpoſitio fūdetur ſuper in-
opia, & mēdicitate vxoris. probat Signo
ro. in conſi. 231. nu. 6. vbi infert quod con-
tinet pietatem, per dictam rationem Bal-
di d. Authen. prætereà, in fi. vbi ait ratio-
nem eſſe, ne infælix coniunx mendicare
cogatur, & infert quod ex quo eadē ſub-
6 eſt ratio in dote parua, quæ † in nulla, i-
dem lex illa obtinet etiam, quando muli-
er eſt dotata, ſed parua dote, ſequitur A-
lexan. num. 4. dicens deciſionem eſſe fun
datam ſuper inopia, ne cogatur mendica
re, & allegat Salic. Roman. & Caſtr. idem
voluit Socin. d. conſi. 121. nume. 44. & ſeq.
Corne. in conſil. 249. colum. 2. verſicul. &
circa hoc, volum. 3. vbi ait attendi id ſo-
lum, an vxor cogatur mendicare, & ideò
infert ad cognoſcendum ſi dos ad exclu-
ſionē vxoris à dicta quarta ſit parua, vel
congrua, attendi debere, an ſufficiat pro
alimentis quod ante voluit Barbat. in cō
ſil. 75. nume. 3. & hanc partem comprobat
latè Rolan. in conſi. 24. num. 26. & ſeq. vol.
3. vbi infert quod locum habebit etiam
in parua dote, quando nihilominus co-
geretur mendicare, Cæphal. in conſi. 244.
num. 16. & ſequ. vbi affirmat hanc eſſe ra-
tionem finalem, Lancello. Gallia. in con-
ſuetu. Alexan. in verſicul. ſolidos, quæſti.
6. nume. 26. inferunt ideo Doctores quod
vxor habens patrem † diuitem, & virum 7
etiam locupletem, licèt ipſa laboret ex-
trema inopia non habebit quartam, quia
alimenta poteſt cōſequi à patre vt voluit
Alexan. d. Authent. prætereà num. 11. vbi
Deci. num. 20. dicit communem poſt Cor
ne. ibi, quòd etiam voluit Socin. d. conſi.
121. num. 49. Cæphal. in d. conſil. 144. num.
20. Natta in conſil. 648. num. 13. Lancel. lo-
co prædicto. hæc autem ratio ceſſat quan
do maritus legauit vxori alimenta, quia
non dicitur inops, nec cogitur mendica-
re, ergo ceſſare † debet diſpoſitio, l. adi- 8
gere, §. quamuis, ff. de iure patron. l. à Ti-
tio, ff. de verborum obligat. l. 1. in fin. ff. de
donat. & ſimili argumento vtitur Dec. in
conſil. 24. in princip. quidquid enim con
ceditur propter inopiam, aut neceſſitatē
ceſſat † auctis facultatib. l. cura, §. defici- 9
entium, ff. de mune. & hono. l. his hono-
rib. §. penult. ff. de vacatio. mune. & gene-
rale dictum limitatur, † & reſtringitur 10
per rationem ſecundum ſuam cauſam, vt
inquit Angel. in l. obligatione generali,
ſuper glo. in verſ. non fuiſſe, ff. de pigno-
rib. Natta conſil. 146. nume. 11. ſat enim eſt
quod ſatisfiat cauſæ propter quā lex fuit
introducta.

Secundò in terminis, quòd ſtante lega
to alimentorum ſacto à marito vxor ex-
cludatur ab ipſius quartæ petitione, vol-
uit Ioan. Mar. Rimin. in conſil. 114. per to-
tum, vbi pluribus mouetur fundamētis,
& ratiōibus, vt apud eum videri poteſt,
ita ne ſit neceſſe ſigillatim referre, & il-
lum ſequitur confirmando, & contrarijs
reſpondendo argumentis, Cæphal. in cō-
ſil. 244. & tenendo hanc partem non ob-
ſtabit, quòd ſemel aperta via ad quartam
non poſſit minui, quia reſpondetur iam
non poſſe dici apertum, niſi concurren-
tibus qualitatibus à lege expreſſis inter
quas ea eſt, quod vxor ſit inops, addo, vt
cogatur mendicare: at vbi ceſſat mendi-
citas non conceditur petitio quartæ, qua
litas autem à lege requiſita debet inter-
uenire, alias legi † non eſt locus. Barto. & 11
Ange. in l. 2. §. diem, ff. quando teſta. aper.

Bart.

Bart.in l.1.§.ait prętor,ff.ne quid in flum.
publi.Marſi.in l.ſi quis ne quæſt.num.154.
ff.de quæſtion. cum ſimilibus,& hoc ip-
ſum eſt de quo agimus,an ceſſante quali-
tate mendicitatis ceſſet diſpoſitio, pro-
inde nõ debet aſſumi pro vero, quòd lex
ſimpliciter quartam tribuat,ex quo non
tribuit ſimpliciter, ſed ſub conditione ſi
vxor ſit inops, & cogatur mendicare, &
aliud eſt quod ſit ſimpliciter tale, vel ꝙ
ſit tale ſecundùm quid, & qualitas enti
12 adiecta illud qualificat , † & in diuerſa
ſpecie reponit, Barto.in l.ſi quis poſthu-
mo, §. ſi quis filium, & ibi Iaſ.nu.51.ff.de
liber.& poſthũ.c.ſtatutum, &c.canon.de
electio.in 6.Marſil.ſingu.520. Bero.conſil.
119.num.12.vol.1.Crot.conſ. 50.Gomeſ.in
§.in perſonam,num.16.Inſtit. de acti.Me-
noch.de arbit.iudic.quæſt.11.num.13.& i-
13 dem eſt in conditione, quæ † nihil ponit
in eſſe,niſi ſit purificata , l. cedere diem,
ff.de verbo.ſignific.l.pecuniam,ff.ſi cert.
14 pe.& natura †cõditionis eſt, vt prius exi-
ſtat,Bart.in l.quibus diebus,§.Termilius,
ff.de cond.& demonſtr.Alexan.in conſil.
119.colum.1.vol.1.& conditionis adiectio
15 facit quod res non ſit eadem ,† ſed diuer-
ſa.l.1.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de verbo.ob-
ligat.§.præterea,Inſtit.de inutilib.ſtipu-
latio.Bart.in l.denunciaſſe,§.quid tamẽ,
ff.de adulter. probat Natta in conſil. 363.
num.18.textus autem in Authẽ.præterea,
loquitur ſub conditione ſi laboret ino-
16 pia,& conditio † denotat cauſam, Barto.
Imol.& Roma.in l.2.§.fin. ff.de donatio.
vbi quod ſignificat cauſam finalem , atq;
ea ceſſante ceſſat diſpoſitio,Tyraquel.in
tracta.ceſſan.cau.limitat.1.numer.41.cum
igitur non ſimpliciter quarta deferatur
vxori indotatæ, ſed ſub conditione ſi in-
ops ſit, ceſſat contrarium argumentum.
nec mouet quod cauſam neceſſariam ſuf-
ficiat adeſſe eo tempore quo requiritur,
licèt poſtea ceſſet : quia reſpondeo verũ
eſſe id,ſed in facto non verificari. cum e-
nim maritus legat vxori,vel alimẽta, vel
bona ex quibus poteſt alimenta percipe-
17 re,tunc legatum ſtatim † à die mortis te-
ſtatoris acquiritur legatario, l.à Titio,ff.
de furt.notatur in l.1.§.cum igitur,& §.in
nouiſſimo.C.de cadu. tollen. proinde cũ
vxori eodem tempore deferatur ius pe-
tendi quartam,& ius petendi legatũ,non
poteſt dici tempore mortis teſtatoris v-
xorem inopem eſſe, vel etiam legatum,
aut diuitias ſuperuenire poſt quæſitum
ius quartæ.in ijs enim,quæ eodem tempo
re fiunt non datur prius , † aut poſterius, 18
vt inquit Bart.loquendo de his,quę fiunt
in eodem inſtrumento,in l.contractus,C.
de fide inſtrum.& de teſtamento, l.quidã
teſtamento, §.ante hæredis, ff.de hæredi.
inſtitu. Dd.in l.3.§.prius,ff.de vulg.& pu-
pil.& propterea non dicitur prius quęſi-
ta quarta,quam legatum alimentorum.

Et ſi dicatur:aduerte, quia dominium
quantitatis legatæ nõ tranſit recta via in
legatariũ,licèt† aliud ſit in dominio ſpe- 19
ciei legatæ,Barto.in l.1.nume.12.verſicul.
tertio caſu,ff.de leg.1.& ibi eum ſequun-
tur alij,Bartol.& alij in l.1. colum.2.C.cõ
mun.de leg.Ruin.conſil.153.num.4.volu.
5.Pariſ.in conſil.77.num.4.volum.2.Ripa
in d.l.1.num.54.vbi etiam Alciat.ff. de le-
ga.1.reſpondeo quod,etſi dominium quã
titatis legatæ non tranſeat recta via in le
gatarium,tamen bene tranſit ius petendi
ipſum legatum , & qui actionem † habet, 20
rem ipſam habere videtur,l.qui actionẽ,
vbi Deci.& Cagnol. ff.de regul.iur.& ad
excluſionem quartæ ſufficit, quòd offici-
um iudicis competat, non actio , vt pro-
bant ſupracitati Doctores , qui dicunt
quod denegatur quarta vxori habenti pa
trem diuitem , cum tamen filio aduerſus
patrem pro conſequendis alimentis non
detur actio, ſed officium iudicis, vt pro-
baui ſuo loco, Bartol.in l.ſi quis à liberis,
in princip.ff.de liber.agnoſcen. Deci.d.
Authen.præterea,num.20. & Soci.d.con-
ſi.121.num.30.volum.4.dicit † quartam in 21
bonis ſecundi viri non dari vxori, quæ
poteſt quartam conſequi in bonis primi
viri,atque ita ſufficit, quòd habeat acti-
onem,ex quo remedium eſt ſubſidiarum,
ſequitur Cæph. in d.conſil. 244.nume.22.
nec mouet ea gloſſ.quæ vult, quòd mari-
tus teneatur quartam relinquere vxori,

quia intelligi debet ſuppoſitis terminis habilibus id quod vxor habeat quartam ſibi pro alimentis ſufficiat. cum enim de
22 vno † diſputamus cętera omnia ſupponũtur habilia, §.in extraneis, Inſtitu.de hæred.quali. & differ. intelligi ergo debet, quòd in caſibus quarta vxori debetur, maritus teneatur illā relinquere: at vbi maritus relinquit alimenta nō debetur quarta. ergo &c. eodem modo eneruatur textus in §.quia vero dudum, in Authent. vt lice.mat.& auiæ, quia vbi debetur quarta poteſt aſcendere ad centum libras, nō autem quærimus nunc quanta eſſe poſſit, ſed an debeatur vbi habet alimenta. cum enim agitur de quantitate præſupponitur ſubſtantia, aliàs non daretur quanti-
23 tas, ſeu † qualitas ſine ſubiecto, l.nec vllam §.ſi abſentis, vbi Angel.ff.de petitio. hæredit. l.Pomponius, §.fin. vbi Aret.in princip. ff.de acquiren. poſſeſſ. Bald.in l. 2.ff.de bonor. poſſeſ. ſecundùm tabul.& in l.omnium, C.de teſtamen. Ruin.in conſil.218.numer.14.volum.1.& dicit Bald.in conſil. 465.nume.1. volum.4. quod volens probare qualitatem debet prius probare ſubſtantiam. nec diſſimili collirio ſanatur argumentum adductum à Pico, quòd quarta cum ſit à lege taxata non poſſit minui, quandoquidem id verum eſt, quādo taxatur, non tamen taxatur, niſi in caſibus quibus debetur: vnde cum non debeatur, quando vxor habet alimenta ex legato viri ceſſat obiectum, quòd optime procederet ſi prę ſupponeremus quartam deberi, ſed id eſt in controuerſia, an debeatur. quare ſi ratione foret contendendum poſterior hæc opinio eſſet amplectenda: ſed ex quo plures primam tenent difficile eſſet obtinere in iudicio, ideò Iaſ.in d.Authentica, præthereà, num. 9. videns euitari non poſſe quamplures illationes dixit ſe tenere pro conſtanti quod deciſio illius Authent. non ſit facta ob ſolam rationem alimentorum, ſed etiam, vt recompenſetur præteritum matrimonium, quæ tamen ratio nihil valet, quia daretur recompenſatio etiam quādo vxor non eſſet diues, vt ratio ſit generalis, & tamen textus diſponit contrarium, quia lucrum defert ſolum vxori inopi.

SVMMARIA.

1 *Pœnæ proſeſtinatis nuptijs ſunt hodie ſublatæ.*
2 *Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti.*
3 *Nominatio ducitur ab eo quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum.*
4 *Auguſtus dicitur Imperator ab augendo, licet aliquando minuat Imperium.*
5 *Iuſtitia dicitur quia ſuum cuique tribuat, licèt aliquando auferat.*
6 *Vſus communis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur.*
7 *Verba intelligi debent demonſtratiuè, non diſpoſitiuè.*
8 *Subſtitutio facta filio impuberi, nō reſtringitur ad tempus pubertatis.*
9 *Legatum coniunctæ perſonæ factū non interpretatur ſtricte.*
10 *Qualitas cenſetur adiecta gratia demonſtrādi, non reſtringendi in materia alimentorum.*
11 *Legatum alimentorum, non interpretatur ſtrictè, ſed largè.*
12 *Qualitas nominis determinans verbum à quo diſpoſitio ſumit effectum reſtringit, & limitat diſpoſitionem.*
13 *Qualitas, quæ eſt alicuius effectus adeſſe debet tempore quo diſpoſitio ſortiri debet effectum.*
14 *Qualitas cenſetur eſſe cauſa diſpoſicionis.*
15 *Cauſa reſpiciens commodum, & honorem teſtatoris dicitur eſſe finalis.*
16 *Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afferunt animæ mariti.*
17 *Vidua quando intra annum luctus nubit, lex de illius impudicitia ſuſpicatur.*
18 *Legatum factum ob cauſam determinatur ſecūdùm cauſam annexam.*
19 *Priuilegium peculio conceſſum ceſſat quando peculij ceſſat nomen.*
20 *Contrahens cum hærede videtur intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe.*
21 *Contrahens cum iure videtur reſpexiſſe ad ciuilitatem.*
22 *Iuramentum præſtitum perſonæ cum expreſſione dignitatis non obligat ceſſante dignitate in ea perſona.*

23 *Priuile-*

23 *Priuilegium Regi conceſſum, qui erat tunc dux ceſſat quando deſijt eſſe dux.*

24 *Qualitas legatarij declarat quid veniat in legato.*

25 *Qualitas perſonarum declarat diſpoſitionē quãlibet.*

36 *Expreſſum videtur id quod fuiſſet expreſſum ſi partes de eo interrogatæ fuiſſent.*

27 *Odioſus teſtatori in dubio non videtur inuocatus.*

28 *Vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit.*

29 *Vxori relictum habetur pro reuocato ſi vxor viro viuente, ſed ignorante commiſit adulterium.*

30 *Vidua perdit legatum ſibi factum ſi nubit intra annum luctus.*

31 *Legatum vxori factum ſub mentione viduitatis, vel luctus perditur per tranſitum ad ſecunda vota intra annum.*

32 *Indigno quod aufertur propter culpam commiſſam poſt mortem teſtatoris applicatur fiſco.*

33 *Fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur quod fuerat relictum à teſtatore.*

34 *Vxor vidua ſi nubat intra annum luctus, an perdat legata ſibi facta à teſtatore.*

35 *Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias intra annum efficitur ingrata.*

36 *Infamis efficitur, & primũ virum offendit, qui viduam duxit in vxorem non elapſo anno luctus.*

37 *Legatarius priuatur legato, ſi intra annũ luctus vxorem ducat à teſtatore relictam.*

38 *Nuptiæ ſecundæ duplici ratione prohibentur.*

39 *Argumentum à communiter accidentibus ſumptum eſt validum.*

40 *Voluntas teſtatoris præualet communi loquẽdi vſui.*

41 *Verba in dubio ſtant reſtrictiuè, non demonſtratiuè.*

42 *Subſtitutio pupillaris inducitur, quando de pupillari ætate ſit mentio.*

43 *Conditio viduitatis adiecta primo legato vxori facto cenſetur etiam repetita in ſecundo.*

44 *Licentia nubendi conceſſa vxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus.*

45 *Diſpenſatio pro vno impedimẽto conceſſa intelligitur dummodo aliam legem non offendat.*

46 *Licentia teſtandi conceſſa alicui intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus.*

47 *Legatum coniũctæ perſonæ factum intelligitur ſtrictè, quando hæres quoque eſt coniunctus.*

48 *Legatum quantumuis fauorabile nõ extenditur contra tacitam, vel expreſſam teſtatoris voluntatem.*

49 *l. Mela, ff. de alimen. & ciba. lega. quomodo intelligatur.*

50 *Legatum alimentorum latè interpretatur, quãdo ſit pauperi.*

QVAESTIO XXX.

FVI his diebus interrogatus ſi maritus reliquit vxori alimenta per annum luctus præſtãda, an ea cõſequi debeat etiam ſi intra annum ſecundas cõtraxerit nuptias. & dubium faciebat non, quia nubens intra annum luctus priuetur omni relicto ſibi facto à viro, vt l. 1. C. de ſecun. nup. vbi Bald. num. 6. Alexan. ad Bart. Deci. num. 10. & ſeq. & Ioan. Garron. nume. 66. Picus in l. Titia §. Titia cum nuberet, num. 166. ff. de leg. 2. Bero. conſil. 32. nume. 19. volum. 2. Bero. in deciſ. 186. per totum, nam illæ pœnæ, tamquam impoſitæ non fauore filiorum, † ſed ob nimi- 1
am feſtinantiam ſublatæ per dictum Apoſtoli, & per Innocent. in c. fin. de ſponſa. vbi Hoſtien. Ioann. And. Butr. Ancha. & alij, ſequitur Barto. in d. l. 1. in fin. C. de ſecun. nup. Bald. in conſil. 366. nume. 2. volu. 4. Abb. in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, colum. 2. de conſtitu. & ibi communem dicit Aretin. Felin. nume. 35. eam quoque dicit magis communem Ioan. de Garron. dicta l. 1. nume. 132. vbi ait temerarium eſſe contrarium tenere in conſulendo vel iudicando, & alios multos adduxi in cõſil. 135. num. 20. & ſeq. dubium autem faciebat, quia faciendo mentionem de anno luctus videtur teſtator voluiſſe non reſtringere legatum ad tempus viduitatis, ſed deſignare primum annum, & ita potius voluiſſe demonſtrare tempus anni, quam reſtringere ad viduitatem. annus † enim luctus dicitur primus annus, qui 2
ſequitur à morte mariti, etiam ſi maritus non lugeatur, vt probat tex. in l. liberorũ §. 1. ff. de his, qui notan. infam. vbi dicit,

quòd pœna vxori nubenti intra annum luctus impoſita locum habet etiam in ea, quæ maritum lugere non tenebatur, quia lex ſic denominando annum, habuit reſpectum ad id quod fieri ſolet, ſequuntur gloſ. Bart. & alij, & denominatio † ſæpè fit ab eo, quod rationabiliter fieri debet, non autem ab eo quod de facto accidit, gloſſ. in rubrica procem. ff. in verbo, Auguſtus, vbi ait Imperatorem dici

3

4 ſemper Auguſtum, quia augere tenetur, licèt aliquando minuat Imperium, ſicuti matrimonium, licèt aliquando diuidatur, & iuſtitia dicitur tribuere ſuum cui-

5 que, licèt aliquando auferat, † ſequitur Bart. ibi nume. 10. verſic. modo circa vltimam, Bald. nume. 18. & ſequuntur alij ibi, & ponunt Dd. in procem. decret. præcipuè But. & Abb. num. 11. vbi Apoſtil. idem Abb. in c. 1. de iudic. & plura exempla ponit Iaſ. in l. 2. §. appellata. ff. ſi cert. pet. ſic ergo dicitur annus luctus primus annus intra quem mulier rationabiliter deberet lugere virum, licèt aliquando non lugeat.

Confirmatur quia ex vſu communi loquendi appellatur annus luctus, is qui ad lugendum eſt vxori deſtinatus, ideo te-

6 ſtator † videtur loquutus fuiſſe ſecundù communem illum vſum, l. liberorum, §. quòd tamen Caſſius ff. de leg. 3. l. Labeo, ff. de ſupellec. leg. infinitos citat Mant. de coniect. vltim. volun. lib. 3. tit. 8. num. 1. & ſequen.

Tertiò facit, quia verba cenſentur magis appoſita demonſtratiuè † quam reſtri-

7 ctiuè, aut diſpoſitiuè, l. final. §. Titia, ff. de lib. leg. Ioan. And. in c. ſi pater, de teſtam. in 6. vbi infert, quòd ſubſtitutio facta

8 ſimpliciter filio impuberi † non reſtringitur ad tempus pubertatis, ex quo verbum impuberis ſtat demonſtratiuè, ac ſi dictum eſſet, qui nunc eſt impubes, Bart. in l. Centurio, numer. 31. ff. de vulg. & pupil. Alexan. conſil. 1. num. 8. volum. 1. Ruin. conſi. 103. num. 21. & ſequ. volum. 2. vbi ait quod teſtator loquendo de filio ſuo muto, videtur id dicere ad demonſtrationē, non autem, vt limitet diſpoſitionem, & quod verba in dubio intelligantur poſita gratia demonſtrationis, non autem taxationis, voluit Caſtren. in pulchro caſu, in conſil. 339. num. 3. vol. 1. Deci. in conſil. 314. colum. 1. verſicul. quarto facit, & in l. in toto iure, num. 16. ff. de regul. iur. Becius in conſi. 94. num. 9. in facto autem propoſito facta fuit mentio de luctu ad deſignandum illum annum certum pro quo alimenta erunt præſtanda, quam ad limitandum tempus lugendi.

Quartò hæc opinio obtinere debet, quia etſi legatum regulariter ſtrictè alias ſit interpretandum, tamen fallit, quādo fit coniunctæ † perſonæ, l. ſi ſeruus plu- 9
rium. §. ſi. ff. de leg. 1. Deci. in conſi. 92. Gozad. conſi. 132. num. 12. Socin. iun. in conſi. 98. num. 22. volum. 1. Crot. conſil. 14. nume. 21. Pariſ. conſil. 89. nume. 22. volum. 1. Beto. famil. quæſti. 29. colum. 2. Rol. in conſil. 16. num. 16. & 38. volum. 3. Natta in conſi. 296. num. 6. & conſil. 626. nume. 20. Menoch. de arbitr. iudic. quæſt. 99. nume. 15. Manti. lib. 6. tit. 11. nume. 23. & ſeq. vbi adducit etiam textum in l. Aurelius, §. Titius teſtamento, ff. de liberat. leg. vbi etiam contra filium hæredem fit lata interpretatio fauore legatarij coniuncti, & dixi in conſilio 72. num. 16. vbi etiam ſi fiat ab hærede cōiuncto.

Quintò in materia alimentorū, quòd qualitas † cenſeatur adiecta demonſtrati- 10
onis, non limitationis cauſa, eſt text. in l. Mela, in princ. ff. de ali. & cibar. legat. vbi etſi relicta ſint alimenta puero, vel puellæ, tamen ea adiectio non reſtringit relictum ad tempus pubertatis, ſed tamquā appoſita ad demonſtrandum perſonam, cui factum eſt relictum, determinatur perinde, ac ſi non eſſet appoſita, & alimenta videntur relicta durante vita naturali.

Sextò cum agatur † de fauore alimen- 11
torum legatum debet extendi, nō autem reſtringi, vt probaui ſuprà in tit. quę ſint alimento. priuileg.

Reſpondi tamen quod alimentorum legatum expirauit cum primum vxor ad ſecundas nuptias conuolauit, quia quali-

tas

tas luctus adiecta anno reſtringit diſpo-
ſitionem, l. Titia, ff. de teſtament. militar. l. 2. ff. de aur. & arg. leg. vbi probatur quod
12 qualitas † nominis determinans verbum à quo diſpoſitio ſumit effectum reſtringit, & limitat diſpoſitionem, & per illa iura hoc dixit Bart. in l. ex facto, colum. 2. num. 1. verſic. ſecundo caſu requiritur, ff. de vulg. vbi Imol. num. 1. in fin. & nume. 2. vbi dicit quod ceſſante qualitate ceſſat diſpoſitio. & dicit Bald. in l. Titius, ff de
13 teſtam. mili. quòd qualitas, † quæ eſt alicuius effectus adeſſe debet tempore quo diſpoſitio ſumere debet effectum, Felin. in conſ. 25. num. 23.

Secundò facit, quia relictũ factum pro anno luctus intelligitur quatenus tanto
14 tempore lugeat, quia qualitas † cenſetur cauſa diſpoſitionis, l. Lucius, la 1. ff. de fideicommiſ. libet. & dixit Bald. per illum textum, in l. cẽteſimis, §. ſi ita ſtipulatus, ff. de verb. obliga. quòd ſi quid collatũ eſt in arbitrium hæredis, intelligitur quatenus eſt hæres, & duret.

15 Tertiò cauſa reſpiciens commodum, & honorem teſtatoris † dicitur eſſe finalis in legato Bart. in l. 2. §. fin. nume. 1. ff. de donat. & ibi ſequitur Caſtr. Ange. in cõſ. 124. num. 3. verſ. præterea, Imol. in l. Titia cum teſtamento, num. 3. ff. de leg. 2. Crau. in conſi. 243. num. 1. & 3. in caſu noſtro luctus anni cẽſetur cauſa legati, quia quod per annum lugeat vxor concernit honorem mariti, & familiæ, nam ſi cõtriſtatur
16 mariti anima † per ſecũdas nuptias, quæ poſt annum contrahantur, vt probaui in conſ. 178. multo magis id fiet per nimiam feſtinantiam, propter quam lex ſuſpica-
17 tur de impudicitia † vxoris. vt ponit glo. & Dd. in l. 1. C. de ſecun. nupt. & in l. liberorum, §. 1. ff. de his qui notan. infam. ſed poſt ſecundas nuptias ceſſat cauſa legati. ergo ceſſat legatum ipſum, l. cum tale, §. falſam cauſam, ff. de condi. & demonſtr. l. qui tutelam, in princip. ff. de teſtamen. tute. alios citat Tyraquel. in tract. ceſſan. cau. in prima part. nume. 121. Bero. in conſil. 23. num. 24. & in conſil. 32. num. 3. volu. 2. Cæphal. in conſil. 131. numer. 1. quinimo legatum factum ob cauſam determina-
tur ſecundum cauſam † annexam, l. Seio, 18
ff. de annu. leg. Bald. in l. 1. num. 2. C. de legat. alios citat Manti. de coniect. vltim. volunt. libr. 6. titul. 14. nume. 13. cum ergo per tranſitum ad ſecunda vota ceſſet cauſa lugendi, & luctus ipſe, ceſſare debet legatum.

Quartò quando aliquid conceditur propter nomen, tunc extincto nomine ipſa quoque conceſſio extinguitur, l. fin.
C. de inoffi. teſtam. vbi priuilegium † cõ- 19
ceſſum peculio ceſſat, quando ceſſat peculij nomen, & id hoc notat Salic. num. 2. Roder. in quæſti. maioricat. num. 23. folio mihi 873. alimenta igitur pro tempore luctus relicta non debentur, quando ceſſauit tempus lugendi.

Quintò facit l. ſi proponas §. 1. ff. de inoffic. teſtament. vbi contrahens cum hæ-
rede † videtur cum illo ratione, & intui 20
tu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe. & ibi Ange. adducit concordantes. Deci. in conſil. 283. num. 8. verſic. & hoc confirmatur. vbi ſubdit inſpiciendum eſſe qua cõtemplatione actus fiat, Alcia. in conſi. 155. nume. 8. vbi infert quod contrahens cum
ciue † videtur habuiſſe reſpectum ad ci- 21
uilitatem. Soci. in conſil. 34. in fin. volum. 3. vbi arguit ex eo, quod Cardinalis in cõtractu dicatur locator, & Felin. d. conſil. 25. nume. 23. ex eo quod in contractu dictũ fuerat quod liceret conductoribus quandocunque francare, cõcludit facultatem illam non competere, poſtquam deſierunt eſſe conductores, ſed extinctam eſſe, quiá finita conductione ob ſolutionis defectum ceſſat qualitas ſub qua fuit cõtractum. infert ex hoc Abb. in c. veritatis, num. 2. verſicul. aut ſimpliciter fuit præ-
ſtitum, de iureiurand. quòd † iuramentũ 22
perſonæ expreſſæ cum nomine dignitatis non obligat in ea perſona ſi deficit dignitas, puta quando dictum eſt Carolo Imperatori, quia intelligitur iuraſſe intuitu dignitatis, capitulo venerabilem, in fine, de electio. vbi iuramentum de obediendo Imperatori non obligat, quando per depoſitionem, vel aliter deſinit

eſſe Imperator,&notat Abb.ibi in vlt.no tab.Natta in conſil.19.num.8.& dicit Boſ-
23 ſius in tit.de Principe,nume.344.† quòd priuilegium Regi Francorum cōceſſum, qui tunc erat Dux Mediolani, ne ſubditi Mediolanenſes traherētur extra curiam, non habet locum, quando Cæſar factus eſt dominus Mediolani, quia conceſſio facta illi tanquā Regi fuit extincta, quando res deſijt eſſe Dux Mediolani: ſic in præſenti caſu relictum factum vxori pro anno luctus cenſetur factum intuitu viduitatis,& luctus, eoque ceſſante extingui debet.

Sextò,legatum factum vxori viduę intelligi debet ea viduitate durante, aliàs non conueniret perſonæ, cùm tamen le-
24 gatum declaratur ex † qualitate legatarij, Bal.in l.plenum.§.equitij.ff.de vſu & habitat. vbi ait, quòd culcitræ de ſerico non veniunt in legato lecti facto vxori viduæ, quia illæ non conueniunt viduæ, idem Bald.in l.1.num.12.C.de lega. Salic. in l.fin.num.6.C.de indic.viduit.tollend. Ripa in l.ex facto.§.ſi quis rogatus,num. 13.in fine.ff.ad Trebellian. Mantic.de coniectur.vltim.volunta. lib.6.titul.11.num.
25 17.& ex qualitate † perſonarum declaratur quælibet diſpoſitio, vt per Felinum in c.cauſam quæ,colum.3. verſicu.quinta declaratio,de reſcript.Cagnol.in l.quoties,idem ſermo,num.5.ff.de regul.iu.Simon de interpret.vltima.volunta.libr.1. interpretat.2.dubitat.2.ſolut.7.nume.14. fol.mihi.68.

Septimò,nulli dubium,quin per feſtinatas nuptias intra annum luctum contriſtetur, & offendatur teſtatoris anima, & vxor fiat ſibi odioſa, nam hoc magis clarum eſt,quàm vt egeat probatione,& ponunt Doctores in l.1.C.de ſecund.nuptijs. etſi teſtator fuiſſet interrogatus, an vellet alimenta dari vxori etiam poſtquàm nupſiſſet, certè dixiſſet, quòd non: ideò non debemus intelligere, quòd voluerit etiam in tempus illud re-
26 linquere.† glo.fin.in fin.in l. tale pactum. ff.de pact.cum multis apud Tyraquell.in præfat.l.ſi vnquàm.nu.36.C.de reuoc.donā. aliàs cùm mulier eo tempore ſit odioſa viro, videbitur ei quoque proſpectum fuiſſe,cùm tamen odioſus teſtatori † in dubio non cenſeatur vocatus, l.3. 27
in fin.ff.de adimen.legat.l.Lucius Titius. ff.de legat.2. Alexand.in conſil. 38.num. 25.volum.1. & facit,quia relictum factum vxori,non debetur ei,quæ diuertit mala gratia,imò † videtur reuocatum,gloſſ.in 28
l.vxori, vbi Bartol. & Bald.nume.2. ff.de aur.& argen.lega. Mantic.loco prædicto, lib.12.tit.2.num.18.& tit.5.nume.2.in tantum autem legatum ex tacita voluntate teſtatoris interpretatur,vt habeatur pro adempto, quando ventum eſt ad caſum, in quem teſtator non reliquiſſet,vt in vxore,† quæ ignorāte viro illo tamē viuen- 29
te,commiſit adulterium,vt per glo.Bart. & alios in l.fideicōmiſſum. C.de fideicōmiſſ. Bart.in l.1. ff.de his quib.vt indign. Mant.d.tit.5.num.7.& pro hac parte faciunt authoritates illorum, qui dicunt, quòd vxor contrahendo ſecūdas nuptias intra † annum luctus perdat legatum ſibi 30
factum à viro, gl.in l.decreto. C.ex quib. cauſ.infa. irrog.Bertach.in reper. in ver. vidua,colum.3. & licèt communis opinio videatur in contrarium, vt latè examinat Io.de Garron.in l.1. num.68. vſque ad 73.C.de ſecun.nup.Caualcan.de vſufr. mulie.relict.num.113.tamen illud procedit, quando in legato non eſt facta mētio de ſecundis nuptijs,vel de anno luctus,at vbi de viduitate facta eſt mentio, tunc aliud † eſt dicendum, vt ferè in terminis 31
reſoluit Io.de Garro.in Rub.C.de ſecun. nupt.nume.37.in caſu noſtro dictum fuit expreſſè de luctu, ergò non eſt dubitandum, quin teſtator ſecundas nuptias abhorruerit, & conſequenter perdatur legatum,& acquiratur non fiſco, ſed hæredi: nam ſi pro culpa commiſſa poſt teſtatoris mortem fiſcus auferat † regulariter 32
tanquàm ab indigno, Bartol. in l.1. ff.de his quib.vt indign. Nat.conſil.462.in fin. Mantic.d.lib.12.tit.5.num.21.tamen fallit, quando priuatur eò, quod fuit relictum à teſtatore,† vt ponit Bar.in l.fi.in fi.ff.de 33
his,quib.vt indign.præcipuè quando offenſa

ſenſa eſt commiſſa intra annum luctus, vei declarat Io.de Garron.d.l.1.nu.73.Caualcan.d.num.113.in tract.de vſufruct.mulie.relicto.

Octauò hæc ſententia procederet ſine aliqua difficultate, ſi teneamus opinionem illam,de qua alibi tractauimus, quæ vult, quòd mulier tranſiens ad ſecunda
34 vota intra † annum luctus, perdat legata ſibi à viro relicta, quam tenuerunt Bald. Roma.Alex.Iaſ.Socin. & alij, quæ opinio ſatis videtur vera,non per rationem,qua illi adducuntur, quòd ſcilicet maritus volens non poſſit concedere licentiã nubendi intra annum luctus,ſed quia in dubio teſtator videtur ſentire de nuptijs cõtrahendis intra annum luctus, & quia tranſeundo ad ſecundas nuptias ita feſti-
35 nanter † efficitur ingrata, & conſequenter indigna cõmodo ſibi relicto, ex quo contriſtauit animam mariti, vt per Ang. & Bal.quos citat,& ſequitur Alex.ad Bartol.in l.1.C.de ſecun.nup.Io.de Garron.d. l.1.num.84.

Nonò concurrit coniecturata teſtatoris voluntas, qui non cenſetur cogitaſſe malum euẽtum nuptiarum intra annum luctus,per quas oritur ſuſpicio, ne vxor etiam viuẽte marito inhoneſtè vixerit, & per quas anima mariti contriſtatur, & offenditur exiſtimatio, & reprehenderetur à ſapientibus, ſi expreſſè reliquiſſet alimenta, eò quod intra annum contraheret ſecundas nuptias, & non eſt veriſimilis interpretatio, quòd relictum factũ fuerit etiam in eum caſum, qui teſtatori diſplicuiſſet, & præcipuè,quòd voluerit exonerare virum, qui poſt nuptias tenetur vxorem alere,atque ita bene facere perſonæ odioſæ,nam etiam is,qui vxorem ducit intra annum luctus, dici-
36 tur offendere † primum virum,& iure ciuili efficitur infamis, l.liberorum. §.notatur. ff.de his,qui not.infam.c.infames. §.porrò in ver.aliquando,3.quæſtio.7.& ponit Ioan.de Garron. in Rubric. de ſecund.nupt.in pœna,29. & in l.1. in 4.notab. nume.13. C.eodem titul. qua ratione aliqui voluerunt, quòd talis efficiatur
ingratus, † & priuetur relicto ſibi facto à 37
primo viro, licèt Garron.d.l.1.nu.77. teneat contrariũ.his verò non obſtat,quòd annus luctus dicatur etiam,quando maritus non eſt lugẽdus,l.liberorum.§.1. quia reſpondeo, ibi id procedere, quia cum duplex ſit ratio, propter quam ſecundæ nuptiæ prohibentur, licèt vna ceſſet, tamen quia ſubſiſtit alia prohibitio † ſuſti 38
netur, vt poſt Cyn.Bald.Salicet.& alios in l.1.C.de ſecund.nupt.ponit Barto.in d. §.1.non autem mouetur text.ex eo, quòd ſit annus luctus,quia prohibitio legis reſpicit annum primum, & vna ex rationibus eſt, vt maritum lugeat, & quamuis aliquando ſumatur denominatio ab eo,quod fieri ſolet,vel debet, tamen in caſu noſtro conſtat ex pluribus factum eſſe mentionem de luctu ad effectum taxandi, & limitandi, non demonſtrandi, vt dictum eſt, & dicetur latiùs infrà.

Secundò non obſtat communis vſus loquendi,quia verum eſt annum luctus,inſpecto communi vſu loquendi, ſignificare primum,tamen etiam ſecundùm communiter accidentia,non ſolent mulieres intra annum nubere, & ideò quando teſtator fecit mentionem de anno luctus, ſenſit,quòd intra eum vxor duceret vitã vidualem,quia valet argumẽtum à communiter † accidentibus deductum, vt la- 39
tè per Marſil. ſingul.1. Reſpondeo etiam, quòd illud procederet, niſi aliud ſuaderet voluntas teſtatoris,de qua ſuprà dixi, & infrà quoq; ponam: nam voluntas teſtatoris præualet communi vſui † loquen 40
di, vt poſt Alber.voluit Iaſ.in l.ſi pater, num.2.in fin.C.de hæred.inſtit. Soci.Iun. conſ.126.nu.7.& 8.vol.3.Mant.de coniect. vlt.volun.lib.3.tit.8.in fin.

Tertiò non obſiſtit,quòd in dubio verba cenſeantur potius demonſtratiuè,quã reſtrictiuè appoſita, ſecundùm Bartol. in l.Centurio, nume.31. ff.de vulga. quia immò in dubio ſtant reſtrictiuè,† voluit 41
gloſſ. in l.cohæredi, §.cum filia, ff.de vulga. vbi Bald. Caſtrenſ. & Aretin. reprobant Bartolum in loco ſuprà citato,.

Riga-

Ripa in l.1.num.39.& ſeq. ff.de vulga.quia
42 cum ſit mentio pupillaris ætatis † tunc
inducitur pupillaris ſubſtitutio, glo.ma-
gna in fin.in l.precibus.C.de impub. Do-
ctores in d.l.1.Socinus iunior in conſilio
95.num.14.& 15.volu.1.& Bar.in d.l. Cen
turio,num.31.non negat, quin per ea ver-
ba includatur etiam pupillaris intra tem
pora pubertatis, licèt ſi moriatur factus
iam pubes cõtineat fideicommiſſariam,
immò hoc admittit,vt ex eius mente col
ligit Iaſ.ibi,num.55.Caſtrenſ.in l. preci-
bus,num.12.C.de impu. Alexand. in l.2.in
princi. num.26.ff.de vulg.alios citat Mã-
ti.de coniectu.vltim.vol.lib.5.tit.7.num.
21. Prætereà totum facit voluntas teſta-
toris, vt inquit Bartol. in d. l. Centurio,
num.21.vbi dicit, quòd verbum impube-
ri, ſtat etiam demonſtratiuè,quando re-
ſpicit exequutiuum verbum,ſi tamẽ vo-
luntas teſtatoris id ſuadeat, in caſu autẽ
noſtro dixerit, quòd teſtator voluerit a-
limenta vxori relinquere poſt tranſitum
ad ſecundas nuptias,qui ſolet virum eti-
am defunctum cõtriſtare, pro quo facit,
quòd voluit Caſtren.conſi.11.in fin.vol.2.
43 vbi ait conditionem † viduitatis adiectã
primo legato vxori facto cenſeri repeti-
tam in ſecundo ex præſumpta mariti vo-
luntate,ſequitur Ruin.conſil.84.nume.9.
vol.2.facit etiam quod voluit Io.de Gar-
ron.in d.l.1.num.78.C.de ſecun.nupt. vbi
dicit, quod licentia vxori à marito con-
44 ceſſa † nubendi non extenditur ad nupti-
as contrahentes intra annum luctus,quia
cum duobus modis offendatur maritus:
Primò, quando vxor nubit poſt annum:
Secundò vero, quando nubit intra annũ,
licentia ſimpliciter cõceſſa reſtringitur
ad nuptias poſt annum contrahẽdas,quia
cum dicit, quòd poſſit nubere intelligi-
45 tur dummodo aliam legem † non offen-
dat.l.ſi non lex. ff.de hæred.inſti. l.vt gra-
datim. §. etſi lex. ff.de mune.& honor.ſic
etiam licentia teſtandi alicui cõceſſa in-
46 telligitur ſeruatis † alijs ſolennitatibus.
l.ſi quando.ff.de inoffi. teſtam.

Non etiam aduerſatur quartum, quia
etiam factum coniunctæ perſonæ reſtrin-
gitur, quando hæres quoque † eſt coniun 47
cta perſona,vt hic,Corne.in conſi.155.co-
lum.2.volum.3.Cæpha.in conſil.14.num.
21.in fin.Deci.conſil.46.num.2.Crau. con-
ſil.297.num.2.& 3.Zanc.in l.hæredes mei.
§.cum ita, part.1.num.132.& ſeq.ff.ad Tre-
bel.Manti.de coniect.vltim.volun. lib.6.
tit.11.nume.23.immò multi volunt,quòd
ſit ſpeciale in legato patri facto,quòd lar
gè interpretatur, vt voluit Deci.conſil.
92.Gabrie.conſil.98. num.44.volum.1.ſed
hoc ego non firmo.reſpondeo etiã,quòd
legatum quantumuis ſit fauorabile,num
quam tamen extendi debet contra volun
tatem † teſtatoris expreſſam, ſeu taci- 48
tam.l.in conditionibus.ff.de cond.& de-
monſtr.

Ad l.Mela.ff.de alim.& ciba.leg.reſpõ-
deo, quod non habet locum,quando con
ſtat aliam eſſe voluntatem teſtatoris,† vt 49
ibi dicitur in verſicu.aut ſi non apparet,
& paulò ſuprà dum dicit,quòd alimenta
debentur donec teſtator voluerit: hic ve
rò non eſt dubia, ſed certa teſtatoris vo-
luntas,quòd alimenta nõ præſtentur poſt
ſecundas nuptias.

Poſtremò non reſiſtit,quòd fauore ali
mentorum fieri debeat lata interpreta-
tio,† quia id procederet, quando legatũ 50
eſſet factum pauperi,non autem,quando
diuiti.ſed melius dico, quod eatenus ex-
tenditur donec patitur voluntas teſtato
ris, vbi verò voluntas repugnat nõ fit ex-
tenſio.

SVMMARIA.

1 *Aſſenſus ſuper dote præſtitus nõ extenditur ad alimenta.*
2 *Aſſenſus eſt gratia, & diſpenſatio, & non regulatur à petitione.*
3 *Reſtitutio conceſſa ſuper principali, non extenditur ad intereſſe.*
4 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*
5 *Fideiuſſoris obligatio non extenditur ad intereſſe.*
6 *Delictum vnius non debet in altero puniri.*
7 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
8 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis.*
9 *Acceſſorium inducitur, tollitur, & confirmatur in-*

inducto, ſublato, vel confirmato principali.

10 *Acceſſorium videtur in eſſe principali.*

11 *Diſpoſitio facta ſuper principali, trahitur ad acceſſoria.*

12 *Aſſenſus adhibitus ſuper ſorte, extenditur ad fructus.*

13 *Aſſenſus trahitur ad omnia acceſſoria.*

14 *Obligatio bonorum facta pro principali, trahitur ad vſuras.*

15 *Hypotheca conſtituta pro dote, trahitur etiam ad vſuras dotales.*

16 *Connexorum, & annexorum idem eſt iudicium.*

17 *Annexum ſequitur conditionem rei, cui eſt annexum.*

18 *Aſſenſus extenditur ad connexa, & annexa.*

19 *Connexa iudicantur pro vno.*

20 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, & ad hoc datur.*

21 *Aſſenſus cenſetur adhibitus, ſecundùm naturã, & qualitatem contractus, cui præſtatur.*

22 *Patris conſenſus contractui adhibitus ſuſtinet iudicium factum pro illius contractus executione.*

23 *Aſſenſus ſuper conſtitutione dotis præſtitus, operatur pro reſtitutione.*

24 *Aſſenſus regulatur à contractu, ſuper quo interponitur, & ſecundùm illius naturam intelligitur.*

25 *Aſſenſus ſuper dote reſtituenda includit caſum, quando maritus vergit ad inopiam.*

26 *Aſſenſus non facit irreuocabilem actum, qui ſuâ natura eſt reuocabilis.*

27 *Beneficium latiſſimè interpretatur.*

28 *Aſſenſus amplectitur omnia, quæ ſequuntur ex contractu, ſuper quo fuit interpoſitus.*

29 *Aſſenſus præſtitus ſuper antecedenti, operatur etiam in conſequenti.*

30 *Aſſenſus ſuper matrimonio, extenditur ad conſtitutionem dotis.*

31 *Argumentum à maiore ad minus eſt validum.*

32 *Ratio vbi eſt eadem, ius quoque idem eſt.*

33 *Expreſſum cenſetur id, quod à contrahentibus dictum fuiſſet, ſi de eo fuiſſent interrogati.*

34 *Aſſenſus extenditur ad ea omnia, quæ veniunt ſub finali ratione, & mente concedentis.*

35 *Aſſenſus durat, quatenus durat cauſa concedendi.*

36 *Aſſenſus pro dote extenditur ad alimenta, & vſuras dotales.*

37 *Hypotheca pro ſorte extenditur ad vſuras.*

38 *Obligatio facta pro dote, extenditur ad alimenta dotalia.*

39 *Aſſenſus eſt ſtricti iuris, quando diſpenſatur contra regulas feudi, aliàs largè interpretatur.*

40 *Aſſenſus intelligitur aliquando, vt priuilegiũ, aliquando verò vt beneficium. & ibi declaratur.*

41 *Aſſenſus eſt beneficium.*

42 *Aſſenſus eſt gratia.*

43 *Gratia largè interpretatur.*

44 *Beneficium latè interpretatur ſolùm quoad expreſſa.*

45 *Expreſſum dicitur, quidquid ſequitur ab expreſſo.*

46 *Expreſſum dicitur, quod ex mente colligitur.*

47 *Aſſenſus trahitur etiam ad id, quod à lege ſubauditur.*

48 *Aſſenſus includit ea omnia, quæ virtualiter eueniunt.*

49 *Aſſenſus extenditur ad ea, quæ veniũt ex mente concedentis.*

50 *Aſſenſus eſt bonæ fidei, quando fuit præſtitus ſuper contractu bonæ fidei.*

51 *Gratia eſt bonæ fidei, quando fit ſuper contractu bonæ fidei.*

52 *Aſſenſus ſuper dote eſt bonæ fidei.*

53 *Diſpenſatio eſt gratia, etiam ſi ſit correctoria.*

54 *Diſpenſatio à iure ciuili dicitur indulgentia.*

55 *Diſpenſatio latè interpretatur, quatenus eſt gratia.*

56 *Aſſenſus etiam in materia rigoroſa includit caſum, qui venit ex mente diſponentis.*

57 *Extenſio non dicitur, quando eadem militat ratio.*

58 *Diſpenſatio extenditur ad connexa.*

59 *Diſpenſatio etiam rigoroſa extenditur ad dependentia, & conſecutiua.*

60 *Diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum, extenditur etiam ad incidentiam.*

61 *Aſſenſus quoad expreſſa latè interpretatur.*

62 *Gratia eſt taxatiua reſtricta ad expreſſa, latè interpretatur.*

63 *Reſtitutio conceſſa pro ſorte, extenditur ad intereſſe fauorabile.*

64 *Vſuræ dotales propter moram commiſſam in nõ*

ſoluendo, omni iure puniuntur.

65 *Reſtitutio conceſſa pro ſorte, includit intereſſe, quod idem reputatur cum principali.*

66 *Maritus qui diu tacuit, non cenſetur remiſiſſe vſuras dotales.*

67 *Incluſio vnius, non excludit annexa.*

68 *Incluſio vnius non excludit ea, in quibus eadē eſt ratio.*

69 *Pars continetur in toto.*

70 *Aſſenſus ſuper venditione feudi trahitur ad venditionem partis.*

71 *Aſſenſum concedens videtur cogitaſſe de eo, quod reputatur idem cum eo, quod cogitauit.*

72 *Fideiuſsio ſtrictam recipit interpretationem.*

73 *Fideiuſſor obligatur etiam pro vſuris, quando promiſit non expreſſa certa quantitate.*

74 *Fideiuſſor ſimpliciter acceptus cenſetur obligatus in omnem cauſam, quæ orietur ex natura contractus.*

75 *Fideiuſſor ſimpliciter acceptus, obligatur etiā pro eo, quod accreſcit ex natura contractus.*

76 *Fideiuſſor pro ſcholari domum concedente obligatur etiam pro ſupellectili.*

77 *Aſſenſus ſimpliciter conceſſus, extenditur ad omnem, qui includi poſsit ſub verbis.*

78 *Aſſenſus ad donandum, extenditur ad donationem inter viuos, quæ ſit habitura effectum poſt mortem.*

79 *Indefinita in feudalibus, æquipollet vniuerſali.*

80 *Indefinita æquipollet vniuerſali in ſtatutis non correctorijs, ſi eadem militat ratio.*

81 *Aſſenſus præſtitus ſuper inſtrumento, cenſetur præſtitus ſuper omnibus incluſis in inſtrumento.*

82 *Aſſenſus intelligitur, & declaratur ſecundùm petitionem.*

83 *Reſcriptum intelligitur ſecundùm ſupplicationem.*

84 *Reſponſio intelligitur ſecundùm interrogationem.*

85 *Fideiuſſor obligatur etiam pro intereſſe, & alijs acceſſorijs, quando contractus eſt bonæ fidei.*

86 *Contractus à principio ſunt voluntatis, poſteà verò neceſsitatis.*

QVAESTIO XXXI.

OBLIGATIO bonorū facta pro dote, an extendatur ad alimenta, cognitum eſt ex ſuperioribus: nunc videndum, ſi aſſenſus conceſſus pro dote, extendatur ad alimenta. & Afflic. in c.
Imperialem, in 2. nota. q. 8. dicit, quòd † 1
aſſenſus eſt ſtricti iuris, ideò non extenditur ad alimēta, & eius deciſionem ſequitur Marin. Frec. de autho. Baro. lib. 2. q. 20. per totam, vbi mouetur eadem ratione, quòd ſcilicet ſtricta ſit interpretatio, vt ibi, num. 8. Item, quòd eſt quædam diſpē-
ſatio, † & gratia, quæ non regulatur à pe- 2
titione, ſed à formalitate verborum, vt per Archid. & Butr. quem ipſe allegat, nu. 7. & per Bal. in l. fin. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ. vbi dicit, quòd reſtitutio con-
ceſſa † ſuper principali trahitur ad inter- 3
eſſe. l. fin. §. Lucius Titius. ff. de cond. inde.
Item, quia dominus obligando pro † for- 4
te cenſetur denegaſſe pro alijs, l. vnica. §. ſin autem ad deficientis. C. de cadu. toll. l. tribunus. ff. de teſtam. mili. l. ait prætor. ff. de iudic. c. nonne, de præſumpt. Vlterius
dominus habetur loco approbatoris, & 5
fideiuſſoris: at fideiuſſoris † obligatio reſtringitur ad ſortem, l. quæro, vbi gl. l. locat. l. fideiuſſores magiſtratuum. §. pro Aurelio. ff. de fideiuſſo. Dd. in l. centum Capuæ. ff. de eo quod cert. loc. Marſil. Rub. ff. de fideiuſſ. nume. 31. demùm, ſi extenderetur ad alimēta propter moram dominus
puniretur pro delicto † alterius, contra l. 6
non debet alteri. ff. de reg. iu. pœna enim
ſuos tenere debet † authores, l. ſancimus. 7
C. de pœn. & hanc partem tenuit quoq; Burſat. in conſ. 103. num. 23. Sola in decret. Blanc. tit. de feud. glo. vnica, num. 19 part. 1. fol. mihi 70.

Hæc opinio nunquàm mihi viſa eſt vera, & ideò quamuis durum ſit aduerſus prædictorum ſententiam tenere, tamen amore veritatis nunquàm mihi placuit, & contrariam exiſtimo veriorem, quòd ſcilicet aſſenſus à domino præſtitus, pro dote extendatur, & trahatur etiam ad alimenta, quæ occaſione dotis debentur, moueor primò, quia alimenta ſunt dotis acceſſoria, & cum ipſa dote venit obligatio.

tio alendi vxorem, acceſſorium autẽ ſe-
8 quitur naturam † ſui principalis, c. acceſ-
ſorium, de reg. iur. in 6. vbi ponũt omnes
Dd. Cagno. in l. cùm principalis. ff. eod. ti.
vbi ait procedere, ſiue agamus de indu-
cendo, ſiue de tollẽdo, ſiue de confirmã
do principali, quia acceſſorium induci-
9 tur, tollitur, & † confirmatur, ſecundùm
gl. Io. And. & Franc. quos ipſe citat, & ra-
10 tio eſt, quia acceſſorium † ineſſe ſemper
videtur principali obligatiõi, l. ex diuer-
ſo. ff. de rei vendi. & diſpoſitio facta de
11 principali trahitur † ad acceſſoria, l. Au-
reli. §. legatum, & l. fi. §. fi. ff. de lib. leg. l. le
cta, vbi Dd. omnes. ff. ſi cert. pet. per hanc
dixit Iſern. in c. 1. de alien. feud. par. quòd
aſſenſus adhibitus ſuper obligatione, ex-
12 tenditur ad † fructus tanquàm acceſſori-
os, ſequitur Paris de Put. de feu. reintegr.
cap. 255. num. 7. alios citat Mari. Frec. d. q.
12. num. 8. vbi poſt Feli. ait. quòd aſſenſus
13 trahitur † ad acceſſoria omnia, & facit,
quia obligatio facta pro principali debi
14 to, trahitur etiã ad intereſſe, † & vſuras,
l. Lucius. ff. qui pot. in pig. habe. Alex. in l.
ſi cùm dotem. §. ſin autem in ſcuiſſimo. ff.
ſol. matrim. vbi Bart. & alij inferũt, quòd
bona obligata pro dote, cenſentur etiam
obligata pro alimentis, & vſuris dotalib.
15 † de quo latè Neguſ. de pigno. in 4. mem.
2. par. nu. 47. & ſeq. vbi comprobat multis
modis, & latè agit Burſat. in conſ. 31. ferè
per totum, præcipuè num. 18. & ſeq.

Secundò, vbi alimenta, & vſuræ dota-
les non poſſent dici acceſſorium, tamen
negari non poteſt, quin ſint quid doti an
nexum, & connexum, quia ſeparari quo-
dammodò non poſſunt ab ipſa dote. at de
16 annexis, † & connexis idem fieri debet iu
dicium, l. 3. §. iudicio contrario. ff. de con-
traria actio. tute. Caſt. in l. ſi quis. §. ratio-
ne. ff. de eden. Feli. & Deci. in c. tranſlato,
colum. 2. de conſtitut. plures citat Cagno.
in l. ſecundùm naturam, num. 1. ff. de reg.
iu. vbi infert ad multas deciſiones, & an-
nexum ſequitur ſtatum, & conditionem
17 † rei, cui principaliter annectitur, l. gre-
ge. ff. de leg. 1. l. peculium, in prin. ff. de le-
ga. 2. Cyn. & Bal. in l. etiam. C. de iur. doti.
Bart. in l. ſi conuenerit. §. ſi vnde. ff. de pi-
gno. act. aſſenſus autem idem operatur † 18
circa connexa, quod ſuper principali. l. ſi
de certa. C. de tranſact. Iſern. in c. 1. col. 5.
qui ſucceſ. tenean. vbi dicit hoc procede
re ex voluntate contrahẽtium, ſequitur
Marin. Frec. d. lib. 2. q. 3. num. 5. & q. 5. nu. 5.
vbi allegat Iaſ. ſic tenere, & quòd aſſen-
ſus includat etiam cõnexa, voluit Par. de
Put. de feu. reinteg. cap. 236. num. 7. & ſeq.
quia vbi duo ſunt connexa, † iudicantur 19
tanquàm vnum, l. hæredes palàm. §. vno
contextu. ff. de teſtamẽ. l. cùm antiquitas.
C. eod. tit. & hoc etiam voluit Camerar.
in c. Imperialem, in 12. concluſ. fol. mihi
464. de prohib. feu. alie. per Feder. aſſen-
ſus ergò præſtitus pro dote, ſuſtinebitur
etiam pro alimentis, quæ dotis occaſio-
ne debentur.

Tertiò de natura dotalis cõtractus eſt,
quòd deſeruiat oneribus matrimonij, &
ad hunc † finem datur dos, l. vbi adhuc. C. 20
de iur. dot. Dd. in l. ſi conſtante. ff. ſol. mat.
& inter onera matrimonij illud eſt præci
puè, quòd alatur vxor, vt ſuprà dixi, aſſen
ſus autem præſtitus ſuper vno contractu,
† cenſetur ſecundùm naturam, & qualita 21
tem illius adhibitus, l. ſi pupillorum. §. ſi
pupillus. ff. de reb. eor. Rom. in l. vſusfru-
ctus. ff. ſolu. matrimon. & hanc concluſio-
nem comprobat Paris de Put. d. tracta. de
feud. reinteg. c. 236. num. 2. vbi infert poſt
alios per eum citatos, quòd conſenſus
patris, † contractui adhibitus, ſuſtinet 22
iudicium pro executione illius contra-
ctus factum ſine ſuo conſenſu, & adhibi-
tus in cauſa principali, trahitur etiam
ad cauſam appellationis, & quòd domi-
ni conſenſus ſuper matrimonio validat
obligationem feudi, & quòd aſſenſus † 23
ſuper conſtitutione dotis extenditur ad
eiuſdem reſtitutionem, & dicit Marin.
Frec. d. lib. 2. quæſt. 1. nume. 14. quòd aſſen
ſus regulatur † contractu, ſuper quo in- 24
terponitur, argumento l. ſi vno. ff. locat.
& infert, quòd aſſenſus præſtitus pro re-
ſtitutione dotium facienda in omnem ca
ſum, & euentum dotium reſtituendarum
extenditur etiam ad caſum, quando dos

aſſecuratur propter vergentiam mariti
25 ad inopiam, † quia propter fructus dotis
diſtribuendos inter vxorem, filios, & fa-
miliam, ea conſeruatio concernit reſti-
tutionem, & infert etiam ad alias deci-
ſiones, & idem Marin. in quæſt. 10. num. 6.
dicens, quòd aſſenſus regulatur ab actu,
ſuper quo interponitur, l. fina. C. de pact.
26 & infert, quòd per aſſenſum actus † ſui na
tura reuocabilis non efficitur irreuoca-
bilis, & dicit Camerar. in d. c. Imperialē,
in 7. concluſ. circa materiam extenſionis
fol. 410. quòd ſicuti ſtipulatio aſſumit na
turam actus, ſuper quo interponitur, ita
aſſenſus ſecundùm illam regulatur: &
ſubdit hoc eſſe notandum, quia minuti
feudiſtæ hoc ignorant. amplectitur ergò
aſſenſus ea omnia, quæ veniunt in cõtra-
ctu, & ſunt ſecundùm illius naturam, &
conſequenter etiam alimenta.

Quartò, aſſenſus qui à domino conce-
ditur, dicitur beneficium, vt probabo in-
frà in reſolutione contrariorum, ergò
27 debet fieri latiſſima † interpretatio, l. fin.
ff. de conſtit. princip. l. pen. ff. de dona. in-
ter vir. & vxor. l. fin. C. de præpoſ. agen. in
reb. lib. 10. l. ſancimus. §. exceptionem. C.
de donat. ideò conceſſo vno, venit omne
conſequutiuum illius, Bald. & Claud. in
in l. 2. ff. de iuriſd. omn. iudi. latè compro-
bat Caroc. in c. cùm quid, in 1. par. § ad ſe-
cundum, de benefic. num. 1. & ſequent. &
quòd aſſenſus amplectitur omnia, quæ
28 conſequuntur ex contractu, ſuper † quo
fuit interpoſitus. tenuit Mari. Frec. d. lib.
2. q. 5. nu. 5. vbi, ꝙ includit ea, quæ ſunt de
ſequela, l. tutor rerum, vbi Bart. ff. de ad-
miniſt. tuto. & præſtitus ſuper antecedē
29 ti, † operatur etiam in conſequenti, l. 1. §.
item acquirimus, vbi Socin. & Iaſ. ff. de
acqui. poſſeſſ. & infert, quòd includit hæ-
redem, & ante hoc voluit Afflict. in d. c.
colum. 4. qui ſucceſſo. tene. quem citat,
& ſequitur idem Freccia d. lib. 2. quæſt. 2.
num. 10. vbi infert, quòd præſtitus ſuper
30 matrimonio † operatur in conſtitutione
dotis, & ſuper pacto operatur ſuper exe-
quutione.

Quinto, in alimentis militat eadē, imò
maior ratio, quàm in dote ipſa, quia dos
datur pro alimentis vxoris, & pro alijs
matrimonij oneribus ſupportandis, &
propter † quod vnumquodque tale illud 31
magis, vt in Authent. multò magis. C. de
ſacroſ. eccleſ. vbi autem eadem militat
ratio, † idem ius eſſe debet, l. illud. ff. ad 32
leg. Aquil. & certum eſt, quòd ſi domi-
nus fuiſſet de alimentis interrogatus, idē
dixiſſet, ideò haberi debet † pro expreſ- 33
ſo, ſecundùm gloſſ. in l. tale pactum. ff. de
pact. quæ locum obtinet in omni mate-
ria, vt poſt alios inquit deciſ. Pedem. 64.
in fin. Marſil. in l. ſi quis viduam, nume. 9.
ff. de quæſtio. Rolan. conſil. 97. num. 18. vo-
lum. 2. Tyraquell. in præfat. l. ſi vnquam,
num. 56. & aſſenſus ſuper vno † præſtitus. 34
extenditur ad id omne, quod ſub mente,
& finali ratione concedentis continetur,
Camerar. d. c. Imperialem, concluſ. 6. ver.
aliud eſt ergò, fol. mihi 425. quia ſecun-
dùm eum donec durat cauſa. durat aſſen-
ſus, † l. ſicut. §. ſed ſi permiſerit. ff. quibus 35
mod. pign. vel hyp. ſol. allegat communē
ſententiam, quæ ſecundùm eum à nullo
fuit ponderata, in c. 1. de benef. frat. & in
c. 1. §. & quia, de his qui feu. da. poſſ.

Sextò, in terminis noſtris eſt deciſio
Camerar. in d. c. imperialem, d. concluſ. 8.
ver. ex quibus hoc quoque colligo, folio
mihi 407. & ſeq. vbi reprehendendo Af-
flict. contrarium tenentem concludit,
quòd † conſenſus pro dote adhibitus, ex- 36
tenditur etiam ad intereſſe, quòd debe-
tur pro retardata ſolutione dotis, alle-
gat Iſern. in conſtitu. in aliquibus, in ver.
quintum decimum, col. 7. in fi. & col. ſeq.
& mouetur, quia dos, & intereſſe conſide
ratur vt vnum & idem, non vt duo, c. cùm
ſingula de præben. in 6. c. dudum, de ele-
ctio. eodem tit. & dominus cogitando de
dote, cogitauit etiam de intereſſe dotis,
quod venit in conſequentiam, l. quam-
quàm. ff. de ritr. nup. l. ſi cui. ff. ſi ſeru. vend.
eandem ſententiā. quòd aſſenſus conceſ-
ſus ſuper dote, datur quoq; ad intereſſe,
tenuit Marin. Frec. d. lib. 2. q. 2. num. 11. alle
gando Iaſ. Curt. Iun. & Neguſ. & in fin. di
cit, quòd concilium vigore aſſenſus præ-
ſtiti

ſtiti ſuper reſtitutione dotis cuidam mu
lieri conceſſit aſſecurationem ſuper bo-
nis prędictis etiam pro damnis, expenſis,
& intereſſe, & ſanè non poteſt diuerſa cō
ſideratio dari, quare magis reſtringi de-
beat conſenſus domini, quam hypothe-
37 ca, & tamen hypotheca conſtituta † pro
ſorte includit intereſſe, & vſuras. l. Luci-
us. ff. qui por. in pign. habe. Burſa. latè con
ſil. 31. num. 10. & ſeq. vbi multos allegat, &
38 bona obligata pro dote cenſentur etiam
obligata † pro alimentis dotalibus. Spe-
cul. in tit. de dona. inter vir. & vxo. §. for-
maris, verſicul. ſed nunquid bona viri, cū
alijs apud Neguſ. d. tract. in 4. mem. 2. par.
num. 47.

Quibus ſic explicitis non obſtat, quòd
contrarium voluerit Afflic. nam pro hac
parte ſtat deciſio Iſern. quem ſequitur
Camera. & hic de veritate agimus quæſti
onis, non de authoritate tenentium eam.
& dum dicitur, quòd aſſenſus eſt ſtricti
iuris, aduertendum eſt, quod tunc aſſen-
ſus eſt ſtricti iuris, quando dominus per
illum aliquid concedit, quòd eſt contra
ius commune feudorum, vel contra na-
39 turam & qualitatem feudi, † vbi conſen-
tiendo nihil tradit, ſed tollit tantummo
do ſuæ voluntatis impedimentum, tunc
feudum non dicitur diſpenſatio, ſed be-
neficium, & non interpretatur ſtrictè,
Martin. Lauden. in c. 1. in princi. col. 2. de
his qui feud. dare poſſ. & melius cæteris,
quos viderim declarat Camer. in d. c. Im-
perialem, in 2. conclu. verſ. quòd quidem
argumentum. folio mihi 344. & ſequ. vbi
allegat ſic voluiſſe Bald. Martin. Laud.
Claud. Seiſſel. & Iaſ. vbi ponit exemplū,
quando conſenſit dominus, quod baſtar-
dus, vel vendatur feudum fœminei, tūc
ſtricta ſit interpretatio. quia dicitur pri
uilegium, ſed quando conſenſit ſimplici
venditioni, vel obligationi, quę ſecundū
feudi naturam fieri poteſt, ſed requirit
domini conſenſum pro ſolo domini in
tereſſe, tunc nō dicitur priuilegium ſed
gratia, & beneficium. & idem Camerar.
in concluſ. 14. verſicul. tertiò quod aſſen
ſus, folio 502. vbi dicit, quòd aſſenſus du-
plici modo conſideratur: primò, † vt pri- 40
uilegium, & diſpenſatio, veluti, quando
conceditur ſuper inſtitutione baſtardi,
ſecundò modo, vt aſſentiendo tollatur
obſtaculum, & impedimentum, quod re-
ſidebat in voluntate domini, & hoc caſu
non eſt diſpēſatio, nec priuilegium, ſed
gratia. & beneficium, & hoc ſecundo ca-
ſu non modo non interpretatur ſtrictè,
ſed latiſſimè accipitur, ideò Iſern. in c.
Imperialem, nu. 4. appellat beneficium, † 41
& in cap. 1. § qui ergo, de inueſtit. de re a-
lien. facta, appellat gratiam, † ponit Ca- 42
mera. locis prædictis, & Frecia d. quæſtio.
2. num. 10. beneficium autem ampliſſimè
interpretatur l. fin. ff. de conſtit. princi. &
dixi paulò ſuprà. ſimiliter gratia latè † in- 43
terpretatur, vt poſt Iſern. Abb. & alios cō
cludit loquendo in aſſenſu, Camera. d. c.
Imperialem, in 3. concl. folio 348. vbi ait,
quod eſt gratia, & debet latiſſimè inter-
pretari. in propoſito autem aſſenſus ni-
hil continet, quod ſit cōtra naturam, vel
legem feudi; ergo interpretari debet la-
tè, non ſtrictè.

Et ſi dicatur: aduerte, quòd etiam be-
neficium latè interpretatur ſolum, quo-
ad expreſſa, † ſecus autem quoad ea, quæ 44
non ſunt expreſſa, quia in eis ſit ſtricta in
terpretatio, vt declarando d. l. fin. inquit
Iſern. in d. c. Imperialem, num. 2. Came-
ra. 2. concluſ. verſ. ad hæc optimè facit, fo
lio 345. & in tertia concluſ. in principio,
folio 348. & additio ad Iſern. loco prædi-
cto. reſpondeo enim, quòd habetur pro
expreſſo quidquid ſequitur ab expreſſo,
† licèt illud videatur tacitum, Bar. in l. ſi 45
de iuſſor. §. meminiſſe. ff. de leg. 1. alios ci-
taui in conſil. 143. nume. 20. vbi latè com-
probaui, & expreſſum dicitur, quod † ex 46
mente colligitur. l. prætor. §. 1. vbi gloſſ.
Bartol. Bald. Angel. Imol. Rom. Caſtrenſ.
Alexa. & Iaſ ff. de ope. nou. nun. cum alijs
per me adductis. eo conſil. 143. numer. 19.
& aſſenſus † trahitur etiam ad id, quod 47
tacitum eſt, ſed ſubauditur à lege, vt per
Iſern. in c. 1. qui ſucceſſo. tene. Camera. d.
c. Imperialem. concluſ. nona, verſicul. &
videtur dicendum. folio 436. & non ex-

48 cluditur ab aſſenſu, † quod virtualiter
ſub aſſenſu includitur, vt probat Iſern. in
d.c. Imperialem, ſequitur Marin. Frecia,
d. quæſtio. 2. nume. 8. & ſequen. & quod ex
mente concedentis venit, illud videtur
49 expreſſum, & incluſum in aſſenſu, † I-
ſern. in c. 1. colum. fin. de feud. non hab. ben.
prop. natur. feu. & in d.c. Imperialem, nu-
me. 4. Camera. in 8. concluſ. in principio.
folio 411. vbi dicit hoc procedere non
per viam extenſionis, ſed comprehenſi-
onis & ad plura alia inferr, vt per eum &
Marin. d. quæſt. 2. num. 9. poſt Iſern. Afflic.
Capic. & Lofred. dicit includi in aſſen-
ſu, quidquid venit de mente concedẽ-
tis non per viam extenſionis, ſed com-
prehenſionis, intereſſe autem, & alimen
ta veniunt tacitè, & conſequutiuè ad do-
tem, & dominus non minus cogitauit de
eis, quam de ipſa dote, ideò facta expreſ-
ſiõe dotis in aſſenſu videtur etiam facta
de alimentis, & intereſſe eius.

Secundò principaliter reſpondeo ad
id, quòd dictum eſt aſſenſum eſſe ſtricti
iuris, quod procedit, quando apponitur
ſuper contractu, qui ſit ſtricti iuris, nam
50 ſi apponatur in contractu † bonæ fidei di-
citur bonæ fidei, quia vt ſuprà dictum eſt,
aſſumit naturam contractus, ſuper quo
conceditur, ita Camera. in d.c. Imperia-
lem, in 2. concluſ. in princip. folio 342. v-
bi, quod ſicuti ſtipulatio ita aſſenſus in-
terpretatur ſecundùm qualitates contra-
ctuum, quibus adhibentur, & ideò folio
345. verſicul. adhæc optimè facit, inquit,
quòd etſi gratia ſui natura latiſſimè in-
terpretetur, tamen fallit, quando adhæ-
51 ret contractui ſtricti iuris, † & ponit ra-
tionem, quia dominus præſtando aſſen-
ſum non transfert feudum, ſed id facit va
ſallus ſuo contractu, dominus autem ſo-
lum tollit impedimentum, quod ſuberat
reſpectu ſuæ perſonæ, quod antea dixe-
rat in 1. concluſ. folio 337. & hoc modo in
terminis reſpondet ad argumentum hoc
idem Camera. concluſ. 7. in fin. verſic. nec
obſtat, ſi quiſpiam ſubtilis, folio 410. vbi
ait, quod aſſenſus ſuper dote præſtitus
52 aſſumit † naturam bonæ fidei, quia dotis
cõtractus eſt bonæ fidei, §. fuerat, vbi Do-
ctores. Inſtitut. de action. & aſſenſus ſecũ-
dùm eum regulatur à contractu, non au-
tem contractus ab aſſenſu.

Non etiam refragatur, quod aſſenſus
ſit quædam diſpenſatio quia reſpondeo,
quod etiam diſpenſatio, eſt gratia, quan- 53
tumuis ſit correctoria ſecundùm Abb. in
c. ad aures, colum. fin. de reſcript. Aret. in
c. at ſi clerici. §. de adulterijs, colum. 7. de
iudic. quod enim canonico iure dicimus
diſpenſationem iure ciuili appellari in-
dulgentiam, † vt Bald. d. §. de adulterijs, 54
verſicul. ſcias tamen, vbi etiam Deci. nu-
me. 3. ideò ipſa quoque diſpenſatio, qua-
tenus eſt gratia venit † extendenda, Ge- 55
min. in c. 1. de fil. presby. Abb. in d. §. de ad-
ulterijs, ſequitur Camera. d.c. Imperia-
lem, verſicul. quod quanto magis, folio
493.

Secundò reſpondeo, quòd etiam ſi eſ-
ſet diſpenſatio rigoroſè, & ſtrictè intel-
ligenda, tamen includeret etiam damna,
intereſſe, & alimenta non per viam ex-
tenſionis, ſed per viam comprehenſio-
nis, vt ſuprà dictum eſt, quia etiam in ma
teria correctoria, & odioſa includitur ca
ſus, qui ex mente venit diſponentis, ita
propriè loquendo de aſſenſu, † Camera. 56
d. concluſ. 8. in princip. folio 411. non e-
nim dicitur extenſio, quando eadem mi-
litat ratio, ſed eſt declaratio, † & inter- 57
pretatio, c. 1. de tempo. ordin. lib. 6. Oldr.
conſil. 185. in fin. dixi in conſil. 25. num. 39.
at in alimentis eadem, vt dixi, immò ma-
ior eſt ratio, quam in dote, ergo idem ius
eſſe debet.

Tertiò reſpondeo, quòd etiam ſi di-
ſpenſatio regulariter non admittat ex-
tenſionem, tamen fallit, quoad ea, quæ
ſunt connexa, † vel annexa, vt voluit glo. 58
nota. in c. quia in tantum, vbi notat Abb.
de præben. ſequitur Iaſ. in l. 1. num. 3. C. de
tranſact. dicit enim gloſſ. prædicta, quod
diſpenſatio facta in vno trahitur ad om-
nia acceſſoria, & Abb. num. 4. dicit, quòd
etſi ſtricti iuris ſit, & ſtrictam recipiat
interpretationem, tamen extenditur ad
conſequutiua, & † dependentia, & ſub- 59
dit

dit hoc dictum eſſe bene notandum, & obliuioni numquam tradendum, & comprobat multis ſimilibus, & præcipuè ex eo, quod voluit gloſſ. in c. ſi quis clero 7. quæſt. 1. quod diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum cenſetur etiam
60 conceſſa ſuper † reſidentia, & eam gloſſ. præter Abb. in loco prædicto tenuerunt multi citati à Caroc. in c. cum quid, in 2. part. in 1. ampliat. nume. 6. & ſequen. vbi, nu. 13. dicit hoc maximè verum eſſe, quando agimus de diſpenſatione fauorabili, qualis ea eſt quam tractamus.

Quartò dixi ſuprà, quòd caſus alimentorum continetur ſub expreſſo caſu dotis, quia expreſſum dicitur, quod generalitate verborum continetur, vel quod etiam venit ſub eadem diſponentis. Ideò non eſt extenſio, ſed expreſſio, nam etiam, quando ſtricta fit interpretatio, id intelligitur, quoad ea, quæ nõ ſunt expreſ-
61 ſa, † ſed in expreſſis latiſsima fit interpretatio, vt poſt Iſern. in d. c. Imperialem, tenet Camer. ibi, verſic. nam huic ponderationi, folio 494. vbi ait, quod & ſi gratia ſuper materia ſtricta ſit ſtrictè interpretanda, tñ hoc eſt verũ in non expreſſis, nã in expreſſis latè interpretatur, & ratio eſt, quia quoad expreſſa eſt mera gratia, & non reſtringitur à natura rei cui adhæret, & prædicta vera ſunt etiam, quando
62 gratia eſt reſtricta † ad expreſſa taxatiuè, vt per Marin. Freciam d. libr. 2. quæſt. 3. num. 7.

Non etiam reſiſtit, quod reſtitutio in integrum conceſſa pro ſorte non trahatur ad vſuras. l. fi. §. Lucius. ff. de cond. indeb. Nam illud procedit in vſuris odioſis, quæ debentur propter moram, ſecùs eſt in vſuris fauorabilibus, vt ſunt alimẽ ta, & intereſſe, quod debetur pro retar-
63 data dotium ſolutione, hoc enim † tamquam fauorabile venit etiam in reſtitutione. ita limitat, & declarat Iaſ. in dict. §. Lucius, num. 3. verſ. vnde reſponde, & in l. 2. §. interdum, num. 5. ff. de vulg. additio. ad Ang. in d. §. Lucius, & quod vſuræ prædictæ ſint fauorabiles probatur, quia om-
64 ni iure † petuntur etiam canonico, c. ſalubriter, de vſur. Barto. in l. at qui natura, §. non tantum, ff. de neg. geſt. cum multis apud Rol. in conſ. 65. num. 4. vol. 4. & dixi ſuo loco in præſenti opere.

Secundò limitat Iaſ. in locis prædictis textum in contrarium allegatum, vt non procedat in vſuris, quæ reputantur vnũ, 65
& idem cum ſorte principali, † ſed locum habeat ſolum, quando ſunt quid diuerſum à principali debito, ſed iam ſuprà oſtendi alimenta, & vſuras dotales reputari pro vno cum ipſo debito dotium, & hanc reſolutionem in propoſito innuit Camer. d. concluſ. 7. circa finem, verſic. quando aliud eſt, folio 409. vbi diſtinguit inter intereſſe iuris diſpoſitiõe debitum, & pœnam pacti promiſſam, & demum illud quod accedit ſorti tamquã acceſſorium.

Tertiò reſpõdeo, quod ille textus procedit in vſuris titulo lucratiuo debitis, ſecùs autem eſt in vſuris debitis titulo oneroſo propter intereſſe paſſum. diuerſimode enim iudicatur de vſuris, quæ loco intereſſe debentur, ac fiat de alijs, & ideò licet in l. cum quidam, ff. de vſur. dicatur, quod creditor, qui diù tacuit † vi- 66
detur vſuras odioſas remiſiſſe, tamen aliud eſt, quando quis eſt creditor de vſuris dotalibus, quia ex ſolo temporis curſu cum taciturnitate non cenſetur illas remiſiſſe, ita Angel. in §. fuerat, num. 9. in fin. Inſtit. de actio. Rom. conſi. 517. Deci. in conſil. 571. colum. fin. verſ. 2. non obſtar. alios citat Rolan. d. conſil. 65. num. 8. verſ. ſecundo non obſtat, volu. 4. & plures ego citaui ſuo loco in hoc eodem tractatu, & hæc reſpõſio eadem videtur cum prima, licèt Iaſ. non ita explicet, quandoquidẽ, vt dixi paulo ſuperius, vſuræ dotales ſunt fauorabiles, non odioſæ.

Minus aduerſatur, quod dominus concedendo aſſenſum pro ſorte videatur denegaſſe pro reliquis, argumento l. cum prætor, ff. de iudici. quia omittendo alias limitationes, quæ multæ ad dictam legem applicari poſſent, reſpondeo non procedere quoad connexa † quia ea quo- 67
que cenſentur incluſa, licèt de illis non fit

ſic facta mentio Corſet. ſingul. argumentum incip. tu habes. Menoch. conſ. 14. nu. 14. alimenta vero diximus habere cũ dote connexitatem.

Secundò reſpondetur non eſſe locum
68 obiecto, quando eadem ratio † militat in caſũ omiſſo, quæ concurrebat in incluſo, gloſ. in d. l. cum prætor, Gerard. ſingu. 7. Deci. in c. ſecundo requiris, num. 11. Menoch. conſ. 14. num. 14. verſic. quarto non procedit. Becius conſ. 42. nume. 16. in alimentis autem eadem ſi non maior cadit ratio quam in dote.

Tertiò dico quod ex quo alimenta reputantur vnum, & idem cum ſorte principali, ſatis dicuntur incluſa in aſſenſu conceſſo ſuper dote, quamuis de eis ni-
69 hil expreſſe dictum fuerit, quia † in toto continetur etiam pars, l. ſi quis cum totũ, ff. de exceptio. vnde Iſern. & Aluar. in ca. Imperialem, de prohib. feu. alie. per Fre-
70 deric. dicunt aſſenſum † præſtitum ſuper venditione feudi procedere etiã in parte vendita Frecia d. q. 2. numer. 9. quando autem acceſſorium ſtat, vt vnum cũ prin-
71 cipali, tunc dominus cogitando de † vno videtur etiam cogitare de alio, Camera. d. concluſ. 7. in fi. verſ. ex quibus hoc quoque, folio 408.

Quòd vero dicitur obligationem fideiuſſoris non trahi ad intereſſe non videtur facere ad propoſitum, quia dominus non contrahit, nec ſe obligat, ſed ſubtrahit impedimentum, quòd alienæ obligationi obſtat, vt ſæpius dictum eſt.

Secundò reſpõdeo, quòd ideo non fit extenſio in fideiuſſore, quia iam alienam
72 ſuſcipiat obligationem, † ſtrictè intelligitur eius obligatio, l. blanditus, C. de fideiuſſor. l. ſtipulationum aliæ §. ſatis acceptio. ff. de verborum obligat. Deci. in conſil. 193. num. 3. Cur. iun. conſil. 36. num. 5. Natta in conſil. 102. num. 5. Rolan. in cõſil. 58. nume. 20. volum. 1. & ante eos Bald. in conſil. 106. in fin. volum. 2. aſſenſus autem, quia aſſumit naturam actus ſuper quo interponitur, non eſt ſtricti iuris, quando adhibetur contractui dotali, qui vt dixi eſt bonæ fidei, & ideo extenditur etiam ad intereſſe, & vſuras dotales.

Reſpondeo tertiò tunc fideiuſſorem non teneri ad vſuras, & alimenta, quãdo fideiuſſit habito reſpectu ad certam quãtitatem ſortis, putà pro centum: ſed vbi ſimpliciter, & ſine determinatione † quã- 73
titatis intercedit tunc obligatur etiam ad vſuras, & hoc modo intelligendus eſt textus in l. fideiuſſores magiſtratuum, in princi. & §. 1. ff. de fideiuſſo. gloſ. in l. quæro, in princip. ff. loca. ita reſpondet Neguſan. de pign. in 4. membr. 2. par. num. 48. & 55. & hoc eſt ſecundùm regulam, quæ vult quod fideiuſſor † ſimpliciter accep- 74
tus intelligatur obligatus in omnem cauſam, quæ oriri poteſt ex natura negotij, l. quæro, ff. loca. l. ſi ſeruum §. nunc videamus. l. mora rei. ff. de verbor. oblig. & melius in l. ſi quis pro eo, §. ſi non mos. vbi notant Alber. & Caſtren. ff. de fideiuſſo. Florian. in l. ait lex, num. 2. ff. ad leg. Aqui. Caſtren. conſil. 23. colum. 3. in fin. vol. 1. Crau. in conſil. 45. nume. 6. Boer. deciſ. 314. num. 4. vbi vult quod fideiuſſor teneatur etiam pro eo quod † acceſſit obligationi, 75
quando fuit ſimpliciter acceptus, & eſt text. in l. ſi ab vno, ff. vt lega. nom. cauea. quem ſingularem dicit Roma. ſingul. 154. ad idem eſt tex. in l. amiſſi, §. fideiuſſores, vbi gloſ. in verſ. dotis, ff. de fideiuſſor. vbi fideiubens pro ſcholari † conducente 76
domum obligatur etiam pro ſupellectili. Rom. ſingul. 150. & ibi additi. Marſil. dicta rubr. ff. de fideiuſſor. numer. 95. & ſequ. & quidquid dubij ſubeſſe poſſit in fideiuſſione, id omne ceſſat in aſſenſu, quia præſtitus intelligitur in omnem caſum, qui includi poſſit verbis, licèt ſimpliciter ſit conceſſus, † vt declarat Camerar. loco ſæ- 77
piſſimè citato, cõcluſ. 3. folio 349. vbi probat quod licentia donandi feudum includit etiam donationem inter viuos factã quæ tamen effectũ ſortiatur † ſolum poſt 78
mortem, quia appellatione donationis, venit omnis donatio, ſicuti conceſſa ad vendendum amplectitur omnem venditionem, quidquid enim renuerit Socin. in conſil. 178. nume. 6. volum. 2. quem ſequitur Roland. conſi. 80. num. 51. volum. 1. in-

79 indefinita† etiam in feudalibus æquipol
let vniuerſali ſecundùm Iſern. in c.pri-
mo, nume.3, de capitan.qui cur. vend. v-
bi ait, quod vendens baroniam videtur
omnia vendere ex quo indefinita æqui-
pollet vniuerſali, Camerar. d.c.Imperia-
lem,concluſ.8. verſicul.hinc etiam vide-
mus, folio 419. vbi dicit eſſe quoque de
mente Bald. & ſubdit procedere, quoad
ea,quæ ſub expreſſis comprehenduntur,
& quòd Socin.errauit amore pecuniæ,&
certè Socini concluſio eſt nimis genera-
lis, nam videmus, quod in ſtatutis quo
que quę regulariter ſtrictè,& propriè in-
terpretantur indefinita æquipollet vni-
80 uerſali† ſi cadit eadem ratio, & materia
ſtatuto incluſa non eſt correctoria, aut
odioſa,vt per Bartol. in l.omnes populi,
nume.57.ff.de iuſtit.& iu. Bald. in l.fin.§.
in computatione,num.17.C.de iure deli-
ber.vbi vult, quod in ſtatuto tunc indefi-
nita æquiualeat vniuerſali, quando eti-
am æquiualeret in iure communi, ſequū-
tur Bald.Angel.Dec.Curt.iun. Nell. & a-
lij citati à Dida. Var.reſolu.libr.1.cap.13.
num.8.verſicul.4.hinc deciſ.Pedem. 168.
num.21.vbi allegat Bero. & Grat.alios ci-
tat Bec.conſi.51.nu.15.melius igitur eſt in
feudis diſtinguere prout in ſtatutis,quia
licèt in feudis regulariter ſtricta fiat in-
terpretatio, tamen ſæpe feudum conti-
net gratiam & beneficium, vti diximus
de aſſenſu, comprobantur autem prædi-
cta,nam quando inſtrumētum dotis pro-
ducitur in quo bona feudalia ſunt obli-
81 gata ſi petitur aſſenſus † cenſetur præ-
ſtari ſuper omnibus contentis in inſtru-
mento,quia de omnibus ibi incluſis iudi
catur tamquam de vno.ita determinat I-
ſern.in cap.1.qui ſucceſſo. tenean. quē ci-
tat,& ſequitur Paris de Put.de reintegra.
feud.cap.136.num.8.& ſeq.& declarat Ca
merar.d.concluſ.2.verſic.quamobrem di
xit,folio 343.vbi tamen limitat, quando
vti de Neapolitano ſtilo fieri conſueuit,
apponitur clauſula, præterquam quoad
expreſſa , & hoc modo quidquid idem
Marin.dixerit in d.quæſt.20.num.7.aſ-
82 ſenſus declaratur,† & intelligitur ſecun-
dùm petitionem tantum , Iſern. Par. de
Pute.d.c.136.nume.9.& 16.& eſt regulare
quòd † reſcriptum intelligatur ſecūdùm 83
ſupplicationem Bald.in c.inter dilectos,
in verſicu.cæterum,ibi ex forma petitio-
nis.extrà de fide inſtrument. Alex.conſil.
84.nume.7. volum.1.& procedit etiam in
ijs quæ ſtrictè interpretatur, vt in ſtipu-
latione in qua reſponſio† intelligitur ſe 84
cundum interrogationem vt in §.præter
eà, Inſtitut. de inutil. ſtipul.& indefinita
principis reſponſio aptari ſemper debet
ad petitionem , quantum fieri poteſt , A-
lexan.conſi.57.num.11.volum.1.pluries ci
tat Becius conſil.57.num. 4. & ſeq.vbi re-
fert Gozad.loqui etiam in priuilegio.ſal
uari autem poteſt Frecia quando in aſſen
ſu adeſt clauſula quoad expreſſa tantum,
aliàs maledicit, quod aſſenſus non intel-
ligatur ſecundùm petitionem , & ab ea
non recipiat interpretationem , vt dictū
eſt.

Quartò reſpondetur quod etiam ac-
ceſſiones veniunt in contractu fideiuſſio
nis, quando fideiuſſor adhibetur in con-
tractu , † qui eſt bonæ fidei vti ſupra dixi- 85
mus eſſe contractum dotalem,nā fideiuſ-
ſio ſicuti etiam ſtipulatio intelligitur ſe-
cundum naturam contractus cui adhibe-
tur,ita declarat Neguſ.de pign.in 4.mēb.
3.part.nume.16.& ſequen.vbi concludit,
quod fideiuſſor ſimpliciter intercedens
tenetur etiam pro vſuris iudicis officio
debitis pro dote, vel alio contractu, qui
ſit bonæ fidei , & eius reſponſionem in
propoſito noſtro approbat. & communē
dicit Camerar.d.conclu.7.in fin.verſ.nec
obſtat quod cumulauit,& ſubdit eſſe no-
tandum.

Vltimo non mouet quod ſi conſenſus
extenderetur ad alimenta dominus pu-
niretur pro culpa , & mora vaſalli , quod
eſſe non debet. ſed reſpondeo non poſſe
hoc caſu dici quod plectatur dominus
pro alterius delicto, poſtquam ipſe con-
ſenſit feudum obligari pro contractu va-
ſalli, contractus† enim à principio ſunt 86
voluntatis,poſtea vero neceſſitatis, l. ſi-
cut,ff.de actio.& oblig.

SVMMARIA.

1 *Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine læſæ maieſtatis poſt accuſationem porrectam.*

2 *Adminiſtratio interdicitur in crim. læſæ maieſt. à die cogitati delicti.*

3 *Voluntas in mente retenta nihil operatur.*

4 *Cogitationis pœnam nemo patitur præterquam in crim. læſæ maieſtatis.*

5 *Dominium bonorum hæretici tranſit recta via in fiſcum à die commiſſi delicti.*

6 *Adminiſtratio bonorum hæretici interdicitur à die delicti commiſſi.*

7 *Hæreticus nullum omnino actum iuris ciuilis facere poteſt.*

8 *Nemo plus iuris in alium transfert, quam ipſe habeat.*

9 *Filij eius qui commiſit in maieſtatem principis deberent mori.*

10 *Ali nemo debet ex bonis, quæ ſibi auferuntur ob delictum.*

11 *Paupertas extrema dicitur quando à nullo debentur alimenta.*

12 *Alienationis prohibitio non includit eam, quæ fit ex neceſſitate.*

13 *Prohibitio alienationis facta à lege, homine, vel ſtatuto non includit neceſſariam.*

14 *Neceſſitas facit licitum, quod alias erat illicitum.*

15 *Neceſſitas continet impoſſibilitatem.*

16 *Neceſſitas nulla maior eſt fame.*

17 *Debitor rectè ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione.*

18 *Reus pendēte accuſatione poteſt ſoluere ſuo creditori, vel dare bona in ſolutum.*

19 *Fiſcus tenetur filiam delinquentis dotare etiã in crimine læſæ maieſtatis.*

20 *Pater delinquens ſi filiam dotauit pendente iudicio ſuſtinetur actus.*

21 *Filij ſunt alendi ex bonis patris condemnati.*

22 *Reus delatus poteſt vendere pro ſe alendo, & defendendo.*

23 *Defenſio eſt de iure diuino, naturali, & ciuili.*

24 *Poſſeſſio bonorum non aufertur delinquenti in crimine læſæ maieſtatis niſi poſt ſententiam.*

25 *Reus pendente accuſatione exigit fictus, & canones ſibi debitos.*

36 *Ratione ceſſante ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*

27 *Neceſſitatis causa conceſſum non extenditur vltra quam ipſa neceſſitas extendatur.*

28 *Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet rerũ ſuarum adminiſtrationem.*

29 *Alimenta reo non debentur niſi lite pendente.*

30 *Alimenta poſt latam ſententiam condemnatoriam reuocantur nulla facta pretij reſtitutione.*

31 *Alienatio pro alimentis facta poſt ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, eſt nulla.*

32 *Alienationes factæ poſt ſententiam pro debito neceſſario ſunt validæ.*

33 *Reſtitutio facta ab hærede qui repudiauit non poteſt impugnari à ſubſtituto vulgari, ſi erat reſtituenda.*

34 *Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur.*

35 *Captura nulliter facta non retractatur ſi conſtat de debito.*

36 *Tenuta nulliter conceſſa non retractatur ſi erat concedenda de iure.*

37 *Circuitus ſunt euitandi.*

38 *Rationes plures quando concurrunt, non ſufficit vnam tolli.*

39 *Duo ſi obſtant, vno ſublato remanet alterum.*

40 *Ratio naturalis non minus debet mouere, quã lex.*

41 *Datio in ſolutum facta vero creditori ab inquiſito ſuſtinetur.*

42 *Alienatio facta à reo delato poſt ſententiam eſt nulla.*

43 *Minus reſtituitur ad rem venditam iuſto pretio quando non expediebat ſibi illam vendere.*

44 *Intereſſe quando ceſſat nemo auditur.*

45 *L. ſi patronus, § fin. ff. ad Trebellia. quomodo intelligatur.*

46 *Capturam iniuſtam non tenetur iudex confirmare.*

47 *Tenutam nullam iudex non tenetur confirmare.*

48 *Circuitus non ſunt euitandi, quando aliqua ſubeſt vtilitas.*

49 *Exequutio nulliter facta non retractatur niſi ob-* *lat[illegible]*

lato debito.

50 *Nullitatem exequutionis allegans tenetur ſolvere debitum.*

51 *Datio inſolutum facta pro maiori ſumma, quam ſit debitum non retractatur niſi ſoluto integro debito.*

52 *Retineri non poteſt vna res pro alia.*

53 *Retentio conceditur quando res peruenit ad creditorem ex cauſa illius debiti pro quo retinetur.*

54 *Creditor ſecundus, non reuocat pignus alienatum niſi ſoluto eo quod emptor tradidit primo creditori.*

55 *Retentio conceditur creditori pro ſuo credito, quando ſecundus creditor vult rem ab illo emptam auocare.*

56 *Creditor accipiens in ſolutum rem ſibi obligatã extinguit creditum.*

57 *Retentio conceditur ei qui ſua pecunia debitoris abſentis pignus liberauit.*

58 *Officium iudicis competit, quod ex re mea quis factus eſt locupletior.*

59 *Officium iudicis competit, quando actio defecit.*

60 *Fiſcus reuocans alienata poſt ſententiam, pendẽte tamen appellatione ſoluit pecuniam, quæ verſa eſt in alimenta damnati.*

61 *Alienatio facta pro alimentis à reo pendente appellatione ſuſtinetur, ſed retractatur, confirmata exinde ſententia.*

62 *Reo licet irreuocabiliter pro alimentis alienare poſt latam ſententiam, ſi tamen pendet appellatio.*

63 *Appellatio dicitur triaca aduerſus iudicis venenum.*

64 *Appellatio dicitur defenſio.*

65 *Appellatione pendente ea omnia fieri poſſunt, quæ permiſſa erant lite pendente.*

66 *Appellatione pendente licet poſſeſſori ſuam continuare poſſeſſionem.*

67 *Alienatio facta à reo appellatione pendente ſuſtinetur ſi in cauſam alimentorum poſt ſententiam facta ſit.*

68 *Litigioſa res poteſt alienari ex cauſa neceſſaria.*

69 *Appellatione pendente permittuntur ea, quæ tendunt ad faciliorem exitum appellationis.*

70 *Appellatione pendente expediri poſſunt omnia quæ dilationem non patiuntur.*

71 *Appellatio cauſam reducit ad eum ſtatũ, in quo erat ante ſententiam.*

72 *Paria ſunt ſententiam non eſſe latam, vel appellatione ſuſpenſam eſſe.*

73 *Bart. in l. poſt contractum, num. 15. ff. de don. reprobatur.*

74 *Paria ſunt pendente appellatione, vel durare tempus ad appellandum.*

75 *Alienatio facta à reo lite pendente, non valet niſi conſtet de vero debito.*

76 *Confeſſio in prohibitis non probat.*

77 *Iuramentum non validat confeſſionem in prohibitis.*

78 *Datio in ſolutum facta vero creditori à reo lite pendente non valet, niſi facta pro iuſto pretio.*

79 *Datio in ſolutum reuocatur in totum quando facta eſt pro maiori ſumma, quam ſit debitum.*

80 *Datio in ſolutum non reuocatur, quando nõ eſt erratũ in quantitate debiti, ſed res data eſt quæ eſt maioris valoris.*

81 *Datio in ſolutum facta à parte de re, quæ eſt maioris valoris, quam fuerit æſtimata in nullo reuocatur.*

82 *Alienatio, quæ ex cauſa permittitur contra iuris regulas ſuſtinetur quatenus extenditur cauſa illa.*

83 *Datio in ſolutũ facta à iudice de re maioris valoris, quàm ſit debitum non vitiatur in totum, ſed illud plus reſtituitur debitori.*

QVAESTIO XXXII.

MVLTI ſunt caſus, quibus alienatio ipſo iure interdicitur, imò & adminiſtratió rerum propriarũ, præcipuè, quando pœna imponitur ipſo iure, & facto à die commiſſi criminis, vt in crimine læſæ maieſtatis humanæ per tex. in l. quiſquis, C. ad leg. Iul. maieſt. etiam antequam accuſetur, † Odofred. in l. 1
eorum patrimonia. col. 2. num. 7. C. de iu. fiſ. lib. 10. imò interdicitur adminiſtratio à die nedum perpetrati, ſed etiam cogitati criminis, † vt probat text. in d. l. quiſ- 2
quis §. emancipationes. ibi quo primum memorati de ineunda factiõe, & ſocieta-

te cogitarunt, quem ad hoc ponderat Gi
gas, de crimi. læſæ maieſt. lib. 2. tit. de pœ-
nis commit. crimin. quæſt. 23. in fin. Picus
in l. poſt contractum, num. 77. ff. de dona-
3 tio. licèt enim regulariter voluntas † in
mente retenta nihil operetur, Aret. in l.
Titia, §. idem reſpondit, il 1. in final. ff. de
verb. oblig. & cogitationis pœnam nemo
4 † patiatur, l. cogitationis, ff. de pœnis, ta-
mē in dicto crimine ſpeciale eſt propter
illius atrocitatem, vt in d. l. quiſquis, in
princip. in verſi. cogitauerit, & in d. §. e-
mancipatione, Iac. de Are. l. ſi quis non di
cam rapere. C. de epiſcop. & cle. ſequitur
Afflict. & Sigiſ. Loſred. quos citat, & ap-
probat Gigas d. tracta. lib. 1. tit. qualit. & à
quib. quæſt. 66. circa fin. & quod in eo cri-
mine ſtatim interdicta ſit adminiſtratio
voluit Bart. in l. Imperator, ff. de iure fiſ-
ci, vbi reprehendit Dyn. contrarium te-
nentem, idem tenuerunt Cyn. glo. Barto.
Imol. Socin. & alij apud Gigan. d. titul. de
pœnis committ. quæſt. 23. ponunt Picus,
& Io. Annib. in d. l. poſt contractum, & i-
dem eſt in crimine hæreſis, quia dominiū
5 à die commiſſi delicti tranſit † recta via
in fiſcum eoque priuatur hæreticus ante
latam ſententiam, gloſſ. in c. qui maximū.
1. quæſt. 7. Geminian. in c. cum ſecùndùm,
c. confiſcationes, de hære. in 6. Ang. in Au
then. de inceſt. nupt. num. 2. & 4. idem vo-
luerunt Butr. Abb. Felin. Deci. & multi a-
lij, quos ad hoc citat Menoch. in conſil.
6 185. num. 8. & eadem ratiōe † interdicitur
adminiſtratio. d. c. cum ſecundùm, vbi no
ta. Anch. nume. 1. Franch. & alij in c. præſi
dentes. de hæret. in 6. ſequitur Brun. Car-
rer. Grilan. Gondiſal. Boſſius, Corrad. Lo-
catell. & alij plures adducti à Burſat. in
conſi. 4. num. 3. vbi quòd etiam efficitur
inteſtabilis, & ſi alienet reuocantur per
fiſcum bona alienata, nec eſt neceſſaria
pretij reſtitutio. in prędictis ergo & alijs
caſibus, in quibus delinquens ipſo iure
dominio, & adminiſtratione rerum ſua-
rum priuatur, videndum eſt an delinquē
ti liceat pro alimentis ſuis alienare bo-
ra aliqua ex ijs quæ poſſidet. & primò a-
ſpectu videtur dicendum, quod non, quia
ſi adminiſtratio eſt interdicta nullum o-
mnimo actum iuris ciuilis facere poteſt,
vt de hæretico † dicitur in l. omnes, & l. 7
Manichæos, C. de hæreti. in l. 2. C. de ſum.
Trinit. Roſred. in Sabati. quæſt. 42. in prin
cip. & vendendo, ſeu alienando non po-
teſt plus iuris in alium transferre, † quá 8
ipſe habeat, l. traditio, ff. de acquiren. rer.
dom. c. nuper, de donat. inter vir. & vxor.
capitu. nemo, de reg. iur. in l. nemo plus,
ff. eod. & qui nihil habet nihil etiam da-
re poteſt, c. Daibertum 1. quæſt. 7. cap. quo
modo, de conſecrat. diſtinct. 4. l. ſi filius,
C. de donatio. Deci. & Cagnol. in d. l. ne-
mo plus. Secundò, quia ex tex. in d. l. quiſ-
quis, alimenta denegantur filijs, licèt ij
non deliquerint, ergo multo magis de-
negabūtur patri, qui deliquit, & ibi dici-
tur, quòd filij † eodē perire deberent ſup- 9
plicio, ſed vita conceditur Imperatoria
lenitate, & hæc ſententia clarior videtur
poſt latam ſententiam, quia delinquens
eo caſu morte, non vita dignus eſt. Ter-
tio alimenta non ſunt alicui præſtāda ex
bonis † quæ per delictum ſibi auferuntur, 10
vt inquit Bald. in Authen. bona damnato
rum, numer. 4. C. de bon. damnato. Socin.
in conſil. 124. numer. 4. volum. 3. Bald. Mar-
tin. Laud. Aluar. & Car. Alexan. in c. 1. §. ſi
vero violator, in titu. de pace conſtan. Io-
an. Lup. in rep. c. per veſtras, §. 19. in fin. de
donat. inter vir. & vxor. Tyraquell. de re-
tract. conſang §. 1. gloſſ. 9. nume. 70. Quar-
tò videtur probari, in d. l. quiſquis, in §.
filij vero, vbi dicitur, quod filijs mors
eſſe debet ſolatium, & vita ſupplicium
& perpetua debent laborare inopia, ſi in
filijs hoc dicitur, multo magis obtine-
bit in patre qui ſi haberet alimenta, vti-
que non laboraret extrema † inopia. non 11
enim dicitur talis eſſe is, cui ab aliquo
debentur alimenta, vt declarat Bart. in l.
ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, & in
l. penul. ff. de liber. agnoſ. vel alen. contra-
ria tamen opinio verior eſt, quia prohi-
bita alienatione, non venit illa, quæ fit ex
ſola neceſſitate. † l. 1 ff. de fun. dota. l. 3. §. i- 12
tem quæro, ff. de reb. eor. l. alienationes,
vbi Alber. & Florian. ff. fam. erciſ. l. peto,
§. præ-

§.prædium.ff.de lega.2.Ioan.And.in c.ve-
rum, de cond.app. Archid.in c.Apoſtoli-
cos.12.quæſt.1. Bart.in d.l.1. Bald.in Auth.
hoc ius porrectum, num.10.verſic.ſed po
ne.C.de ſacroſanct.eccleſ. Angel.in Au-
then.de alien.& emphyt. nume.15. Ale-
xand.in l.filiusfamilias. §.diui, colum.2.
ff.de lega.1.& ibi Iaſ.num.21. Opizon.nu-
me.11. Ripa num.14. Tyraquel.de retract.
conſanguin §.1.gloſſ.14.nume.11.Anchar.
famil.quæſt10.lib.2. quæſt.6.num.15. Be-
cius in conſil.100.num.6.& procedit hæc
13 concluſio ſiue prohibitio ſit † à lege, ſiue
à ſtatuto, ſiue ab homine, vt poſt Marſi.&
alios probat Ioan. Annib.d.l.poſt contra-
ctum,num.263.Cæphal.in conſil.47.num.
21. vbi loquitur in prohibitione ſtatuti,
Benintend.Rot.Bonon.deciſ.48. num.15.
vbi ſiue fiat à lege, ſiue ab homine, fit e-
14 nim licitum neceſſitate † vrgente, quod
aliàs erat illicitum, l.1.vbi nota. de offic.
conſul. & cùm lex præcipere debeat poſ-
ſibilia, non cenſetur loqui in caſu neceſ-
ſitatis, quæ præſupponit impoſſibilita-
15 tem, vt inquit Bald.in l.diuus. ff.de peti-
tio.hæredita. & vulgo dicimus, quòd ne-
ceſſitas legem non habet, l.quæ propter
neceſſitatem, vbi Dec.& Cagnol.ff.de re-
gul.iu.nulla autem maior neceſſitas con-
16 ſiderari † poteſt; quàm famis, Bald.conſi.
406.colum.1.volum.5.Tyraquel.de pœn.
tempe.cau.33.per totam, Beninca.de pau
per.quæſt.7.ſpecial.9.iudic. num.26. Ro-
land.in conſil.52.nu.24.volum.2.Menoch.
conſil.31.num.9.Secundò, quòd alienatio
neceſſaria non ſit prohibita probat text.
in l.reo.ff.de ſolutio. vbi dicitur, quòd
17 reo poſtulato rectè ſoluitur † à debitore,
& ibi notant Bartol & alij, idem volunt
Doctores in l.contractum. ff.de donatio.
Tertiò facit, quia reus poteſt nihilomi
nus ſoluere ſuis creditoribus alienando
18 bona, † vt voluit Bartol.in d.l.poſt con-
tractum,num.13.vbi Imol.colum.2.ſic de-
clarat, niſi tamen pro minimo debito da
ret, bona in ſolutum magni valoris, &
hoc modo ſuſtinet dictum glo.in d.l.reo,
& in l.ex iudiciorum.ff.de accuſat. Salic.
in l.ſi quis poſt hac, colum.5.de bon.pro-
ſcript. Picus d.l.poſt contractum, nume.
76.vbi ſubdit, rationem eſſe, quia ſi reus
non ſoluiſſet, fiſcus ipſe fuiſſet coactus
ſoluere, ideò cogitur ratam habere ſolu-
tionem factam à reo, Boſſ.in titu.debito.
an delinq.ſolu.poſſ.in prin. vbi ait, quòd
delinquens poteſt dare in ſolutum bona
ſua creditori, niſi rem magni pretij dede
rit pro paruo debito: & ſubdit, quòd ſi
de debito conſtaret per ſolam confeſſi-
onem delinquentis, ea non noceret fiſco,
& ibi etiam ponit, quando de ſolutione
conſtat ſolùm per ſcripturam delinquen
tis, quæ omnia repetit Peregr. in tract.de
iure fiſc.lib.5.tit.1.num.176.& num.183.in
quibus locis dicit etiam, quòd coloni &
fructuarij reo delato tanquã vero poſſeſ-
ſori rectè ſoluunt. Quartò, eadem ratio-
ne quidquid tenuerit Picus in d.l. poſt
contractum,num.74.etiam poſt commiſ-
ſum crimen.& ſequutam ſententiam cõ-
demnatoriam fiſcus tenetur dotare filiã 19
delinquentis, Afflict.poſt Iſern.in c.1. in
princ.in gloſſ.3.nume.80. quæ fuit prima
cauſ.benefic.amitten. vbi dicit, obſerua-
tum ſic fuiſſe à rege Ferdinando in crimi
ne rebellionis.Gigas in tit.de crimin.læ-
ſæ maieſt.lib.3.cap.15. & non ſolùm tene-
tur fiſcus, ſed ſi pater ipſe dotes dediſſet
† bona fide; ſuſtinetur actus, argumen.l.1. 20
§.ſed ſi libertus. ff.ſi quid in fraud.patro.
ita clarè Pereg.d.lib.5.tit.1.nu.177. Quin-
tò, eodem modo in bonis condemnati de
bentur alimenta † filijs, Angel.in conſil. 21
357.in 2.dubio. vbi allegando l.quiſquis,
dat intelligere, quòd ſua deciſio etiam
in damnato ob læſam maieſtatem, Rip.in
l.ex pacto.§.ex facto,num.9 ff.ad Trebell.
& latiſſimè comprobat hanc ſententiam
Becius in conſil.8.ferè per totum, Pereg.
d.lib.5.tit.1.num.76. vbi loquitur expreſ-
ſè in crimine læſæ maieſtatis. & ſic quo-
ad alimenta, & dotes filiarum fuit iudi-
catum in ea cauſa, in qua Becius conſu-
luit in confiſcatione bonorum illuſtris
cuiuſdam viri, cuius nomen reticeo, ne
cuiquam iniuriam faciam. Sextò in ter-
minis, quòd ſuſtineatur alienatio, quan
do facta eſt pro alimentis † rei delati vo- 22

luit Bart. in d.l. poſt contractum, num. 11.
vbi eum ſequuntur Picus, num. 95. & ſeq.
& Io. Annib. nume. 263. poſt Imol. colum.
2. qui omnes idem dicunt in impẽſa quæ
fit in exemplandis ſcripturis, in Aduo-
cato, in procuratore, & alijs concernen-
tibus defenſionem, & dicit text. in d.l.
res, in fin. quòd alioquin plerique inno
centium neceſſario ſumptu egebunt, &
23 cùm nemini deneganda ſit † defenſio,
quæ iure ciuili, naturali, immò & diuino
competit, vt latè comprobat Becius con-
ſil. 51. num. 8. tolleretur hoc modo per in
directum, & ſępè etiam innocens damna-
retur contra l. abſentem. ff. de pœnis, vti
conſiderat Picus loco prædicto. hanc etiã
concluſionem Barto. dicit ſingularem, &
notandum Salic. in d.l. ſi quis poſt hac, co
lum. 5. Peregr. d. tit. 1. num. 179. in fi. Burſa.
conſil. 14. num. 29. & ex prædictis reſpon-
detur ad argumentum ſuprà in contra-
rium allegatum, quòd ſtatim commiſſo,
immò cogitato delicto fuerit ipſo iure de-
linquens priuatus dominio rerum ſua-
rum, immò etiam adminiſtratione, quia
hoc eſt verum, quoad actus voluntarios,
ſecùs verò quoad eos, quos de neceſſita-
te facere tenetur. prætereà licèt interdi-
cta ſit adminiſtratio, quatenus eſt iuris,
non tamen eſt ſublata quatenus eſt facti,
nam etiam in crimine læſę maieſtatis ex
24 ecutio non fit, niſi † mediante ſententia,
& poſſeſſio quatenus eſt facti, remanet
penes delinquentem, vt latè probat Bur-
ſat. in conſil. 14. nume. 18. & ſeq. vbi loqui-
tur in crimine læſæ maieſtatis diuinæ, &
humanæ. dum autem adminiſtrat de fa-
cto, ſuſtinetur quidquid ipſam cõcernit
adminiſtrationem, ſi benè factũ ſit, ideò
25 iure exigit † canones ſibi debitos, & pen-
ſiones à conductoribus, & colonis, l. ſi vr-
bana. ff. de cond. indeb. Ancha. conſ. 285. &
poſt Boſſium tenet Peregr. d. lib. 5. nume.
176. ver. intellige præter quam. quare er-
gò non eodẽ modo ſibi licebit de alimen-
tis ſibi neceſſarijs prouidere?

Et hæc quidem rectè, & ſine difficulta-
te tranſeunt meo iudicio, quoad alimen-
ta ante ſententiam debita, ſed dubiũ ma-
ius eſt quoad alimenta, poſt ipſam ſentẽ-
tiam condemnatoriam, videtur quòd nõ
debeantur; illa enim cũ non ad vitæ ſuſten-
tationem pertineant, ei danda non ſunt,
quem lex morte, nõ vita dignum ſtatuit,
& hoc caſu ceſſat ratio l. reo. ff. de ſolu-
tio. quia clarum cùm ſit eum eſſe culpabi
lem, ſtante ſententia non poteſt conſide-
rari inconueniẽs ibi allegatum, ne inno-
cens aliquis neceſſario egeat ſumptu. ceſ
ſante autem ratione legis ceſſare † debet 26
diſpoſitio. c. cùm ceſſante. de appella. Ty-
raquel. in tract. ceſſan. cau. in princip. hoc
etiam caſu non poteſt conſiderari neceſ-
ſitas, & fauor defenſionis, cuius cauſa in-
ductum eſt, quòd liceat reo bona aliena-
re, conceſſum autem ob neceſſitatem, nõ
permittitur niſi quatenus ipſius neceſſi-
tatis † termini exigunt, c. 2. vbi Cardin. 27
Anchar. & Butr. not. de cuſtod. Euchariſt.
Tyraquell. d. tract. part. 1. nume. 179. & la-
ta ſententia iam ceſſat defenſio, quę ſicu-
ti ſuadent deneganda eſſe alimenta, ita
ex alijs videtur non ſuſtineri alienatio-
nem bonorum, ſi quæ facta ſit à reo poſt
ſententiam pro habendis alimentis, nam
lata ſentẽtia dominiũ rerum ipſius trãſi-
uit in fiſcum irreuocabiliter, & pleno iu
re, vt dictũ eſt in principio. Secundò, qui
non habet † adminiſtrationem, non po- 28
teſt dare in ſolutum, aut ſoluere. §. admo
nendi, Inſtit. quib. alie. licet vel non. Ter-
tio nõ reperitur iure cautum, quòd reus
poſt ſententiam habeat alimenta, & ex-
penſas † in bonis ſuis niſi lite pendente, 29
l. fin. C. de ordi. cogn. quem textum dicit
notandum, & ſingularem Picus, d.l. poſt
contractum, nu. 90. in fin. Addo, quòd mul
tò minus iure cautum reperitur, quòd
reus poſſit alienare poſt ſententiam con
fiſcationi bonorum. Quartò certum eſt,
quòd poſt latam ſententiam nõ licet reo
criminoſo alienare, imò quæcunque alie-
nationes poſt eam factæ ſunt nullæ, & † 30
reuocantur, nulla facta pretij reſtitutio-
ne, ſecundum Bartol. in d.l. poſt contra-
ctum, num. 15. in 3. tempore, vbi Doctores
omnes, præcipuè Picus, num. 25. Peregr. d.
lib. 5. titul. 1. nume. 181. & prædicti Docto-
res

res loquuntur indiſtinctè de quacunque
alienatione, nec diſcrimen conſtituunt
inter eam, quæ fit ex neceſſitate, & ali-
am, quæ fit ex voluntate, vti diſtinguunt
in alijs temporibus. Quintò hoc vide-
tur voluiſſe in ſpecie Picus d.l. poſt con-
tractum, num. 89. vbi dicit, quòd aliena-
31 tio facta † pro alimentis poſt ſententiam
quæ tranſiuit in iudicatum, non ſuſtine-
tur per prædictas rationes, & infert gene
raliter ad omnes alias neceſſarias aliena-
tiones, & ſolùm vult alienationes ſuſti-
neri, quæ pro alimentis factæ ſunt appel-
latione pendente, ſed quoad factas poſt
ſententiam, quæ fecit tranſitum in iudi-
catum, vult abſolutè, quòd non valeant,
& cum eo tranſit Io. Annib. locò prædicto
num. 315.

Sed hæc ſententia non videtur omni-
nò tuta, quinimò videtur, quòd lata ſen-
tentia factæ alienationes ſuſtineantur, ſi
bona fide, ſine fraude, & pro iuſto pretio
ſint factæ, nam etiam poſt ſententiam la-
tam, & donec viuit, condemnatus eſt a-
lendus, vt ſuprà dictum eſt de quocun-
que carcerato, & condemnato, cui enim
vita dimittitur, iniuſtè denegantur, quæ
ad vitæ ſuſtentationem ſunt neceſſaria,
& ſibi imputat fiſcus, qui ſententiam
non exequitur, cùm poſſit hoc facere nul
lo omninò obſtante impedimento. cùm
ergò hoc ſit debitum fiſci reum alere car
ceratum, vel condemnatũ, & conſequen-
ter hanc impenſam fiſcus effugere non
poſſit, ſitq; neceſſaria, ſuſtinetur aliena-
tio facta à condemnato, id quod proba-
tur ratione, quæ allegatur pro ſuſtinenda
datione in ſolutum facta vero creditori,
quia cum ad ſoluendum fiſcus cogi poſ-
ſit, ratam eam habere debet, vt ſuprà di-
ctum eſt, & ponunt Barto. & alij ſuprà ci-
tati, quæ ratio militat non minus poſt
ſententiam, quàm ante, ita vt ex ea infe-
ratur ſuſtineri dationem in ſolutum fa-
ctam vero creditori poſt ſententiam, vt
voluit Picus in d.l. poſt contractum, nu
32 me. 88. & ſeq. vbi infert, alienationes † o
mnes factas pro neceſſario debito poſt
ſententiam retractari minimè poſſe, di-
cit tanquàm ab alijs non tactum, & no-
uum dictum relinquat cogitandum, alle-
gat tamen l. ſi patronus. §. fin. ff. ad Trebel.
vbi, etſi hæres, qui repudiauit, non poſ-
ſit hæreditatem reſtituere, † vt tenet ibi 33
gloſſ. tamen ſubſtitutus vulgaris cogitur
ratam habere reſtitutionem ab eo factã,
& idem videtur tenere, quamuis non ad-
modum tenaciter Ioan. Annib. ibi, num.
314. & ſeq. & facit, quia Barto. ibi loquen
do de datione in ſolutum facta à reo, nõ
diſtinguit tẽpora, vti facit in alijs caſib.
ſi ergò id eſt in ſolutione debiti ex alia
cauſa per condemnatũ cõtracti, quare nõ
idẽ erit in debito ex cauſa alimẽtorũ per
ipſum fiſcũ cõtracto, facit etiã, quia mul-
ta facta tenẽt † quæ fieri prohibentur, l. pa 34
tre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie.
iur. & captura non ritè facta, non retracta
tur, ſi cõſtat de debito, ſed vel confirma-
tur, vel de † nouo cõceditur, ſecundũ Caſt. 35
in cõſ. 473. nu. 4. ver. poſtremò, & conſ. 19.
nume. 2. verſic. prætereà ex quo, volum. 1.
Rub. Alexan. in l. naturaliter. §. nihil com
mune, num. 147. ff. de acquiren. poſſeſ. Iaſ.
in l. à diuo Pio. §. in venditione, nume. 12.
ff. de re iudic. Bertach. de Epiſcop. in 3.
part. 1. lib. num. 67. quæſtio. 49. Crauet. in
conſil. 46. num. 7. & Cotta in memorabil.
incip. creditor faciens. hinc dixit Ange.
in l. ſi finita, in princip. quòd tenuta, quæ
nulliter fuit à iudice † conceſſa, non re- 36
tractatur, ſed confirmari debet, ſi de iure
erat danda, ſequuntur Caſtrenſ. Imol. Sa-
lic. & alij citati per Alexan. ibi, colum. an-
tepen. & pen. Abb. in conſil. 19. in fin. vo-
lum. 2. Angel. Aret. in §. quadrupli, colum.
19. verſic. ego autem, Inſtitu. de actio. Iaſ.
in l. fin. num. 19. C. de edict. diui Adri. tol-
lend. Deci. conſil. 449. num. 17. Curt. Iun.
in conſil. 127. num. 5. & in d.l. fin. nume. 75.
& 85. Ruin. conſil. 91. num. 7. volum. 5. Gra.
conſil. 37. nume. 27. volum. primo. Gozad.
conſil. 21. colum. 7. Bero. conſil. 162. nu-
mer. 15. volumin. tertio. vitari enim de-
bet circuitus, † iuxta notata in l. ſingu- 37
laria, ff. ſi certum peta. & non obſtat,
quòd ali non debeat, qui morte dig
nus eſt, quia hoc eſſet verum, niſi fiſcus
ipſe

ipſe differendo ſententiæ executionem eſſet in culpa: quamdiu enim differtur, alendus eſt condemnatus, & ſibi imputare fiſcus debet. non etiam mouet, quòd ceſſet ratio defenſionis. quia ſat eſt, quòd alia ſubſiſtant: quando enim plures †concurrunt rationes, non ſufficit vnam tolli, §. affinitatis, Inſtit. de nup. Iaſ. in l. cum filio, nume. 146. ff. de legat. 1. & quando duo
38

39 †obſtant, vno ſublato, remanet alterum, l. ſi quando. C. de inoffi. teſtam. multos citaui in conſil. 50. nume. 27. non etiam reſiſtit, quòd condemnatus non ſit dominus, & ſit ei interdicta adminiſtratio, quia id impediret quidem alienationem faciendam, ſed factam non annullat, ex quo ſubſiſtit debitum per ſupradicta. & licèt iure cautum nô reperiatur, quòd reus poſt ſententiam conſequi poſſit in ſuis bonis alimenta, vt dicunt Picus, & Io. Annib. in l. poſt contractum, tamen benè cautum reperitur, quòd eſt alendus ſiue de ſuis, ſiue de fiſci bonis, & vbi deeſt lex, nô de-

40 ficit naturalis ratio † quæ non minus quã lex mouere debet, l. in ſumma. §. item na uis. ff. de aq. plu. arcen. But. in c. 3. de præben. Iſern. in procem. feu. colum pen. Iaſ. conſ. 92. num. 32. volum. 1. Nat. in conſ. 119. num. 2. nec aduerſatur, quia etſi factę poſt ſententiam alienationes retractentur, tamen id fallit in neceſſarijs, vt de datione

41 in ſolutum creditoribus † facta, dicunt Barto. Picus, & Io. Annib. d. l. poſt contractum, & licèt Bart. & Dd. in contrariũ allegati non diſtinguunt, tamen ita intelligendi ſunt per rationes prædictas, præcipuè, quia quoad neceſſariam alienationẽ eadem militat ratio pro ea, quæ fit poſt ſententiam, ſicuti pro ea, quæ facta eſt ante. Nec obſtat authoritas Pici, & Ioan. Annib. quia ex prædictis apparet, eos nõ attigiſſe finalem rationem quæſtionis, & præſupponere pro vero, quod tamen eſt in iure falſum, quòd ſcilicet poſt ſententiam non debeantur alimenta.

Pro reſolutione tamen exiſtimo dici poſſe alienationem eſſe nullam, & conſe quenter reuocandam, ſed non aliter admittendum eſſe fiſcum ad alienatorũ reuocationem, niſi refundat quantitatem erogatam in alimenta condemnati. primum autem dictum probatur ratione, de qua ſuprà, quòd penes condemnatũ nullum extat dominiũ, nulla adminiſtratio, imò nulla facultas contrahendi, aut ciuilem aliquem actum faciendi, & non obſtat, quòd licet condemnato dare in ſolutum pro ære alieno iam contracto, quia hoc eſt falſum: dicunt enim Barto. & alij omnes in d. l. poſt contractũ, quòd indiſtinctæ nullæ † ſunt alienationes, quæ fiũt 42
poſt latam ſententiam, & Bart. ibi diſcurrendo per quinq; tempora cõcludit, alienationes factas quatuor primis tẽporibus, eſſe validas, ſed reuocari ſæpè tanquã factas in fraudem fiſci, & num. 17. quærit, an eis quoq; caſibus valeat, id eſt, ſuſtineatur, & reuocatione defendatur datio in ſolutũ, ſed reſpectu quinti temporis dicit abſolutè inualidas eſſe alienationes mero iure, & non eſt bona ratio, dum dicitur, quòd fiſcus tenetur ratam habere alienationem factam à cõdemnato, quia fecerit is, quod fiſcus facere debebat. Nã fiſcus non tenebatur alienare pro alendo carcerato, & non tenebatur carcerati bona potius quàm ſua dare in ſolutum, ſed potuiſſet alimẽta præſtare in ſpeciebus, vel ei qui præſtitiſſet ſoluere in pecunia, & poteſt intereſſe fiſci, quòd rem habeat & pretium ſoluat, vti dicimus de minore, qui dicitur, quia vendidit rem, quam tunc vendere non erat expediẽs, ideò reſtituitur ad rem, † licèt nõ ſit læſus in pre 43
tio, ex quo præſtabat rem habere quã pretium, Bart. in l. ſi fine. §. interpoſito, circa fi. de admin. tut. de quo per Sfort. Odum de reſt. in integ. q. 57. art. 2. num. 10. & arti. 4. num. 31. & non obſtat l. ſi patroni, allegata à Bart. in d. l. poſt contractum, nume. 17. & à Pico, nume. 88. quia ibi ſubſtitutus vulgaris tenebatur corpora eadem reſtituere, quæ iam reſtitueret hæres, & conſequenter ceſſabat omne intereſſe ſuum, eo verò ceſſante, non poterat reſtitutionem impugnare factam ab hærede: nemo † enim auditur niſi ſua interſit, l. ſi vnus. 44
§. ante omnia. ff. de pact. Tyraquell. de retract.

trac.conſang.§.1.glo.2.num.51.Cum ergo
ſubſtitutus teneretur idipſum reſtitue-
re,quod hæres reſtituit, male agit peten-
do id, quod fuit iuſtè reſtitutum. ſecus
eſt in fiſco, qui non tenetur eadem bo-
na dare in ſolutũ, & hoc innuit ille tex-
45 tus † in §.fin. dum ſub conditione dicit ſi
fidei commiſſum ab eo quoq; relictũ eſt
vicit,innuens aliud eſſe,quando à ſubſti-
tuto non fuiſſet relictum,& non ſubſiſtit
quod dictum eſt iniuſtam, ſeu nõ rite fa-
46 ctam capturam debere confirmari,quia †
contrarium tenuit Bal. in conſilio 318.
vol.4.per rationes ibi poſitas, Rom. cõſ.
241.col.2.ver. & hæc ſufficiãt, Ripa alios
citans in conſ.167.num.9. & idem volue-
runt Felin. & Dec. quos ſequitur Rol.
conſ.65.nu.10.vol.3.Natta in conſil. 430.
num.26. ſicuti etiam non eſt tuta eorum
opinio, qui volunt tenutam nulliter cõ-
ceſſam confirmari debere ſi conſtet de
47 nouo eſſe dandam, contrarium namque
voluit Bal.in l.1.§.nu.... col.1.C.de Car.
edic.Bal.in conſ.135. vol.2.Alex.in conſ.
53.nu.17. vol.5.alios plures citat deciſ.Pe
dem.34. per totam, & demum vitandi
quidem ſunt circuitus ſi inutiles ſunt,at-
48 ſi quid eſt vtilitatis in eis, non † ſunt fu-
giendi,ſed tolerandi,vt docet Cardin.in
Clem.auditor,nu.14.de reſcrip. Cagnol.
in l.2.nu.20.C.de pac.inter emp.& vend.
Tiraq. de retrac.conuention. §.2. glo. 1.
num.71. In facto autem poteſt circuitus
eſſe vtilis, quia fiſco magis fortè expe-
diet pecuniam dare,quam rem.

Quod autem dixi fiſcum reuocantem
alienata teneri refundere, quod in con-
demnati alimẽta fuit impenſum, proba-
tur ex tex.in l.1. C. de fide inſtr. & iure
haſ.fiſ.lib.10.vbi re alienata ſine debitis
49 † ſolennitatibus nõ admittitur dominus
ad eam reuocandum niſi ſoluto debito
pro quo facta eſt alienatio, idem proba-
tur in l fi.§.fi.C.ſi adu.fiſcum,vbi loqui-
tur de alienatione facta fauore fiſci, Ca-
ſtr.in l.ſi quis alia,ff. de ſolutio. Salic. in
l 1.col.2. ver.attende,C. ne lice. ter. pro-
uoc.Neguſ.de pignor.in 4. mem.2. par.
nu.125.alios citat Neuiza.in conſ. 77. nu.
12. vbi generaliter loquendo dicit, quod
volens retractare exequutionem tenetur
† offerre debitum, Rolan. in conſ.32. nu. 50
16. & ſeq. vol.1.& Bar.atque alij, in l. ſi nõ
ſortem,§.ſi centum,ff.de cond.indeb. di-
cunt quod & ſi datio in ſolutũ facta † pro 51
maiori ſumma,quã eſſet debitum,ſit nul-
la,tamen non retractatur niſi debitor in-
tegrum exoluat debitum.

Secundo moueor, quia etſi regulari-
ter † vna res pro alia retineri non poſsit, 52
l.fin. vbi glo. & Doctores. C. commoda.
l.ſi inducta, C. in quib. cau. pignus taci.
cont.tamen competit retentio, quando
res illa peruenit ad creditorem ex cauſa
illius † debiti pro quo vult retineri, Sa- 53
lic.in d.l.fi.C.commoda.vbi ponit exem
plum in re, quæ pro debito fuit in ſolu-
tũ nulliter data,ea enim retineri poteſt,
vt per Bar. & alios in d. l. ſi non ſortem,
§. ſi centum, idem voluerunt Bar. & alij,
in l.ſi cum aurũ ff. de ſolutio. Bar. & alij
in l.eleganter, §. qui reprobos. ff. de pi-
gnorat.actio.Bar.in l.petenti,in fi. C. de
pigno. actio. Neguſan. de pignor. in 3.
mem.5.par.num.4. Tertio cum rei pretiũ
ſit verſum in vtilitatem fiſci, id eſt in ex-
tinctionem debiti cuius ſolutio ad fiſcũ
pertinebat datur retentio rei, quamuis
nulla ſubſit hipotheca, vt probat tex. in
l.cum prior,ff.de diſtract.pignor.vbi ſe-
cundus † creditor rem habens obligatam 54
nõ aliter admittitur ad reuocandũ alie-
nationem pignoris factã à debitore niſi
emptori offerat quidquid ille perſoluit
pro primi debiti extinctione, idem pro-
batur in l. cum ex cauſa, C. de remiſſ. pi-
gnor. vbi gl. dicit quod datur retentio,
non actio, & ſequuntur ibi Bal. & Salic.
& idem eſt,quando primus creditor emit
& ſuum creditum ſupputat, vel acceptũ
fert pro † extinctione pretij, nam ſucce- 55
dit in locum ſui ipſius quoad retentio-
nem,licèt nõ quoad actionem, vt inquit
glo. in l.qui à debitore ſuo,ff. qui po-
tio.in pigno. habean. vbi Barto. in fi.be-
nè declarat,& idem eſt, quando primus
creditor accipit in ſolutum. vt probat
tex. in l. prima, C. ſi antiq. credit. vbi

ſecundus cogitur offerre primum debitum,& tamen certum eſt,quod hypotheca & obligatio omnis, quæ priori credi-
56 tori competebat erat extincta,† quando rem obligatam acceperat in ſolutum, vt probatur in l.elegâter,ff.de pignor.actio vbi glo. Bar.& alij, Caſtren.& alij, in l.ſi quis aliam,ff.de ſolutio.

Adduco etiam tex.in l.1.ff.quib.mod. pign. vel hipoth.ſolu. vbi qui ſua pecu-
57 nia debitoris abſentis† pignus liberauit poteſt illud retinere donec ſibi pecunia reſtituatur, & ibi hoc voluerũt glo. Bar. & alij, & idem probari videtur in l.1.vbi glo.& Dd.C.ſi alien.res pig.da. ſit.vbi is cuius pecunia licèt tertio,& falſo procuratori mutuata pignus fuit liberatum poteſt pignus retinere donec ſibi ſatisfiat, Neguſ.in d.tractat.in 3.mem.5. part. nu.6. & id ſuggerit æquitas, quia ſi res
58 mea verſa eſt in ſuam †vtilitatem iuſtum eſt quod mihi aliquo remedio ſuccurratur, l. ſi me & Titium,vbi latè Dd.præci-
59 puè Iaſ.ff.ſi cer.pet.pręcipuè,quãdo †deficit omnis alia actio,& ſoluens eſt omni ope deſtitutus, Menoch.de recup. poſſeſ. remed.4. per totum.

Quibus ſic poſitis infero, quod multo magis tenebitur fiſcus offerre debitum, quando retractat alienationem, ſeu dati-
60 onem in ſolutũ factam poſt latam † ſententiam, pendente tamen appellatione interpoſita ab ea, qa ſi verùm id eſt poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, multo magis obſeruabitur, quando pendet appellatio.

Sed an ſuſtineatur ipſa datio in ſolutũ, quæ facta eſt appellatione pendente pro alimentis eodem tempore præſtitis. & Dd. vt retuli ſuprà indiſtinctè dicunt nõ ſuſtineri alienationes factas poſt ſententiam, licèt dicant ante factas valere, ſed reuocari ſi fraus interuenerit, & Bar.in
61 d. l. poſt contractum, nu.15.dicit, † quod pendente appellatione valet alienatio ſi retractatur, quando ſententia confirmatur, l.chirographis, §. ff.de adminiſtr.tutor. imo fortius vult ibi Bart. quod etiã ante confirmationem ſententiæ reuocari poſſit alienatio ex officio iudicis tamquam attentatum, multo ergo magis reuocari poterit ſequuta confirmatione. ſed quidquid ſit de tempore pendentis appellationis omnes concludere videntur, quod detur reuocatio, quando ſententia eſt confirmata, ſequitur ibi Picus, num.86. vbi dicit eſſe communem,ſequitur Io. Annib.nu.300. & ſeq. Contrariam tamen ſententiam veriorem exiſtimo, quod etiam poſt ſentẽtiam † à qua tamen 62
ſit appellatum liceat appellatione pendente alienare, & ſuſtineatur alienatio, nec etiam reuocetur, cõfirmatur exinde ſententia: militant enim poſt ſententiã rationes omnes, quibus reo alienare ante ſententiam permiſſum eſt, ne ſcilicet reſtringatur ei defenſiõis facultas, cuius neceſſitas magis vrgere videtur poſt latam ſententiam quam ante: nam appellatio,cũ ſit tiriaca aduerſus iudicis † ve- 63
nenum vt inquit Bal.in l.vnica,in ſi. C.ſi à moment. poſſ. & per eam ſubuenitur lumine priuatis, vt in l. per hanc. C. de tempor. appellat Bal.in c.licèt,in princ. de offic. ordin. dicitur & ipſa quædam defenſio, † quæ datur oppreſſis cõtra in- 64
iuriam iudicis, c. cum ſpeciali, §. porrò, de appellat. & hac ratione Abb. in rub. extra de appellat. dicit quod ſubſtantia appellationis eſt de iure naturali, omnes tamen conueniunt in hoc, quod ſit defenſio. Gemin.in c.non ſolum,in 2.no.de appel.in 6. Ang.in l.1.in prin.ff.de appel. Anch.in rub.eod.tit.Abb.in c.dilecti, de except. Dec.de rub.de appell.nu.9. Ideo ſicuti in prima inſtãtia accuſatus poteſt alienare pro ſua defenſione, ita licebit pendente appellatione, imò magis, quia agitur de irreparabili damno.

Secundo moueor, quia appellatione pendẽte ea omnia fieri poſſunt,† quę lite 65
pendente erant permiſſa,cap.1.& 2. extra vt li.non cont. c. ſolum de appellat.in 6. Natta conſ.99. nu.6. Ideo poſſeſſori licet ſuam cõtinuare poſſeſſionem † nec ideo 66
dicitur ob interpoſitam appellationem attentare, glo.magna.in d.c. non ſolum, in ver. dic tamen ſecundũ, vbi Ioa. And. Gemin.

Gemin.& alij Imo. in l. ſi quis filio exhęredato, §. ſi autem, ff. de iniuſto, rup. teſta. Alex. conſ. 99. nu. 3. vol. 5. Crot. cõſ. 7. nu. 6. Pariſ. conſ. 39. nu. 5. vol. 2. Bero. cõſ. 119. nu. 3. vol. 3. Gabriel. commun. opin. lib. 5. tit. de acquir. poſſ. cõcluſ. 6. nu. 1. Lancell. in tract. de attenta. part. 2. cap. 4. limit. 1. tit. de attenta. lite pend. & c. 12. limit. 26. tit. de attenta. appella. pend. at pendente lite reus poterat alienare pro ſe alendo, vt ſuprà dixi, ergo id quoq; facere pote-
67 rit appellatione pendẽte, & hoc † voluit clarè Imo. in d. l. poſt cõtractum, in fi. vbi Picus nu. 89. Io. Annib. nu. 316. vbi habẽt pro abſoluto quod irreuocabiliter teneat alienatio. cõfirmatur hęc ſententia ex ijs, quæ ponit Lancello. d. c. 4. limit. 8.
68 per totum, vbi probat quod alienatio † neceſſaria poteſt fieri lite pendente, quia neceſſariam alienationem non effici vitio liitgioſo voluit Alex. ad Bar. in l. fi. in ver. alienari. C. de litigio. per tex. in l. ſi conſtante. §. fi. vbi Imo. ff. ſolu. mat. addo quod pendẽte appellatione fieri poſſunt omnes actus, qui tendunt ad facilio-
69 rem exitum † cauſæ, c. cum teneamur, vbi Franc. in 2. notab. de appell. Bero. in cõſ. 45. nu. 2. lib. 3. Duen. reg. 42. limit. 17. & latè probat Lancell. d. c. 12. limitat. 4. præſtatio autem alimẽtorum non modo tendit ad faciliorem exitum appellationis, ſed eſt neceſſaria, quia reus abſque alimentis non poteſt appellationem proſequi. Accedat quod appellatione pendente expediri poſſunt ea omnia, quæ nõ
70 patiuntur dilationem, † vt poſt Ripam in l. admonendi, nu. 193. ff. ſi cer. pet. concludit Lancello. d. cap. 12. limit. 43. huiuſmodi autem eſt præſtatio alimentorum, quia vt ſuo loco dixi, venter non patitur dilationem.

Nec prædictis contradicit generalis illa concluſio, quod poſt ſentẽtiam alienatio facta non valeat quoniam vbi pen-
71 det appellatio res † ad eum ſtatum reducitur in quo erat ante ſententiam, l. ita demum, vbi Bar. Bal. Caſtr. & alij, C. de procurato. & paria ſunt quod ſententia
72 nõ ſit lata, vel quod † ſit appellatione ſuſpenſa ſecundũ glo. in l. 2. ver. ſentẽtiam, C. vt lite pendẽ. Maran. de ordi. iud. par. 4. diſtinct. 6. num. 25. deciſ. Pedem, 5. nu. 1. Natta d. conſ. 99. nu. 4. proinde ſicuti ſecundum prædicta irreuocabiliter fieri poteſt alienatio ante ſententiam pro alimentis conſequendis, ita & poſt ſententiam ſi pendet appellatio.

Non etiam cõtradicit Bart. in d. l. poſt contractum, num. 15. quia reprehenditur ibi ab Imo. quatenus † vult, quod per vi- 73
am attentatorum reuocari poſſit alienatio facta pendente appellatione. & licèt Picus d. num. 89. eum reprobet, tamen verior eſt Imo. ſentẽtia, quod per viam attentatorum reuocari non poſſit, vt aduertit Ioan. Annib. num. 300. qui vt effugiat hoc cõtrarium intelligit Bartolum loqui de reuocatione facienda poſt confirmatam ſententiam, nam licitè fit appellatione pendente quidquid ante ſententiam erat permiſſum. ſed quia in caſu noſtro idem omnino eſſet ſi reuocarentur alienata poſt confirmatam ſententiam: reſpondeo, quod Bar. ibi loquitur de alienatione voluntaria, non de neceſſaria, quæ fit pro alimentis, vt ſuprà declaraui, ideo Picus, & Ioa. Annib. admittunt ſuſtineri alienationem factam appellatione pen. & non reuocari confirmata ſententia.

Quæ demum dicta ſunt de alienatione facta pendente appellatione procedunt quoque in ea, quæ facta eſt pendente tempore ad appellandum, quia paria ſunt quod appellatio † pendeat, quæ iam 74
fuit interpoſita, vel quod duret tempus ad appellãdum conceſſum, c. non ſolum, vbi notat. de appellat. in 6. glo. in l. ex iudiciorum, ff. de accuſatio. Alex. conſ. 99. num. 3. vol. 5. Socin. conſ. 27. nu. 35. vol. 4. Crot. d. conſ. 7. nu. 23. Ripa in l. 1nu. 8. ff. de re iudic. Maran. in 6. par. in 2. actu. numero 173. Bero. conſil. 184. numero 7. & 8. volum. tertio. Erit igitur ſecundum ſupradicta cõcluſio vera, quod pro alimẽtis reus ex quouis crimine poterit alienare irreuocabiliter ante ſentẽtiam, & rurſus poſt ſententiam, appellatione

tamen pendente, & cõſequenter licet in crimine læſę maieſtatis, vel hæreſis, & in alijs etiam quibus priuatur ipſo iure dominio rerum ſuarum à die comiſſi criminis, & interdicitur ſibi adminiſtratio, tamẽ ſuſtinebitur alienatio ex cauſa prædicta tamquam neceſſaria, poſt ſententiã verò approbatam, vel quæ tranſiuerit in rem iudicatam non licebit alienare, & ſi fiat alienatio reuocari poterit, oblato tamen eo quod in cauſam alimentorum ſolutum fuit.

In quo aduertendum erit, quia in prædictis omnibus caſibus quibus dicitur alienationem ſuſtineri pro cauſa alimentorum intelligi debet, modo per veras probationes conſtet de debito ex ea cauſa contracto, aliud autem eſſet ſi de eo appareat ſola condemnati cõfeſſio, quia
75 illa non probaret † per id quod voluit Bart. in d. l. poſt contractum, num. 17. in fi. vbi ait quod in caſibus, quibus ſuſtinetur datio in ſolutum facta à debitore lite pendente pro debito iam contracto conſtare debet de vero debito, & non ſufficit confeſſio per l. primam, §. quod ſi in lite, ff. de ijs, quæ in frau. patro. Picus d. l. poſt contractum, num. 91. ver. limita ſecundò, vbi allegat Caſtr. & Alexand. & alios, & Ioan. Annib. num. 319. verſ. ſecundo limita Peregrin. de iure fiſci, lib. 5. tit. 1. num. 183. ver. quod ſi de vero credito, vbi ait eſſe de hoc textum in l. ſi quis poſthac, C. de bonis proſcript. & infert ad confeſſionem dotium ſolutarum: quando enim quis prohibetur aliquid facere præterquam ex
76 iuſta cauſa, tunc † nõ probatur cauſa per ſolam prohibiti confeſſionem, Bar. in l. ſi fortè, ff. de caſtr. pecul. Cin. Bald. Alba, Bal. & alij in l. fi. ff. de exercit. vbi confeſſio non probat merita in prohibitis,
77 † & procedit etiam ſi ſit iurata, Cin. in l. 1. in fi. C. de ſacroſ. eccleſ. Tiraqu. in l. ſi vnquam, in verſ. donatione largitus, nu. 89. & 91. C. de reuoc. donat.

Intellige etiam ſecundo ſuſtineri dationem in ſolutum ſi bona fide facta ſit, id
78 eſt, ſi res † data ſit pro iuſto pretio, aliàs non valeret ſi res eſſet maioris valoris, Bar. d. l. poſt cõtractum, num 17. ver. hoc eſt verum, per l. 1. §. ſi quis in fraudem, ff. de ijs, quæ in frau. patro. ſequitur Picus, & Ioan. Annib. loco prædicto. Imo. col. 2. ver. ſed potes dicere, Boſſ. in tit. debit. an delinq. ſolu. poſſ. num. 1. vbi idem dicit, quando de debito non aliter conſtat, quam per confeſſionem, Pereg. loco prędicto, num. 183. in princ.

Dum verò Bartol. loco prædicto dicit, quod vbi res maioris valoris datur in ſolutum pro paruo debito ſuſtinetur datio pro rata debiti, ſed reuocatur quatenus excedit, admitti poteſt eius dictũ, quando facta fuit venditio: ſed ſi ſit datio in ſolutum † aliud videtur, nam quando 79
ſit pro maiori ſumma, quam ſit debitum reuocatur in totum, l. ſi non ſortem, §. ſi centũ, ff. de cond. indeb. vbi Bar. Caſtr. Fulgoſ. Alexa. & Iaſ. Bald. in l. certi condictio, §. quoniam, ff. ſi cert. pet. Rom. in l. prima, § pen. ff. de verb. oblig. & in cõſilio 450. in fi. Afflict. deciſ. 358. numer. 7. Marſil. in l. fin. nume. 44. de iuriſd. omn. iudic. Cur. iun. conſ. 120. numer. 3. Ruin. conſ. 17. num. 6. vol. 5. Socin. in conſ. 82. circa fi. vol. 3. Tiraq. de retract. conſang. §. 23. glo. 1. num. 23. & ſeq. Natta conſ. 631. num. 37. Rol. conſ. 7. num. 87. vol. 3. Maran. de ordin. iud. part. vlt. num. 20. poſt Iaſ. Tiraqu. & alios, de quibus ſupra inquit, quod fructus imputantur in ſortẽ, Caualc. de vſufruct. mulier. relict. num. 208. Anchar. Moder. lib. 2. famil. q. 14. nu. 7. Riminal. conſ. 5. num. 210. Burſat. conſ. 73. num. 27. Afin. in tract. de exequutio. §. 4. cap. 5. per totum, folio mihi 90. quorum multi dicunt procedere non ſolum in iudiciali, ſed etiam in conuentionali datione ſolutũ, ſed pro Bartoli defenſione eſt aduertendum, quod contraria procedunt, quando eſt erratum in quantitate debiti, puta credidit debitor ſe centum debere, † cum tamen ſolum quin 80
quaginta deberentur, at vbi in quantitate debiti non eſt erratum, ſed res, quæ pro quinquaginta datur in ſolutum plus valet, tunc ſuſtinetur datio pro quantitate debiti,

debiti, & reuocatur, quatenus tranſcen-
dit debitum, ita videtur tenere Bart. in l.
quamuis, numero ſecundo, ff. de ſolut.
quem ita declarat Ruin. conſ.136.num.5.
vol.1. ſed ante eum voluit Caſtrenſ. in d.
§. ſi centum, num.3. & ibi Alexand. etiam,
num.3.

Sed rurſus eſt dubium, quia Caſtr. &
Alex. ibi dicunt, quod ſi eſt data à parte
81 † res maioris valoris in nullo reuocatur,
ergo non bene dixit Bartolus reuocari
quatenus excedit debitum. dici poteſt;
quod in nullo reuocatur, quando ſolius
dantis præiudicium verſatur, & quando
fraudis ſuſpicio nulla ſubeſt: aliàs, vbi
de fraude cogitari poteſt, & tertio infer-
ri poteſt præiudicium tunc reuocatur in
exceſſu, quia alienatio, quæ contra iuris
82 regulas † ex certa cauſa permittitur eate-
nus ſuſtinetur, quatenus cauſa extendi-
tur, & non vltra, eſt tex. in l. fin. §. primo,
ver. ſed ſi quidem, C. de iur. dom. impetr.
per quem ita notabiliter dixit Bal. in ca-
pitu. quoniam frequenter, §. fin. autem,
numero ſecundo, extra, vt lite non con-
teſta. & hoc etiam tenuit Bald. in d. l. fin.
num.4. C. de iur. dom. impetran. vbi ait
83 quod ſi res plus valens quàm † debitum
datur in ſolutum nõ vitiatur decretum,
ſed illud plus redditur ipſi debitori, &
repetit, numero quinto, & idem videtur
ſentire Caſtr. d. §. ſi centum, vbi loquen-
do de datione in ſolutum facta à iudice
refert ſe ad notata in l. fin. C. de iur. dom.
impetran. & ſequitur Alexand. dicto §. ſi
centum, num.3. & l. à Diuo Pio, §. ſi pig-
nora. in principio, ff. de re iudic. Iaſ. in
d. §. ſi centum, nu. 2. & quidquid ſit non
reperitur cautum, quod alienatio ſit in
totum nulla, quinimo Caſtr. Alexand. &
Iaſ. videntur velle, quod vbi à parte ſit
in totum valida, ſed hoc intelligendum
eſt, vt dixi, quando non agitur de fraude,
vel de præiudicio partis: ſi enim agere-
tur de ſolo intereſſe dantis ſuſtineretur
in totum niſi læſio eſſet vltra dimidiam,
& prædicta volui hoc loco ponere vltra
ea, quæ inter alimentorũ priuilegia dixi
ſuprà priuileg. trigeſimoquinto.

SVMMARIA.

1 *Confiſcatio bonorum non includit alimẽta damnato relicta.*

2 *Hæretico non confiſcantur alimenta relicta.*

3 *Hæreticus occultus amittit adminiſtrationem rerum ſuarum ſicut manifeſtus.*

4 *Hæreticus occultus eſt incapax acquiſitionis bonorum actiuè, & paſſiuè.*

5 *Hæretico legari non poteſt.*

6 *Hæreticus non poteſt inſtitui.*

7 *Hæretico interdicti ſunt omnes actus ciuiles.*

8 *Hæreticus occultus priuatur bonis à die cogitati criminis.*

9 *Seruo legari nihil poteſt.*

10 *Seruo legatum pro alimentis factum ſuſtinetur.*

11 *Hæreticus quando per abiurationem reſtituitur, an reaſſumat omnia iura, quæ amiſerat*

QVAESTIO XXXIII.

DIXI ſuprà inter alimẽtorum pri-
uilegia, priuilegio quinquageſi-
monono, quod in publicatione † 1
bonorũ alicuius delinquentis non veni-
unt alimenta ei debita, id quod poſt Ca-
ualcan. de vſufruct. mulier. relict. num.
238. placuit etiam Peregrino in tract. de
iure fiſci, lib.5. tit.1. numer.123. quia cum
ſint perſonalia non poſſunt egredi per-
ſonam, & quia iura conditionalia non
confiſcantur, & quia cum habeant deter-
minatam, & certam cauſam annexam ei
non applicantur, cui ea cauſa non con-
ueniat, id quod in crimine quoq; † hære- 2
ſis locum habere dixit Burſat. conſil.14.
num.28. In facto autem fuit controuerſia
in hoc Senatu multis ab hinc annis, poſi-
to etiam quod in cõfiſcatione bonorum
non veniant alimenta, an hæreticus oc-
cultus quoad forum fori ſit capax legati
alimentorum, ita vt ante latam ſenten-
tiam declaratoriam ius illi quęſitum ſit?
& Menoch. cõſuluit legatum numquam
fuiſſe quæſitum legatario, vti legitur in
conſ.185. num.7. & ſeq. motus, quia hære-
ticus occultus ante ſententiam † non mi- 3
nus amittit rerum ſuarum dominium,
& adminiſtrationem, quàm ſi eſſet mani-
feſtus, & ſententia condemnatus, Gemi.
in c. cum ſecundum §, confiſcationis, de
hæretic. in 6. ergo hæreticus tamquam in
capax admitti non poteſt ad relictum.

dicit enim tex. in c. excommunicamus,
4 il. 1. §. credentes, de hæretic. talem eſſe †
acquiſitionis bonorum actiuè, & paſsiuè
incapacem, & quod legatum factum hæ-
5 retico ſit ipſo iure nullum, † ponit Ioa.
Fabr. in §. legati. Inſtit. de legat. alios ci-
tat Menoch. d. conſ. 185. num. 14. ver. vn-
6 decimo, & vltimo c. ſicuti & inſtitui † nō
poteſt, c. ſi quis epiſcopus, de hæretic.
7 & hæreticis † ciuiles omnes actus inter-
dicti ſunt, l. omnes, & l. Manichæos, C.
de hæret. l. 2. C. de ſum. trinit.

Verùm in eodem facto Burſat. in conſ.
14. contendit hæreticum fuiſſe capacem
legati, mouetur tamen vnico fundamen-
to, quia nondum hæreſis detecta erat nec
lata ſententia, clarè innuens aliud omni-
no eſſe, quando vel ſententia tempore
delati, aut agniti relicti lata fuiſſet, vel
hereſis fuiſſet nota, in quo tamen nullum
omnino fieri poteſt fundamentum, cum
à die cogitatæ hæreſis talis delinquens
afficiatur pœna bonorum ſuorum priua-
8 tionis etiam ſi occultus † ſit & mentalis,
vti melius ſenſit infinitos allegādo idem
Burſat. conſ. 289. & ita à paucis menſibus
citra Senatus hic Mantuanus iudicauit in
cauſa agitata inter Vincentium Campa-
gnolium, & D. Iuliū Farmbertum, & ſic
etiam ſeruant hæreticæ prauitatis inqui-
ſitores, vti mihi ſuper eo facto interro-
ganti reſpondit Reuerendus eiuſdem ci-
uitatis inquiſitor.

Ego verò in re tam clara nō video cur
duo illi præſtantiſſimi alioquin iuriſcō-
ſulti dubitauerint, norunt enim omnes
alimenta cuicunq; quantumuis incapaci
relinqui poſſe, atque illi dari illorum ex
9 actionem, & in ſeruo † videmus, quod
et ſi legari non poſſit, l. ſeruis, C. de lega.
tamen fallit quoad alimenta, quæ etiam
10 ſeruis legantur, † l. ſeruos ad cuſtodiam
templi, ff. de aliment. & cibar. lega. l. ſer-
uo alieno, §. ſi quis poſt, ff. de lega. 1. vbi
glo. dicit eſſe ſpeciale alimentorum fa-
uore quod ſeruo detur officium iudicis
etiam contra dominum, & comprobaui
rationibus, & authoritatibus in tit. de
aliment. priuil. ca. 7. vbi idē dixi de dam-
nato ad metalla, & ratio eſt, quia tales
perſonæ, cum naturalia iura retineant
non ſunt eis deneganda, quę pro exequu-
tione iuris naturalis competunt, vt ibi
dixi: edunt enim, bibunt, ambulāt, & alia
faciunt cæteris animantibus communia,
& ideo non mirum ſi alimenta quoq; re-
cipere poſſunt. cōtraria verò omnia pro
cedunt in omnibus præterquam in ali-
mentis ſpeciali quodam fauore. Quibus
ſtātibus ſuperfluum quoque fuit eiſdem
iuriſconſultis quærere, an ſequuta hære-
ſum abiuratione, ſeu deteſtatione cenſe-
atur hæreticus, ita ad iura ſua reſtitutus,
vt legatum alimentorū recuperet, in quo
Menoch. conſ. 185. num. 16. & in conſ. 218.
tenet illū minimè † poſſe reaſſumere ius, 11
quod propter hæreſim amiſerat. Burſat.
autem illi in omnibus contrarius conſi-
lio 280. diuerſam tuetur ſententiam, fuit
eorum labor vtilis propter hæreditatem
Ludouici de Cono, quam Liuius Furga
condemnatus petebat vltra legatum ſibi
factum à Quintilio Furga, ſed ea quæſtio
nihil ad nos, præmonuiſſe ſufficit dubiū
minimè fuiſſe, quia Liuius retinuerit le-
gatum alimētorum, quod etiam non po-
tuit venire in confiſcatione, vt dixi in
principio, ideo non eſſe diſputandum ſi
ob reſtitutionem, vel indulgētiam reac-
quiſitum fuerit. Addo quod vbi etiam
legatum alimentorum veniret in confiſ-
catione, tamen ſequuta indulgētia in eo
facto fuiſſet adhuc debitum Liuio, quia
erat annuū, nempè de aureis centum octu
aginta ſingulo anno, quo caſu tot cēſen-
tur legata quot anni, vt dixi ſuo loco,
ideo licèt reſpectu præcedentium anno-
rū denegaretur petitio, tamē pro ſequen
tibus annis datur actio tāquam ad diuer-
ſa legata poſtea facta, & hoc quoque fun-
damentum fuit Burſato ignotum.

SVMMARIA.

1 *Legitima. In legitimam non imputantur alimen-
ta, quæ viuens pater præſtitit filio.*
2 *Legitima. Imputatur in legitimam quidquid fi-
lius capit in vltima voluntate de bonis defuncti.*
3 *Legatum compenſatur cum debito neceſſario.*
4 *Dos relicta filiæ imputatur in legitimā illi debitā.*

5 Le:

5 *Legatum alimentorum filio relictum imputatur illi in legitimam.*
6 *Legata duo diuerſarum rerum in eodem teſtamen relicta debentur.*
7 *Legitima debetur de corporibus hæreditarijs.*
8 *Legatum alimentorum ad vitam, & legatum centum librarum ſingulis annis, vtrumque debetur, quando ſit in eodem teſtamento.*
9 *Legatum alimentorũ ſi in eodem teſtamento fiat vbi etiã eſt relictus vſusfructus, vtrunq; debetur*
10 *Legatum alimentorum non imputatur in legitimam, quando legitima quoque fuit in eodem teſtamento relicta.*
11 *Dos non imputatur in legitimam, quando in teſtamento relicta fuit legitima.*
12 *Dos ſoluta imputatur in legitimam ſimpliciter teſtamento relictam etiã, quando integra legitima fuit relicta.*
13 *Dos non eſt verè, & propriè æs alienum.*
14 *Imputationi locus eſt, quando teſtator vult, ſecus ſi nolit.*
15 *Dos non imputatur in legitimam, quando eodem teſtamento relinquitur dos, & legitima.*
16 *Legitima præſtanda eſt de corporibus hæreditarijs.*
17 *Dos relicta in pecunia non imputatur in legitimam ſi filia legatum non acceptauit.*
18 *Dos relicta in pecunia imputatur in legitimam filiæ, quæ legatum dotis acceptauit.*
19 *Debitor poteſt aliud pro alio ſoluere volente creditore.*
20 *Collationi non eſt locus, quando teſtator eam pro probibuit.*
21 *Imputationi locus non eſt, quãdo teſtator vetuit.*
22 *Legitimam filio relinquere pater tenetur.*
23 *Legitimam pater auferre, aut minuere non poteſt.*
24 *Pater confitendo non præiudicat filio in legitimę.*
25 *Pater non poteſt diſponere quod imputetur id, quod de iure non eſt imputandum.*
26 *Viuere præſumitur quilibet vſq; ad centũ annos.*
27 *Aeſtimatio legati alimentorum, vel vſusfructus, quomodo fiat.*
28 *Legitima largo modo dicitur falcidia.*
29 *Aeſtimatio legati alimentorum, vel vſusfructus, licèt vno modo fiat, tamẽ ab euentu reformatur.*

QVAESTIO XXXIIII.

ALIMENTA, quæ pater viuens præ-
ſtitit, certum eſt non imputari in
1 legitimam eidem † filio debitam
ex paternis bonis, l. quæ pater, ff. famil.
erciſ. & probaui ſupra in titulo, de pri-
uileg.alim.cap.ſeu quæſt.57. ſed an lega-
tum alimẽtorum à patre relictum impu-
tetur in legitimam? dic imputari, quia fi-
lius imputat ſibi in legitimam quidquid
ex vltima † voluntate capit de bonis de- 2
functi ſiue inſtitutionis ſiue legati ſiue
fideicõmiſſi, vt l. omnimodo, & l. ſcimus
C. de inoffic. teſtam. atque ita regulã con
ſtituit Ripa in l. in quartam, nu. 140. ff. ad
leg. Falcid. vbi Picus nu. 179. dicit proce-
dere etiã, quando difformiter caperetur,
quod etiam tenuit loco prædicto Ripa,
Bereng. ca. 3. nu. 30. Craſſus in §. legitima,
qu. 20. nu. 1. & ſeq. Cuccus de legitima, in
ver. percepta ex teſtam. num. 1. & ſeq. fo-
lio mihi 66. facit etiam, quia legatum re-
gulariter cenſetur factum animo † com- 3
penſandi, cum neceſſario debito, vt per
Dd. in auth. præterea, C. vnde vir, & vx.
legitima autem debitũ eſt neceſſarium,
ergo cum ea fit compenſatio. tertio facit
quia vt ſæpè dixi, argumentum valet à
dote ad alimenta, filia tenetur dotem ſi-
bi relictam imputare in legitimam, † vt 4
per Bart. & alios, in d. l. in quartam, ergo
& alimenta. quarto hoc videtur ſuppo-
nere † in terminis Hieron. Gabriel. conſ. 5
109. num. 11. vol. 1.

Declaratur tamen, vt non procedat,
quando in eodem teſtamento pater relin
queret filio alimenta, & deinde legitimã
vel econtra: tunc enim ſine imputatio-
ne conſequeretur vtrunque legatum per
doctrinam Bar. in l. cum centum, numero
primo, in fi ff. de alim. leg. in ver. aut ſe-
cũdum legatum, vbi ait quod vbi † in eo- 6
dem teſtamento duo fiunt legata, & di-
uerſarum rerum, vel quãtitatum, vtrum-
que debetur, & pręſumitur quod teſtator
voluerit duplicare niſi verba ſint expreſ
ſa, vel vltimum ſit factum ſub commemo
ratione primi, l. ſi ita, ff. de leg. 1. l. 3. §.
cum Titio, ff. de aliment. legat. ad idem
eſt tex. in l. ſi pater pro filia, ff. de collat.
dot. ſunt autem res diuerſæ alimenta, &
legitima, quia legitima † debetur de cor- 7
poribus hæreditarijs, l. ſcimus, §. repleti-
onem, C. de inoffic. teſta. alimenta verò
de fructibus pręſtantur, vt ſuo loco dictũ
eſt. item legitima ita eſt præſtanda, vt
perpetuo ſit penes filium, quia etiã diſpo-
nere

nere poſsit de ea, alimenta verò dantur pro vita tantũ, & per has rationes Alcia. in conſ. 619. Dominus Ioannes concludit, quod vtrunq; legatum debetur quan
8 do alimenta † relinquuntur ad vitam, & libræ centum in ſingulos annos, & in fortioribus terminis dixit Bal. in conſ. 239. nu. 1. ver. quarto caſu, volu. primo, quod vbi in eodem teſtamento relinquuntur
9 alicui alimenta, † & vſusfructus vtrunq; debetur, licèt vnum poſsit euelli de corpore alterius, quia in dubio cum ſint diuerſa ſtandum eſt verbis, ſi de voluntate non conſtat, hic autem caſus erat magis dubius quia alimenta ſub vſufructu continentur, cum tamen non eodem modo contineantur ſub legitima, & per prædictam rationem Hieron. Gabr. d. cõſ. 109. nu. 11. ver. illud tractandum ſupereſt, volum. 1. tenet
10 † in terminis noſtris, quod ſi teſtator relinquit filio alimenta, & legitimam, non fiet compenſatio, aut imputatio, quia cum vtrunque ſeparatim relinquit velle videtur, quod vtrunq; habeat. facit, quod voluit Bal. in l. ſi cũ dotem, §. ſi pater, num. 1. ver. contra hoc opponitur, ff. ſoluto matrimonio, vbi dicit
11 quod etſi regulariter † dos imputetur in legitimam iure naturæ debitam: tamen fallit, quando legitima fuit relicta, quia ſecundum eum aliud eſt legitima à lege debita, aliud verò ea, quæ à teſtatore relinquitur, non enim reguntur eadem ratione, aut regula, & Caſtr. ibi, nu. 6. dicit fortius procedere hanc opinionẽ etiam ſi pater legitimam relinquendo mandat eam compenſari cum dote, quia cũ onus ſic iniunctum non valeat, poterit legitimam retinere, & dotem conſequi, ſequitur Alexan. ad Bal. in l. quoniam in prioribus num. 6. C. de inoffic. teſtam. vbi ait ſic tenuiſſe Bal. in l. cũ à matre, quæſt. 17. in fi. C. de rei vendic. & Ang. in d. § ſi pater.

Contra verò prædictam limitationem facit, quod voluit Bal. in d. l. quoniam in prioribus, num. 6. vbi ſi pater filiæ relin-
12 quat † ſimpliciter legitimam, tenebitur illam imputare in dotem, quam recepit, quia imputatio ineſt relicto tacitè, etiã ſi de ea non ſit facta mentio, quando aliquid debetur quaſi lucrum, allegat Iac. de Are. in d. §. ſi pater, & idẽ voluit Caſtr. in l. quoniam nouella, numero primo, ver. 2. ſi pater, C. de inoffic. teſtam. Alex. in d. §. ſi pater, circa fi. ver. extra glo. quæritur. vbi dicit Caſtr. in contrarium allegatum malè loqui, & reſpondet ad dictum Bal. in d. l. cum à matre, quod ibi ideo fundus nõ imputatur in legitimam, quia eſt proprius filii, & in legitimam imputatur ſolum id quod filius capit de ſubſtantia patris, & dicit Picus in d. l. in quartam, nu. 184. quod in practica ſeruatur opinio Bal. & Iac. de Are. & addit textum in l. 1. §. fin. ff. de collatio. dot. quem textum dicunt mirabilem, & ſingularem Alex. in l. poſt dotem ff. ſoluto matrimonio, hanc item opinionem tenuit Iaſ. in d. l. quoniam nouella, num. 3. vbi num. 4. vult locum vendicare, etiam quando integra legitima eſſet relicta, & reſponden do ad fundamentum Alex. qui vt ſæpe de eo gloriabatur, dicit quod † dos non eſt 13
penitus æs alienum. & ideo filia poteſt inſtitui in ſola dote, & imputatur regulariter in legitimam, quod non eſſet ſi verè & propriè æs alienũ diceretur, hanc item communem eſſe ſiue legitima ſimpliciter fuerit relicta, ſiue etiam integra, dicit Bereng. in d. l. in quartam, in 3. c. nu. 67. vbi tamen diſtinguit inter filium, & extraneum hæredẽ, Roder in d. l. quoniam in prioribus, limit. 13. folio mihi 239. vbi dicit hoc eſſe ſingulare verbum Bal. ibi Ripa in d. l. in quartam, num. 153. quia relinquendo legitimam cenſetur id reliquiſſe, quod ratione legitimæ exigi poterat, eſt enim legitima nomen iuris, & vniuerſale, & ampliat etiam quãdo relicta eſt integra legitima, quia ſatis dicitur integra, quando relinquitur, quod deeſt ad implementum, Vaſq. de ſucceſſio. creatio. §. 10. nu. 434. vbi teſtatur de communi, Craſs. in §. legitima, q. 23. nu. 5. vbi & ipſe communem pronunciat, licèt Ferdin. diſtinctionẽ dicat eſſe æquam, vbi loquitur etiam quando integra legitima

eſt

eſt relicta. eam ſimiliter communem affirmat Cuccus de legitima, in robri. data inter viuos, num. 51. & ſeq. folio 63. licèt illi non acquieſcat.

Hæc tamen non debent ſupraſcriptam declarationem offendere, ſed ijs non obſtantibus firma ſtare debet. loquuntur. n. Bal. & alij, quando ſola legitima eſt relicta. Tunc enim imputatio non cẽſetur excluſa, quia poſſunt ſimul ſtare quod reliquerit legitimam, & quod voluerit dotem imputari, ex quo imputatio tacitè videtur ineſſe, vt Bal. inquit in loco prædicto, vbi verò non ſolum relinquit legitimam, ſed etiam dotem, tunc videtur velle, ꝙ non fiat imputatio, ex quo non poſſunt ſimul ſtare, quod vtrunq; habeat legatum, & quod vnum imputetur in al-
14 terum. imputatio † autem locum habet ſi velit teſtator, vt probatur ex ijs, quæ ponit Bal. in l. maximum vitium, C. de lib. præter. & ita dicebat quidam inter cõſ. Cornei, conſ. 200. col. 2. ver. dominus Antonius, vol. 3. Bertran. conſ. 216. nu. 3. vol. 2. & dixi in conſ. 192. num. 21. ſed videtur imputationem prohibere teſtator, quando vtrunque legat, & in propoſito id vo-
15 luit † Corne. in ſubſcriptione dicti conſilij 200. col. pen. per totũ, vbi dicit non fieri imputationem, quando legitima, & dos cum indumentis in eodem teſtamento relinquuntur, & eum ſequitur Ripa in d. l. in quartã, nu. 154. ver. & idem reſponderem, ſequitur Cuccus d. tit. data inter viuos. num. 44. in fi. ver. addit Ripa. ergo idem dicendum eſt, quando alimenta relinquuntur, & legitima, quia videtur ex tacita teſtatoris mente prohiberi imputatio.

Declaratur ſecundo, vt non procedat, quando filius legatum alimentorũ non acceptaſſet, quia tunc imputare non tenetur in legitimam: nam alimẽta præſtantur in pane, vino, lignis, oleo, & alijs ſpeciebus ad vſum neceſſariũ, vt dixi in tit.
16 qualit. alimẽt. ſint præſtan. legitima † autem debetur in corporibus hæreditarijs, l. ſcimus §. repletionem, C. de inoff. teſtam. & ibi omnes notant, faciũt, quæ ponit Picus d. l. in quartam, num. 183. vbi dicit quod ſi pater reliquit filiæ † dotem 17
in pecunia, nõ tenebitur illam imputare in legitimam, ſi tamen dotem nondũ eſt conſequuta, ſed poteſt dimiſſa dote conſequi legitimam in corporibus per rationem prædictam, & hoc etiam innuit Bereng. d. c. 3. num. 67. ſecus autem eſt, quando filius acceptaſſet legatum alimentorum, quia acceptãdo videtur conſenſiſſe oneri imputationis, quod tacitè ex legis diſpoſitione eſt ipſi legato iniũctum, & poſt acceptationem non licet variare, vt in filia, quę dotem acceptauit in pecunia conſtitutam, quod videatur ſibi præiudicaſſe, † ne poſſit pro quãtitate dotis 18
legitimam eligere in bonis ſtabilibus, concludit Picus, & Bereng. locis prædictis. quod enim dicitur legitimã deberi in corporibus hæreditarijs, intelligitur niſi filius conſentiat aliud pro † alio ſibi 19
ſolui, vt dicitur in l. 2. §. mutui datio, vbi Dd. omnes, ff. ſi cer. pet. & idem eſſet, quando teſtator prædiũ aliquod reliquit pro alimentis, quia tunc fit imputatio de plano, ex quo legatum continet corpus hæreditarium.

Declaratur tertiò nõ procedere, quando teſtator mandaret legatum eſſe præcipuum, & non imputari, quia tunc contra teſtatoris voluntatem non fit imputatio, vt de collatione † dicitur in authen. ex 20
teſtamento, C. de collatio. vbi Dd. omnes notant non ſolum quando expreſsè, ſed etiam quando tacitè eſt prohibita, Ang. in §. illud, in Auth. de trien. & ſemiſ. Bal. in conſ. 210. col. 1. volu. 4. & in ſpecie de † imputatione ponit Corn. conſ. 200. col. 21
2. ver. dominus Antonius, vol. 3. Bertran. 216. num. 3. vol. 2. dixi in conſ. 192. num. 21. vol. 2.

Vbi verò hoc teſtatoris præceptũ tenderet ad minuendum legitimam alterius filij crederem non eſſe ſeruandum, quia pater non poteſt facere, † quominus le- 22
gitimã filio relinquat. l. parẽtibus. l. cum quæritur. C. de inoff. teſta. & ſicuti auferre, ita minuere † non poteſt. l. quoniam 23
in prioribus. l. omnimodo, in prin. C. eo.

Alex.in conſ.69. in prin.vol.1.Cæpha.in
conſ.56.num.42. Natta,conſ.528.num.28.
24 hinc confitendo non præiudicat † filio,
Spec.in tit.de confeſſ.§ nunc videndum,
ver. ſed nunc, quod patris confeſſio,vbi
Ioa. Andr.Bart. in l.cum quis decedens.
§.codicillis, num.4. ff.de leg.3. Butr.in c.
quamuis, vbi Abb.nume.33. de re iudic.
Iaſ.in l.ſi arrogator, num.20.ff.de adopt.
Tiraq.de retract. conſang.§.1.glo.18.nu.
20. Gomeſ.de teſtam.c.12.numer.81.verſ.
item etiam infertur, vbi multos alios al-
legat, Cæpha. in conſ.148. numer.8. vbi,
quod donando pater non præiudicat le-
gitimæ filiorum. & ſicuti ad præiudiciũ
25 filij pater non poteſt diſponere, † quod
imputetur id quod de iure non erat im-
tandum, vt probant Picus in l.in quar-
tam, nu.251. in princ. & Bereng..in 3.par.
num.88. Grat.conſ.7. num. 42. volu.2. &
dixi d.conſ.192. numer.24. ita ordinare
non poteſt, quod ad præiudiciũ alterius
filij non imputetur, quod erat de iure
imputandũ. intelligitur itaque prædicta
tertia limitatio, quando per eam non fit
deterior conditio aliorum filiorum in
legitima.

Vt autem ſciri poſſit, quid & quantum
ſit imputandum, neceſſe eſt legatum ali-
mentorũ æſtimare. quomodo igitur fiet
æſtimatio? & aliqui dixerunt hominis
26 † vitam præſumi vſque ad cẽtum annos,
glo.& Dd.in l.ſi. C.de ſacroſanct.eccleſ.
Alciat. in tract.præſump.lib.1.præſump.
44. per totam, ſed in hoc habemus tex-
tum clarum, qui loquitur de æſtimando
27 legato † alimentorum, & cum diſtin-
ctione ætatis formam præſcibit, quæ ſer-
uanda eſt in l.hæreditatum.ff. ad leg.Fal-
cid.& procedit ſemper cum tractatur de
taxanda vita hominis pro æſtimatione
alimentorum, Bald. in l. cum hi. §. nihil
autem, in fin. ff. de tranſactio. alios citat
Roder.in l. quoniam in prioribus, in 3.
ampliatio.num.9. & 10. Cord.in l.ſi quis
à liberis. §. ſed ſi filius, num.109 ff.de lib.
agnoſc.vel alen.vbi citat glo. Alciat.Di-
dac.Ioa.Lup.moder.Gallos,Gomeſ.Pau-
lach.Pinel.Oroſ.& Nauar.Roland.alios
citans,conſ.29.num.25. vol.4.& licèt ali-
qui velint textum non trahi ad alios ca-
ſus, quàm Falcidiæ, tamen tanta eſt con-
formitas inter Falcidiam, & legitimam
reſpectu detractionis, quod idem eſt in
vtroque ſeruandum ſi non reperiatur ex
preſſa diuerſitas, tũ quia leges trahi poſ-
ſunt in exemplum, vt aduertit Roderic.
loco prædicto, tum etiam quia legitima
largo † modo dicitur Falcidia, authent. 28
vndè ſi parens, & ibi notatur. C.de inoff.
teſtam.& hæc ſententia mihi ſemper pla-
cuit cũ ea moderatione, quod ſi ex euen-
tu longius, vel breuius ſit tempus partes
ex poſt facto reducantur ad ęqualitatem,
quia non fuit legis intentio rem tam am-
biguã, immo omnibus hominibus igno-
tam certa regula terminare, & præfinire,
ſed mediam quandam viam, vt inquiunt
dicti moderni Galli eligendo prouide-
re, ne per incertitudinem dimiſſo nego-
cio ſemper in ſuſpenſo partibus inferatur
tur præiudicium, & vt vno verbo dicam
videtur mihi prouiſio quædam duratura
donec ex euentu certificetur, quod nunc
dubium eſt, & ita † intelligit glo. in d. 29
l. hæreditatum, triplici in loco, vbi Bart.
Imo. Caſtren. & alij, Roder. d.amplia.3.
num. 10.

SVMMARIA.

1 *Vxori pauperi non debetur quarta in bonis viri diuitis, qui eidem reliquit alimenta, vel æquiualens legatum.*

2 *Ratione legis ceſſante ceſſat diſpoſitio.*

3 *Vxori pauperi debetur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare.*

4 *legati dies cedit à morte teſtatoris.*

5 *Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecundũ tempus verbi.*

6 *Vxori diuiti tempore mortis mariti non debetur quarta.*

7 *Vxori debetur quarta in bonis viri, quãdo dotem habet incongruam tempore mortis viri, licet eſſet congrua, quando fuit data.*

8 *Vxori inopi non debetur quarta, quando patrem habet diuitem.*

9 *Vxori inopi non debetur quarta in bonis viri, quãdo habet fratrem.*

10 *Vxori inopi debetur quarta de bonis mariti locupletis etiam contra viri voluntatem.*

11 *Maritus diues non poteſt aliquid relinquẽdo vxo-*
rem

rem inopem excludere à ſupplemento quartæ.
12 *Cauſæ adiectio non reſtringit diſpoſitionem, quæ continet certam taxationem.*
13 *Vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis etiam ſi quarta excedat neceſſitatem alimentorũ.*
14 *Aeſtimatio alimẽtorum taxatur ſecundum l. hæreditatum. ff. ad leg Falcid.*
15 *Vxori inopi non augetur quarta in bonis mariti diuitis, quando ea non ſufficeret ad alimenta.*
16 *Contrariorum eadem eſſe debet diſciplina.*
17 *Vxori ſuppletur quarta quando legatum à viro factum non aſcendit ad eam.*
18 *Aliquid dictio, includit omnem caſum.*
19 *Vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam ſi alimenta ſint ei à viro relicta.*
20 *Vxori inopi debetur quarta alia ratione, quam mendicitatis.*
21 *Vxori inopi quarta debetur ex bonis mariti diuitis, etiam ſi poſt mariti mortem ſuperuenerint diuitiæ.*
22 *Quarta vxori inopi debita in bonis mariti diuitis defertur iure ſucceſsionis.*
23 *Legatum non debetur, niſi adita hæreditate.*
24 *Legatum capi debet de manu hæredis.*
25 *Fruſtra impetratur ab homine, quod à lege conceditur.*
26 *Prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis iam factam.*
27 *Legatum fingitur retro nunquam quaſitũ quando legatarius repudiat etiã, quando recta via tranſit.*
28 *Duo iura quando competũt poteſt vnum acceptari, & alterum repudiari.*
29 *Legatum poteſt quis acceptare repudiata hæreditate.*
30 *Legatarius poteſt vnum legatum acceptare, & alterum reſpuere.*
31 *Vxor inops poteſt repudiare legatum factum à viro diuite, & quartam integram petere*
32 *Vxor, quæ poteſt quartam habere ex bonis primi viri non admittitur ad petendum eam in bonis vltimi.*
23 *Vidua videtur habere quando habet actionem ad dotem.*
34 *Acquirere, vel non quando cogi poſſit quis ad hoc vt non conſequatur.*
35 *Pauper dicitur quis arbitrio iudicis.*
36 *Inops dicitur, qui nihil habet.*
37 *Inopia nouiſsima dicitur, quando nulla actio & nullum etiam officium competit.*
38 *Vxor inops excluditur à quarta quando poſſit eſſe diues ſi velit.*
39 *Negatiua vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem.*
40 *Nihil dictio, eſt vniuerſalis negatiua.*
41 *Negatiua in vno falſa, eſt in omnibus falſa.*
42 *Vxor dicitur pauper, licèt actionem habeat contra pauperem.*
43 *Vxor habens patrem, vel fratrem, tunc excluditur à quarta, ſi pater, vel frater ſit diues, & non aliter.*
44 *Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris.*
45 *Vxor, cui diuitiæ ſuperuenerunt non excluditur à quarta debita in bonis viri.*

QVAESTIO XXXV.

MARITVS diues habens vxorem
pauperem, & indotatã, reliquit
ei alimenta, vel tantum, quod
ſufficere poteſt ad alimenta, licèt non
æquiualeat quartæ, quæ vxori inopi de-
betur in bonis viri locupletis ex diſpoſi-
tione authẽticæ, præterea. C. vnde vir, &
vxor. dubitatum ergo fuit, an vxor exclu
datur à petitione quartę, ſeu ſupplemẽti.
& Rimin. ſen. in conſ. 114. tractans ex pro-
feſſo hanc quęſtionẽ dixit quartam † non 1
deberi, eum quoque ſerio pertractando
eandem controuerſiã ſequutus eſt Cęph.
in conſ. 244. per totũ. mouentur, quia ceſ- 2
ſante legis ratione, ceſſat † legis diſpoſit.
l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. l. à
Titio. ff. de verb. oblig. vbi aũt vxor ali-
mẽta habet ex legato, ceſſat ratio, ne vx-
or in opprobrium mariti mendicare co-
gatur, quæ fuit † cauſa prædictæ diſpoſi- 3
tionis, vt concludunt Bal. Salic. & alij in
d. auth. præterea. Secundò legatum cedit
à morte † teſtatoris. l. à Titio. ff. de fur. no 4
ta. in l. 1. §. cum igitur, & §. in nouiſſimo.
C. de caduc. tol. ergo tempore, quo mari-
tus moritur vxor non cogitur mẽdicare,
quia ei iam prouiſum eſt de alim. & non
eſt inops, quando defertur ſibi ius ſucce-
dendi in quarta, & conſequenter de ea
non loquitur dicta auth. quæ requirit in-
opiam in vxore tempore mortis mariti,
qualitas enim † adiuncta verbo intelligi 5
tur ſecundum tempus verbi. l. in delictis.
§. ſi extraneus. ff. de noxal. l. ſi Titius, vbi 6
Bar. ff. de teſtam. mili. & in ſpecie † Dec. d.
auth. præterea, nu. 9. ver. & ꝓ iſta opinio-
ne, & latè probat alios citãdo Rol. in cõſ.
15. nu. 21. & ſeq. vol. 3. vbi ait in ſucceſſio-
nibus regulariter mortis tempus inſpi-

ciendum eſſe, & poſt multos infert, quod
7 etſi dos † vxoris ſit cõgrua inſpecto tempore matrimonij, ſed incongrua attento mortis tempore, erit locus ſucceſſioni: hinc dicimus, quod vxori habẽti patrem diuitem non conuenit dictæ legis diſpo-
8 ſitio, quia poteſt ab eo conſequi † alimenta, Cum. in l. in ſuis. ff. de lib. & poſthum. & communem dicit Dec. alios citans in d. auth. præterea, nu. 10. Cæphal. d. conſil. 244. num. 20. & idem in habente
9 fratrem † diuitem voluit Rolan. in conſ. 14. num. 19. & 53. d. vol. 3. & quamuis tex. in authe. præterea, in fine mandet legatum imputari, tamen per hoc non dicit quartam eſſe ſupplendam, & vbi id diceret intelligi deberet eo caſu, quo legatũ non ſufficit ad alimẽta, & non tollit men dicitatem, at vbi per illud ſatisfactum eſt rationi legis, tunc ceſſat quarta. Poſtremo hanc ſententiam probaſſe videtur Bald. in auth. præterea, in fi. vbi dum dicit vxorem non excludi pro modico legato præſupponit aliud eſſe, quãdo legatum ſufficeret ad alimẽta, ſequitur Alcia. conſ. 252. num. 7. tamen contraria opinio eſt verior, quia legatũ alimentorum imputatur in quartam, & quod deeſt ad ſupplementum peti poteſt. id, quod pluribus rationibus ſuadetur. primo, quia quarta, de qua agimus, debetur vxori e-
10 tiam contra mariti † voluntatẽ, vt inquit Bal. in d. auth. præterea, nu. 1. vbi infert, quod ius illud ſuccedẽdi eſt perpetuum, & dicit Caſtr. in fi. quod defunctus hanc quartã auferre nõ poteſt, ſequitur Rom. ibi, vbi Alex. nu. 6. Iaſ. num. 17. in fi. ver. & quid eſſet, Dec. num. 9. Pepus nu. 35. & ſeq. vbi dicit eſſe magis commun. omniũ Doctorum, Corn. conſ. 178. col. 1. & 2. vol. 2. Soc. conſ. 108. col. 1. volu. 1. Cæphal. d. conſ. 244. num. 1. & ſeq. Rolan. d. conſ. 14. in fin. vbi dicit communem, & ex ijs, qui
11 primo allegati ſunt, inferunt † multi, quod maritus non poteſt vxorem excludere à ſupplemento quartæ, licèt legando aliquid prohibeat eam plus petere, Dec. in conſ. 24. col. pen. ver. & hoc quidem ius adeundi. vbi ait, quod debetur contra mariti voluntatem, & eo inuito, quia debitum eſt neceſſarium, & allegat multos Dd. ſequitur Purpur. ad Iaſon. in loco prædicto, ideo ſicuti maritus non poteſt in totum illam auferre, ita legando minuere nequit, & non ceſſat quarta quãdo prohibet plus peti, multo minus ceſſabit, quando nulla prohibitio eſt adiecta. Secundo, quia vbi taxatio eſt facta ad certã quantitatem, tunc adiectio † cauſæ non reſtringit taxationem, neque eam 12
alterat. l. creditor. §. ſi inter, ff. mandat. in propoſito autem lex ſtatuit, quartam deberi vxori inopi, & licèt id fecerit, vt eius paupertati ſubueniret, eueniatque caſus per quem ſubueniatur cum minori quantitate, tamen non per hoc minus debebitur vxori, ideo in §. quia verò † du 13
dum, il ſecundo, in Auth. vt lice. mat. & au. dicitur, quod quarta aſcendere poteſt ad centum libras auri, & tamen certum eſt, quod ea quantitas excedit neceſſitatem alimentorum. Cùm enim incertum omnino ſit, quid & quantum pro alimentis conſtitui poſſit vxori inopi, lex mediam quandam viam eligendo ſtatuit, quartam eſſe relinquendam, vt in ſimili, quando de vita hominis † æſtimanda du 14
bitatur fit taxatio in l. hæreditatum. ff. ad legem Falcidiam, vt per moder. Gall. in tractat. de vſur. num. 475. & ſeq. hinc eſt, quod vbi quarta non ſufficeret pro alimentis vxoris, vel quia morbo laborans multa impẽſa requiratur, vel ex alia cauſa, tamen † præſtatio augenda non eſ- 15
ſet, vt de ſe patet, & probat Corne. conſ. 4. col. pen. ver. & licèt quando vxor, vol. 4. Picus dicta authen. præterea, num. 60. ſicuti igitur non augetur taxatio per rationẽ, quod minimè ſufficiat ad alimenta, ita non debet minui, ſi pro alimentis ſufficit, vel eorum valorem excedit, vt
† contrariorum eadem ſit diſciplina. l. 1. 16
ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur. l. in fundo. ff. de rei vendic. Alex. conſil. 109. col. fin. volu. 2. Pariſ. conſ. 131. num. 122. volum. 1.

Tertiò eſt text. in §. quoniam verò, in Auth. de exhiben. reis, vbi dicitur, quod ſi vxori

ſi vxori factum eſt legatum, quod tamen
17 † non aſcendat ad quartam ſuppleri debet vſque ad quartæ implementum, qui textus, quia generaliter loquitur debet etiam generaliter intelligi etiam ſi legatum ſufficeret ad alimenta. l. de pretio. ff. de publica. & illum textum ad hoc citat Corn. d. conſ. 4. col. pen. in fi. augetur argumentum, quia in eo textu non ſimpliciter fit mentio de legato, ſed de aliquo legato, quæ dicto omnes ſpecies
18 † legatorum includit, argumento glo in clem. t. in ver. aut earum parte, de foro compet & includit etiam ea, quæ impropriè talia ſunt, vt per Iaſ. conſ. 224. col. 2. vol. 2. infinitos cõcordantes citat Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. partem aliquam, num. 14. & ſeq. C. de reuoc. donat. & ideo non refert, quod dictum ſit de aliquo legato, vel quod ſit dictum de legato alimentorum, vel ſufficiente ad alimenta, ſic etiam tex. in dicta auth. præterea, in fi. dicit indiſtinctè eſſe imputandum legatum non habita ratione, quod ſufficiat ad alimenta, vel non.

Quartò, quod ſupplementum quartę peti poſſit, quamuis vel alimenta fuerint
19 relicta, vel tantum, quod ſufficit † ad alimenta, voluit Ioan. Petrus de Peruſ. in d. auth. præterea, cuius ſententiam ſequutus eſt Caccialup. ibi, prout eos refert Pepus num. 127. & Picus num 61. vbi dicit eſſe communem opinionem, & hoc quoq; pro abſoluto habuit Iaſ. ibi. num. 11. ver. item adde his, vbi inquit, quod contraria opinio eſt contra illũ textum, ſed latius cæteris omnibus eam ſententiam probat, & defendit Corn. in conſ. 4. per totum, volu. 4. vbi dicit, quod ex quo detrahitur contra voluntatem teſtatoris, non poteſt teſtator quartam vel in totũ tollere, vel minuere legando vxori, vel etiam alijs. & non obſtat, quod contrarium voluerit Riminal. & Cæpha. quia parum eſt curandum de eis, cum multi grauesq; authores aliud voluerint. non etiam mouet, quod ſtante legato ceſſet ratio propter quam vxori debetur quarta, quia Iaſ. in d. authen. præterea, num. 9.
verſ. illud etiam ego credo, inquit † di- 20
ſpoſitionem illam non proceſſiſſe ſola alimentorum ratione, vt per eum, ſed quia video communiter eſſe receptum contrarium, non inſiſto, præcipuè cum textus verba in d. §. quoniam verò, ſint clara. Secundò reſpondeo, quod lex conſiderauit, an mulier aliunde, quàm à marito conſequi poſſit alimenta, & an ſit pauper tempore, quo moritur maritus, non aũt habuit reſpectum ad id, quod ex teſtamento mariti ſibi relinqui poſſet, vt probatur ex d. auth. vbi dicitur, an vxor ſit ſine dote, & vir ſit diues. ſic etiã in d. §. quoniam verò, hæc omnia conſiderantur. licèt igitur ceſſet inopia, tamẽ quia ceſſat ex puiſione mariti non attenditur, & per hoc tollitur argumẽtum Cæphali dicentis, quod cum habet alimẽta à viro excludi debet ſicuti ſi haberet ex legato alicuius tertij, nam nõ eſt par ratio, quia dum textus cõſiderat diuitias vxoris eas inſpicit ſecundum tempus, quo vir adhuc viuit, & loquitur cõparatiuè, quod vxor ſit inops, & maritus locuples. debet igitur eſſe inops, dũ maritus viuit, atque ita dũ maritus eſt locuples, & conſequen-
ter ſuperuenientes † diuitiæ non eam ex- 21
cludunt etiam ſi aliunde prouenirent, vt latè per Dec. in conſ. 24. per totum, & in dicta authen. in fin. Cæphal. d. conſ. 244. num. 4. Non reſiſtit etiam, quod qualitas inopiæ non cadat in vxore, cui vir teſtamento reliquit alimenta, quia reſpondeo, immo concurrere eo tempore, quo quarta ſibi defertur. Nam quar-
tam iure ſucceſſionis, † & hæreditatis 22
conſequitur. §. fi. in Auth. de exhib. reis, Corn. d. conſ. 4. col. 3. verſ. ex his infertur, vbi dicit, quod vxor quartã capit, vt hęres, Pepus latè dicta auth. præterea, numero vndecimo, atque ita ſtatim ſibi quæritur ius à morte mariti: ſed non
ſic in legato, in quo expectanda † eſt hæ- 23
reditatis aditio antequam debeatur, vel peti poſſit. l. nemo. ff. de teſtament. tut. l. eam quam. C. de fideicom. & ita reſpondet Corn. loco prædicto, Pepus in auth. præterea, numer. 127. verſ. quarto pro-

batur. Sicuti igitur ſuperuenientes diuitiæ vxorem non excludunt à quarta, ita nec legatum, quod effectum ſortiri non poſſit niſi poſt aditam hæreditatem, atq; ita poſt acquiſitam quartam. Præterea adeſt ratio à Corn.conſiderata dicto conſilio 4. in fi. vxor quartam authoritate propria capere poteſt, legatum autem de
24 manu hæredis accipiendum eſt. l. prima, ff.quorum legat. antequam verò hæreditas ſit adita, vel hæres ſoluat legatum vxor cogi poſſet mendicare. & nemo eſt, qui non videat, quod melius ſit ſibi ipſi prouidere, quam alienum auxilium ex-
25 pectare. facit, quia fruſtra † impetratur ab homine, quod à lege conceditur. l.1. C.de theſaur.lib.10. alios citaui in conſ. 215. num.21.& quamuis tex. in auth. præterea, non dicat de ſupplemento, tamen id dicitur in §.quoniam verò, vndè pro parte ſumpta eſt illa authentica, & vbi non diceret, eſſet tamen intelligendum, quia à principio defert vxori quartam, mox dicit legatũ eſſe imputandum, ergo admittit, quod ſi facta imputatione aliquid deeſt, illud vſque ad implementum quartæ peti poſſit. facit, quod legitur in l.omnimodo. §. imputari. C.de inoff.teſtam. Quod verò dicitur intelligendum eſſe quando legatum non ſufficit ad alimenta, eſt contra generalitatem tex.in d. auth.præterea, & in d. §. quoniam verò, qui indiſtinctè loquuntur non habita ratione, quod legatum æquiualeat alimentis, vel non.& vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, & non mouet argument.Ceph.quod prouiſio hominis
26 faciat ceſſare † prouiſionem legis, quia rñdeo, quod hominis prouiſio non tollit legis prouiſionem iam factã, ſeu natam, licèt tollat naſcituram, vt inquit Bald.in l.fi.C.de pact.conuen. Pepus d.auth.præterea, nu.49. Et ex prædictis tollitur etiã authoritas Baldi, & Alciati, quia patet hanc partem præualere ratione, & authoritate vltra, quod Bal.loquitur ad alium finem, hæc autem ſententia procederet ſine dubio, quando mulier repudiaſſet legatum alimentorum ſibi factum, quia tunc ceſſaret quæſtio imputationis, quia etiam in caſibus, quibus rei legatæ dominium tranſit recta via in legatarium, ſi legatarius illud repudiet † fingitur retro 27
nunquam quæſitum, Bar.l.Pomponius, la ſecunda, nu.10.ff.de neg.geſt. in l. ſi tibi homo.§. cũ ſeruus.ff.de leg.1.dixi in cõſ. 128.nu.14.& conſ.253.nu.26. & is cui duo iura † competunt, poteſt vnum reſpuere, 28
& alterum retinere, l. ſi domus.ff. de ſer. vrbi. præd. facit l. libertus patroni. §. quid ergo.ff.de bon.liberto.& ſicuti poteſt quis repudiata hæreditate † legatum 29
acceptare. l. cum reſponſo. C. de lega. l.ſi qua. ff. famil. erciſ. l. qui filiabus. §. ſi.ff. de lega.1. l. apud Celſum. § fi. quis ex vnica. ff. de except. dol. Fab. in auth. nouiſſima, num.151. C.de inoffic.teſtam. quinimo ex pluribus legatis vnũ reſpuere, † & alterum amplecti. l. ſi duobus.§. 30
1.ff. de lega.2. l. ſi legatario, in princ.ff. de fideicom.li.glo.in l.2.ff.de leg.2. Cin. in l. quidam elogio. C.de iur.de lib.vbi Bar Caſtren. & Iaſ.ita poteſt repudiato legato acceptare quartã, quæ vt dixi hæreditario iure defertur, & cum non ſit in facultate mariti tollere, vel minuere quartam in quantitate, ita nec in rebus legando vnam rem. Cum ergo non inue-
niam † expreſsè deciſum, quod vxor poſ- 31
ſit repudiare legatum exiſtimo ſtandum eſſe regulæ, per quam permittitur repudiatio. facit, quod dixi ſuprà in præcedẽti quæſtione, in 2.declaratione, vbi tenui, quod filius non imputat in legatum alimentorum, quod nũquam acceptauit eo quod non tenetur legitimam acceptare niſi in corporibus hæreditarijs, non autem in ſpeciebus. contra tamen huiuſmodi cõcluſionem facere videtur, quod voluit Socin. in conſ.121. num.30.& ſeq. vol.4. vbi concludit, quod mulier, † quæ 32
poteſt quartam conſequi in bonis primi viri non admittitur ad petendum eam in bonis vltimi viri, & cum eo ita quoque concludit Pepus ita dicens in d.auh. præterea, nu.104.& ſeq. vol.4. qui omnes mouentur eiſdem rationibus, ſed ea præcipuè, quod habetur pro diuite, qui facere po-

re poteſt, vt ſit diues. l. qui poteſt facere.
ff. de reg. iu. adducunt etiã, quod voluere
Imo. Caſtren. Rom. Alex. & Iaſ. in l. diuor
tio, in princ. ff. ſolut. matr. vbi dicunt,
quod mulier videtur † habere aliun
de, quando habet actionem, vel poteſt
exigere, & ideo tunc non eſt alenda ab
hæredibus viri, infra annum luctus. ita
in propoſito cum poſſit habere legatum
ſibi relictũ non videtur, quod illud poſ
ſit repudiare, vt pinguiorem quartam ac
cipiat, ſed hoc totum procederet ſi lega
tum à tertio aliquo, non autem à marito
relinqueretur, quia eo caſu per acqui
ſitionem excluderetur à beneficio, ſi lega
tum ad alimẽta ſufficeret, & quando per
acquiſitionem excluditur quis ab aliquo
beneficio, tunc nõ poteſt non acquirere
34 is, qui ad beneficiũ aſpirat, ſed vbi † per
acquiſitionem quis non excluditur à be
neficio, tunc poteſt non acquirere. ita
declarat Pepus d. auth. præterea, nu. 106.
in prin. at vxor per legatũ factum à ma
rito non excluditur à quarta, ſed agit ni
hilominus ad ſupplemẽtum, & legatum
dicitur pars quartę, & ſuccedit loco quar
tæ, ex quo in eam imputatur, ergo poteſt
legatum repudiare. Infertur tamen ex ad
ductis per Soc. & Pep. in locis prædictis,
quod ſi ante mortem mariti ius aliquod
deferretur vxori ex vltima voluntate,
vel etiam inter viuos, quod ſufficeret ad
illius alimenta, non poſſet vxor illud
poſt mariti mortem repudiare, vt petat
quartam, quod confirmatur, quia cum
iura paupertatem exigãt in muliere, quæ
35 vult in quarta ſuccedere, & iudicis † ar
bitrio cõmittatur, quis dicatur pauper,
Bar. in l. ſi conſtante, num. 14. vbi Alex.
& alij. ff. ſoluto matr. & in propoſito
noſtro glo. in d. auth. præterea, vbi Dec.
num. 15. Cur. iun. num. 23. & Pepus num.
7. cum multis apud Benincã. in tract. pau
per. in 6. quæ. num. 17. & Menoch. de ar
bit. iudic. caſu 65. num. 7. certè nemo iu
ſtus iudex pauperem eum arbitrabitur,
qui poſſit eſſe diues ſi velit iure ſuo vti,
& actiones ſibi competentes exercere.
augetur hoc fundamẽtum, quia tex. in d.

§. quoniam verò, non ſolum loquitur de
paupertate, ſed etiã de inopia, quę † pro 36
priè dicitur, quando quis nihil habet, li
cèt pauper ſit, qui parũ habet ſecundum
Archid. in c. quo iure, diſtinct. 8. Caſtren.
in l. id quod pauperibus, C. de epiſcop. &
cleric. Dec. d. auth. præterea, numer. 16.
ver. ſed poteſt ſaluari, Menoc. d. caſu. 65.
num. 5. cõfirmo hanc ſententiam alio ar
gumento, nam tex. in d. §. quoniam verò,
vult mulierem viuere nouiſſima inopia.
vt quartam petat. nouiſſima autem ino
pia dicitur, quando deficit non ſolum
ſubſtantia, † ſed etiam actio, & officium 37
iudicis ſecundum Bart. in l. ſi quis à libe
ris. §. item reſcriptum. ff. de libe. agnoſ.
vel alend. vbi dicit, quod hæredes extra
nei filij non tenentur patrem alere donec
extat mater, vel frater, quia tunc dicitur
extrema, vel vltima inopia, quando ne
mo extat, qui iure cogi poſſit ad præſtan
dum alimẽta, ſequuntur multi alij, quos
ſuo loco citaui, donec ergo competit mu
lieri actio ad conſequendum relictum ſi
bi factum non dicitur viuere nouiſſima
inopia, & ad hoc textum illum duobus
alijs modo dico applicari poſſe: primo
dum loquitur de muliere, quæ actu nihil
habet, ſed de ea, quæ etiam potentia, &
habitu eſt pauper. dicit enim nihil habe
re valẽtes, atque ita ſufficit, † quod poſ 38
ſit habere, vt excludatur, & ad hoc pon
derat Natta d. cõſ. 648. nu. 13. & 15. ibi ideo
vult, ꝙ legatum alimentorũ vxori factũ à
patre excludat vxorem à petitione quar
tæ, quod etiã in eo caſu, licèt textũ illum
non allegat, voluit Cæph. conſ. 671. num.
21. & in eodem caſu Roland. conſil. 14.
num. 19. & 53. vol. 2. Secundò dum dicit
nihil, quæ dictio cum ſit vniuerſalis ne
gatiua, † nullam recipit reſtrictionem, 39
Crau. conſ. 294. nu. 6. potentius enim ne
gat, quàm ponat affirmatiua, Bar. in l. Gal
lus, in prin. nu. 4. ff. de lib. & poſthu. Me
noc. de arbit. iudi. q. 30. num. 7. & de dicta
† dictione nihil, Tiraq. in l. ſi vnquam, in 40
ver. ſuſceperit liberos, nu. 85. C. de reuoc.
don. vt non dicitur nihil habere mulier,
quæ habet actionem ad conſequendum
lega-

legatum,l. qui actionem. ff. de reg. iu. &
41 negatiua in vno † falſa, in omnib⁹ eſt fal-
ſa,l. ſi is,qui ducenta.ff.de reb.dub §. vti-
lem,Crau.cõſ.809.nu.4. ver. ſextò ſi poſt
proteſtationem. vera eſt igitur conclu-
ſio, quod ſiue vxor tempore mortis ma-
riti verè, & actualiter habeat quantũ ſuf
ficit pro alimentis,ſiue habitu, & poten-
tia ius competat ad conſequendum vtro
que caſu excluditur à petitione quartæ,
ſequitur Cæpha.conſ.244.num.23. Natta
conſ.648.num.13.& ſeq.intelligendo ta-
men, quod hoc ſecundo caſu is contra
quem datur vxori actio ſit ſoluẽdo: alias
enim non minus vxor diceretur pauper,
42 † quam ſi nihil haberet. vt per Socin. d.
conſ.121. nu. 30. vbi requirit, quod debi-
tor ſit exigibilis de iure, & de facto, Pe-
pus,qui idem dicit,nu.104. Natta d.conſ.
649.nu. 13. vbi ait incumbere vxori onus
probandi, quod debitor non ſit ſoluen-
do,Rolan.d. cõſ. 14.nu.53. & 55.in fi.ideo
Doctores, qui dicunt vxorem excludi à
petitione quartæ,quando habet patrem,
43 addunt,quod pater ſit diues, † & ad alen-
dum filiam habilis,Cuma.in l. in ſuis.ff.
de li.& poſthu. Alex.Iaſ.& alij in d.auth.
præterea,vbi Dec.nu.20.in fi. dicit com-
munem,Cæpha.conſ.244.num.19.Rol.d.
conſ.14.nu.19.idem Cæpha.conſ. 671. nu.
44 21.facit regula,quia inanis eſt actio,† quã
excludit inopia debitoris.Secundò intel
lige de ea vxore cui tempore mortis ma-
riti competebat actio,nam ſi eo iam mor
tuo ſuperueniat actio,vel facultas † con-
45 ſequendi alimenta non excluditur à pe-
titione quartæ,vt latè probat Dec.d. cõſ.
24.Pepus d.num. 106. ver. ſecundò inſta-
tur,& num.ſeq.Cæpha.conſ.244.num. 4.
conſ.671.num 35.

SVMMARIA.

1 *Filij aliud ſunt, aliud nepotes.*
2 *Filij dicuntur, qui primo gradu deſcendunt.*
3 *Nepotes non ſunt propriè filij.*
4 *Legatum ſtrictè, & propriè eſt interpretandum.*
5 *Verborũ à propria ſignificatione recedendũ nõ eſt.*
6 *Filijs relictum non debetur nepotibus.*
7 *Filijs alimenta, quando relinquuntur ab homine non veniunt nepotes, ſecus, quando à lege.*
8 *Filiorum appellatio ſæpe nepotes includit.*
9 *Nepos venit appellatione filij in diſpoſitione fauorabile.*
10 *Liberis alimẽta ſi relinquuntur veniunt nepotes.*
11 *Teſtamentum. Larga ſit interpretatio in teſtamentis.*
12 *Legatum reſtringitur, & ampliatur ſecundum cauſam propter quam fuit factum.*
13 *Legatum piæ cauſa factum largè interpretatur.*
14 *Nepos non venit filiorum appellatione, quando filij ſunt nominatim vocati.*
15 *Filiorum appellatione non venit nepos, quando ſit relatio ad filios nominatim vocatos, & ibi ornatur.*
16 *Filiorum appellatione nepos non venit, quando nepoti non conuenit qualitas adiecta filijs.*
17 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum ſuorum.*
18 *Nepotes appellatione filiorum non veniunt, quando ſeorſum teſtator de filijs diſpoſuit, & de nepotibus.*
19 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando extant filij in quibus diſpoſitio verificari poteſt.*
20 *Nepos non venit appellatione filij, quando agitur de nepote ex filio viuente.*
21 *Filiorum appellatione nunquam venit nepos, qui non tenet primum locum, ſed à patre proceditur.*
22 *Filius in ſucceſſione patrui non intrat locum patris, qui viuebat, quando patruus deceßit.*
23 *Nepos non venit appellatione filij, quando extant filij, qui ſunt nepotes patrui.*
24 *Nepos appellatione filij non venit, quando diſpoſitio ſemel eſt ſortita effectum in filio.*
25 *Nepos appellatione filij non venit, quando diſpoſitio poteſt in filio verificari.*
26 *Filiorum appellatione venit nepos etiam ſi ſemel diſpoſitio ſit verificata in filijs, quando verba habent tractum temporis in futurum.*
27 *Filiorum appellatione venit nepos etiam quando ſemel eſt ſortita effectum, ſi tamen non plenè, aut integrè.*
28 *Nepos non venit appellatione filij in diſpoſitione facta à tranſuerſali.*
29 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, qui nati, aut concepti non ſunt tempore teſtatoris*
30 *Nepotes non nati, nec concepti tempore mortis teſtatoris veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio habet tractum ſucceßiuum.*
31 *Nepos non natus tempore mortis teſtatoris non venit, quando extant filij tunc nati etiam ſi agatur de ſubſtitutione ſucceßiua.*
32 *Nepos multis in caſibus non venit appellatione filiorum remißiuè.*
33 *Filiorum appellatione nepotes non veniunt, quando*

do apparet ex cõiecturis de volũtate teſtatoris.

34 *Nepotes veniunt filiorum appellatione, quãdo de voluntate teſtatoris conſtat ex coniecturis.*

35 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum.*

36 *Filij naſcituri appellatione veniunt nepotes.*

37 *Filiorum appellatione veniũt nepotes in diſpoſitione facta gratia conſeruandæ agnationis.*

38 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando ex eis militat eadem ratio, quæ in filijs.*

39 *Filiorum appellatione venit nepos, ſi in eo adeſt qualitas à diſponente conſiderata, vt quando dicitur de filiofamilias.*

40 *Nepos venit appellatione filijfamilias in ſtatuto diſponente, quòd pater ſoluat condemnatione pro filiofamilias.*

41 *Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt, quòd ſuccedatur in ſtirpes, non in capita, vide tamen ibi.*

42 *Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt in ſtirpes, non in capita, etiamſi ille nõ eſſet ſucceſſurus ab inteſtato.*

43 *Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant.*

44 *Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuerat nominare pro filio.*

45 *Nepos tunc venit appellatione filij ex vſu loquendi teſtatoris, ſi non extabat filius, aliàs ſecus, dic tamen vt ibi.*

46 *Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuit nominare filium, etiamſi extet filius.*

47 *Verba improprianiur, vt actus ſuſtineatur.*

48 *Vſus loquendi non attenditur, quando actus eſſet nullus ſi attenderetur.*

49 *Olim dictio intelligitur de præterito, ſed & de præſenti, vt actus ſuſtineatur.*

50 *Nepos venit appellatione filij, quando aliàs eſſet nullus.*

51 *Nepos venit appellatione filij, quando aliàs reſultaret aliquid abſurdum, vel inhumanum.*

52 *Nepos venit appellatione filij, quando aliàs minùs dilectus excluderet magis dilectum.*

53 *Nepos venit appellatione filij naſcituri, vide tamen ibi.*

54 *Nepos appellatione filij naſcituri venit ſi natus ſit tempore mortis teſtatoris, ſi diſpoſitio non habet tractum temporis in futurum, ſecus verò quando reſpicit futurum tempus.*

55 *Nepotes nati poſt mortem teſtatoris non veniunt appellatione filij, etiam quando aliàs venirent.*

56 *Nepotes veniunt appellatione quorumcunque filiorum.*

57 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando teſtator promiſcuè loquebatur de filijs, & nepotibus.*

58 *Filiorum appellatione veniunt nepotes in multis caſibus remiſsiuè.*

QVAESTIO XXXVI.

LEGATVM filijs certæ perſonæ relictum alimenta cõtinens, an etiam illius nepotibus debeatur. aliquando fuit in facto dubitatum, & tenebant aliqui nepotibus actionem non dari, quia aliud
ſunt † filij, aliud nepotes. Bar. & Alcia. in l. 1
liberorum. ff. de verb. ſign. & filij dicuntur
qui primo † gradu deſcẽdunt. l. 1. §. 1. gradu, 2
ff. de grad. affin. Inſtit. eod. titu. in princip.
& nepotes nõ ſunt propriè † filij, l. quòd ſi 3
nepotes. ff. de teſtamen. tut. l. 1. §. quæritur, ff. de ventr. inſpic. l. Gallus. §. 1. & §. inſtituens. ff. de liber. & poſthum. l. poſthumorum. ff. de iniuſt. rup. teſtamen. §. fin. Inſtit.
qui tut. pet. poſſ. legata autem ſtrictè, † & 4
propriè ſunt interpretanda, l. apud Iulianum. §. Seio. ff. de legat. 1. l. nummis. ff. de le-
ga. 3. & in dubio non eſt recedẽdum † à pro- 5
pria verbi ſignificatione, l. non aliter. ff. de legat. 3. l. ſi alij. ff. de vſufruct. leg. & quòd relictum filijs non debeatur nepotibus,
eſt deciſio † Glo. Andr. de Piſ. Raine. Cyn. 6
Iacob. de Arc. Baldi, & Imol. in d. §. inſtituens, idem voluerunt Bald. Signor. Alber. Caſtren. Areti. Roman. Alexand. Aret. Cor. Socin. Deci. Curti. iuni. Alciat. Rube. Bertran. Zaſ. & Duran. quos omnes citat, & ſequitur Menoch. dicẽs eſſe magis receptam opinionem in conſ. 215. nume. 96. & conſil. 328. num. 4. conſ. 347. num. 27. & 28. Soc. iun. conſ. 149. nu. 4. volu. 2. & conſ. 31. nu. 9. & 27. vol. 3. Rol. in cõſ. 43. nu. 26. vol. 4. Simon de coniectu. vlt. volunt. lib. 3. interp. 3. dubit. 4. ſolut. 1. nu. 27. folio mihi 316. vbi concludit propriè & regulariter nepotẽ non venire appellatione filij. Tiraq. in tract. de primogen. q. 40. nu. 58. Bello. conſ. 50. nu. 5. Thob.

Non.in conſ.33. Molin.de primog.Hiſpan.
libr.1.cap.6. nume.27. Poſtremò in termi-
7 nis agendo de legato alimentorum hoc †
videtur voluiſſe Rebuff.in d.l.liberorum,
§.fina.verſ. & in quibus caſib.ff.de verbor.
ſign. vbi reſpõdendo ad textum in l. ſi quis
à liberis.ff.de libe.agnoſ. dicit ibi nepotes
venire ex diſpoſitione legis, quia ſuadebat
natura ſeruari in nepotibus, quod erat in
filijs diſpoſitum, ſecùs inquit vbi ſumus in
diſpoſitione, & eum ſequitur Menoch.d.
cõſ.214.nu.88.90.& ſeq. vbi in ſpecie dicit
alimentorum legatum filijs factum nõ de-
beri nepotibus. contraria tamen ſententia,
ſicuti eſt benignior, & humanior, ita mihi
ſemper viſa eſt verior, quòd nepotes quo-
que petere poſſint legatũ filijs factũ, quia
8 † ſæpè filiorum appellatione nepotes ve-
niunt, l.iuſta interpretatione, & l. libero-
rum.§.ſed & proprijs.ff.de verb.ſign. item
ſemper venit nepos, quando diſpoſitio eſt
9 fauorabilis, † & continet fauorem nepo-
tum, vt voluit Bart.in d.l.liberorum.§.fin.
nu.5.Alex.in conſ.26 num.5.& 6. volu.3.&
in conſ.37.nu.12.vſq; ad fi.vol.6. Ang. Aret.
in tract.de teſtam.Glo.89.nume.5.Socin.in
conſ.14.col.1. volu.1.conſ.249. col.1. vol.2.
& in conſi.18.colum.1.volu. 4. Iaſ. in conſi.
52.nu.8.vol.3. vbi allegat Ange, Franc.Aret.
& alios, ſubdens, quod in opinione Bar.ſo-
let eſſe ſubſtantia veritatis, eandem ſenten
tiam probarunt Barba.Corne.Dec. & Rui.
quos citat, & ſequitur Natta in conſil.602.
nu.13. & ſeq. vbi loquitur de fideicõmiſſo
relicto filijs alicuius tertij, & dicit, quòd
ex quo de filijs fit mentio eos uocando,
& in teſtamentis fit lata interpretatio, ve-
niunt quoque nepotes, idem Natta loquen
do in legato conſil.626.nu.12. eandem pro-
barunt ſententiam. Butr. Anchara. Cardin.
Alexan. Barba. Ang. Aret. Corn. Socin. Dec.
Curt.iun. Ruin. Gozadin. Pariſ. Cap. Socin.
iun. Roma. Iaſ. & Rube. quos allegat, & ap-
probat Cæphal. in conſi.262.num.6. vbi di-
cit eſſe veriorem, & crebriorem ſententi-
am, idem Cæpha. in conſ.194.nu.19. Zanc. in
l. hæredes mei.§.cùm ita, par.4. num.197.ff.
ad Trebel vbi addendo Alciat. & Alban. di-
cit eſſe communem, hanc [illegible] commu-
nem dicit Simon d. ſolut.1.nu.54. ver. quar-
tus caſus, folio 328. vbi ait procedere etiam
in teſtamento tranſuerſalis, & extranei.
Craſſ.in §. fideicommiſſum, quæſt.10.nu.6.
vbi ait non eſſe dubitandum, quin ſit ma-
gis communis opinio. Mantic.de coniectu.
vltimar. volunt. lib.8.num.13. Riminal.in
conſ.23.num.70. vbi poſt Mod. Gallos tue-
tur hanc opinionem. Roland. conſil.89.nu-
me.3. & 4. volum.3. vbi addit Tiraquel. &
Mandel. Burſat.in conſil.31.nu.15. vbi dicit
habere locum etiam in contractu ſi agatur
de ipſorũ fauore. Gabr. conſ.123.nu.24.vol.
2. vbi inquit de hoc non eſſe dubitandum,
& conſi.23.nu.14. vbi etiam in priuilegijs.
Purpur.in conſ.311.nu.6. vbi dicit maximè
hoc procedere in Doctore teſtante. Me-
noch.conſ.310.nu.28.& conſ.435.nu.22.con
cludũt autem prędicti, quòd vbicunque fi-
lij vocantur, ſiue in directa, ſiue in fideicó-
miſſaria ſubſtitutione, ſemper veniunt ne-
potes, & licèt fideicommiſſum videatur o-
nus reſpectu grauatorum, eſt tamen fauo-
rabile reſpectu vocatorum, & ideo in ſpe-
cie, quando † alimentorum legatum fit li- 10
beris, vult Alex.in conſ.158.in princ.vol.7.
quòd etiam nepotibus debeatur, ſequitur
Rol.in conſ.89 nu.9.vol.3. vbi videtur idẽ
velle, quando eſſet relictum filijs, accedat
quòd hic ſumus in vltima † voluntate, in 11
qua plenior fit interpretatio, c.dilecti, de
donat.l.in teſtamentis.ff.de regu.iur. Item
agimus de legato alimentorum, quod eſt fa
uorabile, vt dixi inter priuilegia alimẽto-
rum, & legatum reſtringitur, † & amplia- 12
tur ſecundùm cauſam, propter quam eſt fa-
ctum, l.cùm pater.§.dulciſſimis. vbi Bar. &
alij.ff.de leg.2. Bar.in l.regula.§.& licet.ff.
de iur.& facti ignor. Pariſ.conſ.13.num.22.
volum.3. Rube.conſ.23.nume.7. ideo quan-
do legatum factum eſt piæ † cauſæ, largè 13
interpretatur, l.Titia.§.final. vbi glo. Bart.
& alij.ff.de annu. legat. Socin. conſil.247.
num.5. volum.2. Gozad.conſi.60.nume.15.
Deci.& Cagnol.in l.ſemper in obſcuris.ff.
de regu.iuris.& Natta in conſil.626.per to
tum, ſuſtinet in legatis non ſtrictam, ne-
que largiſſimam, ſed largam interpretatio
nem fieri debere, & ideo quod in [illegible]

rium dictum eſt in legatis appellatione fi-
liorum non venire nepotes poſſet intelli-
gi in eo legato, quod nõ ſit fauorabile, qua-
le eſt legatum alimentorum. & non obſtat
diſtinctio Rebuff. inter diſpoſitionem le-
gis, & hominis, quę confirmatur ex ijs, quę
ponit Crau. in conſ. 964. nume. 20. vbi vult,
quòd latior interpretatio ſit in diſpoſitio-
ne legis quàm hominis. reſpondeo enim,
quòd hæc diſtinctio in propoſito redditur
vana, quia etiam in diſpoſitione hominis
nepotes veniunt appellatione filiorum, ſi
diſpoſitio fauorabilis ſit, & non tractetur
de eorum odio, vt probãt ſuprà citati Do-
ctores, qui loquuntur in legatis, in fidei-
commiſſis, in reſtitutione, & in alijs caſi-
bus. hæc autem concluſio ſecundùm facti
contingentiam poteſt clarior reddi; ſicuti
etiam alterari & limitari, eritque intelli-
genda procedere ſolùm in caſibus, quibus
Doct. dicunt filiorum appellatione venire
nepotes, & econtrà limitabitur illis in ca-
ſibus, quibus nepotes non veniunt. quam-
obrem, licèt apud Doct. videri poſſint om-
nes illi caſus, ne tamen lector longa fatige-
tur inquiſitione nonnulla congerã ad eiuſ-
modi quæſtionem pertinentia: conſtat ita-
que ex ijs, quæ ſuprà in principio dixi, ex
propria ſignificatione nepotes non venire
ſub nomine filiorum.

Secunda eſt in confeſſo eos non cenſe-
ri vocatos, quando filios nominatim teſta-
14 tor † expreſſis proprijs nominibus voca-
uit. Gloſſ. in l. ſi quis ita. §. 1. ff. de teſtam. tu-
te. Barto. d. §. inſtituens nume. 3. in fin. ff. de
libe. & poſthum. vbi dicit hoc non habere
dubium, idem dicit Bart. in d. l. liberorum,
nu. 5. verſ. ſed mihi videtur. ff. de verb. ſign.
Alex. in conſ. 37. num. 16. verſ. ſecundò non
obſtat, vol. 6. Cum. conſi. 119. col. 1. poſt me-
dium. Dec. in conſ. 455. nu. 9. Pariſ. in conſ.
20. nu. 57. vol. 3. Ruin. in cõſ. 179. nu. 3. vol. 2.
Bello. conſ. 50. nu. 5. Rolan. conſ. 97. nu. 17. &
28. vol. 4. Crau. cõſ. 94. nu. 9. Simon d. ſolu. 1.
nu. 39. fol. mihi 326. Manti. d. lib. 8. tit. 8. nu.
4. Craſſ. d. §. fideicommiſſum, q. 10. num. 12.
Zanc. d. §. cùm ita. part. 4. nu. 213. Crau. conſ.
conſ. 964. nu. 21. Gabr. conſ. 111. nu. 22. vol. 1.
conſ. 69. nume. 23. Burſat. conſ. 13. num. 31. in

quibus locis alios citant.

Tertiò idem eſt, quando per † relationẽ 15
ad filios nominatos teſtator aliquos voca-
uit, argum. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de
vulg. Crau. conſ. 98. nu. 8. Ruin. conſ. 179. nu.
3. vol. 2. vbi quãdo nominatis aliquibus di-
citur, vno decedente cęteri admittantur, &
idẽ eſt quando dicitur, alij ſuccedant. Alex.
conſ. 204. nu. 3. vol. 2. & Ruin. d. conſ. 181. nu.
2. & 3. vol. 2. & de verbo dicti. Burſat. d. cõſ.
13. nu. 21. cõſ. 53. nu. 34. vbi etiam quando di-
citur talem filium, & nu. 33. poſt alios quos
citat dicit idem, quãdo extant verba arcta-
tiua, & ante eum. Bal. conſ. 302. volu. 4. vbi
quando dicitur iſtum filiũ, vel filiũ, qui na-
ſcetur infra decẽ menſes, vel extãt alia ver
ba arctatiua. Gabr. conſ. 93. num. 27. in 2. vbi
eoſdem filios. Menoch. conſ. 347. num. 9. vbi
filij infrà nominati. Zanc. d. §. cùm ita, nu-
me. 213. in fin. vbi quando ſunt verba arcta-
tiua. Simon d. ſolutio. 1. nume. 46. vbi mul-
tas refert formulas. Crauet. d. quæſt. num.
14. vbi alium ſuperuenientem. Manti. d. tit.
8. num. 8.

Quartò nepotes non veniunt, quãdo de
filijs facta eſt mentio cum aliqua qualitate,
† quæ nepoti non conuenit, vt per Alex. in 16
conſ. 4. vol. 4. vbi quãdo dictum eſt de filio
maiore natu, idem Alex. in conſ. 123. nu. 2.
vol. 1. Dec. conſ. 443. nu. 24. Alba in conſ. 60.
nu. 5. Simon d. ſolut. 1. nu. 45. qui omnes lo-
quuntur de maiore natu, ſequitur Alciat.
Tiraqu. Lup. & Coſta citati à Molin. in tra-
cta. de primogen. Hiſpan. lib. 3. cap. 8. nume.
18. qui tamen conatur ſuſtinere contrariũ,
ſed malè, vt dixi in ardua cauſa maioratus
nunc vertente inter dominos Carretos.
Gabriel. d. conſ. 121. nu. 14. in 1. & conſ. 119.
nu. 50. vol. 2.

Quintò quando teſtator fecit mentio-
nem de filijs ſuis † nepotes non cenſentur 17
vocati, quia eis non conuenit ſuitas. ita
Socin. in l. Gallus. §. inſtituens, nume. 5. ff.
de libe. & poſthu. & ibi hoc etiam voluit
Iaſ. nu. 23. verſ. ſed tu defendendo. Menoch.
in maioratu conſ. 328. nu. 14. & ſeq. & conſ.
347. nu. 10.

Sextò quãdo teſtator ſeorſum prouidit
nepotibus non veniunt, † quando alio in 18

loco mentionem fecit de filijs. Socin. conſ.
72. num. 10. vol. 3. conſ. 73. nu. 21. lib. 4. Corn.
conſ. 290. vol. 4. Gozad. conſ. 19. nu. 16. alios
citat Gabriel. lib. 6. tit. de verb. ſig. concluſ.
1. nu. 92. Crau. in conſ. 677. nume. 3. verſi. ſe-
cundò reſpondetur. Simon d. ſolu. 1. nu. 43.
addo Ruin. conſ. 131. nu. 4. vol. 3. Crau. conſ.
354. nu. 6. & conſ. 964. nu. 26. vbi id deducit
ex Bar. in d. l. liberorũ, nu. 4. ver. primo ca-
ſu, quia conſtat ſic teſtatorem voluiſſe, qui
alterum ab altero ſeparauit. Menoch. conſ.
321. nu. 40. & conſ. 328. num. 6. vbi confirmat
alijs ſimilibus.

Septimò quando extant filij, in quibus
19 diſpoſitio poteſt verificari, † nunquam ve-
niunt nepotes. Socin. d. §. inſtituens, in fin.
verſic. ſecundò reſponde, & Iaſ. nume. 23.
verſ. ſecundò dic quod ibi. Ruin. conſil. 8.
num. 8. volum. 5. Pariſ. in conſil. 20. num. 56.
volum. 3. vbi allegat Corn. Socin. & Deci.
Purpur. conſ. 311. nume. 5. Crau. in conſ. 677.
nume. 3. verſic. quoniam locum ſententiæ.
Zanc. d. par. 4. num. 164. vbi allegat Alexan.
Socin. Corn. Curt. ſen. Curt. iun. Deci. Go-
zad. Ruin. Pariſ. Rube. Pinel. & Cæphal. di-
cens verum eſſe, quamuis diſpoſitio ſit in
futurum aliquem euentum collata. Gabri-
el. d. concluſ. 1. numer. 77. quæ opinio caret
dubio, quando adeſt filius, & ex eo nepos,
20 † nam tunc venit nepos, ſed à filio excludi-
tur propter præſumptum charitatis ordi-
nem. Socin. iun. conſ. 146. num. 19. volum. 2.
quem citat, & ſequitur Manti. d. lib. 8. titu.
8. num. 5. Craſſ. d. quæſt. 10. num. 13. quia vbi
nepos venit appellatione filij, intelligitur
21 ſi primum obtinet locum, † & eum pater
non præcedit, vbi autem pater præcedit,
nepos nunquàm venit. Ruin. latè conſil. 8.
nume. 7. & per totum, volum. 5. facit, quia
nepos in ſucceſſione patrui non intrat 10
22 cum patris, † qui cum tempore mortis pa-
trui veniret, deceſſit hæreditate non adi-
ta. Salice. authen. poſt fratres, in prin. C. de
leg. hæred. ſed concluſio procedit genera-
23 liter etiamſi non pater nepotis, ſed alius †
filius ſupereſſet, ſecundùm Zanc. loco præ-
dicto vbi reprehendit Soci. iun. qui illam
vellet reſtringere ad caſum, quando ſuper-
eſt pater nepotis.

Octauò non venit nepos, quando di-
ſpoſitio ſemel eſt † ſortita effectum in fi- 24
lio, ita Barto. in d. l. liberorum, colum. pen.
nu. 18. Soci. in conſ. 104. in prin. vol. 3. Curt.
ſen. in conſ. 46. col. 9. ver. tamen ſi diſpoſi-
tio, nu. 21. Corn. in conſ. 131. col. 2. volum. 3.
Alex. Gozad. Ruin. & Pariſ. quos citat, &
ſequitur Simon d. ſolutio. 1. nume. 44. adde
Ruin. conſ. 8. nu. 7. vol. 5. vbi ait hoc verum,
ſiue diſpoſitio ſit verificata, ſiue in eo ſit † 25
ſtatu, in quo poſſit verificari. Rolan. conſ.
43. num. 36. volum. 4. Manti. d. lib. 8. num. 6.
Gabriel. d. concluſ. 1. nu. 74. Menoch. conſi.
47. num. 4. & 18. Alcia. conſ. 526. num. 4. Hoc
tamen non procedit, quando teſtator vti-
tur verbis habentibus tractum ſucceſſiuũ,
& reſpicientibus futurum tempus, quia
tunc nepos venit appellatione filij, etiamſi
iam † filij ſucceſſiſſent, ita probat Rui. in 26
conſ. 117. nume. 2. volum. 2. Gabriel. d. con-
cluſ. 1. num. 77. Menoch. d. conſ. 347. nu. 4. in
fi. quamuis contrarium voluiſſe videatur
Zanc. d. par. 4. num. 164. vbi allegat Rom. Pi-
nel. & alios.

Limitatur etiam prædicta concluſio, vt
non procedat, quando per admiſſionem fi-
lij intentio teſtatoris non eſt integrè † ſor- 27
tita effectum, puta, quia conſtet teſtatorem
non ſolùm filios vocaſſe, ſed etiam deſcen-
dentes, tunc enim nepos venit appellatio-
ne filij. ita declarat Socin. conſil. 25. num. 5.
verſicu. infertur etiam, & tertiò, volum. 2.
Ruin. in conſi. 35. num. 15. volum. 1. Cæphal.
in conſ. 262. num. 17. verſ. non obſtat etiam,
& Zanch. d. nume. 164. in fin. verſ. benè ve-
rum. hæc autem declaratio, licèt ponatur
pro diuerſa, meo tamen iudicio eadem eſt
cum præcedenti, quia quando verba teſta-
toris habent tractum ſucceſſiuum, vel fu-
turum tempus reſpiciunt, tunc voluntas
teſtatoris nõ extinguitur, nec perfectè im-
pletur per filiorum admiſſionem. ſed quia
vlterius progreditur, & vlteriores gradus
amplectitur, longiuſque in poſteros excur-
rit, neceſſe eſt pro implemento, quòd ne-
potes quoque includantur. alio etiam mo-
do declaratur concluſio prædicta ſecundũ
Purpur. in conſ. 321. num. 12. apud quem vi-
deri poterit.

Nonò

Nonò appellatione filiorum non veni-
28 unt nepotes,† quando diſpoſitio fit à tranſ-
uerſali, vt conſuluit Accurſ. quem citat, &
ſequitur Cyn. in d. §. inſtituens, Alexan in
conſi. 26. volumine 3. Socin. in conſi. 17. vo-
lum. 1. Socin. iun. in conſi. 30. num. 18. volu-
mine 3. vbi ponit rationem, Bero. conſi. 122.
colum. 2. volum. 2. Alciat. in conſi. 526. num.
4. alios citat Zanc. d. part. 4. num. r. 195. Ro-
land. in conſ. 43. num. 38. volum. 4. Simon d.
ſolutione prima, numer. 40. vbi tamen lo-
quitur quando tales nepotes non erant ab
inteſtato ſucceſſuri, prout etiam Mantica
d. lib. 8. tit. 8. num. 7. aliud tamen Simon nu-
me. 48. in fin. ſed hanc declarationem nô re-
cipi à Doctoribus, inquit Gabr. d. concluſ.
1. num. 89.

Decimò nepotes non cenſentur vocati,
quando teſtamenti tempore ſoli extabant:
29 ij verò nepotes, † qui nunc contendunt nô
extabant, ſed nati & concepti ſunt poſt te-
ſtamentum, tum quia poſthumi non veni-
unt appellatione filiorum, l. qui filiabus, in
principio, ff. de legat. 1. tum etiam, quia con
ceptus poſt mortem teſtatoris, non di-
citur ei côiunctus, l. 1. §. ſi quis proximior,
ff. vnde cognati, ita Corne. in conſi. 190. nu-
me. 7. volum. 4. Socin. in conſi. 152. volum. 1.
Deci. conſi. 95. num. 1. verſic. tertio, Alciat.
conſi. 526. num. 4. Simon d. ſolut. 1. nume. 47.
vbi allegat Barbar. Caccialup. Ruin. Tyra-
quel. & Gabriel. Mantica qui alios citat d.
tit. 8. num. 9. Roland. d. conſi. 43. nume. 31. &
ſeqq. vbi latè agit, Zanch. d. part. 4. num. 114.
vbi etiam, quando diſpoſitio confertur in
futurum euentum, & multos pro hac am-
pliatione allegat, vt per eum Becius in con
ſi. 56. numer. 57. vbi addit Rube. & Cæphal.
quę opinio procedit ſine difficultate in ſuc
ceſſione legali.

Item in directa ſucceſſione hominis,
quia cum attendi debeat tempus mortis, ij
ſoli admittuntur, qui tunc reperiuntur in
rerum natura, ſed vbi agimus de fideicom-
miſſaria, vel alia diſpoſitione, quæ futurû
tempus reſpiciunt, multi tenent nepotem
venire etiam qui ſit natus, & côceptus poſt
30 teſtatoris mortem, & ſat eſſe ſi† tempore e-
uenientis conditionis extet, vt voluit Ioá.
Andr. ad Specu. in rubr. de teſtam. quem ſe-
quuntur infiniti citati à Simo. d. nume. 47.
ver. hoc autem verius, Alciat. conſ. 262. nu.
14. Zanc. d. part. 4. nu. 29. vbi allegat Caſtr. A-
lex. Socin. Dec. Rui. Pariſ. & infinitos alios
& ſubdit quod intelligitur, dummodò ne-
pos non natus † tempore teſtamenti nô con 31
currat cum filio nato eo tempore, quæ di-
ſtinctio mihi ſemper viſa eſt rationabilis,
quia nati cenſentur magis dilecti, & quia
expreſſè nominati præferendi ſunt incog-
nitis, iuxta pulchram deciſionem Cur. iun.
in conſ. 57. nu. 12. & conſ. 58. colum. 2. quem
ſequitur Riminal. in conſi. 75. num. 35. & ſe-
quen. vbi latè agit, & nouiſsimè Petra de fi
deicom. quæſt. 11. num. 26. licet eam videa-
tur impugnare Purpur. in conſi. 311. num. 11.
& pro hac limitatione facit, quod poſt Zác.
d. num. 164. dixi ſuprà in ſeptima declara-
tione, quod ſcilicet nepotes non veniunt
quando diſpoſitio poteſt in filijs verificari
etiamſi collata ſit in futurum.

Vndecimò extant multi alij caſus, qui-
bus nepos nô† venit appellatione filiorû, 32
quæ videri poſſunt apud Gabr. d. concl. per
totam, Zanc. d. §. cum ita, part. 4. nu. 164. & a-
lijs, Manti. d. tit. 8. num. 4. & ſeq. Simon d. ſo
lu. 1. num. 37. & ſeq. Craſſ. §. fideicômiſſum,
q. 12. num. 12. & ſeq.

Duodecimò nepotes generaliter non
veniunt appellatione filiorû, quandocun-
que ex † coniecturis vel aliter conſtat teſta 33
toris voluntatem aduerſari, Socin. in conſ.
62. nume. 6. volum. 3. vbi duas ponit conie-
cturas, Corne. conſi. 181. colum. 2. & ſeq. vo-
lum. 2. conſ. 190. num. 3. vol. 4. Alciat. conſi.
526. nu. 4. Soci. iun. conſ. 114. num. 31. volu. 2.
& conſ. 108. nu. 21. eod. volum. vbi ait, quod
nepotes veniunt ex interpretatione, quæ
ceſſat quando deficit voluntas teſtatoris,
Menoch. conſi. 328. num. 3.

Contra verò veniunt nepotes appella-
tione filiorum † quandocunque apparet ex 34
coniecturis vel aliter ſic teſtatorem volu-
iſſe, vt probat text. in d. l. liberorum, §. ſed
& Papirius. ibi, niſi voluntas teſtatoris ali-
ter ſe habeat, ff. de verborum ſignific. Curt.
iun. qui ita dicit in conſi. 111. numer. 5. Iaſ.
Pariſ. Socin. iun. & Crauet. in locis allega-

pos non veniet appellatione filij, quando
diſpoſitio caret ratione etiamſi in nepote
adſit qualitas adiecta filio, vt quando ſtatu-
tum mandat quod pater ſoluat condemna-
tionem pro filiofamilias: vult enim quod
non ſoluat pro nepote familias. ſed hæc il-
40 latio mihi nõ † videtur vera, quia licet for-
te ſtatutum prædictum careat iuſta ratio-
ne, non tamen caret ratione, quam ſtatuen-
tes iuſtam crediderunt, puta, vt filijfamili-
as à delinquendo illius pœnæ timore retra
hantur, qui eo quod bona propria non ha-
berent, proniores erant, quæ ratio cum nõ
minus in nepote familias verſetur, quàm
in filio, habebit quoque in nepote locum
deciſio facta de filio, ſed quia hoc non eſt
præſentis ſpeculationis, relinquo alijs co-
gitandum.

Sextò nepotes veniunt appellatione fi-
41 liorum, † quando teſtator vult quod ſucce-
dant in ſtirpes, & non in capita, tunc enim
quia hæc diſpoſitio non poteſt ſolis filijs
conuenire, ex quo inter eos non cadit con-
ſideratio ſuccedendi in ſtirpes, vel in capi-
ta, nepotes cenſentur vocati, vt voluit So-
ci. iun. in conſi. 1. num. 44. volum. 3. vbi alle-
gat Curt. iun. conſ. 161. num. 1. ſequitur Man
ti. d. tit. 8. num. 18. vbi poſt Socin. iun. intelli
git, quando nepotes poterant ab inteſtato
ſuccedere, & principalem concluſionem
ante prædictos tenuit Soci. in conſi. 250. nu.
4. verſ. oſtenditur, volum. 2. ſequitur Me-
noch. conſ. 347. num. 51. Gabriel. conſ. 69. nu
me. 45. in 2. Riminal. conſ. 283. nume. 19. ea ta
men declaratio Socini iun. in conſ. 149. nu-
me. 8. volum. 2. quam ſequitur Manti. loco
prædicto, non videtur poſſe ſuſtineri, quia
42 bene procedit, † quãdo diſpoſitio etiam re-
ſpectu filiorum facta eſt in ſucceſſuros ab
inteſtato, ſed quando eſſet facta in extrane-
o, talis, quod etiam filij non erant ſucceſſu
ri, venire debent quoque nepotes cum fili-
js, vt quando in ſtirpes vocantur filij alicu-
ius tertij non agnati, neque cognati, iſque
habet cum filijs nepotes, certè eo caſu nega
bit nemo quin admittantur etiam nepotes,
aliàs enim diſtinctio facta à teſtatore de
ſuccedendo in ſtirpes eſſet ſuperflua, & ni-
hil operaretur contra l. ſi quando, ff. de le-
gat. 1. & per hanc ipſam rationem, idem di-
cendum eſſet, quando quis fratris viuentis
filios vocaret in ſtirpes, nam & tunc veni-
rent nepotes, quia tunc ab inteſtato filij nõ
erant ſucceſſuri, ſed idem omninò exiſti-
mo, etiam quando filij eſſent ab inteſtato
ſucceſſuri, ſed non nepotes, vt quando ex
fratre mortuo extant filij, & nepotes ex e-
iuſdem fratris filio prædefuncto, quia ni-
hilominus cum filij ſint vocati in ſtirpes, &
hæc conſideratio nõ poſſit verificari in ſo-
lis filijs, extendi debet ad nepotes: talia e-
nim † ſunt ſubiecta, qualia prædicata de- 43
monſtrant, Oldr. conſi, 60. dixi in conſi. 34.
num. 40. & quando teſtator mandat, quod
ſuccedatur in ſtirpes, iam præſupponit vo-
catos eſſe nõ eius perſonæ, ſed diuerſarum
filios.

Septimò nepos appellatione filij venit 44
quando eum teſtator † conſueuerat filium
nominare, & vt talem tractare, Bart. in l. ali
menta, in fin. prin. ff. de alim. & cibar. legat.
Roman. in l. ſi viro, in 33. fallent. ff. ſol. ma-
trim. & in conſ. 438. in fin. Bald. conſ. 186. vo
lum. 2. Aret. in conſ. 145. circa fin. Ange. in §.
fin. colum. fin. Inſtitut. qui teſtam. tuto. dari
poſſ. Mantica de coniectur. vltima. volunt.
lib. 3. tit. 9. num. 9. Gabriel. dicta concluſ. 1.
num. 40. addo Caſtr. in conſ. 117. num. 2. vo-
lum. 2. Alex. ad Bart. in dicta l. alimenta, Ty-
raquel. in l. ſi vnquam, in ver. libertis, num.
101. C. de reuoc. donat. ſed hoc intelligitur
quando filius extat, nam † eo extante non 45
venit nepos, ſed filius, ſecundùm Bart. in l.
ſi pater, num. 3. C. de hæred. inſtit. vbi moue
tur ex deciſione Cyni & Albe. ibi, qui vo-
luerunt, quod ſubſtitutio filiæ facta à qua-
dam vetula, quæ cum filiam, & ex ea neptẽ
haberet, ſolebat tamen neptem ſemper fi-
liam vocare, filiam verò proprio nomine
appellare, intelligatur de vera filia, non e-
tiam de nepte, ego tamẽ aſſentior generali
limitationi † quam eo loci Iaſon tradidit, 46
quia per eam deſtruitur præcedens noſtra
concluſio, quæ tamen eſt communiter re-
cepta, & vult quod cum filijs admittatur ne
pos, & ſi filij nulli extarent, abſque dubio
nepotes venirent, ex quo diſpoſitio non
poſſet aliter verificari, idq; procederet nõ

quia

quia teſtator conſueuiſſet nepotem dicere filium, atque ita non ex loquendi vſu teſtatoris, ſed ne diſpoſitio reddatur nulla, & quod dixerunt Cyn. & Alb. loco prædicto obtinet ex alijs, & primò, quia de filia mẽtionem fecit in ſingulari, ideo non poteſt cum filia concurrere neptis, ſed cum vnica perſona includatur, neceſſe eſt alteram excludi, in dubio autem capi debet interpretatio per quam actus ſuſtineatur, etiam ſi verba contra communem loquendi intelligantur, quod ſi inſtitutio intelligeretur de nepte, teſtamentum eſſet nullum ob filiæ
47 præteritionem. ſicuti igitur,† vt actus ſuſtineatur, improprianiur verba, l. cum filio, vbi Cuman. ff. de leg. 3. gloſ. in c. Abbate ſanè, de verb. ſign. l. quoties, ff. de reb. dubijs. l. quoties, ff. de verbor. obliga. ita pro actus ſuſtentatione recedi debet à communi vſu
48 † loquendi, quod probatur ex eo, quod & ſi dictio olim, ſecundùm loquendi vſum in-
49 telligatur de præterito † tempore ſecundùm Barbat. in c. cum olim Abbas, in 1. & 2. colum. de offic. deleg. tamen ne actus dicatur falſus, intelligitur etiam de præſenti, vt per Bart. in l. 1. §. hoc autem, num. 2. in fin. ff. de oper. no. nunt. vbi inquit per hoc defendiſſe notarium à pœna falſi, & eius deciſionem inquit communiter eſſe approbatam. Iaſ. ibi num. 3. 8. & 9. vbi ſubdit nõ eſſe recedendum ab ea in procedendo, & iudicando, ſequitur Alciat. præſumpt. regul. 3. præſumpt. 34. num. 7. ſic ergo licèt teſtator neptem ſoleret vocare filiam, tamen quia intelligẽdo ſecundùm conſuetudinem teſtatoris, actus redderetur nullus, intelligitur eius diſpoſitio, ſecundùm verbi pro-
50 prietatem, & † nepos filij appellatione venit, vt actus valeat, Gabriel. d. conclu. 1. nu. 42. idipſum procedit alia ratione, vt ſcilicet euitetur abſurdum, id eſt ne videatur propriam filiam excluſiſſe, vt ex ea neptem inſtitueret. ſicuti autem nepos venit appel
51 latione filij, † quando aliàs ſequeretur aliquid abſurdum, vel inhumanum, Bart. d. l. liberorum, colum. 3. cum multis apud Gabriel. d. concluſ. 1. num. 34. Craſſ. d. quæſtio. 10. num. 10. ita debet excludi, quando admiſſio contineret iniquitatem, vt contrariorũ eadem ſit diſciplina, & facit, quia nepos nõ venit appellatione filij, quando magis † dilectus excluderetur à minus dilecto, vt 52
poſt Alciat. & alios ponit Manti. d. lib. 8. tit. 8. num. 11. Rurſus in caſu Cyn. Alber. quæſtio erat inter matrem & filiam: certum autem diximus ſuprà, quod nepos non venit, quando diſpoſitio poteſt in filia verificari. erit igitur vera noſtra concluſio, quod filij appellatione veniat nepos, quem filium ſolebat teſtator nominare, Bero. conſi. 112. in principio, volum. 2. Roland. conſi. 43. num. 37. volum. 4. ſed limitabitur non procedere quoad excluſionem filiorum, quia propter coniecturas excludendi non ſunt proprij filij.

Octauò filij appellatio † nepotem non 53
excludit, quando teſtator loquitur de filijs naſcituris, quia tunc non poteſt dici quod habeat affectionem ad certas perſonas. ita tenuit Imol. in dicta l. Gallus, §. inſtituens, Anchar. conſi. 146. colum. 1. Roman. conſi. 348. Alexã. in conſi. 9. volum. 1. Curt. iun. in conſi. 111. num. 9. vbi ait, quod hanc deciſionem ſequuntur communiter ſcribentes, & conſi. 113. num. 11. Ruin. conſi. 35. num. 14. volum. 1. Gabriel. d. concluſ. 1. nume. 71. Craſſ. dicta quæſtio. 10. num. 9. Manti. d. titul. 8. numer. 16. vbi tamen reſtringit ad deſcendentes teſtatoris, ſecùs in tranſuerſalibus innuens, quòd hæc concluſio procedit etiam in ijs nepotibus, qui nati & concepti ſunt poſt mortem teſtatoris, quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum, licet extẽt alij nati tempore mortis teſtatoris, ſed vbi diſpoſitio non haberet tractum temporis in futurum, tunc admitterentur ſolum ij, qui tempore † mortis teſtatoris aderant, vt declarat Curt. iun. dicto conſi. 113. num. 12. facit, quia & ſi veniant aliquando nepotes in diſpoſitione facta de filijs, tamen regulariter intelligitur ſi nati ſint † quando te- 55
ſtator deceſſit, non autem veniunt naſcituri, Alexan. in conſi. 184. colum. 1. volum. 2. alios citat Gabriel. d. concluſ. 1. nume. 68. vbi tamen ponit quid ſi verba ſunt in futurum collata, de quo Crauet. d. quæſt. 10. num. 7.

Nonò veniunt nepotes, quando teſtator vniuer-

56 vniuerſaliter † vocat quoſcunque filios, vt per multa probat Curt.iun.conſi.48.nume. 3. & mouetur principaliter, quia ſub vniuerſali dictione veniunt etiam ea, quæ ſecundùm proprietatem ſermonis includi non poſſunt, vt quando feudum conceditur pro quibuſcunque hęredibus, ſequitur Crau.in conſ.155.num.4.Manti.d.tit.8.num. 22.& hęc limitatio eſt multū notanda, quia in teſtamentis notarij ſolent vti vniuerſalibus verbis.

Decimò venire nepotes, quando teſta-
57 tor promiſcuè † vſus eſt nomine filiorum, & liberorum, eaque ſic pro ſinonimis habuit, voluerunt Curt.iun.in conſ.111.num. 7.& conſi.113.num.7.Crauet.conſi.62.num. 12.& conſi.155.nume.3. Menoch.conſi.359. num.2.Manti.dicto titu.8.num.22.& ratio eſt, quia ſicuti liberorum mentio includit nepotes, ita eos includere debet mentio filiorum, ex quo teſtator inter filios, & liberos non conſtituit diſcrimen. item ſi vocātur nepotes in vna parte teſtamenti, quando ſcilicet meminit de liberis, non debet excludi in alia, quando meminit de filijs, colligitur enim & declaratur voluntas teſtatoris ex ijs, quæ leguntur in alia teſtamēti parte.& quamuis in oppoſitum dici poſſit, quod ſub nomine filiorum non vocauerit nepotes, quia non de filijs, ſed de liberis mentionem fecit, quando voluit nepotes includi, tamen reſpondet Crauet.d.conſi. 62.num.13.

58 Extant & plures alij caſus, † quibus filiorum appellatione nepotes veniunt, qui videri poſſunt apud Curt.iun.d.conſi.111. & 112.Gabriel.d.concluſ.1.Manti.d.titu.8. Craſſ.d.quæſt.10.Simon d.ſolut.1.nu.50.& ſeqq.folio 327.Zanc.d.par.4.num.197.213.& pluribus ſequentibus, ex quibus facilè poterit dignoſci & inferri quomodo alimenta filio relicta debeantur etiam nepoti, ideo non aliter proſequor ſingulos caſus.

SVMMARIA.

1 *Pauper quis dicatur, arbitrio iudicis committitur.*

2 *Pauper dicitur qui & ſi victum habeat neceſſarium, tamen viuere non poteſt honorificè ſecundùm conditionem ſuam.*

3 *Pauper dicitur, qui ſolum mille habet in bonis.*

4 *Vxori pauperi datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare.*

5 *Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio.*

6 *Vxori inopi in bonis mariti diuitis datur quarta ne ſit opprobrio marito.*

7 *Vxori dotem paruam habenti datur quarta in bonis viri diuitis, ſicuti nullam habenti dotem.*

8 *Inopia noniſſima requiritur in vxore, vt habeat quartam in bonis mariti diuitis.*

9 *Inops dicitur, qui nihil habet.*

10 *Inopia noniſſima dicitur, cum nihil omninò habere poteſt.*

11 *Paupertas arctiſſima dicitur, quādo nihil prorſus habet.*

12 *Nihil dictio, eſt vniuerſalis negatiua.*

13 *Negatiua vniuerſalis nullam recipit reſtrictionem.*

14 *Negatiua potentius negat, quam affirmet affirmatiua.*

15 *Negatiua vniuerſalis falſa in vno, eſt falſa in omnibus.*

16 *Dos mille aureorum, ſufficit etiam pro Comitiſſa.*

17 *Quarta vxori inopi datur gratia miſerationis in bonis mariti diuitis.*

18 *Quarta vxori inopi datur in ſubſidium, quando deficit omnis promiſſio.*

19 *Dos ad excludendum quartam nō ſufficit, quod ſit parua niſi etiam ſit minima.*

20 *Dotis reditus rarò, vel nunquam ſufficiunt pro alimentis vxoris.*

21 *Diſpoſitio authen.præterea, C.vnde vir & vx. eſt exorbitans.*

22 *Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex identitate rationis.*

23 *Extenſio in exorbitantibus non eſt licita ex maioritate rationis.*

QVAESTIO XXXVII.

PERTINET quoque ad alimenta quæſtio, quæ in facto contigit paucis abhinc menſibus, deceſſit enim nobilis quidā Doctor, & Eques ditiſſimus relicta vxore, quæ dotem dederat ducatorū mille ducentorum, ij efficiunt aureos mille in circa: petebat autem quartam in bonis tan-

quam pauper, quia & ſi regulariter arbi-
1 trio iudicis committatur in † cognoſcendo
quis verè dicatur pauper, glo. in auth. præ-
terea, in ver. locuples, C. vnde vir & vxor,
vbi Bart. Alex. Iaſ. Deci. & alij, Benincaſ. in
tract. pauper. in 6. q. princ. num. 17. Menoch.
de arbitr. iudic. caſu 65. num. 6. Maſcard. de
probat. concluſ. 1154. nu. 8. tamen nō ſolum
dicitur pauper, qui non habet vnde viuat,
ſed etiam, qui non poteſt commodè viue-
2 re ſecundùm † ſuam conditionem, Bald. in
l. ſi quis ad declinandam, num. 5. C. de epiſc.
& cler. Iaſ. in l. ſi conſtante, num. 146. & nu-
me. 151. ff. ſolut. matrim. Dec. in authen. prę-
terea, num. 15. Alciat. in l. quos nos hoſtes,
§. locuples, num. 11. ff. de verb. ſignifi. Natta
conſi. 590. num. 14. Bellon. conſ. 16. nume. 6.
Simon de interpret. vltimarum volunt. li-
bro 4. interpret. 1. dubit. 12. numer. 74. folio
mihi 442. Benincaſ. in d. tract. quæſt. 1. num.
40. Marcabun. in conſ. 105. num. 41. Maſcard.
d. concluſ. 1154. num. 14. Certum eſt autem
quod ex reditu aureorum mille non poteſt
mulier viuere honorificè ſi nobilis ſit, &
dicit Bartol. in d. l. ſi conſtante, num. 14. dici
3 pauperem eum, qui † in bonis habet ſolum
mille, ſequitur Soci. in conſi. 30. num. 1. vo-
lum. 4. vbi loquitur in propoſito noſtro Be
ro. in conſ. 120. nume. 15. volum. 1. Natta in
conſ. 605. Pedroc. conſ. 8. numer. 153. quod ſi
eo tempore reditus aureorum mille non
ſufficiebat, quando omnia erant vilia, mul-
tò minus ſufficiet nunc quod ad ea tempo-
ra deuenimus, qubus omnũ rerum preti-
um creuit, & ex communi vſu plura ad v-
ſum, & ornatum deſiderantur, quam prędi-
ctis temporibus conſueuiſſet. ratio authē.
4 præterea eſt, ne vxor pauper cogatur cum
mariti opprobrio mendicare, vt poſt Bar-
bat. Nicol. de Vbald. Ange. Deci. Gozad. Be-
nedict. Rube. Mantu. & alios dixit Rolan. d.
conſ. 15. num. 4. volum. 3. vidua enim vide-
5 tur eſſe in eodem † matrimonio, l. filij, §. vi
dua. ff. ad municipa. l. quoties, C. de priuil.
ſcholar. lib. 12. Guido Papæ quæſt. 379. Ro-
land. conſi. 14. num. 46. conſi. 15. num. 11. vo-
lum. 3. Dec. conſ. 33. nu. 9. in 1. vol. & lex non
6 ſolum conſiderauit paupertatem † vxoris,
ſed etiam opprobrium viri, vt per Baldum
in d. auth. præterea, Caſtr. num. 4. Salice. nu.
2. Iaſ. num. 9. & ſeq. alij ibi Riminal. ſen. cō-
ſi. 114. num. 7. Corn. conſ. 4. nu. 4. volu. 4. Be-
ned. in c. Rainutius, in ver. vxorem nomi-
ne Adelaſiam, deciſ. 5. num. 244. Cordub. in
d. l. ſi quis à liberis, in princ. num. 78. ff. de li
ber. agnoſc. cum ergo diſpoſitio auth. præ-
terea, ſit fundata ſuper paupertate, & defe-
ctu alimentorum, & honore mariti obtine
re videbatur etiam in caſu prædicto, quia
& ſi dotata eſſet mulier, ea tamen dos vide-
batur parua inſpecta mariti qualitate, & cō
ditione, † quo caſu nō minus debetur quar- 7
ta, quam ſi eſſet ſine dote, ſecundùm Bal. i-
bi in fi. vbi Caſtr. colum. fin. Rom. colum. 2.
Salic. num. 1. Alex. colum. 1. & Iaſ. colum. 2.
in fin. Rolan. qui multos citat d. conſ. 14. nu.
29. ver. 3. quod, Natta conſ. 246. num. 6. Ce-
phal. conſ. 288. nu. 29. cōtra verò non vide-
batur eſſe locus dictæ quartæ, quia in mu-
liere requiritur nouiſſima inopia, & † 8
quod nihil habere valeat, vt in §. quoni-
am verò, in Authen. de exhiben. reis, inops
dicitur, † qui nihil habet, Archid. in c. quæ 9
iura, diſtin. 8. Caſtr. in l. id quod pauperib.
C. de epiſc. & cleri. Socin. in conſ. 30. num.
16. conſ. 121. num. 45. volum. 4. Fabian. d. au-
then. præterea, num. 19. & nouiſsima ino-
pia eſt cum nihil omninò habere † poteſt, 10
Bart. in l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptū,
in fin. ff. de liber. agnoſc. & dicit Bal. in au-
then. ſi qua mulier, col. 3. ver. ſecundò pro-
bo, C. de ſacroſ. eccleſ. quod arctiſſima pau-
pertate laborare dicitur, qui nihil † pror- 11
ſus habet, & textus prædictus vtitur dictio
ne nihil, † quæ eſt vniuerſalis negatiua, Ty 12
raquel. in l. ſi vnquam, in ver. ſuſceperit li-
beros, nu. 8. C. de reuoc. donat. & cum vni-
uerſalis negatiua † nullam recipiat reſtri- 13
ctionem, Crau. conſ. 294. nu. 6. potentius e-
nim † negat, quam affirmatiua affirmet, Bar 14
to. in l. Gallus, in princ. num. 4. ff. de libe. &
poſthu. & falſa in vno, † redditur in omni- 15
bus falſa. l. ſi is qui ducenta, §. verum, ff. de
reb. dub. Crau. in conſ. 809. nu. 4. verſ. ſed ſi
poſt proteſtationem, & dixi ſuprà in quæ-
ſtio. antepen. & non dicitur inops, vel pau-
per qui mille habet aureos, tum quia neq;
indotata dicitur, neque parua dote dotata,
Co-

16 nam dos mille † aureorum ſufficit etiã pro
Comitiſſa, vt poſt Fulgoſ. & Dec. tenet Al-
cia. in conſ. 252. num. 5. in fi. Tum verò, quia
ſi dos illa in cenſuum emptionem conuer-
tatur, qui paſſim hac in regiõe ad octo pro
centenario conſtituuntur, reddet aureos o-
ctuaginta. hic verò reditus ſufficit ad tollẽ
dam indigentiam, & mendicitatem à lege
17 conſideratam. Accedat quod beneficium di
ctæ † quartæ fuit miſerationis gratia con-
ceſſum, vt inquit Alciat. d. conſ. 252. num. 5.
ergo non ſufficit vxorem eſſe pauperem ni
ſi etiam ſit miſerabilis ſeu miſeratione di-
gna, & non dicitur talis ea, quæ reditum ha
18 bet octuaginta aureorum. Præterea datur
ea prouiſio in ſubſidium, † quando alia om
nia deficiunt, vt volunt Doctores ibi, & So
cin. conſ. 121. nu. 6. volum. 4. Fabian. d. auth.
præterea, num. 33. Cæphal. conſ. 244. nu. 22.
Gabriel. conſ. 142. nume. 29. Menoch. conſi.
433. num. 23. ſed nõ dicitur deficere aliquid
mulieri, quæ dotem habet quantitatis præ-
dictæ. & ex prædictis reſpondetur ad om-
nia contraria, quia & ſi dicatur pauper ille,
cui non ſunt facultates ad honorificè viuẽ
dum ſufficientes, tamen non ſufficit pau-
pertas ſimplex in propoſito, ſed requiritur
nouiſſima inopia, d. §. quoniam verò. ſimi-
liter licet parua dos non tollat remedium
19 prædictum, tamen hoc eſt verum, quando
non ſolum eſt incongrua † habito reſpectu
ad conditionem, qualitatem, & ſtatum ma-
riti, ſed eſt minima, ita vt illa non obſtante
vxor laboret extrema inopia, ita determi-
nat Corne. in conſ. 249 col. 2. in fin. verſ. li-
cet autem militaret, volu. 3. & dicit Soci. in
conſ. 30. num. 14. volu. 4. quod ad excluſio-
nem mulieris ſufficit dotem non eſſe mini
mam, licet etiam non ſit congrua vel conde
cens, & eiuſmodi ſententiæ fuit Pepus d.
auth. præterea, num. 19. & 83. vbi vult maxi-
mam paupertatem requiri, Purpura. conſi.
330. num. 5. quorum dicta quoad ſupracita-
tam concluſionem non reprobantur, licet
inferant alia, quæ in iure non ſunt tuta. Eo-
dem modo tollit fundamentum, quod par-
ua dicatur dos, quæ non ſufficit ad alimen-
ta, vt voluerunt Bal. Corſe. & Mant. quos ci
tat & ſequitur Rol. in conſ. 14. nu. 21. & ſeq.
vol. 3. intelligitur enim de alimentis neceſ-
ſarijs, & ſine quibus viuere nemo poteſt,
non autem de alimentis, ſecundũ honori
ficentiam, quia aliàs ſemper eſſet locus di-
ſpoſitioni d. authen. ex quo nunquam, † vel 20
raro reditus dotis ſufficit pro ſuſtentatio-
ne vxoris, & aliarum expenſarũ, quæ fiunt
pro victu, ornatu & decore illius, vt inquit
Purpur. in conſi. 330. num. 7. ver. ex cuius di-
ctis, Pepus in d. authen. num. 85. in caſu au-
tem dotis reditus ſunt ſufficientes ad tol-
lendum miſeriã neceſſitatemq́; victus, &
mendicitatem, licet non ſufficiant pro de-
core, & ornatu vxoris, ergo non debet eſſe
locus illi diſpoſitioni, quæ cum ſit exorbi-
tans, † vt volunt Dd. in princ. præcipuè Ca- 21
ſtren. Soci. conſi. 108. colum. fin. volu. 1. Cæ-
phas. in conſ. 671. num. 34. non † debet exten 22
di ſecundùm glo. in §. 1. in ver. curationem,
in authen. vt hi, qui oblig. res minor. hab.
Alexan. in l. ſi ita ſtipulatus, in §. Chriſogo-
nus, colum. pen. ff. de verb. obliga. Dec. in l.
qui ſe patris, col. fin. C. vnde lib. imò etiam
quando ſubeſt † maioritas rationis, ſecun- 23
dùm Iaſ. in rub. ff. de re iud. colum. 3. ver. ſe-
cundò, quia etiam dato: & hanc partem ego
credidi veriorem, quam etiam amplexus
eſt Senatus Mantuanus, qui tamen videns
viduæ non ſufficere reditum aureorum o-
ctuaginta vtendo authoritate ſibi conceſſa
addidit aureos viginti quinque in ſingulos
annos dum vixerit.

SVMMARIA.

1 *Excluſio legis excludit etiam à legitima.*
2 *Renunciatio generalis excludit ab omni remedio.*
3 *Ali nemo debet ex bonis quæ ſibi auferuntur.*
4 *Acceſſorium tollitur principali ſublato.*
5 *Primogenitus, cui omnia bona ex conſuetudine deferuntur, tenetur alere ſecundogenitum.*
6 *Monachi in Gallia excluſi à ſucceßione parentũ, ſunt tamen alendi.*
7 *Excluſus à ſucceßione per legis diſpoſitionem, conſequitur tamen alimenta.*
8 *Bald. in auth. bona damnatorum, C. de bon. damnat. quomodo procedat.*

QVAESTIO XXXVIII.

FILIAE cui dos in tempus nuptiarum
eſt relicta, debentur interim alimenta

ex bonis patris dotantis, vt probaui in titulo, quibus debeantur alimenta, quæſt. XXVI. ſed quid ſi penitus ſit ſtatuto vel conſuetudine excluſa, & idem dubitari poteſt in filio, quando à ſucceſſione paterna, vel materna modo prædicto repellitur, & videretur dicendum quod non debeantur, nam videmus quod à lege excluſus ſimpliciter
1 à ſucceſſione, † cenſetur etiam excluſus à legitima, Socin. in conſi. 150. colum. 4. volum. 1. Dec. in conſi. 392. colum. fin. num. 6. Natta in conſi. 308. num. 4. Rolan. in conſi. 62. nume. 50. & ſequenti, volum. 3. Cephal. in conſi. 304. num. 1. ergo eodem modo videri debet excluſus ab alimentis: valet enim argumentum à legitima ad alimenta, vt dixi ſuo loco. præterea generalis excluſio generaliter
2 excludit ab omni remedio, † & ab omni capite, glo. in l. 1. §. ſed videndum, ff. de ſucceſſor. edict. quam dicit ſingularem Bal. in l. vnica, C. quan. non peten. part. Caſtren. in l. 1. num. 6. C. qui admit. Bartol. Salic. Caſtr. & Alexan. & alij, in l. nec is, §. hæres inſtitutus, ff. de hæredib. inſtituen. Aret. in l. cũ igitur, num. 3. & 4. Inſtitut. de bonor. poſſ. & licèt prædicta iura loquuntur in excluſione hominis, tamen idem videtur in excluſione legis: ea enim fortius excludit, quam excluſio hominis, vt voluerunt Socin. Dec. Natta, Roland. & Cæphal. ſupracitati. facit etiam ratio, quia non eſt alendus
3 quiſpiam † ex bonis quorum ſucceſſio à lege ſibi denegatur, vti ſuprà dictum eſt de bonis, quæ propter delictum auferuntur, ſecundùm Bald. in authen. bona damnatorum, & alios ſæpè hoc in opere citatos. Rurſus diximus aliquando alimenta danda eſſe agenti, qui probauit ſaltem ſemiplenè ſibi ius aliquod prætendere in bonis contentioſis, at ſecùs eſt, quando clarè conſtat in eis nullum ſibi ius eſſe, dantur enim alimenta ratione bonorum: at vbi bona non debentur fruſtra ex eis petuntur alimenta. ſublato enim principali tollitur omne ac-
4 ceſſorium, † l. cum principalis, ff. de regul. iur. in contrarium tamen facit, quod voluit Bald. in l. cunctos populos, num. 17. C. de ſumma Trinit. vbi ait, quod ſi ex ſtatuto, vel conſuetudine omnia bona deferuntur primogenito excluſis alijs, debebuntur alijs alimenta ratione naturali. facit etiam quod primogenito ſuccedente ex conſuetudine, vel ſtatuto in vniuerſis bonis, dicunt Hoſtienſ. Ioan. Andr. Abb. & alij in c. licèt, de voto, vbi dicunt alimenta ſecun- 5
dogenito deberi, alios citaui in titulo, quibus debeantur alimenta, quæſt. XXVII. & hæc pars mihi videtur verior, quando liberi egent alimentis, & confirmatur, quia tali caſu alimenta non poſſunt ſtatuto aut conſuetudine tolli, vt dixi ſuo loco: ideoque Bened. in c. Rainutius, in 1. part. verſ. vxorem nomine Adelaſiam, nume. 261. de teſtam. dixit, † quod etſi in Gallijs conſuetu- 6
dine ab omnibus approbata, monachi vel moniales non ſuccedant parentibus, tamen ſæpè facta fuit filijs præcipuè monialibus prouiſio alimentorum, quando monaſterij facultates non erant ſufficientes. ſed ego crederẽ ſanctius & magis piè facturos Gallos ſi ea conſuetudine, ſeu potius corruptela deſtructa, monachos & moniales ad parẽtum admitterent ſucceſſionem. mihi enim ea conſuetudo non probatur, vt quæ eccleſiaſticæ libertati aduerſetur, & à vita contemplatiua retrahat, quidquid pro illius validitate laborando Benedictus adducat. Et quamuis ſimpliciter excluſus à lege intelligatur etiam excluſus à legitima, tamẽ non dicitur excluſus † ab alimentis, vt poſt 7
Bald. voluit Georg. Natta de ſtatu. excluſ. fœmi. in 1. quæſt. nu. 4. vbi ait quod filia ab inteſtato excluſa ſit tamen alenda, dixi in tit. de alimen. priuileg. cap. 33. facit etiam, quia vt aliàs dixi, ſtatuto alimenta tolli non poſſunt. ſimiliter licèt generalis excluſio tollat omne caput ſuccedendi, tamen alimenta non cenſentur ſublata, niſi de eis fiat ſpecialis mentio, vt pariter dixi inter alimentorum priuilegia, vbi probaui quod generalis legatorum reuocatio non trahitur ad legatum alimentorum. quod autem dixit Bald. in authen. † bona damnatorum, 8
non facit ad rem, quia loquitur quando bona fuerunt eidem perſonę ablata per delictum, nos autem agimus de bonis, quæ nunquam fuerunt filij, & à quorum ſucceſſione filius excluditur nõ ob delictum,

ſed

ſed ſola conſuetudine ſine ſua culpa, qui caſus plurimum differunt, & diuerſam inter ſe rationem habent.

SVMMARIA.

1 *Alimenta repetuntur ſecũdùm ſumptum factũ, non ſecundùm laborem & induſtriam.*

2 *Domum alienam qui habitauit, ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari.*

3 *Qualitas & conditio alimentarij inſpicitur in præſtatione alimentorum.*

4 *Nobili debentur alimenta etiam pro famulo.*

5 *Laboris quoque ratio habenda eſt in repetitione alimentorum.*

6 *Salarium debetur tutori, qui negotia ſua dimiſit, vt tutela incumberet.*

7 *Salarium debetur procuratori & ſindico, qui res ſuas dereliquerunt, vt aliena expedirent.*

8 *Tutor repetit expenſas pro pupillo factas, etiãſi excedant valorem omnium bonorum pupilli.*

9 *Tutor repetit impenſam factã in ſoluendo mercedem magiſtris pupilli.*

10 *Expenſarum condemnatio includit damna, quæ victor artifex eſt paſſus, vt litem perſequeretur.*

11 *Aduocatus in cauſa propria repetit lucrũ, quod amittit, cùm cauſam propriam defendit.*

12 *Lucri vel damni diuerſa eſt ratio.*

13 *Lucrum iudicatur pro damno, quando eſt radicatum.*

14 *Bal. in l. patrem C. de nupt. reprobatur.*

15 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*

16 *Gerens aliena negotia non repetit quod impendit. ſed quanti dominus eſt factus locupletior.*

17 *Operæ pupillæ æſtimantur, quanti tutor factus eſt locupletior, non quanti potuiſſet locari.*

QVAESTIO XXXIX.

IN repetendis alimentis cuidam puellæ præſtitis durante infirmitate graui, qua laborabat, dicebant teſtes pro creditore adducti, quòd vltra impenſam fuerunt ſemper duæ mulieres occupatæ circa miniſterium neceſſarium, ideo petebat etiam ſibi refici impenſam tam alimentorum, quàm ſalarij dictarum mulierum: aliqui dicebant non eſſe de illis teſtibus curandum, quia alimenta taxari debent pro burſali diſpendio, non autem pro labore,
† & moleſtia perſonæ, vt inquit Bald. in l. 1
patrem, in fin. C. de nupt. cuius dictum pro ſingulari refert Petr. de Rauen. ſingu. 28. & ſecundùm hæc fuit iudicatũ à Rota Romana, vt legitur deciſ. 741. nu. 1. in 1. par. inter nouiſſimè editas. ſed quamuis temerarium quodammodo ſit à tantorum patrum iudicio diſcedere, ſi tamen veritati cedere omnia debent, & cuique liberum eſſe debet ſuum iudicium, ea ſententia mihi non placuit. ſi enim eius perſonam inſpicimus, cui præſtita ſunt alimenta certè commodum ſenſit ex labore & induſtria mulierũ, quæ operas præſtiterunt, & conſequenter ex pecunia per creditorem erogata in alimenta, & ſalarium, ita vt neceſſe ſibi fuiſſet aliàs conducere ſua impenſa ſi munus illud aliæ non ſubijſſent, & facit, quod dicimus
de eo qui alienam domum habitauit: † te- 2
netur enim tantum refundere quanti coactus fuiſſet aliam conducere, ſi illam non habuiſſet. Bartol. in l. ſumma. §. in frumento. ff. de cõd. indeb. vbi Bal. idem dicit Dec. in conſ. 62. colum. 1. in fin. Cotta in memor. incipien. creditor habitando. Natta in conſil. 13. nume. 1. item alimenta præſtantur ſe-
cundùm qualitatem, & conditionem † eius 3
cui debentur, l. ſi cui. ff. de annu. lega. l. Mela. & l. penu. ff. de alim. & cibar. legat. l. tutor, ſecundùm dignitatem, in prin. ff. de adminiſt. tutor. Tiraq. in tracta. nobil. cap. 20. nume. 143. at certum eſt, quòd infirmo adhibendæ ſunt perſonæ, quæ ſecũdùm morbi exigentiam aſſiſtant, & ſeruiant. & ſicuti viro nobili dantur alimẽta etiam pro fa-
mulo, quia non poteſt ſine † dedecore ſor- 4
dida quæque per ſeipſum expedire, d. l. tutor ſecundùm dignitatem, gl. in §. fi. in ver. onera, in Authẽ. de non eligen. ſecun. nub. vbi Bar. hoc notat. Imo. & Alex. in d. l. ſi maritus. ff. ſolu. mat. alios citaui in tit. qualit. alimen. ſint præſtan. quæſt. 18. nu. 9. ita infirmo dari debent alimenta pro ijs omnibus, ſine quibus eſſe non poteſt, ex quo ſibi ipſi per diuerſam valetudinem ſeruire non poteſt. Tertiò in præſtandis alimentis, nõ ſo-
lus ſumptus, ſed labor † quoque vertitur, 5
vt inquit text. in d. l. patrem. C. de nupt. ergo pro labore quoq; fieri debet ſolutio ei,

qui alimenta dedit. etſi præſtans alimenta
fecit, quòd facere debuiſſet, infirmus agit
contra eum, vel de in rem verſo, vel actio-
ne negotiorum geſtorum, vt toto titu. ff. de
neg. geſt. & de in rem verſo, & idẽ eſt, quan
do is, qui præſtitit alimenta, erat aptus lu-
crari, & coactus fuit lucrum dimittere, vt
infirmo ſeruiret, poteſt enim cõſequi mer-
6 cedem, vti dicimus de tutore, † qui ſi reli-
quit ſua negotia, vt pupilli bona curaret,
ideoq́ue diſpendium paſſus eſt rerum ſua-
rum, poterit ſalariũ petere, l. à tutoribus.
§. fi. vbi gl. & Bar. ff. de tutel. Bar. in l. in eos.
ff. eo. tit. Aret. in §. actionum, nu. 44. Inſt. de
actio. Alexand. & alij, citati à Caualcan. in
tract. de tuto. & curato. nume. 301. ſed præ-
ter eos Guido Pap. in quæſt. 68. Anchar. fa-
mil. quęſt. 61. nu. 7. lib. 2. Cordub. in l. ſi quis
à liberis. §. ſi mater. nu. 73. ff. de liber. agnoſ.
comprobat multis argumentis, & iuribus.
Menoch. conſ. 228. nume. 1. vſque ad 47. vbi
multa ad propòſitum adducit, quæ hic poſ
ſent repeti, & præcipuè dum ait idem dici
7 poſſe de procuratore, † & ſindico. facit e-
tiam, quod dicitur in l. 3. in princ. ff. de con-
trar. iudi. tute. vbi dicitur, quòd tutori re-
ſtitui debent expenſæ factæ pro pupillo, e-
8 tiamſi excedant † valorem omnium facul-
tatum pupilli, & ibi Nicol. de Neap. dicit
hoc benè procedere ſi fuit vtiliter expen-
ſum, ſubdens tunc dici vtiliter expenſum,
quando erogauit pro defenſione cauſæ ſta-
tus pupilli, cui fuerat mota quæſtio. ſi ergo
pro pupilli ſtatu erogatum dicitur vtili-
ter impenſum, quantò magis iudicari de-
bebit vtilis impenſa facta pro ſanitate re-
cuperanda? & ſanè quoad ſalaria prædicta
neque Bal. in d. l. patrem. videtur dubitaſ-
ſe, dum diſtinguit inter laborem, & ſum-
ptum, & facit l. ſi paterno affectu. C. de ne-
9 got. geſt. vbi qui † ſoluit mercedem magi-
ſtris repetit, ſi non donandi animo eroga-
uit facit l. alimenta. C. eod. vbi repetitio
eius conceditur, quod in rem pupilli fuit
impenſum, & paſſim diximus ſuprà repeti
impenſam, quæ ad commodum alimento-
rum alterius facta eſt: quo verò ad damnũ,
quod ſenſit actor ex eo, quod circa curam
alimentati fuit occupatus, videtur pro re-
ſolutione dicendum, quòd ſi erat artifex,
vel ſolitus ex negotio aliquo, cum ſua per-
ſona lucrari, & vacauit à ſuo officio, & la-
bore, vt commodo alimentati incumberet,
cõcedatur ſibi repetitio, & moueor ex eo,
quod voluit † glo. in l. 1. ff. de alien. iud. mu- 10
tan. cau. fact. vbi ait, quòd & ſi in condem-
natione expenſarum, quæ fit à iudice rati-
one victorię litis non habeatur ratio dam-
norum aliunde prouenientium, ſed eius
impẽſæ tantummodò, quæ in lite facta eſt:
tamen aliud eſt quoad damna, quæ paſſus
eſt victor, qui ex arte lucratus fuiſſet ſi nõ
fuiſſet coactus liti intereſſe arte dimiſſa, &
ſequitur Barto. ibi nume. 1. & clarius dicit
glo. in l. ſi procurator. ff. rem rat. hab. quod
ſub nomine expenſarum repetit victor id
omne, in quo fuit damnificatus ex eo, quòd
lis eum reuocauit à ſuis negotijs, ſequitur
Bart. ibi in fi. & Caſtren. ibi dicit eſſe men-
ti perpetuò tenendum, quia ſi artifex non
potuit lucrari id repetit à condemnato, &
idem voluit Alexan. ibi. Butr. in c. finem li-
tibus, nume. 25. de dolo & contuma. Specu.
& Ioan. Andr. in §. fina. verſi. quòd ſi victor
artifex, in titu. de expenſ. hac etiam ratio-
ne Abb. in d. c. finem litibus, num. 30. dicit,
quòd ſi aduocatus † amiſit lucrum, dum de- 11
fendit cauſam propriam, illud repetit ab
aduerſario in expenſis condemnato, ſequi-
tur Sapia ibi in additio. & Iaſ. in l. prope-
randum. §. ſi autem alterutra, num. 14. C. de
iudi. vbi multa cõgerit, idem voluit Myn-
ſinger. centu. 1. obſer. 2. Aſinius in ſua praxi
§. 32. cap. 2. limitatio. 19. in quibus locis ſe-
quuntur, quod ſuprà dictum eſt de artifi-
ce. & quamuis alia ſit ratio emergentis
damni, † alia verò lucri ceſſantis, l. qui au- 12
tem, in princip. ff. de his, quæ in fraud. cre-
dit. cum alijs apud Decium in l. non frau-
dantur. ff de regul. iur. tamen vbi lucrum
eſt radicatum, de eo idem iudicatur quod † 13
de damno, gloſſ. in l. 1. §. ſi quis propter, in
verſ. reſtitutione. ff. de itin. actuq́ue priua.
Cyn. & Bal. in l. cùm te. C. de donatio. ante
nupt. Bal. Angel. & Imol. in l. non amplius.
§. 1. ff. de leg. 1. Alex. in conſi. 89. col. pen. vol.
2. & doctrina Bal. in l. patrem. C. de nupt. † 14
non benè deducitur ex eo tex. quia cùm lo-

quatur

quatur de alimentis includit omnem impenſam, quæ pro ſuſtentatione vitæ eſt neceſſaria, vt probaui ſuprà in tit. alimẽ. qualit. ſint præſtan. vbi dixi medicos, medicinas, et famulos deberi ſi perſona, vel dignitas, vel neceſſitas exigat, quinimò tex. in d. l. patrem. videtur cõtrarium probare, dum inquit puellam illam factam fuiſſe adultã ſumptu & labore alterius. attribuit enim labori, quòd ad eam ætatem ſit producta, ideo dum infrà loquitur de alimentis, amplectitur vno vocabulo, quod duplici verbo ſuprà expreſſerat, & nõ debet fieri iniqua interpretatio, per quã ille, qui laborẽ impẽdit, remaneat in damno. nemini enim

15 † officium ſuũ debet eſſe damnoſum, l. ſed & ſi quis vir. benè admitto, quòd non repetet quantum ex arte fuiſſet lucratus, ſed quanti fuiſſet cõducturus, & ſoluturus is, cui alimenta præſtita ſunt, vt ſuprà dixi de eo, qui domum inhabitauit, & facit tex. clarus in l. ſi pupilli. §. ſed & ſi quis. ff. de neg.

16 geſt. vbi gerens † aliena negotia nõ repetit q̃d quid ſibi abfuit in eo negotio, ſed quanti factus eſt locupletior is, cuius geſtum eſt negotium. Cuman. in conſ. 88. in fi. vbi ait,

17 quòd etſi operæ † præſtitæ à pupillo compenſandæ ſint cũ alimentis, quæ tutor præſtitit, tamen tutor imputat ſolùm in quantum factus locupletior, non in quantum locare potuiſſent alij, l. ſi nõ ſortem. §. libertus. ff. de condi. indeb. ſuſtineri autem poſſet Baldi, & Rot. deciſio in eo qui nullum detrimentum ſenſit, vt quia non erat artifex, nec artem aliquã callebat, à qua diſtrahi vel auocari potuerit.

SVMMARIA.

1 *Pecunia relicta ad alimen: a nõ debet conſumi, ſed poni ad honeſtum lucrum.*
2 *Proprietas cenſetur relicta, quando fundus relictus eſt ad alimenta.*
3 *Legatum alimentorum non minuitur falcidia.*
4 *L. Dini. ff. ad leg. Falc. quomodo intelligatur.*
5 *Proprietas ei videtur relicta, cui fundus relinquitur, vt alat tertium.*
6 *Pecunia relicta ad alimenta venit proprietas.*
7 *Pecunia quando relinquitur ad alimento remanere debet penes heredem.*
8 *Teſtator in dubio cenſetur heredem minus grauare, quàm fieri poßit.*
9 *Ignorantia iuris præſumitur in teſtatore potius quàm quòd videatur plus debito grauare heredem.*
10 *Legatum capi debet de manu heredis.*
11 *L. fundi Trebatiani. ff. de vſufruct. leg. quomodo procedat.*
12 *Reddittu mille aureorũ relicto, an teneatur heres tot bona aßignare quibus percipiatur.*
13 *Pecunia relicta ad alimenta venit conſignanda legatario, quando eſt grauatus illam reſtituere.*
14 *Reſtituere verbum, ſignificat rem eſſe traditã.*
15 *Reſtituere verbum non ſemper traditionẽ præſupponit.*
16 *Proprietas verborũ attenditur, etiam cõtra mentem diſponentis.*
17 *Voluntas teſtatoris attenditur in vltimis voluntatibus.*
18 *Verba ſunt apertius teſtimonium noſtræ voluntatis quàm aliud quidius.*
19 *Legatarius quando poßit legatum propria authoritate capere.*
20 *Vſusfructus quando cenſeatur relictus.*
21 *Legatarius cui pecunia ad alimenta relicta traditur, tenetur cauere.*
22 *Vſusfructus conſiſtere poteſt in pecunia.*
23 *Beneficium non confertur in inuitum.*
24 *Aequalitas ſeruari debet inter creditorem & debitorem.*
25 *Creditor non cogitur ante diem recipere ſolutionem cum ſuo incommodo.*
26 *Emphyteuta non poteſt inuito domino repræſentare futurorum annorum ſolutiones.*
27 *Legatarius alimentorum ſi acceptat pecuniam, quæ inde amittatur, alimenta perdit.*
28 *Conditio in dubio cenſetur appoſita fauore heredis, & idem eſt in die.*
29 *Hæres poteſt ſoluere inuito creditori ante euentum diei aut conditionis.*
30 *Creditor non cogitur ſolutionem recipere ante diem incertum, vel conditionem.*
31 *Legatarius cenſetur in legato magis dilectus, quàm heres.*
32 *Heres non poteſt inuito legatario aßignare tot bona quando annuus reditus eſt relictus.*
33 *Vſura nihil aliud eſt quàm lucrum proueniens ob vſum pecuniæ alicui conceſſum.*
34 *Vſura eſt omni iure prohibita.*

35 Pecu-

35 *Pecunia pupillaris conuerti debet in emptionē prædiorum.*

36 *Cenſus annuus reputatur inter immobilia.*

37 *Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honeſtum lucrum.*

38 *Tutor qui pecuniam pupillarem depoſuit apud mercatorem, qui reputabatur idoneus, non tenetur ſi decoxit.*

39 *Vtiliter geſtum dicitur negotiū, quando à principio ita fuit.*

40 *Hæres tenetur curare, quòd fundus colatur, & ſeminetur, quando fructus illius relicti ſunt alicui.*

41 *Conſuetudo patrisfamilias, poſteà verò regionis attenditur.*

42 *Conſuetudo particularis attenditur.*

43 *Conſuetudo an originis attēdatur, vel loci, vbi teſtator verſatus eſt.*

44 *Conſuetudo ciuitatis attenditur in exigendis vſuris.*

45 *Vſuræ vſurarum debentur, quando ſic ſe habet conſuetudo.*

46 *Vſuræ pupillo ſoluuntur iuxta id quod ſoluebatur eius patri.*

47 *Vſuræ quando conſueuerunt diuerſimodè ſolui, attenditur quod minimum eſt.*

QVAESTIO XL.

PECVNIA quando alicui relinquitur
ad alimenta, tunc non debet conſu-
mi, ſed poni ad honeſtum lucrum, ex
1 quo inde alimenta † legatario præſtentur,
ex text. in d. l. Diui, vbi Barto. hoc not. ff. ad
leg. Falcid. ſequitur Angel. ſubdens ſic fe-
ciſſe Lælium de Montecatino magnum v-
ſurarium. Imola circa med. verſi. item no-
ta, vbi ait in dubio teſtatoris mentem eſſe,
quòd alimenta pręſtentur, ex reditibus pe-
cuniæ, non autē ex ipſa pecunia, & Caſt. di-
cit hoc eſſe vtilius, quia durat perpetuò, &
infert, quòd vbi pecunia legatur in alimen
ta pauperum, exequutor, vel epiſcopus nō
debet illam inter pauperes diſtribuere, a-
lios citaui in tit. quomodo & qualiter ſint
præſtan. alimen. quæſtio. 9. nu. 13. addo Rot.
deciſ. 742. nume. 2. in 1. part. in nouiſſim. ſed
contra prædicta facit l. 4. ff. de alimen. & ci-
2 bar. leg. vbi dicitur, quòd fundo † ad alimen
ta legato venit proprietas, & ad hæredes
tranſmittitur, ſequitur ibi Bart. nu. 2. idem
voluit Bar. in l. cū hi. §. ſi vni. ff. de tranſact.
& infinitos ad hoc citaui in titu. de alimen.
quan. cenſean. relict. q. 1. in princ. & miror,
quia nemo ex Doctoribus, quem viderim,
aduertit ad cōtrarietatem prædictam. poſ-
ſet fortè dici, quòd imò text. in d. l. Diui,
concordat cum l. 4. quia ibi dicitur legatū
pecuniæ ad alimenta factum ſubijci Falci-
diæ, quòd non eſſet ſi diceretur legatum a-
limentorum: nam hoc † non minuitur Fal- 3
cidia, vt probaui inter priuileg. aliment.
priuileg. 18. & ſi dicatur videri relicta ali-
menta ex eo, quod fidei præſidis commit-
titur, vt curet pecuniam collocari apud
idoneos viros: reſpondeo illud fieri, vt mo
dus legato adiectus impleatur, ſed nō ideo
immutatur legati ſubſtantia. ſi etiam dica-
tur, quòd tunc ſolùm à Falcidię onere exi-
mitur legatum alimentorum, quando factū
eſt egeno, aut pauperi, vt probaui d. pri-
uileg. 18. reſpondebo quòd cùm ibi non di-
catur de paupere, vel diuite legatario non
debet magis intelligi de diuite, quàm de
paupere, ſed ita, vt verificari poſſit in
vtroque.

Secundò reſpondeo, imò deprehendi, quòd legatum factū eſt pauperi, quia præſidis officium excitat. ſi enim diuiti factum eſſet, quid eſt quòd prætor ſit ad curam ſuā reuocaturus, quidquid tamen ſit prima hæc ſolutio certè cōtradicit omnibus Doctoribus, qui volunt textum illum loqui in diuitibus, non autem in pauperibus: expreſſè etenim dicunt, quòd ſi legatum pauperi factum eſſet, Falcidiam non pateretur, ita Bartolus, Angelus, Imola, & alij ibi.

Secundò reſponderi poteſt, quòd † eti- 4
am in d. l. diui. proprietas fuit relicta, &
venit in legato, non autem ſola alimēta ex
pecuniæ redditibus percipienda, quando-
quidem dicitur ibi expreſſè, quòd pecunia
ſubiacet legi Falcidiæ, ſed ſi intelligeretur
factum ſolum legatum alimentorum, di-
ceretur legatum ipſum pati falcidiam, &
aliud eſt, quòd alimenta patiantur falci-
diam, aliud verò quod pecunia, nam in ta-
xatione falcidiæ ſuper legato alimētorum

ſerua-

ſeruatur diſpoſitio l. hæreditatũ. ff. ad leg. Falc. ſed ſuper legato pecuniæ alia eſt ratio taxationis. dũ ergo dicitur pecuniã relictã ad alimẽta ſubiacere Falcidiæ, ſupponitur ipſam fuiſſe relictam, non autem ſola alimenta præſtanda ex illius pecuniæ reddi tu, & hic intellectus videtur mihi conuenire literæ, ſed Doct. omnes ibi ſupponunt non pecuniam, ſed alimenta relicta fuiſſe.

Tertiò dici poſſet ibi pecuniam relictam fuiſſe non ijs quibus alimenta præſtanda erant, ſed tertio pro alimentis aliorum, putà relinquo Titio mille ad alimenta exiſtentium in tali hoſpitali: tunc enim cùm Titium ex ea pecunia nullum ſit percepturus commodum, nõ poteſt dici, quòd ad eum ſpectet proprietas pecuniæ, ſed potius cura, & exercitio legati. non etiam poteſt dici relicta pecunia pauperibus, quibus expreſſè ſola alimenta fuerunt legata. ſed hæc quoque reſponſio patitur difficul 5 tatem, quia † ſecundùm prædicta etiam Titio videretur relicta proprietas, idq; probatur ex l. cùm hi. §. ſed & ſi certa. ff. de tranſactio.

Quartò videtur poſſe attẽtari, quòd intelligatur textus in d. l. diui, quando nulli determinatæ perſonæ relicta fuit pecunia, nec in aliquem ſunt directa verba legati, ſed dictum ſimpliciter, relinquo mille ad alimenta pauperum, hoc enim caſu relictum pecuniæ non eſt factum pauperibus: ſecùs quando diceretur, relinquo pauperibus mille ad alimenta, prout in l. 4. ff. de alimen. & cibar. lega. vbi res ipſa relinquitur, & pro hac dictione facit ratio Ange. in conſ. 338. in fin. vbi dicit, quod hoc caſu ex figura verborum apparet teſtatorẽm voluiſſe rem transferre in legatarium, facit etiam ratio allegata à Pico, in l. Titia. §. Titia, nume. 20. ff. de legat. 2. vbi ait, quòd res hoc caſu diſpoſitiuè relinquitur, alimenta verò cauſatiuè. hæ etenim rationes ceſſant, quando verba non diriguntur expreſſè in legatarium, & hoc eſt quod dixerunt Imola, & Alexand. in d. l. diui, in dubio ſcilicet pecuniam non eſſe in alimenta erogandam, ſed ex reditibus alimenta præſtanda eſſe, & hic quoque intellectus ſuſtineri poteſt, quia non apparet, quòd voluerit teſtator pecuniam legatarij relinquere. cogita de vero intellectu illius legis, quia Doctores habuerunt pro abſoluto ibi non venire proprietatem, ſed ſola alimenta, & ideo diſputant ſi alimenta ſunt ex redditibus præſtanda, vel ex fructu pecuniæ, & Simon de Prætis poſt hæc ſcripta viſus de interpr. vlt. volunt. libr. 4. dub. 11. nu. 2. tenet, quòd relictum pecuniæ ad alimenta ſit intelligendum quoad † proprietatem, allegat 6 Fulgoſ. & reprehendit Iaſ. in loco prædicto, quæ opinio mihi placeret, niſi Dd. ſup ponerent contrarium.

Vbi autem ex pecunia præſtari alicui debent alimenta, an dimittenda ſit pecunia ei qui alendus eſt, vel ſtare debeat apud hæredem, vel deponenda ſit penes tertium. intra in hoc videntur diuerſa: nam videtur pecuniam hæredi dimittendam, qui certum quid fructuũ loco pro alimentis præſtabit, vt probatur in l. fundi Trebatiani, ff. de vſufruct. lega. contra videtur dandam legatario alimentorum, qui curabit ex ea fructum percipere ſufficientem ad alimentà. & ita vult textus in l. cùm hi. §. ſi integra. ff. de tranſact. quinimò videtur, quòd apud idoneos homines pecunia ſit deponenda, vt dicitur in ea l. diui. ff. ad leg. Falcid. Veritas eſt quòd pecunia eſſe debet † 7 penes hæredem qui ſoluet redditum ordinarium, vt probat textus in d. l. fundi, vbi fortius dicit licere hæredi fundum vendere, dummodò annuum fructum præſtet legatario, & ita voluit Ang. in d. §. ſi integra, vbi eum ſequitur Iaſ. dicens credere quòd hæc ſit veritas. facit quia in dubio teſtator cenſetur hæredem minus † grauare, eumq́ꝫ 8 plus diligere, quàm legatarium, l. ſi Titia. §. qui in vita, & l. vnum ex familia. §. ſi rem ſuam. ff. de leg. 2. l. Sticho. in fi. ff. de vſufru. leg. l. qui concubinam. §. qui in vita, & l. nummis. ff. de legat. 3. & præſumitur potius in teſtatore ignorantia iuris † quàm quòd vo 9 luerit hæredem grauare. Corne. conſil. 84. num. 2. in fi. volu. 2. Manti. de coniectu. vlti. volunta. libr. 12. titu. 17. nume. 25. hæres autem cum minore damno præſtabit reditum

pecuniarum quàm pecunias conſignabit,
vt de ſe patet.
Secundò facit, quia pecunia non venit
in legato, ſed alimenta, at legatum capi de-
10 bet † de manu hæredis, non autem propria
authoritate, c. Raynaldus, vbi glo. in verſi.
petendo, de teſtam. l. eam quam. C. de fidei-
commiſſ. dixi conſil. 253. in princip. contra
tamen hanc propoſitionem tenuit Fulgoſ.
11 in d. §. ſi integra, & certè text. in d. l. fundi †
non probat opinionem Angeli, qui dicit
reditum dari volo, quæ verba expreſſè de-
monſtrant, quod legatarius de manu hære-
dis capere debet, vt inquit Bartol. in d. l.
fundi, ante numerũ primum. prætereà in l.
fundi, eſt legatus redditus fundi, ideo du-
bitari poterat, ne fundus ſit penes legata-
rium, ſed in caſu noſtro relicta eſt pecu-
nia, quam diuerſitatem expendit ipſemet
Angel. in d. §. ſi integra, ideo tenenda eſt
quidem Angeli opinio, ſed non per ratio-
nem, quam ipſe allegat, verùm per alias ſu-
prà adductas, & facit, quod in ſimili voluit
Socin. iun. in conſi. 60. numer. 34. volum. 4.
vbi circumſcripta teſtatoris voluntate ex
12 alijs declarata vult, quòd relicto annuo †
reditu aureorum mille quingentorum nõ
teneatur hæres proprietates aſſignare, ſed
impleat legatum ſi ſingulo anno eam quan-
titatem exoluat.
Declaratur hæc concluſio, vt non pro-
cedat, quando teſtator poſt legatum pecu-
13 niæ ad alimenta † mandat, quòd legatarius
reſtituat illam pecuniam poſt mortem, tũc
enim pecunia eſt legatario tradenda, nec
eſt in facultate hæredis illam retinere, &
vſuras præſtare, vt probat text. in d. l. cùm
hi. §. ſi integra. dum enim vult, quòd lega-
tarius reſtituat videtur mandare, quòd ſibi
tradatur, vt declarat Ang. ibi, non enim po-
14 teſt reſtitui, quod receptum non fuit. † An-
gel. in conſi. 158. vbi infert ſtatutum diſpo-
nens quòd maritus dotis partem reſtituat,
& partẽ lucretur, procedere ſolùm in do-
te data, non in promiſſa. Salice. in l. ſi con-
ſtante. numer. 6. C. de donat. ante nupt. vbi
quod verbum reſtituo, nõ conuenit ei cui
non eſt datum. Iaſ. in l. ſi donaturus. §. 1. nu.
24. ff. de condic. ob cau. Rolan. de lucro dot.
quæſt. 11. num. 12. Becius conſ. 53. nume. 8. &
prædictam declarationem tenuit quoque
Iaſ. d. §. ſi integra. poſſet autem dubitari de
veritate, quia verbum reſtituere, non ſem-
per traditionem importat, † ſed applicatur 15
aliquando ei quod nunquàm fuit receptũ,
vt probatur in l. quoties ſub conditione. ff.
de cond. & demonſt. Alciat. conſi. 252. num.
13. ſed reſponderi poteſt quod ibi impro-
priè ponitur, in dubio autem proprietas †. 16
verborum attendi debet, l. non aliter. ff. de
legat. 3. etiam quando in contrarium pu-
gnat mens diſponentis præſumpta. Bald.
conſil. 408. volum. 3. Crauet. conſil. 161. nu-
mer. 13. Menoch. conſil. 97. numer. 40. &
ſequen.
Declaratur ſecundò non habere locum,
quando aliter conſtaret de mente † teſta- 17
toris. quia ea attenditur, l. in cõditionibus.
ff. de cond. & demonſtr. etiamſi ſolis conie-
cturis colligatur, l. cùm proponeretur. in
fi. ff. de lega. 2. l. licèt Imperator. vbi Barto.
ff. de legat. 1. dixi in conſil. 21. numer. 4. fa-
cit, quod voluit Socin. iun. d. conſil. 60. nu-
me. 34. 39. & ſequen. volum. 4. vbi legato
introitu, vel redditu tot aureorum vult,
quòd aſſignandæ ſint proprietates legata-
rio, qui ex eius manu propria redditum il-
lum percipiat, & non cogatur exigere ſin-
gulo anno ab hærede. & ſicuti cùm teſtator
iubet pecuniam per legatarium reſtitui
cenſetur mandare, quòd prius ſibi ſolua-
tur, vt dictum eſt ſuprà, ita dicendum eſt,
quando ex alijs verbis conſtaret de inten-
tione teſtatoris, quando autem videatur
teſtator hoc velle, dignoſci poterit ex ver-
bis quibus vſus eſt, nullum enim habemus
voluntatis † noſtræ magis certum teſtimo- 18
nium, quàm verba, l. Labeo. ff. de ſupell. le-
gat. cum multis apud Tiraq. in l. ſi vnquàm,
in verſ. libertis, nume. 17. C. de reuoc. dona.
& hæc applicari poterunt quæ Doctores
ponunt in ea quæſtione, quando videatur
teſtator legatario conceſſiſſe facultatem
capiendi legatum propria authoritate,
quia ijs in caſibus quibus legatum non eſt
à manu hæredis capiendum, illis omnibus
pecunia erit legatario ſoluenda. videtur
autem ea facultas cõceſſa ſi dictum ſit, † le- 19
gatarius.

gatarius capiat, accipiat, percipiat, vel vſus
ſit teſtator alijs verbis, de quibus apud Me-
noch. de adipiſcen. poſſeſſ. remed. 6. nume.
46. & ſeq. & ego aliqua dixi in conſ. 265. in
princ. & ferè per totum. Simon de interpr.
vlt. volunt. lib. 5. interp. 2. dubit. 1. num. 97.
& ſeq. tunc etiam pecunia eſt legatario tra
denda, quando teſtator vſus eſt verbis im-
20 portantibus † vſumfructum, id quod depre
henditur ex doctrina Bar. in d. l. fundi Tre-
batiani. ff. de vſufruct. leg. & in l. cotem fer
ro. §. qui maximos. nume. 9. ff. de publica. &
dixi in conſil. 155. in princip. & cum legata-
21 rio traditur pecunia, † tenetur is cauere
cum fideiuſſore de illam reſtituendo finita
cauſa alimẽtorum, iuxta titulum de vſufr.
ear. rer. quæ vſu conſum. ita voluit Caſt. in
d. §. ſi integra. quem legit cum l. cùm hi. in
princ. num. 9. quibus verbis innuit non eſ-
ſe legatum alimentorum, ſed vſusfructus,
nam de vſufructuario loquitur titulus ab
22 eo allegatus. certũ eſt enim etiã in pecunia
† conſiſtere vſumfructum, vt ponit poſt a
lios Pinel. in l. 1. par. 2. nume. 40. & ſequen.
C. de bon. matern. Caualcan. de vſufruct.
mulie. relic. nu. 42. & ſeq. Mantic. lib. 9. tit.
6. nume. 14. & ſi non eſſet legatum vſusfru-
ctus, ſed alimentorum, non debetur cautio
de vtendo, & fruendo, ſed vt legat. ſeruan.
nom. caueat.

Dubitari autem poſſet in caſibus quibus
legatarius capere debet alimenta de manu
hæredis, an poſſit hæres inuito legatario
pecuniam tradere. & videtur, quòd non,
23 quia beneficium non confertur † in inui-
tum, l. ſi. C. de negot. geſt. l. ſi pro re. ff. man-
da. l. inuito. ff. de reg. iur. præcipuè cùm eo
caſu fideiubere teneatur, quod eſt graue, vt
per Doct. in l. 2. vbi Bald. & Salic. C. de hæ-
red. vel actio. vend. l. ſi is à quo. §. fina. ff. vt
in poſſeſſ. legat. & dixi in conſil. 18. numer.
13. & non debet actus pendere à volunta-
te hæredis, & ſicuti hæres inuitus non po-
teſt cogi tradere pecuniam, ita non debet
24 poſſe cogere, vt ſeruetur æqualitas † in-
ter creditorem, & debitorem, l. final. C. de
fruct. & lit. expen. ita in ſimili arguit Iaſ.
in l. quidam exiſtimauerunt, numer. 4. ff. ſi
certum peta. nec enim tenetur creditor ſo-
lutionem † recipere cum ſuo incommodo, 25
l. ſi ſoluturus. ff. de ſolutio. & quando agi-
tur de intereſſe creditoris non cogitur in-
uitus ante tempus recipere, l. qui Romę, in
princip. vbi gloſſ. Barto. & alij. ff. de verbo.
obliga. ſicuti nec legatarius. l. cùm pater. §.
à filia. ff. de legat. ſecũdo, l. vxorem. §. Seia,
ff. de legat. tertio. Bar. & Doct. omnes, præ-
cipuè Iaſ. in l. poſt mortem. C. de fideicom.
Alexan. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis dolum.
ff. de verb. oblig. facit, quod de emphyteu-
ta, † qui non poteſt anticipatè pro pluri- 26
bus annis recipere ſoluere canonem inui-
to domino, inquit Speculat. in §. nunc ali-
qua, nume. 43. de loca. cum multis apud De-
cium in l. cùm tempus, nume. 7. ff. de regul.
iur. Corbul. de emphyteut. titu. de cau. pri-
uatio. ob non ſolutum canon. limitatio. 17.
numer. 3. Intereſt autem legatarij pri-
mum nõ fideiubere, deinde redditum exi-
gere, ſine labore, & ſolicitudine, aut cura,
& demùm, quia euitat amiſſionis pericu-
lum, quòd poſſet contingere per mortem
animalium, ſi in eorum emptionem con-
uerteretur pecunia, vel euictionem præ-
diorum, ſi qua ex ea comparata ſunt, vel e-
tiamſi nomen debitoris decoqueretur, vel
aliter efficeretur non ſoluendo, hoc enim
totum acceptata pecunia † ſuo cederet in- 27
commodo, vt voluit Soci. iun. conſi. 60. nu-
me. 34. & ſeq. volu. 4. Manti. de coniect. vlt.
volunt. lib. 9. tit. 2. nu. 3. & per hoc tollitur,
quòd in contrarium dici poſſet diem, † & 28
conditionem in dubio appoſitam videri fa
uore hæredis, l. eum qui calendis. §. 1. & §.
quotiens. ff. de verbo. oblig. l. cùm tempus.
ff. de reg. iur. Corne. in l. poſt mortem, circa
finem. C. de fideicomm. Deci. d. l. cùm tem-
pus, nume. 1. & Cagnol. nume. 2. vnde infer-
tur, quòd ſi hæres velit poteſt ante euentũ
diei, † vel conditionis ſoluere, l. eum qui, 29
ff. de annu. legat. l. patrem. ff. de his quæ in
fraud. credit. d. l. poſt mortem. nam prædi-
cta benè procedunt in die, loco, & alijs cir-
cumſtantijs, circa quas intereſſe nullum
creditoris verſatur, ſecùs eſt quando po-
teſt conſiderari aliquod illius intereſſe, vt
per Dec. Cagno. & alios ſuprà citatos. præ-
tereà aliud eſt in die, & conditione, aliud

verò in ipſa legati ſubſtantia, quæ non poteſt cõſiderari magis facta fauore hæredis, quàm legatarij, & ideo non cogitur credi-
30 tor recipere ante conditionem † vel diem incertum. Bar. in l. item liberatur. §. qui paratus, in fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu. not. in d. l. ſtipulatio iſta. §. inter certam. ff. de verbo. obligatio. Deci. in d. l. cùm tempus, nu. 5. & quoad ſubſtantiam legati magis fauetur legatario, quàm hęredi, quia
31 in re legata † præſumitur magis dilectus, l. ſi quis eum, vbi Bal. ff. de cõditionib. & demonſtr. l. ſi quis Titio. ff. de lega. 2. l. ſi fideicommiſſorum, vbi Alber. not. ff. vt in poſſeſſ. legat. Riminal. conſi. 555. nu. 9. ſed contra hanc concluſionem videtur tex. expreſſus in l. ſi quis argentum. §. fin verò redditus, vbi Bald. num. 5. C. de donat. vbi is qui donauit certum redditũ poteſt inuito donatario fundum illius redditus aſſignare,
32 ſed reſpondetur, quod illud eſt ſpeciale † fauore eius qui liberalitatem exercuit, ſecùs eſt in alijs, vt voluit gloſſ. ibi quam ſequitur Sali. nu. 3. Barba. in rub. extra de donat. colum. fi. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 6. num. 19. & 20. Pinel. l. 2. par. 3. cap. vlt. nu. 52. C. de reſcind. vendit. & dicam in ſequen. quæſt.

Quomodo autem pecuniæ redditus poterit conſiderari, cum lucrum proueniens ob vſum pecuniæ alicui conceſſum nihil
33 aliud ſit † quàm vſura, l. quòd ſi Epheſi, in prin. vbi not. Caſtr. ff. de eo quod cer. loco. Salic. in l. 2. C. de vſu. Natta in conſi. 45. nu-
34 me. 15. vſura autem ſit omni iure † prohibita, gloſſ. & Docto. in c. quia in omnibus, de vſur. reſpondetur, quòd poterit conuerti
35 † in emptionem prædiorum. Bartol. in l. tutor qui repertorium. §. penult. ff. de admin. tuto. Salic. in authen. nouiſſimè. C. eodem titu. Roman. conſi. 28. in princip. Barbat. in c. 1. colum. 2. depoſi. & quod dicitur de prædijs locum etiam habet in cenſu an-
36 nuo, quia † reputatur inter immobilia. Bald. in l. hac edictali. §. his illud. nume. 1. C. de ſecund. nupt. alios citat Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 10. nume. 6. poterit etiam deponi apud mercatorem
37 ad † honeſtum lucrum, ita loquendo de pecunia relicta ad alimenta dixit in terminis Bartol. in l. diui. Seuerus. ff. ad leg. Falcid. per textum in c. per veſtras, de donatio. inter virum & vxor. ſequuntur Angel. Caſtren. Imola & Alexan. Bald. in l. 1. circa finem. C. de condict. indeb. vbi reputat ſingulare. & Caſtren. in d. l. diui. poſt Bart. inquit hoc generaliter ſeruãdum eſſe, vt deponi debeat pecunia modo prædicto in illis omnibus caſibus, quibus olim tenebatur quis pecuniã ponere ad vſuram. Roma. in cõſ. 139. col. 2. in prin. vbi inquit ita communiter tenere Dd. oẽs. Lup. in c. per veſtras, in 6. nota. §. 6. nu. 1. fol. mihi 175. & ibi nu. 3. ponit, quod ſi mercator decoxerit, cuius erit damnum, & concludit, quòd ſi com-
muniter reputabatur idoneus hæres † non 38
tenetur, l. ſi res pupillaris. ff. de adminiſtr. tuto. Bartol. in l. ſi ſoluturus. ff. de ſolut. & proſequitur vſque ad finem. addo quod ſuf-
ficit † negotium fuiſſe vtiliter geſtum in- 39
ſpecto principio, non enim attenditur, quod poſteà contigit, l. ſed an vltrò. §. 1. vbi Doct. omnes. ff. de nego. geſt. l. 2. vbi Bar. & alij. C. eo.

Quid ſi hæres cùm poſſet honeſtum lucrum conſequi ex pecunia, illam collocauit apud mercatorem ad minimum lucrũ,
in hoc videtur illum teneri per † tex. in d. l. 40
fundi Trebatiani. §. penul. ff. de vſufru. leg. vbi hæres cuius culpa, aut facto fundi redditus facti ſunt minores, tenetur de ſuo diminutionem ſupplere, & text. illum dicit vnicum Bald. in l. vnic. §. excepto, ante numerum primum, ver. extra quæro. C. de caduc. tollen. vbi inquit hæredem cũrare debere, vt fundus diligenter colatur, ſeminetur, & non deſtruatur. idem ergo erit vbi agitur de collocandis pecunijs.

Ponamus ergo quòd hæres pecuniam penes ſe retinuerit, nec cuiquam dederit, quantum præſtabit loco redditus pecuniarum, reſpondeo, quòd attenditur conſuetudo particularis, & tantũ præſtabit hæres quantum ipſi legatario conſueuerunt pecuniæ reddere, nam in primis attenditur conſuetudo † patrisfamilias: deinde verò regionis, vt eſt text. in l. ſi ſeruus plurium. §. final. ff. de legat. 1. in l. numis. ff. de legat. 3 l.

l. ſi cui annuum, ff. de annu. leg. & latè ponunt Aret. & Iaſ. in d. §. fin. Aret. in l. hæredes palam, § 1. num. 9. ff. de teſtam. Dec. latè in l. ſemper in ſtipulationibus, num. 8. & ſequenti, vbi etiam Cagnol. num. 7. ff. de regu. iur. Clar. de teſtam. quæſt. 76. nume. 4. Gabr. commun. opin. libro 6. titu. de conſuetud. concluſ. 1. per totam, Mantica de coniectur. vltim. volunt. lib. 12. tit. fin. num. 26. Simon in cod. tract. lib. 1. interpret. 2. dubit. 2. ſolu.
42 9. num. 2. & de particulari † conſuetudine ponit Mantica lib. 6. titul. 9. num. 1. vbi poterit videri, quia vterque eorum declarat, & vbi teſtator ab vno loco ducit originem
43 & in alio verſatus eſt, † quid ſeruandum ſit vide Manticam d. libro 6. tit. 8. num. 13. & in
44 materia vſurarum quod † conſuetudo attendatur, probat text. in l. 1. ff. de vſur. & in l. apud Iulianum, §. in vſurarum, ff. de leg. 1. & dixit Alex. in conſ. 8. nu. 10. volu. 6. quod ſi
45 extat conſuetudo, præſtabuntur etiã vſuræ vſurarũ, Gabr. d. cõcl. 1. nu. 31. vbi allegat ẽt Rochũ de Curte ideo Rom. in conſ. 139. colum. 2. verſ. in contrariũ tamen, dicit, quod ſi tutor conſueuerat certas vſuras præſtare patri pupillo, tenebitur ſecundùm eas ſol-
46 uere † pupillo, per text. in l. tutor qui repertorium, §. pecuniæ, verſ. in ſuos vſus, & in l. ſi quis ſemiſſes, ff. de vſur. facit l. cum ſeruus, circa med. ff. de cond. & demonſtr. vbi dicitur, quod pater videtur id hæredibus iuſſiſſe, quod ipſe viuens facturus eſſet, Mãtica d. libro 1. interpret. 3. dubitat. 2. ſolut. 5. num. 10. folio 19.

Quod ſi de particulari conſuetudine pupillæ patris vel legatarij non conſtat, & in regione diuerſi ſunt redditus pecuniæ, vti ſunt Romæ, vbi aliæ reddunt octo, vt quando in emptionem cenſuum conuerſæ ſunt, vel duodecim, vt quando empta ſunt officia, tunc præſtabit hæres id quod † minus
47 percipi conſueuit, vt probat textus in d. l. tutor qui repertorium, §. ex cæteris, quem ad hoc vnicum dicit Roman. ſingul. 179. in finem, vbi ait habuiſſe quæſtionem in facto, & ſic fuiſſe iudicatum idem dixit in cõſi. 139. colum. 2. verſic. quinimò, & ſi Lupus dicto c. per veſtras, in ſexto notab. §. 7. num. 2. Rot. deciſ. 742. num. 3. parte prima, in nouiſſ. vbi dicit vſuras fuiſſe taxatas ad octo pro centenario, quemadmodum ſoluuntur cenſus, non autem ad duodecim, vti reddunt officia.

SVMMARIA.

1 *Valor rei colligitur computatis fructibus viginti annorum.*
2 *Valor rei in donante computatur ex fructibus quindecim annorum.*
3 *Emphyteuta poteſt à principio ſoluere pro quindecim annis.*
4 *L. ſi quis argentum, C. de donat. procedit ſpecialis fauore donantis pauperis.*
5 *Donanti pinguius ſuccurritur, quam ſoluenti debitum.*
6 *Liberalitatis ſuæ pœnam nemo pati debet.*
7 *Vſufructuarius, qui donauit proprietatem, non tenetur cauere de vtendo, & fruendo.*
8 *Donans non conuenitur vltra quam facere poteſt.*
9 *Legatum eſt donatio.*
10 *Legatarius præfertur hæredi in re legata, & cenſetur magis dilectus.*
11 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
12 *Hæres non repræſentat perſonam defuncti, niſi pro hereditaria portione.*
13 *Debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio poteſt prædium tradendo ſe liberare.*
14 *Donans certum quid annuum poteſt ſe liberare tradendo fundum illius redditus.*
15 *Donans in vita dicitur magis liberalis, quam legans.*
16 *L. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. procedit in quocunque actu.*
17 *Donans certum quid annuum non liberatur ſoluendo in pecunia ſi habet prædia.*
18 *L. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. non habet locum, quando emerſit veritas ex poſt facto.*
19 *Donans certum quid annuum ſi ſolutione quindecim annorum eſt liberatus, non tenetur ſupplere ſi donatarius ſuperuiuat.*
20 *Valor inſpicitur ſecundùm tempus contractus.*
21 *Factum legitimè non retractatur ex euentu.*
22 *Damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum, ſicut ad damnum.*
23 *Donans quando fundum aſſignauit, illum recu-*

procedit ſpeciali fauore donantis, qui ex quo conuenitur, ex propria liberalitate debet in aliquo recompenſari, vt voluit gloſſ. ibi, in 2. ſolut. quam ſequuntur ibi Petr. Cyn. Alber. Salic. & alij, Iaſ. in l. 2. §. mutui datio, limitat. 17. ff. ſi certum petat. Gerard. ſingu. 34. Barbat. in rubric. extr. de dona. colum. fin. Tyraquel. de retract. conſanguin. §. 1. glo. 6. num. 21. in fin. Modern. Galli in tract. de vſur. quæſtio. 5. num. 119. Didac. variar. reſolut. libro 3. cap. 9. num. 9. verſic. quandoque verò. Pinel. in l. 1. parte 3. cap. vltim. num. 35. C. de reſcind. vend. quinimò moder. Didac. & Pinel. intelligunt, quando donator eſt pauper, quia ita loquitur text. in §. ſi autem donator, & prædictorum ratio eſt, quia pinguius donatori ſubueniendum † eſt, quam ei qui perſoluit debitum,
5
6 l. & exhęredatum, in fin. cum l. ſequen. ff. de re iudic. pateretur enim donator † pœnam ſuæ liberalitatis, vt dicitur in l. ad res, ff. de ædilit. edict. & fieret inops ob ſuam liberalitatem, contra l. ne liberalitate, ff. de re iudic. & hac ratione qui omnia bona donauit ſolo vſufructu retento, non tenetur caue-
7 re † de vtendo arbitrio boni viri, vt inquit Ioan. de Plat. in §. præterea, Inſtit. de actio. Corne. in conſi. 262. colum. 3. volum. 4. Socin. in l. omnes, ff. de exceptio. Deci. conſi. 365. colum. fina. Gozad. conſ. 91. num. 5. Ioan. Annib. in l. nemo poteſt, num. 174. ff. de leg. 1. Rube. conſi. 54. num. 7. Pinel. in l. 1. parte 2. num. 80. C. de bon. maternis, Roland. in conſi. 37. num. 8. & 24. volum. 2. Caualcan. de vſufruct. mulieri relict. num. 153. deciſ. Pedemont. 153. num. 2. facit etiam quia qui ſola li-
8 beralitate conuenitur, † tenetur ſolum in quantum facere poteſt, deducto ne egeat, l. diuus, ff. de reg. iur. vbi Dec. & Cagnol. in ſequunt ad multas deciſiones.

Sed forte replicabit quis idem eſſe in legato, quod in donatione diſponitur, quia
9 legatum eſt † donatio, §. primo. Inſtitut. de legat. ideo Bald. in d. l. ſi quis argentum, numero 6. infert etiam ad legatum, & eodem modo Iaſon dicto §. mutui datio, colum. finali, limit. 17. vbi ait quotidianum, & honorabile, idem dicit Gerard. ſingul. 34. Cotta memorabil. incip. ſolui non poteſt, colum-na prima, alios citat Tyraquel. loco prædicto. hoc non inuenio tactum in ſpecie à Doctoribus, ſed reſpondeo, quod & ſi eadem liberalitas ſit in legante, quæ in donante, tamen non idem fauor præſtandus eſt hæredi legantis, qui ipſi donanti impenditur, quia non eſt eadem ratio, in hærede enim ceſſant rationes ſuprà in donante conſideratæ, ne ſcilicet ſua liberalitate fiat inops, & ne pœnam ſuæ liberalitatis patiatur: quinimò contraria penitus militat, ex quo magis fuit à teſtatore dilectus legata-
rius quam hæres, quia † rem legatam magis voluit eſſe legatarij, quam hæredis, l. 10
ſi quis cum. vbi Bald. ff. de condit. & demonſtrat. & dixi in præcedenti quæſtione, nume. 31. & quamuis hæres † repræſentet per- 11
ſonam defuncti, l. hæres in omne ius, ff. de acquirend. hæredit. l. cum hæredes, ff. de acquirend. poſſeſſ. l. nihil aliud, ff. de verbor. ſignifica. tamen hoc intelligitur quoad bona ſibi relicta, & quoad ſuam portionem
hæreditatis, non † quoad alia, gloſſ. & Bal- 12
dus in l. cum à matre, C. de rei vendica. glo. in l. fin. §. in computatione, C. de iure deliberand. vbi Baldus num. 14. & Corne. num. 6. Iaſon in l. 2. §. ex his, numer. 4. ff. de verborum obligat. Cagnol. in l. hæredem, numer. 16. ff. de regul. iuris. Pinel. in l. 1. parte tertia, numer. 79. verſicu. eadem concluſio, C. de bonis mater. folio mihi 513.

Declarat etiam Caſtrenſ. in conſ. 47. in fin. volum. ſecundo, procedere, quando
quis eſt grauatus dare † certum quid annu- 13
um de certo prædio, quia tunc cum non teneatur vltra quam ex eo prædio percipiatur, poteſt prædium aſſignare, ſecùs quando relictum eſſet factum in genere, & nullo certo prædio limitatum, quia tunc non eſt locus aſſignationi, ſequitur Tyraquel. dicto numer. 21. & Cotta in dict. memorab. ſed aduertendum, quod Caſtrenſ. loquitur de textu in l. filiusfamilias, §. apud Marcellum, ff. de legat. primo, nos autem ſumus in textu claro in ſuis terminis, in dicto §. ſin verò, qui loquitur, quando donatio, non eſt ad certum prædium reſtricta.

Alio

gnationem fundi extinguitur obligatio
quidquid inde ſequatur, ita per ſolutio-
nem pecuniȩ, idem probat Sali. §. ſi autem,
nu. 2. quia eſt quædam compoſitio facta à
lege, & ſubdit quod hic intellectus magis
conuenit literȩ. addo quod hęc eſt æſtima-
tio, vt inquit ibi tex. ideo ſiue creſcat, ſiue
decreſcat valor, non attenditur, quod ex
20 poſt facto ſequitur, vt † dicũt Dd. in l. 2. C.
21 de reſcin. vend. & ſemel † legitimè factum
non reuocatur ex euentu circa factum le-
gitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, §. nõ
eſt nouum, vbi Dec. & Cagn. ff. de reg. iur.
& non conſideratur damnum quod caſua-
liter contingit quando à principio actus
22 ita ſe habebat † ad lucrũ ſicut ad damnum,
l. ſi pater puellæ, C. de inoff. teſtam. l. de fi-
deicom. vbi Caſt. Alex. Iaſ. Dec. & alij C.
de tranſactio. ratio autem diuerſitatis,
quare magis fiat ſuppletio, & reſtitutio in
d. l. hæreditatum, quam in l. ſi quis argen-
tum, fortè alia non poteſt aſſignari, quam
ea de qua ſuprà, fauor ſcilicet donatarij.
ſed poſſet etiam dici quod in l. hæredita-
tum, non fuit intentio legis totum nego-
tium definire, ſed mediam quãdam viam
eligere ſeruandam donec effectus certitu-
dinem oſtendat.

Non tamen eſt ignorãdum, quod etiam
ſi quãdo pecunia quindecim annorum eſt
ſoluta, curandum non ſit quod alimenta-
rius viuat vltra dictum terminum, vel an-
te illum decedat, tamen quando aſſigna-
23 tus eſt fundus, † ille venit reſtituendus
quandocunque alimentarius decedat, ita
Bal. in d. l. ſi quis argentum, in princ. nu. 8.
ver. pone, quod ille. ſed ego credo lectio-
nem corruptam eſſe, & Baldum loqui de
pecunia, nõ de prædio. vera tamen eſt pro-
poſitio, quod vbi prȩdium aſſignatur, illud
reſtituẽdum eſt. ita præſupponit tex. dum
ait aſſignandum eſſe prædium inferens e-
undem redditum, & innuit gl. in ver. fun-
dos, dum ait donatarium ius habere in re
tamquam fructuarium, vel alimẽtarium,
Salic. d. §. ſi vero, in prin.

Et ibi addit aliud quod eſt notandum,
24 nempe † in aſſignando prædio rationem
habendam eſſe impenſæ, quæ circa cultu-
ram agri eſt neceſſaria, & ea deducta infer-
ri poſſe tantum redditum quantum capit
donatio facta, fructus enim reputantur il-
li, qui ſuperſunt deductis impenſis, vt ibi
dicitur, & probatur in l. ſi à domino, vel à
patre, §. ſi. ff. de petitio. hæred. gloſ. Bart. &
Ang. in l. in fundo, ff. de rei vend. gl. in §. ex
diuerſo, vbi Doctores, Inſtit. de rer. diuiſ.
infinitos allegat Tiraq. de ret. conſ. §. 15. gl.
1. num. 1. & ſeq. Did. variar. reſ. lib. 3. cap. 3.
num. 3. Menoch. de recu. poſſ. rem. 15. num.
574. & ſeq.

Quando verò donãs vult dare fundum,
& non pecuniam, videtur quod ſit in facul
tate † donatarij eligere quem velit etiam 25
meliorem, vt probat textus in authen. hoc
niſi debitor, C. de ſolution. cum enim co-
gatur creditor aliud pro alio capere, & in
in hoc grauatur, non mirum, ſi in alio rele-
uatur, vt rem habeat meliorem, ſecundum
Bald. ibi & Sali. Aufrer. deciſ. Tholoſ. 67.
Rolan. conſ. 6. nu. 44. volum. 1. Natta conſ.
344. num. 3. in donante tamen inductum eſt
d. l. ſi quis argentum, vt † neq; meliorem, 26
neq; deteriorem, ſed mediocrem fundum
aſſignare debeat, & ibi hoc voluit Salic.
num. 1. in fi. & id ſolum diuerſitatis ab eo-
dem fonte procedit, quia non eſt rigoroſè
agendum cum eo qui ſua liberalitate con-
uenitur, ſed vbi alimenta alia ex cauſa quã
donationis deberentur, tunc ſtandum eſ-
ſet d. authen. hoc niſi debitor, quæ † multa 27
requirit, vt illi locus ſit, ſecundum Nat-
tam d. conſ. 344. vbi vult procedere etiam
ſtante ſtatuto, quod creditor teneatur à de
bitore in ſolutum capere tot de bonis.

Poſſet etiam limitari d. l. ſi quis argen-
tum, vt locum non habeat, quando donans
iurauit ſoluere in reb. quia tunc nõ poſſet
in ſolutum dare prædia, argumento eius
quod voluit † Iaſ. conſ. 9. num. 19. vo. 1. vbi 28
ex quo iuramentum obligat præcisè vult
quod iurans in pecunia ſoluere, non poſſit
offerre bona in ſolutum, ſequitur Gozad.
& alij apud Rolan. d. conſ. 6. num. 44. vo. 1.
quod tamẽ intelligit Benint. deciſ. Bonon.
28. non habere locum quando facta † ex- 29
quiſita diligentia eſſet omnino impoſſibi-
le debitori inuenire pecuniam, nam iura-

QVAESTIO XLII.

DONATARIVS, qui non curauit
alere donatorem vti promiſerat,
priuatur re donata, quæ ideo redit
ad donantem, tali tamen caſu dubitatur ſi
cui tertio ius fuiſſet medio tempore quæ-
ſitum in bonis donatarij, an illud reſolua-
tur, res alicui poſſet clara videri, quia reſo-
1 luto iure † authoris reſoluitur ius ſucceſ-
ſoris, l. ſi is, §. 1. ff. quem. ſeru. amitt. l. mi-
nor, §. ſi. ff. de pericu. & com. rei vend. l. ſi
ex duobus, §. final. ff. de in diem addict. l.
ſi quis domum, ff. loca. l. peto, §. prædium,
ff. de leg. 2. l. ſi res, ff. quibus mod. pign. vel
hipoth. ſolu. l. Statius, §. Cornelio, ff. de iu-
re fiſci, l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. de
publica. l. 1. C. ſi pig. pigno. datum ſit. l. pe-
to, §. prędium, ff. de leg. 2. l. lex vectigali, ff.
de pignor. cap. 1. §. rurſus, vbi Bald. quibus
mo. feud. amittat. cap. 1. §. quid ergo ſi pre-
tio, & §. fin. de inueſtit. facta de re alien. c.
fin. ne præla. vic. ſuas. hinc infert Bald. in
d. l. lex vect. quod & ſi res liuellaria obli-
2 gari poſſit, tamen emphyteuſi finita † redit
res ad dominum liberè ab omni obligatio
ne, & dicit Bald. in l. fin. §. ſed quia noſtra,
in fine, C. commun. de legat. quod regula
3 hæc procedit etiam in rebus † feudalibus,
ideo infert quod ſi vaſallus res aliquas a-
lienauit, finito feudo reuocatur alienatio,
quia nõ poteſt dominium liberè in alium
transferre is qui non habet liberum, & ab-
ſolutum, hinc etiam eſt quod, & ſi graua-
4 tus alienare poſſit res fideicommiſſo † ſub-
iectas dum pendet cõditio, tamen ea eueni
ente reſoluitur venditio d. l. ſi. §. ſi autem
ſub cõditione, C. com. de leg. ſic reſoluto
5 iure † conſtituentis reſoluitur virtus con-
ſtituti, Dec. in conſil. 366. in fine, alios citat
Crau. in conſi. 437. num. 5. & hoc procedit,
ſiue verba reſolutiua ſint directa, ſiue obli
qua, vtroq; enim caſu ius accipientis tolli-
tur ſublato iure dantis, vt probat Gabriel.
conſil. 76. nu. 2. vol. 1. & in feudo, atq; em-
phyteuſi, quod finito iure vaſalli, vel em-
phyteutæ deſtruatur ius ſeruitutis, vendi-
tionis, aut alterius obligationis conſtitu-
tæ à vaſallo, & emphyteuta, voluerunt
Bald. Salic. Caſtren. & alij omnes, in l. in
prouin. C. de ſerui. & aqu. infinitos cumu-
lat Tiraquel. de retra. conuen. §. 3. gloſſ. 1.
num. 11. Corbul. de emphyteu. tit. de priua
tio. ob non ſolut. canon. ampl. 34. hinc quo-
que fit, quod conſanguineo ex vi ſtatuti re
trahente rem venditam nulla ſibi facta ob-
latione † extinguitur omnis hypotheca & 6
obligatio conſtituta ab emptore, vt voluit
Neguſ. de pigno. in 1. mem. 5. par. nu. 44. &
ſeq. Tiraq. d. §. 3. glo. 1. nu. 8. & ſeq. Gabriel.
d. conſil. 76. nu. 2. idem eſt quando retrahit
venditor vigore pacti à principio † cõuen- 7
ti, ſecundum Bar. in l. in diem, ff. de aq. plu.
arcen. quem ſequitur Bald. Ang. Curt. ſen.
Dec. Fabian. Cagnol. & alij à Tiraq. citati
loco prędicto, nu. 8. & 9. & in terminis do-
nationis factæ cum onere † alendi donan- 8
tem, quod donatario non implente ea re-
ſcindatur etiã ad præiudicium cuiuſcunq;
creditoris, vel ius habentis à donatario, vo
luit Alex. in conſ. 93. nu. 4. vol. 2.

Sed facit in contrarium doctrina Bart.
in l. ſi res, §. ſed Marcellus, ff. de in diem ad-
dictio. vbi ait quod ſi contractus † reſolui- 9
tur ex cauſa nõ neceſſaria, ſed voluntaria,
tunc non reſoluitur pignus, vel obligatio,
& ponit exemplum quãdo res redhibetur
ex voluntate emptoris, ponit & aliud exẽ-
plum, quando venditor læſus vltra dimi-
diam iuſti pretij rem recuperat, tunc in-
quit ius † ſucceſſoris non reſolui, quia em- 10
ptoris ius ſoluitur ex mera voluntate illi-
us, qui cum poſſet ſupplere pretium, ele-
git rem reddere, idem voluit Bart. in l. ſi
res, ff. quibus mod. pign. vel hipot. ſoluit.
vbi aliud ponit exemplum quando ex de-
fectu inſinuationis reſcinditur, † & annul- 11
latur donatio; eo enim caſu, quia reſciſſio
procedit ex voluntate eius, qui nõ curauit
inſinuare, ſubſiſtunt omnes obligationes,
Bar. & Cuman. in l. in diẽ, ff. de aqua pluuia
arcenda, Fulgoſ. d. §. ſi res, Io. And. ad Spe-
cul. in rub. de obl. & ſolut. col. 2. Albe. in l.
2. col. 4. ver. item quæro vendidi, C. de reſc.
vend. Alex. in conſ. 45. col. 2. vol. 5. Fab. de
Mon. in tract. de empt. & vendit. in quarta
q. 7. q. princ. & hanc dicit cõmunem, Boer.
deciſ. 181. nu. 11. & ſeq. & facit etiam quod

debitoris, ſi tamẽ eam omittat reſoluitur ius accipientis, & hoc nulla alia ratione, niſi quia ſolutio erat debita ex præcedenti contractu. facit etiam, quia ante factã donationem res nõ erat donatarij, per donationem autem nõ eſt facta ſua irreuocabiliter, ſed cũ modificatione, quod præſtantur alimenta, nõ mirum itaque ſi reuertitur libera ad eum, ita Bald. in d. l. 2. ſequitur Negu. dicens hæc verba eſſe menti tenenda. accedat quod non poteſt neceſſario dici quod volũtaria ſit cauſa ex quo fortè donatarius non habebat pecuniã vnde alimenta præſtaret, atque ideo contrauenit donationi, vt in ſimili dicit Neguſ. loco prædicto, num. 43. cap. fin. quod tamen in facto noſtro non mihi placet, quia vbi donatarius ex impotẽtia defeciſſet fortè nõ incurreret pœnã priuationis, vt dixi ſuo loco.

Præterea vbi etiam ceſſatio, & defectus prædictus aſcribi poſſet voluntati, non etiam neceſſitati, quia tamen actus ille non
19 eſt ordinatus ad reſciſſionem contractus † de eo iudicatur, quod de neceſſario, ita pulchrè, & magiſtraliter, Bart. in l. in diẽ, nu. 2. ff. de aq. plu. arcen. Alex. in d. l. ſi res, & cum theorica Bart. ibi tranſeunt omnes Dd. vt inqu. t Neguſ. d. par. 5. in 1. mem. num. 43. c. finali, & illius doctrinã inquit approbatam deciſ. Pedem. 65. num. 2. Gabriel. d. conſ. 76. num. 5.

Sed & illa diſtinctio vera eſt, quod aut ſuccedit quis virtute præambuli contractus, & tũc ſucceſſiõ reputatur neceſſaria; aut ſuccedit ex alia cauſa non deſcendente à præcedente contractu, & tunc reputatur voluntaria, & primo caſu res redit libera ab omni obligatione, ſecundo vero
20 non. ita probat † tex. in c. Imperialem, §. præterea, & §. callidis, in ver. reuertatur, vbi omnes Dd notant, de pro. feud. alien. per Feder. Dec. conſ. 239. num. 12. deciſ. Pedem. 156. nu. 9. & ſeq. vbi infinitos allegat, & hoc eſt, ꝙ Pinel. dicta l. 1. par. 3. num. 72. dicit quando res ad dominũ redit iure dominij, & ob neceſſariam cõſolidationem: conſideratur enim neceſſitas inſpecta origine, & cõtractu præambulo, vnde omnia deriuantur. licèt enim non cogatur donatarius contrauenire, & deficere contrauениendo, tamen & omittendo cogitur rem reſtituere, ideo actus iudicatur neceſſarius. erit igitur firma concluſio, quod ſi non impleat donatarius promiſſa, res poterit à donante reuocari libera ab omni obligatione.

Quam concluſionem extendo, vt procedat etiam, quando in donatione non extat pactum de alendo donantẽ: cum enim donatarius teneatur circumſcripto etiam pacto donantẽ alere, vt dixi in titulo, quibus præſtanda ſint alimẽta, & eo deficiente reuocetur donatio, nõ video quare hoc quoque caſu reuocatio non fiat liberè, ſine oneribus, ſicuti quando adeſt pactum de alendo, nam hęc conditio reuocãdi donationem † videtur ab initio appoſita, & à 21
lege inſerta donationi tãquam de eius natura, vti dicit Bald. in c. 1. §. ruſus ſi fidelis, quib. mod. feud. amitt. ſequitur Martin. Lauden. & Cardin. Alexand. Tiraquel. d. §. 34. glo. 1. num. 10. vbi ſubdit quod contrahens † cum vaſallo emphyteuta, vel nõ 22
donatario non debuit ignorare conditionem rei quin & obligationem poſſeſſoris, & ſicuti quando venditio reſcinditur ob enormiſſimam læſionem redit res libera, licet nullum extet reſcindẽdi pactum, ita fieri debet quando reuocatur donatio, & eſt deciſio Alber. in l. ſolis, C. de reuoc. dona. Tiraquel. d. verſ. reuertatur, num. 330. facit Neguſ. d. num. 44.

Extenditur ſecundo etiam, quando donator ſine iudicio, & ſententia rem recuperaret, eo tamẽ caſu, quo potuiſſet etiam in iudicio recuperare, puta, quando donatarius defecerat, non enim dicitur voluntarius actus is † ad quem faciendum cogi 23
poterat, l. nouiſſimè, vbi notat Bald. ff. quod fal. tuto. autho. Ioan. And. in cap. præterea, in verbo, extorquentes, de iure patro. Cagnol. in l. 2. nu. 199. C. de reſcind. vend. Dec. in c. cum M. Ferrarienſis, nu. 34. de cõſtitutio. Marſil. in l. 1. nu. 42. ff. de quæſtio. Dec. & Cagnol. in l. velle non creditur, ff. de reg. iur. & in ſpecie ponit Pinel. d. l. 2. par. 2. capit. 3. num. 10. & ſeq. † vbi 24

ptori imputari quoquomodo poteſt, & cum potuit ſe defendere, & non defendit dicitur in culpa, glo. in l. ſi dictũ, §. ſi cum poſſet, ff. de euic. vbi qui potuit præſcribe-
34 re † ſi non fecit, dicitur in culpa, alias eſſet in facultate donantis colludere cum donatario in perniciem tertij, atque ita fraudem facere, cum tamen fraus ſit omnino arcenda, vnde dicimus, quod & ſi ſucceſ-
35 ſor ſingularis teneatur ſtare colono, † quãdo ex neceſſaria cauſa ſucceſſit, glo. in l. diuortio, vbi Bar. Bal. Ang. Imo. Alex. & alij, ff. ſoluto matr. Cotta in memor. incip. ſucceſſor, tamen fallit, quando locatio fa-
36 cta † eſt in fraudem, Bal. in c. quoniam frequenter, §. fi. in fi. vt li. non conteſt. Tiraq. de retra. §. 1. glo. 7. nu. 73. & de retract. conuen. §. 3. glo. 1. nume. 15. & ſeq. quibus in locis ponit coniecturas ad detegendum fraudem, ſed melius facit quod tenuerunt Doctores in l. ſępe, ff. de re iudic. vbi Alex. nu.
37 76. & ſeq. vbi dicũt in caſibus, † quibus ſententia contra vnum lata ſolet nocere tertio plura requiri, ſed id præcipue quod cauſa viriliter à cõuento defendatur, l. qui repudiantis, §. fin. ff. de inoff. teſtam. intelligendo tamen, ſecundũ Iacob. Butr. Bald. Ang. Fulgoſ. & Abb. quos citat Alex. loco prędicto, nu. 78. quando interfuit ſoli cauſæ, licet fuerit contumax in actu ſententiæ, & idem eſt, quãdo detegeretur aliqua
38 † colluſio: tunc enim ſententia nõ noceret ei, cui alias ex ſui natura pręiudicaſſet, l. 1. ff. de colluſ. deteg. Bald. & Salic. in l. 1. C.
39 quib. res iud. non noc. colluſio enim † annullat actum, ſecundum Bald. in conſ. 172. col. 2. vol. 2.

SVMMARIA.

1 *Hæredes mariti alunt vxorem intra annum luctus, etiam ſi dos conſiſtat in mobilibus.*
2 *Filia, cui dos eſt relicta in diem vel ſub conditione, interim eſt alenda.*
3 *Alimenta ſecundum dotem promiſſam debentur à promiſſore.*
4 *Contraria mutuo ſe expellunt.*
5 *Contrariorum vno poſito tollitur alte[illegible]*
6 *Contraria non cadunt in eodem ſubiecto.*
7 *Subrogatum intelligitur ſecundum naturam eius in cuius locum facta eſt ſubrogatio.*
8 *Hæredes mariti ideo alunt viduam intra annum luctus, quia fructus dotis recipiunt.*
9 *Cauſa limitata producit effectum limitatum.*
10 *Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundum ſuam cauſam.*
11 *Onus ceſſat cauſa oneris ceſſante.*
12 *Cauſa determinat id quod ob cauſam conceditur.*
13 *Onus regulatur ſecundum commodum quod eſt oneris cauſa.*
14 *Hæredibus mariti conceditur in priuilegium dilatio annalis ad ſoluendum dotem.*
15 *Dilatio debet ei vtilis eſſe, cui conceditur.*
16 *Fauore alicuius inductum non debet in odium retorqueri.*
17 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
18 *Exceptio, tua non intereſt, agentem excludit.*
19 *Damnum. Subueniendum eſt potius ei qui de damno tractat quam ei qui de lucro.*
20 *Vidua non poteſt pro alimentis intra annum luctus plus conſequi ab hæredibus mariti quam ſint fructus dotis. contra nu. 39.*
21 *Lex generaliter loquens debet intelligi indiſtinctè.*
22 *Dos eſt loco alimentorum.*
23 *Vidua intra annum luctus videtur durare in eodem matrimonio.*
24 *Obligatio non variatur ex qualitate hæredum.*
25 *Vidua, quæ non habet aliunde, eſt alenda ab hæredibus viri.*
26 *Hæredes mariti lucrantur fructus dotis qui ſuperſunt deductis alimentis viduæ debitis.*
27 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
28 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
29 *Onus regulatur ſecundum emolumentum.*
30 *Grauatus in vno debet in alio releuari.*
31 *Minor non dicitur læſus ex actu qui poteſt afferre commodum, & incommodum.*
32 *Appellari non poteſt à ſententia ſortis.*
33 *Res iudicatur ſecundum propriam naturam, nõ ſecundum accidentalem.*
34 *Hæredes mariti non alũt viduam intra annum luctus ſi dotem reſtituunt.*
35 *Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi non alij eſt imputandum.*
36 *Electio mala nocet eligenti.*
37 *Culpa eſt non cogitare, quod facilè poterat prævideri.*
38 *Conductori non fit remiſsio ob bellum ſi conduxit tempore belli.*

9 perunt fructus, quia cauſa limitata † producit effectum limitatum. l.in aquis. ff.de acquir.rerum dom.& quælibet diſpoſitio
10 reſtringitur † ſecundum ſuam cauſam, l. cum pater. §.dulciſſimis. ff.de leg.2.l.cum tale. §.falſam. ff de cond.& demonſt. l.nó dubium. C.de legib. & hoc argumento vtitur Alex. in d.l.diuortio, in princip. nu. 19. cum ergo deſunt fructus, qui ſunt cauſa præſtationis, ipſum quoque † præſtandi
11 onus ceſſare debet. l.adigere.§.quamuis.ff. de iu.patron.& quod fit ob cauſam aliquã determinetur ſecundum cauſam, † Bar.in
12 l.Seio. ff.de annu.leg. vbi Albe. dec. Pedemon.91. num.10. & onus regulatur ſecundum commodum, quod † eſt cauſa oneris,
13 Bar. Bald. Ange.& Alex.in l.planè. §.ſi dubius. ff.de lega.1.

Tertiò dilatio anni ad reſtituendum dotem conceſſa eſt mariti hęredibus † in pri-
14 uilegium, & in eius fauorem, l.vnica.§.exactio. C.de rei vxo.actio. debet autem dilatio † eſſe vtilis. l.2.§.in omnib. ff.de iud.
15 ſed ſi teneantur pro alimentis ſoluere vltra, quam ex dote percipiant, dilatio eſſet nociua, & fauor conuerteretur in odium contra † l.quod fauore. C. de legib. indu-
16 ctumque ad vnũ finem operaretur contrarium, l. legata inutiliter. ff. de adim. leg. Cępha.in conſ.342.nu.70.hoc modo arguebat Iacob.Butrig.quem citat Salic.in d.l. vnica.§.ſin autẽ,nu.6.ver.ſed ecõtra quid.

Quartò ſi viduæ pinguiora ab hæredibus mariti præſtarentur alimenta, quàm reddant dotes, ea vtique locupletaretur cum aliena † iactura contra l.planè. ff.de
17 petitio.hæred.l.qui mãcipijs.§.ſi. ff.de inſtit.actio. vbi dicitur dolo facere eum qui cum aliena iactura lucrum quærit facere. l.iure naturæ, vbi Dec. ff.de reg.iu. & cum ipſa ex dotibus nihil vltra eſſet percepturа, quam hæredes fuerint conſequuti, non debet prætendere vltra verum redditum, & ſi prætendat repellitur exceptione tua non intereſt, quæ ſolet † agentem excludere Bar.& Ang.in l.ſi vnus.§.ante omnia. ff.
18 de pact. Ange. in l.ſi patroni. §.qui fideicommiſſa, ff.ad Trebell.Tiraq. de retract. conſang. §.1. gl.2. num.51.

Quintò in dubio magis eſt ſubueniendum ei, qui † tractat de damno, quã ei, qui 19
certat de faciẽdo lucro. l.at ſi quis. §.ſed ſi adita. ff.de relig. l.iuris ignorãtia, in prin. ff.de iu.& facti ignor. l.profectitia. l. ſi pater repudiauerit. ff.de iu.dot.l.Procul', la ſecũda, ff.de dam.infec. l.ſi is cui.§.ſi. ff.de furt.l.ſi.§.licẽtia.C.de iure delib.l.ſi.C.de codicil.l.ſi. C.de acq.poſſ. Becius conſ.90. nu.24. at hæredes quærunt euitare damnũ dum contendunt id ſolum alimentorũ loco ſoluere, quod ex dote ad eos peruenit, contra vidua lucrum affectat, dum vult exigere vltra quam ferant dotis redditus, ergo hæredibus in re dubia fauendum eſt.

Sextò in † terminis ſententiã hanc pro- 20
barũt Iacob. Butr. in l. vnica. §.illo procul dubio. C.de rei vxor. actio. Bal.in d.conſ. 58.in 4.dub.vol.2. Alex.qui hãc dicit veriorẽ in d.l.diuortio, in prin.nu.19. Cordu. in l.ſi quis a liberis. §.ſi quis ex his, nu.125. ff.de lib.agnoſ. vbi eiuſdem opinionis allegat quoq; fuiſſe Iaſon. in ea.l.diuortio.

Sed prædictis nõ mouentibus verius arbitror dici poſſe, quòd alimẽta poſſint excedere fructus dotis. primò, quia cõmunis Doctorũ opinio, quæ habet mulierem alẽdam eſſe ab hæredibus viri intra annum luctus, quando dos eſt in bonis mobilibus, vel pecunia, loquitur generaliter, & indiſtinctè: ergo † debet indiſtinctè intelligi ſi- 21
ue alimẽta æquiualeant fructib. dotis ſiue eos trãſcendãt. l.de pti. ff.de publiciana.

Secundò dos eſt loco † alimentorũ qua- 22
liſcunque ſit. l.ſi cum dotẽ. §.ſin autem in ſæuiſſimo. ff.ſol.matr. ergo quicunq; dotẽ retinet præſtare debet alimẽta quãtacunq; ſint mulieri neceſſaria, vel condecentia.

Tertiò durãte anno luctus videtur mulier † durare in matrimonio. l.omnem. C. 23
de bo.mat. Bar. Ang. Caſtr. & alij in d.l.diuortio, in princ. ergo ab hæredibus viri alenda eſt etiam ſi fructus dotis non ſuppetant ſicuti alebatur, vel alenda erat à viro durante matrimonio habita ratione ſi dotis fructus ſufficerent, vel nõ: ex qualitate enim hæredum non variatur obligationis † conditio. l.2. C.de fructib. & lit.expen. l. 24
in executione. §.pro parte, vbi Caſtr. ff.de

 verb.

verb.oblig.l.::. §.ex his,ff.eod.tit. vbi glo. citat concordantes, & notant ibi omnes Doctores.

Quartò hæredes mariti tenentur alere 25 viduam, quæ † non habet aliunde ſecundũ opinionem Ricard.Malum.in l.fin.C.de bon.mat. qui loquitur, quando mulier erat indotata, & eam ſequuntur Doctores communiter, vt per Cin.& Bald.ibi,idem voluerunt Bar.Rom.Caſtr.Aret.Cuman. Fulgoſ.Alex.Corne.& alij quos citaui, d. tit.quibus alim.debean.q.44.nu.44.& eo caſu non poteſt haberi ratio fructuum dotis,cum nulla extet,ergo multo minus habenda eorum ratio erit,quando extat quidem dos,ſed non ſufficit ad alimenta.

Quintò hæredes mariti, quando dotis fructus ſuperant alimẽtorum valorem non tenentur reſtituere mulieri viduæ fructus 26 † ſuperextantes, ſed eos lucrantur, ſecundum Bar.Roman.Imo.Aret.Alex.Iaſ.& alios in d.l.diuortio, in princ.cum alijs à me adductis in ea quæſt.44.num.30. dum ergo eis non debet videri alimenta ſoluere vltra dotis fructus,quando illi non ſuf27 ficiunt, tum quia mulier,& hæredes,† qui virum repræſentant,vt in Authen.de iureiuran.à morien.pręſt.in prin.& dixi conſ. 146.num.7.non debent ad imparia iudica28 ri contra naturam † correlatiuorum, l.1. C.de cupreſ.lib.10.tum vero,quia eum ſequi debet incommodum ad quem ſpectaret commodum, l.ſecundum naturam.ff. 29 de regulis iuris.onus † enim regulari debet ſecundum emolumentum,vt ad eum ſpectet, cui emolumentum cederet, Bart. Auge.& Alexan.in d.l.planè.§.ſi duobus. ff.de legat.1.& demum cum vidua in hoc grauetur,quod alimentis cõtenta non poteſt fructus dotis ſuper extantes cõſequi, 30 debet in alio releuari,† vt integra habeat alimenta etiam quando fructus non ſufficiunt,& iniquum eſſet deſiderium ſi hęredes emolumentum tunc ex dote prouenïens ſibi vſurparet, incommodum autem caſu contingens agnoſcere recuſarent.

Sextò hæc opinio multo magis vera eſt in facto, quod nunc fuit propoſitum,quia etſi in principio anni adeo rerum omniũ ad alimẽta neceſſariarum creuerit valor, vt fructus dotis excedat, cõtingere tamen poteſt, vt in progreſſu is valor decreſcat, & omnia ita viliori pretio comparentur, & adhuc multum hęredes ſuper lucrentur ex fructibus, hæc autem incertitudo actũ ſolet iuſtificare.l.verum.§.ſciendum.ff. de minor.vbi, quod minor † non dicitur 31 læſus ex actu,qui poteſt non minus cõmodo, quam incommodo cedere, & ibi dicit Bartolus, quod læſus à ſorte non reſtituitur, & dicit Bald. in l.fin.in principio, C. commun.de legat. quod † à ſententia ſortis nõ poteſt appellari, facit textus in l.de 32 fideicommiſſo, vbi notant omnes Doctores. C.de tranſact. vbi mutuũ periculum ſuſtinet tranſactionem,quæ alias eſſet nulla, & de minore multos citat Tiraq. in l.ſi vnquam,in ver.donat.larg.num.128. C.de reuoca.donatio. Natta conſ.181.nume.9. & ratio eſt, quia iudicatur res ſecundum ſuam † propriam naturam, & ſecundum 33 id, quod accidentaliter contigit. l.item veniunt. §.cum prædiximus.ff.de petit. hæred. Dec.in rub.C.de edend.colum. penult.

Septimò cum hæredes potuerint reſtituẽdo † dotes ſe liberare ab onere alimentandi ſecundum Bal.in auth.ei,qui iurat, 34 nu.19. C.de bon.autho.iud.poſſid. quem ſequuntur Salic.Cum.Alexan.Socin.Iaſ. Corne.Capic.Rebuf.& Cordu.quos adduxi,d.q.44.nu.52.& id nõ fecerint,quinimo electo alendi onere renunciauerunt facultati reſtituendi dotes, damnum hoc † ſibi imputare debent, capit.damnum,de 35 reg.iur.in 6.l.quod quis ex culpa, ff.eo.tit. & mala electio † nocet eligenti.l.fi.§.ſeruorum.ff.nau.caupo.ſtabu.& culpa eſt 36 non cogitare,† quod prævideri facile po- 37 tuit.l.ſi idem cum eodem.§.fi.ff.de iuriſ. omnium iudicum, l.qui bono.§.cum inter.ff.de dam.infect.Crauet.qui alios citat in conſ.957.numero 31.& alibi. augetur autem culpa,ſi,vt in eo facto ſtatim eo tempore, quo vir deceſſit,eiuſque peruenerat rerum valor,vt excederet valorem fructuum dotis, argumento eius, quod voluit Cin.in l.ex conducto,§.primo,ff.locat.

vbi ait

38 vbi ait conductori † remittendam non eſſe penſionem ob caſum belli ſi is cœpto iam bello conduxerat, Bald. in conſ.329. colum.fin. volum.1. Alex. in l. interdum. §.quod ex naufragio, in fin. ff. de acquiren. poſſ. Aret. conſil.139. circa med. infinitos cumulaui concordantes, in conſ.61. nu.2. addo Crau.d.conſ.957.num.30. hoc autem argumento in hanc ſententiam deſcendit Salic. dicta l. vnica. §.ſin autem, numero ſexto, C. de rei vxor.actio. & Socin. in dicta l. diuortio, in principio, numero decimoſexto.

Octauò, quod non ſit curandum de exceſſu, ſed hæredes teneantur alimenta viduæ præſtare etiam vltra dotis redditum,
39 † voluit Bart. in dicta l. diuortio, numero 5. vbi id ſupponit pro abſoluto, quod ſi fructus dotis non ſufficiunt ad alimenta tenentur hæredes de ſuo ſupplere, ſequitur Ange. & Imo. prout eos refert Socin. qui idem probauit, numero decimoſeptimo, & eos quoque ſic tenere citat Aret. d. l. diuortio, columna quarta, ver. circa primam concluſionem, Roman. numero decimoquarto, vbi tenet cum Bar. Salic. d. l. vnica. §.ſin autem, numero ſexto, C. de rei vxo. actio. Capic. in dec.24. nume. quinto & ſexto.

Et non obſtat argumentũ Baldi in conſilio 58. numero quarto, volumine 2. quod ex quo dos eſt cauſa finalis alimenta ſuccedant loco interuſurij dotium, quia in primis negari poteſt dotem eſſe finalem cauſam præſtationis alimentorum, quoniam indotatam tenentur hæredes mariti alere, vt ſupra dixi. ſecundo poſito, quod dos ſit finalis cauſa, non tamen per hoc infertur, quod alimenta ſuccedant loco interuſurij dotium, nam maritus tenetur alere vxorem propter dotem, quando eſt dotata, tamen ſi ſit ſana cogitur ſæpè im-
40 pendere vltra fructus dotis: rarò enim † dantur dotes, quæ ſufficiant ad alimenta, vt inquit Purpur. in conſ.330. nume.7. Pepus in authent. præterea, nume.85. Tertiò reſpondetur, quod alimenta ſuccedũt quidem loco dotalis interuſurij, ita ſcilicet, vt vſuras dotales non petat, ſed non ita, vt eatenus debeantur alimenta quatenus capiunt fructus dotis, & non vltra. ſubrogatum enim ſat eſt ſi ſapiat primordialem naturam eius, cuius in locum ſubrogatur, Bero. conſ.71. num.43. vol.1. Becius conſ.101. num.61. & ſapit illius naturam, 41
† quoad ea tantum pro quibus ſubrogatio eſt facta, non quoad alia, Dec. in conſi.38. in fi. Menoch. conſ.88. num.23. alios citaui in conſ.53. num.14. 42

Et eodem modo tollitur ſecundum argumentum, quod ideo hæredes tenentur alere, quia fructus dotis percipiunt, nam ea non eſt vera ratio ex quo tenentur etiam eo caſu alere viduam, quando dos eſſet in mobilibus, vel rebus ſui natura infructuoſis, ſed vbi etiam ea eſſet, & non alia ratio, non tamen concluderet, quia etſi ideo teneantur, quia fructus percipiunt, non tamen ſequitur, quod quantitas alimentorum ſit ad fructuum quantitatem limitata, & taxata, vti diximus in marito, qui vltra fructus dotis alere tenetur. præterea ſi alimenta eſſent ad fructus taxata vtique tenerentur hæredes reſtituere fructus, quando ſuperſunt præſtitis alimentis, quod tamen eſt falſum, quia † ſuperexcreſcentes lucrantur Bar. d. l. diuortio, num. 43
5. vbi Imo. Rom. Alexan. Socin. & alij, quos enumeraui dic. quæſtio.44. numero 30. licet ergo hæredes ideo teneantur vxorem viduam alere, quia dotes retinent penes ſe, tamen non per hoc alimentorum quantitas dicitur reſtricta ad fructus, onus enim ſæpè ſuperat emolumentum, ideo dicunt Caſtren. & Alexan. in l. ſi cum dotem. §.ſi pater. ff. ſolut. matrimo. quod acceptans † legatum tenetur agnoſcere onus annexum, etiam ſi legatum minus valear. Dec. in conſ.425. num.8. Ruin. in conſ. 79. in princ. volum.2. Crau. conſ.174. nume.9. Natta conſ.186. nume.1. alios multos cumulat Phanuc. de dote, gloſ.8. num. 72. Simon de Pretis de interpret. vltim. volun. lib.5. interpret.1. dubitatio.3. num. 106. nam poſtquam onus eſt rei, vel facto illi iniunctum, illi omnino ſubeundum eſt qualecunque ſit, qui rem, vel factum agnoſcit. 44

Ad tertium, quo dicitur dilationẽ con-
cedi fauore hæredũ, & debere vtilitatem
afferre, reſpondetur, quod etſi dilatio fu-
erit heredibus in priuilegium conceſſa, in-
iunctum tamen fuit onus alendi viduam,
ideo hæredes, qui delationem acceptarũt
45 tenentur onus † quoque annexum ſubire.
l. cum ab vno, in prin. ff. de leg. 2. c. officij.
de teſtam. alios poſui in conſ. 112. num. 29.
dilatio aũt in eo eſt vtilis hæredibus, quia
eligere poſſunt, vel dotes reſtituere, vel
eas retinere, & alimẽta præſtare, ſed poſt-
quam maluerunt ſoluere alimenta, ſi quid
damni inde ſequitur, id tãquam acciden-
46 tale † non attẽditur. l. item veniunt. §. cum
prædiximus. ff. de petitio. hæred. Cagnol.
in l. ſecundum naturam, in fi. ff. de reg. iu.
Reſpondetur ſecundò, priuilegium dila-
tionis fuit quidem hæredibus mariti con-
ceſſum, ſed citra iniuriam, & præiudiciũ
mulieris viduę, quam lex ali voluit, vt vo-
lunt omnes Dd. in d. l. diuort. in princ. &
d. l. vnica. §. exactio. & dixi ea quæſt. 44.

Quartum quoque non aduerſatur, quia
etſi mulieri integra ſoluantur alimenta,
non tamen ideo dicitur id fieri cum iactu-
ra hæredum, tum quia ipſi eligendo dotis
retentionem, & alimentorum præſtatio-
nem, quam poterant euitare illas reſtitu-
endo videntur hoc voluiſſe, & conſentien-
47 ti, ac † volenti non fit iniuria, cap. ſcienti.
vbi glo. de reg. iur. in 6. l. nemo plus. ff. de
reg. iu. vbi gl. Dec. & Cagno. citant cõcor-
dantes, tum etiam quia cum retẽtio doti-
um ita poſſit lucrum ſicut damnum affer-
re, non eſt curandum, quod ex caſu fuerit
damnoſa, argumento l. de fideicommiſſo.
C. de tranſact. & aliorũ, quæ ſupra citaui.
& ſicuti quando retenta dote fructus exce
dunt valorẽ alimentorum illi cedũt lucro
hæredum, ita æquo animo ferre debent ſi
aliquando fructus non ſufficiunt, nec ideo
mulier dicitur locupletari, cum ſæpè etiã
ex dilatione damnũ conſequatur, quia mi
nus eſt in alimẽtis, quã in fructibus dotis.

Quintò non mouet, quod hæredes ma-
riti tractent de damno, mulier verò de lu-
cro: hoc enim prorſus eſt falſum, quia imò
hæredes tractant de lucrum faciendo ex re
dotali cum dotem retinẽt, & eſſet eorum
certiſſimum lucrum ſi alimẽta nunquam
prę̃ſtare cogerentur vlla quantitatem fru-
ctuum, mulier autem certum eſſet non lu-
crari, cum vbertatis etiam tempore nihil
vltra alimenta poſſit conſequi. Secundò
reſpondetur ſubueniendum ei nõ eſſe, qui
ſua † culpa incidit in damnũ. l. quod quis 48
ex culpa, vbi Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur.
c. damnum, eo. tit. in 6. Roma. in conſ. 475.
in 1. dub. vbi loquitur de ſocio, qui in diui
ſione plures accepit creditores, quam de-
bitores, & non ſuccurritur ei, qui ſe in ne-
ceſſitatem † coniecit. l. ſi fideiuſſor. §. ſi ne- 49
ceſſitatis, vbi Dd. ff. qui ſatiſd. cogan. latè
Crau. in reſpon. pro genero, nu. 44. & ſeq.
conſ. 876. nu. 11. dec. Pedem. 167. num. 29. &
ſeq. Menoc. caſu 182. nu. 27. & ſeq. proinde
cum hæredes ſua voluntate in hoc pericu-
lum inciderint, vxor autem ex neceſſita-
te, ex quo non poterat dotes petere, magis
eſt vxori in dubio ſubueniendum, † quę fe- 50
cit actum ex neceſſitate, quam hæredibus,
qui ex voluntate, l. 1. §. merito. ff. depoſ. gl.
in l. cum mandato, ver. audiri. ff. de min.
& ibi ſequitur Bar. & alij, Becius conſ. 59.
num. 8. dixi, conſ. 104. num. 14.

Vltimò non mouet eorum authoritas,
qui contrariũ tenuerunt, quia plures hanc
noſtram amplexi ſunt, & meliori ratione
eſt ſtabilita, & Iaſon qui allegatur à Cor-
dub. mihi hoc non dicit. erit igitur firma
concluſio, quod viduæ ab hæredibus inte-
gra præſtanda ſunt alimenta, quod abſur-
dum, & impium eſſet.

Qualiter autem æſtimandi ſint fructus
dotis, q̃ cõſtat ex ſola pecunia, videri po-
terit ex ijs, quę dixi ſupra in quęſt. 40. in fi.

SVMMARIA.

1 *Tutori principis poteſt à iudice ſalariũ cõſtitui.*
2 *Correlatiuorum idem eſt iudicium, & diſpo-*
ſitum in vno, locum habet in altero.
3 *Correlatiuorum priuilegium vni conceſſum ex-*
tenditur ad alterum.
4 *Gabella non debet per emptorem ſolui, quando*
fuit venditori remiſſa.
5 *Tutoris bona ſunt tacitè obligata pupillo pro ad-*
miniſtratione.
6 *Minori ſunt pro adminiſtratione obligata bona*
protutoris, & procuratoris.

7 Æquo

7 *Aequalitas ſeruanda eſt inter contrahentes.*
8 *Argumentum valet à contractu ad quaſi contractum.*
9 *Extenſio admittitur contra iuris regulas pro aequalitate ſeruanda.*
10 *Aequalitatis ſeruandae cauſa impropriantur verba.*
11 *Tutor cogitur adminiſtrare.*
12. *Neceßitate ductus ſi actum facit excuſatur.*
13 *Tutori obligatur pupillus pro adminiſtratione.*
14 *Minor non dicitur laedi, quando obligatur ex diſpoſitione legis.*
15 *Minoris bona tacitè cenſentur obligata pro reſtitutione dotis.*
16 *Tutori ideo obligatur minor, vt hoc modo prouocetur ad impendendum de ſuo.*
17 *Ratio vbi eſt eadem ibi ius idem ſeruandum eſt.*
18 *Lex quod non dicit ſupeceßitioſis inuentionibus non eſt praeſumendum.*
19 *Voluiſſe non videntur partes ſi non expreſſerunt, quod eis facilè fuiſſet exprimere ſi voluiſſent.*
20 *Hipotheca non inducitur niſi in caſibus expreſſis.*
21 *Minor carens curatore poteſt ſe obligare perſonaliter.*
22 *Minor non poteſt obligare ſua ſine decreto iudicis.*
23 *Minor facilius poteſt obligare perſonam quam res.*
24 *Specialia plura non ſunt multiplicanda circa idem ſubiectum.*
25 *Minoris bona non obligantur tacitè pro tutela etiamſi diſpenſatur ad illam aſſumendum.*
26 *Obligatio tacita bonorum inducta à lege tollitur quo ad eos, qui poſſent expreſsè bona obligare.*
27 *Minoris bona non ſunt tacitè obligata tutori pro adminiſtratione.*
28 *Correlatiuorum argumentum non procedit, quando militat diuerſitas rationis.*
29 *Correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo, non in alijs.*
30 *Aequalitas non ſeruatur, quando conſtat de voluntate diſponentis.*
31 *Contractus cum minore celebratus claudicat, & poteſt ſuſtineri volente minore, ſecus eo nolente.*
32 *Voluntati, quod committitur, neceßitati non ſubijcitur.*
33 *Ratio naturalis habetur pro lege.*
34 *Rationem requirens vbi adeſt ſenſus, laborat imbecillitate intellectus.*
35 *Omiſſum non dicitur id in quo eadem militat ratio, quae in expreſſo.*
36 *Expreſſum dicitur, quod fuiſſet expreſſum ſi partes de eo fuiſſent interrogatae.*
37 *Specialia plura tolerantur, quando venit in conſequentiam alterius.*
38 *Specialia plura admittuntur, quando veniunt ſubordinatè.*
39 *Hipotheca eſt acceſſoria ad perſonalem obligationem.*
40 *Specialia plura admittuntur in diſpoſitione hominis, non in diſpoſitione legis.*
41 *L. finalis. C. de legitim. tutor. declaratur.*
42 *Diſpenſatio trahitur ad conſequentia.*
43 *Diſpenſatio minoris ad beneficium curatum cõtinet diſpenſationem ne intra annum promoueatur ad ordines.*
44 *Ciuilitatem acquirens tenetur ad onera ciuibus impoſita.*
45 *Onus regulatur ſecundum honorem annexum.*
46 *Actum faciens obligatur ad leges de eo actu loquentes.*
47 *Habilitatus ad teſtandum tenetur tamen ſeruare ſolennitates iuris.*
48 *Minoris bona inuecta in domum cõductam cenſentur tacitè locatori obligata.*
49 *Minor non ea ratione à tutela reijcitur, quod eius bona non poßint obligari.*
50 *Tutela non eſt nulla ſi tutor bona non obligat.*
51 *Tutor debet obligare bna ſua.*
52 *Minor non poterit eſſe tutor, licet diſpenſetur ad obligandum bona ſua.*
33 *Prohibitio ceſſat ratione prohibitionis ceſſante.*
54 *Conſequenti deſtructo annulatur antecedens.*
55 *Crot. in l ſi conſtante, in 2. lect. num. 143. ff. ſolu. matr. reprobatur.*
56 *Hipotheca legalis facilius in re minoris contrahitur quando minoris factum non interuenit, quam vbi adeſt.*
57 *Hipotheca tacita contrahitur in bonis vxoris, quae dotem promittit, ſicuti in bonis mariti.*
58 *Hipotheca tacita non oritur in bonis mulieris dotem promittentis, ſi ea minor ſit.*
59 *Hipotheca quando à lege inducitur in bonis minoris, aſtruit ille eſt minori vtilis.*
60 *Doctoris authoritas habetur pro lege, quando non habet contradicentem.*
61 *Hipotheca tacita inducitur in bonis etiam minoris, quando delinquit.*
62 *Hipotheca tacita à lege inducta locum habet etiamſi pars in contrarium proteſtaretur.*

530.num.55. volum.3. Caphal.in conſ. 188. numero 10. vbi ergo id expreſsè in fauorem tutoris non reperiatur debet pro ſeruanda æqualitate per extenſionem induci.

11 Tertio tutor cum eſt datus † cogitur adminiſtrare, l.1.ff.de adminiſt.tut.vbi. Din. Bart. & alij, Nicol. de Neapol. in l.1.ff. de contrar.vid.tute.etiam captis pignoribus, & mulcta indicta, l.vnica, ff.ſi quis iuſdic. non obtemp.l.1.§.1.ff.de vent.inſpic.gloſſ. in d. l.1.ff. de adminiſtr. tuto. vbi eum ſequuntur omnes, ergo ei magis eſt ſubueni-
12 endum, qui actū facit ex neceſſitate † quam minori, l.1.§.meritò, ff.depoſi.gl.in l.cum mandato, in ver. audiri, ff. de minor. vbi eam ſequitur Bar.& alij, dixi in conſ.104. num.14.

Quarto quamquam nemini poſſit ſe pupillus obligare ſine tutoris authoritate, & tutor non poſſit authoritatē pupillo præſtare, vt ſibi obligetur, tamē permittit lex, quod pupillus obligatur tutori pro ſua
13 † adminiſtratione. iſta ſunt ferè formalia verba textus in l.1.§.1.ff. de contrar. & vti. actio. tute. vbi autem ius probat cauſam obligationis, tunc approbat etiam effectū
14 illius, & minor non dicitur lædi, † quia obligatio eſt legalis, & neceſſaria, vel ſaltem probabilis, ex quo enim negocia ſua prudenter agit lex ſupplendo quod deeſt ætati, obligat bona, & non intereſt minoris, quod vltra perſonalem inducatur etiā realis, cum effectualiter, & ſine inſpecto ipſe ſit obligatus, ita pulchrè, & magiſtraliter poſt Nicol. Matarel. dixit Bal. in l.certi iuris, in 8.quæſt.nu.11.ff. locat. & cum interueniat huic obligationi decretum legis, non requiritur decretum iudicis, vt ibi in-
15 quit Bald. ideo bona minoris † tacitè a lege obligantur pro dote, ſecundum eum ibi & in l.vnica, §.& vt plenius, numer.2.ver. extra quæritur, C.de rei vxor.actio. Bald. Ang. Roma. Alexan.& alij in l.ſi conſtante, ff. ſolu. matr. vbi Iaſ.in 1.lectu.nu.201. allegando multos concordantes dicit eſſe communem opinionem, & veriorem dicit Bald.Nouel. num.76. vbi allegat etiam Ioan.And.& Crot.in 1.lectu.num.99. & 104.dicit magis communem, & 2.lectu. nume.142.& ſequenti, eandem dicit communem Neguſ.de pign.in 4.memb.2. par. princ.num.23.

Quinto ſicuti minor ſpeciali iure obligatur perſonaliter tutori pro adminiſtratione eas ob rationes quod tutores ſcientes pupillos ex adminiſtratione ſibi obligatos fore facilius accedū ad adminiſtrationem, & hoc modo † prouocantur tuto- 16
res vt promptius de ſuo aliquid impendant in rem pupillorum, vt inquit textus clarus in d.l.1.in principio, & in §.1. ff. de contrar.& vti.actio.tute. ita induci debet obligatio rerum, cum eadem † militet ra- 17
tio, l.illud, ff.ad leg.Aquil.& non differūt, quæ in ratione conueniunt, Bald.in l.omnes populi, nu.16.ver.3. quæro, ff.de iuſtit. & iure, & quando ſub eadem ratione plura conueniunt videntur omnia virtualiter incluſa ſub eod. d.Bald.in l.de quibus, numero 3. Tiraq.latiſſ.in tractat.ceſſan.cau. par.1.num.138.cum ſequenti, multa cumulat Lancel. Gal.in conſ. Alexand.in ver.legare, quæſt.7.num.100. & ſequen.vbi probat non dici extenſionem eam, quæ ſit virtute rationis præſertim expreſſæ, Euerar. loco 35.vbi latè agit.

Contraria tamen opinio, quòd minoris bona non ſint tutori tacitè obligata ſuaderi videtur ex infraſcriptis, primo quia lege id cautum non reperitur, ideo non eſt ſuperſtitioſis † inuentionibus præſumendū, 18
c.conſuluiſti, 2.q.5. Archid.in procem.ſexti, in ver.ſacroſanctæ, col. penult.in fin.& quod lex nō dicit, nec nos dicere debemus, Bald. conſil.298. col.1. volumn.2. & paria ſunt aliquid fieri contra legem vel ſine lege, Bald.in c. in Geneſi, col. fin. de electio. latè Becius conſi.35.num.3.

Secundo ſi lex voluiſſet pupilli bona eſſe tutori pro adminiſtratione obligata, expreſsè hoc dixiſſet, vt fecit loquendo de perſonali obligatione in d.l. 1.in princ. & §.1. cum verò non dixerit † voluiſſe non 19
videtur, l.vnica. §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc.tollen. Tiraquel.in l. ſi vnquam in ver. libertis, numer. 3. C. de reuoc.donat. Crau. conſ.61. numer.8. Becius conſ.

Secundo reſpondetur, quod ratio cor-
29 relationis procedit reſpectu eiuſdem † a-
ctus indiuidui, vt cum prohibetur vir re-
linquere vxori, tunc etiam vxor prohibe-
tur capere, ſecus quando agimus de actu
diuerſo, quia tunc diſpoſitum in vno ha-
bet locum in altero, ita Socin. in conſ.74.
num.5.vol.3. Cur.iun. conſ.6. nu.13. ver.2.
aduertendum.Crot.Ferdin. Crau. Plotus,
Cæphal.&alij citati à Lancello.d.queſt.6.
nu. 81. in præſenti caſu non eſt quæſtio de
eodem actu,ſed de diuerſo,& ſeparato, id
eſt, an eo modo minoris bona ſint tutori
obligata, quo bona tutoris ſunt obligata
minori.

Non obſtat fundamentum æqualitatis
ſeruandæ, quia illi non eſt locus, quando
30 conſtat † de voluntate diſponentis, l.vt li-
beris,C.de collatio.Curt.iun.conſ.110.nu.
8.in fin.Rui.conſ.9.nu.5.vol.2. Pariſ. conſ.
61.n:1.32.vol.2.Neuizan. in conſ. 45. in fin.
vbi allegat Dec.& alios, Natta in côſ.622.
num.13.Zanc.in l.hæredes mei, §. cum ita,
par.1.num.86.Manti.de coniec. vlt.volun.
lib.6.titul.2.nu.7.qui & ſi loquantur in pa-
terna diſpoſitione, tamen idem cêſendum
eſt in legali: hic verò ſi voluiſſet lex æqua-
litatem ſeruari,dixiſſet.

Secundo reſpondetur, quod non eſt no-
uum quod contractus cum pupillo,vel mi
31 nore celebratus claudicet, † & ab vna par-
te maior inſurgat obligatio, quam ab alia.
§.ex contrario,Inſtit.quib.alien.non licet,
vbi contractus ſuſtinetur in fauorem pu-
pilli,ſed non in odium,& inſtit.de autho.
tutor.in princ.vbi glo.& Ace. notant,pro-
baui latè in conſ.9.num.10.addo Fulgo.&
Alexan.in l.cum hi,§.eam tranſactionem,
nu.3.ff.de tranſac.alios citat Tiraqu.de le-
gib.connub.glo.8.nu.91.

Ad tertium,quod tutori ſubueniendum
ſit,ex quo coactè adminiſtrat,facilis eſt re
ſponſio,nam ſatis prouidetur eius indem-
nitati per obligationẽ perſonalem, quam
lex fingit contra iuris regulas.bene verum
eſt,quod ſi etiam hipothecariam conceſſiſ
ſet pinguius prouidiſſet, ſed non per hoc
dicitur minus ſufficiens prouiſio, quod re
rum obligatio non ſit inducta.

Quarto facilis applicatur ſolutio, nam
non negatur, quin lex ea facilitate potuiſ-
ſet hipothecam inducere, qua voluit o-
riri perſonalem actionem,ſed dicitur non
fuiſſe neceſſariam, ideo quia nõ quidquid
iudicis voluntati † committitur iuris ne- 32
ceſſitati ſubijcitur. l.nõ quidquid, vbi Bal.
ff.de iudic.dixi in conſ.98. nume.1. potuit
ergo lex,ſed non voluit. dum verò ex Bal.
in l.certi iuris,dicitur non intereſſe mino-
ris, quamuis perſonali accedat rerum ob-
ligatio,id negatur expreſsè,nemo enim eſt
qui non videat quanta oriantur commoda
ex hipotheca, quæ tamen ex ſola perſona-
li non competerent.

Poſtremum quoque diluitur, quia & ſi
ex recitatis rationibus inducta ſit perſonæ
obligatio fauore tutoris, & illud eo magis
verificatur, quo maioribus fauoribus lex
ipſos tutores proſequitur, tamen cum fa-
cultas concedendi ea priuilegia procedat
à mera voluntate legis potuit lex hoc,non
illud concedere,& quia vnum conceſſerit
cogenda non eſt alia tribuere. ſi cui tamen
contraria ſententia placeret poſſet huius
opinionis argumenta ſic refellere, & pri-
mo non obſtat quod lex hoc nõ dicat, quia
imo ſatis dicitur deciſum ex vi correlati-
uorum, vt dictum eſt primo fundamento,
& vbi non extaret lex, ratio non deficeret,
† quæ pro lege eſt ſeruanda. l. ſcire oportet 33
§. ſufficit, ff. de excuſ. tutor. & infirmitas
intellectus iudicatur quærere legem, vbi
rationem habemus, Iaſo. in l. illam, col.2.
C. de collatio. dixi in conſi.222.nu.17. ſicu-
ti imbecillitas intellectus dicitur in eo qui
rationem † exigit cum ſenſum habet Bald. 34
in rub.ff.de rer.diuiſ.col.fin. & in l.1.col.
2.C.de his,qui accuſa.non poſſ.Euerar.lo-
co 9.in princ.

Hoc quoque modo reſpondetur ad ſe-
cundum obiectum, quia omiſſum non di-
citur id in quo † eadem militat ratio, Old. 35
in conſi.224.col.7.Bal.in conſ.95.in 4. vol.
Tiraq.de retrac.conſang.§.2.glo.1.numer.
19. alios citaui in conſi.36.num. 21. & ſi le-
giſlator fuiſſet de hoc caſu interrogatus,
idem omnino dixiſſet, ideo † habendum 35
eſt pro dicto argumento gloſſ.in l.tale pa-

 ctum,

ctum,ff.de pac. Curt.iun. qui communem dicit conſ.19. nu.15. præcipuè cum agamus non de extendendo iuris diſpoſitionem,vt paulo inferius dicam,ſed de eam interpretando,ita reſoluit Ruin.conſil.146. numero octauo, volum. 2. Becius conſ. 88. numer.43.

Tertij reſolutio eſt quod expreſſum id dici poteſt ex quo legitur fauore pupilli inducta obligatio bonorũ,nam vt in princ. dixi, quod vni ex correlatiuis conceditur in priuilegium cenſetur alteri quoq; conceſſum,ſecundum Gemin.Cuma.& Iaſon. quos ibi allegaui, & hoc non dicitur extenſio, ſed incluſio,quia cũ vnicus ſit quaſi contractus, & vnicus actus vltro citroque obligatorius non debet minor obligatio ab vna parte induci quã ab alia, hoc enim modo claudicaret contractus,& iudicaretur ad imparia.

Non obſiſtit,quòd quarto dicebatur rerum obligationem differre à perſonali, & minorem poſſe quidem perſonam, ſed nõ res obligare,quandoquidem hæc differentia procedit inſpecta minoris perſona,ſed nos agimus non de poteſtate minori, ſed legis,cui ita facile eſt rerum ſicuti perſonarum inducere obligationem. & cũ pro exequutione perſonalis obligationis ad rerum quoq; venditionem,& diſtractionem deueniri poſſit,l.a Diuo Pio,per totum,ff. de re iud. lex quę conſiderat ſolam cauſam obligationis non curat, quod rerum ſicuti perſonarum inducatur obligatio, & cum in lege ceſſet deceptio, & fraudis, aut læſionis ſuſpicio,non ita limitate eſt eius diſpoſitio intelligenda, ſicuti ſi de hominis obligatione quæreretur, vbi timor deceptionis ſubeſt.

Quinto non dicuntur multiplicari ſpe-
37 cialia,quando vnum venit † in conſequentiam alterius §. ſed ſi ab hoſtibus, Inſtitut. quib.mod.ius patr.poteſt.ſolu. Bar.in l.ſi is,qui pro emptore,num.71.vbi Iaſ.nu.43. ff.de vſucap.Bald.in l.2.in fin. C. de fruct. & lit.expen.vbi idem dicit,quando vnum venit † ſubordinatè poſt alterum,Tiraqu.
38 de conſtit.poſſeſſ.par.3.limit.5.num.6.in fin. Neuiza.conſil.2.numer.23. Euerar.loco 92. colum.1.Bereng. in l.naturaliter, §. nihil commune,in 3.part. numer. 81. ff. de acquir. poſſeſſ. Dec. l. ſingularia, numer. 4.Cur.iun.numero quinto, Cagnol.num. 50. ff. ſi cert. pet. Parpal. in l. 2.in princip. num.72.ff.ſolu.matr.Cephal.in conſ.396. nu. 31. ſed hypotheca venit conſequutiuè, & acceſſoriè ad perſonalem † obligatio- 39
nem,l.contrahitur,vbi Bar.ff.de pignor.l. fideiuſſor obligari,vbi Bart. ff. de fideiuſſor. Neguſ. de pignor.in 1.mem.3.par.nu. 9.Ruin.conſ.224.num.11.vol.1.Socin.iun. conſ.20.nu.6.vol.2.Bero.con.203.num.16. vol.1.

Rurſus concurrere poſſunt plura ſpecialia in diſpoſitione legis, licèt aliud ſit † in diſpoſitione hominis, Bal.l.1.in fin.C. 40
quan. lice. ab empt. diſced. Iaſ.in l.quoniam in prioribus,in fin.ver. teneo iſtud, C. de inoff. teſtam. Neguſ. in 1. mem.5.part. numero 16.Berengar.d. part. num. octuageſimo primo, in fin.Pariſ.conſ. 80. num. 24.vol.1.

Sextum pariter non reſiſtit,nam.l.fi.C. de legit.tut.non dicit, † quod minoris bo- 41
na non veniant in tacita legali obligatione, etiam ſi minori aliqua ex cauſa permitteretur tutelam aſſumere,& in hoc errant Iaſ.& alij in cõtrarium allegati, quia ſi minor ad tutelam diſpenſaretur,eius bona tenerentur tacita hypotheca, quia diſpenſatio † trahitur ad omnia conſequutiua,gloſſ.in c.fi.de filijs præsbit. lib.6. in c. 42
non poteſt de præben.eo.lib. Tiraq. de retract.conſang.§.32.gloſ.1.nu.59.Rol.conſ. 61.nume.16.vol.1.hinc minor diſpenſatus ad beneficium curatum cenſetur etiam diſpenſatus ne † promoueatur ad ſacer- 43
dotium intra annum in gloſſ. in c. quia tantum, vbi Abb. & Decian. de præb. & cum obligatio bonorum ſit annexa tutelæ, admiſſus ad tutelam ſubijcitur obligationi bonorum, ſicuti admiſſus † ad 44
ciuilitatem tenetur agnoſcere onera ciuibus indicta. Cagnol. in l. qui cum alio, numero octauo, ff. de reg. iur. Riminald. conſil.primo, numero decimoquarto, &

cum

cum obligationis onus ſit tutelæ anne-
xum, quiſquis ad tutelam admittitur il-
45 li † oneri alligatur, l. ſecundum natu-
ram, ff. de reg. iur. Dec. in l. ſi Rufinus,
columna ſecunda, C. de teſtamen. milit.
Cagnol. d. l. ſecundum naturam, numer.
primo circa fin. & qui recipitur ad facien-
dum actum intelligitur obligari ad om-
46 nes leges † de illo actu loquentes, Felin.
c. cauſam quæ, column. vndecima, de re-
ſcript. Dec. in auth. præterea, vbi Curt.
iun. numer. 23. C. vnde vir, & vxor. dixi
47 conſi. 42. numero ſexto, & habilitatus † ad
faciendum teſtamentum non liberatur à
ſolennitatibus requiſitis ad validitatem
teſtamenti, l. ſi quando, C. de inoff. teſt.
quamuis enim text. in d. l. fin. dicat bona
minorum non poſſe obligari, tamen in-
telligi debet per ipſos minores, nam per
legem indubitatum eſt induci poſſe ob-
ligationem etiam in rebus minorum, vt
probaui ſupra in quarto fundamento hu-
ius partis, & idem eſt, quando minoris
bona inuehuntur in domum conductam,
48 ea † enim tacitè cenſentur à lege obligata,
vt poſt gloſſ. Ioan. And. Bald. Ang. Roma.
Caſtren. Alexand. & alios probat Neguſ.
d. 4. mem. 2. par. numer. 154. conſtat ergo
ex prædictis generalem legis diſpoſitio-
nem, quæ habet quod bona ſint tacitè ali-
quo caſu obligata, includere etiam bona
minorum, & proinde concluſionem de
qua in d. l. fin. non habere locum in obliga-
tione legali, ſed reſtringi ad expreſſam
hominis, & non eſt verum quod inquit
49 † Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lect. num. 143.
ideo minorem ad tutelam non admitti,
quia non poſſit obligare bona, nam in eo
textu mouetur Imperator ex imbecillita-
te ingenij, & defectu conſilij, vnde ſequi-
tur effectus, quod non poteſt obligare bo-
na, & ſibi rerum ſuarum interdicitur ad-
miniſtratio, & quod poteſtas obligandi
bona non ſit cauſa, propter quam minor
arceatur à tutela probatur, quia etiam ſi
tutor non obliget expreſsè bona, non ta-
50 men ideo tutela † erit nulla niſi ex ſpecia-
li aliqua ratione interſit minoris vltra ta-
citam habere quoque expreſſam hypothe-
cam, vt inquit Bald. in l. pro officio. C. de
adminiſtr. tutor. & licèt text. in l. fin. §. in
prouincijs, C. de curat. fur. & in l. de crea-
tionibus circa fin. C. de epiſcop. aud. di-
cat, quod tutor † debet expreſſè obligare 51
bona, id quod etiam tenuit Spec. in titul.
de tutor. §. fin. numero primo, tamen de-
bet intelligi, quando intereſſet minoris
habere expreſſam hypothecam, declarat
Bald. loco prædicto, nam Bart. & alij poſt
gloſſ. in l. legitimos, nume. 1. inter multa
requiſita ad validitatem tutelæ neceſſaria
non recenſet neceſſitatem obligandi bona,
Caualca. in tractat. de tuto. numero deci-
mo tertio, quod ſi non eſſet valida tutela
abſque expreſſa obligatione fruſtra lex
introduceret tacitam in bonis tutoris, cum
non aliter eſſet tutor niſi præmiſſa expreſ-
ſa obligatione, probatur etiam ex alio, po-
namus minorem fuiſſe ſimpliciter à prin-
cipe habilitatum ad obligãdum bona quo
caſu ſublatum erit impedimentum, & im-
potentia, nunquid poterit hic minor † eſ- 52
ſe tutor. certè non quia aliud eſſe poſſe
obligare bona, aliud vero diſpenſari, &
habilitari ad tutelam non obſtante æta-
te, & hoc de ſe patet, vt non egeat
probatione, ergo excluſio à tutela non ex
eo prouenit, quia non poſſit obligare bo-
na, quia ſi inde oriretur, ceſſaret prohibi-
tio cum primum habet facultatem obli-
gandi: ceſſante enim ratione † prohibi- 53
tionis ceſſat prohibitio, l. prima, vbi Bald.
columna ſecunda, C. ſi rect. prouinc. capi-
tulo, & ſi Chriſtus, vbi Bald. & Butr. de iu-
reiur. Tiraquell. in tractatu ceſſante cauſa,
parte prima, numero 215. ſed conſequens
eſt falſum, ergo † & antecedens, l. ſe- 54
cunda, §. mutui datio, vbi gloſſ. & Do-
ctores, ff. ſi cer. pe. l. apud antiquos, vbi
Cyn. Alb. & alij, C. de furt. Euerar. loco 97.
in princ.

Non etiam valet argumentum Crot-
ti, in dicta lege, ſi conſtante, qui dicit,
† quod lex inducens obligationem bono- 55
rum intelligi debet quo ad eos, qui ſunt
habiles ad obligandum, quia eſt falſum
ex quo non poteſt obligare, & tamen ſi
dotem recipiat, vel in domum con-

 ductam

2 *Minori læſo ſua facilitate, vel dolo aduerſarij conceditur reſtitutio.*

3 *Minor reſtituitur aduerſus omiſſum lucrum ſibi delatum.*

4 *Minor tenetur voluntatem teſtatoris ſeruare ſicut maior.*

5 *Minor veniens contra præceptum teſtatoris nõ reſtituitur.*

6 *Teſtatoris diſpoſitio habetur pro lege.*

7 *Minor alienans cõtra præceptum teſtatoris priuatur hæreditate iuxta præcep. eius, & non reſtituitur.*

8 *Aditio eſt quaſi contractus.*

9 *Minor reſtituitur aduerſus pœnam conuentionalem.*

10 *Eccleſia, quæ iuxta teſtatoris præceptum non ædificauit monaſterium, reſtituitur*

11 *Minor reſtituitur aduerſus implementum omiſſum propria culpa, & negligentia.*

12 *Minor reſtituitur aduerſus lucrum dotis quod amiſit, quia vxorem non introduxit intra annum ſecundum formam ſtatuti.*

13 *Minor qui propter ignorantiam non implenit voluntatem defuncti reſtituitur.*

14 *Minor reſtituitur ex generali clauſula ob iuſtam ignorantiam.*

15 *Ignorantia ſemper præſumitur in minore.*

16 *Minor excuſatur ſi propter ignorantiam non implenit modum adiectum à teſtatore.*

17 *Reſtitutio in integrum datur minori propter abſentiam, vel aliud impedimentum.*

18 *Minori non conceditur reſtitutio aduerſus omiſſas probationes quas ignorabat habere.*

19 *Reſtitutio conceditur minori etiam quando conditio ſemel defecta inſtaurari non poteſt.*

20 *Minor reſtituitur etiam quando committendo venit contra teſtatoris voluntatem.*

21 *Minor non reſtituitur quando eſt in dolo etiam in omittendo.*

22 *Dolus præſumitur ex ſola ſcientia.*

23 *Minor reſtituitur aduerſus dolum præſumptũ.*

24 *Dolus verus non inducitur ex ſola ſcientia.*

25 *Ignorantia non præſumitur in minore, potius quam dolus.*

26 *Minor non reſtituitur aduerſus præceptum teſtatoris prohibens id quod eſt prohibitum iure communi.*

27 *Lex noua non ligat niſi lapſo bimeſtre poſt publicationem.*

28 *Lex noua ligat ante bimeſtre, quando addit pœnam facto prohibito à iure communi.*

29 *Ignorantia iuris præſumitur in minore.*

30 *Error iuris excuſat à dolo.*

31 *Maior qui non ſtet in domo ſecundum præceptũ teſtatoris licèt reſtituatur, tamen conſequitur ſolum alimenta, quatenus hæres in domo impendiſſet.*

32 *Scholaris recedens ante diem ſoluit, pro intereſſe quantum dominus domus deductis impenſis fuiſſet lucratus.*

QVAESTIO XLV.

QVID ſi minor ſit is, cui alimenta
in domo hæredis relicta ſunt, & ip-
ſe alibi habitauit, an ſaltem ope re-
ſtitutionis in integrũ petere ea poſſit pro
præterito tẽpore? in hoc articulo Corne.
in conſ. 184. ſuper hac noua, colum. 2. ver.
quantum autem ad alimenta, vol. 3. dicit
dandam eſſe reſtitutionem, † ſi tamen mi- 1
nor ipſe ſe ipſum aluit, quia primo caſu
dicitur læſus cum non ſit conſequutus ali-
menta, quæ ſtatim hæreditate adita conſe-
qui poterat, ſecundo verò caſu quando ali
us præſtitit alimẽta nõ dicitur læſus, quia
ſemper reſtituitur minor † cum ſua facili- 2
tate, vel dolo aduerſarij læditur, l. fi. C. de
in integ. reſti. minor. etiam quãdo lucrum
ſibi delatum non aſſumpſit, † l. ait prætor, 3
§. fi. & l. & ſi ſine, §. quæſitũ. ff. de minorib,
& Cor. citat & ſequitur ſimpliciter Alci-
at. in tracta. præſumpt. reg. 1. præſump. 42.
num. 8. in fi. ſed hæc quæſtio latius eſt exa-
minanda, & cõtra prædictam deciſionem
facit, quia vbi agitur de mente teſtatoris
ſeruanda non eſt differentia inter maiorẽ
& minorem, † ſed vterq; indiſtinctè tene- 4
tur, l. ſi in hærede, §. Lucius, vbi Bar. ff. de
adminiſt. tuto. & vbi minor venit contra
præceptum teſtatoris non reſtituitur, ita † 5
voluit Matthe. de Felicia. conſ. 259. col. fi.
ver. & ex hoc infertur, volu. 1. inter conſ.
Caſt. vbi loquẽdo in muliere minore. quæ
non habitauit in domo teſtatoris ſecundũ
ſibi iniunctum præceptum concludit eam
priuari, nec ſuccurri reſtitutionis in inte-
grum remedio. & dicit Fulgoſ. in conſ. 61.
nu. 6. ver. ad tertium ibi, quod autem no-
uiſſimè, quod minor puella, quæ contra te-
ſtatoris præceptum nupſit nõ reſtituitur,
quia eſſet illudere teſtantium voluntates,
Pariſ. in conſ. 19. nu. 83. ver. circa quintum

articulum,vol.2. vbi dicit quod minor nō
obediens præcepto teſtatoris non reſtitu-
itur,quia pariformiter obligatur ſicut ma
ior,& dicitur delinquere,at in delictis nō
datur minori reſtitutio, l.auxilium, ff.de
minor. & minori, qui contrauenit volun-
tati teſtatoris non magis datur reſtitutio
quam vbi legē offendit, cum diſpoſitio te-
6 ſtatoris † habeatur pro lege,§.diſponat,in
Authen.de nupt. & aduerſus præceptū le-
gis non reſtituitur minor. probauit eandē
ſententiā Crau.in conſ.293.num.4.ver.ſed
in terminis, & per totum primū dubium,
vbi concludit, quod minor alienans cōtra
prohibitionem teſtatoris priuatur hęredi
7 tate†iuxta illius diſpoſitionem,nec eſt lo-
cus reſtitutioni, idem tenuit Cæphal. in
conſ.356. per totum , præcipuè num.13. &
ſeq. ſed pro opinione Corn.facit quia mi-
8 nor adeundo † dicitur quaſi contrahere, §.
hæres. Inſtit.de obli.quæ ex quaſi contr.l.
ex maleficijs. §.hæres, ff.de actio.& oblig.
vbi autem minor contractum non obſer-
9 uat reſtituitur aduerſus†pœnam conuen-
tionalem, glo.in l.3. in ver. dum agit. vbi
etiam Bald.ff.de minorib.Bald.in l.1.nu.2.
C.de ſponſal. Zabarel.in conſ.148. num.3.
præcipuè quando in contractu eſt clauſu-
la,rato manente pacto, Cur.in l.cum pro-
ponas,numero tertio, C.de trāſactio.pro-
batur etiam opinio ex glo.in l.Polla.C.de
his quibus vt indign. & Bar.in l.tutorem,
ff.eod. tit. vbi licet minor impugnans de-
functi iudicium priuetur ipſo iure omni
cōmodo,tamen reſtituitur,additur etiam
deciſio Bald.in l.pupillorum,C.de repud.
hęred.vbi ait concedi reſtitutionem eccle
10 ſię † quæ ſecundum voluntatem teſtatoris
non ędificauit monaſterium,licet in defe-
ctum conditionis inducta fuerit priuatio.
& quamuis loquatur in eccleſia, tamen iu
ra per eum allegata loquuntur in minore,
& Bald.intelligit etiā in minore dum vult
reſtitutionem eo iure cōcedi eccleſiæ quo
daretur minorib.rurſus facit, quia minor
11 reſtituitur aduerſus † defectū implemen-
ti conditionis ſequutum ſua culpa, & ne-
gligentia, l.3. §.ſi hæres ſit inſtitutus, ff.de
minoribus. & per iura prædicta Aret. in
conſ.67. nu.5. venio ad quartum,poſt lon-
gam diſputationem concludit quod muli
er quę contra teſtatoris præceptum ſe ma-
ritauit reſtituitur aduerſus priuationem
eo caſu ordinatā à teſtatore,& ibi reſpon-
det ſingulis fundamētis eorum,qui aduer-
ſam partem ſectātur.pro hac quoque par-
te facit Ruin.in conſ.193. per totum,volu.
primo,vbi marito † vult dari reſtitutionē 12
in integrum vt lucrum dotis conſequatur
delatum à ſtatuto ſub conditione ſi vxorē
intra annum ad domum traduxerit,quam
uis eam conditionem nō ſeruauerit, & ibi
ſequitur Aretinum in omnibus ſuis con-
cluſionibus,cum Ruino tranſit in proprijs
terminis Phanu. in tract. dotis, glo.2.nu.
106.& ſeq.vbi repræhendit Fulgoſ.in con-
ſilio ſupra relato,& nouiſſimè hanc partē
tenet Sfor. Odo in tract. de reſtitu. in in-
tegr.q.82.in 6.artic. vbi reſpondet ad con-
traria, & hanc ſententiam vti æquiorem,
ita veriorem exiſtimo, quod minor reſti-
tuatur aduerſus contrauentionem quam
fecit voluntati teſtatoris.

Et procedit facilius quādo minor igno
raſſet diſpoſita à teſtatore,quia tunc reſti-
tuitur ex capite ignorantiæ † ex clauſula 13
generali, ſi qua mihi iuſta cauſa, vt voluit
glo. & Dd.in l.2. C. de iu. emphyt. cum a-
lijs apud Corne.in d.conſ.184. co. fin. ver.
ſi autem ignorauit, Odo d. q.82. art.6. nu.
60. & eſt regulare in minore : imo proce-
dit etiam in maiore † qui reſtituitur pro- 14
pter ignorantiam, Bar.in l.1. §.ſi quis autē
propter, ff.de itin. actuque priua. cum in-
finitis apud Balb. in tract.præſcript. in 4.
par.q.29.in prin. vbi communem dicit,Ti
raqu.de retract. conſang.§.35.glo.4. nu.35.
Ripa conſ.149.nu.22. Cagno.in l.2.nu.219.
C. de pact. inter empt. & vendit. Pinel.in
authen.niſi tricēnale,nu.58.C.de bon.mat.
deciſ. Pedem. 69. num.16. Vaſq. illuſtr.q.
cap.73. D.Becius conſ.50.& hæc ignorātia
† in minore ſemper præſumitur, l. ſi quis 15
partē, ver.proinde,ff.de eden.l.cum de in-
debito,§ ſin autem is,ff.de probatio.D.Be
cius in conſ.111. num.14. vbi poſt Alex. &
Crau. dicit locum habere etiam ſi tractet
de perdendo lucrum, imo etiam maior,
qui

16 † qui propter ignorantiam non impleuit modum adiectũ in donatione excuſatur, Corne. conſi.110. col.fi. lib.1. Dec.in l.qui in alterius,nu.2.ff.de reg.iur.

Et quod dicimus de ignorantia, procedit etiam in abſentia,& in quouis alio im-
17 pedimento, † vt per Rui. in d. conſ.199. in fi. vbi fuerat maritus impeditus vxorem traducere,quia domus eſt demolita,& reparatione egebat.

Aduertendum tamẽ quod in caſu ignorantiæ non datur minori reſtitutio, quia tunc non eſt læſus ſui facilitate, & eo caſu
18 non plus facere potuiſſet † maior, vt per Corne.in d.conſi.184.ver.ſi autem ignorauit,facit Bar.in l.1. §.nunciatio,num.33.& ibi latius Ruin.nu.220. ff.de oper.no.nunciatio. ſis ergo cautus ne data ignorantia petas reſtitutionem ex titulo de minoribus, & prædicti Dd.loquuntur nõ ſolum, quando per viam modi,ſed etiam quando ſub conditione adijcitur onus habitandi, vt apud eos videri poteſt.

Et procedit dicta cõcluſio etiam,quando conditio talis eſt,quę ſemel defecta re-
19 ſtaurari † non poteſt,vt probat textus in l. Iulianus,§.fin. ff.ex quib.cau.maio. vbi gl. & Bar.hoc notant.& licèt loquatur in abſente, tamen locum habet etiam in minore,quia fauorabilior eſt reſtitutio,quæ minori datur propter ætatẽm quam ea, quæ abſenti cauſa reipublicæ competit, argumento eorum, quæ ponit Bart. in l.1. ff.de diuerſ. & tempor. præſcript. ita in omnibus concludit Are.d.conſ.67.nu.9.Ruin.d. conſ.199. num.3.

Et non ſolum reſtituitur minor, quando omiſit implere voluntatem teſtatoris, vt quia non habitauit in domo ſecundum illius præceptum, vt dixi ſupra, & ponit Odo d.ar.6.nu.62. vbi inquit eſſe veram, & communem opinionem allegãdo multos alios,ſed etiam quando committendo
20 † veniret contra teſtatoris voluntatem,vt in iuribus prædictis.

Limitantur tamen prædicta ne locum
21 vendicent, quando minor eſſet in dolo, † quia tunc non reſtituitur, Bal. in l.pupillorum,in fin.C.de repu.hæred.vbi fortius dicit, quod aduerſus dolũ etiam in omittendo non datur reſtitutio, l.ſi ex cauſa,§. ſi in commiſſum, & §.nunc videndum, ff. de minorib.& quamuis loquatur in eccleſia, idem tamen eſt in minore, nam ibi arguit à minore ad eccleſiã. & aduerte,quia loquitur quando minor non paruit conditioni, idem voluit Are.in d.conſ.67.nu.9. ver.quinto & vlt. vbi ita intelligit textũ in l.pater Seuerinam,in prin. ff.de condit. & demonſt. & in c.verum,de dolo & contum.Ruin.d.conſ.199.num.5.vbi tranſit in omnibus cum Are. & ita etiã tenet Crau. in conſi.193.num.1. & ſeq. vbi nu.9. inquit † dolum præſumi ex ſola ſciẽtia,& ibi ar- 22
guit ex multis dolũ minoris,Cæphal.conſil.356. Odo in d.artic.6. nu.63. vbi tamen intelligit in dolo vero. nam aduerſus dolum præſumptum minor † reſtituitur, vt 23
per Nattam in conſ.17. nu.3. vbi inquit nõ ſufficere, quod ſciẽter omittat aliquid ad quod† tenebatur,idem tenuit Odo d.q.81. 24
ar.7. nu.82. vbi dicit eſſe communem ſententiam, & quamuis Crau.d.conſ.193.dolum arguat ex ſciẽtia, tamen id eſt verum in maiore, ſed in minore aliud eſt, & diuerſitatis ratio eſt, quia in minore præſumitur potius ignorantia,† quam dolus, vt 25
no.in l.fi.C.de iu.& fac.igno.Ruin.d.conſil.199. nu.5. ver.& quamuis.

Limitatur etiam ne procedat prædicta concluſio, quãdo præceptum teſtatoris id vetaret quod iure communi erat prohibitum, tunc enim ſi minor†contrauenıat nõ 26
reſtituitur,Odo in d.q.81.artic.6.nu.61.& q.8.art.9.num.53.id tamen inducitur,quia tunc eſt delictum, & minor nõ reſtituitur aduerſus delictũ, d.c.verum, facit quia & ſi noua † conſtitutio non liget niſi lapſo 27
bimeſtre à die publicationis,c.2.vbi glo fi. Abb.Dec & alij,de conſtitut.Signor.conſ. 134.num.2. Alex.conſi.182.nu.12.vol.6.tamen ligat ignorantes publicationẽ ſi addit pœnam facto quod erat † iure commu 28
ni prohibitum, Bart.in l.1. nume.20. poſt Cin.C.de ſum.trinit. Abb.in c.à nobis,nu. 9.de ſent.excom. Iaſ.d.l.1. num.31. Dec.d. cap.2.num.13. Affl ict.in tit quæ ſint reg.in princ.nu.30. Ruin.in conſ.184.nu.3. vol.2.

Menoc.

Menoc. de arbit. iudic. caſu 185. nu. 26. ſed
nec iſta limitatio videtur tuta, quando fa-
ctum ſic à iure prohibitum nõ ſonat in de-
lictum punibile, puta quando teſtator iu
bet ne filius matrem male tractet, quo ex-
emplo vtitur Odo, nam in minore præſu-
29 mitur etiã iuris † ignorantia, l. 1. C. ſi min.
ſe ab hæred. abſtin. iaſ. in l. cum ignorãtia,
C. de iu. & fac. ignor. & quod minor præ-
ſumatur ignorare iura ſibi competẽtia, eſt
tex. in l. 2. in fi. ff. de iu. fiſci, l. . in fi. ff. de e-
den. additio ad Alcia. in tracta. præſump.
reg. 1. præſump. 42. num. 2. D. Becius conſi.
211. nu. 14. item nõ dicitur quis in dolo, eo
quod errauerit in iure, nam error iuris ex
30 cuſat † à dolo, l. ſed ſi lege, §. ſcire autem,
ff. de petitio. hæred. l. ſi quis id, quod. vbi
Alex. ff. de iuriſdic. om. iudic. Alcia. in d.
tract. reg. 3. præſump. 30. nu. 1. & ſeq. ideo
reſtringi debet limitatio ad præceptum te
ſtatoris quod cadit ſuper delicto: ſi verò
id quod prohibetur nõ eſt delictum, tunc
licèt ſit à iure communi prohibitum, mi-
nor contraueniens reſtituitur ad euitan-
dum pœnam impoſitam à teſtatore.

Supradicta concluſio quod minor per
viam reſtitutionis in integrum conſequa-
tur alimenta præterita non obſtante quod
cum hærede non habitauerit, intelligi de-
bet, vt non id omne conſequatur quod im
portant alimenta, ſed habẽda eſt ratio mi-
noris expenſæ, quam in domo feciſſet de-
bitor, cui minus graue erat præſtare in do-
mo, quam extra, ideo non plus eo nomine
impẽdet quam feciſſet ſi minor † in domo 31
fuiſſet moratus, ita Corne. in d. conſ. 183.
col. 2. in fi. ver. nec obſtat, quod non repo-
nitur, vol. 3. vbi ait quod neque debitor lu
crari debet, neq; minor damnum pati: de-
bet enim reſtitutio cõcedi ſine detrimen-
to debitoris, & hoc dicitur intereſſe reſpe
ctu debitoris, facit quod in ſimili voluit
Dec. in l. diẽ functo, nu. 6. ff. de officio aſ-
ſeſſo. vbi ait, quod ſi ſcholaris † ante diem 32
recedat à domo eius, qui illum hoſpitaba-
tur, ſoluit intereſſe, quod conſideratur ha-
bito reſpectu ad id quod deductis expẽſis
fuiſſet lucratus ſi perſeueraſſet in domo.
idipſum intelligi debet ſi alimentarius te
nebatur operari, quia hoc caſu tanto mi-
nus recipiet, quantum important operæ,
quas in domo præſtitiſſet, vt ſuo loco di-
ctum fuit: alias reſtitutio, quæ ſolet red-
dere, quod à læſione ablatum fuit, plus tri-
bueret minori, quam amiſiſſet, quod non
foret iuſtum, ſufficit autem quod minor
præſeruetur à damno, licèt lucrum non
faciat.

TITVLI NONI ET VLTIMI FINIS.

11).1

Digitized by Google